Rozhodnutí nejvyššího soudu československé republiky ve věcech občanských.

Ročník sedmý,
⟨od čísla 4521 do čísla 5608⟩
obsahující rozhodnutí z roku 1925.

SEMINÁŘ Judiciál. FAKULTA MASARYKOVA UNIVERSITY KNIHOVNA oddělení

Pořádá z příkazu předsednictva nejvyššího soudu II. president tohoto soudu
Dr. FRANTIŠEK VÁŽNÝ.

Veškerá práva autorská, zejména právo překladu, jsou vyhrazena.

V PRAZE 1926.
Nakladatel a vydavatel: Právnické vydavatelství v Praze, společnost s r. o.

Koupí od
Darem od
v
Inv. čís.: 38.550
Sign.:

KNIHOVNA
PRÁVNICKÉ FAKULTY V BRNĚ
Sig.: 3-Rv-164/1211-8645

Tiskem chromotypografického ústavu firmy Hejda & Zbroj v Mladé Boleslavi.

OBSAH:

	Stránka
Seznam rozhodnutí v pořadí časovém	III—XII
Seznam rozhodnutí podle spisových značek	XIII—XXII
Rozhodnutí čís. 4521—5608	1—1954
Věcný seznam abecední	1955—2041
Seznam ustanovení zákonných	2042—2066

Seznam rozhodnutí v pořadí časovém.

		Čís.
leden	7. R I 1001/24	4521
»	7. R I 1017/24	4522
»	7. R I 1032/24	4523
»	7. R I 1044/24	4524
»	7. R I 1050/24	4525
»	7. R I 1051/24	4526
»	7. R I 1071/24	4527
»	7. R I 1203/24	4528
»	7. Rv I 1505/24	4529
»	7. Rv I 1624/24	4530
»	7. Rv I 1651/24, R I 916/24	4531
»	7. Rv I 1736/24	4532
»	7. R II 408/24	4533
»	7. R II 435/24	4534
»	7. R II 437/24	4535
»	7. Rv II 685/24	4536
»	7. Rv II 740/24	4537
»	7. Rv II 742/24	4538
»	8. R I 1022/24	4539
»	8. R I 1048/24	4540
»	8. Rv II 756/24	4541
»	8. Rv II 884/24	4542
»	13. R I 1085/24	4543
»	13. Rv I 1545/24	4544
»	13. Rv I 1742/24	4545
»	13. Rv I 1753/24	4546
»	13. Rv I 1763/24	4547
»	13. Rv I 1802/24	4548
»	13. Rv I 1807/24	4549
»	13. Rv I 1871/24	4550
»	13. Rv I 32/25	4551
»	13. Rv II 783/24	4552
»	13. Rv II 902/24	4553
»	14. R I 1081/24	4554
»	14. R I 9/25	4555
»	14. Rv I 1555/24	4556
»	14. Rv I 1643/24	4557
»	14. Rv I 1785/24	4558
»	14. R II 6/25	4559
leden	20. R I 7/25	4560
»	20. R I 12/25	4561
»	20. R I 17/25	4562
»	20. R I 27/25	4563
»	20. R I 45/25	4564
»	20. R I 51/25	4565
»	20. Rv I 1508/24	4566
»	20. Rv I 1560/24	4567
»	20. Rv I 1638/24	4568
»	20. Rv I 1750/24	4569
»	20. Rv I 1786/24	4570
»	20. Rv I 1875/24	4571
»	20. Rv I 1909/24	4572
»	20. Rv I 1910/24	4573
»	20. Rv II 822/24	4574
»	20. Rv II 861/24	4575
»	21. R I 4/25	4576
»	21. R I 38/25	4577
»	21. R I 39/25	4578
»	21. Rv I 1656/24	4579
»	21. Rv I 1792/24	4580
»	21. Rv I 1812/24	4581
»	21. Rv II 802/24	4582
»	21. Rv II 899/24	4583
»	21. Rv II 37/25	4584
»	22. Rv I 1828/24	4585
»	22. Rv I 1829/24	4586
»	22. Rv I 1876 24	4587
»	27. R I 949/24	4588
»	27. R I 29/25	4589
»	27. R I 47/25	4590
»	27. R I 56/25	4591
»	27. R I 57/25	4592
»	27. R I 59/25	4593
»	27. R I 61/25	4594
»	27. R I 62/25	4595
»	27. R I 66/25	4596
»	27. R I 68/25	4597
»	27. Rv I 1137/24	4598
»	27. Rv I 1649/24	4599
»	27. Rv I 1667/24	4600

SEMINÁŘNÍ KNIHOVNA Judiciál. FAKULTY PRÁVNICKÉ V BRNĚ oddělení

		Čís.
leden	27. Rv I 1762/24	4601
»	27. Rv I 1849/24	4602
»	27. Rv I 1987/24	4603
»	27. Rv I 77/25	4604
»	27. Rv I 106/25	4605
»	27. R II 17/25	4606
»	27. R II 19/25	4607
»	27. R II 20/25	4608
»	27. Rv II 862/24	4609
»	27. Rv II 868/24	4610
»	28. R I 55/25	4611
»	28. Rv I 1366/24	4612
»	28. Rv I 1923/24	4613
»	28. Rv I 1926/24	4614
»	28. Rv I 1962/24	4615
»	28. Rv I 1981/24	4616
»	28. Rv I 1983/24	4617
»	28. R II 9/25	4618
»	28. R II 13/25	4619
»	28. R II 23/25	4620
»	28. Rv II 746/24	4621
»	29. Rv I 1918/24	4622
»	29. Rv I 1946/24	4623
»	29. R II 402/24	4624
»	29. R II 440/24	4625
únor	4. R I 85/25	4626
»	4. Rv I 1658/24	4627
»	4. Rv I 1813/24	4628
»	4. Rv I 1822/24	4629
»	4. Rv I 1854/24	4630
»	4. Rv I 1888/24	4631
»	4. Rv I 1892/24	4632
»	4. Rv I 1969/24	4633
»	4. Rv I 40/25	4634
»	4. Rv I 111/25	4635
»	4. R II 8 /25	4636
»	4. R II 26/25	4637
»	4. Rv II 765/24	4638
»	4. Rv II 873/24	4639
»	4. Rv II 879/24	4640
»	5. R I 1088/24	4641
»	5. R I 74/25	4642
»	5. Rv I 1507/24	4643
»	5. Rv I 1801/24	4644
»	5. Rv I 1958/24	4645
»	6. Rv I 1774/24	4646
»	6. Rv I 1840/24	4647
»	6. Rv II 779/24	4648
»	10. R I 69/25	4649
»	10. R I 93/25	4650
»	10. R I 94/25	4651
»	10. R I 98/25	4652
»	10. R I 99/25	4653
»	10. R I 101/25	4654
»	10. R I 105/25	4655

		Čís.
únor	10. R I 114/25	4656
»	10. Rv I 1615/24	4657
»	10. Rv I 1681/24	4658
»	10. Rv I 1689/24	4659
»	10. Rv I 1693/24	4660
»	10. Rv I 1697/24	4661
»	10. Rv I 1704/24	4662
»	10. Rv I 1754/24	4663
»	10. R II 32/25	4664
»	10. R II 36/25	4665
»	10. R II 37/25	4666
»	10. R II 40/25	4667
»	10. Rv II 827/24	4668
»	10. Rv II 8/25	4669
»	10. Rv II 41/25	4670
»	11. R I 88/25	4671
»	11. R I 92/25	4672
»	11. Rv I 1798/24	4673
»	11. Rv I 1872/24	4674
»	11. Rv I 1884/24	4675
»	11. R II 30/25	4676
»	11. Rv II 585/24	4677
»	11. Rv II 835/24	4678
»	11. Rv II 48/25	4679
»	11. Rv II 52/25	4680
»	12. Rv I 1914/24	4681
»	12. Rv I 1941/24	4682
»	12. Rv I 1956/24	4683
»	12. Rv II 886/24	4684
»	17. Rv I 1826/24	4685
»	17. Rv I 1932/24	4686
»	17. Rv I 1970/24	4687
»	17. Rv I 1972/24	4688
»	17. Rv I 23/25	4689
»	17. Rv I 48/25	4690
»	17. Rv I 99/25	4691
»	17. R II 45/25	4692
»	17. Rv II 610/24	4693
»	17. Rv II 639/24	4694
»	17. Rv II 721/24	4695
»	17. Rv II 763/24	4696
»	17. Rv II 791/24	4697
»	17. Rv II 867/24	4698
»	18. R I 110/25	4699
»	18. Rv I 1743/24	4700
»	18. Rv I 1825/24	4701
»	18. Rv I 1864/24	4702
»	18. Rv I 1966/24	4703
»	18. Rv I 1979/24	4704
»	18. Rv I 2/25	4705
»	18. Rv I 90/25	4706
»	18. Rv I 160/25	4707
»	18. Rv I 195/25	4708
»	18. Rv I 229/25	4709
»	18. Nd I 46/25	4710
»	18. Nd I 47/25	4711
»	18. Rv II 749/24	4712

		Čís.
únor	18. Rv II 836/24	4713
»	19. Rv II 887/24	4714
»	19. Rv II 898/24	4715
»	24. R I 73/25	4716
»	24. R I 109/25	4717
»	24. R I 116/25	4718
»	24. R I 127/25	4719
»	24. R I 134/25	4720
»	24. Rv I 1755/24	4721
»	24. Rv I 1977/24	4722
»	24. Rv I 30/25	4723
»	24. Rv I 92/25	4724
»	24. Co I 4/24	4725
»	24. R II 49/25	4726
»	24. Rv II 847/24	4727
»	24. Rv II 3/25	4728
»	25. R I 125/25	4729
»	25. R I 132/25	4730
»	25. R I 143/25	4731
»	25. Rv I 1634/24	4732
»	25. Rv I 1732/24	4733
»	25. Rv I 1757/24	4734
»	25. Rv I 24/25	4735
»	25. Rv I 69/25	4736
»	25. Rv I 119/25	4737
»	25. Rv II 760/24	4738
»	25. Rv II 850/24	4739
»	25. Rv II 32/25	4740
»	25. Rv II 100/25	4741
»	26. R I 122/25	4742
»	26. R I 138/25	4743
»	26. Rv I 1933/24	4744
»	26. Rv I 1974/24	4745
»	26. Rv I 116/25	4746
»	26. Rv I 124/25	4747
»	26. Rv I 172/25	4748
»	26. R II 41/25	4749
»	26. Rv II 840/24	4750
březen	3. R I 43/25	4751
»	3. R I 106/25	4752
»	3. R I 136/25	4753
»	3. R I 142/25	4754
»	3. R I 153/25	4755
»	3. R I 167/25	4756
»	3. R I 169/25	4757
»	3. R I 174/25	4758
»	3. R I 175/25	4759
»	3. R I 177/25	4760
»	3. R I 181/25	4761
»	3. Rv I 1688/24	4762
»	3. Rv I 1777/24	4763
»	3. Rv I 1851/24	4764
»	3. Rv I 1930/24	4765
»	3. Rv I 56/25	4766
»	3. Rv I 163/25	4767
»	3. Rv I 237/25	4768

		Čís.
březen	3. Rv I 250/25	4769
»	3. R II 55/25	4770
»	3. R II 62/25	4771
»	3. Rv II 856/24	4772
»	4. R I 145/25	4773
»	4. R I 176/25	4774
»	4. Rv I 63/25	4775
»	4. Rv I 66/25	4776
»	5. R I 22/25	4777
»	5. R I 173/25	4778
»	5. Rv I 1929/24	4779
»	5. Rv I 1968/24	4780
»	5. Rv I 1978/24	4781
»	5. Rv I 27/25	4782
»	5. Rv I 130/25	4783
»	5. Rv I 227/25	4784
»	5. Rv II 795/24	4785
»	6. Rv I 1745/24	4786
»	10. čís. pres. 944/24	4787
»	10. R I 155/25	4788
»	10. R I 191/25	4789
»	10. Rv I 76/25	4790
»	10. Rv I 166/25	4791
»	10. Rv I 214/25	4792
»	10. Rv I 234/25	4793
»	10. Rv I 297/25	4794
»	10. R II 10/25	4795
»	10. R II 51/25	4796
»	10. Rv II 772/24	4797
»	10. Rv II 24/25	4798
»	10. Rv II 67/25	4799
»	10. Rv II 121/25	4800
»	11. Rv I 157/25	4801
»	11. Rv I 230/25	4802
»	11. Rv II 6/25	4803
»	12. Rv I 360/25	4804
»	12. Rv II 53/25	4805
»	17. R I 1092/24	4806
»	17. R I 146/25	4807
»	17. R I 197/25	4808
»	17. R I 203/25	4809
»	17. R I 207/25	4810
»	17. R I 208/25	4811
»	17. R I 214/25	4812
»	17. Rv I 110/25	4813
»	17. Rv I 150/25	4814
»	17. Rv I 174/25	4815
»	17. Rv I 202/25	4816
»	17. Rv I 241/25	4817
»	17. R II 70/25	4818
»	18. R I 204/25	4819
»	18. R I 216/25	4820
»	18. Rv I 50/25	4821
»	18. Rv I 144/25	4822
»	18. Rv I 206/25	4823
»	18. Rv I 260/25	4824
»	18. Rv II 147/25	4825

		Čís.
březen	19. R I 123/25	4826
»	19. Rv II 17/25	4827
»	24. R I 149/25	4828
»	24. R I 206/25	4829
»	24. R I 224/25	4830
»	24. R I 232/25	4831
»	24. R I 234/25	4832
»	24. R I 248/25	4833
»	24. R I 255/25	4834
»	24. Rv I 164/25	4835
»	24. Rv I 170/25	4836
»	24. Rv I 204/25	4837
»	24. Rv I 295/25	4838
»	24. Rv I 381/25	4839
»	24. Rv II 166/25	4840
»	25. R I 243/25	4841
»	26. R I 226/25	4842
»	26. R I 228/25	4843
»	26. R I 242/25	4844
»	26. R I 253/25	4945
»	26. Rv I 231/25	4846
»	26. Rv I 280/25	4847
»	26. R II 74/25	4848
»	26. R II 80/25	4849
»	27. R I 245/25	4850
»	27. Rv II 107/25	4851
»	31. Rv I 226/25	4852
»	31. Rv I 264/25	4853
»	31. Rv I 323/25	4854
»	31. Rv I 372/25	4855
»	31. Rv I 394/25	4856
»	31. R II 86/25	4857
»	31. R II 93/25	4858
»	31. Rv II 12/25	4859
»	31. Rv II 54/25	4860
»	31. Rv II 62/25	4861
»	31. Rv II 130/25	4862
duben	1. R I 187/25	4863
»	1. R I 263/25	4864
»	1. Rv I 154/25	4865
»	1. Rv I 316/25	4866
»	1. Rv I 321/25	4867
»	1. Rv I 338/25	4868
»	1. Rv I 379/25	4869
»	1. Rv I 404/25	4870
»	1. Rv I 408/25	4871
»	1. Rv I 427/25	4872
»	1. R II 92/25	4873
»	1. Rv II 85/25	4874
»	1. Rv II 99/25	4875
»	2. Rv I 126/25	4876
»	2. Rv I 224/25	4877
»	7. R I 271/25	4878
»	7. R I 286/25	4879
»	7. R I 295/25	4880

		Čís.
duben	7. R I 298/25	4881
»	7. R I 301/25	4882
»	7. Rv I 142/25	4883
»	7. Rv I 253/25	4884
»	7. Rv I 266/25	4885
»	7. Rv I 317/25	4886
»	7. Rv I 358/25	4887
»	7. Rv I 362/25	4888
»	7. Rv I 417/25	4889
»	7. R II 100/25	4890
»	7. Rv II 87/25	4891
»	7. Rv II 124/25	4892
»	7. Rv II 136/25	4893
»	7. Rv II 155/25	4894
»	8. R I 267/25	4895
»	8. R I 283/25	4896
»	8. R I 294/25	4897
»	8. Rv I 1489/24	4898
»	8. Rv I 1727/24	4899
»	8. Rv I 1937/24	4900
»	8. Rv I 267/25	4901
»	8. Rv I 283/25	4902
»	8. Rv I 390/25	4903
»	8. Rv I 472/25	4904
»	8. Rv I 493/25	4905
»	15. R I 81/25	4906
»	15. R I 272/25	4907
»	15. R I 274/25	4908
»	15. R I 288/25	4909
»	15. R I 296/25	4910
»	15. Rv I 200/25	4911
»	15. Rv I 406/25	4912
»	15. Rv I 431/25	4913
»	15. Rv I 455/25	4914
»	15. Rv I 540/25	4915
»	15. Rv I 541/25	4916
»	15. Nd I 125/25	4917
»	15. R II 98/25	4918
»	15. R II 99/25	4919
»	15. Rv II 126/25	4920
»	16. R I 278/25	4921
»	16. R I 284/25	4922
»	16. Rv I 320/25	4923
»	16. Rv I 355/25	4924
»	16. Rv I 389/25	4925
»	16. Rv I 439/25	4926
»	16. Rv I 532/25	4927
»	16. R II 102/25	4928
»	16. Rv II 205/25	4929
»	17. Rv II 195/25	4930
»	21. R I 215/25	4931
»	21. R I 249/25	4932
»	21. R I 307/25	4933
»	21. R I 308/25	4934
»	21. R I 314/25	4935
»	21. R I 343/25	4936
»	21. Rv I 290/25	4937

		Čís.
duben	21. Rv I 292/25	4938
»	21. Rv I 330/25	4939
»	21. Rv I 334/25	4940
»	21. Rv I 335/25	4941
»	21. Rv I 405/25	4942
»	21. Rv I 428/25	4943
»	21. Rv I 441/25	4944
»	21. Rv I 459/25	4945
»	21. Rv I 484/25	4946
»	21. Rv I 502/25	4947
»	21. R II 91/25	4948
»	21. R II 120/25	4949
»	21. Rv II 249/25	4950
»	22. R I 131/25	4951
»	22. Rv I 376/25	4952
»	22. Rv I 434/25	4953
»	22. Rv I 460/25	4954
»	22. Rv I 470/25	4955
»	22. Rv I 485/25	4956
»	22. R II 79/25	4957
»	22. Rv II 118/25	4958
»	22. Rv II 162/25	4959
»	22. Rv II 173/25	4960
»	23. R I 304/25	4961
»	23. Rv I 184/25	4962
»	23. Rv I 246/25	4963
»	23. Rv I 348/25	4964
»	23. Rv I 445/25	4965
»	23. R II 83/25	4966
»	28. R I 151/25	4967
»	28. R I 235/25	4968
»	28. R I 236/25, R I 237/25	4969
»	28. R I 285/25	4970
»	28. R I 321/25	4971
»	28. R I 327/25	4972
»	28. R I 328/25	4973
»	28. R I 329/25	4974
»	28. R I 342/25	4975
»	28. R I 348/25	4976
»	28. R I 354/25	4977
»	28. Rv I 509/25	4978
»	28. Rv I 520/25	4979
»	28. R II 114/25	4980
»	28. R II 117/25	4981
»	28. Rv II 158/25	4982
»	28. Rv II 216/25	4983
»	28. Rv II 270/25	4984
»	29. R I 324/25	4985
»	29. R I 330/25	4986
»	29. R I 338/25	4987
»	29. R I 346/25	4988
»	29. Rv I 354/25	4989
»	29. Rv I 465/25	4990
»	29. Rv I 498/25	4991
»	29. Rv I 513/25	4992
»	29. Rv I 522/25	4993
»	29. R II 67/25	4994

		Čís.
duben	29. R II 76/25	4995
»	29. Rv II 28/25	4996
»	29. Rv II 180/25	4997
»	29. Rv II 220/25	4998
»	29. Nd II 53/25	4999
»	30. R I 312/25	5000
»	30. R I 313/25	5001
»	30. R I 353/25	5002
»	30. Rv I 546/25	5003
květen	5. R I 341/25	5004
»	5. R I 345/25	5005
»	5. R I 359/25	5006
»	5. R I 361/25	5007
»	5. R I 364/25	5008
»	5. R I 369/25	5009
»	5. R I 373/25	5010
»	5. R I 379/25	5011
»	5. R I 399/25	5012
»	5. Rv I 436/25	5013
»	5. Rv I 446/25	5014
»	5. Rv I 468/25	5015
»	5. Rv I 501/25	5016
»	5. Rv I 705/25	5017
»	5. R II 110/25	5018
»	5. R II 112/25	5019
»	5. R II 143/25/1	5020
»	5. Rv II 200/25	5021
»	6. R I 352/25	5022
»	6. R I 367/25	5023
»	6. Rv I 329/25	5024
»	6. Rv I 442/25	5025
»	9. čís. pres. 1385/24	5026
»	12. R I 400/25	5027
»	12. R I 421/25	5028
»	12. Rv I 581/25	5029
»	12. Rv I 587/25	5030
»	12. Rv I 634/25	5031
»	12. Rv II 113/25	5032
»	13. R I 393/25	5033
»	13. R I 397/25	5034
»	13. R I 403/25	5035
»	13. Rv I 421/25	5036
»	13. Rv I 475/25	5037
»	13. Rv I 555/25	5038
»	13. Rv I 663/25	5039
»	14. R II 133/25	5040
»	19. R I 355/25	5041
»	19. R I 380/25	5042
»	19. R I 384/25	5043
»	19. R I 425/25	5044
»	19. R I 426/25	5045
»	19. R I 434/25	5046
»	19. R I 452/25	5047
»	19. Rv I 552/25	5048
»	19. Rv I 624/25	5049

		Čís.
květen	19. Rv I 684/25	5050
»	19. R II 122/25	5051
»	19. R II 123/25	5052
»	19. R II 148/25	5053
»	19. R II 150/25	5054
»	19. R II 153/25	5055
»	19. R II 154/25	5056
»	19. Rv II 210/25	5057
»	20. R I 256/25	5058
»	20. R I 410/25	5059
»	20. R I 418/25	5060
»	20. R I 438/25	5061
»	20. R I 443/25	5062
»	20. Rv I 412/25	5063
»	20. Rv I 424/25	5064
»	20. Rv II 238/25	5065
»	22. Rv I 639/25	5066
»	22. Rv I 656/25	5067
»	22. Rv I 748/25	5068
»	22. Rv II 336/25	5069
»	25. Rv I 527/25	5070
»	26. R I 407/25	5071
»	26. R I 440/25	5072
»	26. R I 450/25	5073
»	26. R I 458/25	5074
»	26. R I 470/25	5075
»	26. Rv I 453/25	5076
»	26. Rv I 526/25	5077
»	26. Rv I 610/25	5078
»	26. Rv I 677/25	5079
»	26. Rv I 770/25	5080
»	26. R II 138/25	5081
»	26. R II 160/25	5082
»	27. R I 460/25	5083
»	27. Rv I 623/25	5084
»	27. Rv I 673/25	5085
»	30. čís. pres. 1499/24	5086
červen	3. R I 476/25	5087
»	3. Rv I 650/25	5088
»	3. Rv II 261/25	5089
»	4. Rv I 261/25	5090
»	4. Rv I 554/25	5091
»	4. Rv I 565/25	5092
»	4. Rv I 702/25	5093
»	4. Rv I 716/25	5094
»	4. R II 143/25/2	5095
»	4. Rv II 269/25	5096
»	5. R II 167/25	5097
»	9. R I 480/25	5098
»	9. R I 516/25	5099
»	9. Rv I 736/25	5100
»	9. Rv I 824/25	5101
»	9. Rv I 1027/25	5102
»	10. R I 475/25	5103
»	10. Rv I 496/25	5104
»	10. Rv I 528/25	5105

		Čís.
červen	10. Rv I 556/25	5106
»	10. Rv I 696/25	5107
»	10. Rv I 719/25	5108
»	12. R I 510/25	5109
»	12. Rv I 553/25	5110
»	12. Rv I 582/25	5111
»	12. Rv I 681/25	5112
»	12. Rv I 686/25	5113
»	12. Rv I 724/25	5114
»	12. Rv I 823/25	5115
»	12. Rv I 1046/25	5116
»	12. Nd I 226/25	5117
»	16. R I 445/25	5118
»	16. R I 471/25	5119
»	16. R I 515/25	5120
»	16. R I 534/25	5121
»	16. Rv I 683/25	5122
»	16. Rv I 747/25	5123
»	16. Rv I 783/25	5124
»	16. Rv II 232/25	5125
»	16. Rv II 233/25	5126
»	16. Rv II 262/25	5127
»	16. Rv II 272/25	5128
»	16. Rv II 354/25	5129
»	17. R I 546/25	5130
»	17. Rv I 570/25	5131
»	17. Rv I 732/25	5132
»	17. Rv I 764/25	5133
»	17. Rv I 795/25	5134
»	17. Rv I 1017/25	5135
»	17. Rv II 395/25	5136
»	18. R I 506—508/25	5137
»	18. Rv I 802/25	5138
»	18. R II 176/25	5139
»	18. R II 181/25	5140
»	18. Rv II 284/25	5141
»	18. Rv II 388/25	5142
»	23. R I 431/25	5143
»	23. Rv I 769/25	5144
»	23. Rv I 782/25	5145
»	23. Rv I 1037/25	5146
»	23. R II 171/25	5147
»	24. R I 544/25	5148
»	24. Rv I 399/25	5149
»	24. Rv I 738/25	5150
»	24. Rv I 792/25	5151
»	24. Rv II 438/25	5152
»	25. Rv I 655/25	5153
»	25. Rv I 852/25	5154
»	27. Rv I 635/25	5155
»	30. R I 541/25	5156
»	30. R I 560/25	5157
»	30. R I 566/25	5158
»	30. R I 568/25	5159
»	30. R II 197/25	5160
»	30. Rv II 703/24	5161

		Čís.
červenec	1. R I 547/25	5162
»	1. R I 561/25	5163
»	1. Rv I 698/25	5164
»	1. Rv I 859/25	5165
»	1. Rv II 327/25	5166
»	2. R I 519/25	5167
»	2. R I 523/25	5168
»	2. Rv I 844/25	5169
»	2. Rv I 866/25	5170
»	2. Rv I 1019/25	5171
»	2. R II 193/25	5172
»	3. Rv I 774/25	5173
»	7. R I 574/25	5174
»	7. Rv II 382/25	5175
»	8. Rv I 1193/25	5176
»	8. Rv I 1199/25	5177
»	8. Rv II 247/25	5178
»	9. R I 543/25	5179
»	14. R I 597/25	5180
»	14. R I 598/25	5181
»	14. Rv I 841/25	5182
»	14. R II 214/25	5183
»	16. R I 488/25	5184
»	16. Rv I 1156/25	5185
»	16. Rv I 1202/25	5186
»	17. Rv I 1227/25	5187
»	21. R I 586/25	5188
»	23. R I 610/25	5189
»	23. R I 613/25	5190
»	23. R I 614/25	5191
»	26. Rv I 1233/25	5192
srpen	4. R I 589/25	5193
»	4. R I 593/25	5194
»	4. R I 594/25	5195
»	4. R I 595/25	5196
»	4. Rv I 1024/25	5197
»	4. R II 218/25	5198
»	6. R I 623/25	5199
»	6. R I 645/25	5200
»	11. R I 644/25	5201
»	11. R I 673/25	5202
»	11. R I 698/25	5203
»	11. R I 712/25	5204
»	11. R I 713/25	5205
»	13. R I 660/25	5206
»	13. R I 668/25	5207
»	13. R I 693/25	5208
»	13. R I 697/25	5209
»	13. Rv I 788/25	5210
»	13. Rv I 864/25	5211
»	13. Rv I 910/25	5212
»	18. R I 368/25	5213
»	18. R I 606/25	5214
»	18. R I 637/25	5215
»	18. R I 679/25	5216
»	18. Rv I 840/25	5217

		Čís.
srpen	18. Rv I 1305/25	5218
»	18. Rv I 1365/25	5219
»	18. Rv I 1378/25	5220
»	18. R II 203/25	5221
»	19. R I 641/25	5222
»	19. R I 650/25	5223
»	19. R I 733/25	5224
»	19. R I 734/25	5225
»	25. R I 680/25	5226
»	25. R I 704/25	5227
»	25. R I 719/25	5228
»	25. Rv I 895/25	5229
»	25. Rv I 898/25	5230
»	25. Rv I 1072/25	5231
»	25. Rv I 1294/25	5232
»	25. Rv I 1359/25	5233
»	25. R II 186/25	5234
»	25. R II 236/25	5235
»	25. R II 242/25	5236
»	27. R I 412/25	5237
»	27. Rv I 1020/25	5238
září	1. R I 747/25	5239
»	1. Rv I 979/25	5240
»	1. Rv I 1244/25	5241
»	1. Rv I 1287/25	5242
»	1. Rv I 1307/25	5243
»	1. Rv I 1340/25	5244
»	1. R II 155/25	5245
»	1. R II 227/25	5246
»	1. Rv II 380/25	5247
»	1. Rv II 537/25	5248
»	2. R I 569/25	5249
»	2. R I 583/25	5250
»	2. R I 584/25	5251
»	2. R I 657/25	5252
»	2. Rv I 1308/25	5253
»	2. Rv I 1410/25	5254
»	2. R II 254/25	5255
»	3. Co I 1/25	5256
»	5. R I 737/25	5257
»	9. R I 741/25	5258
»	9. R I 775/25	5259
»	9. Rv I 1013/25	5260
»	9. Rv I 1435/25	5261
»	10. R I 744/25	5262
»	10. Rv I 571/25	5263
»	11. R I 608/25	5264
»	11. R I 685/25	5265
»	11. Rv I 1295/25	5266
»	15. R I 795/25	5267
»	15. R I 804/25	5268
»	15. Rv I 682/25	5269
»	15. Rv I 921/25	5270
»	15. Rv II 575/25	5271
»	15. Rv II 576/25	5272
»	16. R I 467/25	5273

		Čís.
září	16. R I 725/25	5274
»	16. R I 751/25	5275
»	16. R I 757/25	5276
»	16. Rv I 914/25	5277
»	16. Rv I 1070/25	5278
»	16. R II 220/25	5279
»	16. R II 226/25	5280
»	16. Rv II 360/25	5281
»	17. Rv I 949/25	5282
»	17. Rv I 1035/25	5283
»	22. čís. pres. 363/25	5284
»	22. R I 82/25	5285
»	22. R I 663/25	5286
»	22. R I 701/25	5287
»	22. R I 766/25	5288
»	22. R I 781/25	5289
»	22. R I 787/25	5290
»	22. R I 801/25	5291
»	22. Rv I 988/25	5292
»	22. Rv I 1094/25	5293
»	22. R II 250/25	5294
»	22. R II 255/25	5295
»	22. Rv II 411/25	5296
»	22. Rv II 550/25	5297
»	22. Rv II 585/25	5298
»	23. R I 708/25	5299
»	23. R I 735/25	5300
»	23. R I 743/25	5301
»	23. R I 765/25	5302
»	23. R I 786/25	5303
»	23. R I 811/25	5304
»	23. R I 815/25	5305
»	23. Rv I 549/25	5306
»	23. Rv I 1055/25	5307
»	23. Rv I 1059/25	5308
»	23. Rv I 1485/25	5309
»	23. Rv I 1494/25	5310
»	23. R II 258/25	5311
»	24. Rv I 969/25	5312
»	30. R I 702/25	5313
»	30. R I 760/25	5314
»	30. R I 792/25	5315
»	30. Rv I 928/25	5316
říjen	1. R I 745/25	5317
»	1. R I 840/25	5318
»	1. Rv I 962/25	5319
»	1. Rv II 604/25	5320
»	2. R I 767/25	5321
»	2. R I 802/25	5322
»	2. R I 816/25	5323
»	2. R I 817/25	5324
»	2. R I 818/25	5325
»	2. R I 830/25	5326
»	2. R I 832/25	5327
»	2. Rv I 1226/25	5328
»	2. R II 231/25	5329
říjen	2. R II 290/25	5330
»	2. R II 292/25	5331
»	6. R I 654/25	5332
»	6. R I 690/25	5333
»	6. R I 758/25	5334
»	6. R I 784/25	5335
»	6. R I 826/25	5336
»	6. R I 834/25	5337
»	6. R I 845/25	5338
»	6. R I 849/25	5339
»	6. Rv I 889/25	5340
»	6. Rv I 913/25	5341
»	6. R II 295/25	5342
»	6. R II 297/25	5343
»	6. Rv II 407/25	5344
»	7. R I 648/25	5345
»	7. R I 730/25	5346
»	7. Rv I 847/25	5347
»	7. Rv I 1107/25	5348
»	7. Rv I 1129/25	5349
»	7. Rv I 1529/25	5350
»	7. R II 288/25	5351
»	7. R II 291/25	5352
»	8. Rv I 839/25	5353
»	8. Rv I 1197/25	5354
»	8. R II 305/25	5355
»	8. Rv II 447/25	5356
»	13. Rv I 843/25	5357
»	13. Rv I 871/25	5358
»	13. Rv I 893/25	5359
»	13. Rv I 903/25	5360
»	13. Rv I 990/25	5361
»	13. Rv I 1040/25	5362
»	13. Rv I 1187/25	5363
»	13. Rv I 1299/25	5364
»	13. Rv I 1424/25	5365
»	13. R II 301/25	5366
»	14. R I 732/25	5367
»	14. R I 836/25	5368
»	14. R I 838/25	5369
»	14. Rv I 868/25	5370
»	14. Rv I 1456/25	5371
»	14. Rv I 1607/25	5372
»	14. Rv I 1608/25	5373
»	14. R II 316/25	5374
»	15. R I 855/25	5375
»	15. R I 870/25	5376
»	15. Rv I 894/25	5377
»	15. Rv II 626/25	5378
»	20. R I 768/25	5379
»	20. Rv I 1222/25	5380
»	20. Rv I 1486/25	5381
»	20. Rv I 1552/25	5382
»	20. Rv I 1679/25	5383
»	20. R II 304/25	5384
»	20. R II 313/25	5385
»	20. Nd II 126/25	5386

		Čís.
říjen	21. Rv I 980/25	5387
»	21. Rv I 1122/25	5388
»	21. Rv I 1128/25	5389
»	21. Rv I 1141/25	5390
»	21. Rv II 623/25	5391
»	22. Rv I 739/25	5392
»	27. R I 858/25	5393
»	27. R I 876/25	5394
»	27. R I 889/25	5395
»	27. Rv I 993/25	5396
»	27. Rv I 1144/25	5397
»	27. R II 298/25	5398
»	27. R II 299/25	5399
»	27. R II 323/25	5400
»	29. R I 882/25	5401
»	29. R I 891/25	5402
»	29. Rv I 1047/25	5403
»	29. Rv I 1327/25	5404
»	29. Rv I 1329/25	5405
»	29. Rv I 1335/25	5406
»	29. Rv I 1605/25	5407
»	29. R II 329/25	5408
»	29. Rv II 379/25	5409
listopad	3. R I 753/25	5410
»	3. R I 875/25	5411
»	3. R I 885/25	5412
»	3. R I 887/25	5413
»	3. R I 915/25	5414
»	3. Rv I 763/25	5415
»	3. Rv I 974/25	5416
»	3. Rv I 1007/25	5417
»	3. Rv I 1066/25	5418
»	3. Rv I 1386/25	5419
»	3. Rv I 1489/25	5420
»	3. R II 315/25	5421
»	3. Rv II 448/25	5422
»	4. R I 847/25	5423
»	4. R I 900/25	5424
»	4. R I 901/25	5425
»	4. R I 903/25	5426
»	4. Rv I 1110/25	5427
»	4. Rv I 1264/25	5428
»	4. R II 327/25	5429
»	4. Rv II 659/25	5430
»	4. Rv II 691/25	5431
»	5. Rv I 1472/25	5432
»	10. R I 622/25	5433
»	10. R I 861/25	5434
»	10. R I 909/25	5435
»	10. R I 919/25	5436
»	10. R I 936/25	5437
»	10. Rv I 901/25	5438
»	10. Rv I 930/25	5439
»	10. Rv I 1069/25	5440
»	10. Rv I 1139/25	5441
»	10. Rv I 1515/25	5442
listopad	10. Rv I 1545/25	5443
»	10. R II 319/25	5444
»	10. Rv II 353/25	5445
»	10. Rv II 675/25	5446
»	11. R I 911/25	5447
»	11. R I 925/25	5448
»	11. R I 934/25	5449
»	11. Rv I 1191/25	5450
»	11. Rv I 1237/25	5451
»	11. Rv I 1372/25	5452
»	11. Rv II 505/25	5453
»	12. R I 910/25	5454
»	12. Rv I 1216/25	5455
»	12. R II 332/25	5456
»	12. Rv II 375/25	5457
»	12. Rv II 494/25	5458
»	17. R I 905/25	5459
»	17. R I 921/25	5460
»	17. R I 953/25	5461
»	17. Rv I 1311/25	5462
»	17. Rv I 1318/25	5463
»	17. Rv I 1445/25	5464
»	17. Rv I 1644/25	5465
»	17. Rv II 526/25	5466
»	18. R I 912/25	5467
»	18. R I 928/25	5468
»	18. R I 938/25	5469
»	18. R I 955/25	5470
»	18. Rv I 1044/25	5471
»	18. Rv I 1495/25	5472
»	18. Rv I 1840/25	5473
»	19. R I 948/25	5474
»	19. Rv I 1409/25	5475
»	19. Rv I 1465/25	5476
»	19. Rv I 1509/25	5477
»	19. Rv II 746/25	5478
»	24. čís. pres. 544/25	5479
»	24. R I 864/25	5480
»	24. R I 913/25	5481
»	24. R I 973/25	5482
»	24. Rv I 1245/25	5483
»	24. Rv I 1278/25	5484
»	24. Rv I 1774/25	5485
»	25. R I 935/25	5486
»	25. R I 937/25	5487
»	25. R I 940/25	5488
»	25. R I 978/25	5489
»	25. Rv I 1310/25	5490
»	25. Rv I 1351/25	5491
»	25. R II 190/25	5492
»	25. R II 349/25	5493
»	26. R I 906/25	5494
»	26. R I 923/25	5495
»	26. R I 942/25	5496
»	26. R I 946/25	5497
»	26. R I 949/25	5498
»	26. Rv I 1741/25	5499
»	27. R II 314/25	5500

		Čís.
prosinec	1. R I 877/25	5501
»	1. R I 974/25	5502
»	1. R I 987/25	5503
»	1. Rv I 1326/25	5504
»	1. Rv I 1333/25	5505
»	1. Rv I 1343/25	5506
»	1. Rv I 1845/25	5507
»	1. Rv I 1928/25	5508
»	1. Rv II 589/25	5509
»	2. R I 945/25	5510
»	2. R I 1003/25	5511
»	3. R I 960/25	5512
»	3. Rv I 1345/25	5513
»	3. Rv I 1420/25	5514
»	3. Rv I 1559/25	5515
»	3. Rv I 1563/25	5516
»	3. Rv I 1622/25	5517
»	3. R II 351/25	5518
»	4. Rv I 1442/25	5519
»	4. Rv I 1757/25	5520
»	9. R I 997/25	5521
»	9. R I 1016/25	5522
»	9. R I 1028/25	5523
»	9. Rv I 699/25	5524
»	9. Rv I 1151/25	5525
»	9. Rv I 1551/25	5526
»	9. Rv I 1729/25	5527
»	9. Rv II 754/25	5528
»	10. R I 975/25	5529
»	10. R I 1006/25	5530
»	10. Rv I 1377/25	5531
»	10. Rv I 1497/25	5532
»	10. Rv I 1809/25	5533
»	10. R II 350/25	5534
»	10. R II 362/25	5535
»	10. Rv II 478/25	5536
»	10. Rv II 657/25	5537
»	11. R I 427/25	5538
»	11. R I 977/25	5539
»	11. R I 996/25	5540
»	11. Rv I 1636/25	5541
»	11. R II 348/25	5542
»	11. R II 363/25	5543
»	15. R I 881/25	5544
»	15. R I 924/25	5545
»	15. R I 1014/25	5546
»	15. R I 1022/25	5547
»	15. R I 1029/25	5548
»	15. Rv I 1147/25	5549
»	15. Rv I 1282/25	5550
»	15. Rv I 1567/25	5551
»	15. Rv I 1576/25	5552
»	15. Rv II 376/25	5553
»	16. čís. pres. 866/25	5554
»	16. R I 183/25	5555
»	16. R I 1009/25	5556
»	16. R I 1018/25	5557
prosinec	16. R I 1025/25	5558
»	16. Rv I 1387/25	5559
»	16. Rv I 1484/25	5560
»	16. Rv I 2072/25	5561
»	16. R II 365/25	5562
»	16. R II 369/25	5563
»	17. Rv I 1215/25	5564
»	17. Rv I 1524/25	5565
»	17. Rv I 1881/25	5566
»	17. Rv I 2033/25	5567
»	17. R II 357/25	5568
»	18. R I 939/25	5569
»	18. Rv I 1006/25	5570
»	18. R II 317/25	5571
»	21. R I 435/25	5572
»	21. R I 807/25	5573
»	21. R I 1043/25	5574
»	21. R I 1061/25	5575
»	21. R I 1064/25	5576
»	21. Rv I 964/25	5577
»	22. R I 1030/25	5578
»	22. R I 1033/25	5579
»	22. Rv I 1349/25	5580
»	22. Rv I 1432/25	5581
»	22. Rv I 1549/25	5582
»	22. Rv I 1710/25	5583
»	22. Rv I 1794/25	5584
»	22. Rv I 2093/25	5585
»	22. R II 354/25	5586
»	22. Rv II 892/24	5587
»	22. Rv II 507/25	5588
»	22. Rv II 558/25	5589
»	22. Rv II 571/25	5590
»	29. R I 962/25	5591
»	29. Rv I 911/25	5592
»	29. Rv I 1003/25	5593
»	29. Rv I 1498/25	5594
»	29. Rv I 1521/25	5595
»	29. R II 383/25	5596
»	29. R II 388/25	5597
»	30. Rv I 1429/25	5598
»	30. R II 360/25	5599
»	30. Rv II 493/25	5600
»	30. Rv II 692/25	5601
»	31. R I 1044/25	5602
»	31. R I 1055/25	5603
»	31. Rv I 899/25	5604
»	31. Rv I 2032/25	5605
»	31. R II 386/25	5606
»	31. Rv II 639/25	5607
»	31. Rv II 723/25	5608
Dodatek	I.	287/24
»	II.	337/25
»	III.	338/25
»	IV.	345/25

Seznam rozhodnutí podle spisových značek.

R I

	Čís.
R I 916/24	4531
» 949/24	4588
» 1001/24	4521
» 1017/24	4522
» 1022/24	4539
» 1032/24	4523
» 1044/24	4524
» 1048/24	4540
» 1051/24	4526
» 1071/24	4527
» 1081/24	4554
» 1085/24	4543
» 1088/24	4641
» 1092/24	4806
» 4/25	4576
» 7/25	4560
» 9/25	4555
» 12/25	4561
» 17/25	4562
» 22/25	4777
» 27/25	4563
» 29/25	4589
» 38/25	4577
» 39/25	4578
» 43/25	4751
» 45/25	4564
» 47/25	4590
» 51/25	4565
» 55/25	4611
» 56/25	4591
» 57/25	4592
» 59/25	4593
» 61/25	4594
» 62/25	4595
» 66/25	4596
» 68/25	4597
» 69/25	4649
» 73/25	4716
» 74/25	4642
» 81/25	4906
» 82/25	5285
» 85/25	4626
» 88/25	4671
» 92/25	4672
» 93/25	4650
» 94/25	4651
» 98/25	4652
R I 99/25	4653
» 101/25	4654
» 105/25	4655
» 109/25	4717
» 110/25	4699
» 114/25	4656
» 116/25	4718
» 122/25	4742
» 123/25	4826
» 125/25	4729
» 127/25	4719
» 131/25	4951
» 132/25	4730
» 134/25	4720
» 136/25	4753
» 138/25	4743
» 142/25	4754
» 143/25	4731
» 145/25	4773
» 146/25	4807
» 149/25	4828
» 151/25	4967
» 153/25	4755
» 155/25	4788
» 167/25	4756
» 169/25	4757
» 173/25	4778
» 174/25	4758
» 175/25	4759
» 176/25	4774
» 177/25	4760
» 181/25	4761
» 183/25	5555
» 187/25	4863
» 191/25	4789
» 197/25	4808
» 203/25	4809
» 204/25	4819
» 206/25	4829
» 207/25	4810
» 208/25	4811
» 214/25	4812
» 215/25	4931
» 216/25	4820
» 224/25	4830
» 226/25	4842
» 228/25	4843

		Čís.
R I	232/25	4831
»	234/25	4832
»	235/25	4968
»	236/25	4969
»	237/25	4969
»	242/25	4844
»	243/25	4841
»	245/25	4850
»	248/25	4833
»	249/25	4932
»	253/25	4845
»	255/25	4834
»	256/25	5058
»	263/25	4864
»	267/25	4895
»	271/25	4878
»	272/25	4907
»	274/25	4908
»	278/25	4921
»	283/25	4896
»	284/25	4922
»	285/25	4970
»	286/25	4879
»	288/25	4909
»	294/25	4897
»	295/25	4880
»	296/25	4910
»	298/25	4881
»	301/25	4882
»	304/25	4961
»	307/25	4933
»	308/25	4934
»	312/25	5000
»	313/25	5001
»	314/25	4935
»	321/25	4971
»	324/25	4985
»	327/25	4972
»	328/25	4973
»	329/25	4974
»	330/25	4986
»	338/25	4987
»	341/25	5004
»	342/25	4975
»	343/25	4936
»	345/25	5005
»	346/25	4988
»	348/25	4976
»	352/25	5022
»	353/25	5002
»	354/25	4977
»	355/25	5041
»	359/25	5006
»	361/25	5007
»	364/25	5008
»	367/25	5023
»	368/25	5213
»	369/25	5009
»	373/25	5010

		Čís.
R I	379/25	5011
»	380/25	5042
»	384/25	5043
»	393/25	5033
»	397/25	5034
»	399/25	5012
»	400/25	5027
»	403/25	5035
»	407/25	5071
»	410/25	5059
»	412/25	5237
»	418/25	5060
»	421/25	5028
»	425/25	5044
»	426/25	5045
»	427/25	5538
»	431/25	5143
»	434/25	5046
»	435/25	5572
»	438/25	5061
»	440/25	5072
»	443/25	5062
»	445/25	5118
»	450/25	5073
»	452/25	5047
»	458/25	5074
»	460/25	5083
»	467/25	5273
»	470/25	5075
»	471/25	5119
»	475/25	5103
»	476/25	5087
»	480/25	5098
»	488/25	5184
»	506—508/25	5137
»	510/25	5109
»	515/25	5120
»	516/25	5099
»	519/25	5167
»	523/25	5168
»	534/25	5121
»	541/25	5156
»	543/25	5179
»	544/25	5148
»	546/25	5137
»	547/25	5162
»	560/25	5157
»	561/25	5163
»	566/25	5158
»	568/25	5159
»	569/25	5249
»	574/25	5174
»	583/25	5250
»	584/25	5251
»	586/25	5188
»	589/25	5193
»	593/25	5194
»	594/25	5195
»	595/25	5196

		Čís.
R I	597/25	5180
»	598/25	5181
»	606/25	5214
»	608/25	5264
»	610/25	5189
»	613/25	5190
»	614/25	5191
»	622/25	5433
»	623/25	5199
»	637/25	5215
»	641/25	5222
»	644/25	5201
»	645/25	5200
»	648/25	5345
»	650/25	5223
»	654/25	5332
»	657/25	5252
»	660/25	5206
»	663/25	5286
»	668/25	5207
»	673/25	5202
»	679/25	5216
»	680/25	5226
»	685/25	5265
»	690/25	5333
»	693/25	5208
»	697/25	5209
»	698/25	5203
»	701/25	5287
»	702/25	5313
»	704/25	5227
»	708/25	5299
»	712/25	5204
»	713/25	5205
»	719/25	5228
»	725/25	5274
»	730/25	5346
»	732/25	5367
»	733/25	5224
»	734/25	5225
»	735/25	5300
»	737/25	5257
»	741/25	5258
»	743/25	5301
»	744/25	5262
»	745/25	5317
»	747/25	5239
»	751/25	5275
»	753/25	5410
»	757/25	5276
»	758/25	5334
»	760/25	5314
»	765/25	5302
»	766/25	5288
»	767/25	5321
»	768/25	5379
»	755/25	5259
»	781/25	5289
»	784/25	5335

		Čís.
R I	786/25	5303
»	787/25	5290
»	792/25	5315
»	795/25	5267
»	801/25	5291
»	802/25	5322
»	804/25	5268
»	807/25	5573
»	811/25	5304
»	815/25	5305
»	816/25	5323
»	817/25	5324
»	818/25	5325
»	826/25	5336
»	830/25	5326
»	832/25	5327
»	834/25	5337
»	836/25	5368
»	838/25	5369
»	840/25	5318
»	845/25	5338
»	847/25	5423
»	849/25	5339
»	855/25	5375
»	858/25	5393
»	861/25	5434
»	864/25	5480
»	870/25	5376
»	875/25	5411
»	876/25	5394
»	877/25	5501
»	881/25	5544
»	882/25	5401
»	885/25	5412
»	887/25	5413
»	889/25	5395
»	891/25	5402
»	900/25	5424
»	901/25	5425
»	903/25	5426
»	905/25	5459
»	906/25	5494
»	909/25	5435
»	910/25	5454
»	911/25	5447
»	912/25	5467
»	913/25	5481
»	915/25	5414
»	919/25	5436
»	921/25	5460
»	923/25	5495
»	924/25	5545
»	925/25	5448
»	928/25	5468
»	934/25	5449
»	935/25	5486
»	936/25	5437
»	937/25	5487
»	938/25	5469

		Čís.
R I	939/25	5569
»	940/25	5488
»	942/25	5496
»	945/25	5510
»	946/25	5497
»	948/25	5474
»	949/25	5498
»	953/25	5461
»	955/25	5470
»	960/25	5512
»	962/25	5591
»	973/25	5482
»	974/25	5502
»	975/25	5529
»	977/25	5539
»	978/25	5489
»	987/25	5503
»	996/25	5540
»	997/25	5521
»	1003/25	5511
»	1006/25	5530
»	1009/25	5556
»	1014/25	5546
»	1016/25	5522
»	1018/25	5557
»	1022/25	5547
»	1025/25	5558
»	1028/25	5523
»	1029/25	5548
»	1030/25	5578
»	1033/25	5579
»	1043/25	5574
»	1044/25	5602
»	1055/25	5603
»	1061/25	5575
»	1064/25	5576

Rv I

		Čís.
Rv I	1137/24	4598
»	1203/24	4528
»	1366/24	4612
»	1489/24	4898
»	1505/24	4529
»	1507/24	4643
»	1508/24	4566
»	1545/24	4544
»	1555/24	4556
»	1560/24	4567
»	1615/24	4657
»	1624/24	4530
»	1637/24	4732
»	1638/24	4568
»	1643/24	4557
»	1649/24	4599
»	1651/24	4531
»	1656/24	4579
»	1658/24	4627
»	1667/24	4600

		Čís.
Rv I	1681/24	4658
»	1688/24	4762
»	1689/24	4659
»	1693/24	4660
»	1697/24	4661
»	1704/24	4662
»	1727/24	4899
»	1732/24	4733
»	1736/24	4532
»	1742/24	4545
»	1743/24	4700
»	1745/24	4786
»	1750/24	4569
»	1753/24	4546
»	1754/24	4663
»	1755/24	4721
»	1757/24	4734
»	1762/24	4601
»	1763/24	4547
»	1774/24	4646
»	1777/24	4763
»	1785/24	4558
»	1786/24	4570
»	1792/24	4580
»	1798/24	4673
»	1801/24	4644
»	1802/24	4548
»	1807/24	4549
»	1812/24	4581
»	1813/24	4628
»	1822/24	4629
»	1825/24	4701
»	1826/24	4685
»	1828/24	4585
»	1829/24	4586
»	1840/24	4647
»	1849/24	4602
»	1851/24	4764
»	1854/24	4630
»	1864/24	4702
»	1871/24	4550
»	1872/24	4674
»	1875/24	4571
»	1876/24	4587
»	1884/24	4675
»	1888/24	4631
»	1892/24	4632
»	1909/24	4572
»	1910/24	4573
»	1914/24	4681
»	1918/24	4622
»	1923/24	4613
»	1926/24	4614
»	1929/24	4779
»	1930/24	4765
»	1932/24	4686
»	1933/24	4744
»	1937/24	4900
»	1941/24	4682

		Čís.
Rv I	1946/24	4623
»	1956/24	4683
»	1958/24	4645
»	1962/24	4615
»	1966/24	4703
»	1968/24	4780
»	1969/24	4633
»	1970/24	4687
»	1972/24	4688
»	1974/24	4745
»	1977/24	4722
»	1978/24	4781
»	1979/24	4704
»	1981/24	4616
»	1983/24	4617
»	1987/34	4603
»	2/25	4705
»	23/25	4689
»	24/25	4735
»	27/25	4782
»	30/25	4723
»	32/25	4551
»	40/25	4634
»	48/25	4690
»	50/25	4821
»	56/25	4766
»	63/25	4775
»	66/25	4776
»	69/25	4736
»	76/25	4790
»	77/25	4604
»	90/25	4706
»	92/25	4724
»	99/25	4691
»	106/25	4605
»	110/25	4813
»	111/25	4635
»	116/25	4746
»	119/25	4737
»	124/25	4747
»	126/25	4876
»	130/25	4783
»	142/25	4883
»	144/25	4822
»	150/25	4814
»	154/25	4865
»	157/25	4801
»	160/25	4707
»	163/25	4767
»	164/25	4835
»	166/25	4791
»	170/25	4836
»	172/25	4748
»	174/25	4815
»	184/25	4962
»	195/25	4708
»	200/25	4911
»	202/25	4816
»	204/25	4837

		Čís.
Rv I	206/25	4823
»	214/25	4792
»	224/25	4877
»	226/25	4852
»	227/25	4734
»	229/25	4709
»	230/25	4802
»	231/25	4846
»	234/25	4793
»	237/25	4768
»	241/25	4817
»	246/25	4963
»	250/25	4769
»	253/25	4884
»	260/25	4824
»	261/25	5090
»	264/25	4853
»	266/25	4885
»	267/25	4901
»	280/25	4847
»	283/25	4902
»	290/25	4937
»	292/25	4938
»	295/25	4838
»	297/25	4794
»	316/25	4866
»	317/25	4886
»	320/25	4923
»	321/25	4867
»	323/25	4854
»	329/25	5024
»	330/25	4939
»	334/25	4940
»	335/25	4941
»	338/25	4868
»	348/25	4964
»	354/25	4989
»	355/25	4924
»	358/25	4887
»	360/25	4804
»	362/25	4888
»	372/25	4855
»	376/25	4952
»	379/25	4869
»	381/25	4839
»	389/25	4925
»	390/25	4903
»	394/25	4856
»	399/25	5149
»	404/25	4870
»	405/25	4942
»	406/25	4912
»	408/25	4871
»	412/25	5063
»	417/25	4889
»	421/25	5036
»	424/25	5064
»	427/25	4872
»	428/25	4943

		Čís.
Rv I	431/25	4913
»	434/25	4953
»	436/25	5013
»	439/25	4926
»	441/25	4944
»	442/25	5025
»	445/25	4965
»	446/25	5014
»	453/25	5076
»	455/25	4914
»	459/25	4945
»	460/25	4954
»	465/25	4990
»	468/25	5015
»	470/25	4955
»	472/25	4904
»	475/25	5037
»	484/25	4946
»	485/25	4956
»	493/25	4905
»	496/25	5104
»	498/25	4991
»	501/25	5016
»	502/25	4947
»	509/25	4978
»	513/25	4992
»	520/25	4979
»	522/25	4993
»	526/25	5077
»	527/25	5070
»	528/25	5105
»	532/25	4927
»	540/25	4915
»	541/25	4916
»	546/25	5003
»	549/25	5306
»	552/25	5048
»	553/25	5110
»	554/25	5091
»	555/25	5038
»	556/25	5106
»	565/25	5092
»	570/25	5131
»	571/25	5263
»	581/25	5029
»	582/25	5111
»	587/25	5030
»	610/25	5078
»	623/25	5084
»	624/25	5049
»	634/25	5031
»	635/25	5155
»	639/25	5066
»	650/25	5088
»	655/25	5153
»	656/25	5067
»	663/25	5039
»	673/25	5085
»	677/25	5079

		Čís.
Rv I	681/25	5112
»	682/25	5269
»	683/25	5122
»	684/25	5050
»	686/25	5113
»	696/25	5107
»	698/25	5164
»	699/25	5524
»	702/25	5093
»	705/25	5017
»	716/25	5094
»	719/25	5108
»	724/25	5114
»	732/25	5132
»	736/25	5100
»	738/25	5150
»	739/25	5392
»	747/25	5123
»	748/25	5068
»	763/25	5415
»	764/25	5133
»	769/25	5144
»	770/25	5080
»	774/25	5173
»	782/25	5145
»	783/25	5124
»	788/25	5210
»	792/25	5151
»	795/25	5134
»	802/25	5138
»	823/25	5115
»	824/25	5101
»	839/25	5353
»	840/25	5217
»	841/25	5182
»	843/25	5357
»	844/25	5169
»	847/25	5347
»	852/25	5154
»	859/25	5165
»	864/25	5211
»	866/25	5170
»	868/25	5370
»	871/25	5358
»	889/25	5340
»	893/25	5359
»	894/25	5377
»	895/25	5229
»	898/25	5230
»	899/25	5604
»	901/25	5438
»	903/25	5360
»	910/25	5212
»	911/25	5592
»	913/25	5341
»	914/25	5277
»	921/25	5270
»	928/25	5316
»	930/25	5439

		Čís.
Rv I	949/25	5282
»	962/25	5319
»	964/25	5577
»	969/25	5312
»	974/25	5416
»	979/25	5240
»	980/25	5387
»	988/25	5292
»	990/25	5361
»	993/25	5396
»	1003/25	5593
»	1006/25	5570
»	1007/25	5417
»	1013/25	5260
»	1017/25	5135
»	1019/25	5171
»	1020/25	5238
»	1024/25	5197
»	1027/25	5102
»	1035/25	5283
»	1037/25	5146
»	1040/25	5362
»	1044/25	5471
»	1046/25	5116
»	1047/25	5403
»	1055/25	5307
»	1059/25	5308
»	1066/25	5418
»	1069/25	5440
»	1070/25	5278
»	1072/25	5231
»	1094/25	5293
»	1107/25	5348
»	1110/25	5427
»	1122/25	5388
»	1128/25	5389
»	1129/25	5349
»	1139/25	5441
»	1141/25	5390
»	1144/25	5397
»	1147/25	5549
»	1151/25	5525
»	1156/25	5185
»	1187/25	5363
»	1191/25	5450
»	1193/25	5176
»	1197/25	5354
»	1199/25	5177
»	1202/25	5186
»	1215/25	5564
»	1216/25	5455
»	1222/25	5380
»	1226/25	5328
»	1227/25	5187
»	1233/25	5192
»	1237/25	5451
»	1244/25	5241
»	1245/25	5483

		Čís.
Rv I	1264/25	5428
»	1278/25	5484
»	1282/25	5550
»	1287/25	5242
»	1294/25	5232
»	1295/25	5266
»	1299/25	5364
»	1305/25	5218
»	1307/25	5243
»	1308/25	5253
»	1310/25	5490
»	1311/25	5462
»	1318/25	5463
»	1326/25	5504
»	1327/25	5404
»	1329/25	5405
»	1333/25	5505
»	1335/25	5406
»	1340/25	5244
»	1343/25	5506
»	1345/25	5513
»	1349/25	5580
»	1351/25	5491
»	1359/25	5233
»	1365/25	5219
»	1372/25	5452
»	1377/25	5531
»	1378/25	5220
»	1386/25	5419
»	1387/25	5559
»	1409/25	5475
»	1410/25	5254
»	1420/25	5514
»	1424/25	5365
»	1429/25	5598
»	1432/25	5581
»	1435/25	5261
»	1442/25	5519
»	1445/25	5464
»	1456/25	5371
»	1465/25	5476
»	1472/25	5432
»	1484/25	5560
»	1485/25	5309
»	1486/25	5381
»	1489/25	5420
»	1494/25	5310
»	1495/25	5472
»	1497/25	5532
»	1498/25	5594
»	1509/25	5477
»	1515/25	5442
»	1521/25	5595
»	1524/25	5565
»	1529/25	5350
»	1545/25	5443
»	1549/25	5582
»	1551/25	5526

	Čís.
Rv I 1552/25	5382
» 1559/25	5515
» 1563/25	5516
» 1567/25	5551
» 1576/25	5552
» 1605/25	5407
» 1607/25	5372
» 1608/25	5373
» 1622/25	5517
» 1636/25	5541
» 1644/25	5465
» 1679/25	5383
» 1710/25	5583
» 1729/25	5527
» 1741/25	5499
» 1757/25	5520
» 1774/25	5485
» 1794/25	5584
» 1809/25	5533
» 1840/25	5473
» 1845/25	5507
» 1881/25	5566
» 1928/25	5508
» 2032/25	5605
» 2033/25	5567
» 2072/25	5561
» 2093/25	5585

R II

R II 402/24	4624
» 408/24	4533
» 435/25	4534
» 437/24	4535
» 440/24	4625
» 6/25	4559
» 8/25	4636
» 9/25	4618
» 10/25	4795
» 13/25	4619
» 17/25	4606
» 19/25	4607
» 20/25	4608
» 23/25	4620
» 26/25	4637
» 30/25	4676
» 32/25	4664
» 36/25	4665
» 37/25	4666
» 40/25	4667
» 41/25	4749
» 45/25	4692
» 49/25	4726
» 51/25	4796
» 55/26	4770
» 62/26	4771
» 67/25	4994
» 70/25	4818
» 74/25	4848

	Čís.
R II 76/25	4995
» 79/25	4957
» 80/25	4849
» 83/25	4966
» 86/25	4857
» 91/25	4948
» 92/25	4873
» 93/25	4858
» 98/25	4918
» 99/25	4919
» 100/25	4890
» 102/25	4928
» 110/25	5018
» 112/25	5019
» 114/25	4980
» 117/25	4981
» 120/25	4949
» 122/25	5051
» 123/25	5052
» 133/25	5040
» 138/25	5081
» 143/25/1	5020
» 143/25/2	5095
» 148/25	5053
» 150/25	5054
» 153/25	5055
» 154/25	5056
» 155/25	5245
» 160/25	5082
» 167/25	5097
» 171/25	5147
» 176/25	5139
» 181/25	5140
» 186/25	5234
» 190/25	5492
» 193/25	5172
» 197/25	5160
» 203/25	5221
» 214/25	5183
» 218/25	5198
» 220/25	5279
» 226/25	5280
» 227/25	5246
» 231/25	5329
» 236/25	5235
» 242/25	5236
» 250/25	5294
» 254/25	5255
» 255/25	5295
» 258/25	5311
» 288/25	5351
» 290/25	5330
» 291/25	5352
» 292/25	5331
» 295/25	5342
» 297/25	5343
» 298/25	5398
» 299/25	5399
» 301/25	5366

	Čís.
R II 304/25	5384
» 305/25	5355
» 313/25	5385
» 314/25	5500
» 315/25	5421
» 316/25	5374
» 317/25	5571
» 319/25	5444
» 323/25	5400
» 327/25	5429
» 329/25	5408
» 332/25	5456
» 348/25	5542
» 349/25	5493
» 350/25	5534
» 351/25	5518
» 354/25	5586
» 357/25	5568
» 360/25	5599
» 362/25	5535
» 363/25	5543
» 365/25	5562
» 369/25	5563
» 383/25	5596
» 386/25	5606
» 388/25	5597

Rv II

Rv II 585/24	4677
» 610/24	4693
» 639/24	4694
» 685/24	4536
» 703/24	5161
» 721/24	4695
» 740/24	4537
» 742/24	4538
» 746/24	4621
» 749/24	4712
» 756/24	4541
» 760/24	4738
» 763/24	4696
» 765/24	4638
» 772/24	4797
» 779/24	4648
» 783/24	4552
» 791/24	4697
» 795/24	4785
» 802/24	4582
» 822/24	4574
» 827/24	4668
» 835/24	4678
» 836/24	4713
» 840/24	4750
» 847/24	4727
» 850/24	4739
» 856/24	4772
» 861/24	4575
» 862/24	4609

	Čís.
Rv II 867/24	4698
» 868/24	4610
» 873/24	4639
» 879/24	4640
» 884/24	4542
» 886/24	4684
» 887/24	4714
» 892/24	5587
» 898/24	4715
» 899/24	4583
» 902/24	4553
» 3/25	4728
» 6/25	4803
» 8/25	4669
» 12/25	4859
» 17/25	4827
» 24/25	4798
» 28/25	4996
» 32/25	4740
» 37/25	4584
» 41/25	4670
» 48/25	4679
» 52/25	4680
» 53/25	4805
» 54/25	4860
» 62/25	4861
» 67/25	4799
» 85/25	4874
» 87/25	4891
» 99/25	4875
» 100/25	4741
» 107/25	4851
» 113/25	5032
» 118/25	4958
» 121/25	4800
» 124/25	4892
» 126/25	4920
» 130/25	4862
» 136/25	4893
» 147/25	4825
» 155/25	4894
» 158/25	4982
» 162/25	4959
» 166/25	4840
» 173/25	4960
» 180/25	4997
» 195/25	4920
» 200/25	5021
» 205/25	4929
» 210/25	5057
» 216/25	4983
» 220/25	4998
» 232/25	5125
» 233/25	5126
» 238/25	5065
» 247/25	5178
» 249/25	4950
» 261/25	5089
» 262/25	5127

	Čís.
Rv II 269/25	5096
» 270/25	4984
» 272/25	5128
» 284/25	5141
» 327/25	5166
» 336/25	5069
» 353/25	5445
» 354/25	5129
» 360/25	5281
» 375/25	5457
» 376/25	5553
» 379/25	5409
» 380/25	5247
» 382/25	5175
» 388/25	5142
» 395/25	5136
» 407/25	5344
» 411/25	5296
» 438/25	5152
» 447/25	5356
» 448/25	5422
» 478/25	5536
» 493/25	5600
» 494/25	5458
» 505/25	5453
» 507/25	5588
» 526/25	5466
» 537/25	5248
» 550/25	5297
» 558/25	5589
» 571/25	5590
» 575/25	5271
» 576/25	5272
» 585/25	5298
» 589/25	5569
» 604/25	5320
» 623/25	5391
» 626/25	5378
» 639/25	5607
» 657/25	5537
» 659/25	5430

	Čís.
Rv II 675/25	5446
» 691/25	5431
» 692/25	5601
» 723/25	5608
» 746/25	5478
» 754/25	5528

Čís. pres. (plenární rozhodnutí).

Čís. pres. 944/24	4787
» » 1385/24	5026
» » 1499/24	5086
» » 363/25	5284
» » 544/25	5479
» » 866/25	5554

Co I

Co I 4/24	4725
» 1/25	5256

Nd I

Nd I 46/25	4716
» 47/25	4711
» 125/25	4917
» 226/25	5117

Nd II

Nd II 53/25	4999
» 126/25	5386

Rozhodnutí senátu pro řešení kompetenčních konfliktů.

Čís. 287/24	Dodatek I.
» 337/25	Dodatek II.
» 338/25	Dodatek III.
» 345/25	Dodatek IV.

Oprava důležitějších tiskových chyb:

Stránka 47. Citaci rozhodnutí zařaďte pod právní větu.
» 53. řádka 21. zdola: správně »na«, nikoliv »za«.
» 136. v právní větě čís. 4592: správně »1869«, nikoliv »1867«.
» 149. řádka 10. zdola: správně »bezcennost«, nikoliv »bezectnost«.
» 154. v právní větě čís. 4603: správně »vztahuje«, nikoliv »nevztahuje«.
» 178. řádka 20. zdola: správně »(§ 91 a 92 obč. zák.)«, nikoliv »(§ 91 a) obč. zák.)«.
» 197. řádka 19. shora: správně »splatnosti«, nikoliv »úplatnosti«.
» 209. řádka 16. shora: správně »vykonatelné«, nikoliv »vykonatelnými«.
» 257. řádka 11. shora: správně »180.000 pa-«, nikoliv »18.000 pa-«.
» 268. řádka 8. shora: za slova »... čís. 214 sb. z. a n.« vložte »o obnově tohoto vnuceného pachtu zvláště vydaného — a to současně s ním«.
» 332. řádka 19. shora: správně »bavlny«, nikoliv »banky«.
» 334. řádka 4. zdola: správně »Rv I 2/25«, nikoliv »R I 2/25«.
» 355. řádka 11. shora: správně »ex. ř.«, nikoliv »c. ř. s.«.
» 371. řádka 19. shora: správně »vyslovená«, nikoliv »vyslovena«.
» 383. řádka 6. zdola správně »328 ř. zák.«, nikoliv »528 ř. zák.«.
» 384. řádka 21. zdola správně »328 ř. zák.«, nikoliv »528 ř. zák.«.
» 408. řádka 25. shora: správně »1447«, nikoliv »1477«.
» 494. správně rozhodnutí »Rv II 67/25«, nikoliv »Rv 67/25«.
» 516. řádka 9. shora: správně »c. ř. s.«, nikoliv »ex. ř.«.
» 541. řádka 25. zdola: správně »soudy«, nikoliv »fondy«.
» 558. řádka 14. shora: správně »503 čís. 2«, nikoliv »502 čís. 2«.
» 608. řádka 15. zdola: správně »repartice«, nikoliv »repatrice«.
» 677. řádka 1. zdola: správně »pseudoprokurator«, nikoliv »pseudokurator«.
» 679. řádka 9. shora: správně »pseudoprokuratory«, nikoliv »pseudokuratory«.
» 703. řádka 8. shora: správně »navrhovatelovu«, nikoliv »dovolatelovu«.
» 753. řádka 8. zdola: před slovo »o ochraně« vložte »zákona«.
» 769. řádka 3. zdola: správně »byt«, nikoliv »byl«.
» 798. řádka 3. shora: správně »nabude«, nikoliv »nebude«.
» 838. řádka 3. zdola: vynechte slova »a prodejny lístků kanceláře«.
» 879. v právní větě čís. 5031 správně »§u 6 (1)«, nikoliv »§u 6 (2)«.
» 897. řádka 19. shora: správně »dosazen«, nikoliv »dosažen«.
» 910. řádka 20. zdola: správně »§ 2 čís. 6«, nikoliv »§ 2 čís. 5«.
» 962. řádka 19. zdola: správně »příslušnost«, nikoliv »přípustnost«.
» 963. rozhodnutí čís. 5073 jest »z 26. května«, nikoliv »z 28. května« 1925.
» 1087. řádka 19. shora: správně »nejsa«, nikoliv »nejen«.
» 1183. řádka 16. shora: správně »nabyla«, nikoliv »nebyla«.
» 1253. řádka 16. shora: správně »zamítl«, nikoliv »odmítl«.
» 1256. řádka 22. zdola: správně »§u 13 c)«, nikoliv »§u 13 a)«.
» 1310. řádka 4. shora: správně »nabyly«, nikoliv »nebyly«.
» 1342. řádka 13. zdola: správně »jako«, nikoliv »jeho«.
» 1421. řádka 18. zdola: správně »obdobné«, nikoliv »období«.
» 1423. řádka 14. shora: správně »funkci«, nikoliv »funkční«.
» 1440. řádka 25. shora: správně »ale«, nikoliv »ani«.
» 1463. řádka 20. shora: správně »1918«, nikoliv »1919«.
» 1463. řádka 3. zdola: správně »žalobce«, nikoliv »žalovaný«.
» 1532. řádka 2. shora: správně »§u 2«, nikoliv »§u 22«.
» 1535. řádka 1. shora: správně »dubna«, nikoliv »října«.

Stránka 1539. řádka 13. zdola: správně »doložkou«, nikoliv »totožnou«.
» 1616. řádka 1. shora: správně »formu«, nikoliv »firmu«.
» 1616. řádka 19. zdola: správně »úpravu«, nikoliv »úhradu«.
» 1680. řádka 12. shora: správně »§ 21«, nikoliv »§ 2«.
» 1691. řádka 16. zdola budiž posunuta přes 2 řádky výše.
» 1713. řádka 13. zdola: správně »čtvrtého«, nikoliv »druhého«.
» 1748. řádka 22. shora: správně »čl. 355 obch. zák.«, nikoliv »čl. 335 obch. zák.«.
» 1776. v právní větě čís. 5534 jakož i v řádce 19. zdola: správně »5. července«, nikoliv »25. července«.
» 1802., řádka 16. shora: správně »je«, nikoliv »se«.
» 1835. řádka 10. shora: správně »úhradu«, nikoliv »náhradu«.
» 1889. řádka 4. zdola: správně »proti«, nikoliv »pro«.
» 1891. řádka 12. shora: před slovo »a« přijde čárka.
» 1894. řádka 16. zdola: správně »355/20«, nikoliv »255/20«.
» 1898. řádka 25. shora: správně »a«, nikoliv »s«.
» 1898. řádka 8. zdola: správně »dodatečně«, nikoliv »dostatečně«.
» 1899. řádka 18. zdola: správně »bydlela«, nikoliv »nebydlela«.
» 1927. řádka 2. shora: správně »ručila«, nikoliv »rušila«.
» 1932. řádka 19. zdola: správně »vnesená«, nikoliv »vznesená«.
» 1933. řádka 11. shora: za slovo »bytu« vsuňte »nebo«.
» 1940. řádka 6. zdola: správně »pořad správní«, nikoliv »pořad právní«.
» 1944. řádka 5. shora: před slovo »statusu« vsuňte »ve«.

Čís. 4521.

Předpis §u 89 org. zák. o nevčítání dnů poštovní dopravy do lhůty platí i ve věcech knihovních.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, R I 1001/24.)

V knihovní věci nevyhověl Nejvyšší soud dovolacímu rekursu.

Důvody:

Ve směru formálním nutno předeslati toto: Napadené usnesení doručeno bylo stěžovatelům dne 1. října 1924 a dovolací rekurs dán byl na poštu dne 31. října 1924, tedy 30. dne po doručení (§ 127 knih. zák.) a došel ke knihovnímu soudu dne 1. listopadu 1924. Jde tedy o otázku, zdali § 81 odstavec druhý knih. zák., podle něhož se čas, kdy spis byl na poště, do rekursní lhůty včítá, zrušen byl §em 89 org. zák., podle něhož se dny poštovní dopravy do rekursní lhůty nevčítají. Otázku tu dlužno zodpověděti kladně, neboť předpis §u 89 org. zák. platí nyní všeobecně pro veškeré záležitosti stran ve věcech občanských, ke kterým podle §§ 1 a 118 j. n. čítati jest také věci knihovní, a neobsahuje pro tyto věci žádné výjimky, takže podle §u 98 odstavec druhý org. zák. dnem, kdy předpis §u 89 org. zák. nabyl účinnosti, pozbyl zároveň platnosti opačný předpis §u 81 odstavec druhý knih. zák. (Tak také rozhodnutí nejvyššího soudu dříve ve Vídni uveřejněné v Právníku 1912, str. 473 a v Not. Zeit. 1918, str. 56. Opačného mínění jest Bartsch 1914, str. 712.)

Čís. 4522.

V řízení o rozvrhu výtěžku exekučně prodané nemovitosti jest přípustným dovolací rekurs do souhlasných usnesení nižších soudů jen, pokud jde o otázky, jež jsou předmětem rozvrhového jednání a rozhodování, nenáleží sem však rozhodnutí o nároku správce úpadkové podstaty ve smyslu §u 125 (4) konk. ř.

Předpisem §u 234 ex. ř. jest vyloučen rekurs pouze ohledně takových námitek, které lze uplatniti odporem, nikoliv však v případech, když přikázání pohledávky z rozvrhové podstaty odporuje buď velícím, zákonným předpisům, buď rozvrhovým zásadám ve smyslu §§ 216 a násl. ex. ř.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, R I 1017/24.)

Do usnesení o rozvrhu nejvyššího podání za exekučně prodanou nemovitost stěžoval si správce úpadkové podstaty jednoho z dlužníků jed-

nak v tom směru, že mu nebyly přiřčeny útraty zvláštní podstaty ve výsadním pořadí, jednak v tom směru, že pohledávky několika firem byly přikázány zcela ku částečnému uspokojení. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil, nevyhověv v onom směru stížnosti z důvodů věcných, v tomto směru odepřev stěžovateli právo k rekursu.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs správce úpadkové podstaty do výroku o stěžovatelových útratách; jinak dovolacímu rekursu vyhověl, zrušil napadené usnesení a vrátil věc rekursnímu soudu, by nehledě k použitému zamítacímu důvodu, znovu o rekursu rozhodl.

Důvody:

Rekursní soud vyslovil názor, že stěžovatel pozbyl dle §u 55 c. ř. s. a §u 78 ex. ř. svého nároku na útraty, nepředloživ přesného seznamu útrat. Není potřebí, šířiti se o tom, že tento výrok rekursního soudu jest rozhodnutím o útratách ve smyslu §u 528 c. ř. s. a 78 ex ř. Dovolací rekurs jest tedy v tomto směru nepřípustným. Bylo jej proto odmítnouti, což dle uvedených míst zákonných měl učiniti již soud prvé stolice. Že toto útratové usnesení rekursního soudu obsaženo jest v jeho usnesení o rozvrhovém usnesení exekučního soudu, nevadí, neboť dle posledního odstavce §u 239 ex. ř. jest dovolací rekurs do souhlasných rozvrhových usnesení nižších soudů přípustným pouze, pokud jde o otázky, které dle §§ 209 až 235 ex. ř. jsou předmětem rozvrhového jednání a rozhodování, tedy pouze pokud usnesení nižších soudů jsou rozvrhovými usneseními v pravém smyslu slova. Pro jiná rozhodnutí, byť i obsažená v rozvrhovém usnesení, platí omezení dle §§ 528 c. ř. s. a 78 ex. ř. (viz Neumannův komentář k ex. ř., 1910, str. 682). K těmto jiným rozhodnutím patří rozhodnutí o nároku správce úpadkové podstaty ve smyslu §u 125 (4) konk. ř. (viz Dr. Robert Bartsch a Dr. Rudolf Pollak, komentář ke konkursnímu, vyrovnávacímu a odpůrčímu řádu, str. 706).

Jinak nelze dovolacímu rekursu upříti oprávněnosti. Neprávem má rekursní soud za to, že správce úpadkové podstaty nesmí si stěžovati do rozvrhového usnesení soudu prvé stolice, poněvadž se nezúčastnil rozvrhového jednání ze dne 14. května 1924. Účastník, který byl při rozvrhovém roku a mohl při něm odporem uplatniti námitky proti přikázání pohledávek z rozvrhové podstaty, avšak toho neučinil, nemůže ovšem podle druhé věty prvého odstavce §u 234 ex. ř. vznésti tyto námitky v rekursu do rozvrhového usnesení. Ustanovení §u 234 ex. ř. vylučuje tedy rekurs toliko v případě takových námitek, které lze uplatniti odporem, nikoliv však v případech, když přikázání pohledávky z rozvrhové podstaty odporuje buď velícím, zákonným předpisům, buď rozvrhovým zásadám ve smyslu §§ 216 a násl. ex. ř., aniž by v tomto případě rozvrhové usnesení opíralo se o dohodu stran, o níž zmiňuje se druhý odstavec §u 214 ex. ř. V těchto případech dlužno rozhodnouti o přikázání přihlášených pohledávek z rozvrhové podstaty výhradně dle zákonných předpisů bez ohledu na to, byl-li při rozvrhovém roku odpor vznesen čili nic (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. července 1924 č. j. R II 231/24, čís. sb. 4032). Stěžovatel vychází v dovolacím rekursu z předpokladu, že firmě Rudolf B. a německé bance v L. byla přikázána částka také z $^1/_7$ úpadkyně a uvádí, že těmto věřitelům vůbec nepřísluší zástavní právo na této sedmině. Dále uplatňuje v rekursu, že zástavní právo firmy T. zaniklo prý dle §u 12 vyrovnacího řádu a nemohlo prý oživnouti vzhledem k ustanovením §§ 2 a 12 konk. řádu. Stěžovatel vytýká tedy rozvrhovému usnesení prvého soudu porušení zásad výše uvedených. Rekurs nelze proto zamítnouti z formálního důvodu, že stěžovatel nepodal odporu ve smyslu §u 234 ex. ř.

Čís. 4523.

Ochrana nájemců (nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n.).

Předpis §u 2 b) platí obdobně i v poměru mezi majitelem domu a nájemcem.

Jednoroční lhůta §u 6 nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n. jest lhůtou promlčecí, třebas nároku na vrácení přeplatku nájemného nebylo lze se vzdáti.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, R I 1032/24.)

Žalovaní pronajali žalobkyni na dobu od 1. dubna 1918 do 31. března 1919 krám v Karlových Varech za roční nájemné 2.000 K a to za krám 1.400 K a za zařízení krámu a opotřebení portálu 600 K. Před uplynutím této nájemní smlouvy uzavřely strany nájemní smlouvu na další rok od 1. dubna 1919 do 31. března 1920 za nájemné 5.000 Kč, z čehož připadlo na krám 3.000 Kč a na zařízení krámu a opotřebení portálu 2.000 Kč. Dne 7. srpna 1919 uzavřely strany smlouvu nájemní o krám na 10 let za roční nájemné 6.000 Kč čtvrtletně od 1. dubna 1920 předem splatné a dne 9. srpna 1919 ujednaly za používání zařízení krámu a amortisaci portálu ročně 4.000 Kč rovněž čtvrtletně od 1. dubna 1920 předem splatných. Opírajíc se o §§ 13 a 20 zákona na ochranu nájemců ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., domáhala se žalobkyně vrácení rozdílu mezi umluvenou a přiměřenou úplatou za používání zařízení krámu a amortisaci portálu za dobu od 1. dubna 1920 do 30. června 1923. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a uložil prvému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl. Důvody: Jest pravda, že zákony nepůsobí nazpět (§ 5 obč. zák.) a nelze tedy na nájemní smlouvu uzavřenou mezi stranami o krám a zařízení na dobu od 1. dubna 1918 do 31. března 1919 za nájemné 2.000 K a to za krám 1400 K a za zařízení krámu a opotřebení portálu 600 K použíti minister. nařízení o ochraně nájemců ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n. Naproti tomu na pozdější uzavření nájemní smlouvy (zvýšení nájemného) dlužno použíti v té době platných nařízení a zákonů o ochraně nájemců. Dlužno proto přisvědčiti právnímu názoru soudu prvé stolice, že na tento případ sluší použíti nařízení ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 sb. z. a n. Soud odvolací nesdílí však právního názoru soudu procesního, že žalobkyně na vrácení úplaty za používání zařízení krámu a portálu za dobu

od 1. dubna 1920 do 30. června 1923 ve smyslu onoho nařízení nemá vůbec nároku. Poněvadž nájemné za dobu od 1. dubna 1918 do 31. března 1919 činilo 2.000 Kč, nelze použíti ustanovení §u 2, nýbrž §u 2 a) nařízení. Dle tohoto zákonného ustanovení, přesahuje-li nájemné za jednotlivý nájemní předmět s vedlejšími poplatky částku v §u 2 (4) uvedenou, jest dovoleno, smluviti zvýšení nájemného s vedlejšími poplatky, jež nájemce měl dosud neb jež poslední nájemce měl platiti, avšak jen obnosem, jenž je dle okolností případu přiměřeným. Pokud smluvené nájemné přesahuje tyto meze, jest úmluva neplatná a to, co bylo plněno, může býti požadováno zpět (§ 6 nařízení). Promlčení nároku podle §u 6 poslední věty namítáno nebylo. Totéž právo přiznáno nájemci i všemi pozdějšími zákony o ochraně nájemců s tím, že nárok ten promlčuje se do šesti měsíců od zrušení nájemní smlouvy. Kdyby však ustanovení §u 2 a) nařízení čís. 83/1918 na smlouvu o propůjčení užívání zařízení a portálu nebylo lze použíti, má po názoru odvolacího soudu tu místo předpis §u 2 b) (3) nařízení. Toto zákonné ustanovení mluví sice výslovně jen o podnájmech, avšak sluší ho použíti i tehdy, nejde-li o podnájemce, nýbrž propůjčí-li zařízení majitel domu sám. Neboť odporovalo by zřejmému úmyslu zákonodárce, který přece v prvé řadě na zřeteli měl ochranu nájemců, by přímý nájemce neměl požívati také té ochrany, jakou předpis ten zaručuje podnájemci. Tato ustanovení o nájemcích byla také do pozdějších zákonů výslovně pojata (§§ 13, 16 (3) zákonů čís. 130/22, čís. 85/23). Po názoru odvolacího soudu měli tudíž žalovaní nárok jen na přiměřené zvýšení původně ujednaného nájemného 600 Kč za používání zařízení krámu a opotřebení portálu za dobu od 1. dubna 1920 do 30. června 1923. Žalobkyně má proto právo požadovati zpět onu částku, kterou nad přiměřené zvýšení původního nájemného 600 Kč zaplatila.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Rekurs není odůvodněn. Nejvyšší soud sdílí právní názor odvolacího soudu a poukazuje stěžovatele na správné důvody napadeného usnesení s dodatkem, že ministerské nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n. o ochraně nájemníků vztahuje se také na nájem obchodních místností a že nejvyšší nájemné pro obchodní místnosti ve smyslu §u 2 (4) tohoto nařízení činí 1.500 Kč a nikoliv, jak stěžovatelé míní, 2.000 Kč. Předmětem sporné smlouvy byl krám se zařízením a s portálem a proto přesahuje nájemné 2.000 Kč uvedenou částku 1.500 Kč, nehledíc k tomu, že Karlovy Vary dle ministerského nařízení ze dne 2. srpna 1908, čís. 154 ř. zák. byly zařazeny do druhé třídy aktivních přídavků státních úředníků a že proto jsou směrodatny částky 1.800 K a 1.200 K obsažené v §u 4 uvedeného ministerského nařízení. Odvolací soud poukazuje tedy právem k tomu, že zde nepřichází v úvahu § 2 tohoto nařízení, nýbrž jeho §u 2 a). Jelikož zařízení a portál jest příslušenstvím krámu a jelikož ve smlouvách ze dne 6. a 9. srpna 1919 bylo umluveno nájemné za veškeré tyto předměty, jest zřejmo, že zde jest nájemné 6.000 Kč za krám s vedlejším poplatkem 4.000 Kč za zařízení a portál ve smyslu uvedeného nařízení. § 6 nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n. ustanovuje výslovně, že nárok na vrácení toho, co bylo plněno proti jeho předpisům, promlčuje se do roka a proto tato lhůta není propadnou, nýbrž promlčecí. O tomto soukromoprávním nároku rozhodují soudy, které dle §u 1501 obč. zák. nejsou oprávněny, přihlížeti z úřední moci k jeho promlčení. Na tom ničeho nemění předpis třetího odstavce §u 6 nařízení, že tohoto nároku nelze se předem vzdáti. Tvrzení stěžovatelů, že soud přes tuto zákonnou ochranu tohoto nároku jest povinen, v neprospěch poškozeného z úřední moci žalobu zamítnouti, byla-li podána po uplynutí jednoroční lhůty, odporuje smyslu a účelu §u 6 nařízení o ochraně nájemníků. Názor odvolacího soudu, že v tomto případě přichází v úvahu také předpis třetího odstavce §u 2 b) tohoto nařízení, souhlasí s právním stanoviskem, jež zaujal Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 15. dubna 1924, č. j. Rv II 63/24 čís. sb. 3727, kde poukázal k tomu, že zásada vyslovená v tomto §u platí zajisté, byť i to výslovně nebylo v nařízení tom vysloveno, obdobně i v poměru majitele domu k nájemci. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje celý duch tohoto nařízení, zejména jeho ustanovení, obsažená v §§ech 2, 2 a) a 6. Vytyčuje-li zákonodárce předpis ten pro poměr nájemníka k podnájemníkovi, má to ten důvod, že pravidelně bývají žádány úplaty za bytová zařízení od podnájemníků. Žádána-li však úplata taková od pronajímatele na nájemci, jest zde týž právní poměr a týž zákonodárný důvod, zameziti požadování nepřiměřeně vysoké úplaty. Za tohoto právního stavu věci nelze se obejíti bez doplnění řízení prvé stolice ve smyslu zrušovacího usnesení odvolacího soudu.

Čís. 4524.

Spor o žalobě dle §u 37 ex. ř. není věcí feriální.

Ustanovení druhého odstavce §u 225 c. ř. s., podle něhož soudní prázdniny nemají vlivu na propadné lhůty v opravném řízení proti rozsudkům pro uznání, platí také pro rozhodnutí takovýchto rozsudků v otázce útrat.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, R I 1044/24.)

Nárok dle §u 37 ex. ř., zažalovaný Jindřichem P-em proti Janu K-ovi a oceněný na 10.000 Kč, žalovaný uznal, načež procesní soud prvé stolice vydal podle žaloby rozsudek pro uznání a přisoudil žalovanému 180 Kč útrat. Rozsudek byl doručen žalobci dne 30. července 1924. Jan K. navrhl dne 22. srpna 1924 exekuci proti Jindřichu P-ovi ku vydobytí útrat. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Poněvadž nejde o věc nepatrnou, ani o rozsudek pro uznání, poněvadž nárok na náklady sporu nebyl uznán, počíná podle ustanovení §u 225 c. ř. s. čtrnáctidenní lhůta k odvolání teprve dnem 26. srpna 1924 a nebyl tedy rozsudek ten dne 23. srpna 1924, kdy exekuce byla povolena, právoplatným a netvořil ještě exekuční titul, jímž jest podle §u 1 ex. ř. jen rozsudek právoplatný.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Stěžovatel není sice v právu, pokud tvrdí, že vybavovací žaloba podle §u 37 ex. ř., ve které předmět sporu oceněn byl na 10.000 Kč, jest věci feriální podle §u 223 odstavec druhý c. ř. s., neboť taková žaloba vznikla sice z podnětu exekučního řízení (§ 17 odstavec druhý ex. ř.), ale nenáleží k exekučnímu řízení, nýbrž zahajuje samostatnou rozepři podle předpisů civilního řádu soudního. V ostatním však dlužno dáti dovolacímu rekursu za pravdu. Exekučním titulem, na jehož základě procesní soud exekuci povolil, jest rozsudek, jímž byla pro uznání žalovaného (nynějšího vymáhajícího věřitele) prohlášena mobilární exekuce podle §u 37 ex. ř. za nepřípustnou, jímž však byl žalobce (nynější povinný) odsouzen podle §u 45 c. ř. s., aby nahradil žalovanému útraty sporu 180 Kč 40 h, o jejichž vydobytí jde. Nález rozsudkový obsahuje tedy jednak rozhodnutí ve věci hlavní na základě uznání, jednak rozhodnutí o útratách sporu na základě sporného jednání. Jde nyní o otázku, zda onen rozsudek i co do útrat jest rozsudkem pro uznání, o kterém platí předpis §u 225 odstavec druhý c. ř. s. K otázce té sluší přisvědčiti, neboť předmětem rozsudku jest jen věc hlavní (§ 404 c. ř. s.) a jen ta rozhoduje o povaze rozsudku, jako rozsudku pro uznání. Jde to na jevo také z §u 395 c. ř. s., ve kterém míní se »nárokem proti žalovanému vzneseným« také jen nárok ve věci hlavní. Je-li tomu tak, neměly podle §u 225 odstavec druhý c. ř. s. soudní prázdniny vlivu na počátek a běh 14denní lhůty k podání opravných prostředků proti tomuto rozsudku, ať by opravný prostředek podal žalobce nebo žalovaný a ať by šlo o odvolání z rozhodnutí ve věci hlavní (§§ 461, 464 c. ř. s.), neb o rekurs z rozhodnutí o nákladech sporu (§§ 55, 514, 521 c. ř. s.). Zákon v §u 225 odstavec druhý c. ř. s. nijak nerozeznává, o jaký opravný prostředek jde a která z obou stran chce opravného prostředku použíti, nýbrž mluví docela všeobecně jen »o konečných lhůtách v řízení opravném«. Nelze tedy souhlasiti s názorem rekursního soudu, jenž klade váhu na to, že útratový nárok tehdejším žalobcem a nynějším povinným uznán nebyl, neboť neuznání útratového nároku, jenž kotví v předpisech práva procesního a jest jen nárokem podružným (viz také plenární usnesení ze dne 20. května 1924, pres. 298/24, čís. sb. 3868), nemá významu pro posouzení otázky, zda jde o rozsudek na základě uznání. Ježto rozsudek, o který jde, nebyl u přítomnosti obou stran prohlášen (§ 416 odstavec třetí c. ř. s.), nýbrž podle §u 415 c. ř. s. vyhražen a písemně doručen teprve dne 30. července 1924 a ježto proti němu do 14 dnů opravný prostředek podán nebyl, stal se tím právoplatným (§ 7 ex. ř.), takže procesní soud správně vyhověl exekuční žádosti, podané až 22. srpna 1924 a bylo tudíž jeho usnesení obnoviti.

Čís. 4525.

Poznámku spornosti dle §§ 61 a 66 knih. zák. lze povoliti jen tomu, kdo byl neplatným vkladem zkrácen ve svém knihovním právu a napadá sporem vklad z důvodu neplatnosti, žádaje o obnovu předchozího knihovního stavu.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, R I 1050/24.)

Žalobce domáhal se žalobou výroku, by kupní smlouva ze dne 11. října 1924 mezi prvžalovanou a spolužalovanými byla jako nicotná zrušena a by vklad práva vlastnického pro spolužalované manžely Františka a Marii K-ovy byl prohlášen nicotným. Nárok ten opíral žalobce o to, že usedlost, o niž jde, jest ve skutečnosti jeho, že byla jen připsána na jméno prvžalované, poněvadž žalobce jako obchodník nepředvídaným ztrátám jest vysazen, a že to spolužalovaným manželům K-ovým bylo známo. Návrhu, by žaloba byla knihovně poznamenána, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Mohlo by se jednati o poznámku spornosti dle §§ 61 a 66 knih. zák. Tato zákonná ustanovení předpokládají, že ten, kdo žádá o poznámku spornosti, byl neplatným vkladem zkrácen ve svém knihovním právu (rep. nál. čís. 16) a že sporem napadá vklad z důvodu neplatnosti a žádá obnovení předchozího knihovního stavu. Těchto předpokladů tu není. Žalobce nebyl vůbec knihovním vlastníkem usedlosti, tudíž není porušen v nějakém knihovním právu. Obnovení předešlého knihovního stavu nežádá a také k tomu není ani oprávněn. Žaloba ve skutečnosti směřuje jako prvý krok k tomu, by žalobce dosáhl zápisu svého vlastnického práva do knihy pozemkové, tedy, by prosadil svůj obligační nárok na převod práva vlastnického. Žádaná poznámka spornosti jest dle §§ 61 a 66 knih. zák. nepřípustnou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací soud schvaluje názor rekursního soudu, že žalobu, domáhající se zápisu vlastnického práva, nelze knihovně poznamenati, jak ostatně Nejvyšším soudem již opětně bylo vysloveno (sb. n. s. čís. 779). Mluví-li knihovní zákon v §u 61 o knihovním právu, v němž někdo vkladem jest zkrácen, má na zřeteli právo v pozemkové knize zapsané a nikoliv snad právo, hodící se toliko ku zápisu do pozemkové knihy. Mylným jest tedy opačný názor zastávaný ve stížnosti, která se jinak odkazuje na správné odůvodnění napadeného usnesení.

Čís. 4526.

Cizozemské společnosti a pojišťovny, jež nebyly připuštěny k tuzemskému obchodování, nemají ve sporech z tuzemského obchodování způsobilosti státi na tuzemském soudě. Na tom vůči německým společnostem a pojišťovnám nebylo ničeho změněno čl. X. hospodářské dohody mezi vládou československou a německou čís. 359 sb. z. a n. z roku 1922.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, R I 1051/24.)

Žalobu říšskoněmeckého pojišťovacího spolku soud prvé stolice odmítl pro nedostatek procesní způsobilosti žalobce. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci a nehledě k použitému důvodu odmítnutí, dále

jednal a znovu rozhodl. Důvody: Prvý soud odmítl žalobu pro nedostatek procesní způsobilosti na straně žalobkyně a odůvodňuje tuto nezhojitelnou procesní nezpůsobilost toliko nespornou skutečností, že žalující pojišťovna nemá úředního povolení, by mohla v tuzemsku provozovati obchody (§ 6 vládního nařízení ze dne 10. června 1919, čís. 321 sb. z. a n.). Než názor, z něhož soud procesní vychází, jest právně mylným. Ani vládní nařízení ze dne 10. června 1919, čís. 321 sb. z. a n., ani čl. IV. cís. nař. ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., jež dle zákona ze dne 29. března 1873, čís. 42 ř. zák. platí i pro cizozemské pojišťovny, nedotýkají se nikterak právní nebo procesní způsobilosti cizozemských společností a pojišťoven, nýbrž obsahují toliko předpisy o připuštění těchto právnických osob k provozování obchodů po živnostensku v tuzemsku. Z toho, že zákon připouští cizozemské pojišťovny k provozování obchodů v tuzemsku, nenásleduje ještě, že chtěl učiniti jejich způsobilost právní a procesní v tuzemsku závislou na tomto připuštění k provozování obchodů. Právní způsobilost cizozemských pojišťoven dlužno posuzovati výhradně dle §u 33 obč. zák., způsobilost procesní pak jedině dle §u 3 c. ř. s. To plyne též z předpisu čl. 276 obch. zák., jenž výslovně stanoví, že platnosti obchodu není na újmu, je-li některé ze smlouvajících stran ze živnostensko-policejních nebo jiných důvodů provozování obchodů zakázáno. Že však žalující pojišťovně schází doma procesní způsobilost, nebylo tvrzeno a nevyšlo to také za sporu na jevo. Otázka, zda má žaloba vzhledem na uvedené omezující předpisy vyhlídku na úspěch, není v tomto období řízení, kde se jedná toliko o procesní způsobilost žalující pojišťovny, předmětem rozhodování, to tím méně, poněvadž žalobkyně svůj návrh o obchod v tuzemsku učiněný neopírá.

Nejvyšší soud potvrdil napadené usnesení s tím, že z jeho výroku vyloučil slova: »nehledě k použitému důvodu odmítnutí.«

Důvody:

Právem rekursní soud zrušil usnesení prvého soudu a uložil mu, by dále jednal a znovu rozhodl. S odůvodněním napadeného usnesení však nelze souhlasiti, a příkaz, by prvý soud při opětném jednání a rozhodování nehleděl k užitému důvodu odmítnutí, jest zatím předčasný. Rekusní soud praví, že ani vládní nařízení ze dne 10. června 1919, čís. 321 sb. z. a n., ani článek IV. cís. nařízení ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., jež dle zákona ze dne 29. března 1873, čís. 42 ř. zák. platí i pro cizozemské pojišťovny, se nedotýkají právní nebo procesní způsobilosti cizozemských společností a pojišťoven, nýbrž obsahují toliko předpisy o připuštění těchto právnických osob k provozování obchodů po živnostensku v tuzemsku. Tento názor byl by správným, kdyby podle uvedených předpisů pouze skutečnost, že cizozemské společnosti a pojišťovny mohou v tuzemsku platně provozovati obchody po živnostensku, byla učiněna závislou na tom, že byly k provozování obchodů v tuzemsku připuštěny. Ale dle jasného doslovu článku I. cís. nařízení ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák. a zákona ze dne 29. března 1873, čís. 42 ř. zák. se cizozemské společnosti — a pojišťovny — co

do tuzemského obchodování vůbec neuznávají za právně existující, dokud nebyly připuštěny k provozování obchodů v tuzemsku. Právní osobě však, která po právu netrvá, nedostává se způsobilosti, státi před soudem, t. j. způsobilosti procesní. (Tak rozhodnuto nejen bývalým vídeňským nejvyšším soudním dvorem usnesením Gl. U. N. F. 2398, jehož prvý soud se dovolává, nýbrž i čsl. nejvyšším soudem usnesením ze dne 10. července 1923 č. j. R II 437/22.) Nevadí ustanovení článku X. hospodářské dohody mezi vládami československou a německou čís. 359 sb. z. a n. na rok 1922, »že akciové a jiné obchodní, průmyslové nebo finanční i pojišťovací společnosti, které mají sídlo v území jedné strany a jsou právně podle jejich zákonů zřízeny, budou také v území druhé strany, šetří-li příslušných zákonů a nařízení tam platných, oprávněny uplatňovati veškerá svá práva a zvláště vésti spory před soudy jako žalobkyně nebo žalované«, neboť předpokladem takto jim přiznaného práva, státi před tuzemským soudem jest právě, že šetří tuzemských platných zákonů a nařízení, při pojišťovnách tedy předpisů cís. nařízení ze dne 9. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., zákona ze dne 29. března 1873, čís. 42 ř. zák. a nařízení vlády ze dne 10. června 1919, čís. 321 sb. z. a n. Kdyby tedy šlo o žalobní nárok, který by byl odvozován z tuzemského obchodování přes to, že žalující strana k provozování obchodů v tuzemsku připuštěna nebyla, nedostávalo by se žalující straně co do tohoto nároku v tuzemsku procesní způsobilosti a byl by správným názor prvého soudu, nikoli názor soudu rekursního. Než žalující strana v prvé stolici tvrdila a dokazovala, že žalobní nárok plyne z pojišťovací smlouvy, dojednané v Německu se žalovaným, který měl tehdy závod v Německu, a že pojištěné čluny byly zapsány v lodním rejstříku u německého soudního úřadu. Kdyby tomu tak bylo, nešlo by o nedovolený obchod tuzemský, nepřicházely by vůbec v úvahu předpisy cís. nařízení ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., zákona ze dne 29. března 1873, čís. 42 ř. zák. a nařízení vlády ze dne 10. června 1921, čís. 321 sb. z. a n., a nebylo by lze upříti žalující straně právo, státi před tuzemským soudem, jen proto, že nebyla připuštěna k provozování obchodů v tuzemsku. Jest tedy především nutno, by bylo zjištěno, zda zmíněná tvrzení žalující strany jsou správná, neboť na tom, jak vyzní odpověď na tuto otázku, závisí, zda lze žalující straně pro tento spor přiznati způsobilost procesní čili nic. Proto se nelze obejíti bez doplnění řízení, a návrh dovolacího rekursu, by bylo změnou napadeného usnesení obnoveno usnesení soudu prvého, jímž žaloba byla odmítnuta, není odůvodněn, naopak bylo potvrditi usnesení rekursního soudu, pokud jím bylo zrušeno usnesení soudu prvého a tomuto uloženo, by dále jednal a znovu rozhodl, zároveň však bylo z výroku napadeného usnesení vyloučiti příkaz, aby prvý soud nedbal důvodu, pro který odmítl žalobu, poněvadž tento příkaz jest dle nynějšího stavu věci předčasný. Teprve kdyby dle výsledků dalšího jednání bylo nepochybno, že žalující strana má v tomto sporu způsobilost procesní, bude prvnímu soudu jednati a rozhodovati ve věci samé, bez ohledu na namítanou procesní nezpůsobilost žalující strany.

Čís. 4527.

Pokud není závady, by nebyl podán exekuční návrh na povolení uhražovací exekuce pro výživné zabavením a prodejem svršků a zabavením pohledávky a přikázáním jí k vybrání, třebas již před tím byla povolena zajišťovací exekuce pro výživné pro dobu, do niž spadá doba, za niž jest se domáháno exekuce uhražovací. O prodej zabavených svršků lze zažádati jak u soudu exekučního, tak u soudu exekuci povolivšího.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, R I 1071/24.)

Usnesením ze dne 15. července 1924 povolena byla vymáhající straně podle §u 372 ex. ř. ku zajištění výživného 3600 Kč za dobu od 1. srpna 1924 do 31. července 1925 exekuce zabavením svršků a exekuce zabavením dvou třetin důchodů strany povinné. Usnesením ze dne 13. září 1924 povolil prvý soud vymáhající straně exekuci zabavením a prodejem svršků, jakož i zabavením a přikázáním $^2/_3$ důchodů k vydobytí sročné splátky výživného za měsíc září 1924 300 Kč. Rekursní soud tento exekuční návrh zamítl. Důvody: Již usnesením ze dne 15. července 1924 povolena byla vymáhající straně podle §u 372 ex. ř. ku zajištění výživného (3600 Kč) za dobu od 1. srpna 1924 do 31. července 1925 exekuce zabavením svršků a exekuce zabavením dvou třetin důchodů strany povinné a mohlo tudíž při dospělosti splátky výživného za měsíc září 1924 žádáno býti přímo u soudu exekučního o prodej svršků, setkalo-li se jejich zabavení ku zajištění s výsledkem, jakož i v přikázání ku zajištění zabavených již platů k vybrání, aniž bylo zapotřebí soudního výroku o tom, že exekuce ku zajištění přeměňuje se v exekuci uhražovací, nebo žádati o opětné zabavení svršků a zabavení platů. Byl tedy exekuční návrh strany vymáhající ze dne 13. září 1924, domáhající se opětného povolení exekuce zabavením a prodejem svršků, pak zabavením a přikázáním k vybrání platů strany povinné zcela zbytečným a jen k působení zbytečných útrat straně povinné čelícím.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nelze souhlasiti s názorem rekursního soudu, že exekuční návrh strany vymáhající ze dne 13. září 1924, domáhající se opětného povolení exekuce zabavením a prodejem svršků, pak zabavením a přikázáním k vybrání platů strany povinné, byl zcela zbytečným. Návrh na exekuci mobilární byl přípustným, poněvadž šlo o novou pohledávku, totiž o výživné za měsíc září 1924 a v době podání návrhu nebylo vymáhající straně ještě známo, s jakým výsledkem se setkala její mobilární exekuce pro výživné 300 Kč za měsíc červenec, povolená usnesením ze dne 15. července 1924, jak o tom svědčí exekuční spisy, dle nichž exekuce ta teprve dne 10. listopadu 1924 byla provedena bez výsledku. V době nového exekučního návrhu nemusela tudíž vymáhající strana nutně předpokládati, že další mobilární exekuce bude zcela bezvýslednou, což by mělo arciť ne sice na povolení nové exekuce, nýbrž jen na přisouzení útrat (§ 74 ex. ř.) případný vliv. Pokud se týče nového návrhu na zabavení a přikázání $^2/_3$ platů strany povinné, byl sice vzhledem k zajišťovací exekuci dle §u 372 ex. ř. na jeden rok, počínaje dnem 1. srpna 1924, povolené návrh na zabavení zbytečný a stačil by návrh na přikázání k vybrání, avšak poněvadž tento návrh musel býti podán, an přikázání k vybrání povolené usnesením ze dne 15. července 1924 vztahovalo se jen na výživné 300 Kč za měsíc červenec, šlo by jen o zbytečný kumulační příplatek, který je nepatrným a nepadá proto nikterak na váhu. Z okolnosti, že lze o prodej zabavených svršků zažádati u soudu exekučního, neplyne proti navrhovatelce ničeho, neboť podání její bylo by jednak stejně nákladným u toho neb onoho soudu, jednak jest to právem vymáhajícího věřitele, chce-li učiniti návrh na prodej u soudu povolujícího či exekučního (slovo »může« v druhém odstavci §u 264 ex. ř.).

Čís. 4528.

Zastupování Státního obilního ústavu.

Státní obilní ústav jest ústavem, pro nějž jest finanční prokuratura povolána konati práce, vyznačené v §u 1 instrukce pro finanční prokuraturu.

Historický vývoj finanční prokuratury.

Státní obilní úřad nemůže svěřiti s obejitím finanční prokuratury své zastupování soukromým osobám, třebas ze stavu advokátského. Učinil-li přes to advokát vědomě se Státním obilním ústavem úmluvu o povšechném jeho zastupování, jest smlouva v celku neplatnou.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, Rv I 1203/24.)

Žalobce (advokát) byl v srpnu 1920 vyzván prokuristou Státního obilního ústavu v Praze k návštěvě a bylo pak u Státního obilního ústavu mezi žalobcem a ředitelem ústavu a prokuristou jednáno o tom, že má žalobce převzíti právní práci pro importní oddělení Státního obilního ústavu a žalobce obdržel pak od Státního obilního ústavu dopis ze dne 27. srpna 1920, dle kterého mu bylo sděleno, že Státní obilní ústav jest ochoten použíti ho jako svého právního poradce v záležitostech zahraničního obchodu. Při návštěvě, předcházející zaslání tohoto dopisu, ujistil žalobce ředitele a prokuristu, že bude účtovati odměnu co nejmírnější, že dle advokátního tarifu účtovati nebude, neboť by to šlo do velkých milionů, že toho neučiní proto, poněvadž je mu to velkou ctí, může-li pracovati pro stát. Žalobce také konal práce ústavem mu svěřené, podal po jich skončení účet, ve kterém své práce přesně vyúčtoval dle advokátního tarifu na 13,614.444 Kč 54 h, projeviv v doprovázejícím dopisu ochotu, ohledně obnosu účtu uzavříti dohodu na paušalovaný obnos — poněvadž však žalovaný vůbec odepřel jednati o onom účtě, podal žalobce na Státní obilní ústav v likvidaci žalobu, ve které omezil svůj nárok na 6,489.005 Kč. V žalobě tvrdil, že práce, jím konané, byly mimořádného rázu, ježto se jednalo o smlouvy o dodávkách zboží z ciziny a šlo při tom o milionové ba miliardové částky, jakož i o otázky právnicky složité. Žalovaný ústav namítl, 1. že přípis Státního obilního ústavu ze dne 27. srpna 1920 není formálně znamenán správně dle stanov Státního obilního ústavu a že k úmluvě mezi žalobcem a žalovaným

ústavem nedošlo; 2. že dohodnutí, žalobcem tvrzené, i kdyby se bylo uskutečnilo, bylo by zmatečným, poněvadž Státní obilní ústav zastupovati mohla jedině finanční prokuratura, což žalobci bylo známo; 3. že účet vzhledem k obsahu tvrzené úmluvy byl by přemrštěným, neboť nešlo o práce takového rozsahu, zejména takové důležitosti, jak žalobce tvrdí, a nejsou účtovány pouze skutečné výkony za přiměřeně obvyklé sazby. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu. Důvody: Řešiti jest v tomto sporu nejprve otázku, zdali vzhledem ku právu a povinnosti finanční prokuratury, zastupovati státní jmění dle nařízení vešk. min. ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák., bylo vůbec zásadně možno, by s opomenutím finanční prokuratury mohl platně žalobce uzavříti se státním obilním ústavem smlouvu a poskytnouti mu právní pomoci. Otázku tuto jest zodpověděti kladně. Jest sice pravdou, že dle §u 2 nařízení (služební instrukce finanční prokuratury) má finanční prokuratura zastupovati všechny fondy, ze státních peněz zcela nebo částečně nadané, když stát hraditi má schodek dotyčné korporace nebo dotyčného fondu, a že dle §u 10 nařízení ze dne 10. října 1919 čís. 546 sb. z. a n. dostává se Státnímu obilnímu ústavu k provádění jeho úkonů státních záloh, a konečně že dle §u 3 nařízení ze dne 3. ledna 1919, čís. 5 sb. z. a n. uhradí se státem případný schodek obilního ústavu a že spravuje tedy Státní obilní ústav vedle těchto předpisů státní jmění, podléhající zastupování finanční prokuraturou. Tím však není ještě nikterak řečeno, že by Státnímu obilnímu úřadu bylo zapovězeno přibrati si odborného právního poradce pro obchody Státního obilního ústavu s cizinou. Sám žalobce poukazuje k tomu, že při jeho činnosti nejednalo se o zastupování, nýbrž o udělování právních porad a právní pomoci při sepisování smluv, a tedy jen s tohoto hlediska bude jeho práci posuzovati. Z tohoto důvodu jest také výnos min. financí ze dne 13. března 1915, čís. 17.245 pro tento spor bezvýznamným, ba dokonce z výnosu min. pro zásobování lidu ze dne 6. listopadu 1920, čís. 98.066/20.319 1920 se přímo podává, že zásadně nebylo vyloučeno, by si Státní obilní ústav nemohl přibrati odborníka — činí se ovšem přijetí takového odborníka ředitelstvím ústavu odvislým od souhlasu min. pro zásobování lidu. Avšak vyžádání si takového svolení jest vnitřní věcí Státního obilního ústavu a dotyčného ministerstva — i mohl právem žalobce, byv jako povolaný odborník k pracem vyzván, předpokládati, že věc jest vniterně v pořádku vyřízena, ježto o posléz citovaném výnosu konečně ani vědomosti míti nemusil. Nelze tudíž žalobci ukládati za povinnost, že měl nezákonné zastupování odepříti, neboť o nic zásadně zákonem nedovoleného se nejednalo a nebylo jeho povinností vysvětlovati zástupcům Státního obilního ústavu, že jde o předpisy zákonné, které nemohou vůlí stran býti měněny. Jest také uvážiti, že Státní obilní ústav nebyl ani úřadem ani fondem, jaké instrukce z roku 1898 mohla míti na mysli, nýbrž jednalo se o firmu, kterou dle §u 1 stanov, vydaných pro Státní ústav nařízením ze dne 10. října 1919, čís. 546 sb. z. a n., slušelo zapsati do obchodního rejstříku. Šlo tudíž o podnik, po obchodnicku vedený, zastoupený po zákonu osobami, které v §u 9 cit. stanov jsou jmenovány, po případě i osobami jinými dle čl. 47 obch. zák. a nelze upříti osobám těmto formálně právo, za ústav jednati, i když by vniterně podléhaly jistým obmezením. Ostatně výnos ze dne 6. listopadu 1920, čís. 98.066 vyšel v době, kdy žalobce již ujednání se žalovaným ústavem byl učinil. Druhá otázka jest, zdali platně byla mezi žalobcem a žalovaným ústavem uzavřena smlouva o právních poradách, které žalobcem tomuto ústavu měly býti poskytovány. I tuto otázku jest zodpověděti kladně. Nevadí, že František Z. ani František P. ani Š. jako členové představenstva ani jako prokuristé nejsou zapsáni v obchodním rejstříku. Stačí, že tito funkcionáři Státního obilního ústavu vyvíjeli činnost a zastávali úřad, k němuž byli povoláni, a že tomu tak nebylo, žalovaný ani netvrdil. Ostatně připisem ze dne 27. srpna 1920 nebyla uzavřena mezi stranami smlouva toho obsahu, že se žalovaný ústav zavázal, přijati žalobce za trvalého poradce, nýbrž konstatováno, že se žalobce zavázal poskytnouti žalovanému ústavu právní poradu, když o to bude požádán. Tedy práce konány byly případ od případu. Nelze upříti Františku Z-ovi, který jako svědek seznal, že byl v roku 1918—1921 prokuristou žalovaného ústavu, právo, by nemohl v dorozumění s řídícím úředníkem importního oddělení Františkem P-em a za souhlasu presidenta správního výboru Josefa Š-a přibrati žalobce jako právního poradce k různým obchodně právním jednáním, když toho zájem ústavu nutně vyžadoval. Mimo to jest Josefa Š-a, jakožto presidenta Státního obilního ústavu ve smyslu §u 4 stanov Státního obilního ústavu pokládati za oprávněna k samostatnému podpisu dopisu ze dne 27. srpna 1920, neboť šlo vlastně jen o stvrzení toho, co bylo již před tím ústně ujednáno s vědomím všech tří shora uvedených funkcionářů. Přípisem oním vlastně předseda správního výboru jako zástupce Státního obilního ústavu na venek ex praesidio sděloval žalobci souhlas s ujednáním za Státní obilní ústav. Nebylo proto potřebí podpisu firmy Státního obilního ústavu kvalifikovaného dle předpisu §u 9 stanov. I kdyby však mohla býti právem v pochybnost brána platnost smlouvy Státního obilního ústavu se žalobcem, slušelo uvážiti, že smlouvu lze uzavříti i konkludentně. Není vůbec ani myslitelno, by žalobce po dobu téměř jednoho roku konal práce pro žalovaný ústav a tento o tom nevěděl a jich neschválil. Bylo věcí funkcionářů jeho, pátrati po právním podkladě účastenství žalobce v Státním obilním ústavě jako jeho právního poradce. Tím, že žalovaný mlčel, ale funkcionáři jeho věděli o úmluvě a služby žalobce přijímali, byla smlouva schválena (§ 863 obč. zák.). Nehledíc však ani k ustanovení §u 863 obč. zák., jeví se býti žalobcův nárok také již dle §u 1152 obč. zák. odůvodněným, neboť není sporu o tom, že žalobce práce, žalovaným ústavem mu svěřené, konal a tedy již tím založeno bylo jeho právo, žádati za práce přiměřenou odměnu, kterou přirozeně bude vyměřovati soudu se zřetelem k §u 273 c. ř. s. dle volného uvážení se zřením k jejímu rozsahu, významu a důležitosti v každém jednotlivém případě přihlédaje i k námaze s tím pro žalobce spojené a úmyslu stran (§ 914 obč. zák.) při původním jednání. Při tom přihlédnuto bude také jako na součást smlouvy ku žalobcovu prohlášení za jednání, že bude účtovati odměnu co nejmírnější a nikoliv dle advokátního tarifu, ježto mu bylo ctí, pracovati pro stát. Žalobce sám prohlásil v přípravném spise, že mu běží v první řadě o rozhodnutí, že má právo, by práce,

poctivě konaná byla honorována a nezáleží mu naprosto na výši honoráře a očekává honorování důstojné stavu advokátního. Svědeckými výpověďmi má soud ovšem zjištěno, že importní a exportní oddělení Státního obilního ústavu mělo neodkladně zapotřebí právního poradce, zkušeného v otázkách mezinárodního obchodu, ježto síly Státního obilního ústavu na tyto často složité otázky nestačily. Žalobce jako právní poradce se zcela osvědčil, ochotně se vždy dostavil, jakmile byl povolán, a jeho služby plně požadavkům v tom směru činěným odpovídaly, pokud se týče, ústav s konáním dotčených právnických porad byl úplně spokojen. Do prací, žalobci svěřených, náleželo také spolupůsobení při projednávání záležitosti, která se konala mezi zástupci ministerstva, do jichž oboru dotyčná záležitost spadala, a to ministerstva obchodu, financí, zásobování lidu a úřadu pro zahraniční obchod. Žalobce, obdržev informaci, vypracoval dotyčné smlouvy dodací sám. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Po zákonu posoudil první soud věc správně. Že Státnímu obilnímu ústavu nebylo zakázáno, nýbrž dozorčím úřadem povoleno, přibrati si právního zástupce, je doloženo ministerským výnosem ze dne 6. listopadu 1920, čís. 98.066/20.319. Odvolatel netvrdí, že proti činnosti žalobcově byl kdy zakročil dozírající vládní komisař, a žalobce byl vázán, aby na vyzvání Státního obilního ústavu rady udílel a konal práce, s ním ujednané. Právem uvádí první soud, že bylo na Státním obilním úřadu, by si k tomu vyžádal svolení ministerstva pro zásobování lidu, neboť jen on ho potřeboval, kdežto žalobce nemohl odepříti zastupování, jsa vázán smlouvou a nebyl k tomu povinen, poněvadž nešlo o nic zásadně zákonem nedovoleného, zvláště když šlo o podnik obchodní, jehož firma byla zapsána do obchodního rejstříku, pro který platí předpisy čl. 47 obch. zák. K tomu dlužno dodati, že tu platí i čl. 42 a 43 obch. zák. V příčině otázky, zda byla se žalobcem uzavřena platná smlouva, když nedal své svolení (zmocnění) správní výbor po rozumu §u 4 stanov Státního obilního ústavu čís. 546/19, nutno především uvážiti, zda byli P. a Z. žalobcem lstivě uvedeni v omyl o hlavní věci tím, že žalobce slíbil, že nebude počítati podle advokátního tarifu, nýbrž ceny co nejmírnější. Hledíc k tomu, že svědci P. a Z. potvrdili, co se žalobcem vyjednali, šlo by o nedodržení smlouvy ohledně výše vyjednané odměny a nikoliv o uvedení v omyl, kdyby žalobce ujednání toho nedodržel. Dále nelze přehlédnouti, že svědek Š. potvrdil, že podepsal dekret, maje za to, že jde o věc naléhavou a běžnou, kterou jako předseda výboru sám, bez usnesení výboru vyříditi byl oprávněn, a ne také proto, že jde o náklad 1.000—2.000 Kč měsíčně. I kdyby bylo lze souhlasiti s odvolatelem, že zřízení žalobce právním poradcem Státního obilního ústavu nebylo věcí běžnou, takže bylo k platnosti smlouvy třeba schválení správního výboru podle §u 4 stanov, nutno souhlasiti s právním názorem prvého soudu, že smlouva byla schválena mlčky podle §u 863 obč. zák. a že jest žalobcův nárok odůvodněn podle §u 1152 obč. zák. Smlouva se žalobcem zmíněnými funkcionáři Státního obilního ústavu uzavřená byla potvrzena listinou ze dne 27. srpna 1920. Již 2. září 1920 nabylo účinnosti vl. nař. ze dne 3. srpna 1920, čís. 496 sb. z. a n., jímž bylo částečně změněno a doplněno vl. nař. ze dne 10. října 1919, čís. 546 sb. z. a n., zejména byl §em 3 zrušen správní výbor a přešla jeho činnost a působnost v podstatě na ředitele ústavu, který činnost žalobcovu pro Státní obilní ústav také nezastavil. Byly tedy objednané a pro Státní obilní ústav konané práce žalobcovy povolanými jeho funkcionáři bez odporu dozorčích orgánů přijaty, čímž tito projevili zřetelně vůli, že schvalují smlouvu se žalobcem uzavřenou, takže o její platnosti podle §§ 861 a 863 obč. zák. pochybovati nelze.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Žalobce tvrdí, že, maje odborné vědomosti v oboru mezinárodního obchodování s plodinami, zejména moukou, a vyznaje se v otázce zámořského dopravnictví a mezinárodního pojištění, ujednal se zástupci žalovaného ústavu úmluvu, kterou byl ustanoven za právního poradce pro importní oddělení žalovaného ústavu a že podstatný obsah této úmluvy stručně opakován jest v dekretu Státního obilního ústavu ze dne 27. srpna 1920, č. j. ředit. 915 (příl. B.). Dekret tento, adresovaný na žalobce, zní: »Státní obilní ústav vrací se k Vašemu ujednání s presidentem ústavu, p. Š-em a disponentem importního a exportního oddělení, p. Z-em, a sděluje, že jest ochoten použíti Vás co svého právního poradce v záležitostech zahraničního obchodu. Jako právní poradce ústavu zavazujete se obstarávati, kdykoliv budete o to Státním obilním ústavem požádán, následující záležitosti: 1. Veškeré ústavem předložené Vám návrhy nákupních, prodejních nebo kompensačních smluv Státního obilního ústavu po stránce právní prozkoumati a doplniti, po případě na žádost ústavu súčastniti se jednání o těchto smlouvách; 2. vésti za Státní obilní ústav veškerá, ze smluv těchto eventuelně povstalá nutná právní zakročení a eventuelně soudní procesy. Ústav vzal na vědomí, že v každém případě účtovati budete pouze skutečné výkony za obvyklé přiměřené sazby a že přenecháte ústavu na vůli, aby později sjednal s Vámi eventuelní měsíční paušální honorář.« Žalobce předložil žalované straně účet za dobu od 26. srpna 1920 do 3. srpna 1921 na 13,614.444 Kč 59 h, řídě se autonomním advokátním tarifem, ale žaluje jen 6,498.005 Kč v předpokladu, že advokátní komora schválí tuto slevu. Z vlastního žalobcova přednesu jest tedy patrno, že předmětem sporu jest odměna za práce právnické včetně menších výloh v nepatrné částce, a jest otázkou, zda v tomto případě dle platných zákonných předpisů jest ujednání takové smlouvy námezdní nebo mandátní (§§ 1151 a 1002 obč. zák.) mezi stranami přípustno a dovoleno. Dovolací soud sdílí dovolatelova náhledu, že dle §u 1 čís. 1, 3, 4 a §u 2 I. č. 6 služební instrukce pro finanční prokuratury přísluší pouze finanční prokuratuře služební úkol a tudíž povinnost, aby zastupovala Státní obilní ústav jakožto majetnost, ze státních peněz částečně v ten způsob nadanou, že stát má hraditi schodek správní. Dle §u 3 (2) nařízení ze dne 3. ledna 1919, čís. 5 sb. z. a n., jímž v úkoly Válečného obilního ústavu ve Vídni vstoupil pro obvod Čs. státního území žalovaný Státní obilní ústav v Praze, hradí čsl. stát schodek tohoto ústavu. Podotýká se, že předpis tento nebyl dotčen dalšími nařízeními, týkajícími se Stát-

ního obilního ústavu v Praze. Dle stanov Státního obilního ústavu v Praze dostává se ústavu k provedení jeho úkolů dle potřeby státních záloh a po likvidaci mají přebytky připadnouti státu (§ 10 původních stanov, vydaných citovaným nařízením čís. 5/1919, §§ 10 a 14 stanov ve druhém znění dle nařízení ze dne 10. října 1919, čís. 546 téže sbírky a § 9 a 13 stanov ve třetím znění dle nařízení ze dne 3. srpna 1920, čís. 496 téže sbírky). Jde tedy o ústav v §u 2 bod I. čís. 6 služební instrukce pro finanční prokuratury ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák. uvedený, pro nějž finanční prokuratura povolána jest konati práce právnické v §u 1 téže instrukce vyznačené. Právní povaha Státního obilního ústavu v Praze jako majetnosti pod zmíněná ustanovení služební instrukce pro finanční prokuratury spadající není dotčena tím, že Státnímu obilnímu ústavu v Praze byla §em 2 nařízení čís. 5 z 1919 propůjčena právnická osobnost a nařízeno mu, by jako obchodník byl zapsán do obchodního rejstříku. I protokolovaný obchodník musí dbáti zákonných předpisů. Předpis §u 3 téhož nařízení, že hospodaření v ústavě má se díti dle zásad kupeckých a má býti upraveno tak, aby výlohy kryty byly běžnými příjmy, jest všeobecný pokyn pro činnost ústavu po stránce hospodářské. To vše není změnou předpisů služební instrukce pro finanční prokuratury. Podotýká se, že Nejvyšší soud již v rozhodnutí svém ze dne 18. ledna 1922 R I 51/22 (sb. n. s. č. 1428) uznal veřejnoprávní působnost žalovaného ústavu. Soudové nižších stolic vyslovují názor, že Státní obilní ústav v Praze dle svého uvážení s obejitím finanční prokuratury v Praze směl používati služeb soukromých osob k právnímu zastupování před soudy (i k pátrání při závadě v doručení) a k právním poradám a k účastenství při zřizování listin, což jest obsahem smlouvy mezi stranami ujednané. Aby mohla býti posouzena správnost tohoto závěru, přihlédnouti dlužno k historickému vývoji státních orgánů, jimiž jsou finanční prokuratury. Státní orgány pod titulem finančních prokuratur uvedeny byly v život nejvyšším rozhodnutím ze dne 25. prosince 1850, které, vyhlášeno byvši výnosem ministerstva financí ze dne 13. srpna 1851 pod číslem 188 říš. zák., požívá moci zákonné. Dle tohoto nařízení byly úřady, které v jednotlivých zemích existovaly pod tituly »dvorní komorní prokuratura« a »fiskální úřad«, přetvořeny ve finanční prokuratury. Existence dřívějších oněch úřadů dá se sledovati až do 15. století a činnost jejich byla instrukcemi upravována (na příklad dvorním dekretem ze dne 10. března 1783 čís. 124 sb. z. s. pro české a německé rakouské dědičné země, ze dne 15. března 1781 čís. 526 sb. z. s. pro východní Halič), a byla činnost jejich obsáhlá. Ony úřady měly i funkce nynějších státních zastupitelstev, zakročovaly dle svého uvážení (»motu proprio«) do věcí správy politické i soudní vůbec, byly obhájci svazku manželského, zástupci poddaných ve sporech s vrchností atd. (srovnej mimo jiné: Článek Dra Fuchse »K působnosti bývalých královských prokurátorů v Čechách a nynějších finančních prokuratur« uveřejněný v Právníku 1902 str. 153, Ottův naučný slovník, Maierhofer Handbuch für den politischen Verwaltugsdienst sv. I. str. 610, Mischler-Ulrich österreichisches Staatswörterbuch heslo »finanční prokuratura«). Citovaná instrukce ze dne 13. srpna 1851 byla v souvislosti s novým vybudováním státní administrativy, a

majíc zřetel k tomu, že o řádnou administrativní službu bylo postaráno, vymezila pravomoc finanční prokuratury na tyto tři činnosti: a) by vedla spory, týkající se jmění státního a fondů, jim na roveň postavených, a je soudně zastupovala, b) by na požádání státních úřadů (ne již »motu proprio«) podávala posudky ve věcech, týkajících se jmění státního a fondů, jim na roveň postavených, c) spolupůsobila při vzniku právních jednání. Souhlasná v podstatě ustanovení obsahují i pozdější instrukce a to tak zv. provisorní služební instrukce pro finanční prokuratury ze dne 16. února 1855, čís. 34 ř. zák., moci zákona požívavší, jakož i služební instrukce pro finanční prokuratury, vydaná nařízením ministra financí ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák., která rovněž vzhledem k čl. IV. čís. 1 uvoz. zákona k c. ř. s. požívá moci zákona. Obě tyto instrukce kategoricky praví, že finanční prokuratury jsou ustanoveny k uvedeným činnostem, a změna nenastala ani zákonodárstvím popřevratovým. Instrukce čís. 41 z 1898 byla zachována v platnosti vládním nařízením ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n. a v §u 7 tohoto nařízení upraven styk s finanční prokuraturou a to dokonce pro případy, kde záležitost se projednává u administrativního úřadu mimo území Československého státu a též spisy jsou u tohoto úřadu. Patrno tedy, že finanční prokuratury, jimž svěřena jest ochrana státních zájmů ve vyjmenovaných oborech, jsou řádným článkem v organisaci státní, jehož zákonnou existenci a pravomoc nikdo, ani soukromník ani některý orgán státní správy sám, přehlížeti nesmí. Příslušnost finanční prokuratury k uvedeným činnostem vylučuje tudíž jednání kteréhokoli jiného k tomu nepovolaného orgánu, jest výlučná, obligatorní a zavazuje všechny státní orgány, které spravují státní jmění a fondy, jemu na roveň postavené. Nejsou tedy služby finanční prokuratury pro státní orgány jen nějakým dobrodiním, jehož mohou se dle své libovůle vzdáti (v témž smyslu rozh. bývalého nejvyššího soudu ve Vídni G. U. 6988 st.). Proto v §u 2 odst. V. instrukce z roku 1898 je řečeno, že, vzejde-li pochybnost, zda má nastati činnost finanční prokuratury, má si finanční prokuratura vyžádati rozhodnutí ministerstva financí. Tím má býti zamezeno, by jiný úřad s obejitím finanční prokuratury nerozhodoval o jejím vyloučení z činnosti jí po zákoně výlučně svěřené. Z uvedeného plyne, že Státní obilní ústav v Praze jako právnická osobnost, v §u 1 čís. 1, 3, 4 a §u 2 odst. 1 čís. 6 instrukce z roku 1898 uvedená, nesmí s obejitím finanční prokuratury činnosti v §u 1 téže instrukce uvedené, o něž v tomto sporu jde, svěřiti soukromým osobám třeba ze stavu advokátního, jakou jest žalobce. Že žalobce vyvíjel činnost svou jako plnomocník finanční prokuratury a s vědomím a souhlasem jejím a že při tom dodržán postup v §u 2 odst. V. služební instrukce pro finanční prokuratury předepsaný, žalobce ani netvrdí. Naopak poukázati jest na tyto okolnosti, z nichž zřejmě plyne, že šlo o obejití finanční prokuratury a o její vyřazení z činností, k nimž tato jest dle §u 1 čís. 1, 3, 4 citované instrukce výlučně a obligatorně povolána. Již žalobce sám v žalobě uvádí, že při ústním projednávání úmluvy prohodil, že vlastně by se Státní obilní ústav měl obrátiti na finanční prokuraturu, která jest povinna bezplatně poskytnouti právní zastupování, že však mu (žalobci) bylo odvětěno, že za daných okolností nemůže finanční proku-

ratura prokázati Státnímu obilnímu ústavu služby, jež jsou pro něj žádoucí. Patrno tedy, že si byl žalobce vědom dosahu předpisů služební instrukce pro finanční prokuratury a že proti svému vnitřnímu přesvědčení, spokojiv se oním prohlášením, učinil se žalovaným ústavem úmluvu, kterou se uvázal v úkoly, zákonem finanční prokuratuře přikázané, a to ne pouze snad pro ten který konkretní případ, nýbrž pro předem neomezený počet záležitostí a zejména i ohledně »eventuelně ze smluv povstalých nutných právních jednání, eventuelně soudních procesů.« K činnostem těmto také skutečně došlo, jak z předloženého účtu ze dne 1. května 1922 jest zřejmo. Z uvedeného jest patrno, že za těchto okolností mezi stranami došlo k smlouvě námezdní a zmocňovací (§§ 1151 a 1002 obč. zák.), kterouž měla býti a také byla finanční prokuratura vyřazena z činností jí dle §u 1 čís. 1, 3, 4 služební instrukce výlučně a obligatorně uložených, a která tudíž přímo porušuje rozkazující právní normu v citované služební instrukci obsaženou a přímo směřuje proti účelu jejímu a maří jej v jeho podstatě. Smlouva taková ve své celistnosti jest v důsledku toho smlouvou po rozumu §u 879 obč. zák. nedovolenou a tudíž nicotnou, a nemohou z ní vzejíti práva a závazky. I bylo proto žalobu, jejímž právním důvodem jest tato nedovolená úmluva, zamítnouti. Tento důvod zamítací sám jediný o sobě stačí. Za tohoto stavu věci nemusí se nejvyšší soud obírati ostatními otázkami, v tomto sporu dotknutými, zejména, jak by bylo na věc přihlížeti, kdyby za daných okolností nešlo o smlouvu, směřující přímo k obejití finanční prokuratury a k jejímu vyřazení z činností jí přikázaných, a zda by bylo ministerstvo pro zásobování lidu samo o sobě oprávněno, aby zmocnilo žalovaný ústav k tomu, by si v některém mimořádném případě vzal právního poradce. Soudové nižších stolic ovšem dovolávají se obsahu výnosu ze dne 6. listopadu 1920 na důkaz toho, že přibrání právního poradce bylo žalovanému ústavu ministerstvem zásadně dovoleno. Ale i kdyby ministerstvo pro zásobování lidu bylo k tomuto oprávněno, dlužno přece poukázati na to, že obsah této listiny jest jiný, než nižší stolice míní, přihlíží-li se ovšem k celému jejímu obsahu a nikoliv jen k jejímu poslednímu odstavci. Ministerstvo pro zásobování lidu v tomto přípise ze dne 6. listopadu 1920 ohledně jednoho případu, který netýká se tohoto sporu, vzhledem k názoru Státního obilního ústavu v Praze, projevenému v přípisu ze dne 22. října 1920, výslovně (odstavec prvý) ústav tento upozorňuje na závaznost služební instrukce pro finanční prokuratury a v 2. odstavci dále praví, »že s hospodářského hlediska jest v zájmu ústavu, by výhody tohoto zastoupení v řízení soudním i administrativním používal výhradně, že prokuratura pak učiní zajisté všechna opatření, jichž by potřeby ústavu vyžadovaly, a umožní žádoucí bližší styk; má-li ústav zvláštní návrhy, nechť zakročí u tohoto ministerstva.« A teprve po tomto poučení v posledním odstavci přípisu připouští toto ministerstvo možnost, by žalovaný ústav vedle finanční prokuratury, — tudíž ne s naprostým jejím obejitím, jak se ve skutečnosti stalo, — v některém mimořádném a zvláštním případě přijal odborníka specialistu, ale jen »se souhlasem zdejším«, při čemž není ve spisech skutkového podkladu pro závěr, že ministerstvo pro zásobování lidu, které v odstavci prvém upozorňuje na pravomoc finanční prokuratury, v odstavci třetím uděliti chtělo zásadní souhlas k přivzetí právního poradce jako odborníka specialisty bez slyšení a s obejitím finanční prokuratury. Že při takovéto výhradě souhlasu, kterou si činí nadřízený dozorčí úřad, nemůže býti řeči o souhlasu mlčky (§ 863 obč. zák.), udělením tím, že proti činnosti žalobcově zakročeno nebylo, jest na bílední. Žalobce netvrdí, že byl ministerstvem písemně udělen výslovný souhlas a že Státní obilní ústav za udělení takového souhlasu, — třebas dodatečně, — požádal, jak se v onom přípisu předpokládá. Konečně k vůli úplnosti se podotýká, že názor, nejvyšším soudem v tomto rozhodnutí vyslovený, shoduje se i s výnosem ministerstva financí ze dne 4. dubna 1924, čís. 10.791 pres. 1921, uveřejněným ve věstníku min. sprav. 1924, str. 76.

Čís. 4529.

Dána-li bankou zápůjčka v Kč a zástavou složeny marky, odpovídající výši zápůjčky dle tehdejšího kursu, jde o dvě samostatné smlouvy a nedotýká se případná neplatnost smlouvy zástavní (vzhledem k nařízení ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n.) platnosti smlouvy o zápůjčku.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, Rv I 1505/24.)

Žalující úvěrní ústav domáhal se zpěného zaplacení zápůjčky, kterou poskytl žalovanému dne 4. dubna 1921. Žalovaný namítal, že nešlo o zápůjčku, nýbrž o výměnu 10.000 marek za 12.000 Kč podle tehdejšího kursu. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Podle souhlasného skutkového zjištění nižších soudů chtěl tehdejší pokladník a správce filiálky žalující banky Bedřich D. vyměniti žalovanému za marky československé koruny podle tehdejšího přepočítacího kursu 100:120, ale žalovaný prohlásil, že sám nabyl marek podle poměru 100:132, že by tedy při záměně ztrácel 12 bodů a že následkem toho žádá **zápůjčku** 12.000 Kč na zástavu 10.000 M. Této žádosti bylo vyhověno, žalovanému bylo 12.000 Kč zápůjčkou vyplaceno a naproti tomu bylo od něho 10.000 M jako bezúročná zástava přijato. Tímto zjištěním jest ovšem spor již rozhodnut, neboť žalovaný jest podle §u 983 obč. zák. povinen splatnou zápůjčku s příslušenstvím zpět zaplatiti. Jest tudíž zcela nerozhodno — nač dovolatel hlavní důraz klade — zdali byla žalující banka podle vládního nařízení ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n. a podle výnosu ministerstva financí ze dne 5. března 1921, č. j. 22.787 (zmocňujícího žalující stranu k obchodu cizozemkými valutami, zejména též v markové měně) oprávněna marky do zástavy přijati a zdali a co ohledně této zástavy měla opatřiti, neboť tím splatnost smlouvy o zápůjčku nijak nebyla dotčena. Šlo o dvě samostatné platné smlouvy, totiž o zápůjčku (§ 983 obč. zák.) a smlouvu zástavní (§ 1368 obč. zák.), které byly sice uzavřeny při téže příležitosti a z nichž ovšem platnost a účinnost zástavní smlouvy byla zá-

vislou na platnosti a účinnosti zápůjčky (§ 449 obč. zák.), a l e n i k o l i n a o p a k. Žalobkyně neuplatňuje právo ze zástavy (§§ 447, 461 obč. zák.), nýbrž výhradně jen nárok ze zápůjčky proti osobnímu dlužníkovi, jak žalovaný v odvolání sám přiznává, takže netřeba se platností smlouvy zástavní vůbec obírati. Nezůstalo tedy řízení neúplným, když nižší soudy neprovedly důkazu dotazem u bankovního úřadu ministerstva financí o tom, zdali bylo dovoleno, by banka přijala zástavu v markách.

Čís. 4530.

Ve sporu na řádném soudě nelze uplatňovati započtením vzájemnou pohledávku, na pořad práva nenáležející, leč že právoplatným výrokem příslušného zvláštního soudu (správního úřadu) byla na jisto postavena.

Přešla-li na třetího plátce dle §u 1358 obč. zák. pohledávka veřejného práva, nelze ji namítati započtením ve sporu na řádném soudě.

Zaplatil-li kdo za jiného dávku z přírůstku hodnoty jako ručitel ze zákona, nemůže se domáhati na zavázaném náhrady dle §u 1042 obč. zák.

Rozhodnutí o započtením namítané vzájemné pohledávce jest pojati vždy do rozsudečného výroku.

Nestalo-li se tak již nižšími soudy, jest na dovolacím soudě, by dle §u 419 c. ř. s. zjednal nápravu.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, Rv I 1624/24.)

Proti žalobnímu nároku na zaplacení nedoplatku kupní ceny namítli kupitelé započtením vzájemnou pohledávku, ježto zaplatili za žalobce dávku z přírůstku hodnoty nemovitosti. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal žalované povinnými, zaplatiti žalobci zažalovaný peníz. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání, ale opravil rozsudečný výrok v ten rozum, že zažalovaný nárok jest po právu, že žalovanými započtením namítaná vzájemná pohledávka, odvozená z §u 1042 obč. zák., není po právu a že žalovaní jsou povinni zaplatiti žalobkyni zažalovaný peníz.

D ů v o d y:

S hlediska dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci ve smyslu §u 503 čís. 4 c. ř. s. vytýká dovolání, že námitka započtení ani odvolacím soudem nebyla uznána za opodstatněnou. Než dovolání nemá pravdu. Dávku z přírůstku hodnoty platí zcizitel; při nedobytnosti dávky zcizitele ručí za ni nabyvatel (§ 13 vlád. nař. ze dne 23. září 1920, čís. 545). Platebním rozkazem ze dne 16. října 1923 byla žalobkyni dodatečně předepsána dávka z přírůstku hodnoty 2.593 Kč 43 h. Této dávky žalobkyně nezaplatila, nýbrž podala podle §u 19 uvedeného vládního nařízení stížnost k zemskému správnímu výboru. Zaplatili ji však žalovaní, ovšem bez příkazu žalobkyně, a uplatňují nyní proti žalobnímu nároku, opírajíce se o ustanovení §u 1358, pokud se týče 1042 obč. zák. postižný nárok ve stejné výši jako vzájemnou pohledávku podle §§ 1438 a násl. obč. zák. Není sporno, že o stížnosti dosud nebylo rozhodnuto. Pokud žalovaní započítávají postižný nárok podle §u 1358 obč. zák., souhlasí dovolací soud s názorem odvolacího soudu, že ve sporu vedeném u řádného soudu nelze započtením uplatňovati vzájemnou pohledávku, která na pořad práva nenáleží a o níž tedy řádný soud pod následky zmatečnosti nesmí rozhodovati (§ 42 j. n.), leč, že právoplatným výrokem příslušného zvláštního soudu, pokud se týče správního úřadu před vydáním rozsudku prvé stolice byla již na jisto postavena. Plyne to nejen ze druhé věty §u 411 c. ř. s., podle níž rozhodnutí o tom, zda jest či není po právu vzájemná pohledávka, již se žalovaný domáhal započítati, jest účastno právní moci ovšem jen s obmezením do výše žalobní pohledávky, nýbrž i z §u 391 odstavec třetí c. ř. s., podle něhož může soud, není-li vzájemná pohledávka se žalobní pohledávkou v právní souvislosti, rozhodnouti o žalobním nároku dílčím rozsudkem, načež dlužno v jednání o vzájemné pohledávce bez přerušení pokračovati a po případě konečným rozsudkem rozhodnouti. Soudně provedené započtení předpokládá tedy soudní rozhodnutí o tom, zda jest či není po právu vzájemná pohledávka uplatňovaná započtením, a pak-li soud o vzájemné pohledávce rozhodovati nesmí, protože nepatří na pořad práva, nezbývá, než dotyčný návrh strany pro nepřípustnost pořadu práva odmítnouti (viz Neumann, Komentar zu den Zivilprozessgesetzen, Wien 1915 strana 1220, rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. října 1924 Rv II 452/24). Přechod pohledávky na třetího plátce podle §u 1358 obč. zák. nastává sám sebou, ručí-li plátce za dluh osobně nebo věcně. Jde tu o postup nároku ovšem ne smluvní, nýbrž zákonný, který jinak se řídí podle §§ 1392—1399 obč. zák. Na žalované přešla tedy pohledávka veřejného práva a bylo proto návrh žalovaných, by rozhodnuto bylo o této vzájemné pohledávce odvozené z ustanovení §u 1358 obč. zák. podle toho, co shora bylo uvedeno, odmítnouti pro nepřípustnost pořadu práva. Pokud žalovaní odvozují svou vzájemnou pohledávku z ustanovení §u 1042 obč. zák., má dovolání ovšem pravdu, že tento náhradní nárok jest vždy nárokem soukromoprávním, ale přehlíží, že podle §u 1042 obč. zák. může žádati náhradu jen, kdo učinil náklad za jiného, jejž tento podle zákona byl by sám musel učiniti, kdežto žalovaní zaplatili dávku z přírůstku hodnoty, dodatečně žalobkyni předepsanou, ve své vlastnosti jako ručitelé ze zákona a učinili tedy náklad, jejž sami jako ručitelé učiniti byli povinni. Pokud tím zaplatili materielně cizí dluh, přísluší jim právo postihu podle §u 1358 obč. zák., náhradního nároku podle §u 1042 obč. zák. tím nenabyli. Bylo proto o vzájemné pohledávce odvozené z §u 1042 obč. zák. ovšem rozhodnouti, než uznati, že není po právu. Shora uvedené výroky měly býti pojaty do rozsudku prvého soudu a měl tento nedostatek napraviti již odvolací soud podle §u 419 odstavec třetí c. ř. s. Jelikož odvolací soud tak neučinil, zařídil v tomto směru podle téhož místa zákona nápravu soud dovolací.

Čís. 4531.

Příležitostná společnost (syndikát) jest sice způsobilá býti stranou ve sporu, ale nemůže vystupovati sama na soudě, nýbrž mohou tak činiti všichni jednotliví společníci a to každý pod vlastním jménem.

Byla-li žalována společnost jako taková, lze vadu napraviti dle §§ 84 a 85, pokud se týče dle §u 6 c. ř. s.

Nárok proti státu na náhradu škody, ježto zabavené obilí nebylo včas vydáno, nýbrž uloženo ve mlýně, kde napotom shořelo.

Výraz »zákon« v §u 92 úst. list. znamená i pravidla soudní praxe na Slovensku.

Dle soudní praxe uznána ručební povinnost státu za škodu jen pod podmínkou, lze-li státnímu orgánu přičítati nezákonnost k vině a jde-li o případ dob normálních. Doba vázaného hospodářství obilím může býti dobou normální.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, R I 916/24, Rv I 1651/24.)

Žalobce domáhal se náhrady škody na Československém eráru a »Výkupním syndikátu pro Slovensko« proto, že mu bylo četnictvem na Slovensku zabaveno obilí, uloženo k poukazu a disposici Výkupního syndikátu do mlýnu K-ova a tam shořelo. Procesní soud prvé stolice žalobu proti Výkupnímu syndikátu k námitce místní nepříslušnosti odmítl, žalobu proti eráru zamítl. Odvolací soud ku žalobcově stížnosti do usnesení prvého soudu, jímž bylo vyhověno námitce místní nepříslušnosti, zrušil z úřadu napadené usnesení i s předchozím řízením jako zmatečné a odmítl žalobu proti tomuto žalovanému; ohledně spolužalovaného eráru napadený rozsudek potvrdil. V onom směru uvedl v důvodech: Prvý soud vyslovil sice v důvodech názor, že žalovaný výkupní syndikát je samostatnou soukromou osobou právnickou, ale neodůvodnil, jak k tomuto názoru dospěl. Poněvadž ani ve spisech nebyla otázka, zda je žalovaný syndikát samostatným podmětem právním, vysvětlena, byl zástupce výkupního syndikátu ku příkazu soudu odvolacího vyzván, by předložil listinné doklady svědčící o tom, že tento syndikát je samostatným podmětem právním a že František B., který podepsal plnou moc, jest oprávněn syndikát před soudem zastupovati. Výtahem ze společenské smlouvy, který zástupce syndikátu nyní předložil, je zjištěno, že výkupní syndikát pro Slovensko a Podkarpatskou Rus v Bratislavě je příležitostnou společností ve smyslu §u 62 uh. zákona čl. XXXVII. z roku 1875, která byla dne 24. července 1921 uzavřena mezi čtyřmi firmami za účelem provádění výkupu obilí státně obhospodařovaného na Slovensku a v Podkarpatské Rusi v období 1921 až 1922 dle §u 5 nařízení ze dne 30. června 1921, čís. 224 sb. z. a n. (§§ 31 a 35 nařízení ze dne 21. července 1921, čís. 237 sb. z. a n.). Podle výslovného předpisu §u 62 uh. zák. čl. XXXVII. z roku 1875 nevztahují se ustanovení tohoto zákona o společnostech obchodních, v §u 61 téhož zákona vyjmenovaných, na příležitostné společnosti a nevztahuje se tedy na ně ani ustanovení §u 63 cit. zák., podle něhož obchodní společnosti mohou pod svou firmou nabývati práv a bráti na se závazky, před soudem žalovati a býti žalovány. Předpis §u 62 cit. zák. svědčí jasně o tom, že příležitostné společnosti nemají samostatného neosobního jmění, jež by, nenáležejíc jednotlivým společníkům, bylo věnováno výhradně jen účelům společnosti, kteréž jmění jest podstatným znakem osoby právnické. Poněvadž tu tato podstatná náležitost chybí, aniž jest pro příležitostné společnosti obdobného ustanovení, jakým je § 63 cit. zák., který do jisté míry společnosti obchodní právnickým osobám na roveň staví, jest odůvodněn závěr, že žalovaný syndikát není samostatným podmětem právním a nemá způsobilosti ku sporu. Poněvadž tento nedostatek se nedá odstraniti, bylo dle §§ 6, 7, § 471 čís. 7, § 477 čís. 4 a § 478 odstavec prvý c. ř. s. ve příčině žalovaného syndikátu rozhodnouti, jak se stalo.

Nejvyšší soud a) k dovolací stížnosti žalobce, pokud šlo o spolužalovaný syndikát, usnesení nižších soudů zrušil a uložil prvému soudu, by zavedl řízení ve smyslu §u 6 a 7 c. ř. s., by nedostatek zákonného zastoupení tohoto žalovaného způsobem níže poznačeným byl odstraněn, a by po provedení tohoto řízení a případném dalším jednání znova rozhodl, b) k dovolání žalobce, pokud šlo o žalovaný Čs. erár, zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Ad a). Proti rozhodnutí prvé stolice, jímž námitce místní nepříslušnosti vyhověno a žaloba odmítnuta, podal žalobce stížnost, které odvolací soud nevyřídil, nýbrž místo toho rozhodnutí to i řízení jemu předcházející jako zmatečná zrušil a žalobu z tohoto důvodu odmítl. Zmatečnost spatřuje v tom, že spolužalovaný syndikát jest dle výtahu ze společenské smlouvy, která mu byla na vyzvání předložena, příležitostnou společností ve smyslu §u 62 slov. obch. zák., v kterou se sestoupily čtyři firmy ve smlouvě té a v rozhodnutí odvolacího soudu uvedené, že tedy syndikát ten vzhledem k předpisům §u 61—63 cit. obch. zák., nejsa ani právnickou osobností, ani obchodní společností §u 61 téhož zákona, není způsobilým, míti firmu, není samostatným podmětem právním a nemá způsobilosti procesní — nedostatek to, který prý se odstraniti nedá (§ 6 a 7 a § 477 čís. 5 c. ř. s.). Tomu však nelze přisvědčiti. Příležitostná společnost, jakou jest syndikát, je zákonem uznaná společnost a proto zajisté právní podmět, ježto může jako taková práv nabývati a v závazky vcházeti, i jest tedy také dle §u 1 c. ř. s., dle něhož se tu říditi jest, protože jde o spor vedený v jeho oblasti, způsobilou, býti stranou ve sporu. Ale není ovšem způsobilou míti firmu a pod firmou nabývati práv a vcházeti v závazky a tedy pod firmou žalovati a žalována býti, jako se to neprávem stalo v tomto případě, a proto, je-li žalována neb žaluje, nemůže se to díti pod nějakým souborným jménem, v němž právě záleží podstata společenské firmy, nýbrž musí vystupovati všichni jednotliví společníci, a to každý pod vlastním jménem. Z toho patrno, že vada, která se v tomto případě sběhla tím, že společnost, místo by žalováni byli všichni společníci pod svými jmény —

vlastně firmami, jakýmiž jsou, nejsouce fysickými osobami — žalována byla pod jménem »výkupného syndikátu«, tedy jménem firemním, jaké jí podle práva nepřísluší, dá se napraviti, a to zcela snadno, oprava to, jež by byla ve smyslu §u 235, odstavec čtvrtý c. ř. s. pouze doplněním skutkových údajů a nikoli změnou žaloby, neboť nenastala by tím změna v žalovaném podmětu, protože stranou žalovanou zůstávají pořád tytéž osoby, jenže se nyní správně pojmenují, t. j. vyjmenují, kdežto posud byly zahrnuty souborným názvem. Tuto opravu mohl zaříditi opravovacím řízením ve smyslu §§ 84 a 85 c. ř. s. hned první soud, jak žalobu obdržel, nebo řízením dle §§ 6 a 7 c. ř. s., jak se první pochybnost později vynořila, neboť mohl a měl žádati, jak to v jiném poněkud směru učinil pak odvolací soud, by buď výtahem z obchodního rejstříku vykázáno bylo právo »syndikátu« k firmování, neb by udáni byli všichni společníci. Ale tato oprava není ani nyní ještě zmeškána a možno tedy vždy postupovati dle §§ 6 a 7 c. ř. s. Postupuje-li se dle §§ 6 a 7 c. ř. s., nelze zatím řízení zrušovati, nýbrž dlužno vyčkati, jaký bude výsledek tohoto pokusu o nápravu (§ 7 c. ř. s.).

Ad b). Podle děje, dle kterého žalobcova pšenice byla následkem jeho trestní věci pro lichvu četnictvem zabavena a do K-ova mlýna uložena, kde později shořela, což prý by se bylo nestalo, kdyby pšenice byla bývala žalobci včas vrácena, jde o náhradu škody vzešlé nezákonným prý výkonem moci veřejné, tedy o případ §u 92 úst. listiny, který vyžaduje k ručební povinnosti státu, by byla zákonem stanovena. A tu chybují nižší stolice zásadně v tom, že mají za to, že »zákonem« míní se tu i pro Slovensko pouze právo psané (lex) nikoli i právo obyčejové, a docházejí pak ovšem k úsudku, že, když případ stal se teprv za platnosti tohoto předpisu ústavní listiny a slovenské právo žádného takového zákona ručební povinnosti státu pro projednávaný případ stanovícího nemá, je již tím nárok žalobcův zamítavě vyřízen. Avšak nejvyšší soud provedl podrobně již v rozhodnutí ze dne 14. října 1924 č. j. Rv I 997/24 sb. n. s. čís. 4260, že výraz »zákon« v §u 92 úst. listiny zahrnuje v sobě pro oblast slovenského práva každou platnou právní normu, tedy nejen zákon v technickém smyslu, nýbrž i pravidla t. zv. soudní praxe, t. j. normy vytvořené právotvornou činností soudů, pročež se žalovaná strana, která s nižšími stolicemi ono chybné stanovisko hájí, a nižší stolice na rozhodnutí to jich už dřív došlé odkazují. Jak dále již v rozhodnutí ze dne 11. prosince 1923, čís. sb. n. s. 3279 z této slovenské soudní praxe podrobně tam vylíčené dovozeno, uznává slovenské právo ručební povinnost státu za škodu nezákonným výkonem veřejné moci způsobenou jen pod tou neúchylnou podmínkou, lze-li státnímu orgánu, jenž výkon předsevzal, nezákonnost přičítati k vině a jde-li mimo to o případ dob normálních. Docela neudržitelným jest náhled dovolatelův, jakoby § 92 úst. list. sám byl takovým zákonem, jenž státu ručební povinnost za každý nezákonný výkon moci veřejné (tedy ať už orgánu, jenž výkon předsevzal, vinu přičítati lze čili nic) ukládá, neboť ve skutečnosti vydání zákona otázku tu upravujícího pouze teprv slibuje, v které příčině stačí odkázati na znění §u 92 úst. list. a na důvodovou zprávu vládního návrhu, jež to zcela jasně vyslovují. Co se týče zákonů čís. 51 z roku 1723 a čís. 29 z roku 1741, jsou to normy pouze kompetenční a nesluší důvod příslušnosti zaměňovati s důvodem nároku, neboť je-li pro žaloby proti státu stanovena příslušnost soudů, není tím ještě řečeno, že nárok v žalobě soudní uplatňovaný je již také tím samým v zákoně tom uznán. Zákon o válečných úkonech čís. 68 z roku 1912 také nelze extensivně vykládati tak, že obsahuje zásadu pro zodpovědnost státu, kterou vztáhnouti dlužno na všecky případy jiné, jak dovolatel neprávem činí. Také neprávem dovolává se dovolatel rozhodnutí kurie čís. 3838/1900 (správně rozh. ze dne 14. června 1901, čís. 3838 z roku 1900 sbírka Dra Desidera Markuse »Zásadní rozhodnutí vyšších soudů« sv. XII. str. 91 násl.). Tu šlo o případ, kde úřední komise zavřela k vůli lokalisování cholery továrnu žalobcovu, který se pak domáhal proti státu náhrady škody z toho důvodu, že sice komise jednala právem, avšak ve veřejném zájmu, a škoda mu tím způsobená že musí býti nahrazena, a tu se sice v rozhodnutí vyšších stolic praví, že je stálá soudní praxe, že škoda má se nahraditi, třeba úřední akt, jímž způsobena, byl z á k o n i t ý a nikoli tedy bezprávný, jen když akt ten předsevzat ve veřejném zájmu, avšak nicméně stát k náhradě o d s o u z e n n e b y l, a to z toho důvodu, že vlastní příčinou škody nebyl úřední akt nařizující zastavení provozu továrny, nýbrž cholera sama, jež vystoupila jako vis major, a měl prý žalobce povinnost, zaraziti provoz k vůli ní sám z vlastního počinu, i bez úředního nařízení, a tak prý není příčinné souvislosti mezi úředním aktem a škodou. Netřeba ani zkoumati logičnost této argumentace, jež liberální zásadu, na začátku vytýčenou, obratem ruky činí illusorní, nýbrž stačí odvětiti, že pro posouzení, co je soudní praxí uznáno za právo, nestačí vývody rozsudku, nýbrž v přední řadě rozhodným jest rozsudečný výrok, zda stát odsouzen čili nic, neboť jen tím jest řečeno, zda jeho ručební povinnost uznána čili nic. Mimo to má § 92 úst. list. na jisto již dnes, před vydáním slíbeného budoucího zákona, aspoň ten praktický význam, že ručební povinnost státu omezuje pouze na případ n e z á k o n n é h o výkonu, takže ani příští onen zákon nebude moci ukládati ji také pro výkon zákonitý, protože by tím ocitl se v odporu s ústavní listinou, a byla by tedy §em 92 úst. list. i odporující mu slovenská praxe, kdyby na krásně taková byla, derogována a nebylo by již lze na ni se odvolávati. Musí se tedy dokázati výkon nezákonný, chce-li se činiti nárok na náhradu a musí dále, dle doličené v citovaném rozhodnutí zdejším Rv I 1056/23 soudní praxe, stihati státní orgán z a v i n ě n í. Tu dlužno vytknouti, že žalobce uznal, že četnictvo zabavilo jeho pšenici právem, shledává chybu ale v tom, že erár se nepostaral o včasné její vydání po případě bezpečné další uschování. Rozsudkem trestním okresního soudu ve Feledu ze dne 5. října 1922 bylo totiž vysloveno, že se má pšenice žalobci vydati, jakmile složí pokutu rozsudkem tím mu uloženou (což on ovšem v přednesu svém zamlčuje), i jde tedy o to, kdy on pokutu složil, dále, kdy požár mlýn K-ův a s ním žalobcovu pšenici strávil, a, pak-li požár vypukl teprv čas po složení pokuty, zda a proč nastal průtah ve vrácení pšenice, neboť jen tak se ukáže, zda a jak úřad průtah a tudíž škodu požárem způsobenou zavinil. Zejména bude třeba též vziti na přetřes

eventuální otázku, komu náležela povinnost, o vrácení pšenice se starati, zda a kterému úřadu, či zda snad žalobci samému, zejména zda a který úřad byl o výroku soudu, že pšenice má po zaplacení pokuty býti žalobci vydána, vyrozuměn. To všecko zůstalo však posud neprobráno a nezjištěno, takže věc je nezralá k rozhodnutí, ač mělo dle §u 180 c. ř. s. z úřední povinnosti soudu býti působeno k vysvětlení celého stavu věci a když to opomenuto, měl se o nápravu postarati dle §u 496 čís. 3 c. ř. s. odvolací soud, což se nyní devolvuje na soud dovolací. Doložiti dlužno, že erár popřel množství pšenice, žalobcovo vlastnictví k ní, i výši ceny. Za to druhá podmínka, by šlo o případ dob normálních, jest splněna, aspoň netvrdil a neprohlásil erár ničeho, z čeho by se na nenormálnost dalo souditi. V dovolací odpovědi sice má za to, že, když případ spadá do doby t. zv. vázaného hospodářství obilím a moukou, an stát musil se starati o výživu obyvatelstva, nelze prý mluviti o dobách normálních. Avšak případ dob abnormálních je tu ve smyslu řečené soudní praxe teprv tehdy, když škoda právě v jich abnormálnosti svůj původ a příčinu má, neboť případy dob normálních mohou se přihoditi a přiházejí se také v dobách abnormálních, ale škoda nemá příčiny v jejich abnormálních poměrech. Tak několik posledních případů soudní praxe ve shora citovaném rozhodnutí Rv I 1056/23 uvedených datuje teprv z dob světové války, nicméně byly případnostmi poměrů normálních. V rozhodnutí tom výslovně uvedeny za případ dob abnormálních doby vnitřních nepokojů nebo nebezpečí zahraničního, jako byl na Slovensku roku 1919 vpád maďarských bolševiků, kdy zbraně, aby jich nemohlo býti zneužito proti vlastnímu státu, byly od obyvatelstva vypožadovány, ale pak, aby se nedostaly do rukou nepřítele, musily býti buď zničeny nebo na rychlo bez ladu a skladu dále dopravovány, při čemž se jich mnoho ztratilo nebo zničilo. Abnormalita tedy musí spočívati v tom, že znemožňuje pravidelné vykonávání veřejné moci. Takové znemožnění však nevyplývalo z vázaného obilního hospodářství a netvrdí se, že ono právě znemožnilo případný průtah ve vrácení pšenice a kterak.

Čís. 4532.

Pokud nelze v tom, že řezník, uzavíraje nájemní smlouvu s pronajímatelem (hostinským), jemuž měl dodávati maso, zamlčel, že provozoval též koňské řeznictví, spatřovati lest (omyl).

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, Rv I 1736/24.)

Žalovaný, hostinský, pronajal žalujícímu, řezníku, místnosti ve svém domě a slíbil, že bude od něho odebírati maso. Ježto se později ukázalo, že žalobce provozoval dříve též koňské řeznictví, zdráhal se žalovaný splniti nájemní smlouvu, čímž žalobce utrpěl škodu a domáhal se náhrady na žalovaném. Oba nižší soudy žalobu zamítly.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu s poukazem, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolatel, prováděje podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod, právem spatřuje nesprávné právní posouzení v odvolacím rozsudku z toho důvodu, poněvadž odvolací soud považoval zatajení dovolatelova povolání koňského řezníka za lest podle §u 870 obč. zák., a poněvadž z toho usoudil, že žalovaný je sproštěn povinnosti splniti uzavřenou smlouvu nájemní. Pro mínění, že se dal žalovaný pohnouti k uzavření smlouvy lstí, nebo jiným v §u 870 obč. zák. uvedeným způsobem, není ve zjištěních odvolacího soudu nijaké opory. Byť i dovolatel, jak bylo zjištěno, když si prohlížel před uzavřením smlouvy pro řeznictví určené místnosti, zamlčel, že jest koňským řezníkem, a byť žalovaný, slíbiv, že bude od něho odebírati pro svůj hostinec zboží, zřejmě a také pro dovolatele poznatelně předpokládal, že dovolatel je řezníkem, přece nelze mluviti o nějakém zamlčení lstivém, neboť jinak bylo zjištěno, že je dovolatel vedle koňského řeznictví také řezníkem a uzenářem, a také bylo zjištěno, že by dovolateli nebylo dáno úřední svolení, aby u žalovaného v pronajatých místnostech provozoval koňské řeznictví, takže se udánlivá lest mohla vztahovati jedině na okolnost, že dovolatel, jenž je řezníkem a uzenářem, zamlčel, že je také koňským řezníkem, totiž že před tím provozoval koňské řeznictví. Odvolací soud sice vyslovil, že podle názorů v tamní krajině běžných nastěhování koňského řezníka do pronajatých místností tyto by znehodnocovalo a že by mohlo míti v zápětí úbytek výdělků z hostinské živnosti žalovaného, ale to zajisté sluší vztahovati jenom na to, kdyby dovolatel v pronajatých místnostech provozoval koňské řeznictví, což bylo, jak je zjištěno, znemožněno úředním zákazem, nelze to však vztahovati na dovolatelovu podle tamních názorů poskvrněnou minulost, tedy jenom na to, že je dovolatel bývalým koňským řezníkem. Ostatně z celého hájení se žalovaného jest usouditi, že nechtěl jedině, by v jeho místnostech provozováno bylo koňské řeznictví, v čemž byl dostatečně chráněn příslušným zákazem úředním, a že jinak mu nevadilo bývalé povolání dovolatelovo. Nelze tedy mluviti o lstivém zamlčení, neb o lsti podle §u 870 obč. zák. a také nelze mluviti o podstatném omylu s hlediska §u 871 obč. zák., je-li jisto, že by byl mohl dovolatel v pronajatých místnostech provozovati pouze obyčejné podle názorů v tamní krajině běžných jedině čestné a návštěvníkům žalovaného v jeho hostinci příjemné řeznictví. Podle okolností arci mohlo přicházeti v úvahu ustanovení §u 1118 obč. zák., ale to jen tenkráte, kdyby se byl dovolatel nastěhoval skutečně do pronajatých místností a kdyby, nedbaje úředního zákazu, provozoval tam koňské řeznictví; ale to nemůže přicházeti v úvahu v tomto případě, v němž, jak bylo zjištěno, žalovaný zabránil dovolateli, aby se vůbec nenastěhoval do pronajatých místností. Z toho sluší usouditi, že žalobní nárok je důvodem svým po právu, neboť spočívá na bezdůvodném nedodržení pevně a správně uzavřené smlouvy, z něhož nějaká škoda dovolateli mohla vzejíti.

Čís. 4533.

K zastupování velkostatku, patřícího nyní Československému státu, jest povolána finanční prokuratura. Exekuci pro útraty nelze vésti proti finanční prokuratuře, nýbrž proti erár u. Nebyla-li věřiteli přikázána vykonatelná pohledávka proti erár u k výplatě ve lhůtě rozsudečné, nelze vymáhati na erár u zaplacení peněžité pohledávky exekucí soudní, nýbrž jest postupovati právními prostředky v řízení správním.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, R II 408/24.)

Soud prvé stolice povolil exekuci proti vrchní správě velkostatku H., náležejícího nyní republice Československé. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Ve smyslu §u 1 a 2 služ. instr. ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák. jest povolána finanční prokuratura k právnímu zastupování ve všech věcech, jež se týkají státního jmění a majetkových podstat jemu na roveň postavených. Proto veškerá doručení soudní v takových případech smí se státi jen k rukám tohoto úřadu. Poněvadž vedena byla exekuce proti vrchní správě velkostatku H., jenž je statkem Československého eráru a jenž proto také ve sporu byl zastupován finanční prokuraturou, stalo se doručení usnesení, povolujícího exekuci nepřípustným způsobem až při výkonu exekuce dle §u 253 ex. ř. k rukám vrchní správy velkostatku. Avšak nepřípustným jest též samo povolení a výkon exekuce proti správě velkostatku. Jednalo se o exekuci k vydobytí útrat sporu. Finanční prokuratura vede sama dle §u 18 písm. a) shora uvedeného nařízení vlastní pokladnu expensní a, zastupujíc erár, má i odpůrci v případě podlehnutí ve sporu zapraviti z ní soudní výlohy, poněvadž se nejedná o zvláštní právnické osobnosti, nebo fondy, jež kryjí v takovém případě výlohy zastupování z vlastních prostředků (odstavec čtvrtý cit. §u 18 služ. instr. 3). Měla tedy býti exekuce povolena a vykonána, kdyby byla vůbec přípustna, pouze proti finanční prokuratuře jako straně povinné. Mimo to peněžité platy dle §u 905 obč. zák. se mají poukázati věřiteli do jeho bydliště, pak-li povaha neb účel právního jednání neurčuje, že se mají konati platy v místě bydliště dlužníkova. Pohledávky proti eráru jsou takovými dluhy z ruky, neboť se dle platných administrativních předpisů vyplácejí na poukaz příslušného úřadu jen u příslušné výplatní pokladny proti předložení řádně kolkované kvitance. To se nestalo a bylo proto povolení a provedení exekuce proti vrchní správě státního velkostatku dle zákona nepřípustné. Avšak kdyby vymáhající věřitel byl také splnil všechny tyto náležitosti a erár přes to ještě odepřel zaplacení, nelze proti němu povoliti exekuci, nýbrž zbývají vymáhajícímu věřiteli právní prostředky v řízení administrativním. Pakli dle dvorského dekretu ze dne 21. září 1798, čís. 434 sb. z. s., jenž byl v platnosti zachován čl. VII. uv. zák. k ex. ř., není přípustna exekuce reální na státní statky bez dřívějšího výslechu fisku, příčí se vedení exekuce i na jiné vlastnictví státu účelům státní správy a veřejným zájmům. V zákoně není sice výslovného ustanovení, že exekuce proti eráru je všeobecně nepřípustna, avšak plyne to nepřímo též z předpisů §§ 15, 28, 251 a 296 ex. ř., neboť, pakli z ohledů veřejných obsahuje zákon jistá obmezující ustanovení ve prospěch jednotlivců, obcí neb ústavů, mohou tím méně veřejné státní zájmy vydány býti na pospas při exekučním vymáhání pohledávek proti eráru. Proto nelze použiti ustanovení prvního dílu druhého oddělení exekučního řádu, týkajících se exekucí pro peněžité pohledávky, na ten případ, kdy nebyla věřiteli pohledávka vykonatelná proti eráru poukázána k výplatě ve lhůtě rozsudeční.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nemůže býti pochybnosti o tom, že velkostatek H., patřící nyní Československému státu, dlužno považovati za státní jmění po rozumu §§ 1 a 2 nařízení veškerého ministerstva ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák., k jehož soudnímu zastupování jest výlučně oprávněna finanční prokuratura. Bylo proto i exekuční návrh nejen v tomto smyslu stylisovati (a nikoliv spokojiti se uvedeným návrhem proti vrchní správě tohoto velkostatku), nýbrž i povolení vymáhající firmou navrhované exekuce doručiti finanční prokuratuře, což se nestalo. Bylo-li tudíž povolení exekuce doručeno finanční prokuratuře dávno po výkonu této exekuce, není to na překážku tomu, by lhůta pro opravný prostředek nebyla počítána teprve od tohoto doručení, jelikož teprve doručením dozvěděl se jedině oprávněný právní zástupce o krocích vymáhajícího věřitele. Rekurs finanční prokuratury byl tudíž podán včas a neprávem vytýká stěžovatelka, že rekursní soud zaměňuje oprávnění zastupovati s ustanoveními o způsobilosti k právním jednáním a o nutnosti zákonného zastupování. Ovšem nelze sdíleti názor rekursního soudu, že vzhledem na § 18 odstavec pátý cit. nařízení vešk. min. měla býti exekuce vedena — byla-li vůbec přípustná — pouze proti finanční prokuratuře jako straně povinné. Vždyť tím, že má finanční prokuratura zaplatiti zvítězivšímu protivníku z výdajové pokladny útraty sporu, o něž jde i v této věci, nestává se stranou, a musil by tedy návrh zníti vždy proti eráru, jako vlastníku zmíněného velkostatku, k ruce finanční prokuratury. Bylo by pak ovšem věcí soudu, aby tuto exekuci vykonal dle předpisů exekučního řádu a netřeba se proto vývody dovolací stížnosti, pokud se týkají §u 253 ex. ř. vůbec zabývati. Avšak netřeba se zabývati ani vývody, z nichž vymáhající věřitelka chce dovoditi, že napadené usnesení není správné ani po věcné stránce, neboť nejsou s to, aby správné odůvodnění rekursního soudu v tomto směru vyvrátily, a poukazuje se proto na toto odůvodnění, jež jest s rozhodnutími čís. sb. 568 a 1294 v souladu.

Čís. 4534.

Změnil-li kupitel žalobu o dodání zboží v žalobu o interese, není procesuální závady (§ 235 odstavec čtvrtý c. ř. s.), by nebylo jednáno o změněné žalobní žádosti. Tato stane se jediným předmětem jednání a

rozhodování. Věcnou oprávněnost nové žalobní žádosti nutno posuzovati samostatně podle zásad práva hmotného.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, R II 435/24.)

V žalobě, zadané na soudě dne 21. října 1920, domáhal se žalobce na žalované dodání 20.000 kg benzinu po 4 Kč za 1 kg. Při jediném ústním jednání teprve dne 12. února 1923 navrhl změnu žalobního nároku v ten smysl, že žádal místo původního plnění interese, pozůstávající ze škody, jež prý mu povstala tím, že nebylo včas dodáno. Škodu shledával žalobce v rozdílu smluvené ceny benzinu 4 Kč za 1 kg a trhové ceny v době, kdy mělo býti dodáno, totiž v dubnu a květnu 1920, 7 Kč za 1 kg. Procesní soud prvé stolice, nepřipustiv navrhované změny žaloby, vyhověl žalobě dle původní žalobní žádosti. Odvolací soud zrušil k žalobcovu odvolání napadený rozsudek a vrátil věc soudu prvé stolice, by, vyčkav pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: První soud změny žalobní prosby nepřipustil v úvaze, že žalobce žalobou o plnění vykonal volbu dle čl. 355 obch. zák. a že by mohl žádati náhradu škody místo původního plnění, kdyby prokázal, že plnění pozbylo zatím pro něho hospodářskou cenu, čehož prý ani netvrdil. Odvolací soud nesdílí tohoto právního názoru prvního soudu. Žalobce žádá bez změny děje žalobního a důvodu žaloby místo původního nároku na plnění interese, pozůstávající z náhrady škody, tvrdě, že žalovaná škodu zavinila nesplněním smlouvy, t. j. nedodáním benzinu včas. Z děje žaloby i žalobcova přednesu při ústním jednání jest zřejmo, že se hospodářská situace od podání žaloby, t. j. 21. října 1920, do ústního jednání dne 12. února 1923 v neprospěch žalobce změnila a že tato situace přiměla žalobce k tomu, že svůj původně uplatňovaný nárok na dodání benzinu nechal padnouti a že jej zaměnil za nárok na interese pozůstávající ze vzniknuvší mu škody. Za tohoto stavu věci nelze sdíleti názor prvního soudu, že žalobcovo právo plynoucí z ustanovení čl. 355 obch. zák. bylo žalobou a uplatňovaným v ní nárokem na dodání benzinu ztráveno a že žalobce nemůže uplatňovati náhradu škody, když ani netvrdil, ani neprokázal, že plnění pozbylo zatím pro něho hospodářskou cenu. Ze žalobcova přednesu jest zřejmo, že jenom změna hospodářské situace ho přiměla ku změně žalobního nároku a taková změna jest vzhledem k ustanovení §u 235 c. ř. s. přípustnou. Poněvadž první soud se nabízenými důkazy o změněném nároku žalobním nezabýval, trpí řízení neúplnosti ve smyslu §u 496 čís. 2 a 3 c. ř. s. a bylo proto žalobcovu odvolání, vytýkajícímu rozsudku nesprávné právní posouzení, vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Dle čtvrtého odstavce §u 235 c. ř. s. nesluší pokládati za změnu žaloby, žádá-li žalobce na místě předmětu původně zažalovaného jiný předmět anebo interese. V žalobě navrhl žalobce, by žalovaná společnost byla odsouzena k dodání 20.000 kg benzinu po 4 Kč za 1 kg a při jednání ze dne 12. února 1923 žádal na místě této dodávky interese a to zaplacení částky 3 Kč po 1 kg. Nejde tedy, jak zřejmo z uvedeného místa zákona, o změnu žaloby a proto bylo zbytečným usnesení prvého soudce o nepřípustnosti této domnělé změny žaloby a jeho přezkoumání odvolacím soudem s tohoto právního hlediska. Následek žalobcova prohlášení ze dne 12. února 1923 byl pouze ten, že podkladem rozhodnutí prvého soudce nemohl již býti původní nárok na dodání benzinu, nýbrž pouze nový, peněžitý nárok. Tím ovšem nebyla nikterak dotčena otázka, zda přísluší skutečně žalobci tento peněžitý nárok s hlediska hmotného práva a zda zanikl již volbou, vykonanou podáním žaloby na dodání benzinu. Jelikož v prvé stolici o novém žalobcově nároku náležitě ještě nebylo jednáno, jest zrušovací usnesení odvolacího soudu ospravedlněno; dlužno je však doplniti výrokem, že bude na prvém soudci, by při novém doplnění jednání zabýval se především důvodem nynějšího žalobcova nároku a teprve v druhé řadě jeho výší. Výrok odvolacího soudu, že tento nárok důvodem svým jest po právu, nutno tedy považovati za předčasný. Za tohoto stavu věci není potřebí, zabývati se otázkou, zda jsou zde předpoklady třetího odstavce §u 235 c. ř. s. čili nic. Názor stěžovatelky, že poslední odstavec tohoto §u předpokládá nemožnost smluvního plnění, nemá opory ani v doslovu tohoto ryze formálního zákonného předpisu. Nelze se tedy obejíti bez doplnění jednání v prvé stolici a proto nebylo vyhověno rekursu žalované společnosti, která nyní má příležitost, uplatniti v prvé stolici své věcné námitky proti žalobcovu peněžitému nároku.

Čís. 4535.

Obnova drobných zemědělských pachtů (zákon ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n.).

Podmínka §u 2 b) zák. jest splněna nejen tehdy, bude-li propachtovatel obdělávati pozemky buď sám nebo svou rodinou, nýbrž i tehdy, vezme-li je do vlastní režie a dá je obdělávati zjednanými silami.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, R II 437/24.)

Návrh drobných pachtýřů, by jim byla na základě zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n. povolena obnova pachtu, byl zamítnut soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jde toliko o výklad ustanovení §u 2 písm. b) zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n., že obnova pachtu nenastává, když propachtovatel béře nebo vzíti chce do trvalé vlastní správy pachtovaný pozemek, aby na něm sám nebo se svou rodinou hospodařil. Ustanovení toto, avšak bez podmínky vlastního neb rodinného hospodaření, měl již zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. v §u 2

písm. b), podmínku řečeného hospodaření připojil pak teprv zákon ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n. v čl. II. písm. b) a přejal ji i zákon ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n., o nějž nyní jde. Avšak při žádném z obou těchto zákonů, jež podmínku tu už znají, nedávají motivy (důvodové zprávy čís. tisku 3435 a 3770 z roku 1922 a čís. tisku 1940 a 1952 z roku 1924) vysvětlení, o otázce této vůbec se nezmiňujíce, i dlužno proto dobrati se úmyslu zákonodárcova pouze ze zákona samého a povahy věci. Jde o to, má-li se tato podmínka, že propachtovatel béře pozemek pachtýři proto, by na něm sám nebo se svou rodinou hospodařil, rozuměti tak, že je splněna jen tehdy, když propachtovatel chce a bude pozemek sám nebo se svou rodinou, pokud se týče svou rodinou o b d ě l á v a t i, či je-li splněna také tehdy, když ho nechce a nebude obdělávati ani sám ani svou rodinou, nýbrž pouze jej chce obhospodařovati v e v l a s t n í - r e ž i i, třeba že ho dá obdělávati osobami cizími, k rodině nepatřícími, tedy zjednanými osobami námezdními jako čeledíny, nádeníky, majiteli námezdních potahů a pod., kterýžto pojem »vlastní režie« či »vlastní správy« tedy by jen předpokládal, aby propachtovatel pozemek nedal do režie neb správy osobě třetí, na př. zvláště tedy jinému jako pachtýři neb užívateli a pod. Zcela zřejmě jest předpis pojímati v tomto d r u h é m rozumu a má tedy jen ten smysl, že zákon chce propachtovateli zabrániti, by nebral pozemek posavadnímu pachtýři, když ho chce stejně pouze propachtovati, jenže jinému, proto, aby si mohl pachtovné libovolně diktovati, a že mu tedy dovoluje pozemek posavadnímu pachtýři vzíti jen tehdy, když sám chce na něm hospodařiti, t. j. zemědělsky jej na vlastní účet vzdělávati, ať již silami vlastními nebo zjednanými. To se jasně podává z těchto důvodů: Předně dlužno srovnati předpis § 2 písm. a), jenž mluví o propachtovateli a užívá o něm právě výrazu h o s p o d a ř i t i, s předpisem §u 1 b) čís. 1, t. j. čl. I čís. 1 téhož zákona, jenž mluví o pachtýři a přiznává mu nárok na obnovu jen tehdy, pakli pozemek sám nebo se svou rodinou obdělává a nadále o b d ě l á v a t i chce a může. Zákon tedy oba dva tyto pojmy dobře zná a dobře líší. Kdyby byl chtěl i propachtovatele vázati v §u 2 písm. a) na podmínku vlastního obdělávání, byl by to jistotně i zde přímo tímto slovem vyjádřil, tak jako to učinil v §u 1 b) 1, a když to neučinil, je zřejmo, že to učiniti nechtěl a že volil zde výraz »hospodařiti« s rozvahou a rozmyslem, vědomě a úmyslně klada zde podmínku mírnější než tam: od pachtýře arci žádá, by pozemek sám obdělával, neboť účel zákona je zaopatřiti ty, kdo se zemědělskou prací živí, vlastních pozemků nemajíce buď vůbec nebo jen v nuzné míře, nechce však podporovati spekulanty, kteří by sami rukou k dílu nepřikládali, nýbrž pozemek dále v podpacht pronajali a tak pouze pachtovním obchodem se obohacovali; od propachtovatele však žádá zákon pouhé vlastní hospodaření, což sice také vzdělávání a nikoli pouhé propachtování, ale ne již vzdělávání vlastníma rukama, nýbrž pouze na vlastní účet, neboť ten zřetel, který rozhodoval při pachtýři, tady více místa nemá, protože šlo-li u pachtýře o to, aby se mu dala možnost, aby i nadále z práce rukou svých živ býti mohl, jde u propachtovatele o to, aby majetku svého co nejvýhodněji pro sebe využitkovati mohl, jen aby to nebylo právě jiným propachtem. Za druhé plyne to z dalšího ustanovení téhož §u 2 písm. b), když praví, že propachtovatel jest povinen starému pachtýři náhradou škody, když pozemek, který mu odebral, z důvodů zištných p r o p a c h t u j e osobě jiné. Z této sankce jde, že zákonodárci právě jen o to se jednalo, aby vlastník (neb jiný propachtovatel) měl zabráněno těžiti tím, že by měnil pachtýře, kdo dá více, tedy aby nechce-li sám hospodařiti, nechal ho pachtýři starému, avšak chce-li sám hospodařiti, nepředpisuje mu nikterak, kým ho má vzdělávati. Jestliže mu tedy ukládá, by sám nebo se svou rodinou na něm hospodařil, znamená to tolik, aby si jej sám ponechal nebo ho někomu ze své rodiny přenechal, čemuž tedy úplně vyhovuje to, když pozemek pachtýři odebraný odevzdá do hospodaření svému synu nebo zeti, neb jinému členu »rodiny«, byť to bylo i ve formě pachtu, avšak jen ne tak, aby bylo zřejmo, že to učinil z důvodů zištných, neboť z důvodů nezištných jest mu i jiné nápotomní propachtování dovoleno, aniž by propadnul trestu náhrady škody, ale k nezištným důvodům patří i důvod přízně příbuzenské, když právě to mu bylo pohnutkou k přeměně pachtýře, kdežto byl-li poměr rodový jen pláštíkem k zakrytí zištného úmyslu a vlastník i s členem rodiny naložil jako s cizím zištně, nebyl důvodem poměr rodný, nýbrž zisk. Za třetí lze poukázati, jak již prvý soudce správně učinil, i na § 2 písm. a), dle něhož může propachtovatel pozemek pachtýři odejmouti, nemá-li sám více než 25 ha vlastní půdy zemědělské, což jest výměra, která kategoricky vyžaduje přijednání cizích pracovních sil, ježto vlastní rodina k tomu pravidelně nestačí. Jestli ale tedy vzdělávání najatými silami není překážkou odnětí, nemůže býti ani v případě našem (§ 2 písm. b), který právě nutně předpokládá výměru ještě větší než 25 ha. Konečně možno poukázati i na § 3 zák. o drob. pacht. ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., jenž též kladl za podmínku požadovacího nároku, by pachtýř požadovaný pozemek sám nebo s rodinou »obděloval«, kdežto v §§ 9 a 10 při vlastníku mluví o pouhém »hospodaření«, z čehož jde, že jako pojmy ty liší se přesně již v obecné řeči, liší je přesně také zákonodárce a nelze je proto zaměňovati, jak by stěžovatelé chtěli.

Čís. 4536.

Neznalostí řádně vyhlášeného zákona nelze se omlouvati, byť i bylo dokázáno, že súčastněná osoba pro zvláštní okolnosti v rozhodném čase o zákonu nevěděla a věděti nemohla.

Právní jednání, příčící se zákonnému zákazu, jest nicotným (§ 879 obč. zák.) bez ohledu na to, zda tento následek byl při zákazu vysloven, a bez ohledu na to, jaký jest důvod a účel zákazu.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, Rv II 685/24.)

Dle nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 453 sb. z. a n. byla na území valčickém uzavřena výplata peněz se strany úvěrních ústavů po dobu od 1. do 8. srpna 1920. Žalovaná Valčická spořitelna vyplatila však

žalobci dne 8. srpna 1920 50.500 Krak. Ježto byl žalobce odmítnut se svou žádostí, by oněch 50.500 Krak. mu bylo vyměněno za Kč, domáhal se na žalované zaplacení 12.625 Kč (Krak. byly dle zmíněného nařízení vyměňovány za Kč v poměru 100:25) proti přenechání 50.500 Krak. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Podle §u 1 nařízení vlády republiky Československé ze dne 27. července 1920, čís. 453 sb. z. a n. byla pro směnu hotovostí v bankovkách rakouských, které obíhaly dne 1. srpna 1920 na území Valčicka, za koruny československé určena lhůta do 8. srpna 1920 včetně, jež byla ministerstvem financí prodloužena do 15. srpna 1920, a bylo zároveň stanoveno, že v době směny nesmějí peněžní ústavy na území Valčicka uvolňovati jakékoliv hotovosti. Přes to žalovaná spořitelna — a to, jak zjištěno, dne 7. srpna 1920 — vyplatila žalobcově manželce na její žádost ze žalobcova vkladu 50.500 Krak., pokud se týče po srážce 1% eskomptu 50.000 Krak. Zmíněné nařízení vlády bylo řádně vyhlášeno v částce XCIII. sbírky zákonů a nařízení, vydané dne 31. července 1920, nabylo týmž dnem účinnosti a od tohoto dne nemohl se nikdo omlouvati neznalostí předpisů tohoto nařízení, třebaže jich neznal. Občanský zákoník (§ 2) pojí ke skutečnosti, že zákon byl řádně vyhlášen, fikci, že každý nyní zná jeho obsah, zákon jeví tedy účinky bez ohledu na to, zda ten který skutečně znal zákon čili nic. K neznalosti zákona jakožto k právnímu omylu se tedy nehledí. Opačný názor žalované i odvolacího soudu jest tudíž mylný. S toho hlediska nesejde na tom, že žalovaná spořitelna, pokud se týče její zřízenci, při výplatě oněch 50.500 Krak. nevěděli o zákazu, vysloveném v §u 1 zmíněného nařízení, což odvolací soud zjišťuje, tak že opačné tvrzení dovolatele odporuje zjištěnému stavu věci. Tolik jest jisto, že žalovaná jednala proti zákazu řádně vyhlášenému a proto ji zavazujícímu. Co do otázky, zda zakázané právní jednání jest již proto nicotným, není nejvyššímu soudu neznámo, že novější nauka, zabývající se novelisovaným §em 879 obč. zák., odpovídá k této otázce z části záporně. Poukazuje se k tomu, že tu rozhoduje zákonodárcův úmysl. Může-ť zákonodárce stanoviti neplatnost (nicotnost) zakázaného právního jednání, a to buď výslovně, nebo tím, že je prohlásí za trestné, neboť z trestného jednání nemohou vzejíti závazky a práva. Prohlásí-li zákonodárce právní jednání takto za nicotné, postihuje tím ovšem nejen ona právní jednání, která odporují přímo zákonu, nýbrž i ta, jichž účelem jest, obejíti nebo zmařiti zákonný zákaz. Ale zákonodárce může — jak vykládají zastanci onoho mínění — i zakázanému právnímu jednání přiznati právní účinky, a to zase buď výslovně nebo mlčky tím, že na přestoupení zákazu nestanoví vůbec důsledků. Platnými jsou prý zakázaná právní jednání také tehdy, když se jen jedné ze stran něco zapoví (srv. Ehrenzweig 1920 II/1 str. 150; Mayr I/220 § 107). V nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 453 sb. z. a n. nebyla pak vyslovena neplatnost (nicotnost) zakázaných výplat;

přestoupení zákazu nebylo prohlášeno za trestné, aniž byly vůbec stanoveny nějaké právní důsledky na takové přestoupení (§ 8 nařízení ze dne 17. listopadu 1921, čís. 15 sb. z. a n. na rok 1922 nabyl účinnosti teprve dnem 28. ledna 1922); a jen peněžním ústavům byla zakázána výplata, nikoli stranám vybrání peněz. Podle onoho právního názoru nebyla by tedy výplata oněch 50.000 Krak. nicotnou, a stávaly by se tím bezpodstatnými právní důsledky, jež žalobce odvozuje z tvrzené nicotnosti. Než nejvyšší soud staví se na stanovisko přísnější, pokládaje za rozhodující jasný doslov zákona, který v §u 879 obč. zák. výslovně a bez jakékoliv výhrady praví, že smlouva, která se příčí zákonné zápovědi, jest nicotnou — a protož i právně bezúčinnou (srv. též Gl. U. N. F. 5910, 6453). Avšak nicotnost právního jednání má za právní důsledek, že nutno obnoviti předchozí stav. V tomto případě musila by tedy žalovaná spořitelna ovšem ve svých knihách zrušiti výplatu 50.500 Krak. ze dne 7. srpna 1920, čehož důsledkem by bylo, že by se dle §u 2 dotčeného nařízení částka 50.500 Krak. přeměnila (v poměru 100:25) ve 12.625 Kč, ale s druhé strany musil by žalobce vrátiti vybraných 50.500 Krak. samozřejmě ne nynějších znehodnocených 50.500 Krak., nýbrž hodnotu, kterou mělo 50.500 Krak. dne 7. srpna 1920. K tomu se však žalobce ani nenabídl. Okolnost jím tvrzená, že již v září 1920 vrátil žalované spořitelně vybraný peníz, nejen nebyla zjištěna, nýbrž jest vyvrácena výpovědí svědka vládního rady Františka P-a, jíž se žalobce dovolává ještě v dovolacím spisu a již prvý soud vzal za základ svého rozhodnutí. Udalť tento svědek, že při soupisu, který, když byla druhá výměna povolena, dne 23. a 24. října 1920 byl prováděn, žalobce se svou manželkou chtěl směniti 124.000 Krak., ale byl vzhledem k prohlídce jeho obchodních knih pozastaven, a při výměně v prosinci (2. a 3. prosince 1920) byla mu výměna odepřena, a že k svědkovu příkazu byly peníze, pozastavené v říjnu 1920, aby jich nebylo zneužito, odňaty stranám a na potvrzení berního úřadu v M. uloženy u žalované spořitelny s tím, že po skončeném soupisu budou zase uvolněny. I kdyby v částce 124.000 Krak., které byly u žalobce pozastaveny, bylo bývalo obsaženo sporných 50.500 Krak., nebyla by tato částka vůbec vrácena bývala žalované spořitelně, jak žalobce tvrdí, tím méně pak v původní hodnotě, neboť v říjnu 1920 byl již dosti značný rozdíl kursu. Nemůže tedy žalobce z nicotnosti výplaty odvoditi žalobní nárok. Ani jako nárok z obohacení, po případě jako nárok na náhradu škody žalobní nárok však neobstojí, — neboť ten i onen nárok by předpokládal, že se žalobcův majetek ztenčil o hodnotu, odpovídající požadovaným 12.625 Kč pokud se týče že mu taková hodnota ušla. V té příčině náležel důkaz žalobci, který by jej byl provedl, kdyby byl prokázal, že v částce 100.000 Krak., jež mu 15. srpna 1920 byla směněna za koruny československé, nebyl obsažen peníz 50.500 Krak., vyplacený mu 7. srpna 1920, pokud se týče že tento peníz byl obsažen v částce 124.000 Krak., jichž výměna byla mu v prosinci 1920 odepřena, neboť tím by byl prokázal, že se mu za vyplacených 50.500 Krak. nedostalo hodnoty, rovnající se 12.625 Kč, které by byl měl, kdyby mu žalovaná nebyla proti zákazu dne 7. srpna

1920 vyplatila koruny rakouské. Ale nižší soudy nezjistily, že v částce 100.000 Krak., jež žalobci 15. srpna 1920 byla směněna za koruny československé, nebyl obsažen peníz 50.500 Krak., vyplacený mu 7. srpna 1920, pokud se týče že tento peníz byl obsažen v částce 124.000 Krak., jichž výměna byla mu v prosinci 1920 odepřena, a žalobce v tom směru nenapadá rozsudek odvolacího soudu pro nedostatek zjištění aniž odvolací řízení pro kusost a neúplnost. Ani z výnosu berní správy ze dne 19. října 1922, jehož se žalobce dovolával, neplyne, že v částce 124.000 Krak. předložené při soupisu před druhou výměnou, skutečně bylo obsaženo oněch 50.500 Krak, jež žalovaná vyplatila žalobci dne 7. srpna 1920, ježto pouhý údej žalobcův samozřejmě nerozhoduje a šetření, o němž se ve výnosu zmíněno, záleželo dle výpovědi jmenovaného již svědka Františka P-a jedině v tom, že dva poradci potvrdili údaje žalobcovy, jinaké šetření však konáno nebylo. Když tedy žalobce neprokázal, že se mu za vyplacených 50.500 Kr. nedostalo hodnoty, rovnající se 12.625 Kč, které by byl měl, kdyby mu žalovaná nebyla proti zákazu dne 7. srpna 1920 vyplatila koruny rakouské, nelze tvrditi, že žalovaná jest obohacena na úkor žalobce, aniž že z jejího případného zavinění vzešla tvrzená škoda žalobcova. Proto odvolací soud, zamítnuv žalobu ve shodě se soudem prvé stolice, neposoudil věc nesprávně po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.).

Čís. 4537.

Úmluvou, že se má platiti pachtovné, obvyklé v okresu, kde jest předmět pachtu, jest pachtovné určeno s dostatečnou určitostí.

Není závady, by pachtovné nebylo stanoveno podle ceny určitých obilnin.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, Rv II 740/24.)

Žalobkyně propachtovala smlouvou ze dne 3. prosince 1917 žalovaným pozemek na šest let. Pachtovné bylo ujednáno na 1000 K ročně. Toto pachtovné mělo však platiti jen pro první pachtovní rok, za příští léta jen tehdy, zůstanou-li ceny plodin stejné, jako v roce 1917. Změní-li se cena plodin v příštích letech, mělo se pachtovné určiti dle bodu 6. smlouvy tohoto doslovu: »V případě, že by nastalo další zvýšení dávek veřejných anebo zvýšení maximálních cen plodin a, pak-li by snad tyto ceny byly zrušeny, zvýšení cen té které doby obvyklých, jsou propachtovatelé oprávněni žádati poměrné zvýšení pachtovného buď dle poměru zvýšení ceny plodin všech anebo dle zvýšení ceny plodin na pozemcích právě vypěstovaných«. Žalobě o nedoplatek pachtovného vzhledem ku zvýšeným cenám plodin vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobkyni 1557 Kč. Odvolací soud k odvolání žalobkyně přiznal jí 2747 Kč. Důvody: Po stránce právní posoudil prvý soudce věc nesprávně, maje za to, že písemná smlouva pachtovní ze dne 3. prosince 1917 pro nejasnost bodu d) (způsob vyměření pachtovného) jest neplatnou. Každá smlouva musí dle §u 914 obč. zák. býti vykládána dle úmyslu stran tak, by to odpovídalo zvyku poctivého styku. A nelze seznati, proč by se toto ustanovení nedalo tímto způsobem jasně vyložit. Smlouva byla uzavřena v době, kdy cena obilnin byla nestálou a stále citelně kolísala. Jest proto na snadě úmysl obou stran, upraviti výši pachtovného tak, aby ani jedna ani druhá strana nebyla poškozena a by pachtovné bylo úměrným k ceně zemědělských plodin, čili, by bylo takové, jaké v onom kraji s pozemků tohoto druhu se platívá, neboť by bylo na tehdejší poměry cenové přiměřeným. Ustanovení to praví, že: 1. v případě zvýšení veřejných dávek, nebo 2. zvýšení maximálních cen plodin nebo 3. zrušení maximálních cen anebo 4. zvýšení obvyklých cen plodin jsou oprávněni: buď propachtovatelé žádati poměrné zvýšení pachtovného a to buď: a) dle průměru zvýšené ceny plodin vůbec aneb b) plodin pouze na propachtovaných pozemcích vypěstovaných, aneb jsou oprávněni pachtýři žádati poměrné snížení pachtovného dle těchže zásad v případě poklesu cen plodin neb veřejných dávek. Zásada v ustanovení tom vyslovená je jasnou: při stoupající tendenci cen plodin a veřejných dávek, zvýšení pachtu, v opačném případě snížení pachtovného. To jest přece zásada odpovídající poctivému styku, který vyžaduje, aby žádná strana nebyla poškozena. Původní pachtovné bylo 1000 Kč, z celých téměř 10 měřic. Ceny plodin v roku 1921 byly, jak známo hodně vyšší nežli v roku 1917, následkem toho byla oprávněna propachtovatelka žádati přiměřenou úpravu pachtovného ve směru vzestupném, a měla mimo to právo (§ 906 obč. zák. obsahuje jen dispositivní normu) zvýšení pachtovného žádati buď dle cen plodin veškerých neb na oněch pozemcích vypěstovaných. I toto ustanovení odpovídá poctivému styku a má za účel spravedlivé a stejnoměrné nakládání s oběma stranami. Jak všeobecně známo, nebyl vzestup cen zemědělských plodin stejnoměrným, ceny jedněch stoupaly více a rychleji, ceny jiných stoupaly pomaleji a mírněji. Kdyby tedy bylo mělo býti pachtovné vyměřeno přiměřeně k stoupajícím cenám plodin pouze na propachtovaných pozemcích vypěstěných, bylo by se dospělo k pachtu buď nepřiměřeně vysokému neb nepřiměřeně nízkému a byla by jedna neb druhá strana přišla ku škodě. Aby toto nebezpečí bylo zamezeno, připojena druhá alternativa, že pachtovné může býti vyměřeno dle cen veškerých plodin. Z toho tedy jasno, že úmysl stran nesměřoval nikam jinam, nežli k ustanovení pachtovného obvyklého a přiměřeného v kraji L-ském. Pachtovné nemusí býti přes znění §u 1090 obč. zák. (... bestimmten Preises ...) vyměřeno cifernĕ ať v penězích, ať v jiné hodnotě, stačí, když způsob, jakým pachtovné stanoveno býti má, je přesným a určitým. Dle obdoby §u 7 obč. zák. jest pojem určité ceny vyložiti dle §§ 1056—1058 obč. zák. a tam se uznává i řádná trhová cena (ordentlicher Marktpreis) za určitě stanovenou cenu, a definuje se jako prostřední trhová cena v onom místě a čase, kde a kdy smlouva má býti splněna. Není proto závady, by ustanovení nebylo obdobně použito při pachtu a by přiměřeným pachtovným, jak ho strany měly na mysli, se nevyrozumívalo prostřední pachtovné v kraji, kde pozemky propachtované leží, v letech 1921 a 1922 pravidelně požado-

vané. Nelze tedy pachtovní smlouvu pro nejasnost (§ 869 obč. zák.) považovati za neplatnou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, připojiv se ohledně platnosti odstavce 6. smlouvy ze dne 3. prosince 1917 k vývodům odvolacího soudu.

Čís. 4538.

Ustanovení pensijních normálů, přiznávající soukromému zaměstnanci důchod přes rámec zákonného pojištění, nenáležejí k veřejnoprávnímu pensijnímu pojištění a nejsou nároky takto přiznané závislými na osudu náhradního pojištění.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, Rv II 742/24.)

Žalobkyně byla zaměstnána v podniku první žalované firmy K. a byla podrobena pensijní pojišťovací povinnosti, kterážto pojistná povinnost byla vyplněna náhradní smlouvou, to jest pensijním normálem firmy K., schváleným výnosem ministerstva vnitra ze dne 1. srpna 1915. Tento pensijní normál ztratil povahu náhradního ústavu pro pojištění zřízenců a žalobkyně byla přihlášena ku pokračování v pojištění u zemské úřadovny všeobecného pensijního ústavu v O., kde také byla pojištěna od 1. ledna 1921 až do dne 31. března 1923. První žalovaná prodala totiž v únoru 1923 svůj podnik v B. druhé žalované firmě B. Firma B. převzala část úřednictva, zaměstnaného v kabelovnách, kdežto druhá část úřednictva dostala od kabeloven výpověď ku dni 31. března 1923. Mezi skupinou touto byla také žalobkyně, jejíž služební poměr dle výpovědi dne 31. března 1923 skončil. Žalobkyně ucházela se u druhé žalované strany o pensi, poněvadž měla 10 celých začítatelných roků a měla platu přes 8.000 Kč ročně, takže dle §u 28 pensijního normálu základna pro vyměření pense činila 8.000 Kč, a žádala tudíž dle §u 7 a 8 pens. normálu roční rentu 40% této základny, to jest 3.200 Kč ročně. § 8 cit. pensijního normálu firmy K. zní doslova takto: »Die gleichen Ansprüche wie bei eingetretener Invalidität hat jeder Angestellte, dessen Dienstverhältnis nach Ablauf der fünfjährigen Dienstzeit ohne sein Verschulden seitens der K. Fabrik aufgehoben wird, jedoch nur insolange er sich in keiner versicherungspflichtigen Stellung befindet«. Tato její žádost byla zamítnuta přípisem společnosti B. ze dne 29. května 1923, v němž se jí sděluje vzhledem na její přípis ze dne 3. května, že nelze jí vyměřiti pensi, poněvadž dle §u 26 odstavec třetí pensijního normálu zaměstnané osoby ženského pohlaví, které vystupují ze služeb kabelovny během dvou roků po svém provdání, mohou žádati pouze vrácení 80% všech skutečně za ně zaplacených premií. Žalobkyně byla tímto přípisem vyzvána, aby do 6 měsíců, to jest do 30. listopadu 1923 tyto své nároky na vrácení 80% premií uplatnila. Žalobě, domáhající se na firmě K. a firmě B. placení ročního důchodu 3200 Kč se zákonitým drahotním přídavkem, jak bude pro tu kterou dobu v platnosti, a to v měsíčních stejných částkách, splatných vždy

prvého každého měsíce, částky splatné až do pravomoci rozsudku ve 14 dnech s 5% úroky ode dne splatnosti, částky budoucně splatné vždy měsíčně předem po tak dlouho, dokud žalobkyně nebude v žádném zaměstnání, podrobeném nucené pojišťovací povinnosti, anebo pokud nebude jí možno pobírati příslušnou invalidní nebo starobní pensi od úřadovny pensijního ústavu v O. — procesní soud prvé stolice vyhověl. Důvody: Ve věci samé bylo se soudu nejprve obírati otázkou, zda platí pro žalobkyni vůbec ustanovení §u 8 pensijního normálu, či zda pro ni vzhledem na její sňatek platí pouze ustanovení §u 26 tohoto normálu. Soud jest toho mínění, že § 26 pens. normálu vztahuje se pouze na případ »dobrovolného« vystoupení, jak to také na počátku tohoto paragrafu výslovně jest uvedeno: »Freiwillig ausscheidet«. Tu pak v tomto §u 26 jest pro případ dobrovolného výstupu pro provdané ženy zvláštní ustanovení, pro ně výhodné, avšak i toto ustanovení předpokládá dobrovolné vystoupení takovýchto vdaných žen, jak jest zřejmo z celého kontextu. Ustanovení §u 8 pens. normálu jest ustanovením speciálním, které zajišťuje zaměstnanci mimořádné výhody pro případ, že »beze své viny« byl zaměstnavatelkou »propuštěn«. Tento § 8 nerozlišuje ohledně pohlaví zaměstnanců, ani nemluví o provdání, a dlužno tudíž míti za to, že není s §em 26 v žádné souvislosti a že tedy žalobkyni příslušejí nároky podle §u 8. Zbývá nyní rozhodnouti ještě tu základní otázku, zda ustanovení pensijního normálu firmy K. vůbec ohledně žalobkyně možno užiti, či zda pozbyl pensijní normál své platnosti. Soud má za to, že pensijní normál zůstal v platnosti a dlužno podle něho posuzovati poměr mezi žalobkyní a její zaměstnavatelkou. Jest sice pravda, že přestal tento pensijní normál dnem 1. ledna 1921 již míti povahu náhradního zřízení dle pensijního zákona a že žalobkyně byla přihlášena jako pojištěnka u zemské úřadovny v O. Avšak tím, že pozbyl pensijní normál kabeloven povahu, býti nositelem nuceného pojištění pensijního, jak pensijními zákony jest předepsáno, nepřestal míti platnost i pro soukromoprávní poměr mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci. Úmyslem zákonů o povinném pojištění bylo, zajistiti soukromým zaměstnancům vyššího druhu minimum jejich zaopatřovacích požitků pensijních, zajisté však nebylo intencí zákona, zkracovati tyto zaměstnance v jejich právech, pokud již na základě zvláštních smluv se svými zaměstnavateli jich nabyli, a nechtěl zákon tyto zvláštní výhody jim odebírati. To plyne i z §u 32 pensijního normálu, dle kterého zvláštní náhradní smlouvou zaručuje zaměstnavatel svým zaměstnancům požitky v minimální výši zákonné, pokud z platných náhradních smluv anebo z jiného titulu nemají proti zaměstnavateli vyšší nebo při nejmenším stejné nároky. Když tedy firma K. poskytla ustanovením §u 8 svého pensijního normálu svým zaměstnancům výhodu, k níž nebyla povinna a jež se také v žádném pojišťovacím zákoně zaměstnancům nepřiznává, nabyli zaměstnanci závodu na základě ustanovení §u 8 soukromoprávního nároku vůči své zaměstnavatelce. Nárok tento jest zcela nezávislým na minimu normovaném v pensijním zákoně, a, když následkem neuznání této náhradní smlouvy museli býti zaměstnanci, mezi nimi i žalobkyně, pojištěni u zemské úřadovny v O., nepozbyli tím svých nároků, na-

bytých dle ustanovení §u 8, nýbrž podrželi je jakožto zvláštní výhodu, neboť zemská úřadovna v O. převzala pouze ty povinnosti, které jí byly uloženy zákony pensijními, tedy pouze ono zákonně zajištěné minimum, na němž ničeho nemění ani ustanovení §u 66 (3) pens. zák. Kdyby byla žalobkyně bývala převzata společností B., byla by tímto způsobem projevila souhlas s převzetím do pensijního ústavu společnosti B., který jest uznán jakožto ústav náhradní a, souhlasíc s jeho stanovami, byla by uznala, že neplatí pro ni již ustanovení pensijního normálu firmy K., nýbrž pensijního řádu společnosti B. Soud však má přes opačné tvrzení samotné žalobkyně za to, že žalobkyně nikdy se nestala úřednicí společnosti B., nýbrž má na základě výslechu svědků za prokázáno, že žalobkyně byla mezi úředníky, kteří dostali výpověď již od firmy K. a že nebyla vůbec převzata do služeb společnosti B., nýbrž až do ukončení svého služebního poměru pracovala na předávání továrny v B. jakožto vypovězená úřednice firmy K. a že za příslušnou dobu jí plat vyplatila sice společnost B., avšak na účet firmy K. Nenastal tedy ohledně žalobkyně žádný fakt, z něhož mohlo by se míti za to, že se vzdala výhody, poskytnuté jí v §u 8 pens. normálu, který i po jejím pojištění u zemské úřadovny v O. zůstal vedle tohoto zákonně předepsaného pojištění pro ni platným jakožto zvláštní nabyté právo. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolatelky, uplatňujíce odvolací důvod nesprávného právního posouzení, shledávají jej v tom, že první soud mylně posoudil jejich námitku, že dle ustanovení §u 65 zákona čís. 89/20 a prováděcího nařízení čl. 11 čís. 693/20 přestal od 1. ledna 1921 dosavadní pensijní normál prvžalované platiti a že zřízenci této firmy stali se pojištěnci zemské úřadovny Všeobecného pensijního ústavu v O. a že žalobkyně, jež byla mezi nimi, pozbyla tím nároku z pensijního normálu. Odvolatelky dovozují dále, že náhradní smlouva prvžalované měla svůj zdroj v právu veřejném, totiž v zákoně ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. ex 1907, cís. nařízení ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. a zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. a že nelze smlouvu tu posuzovati dle předpisů občanského práva, nýbrž že třeba ji podříditi ustanovením pensijního zákona čís. 89/20, dle kterého pozbyla od 1. ledna 1921 platnosti, a nemůže proto žalobkyně z této smlouvy pro sebe žádné nároky odvozovati a je uplatňovati. Ustanovení čl. 11 předposlední odstavec nař. čís. 693/20, které prý sice zdá se nasvědčovati tomu, že nárok žalobkyně z náhradní smlouvy jest odůvodněný, jest prý v rozporu s ustanovením §u 65 zákona čís. 89/20. Ono ustanovení vládního nařízení prý zákon neprovádí a jest prý proto jako protizákonné neplatným. Odvolací soud nesdílí právní názor odvolatelek. Ustanovení §u 68 odst. (1), (2), (5) zákona čís. 89/20, které stanoví jednak odevzdání premiové reservy, potřebné ku krytí zákonných nároků přestupujícího pojištěnce dřívějším nositelem pojištění novému nositeli pojištění, jednak vydání odevzdané částky, převyšující výši premiové reservy, pojištěnci, nastane-li pojistný případ, nasvědčují tomu, že předpis předposledního odstavce čl. 11 vlád. nař. čís. 693/20 není v rozporu s ustanovením §u 65 zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. Jest proto nárok žalobkyně, který se opírá o předpis čl. 11 vlád. nař. čís. 693/20, kde se stanoví, že pro ostatní nároky a práva platí i nadále ustanovení náhradní smlouvy o ručení zaměstnavatelově, zákonem opodstatněný. Odvolatelky shledávají uplatňovaný odvolací důvod nesprávného právního posouzení i v tom, že nesprávně byla prvním soudem posouzena jejich námitka, že pro nárok žalobkyně neplatí ustanovení §u 8 pens. normálu, nýbrž že pro ni platí vzhledem k jejímu provdání ustanovení §u 26 normálu. V tom směru stačí poukázati na správné odůvodnění prvního soudu, které vývody odvolacími nedoznalo změny. Stačí jenom dodati, že ani výraz »scheiden«, použitý v odstavci třetím §u 26 pens. normálu, nenasvědčuje tomu, že ustanovení toto vztahuje se také na případy nedobrovolného rozvázání poměru služebního ženským zřízencem. Ustanovení §u 26 odstavec třetí normálu jest vykládati v souvislosti s ustanovením §u 26 odstavec prvý pensijního normálu, které s ustanovením §u 25 (1) zákona čís. 89/20 se kryje a jenom případy dobrovolného zrušení poměru služebního má na mysli.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Neobstojí výtka nesprávného posouzení právního (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Pro žalobkyni jakožto zřízenkyni prvé žalované (akciové společnosti K.) platil pensijní normál, který měl povahu soukromé smlouvy, vížící oba smluvníky. Není správným předpoklad, že tento pensijní normál byl v celku náhradní smlouvou po rozumu §§ 64, 66 cís. nařízení ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. Podle §u 32 pensijního normálu byla podstatnou součástí pensijního normálu náhradní smlouva, ujednaná se zřízenci pojištěním povinnými a schválená ministerstvem vnitra, jejíž obsah jest v §u 32 pensijního normálu uveden. Touto náhradní smlouvou zaručila prvá žalovaná svým zřízencům, kteří byli pojištěním povinni, pokud neměli již z dosud platné náhradní smlouvy nebo z jiného právního důvodu proti zaměstnavateli nároků vyšších neb aspoň stejně vysokých, jež zůstávají nedotčeny, plnění, uvedená v §§ 5 až 19 a 25 až 27 cís. nařízení ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. za podmínek a modalit tam stanovených a v té výměře, v které by příslušela zřízenci, kdyby byl pojištěn u Obecného ústavu pensijního, — tedy zejména také důchod invalidní. Co do tohoto důchodu obsahují příslušná ustanovení, shodující se v podstatě s předpisy dotčeného cís. nařízení, §§ 4 až 7 a 9, 10 pensijního normálu. Ale kromě těchto plnění, zaručených náhradní smlouvou, měli zaměstnanci dle pensijního normálu zvláštní, větší výhodu, neobsaženou v cís. nařízení. Byloť v §u 8 pensijního normálu stanoveno, že tytéž nároky, jako při nastalé invaliditě, má každý zřízenec, jehož služební poměr byl po uplynutí pětileté doby služební bez jeho zavinění akciovou společností K. zrušen, dokud nebude v postavení, podléhajícím povinnému pojištění. To jest ustanovení zvláštní a samostatné, vypadající z rámce zákonného povinného pojištění a tudíž i z rámce náhradní smlouvy, která zabezpečovala plnění zákonná, a proto nezávislé na trvání smlouvy náhradní. Třebaže tedy

náhradní smlouva žalobkyně s prvou žalovanou pozbyla dle §u 65 zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. dnem 31. prosince 1920 povahy náhradního zařízení, nepozbylo platnosti a účinnosti ustanovení §u 8 pensijního normálu, poněvadž právě nebylo součástí smlouvy náhradní. V ten smysl vyslovilo se také ministerstvo sociální péče dne 25. ledna 1924, sdělivši procesnímu soudu na jeho dotaz, že ustanovení pensijních normálů o přiznání důchodu v případě nezaviněného propuštění ze služby (administrativní pensionování, důchody odškodňovací a pod.) nenáležejí k veřejnoprávnímu pojištění pensijnímu, čímž vyvrácen jest opačný názor žalovaných. Netřeba se tedy ani dovolávati šestého odstavce článku 11 vládního nařízení ze dne 30. prosince 1920, čís. 693 sb. z. a n., aniž zkoumati platnost tohoto ustanovení, poněvadž oprávněnost nároku žalobního, pokud jest odvozován z §u 8 pensijního normálu, plyne již z úvah dosud uvedených. S toho hlediska nemá také významu poukaz dovolatelek na § 70 (3) cís. nařízení ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. (kterýž se ostatně, jak dovolatelky připouštějí, týká jen dobrovolného převodu pojišťovacích podstat) a na § 68 zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. o odevzdání premiové reservy, aniž konečně poukaz na § 64 (2) téhož zákona, dle něhož všichni zaměstnanci téhož podniku pojištěním povinní musí býti pojištěni u téhož nositele pojištění, a důsledky z toho odvozované. Nároky ze zákonného pensijního pojištění příslušejí žalobkyni od 1. ledna 1921 ovšem jen proti zemské úřadovně obecného pensijního ústavu v O., ale zvláštní smluvní nárok dle §u 8 pensijního normálu, který nemá nic společného s nároky ze zákonného pensijního pojištění, má žalobkyně i nadále proti prvé žalované. Že tento nárok není vyloučen §em 26 pensijního normálu, správně vyložily nižší soudy. Poukazujíc v té příčině k důvodům jejich rozsudků, připomíná se jen ještě toto: Že ustanovení třetího odstavce §u 26 pensijního normálu platí jen tehdy, když zaměstnankyně dobrovolně vystoupila ze služeb, tedy ona dala podnět ke zrušení poměru služebního, nikoliv i tehdy, když byl služební poměr zrušen se strany zaměstnavatelky výpovědí nebo propuštěním, plyne již z toho, že §§ 25 a 26 mají společný nadpis »Austritt. Prämienrückerstattung«, což nedopouští pochybovati o tom, že veškerá ustanovení §§ 25 a 26 platí toliko pro případ (dobrovolného) výstupu ze služeb. Co se konečně týče závazku druhé žalované, plyne tento, jak nižší soudy správně vyložily, ze zjištěných skutečností, že druhá žalovaná výslovně ujednala s prvou žalovanou, že ohledně úředníků vypovězených, mezi nimiž byla také žalobkyně, převezme placení odbytného, po případě pense a jinakých nároků, pokud těmto osobám příslušejí, a z ustanovení §u 881 obč. zák.

Čís. 4539.

Živnostenská oprávnění jsou věcmi movitými. Na divadelní koncesi lze vésti (zajišťovací) exekuci vnucenou správou, třebas byla dlužníku udělena koncese mimo jiné s podmínkou, že jest povinen podnik neustále osobně říditi a že nesmí tuto osobní koncesi přenechati osobám třetím. Co do osoby vnuceného správce jest třeba svolení správního úřadu.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1925, R I 1022/24.)

Exekuci zabavením divadelní koncese povinného soud prvé stolice povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Jde o zabavení divadelní koncese udělené dlužníku výnosem presidia zemské správy politické ze dne 12. června 1924 pro oranžový sál v L., tedy o zabavení oprávnění ku provozování podniku, na který se dle bodu V., lit. o) uvozovacího patentu k živnostenskému řádu nevztahují předpisy tohoto řádu. Nutno tedy právní povahu této koncese posuzovati zcela samostatně, konkretně, jmenovitě s hlediska, lze-li ji považovati za oprávnění ve smyslu §u 331 ex. ř., totiž za majetkové právo, jež může býti převedeno na osoby třetí nebo jimi býti vykonáváno v ten způsob, aby po případě tvořilo fond, z něhož by došli věřitelé uspokojení svých pohledávek. Neboť, kdyby zpeněžení živnostenského oprávnění, na něž se exekuce vede, bylo nemožným, neměla by exekuce smyslu a nemohla by také býti povolena. Předem dlužno vzhledem k vývodům rekursu uvésti, že dle §u 298 obč. zák. dlužno práva a tudíž i živnostenská oprávnění (koncese) pokládati za věci movité, která nebyla ani zemským zřízením prohlášena za věci nemovité a není proto s hlediska §u 374 ex. ř. proti zajišťovací exekuci na koncesi žádné závady. Rekursní soud zastává stanovisko, že zpeněžení oné divadelní koncese možným není, a poukazuje v této příčině na potvrzení policejního ředitelství v Praze ze dne 31. října 1924, dle něhož udělena byla dlužníku zmíněná již koncese mimo jiné s podmínkou, že jest povinen podnik svůj neustále osobně říditi a že tuto osobní koncesi nesmí přenechati osobám jiným. Tohoto názoru nelze sdíleti, neboť nemožnost zpeněžení koncese divadelní cestou exekuce z citovaného potvrzení nijak nevyplývá. Jeho doslov, že dlužník jest povinen tento svůj podnik neustále osobně říditi a nesmí tuto osobní koncesi přenechati osobám jiným, vylučuje určitě pouze volnou disposici dlužníkovu s koncesí cestou smlouvy, ale nelze z něho ještě s určitostí seznati, že oprávnění dlužníkovo má býti spjato tak úzce s jeho osobou, že by jakékoliv zpeněžení cestou exekuce bylo vyloučeno, když práva druhu zmíněného lze zpeněžiti mimo jiné také vnucenou správou (§ 334 ex. ř.). Rozhodnutí o tom, kdo smí divadelní koncesi vykonávati a za jakých podmínek, přísluší ovšem správním úřadům, jež se při tom řídí hledisky veřejného zájmu. Otázka, zda příslušné úřady svolují vůbec k tomu, by předmětná koncese byla vykonávána vnuceným správcem a zda dojde mezi soudem, ustanovujícím vnuceného správce a správními úřady ku shodě ohledně osoby vnuceného správce, dosud se neřeší, zejména ne oním potvrzením policejního ředitelství. Při dosavadním stavu věci je jen tolik jisto, že zpeněžení koncese jest možným, když povolení vnucené správy bude úřadem správním co do osoby vnuceného správce schváleno. Pro povolení zabavení živnostenské koncese exekucí zajišťovací rozhodnou jest v tomto období pouhá abstraktní možnost zpeněžení, kdežto schválení výkonu koncese vnuceným správcem se strany přísluš-

ných úřadů správních bude hráti úlohu podle výslovného předpisu zákona (§ 341, 2. odstavec ex. ř.) teprve při volbě osoby vnuceného správce.

Čís. 4540.

V rámci kauční hypotéky lze i po zahájení úpadkového řízení pro pohledávky, vzniklé 60 dní před vyhlášením úpadku, vésti exekuci vnucenou dražbou na zavazenou nemovitost, ovšem pouze pro pohledávku takového druhu, pro který byla kauční hypoteka zřízena. Zřízena-li kauční hypoteka k zajištění všech pohledávek, není třeba kromě kaučni listiny předložiti nějaký listinný průkaz o tom, že pohledávka náleží k pohledávkám zajištěným kauční hypotekou. Bezpodmínečným se stává kauční právo zástavní již vznikem pohledávky, k jejímuž zajištění slouží, nikoliv teprve knihovním zápisem nebo vyznačením pohledávky.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1925, R I 1048/24.)

Vymáhající věřitel domáhal se proti společnosti s r. o., jsoucí od 8. března 1924 v úpadku, povolení exekuce vnucenou dražbou pro směnečnou pohledávku na základě směnečného platebního příkazu ze dne 18. května 1923 v rámci úvěrové hypotéky, jež byla zřízena pro všechny pohledávky vymáhajícího věřitele. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh pro tentokráte zamítl. Důvody: V tomto případě jde o t. zv. kauční (úvěrovou) hypotéku, ohledně které připouští § 14 odstavec druhý knih. zák. vklad práva zástavního v předpokladu, že tu jest určitý právní poměr, z kterého pohledávky, které mají býti zajištěny, vznikají. Hypotéka tato poskytuje ihned právo zástavní, a nikoli pouze pořadí, jako tomu jest u poznámky pořadí (srov. rozh. ze dne 24. července 1879, čís. 7367 Gl. N. č. 8652, pak komentář Bartschův ku knih. zák. str. 305 V. vydání). Také plenisimární usnesení býv. nejv. soudu ze dne 22. června 1915 Pres. 276/15, kniha jud. č. 234 v Jur. Blätter ai 1915 str. 587, praví, že kauční právo zástavní obsahuje již skutečné, třebas podmíněné právo zástavní, nikoliv však pouze rámec pro možný vznik takového práva, zastavená nemovitost jest již po vkladu kauční hypotéky věřiteli zavazena, tak že mu má sloužiti k uspokojení jeho pohledávek, které vzniknou ze základního poměru v době, kdy uspokojení se domáhá. Pro účinek zapsaného práva zástavního jest lhostejno, zda jednotlivá, ze zajištěné příčiny povstalá pohledávka zvláště jest v knize pozemkové zapsána. Přes to však ve většině případů žádá se zápis vzniklých pohledávek a sice cestou úmluvy nebo exekuce. I když vklad pohledávky, která se stala existentní, v řízení exekučním má nastati, musí soudce býti prost pochybností, že pohledávka, o kterou se jedná, náleží do rámce nejvyššího úvěrového obnosu, a žádá se proto předložení písemného průkazu o tom (srov. citovaný komentář str. 308 a rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 21. června 1898 čís. 8512, Not. Ztg. ai 189 str. 197). To bylo v tomto případě tím více potřebným, an na jmění strany povinné byl vyhlášen úpadek. Ostatně kauční hypotéky mohou v úpadku jen potud býti uplatňovány, pokud se zakládají na právních jednáních dlužníka před vyhlášením úpadku. Kauční a úvěrové hypotéky zahrnuty jsou mezi tak zv. práva vylučovací (srv. kom. Bartschův ku konk. ř. str. 378 pozn. 32 a str. 58 pozn. 12 odst. 2, pak str. 131 pozn. 12, 13). Nezbylo proto než exekuční návrh toho času zamítnouti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dovolací rekurs jest opodstatněn. Dle exekučního návrhu, jemuž správce úpadkové podstaty neprávem vytýká neurčitost a nejasnost, žádala stěžovatelka o exekuci vnucenou dražbou nemovitostí tam označených k vydobytí své směnečné pohledávky 200.000 Kč s přísl. na základě vykonatelného platebního rozkazu ze dne 18. května 1923, tedy exekučního titulu, který vznikl ještě před zahájením úpadku, jenž byl vyhlášen teprve 8. března 1924. Aby vzhledem k tomuto zahájení úpadkového řízení doložila přípustnost této exekuce, uvedla a předložením listiny plné víry zasluhující vykázala stěžovatelka, že vymáhaná pohledávka 200.000 Kč požívá na nemovitostech exekucí postihovaných ještě z doby zahájením úpadku nedotčené (§ 13 konk. ř.) práva zástavního v kauční hypotece, která na těchto nemovitostech jest zřízena dle dlužní (kauční) listiny ze dne 10. prosince 1921. Dle § 11 konk. ř. nejsou odlučovací práva, nabytá 60 dní před úpadkem, tímto dotčena, a nepodléhá tudíž ani exekuce pro taková práva nijakým právním závadám. Dle toho není dle §§ 10, 12 a 13 konk. ř. závady, aby v rámci kauční hypoteky nebyla i po zahájení úpadkového řízení k vydobytí zmíněné pohledávky vedena na nemovitosti, na nichž kauční hypoteka váznе, exekuce vnucenou dražbou. Má-li býti v rámci kauční hypoteky takto vymáhána konkretně vzniklá pohledávka, musí soud exekuci povolující arci uvážiti, zdali jest vymáhaná pohledávka takového druhu, pro který byla kauční hypoteka zřízena. Bylo-li by to pochybno, musel by ovšem vymáhající věřitel předložiti náležitý písemný průkaz (vkladnou listinu) o tom, že vymáhaná pohledávka jest pohledávkou vzniklou v rámci kauční hypoteky. Takové pochybnosti by mohly nastati, kdyby kauční hypoteka byla zřízena jen pro určitý druh nebo pro určité druhy pohledávek a kdyby z exekučního titulu nebylo nade vší pochybnost patrno, že jde o pohledávku takového druhu. V tomto případě však takových pochybností není — a jest opačný názor rekursního soudu mylným, poněvadž z kauční listiny ze dne 10. prosince 1921, na základě níž právo zástavní zapsáno a jež byla k exekučnímu návrhu připojena, vyplývá, že kauční hypoteka byla zřízena k zajištění všech pohledávek, které vymáhající věřitelce proti povinné straně z jakýchkoli právních důvodů vzešly nebo v budoucnosti vzejdou, při čemž jsou mezi jinými výslovně uvedeny závazky směnečné, jakým jest podle exekučního titulu vymáhaná pohledávka. Nebylo tedy potřebí, aby kromě zmíněné kauční listiny předložen byl ještě další písemný průkaz, jak to žádá rekursní soud, odvolávaje se na Bartschův komentář ke knih. zákonu a na roz-

hodnutí tam citované; rozhodnutí to, jakož i dotyčné vývody Bartschovy spočívají na docela jiném skutkovém základě. Mínění rekursu správce úpadkové podstaty, že povolujícímu soudu nenáleželo, činiti o tom usnesení, zda náleží pohledávka do kauční hypoteky čili nic, že to má zůstati vyhraženo pro rozvrh nejvyššího podání, jest nepřípadné, neboť otázku tu musel soud povolující zkoumati k vůli tomu, aby si zjednal jasno, zda exekuce jest vzhledem k zahájenému úpadku přípustna, kdežto otázka budoucího přikázání pohledávky té z dražebního výtěžku arci zase náleží k rozvrhu tohoto výtěžku. Ani z dalšího obsahu rekursu správce úpadkové podstaty nevyplývá nic, co by bylo na závadu povolení žádané exekuce. Vycházeje z názoru, že kauční hypoteka propůjčuje jen podmíněné právo zástavní, které prý se teprve knihovním vyznačením vzniklé a splatné pohledávky proměniti může v bezpodmínečné a vykonatelné právo zástavní, dovozuje správce úpadkové podstaty, že před touto přeměnou nemůže vzejíti odlučovací právo v úpadku. Vymáhaná pohledávka má prý sice pro sebe exekuční titul, nikoli však právo zástavní, a není prý tedy právem odlučovacím. Vývody tyto jsou mylné. Bezpodmínečným se stává kauční právo zástavní již vznikem pohledávky, k jejíž jistotě slouží, a nikoli teprve knihovním zápisem nebo vyznačením pohledávky. Kdyby tomu bylo jinak, byl by zcela zbytečným předpis §u 224 ex. ř., a nemohlo by se na kauční hypoteky vůbec hleděti, kdyby nebyly knihovním zápisem pohledávky přeměněny v hypoteky již bezpodmínečně účinné. Že se právo zástavní, kterého stěžovatelka (vymáhající věřitelka) již z kauční hypoteky požívala, stalo bezpodmínečným, prokázala vykonatelným směnečným příkazem, a zavedením exekuce domáhá se právě uspokojení tohoto svého vykonatelného nároku z této hypoteky, tedy na základě svého vykonatelného odlučovacího práva. Ostatní vývody rekursu správce úpadkové podstaty snaží se jen dolíčiti, že společný zájem všech úpadkových věřitelů by toho vyžadoval, by dražbou byl zpeněžen celý ostatní nemovitý majetek úpadkového podniku najednou, ježto tvoří jeden hospodářský celek, že toto dílčí dražební řízení poškozuje společný prospěch těchto věřitelů, a že z toho důvodu bylo s vymáhající věřitelkou jednáno, aby se zatím vedení exekuce vzdala. Zřetele z toho plynoucí nemají však co činiti s otázkou, zda lze navrženou exekuci povoliti, a mohly by býti uplatněny jen v tom směru, aby bylo dražební řízení, jak na to § 11 konk. ř. poukazuje, odloženo. Ostatně jest to věcí dražebních podmínek, jak mají nemovitosti býti prodávány, zda společně nebo jednotlivě.

Čís. 4541.

Moc poručenskou jakož i poměr matky k nemanželskému dítěti dlužno posuzovati dle zákonů vlasti dítěte, naproti tomu však dlužno žaloby z nemanželského otcovství posuzovati dle zákona toho místa, kde byla žaloba podána.

Nelze žalovati na placení výživného nemanželskému dítěti toho, kdo není uznán za otce dítěte a není současně o uznání to žalován.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1925, Rv II 756/24.)

Nemanželská matka, bydlící na Slovensku, domáhala se na okresním soudě ve V. na Moravě žalobou na žalovaném, by jí jako nemanželský otec přispíval na vydržování dítěte. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně a potvrdil napadený rozsudek s dodatkem, že se žaloba zamítá jen pro tentokráte.

Důvody:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. nelze přiznati oprávnění. Dle zásady §u 183 nesp. říz. a §u 34 obč. zák. dlužno moc poručenskou, jakož i poměr matky k nemanželskému dítěti posuzovati dle zákonů vlasti dítěte, naproti tomu dlužno však žaloby z nemanželského otcovství posuzovati dle zákona toho místa, kde žaloba byla podána, jelikož dotyčné zákony mají rozkazovací ráz. Dle §u 160 obč. zák. má nemanželské dítě právo požadovati od svých rodičů přiměřenou výživu. K výživě jest povinován na prvém místě otec. Dle §u 163 obč. zák. dlužno považovati za otce nemanželského dítěte toho, kdo v době v §u tom uvedené (doba kritická) s matkou dítěte souložil. Může tedy dítě, neb ten, kdo je živil v úmyslu, dáti si náklady výživy nahraditi — v tomto případě matka — domáhati se placení výživného pouze na tom, kdo jest soudně uznán za otce dítěte (§ 16 první dílčí novely k obč. zák.) neb kdo před poručenským soudem otcovství k dítěti uznal. Ovšem možno podati současně žalobu o uznání otcovství k dítěti a o plnění výživného, není však přípustno žalovati o výživné někoho, kdo není za otce dítěte uznán a není současně o uznání to žalován. V tomto případě podala matka dítěte žalobu o výživné na žalovaného, o němž tvrdí sice, že s ní souložil, avšak nežádá, by uznán byl současně za jeho otce, a rovněž nečiní v tom směru ani určovacího návrhu dle §u 236 c. ř. s. O žalovaném není tedy zjištěno, zdaž jest otcem dítěte žalobkyně, jež táž živila, a nelze ani bez návrhu v tom směru za otce ho uznati. Takto schází však předpoklad pro nárok na výživné a to jak pro dobu minulou, tak i pro dobu budoucí. Posoudil tudíž odvolací soud věc správně po stránce právní, zamítnuv žalobu, ovšem měl tak učiniti jen pro tentokráte, neboť žaloba jest pouze předčasnou a neodůvodněnou po tak dlouho, dokud nebude žalovaný za otce dítěte uznán.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1925, Rv II 884/24.)

Čís. 4542.

Zaopatřovací požitky (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Zaměstnanci nelze přiznati kromě požitků dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., též dosavade pobírané naturalie, leč že smluvené nebo vyplácené požitky byly vyšší než požitky stanovené zákonem. Při výpočtu požitků dle zákona čís. sb. 130/21 jest odpočítati pobírané naturalie.

Žalobce byl od 1. ledna 1876 zaměstnán na velkostatku žalovaného jako hajný a setrval tam ve službě až do 30. března 1921, kdy vstoupil do výslužby a pobíral na základě pensijního statutu žalovaného ročně 509 Kč 08 h na hotovosti a mimo to naturální požitky: 4 q žita, 4 m³ dříví, 6 q brambor a měl deputátní byt. Žalobě, jíž domáhal se placení zaopatřovacích požitků dle třetí skupiny tabely a kromě toho plnění naturálních dávek, vyhověl soud prvé stolice potud, že přiznal mu požitky třetí skupiny, do nichž však započetl dosavadní naturální požitky. Odvolací soud k odvolání žalobcovu napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Přiznati žalobci, jak se toho domáhá, zaopatřovací požitky ve výši zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. a kromě toho přiznati mu také nárok na naturalie, které dostává od žalované bez započtení do peněžité podle pensijních stanov mu náležející pense, bylo by více, než nač zákon zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém pozemkovém majetku upravil. Více však než tato míra požitků přísluší jmenovaným zaměstnancům podle §u 8 uvedeného zákona toliko, jsou-li smluvené nebo vyplácené požitky vyšší, než požitky zákonem upravené. Že by však smluvené pensijními stanovami nebo mu vyplácené požitky byly vyšší než zákonem upravené, žalobce před prvním soudcem netvrdil. Podle jeho údajů činily jeho peněžité požitky podle pensijních stanov 509 Kč 08 h, naturalie, to jest obilí, dříví, brambory a byt činily dle odhadu 1.050 Kč. Tvrdí-li žalobce, ale až v opravném řízení, že by mu správně podle pensijních stanov náleželo na peněžité pensi 2.160 Kč ročně a že, počítají-li se k tomu naturalie mu poskytované, jež se dle stanov do pense nezapočítávají, činila by jeho pense podle stanov více, než kolik činí zaopatřovací požitky podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., když se započítávají a z nich srážejí naturalie, jest k tomu, nehledíc k opozdělosti (§ 482 c. ř. s.) tohoto tvrzení, uvésti, že bylo na žalobci, by se domáhal zvýšení svých zaopatřovacích požitků na míru mu dle stanov náležející, toho že však neučinil. Zákonem ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. upravené zaopatřovací požitky tvoří úhrnnou míru požitků, která zaměstnancům podle zákona přísluší. Pobírá-li již zaměstnanec nějaké požitky, nutno je od zákonem stanovené částky odpočítati a zaměstnanec má nárok na doplatek. Odvolací soud vycházel tedy v tomto sporu ze správného názoru, právem od přiznaných žalobci podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. zaopatřovacích požitků odpočítává pobírané naturalie a výtka nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) není opodstatněna.

Čís. 4543.

Válečné půjčky jest pojati do pozůstalostního inventáře hodnotou ke dni zůstavitelova úmrtí.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1925, R I 1085/24.)

Pozůstalostní soud pojal do inventáře válečné půjčky v hodnotě 100 K nom. ku 12 Kč. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Do srovnalých rozhodnutí nižších soudů lze si podle §u 16 nesp. říz. s úspěchem stěžovati jen za předpokladů v tomto §u uvedených. Z těchto předpokladů uplatňuje stěžovatelka zřejmou nezákonnost, kterouž spatřuje v tom, že válečné půjčky, v pozůstalosti se nalézající, ač prý jsou bezcenny, pojaty byly soudem do inventáře v hodnotě 100 K nom. 12 Kč, leč neprávem. Podle konaného šetření a došlého v něm soudu sdělení pražské bursy měly rakouské a uherské válečné půjčky ke dni úmrtí zůstavitele hodnotu shora uvedenou a, ježto inventář podle §u 97 nesp. říz. má býti úplným a pravým soupisem zůstaveného jmění a má jasně uváděti cenu tohoto jmění ke dni úmrtí, nebyl nižšími soudy zákon porušen, když válečné půjčky pojaty byly do inventáře (§§ 109 a 113 nesp. říz.) cenou svrchu uvedenou. Na tom by se ničeho neměnilo, i kdyby válečné půjčky se zatím staly bezcennými (srovnej § 167 nesp. říz.), což stěžovatelka sice tvrdí, s čímž však proto souhlasiti nelze, ježto jest ještě možno (čl. XXXIV. vlád. nař. ze dne 13. prosince 1924, čís. 276 sb. z. a n.) válečných půjček použíti k upsání čtvrté státní půjčky a tím hodnotu jich, byť i ne v nominelní výši zachovati.

Čís. 4544.

Příslušnost zemského soudu v Praze vztahuje se pouze na nároky z veřejnoprávních poměrů vnitrostátních, ať již je uplatňují příslušníci Čs. státu nebo cizinci, nikoliv i na nároky, mající svůj původ ve veřejnoprávních poměrech mezistátních.

Uplatňována-li v žalobě »náhrada za užívání vozů« a později uplatňován nárok z obohacení, jde o pouhou změnu právní konstrukce, nikoliv žalobního důvodu.

Používání železničních vozů nástupnickými státy, mají-li vozy domicil v jiném státě, než v tom, který jich používá.

I nároky soukromých podnikatelů drah na náhradu za používání vozidel nástupnickými státy jsou poukázány na dohodu v Portorose ze dne 23. listopadu 1921. Dohoda ta nebyla dosud u nás vyhlášena ve sbírce zákonů a nařízení.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1925, Rv I 1545/24.)

Žalující vídeňská firma, jež byla vlastně filiálkou firmy bukarešťské, domáhala se na československém eráru náhrady za to, že československými státními drahami bylo používáno jejích železničních vozů a to jednak 15 vozů, jež byly bývalým c. k. místodržitelstvím v Praze ze dne 21. května 1918 najaty, jednak 33 vozů, jež byly ministerstvem železnic dne 31. října 1919 zabrány. K námitce nepřípustnosti pořadu práva

soud prvé stolice (zemský soud v Praze) žalobu ohledně náhrady za 33 vozů odmítl, ohledně 15 vozů námitku nepřípustnosti pořadu práva zamítl a uznal žalobní nárok důvodem po právu. Odvolací soud 1. vyhověl odvolání žalobkyně, pokud směřovalo proti usnesení, jímž byla žaloba odmítnuta a změnil napadené usnesení v ten rozum, že zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva, 2. nevyhověl odvolání (stížnosti) žalované do usnesení prvého soudu, jímž byla námitka nepřípustnosti pořadu práva zamítnuta a 3. nevyhověl odvolání žalované strany ve věci samé. Důvody: K odvolání žalující strany. Odvolání žalující strany nelze upříti oprávněnosti. Žaloba sama praví, že dne 31. října 1919 bylo v přístavišti v S. stojících 45 vozů, řady Irg, žalující straně náležejících, zabráno ministerstvem železnic k účelům státním, a také v přípravném spisu mluví žalující strana jen o zabrání těchto vozů. Přes to tvrdí, že tu nejde o nárok veřejnoprávní, nýbrž o nárok soukromoprávní z důvodu bezdůvodného obohacení, poněvadž žalovaná strana vozů těch užívala od 1. listopadu 1919 do 7. listopadu 1922. Názor tento ovšem není správným. Žalující strana sice vytýká vadnost řízení, poněvadž prvý soud přihlížel jen ku prohlášení ministerstva železnic ze dne 26. ledna 1924, ale přehlíží, že usnesení prvého soudu zakládá se i na výnosu ministerstva železnic ze dne 4. ledna 1919 a výpovědi svědků, jimiž prokázáno jest, že ministerstvo železnic nařídilo ředitelství státních drah v Praze, by 33 vozy byly dopraveny do dílen v Lounech, zde opraveny a používány v provozu československých státních drah následkem nedostatku nákladních vozů. O tom byla žalující strana také vyrozuměna. Také dopisem ze dne 18. června 1922 bylo právnímu zástupci žalující strany sděleno, že o jejím nároku na nájemné za užívání těchto vozů nemůže býti dříve uvažováno, dokud nebude žalované straně známo, zda a v jaké výši ostatní nástupnické státy budou platiti nájemné za užívání soukromých vozů, které náležejí československým příslušníkům. Totéž stanovisko vychází i z dopisu ministerstva železnic ze dne 26. ledna 1924, který není jen projevem strany, nýbrž prohlášením státních orgánů. Z toho však nesporně vychází, že vozy byly zabrány státními orgány Československé republiky u výkonu výsostních práv státu a že žalující strana svůj žalobní nárok může odvozovati jen z tohoto jednání státních orgánů. Na tom nemůže ničeho změniti okolnost, že ministerstvo železnic v dopisu ze dne 4. listopadu 1919 prohlásilo, že zamýšlí ony vozy buď najmouti nebo zakoupiti, když právě tímto dopisem byl vývoz těchto vozů zakázán a jím se stalo zabrání vozů pro účely státu. Lze tedy v tomto případě mluviti jen o nároku na náhradu škody způsobené jednáním státních orgánů, tedy o nároku povahy veřejnoprávní, který vznikl bezprávným jednáním státních orgánů. Pro takové nároky, pokud o nich nerozhodují úřady správní, stanoven mimořádný pořad práva zákonem ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. a určen pro ně za výlučně věcně i místně příslušný zemský soud civilní v Praze. Dlužno proto ve věci samé rozhodnouti, když mimořádný pořad práva je dán. Při tom bude třeba přesně zjistiti, mnoho-li vozů skutečně bylo zabráno a mnoho-li jich ještě je zabráno, když žaloba mluví o 45 vozech, v nichž obsaženy jsou i najaté vozy, jichž bylo 15 a dne 7. listopadu bylo 13 vozů vráceno.

K odvolání žalované strany. Žalovaná strana shledává nesprávné právní posouzení věci v tom, že prvý soud nevyhověl námitce nepřípustnosti pořadu práva i ohledně dalších 15 vozů, ač žaloba i ohledně nich opírá se o týž právní důvod, a uznal, že v tomto případě jde o nárok soukromoprávní. Výtka ta je neopodstatněna. V tomto případě není sporu o tom, že ohledně těchto 15 vozů byla mezi místodržitelstvím a žalující stranou uzavřena smlouva nájemní ze dne 21. května 1918, kterou zemská politická správa přípisem ze dne 18. března 1919 vypověděla. Dle této smlouvy zavázalo se místodržitelství v Praze, že zaplatí jako nájem za jeden vůz a den 3 K mimo pojistné ročně 30 K. Tento nájemní poměr uznala žalovaná strana, nájem také platila a uvolila se i za ztracené vozy nájem platiti. O tom svědčí dopisy ze dne 3. září 1920, ze dne 18. července 1922, 4. listopadu 1922 a 26. července 1922. Jde tu tedy o poměr smluvní, v němž stát vystupuje jako podmět soukromoprávní, rovnocenný druhé smluvní straně.

Ale ani ve věci samé není odvolání odůvodněno. Spor omezen byl na právní důvod žaloby. Je proto třeba řešiti otázku, zda jest povinnost ku placení odškodného ohledně 15 najatých vozů čili nic. A ta je smlouvou nájemní ze dne 21. května 1918 zjištěna. Okolnost, že žalovaná strana zaplatila za používání těchto vozů za dobu od 11. listopadu 1919 do 7. listopadu 1922 peníz 42.627 Kč, který právě odpovídá nájemnému 3 K za vůz a den, není v tomto období sporu rozhodnou, když žalující strana žádá za použití jednoho vozu a jeden den 10 K a zástupce její přijal onen peníz jen jako splátku na odškodné za používání vozů. Správně proto prvý soud věc po stránce právní posoudil, prohlásiv, že žaloba ohledně těchto 15 vozů svým důvodem jest po právu.

Nejvyšší soud I. dovolání žalované do usnesení odvolacího soudu ad 1. vyhověl a obnovil usnesení prvého soudu, II. dovolání žalované do rozsudku odvolacího soudu ad 3. nevyhověl.

Důvody:

I. Zde jde o 33 vozů, jež dne 31. října 1919 byly ministerstvem zabrány. První soud odmítl po této stránce žalobu pro nepřípustnost pořadu práva, poněvadž nejde o nárok z poměru soukromoprávního, nýbrž z veřejnoprávního, ježto zabrání stalo se u výkonu výsostných práv státu. Odvolací soud sdílí sice toto stanovisko, avšak nezapomněl na zákon ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. a uznal příslušnost pražského zemského soudu dle tohoto zákona. Také nejvyšší soud přistupuje na stanovisko, že jde o nárok veřejnoprávní povahy, neboť vše, čím proti tomu brojila žalující strana v odvolání, ztroskotává na jejích vlastních skutkových údajích žalobních, že vozy ty byly, jak to také už ve svých dopisech ministerstvu železnic ze dne 28. prosince 1921 a ze dne 26. dubna 1922 a v protokole ze dne 7. listopadu 1922 kvalifikovala, státem zabrány, nebo-li jak to v pozdějším přípravném spise nazývala, zabaveny »následkem nedostatku vagonů, t. j. následkem stavu nouze státu«, jak to vskutku i vyrozuměním min. železnic ze dne 4. listopadu 1919 vysvědčeno, t. j. že byly státem ve vlastní užívání vzaty, ať již

se to stalo třeba, jak teprve odvolání žalobkyně najednou tvrdilo, pouze via facti. Doložiti dlužno, že mimo tento stav nouze, kterému ostatně nasvědčuje i nájemní smlouva níže ad II. zmíněná, naznačují se v jiných předložených dokumentech důvody mezinárodní retorse, pokud se týče požadavek jinostátní reciprocity, tak ve vyrozumění ministerstva železnic zástupci žalobkyně ze dne 18. července 1922 a ze dne 14. března 1922, jakož i přípisu min. železnic rumunskému vyslanectví ze dne 25. května 1920. Šlo tedy podle toho, z čeho žalobkyně sama svůj nárok odvozovala, o výkon veřejné moci. Na tom ničeho nemění, že žalobkyně snažila se podložiti žalobní nárok jiným právním důvodem a prohlásila při ústním jednání dne 15. července 1923, že neopírá žalobu o zabrání, tedy o výkon vrchnostenské moci, že tedy nárok její není veřejnoprávním, nýbrž soukromoprávním, najmě nárokem z bezdůvodného obohacení, zakládaje se na to, že žalovaný erár užíval jejích vozů a tím se obohatil o částku, kterou ona žádá, t. j. denně za každý vůz 10 Kč po celý čas, o nějž jde, oproti čemuž žalovaný erár, opíraje se proti této domnělé změně žaloby, setrvával na tom, že jde o zabrání, administrativní to opatření vrchnostenské moci z důvodu nedostatku dopravních prostředků a nutné retorse, načež soud domnělou změnu žaloby připustil. Než to není změnou skutkového základu žaloby a proto ani změnou právního důvodu žaloby, neboť i na dále zůstává důvodem žaloby, že stát osobil si užívání vozů žalobkyně, aniž by se po jejím svolení tázal, tedy beze smlouvy, jednostranným aktem, tedy aktem veřejné moci, jak již shora řečeno. Jestliže žalobkyně v žalobě pravila, že uplatňuje z tohoto důvodu nárok »na náhradu za užívání vozů« a potom začala říkati, že to uplatňuje jako nárok z bezdůvodného obohacení, tedy, neměníc skutkového stavu, změnila nikoli právní důvod nároku, nýbrž jen právnickou konstrukci jeho, která naprosto nic nerozhoduje a soud neváže, a která může býti měněna neustále a jakkoli, anebo také úplně opomenuta, aniž by to na rozhodnutí sporu mělo jakýkoli vliv, neboť všecko takovéto počínání patří jen do oboru právnických důvodů, jež, ať jsou jakkoli mylné, nemohou straně prospěti, tak jako jí nemohou uškoditi. Vždy záleží jen na tom, na jakých skutečnostech žaloba vybudována, nikoli na tom, pod jaký právní typ žalobce sám ji podřaďuje, jakým technickým jménem ji nazve, neboť věcí žalobce je, by dokázal skutky a věcí soudu, by je podřadil pod zákon, podřídil pod případný právní druh poměru, čehož má potřebí proto, by věděl, jakých předpisů na ně užíti. Řekla-li tedy žalobkyně, že míní nárok z obohacení, neznamená to vlastně nic jiného, než omezení jejího původního nároku co do výše, což nikdy nezakládá změny žaloby a je tedy vždy přípustno; žádala-li původně přiměřenou náhradu za užívání nebo, jak to též promíseně nazývala, odškodné za užívání, nežádá nyní plné náhrady (plného odškodného), nýbrž jen to, oč stát má více proto, že vozů užíval, neboli oč by byl měl (vydělal) méně, kdyby jich byl neužíval — to právě je obohacení — nebyl-li by ztratil tedy ničeho (což je velmi pravděpodobné), kdyby byl vozů neměl, rovnal by se nárok žalobkyně nule. Tento nárok z obohacení, jaký ona činí, nespadá pod žádný z pěti římskoprávních druhů kondikce, mimo něž ani platný zákon žádného

jiného nezná, a není to tedy kondikce, nýbrž jen právě výraz pro výši náhrady (náhrady škody), s jakou žalobkyně se chce spokojiti. Jakkoli tedy jde o nárok z výkonu veřejné moci a tedy o nárok veřejnoprávní povahy a jakkoli zákon ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. zřizuje soudiště právě pro nároky veřejnoprávní, přece v tomto případě příslušnost tato nenastává. Neboť onen zákon zajisté má na mysli pouze nároky vzešlé z veřejnoprávních poměrů vnitrostátních, ať již je uplatňují příslušníci čs. státu nebo cizinci, nikoli však i nároky, mající původ ve veřejnoprávních poměrech mezistátních (mezinárodních), o jaký tady jde, jak zřejmě vyplývá z dokumentů již shora citovaných ze dne 14. března 1922, ze dne 18. července 1922, ze dne 25. května 1920, dále ze sdělení ministerstva zahraničních věcí ze dne 30. dubna 1923, vyjádření, pokud se týče úředního vysvědčení ministerstva železnic ze dne 26. ledna 1924 a konečně z připojené spisům Liste des réclamations établie par le comité de circulation du matériel roulant dans l' Europe centrale à Vienne (C. C. M. R.). Dle těchto dokumentů totiž je stav ten, že jednotlivé nástupnické státy, t. j. státy, jež vznikly nebo se rozšířily rozkouskováním bývalého Rakousko-Uherska, používají návzájem železničních vozů, majících domicil v jiných nástupnických státech, ať již jde o vozy státních nebo soukromých drah nebo vozy soukromníků (o jaké právě se jedná, ježto sporné vozy žalobkyně domicilovány jsou mateřskou stanicí v Černovicích a Dornavatře), poměry ty mají tedy vznik a původ svůj v politickém převratu mezinárodním, jakým byl zánik Rakousko-Uherska a rozebrání území jeho celou řadou následních států, a staly se také již, jak citované dokumenty svědčí a bezesporno jest, předmětem mezistátního (diplomatického) jednání a mezinárodní dohody nástupnických států uzavřené v Portorose dne 23. listopadu 1921, za niž se sama žalobkyně již v dopise svém ze dne 28. prosince 1921 odvolávala. Pro nároky vzešlé z těchto a takových poměrů, které právě náleží vyřizovati pořadem mezinárodních smluv, nemínil zákonodárce soudiště pražského zemského soudu, zřízené shora citovaným zákonem ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. To plyne zajisté nejen z povahy věci, jak vylíčeno, nýbrž i z historického původu tohoto soudiště. Toto totiž nemělo býti ničím jiným než náhradou za soudiště bývalého říšského soudu, pokud šlo o jeho agendu vytknutou v §u 3 písm. a) někdejšího stát. zákl. zák. ze dne 21. prosince 1867, čís. 143 ř. zák., že však tehdejší zákonodárce nějaké rozpadnutí Rakousko-Uherska a poměry z toho vyplývající na mysli neměl, ba ani na něco takového pomýšleti nechtěl, nepotřebuje teprv důkazů. Řečená dohoda Portorosská, která nebyla ještě ve sbírce zákonů a nařízení uveřejněna, protože nebyla ještě všemi súčastněnými státy ratifikována, ačkoli ratifikace československá a rumunská, o něž právě v tomto případě jedině by šlo, již uděleny byly, jak v cit. sdělení ministerstva zahraničních věcí ze dne 30. dubna 1923 potvrzeno, obsahuje dle téhož sdělení ustanovení, vztahující se jen k vozidlům, patřícím společnostem drah soukromých, že »každý stát stejně se zavazuje dohodnouti se s vlastníky příslušných vozidel ohledně úpravy finančních otázek vyplývajících z nepravidelného použití jich«. Nároky za nepravidelné používání vozidel,

patřících společnostem drah soukromých, jsou tedy odkázány na tuto dohodu a vyloučeny z pořadu práva; ale z toho neplyne, že nároky za používání pravidelné nebo vůbec za používání vozidel jiných, než společnostem zmíněným patřících, na pořad práva náleží, nýbrž leda naopak, ač o tom zde rozhodovati nepřísluší, že úmluvou tou uznány nejsou — min. žel. ve svém cit. vyjádření ze dne 26. ledna 1924 uvádí, že uznání to pominuto vědomě — že tedy aspoň ještě uznány nejsou, a dlužno leda vyčkati, nebudou-li uznány nějakou dohodou další. Právem tedy žalovaný erár brání se, by o nároku žalobkyně proti němu bylo rozhodováno pořadem práva, ježto jde o vzájemné povinnosti všech nástupnických států, o nichž může rozhodnuto býti spravedlivě toliko v souvislosti jedněch s druhými, o všech vzájemně, tedy nějakým společným mezistátním úkonem, zvláště tedy společnou dohodou, neboť neodpovídalo by to spravedlnosti, by toliko jeden stát nucen byl nároky ty vůči druhým súčastněným státům a jich příslušníkům plniti, jemu samému a jeho příslušníkům aby se však stejné spravedlnosti navzájem nedostalo.

II. Tu jde o 15 vozů najatých smlouvou ze dne 21. května 1918 místodržitelstvím v Praze. V dalším zabýval se dovolací soud podrobně výpočtem, kolik ještě žalobkyně může požadovati a dospěl k názoru, že když ani 3 Kč plně zaplaceny nejsou, a nárok opravdu zbytkem po právu trvá, nelze než mezitímní rozsudek, jenž nárok uznává, potvrditi a dlužno prvému soudu přenechati, aby o výši konečným rozsudkem uznal.

Čís. 4545.

Srážka vozu s automobilem, vůz předjíždějícím.

Za křižovatku (§ 25 nař. z 29. ledna 1900, čís. 13 z. zák. pro Čechy) jest považovati též místo, kde z hlavní silnice odbočuje cesta jiná, třebas jen polní, pokud jest jí užíváno povozy.

Jediné nedopatření kočího nezakládá jeho nezdatnost, zakládá ji však i jediná v ě d o m á nedbalost.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1925, Rv I 1742/24.)

Auto žalobcovo srazilo se s povozem žalovaného v tom okamžiku, kdy povoz zahýbal z hlavní silnice na polní cestu. Žalobní nárok na náhradu škody uznal p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e důvodem po právu, o d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Jde o to, zdali to, co bylo zjištěno o chování kočího Emila N-a, ospravedlňuje úsudek odvolacího soudu, že Emila N-a dlužno považovati za nezdatného ku výkonu jeho kočovského zaměstnání. Především dlužno poukázati ku zjištění, že sporná příhoda jest jediným případem N-ovým, že jinak podle zprávy svého zaměstnavatele ukázal se vždy řádným, spolehlivým a způsobilým kočím, a odvolací soud zcela správně sám připouští, že nedopatření se může přihoditi i zdatné osobě, že však nedopatření nesmí býti ztotožňováno s vědomým pochybením, nebo s opomenutím poznatelného nebezpečenství. Vědomá nedbalost by arci podle okolností vylučovala zdatnost osoby, leč tu je rozhodujícím, zdali může býti v tomto případě kladena Emilu N-ovi na vrub vědomá nedbalost, pokud se týče, zdali lze uznati, že zavinil srážku žalobcova auta s povozem. Především dlužno uvážiti, že řidiče auta ani sebe větší nepozornost vozkova nezbavovala povinnosti, by se své strany učinil vše, čím by mohlo býti zabráněno předvídatelnému úrazu a co jest vůbec možno. Podle §u 25 nařízení místodržitele království Českého ze dne 29. ledna 1900, čís. 10.351 čís. 13 z. zák. »v prudkých zatáčkách silničních a na k ř i ž o v a t k á c h atd. nesmí se autem jezditi rychleji, než jak jde chodec« a »řidič vozu smí teprve pak jeti zase rychleji, má-li přesvědčení, že jest to možným beze všeho nebezpečenství.« Tohoto předpisu nižšími soudy při řešení otázky, kdo zavinil srážku, nebylo dbáno, ačkoli našly předpisy ty vzdálený ohlas i v posudku znalce, jenž vyslovil mínění, že žalobce viděl N-ův vůz a že mu bylo možno bez těžkosti automobil zastaviti, poněvadž m u s i l z dostatečně velké dálky zpozorovati N-ův úmysl, že chce jeti napříč přes silnici, a také vyslovil, že žalobci bylo možno, aby N-ův vůz přejel z leva. Za křižovatku ve smyslu citovaného nařízení místodržitelského dlužno také považovati místo, na němž z hlavní silnice odbočuje jiná, třebas jenom polní cesta, pokud jí jest používáno povozy, poněvadž, jedou-li povozy po silnici vlevo, musí skřížiti silnici, by se dostaly na cestu, odbočující napravo. Již pouhá existence oné polní cesty ukládala tedy žalobci za povinnost, by se zachoval podle §u 25 cit. nařízení, by v místech těch nejel rychleji, než jak jde chodec. Okolnost, že dával žalobce znamení hukačkou, jest zcela bez významu, neboť neměl práva, by zamezil kočímu N-ovi přejezd ze silnice na polní cestu, nýbrž bylo jeho vlastní povinností, by se přizpůsobil možnosti tohoto přejezdu. Podle zjištění žalobce se nezachoval podle §u 25 cit. nař., nýbrž na křižovatce zrychlil jízdu a předjížděl N-ův povoz tak, že mu skřížil přejezd na polní cestu a tak se srazil s jeho povozem. Nelze schváliti právní názor odvolacího soudu, že žalobce neměl příčiny se domnívati, že předjetím ohrozí někoho, a že podle §§ 45 a 46 vládního nařízení ze dne 28. dubna 1910, čís. 81 ř. zák. byl oprávněn podržeti rychlost 30 km, poněvadž, jak se odvolací soud omylně domnívá, na místě nehody není křižovatka. Odvolací soud ukládá povozníkům, aby se vyhýbali automobilům, aby na znamení hukačkou na silnici se zastavovali, by se dívali nejen do předu, nýbrž i do zadu, by pozorovali a respektovali auta, od zadu se jim blížící, ale pro tyto těžké povinnosti povozníků není opory v zákoně. Za tohoto stavu dospěl dovolací soud k závěru, že kočí Emil N. nezavinil srážky, jmenovitě že mu nemůže býti dávána za vinu nějaká nedbalost vědomá, že proto nebylo prokázáno, že žalovaný s hlediska §u 1315 obč. zák. užil nezdatné osoby.

Čís. 4546.

Otázka, zda právním jednáním, jemuž se odporuje, byl zkrácen dlužníkův věřitel, není otázkou skutkovou, nýbrž právní.

Knihovnímu zajištění pravé a splatné pohledávky vůči dlužníkovi mimo úpadek nelze odporovati, třebas by jím byli jiní věřitelé zkráceni, leč že by dlužník ve srozumění se zajištěným věřitelem uměle přivodil dřívější splatnost svého dluhu. Mimo úpadek neplatí zásada stejnoměrného uspokojení všech věřitelů a proto nelze tu odporovati právním jednáním dlužníkovým jen pro nadržování, pokud se týče pro vědomost o nezpůsobilosti k placení.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1925, Rv I 1753/24.)

Po vydání rozsudku, jímž bylo žalobci proti Václavu G-ovi přisouzeno 5.000 Kč, nabyl žalovaný na nemovitosti Václava G-a zástavního práva pro pohledávku 16.000 Kč. Při dražbě zavazené nemovitosti byla žalovanému pohledávka 16.000 Kč přikázána, žalobce vyšel následkem toho se svou pohledávkou na prázdno. S odporem proti přiříknutí pohledávky 16.000 Kč žalovanému byl žalobce poukázán na pořad práva. Žalobě, by zástavní právo žalovaného na nemovitosti Václava G-a bylo vůči žalobcově pohledávce prohlášeno bezúčinným, a by žalobce byl uspokojen z výtěžku exekučně prodané nemovitosti Václava G-a bez ohledu na pohledávku žalovaného, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Zda právním jednáním, jemuž se odporuje, byl zkrácen dlužníkův věřitel, není závěrem skutkovým, nýbrž právním, jemuž nelze odporovati dovolacím důvodem §u 503 čís. 2 c. ř. s., leč by výtky směřovaly proti skutkovému základu závěru toho. Po právní stránce (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) byla věc posouzena v podstatě správně. Podle srovnalých skutkových zjištění nižších soudů jde o knihovní zajištění pravé a splatné pohledávky dlužníkovy mimo úpadek. V případě tom nelze odporovati takovému právnímu jednání, třebas by jím byli jiní věřitelé zkráceni, leč že by dlužník ve srozumění se zajištěným věřitelem uměle přivodil dřívější splatnost svého dluhu, tak na příklad, kdyby za tím účelem se zaplacením jiných splatných dluhů otálel, zaplacení to pod různými záminkami odkládal, kdyby zdržoval vyřízení sporu až do doby, kdy určitý dluh se stal splatným a pod. Než nic takového v tomto případě nebylo tvrzeno. Zejména nezdržoval žalovaný vyřízení sporu se žalobcem, nýbrž nechal dojíti ku vynesení rozsudku pro zmeškání. Nezáleží na tom, že žalovaný domáhal se s úspěchem toho, by jeho pravý a splatný dluh byl zaplacen neb alespoň zajištěn, byť i byl tak učinil jen proto, že ztratil důvěru k hospodářské mohoucnosti svého dlužníka. Právě proto je nedůležito, kdy byl rozsudek pro zmeškání Václavu G-ovi doručen, zda rozsudek ten zavdal příčinu k tomu, že žalovaný žádal na Václavu G-ovi vydání dlužního úpisu, a nezáleží ani na tom, zda žalobce byl právním jednáním, o které jde, zkrácen, jak míní soud prvý, čili nic, jak se domnívá soud odvolací. Mimo úpadek neplatí zásada stejnoměrného uspokojení všech věřitelů a právě proto nelze mimo úpadek odporovati právním jednáním dlužníkovým jen pro nadržování, pokud se týče pro znalost nezpůsobilosti k placení, jak tomu jest v řízení úpadkovém (§§ 30 a 31 konk. ř.).

Čís. 4547.

Manžel jako správce manželčina jmění musí účty ze správy vykázati, že správní náklady na tento majetek nedošly úhrady v užitcích majetku, a může se domáhati pouze náhrady takto oprávněného schodku.

Spojil-li žalobce se žalobou, zadanou na sborovém soudě, skutkově a právně samostatný nárok, ohledně něhož byl příslušným okresní soud, jest řízení o tomto nároku zmatečné (§ 477 čís. 3 c. ř. s.) a jest žalobu ohledně něho odmítnouti.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1925, Rv I 1763/24.)

Žalobce domáhal se na žalované manželce původně zaplacení 5.469 Kč a zadal žalobu na sborovém soudě prvé stolice. Později obmezil žalobce žalobní žádost na 4962 Kč jakožto náhrady nákladů, jež vynaložil na správu manželčina jmění, 510 Kč pak jakožto náhrady za tělesné poškození manželkou. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Dle §u 1239 obč. zák. ručí manžel jen za kmenové jmění své manželky a jest od kladení účtu o užitcích ze správy manželčina majetku osvobozen. Nutným následkem toho je, není-li povinen vyúčtovati užitky, t. j. příjmy, že není také oprávněn žádati náhradu výdajů. Aby mohl jako zmocněnec své manželky náhradu nutných a užitečných nákladů ve smyslu §u 1014 obč. zák. žádati, náleží mu nejprve složiti účet o příjmech a vydáních, z něhož teprve může býti vidno, zda a jaká náhrada mu přísluší. Dokud tak neučiní, jest jeho žaloba na náhradu nákladů předčasnou. Byla-li žaloba ohledně této položky zamítnuta, nelze k položce té připojiti dle §u 55 j. n. a 227 c. ř. s. další samostatnou položku 510 Kč, kterou žalobce zakládá na zcela jiném důvodu, t. j. náhrady škody plynoucí z jeho tělesného poškození a je ohledně tohoto obnosu 510 Kč zdejší krajský soud nepříslušným vzhledem k §u 49 čís. 1 j. n. a je příslušným okresní soud bydliště žalované. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Žalobní nárok opíral žalobce o různé právní důvody:

a) že po sňatku vložil ku zvelebení manželčina hospodářství hotových . . . . . 1.400 Kč
b) že do hospodářství manželčina nakoupil věcí a dal na nákladech správy hospodářství toho celkem . . . . 2.452 Kč
c) že si žalovaná z jeho peněz vybrala . . . . . 600 Kč
d) že mu patří náhrada škody za to, že ho žalovaná na těle zranila . . . . . 510 Kč

4.962 Kč

Žalobce v souhlasu s přednesem žalované doznal, že vedl správu jmění své manželky. Platí tedy v tom směru předpis §u 1239 obč. zák. Jak prvý soud správně dovodil, bylo by v tomto případě na žalobci jako zákonném zmocněnci žalované, by v důsledku ustanovení §u 1014 obč. zák. vydal napřed manželce své počet z toho, mnoho-li bylo příjmů z hospodářství jím (dle §u 1238 obč. zák.) spravovaného, mnoho-li vydání z užitků hospodářství toho a mnoho-li nákladů učinil žalobce na statek manželčin ze svých peněz. Správně zamítl tedy prvý soud žalobu jako předčasnou, dokud žalobce nesložil účtů ze správy statku žalované. Zamítnuv žalobu, pokud se opírala o právní důvod nároku na náhradu toho, co žalobce na správu statku žalované ze svého byl vynaložil, postupoval prvý soud dle §u 227 c. ř. s., § 43, 104 j. n. správně, odmítnuv žalobu ohledně nároku na náhradu 510 Kč, přihlížeje z úřední moci ku své absolutní nepříslušnosti. Odvolací soud jest názoru, že z téže úvahy slušelo odmítnouti žalobu i ohledně 600 Kč žaloby, poněvadž tu uplatňuje žalobce svůj nárok z právního důvodu zcela odlišného od nároků ostatních. A spočtou-li se nároky tuto pod c) d) vypočtené, zůstává věcně příslušným okresní soud ohledně 1100 Kč. Že strana žalovaná nevznesla námitky nepříslušnosti, nezbavilo prvý soud povinnosti, aby dle §u 43 j. n. k absolutní své nepříslušnosti hleděl z moci úřední. Odpadlo-li již dle přednesu stran jednání o žalobě před soudem sborovým, správně vyřkl svoji nepříslušnost ohledně zbývající sumy, zakládající potom pro zbytek zažalované pohledávky příslušnost soudu okresního. Prvý soud pojal vzhledem k tomu, že musel rozhodnouti ve věci hlavní rozsudkem, do rozsudku svého usnesení předepsané dle §u 43 j. n. o nepříslušnosti.

Nejvyšší soud dovolání, pokud šlo o žalobní položku 510 Kč, odmítl, jinak mu nevyhověl, opravil však napadené usnesení v ten rozum, že co do žalobní položky 600 Kč rozsudek prvého soudu zrušil a žalobu v této části odmítl.

Důvody:

Pokud jde o nárok na zaplacení částek, které žalobce dle svého tvrzení do hospodářství žalované jednak vložil, jednak na ně vynaložil a jež činí úhrnem 3852 Kč, posoudily nižší soudy věc správně v ten rozum, že by žalobce, jenž doznaně spravoval tento majetek své manželky, po rozumu §§ 1238, 1239 a 1014 obč. zák. především složením účtu z této správy vykázati musil, že jeho náklady na tento majetek ve správě učiněné nedošly úhrady v užitcích tohoto majetku a že by jen na zjištěný schodek oprávněný nárok činiti mohl. Názor ten hoví úplně citovaným zákonným předpisům, a ježto bezobsažné vývody dovolání po této stránce nezavdávají příčiny k obšírnějším právním úvahám, lze dovolatele prostě poukázati na důvody zdejšího rozhodnutí otištěného ve sbírce n. s. pod čís. 283. Zamítnutí žaloby pro předčasnost stalo se tedy právem. Co se týče druhých dvou nároků 600 Kč a 510 Kč, jež nejsou s prvním nárokem ani ve skutkové ani v právní souvislosti, uznaly nižší stolice, prvý soud v příčině položky 510 Kč, soud odvolací též v příčině položky 600 Kč právem, že shrnutí jich do společné žaloby

jest dle §u 227 c. ř. s. nepřípustno, ježto pro ně dle jejich výše sborový soud příslušným není a ani prorogací příslušným učiněn býti nemůže (§§ 49 odstavec prvý a 104 j. n. v novém znění); v důsledku tohoto názoru bylo však ve výroku rozhodnutí uznati na odmítnutí žaloby pro tuto nezhojitelnou nepříslušnost (§ 477 čís. 3 c. ř. s.). Dovolání je tudíž i v tomto směru nedůvodno, a pokud jde o nárok 510 Kč docela i nepřípustno, ježto v příčině něho jde o souhlasná rozhodnutí (dle své povahy usnesení) nižších stolic (§ 528 c. ř. s.) a bylo tudíž o dovolání uznati jak shora obsaženo s opravou tam blíže vytčenou.

Čís. 4548.

K opětnému zahájení řízení podle §u 113 konk. řádu může dojíti i v období řízení opravného. Změny žaloby dle §u 235 c. ř. s. se tu nevyhledává.

Spor, přerušený podle §u 7 konk. řádu zůstává i po znovuzahájení podle §u 113 konk. řádu touž rozepří, ovšem uzpůsobenou předpisům úpadkového řádu. Návrh na znovuzahájení sporu dle §u 113 konk. ř. zahrnuje již sám v sobě návrh na úpravu žalobního návrhu ve smyslu úpadkového řádu, návrh na plnění proměňuje se v návrh určovací. Nejde tu »o více« ani »o něco jiného« ve smyslu §u 405 c. ř. s. Okolnost, že nebylo zavčas navrženo znovuzahájení rozepře, má v zápětí jen účinky §§ 131 (3), 134 (2), 167 (2) konk. řádu (§ 110 (4) konk. ř.).

Právní účinnost veřejné obchodní společnosti vůči třetím osobám počíná již okamžikem, kdy obchodní společnost počala provozovati obchody.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1925, Rv I 1802/24.)

Žalující veřejná obchodní společnost provedla Ferdinandu H-ovi práce, za něž v účtu ze dne 25. května 1923 požadovala 10.584 Kč 78 h. Ježto Ferdinand H. nezaplatil, domáhala se žalobkyně na něm splnění žalobou. Na jmění Ferdinanda H-a byl dne 10. července 1923 vyhlášen úpadek a usnesením z téhož dne byl spor, o nějž tu jde, dle §u 7 konk. ř. přerušen až do skončení úpadkového řízení. K návrhu správce úpadkové podstaty byl spor dne 12. září 1923 opět zahájen a do sporu vstoupil za žalovaného Ferdinanda H-a správce úpadkové podstaty. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil a uvedl mimo jiné v důvodech: Odvolatel vytýká, že rozsudek prvého soudu jest zmatečným 1. podle §u 477 čís. 6 c. ř. s. proto, že pro tuto žalobu, domáhající se zaplacení pohledávky, jest (vzhledem k předpisům V. oddílu konk. řádu) pořad práva vyloučen, 2. podle §u 477 čís. 3 c. ř. s. proto, že v důsledku vyloučení pořadu práva nemohl se soud prvé stolice ani dohodou stran státi příslušným pro tuto rozepři. Než vytýkané zmatečnosti tu není. Podle zjištění prvního soudu, jež nebyla vzata v odpor, byla žaloba podána u téhož soudu již před vyhlášením úpadku, spor byl přerušen dle §u 7 (1) konk. ř., zažalovaná a k úpadku přihlášená pohledávka byla

uznána správcem podstaty jen polovicí a byl pak spor znovu zahájen k návrhu správce podstaty podle §u 7 (2) a (3) konk. ř. Jde tedy o pokračování v rozepři, patřící na pořad práva ve smyslu §u 113 konk. ř. a je výtka zmatečnosti dle §u 477 čís. 6 c. ř. s. neodůvodněna. Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá také již, že nedůvodnou jest výtka zmatečnosti dle §u 477 čís. 3 c. ř. s. Příslušnost soudu prvé stolice jest odůvodněna předpisem §u 113 konk. ř., dle něhož je v původním sporu pokračovati u soudu, kde byl zahájen, leč že by úpadkový soud se usnesl, že v rozepři má se pokračovati u soudu úpadkového. V tomto případě je nad to procesní soud prvé stolice sám soudem úpadkovým.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatelka vytýká i odvolacímu rozsudku zmatečnost podle čís. 3 a 6 §u 477 a čís. 1 §u 503 c. ř. s., uvádějíc v této příčině v podstatě totéž, co již uplatňovala v odvolacím řízení, a co odvolací rozsudek správně a zevrubně posoudil ve svých důvodech, dovolacím soudem sdílených, když o namítané zmatečnosti rozhodl zamítavě. Arciť jest otázkou, zda jde o změnu žaloby podle §u 235 poslední odstavec c. ř. s., zdali v rozepři, před zahájením úpadkového řízení započaté, po vyhlášení úpadku podle §u 7 konk. řádu přerušené, ve které je pokračováno podle §§ 110 a 113 konk. řádu za úpadkového řízení, musí žalobce původní žádání žalobní přizpůsobiti změněnému stavu n á v r h e m podle §u 235 c. ř. s., či zda se tato změna uskutečňuje sama sebou, když je v rozepři pokračováno podle §u 113 konk. řádu, tedy zda návrhu žalobcovu podle §u 235 c. ř. s. není potřebí, nýbrž zdali je rozhodující soud povinen vzíti zřetel na předpisy §§ 110 a 113 konk. řádu ve svém rozsudku v rámci §u 405 c. ř. s. i bez návrhu podle §u 235 c. ř. s. S hlediska formálního práva je důležito, že přerušení podle §u 7 konk. řádu nemusí vždy zasáhnouti rozepři, jak je tomu v tomto případě, v řízení soudu prvé stolice před vydáním rozsudku prvého soudu, nýbrž že se tak může státi i v odvolacím ba i v dovolacím řízení. Přerušení může nastati v každém období zahájené rozepře. Může tedy k obnově řízení podle §u 113 konk. řádu dojíti i v odvolacím nebo v dovolacím řízení, ve kterých však podle §u 483/III. c. ř. s. pokud se týče podle tohoto předpisu a §u 513 c. ř. s. změna žaloby, na niž se zakládá napadený rozsudek, není dovolena ani s odpůrcovým svolením. Z toho vyplývá, že v rozepři, obnovené podle §u 113 konk. řádu, není s hlediska předpisů civilního řádu soudního zapotřebí návrhu na změnu žaloby podle §u 235 c. ř. s. V druhé řadě musí býti uvážen předpis §u 405 c. ř. s., podle kterého soud není oprávněn, přiřknouti straně něco, co nebylo navrženo, tedy ani ne více, ani něco jiného, podle kterého může však soud přisouditi kvalitativně a kvantitativně m é n ě, než bylo navrženo, což neplatí jedině ohledně určovací žaloby, u které nemůže soud za neodůvodněný považovanému všeobecnému nároku podsunouti za odůvodněný považovaný, ale nepožadovaný užší nárok. Podle §u 7 konk. řádu přerušený spor zůstává i po obnově podle §u 113 konk. řádu touž rozepří, po obnově nepočíná nový, nýbrž dále se projednává starý spor. Arci je to rozepře zasažená účinky zahájeného řízení úpadkového, ve příčině stran vstupuje na úpadcovo místo jako strany správce úpadkové podstaty, ve příčině žalobního žádání nemůže za úpadku býti vymoženo rozsudkem plnění v určité lhůtě pod důhonem práva, neboť vymáhaná pohledávka byla v úpadkovém řízení podrobena změnám v §u 14 a násl. úpadkového řádu uvedeným. Tak je na příklad rozhodnutí o splatnosti takové pohledávky v rozepři, ve které bylo za úpadku pokračováno a která za něho byla skončena, vůbec vyřazeno z rozhodování. Návrh na obnovu podle §u 113 konk. řádu zahrnuje již sám v sobě návrh na úpravu žalobního návrhu ve smyslu předpisu úpadkového řádu (§ 110 konk. řádu), jemuž se obě strany, pokračujíce bez odporu v rozepři, mlčky podrobují, totiž návrh na plnění proměňuje se v určovací návrh, hranic likvidační žaloby podle §u 110 konk. řádu musí býti dbáno za všech okolností z úřední povinnosti. Z toho vyplývá, že i z úřední povinnosti tomuto stavu přiměřeně upravené a uzpůsobené žádání žalobní zúžené z původního na ono podle předpisu úpadkového řádu přípustné, neznamená vůči velícímu předpisu §u 405 c. ř. s. n ě c o v í c e, ani n ě c o j i n é h o, než bylo v původním návrhu žalobním navrženo, nýbrž že to je právě jenom původní žalobní žádání podle předpisu úpadkového řádu u p r a v e n é. Ostatně, i kdyby šlo o porušení předpisu §u 405 c. ř. s., nemohlo by to býti vytýkáno jako zmatečnost, nýbrž šlo by o důvod podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. a ten jak bylo vyloženo není opodstatněn. Jinak nemůže býti přehlíženo, že návrh na obnovu podle §u 113 konk. řádu nebyl učiněn žalující stranou, nýbrž správcem úpadkové podstaty, že tedy od něho vycházelo s hlediska §u 113 konk. řádu žádání, by sporná pohledávka určena byla v rámci likvidační rozepře, že rozsudek v této rozepři vydaný je určovacím, tudíž nevykonatelným rozsudkem a že se právní moc jeho podle §u 411 a 228 c. ř. s. vztahuje právě jenom na zjištění právní jsoucnosti v úvahu přicházející pohledávky žalobní. A také nemůže býti přehlíženo, že žalující strana, ačkoli její pohledávka žalobní uznána byla s účinky §u 61 konk. řádu pouze polovicí, nepodala návrhu na obnovu ve lhůtě určené úpadkovým komisařem k tomu ohledně druhé polovice při likvidačním roku neuznané. Odvolací soud správně v této příčině poukázal k tomu, že nepodání návrhu na obnovu včas se strany žalobkyně má jen účinky v §§ 131 (3), 134 (2), 167 (2) konk. řádu (§ 110 (4) konk. řádu) uvedené, že podávati novou žalobu vůbec nebylo potřebí, a že také předpis §u 61 konk. řádu nebrání, by se strany nedomáhaly určení, že celá pohledávka je pravou, což je tím více ospravedlněno, když spor obnovivší správce podstaty, za to arci podle §u 81 konk. řádu zodpovědný, neučinil v rozepři mezitímného návrhu zjišťovacího, že sporem vymáhaná pohledávka není vůči úpadkovému řízení do své polovice důvodem svým po právu. Pokud jde o tvrzený nedostatek procesní způsobilosti žalující strany, sluší uvésti, že podle čl. 110 obch. zák. nastává právní účinnost veřejné obchodní společnosti vůči třetím osobám již okamžikem, kdy společnost počala provozovati své obchody, a jest za takový počátek obchodování považovati ten, jenž odpovídá vůli všech společníků, a jest na venek poznatelný. Je tedy závažno, že opak nebyl dovolatelkou ani tvrzen, ani dokázán.

Čís. 4549.

Bylo-li vichřici vyzdviženo otevřené okno a vrženo na ulici, kde zasáhlo a poranilo chodce, nelze činiti zodpovědným vlastníka domu dle §u 1319 obč. zák., leč že okno i se svým zařízením bylo vadné nebo nedostatečné nebo vichřice byla takové síly, že jí řádně upevněné okno mohlo odolati.

Nejde o nebezpečné vyvěšení věci (§ 1318 obč. zák.), bylo-li otevřené okno řádně zaháčkováno.

V tom, že učeň nechal u své světnice otevřené okno, jež pak za vichřice bylo strženo, nelze spatřovati jeho nezdatnost ve smyslu §u 1315 obč. zák.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1925, Rv I 1807/24.)

Žalobkyně byla poraněna oknem, jež bylo vichřicí strženo z podkrovní světnice domu žalovaného. Žalobní nárok o náhradu škody procesní soud prvé stolice uznal co do důvodu po právu, odvolací soud neuznal žalobního nároku co do důvodu po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatelka v tom, že odvolací soud nepoužil předpisu §§ 1318 a 1319 obč. zák. Než neprávem. Podle zjištění udála se škodlivá příhoda tím způsobem, že učeň žalovaného, mající za ložnici vykázanou podkrovní světnici, kterou si sám uklízel, otevíral v ní, když bylo hezky, jedno křídlo okna, že měl klíč od této světnice, že mu náleželo otvírání i zavírání okna, že rozhodujícího dne křídlo okenní otevíral, zaháčkoval, přišla však vichřice, vichřicí bylo okno vyzvednuto ze závěsu, sřítilo se dolů, zasáhlo dovolatelku a poškodilo ji. Z toho zjištění vyplývá, že předpisu §u 1319 obč. zák. nemohlo býti užito. Byť i slušelo považovati okenní křídlo za částku budovy (§ 1319: »Einsturz oder Ablösung von Teilen«), z pramenů (ze zprávy komise panské sněmovny str. 271) je zřejmo, že příčina sřícení musí záležeti v nedostatečném zřízení nebo nedostatečném udržování díla, nikoliv nějaké z vnějška přicházející události. Při vichřici, která arci jest událostí z vnějšku, sejde na tom, zda dosáhla takového stupně, se kterým dlužno při provádění staveb zpravidla počítati, neboť dům má právě chrániti člověka před účinky živelních nepohod. Dovolatelka ani netvrdila, ani nedokázala, že okno bylo i se svým zařízením vadné, nebo nedostatečné, že vichřice, která je vyháčkovala a zdvihla ze závěsů, byla jen takové síly, že jí řádně upevněné okno musilo odolati, pročež sluší uznati, že ručení žalovaného za dovolatelčinu škodu nelze opříti o předpis §u 1319 obč. zák. Pokud jde o ručení podle §u 1318 obč. zák., jest především poukázati k tomu, že podkrovní světnice byla vyhražena za ložnici učňovi, že on měl od ní klíč, že si sám uklízel, otvíral v ní, když bylo hezky, jedno křídlo okna, že mu náleželo otvírání i zavírání okna, že rozhodujícího dne jedno křídlo okenní otevřel, zaháčkoval. Tím vznikají pochybnosti, zda žalovaný vůbec byl držitelem bytu, u něhož okno bylo vyraženo vichřicí, zda domovní právo ku podkrovní světnici nenáleželo učňovi. Leč i kdyby k tomu nebylo lze přisvědčiti v úvaze, že šlo o učně, podléhajícího dohlédací i kárné moci služebního pána, tedy o nesamostatnou, vlastního práva domovního nabýti nemohoucí osobu, použití předpisu §u 1318 obč. zák. ani tu by nebylo možné, poněvadž tento § předpokládá nebezpečné vyvěšení nebo postavení věci. Bylo-li, jak zjištěno, okno řádně zaháčkováno, nejde o nebezpečné vyvěšení, nýbrž jde o věc všedního života, nikoli o nějakou nebezpečnou nepravidelnost. Toto pojetí odpovídá ostatně doslovu §u 426 tr. zák. Pokud má dovolatelka na mysli zodpovědnost žalovaného podle §u 1315 obč. zák., ani pro užití tohoto předpisu není ve spisech opory. Když učeň nechal okno otevřeno, nebyl jistě v činnosti, nebylo ho žalovaným používáno ku obstarávání jeho záležitosti, ostatně nebylo ani tvrzeno, ani dokázáno, že by učeň byl nezdatnou nebo nebezpečnou osobou. Otevření okna a celodenní větrání podkrovní světnice, obývané výhradně učněm, není nějakým proviněním, není jím ani okolnost, že žalovaný dovoluje takové větrání, pokud se týče, že dovoluje, by bylo větráno po celý den, neboť to všecko dlužno s hlediska §u 100 živn. řádu a §u 1157 obč. zák. považovati vlastně za povinnost učebního pána, nikoli za jeho provinění. Za těchto okolností dospívá i dovolací soud k závěru, že sluší v tomto případě shození okenního křídla vichřicí považovati s hlediska žalovaného jako učebního pána a také jako majitele domu za náhodu, ku které zaviněním nedal příčiny, že se tedy sporné věci dostalo v odvolacím rozsudku právního posouzení správného.

Čís. 4550.

Ujednání domicilu může se státi také mlčky. Trasant může právo, domicilovati vydanou směnku, přenechati i osobě třetí.

Ku zachování směnečného nároku proti přijateli domicilované směnky se nevyžaduje protestu, byl-li v době splatnosti směnky domiciliátem sám směnečný věřitel.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1925, Rv I 1871/24.)

Směnečný platební příkaz proti přijateli směnky byl ponechán v platnosti soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel pokládá za nesprávný právní názor odvolacího soudu, že ujednání domicilu může se státi také mlčky. Než dovolatel neuvědomuje si, že každý projev vůle může se státi buď výslovně nebo mlčky, konkludentním jednáním, jen když z okolností případu není rozumného důvodu, by bylo o tom pochybováno, že právě určitý projev byl obmýšlen

(§ 863 obč. zák.). Tak tomu je zejména, byl-li odevzdán věřiteli směnečný blanket, opatřený podpisem dlužníkovým, jinak však nevyplněný, za tím účelem, by si věřitel mohl opatřiti peníze k úhradě své pohledávky. Není-li zvláštních výhrad, dlužno za to míti, že dlužník ponechává věřiteli úplně na vůli, by směnku vyplnil tak, by účelu, k němuž byla vydána, co nejjednodušeji a nejbezpečněji bylo dosaženo. K tomu slouží zajisté také určení místa, kde a u koho má býti placeno. Právo domicilovati vydané směnky přísluší ovšem jen trasantovi (čl. 24 směn. ř. slova »in dem Wechsel« a druhá věta a contr. a čl. 4 čís. 8 směn. ř.), tento může však v mezích svého práva zůstaviti připojení domicilu i osobě třetí. Nižšími soudy bylo zjištěno, že směnka — in bianco — byla vydána pro pohledávku Josefa K-a proti Antonínu K-ovi na základě vyúčtování, že si nikdo ze žalovaných, směnku podepsavších, nevyhradil, že směnka musí býti splatnou v jich bydlišti, že Antonín K. směnku pro nedostatek peněz nemohl zaplatiti a že si Josef K. vymínil, že o peníze požádá, jakmile jich bude potřebovati. Ani když právní zástupce žalobcův, Dr. Vilém B., žalovanému dopisem ze dne 14. ledna 1924 oznámil, že směnka přešla na žalobce a žádal její zaplacení ve své kanceláři v Plzni, neohradil se žalovaný proti tomuto způsobu placení. Z těchto okolností jest zřejmo, že žalovaný i co do stanovení místa platebního ponechal Josefu K-ovi volnou ruku, jmenovitě, že ani nevyloučil, by směnka nebyla po případě domicilována u žalobce v Plzni, zvláště když se uváží, že žalobce jest švagrem bratra žalovaného, tedy k tomuto nikterak osobou úplně cizí. Nelze tudíž pokládati připojení domicilu, jak se stalo, za protismluvní a není odůvodněna ani výtka dovolatelova, že nevěděl, kde má býti směnka zaplacena. Přisvědčiti jest však také názoru odvolacího soudu, že nebylo v tomto případě třeba protestu, aby bylo zachováno právo žalobcovo ze směnky proti žalovanému, ježto žalobce sám jest domiciliátem. Třebaže čl. 43 směn. ř. při domicilovaných směnkách předpisoval presentaci a protest pod ztrátou směnečného nároku i proti přijateli, nelze ustanovení toto vztahovati i na případ, kdy směnečný věřitel v době splatnosti směnky sám jest domiciliátem, neboť nemělo by smyslu, by tento, jsa v držení směnky, sám sobě k placení ji předkládal a proti sobě vznášel protest (viz judikát čís. 12 a 75 býv. nejv. soudu).

Čís. 4551.

Je-li choromyslný pod opatrovnictvím, jest jeho právní jednání neplatným, dokud nebylo opatrovnictví zrušeno; pakli není pod opatrovnictvím, rozhoduje skutečný stav v době uzavření právního jednání. Totéž platí o slabomyslném. Pokud u těchto není světlých okamžiků.

Jest ponecháno volnému uvážení soudu, zda jest přibrati třetího znalce (§ 362 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 13. ledna 1925, Rv I 32/25.)

Universální dědička po Janu H-ovi domáhala se na žalovaném spolku zrušení kupní smlouvy, jíž zůstavitel krátce před svou smrtí prodal žalovanému spolku dům, tvrdíc, že zůstavitel byl v době uzavření kupní smlouvy, ranče byv mrtvicí, nepříčetným. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nejprv rozebrati nutno důvod domnělého nesprávného právního posouzení. Otázku tu, v níž ani dovolání není si, jak se zdá, ještě jisto, majíc jednak za to, že dlužno hleděti jen k tomu, že Jan H. byl slabomyslným, kdežto otázka po světlém mezidobí že je vyřaděna z úvahy, pak ale shledává přece rozpor se spisy v tom, že odvolací soud přijal světlé mezidobí, ač prý prokázáno není — což by při onom právním náhledu byl rozpor pouze bezpodstatný, i kdyby dán byl skutečně. Případ, že choromyslný jest pod opatrovnictvím a případ, že pod opatrovnictvím není, jsou v příčině otázky, zda jeho právní jednání mezi živými jest platné, podstatně různé. Podle panujícího náhledu nauky má se věc tak: je-li choromyslný pod opatrovnictvím, jest jeho právní jednání neplatným, dokud opatrovnictví nebylo zrušeno, a nepřijde na to, zda v době uzavření právního jednání měl světlé mezidobí čili nic; pak-li není pod opatrovnictvím, rozhoduje skutečný stav v době uzavření právního jednání, ve světlých mezidobích je tedy chorý způsobilým k právním jednáním a tato jsou tedy platná (Stubenrauch Kom. 8. vyd. k §u 865 a řada spisovatelů v poznámce 1 jmenovaných, dále z novějších Krainz, Syst. I § 77 str. 162), při čemž břímě průvodní náleží na toho, kdo nezpůsobilost jednajícího a tudíž neplatnost jednání tvrdí (Stubenrauch na uv. m. pozn. 2). Ale otázka, koho stihá průvodní břímě, jest tu bezpředmětna, když důkaz, jak níže uvedeno, o duševním stavu chorého v rozhodné době podán jest, neboť otázka ta přijde na řadu teprve tehdy, když se nepodařilo dokázati rozhodný stav ani kladně ani záporně, a musí tedy rozhodnuto býti, kdo při ztrácí proto, že mu náležel důkaz a že důkaz ten podán není. Možno také nechati stranou, zda tato nauka ohledně chorého, jenž jest pod opatrovnictvím, je správnou v tom směru, že chorý ani v úplně světlém mezidobí není způsobilým k právnímu jednání, neboť pro projednávaný případ, kde jde o chorého bez opatrovnictví, lze vystačiti úplně s touto panující naukou. Co shora řečeno o choromyslném, jenž ve stavu choroby úplně je zbaven rozumu a proto naprosto nezpůsobilým k rozumnému jednání, jaké se při uzavírání smluv předpokládá, platí také o slaboduchém (slabomyslném), jenž, nejsa zbaven užívání rozumu naprosto, nýbrž maje ho jen seslabený, v jistém stupni k rozumnému jednání vždy způsobilým jest, jenže způsobilost ta není tak dokonalou, jak se k platnosti právního jednání po právu vyžaduje: nemůžeť pouze slabomyslný (polonezpůsobilý) na tom býti právně hůře než choromyslný (naprosto nezpůsobilý). To uznává sám zákon, jenž sice v §u 865 obč. zák. mluví jen o šílených a blbých a dětech pod 7 let jakožto osobách rozumu úplně postrádajících, ale v §u 21 šíleným a blbým na roveň klade ty, kdož následků svých činů nahlédnouti nemohou, k čemuž dodati dlužno, že řád o zbavení svéprávnosti slabomyslné podle stupně jich slabomysl-

nosti klade na roveň jednak dětem pod 7 let, které jsou naprosto nezpůsobilé, jednak dospělým nezletilcům, kteří jsou v jistém stupni způsobilými. Do vydání tohoto řádu kladla nauka slabomyslné pod opatrovnictví postavené na roveň nezletilcům, ohledně slabomyslných pod opatrovnictví nepostavených pak pravila, že meze jich způsobilosti dlužno zjistiti od případu k případu (Krainz l. c.). I jest jen otázkou, zda i u slabomyslného mohou nastati a nastávají přechodně stavy úplné a dokonalé rozumnosti, jaká se k právnímu jednání vyhledává. Tu ovšem přijde na druh slabomyslnosti, že však to u toho druhu, o jaký zde jde, t. j. u slabomyslnosti následkem mrtvice možné jest, zjistily nižší stolice, shledavše na základě výpovědí svědků a posudku znalce, že nelze u Jana H-a mluviti o psychotické kontinuitě, nýbrž že se u něho střídaly mrákotné obestřelosti smyslů s bdělou rozumovou procitlostí a předvídavostí následků. Co do skutečnosti této plné rozumové procitlosti s vědomím následků v čas uzavření sporné smlouvy dlužno odkázati na výsledky svědeckých důkazů a zjištění nižších stolic, z nichž plyne, že si Jan H. při uzavírání smlouvy jasně byl vědom, co činí a že to, co učinil, bylo jeho dobře uvědomělou vůlí a volným rozhodnutím, jakož zase to, co nižší stolice zjistily pro dobu po prvním záchvatu mrtvice a pak pro dobu uzavření kupní smlouvy bezprostředně předcházející a bezprostředně následující, svědčí nejen častým obdobím takové úplné duševní kapacity, nýbrž i tomu, že sporná smlouva byla dlouho před tím na pořadu a že konečné rozhodnutí nebylo náhlé, nýbrž dlouho uvažované a dobře rozvážené, že při uzavírání písemní smlouvy dobře věděl, jakou cenu jeho dům má, že věděl, že ho pouští spolku velmi lacino a že také dal na jevo rozumný, ba ušlechtilý důvod, proč tak činí. Zkrátka, není zde závady, na které by se soudný, objektivní pozorovatel mohl právem urážeti, že by se tu bylo dělo něco, co by ukazovalo na zneužití chorého, že by byl snad návrhem smlouvy býval překvapen v období mrákotné obestřelosti ducha. Jestliže druhý znalec došel ke konečnému závěru, že Jan H., jsa od záchvatu apoplektického v červnu 1922 slabomyslným, nebyl v den 14. března 1923 (v den uzavření smlouvy) tak zdravého rozumu, by svobodně, vážně a určitě vůli svou mohl prohlásiti, odporuje to naprosto bezpečným zjištěním nižších stolic, jež učiněna byla na základě výpovědí celé řady svědků, na výsost inteligentních, z nichž plyne pro posuzovatele pravý opak, že totiž chorý skutečně vůli svou svobodně, vážně a určitě projevil. Ostatně nešlo tu o důkaz, zda Jan H. mohl svou vůli projeviti svobodně, vážně a určitě, neboť to nebylo sporno, netvrdilť se žádný nátlak (»svobodně«), ani žádný žert (»vážně«), a že projev byl určitým, dokazuje obsah smlouvy, nýbrž šlo spíše o to, co praví § 21 obč. zák., zdali si byl vědom dosahu svého jednání a o tom, uváží-li se opětně nepředpojatě celý děj uzavírání smlouvy, jak ho nižší stolice zjistily, vážně pochybovati nelze ani v nejmenším. Praví-li dovolání, že odvolací soud opomenul se vyjádřiti, zda byl H. slabomyslným či nebyl, nepřihlíží k smyslu rozsudku, nýbrž pouze k jeho slovům: obě nižší stolice souhlasně mají za to, že H. byl vzdor svému apoplektickému stavu často v plném užívání duševních sil, z čehož plyne, že jeho sníženou duševní kapacitu uznávají, když častá úplně světlá mezidobí zjišťují, a jen o to šlo, zda v závažné době takové období tu bylo.

Co se týče neúplnosti řízení, jež prý záleží v tom, že nebyl opakován znalecký důkaz za přibrání třetího znalce, dlužno odvětiti, že na to není právního předpisu v platném civilním soudním řádě, a že, ačkoli to tak bývá pravidlem, že, odporují-li si znalci, přibírá se třetí, jest to pouhá tradice, mající základ ve starém (Josefínském) soudním řádě, kde to § 196 výslovně předpisoval a § 197 dodával, že mínění, k němuž třetí přistoupí, má pokládáno býti za pravé. S touto trochu příliš formalistickou formulí, jež měla původ svůj v t. zv. zákonné theorii důkazní, platný řád soudní, jenž spočívá na zásadě volného uvažování, nadobro se rozloučil, nenutí vůbec k zřízení dvou znalců a předpisuje v §u 362, že je-li posudek znalecký neúplným nebo znalci různá mínění vyslovili, může soud opakovati důkaz týmiž nebo jinými znalci nebo týmiž s přivzetím jiných. Ponechal tedy i zde vše volnému uvážení, zda a co se jeví za daných okolností potřebou a zda a který posudek jest za základ rozhodnutí přijmouti, z čehož jde, že se to řídí logickými důvody, takže i posudek znalecký nyní tak dalece přezkumu soudu podléhá, je-li ve shodě se zákony logiky. V daném případě po zevrubném uvážení všech provedených důkazů a rozboru obou znaleckých posudků neshledal prvý soud vším právem příčiny znalecký důkaz opakovati a zejména třetího znalce volati.

Čís. 4552.

Byla-li pohledávka, přihlášená k úpadku, správcem úpadkové podstaty popřena, lze žalobu proti úpadkové podstatě o uznání pravosti pohledávky opříti jen o právní důvod, který byl uveden v přihlášce a při zkušebním roku. Změna žaloby jest vyloučena, třebas tu byly podmínky §u 235 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1925, Rv II 783/24.)

Žalobce tvrdil v žalobě, že vymohl firmě Ch., nyní v úpadku, úvěr u banky M., že se za tento úvěr zaručil a částečně jej zaplatil a že, když na jmění firmy Ch. byl vyhlášen úpadek, své pohledávky ze záruky přihlásil k úpadkové podstatě a že byly správcem úpadkové podstaty popřeny. Žalobu, jíž domáhal se žalobce na úpadkové podstatě zjištění, že mu proti žalované podstatě příslušejí pohledávky, jež mu proti ní vzešly z opatření úvěru u banky M., že pohledávky jest zařaditi do III. třídy úpadkových pohledávek a že žalovaná jest povinna to uznati, procesní soud prvé stolice zamítl, zjistiv, že žalobce neopatřil úpadkyni žádného úvěru a nemohl se v důsledku toho za úpadkyni zaručiti, ani za úpadkyni z tohoto důvodu platiti, a uvedl dále v důvodech: Pokud snad žalobce úvěru, jemu osobně bankou M. poskytnutého, použil pro účely úpadkyně a pokud mu tedy přísluší pohledávka proti úpadkyni z důvodu úpadkyni poskytnutého úvěru, tím se soudní dvůr neobíral, neboť ve smyslu §u 110 konk. ř. není žalobce

oprávněn opírati žalobu o jiný důvod, než který byl uveden v přihlášce k úpadku a při zkušebním roku. V přihlášce k úpadku a při zkušebním roku tvrzený důvod zápůjčky obsažen nebyl a nemohl se tedy soudní dvůr oprávněnosti žaloby z tohoto důvodu obírati. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Nesprávné právní posouzení věci spatřuje odvolatel v tom, že prý prvý soud neprávem dospěl k právnímu názoru, že se žalobce v tomto sporu uchýlil od důvodu pohledávky, jejž udával v řízení úpadkovém; vždyť prý se jedná v obou případech o úvěr, jehož se úpadkyni dostalo od banky M. přičiněním žalobcovým, poskytnutí úvěru (osobní zárukou) jest prý vlastně totéž jako poskytnutí zápůjčky, neboť prý rozhodným jest zde pouze poměr mezi žalobcem a úpadkyní, kdežto poměr toho i onoho k bance M. nemá prý po této stránce významu. Ostatně prý volený postup dojednal s druhým jednatelem společnosti U-em a s jeho srozuměním dával prý bance příkaz, aby ten který peníz úpadci vyplatila. Nikde prý netvrdil, že by si byl úpadce zjednal u banky úvěr za jeho ručení, nýbrž že on jí zjednal úvěr za osobního ručení. Vzaty úhrnem, mají tyto žalobcovy námitky ten smysl, že nemá rozhodovati právní konstrukce vzájemných poměrů mezi ním a úpadkyní na straně jedné a mezi ním (úpadkyní) a bankou na straně druhé, nýbrž že hlavně tu padá na váhu hospodářský účel a výsledek celé transakce, který byl ten, že se úpadkyni na jeho vrub dostalo peněžních prostředků od banky, jejichž náhradu v úpadkovém řízení požaduje. S tímto názorem nelze však souhlasiti. V §u 110 konk. ř. stanoví zákon úchylku od obecného pravidla t. zv. maximu eventuální, s níž lze se setkati na př. také v §§ 35 a 36 ex. ř. Podle ní má přihlašující věřitel pod následky průpadu povinnost, uvésti již v přihlášce a nejpozději při zkušebním roku všecky právní důvody, jichž se hodlá k podepření svého nároku po případě (t. j. jednoho po druhém) dovolávati. Nebrání se tu pozdější změně a doplnění skutkových tvrzení, o nichž mluví § 103 konk. ř., avšak i při takové dodatečné změně nebo dodatečném doplnění těchto skutečností musí pro procesní řízení důvod pohledávky zůstati nezměněn. Při srovnání obou těchto míst zákona nemůže býti pochybnosti o tom, že zákon má tu na mysli důvod právní. Podobné ustanovení má § 235 c. ř. s., kde se jedná o změně žaloby. Zákon připouští změnu skutkového děje i bez souhlasu žalovaného, pokud se tím nemění právní důvod žaloby. Kdyby žalobce chtěl i tento důvod změniti, nemohla by změna taková býti připuštěna bez souhlasu žalovaného, muselo by se o žalobě s tohoto hlediska rozhodnouti, zákon však nebrání žalobci, by nový právní důvod neuplatňoval novou žalobou v novém řízení. Právě tomuto novému a opětovnému uplatňování různých důvodů má čeliti ona eventuální maxima. Již proto, že se jedná o předpis výjimečný, dlužno míti za to, že zákonodárce kladl na předpis tento zvláštní důraz a že si zde přál postup přesný. Vysvětluje se to ostatně již povahou věci. Úpadkové řízení jako konečná likvidace úpadcova majetku má býti provedeno urychleně, proto je potřeba, by o pohledávkách věřitelů bylo co nejdříve zjednáno jasno. Jsou tu stejné zřetele, jež vedly k podobnému výsledku také pro řízení exekuční v §§ 35 a 36 ex. ř., neboť ani zde exekuční řízení nemá býti zdržováno námitkami proti exekučnímu titulu anebo proti exekuci, které by mohly býti uplatňovány postupně podle výsledku sporů jedna po druhé. Vždyť § 105 (3) konk. ř. ukládá úpadkovému správci, by se o přihlášených pohledávkách vyslovil určitě a bez výhrady, kteréž povinnosti nemohl by však vyhověti, kdyby úpadkový věřitel měl možnost, aby pak ve sporu uplatňoval jiné anebo vždy nové a nové právní důvody. Právní konstrukce poměru, tvořícího podklad přihlášené pohledávky, není zde proto, jak odvolatel myslí, něčím podružným, nýbrž jest věcí zásadní důležitosti. Úvěr má své funkce v hospodářském životě, není však o sobě samostatným právním důvodem, protože se může objeviti v různých právních formách, v různých právních důvodech, jež občanský i obchodní zákon velmi přesně rozlišují (na př. § 1345 obč. zák.). Bude tedy rozdílno po stránce právní, zda dostalo se komu úvěru na př. při koupi, či v hotové zápůjčce, ve formě příkazu poddlužníku, či převzetím dluhu (§ 1347) či konečně osobní zárukou (§ 1344 obč. zák.). Úpadkový věřitel musí tu bedlivě rozlišovati a musí svou přihlášku také co do skutkových okolností podati takovým způsobem, by z ní jasně a určitě byl patrný také právní důvod, jehož se dovolává. Žalobce založil přihlášku k úpadku i žalobu na osobní záruce. Ta však nutně předpokládá dluh, k jehož zajištění má sloužiti, a musí se státi smlouvou s věřitelem. Ani onoho dluhu, ani této smlouvy zde však podle rozsudkových zjištění nebylo. Žalobce ani netvrdí, že banka měla nějaký přímý nárok oproti úpadkyni, připustil, že v úpadku nic nepřihlásila z toho, čeho on se žalobou domáhá, připouští, že se jednalo o jeho osobní konto, kterým jedině on byl oprávněn disponovati. To všecko, jak správně dovozuje první soudce, svědčí tomu, že právního poměru (dlužního) mezi bankou a úpadkyní nebylo. Žalobce ovšem, jak již uvedeno bylo, považuje to za podružné a poukazuje, aby podepřel své stanovisko, k tomu, že prý zvolené opatření učinil jako jednatel úpadkyně v souhlasu s druhým jednatelem U-em. I kdyby to nebylo snad považovati za novotu, v odvolacím řízení nepřípustnou, nevysvítalo by nikterak z tohoto tvrzení, že tím byl skutečně založen přímý právní poměr a závazek mezi úpadkyní a bankou, který by mohl býti podkladem záruky. Stejně nerozhodným jest vnější označení konta, když tě přiznáno, že konto bylo jinak osobním kontem žalobcovým. Ani poznámkou na kontě, ku kteréž žalobce rovněž poukazuje a která spočívá v tom, že v opisech konta uvedena jest v závorce firma úpadkyně, nebyl takový přímý poměr banky k úpadkyni založen a nevznikl by takový poměr ani příkazem žalobce na banku, by z jeho konta ty které částky zaplatila úpadkyni, protože z takového příkazu vyplýval by sice jistý nárok úpadkyně oproti bance, nikoliv však závazek úpadkyně, který by mohl býti podepřen zárukou. Jest proto přisvědčiti rozsudku, že žalobce původního právního důvodu záruky neprokázal, že jej za sporu opustil a že se pak domáhal ve sporu uznání pohledávek z důvodů docela jiných.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobce uplatňuje v dovolání jako dovolací důvody vadnost a neúplnost řízení a nesprávné právní posouzení sporné věci (čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s.). První dovolací důvod shledává žalobce v tom, že odvolací soud nepřipustil a neprovedl dalších, žalobcem nabídnutých důkazů o tom, že zažalovaná pohledávka pozůstává proti úpadkyni po právu, v důsledcích svého mylného právního názoru, že se jedná o jiný právní důvod, totiž o zápůjčky, poskytnuté žalobcem úpadkyni, a nikoliv o úvěr, zjednaný žalobcem pro úpadkyni a jím zaručený, ze kterého byla pohledávka k úpadku přihlášena a ze které je žalováno. Než odvolací soud sdílí právní názor odvolacího soudu, a proto odpadla příčina zabývati se dovolacím důvodem kusosti a neúplnosti odvolacího řízení, uplatněným jen pro případ, že druhý dovolací důvod bude shledán opodstatněným, čemuž však tak není. Vzhledem k ustanovení §u 110 konk. ř. prvý odstavec, druhá věta, lze žalobní žádání o prohlášení pravosti popřené pohledávky opříti jen o právní důvod, který byl uveden v přihlášce a při zkušebním roku. Žalobce neuchýlil se sice v žalobě od obsahu přihlášky k úpadku, avšak za sporu opodstatňoval žalobní tvrzení takovým způsobem, že jest v novém jeho přednesu spatřovati změnu původního žalobního důvodu (§ 235 c. ř. s.), což jest počinem dle §u 110 konk. ř. nepřípustným. Původní žalobní tvrzení, že byl vzhledem k nemajetnosti ostatních společníků jako společník a jednatel úpadkyně nucen za část pohledávání banky M. z poskytnutého úpadkyni úvěru převzíti osobní záruku, a že v důsledcích své osobní záruky této věřitelce na její pohledávku, která dnem 1. ledna 1922 činila 305.360 Kč, splatil dne 19. května 1922 178.988 Kč a zbytek 138.312 Kč že bude nucen v důsledcích svého zaručení bance zaplatiti — nepodařilo se žalobci dokázati, jak zjistil soud prvé stolice, čímž žalobní nárok úplně padá. Dovolatel uvádí sice, že původního žalobního důvodu vlastně nezměnil novým tvrzením, že konal pro úpadkyni platy, že jí tedy poskytoval úvěr, který si u banky sám opatřil, neboť poskytnutí úvěru je prý vlastně totéž jako poskytnutí zápůjčky — avšak v tom pravdu nemá, neboť jest podstatný rozdíl mezi zárukou za cizí dluh (§ 1344 a násl. obč. zák.) a zápůjčkou (§ 983 obč. zák.), takže jde o dva různé právní důvody, z nichž každý vyžaduje zcela jiného skutkového opodstatnění. Úchylky od skutkové podstaty jsou jen potud přípustny, pokud se nepříčí příkazu §u 110 konk. ř. Řádné provedení řízení likvidačního vyžaduje toho, by nebylo likvidačního sporu bez předchozí přihlášky pohledávky, z čehož plyne, že tohoto zákonného ohraničení žaloby likvidační dbáti jest i z úřední moci v každé době. Z téže příčiny jest také každá změna žaloby, byť i by zapadala do rámce §u 235 c. ř., i za souhlasu druhé strany nepřípustnou. Má-li však ten, kdož pohledávku přihlásil, za to, že jest nutno přihlášku pozměniti, jest na něm, aby za tím účelem podal po případě přihlášku novou (§ 107 konk. ř. — k tomu viz komentář Bartsch-Pollak ke konk. ř. str. 642, Rintelen str. 384).

Čís. 4553.

Pro posouzení včasnosti zrušení společenství dle §u 830 obč. zák. nerozhodují osobní poměry spoluvlastníků a z těchto snad vyplývající škoda neb újma, nýbrž rozhodují objektivní, věci samé se týkající a na ni účinkující poměry.

V tom, že společná nemovitost sloužila k účelům veřejné obchodní společnosti, jež se právě zrušuje (jest v likvidaci) a jejímiž společníky byli spoluvlastníci nemovitosti, nelze spatřovati důvod, zabraňující zrušení spoluvlastnictví.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1925, Rv II 902/24.)

Žalobě o zrušení spoluvlastnictví společné nemovitosti bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud nepřihlížel při řešení otázky včasnosti žalobou vymáhaného prodeje za účelem zrušení společného vlastnictví k okolnosti, že společná nemovitost není jenom společným vlastnictvím stran, nýbrž že také slouží účelům veřejné společnosti obchodní Jan E. a spol., kterážto společnost se nyní zrušuje, pokud se týče, je likvidována. Dovolatel poukazuje k tomu, že ve společné nemovitosti jsou důležité stroje a jiné prostředky provozní, tvořící její příslušenství, že tedy jde při zrušení společného vlastnictví o zájmy jmenované firmy, že proto měl býti vzat zřetel na bezvadné provedení likvidace. Dovolateli nelze přisvědčiti. Pro posouzení včasnosti podle §u 830 obč. zák. nerozhodují osobní poměry spoluvlastníků a z těchto snad vyplývající škoda neb újma, nýbrž rozhodují objektivní, věci samé se týkající a na tuto účinkující poměry. Proto jsou poměry firmy Jan E. a spol., pokud se týče okolnost, že snad likvidace prodejem bude stížena, nebo jí bude tím zabráněno, a vůbec zájmy této firmy s hlediska §u 830 obč. zák. zcela subjektivní povahy, postihující spoluvlastníky osobně jako společníky řečené firmy, avšak nejsou s nevčasností po objektivní stránce v nijaké spojitosti. Škoda neb újma řečené firmě snad hrozící nepřichází tedy v úvahu.

Čís. 4554.

Ručení dráhy (zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.).

K vyvinění dráhy dle §u 2 zákona nutno prokázati, že poškozený zavinil sám příhodu v dopravě, z níž mu vzešel úraz, leč není vyloučena jeho spoluzodpovědnost i v tom případě, kdy sám sice nezavinil příhody v dopravě, ale svým jednáním neb opomenutím způsobil neb aspoň k tomu přispěl, že příhoda v dopravě přivodila jeho úraz, k němuž nemusilo dojíti, kdyby byl on sám šetřil náležité pozornosti.

Pokud lze spatřovati ve spuštění závor bez předchozího upozornění příhodu v dopravě. Star-reflektory nelze považovati za dostatečné opatření proti úrazu při spouštění závor. Spoluzavinění poškozeného možno po případě spatřovati v tom, že neosvětlil svého povozu.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1925, R I 1081/24.)

Žalobce, přejížděje jako kočí kočáru za tmy železniční trať, byl poraněn spouštěnou závorou. Žalobní nárok na náhradu škody proti dráze neuznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Ručební povinnosti podle §u 1 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. může se dráha sprostiti dle §u 2 zákona tehdy a do té míry, pokud prokáže, že příhoda způsobena byla neodvratnou náhodou nebo neodvratným činem třetí osoby, za kterou dráha neručí, nebo vinou poškozeného. To platí i v tomto případě. Žalovaná namítá vlastní vinu žalobcovu a proto bylo zkoumati, zda příhodu v dopravě přivodil žalobce vlastní vinou čili nic. V tomto směru postrádá však soud odvolací jakákoli zjištění v napadeném rozsudku, takže tímto nedostatkem zabráněno jest důkladnému vysvětlení a řádnému posouzení rozepře. Napadený rozsudek sice zjišťuje, že žalobce vlastním zaviněním způsobil si úraz, tím však nikterak nevyčerpává předpokladu omluvného důvodu vlastního zavinění poškozeného po rozumu §u 2 zákona, neboť rozsudek nedbá podstatného rozdílu, zda prokázané zavinění poškozeného způsobilo příhodu v dopravě či toliko tělesné jeho poškození. Ustanovení §u 2 jest zcela jasné. Otázkou, zda si žalobce sám zavinil poškození, se § 2 zákona nezabývá dále, ježto otázka ta jest zřejmě rozhodnuta již v §u 1 cit. zák., neboť, způsobil-li si poškozený zranění své sám, nemůže rozumně býti tvrzeno, že to byla příhoda v dopravě, která způsobila zranění. Tvrdí-li se však, že zranění způsobeno jest událostí v dopravě, může se dráha sprostiti ručení jen za předpokladu §u 2 zákona, tedy pokud jde o zavinění poškozeného tehdy, když prokáže, že příhoda v dopravě přivoděna byla vinou žalobcovou. A právě tato skutečnost nebyla náležitě zjištěna a rozřešena v napadeném rozsudku, neboť nezjišťuje a neprovádí, že poškozený žalobce sám příhodu v dopravě zavinil, čímž by ovšem byla dráha sproštěna ručení. Okolnost, že úraz svůj žalobce sám zavinil, jest s hlediska §u 2 zákona nerozhodnou. Dle toho však nemá soud odvolací dostatečného podkladu pro posouzení otázky, zda dráha jest v tomto případě prosta ručení, a nelze tak věc po stránce právní vůbec správně posouditi. Jest proto nutno, aby soud prvé stolice v dalším řízení se stranami důležitou okolnost, zda příhoda v dopravě, jíž zraněn byl žalobce, přivoděna byla vinou žalobcovou, na přetřes vzal a dle §u 182 c. ř. s. k tomu působil, aby stranami dána byla veškerá vysvětlení, jichž jest třeba ku spolehlivému posouzení práv a nároků stran, aby důkazy, které stranami nabídnuty budou, pokud toho třeba bude, provedl a pak teprve na základě takto nově získaného podkladu nový rozsudek vynesl.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by o žalobcovu odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud sice správně vyslovil, že k vyvinění železnice dle §u 2 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. nutno prokázati, že poškozený zavinil sám příhodu v dopravě, z níž mu vzešel úraz. Leč tímto zákonným předpisem není ještě vyloučena spoluzodpovědnost poškozeného i v tom případě, když on sám sice příhody v dopravě nezavinil, ale svým jednáním neb opomenutím způsobil neb aspoň k tomu přispěl, že příhoda v dopravě přivodila jeho úraz, k němuž nemusilo dojíti, kdyby byl on sám šetřil náležité pozornosti. Význam a smysl zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. spočívá totiž jen v tom, že platí domněnka, že příhodu v dopravě, jež přivodila zranění nebo smrt člověka, zavinila železnice (§ 1 cit. zák.) a že domněnka tato pozbude účinnosti, podaří-li se železnici prokázati, že nastal některý z případů §u 2 téhož zákona. Ale, i kdyby se dráze nepodařilo, domněnku tuto vyvrátiti způsobem právě uvedeným, ručila by za důsledky svého byť i jen domnělého zavinění na příhodě v dopravě toliko v mezích všeobecných zásad XXX. hlavy občanského zákona, takže případné spoluzavinění poškozeného, jež mělo na účinky příhody v dopravě podstatný vliv, nemohlo by zůstati nepovšimnuto. Procesní soud shledal v tom, že žalobce byl zraněn železniční závorou, když byla k účelům provozu za tmy spouštěna, příhodu v dopravě ve smyslu §u 1 zákona. Odvolací soud otázky, zda došlo k příhodě v dopravě, vůbec neřeší. Právní názor procesního soudu nelze však v této všeobecnosti sdíleti. Příhodou v dopravě ve smyslu zákona o ručení železnic jest rozuměti každou úchylku od normálního provozu, aniž by se při tom nutně předpokládalo, že byla způsobena jen porušením zákona, instrukcí nebo jinakých předpisů. Rozhodny budou vždy okolnosti, zda opatření, jež měla zabrániti úrazu při spouštění závor, vyhovovala místní potřebě se zřetelem k povaze půdy a vzdálenosti zábran od stanoviště, z něhož jsou obsluhovány, tak aby vyhověno bylo zásadnímu požadavku, vyslovenému také v §u 17 cís. nař. ze dne 16. listopadu 1851, čís. 1 na rok 1852 ř. zák., dle něhož má dráha použiti všech prostředků, které věda a zkušenost skýtají, by bylo zabráněno neštěstí. Nutno zejména uvažovati o tom, zda stačilo opatření zábran tak zv. Star-reflektory a zda nebylo třeba ještě zařízení jiného, jmenovitě zvonkového, když stanoviště, z něhož závory byly obsluhovány, jest vzdáleno od silnice 45·8 m, silnice sama pak měří 6·50 m, takže vzdálenější strana silnice od onoho stanoviště, po němž přece také povozy mohou jeti, jest vzdálena již 52·3 m. Procesní soud přihlíže k výnosu ministerstva železnic ze dne 28. července 1915, čís. 25.673 má za to, že, opatřivši zábrany tak zvanými Star-reflektory, vykonala železnice, čeho bylo třeba k zabezpečení pasantů. Při tom však přehlíží, že Star-reflektory působí teprve tehdy, když závory jsou již zavřeny (posudek znalce) a to vlivem světla blížícího se vozidla, kdežto jinak, pokud jsou zdviženy, zůstávají závory vůbec neosvětleny. Nelze tedy

reflektory ty pokládati za dostatečné opatření proti úrazu při spouštění závor a o to tu jde. Poněvadž, jak zjištěno, zábrany samy osvětleny nebyly a také zvonkového zařízení se nedostává, byla tím pasantům odňata možnost, by za tmy závory, zejména při jich spouštění, vůbec mohli pozorovati a bylo zůstaveno jen vzdáleným obsluhovatelům závor, by oni sami se přesvědčili, zda je cesta volná. A tu již ze zjištění procesního soudu, že obsluhovatel závor přesvědčuje se nejen rozhledem, nýbrž i poslechem, zda není překážek, nasvědčuje tomu, že rozhled sám vždycky nestačí, patrně za tmy při husté mlze neb vánici, zvláště, byl-li by blížící se povoz jen slabě osvětlen aneb jde-li jen chodec, který pravidelně světla neužívá a použiti není ani povinen. Uváží-li se k tomu, že při větším množství napadlého sněhu může selhati i poslech, jest zřejmo, že ani kontrola obsluhovatele závor není dostatečnou zárukou k zabránění úrazu. Za těchto okolností nutno tedy považovati spouštění závor, jímž přivoděn byl žalobcův úraz, za tmy za příhodu v dopravě, poněvadž se nedostávalo zařízení k bezpečnému, tedy normálnímu provozu nezbytného, domněnka §u 1 cit. zák. jest plně účinnou a dráha zásadně ručí za úraz, jejž žalobce utrpěl. Dle toho, co bylo uvedeno, sbíhalo by se však s ručením dráhy také zavinění a tudíž ručení žalobcovo na tomto úrazu (§ 1304 obč. zák.), neboť dle zjištění procesního soudu nebyl žalobcův povoz opatřen světlem, což nejen že se příčilo ustanovení §u 9 zákona ze dne 15. června 1866, čís. 47 ř. zák., ale bylo tím závažnějším opomenutím, poněvadž žalobce, jsa znalým poměrů a věda, že vlak ještě nepřejel, jak rovněž bylo zjištěno, riskoval za tmy s neosvětleným vozidlem jízdu přes koleje. Za tohoto stavu věci nebylo důvodu, aby konána byla ještě další šetření, poněvadž zjištění procesního soudu poskytují dostatečný podklad ku právnímu posouzení věci, a bylo proto rozhodnouti jak se stalo.

Čís. 4555.

Rodiče jsou povinni, třebas dcera žádala za zřízení nebo doplnění věna teprve později, vyhověti této žádosti podle stavu majetku v době sňatku dcery.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1925, R I 9/25.)

Žádost dcery, jež se provdala v roce 1903, za doplnění věna o b a n i ž š í s o u d y zamítly, r e k u r s n í s o u d z těchto d ů v o d ů: Podle §u 1220 obč. zák. jsou rodiče nevěsty povinni, dáti jí při sňatku věno přiměřené jejich stavu a jmění, nemá-li nevěsta k tomu jmění vlastního; podle §u 1223 obč. zák. nevěsta, jež své věno, totiž věno, jaké jí v době sňatku náleželo dle stavu a jmění rodičů, již obdržela, není oprávněna žádati nové věno. Rodiče jsou povinni již při prvém provdání se své dcery dáti jí přiměřené věno; v této době nárok vzniká a stává se splatným. Neobdrží-li dcera hned v této době buď žádaného věna, nebo neobdrží-li ho v přiměřené výši, neztrácí tím sice zákonného nároku na věno nebo na doplnění věna, ale původní rozsah dotační povinnosti rodičů se nezmění postupem času. Rodiče jsou tudíž, i když dcera žádá za zřízení neb doplnění věna teprve později, povinni vyhověti této žádosti, podle stavu a majetku v době sňatku dcery. Z pojmu věna, jakož i z citovaného již ustanovení §u 1218 obč. zák. vyplývá, že pro vyměření věna směrodatným jest jednak manželův stav v době sňatku, jednak jmění osoby věnem povinné v čase, kdy dcera, zřízení nebo doplnění věna požadující, se provdala. Názor stěžovatelky, že rozhodným jest stav jmění v době podání návrhu žadatelky, jest mylným, neboť stav jmění matky žadatelčiny v době podání návrhu byl by rozhodným pouze tehdy, kdyby se tato odvolávala na svoji nemožnost věno zříditi. V tom případě slušelo by dle §u 1221 obč. zák. vyšetřiti jmění osoby povinné v době podání návrhu a dle toho věno vyměřiti. Posléze citované ustanovení zákona má na mysli, by pro případ zhoršení se majetkových poměrů rodičů nevedlo vymáhání věna k hospodářské zkáze rodičů, jak též vyplývá z rozhodnutí nejvyššího soudu, jehož se stěžovatelka dovolává. Správnosti vysloveného názoru nasvědčuje též rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 7. července 1920 Rv I 402/20 čís. sb. 572. V dalším vyvodil rekursní soud ze zjištěných skutečností, že věno dané navrhovatelce v době sňatku bylo přiměřeným.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Proti srovnalým usnesením nižších soudů lze podati dovolací rekurs k nejvyššímu soudu pouze z důvodů patrné protizákonnosti, zmatečnosti řízení, neb rozporu se spisy (§ 16 nesp. pat.). Stěžovatelka vytýká, že usnesení rekursního soudu zřejmě odporuje zákonu (předpisu §u 1221 obč. zák.) proto, že nebyly vyšetřeny a zjištěny okolnosti rozhodné pro výši věna. Vytýká tudíž vadnost dosavadního řízení a tím i jeho zmatečnost, totiž nedbání zásad řízení nesporného, stanovených v §u 2 odstavec druhý čís. 4 a 5 nesp. pat. Dovolací soud sdílí však plně právní náhled rekursního soudu, na jehož správné vývody se poukazuje a nepokládá řízení za neúplné pro nepředsevzetí soudního odhadu, poněvadž zákonem předepsáno není, nýbrž naopak má soud šetrným způsobem zjistiti majetek rodičů k dotaci povinných a to se stalo.

Čís. 4556.

Lhůta k dovolání čítá se od doručení rozsudku odvolacího soudu právnímu zástupci zřízenému pro řízení opravné, třebas pro řízení v prvé stolici byl zřízen jiný právní zástupce. Lhostejno, že právní zástupce seznal obsah napadeného rozsudku již dříve jiným způsobem.

Spoluvlastníci mohou se domáhati žalobou rozdělení společné nemovitosti na dva rovnocenné byty a přenechání jednoho bytu k výhradnému bydlení. Nejde tu o »důležitou změnu« společné věci. Rozdělení bytů nelze ponechati teprve řízení exekučnímu.

Vyrovnávací dlužník nepozbývá způsobilosti ku sporu.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1925, Rv I 1555/24.)

Žalobci jako vlastníci ideální polovice velkostatku a zámku S., domáhali se na žalovaném jako vlastníku druhé ideální polovice, by jim přepustil k obývání místnosti v zámku S., které by jakostí i plošnou výměrou rovnaly se místnostem, jichž sám používá a které by soud rozsudkem žalobcům přiznal, tvrdíce, že místnosti jimi až dosud užívané (od srpna 1922, kdy se stali spoluvlastníky jedné polovice zámku), jsou jak co do jakosti méněcenné, tak co do plochy menší než jsou místnosti používané žalovaným (již od roku 1913). Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, určiv podrobně, které místnosti jest žalovaný povinen přepustiti žalobci. Odvolací soud žalobu zamítl. K odvolacímu důvodu zmatečnosti odvětil toto: Odvolání pokud vytýká zmatečnost, nelze přiznati oprávněnosti. Vyrovnávací řád nezbavuje dlužníka procesní způsobilosti (§ 1 c. ř. s.), neboť neobsahuje ustanovení, že by dlužník nebyl oprávněn vlastním jménem spor vésti pokud se týče, že by k vedení sporu, zahájeného již před vyrovnávacím řízením, měl zapotřebí svolení vyrovnávacího správce. Dle §u 8 vyrovn. řádu potřebuje dlužník toliko ku jednáním, která nenáležejí k obyčejnému provozování obchodu, svolení vyrovnávacího správce. Z tohoto ustanovení nelze nikterak dovozovati, že by žalobce, o jehož jmění zavedeno bylo dne 24. září 1923 vyrovnávací řízení, neměl způsobilosti k vedení projednávaného sporu, to tím méně, když jde o uplatnění nároku, opírajícího se o poměr spoluvlastnický.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by po případném dalším jednání znovu rozhodl.

Důvody:

V ohledu formálním dlužno k vývodům dovolací odpovědi o včasnosti dovolání předeslati toto: Žalobci zastoupeni byli v prvé stolici notářem, jehož plná moc ze dne 25. května 1923 omezena byla výslovně jen na řízení v prvé stolici. Ve druhé stolici zastoupeni byli žalobci advokátem, jak to § 463 odstavec druhý c. ř. s. předpisuje. Plná moc advokátova ze dne 1. června 1924 zní výslovně pro řízení ve druhé a třetí stolici. Rozsudek odvolacího soudu měl tedy býti doručen podle §u 93 odstavec prvý c. ř. s. advokátovi a nikoli notáři. Doručení advokátovi stalo se teprve 15. září 1924, takže dovolací spis, daný na poštu dne 29. září 1924, podán byl včas (§ 464 odstavec prvý c. ř. s. a § 89 org. zák.). Okolnost, že advokát seznal obsah rozsudku odvolacího soudu již dříve ze spisů, je podle §u 464 odstavec druhý c. ř. s. nerozhodna. Ve věci samé nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že se žalobci nemohou domáhati rozdělení zámku na dva rovnocenné byty a přenechání jednoho bytu k výhradnému bydlení, poněvadž by prý tím bylo porušeno právo žalovaného spoluvlastníka na spoluužívání celého nerozděleného zámku a každé jeho části. Nesprávnost tohoto názoru plyne již z jeho důsledků, jež odvolací soud shrnuje výrokem, že žalobci mohou žádati pouze za hmotné rozdělení společného velkostatku nebo za jeho soudní prodej. Nehledíc k tomu, že velkostatek jest zabrán, takže i jeho rozdělení i prodej jsou vázány na svolení Státního pozemkového úřadu, znamenalo by zamítnutí žaloby z tohoto důvodu odpírání soudní ochrany nárokům plynoucím ze spoluvlastnického poměru za trvání tohoto poměru, což jest důsledkem nemožným. Nelze žalobci upříti právo na soudní rozhodnutí o zažalovaném nároku pro dobu, pokud nedojde ke zrušení spoluvlastnictví. Strany rozepře jsou spoluvlastníky velkostatku, každá jednou polovicí, a mají každá právo na polovici všech jeho požitků. Zámek jest příslušenstvím velkostatku a určen k tomu, by jeho vlastníci v něm bydleli. Obývání zámku jest přirozeným užitkem, jejž zámek podle své povahy poskytuje, jiné zužitkování příčilo by se jeho účelu a, hledíc k tomu, že obě strany samy skutečně celý zámek obývají, i souhlasné vůli stran. Podle §u 840 obč. zák. mají býti užitky společné věci zpravidla rozděleny hmotně mezi spoluvlastníky, jen není-li takové rozdělení možné, mají býti prodány veřejnou dražbou. Rozdělení zámku, t. j. jeho užívání a držby, na něž i spoluvlastník nesporně právo má, ovšem jen v poměru k jeho ideálnímu podílu na vlastnictví, tož části podílu tomu odpovídající (§ 833, 834 obč. zák.) na dva byty jest možné, proto přísluší každé straně nárok, by bylo provedeno. Z práva, by užitky byly děleny podle spoluvlastnických podílů, plyne pak oprávněnost žalobního návrhu, aby byl zámek rozdělen na dva byty stejně cenné. Rozdělení všech místností zámku mezi spolumajitele podle poměru jich vlastnických podílů za účelem odděleného bydlení nelze pokládati ani za důležitou změnu společné věci dle §u 834 obč. zák., ani za změnu, kterou by žalobci zasahovali do podílu žalovaného (§ 828 obč. zák.). Spoluvlastnická práva stran budou jím dotčena právě tak málo, jako kdyby celý zámek byl pronajat dvěma nájemníkům. Rozdělení samo závisí na dohodě stran. Nemohou-li se dohodnouti, rozhoduje, poněvadž jde o občanskou právní při (§ 1 j. n.), totiž o sporný nárok spoluvlastníka na užívání společné věci (communi dividundo, avšak pouze co do užívání), řádný soud. Námitky, které žalovaný vznesl v tom směru, že se žalobci zavázali spokojiti se se svým nynějším bytem, jsou neodůvodněny, neplyneť závazek takový ze skutečností jím tvrzených. Okolnost, že předchůdkyně žalobců nic nenamítala proti tomu, by žalovaný užíval sám všech místností, jichž posud užívá, nezrušuje nároku žalobců na rozdělení všech místností rovným dílem, neboť žalovaný sám netvrdí, že by dřívější spolumajitelka byla v té příčině na sebe vzala právní závazek, nebo že by žalobcům takový závazek býval při kupu k převzetí uložen. Pouhá skutečnost, že nárok na nové rozdělení bytů nebyl žalobci učiněn hned po kupu, nepřekáží, by neuplatnili svůj nárok později, zvláště když vydržení práva zapovídacího (§ 1459 obč. zák.) není vůbec namítáno (srv. §§ 362, 1478 obč. zák.). Bylo třeba zabývati se otázkou, zda neměl nárok na nové rozdělení bytů býti uplatněn řízením nesporným. Nejvyšší soud uvážil, že jde o spor zájmů čistě soukromoprávních, při němž nejde o osoby stojící pod zvláštní ochranou zákona, ani o zájmy veřejné, že takové spory mají býti vyřizovány zásadně pořadem práva, dále že dle §u 1 nesp. říz. má soudce v tomto řízení zakročovati jenom tam, kde mu to zákon ukládá, že však v tomto případě není předpisu, který by žalobcův nárok výslovně odkazoval na cestu nespornou, a pokládá proto

pořad práva za přípustný. Zvláště nejde o případ §u 834 obč. zák., při němž ovšem zákon, odkazuje strany na soudce, myslí soudce nesporného. V žalobě neučinil žalobce přesného návrhu na nové rozdělení bytů, nýbrž ponechal to soudnímu rozhodnutí. Zásadně nelze proti tomu nic namítati, neboť takové formulování návrhu žalobního vyhovuje povaze věci, podléhající volnému uvážení soudu. Avšak, i kdyby se to za vadu pokládalo, byla to jen vada formální (§ 226, odstavec prvý c. ř. s.), jež dle §§ 84 a 85 c. ř. s. napravena býti mohla, kteráž náprava však odpadá, když žalobci spokojili se s rozdělením, jež učinil prvý soudce a jímž proto opravovací řízení bezpředmětným se stalo. Bylo by jen otázkou, nemělo-li rozdělení bytů býti vyhraženo exekučnímu řízení dle obdoby §u 351 ex. ř., než právě proto, že pro případ náš podobného předpisu není, nelze v tom shledávati žádné závady, když se rozdělení určilo rozsudkem, takže případná exekuce by se vedla přímo dle §u 349 ex. ř., což jest pro věc zajisté nejvhodnější. V odvolacím řízení s hlediska §u 405 c. ř. s. žalovaným učiněná výtka, že mu bylo prvním soudem uloženo o d e v z d á n í místností, kdežto žalobce se domáhá jen jejich p ř e p u š t ě n í, jest bez významu, neboť smysl obou slov v užité souvislosti jest stejný. Že ani řízení ani rozsudek prvního soudu netrpí zmatečností, bylo odvolacím soudem správně rozhodnuto a odůvodněno, rovněž byla jím správně vyvrácena námitka nedostatku aktivní legitimace.

Čís. 4557.

Lze se domáhati i vydání soukromé listiny, která, nevyhovujíc předpisům §u 294 c. ř. s., nemá průvodní moci, ale jejíž vydání jest odůvodněno předpisy §u 304 čís. 3 c. ř. s. a čl. XLIII uv. zák. k c. ř. s. K pojmu společné listiny ve smyslu posledního odstavce §u 304 c. ř. s. Provisní knihu nelze pokládati za listinu společnou.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1925, Rv I 1643/24.)

Žalobce koupil od žalovaného závod, jejž vedl dále pod dosavadní firmou V. A. S. Žalovaný cestoval po té pro firmu a měl nárok na 20% provise z čistého zisku obchodů jím uzavřených. Tvrdě, že žalovaný vedl si zvláštní knihu, do níž zapisoval uzavřené obchody, domáhal se na něm žalobce vydání této knihy. Žaloba byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Dovolatel vidí dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. v tom, že soud odvolací provisní knihu žalovaného, o jejíž vydání se žalobci jedná, neshledává vůbec soukromou listinou, z toho důvodu, že nikým není podepsána. Soud dovolací nesdílí tento názor soudu odvolacího, neboť nemůže býti pochybnosti, že dle §u 304 čís. 3 c. ř. s. (dle čl. XLIII uvoz. zák. k c. ř. s.) žalobce domáhati se může vydání soukromé listiny, která, nevyhovujíc předpisům §u 294 c. ř. s., sice průvodní moci tam uvedené nemá, jejíž vydání však ve smyslu oněch zákonných předpisů jest odůvodněno. Jeví se proto v tomto směru dovolání žalobcovo důvodným. Jiná jest otázka, zda provisní knihu žalovaným vedenou a dle jeho tvrzení totožnou se zápisníkem, který při svém výslechu jako strana soudu předložil, považovati lze za listinu společnou. Otázku tuto zodpověděly oba nižší soudy záporně a soud dovolací shledává tento jejich právní názor správným. Civilní řád soudní nedefinuje pojmu listiny společné. Dle posledního odstavce §u 304 c. ř. s. nemůže býti pochybnosti, že při listině společné jednati se musí o listinu, jejíž obsah činí ji způsobilým důkazním prostředkem pro obě strany, buď, že listina ve prospěch obou stran byla zřízena (závěť, zavazující prohlášení obou stran, prvopis rozhodčího nálezu a pod.), nebo že jde tu o listinu, obsahující úpravu právních poměrů obou stran (kupní smlouvy, soudní rozhodnutí o společných nárocích a pod.). Provisní kniha, jejíž vydání se žalobce na žalovaném v tomto sporu domáhá, nemá dle své podstaty ani jedné ani druhé z oněch náležitostí, které by ji činily společnou listinou ve smyslu §u 304 čís. 3 c. ř. s. Žalovaný nebyl k jejímu vedení ani po zákonu povinen, ani smluvně zavázán, a kdyby byl této knihy vůbec nevedl, neporušil by nějaké své povinnosti vůči firmě V. A. S., a táž byla by musila provisi, žalovanému příslušející, dle svých obchodních knih, k jejichž vedení jako protokolovaná firma byla povinna, vypočísti, po případě jiným od zápisek žalovaného neodvislým způsobem zjistiti. Pakliže firma V. A. S. tímto způsobem své obchodní knihy nevedla, a výši provise žalovanému příslušející ani jinak zjistiti nemůže, nestávají se proto soukromé zápisky žalovaného společnou listinou ve smyslu §u 304 čís. 3 c. ř. s. Není-li však provisní kniha, jejíhož vydání žalobce na žalovaném se domáhá, listinou společnou ve smyslu §u 304 čís. 3 c. ř. s., jest rozhodnutí soudu odvolacího, zamítající vydání této knihy, ať již táž jest se zápisníkem žalovaným při jeho výslechu jako strana předloženým totožná, čili nic, správným.

Čís. 4558.

Dopravní řád železniční.

Byla-li škoda (obecná obchodní hodnota zboží) dle §u 88 žel. dopr. ř. vyjádřena v Kč, a placena v jugoslávských dinarech, jest dráha povinna nahraditi poškozenému škodu, jež mu vznikla tím, že nebylo placeno v den reklamace, nýbrž později, kdy kurs dinaru značně poklesl.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1925, Rv I 1785/24.)

Žalující firma odeslala dne 22. prosince 1920 zboží do Záhřeba. Při dojití do stanice určení byl zjištěn úbytek zboží, čímž vznikla žalobkyni škoda v nesporné výši 4738 Kč. Žalující firma reklamovala v září 1921 škodu u ředitelství jugoslávských drah, jež škodu uznalo a nahradilo žalobkyni dne 23. července 1923 2013'60 dinarů, vzavši za základ přepočítací kurs ku dni 22. prosince 1920 (odeslání zboží). Žalující firma

domáhala se na čsl. železničním eráru rozdílu mezi kursem dinaru a Kč v den výplaty (23. července 1923) a v den odevzdání zboží dráze (22. prosince 1920), ježto 2013·60 dinarů v den výplaty vzhledem k mezitímnímu poklesu kursu dinaru činilo pouze 742 Kč. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Ohledně zažalovaných 3996 Kč 59 h opustila žalovaná strana v dovolání názor, hájený v první a druhé stolici, že jugoslavské dráhy měly právo škodu, vzniklou částkou 4738 Kč na zboží, odeslaném dne 22. prosince 1920 z Prahy do Záhřebu, zaplatiti v dinarech dle kursu v den odeslání zboží bez ohledu na to, že platily teprve 23. července 1923, kdy kurs dinaru hluboko poklesl, ale tvrdí, že se přepočítání mělo státi dle kursu v den reklamace, totiž na počátku září 1921, kdy kurs dinaru byl sice nižší než v prosinci 1920, ale přece značně vyšší než v den skutečného placení. Ani tomuto názoru žalované strany nelze přisvědčiti. Zdejší rozhodnutí, jichž se žalovaná strana dovolává ku podpoře názoru nyní hájeného, byla vydána ve sporech podstatně rozdílných, vztahují se totiž vesměs na případy, kdy škoda byla vyjádřena v cizí měně s tendencí trvale klesající a měla býti placena v československých korunách. Pro strany by bylo v takovém případě výhodné, aby přepočítání se stalo dle nejlepšího kursu cizí měny, totiž ke dni skutečného placení náhrady. Rozhodnutí, že se přepočítání má v takovém případě státi podle kursu v den reklamace, jest odůvodněno zákonným předpisem čl. 336 obch. zák., že se přepočítání má státi ke dni splatnosti dluhu, neboť závazek dráhy k náhradě škody stane se dospělým teprve reklamací. Přepočítáním částky vyjádřené v cizí, klesající měně, na československé koruny, byla hodnota nároku ustálena, takže další pokles cizí měny neměl již na ni vlivu. V projednávaném případě nejde o dovoz, nýbrž o vývoz zboží, škoda jest vyjádřena v korunách československých, placena byla v dinarech. I když jugoslavské dráhy byly oprávněny platiti v domácí měně podle kursu v den reklamace, podané počátkem září 1921, byly povinny platiti hned. Kdyby tak byly učinily, byla by žalující strana obdržela plnou vnitřní hodnotu celé v československých korunách požadované částky, jelikož však bylo placeno až 23. července 1923, kdy kurs dinaru hluboko poklesl, utrpěla prodlením dráhy mimo pravidelnou škodu vznikající opožděným placením, jež se nahražuje dle §u 1333 obč. zák. úrokem z prodlení, ještě další škodu kursovním znehodnocením částky, vyplacené jí v dinarech. Tato další škoda spočívá právě v rozdílu mezi požadovanou a uznanou částkou 4738 Kč a onou částkou v československých korunách, která se rovnala vyplacené částce 2063·13 dinarů v den skutečného placení, totiž 23. července 1923. Dráha jest povinna nahraditi straně i tuto škodu, neboť zavinila ji prodlením v placení, pročež posoudily nižší soudy správně rozepři po právní stránce, když peníz placený v dinarech přepočetly na československé koruny podle kursu v den skutečného placení a odsoudily žalovanou stranu ku zaplacení nedoplatku takto vypočteného.

Bylo-li smluveno zapravení dluhu ve splátkách pod ztrátou lhůt a dány na jednotlivé splátky směnky, nebyl založen nový samostatný směnečný dluh, nýbrž jde o jednotný původní starý dluh. Ustanovení §u 1416 obč. zák. nelze tu použíti. Částečné splátky jediného dluhu jest započísti na onu část věřitelovy pohledávky, která je méně dobře anebo vůbec není zabezpečena.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1925, R II 6/25.)

Žalovaná uzavřela se žalobcem smír toho obsahu, že se zavázala, zaplatiti mu dlužných 45.000 Kč ve čtvrtročních splátkách po 5.000 Kč, počínajíc 1. červnem 1923, pod ztrátou lhůt, a k zajištění dala žalobci pět nevyplněných směnek. Když splátka ku dni 1. června 1924 nebyla včas zapravena, byly směnky vyplněny se splatností 26. června 1924. Dne 27. června 1924 zapravila žalovaná právnímu zástupci žalobcovu 5.000 Kč, načež žalobce zažaloval celkem pouze 4 směnky po 5.000 Kč. Ve sporu, o nějž tu jde, ponechal procesní soud prvé stolice platební příkaz na 5.000 Kč v platnosti, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a odkázal věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl, a uvedl mimo jiné v důvodech: Odvolací soud nesdílí právního názoru prvního soudu, že v době, kdy zaplacena byla částka 5.000 Kč, bylo již o zaplacení celého dluhu 25.000 Kč upomenuto a že dle právního poměru, jaký byl mezi stranami, celý dluh 25.000 Kč dlužno považovati za dluh nedílný. Pro otázku, jak použiti §§ 1415 a 1416 obč. zák., jest rozhodným jedině stav věci v době, kdy byla podána tato směnečná žaloba, t. j. den 26. června 1924. Tohoto dne byla dle nepopřeného zjištění prvního soudu podána jedině tato žaloba, na základě které pak ještě téhož dne byl vydán směnečný příkaz platební. Žalobu z ostatních čtyř směnek, z nichž každá zněla na 5.000 Kč, zamítl sborový soud pro věcnou nepříslušnost. Dne 27. června 1924 došla právního zástupce žalobcova částka 5.000 Kč, která byla dne 25. června 1924 zaplacena na jeho konto u poštovní spořitelny. Teprve potom zažaloval žalobce u okresního soudu z oněch 4 směnek pouze 3, směnku čtvrtou však vyloučil s ohledem na ono placení. Názor prvního soudu, že celý dluh žalované 25.000 Kč dlužno považovati za dluh jednotný, nemá podkladu. Toho v první stolici netvrdila žádná strana a to neplyne ani ze svědecké výpovědi Dra B-a. Naopak vydáním pěti směnek vzniklo pět samostatných nároků směnečných. Všech pět bylo splatných dne 26. června 1924. Dle posledního odstavce §u 1416 obč. zák. dlužno odečísti onen kapitál, jehož placení bylo již upomenuto, anebo který jest dlužníku nejtíživějším. A to byla právě tato pohledávka, neboť ona byla jedinou pohledávkou žalobcovou, jejíž placení bylo dne 26. června 1924 upomenuto, t. j. byla jediná zažalovanou pohledávkou a mimo to vznikl pro tuto pohledávku ještě téhož dne (ovšem podmíněný) exekuční titul, totiž směnečný rozkaz platební.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

Soud první stolice zjistil, že žalovaná se zavázala žalobci zaplatiti 45.000 Kč ve ¼ročních splátkách po 5.000 Kč pod ztrátou lhůt, že k zajištění těchto 45.000 Kč byly dány nevyplněné směnky, že pátá splátka v den splatnosti nedošla, a že proto všech zbývajících 5 směnek znějících na 25.000 Kč se stalo splatnými. Tato zjištění nedoznala v řízení druhé stolice změny, neboť, pokud odvolání žalované strany uplatňovalo i nesprávné ocenění důkazů, bylo odvolacím soudem uznáno za bezpodstatné. Z těchto zjištění vychází zřejmě, že šlo o jednotný dluh žalované strany původně 45.000 Kč a že směnkami nebyly založeny samostatné dluhy směnečné, nýbrž že jimi mělo býti jen usnadněno rychlejší vymáhání zbytkové pohledávky. Jednotnosti dluhu nasvědčuje také okolnost, že pro případ nedodržení ujednaných, směnkami zajištěných splátek byla smluvena ztráta lhůt, takže se jejich nedodržením stal celý nezaplacený zbytek dluhu splatným zase celý jako dluh jednotný bez ohledu na rozdělení jeho částky na několik směnek za účelem jeho zajištění. Tomu nevadí, že směnečné žaloby o zaplacení čtyř z těchto směnek po 5.000 Kč sborovým soudem prvé stolice byly odmítnuty, protože prý jde o samostatné směnečné nároky podléhající podle jejich hodnoty příslušnosti okresního soudu. Za jedno není toto rozhodnutí vydané v jiném sporu pro spor tuto projednávaný směrodatným a mimo to jest něco jiného otázka, zdali lze několik nároků z různých zevně zcela samostatných směnek spojiti podle §u 227 c. ř. s. v téže žalobě, a něco jiného jest otázka, zdali nárok, k jehož zajištění tyto směnky byly dány, v poměru mezi původními stranami je jednotným. Je proto názor soudu druhé stolice, že žalobcova pohledávka proti žalované o 25.000 Kč nebyla nedílná, správně jednotná, mylným. Jde-li však o jednotnou a tudíž o jedinou pohledávku, nebylo důvodu použiti zásady §u 1416 obč. zák., která předpokládá několik samostatných dlužných položek, ale nevztahuje se na částečné splátky jediného dluhu. Ty je podle požadavků úvěrového styku a samozřejmého úmyslu věřitele splátky povolivšího započísti na onu část jeho pohledávky, která je méně dobře aneb vůbec není zabezpečena, v tomto případě tudíž na onu část, která ještě nebyla ani zažalována. Nelze-li podle toho míti za to, že splátka, které se žalovaná dovolává, se stala na zažalovanou směnku, je pro tento spor bez právního významu, zdali tato byla přijatelkyni včas předložena k placení, neboť nebylo ani tvrzeno, že by dlužnice dluh byla ihned po doručení žaloby zaplatila (srovn. rozhodnutí čís. 1718 sbírky n. s.) a je dále bez významu, zdali odpovídá vůli stran, že splátka byla složena na konto Dr. B-a u poštovní spořitelny. Není proto při správném posouzení věci třeba, doplniti řízení ve směrech soudem druhé stolice naznačených, nýbrž lze ve věci samé rozhodnouti i bez nich.

Čís. 4560.

Jde o zjištění skutkové, nikoliv právní posouzení, vyslovily-li nižší soudy nejen na základě listin, nýbrž i výpovědí svědků, že šlo o zástavu, nikoliv o zajišťovací převlastnění.

Zříditi zástavní právo připevněním známek lze i tehdy, je-li skutečné odevzdání sice technicky možným, ale bylo by dle okolností případu spojeno s velikými obtížemi. Známka musí býti tak uzpůsobena, by každý třetí, šetře obyčejné opatrnosti, mohl zastavení lehce poznati. Nestačí oznámky, že se převádí vlastnictví.

Na zjištění odlučovacího práva lze jen tehdy žalovati, jde-li o věci náležející do úpadkové podstaty.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, R I 7/25.)

Žalobě banky B., domáhající se na úpadkové podstatě firmy uznání práva odlučovacího ohledně řady strojů (součástek strojů) procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci a doplně řízení, znovu rozhodl. Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a vrátil mu věc, by o ní dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud zrušil s výhradou právní moci (§ 519 čís. 3 c. ř. s.) rozsudek soudu první stolice pro neúplnost řízení jedině z toho důvodu, že třeba vyšetřiti a zjistiti, které z předmětů v seznamu A. uvedených a do zástavy prý daných, opatřeny byly známkami o zastavení a které nikoliv. Právem vytýká rekurs žalované strany odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení věci z toho důvodu, že ona skutečnost přišla by v úvahu teprve v poslední řadě a že pro rozhodnutí sporu jsou předem jiné skutečnosti podstatny. Žalující banka uplatňuje vůči žalované úpadkové podstatě t. zv. právo odlučovací podle §u 11 (1), 48 a 111 (2) konk. ř., které prý zůstalo nedotčeno vyhlášením úpadku a které prý správce úpadkové podstaty popírá. Jde o žalobu určovací, třebaže žalobní prosba oděna jest ve formu žaloby o uznání, a jde o určení práva odlučovacího, třebaže žaloba směšuje zástavní právo se zajišťovacím převodem vlastnictví, což jasně vidno z toho, že se opírá jen o zřízení zástavy a že neuplatňuje právo vylučovací. Oba nižší soudy zjistily souhlasně, že stranám při sjednání smlouvy šlo výhradně jen o zřízení a nabytí práva zástavního a nikoliv o převod vlastnictví k cíli zajištění. V tomto směru jde o zjištění skutkové, kterým jest dovolací soud vázán, takže vývody rekursu, pokud toto zjištění napadají, jsou nepřípustným brojením proti hodnocení průvodů, jimž se dovolací soud obírati nemůže. Nezáleží na tom, že odvolací soud tvrdí v důvodech proti spisům, že v dopisech mluví se již jen o zastavených věcech, kdežto se v nich ve skutečnosti mluví opětovaně také o přenesení věci do vlastnictví, neboť shora zmíněné zjištění učinily nižší soudy nejen na základě listin, nýbrž také celé řady svědeckých výpovědí, tedy na základě celého jednání a dokazování podle §u 272 c. ř. s. Odlučovací právo, které žalobkyně uplatňuje a které o smluvní právo zástavní opírá, předpokládá, že žalobkyně na předmětech uvedených v seznamu A. nabyla zástavního práva před úpad-

kem (§ 11 (1) konk. ř.) a to v takové době a takovým způsobem, že by námitkou uplatněný odpůrčí nárok ve smyslu §§ů 28, 30 a 31 konk. ř. nebyl odůvodněn. Břemeno průvodní o nabytí práva zástavního stíhá žalobkyni. Ke skutečnému nabytí práva zástavního nestačila však jen smlouva zástavní — jako důvod — nýbrž bylo třeba také odevzdání zastavených předmětů (§ 1368 obč. zák. a §§ 451, 452 obč. zák.). V tomto směru právem vytýká rekurs odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení věci. Že by šlo o příslušenství továrny, netvrdila žádná strana; jde tedy o samostatné věci movité. Takové věci musí zástavní věřitel po pravidle vzíti do uschování (§ 451 obč. zák.) a jen výjimkou možno i movité věci odevzdati do zástavy jedním ze způsobů uvedených v §u 452 obč. zák., z nichž pro tento případ v úvahu přichází jen odevzdání připevněním známek. Tento výjimečný předpis dlužno tedy vykládati přísně, protože to žádá bezpečnost právního obchodu a protože takového způsobu odevzdání do zástavy bylo by možno zneužívati. Připevnění známek jest podle §u 452 obč. zák. přípustno jen tehdy, když »movité věci nepřipouštějí hmotného odevzdání z ruky do ruky«. Protože však těžko lze si představiti případ, kde by bylo technicky nemožno odevzdati movitou věc věřiteli do uschování, dlužno sem zajisté počítati také případ, kde by skutečné odevzdání bylo sice technicky možným, ale bylo by spojeno s velikými obtížemi. Rozhodnutí o tom bude otázkou jednotlivosti případu. Ale v takovém případě jest pak připevnění známek nejen pouhou opatrností, jak by se mohlo zdáti z poslední věty §u 452 obč. zák., nýbrž jest podmínkou vzniku práva zástavního, protože má býti rovnocenné s převzetím movitých věcí do uschování. Musí tedy býti známka tak uzpůsobena, aby každý třetí při zachování obyčejné opatrnosti zastavení lehce mohl poznati. V projednávaném případě přes námitky žalované strany nezabývaly se nižší soudy otázkou možnosti odevzdání věcí z ruky do ruky. Již zběžný pohled do seznamu A. a do souhlasného s ním rozsudkového nálezu procesního soudu poučuje, že největší část předmětů tam uvedených dopouští odevzdání z ruky do ruky a do úschovy věřitelovy (na př. šrouby, kovadlina a jiné ruční nástroje, psací stroj, mikroskop, rýsovací stůl a stoly vůbec, decimální váha, stolní váha, skříně, lavice atd.). Pokud tedy odevzdání těchto věcí z ruky do ruky bylo možným, nenabyla na nich žalobkyně zástavního práva pouhým připevněním známek anebo jen pouhým dotknutím se jich a prohlášením jich za zastavené. Pokud pak jde o ostatní věci, které by snad hmotného odevzdání nepřipouštěly a na kterých byly připevněny známky o vlastnictví, nenabyla na nich žalobkyně zástavního práva rovněž, protože známky neodpovídaly předpisu zákona. Podle zjištění nižších soudů zněly známky na strojích připevněné doslovně: »Ausschliessliches Eigentum der B. Bank.« Teprve 23. září 1922 byly připevněny kovové destičky s nápisem: »Verpfändet an B. Bank laut Protokolles vom 23. September 1922.« Nelze sdíleti názor odvolacího soudu, že stačily i takové známky s nápisem »Eigentum«, neboť — jak již řečeno — nutno vykládati předpis §u 452 obč. zák. jakožto výjimku z pravidla přesně a musí tedy použito býti takových známek, ze kterých každý o zastavení lehce může zvěděti. Jest ovšem pravda, že právo vlastnické jest širšího a pronikavějšího obsahu než právo zástavní a že obojí právo jest právem věcným, ale přes to nelze říci, že známky s nápisem »Eigentum« nahražovaly známky s nápisem »Verpfändung«, neboť zákon žádá, aby takové známky, které jsou určeny k informaci cizích osob, odpovídaly pravdě, což jest z §u 427 obč. zák., kde jest řeč o vlastnictví, a z §u 452 obč. zák., kde jest řeč o zastavení, zjevno, takže předstíráním práva vlastnického tam, kde podle zjištění nižších soudů bylo míněno jen právo zástavní, nebylo vyhověno předpisu zákona a nebyly s takovým označením spojeny zákonné účinky. S hledisek shora uvedených není tedy třeba zjišťovati, zdali u svršků, které připouštěly odevzdání do uschování, byly vůbec nějaké známky připevněny, a u strojů, které snad takového odevzdání nepřipouštěly, známky s nápisem »Ausschliessliches Eigentum der B. Bank«. V tom směru netřeba řízení doplňovati. Míní-li však odvolací soud, že mezi předměty seznamu A. byly také předměty, které nedopouštěly odevzdání z ruky do ruky a které byly opatřeny známkami o zastavení, nutno ovšem přenechati jeho posouzení, pokud v tomto směru pokládá doplnění řízení za potřebné. Pro případ doplnění bylo by však hleděti také k námitce úpadkové podstaty a dosud nižšími soudy neřešené, že ze seznamu A. není vidno, zdali všechny a které předměty do úpadkové podstaty náležejí, neboť úpadková podstata nebo její správce mohou býti na zjištění odlučovacího práva žalováni jen tehdy, jde-li o součástky úpadkové podstaty. Jinak chyběla by žalované straně pasivní legitimace ke sporu a žalující straně chyběl by zájem na určení odlučovacího práva proti úpadkové podstatě (§ 228 c. ř. s., viz také Bartsch-Pollak str. 340 k §u 44 konk. ř. a str. 381 pozn. 43 k §u 48 konk. ř.).

Čís. 4561.

Ani mimo úpadek nelze povoliti vklad v pořadí poznámky na základě exekučního titulu.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, R I 12/25.)

Žádosti banky L., by na základě exekučního titulu bylo vloženo zástavní právo v poznamenaném pořadí, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jde o otázku, může-li v poznamenaném pořadí povolen býti vklad jen na základě listiny o dobrovolném zřízení práva zástavního, či také vnucený vklad na základě exekučního titulu. Otázka tato rozřešena byla pro případ, že vlastník nemovitosti ocitl se v úpadku (§ 56 odstavec třetí knih. zák.) plenárním usnesením Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 1923, pres. 1504/23 (uveřejněným pod čís. 3266 sb. n. s.) v tom

smyslu, že na základě exekučního titulu vklad v pořadí poznámky povoliti nelze. I mimo úpadek dlužno však otázku tu ve stejném smyslu zodpověděti. Již z §u 53 odstavec prvý knih. zák. ve znění třetí novely k obč. zák. ze slov »že chce na svou nemovitost zříditi zástavní právo«, jde zřejmě na jevo, že z titulů zástavního práva, vypočtených v §u 449 obč. zák., má § 53 odstavec prvý knih. zák. na mysli jen smluvní právo zástavní a že v pořadí poznámky lze vložiti jen zástavní právo dobrovolně zřízené. Jde to dále na jevo i z §u 56 knih. zák., kde sice teprve v odstavci třetím jest řeč o listině, ale z jehož celého smyslu je viděti, že zákon předpokládá listinu o zřízení práva zástavního také při zápisech podle odstavce prvého a druhého mimo úpadek a že pro případ vyhlášení úpadku na jmění vlastníka nemovitosti žádá jen ještě další náležitosti listiny, kterou i mimo úpadek předpokládá. Jde to konečně na jevo i z účelu poznámky pořadí, která má zajistiti ve prospěchu dlužníka pořad pro příští vklad práva zástavního, by snáze úvěr získal, tedy nikoli ve prospěchu věřitele, který proti vůli dlužníka vnucený vklad práva zástavního si vymůže. Nerozhodno jest, že v tomto případě již knihovní poznámka zajišťovala pořad právě pro pohledávku banky L., nynější to vymáhající věřitelky, neboť touto poznámkou věřitelka ještě zástavního práva nenabyla a k jeho vkladu bylo třeba listiny, vyhovující formou i obsahem předpisům §§ 26, 27, 94 čís. 3 a 4 knih. zák.

Čís. 4562.

I podle §u 8, odstavec třetí, nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 404 sb. z. a n. náležejí na rozhodčí soud pouze spory o výši srážky z přejímací ceny.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, R I 17/25.)

Žalobu Státního obilního úřadu proti Václavu K-ovi o 20.000 Kč soud prvé stolice odmítl, vyhověv námitce nepřípustnosti pořadu práva. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Důvody: První soud opírá své rozhodnutí o § 8 (3) vládního nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 404 sb. z. a n. a o § 1 vládního nařízení ze dne 8. listopadu 1920, čís. 607 sb. z. a n. Jest souhlasiti s názorem stěžovatelovým, že ustanovení § 8 (3) vl. nař. čís. 404/1920, jež přikazuje spory mezi mlýnem, jiným přejímatelem nebo komisionářem na straně jedné a Státním obilním ústavem na straně druhé zvláštnímu soudu rozhodčímu, nelze vykládati samo o sobě, nýbrž jen v souvislosti s ostatními ustanoveními §u 8, do něhož bylo vloženo k doplnění vládního nařízení ze dne 29. července 1919, čís. 434 sb. z. a n., jakož i s ostatními předpisy nař. čís. 404/1920. Nařízení toto uvádí v §§ 1—6 přejímací ceny a příplatky k nim, v §u 7 stanoví, za jakých podmínek jest platiti plnou přejímací cenu, a nařizuje, že učiniti jest přiměřenou srážku při plodinách, jež co do jakosti podmínkám těm nevyhovují. V §u 8 ustanovuje pak rozhodčí soudy (znalecké komise), jež mají rozhodovati ve sporech »o výši srážky té«. V odstavcích 1. a 2. je toto obmezení výslovně vytčeno. V odstavci 3. nepřicházejí sice již slova »o výši srážky«, avšak z celé souvislosti s oběma odstavci předcházejícími a s § 7, pak z toho, že následující odstavec (4) obsahuje zase již ustanovení společná odstavcům (2) a (3), nutno usuzovati, že také odstavec (3) má na mysli jen spory o výši srážky z přejímací ceny. Pro výklad ten mluví i úvaha, že nedalo by se dobře vysvětliti, že by v nařízení, jehož celý ostatní obsah týká se jen stanovení přejímacích cen plodin a sporů o výši srážky, přicházel pojednou jediný odstavec, jenž stanovil by zvláštní příslušnost i pro rozepře z poměrů, jichž nařízení to neupravuje. Také o ustanovení čl. I. § 1 vlád. nař. čís. 607/1920 nelze rozhodnutí prvního soudu opírati, neboť toto nařízení neobsahuje kompetenčních předpisů, nýbrž jen jednací řád pro rozhodčí soud dle §u 8 (3) nař. čís. 404/1920. Jelikož v tomto případě nejde o spor o výši srážky z přejímací ceny, nemají tu místa ustanovení, o něž první soud rozhodnutí své opírá.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pro rozhodnutí otázky, zda jest v tomto případě pořad práva přípustným, je lhostejno, zda byl žalovaný komisionářem Státního obilního ústavu čili nic (§ 15 vyhl. min. pro zásob. lidu ze dne 25. června 1920, čís. 423 sb. z. a n.). Nebyl-li jím — jak tvrdí nyní obě strany, nepřichází předpis §u 8 vládn. nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 404 sb. z. a n. pro zmíněnou otázku vůbec v úvahu. Pakli jím byl, nepřichází onen předpis pro tento spor rovněž v úvahu, protože nejde o spor »o výši srážky z přejímací ceny«, jak rekursní soud správně vyložil. Jen takové spory odkazuje § 8 cit. nař. před znalecké komise (rozhodčí soudy) a uvádí v odst. 1 až 3 jednotlivé právní podměty, mezi nimiž takové spory vzniknouti mohou a to: v odst. (1) spory o výši srážky mezi pěstiteli se strany jedné a obilním ústavem (jeho zmocněncem) se strany druhé; v odst. (2) spory mezi přejímacími orgány obilního ústavu se strany jedné a mezi mlynáři nebo jinými přejímateli zboží se strany druhé; a v odst. (3) spory mezi mlynáři nebo jinými přejímateli nebo komisionáři se strany jedné a Státním obilním ústavem se strany druhé. Tento odst. (3) vyplnil jen mezeru, která byla v dříve platném §u 5 vládního nařízení ze dne 29. července 1919, čís. 434 sb. z. a n., ale nijak nezměnil předmětu rozhodování znalecké komise nebo rozhodčího soudu, kterým byl a zůstal jen spor »o výši srážky« po rozumu §u 7 cit. nař. Jen v takových sporech bylo třeba rozhodčích orgánů, kteří měli odborné znalosti pro posouzení jakosti obilí. Zejména nemínil odst. (3) rozšířiti příslušnost rozhodčích soudů na veškeré spory mezi právními podměty tam vyjmenovanými, třebaže neopakoval slov »o výši srážky«. Vsunutím nového předpisu mezi odstavec (2) a odstavec poslední, který obsahuje společné ustanovení pro všechny předcházející odstavce, bylo jasně naznačeno, že nový odstavec tvoří jen pokračování předcházejících odstavců, by úplně vyčerpal řetěz osob, mezi nimiž ke

sporu o výši srážky dojíti může, a by ustanovil, před který rozhodčí orgán takový spor náleží (viz také rozhodnutí čís. 2202 sbírky n. s.). Nebyl-li žalovaný komisionářem, neplatí pro něho ani odstavec třetí §u 8 cit. nař., neboť »přejímatelem« tam zmíněným nerozumí se přejímací orgán obilního ústavu, nýbrž přejímatel z druhé ruky, jak jest uveden v odst. (2) cit. §u 8. Pokud jde o vládní nařízení ze dne 6. listopadu 1920, čís. 607 sb. z. a n., obsahuje toto jen provedení §u 8 (3) shora citov. nařízení, ale neobsahuje žádného nového kompetenčního předpisu. Že by v zažalovaných 20.000 Kč byly obsaženy také nějaké položky srážkové pro vadnou jakost zboží po rozumu §u 7 cit. nař., netvrdila žádná strana a z přílohy G vychází na jevo, že, pokud v účtu příloha B jest řeč také o rozdílu ceny u obilí, míní se tím účtování vyšších základních cen, nikoli srážky z cen přejímacích.

Čís. 4563.

Do srovnalých usnesení nižších soudů o námitce nepřípustnosti pořadu práva jest dovolací rekurs vyloučen, třebas rekursní soud časové omezení přípustnosti práva blíže formuloval.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, R I 27/25.)

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs do usnesení rekursního soudu, jímž souhlasně s prvým soudem byla odmítnuta žaloba proti obci pro nepřípustnost pořadu práva.

Důvody:

Jest především řešiti otázku přípustnosti dovolacího rekursu ve smyslu §u 528 c. ř. s., jak ji stěžovatel sám nadhazuje. Toto zákonné ustanovení vylučuje další rekurs proti potvrzujícímu usnesení soudu druhé stolice a takovým potvrzujícím usnesením soudu druhé stolice je i napadené usnesení jak svým výrokem, tak i svými důvody. Prvý i druhý soud řeší námitku nepřípustnosti pořadu práva s obou hledisek, v žalobě zaujatých, jak se stanoviska veřejnoprávního, tak se stanoviska soukromoprávního, a oba dospívají v podstatě k témuž právnímu závěru, že v tomto sporu jde o nárok, uplatňovaný proti žalované obci z důvodu, že zanedbala povinnosti, uložené jí v příčině místní policie, a že je tedy přípustnost pořadu práva ustanovením §u 37 čes. ob. zř. do té doby vyloučena, pokud příslušný politický úřad neuznal, že obec je k náhradě povinna. Toto časové obmezení přípustnosti pořadu práva vyslovují oba nižší soudy dle svých důvodů souhlasně, soud rekursní je jenom formelně a pro časové uplatnění nároku zcela bez významu a dle předpokladu obou nižších soudů správně blíže formuluje. Jde tedy o dvě souhlasná usnesení obou nižších soudů, o potvrzující usnesení soudu druhé stolice, proti němuž je další rekurs nepřípustným dle §§ 528 c. ř. s., § 42 odst. 3 j. n. a to jak ve věci samé, tak i ve výroku o útratách. (Srovnej též plenární usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 1924, čís. pres. 1582/23 čís. sb. 3775.)

Čís. 4564.

Námezdní spory kapelníků v biografu nepatří ku příslušnosti živnostenských soudů, nýbrž okresního soudu.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, R I 45/25.)

Dle tvrzení žaloby, zadané na okresním soudě na Královských Vinohradech, byl žalobce přijat žalovaným jako houslista pro kino za týdenní plat 175 Kč a po týdenním zaměstnání byla mu dána žalovaným okamžitá výpověď, z kteréhožto důvodu domáhal se žalobce náhrady 350 Kč za čtrnáctidenní výpovědní lhůtu. K námitce věcné nepříslušnosti soud prvé stolice žalobu zamítl, rekursní soud zamítl námitku věcné nepříslušnosti. Důvody: Prvý soud vyhověl námitce věcné nepříslušnosti a žalobu pro svou nepříslušnost jako soudu řádného odmítl z toho důvodu, že zažalovaná pohledávka žalobcova vzešla mu jako živnostníku vůči žalovanému rovněž jako živnostníku z poměru námezdního, takže příslušným k rozhodnutí sporu tohoto jest soud živnostenský. Než neprávem. Dle §u 1 zákona o soudech živnostenských náleží těmto soudům vyřizovati rozepře mezi živnostenskými podnikateli a dělníky, jakož i mezi dělníky téhož závodu mezi sebou. Dle téhož §u rozuměti dlužno podniky živnostenskými podniky, jež jsou podrobeny živnostenskému řádu, jakož i podniky v čl. V. písm. 1. a v čl. VIII. vyhlašovacího patentu k živnostenskému řádu ze dne 20. prosince 1859, čís. 227 ř. zák. uvedené. Živnost žalobcova takovouto živností však není, byť i nemohlo býti sporu o tom, že jest živností výdělkovou. Živnost ta však jako podnik pro veřejné zábavy a všeliká představení pod ustanovení živnostenského řádu nespadá (čl. V. písm. o) svrchu již cit. pat. vyhlašov. k živnost. řádu). Není tudíž k rozhodování tohoto sporu povolán soud živnostenský, nýbrž dovolaný okresní soud, jakožto soud řádný (§ 49 čís. 6 j. n.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vývody rekursu nebylo vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující a dovolacím soudem sdílené odůvodnění rekursního usnesení. Kapelnictví v Praze je živností podle živnostenského řádu volnou; kapelníci v biografech — a o to tu běží — nejsou ani samostatnými živnostníky, jejich poměr bývá, a také v tomto případě podle žalobního přednesu jest námezdní. Proto rekursní soud zcela správně vyslovil, že v této rozepři jest podle §u 49 čís. 6 j. n. povolán rozhodovati jako řádný soud příslušný soud okresní.

Čís. 4565.

Hypotekární pohledávku, znějící na cizí měnu, dlužno přikázati z nejvyššího podání v Kč podle kursu ke dni příklepu.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, R I 51/25.)

Na exekučně vydražené nemovitosti vázla pro Bernarda K-a pohledávka 9242 marek, splatná dne 1. května 1921. Rozvrhuje nejvyšší podání přiřkl prvý soud Bernardu K-ovi vzhledem k poměru kursu marky ku Kč v den příklepu (11. července 1924), 1 Kč. Rekursní soud ku stížnosti Bernarda K-a napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stanovisko rekurentovo, že bylo jeho pohledávku, znějící na 9242 Mk s přísl., splatnou nejdéle dnem 1. května 1921 přiřknouti z nejvyššího podání v kursu dne splatnosti, tedy dne 1. května 1921 a nikoli v kursu dne příklepu, není správné. Neprávem tvrdí rekurent, že tímto postupem byl zklamán v důvěře v knihy veřejné. Při pohledávce, znějící na určitou částku marek, ručí zástava za dotyčnou částku těchto peněz, po případě za 3leté úroky, útraty sporu a exekuce (§§ 14, 16 a 17 knih. zák.) a ručí za tuto částku stejně za poklesu marky, jakoby za ni ručila v případě jejího vzestupu. Jestliže tedy nižší soudy vycházejíce z tohoto hlediska přiznaly rekurentu po rozumu §u 216 čís. 4 ex. ř. shora uvedenou částku marek, ovšem v kursu ke dni příklepu v korunách československých, nepochybily. V důvěře v knihy veřejné rekurent tím za zklamána se pokládati nemůže. Důvěru v knihy veřejné nelze ztotožňovati s důvěrou v hospodářské poměry. Toliko v této důvěře byl rekurent zklamán, za toto zklamání neručí však zástava, nýbrž následky jeho musí rekurent nésti sám, to tím spíše, že nebylo závady, aby rekurent místo pouhého zajištění své pohledávky právem zástavním nezakročil o vnucenou dražbu a nevymáhal zaplacení své pohledávky.

Čís. 4566.

W-konto.

Vyhradil-li si komisionář, že při rozkazech ke kupu nebo prodeji efektů vystupuje vůči komitentovi ve všech případech, neoznačí-li příkazovatel nic jiného, vždy sám jako kupující nebo prodávající za bursovní kurs toho kterého dne, jest samokontrahentem, třebaže příkaz zněl ku prodeji (koupi) na burse.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, Rv I 1508/24.)

Žalující tuzemská banka domáhala se na žalovaném tuzemci zaplacení 5870 Kč. Proti žalobní pohledávce namítl žalovaný vzájemnou pohledávku, ježto prý má proti bance nárok na vydání výtěžku v Kč za cenné papíry, prodané v únoru 1919 na vídeňské burse. Procesní soud prvé stolice žalobě vyhověl, neuznav po právu pohledávku žalovaného uplatňovanou započtením. Odvolací soud uznav po právu i vzájemnou pohledávku žalovaného, žalobu zamítl. Důvody:

Je nesporno, že listem ze dne 12. února 1919 dal odvolatel odpůrkyni příkaz k nakoupení a prodeji cenných papírů, o něž ve sporu jde. V listu tomto vyslovuje odvolatel souhlas s podmínkami, které odpůrkyně pro obchody komisionářské kladla a které byly na druhé straně listu vytištěny. Dle obsahu těchto podmínek (odst. 2) vstupuje odpůrkyně při rozkazech ke koupi nebo prodeji efektů vůči svým komitentům ve všech případech, neurčí-li přikazatel nic jiného, vždy sama jako kupující nebo prodávající (ustanovení toto převzato z předpisu čl. 376 odstavec prvý obch. zák.) i když to ve svém oznámení neuvede, a jako místo plnění platily České Budějovice (4. odstavec od konce). Z těchto podmínek, na něž odvolatel, podepsav uvedený list, přistoupil, plyne zcela jasně, že vstup odpůrkyně do obchodů komisionářských ať již jako kupující nebo prodávající byl při všech jejích komisionářských obchodech pravidlem, od něhož měla nastati úchylka jen projevením opačné vůle komitentovy. Každý jiný výklad příčil by se zásadě kupecké poctivosti, poněvadž by umožňoval odpůrkyni, by na účet komitentů spekulovala, což schvalovati nelze (čl. 278 a 279 obch. zák. a § 914 obč. zák.). Že by byl odvolatel takovouto opačnou vůli projevil, nebylo ve sporu tvrzeno, a dlužno proto na právní jednání stran hleděti jako na koupi obchodní. Okolnost, že odpůrkyně ve svém oznámení ze dne 17. února 1919 čítá za prodej papírů odvolateli poplatky, nemůže míti takovou váhu, by vyloučila vstoupení odpůrkyně do obchodu jako kupitelky, poněvadž k požadování výloh komisionářských je komisionář dle jasného ustanovení čl. 376 odstavec druhý obch. zák. oprávněn i tehdy, když do obchodu komisionářského sám jako kupující nebo prodávající vstoupí. Totéž platí i o poznámce v témže oznámení, že se hodnota připisuje odvolateli na zvláštní účet (míněno tím t. zv. konto »W«), poněvadž v prvé době nebyly si ani banky samy vědomy významu a dosahu těchto zvláštních účtů, jež vzaly svůj původ ve vládním nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. Je-li však právní jednání, k němuž mezi stranami došlo, smlouvou kupní, je odpůrkyně, pro niž je místem plnění tuzemsko, dle ustanovení §§ 5 a 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. povinna, dostáti svému závazku vůči odvolateli v měně československé, třebaže závazek ten vznikl v době, kdy byla v platnosti ještě společná měna rakousko-uherská. Není sporu o tom, že za papíry odvolatelovy bylo utrženo celkem 19.290 K v bývalé měně rakousko-uherské, a má tedy odvolatel vzhledem na ustanovení zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. za odpůrkyní pohledávku 19.290 Kč, a poněvadž odvolatel tuto svou vzájemnou pohledávku proti nároku žalobnímu započtením uplatňuje a jsou tu všechny podmínky započtení po rozumu ustanovení §u 1438 obč. zák., nebylo závady, aby navržené započtení až do výše zažalované pohledávky, kterou soud procesní bezvadně vyšetřil částkou 5.870 Kč, nebylo provedeno (§ 411 c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Výtka nesprávného právního posouzení není odůvodněna, naopak odvolací soud správně posoudil věc po stránce právní a přiléhavě odů-

vodnil své rozhodnutí. Odkazujíc dovolatelku na důvody napadeného rozsudku, které hoví též stanovisku, jež nejvyšší soud zaujal v rozhodnutích čís. 754, 1927 a 2749 sb. n. s., připomíná se vůči dovolacím vývodům jen ještě toto: Žalobkyně zabíhá na vedlejší kolej, pokud dokazuje, že tu nejsou předpoklady třetího odstavce čl. 376 obch. zák., a z toho odvozuje důsledky. Odvolací soud neposuzoval věc dle třetího odstavce čl. 376 obch. zák., neboť neuznal, že se žalovaný může držeti žalobkyně jako přímé kontrahentky proto, že mu spolu s oznámením o provedeném příkazu nepojmenovala někoho jiného jako kupitele prodaných cenných papírů. Vycházeje spíše z ustanovení prvého odstavce čl. 376 obch. zák. vyslovil, že žalobkyně vstoupila do přikázaného obchodu sama jako kupitelka, a to právem. Tím, že se žalovaný podrobil podmínkám žalobkyně pro komisionářský obchod, staly se tyto podmínky mezi stranami obsahem smluvním, vížícím obě strany. Žalobkyně, která v době, kdy stanovila dotyčné podmínky, měla z důvodů, jichž netřeba zde zkoumati, zájem na tom, by při komisionářských obchodech vystupovala vůči přikazovatelům vždy sama jako kupitelka nebo prodatelka, musí snášeti, by příslušné ustanovení podmínek platilo také proti ní, když se jí nehodí, jako právě v tomto případě. Z toho, že v listu ze dne 12. února 1919 jest uvedeno, že žalobkyně má sporné cenné papíry koupiti a prodati na burse, nelze usuzovati, že žalovanému záleželo na tom, by žalobkyně provedla obchod skutečně na burse s někým jiným, nikoli v sobě, jako samokontrahentka, že tedy vědomě určil něco jiného, než to, co dle obsahu podmínek mělo platiti jako pravidlo. Ostatně jde o šablonovitý blanket, jaký tenkrát asi každý komitent vyplňoval, aniž z toho žalobkyně odvozovala odchylku od pravidla, že ona vystupuje sama jako prodatelka a kupitelka. A že žalobkyně oznámila žalovanému, že prodala priority na vídeňské burse, rovněž na váhu nepadá, neboť zmíněná odchylka od pravidla měla dle smluvených podmínek nastati jen tehdy, když přikazovatel určil něco jiného. Jestliže žalobkyně skutečně nekoupila sporných cenných papírů, nýbrž na burse někomu jinému je prodala, nelze tento prodej pokládati za prodej na účet žalovaného, nýbrž prodej jde na vrub žalobkyně, kterou tedy také stihají všechny důsledky prodeje, zejména ten, že vzhledem k nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 nebylo přípustno a možno, převésti výtěžek do tuzemska, neboť pohledávka, vzniklá z prodeje, jest za těchto okolností vlastní pohledávkou žalobkyně, nikoli pohledávkou žalovaného. Že komisionář, který vstoupil sám do obchodu, stává se tím vůči komitentovi kupitelem a prodatelem, a jaké právní důsledky z toho plynou, vyložil a podrobně odůvodnil nejvyšší soud v zásadním rozhodnutí, uveřejněném pod čís. 1927 sb. n. s., na jehož odůvodnění se odkazují opačné vývody dovolacího spisu. Že pak žalobkyně jako přímá kupitelka sporných priorit dluhuje žalovanému kupní cenu v korunách československých přes to, že ji — neprávem — vyúčtovala na zvláštním účtu starých korun, a proto vzájemná pohledávka žalovaného, namítaná k započítání, jest po právu alespoň do výše zažalovaného nároku, správně vyložil soud odvolací.

Čís. 4567.

Výrobní a hospodářská společenstva (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Na výplatu vypovědených podílů člena společenstva jest bez vlivu nepříznivý snad výsledek revise po dni splatnosti podílů.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, Rv I 1560/24.)

Žalobce vypověděl v roce 1921 žalovanému družstvu svých 55 závodních členských podílů. Žalovaná přijala výpověď ku 31. prosinci 1922. Žalobce dožadoval se zaplacení bilanční hodnoty podílů ku dni 31. prosince 1923 (ukončení ručebního roku), vycházeje z toho, že ku dni 31. prosince 1923 připadá na 1 Kč závodního podílu ztráta 0.1464. Žalované společenstvo namítlo, že ztráta jest daleko větší, takže jsou jí podíly úplně vyčerpány. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Soud prvé stolice zamítl žalobu pro tentokráte, vzav za prokázáno, že ztráta 339.646 Kč 46 h, která se vykazuje v bilanci žalovaného družstva teprve až za rok 1923, byla tu již v době před rokem 1922, tudíž v době, kdy žalobce ještě svými podíly za ztráty ručil, a že proto také zemský svaz živnostenských záložen a družstev v Praze nařídil žalovanému družstvu v revisní zprávě ze dne 25. dubna 1924, aby nevyplácelo splatné závodní podíly a aby valná hromada roku 1924 schválila opravené závěrky za léta minulá. Soudce procesní z toho dovodil, že, dokud se tak nestalo, není tu správně závodní bilance za rok 1922, tvořící podklad žalobního nároku a jeví se tudíž žaloba předčasnou. Avšak ani zprávou o výsledku revise ze dne 25. dubna 1924 ani přípisem Zemského svazu živnostenských záložen a družstev v Praze nikterak není prokázáno, že již za správní rok 1922 byla vykázána u žalovaného družstva ztráta ve výši 339.646 Kč 46 h, vykázaná za rok 1923. Z oněch dokladů vychází pouze na jevo, že dle náhledu revidujícího svazu byla aktivita družstva udržována jedině přehodnocením zboží již v době dřívější a uloženo činitelům žalovaného družstva přezkoumání předchozích inventur, což že se stalo, a žalovaná strana netvrdí, že byla již v řádné valné hromadě schválena nějaká oprava bilance za rok 1922. Za tohoto stavu věci může býti pro nárok žalobce směrodatnou jedině bilance za rok 1922, již řádně schválená, vykazující ztrátu pouhých 61.355 Kč 70 h — na kterou žalobce již ve své žalobě vzal zřetel. Ta okolnost, že dodatečně po nastalé již dne 1. ledna 1924 splatnosti podílů žalobcových vznikla jakási pochybnost o správnosti bilance za rok 1922, nemá účinku, zastavujícího výplatu oněch snížených podílů. Pohledávku na jich vrácení posuzovati jest jako každou jinou splatnou pohledávku proti družstvu, která dle §u 48 čís. 1 zák. ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. se musí platiti. Jenom tehdy, kdyby se bylo žalované družstvo již v roce 1923 usneslo na likvidaci, byla by se zastavila výplata (čl. 10 odstavec prvý slovo »zatím« stanov). V tom smyslu jest též vykládati ustanovení §u 81 odstavec druhý zákona, neboť nebylo by myslitelno, zadržovati výplatu

podílu člena, jehož ručení dle §u 10. odstavec druhý stanov a §§ 78 a 80 zákona pominulo. Vždyť společenstvo před uplynutím jednoroční propadné lhůty ani nezjistilo úředně usnesením valné hromady větší předluženost, než původně oněch 61.355 Kč 70 h, do bilance pojatých, ani dle §u 49 zákona nezažádalo o vyhlášení úpadku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jest nesporno, že žalobce v roce 1921 vypověděl své závodní členské podíly, že družstvo přijalo výpověď ku dni 31. prosince 1922, takže podíly dle své bilanční hodnoty koncem roku 1922 (čl. 9 stanov) byly splatny dne 1. ledna 1924 (čl. 10 stanov), kdy uplynula jednoroční lhůta ručební (čl. 10, odstavec druhý stanov a §§ 78 a 80 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.). Nesporno jest dále, že hodnota závodních podílů dle bilance z roku 1922, valnou hromadou řádně schválené, činila zažalovaný peníz. Bylo tedy žalované družstvo povinno vyplatiti peníz tento žalobci dnem 1. ledna 1924 a, neučinivši tak, jest v prodlení. Výsledek revise ve dnech 21. až 23. ledna, 13. a 14. března a 15. dubna 1924, nemůže míti vlivu na nárok žalobcův, neboť uplynutím jednoroční ručební lhůty jest žalobce prost jakéhokoli závazku ze společenstevního poměru a nemá ku společenstvu jiného vztahu, než jako každý jiný věřitel. Ostatně nebylo dosud zjištěno, že bilance za rok 1922 byla pasivní větším obnosem, než dle účetní závěrky schválené valnou hromadou. Pouhá pochybnost, vyslovená revisním nálezem nemůže býti ještě důvodem zadržení výplaty splatných již žalobcových podílů. Žalobce nemůže býti nucen, by čekal na výplatu těchto svých podílů, určených dle předpisů stanov i zákona. Zákaz, vyslovený v poslední větě revisního nálezu, nemůže míti účinku proti žalobci, který po 31. prosinci 1923 přestal býti členem družstva. Proto právem odvolací soud tímto zákazem vůbec se neobíral.

Čís. 4568.

Převzetí díla za úhrnnou sumu není převzetím díla podle rozpočtu (§ 1170 a) obč. zák.). Podnikatel nemá však ani tu nároku na zvýšení úplaty.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, Rv I 1638/24.)

Žalující firma ujednala se žalovaným, že mu provede stavitelské práce za úhrnnou odměnu 40.000 Kč, některé práce však nebyly do úhrnné odměny zahrnuty. Žalobu, jíž domáhala se žalobkyně na žalovaném zaplacení 111.408 Kč 12 h, procesní soud prvé stolice zamítl, přiznav žalobkyni pouze umluvených 40.000 Kč, za práce nepaušalované pak 14.998 Kč, kterážto celková úplata však nedosahovala vzájemné pohledávky žalovaného 63.000 Kč. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil a uvedl po právní stránce v důvodech:

Převzala-li odvolatelka provedení zadaných jí prací za určitý paušální obnos, jest také povinna, splniti smlouvu tak, jak byla ujednána, bez ohledu na to, zda s paušálem ujednaným na práce ty vystačila či nikoli, poněvadž v případě, kde odměna za práce byla smluvena paušálním penízem, musí podnikatel celé nebezpečí víceprací a většího nákladu nésti sám, ježto mu na druhé straně připadá zase užitek, ukáže-li se během práce, že náklad je menším, než očekával. Případ, kde bylo provedení díla zadáno podnikateli za určitý obnos, není vůbec v zákoně řešen a nelze jej proto stavěti na roveň případu, kde byl rozpočet — ať již se zárukou jeho správnosti nebo bez ní — vyhotoven, a proto nebylo soudu procesnímu třeba, řešiti otázku, o který z obou případů § 1170 a) obč. zák. tu jde.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Co do výtky nesprávného posouzení právního (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), žalobkyně, tvrdíc, že tu není předpokladů §u 1170 a) obč. zák., broji proti něčemu, co odvolací soud ani nevyslovil. Naopak odvolací soud vychází z předpokladu, že případ, kde bylo provedení díla zadáno podnikateli za určitý paušální peníz, nelze stavěti na roveň případu, kde byla smlouva opřena o rozpočet nákladů, a to právem. Rozpočet nákladů a paušální odměna jsou pojmy navzájem se vylučující. Při rozpočtu nákladů se smluvený úhrnný náklad rozčlánkuje zevrubně v jednotlivé položky, kdežto, ujednána-li paušální odměna, vůbec žádné položky se neuvádějí. V takovém případě nese podnikatel nebezpečí větších prací vždy a bez jakéhokoliv omezení, stejně jako mu připadá celý zisk, není-li třeba tolik prací, kolik předpokládal, leč že by tu byly podmínky pro naříkatelnost smlouvy dle §u 871 obč. zák. V tom směru však žalobkyně v prvé stolici ničeho netvrdila. (Srvn. zprávu komise pro záležitosti justiční o osnově zákona, jímž se mění a doplňují některá ustanovení obecného zákoníka občanského čís. 78 příloh k těsnopisným protokolům panské sněmovny XXI. zasedání 1912 str. 367; Ehrenzweig 1920 II. str. 478 a poznámka 51; Mayr III. str. 256; Zentralblatt 1919, čís. 86; rozh. Rv I 482/22.) Pro předpoklad, že by úmluva tak jak byla zjištěna, měla pouze význam přibližného odhadu stavebních nákladů, neposkytují zjištění nižších soudů opory. Proč by závazné ujednání paušální odměny vyžadovalo písemného vyhotovení, nelze pochopiti; poukaz k rozhodnutí čís. 1591 sb. n. s. jest nemístný, neboť nejde tu o rozpočet dle §u 1170 a) obč. zák. Žalovaný uznal nárok žalobkyně za práce, které byly později mimo paušál objednány; za tyto práce byla také žalobkyni přiznána zvláštní odměna. Poněvadž jde o práce mimopaušální, nelze tvrditi, že se žalovaný objednáním jich vzdal původní úmluvy paušální. Jestliže se žalobkyně zklamala co do předpokladů, z kterých vycházela při paušalování odměny, a na díle prodělala, jde to na její vrub, a nelze žalovanému vytýkati bezdůvodné obohacení, aniž že jedná proti dobrým mravům, když trvá na úmluvě, učiněné se žalobkyní.

Čís. 4569.

Jde o smlouvu o dílo, nikoliv o smlouvu kupní, šlo-li stranám nejen o to, by dodány byly kachle ku stavbě kamen, nýbrž i by sestrojena a postavena byla kamna dle náčrtku. V úmluvě, by dodána byla kamna prvotřídní, nelze ještě spatřovati zvláštní úmluvu o způsobu postavení kamen.

Nestanovil-li zákazník ku provedení oprav lhůtu s tím, že po marném uplynutí lhůty opravy odmítne, nepozbyl práva na tyto opravy, nýbrž pouze právo na snížení mzdy nebo náhradu nákladu za opravu, kterou byl dal provésti někým jiným.

Nárok na úplatu přísluší pouze za dílo bezvadné (opravené).

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, Rv I 1750/24.)

Žalovaná firma objednala u žalobce prvotřídní kamna dle náčrtku. Žalobce dodal kachle a postavil kamna. Žalovaná vytkla žalobci, že kachlová lavice, částečně do kamen zasazená, jest nerovná a prohnutá, že konsola jest prasklá a že v kamnech jsou spáry. Žalobě na zaplacení účtu procesní soud prvé stolice vyhověl, sraziv z požadované úplaty pouze to, oč kamna byla méněcenná vadnou kachlovou lavicí. Odvolací soud k odvolání žalovaného napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zamítl žalobu pro tentokráte.

Důvody:

Dovolání, napadající rozsudek odvolacího soudu z důvodu §u 503 čís. 4 c. ř. s., jest opodstatněno. Předem dlužno řešiti právní otázku, zda jedná se v tomto případě o smlouvu trhovou, či o smlouvu o dílo (§§ 1165 a násl. obč. zák.). Dle §u 1166 obč. zák. jest v pochybnosti smlouva smlouvou kupní, když objednaný zhotovil nejen dílo, nýbrž opatřil též i látku, k tomu nutnou, dodal-li však látku objednatel, dlužno v pochybnosti smlouvu pokládati za smlouvu o dílo. Ale jen v pochybnosti; nerozhoduje tedy prostě o povaze smlouvy skutečnost, že ta neb ona strana dala látku; může tu býti smlouva o dílo, třebas objednaný ku svému dílu i látku poskytl. K tomu také ukazuje i ustanovení §u 1168 a) obč. zák. Rozhodnutí dlužno učiniti podle obsahu smlouvy a sluší při tom hleděti, oč stranám hlavně šlo, zda o provedení jisté práce, či o opatření jisté věci. V tomto případě nešlo stranám pouze o dodání kachlů, potřebných ku sestavení kamen, nýbrž o sestrojení a postavení kamen dle náčrtku tak, by svému účelu vyhovovala; šlo tudíž stranám o dílo (§ 1165 obč. zák.) a nikoli o přepuštění věci (§ 1053 obč. zák.). Dlužno proto posuzovati tento spor dle předpisů o smlouvě o dílo (§ 1165 a násl. obč. zák.). Rovněž správně posoudily nižší soudy věc v tom směru, že ze zjištění úmluvy, že dodána mají býti kamna prvotřídní, nelze ještě vyvozovati, že se stala zvláštní úmluva o způsobu provedení kamen, tak že by se vyskytnuvší se vady jevily jako příčící se výslovně smluvené podmínce (§ 1167 obč. zák.). Srovnale zjištěno jest dále nižšími soudy, že vytknuté a též i žalobcem přiznané vady kamen, nečiní je nezpůsobilými k potřebě. Právem uznal tedy odvolací soud, že měla žalovaná strana volbu žádati buď opravu, t. j. odstranění vad, aneb zmenšení úplaty. Tu dlužno však rozeznávati. Pokud jde o vadu, záležející v tom, že kachlová lavice, do kamen částečně zasazená, jest nerovnou, prohnutou, nedá se tato vada, jak nižšími soudy zjištěno, napraviti, leč s vynaložením nepoměrného nákladu, takže právem v tomto bodu uznal odvolací soud srovnale se soudem prvním na zmenšení úplaty za tuto vadu. (§ 1167 obč. zák.) Ostatní vady, prasknutí konsole a spáry (fugy) v kamnech dají se odstraniti bez vynaložení značného nákladu, jak nižší soudy zjistily. Byl proto žalobce povinen, opravy tyto, totiž odstranění těchto vad provésti. Jest ovšem pravdou, že mu žalovaná firma nestanovila lhůty ku provedení těchto oprav s tím, že jinak po marném uplynutí této lhůty opravu odmítne, tím však nepozbyla žalovaná práva na opravy tyto, jak mylně právně uznaly nižší soudy, nýbrž tím pozbyla pouze práva žádati druhou alternativu, snížení mzdy, aneb náhrady nákladu za opravu, kterou by dala provésti jiným kamnářem. Jest tudíž žalobce stále ještě povinen opravy tyto provésti. Dle §u 1170 obč. zák. přísluší odměna (úplata) po dohotovení díla, čímž však rozuměti jest dohotovení díla bezvadného. Před provedením oprav těch nelze však dílo žalobcem dodané pokládati za bezvadné, není tudíž úplata za dílo to splatnou a jeví se proto žaloba před provedením oprav býti předčasnou, i bylo ji pro tentokráte zamítnouti.

Čís. 4570.

Odmítl-li procesní soud podle §u 179, odstavec prvý c. ř. s. nový skutkový a důkazní přednes a odvolací soud to v důvodech svého rozsudku schválil, není proti tomuto rozhodnutí opravného prostředku (§ 528 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, Rv I 1786/24.)

Ve sporu o 4.500 Kč odmítl Nejvyšší soud dovolání žalované firmy, pokud napadlo odmítnutí nového přednesu při ústním sporném jednání dne 16. července 1924, a důkazů o něm nabídnutých.

Důvody:

Žalovaná firma vytasila se při posledním (čtvrtém) ústním sporném jednání před prvým soudem s novým přednesem, že žalobce ze služeb byl propuštěn proto, že byl neschopným, konati služby přislíbené, pokud se týče podle okolností přiměřené, a nabídla o tomto novém přednesu důkaz svědky. Prvý soud odmítl, jak patrno z protokolu o tomto ústním jednání a z důvodů rozsudku, tento nový přednes a důkazy o něm nabídnuté proto, že nové údaje a průvody nebyly dříve uvedeny patrně v úmyslu, rozepři protáhnouti a že by jejich připuštění

značně zdrželo vyřízení sporu. Jde tedy o usnesení podle §u 179 odstavec prvý c. ř. s. a nikoliv o zamítnutí důkazů, stranami nabídnutých, proto, že se soudu zdály býti nerozhodnými (§ 275 odstavec prvý c. ř. s.). Odvolací soud pokládal toto odmítnutí za důvodné a nezařídil proto nápravy, jíž se odvolání ve směru tom domáhalo. Jde tedy o rozhodnutí soudu druhé stolice, jímž bylo potvrzeno usnesení prvého soudu, a nemění na tom ničeho, že ani prvým ani odvolacím soudem nebylo pojato do rozhodnutí vydaného ve věci hlavní, ač se tak podle zákona státi mělo.

Čís. 4571.

Z toho, že obchody byly provedeny efektivně, ještě neplyne, že nešlo o obchody diferenční. Pro tyto se vyžaduje, by nesl se úmysl aspoň jedné strany k tomu, by nebylo skutečně dodáno, a by druhá strana o tomto úmyslu věděla. Ustanovení §u 1271 obč. zák. jest povahy donucovací a nelze je obcházeti úmluvou stran (uznáním dluhu, smírem).

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, Rv I 1875/24.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu namítl žalovaný najmě, že směnka, o niž jde, byla jím žalující bance odevzdána ku krytí její pohledávky z diferenčních obchodů. Oba nižší soudy ponechaly směnečný platební příkaz v platnosti, Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nejpodstatnější námitkou žalovaného jest, že směnka, kterou podepsal jako přijatel a o niž nižší soudy zjistily, že jest to směnka žalobní, byla jím žalobkyni odevzdána ku krytí pohledávky žalobkyně z diferenčních obchodů; neboť ukázalo-li by se toto tvrzení pravdivým, staly by se všecky ostatní námitky bezpředmětnými. Třeba se tedy předem obírati touto námitkou a uvědomiti si pojem diferenčních obchodů. V nauce i praxi ustálil se pojem diferenčních obchodů v ten smysl, že se jimi rozumí takové obchody, při nichž jsou srovnalou vůlí stran vyloučeny právo žádati, by skutečně bylo dodáno (odebráno), a povinnost skutečně dodati (odebrati) a místo toho je výslovně neb mlčky, konkludentním činem ujednáno, že má býti placen jen rozdíl dvou cen, při čemž stačí, když se úmysl i jen jedné strany nesl tímto směrem a druhá strana věděla o tomto úmyslu a dle něho si počínala, umožňujíc takto svému smluvníku, by uskutečnil svůj úmysl, docíliti jen kursovního zisku. Takové obchodování posuzuje se dle zásad o hře (sázce), vyslovených v §§ 1271 a 1272 obč. zák., aniž se vyžaduje, aby strany stály vůči sobě přímo jako hráči v právnickém smyslu (srov. rozh. čís. 2427, 2650, 2692 sb. n. s.). Po stránce procesuální náleží tomu, kdo tvrdí diferenční obchod, aby dokázal, že tu jsou skutkové okolnosti, z nichž lze usuzovati, že se úmysl stran nesl směrem shora naznačeným (§ 266 c. ř. s.). Procesní soud zjistil z výpovědi svědka Č-a ve spojení s obsahem výtahu z běžného účtu žalovaného u žalující banky ze dne 30. června 1924, ze seznamu hodnot z téhož data a z několika písemných příkazů žalovaného, spadajících toliko do doby od 3. června do 4. července 1924, že žalovaný při počátku obchodního spojení se žalobkyní složil u ní větší hotovost, ke koupi cenných papírů a k jich prodeji dával příkazy buď ústní nebo písemné, že také, aspoň z počátku, hotově platil, že cenné papíry byly vesměs na burse kupovány a prodávány a do depotu pro žalovaného efektivně přijímány a dovodil z toho, že žalobkyni nebyl znám spekulační úmysl žalovaného. Leč tato skutková zjištění procesního soudu, odvolacím soudem dle §u 498 c. ř. s. převzatá, nejsou ještě bezpečnou zárukou, že nešlo o obchod diferenční. I kdyby byly všecky obchody bývaly provedeny efektivně v ten smysl, že by je byla žalobkyně jako komisionářka ujednala s třetími osobami tak, že by jim z nich vzešly práva i povinnosti ke skutečnému plnění, nebylo by tím ještě prokázáno, že v poměru mezi stranami rozepře nešlo o diferenční obchody. Z toho, že komisionář učinil skutečně obchod s někým třetím (byť i na burse), neplyne ještě nezbytně, že komitentův příkaz ke koupi nebo prodeji byl míněn vážně; zpravidla bude to jen okolností, nasvědčující tomu, že forma obchodu se shoduje se skutečně zamýšleným obsahem. Podaří-li se však v takovém případě komitentu důkaz, že vážný případ nebyl zamýšlen a že druhá strana (komisionář) byla si toho vědoma, není obchod dojednaný komisionářem s třetí osobou obchodem příkazním a nejde na účet komitenta (srovnej Staub-Pisko exkurse I. k čl. 357 obch. zák. § 14). Co tedy stranami bylo obmýšleno (čl. 278 obch. zák., §§ 863 a 916 obč. zák.), možno posouditi z půtahů, v prvé řadě ze zjištění rozsahu obchodu, ze způsobu jich provedení, jmenovitě, zda koupené cenné papíry byly někdy žalovanému skutečně vydány a prodané žalobkyni odevzdány, v jakých mezidobích děly se jednotlivé koupě a prodeje, byla-li časově možnou jich skutečná realisace, jak bylo použito hotových záloh a konečně, odpovídal-li rozsah provedených obchodů majetkovým poměrům žalovaného. V tomto směru nebyla nižšími soudy provedena potřebná zjištění, dosavadní výsledky jednání a dokazování pak nestačily, aby jimi uvedené právě okolnosti mohly býti objasněny, zvláště když svědek Č., jak sám přiznává, neprováděl všecky příkazy a také předložený výkaz z obchodních knih nepodává přesného obrazu celého obchodního spojení žalovaného se žalobkyní, nehledíc ani k tomu, že žalovaný správnost výtahu popřel. Zbývá ještě uvésti, že jest zcela nerozhodno, že žalovaný směnečnou sumu uznal za svůj pravý a splatný dluh. Tím by účinky diferenčního obchodu nebyly ještě nijak odstraněny. Ustanovení §u 1271 obč. zák. jest povahy donucovací a nelze je již z ohledů veřejných obcházeti úmluvou stran, tedy ani uznáním dluhu (§§ 1376 a 1379 obč. zák.), ani smírem o pohledávce z diferenčních obchodů (§ 1380 obč. zák.), ani přijetím směnky dané ku zajištění (krytí) takovéto pohledávky, jež měla by jen povahu listiny vydané o dluhu ze hry a nebyla by proto žalovatelnou.

Čís. 4572.

Ručení dráhy dle §u 10 písm. b) min. nařízení ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák., vztahuje se na movitosti pouze, pokud jsou v trvalém spojení s nemovitostmi jako jejich příslušenství. Nevztahuje se však na movitosti osoby, od vlastníka budovy rozdílné, jež byly ve shořelé budově.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, Rv I 1909/24.)

Jiskrou z lokomotivy byla zapálena stavení manželů Z-ových a S-ových, při čemž shořely i movitosti, jež měla žalobkyně uschovány v oněch staveních. Žalobu o náhradu škody proti dráze procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Dlužno souhlasiti s výtkou, že prvý soud posoudil nesprávně věc, když zamítl žalobu pro to, že nepoužil na tento případ min. nařízení ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák., pokud se týče jeho § 10. Prvý soud celkem správně uvádí, že podle cit. nařízení dráha ručí jen za škody způsobené na předmětech, jež jsou s tratí v neustálém spojení, jak tomu svědčí slova sousední pozemky, budovy atd. Slova atd. skutečně neznamenají patrně nic jiného, než jiné zřízení na sousedních pozemcích se nalézající, totiž zřízení, která s přilehlými pozemky jako jejich příslušenství (§§ 294—297 obč. zák.) jsou v trvalém spojení. Dráha neručí tedy za movitosti, které jen dočasně nalézají se na pozemcích těch, ale nepatří k pozemku a hospodářství na něm, nejsouce příslušenstvím zemědělského podniku. Prvý soud však přehlíží, že za příslušenství dlužno považovati všechno, co slouží k provozování hospodářství na sousedních pozemcích, zejména úrodu na poli se nalézající (i posekanou), pluhy, kosy a jiné polní nářadí na pozemku se nalézající a vůbec vše to, co podle obvyklé povahy věci nalézá se v budovách na sousedním pozemku zřízených, byť to i nebyly právě věci sloužící zemědělskému hospodářství, ale přece jen z důvodu jeho provozování a pro osoby je provozující a v budovách bydlící do budov a jich součástí vnesené. Věci za těch okolností jednak pro hospodářství, jednak pro osobní potřebu osob v budovách bydlících na pozemek s dráhou sousedící vnesené, nedostaly se do sousedství tělesa dráhy dočasně a náhodně, nýbrž jsou (byly tam) trvale pro potřeby hospodářství a obyvatelů. Nesprávně tedy prvý soud předměty v žalobě uvedené jen tak beze všeho vylučuje z ochrany propůjčené sousedům v §u 10 lit. b) min. nař. ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. jest opodstatněn. Podle §u 10 písm. b) min. nařízení ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák. jsou podnikatelstva drah povinna nahraditi všechnu škodu na veřejném i soukromém statku, která vzešla ze stavby dráhy, a učiniti taková opatření, by sousední pozemky, budovy atd. ani za stavby dráhy, ani později neutrpěly škody, a jsou práva z takových poškození. Ručení toto vztahuje se tedy jenom na škody, způsobené provozem dráhy na předmětech s tělesem dráhy (trati) v neustálém spojení jsoucích, totiž ve spojení, neprojevujícím se jinak, nežli nepřetržitostí půdy (pozemků). To plyne z doslovu uvedeného předpisu: »sousední pozemky, budovy atd.«, kteréžto »atd.« má na zřeteli jenom jiná zařízení na sousedních pozemcích, nezahrnutá pod pojem budov, která jsou s přilehlými pozemky jako jejich příslušenství (§§ 294—297 obč. zák.) v trvalém spojení. To plyne také z doslovu »taková opatření« souvisejícího se slovy »sousední pozemky«; míněna jsou tím opatření stálá, protože sousedství pozemků je stálé, proto i jejich ochrana proti nebezpečenství, hrozícímu z provozu dráhy, musí býti stálou. Za jiné škody, nežli na přilehlých pozemcích a jiných zařízeních na těchto jsoucích se nevztahuje ručení dráhy podle shora uvedeného předpisu. Jmenovitě se nevztahuje na movité, na pozemcích těch dočasně jsoucí věci, nepatřící jako příslušenství ku chráněným budovám a pozemkům. Nelze tento předpis vykládati rozšiřovacím způsobem, jak to učinil odvolací soud, neboť takový výklad jest jenom tehda na místě, když zákonodárce užil užšího výrazu, než odpovídalo jeho úmyslu, nikoli tam, kde norma platí jen pro určitou podstatu skutkovou. Žalobní nárok nemá opory ve zjištěních odvolacího soudu. Požárem, zaviněným jiskřením z lokomotivy, strávena byla stavení manželů Z-ových a S-ových, a při tom shořely žalobkyni, která bydlela u S-ových, předměty, v žalobě uvedené, jichž náhrady se nyní domáhá. Kromě toho byly některé věci u Z-ových, kteří vedle těchto věcí měli také půjčeny od žalobkyně nůši, tašku a kbelík na stloukání másla. Odvolací soud míní, že všechny, žalobkyni shořelé předměty dlužno považovati za příslušenství shořevších nemovitostí, poněvadž sloužily pro potřebu osob v těchto nemovitostech bydlících, ku provozování jejich hospodářství, a pokud jde o chlívek, že byl postaven na sousedním pozemku, že tedy šlo o zařízení na sousedícím pozemku, pokud se týče o příslušenství takových zařízení. Nelze tento právní názor sdíleti. Platné právo vyžaduje, by příslušenství již předem bylo ve vlastnictví vlastníka hlavní věci, a tím se vysvětluje, že příslušenství nemovité věci (§§ 295, 296 obč. zák.) považuje se rovněž za nemovitost. Příslušenstvím stává se věc, když podle svého určení trvale hospodářsky slouží jiné, hlavní věci, hospodářskému podniku, když tedy není určena jen k ukojení osobních potřeb jednotlivého vlastníka tohoto podniku. Porovnají-li se skutková zjištění s těmito předpisy, pozná se, že věci, o jejichž náhradu je žalováno, nikdy nebyly příslušenstvím shořevších nemovitostí, že se jimi také ani nemohly státi, poněvadž nepřešly do vlastnictví vlastníků hlavní věci, t. j. shořelých hospodářství, poněvadž nebylo určeno o nich, aby sloužily trvale hospodářsky hlavní věci, totiž hospodářskému podniku, nýbrž byly samostatným vlastnictvím žalobkyně ve vyhořevších budovách pouze bydlevší. Jde o věci, které se chráněnými nemovitostmi vůbec nejsou v nijaké spojitosti, zejména nikoli ve spojitosti trvalé, neboť po skončení právního poměru žalobkyně ku majiteli vyhořevší budovy bude tato zdánlivá spojitost s budovou opět zrušena tím, že se žalobkyně odtamtud vystěhuje. Z toho

vyplývá, že se ochrana podle §u 10 lit. b) min. nařízení ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák. nevztahuje na předměty žalobkyně v žalobě uvedené, že tedy žalovaná strana není práva ze škody jí požárem zaviněným jiskřením z lokomotivy na předmětech těch vzešlé.

Čís. 4573.

Ten, kdo sjednal smlouvu o dílo s otcem dítěte ve prospěch dítěte, nemůže žalovati o úplatu za provedené dílo osoby, jež jsou podpůrně povinny k výživě dítěte (§ 143 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, Rv I 1910/24.)

V žalobcově sanatoři byl ošetřován a operován nezl. Otto K., byv tam převezen ku přání svého otce Jana K-a. Ježto Jan K., jsa nemajetným, nemohl požadovaný žalobcem účet zaplatiti, žaloval žalobce nejprve matku Otta K-a Martu K-ovou. Když pak byla proti ní žaloba zamítnuta, ježto se prokázalo, že jest úplně nemajetnou, domáhal se žalobce dle §u 143 obč. zák. zaplacení účtu na Bohumilu a Janě K-ových, dědovi a bábě nezl. Otty K-a. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok co do důvodu po právu proti oběma žalovaným. Bohumil K. se neodvolal, ježto zatím na jeho jmění byl vyhlášen úpadek a řízení proti němu bylo dle §u 159 c. ř. s. a §u 7 konk. řádu přerušeno. Odvolání Jany K-ové odvolací soud vyhověl a změnil rozsudek prvého soudu v ten rozum, že žalobní nárok proti Janě K-ové není pro tentokráte důvodem po právu, maje za to, že otec nezl. Otty K-a není nemajetným ve smyslu §u 143 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu z důvodu odvolacího soudu a uvedl dále v

důvodech:

Dlužno si povšimnouti také toho, zda dovolatel vůbec může opírati svůj žalobní nárok o předpis §u 143 obč. zák. Podle žalobního přednesu opírá se žalobní nárok o smlouvu o dílo (§ 1151 obč. zák.), uzavřenou s Janem K-em. Dovolatel může tudíž přiměřenou odměnu podle §u 1152 obč. zák. požadovati jedině od Jana K-a, jenž ho sjednal ku provedení operace a sanatornímu ošetřování nezletilého Otty K-a. Vůči Janě K-ové není dovolatel v nijakém poměru právním, jmenovitě závazkovém. Nemůže se opírati o nárok nezletilého Otty K-a, spočívající na podpůrné povinnosti vyživovací vůči spolužalované Janě K-ové až na třetím místě, když na prvém místě přichází po jeho otci v úvahu jeho matka a na druhém jeho děd. Proto se nemůže opírati, poněvadž toto právo jest osobním právem výživu potřebujícího dítěte, právem, které vůči povinným k výživě může býti uplatněno jedině v nesporném řízení. Že by již bylo uplatněno, nebylo ani tvrzeno, ani dokázáno. Ale i kdyby to bylo dokázáno, nevzešel by tím dovolateli nárok vůči nezletilému Ottovi K-ovi, jenž si svou operaci u dovolatele neobjednal, nepřenesl by se dovolatelův nárok proti objednateli díla s tohoto na děda, a v dalším, i kdyby děd byl podle §u 143 obč. zák. nemajetným, na bábu vnukovu, na žalovanou Janu K-ovou, jedině proto, že ona je povinna pečovati na třetím místě o výživu svého výživy potřebného vnuka. To dovolatelova odpůrkyně vystihla tvrzením, že nároky podle §u 143 obč. zák. nenáležejí na pořad práva, a jsou možny jenom mezi příbuznými (žalovaná tím patrně mínila osoby v §u 143 obč. zák. uvedené), ale také velmi blízko tomu byl odvolací soud, vysloviv, že žalobní nárok není vymáhán vnukem, nýbrž třetí osobu, která jej uplatňuje pro sebe, odvozujíc jej z vyživovací povinnosti, uložené zákonem vnukově bábě.

Čís. 4574.

Zodpovědný redaktor časopisu ručí (§ 1330, odstavec druhý, obč. zák.) za škodu, způsobenou uveřejněním nepravdivé zprávy, poškodivší úvěr, uveřejnil-li ji bez náležité informace, ač byla nápadně nevěrohodnou a podezřele nevraživou.

Za škodu takto vzniklou zodpovídá i vydavatelstvo časopisu (§ 1315 obč. zák.). K nezdatnosti redaktora stačí i jediné porušení povinností redaktorských, dopustil-li se ho redaktor z hrubé nedbalosti.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, Rv II 822/24.)

V časopise S. ze dne 1. prosince 1923 byla uveřejněna tato zpráva: »Před nedávnem byli jsme svědky zajímavého zjevu. Město L. nemohlo zvoliti starostu. Kandidáti jeden za druhým odmítali přijmouti tuto funkci. Jednou hlavní příčinou tohoto zjevu jest tato skutečnost: L. má svou městskou spořitelnu. Tato byla jakž takž dobře prosperujícím útvarem do oné doby, kdy vstoupila do velmi riskantního obchodního spojení s panem P., majitelem koželužny v L. Pan P., takto válečný zbohatlík, začal jíti od stupně k stupni; na konec pomáhala banka S., která mu vypomohla milionovým směnečným úvěrem. Směnka se zažalovala a pan P. musil platiti. Hotových nebylo a proto se musilo vypůjčiti. A půjčila městská spořitelna v L. A nyní se ukázalo, že zápůjčka tato ve značné výši jest více než dubiosní. Celkový majetek pana P-a, započítáme-li do něho i osobní auto, nestačí na krytí ani z polovice dluhů. Dnes se již všeobecně ví, že městská spořitelna v L. ztratí z tohoto obchodního spojení, k němuž se dostala přímluvou vlivných činitelů a přátel pana P-a, značný obnos, který jako dubiosní musí odepsati. Městu a poplatnictvu tímto způsobem jistě pomoženo nebude. Proto také objevila se v L. ona zvláštní starostenská krise. Neškodilo by, kdyby nadřízené úřady blíže si všímly této skutečnosti a přesvědčily se důkladnou revisí o způsobu hospodářství tohoto městského ústavu.« Zmíněný v onom článku P. žaloval zodpovědného redaktora časopisu S., jakož i vydavatelstvo časopisu o náhradu škody, opřev žalobní nárok o §§ 1295, odstavec druhý, a 1330 obč. zák., pokud se týče § 1315 obč. zák. Procesní soud prvé stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud uznal žalobní nárok důvodem po právu, a to proti oběma žalovaným. Důvody: Nesporno je, že

žalovaný redaktor zprávu z 1. prosince do tisku dal a že vydavatelstvo číslo časopisu S. zprávu tu obsahující odběratelům rozeslalo, pokud se týče rozeslati nechalo, tedy zprávu tu rozšířili. První stolicí bylo zjištěno, že uveřejněná zpráva jest způsobilá žalobce poškoditi. Zjištění to nebylo vzato v odpor a jest proto pro odvolací soud závazným. Z dopisu firmy »B.« ze dne 4. prosince 1923 plyne také, že žalobce škodu utrpěl, třebas by nebylo možno ještě říci, kolik škoda ta činí. Z téhož dopisu plyne také beze vší pochybnosti, že utrpěnou škodu žalobci způsobila zpráva časopisu S. ze dne 1. prosince 1923. Firma »B.« se výslovně zprávy té dovolává, není tedy správným tvrzení žalovaných, že firma B. tak neučinila. Jde nyní o to, byla-li zpráva v S. nepravdivou. Žalovaní netvrdili, že je pravdivou, a tím, že žalovaný redaktor na druhý den, 2. prosince 1923, zprávu tu odvolal, a tím, že žalovaná společnost číslo, odvolání toto obsahující rozeslala, pokud se týče rozeslati nechala, žalovaní doznali, že zpráva ze dne 1. prosince 1923 je nepravdivou. Odvolání ze dne 2. prosince 1923 zabývá se ovšem zprávou ze dne 1. prosince jen, pokud se týká spořitelny města L., tím nezůstává však část zprávy, týkající se pouze žalobce, nedotčenou. Obě části zprávy ze dne 1. prosince tvoří nerozlučný celek. Osud jedné části jest osudem celé zprávy (§ 266 odstavec druhý c. ř. s.). Jde dále o to, lze-li za to míti, že žalovaní povstalou škodu také zavinili, zdali žalovaní žalobce poškoditi chtěli nebo tak aspoň z nedbalosti učinili. Žalobce tvrdil, že ho žalovaní poškoditi chtěli, důkazů o tom však neprovedl. Znal-li žalovaný redaktor nepravdivost zprávy, mohlo by se ovšem za to míti, že uveřejněním zprávy k poškození žalobcovu směřoval, důkaz o tom, že nepravdivost zprávy byla žalovanému známa, proveden však nebyl. Žalovaní popírají, že nepravdivost zprávy znali, a žalobce neuvedl okolnosti, které by správnosti jeho tvrzení nasvědčovaly neb nasvědčovati mohly. Žalobce tvrdí také, že žalovaní nepravdivost zprávy znáti musili. Úsloví »znáti museli« rovná se nepochybně úsloví »za pravdivou považovati mohli«. Tomu nasvědčuje odůvodnění materiálií k §u 1330 obč. zák. str. 47: (Wer Miteilungen verbreiten will, die einem anderen schwer schädigen können, soll eine gewisse Gewähr dafür haben, daß sie nicht frei erfunden sind, sonst haftet er. — Srovnej také Krainz-Ehrenzweig II. svazek str. 601 lit. d): »das Verschulden kann darin bestehen, daß er .... die Wahrheit aus Fahrlässigkeit nicht kennt (sie kennen muß), aber auch darin, daß er wahrscheinlich einen unrichtigen oder zweideutigen Ausspruch gebraucht«.) Na otázku, mohl-li žalovaný redaktor zprávu ze dne 1. prosince považovati za pravdivou, nelze odpověděti kladně. Zprávu ze dne 1. prosince obdržel prý žalovaný redaktor od Vítězslava K-a. Žalovaný redaktor do té doby K-a neznal a tu již podle §u 1297 obč. zák. měl si počínati tak opatrně, jak by si každá obyčejná osoba počínala a počínati musila. Povinnosti této nesprošťuje ho chvat při vydávání novin. Žalovaný redaktor ostatně sám dobře cítil, že není oprávněn tak beze všeho dalšího zprávu ze dne 1. prosince za pravdivou považovati. Připouští to tím, že po hodnověrnosti Vítězslava K-a, kterého do té doby neznal, začal pátrati. Žalovaný redaktor udal také jako strana, že jiné osoby mu řekly, že K. jest osobou hodnověrnou. První stolice vzala to také za prokázáno. Odvolací soud má však za to, že neprávem. První stolice přehlédla, že žalovaný redaktor je vadně nejen civilně, nýbrž i trestně na věci interesován, tedy zaujat, že žalovaný redaktor oněch jiných osob, které mu K-a doporučily, ani blíže neoznačil. Pro okolnosti tyto zdálo se udání žalovaného redaktora odvolacímu soudu pochybným, následkem toho výslech stran opakoval a po jeho provedení nemohl nepřisvědčiti náhledu žalobcovu, že první stolice udání žalovaného redaktora neocenila správně. Tím padá ovšem také nepřímo pronesená dedukce první stolice, že žalovaný redaktor mohl zprávu K-ovu považovati za pravdivou, že nemusil zprávu tu považovati za nepravdivou. Ale i kdyby se mohlo považovati za prokázáno, že nějaké osoby Vítězslava K-a žalovanému redaktoru odporučovaly, nebylo by možno ještě tvrditi, že tím pravdivost zprávy K-ovy je prokázána, vždyť informace žalovaného redaktora týkaly se jen hodnověrnosti K-a, ne však pravdivosti jeho zprávy. Že žalovaný redaktor sám na základě oněch nabytých informací tak pevně o pravdivosti K-ovy zprávy přesvědčen nebyl, plyne z toho, že ji, ovšem jen částečně, již na druhý den ve svém listu odvolal. Podle toho nemohl odvolací soud míti za to, že žalovaný redaktor počínal si jak náleží opatrně, a že by oprávněn zprávu K-ovu považovati za pravdivou. Naopak odvolací soud má za to, že počínáním tím neprohřešil se pouze proti dobrému mravu slušných listů (§ 26 obč. zák.), nýbrž nedbal opatrnosti a bdělosti, kterou mu ukládá jeho postavení jako odpovědného redaktora, řídícího denně vycházející list, tedy zařízení vykonávající nepochybně mocný vliv na mysly čtoucích a jejich jednání (§ 1299 obč. zák.). Žalovaný redaktor nedbal však podle náhledu odvolacího soudu ani obyčejné opatrnosti a bdělosti, které při svých jednáních každá obyčejná osoba šetřiti musí (§ 1297 obč. zák.). Jinak řečeno, žalovaný redaktor počínal si nápadně neopatrně, žalobci způsobenou škodu zavinil a musí mu ji proto také nahraditi.

A to, co řečeno o žalovaném redaktoru, platí i o žalované vydavatelské společnosti tím spíše, poněvadž tato nepokusila se ani tvrditi, že by před rozesláním čísla ze dne 1. prosince byla vůbec něco podnikla, aby se o pravdivosti zprávy přesvědčila. Při tom stojí odvolací soud na tom stanovisku, že již z pojmenování odpovědného redaktora plyne, že odpovědný redaktor není pouhým zřízencem vydavatele listu, nýbrž jeho zástupcem a že proto také vydavatelská společnost za škodu způsobenou postupem odpovědného redaktora ručí tak, jakoby ručila osoba fysická za škodu způsobenou svým vlastním jednáním (§ 26 obč. zák. .... společnosti požívají s jednotlivými osobami stejných práv ... § 337 obč. zák. .... obce ručí za nepoctivost svých zástupců .... a hlavně §§ 45 a 46 úrazového zákona ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 z roku 1888 .... Srovnej též Randa Schadenersatz, II. vydání str. 73 násl.). Však ani podle ustanovení §u 1315 obč. zák. není ručení žalované společnosti vyloučeno. Jeť prokázáno, že žalovaný redaktor neuveřejnil zprávu ze dne 1. prosince z pouhého nedopatření, nýbrž nešetře ani zvláštních povinností odpovědného redaktora, ani obyčejného občana. Je-li však tomu tak, nelze ho, i když snad o jeho způsobilosti jako redaktora není pochybnosti, považovati za osobu, jak náleží, zdatnou. Pak ale musí žalovaná společnost za škodu vylíčeným způsobem

vzniklou odpovídati, ať o tomto nedostatku věděla nebo nevěděla (srovnej rozhodnutí sb. n. s. čís. 1238).

Nejvyšší soud nevyhověl dovoláním žalovaných.

Důvody:

Co do výkladu §u 1330 obč. zák. nelze vykládati slova »deren Unwahrheit er kannte oder kennen mußte« v ten rozum, že by kdo směl rozšiřovati jakákoli sdělení, a že by mu při tom postačil k uvarování následků § 1330 jen nedostatek vědomosti o nepravdivosti zprávy té, tak že by vůbec byl zbaven povinnosti starati se o pravdivost nebo nepravdivost skutečnosti jím rozšiřované. V té příčině stačí poukaz na materialie k §u 1330, uvedené co do znění v napadeném rozsudku, z nichž podle úmyslu zákonodárcova je nejlépe patrným smysl ustanovení toho. Dovolání redaktora poukazuje mylně na to, že nebylo tu okolností, z nichž mohl seznati nepravdivost zprávy, rozšířené o žalobci, naopak že měl dostatečnou záruku, že zpráva je pravdivou. Se žalovaným lze souhlasiti v tom, že redaktor časopisu není s to a proto není též povinen zkoumati pravdivost každé zprávy mu zaslané, ale to neplatí o všech zprávách, neboť tolik zkušeností má zajisté každý, by rozeznal sdělení takového druhu, jakým byla zpráva zaslaná Vítězslavem K-em, od sdělení, jež lze uvésti tiskem v obecnou známost. Zpráva K-ova vzbuzuje nutně již po přečtení vzhledem k svému obsahu podezření, že nejde o ochranu veřejného zájmu, nýbrž o čin nevraživosti vůči osobě označené ve zprávě té jak jménem tak i zaměstnáním. Nápadnou jest již okolnost, že tvrdí se o »válečném zbohatlíku«, že jmění jeho nestačí ke krytí dluhů, což by sotva bylo někomu bezpečně známo. Již proto si měl žalovaný uvědomiti, že uveřejněním takovéto zprávy budou nutně ohroženy jak úvěr tak i ostatní podmínky závodu, jehož vlastníkem jest osoba ve zprávě jmenovaná, což přímo vyzývalo k opatrnosti a bdělosti, nutné při přejímání zpráv podobného druhu. V tomto směru nestačila jakákoliv informace o věrohodnosti zasílatele, jenž před tím dosud zprávy nezasílal, naopak bylo žalovanému možno přesvědčiti se rychleji a jistěji o pravdivosti zprávy, v první řadě o tom, zda v L. nebyl dosud starosta zvolen. To by se byl žalovaný snadno dozvěděl krátkým dotazem u kohokoli v L., a byl by se hned přesvědčil, že zpráva ta není pravdivá, což by bylo nutně vzbudilo důvodné podezření o pravdivosti další zprávy, týkající se žalobce. Tolik péče a opatrnosti měl žalovaný i jako redaktor věnovati zprávě, vzbuzující již na první pohled podezření svým příliš nápadným zahrocením proti určité osobě. Za těchto okolností nestačilo žalovanému ujištění neznámého mu dosud K-a, že ručí za zprávu vlastnoručně podepsanou, a že je ochoten pravdivost její stvrditi před soudem. V jednání žalovaného je proto shledati hrubou nedbalost.

Stejně neoprávněno jest dovolání žalované firmy, uplatňující tytéž důvody dovolací, jako spolužalovaný. Většina těchto výtek byla vyvrácena již v odstavci prvém, jímž vyřízeno bylo dovolání žalovaného redaktora. Pokud jde o způsobilost zprávy otištěné v časopisu S. poškoditi žalobce, posuzuje dovolací soud věc shodně s nižšími soudy. Dopis společnosti B. ze dne 4. prosince 1923 nelze vykládati jinak, než jak jej vyložily nižší soudy, ježto dopis ten dovolává se výslovně tohoto článku jako důvodu dalších opatření. Také není třeba blíže uvažovati o tom, že žalobci byla škoda způsobena odepřením dalšího úvěru a vyzváním, by zapravil pohledávku v částce více než 400.000 Kč. Co do zavinění redaktora odkazuje se dovolatelka na vývody v odstavci prvém. Dovolací soud nepokládá sice redaktora za zástupce spolužalované firmy, souhlasí však s odvolacím soudem v právním názoru, že nelze redaktora pokládati za osobu náležitě zdatnou, a že musí žalovaná společnost odpovídati za škodu vzniklou vylíčeným způsobem, ať věděla nebo nevěděla o tomto nedostatku (§ 1315 obč. zák.). Z předchozích vývodů, v nichž poukazuje se hlavně na nápadnou nevěrohodnost zprávy zaslané K-em, a na podezření nepravdivosti a nevraživosti, již zpráva ta vzbuzuje již na první přečtení, vyplývá, že žalovaný redaktor projevil uveřejněním zprávy bez předchozí informace tolik nezpůsobilosti k úřadu zodpovědného redaktora, že nelze ho pokládati za zdatnou osobu ve smyslu §u 1315 obč. zák. Dovolání poukazuje sice na to, že šlo o první případ za dobu víceleté činnosti redaktorské, ale ani z této okolnosti, i kdyby byla prokázána, nedalo by se dovoditi, že žalované vydavatelstvo listu ustanovilo zdatnou osobu za redaktora, neboť zdatný redaktor nebyl by se nikdy mohl dopustiti tak hrubé nedbalosti, takové lehkomyslnosti a nedostatku pochopení povinností redaktorských, jakou bylo uveřejnění oné zprávy. Vydavatel časopisu musí si býti vždy vědom dnešní důležitosti tisku pro občanstvo, a musí proto při volbě redaktora zachovati největší možnou pečlivost a opatrnost, t. j. ustanoviti redaktorem osobu, o jejíž zdatnosti získal si bezpečného přesvědčení a jistoty. K tomu nedostačuje, by jen vyčkával, zda osoba jím ustanovená osvědčí se býti nezdatnou, po případě až porušením povinnosti zodpovědného redaktora bude někomu způsobena škoda, nýbrž vydavatel listu, jenž k redigování jeho ustanoví za sebe jiného, musí předem zjistiti zdatnost tohoto jiného, by zabráněno bylo případu, jaký zavdal podnět k tomuto sporu. Z prokázaného jednání redaktora nelze dovoditi, že žalované vydavatelstvo se zachovalo při volbě spolužalovaného redaktora uvedeným způsobem, a ručí proto žalovaná firma důsledkem §u 1315 obč. zák. za následky článku uveřejněného v jejím časopise.

Čís. 4575.

Předpis o zrušení smlouvy pro nemožnost plnění (§ 1447 obč. zák.) není donucující normou ve smyslu čl. XXV. uvoz. zák. k c. ř. s. Podle tohoto ustanovení stačí, že se nález příčí donucující normě, aniž záleží na tom, zda se rozhodčí soud s touto normou vůbec zabýval.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, Rv II 861/24.)

Žalobce domáhal se na soudě, by byl prohlášen bezúčinným rozhodčí nález bursovního soudu, ježto mu jím bylo uloženo plnění, jež se stalo nemožným následkem vyšší moci a překážky ve výrobě. Procesní

soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Tvrzení strany žalující, že nález rozhodčího soudu příčí se donucujícím právním předpisům, neodpovídá skutečnosti. Žalující strana sama připouští a vychází to na jevo ze samého nálezu, že námitka dodatečně nastalé nemožnosti plnění, kterou nynější žalobce v řízení před rozhodčím soudem plodinové bursy skutečně byl vznesl, byla v nálezu rozhodčího soudu jednoduše vůbec pominuta a rozhodčí soud, nevzav tuto námitku vůbec v úvahu, z jiných důvodů dospěl k tomu úsudku, že nynější žalobce je povinen prodané mláto dodati. Dle čl. XXV. uvoz. z. k c. ř. s. jest žaloba o bezúčinnost nálezu přípustna jen tehdy, když nález odporuje donucujícím předpisům, t. j. když určitým právním zjištěním v nálezu tom porušena byla některá zásada donucujícího práva. Tomu však v tomto případě tak není, nýbrž dalo by se snad nálezu vytýkati toliko, že se onou námitkou nezabýval a že proto trpí kusostí a neúplností. Taková případná kusost anebo neúplnost není však důvodem ani žaloby o zmatečnost dle čl. XXIII., ani žaloby o bezúčinnost dle čl. XXV. uvoz. zák. k c. ř. s. Poněvadž jinak proti nálezům rozhodčího soudu opravných prostředků není, nedá se vada taková vůbec uplatňovati. Že tomu skutečně tak jest, vychází na jevo také z tohoto důvodu: Žalobou dle čl. XXV. uvoz. zák. k c. ř. s. lze domáhati se také bezúčinnosti nálezů z toho důvodu, že o námitce diferenčního obchodu buď nebylo vůbec, aneb bylo nesprávně rozhodnuto. Zde tedy zákon výslovně uvádí případ, že rozhodčí soud o určité námitce vůbec nerozhodoval, a lze z toho opakem vyvozovati, že v jiných případech taková vadnost nedá se uplatňovati žalobou. Mohlo by se tedy mluviti o tom, že nález příčí se donucujícím předpisům, toliko tehdy, kdyby byl nynější žalobce v řízení před rozhodčím soudem nejen tvrdil, nýbrž i prokázal, že dodání stalo se po smlouvě následkem vyšší moci nemožným a kdyby byl rozhodčí soud pak vyslovil, že žalobce přes to jest povinen dodati. To se však nestalo. Ale nehledíc k tomu, nesdílí soud náhled žalobcův, že se jednalo vůbec o pominutí donucujících předpisů. Jedná se o námitku dodatečně nastalé nahodilé nemožnosti plnění, která ovšem dle §u 1447 obč. zák. v zápětí má zrušení jakýchkoliv závazků dlužníkových. Tento předpis nemá však povahy donucující. Donucujícími předpisy rozumí se jen takové, jichž platnost jest absolutně z důvodů veřejnoprávních předepsána, takže ani shodnou vůlí stran nelze účinnost těchto předpisů vyloučiti. Jsou to jednak předpisy, u nichž zákonodárce jejich absolutní platnost s vyloučením smluvní svobody stran výslovně předepsal, jako na příklad ustanovení §u 1164 ve znění III. novely k obč. zák., čl. 43, 112 obch. zák., § 40 zák. o obchodních pomocnících, §§ 22, 42, 72, 87, 95, 110, 129, 153, 163 poj. ř. a jiné předpisy, zejména z oboru sociálně-politického, jednak jsou to předpisy, jichž absolutní platnost není sice výslovně předepsána, kde se však z nedovolenosti aneb nemravnosti takového právního jednání samo sebou podává, že nelze vynutiti takové nedovolené, nebo nemravné plnění pomocí soudu, jako na příklad v případě §§ 879, 1059, 1174, 1371, 1372 a pod. obč. zák. Dodatečně nastalá nemožnost plnění ruší sice dle §u 1447 obč. zák. jakýkoliv závazek dlužníkův, není však předpisu, ani mravního důvodu, který by zakazoval, by dlužník této námitky dobrovolně se nevzdal, a proto nejedná se o předpis donucujícího rázu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: První stolice má za to, že žaloba jest nepřípustnou, poněvadž rozsudek rozhodčího soudu bursovního se vůbec předpisem o zrušení smlouvy pro nemožnost plnění ani nezabývá. Náhled tento není však podle názoru odvolacího soudu správným, a nutno v tom ohledu dáti žalobci za pravdu. Podle čl. XXV. uvoz. zák. k c. ř. s. stačí, když se výrok rozhodčího soudu bursovního příčí předpisům donucujícího práva. Není tedy třeba, by výslovně dotyčný předpis uváděl a vyvracel, stačí, že se s ním neshoduje a mu odporuje. První stolice vyslovuje, že předpis o zrušení smlouvy pro nemožnost plnění není normou donucující povahy. Ani tento náhled neshledává žalobce správným, však neprávem. Je ovšem samozřejmým požadavkem rozumného obchodování, by se obchodník pro případy nemožnosti plnění nevázal, není však objektivního předpisu, který by mu to přímo znemožňoval nebo zakazoval. Obchodník může se tedy výhody zrušení smlouvy pro nemožnost plnění vzdáti. Je-li to však možno, nelze mluviti o porušení donucujícího zákona.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce byla věc správně posouzena odvolacím soudem, a probrána tak výstižně, že dovolání omezilo se na pouhé popření správnosti tohoto názoru bez pokusu o věcné jeho vyvrácení. Dovolatel pokládá mylně žalobu podle čl. XXV. uvoz. zák. k c. ř. s. za jakýsi druh opravného prostředku, opravňujícího řádné soudy po vzoru odvolacího nebo dovolacího soudu k přezkumu napadeného rozhodnutí i po stránce úplnosti řízení a rozhodnutí. Pro tento spor je rozhodující, že žalobce mohl se v onom sporu vzdáti námitky nemožnosti plnění, což odporuje pojmu donucovacího předpisu právního.

Čís. 4576.

Změnu v členství správní rady akciové společnosti jest ihned oprávěděti též ku zápisu do rejstříku pobočního závodu.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1925, R I 4/25.)

Rejstříkový soud odštěpného závodu akciové společnosti vyzval akciovou společnost, by dala do rejstříku zapsati nově zvoleného člena správní rady, jenž nastoupil na místo vzdavšího se člena. Akciová společnost prohlásila, že požadovaného zápisu není třeba, ježto nově zvolený člen správní rady není oprávněn podpisovati za filiálku a pak vzhledem k čl. 212 obch. zák., dle něhož k zápisu filiálek je potřebí ohlašovati toliko okolnosti uvedené pod čís. 2 a 3 čl. 210 obch. zák. Rejstříkový soud filiálky však trval na své výzvě, již opakoval a odůvodnil tím, že podle čl. 228 obch. zák. členové představenstva mají býti ihned po svém ustanovení ohlášeni k zápisu do obchodního rejstříku, kteréž ustanovení vztahuje se i na odštěpné závody. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Ku správ-

ným stavu věci a zákonu hovícím důvodům napadeného usnesení dokládá se vzhledem k vývodům stížnosti jenom ještě toto. Dle čl. 227 obch. zák. musí každá akciová společnost míti představenstvo, jež ji zastupuje na soudě i mimo soud, a dle čl. 228 obch. zák. musí, kdo jest členem představenstva, ihned, jakmile byl ustanoven, ohlášen býti k obchodnímu rejstříku. Tomuto požadavku bylo při zápisu filiálky vyhověno tím, že členové představenstva byli do obchodního rejstříku při filiálce zapsáni. Že každá změna v představenstvu musí býti k obchodnímu rejstříku opovězena, plyne zcela zřejmě z ustanovení čl. 228 obch. zák. a musí tato změna, jak v povaze věci leží, nejen u hlavního závodu, nýbrž i u každého pobočného závodu býti opovězena. Když tedy na místě dosavadního člena správní rady nastoupil člen nový, musí tento nový člen správní rady na místě vystoupilého a již vymazaného člena správní rady do rejstříku zapsán býti a právem proto uložil prvý soud stěžovatelce, aby nového člena správní rady k zápisu do obchodního rejstříku opověděla. Dovolávání se §u 3 stanov stěžovatelkou jest vratké, neboť tím, že správní rada má právo zapsati pobočné závody, stanoviti znění jich firem a způsob znamenání firmy toho kterého pobočného závodu, nenabyla správní rada práva, měniti ustanovení zákona o představenstvu a povinnosti opověděti jeho ku zápisu do obchodního rejstříku, jak upravuje to čl. 227, 228 obch. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení, jímž bylo potvrzeno usnesení rejstříkového soudu ze dne 8. listopadu 1924, není ve zřejmém odporu ani se zákonem, ani se spisy, a není ani zmatečným a jest proto dovolací rekurs dle §u 16 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. zák. nepřípustný. K vývodům rekursu dlužno ještě jen uvésti, že ani předpisy poplatkové nemohou míti na použití základních zásad obchodního zákona rozhodujícího vlivu.

Čís. 4577.

V nesporném řízení jest třetí stolice oprávněna zjistiti samostatně skutkové okolnosti na základě spisů a to po případě i odchylně od nižších stolic.

Stačí, byla-li žádost dle §u 168 obč. zák. podána již před porodem dítěte, třebas bylo o ní teprve po něm rozhodnuto. Oprávněnost žádosti jest posuzovati dle doby jejího podání.

Nikoliv sice dle §u 167 obč. zák., za to však dle §u 168 obč. zák. lze se domáhati všeho, co novorozeně potřebuje, by bylo udrženo na živu. Patří sem i dětský vozík, vložka do vozíku a dětské prádlo.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1925, R I 38/25.)

Nemanželská matka domáhala se na nemanželském otci, uznavším otcovství, náhrady útrat slehnutí a šestinedělí. Soud prvé stolice

přiznal matce výživné 25 Kč denně, dále pak kromě jiných položek též náhradu nákladu, jejž vynaložila na opatření dětského kočárku, vložky do kočárku a dětského prádla. Rekursní soud napadené usnesení zrušil.

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Napadené usnesení rekursního soudu nenaznačuje přesně, pro které vady usnesení první stolice vlastně bylo zrušeno. Pokud mu vytýká, že překročilo žádost nemanželské matky, protože žádala jen o složení účtovaných částek na soudě, kdežto první soud odpůrci uložil placení do 14 dnů pod exekucí, jde napadené usnesení samo nad meze stížnosti, která proti tomuto výroku ani nesměřuje. Jinak nařizuje napadené usnesení druhé stolice již jen, k čemu bude soudu prvé stolice při novém rozhodování přihlížeti, pravíc, že bude především zjistiti, zdali jsou uskutečněny předpoklady §u 168 obč. zák. co do potřebnosti nemanželské matky jakož i zda nemanželská matka nepropadla nemravnému životu. Hned po té však podotýká samo, že první soud pátrání o řečených okolnostech zavedl, ale v usnesení je nechal nepovšimnuty. Z toho nutno souditi, že první soud podle názoru rekursního soudu vyšetřených okolností jen neocenil anebo po stránce právní mylně posoudil. Avšak tím ještě nebyla zavdána příčina, by usnesení prvního soudu bylo zrušeno. Bylo naopak na rekursní stolici, by sama o rozhodných okolnostech na základě konaného šetření zjištění učinila a jejich právní význam posoudila a o věci podle toho rozhodla. Jen kdyby byla měla za to, že konaná šetření neposkytují po stránce skutkové úplného vysvětlení a nedovolují po stránce právní důkladného posouzení věci, a kdyby se jí při tom nebylo zdálo býti účelnějším, případné nedostatky řízení odčiniti pouhým jeho doplněním, mohla usnesení prvního soudu zrušiti a nařídit mu nové jednání a rozhodnutí. Pak by mu ovšem také byla musila svůj odchylný právní názor vyložiti a přesně mu naznačiti, proč a v kterých směrech pokládá řízení za vadné a které jednotlivé okolnosti, po případě i kterými průvodními prostředky měly býti zjištěny. Ježto však oněch předpokladů, by usnesení prvního soudu bylo zrušeno, podle obsahu spisů a napadeného usnesení soudu druhé stolice samého vůbec nebylo, měl rekursní soud ihned uznati ve věci samé. Když tak neučinil, jest se tohoto úkolu ujati třetí stolici, která je v nesporném řízení oprávněna skutkové okolnosti samostatně zjistiti na základě spisů a to, pokud k tomu shledává důvod, i odchylně od nižších stolic. Dovolací soud nemá stížnost nemanželského otce proti rozhodnutí prvé stolice za důvodnou. Žadatelka opírá svoji žádost výslovně o § 168 obč. zák., podle něhož ji také podala již před porodem dítěte. Že se vyřízení žádosti opozdilo a rozhodnutí prvé stolice bylo vydáno až po porodu, na podstatě žádosti ničeho nemění (viz plen. rozh. tohoto Nejvyššího soudu ze dne 13. března 1922, čís. pres. 1295/21 sb. n. s. čís. 1537). Je proto oprávněnost žádosti posuzovati podle doby jejího podání. Tehdy bylo však naprosto nejisto, kdo vydání v §§ 167 a 168 obč. zák. blíže naznačené

ponese, po případě bude-li míti úmysl použiti ustanovení §u 1042 obč. zák. Také nebylo zákonného základu s touto otázkou se obírati. Záleželo jen na tom, zdali žadatelka byla navrhovaného opatření potřebná a nevedla-li necudný život. V obou směrech nezůstavil výsledek šetření soudem prvé stolice sebe menších pochyb, že tyto předpoklady tu byly, že totiž necudný život nevedla, že bez podpor se strany svých rodičů by byla vydána nouzi a že její otec tehdy odepíral, ji podporovati. Měla proto nárok na opatření v §§ 168 a 167 uvedená. K těm patří především zajištění výživného. Jeho výši 25 Kč denně určil okresní soud zcela skrovně, když se uváží, že nejnižší ošetřovací útraty v nemocnici pro rodičky činí 22 Kč denně, přijetí do nemocnice je obmezeno na případy bezpodmínečné nutnosti, která tu ani nebyla tvrzena, a že, jak všeobecně známo, ošetřování nemocných v domácnosti je nepoměrně dražší. Dále je v návrhu podle §u 168 obsažen nárok na výživu dítěte pro dobu prvních tří měsíců. K výživě dítěte patří ve smyslu §u 168 — rozdílem od §u 167, jenž se vztahuje jen k nákladům šestinedělí — vše, co novorozeně potřebuje, by bylo udrženo na živě (§ 672 obč. zák.), patří k ní proto zejména i dětský vozík, nahrazující podle nynějších zvyků dětskou postýlku (kolébku), vložka do postýlky (vozíku) a dětské prádlo. Zajištění tohoto vydání mohla těhotná žádati a musilo jí býti přiříknuto.

Čís. 4578.

Zrušení exekuce může navrhnouti jen povinný. Ustanovení druhého odstavce §u 6 zák. o ochraně nájemců ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. nevztahuje se na případ nájemcova úmrtí.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1925, R I 39/25.)

Janu M-ovi byl povolen třikráte odklad exekuce vyklizením. Ve lhůtě, na niž byl odklad exekuce po třetí povolen, Jan M. zemřel. Po uplynutí lhůty, na niž byl povolen třetí odklad exekuce, domáhaly se dvě dcery Jana M-a zastavení exekuce vyklizením. Soud prvé stolice návrhu vyhověl, rekursní soud návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Navrhnouti zrušení exekuce dle §u 40 ex. ř. je oprávněna jen strana povinná. Stěžovatelky v této exekuční věci stranou povinnou nejsou. Exekuce byla povolena proti jejich otci Janu M-ovi. Že jeho povinnost, byt vykliditi, přešla na ně, odpůrce do podání jejich návrhu ani netvrdil, neřku-li prokázal listinami v §u 9 ex. ř. blíže naznačenými. Ani kdyby podle §u 34 ex. ř. vymáhající strana v exekuci povolené proti nyní zemřelému Janu M-ovi pokračovala proti jeho pozůstalosti, netýkalo by se to nijak stěžovatelek, protože ony návrh zrušovací podaly vlastním jménem a ne jako dědičky, nehledě ani, že není průkazu, že byly podány dědické přihlášky. Stranou v této exekuční věci se stěžovatelky nestaly ani v důsledku předpisů §u 6 zákona o ochraně nájemníků. Ustanovení obsaženého v jeho odstavci (1) nelze na ně použíti, protože v dovolacím rekursu samy výslovně prohlašují, že se ho pro nedostatek zákonných předpokladů nedovolávají. Ustanovení odst. (2) téhož §u se na projednávaný případ vůbec nevztahuje, neboť mluví výslovně — a patrně protikladem k odstavci prvnímu, jednajícímu o smrti nájemníkově — o opuštění bytu. Nelzeť podle zásad logiky a jazykové správnosti o zemřelém nájemníkovi říci, že byt opustil. Mimo to by takový výklad vedl k věcným nesrovnalostem, kdyby po smrti nájemníkově kromě příslušníků rodiny, s kterými sdílel domácnost a společný byt a kteří, ačkoliv nejsou dědici, mají podle druhého odstavce nárok na byt, tu byl také ještě cizí dědic, uplatňující nároky na byt podle odstavce prvního. Setkávaly by se tak neslučitelné nároky. Nelze proto odstavec (2) §u 6 zák. o ochraně náj. vztahovati na případ úmrtí nájemníkova, o němž jedná odstavec první. Nejsou-li stěžovatelé, jak dolíčeno, stranou v této exekuci, nemohou žádati její zrušení. Byla proto jejich žádost pro nedostatek aktivní legitimace právem zamítnuta a nebylo třeba řešiti otázku, zdali exekuční titul podle §u 575, odst. 3 c. ř. s. zanikl a zdali zaniknutí takové lze považovati za důvod k zastavení exekuce dle §u 40 ex. ř., za jaký to stěžovatelky mají.

Čís. 4579.

Ujednal-li věřitel s dlužníkem, že nemovitost, zavazená pro pohledávku ze zápůjčky, má zůstati zavazena do výše původní pohledávky tak dlouho, až bude splacena pohledávka z úvěru, onu pohledávku převyšující, jest splátky na úvěrovou pohledávku odpočítati nejprve z části, převyšující původní pohledávku, a teprve zbytek ve výši pohledávky původně zjištěné jest pokládati za splátku na pohledávku na nemovitosti pojištěnou.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1925, Rv I 1656/24.)

V měsíci květnu 1921 jednal žalobce Karel K. se zástupci žalované banky o povolení úvěru a ujednané podmínky byly pak sepsány ve formě závěrečného dopisu příl. čís. 3. Poněvadž jednou z ujednaných podmínek úvěru povoleného ve výši 3,600.000 Kč mezi jinými byl dle odstavce pátého bod a) onoho dopisu příl. čís. 3 závazek žalobce Karla K-a, že dá společně se svojí manželkou, spolužalobkyní Marií K-ovou k dalšímu zajištění bankou poskytnutého úvěru vložiti zástavní právo pro 1,000.000 Kč na nemovitosti, žalobcům společně patřící, zřídili žalující manželé tuto žádanou hypoteku bance dlužním úpisem, datovaným dne 27. května 1921 a jimi společně podepsaným (příl. čís. 2). Poněvadž ohledně ostatních podmínek závěrečného dopisu příl. čís. 3 konala se mezitím ještě jednání mezi Karlem K-em a bankou, byly na konceptu dopisu provedeny dodatečně některé změny, a byl pak dne 31. května 1921 závěrečný dopis oběma žalobci přijat a podpisy potvrzen. Žalovaná banka vyplatila žalobci Karlu K-ovi úvěr ve výši 3,600.000 Kč, žalobce pak na úvěr splatil celkem 1,200.000 Kč. Žalobu manželů

K-ových, jíž domáhali se na bance nálezu, že pohledávka její z dlužního úpisu ze dne 27. května 1921 není po právu a že jest povinna trpěti výmaz zástavního práva pro pohledávku 1,000.000 Kč na nemovitostech žalobců, odůvodňovali žalobci tím, že zůstatek povoleného bankou úvěru činí sice ještě 2,400.000 Kč, že však na úvěr bylo již bance uhraženo 1,200.000 Kč, což převyšuje peníz, za nějž byly nemovitosti dány v zástavu. Žalovaná banka namítla, že má z důvodu povoleného úvěru proti žalobcům pohledávku, která činí podle hrubého salda 2,400.000 Kč ve prospěch banky, že k zajištění celé její úvěrní pohledávky dali žalobci výslovně do zástavy své nemovitosti, a pokud tedy pohledávka banky zaplacena nebude, nemohou po právu žalobci požadovati od ní výmaz zástavního práva, které sloužilo a slouží bance k zajištění celého zbytku nezaplacené pohledávky z povoleného úvěru. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Ze zjištěných okolností vyplývá jasně, že při dlužním úpisu příl. čís. 2 a při závěrečném dopisu příl. čís. 3, ač onen jest datován již dnem 27. května 1921, tento teprve dne 31. května 1921, nejde o dvě různá právní jednání a tituly, totiž jednak o zvláštní zápůjčku, jednak o povolení a poskytování úvěru, nýbrž že dlužní úpis ze dne 27. května 1921 byl toliko součástí, totiž podkladem úvěrové smlouvy ze dne 31. května 1921 mezi žalobcem a bankou, ku které přistoupila spolužalobkyně Marie K-ová jako hypotekární ručitelka až do výše 1,000.000 Kč, což žalující strana ostatně sama přiznává.

Poněvadž pak žalující manželé oba se dle dopisu příl. čís. 3 v odstavci 5. bod a) zavázali, vložiti zástavní právo pro 1,000.000 Kč úvěru ve výši 3,600.000 Kč, žalobci Karlu K-ovi bankou poskytnutého, na své reality, tuto hypoteku ve smyslu tohoto závazku ve formě dlužního úpisu příl. čís. 3 skutečně ve prospěch banky zřídili, při čemž rozdíl v datování základních těch listin vzhledem k postupu celého jednání mezi stranami nemá právního významu, ručí tato hypoteka, žalobci dlužním úpisem ze dne 27. května 1921 (příl. čís. 2) bance daná, za její pohledávku z úvěru Karlu K-ovi poskytnutého až do výše 1,000.000 Kč, tedy v plném rozsahu potud, pokud zmíněná úvěrová pohledávka banky činí nejméně 1,000.000 Kč. Žalobci sami ani netvrdí, že by mimo hypoteku z dlužního úpisu příl. čís. 2 orig. bance ve smyslu odst. 5 a) úvěrové smlouvy příl. čís. 3 byli dali snad ještě jiné zvláštní hypotekární zajištění na svých realitách, a poněvadž s druhé strany sami doznávají, že pohledávání banky z úvěru činí k dnešnímu dni ještě více než 1,000.000 Kč, ručí reální zástava z dlužního úpisu příl. čís. 2 dosud za tuto pohledávku banky (§ 1368 obč. zák.) a banka, nejsouc s pohledávkou svou uspokojena, není nikterak povinna (§ 1369 obč. zák.) umožniti žalobcům, svým dlužníkům, by dali vymazati závazek z knih pozemkových (§ 469 obč. zák.). Neoprávněn je vzhledem k oněm vývodům ale také žalobní nárok, aby banka byla povinnou uznána trpěti výmaz hypoteky na základě dlužního úpisu příl. čís. 2 nabyté, poněvadž tato hypoteka bance dosud ručí ze zástavní smlouvy ku zajištění její úvěrové pohledávky částku 1,000.000 Kč nesporně převyšující. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení věci shledávají dovolatelé v tom, že odvolací soud nerozeznává ve vztahu manželů K-ových k žalované bance dvojí právní poměr, totiž zvláštní závazek z úvěru a ze zápůjčky, a že má mylně za to, že závazek Marie K-ové byl v obou směrech totožným se závazkem jejího manžela. Obě tyto otázky byly správně vyřešeny již prvým soudem a stačí proto vzhledem k vývodům dovolání uvésti jen ještě toto: Bezpodstatna jest námitka dovolatelů, že hypoteka zřízená pro pohledávku žalované banky 1,000.000 Kč ze zápůjčky dle dlužního úpisu ze dne 27. května 1921 nemůže již dle zásad knihovního zákona tvořiti úvěrovou hypoteku pro pohledávku žalované z úvěru. Dlužní úpis, na jehož základě se vklad stal, má všecky náležitosti listiny vkladné ve smyslu §u 26 a 31 knih. zák. Není také fikcí, je-li v dlužním úpise uveden jako právní důvod zápůjčka, neboť zápůjčka byla žalobcům v rámci úvěru skutečně poskytnuta. Nemůže arci býti pochybnosti, že nemovitosti žalobců vůči třetím osobám, jež by jednaly v důvěře v knihy veřejné nejsou zavazeny více, než jak jest patrno z knihovního stavu, že v pořadí pohledávky žalované banky vázne jen milion Kč s příslušenstvím. S tímto zatížením nemovitosti musí zadnější věřitelé počítati tak dlouho, dokud dluh není z knih vymazán (§ 469 obč. zák.) a nemají nároku na zlepšení svého pořadí, leč že by jim to bylo smlouvou výslovně zaručeno. Ujednala-li banka se žalobci, že nemovitost má zůstati zavazena do výše původní pohledávky tak dlouho, až bude splacena pohledávka z úvěru, onu pohledávku převyšující, jest tomu rozuměti tak, že dle vůle stran případné splátky na úvěrovou pohledávku mají býti odpočteny nejprve z části úvěrové pohledávky milion korun převyšující a teprve zbytek milion korun že pokládati jest za splátku pohledávky na nemovitostech žalobců pojištěné. Tím nejsou tedy nikterak práva zadnějších věřitelů dotčena. Tvrdí-li dovolatelé teprve v dovolání, že se svým zadnějším věřitelům zavázali, že budou zástavní práva postupně vymazávati tak, jak budou zajištěné dluhy spláceti, jest to jednak novota, jež musí zůstati nepovšimnutou (§ 504 c. ř. s.), jednak jest okolnost tato vzhledem k předchozímu ujednání mezi stranami nerozhodna. Ani v případě exekuce neutrpěli by zadnější věřitelé újmy, poněvadž žalované bance dostalo by se z výtěžku dražby úhradou nejvýše jednoho milionu Kč s příslušenstvím, v rozsahu zápisu knihovního, i kdyby pohledávka úvěrová té doby byla vyšší (§ 216 čís. 4 ex. ř.). Ujednání stran má tedy jen význam pro jich vnitřní poměr, nedotýkajíc se na venek nikterak zájmu osob třetích a nelze v něm spatřovati obcházení zákona, jak míní dovolatelé.

Čís. 4580.

Upsání válečné půjčky obcí v Čechách.

Tím, že nebyla dodržena svolávací lhůta ku schůzi obecního výboru a že jako pořad schůze nebylo uvedeno jednání o výpůjčce, nýbrž pouze o upsání válečné půjčky, nestalo se usnesení obecního výboru o výpůjčce neplatným. Neplatnost usnesení nemá v zápětí ani nedostatek

podpisu zapisovatele na protokolu, ani ta okolnost, že obecní starosta realisoval výpůjčku dříve, nežli byla schválena okresním výborem.

V tom, že obecní výbor se usnesl, by byla za účelem upsání válečné půjčky uzavřena výpůjčka, jest spatřovati též usnesení o placení úroků z vypůjčených peněz.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1925, Rv I 1792/24.)

Žalovaná obec v Čechách usnesla se dne 16. května 1916 ve schůzi zastupitelstva uzavříti se žalujícím spolkem zápůjčku 50.000 K za účelem úpisu válečné půjčky. Usnesení bylo okresním výborem schváleno a vypůjčený peníz byl žalujícím spolkem vyplacen. Ježto žalovaná neplatila úroků, byly úroky, splatné do 26. prosince 1920 kapitalisovány penízem 8.746 Kč a usnesením ze dne 2. ledna 1921 uznalo zastupitelstvo žalované obce, že tento peníz jest novou výpůjčkou u žalujícího spolku. Také toto usnesení bylo schváleno okresním výborem. Žalobě, domáhající se na žalované obci zaplacení původní zápůjčky ve zbytku 47.383 Kč 32 h a nové zápůjčky 8.746 Kč, obojí s úroky od 1. ledna 1921 vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobci 47.383 Kč 32 h s úroky teprve od dne podání žaloby. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalované, odvolání žalobkyně vyhověl pak potud, že jí přiznal dalších 8.746 Kč rovněž s úroky teprve od podání žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované obce.

Důvody:

Po právní stránce setrvává žalovaná obec na námitce, že usnesení obecního výboru ze dne 16. května 1916 jest neplatné pro formální vady, poněvadž schůze byla svolána jen 48 hodin předem, ač § 42 obecního zřízení předpisuje, by byla svolána mimo případy pilné aspoň na tři dny předem a poněvadž na pořadu schůze nebylo jednání o výpůjčce, nýbrž jenom jednání o upsání válečné půjčky. Odvolací soud správně dovodil, že jenom formální vady, vytčené v druhém a třetím odstavci §u 42 obecního zřízení mají dle výslovného předpisu čtvrtého odstavce za následek neplatnost usnesení. Ohledně nedodržení svolávací lhůty a oznámení pořadu schůze není takový následek v zákoně vysloven, a nemůže býti proto na něj uznáno. Dovolací soud poznává mimo to z vlastního přednesu žalované obce a předložené vyhlášky o upisování čtvrté válečné půjčky, že svolání schůze na 16. květen 1916 bylo pilné ve smyslu §u 42 obecn. zříz., neboť upisovací lhůta skončila již 15. května 1916. Ohledně oznámení pořadu schůze dlužno pak poukázati na to, že výpůjčka u žalujícího společenstva byla usnesena právě jenom za účelem úpisu válečné půjčky, tedy při rokování o oznámeném bodu pořadu schůze, takže nelze vůbec tvrditi, že by bývalo bylo o ní rozhodnuto mimo předem určený pořad schůze. Rovněž nelze uznati za závažnou námitku, že protokol o oné schůzi obecního výboru nebyl dle §u 50 obec. zříz. podepsán zapisovatelem. Opomenutím tohoto podpisu byla seslabena sice průvodní síla protokolu, nebyla však dotčena platnost usnesení, ve schůzi učiněných. Na jejich platnost nemohla míti vlivu ani okolnost, že starosta výpůjčku realisoval dříve, než byla schválena okresním výborem. Nesprávný dodatečný postup starostův zavazoval ho po případě k náhradě škody, ale neplatnost usnesení obecního výboru a pozdějšího jeho schválení okresním výborem bylo by možno dovozovati jenom z něho samého. Jiných výtek proti platnosti výpůjčky 50.000 korun na upsání čtvrté válečné půjčky u žalujícího společenstva žalovaná obec v dovolání již nečiní. Jelikož výpůjčka byla platně usnesena, okresním výborem schválena a řádně vyplacena, byl ohledně ní odsuzující rozsudek nižšími soudy vynesen právem. Nelze však souhlasiti s nižšími soudy v tom, že přikládají usnesení obecního výboru ze dne 16. května 1916 účinnost jen ohledně vypůjčeného kapitálu 50.000 Kč, a nikoliv i ohledně úroků z této zápůjčky. Při usnesení výpůjčky nebylo arci řečeno nic o jejím úrokování, a nelze také ničeho namítati proti poukazu odvolacího soudu na § 984 obč. zák., dle něhož mohou býti zápůjčky bezúročné i úročitelné. Při posouzení projednávaného případu nemůže však rozhodovati tato všeobecná právní zásada, nýbrž nutno bráti zřetel na skutečné hospodářské poměry, a tu nemůže býti sporu o tom, že všichni členové obecního výboru si byli při usnášení se vědomi toho, že žalující společenstvo může poskytnouti zápůjčku a poskytne ji jenom proti placení úroků. To bylo za daných hospodářských poměrů tak samozřejmým, že nepotřebovalo býti výslovně usneseno, by obec zápůjčku úrokovala, a že naopak musí býti v usnesení výpůjčky u žalujícího společenstva pokládáno za zahrnuto i usnesení platiti z výpůjčky úroky. Pro tento výklad svědčí i okolnost, že nebylo třeba usnášeti se o tom, jakým způsobem mají býti úroky opatřeny, neboť rozumělo se samo sebou, že budou placeny z úroků upsané válečné půjčky. Žalovaná obec byla a jest proto již podle usnesení ze dne 16. května 1916 povinna zaplatiti úrokový nedoplatek ze zápůjčky bez ohledu na to, je-li platným usnesení obecního zastupitelstva ze dne 2. ledna 1921, jímž byla usnesena nová výpůjčka k jeho zaplacení. Netřeba se vůbec zabývati námitkami proti platnosti tohoto dalšího usnesení, a netřeba se zabývati ani otázkou, kolik percent úroků může žalující strana právem požadovati, neboť jest nesporno, že počítá do konce roku 1920 jen zákonný úrok pětiprocentní (§ 2 zák. ze dne 14. června 1868, čís. 62 ř. zák.) a jest také nesporno, že takto počítaný úrokový nedoplatek do konce roku 1920 činí požadovanou částku 8.746 Kč. Jelikož žalobní žádost ohledně dalších a vyšších úroků za dobu od 1. ledna 1921 do dne žaloby byla právoplatně zamítnuta, a přiknutý nárok na placení 5% úroků z úrokového nedoplatku 8.746 Kč ode dne žaloby jest odůvodněn §em 3 citovaného zákona čís. 62/1868 ř. zák., musilo býti dovolání zamítnuto i v té části, kterou brojí proti změňující části odvolacího rozsudku, aniž bylo třeba uvažovati o významu a účinnosti usnesení ze dne 2. ledna 1921.

Čís. 4581.

Bankovní úřad min. financí jest oprávněn domáhati se v československých korunách splacení zápůjček, poskytnutých rak. uh. bankou na lombard válečných půjček.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1925, Rv I 1812/24.)

Žalobě Bankovního ústavu ministerstva financí, domáhající se na žalované firmě v československých korunách zaplacení zápůjčky 20.000 K poskytnuté rakousko-uherskou bankou na lombard válečné půjčky, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

V dovolání, opírajícím se o dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., setrvává žalovaná firma na námitce, na kterou se omezila v odvolacím řízení, že jí musí býti přiznáno právo zaplatiti zažalovaný lombardní dluh v nekolkovaných bankovkách Rakousko-uherské banky. Žalovaná není v právu. Podle právního stavu utvořeného rozlukou měny jest námitka žalované firmy vlastně bezpředmětná. Při kolkování bankovek, obíhajících na území Československé republiky, musily býti okolkovány bankovky všechny (§ 2, 13 poslední odstavec min. nařízení čís. 86/1919 sb. z. a n.), další dovoz nekolkovaných bankovek z ciziny byl zakázán (§ 2 vládního nařízení čís. 311/1919 sb. z. a n.). Nelze proto vůbec seznati, jakým, zákonem dovoleným, způsobem by si žalovaná firma mohla opatřiti nekolkované bankovky ku zaplacení dluhu splatného v tuzemsku, zvláště když mimo to dnem 31. března 1922 uplynula již konečná lhůta stanovená podle čl. 206 mírové smlouvy St. Germainské likvidatory Rakousko-uherské banky ku odevzdání všech obíhajících bankovek bez rozdílu, zdali a jakým kolkem byly označeny, reparační komisi pod ztrátou veškerých práv plynoucích z držení těchto bankovek. Názor hájený dovolatelkou jest však mylným i ve věci samé. Veškeré její úsilí, dokázati z právní povahy bankovek a ze stanov Rakousko-uherské banky, že její dlužníci mohou platiti nekolkovanými bankovkami a to i jejím právním nástupcům, rozbíjí se o předpis §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., že závazky znějící na koruny rakousko-uherské měny, které jsou splatny v oblasti státu Československého, platí se v korunách československých v poměru jedna ku jedné. Tento předpis jest všeobecným a bezvýjimečným, a platí i pro závazky vůči Rakousko-uherské bance. Odporující mu ustanovení stanov této banky byla jím zrušena. Ustanovením §u 4 cit. zák., že v právním poměru Rakousko-uherské banky k bankovkám jí vydaným nenastává žádná změna, není onen všeobecný předpis omezen. Dlužno míti před očima, že československými korunami staly se tehdy právě bankovky Rakousko-uherské banky označené československým kolkem, a pak jest možno vykládati § 4 cit. zák. jen tak, že jak neoznačené, tak označené bankovky neztrácejí povahy bankovek Rakousko-uherské banky. V krátké lhůtě mezi vydáním zákona čís. 187/1919 a převzetím lombardu Rakousko-uherské banky Bankovním úřadem ministerstva financí, které bylo provedeno nařízením ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n., byla proto ovšem žalovaná strana oprávněna platiti a Rakousko-uherská banka povinna přijati placení v jejích bankovkách, ale podle §u 6 cit. zákona jenom v bankovkách okolkovaných, takže nelze tvrditi, že Bankovní úřad, požaduje placení v korunách československých, požaduje více nebo něco jiného, než mohla požadovati Rakousko-uherská banka. Po převzetí lombardních pohledávek Bankovním úřadem a po výměně označených bankovek za československé státovky má § 4 cit. zák. pro lombardní zápůjčku, jež jest předmětem sporu, již jenom ten význam, že Rakousko-uherská banka zůstala povinnou přijati od československé vlády zaplacení ve svých československých, kolkem označených bankovkách, neboť státní správa československá si v uvedeném předpisu vyhradila ohledně označených bankovek výhradní právo, uplatňovati vůči Rakousko-uherské bance nároky, z nich plynoucí. Žalovaná firma nemůže platiti již ani kolkovanými ani nekolkovanými bankovkami, nýbrž jest povinna platiti v československých korunách, tedy toho času československými státovkami. Stejně pochybeny jsou vývody dovolatelčiny, pokud se zabývají domnělým obohacením eráru a škodou žalované firmy. Vyplacením lombardní zápůjčky dala Rakousko-uherská banka do oběhu za 20.000 korun svých bankovek. Zaplacením zápůjčky měly se tyto bankovky vrátiti do jejích pokladen. Dříve, než se tak stalo, byly vyměněny za československé státovky, spořádaný oběh měny pak vyžaduje, by nyní zaplacením zápůjčky byly z oběhu vzaty tyto státovky, kryté místo stažených bankovek lombardní zápůjčkou. Československý stát nebude zaplacením v československých korunách nijak obohacen, třebas sám platil Rakousko-uherské bance jejími bankovkami, neboť opatřil si tyto bankovky výměnou za své státovky v poměru jedna ku jedné, takže obdrží od dlužníka na penězích jen tolik, kolik sám na nabytí pohledávky vynaložil. Naopak byl by stát zkrácen ve prospěch žalované firmy, kdyby směla platiti bezcennými již nekolkovanými bankovkami Rakousko-uherské banky, neboť pak by zůstala částka 20.000 Kč obíhajících státovek nekryta, a neuhrazený dluh republiky zvětšil by se o tento peníz. O tom, že by žalovaná firma utrpěla placením v československých korunách škodu, nelze vůbec mluviti. Při výplatě zápůjčky dne 2. prosince 1918 neměly vyplacené jí rakousko-uherské koruny menší vnitřní hodnoty a nákupní síly než mají nyní koruny československé, naopak měly podle kursu k hodnotným cizím valutám cenu vyšší, takže žalovaná firma vrátí v československých korunách na vnitřní hodnotě dokonce méně, než svého času obdržela.

Čís. 4582.

Opatření Stálého výboru ze dne 8. října 1920, čís. 583 sb. z. a n. Výměna československých korun za polské marky. Vyměnila-li berní správa omylem Kč za Mp, jest ten, komu se dostalo Kč, povinen je vrátiti bez ohledu, zda má je dosud v rukou, čili nic. Rozhodnutím finančního úřadu o povinnosti k vrácení jest soud co do věcného obsahu vázán.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1925, Rv II 802/24.)

Skutkový děj jest obsažen v rozhodnutí čís. sb. 3552. Žalobě československého eráru bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

S hlediska dovolacího důvodu §u 503 čís. 4 c. ř. s. uplatňuje dovolatel především předčasnost žaloby, poněvadž prý výměr berní správy

v Českém Těšíně ze dne 1. září 1922, vrácení 14.000 Kč, výměnou za 42.000 Mp mu ukládající, dosud nenabyl právní moci, ježto ve výměru tomto dostalo se mu nesprávného právního poučení, že mu do rozhodnutí tohoto další opravný prostředek nepřísluší, ačkoliv po jeho názoru dle §u 4 opatření Stálého výboru Národního shromáždění republiky Čsl. ze dne 8. října 1920, čís. 583 sb. z. a n. přísluší mu stížnost do osmi dnů na finanční ředitelství a proto, dokud mu správné právní poučení nebude dáno, on stále ještě má právo onu stížnost podati. Nehledě k tomu, že dle spisů berní správy v Českém Těšíně žalovaný přes ono nesprávné právní poučení skutečně včas proti onomu usnesení stížnost na finanční ředitelství podal, takže na nesprávné právní poučení ohledně opravných prostředků nyní se odvolávati nemůže, není zde žalovaným uplatňované předčasnosti žaloby, poněvadž dle uvedeného výnosu berní správy v Českém Těšíně v cestě administrativní s vyloučením další stížnosti s konečnou platností jest rozhodnuto o povinnosti žalovaného na vrácení 14.000 Kč výměnou za 42.000 Mp a soudy nejsou oprávněny, by rozhodnutí správních úřadů co do jejich věcného obsahu podrobily přezkumu, nýbrž musí je za základ svého rozhodnutí položiti. Jest proto, dokud onen výměr berní správy v Českém Těšíně nebude změněn, jeho obsah pro soudy závazným a o povinnosti žalovaného ku vrácení vyměněných peněz pravoplatně rozhodnuto. Dovolatel vidí dále nesprávné právní posouzení věci v tom, že odvolací soud nepřihlédl k tomu, že žalovaný jako bezelstný držitel vyměněných mu 14.000 Kč byl oprávněn peníze tyto spotřebovati, a, když tak učinil, k vrácení jejich není povinen (§ 1437 a 389 obč. zák.). Tu přehlíží dovolatel, že jde zde o výměnu peněz, tedy smlouvu oboustrannou, uzavřenou za předpokladu, že k výměně peněz žalovaným žádané zákonné podmínky skutečně v době výměny tu byly, že tedy žalobce na výměnu tuto měl zákonné právo. Když však rozhodnutím správního úřadu až dosud platným bylo vysloveno, že žalovaný k výměně této neměl práva, jest žalovaný bez ohledu na to, zda vyměněné československé koruny v rukou má čili nic, o 12.183 Kč 50 h bezdůvodně obohacen. Tento peníz přešel při výměně peněz do jeho majetku omylem berní správy v Českém Těšíně, že žalovaný na žádanou jím výměnu po zákonu měl právo a v důsledcích toho jest žalobce dle §u 1431 obč. zák. oprávněn od něho tento obnos zpět žádati, bez ohledu na to, zdali obnos ten dosud má, či již jej spotřeboval, a poukaz žalovaného na předpis §u 1437 obč. zák., kde jde o jednostranné placení nedluhu, proto v tomto případě nepřiléhá.

Čís. 4583.

Předpis §u 110 obč. zák. není pouhým předpisem pořádkovým, nýbrž předpisem hmotného významu, neboť rozvod pozbývá právních účinků právě a jedině soudním oznámením, že manželé se opět spojili. Na tom, zda se vskutku spojí, nezáleží.

Oznámili-li rozvedení manželé soudu opětné své spojení, jest neplatným jejich ujednání, že přes to neobnoví manželského společenství. §u 916 obč. zák. nelze tu užíti.

Manželka soudně nerozvedená, ale nesdílející s manželem společnou domácnost, má nárok na výživné pouze tehdy, došlo-li ke zrušení manželského společenství zaviněním manželovým.

Dopustil-li se rozvedený manžel po soudně oznámeném obnovení manželského společenství nových pokleslů, druhým manželem neprominutých, může se manželka na odůvodněnou, že nechce následovati manžela do jeho domácnosti, dovolávati i pokleslů z doby dřívější, třebas byly prominuty.

Z toho, že byl uzavřen o předmětu sporu smír, lze odvozovati ve sporu pouze hmotněprávní námitku, k níž nelze ovšem hleděti bez návrhu strany.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1925, Rv II 899/24.)

Žalobu nerozvedené, ale odděleně žijící manželky proti manželovi o placení výživného oba nižší soudy zamítly. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Manželství stran, uzavřené v roce 1895, bylo v roce 1904 soudem dobrovolně rozvedeno. V roce 1915 oznámily strany u soudu, že obnovily manželské společenství. Tím pominuly právní účinky rozvodu, neboť ustanovení §u 110 obč. zák., že manželé rozvedení, chtějí-li se opět spojiti, povinni jsou, oznámiti to řádnému soudu, není pouhým předpisem pořádkovým, nýbrž předpisem hmotného významu tak, že rozvod pozbývá právních účinků právě a jedině soudním oznámením, že se manželé opět spojili. Zda strany vskutku se spojily, jak se podle zjištění nižších soudů v roce 1915, pokud se týče 1916 ostatně též stalo, nerozhoduje, neboť jednak toho zákon nevyžaduje, jednak by spojení to samo o sobě nebylo s to rušiti právní účinky rozvodového nálezu (plenární rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 1919, pres. 977/19 sb. n. s. čís. 320). Je také nedůležito, z jakých příčin bylo oznámení učiněno, a kdyby bylo pravdou, co tvrdí žalobkyně, že totiž obnovení manželského společenství stalo se pouze na oko, tak by to, nehledíc k tomu, že manželské spolužití, jak shora uvedeno, vskutku bylo obnoveno, na věci ničeho neměnilo. Ujednání manželů, oznámivších soudu opětné spojení, že přes to manželského společenství neobnoví, bylo by prostě neplatným, a zejména nebylo by lze dovolávati se ustanovení §u 916 obč. zák., jež platí jen pro smlouvy, jichž předmětem jsou poměry majetkoprávní, jak vyplývá ze zařadění tohoto zákonného předpisu do druhého oddílu občanského zákoníka, jednajícího o právu k věcem (viz rozhodnutí sb. n. s. čís. 847). Dlužno proto při posouzení této právní rozepře vycházeti z toho, že jde o manžele soudně nerozvedené, avšak nesdílející společné domácnosti. V tomto případě má manželka nároku na výživné jen tehdy, došlo-li ku zrušení manželského společenství zaviněním manželovým, nikoliv však, zrušila-li je manželka sama svémocně, t. j. aniž k tomu měla náležitých příčin, nebo zavinila-li jinak

sama zrušení. Jelikož se žalobkyně zdráhá navrátiti se ku svému manželi a sdíleti s ním společnou domácnost, jak žalovaný si přeje, jest na ní, by prokázala, že má k tomuto svému chování důležité příčiny. Ve směru tom přednesla žalobkyně, že žalovaný již před rozvodem měl poměr s jejich služkou, jenž nezůstal bez následků, a že po té, když bylo oznámeno soudu, že strany manželské společenství obnovily, žalovaný opět dopustil se manželské nevěry tím, že v roce 1916, když byl u své manželky na návštěvě u její tety v D., služku tak obtěžoval, že teta ji po dobu jeho přítomnosti musela poslati na dovolenou, a že v roce 1919 napsal nějaké slečně dopis, v němž jí slibuje manželství. Poklesek prvý dlužno ovšem vzhledem k tomu, co shora bylo uvedeno, pokládati za prominutý; nelze však souhlasiti s odvolacím soudem, že žalobkyně odpustila žalovanému i ostatní poklesky shora uvedené tím, že z důvodů těch nepodala žaloby o rozvod, neboť žalobkyně mohla k tomu, by tak neučinila, míti i jiné příčiny, tak na př., by se uchránila před možnou rozlukou manželství po uplynutí tří let od provedeného soudního rozvodu (§ 17 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.). Dopustil-li se však žalovaný, jak to žalobkyně tvrdí, po obnovení manželského společenství nových poklesků žalobkyní neprominutých, může se žalobkyně na odůvodnění toho, že žalovaného do jeho domácnosti následovati nechce, dovolávati i skutků odpuštěných právě tak, jako by k tomu byla oprávněna v případě, kdyby z těchto důvodů domáhala se rozvodu pokud se týče rozluky manželství (obdoba §u 14 c) zák. shora uvedeného). Okolnosti ty, pro spor rozhodné, nebyly zjištěny, ač byly žalobkyní tvrzeny a důkazy o nich nabídnuty. Jest proto opodstatněna nejen výtka nesprávného právního posouzení věci, nýbrž i výtka vadnosti odvolacího řízení. Bylo proto dovolání vyhověti a, jelikož podle stavu věci bude zapotřebí jednati v prvé stolici, zrušiti rozsudky obou nižších soudů a usnésti se dále, jak shora jest uvedeno, při čemž se podotýká, že okolnost, že strany ohledně placení výživného v roce 1918 před krajským soudem dojednaly smír, je pro rozhodnutí této právní rozepře bez významu, jelikož žalovaný hmotněprávní obranu, že spor byl smírem tím odklizen, při jednání před soudem procesním nevznesl (viz rozhodnutí sb. n. s. čís. 1744).

Čís. 4584.

Smlouva, jíž bytové družstvo přidělilo svému členu byt v družstevním domě, jest smlouvou nájemní. Tím, že představenstvo družstva neřídilo se při přídělu zásadami pro přidělování, nestala se smlouva neplatnou.

V tom, že přidělený byt byl zatím přenechán třetí osobě, nelze spatřovati nemožnost plnění.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1925, Rv II 37/25.)

Žalované bytové družstvo přidělilo žalobci, tehdy svému členu, byt v prvém poschodí, později však zrušilo tento příděl a přidělilo byt Štěpánu Sch-ovi. Žalobě, domáhající se odevzdání bytu, procesní soud prvé stolice vyhověl. Důvody: Soud má za to, že představenstvo družstva platně a závazně ve smyslu ustanovení jednacího řádu a pravidel pro přidělování (pronajímání) bytů nabízelo žalobci sporný byt, určujíc při tom nájemné a že žalovaný nabídku tu přijal tím, že do schůze dne 28. března 1924 se dostavil a tam vyslovil své přání ohledně zařízení bytu v přítomnosti 2 členů představenstva žalovaného družstva, totiž že tímto konkludentním jednáním dal zřetelně na jevo svou vůli, přijati nabídku (§ 863 obč. zák.). Tím byla uzavřena mezi stranami ve smyslu §u 1090 obč. zák. smlouva nájemní, od které strana žalovaná nemohla již jednostranně ustoupiti, i když strana žalovaná snad ohledně předpokladu přidělení bytu, totiž o tom, je-li žalobce starším členem než Štěpán Sch., byla v omylu. Omyl ten netýká se předmětu smlouvy ani důležité jeho vlastnosti, nýbrž jest to omyl v motivu, jenž nemá tu žádného vlivu (§ 901 obč. zák.), nehledě ani k tomu, že tento omyl strana žalovaná zavinila sama, majíc možnost nahlédnouti do dotyčných zanášek v knize protokolní, kdežto žalobce tento omyl nemohl tehdy věděti. Že podle §u 8 pravidel při pronajímání bytů může se s jednotlivými členy družstva, kterým byl byt v domě družstevním přidělen, uzavříti zvláštní smlouva nájemní dle schváleného formuláře, usnesla-li se na tom valná hromada, nepadá tu na váhu, poněvadž tím si strana žalující nevyhradila pro podobné smlouvy formy písemní (§ 884 obč. zák.), naopak vyplývá z § 3, 4, 5 pravidel, že zadání bytu jest ponecháno představenstvu družstva a to po provedeném řízení přidělovacím bez zachování nějaké formy a není třeba uzavření zvláštní smlouvy nájemní podle schváleného formuláře ve smyslu §u 8 pravidel, nýbrž je tento způsob uzavření nájemní smlouvy pouze možným, ale nikoliv nutným. K námitce, že žalobce z družstva byl vyloučen dne 25. července 1924, nelze přihlížeti, poněvadž byt mu byl přidělen, dokud byl členem družstva, a pozdější jeho vyloučení mohlo by jenom míti za následek, že by družstvo mohlo mu dáti výpověď, nemůže však ho zbaviti práva již nabytého. Ani o nemožnosti plnění ve smyslu §u 1447 obč. zák. nemůže tu býti řeči. Že žalované družstvo novou smlouvou se zavázalo sporný byt zadati Štěpánu Sch-ovi, nečiní nemožným plnění smlouvy dříve se žalobcem uzavřené, neboť naopak Štěpánu Sch-ovi právem mohlo žalované družstvo namítati nemožnost plnění smlouvy s ním později uzavřené. Ostatně nebylo ani tvrzeno, že se Sch. do sporného bytu již nastěhoval a že není možná ho z bytu toho vykliditi. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Především nelze dovozovati předčasnost žaloby z toho, že po rozumu §u 15 čís. 13 stanov žalovaného družstva valná hromada dosud nerozhodla o tomto sporu. Tento předpis stanov nezakládá povinnosti členů, spory z poměrů společenských na valnou hromadu vznášeti, pročež nemůže založiti ani předčasnost žaloby po stránce hmotněprávní. Dovolací soud sdílí názor nižších stolic, že mezi stranami došlo k smlouvě nájemní dle §u 1090 obč. zák., neboť přenechává se žalobci užívání

nemovité věci na jistý čas (ne na doživotí) a za určitou cenu. Nerozhodno jest, že k této smlouvě připojeny jsou ještě vedlejší úmluvy (na př. o regulaci nájemného), odpovídající účelům družstevním, a že jeden smluvník jest členem družstva, jež vystupuje jako druhý smluvník. Otázka tato má pouze ten význam, že onen smluvník svým členstvím v družstvu nabývá vlastnosti fysické osoby, pro niž družstvo má se starati o byt. Rovněž nezávažno jest, že v t. zv. »pravidlech pro přidělování a pronajímání v domech družstevních« smlouvy tohoto druhu, nestaly-li se na základě usnesení valné hromady ve formě zvláštní smlouvy nájemní dle formuláře předem schváleného, jmenují se přídělem bytu. Dovolatel dále uvádí, že žalobce nemůže se dovolávati předpisu §u 19 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., chránícího třetí osoby vůči internímu omezením plné moci představenstva. O tento předpis zde vůbec nejde, a žalobce se nemusí ani ochrany §u 19 zmíněného zákona dovolávati. »Pravidla pro přidělování atd.« jsou, jak z jejich doslovu jest patrno, zásadami, schválenými valnou hromadou, a ani ve stanovách ani v těchto pravidlech není řečeno, že příděl bytů, při němž se představenstvo, ať zúmyslně ať z jiné příčiny neřídilo dle těchto zásad, jest neplatným a že z přídělu toho nevzcházejí individuelní práva ani pro takového člena, o kterém ani není tvrzeno, že by byl měl vědomost o nedodržení těchto zásad. Ani za použití všeobecných vykladacích pravidel §§ 863, 869, 914 a 915 obč. zák. není podkladu pro závěr, že poruší-li představenstvo pořad při přídělu bytů, má to v zápětí neplatnost přídělu. Jde o poměr čistě interní mezi představenstvem a družstvem, a proto není nikde ve stanovách ani v pravidlech propůjčeno členu o příděl žádajícímu individuelní právo kontrolovati správnost přídělu. Zároveň patrno, že neplatnost přídělu nelze dovozovati z předpisu §u 867 a 1017 obč. zák. Nerozhodno jest, zda sporným přídělem porušeny byly přednostní nároky Štěpána Sch-a a jaké důsledky tento může z toho činiti vůči družstvu. Že není tu nemožnosti plnění dle §u 1447 obč. zák., správně dovodili již soudové nižších stolic, a stačí dovolatele odkázati na důvody jejich rozsudků.

Čís. 4585.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n.). Šestiměsíční lhůtu §u 20 zák. jest počítati ode dne, kdy skončila se nájemní smlouva, která se uskutečnila za protizákonné plnění.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1925, Rv I 1828/24.)

Žalobce umluvil v létě 1922 se žalovanou, že mu žalovaná za 10.000 Kč předá svůj byt. To se též stalo a žalovaná obdržela od žalobce dne 17. září 1922 smluvenou úplatu. Žalobce používal bytu až do 18. srpna 1923, kdy byl nucen se vystěhovati. Žalobou, zadanou na soudě dne 12. října 1923, domáhal se žalobce na žalované vrácení 10.000 Kč. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, maje za to, že lhůtu §u 20 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. bylo počítati teprve od 18. srpna 1923. Odvolací soud žalobu zamítl.

Důvody: Prvý soud vychází z nesprávného právního názoru, že šestiměsíční promlčecí lhůtu §u 20 (3) zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. čítati jest teprve od 18. srpna 1923, kdy žalobcem byla zrušena smlouva nájemní. Odvolací soud nesdílí tohoto právního stanoviska v důvodech napadeného rozsudku blíže nevysvětleného i vychází při tom z této úvahy: Odstavec (3) citovaného zákonného ustanovení jedná o vrácení toho, co bylo proti předpisu prvých dvou odstavců plněno, totiž, co dáno za postoupení bytu dosavadnímu nájemníku nebo v souvislosti s tím. Upravuje se právní poměr mezi dosavadním nájemníkem a jeho nástupcem. Když tedy dosavadní nájemník má vraceti obdržené a jeho nájemní poměr postoupením bytu přirozeně se skončí, bylo třeba, by zákon stanovil lhůtu, do které odcházející nájemník svým nástupcem k vrácení nedovoleně přijatého může býti přidržován. Má-li pro zkrácenou promlčecí lhůtu býti východiskem zrušení nájemní smlouvy, jest očividno, že tím může býti míněna pouze ta smlouva, která má v zápětí, že dosavadní nájemník z přenechaného bytu odchází, a nikoli smlouva, dle níž nástupce jeho stává se novým nájemníkem a kterouž on přirozeně musí sjednati s majitelem domu. Datum 18. srpna 1923, prvým soudem pro počátek promlčecí lhůty použité týká se však doby, kdy žalobce musil ustoupiti novému vlastníku domu, s nímž byt vyměnil, a nemá tento nový poměr vlivu na závazky žalované, předešlé to užívatelky bytu. Jedná se tedy o otázku, kdy nájemní poměr žalované jest považovati zrušeným. Dle přednesu žalobní odpovědi byl byt dne 27. srpna 1922 vyprázdněn žalovanou stranou a odevzdán majitelem domu žalobci. Uváží-li se, že žalobce v žalobě sám uvádí, že onen byt po sotva jednoročním užívání dne 18. srpna 1923 musil opustiti, odpovídá to nájemní době jednoho roku bez 9 dnů, pročež nemůže býti pochybnosti o tom, že žalovaná přestala býti nájemnicí (užívatelkou) bytu již koncem srpna 1922 a, ježto do 6 měsíců, t. j. alespoň do začátku března 1923 žalobce proti ní neuplatnil nároku na vrácení přijatého, byl tento nárok při podání žaloby (12. října 1923) již promlčen. Že na tento případ použití jest citovaného zákona o ochraně nájemníků, vychází ze žaloby, v níž nárok žalobní právě z ustanovení §u 20 (2) jest odvozován a kdež výslovně se uvádí, že celé právní jednání stran o přenechání najatého bytu, zejména i výplata odstupného 10.000 Kč bylo zakázáno a jest tudíž nicotno.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by, nehledě k důvodu, pro který vyhověl odvolání žalované, znovu rozhodl o odvolání.

Důvody:

Z rozsudku prvního soudu, jenž, vycházeje z názoru, že šestiměsíční promlčecí lhůta §u 20 (3) zákona o ochraně nájemníků pro nároky na vrácení toho, co bylo proti ustanovením odst. 1 a 2 §u 20 placeno na přemrštěném nájemném nebo dáno za postoupení, pronajmutí bytu nebo sprostředkování nájmu, počíná běžeti od zrušení nájemní smlouvy uzavřené od toho, jenž ono protizákonné plnění poskytl a, shledav též jinak nárok žalobcův za opodstatněný, přiznal žalobci ze zažalované pohle-

dávky částku 10.000 Kč, podala žalovaná odvolání pro zmatečnost podle §u 477 čís. 9 c. ř. s., pro neúplnost řízení, pro odpor se spisy a pro nesprávné právní posouzení věci. Odvolací soud, vyřídiv výtku zmatečnosti, zabýval se z ostatních odvolacích důvodů toliko výtkou nesprávného právního posouzení věci, a, dospěv k názoru, že promlčecí lhůtu šesti měsíců (§u 20 (3) zákona o ochraně nájemníků) počítati jest nikoli od zrušení nájemní smlouvy žalobcovy, nýbrž od zrušení nájemní smlouvy žalované, po případě od doby, kdy žalovaná byt žalobci odevzdala, což se stalo 18. srpna 1922, uznal, že žalobní nárok, ježto žaloba byla podána teprve 12. října 1923, jest promlčen a žalobu ohledně 10.000 Kč zamítl. Dovolání, jež, uplatňujíc dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., napadá uvedený názor odvolacího soudu ohledně promlčení, nelze upříti oprávnění. Názor odvolacího soudu není zákonem odůvodněn. Zákon v §u 20 (3) ovšem se blíže nevyslovuje, která nájemní smlouva to jest, od jejíhož skončení se nárok na vrácení toho, co podle odst. (1) a (2) uvedeného §u bylo protizákonně plněno, promlčuje, avšak plyne především z toho, že zákon má v odst. (1) a (2) zřejmě na mysli nájemní smlouvu toho, jenž protizákonně plnil a která protizákonným plněním přišla k místu a že jde o promlčení nároků k těmto smlouvám se vztahujících, že ta smlouva, na základě níž nebo k jejímuž uskutečnění bylo něco protizákonně plněno, jest tou smlouvou, od jejíhož zrušení podle odst. (3) §u 20 se promlčení počíná. Mimo to, ač v odst. (1) a (2) §u 20 uvádí se více skupin protizákonného plnění, ustanovení jest v odst. (3) pro všechny tyto skupiny toliko jediný termín pro započetí promlčení. Jest zřejmo, že byla-li pro všechny skupiny stanovena jako začátek promlčení jedna a tatáž skutečnost, musí tato skutečnost býti případná pro všechny skupiny. Pro skupinu v odst. (1) §u 20 uvedenou totiž při plnění protizákonného nájemného nehodí se za počátek promlčení zrušení jiné nájemní smlouvy a nepřichází v úvahu než zrušení nájemní smlouvy, na základě které přemrštěné nájemné bylo placeno. Pokud jde o pronajetí bytu pronajímatelem nebo sprostředkování nájmu bytu (odst. (2) §u 20), přichází v úvahu toliko smlouva, která za protizákonné plnění přišla k místu. Zbývá případ přenechání bytu nájemcem; tu by ovšem mohla přijíti v úvahu smlouva tohoto nájemníka, jejímž zrušením bylo umožněno přenechání bytu, ale vzhledem k tomu, že jest v odst. (3) §u 20 pro všechny případy v odst. (1) a (2) uvedené stanoven jeden a týž termín promlčení, nutno bráti i tu za počátek promlčení skončení nájemní smlouvy, která se za protizákonné plnění uskutečnila a nikoli zrušila. Opačné mínění odvolacího soudu není správné a vedlo by na příklad v případě, že pronajímatel zrušil nájemní smlouvu s dřívějším nájemníkem dříve, než nový nájemník zakázanou úplatu učinil, k tomu, že by promlčení začalo běžeti ještě spíše, než nárok na vrácení vznikl a připouštělo by možnost, že by promlčení začalo běžeti dříve, než za účinnosti kdysi platných předpisů o ochraně nájemníků (srovnej nař. ze 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n.), dle nichž nárok promlčoval se do roka od jeho vzniku. Toho však zákon nezamýšlel, neboť nechtěl méně chrániti nájemníka aniž méně čeliti kořistění z nedostatku bytu, to by však nastalo zkrácením lhůty promlčecí bez odsunutí jejího počátku. Důvod, pro který bylo odvolání žalované vyhověno, tedy odpadá, dovolání bylo proto vyhověti a ježto se odvolací soud, jak uvedeno, všemi odvolacími důvody nezabýval, se usnésti, jak se stalo.

Čís. 4586.

K ručení dle §u 1315 obč. zák. nevyžaduje se předchozí vědomosti o nezdatnosti zřízence. Nevědomé a neúmyslné nedopatření není ještě nezdatností.

Majitel krámu neručí dle §u 1318 obč. zák. za škodu, jež vznikla pádem pohyblivé výkladní skříně, neopatrně před krám postavené.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1925, Rv I 1829/24.)

Žalobce byl poraněn pádem pohyblivé skříně, postavené před krámem žalované. Žalobní nárok na náhradu škody neuznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolací soud přezkoumav napadený rozsudek v mezích žalobcova odvolání, neshledal, že prvý soud nesprávně na tento případ použil předpisů §§ 1318 a 1315 obč. zák. Co se především týče ustanovení §u 1318 obč. zák., normy to výjimečné, nepožadující na poškozeném, by škůdcovo zavinění dokazoval, nelze ji vykládati extensivně a obdobně tak, že se vztahuje též na případy, kdy nebyla věc někým svržena nebo vylita se shora, nebo, jsouc nebezpečně zavěšena nebo postavena, dolů nespadla, a že zahrnuty jsou tu i případy, kdy věc, na zem postavená pouze se překotí. Správnosti výkladu prvého soudu, že totiž § 1318 obč. zák. má na mysli pouze ty případy, kde škoda způsobena byla předmětem se shora svrženým, vylitým nebo samočinně se sřítivším, svědčí i historický vývoj a na něm založená nauka (Randa: Náhrada škody, 7. vyd., str. 58, sub g). Bylo by tedy i v tomto sporu založiti žalobní nárok na zavinění škůdcově a poněvadž poškozený přímého zavinění žalované netvrdí, nýbrž její závazek odvozuje ze zavinění její učednic, bylo by přezkoumati pouze, zdali dána jest zde skutková povaha předpisu §u 1315 obč. zák., v kterémžto směru též odvolání napadá záporný úsudek prvého soudu. Vůči vývodům odvolání v tomto směru stačí zdůrazniti, že žalovaná nemohla předpokládati, že K-ová (17 roků stará) a H-ová (18letá) nebudou s to, by tak jednoduchý výkon, jako jest zavěšení výkladce na skobu ve dveřích krámu společným úsilím obstaraly, když výkon ten přece zvláštní zdatnosti nevyžaduje a v obchodě tom práci tu učednice alespoň 40 roků bezzávadně konaly. Postavily-li ony učednice výkladec zatím na zem ke zdi do polohy málo nakloněné tak, že se překotil do předu, učinily to na vlastní vrub a zodpovědnost a nelze z tohoto ojedinělého neobezřetného jednání jich usuzovati, že k zavěšení výkladce potřebné zdatnosti neměly a že proto žalovaná, jež jich ve svém obchodě k tomu používá, za škodu jimi způsobenou odpovídá. Usuzuje tedy odvolací soud ve shodě s prvým soudem, že ani z ustanovení §u 1315 obč. zák. právní důvod žaloby se nedá odvoditi.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Spisům nižších stolic odporujícím předpokladem skutkovým, položeným odvolacímu rozsudku za základ v jeho podstatné části, jest dovolateli závěr, že žalovaná nemohla předpokládati, že K-ová (17 roků stará) a H-ová (osmnáctiletá) nebudou s to, by tak jednoduchý výkon, jako jest zavěšení výkladce na skobu ve dveřích krámu obstaraly společným úsilím, když výkon ten přece nevyžaduje obzvláštní zdatnosti a v obchodě žalované práci tu konaly bezzávadně alespoň 40 roků učednice. Dovolatel míní, že tento závěr odporuje zejména výpovědem svědkyně H-ové a K-ové a také podle těchto výpovědí učiněným zjištěním soudu první stolice, podle nichž obě učednice, z nichž zvláště K-ová nebyla ještě zacvičena, byly příliš slabé, by výkladec zavěsily bez pomoci třetí osoby. Nejde tím o důvod podle čís. 3 §u 503 c. ř. s. Odvolací soud učinil onen závěr jedině proto, poněvadž předpokládal, že se vyžaduje ku jsoucnosti ručení podle §u 1315 obč. zák., by, kdo ku obstarání svých záležitostí užije nezdatné osoby, věděl již napřed, že je tato osoba nezdatnou (slovo »wissentlich« v §u 1315 obč. zák. vztahuje se podle doslovu zákona pouze ku »nebezpečné osobě«). Tohoto právního názoru nelze sdíleti, neboť předchozí vědomosti nevyžaduje se ku jsoucnosti onoho ručení. Ale pak je okolnost, zdali žalovaná mohla, nebo nemohla předpokládati, že K-ová (17 roků stará) a H-ová (osmnáctiletá) nebudou s to, by tak jednoduchý výkon, jako jest zavěšení výkladce na skobu ve dveřích krámu obstaraly společným úsilím, pro rozsouzení rozepře lhostejna, dovolatelem napadený závěr odvolacího soudu nebyl položen odvolacímu rozsudku za základ v jeho podstatné části, a proto nejde o shora uvedený důvod dovolací.

Dovolateli nelze dáti za pravdu ani potud, pokud míní, že odvolací soud neposoudil spornou věc správně po právní stránce. Nejde o úzkoprsé slovíčkářství, jak míní dovolatel, když odvolací soud odmítl užití předpisu §u 1318 obč. zák., naopak dovolací soud v této příčině plně sdílí důvody odvolacího rozsudku, jmenovitě jejich poukaz ku dějinnému vývoji, neboť ručení majitele bytu podle tohoto předpisu vybudováno je podle vzoru římské actio de ejectis et effusis, která novelami, ač v německém zákoníku občanském jako »romanistické učení národnímu cítění cizí« (Prot. II. str. 645) byla odstraněna, byla v platném právu z dobrých důvodů zachována. Poněvadž jde o ručení majitele bytu (a ovšem také jiných, jiným účelům sloužících místností), jest předpokladem tohoto ručení, by »s bytu vypadla nějaká nebezpečně zavěšená, nebo postavená věc, nebo aby s bytu (aus der Wohnung«) bylo něco vyhozeno, nebo vylito. Když učednice, podle odvolacího zjištění, vynesly skříň z krámu, postavily ji před krámem, ovšem nešikovně, podepřevše ji o zeď, ale tak, že se skácela na dovolatele, nejde o věc, která vypadla s krámu, která v krámě, nebo alespoň nad krámem byla nebezpečně postavena, vždyť ručení podle §u 1318 obč. zák. vůbec spočívá na myšlence, že jest v moci majitele bytu, by dovolil, anebo zabránil přístup cizím osobám do bytu, proto ručí za osoby, jimž dovolil vstup do bytu, a neručí za cizí osoby, které se do jeho bytu vedraly proti jeho vůli. Nejde o to, zdali počin učednic je quasidelikt, a zdali událost je způsobena nepřímým zaviněním žalované, nýbrž jde o zvláštní ručení majitele bytu, o výjimečný předpis, jenž proto nemůže býti vykládán způsobem dovolateli se hodícím, neboť rozšiřovací výklad je jenom tehdy na místě, když zákonodárce užil užšího výrazu, než odpovídalo jeho úmyslu, čemuž však není tenkráte, když má norma platiti jenom pro určitou podstatu, tedy jako je tomu v případě §u 1318 obč. zák.

Také ve příčině použití předpisu §u 1315 obč. zák. nelze dáti za pravdu dovolatelovým vývodům. Dovolatel míní, že nezdatnost učednic H-ové a K-ové spočívala v tom, že byly ku obstarání žalovanou jim přikázané práce příliš slabé. Přehlíží, že tato nezdatnost není ve příčinné souvislosti s jeho úrazem, který nebyl způsoben, jak bylo zjištěno, tím, že učednice nemohly samy dvě výkladec pověsiti na skobu, nýbrž způsoben byl tím, že učednice postavily výkladec tak neopatrně, že se překotil na něho. Jde o to, zdali tato neopatrnost je takového dosahu, aby z ní musilo býti usuzováno na nezdatnost učednic. Dovolatel nepodal tohoto důkazu o takové nezdatnosti obou učednic, ačkoli jím byl povinen. Ojedinělá neopatrnost nebo nedbalost, nelze-li ji považovati za vědomou, sama o sobě není nezdatností. O nějakou vědomou nedbalost nejde, není pro ni ve zjištěních odvolacího soudu opory. Odvolací soud míní, že učednice jednaly neobezřetně, protože postavily výkladec do málo nakloněné polohy, takže se překotil do předu. Ani dovolací soud nespatřuje v tomto zjištěném počinu obou učednic nějaké vědomé, ne-li hrubé nedbalosti. Uváží-li se, že chybám podléhá každý člověk, že absolutní dokonalost není údělem lidských bytostí, že i zákon počítá pouze s obyčejnými schopnostmi (§ 1297 obč. zák.: »Je schopen pozornosti, jaké může býti užito při obyčejných schopnostech«), nelze každé jednotlivé, nevědomé a neúmyslné nedopatření považovati za průkaz nezdatnosti.

Čís. 4587.

Byl-li smírem z roku 1917 mezi poškozeným železničním zaměstnancem a dráhou ustanoven drahotní příplatek k důchodu v určité výši na dobu jeho života, nemůže se zaměstnanec domáhati zvýšení příplatku vzhledem ke změněným hospodářským poměrům.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1925, Rv I 1876/24.)

Smírem ze dne 30. října 1917, jejž ujednal žalobce se žalovanou dráhou na vyrovnání svých nároků na náhradu škody z úrazu ve službě, bylo stanoveno v odstavci druhém, že žalobce zřekl se veškerých jakékoliv jméno majících nároků proti žalované dráze (jejím právním nástupcům), budou-li splněny ujednané podmínky smíru. V odst. 3 pak mezi podmínkami smíru bylo uvedeno, že žalovaná dráha jest povinna, počínajíc 1. prosincem 1917, k vyměřené pensi 593 Kč 60 h platiti žalobci na dobu jeho života přídavek z dopravních prostředků penízem 806 Kč 40 h. Žaloba, zadaná na soudě v roce 1924 a domáhající se

zvýšení výživného, stanoveného oním smírem, byla procesním soudem prvé stolice zamítnuta. Důvody: Poměry mezi stranami byly upraveny smírem a jest vůle stran, ve smíru projevená, rozhodnou pro posouzení této věci. Touto vůlí stran byly přídavky žalobce ustanoveny na 806 Kč 40 h, při čemž se žalobce následkem této úpravy zřekl veškerých jakékoliv jméno majících nároků proti žalované dráze (jejímu právnímu nástupci). Příspěvek byl ve smíru ustanoven určitým penízem a nebyla v tomto směru vůle stran ve smíru jinak projevena a musil by tudíž do budoucnosti tento peníz býti základem, jelikož smír v tomto směru ničeho dalšího neustanovuje, co by se týkati mohlo nějakého jiného číselného upravení co do výše v budoucnosti. Ale smír má ještě jiné důležité ustanovení. V odst. 3 upravuje totiž penízem 806 Kč 40 h přídavky žalobce do budoucnosti do konce jeho života, čímž výslovně ustanovuje, že peníz 806 Kč 40 h a nic více má se mu platiti až do jeho smrti bez ohledu na změnu životních a drahotních poměrů, jelikož jinak by vůle stran byla musila tuto změnu též výslovně pro žalobce vyhraditi. Tak ale, ježto vůlí stran byl ustanoven přídavek 806 Kč 40 h na dobu života žalobcova, ač obě strany věděly, že během doby životní i drahotní poměry mohou se měniti a zejména v roce 1917 tendence tato byla všeobecnou, tedy i oběma stranám známou a přes to nic jiného pro tento případ vůlí stran stanoveno nebylo, nelze pro budoucnost nic jiného než tuto striktně formulovanou a jasně vyslovenou určitou cifru vzíti i do budoucnosti na dobu života žalobcova za základ. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Marně brojí odvolatel proti výkladu, který první soud dává písemnému smíru a marně se snaží vkládati do znění smíru tendenci a vůli stran, že ujednaný tam přídavek k pensi žalobce v uvedené tam výši platiti má pouze za dobu trvání tehdejších hospodářských poměrů a že dle změny těchto připouštělo se zvýšení nebo snížení onoho ujednaného přídavku. Tento smysl určitému a přesnému obsahu smíru přikládati nelze. Při jednání o smír šlo o vypořádání nároku žalobce na odškodné za újmu, jež mu pro budoucnost vzejde následkem neoznámení jeho úrazu úrazové pojišťovně vinou strany žalované. Dohodly-li se pak obě strany, jak z řečené listiny plyne, v ten smysl, že žalobce výslovně prohlásil, že se vzdává veškerých kterýchkoliv nároků proti dráze, pokud se týče oproti její právní nástupkyni, pod tou podmínkou, že tato mu bude platiti od 1. prosince 1919 doživotně ku jeho pensi příplatek ve výši 806 K 40 h ročně, tu nelze tuto dohodu jinak vykládati, než že dle vůle stran měl nastoupiti na místo odškodného žalobcem požadovaného nárok jeho na příplatky, k jichž placení dráha ve smíru sebe a svého právního nástupce zavázala, že tím nároky žalobcovy na odškodné zanikly a tudíž smírem utvořeno bylo pro obě strany nové právo, neodvislé od kterýchkoliv náhod a příhod budoucích. Ze znění smíru nepoukazuje ani jediná věta k tomu, že by strany byly jiného úmyslu a jiné vůle měly a že by zejména byly bývaly pokládaly příplatky za změnitelné dle hospodářských poměrů a žalobce sám ani netvrdí, že by při jednání o smír v tom směru z té neb oné strany byla se stala zmínka. Právem tudíž první soud vykládal smír tak, jak to jeho přesnému textu odpovídá. Dle tohoto správného výkladu jest i právní posouzení věci

úplně správné. Znehodnocení peněz po uzavření smíru nutno pokládati za nehodu v osobě žalobce se přihodivší, jejíž následky stihati mohou dle §u 1311 obč. zák. jedině žalobce a dle §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. přísluší žalobci jedině nárok, by strana zavázaná, pokud se týče její žalovaná právní nástupkyně splnila svůj závazek ze smíru v korunách československých. Že tomuto závazku strana žalovaná dosud dostála, jest nesporné a proto jest žalobní nárok na zaplacení vyšších příplatků než ve smíru ujednaných nedůvodný.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, odkázav k důvodům napadeného rozsudku, k nimž

dodal:

Co se týče právního posouzení věci (503 čis. 4 c. ř. s.), jest odvolacímu soudu z důvodů v rozsudku uvedených přisvědčiti, že žalobcovo odškodnění, to jest smluvený příplatek k pensi neměl býti závislým od případné změny hospodářských poměrů a tudíž změnitelným při stoupnuvší drahotě. Odvolací soud správně poukazuje na poměry, které byly v době smíru, na to, že změna poměrů těch dala se očekávati a konečně na to, že strany, ač musily se změnou tou počítati, nicméně smluvily pevný příplatek pro celou dobu života žalobcova bez všeliké výhrady. Ježto podle patrné vůle stran byl příplatek ujednán pevně a nezměnitelně, nemůže žalobce domáhati se zvýšení příplatku k vůli stoupnuvší drahotě a byl jeho nárok právem zamítnut. Odvolacímu soudu jest přisvědčiti, že nastalá drahota postihuje po rozumu §u 1311 obč. zák. žalobce a žalovanou k zvýšení příplatku nezavazuje.

Čís. 4588.

Přípustnost pořadu práva pro žalobu o zjištění, že dítě, zapsané v matrice jako manželské, jest nemanželského původu, nebyvši zrozeno z manželky.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, R I 949/24.)

Žalující manželé František a Marie M-ovi uvedli v žalobě, že když narodilo se roku 1912 sestře Marie M-ové dítě, rozhodli se, ježto matka dítěte byla tehdy svobodnou, že budou vydávati dítko za své a skutečně tak ve srozumění s matkou dítěte učinili. V matrice bylo pak dítko zapsáno jako manželské dítě manželů Františka a Marie M-ových a pokřtěno na jméno Věra. V řízení o žalobě, jíž se domáhali určení, že nezl. Věra M-ová není jejich manželským dítětem, ustanovil soud prvé stolice žalované opatrovníka dle §u 158 obč. zák. K rekursu žalobců do tohoto usnesení rekursní soud zrušil napadené usnesení a žalobu odmítl. Důvody: Žalující strana správně naznačuje, že tu nejde o případ, upravený v §§ 155 až 158 obč. zák., a nejde tu ani o případ dle §u 159 obč. zák. V této věci nejedná se vůbec o dítě zrozené manželkou za trvání manželství, nýbrž o dítě zrozené osobou svobodnou, které jen následkem nesprávných údajů vůči knězi, který dítě křtil, bylo zapsáno

do matriky jako dítě, zrozené z manželství žalujících manželů. Jest tedy nemanželský původ dítěte vlastně nesporným a záleží žalobcům pouze na tom, by nesprávný zápis v matrice byl podle skutečného stavu věci opraven. Prováděti opravy v matrice spadá do oboru působnosti konsistoře v dohodě s úřady politické správy a jest věcí stran, po případě opatrovnického soudu, by se obrátily buď na příslušný farní úřad, který věc vyšetří a nadřízené konsistoři za účelem dalšího opatření oznámí, nebo na okresní, po případě zemskou správu politickou. Na pořad práva před řádnými soudy tato věc nepatří a nejsou soudy povolány k tomu, by rozsudkem zjišťovaly nemanželský původ dítěte mimo manželství zrozeného za tím účelem, by v matrice mohla býti provedena změna nesprávných zápisů. Jest tedy usnesení, jímž prvý soud sporné řízení v této věci zahájil, zmatečným a proto bylo dle §u 477 čís. 6 a §u 240 c. ř. s. (§ 42 j. n.) z moci úřední rozhodnouti, jak se stalo.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by o rekursu žalobců do usnesení prvého soudu věcně rozhodl.

Důvody:

Rekursní soud zrušil usnesení, jímž soud prvé stolice sporné řízení v této věci zahájil, jako zmatečné z důvodu §u 477 čís. 6 a §u 240 c. ř. s., pokud se týče § 42 j. n., vycházeje z mylného předpokladu, že je nemanželský původ dítěte vlastně nesporným a že záleží žalobcům pouze na tom, aby nesprávný zápis v matrice byl podle skutečného stavu věci opraven. Nespornou však může býti okolnost jen tehdy, když byla odpůrcem výslovně doznána po rozumu §u 266 odstavec prvý c. ř. s., což se v tomto období rozepře, kdy nedošlo ještě ani k prvnímu roku, nestalo. Prozatím se jedná o pouhé tvrzení žalobní, jež dlužno teprve dokázati. K důvodům napadeného usnesení jest jen poznamenati, že oprava nesprávného zápisu v matrice dle skutečného stavu spadá sice do oboru působnosti konsistoře v dohodě s úřady politické správy, avšak zjistiti právě tento pravý stav věci k sporné dosud otázce, zda je dítko manželského či nemanželského původu (status dítěte), patří nepochybně do působnosti řádných soudů vzhledem k ustanovení §§ 1 a 137 a násl. obč. zák. Udání žalobní neposkytuje proto dle §u 41 odstavec druhý j. n. podkladu pro výrok, že tato záležitost nepatří na pořad práva a odmítl proto rekursní soud neprávem žalobu, zrušiv dosavadní jednání v celém rozsahu jako zmatečné.

Čís. 4589.

Poměr blízkých příslušníků ve smyslu §u 32 konk. a §u 43 vyrovnávacího řádu nepřichází v úvahu u osob právnických, najmě u společností s r. o.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, R I 29/25.)

Vyrovnávací soud odepřel uděliti potvrzení vyrovnání společnosti s r. o. proto, že pro vyrovnání hlasovali též společníci vyrovnávající se společnosti pokud se týče synové společníků. Rekursní soud vyrovnání potvrdil. Důvody: Nelze přisvědčiti názoru vyrovnávacího soudu, že společníky vyrovnávací dlužnice a syny společníků klásti jest na roveň blízkým příslušníkům dlužnice dle §u 43 vyr. ř., neboť dle povahy věci jest poměr blízkých příslušníků možným toliko při osobách fysických tudíž jenom tam, kde dlužníkem jest osoba fysická. Tento poměr nastává tedy jen u jednotlivců, dále u veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti, jakož i komanditní společnosti na akcie a sice po rozumu zákona nejen ohledně dočasných osobně ručících společníků, nýbrž i ohledně komanditistů komanditní společnosti, a při úpadcích pozůstalosti rozhoduje příbuzenský neb švagrovský poměr k zůstaviteli, nikoli onen k dědici. U právnických osob odpadá poměr blízké příslušnosti vůbec a nejsou tedy jednotliví členové právnických osob obmezeni ve svém hlasovacím právu. To platí i o společnících společnosti s ručením obmezeným, která jest po rozumu §u 61 zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 zák. právnickou osobou. Neprávem proto soud vyrovnací v napadeném usnesení z věřitelů pro vyrovnání hlasovavších vylučuje společníky dlužnice a dokonce pak ještě syny společníka a spočívá v tomto směru napadené usnesení na nesprávném právním posouzení věci, neboť, jak ustanovení §u 32 konk. ř. tak ono § 43 vyrovn. ř. jsou dle své povahy ustanoveními vyjimečnými, kterých rozšiřivě vykládati nelze. Poněvadž napadené usnesení zjišťuje, že v tomto případě pro narovnání, nabízené dlužnicí, bylo dosaženo obou většin, stanovených v §u 42 vyrovn. ř., mohlo by potvrzení tohoto narovnání odepřeno býti jedině z důvodů, uvedených v §§ 50, 51 vyrovn. ř. Napadené usnesení sice uvádí, že vyrovnání odporuje společným zájmům věřitelů, avšak blíže tohoto odmítacího důvodu neprovádí a jest z celého odůvodnění usnesení zřejmo, že proto soud vyrovnací pokládá vyrovnání za odporující společným zájmům věřitelů, že vůbec přijato bylo většinou věřitelstva. To však nemůže odůvodniti použití §u 51 čís. 1 vyrovn. ř., který by byl na místě, kdyby na př. bylo prokázáno, že vyrovnání jest právně nebo skutkově neproveditelným, že neposkytuje věřitelům ani toho, co by poskytlo řízení úpadkové, a kdyby dlužník více nabídnouti mohl, než nabízí. Toho všeho však zde není a není tu tudíž podkladu pro použití §u 51 čís. 1 vyrovn. ř.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Správné důvody napadeného usnesení nebyly dovolacím rekursem ani seslabeny ani vyvráceny. Pokud jde o věřitely, kteří jsou společníky vyrovnávající se dlužnice, pokládá rekurentka v rozporu se zákonem (§ 26 obč. zák., § 61 zák. ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. zák.) společníky obchodní společnosti s r. o. za totožné s touto společností, přehlížejíc podstatu právnické osoby. Z porovnání §u 43 vyrovn. řádu s §em 32 konk. řádu vyplývá, že onoho předpisu nelze v tomto případě použíti ani obdobně, důsledkem toho nebylo právního důvodu pro použití §u 51 čís. 1 vyrovn. řádu, jež vyrovnací soud odůvodnil jedině poukazem na obdobné použití §u 43.

Čís. 4590.

Přestoupení předpisů o příslušnosti v nesporném řízení není zmatečností.

Pozemková reforma.

Nestačí, byly-li ve výpovědi ze zabraného majetku pouze uvedeny vložky s tím, že se vypovídají pozemky ve vložkách těch uvedené, pokud nebyly ze záboru vyloučeny nebo propuštěny.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, R I 47/25).

Výpověď ze zabraného majetku, jíž prvý soud byl doručil, rekursní soud zrušil pro nepříslušnost prvého soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jest sice mylným důvod, jehož ku zrušení použil rekursní soud, i odkazuje se v té příčině na vyjádření, které k němu podal Státní pozemkový úřad k stížnosti odpůrkyně, kde uvedeny důvody, jež se srovnávají s judikaturou Nejvyššího soudu v této otázce od počátku sledovanou a neúchylně zachovávanou, a dodává se vzhledem k vývodům rekursního soudu, že ovšem má soud dle § 2 čís. 1 nesp. říz. svou příslušnost ve věcech nesporných zkoumati a ji nepřekročovati, ale to se vztahovalo na prvého soudce, jenž ovšem tak měl učiniti, ale nemělo to již významu pro rekursní soud, jenž příslušným byl vždycky, ať věc náležela v první stolici třeba do K., takže, i když svou příslušnost zkoumal, musil věc právě dle § 2 čís. 1 nesp. říz. podržeti. Co se však týče okresního soudu, přehlédl rekursní soud, že § 2 čís. 1 nesp. říz. nemá na přestoupení příslušnosti žádné sankce a jest proto lex imperfecta. Jest tedy otázka, zda přestoupení příslušnosti podle některého jiného předpisu má takové účinky, že by úkon předsevzatý nepříslušným soudem byl neplatným, tedy zmatečným. Tu dlužno odkázati na předpis § 11, zvláště však 44 j. n., z něhož nejen plyne, že sice nepříslušný soud má svou nepříslušnost vysloviti a po případě věc příslušnému soudu odstoupiti, zná-li jej, že však úkony posud provedené zůstávají v platnosti, neboť není nařízeno, že mají jako zmatečné býti zrušeny, naopak jest přímo nařízeno (odst. 3), že má, neodstoupil-li věc, úkony, ohledně nichž hrozí nebezpečí v prodlení, přes svou nepříslušnost provésti. Z toho jde, že doručil-li okresní soud v D. výpověď třeba jsa nepříslušným, nemůže to míti vlivu na platnost doručení a nemožno proto zrušovati výpověď.

Nicméně výrok rekursního soudu musí nejvyšší soud zůstaviti ve své míře, neboť výpověď má vadu, přes kterou přejíti nelze. Výpověď nejmenuje — a vlastnice to ve stížnosti na rekursní soud namítala — jednotlivé objekty, t. j. parcely, nýbrž jen knihovní vložky, a dodává, že vypovídají se nemovitosti v nich zapsané, pokud nebyly vyloučeny (propuštěny dle §u 3 a 11 záb. zák.) rozhodnutím Státního pozemkového úřadu ze dne 16. června 1923. Takto tedy není lze z výpovědi naprosto seznati, které nemovitosti vypovězeny jsou, nýbrž by se toho bylo možno dopátrati teprve porovnáním s právě citovaným rozhodnutím vylučovacím a propouštěcím.

Taková výpověď není však způsobilou tvořiti exekuční titul, ježto tento předpokládá podle §u 7 ex. ř., že z něho jest patrný předmět a objem plnění, jež z této výpovědi patrny nejsou, ačkoli právě účelem výpovědi jest, by tvořila exekuční titul (§ 20 (3) náhr. zák. nové znění). Ale právě toto její určení má za následek, že ji nelze dáti místa, když určeného jí úkolu pro nedostatečnost svého obsahu splniti nemůže, neboť pořizovati zmatečné úkony protiví se účelu soudního řízení i jest proto povinností soudu tomu vyvarovati, což, není-li to možno opravou, děje se zamítnutím (§ 2 čís. 8 nesp. říz.). Oprava tu ale možna nebyla, protože okresní soud nemá práva výpověď přezkoumati, nýbrž musí ji prostě doručiti (§ 18 náhr. zák.) a vyšší stolice zase nemají jiného práva, než zákonitost výpovědi zkoušeti a podle výsledku buď ji zachovati v platnosti nebo zrušiti (§ 20 (1) téhož zák.), nikoli ale nemohou zaváděti opravovací řízení, nýbrž musí to zůstaviti Státnímu pozemkovému úřadu, aby si podal výpověď vyhovující zákonu. Takto tedy byl zde v důsledku svém, jenž zahrnuje až i § 7 ex. ř., porušen obsahem výpovědi § 20 (3) náhr. zák., tedy jeden z předpisů §§ 12—25 cit. zák., pro jichž porušení stížnost přísluší. Doložiti dlužno, že na základě této výpovědi, nemající co do předmětu konkretního obsahu, nemohl by soudce exekuci poloviti, protože by nevěděl nač, leda by napřed učinil potřebné šetření vyžádáním citovaného vylučovacího a propouštěcího rozhodnutí Státního pozemkového úřadu a výtahů z příslušných knihovních vložek a porovnáním obsahu obojích dokumentů, to však právě učiniti nesmí, protože mu to je v §u 55 odstavec druhý ex. ř. (ba již v §u 3 odstavec druhý téhož řádu) zakázáno, ježto tak důležitý úkon, jako exekuční titul, tím nahraditi nelze, neboť ten může býti zřízen jen způsobem v zákoně předepsaným a záležeti tedy jen v dokumentech uvedených v §u 1 ex. ř., jež proto musí míti přesně ten, a tak plný obsah, jak § 7 ex. ř. praví. Že pak při provádění exekuce dle §u 20 (3) náhr. zák. (§ 349 ex. ř.) všeobecná zásadní pravidla exekučního řádu platí, odůvodnil nejvyšší soud podrobně již v jiných svých rozhodnutích.

Čís. 4591.

Nemanželskému otci nepřísluší stížnost do usnesení poručenského soudu, jímž stanoveny byly podmínky pro smír mezi otcem a poručníkem.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, R I 56/25).

Do usnesení poručenského soudu, jímž byl podmínečně schválen smír mezi poručníkem a otcem nemanželského dítěte, vznesl nemanželský otec stížnost, již rekursní soud odmítl. Důvody: Jde o věc, kterou posuzuje poručenský soud výlučně podle prospěchu dítěte, a jest tedy jenom poručník oprávněn, by činil patřičné návrhy, jichž účelnost a prospěšnost zkoumá soud z povinnosti úřední (§ 2 nesp. říz.). Učinil-li poručník návrh, že do smíru pojati jest doložku, že splátky konati jest pod pohrůžkou exekuce a ztrátou lhůt, nemohl soud od tohoto účelného opatření upustiti (§ 187 nesp. říz. a § 233 obč. zák.). Zůstává věcí stěžovatele, zda se míní dle schváleného smíru

zachovati; avšak právo na stížnost, jako osobě třetí, k hájení zájmů dítěte nepovolané, mu přiznati nelze a bylo proto jeho stížnost odmítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Poněvadž jde o smír, podléhající, jak rekursní soud správně uvedl, schválení poručenského soudu, poněvadž i smír je smlouva uskutečňující se srovnalou vůlí stran, záleží na stěžovateli, by buď přijal poručenským soudem mu nabízený smír, anebo jej odmítl. Nemůže však opravnými prostředky vynutiti lepší a pro sebe příznivější podmínky, když poručenským soudem tyto učiněné podmínky plně vyhovují požadavkům zvláštní ochrany dítěte, které toto požívá podle §u 21 obč. zák. Když stěžovatel odmítá, nabízený smír uzavříti, smír se neuskuteční, a je věcí poručenského soudu, by opatřil další, čeho je potřebí učiniti v zájmu dítěte vůči jeho otci.

Čís. 4592.

Spory proti dráze dle §u 3 zákona o ručení železnic ze dne 5. března 1867, čís. 27 ř. zák., náležejí i nadále k výlučné věcné příslušnosti obchodních soudů (senátů).

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, R I 57/25).

Žalobu proti dráze na náhradu škody 5000 Kč, již prý utrpěl úrazem na dráze, zadal žalobce na okresní soud ve Falknově, v jehož obvodu se škodlivá událost přihodila. K námitce věcné i místní nepříslušnosti soud prvé stolice žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku věcné i místní nepříslušnosti. Důvody: Stížnost je odůvodněna. První soud zakládá své usnesení na ustanovení zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. (čl. VI uv. zák. ze dne 1. srpna 1895, čís. 110 ř. zák.). Při tom však nevzal zřetele k zákonům ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n. a ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n. Podle těchto zákonů zní § 51 j. n.: »Před samostatné obchodní soudy neb obchodní senáty sborových soudů prvé stolice (pokud se týče samosoudce podle §u 7 a) náležejí, je-li hodnota předmětu sporu vyšší 5000 Kč«. Cena předmětu sporu činí v této rozepři 5000 Kč. Bylo proto žalující straně dáno na výběr žalovati před okresním soudem pro věci obchodní v Praze nebo před okresním soudem, v jehož obvodě událost se přihodila, t. j. v tomto případě před okresním soudem ve Falknově.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Podle §u 51 j. n. sluší rozeznávati dvě skupiny právních rozepří, náležejících před obchodní soudy, pokud se týče obchodní senáty, a to skupinu, ve které rozhoduje hodnota sporu, a skupinu, ve které rozhoduje pouze povaha věci bez ohledu na hodnotu sporu. K této poslednější náležejí i rozepře podle §u 3 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. Tímto předpisem upravena jest jak věcná, tak místní příslušnost pro žaloby z příhod v dopravě, a je tomuto ustanovení rozuměti tak, že spory, podle něho zahájené, přikázány byly v době, kdy zákon o ručení železnic nabyl účinnosti, jen obchodním soudům anebo sborovým soudům opatřeným obchodní pravomocí, na jejichž místo vstoupily po zániku platnosti jurisdikční normy ze dne 20. listopadu 1852, čís. 251 ř. zá. samostatné soudy obchodní, neb obchodní senáty sborových soudů uvedené v §u 51 j. n. Tato, převzavši § 3 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák., neomezila příslušnost obchodních soudů na spory, jichž hodnota přesahuje hranici určité částky peněžité, jako to učinila u rozepří pod čís. 1 a 2 §u 51 j. n. Proto mohou žaloby, uplatňující nároky podle zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. vzneseny býti pouze na obchodní soudy, neb obchodní senáty v §u 51 j. n. jmenované jako soudy bez ohledu na výši hodnoty předmětu rozepře výlučně příslušné, jakž tomu jest v případech uvedených pod čís. 3 až 5 §u 51 j. n. Tato ustanovení, jakož i předpis §u 3 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. nedoznaly změny ani předpisy zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n. a zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n., poněvadž tyto zákony nedotkly se soudní příslušnosti pro projednání rozepří podle zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. zahájených, až na to, že určily, které spory projednává samosoudce a které senát obchodního soudu, pokud se týče krajského soudu s obchodní pravomocí.

Čís. 4593.

Sudiště dle §u 104 j. n.

Jest »jmenovitým« uvedením soudu, obsahují-li všeobecné podmínky žalobce, podepsané žalovaným, ustanovení, že příslušným jest soud, »kde jest sídlo ústředny, pokud se týče oné filiálky žalobcovy, jež zaslala účetní uzávěrku«, pak-li v záhlaví kontokorentních stvrzenek byla uvedena příslušná filiálka.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, R I 59/25.)

Žalobě, zadané na krajském soudě v Litoměřicích, jehož místní příslušnost odůvodňoval žalobce dohodou podle §u 104 j. n., procesní soud prvé stolice vyhověl, zamítnuv námitku místní nepříslušnosti, odvolací soud vyhověl námitce místní nepříslušnosti, zrušil napadený rozsudek a uložil prvému soudu, by vyčkaje pravomoci postoupil spisy obchodnímu soudu v Praze jako soudu příslušnému. Důvody: K tomu, by platně byla založena příslušnost krajského soudu v Litoměřicích k projednání tohoto sporu, nestačilo, že se žalovaný na listinách příl. A a B, obsahujících súčtovanky žalující filiálky, podepsal pod doložkou, že souhlasí s všeobecnými bankovními podmínkami. Z listin těch není příl. B datována a obsahuje saldo válečných půjček ke dni 31. ledna 1921, což odpovídá též v kontextu zmíněným výtahům z účtů znějícím na uzávěrku ze dne 31. prosince 1920. Na listině příl.

A) nalézá se datum Prag, 29. Mai 1923 (psané žalovaným) a jest účet žalovaného vykázán dle uzávěrky dne 31. prosince 1922. Text prorogační doložky jest u obou stejný a jest obsažen v posledním odstavci na rubu listin těch otištěných všeobecných podmínek. Soud odvolací jest toho názoru, že odstavec tento nevyhovuje formálním a tudíž nutkavým předpisům o náležitostech smlouvy, jak obsaženy jsou v novelisovaném znění prvého odstavce §u 104 j. n., třebas jde o doklad listinou vykázaný. Kdežto původní text tohoto odstavce nepožadoval zvláštního označení soudu, jemuž strany se podrobují, a proto jeho pojmenování bylo postradatelno, jen když nebylo pochybnosti, který soud míněn jest, nařizuje nynější doslov onoho odstavce, by místo, kde prorogovaný soud leží, bylo j m é n e m (namentlich) uvedeno. Dotyčný odstavec všeobecných podmínek žalující banky neoznačuje však místo, v němž prorogovaný soud leží, jménem, nýbrž toto výslovné pojmenování nahražuje, pokud se týče opisuje obratem: »sídlo, kde naše ústředna, pokud se týče ona filiálka, jež zaslala účetní uzávěrku, se nalézá«, což však, jak vyloženo, nestačí k založení sudiště §u 104 j. n., třebas listiny příl. A a B filiálkou Teplice-Šanov žalovanému byly zaslány. Ježto však prvý soud za tohoto stavu věci přece jen za místně příslušna se uznal a, spor projednav, rozsudek vydal, bylo napadený rozsudek ve smyslu §u 475 odstavec druhý c. ř. s. zrušiti. Co se týče dalšího opatření uváženo toto: Správně bylo podati žalobu u všeobecného sudiště žalovaného, jímž jest jeho bydliště (§ 65 j. n.), když dle žaloby jiného sudiště kromě sudiště §u 104 j. n. dovoláváno se nebylo (§ 41 odstavec druhý j. n.). Dle tvrzení žaloby bydlí žalovaný v Praze, kdež mu také žaloba doručena byla. Dle výtahu z obchodního rejstříku jest žalovaný majitelem firmy »Bankovní a komisionářský obchod« i má obchod ten po zrušení filiálky (v Teplicích-Šanově) svůj hlavní závod v Praze. Jest tedy k projednání sporu příslušným obchodní soud v Praze (§ 51 čís. 1 j. n.), jemuž k návrhu žalovaného postoupiti má posavadní soud prvé stolice spisy tohoto sporu k příslušnému jednání, nabude-li toto usnesení moci práva (§ 519 čís. 3 c. ř. s.).

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvého soudu.

D ů v o d y:

Podle §u 104 odstavec prvý j. n. mohou se strany podrobiti výslovnou úmluvou jednomu, nebo několika soudům prvé stolice m í s t j m e n o v i t ě u v e d e n ý c h, a musí úmluva tato býti prokázána soudu listinou již v žalobě. Odvolací soud míní, že listiny, k tomuto cíli žalující stranou již v žalobě předložené, pokud se tato strana dovolávala příslušnosti soudu prvé stolice z důvodu §u 104 j. n., proto nepostačují, poněvadž dotyčné odstavce všeobecných podmínek žalující banky neoznačují j m e n o v i t ě místa, v němž leží prorogovaný soud, nýbrž nahražují to výslovné pojmenování opsáním »sídlo, kde naše ústředna, pokud se týče ona filiálka, jež zaslala účetní závěrku, se nalézá.« Odvolací soud přehlédl, že pro posouzení uplatňovaného sudiště s hlediska §u 104 j. n. musí přicházeti v úvahu nejen jím citovaný výňatek ze všeobecných podmínek, nýbrž obsah celé listiny, tedy, že je také podstatno, že v záhlaví kontokorentních stvrzenek je filiálka žalující banky, jež zaslala účetní závěrku, výslovně uvedena, což za j m e n o v i t é uvedení místa sluší považovati, pročež nelze sdíleti právní názor odvolacího soudu, že nepostačují listiny k tomuto cíli žalující stranou již v žalobě předložené. Poněvadž dále nelze pochybovati, že listinný doklad může býti podán listinou, pocházející od žalobkyně a podepsanou žalovaným, jak tomu je podle zjištění i v tomto případě, byl soud prvé stolice ku projednání této rozepře podle §u 104 j. n. příslušným, proto bylo důvodnému rekursu vyhověti.

Čís. 4594.

Pro dohodu o příslušnosti jest lhostejno, zda ten, kdo se příslušnosti podrobil, bydlí na Slovensku, či zda jest dokonce cizincem.

Platnost a závaznost podrobení se tuzemskému soudu (soudu v zemích historických) jest posuzovati jedině s hlediska tuzemského práva (práva platného v zemích historických).

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, R I 61/25.)

K odůvodnění místní příslušnosti okresního soudu v Kutné Hoře dle §u 104 j. n. uvedla žalující strana, že žalovaný podepsal v Bratislavě objednací lístky, obsahující doložku »splatno a žalovatelno« v Hoře Kutné. Prvý soud, ačkoliv zjistil, že zmíněné skutkové tvrzení strany žalující se zakládá na pravdě, vyhověl námitce místní nepříslušnosti jednak z toho důvodu, že jeden objednací lístek nebyl stranou žalující podepsán, důsledkem čehož prý nedošlo v tomto případě k úmluvě stran o příslušnosti soudu, jednak proto, že úmluva o prorogaci uzavřená v Bratislavě neodpovídá předpisu §u 317 uherského c. ř. s. R e k u r s n í s o u d zamítl námitku místní nepříslušnosti. D ů v o d y: Názoru prvého soudu nelze přisvědčiti. Listinný doklad o úmluvě prorogační může býti podán listinou pocházející od žalobce a podepsanou toliko žalovaným, poněvadž zákon v §u 104 j. n. nevyžaduje písemnou, nýbrž toliko výslovnou úmluvu, která také již v žalobě byla listinou prokázána; neboť z objednacího lístku je patrno, že obě strany se dohodly o příslušnosti soudu. Úmluva o prorogaci není podle názoru rekursního soudu vyloučena ani ustanovením §u 317 uher. c. ř. s. Žalovaný není cizincem, nýbrž jest československé státní příslušnosti; nelze proto nahlédnouti, proč by nemohl se podrobiti pravomoci tuzemského soudu mimo obvod soudu jeho bydliště. Ustanovuje-li zákon ze dne 1. dubna 1921 čís. 161 sb. z. a n. k odst. X. uvoz. zákona k jurisdikční normě, že tuzemskem ve smyslu civilního soudního řádu jest území Československé republiky, ve kterém tento zákon platí, jest přes to, že jest v oblasti republiky dvojí procesní právo a každé výlučně účinkuje v určité části jinak jednotného a nedílného státního celku (§ 3 ústav. listiny), míti za to, že používání předpisů procesního práva jedné oblasti vůči oblasti druhé stejně jako vůči cizině vedlo by ke zcela nemožným důsledkům, že právě jednotnost státního území musí vésti k tomu, že bude upustiti od výlučnosti toho kterého práva a připustiti širší měrou než vůči cizině účinnost jednoho práva v území práva druhého, a že tomu bude zajisté i ohledně nedostatku formy při ujednání prorogačním. Z uvedených důvodů má soud rekursní za to, že nedostávající se forma prohlášení žalovaného, jak ji

vyžaduje procesní právo uherské, nemůže býti na závadu platnosti prorogačního ujednání a proto, vycházeje z odlišného hlediska, rozhodl o stížnosti, jak se stalo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vývody dovolacího rekursu nebylo vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění rekursního usnesení, jež dovolací soud sdílí. Stěžovatelovo mínění, že se žalobkyně ani neodvažuje tvrditi, že strany učinily úmluvu o splatnosti a žalovatelnosti kupní ceny v Kutné Hoře, vyvráceno je ve stížnosti citovaným doslovem žalobním, podle kterého stěžovatel podepsal objednací lístek se zmíněnou doložkou, což postačí ku založení sudiště podle §u 104 j. n. Také nelze schváliti stěžovatelovo mínění, že když on jako Bratislavský obyvatel nebyl povinen podle tam platného práva prohlížeti objednací lístek s řečenou, pouze drobným tiskem vytisknutou doložkou, takže ani mlčky nemohl učiniti podepsáním objednacího lístku úmluvu podle §u 104 j. n., zvláště, když ani nečetl této doložky a dále, že když měl činiti pouze s Bratislavskou filiálkou žalující záložny, že pro něho způsobem shora uvedeným nemohla vzejíti platná, jej s hlediska §u 104 j. n. vížící úmluva. Rozhodujícím jest, že se stěžovatel podpisem objednacího lístku se shora uvedenou doložkou podrobil sudišti soudu Kutnohorského, tedy místa, kde předpisy uherského práva neplatí. Byť i stěžovatel bydlil v území, kde platí předpisy uherského práva, nemůže býti považován za cizozemce, ale i kdyby byl cizozemcem, podle právního řádu v tomto státě platného by to nebylo na překážku, by podle §u 104 j. n. neuzavřel závaznou smlouvu, že se podrobuje sudišti některého soudu v tuzemsku, u něhož předpisy, v místě jeho pobytu platné, neplatí, vždyť nejen Bratislavští obyvatelé, nýbrž dokonce i cizinci v cizině bydlící mohou míti rozumný zájem, by spor byl projednáván zdejšími soudy. Při výkladu zákona ohledně těchto otázek jest míti na zřeteli podle §u 6 obč. zák., že zákon dává stranám na vůli, by se podrobily soudu podle jejich přesvědčení pro projednání určité rozepře nejpříhodnějšímu, když tedy v předpisu §u 104 j. n. není činěn rozdíl mezi státními příslušníky, bydlícími v místech, kde platí zdejší, a v místech, kde platí uherský civilní řád soudní, jakož i ty které předpisy jurisdikční, ba když nečiní rozdílu ani mezi tuzemci a cizozemci, jest uznati, že se stěžovatel mohl platně a závazně podrobiti soudu v Kutné Hoře a jest otázku platnosti a závaznosti tohoto jeho podrobení se tuzemskému soudu posuzovati jedině s hlediska tuzemského práva.

Čís. 4595.

Byl-li exekuční návrh učiněn ve lhůtě §u 575, odstavec třetí c. ř. s., není třeba, by návrh na pokračování v exekuci byl vznesen ve čtrnácti dnech po ukončení doby, na niž byl povolen odklad exekuce vyklizením. Pokračovati v exekuci odložené lze jen k návrhu.

Otázku, zda nedošlo mezi stranami k obnovení nájemní smlouvy ve smyslu §u 569 c. ř. s. a zda z toho důvodu se exekuční titul nestal bezúčinným, lze řešiti pouze sporem.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, R I 62/25.)

Vymáhající věřitel podal na základě soudně povolené výpovědi proti straně povinné ve lhůtě v §u 575 c. ř. s. návrh na exekuci vyklizením bytu a exekuce tato mu také byla povolena a neprovedena jen proto, že povinný neměl náhradního bytu a že by bez přístřeší zůstal. Na žádost povinné strany povolen jí byl po třikráte odklad exekuce a lhůta tohoto posledního odkladu skončila se dnem 28. února 1924. Dne 12. září 1924 podal vymáhající věřitel návrh, by v exekuci bylo pokračováno. Soud prvé stolice o tomto návrhu vymáhajícího věřitele nerozhodl, k návrhu dlužníka však exekuci podle §u 39 čís. 1 a 6 ex. ř. zastavil, maje jednak za to, že návrh na pokračování v exekuci nebyl podán včas, ježto měl býti podán do 14 dnů ode dne, kdy skončila lhůta, na niž byl posledně povolen odklad exekuce t. j. od 28. února 1924, — jednak dovodil z okolností, že byla mezi stranami nájemní smlouva obnovena. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by bez zřetele na své stanovisko rozhodl, vyčkav pravomoci, o návrhu vymáhajícího věřitele ze dne 12. září 1924. Důvody: Názoru prvého soudce, že ustanovení §u 569, 575 c. ř. s. jest užiti také za exekuce nuceným vyklizením bytu, nelze schváliti. Provedení exekuce jest předsevzíti z moci úřední, jest-li zde pravoplatné povolení exekuce; pakliže tudíž vymáhající strana žádala o nucené vyklizení bytu a povinné straně na základě jejího návrhu byl povolen odklad exekuce ve smyslu zákona ze dne 26. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n. po případě ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n., stalo se to ku prospěchu povinné strany a po uplynutí této lhůty má exekuční soud v řízení pokračovati aniž by vyčkal návrhu vymáhající strany. Nepřicházejí tudíž lhůty §u 569 a 575 c. ř. s. v úvahu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Okolnost, že vymáhající věřitel po projití posledního odkladu exekuce ve lhůtě §u 575 c. ř. s. nepodal návrhu na pokračování v exekuci, nezbavila exekuční titul účinnosti, neboť účinnost jeho byla zachována tím, že vymáhající věřitel návrh na povolení exekuce ve lhůtě §u 575 c. ř. s. učinil. Jest proto správným názor rekursního soudu, že v tomto případě ustanovení §u 575 c. ř. s. na řízení exekuční nuceným vyklizením bytu se nevztahuje. V důsledcích toho mohl vymáhající věřitel návrh na pokračování v odložené exekuci vyklizením bytu proti povinnému ve smyslu §u 44 ex. ř. učiniti kdykoli a názor soudu prvé stolice, že exekuční titul pozbyl účinnosti, když tak ve lhůtě §u 575 c. ř. s. neučinil, nenalézá v zákoně opory. Dle posledního odstavce §u 44 ex. ř. může v odložené exekuci býti pokračováno, pokud pro jednotlivé případy nic jiného není nařízeno, jen na návrh vymáhajícího věřitele. Poněvadž pro případy exekučního vyklizení bytu nic jiného není nařízeno, nemohl exekuční soud po uplynutí poslední odkládací lhůty z moci úřadu v exekuci

pokračovati a jest proto opačný názor soudu rekursního v napadeném usnesení vyslovený nesprávným. Přes to jest však rozhodnutí rekursního soudu správným, neboť nejde zde o povolení exekuce, která jest vázána na lhůtu §u 575 c. ř. s., nýbrž o pokračování v exekuci již povolené, na které se, jak svrchu uvedeno, předpis §u 575 c. ř. s. nevztahuje. Nepozbyl-li však exekuční titul z důvodu §u 575 c. ř. s. své účinnosti, neměl soud první stolice návrhu povinného na zastavení exekuce ve smyslu §u 39 čís. 1 ex. ř. vyhověti a měl, jak soud rekursní správně uvedl, návrh vymáhajícího věřitele na pokračování v exekuci vyklizením bytu podrobiti věcnému rozhodnutí. Otázku, zda nedošlo mezi stranami v tomto případě k obnově nájemní smlouvy ve smyslu §u 569 c. ř. s. a zdali z toho důvodu nestal se exekuční titul bezúčinným, sluší řešiti v cestě sporu, nebo § 39 čís. 1 ex. ř. připouští zastavení exekuce, jen když exekuční titul pravoplatným rozsudkem prohlášen byl za bezúčinný, a proto právem soud rekursní otázkou touto v tomto případě se nezabýval. K zastavení exekuce z důvodu §u 39 čís. 6 ex. ř. neměl soud prvé stolice příčiny, poněvadž dle stavu spisů vymáhající věřitel od exekuce nikdy neupustil a svůj úmysl od ní upustiti nijak na jevo nedal, když, jak zjištěno, po uplynutí posledního odkladu stranu povinnou v bytě nechal a od ní nájemné bral s výslovnou výhradou, že děje se tak jen pod zachováním exekuce t. j. s výhradou práva vymáhajícího věřitele, učiní-li návrh na pokračování v exekuci.

Čís. 4596.

Lze povoliti v tuzemsku exekuci pro útraty ohrožené strany v řízení o prozatímním opatření, jež byly přiřčeny pravoplatně říšskoněmeckým soudem, a vykonatelnost prokázána.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, R I 66/25).

Soud prvé stolice povolil berlínské firmě proti tuzemské dlužnici exekuci ku vydobytí útrat, přisouzených vymáhající věřitelce usneseními soudu v Berlíně, jimiž bylo vymáhající věřitelce proti dlužnici povoleno (prodlouženo) prozatímní opatření. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil, Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle stanoviska rekurentčina byla proti ní na základě rozsudku zemského soudu v Berlíně ze dne 2. dubna 1924 a rozhodnutí téhož soudu ze dne 7. května 1924 exekuce nižšími soudy neprávem povolena proto, že jde o vydobytí útrat navrhovatelky jako ohrožené strany v řízení o prozatimní opatření a podle §u 393 ex. ř. ohrožena strana v tuzemsku při prozatimním opatření nemá nároku na útraty, tudíž případ vymáhání útrat prozatimního opatření v říši Německé na základě tuzemského usnesení nenastane a vzájemnosti se proto v tom směru podle §u 79 ex. ř. nedostává. Než toto stanovisko není správné, ježto není pro ně opory ani v §u 79 ex. ř., jehož se rekurentka dovolává, a, což jest

dle §u 84 ex. ř. rozhodno, ani ve státní smlouvě Československé republiky s říší Německou o právní ochraně ze dne 20. ledna 1922, uveřejněné pod čís. 130 ve sbírce zákonů a nařízení z roku 1924, ani ve vládní vyhlášce ze dne 25. června 1924, čís. 131 sb. z. a n. Podle §u 79 ex. ř. může býti povolena exekuce na základě cizozemského titulu jen tehdy a v těch rozměrech, když a pokud jest zaručena vzájemnost. Podle čl. I. shora uvedené státní smlouvy mezi Československou republikou a říší Německou požívají příslušníci jednoho z těchto smluvních států v území státu druhého bez újmy tam platných jazykových zákonů téhož postavení jako vlastní příslušníci tohoto státu a mohou volně, bez překážek dovolávati se soudů a jednati tam za těchto podmínek jako vlastní státní příslušníci. Jak vidno, vyslovena jest touto státní smlouvou mezi Československou republikou a říší Německou ohledně právní ochrany vzájemnost úplná (§§ 79 a 84 ex. ř.). Podle vládní vyhlášky ze dne 25. června 1924 čís. 131 sb. z. a n. může býti v říši Německé vedena exekuce na základě všech usnesení a rozhodnutí československých soudů, jimiž se vyřizuje spor po řádném řízení, zaručujícím slyšení obou stran, takže lze vésti exekuci v říši německé na základě exekučních titulů v §u 1 ex. ř. pod č. 1, 2 a 3 uvedených a to i pokud jde o rozhodnutí o útratách řízení. Dle toho není s hlediska vzájemnosti překážky vésti z obdobných exekučních titulů německých soudů exekuci v Československé republice. Shora uvedený rozsudek a rozhodnutí zemského soudu v Berlíně, jež slouží za základ exekuci, o kterou jde, jsouce podle předloženého vysvědčení exekučně vykonatelny, patří nepochybně k exekučním titulům podle §u 1 čís. 1 ex. ř. a proto, ježto z hlediska vzájemnosti, jak uvedeno, překážky pro povolení exekuce v tuzemsku není, a není, jak ani netvrzeno, závad pro povolení exekuce v §u 80 čís. 1—3 a v §u 81 čís. 1—4 ex. ř. po případě jinde uvedených, byla žádaná exekuce nižšími soudy právem povolena. Okolnost, kterou rekurentka uvádí jako důvod, proč exekuce povolena býti neměla, nemůže býti důvodem k odepření povolení exekuce, ježto nejde o závadu, záležející v nedostatku vzájemnosti a tudíž případ zamítnutí exekuce podle §u 79 ex. ř. tu není.

Čís. 4597.

Pro žaloby o pensijní nároky zaměstnanců bývalé Buštěhradské dráhy jest příslušným rozhodčí soud zemské úřadovny II. Všeobecného pensijního ústavu v Brně.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, R I 68/25).

Žalobkyně byla oficiálkou u výhr. priv. Buštěhradské dráhy a před převzetím této dráhy do vlastnictví státu byla správou dráhy dána do stavu nemocných. Státní správa čsl. státních drah po nabytí vlastnictví dráhy žalobkyni propustila ve smyslu §u 37 služebního řádu pro zřízence výhr. priv. Buštěhradské dráhy po předchozí tříměsíční výpovědi. Proti žalobě, domáhající se uznání nároku na pensi, namítl žalovaný erár nepřípustnost pořadu práva, již odůvodnil takto: Výměrem ředitelství státních drah Praha-Sever ze 17. března 1924 byla žalující

zpravena o tom, že jí podle výnosu ministerstva železnic ze dne 1. března 1924, čís. 10.681-pres/4 nepřísluší nárok na pensi. Tento výměr jest jediným právním důvodem žaloby. Takovým výměrům lze však podle §u 75 (2) zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. odpírati toliko žalobou u příslušného rozhodčího soudu v neprodlužitelné lhůtě šesti měsíců od doručení výměru. Toto ustanovení platí podle výnosu ministerstva železnic ze dne 18. června 1923, čís. 31.826/22, vydaného podle §u 8 nařízení ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n. pro členy pensijního ústavu Buštěhradské dráhy. Výnosem ze dne 18. června 1923, čís. 31.826/22 Pres 4 udělilo ministerstvo železnic býv. Buštěhradské železnici pouze svolení, by až do odvolání prováděla jedině z technických důvodů pensijní pojištění svých zaměstnanců pomocí posavadních zaopatřovacích ústavů. Toto právo ministerstva železnic § 8 cit. vlád. nařízení dáno bylo jedině z toho důvodu, že v dohledné době z technických důvodů nebylo vůbec možno provésti § 4 vlád. nařízení o společenstevním ústavě pensijním, nýbrž s ohledem na to, aby bylo vyvarováno desorientaci a přímému rozvratu administrativnímu, pensijní zařízení soukromých podniků zatím zůstala z technických důvodů v platnosti, by pozvolným vývojem došlo se k tomu, co ustanovuje § 4 vlád. nařízení. Výnosem ministerstva železnic nemohlo býti měněno ustanovení §u 9 bod 8 vlád. nař. čís. 506 z roku 1921, které nepřípouští jiného výkladu, než že všecky spory, nehledě vůbec k ustanovení §u 8, patří výlučně před rozhodčí soud zemské úřadovny II. v Brně. Nemůže tudíž býti cit. výnos ministerstva železnic nikterak směrodatným pro posouzení otázky příslušnosti a nemohou z něho býti vyvozovány předpoklady pro jinou příslušnost, než kterou on sám výslovně stanoví. Není myslitelno, že cit. výnos min. železnic, tedy pouhý správní akt, mohl by derogovati jasné a přesné znění vládního nařízení čís. 506 sb. z. a n. z roku 1921 § 9. Žalobkyně navrhla, by námitka nepřípustnosti pořadu práva byla zamítnuta a dovolávala se výnosu ministerstva železnic ze dne 18. června 1923, čís. 31.826, jímž Buštěhradská železnice byla sproštěna účasti na společenstevním ústavě pensijním, dále pensijních stanov Buštěhradské železnice, kde je výslovně v §u 30 řečeno, že pro všechny spory příslušným je v prvé stolici věcně příslušný soud v Praze. Dovolávala se dále prvého výnosu min. železnic vydaného pro sestátnění Buštěhradské dráhy ze dne 10. července 1923, čís. 43.173-I/4 bod IV, dle něhož zaměstnanci bývalé Buštěhradské železnice zůstávají až do jiné úpravy i na dále podrobeni služebnímu řádu a řádům pracovním, jakož i předpisům ústavu (fondu) soc. péče společnosti Buštěhradské železnice, a konečně dovolávala se nálezu rozhodčího soudu pro pensijní pojištění v Praze ze dne 27. října 1922, jímž s poukazem na § 30 pens. stanov Buštěhradské dráhy žaloba pro nepříslušnost zamítnuta. Soud prvé stolice námitku nepřípustnosti pořadu práva zamítl. Důvody: Soud zjistil, že § 30 pensijních stanov obsahuje ustanovení, žalující stranou tvrzené. Dle těchto stanov spory mezi osobami spadajícími pod pensijní stanovy Buštěhradské dráhy se strany jedné s Buštěhradskou dráhou se strany druhé rozhoduje soud v cit. §u uvedený. Vládním nařízením ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n. upraveno bylo pensijní pojištění železničních zaměstnanců všeobecně, tedy i u

drah soukromých. Dle §u 8 jeho může ministr železnic v dohodě s ministerstvem sociální péče dovoliti soukromé dráze, sproště ji účasti na společenstevním ústavě (§ 4), by opatřila pojištění svých zaměstnanců vlastním pensijním zařízením, jehož stanovy vyžadují jeho schválení. Toto pojištění nesmí býti nevýhodnějším nežli pojištění společenstevního pensijního ústavu. Dovolení může býti vázáno na podmínky, zejména na záruku pro splnění nároků z pojištění a může býti odvoláno. V základě výnosu ministerstva železnic ze dne 18. června 1923, čís. 31.826 zjistil soud, že Buštěhradské dráze výjimka v §u 9 shora cit. vlád. nař. čís. 506 z roku 1921 byla povolena. V základě služebního rozkazu státních drah odst. IV. zjistil soud, že státní správa, přebírajíc Buštěhradskou dráhu v něm — vydán v roce 1923 — výslovně uvádí, že zaměstnanci převzaté dráhy zůstávají až do odvolání podrobeni služebnímu řádu a pensijnímu pojištění dráhy s výjimkami, které se dodatně uvedou. Že by takové výjimky byly již uvedeny, není se žádné strany tvrzeno. Platí tu dosud ustanovení §u 30 pens. stanov Buštěhradské dráhy, dle nichž spory rozhoduje soud řádný. Mimo to jde o nárok ze služebního poměru, k jehož rozhodnutí jest pouze řádný soud příslušný. Rekursní soud námitce nepřípustnosti pořadu práva vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Stěžovatel poukazuje právem k ustanovení výnosu ministerstva železnic ze dne 18. června 1923, čís. 31.826/22 pres. 4, kterým toto zvláště upozorňuje generální ředitelství výhr. priv. buštěhradské železnice na ustanovení §u 9 vl. nař. ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n., jež jsou závazna také pro pensijní zařízení buštěhradské železnice. Totéž stanoví však tento § 9 téhož vl. nař. sám, neboť předepisuje, že pro pojištění podle §§ 2 až 8, tedy právě i pro tento výjimečný případ platí obdobně ustanovení tam jmenovaných §§ů zákona s odchylkami a doplňky, v nichž pod čís. 8 ustanovuje, že pro žaloby podle obdoby §u 75 (2) zákona je příslušným rozhodčí soud zemské úřadovny II. všeobecného pensijního ústavu v Brně. Tím byl však změněn předpis §u 30 pens. stanov buštěhradské železnice, dle něhož rozhoduje spory řádný soud, a pořad práva tím byl vyloučen. Na tom nemohly ničeho změniti dovolané služební rozkazy ředitelství státních drah, neboť vládní nařízení čís. 506/21 bylo vydáno podle §u 2a) zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n., má tedy závaznost zákona a nemůže jeho předpis o příslušnosti býti změněn pouhými služebními rozkazy ředitelství státních drah, i kdyby toto, pokud se týče ministerstvo železnic bylo mělo v úmyslu změniti jimi předpis §u 9 cit. vlád. nař. Hledě však k zřetelnému upozornění ministerstva železnic ve výnosu, že ustanovení §u 9 téhož vlád. nař. jsou závazna i pro pensijní zařízení zaměstnanců buštěhradské železnice, je zřejmo, že tyto služební rozkazy účelu toho míti nemohly a neměly.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vývody dovolacího rekursu nejsou s to, vyvrátiti správnost důvodů usnesení rekursního. Stačí na ně poukázati a dodati. Pensijní pojištění železničních zaměstnanců jest upraveno podle zásad zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. z roku 1907 ve znění, upraveném zejména zákonem ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. vládním nařízením

ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n. na základě §u 2 a) cit. zák. čís. 89/20. Jak nesporno, bylo při převzetí Buštěhradské dráhy do svazku čsl. státních drah převzato až do jednotné nové úpravy též její pensijní zařízení jako t. zv. náhradní ústav pensijní ve smyslu §u 64 a sl. cit. zák. č. 89/20, ovšem mohlo se tak státi pouze s výjimkami, které platné již v té době zákonodárství čsl. státu stanovilo. Takovou výjimkou jest též ustanovení o příslušnosti rozhodčího soudu k rozhodování sporů o nárocích zaopatřovacích, která je dle platného tehdy již zákonodárství podmínkou uznání zmíněných náhradních ústavů pensijních, jak nade vši pochybnost jasno z ustanovení §§ 66 čís. 3, 75 cit. zák. čís. 89/20 a §u 9 (»pro pojištění podle §u 2—8«) čís. 8 cit. vlád. nař. čís. 506/21. Na tomto zákonném stavu nemohly ničeho změniti služební rozkazy čís. 1 a 10 úředního listu ředitelství státních drah Praha-Sever a to již proto ne, že v tom směru ničeho neupravují, naopak na výjimku ohledně příslušnosti v přiznávání a vyplácení zaopatřovacích požitků výslovně upozorňují (čl. IX výnosu čís. 1) a dle svého obsahu pouze hlavní zásady převzetí Buštěhradské dráhy do státní správy sdělují a sdělení podrobné úpravy slibují (srv. výnos čís. 10 »Hlavní změny proti dosavadnímu stavu jsou tyto:«). Účelem citovaných zákonů a nařízení je úprava pensijního pojištění, tedy sociální péče kotvící v důvodech veřejnoprávních, pročež jejich ustanovení, pokud nestanoví výjimky, mají ráz pro dotčené podměty obecně závazný, na něž z moci úřední třeba hleděti, což platí i o sporné příslušnosti k rozhodování sporů (srv. § 42 j. n.).

Čís. 4598.

Nedá-li vlastník nemovitosti vymazati zástavní právo pro zaniklou pohledávku, trvá zástavní právo dále a může je vlastník upotřebiti pro jiný úvěr, podle svých hospodářských potřeb, a to bez časového omezení, leč že právo zástavní bylo ujednáno na přesně vymezenou dobu nebo v knize pozemkové bylo časové omezení poznamenáno. Uvolněného práva zástavního lze použíti i pro jinou pohledávku téhož věřitele. Lhostejno, že původní úvěrová pohledávka měla určitý účel, od něhož se účel nové úvěrové pohledávky liší.

Měla-li pro novou úvěrovou pohledávku býti rozhodnou původní úvěrní listina, obsahující splniště v tuzemsku, nezměnilo se ani splniště nové pohledávky, třebas dlužník mezi tím přesídlil do ciziny.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, Rv I 1137/24.)

Žalující banka poskytla v roce 1913 žalované zápůjčku v rámci úvěrové hypoteky na statku žalované. V úvěrové listině bylo stanoveno splniště v Praze. Žalovaná zápůjčku zaplatila, avšak úvěrová hypoteka nebyla vymazána. V roce 1918 poskytla žalující banka žalované novou zápůjčku v rámci téže úvěrové hypoteky podle úvěrní listiny z roku 1918. Proti žalobě, domáhající se zaplacení této zápůjčky v Kč, namítla žalovaná, že v době poskytnutí nové zápůjčky byla příslušnicí cizozemskou a popírala splatnost zápůjčky v Kč. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání posuzuje spornou právní otázku, může-li vlastník nemovitosti použíti práva zástavního po zániku původní úvěrové pohledávky pro jinou pohledávku téhož věřitele, ještě s hlediska práva přednovelového, dovozuje, že knihovní zástavní právo platí jen pro úvěrní pohledávku, pro kterou bylo zřízeno, a že ukončením tohoto právního poměru úvěrového zaniká i právo zástavní a že úmluvou, kterou by se práva zástavního použilo pro jinou úvěrní pohledávku, byli by poškozeni zadnější knihovní věřitelé, kteří při zajištění svých pohledávek byli chráněni důvěrou v knihu pozemkovou, čímž patrně naráží na jejich právo postupu do uvolněného přednějšího knihovního pořadí. Dovolává se dokonce rozhodnutí býv. rak. nejv. soudu ve Vídni ze dne 16. dubna 1901 čís. 1532, že jest přímo nepřípustno, by zástavní právo za pohledávku zaplacenou nebo jinak zaniklou bylo převedeno na požadavek jiného věřitele, hledíc k akcessorní jeho povaze, a doličuje, že taková úmluva by se příčila i dobrým mravům a výslovným předpisům zákona (§§ 878, 879 obč. zák.) a byla ničí. Než dovolání není si vědomo právního významu ustanovení §u 33 a násl. III. dílčí novely k obč. zák. ze dne 19. března 1916, čís. 69 ř. zák., jímž dřívější znění §u 469 obč. zák. bylo doplněno poslední větou, přiznávající vlastníku hypoteky oprávnění, by uvolněným knihovním zástavním právem volně nakládal a je na novou pohledávku převedl. Potřeba tohoto ustanovení byla vyvolána hospodářskými poměry, vyžadujícími, by bylo vlastníku hypoteky umožněno, by opatřil si levnější reální úvěr v přednějším knihovním pořadí (motivy ku III. dílčí novely, zpráva komise pro věci soudní str. 54). Nedá-li tedy vlastník nemovitosti zástavní právo pro zaniklou pohledávku knihovně vymazati, trvá toto dále, a může je upotřebiti pro jiný úvěr, podle svých hospodářských potřeb, bez časového omezení, a dovolání neprávem poukazuje na ustanovení §u 468 obč. zák., když ani nedoličuje, že zástavní právo bylo ujednáno na přesně vymezenou dobu, nebo že v knize pozemkové při jeho vkladu omezení na určitý čas bylo vyznačeno (srovn. Mayr: Lehrbuch des bürgerl. Rechtes I. díl 2. kn. str. 597). Z novelovaného ustanovení §u 469 obč. zák. plyne tedy jasně, že vlastník nemovitosti může uvolněného zástavního práva použíti nejen pro pohledávku jiných svých věřitelů, nýbrž i pro jinou pohledávku téhož věřitele, zejména také z poskytnutí nového úvěru. Je tedy i smlouva tohoto druhu přípustnou a zákonem dovolenou a nesejde na tom, že v tomto případě původní úvěrní zápůjčka měla určitě vymezený účel, byvši poskytnuta ku provedení parcelace, kdežto nová úvěrní pohledávka má svůj důvod v osobní zápůjčce, a může vlastník nemovitosti uvolněné knihovní právo zástavní i na takovouto pohledávku převésti (§ 469 obč. zák. novel. znění) a jest také lhostejno, přibylo-li mezi tím na nemovitosti zadnějších knihovních věřitelů. Bylo-li nižšími soudy zjištěno, že v roce 1918 byla žalující bankou žalované povolena a vyplacena nová zápůjčka 500.000 K a že bylo výslovně smluveno, že se poskytuje v rámci úvěrní hypoteky podle úvěrní listiny ze dne 15. dubna 1913 a že se pro tento nový úvěr vyhražuje knihovní zástavní právo za dřívější již zaniklou úvěrovou pohledávku do výše 500.000 K, na statku N. vtělené daly strany tímto ujednáním zřetelně na jevo úmysl (§ 914

obč. zák.), že pro tuto novou zápůjčku mají platiti ustanovení úvěrní listiny ze dne 15. dubna 1913, a nemá významu, že žalobkyně v době ujednání nové zápůjčky byla již příslušnicí bavorskou, provdavši se za cizozemce. Jest tedy i pro novou zápůjčku rozhodnou původní úvěrní listina ze dne 15. dubna 1913, z níž nižší soudy správně usoudily, že platebním místem i pro novou zápůjčku byla pokladna banky A. v Praze a že toto místo jest pokládati za splniště smlouvy a že podle něho řídí se i měna, ve které jest plniti (§ 905 obč. zák.). Jest správným i jejich závěr, že žalovaná musí svůj závazek, znějící původně na koruny rak. uh., platiti v korunách československých v poměru 1:1 ve smyslu §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. Že by byla dovolatelka měla v den měnové rozluky t. j. dne 26. února 1919 řádné bydliště své ve Vídni, nebylo ani dodatečným šetřením zjištěno.

Čís. 4599.

Poskytnutí záruky bance na dobu, co bude určitá osoba vedoucím ředitelem banky. Jde tu o rozvazovací vyminku, jež nestala se nemravnou ani tím, že banka byla nucena onu třetí osobu pro poklesky propustiti.

Vyminka připojená ku smlouvě, jež stala se napotom nedovolenou (nemravnou) má v zápětí neplatnost původně platné smlouvy, k níž byla připojena.

Činí n e m o ž n é vyminky rozvazovací smlouvu neplatnou?

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, Rv I 1649/24.)

Žalobce dal žalované bance záruční prohlášení za firmu M. pod podmínkou, dokud žalovaná banka bude míti ve svých službách jako vedoucího ředitele Aloise N-a. Když žalovaná banka Aloise N-a ze svých služeb propustila, domáhal se na ní žalobce vrácení záručního prohlášení. Žalobě bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Žalovaná, která v prvé a druhé stolici trvala na tom, že žalobcova záruka nebyla nikterak omezena, v dovolacím řízení opouští toto stanovisko. Přiznává, že žalobce převzal záruku s tím, že záruční závazek má platiti jen tehdy, když se akce k zachování firmy M. skutečně podaří a jen dotud, dokud Alois N. bude vedoucím ředitelem žalované banky, a že ona přistoupila na tyto výhrady. S hlediska čís. 4 §u 503 c. ř. s. však především vytýká, že byla nesprávně posouzena její námitka, že ujednaná podmínka žalobcovy záruky — dokud N. zůstane v jejich službách — stala se průběhem doby nemravnou, tím byla zmařena, a v důsledku toho trvá žalobcova záruka dále bez tohoto omezení. Tu nutno především opraviti tvrzení žalované, že stanovená podmínka byla z m a ř e n a tím, že žalovaná byla nucena, propustiti Aloise N-a, ježto prý jí způsobil milionové škody a dopustil se vůči ní trestných skutků, pro které jest v trestním vyšetřování. Šlo-li skutečně o podmínku, jak žalovaná tvrdí, nebyla podmínka z m a ř e n a, nýbrž byla naopak s p l n ě n a; — zmařeno bylo splněním podmínky právo, které bylo učiněno závislým na podmínce. Lze připustiti, že vlastní přednes žalobce a to, co udali slyšení svědkové, zejména Dr. Josef M. a Alois N., nasvědčuje tomu, že sporné vedlejší ustanovení není pouhým doložením času, nýbrž má ráz podmínky neb alespoň doložení času, spojeného s podmínkou. Vždyť nebylo jisto, zda a kdy se dostaví okamžik, jímž se měla končiti žalobcova záruka, zda totiž vůbec, po popřípadě kdy z a t r v á n i z á r u č n í h o p o m ě r u Alois N. přestane býti vedoucím ředitelem žalované banky (dies incertus an, incertus quando). V takovém případě jest s doložením času nakládati jako s podmínkou (§ 704, 897 obč. zák.). Nelze pochybovati, že by šlo o podmínku r o z v a z o v a c í, totiž o podmínku, jejímž splněním mělo podmíněné právo zaniknouti. Bylo by ji vyjádřiti tak, že záruka, převzatá žalobcem, zanikne, přestane-li Alois N. býti vedoucím ředitelem žalované banky. Než, i když dovolací soud takto přistupuje k stanovisku žalované, že jde o podmínku, a to o podmínku rozvazovací, nemění to ničeho na věci, neboť především nelze souhlasiti se žalovanou, že šlo o podmínku nedovolenou, pokud se týče nemravnou. Že podmínka původně nemravnou nebyla, žalovaná připouští, ale tvrdí, že se později stala nemravnou, — leč neprávem. Při posuzování dovolenosti (mravnosti) a nedovolenosti (nemravnosti) podmínky nerozhoduje ovšem povaha podmiňující skutečnosti, nýbrž povaha podmíněného jednání. V tomto případě dlužno tedy se tázati, zda se smluvní ustanovení, že záruka, převzatá žalobcem, zanikne, přestane-li Alois N. býti vedoucím ředitelem žalované banky, stalo nemravným, když žalovaná, jak tvrdí, byla nucena propustiti Aloisa N-a ze svých služeb proto, že jí způsobil milonové škody a dopustil se vůči ní trestných skutků, pro které jest v trestním vyšetřování; — pokud se týče, jak žalovaná upravuje a formuluje otázku, zda by se příčilo dobrým mravům, kdyby žalobce trval na zániku záruky přes to, že žalovaná byla z uvedených důvodů nucena, propustiti N-a ze svých služeb, — po případě kdyby ona byla nucena podržeti N-a ve svých službách, aby si zachovala žalobcovu záruku. Odpověď na tyto otázky nemůže vyzníti jinak, než z á p o r n ě. Nižší soudy zjistily, že žalobce dal záruku z pouhé ochoty, ze známosti s Aloisem N-em, po velkém zdráhání a přemlouvání se strany N-ovy; — že převzal záruku jen s omezením, uvedeným v dopisech ze dne 26. listopadu a 2. prosince 1922; — že žalovaná přijala nabízenou záruku za těchto podmínek, ač předseda jejího revidujícího výboru, prohlédnuv listiny, prohlásil, že za tohoto stavu věci záruka nemá žádné ceny, a ač žalovaná byla také vládním komisařem upozorněna na bezectnost záruky za podmínek, uvedených v oněch dopisech. Žalovaná musila si býti vědoma toho, že za trvání záruky může z důvodu jakéhokoliv nastati případ, že N. přestane býti jejím vedoucím ředitelem a že tím dle úmluvy záruka zanikne. Takovým důvodem mohly býti nejen okolnosti mimo osobu N-ovu, nýbrž i skutečnosti, vyskytnuvší se v jeho osobě (dobrovolný výstup N-a; úmrtí jeho; — trvalá nezpůsobilost k práci; zejména též jednání, činící ho nehodným důvěry, atd.). Se všemi těmi možnostmi musila žalovaná počítati. Rozhodla-li se přes to, že přijme nabízenou záruku žalobcovu za výhrad a omezení, jím výslovně vyměněných, uči-

nila tak na nebezpečí, že nastane některá z uvedených možností a tím záruka zanikne. A když se bez přičinění žalobce skutečně tak stalo, nemůže žalovaná tvrditi, že se splnění podmínky a tím nastalé zmaření podmíněného práva příčí dobrým mravům, aniž, že by bylo nemravným, kdyby žalovaný trval na důsledcích ujednané podmínky. Naopak lze vším právem tvrditi, že by hrubě porušovalo právní řád a pocit slušnosti i mravnosti, kdyby žalobce, jenž za souhlasu žalované dobrovolně přijal záruku jen za přesně určených, naprosto bezvadných předpokladů, měl na dále ručiti přes to, že tyto předpoklady bez jeho přičinění odpadly a žalovaná s touto možností musila počítati. Případná výhrada v mysli žalované (reservatio mentalis) neměla by samozřejmě vůči žalobci právního významu. Ale lze jíti o krok dále a pohlížeti na věc se stanoviska žalované, že stanovená, původně zcela bezvadná podmínka rozvazovací, stala se později nemravnou; — neboť nelze souhlasiti s jejím názorem, že by v tomto případě bylo pokládati podmínku za nedoloženou, právní jednání tedy za bezpodmínečné tak, že by žalobce ručil nadále, jako kdyby ona podmínka nebyla stanovena bývala. V té příčině nerozhoduje ovšem právo římské, jehož žalovaná se dovolává, nýbrž rozhodují pouze a jedině předpisy platného zákoníka občanského. Tu pak dlužno opakovati to, co bylo již připomenuto, že žalovaná neprávem tvrdí, že stanovená podmínka byla zmařena, kdežto naopak byla splněna. Pokud se žalovaná pro svůj názor dovolává autority Krainzovy a Ungrovy, nelze jí ušetřiti výtky, že cituje příslušná místa — netřeba zkoumati, zda úmyslně či nedopatřením — n e s p r á v n ě tak, že »jestliže splnění stalo se později nemožné (n e d o v o l e n é), jest podmínku považovati za zmařenou« (Krainz: patrně druhé nebo třetí vydání — díl I. § 110 III. i. f. a § 111 — I odst. 2 str. 279); — a že »byla-li podmínka v době ustanovení možná (d o v o l e n á) a stalo-li se splnění její teprve později nemožné (nedovolené); — tedy jest podmínka zmařena« (Unger díl II str. 80). Praví Krainz na zmíněném místě jen »že stalo-li se splnění podmínky teprve později n e m o ž n ý m, jest podmínku považovati za zmařenou. O tom, že by to platilo také tehdy, stalo-li se splnění podmínky později nedovoleným (nemravným), Krainz nikterak se nezmiňuje. A podobně také Unger, jež vždy a všude ostře a bystře rozeznává mezi podmínkami nemožnými a nedovolenými (nemravnými), pojednává na citované stránce 80 druhého dílu jen o pozdější n e m o ž n o s t i, nikoli, jak dovolatelka mu podkládá, též o pozdější nedovolenosti podmínky. Ostatek ale jest věc jasná: § 698 obč. zák., jednající o nemožných a nedovolených podmínkách při posledních pořízeních stanoví: »Nařízení, jímž se někomu pod odkládací nemožnou podmínkou propůjčuje nějaké právo, jest neplatné, třebaže se splnění podmínky stalo teprve později nemožným a pořizující se o nemožnosti dověděl. Nemožná podmínka rozvazovací pokládá se za nedoloženou. To vše platí též o podmínkách nedovolených«. § 898 obč. zák. však praví, že »ú m l u v y pod takovými podmínkami, které se při poslední vůli pokládají za nedoložené, jsou neplatny«. Obecně jest známo, že přes jasný doslov §u 898 obč. zák. jest v nauce spor o tom, zda n e m o ž n é podmínky rozvazovací, které se při posledních pořízeních pokládají za nedoložené, činí smlouvu neplatnou, či zda se také při smlouvách mají prostě škrtnouti. (Pro posléze naznačený názor vyslovili se mimo jiné Unger, System II str. 82 a pozn. 94; — Nippel VI str. 111; — Krainz ve s t a r š í c h vydáních, ku př. v II. vydání I str. 254; — Hasenöhrl Obligationenrecht 2. vydání I/522; — Burckhard II/332; — pro názor opačný: Winiwarter IV. str. 56; — Pfaff, Grünhuts Zeitschrift I 226/227; — Schiffner, Lehrbuch § 127 pozn. 18; — Krainz-Ehrenzweig V. vydání I § 111 str. 279; — Stubenrauch 8. vydání II str. 74; — Schuster-Bonnott, Grundriss 2. vydání str. 28; — Tilsch Občanské právo rakouské str. 157; — Mayr I/1 str. 225; — Dominik-Mayr str. 167 pozn. 8 a j.). O t o m však nikdy vážně nebylo pochybováno, že n e d o v o l e n é (nemravné) podmínky odkládací i rozvazovací, byť i tyto při posledních pořízeních byly pokládány za nedoložené, při smlouvách mají v zápětí neplatnost úmluvy (srv. Nippel VI str. 111; — Unger, System II/82 pozn. 94 i. f. a pozn. 95; — Hasenöhrl Obligationenrecht 2. vydání I/527; — Krainz i ve starších vydáních ku př. v II. vydání sv. I str. 254; — Krainz-Ehrenzweig V. vydání I/279; — Tilsch, Občanské právo rakouské 157 s omezením, že rozumný výklad předchází interpretačním pravidlům zákonným; — Stubenrauch 8 vydání II/74 a j.). Jako zákonný důvod se uvádí, že při smlouvách jest jen spravedlivo, aby ten, kdo nedovoleným způsobem činí a přijímá slib, nebyl účasten jeho výhody, kdežto ten, komu v posledním pořízení něco bylo zanecháno, nemá účasti na nedovoleném úmyslu (Krainz-Ehrenzweig l. c.); — pokud se týče že by při smlouvách bylo ponejvíce přímo proti úmyslu stran, kdyby byla podmínka odlučována od slibu a přijetí slibu (Stubenrauch l. c.). Tyto úvahy platí však stejně, pokud jde o podmínku původně již nedovolenou (nemravnou) jako tehdy, když se podmínka původně bezvadná teprve později stala nedovolenou (nemravnou). Zákon v té příčině také nikterak nerozeznává. I kdyby tedy v projednávaném případě byl správným názor žalované, že se rozvazovací podmínka, přičiněná k úmluvě záruční, později stala nemravnou, mělo by to jen ten právní důsledek, že se původně platná smlouva záruční později stala neplatnou. Dalším důsledkem právním by ovšem bylo, že by žalobce i v tomto případě byl oprávněn žádati, by byl zjednán předchozí stav (§ 1435 obč. zák.).

Čís. 4600.

Ani na neerárních silnicích není (v Čechách) přípustna jízda vozidly, zatíženými více než 7280 kg. Na tom nemění se ničeho tím, že bylo vozidlo úředně připuštěno k jízdě po veřejných silnicích. Kdo jezdí s vozidlem abnormálně zatíženým, jest práv z poškození silnice.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, Rv I 1667/24).

Žalovaný poškodil mosty na okresních silnicích, jezdě po nich těžkým nákladem. Žalobu zastupitelského okresu na náhradu škody p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, o d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud zjistil, že žalovaný jel se svým zatíženým nákladním autem o váze více než 7280 kg — asi 8500 kg — po okresních silnicích, v žalobě uvedených a při tom způsobil žalovanou škodu na silničních předmětech tamže blíže poznačených. Tato zjištění nejsou stižena vadami, dovoláním podle §u 503 čís. 2 a 3 c. ř. s. uplatňovanými, jsou tudíž závazna i pro dovolací soud (§§ 498 a 513 c. ř. s.). Podle nich není pochyby, že žalovaný žalobci žalovanou škodu způsobil (§ 1293 obč. zák.). Jde jen o to, zda ji také ve smyslu §u 1294 obč. zák. zavinil. Na tuto otázku odpověděl odvolací soud právem kladně. Je nesporno, že žalovaný je majitelem zasílatelského závodu a velkoobchodu uhlím, dřívím a stavebními hmotami a že v této své živnosti používá pro jízdu po silnicích nákladního automobilu. Musí tedy znáti a jest jeho vinou, když nezná všechny předpisy, které se týkají provozu jeho živnosti, zejména i předpisy o nutných opatrnostech při jízdě s nedělitelným nákladem o více než 7280 kg po erárních silnicích, obsažené v §u 14. řádu silniční policie (vyhláška místodržitele pro Čechy ze dne 21. června 1886, čís. 49.165 z. zák. čís. 54) a ve výnosu místodržitelství ze dne 25. června 1863, čís. 33.617. Dále mu muselo při patřičné píli a pozornosti člověka obyčejných schopností býti též známo, že silnice, o kterou tu jde, je okresní silnicí druhého řádu, že okresní silnice, jak je všeobecně známo (§ 269 c. ř. s.), slouží zpravidla jen skrovnějším potřebám užšího místního kraje a proto nejsou tak důkladně a dokonale zařízeny jako silnice erární (státní) a že tudíž opatrností, výslovně předepsaných pro tyto, v stupni jen ještě vyšším je použití též ohledně silnic okresních. Chtěl-li žalovaný na okres. silnicích použiti vozidla s nákladem nad naznačenou míru, bylo na něm, by vynaložil oné obezřetnosti, které takové podnikání vyžaduje. Opomenuv tuto samozřejmou povinnost, ručí podle §u 1294 obč. zák. za škodu, z jeho jednání vzniklou. Jak již uvedeno, zjistil odvolací soud, že z jeho jízdy zažalovaná škoda vzešla. Vytýká proto dovolání neprávem odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení věci. Na tom nemění ničeho, že automobil žalovaného byl zemskou politickou správou k jízdě po veřejných silnicích připuštěn. Dekretem o tom je jen řečeno, že auto je po své technické stránce způsobilé, by ho bylo k jízdě po veřejných silnicích používáno; tím není však řečeno, že by při této jízdě nebylo třeba šetřiti oněch předpisů a samozřejmých opatrností, kterých vyžaduje stav té neb oné silnice. Jest-li takto jisto, že žalovaný je ze škody práv, protože vznikla z jeho zavinění, stávají se bezpodstatnými všechny vývody odvolacího rozsudku a dovolání, které se zabývají jen pro opačný případ otázkou, zda by žalovaný byl podle §u 1311 obč. zák. také povinen škodu nahraditi, kdyby byla vznikla náhodou.

Čís. 4601.

Není třeba, by odvolací soud, jemuž byla dovolacím soudem vrácena věc k novému projednání ohledně určité okolnosti, stanovil rok k ústnímu odvolacímu líčení, opakoval-li již před vydáním zrušeného rozsudku důkazy, na základě kterých mohl i ohledně okolnosti, ohledně níž byla dovolacím soudem vrácena věc k novému projednání, učiniti zjištění, avšak jen přehlédnutím tak neučinil.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, Rv I 1762/24).

Žaloba o dodržení kupní smlouvy byla původně oběma nižšími soudy zamítnuta. K dovolání žalobcovu zrušil dovolací soud rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by ji znovu projednal a rozhodl. Odvolací soud po té uznal podle žaloby. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Rozsudek odvolacího soudu byl usnesením dovolacího soudu zrušen z toho důvodu, že se odvolací soud nezabýval vlastním odvoláním, jež čelilo proti tomu, že soud prvé stolice žalobní žádost zamítl z toho důvodu, že dohoda o převzetí dávky z přírůstku hodnoty nebyla vzata za prokázanou, takže odvolání nebylo vyřízeno, tedy že zůstalo odvolací řízení v tomto směru neúplným. Odvolací soud, aniž ustanovil rok k ústnímu odvolacímu líčení, rozhodl ihned ve věci samé. V tom shledává dovolatel zmatek podle §u 477 čís. 4 c. ř. s. (podle čís. 1 §u 503 c. ř. s.) a současně kusost odvolacího řízení. Jest správné, že se v §u 511, druhý odstavec c. ř. s. ustanovuje, že mají nižší soudy z moci úřední ustanoviti rok k ústnímu líčení, to však jen tehdy, když toho nezbytně třeba, by po názoru dovolacího soudu zjištění k správnému právnímu posouzení věci potřebná byla učiněna. V tomto případě však odvolací soud již před vydáním zrušeného rozsudku při ústním jednání opakoval důkazy, na základě kterých mohl i ohledně žalobcovy námitky o převzetí či nepřevzetí dávky z přírůstku hodnoty učiniti zjištění, avšak jen přehlédnutím tak neučinil. Nemusil tudíž na zrušovací usnesení dovolacího soudu ustanoviti rok k ústnímu líčení odvolacímu, při němž byl by se musil obmeziti na opakování důkazů, již v odvolacím řízení provedených, a právem rozhodl ihned, učiniv zjištění v původním svém rozsudku opomenutá. V tom nelze shledati uplatňované zmatečnosti, neboť tím vskutku nebyla dovolateli odňata možnost, aby jednal před odvolacím soudem.

Čís. 4602.

Srážel-li si dlužník z vyrovnacích splátek neoprávněně a libovolně poštovné, nezaplatil jich úplně (§ 57 vyr. řádu).

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, Rv I 1849/24.)

Žalovaný zavázal se ve vyrovnání věřitelům, mezi nimiž byl i žalobce, zaplatiti 50% kvotu pohledávek. Ježto ze splátek, zasílaných žalobci, si žalovaný srážel poštovné, domáhal se na něm žalobce zaplacení celé pohledávky, po srážce již zapravených vyrovnacích splátek. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Ani z obsahu vyrovnání, ani z původní smlouvy stran, ani z jiných okolností neplyne, že žalobce měl si původní dluh nebo splátky vyrovnací sám vybírati v bydlišti žalovaného nebo nésti útraty zaslání. Byl tedy žalovaný dle zákona povinen zaslati splátky vyrovnací žalobci na své útraty a nebezpečí. Když si poštovné srážel a o ně zaplatil méně, než činila vyrovnací splátka, nebylo zaplaceno úplně a vyrovnání nebylo řádně a plně splněno. Dle §u 57 vyr. řád. v novel. znění pozbyl proto následkem toho žalovaný výhod z vyrovnání plynoucích a musí proto celý původní dluh splatiti. Ovšem nelze vyložiti ustanovení §u 57 vyr. řádu ve znění novely v ten smysl, že by nepatrný nedoplatek na splátky vyrovnací za všech okolností musil míti v zápětí ztrátu výhod pro dlužníka plynoucích. Novelou měla dle jejího účelu býti ztrátou výhod trestána liknavost a nedbalost dlužníka, který nedbalostí dal na jevo, že výhod nezaslouží, nebo když se ukáže, že poměry nejsou takové, jak je líčil při návrhu vyrovnacím, když se k placení kvoty uvolil, že si tedy nepočínal buď poctivě nebo prozíravě a věřitelé byli zklamáni v důvěře, ve které vyrovnání odhlasovali, očekávajíce, že bude poctivě, v čas a plně splněno. Avšak trestati ztrátou výhod i dlužníka, — který poctivě se snažil a nesplnil jen nepatrnou částkou úplně proto, že se následkem omluvitelného omylu nebo nedopatření a t. pod. domníval, že úplně splnil, pokládaje se za oprávněna srážeti si porto, — šlo by přes účel zákona a nesrovnávalo by se s jeho tendencí. Soudy nižší sice nezjišťují omylu na straně žalovaného, nezabývaly se proto touto otázkou, ale dovolací soud neshledává, že žalovaný neplnil úplně jen proto, že si omylem neb nedopatřením srážel porto. Porto při jednotlivých splátkách obnášelo 50 h, poštovní poukázka 10 h. Žalovaný však odeslal 5. března místo 27 Kč 40 h, jen 25 Kč 90 h, 5. dubna 27 Kč, 8. dubna 26 Kč, pak teprv 4. července po žalobě podané dne 20. května 139 Kč 50 h. Před podáním žaloby srážel si tedy na porto obnosy nestejné a libovolné, neuváděje ani proč si sráží, po žalobě pak splátku červnovou zaplatil až v červenci. Tento postup nelze označiti ani jako poctivé splnění vyrovnání ani omluviti neplnění jako omyl či nezaviněné nedopatření, které by se s občanskou nebo s kupeckou poctivostí v plnění smluv dalo srovnati.

Čís. 4603.

Předpis §u 1154 b) obč. zák. nevztahuje se na nastoupení cvičení ve zbrani roku 1924.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, Rv I 1987/24.)

Žalobce, zaměstnaný jako krejčovský pomocník v závodě žalované firmy byl dne 1. dubna 1924 povolán ku cvičení ve zbrani. Navrátiv se, domáhal se na zaměstnavateli zaplacení týdenní mzdy. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolání napadá rozsudek odvolacího soudu jedině z důvodů nesprávného právního posouzení věci dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. a to právem. Dle §u 1154 písm b obč. zák. v doslovu, jehož se mu dostalo zákonem ze dne 1. dubna 1921 čís. 155 sb. z. a n., přísluší zaměstnanci po 14denním zaměstnání nárok na mzdu nejvýše týdenní i tenkráte, když z důležité příčiny, týkající se jeho osoby, nemohl vykonávati práci nebo službu, pokud si to nepřivodil úmyslně nebo hrubou nedbalostí. Názor odvolacího soudu, že žalobci, jenž byl povolán na vojenské cvičení, nepřísluší nárok, vyplývající z ustanovení §u 1154 písm. b) obč. zák., jelikož tento předpis výslovně nestanoví, že zaměstnanci náleží týdenní mzda také pro případ povolání k činné službě vojenské a jelikož všeobecný předpis §u 1154 písm. b) obč. zák. byl zrušen §em 2 vládního nařízení ze dne 29. února 1924 čís. 47 sb. z. a n., jakožto předpisem zvláštním, vydaným na základě zákona zmocňovacího ze dne 15. dubna 1920 čís. 337 sb. z. a n., jest nesprávným. Předpis §u 2 cit. vlád. nař. není novým ustanovením, nýbrž jest obsažen již v §u 4 odst. (1) vlád. nař. ze dne 26. října 1921 čís. 383 sb. z. a n. a rovněž v §u 2 vlád. nař. ze dne 7. srpna 1922 čís. 209 sb. z. a n. a v §u 2 vlád. nař. ze dne 7. srpna 1923, čís. 168 sb. z. a n. o zachování služebních a pracovních poměrů po dobu cvičení ve zbrani. § 2 vlád. nař. ze dne 29. února 1924 čís. 47 sb. z. a n. stanoví sice, že za dobu, po kterou zaměstnanec pro vojenskou službu nemůže svých služebních povinností vykonávati, nepřísluší mu plat, není-li právními předpisy nebo smlouvou stanoveno jinak. Než takovým právním předpisem, kterým se zaměstnanci nastoupivšímu vojenskou službu po dobu nejvýše jednoho týdne zajišťuje plat, jest ustanovení §u 1154 písm. b) obč. zák., jak nejvyšší soud při výkladu §u 4 vlád. nař. ze dne 28. října 1921 čís. 383 sb. z. a n. odůvodnil ve svém plenárním usnesení Sb. n. s. čís. 1861. Oba předpisy mohou vedle sebe obstáti a nestává se ustanovení §u 2 vlád. nařízení ze dne 29. února 1924 čís. 47 sb. z. a n. zbytečným a bezúčelným, jak odvolací soud mylně za to má, nýbrž tento předpis jest vykládati s omezením, jež si sám dává. Účelem jeho nemohlo zajisté býti nic jiného, než, aby byl výslovně odepřen nárok na dobu služby vojenské zaměstnanci, na nějž se vztahuje § 1154 písm. b) obč. zák., za čas přesahující sedm dní anebo, by tím byl odepřen nárok všem zaměstnancům, na něž se uvedený předpis vůbec nevztahuje. Jde nyní jen o další otázku, možno-li v nastoupení vojenské služby (cvičení ve zbrani) spatřovati důležitou příčinu ve smyslu §u 1154 písm. b) obč. zák., pro kterou zaměstnanec nezaviněným způsobem nemůže vykonávati službu neb práci. Ani odvolací soud o tom nepochybuje a dochází jeho názor opory v materiáliích ku třetí dílčí novele obč. zák., kde u §u 1154 písm. b) jako jedna z důležitých příčin jest jmenováno nastoupení vojenské služby. Také uvedené plenární usnesení zodpovědělo tuto otázku kladně a nevylučuje z předpisu §u 1154 b) obč. zák. nastoupení vojenské služby mimo mobilisaci. V rozhodnutí nejvyššího soudu Sb. n. s. čís. 2698 byla vyslovena zásada, že i jinaké nastoupení vojenské služby než-li za mobilisace jest důležitým důvodem ve smyslu §u 1154 b) obč. zák. Důvod zákonodárný, který mluví pro zaměstnancovo dobrodiní v případě mobilisace, mluví pro

ného stejně i v případě každého jiného nastoupení služby vojenské dle branného zákona. Důležitou příčinou dle tohoto §u je vzhledem k jeho všeobecnému znění každá příhoda, zaměstnancem nezaviněná, udavší se v jeho osobě a bránící mu v dalším výkonu služby neb práce. Ježto zákon činné služby vojenské výslovně nevyloučil, jest pod všeobecný pojem důležité příčiny zahrnouti povolání k činné vojenské službě i za míru. Tento výklad odpovídá duchu zákonodárství nynější doby, zlepšiti majetkové a společenské postavení zaměstnanců.

Čís. 4604.

Domáhá-li se obec přiznání práva z důvodu, že po určitém soukromém pozemku chodil každý, jde o výkon obecného užívání, jehož přiznání nelze se domáhati pořadem práva, nýbrž toliko pořadem stolic samosprávných.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, Rv I 77/25.)

Žalující obec N. domáhala se na žalované společnosti určení, že žalující přísluší ve prospěch jejích občanů právo chůze po pozemku žalované, že žalovaná jest povinna tuto služebnost chůze trpěti a svoliti, by bylo pro žalobkyni vloženo právo chůze. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky nižších soudů i s předchozím řízením jako zmatečné a odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva.

D ů v o d y:

Soud první stolice zjistil, že vlastníci sporného pozemku nechali choditi nejen občany žalující obce, nýbrž vůbec každého po žalobní pěšině až do poslední doby, že sporné právo chůze po pěšině vykonávalo se od nepaměti všeobecně, t. j. kýmkoli. Z toho vyvodil procesní soud, že občané v N. tvrdili si právo k žalobní pěšině jako v e ř e j n é. Tato místa rozsudku odporují přímo dalšímu právnímu závěru, že obec N. vykonávala tím nerušeně svými občany fakticky obsah služebnosti chůze po žalobní pěšině po čas potřebný k vydržení práva toho, a že mohou proto jen ostatní uživatelé sporné pěšiny domáhati se jejího zveřejnění pořadem samosprávných stolic, že však není pořad práva vzhledem k žalující obci vyloučen. Přes to neshledal ani odvolací soud v rozhodnutí soudu první stolice zmatečnosti podle čís. 6 §u 477 c. ř. s., a dovodil z převzatých skutkových zjištění, že nejde o komunikaci veřejnou, ježto jeden z vlastníků pozemku vykonával vzhledem k oné cestě práva, jež nelze srovnati s pojmem veřejnosti, a že tomu nevadí ani skutečnost, že po pěšině té chodili i občané jiných obcí. Podle odvolacího soudu netvrdí žalující obec, že pěšina je veřejná, nýbrž domáhá se pouze výroku, že jejím občanům přísluší služebnost chůze po ní, což mu postačilo na potvrzení rozsudku první stolice. Z uvedeného je patrno, že oba nižší soudy zaměňují výkon cesty jako služebnosti cesty s výkonem cesty, jako obecné užívání záležejícím v užívání cesty každým, kdo má zájem na chůzi po ní. Vzaly-li však nižší soudy za prokázáno tvrzení žalující obce, že po sporné pěšině chodí a chodili nejen občané v N., nýbrž i občané jiných obcí, a vůbec kdokoli, nevzaly tím za prokázán výkon práva služebnosti cesty pro žalující obec, nýbrž obecné užívání, v němž a vedle něhož nemůže chůze po téže pěšině nikdy býti kvalifikována jako služebnost. Občané v N., tím méně žalující obec, nenabyli užíváním pěšiny k chůzi práva služebnosti cesty po této pěšině, nýbrž vykonávali obecné užívání nebo-li, jak procesní soud vytkl, tvrdili tím právo k žalobní pěšině jako v e ř e j n é. Nelzeť říci, že majitel domu, jenž po veřejné cestě chodí nebo jezdí k svému domu po vydržecí dobu, zjednal si tím proti obci právo služebnosti cesty po této cestě, ježto vykonává obecné užívání a ne služebnost. Stejně ani obec nemůže z důvodu, že po určitém soukromém pozemku každý chodil, dovozovati výkon služebnosti chůze po pozemku, nýbrž jen výkon obecného užívání, jejž může uplatňovati tím, že se usnese jako silniční úřad, že cesta stala se veřejnou. Výkon cesty jako služebnosti cesty je pojmově, obsahově i co do právní povahy naprosto odlišným od výkonu cesty jako obecné užívání, záležející v chození po půdě, věnované veřejné komunikaci. Pokud jde o služebnost, jde o právo soukromé, obec je podmětem majetkoprávním soukromého práva, jehož postavení neliší se od jiných podmětů, na př. od postavení akciové společnosti, výkon cesty za obec může se díti jen obcí samou, t. j. podle §u 339 obč. zák. jen jejími representanty, kteří jako orgánové, k jejímu zastupování povolaní, mohou jednati, nositelem práva jest obec jako podmět soukromoprávní, a výkon práva služebnosti po dobu vydržecí mohl by vésti k vydržení tohoto práva služebnosti, t. j. práva, by obec mohla jako podmět soukromoprávní sama užívati cesty oné tak, jak by jí na př. mohla užívati obchodní společnost s r. o., kdyby tato společnost byla vykonávala právo cesty po dobu vydržecí a tím ho nabyla. Pokud jde o obecné užívání, jde o právo veřejné, obec jest nejen majitelkou obecních (veřejných) cest, nýbrž i úřadem silničním, majícím péči o nerušenou veřejnou komunikaci, výkon užívání patří obecenstvu, t. j. každému, kdo patří k obecenstvu, toto je nositelem práva jakožto veřejnost, kterou zastupuje z úřadu (ale jen zastupuje) obec jako úřad silniční, jemuž ochrana tohoto veřejného zájmu je svěřena. Kdežto výkon práva služebnosti nemohl by nikdy vésti k založení práva obce věnovati užívanou plochu k obecnému užívání a proměniti tak soukromoprávní služebnost ve veřejné právo obecného užívání, může výkon obecného užívání trpěný vlastníkem pozemku za určitých okolností, bez ohledu na jeho trvání, býti vykládán a bývá skutečně vykládán jako mlčky učiněný projev vůle vlastníkovy, přenechati plochu tu veřejné komunikaci, a tím založiti veřejnou cestu (srv. nálezy spr. s. čís. Pop. 6079 A, 6759 A, 8129 A a j., dále Boh. 1029 č.), srv. ostatně rozhodnutí nejvyššího soudu sb. n. s. čís. 1588. O jsoucnosti služebnosti rozhodují soudy, o jsoucnosti veřejné cesty založené trpěným obecným užíváním rozhodují úřady správní (autonomní). Že by se byla žalující obec chopila svými representanty držby práva chůze po sporné pěšině, k čemuž by ovšem bylo třeba usnesení obecního výboru (zastupitelstva), nebylo tvrzeno. Procesní soud sám nebéře za prokázáno, že došlo ke konkretnímu usnesení zastupitelstva obce, jímž se stal projev vůle, směřující k uchopení se držby ve prospěch občanstva, a poukazuje jen na některé skutečnosti (zařadění

položek na udržování a opravy cesty do obecního rozpočtu, dále různá opatření k bezpečnosti cesty atd.), jež však spadají do oboru úřadu silničního (bezpečnostního), takže nelze ani z toho souditi na úmysl potřebný k vydržení služebnosti jako soukromého práva. Mylně poukazuje odvolací soud na opatření provedená bývalým vlastníkem pozemku, jenž podle zjištění vyzval v roce 1892 žalující obec, by posypávala cestu sama, z čehož lze jedině souditi, že sám pokládal ji za veřejnou, nechtěje se o ni dále starati. Žádal-li týž vlastník příslušné úřady, by vojsko nechodilo po cestě, a zřídil-li na ní schody, učinil tak podle zjištění v zájmu sousedního svého pozemku, by chodci do něho nezabíhali. Konečně pořídil sice podle cesty zábradlí na příkaz obce, jež zase jednala z písemného nařízení státní policie, ale z věci vyplývá, že tak neučinil jako vlastník cesty, nýbrž jako vlastník cihelny, když byl odkopal půdu až k samé cestě. Tyto skutečnosti nevylučují obecního užívání, a nelze z nich dovoditi, že chůze po cestě dála se u výkonu práva služebnosti ve prospěch žalující obce jedině z toho důvodu, že cesty té užívali i občané v ní bydlící. Naopak je z toho patrno, že nešlo vzhledem ke sporné cestě o jiné, než o obecné užívání, a že platí v tomto směru vše, co bylo shora řečeno, v první řadě, že o užívání této cesty jako veřejné nemohou rozhodnouti soudy. Nezáleží proto na tom, že žalující obec, dovozujíc z obecného užívání cesty té jako veřejné pro sebe právo služebnosti, upravila v tomto smyslu žalobní prosbu, neboť ani tím nestal se poměr soukromoprávním, by o něm mohly rozhodnouti soudy.

Čís. 4605.

Ve směnečném řízení nejsou sice po třídenní lhůtě §u 557 c. ř. s. přípustny nové námitky, ale k opodstatnění a provedení námitek, vznesených v čas, může žalovaný dle obecné zásady §u 179 c. ř. s. až do konce ústního jednání v prvé stolici učiniti nový přednes skutkový a důkazní. Postup odvolacího soudu, vytýkáno-li pochybení prvého soudu v tomto směru.

Podepsal-li funkcionář společenstva směnku, nelze jeho osobní závazek odvozovati z toho, že nebyl formálně oprávněn ku podpisování směnek; k vyloučení jeho osobního závazku stačí, že přes to s vědomím věřitele podepsal směnku za společenstvo.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, Rv I 106/25).

Společenstvo Z. podepsalo bance A krycí směnku, na níž se podepsali pod razítkem společenstva předseda a člen představenstva a pod jejich podpisy Josef K., předseda dozorčí rady a přednosta ústředny. Proti směnečnému platebnímu příkazu, jenž byl vydán jak proti společenstvu tak proti Josefu K-ovi, vznesli oba žalovaní námitky. Procesní soud prvé stolice ponechal platební příkaz v platnosti, odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaných. Do rozsudku odvolacího soudu dovolal se pouze Josef K.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších stolic a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Žalovaný Josef K. v písemných námitkách proti směnečnému příkazu platebnímu mimo jiné vytýkal, že podepsal zažalovanou směnku nikoli pro sebe, nýbrž za společenstvo »Z.« jako jeho funkcionář (předseda dozorčí rady a přednosta Ústředny družstevního lnu, zvláštního to odboru jmenovaného společenstva), — dále, že směnkou krytý dluh z úvěru společenstva do výše 2,000.000 Kč (na tuzemské semeno) byl splacen. Důkazy svědecké, nabízené v té příčině oběma stranami, byly provedeny dožádanými soudy, soud procesní pak vyslechl nepřísežně žalované. Při roku dne 10. června 1924 přednesl zástupce žalovaného Josefa K-a četné nové skutečnosti, jimiž blíže doličoval obě uvedené námitky, a nabízel o nich důkaz svazkem listin, svědky a výslechem stran. Procesní soud připustil, by zástupce žalovaného připojil ke spisům zápisek dle §u 265 c. ř. s. a aby přílohy byly ke spisům připojeny. Zástupce žalující banky popřel správnost nového tvrzení. V jednacím protokolu jest uvedeno, že zástupcové stran nahlédli v přílohy a prohlásili je za pravé, pokud se týče za správné opisy pravých originálů, ale není patrno, zda se to týká také svazku listin či jen listin dříve již předložených. Prvý soud pak o novém tvrzení žalovaného K-a vůbec nejednal, pokládaje je jak v rozsudkových důvodech výslovně uvedl, za přednes dle §§ů 552, 559 c. ř. s. nepřípustný. V odvolání bylo to vytýkáno, a to právem. Ve směnečném řízení nejsou sice po třídenní lhůtě §u 557 c. ř. s. přípustny nové námitky, ale k opodstatnění a provedení námitek, vznesených v čas, může žalovaný dle obecné zásady §u 179 c. ř. s. až do konce ústního jednání v prvé stolici beze všeho učiniti nový přednes skutkový a důkazní. Odvolací soud k výtce žalovaného nezaujal výslovně stanoviska, ale z rozsudkových důvodů jest patrno, že uznal výtku za důvodnou. Opomenul však, odvoditi z toho patřičné důsledky. Mohl učiniti dvojí: buď to 1) sám se stranami jednati o novém, prvým soudem neprávem odmítnutém přednesu žalovaného, po případě provésti nabízené důkazy; — nebo 2) zrušiti napadený rozsudek prvého soudu a nařídíti mu doplnění dosavadního řízení a vynesení nového rozsudku. Odvolací soud nezachoval se ani tak, ani onak, v rozsudku prostě uvedl, že přezkoumal listinný materiál (bez součinnosti stran a bez výslovného prohlášení stran o něm), a způsobem až příliš stručným, hraničícím na zmatečnost §u 477 čís. 9 c. ř. s., vyslovil, že sdílí stanovisko prvého soudu, že se směnečné krytí vztahovalo též na konto domu, a že hodnověrnost slyšených svědků, na základě jichž výpovědí prvý soud nabyl přesvědčení, že žalovaný Josef K. jest spoluakceptantem, není listinami otřesena a oslabena. Právem uplatňuje žalovaný v tom směru dovolací důvod čís. 2 §u 503 c. ř. s., neboť postupem odvolacího soudu bylo zaviněno, že odvolací řízení jest stiženo vadou, která zabránila úplnému vysvětlení a důkladnému posouzení rozepře. Při tom se připomíná, že skutečnost, že žalovaný Josef K. při podepisování směnek nebyl formálně oprávněn, zastupovati společenstvo, nemusí býti rozhodnou, ježto by k vyloučení jeho osobního závazku směnečného stačilo, kdyby přes to s vědomím žalobkyně jen za společenstvo byl podepsal. Skutečnosti v zápisku uvedené, žalující stranou popřené a tudíž sporné, nejsou pak takového rázu, že by bylo lze odmítnouti je předem jako nerozhodné.

Čís. 4606.

Povinnost soudu, povolujícího exekuci, nesahá, jde-li o exekuční titul dle §u 1 čís. 8 ex. ř., dále, než přezkoumati, zda jest exekuční titul opatřen dle velícího předpisu §u 54, odstavec druhý ex. ř. doložkou vykonatelnosti nalézacího soudu trestního. Rekursní soud jest však vzhledem k obsahu stížnosti oprávněn, opatřiti si spisy trestního soudu za účelem zjištění, zda doložka vykonatelnosti jest správnou čili nic.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, R II 17/25).

Soud prvé stolice povolil usnesením ze dne 20. listopadu 1924 exekuci na základě usnesení sborového soudu, jímž byly v trestním řízení upraveny útraty. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Exekuční titul, jehož výkon v tomto případě se navrhuje, nebyl v době vynesení usnesení prvé stolice vykonatelným. Neboť, jak z trestního spisu vysvítá, podal povinný do sporného usnesení včas stížnost, jež usnesením druhé stolice ze dne 5. prosince 1924 byla jako bezdůvodna zamítnuta. Nyní jest (tedy po vydání usnesení prvé stolice) ovšem exekuční titul vykonatelný. Tato okolnost jest však bez významu. Neboť rozhoduje doba vydání usnesení prvé stolice. Dle §u 392 tr. s. ř. má stížnost do usnesení sborového soudu, jímž náklady řízení byly ustanoveny, odkládací účinek (Lohsing, procesní právo trestní, str. 605). Rekursní stolice rozhoduje zásadně na základě skutkové základny prvé stolice.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovateli jest jen v tom přisvědčiti, že povinnost soudu, povolujícího exekuci, když šlo o exekuční titul dle §u 1 čís. 8 ex. ř., nesáhala dále, než ku přezkoumání, zdali jest exekuční titul opatřen podle velícího předpisu §u 54 odstavec druhý ex. ř. předepsanou doložkou vykonatelnosti nalézacího soudu trestního. Rekursní soud byl však následkem stížnosti strany povinné proti povolení exekuce oprávněn, zkoumati pravdivost tvrzených skutečností, jež se týkaly přímo právního podkladu exekuce a bránily jejímu povolení. Neboť dle §u 526 c. ř. s. může rekursní soud pro své rozhodnutí nutná vyhledávání zařídit. Byl proto i oprávněn, vyžádati si za tím účelem trestní spisy krajského soudu, na základě nichž pak návrh na povolení exekuce právem zamítl, zjistiv, že exekuční titul, jehož výkon byl navrhován, nebyl v době vydání usnesení prvého soudce (t. j. dne 20. listopadu 1924) vykonatelným, a doložka vykonatelnosti tedy nesprávna. Odpovídá proto usnesení soudu rekursního, jímž rekursu strany povinné bylo vyhověno, úplně stavu věci a zákonu.

Čís. 4607.

Ochrana §u 80 čís. 2 ex. ř. myšlena jest pouze jako zvláštní ochrana tuzemských příslušníků, nevztahuje se však na příslušníky říše německé, jež nepožívají takové zvýšené ochrany ani dle zákona své země.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, R II 19/25).

Na základě nálezu rozhodčího soudu vídeňské bursy povolil tuzemský soud exekuci proti firmě, mající sídlo v Prusku. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu dlužnice.

Důvody:

Stěžovatelka vytýká rekursnímu soudu, že nedbal, že žaloba a předvolání nebyly jí dodány podle předpisu §u 80 čís. 2 ex. ř. do vlastních rukou, a že pro opomenuté řádné obeslání nebyla s to, súčastniti se jednání před bursovním soudem rozhodčím ve Vídni, při čemž poznamenává, že tato skutečnost není vyvrácena tvrzením rekursního usnesení, že o jednání musila věděti, poněvadž žádala telegraficky o odročení. Tato výtka není spravedlivá a byla vyvrácena případným odůvodněním rekursního soudu. Nehledíc k tomu, že stěžovatelce nebyla odňata možnost před soudem jednati, závažno je také, že ochrana §u 80 čís. 2 ex. řádu myšlena jest zákonodárcem pouze jako zvláštní ochrana tuzemských příslušníků, k nimž však stěžovatelku jako cizozemskou, v Prusku sídlo mající firmu nelze počítati, zvláště, když nepožívá ani podle zákonů své země nějaké takové zvýšené ochrany ve svém sídle.

Čís. 4608.

Opírá-li se žaloba na čs. stát jako přejímatele bývalého c. k. podniku o ustanovení §u 1409 obč. zák., nelze použiti zákona ze dne 23. července 1919 čís. 440 sb. z. a n.

Odmítl-li soud prvé stolice žalobu z formelního důvodu, věcí samou se nezabývav, není odvolací soud ve zrušovacím usnesení oprávněn, zabývati se věcí samou a vysloviti po této stránce právní názor, vížící soud prvé stolice.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, R II 20/25.)

Žalobce utrpěl dne 15. října 1905 úraz v provozu Vlárské dráhy, která tehdy patřila priv. společnosti rak. uh. státních drah a byla pak zákonem ze dne 27. března 1909, čís. 46 ř. zák. sestátněna. Rozsudkem v roce 1906 byla žalovaná společnost odsouzena platiti žalobci důchod 48 K měsíčně, tento pak zvýšen byl v roce 1913 ve sporu proti býv. c. k. erára o dalších 30 K. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce dalšího zvýšení od žalovaného čsl. erára a spolužalované společnosti rak. uh. státních drah o 442 Kč měsíčně, protože prý oba dřívější důchody již neodpovídají nynějším drahotním a výdělkovým poměrům. Procesní soud prvé stolice žalobu proti čsl. erára odmítl, žalobu proti společnosti rak. uh. státních drah zamítl. Odvolací soud vyhověl žalobcovu odvolání potud, že zrušil ohledně čsl. erára napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Prvý soud odmítl žalobu ve smyslu §u 2 zákona čís. 440/19, protože prý se jedná o pohledávku proti bývalému c. k. erára, na jehož účet se také žalobci podle sdělení ministerstva železnic požitky vyplácejí. Žalobce však nežaluje bývalý c. k. erár, nýbrž opírá svůj nárok již v žalobě o § 1409 obč. zák., o němž se však v roz-

sudku nečiní zmínky. Postup podle §u 2 cit. zák. nebyl však na místě jednak proto, že bývalý c. k. erár není zde žalován, jednak proto, že se zde nejedná o pohledávku za bývalým c. k. erárem. Jedná se zde o soukromoprávní pohledávku proti čsl. eráru, která podle žalobce vznikla mu podle §u 1409 obč. zák. teprve převzetím dráhy čsl. erárem, k němuž došlo po převratě. Tento základ žaloby musí býti také podkladem řízení a rozsudku a musí vésti k meritálnímu vyřízení věci. V dalším řešil odvolací soud právní dosah převzetí dráhy čsl. erárem.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu finanční prokuratury.

Důvody:

Právním vývodům odvolacího soudu je přisvědčiti potud, pokud vyslovuje názor, že použití zákona ze dne 23. července 1919, čís. 440 sb. z a n. v projednávaném sporu není na místě, protože nejde o pohledávku, která proti bývalému c. k. eráru vznikla ze skutečností, nastalých před 28. říjnem 1918, nýbrž o pohledávku vzniklou podle žalobního tvrzení proti československému eráru tím, že Čsl. stát převratem ze dne 28. října 1918 převzal jmění (podnik) bývalého rakouského eráru a proto prý, jak žalobce dovozuje, podle §u 1409 obč. zák. odpovídá věřitelům přímo za dluhy, náležející k jmění (podniku) a proto také je povinen, zvýšiti žalobcovu úrazovou rentu, poklesem valuty a všeobecnými hospodářskými poměry znehodnocenou. Ježto se soud prvé stolice, odmítnuv žalobu z formálního důvodu, opřeného o onen zákon čís. 440/19, se zažalovaným nárokem po stránce skutkové a právní vůbec nezabýval, nelze odvolacímu právem vytýkati, že rozsudek v dotyčné části zrušil a věc v těchto mezích vrátil do první stolice. S ostatními vývody napadeného rozsudku o žalobcově nároku proti eráru nelze se toho času obírati, neboť se netýkají otázky, pro jejíž nesprávné rozřešení napadený rozsudek byl zrušen, a nejsou proto podle §u 499 c. ř. s. pro soud prvé stolice závaznými. Podle §u 499 c. ř. s. je soud, k němuž rozepře následkem usnesení soudu odvolacího přijde k novému projednání, vázán právním názorem, z něhož odvolací soud při svém usnesení vycházel. Při usnesení, zda má rozsudek první stolice pro mylné použití zákona čís. 440/19 býti zrušen, nevycházel odvolací soud a nemohl logicky ani vycházeti z právního názoru, že ustanovení §u 1409 obč. zák. lze použíti i na originelní způsob nabývání práv v oboru práva veřejného a mezistátního a že poškozený může na škůdci žádati zvýšení úrazové renty i pro vnitřní znehodnocení měny. Na nich se zrušovací usnesení o podružné otázce, dlužno-li použíti zákona čís. 440/19, nijak nezakládá, ba s nimi ani nesouvisí, neboť jsou pouhými směrnicemi pro rozřešení věci hlavní, s níž se odvolací soud, vraceje věc do prvé stolice v pravdě ani zabývati nemínil, a také neměl. Nejsou proto již z tohoto důvodu pro první soud závazny. Mimo to však nevrátil odvolací soud věc prvnímu soudu k novému jednání, totiž k opětnému jednání o téže otázce. O podružné otázce, lze-li použíti zákona čís. 440/19, pro kterou se zrušení stalo, nebude již jednáno, ta je pro první stolici úplně vyřízena. Bude se již jen dále jednati a to již jen ve věci hlavní, jíž se zrušovací usnesení přímo ani nedotýkalo.

Čís. 4609.

Předepsáno-li ve stanovách společenstva s r. o., že v případě likvidace neb úpadku ručí člen do výše podílu (jeho násobku), nelze proti žalobě likvidujícího společenstva o zaplacení příplatku namítati, že likvidatoři nevyhlásili úpadku, ač měli tak učiniti.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, Rv II 862/24.)

Žalovaný byl členem žalujícího společenstva se 40 podíly po 200 K a zaplatil jednoduché podíly. Valná hromada společenstva usnesla se dne 14. ledna 1923, že vstoupí do likvidace a, ježto likvidační bilance vykazovala ztrátu, usnesl se likvidační výbor, požadovati dle §u 11 stanov na všech členech zaplacení dvojnásobného podílu. Ježto žalovaný nevyhověl výzvě k zaplacení podílů, byl žalován o zaplacení 8.000 Kč. Žalovaný namítl, že žalující společenstvo jest ve stavu úpadku, že dle §u 49 zákona ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. zák. jest likvidatorům ihned žádati za vyhlášení úpadku a že proto nemají práva, podati žalobu o doplacení podílů. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Důvody: V tomto sporu jde pouze o právní otázku, zdali likvidační výbor byl oprávněn vzhledem na předluženost společenstva žádati doplacení podílů na dvojnásobnou výši, či zda mu bylo žádati za vyhlášení úpadku. Jest sice správným, že dle §u 49 cit. zák. mají likvidatoři povinnost, by v případě předluženosti společenstva žádali o vyhlášení úpadku, a že osobně jsou za to zodpovědni. Než tím není ještě vyloučeno, by likvidatoři nepoužili jiných prostředků, by se vyvarovali vyhlášení úpadku. Takovým prostředkem jest zvýšení podílů na dvojnásobnou výši ve smyslu §u 76 cit. zák. a § 11 stanov žalujícího společenstva. Že doplnění podílu na dvojnásobnou výši není třeba za účelem uhražení ztráty, žalovaná strana ani netvrdí. Dle §u 44 cit. zák. přísluší likvidatorům právo, toto doplnění po případě žalobou žádati, pročež bylo žalobnímu návrhu vyhověti. Toto stanovisko zaujímal býv. nejvyšší soudní dvůr také ve svých rozhodnutích ze dne 1. března 1900 čís. 215 sb. Adler-Clemens čís. 2169 a ze dne 13. srpna 1903 čís. 8837, sb. Adler-Clemens čís. 2371 a ve svém plenis. usnesení ze dne 24. dubna 1906 Pres. 301 ex 1904 čís. 909 úřed. sbírky nejvyššího soudu kniha judikátů čís. 175. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: V zásadě nepopíral žalovaný svou ručební povinnost dle §u 76 zák. o společenstvech čís. 70/1873. Opětuje však své námitky: 1. že likvidatoři nejsou oprávněni žalovati členy společenstva, neboť členové ručí věřitelům, nikoliv společenstvu, 2. že likvidatoři měli bez odkladu v případě zjištěné pasivity navrhnouti vyhlášení úpadku na jmění společenstva. První námitka jest nesprávná. Ručení členů dle §u 76 zák. o společenstvech jest jejich povinností ke krytí schodku vůči společenstvu, jest povahy interní, věřitelé společenstva nemají takovéhoto přímého nároku proti nim. To vyplývá z §u 85 zákona, podle něhož v případě úpadku správce úpadkové podstaty, nechce-li nastoupiti žalobou, provádí rozpočtení uhražovacích příspěvků. Avšak dle §u 76 jest ručební povinnost členů za schodek stejná i v případě likvidace, zavedené z té příčiny, že dluhy společenstva nemohou jiným způsobem

býti kryty, ovšem v tomto případě mají likvidatoři pouze právní prostředek žaloby proti členům. Ani druhou námitku nelze uznati za správnou. Žalovaný namítal sice již ve sporu, že ani s přibráním dalších ručebních příspěvků členů není schodek, vykázaný bilancí ze dne 30. června 1923, kryt a že právě proto měli likvidatoři ihned dáti vyhlásiti na jmění společenstva úpadek, poněvadž další protahování likvidace při tomto k vyrovnání dluhů nezpůsobilém prostředku příčí se veřejnému pořádku. Avšak § 49 srovnale s § 84 odstavec druhý cit. zák. nevylučuje, aby za účelem zamezení úpadku nemohli se likvidatoři společenstva chopiti napřed jiných prostředků, jak plyne již z § 44 cit. zákona, mezi něž patří zejména dle §u 76 právo požadovati od členů zaplacení zvýšených podílů. Není to ovšem prostředkem jediným, aby se předešlo povinnosti v každém případě vyhlásiti ihned úpadek, jakmile bilance na papíře vykazuje třeba jen menší pasivitu. Zejména různé obratné využití situace při výkonu likvidačních obchodů, využití příležitosti k výhodnému zpeněžení aktivního jmění společenstva a pod. může býti kromě závaznosti členů ke zvýšenému zaplacení krycích příspěvků takovým vhodným prostředkem a jest proto nemístnou otázka odvolání, které že jsou to jiné vhodné prostředky likvidatorů k zabránění úpadku. Ovšem jest zapotřebí, aby aktivní jmění společenstva s připočtením těchto zvýšených příspěvků členských stačilo ke krytí dluhů, aby se opravdu úpadek tím způsobem zamezil. Žalovaný namítal, jak již uvedeno, že likvidatoři se chápou nezpůsobilého prostředku. Avšak teprve po realisaci tohoto způsobu likvidace dá se bezpečně posouditi, zda-li tento prostředek k tomu postačí. Zatím mají likvidatoři, kteří jednají za vlastní zodpovědnosti, patrně dobré pro to důvody, jednajíce té doby také aspoň za tichého souhlasu členstva. Neboť členstvo má příležitost, by usnesením valné hromady, jemuž se likvidatoři musí podrobiti (§ 47 cit. zák.), do způsobu provádění likvidace zasáhlo a jí určovalo směr (§ 27 cit. zák.), po případě i vynucením vyhlášení úpadku (§ 52 cit. zák. a 70 k. ř.). Nemožno tedy již nyní tvrditi s určitostí, že pokus, který likvidatoři podnikají, jest již napřed nezpůsobilým. Ukáže-li se však později takovým neb uzná-li členstvo usnesením valné hromady, že nemožno provésti likvidaci bez úpadku, bude teprve bezodkladnou povinností likvidatorů, by zařídili vyhlášení úpadku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel spatřuje nesprávné právní posouzení věci v tom, že odvolací soud neuznal podstatnost jeho námitky, kterou napadal jsoucnost nároku žalujícího společenstva na zaplacení zaručeného podílu na ztrátě, totiž že nebyl vyhlášen úpadek, ač likvidatoři společenstva tak učiniti měli. Ale tato námitka jest pro jsoucnost závazku žalovaného zcela nerozhodnou. Dle § 11 stanov společenstva sahá ručení členů v případě ztráty, plynoucí z roční bilance, do výše podílu, v případě likvidace neb úpadku do výše dvojnásobného podílu. To odpovídá §u 76 zákona o společenstvech. Jest nesporno, že společenstvo je v likvidaci a že k úhradě ztrát je potřebí plné části záruky členské do výše dvojnásobného podílu, ježto ztráty jinak hraditi nelze. Ručení za ztráty však neomezuje se, jak zdá se míti za to dovolatel, jen na případ úpadku a povinnost člena z důvodu statutárního ručení, hraditi ztrátu, nastala již tím, že povstaly ztráty, převyšující výši členské záruky a jinak nenahraditelné a že likvidace byla usnesena. Ohlášením úpadku žalovaný by se své povinnosti, přispěti ku krytí ztráty, ani zbaviti nemohl, ani neohlášení úpadku nepřekáží nároku společenstva na krytí ztráty vůči členům. Úpadkem nastala by jen ta změna, že krytí vymáhati by se mohlo i rozvrhem v řízení úpadkovém, kdežto mimo úpadek vymáhá se jen sporem (§§ 76, 85 zák. o společn.). Povinnost likvidatorů ohlásiti úpadek nestaví a neruší povinnosti člena k úhradě schodku a námitkou ve sporu o tuto nelze onu povinnost likvidatorů uplatniti, stejně jako jiný dlužník nemůže svému věřiteli namítati proti žalobě o pohledávku, že věřitel je předlužen a měl ohlásiti úpadek. Opak pro nárok společenstva na úhradu schodku vůči jejímu členu ze zákona vyčísti nelze. Pokud však žalovaný může uplatniti jinak povinnost likvidatorů ohlásiti úpadek společenstva, není předmětem rozhodování v tomto sporu. Dle uvedeného jest členské ručení pohledávkou společenstva vůči členu, podmíněnou při vyšším ručení co do jsoucnosti i co do výše jednak ztrátou, nehraženou, jednak také likvidací či úpadkem. (§ 11 stanov, § 76 zákona o spol., § 1 nařízení ze dne 21. března 1918 čís. 105 ř. zák.). To rozvedeno blíže v důvodech, uveřejněných v judikátu čís. 175 (bývalého Nejvyššího soudu ve Vídni). Likvidatoři jsou dle §u 44 zák. o společenstvech oprávněni vymáhati záruku a nerozhoduje o hmotné povinnosti člena k úhradě, zda je úpadek vyhlášen čili nic; vyhlášení úpadku nestaví nároku společenstva na úhradu, stejně jako opominutí ohlášení úpadku. Rovněž nerozhoduje, zda záruka členská plně ztráty společenstva uhradí. Je tedy nerozhodno, míní-li odvolací soud, zda se podaří likvidatorům ztráty zmenšiti, zda mají důvod, aby úpadku zatím neohlašovali, zda nekonali v tom směru svých povinností, zda tak činí za souhlasu členstva mlčky projeveného, nerozhodno je dále, jaký bude míti likvidace pravděpodobně výsledek, zda jest již jisto, že ztráta záruku členskou přesahuje. Úpadek by zajisté ztráty neumenšil. Rovněž je nerozhodno, zda odporuje předpoklad odvolacího soudu, že snad je možno nalézti cesty k zabránění úpadku během likvidace, situaci, vyplývající ze spisů.

Čís. 4610.

Z přípovědi prodatele, že dobytče jest zdravé, vzcházejí kupiteli pouze nároky dle §u 932 obč. zák. Vedle nároku na zrušení smlouvy, doplnění nebo slevu lze se domáhati náhrady škody jen tehdy, je-li tu zavinění zvláštní, mimo nesplněné záruky za určité vlastnosti. Lhůta §u 933 obč. zák. jest lhůtou propadnou a k nezachování jejímu dlužno vzíti zřetel z úřadu.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, Rv II 868/24.)

Žalobce koupil dne 26. června 1923 od žalovaného klisnu s výslovnou přípovědí žalovaného, že kůň jest zdravý a způsobilý k tahu. Žalobce prodal klisnu dále, avšak klisna byla u dalšího kupitele stížena dýchavičností, chronickým žaludečním katarem a překrvením srdečního

svalstva, takže musela býti poražena. Další kupitel domáhal se na žalobci vrácení kupní ceny, pročež i tento žaloval dne 8. srpna 1923 prodatele o vrácení kupní ceny. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolání právem vytýká, že jde o žalobu ze správy. Žalobce domáhá se sice náhrady za to, že musí sám vrátiti kupní cenu za vadného koně, kterého dále prodal, a za upomínku advokátovu, ale opírá žalobní nárok jen o přípověď žalovaného, že kůň je zdravý a k tahu způsobilý. Z přípovědi takové mohou vzejíti jen nároky dle §u 932 obč. zák. a zákon nepřipouští vedle toho žalobu o náhradu smluvního interese proto, že věc nemá připovězené vlastnosti. Poslední věta prvého odstavce §u 932 obč. zák. dává nárok na náhradu škody vedle nároku na zrušení smlouvy, doplnění, nebo slevu jen tehdy, je-li tu zavinění zvláštní, mimo nesplněné záruky za určité vlastnosti. To plyne zřejmě z motivů třetí dílčí novely, jíž byla sporná otázka v tomto směru rozhodnuta v onom smyslu. Z toho plyne, že přípověď samu, i osvědčila-li se nesprávnou, zákon za zavinění nepokládá, nestala-li se vědomě nesprávně, nebo nelze-li přičísti zciziteli k vině, že vadu znáti musil. Žalobce zvláštní takové viny ani neuplatnil a jde dle jeho přednesu žalobního jen o žalobu dle §u 932 obč. zák. Tato však jest opozděna. Kůň byl prodán dne 26. června 1923. Žaloba podána teprve 8. srpna 1923, tedy 43. dne po odebrání. Dle §u 933 obč. zák. nutno však podati žalobu ze správy dobytčete do 6 týdnů a proto je žaloba opozděna a nárok žalobní uhasl již dnem 7. srpna 1923. K této okolnosti sluší zřetel vzíti z povinnosti úřední. Jest základem žalobního nároku a na včasnosti žaloby visí i jeho jsoucnost. Žalobou po lhůtě nemůže býti nárok odůvodněn, třebas obrana opozděnosti nebyla vznesena. Lhůta §u 933 obč. zák. jest propadnou, nevztahuje se na ni ustanovení §u 1501 obč. zák., že jen na námitku lze ke lhůtě přihlížeti. To vyplývá blíže z důvodů judikátu čís. 228 a na témž stanovisku stojí nález tohoto Nejvyššího soudu čís. 3089 a Mayr Syst. III. str. 82. Dle uvedeného uhasl tedy nárok žalobcův, a ježto k tomu i bez námitky dlužno vzíti zřetel, byla žaloba zamítnuta právem.

Čís. 4611.

Poznámka zákazu zcizení a zavazení není na závadu napotomní exekuci.

§ 10 konkursního řádu nevztahuje se na práva, nabytá v době, kdy věc byla ještě vlastnictvím třetích osob.

Byla-li povolena poznámka zavedení prodejového řízení sice po té, kdy byl vyhlášen úpadek na jmění nynějšího vlastníka nemovitosti, ale dříve ještě, nežli mu věc vlastnicky náležela, nelze se domáhati zastavení (odložení) dražebního řízení.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, R I 55/25.)

Návrh správce úpadkové podstaty, by bylo zastaveno (odloženo) dražební řízení ohledně úpadcovy nemovitosti, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud návrhu vyhověl.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze upříti oprávněnosti. V době, kdy vymáhající věřitelce byla povolena poznámka zavedení prodejového řízení, to jest 22. srpna 1924, nemovitost čís. 778 v N. nepatřila ještě úpadci a nebyla proto ještě součástí úpadkové podstaty ve smyslu §u 1 konk. řádu. Tak se stalo teprve 6. října 1924, kdy na základě rozsudku bylo vtěleno vlastnické právo k uvedené nemovitosti ve prospěch úpadce, který, pokud se týče jeho úpadková podstata převzala tuto nemovitost s uhražovacím právem vymáhající věřitelky. Vůči ní není směrodatným odpůrčí nárok úpadkové podstaty proti úpadcově manželce, nýbrž pouze knihovní stav, který také pro rozhodnutí exekučního soudu o zrušení prodejového řízení jest jedině rozhodným. V době, kdy vymáhající věřitelka nabyla uhražovacího práva, byl ovšem poznamenán zákaz zcizení a zatížení nemovitosti, než tyto poznámky nemohly býti na újmu exekuci, kterou vedla vymáhající věřitelka na základě právoplatného, směnečného platebního rozkazu ze dne 22. listopadu 1923 (§ 364 c) obč. zák. a III. odstavec §u 384 ex. ř.). Je-li tomu tak, nelze zrušiti prodejové, exekuční řízení ani dle §u 10, ani dle §u 12 konkursního řádu. Onen paragraf omezuje zákaz tam uvedený výslovně na soudcovská zástavní a uhražovací práva k věcem, jež patří k úpadkové podstatě, což neplatí tedy o právech, nabytých v době, kdy tyto věci byly ještě vlastnictvím třetích osob. Jelikož úpadek byl vyhlášen dne 14. února 1924 a vymáhající věřitelka nabyla sporného uhražovacího práva 22. srpna 1924, tedy již za úpadkového řízení, ustanovení §u 12 konk. řádu zde vůbec nepřichází v úvahu, ani poznámka ze dne 6. září 1924, že byla podána odpůrčí žaloba. Vyrovnávací řízení, zavedené před vyhlášením úpadku, nemá významu pro posouzení otázky, je-li dle exekučních spisů a dle knihovního stavu sporné nemovitosti přípustným zrušení prodejového řízení čili nic, jelikož úpadce tenkráte nebyl ještě jejím vlastníkem.

Čís. 4612.

Žaloba o dodávání určitého množství piva ročně pod exekucí jest nepřípustnou, odporujíc jednak §u 406 c. ř. s., jednak jsouc, ohledně dávek dospělých do rozsudku prvého soudu, neurčitou.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, Rv I 1366/24.)

Majitelka panství domáhala se na žalovaném pivovaru dodání 127 hl 32½ litru piva ročně po 10 Kč za 1 hl pod exekucí, pokud přísluší augustiniánskému konventu dle nadační listiny, jednak zaplacení 1800 Kč

pod exekucí, jakožto škodu dosavad jí vzešlou nedodáváním piva. Žaloba byla napotom obmezena na prvou část žalobního žádání. Procesní soud prvé stolice žalobu pro tentokráte zamítl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., nelze přiznati oprávnění. Dle §u 406 c. ř. s. lze odsouditi k plnění, dostavila-li se splatnost nejpozději v čase vynesení rozsudku. Výjimku z tohoto pravidla připouští týž § pouze u nároků na výživné, jež lze přisouditi i pro dobu budoucí, tedy k plněním, jichž splatnost nastane teprve po vynesení rozsudku. O výživné zde však nejde. Žaloba, která jest základem tohoto sporu, žádá, aby žalovaná firma »měšťanský pivovar« byla uznána povinnou prodati a dodati pod exekucí žalobkyní ročně 127 hl 32½ litru piva po 10 Kč za 1 hl, dále zaplatiti žalobkyni do 14 dnů pod exekucí 1.800 Kč s 5% úroky ode dne žaloby, jakožto škodu dosud vzešlou nedodáváním piva žalovanou firmou. I když byla druhá část žalobní prosby, směřující k zaplacení náhrady škody 1.800 Kč, žalobkyní dosavade vzešlé, později vyloučena tím, že žaloba byla o ni omezena, přece jen, zejména vzhledem k tomu, že obmezení se stalo s výhradou opětného pozdějšího uplatnění této části nároku žalobního, jest zjevno, že žalobkyně nedomáhá se ohledně množství piva před podáním žaloby k plnění dospělého jeho dodatečného plnění in natura, nýbrž domáhala se pouze náhrady škody jí neplněním tím vzešlé, takže zbyvší první část žalobní prosby se jeví býti žalobou o plnění piva budoucně po podání žaloby k dodání dospělého. Žaloba tato zdála by se býti žalobou určovací dle §u 228 c. ř. s., neboť není ani naznačeno, kdy má to které množství piva býti plněno, nýbrž žádá se jen o výrok povinnosti dodati ročně 127 hl 32½ l piva; než nelze ji považovati za žalobu určovací proto, poněvadž se žádá o plnění, t. j. prodání a dodání »pod exekucí« a protože žalobkyně mimo to výslovně v přípravném spise vyloučila povahu žaloby jako určovací, zdůrazňujíc, že nebylo žalováno na určení právního poměru, nýbrž přímo na plnění. Vychází-li se z této povahy žaloby, jakožto žaloby o plnění, jest zjevno, že jest dle §u 406 c. ř. s. pro ten čas nepřípustnou potud, pokud se domáhá dodávek piva, jež budou splatny, to jest, jež k plnění dospějí po vydání rozsudku prvého soudu, po 14. březnu 1924. Pokud však se jedná o dodávky, jež dospěly k plnění v době ode dne podání žaloby, t. j. ode dne 24. října 1923 do 14. března 1924, jest žaloba sice přípustnou, avšak neurčitou, neboť neuvádí, žádá-li roční množství piva 127 hl 32½ l najednou, či ve lhůtách a jakých a žádá-li je snad najednou, nezjevno, chce-li je ročně předem, či pozadu až po uplynutí roku, neuvádí, zda míní rok kalendářní od 1. ledna do konce prosince, či snad jiný rok hospodářský, jenž by počínal jiným datem. Ze žaloby není ani zjevno, jaké množství piva má býti do 14. března 1924 dodáno a zda se žádá celoroční množství 127 hl 32½ l, či pouze poměrné množství, připadající právě na dobu od 24. října 1923 do 14. března 1924, neboť to není doba celého roku, a do kdy toto quantum piva má žalobkyni býti dodáno a zda najednou neb po částkách a jak velikých (§ 409 c. ř. s.). Údajů těchto bylo tím spíše potřebí, poněvadž, jak nesporno, pivo odebíráno bylo vždy jen dle potřeby. Pro tuto neurčitost jest žaloba neodůvodněnou, neboť by ani na základě vydaného dle ní rozsudku nemohla exekuce býti povolena (§ 7 ex. ř.).

Čís. 4613.

Pokud lze zříditi zástavní právo symbolickým odevzdáním věci.

Zástavního práva k nábytkovému automobilu lze nabýti jen hmotným jeho odevzdáním.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, Rv I 1923/24.)

Žaloba o uznání zástavního práva k nákladnímu automobilu byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Zřízení práva zástavního symbolickým odevzdáním dovoluje § 452 obč. zák. jen na takových věcech, které nepřipouštějí hmotného odevzdání z ruky do ruky. Jako takové věci uvádí § 427 obč. zák. mimo pohledávky náklady, poněvadž nejsou v dosahu odevzdatele, a sklad zboží nebo jinou věc hromadnou, poněvadž tu by odevzdání z ruky do ruky bylo příliš obtížným. Nábytkový automobil, o který jde v tomto sporu, nelze však zařaditi do žádného z druhů věcí v §u 427 obč. zák. uvedených, jest věcí jednotlivou, jejíž hmotné odevzdání bez obtíží jest možným. Bylo tudíž lze nabýti práva zástavního k němu jen hmotným odevzdáním. Odvolacímu soudu jest však přisvědčiti v tom, že, i kdyby se symbolická tradice pokládala za přípustnou, není zastavení automobilu právně účinným, poněvadž nebylo, jak zákon nařizuje, použito takových znamení, z nichž každý snadno může poznati zastavení. Neboť ze zjištěných okolností, že tabulka s nápisem, vyznačujícím, že automobil jest žalobci dán do zástavy, byla upevněna v budce řidiče, že nápis bylo lze přečísti jen, když se vstoupilo do budky, že tabulka bývala papírem přikryta, že ani zřízencům, kteří opětovně autem jeli, nebila do očí, že ani při výkonu exekuce nebyla pozorována, jest zřejmo, že znamení, osvědčující zastavení automobilu, nebylo způsobu takového, že je každý při obyčejné pozornosti mohl poznati.

Čís. 4614.

Ustanovení §u 1104 obč. zák. vztahuje se nejen na případ, když nelze věci následkem neobyčejné náhody (nehody) vůbec upotřebiti neb užívati, nýbrž i na případ §u 1105 obč. zák., když pachtýř přes takovou náhodu podrží obmezené užívání věci.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, Rv I 1926/24.)

Žalující majitel mlýna měl od žalované obce najat mlýnský příkop. Sesutím haldy důlní společnosti byl příkop zasypán. Žaloba proti obci, by uvedla zasypaný příkop v takový stav, by ho bylo lze používati, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Mínění dovolatelovo, že § 1105 obč. zák. nevylučuje nároku pachtýře na znovuzřízení věci, odporuje zákonu. Důvodová zpráva k §u 1096 obč. zák. a k §§ 1104 a násl. obč. zák. v doslovu třetí dílčí novely vysvětluje poměr mezi § 1096 a §§ 1104 a násl. tak, že § 1096 upravuje nárok nájemce (pachtýře) ze správy a to v ten způsob, že nájemce (pachtýř, pokud tu není výjimky § 1096 druhý odstavec) jest osvobozen od placení činže, dokud a nakolik nelze najatého předmětu užívati, a že má nárok na opravu věci, ale jen pro vady, vzniklé řádným užíváním neb »obyčejnou« náhodou (deštěm, větrem, prachem a pod.), která není sice bezprostředním následkem užívání, přece však zjevem průměrným, s nímž nutno hospodářsky počítati jakožto s pasivní položkou výtěžku, kdežto při »mimořádných« náhodách, o nichž jednají §§ 1104 a násl., stihá nebezpečí ovšem též pronajímatele (propachtovatele), ale jen potud, že ztrácí nárok na činži, není však povinen, by pronajatý (propachtovaný) předmět znovu zřídil. Aby systematická souvislost § 1105 s § 1104 byla objasněna, byla §em 209 novely do §u 1105 vsunuta slova »takovou náhodou«, t. j. náhodou druhu v §u 1104 uvedeného, tak že nyní, jak praví důvodová zpráva, jest i souběh (střetnutí se) §u 1105 s ustanovením §u 1096 vyloučen. Nelze tudíž pochybovati o tom, že ustanovení §u 1104 obč. zák., dle něhož propachtovatel není povinen, by propachtovaný předmět znovu zřídil, vztahuje se nejen na případ, když nelze věci následkem neobyčejné náhody vůbec upotřebiti neb užívati, nýbrž i na případ §u 1105 obč. zák., když pachtýř přes takovou náhodu podrží obmezené užívání věci. Že sesutí haldy není obyčejnou náhodou, průměrným zjevem, s nímž hospodářsky nutno vždy počítati, netřeba doličovati. Pokud žalobce opírá svůj nárok o zavinění žalované obce, vyložil odvolací soud zcela správně, že žalovaná učinila vše, co ji bylo lze učiniti, obrátivši se o ochranu na příslušný bezpečnostní úřad. Žalovaná neměla po ruce zákonného prostředku, by donutila těžařstvo přímo k odstranění nebezpečí. Dle §u 343 obč. zák. byla by žalovaná bývala oprávněna žádati jistotu jen za svou škodu, nikoliv za škodu pachtýři hrozící, nehledě k tomu, že žalobce nemůže žalované klásti za vinu, že se zajištění nedomáhala, když ani sám netvrdí, že ji o to žádal.

Čís. 4615.

Jednotlivý společník není bez dalšího oprávněn samostatně nakládati užitky svého jmění na ten způsob, že si prostě vybere nebo zpeněží hrubé užitky ze svého podílu, nestaraje se o výlohy na správu společného majetku. Manžel, jemuž manželka vypověděla správu společného majetku, není oprávněn zciziti fysickou část výtěžku společného majetku.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, Rv I 1962/24.)

Matěj H. prodal žalobci seno z louky, jež náležela společně Matěji H-ovi a jeho manželce Anežce. V době prodeje nepříslušela Matěji H-ovi správa společné louky. Žalobce zaplatil kupní cenu za seno a, ježto Anežka H-ová seno na louce z polovice pokosila, domáhal se na Matěji H-ovi a Anežce H-ové vrácení kupní ceny. Procesní soud prvé stolice uznal oba žalované povinnými vrátiti žalobci rukou společnou a nerozdílnou celou kupní cenu. Do rozsudku se odvolala pouze Anežka H-ová, jejímuž odvolání vyhověl odvolací soud potud, že uznal ji povinnou vrátiti žalobci pouze polovinu kupní ceny.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Důvody:

Není sporu o tom, že louka, z níž Matěj H. prodal část sena žalobci, jest společným, neděleným vlastnictvím jeho a jeho manželky, žalované Anežky H-ové. Dle §u 829 obč. zák. jest ovšem každý podílník úplným vlastníkem svého podílu a může s užitky z něho volně nakládati. To však neznamená, že jednotlivý společník jest beze všeho oprávněn s užitky svého podílu samostatně nakládati na ten způsob, že si prostě vybéře nebo zpeněží hrubé užitky ze svého podílu, nestaraje se o výlohy na správu tohoto majetku. Podílníku náleží naopak jen podíl na čistém výtěžku, jak se z přijatých příjmů a z vydání ukáže, a jen tímto podílem může dle §u 829 obč. zák. volně nakládati. Matěj H. nebyl tudíž, když mu již nepříslušela správa společného majetku dle §u 1238 obč. zák., oprávněn bez souhlasu své manželky prodati fysickou polovici sklizně ze společné louky, a, ježto žalovaná nesvolila k prodeji sena, nedošlo vůbec k platné kupní smlouvě. Není-li tu však platné smlouvy, nemůže žalobce z ní vyvozovati žádných práv. K zaplacení 1600 Kč byla žalovaná pravoplatně nižšími soudy odsouzena a na tom nelze ovšem nic měniti. Dovolací soud mohl tudíž rozhodnouti o žalobním nároku jen potud, pokud jest předmětem dovolacího řízení a uznal, že tato část nároku není oprávněna, neboť dle toho, co vyloženo, nelze žalobcovu žádost o přisouzení dalších 1600 Kč za žádných okolností pokládati za odůvodněnou. Tvrzení žalobcovo, že Matěj H. byl jako správce jmění žalované oprávněn, seno prodati, jest lichým. Odvolací soud zjistil, že žalovaná před prodejem sena prohlásila vůči svému manželovi, že nechce, by její majetek dále spravoval. Smysl tohoto projevu jest zcela jasný a ani o jeho vážnosti nelze pochybovati, když byl žalovanou učiněn na radu jejího právního zástupce.

Čís. 4616.

Náhradový zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n.

Lhůta §u 31 zák. náhr., vztahující se pouze na právo vlastnické, vešla bez dalšího v účinnost i v příčině ostatních věcných práv, o nichž jedná § 31 novely ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n., dnem, kdy tato novela nabyla působnosti.

Nejde o nepřípustnou novotu, vytýkáno-li v odvolání, že soud prvé

stolice nevzal zřetele k okolnosti, důležité pro rozhodnutí sporu, o níž měl sám od sebe zavésti jednání za účelem zevrubného právního posouzení.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, Rv I 1981/24.)

Žalobci domáhali se na žalovaných uznání služebnosti chůze po pozemku, jehož nabyli žalovaní v přídělovém řízení. Převzetí pozemku žalovanými bylo vyhlášeno v červnu 1921 s tím, by všichni, kdož si na pozemek činí nějakého práva, se přihlásili. Zamýšlené převzetí bylo poznamenáno v zemských deskách na základě usnesení ze dne 10. května 1921. Žalobci počali se domáhati na žalovaných uznání práva služebnosti teprve v prosinci 1923. Oba nižší soudy žalobu o uznání služebnosti chůze zamítly, ježto právo to nebylo uplatňováno ve lhůtě §u 31 náhradového zákona ve znění novely ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Oba nižší soudy zamítly žalobu z toho důvodu, že pokládají žalobní nárok za propadlý tím, že nebyl uplatněn ve 30denní propadné lhůtě §u 31 zákona náhradového ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 s. z. a n. pokud se týče novely k tomuto zákonu ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n., vyslovivše při tom názor, že lhůta §u 31 prvotního náhradového zákona, vztahující se pouze na právo vlastnické vešla beze všeho v účinnost i v příčině ostatních věcných práv, o nichž jedná § 31 novely, dnem, kdy tato novela nabyla působnosti, tedy dnem 19. srpna 1922. Nejvyšší soud neshledává, že tento názor jest právně vadným a že mělo býti u Státního pozemkového úřadu zjišťováno, jakou praxi tento úřad v těchto záležitostech zachovával, a že zejména vydával a v obecnou známost uváděl ještě zvláštní vyhlášky, by účastníci, jichž se věc týká, nabyli vědomosti o právní skutečnosti, ku které se propadná lhůta vztahuje. Ani prvotní zákon ani novela neobsahuje v této příčině žádných ustanovení a neodkazují co do počátku lhůty na nějaká budoucí prováděcí nařízení, důsledkem čehož jest počátek lhůty počítati od skutečnosti, kterou zákon bez jakéhokoli obmezení a výhrady stanoví, a nevadí tomu ani úvaha, že bez takového vyhlášení skutečnost tato snadno unikne vědomosti účastníka. Z té příčiny není pro věc důležito, jakou praxi v té příčině zachovával Státní pozemkový úřad, ježto tato praxe, nekotvíc v zákoně samém, k odchylnému použití jeho sloužiti nemůže, a není taktéž důležito, zda žalovaný, jak ve sporu tvrdí, vyvěšení vyhlášky, k propadné lhůtě se vztahující, úmyslně nezabránil; stalo-li se tak, neměnilo by to ničeho na věci a žalovaný byl by po případě jenom práv ze škody, kterou by byl tímto jednáním účastníkům v jejich právech způsobil. Po této stránce nelze výtku dovolání uznati oprávněnou z nižádného z uplatněných dovolacích důvodů (§ 503 čís. 2 a 4 c. ř. s.).

Dovolání brojí dále proti rozsudku i proto, že odvolací soud neuvažoval a nezjistil v odvolání tvrzenou skutečnost, že v tomto případě došlo k dohodě mezi Státním pozemkovým úřadem a vlastníkem o převzetí. Odvolací soud odmítl tuto námitku jednak jako nepřípustnou novotu, jednak jako výtku právně nezávažnou. V této příčině nelze dovolání odepříti oprávněnosti. V § 31 novely stanoví se, že v případech, ve kterých došlo k dohodě mezi Státním pozemkovým úřadem a vlastníkem o převzetí, počíná se 30denní lhůta dnem vkladu práva vlastnického pro stát nebo nabyvatele. Vzhledem na to ustanovení bylo arciť pro posouzení námitky prekluse důležito, povšimnouti si i této okolnosti, pro počítání propadné lhůty závažné, a bylo dle § 182 c. ř. s. povinností soudu první stolice, by sám od sebe k tomu působil, by jednání též k této pro rozhodnutí závažné skutkové okolnosti bylo obráceno. Vytýkají-li tedy žalobci v odvolání, že právní posouzení jest v této příčině vadným, ježto věc po stránce této skutkové okolnosti nebyla vůbec na přetřes uvedena, ač se tak státi mělo, nelze tuto výtku odmítnouti tím, že jest nepřípustnou novotou, když zevrubné právní posouzení toho vyžadovalo, by první soud sám od sebe jednání na tuto okolnost zavedl.

Čís. 4617.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n.). Schválil-li pronajímatel dohodu dosavadního nájemníka s novým nájemníkem o postoupení bytu a vstoupil-li nový nájemník do nájemního poměru s pronajímatelem, může se nový nájemník domáhati odevzdání bytu na pronajímateli. Ze smlouvy ujednané s dosavadním nájemníkem o postoupení bytu, vzniká novému nájemníku proti dosavadnímu nájemníku nárok na odevzdání bytu.

Byl-li postoupen byt za podmínek odporujících §u 18 a §u 20 (2) zákona, jest neplatnou celá smlouva o postoupení bytu.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, Rv I 1983/24.)

Žalovaná, chtějíc se odstěhovati ze zdravotních důvodů na venek, nabídla v dubnu 1923 žalobcům svůj byt s podmínkou, že jí zaplatí 10.000 Kč za nábytek a 50.000 Kč za přenechání bytu (jako »občanský dar«). Žalobci s podmínkami souhlasili a odebrali se společně ku majiteli domu, jenž s pronajetím bytu žalobcům souhlasil. Žalobci však napotom nabízeli žalované za nábytek pouze 2.000 Kč a odstupné jí vůbec odepřeli dáti, načež žalovaná prohlásila, že jim bytu nedá. Žalobě na vydání bytu bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Jest řešiti otázku, zda byla smlouva o předání bytu hotovou, či měla-li se teprve dojednati. Ze zjištění jest zjevno, že žalobci přistoupili na požadavky (podmínky) žalované a že na to vyžádaly si strany svolení domácího a že po té jednalo se pouze o splnění smlouvy. Soud není toho mínění, že podmínkou smlouvy (ve smyslu §u 897—900 obč. zák.) bylo, že musí býti sepsán prve notářský spis o daru 50.000 Kč a že snad tento peníz, jakož i 10.000 Kč mají býti napřed zaplaceny. To ve sporu tvrzeno vůbec ne-

bylo, žalobci tvrdili v žalobě, že smlouva se stala bezpodmínečně, žalovaná, že bylo podmínkou, dostane-li náhradní byt a bude-li domácí pán souhlasiti, a že pak měla být věc dojednána, jak to žalobci slíbili, tedy že se jednalo o splnění smlouvy. Vždyť i kdyby bývali žalobci podepsali notářský spis o daru 50.000 Kč a zaplatili za nábytek 10.000 Kč, byli by bývali oprávněni žádati zpět, co přeplatili za nábytek, a nemusili platiti oněch 50.000 Kč, poněvadž podle §§ 18 a 20 (2) a (3) zákona ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n. platného v době smlouvy, byl pronájem bytu nebo postoupení jeho pod podmínkou, že nájemník koupí zařízení bytu, zapovězen, stejně jako úmluvy, jimiž si dával nájemník slibovati nebo poskytovati něco za postoupení bytu, a to, co bylo plněno, mohlo býti požadováno zpět. Tato ustanovení byla převzata i pozdějšími zákony o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. a ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. Dle intence zákonů těch a i vzhledem k znění §§ 20 nelze je vykládati tak, že celá smlouva, do níž bylo pojato ustanovení, zákony těmi zapovězené, jest neplatnou: neplatnou jest pouze ona část, v níž je zapovězené jednání vyjádřeno a v témž smyslu jest vykládati i § 18, že totiž hlavní důraz je na slově podmínkou, pouze ta jest zapovězena a není smlouva sama o postoupení bytu zapovězenou. Zákon smlouvy o postoupení bytu nezakazuje. Tomu nasvědčuje znění §u 20, jímž se zakazují pouze právní jednání tamže uvedená, a ne smlouvy, v nichž jsou obsažena. Kdyby se měly §§ 18 a 20 vykládati tak, že celé smlouvy jsou neplatny, zůstávala by smlouva o postoupení bytu, učiněná bez výhrady s vlastníkem domu nebo nájemníkem, platna, byly-li by učiněny zapovězené úmluvy s osobami jinými, kdežto, učinil-li by je vlastník nebo nájemník, byly by neplatny, takže by tato okolnost byla jim na prospěch, což zajisté zákon, usilující o to, by bylo čeleno bytové lichvě, nechtěl stanoviti a také nestanovil. Nesprávné právní posouzení věci spatřuje žalovaná v tom, že žalobci nemají aktivní legitimace ku sporu, že žalobu mohl by podati pouze vlastník. Tomu nelze přisvědčiti. Žalobci nežalují z práva vlastnického nebo ze smlouvy nájemní, nýbrž ze smlouvy o předání a odevzdání bytu a zjištěno jest, že vlastník domu s postoupením bytu souhlasil, žalobce přijal za nové nájemníky a převzal od nich nájemné. Nejedná se tu se strany žalobců o právo věcné, nýbrž o právo obligační. Poněvadž, jak prokázáno, žalovaná zdráhá se splniti smluvně převzatou povinnost k odevzdání bytu, právem soud prvé stolice vyhověl žalobní žádosti.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Dovolání uplatňuje jedině dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. a napadá s tohoto hlediska rozsudek jednak proto, že nebylo vyhověno námitce žalované, týkající se nedostatku žalobního oprávnění na straně žalobců, jednak proto, že odvolací soud uznává smlouvu o postoupení bytu za platnou. Pokud jde o námitku nedostatku oprávnění k žalobě, není dovolání v právu. Dlužno rozlišovati mezi smlouvou, již ujednaly strany mezi sebou o postoupení bytu, a mezi dohodou, již učinili žalobci a žalovaná s vlastníkem domu, dle níž žalobci od 1. května 1923 vstoupili na místě žalované do nájemního poměru s vlastníkem domu. Na základě úmluvy s vlastníkem mohli by žalobci jako nájemníci žádati odevzdání bytu ovšem jen na vlastníku domu jako pronajímateli; na vlastníku by pak bylo, by mocí svého práva vlastnického donutil žalovanou, by byt vyklidila, ježto tím, že svolila vůči němu k tomu, by žalobci vstoupili do nájemní smlouvy místo ní, zaniklo její právo na užívání bytu, dosud na základě nájemní smlouvy jí příslušející. Jinak se však má věc, pokud přichází v úvahu smlouva, ujednaná o postoupení bytu mezi žalobci a žalovanou. Žádají-li žalobci na základě této smlouvy na žalované, by jim byt odevzdala, uplatňují nárok ze smlouvy proti svému smluvníku. K tomu jsou jedině oni oprávněni, poněvadž při této smlouvě jedině oni jsou smluvní stranou vůči žalované. S úmluvou, již obě strany učinily s vlastníkem domu o vstupu žalobců do nájemní smlouvy, souvisí smlouva stran o postoupení bytu jen potud, že bylo třeba, by pronajímatel přijal žalobce za nové nájemníky, aby bylo žalované možno, smlouvu splniti, ježto nešlo o pouhý podnájem bytu. Pokud jde o otázku platnosti smlouvy, posoudil však odvolací soud věc nesprávně. § 18 zákona o ochraně nájemníků ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n., jenž jest pro tuto smlouvu směrodatným, zapovídá postoupení bytů s podmínkou, že nájemník koupí zařízení bytu, a dle §u 20 tohoto zákona zapovězena jsou veškerá právní jednání, tedy i smlouvy, kterými dosavadní nájemník dává sobě nebo někomu jinému něco poskytovati nebo slibovati za postoupení bytu nebo v souvislosti s tím. Dle §u 897, 898 a 698 obč. zák. jsou úmluvy za nedovolených podmínek neplatné, § 879 obč. zák. prohlašuje smlouvy, jež se příčí zákonnému zákazu, za ničí. Je-li však smlouva ničí, není-li tu tedy smlouvy vůbec, nemůže žádná strana splnění smlouvy žádati. Zákon o ochraně nájemníků neobsahuje úpravy právních účinků zákazu smluv o úplatném postoupení bytů, odchylující se od obecných právních předpisů občanského zákoníka v tom smyslu, že by zavazoval k splnění smlouvy stranu k odstoupení bytu svolivší, osvobozoval však druhou stranu od vzájemného plnění, na němž odstoupení bytu bylo učiněno závislým. Takového ustanovení neobsahuje ani třetí odstavec §u 20, jenž nepraví nic jiného než, že jest přípustnou kondikce toho, co bylo proti zákazu plněno. Není-li v zákoně takového ustanovení, nelze je do něho vkládati na základě úvahy, že by bylo vhodným prostředkem, čeliti bytové lichvě. Právní účinky smlouvy o postoupení bytu žalované žalobcům jest tedy posuzovati podle uvedených předpisů občanského zákoníka. Z vylíčených úvah plyne, že žalobci nemají právního důvodu pro žalobní nárok na plnění smlouvy.

Čís. 4618.

Pokud jest manželka povinna, přijímati od manžela výživné in natura. Povinnost ta není vyloučena již tím, že nesdílí s manželem společného stolu a nepěstuje pohlavního styku, jen když sdílí s manželem společný byt a manžel jí stravu poskytuje.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, R II 9/25.)

Žalobu nerozvedené manželky o placení výživného procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, dále jednal a znovu rozhodl. Důvody: První soud posoudil věc nesprávně po stránce právnické a neprováděl proto nabídnutých důkazů, takže řízení v prvé stolici trpí také neúplností. Povinnosti a práva mužova dlužno posuzovati dle §u 91 obč. zák., dle něhož muž jest hlavou rodiny, má tedy právo říditi domácnost, dále má povinnost manželce dle svého jmění poskytovati slušnou výživu. Pod pojmem výživa dlužno rozuměti stravu, oděv, obydlí a jiné potřeby (§ 672 obč. zák.). Naproti tomu jest manželka povinna, muži svému v hospodářství dle své síly pomáhati a, pokud domácí pořádek toho žádá, nařízení jeho nejen sama plniti, nýbrž k tomu přihlížeti, by také od jiných byla plněna (§ 92 obč. zák.). Dále nesmí býti zapomínáno, že mají manželé stejnou povinnost, jeden k druhému slušně se chovati (§ 90 obč. zák.). Konečně jest vzíti v úvahu, že manželům není dovoleno, zrušiti svémocně manželské spojení, i kdyby se na tom usjednotili; mohou se však domáhati neplatnosti nebo rozluky manželství nebo rozvodu od stolu a lože (§ 93 obč. zák.). Manželským spojením zde rozuměti jest ethické spojení manželů ve smyslu §u 44 obč. zák., nikoliv snad hospodářskou stránku manželství. Pokud se výživy týká, jest rozeznávati, zda jde o manželství rozvedené či nerozvedené. Výživa rozvedené manželky děje se zpravidla tak, že jí manžel platí výživné v hotovosti měsíčně napřed (§§ 91 a 1418 obč. zák.). Nerozvedená manželka dostává výživu zpravidla ve společné domácnosti in natura. Dle toho manžel není povinen dávati výživné v penězích manželce, by jí tím umožnil vedení oddělené domácnosti. Tomu bude tak, pokud manžel chce, by s ním manželka žila ve společné domácnosti, pomáhajíc mu v hospodářství dle §u 92 obč. zák. Jestliže by v takovém případě opustila žena mužovu domácnost svémocně nebo bez důležitých příčin, nemůže na svém muži žádati ani výživu in natura, ani výživné. Pakliže však manžel manželku bezdůvodně opustí nebo ji od sebe bez příčiny zapudí, nebo jí znemožní spolužití ve společné domácnosti, může manželka na manžela žádati placení výživného. Dle toho může nastati muži povinnost platiti manželce výživné i za trvání společného bydlení, když manželka od muže odejíti nechce a naopak mu ve vedení společné domácnosti pomáhati chce, ač tento znemožnil jejich manželské spolužití. Totéž může nastati, když manželé bydlí sice pospolu v jednom bytě, avšak ve skutečnosti již nežijí manželským životem, nestýkajíce se ani pohlavně ani u stolu, a když manžel vzdal se svého práva na pomoc manželky ve své domácnosti s jejím souhlasem. V tom nelze spatřovati nedovolené zrušení manželského spojení vzájemným souhlasem, poněvadž možnost obnovení manželského soužití trvá i nadále. V tom viděti jest toliko zrušení společné domácnosti po stránce hospodářské vzájemnou dohodou (§ 93 a contr. obč. zák.). Tu nemůže manžel nutiti manželku, by přijímala výživu v jeho domácnosti in natura, neboť manželka výživu in natura může dostávati toliko ve společné domácnosti. O společné domácnosti nelze však mluviti tam, kde manželé — třeba ve společném bytě — žijí každý svým odděleným životem, kde manžel nechce, by mu jeho žena v jeho domácnosti hospodářství pomáhala vésti; v takovém případě je tu domácnost pouze manželova (§ 92 obč. zák.). Manžel nemůže nutiti manželku, by přijímala výživu v jeho domácnosti in natura také proto, že by to nebylo z jeho strany slušným s ní zacházením, když by paní domu v jeho domácnosti byla snížena na pouhého příživníka (§ 90 obč. zák.). Dokonce již nemůže nutiti manžel manželku, aby přijímala mimo společnou domácnost stravu, kterou jí předplatí v hotelu. První soudce zjistil, že žalovaný se odhodlal najati si hospodyni a ji úplným vedením domácnosti a hospodářství pověřiti a že žalobkyni ponechal na vůli, aby výživu brala in natura buď v jeho domácnosti nebo v hotelu, kde by ji žalovaný platil. Žalobkyně obé odmítla. Neprávem proto první soud její žalobu zamítl, neboť není to překročením ustanovení občanského zákona o povinnosti manželčině k poslušnosti (§ 92 obč. zák.), poněvadž, jak shora uvedeno, ani k tomu ani k onomu nemůže manžel manželku nutiti, neboť ani to ani ono není výživou ve společné domácnosti, nýbrž ono jest stravováním v manželově domácnosti, kterou by vedla hospodyně a toto jest stravováním vůbec mimo domácnost. Jak z hořejšího plyne, mohl by manžel nutiti manželku, by přijímala stravu in natura jen tenkráte, kdyby oba spolu žili ve společné domácnosti, při čemž manželka ve vedení domácnosti by napomáhala vedením hospodářství v rodině, dostávajíc na to, jak bývá pravidlem, od manžela příspěvky v penězích, nebo in natura. Bylo tedy z uvedených důvodů odvolání vyhověti a, poněvadž první soud důkazů neprováděl, bylo rozsudek zrušiti a věc vrátiti prvnímu soudu, aby o ní dále jednal a provedl důkazy, jež strany nabídly a snad ještě nabídnou. První soud zjistiž zejména, zdali částky, které žalovaný dává nebo chce dávati žalobkyni na vedení společné domácnosti, jsou jeho jmění přiměřeny, čili nic, a zdali stačí také na výživu žalobkyně ve smyslu §§ 91 a 672 obč. zák. Nestačí-li, zda si přeje žalovaný, aby žalobkyně společnou domácnost dále vedla, či se vzdává svého práva na její pomoc (§ 92 obč. zák.) a zdali ona s tím souhlasí; kdo ze stran v tom případě znemožnil soužití ve společné domácnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Dle §u 91 obč. zák. jest manžel hlavou rodiny a přísluší mu na prvém místě právo říditi domácnost; naproti tomu má povinnost opatřovati manželce slušnou výživu dle svého jmění. Po dobu trvání manželství a manželského spolužití plní manžel tuto vyživovací povinnost zpravidla tím, že poskytuje manželce účast na domácím společenství, dávaje jí výživu in natura. Za to však stihá manželku povinnost, sledovati manžela do jeho domácnosti a dle sil svých mu napomáhati v jeho výdělečné činnosti a ve vedení domácnosti (§ 92 obč. zák.). Výrazem »výživa« rozumí se dle §u 672 obč. zák. strava, šatstvo, byt a ostatní potřeby. Zákon nepraví, že manžel jest povinen poskytovati manželce výživu jenom in natura, ovšem činí tím, když jí poskytuje výživu v této podobě způsobem náležitým, svému závazku zadost a nemůže manželka, která žije s manželem ve společné domácnosti, kromě zvláštních

důležitých důvodů, domáhati se na manželu, by jí zvláště poskytoval místo výživy naturální výživné na penězích. Nesdílí-li manželé společného stolu a přestal-li pohlavní styk mezi nimi, není to již samo o sobě důvodem, aby manžel byl na dále povinen poskytovati manželce výživné pouze v penězích, neboť pokud zde jest možnost poskytovati a přijímati výživu in natura, pokud manželka sdílí s manželem společný byt a manžel jí skutečně výživu in natura poskytuje, není zákonného důvodu, proč by manžel měl býti hůře postaven, nežli dříve, dokud manželka mu byla družkou života a skutečně plnila povinnosti v §§ 91 a 92 obč. zák. vytknuté. Označení manželky, která s manželem nesdílí stolu a lože, avšak přijímá od manžela výživu in natura v jeho bytě, za pouhého příživníka, jak činí soud druhé stolice, není označením ani případným ani odůvodněným. Manželka má pokud možno ulehčiti manželu břemena spojená s manželstvím a proto nesmí činiti nárok na výživu nákladnější, když ji může brátí v téže jakosti s menším pro manžela nákladem. Notorické pak jest, že výživa ve společné domácnosti in natura poskytovaná, poněvadž se připravuje pro všecky členy rodiny společně, jest lacinější, a tudíž pro manžela spojena s menším nákladem, nežli výživa poskytovaná v relutu jednomu každému členu rodiny zvláště. Žalobkyně ani nedomáhá se toho, by mohla si opatřovati výživu mimo byt a domácnost manželovu, odmítá bráti stravu v hostinci, jak jí manžel dal na vůli — o nějakém vnucování hostinské stravy, jak míní odvolací soud, nelze zde mluviti; není proto důvodu, by manžel byl povinen jí zvláště platiti na stravu měsíční peněžité příspěvky. Na tom nemůže ničeho změniti okolnost, že manžel jí peníze na denní stravu pro celou rodinu dává jednou sám bez žádosti, po druhé však že si musí pro peníze poslati k němu, do jeho ředitelské kanceláře; rozhodným jest, zda jí manžel dává dostatečný peníz na stravu a denní potřebu, neboť určiti způsob výplaty peněz pro domácnost potřebných, jest jeho právem, neboť mu jako hlavě rodiny (§ 91 a) obč. zák.) přináleží vedení společné domácnosti do té doby, dokud si nevymohla manželka právo na oddělené bydliště, nebo nedosáhla rozvodu nebo rozluky. Jsou-li zde důvody rozvodu nebo rozluky, jak je žalobkyně jednotlivě přednesla (vyhrožování zabitím, zlé nakládání, snižování, rozvrat), neodůvodňují tyto ještě změnu v dosud skýtané způsobě výživy, dokud dosavadní, manželem stanovený způsob výživy manželčiny jest možným a dostatečným. Že způsob ten je možným dokud manželka sdílí s manželem společný byt, nelze pochybovati. Jedná se tedy, zda výživa manželce poskytovaná byla dostatečnou. Dle přednesu žalobkyně platí manžel manželce denně na stravu její a celé rodiny (3 dcer a 2 služek) 70 Kč, což tato označuje vzhledem k tomu, že příspěvek na výživu dětí byl v nesporném řízení prý stanoven na 60 Kč a že tudíž na ni vybývá pouze 10 Kč a že manžel zvláštní stravy pro sebe vyžaduje, za příspěvek nedostačující. Dle dalšího jejího tvrzení odmítá žalovaný placení každého nákladu na její toiletu, tak že prý musí dělati dluhy. Naproti tomu uvádí žalovaný, že vynakládá na domácnost měsíčně 2.100 Kč, na otop 600 Kč, osvětlení 240 Kč, plyn 220 Kč, na služky 400, nájemné 1.000 Kč, a na dluhy manželky 2.000 Kč měsíčně, vytýká, že manželka neumí hospodařiti a žije nad poměry, jež mu jeho příjmy dovolují. První soud neprovedl důkazů ani zjištění o tom, kolik vyžadují potřeby domácnosti žalovaného a strava jeho rodiny, kolik by stálo slušné ošacení manželky, kolik žalovaný skutečně na potřeby ty vynaložil a vynakládá a zda tedy svým povinnostem, v §§ 91 a 92 obč. zák. stanoveným, vyhovuje a dosud vyhověl, a zda tudíž žaloba manželky na nedostačující výživu jest odůvodněnou, čili nic. I když nejvyšší soud nesouhlasí s právním názorem soudu odvolacího, že manželka musí přijímati výživu in natura jen tehdy, sdílí-li s manželem společný stůl a lože, a že jakmile pomine tento společný styk, musí manžel manželce, i když žije a se stravuje v jeho domácnosti, platiti na výživu její příslušné relutum v penězích, uznal přece, že dosavadní řízení vzhledem k neprovedení důkazů a tvrzené nepostačitelnosti dosavadní výživy jest kusým a neúplným a proto potvrdil zrušující usnesení soudu odvolacího.

Čís. 4619.

Sudiště závodu (§ 87 j. n.) předpokládá jsoucnost závodu v době podání žaloby, třebas již nebyl provozován. Nestačí jsoucnost závodu pouze v době vzniku závazku.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, R II 13/25.)

Žalobu o náhradu škody výbuchem třaskavin ve skladišti žalované firmy zadala žalobkyně u soudu, v jehož obvodu bylo ono skladiště. Námitku místní nepříslušnosti soud prvé stolice zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Jest souhlasiti s názorem stěžovatelky, že její skladiště třaskavin mohlo by se za zvláštní závod (provozovnu) považovati a že by mohlo sudiště na výběr dané ve smyslu §u 87 j. n. založiti, kdyby bylo jaksi samostatným hospodářským a odděleným celkem s určitou pravomocí, odpovídající samostatnému celku. Žalující strana tvrdí a chce dokázati, že, když správa skladiště přijímala a prováděla veškeré objednávky třaskavin od závodů celého revíru, že se skladiště za provozovnu ve smyslu citovaného zákonného ustanovení musí považovati. Naproti tomu stěžovatelka tvrdí, že veškerý obchodní styk dál se toliko v její kanceláři v Praze, že lidé ve skladišti zaměstnaní byli pověřeni jenom zásilky přijati a bez jich otevření v témž balení ku poukazu a příkazu centrály na jámy expedovati. I když důkazy v tom směru nabízené provedeny nebyly a když by se mělo skladiště žalované za provozovnu ve smyslu §u 87 j. n. považovati, nelze přece sdíleti názor prvního soudu, že dovolaný soud jest k projednání této sporné věci místně příslušným, poněvadž další náležitost § 87 j. n., totiž aby nárok žalobcův byl v přímém hospodářském vztahu ke skladišti, tu schází. Praví-li se v §u 87 j. n., že u soudu závodu mohou býti žalovány osoby ve sporech, které se vztahují na činnost s jejich obchodem nebo povoláním spojenou, jest tím řečeno, že nárok žalobní musí býti v nějakém příčinném hospodářském vztahu k provozovně. Tomu však v tomto případě tak není, poněvadž žalobce uplatňuje nárok na náhradu škody jednak z toho důvodu, že

zřízenci žalované, v provozovně působící, neměli potřebné spolehlivosti a zkušenosti a že žalovaná neprovedla tam nutných oprav a nutných zařízení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není odůvodněn. Dle §u 87 j. n. mohou osoby, tam uvedené, býti žalovány u soudu, v jehož obvodě jest jejich závod anebo provozovna. Z doslovu a ze smyslu tohoto předpisu jest zřejmo, že sudiště závodu předpokládá jeho existenci alespoň v době podání žaloby, byť i nebylo potřebí, aby bylo ještě v provozu. Rozšíření tohoto sudiště na případy, kde závod anebo provozovna existovala pouze v době, kdy vznikl zažalovaný nárok, bez ohledu na to, je-li zde také v rozhodné době podání žaloby, odporuje jasnému ustanovení §u 87 j. n., který, jak také zřejmo z jeho nadpisu, upravuje jen sudiště závodu, nikoli sudiště dřívějšího závodu. V případě, o nějž jde, z přednesu žalujícího těžařstva v první stolici nelze seznati, že skladiště, které považuje za provozovnu žalované společnosti ve smyslu §u 87 j. n., v době podání žaloby, t. j. 19. července 1924, ještě existovalo. Naopak žalující strana sama tvrdí, že toto skladiště 19. března 1924 bylo úplně zničeno. Že v VIII. odstavci žaloby uvádí, že žalovaná společnost v obvodu dovolaného soudu »má« skladiště, nevadí, jelikož zde patrně jde o nepřesnou stylisaci. Nehledíc k tomu skutkový podklad žaloby nemohl by se vztahovati na skladiště po případě nově zřízené po výbuchu a předpokladů §u 87 j. n. by již proto zde nebylo. Za tohoto stavu věci není potřebí, zabývati se otázkou, vztahuje-li se žalobní nárok na zničené skladiště a bylo-li toto závodem anebo provozovnou žalované společnosti ve smyslu uvedeného §u čili nic. Právem proto rekursní soud, ovšem z jiných důvodů, žalobu odmítl pro místní nepříslušnost dovolaného soudu.

Čís. 4620.

Za místo události ve smyslu §u 4 instrukce pro finanční prokuraturu nelze pokládati ani místo, kde smlouva byla nepořádně splněna, ani, kde škoda byla zjištěna, nýbrž jen místo, kde se stala škodlivá událost.

Při dopravě zboží na tratích státních drah, jež jsou podřízeny různým ředitelstvím, jsou všechna ředitelství, u nichž jsou splněny podmínky §u 100 žel. dopr. ř., oprávněna a povinna, aby rozhodovala o nárocích z nákladní smlouvy, čímž opodstatněna i místní příslušnost dotyčné finanční prokuratury.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, R II 23/25.)

Žalující firma poslala dne 11. července 1923 ze stanice Napajedel potravnému družstvu v Topolčankách na Slovensku jeden sud koňaku celkem 114 litrů ve váze 119 kg. Při zásilce jednak v Bratislavě, jednak ve stanici určení Topolčankách zjištěn byl úbytek na váze celkem 15 kg. Druhou zásilku poslala žalující firma rovněž ze stanice Napajedel témuž družstvu do Topolčánek dne 3. srpna 1923 a vážil sud této zásilky 70 kg a obsahoval 65 litrů destilátu. Při této zásilce zjištěn byl též úbytek, jednak v Bratislavě, jednak v Topolčankách, celkem 9½ kg. Všecky dráhy, po nichž zásilka byla dopravována, náležejí čsl. erár u. Strana žalující reklamovala náhradu škody úbytkem na váze při obou zásilkách ve výši 1118 Kč 50 h u ředitelství státních drah v Bratislavě, jež náhradu škody odmítlo, načež zažalovala náhradu škody u okresního soudu v Brně-město. Strana žalovaná namítla především, že dovolaný soud pro projednání sporu jest místně nepříslušným, poněvadž jednak úbytek na váze zjištěn byl na Slovensku, tam tedy nastala událost, předmět sporu tvořící, jednak že k vyřízení záležitosti té povoláno jest ředitelství státních drah v Bratislavě jako úřad ústřední, t. j. ministerstvu železnic přímo podřízený, takže dle §u 4 služ. instrukce pro finanční prokuratury není povolána mor. sl. prokuratura finanční v tomto případě k zastupování eráru, nýbrž příslušný úřad slovenský. Soud prvé stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Žalující strana k odůvodnění příslušnosti odvolává se na ustanovení §u 100 žel. dopr. ř., dle něhož přísluší jí právo volby podati žalobu buď na dráhu stanice odesílací, buď na dráhu, na níž škoda nastala, nebo na dráhu, na níž leží stanice určení. V tomto případě bylo odesláno zboží z Napajedel v obvodu ředitelství státních drah v Olomouci, k jehož zastupování povolána jest mor. sl. finanční prokuratura, a proto považuje strana žalující zdejší soud k projednání sporu za příslušný. Odvolání se strany žalující na ustanovení §u 100 žel. dopr. ř. v případě tomto nemá místa. Ustanovení toto vztahuje se toliko na případy, kde běží o dráhy různého druhu, pokud k dopravě určité zásilky jsou povolány. Ježto v případě tomto na dopravě súčastněny byly toliko státní dráhy čsl., jak mezi stranami nesporno, rozhodnou jest pro místní příslušnost dle §u 74 j. n. jen ta okolnost, která z finančních prokuratur (úřadů jí na roveň postavených) jest povolána k zastupování eráru. Že úřadem tím v tomto případě není mor. sl. finanční prokuratura v Brně, plyne jasně z ustanovení §u 4 služ. instr. pro finanční prokuratury, neboť, jak zjištění škody stalo se na Slovensku, tak i na Slovensku nachází se úřad povolaný k vyřizování této záležitosti, totiž ředitelství státních drah v Bratislavě. Rekursní soud zamítl námitku místní nepříslušnosti. Důvody: Jest sice správné, že §u 100 žel. dopr. ř. se žalující firma přímo dovolávati nemůže, poněvadž nejde tu o různé železnice. Avšak v tomto případě jest užiti ho obdobně. Neboť místo různých železnic přicházejí tu dva sobě na roveň postavené správní úřady téže dráhy, které jsou k sobě ve stejném poměru jako dvě rozdílné železnice. Může tedy žalující firma uplatňovati svůj nárok proti ředitelství jak v Olomouci, tak i v Bratislavě. Okolnost, že řídila reklamaci na ředitelství v Bratislavě, jest bez významu, poněvadž to nebylo ještě uplatňováním nároku, nýbrž pouze mimosoudním postupem, jehož účelem bylo dosíci náhrady cestou mimospornou. Ostatně takové reklamace není třeba k pozdějšímu soudnímu vymáhání nároku. Neboť dle §u 98 žel. dopr. ř. písemní ohlášení nároku staví pouze promlčení. Následkem toho byla též finanční prokuratura v Brně povolána k zastupování eráru v této věci, dle poslední věty §u 4 odst. 1. nařízení ze dne 9. března 1898 čís. 41 ř. zák. a proto byl dle §u 74 j. n.

příslušným okresní soud Brno-město. Žalovaný erár sice tvrdil, že se událost stala na Slovensku, avšak ani se nepokusil to dokázati. Poněvadž žalující strana okolnosti té nepřipustila, nemůže býti považována za zjištěnou. Že zjištění škody stalo se na Slovensku, jest bez významu, poněvadž § 4 cit. nař. mluví o události, ze které uplatňovaný nárok vznikl. Tím může býti toliko úbytek nebo ztráta dopravovaného předmětu, nikoliv zjištění jejich. Neboť toto není základem náhrady škody, nýbrž pouze průvodním předpokladem o takové události.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovateli se nepodařilo vyvrátiti správnost právního názoru rekursního soudu a jeho odůvodnění. Ani kdyby bylo možno, otázku místní příslušnosti posuzovati, jak míní dovolací rekurs, výhradně podle §u 4 odst. I. služební instrukce pro finanční prokuratury ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák., nebylo by lze uznati, že žaloba mohla býti podána pouze v Bratislavě, neboť za místo události ve smyslu onoho předpisu nelze při přirozeném výkladu slov v jejich souvislosti dle §u 6 obč. zák. pokládati ani místo, kde smlouva byla nepořádně splněna, ani kde škoda byla zjištěna, nýbrž jenom místo, kde se škodlivá událost stala, a v tomto případě mohla škoda, jež dala příčinu k žalobě, vzniknouti aspoň částečně i na Moravě. Nelze však přisvědčiti názoru žalované strany, že v tomto případě, poněvadž se doprava děla výhradně na tratích státních drah, nemůže ani obdobně býti použito předpisu §u 100 žel. dopr. ř., podle něhož nároky ze smlouvy nákladní mohou býti uplatněny buď proti dráze odesílací, neb proti dráze, která poslední převzala zboží s nákladním listem, nebo proti dráze, na jejíž trati se stala škoda. Stížnost odůvodňuje tento názor jednotností všech státních drah jako jediného podniku, přehlíží však, že tento podnik nemůže býti a není pro svou rozsáhlost spravován jediným ústředním úřadem, nýbrž řadou samostatných ředitelství, která podle §§ 12—17 organisačního statutu ze dne 19. ledna 1896, čís. 16 ř. zák. jsou sice povinna říditi se pokyny a směrnicemi ministerstva železnic, jinak však provozují ve svém úseku dopravu po stránce technické a obchodní samostatně a na sobě nezávisle. Vzájemný poměr těchto ředitelstev, jakož i jejich poměr ke smluvním stranám a jednotlivým nákladním smlouvám není jiným než jednotlivých samostatných drah, zmíněných v §u 100 žel. dopr. ř. Proto jsou při dopravě na státních tratích, jež jsou podřízeny různým ředitelstvím, všechna ředitelství, u nichž dopadají podmínky §u 100 žel. dopr. ř., oprávněna, ale i povinna, aby jednala a rozhodovala o nárocích z nákladní smlouvy, a musí býti straně přiznáno právo volby, od kterého z nich chce požadovati náhradu, ať mimosoudně nebo soudně. V tomto případě rozhodla se strana dle §u 100 žel. dopr. ř. učiniti soudně zodpovědným za zažalovaný nárok ředitelství státních drah v Olomouci, poněvadž v jeho obvodu leží odesílací stanice, záležitosti tohoto ředitelství zastupuje však u soudu mor. sl. finanční prokuratura v Brně, proto jest okresní soud v Brně pro podanou žalobu dle §u 74 j. n. a §u 100 žel. dopr. ř. místně příslušným.

Čís. 4621.

Zápůjčka za účelem provozování nevěstince s tím, že zapůjčiteli bude příslušeti podíl na výnosu nevěstince, jest jednáním nicotným a nelze se domáhati vrácení zápůjčky. Postupník nemůže se odvolávati na důvěru v pozemkovou knihu, nebyl-li bezelstným. Byla-li pohledávka z oné zápůjčky knihovně vtělena, lze se domáhati jejího výmazu.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, Rv II 746/24.)

Selma S-ová byla vlastnicí dvou domů v M., z nichž v jednom měla nevěstinec. Samuel B. — bratr nynějšího žalobce Zikmunda B-a — jednal na počátku roku 1918 s S-ovou o koupi onoho domu, v němž byl nevěstinec, a řekl, že nevěstinec bude provozován dále, a že by jej koupil pro jiného pána (totiž pro vzájemného žalobce Františka R-a). Selma S-ová byla však ochotna prodati jen oba domy současně a proto je František R. koupil v únoru 1918 oba, když mu byl Samuel B. ke koupi zapůjčil 70.000 K a když sám tento peníz jako splátku na trhovou cenu za oba domy přímo Selmě S-ové vyplatil. Samuel B. vymínil si nejen podle dlužního úpisu ze dne 18. února 1918 6% úroky a 6% úroky z prodlení, nýbrž i podle zvláštní smlouvy měsíčně 1.000 K podílu na zisku z podniku, který František R. bude provozovati. Tento podíl na zisku měl býti placen, pokud by zápůjčka nebyla zpět zaplacena, ale nejméně po 5 roků počínajíc od 1. července 1918, i kdyby zápůjčka byla dříve vrácena. Mimo to zavázal se R., že ve případě budoucího prodeje domů vyplatí Samuelu B-ovi jednu třetinu z přebytku, jehož by docílil nad 370.000 K. František R. platil pak úroky i zmíněný podíl na zisku měsíčně 1.000 K po delší čas na potvrzenky, z nichž mnohé kvitují výslovně »podíl na zisku«. Samuel B. postoupil pohledávku za Františkem R-em svému bratru Zikmundu B-ovi. Ježto František R. nezapravil splátky ku dni 1. ledna 1923, čímž dle ustanovení smlouvy se stala celá jistina splatnou, žaloval Zikmund B. Františka R-a o zaplacení 70.000 Kč. František R. domáhal se pak na Zikmundu B-ovi, by dal souhlas k výmazu zástavního práva pro pohledávku 70.000 Kč tvrdě, že šlo o vklad do podniku (nevěstince) a tudíž o smlouvu neplatnou (§ 879 obč. zák.). Žaloba Zikmunda B-a proti Františku R-ovi byla zamítnuta a žalobě Františka R-a proti Zikmundu B-ovi bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nižší soudy přijaly za pravdivé na základě obsahu listin i na základě výpovědi četných svědků, že Samuel B. zapůjčil Františku R-ovi 70.000 K za neobyčejně obtížných podmínek jen k tomu cíli, by mu umožnil další provozování nevěstince v jednom z koupených domů a by sám mimo úroky ze zapůjčeného kapitálu pobíral z provozování nevěstince větší zisk, než by byla činila pouhá provise za sprostředkování koupě domů dosažitelná. Toto zjištění obsahu vůle stran, které se stalo volným hodnocením průvodů, jest zjištěním skutkovým a marně

snaží se dovolatel proti tomuto zjištění pod rouškou dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci brojiti. Ze zjištěného skutkového děje správně vyvodily nižší soudy, že smlouva, podle níž si žalobce slíbiti dal zvláštní prospěch z provozování nevěstince, odporovala dobrým mravům a byla podle §u 879 obč. zák. nicotná. Všechny ostatní vývody dovolání jsou nerozhodné. Lhostejno jest, jak podle právní povahy onu smlouvu dlužno posuzovati, zda jako smlouvu společenskou k provozování nevěstince, či jako smlouvu zvláštního druhu; lhostejno je dále, že strany zahalily smlouvu v roucho zápůjčky, o níž sepsaly dlužní úpis ze dne 18. února 1918, do kterého však pochopitelně zvláštní své úmluvy nepojaly; lhostejno jest také, jak se ona měsíční úplata nazve, zda podílem na zisku, či provisí, nebo jinak; rovněž je lhostejno, zda František R. onu úplatu platil přímo z výtěžku nevěstince, či z nějakého jiného pramene příjmů, při čemž mu výtěžek z nevěstince zůstal celý; lhostejno jest konečně, zdali také závazek Františka R-a o dělení připadného přeplatku za domy ve případě, že by je dále prodal, byl v souvislosti s provozováním nevěstince, čili nic. Jedině p o d s t a t a s m l o u v y a to celé, jednotné a nerozkouskované smlouvy je rozhodna a ta byla nemravná. Neprávem chce dovolatel rozeznávati mezi zápůjčkou a jejími podmínkami a tvrdí, že zápůjčka jako taková je platna, třeba by její podmínky byly neplatny. Z obsahu smlouvy, písemně zjištěného v informaci ze dne 13. února 1918 jde totiž na jevo, že celá smlouva tvořila nedílný celek a že výhody, které si zápůjčitel vyhradil, byly právě podmínkou zápůjčky, že tedy — jak § 878 druhá věta obč. zák. praví, jeden bod od druhého nemůže býti odlučován. Vzhledem k tomu, co bylo řečeno, nebylo nutno zjišťovati, jaká provise za sprostředkování kupu domů byla by bývala přiměřena, ani zdali R. provozoval také obchod podle §u 38 živn. ř., a nezůstalo řízení kusým, když se tak nestalo. Nesporno je, že 70.000 K s přísl. jako zápůjčka bylo knihovně vtěleno na koupených domech pro Samuela B-a, že později bylo nynějšímu žalobci Zikmundu B-ovi jeho bratrem postoupeno, a že postup ten byl také do knih vložen. Nižší soudy zjistily, že také postupník dobře znal způsob vzniku pohledávky jemu postoupené, že sám někdy měsíční úplatu 1.000 K za svého bratra přijímal, že jednou sám potvrzenku na »podíl na zisku« psal, že jevil zájem na vedení nevěstince a ptal se R-a, jak jde obchod, a že byl přítomen, když R. s jeho bratrem vyjednával o snížení měsíční úplaty na 500 K, bude-li hned kapitál zpět zaplacen. I tyto okolnosti jsou zjištěním skutkovým a marně snaží se dovolatel ještě nyní je popírati. Postupem změnila se jen osoba věřitelova a nezměnilo se ničeho na pohledávce a jejím právním důvodu (§ 1394 obč. zák.), dlužník podržel všechny námitky, které měl již v době postupu, zejména také námitku nicotnosti smlouvy (§ 1396 obč. zák.). Na důvěru ve knihy veřejné, t. j. důvěru, že právní stav srovnává se s knihovním stavem a na ochranu z toho důvodu postupník odvolávati se nemůže, protože nebyl bezelstným (§ 1500 obč. zák. a § 63 odstavec druhý knih. zák.). Z nicotné smlouvy nevznikají pro smluvní strany ani práva ani závazky. Není tedy žalobce oprávněn žádati ze smlouvy o zápůjčce podle §u 983 obč. zák. zpětné zaplacení zápůjčky. Protože však právo zástavní jako právo akcessorní předpokládá platnou pohledávku (§ 449 obč. zák. a §§ 13 a 26 knih. zák.), správně nižší soudy nejen zamítly žalobu předního žalobce na zaplacení zápůjčky, ale vyhověly žalobě protižalobce, aby přední žalobce dal souhlas k výmazu práva zástavního. Přední žalobce opřel svou žalobu výhradně jen o zápůjčku, kterou jeho cedent žalovanému hotově poskytl, označil svou žalobu jako žalobu hypotekární a dal ji také knihovně poznamenati (§ 59 knih. zák.).

Čís. 4622.

Zabavena-li j e n peněžitá mzda, nelze při výpočtu existenčního minima přihlížeti k naturálním požitkům.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1925, Rv I 1918/24.)

Nemanželský otec žalobkyně byl zaměstnán u žalovaného jako čeledín za měsíční mzdu 120 Kč, za stravu a byt. Žalobkyni byla povolena proti nemanželskému otci ku vydobytí výživného exekuce zabavením dvou třetin peněžité mzdy, příslušející dlužníku proti žalovanému s tím, že se mu ponechává existenční minimum 3.000 Kč, a přikázáním zabavených důchodů k vybrání. Ježto žalovaný, jemuž bylo jako poddlužníku zapovězeno, by zabavené důchody dlužníku nevyplácel, žalobkyni ničeho nevyplatil, domáhala se na něm zaplacení toho, co součtem peněžité mzdy, hodnoty stravy a bytu vybývalo po odečtení ročních 3.000 Kč. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl, o d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvého soudu.

D ů v o d y:

Dovolatel právem vytýká odvolacímu rozsudku, že v něm sporná věc nebyla posouzena po právní stránce správně. Jak zjištěno, zabaveny byly na návrh žalující strany Františku S-ovi, čeledínu u žalované dvě třetiny mzdy 120 Kč, příslušející mu penízem 120 Kč měsíčně, tedy zabaven mu byl ročně peníz 960 Kč s ponecháním exekučního minima 3.000 Kč ročně. Takové exekuce mají býti podle §u 39 čís. 8 a předposledního jeho odstavce exekučního řádu i z úřední moci zrušeny po výslechu stran, což se však podle exekučních spisů nestalo. Dovolatel spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud míní, že při výpočtu dlužníkova existenčního minima 3.000 Kč nemůže býti vzata za základ jenom peněžitá mzda, nýbrž že musí býti vzaty v úvahu veškeré dlužníkovy požitky, t ř e b a s b y a n i n e b y l y z a b a v e n y, tudíž také jeho nárok na poskytování čeledínské stravy a bytu, a poněvadž zjistil, že s peněžitou mzdou činí veškeré tyto dlužníkovy požitky úhrnem 4.045 Kč, že po odečtení existenčního minima 3.000 Kč zbývá exekuci podrobeno ročně 1.045 Kč, a dále, že odvolací soud míní, že, když dvě třetiny mzdy činí 960 Kč ročně, čímž peníz 1.045 Kč nebyl vyčerpán, že bylo povinností dovolatelovou podle §u 308 ex. ř. tento peníz žalující straně odváděti. Tohoto právního názoru odvolacího soudu

nelze sdíleti. Podle §§ 54 čís. 3, 63 čís. 4, 294 ex. řádu nabyla žalující strana zástavního práva jenom na peněžité mzdě a v rozsahu exekuci povolujícího usnesení, nenabyla ho na dlužníkově nároku, na poskytování čeledínské stravy a bytu, proto tento nárok nemůže přicházeti v úvahu při posuzování nezabavitelné částky dlužníkovy mzdy. Pro posouzení toho, co bylo povoleno, je rozhodujícím pouze právní moci nabyvší usnesení exekuci povolující, a toto usnesení je tak jasné, že nedopouští jiného výkladu, než který vyplývá z něho samého zcela srozumitelně. Příkaz dovolateli jako poddlužníku nedotýkal se nikterak dlužníkova nároku na poskytování čeledínské stravy a bytu, proto dovolatel ani nebyl oprávněn, by hodnotu tohoto nároku včítal do zabavené peněžité, určitou částkou a to podle dovolatelova prohlášení jako poddlužníka správně udané mzdy. Jenom z této peněžité mzdy mělo zůstati 3.000 Kč dlužníku volných. Že takový návrh exekuční nevede k výsledku, to si měla žalující strana uvědomiti, když jej učinila.

Čís. 4623.

Bylo-li zařízení v podniku schváleno příslušným úřadem, neručí podnikatel třetím osobám za úraz, zakázal-li zřejmým způsobem přístup do podniku. Vina na tom, že do podniku vloudil se nedospělec, stihá ty, jimž přísluší nad ním dle zákona dozor.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1925, Rv I 1946/24.)

Nezletilý žalobce (v době úrazu devítiletý) byl zachycen v žalobcově pile hřídelovým výčnělkem stroje a těžce poraněn. Žalobní nárok na náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice z polovice důvodem po právu, shledav rovnoměrné zavinění obou stran. Odvolací soud k odvolání obou stran napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Odvolací soud spatřuje spoluzavinění žalovaného na žalobcově úrazu, srovnávaje se v této příčině s právním názorem soudu prvé stolice, jednak v opomenutém zahražení hřídelového výčnělku, jednak v opomenutém dozoru nad přístupem do pily a do podpily. V onom směru míní odvolací soud, maje zjištěno, že část hřídele v délce 27½ cm vyčnívala do prostoru, od strojovny dřevěnou stěnou odděleného a sběračům pilin přístupného, že výčnělek tento vyžadoval nějakého opatření bezpečnostního, nedbá, že podle posudku znalců výčnělek tento nikoho neohrožuje, protože to má za vyvráceno skutečností, že žalobce přece jenom byl tímto výčnělkem zasažen, a protože tento případ není ojedinělým, poněvadž jest zjištěno, že matka žalobcova zachycena byla stejným způsobem za zástěru a ušla tělesnému úrazu jenom tím, že se zástěra utrhla, a poněvadž dále jest zjištěno, že Jan J. byl zachycen hřídelem za kabát, i musil škubnutím kus kabátu utrhnouti. Tento právní názor odvolacího soudu nelze sdíleti. Pro posouzení, jakých ochranných opatření musí podnikatel použíti v živnostenských podnicích, rozhodujícími jsou předpisy ministerského nařízení ze dne 23. listopadu 1905, čís. 176 ř. zák., najmě v příčině hřídele předpis §u 57 tohoto nařízení. Dozorčími orgány nad řádným prováděním těchto předpisů jsou podle §u 5 čís. 1 zákona ze dne 17. června 1883, čís. 117 ř. zák., živnostenští inspektoři, proto prohlášení jimi v mezích těchto jejich úředních oprávnění jako veřejným úřadem učiněná podávají podle §u 292 odstavec prvý c. ř. s. úplný důkaz toho, co v nich jest úřadem úředně prohlášeno. Mínění odvolacího soudu, že přípisy živnostenského inspektorátu dovolateli vůbec nemohou svědčiti, poněvadž se týkají vesměs ochranných opatření dělnictva zaměstnaného ve strojovně oddělené dřevěnou stěnou od podpily, nelze sdíleti, poněvadž úřední tato sdělení týdají se právě opatření, kterými byl dovolatel jako podnikatel vůbec povinen, byť i citované předpisy dány byly na ochranu dělnictva, neboť jiných předpisů, kromě shora uvedených, ve příčině opatření hřídele není. Jest tedy závažno, že s hlediska platných předpisů ohražení hladkého konce hřídele, kde se stal úraz, ani výslovně ani zvlášť nebylo žádáno při úředních inspekcích, a že podle citovaných úředních prohlášení konec hřídele, tak, jak vyčnívá, sám o sobě není nebezpečným, tak že úraz vzhledem k posudku znalců mohl býti přivoděn jenom zvláštní manipulací zraněného. Z toho dovolací soud dospěl k úsudku, že dovolateli nemůže býti s hlediska platných předpisů kladeno na vrub žádné opomenutí, neboť povolaným místem úředním bylo autoritativně prohlášeno, že dovolatel vyhověl ve příčině opatření hřídele, u něhož se přihodil úraz, zákonitým předpisům. Ale ani jinak nespatřuje dovolací soud na dovolatelově straně nějakého zavinění, které by bylo se žalobcovým úrazem ve příčinné souvislosti. Splniv předpisy na ochranu dělníků, nemohl za zjištěného stavu učiniti více, než že nezaměstnaným a cizím osobám zakázal čitelnou tabulkou vstup do nebezpečné místnosti, a nemůže býti na něm požadováno, by ku dveřím do strojovny postavil ještě zvláštního hlídače, neboť jest oprávněn, o lidech do jeho závodu vstupujících a v něm nezaměstnaných předpokládati v §u 1297 obč. zák. uvedený obyčejný stupeň lidského rozumu. Kdo do zakázané místnosti přes vyhlášený zákaz vkročil, činil tak na vlastní nebezpečenství. To ovšem nelze vztahovati na žalobce, jenž jako dítě potřeboval zvláštního dozoru a zvláštní zvýšené ochrany. Pokud jde o druhý bod, totiž pokud jest spoluzavinění žalovaného na žalobcově úrazu spatřováno v opomenutém dozoru nad přístupem do pily a do podpily, ani tu nelze, jak právě již uvedeno, dáti odvolacímu soudu za pravdu a sluší dále ještě uvésti, že zákon každému ukládá jistý stupeň pozornosti a píle (§ 1297 obč. zák.) a osobám, u kterých zákon těchto vlastností nepředpokládá, přiznává v §u 21 obč. zák. zvláštní ochranu. Proto za to, co jest jinak pouhou náhodou s hlediska §u 1311 obč. zák., zodpovídá třetí jenom potud, pokud náhodu způsobil zaviněním nebo přestoupením ochranného předpisu, jímž má býti zabráněno náhodným poškozením, anebo pokud se bez naléhavosti vmísil do cizích záležitostí. To všecko ovšem proti dovolateli ani v nejmenším nesvědčí. Neměl zákonného dozoru nad žalobcem, tehda devítiletým chlapcem, s nímž

na pilu přijela jeho matka, o níž je zjištěno, že sama již byla zachycena hřídelem, tedy znala tvrzenou nebezpečnost místa. O žalobci bylo zjištěno, že sám vnikl do místnosti ku strojům, že ho čeledín V. vzal, odnesl nahoru, přísně pokáral, aby tam již nešel, že však hoch za malou chvíli přiběhl zase, nechtěl se vzdáliti a když ho V. chtěl po druhé vynésti, počal běhati mezi stroji, tu V. šel ku žalobcově matce, aby ho zavolala, že nechce poslechnouti, ale že také služebná Růžena S-ová vykazovala žalobce z místností, on však na ni vyplázl jazyk a smál se jí, což se opakovalo při druhém vyzvání, aby šel pryč, a po tom i při třetím vyzvání. Bylo také zjištěno, že žalobce byl znám jako neposlušné dítě. Podle §u 139 obč. zák. náleží péče o život a zdraví dětí rodičům. Majitelům pily taková péče zákonem není ukládána a dovolacímu soudu je zřejmo, že, když nedovedli žalobce zvládnouti lidé z jeho nejbližšího okolí, by ani napomínání a zakazování žalovaného, kdyby něčím takovým byl podle zákona vůči žalovanému povinen, ničeho nepomohlo, zvláště když by chlapce tělesně ani nesměl potrestati. Něčím takovým byla povinna žalobcova matka, a to nejen podle §u 139 obč. zák., nýbrž i podle předpisů trestního zákona. Je lhostejno, že proti ní ani nebylo zahájeno trestní řízení, nýbrž že bylo, arci bezvýsledně, zahájeno proti žalovanému, neboť ve sporu tomto přicházejí v úvahu jen předpisy občanského zákona o náhradě škody. Odvolací soud míní, že povinnosti žalovaného bylo, by se při odebírání pilin postaral o dozor vůbec, ať již vcházejí do podpily dospělé osoby, nebo se tam vloudí děti, a že k tomu účelu při vchodu do pily umístěná výstražná tabulka, nezaměstnaným přístup přísně zakazující, třebas čitelná, nepostačovala. Leč tu je závažno, že se dospělým osobám, jimž bylo dovoleno přijíti pro piliny do podpily, nic nestalo, takže dozor nad nimi v této rozepři nemůže přicházeti v úvahu, při čemž ovšem dovolací soud žalovaným učiněná opatření, která byla i úředně schválena, považuje za zcela postačitelná, a dále je závažno, že dozor nad žalobcem nepříslušel po zákonu žalovanému, jenž nebyl povinen v té neb oné formě jej nad žalobcem vykonávati. Proto dovolací soud uznal, že žalobní nárok není vůči žalovanému ani jednou polovicí důvodem po právu.

Čís. 4624.

Přípustnost dovolacího rekursu dle třetího odstavce §u 239 ex. ř. netýká se rozhodnutí, jímž nevyhověno prozatím návrhu, by bylo zavedeno dodatečné rozvrhové řízení o výtěžku dražby nemovitosti.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1925, R II 402/24.)

Soud prvé stolice nevyhověl prozatím návrhu, by bylo zavedeno dodatečné rozvrhové řízení o výtěžku dražby nemovitosti. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Usnesení prvého soudce, o něž jde, není dodatečným rozvrhovým usnesením, nýbrž pouhým usnesením, jímž se prozatím nevyhovuje návrhu, by zavedeno bylo dodatečné rozvrhové řízení. O takovémto usnesení však platí předpis §u 528 c. ř. s. a 78 ex. ř.

Čís. 4625.

Nároky svéprávného nemanželského dítěte proti otci na výživné (zaopatření) lze uplatňovati toliko pořadem práva.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1925, R II 440/24.)

Návrh zletilého nemanželského dítěte, by uloženo bylo jeho otci, platiti zvýšené odbytné, byl odkázán na pořad práva soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Zletilý stěžovatel domáhá se na svém nemanželském otci v nesporném řízení zvýšení odbytného jako příspěvku na zaopatření ve smyslu §u 166 obč. zák. Přípustnost nesporného řízení odůvodňuje předpisem §u 16 první dílčí novely k občanského zákoníku. Tento předpis (odstavec prvý) však předpokládá, že jest nutno zakročiti soudu k hájení práv dítěte. Tomu jest tak tehdy, když nemanželské dítě je pod zvláštní ochranou zákona ve smyslu §u 21 obč. zák. Nasvědčuje tomu znění zákona (odstavec druhý), jenž ustanovuje, kdy je nutno poručníka odkázati na pořad práva, a důvodová zpráva, jež odůvodňuje toto ustanovení tím, že cesta rozepře je spojena s nebezpečenstvím pro nezletilce, a že výživa dítěte nemá býti ohrožena možným obmeškáním poručníka. Nejvyšší soudní dvůr ve Vídni vyslovil v plenárním rozhodnutí ze dne 19. října 1915, pres. 365/15 (judikát čís. 237 úř. sb. 1664) zásadu, že o nárocích na výživu svéprávných manželských dětí jest jednati v řízení sporném, protože tyto děti nejsou pod zvláštní ochranou zákona, že u nich není podmínek, za nichž zákon považuje vyživovací povinnost rodičů za pravidlo, a že není zákonného předpisu, podle něhož by se měly vymáhati jejich nároky v řízení mimosporném. Tyto úvahy, s nimiž plně souhlasí i čsl. nejvyšší soud, platí i pro nároky svéprávných nemanželských dětí. Ježto není zákonného předpisu, podle něhož by nároky svéprávného nemanželského dítěte proti nemanželskému otci na zaopatření (§ 166 obč. zák.) mohly býti uplatňovány v řízení nesporném (§ 1 nesp. říz.), byl žadatel právem odkázán na pořad práva.

Čís. 4626.

Do usnesení, schvalujícího osvojení si, nemá právo zasahovati rozloučená manželka osvojitele, třebas podala žalobu o obnovu rozlukového sporu.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, R I 85/25.)

Krajský soud schválil osvojení nezletilé Anny Sch-ové Eduardem E-em. Do schvalovacího usnesení stěžovala si prvá manželka Eduarda E-a, Mathilda E-ová. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc prvému soudu, by ji doplnil a znovu rozhodl. Důvody: Soud rekursní pokládá šetření o návrhu Eduarda E-a na schválení adopce nezletilé Anny Sch-ové za kusé a nedostatečné. Dle §u 180 obč. zák. může osoba vdaná nebo ženatá přijmouti dítě za své pouze s přivolením druhého manžela, kteréhož přivolení není potřebí, bylo-li manželství rozvedeno. (§ 18 dílčí novely k obč. zák. ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. zák.). Ustanovení toto dlužno sice uznati za platné také pro manželství rozloučená. Tu však má se věc tak, že jest naprosto nejisto, která z obou manželek žadatelových, zda Berta E-ová či rozloučená první jeho manželka Mathilda E-ová vzhledem k zahájenému již sporu o obnovu rozepře o rozluku manželství této poslednější bude uznána za skutečnou zákonnou manželku Eduarda E-a. To jest však nutným pro usnesení prvého soudu a posouzení, jsou-li tu veškeré zásadní podmínky pro schválení adopce. Zejména jest i schválení adopční žádosti manželkou velmi důležité, jelikož schválení adopce v případě, že by spor o obnovu rozepře o rozluku manželství Mathildy E-ové s Eduardem E-em pro ni příznivě dopadl, rozsudek vyslovující rozluku manželství jejich byl zrušen a žaloba jeho zamítnuta, od jejího souhlasu bylo by závislým, kdežto v případě tom, kdyby manželství Edurda E-a s Bertou E-ovou uznáno bylo následkem toho za neplatné, svolení této k adopci pozbylo by vůbec veškerého významu. Že však takový výsledek zahájeného sporu není nijak vyloučen, tomu svědčí, že v době rozhodování krajského soudu podána byla na Bertu Sch-ovu již obžaloba pro zločin podvodu, spáchaný křivým svědectvím pod přísahou ve sporu o rozluku manželství Eduarda E-a s Mathildou E-ovou a, došlo-li nyní, jak stěžovatelka dodatečně uvedla, v oné trestní věci dle rozsudku krajského soudu ze dne 29. listopadu 1924 dokonce již k odsouzení Berty E-ové pro zločin křivého svědectví, jest i onen výsledek sporu o obnovu velmi pravděpodobným. K těmto okolnostem nebylo však ani při usnášení se krajského soudu přihlíženo, a nedbáno předpisu §u 2 čís. 4, 5 a 6 patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák., tak že řízení jest kusé.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu Berty E-ové a vykonavatele poslední vůle zemřelého Eduarda E-a obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nelze o tom pochybovati, že rozloučená první manželka zemřelého Eduarda E-a má zájem na tom, zda adopce nezletilé Anny Sch-ové Eduardem E-em bude schválena, čili nic, když je v běhu spor o obnovu rozepře o rozluku jejího manželství s Eduardem E-em, který vedl k rozluce tohoto manželství z její viny. Jdeť hlavně o to, zda bude dědičkou zemřelého a v jakém rozsahu. Přes to však nelze jejímu odporu proti schválení adopční smlouvy přiznati zákonné oprávněnosti. Adoptující a adoptovaný jsou smluvními stranami, jež mají právo na to, by jich adopční smlouva byla schválena, vyhovuje-li zákonným podmínkám.

Těmto podmínkám bylo v tomto případě plně vyhověno. Je-li adoptovaná nezletilá Anna Sch-ová nemanželskou dcerou Eduarda E-a, jak tu a tam ve spisech se na to naráží, je tím jen vyhověno tendenci první novely obč. zák., která odstranila zákaz adopce nemanželských dětí jich rodiči zrušením dvorního dekretu ze dne 28. ledna 1816 sb. zák. s. čís. 1206 (§ 20 první novely). Pro posouzení podmínek adopce je rozhodnou doba adopční smlouvy, po případě jejího schválení. V této době bylo prvé manželství Eduarda E-a s Mathildou E-ovou právoplatně soudně rozloučeno, Mathilda E-ová nebyla proto již manželkou Eduarda E-a a nebylo proto třeba jejího souhlasu k adopční smlouvě ve smyslu §u 180 obč. zák. Schválením adopční smlouvy příslušným sborovým soudem ze dne 30. října 1924, které má ráz konstitutivní a účinkuje od té doby, kdy bylo schvalovací usnesení odevzdáno kanceláři k vyhotovení (§ 416, 426, 427 c. ř. s.), nabyly smluvní strany rodinných práv z adopční smlouvy, o které je nemohl připraviti odpor a návrh Mathildy E-ové, by bylo sečkáno se schválením až do rozhodnutí rozepře o obnovu sporu o rozluku a bude jisto, že jest ona zákonnou manželkou adoptantovou čili nic, a zda je proto oprávněna k odporu dle §u 180 obč. zák. Dle nyní platného rodinného stavu oprávnění toho nemá, a nemá proto práva do rodinného stavu smluvních stran zasahovati. To je tím závažnější, že adoptant Eduard E. dle spisového záznamu dne 5. listopadu 1924 zemřel, a, kdyby zůstalo při zrušení schvalovacího usnesení sborového soudu, stala by se adopční smlouva neplatnou ve smyslu dvorního dekretu ze dne 28. června 1837, čís. 209 sb. z. s. (srv. Ehrenzweig, System des allg. Privatrechtes 1924 II. svazek, str. 203, Krasnopolski, Familienrecht 1911 str. 289, Ott, Rechtsfürsorgeverfahren str. 166, Ger. Z. 1901 str. 82, 83, Mayr, Familienrecht str. 103). Napadené usnesení odporuje proto zákonu i skutečnosti a bylo je k odůvodněnému dovolacímu rekursu změniti a obnoviti schvalovací usnesení sborového soudu.

Čís. 4627.

Úrazové pojištění dělnické (zákon ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 na rok 1888).

Výrokem rozhodčího soudu úrazové pojišťovny v otázce, zda jde o úraz podnikový, jest soud vázán.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 1658/24.)

Žalobci byly v podniku žalovaného uříznuty pilou dva prsty. Žalobě o náhradu škody bylo vyhověno soudy všech tří stolic.

Nejvyšší soud uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Žalovaný vytýká nesprávné posouzení právní proto, že odvolací soud neprávem se cítil vázaným nálezem rozhodčího soudu úrazové pojišťovny dělnické, který odmítl žalobcův nárok na odškodné proti úra-

zové pojišťovně proto, že nejde o úraz podnikový. Dovolatel soudí, že odvolací soud, nejsa vázán úsudkem rozhodčího soudu, měl vysloviti, že o úraz podnikový jde proto, že pila sloužila i živnosti mlynářské a hospodářské, a že v tom případě žalovaný jako podnikatel dle §u 46 úrazového zákona neručí za úraz, kterého úmyslně nepřivodil. Ale třeba že žalovaný nebyl stranou v řízení před rozhodčím soudem a nebylo mu rozhodnutí ani doručeno a třebaže rozhodčí soud rozhodoval jen o žalobcově nároku na odškodné proti úrazové pojišťovně a nikoliv o žalobcově nároku proti žalovanému, jsou soudy nálezem rozhodčího soudu vázány jak v otázce, že žalobci nepřísluší odškodné od úrazové pojišťovny, tak i v otázce, zda jde o úraz podnikový, o níž rozhodčí soud spolurozhoduje. Vychází to z toho, že proti výroku rozhodčího soudu není opravného prostředku. Soudům nepřísluší proto přezkoumání rozhodčího nálezu. Kdyby soudy mohly samostatně rozhodovati otázku, zda jde o úraz podnikový, nutně by k takovému přezkoumání nálezu rozhodčího muselo dojíti. (§ 28 min. nař. ze dne 10. dubna 1889, čís. 47 ř. zák. a § 38 až 40 úrazového zákona.). Takovým způsobem mohlo by v otázce, zda jde o úraz podnikový, dojíti k rozhodnutím si odporujícím a tomu právě právomoc rozhodčího nálezu má čeliti a vylučuje to tedy, aby řádné soudy rozhodnutí rozhodčího soudu v tom směru přezkoumávaly. Právem proto nižší soudy uznaly pro sebe závaznost rozhodčího nálezu v otázce, zdali jde o úraz podnikový.

Čís. 4628.

Nárok zemského fondu na ošetřovné v ústavu pro choromyslné lze uplatňovati proti osobě, dle zákona k výživě povinné, pořadem práva.

Sníženo-li zemským fondem v určitém případě ošetřovné »s výhradou postižních práv«, nejde o smlouvu soukromoprávní a soudu nelze rozhodovati o tom, zda zemský fond byl napotom oprávněn, ošetřovné opět zvýšiti, nýbrž soudu jest se zabývati jedině tím, jaký účinek mělo snížení (zvýšení) ošetřovného na poměr mezi zemským fondem a osobou k placení povinnou.

Dosah »výhrady postižních práv«.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 1813/24.)

Syn žalovaného byl léčen v zemském ústavu pro choromyslné. Původně činil poplatek denně 2 K, k žádosti žalovaného byl výnosem zemské správní komise od 1. dubna 1914 snížen na 40 K měsíčně s výslovným zachováním postižních práv. Dne 1. ledna 1921 vyzval zemský fond žalovaného, by platil nadále 10 Kč denně. Žalobě, jíž domáhal se zemský fond na žalovaném 17.673 Kč 17 h, jakožto nedoplatku ošetřovného, jež vypočetl dle sazeb, stanovených pro ústav pro choromyslné bez ohledu na slevu, poskytnutou žalovanému výnosem zemské správní komise z roku 1914, vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobci nedoplatek převyšující placených měsíčně 40 Kč, jen za dobu od 1. ledna 1921 do 31. května 1922 ve výši denních 10 Kč. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany. Důvody: Žalující fond napadá rozsudek toliko pro nesprávné posouzení právní, jež spatřuje v tom, že procesní soud mylně vykládá výhradu o postižních právech ve výnosu zemské správní komise království českého ze dne 20. října 1914, kterým snížen žalovanému poplatek za ošetřování jeho choromyslného syna z původních 2 K denně na 40 K měsíčně. Než výtka, že soud procesní dal této výhradě nesprávný výklad, je planá a nemůže obstáti. Žalující strana jako fond, jenž hradí náklady na ošetřování osob duševně chorých v ústavech choromyslných, má ovšem dle §u 1042 obč. zák. právo, hojiti se pro náklady ty na osobách, jež jsou po zákonu povinny, choromyslného živiti, a mohla proto právem požadovati náhradu nákladů na ošetřování choromyslného na žalovaném, jenž dle §u 141 obč. zák. byl povinen, o jeho výživu se starati, když jeho syn pro duševní chorobu sám se živiti nemůže. Než v tomto případě nesmí se pustiti se zřetele, že žalující fond žalovanému na jeho žádost poplatek za ošetřování jeho syna v zemském ústavu choromyslných snížil z původních 2 K denně na 40 K měsíčně a že snížení toto zůstalo dle sdělení ústavu pro choromyslné v platnosti i po 1. dubnu 1919. Z veřejnoprávní povahy ošetřovacího poplatku plyne, že snížení jeho v jednotlivém případě nemá ráz trvalosti a nebránilo proto žalujícímu fondu, by nepožadoval na žalovaném plný poplatek ošetřovací, jak byl dle platných předpisů stanoven, než toto právo na plný poplatek lze žalujícímu fondu přiznati teprve od doby, kdy straně placením povinné rozhodnutí své o tom oznámil. Názor opačný vedl by k tomu, že by strana, jíž byl poplatek za ošetřování snížen a jež se právě s ohledem na toto snížení odhodlala ponechati osobu chorou, k jejíž výživě je po zákonu povinna, v ústavu choromyslných, nebyla nikdy jista, že na ni nebude požadován jednou rozdíl mezi placeným sníženým poplatkem a poplatkem plným. V takovém případě nemělo by však snížení poplatku pro osobu placením povinnou pražádného významu a naopak byla by osoba taková na tom hůře se snížením, než bez snížení, poněvadž by musila poplatek, který mohla spláceti v měsíčních splátkách, zapraviti potom rázem. Postup takovýto příčil by se zásadě poctivého obchodování, jež jest vyjádřena v §u 863 obč. zák., jmenovitě tehdy, nenastala-li v poměrech osoby placením povinné podstatná změna, jako tomu jest i v tomto případě. Na věci nemění ničeho skutečnost, že si žalující fond při snížení ošetřovacího poplatku vyhradil zaručená práva postižní, neboť výhrada ta ve své všeobecnosti, která jde na vrub žalujícího fondu (§ 915 obč. zák.), znamená právě tak výhradu práva, hojiti se pro náklady ošetřovací na osobách, které k placení výloh těch jsou povinny — v prvé řadě je to sám ošetřovanec, který může nabýti časem jmění, nebo jeho pozůstalost, — jako výhradu, sáhnouti zase k plné sazbě ošetřovací, když by se poměry změnily, takže výhrada ta, i když se nevykládá tak, jak to činí žalující fond, významu nepozbývá. Soud procesní zjistil bezvadně a v souhlase se spisy, že žalující fond žádal na žalovaném za ošetřování jeho choromyslného syna od 1. ledna 1921 místo dosavadních 40 Kč měsíčně 10 Kč denně a od 1. června 1922 poplatek 15 Kč denně, a došel-li na základě tohoto zjištění, jemuž ani žalující strana sama neodporuje, k tomu, že žalujícímu fondu náleží právo na náhradu ošetřovacích výloh za syna žalovaného

do 31. prosince 1920 v částce jen 40 Kč měsíčně a od této doby do 31. května 1922 v částce 10 Kč denně, posoudil a rozsoudil věc správně a v souhlase se zákonem a nedá se mu proto vytýkati, že věc s hlediska práva posoudil mylně.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

Důvody:

Dovolání žalující strany. V první řadě jest souhlasiti s nižšími soudy v právním názoru, že poměr mezi stranami, spočívající na §§ 141 a 1042 obč. zák., jest povahy soukromoprávní, byť i šlo o poplatek původně rázu veřejnoprávního (rozhodnutí sb. n. s. čís. 110 a 431). Přes to nebyla sjednána výnosem zemské správní komise ze dne 20. října 1914 soukromoprávní úmluva mezi stranami, jež by mohla býti změněna jen srovnalou vůlí stran, nýbrž šlo o opatření úřadu, tudíž akt veřejnoprávní, jenž spojen byl s právními účinky jen co do výše požadovaného ošetřovného pro uvedený soukromoprávní poměr stran, nestal se však proto aktem soukromoprávním. Nelze proto soudu rozhodovati o tom, zda žalující strana byla oprávněna onen svůj výnos později pozměniti tím, že požadovala od žalovaného vyšší poplatek, nýbrž soud přihlíží ke skutečnosti, že se tak stalo, a uvažuje jedině o tom, jaký účinek mělo co do výše požadovaného ošetřovného další usnesení na poměr stran, posuzovaný podle předpisů práva soukromého. I v tomto směru posoudily nižší soudy věc správně, přihlížejíce i k dalšímu usnesení, jímž bylo původní ošetřovné zase zvýšeno, jako skutečnosti rozhodné i pro sporný nárok. Ježto nejde mezi stranami o smlouvu soukromoprávního rázu, není třeba přihlížeti k předpisům §§ 915 a 863 obč. zák. Přes to však nebude možno podle obdoby §u 5 obč. zák. neuvažovati aspoň v určitém směru o tom, jakých práv nabyl žalovaný uvedeným usnesením, po případě i pozdějším usnesením, a zda mohl býti těchto práv zbaven dalším usnesením s právním účinkem i pro soudy, zejména se závazkem k dodatné náhradě ošetřovného, jehož plnění byl pro svou osobu před tím platně sproštěn. Povšechné znění doložky o zachování postižních práv zaručených zemskému fondu připouští ovšem výklad co nejširší, tudíž i výklad, že právo to jako náhradní zachováno bylo i vůči žalovanému. Přes to nelze výhradu tu vykládati tak dalece, by ponecháno bylo úplně na vůli žalující strany, vymáhati kdykoli později na žalovaném jako otci ošetřovancově doplatek ošetřovného bez udání jakéhokoli důvodu. Tomu nasvědčuje i dovolání samo, jež, ovšem teprve dodatně, důvody takové uvádí. V tomto sporu třeba již nyní uvažovati o nedobytnosti ošetřovného za minulou dobu, tudíž o tom, zda ošetřovné to má převzíti žalující fond. Jde jen o otázku, zda nedoplatek má zaplatiti žalovaný, aniž by se rozhodnutí týkalo povinnosti jiných osob k náhradě ošetřovného. Nižší soudy právem poukázaly na možnost, že snad jednou i ošetřovanec sám bude za změněných poměrů majetkových s to nahraditi zažalovaný nedoplatek, takže nelze prozatím uvažovati o jeho naprosté nedobytnosti. O nedobytnosti jeho ze jmění žalovaného bylo by uvažovati teprve, kdyby uznána byla zásadně jeho povinnost k náhradě jeho. Žalující strana dovozuje dále v dovolání, že snížení bylo žalovanému povoleno jen prozatím pro případ, že dokáže svou nemajetnost ve smyslu §u 143 obč. zák., anebo primérní platební povinnost jiné osoby, a že požadování nedoplatku záviselo od výsledku řízení konaného za účelem zjištění majetkových a výdělkových poměrů ošetřovancových a osob výživou povinných. Tyto skutečnosti nebyly však předneseny v řízení před soudem první stolice, kde žalující strana spokojila se s poukazem na nynější majetkové poměry žalovaného, a nevyplývají ani z přiložených spisů úředních, jež je možno pokládati za část skutkového přednesu stran. Podle těchto spisů zažádal žalovaný o slevu ošetřovného, a vyžádala si správa ústavu pro choromyslné dopisem ze dne 2. dubna 1914 vysvědčení o jeho majetkových poměrech, jež došlo s datem 21. dubna 1914, načež vyšlo ono usnesení zemské správní komise ze dne 2. října 1914, jímž byl žalovanému snížen poplatek na 4 K měsíčně. Stav tento zůstal nezměněn až do konce r. 1920, kdy ústav vyzval žalovaného, by platil od 1. ledna 1921 denně 10 Kč. Podle nástinu úředního dopisu ze dne 26. května, po případě 8. června 1922 uplatněno bylo tímto způsobem zachované postižní právo, ježto změnily se majetkové poměry žalovaného zmenšením počtu nezaopatřených dítek a změnou příjmů žalovaného. Přes to byl na žalovaném požadován na dále jen poloviční poplatek 10 Kč, později 15 Kč denně. Teprve opětovné žádosti žalovaného o další slevu poplatků zavdaly podnět k soudnímu vymáhání zažalované částky jako celého ošetřovného za dobu, po kterou platil snížený poplatek. Z uvedeného je patrno, že vývody žalující strany jako dovolatelky nekryjí se ani s úředními spisy o této sporné věci. Usnesením ze dne 20. října 1914, jakož i pozdějším zvýšením ošetřovného jen na polovinu částkou 10 Kč nabyl žalovaný práva platiti jako otec ošetřovanců ošetřovné jen v těchto částkách, a to po dobu, pokud usnesení ta nebyla odvolána, po případě nahrazena jinými. Žalující strana vyhradila si sice náhradní nároky doložkou o zachování postižních práv, ale pokud chce práva ta uplatniti proti žalovanému, mohlo by se tak státi jedině z prokázaného důvodu, jímž by nárok ten byl založen po stránce soukromoprávní, t. j. z důvodu zakládajícího právo postihu proti žalovanému. Důvodem takovým byla by na př. okolnost, že žalovaný uvedl žalující stranu před povolením slevy v omyl údaji o svých majetkových poměrech, anebo že poměry ty se po povolení slevy podstatně změnily, nebo že sleva byla žalovanému povolena s výslovnou výhradou, že prokáže dodatně svou nemajetnost, anebo že tato bude dodatně zjištěna úředně, a pod., vůbec bylo by prokázati, že snížení ošetřovného bylo povoleno za předpokladů, jež nesrovnávaly se se skutečností, a že tato okolnost byla později zjištěna. Žádný z těchto důvodů nebyl ani tvrzen, tím méně dokázán, naopak převzal odvolací soud skutkové zjištění, že v majetkových poměrech žalovaného nenastala v uvedené době podstatná změna. Dovolání žalovaného poukazuje se na předchozí vývody vycházející z právního názoru, že mezi stranami nebylo smluvního poměru, jenž by mohl býti změněn jedině srovnalou vůlí stran.

Čís. 4629.

Umluveno-li, že přenechané zboží (cukr) jest vrátiti nebo zaplatiti rozdíl v ceně, pak-li zboží v ceně stoupne, jest úmluvu vztahovati i na

případ, že cena zboží sice v tuzemsku nestoupla, ježto zdražení bylo zapovězeno, ale vzhledem k vyšším cenám v cizině nebylo lze je dostati.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 1822/24.)

Žalobce přenechal žalovanému cukr s tím, že mu žalovaný cukr vrátí nebo zaplatí rozdíl v ceně, pak-li cena cukru stoupne. Ježto žalovaný cukru nevrátil, kryl se žalobce za vyšší cenu, než za kterou byl cukr žalovanému přenechal a domáhal se na žalovaném zaplacení rozdílu. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl, zjistiv, že cena cukru v tuzemsku nestoupla.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dlužno přisvědčiti dovolatelce, že odvolací soud věc po stránce právní neposoudil správně. Podle ustanovení §u 914 obč. zák. a čl. 278 obch. zák. nelze ulpěti při výkladu úmluvy, že cukr má býti vrácen nebo rozdíl nahrazen, na doslovu, že státi se tak má jen při stoupnutí ceny v tuzemsku, nýbrž dlužno vypátrati pravý úmysl stran a vyložiti úmluvu dle pravidel poctivého styku právního. A tu zjišťuje sám odvolací soud, že žalující firma vycházela při očekávaném stoupání cen z toho, by neutrpěla odprodejem cukru škodu. Tu by však utrpěla. kdyby se smělo setrvati při výkladu odvolacího soudu. Vždyť, odprodavši cukr, musila se krýti dražším nákupem. Předpoklad odvolacího soudu, že škody neutrpěla, odporuje spisům, když dle nenapadeného zjištění prvého soudu se dráže skutečně kryla. Neodpovídalo by to tedy vůli stran, a bylo by doslovným ulpěním na liteře (slově), kdyby se vykládala úmluva tak, že zahrnuje jen formální stoupnutí cen cukru v tuzemsku, a nikoliv případ, když sice následkem stoupnutí cen na trhu světovém domácí držitelé zásob lacinějšího krystalového cukru tyto zadržují, ač ceny zvýšiti nesmějí, a když nelze cukr krystalový koupiti a žalobkyně musí se krýti jiným cukrem dražším. Nastala tu situace pro žalobkyni docela stejná, a nebylo by poctivé, by se žalovaný za takovéto situace vymykal závazku vrátiti cukr, třeba cena jeho v tuzemsku nestoupla, když není vůbec k dostání a nutno se krýti cukrem dražším, který k dostání je. Ježto však žalovaný závazku, cukr vrátiti, vzdor upomínkám a pohrůžce úhradnou koupí, nesplnil, je povinen k náhradě škody vzniklé žalobkyni nedodáním a to ať již podle obsahu samé smlouvy nebo podle zákona (čl. 355 obch. zák.).

Čís. 4630.

Byla-li obecná obchodní hodnota zboží, dopraveného z tuzemska do Rakouska, vyjádřena v Kč a náhrada zaplacena rakouskou dráhou v Krak., jest pro přepočítání kursu rozhodným den reklamace a jest Československý erár povinen, nahraditi rozdíl v kursu, stalo-li se placení později.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 1854/24.)

Tuzemská firma zaslala dne 7. února 1920 rakouské firmě zboží, jež bylo za dopravy na dráze vyloupeno. Škoda byla zjištěna na 2010 Kč. Zásilka byla pojištěna u žalující vídeňské pojišťovny, jež poškozenému škodu nahradila, davši si postoupiti jeho práva proti dráze. Dne 10. prosince 1920 reklamovala žalující pojišťovna u dráhy ve Vídni škodu, na jejíž úhradu jí dráha vyplatila dne 19. dubna 1923 6030 Krak. Ježto 6030 Krak. činilo v den výplaty pouze 2·86 Kč, domáhala se pojišťovna na čs. dráze nedoplatku 2.007 Kč 14 h. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání napadá právní posouzení sporu odvolacím soudem neprávem. Správně doličuje žalovaná strana, že po reklamaci škody 2010 Kč dne 10. prosince 1920 u ředitelství Jižní dráhy ve Vídni byla tato dráha podle čl. 336 obch. zák. oprávněna platiti efektivně neb v korunách rakouských podle kursu v den splatnosti, nesprávně pokládá však za den splatnosti den následující po podání zboží, tedy 8. února 1920. Toho dne nebylo ještě ani známo, zdali vznikne za přepravy na zboží nějaká škoda, tím méně, bude-li strana požadovati i náhradu. Za den úplatnosti lze dle §§ 904 a 1417 obč. zák. pokládati teprve den, kdy byla požadována náhrada, tedy den reklamace, v tomto případě 10. prosince 1920. Podstatný omyl žalované strany spočívá však v tom, že pokládá přepočítáním dlužné částky podle kursu v den splatnosti spor již za vyřízený. V pravdě jest tomu právě naopak, neboť žalobkyně se nepovažuje a nemůže považovati za poškozenou tímto přepočítáním, nýbrž opožděnou výplatou. Kdyby byla obdržela hned dne 10. prosince 1920 částku 2010 Kč přepočítanou podle kursu toho dne na rakouské koruny, byla by na vnitřní hodnotě obdržela celou požadovanou částku a neměla by důvodu, aby činila další nároky. Rakouská dráha nevyplatila jí však uznanou částku hned, nýbrž až 10. dubna 1923, když kurs rakouských korun poklesl zatím tak, že vyplacená částka rovnala se jen 2 Kč 86 h. Proto požaduje žalující pojišťovna doplatek 2007 Kč 14 h. Nárok ten jest odůvodněný, poněvadž rakouská dráha neměla jen právo platiti v domácí měně podle kursu v den reklamace, nýbrž také povinnost platiti hned toho dne. Opožděným placením utrpěla žalobkyně nejen škodu, že nemohla používati dlužného kapitálu, kteráž škoda se vyrovnává podle §u 1333 obč. zák. úrokem z prodlení, nýbrž ještě další mimořádnou škodu tím, že zatím poklesla hodnota vyplacených rakouských korun. I tuto škodu jest dráha povinna nahraditi podle §§ 1295 a 1298 obč. zák. a čl. 283 obch. zák. Škoda ta záleží v rozdílu hodnoty vyjádřené v československých korunách, na kterou měla žalobkyně nárok, totiž částky 2010 Kč, a kterou dne 10. dubna 1923 skutečně obdržela, totiž 2 Kč 86 h, proto byla žalovaná strana právem odsouzena k doplacení 2007 Kč 14 h. Okolnost, že žalobkyně jest pojišťovnou rakouskou, nemá vlivu na povinnost dráhy, nahraditi celou škodu. Tvrzení, že dráha nemůže býti činěna zodpovědnou za pokles valuty přede dnem reklamace, jest sice správné, ale nemá pro tento spor důležitosti, neboť nepožadovala se škoda a nepožaduje v ko-

runách rakouských, nýbrž československých a to bez ohledu na změnu v jejich vnitřní hodnotě.

Čís. 4631.

Zápůjčku, poskytnutou rak. uh. bankou před měnovou rozlukou na lombard válečných půjček, jest zaplatiti v Kč. Lhostejno, že úmysl stran při sjednávání zápůjčky se nesl k tomu, by byla úrokována a splacena z výtěžku válečných půjček.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 1888/24.)

Žalobě Bankovního úřadu ministerstva financí na zaplacení zápůjčky, poskytnuté Rakousko-uherskou bankou na lombard válečných půjček, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

V dovolání setrvává žalovaný již jen na námitkách, že jest oprávněn platiti v nekolkovaných bankovkách Rakousko-uherské banky a že doslov dluhopisu nevyjadřuje skutečné vůle stran při poskytnutí zápůjčky. Také tyto dvě námitky byly nižšími soudy právem zamítnuty. Není správným tvrzení žalovaného, že okolkování bankovek bylo provedeno pod tou jedinou sankcí, že nekolkované bankovky přestanou býti zákonným platidlem. Podle §u 2 nařízení min. fin. ze dne 25. února 1919, čís. 86 sb. z. a n. musily býti okolkovány všechny bankovky, které obíhaly na území Československého státu, přestoupení tohoto předpisu bylo trestným podle §u 13 téhož nařízení. Podle §u 2 vládního nařízení čís. 311/1919 sb. z. a n. byl dovoz nekolkovaných bankovek do území Československého státu zakázán. Vzhledem k těmto předpisům nelze vůbec seznati, jakým zákonem dovoleným způsobem by si žalovaný mohl opatřiti neokolkované bankovky, potřebné ku zaplacení zažalované pohledávky, a jest dotyčná jeho námitka vlastně bezpředmětnou. Jeho úsilí, dokázati ze čl. 58 a 89 statutu Rakousko-uherské banky a z §u 990 obč. zák., že Rakousko-uherská banka byla povinna i po osamostatnění se československé měny přijati placení v nekolkovaných bankovkách, rozbíjí se mimo to o předpis §u 6 měnového zákona čís. 187/1919 sb. z. a n., že závazky, znějící na koruny rakousko-uherské měny, které jsou splatny v oblasti Československého státu, se platí v korunách československých v poměru jedna ku jedné. Předpis ten jest bezpodmínečným a platil i pro Rakousko-uherskou banku. Citované články jejich stanov byly jím změněny. Podle §u 4 cit. měnového zákona nenastala sice v poměru banky k bankovkám, jí vydaným, žádná změna, banka byla i nadále povinna přijímati placení ve svých bankovkách, ale podle §u 6 cit. zák. pouze v bankovkách okolkovaných. Toto ustanovení bylo přirozeným, nutným a zamýšleným důsledkem měnové rozluky. Poskytnutím zažalované zápůjčky 30.000 korun bylo vydáno stejné množství bankovek do oběhu na území československém s tím určením, by se při zaplacení zápůjčky vrátily z oběhu do pokladny Rakousko-uherské banky. Zápůjčka byla obchodní úhradou bankovek, daných do oběhu a z toho důvodu později převzata Československou vládou. Kdyby po okolkování bankovek, obíhajících v Československu, byla zápůjčka zaplacena nekolkovanými bankovkami, tedy bankovkami, jež před měnovou rozlukou buď vůbec ještě nebyly ani vydány neb obíhaly mimo zdejší státní území, ztratilo by 30.000 Kč okolkovaných bankovek a stejné množství státovek, jež místo nich později dány byly do oběhu, obchodní úhradu a zůstalo by i po zaplacení zápůjčky na účet a ke škodě Československého státu v oběhu. Žalovaný byl povinen již Rakousko-uherské bance platiti v korunách československých a musí platiti v nich i žalujícímu Bankovnímu úřadu jako nástupci uvedené banky. Bezdůvodná jest i druhá námitka, totiž, že skutečnou srovnalou vůlí stran při smlouvě o zápůjčku bylo, že zápůjčka bude i úrokována i zaplacena ze zastavené válečné půjčky. Lze důvodně pochybovati o tom, že žalovaný sám ještě 16. prosince 1918, kdy byla zápůjčka poskytnuta, věřil ve splnění slibů učiněných rakouskými vládami při upisování válečných půjček. I kdyby tomu tak bylo, nelze ztotožňovati Rakousko-uherskou banku s vládou bývalého Rakouska, a podmínky zápůjčky, poskytnuté bankou proti zástavě válečných půjček, se sliby učiněnými vládou při upisování válečných půjček. Rakousko-uherská banka směla poskytovati zápůjčky pouze podle svých stanov, jež upisováním válečných půjček zůstaly nedotčeny, tedy za podmínek, otištěných na dlužním listu ze dne 16. prosince 1918, výhody, které poskytovala podle závazků, převzatých vůči rakouské vládě při lombardu válečných půjček, nesměly býti a nebyly s těmito podmínkami v odporu. I závazek ku poskytování uvedených výhod, týkajících se jednak výše zápůjčky až do 75% jmenovité hodnoty válečných půjček, jednak výše úroků, mohl býti Rakousko-uherskou bankou platně převzat jenom na dobu jejího privilegia, jež pominulo 31. prosince 1919, po tomto dnu nemůže se žalovaný ani tohoto závazku dovolávat. Nižší soudy prohlásily proto případné očekávání žalovaného, že zápůjčka bude ze zastavených válečných půjček úrokována a splacena, právem za pouhý motiv, který v dlužním úpisu nedošel výrazu a jest proto pro posouzení smluvního závazku žalovaného nerozhodný (§ 901 obč. zák.).

Čís. 4632.

Na vymáhajícím věřiteli nelze požadovati náhradu škody proto, že vedl exekuci i na věci, dlužníku nenáležející, jevila-li se věřiteli situace tak, že věci, na něž vedl exekuci, dlužníku patří, a mohl-li o tom býti bezelstně přesvědčen.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 1892/24.)

Žalobkyně domáhala se náhrady škody proto, že žalovaný, veda za jišťovací exekuci proti Michalu R-ovi, zabavil nákladní auto, jež bylo vlastnictvím žalobkyně. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelka spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud pokládá šofera za držitele auta v době zájmu, a že míní, že žalovaná jednala ve výkonu svého práva a bezelstně, naproti čemuž dovolatelka trvá na stanovisku, že žalovaná jednala bezprávně již proto, že výslovně převzala povinnost náhrady. Úsudek odvolacího soudu, že škodu zavinila si žalobkyně, protože nepodala stížnosti dle §u 68 ex. ř., napadá dovolatelka proto, že nebylo jisto, zda stížnost bude míti úspěch, soudce musí prý konati vyhledávání, než rozhodne, a touto cestou se dovolatelka náhrady škody domoci nemůže. Žaloba tedy má místo vedle stížnosti. Leč dovolatelce nelze přisvědčiti v tom, že by v pouhém podání návrhu na zabavení a uschování auta o sobě bylo lze spatřiti čin nedovolený. Vymáhající věřitel má povinnost, by v návrhu udal ony předměty, na něž exekuce se má vésti. Nelze ovšem říci, že věřitel má právo, navrhnouti exekuci na věci, dlužníku nepatřící. Takového práva mu zákon nedává a žalovaná nemůže se brániti tím, že návrhem vykonala jen své právo, jak míní prvý soud. Jádro sporu jest však v tom, zda návrh žalované na zabavení a uschování auta lze považovati za čin nedovolený, a zda lze jí ho přičísti za zavinění. Vymáhající věřitel má právo, dosíci uspokojení z dlužníkova majetku, vésti exekuci na majetek dlužníkův v mezích zákonem vytčených, ale nemá práva na uspokojení z majetku cizího, na vedení exekuce na věci cizí, aniž práva na vedení exekuce způsobem dle zákona nepřípustným. Jedná se tedy o to, zda žalovaná použila svého práva, navrhnouti exekuci, v mezích zákona, a zda lze jí přičísti vinu, že meze ty byly překročeny. Viny takové však právem nižší soudy u žalované neshledaly. Věřiteli nelze uložiti beze všeho zodpovědnost za škodu vzniklou tím, že exekuce byla navržena nebo provedena i na věci, které dlužníku nepatří, a povinnost, by vedl exekuci jen tak, aby předem byly vyloučeny námitky osob třetích. Jeví-li se situace věřiteli tak, že věci, na něž exekuci vede, dlužníku patří, a může-li o tom býti bezelstně přesvědčen, nedopouští se bezprávného činu, navrhne-li na ně exekuci, a jest na tom, čí právo bylo exekucí porušeno, by si ho hájil. Ani věřitel, ani soud, ani orgán výkonný nemá možnosti, by předem vyšetřil spletité a nejasné poměry majetkové v tom směru. Věřitel vymáhající zodpovídá toliko za obmyslnost, vedl-li exekuci tak, že zasažena byla cizí práva, když o nich věděl nebo vědčti musil. Zásada tato vyplývá pro porušení vlastnictví exekucí jak z §u 75 ex. ř., tak i z §u 379 a §u 335 a 326 obč. zák., (srovnej důvody judikátu ze dne 30. září 1924, čís. pres. 674/23 sb. n. s. čís. 4182). V případě sporném nelze podle zjištění nižších soudů, jež napadeno nebylo, shledati v postupu vymáhající věřitelky žádnou vinu. Že by žalovaná byla věděla, tedy byla positivně přesvědčena, že auto, jehož zabavení navrhla, patří žalobkyni, nebo že má na ně práva užívací a držební, nebylo prokázáno. Vždyť dle výpovědi Dra L-a žalobkyně odepřela mu informace v tom směru a tvrzení její, jež sdělil výkonný orgán, k opodstatnění takové vědomosti o právech užívacích a držebních nestačilo. Ale ani to nelze říci, že žalovaná o právu žalobkyně věděti musila a že jí musilo napadnouti, že na auto má práva nějaká, že tedy byla obmyslnou při vedení exekuce. Vždyť auto objednal také sám dlužník, dle nepopřeného přednesu protižaloby zbavoval se svého majetku, bylo proto podezření, že předstírá převody, že je tomu tak i u auta, které dříve neslo jeho jméno a na jeho jméno bylo u politického úřadu hlášeno, bylo používáno k rozvážení cukrovinek v obchodě ve velkém, který patřil dříve dlužníku a nikoliv žalobkyni, která naopak provozovala jenom obchody detailní, k čemuž přece auta dříve nepotřebovala, a auto bylo také opětovně bez odporu i pro dluhy dlužníka R-a již zabaveno. Teprve později hlásila se i žalobkyně k autu, bylo i pro její dluhy zabaveno a za sporné exekuce hlásila se k němu i nová družka dlužníka R-a P-ová; žalobkyně udala Dru L-ovi, že auto nepatří ani jí ani dlužníku, a odepřela dáti bližší informace. Že jí patří nějaká práva užívací při provedení zájmu, netvrdila. Za takových okolností nelze vytknouti žalované, že trvala na tom, by auto bylo zabaveno, a že jí musilo napadnouti, že jde o auto nikoliv dlužníka R-a a že porušuje užívací právo žalobkyně. Proto netřeba ani řešiti otázky, zda auto skutečně přešlo do vlastnictví žalobkyně, měla-li na něm práva užívací skutečně či stalo-li se tak na oko, nebo způsobem, kterému by mohla žalovaná odporovati dle zákona odpůrčího. Co pak se týče způsobu provedení exekuce, že totiž auto bylo zabaveno přes to, že nebylo v detenci dlužníkově, nelze tento způsob žalované přičísti k vině. Poněvadž se v tomto směru nejedná o zavinění žalované, netřeba ani řešiti otázku, zda právem odvolací soud pokládal šofera, který nebránil zabavení auta, za detentora, neboli, jak nedosti přesně odvolací soud praví, za držitele, a zda řídil tento šofer auto ve službách žalobkyně či dlužníka R-a a detenci vykonával jen jejich jménem. Není-li tedy v tomto směru viny žalované, netřeba ani uvažovati o tom, zda žalobkyně tím, že si dle §u 68 ex. ř. nestěžovala, škodu, kterou nyní vymáhá, si sama způsobila či spoluzpůsobila. Okolnost, že žalovaná převzala risiko vůči výkonnému orgánu za to, že exekuci provede, nemá významu, ježto rozhodnutí soudního orgánu na takovém zjištění spočívati nemůže.

Čís. 4633.

Kdo převzal věc (létadlo) k opravě, není povinen dáti ji pojistiti proti ohni.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 1969/24.)

Letecká společnost J. odevzdala Československým vojenským leteckým dílnám k opravě šest létadel, jež byly při požáru v dílnách zničeny. Žaloba postupníka letecké společnosti na erár o náhradu škody byla oběma nižšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: Pokud jde o odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci, shoduje se odvolatel s názorem soudu prvého, že mezi stranami došlo ke smlouvě o dílo dle ustanovení §u 1165 a násl. obč. zák. Žalobce domáhá se na žalované straně náhrady škody ze zničení požárem motorů, žalované straně do opravy daných. Náleželo mu tedy dokázati, že škoda vzešla zaviněním strany druhé (§ 1294, 1295 obč. zák.). Zavinění žalované strany shledává žalobce především v tom,

že měla jako řádný hospodář věci pečlivě opatrovati, by zkáze nebo zničení jejich bylo zabráněno. Žalobce však neuvedl a neprokázal okolností, z nichž by se dalo souditi na to, že žalovaná strana opatrnosti této nešetřila. Z pouhé skutečnosti, že motory byly požárem zničeny, nelze ještě usuzovati na to, že se tak stalo zaviněním žalované. Další zavinění spatřuje žalobce v tom, že strana žalovaná nepojistila motory proti ohni. Avšak povinnost žalované strany k pojištění motorů do opravy jí daných, nelze ze zákonných ustanovení o zakázce dovoditi. (§ 1165 a násl. obč. zák.). Tato povinnost nedala by se ani dovoditi z ustanovení zákona obchodního, kdyby žalovaný erár byl obchodníkem a právní jednání na jeho straně bylo obchodem. Jest sice nesporno, že žalovaný erár převzal motory do opravy za mzdu, ale nebylo zjištěno, že provozoval tyto opravy po živnostensku. I kdyby však tomu tak bylo a žalovaná strana byla povinna šetřiti péče řádného obchodníka (čl. 282 obch. zák.), nebyla by přece povinna k pojištění. To plyne z ustanovení čl. 367 obch. zák., dle něhož komisionář ručí za ztrátu nebo poškození zboží tehdy, když neprokáže, že ztráta nebo poškození přivoděny byly okolnostmi, které vynaložením péče řádného obchodníka odvráceny býti nemohly, ale při tom výslovně je stanoveno, že komisionář jen tehdy je zodpovědčn za to, že zboží nepojistil, když obdržel od komitenta k pojištění příkaz. Totéž platí i o povozníkovi (čl. 380 obch. zák. a rozh. ze dne 16. dubna 1907, čís. 4173 Ad. Kl. 2705). Zákon ze dne 28. dubna 1889, čís. 64 ř. zák. o zřizování a provozování veřejných skladišť v §u 15 výslovně ukládá podnikatelstvu povinnost, by dalo uložené zboží pojistiti proti ohni. Jsou tedy ustanovení o povinnosti obchodníků k pojištění zboží proti ohni vyjimečné. Je-li tomu tak a žalobce nedokázal, že motory zaviněním žalované strany byly zničeny, nutno míti za to, že škoda nevzešla proviněním, nýbrž náhodou (§ 1296, 1311 obč. zák.). Z náhody však v tomto případě dle ustanovení §u 1168 a) obč. zák. je práv ten, kdo materiál (motory k opravě) dodal, tedy firma J. po případě žalobce jako jejich vlastník. Z té okolnosti, že erár pokládal za svou povinnost své vlastní věci pojistiti a že také skutečně za shořelé své svršky náhradu obdržel, nelze ještě usuzovati na to, že byl také povinen cizí do opravy mu dané svršky proti ohni pojišťovati. Žalobce snaží se dovoditi, že měla žalovaná strana motory v uschování a že proto i z důvodu smlouvy uschovací je povinna k náhradě škody. Názor ten nelze sdíleti, poněvadž svršky byly v držení žalované strany z důvodu smlouvy o dílo a nikoli z důvodu smlouvy uschovací, která ani výslovně ani mlčky nebyla uzavřena, neboť strany neujednaly, aby žalovaná strana vzala k sobě motory za tím účelem, aby je opatrovala. Než i kdyby tomu tak bylo, nemohla by okolnost ta přivoditi pro žalobce příznivější rozhodnutí, poněvadž ani uschovatel není práv z náhody (§ 964 obč. zák.) a o tu se v tomto případě jedná. Na smlouvu uschovací nelze souditi ani z té zjištěné skutečnosti, že se jednalo po opravě motorů o jejich převzetí státní správou, poněvadž, jak prvý soud správně uvedl, žalobce neprokázal, že s ní ujednal, aby až do rozhodnutí o onom převzetí převzala motory do svého uschování. Naopak je bezvadně zjištěno, že firmě J. byl doručen účet ze dne 4. října 1921, kterým jí bylo oznámeno, že všech 6 motorů je hotovo, ve skladě hlavních leteckých dílen uloženo a připraveno k předání. Z toho prvý soud právem dovodil, že společnost J., neodebravši opravené motory, octla se v prodlení (§ 1419 obč. zák.) a musí proto nésti následky zničení motorů požárem.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nezáleží na tom, zda mezi stranami došlo ke smlouvě schovací, neboť žalovaná strana ani jako schovatel neručila by podle §u 964 obč. zák. za náhodu, a žalobce neuplatňuje žádného z důvodů §u 965 obč. zák. Nezáleží proto ani na tom, zda žalovaná strana vyjednávala se společností J. o převzetí motorů do vlastnictví státu, a zda jen z toho důvodu byla létadla ponechána v dílnách žalované strany, neboť ani v tomto případě nedalo by se říci, že žalovaná strana byla v prodlení s vrácením motorů podle §u 965 třetí věty obč. zák. Dovolání sdílí ostatně aspoň mlčky týž náhled, neboť veškeré jeho vývody, ač zdánlivě spočívají každý na jiném právním základě, končí vždy tvrzením, že bylo povinností žalované strany dáti motory pojistiti proti ohni, a že opomenutí této povinnosti zakládá její zavinění, opravňující žalobce požadovati náhradu škody. Po této stránce byla však věc probrána vystižně odvolacím soudem, a dovolání, nejsouc s to, by vyvrátilo správný tento názor ze zákona, pomáhá si jen povšechnými úvahami, jimž nedostává se právního základu. Poukaz na možnost nebezpečí, hrozícího letadlům v dílnách, a na opatrnost pečlivého hospodáře, týče se nikoliv žalované strany, jež převzala toliko smluvní závazek, opraviti letadla, nýbrž buď žalobce jako vlastníka letadel, anebo strany, jež motory těmi disponovala, davši je do správy. Žalovaná strana neměla k tomu právního důvodu, a to již proto, ježto by byla nucena sama platiti pojistné, a není jisto, zdali by, ať žalobce, ať společnost J. byli ochotni platiti po případě značné částky, z tohoto důvodu žádané, kdyby nebylo došlo k požáru, když nebyl žalované strane dán příkaz letadla pojistiti. Z jiného důvodu neuplatňuje dovolatel zavinění žalované strany. Praví sice na jednom místě, že se nepostarala řádně o věc, ale z povšechné této zmínky nelze vzhledem k předchozím vývodům usouditi za jiné, než že žalovaná strana nedala pojistiti letadla proti ohni a tím se o ně nepostarala.

Čís. 4634.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Zaměstnanec, jemuž byly po 6. květnu 1921, třebas se zpětnou platností před tímto dnem vyměřeny zaopatřovací požitky nad stanovené zákonné minimum, nemůže se domáhati zaopatřovacích požitků dle zákona čís. sb. 130/1921. K podporám, jež zaměstnavatel kromě výslužného poskytoval z dobré vůle, nelze v tomto případě hleděti a nelze zaměstnavatele donucovati k jich plnění.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 40/25.)

Žalobce byl ve službách žalovaného jako vrchní šafář a byl dán do výslužby dekretem ze dne 9. května 1921 se zpětnou platností od 1. dubna 1921. Pense mu byla vyměřena ročními 4560 Kč, kromě nichž žalovaný vyplácel žalobci jak před jeho pensionováním, tak i v době, kdy byl již ve výslužbě, zvláštní drahotní přídavek v roce 1921 a 1922 po 2736 Kč, v roce 1923 pouze 2394 Kč. Ježto žalovaný odepřel vyplatiti žalobci za rok 1923 celý drahotní přídavek 2736 Kč, za další léta pak odepřel vypláceti drahotní přídavek vůbec, žaloval žalobce jednak o zaplacení nedoplatku 342 Kč za rok 1923 a o placení drahotního přídavku 2736 Kč za rok 1924 a následující. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobci nedoplatek 342 Kč a uznal žalovaného povinným platiti žalobci za rok 1924 a následující »pokud se podstatně nezmění hospodářské a finanční poměry plativší dne 18. března 1921«, ročních 2736 Kč. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Strana žalující uznávajíc, že základní pense 4560 Kč ročně se jí řádně vyplácí, domáhá se nedoplatků v žalobní prosbě uvedených a snaží se dovoditi ze zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., jmenovitě z §u 1 písm. a) a z §u 8, že jí přísluší právní nárok na drahotní přídavek ročních 2736 Kč, který jí byl současně s vyměřením pense povolen a to i v tom případě, že by v této příčině šlo skutečně o pouhý dar z milosti. Než žalobní nárok nemá v zákoně opory, kterou strana žalující v něm spatřuje. Je pravda, že v §u 1 a) zařazují se mezi zaopatřovací požitky kromě pensí a provisí také dary z milosti a že § 8 byl do zákona pojat z důvodů uvedených v důvodové zprávě, kterou návrh citovaného zákona byl provázen, ale to vše nemá v tomto případě významu, jaký v tom strana žalující vidí. Strana žalující přehlíží důležitý výklad, který jest obsažen v prováděcím nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. ve příčině darů z milosti. Podle tohoto výkladu (§ 1 odst. 5) dlužno považovati dary z milosti za zaopatřovací požitky tehdy, byly-li před 6. květnem 1921 pravidelně poskytovány bývalým zaměstnancům z důvodu trvalého služebního poměru na velkém majetku pozemkovém, nikoli tedy jednou pro vždy udělené dary neb odbytné. Musil by tedy žalobce dokázati, že již před 6. květnem 1921 byl na odpočinku a že mu již před tímto dnem byl sporný příspěvek drahotní jako požitek zaopatřovací, třeba ve formě daru z milosti, pravidelně poskytován. Tento důkaz ve sporu podán nebyl, naopak bylo zjištěno, že o přeložení žalobce na trvalý odpočinek bylo rozhodnuto teprve dekretem ze dne 9. května 1921 a že teprve na základě tohoto dekretu byla žalobci přiznána jednak pense ročních 4.560 Kč, jednak 60% drahotní přídavek, takže žalobce přede dnem 9. května ještě nevěděl, zda bude dán do pense a zda bude mu nějaký drahotní přídavek poskytnut. Na tom ničeho nemění okolnost, že žalobce byl na trvalý odpočinek přeložen se zpětnou platností od 1. dubna 1921 a že mu také jak pense tak drahotní přídavek byly se zpětnou platností od 1. dubna 1921 dodatně vyplaceny, neboť tím není vyvrácena skutečnost, že mu drahotní přídavek teprve na základě dekretu ze dne 9. května 1921 poskytnutý přede dnem 6. května 1921 pravidelně vyplácen nebyl. Skutečnost, že žalobci v době, končící dnem 31. března 1921, byly vypláceny kromě služného také ony přídavky, nemá v tomto sporu významu, neboť se tu nejedná o započítání platů, které žalobce dostával za služby, konané v době, jež přeložení na trvalý odpočinek předcházela. Podle toho, co bylo právě uvedeno, nelze dovoditi, že žalobci podle ustanovení zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. přísluší oproti žalovanému právní nárok na vyplácení drahotního přídavku ročních 2.736 Kč. Jiného důvodu právního žalobce neuvedl. O tom není sporu, že by podle tabulky zaopatřovacích požitků (skupina 4) příslušela žalobci roční pense 3.000 Kč. Byla-li mu tudíž podle pensijního normálu přiznána roční pense 4.560 Kč, dostalo se mu tím smluvených požitků zaopatřovacích, a nemá žalobce důvodné příčiny ke stížnosti, že proti předpisu §u 8 zákona došlo k nějaké redukci těchto požitků. O zaopatřovací požitky skutečně vyplácené, jaké má tento předpis na zřeteli, v tomto případě vůbec nejde, neboť jak shora dovozeno, nebyly žalobci v době před 6. květnem 1921 zaopatřovací požitky ještě ani vyměřeny tím méně vypláceny. Poukazuje-li žalobce na to, že také zákonné zaopatřovací požitky dle tabulky, připojené k zákonu čís. 130 z roku 1921 se skládají z požitku základního, z přídavku drahotního a vybavovacího, zapomíná, že veškeré tyto požitky byly by obsaženy v úhrnné částce 3.000 Kč a jemu že byla vyměřena pense 4.560 Kč, tedy o 1.560 Kč vyšší. Podle skutečností, shora zjištěných, byl drahotní příspěvek, pokud se tak dálo kromě pense, žalobci vyměřen po prvé dne 9. května 1921, tedy později než zákon čís. 130/21 nabyl účinnosti, byl žalovaným poskytován z dobré vůle, tedy nezávazně, a byl také libovolně žalovaným měněn. Sluší jej tudíž dle §u 940 obč. zák. považovati za dar z uznalosti žalovaného žalobci věnovaný a mohl by se žalobce s úspěchem domáhati dalšího poskytování tohoto daru ve výši dne 9. května 1921 stanovené pouze tehdy, kdyby o darování byl býval zřízen notářský spis. O ten se však žaloba neopírá a právní důvod v žalobě uplatňovaný není prokázán.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Rozpor a vadnost řízení shledává dovolatel v tom, že odvolací soud na základě pensijního dekretu ze dne 9. května 1921 vychází s hlediska, že žalobce před 6. květnem 1921 neměl zaopatřovací požitky penízem 2736 Kč, o něž v tomto sporu jde, ani vyměřeny ani vyplaceny, nýbrž že mu byly teprve po 6. květnu 1921 poskytnuty a to ve formě nezávazné. Než, co by zakládalo vadnost řízení, dovolatel neuvádí, nevytýká také skutečně žádných vad, které by byly způsobilé zameziti úplné vysvětlení a důkladné posouzení rozepře. Není však tu ani rozporu se spisy, neboť dovolatel sám tvrdí, že oním dekretem byl dán na trvalý odpočinek a že mu dle tohoto výnosu z 9. května 1921 byl od 1. dubna 1921 kromě roční pense 4560 Kč povolen také 60% drahotní přídavek, který činil ročně 2736 Kč. Z toho plyne, že mu byly zaopatřovací požitky na základě tohoto výnosu, tedy až po 6. květnu 1921 vyměřeny, třebas se splatností od 1. dubna 1921 a jest tudíž názor odvolacího soudu v souhlasu se spisy. V tomto logickém závěru ovšem nelze spatřovati ani nesprávné právní posouzení věci. Avšak odvolací soud ani jinak tuto věc nesprávně neposoudil po stránce právní, pokud jde o otázku, zda onen drahotní přídavek (dar z milosti), ode dne 1. dubna

1921 žalobci povolený a dle základní pense vyplácený, jest pensí podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Účelem tohoto zákona jest, by bývalým zaměstnancům na velkém majetku pozemkovém byly upraveny zaopatřovací požitky za předpokladů tohoto zákona a v mezích tímto zákonem vytčených, nejsou-li již smluvené nebo vyplácené požitky vyšší (§ 8 tohoto zák.), než dle tohoto zákona. Jelikož pak posavadní odpočivné požitky byly poskytovány zaměstnancům na velkém majetku pozemkovém ve formě pensí, provisí, darů z milosti a pod., nebyly však starobním zaopatřením jednak pro nepatrnost, jednak pro odvolatelnost (dary z milosti a provise), šlo o úpravu přiměřenou hospodářským a sociálním poměrům, a stačilo zákonu, by tyto zaopatřovací požitky pro ony zaměstnance upravil, když byly poskytovány ze smlouvy nebo ze zvyklosti, nebo byly, pokud jde o dary z milosti, pravidelně před 6. květnem 1921 bývalým zaměstnancům udělovány (čl. 1 k §u 1 prováděcího nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. k zákonu), aby i o tyto zaměstnance bylo přiměřeným způsobem postaráno pro stáří. V tomto případě byly dovolateli po 39leté službě přiznány zaopatřovací požitky dekretem ze dne 9. května 1921 se splatností od 1. dubna 1921 částkou 4560 Kč, tedy o 1560 Kč vyšší, než by mu dle zákona podle skupiny 4. příslušely. Mimo to byl zvláštním oběžníkem přiznán zaměstnancům aktivním i na odpočinku na velkostatku žalovaného drahotní přídavek, pojmenovaný později také darem z milosti, a toho se dovolatel i mimo uvedené požitky zaopatřovací jako součásti své pense domáhá. Avšak ohledně těchto mimořádných příspěvků nelze se odvolávati na zákon o úpravě zaopatřovacích požitků. Zákon, mluvě o darech z milosti, má na mysli, že byly již před 6. květnem 1921 (srv. prováděcí nařízení) pravidelně zaměstnanci poskytovány a tak byly jakýmsi třebas i jediným druhem zaopatřovacích požitků dle zákona. Dovolateli však dostalo se podle dekretu ze dne 9. května 1921 skutečně zaopatřovacích požitků nad stanovené minimum zákonné, takže jeho zaměstnavatel plně vyhověl své zákonné povinnosti a k dalšímu plnění, mimořádnému poskytování podpor, i když se to skutečně stávalo mimo odpočivné, ať již se jmenují drahotním příspěvkem nebo darem z milosti, nemůže býti v tomto případě již hleděno a zaměstnavatel k placení těchto podpor donucován. To tím méně, když dle zjištění odvolacího soudu tyto podpory byly povolovány z dobré vůle zaměstnavatele, podpory byly libovolně zvyšovány nebo snižovány, bývaly zvlášť povolovány a jejich pomíječnost byla již v oběžníku ze dne 14. února 1921 jasně vyslovena. Za tohoto stavu věci jest lhostejno, zda byly tyto podpory dovolateli také skutečně a pravidelně před 6. květnem 1921 vypláceny čili nic, poněvadž je nelze míti za zaopatřovací požitky po rozumu zákona a prováděcího nařízení vlády.

Čís. 4635.

Dohoda manželů o výživném nevyžaduje formy notářského spisu.

Žalobou podle §u 35 ex. ř. lze se domáhati i jen částečného zrušení exekuce. Možnost učiniti návrh dle §u 41 ex. ř. nevylučuje práva, podati žalobu dle §u 35 ex. ř.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 111/25.)

V roce 1911 povolen byl stranám dobrovolný rozvod manželství od stolu a lože a manžel zavázal se platiti manželce 50 K měsíčně. V roce 1913 dohodly se strany mimosoudně, že vyživovací příspěvek manželův bude nadále činiti pouze 30 K. Ježto manžel byl v prodlení s placením výživného, vedla naň manželka exekuci na základě smíru z roku 1911. Manžel žaloval o zrušení exekuce, opíraje se o dohodu z roku 1913. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Odůvodněna jest výtka nesprávného právního posouzení, neboť prvý soud, ačkoli je nesporno, že mezi stranami bylo po soudním smíru, na jehož základě se vede exekuce, uzavřeno mimosoudní narovnání v roce 1913 o otázce výživného, oním soudním smírem upravené, dle něhož žalobce zavázal se platiti žalované od 1. července 1913 jen 30 K měsíčně a to proto, že v soudním smíru bylo žalobci vyhraženo domáhati se snížení výživného, kdyby jeho příjmy se snížily, což v té době nastalo, pokládá za platný onen soudní smír ze dne 27. listopadu 1911. Prvý soud vychází totiž ze stanoviska, že onen mimosoudní smír nemohl míti právního účinku, poněvadž ujednání nestalo se ve formě notářského spisu. S tímto míněním nelze však souhlasiti. Zákonem ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák. bylo přesně stanoveno, pro které smlouvy mezi manželi je třeba notářské formy a smír o zákonné povinnosti vyživovací tam není uveden. Je tam sice uvedena smlouva o důchod, tím však nemůže býti úmluva o plnění zákonné povinnosti vyživovací, nejde tu o stanovení nějakého důchodu samostatného, nového, nýbrž jen o způsob splnění stávajícího již závazku. Mimosoudní smír jest tedy platným a právně účinným, novým smírem nastala dle §u 1380 obč. zák. novace a smír dřívější pozbyl platnosti. Je tu tedy okolnost, po vzniku exekučního titulu nastalá, kterou titul ten pozbyl platnosti a exekuce podle něho vedená je nepřípustna.

Nejvyšší soud změnil k dovolání žalované rozsudky nižších soudů v ten rozum, že žalované nepřísluší právo, by na základě soudního smíru ze dne 27. listopadu 1911 proti žalobci vedla exekuci na placení výživného, převyšujícího měsíčně 30 K a že exekuce jest přípustna toliko ohledně měsíčních 30 K.

Důvody:

Dovolání, opírající se jen o dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. je částečně odůvodněno. Nelze souhlasiti s dovoláním, že smlouva mezi manželi o výživném, které manžel podle zákona jest povinen manželce poskytovati, jest smlouvou o důchod, k jejíž platnosti jest zapotřebí notářského spisu, neboť smlouva o důchod předpokládá, že se někomu za peníze nebo za věc v penězích vyceněnou na doživotí jisté osoby, tedy po případě i osoby třetí, slíbí roční plat. K takové dohodě mezi stranami nedošlo ani při soudním smíru ze dne 27. listopadu 1911 ani v roce 1913, kde strany mimo soud se dohodly na tom, že výživné, které žalobce žalobkyni podle soudního smíru platiti byl povinen, se snižuje na 30 K měsíčně. Přes to nehoví napadený rozsudek zákonu a věci, neboť přehlíží, a nevšimly si toho ani strany, že dojednáním z roku 1913 ne-

byl nárok, pro který exekuce byla povolena, zrušen nebo zastaven vůbec, nýbrž jen co do částky měsíční výživné 30 K převyšující, pročež žalobě mělo v tomto, ale také jen v tomto obsahu býti vyhověno, při čemž se podotýká, že žaloba podle §u 35 ex. ř. za ostatních podmínek tam uvedených je přípustna i tehdy, zanikl-li exekuční titul, správně nárok, pro který exekuce byla povolena, jen částečně, a že možnost učiniti návrh podle §u 41 ex. ř. nezbavuje dlužníka práva vznésti žalobu podle §u 35 ex. ř.

Čís. 4636.

Útraty, přiřknuté usnesením, stávají se vykonatelnými uplynutím lhůty k plnění, třebas byl podán rekurs.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, R II 8/25.)

Návrhu, by povolena byla exekuce ku vydobytí exekučních útrat 496 Kč 34 h a útrat dovolacího rekursu 565 Kč 10 h, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud exekuční návrh zamítl.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu potud, že povolil exekuci ohledně 496 Kč 34 h, ohledně exekuce pro 565 Kč 10 h pak napadené usnesení potvrdil

Důvody:

Podle stěžejní zásady §u 7 ex. ř., nelze povoliti exekuci dříve, než pohledávka jest splatnou a nežli uplynula lhůta, určená v exekučním titulu pro její plnění. Této zásadě bylo v tomto případě vyhověno pouze ohledně prvých exekučních útrat 496 Kč 34 h, nikoli ohledně dalších útrat dovolacího rekursu 565 Kč 10 h. Obě tyto útratové pohledávky byly přiřknuty usnesením a nikoli rozsudkem. Neplatí proto ohledně nich ustanovení §u 409 odstavec třetí c. ř. s., nýbrž ustanovení §u 524 c. ř. s., dle něhož nemá rekurs podaný proti usnesení odkládacího účinku ohledně jeho vykonatelnosti. Usnesení přiřkující útraty 496 Kč 34 h bylo doručeno povinnému dne 8. září 1924 a stalo se uplynutím 14denní lhůty dnem 23. září 1924 vykonatelným a mohla proto dne 1. prosince 1924 k jich vymožení býti povolena exekuce. Naproti tomu bylo usnesení, přiřkující útraty 565 Kč 10 h povinnému doručeno teprve dne 17. listopadu 1924 a nebylo lze proto povoliti pro ně exekuci již dne 1. prosince 1924, kdy lhůta k plnění ještě neuplynula.

Čís. 4637.

Ku založení exekučního titulu dle §u 1 čís. 13 ex. ř. stačí, byla-li vykonatelnost daňové pohledávky potvrzena berním úřadem. Soudu nepřísluší zkoumati, zda dlužník ručí toliko podpůrně a zda byl právnímu nástupci dlužníkovu doručen náhradní platební příkaz.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, R II 26/25.)

Soud prvé stolice povolil k návrhu berního úřadu exekuci na základě výkazu o nedoplatcích daně výdělkové, opatřeného doložkou vykonatelnosti. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: K exekuční žádosti přiložen byl jako exekuční titul výkaz nedoplatků. Ministerským nařízením ze dne 17. prosince 1852, čís. 256 ř. zák. bylo však přikázáno, že, jde-li o nabytí práva zástavního k nemovitosti pro zadržélé poplatky, jest předložiti druhopis platebního příkazu, poplatníku doručeného, s výkazem o doručení a s úředním potvrzením, že příkaz nabyl moci práva a že poplatek dosud zaplacen není. Berním úřadem předložený výkaz nedoplatků nemůže tedy v tomto případě ve smyslu onoho nařízení a proto také nikoliv ve smyslu §u 1 čís. 13 ex. ř. býti považován za exekuční titul.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze upříti oprávnění. Dle §u 1 čís. 13 ex. ř. jsou vykonatelnými platební příkazy a výkazy nedoplatků, týkající se přímých daní a poplatků, jakož i přirážek zemských, okresních a obecních exekučními tituly, a pohledávky státu na daních a poplatcích, neb zmíněných přirážkách, takto vykázané, jsou vykonatelnými pohledávkami. Erár, zastoupený berním úřadem, žádal o exekuci vnuceným vkladem zástavního práva pro pohledávku daně výdělkové a potvrdil její vykonatelnost doložkou vykonatelnosti na výkazu o nedoplatcích daňových za dobu 1923/24. Výkaz tento jest tudíž platným exekučním titulem ve smyslu §u 1 čís. 13 ex. ř. a tvoří plný důkaz jako veřejná listina dle §u 292 c. ř. s. Soudu nepřísluší právo, konati o správnosti jeho šetření (§§ 3 a 55 ex. ř.). První soud právem se spokojil při povolení exekuce stvrzením berního úřadu, že nedoplatky jsou vykonatelné. Mylně tudíž rekursní soud požaduje další výkazy (druhopis platebního příkazu s výkazem o doručení, s výkazem, že příkaz ten se stal pravoplatným a že daň dosud zaplacena není). Ministerské nařízení ze dne 17. prosince 1852, čís. 256 ř. zák. se na tento případ nevztahuje, neboť se daní vůbec netýče. Soudu nepřísluší však též zkoumati, zda ručí dlužník jen podpůrně, jen tehdy, zůstala-li exekuce proti dlužníkovu předchůdci ve vlastnictví zavazené nemovitosti bezvýslednou, a byl-li právnímu nástupci doručen náhradní platební záručný příkaz, jak dlužník ve svém rekursu míní, neboť soud, povolující exekuci, nemůže dle §§ 3 a 55 ex. ř. konati šetření o správnosti exekučního titulu a soud rekursní přezkoumává rozhodnutí prvního soudu pouze na tom základě, který měl po ruce soud prvý, a jest tudíž vše, co uvedl dlužník v rekursu v tomto směru o svém předchůdci v držbě nemovitosti nepřípustnou novotou, k níž v řízení rekursním přihlížeti nebylo lze. Vymáhající věřitel činí exekuční návrh na vlastní nebezpečí a jest z jeho následků vůči třetím osobám práv.

Čís. 4638.

Pro ručení podle zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. jest lhostejno, zda provoz slouží veřejné potřebě, či jen zájmům soukromým, zda se děje na zvláštním tělese dráhy, či na veřejných, i jinaké dopravě

přístupných tratích a cestách, zda živelní síla působí bezprostředně či zda sprostředkuje se pomocí jiných zařízení, a zda provoz děje se s vlastními či s cizími vozidly. Nezáleží na tom, k d e se úraz stal, nýbrž v č í p r o v o z u nastal.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv II 765/24.)

Továrna žalované společnosti byla připojena k tratím československých státních drah tím způsobem, že z nádraží v O. vedla do továrny vlečka. Ježto továrna byla položena níže, nežli trať, byla doprava prováděna tak, že vagon byl vytažen lanem, poháněným elektrickým motorem, před továrnu a teprve tam připnut k lokomotivě čsl. státních drah, a odvezen. Vytahování lanem obstarávala žalovaná společnost sama. Žalobce byl strojvůdcem lokomotivy, jež měla odvézti od továrny naložený vagon. Při vytahování vagonu zůstal vagon mezi vraty továrny, již jen několik metrů od čekající lokomotivy trčeti. Žalobce, jenž byl při vytahování pomáhal, stál několik kroků od budky, v níž byl zřízenec továrny, řídící vytahovací motor, zvolal na tohoto, že si již pro vagon zajede, zřízenec zapial však proud znovu, lano se přetrhlo a žalobce byl vymrštěným koncem lana těžce poraněn. Žalobní nárok na náhradu škody byl uznán důvodem po právu s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Dovolání uplatňuje dovolací důvody §u 503 čís. 4 a 3 c. ř. s. a napadá rozsudek odvolacího soudu v podstatě v těchto směrech: 1. že případ nemá býti posuzován podle zákona o ručení železnic ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák., pokud se týče ze dne 13. července 1902, čís. 147 ř. zák. a že vzhledem k tomu, že jde o pouhou náhodu, jak uznaly oba nižší soudy, měl býti žalobní nárok již z tohoto důvodu zamítnut; 2. že odvolací soud neprávem neuznal na vlastní zavinění žalobcovo a přes otázku tuto se přenesl prostým obratem, že jest lhostejno, kde žalobce v době úrazu stál; 3. že odvolací soud nevychází ze správného a spisům jedině odpovídajícího předpokladu, že se úraz udál v provozném obvodu dráhy a že tedy z tohoto úrazu žalobci ručí jedině dráha. K otázce první, zda jde o dráhu vůbec a na straně žalované o podnikatelství dráhy, uvádí dovolatelka proti použití zákona o povinném ručení dráhy, že má pouze t. zv. vlečnou kolej z továrny ke kolejím dráhy, tudíž jen kolejové připojení na železniční trať, naproti tomu ani lokomotivy, ani vozů, ty že dodává výlučně dráha a tato jedině obstarává svým průvodčím personálem provoz dráhy. Elektrický motor, který žalovaná při této vlečné koleji zařídila, má pouze ten účel, aby naložené a prázdné vozy vlekem pomocí drátěného lana ve zcela pomalém chodu posunovala k připojení nebo k odpojení na lokomotivu neb od ní; motor slouží prý tedy jen k obstarání určité mechanické síly a okolnost, že se na tento způsob posunují právě železniční vozy, nemůže odůvodniti názor, že žalovaná »provozuje dráhu«. Názor ten příčí se prý účelu zákona i pohnutkám, z něhož byl vydán, neboť zákonem tím mělo býti vzhledem na někdejší, oprávněným právním potřebám širokého obecenstva naprosto nevyhovující právní stav především uzákoněno přísné ručení drah za tělesná poškození z jejich provozu vznikající, právě vzhledem na vysoké nebezpečí, které tento provoz svým složitým aparátem, mohutností živelní síly v pohyb uvedené a závislostí bezpečnosti na nejpřesnějším souladu strojového a lidského spolupůsobení přináší pro obecenstvo, ve styk s tímto provozem přicházející, kdežto zařízení žalované slouží prý jen zcela individuelním a lokálním potřebám továrního podniku žalované, na jehož provozu se súčastní jen několik málo lidí ze závodu a od dráhy a nevyvolává svým provozem z daleka ani takové nebezpečí, jako jiná obdobná zařízení, zejména elektrické zdviže pro osoby nebo zboží, jeřáby, při nichž se břemena zdvihají do výše a napětí lana jest tím větší. Lze sice dovolatelce beze všeho přiznati, že provoz jejího posunovacího zařízení, v němž jediným sídlem a rozváděčem elementární síly jest právě jen onen elektrický motor a pohybem těles právě jen vlek železničních vozů pomocí drátěného lana, navinujícího se tímto elektrickým pohonem na hřídel, co do ohrožení zůstává jistě daleko za provozem železnice, sloužící k hromadné dopravě osob a zboží s jejím mohutným tělesem, strojovým zařízením a mnohotvárnou obsluhou a že není snad nebezpečnějším než jiná díla, pro něž nový předpis §u 1319 obč. zák. stanoví nyní zostřené ručení. Přes to však nemohou tato hlediska nikterak vyloučiti působnost zákona o ručení železnic. Oba nižší soudy uvedly správně, že zákon, mluvě o drahách, nerozeznává, zda dráha slouží veřejné (hromadné) dopravě, či jen zvláštním účelům soukromého podniku, zda se provoz děje na odděleném tělese dráhy, či na veřejných, ostatní dopravě přístupných tratích a cestách, zda živelní síla působí bezprostředně, či sprostředkuje-li se pomocí jiných zařízení a zda se provoz děje s vlastními či cizími vozy. Nerozhoduje tedy rozsah provozu ani nebezpečí, dle toho větší nebo menší, ani rychlost při tom zachovaná; žalovaná posunuje a odsunuje na své vlečné koleji pomocí onoho posunovacího zařízení poháněného elektřinou, tudíž živelní silou, prázdné nebo naložené železniční vozy a provozuje důsledkem toho, jak zákon v §u 1 předpokládá a jak se ustáleně v nauce i praxi uznává, »dráhu« a malá míra nebezpečí tohoto provozu, na kterou žalovaná k obhájení svého hlediska stále poukazuje, prospívá jí jen tím, že k úrazu snad dojde jen zřídka, nesprošťuje ji však přísného ručení z tohoto zákona plynoucího, dojde-li, jak se stalo, k tomuto úrazu přece. Nejvyšší soud sdílí tedy rovněž názor, že sporný případ dlužno posuzovati jedině dle zákona o ručení drah, ježto jde o tělesné poškození způsobené příhodou v dopravě »dráhy« živelní silou poháněné. Dovolání není odůvodněno ani co druhé námitky, vztahující se k domnělému zavinění žalobce. Nelze ovšem souhlasiti s odvolacím soudem, že bylo zcela lhostejno, kde žalobce v době úrazu stál, a nerozhodovalo by též, že nebyly, jak prvý soud zdůrazňuje, vydány zvláštní instrukce o tom, jak jest se zachovati, je-li zmíněné seřazovací zařízení v chodu. Zvláštních takových instrukcí by nebylo třeba, kdyby vlastnost tohoto zařízení a poznatelné poměry jeho provozu samy sebou ukládaly osobám při tom zaměstnaným již dle všeobecných pravidel zachování náležité obezřetnosti. Lze souhlasiti s dovolatelkou, že nesrovnává se s oby-

čejnou opatrností prodlévati při chodu takovýchto zařízení bez potřeby v jejich blízkosti, jak dovolatelka uvádí, v pásmu nebezpečí, avšak sběh případu nepřipouští nikterak úsudku, že žalobci lze důvodně přičísti vlastní zavinění nebo spoluzavinění. Uvádí-li dovolatelka, že žalobce mohl a měl s tím počítati, ze přetržení napjatého lana může povždy nastati, jest k tomu poukázati, že dovolatelka sama na druhé straně dovozuje, že jde o čirou náhodu, tedy o příhodu nepředvídatelnou. V tomto případě přichází však ve zřetel hlavně, že již před příhodou posun vozu tímto lanem byl beze vší nehody proveden a že poškozující příhoda se dle zjištění nižších soudů udála ihned, jakmile byl elektrický proud znovuzaveden, aby vůz k lokomotivě pomocí lana dotáhl. Uváží-li se tato okolnost, dlužno žalobci právem přiznati, že mohl spoléhati na pevnost lana i při tomto posledním krátkém spuštění elektrického proudu. Z těchto úvah nelze tudíž na zavinění ani spoluzavinění žalobcovo usuzovati. Co se týče námitky čís. 3, dovozuje dovolatelka, uplatňujíc dovolací důvod §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s., že obvod provozu dráhy začíná dle dopravní smlouvy a dřívějších již ujednání v kolejovém pásmu vlečných kolejí před tovární branou a nikoli, jak prý odvolací soud v rozporu se spisy za to má, u policejní značky, která prý slouží jiným účelům, jež však přes návrhy dovolatelky podrobněji zjištěny nebyly. Tvrdíc, že dráha měla přejímati vozy při onom hraničním bodě před branou továrny, dokazuje žalovaná, že ručení z této příhody stihá dráhu, ježto se udála v jejím provozním obvodu, kdežto příslušné ustanovení dopravní smlouvy, že žalovaná ručí i z úrazů zřízenců dráhy oním posunovacím zařízením způsobených, má prý význam jen pro vnitřní poměr dráhy k žalované společnosti. Výtka ta jest bezdůvodna. Nejvyšší soud sdílí plně hledisko odvolacího soudu, že nezáleží na tom, kde leží smluvená hranice pro provoz dráhy a pro provoz žalované společnosti a zda se úraz udál místně v provozném obvodu dráhy. Zákon o ručební povinnosti drah ukládá ručení a náhradní povinnost podnikateli (provozovateli) dráhy z poškozujících příhod v dopravě. Nejde o místní rozhraničení této ručební a náhradní povinnosti, t. j. o to, kde se úraz udál, nýbrž jedině o to, v čí provozu příhoda nastala. I kdyby bylo správné, že příhoda udála se již v obvodu, kde náležel provoz dráze, nemělo by to významu pro věc, ježto záleží jedině na tom, zda dotyčné úkony provozu, které k příhodě příčinu zavdaly, podnikla žalovaná společnost či dráha. V této příčině jest zcela nepochybně prokázáno, že je podnikla žalovaná společnost a důsledkem toho ručí z příhody ona bez ohledu, byla-li k tomuto provozu mimo domnělý svůj provozný obvod povinna čili nic.

Čís. 4639.

Dopravní řád železniční.

Dráha jest povinna vrátiti dovozné a stojné, jež vybrala proto, že nebylo po ruce dovozního povolení, ztratila-li se vinou dráhy část nákladního listu, obsahující sdělení, kde se dovozní povolení nalézá.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv II 873/24.)

Dráha vybrala od žalobce dovozné a stojné, ježto nebylo pro vagon, když dojel z Terstu do Břeclavi, po ruce dovozního povolení. Žalobě na dráhu o vrácení zaplacené částky procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Nelze souhlasiti s právním posouzením, kterého se rozepři dostalo odvolacím soudem. Zažalovaná částka vznikla na dovozném a stojném, poněvadž dovozní povolení pro vůz čís. 157.796 nebylo, když vůz dojel do Břeclavi, po ruce, a vyclení nemohlo býti provedeno. Podle čl. 10 mez. úml. jest odesílatel povinen připojiti papíry, potřebné k vyclení, k nákladnímu listu a ručí dráze za všechny následky jejich nedostatku, neúplnosti neb nedostatečnosti, ale jen potud, pokud se dráha sama nedopustila zavinění. V tomto případě nepřipojil odesílatel dovozního povolení k nákladnímu listu, ale poznamenal na něm v příslušné rubrice červeným inkoustem, tedy nápadně, že dovozní povolení jest u celního úřadu v Břeclavi, jak tomu skutečně také bylo. Nákladní list došel do Břeclavi roztrhán, asi čtvrtina jeho, a to právě část, na které byla napsána ona poznámka, vůbec scházela. Za roztrhání nákladního listu ručí dráha, zničení oné poznámky sluší posuzovati stejně, jako kdyby dráha byla ztratila vývozní povolení, k nákladnímu listu přiložené, proto musí býti nevyclení vozu v Břeclavě přičítáno dráze za zavinění, a nebyla proto oprávněna vybrati od strany poplatky vzniklé nemožností vyclení, a vybravši je, jest povinna je vrátiti (§ 1431 obč. zák., čl. 12 mez. úml.). Odvolací soud poukazuje na to, že tarifní předpisy musí se vykládati přesně, že odesílatel jest podle čl. 10 mez. úml. povinen připojiti potřebné papíry k nákladnímu listu, při čemž železnice není povinna zkoumati jejich správnost a úplnost, že odesílatel v tomto případě dovozního povolení k nákladnímu listu nepřipojil, a že se proto dráha nemohla zničením části nákladního listu v příčině vyclení vůbec dopustiti zavinění. Přehlíží při tom, že dovozní povolení týkalo se vozů dvou, o nichž každém musil býti vyhotoven zvláštní nákladní list, že dovozní povolení nemohlo býti připojeno současně k oběma nákladním listům, dále že bylo určeno ku použití právě u celního úřadu v Břeclavě, kam bylo přímo zasláno. Nebylo třeba, aby dráha si za účelem vyclení vozu v Břeclavě dovozní povolení od někoho teprve opatřovala, k čemuž arci nebyla povinna, stačilo, když dráha místo dovozního povolení předložila celnímu úřadu poznámku napsanou na nákladním listě a určenou nejen pro dráhu, nýbrž i pro celní úřad, načež další opatření nebylo již věcí dráhy, nýbrž celního úřadu. K uvědomění celního úřadu o uvedené poznámce byla dráha povinna, poněvadž náleželo k řádnému vyclení zboží, při němž dráha má dle §u 65 (2) žel. dopr. ř. povinnosti zasílatele a ručí dle čl. 380 obch. zák. za zanedbání péče řádného obchodníka. Dopravní úřad v Břeclavě nemohl ovšem splniti této povinnosti, poněvadž ta část nákladního listu, na němž ona poznámka byla napsána, ho vůbec nedošla. V tom spočívá právě zavinění dráhy, které vylučuje zodpovědnost strany. Žalovaný erár namítá neprávem proti zažalova-

nému nároku nedostatek příčinné souvislosti mezi zaviněním dráhy, totiž částečným zničením nákladního listu, a nemožností vyclení, poukazuje na zjištění nižších soudů, že se dráha po dojití vozu do Břeclavi dotázala u celního úřadu, není-li tam dovozní povolení, a že obdržela zápornou odpověď. První soud uvěřil vskutku svědecké výpovědi oficiála L-a, že se zřízencem vozové přechodové služby dotázal u celního úřadu a obdržel odpověď, že tam dovozní povolení není, dále že prý povolení nebylo ani u celního deklaranta H-a, dlužno však rozeznávati mezi takovým nazdařbůh učiněným dotazem a mezi formálním přihlášením zboží k vyclení na základě poznámky v nákladním listu, kde příslušné dovozní povolení bylo označeno číslem. Nižšími soudy bylo zjištěno, že dovozní povolení došlo celního úřadu v Břeclavě včas, a že druhý vůz, na nějž se dovozní povolení vztahovalo, byl v čas a bez závady v Břeclavě vyclen, ačkoliv byl z Terstu odeslán současně s vozem čís. 157.796 a ačkoliv jeho nákladní list byl opatřen stejnou poznámkou. Z těchto zjištění plyne, že i vůz čís. 157.796 byl by býval v Břeclavě vyclen bez překážky, kdyby nebyla bývala zničena část nákladního listu, vztahující se na dovozní povolení, takže nelze sporné příčinné souvislosti popírati.

Čís. 4640.

Ten, kdo vnikl přes to, že závory byly spuštěny, na trať a utrpěl nárazem vlaku škodu na majetku, nemůže se domáhati na dráze náhrady. Lhostejno, že závory na přejezdu nebyly za světla opatřeny svítilnami a zvonkovým zařízením a že nebyly s to odolati nárazu povozu.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv II 879/24.)

Žalobce, naraziv za světla povozem na závory železniční trati, dostal se na trať, povoz byl přijíždějícím vlakem zachycen, rozbit, jeden kůň zabit a druhý poraněn. Žalobu na dráhu o náhradu škody procesní soud prvé stolice zamítl. Důvody: Nárok svůj odvozuje žalobce z jednání dráhy, právu se příčícího, tvrdě a dokazuje, že jednak přejezd na křižovatce nevyhovuje předpisům pro železnice, ježto nebyl opatřen ani svítilnou ani zvonkovým zařízením, ohlašujícím příjezd vlaku a spouštění závor, a, ježto závory na křižovatce jsou vůbec nešťastně a neodbornicky umístěny, dále že svah silnice, vedoucí k závorám, jest tak prudkým, že závory neodolají a nezadrží naloženého vozu. Dle §u 41 prov. řádu železn. má býti ustanoveno zvláště dle místních okolností, zdali se místa, kde se přechází přes dráhu, též mají osvítiti. Osvětlení však v tomto případě za tmy a soumraku nebylo třeba, ježto nejde o komunikační přechod silně frekventovaný vozy, zejména automobily, jak zjištěno posudkem znalce V. Ani zvonkového zařízení nebylo zapotřebí, jak znalec seznal, vzhledem na to, že obsluha závor se děje ze vzdálenosti 10 m, a závory jsou méně než 50 m od místa obsluhy vzdáleny (nař. min. železn. ze dne 19. března 1897 čís. 1375/IV. a výnos téhož min. ze dne 25. listopadu 1898 čís. 54.701). Ostatně žalobce sám tvrdil, že, přijížděje na přejezd viděl závory, ovšem, jak tvrdí, zdvižené, předzvánění v tomto případě, i kdyby bylo bývalo při zábraně zřízeno, nebylo by přišlo v úvahu, ježto se děje 5 minut před příjezdem vlaku, kdy žalobce s povozem byl ještě značně vzdálen, zejména, když dle jeho tvrzení panoval silný vítr, a sotva by je byl mohl tedy slyšeti. Žalobce sám tvrdí, že před přejezdem se koně lekly hukotu vlaku, počaly se plašiti a hnáti do předu; při zadržování koní že se oprati přetrhly a že on sám nárazem z vozu vyletěl. Ani tedy osvětlení přejezdu ani předzvánění zařízení nebylo by za těchto žalobcem samým tvrzených poměrů mohlo zameziti nehodu. O závorách tvrdil žalobce, že jsou neodbornicky a nešťastně umístěny. Konkretně uvedl jen, že svah silnice jest tak prudký, že závory na přejezdu neodolají prudkému nárazu naloženého vozu. Jak však zjištěno, jde jen o klesání silnice, která má 7 m šířky, jen asi 3%, a jest silnice před závorami na délku 10—15 m skoro vodorovná. Jak seznáním znalce zjištěno, jest přejezd opatřen závorami schváleného typu, vyhovujícími platným předpisům prov. žel. řádu. Dle nařízení min. obchodu čís. 25.440 z r. 1872 mají závory za účel svou polohou věstiti pěším i povozům blížící se vlak a mají býti, jsouce skloněny, znamením, že po dobu závěry jest přechod přes dráhu zapovězen. Provedení a tloušťka tyče vyhovuje dle posudku znalce těmto úkolům, ježto není třeba dle předpisu tak silné konstrukce závor, aby každému proti nim vedenému nárazu musely vzdorovati. Také vzdálenost, v níž jsou závory na přejezdu umístěny, jest ve shodě s nař. min. obchodu ze dne 30. května 1882 čís. 16.644 (nař. ze dne 10. dubna 1894, čís. 9421 z roku 1894). Není tu tedy vad a nedostatků, jež v příčině přejezdu a zábrany tvrdí žalující strana, a proto nelze uznati, že se dráha dopustila vůči žalobci jednání (opominutí) právu se příčícího, z něhož by mu byla práva a povinna náhradou škody. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Po stránce právní posoudil první soud věc úplně správně a odvolatel se poukazuje na správné odůvodnění napadeného rozsudku. Že závory nemusily býti opatřeny světlem a zvonkovým zařízením, neodůvodnil znalec předpisy, dráhou samou vydanými, nýbrž předpisy provozního řádu železničního a nařízení ministerstva železnic a mimo to také konkretními místními poměry. Názor odvolatelův, že závory musí sledovati i ten cíl, by zabránily případnému vniknutí pěších neb vozů na trať, a dle toho musí býti i odborničky vybaveny, není ničím odůvodněn a ostatně by to také bylo neproveditelné. Stačí poukázati na náraz těžkého vozu nebo rozjetého automobilu. Ostatně v době, kdy závory byly spuštěny, nebylo ještě tak tma, že by bylo zapotřebí osvětlení, a žalobce sám udal, že je ze silnice viděl. Zvonkové zařízení by sotva bylo nehodu překazilo, neboť žalobce sám v žalobě udal, že vlak pro silný vítr neslyšel; tím méně byl by slyšel předzvánění.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po stránce právní byla rozepře posouzena bezvadně. Žalobce poukazuje se na důvody odvolacího soudu, jež se ani nepokusil vyvrátiti, omeziv se na opakování vývodů již dříve přednesených. Tvrzením, že

ku vyvinění dráhy nestačí zjištění, že nebyly porušeny železniční předpisy, nebylo rozhodnutí nižších soudů nijak dotčeno, neboť oba posoudily vytýkaná opomenutí dráhy také s hlediska obyčejné opatrnosti a dospěly právem k výsledku, že nebyla porušena. Osvětlení závor nebylo třeba, poněvadž bylo ještě světlo, zvonkového znamení by byl žalobce dle vlastních udání v žalobě pro vzdálenost a vítr sotva slyšel, nebylo by však odvrátilo nehodu ani z toho důvodu, že se dává současně se spuštěním závor, jež v tomto případě bylo provedeno několik minut před příjezdem vlaku. Mylným jest názor, že závory nemají za účel jenom, aby upozornily na blížící se vlak a nutnost přerušení jízdy, nýbrž také, aby zabránily rozjetému povozu vniknouti na trať. Nehledíc k nemožnosti takového vybavení závor pro všechny případy, bylo by takové jich opatření v tomto případě mělo jen ten následek, že by se byl vůz rozbil nikoliv o jedoucí vlak, nýbrž o závory. Přirozená a proto povinná opatrnost však vyžaduje, aby každý řidič povozu měl zapřažené koně tak v moci, aby před spuštěnými závorami mohl zastaviti. Ať zavinil žalobce sám nedostatkem povinné pozornosti (§ 1297 obč. zák.), že tomu tak nebylo, ať se to stalo bez jeho viny a náhodou (§ 1311 obč. zák.), musí škodu z toho vzniklou nésti sám, neboť nezdařil se mu důkaz, že dráha měla na úraze vinu, úplnou nebo částečnou.

Čís. 4641.

Soud jest oprávněn jmenovati v případě neshody společníků (likvidatorů, stanovených společenskou smlouvou), likvidátora komanditní společnosti a má co do volby osoby likvidátora úplnou volnost.

(Rozh. ze dne 5. února 1925, R I 1088/24.)

Rejstříkový soud ustanovil za likvidátora komanditní společnosti Antonína K-a. Stížnosti komplementářky Boženy S-ové, jež napadla usnesení prvého soudu proto, že nebyli likvidátory ustanoveni Maxmilian S. a Otto W., rekursní soud nevyhověl. Důvody: Jest nesporno, že poměr obou společníků ve firmě, totiž komplementářky a komanditisty, byl upraven společenskou smlouvou ze dne 1. října 1923. Okolnost, že společnost pod posavadní firmou jest zrušena a vstoupila v období likvidace, rovněž není sporna. Nemůže tedy býti pochybnosti, že jest nutno ustanoviti likvidátory. Dle opovědi, jakož i protokolu ze dne 17. září 1924 trvá ovšem Božena S-ová dle čl. XIV. smlouvy na Maxmiliana S-ovi a Ottonu W-ovi jakožto likvidátorech avšak, jak z rekursu Boženy S-ové i podání Otty W-a jde na jevo, jsou mezi Ottou W-em a Maxmiliánem S-em vážné neshody a následkem toho dle čl. XIV. odst. 2 spol. smlouvy nastal tam stanovený případ ustanovení likvidátora rejstříkovým soudem (čl. 133 obch. zák.,) kde, poněvadž jde pouze o ustanovení osoby likvidátora, jak správně uvedl soud prvé stolice, jest postupovati v řízení nesporném.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle §u 16 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. zák. jest v nesporném řízení proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení prvého soudu přípustným dovolací rekurs jen tehdy, je-li usnesení to ve zřejmém rozporu se zákonem nebo se spisy, neb je-li zmatečným. Těchto podmínek se v tomto případě nedostává a nemohlo proto býti dovolacímu rekursu vyhověno. Vzhledem k vývodům rekursu dlužno uvésti ještě toto: Nelze mluviti o vyřazení vlivu komplementářky Boženy S-ové na provedení likvidace tím, že jmenována byla likvidátorem osoba, nenáležející ku společníkům a také ne manžel komplementářky Max S. Zákon ponechává soudu co do určení osoby likvidátora úplnou volnost (čl. 133 odstavec druhý obch. zák.). Komplementářce nemůže býti odňato právo, aby průběh likvidace sledovala a po případě z důležitých příčin se domáhala odvolání likvidátora (čl. 134 obch. zák.). Rovněž nelze přisvědčiti náhledu rekurentčinu, že měl soud buď celou žádost za likvidaci odmítnouti, měl-li za to, že neobsahuje společného návrhu na ustanovení, pokud se týče zapsání likvidátorů samých, aneb že měl ustanoviti za likvidátory Maxe S-a o Ottu W-a. Vždyť soud konal šetření právě o tom, kdo má býti likvidátorem, při čemž poskytl oběma společníkům možnost výměny názorů. Nebylo tedy závady, aby vzhledem k výsledku tohoto šetření nerozhodl jak o návrhu na likvidaci, tak i o osobě likvidátora.

Čís. 4642.

Přípustnost exekuce proti vyrovnacímu dlužníku nelze posuzovati dle dne, kdy exekuční návrh došel na soud, nýbrž dle dne usnesení povolujícího exekuci. Účinky vyrovnávacího řízení nastávají počátkem dne, kdy byla vyhláška vyvěšena na úřední desku.

Přeměna exekuce zajišťovací v uhražovací jest po zahájení vyrovnacího řízení a po dobu jeho trvání nepřípustna. Byla-li přes to povolena, jest i dlužník oprávněn ku stížnosti.

(Rozh. ze dne 5. února 1925, R I 74/25.)

Soud prvé stolice povolil vymáhajícímu věřiteli proti pozůstalosti Floriána H-a, o jejímž jmění bylo dne 9. prosince 1924 zahájeno vyrovnávací řízení, usnesením z téhož dne (9. prosince 1924) exekuci přikázáním k vybrání pohledávek, jež byly zabaveny usnesením ze dne 23. září 1924, 2., 5., 11. a 15. listopadu 1924. Rekursní soud nevyhověl rekursu dlužnice, pokud šlo o pohledávku zabavenou usnesením ze dne 23. září 1924, ohledně ostatních pohledávek pak exekuční návrh zamítl. Důvody: Usnesením ze dne 9. prosince 1924 zavedeno bylo vyrovnávací řízení o pozůstalosti Floriána H-a a téhož dne byl edikt o tom vyvěšen na soudní tabuli vyrovnávacího soudu. Tímto dnem tedy dle §u 7 vyr. ř. nastaly právní účinky zahájení vyrovnávacího řízení. Dle §u 12 vyr. ř. práva na oddělení, jež byla nově nabyta v posledních šedesáti dnech před zahájením řízení vyrovnávacího exekucí uhražovací

nebo zajišťovací, zanikají zahájením řízení, práva ta však znovu obživnou, zastaví-li se řízení. Předmětem stížnosti jsou pohledávky, které byly pro vymáhající stranu zabaveny zajišťovací exekucí. Z pohledávek těchto zabavena byla (§ 294 ex. ř. — dle dne doručení příkazu platebního poddlužníku) usnesením ze dne 23. září 1924 pohledávka u firmy P. dne 25. září 1924, tedy dříve než v posledních 60 dnech před zahájením řízení vyrovnávacího a proto se pohledávky této ustanovení §u 12 vyr. ř. netýče, stížnost proti usnesení prvého soudce, pokud jde o tuto pohledávku není důvodnou a nebylo jí proto vyhověno a v tomto směru bylo usnesení prvého soudce potvrzeno. Pokud však jde o pohledávky, zabavené usneseními z 2., 5., 11. a 15. listopadu 1924, stalo se zabavení jejich vesměs v posledních 60 dnech před zahájením řízení a proto práva zástavní na pohledávky ty zanikla zahájením řízení vyrovnávacího. Poněvadž pohledávky ty následkem ustanovení §u 12 vyr. ř. nelze pokládati za zabaveny, nemůže býti povoleno ani přikázání pohledávek těch k vybrání, které předpokládá pohledávky zabavené (§§ 303, 308 ex. ř.) a od zahájení řízení na věcech dlužníkových práva zástavního nabýti nelze (§ 10 vyr. ř.). Z důvodu toho měl prvý soudce v tomto směru návrh vymáhající strany na exekuci přikázáním oněch pohledávek k vybrání zamítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Názoru dovolacího rekursu, že přípustnost exekuce proti vyrovnávacímu dlužníku jest posuzovati dle doby, kdy exekuční návrh došel na soud, nelze přisvědčiti. Rozhodným jest v tomto případě den usnesení exekuci povolujícího, neboť teprve toto usnesení bylo základem pro nabytí soudcovského práva zástavního. Dle §u 7 vyr. řádu nastávají účinky vyrovnávacího řízení početím dne, kterého byl edikt vyvěšen na úřední desku soudu vyrovnávacího. Usnesení prvého soudu bylo vydáno zrovna v den vývěsu ediktu, tudíž v době, kdy již předpis §u 10 vyrovnávacího řízení byl účinným, a tudíž nemělo býti již vydáno. Nerozhodno jest, zda soud exekuční, návrh vyřizující, o onom vývěsu ediktu věděl. Dovolací stěžovatelka uvádí dále, že rekurs povinné strany do usnesení prvé stolice měl býti jako bezpředmětný odmítnut, ježto šlo o oddělovací práva dle §u 12 vyr. ř. uhaslá, a zároveň vytýká, že povolené přikázání k vybrání pohledávek jako řízení zpeněžovací může býti dle §u 12 vyr. řádu k žádosti vyrovnávacího komisaře nebo na návrh vyrovnávacího správce a ne též k návrhu dlužníkovu zrušeno. Ale dovolací stěžovatelka přehlíží, že nešlo jen o povolení přikázání, nýbrž o přeměnu exekuce zajišťovací v uhražovací. Povolením takovéto přeměny zakládá se však po rozumu §u 10 vyr. ř. nové právo oddělovací, které teprve může dle §u 303 a násl ex. ř. vésti k řízení zpeněžovacímu. Proto přeměnu exekuce zajišťovací v uhražovací nelze povoliti po zahájení vyrovnávacího řízení a po dobu jeho trvání, kterouž zásadu vyslovil již tento nejvyšší soud ve svém rozhodnutí čís. sb. n. s. 2235. Není tedy rekurs dlužníkův bezpředmětným a správným jest usnesení druhé stolice.

Čís. 4643.

Uzavřely-li za obec v Čechách smlouvu osoby, jež neměly potřebného zmocnění, byla vada tato odstraněna dodatečným schválením smlouvy obecním zastupitelstvem.

Ke smlouvě obce v Čechách s osobou třetí, jíž byly upraveny pouze závazky této osoby, nevyžaduje se písemné formy.

(Rozh. ze dne 5. února 1925, Kv I 1507/24.)

Žalovaný uzavřel dne 28. února 1923 se zástupci žalující obce úmluvu, dle níž se zavázal zaplatiti 29.039 Kč za dodaný elektrický proud. Zaplatil však pouze část, takže obec byla nucena domáhati se nedoplatku žalobou, jíž bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Je pravda, že rozhoduje, zda dne 28. února 1923 v kanceláři Dra Arnošta P-a mezi stranami platně byla dojednána smlouva, jíž byla změněna smlouva o dodání elektrického proudu do mlýna žalovaného, uzavřená mezi stranami dne 15. června 1922. Ve směru tom zjistily nižší soudy, že strany onoho dne v kanceláři Dra Arnošta P-y o smlouvě, kterou změněna byla smlouva ze dne 15. června 1922, mezi nimi uzavřená, nejen jednaly, nýbrž, že smlouvu tu, která pak podle stenogramu, diktovaného v přítomnosti stran námitek nečinivších měla býti písemně vyhotovena, také dojednaly shodnuvše se na veškerých bodech tehdy projednaných. Dále je zjištěno, a vykazuje to i protokol o dotyčném zasedání obecního zastupitelstva ze dne 3. března 1923, že smlouva byla v zasedání tom obecním zastupitelstvem schválena. Odpadá tedy především potřeba obírati se oněmi vývody, jimiž snaží se dovolání prokázati, že osobám, které dne 28. února 1923 v kanceláři Dra Arnošta P-a za obec jednaly a smlouvu dojednaly, nedostávalo se potřebného zmocnění, pokud se týče že nebyly oprávněny jednati za obec, neboť i, kdyby tomu tak bylo, byla případná tato vada odstraněna dodatečným schválením smlouvy obecním zastupitelstvem. Než dovolání nemá pravdu ani v tom, že smlouva je neplatná, jelikož nebyla dojednána písemně (§ 886 obč. zák.). Ustanovení §u 884 obč. zák., že totiž, pakli strany pro smlouvu vyhradily si jistou formu, se předpokládá, že před splněním této formy nechtějí býti zavázány, zde v úvahu nepřichází, jelikož nižší soudy zjistily, že strany písemnost smlouvy podmínkou její platnosti neučinily, pokud se týče, že písemnost vůlí stran určena nebyla. Než ani zákon nestanoví pro tuto smlouvu písemnosti. Nějakého všeobecného ustanovení ve směru tom neobsahuje ani občanský zákoník, ani zákon o obecním zřízení a řádu volebním v obcích pro království České, ani jiný nějaký zákon. Nelze to vyvozovati ani z toho, že některé smlouvy, dojednané s obcemi, vyžadují ku své platnosti schválení nadřízeným úřadem, neboť v těchto případech je podmínkou platnosti smlouvy toto schválení a nikoliv písemní forma, která právě proto může na straně odpírající pí-

semné vyhotovení smlouvy pokud se týče podpis býti žalobou vynucena, pokud jen právní jednání, které ke schválení předloženo býti má, bylo jinak platně dojednáno (§ 19 obč. zák.). Ale dovolání nemůže se právem dovolávati ani ustanovení §u 55 odstavec druhý a třetí zákona o obecním zřízení pro království České, podle nichž na listinách, na kterých se mají zakládati nějaké závazky obce k jiným osobám, podepíše se starosta a jeden obecní starší a že, týče-li se listina nějakého jednání, k němuž má obec zapotřebí přivolení zastupitelstva nebo vyššího schválení, má býti kromě toho připomenuto, že toto přivolení nebo schválení se stalo, a dva údové zastupitelstva mají se na ní podepsati, neboť neplatnost původní smlouvy ze dne 15. června 1922 nebyla ani tvrzena a smlouvou ze dne 23. února 1923 žalující obec nepřevzala žádných nových závazků, jelikož jí byla změněna smlouva ze dne 15. června 1922 toliko v bodech zavazujících žalovaného. Netřeba proto řešiti otázku, zda a pokud šetření shora zmíněných předpisů je podmínkou platnosti a účinnosti smlouvy. Jelikož konečně schválení smlouvy okresním zastupitelstvem podle §u 97 obecního zřízení pro království České pokud se týče §u 23 zákona ze dne 12. srpna 1921 čís. 329 sb. z. a n., pokud se týče podle čl. I. vládního nařízení ze dne 27. dubna 1922 čís. 143 sb. z. a n. k §u 23 uvedeného zákona nebylo zapotřebí, byla smlouva platně dojednána a nezbývá, než aby také žalovaný ji splnil.

Čís. 4644.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Nárok vdovy po zaměstnanci na zaopatřovací požitky jest odůvodněn již §em 1 zák., byla-li jí poskytována zaměstnavatelem pense nebo dar z milosti a netřeba se zabývati nárokem též s hlediska §u 6 zák.

(Rozh. ze dne 5. února 1925, Rv I 1801/24.)

Žalobě vdovy po zaměstnanci na velkostatku žalovaného o placení zaopatřovacích požitků bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobkyně domáhá se v tomto sporu jako pozůstalá po bývalém zaměstnanci na velkém majetku pozemkovém zvýšení pense, kterou jako taková až dosud ve výši 400 (600) Kč ročně požívala a požívá, na 2000 Kč ročně, t. j. na polovici zaopatřovacích požitků, na něž její zemřelý manžel by byl měl nárok. Jest proto především řešiti otázku, zda žalobkyně ve smyslu §u 1 zák. ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. jest skutečně pozůstalou bývalého zaměstnance na velkém majetku pozemkovém, která z toho důvodu již zaopatřovacích požitků požívala a požívá. Ve směru tomto jest, jak nižší soudy uvedly, nesporným přednesem stran zjištěno, že manžel žalobkyně u žalovaného na panství K., které jest velkým pozemkovým majetkem, byl zaměstnán jako lesní a že službu tuto něco přes 58 let konal. Dále jest zjištěno oběma nižšími soudy, na základě provedených důkazů, že žalobkyně pensi ve výši 200 zl. ročně od 1. prosince 1891 požívala a že jí tato pense po válce na její žádost byla zvýšena na 600 Kč ročně a ve výši této jí až dosud je vyplácena. Dle těchto zjištění nižších soudů nemůže býti pochybnosti, že žalobkyně jest pozůstalou po bývalém zaměstnanci na velkém majetku pozemkovém, ve smyslu §u 1 písm. a) zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. a že má tudíž nárok na jednu polovici zaopatřovacích požitků, na které by její zemřelý manžel měl nárok. Poněvadž pak není sporu o tom, že by zemřelému manželu žalobkyně s ohledem na jeho služební dobu jako lesnímu náležely zaopatřovací požitky 6tého stupně, t. j. 4000 Kč ročně, posoudil soud odvolací věc po stránce právní správně, když žalobkyni jako pozůstalé po bývalém zaměstnanci na velkém majetku pozemkovém, která již před 1. lednem 1920 z toho důvodu zaopatřovacích požitků požívala, tyto na 2000 Kč ročně zvýšil, a dovolání žalovaného, napadající tento právní názor, není důvodným. Názor dovolání, že dle dekretu ze dne 20. února 1892 není jisto, že žalobkyni zaopatřovací požitky z důvodu služebního poměru jejího manžela jako bývalého zaměstnance na velkostatku K. byly povoleny, není správným, neboť dle zjištěného stavu věci pense žalobkyni jenom z tohoto důvodu byla a mohla býti přiznána. Když, jak svrchu uvedeno, zažalovaný nárok žalobkyně na zvýšení pense na 2000 Kč ročně z důvodu §u 1 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. ať šlo o pensi nebo dar z milosti, jest odůvodněn, není třeba, zabývati se otázkou, zdali nárok ten též z předpisu §u 6 téhož zákona, případně z prováděcího nařízení k němu ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. plyne a jest odůvodněn a zůstanou proto dotyčné vývody dovolání, pokud o právní posouzení věci jde, nepovšimnuty.

Čís. 4645.

Nejednal k patrnému a převládajícímu prospěchu (§ 1037 obč. zák.), kdo, nejsa k tomu zmocněn, poskytl drobnému pachtýři náhradu za to, že upustil od popřeného nároku na pozemek dle zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. Otázku, zda tento nárok byl po právu, nelze ve sporu rozhodovati.

(Rozh. ze dne 5. února 1925, Rv I 1958/24.)

Žalovaná společnost zavázala se zaplatiti společnosti S. 55.000 Kč za vzdání se práva na dodávání kaolinu. Společnost S. prodala žalované pozemek, ohledně něhož, ač prodatelka ujistila, že není naň nároku dle zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., vznesl napotom drobný pachtýř Antonín S. nárok dle tohoto zákona. Žalovaná pak bez svolení a zmocnění firmy S. vyplatila Antonínu S-ovi 11.000 Kč za to, že se zřekl nároku na onen pozemek. Nárok na zaplacení 55.000 Kč postoupila společnost S. žalobkyni, proti jejíž žalobě na zjištění, že jí přísluší proti žalované pohledávka 55.000 Kč, namítla žalovaná započtením pohledávku 11.000 Kč, vyplacených Antonínu S-ovi a opírala námitku

kromě jiného též o § 1037 obč. zák. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, neuznav vzájemné pohledávky. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

důvodů:

Přišlo by v úvahu toliko jednání bez příkazu ve smyslu §u 1037 obč. zák. Než tu dlužno souhlasiti s odvolacím soudem, že dohoda s drobným pachtýřem nebyla ve zřejmém a převážném zájmu společnosti S. V požadovací věci bylo zahájeno řízení ve smyslu §u 17 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., ve kterém žalovaná jako vlastnice odporovala ohlášenému nároku Antonína S-a. K soudnímu rozhodnutí o tom, zda a pokud nárok uchazečův na postoupení požadovaného pozemku trvá, nedošlo proto, že se strany porovnaly. Výrok ten nelze nahraditi tím, že by se nižší soudy byly pustily do rozhodnutí otázky, jejíž vyřešení dovolání s hlediska dovolacího důvodu §u 503 čís. 2 c. ř. s. postrádá, neboť nerozhoduje, k jakému výsledku vedlo by řešení této otázky v tomto sporu. I kdyby řešení otázky té zde dopadlo ve prospěch Antonína S-a, nebylo by tím ještě nijak prokázáno, že také soud podle §u 17 uvedeného zákona k tomu příslušný o jeho nároku stejně by byl uznal, pokud se týče, že by k tomuto výsledku byly dospěly soudy pořadem práva. Pokud však není vyloučena možnost nepříznivého výsledku požadovacího řízení pro uchazeče, a tuto možnost podle toho, co právě bylo uvedeno, vyřešením shora zmíněné otázky v tomto sporu vyloučiti nelze, nemůže řeči býti o tom, že smírné vyřízení této věci bylo ve zřejmém zájmu společnosti S. Náhrada příslušející nezmocněnému jednateli podle §u 1037 obč. zák. předpokládá, že nezmocněný jednatel vynaložil bezelstně něco, co by jinak byl musel vynaložiti ten, za něhož byl náklad učiněn. Ale společnost S. náklad 11.000 Kč vynaložiti nemusela a není tedy postižena zmíněnou dohodou, pokud s ní nesouhlasila.

Čís. 4646.

Rozsudky o určovacích žalobách jsou účastny právní moci i potud, pokud se jimi žaloby z věcných důvodů zamítají. Rozsudek, zamítající určovací žalobu, obsahuje popření důvodnosti sporného nároku. Byla-li po zamítnutí určovací žaloby podána žaloba o plnění, jeví se právní moc rozsudku o určovací žalobě účinnou v tom směru, že onen právní poměr, který jest předurčujícím pro nový spor, jest při rozhodnutí sporu o plnění již nezvratitelně na jisto postaven.

Právní moc původního rozsudku vztahuje se nejen na původní strany rozepře, nýbrž i na jich právní nástupce.

(Rozh. ze dne 6. února 1925, Rv I 1774/24.)

Vlastnické právo ke knihovnímu tělesu zapsanému ve vložce čís. 107 k. obce Z. bylo dle protokolu ze dne 16. června 1884, sepsaného při zřizování nové knihy pozemkové, vloženo dočasným vlastníkům 29 usedlostí Z-ských a to každému na jednu devětadvacetinu. Žalobci jako vlastníci chalupy č. p. 9, jedné to z těchto 29 usedlostí podali u okresního soudu pod č. j. C 10/21 proti ostatním 28 podílníkům žalobu, domáhající se rozsudku, že žalovaní spoluvlastníci jsou rukou společnou a nerozdílnou pod exekucí povinni, by nebránili žalobcům ve vykonávání členských práv, příslušejících jim jako dočasným vlastníkům chalupy č. 9 v Z. a tím jako spoluvlastníkům pozemků zapsaných ve vložce čís. 107 pozemkové knihy obce Z. a že jsou proto žalovaní povinni, by do 14 dnů pod exekucí rukou společnou a nedílnou: a) dali vládnouti žalobcům podílem jich na pozemcích vložky čís. 107, b) jim kladli účty, c) jim dali hlasovati dle zákonných předpisů, po případě dali jim příležitost, aby žádali zabezpečení od budoucí škody, d) užitky rozvrhli též na žalující, kteří jsou hotovi přispěti k společným nákladům dle podílu svého, e) při rozdělení společných pozemků jednu devětadvacetinu jich odevzdali dočasným vlastníkům domku čís. 9 v Z. do vlastnictví jako podíl náležející a připsaný jako příslušenství chalupy č. p. 9 v Z. Tato žaloba byla právoplatně zamítnuta. Žalobou Cg I a 72/23 o niž právě jde, titíž dočasní vlastníci chalupy čís. 9 domáhali se rozsudku, že společenství stran, založené na knihovním spoluvlastnictví nemovitostí vložka čís. 107, se zrušuje a že žalovaní jsou povinni, aby svolili ku skutečnému soudnímu rozdělení společných těchto nemovitostí. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jest otázka, jaký vliv má rozhodnutí sporu C 10/21 na tento spor. Pro tento spor přichází v úvahu bod e) žalobního nároku C 10/21. Bod tento sice stylisován jest, jakoby šlo o žalobu na plnění (důkaz slova »aby do 14 dnů«), ale z dalších slov »při rozdělení společných pozemků« a »dočasným vlastníkům atd.« jest patrno, že jde o určení, zda žalobcům jako účastníkům reálního společenství přísluší právo na příděl jedné devětadvacetiny společných pozemků při eventuelním dělení. Jde tedy o žalobu určovací dle §u 228 c. ř. s. I rozsudky o žalobách určovacích jsou účastny právní moci po rozumu §u 411 c. ř. s., a to i rozsudky, jimiž se tyto žaloby zamítají. Jak Krainz-Ehrenzweig ve svém »Systému rak. občanského práva«, pojednávaje v §u 160 bod A I. o druzích rozsudků, výstižně praví, obsahuje rozsudek určovací žalobu zamítající, popření důvodnosti sporného nároku. Tudíž i takovýmto rozsudkem stává se za ostatních zákonných předpokladů dosud sporný právní poměr nebo právo pro všechny budoucí časy nezvratitelným podkladem při rozhodování budoucích sporů, týkajících se téhož právního poměru nebo práva. Když tedy po zamítnutí určovací žaloby bude podána žaloba o plnění, bude se jeviti právní moc rozsudku o určovací žalobě účinnou v tom směru, že onen právní poměr, který jest pro nový spor předurčujícím, jest při rozhodnutí sporu o plnění již nezvratitelně na jisto postaven. A o takový případ jde v tomto sporu. Byla-li žaloba C 10/21 i ohledně bodu a) zamítnuta z toho důvodu, že žalobci při zakládání knih pozemkových neprávem byli zapsáni za knihovní vlastníky jednoho podílu

společenských nemovitostí, tudíž zamítnuta z důvodu práva hmotného a ne formálního, jest i pro tento spor, v němž nárok na podíl opřen jest zase jen o onen nesprávný knihovní zápis, rozhodnutím sporu C 10/21 dán nezvratitelný podklad pro žalobce nepříznivě rozřešený. To úplně stačí pro zamítnutí nynější žaloby o plnění. Dovolatelé namítají, že sporem C 10/21 uplatňovali jen obligační nárok a to vůči žalovaným, z nichž značná prý část se změnila od této doby do nynějšího sporu, který prý má za předmět nárok věcný. Avšak toto rozeznávání právní stránky žalobního nároku jest naprosto nezávažno, nýbrž stačí, že v obou sporech šlo o týž právní poměr, totiž o právo žádati zrušení společenství rozdělením věcí (§ 830 a 841 obč. zák.). Pokud jde o otázku totožnosti stran, uvésti dlužno, že právní moc rozsudku vztahuje se nejenom na původní strany rozepře, nýbrž i na osoby, které po rozsudku vstoupí do tohoto právního poměru (srov. Neumann Kom. k c. ř. s. III. vyd. str. 1275); že by pak fysické osoby ve sporu Cg I a 72/23 nově vystupující nebyly spoluvlastníky nebo vlastníky oprávněných usedlostí a tudíž právními nástupci oněch podílníků, kteří ve sporu C 10/21 na straně žalovaných vystupovali, nebylo dovolateli ani vytýkáno. V tomto směru tedy částečná různost osob v obou sporech na straně žalovaných nevadí.

Čís. 4647.

»Plněním« ve smyslu §u 881 obč. zák. jest též svolení ke knihovnímu zápisu. I zákonný zástupce může ve prospěch zastoupených ujednati smlouvu dle §u 881 obč. zák. Ten, kdo dojednal smlouvu ve prospěch třetí osoby, jest oprávněn domáhati se jejího splnění.

Není závady, by žaloba, domáhající se nároku na převod vlastnického práva k nemovitostem, nezněla v ten rozum, by žalovaný byl uznán povinným svoliti ku vkladu vlastnického práva.

(Rozh. ze dne 6. února 1925, Rv I 1840/24.)

Žalobní nárok, by žalovaný byl uznán povinným, svoliti k tomu, by vlastnické právo k nemovitostem bylo vloženo po jedné čtvrtině pro sourozence žalovaného, odvozoval žalobce z toho: 1. že prý smlouva ze dne 8. května 1910, kteroužto žalobce, jako otcovský opatrovník svého nezl. syna nynějšího žalovaného Viléma P-a pro něho nemovitosti za cenu 10.800 Kč koupil, byla smlouvou na oko po rozumu §u 916 obč. zák., kdežto prý ve skutečnosti byly koupeny pro žalovaného a jeho tři sourozence pro každého co do jedné čtvrtiny; 2. že se stala mezi stranami dne 27. září 1923 dohoda v ten smysl, že žalovaný převede knihovní vlastnictví co do tří čtvrtin na své tři sourozence na každého z nich jednou čtvrtinou. Oba nižší soudy žalobu zamítly.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Jest přisvědčiti názoru odvolacího soudu, že o smlouvě na oko podle §u 916 obč. zák., ujednané mezi stranami, nemůže býti řeči, protože mezi žalobcem a žalovaným neb mezi tímto a jeho sourozenci vůbec k žádné smlouvě a k žádnému projevu vůle nedošlo, tedy ani ke smlouvě nebo projevu vůle na oko. Než toho ani žalobce netvrdí. Tvrdí jen, že nynější knihovní stav neodpovídá pravé vůli jeho a odpůrcově, protože on (žalobce) sporné nemovitosti svého času koupil pro všechny své děti stejným dílem, je jen k vůli zjednodušení správy dal připsati toliko žalovanému; že však žalovaný pravý stav věci znal; vždy také uznával, že nemovitosti patří všem dětem žalobcovým stejným dílem; a že se v důsledku toho žalobci dne 27. září 1923 dokonce zavázal, že provede převod vlastnictví, jak v žalobní žádosti jest uplatňováno, ve prospěch (§ 881 obč. zák.) tam jmenovaných dětí žalobcových. Názor odvolacího soudu, že to, čeho se žaloba v závěrečné prosbě domáhá, totiž aby žalovaný svolil ku vkladu práva vlastnického, nespadá pod ustanovení §u 881 obč. zák. o smlouvách ve prospěch osob třetích, protože tu nejde o nějaké plnění, jest mylným, protože plněním ve smyslu obligačního práva je každé jednání neb opomenutí, ke kterému je povinný (dlužník) oprávněnému (věřiteli) zavázán (§ 859 obč. zák.). Takovým jednáním může býti také svolení ke knihovnímu výkonu, jak ve prospěch spolusmluvníka, tak i ve prospěch osoby třetí, na sjednání smlouvy přímo nesúčastněné. Mylným je dále názor odvolacího soudu, že nezl. Pavla P-a nemožno pokládati za osobu třetí, protože prostřednictvím svého otce a zákonného zástupce — totiž žalobce — měl na jednání podíl, a že, není-li proto smlouvy podle §u 881 obč. zák. ohledně něho, není jí ani ohledně obou ostatních podílníků, protože smlouva ze dne 27. září 1923 může míti význam jen jako celek. Nelze nahlédnouti, proč by někdo, třebaže jest otcem a zákonným zástupcem nezletilých dětí a tedy by zásadně mohl za ně ujednati smlouvu i v této vlastnosti, nemohl by v jejich prospěch, uznává-li to záhodným, ujednati smlouvu toliko podle §u 881 obč. zák., zůstavuje buď nezletilým dětem, až dojdou svéprávnosti, nebo zákonnému jejich zástupci, pro tento případ zvlášť zřízenému (§§ 269—271, 282 a §§ 233 a 244 obč. zák.), by rozhodli, zdali právo ze smlouvy takto ujednané má býti odmítnuto (§ 882 obč. zák.) čili nic. Proč by smlouva ze dne 27. září 1923 měla míti význam jen jako celek, totiž jen tehdy, kdyby platila pro všechny podílníky, není v napadeném rozsudku blíže odůvodněno, a není ani jinak jasno. Můžeť každý podílník míti zvláštní, vlastní zájem na tom, aby se alespoň sám stal vlastníkem na něho připadajícího podílu, i kdyby se ostatní podílníci spoluvlastníky státi nemohli. Konečně je též mylným názor odvolacího soudu, že by žalobní žádost pro svou naprostou, předpisu §u 226 c. ř. s. se příčící neurčitost nikdy nemohla býti základem exekučního titulu podle §u 7 ex. ř., nýbrž musila by správně zníti na vydání ku knihovnímu vkladu způsobilé listiny. Žalobce tvrdí, že má nárok na převod práva vlastnického k jistým nemovitostem ve prospěch svých dětí. Jeho žalobní žádost nepostrádá žádoucí jasnosti, ohledně kterých nemovitostí a v čí prospěch knihovní jednání má býti provedeno. A § 350 ex. ř. upravuje v prvém odstavci postup, jehož jest při vnuceném vymáhání takového nároku šetřiti, prohlašuje v pátém odstavci výslovně, že prohlášení povinného, kterých za účelem takových

zápisů jest podle předpisu všeob. knih. zákona třeba, nahražuje výrok soudu, exekuci povolujícího. Podle těchto ustanovení není tudíž třeba listiny ke knihovnímu vkladu způsobilé a zejména není třeba listiny vykazující, jak soud prvé stolice žádá, právní titul. Obé je nahrazeno soudním rozsudkem, k němuž by přece dojíti nemohlo, kdyby pro vymáhaný knihovní výkon nebylo právního titulu, protože by bez něho žaloba postrádala právního základu. Se svého právního stanoviska, že tu vůbec není smlouvy podle §u 881 obč. zák., neměl odvolací soud příčiny, zabývati se otázkou, zdali žalobce, dojednav smlouvu ve prospěch třetích osob, je k žalobě legitimován. Soud první stolice odpověděl na tuto otázku záporně, než neprávem. Již znění §u 881, odstavec prvý obč. zák. (srv. »dal-li si někdo slíbiti, že . . ., může žádati, aby . . .«) nedovoluje o tom pochybností. Ve zprávě komise pro justiční záležitosti k III. novele obč. zák. — č. 78 příloh stenogr. protokolů panské sněmovny — XXXI sese 1912 — je toto právo na stránce 157 ještě výslovně zdůrazňováno. Nutno proto na otázku právě nadhozenou odpověděti kladně.

Čís. 4648.

Vlastnické právo z důvodu §u 418 obč. zák. lze uplatňovati jen ku stavbám, jež byly samostatně provedeny na cizím pozemku, nikoliv však ku stavbám, pouze zlepšeným různými opravami. V tomto případě lze uplatniti pouze nárok dle §u 1041 obč. zák. Nároku dle §u 418 obč. zák. nabývá se již provedením stavby a jest spatřovati v tom, že stavebník ho neuplatnil, byv vyzván k vydání nemovitosti, vzdání se jeho. Přešla-li nemovitost po provedených opravách na singulárního nástupce, nemůže ten, kdo náklad na věc dřívějšího vlastníka bez jeho příkazu vynaložil, není-li tento nárok knihovně zajištěn, uplatňovati svá práva přímo proti nástupci, leč že by prokázal, že nástupce vzal na sebe povinnosti předchůdcovy z tohoto právního důvodu.

(Rozh. ze dne 6. února 1925, Rv II 779/24.)

Žalobce domáhal se na žalované, 1. by byla uznána povinnou postoupiti mu pozemky č. kat. 9/1, 9/2 a 113/4 do vlastnictví za obecnou jich cenu; 2. eventuelně zaplatiti mu 51.600 Kč a 3. by žalovaná byla uznána povinnou trpěti, by žalobce veškeré budovy na pozemcích č. kat. 9/1, 9/2 a 113/4 strhl a stavební hmoty odvezl. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě, by žalovaná byla uznána povinnou trpěti, by žalobce budovy (kůlnu, obchodní místnost a světnici) na pozemkové částici parc. čís. 9/2 a svinčíky na pozemkové částici par. čís. 113/4, vesměs žalobcem asi na 27.500 Kč odhadované do jednoho měsíce od pravomoci tohoto rozsudku strhl a veškerý stavební materiál stržením oněch budov získaný během 14 dnů od početí demolování odvezl, jinak však žalobu zamítl. Odvolací soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobcovu potud, že zrušil rozsudky obou nižších soudů, pokud jimi bylo rozhodnuto o eventuálním žalobním návrhu, a vrátil věc prvému soudu, by v tomto směru ve věci dále jednal a ji znovu rozhodl; jinak dovolání nevyhověl.

Důvody:

Dovolání výslovně zdůrazňuje, že opírá své žalobní nároky: 1. o ustanovení §u 418 obč. zák., pokud navrhuje v žalobní žádosti pod čís. 1., by žalovaná byla povinnou uznána, postoupiti žalobci pozemky č. kat. 9/1, 9/2 a 113/4 do vlastnictví, za obecnou jich cenu; 2. event. o ustanovení §u 1041 obč. zák., pokud se domáhá v odst. 2. žalobní žádosti i náhrady 51.600 Kč a v odst. 3. výroku, že žalovaná je povinna trpěti, by žalobce veškeré budovy na pozemcích č. kat. 9/1, 9/2 a 113/4 strhl a stavební materiál odvezl. Dovolací soud, přezkoumávaje napadený rozsudek v mezích dovolacích návrhů, jest vázán skutkovými zjištěními nižších soudů, se spisy souhlasícími, jimž odporováno nebylo (§§ 272, 498 odst. 1 a 513 c. ř. s.). Dle těchto zjištění nabyl bývalý c. k. erár právoplatným vyvlastněním již v r. 1907 vlastnictví k veškerým, k usedlosti č. p. 3 patřícím nemovitostem, zejména i k budovám již tenkráte postaveným na stavební parcele č. kat. 9/1, záležejícím ze světnice, síně, výčepu a chléva, a dále ku stodole a kovárně na pozemku č. kat. 113/4 zbudovaným, a žalobce připojil v roce 1910 ku staré budově, vystavené na stavební par. 9/1 a mající č. p. 6, ještě novou stavbu na stavební parcele 9/2, záležející ze světnice, kuchyně, obchodní místnosti a kůlny a dále na pozemku č. kat. 113/4 přistavěl svinčíky, vedle stávající již kovárny. Mohl by tedy žalobce ve smyslu ustanovení §u 418 posl. věty obč. zák. uplatňovati své vlastnické právo pouze ku stavbám, které samostatně provedl na stav. p. č. kat. 9/2, kdyby prokázal zákonné podmínky pro nabytí vlastnictví, v §u 418 obč. zák. vyžadované, nikoliv však k budovám na stav. p. č. kat. 9/1 a č. kat. 113/4 jím nevystavěným, nýbrž pouze zlepšeným různými opravami, z kteréhožto důvodu by mu příslušel jen nárok ve smyslu §u 1041 obč. zák. Dle §u 418 poslední věty obč. zák. nabývá bezelstný stavebník vlastnického práva k zastavené ploše pozemku, již provedením stavby (Ehrenzweig; System I d/2 § 236 str. 305), a mohl tedy žalobce již od roku 1910 svého vlastnictví se domáhati. Než žalobce svého vlastnického nároku k zastavenému jím pozemku neuplatnil, ani když byl okresním hejtmanstvím vyzván, by ředitelství vodních staveb jako zástupci eráru vydal sporné nemovitosti jako jejich vlastníku, naopak v protokole ze dne 8. června 1914 uznal vlastnické právo eráru ku sporným pozemkům č. kat. 9/1, 9/2 a 113/4 v M. i k budovám na nich stojícím, zavázav se bezpodmínečně, že do konce října 1914 se z budov vystěhuje a pozemky vlastníku odevzdá a pouze k jeho zvláštní žádosti bylo mu povoleno, že smí odnésti stavební materiál, kterým si postavil stavení. Dovolací soud sdílí právní názor druhé stolice, že tímto ujednáním vzdal se žalobce nároku na své právo vlastnické z důvodu stavby na cizím pozemku (§ 418 poslední věta obč. zák.). Nemohla proto žalovaná, jako právní nástupkyně v nemovitostech, trhovou smlouvou převziti závazek, kterého ani její předchůdce ve vlastnictví vůči žalobci

neměl. Nelze přisvědčiti dovolacím vývodům, že závazek, jemuž se žalobce na okresním hejtmanství dne 8. června 1914 podrobil, byl do jisté míry aktem vyvlastňovacím. Naopak, šlo o úmluvu povahy soukromoprávní, kterou žalobce byl právně vázán i pro případ, že vyvlastněných pozemků č. kat. 9/1, 9/2 a 113/4 nebude použito pro vodní stavby, a mylným jest i náhled, že v tomto případě zase oživl vlastnický nárok žalobcův na tyto pozemky z právního důvodu stavby na cizím pozemku (§ 418 obč. zák.). Netřeba se proto ani obírati další otázkou, zda žalobce by byl oprávněn domáhati se zrušení vyvlastňovacího nálezu, pokud se týkal sporných pozemků. Odvolací soud ze smíru ze dne 1. září 1920 správně dolíčil, že žalobce i vůči nynější žalované se vzdal vlastnického nároku k požadovaným pozemkům, když smírem, kterým ukončen byl spor žalované a její matky proti žalobci o uznání neomezeného vlastnictví ku sporným pozemkům č. kat. 9/1 a 9/2, tyto pozemky i s budovami na nich se nalézajícími a dále i pozemek č. kat. 113/4 s kovárnou a stodolou od žalované a její matky na 2 roky najal za roční nájemné 100 Kč, čtvrtletně předem splatné, zavázav se, že veškeré místnosti po uplynutí nájemní doby pod exekucí vyklidí. Znění smíru jest úplně jasným, vylučujíc jakékoli pochybnosti o právní povaze smlouvy jako smlouvy nájemní a, tvrdí-li dovolání, že prý omylem v něm bylo uvedeno odevzdání »místností«, místo »pozemků«, stačí zdůrazniti, že soudní smír byl zástupci obou stran bez námitek podepsán a jimi schválen a že tvrzení dovolatelovo by odporovalo i ostatnímu obsahu smíru. Na povaze smlouvy nemůže ničeho změniti ani okolnost, že žalobce žalované smluvené činže dosud nezaplatil. Odvolací soud posoudil tedy věc s právního hlediska úplně správně, nepřiznav žalobci nároku na postoupení pozemku č. kat. 9/1, 9/2 a 113/4 do vlastnictví a dovolání není v tomto směru opodstatněno. I kdyby žalobce prokázal, že žalovaná trhovou smlouvou vstoupila do právního poměru mezi žalobcem a c. k. erárem, zastoupeným ředitelstvím vodních staveb, mohl by z tohoto poměru vůči žalované uplatniti jen nárok, který měl již proti erár, totiž na zbourání stavení (světnice, kuchyně, obchodní místnosti a kůlny), které sám postavil na stav. p. č. kat. 9/2 a na svinčíky na p. p. č. kat. 113/4 jím zbudované a odvezení materiálu těchto staveb, kterýžto závěr jest plně odůvodněn jasným zněním protokolu ze dne 8. června 1914 a výměrem ze dne 26. června 1914. Tento nárok žalobcův ostatně žalovaná sama uznala a byl mu nižšími soudy přiznán. Naproti tomu není oprávněn tento nárok, pokud snaží se dovolatel jej uplatniti i na budovy starší, kterých sám nestavěl, nýbrž jen opravoval a které měl od ředitelství vodních staveb pouze v užívání, totiž na obytnou budovu na stav. p. č. kat. 9/1, záležející ze světnice, síně, výčep a chlévu a dále na kovárnu a stodolu, zbudované na pozemku č. kat. 113/4. Není tedy ani v tomto směru dovolání opodstatněno.

Zbývá ještě zabývati se nárokem žalobcovým, pokud se opírá o ustanovení §u 1041 obč. zák. a o skutkové tvrzení, že prováděl přestavby a opravy starších budov, které měl jen v užívání, t. j. budov na stav. p. 9/1 a kovárny a stodoly. Odvolací soud správně vyslovil, že tento nárok mohl by žalobce míti pouze proti dřívějšímu vlastníku nemovitosti (Ehrenzweig I d/2 § 243 str. 326 sub III.), t. j. erár, pokud se

týče ředitelství vodních staveb, poněvadž jen tomuto mohlo se dostati přestavbami a opravami, žalobcem provedenými, určitého užitku zlepšením jeho budov, a mohl by býti tímto způsobem z cizího majetku obohacen (§ 1041 obč. zák.). (Mayr Lehrbuch d. b. R. kn. III. str. 344 a 345 sub 2 a 3 a Slg 14.070). Přešla-li však nemovitost po provedených opravách na budovách do vlastnictví singulárního nástupce, jakž se v tomto případě stalo, nemůže ten, kdož náklad na věc dřívějšího vlastníka bez jeho příkazu vynaložil, není-li náklad knihovně zajištěn, svých práv uplatniti přímo proti nástupci (§ 443 poslední věta obč. zák.), leč by prokázal, že nástupce vzal na se povinnosti předchůdcovy z tohoto právního důvodu. O takové tvrzení však žalobce tento svůj nárok opírá, neboť v žalobě doličuje, že žalovaná a její matka při ústním vyjednávání o trhové smlouvě i při jejím sepsání věděly o jeho právech k budovám, že žalobcova práva byla výslovně při ujednání kupu vyhražena a žalovaná i její matka k dodržení těchto práv zavázány a že také při jednání o smíru ze dne 1. září 1920 došlo ku stejným výhradám, zaručujícím žalobcova práva k budovám. Kdyby okolnosti tyto, o nichž žalobce nabídl již v žalobě důkaz svědky a slyšením stran, byly zjištěny, mohly by míti podstatný vliv na rozhodnutí ve věci samé, pokud jde o nárok žalobcův ve smyslu §u 1041 obč. zák. Nelze sdíleti názor odvolacího soudu, že pro spor nejsou výhrady žalobcem tvrzené rozhodnými vzhledem ku smíru ze dne 1. září 1920, neboť, třebaže žalobce tímto smírem sporné budovy na 2 roky najal a zavázal se je po uplynutí této doby vykliditi a pronajímatelkám odevzdati, mohly mu při tom býti vyhraženy nároky z provedených oprav na starších budovách (§ 1041 obč. zák.), t. j. v budově na stav. p. 9/1 postavené, v kovárně a ve stodole. Dovolání proto právem vytýká, že řízení v prvé i v druhé stolici o těchto pro spor rozhodných okolnostech zůstalo kusým.

Čís. 4649.

Při vyměřování povinného dílu jest odpočítati nejen dluhy a břemena, které důvodem svým sahají do zůstavitelova života, nýbrž i ty, které vzešly po zůstavitelově smrti, zatížily pozůstalost a předcházejí svým pořadím nárok na povinný díl. Rozhodným pro výpočet čisté pozůstalosti jest sice den zůstavitelova úmrtí, ale veškeré až do vyplacení povinného dílu v pozůstalostním jmění nastalé změny jdou na účet nepominutelného dědice. Nepřísluší mu za mezidobí nárok na úroky, může však požadovati kladení účtů a jest účasten na zisku, ztrátě a výtěžcích pozůstalosti.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, R I 69/25.)

Rekursní soud zrušil k rekursu nezletilého nepominutelného dědice usnesení pozůstalostního soudu, jímž byl vyměřen povinný díl, a nařídil mu, by, doplně řízení, vydal nové usnesení.

Nejvyšší soud napadené usnesení potvrdil.

Důvody:

Rekursní soud spatřoval neúplnost řízení v prvé stolici v tom, že pozůstalostní soud nepodrobil výtky a námitky nezletilcovy úřednímu šetření podle §u 2 nesp. říz., že nezjistil jich skutečného základu, by mohlo býti rozhodnuto, zda jsou oprávněny, ale že také o nich nerozhodl vůbec. Tyto výtky rekursním soudem pozůstalostnímu soudu učiněné dlužno schváliti. Jakým způsobem má býti správně vyměřen povinný díl, určuje se v předpisech §u 784 obč. zák. a násl. Pokud jde o pasiva, která při vyměřování povinného dílu přicházejí v úvahu, musí za ně považovány býti všechny dluhy a břemena, které by zatížily nepominutelného dědice také tenkráte, kdyby šlo o dědickou posloupnost ze zákona. Sluší tedy odpočítati nejenom dluhy a břemena, které důvodem svým sahají do zůstavitelova života, nýbrž i ty, které vzešly po zůstavitelově smrti, zatížily jeho pozůstalost a předcházejí pořadím nárok na povinný díl (na příklad pohřební útraty, náklady inventury, pokud je prováděna na účet pozůstalosti, útraty likvidace pozůstalosti, vyživovací závazky, nezaniknuvší zůstavitelovou smrtí atd.). Rozhodujícím okamžikem pro vypočtení čisté pozůstalosti jest sice zůstavitelovo úmrtí, ale veškeré až do skutečného přikázání povinného dílu, t. j. do jeho zaplacení nepominutelnému dědici (dvorní dekret ze dne 27. března 1847, čís. 1051 sb. z. s. slova: »bis zur wirklichen Zuteilung«) nastalé změny pozůstalostního jmění jdou na účet nepominutelného dědice stejně, jako kdyby byl spoluvlastníkem pozůstalosti. Jest tedy nepominutelný dědic podle §§ 786, 830 a 837 obč. zák. a podle citovaného dekretu oprávněn požadovati na dědici, vedoucím správu pozůstalosti, kladení účtu za ono mezidobí a také jest oprávněn požadovati poměrný díl na zisku, ztrátě i na výtěžcích pozůstalosti až do vyplacení povinného dílu. Naproti tomu nepominutelný dědic není oprávněn požadovati úroky z povinného dílu od zůstavitelovy smrti až do jeho vyplacení. Míní-li stěžovatel, že rekursní soud byl s to podle materiálu v pozůstalostních spisech sneseného rozhodnouti o oprávněnosti nezletilcových námitek, jest naproti tomu uvésti, že rekursní soud právem považoval snesený materiál za nedostatečný pro své rozhodnutí, a dovolací soud je v tom vzhledem ku shora uvedeným zásadám právním s rekursním soudem za jedno.

Čís. 4650.

Zrušovací důvod čís. 2 §u 39 ex. ř. lze uplatniti pouze návrhem, nikoliv žalobou.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, R I 93/25.)

Žalované firmě byla proti žalobkyni právoplatně povolena exekuce zabavením a přikázáním k vybrání nároků žalobkyně ze smlouvy podnájemní měsíčních 100 Kč, které jí příslušely oproti Hugonu K-ovi jménem podnájemní činže. Žalobou domáhala se žalobkyně výroku, že exekuce jest nepřípustnou, poněvadž podnájemné, sestávající měsíčně z poplatku 25 Kč za používání bytu, 30 Kč za používání peřin, 45 Kč za snídaně a 30 Kč za posluhu, jest dle zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. nezabavitelno, ježto se jedná o úplatu obdobnou mzdě ve smyslu tohoto zákona. Žalovaná firma vznesla námitku nepřípustnosti pořadu práva, již soud prvé stolice zamítl s odůvodněním, že se žalobkyni jedná o pohledávku soukromoprávní, která může býti dobývána pořadem práva, ve věci pak uznal podle žaloby. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva. Důvody: Žaloba, o niž tu jde, není žalobou exekuční ve smyslu §u 35 až 37 ex. ř., neboť nejsou to námitky ani proti nároku, ani proti povolení exekuce, ani nejedná se o odpor třetích osob; pouze v případech, v exekučním řádě zvláště vytčených, lze nastoupiti pořadem práva, jinak jest věc vyříditi v exekučním řízení. Zejména, tvrdí-li se, že se exekuce vede na práva nebo pohledávky, které jsou vyňaty dle platných předpisů z exekuce, lze domáhati se nápravy toliko návrhem na zrušení exekuce, nikoli však žalobou (§ 39 čís. 2 ex. ř.). O takový případ se zde jedná a proto je pořad práva vyloučen.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Dovolatelka ocitá se v rozporu se spisy, tvrdíc, že šlo jenom o to, že v tomto případě byla povolena exekuce zabavením nároku na odvádění podnájemní činže měsíčně 100 Kč a že, ač takový nárok bylo lze postihnouti exekucí, v tomto případě to nebylo lze, že se proto domáhala žalobou, aby bylo zjištěno, že jde o nárok nepodrobený exekuci, pokud se týče, o nárok, na který nelze vésti exekuci. Potud se ocitá v rozporu se spisy, pokud bylo právním základem žaloby, že zabaven byl nárok, podle zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. nezabavitelný, ježto šlo dle stěžovatelčina tvrzení o úplatu, obdobnou mzdě ve smyslu tohoto zákona. Podle tohoto nelze pochybovati, že žaloba směřovala k tomu, by povolená exekuce byla zrušena z důvodu §u 39 čís. 2 ex. ř., protože z tohoto důvodu je nepřípustna. Tu ovšem se odvolacímu soudu právem vnucovala otázka, zvláště když byla namítána druhou stranou nepřípustnost pořadu právního, zdali lze zrušovací důvod podle §u 39 čís. 2 ex. ř. uplatniti vedle návrhu také žalobou. Odvolací soud správně zodpověděl tuto otázku záporně. Je sice pravda, že zákon v §u 39 ex. ř. nevylučuje uplatnění zrušovacího důvodu žalobou, ale to se týká jenom případu §u 39 čís. 5 a poslední odstavec ex. ř., netýká se to případu §u 39 čís. 2 ex. ř., o který tuto běží. V tomto může dojíti ke zrušení exekuce, jak to vyplývá z §u 39 odstavec prvý a druhý ex. ř. pouze na návrh a pouze usnesením. Otázka zrušení exekuce jest otázkou výhradně exekučního řízení, které jednak dává předpisem §u 55 ex. ř. exekučnímu soudu dostatečné a spolehlivé prostředky ku jejímu rozřešení, jednak její řešení nemůže býti odňato výlučnému soudnictví exekučnímu (§ 51 ex. ř.). Z toho vyplývá, že rozhodování o zrušení exekuce podle §u 39 čís. 2 ex. ř. jest odňato pořadu práva, což odvolací soud vystihl zcela správně a také z toho odvodil správné důsledky.

Čís. 4651.

Zda jest povoliti odklad exekuce, dlužno posuzovati dle stavu v době návrhu na odklad. Lhostejno, že o návrhu bylo prvým soudem rozhodnuto až po té, kdy uplynula lhůta, na niž bylo žádáno o odklad, s nímž vymáhající věřitel projevil souhlas.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, R I 94/25.)

Podáním ze dne 16. září 1924 domáhal se povinný odkladu exekuce vyklizením z bytu až do 1. listopadu 1924. Vymáhající věřitel projevil podáním ze dne 15. října 1924 souhlas s odkladem exekuce až do 1. listopadu 1924. Soud prvé stolice usnesením ze dne 10. listopadu 1924 odkladu exekuce nepovolil. Rekursní soud odklad exekuce povolil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Ze spisů jest patrno, že povinný podal k soudu návrh na odložení exekuce nuceným vyklizením najatých místností již dne 16. září 1924 a bylo tedy zkoumati, zda v této době byly splněny předpoklady pro odklad exekuce, v návrhu tvrzené, zejména souhlas odpůrkyně s odkladem exekuce až do 1. listopadu 1924. Když pak pronajímatelka bytu ve svém vyjádření ze dne 15. října 1924 projevila souhlas s odkladem exekuce, bylo o návrhu rozhodnouti. Okolnost, že prvý soud vyřídil návrh opožděně, totiž až po uplynutí odkládací lhůty, nemůže býti na úkor povinnému při posuzování důvodnosti jeho návrhu, ježto nejen v době, kdy návrh byl podán, nýbrž ještě i v době, kdy odpůrkyně souhlasně se o něm vyjádřila, běžela smluvená lhůta, po kterou měl býti exekuční výkon odložen. Vyhověl-li tedy rekursní soud rekursu povinného, uznav jeho návrh důvodným, není tu vytýkané nezákonnosti, byť již mezi tím stal se návrh uplynutím doby bezcenným.

Čís. 4652.

K zápisu odštěpného závodu, opovídaného veřejnou společností, jejímž společníkem jest akciová společnost na Slovensku, majitel to hlavního závodu, vyžaduje se státního schválení, pakli má akciové společnosti příslušeti výhradný vliv na směr a rozsah odštěpného závodu.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, R I 98/25.)

Rejstříkový soud (obchodní soud v Praze) vrátil opovídající veřejné společnosti v Trenčíně opověď pobočního závodu v Praze k doplnění mimo jiné v tomto směru: Buď předloženo povolení ministerstva vnitra v dohodě s ministerstvy financí a obchodu ku zřízení této filiálky, neboť dle §u 3 d) nař. ze dne 27. července 1920, čís. 465 sb. z. a n. jest třeba zvláštního státního povolení ke zřizování pobočných ústavů akciových společností v místech (Praha), na která se nevztahuje působnost zákonných předpisů, platných v sídle společnosti (Trenčín). Zde opovídá odštěpný závod ovšem veřejná společnost, avšak společníkem jejím jest akciová společnost v Trenčíně, která pod firmou veřejné společnosti v Praze odštěpný závod provozovati chce. Nutno tedy i v tomto případě žádati státní povolení, poněvadž by jinak bylo možno uvedený předpis nařízení číslo 465/20 vůbec obcházeti. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Soud prvé stolice ze správných důvodů vyžaduje výkaz tam uvedeného povolení podle §u 3 lit. d) správně lit. c) vládn. nař. čís. 465/1920. Dle opovědi a příloh akciová společnost se sídlem v Trenčíně má za předmět provozování zřízení továrny na výrobu borovičky, slivovice, koňaku, likéru, rumu, octa a jiných předmětů, do tohoto oboru spadajících, a též prodej lihovin ve velkém i malém a provozování obchodů do tohoto oboru spadajícími jinými předměty. Když tedy v Pražské odbočce veřejné obchodní společnosti firmy »Bratia H. a spol.« dle opovědi živnostenské má se provozovati velkoobchod lihovinami a likéry a veřejnými společníky jsou zejména tato akciová společnost a dále hlavní k samostatnému znamenání firmy Bratia H. a spol. oprávněný společník Karel A., ředitel této akciové společnosti, jest patrno, že jest v podstatě týž obchod jak u odštěpného pražského závodu, tak i u veřejné společnice, totiž akciové společnosti, takže žádaný zápis odštěpného pražského závodu bez státního povolení, dle §u 3 písm. c) vlád. nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 465 sb. z. a n. byl by v podstatě obcházením tohoto vlád. nařízení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

V nesporném řízení jest dle §u 16 cis. patentu ze dne 9. srpna 1854. čís. 208 ř. zák. dovolací rekurs proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo usnesení prvého soudu potvrzeno, přípustným jen tehdy, je-li napadené usnesení ve zřejmém rozporu se zákonem neb se spisy, nebo je-li zmatečným. V tomto případě není žádné z těchto podmínek, dovolací rekurs není odůvodněn a stačí poukázati ku správným důvodům usnesení rekursního soudu, k nimž se vzhledem k vývodům dovolacího rekursu dodává ještě toto: Oba soudy nižších stolic správně poukazují k tomu, že jde v podstatě jen o umožnění provozu odštěpného závodu akciové společnosti se sídlem v Trenčíně — pod rouškou veřejné společnosti a s obejitím předpisu §u 3 c) nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 465 sb. z. a n. To plyne již z totožnosti předmětu obchodování u obou společností a z okolnosti, že člen správní rady (správy) akciové společnosti, současně veřejný společník firmy Bratia H. a spol. Karel A. sám jediný má býti oprávněn samostatně firmu posléz uvedenou znamenati, kteréžto právo ostatním společníkům příslušeti má jen kolektivně a to opět vždy jen s Karlem A-em. Tím však má býti právě zabezpečen výhradný vliv akciové společnosti, jež mimo to sama jest veřejným společníkem, na směr a rozsah obchodování pobočného závodu veřejné společnosti, takže samostatnost této, jako právního podmětu, mizí na pou-

hou formu a provoz závodu ocitá se vlastně v rukou akciové společnosti. Takovémuto převodu působnosti akciové společnosti bez státního svolení v místo, na které se nevztahuje působnost zákonných předpisů platných v sídle společnosti, chce však právě čeliti nařízení vlády ze dne 27. července 1920, čís. 465 sb. z. a n. a jest zcela nerozhodno, že jest nařízení toto obmezeno na dobu mimořádných poměrů; stačí, že toho času ještě platí. Nejde tudíž o znemožnění zřízení pobočného závodu veřejné společnosti pod firmou Bratia H. a spol., nýbrž o to, aby bylo vyhověno předpisům, jichž nutno dbáti vzhledem ku zvláštní struktuře a skutečné podstatě této veřejné společnosti.

Čís. 4653.

Prokuristy banky lze se sice dotazovati, zda má určitá osoba u banky účet, nikoliv však, zda byl účet v určité době aktivním.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, R I 99/25.)

Svědek Josef B., prokurista banky, odmítl za ústního jednání v prvé stolici svědectví o tom, zda má žalovaná strana u banky jmění, odvolávaje se na dobrodiní §u 321 čís. 5 c. ř. s. Soud prvé stolice uznal zdráhání jeho za ospravedlněné, maje za to, že by výpovědí svědkovou bylo porušeno obchodní tajemství. Rekursní soud neuznal zdráhání svědkovo za ospravedlněné. Důvody: Šlo o výslech svědka, prokuristy banky, o tom, zdali žalovaný měl v čas podání žaloby pohledávku nebo vklad u banky, za účelem průkazu místa jmění dle §u 99 j. n. Když se uváží, že žalovaný sám takto označuje své spojení s Ž. bankou a také platy pomocí její konal, a že výslech týká se jedině povšechné otázky, zda žalovaný v dotčenou dobu měl vůbec nějaké jmění po rozumu §u 99 j. n., nelze v zodpovídání této otázky spatřovati nějaké porušení obchodního tajemství dle §u 321 čís. 5 c. ř. s., když žalovaný sám spojení s bankou svými obchodními papíry rozhlašuje.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

S právním názorem rekursního soudu nelze v jeho všeobecnosti souhlasiti. Třeba že by skutečnost sama, zda má obchodník u některé banky účet, nemusila býti za všech okolností obchodním tajemstvím a byť i jím nebyla ani v tomto případě, poněvadž žalovaný své spojení s bankou ve svých obchodních tiskopisech přímo vyznačuje, přece jen další okolnost, zda byl v určité době účet ten aktivním či pasivním, nutno pokládati za záležitost čistě soukromou, týkající se nejužšího vnitřního obchodního poměru mezi komitentem a bankou, při čemž komitent může míti značný zájem právě na tom, by stav jeho účtu v určité době zůstal veřejnosti utajen. A tento zájem musí banka s hlediska obchodního tajemství chrániti. Poněvadž tedy nešlo o prosté sdělení, ostatně ani nepopřené okolnosti, zda měla žalovaná strana u banky v době podání žaloby účet, nýbrž o to, zda byl účet ten aktivním, totiž zda měla žalovaná banka pohledávku, byl svědek jako zřízenec banky oprávněn, by ve smyslu §u 321 čís. 5 c. ř. s. výpověď odepřel.

Čís. 4654.

Přerušení valutových sporů (nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n.).

Nezáleží na tom, kdy byl učiněn návrh na přerušení valutového sporu. V pouhém projevu ochoty dlužníkem, že bude plniti v Kč s výhradou, že k tomu není povinen po zákonu, nelze spatřovati uznání jeho povinnosti platiti v Kč.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, R I 101/25.)

Spor tuzemce proti vídeňské pojišťovně o vyplacení pojištěného peníze soud prvé stolice k návrhu žalované přerušil dle nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n. Rekursní soud zamítl návrh na přerušení řízení. Důvody: Předpokladem přípustnosti přerušení sporu po rozumu vládního nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n. jest mimo jiné, by byla sporna měna, v níž dlužno závazky splniti. Po názoru soudu rekursního není splněn tento předpoklad. Žalobce výslovně odvolává se na sdělení žalovaného úřadu, v němž tento uznává, že splatné kapitály vyplácí v československých korunách, a tvrdí také, že není měna spornou. Žalovaný ústav teprve při ústním jednání dne 20. listopadu 1924 vytasil se s návrhem na přerušení řízení po rozumu zákonných předpisů a přiznává v něm pravost i správnost obsahu onoho svého sdělení. Obsah tohoto sdělení, jež tedy žalovaný ústav výslovně uznal, nezavdává pochybnosti o tom, že žalovaný ústav výslovně prohlašuje, že splatné kapitály pojištěné vyplácí v měně československé, že také v tomto případě se nezdráhá vyplatiti kapitál v této měně, že však není s to tak urychleně kapitály ty likvidovati, jak by si to sám přál v zájmu svých pojištěnců, poněvadž je vyplácí teprve po dojití premiových obnosů. Žalovaný sice svůj návrh na přerušení řízení odůvodňuje také tím, že »spornou je měna, ve které má býti plněno«, této stati však nijak nedokládá tím, že nemá býti placeno ve měně československé, že má býti placeno ve měně rakouské, nýbrž spokojuje se teprve ke konci odůvodnění svého návrhu na přerušení pouhou motivací »sporné měny«, ač pro tento právní důsledek netvrdí ani skutečností, z nichž by bylo usuzovati na spornost měny, naopak výslovným uznáním správnosti svého sdělení přiznává vlastně v podstatě, že kapitály se vyplácejí v měně československé. Nesejde na tom, že není žalovaná po zákonu zavázána vypláceti pojištěné kapitály v měně československé, stačí, že žalovaná v tomto sdělení uznává sama, že výplaty koná v této měně a neohražuje se vůbec proti tomu, by v měně této výplata se dála. Není také bezvýznamno, že návrh na přerušení neučinila žalovaná již dříve, ač to učiniti mohla, nýbrž až teprve, když vyčerpala formální námitky.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Stěžovatel právem spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že rekursní soud považoval prohlášení ve stěžovatelově sdělení, že vyplácí splatné kapitály v československých korunách, ačkoli reservy, odpovídající ve starých korunách učiněným platům premiovým, stále ještě nebyly nostrifikovány, pročež právně k tomu nemůže býti nucen, za uznání stěžovatelovy povinnosti vypláceti splatné pojištěné sumy v československé měně. Proto právem, protože toto prohlášení, učiněné s výhradou, že stěžovatel ku placení v československých korunách právně nemůže býti nucen, nelze považovati za uznání, že k takovému způsobu placení je zákonitě a smluvně povinen. Uznání jest jenom ten kráte právním jednáním a víže uznávajícího podle zásad soukromého práva, když vyjadřuje vůli uznávajícího, že jest ochoten strpěti, by uznání platilo proti němu jako projev vůle. Když tedy stěžovatel projevil pouze ochotu, že bude platiti v československých korunách, ale ochotu s výhradou, že k tomu není povinen po zákonu, nemůže býti takovéto uznání považováno za uznání povinnosti placení pojištěných kapitálů tímto způsobem, totiž v československých korunách. Pro otázku přerušení rozepře podle vládního nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n., jehož účinnost byla prodloužena naposled vládním nařízením ze dne 13. prosince 1923, čís. 236 sb. z. a n. do 31. prosince 1924, jest rozhodujícím, zda je v rozepři spornou měna, ve které má býti vyplacena pojištěná suma. Rekursní soud sice uznává, že stěžovatel není po zákonu zavázán vypláceti pojištěné kapitály v československé měně, ale jest mu vadou stěžovatelem v řízení prvé stolice učiněného návrhu na přerušení rozepře podle vládního nařízení ze dne 21. dubna 1920, čís. 173 sb. z. a n., že stěžovatel obmezil dotyčný přednes na pouhé, ničím nedoložené tvrzení, že spornou je měna, ve které má býti plněno a že pro tento právní závěr neuvedl skutečností, z nichž by bylo lze usuzovati na spornost měny, naopak že uznáním správnosti svého sdělení přiznává vlastně v podstatě, že se kapitály vyplácejí v československé měně. Rekursnímu soudu nelze dáti za pravdu. Rekursní soud úplně přehlíží zjištění soudu v prvé stolici, že stěžovatel neměl dne 26. února 1919 na území státu ani hlavního sídla, ani filiálky, že jeho sídlo je ve Vídni, kdež jest jeho ústředí, že za toto vyřizuje na území tohoto státu běžné věci, zejména korespondenci, likvidaci pojistek Úřednický spolek v Praze, že šlo o závazek mezi stranami, z nichž jedna je tuzemcem, kdežto druhá, stěžovatel, má sídlo v republice Rakouské, že šlo o závazek, vzešlý za platnosti korunové měny. Tato zjištění ukazují, že bylo v řízení prvé stolice úplně všecko probráno, čeho bylo potřebí ku poznání, že v této rozepři je spornou měna, vždyť ostatně i rekursnímu soudu postačily výsledky řízení prvé stolice ku správnému závěru právnímu, že stěžovatel není zavázán po zákonu vypláceti pojištěné kapitály v československé měně. Nemůže býti, jak rekursní soud činí, přikládán význam okolnosti, že stěžovatel neučinil návrhu na přerušení již dříve, ač to mohl učiniti, nýbrž teprve až vyčerpal formální námitky, poněvadž takový návrh tam, kde musí ku přerušení dojíti i z úřední povinnosti, když jsou zjištěny předpoklady přerušení, má význam v celku podružný, a zvláště je zcela bez významu, byl-li podle soudního názoru učiněn příliš brzy, nebo příliš pozdě. Na tomto stavu nebylo ničeho změněno ani vládním nařízením ze dne 18. prosince 1924, čís. 274 sb. z. a n., nabyvším účinnosti 1. lednem 1925, neboť i podle tohoto (§ 1 čís. 2 a 3) je zřejmo, že žalobní pohledávka podléhá tomuto předpisu, a že podle §u 3 musilo by býti soudní řízení přerušeno, kdyby se tak nestalo v nižších stolicích, z úřední moci u dovolacího soudu.

Čís. 4655.

Do usnesení rekursního soudu, jímž bylo odepřeno přerušiti řízení dle zákona ze dne 10. října 1924, čís. 240 sb. z. a n., jest dovolací rekurs přípustným.

Dle §u 5 čís. 2 zákona nelze pokračovati v zahájených již rozepřích.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, R I 105/25.)

V řízení o žalobě proti bance L. o zaplacení 22.691 Kč navrhla žalovaná banka přerušení řízení z důvodu §u 5 (2) zákona ze dne 10. října 1924, čís. 240 sb. z. a n. až do skončení příročí. Soud prvé stolice návrhu vyhověl. Důvody: Podle výnosu ministerstva financí ze dne 15. listopadu 1924 nařízeno bylo pro žalovanou stranu příročí s platností do dne 28. února 1925, ministr financí však svolil podle §u 6 zákona ze dne 10. října 1924, čís. 240 sb. z. a n. k tomu, by žalovaná společnost obchodní činnost dále vykonávala. Důsledkem toho navrhuje žalovaná banka dle §u 5 cit. zák. přerušení řízení až do skončení příročí vzhledem k tomu, že dle §u 5 zákona nelze po dobu příročí žalovati ústav o plnění starých pohledávek, pokud jsou příročím postiženy. Z toho dlužno vyvozovati, že po vyhlášení příročí nesmí býti pokračováno ve sporech již zahájených, které musí býti proto přerušeny až do doby, kdy vyprší platnost příročí. Rekursní soud zamítl návrh na přerušení řízení. Důvody. Rekursu nelze upříti oprávnění. Řízení lze přerušiti za předpokladů §§ 190, 191 c. ř. s., nebo tam, kde to jinými zvláštními zákonnými předpisy výslovně jest nařízeno. Oněch předpokladů zde není a jelikož ani zákon ze dne 10. října 1924, čís. 240 sb. z. a n., podle kteréhož nařízeno bylo ministerstvem financí pro žalovanou banku příročí s platností do 28. února 1925, nenařizuje, by spory proti žalované bance pro závazky, na něž se vztahuje příročí, zahájené před účinností příročí, byly přerušeny až do jeho skončení, není tu zákonných předpokladů pro přerušení řízení. Z ustanovení zákona, že po dobu příročí nelze ústav žalovati o plnění starých pohledávek, pokud jsou příročím postiženy, nelze vyvozovati, že po vyhlášení příročí nesmí býti pokračováno ve sporech již zahájených, to tím méně, když v §u 5 zákona výslovně jest zakázáno, aby se pro pohledávky řečeného druhu exekuce nevedly a již povolené exekuce se nevykonávaly.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dovolacímu soudu jest se vzhledem k tomu, že dovolací rekurs čelí proti usnesení, jímž bylo odepřeno přerušiti řízení, a vzhledem ku předpisu §u 192 odstavec druhý c. ř. s. obírati nejprve otázkou přípustnosti opravného prostředku. Po této stránce usuzuje, že v tomto případě, jak ostatně již sám rekursní soud zcela správně uvedl, nejde o přerušení rozepře podle §§ 190 a 191 c. ř. s., nýbrž o přerušení podle zvláštního zákona, totiž zákona ze dne 10. října 1924, čís. 240 sb. z. a n., které nemůže býti ani svou právní povahou svým účelem kladeno na roveň přerušení rozepře podle oněch předpisů civilního soudního řádu. Proto jest přípustnost tohoto opravného prostředku posuzovati s hlediska §u 528 c. ř. s. Ve věci jest dovolací rekurs opodstatněn. Dovolací soud nemůže sdíleti právní názor rekursního soudu, že podle doslovu §u 5 čís. 2 zákona ze dne 10. října 1924, čís. 240 sb. z. a n., zejména v něm uvedeného, a pro posouzení této věci rozhodujícího slova »žalovati«, je dovoleno v zahájených již rozepřích na plnění starých pohledávek pokračovati. Tento právní výklad byl by vzhledem k účelu zákona a k zákonodárcovu úmyslu příliš úzkým, nesnášel by se s jeho tendencí, a činil by zákon tím nespravedlivým, poněvadž by věřitelům, spor již zahájivším, vytvářel příznivější postavení, než mají věřitelé, ohroženému ústavu poshověvší a nežalovavší, tedy věřitelé učinivší to, oč usiluje zákon, z dobré vůle. Tím by zákon trestal tyto věřitele. Tento výklad nelze odvoditi ani z celkového doslovu citovaného předpisu. Zakazuje-li se v něm podání žalob, provádění exekucí pro pohledávky řečeného druhu a vykonávání již povolených exekucí, svědčí to tomu, že slovo »žalovati« má v tomto případě širší význam, který je totožným s prováděním rozepří. Jen tento výklad činí onen předpis vzhledem k účelu zákona srozumitelným, neboť účelem tím je právě zjednání příročí pro ohrožený ústav, proto i ochrana před jakýmkoliv náporem vzrušených a o výhody, spojené s rychlým procesním uplatňováním, mezi sebou zápasících nedočkavých věřitelů. Proto dovolací soud sdílí správné, věci i zákonu vyhovující důvody usnesení soudu prvé stolice.

Čís. 4656.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n.). Pojem »přestavby« ve smyslu §u 31 čís. 1 nekryje se zcela s pojmem přestavby podle §u 25 zákona ze dne 10. dubna 1886, čís. 40 z. zák. pro Čechy (stavební řád pro Prahu). Spadá sem úprava neobyvatelné budovy v budovu obyvatelnou.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, R I 114/25.)

Správce domku v Bráníku u Prahy dal nájemcům ve sporném řízení z bytu výpověď, jíž opíral o § 31 zák. o ochraně nájemníků, tvrdě, že jde o novostavbu, ale vedle toho uváděl důvody výpovědi, že žalovaní činí různá příkoří, nezachovávají domovního řádu a že majitelé domku bytu potřebují. Námitce nepřípustnosti pořadu práva soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud námitku zamítl. Důvody: Jde pouze o řešení otázky, zda v tomto případě lze mluviti o přestavbě ve smyslu §u 31 (1) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. K otázce této prvý soudce odpověděl záporně, maje za to, že dle výsledků průvodního řízení není tu přeměny podstatných částí stavby proto, že obecní úřad sám ve svém výnosu jmenuje prováděnou adaptaci budovy opravou, že oprava ta nevyžadovala žádného plánu, že po dobu jejího provádění nájemník v domě bydlil a pro sebe nebezpečí neviděl, že s budovou samou jak s půdorysem tak rozdělením budovy nebylo nijak hnuto, vše zůstalo, jak bylo dříve, a jenom základy na určitém rohu byly podchyceny a vadný strop opraven. Soud rekursní však názoru prvého soudu nesdílí, poněvadž pro pojem přestavby, jak jest uveden v §u 25 zákona ze dne 10. dubna 1886, čís. 40 z. zák., které jedině tu rozhodným býti mohou, stačí, by šlo o stavbu takovou, při níž hlavní části posavadní stavby, jež k veřejné ulici nebo třídě přiléhá, byly vyměněny, pokud se týče odstraněny. A to dopadá i v tomto případě. Posudkem znalce bylo zjištěno, že byly provedeny na budově žalobcově tyto adaptace: 1. podchycení obou hlavních zdí na straně západní a severní směrem k uzavírajícímu rohu provedeno tím způsobem, že po předem zabezpečení ssedajícího se rohu budovy dvěma vzpěrami a po náležitém stažení obou porušených zdí železnými kleštěmi provedeno podezdění obou ohrožených těchto zdí, postupně část po části až na pevný základ, 2. provedeno zabezpečení rovněž porušené ssedáním přední zdi v kolmé ulici železnými kleštěmi, 3. zřízen nový strop nad rohovou místností k ulici nad souterainem na místě klenutého stropu valenou klenbou, který byl ssedáním hlavní zdí uvolněn a roztrhán a hrozil rovněž spadnutím a nahražen stropem železobetonovým. Z přípisu obecního úřadu v Bráníku ze dne 26. února 1924 ve spojení s plánem domku plyne, že adaptace ty týkaly se zejména zdí rovnoběžné s frontou uliční, že tedy šlo o takové hlavní části posavadní stavby, jež přiléhají k veřejné ulici. Podezdění obou ohrožených zdí část po části až na pevný základ a zřízení nového stropu nad rohovou místností k ulici nad souterainem, dlužno zajisté ve smyslu stavebního zákona pokládati za výměnu a odstranění takové hlavní části posavadní stavby, již stavební zákon má na zřeteli. I slyšený znalec potvrdil, že provedené změny na budově dotýkají se vesměs konstruktivních, t. j. hlavních a nosných částí budovy, že adaptace ty byly vysloveně tak těžkého a zodpovědného rázu, že jednalo se skutečně o takovou přestavbu budovy, na kterou zákon o ochraně nájemníků se nevztahuje. Když tomu tak, jest zcela lhostejno, jak obecní úřad adaptace ty označil ve svém přípisu, zda adaptace ty vyžadovaly plánu, zda při provádění adaptací vypovídaný v budově bydlel a zda s půdorysem (rozdělením budovy) bylo hnuto, poněvadž všechny tyto okolnosti pro posouzení otázky, zde jde o přestavbu ,čili nic, ve smyslu citovaného zákona jsou naprosto bezvýznamné. Jde-li však o přestavbu domu po rozumu §u 31 zákona o ochraně nájemníků, nevztahují se na ni zákon o ochraně nájemníků a důsledkem toho nelze v řízení nesporném řešiti

otázku, zda výpověď jest možnou čili nic, naopak dlužno zahájiti řízení dle třetího oddílu šestého dílu c. ř. s., tudíž řízení sporné.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jde o řešení otázky, lze-li v tomto případě mluviti o přestavbě podle §u 31 čís. 1 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. či nikoli. Stěžovatelům je nesprávným právní názor rekursního soudu, že pro pojem »přestavby« je rozhodujícím jedině určení tohoto pojmu v §u 25 zákona ze dne 10. dubna 1886, čís. 40 z. zák. Stěžovatelé míní, že, i kdyby připustili, že v tomto případě běží o přestavbu podle stavebního řádu, že oba pojmy nemohou býti ztotožňovány, že nutnost rozlišování vyplývá z účelu, pro který jest pojem přestavby uveden v obou zákonech, že účelem u stavebního řádu jest, vyznačiti rozdílné povinnosti při technickém provádění staveb, kdežto účelem zákona o ochraně nájemníků jest, aby obrácen byl zřetel pouze na nájemní poměry vzhledem ku výpovědi a výši nájemného, že tedy v §u 31 čís. 1 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. mají pojmy novostavba, přístavba a přestavba vztah toliko k bytům, které jsou předmětem nájmu. Stěžovatelé poukazují k tomu, že rekursní soud, posuzovav pojem přestavby jen po technické stránce stavebního řádu, nepřihlédl k tomu, že domek postaven byl již od původu vadně, takže nedosáhl stavebního schválení, že stavba byla obývána bez úředního povolení a teprve, když se stavební vady počaly projevovati trhlinami, když z této příčiny byla vypovídajícímu uložena oprava domku a zároveň pokuta 200 Kč, začal s opravou sesouvající části domovní, že opravami byl teprve domek zbaven vad, kterými byl stižen již při postavení, to však, že nemůže býti považováno za přestavbu. S těmito vývody dovolací soud v podstatě souhlasí. Přestavba podle §u 31 čís. 1 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. nemůže býti zaměňována naveskrz s pojmem přestavby podle §u 25 zákona ze dne 10. dubna 1886, čís. 40 z. zák. Vyřadění »přestaveb, přístaveb a nástaveb«, pro něž bylo uděleno nebo se udělí úřední povolení po 27. lednu 1917 z ochrany zákona čís. 85/1924 jest premií pro podnikatele těchto stavebních úkonů za to, že za těžkých poměrů poválečných z neobyvatelných místností učiní místnosti obyvatelné a tak značnými náklady, jichž takové práce vyžadují v poválečné době, rozmnoží počet obyvatelných místností. Přichází tedy při výkladu pojmu přestavby podle §u 31 čís. 1 zákona o ochraně nájemníků pojem přestavby podle §u 25 stavebního řádu v úvahu teprve v druhé řadě, totiž potud, že nejde jenom o přestavbu (přístavbu, nástavbu) nepatrnou, malého nákladu vyžadující, nýbrž o přestavbu podstatnou, konstruktivní, poměrně nákladnou, a že při tom — a to je v prvé řadě závažno — místnosti před tím neobyvatelné, řečenými úkony stavebními jsou proměňovány v obyvatelné místnosti, čímž jest odstraňován nedostatek bytů. Leč to je právě tento případ. Co rekursní soud zjistil ohledně stavebních adaptací na žalobcově budově, svědčí tomu, že bez provedení těchto prací byl domek, o který běží, neobyvatelným, leda že by se obyvatelé smířili s možností sesutí stavby a zasypání v její troskách. Taková obyvatelnost nepřichází tedy v úvahu. Praví-li znalec, že provedené stavební adaptace dotýkají se vesměs konstruktivních, to jest hlavních a nových částí budovy, že byly podle stavebního výměru takového rázu, že dům hrozil sesutím, že majiteli domu bylo přikázáno, by ihned započal s těmito adaptacemi, jinak že budou provedeny na jeho náklad, tedy že šlo o přestavbu také v technickém smyslu podle §u 25 zákona ze dne 10. dubna 1886, čís. 40 z. zák., což ostatně stěžovatelé uvádějí sami ve své stížnosti, pravíce, že domek postaven byl již od původu vadně, takže nedosáhl stavebního schválení, že stavba byla obývána bez úředního povolení, nelze pochybovati, že přestavba, o kterou jde, byla taková, jakou má na mysli § 31 čís. 1 zákona o ochraně nájemců (čís. 85/24), totiž takovou, že teprve jí bylo umožněno obývání, tedy že jí byly nákladným způsobem opatřeny nové obyvatelné místnosti.

Čís. 4657.

Není závady, by nebyl obstaráván automobilový provoz soukromníkem na určité trati, třebas na ní provozována i automobilová doprava státem, leč že by koncesní listina stanovila opak.

Bylo-li ve smlouvě ustanoveno, že subvenci, poskytnutou majitelem koncese provozovateli jízd automobilem, jest zcela vrátiti, bude-li provozování jízd přerušeno do jednoho roku, poměrnou část pak, vypověděl-li nebo zrušil-li by provozovatel smlouvu, jest provozovatel povinen vrátiti poměrnou část, vypověděl-li smlouvu majitel koncese a k přerušení provozu došlo až po uplynutí jednoho roku od uzavření smlouvy.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, Rv I 1615/24.)

Žalobci utvořili společnost pro autobusové spojení mezi obcí P. a Š. a získali úřední koncesi ku dopravě osob. Smlouvou ze dne 11. února 1922 postoupili žalobci žalovanému Ferdinandu V-ovi výkon autobusové dopravy na dobu deseti let od 1. ledna 1922 do 31. prosince 1931. Žalovaný se zavázal, že dopravu bude provozovati za podmínek ve smlouvě vytčených, zejména že dodržovati bude cenu jízdného za 1 km a ustanovený jízdní řád, a že vezme na sebe veškerá ručení z jakéhokoliv důvodu z provozování této autodopravy plynoucí. Dále poskytli žalobci žalovanému jako subvenci hotově 60.000 Kč. Články V. a VI. smlouvy zněly doslova takto:

V. Smlouva tato zrušena býti může kdykoliv kteroukoliv stranou proti jednoroční výpovědi této smlouvy.

VI. Pan Ferdinand V. potvrzuje, že mu jmenovaná společnost před podpisem smlouvy této vyplatila hotově 60.000 Kč, jejichž příjem tímto kvituje, pan V. zavazuje se jmenované společnosti celý tento obnos 60.000 Kč bezúročně vrátiti v případu, že by provozování jízdy z jakéhokoliv důvodu přerušeno bylo do jednoho roku, t. j. 1. ledna 1923.

V případu, že by pan Ferdinand V. během shora uvedených deseti roků smlouvu tuto vypověděl neb zrušil, zavazuje se týž, že z tohoto

jemu poskytnutého obnosu 60.000 Kč vrátí společnosti tolikráte po pěti stech Kč bezúročně, mnoho-li zbývá měsíců do ujednané doby desetiroční.

V žalobě, domáhající se na žalovaném vrácení 60.000 Kč dovozovali žalobci, že nastal případ, na nějž bylo pomýšleno v článku VI. smlouvy, ježto státní správa zahájila dnem 30. prosince 1922 pravidelnou autobusovou dopravu mezi P. a Š., žalovaný byl o tom zpraven s tím, že dále jezditi nesmí, a dne 2. ledna 1923 dopravu zastavil. Žalovaný namítl vzájemné pohledávky (ztrátu v provozu, pokles ceny automobilu), zažalovanou pohledávku převyšující. Procesní soud prvé stolice zamítl žalobní nárok ohledně 6.000 Kč, ohledně 54.000 Kč žalobě vyhověl a uznal po právu žalovaným uplatňované vzájemné pohledávky. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobců, k odvolání žalovaného pak zamítl žalobu i ohledně 54.000 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověv dovolání žalobců do rozsudku odvolacího soudu, pokud jím byl rozsudek prvého soudu potvrzen, vyhověl mu potud, že zrušil napadený rozsudek, pokud jím byl rozsudek prvého soudu změněn a vrátil v objemu zrušení věc odvolacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Žalobci napadají rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu, pokud odvolání žalobců nebylo vyhověno a rozsudek prvního soudu byl potvrzen, a dále, pokud odvolání žalovaného bylo vyhověno a změnou prvního rozsudku byl žalobní nárok zamítnut i ohledně zbytku 54.000 Kč. Dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci jest částečně opodstatněn. Vycházeje ze zjištění odvolacího soudu, že smlouva zněla tak, jak jest obsažena v písemném vyhotovení, a přihlížeje k další okolnosti, že žalovaný dopravu obstarával až do 2. ledna 1923, shledává dovolací soud, že nenastala výminka čl. VI. odstavec prvý smlouvy, pod kterou bylo žalovanému vrátiti celých 60.000 Kč. Okolnosti, že na téže automobilové trati, na které dosud žalovaný s vědomím a trpěním, byť i ne s výslovným svolením živnostenského úřadu jízdu obstarával, dnem 30. prosince 1922 zahájena byla státní autodoprava, nelze přiznati té působivosti, že by tím eo ipso byla přerušena jízda žalovaného. Není zákonného ustanovení, které by vylučovalo udělení koncese podnikateli soukromému i na trati, na níž autodoprava byla státem obstarávána, nebo které by vyslovovalo, že udělení koncese státní správě zrušuje eo ipso veškeré koncese soukromníků. Zástupce ministerstva pošt a telegrafů sám zmiňuje se sice ve své svědecké výpovědi o praxi, že se soukromníkům uděluje koncese k periodické autodopravě jen pod podmínkou, že tato koncese zanikne bez náhrady, když autobusová doprava státní zřídí se směrem stejným neb málo odchylným, avšak v tomto sporu nebylo tvrzeno ani zjištěno, že by koncese žalobců, na jejíž základě žalovaný jízdu provozoval, byla vázána takovouto koncesní doložkou. Rozhodující význam má jedině okolnost, že se žalovaný podrobil zákazu živnostenského úřadu a přestal sám jezditi teprve dne 2. ledna 1923, byť i zákaz ten byl vydán na zakročení správce státní autodopravy, který však sám si předchozí jednání vykládal tak, že žalovaný smí jezditi včetně do 31. prosince 1922 a který měl ten dojem z těchto jednání, že měl učiniti oznámení, kdyby žalovaný potom v jízdě pokračoval. O nějakém působení zákazu živnostenského úřadu ex tunc, t. j. ke dni 30. prosince 1922, nelze proto mluviti. Podle prvního odstavce čl. VI. smlouvy nemají proto žalobci nároku na vrácení celých 60.000 Kč. Zamítnutí žaloby ohledně 6.000 Kč stalo se právem. Jde tudíž dále o to, mají-li žalobci aspoň dle druhého odstavce téhož článku nárok na vrácení 54.000 Kč. Soud prvé stolice přiznal žalobcům tento nárok, kdežto odvolací soud i tento nárok zamítl. V této příčině shledává však dovolací soud výtku nesprávného právního posouzení odůvodněnou. Smlouva sama neobsahuje sice ustanovení o tom, co se má státi se subvencí, když žalobci smlouvu vypoví a nikoliv žalovaný, který, kdyby sám vypověděl nebo zrušil smlouvu, měl by nárok pouze na 500 Kč za každý měsíc vykonané jízdy. Odvolací soud má neprávem za to, že v onom případě smí si žalovaný podržeti celých 60.000 Kč. Tento výklad neobstojí vůči zásadě o poctivosti a víře, jak ji má na zřeteli § 914 obč. zák., ani vůči zásadě §u 915 obč. zák., že v pochybnosti ten, kdo přejímá pouze povinnosti, chtěl vzíti na sebe jen závazek méně tíživý. Podle §u 914 obč. zák. jest při výkladu smlouvy vzíti zřetel k projevené vůli stran a tu nelze přehlédnouti, že dle seznání žalovaného jako strany slyšeného, nebylo mezi stranami vůbec o tom jednáno, co má nastati, kdyby autospolečnost dala sama výpověď, nýbrž že žalovaný se domýšlel, že smlouva je míněna tak, že by, kdyby po roce dala autospolečnost výpověď, neměl vraceti ničeho, a to proto, že bral na sebe velké břemeno a musel proto míti také nějakou výhodu. Odvolací soud přiklonil se k tomuto subjektivnímu výkladu žalovaného vzhledem k četným závazkům (ručení z provozu, daně, poplatky), které prý žalovaný vzal na sebe. Ve skutečnosti nejde však o risiko tak tíživé, že by mělo býti vyváženo ztrátou celé subvence na straně druhé, uváží-li se, že ručení z provozu a daně odpadly bez toho zastavením dopravy a že zbyl snad toliko poplatek ze smlouvy, která však nedošla úředního schválení, a není vyloučeno, že bude finančními úřady odepsán, ne-li zcela, tedy aspoň částí. Naproti tomu nelze přehlédnouti, že žalovanému připadl veškerý příjem z dopravy, že autospolečnosti nemělo se dostati ani nejmenšího podílu z něho, a že se žalovaný stal pánem dopravy, arciť s povinností, jízdu přesně dodržovati, vůz v řádném stavu udržovati, pojistné platiti a o tom se na požádání společnosti vykázati (čl. IX. smlouvy).

Vším právem poukázal proto již soud první stolice na onen příkrý rozpor mezi, pro žalovaného, jehož risiko nebylo v prvním roce jízdy menší než v roce druhém, přísným ustanovením odstavce prvního a výkladem odstavce druhého čl. VI., jak si jej osvojil žalovaný. Důležité právo výpovědní (čl. V.), dle smlouvy stejné pro obě strany, nemohlo by míti vůbec významu pro žalobce, kdyby výhoda na poměrné vrácení subvence měla býti zabezpečena jen žalovanému pro případ, že by on smlouvu vypověděl nebo zrušil. Společnost měla, byť i ne hmotné výhody, nicméně právo, bdíti nad dodržováním jízdy, udržováním vozu

v pořádném stavu a nad placením pojistného a to ve vlastním zájmu jako majitelka koncese, která v první řadě ručila z provozování této koncese. Tohoto práva byla by společnost v pravdě zbavena, kdyby nesměla sáhnouti k výpovědi, jak by to její zájem vyžadoval, jinak než pod ztrátou celých 60.000 Kč. Tím by poskytla společnost žalovanému sama premii, za nedodržování závazků vůči ní převzatých, což jest však v řádném styku obchodním nemyslitelno. Mnohem blíže zásadě slušnosti a poctivosti byl by výklad dovolatelů, že bylo by lze použíti druhého odstavce čl. VI. z důvodu §u 1311 obč. zák., an úřední zákaz stihl osobu žalovaného a že on tedy zrušil smlouvu, avšak dovolací soud odmítá tento výklad vzhledem k tomu, že žalobci zákaz ten, přičinivše se o zavedení státní dopravy, spoluzavinili. Smlouva neposkytuje tudíž žalovanému opory, by se s úspěchem brániti mohl vrácení 54.000 Kč, které přijal jako subvenci na udržování dopravy po celou řadu 10 let, kteréhožto účelu však se přerušením jízdy po jednom roce již dovolávati nemůže (§ 1435 obč. zák.). Dovolací soud sdílí takto názor soudu první stolice, že žalobcům nepřísluší nárok na vrácení 6.000 Kč za první rok jízdy, že jim však důvodem přísluší nárok na vrácení zbytku subvence 54.000 Kč s příslušnými úroky. Vůči této pohledávce žalobců zbývá žalovanému arciť námitka utrpěné škody a po případě vzájemná pohledávka, dosud co do výše nezjišťovaná a prvním soudem jen důvodem v obmezeném rozsahu žalovanému přiznaná. Odvolání žalobců směřovalo i proti této části rozsudku soudu prvního a nezabýval se odvolací soud dotyčnými odvolacími důvody jen proto, že zamítl celý žalobní nárok. Nyní jest však na něm, aby po té stránce přezkoumal správnost rozsudku první stolice a odvolání žalobců vyřídil. Dokud se tak nestalo, jest dovolacímu soudu vzat podklad, na kterém by rozhodoval o dovolacím důvodu čís. 2 §u 503 c. ř. s., jenž vztahuje se jen na to, zda žalovaný přerušením jízdy utrpěl nějakou škodu, po případě byl-li žalovaný za škodu spoluzodpověden, o čemž nabízeny byly důkazy, pokud se týče, aby rozhodoval také o dovolacím důvodu čís. 4, pokud se těmito otázkami zabývá.

Čís. 4658.

Ručení zasílatele za nesprávný výpočet dopravného. Rozdíl mezi ručením dle čl. 380 obch. zák. a čl. 282 obch. zák. spočívá v tom, že v onom případě stihá důkazní břímě zasílatele, v tomto zákazníka.

Zodpovězení otázky, zda smluvník dbal péče řádného obchodníka, není zjištěním skutkovým, nýbrž právním posouzením.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, Rv I 1681/24.)

Žaloba, jíž domáhal se příjemce zboží na zasílateli náhrady škody, ježto prý žalovaný nesprávně vypočítal dopravné, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobkyně činí žalovaného zasílatele dle čl. 380 obch. zák. odpovědným za škodu, která jí prý vzešla z toho, že žalovaný hrubým nedopatřením nesprávně vypočítal dopravné. Nižší soudy se vůbec ani nezabývaly otázkou, zda tu jsou předpoklady čl. 380 obch. zák. Kdyby si byly daly tuto otázku, byly by musily odpověděti k ní záporně. Podle čl. 380 obch. zák. ručí zasílatel za všechnu škodu, která vznikne ze zanedbání péče řádného obchodníka 1. při převzetí a uschování zboží; 2. při volbě povozníků, plavců a mezispeditérů a 3. vůbec při provádění převzaté zásilky zboží. Netřeba se šířiti o tom, že tu není předpokladů, uvedených pod 1. a 2. Ale nelze ani tvrditi, že by tu byl případ, naznačený pod 3. Z vlastních údajů žalobkyně plyne, že ona žalovanému nepříkázala a žalovaný od ní nepřevzal obstarání zásilky zboží z Francie do Děčína, a že do zaslání dopisu žalovaného ze dne 21. září 1923 příl. C a listu žalobkyně ze dne 25. září 1923 příl. 2 nebylo mezi stranami rozepře vůbec poměru smluvního, natož pak poměru zasílatelského. Příkaz dala žalovanému firma Grands moulins de Strassbourg. Teprve tím, že žalobkyně přijala nabídku žalovaného, učiněnou jí dopisem ze dne 21. září 1923, byl mezi stranami rozepře založen poměr smluvní, z části i zasílatelský, neboť dle souhlasné vůle stran, došedší výrazu zasláním tohoto dopisu a přijetím nabídky v něm obsažené (listem žalobkyně ze dne 25. září 1923) měl žalovaný obstarati další zásilku zboží z Děčína do Bystřan, ale při provádění této další zásilky žalovaný ani dle toho, co žalobkyně sama přednesla, nezanedbal péče řádného obchodníka.

Nemá tedy místa ustanovení čl. 380 obch. zák., nýbrž platí obecná zásada čl. 282 obch. zák., že tomu, kdo z právního jednání, které na jeho straně jest obchodem, někomu jinému péčí jest povinen, šetřiti jest péče řádného obchodníka. Že právní jednání, o které jde, bylo na straně žalovaného obchodem, plyne z čl. 272 čís. 3, 273, 274 obch. zák., a že žalovaný byl žalobkyni povinen péčí, z §u 1299 obč. zák. Na první pohled mohlo by se zdáti, že toto rozlišování mezi ručením žalovaného dle čl. 282 obch. zák. a ručením dle čl. 380 obch. zák. nemá významu praktického, ale není tomu tak, neboť podstatný rozdíl záleží v tom, že, kdyby žalovaný ručil dle čl. 380 obch. zák., bylo by dle druhého odstavce tohoto článku na něm, aby prokázal, že šetřil péče řádného obchodníka, kdežto při ručení dle čl. 282 obch. zák. náleží dle obecné zásady §u 1296 obč. zák. žalobkyni důkaz, že žalovaný této péče nešetřil a tím zavinil tvrzenou škodu. Z těchto úvah plyne nesprávnost dovolatelčina tvrzení, že břímě průvodní stihá žalovaného. Oba nižší soudy podrobně vyložily, že žalovaný nezanedbal péče řádného obchodníka. Mylným jest ovšem názor žalovaného, vyslovený v dovolací odpovědi, že tu jde o zjištění skutkové, proti němuž nelze v dovolacím řízení brojiti. Otázka, zda žalovaný šetřil péče řádného obchodníka či nic, není otázkou skutkovou, nýbrž jest otázkou právní, a odvolací soud jest oprávněn ji přezkoumati. Čině tak, uznává, že nižší soudy zodpověděly tuto otázku správně na základě toho, co zjistily po stránce skutkové.

Čís. 4659.

Věc nepřestává býti »svěřenou« ve smyslu §u 367 obč. zák. tím, že vlastník napotom projevil tomu, komu byl věc svěřil, opačnou vůli, nebyla-li vůle vlastníkova projevena způsobem na venek poznatelným.

Otázka bezelstnosti (obmyslnosti) jest otázkou právní. Důkaz obmyslnosti držby náleží žalobci, jenž se domáhá uznání vlastnického práva na osobě, jež nabyla věci od svěřitele. Není na překážku přechodu vlastnictví, nevěděla-li třetí osoba z pouhého nedopatření o vlastnickém právu žalobcově.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, Rv I 1689/24.)

Žalovaný koupil roku 1919 pro mlýn, jehož byl pachtýřem, naftový motor od mlynáře Leopolda D-a, jenž jej byl roku 1913 koupil od žalobce. Žalobce, tvrdě k motoru vlastnické právo, ježto jej prodal Leopoldu D-ovi s výhradou vlastnického práva až do úplného zaplacení kupní ceny, jež však zaplacena nebyla, domáhal se na žalovaném uznání vlastnického práva ku stroji a jeho vydání. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Soud procesní vyložil zcela správně, že naftový motor, který Leopold D. odvolateli prodal, byl odpůrcem Leopoldu D-ovi svěřen, neboť každá věc, prodaná s výhradou vlastnictví, je kupujícímu svěřena, dokud kupní ceny za ni úplně nezaplatí. Jmenovitě sluší souhlasiti s prvým soudem v tom, že pro posouzení otázky, zda byla věc vlastníkem někomu svěřena, jest směrodatnou jedině skutečnost, zda věc přešla v držbu osoby třetí s vlastníkovou vůlí, a že věc nepřestává býti věcí svěřenou již proto, že vlastník tuto svou původní vůli změní a to dotyčné osobě oznámí. Mylně rozřešil však soud procesní otázku obmyslnosti odvolatelovy držby. Po zákonu jest držitelem bezelstným ten, kdo z pravděpodobných důvodů může považovati věc, kterou drží, za svou, obmyslným držitelem pak ten, kdo ví, nebo se z okolností domnívati musí, že věc, kterou v držbě má, patří jinému (§ 326 obč. zák.). V §u 368 obč. zák. jsou příkladmo uvedeny okolnosti, které poukazují na obmyslnost držby; jsou to: povaha věci (na př. věc je opatřena jménem vlastníkovým nebo nějakým znamením, svědčícím o cizím vlastnictví), nízká cena, osobní poměry předchůdcovy. Právní domněnka mluví pro bezelstnost držby (§ 328 obč. zák.). Soud procesní dospívá k závěru, že odvolatel jest držitelem obmyslným, a dospívá k tomuto závěru na základě úvahy, že údaje Leopolda D-a při prodeji motoru odvolateli neodpovídaly skutečnosti, a že odvolatel nezkoumal, co je na nich pravdy. Než okolnosti, které soud procesní k této úvaze vedly, nejsou takového rázu, aby odůvodňovaly úsudek, že držba odvolatelova byla obmyslná, při čemž dlužno ihned zde vytknouti, že obmyslnost držby odvolatelovy nutno posuzovati jedině dle doby, kdy motor byl prodán. Jdeť o motor, kterého se k pohonu mlýna velmi často užívá, a nelze proto viděti nic nápadného v tom, že Leopold D., jenž mlynářem dříve byl, motor prodával. Okolnost, že kostra motoru byla v Č., kde stála venku, a součástky jeho v B., kde Leopold D. bydlel, nemohla při nepatrné vzdálenosti obou těchto obcí a vzhledem k poměrům poválečným rovněž vzbuditi podezření, že jde o věc cizí. Nízká cena, pakliže o ní vůbec mluviti lze, mohla by snad dáti důvod k podezření, že jde o věc cizí, tehdy, kdyby šlo o koupi od osoby neznámé, čemuž však v případě tomto nebylo. Za tohoto stavu věci nepotřeboval odvolatel, když ho Leopold D. ujišťoval, že motor jest jeho, dále pátrati a, kdyby se to na něm požadovalo, vymykal by se tento požadavek z rámce obyčejné dbalosti, kterou zákon v §u 328 obč. zák. má na mysli. A i kdyby byl odvolatel zjistil, že motor není dosud zaplacen, nenásledovalo by z toho ještě, že mohl tušiti, že byl Leopoldu D-ovi prodán s výhradou vlastnictví a že jej tedy tento prodati nemá. Koupil-li však odvolatel motor od osoby, které jej odpůrce svěřil a na odvolatele jako na obmyslného držitele pohlížeti nelze, jsou splněny podmínky pro použití předpisu §u 367 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Poukazujíc k důvodům napadeného rozsudku, hovícím v podstatě zjištěnému ději a zákonu, připomíná se proti vývodům dovolacího spisu toto: Žalobce připouští, že věc jest svěřena tehdy, když přešla s vůlí vlastníkovou do skutečné moci (detence) někoho jiného, ale tvrdí, že svěření značí stav trvalý, a proto musí býti vlastníkova vůle po celou dobu, po kterou detence trvá, v souhlase s tímto skutečným stavem; projeví-li však vlastník jakožto neomezený pán nad věcí vůči detentorovi vůli, že požaduje věc zpět, a neuposlechne-li detentor tohoto projevu vůle, přestává prý věc býti věcí svěřenou a chová ji ten, kdo ji má, proti vlastníkově vůli. S tímto názorem nelze souhlasiti. Především má proti sobě doslov zákona. Praví se v §u 367 obč. zák.: »komu ji žalobce .... byl svěřil« (anvertraut hatte), nikoli »komu ji žalobce ... svěří« nebo »kdo ji má od žalobce svěřenu«. Nehledíc však k tomu plyne opak toho, co žalobce tvrdí, i z úvah věcných. Bezelstnost záleží z pravidla v tom, že nabyvatel věci věří, že věc jest vlastnictvím zcizitele, spoléhaje na zevní stav. Když má někdo věc ve své moci, lze důvodně předpokládati, že ji má mocí práva, zejména mocí práva vlastnického. Není-li tomu tak, nýbrž je-li cizí věc s vůlí vlastníkovou ve skutečné moci někoho jiného, a má-li tento stav, stav svěření, býti změněn, nestačí, by vlastník oznámil změnu své vůle prostě jen tomu, komu byl svěřil věc, nýbrž musí tato změněná vůle vlastníkova býti projevena způsobem i na venek poznatelným, musí, ať již odnětím věci nebo jiným vhodným způsobem, dojíti výrazu tak, aby bylo i jiným osobám, než detentorovi zjevno, že nastal jiný stav právní a skutkový. Dokud se tak nestalo, pokládá se aspoň vůči bezelstnému třetímu věc, vlastníkem kdysi svěřená, i nadále za věc svěřenou. Jen mimochodem se připomíná, že také trestní soud nepochyboval o tom, že sporný motor byl Leopoldu D-ovi svěřen ještě v době, kdy tento jej prodal žalovanému, neboť jinak nebyl by mohl D-a uznati vinným zpronevěrou. Příslušný názor odvo-

lacího soudu jest tudíž správným. Pokud by odporoval právnímu názoru, vyslovenému týmž odvolacím soudem v předchozích usneseních zrušovacích, mělo by to jen ten význam, že odvolací soud pochybil, odchýliv se od právního názoru, položeného za základ těmto usnesením, jímž byl ovšem stejně vázán, jak soud stolice prvé (§ 449 odstavec druhý c. ř. s.), ale na věci by to ničeho neměnilo, neboť že d o v o l a c í soud oním názorem vázán není, o tom nikterak nelze pochybovati. Dovolatel dále vytýká, že odvolací soud neposoudil správně otázku, zda jest žalovaného pokládati za obmyslného, čili nic. Otázka bezelstnosti a obmyslnosti není ovšem otázkou skutkovou, nýbrž jest otázkou právní, a proto jest dovolací soud oprávněn i povinen, přezkoumati napadený úsudek soudu odvolacího. V té příčině pak bylo uváženo toto: Podle §u 367 obč. zák. nemá žaloba vlastnická místa proti bezelstnému držiteli věci za dalších předpokladů tam uvedených. Bezelstnost držby se v pochybnosti předpokládá (§ 328 obč. zák.); důkaz opaku, tedy důkaz obmyslnosti náleží tedy žalobci. Důkaz ten se zdaří, prokáže-li žalobce, že žalovaný věděl, že ten, od koho nabyl věci, nebyl jejím vlastníkem, nebo že žalovaný věděl, že ten, od koho nabyl věci, nebyl jejím vlastníkem, nebo že žalovaný podle okolností mohl míti důvodné podezření, že nabývá věci od nevlastníka, že tedy jeho držba není bezelstnou. Pakliže však žalovaný z důvodů pravděpodobných (§ 326 obč. zák.), z omylu omluvitelného — lhostejno, zda se dotýká okolností skutkových či předpokladů právních — mohl míti za to, že se stal vlastníkem věci převodem od někoho, kdo k převodu vlastnictví byl oprávněn, dlužno ho pokládati za nabyvatele bezelstného. Z toho, co uvedeno, plyne, že nesprávně postupoval soud prvé stolice, když vycházeje z názoru, že by musil žalovaný prokázati, že nabyl držby motoru bezelstně a stal se bezelstným jeho držitelem, zkoumal, zda se žalovanému zdařil tento důkaz, a, uváživ zjištěné skutečnosti, vyložil, že nenabyl přesvědčení o naprosté bezelstnosti žalovaného při nabývání motoru, a proto zamítl žalobu. Naproti tomu správně si počínal soud odvolací, pokud, stavě se patrně na stanovisko, že žalobci náleží důkaz obmyslnosti žalovaného, řešil otázku, zda zjištěné skutečnosti odůvodňují úsudek, že držba žalovaného byla od počátku obmyslná, a hodnotě s tohoto právního hlediska zjištěné skutečnosti, odpověděl k otázce záporně. S tímto úsudkem dlužno souhlasiti, neboť skutková zjištění prvého soudu, nedoznavší změny ani opravy v druhé stolici, skutečně nejsou taková, že by nutkala k závěru, že žalovaný, nabývaje sporného motoru, věděl, že zcizitel není jeho vlastníkem, nebo z hrubé nedbalosti o tom nevěděl. Případné nedopatření nepřekáželo by přechodu vlastnictví (srv. Randa, Právo vlastnické, VII. vydání str. 137, 187; Ehrenzweig VI. vydání 1923 I/2, str. 213, 201 a násl.).

Čís. 4660.

Diferenčními obchody rozumí se jen takové obchody, při kterých jsou srovnalou vůlí stran vyloučeny právo, žádati, by skutečně bylo dodáno (odebráno), a povinnost, skutečně dodati (odebrati) a místo toho jest ujednáno, že má býti placen jen rozdíl dvou cen, při čemž stačí, když se úmysl i jen jedné strany nesl tímto směrem a druhá strana věděla o tomto úmyslu a dle něho si počínala. Tomu, kdo tvrdí diferenční obchod, jest prokázati, že tu jsou skutkové okolnosti, z nichž dlužno usuzovati, že se úmysl stran nesl směrem právě naznačeným. Obchod spekulační není o sobě ještě obchodem diferenčním.

Pouhý nákup cizí měny nepříčí se ještě nařízení ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n.

V tom, že zákazník podržel cizí peníze a chtěl zamezíti jich exekuční prodej, a banka ho za tím účelem zakládala československými korunami, nelze spatřovati nic závadného.

Byl-li poskytnut bankou úvěr cizozemci přes míru stanovenou příslušnými předpisy, jde o právní jednání nicotné, jež se nemohlo státi platným tím, že je zákazník uznal. Nicotnost smlouvy má v zápětí, že nutno obnoviti předchozí stav. Předpis §u 1174 obč. zák. se nevztahuje na vrácení toho, co bylo poskytnuto k plnění smlouvy od původu neplatné.

Uznání účtu nevylučuje odporu proti uznanému účtu pro omyl a za předpokladů kondikce.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, Rv I 1693/24.)

Žalovaný byl v obchodním spojení se žalující bankou. Žalobě banky o zaplacení zůstatku 939.650 Kč o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Uplatňuje dovolací důvody čís. 2, 3 a 4 §u 503 c. ř. s., trvá žalovaný v dovolacím řízení na těchto námitkách: 1. že v zažalovaném zůstatku 939.650 Kč jest obsažena částka 51.806 Kč, za kterou bylo koupeno 500.000 polských marek, a že šlo při tom jednak o dovolený obchod valutový, příčící se tehdejším předpisům devisovým, jednak o ryzí obchod spekulační, pokud se týče nežalovatelný obchod diferenční, jehož předmětem byl pouhý kursovní rozdíl mezi korunami československými a markami polskými, a k němuž ho přiměl prokurista A. žalující banky; také ostatní obchody, z nichž jest odvozován zažalovaný zůstatek, byly nežalovatelnými obchody diferenčními; 2. že bylo mezi stranami rozepře ujednáno, že žalobkyně má realisovati rumunské lvy (vedené na účtu rumunských lvů příl. G) teprve tehdy, až žalovaný k tomu svolí, a že mu k udržení jeho posice rumunských lvů bude poskytovati koruny československé; tento obchod však jest neplatným a nežalovatelným, poněvadž žalobkyně poskytováním zápůjček v korunách československých umožňovala a podporovala spekulaci žalovaného à la hausse proti československé koruně; 3. že se výplaty korun československých poskytnuté žalovanému, a poukázky korun československých provedené k jeho příkazu, a vykázané v obchodním účtu

příčily zákazu, vyslovenému v §u 19 nařízení vlády republiky Československé ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n., ježto žalovaný jest cizozemec, měl pobyt v cizozemsku a žalobkyně o tom věděla; 4. že žalobkyně již na podzim 1921 svou ústřednou proti vůli žalovaného prodala rumunské lvy, žalovaným opatřené a u ní uschované v prospěch svého vlastního konta za tím účelem, by se kryla, a nyní žalobou se domáhá jen rozdílu mezi hodnotou obou devis. Námitky 1 a 2 byly nižšími soudy právem odmítnuty jako neodůvodněné, a v těch směrech nejsou oprávněny výtky, činěné v dovolacím spisu dle čís. 2, 3 a 4 §u 503 c. ř. s.

K 1.: Soudní praxe a v podstatě i nauka ustálily se v ten smysl, že se diferenčními obchody rozumějí obchody takové, při kterých jsou srovnalou vůlí stran vyloučeny právo žádati, by skutečně bylo dodáno (odebráno) a povinnost, dodati (odebrati) skutečně, a místo toho jest — výslovně neb i mlčky — ujednáno, že má býti placen jen rozdíl dvou cen, při čemž stačí, když se úmysl i jen jedné strany nesl tímto směrem a druhá strana věděla o tomto úmyslu a dle něho si počínala, umožňujíc takto svému smluvníku, by uskutečnil svůj úmysl, docíliti jen kursovního zisku. Takové obchodování posuzuje se dle zásad o hře (sázce), vyslovených v §§ 1271 a 1272 obč. zák., aniž se vyžaduje, by strany stály vůči sobě přímo jako hráči v právnickém smyslu (srv. rozh. čís. 2427, 2650, 2692 sb. n. s.). Po stránce procesuální dlužno pak zdůrazniti, že tomu, kdo tvrdí diferenční obchod, náleží ve sporu, by dokázal, že tu jsou skutkové okolnosti, z nichž nutno usuzovati, že se úmysl stran — vyjádřený výslovně nebo mlčky — nesl směrem právě naznačeným. Tohoto důkazu žalovaný, hledíc k tomu, co v nižších stolicích bylo zjištěno, neprovedl. Z dopisu žalobkyně ze dne 30. března 1921 plyne, že oněch 500.000 polských marek bylo skutečně koupeno, — polské marky byly vedeny na zvláštním účtu a žalobkyně dává je žalovanému skutečně k disposici; že by bylo stranám šlo o pouhý rozdíl dvou kursů, není z předložené korespondence nikterak patrno. Československých korun, jichž bylo třeba k nákupu polských marek (51.806 Kč), žalovaný sice nedal žalobkyni, ale tato použila k nákupu části korun československých, stržených za rumunské lvy, jež jí žalovaný dne 3., 4. a 8. března 1921 poukázal, a použité koruny československé byly žalovanému účtovány k tíži v běžném (obchodním) účtu. Možná, že byly polské marky zakoupeny v úmyslu spekulačním, totiž za tím účelem, by žalovaný vyzískal něco opětným jich prodejem za vyšší kurs, než byl kurs nákupní. Ale takový obchod spekulační není o sobě ještě obchodem diferenčním, vylučujícím skutečné dodání a odebrání. Podobně jako s nákupem polských marek, má se věc i s ostatními transakcemi, vyúčtovanými v obchodním účtu (příl. F.), který jest podkladem zažalovaného nároku. Bylo‘ zjištěno, že rumunské lvy, uvedené na stránce »Dal«, skutečně byly poukázány (šeky) a zpeněženy za částky korun československých, jež tamže byly žalovanému připsány k dobru. Při tom jest lhostejno, zda rumunské lvy byly prodány někomu třetímu, či zda žalobkyně provedla příslušné obchody v sobě, použivši práva, poskytnutého jí čl. 376 obch. zák. S druhé strany jest zjištěno,

že výplaty, uvedené na stránce »Má dáti«, skutečně byly provedeny, že to byly — až na částky 51.806 Kč za nákup 500.000 polských marek a 28.812 Kč za 250.000 K rak. — dílem platy, poskytnuté hotově žalovanému, dílem poukázky třetím osobám, stavší se k příkazu žalovaného. Jde tedy vesměs o obchody za souhlasu obou stran efektivně provedené, a tím padá námitka obchodu diferenčního. — Že se nákup polských marek o sobě nepříčil předpisům nařízení vlády republiky Československé ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n. (nařízení devisového), nýbrž že by bylo závadným bývalo toliko, kdyby bylo s polskými markami bývalo nakládáno k účelům dle nařízení tohoto nepřípustným, správně a ve shodě s judikaturou tohoto nejvyššího soudu (srv. čís. 1910 sb. n. s.) předpokládaly nižší soudy. Důkazů v tom směru potřebí nebylo.

K 2.: Nesprávnost tvrzení žalovaného, že bylo se žalobkyní ujednáno, že tato má realisovati rumunské lvy (vedené na účtu rumunských lvů) teprve tehdy, až žalovaný k tomu svolí, a že mu k udržení jeho posice rumunských lvů bude poskytovati koruny československé, plyne již z toho, že dle předložené korespondence žalobkyně hrozila žalovanému opětovně exekučním prodejem rumunských lvů, a že dle výpisu z obchodního účtu byly koruny československé jen z části vyplaceny žalovanému, z větší části však poukázány třetím osobám. Nehledíc k tomu, by z tvrzených skutečností nikterak nevyplývalo, že šlo o obchod nedovolený a nežalovatelný. I kdyby byl žalovaný chtěl podržeti rumunské lvy, dané žalobkyni do zástavy, a zameziti exekuční jich prodej, a kdyby ho žalobkyně za tím účelem byla zakládala korunami československými, nebylo by lze spatřovati v tom nic závadného, zejména ne spekulaci à la hausse proti československé koruně, nýbrž byl by to býval postup, v obchodním životě obvyklý a žádnému zákonnému předpisu se nepříčící. Ani v tom směru nebylo tedy třeba prováděti důkazy.

Ve směrech, naznačených pod 3. a 4., nutno však dovolání přiznati oprávnění. K 3.: Z výpisu z obchodního účtu vysvítá, že výplaty a poukazy, provedené do 30. května 1921 včetně, byly kryty částkami, vplacenými do 21. května 1921, pozdější výplaty a poukazy však staly se bez krytí, tedy na úvěr, což se také shoduje s vlastním údejem žalobkyně, která v žalobě uvedla, že »poskytovala žalovanému úvěry«. Důvod, proč se tak stalo, jest lhostejný a rovněž nesejde na tom, zda rumunské lvy, vykázané na zvláštním účtu příl. G., byly zástavou k zajištění úvěru, poskytnutého v korunách československých. Podle §u 19 nařízení vlády republiky Československé ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n. směl osobám nebo firmám v cizozemsku usedlým býti v jednotlivém případě poskytnut nebo prodloužen úvěr přes 5.000 Kč jen se svolením ministerstva financí, které mohlo zmocniti bankovní úřad, by samostatně povoloval jednotlivé obchodní úvěry až do výše 5,000.000 Kč. Přestupky těchto ustanovení stihaly dle druhého odstavce §u 21 téhož nařízení politické úřady vězením až do šesti měsíců a pokutou až do 20.000 Kč, a kromě toho bylo také vysloviti propadnutí předmětů trestného činu. Stejnému trestu pak podléhal, kdo k takovému

přestupku ponoukal nebo při něm spolupůsobil (odstavec třetí a čtvrtý téhož §u 21). Dle zprávy bankovního úřadu ministerstva financí ze dne 30. května 1923 bylo poskytování úvěru cizozemským firmám oběžníkem ze dne 31. srpna 1921 úplně uvolněno, ale uvolnění to bylo zrušeno oběžníkem ze dne 27. února 1922, kdy byla stanovena nejvyšší hranice 250.000 Kč. Nebyl-li tedy žalovaný osobou, usedlou v tuzemsku, a žalobkyně mu z důvodu jakéhokoliv od 1. června do 31. srpna 1921 poskytovala a prodlužovala úvěr přes 5.000 Kč bez svolení ministerstva financí, pokud se týče bankovního úřadu tohoto ministerstva, nešlo a pouhé přestoupení předpisů kontrolních, jak žalobkyně tvrdí, neprávem se při tom odvolávajíc na zdejší rozhodnutí ze dne 10. října 1922, Rv II 341/22, čís. 1910 sb. n. s., jemuž patrně neporozuměla, nýbrž dopustili se oba, žalobkyně i žalovaný, trestného skutku a příslušná právní jednání, příčící se zákonnému zákazu, byla dle §u 879 obč. zák. nicí. Záleží tedy na tom, zda byl žalovaný v rozhodné době usedlým v tuzemsku či v cizozemsku. Jest sice zjištěno, že žalovaný od 17. února do 13. listopadu 1920 bydlel a byl hlášen v Karlových Varech, tedy v tuzemsku, ale ta doba nepřichází v úvahu, neboť obchodní spojení, z něhož jest odvozován zažalovaný nárok, počalo se dle výpisu z obchodního účtu příl. F. teprve dne 3. března 1921. Žalovaný pak tvrdil a dokazoval, že v té době nebyl již v Karlových Varech usedlým, nýbrž že, vystoupiv ze služeb akciové společnosti K., jejímž prokuristou byl, přesídlil do Černovic v Rumunsku, a že žalobkyně o tom věděla. Neprávem nižší soudy odmítly důkazy, nabízené o tomto tvrzení, neboť důkazy se týkaly skutečností pro spor závažných. Svědkové Nathan G. a Adolf A., vedení žalobkyní o opaku, nemohli nic určitého potvrditi. Žalobkyně ovšem tvrdila, že ohledně výplat, provedených před 29., vlastně 31. srpnem 1921 nepokládala svolení bankovního úřadu za potřebné, ale přece dodatečně o ně zažádala, a že bankovní úřad dodatečně schválil poskytnutí úvěru žalovanému. Lze beze všeho připustiti, že byl bankovní úřad oprávněn, dáti dodatečně takové svolení, neboť, když byl ministerstvem financí zmocněn, aby samostatně povoloval jednotlivé obchodní úvěry až do výše 5,000.000 Kč, příslušelo mu zajisté i právo, schvalovati dodatečně úvěry, poskytnuté bez jeho předchozího svolení, a to s právním účinkem, jako kdyby byly poskytnuty bývaly s úředním svolením. Prvý soud učinil také dotaz na bankovní úřad ve smyslu tvrzení žalobkyně, ale bankovní úřad nezodpověděl otázky, zde rozhodné, aniž otázky další, zda nebylo potřebí jeho svolení snad proto, že žalovaný dal žalobkyni k disposici poukazy v cizozemské měně. Opětovné tvrzení žalobkyně v dovolací odpovědi, jako by byl bankovní úřad sdělil soudu, že dodatečně schválil poskytnutý úvěr, odporuje spisům. Bankovní úřad toliko oznámil, že »dle platných nařízení byla žalující banka oprávněna, vésti žalovanému tuzemský účet, poněvadž byl usazen v Karlových Varech, a proto byl ve smyslu devisových předpisů považován za tuzemce; z toho důvodu pak platy, konané za něho na území Československé republiky, nepodléhaly povolení bankovního úřadu«. Z doslovu tohoto sdělení jest patrno, že bankovní úřad vycházel z předpokladu, že žalovaný byl do 31. srpna 1921 usedlým v tuzemsku. Ale zda tomu tak bylo v době od 3. března, pokud se týče 1. června do 31. srpna 1921, jest právě sporno, a jest na bílední, že, kdyby byl předpoklad bankovního úřadu mylným, také jeho odpověď sotva by byla správnou. Že žalovaný uznal zaslané mu výpisy z účtu, pokud se týče zůstatky v nich vykázané, nemělo by právního významu, neboť pokud šlo o nicí právní jednání, nemohla se uznáním státi platnými. Ovšem má nicotnost právního jednání ten právní důsledek, že nutno obnoviti předchozí stav (§§ 1431, 1435 obč. zák.); každá strana musila by tedy vrátiti to, co od druhé strany dostala, zejména musil by žalovaný vrátiti to, co žalobkyně proti zákazu vyplatila jemu nebo k jeho příkazu osobám třetím, po případě i poštovné, výlohy, kolky a daň, a žalobkyně mohla by také požadovati na něm zákonné úroky z příslušných částek; ale více, než částky skutečně vyplacené a zákonné úroky, žalobkyně žádati by nemohla, zejména ne provise z obchodů nicích. Takto by se ovšem žalobní nárok značně snížil. Žalovaný, poukazuje k §u 1174 obč. zák., arci tvrdí, že by žalobkyně nemohla požadovati nic nazpět; než ustanovení §u 1174 obč. zák. nepřichází vůbec v úvahu, ježto se nevztahuje na vrácení toho, co bylo poskytnuto na splnění smlouvy od původu neplatné (nicotné), srv. sb. n. s. čís. 1447. Jest tedy skutečně rozhodným, zda žalovaný byl od 3. března, pokud se týče 1. června do 31. srpna 1921 usedlým v tuzemsku, či nikoliv. Odvolací soud, odmítnuv důkazy v tom směru nabízené, pochybil, vycházeje z nesprávného hlediska právního; v tom směru jsou opodstatněny dovolací důvody čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s. a nutno doplniti řízení provedením příslušných důkazů, po případě také opětným dotazem na bankovní úřad, jemuž by bylo ovšem sděliti pravý stav věci.

K 4. Zdá se, že nižší soudy nevystihly pravého významu námitky, uvedené pod 4. Žalovaný má u žalobkyně běžný (obchodní) účet korun československých příl. F, na němž se jeví zůstatek v jeho neprospěch, a vedle toho účet rumunských lvů příl G, vykazující zůstatek v jeho prospěch. Žalovaný tvrdil, že žalobkyně (proti jeho vůli) již na podzim 1921 prodala rumunské lvy, vedené na účtu G — samozřejmě lvy do té doby poukázané — a učinila se výtěžkem zaplacenu, tak že požadavek z účtu F zanikl. Kdyby tomu tak bylo, nebylo by ovšem vzhledem k tomu, co bylo pod 1. vyloženo, lze mluviti o nežalovatelném obchodu diferenčním, ale bylo by připustiti, že žalobkyně není oprávněna, požadovati zaplacení zaniklého již zůstatku z účtu F. Zůstatek jednou zaniklý neoživl by tím, že by se žalobkyně nabízela, vydati žalovanému rumunské lvy, vykázané na účtu G, ale dle tvrzení žalovaného za příznivější kurs již prodané, nyní za kurs mnohem nižší. Že žalovaný dopisem ze dne 21. března 1922 příl. A uznal výpisy z účtů, zejména též účet rumunských lvů, vykazující ke dni 31. prosince 1921 zůstatek 1,186.756 lvů v jeho prospěch, nebylo by na závadu. Takové uznání nevylučuje odporu proti uznanému účtu pro omyl a za předpokladů kondikce, které by tu byly dle tvrzení žalovaného (srv. Staub-Pisko čl. 291 § 18). Rovněž nemělo by rozhodujícího významu, že žalobkyně listem ze dne 8. října 1921 pohrozila žalovanému prodejem rumunských lvů, a žalovaný dopisem ze dne 14. října 1921 proti tomu se ohradil; dále že žalovaný dopisem ze

dne 7. srpna 1922 žádal, by žalobkyně prodala rumunské lvy za kursy tam naznačené, poněvadž by vše to ještě nevylučovalo, že žalobkyně přes to již na podzim 1921 realisovala rumunské lvy, dané jí žalovaným pouze do zástavy, ve prospěch svého vlastního účtu za účelem krytí obchodního účtu žalovaného příl. F. Konečně by i okolnost, že rumunské lvy na účtu příl. G formálně dosud pro žalovaného jsou uvedeny, nevylučovala, že skutečně byly již zpeněženy. Pokud žalobkyně vytýká, že se skutkový a důkazní přednes žalovaného, učiněný v té příčině, stal při posledním ústním líčení v prvé stolici jen ve snaze, směřující k průtahu, nutno připomenouti toto: Prvý soud neodmítl přednes žalovaného proto, že se stal v úmyslu, protáhnouti spor, jak by mu bylo náleželo dle §§ 275 odstavec druhý a 417 odstavec druhý c. ř. s., vyšší soudy z toho důvodu přednes odmítnouti nemohou, a proto jest jej pokládati za přednes, dovolený dle §u 179 c. ř. s., o němž nelze předem beze všeho tvrditi, že bude bezvýsledným. Nižší soudy tedy pochybily, pokud nepřipustily nabízených důkazů — obchodními knihami pražského devisového oddělení žalobkyně a svědectvím jejího ředitele M-a a se spisy se neshoduje předpoklad soudu odvolacího, že v tom směru byli již slyšeni svědkové.

Čís. 4661.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Nároku na zaopatřovací požitky nemá, kdo po započetí působnosti zákona, ač měl již vysloužено, dále sloužil.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, Rv I 1697/24.)

Žalobce, slouživ od roku 1876 naposled jako šafář na dvoře K., patřícím k velkostatku M., domáhal se na žalovaném Karlu Janu Sch-ovi, bývalému majiteli uvedeného velkostatku jako svém zaměstnavateli a na Dru Karlu Š-ovi jako jeho nástupci, na něhož velkostatek přešel koupí ze dne 8. srpna 1917, jednak zaplacení zaopatřovacích požitků podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. za uplynulou dobu a mimo to podle §u 236 c. ř. s. zjištění, že mu proti žalovaným vůbec zaopatřovací požitky podle uvedeného zákona dle třetí skupiny příslušejí. Rozsudky nižších soudů bylo posléz uvedenému návrhu žalobcovu, na nějž bylo řízení obmezeno, vyhověno.

Nejvyšší soud změnil rozsudky obou nižších soudů v ten rozum, že zjistil, že žalobci proti žalovaným zaopatřovací požitky podle třetí skupiny tabulky připojené k zákonu ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nepříslušejí. Žalobu se žádáním, by byli žalovaní uznáni povinnými, zaplatiti žalobci na zaopatřovacích požitcích za dobu od 1. ledna 1920 do 31. května 1923 8.533 Kč 66 h s příslušnými 5% úroky rukou společnou a nerozdílnou, zamítl.

Důvody:

Prvním předpokladem podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., by mohlo býti uznáno, že žalobci zaopatřovací požitky podle tohoto zák. příslušejí, jest, by se zákon na žalobce vztahoval. Podle §u 1 zákona, jakž také vytčeno jest v jeho nadpisu, pravícím, že zákonem tím upravují se zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém pozemkovém majetku, vztahuje se zákon na bývalé zaměstnance na velkém pozemkovém majetku (§ 2 zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n.), jakož i na pozůstalé po těchto zaměstnancích, jestliže a) buď požívají již zaopatřovacích požitků z důvodu trvalého služebního poměru na velkém pozemkovém majetku, jako pensí, provisí, darů z milosti a pod. (§ 3 zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n.), nebo b) nabyli nároku na vyplácení pense nebo provise dříve, nežli tento zákon počal působiti. Pokud jde o skupinu §u 1 písm. a), nepřichází tato u žalobce, jak jest nesporno, v úvahu, ježto zaopatřovacích požitků v době, kdy zákon byl vydán (nabyl účinnosti), nepožíval. Žalobce tvrdí o sobě, že patří do skupiny písm. b) §u 1. Prý nabyl před působností zákona nároku na pensi tím, že byl trvale, počítajíc od roku 1876, tedy přes 40 let ve službách na dvoře K. (na velkostatku M.). Než tato okolnost k tomu, by žalobce byl zařazen mezi zaměstnance §u 1 písm. b) a by mu přiznány byly zaopatřovací požitky podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., nestačí. Jak z uvedeného nadpisu zákona jakož i doslovu §u 1 vidno, byly zákonem ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. zaopatřovací požitky upraveny toliko bývalým zaměstnancům a ke skupině písm. b) §u 1 patří bývalí zaměstnanci, kteří před působností zákona nabyli nároku na vyplácení pense. Plyne již ze zákona samého, že účastníky úpravy zaopatřovacích požitků jsou toliko ti, kdož v době působnosti zákona, to jest dne 6. května (§ 16 zákona) byli, vystoupivše z ní, již mimo činnou službu. Nároku na zaopatřovací požitky podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nemá, kdo po započetí působnosti zákona, byť i měl již vysloužено, dále sloužil. Všeliké pochybnosti v tomto směru vyvráceny jsou motivy k uvedenému zákonu, totiž důvody vládního návrhu ze dne 17. prosince 1920 (tisk posl. sněm. čís. 1130), zprávou sociálně-politického a zemědělského výboru ze dne 4. února 1921 (tisk posl. sněm. čís. 1471) a zprávou sociálně-politického výboru ze dne 8. března 1921 (tisk senátu čís. 573), z nichž podstatné části uvedeny jsou v odvolání, pokud se týče v dovolání žalovaného Dra Karla Š-a. Uvedené stanovisko potvrzeno jest též prováděcím nařízením ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., jak doznati jest, ne zcela přesně. Že zejména se zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nevztahuje ani na ty, kdo v době započetí působnosti jeho měli již dosloužено a přesluhovali, toho doklad podává vládní návrh shora uvedený tisk čís. 1130 a zpráva sociálně-politického a zemědělského výboru tisk čís. 1471, kdež výslovně se uvádí, že jest mnoho zaměstnanců, kteří již svou dobu přesloužili, ale nemohou pro hrozící jim bídu jíti do výslužby a aby i těm bylo umožněno státi se účastnými dobrodiní zákona, že se počátek působnosti zákona odsunuje 30 dní od jeho vyhlášení. Žalobce, jak nesporno, sloužil již od roku 1876, nabyl případně nároku na pensi, ale zaopatřovací požitky podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. mu podle uvedeného přes to nepatří,

protože v čas započetí působnosti zákona byl, jak sám doznává, a to ještě v roku 1922, v činné službě a bývalým zaměstnancem s nárokem na vyplácení pense nebyl. Na tom ničeho nemění okolnost, že podáním ze dne 2. května 1921 zažádal žalobce u správy statků Karla Jana Sch-a za vyměření pense. Tímto podáním nevystupoval žalobce z činné služby, nýbrž v ní nadále setrvával, a dožadoval se jen vyměření pense na Karlu Janu Sch-ovi, ač týž již ani majitelem velkostatku ani zaměstnavatelem žalobcovým nebyl, protože mu ji na stáří pokud se týče pro případ neschopnosti slíbil. Žádosti vyhověno nebylo a nenabyl tudíž ani na základě ní žalobce nároku na požitky dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Odvolací soud, jinak na věc hledě a maje za to, že žalobcův nárok jest odůvodněn již tím, že žalobce před působností zákona 40 let dosloužil a že nezáleží na tom, zdali byl při počátku účinnosti zákona ve výslužbě, po stránce právní pochybil (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Žalobci se shora uvedených důvodů zaopatřovací požitky podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nepříslušejí, proto bylo dovolání vyhověti a o zjišťovacím návrhu žalobcově uznati, jak se stalo. Za tohoto stavu věci netřeba se ještě zabývati vývody dovolání, pokud dovozují, že žalobci nárok na zaopatřovací požitky podle uvedeného zákona nepatří vůči žalovaným též proto, že Karel Sch. nebyl žalobcovým zaměstnavatelem, u něhož začala nebo započíti měla [§ 1 písm. b)] výplata požitků (§ 11 zák.) a že Dr. Karel Š. není právním nástupcem k zaopatřovacím požitkům povinného, který by podle §u 12 zák. s ním nerozdílně za závazek ručil, ani s dalšími vývody o předčasnosti žaloby případně o neoprávněnosti nároku co do výše požadovaných zaopatřovacích požitků. Protože podle uvedeného zaopatřovací požitky podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. žalobci nepříslušejí, padá žalobcův nárok na zaplacení požitků za dobu uplynulou a bylo tedy k návrhu dovolatelů také uznati, že se žaloba s dotyčným jejím žádáním zamítá.

Čís. 4662.

Požadavek dohodnocení (valorisace) pohledávek, znějících na znehodnocenou měnu, nemá v tuzemském právu opory.

Cizího hmotného práva (§ 37 obč. zák.) smí tuzemský soud použíti jen, když o to bylo ve sporu žádáno a byly nabídnuty důkazy o okolnostech, opodstatňujících použitelnost cizího práva a tvrzeny cizozemské právní předpisy, jichž se má použíti. Podrobení se tuzemské soudní pravomoci není na závadu, by na právní poměr nebylo použito hmotného práva cizozemského.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, Rv I 1704/24.)

Žalovaná firma Gebrüder R. prodala kupní smlouvou ze dne 30. října 1912 firmě A. mezi jinými také nemovitosti zapsané ve vl. čís. 99 kat. obce G. a čís. 153 kat. obce Sch. a bylo pro ni na tyto nemovitosti vloženo právo zástavní za zbytek kupní ceny 180.000 M, kterážto pohledávka byla do 1. října 1922 nevypověditelná. Firma A. prodala pak kupní smlouvou ze dne 9. dubna 1920 tytéž nemovitosti nynější žalující firmě, která převzala na srážku kupní ceny také hypotekární pohledávku žalované firmy 180.000 M k zaplacení a úrokování. Dopisem ze dne 11. září 1922 vypověděla žalující firma onu pohledávku žalované firmě k 1. dubnu 1923, když žalovaná firma v dopise ze dne 17. března 1922 byla odmítla dřívější zpětné zaplacení jistiny. Hned po uplynutí výpovědní lhůty poukázala žalující firma žalované firmě oněch 180.000 M (papírových marek) a žalovaná firma potvrdila příjem dopisem ze dne 4. dubna 1923, ve kterém však uvedla, že výmazné kvitance nepodepíše, protože její pohledávka 180.000 zlatých marek není penízem 18.000 papírových marek ani přibližně vyrovnána. Žalobě o výmaznou kvitanci procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolání žalující firmy, opřené jen o důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., jest opodstatněno. V tomto sporu na vydání výmazné kvitance namítá žalovaná firma zkrácení přes polovici skutečné ceny při plnění kupní smlouvy ze dne 30. října 1912, dále prohřešení se proti dobrým mravům a také neoprávněné obohacení žalobkyně na úkor žalované. Všechny tyto námitky v podstatě uplatňují jen, že žalovaná ze své pohledávky obdržela toliko nepatrný zlomek, že neobdržela vnitřní hodnoty své pohledávky v poměru hodnotných předválečných marek k nynějším znehodnoceným markám, že není uspokojena správně a úplně a že není následkem toho povinna, by podle §u 1426 obč. zák. vydala výmaznou kvitanci. Jde tu tedy o otázku, může-li žalovaná podle tuzemského práva činiti nárok na přiměřené »dohodnocení« (Aufwertung) své hypotekární pohledávky v tom smyslu, by vzhledem k neobyčejnému znehodnocení papírových marek byl jí v těchto markách zaplacen vyšší peníz, než činí jmenovitá hodnota její pohledávky, neboli zda může žádati, by v papírových markách obdržela tolik, kolik by činila vnitřní hodnota její pohledávky ve zlatých markách v době splatnosti. Jde tudíž o t. zv. valorisační nárok. Tuto otázku dlužno zodpověděti záporně, takže odvolací soud neposoudil věc po stránce právní správně, když k otázce té přisvědčil. Možno bez dalšího připustiti, že zbytek kupní ceny 180.000 M měl býti v době prodeje nemovitostí roku 1912 přiměřeným ekvivalentem za cenu nemovitostí a že podle úmyslu tehdejších smluvníků měla každá strana za své plnění obdržeti vzájemné plnění asi stejné hodnoty. Jest také jisto, že žalovaná firma zaplacením 180.000 papírových marek obdržela jen nepatrný zlomek hodnoty, jakou mělo oněch 180.000 M roku 1912 a že výsledek tento jest pro právní cit zcela neuspokojivým. Ale tuzemské právo neposkytuje možnosti, by stanovisku žalované strany bylo vyhověno, neboť valorisace ve smyslu shora vylíčeném jest našemu právu neznáma, ano — pokud jde o pohledávky, vzniklé ve starých korunách rakousko-uherských — přímo zákonem vyloučena (§ 6 zákona ze dne 10. dubna

1919, čís. 187 sb. z. a n.). Hypotekární pohledávka zní na marky vůbec, nikoli na zlaté markové mince, což žalovaná v odvolání sama potvrdila; nějaká změna měny v německé říši až do dne placení nenastala, marka zůstala tam zákonným platidlem a podržela tam vnucený kurs, t. j. státem přikázanou povinnost přijímati jako placení určitý papírový peníz v určité hodnotě. Podle toho byla dlužnice oprávněna zaplatiti na uspokojení věřitelky číselně stejnou sumu marek, jaká věřitelce náležela. Z toho důvodu nelze také použíti předpisů §§ 988 a 989 obč. zák., které, nehledíc k nedostatku ujednaných kovových mincí, mají na mysli právě změnu měny, jež však v tomto případě nenastala. Jako by byl neobyčejný vzestup vnitřní hodnoty marky šel na vrub dlužníkův, tak šel neobyčejný pokles marky na účet věřitelův. I kdyby byla žalovaná onen zbytek kupní ceny 180.000 M hned při prodeji roku 1912 vyplacený obdržela a kdyby si jej byla na úrok uložila, jako jej nevypověditelně na 10 roků a na 5% úrok ponechala kupitelce, byl by její zbytkovou pohledávku stihl roku 1922 stejný osud. Jde tu podle §u 1311 obč. zák. o náhody, které stihnou toho, v jehož jmění se udály, právě tak, jako jest tomu při škodách živelních. Ostatně stihl týž osud i tuzemské věřitele jak vůči tuzemským, tak vůči cizozemským dlužníkům, kteří rovněž za staré plnocenné koruny po případě marky musili přijati na plné své uspokojení stejnou sumu znehodnocených korun po případě marek. V tom směru nelze zjednati odpomoc výkladem platných předpisů zákonných a mohl by tu jen zákonodárce účinně zasáhnouti. Ježto však tuzemský zákonodárce zasáhl v opačném smyslu a nařídil v §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., že závazky, znějící na rakousko-uherské koruny a splatné v oblasti Československého státu, jest platiti v československých korunách v poměru 1:1, tedy bez ohledu na bývalou a nynější vnitřní hodnotu korun, jest z toho zřejmo, že opačné rozhodnutí bylo by podle tuzemského práva nikoliv jen mimo zákon, nýbrž přímo proti zákonu. Jinak by tomu ovšem bylo při náhradě valutové škody, kterou by věřitel prodlením dlužníkovým utrpěl, ale o to zde nejde. Rozsudek nejvyššího soudu ze dne 4. prosince 1923, Rv I 637/23 čís. sb. 3251, na nějž odvolací soud poukazuje, nehodí se na tento případ, neboť tam šlo o žalobu na splnění kupní smlouvy, při které kupující nenabídl za zboží přiměřenou protihodnotu v říšských markách (§ 1052 obč. zák.). Ježto v tomto případě věřitel obdržel podle §u 1412 obč. zák. zaplacení správně a úplně, jest povinen vydati dlužníku podle §§ 1426 a 469 obč. zák. vkladnou kvitanci. Správně tedy v tomto smyslu rozhodl procesní soud, třebaže v jeho odůvodnění není jasným důvod, že prý šlo mezi stranami o peněžní poměr od kupních smluv již odloučený. Chtěl-li tím první soudce říci, že po splnění kupní smlouvy ze dne 30. října 1912 prodatelkou zůstala pro ni již jen čistá peněžní pohledávka zbytkové kupní ceny a že nelze podle t. zv. theorie úhradního fondu hleděti k tomu, že kupní cena byla svého času ekvivalentem ceny nemovitostí, jest mu přisvědčiti. Chtěl-li tím však říci, že přechodem hypotekární pohledávky na nového dlužníka pozbyla pohledávka své vlastnosti zbytkové kupní ceny, pak s tím souhlasiti nelze, neboť šlo o převzetí dluhu podle §u 1408 obč. zák. (ať již kumulativní nebo privativní), při kterém závazek předchozího dlužníka zůstává nedotčen a nový dlužník přejímatele dluhu podle §u 1407 obč. zák. jest totožným se závazkem dosavadního dlužníka a to jak co do právního důvodu, tak co do vedlejších práv pohledávky, a při kterém posice věřitelova bez jeho souhlasu v žádném směru nesmí býti zhoršena. Procesní soud zmiňuje se ve svých důvodech také o tom, že nebylo možno v tomto případě použíti říšsko-německých zákonů, protože prý prorogace zemského soudu v Drážďanech neváže žalobkyni. To však by nebylo překážkou použití cizozemského práva, neboť příslušnost tuzemského soudu k rozhodnutí určitého sporu nemá nic společného s otázkou, podle jakého hmotného práva jest spor rozhodnouti. V tom směru platí jen hmotné právo a platil by pro tento případ § 37 obč. zák., protože kupní smlouva ze dne 30. října 1912 uzavřena byla v Drážďanech, protože aspoň prodávající strana byla firmou cizozemskou a protože dokonce obě smluvní strany ve smlouvě ujednaly, že ohledně všech z této smlouvy vzcházejících sporů podrobují se německým zákonům. Přes to však neměl procesní soud důvodu, aby podle německých zákonů rozhodoval, ježto podle §§ 178 a 179 c. ř. s., spočívajících na zásadě projednací, smí soud rozhodovati jen v mezích učiněných návrhů a obran a přednesených skutečností, nesmí však sám do sporu novou procesní látku zanášeti a ježto žádná ze stran nejen neučinila návrhu na použití říšsko-německého práva, a neuvedla, jaké právní normy německého práva bylo by tu použiti (§ 271 c. ř. s.), nýbrž ani neodvolala se na svou cizozemskou kvalitu, která by použití §u 37 obč. zák. odůvodňovala. Neměl tudíž procesní soud zákonného podnětu, by tuto otázku do projednávání zanášel. Pokud žalovaná strana v protokolu odvolala se na zmíněný článek smlouvy, učinila tak jen k odůvodnění námitky nepříslušnosti dovolaného soudu. Ve věci samé naopak obě strany a zejména i žalovaná strana odvolávaly se jen na zákonné předpisy tuzemské (§§ 914, 1295, 1311 obč. zák.). Tím méně má ovšem dovolací soud možnosti přihlížeti k říšskoněmeckému zákonodárství, třebaže z dovolacích spisů na jevo vychází, že jak žalovaná firma Gebrüder R., tak i její původní spolusmluvnice firma A. jsou firmami cizozemskými, neboť dovolací soud smí přezkoumati napadený rozsudek jen z důvodů v dovolání uplatněných, a v uvedeném směru žádný důvod uplatněn nebyl. Netřeba tedy řešiti otázku, zdali podle říšsko-německého práva a podle judikatury tam běžné byla by valorisace přípustnou. Námitka žalované strany, že nepodepsala kvitance také proto, že v ní byla uvedena jako platitelka původní dlužnice A. a nikoliv nynější dlužnice, která platila, nemá již proto váhy, že žalovaná sama uvádí v odvolání, že nesvolila k převzetí dluhu, takže pro ni zůstala dlužnicí také firma A. (§§ 1405 a 1408 obč. zák.).

Čís. 4663.

Ustanovení §u 53 (4) vyr. ř. předpokládá, že pohledávka zůstala ve vyrovnání nepovšimnuta jen dlužníkovou vinou bez věřitelova spoluzavinění. Důkazní břemeno stihá věřitele. Důkazem, že dlužník nepojal pohledávky do seznamu dluhů a nezpravil věřitele o zahájení vyrovnáva-

cího řízení, není ještě o sobě a za všech okolností dokázán onen předpoklad §u 53 (4) vyr. ř.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, Rv I 1754/24.)

Žalobou domáhala se žalující banka na žalované firmě zaplacení nedoplatku kupní ceny, splatného dne 15. května 1923. O jmění žalované bylo dne 20. ledna 1923 zahájeno vyrovnávací řízení, jež skončilo vyrovnáním na 26%, zažalovaná pohledávka nebyla však do vyrovnání pojata. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, Nejvyšší soud přiznal žalobkyni jen 26% kvotu zažalované pohledávky.

Důvody:

Zažalovaná pohledávka co do právního důvodu byla zbytkem kupní ceny z původní smlouvy, uzavřené v březnu 1922, a ze starého účtu ze dne 25. března 1922 a toliko její splatnost byla pošinuta do 15. května 1923, což vše hoví stanovisku žalobkyně a podléhala pak ovšem řízení vyrovnávacímu, které bylo zahájeno o jmění žalované firmy dne 20. ledna 1923, což také oba nižší soudy uznávají. Odsoudily-li přes to žalovanou k zaplacení celé zažalované pohledávky s přísl., jest toho příčinou jen nesprávný výklad §u 53 (4) vyr. ř. prvním soudem a článku III. zák. ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. prvním i druhým soudem, ve kterýchžto směrech dovolání právem uplatňuje důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. Podle zjištění odvolacího soudu a spisů vyrovnacích bylo o jmění žalované firmy zahájeno vyrovnávací řízení dne 20. ledna 1923, zahájení to bylo v úředním listě uveřejněno dne 28. ledna 1923, odročení vyrovnávacího roku bylo uveřejněno dne 10. března 1923, vyrovnání bylo uzavřeno dne 31. března 1923 a potvrzeno usnesením vyrovnávacího soudu ze dne 14. dubna 1923, které nabylo právní moci nejpozději dne 16. května 1923, a bylo toto potvrzení uveřejněno dne 3. května 1923. Nelze souhlasiti s právním názorem procesního soudu, že žalovaná firma, nepojavši pohledávky žalující banky do seznamu dluhů a nezpravivši žalující banku o zahájení vyrovnávacího řízení, sama zavinila, že pohledávka ta zůstala ve vyrovnání nepovšimnuta a že proto je povinna zaplatiti ji v plné její výši. Ovšem mohou věřitelé, jichž pohledávky zůstaly pouze zaviněním dlužníkovým ve vyrovnání nepovšimnuty, žádati podle §u 53 (4) vyr. ř. zaplacení celé své pohledávky. To však jest jen výjimka z pravidla §u 53 (1) vyr. ř., podle něhož dlužník není povinen zaplatiti více, než se zavázal vyrovnáním a to ani tehdy, když věřitelé řízení a hlasování se nesúčastnili. Aby však mohlo býti užito oné výjimky ve prospěch žalobkyně proti žalované, musila by žalobkyně dokázati, že její pohledávka jen vinou dlužníkovou zůstala ve vyrovnání nepovšimnuta, že tedy žalovaná výhradně sama tím jest vinna. Tento důkaz se žalobkyni nepodařil a jest pochybno, zdali by se vzhledem na veřejnost vyrovnávacího řízení podařiti mohl. Podle §u 4 vyr. ř. bylo zahájení řízení uveřejněno vyhláškou a podle §u 4 čís. 6 vyr. ř. byli věřitelé vyzváni, by své pohledávky v určité lhůtě přihlásili. Žalobkyně nedokázala, že bez vlastního zavinění se nedověděla o tomto soudním řízení. Ona byla důkazem povinna a nebyla povinna žalovaná dokazovati zavinění žalobkyně. Zavinění žalované jako vyrovnávací dlužnice jest sice pokládati za dokázané, ale samo o sobě jest nerozhodno, protože podle jasného a určitého znění §u 53 (4) vyr. ř. má zavinění dlužníkovo účinek tam uvedený jen tenkrát, když je to zavinění výhradné, neprovázené spoluzaviněním věřitele. Zákon byl si vědom možnosti vynechání toho kterého věřitele v seznamu, dlužníkem předloženém, a právě proto nařídil veřejnou vyhlášku a vyzvání věřitelů podle §u 4 čís. 6 vyr. ř. Mýlí se tedy žalující banka, tvrdíc v dovolací odpovědi, že není povinností věřitele, by se staral o to, zda jeho dlužníci jsou ve vyrovnání. Pokud spokojí se vyrovnací kvotou podle §u 53 (1) vyr. ř., nemá ovšem takové povinnosti, žádá-li však výhody podle §u 53 (4) vyr. ř., jde takové opomenutí na jeho vrub (v tom smyslu také kom. Bartsch-Pollak II. str. 288). Žalobkyně nemůže tedy z tohoto důvodu žádati zaplacení plné své pohledávky. Nelze však přisvědčiti ani názoru odvolacího soudu, který přiznal žalobkyni plnou pohledávku z důvodu §u 57 (2) vyr. ř. ve znění článku III. zák. ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., pokládaje za to, že článek ten vztahuje se také na vyrovnání, před jeho účinností právoplatně potvrzená. Plenárním usnesením nejvyššího soudu ze dne 21. října 1924 č. pres. 641/24 byl vysloven opak větou: »Ustanovení čl. III. zák. ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nedotýká se vyrovnání, jež před jeho účinností bylo již právoplatně potvrzeno.« Možno tedy odkázati jen na odůvodnění tohoto plenárního usnesení. Ježto v tomto případě potvrzení vyrovnání nabylo právní moci nejpozději dne 16. května 1923, onen zákon nabyl účinnosti až 19. května 1923, neobživla pohledávka žalující banky v plné výši, třebaže za sporu v první stolici dospěly k placení dvě lhůty a nebyly zapraveny. Žalující banka má tedy nárok toliko na vyrovnávací kvotu ve smyslu §u 53 (1) vyr. ř.

Čís. 4664.

Revise společenstev výrobních a hospodářských (zákon ze dne 10. června 1903, čís. 133 ř. zák.).

Revisi pobočného závodu společenstva provedenou revisorem svazu, jemuž podléhá hlavní závod, u příležitosti revise tohoto hlavního závodu, jest pokládati za zákonnou ve smyslu §u 1 a 2, odstavec prvý zák. s účinkem, že další revise revisorem ustanoveným soudem dle §u 2, odstavec druhý, cit. zák. netřeba, ani když pobočný závod má své sídlo v obvodu jiného sborového soudu prvé stolice a svaz, jenž revisora vyslal, není zapsán v seznamu svazů k revisím oprávněných při vrchním zemském soudě, nadřízeném sborovému soudu sídla pobočního závodu, jen když v území tom platí zákon ze dne 10. června 1903, čís. 133 ř. zák.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, R II 32/25.)

Přerovská filiálka Pražského tiskařského společenstva s r. o. byla podrobena revisi Ústřední jednotou hospodářských družstev v Praze.

Rejstříkový soud (krajský soud v Olomouci) nevzal revisi k vědomosti. Důvody: Pobočný závod byl svazem podroben revisi, ačkoliv svaz tento v seznamu k revisím oprávněných zapsán není. Již proto nemá revise významu. Kromě toho však byla revise tato ve filiálce přerovské jen informační, by svaz mohl podati rejstříkovému soudu v Praze dokonalou zprávu o revisi hlavního závodu. Zpráva podaná obchodnímu soudu v Praze o revisi filiálky v Přerově byla pouze doplňkem zprávy o revisi hlavního závodu v Praze. Následkem toho nemůže se revise tato vzíti k úřední vědomosti, o čemž se společenstvo, svaz a obchodní soud v Praze uvědomují s tím podotknutím, že po pravomoci tohoto usnesení bude předsevzata revise státním revisorem. Rekursní soud nevyhověl rekursům Ústřední jednoty hospodářských družstev v Praze a Pražského tiskařského společenstva.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů.

Důvody:

Otázka, o niž jde, totiž, zda lze pokládati revisi pobočného závodu společenstva, provedenou revisorem svazu, jemuž podléhá hlavní závod, u příležitosti revise tohoto hlavního závodu, za zákonnou ve smyslu §u 1 a 2, odstavec prvý zákona ze dne 10. června 1903, čís. 133 ř. zák. s účinkem, že další revise revisorem, ustanoveným soudem dle §u 2 odstavec druhý zákona netřeba, ani když pobočný závod má své sídlo v obvodu jiného sborového soudu prvé stolice a svaz, který revisora vyslal, není zapsán v seznamu svazů k revisím oprávněných při vrchním zemském soudě, nadřízeném sborovému soudu sídla pobočného závodu, nebyla zákonem ze dne 10. června 1903, čís. 133 výslovně upravena a nepodává vysvětlení ani prováděcí nařízení ze dne 24. června 1903, čís. 134 ř. zák. Nutno se tedy říditi smyslem a účelem zákona o revisi společenstev a stanoviti normu, jež by byla intenci tohoto zákona nejbliže. Již z doslovu §u 2 zákona vysvítá, že zákon revisi svazovou pokládá za pravidlo a že svazy přímo favorisuje (slova »... svaz musí býti uznán za oprávněna ...«). Z toho nutno vyvoditi, že si zákon nepřeje, aby kontrolní činnost svazová, jež jest povahy veřejné a výronem státu přináležejícího práva dozoru, byla jakkoli zužována, naopak, že jí vyhražuje pole co nejširší. Uváží-li se tudíž, že hlavní závod a pobočné závody téhož družstva účelově, organisačně i právně jest považovati za součást jednoho celku, byť i statutární činnost vyvinovaly samostatně, nutno míti za to, že zákon o revisi společenstev, užívaje prostě označení »společenstvo«, měl na zřeteli družstvo v jeho celku a že tudíž přikázal revisi jeho onomu svazu, k němuž náleží společenstvo dle sídla hlavního závodu, současně statutárního sídla družstva, v němž se sbíhá celá družstevní činnost. Nahodilá okolnost, že pobočný závod má své sídlo v obvodu jiného vrchního soudu, nemůže míti tak dalekosáhlý význam, aby tím byla porušena vnitřní kontinuita společenstva jako celku a to ani se zřetelem k výkonu revise, která dle své povahy ohledně téhož společenstva musí býti jednotnou. Nelze ulpěti na slovném znění §u 2 druhé věty prvního odstavce a §u 3 odstavec třetí druhá věta cit. zákona, kde se mluví o společenstvech v určitých zemích, neboť zákon míní tím právě jen různá samostatná společenstva, za jaká nelze pokládati pobočku téhož družstva. Nutným důsledkem toho, co bylo uvedeno, jest, že přináleží-li společenstvo ke svazu k revisi oprávněnému, zapsanému v seznamu vrchního zemského soudu, v jehož obvodě je sídlo jeho hlavního závodu, mají revise, vykonané tímto svazem v závodech pobočných, ať jest sídlo jejich kdekoliv, jen když v území tom platí zákon ze dne 10. června 1903, čís. 133 ř. zák. — plnou účinnost revise zákonné ve smyslu §u 1 a 2 první odstavec citovaného zákona, byť i svaz nebyl současně zapsán v seznamu vrchního zemského soudu, v jehož obvodě je sídlo pobočného závodu.

Čís. 4665.

Odložení exekučního řízení na 60 dnů od zahájení vyrovnávacího řízení na jmění dlužníka staví běh jednoroční lhůty §u 256, odstavec druhý ex. ř.

Nestačí, že v jednoroční lhůtě §u 256, odstavec druhý ex. ř. bylo pokračováno v prodejovém řízení k návrhu jiného věřitele.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, R II 36/25.)

Ve prospěch vymáhající věřitelky byla vykonána exekuce zabavením svršků dlužnice dne 22. března 1923; v prodejovém řízení bylo pak řádně pokračováno až do stanovení dražebního roku ze dne 12. června 1923, dražba však nebyla provedena, jelikož bylo usnesením ze dne 8. června 1923 proti povinné straně zahájeno vyrovnávací řízení a prodeje v běhu se nacházející byly odloženy na 60 dnů. Návrhu, došlému na soud dne 4. září 1924, by bylo v exekuci pokračováno, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud zamítl návrh, maje za to, že zástavní právo zaniklo, ježto pokračování v exekuci nebylo navrženo před 22. květnem 1924 (jednoroční lhůta prodloužená o 60 dní, na něž bylo prodejové řízení ve vyrovnacím řízení odloženo).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vymáhající věřitelka nabyla exekučního zástavního práva k movitým věcem, seznamenaným v zájemních protokolech dnem 22. března 1923 (§§ 253 a 257 ex. ř.). Dle §u 256 odstavec druhý ex. ř. zaniká takovéto exekuční právo zástavní uplynutím jednoroční doby, nebyl-li v tomto mezidobí učiněn návrh na prodej a nebylo-li v prodejovém řízení náležitě pokračováno. O tento případ tu jde, ježto vymáhající věřitelce byl k jejímu návrhu povolen prodej zabavených svršků současně se zájmem a uschováním již usnesením ze dne 14. března 1923. Jednoroční lhůta ve smyslu §u 256 odstavec druhý ex. ř. počala tedy běžeti od 22. března 1923, byla však, jak zjištěno rekursním soudem, usnesením ze dne 8. června 1923 povolujícím vyrovnávací řízení, na 60 dnů podle §u 11 odstavec druhý vyr. ř. stavena, takže skončila až dnem 21. května 1924. Chtěla-li tedy vymáhající věřitelka zabrániti zániku

svého zástavního práva, bylo její věcí, by včas, t. j. před 21. květnem 1924 učinila návrh na pokračování v řízení prodejovém, což však opomenula a tím zástavního svého práva pozbyla (§ 256 odstavec druhý ex. ř.). Mylným jest její náhled, že, když bylo v době od 21. května 1924 k návrhu jiného vymáhajícího věřitele pokračování v prodejovém řízení povoleno, že se tak stalo i na prospěch její vykonatelné pohledávky, neboť zákon výslovně vyžaduje, by každý jednotlivý zástavní věřitel své zástavní právo v jednoroční lhůtě realisoval řízením prodejovým, t. j. by v této lhůtě učinil sám návrh na povolení prodeje a v prodejovém řízení řádně pokračoval. Učinila-li vymáhající věřitelka návrh na pokračování v řízení prodejovém až 4. září 1924, byl návrh právem rekursním soudem zamítnut, poněvadž v této době neměla již zástavního práva k movitým věcem, jichž prodeje se návrhem domáhala.

Čís. 4666.

Obnova drobných zemědělských pachtů.

Předpisu §u 10 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n., jest užiti teprve tehdy, byla-li obnova pachtu povolena, nikoliv však, jedná-li se teprve o to, má-li býti povolena.

Při povolení obnovy má liknavost pachtýře v placení význam jen tehdy, byl-li s placením v prodlení již v době žádosti za obnovu a byl-li již tehdy o placení upomenut (§ 1118 obč. zák.). Lhůta čl. I. zák. čís. sb. 204/24 jest lhůtou propadnou.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, R II 37/25.)

Soud prvé stolice vyhověl námitkám propachtovavší obce a zamítl návrh pachtýřův na obnovu pachtu, ježto byl pachtýř v prodlení s placením pachtovného za léta 1923 a 1924. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by, doplně řádně řízení, znovu rozhodl.

Důvody:

Nižší stolice mají za to, že zde dopadá § 10 cit. zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. Ale ten stanoví, že propachtovatel jest oprávněn od obnoveného pachtu ustoupiti, je-li pachtýř s placením pachtovného déle než 3 měsíce v prodlení, a dopadal by na stěžovatele tedy teprve tehdy, kdyby mu obnova byla povolena, ale nedopadá naň, když se teprve o to jedná, má-li mu býti povolena. Úmysl zákona v předpisu tom je, by propachtovatel, proti jehož vůli na základě zákonného dobrodiní pachtýř se obnovy pachtu domohl, nemusil s ním aspoň o pachtovné míti neshody, nýbrž aby pachtýře toto nebezpečí nutilo k dochvilnosti v placení. Před povolením obnovy tedy cit. § 10 vůbec nemá místa a netřeba tedy zde se vůbec obírati otázkou, zda uplatňován býti může nárok z §u toho jen pořadem řízení sporného. Pokud jde o otázku, jaký vliv má na povolení obnovy, správněji řečeno na nárok na obnovu, ještě nenastalou, posavadní liknavost pachtýřova v placení pachtovného, jest otázka ta zodpověděna v §u 1 čís. 2 téhož zákona, nyní v čl. I. čís. 2 zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n., kde se za podmínku obnovy proti vůli propachtovatele stanoví, by propachtovatel nejen, jak se samo již z pojmu nucené obnovy rozumí, takže to ani nemusilo býti výslovně vytčeno, obnově odporoval, nýbrž aby také tu nebylo případu, pro který může bez výpovědi od pachtovní smlouvy ustoupiti. Ty případy jsou uvedeny v §u 1118 obč. zák. — na ten zákon myslí — a mezi nimi jest právě i ten, že pachtýř jest přes upomínku liknavým v placení tak, že »s uplynutím termínu zadrželého pachtovného úplně nezaplatil«. To ovšem dlužno vztahovati na dobu, kdy se nárok na obnovu činí (arg. cit. čl. I.), a je tu vedle zadrželosti za termín už uplynulý rozhodnou i otázka upomínky. Jest tedy třeba zjistiti, kdy a v jakých lhůtách — zda celoročně či půlletně — pachtovné mělo býti placeno a kdy a co ve skutečnosti za rozhodnou dobu bylo zaplaceno a zda a kdy na to které pachtovné upomínka byla učiněna, tak aby se mohlo posouditi, zda případ §u 1118 obč. zák. byl dán, když čas obnovy nastal. K tomu dlužno doložiti, že není ani zjištěno, zda pachtýř nárok na obnovu vznesl ve lhůtě cit. čl. I., ačkoliv je to lhůta propadná, k níž se musí přihlížeti z úřední povinnosti.

Čís. 4667.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n.).

Nároku na ochranu zákona nemá bývalý majitel domu, jenž používá bytu i po uplynutí lhůty, do níž byl povinen se vystěhovati.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, R II 40/25.)

Marie B-ová prodala Marii D-ové dům a vyhradila si bezplatné užívání bytu na dobu dvou let ode dne podpisu kupní smlouvy. Po uplynutí oněch dvou let domáhala se Marie D-ová na Marii B-ové exekučního vyklizení bytu. Žádost Marie B-ové o odklad exekuce vyklizením soud prvé stolice zamítl, rekursní soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, dále jednal a znovu rozhodl. Důvody: Dle §u 1 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. a ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n. může strana povinná žádati za odklad exekuce vyklizením najatých nebo užívaných místností, nemá-li povinný beze své viny jiné potřebě odpovídající náhrady. Dle toho může se při odkladu exekuce jednati o místnosti, které buďto jsou najaty neb užívány, tedy též o místnosti, které strana povinná obývá na základě nějakého jiného práva, nežli práva nájemního. V tomto případě obývá strana povinná místnosti, jež mají býti vyklizeny, na základě vyhraženého bezplatného práva užívání, časově omezeného. Požívá tedy strana povinná ochrany ve smyslu §u 1 cit. zák. prokáže-li, že nemá beze své viny jiné potřebě odpovídající náhrady; tato podmínka nebyla v řízení u prvního soudu zjištěna, následkem čehož rekursnímu soudu nebylo možno ve věci samé rozhodnouti.

Nejvyšší soud změnil usnesení rekursního soudu v ten rozum, že obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dovolací rekurs je důvodným. Povinná strana jako prodatelka nemovitosti bydlela podle zjištění nižších stolic na základě při prodeji nemovitosti s vymáhající stranou jako kupitelkou vyjednaného dvouletého bezplatného užívání bytu. Nejde tím arci o bezplatné užívání, poněvadž byl na toto vzat zřetel při vyjednané kupní ceně, jak lze předpokládati. Ale přes to nemůže býti povinná strana kladena na roveň osobám v §u 1 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. a ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n. příkladmo uvedeným, bydlícím buď na základě nájemní smlouvy nebo užívajícím bytu na základě nějakého práva jiného. Povinná strana bydlela v domě jako jeho majitelka na základě svého vlastnického práva. Toto zaniklo se zánikem jejího vlastnictví. Její bydlení spočívá na jejím zaniklém právu vlastnickém na základě zvláštního ujednání při prodeji. Bylo jí volno, by si ujednala delší dobu, čímž by se ovšem kupní cena ještě více snížila. Po uplynutí vyjednaných dvou let bydlí tedy v domě bez jakéhokoliv důvodu právního, jehož nemá proto, že se ho sama vzdala, nevyhradivši si delšího bydlení než dvouletého.

Čís. 4668.

Příkaz bance, by uschovaných u ní dluhopisů rak. válečných půjček použila k úpisu IV. státní půjčky republiky Čs. (zákon ze dne 24. června 1920, čís. 417 sb. z. a n., vládní nař. ze dne 14. srpna 1920, čís. 489 sb. z. a n.), ukládá jí, by, je-li u ní úhrada, předepsanou částku bez odkladu hotově zaplatila. Jinak ručí příkazateli za úroky, jež mu ušly následkem opožděného zaplacení.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, Rv II 827/24.)

Žalobce dal dne 25. května 1921 žalované bance příkaz, by žalobcových dlužních úpisů rakouských a uherských válečných půjček v nominální hodnotě 201.800 K, které tam měl v uschování, použila k upsání IV. státní půjčky republiky Československé podle zákona ze dne 24. června 1920, čís. 417 sb. z. a n. a podle vlád. nař. ze dne 14. srpna 1920, čís. 489 sb. z. a n., podepsal upisovací přihlášku, banka, která byla současně upisovnou pro IV. státní půjčku, příkaz přijala a úpis také provedla, tento úpis byl přijat státním komisařem IV. státní půjčky dne 14. června 1921, banka však opomenula současně složiti hotovost 75% v Kč, předepsanou v §u 4 zákona a v §u 4 nařízení, ačkoliv potřebná hotovost byla dostatečně kryta jinými cennými papíry i peněžním vkladem žalobcovým u téže banky, a hotovost složena byla teprve dodatečně až v dubnu 1923, takže žalobce přišel o úroky 14.274 Kč 21 h, za dobu od 1. července 1921 do dubna 1923, jichž náhrady domáhal se žalobou, o niž tu jde. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jde o náhradu škody, vzešlé komitentovi z nepořádného splnění smlouvy a proto jest dovolatelka na omylu, míníc, že v pochybnosti pokládati nutno podle §u 1296 obč. zák. za to, že nemá viny na škodě; pro tento případ platí naopak předpis §u 1298 obč. zák., podle něhož by musila žalovaná dokázati, že bez své viny nemohla smluvní povinnosti dostáti. V tom směru vyvodil však odvolací soud ze zjištěných skutečností správný závěr, že se žalované nepodařilo dokázati nedostatek vlastní viny, ani nějakou, třeba jen částečnou vinu žalobcovu. Žalobce nebyl povinen žalovanou banku upomínati, třebaže jiný jeho úpis, toutéž bankou provedený, již dávno byl vyřízen, neboť přisvědčiti dlužno úsudku odvolacího soudu, že se žalobce mohl domnívati, že s ohledem na značnou výši úpisu bude provedení vyžadovati delší lhůty a že se mohl spolehnouti, že banka, která byla upisovnou a jejímž byl klientem, provede vše, čeho ke konversi, zejména také po stránce bankovně-technické, bude třeba a že ho podle §u 6 (1) vládn. nař. o provedení vyrozumí (§ 1299 obč. zák.). Nedostatkem pobídek a upozornění nepřesunula se vina banky na komitenta a nebyla přerušena příčinná souvislost mezi nedokonalým splněním smlouvy a škodou, pročež právem byla žalovaná odsouzena k plné náhradě škody.

Čís. 4669.

Pozemková reforma.

Dle kterých předpisů zákonných jest posuzovati žádost o obnovu vnuceného pachtu.

Vnucený pacht podle §u 63 přídělového zákona má býti pouze opatřením prozatímním a to až do provedení a skončení pozemkové reformy v tom kterém kraji. Byla-li pozemková reforma skončena (zabraný statek ze záboru propuštěn), může dáti vlastník výpověď, ovšem šestiměsíční. Mimosoudní výpověď, jež sice dle záhlaví dána na šest měsíců, dle výpočtu lhůty však na dobu kratší, jest k námitce vypovídaných zrušiti.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, Rv II 8/25.)

Žalovaní měli od roku 1921 ve vnuceném pachtu pozemky, náležející žalobci. Dne 4. října 1924 oznámili žalobci, že si pozemky podrží nadále v pachtu ve smyslu zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n., načež jim dal žalobce dne 8. října 1924 z pachtu mimosoudní výpověď. Žalovaní namítli proti výpovědi, že nemá předepsaných náležitostí, že není šestiměsíční a že jim přísluší nárok podle zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n. a navrhli, by výpověď byla zrušena. Procesní soud prvé stolice výpověď zrušil, maje za to, že jest tu použiti předpisů o obnově drobných zemědělských pachtů. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nižší stolice zásadně chybují, posuzujíce případ dle předpisů zákonů ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n., ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n. a ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n, kdežto případ, protože jde o vnucený pacht dle §u 63 přídělového zákona ze dne 30. ledna 1920, čís. 81 sb. z. a n., dlužno posuzovati zřejmě jen dle tohoto §u a pak zákona ze dne 13. července 1922, čís. 214 sb. z. a n. o obnově dobrovolných drobných pachtů ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n., z čehož nejlépe zřejmo, že pacht, původně dobrovolný, a onen vnucený pacht jsou dvě různé materie, s nimiž zákon také různě nakládá, že tedy tento zákon současně vydaný ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n. a důsledkem toho ani zákony ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. a ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n., jichž tu nižší stolice užily, se na tyto vnucené pachty §u 63 příd. zák. nevztahují. Že tomu tak, plyne očitě také z toho, že zákon o obnově vnucených pachtů čís. 214/1922 nejen dřívější zákon o obnově pachtů, původně dobrovolných, čís. 313/1921 vůbec necituje, ačkoliv, kdyby podle něho řízeno býti mělo, odvolati by se naň musil, nýbrž také docela jiné zařízení má: kdežto totiž při původně dobrovolných pachtech musí pachtýř propachtovateli do určité lhůty oznámiti, že pozemek i na dále v pachtu podrží, načež propachtovatel může proti tomu námitky u soudu podati, obnovuje se vnucený pacht §u 63 příd. zák. již mocí zákona samého, aniž by pachtýř co vlastníku oznámiti musil, a jen, nechce-li ho na dále podržeti, může to dociliti jen tím, že o tom do jisté lhůty oznámení učiní. Jestliže tedy žalovaní v námitkách tvrdí, že od roku 1921 mají spornou půdu v pachtu vnuceném, že dne 4. října 1924 oznámili žalobci, že si ji podrží na dále v pachtu až včetně do 1926, učinili něco, co nemá právně pražádného významu, nýbrž rozhodným je tu jen ustanovení §u 1 zák. ze dne 13. července 1922, čís. 214 sb. z. a n., že takový vnucený pacht §u 63 příd. zák., uzavřený na dobu kratší šesti let, obnovuje se na další dobu až do úhrnné pachtovní doby šesti let i proti vůli propachtovatele. Dle toho měli by pachtýři již ze zákona právo na pokračování ve vnuceném pachtu až do konce pachtovního roku 1926, a jest jen otázka, zda vlastník byl oprávněn dáti jim šestiměsíční výpověď, kterou jim na ono oznámení o prodloužení dal, či zda předpis cit. §u 1 zákona čís. 214/22, že se pacht prodlužuje ipso jure až do úhrnné doby 6 let, jest předpisem absolutním, žádné výjimky a žádného omezení nepřipouštějícím, nebo zda a za jakých podmínek zrušení pachtu se připouští. K tomu cíli třeba si uvědomiti úmysl zákonodárcův, jakým při stanovení vnuceného pachtu byl veden. § 63 příd. zák. praví, že, jestliže převzetí a příděl půdy v místech, kde jest po ní zvláštní naléhavá poptávka, vyžádá si delší doby, může pozemkový úřad nařídit vnucený pacht (odst. 1), při čemž pachtovní doba smí býti nejvýše (»nejdéle«) jen šestiletá, pozemkový úřad může ale tuto půdu přidělit jinak (do vlastnictví) ještě před dojitím vnuceného pachtu (odst. 3), a nazývají se ustanovení o vnuceném pachtu přímo přechodnými (nápis a odst. 6 a 7). Již z toho jde, že vnucený

pacht má býti opatřením pouze prozatimním, platným toliko do provedení pozemkové reformy na tom kterém velkostatku a nemá jíti za jeho časové meze. To velmi jadrně vyslovuje důvodová zpráva tisk 2238 z roku 1920 strana 2 sloupec první a strana 4 sloupec druhý IV., kde se vychází z myšlenky, že t. zv. hlad po půdě v tom kterém kraji panující bude nasycen přídělem, ale do té, než se tak stane, t. j. než pozemková reforma tam provedena bude, má býti ukojen tímto přechodným opatřením zatimního pachtu. Dle toho tedy oprávněnost vnuceného pachtu pomíjí a končí skončením přídělového řízení, o němž zákonodárce předpokládá, že hlad po půdě naprosto a definitivně zdolá, že každý, komu se půdy chce, opatří si ji v přídělovém řízení. Podobně i zákony ze dne 9. dubna 1920, čís. 254, ze dne 1. dubna 1921, čís. 154 a ze dne 21. dubna 1921, čís. 171 mluví o tomto pachtu jako prozatimním nebo přechodném. Konečně sám zákon čís. 214/22 v §u 3 (2) stanoví, že, nechce-li pachtýř pozemek podržeti, je propachtovatel povinen propachtovati jej na dobu zákonné obnovy osobě jiné, kterou mu určí pozemkový úřad, z čehož plyne, že se předpokládá, že operace pozemkové reformy nejsou ještě skončeny a že půda posud záboru podléhá, neboť půdu svobodnou nemohl by majitel býti nucen propachtovávati, toho zákon nikde nenařídil. Také důvodová zpráva k tomuto zákonu praví, že šlo při §u 63 náhr. zák. o to, zjednati tímto nouzovým opatřením drobným zemědělským vrstvám možnost, získati pro svou obživu »ihned«, t. j. před provedením reformy, aspoň část půdy zabrané. Že tedy zákon institut vnuceného pachtu stvořil se zřejmým úmyslem, by existoval jen až do provedení a skončení pozemkové reformy, jest jisto. Ale dle povahy věci nemůže pro ten který kraj býti rozhodno, kdy pozemková reforma bude skončena vůbec, v celé říši, ve všech oblastech, nýbrž jen, kdy skončena byla v něm, lokálně, na tom kterém velkém majetku pozemkovém. A tu žalobce předložil výnos obvodové úřadovny v Olomouci ze dne 2. října 1924, dle něhož pozemková reforma na jeho velkostatku D. jest již provedena a že sporná půda byla majiteli dle §u 11 záb. zák. a §u 20 příd. zák. ze záboru propuštěna, a rozhodnutí Státního pozemkového úřadu ze dne 6. června 1924, kde toto propuštění se dokumentuje. Pravost těchto dokumentů žalovaní uznali a správnost jejich nepopřeli. Je-li však sporná půda ze záboru propuštěna, chybí nejpřednější podmínka vnuceného pachtu, by to totiž byla půda zabraná (§ 63 (1) příd. zák.). I byla by otázka, zdali nezaniká pacht pominutím záboru sám sebou. Avšak tuto otázku řešiti netřeba, ježto žalobce dal výpověď, a jde tedy jen o to, zdali výpověď je ve všem po právu. Tuto otázku dlužno však zodpověděti záporně. Výpověď tato spadá pod § 560 čís. 3 c. ř. s., jenž pro pachty, není-li nic jiného umluveno (čís. 1) ani zvláštními předpisy nařízeno (čís. 2), předpisuje šestiměsíční lhůtu výpovědní. Žalobce dal sice dopisem ze dne 8. října 1924 šestiměsíční výpověď a to tak, že lhůta počíná dnem 10. října (1924) a končí dnem 10. března 1925, do té doby že musí pachtýři půdu odevzdati. To však je pětiměsíční lhůta a tedy nezákonná. Právem tedy pachtýři podali tuto námitku. Výpověď tvoří exekuční titul (§§ 565, 566 c. ř. s.) a kdyby byli námitek nepodali, byli

by musili nezákonnou pětiměsíční lhůtu zachovati. Než i kdyby se za to mělo, že výpověď vytýká výslovně lhůtu šestiměsíční a že je to tedy jen chyba početní, jak žalobce tomu chce, nelze ji přece z výpovědi odstraniti, protože rozsudek může se vysloviti jen o tom, zda výpověď po právu trvá či se zrušuje, nemůže ji však opravovati (§ 572 c. ř. s.). Kdyby rozsudek ustanovil takovou lhůtu dvojakou, navzájem sobě odporující, byl by zmatečným dle §u 477 čís. 9 c. ř. s., a je tedy při nejmenším zmatečnou i výpověď, která rovněž má účel tvořiti exekuční titul, jenž však nesmí býti neurčitým, dvojsmyslným (§ 7 ex. ř.). Kdyby byl žalobce podal výpověď soudně, byl by soudce nařídil po rozumu §u 562 odstavec třetí c. ř. s. opravu dle §§ 84, 85 c. ř. s., když však uznal za vhodno dáti výpověď mimosoudní, nebyla oprava možna, nýbrž mohla býti dána, jakmile se chyba postřehla, jen výpověď nová, správná.

Čís. 4670.

Vlastník nemůže zříditi pozemkovou služebnost k pozemku, jehož nabyl ze zabraného majetku se svolením Státního pozemkového úřadu obmezeným výhradou dle §u 19 (2), 21 (2) a 24 přídělového zákona. Zavázal-li se vlastník ku zřízení služebnosti již před oním obmezením, jest v obmezení tom spatřovati náhodu ve smyslu §u 1447 obč. zák.

(Rozh. ze dne 10. února 1925, Rv II 41/25.)

Úmluvou ze dne 18. března 1920 zavázal se žalovaný žalobcům zříditi na věčné časy služebnost jízdy po pozemku, jehož měl nabýti od velkostatku, podrobeného záborovému zákonu. Státní pozemkový úřad svolil k tomu, by pozemek byl přenechán žalovanému, avšak pod podmínkou, že k dalšímu zcizení jest žalovanému třeba svolení Státního pozemkového úřadu, a s výhradou práv dle §§ 19, 21 a 24 zák. přídělového. Žalobě, domáhající se na žalovaném splnění úmluvy ze dne 18. března 1920 procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Ve příčině parcely čís. kat. 14/2 je rozhodujícím, že si Státní úřad pozemkový ve schvalovací doložce smlouvy ze dne 22. května 1920 vyhradil jemu podle §§ 19 (2), 21 (2) a 24 zákona o přidělení půdy příslušející právo také ohledně řečené parcely. Dovolatelé míní, že toto obmezení vlastnického práva žalovaného ku parc. čís. kat. 14/2 nepřekáží jejímu zatížení spornou služebností, že proto splnění této služebnosti je možným, a to zajisté alespoň v nynější době, kdy ještě nenastal případ §u 24 přídělového zákona. Dovolatelé míní, že kdyby tento případ přece jenom někdy měl nastati, tedy že by služebnost potom byla bezúčinnou, nemůže to býti na překážku knihovnímu zřízení sporné služebnosti, jelikož v předpisu §u 24 cit. zák. není obsažen nějaký zákaz zatížení. Na tuto myšlenku dále navazujíce, míní, že poskytování služebnosti, o kterou běží, vůbec není nemožným, ale kdyby přece bylo lze přisvědčiti opačnému názoru právnímu, totiž že by žalovaný nemohl poskytnouti této služebnosti, kdyby mu státní úřad pozemkový vyměnil tuto parcelu za jiný pozemek, pak že by sporná služebnost zanikla sama sebou, a posléze míní, že žalovaný neprokázal, že by mu pozemkový úřad ve příčině zatížení řečené parcely spornou služebností odepřel svůj souhlas. Není těmito vývody podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací opodstatněn, právního názoru dovolatelů nelze schváliti. Dovolatelé domáhají se žalobou knihovního zřízení služebnosti na věčné časy, jenom tato služebnost může přicházeti při rozhodování této sporné věci v úvahu. Kdyby tomuto žalobnímu žádání bylo vyhověno, a služebnost ta byla by vložena na služební statek, pak by tehda, kdyby státní úřad pozemkový užil svého, v §u 24 příděl. zák. uvedeného práva, a služebný pozemek žalovanému vyměnil za jiný, knihovní služebnost tato nezanikla sama sebou. Vlastník, jehož vlastnictví je obmezeno výhradou §u 24 příděl. zák., nemůže zříditi pozemkovou služebnost, poněvadž té chvíle může nastati jeho povinnost vrácení pozemku v témže stavu, v jakém jej obdržel, proto sluší považovati spornou smlouvu, při které jenom následkem právního omylu, v němž dovolatelé setrvali až do třetí stolice, její plnění je nemožné, následkem této právní nemožnosti za neplatnou. Poněvadž nejde o původní nemožnost, nýbrž o nemožnost po uzavření sporné smlouvy nastalou, odvolací soud právem považoval okolnost, která způsobila tuto právní nemožnost, za náhodu s hlediska §u 1447 obč. zák. a správně při posuzování této sporné věci užil tohoto předpisu.

Čís. 4671.

Přerušení valutových sporů.

K nařízení ze dne 18. prosince 1924, čís. 274 sb. z. a n. lze dovolacímu soudu přihlédnouti, třebas ještě neplatilo v době rozhodnutí soudu druhé stolice, jen když byl dovolací rekurs vznesen po tomto dni. Zda jsou splněny podmínky přerušení, jest posuzovati dle stavu zjištěného soudem, nikoliv dle údajů žalobcových.

(Rozh. ze dne 11. února 1925, R I 88/25.)

Usnesením ze dne 13. prosince 1924 přerušil rekursní soud k návrhu žalovaného odvolací řízení až do doby, kdy bude Československým zúčtovacím ústavem v Praze právoplatně rozhodnuto o přihlášce zažalované pohledávky, načež bude řízení buď k návrhu neb z úřední moci obnoveno. Důvody: Jest nesporno, že pohledávka, která tvoří předmět sporu, byla dle nařízení vlády ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n. přihlášena jak žalobcem, tak i žalovanou k soupisu. Dle §§ 2, 3, 4 nař. vlády ze dne 7. srpna 1922, čís. 264 sb. z. a n. jest ústav ten ústavem státním a jest povolán k rozhodnutí o tom, zda podléhá pohledávka soupisu čili nic (§ 7 nař. vl. čís. 265/22 sb. z. a n.),

a dle §u 9 cit. nař. čís. 265/22 sb. z. a n. jest dnem 15. září 1922 zakázáno konati i přijímati jakékoli platy, převody a veškerá jiná právní jednání, směřující k urovnání pohledávek a závazků podle tohoto nařízení soupisem povinných, s důsledky v odstavci 2—3 cit. §u 9 uvedenými. Následkem toho bylo dle §u 190 c. ř. s. řízení přerušeno, neboť z právě uvedeného jest patrno, že rozhodnutí v tomto řízení jest závislým na otázce, zda tu jest právní poměr takového druhu, který podléhá přihlášce dle nař. vlády čís. 265/22, ve kterémž případě jest předepsáno přerušení soudního řízení dle §u 2 zákona ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n. a že jest v tom směru již správní řízení u zmíněného ústavu v běhu.

Nejvyšší soud potvrdil napadené usnesení s opravou, že řízení se přerušuje podle §u 3 vládního nařízení ze dne 18. prosince 1924, čís. 274 sb. z. a n. na dobu vytčenou v §u 6 téhož nařízení.

Důvody:

Otázku, nadhozenou rekurentem, zda pražskou representaci (odbočku) žalovaného pojišťovacího ústavu jest pokládati co do právního postavení za tuzemský ústav, jest uvážiti podle §u 1 vládního nařízení čís. sb. z. a n. 274/1924 odstavec (3), poslední věty. V tomto směru nevyplývá z přiložené pojistky, vydané hlavním ústavem ve Vídni, že by bylo možno sporný závazek pokládati za závazek nějaké její odbočky, zejména ne odbočky pražské ani pro případ, že by odbočka ta byla zřízena již před rokem 1918. Odvolací soud nemohl ovšem přihlédnouti k tomuto vládnímu nařízení, jež nebylo ještě vydáno v čase jeho rozhodnutí, ale to nevadí, by Nejvyšší soud, uvažuje o přerušení řízení z důvodu odvolacího soudu, nezaložil rozhodnutí své na tomto právním předpisu, jehož účinnost nastala 1. lednem 1925, tudíž ještě před podáním rekursu. Pro použití tohoto nařízení bylo rozhodné zjištění procesního soudu, že smlouva byla sjednána ve Vídni se životní pojišťovací společností F. se sídlem ve Vídni, jakož i důsledek z toho vyvozený, že žalobce nesprávným označením jiného sídla žalované strany čelil námitce sporné měny a návrhu na přerušení řízení, jež byly ve sporu skutečně vzneseny. Tyto skutečnosti postačí úplně jako předpoklad vládního nařízení bez ohledu na to, že žalobce podle zjištění procesního soudu snažil se vyloučiti užití obdobného předpisu nesprávnými údaji žalobními. Tyto nemohou býti směrodatné pro užití předpisů vydaných z důvodů veřejnoprávních, t. j. úpravy poměrů měnových mezi dvěma státy, nýbrž bylo věc, pokud šlo o přerušení řízení, posouditi podle stavu zjištěného procesním soudem.

Čís. 4672.

Byla-li před válkou umluvena za povozy přiměřená úplata, lze následkem nepředvídaných válečných a poválečných hospodářských poměrů požadovati vyšší úplatu.

Bylo-li poskytování povozů a odměna za ně smluveno před zavedením daně z obratu, má podnikatel nárok na náhradu daně.

(Rozh. ze dne 11. února 1925, R I 92/25.)

V roce 1912 uzavřela žalovaná firma se řadou starousedlíků, mezi nimiž byl i žalobce, smlouvu, podle níž žalovaná přenechala starousedlíkům dovoz zboží ze své továrny na stanici v T. za pevně stanovenou přiměřenou úplatu 24 hal. za 100 kg. Úplata tato byla v dobách válečných i poválečných žalovanou firmou postupně zvyšována a když od 1. listopadu 1923 žalovaná snížila dosavadní úplatu z 1·50 Kč na 1·30 Kč, domáhal se žalobce zaplacení nedoplatku 20 h za 100 kg za dobu od listopadu 1923 a náhrady daně z obratu, již zaplatil za rok 1923 z jízd konaných pro žalovanou. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkav pravomoci, znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Mezi stranami jest spor o to, zda smlouvu ze dne 28. prosince 1912 sluší vykládati za nynějších, válkou mimořádně změněných hospodářských poměrů, přesně, takže by změna poměrů neměla na smluvené mzdy vlivu, či zda má býti pokládána za učiněnou jenom s nevyjádřenou sice, ale mlčky oběma stranami předpokládanou doložkou, že se poměry nezmění takovou měrou, jak se stalo. Odvolací soud vyložil smlouvu právem způsobem druhým, příznivým žalobci. Každou smlouvu dlužno podle §u 914 obč. zák. vykládati nikoliv podle doslovného významu užitých slov, nýbrž podle skutečné srovnalé vůle obou stran a pravidel poctivého hospodářského styku. Odvolací soud dovodil ze vzniku smlouvy a jejího obsahu správně, že vůle stran se srovnávala v tom, by žalobce náhradou za práva, jichž se vzdal, nabyl určitého prospěchu, že tento prospěch vyžaduje, by za povozy byla placena úplata přiměřená, a poukázal právem také na to, že tak rozuměla smlouvě i firma žalovaná, když za změněných poměrů dobrovolně, třebas s výhradou, zvyšovala úplatu za povozy, a také ve třech měsících, o které ve sporu jde, platila od centu nákladu nikoliv úplatu v roce 1912 smluvenou, nýbrž 1 K 30 h, tvrdíc, že tato cena jest přiměřená. Stížnost pokouší se tento výklad smlouvy zvrátiti poukazem na to, že strany při ujednání smlouvy ze dne 28. prosince 1912 pamatovaly na změnu poměrů a učinily v té příčině určité úmluvy, ale právě dotyčná ustanovení smlouvy svědčí ve prospěch žalobce. Původně ujednané mzdy, o jichž přiměřenosti tehdejším poměrům není sporu, měly platiti prvních šest let, v dalších šesti letech měly býti ceny povozů mírně zvýšeny, po těchto dalších šesti letech měly býti každých šest let umluveny nové ceny, přiměřené změně poměrů, při čemž jako takové změny jsou příkladmo uvedeny zvýšení mzdy čeládce, píce neb potřebného materiálu. Z těchto ustanovení plyne jednak, že mzdy měly býti vždy poměrům přiměřené, a proto každých šest let skutečným cenám přizpůsobovány, jednak že strany měly sice změnu poměrů na mysli, ale jen takovou, která se před válkou projevovala ustavičným, ale jen povlovným stoupáním cen, že však nepočítaly s překotnou změnou, která nastala vlivem války a projevila se s nepředvídatelnou prudkostí především v mnohonásobném znehodnocení peněz. Na

tuto změnu poměrů strany nemyslily, a nemohly mysliti, proto nemohou býti dle zásady obsažené v §u 1389 obč. zák. ceny smluvené pro poměry předválečné pokládány za smluvené i pro poměry takto změněné. Pro tento výklad smlouvy mluví i obdoba předpisu §u 936 obč. zák., že smlouvy předběžné jsou závazny jenom, pokud se poměry nezměnily tak, že by zamýšlený účel smlouvy byl zmařen. Ač jde v tomto případě o smlouvu již hotovou, přece má s předběžnou smlouvou stejnou povahu v tom směru, že bylo smluveno konání povozů pro budoucnost, a odměna se měla říditi počtem povozů, které budou budoucně vykonány. Pro výklad žalobci příznivý mluví konečně i pravidla poctivého hospodářského styku. Ačkoliv se zákony o trestání válečné lichvy na tento případ nevztahují, přece nelze nedbati plynoucí z nich zásady zavržitelnosti každého jednání, vykořisťujícího mimořádné poměry vyvolané válkou k prospěchu jednoho a škodě druhého, takže i vzájemná poctivost a důvěra, jež zákon pro hospodářský styk vyžaduje, mluví pro výklad odvolacího soudu. To přiznává ostatně i žalovaná firma tím, že platí ceny nikoliv smluvené, nýbrž ceny, jež považuje za přiměřené. Jest však povinna platiti ceny nikoliv, které sama za přiměřené pokládá, nýbrž které skutečně přiměřené jsou, proto rozhodl odvolací soud právem, aby byly tyto ceny zjištěny. Stejně bezdůvodným jest rekurs proti nařízenému dalšímu jednání ohledně požadované náhrady daně z obratu. Stěžovatel pokládá mylně žalobce za nepodnikatele ve smyslu zákona o dani z obratu, z §u 6 a především § 5 čís. 1 zákona čís. 321/1921 plyne, že žalobce jest podnikatelem. Jak odvolací soud z §u 12 cit. zák. správně vysvětlil, měl žalobce nárok na náhradu daně z obratu, poněvadž konání povozů a odměna za ně byly smluveny před zavedením daně. Že žalobce náhradu od žalované firmy požadoval, bylo tvrzeno již v žalobě. Zdali se tak stalo včas a způsobem dostačujícím, to zjistiti jest právě účelem nařízeného doplnění řízení.

Čís. 4673.

Nejde o právo předkupní, obsahovala-li smlouva o prodeji polovice nemovitosti ustanovení, že každá ze smluvních stran jest povinna nabídnouti svou polovici domu druhé straně ke koupi, kdyby ji chtěla prodati. Jde tu o úmluvu o budoucí nabídce ke kupní smlouvě, jež vyžaduje náležitostí §u 936 obč. zák.

(Rozh. ze dne 11. února 1925, Rv I 1798/24.)

Smlouvou ze dne 26. října 1918 prodali manželé Prokop a Marie E-ovi, dosavadní vlastníci domu čp. 556, manželům Josefu a Ludmile K-ovým polovinu tohoto domu. Strany dohodly se při tom na tomto vedlejším ujednání, obsaženém v čl. VII. smlouvy trhové: »Obě strany vyhražují si navzájem právo předkupní toho způsobu, že hodlá-li první strana svou polovici domu prodati, musí ji nabídnouti straně druhé ke koupi; nechce-li tato druhá strana polovici domu strany prvé za nabídnutou cenu koupiti, musí sama za tutéž cenu nabídnouti svou polovici straně první. V případě, že by první strana dům nekoupila, musí býti celý dům prodán straně třetí. Polovinu ceny, kterou třetí strana za celý dům nabídne, může vyplatiti jedna strana druhé straně, při čemž přednost mají páni manželé Prokop a Marie E-ovi. Prodej musí býti do půl léta proveden ode dne nabídky, kdyby se třetí kupec do této doby nenašel, jest oprávněna a povinna strana svou polovici ke koupi nabízející odkoupiti polovici druhé strany za cenu, kterou sama za svou polovici požadovala. Obě strany navzájem se zavazují, že do tří let dům ten prodávati nebudou, a že tedy ujednání vpředu uvedené platnosti nabude po 3 letech po uzavření této smlouvy. Paní Ludmila K-ová splnomocňuje svého manžela, by za ni a jménem její čtvrtinu domu čp. 556 prodal a za tím účelem s kupcem podmínky smlouvy trhové vyjednal, smlouvu podepsal, svolení ku převodu vydal, cenu trhovou přijal a odkvitoval.« Manželé Josef a Ludmila K-ovi nabídli ve smyslu smlouvy manželům E-ovým svou polovinu domu za 50.000 Kč ke koupi dopisy ze dne 31. srpna 1923. Dopisy ty doručeny byly adresátům Prokopu a Marii E-ovým dne 7. září 1923. Prokop E. došel dne 4. října 1923 k Josefu K-ovi do jeho bytu, a slíbil Josef K., že přijde dne 8. října odpoledne do advokátní kanceláře jednati o smlouvu trhovou. Přišel však 9. října 1923 a k dotazu právního zástupce manželů E-ových odepřel jednati a podepsati smlouvu trhovou, kterou týž jménem svým a manželky své prodává polovici domu manželům E-ovým, namítaje, že zmeškali lhůtu k vyjádření se o jeho nabídce a že přišel podepsati smlouvu, kterou E-ovi prodávají svou polovici jim (K-ovým). Manželé K-ovi žalovali pak, že jsou manželé E-ovi povinni dle smlouvy prodati svou polovici domu manželům K-ovým za 50.000 Kč, a naopak žalovali manželé E-ovi manžele K-ovy, že tito jsou povinni prodati svou polovici manželům E-ovým za touž cenu a podepsati příslušnou smlouvu. Procesní soud prvé stolice zamítl žalobu jak manželů K-ových, tak manželů E-ových. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany. Důvody: Obě žaloby opírají se o ustanovení VII. odstavce smlouvy trhové ze dne 26. října 1918, v němž učinily si zvláštní výhrady. Ve smlouvě samé jest výhrada označena jako právo předkupní a také v prvé větě prvého odstavce stylisace tomu odpovídá (»hodlá-li první strana svou polovici domu prodati, musí ji nabídnouti straně druhé ke koupi«), ale další věta zvrací úplně právní povahu výhrady té ustanovením, že »nechce-li tato druhá strana polovici domu strany prvé za nabídnutou cenu koupiti, musí sama za tutéž cenu nabídnouti svou polovici straně první.« Tím ztrácí výhrada právní povahu práva předkupního, které předpokládá kupní nabídku osoby třetí mimo strany stojící, a vyhražuje oprávněné straně, by sama věc koupila za těchže podmínek, jaké nabízí osoba třetí. Ujednání citované vylučuje však účast osoby třetí, připouštějíc prodej třetímu teprve, kdyby žádná ze smluvních stran nekoupila polovice strany druhé. Chybí tu tedy jedna složka práva předkupního, podmínky třetího kupitele, do nichž oprávněný má právo vstoupiti. Z toho je vidno, že nejde tu o právo předkupní, a že všecko, co z toho ve sporu bylo vyvozováno a v rozsudku prvého soudu použito, je liché. Celé ujednání je vlastně jen slibem budoucí smlouvy trhové, kterou strany mezi sebou ať

již v tom nebo onom poměru chtějí uzavříti. Právně mohlo by tu tedy jíti jen o smlouvu předchozí podle §u 936 obč. zák. Leč tu musila by smlouva míti náležitosti, tímto předpisem stanovené, zejména tedy obsahovati podstatné náležitosti oné budoucí smlouvy. Při smlouvě trhové jest však dle §u 1053 obč. zák. podstatnou náležitostí stanovení ceny trhové a o té neobsahuje čl. VII. trhové smlouvy ničeho. Nemá tedy ujednání ani náležitosti smlouvy o budoucí smlouvu a nemůže tedy ani tak strany vázati. Leč, i kdyby se k tomu nehledělo, týž zákonný předpis vyžaduje, by určena byla doba budoucího uzavření smlouvy. O tom onen článek smlouvy také výslovně nemluví, leda že ustanovuje, že do tří let se prodávati nebude a že tedy ujednání předcházející mají platiti až po 3 letech od původní smlouvy, tedy od 26. října 1921. Kdyby však tato lhůta měla pokládána býti za lhůtu k uzavření smlouvy, bylo by musilo dle §u 936 obč. zák. býti naléháno na splnění ujednání toho do roka od lhůty té, tedy do 26. října 1922. V tomto případě přišli však manželé K-ovi s návrhem na uzavření smlouvy dne 31. srpna 1923 a žalobu podali až 7. listopadu 1923, druhá strana pak až 29. listopadu 1923. Byla by tedy smlouva uplatňována opozděně. Jde tu tedy o prostý slib, vzájemně si své polovice nabídnouti ke koupi, který není ani po zákonu, ani smlouvou vázán na žádnou lhůtu a jehož nepřijetí nezakládá pro druhou stranu žádných závazků. Poněvadž pak, jak prvý soud správně zjišťuje, k souhlasné vůli stran o koupi (prodeji) domu nedošlo, nevznikla pro žádnou stranu povinnost, smlouvu trhovou uzavříti nebo dodržeti a žalobní nároky obou stran jsou neodůvodněny.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

D ů v o d y:

Soud odvolací posoudil věc správně a lze k jeho správným důvodům poukázati. Dodati dlužno toliko toto: Dodatek ke smlouvě trhové ze dne 26. října 1918 (odst. VII.) obsahuje úmluvu o povinnosti každé ze smluvních stran nabídnouti svou polovici domu druhé straně ke koupi, když by strana chtěla ji prodati. Povinnost tuto označily strany sice jako právo »předkupní«, avšak neprávem, neboť náležitostí práva předkupního dle §§ 1072—1077 obč. zák. se zde nedostává, jednak proto, že zde není, jak již správně zdůraznil odvolací soud, třetí osoby, která by polovici domu kupovala a jejíž cenová nabídka by byla rozhodnou (§ 1077 obč. zák.), jednak, že se zde stipuluje povinnost oblatova nabídnouti svou polovici oferentovi za libovolnou cenu, kterou by tento na oblatovi požadoval. Nelze-li však mluviti o právu předkupním dle předpisů §§ 1072/1077 obč. zák., bylo nutno uvažovati, zda mohly strany ujednati takovou smlouvu, jakou umluvily, jako smlouvu svého druhu (sui generis), zda jim k tomu zákon skýtal volnost a oprávnění. Zákon nepřeje úmluvám o smlouvách, které budoucně se uzavírati mají a učinil proto jich platnost závislou na podmínkách v §u 936 obč. zák. uvedených a sice: a) dlužno určiti čas, kdy budoucí smlouva učiniti se má, při čemž ustanovení §u 904 obč. zák. podpůrně neplatí, b) musí podstatné kusy budoucí smlouvy dostatečně býti určeny, c) nesmí mezitím nastati taková změna poměrů, že by účel smlouvy byl zmařen, aneb že by jedna strana pozbyla důvěry, d) na uzavření smlouvy musí býti žalováno do roka od okamžiku, kdy smlouva uzavřena býti měla. První dvě podmínky této předběžné smlouvy splněny nejsou, neboť budoucí zamýšlená smlouva měla býti smlouvou trhovou, avšak podstatný kus příští trhové smlouvy, cena trhová, za niž měla polovice domu straně druhé býti ke koupi nabídnuta, nebyla stanovena ani přesně, ani známkami, dle nichž by se dala vypočítati. Dále nebyl smluven čas, kdy budoucí smlouva trhová má býti uzavřena. Ustanovení, že před uplynutím 3 let nabídka se státi nesmí, jest rázu pouze negativního a nemůže nahraditi lhůtu §u 936 obč. zák. Není tedy smlouva, o niž jde, úmluvou o budoucí smlouvě (§ 936 obč. zák.), nýbrž úmluvou o budoucí nabídce, avšak i platnost takové smlouvy vyžaduje, by splněny byly podmínky §u 936 obč. zák. (argumentum a majori ad minus). Poněvadž podmínky ty nejsou splněny, nelze pokládati smlouvu o budoucích nabídkách za právně platnou a nezakládá proto ani práv ani závazků, aniž by tím, — poněvadž má ráz vedlejší smlouvy samostatné, — dotýkala se nějak platnosti vlastní smlouvy trhové ze dne 26. října 1918. V žalobní prosbě žádají manželé E-ovi, by byli uznáni manželé K-ovi povinnými, jim (E-ovým) prodati svou polovici domu za 50.000 Kč, nežádají tedy, by bylo uznáno právem, že K-ovi jim již prodali a oni (E-ovi) od K-ových již koupili zmíněnou polovici domu a proto netřeba se obírati otázkou, zda bez ohledu na úmluvu v odst. VII. trhové smlouvy ze dne 26. října 1918 učiněnou, uzavřena byla trhová smlouva, kterou koupili E-ovi od K-ových zmíněnou polovici domu tím, že prohlášením Prokopa E-a ze dne 4. října 1923 přistoupili na nabídku manželů K-ových, učiněnou dopisem ze dne 31. srpna 1923.

Čís. 4674.

Rozhodly-li oba nižší soudy kladně v otázce přípustnosti pořadu práva, t ř e b a s e t a k n e s t a l o v ý s l o v n ě v e v ý r o k u r o z s u d e č n é m, nelze se dovolacímu soudu otázkou tou zabývati.

Rozhodci nejsou povoláni, by určovali sami odměnu pro sebe. Stalo-li se přece tak, nelze žalobě rozhodců, domáhající se zaplacení útrat, čeliti námitkou věci rozsouzené. Pokud není stanoven (umluven) opak, přísluší rozhodčím nárok na odměnu. To platí i tehda, je-li rozhodnutí sporu rozhodčím soudem nakázáno zákonem. Lhostejno, která strana vyvolala činnost rozhodčího soudu. Dosti na tom, že druhá strana spolupůsobila při ustanovení rozhodčího soudu a súčastnila se řízení před ním.

Rozh. ze dne 11. února 1925, Rv I 1872/24.)

Žalobci byli členy smírčího soudu, jenž upravil ve smyslu nařízení ze dne 23. září 1919, čís. 524 sb. z. a n. ceny za dodávání elektrické energie Františkem R-em žalované obci V. Členové smírčího soudu stanovili si odměnu 40.000 Kč. Polovinu odměny zaplatil František R.,

druhé poloviny domáhali se žalobci na žalované obci. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Prvý soud rozhodl o námitce nepříslušnosti pořadu práva v rozsudečných důvodech, nepojav sice výslovně do výroku rozsudečného usnesení o této námitce, ale přece námitce rozhodnutím svým nevyhověl. Odvoláním napadla žalovaná jak rozhodnutí o tom, zda pořad práva jest přípustným, tak i ve věci samé rozhodnutí prvého soudu, jenž vyhověl žalobě. Soud odvolací ovšem zase nerozhodl ve smyslu §§ 473 a 471 čís. 5 c. ř. s. usnesením o výtce nesprávného posouzení právního co do přípustnosti pořadu práva, jež vskutku byla výtkou zmatečnosti dle §u 477 čís. 6 c. ř. s., nýbrž rozhodl o výtce zmatečnosti pro nepřípustnost pořadu opět jen v důvodech rozsudečných. Ale, nevyhověv odvolání, uznal zároveň, že potvrzuje též usnesení prvého soudu v tomto směru. Mají tedy rozhodnutí obou soudů o námitce nepřípustnosti pořadu práva v pravdě ráz usnesení. Dle toho jde o souhlasná usnesení nižších soudů, proti nimž jest dle §u 528 c. ř. s. další opravný prostředek nepřípustný. Soud dovolací jest tudíž vázán formálně právoplatným rozhodnutím odvolacího soudu v otázce přípustnosti pořadu práva podle §u 42 odstavec třetí j. n. a nelze se mu proto obírati výtkou dovolání, že pořad práva jest vyloučen a proto jest dovolání o sobě přípustné, v tomto směru vlastně jen nepřípustným dovolacím rekursem. (Srv. plenární usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 1924, čís. pres. 1582/23, sb. n. s. čís. 3775, jímž byla vyslovena zásada, že, byla-li otázka přípustnosti pořadu práva kladně již rozřešena formálně právoplatným usnesením nižších soudů, nelze nejvyššímu soudu, k němuž se věc dostala přípustným opravným prostředkem, zabývati se touto otázkou.).

V druhé řadě vytýká dovolatelka nesprávné právní posouzení proto, že proti ní není nárok na zaplacení náhrady za námahu rozhodčích soudců opodstatněn, ježto s nimi není v závazkovém poměru, ať smluvním nebo zákonném, ježto rozhodců nezřídila, rozhodčí soud jí náhradu za svou námahu uložiti nemohl a že je v rozporu se spisy předpoklad odvolacího soudu, že jí muselo býti známo, že rozhodci nebudou svůj úřad konati zdarma. Ač to nevytčeno, dlužno předem uvažovati o tom, zda nálezem rozhodčího soudu, kterým uložena byla náhrada útrat řízení, t. j. určena odměna za námahu rozhodců oběma stranám z polovice, nebyla v tom směru rozepře již právoplatně rozhodnuta, protože otázku tuto i dovolací soud z povinnosti úřední uvážiti musí (§ 240 c. ř. s.). Tuto otázku nutno zodpověděti záporně. Dle §u 594 c. ř. s. má ovšem rozhodčí výrok mezi stranami účinek právoplatného rozsudku a tvoří dle §u 1 čís. 16 ex. ř. exekuční titul. Rozhodčí soud pojal do svého výroku také rozhodnutí o otázce útrat, totiž o tom, kolik která strana má jako náhradu za námahu rozhodců zaplatiti. Pro kladné rozřešení otázky zdálo by se nasvědčovati ustanovení §u 595 čís. 5 c. ř. s., že strany mají podati žalobu o bezúčinnost výroku rozhodčího, když rozhodci překročili meze svého oprávnění. Z toho by po případě mohlo býti usuzováno, že, překročil-li rozhodčí soud svou pravomoc, rozhodnuv i o svých útratách, nabude výrok ten vůči stranám moci práva, nepodají-li v čas žaloby o bezúčinnost. Avšak výrok rozhodčí o odměně rozhodců nelze pokládati za součást jejich výroku o sporné věci, poněvadž nejde tu o uspořádání poměrů mezi stranami, nýbrž o uspořádání poměru mezi rozhodci a stranami. K určování odměny pro sebe však rozhodci povoláni nejsou a nepřekročují tím jen meze svého oprávnění, tedy meze smlouvy o rozsudím ve smyslu §u 577 c. ř. s., nýbrž osobují si i moc, rozhodovati ve věci vlastní, o níž může dle donucovacích předpisů rozhodnouti jen orgán státní (řádný soud). § 595 čís. 5 c. ř. s. tedy předpokládá, že výrok rozhodčí byl vynesen o vzájemných nárocích stran a v tom směru byla překročena mez, vytčená rozhodcům smlouvou o rozsudím. V takovém případě ovšem výrok rozhodců má ráz nálezu, v případě sporném však má toliko ráz oznámení požadavku rozhodců na odměnu vůči těm, z jejichž vůle rozhodčí soud vzešel, a kteří tedy rozhodčí soud zřídili. V témž smyslu rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 2. dubna 1912, čís. R III 132/12 ve zprávách právnické jednoty z r. 1912 str. 233. Proto nebrání věc rozsouzená, by soud nerozhodl o nároku rozhodců, a nezáleží na tom, že žalovaná obec ve své žalobě o bezúčinnost rozhodčího nálezu neopřela se výroku o útratách rozhodců. Co však se týče otázky, zda žalovaná jest zavázána, poskytnouti odměnu, nutno k otázce té přisvědčiti. Rozhodčí soudce může býti zřízen smlouvou, avšak smlouvu takovou může nahraditi i zákon. Nařízením čís. 524/19 sb. z. a n. bylo stanoveno s mocí zákonnou, že rozhodčím soudem mají býti rozsouzeny rozepře o zvýšení úplaty za dodávku elektrické energie. Stranám bylo ponecháno, zvoliti rozhodčí soud, tím, že zvoliti měla každá dva rozhodčí soudce a tito předsedu. Těmito ustanoveními nahrazen byl požadavek smlouvy o rozsudím. Přes to, že rozhodčí soud měl býti zřízen podle ustanovení zákona, nepřestal býti orgánem, zřízeným stranami k rozhodnutí sporu, protože stranám bylo ponecháno jeho zřízení a volba rozhodců. Nařízení neustanovuje ovšem, zda úřad rozhodčích bude bezplatným, a neupravuje ani otázky odměny, ponechavši zřejmě tuto věc úpravě stran, které měly rozhodčí soud si zříditi. Nelze ovšem upříti, že rozhodčí smlouva může býti i bezúplatnou, když rozhodce se bezúplatně k rozhodnutí sporu zaváže, avšak v pochybnosti podle zásady §u 1152 obč. zák. jest rozhodce oprávněn, za svou práci žádati i přiměřenou odměnu, pokud ani smlouva ani zákon ho nezavazuje, by konal svůj úřad bezplatně. Právě proto, že zákonodárství v případech, uvedených soudem odvolacím, shledalo nutným, by stanovilo, že rozhodčí soudcové mají vykonávati svůj úřad bezplatně, lze usuzovati, že v jiných případech, kde se tak nestalo, nemá býti upuštěno od všeobecné zásady §u 1152 obč. zák. Žalovaná netvrdí, že rozhodci převzali svůj úřad bezplatně, ona sama, zvolivši rozhodce a davši tím způsobem souhlas, aby její spor rozhodli, súčastnila se řízení rozhodčího, jest proto povinna, aby spolu s druhou stranou přiměřeně odměnila rozhodce za jejich činnost, když si bezplatnost funkce jejich nevymínila a vůbec z okolností neplyne, že roz-

hodci se chtěli bezplatně v úřad svůj uvázati. Je-li pak výše odměny nesporná a druhá strana, která rozhodce volbou spolu sjednala, polovici odměny, na ni připadající, zaplatila, jest žalovaná podle §u 889 obč. zák. povinna k zaplacení zbývající polovice, která se od ní žalobou požaduje.

Čís. 4675.

Oznámila-li dcera rodičům úmysl, že se chce provdati za určitého muže, nelze v tom, že opomenula jim ohlásiti také místo a čas, kde a kdy ku sňatku dojde, spatřovati provdání se bez vědomí rodičů ve smyslu §u 1222 obč. zák.

Tomu, by třetí osoba nedomáhala se na zavázaném náhrady (§ 1042 obč. zák.) věna, jež poskytla jeho dceři, není na úkor, že dle zákona k plnění zavázaný povinnost svou odepřel.

Jde vlastně o náhradu poskytnutého věna, domáhá-li se třetí osoba na tom, kdo jest k dání věna povinen, náhrady »výbavy«, ježto na účet věna poskytla oprávněné osobě prostředky ku prvému zařízení domácnosti.

(Rozh. ze dne 11. února 1925, Rv I 1884/24.)

Žalobkyně dala, když její žalovaný manžel odmítl jich dceru vyvěniti, dceři na zařízení domácnosti 80.000 Kč a domáhala se zaplacení 40.000 Kč na žalovaném. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel popírá povinnost, podle §u 1042 obč. zák. žalobkyni polovici věna, které dceři dala za něho, nahraditi, protože prý o dceřině sňatku nevěděl a tudíž podle §u 1222 obč. zák. neměl povinnosti, dáti jí věno. Než nemá pravdu. Že se dcera, jak § 1222 obč. zák. praví, provdala bez jeho vědomí, dovolatel netvrdí. Doznává, že proti jejímu sňatku kladl — jak původně tvrdil, nižšími soudy však bylo správně vyvráceno a dovoláním již ani není dále napadeno, — prý z vážného důvodu odpor. Musil tedy o zamýšleném sňatku věděti. Při výslechu stran dokonce seznal, že ho ženich H. o ruku dcery žádal. Tvrdí jen proto, že o sňatku nevěděl, protože mu nebyl sdělen den, kdy sňatek měl býti uzavřen. Avšak to § 1222 obč. zák. dceři neukládá. Jeho účelem je, rodičům zabezpečiti možnost, by o úmyslu dcery, vstoupiti ve stav manželský, pro důležitost tohoto kroku dcery pro její život, včas zvěděli, mohli k němu zaujati — po případě po bedlivém zkoumání všech osobních a majetkových poměrů budoucích manželů — své stanovisko, a dceři projeviti souhlas, anebo, mají-li k tomu vážný důvod, vznésti odpor. Všemu tomu není zabráněno, opomene-li dcera rodičům, kterým byla oznámila svůj úmysl provdati se za jistého nápadníka, ohlásiti také místo a hodinu, kde a kdy skutečně k sňatku dojde. V tomto opomenutí může býti zahrnuta hrubá nevděčnost k rodičům, avšak nelze s ním spojiti ony vážné právní následky, které znění zákona stanoví jen pro ten případ, že se dcera, nedbajíc zákonného příkazu úcty k rodičům, provdá buď vůbec bez jejich vědomí, nebo, což zákon tomu staví na roveň, proti jejich odůvodněnému odporu. Nespadá-li opomenutí dovolatelovy dcery — jak dolíčeno — pod ustanovení §u 1222 obč. zák., netřeba se dále obírati s vývody dovolání, zda by její opominutí bylo omluveno bezdůvodným odporem aneb ostatním chováním otcovým a nelze v tom spatřovati vadu řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.), když nebyl v těchto směrech proveden důkaz slyšením stran. Dále popírá dovolatel žalobkynin nárok, protože prý náklad na výbavu činila proti jeho výslovné vůli. Kdyby tento právní názor měl býti uznán správným, byl by účel §u 1042 obč. zák. prostě zmařen, neboť pak by bylo obmeškalému povinnému, který neplní svých závazků ze zákona a za kterého třetí osoba jemu přináležející zákonný náklad činí, zůstaveno, aby svou §em 1042 obč. zák. stanovenou povinnost, jí tento náklad nahraditi, zmařil jednoduchým zákazem, že si zákrok oné třetí osoby nepřeje. Nemožné důsledky tohoto názoru jsou jasny, pomyslí-li se na ony případy, v kterých se povinný z nicotných důvodů, ale výslovně zdráhá platiti výživné a třetí osoba prozatím výživu oprávněné osoby hradí ze svého. Neprávem se žalovaný pro svůj opačný názor dovolává rozhodnutí tohoto Nejvyššího soudu ze dne 4. února 1919, č. j. Rv I 7/19, sb. čís. 36. To se zakládá na naprosto odchylném skutkovém ději. Zejména tam povinný plnění svého zákonného závazku neodepřel, kdežto žalovaný v projednávaném případě dceřin nárok na výbavu odbyl hrubým způsobem v nižších rozsudcích naznačeným. Stejně lichou jest právní výtka žalovaného, že odvolací soud měl z věna, které uznává přiměřeným částkou 40.000 Kč, odčísti 12.000 Kč vlastního jmění dceřina a 1500 Kč, které prý obdržela od otce. Vzhledem k majetkovým poměrům žalovaného, nižšími soudy zjištěným, lze i věno 53.500 Kč pro jeho jedinou dceru míti ještě vždy, jak praví soud prvé stolice a odvolací soud potvrdil, za jeho poměrům méně než přiměřené. Nezáleží proto na případné nesprávnosti tohoto výpočtu. Pravdu má žalovaný, že nelze pojmy »věno« a »výbava« stotožňovati a že dcera nároku na »výbavu« — alespoň v tom smyslu, že by mohla žádati výbavu vedle věna — nemá, avšak žalovaný nemůže z toho nic těžiti pro svůj názor, že, nemaje zákonné povinnosti dceři pořídíti vedle věna ještě výbavu a nábytek, nemá ani povinnosti žalobkyni na dceřinu »výbavu« vynaloženou částku hraditi. Z přednesu strany žalující je jasně vidno, že žalobkyně nežádá náhrady za pořízenou výbavu, na kterou by dcera měla nárok mimo věno, nýbrž že se domáhá náhrady oné částky, za kterou dceři právě na účet věna jí podle §u 1222 obč. zák. příslušejícího, pořídila věci, kterých je pro první zařízení domácnosti novomanželů třeba a které zákon shrnuje v §u 1231 obč. zák., jednajícím ovšem o nároku synaženicha proti rodičům, pod výrazem »výbava« správně výprava. Mluvíť žalobkyně výslovně o dceřině nároku na další věno a žalovaný praví v dovolání sám, že žalobkyně, opatřivši dceři výbavu, tvrdí, že je to věno. Strany si byly tudíž dobře vědomy, že jde o náhradu částky žalobkyní za žalovaného na věno vynaložené, a též soudy posuzovaly věc

správně s tohoto hlediska. Je-li však vynaloženou částku pokládati za část věna, je v projednávaném případě lhostejno, co za ni bylo pořízeno, kdy to bylo pořízeno a zdali to, co bylo pořízeno, je také přiměřeno poměrům zúčastněných osob. Nebylo žalovaným ani tvrzeno, ani byť i jen z daleka naznačeno, že by jeho dcera — podle spisů v době sňatku již plnoletá — se způsobem, jak zažalované zálohy na věno bylo použito, nebyla souhlasila, a je přece zajisté úplně na ní, jak chce hotovosti jí podle §u 1222 obč. zák. dané věnem použíti. Možná, že by žalovaný, kdyby byl své zákonné povinnosti v §u 1222 obč. zák. stanovené býval dostál, byl s částkou, nutnou pro první zařízení nové domácnosti dcery, naložil jinak, že by byl pořídil jinou »výbavu«. Když však své povinnosti nedostál a žalobkyně potřebný náklad učinila za něho, zaplativši dceři s jejím souhlasem v hotovosti, co tato uznala v mezích dotační povinnosti otcovy za potřebné, nemůže jí žalovaný proto odepírati náhradu částky, kterou by za všech okolností byl musil jako věno vynaložiti. Není proto vadou řízení, že nebyly provedeny důkazy o přiměřenosti, množství a luxusnosti výbavy a o tom, kdy jednotlivé kusy byly koupeny. Tato okolnost je bez významu také již proto, že zákon nepředpisuje doby, do které by bylo věno aneb výbavu žádati neb pořídíti pod důsledky ztráty nároku. Obavy dovolatelovy, že by na něm mohlo dodatečně býti vymáháno ještě věno, protože nyní zažalovanou částkou zaplatil jen výbavu a nábytek, jsou vyvráceny již vývody, kterými bylo nahoře dolíčeno, že částka, která nyní je na žalovaném vymáhána z důvodu pořízení výbavy a — pojmově do ní spadajícího — nábytku, je v pravdě žádána jako část věna, k pořízení »výbavy« spotřebovaného. Z toho plyne, že bude do úhrnné částky, která by snad byla budoucně soudem jako přiměřené věno určena, započítati také částku, která nyní na žalovaném z domnělého titulu výbavy a nábytku byla vysouzena.

Čís. 4676.

Pokud jest zařízení fotbalového hřiště věcí movitou ve smyslu §u 253 ex. ř.

Jmění rozešedšího se spolku, není-li osud jeho určen stanovami, jest použíti v prvé řadě k zaplacení spolkových dluhů.

(Rozh. ze dne 11. února 1925, R II 30/25.)

K vydobytí peněžité pohledávky vymáhajícího věřitele proti fotbalovému spolku byly 12. listopadu 1924 zabaveny galerie se sedadly, dřevěný plot a ochranný zděný domek na fotbalovém hřišti. Usnesením ze dne 29. listopadu 1924 soud prvé stolice zabavení zrušil, ježto se prokázalo, že fotbalový spolek se dne 11. listopadu 1924 rozešel. Rekursní soud zrušil toto usnesení a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Tím, že valná hromada povinné strany se usnesla, zastaviti okamžitě svou činnost, nepozbyla povinná strana držby na movitých věcech, jež dosud měla v uschování (§ 253 ex. ř.) a jedině tato okolnost tu rozhoduje. Bylo proto zkoumati, zda povinná strana v době výkonu exekuce ještě měla zabavené věci ve svém uschování či zda již pachtovní pozemek vrátila. Věci, jež pachtýř věnuje pachtované nemovitosti, nenabývají tím vlastnosti »příslušenství nemovitosti« (§ 294 obč. zák.). Zákon žádá, by vlastník nemovitosti věnoval svou vedlejší věc své nemovitosti k trvalému užívání. Nelze tu proto mluviti »o příslušenství nemovitosti«. Naproti tomu je přípustnost provedené exekuce pochybnou z těchto úvah: Strana vymáhající navrhla zabavení movitých věcí. »Movité věci« exekučního práva kryjí se úplně s týmže pojmem práva soukromého. Jsou to věci, které bez porušení své podstaty z místa na místo mohou se přenášeti (§ 293 obč. zák.). Nelze proto věci, které jsou v pevném spojení se zemí, pokládati za »věci movité«. Dlužno přesně rozeznávati »věci movité« od práva povinného, jisté věci od nemovitosti odděliti. V tomto případě byly zabaveny: a) galerie se sedadly, b) ochranný domek zděný, c) dřevěný plot. Ohledně »galerie« a »plotu« zjišťuje napadené usnesení, že jsou v zemi připevněny. Ohledně ochranného domku schází takové zjištění.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Ve stavu, v němž je té doby exekuční řízení, jde pouze o otázku, zda výkon zabavení ze dne 12. listopadu 1924 hoví zákonu a je tedy platným, čili nic. Podle §§ 253 a 262 ex. ř. mohou býti zabaveny jenom věci movité, pokud jsou v moci povinného nebo vymáhajícího věřitele nebo třetí osoby, jež jest ochotna je vydati. V tomto případě bude zjistiti především, zda zabavené věci byly v době zabavení věcmi movitými. Tomu bude tak dle §§ 293, 294, 297 obč. zák. tehdy, byly-li věci ty postaveny a s půdou spojeny jen dočasně na tu dobu, pokud povinný spolek bude tam provozovati hry; byly-li však tam postaveny a s půdou spojeny s vůlí majitele pozemku za tím účelem, by tam trvale vždy zůstaly, byly věcmi nemovitými a jich zabavení ve smyslu §u 253 ex. ř. bylo by neplatné. V případě prvém bylo by třeba zjistiti, zda tyto věci movité byly v době zájmu v moci dlužníka, spolku či osoby třetí. Movité věci byly jměním spolku (aspoň dle spisů nepatřily jiné osobě). Rozešel-li se spolek den před zájmem právoplatně, přestal ovšem existovati. Jmění jeho však tu bylo a nestalo se jměním ničím, nýbrž buď bylo o jeho osudu rozhodnuto dle stanov ihned při rozejití se spolku, nebo čekalo se na zákonná opatření úřední dle obdoby §u 27 spolč. zák. ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák., a mělo ho býti proto použito především k zaplacení spolkových dluhů. Pro případ potřeby správy jmění toho bylo zříditi opatrovníka dle §u 276 obč. zák. Nebylo-li jmění to (movité) odevzdáno jiné osobě nebo jí převzato, bylo v době zájmu zabavitelno pro pohledávky spolkových věřitelů, jako by bylo ještě v moci spolku. Bylo-li již v moci jiné třetí osoby, mohlo by býti zabavení ponecháno v platnosti jenom tehdy, kdyby tato třetí osoba k jeho zájmu ve smyslu §u 262 ex. ř. dodatečně svolila. V těchto směrech bude třeba doplniti řízení a pak znovu rozhodnouti.

Čís. 4677.

Majitel dolu jest zásadně povinen (§§ 84, 106, 170 horn. zák.) nahraditi jen skutečnou škodu, nikoliv i ušlý zisk, leč že škoda byla způsobena úmyslně nebo z hrubé nedbalosti.

»Ušlým« ziskem jest, co má někdo očekávati dle obyčejného sběhu událostí a čeho by byl docílil, kdyby se nebyla vyskytla určitá překážka.

(Rozh. ze dne 11. února 1925, Rv II 585/24.)

Žalobce zakládal svůj nárok na zaplacení 15.048 Kč 46 h na právním důvodu náhrady škody, která povstala tím, že dolováním žalované zapadl pozemek žalobcův, jenž se dobře hodí k provozování zelinářství, tak že se nemůže na něm s úspěchem provozovati zelinářství. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud mimo jiné z těchto důvodů: Jest otázkou, jakou náhradu jest žalobce oprávněn žádati, když pozemek jeho byl dolováním žalované poškozen. Ustanovení §u 364 lit. a) obč. zák., jehož jest tu použíti, praví, že poškozený držitel pozemku jest oprávněn žádati náhradu způsobené škody. Zákon sice nepraví přímo, co se rozumí pod tímto nárokem poškozeného, avšak nauka (Krainz-Ehrenzweig § 188 věcné právo) vykládá pojem nároku toho na ten způsob, že obsahuje vždy plné interese, tudíž i ušlý zisk, a odůvodňuje tento názor tím, že nárok jest náhradou za to, že poškozenému v zájmu podniku byla odepřena zápůrčí žaloba. Odvolací soud se k názoru, hájenému po té stránce vědou, přikloňuje a vychází tudíž při řešení otázky, jaká náhrada přísluší v tomto případě žalobci, ze zásady, že žalobce má podle zákona nárok na plné interese, tudíž i na ušlý zisk. Posuzuje-li se případ s tohoto právního hlediska, není příčiny, proč by se žalobce nemohl domáhati náhrady z toho důvodu, že následkem dolování nemůže na pozemku pěstovati zelinářství, pak-li ovšem prokáže, že pozemek byl ku pěstování zelinářství způsobilým a že sám také v době, kdy pozemek dolováním ještě netrpěl škody, na něm zelinářství pěstoval. Dlužno si uvědomiti, že způsobilost pozemku ku pěstování tohoto druhu hospodaření jest posuzovati dle stavu, v jakém pozemek byl v době, než dolováním začal zapadat. Neboť to jest stav, jehož obnovu by byl poškozený, kdyby právě nešlo o poškození způsobené dolováním, oprávněn podle §u 1323 obč. zák. požadovati.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Po právní stránce má dovolatelka pravdu v tom, že žalobce bez ohledu na zavinění žalované společnosti a pouze s hlediska §§ 84, 106 a 170 horního zákona a §u 364 a) obč. zák. není oprávněn, žádati také náhradu za ušlý zisk. Odvolací soud sice uznává, že zákon nepraví přímo, co rozumí náhradou škody, o níž se zmiňuje v uvedeném §u, avšak odůvodňuje svůj opačný názor poukazem k tomu, že nárok majitele poškozeného povrchu na plné dostiučinění jest ospravedlněn tím, že mu protivou k ustanovení §u 364 obč. zák. v §u 364 a) v zájmu podniku byla odepřena zápůrčí žaloba. Než názor, vyslovený v napadeném rozsudku, nemá opory v zákonu. Jeho předpis, že poškozený má nárok na náhradu způsobené škody, nestačí k výkladu, že se tím míní také ušlý zisk. Naopak slova »způsobené škody« nasvědčují spíše tomu, že zákon má zde na mysli pouze skutečnou škodu, nikoliv také ušlý zisk. Dále dlužno uvážiti, že §em 12. III. dílčí novely k obč. zák. § 364 a) byl zařazen do zákonníka samého a že tedy jeho ustanovení bylo tím podrobeno všeobecnému předpisu §u 1324 obč. zák., že, byla-li škoda způsobena ze zlého úmyslu nebo z hrubé nedbalosti, jest poškozený oprávněn, žádati plné dostiučinění, jinak jen odškodnění, a že podle toho dlužno posuzovati, jaká náhrada má býti dána, kde zákon mluví všeobecně o náhradě (viz na př. §§y 102, 210, 248, 264, 335, 377 a 384 obč. zák.). Také § 2 horního zákona poukazuje na ustanovení obč. zák. jako na podpůrné předpisy. Je-li tomu tak, jest ve smyslu §u 7 obč. zák. nepřípustným obdobné použití jiných zákonů a zejména zákona ze dne 17. února 1878, čís. 30 ř. zák. o vyvlastnění za účelem zřízení a provozu železnic. Ani tento zákon, ani ustanovení §u 98 horního zákona nepřichází v úvahu již proto, že v tomto případě nejde o vyvlastnění, nýbrž o poškození sporného pozemku. Právní názor odvolacího soudu odporuje právnímu citu a schvaluje nepřímo premii za nedbalé poškození povrchu dolováním, neboť, má-li v každém případě, bez ohledu na zavinění a jeho stupeň, nahrazen býti také ušlý zisk, nebylo by rozdílu v rozsahu ručení a majitel dolů, který při dolování přesně dbá všech zákonů a nařízení a kterému nelze přičítati nejmenšího zavinění na nastalé škodě, byl by na roveň postaven škůdcům, již na př. úmyslně anebo s hrubou nedbalostí provádějí rubání na závaL bez jakékoliv základky. Jak výše dolíčeno, odporuje právní stanovisko odvolacího soudu všeobecným zásadám XXX. hlavy obč. zák. o náhradě škody. Aby takovým břemenem bylo zatíženo provozování dolů, neodpovídá ani duchu ani snahám našeho moderního zákonodárství, neboť dle §u 1317 osnovy k obč. zák. ručí majitel dolů poškozeným jen za skutečnou škodu. Že odvolací soud v tomto případě přisoudil žalobci nikoliv skutečnou škodu, nýbrž ušlý zisk, jest zřejmo z těchto úvah: Dle §u 1293 obč. zák. jest ušlým ziskem onen, jejž někdo má k očekávání dle obyčejného sběhu událostí a jehož by byl docílil, kdyby se nebyla vyskytla určitá překážka, v tomto případě škodlivé následky dolování. Odvolací soud nepočítá se zelinářstvím, které bylo skutečně pěstováno na sporném pozemku v letech 1919 a 1920, nýbrž předpokládá ve smyslu posudku znalce zelinářství, které by se mohlo provozovati po provedení všech investic a příprav. Jde tedy zřejmě o zisk, který v roce 1919 a 1920 ušel žalobci z toho důvodu, že pro znehodnocení a poškození sporného pozemku dolováním, nebyl s to, pěstovati zelinářství takovým způsobem, jaký tane na mysli znalci. Žalobce sám mluví o ušlém zisku ze zahradnictví, pokud se týče ze zelinářství. Na náhradu tohoto ušlého zisku měl by žalobce nárok pouze v případě, kdyby zde byla hrubá nedbalost nebo zlý úmysl na straně žalované při dolování. Žalobce tvrdí, že sporný

pozemek byl poškozen hrubým zaviněním žalované společnosti, že tato nedbala nařízení ministerstva orby ze dne 6. února 1905, čís. 3834/275, že těžení vůbec se neprovádí dle technických pravidel a že žalovaná společnost ručí také ve smyslu §u 1311 obč. zák. O těchto okolnostech žalobce nabízel důkaz znalci z oboru hornictví. V tomto směru scházejí jakákoliv zjištění v napadeném rozsudku a proto dovolací soud není s to posouditi, přísluší-li žalobci také nárok na ušlý zisk, čili nic.

Čís. 4678.

Bylo-li otcovství k nemanželskému dítěti jedním mužem na poručenském soudě uznáno, jest žalobu proti jinému muži o uznání otcovství pro tentokráte zamítnouti.

Odvolání uznání otcovství jest bez významu, zvrátiti lze uznání otcovství jedině sporem.

(Rozh. ze dne 11. února 1925, Rv II 835/24.)

Nemanželská matka označila původně za otce dítěte Ladislava F-a, jenž pak v nesporném řízení otcovství k dítěti uznal. Nemanželská matka a poručník vzali uznání otcovství na vědomí, soud však neučinil žádného opatření. Žalobě, domáhající se pak uznání otcovství na Josefu S-ovi, oba nižší soudy vyhověly, Nejvyšší soud žalobu pro tentokráte zamítl.

Důvody:

Dovolání nelze upříti oprávnění. Nemanželským otcem dítěte je ten, o němž je dokázáno, že dítě zplodil, a nahražuje důkaz tento právní domněnka §u 163 obč. zák. potud, pokud není vyvrácena důkazem, že ten, kdo souložil s matkou dítěte v kritické době, nemohl dítě zplodit. Souložilo-li s matkou dítěte v kritické době několik mužů, platí tato domněnka pro všechny, ale za otce dítěte může býti uznán pouze jediný, poněvadž nikdo nemůže míti dva otce. Uzná-li někdo z nich otcovství, je toto pro něho zjištěno. Takové uznání však může býti zvráceno, jako kterékoli jiné, na př. důkazem, že nebylo míněno vážně, ježto ten, kdo otcovství uznal, s matkou dítěte nesouložil, anebo že uznavatel byl na omylu, poněvadž v době, kdy s matkou souložil, byla tato již těhotná s jiným. V tomto případě uznáno bylo otcovství, ještě než tento spor byl zahájen, před poručenským soudem dne 7. září 1923 Ladislavem F-em. Toto uznání otcovství vzali na vědomí nemanželská matka, která Ladislava F-a před tím jako otce označila, přítomný poručník dítěte Petr F., jakož i poručenský soud, který prohlášení otcovo zapsal v protokolu, aniž by však učinil nějakého dalšího opatření. Odvolání tohoto uznání před poručenským soudem dne 31. prosince 1923, byť i se stalo za souhlasu matky a dítěte, jest právně bezvýznamno, poněvadž uznání to může býti zvráceno jen ve sporu, v němž by byl uznavatel stranou a to důkazem, že F. dítě nezplodil, zejména důkazem, že matka žalujícího dítěte byla v době soulože s F-em již s jiným mužem těhotnou a že Ladislav F. v době uznání byl v omylu. F-a jest tedy dosud považovati za nemanželského otce žalujícího dítěte, dokud není zjištěn opak toho a není následkem toho žaloba na Josefa S-a pro tentokráte odůvodněna. Žalobu nebylo zamítnouti pro vždy, jak dovolatel navrhoval. Uznání otcovství k žalobkyni Ladislavem F-em nebylo aktem konstitutivním, nýbrž má povahu deklaratorní potud, pokud nebude zvráceno způsobem shora uvedeným. Uznání to, stavší se v řízení nesporném podle §u 16 první dílčí novely k obč. zák., tvoří sice plný důkaz otcovství tak jako zápis podle §u 164 obč. zák., přes to však není vyloučen proti němu protidůkaz, jenž ovšem může býti proveden jen ve sporu. Ježto může se tak státi kdykoli později, nebylo možno zamítnouti žalobu pro vždy, neboť, jakmile bylo by uznáno rozsudkem, že Ladislav F. není otcem žalujícího dítěte, nebude překážky, by žaloba nebyla opětně vznesena proti Josefu S-ovi.

Čís. 4679.

Jde o dovolací důvod čís. 2 §u 503 c. ř. s., odchýlil-li se odvolací soud od zjištění prvého soudu, učiněných na základě výpovědi svědků slyšených v prvé stolici, ač důkazu výslechem svědků nepředsevzal. Nestačí, že svědecké výpovědi byly při odvolacím líčení bez průvodního usnesení zpravodajem přečteny.

(Rozh. ze dne 11. února 1925, Rv II 48/25.)

Žalobu o zaplacení 14.000 Kč procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolání jest oprávněno po stránce §u 503 čís. 2 c. ř. s., ježto odvolací soud neopakoval důkazu svědky a přes to dospěl na základě odchylného ocenění svědeckých výpovědí k jinému skutkovému přesvědčení, než procesní soud, a tím i k jinému rozhodnutí sporu. Odvolací soud praví sice ve svém rozsudku, že opakoval důkazy provedené svědky tam jmenovanými, ale v protokolu o veřejném ústním jednání odvolacím jest uvedeno jedině, že zpravodaj za svého výkladu přečetl výpovědi svědků a stran v první stolici slyšených, že zástupci stran učinili své přednesy, načež prohlásil předseda usnesení, že další důkazy se nepřipouštějí pro nerozhodnost. Je proto protokol ten v souhlasu nikoli s rozsudkem, nýbrž s výtkou dovolatelovou, že důkazy nebyly v druhé stolici opakovány, a že nedošlo ani k průvodnímu usnesení, bez něhož nebylo lze důkazy opakovati (sr. Klein, Vorlesungen, str. 249, Hora, Odvolání, str. 183, kde poukazem na účast stran uvedeny jsou důvody, proč je třeba, by i při odvolacím řízení zachovány byly uvedené formální

náležitosti). Odvolací soud dospěl proto neprávem k jinému skutkovému přesvědčení a důsledkem toho i k jinému právnímu posouzení věci, než soud procesní. Dovolacímu soudu nelze přezkoumati bez řádného zjištění skutkového základu správnost právního posouzení věci, avšak není tu bezvadného zjištění skutkového. Jde tu proto o vadu vytčenou v §u 503 čís. 2 c. ř. s., jež postačila ke zrušení rozsudku, aniž bylo třeba uvažovati o dalších důvodech dovolacích.

Čís. 4680.

Smlouva sprostředkovatelská.

Při výhradném zastoupení pro určitý obvod, zejména při výslovném slibu provise i za obchody, přímo sjednané, nerozhoduje, zda byl obchod sjednán v místě závodu objednatelova, či v místě závodu dodavatelova, nýbrž stačí, že zboží bylo objednáno odběratelem z onoho obvodu a že jest určeno pro jeho závod.

(Rozh. ze dne 11. února 1925, Rv II 52/25.)

Žalobci bylo svěřeno pro brněnský obvod výhradné sprostředkovatelské zastoupení pro žalovaného s tím, že mu slíbena provise z obchodů přímých i nepřímých a dle pozdějších dohod, obsažených v korespondenci, nebyla ani firma V. a B. z tohoto obvodu vyloučena pro sprostředkovatelskou činnost žalobcovu. Žalobě, domáhající se vyplacení provise z obchodu, jejž uzavřel žalobce pro žalovanou se zástupcem firmy V. a B. ve Vídni, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel napadá toliko názor odvolacího soudu, že provise žalobci přísluší, i když zástupce firmy V. a B. ujednal obchod nikoli v Brně, nýbrž ve Vídni. Avšak dovolatelův názor není správným. Nelze sice přisvědčiti jeho odpůrci, že šlo o novotu, ježto žalovaný následkem zmeškání byl vyloučen s touto námitkou. Vždyť bylo již v první stolici výslechem zástupce řečené firmy zjištěno, že šlo o obchod, vyjednaný ve Vídni, a nešlo tedy v druhé stolici o okolnost novou, nýbrž toliko o posouzení právního významu okolnosti, již v první stolici zjištěné. Než v případě sporném nerozhoduje při výhradném zastoupení a zejména při výslovném slibu provise i za obchody přímo sjednané, zda byl obchod sjednán v místě závodu objednatelova, či v místě závodu dodavatelova. Nerozhoduje vůbec, kde smlouva jest dojednána, nýbrž okolnost, že zboží bylo objednáno odběratelem z obvodu a že bylo pro jeho závod určeno. Přímé obchody budou pravidelně, dějí-li se na písemní objednávku, sjednány podle čl. 321 obch. zák. v místě závodu dodavatelova písemným přijetím objednávky. Ale bylo by proti duchu i znění smlouvy o výhradném zastoupení, aby agent nedostal provise, když sám odběratele získal a smlouvou mu bylo slíbeno, že obchody z jeho obvodu, i když bez jeho sprostředkování přímo se sjednají, budou odměněny provisí. Jinak mohl by principál nevěrně obcházeti agenta a okruh zákaznictva agentem získaný sám pak přímým ujednáním smluv vyloučiti ze sprostředkovatelské působnosti. Proto, není-li jinak ujednáno, rozhoduje pro nárok provisní jen, zda odběratel a jeho závod, pro nějž zboží objednáno, jsou v obvodu agentově, a nikoliv, kde se smlouva dojednává (§ 11 zák. o obch. pom. anal.).

Čís. 4681.

Mezinárodní doprava železniční.

Byla-li zásilka s nákladním listem vydána adresátovi, není odesílatel oprávněn k soudnímu uplatňování práv z nákladní smlouvy proti dráze. Lhostejno, že od příjemce nebyl odebrán duplikát nákladního listu.

(Rozh. ze dne 12. února 1925, Rv I 1914/24.)

Žaloba tuzemského odesílatele, zaslavšího dříví do Italie, na Československý erár o náhradu škody byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalující firma domáhá se jako odesílatelka náhrady škody z toho důvodu, že dva vozy dřeva odeslané v dubnu 1920 z Čech na adresu italské firmy v St. Antonio di Mantova nedošly a ztratily se za železniční přepravy. Nižší soudy zjistily, že toto tvrzení jest nepravdivé, že oba vozy došly do Mantovy a byly tam i s nákladním listem vydány proti písemnému stvrzení dne 17. května 1920 a 28. května 1920 skladníkovi a plnomocníku adresátovu Hektoru T-ovi. Tímto zjištěním pozbyla žaloba skutkového i právního důvodu a musila býti zamítnuta. Sluší přisvědčiti žalující firmě, že zůstalo nevysvětleno, jak mohla ji italská firma vyzvati, by reklamovala vozy jako ztracené, když je obdržela, není však úkolem soudního řízení o podané žalobě, aby vysvětlilo tento rozpor a opatřilo tak žalobci informaci, potřebnou snad k jiným účelům. Pro rozhodnutí o žalobním nároku stačí ona zjištění. Mylným jest názor dovolatelčin, že při řádném vydání zásilky adresátovi by byly musily mu býti drahou odebrány duplikáty nákladních listů, což se nestalo. Podle čl. 16 mezinárodní úmluvy jest dráha povinna vydati příjemci zboží a nákladní list proti zaplacení poplatků a potvrzení příjmu, o duplikát nákladního listu nepotřebuje a nemůže se dráha starati, ten má význam jen pro odesílatele, jednak jako potvrzení zásilky, jednak jako legitimace k dodatečným disposicím o zásilce. Nesprávně dovolává se dovolatelka jednotlivých, ostatně pro spor bezvýznamných ustanovení rakouského železnič. dopr. řádu z 11. listopadu 1890, čís. 172 ř. zák., neboť, nehledic k tomu, že pozbyl platnosti vydáním nového železničního dopr. řádu ze dne 11. listopadu 1909, čís. 172 ř. zák., nevztahoval se nikdy na území

Království Italského. Nesrozumitelné jest opětné zdůrazňování potřeby, by bylo zjištěno, jakým způsobem byl adresát o dojití vozů uvědoměn, a zdali dráha vybrala od něho veškeré poplatky a na nákladním listu je kvitovala, neboť žádná z těchto okolností není v souvislosti se žalobním nárokem. I kdyby se nebyly italské dráhy držely v té příčině přesně předpisů, nebylo by tím pro žalobkyni nic získáno, neboť, byla-li zásilka s nákladním listem vydána adresátovi, není odesílatel podle čl. 26 první odstavec a čl. 15 čtvrtý odstavec mez. úml. vůbec ani legitimován k soudnímu uplatnění nějakých práv z nákladní smlouvy proti dráze.

Čís. 4682.

Pokud nelze pokles cen textilního zboží pokládati za náhodu, způsobující nemožnost plnění ve smyslu §u 1447 obč. zák.

Bylo-li umluveno dodání zboží v určité době se splatností kupní ceny určitou dobu po dodání, kupitel však před dodáním zboží prohlásil, že nemůže zboží zaplatiti, jest prodatel oprávněn, zboží zadržeti a domáhati se po době, jež byla původně určena pro splatnost kupní ceny, zaplacení kupní ceny proti dodání zboží.

(Rozh. ze dne 12. února 1925, Rv I 1941/24.)

Žalobce prodal v červnu 1922 žalovanému 5 půlek sukna k dodání v říjnu se splatností do 14 dnů. Žalovaný dopisem ze dne 16. září 1922 žádal, by objednávka byla zrušena, ježto ji nemůže zaplatiti. Žalobce zaslal zboží, dal si je však poštovním úřadem vrátiti vzhledem k onomu prohlášení žalovaného, uschoval zboží u sebe a domáhal se v roce 1923 zaplacení kupní ceny proti vydání zboží. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel uplatňuje neprávem nemožnost plnění proto, že je malým obchodníkem, kterému zlevnění zboží přináší ztráty, jeho hospodářskou existenci ohrožující, a to, že jeho předluženost již dříve nastalou bez ohledu na sporný kup nelze bráti v úvahu, protože nebyla neodčinitelna. V prvé řadě mylným je jeho názor, že pokles cen, o nějž opírá nemožnost plnění, lze považovati za takovou náhodu, která ve smyslu §u 1447 obč. zák. splnění znemožňuje. Prvý soud vyslovil názor, že pokles cen textilního zboží nebyl takovým, by ho žalovaný předvídati nemusil, a z toho důvodu žalobě o zaplacení kupní ceny vyhověl. Odvoláním napadl žalovaný úsudek prvého soudu o nepředvídatelnosti poklesu, protože prý soud vzal zřetel na posudky obchodních komor, jimž však jen vytýkal, že nezastávají stanoviska drobného kupce, nenapadal však, že zjištění o poklesu cen textilního zboží udávaly nesprávně. Soudil, že posudky obchodních komor o tom, že kupci musili a měli počítati s možným poklesem cen, jaký pak skutečně nastal, nehodí se na poměry drobného obchodníka. Odvolací soud neobíral se správností úsudku prvého

soudu o předvídatelnosti poklesu a tím, že žalovaný s ním počítati měl, a odbyl výtky odvolatelovy tím, že není u něho hospodářské nemožnosti proto, že u něho nemožnost plnění nezpůsobil pokles cen sporného zboží, nýbrž jiné příčiny, totiž to, že již byl předlužen. V dovolání nenapadá dovolatel toho, že odvolací soud se neobíral vytčenou mylností úsudku prvního soudu, že žalobce mohl a měl s poklesem cen počítati. Nebylo by tedy ani třeba zabývati se tím, zda úsudek prvního soudu jest správným. Avšak pokles cen zboží do 20%, jak je zjistil u sporného zboží v poválečné době kritické první soud, což dovolatel ani v opravném řízení nenapadl, nelze považovati vůbec za takovou událost nepředvídatelnou a náhodu, která by splnění závazku i u maloobchodníka textiliemi, který pravidelně na takovém zboží více vydělává, mohla způsobiti nemožnost splnění závazku. S takovým poklesem cen i maloobchodník počítati měl při tehdejší nejistotě valut. Proto je vůbec nerozhodno, že žalovaný jako maloobchodník pokles cen nepředvídal, zdali byl zadlužen a splnění jeho hospodářskou existenci ohrožuje. Neprávem dovolává se žalovaný také nesplatnosti. Žalobce prodal zboží v červnu k dodání v říjnu se splatností 14denní, rozumí se od dodání smluveného. Zaslal zboží to počátkem října a zásilku odvolal u pošty, protože mu žalovaný již dříve oznámil, že zaplatiti nemůže. Dle §u 1052 obč. zák. byl žalobce při nemohoucnosti platební, které předvídati nemusil, k tomu oprávněn. Žalovaný netvrdí, že žalobce jeho neschopnost platební při sjednání smlouvy předvídati musil. Proto byl také žalobce oprávněn zboží zadržeti do zaplacení nebo zajištění. Avšak tím původně umluvená splatnost pohledávky nebyla změněna a nelze ustanovení §u 1052 druhé věty obč. zák. vyložiti tak, že se zadržením zboží pro kupitelovu nejistotu o dobu tohoto zadržování také prodlužuje sjednaná lhůta platební. Zákon právě sleduje účel, by zboží, které mělo býti dodáno předem bez zaplacení a zaplaceno v určité lhůtě po tomto dodání, mohl prodatel vydati až po zaplacení nebo zajištění. Opačným výkladem byl by účel zákona zmařen a prodatel by se nikdy zaplacení zboží ani nemohl domáhati. Proto stačí, když uplynula platební lhůta, určená dle původně smluvené doby dodání, protože zákon právě sprošťuje prodatele povinnosti dodati předem a způsobiti tak splatnost. Nelze také říci, že žalobce vzdal se práva jemu dle druhé věty §u 1052 obč. zák. příslušejícího tím, že zboží odeslal bez peněz už po té, když mu žalovaný oznámil, že platiti nemůže. Výslovné vzdání se tohoto oprávnění žalovaný ani netvrdil a samo o sobě odeslání zboží nesvědčí beze všech pochyb o vůli, že by se ho prodatel vzdáti chtěl (§ 863 obč. zák.) a to proto, že odeslání se mohlo státi bez ohledu na onen dopis žalovaného buď proto, že vypravně nebyl dopis znám nebo že byl přehlédnut. Právě to, že žalobce zboží odvolal, svědčí tomu, že se práva toho vzdáti nechtěl. Také dopis se dne 21. září 1922 takového výslovného vzdání neobsahuje, nýbrž jen odmítnutí k návrhu žalovaného na odstup od smlouvy a dodatek, že dodávka bude dle příkazu vyřízena. To neznamená rovněž vzdání se práva zadržovacího nebo na pojištění platu proto, že vyřízením dodávky nerozumí se i dodávka bez peněz, nýbrž jen že dodávka bude včas vyhotovena a že se na smlouvě trvá.

Čís. 4683.

Dopravní řád železniční.

Ten, kdo sám vůz naložil, nemá povinnosti k zevrubnému ohledání vozu, jež vyžaduje odborných znalostí.

Mimořádně prudká vichřice, jež s nákladního vozu strhla chatrný plechový kryt a učinila vůz přístupným dešti, není ještě vyšší mocí ve smyslu §u 84 žel. dopr. ř.

(Rozh. ze dne 12. února 1925, Rv I 1956/24.)

Žalobce naložil sám vagon mouky. Za dopravy byla prudkou vichřicí odtržena část střechy a do vagonu zatekla voda, jíž bylo zboží poškozeno. Žaloba proti dráze o náhradu škody byla oběma nižšími soudy zamítnuta.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Ačkoliv žalovaná strana toho nenamítala, odůvodnily nižší soudy zamítnutí žaloby také výrokem, že, byla-li mouka naložena do vadného vozu, zavinila to odesílatelka sama, poněvadž se nepřesvědčila, nakládajíc vůz, zevrubným jeho ohledáním, hodí-li se k dopravě mouky. Povinnost k takovému zevrubnému ohledání vozu, jež vyžaduje odborných znalostí, nelze ze železničního dopravního řádu dovoditi. Ukládá sice v §u 86 čís. 3 straně, která sama nakládá, by nakládala bezvadně, tedy aby dbala při nakládání péče bedlivého obchodníka, z čehož plyne další její povinnost, aby vady vozu, činící jej nezpůsobilým k dopravě nakládaného zboží, jestliže je při nakládání zpozorovala, nebo při povinné bdělosti zpozorovati musila, odstranila, po případě oznámila a vůz z toho důvodu odmítla. Další bedlivostí není strana povinna. Odesílatel, který nakládá zboží, trpící mokrem, ručí za děravost střechy vozu, do nějž naložil, mohl-li ji při nakládání z vnitřku vozu zpozorovati, ale nemůže býti od něho požadováno, by celý vůz zevrubně prohlédl, a by vylezl také na střechu vozu a prozkoumal rezivost plechového krytu a jeho odolnost proti větrům. Jelikož v tomto případě střecha při nakládání děravá nebyla, a nebylo zjištěno ba ani tvrzeno nic, z čeho by odesílatelka při nakládání byla musila zmenšenou odolnost plechové střechy zpozorovati, není tento důvod zamítnutí žaloby udržitelným. Žalovaná strana namítla proti žalobě jenom, že škoda byla způsobena vyšší mocí, a pokládá za ni srovnale s rozhodnutími nižších soudů mimořádně prudkou vichřici, jež v noci ze 16. na 17. prosince 1923 na nádraží v Ch. strhla s vozu plechový kryt a učinila střechu prostupnou dešti. Otázka vyšší moci není otázkou skutkovou, nýbrž právní, rozhodnutí její nenáleží znalci, nýbrž soudu. Nemůže býti o tom sporu, že zjištěná mimořádně prudká vichřice, třebas nebyla nepředvídatelnou, přece byla neodvratitelnou, ku vyvinění železnice vyšší mocí dle §u 84 žel. dopr. ř. nestačí však tato neodvratitelnost živelné události, nýbrž jest třeba, by byly neodvratitelné také její zhoubné účinky, v tomto případě tedy stržení plechového krytu vozu. Ovšem se nevyžaduje neodvratitelnost absolutní, stačí neodvratitelnost prostředky, které jsou po ruce a v mezích technických a hospodářských možností dráhy, tedy v rozumném poměru k zamýšlenému účinku. V tomto případě nelze této neodvratitelnosti posouditi, neboť nashromážděné procesní látky nebylo zužitkováno ku potřebným skutkovým zjištěním. Nižší soudy nezhodnotily tvrzení znalce, že odtržení plechového krytu střechy nebylo by bývalo ani při sebe větší větrné bouři možné, kdyby jeho okraje nebyly silně prorezivělé, a že střecha nákladního krytého vozu, je-li udržována v pořádku, nemůže ani nejprudším vichrem býti odtržena. Nižší soudy nezjistily dále ničeho o tvrzení žalobkyně, že v Ch. nebyla v osudnou noc vichrem způsobena žádná jiná škoda ani o souvisejícím udání znalce, že ostatní železniční vozy, stojící v počtu asi tří set na nádraží v Ch., zůstaly neporušeny, a neučinily skutkového zjištění ani o popřeném tvrzení, že plechový kryt vozu byl na krajích silně prorezivělý, ani o udání znalce, že v tom případě by stržení krytu bylo vysvětleno chatrným stavem střechy. Nižší soudy spokojily se se zjištěním, že vůz byl k dopravě mouky za normálních poměrů způsobilým, toto zjištění jest však pro posouzení rozepře bezcenným, poněvadž jest zcela nejasným, jaké počasí se tu míní jako normální, zdali snad jen počasí suché a bez větru, či jsou-li v něm zahrnuty i prudké větry, s jakými se musí ve vyšších a nechráněných stanicích počítati. Teprve až budou učiněna skutková zjištění, jichž dovolací soud postrádá, bude moci býti posouzeno, zdali stržení plechové střechy vozu bylo obyčejnými prostředky, totiž řádným udržováním vozu, odvratitelno, a má-li býti pokládáno za vyšší moc dle §u 84 žel. dopr. ř., či za zaviněné chatrným stavem střechy, jenž by šel na vrub dráhy.

Čís. 4684.

Byla-li koncesní listinou uložena podnikateli místní dráhy povinnost dojednati s poštovní správou smlouvu o dopravě poštovních zásilek a zřízenců, jest smlouvu o tom pokládati po případě za smlouvu nákladní ve smyslu čl. 390 a 420 obch. zák.

(Rozh. ze dne 12. února 1925, Rv II 886/24.)

Vyjádřením ze dne 5. ledna 1904 a výnosem ředitelství pošt a telegrafů pro Moravu a Slezsko v Brně ze dne 13. března 1904 město Bohumín jako majitel dráhy Bohumín-město, Bohumín-nádraží, na základě koncesní listiny ze dne 24. listopadu 1902 se zavázalo dopravovati poštovní zásilky městskou dráhou od poštovního úřadu Bohumín-město, k poštovnímu úřadu Bohumín-nádraží a zpět. Doprava poštovních zásilek dála se dle této úmluvy ve zvláštní k tomu účelu určené schránce vozu městské dráhy, kterážto schránka byla klíčem uzamykatelnou. Klíč byl uschován u poštovního úřadu. Dle odst. 6 úmluvy ručila obec Bo-

humín za spolehlivé uschování poštovních zásilek a správné odevzdání těchto městskou dráhou dopravovaných zásilek poště, jakož i za každou škodu způsobenou erár u zaviněním zřízenců obce. Za dopravy místní dráhou ztratil se z uzavřené schránky peněžní dopis se 60.000 Kč. Žaloba eráru na obec o náhradu škody byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalující strana napadá srovnalé rozsudky nižších soudů, které pokládají žalované město v poměru k žalující poštovní správě za povozníka ve smyslu obchodního zákona, jenom z důvodu nesprávného právního posouzení, dovozujíc, že poměr stran jest právním poměrem zcela samostatné povahy, zakládajícím se nikoliv na smlouvě, nýbrž na veřejnoprávním, koncesní listinou ze dne 24. listopadu 1902 žalovanému městu uloženém závazku k dopravě poštovních zásilek, a že ho proto nelze posuzovati podle předpisů obchodního zákona o smlouvě nákladní a neplatí pro něj jednoroční promlčecí lhůta článku 408 obch. zák. Pro správné posouzení právního poměru stran a výklad ujednání ze dne 5. ledna a 13. března 1904 není však rozhodným první odstavec §u 10 koncesní listiny, ukládající koncesované malodráze povinnost, aby dopravovala poštu a poštovní zřízence všemi pravidelnými vlaky, nýbrž druhý odstavec tohoto paragrafu, dle něhož může dráha za dopravu jakož i ostatní výkony pro poštovní úřad požadovati přiměřenou odměnu, jež se má určiti vzájemnou dohodou. Z tohoto odstavce plyne, že povinnost k dopravě pošty nebyla dráze uložena jako povinnost veřejnoprávní, za kterou by jí bylo přiznáno určité, zákonem anebo správním úřadem stanovené odškodné, jak tomu jest na příklad při jistých úkonech k účelům vojenským, nebo při povinnosti svědecké nebo znalecké, nýbrž jako povinnost k dojednání smlouvy s poštovní správou o dopravě poštovních zásilek a zřízenců. Povinnost uložená tu nově koncesované dráze, neliší se nijak od vnucené povinnosti ke smlouvám, ukládané z důvodů veřejných i jiným podnikům, jimž se koncesí vyhražuje jisté monopolní postavení, jmenovitě od povinnosti uložené všem železnicím, dopravujícím zboží, že nesmí odepříti dopravu žádného podmínkám vyhovujícího nákladu, nebo-li že nesmí nikomu odepříti ujednání nákladní smlouvy. Ujednání smluvních podmínek a odměny, která měla býti přiměřenou a záviseti tedy na množství dopravovaných zásilek a na technických ustanoveních smlouvy, bylo ponecháno svobodné dohodě stran. Tak rozuměly koncesní listině obě strany a ujednaly smlouvu ze dne 5. ledna, 13. března 1904, ve které určily všechny podmínky dopravy i úplatu za ni, a vyhradily si vzájemně pololetní výpověď, jež se ovšem nemohla vztahovati na samu dopravu, nýbrž na její dojednané podmínky a smluvenou odměnu. Právní poměr stran lze posuzovati jenom podle této smlouvy, a žalující strana správně opírá svůj nárok o její ustanovení. Předpis §u 1316 obč. zák., jehož se žaloba také dovolává, jest pro posouzení právní povahy vzájemného poměru stran bez významu, neboť týká se pouze ručení povozníka za škody, způsobené jeho lidmi. Nejvyšší soud připojuje se k názoru nižších soudů, že smlouva z 5. ledna, 13. března 1904 jest smlouvou nákladní podle čl. 390 a 420 obch. zák. Tomu nevadí, že jednotlivé smluvní podmínky nesouhlasí s předpisy obchodního zákona o nákladní smlouvě, neboť tyto odporující zákonné předpisy jsou vesměs povahy dispositivní, platí tedy jen tehdy, když strany neučinily jiných odchylných úmluv. Rozhodným jest pouze, vykazuje-li smlouva veškeré podstatné pojmové znaky smlouvy nákladní dle citovaných článků zákona, a tomu tak jest. Smlouvou zavázala se žalovaná strana přijímati od jednotlivých poštovních úřadů poštovní náklad do svého opatrování, dopraviti jej svými dopravními prostředky a svými lidmi na vlastní nebezpečí k jinému poštovnímu úřadu a tam jej odevzdati, vše to za určitou odměnu. Že žalovaná obec jest jako provozovatelka městské dráhy obchodníkem dle čl. 272 čís. 3 obch. zák., o tom není vůbec sporu. Tím jsou však vyčerpány všechny pojmové náležitosti smlouvy nákladní dle čl. 390 a 420 obch. zák., smlouva mezi městem a poštovní správou jest nákladní smlouvou a všechny předpisy obchodního zákona, pokud se neuchylují od obsahu smlouvy, platí i pro ni. To platí jmenovitě o čl. 408 a 386 obch. zák. stanovících promlčecí lhůtu pro žaloby na náhradu škody následkem ztráty neb poškození přepravovaných předmětů na jeden rok. V tomto případě byla podána žaloba, ač se jí požaduje náhrada z vykradení, tedy ze ztráty zásilky, po uplynutí této lhůty, proto bylo námitce promlčení vyhověno právem.

Čís. 4685.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Zvyklost, poskytovati zaměstnancům výslužné nebo dary z milosti a pod., nezakládá o sobě nároku na zaopatřovací požitky, lze však z ní po případě vyvoditi, že strany, vědouce o ní, měly ji při smlouvě na mysli a učinily ji, byť ne výslovně, alespoň mlčky součástí ujednání.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, Rv I 1826/24.)

Žalobce byl od roku 1869 hajným na panství žalovaného. Dne 1. listopadu 1918 vystoupil k vlastní žádosti ze služby, při čemž mu výslužné nebylo vyměřeno. Když vyšel zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., domáhal se na žalovaném placení požitků dle tohoto zákona a opíral svůj nárok o to, že v kraji plzeňském, v němž bylo panství žalovaného, jest zvykem, že zaměstnanci dostávají po čtyřicetileté službě výslužné. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., jímž upravují se zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém, ustanovuje v §u 1, že předpisy jeho vztahují se na bývalé zaměstnance (jakož i na jejich pozůstalé), jestliže a) buď požívají již zaopatřovacích požitků z důvodu trvalého služebního poměru na velkém pozemkovém majetku, jako pensí, provisí, darů z milosti a pod., nebo b) nabyli ná-

roku na vyplácení pense nebo provise dříve, než tento zákon počal působiti, to jest před 6. květnem 1921. Již z tohoto znění zákona a také z důvodové zprávy vládního návrhu ze dne 17. prosince 1920 tisk čís. 1130 a ze zprávy sociálně-politického a zemědělského výboru ze dne 26. ledna 1921 tisk čís. 1471 vychází nepochybně, že úmyslem zákona nebylo utvořiti a zavésti nové tituly pro zaopatřovací požitky, až na to, že dary z milosti, již poskytované, je pokládati za zaopatřovací požitky, nýbrž jen upraviti, to jest vzhledem k nastalým drahotním poměrům přiměřeně zvýšiti požitky, jichž zaměstnanec v době účinnosti zákona již požíval neb alespoň na ně nabyl již dříve nároku. Z toho vyplývá, že sebe delší služba (třeba i více než 40letá) na velkém majetku pozemkovém neposkytuje o sobě nároku na zaopatřovací požitky, zákonem tím upravené, nýbrž že třeba, by zaměstnanec, jenž dosud nepožíval ani pense ani provise ani darů z milosti, prokázal, že nabyl nároku na vyplácení pense nebo provise již před 6. květnem 1921 (§ 1 b) zákona). Jest nesporno, že žalobce, jenž vystoupil ze služby na velkostatku Č. již 1. listopadu 1918, nepožíval dosud ani pense ani provise ani darů z milosti. Žaloba opřena jest o to, že žalobce měl již tehda, při vstupu do neaktivního poměru, nárok na pensi podle zvyklosti, poněvadž na velkostatku Č. a vůbec v župě Plzeňské je všeobecným obyčejem a zvykem, že hajní na velkostatcích dostávají po 40leté službě pensi a že na velkostatku Č. také jiní vysloužilí zaměstnanci dostávali pensi. První soud uvádí v důvodech rozsudku, že ohledně velkostatku Č. nelze provedeným průvodním řízením zjistiti žádný případ, že by byl kromě žalobce ještě některý jiný hajný vstoupil následkem stáří nebo nezpůsobilosti do neaktivního poměru, takže tu ohledně hajných nelze nějakou zvyklost zjistiti, vyhověl však přece žalobě, vzav podle výpovědi svědka Františka N-a za prokázáno, že v kraji Plzeňském bylo vždy obvyklo, že stálí zaměstnanci, zejména hajní na větších velkostatcích na výměře kolem 1000 ha dostávali pensi, i když se stali k další službě nezpůsobilými, že však i na menších velkostatcích se většinou takovým hajným poskytovaly pravidelné příspěvky neboli tak zvané dary z milosti, a dospěv podle svých zjištění k závěru, že také na panství Č. bylo zvykem poskytovati sestárlým bývalým zaměstnancům tohoto panství a jich vdovám zaopatřovací požitky ve smyslu prováděcího nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. Vůči tomu jest, kdyžtě nejde o věc obchodní (čl. 1 obch. zák.), poukázati na ustanovení §u 10 obč. zák., že na zvyklosti lze vziti zřetel jen v případech, kde se jich zákon dovolává, že však zákon čís. 130/1921 o zvyklostech jako právním důvodu nároku na zaopatřovací požitky nemluví. Prováděcím nařízením nelze však působnost a účinky zákona rozšiřovati. I kdyby tedy zvyklost, žalobcem tvrzená, byla ohledně jiných zaměstnanců prokázána, nestačilo by to o sobě k odůvodnění nároku žalobního. Právním důvodem nároku na zaopatřovací požitky je buď zákon (na př. § 9 zákona ze dne 5. února 1920, čís. 81 sb. z. a n.) nebo smlouva. Mluví-li prováděcí nařízení čís. 189/1921 (k §§ 1 a 3) o zaměstnancích, kteří mají nárok na vyplácení pense nebo provise podle zvyklosti, nelze z toho usuzovati, že by zvyklost byla vedle zákona a smlouvy uznávána za další samostatný právní důvod nároků na zaopatřovací požitky. Prováděcí nařízení mluvíc o nárocích nabytých podle zvyklostí má zřejmě na mysli jen, že smlouva o nároku na zaopatřovací požitky mohla, jako jiná úmluva, k níž nevyžaduje se zvláštní formy, státi se nejen výslovně, nýbrž po případě i mlčky (§ 863 obč. zák.) vzhledem k zvyklosti, vyvinuvší se v určitém oboru zaměstnání. Ona zvyklost není pak právním důvodem nároku, nýbrž jen pomůckou k výkladu vůle stran při sjednání smlouvy. Že však v roce 1869, když žalobce vstoupil do služby na velkostatku Č., došlo, třeba i jen mlčky k nějaké úmluvě o zaopatřovacích požitcích žalobcových, že již v tehdejší době vysloužilí hajní dostávali i bez zvláštní úmluvy pensi nebo že tehdejší úmluva byla v době pozdější ve směru tom nějak doplněna, žalobce ani netvrdil, tím méně prokázal.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

S hlediska právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) nelze odvolacímu rozsudku nic vytýkati. Stanovisko odvolacího soudu, že zvyklost, poskytovati zaměstnancům pensi nebo dary z milosti a pod., jak by se snad podle prováděcího nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. za to mohlo míti, o sobě nároku na zaopatřovací požitky podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nezakládá, jest správné a odpovídá jak ustanovení §u 10 obč. zák. o zvyklostech, tak i zákonu. Nejvyšší soud toto stanovisko již v několika svých rozhodnutích (na př. sbírka n. s. čís. 2069) vyslovil. Jak správně dovodil odvolací soud, odůvodňuje zvyklost toliko závěr, že strany, vědouce o ní, měly ji při smlouvě na mysli a učinily ji, byť ne výslovně, tedy mlčky součástí ujednání a v tom případě lze se na ni i k odůvodnění nároku na zaopatřovací požitky podle uvedeného zákona odvolávati. V případě žalobcově nebylo však prokázáno, že hajní po vystoupení ze služby bez úmluvy podle zvyklosti pensi dostávali, nebylo také prokázáno, že pense nebo dary z milosti byly mezi žalobcem a jeho zaměstnavatelem někdy jindy ujednány, bylo naopak zjištěno, že žalobce nároků na pensi, jsa si vědom, že jich nemá, nečinil a vzhledem k těmto okolnostem odvolací soud právem žalobci požitků, jichž se domáhá podle §u 11 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nepřiznal.

Čís. 4686.

V řízení rozlukovém jest postupovati při zjišťování převážného zavinění manželského rozvratu podle zásady vyšetřovací.

Byla-li žaloba manžela o rozvod manželství od stolu a lože zamítnuta, ježto neshledána vina manželčina na zrušení manželského soužití, může manžel napotomní žalobu o rozluku pro rozvrat manželství opírati pouze o okolnosti, jež nastaly teprve po vydání rozvodového rozsudku a jež samy o sobě aneb aspoň s dřívějšími skutečnostmi byly způsobilé prokázati vinu manželčinu na tom, že manželské společenství nebylo obnoveno.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, Rv I 1932/24.)

K žalobě manžela o rozluku manželství pro rozvrat manželství prohlásil procesní soud prvé stolice manželství rozloučeným z viny obou manželů. Odvolací soud k odvolání žalované manželky napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Dovolání napadá rozsudek odvolacího soudu pro vadnost řízení a nesprávné právní posouzení (§ 503 čís. 2 a 4 c. ř. s.) a to nikoliv neprávem. Podstatný právní omyl odvolacího soudu spočívá v tom, že jest názoru, že pro zjištění převážné viny žalobcovy na manželském rozvratu neplatí zásada vyhledávací. Dlužno rozeznávati výrok o vině na rozluce, který podle §u 11 min. nař. čís. 283/1897 soud musí připojiti ke každému rozhodnutí, vyslovujícímu rozluku, a na nějž se vztahuje dovolávané rozhodnutí sb. n. s. čís. 1626, a rozhodnutí o převážném zavinění manželského rozvratu dle §u 13 písm. h) rozl. zákona. Jelikož rozluka z tohoto důvodu nesmí býti povolena na žalobu manžela, který jest rozvratem převážně vinen, jest nedostatek převážného zavinění žalobcova podstatnou náležitostí tohoto rozlukového důvodu a musí býti zjišťován právě tak z úřední povinnosti za použití zásady vyhledávací, jako hluboký rozvrat sám. Nižší soudy nesměly se tedy spokojiti prohlášením žalované, že nemá důkazu pro převážnou vinu manželovu na rozvratu, nýbrž měly přiměřeným dotazováním, po případě informativním výslechem stran a hodnocením všech zjištěných skutečností probrati tuto otázku a rozhodnouti o ní. Při tom nelze nepodotknouti, že odvolací soud nebyl vázán zjištěním prvního soudu, že nastal hluboký rozvrat manželství, neboť již z doložky, že rozvrat musí býti takový, že nelze na manželích požadovati, by setrvali v manželském společenství, plyne, že tu nejde o skutkové zjištění, nýbrž o právní posouzení, dále ze neměl odmítnouti odvolací důvod nesprávného ocenění provedených důkazů jako nepřípustné brojení proti volnému soudcovskému přesvědčení, neboť jenom v řízení dovolacím jest podle §u 503 c. ř. s. tento důvod vyloučen, v odvolacím řízení není takového omezení, naopak jest odvolací soud právě za účelem přezkoumání správnosti skutkových zjištění prvého soudu vybaven právem, opakovati a doplniti důkazy, prvním soudem provedené. Ustanovení §§ 272 a 327 c. ř. s., že soudy mají hodnotiti výsledky důkazů podle svého volného přesvědčení, znamená jen tolik, že nejsou, jak tomu dříve bylo, vázány nějakými předpisy o průvodní moci jednotlivých důkazů. Ve věci samé neměly nižší soudy náležitého zřetele k dřívějšímu rozsudku, vydanému v rozepři o rozvod. Tvrzený hluboký rozvrat manželství projevil se tím, že žalobce již dne 1. září 1920 opustil společnou domácnost, čímž svémocně a proti předpisu §u 93 obč. zák. způsobil stav faktického rozvodu od stolu a lože. Žalobce pokusil se o dodatečné soudní schválení tohoto svého jednání a podal 20. září 1920 žalobu o rozvod z viny manželčiny, pokus zůstal však bez úspěchu, právoplatným rozsudkem ze dne 10. října 1921 byla žaloba pro nedostatek manželčina zavinění zamítnuta. Tímto rozsudkem, jehož správnost nemůže již býti přezkoumávána (§ 411 c. ř. s.), bylo zjištěno, že na zrušení manželského spolužití neměla žalovaná manželka viny, a že žalobce neměl práva opustiti společnou domácnost, z čehož plyne, že faktické zrušení manželského společenství lze přičítati výhradně za vinu žalobci. Důsledkem právní moci tohoto rozsudku mohl by žalobce nyní podanou žalobu o rozluku odůvodniti hlubokým rozvratem manželství jen tehdy, kdyby uvedl a prokázal okolnosti, jež nastaly teprve po jeho vydání a buď samy o sobě neb aspoň ve spojení s dřívějšími skutečnostmi byly způsobilé prokázati vinu manželčinu na tom, že manželské spolužití nebylo obnoveno. Takových nových okolností žalobce nejen neprokázal, nýbrž ani neuvedl. Všechno, oč žalobce opírá návrh na rozloučení manželství, spadá do doby před vydáním rozsudku v rozvodovém sporu, a nebylo tvrzeno nic, co by bylo bránilo žalobci, by po jeho vydání neobnovil, jak bylo jeho zákonnou povinností, manželské spolužití, nebo čím by žalovaná byla po vydání onoho rozsudku přispěla k manželskému rozvratu. Kdežto žalovaná v nynějším sporu opětně prohlásila, že si přeje obnovení manželského spolužití, musil žalobce doznati, že pokračuje v důvěrně známosti s Marií M-ovou a že tato s ním obtěžkala. Musí býti proto žalobci přičítána převážná vina na rozvratu manželském, a musila býti žaloba o rozluku, když druhý uplatňovaný důvod nepřekonatelného odporu dle §u 13 písm. i) rozl. zák. pro nesouhlas žalované odpadl, zamítnuta.

Čís. 4687.

Bylo-li umluveno, že se dává zboží do komise na určitou dobu, že, co se do této doby prodá, se zaplatí a, co se neprodá, že se do této doby vrátí, zůstal ten, kdo zboží dal do komise, až do oné doby vlastníkem zboží, po té však ztratil právo vlastnické a mohl se domáhati jen zaplacení kupní ceny. Uplynula-li ona lhůta dříve, nežli o jmění toho, jemuž bylo zboží dáno do komise, bylo zahájeno řízení vyrovnací, a ten, kdo zboží do komise dal, přihlásil pohledávku k vyrovnacímu řízení, musí se spokojiti vyrovnací kvotou a nemůže uplatňovati ku zboží právo vlastnické.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, Rv I 1970/24.)

Žalující firma odevzdala žalovanému zboží s tím, že je má žalovaný míti v komisi do 15. ledna 1923, že, co se prodá, žalovaný do 15. ledna 1923 zaplatí, a, co se neprodá, že žalovaný do 15. ledna 1923 vrátí. Žalovaný do 15. ledna 1923 ze zboží ničeho neprodal ani nevrátil. Dne 13. ledna 1923 bylo o jmění žalovaného zahájeno řízení vyrovnávací, jež bylo dne 25. dubna 1923 podle §u 56 vyr. ř. zastaveno, načež k opětnému návrhu žalovaného bylo usnesením ze dne 2. června 1923 zahájeno nové řízení vyrovnávací, jež skončilo vyrovnáním na 40%. Žalobkyně odůvodňovala žalobní nárok na vydání zboží po odražení obou zaplacených jí žalovaným splátek 40% kvoty ve zbytkové fakturované hodnotě, pokud se týče po obmezení při posledním ústním jednání na zaplacení zbytku 3763 Kč 20 h s přísl. též jako náhrady za toto zboží

s poukazem na ustanovení §u 11 vyr. ř., dle něhož práva oddělovací (vylučovací) nejsou zavedením řízení vyrovnacího dotčena, a poukazovala v tom směru k tomu, že žalující firma pohledávku za zboží k vyrovnacímu řízení částkou 6400 Kč s úroky přihlásila s podotknutím, že zboží to do komise žalovanému dané zůstává až do úplného zaplacení její majetkem. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Odvolání žalující strany není oprávněno. S názorem jejím, že právní poměr, o který se zde jedná, lze nejlépe posuzovati dle ustanovení §u 1086 obč. zák., soud odvolací plně souhlasí, poněvadž názor ten má oporu ve skutečnostech prvým soudem zjištěných. Prvý soud zjistil bezvadně, že dne 16. prosince 1922 byla původní úmluva ohledně zboží, totiž obyčejná smlouva kupní, změněna v ten způsob, že žalovaný má zboží pouze v komisi do 15. ledna 1923, že co (do této) prodá, do 15. ledna 1923 zaplatí, co se neprodá, že do 15. ledna 1923 vrátí. Podle této úmluvy, posuzuje-li se dle §§ 1086 a 1087 obč. zák. zůstala žalující firma vlastnicí zboží, žalovanému odevzdaného do 15. ledna 1923, ale nesměla žádati do této doby vrácení zboží. Uplynutím dne 15. ledna 1923 ztratila vlastnictví, vlastníkem stal se ipso jure žalovaný, ale byl povinen zaplatiti straně žalující umluvenou kupní cenu. V době, kdy bylo zahájeno druhé vyrovnávací řízení, nebyla tedy žalující firma vlastnicí zboží, žalovanému do prodeje odevzdaného, a jednala správně, přihlásivši k vyrovnávacímu řízení svou pohledávku kupní ceny 6.400 Kč s příslušnými úroky. Pohledávka tato byla ve smyslu soudně potvrzeného vyrovnání částkou 2636 Kč 80 h uspokojena a ve příčině zbytku zanikla dle §u 53 vyr. ř. Žalobní nárok, pokud se opírá o § 11 vyr. ř. a o domnělé vlastnictví žalující firmy, je bezdůvodným, poněvadž žalobkyně v době podání žaloby vlastnických nároků na vydání zboží žalovanému odevzdaného neměla. O nároku z bezdůvodného obohacení nelze tu vůbec mluviti, neboť sproštění žalovaného od placení zbytku pohledávky k vyrovnávacímu řízení přihlášené zakládá se na předpisu zákonném (§ 53 vyr. ř.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobkyně v odvolacím řízení připustila, že právní poměr, o který běží, lze nejlépe posuzovati podle §u 1086 obč. zák., ale, když z toho odvolací soud odvodil zcela správně důsledky právní, ukládá si v dovolání k tomuto právnímu názoru jistou zdrženlivost, opouští odvolacím soudem použité předpisy §§ 1086 a 1087 obč. zák. a pokouší se dociliti, by právní jednání posuzováno bylo podle předpisu §u 1088 obč. zák. Vystihujíc jemnou nuanci té části zjištění, podle kterého bylo mezi stranami také ujednáno, že, co se neprodá, že se 15. ledna 1923 vrátí, míní, že šlo o právní jednání označené v novější literatuře jako »vetešnická komise« (Ehrenzweig: System II. svazek z 1920 str. 402: »Trödelkomission«), tedy že v tomto případě určení lhůty (§ 1088 obč. zák.) bylo bez právního významu, že stranám šlo o to, by dnem 15. ledna 1923 nepřešlo vlastnictví na žalovaného, nýbrž že vlastnictví mělo na

něho přejíti teprve po zaplacení zboží, tedy že v tomto případě byly nejenom zboží, nýbrž i docílená kupní cena (pokud si na ni žalobkyně v rámci daného příkazu ku prodeji, tedy v rámci fakturovaných cen směla činiti ospravedlněný nárok) žalovanému svěřeným statkem. Není po této stránce dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. opodstatněn, vlastně není po zákonu proveden potud, pokud se dovolatelka, takto jej provádějíc, uchyluje od odvolacího zjištění. Nesmí býti přehlíženo, že lhůta 15. ledna 1923 platila podle odvolacího zjištění také pro vrácení toho, co se do toho dne neprodá, takže tato lhůta není zcela bez právního významu, jak se snaží dovoditi dovolatelka, nýbrž byla podle zjištěné situace obou stran, z nichž žalovaný dne 12. ledna 1923 podal návrh na zahájení vyrovnávacího řízení, jemuž bylo usnesením ze dne 13. ledna 1923 vyhověno, ale pak bylo toto řízení usnesením ze dne 26. dubna 1923 podle §u 56 vyrovn. řádu zastaveno, načež k opětnému návrhu žalovaného zahájeno bylo usnesením ze dne 2. června 1923 nové řízení vyrovnávací, — lhůta 15. ledna 1923 i jinak důležitým rozhraním pro právní poměr stran, jejž za daného stavu zajisté obě strany, tedy i žalobkyně chtěly míti likvidovaný a proto tomuto právnímu poměru určily řečený termin. Vždyť musilo se žalobkyni jednati o to, by věděla, co má přihlásiti ve vyrovnacím řízení, ale pak není také bez významu, co skutečně přihlásila, pokud se týče, čeho nepřihlásila. Proto dovolací soud dospěl k závěru, že odvolací soud správně použil na sporné právní jednání předpisu §§ 1086 a 1087 obč. zák., čemuž je na podporu další zjištění, že žalobkyně ve vyrovnávacím řízení nijak neuplatňovala svých udánlivých nároků vlastnických ke zboží, za 6.400 Kč žalovanému původně pevně prodanému, a že ani v seznamu přihlášek se nezmiňuje o tomto zvláštním právu, pokud se týče nároku. Považovala tedy sporný poměr právní v tom smyslu dnem 15. ledna 1923 za likvidovaný, jak jej přihlásila ve vyrovnacím řízení. Proto dovolací soud schvaluje právní názor odvolacího soudu, že uplynutím dne 15. ledna 1923 dovolatelka ztratila své vlastnictví, že se žalovaný stal ipso jure vlastníkem, ale že byl povinen zaplatiti žalobkyni umluvenou kupní cenu. Dovolacími vývody nebyly tedy vyvráceny správné věci i zákonu vyhovující důvody odvolacího rozsudku.

Čís. 4688.

Dopravní řád železniční.

Vyviňovací důvod §u 86 (1) čís. 4 žel. dopr. ř. lze uplatniti jen proti škodám, vzniklým na zboží jeho přirozenou vlastní povahou, nikoliv však proti škodám, vzniklým přirozenou povahou cizího zboží, jež bylo v témž voze naloženo. Samovznícení fosforu, dopravovaného v témž voze, nelze pokládati za vyšší moc.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, Rv I 1972/24.)

Zásilka papírových špulek, dopravovaná žalobci, shořela za dopravy po dráze následkem toho, že se samovzňal bílý fosfor, dopravovaný

v témž voze. Žalobě proti dráze o náhradu škody bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Neprávem napadá žalovaná strana právní posouzení, kterého se dostalo rozepři nižšími soudy. Nestačí k zamítnutí žaloby, že nebylo prokázáno zavinění dráhy. Podle §u 84 žel. doprav. řádu, s jehož předpisy se v tomto případě vystačí, poněvadž platil v rozhodné době v Československu i Rakousku ve stejném znění (min. nař. ze dne 11. listopadu 1909, čís. 172 ř. zák.), ručí dráha za škodu, vzešlou na přepravovaném zboží bez ohledu na své zavinění a jest prosta ručení jenom z určitých v dopravním řádě výčetmo vypočítaných důvodů. Správně nedovolává se žalovaná strana v dovolacím spise již vyviňovacího důvodu §u 86 (1) čís. 4 žel. dopr. ř., že totiž škoda vznikla přirozenou povahou přepravovaného zboží, neboť tento důvod může býti uplatněn jenom proti škodám, vzniklým na zboží jeho přirozenou vlastní povahou, nikoliv však proti škodám, vzniklým přirozenou povahou zboží cizího, náhodou v témže voze naloženého. Není tu však ani vyviňovacího důvodu vyšší moci, na němž dovolatelka trvá, poukazujíc na to, že škoda byla způsobena požárem, jemuž nemohla zabrániti. Požár může býti vyšší mocí, byl-li na příklad způsoben bleskem, ale může vzniknouti také zaviněním železničních zřízenců, a pak dozajista vyšší mocí není. V tomto případě vznikl požár dle zjištění nižších soudů samovznícením fosforu, jenž byl v témž voze naložen. Fosfor náleží k předmětům, které smějí býti k přepravě přijmuty jen podmínečně (§ 54 (2) lit. A. žel. dopr. ř.), když totiž jest balen dle předpisů, obsažených v příloze C II k žel. dopr. ř., neboť se předpokládá, že fosfor, takto balený, pozbývá nebezpečné samovznětlivosti. Z povinnosti dráhy, přijmouti fosfor k dopravě jenom tehdy, když předpisy o balení byly dodrženy, plyne i její povinnost, zkoumati obal fosforu, a povinnost ručení za škody, které vznikly zanedbáním této povinnosti, tedy přehlédnutím znatelných vad balení. Byla-li znatelná vada balení drahou přehlédnuta, nejde zřejmě o vyšší moc, nýbrž o zavinění dráhy. Ale ani tehdy, když vada balení nebyla pro dráhu poznatelna, takže jí nelze vytknouti zavinění, a když se pokládá za to, což ovšem nebylo nižšími soudy zjištěno, že vznícení fosforu nastalo následkem počátečné vady obalu a nikoliv porušením původně bezvadného obalu za železniční přepravy, nelze samovznícení fosforu pokládati za vyšší moc. Plyne to z doslovu §u 84 žel. dopr. ř., kde vyšší moc jest jako důvod vyviňovací uvedena jako souřadný pojem vedle neznatelných vad obalu. Neznatelná vada obalu sprošťuje stejně dráhu ručení za škodu jako vyšší moc, není však vyšší mocí. Vyšší mocí jsou dle ustálené judikatury jenom události, přicházející zvenčí, vznikající mimo železniční provoz, tedy události živelní nebo jednání osob na přepravě nesúčastněných. Neznatelná vada v balení jest zvláštním samostatným důvodem vyviňovacím a ručí za ni odesílatel dle §u 62 (4) žel. dopr. ř. Z důvodu vyšší moci nelze v tomto případě sprostiti dráhu z ručení. Důvodu neznatelné vady obalu

neuplatňuje žalovaná strana ani formálně ani věcně, a ovšem nemohla by ho ani s úspěchem uplatňovati, neboť žalující strana není odesílatelem fosforu, nebalila ho a není zodpovědnou za vady v jeho obalu. Dovolací důvod nesprávného právního posouzení není proto opodstatněn.

Čís. 4689.

Dopravní řád železniční.
Pokud se může dráha dovolávati zákonné domněnky §u 86 (2) žel. dopr. ř., dopravována-li tekutina ve skleněném balonu.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, Rv I 23/25.)

Žalobce zaslal dráhou skleněný balon naplněný terpentinovým olejem. Při dojití do stanice určení bylo zjištěno, že se skleněný balon rozbil a olej vytekl. Žalobě na dráhu o náhradu škody procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právní posouzení odvolacího soudu jest bezvadné. Nezáleží vůbec na tom, zda se skleněný balon má pokládati za pouhý obal terpentinového oleje, jímž byl naplněn, či za součást přepravovaného zboží, k použití předpisů §u 86 (1) čís. 4 a 2 žel. dopr. ř. stačí, že náleží k předmětům, jež pro svou přirozenou křehkost jsou při železniční přepravě vydány zvláštnímu nebezpečí rozbití, a že byl proti tomuto nebezpečí chráněn dalším obalem. I kdyby se připustilo, že vhodným obalem lze technicky nebezpečí křehkosti úplně odstraniti, jisto jest, že taková technická opatření mají pro svou nákladnost hospodářské meze, dále, že křehkost jednotlivých skleněných nádob jest rozličná, takže opatření, vyhovující v jednom případě, se ukáží v jiném případě nedostatečnými. Proto nelze z posudku znalce, že zjištěné balení jest obvyklým obchodním a řádným balením, získati nic pro stanovisko žalobkyně. Ze znalcova dalšího posudku, že učiněnými opatřeními byla možnost rozbití zmenšena, plyne však, že nebyla úplně odstraněna, takže balon zůstal i nadále, třebas ve zmenšené míře, vydán zvláštnímu nebezpečí rozbití. Odvolací soud mohl proto uznati a přihlédnuv ještě ke zjištěným skutečnostem, že ze všech skleněných demijonů ve voze stejně řádně uložených a přivázaných se rozbil jediný balon s terpentinovým olejem, také uznal v tomto případě za prokázánu možnost rozbití následkem jeho přirozené křehkosti nesnášející otřesů při železniční dopravě, takže platí zákonná domněnka odstavce (2) §u 86 žel. dopr. ř., že se balon rozbil pro tuto svou křehkost, a železnice jest podle §u 86 (1) čís. 4 žel. dopr. ř. prosta ručení za škodu tím vzešlou.

Čís. 4690.

Tím, že nebyla zachována třídenní lhůta před schůzí obecního výboru v Čechách, nestalo se usnesení jeho ještě neplatným. Totéž platí ohledně osmidenní lhůty před schůzí okresního zastupitelstva.

§ 70 zákona o okresních zastupitelstvech má na zřeteli jen skutečné členy, nikoliv členy, kteří pozbyli mandátu smrtí, vzdáním se a podobným způsobem.

Po jiné stránce než formální nelze soudům přezkoumávati rozhodnutí samosprávných úřadů.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, Rv I 48/25.)

Žaloba banky proti žalované obci o zaplacení zápůjčky, poskytnuté za účelem úpisu válečné půjčky, byla oběma nižšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem jednak proto, že schvalovací usnesení okresního výboru nestalo se způsobem formálně správným, jednak proto, že usnesením tím, ježto se stalo teprve 4. listopadu 1918, tedy po státním převratu, nemohl býti schválen úpis válečné půjčky. Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

Souhlasiti je se soudem odvolacím v tom, že ne každé porušení formálních náležitostí předepsaných jak obecním zřízením, tak i zákonem o okresních zastupitelstvech pro usnesení těchto korporací má za následek neplatnost usnesení. Nezáleží proto na tom, že nebyla zachována třídenní lhůta před schůzí obecního výboru ze dne 25. června 1918, jak vyplývá z §u 42 obecn. zříz., jenž výslovně upírá platnost jedině usnesení, jemuž nedostává se náležitostí předepsaných v první větě čtvrtého odstavce. Tyto případy nebyly však žalovanou stranou tvrzeny, tím méně prokázány, a nestačí, že žalovaná obec popřela povšechně platnost usnesení ze dne 25. června 1918 i z důvodů, jichž výslovně netvrdila. Týž účinek má nezachování osmidenní lhůty svolací před schůzí okresního zastupitelstva ze dne 4. října 1918, ježto ani pro tento případ nestanoví zákon výslovně neplatnosti usnesení. S rozhodnutím odvolacího soudu je dále souhlasiti, pokud srovnává se s plenárním rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 4. listopadu 1924, čís. pres. 865/24 čís. sb. 4321. V dalším však nelze přisvědčiti právnímu posouzení věci, důsledkem něhož žaloba byla zamítnuta. V první řadě týče se to názoru, že schvalovací usnesení okresního zastupitelstva ze dne 4. listopadu 1918 nestalo se způsobem formálně správným, ježto neodpovídalo předpisu §u 70 zákona ze dne 25. července 1864, čís. 27 z. zák. Zjištěno bylo podle protokolu o této schůzi, že přítomno bylo při schůzi jen 9 členů. Procesní soud předpokládal, v tomto směru nejde totiž o skutkové zjištění převzaté odvolacím soudem, že podle §u 8 cit. zákona a podle výpisu z knihy okresního zastupitelstva skládalo se okresní zastupitelstvo z 18 členů. Že tu jde jen o právní předpoklad a ne o skutkové zjištění, je patrno z toho, že předpoklad ten opírá se v první řadě o zákonný předpis, a mimo to jen o přiložený seznam členů okresního zastupitelstva, obsahující jména 18 osob bez udání, které z nich byly dne 4. listopadu 1918 ještě skutečnými členy. Že jimi nebylo všech 18 osob, vyplývá z přiloženého opisu protokolu ze dne 4. listopadu 1918, na němž spočívají rozhodná skutková zjištění, podle něhož přítomno bylo schůzi 9 členů a nedostavilo se jen 5 členů výslovně jmenovaných. Z toho je patrno, že v týž den bylo členů okresního zastupitelstva jen 14, ne 18, a že přítomných 9 členů činilo více než polovinu všech členů. § 70 uved. zák. má na mysli jen skutečné členy (srv. rozhodnutí správního soudu víd. ze dne 12. prosince 1899, čís. 9957 Budw. 13.513), ne členy, kteří pozbyli mandátu smrtí, vzdáním se a podobným způsobem. Tyto skutečnosti, t. j. pozbytí mandátu nebyly sice žalující stranou tvrzeny, ale vzhledem k protokolu ze dne 4. listopadu 1918 bylo povinností žalované obce, by prokázala, že nedostavilo se více členů než 5 v protokole výslovně jmenovaných, t. j. že 4 členové tam nejmenovaní byli i tehdy ještě skutečnými členy okresního zastupitelstva a že protokol ten, tvořící jinak úplný důkaz, není správným. Žalovaná obec toho neučinila, ač při ústním jednání dne 28. května 1924 byl obsah tohoto protokolu probrán, a zástupce její uznal správnost přiloženého výpisu. Pro dovolací soud jde tu o právní posouzení věci, ne o skutkové zjištění, a proto uvažoval o věci sám na základě předložených spisů. Za tohoto stavu věcí nelze míti za prokázánu formální neplatnost usnesení okresního zastupitelstva ze dne 4. listopadu 1918 z důvodu §u 70 uved. zákona. Po jiné stránce než formální nemohou soudy přezkoumati platnost usnesení samosprávních úřadů, ježto nejsou k tomu oprávněny. Nejde tu o soukromoprávní projev vůle, nýbrž o úřední akt veřejnoprávní moci, jehož přezkoumání vymyká se v každém jiném ohledu pravomoci soudů. Nelze proto soudům rozhodovati o tom, zda schválení ono bylo uvedeného dne nepřípustným nebo nedovoleným, nýbrž postačí, že usnesení obecního zastupitelstva žalované obce ze dne 25. června 1918 bylo schváleno formálně bezvadně okresním zastupitelstvem ve smyslu §u 97 obecn. zříz. Tím prokázána je platnost závazku založivšího nárok žalobní. Jde tu o závazek žalované obce, osvědčený dluhopisem, vykazujícím náležitosti §u 55 obecn. zříz., a odpovídajícím platnému usnesení obecního zastupitelstva (nyní výboru), v něm připomenutému, což platí i o schvalovacím usnesení okresního zastupitelstva jako nadřízeného úřadu samosprávního.

Čís. 4691.

Úrazové pojištění dělnické (zákon ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. na rok 1888).

Zavinění jest hrubým, vedlo-li k trestnímu odsouzení podnikatele. Není třeba, by úraz byl způsoben positivním činěním.

Pojišťovna má proti podnikateli nárok na důchod skutečně vyplacený, i když jej později zkapitalisovala.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, Rv I 99/25.)

Božena H-ová, zaměstnaná v hospodářství žalovaného jako služka, utrpěla úraz tím, že při řezání trávy na žentourové řezačce se dostala pravou rukou do válců, při čemž jí kosami řezačky byly uříznuty 4 prsty této ruky. Rozhodnutím rozhodčího soudu byla uznána Úrazová pojišťovna povinnou, uznati úraz Boženy H-ové za úraz podnikový a přiznati zraněné odškodné a to měsíčním důchodem 201 Kč 56 h. Žalovaný byl pravoplatně odsouzen pro přestupek §u 335 tr. zák., ježto zavinil hrubou nedbalostí úraz Boženy H-ové. Úrazová pojišťovna domáhala se po té na žalovaném náhrady důchodu vyplaceného již Boženě H-ové, jakož i náhrady kapitalisovaného důchodu. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Podle §u 45 zákona ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. na rok 1888 jest podnikatel zavázán nahraditi pojišťovně veškeré odškodné, které pojišťovna dle zákona bude při úrazu poškozenému vypláceti, způsobil-li úraz úmyslně nebo hrubým zaviněním. Úrazová pojišťovna domáhá se v tomto případě žalobou náhrady důchodu vskutku vyplaceného a jeho kapitalisované hodnoty, podle třetího odstavce citovaného ustanovení. Dovolatel se brání tím, že, i když byl trestním rozsudkem uznán vinným přestupkem §u 335 tr. zák. a odsouzen, nezakládá to hrubého zavinění, jelikož § 45 má na mysli, že byl úraz způsoben positivní hrubou vinou (»herbeigeführt«) a že, mluví-li toto ustanovení o kapitalisované hodnotě, neměla býti přisouzena skutečně před tím vyplacená částka 3.023 Kč 43 h jako důchod. Než nižší soudy, zjistivše z trestního rozsudku, že úraz Boženy H-ové zavinil žalovaný nepostarav se o řádný kryt řezačky u ústí k válcům a nožům, nabyly přesvědčení, že jest na straně žalovaného hrubé zavinění. A to právem. Vždyť obsahem odsuzujícího rozsudku trestního soudu jest civilní soud podle §u 268 c. ř. s. co do důkazu a připočtení trestného činu vázán a, došel-li odvolací soud z tohoto zjištění k úsudku, že jde o hrubé zavinění, nelze v tom spatřovati nesprávné právní posouzení. Za hrubé zavinění považují §§ 1324 a 1331 obč. zák. nápadnou bezstarostnost a dopouští se hrubého zavinění ten, kdo se vůbec nestará o předmět, o nějž mu jest pečovati, vůbec k němu nepřihlíží, nebo jen přihlíží nedostatečně. Dovolací soud také trvá na tomto právním názoru a vyslovil (viz sb. n. s. čís. 1358 civ.), že § 45 úraz. zákona má na mysli zavinění prostě hrubé a nikoliv zjevně hrubé. Hrubým zaviněním jest vždy ono, jež se příčí trestnímu zákonu a vede k odsouzení podnikatele. Odsouzením tímto jest dosvědčeno, že podnikatel zanedbal, ne-li nařízení, jež čelí k zabránění úrazu (na př. v tomto případě nařízení českého místodržitelství ze dne 12. března 1907, čís. 33 zemského zákona § 3), nejméně takové opatrnosti, jež povahou věci jsou jim na roveň postaveny. Té opatrnosti nebyl zbaven dovolatel tím, že, jsa churav, ustanovil syna svým zástupcem, neboť i přes to dále zůstal po rozumu §u 45 podnikatelem. Klade-li dovolatel důraz na to, že zákon mluví o způsobení úrazu a používá slova »herbeigeführt«, čímž prý se myslí, že podnikatel úraz způsobil »positivní hrubou vinou« a že nelze tohoto slova použíti na zanedbání, nemá to významu. Citovaný § 45 klade důraz na slova »úmyslně« nebo »hrubým zaviněním«, sloveso »herbeigeführt« nemá ovšem se zřetelem na to, že hrubým zaviněním nemusí býti jedině positivní jednání, jiného významu, než jako »veranlaßt« a pod. a nelze tudíž z něho usuzovati na vyvinění, jak činí dovolatel. Nesprávné právní posouzení nelze vytýkati, ani pokud jde o výši přisouzené částky, jelikož ze slov §u 45 »veškeré odškodné, jež na základě tohoto zákona bude nucena hraditi«, nelze dovozovati, že by neměla pojišťovna nároku na důchod skutečně vyplacený, kdyby později důchod ten kapitalisovala, a také se to nepříčí doslovu třetího odstavce §u 45, zejména nevadí tomu slova »zu leistenden Entschädigungen«, neboť těmito slovy se praví, že může žádati náhradu odškodného, jež dle úrazového zákona má plniti a tudíž i skutečně plní.

Čís. 4692.

Přerušení valutových sporů (nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n.).

Třebas rozepře byla přerušena teprve v řízení odvolacím, jest rekurs na dovolací soud přípustným.

Pro otázku přerušení valutového sporu jest nerozhodno, že žaloba jest snad zcela bezdůvodnou.

Předpisy §u 8 a 9 nařízení čís. 265/1922 nebyla dotčena nařízení o přerušení valutových sporů.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, R II 45/25.)

Žalobu tuzemce na vídeňskou banku procesní soud prvé stolice zamítl. Odvolací soud řízení přerušil, shledav splněny podmínky nařízení o přerušení valutových sporů.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalované banky.

Důvody:

Ku přerušení rozepře došlo v odvolací stolici podle §u 1 vládního nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n., prodlouženého a doplněného nařízením ze dne 19. prosince 1921, čís. 472 sb. z. a n., nařízením ze dne 22. prosince 1922, čís. 377 sb. z. a n. a nařízením ze dne 13. prosince 1923, čís. 236 sb. z. a n. Nejde tedy o přerušení rozepře podle předpisů civilního řádu soudního, proto ohledně rekursu nemohlo býti použito ustanovení §u 192 druhý odstavec c. ř. s. a dlužno rekurs považovati přes to, že rozepře byla přerušena v odvolací stolici, vzhledem ku předpisu §u 528 c. ř. s. za přípustný s vyloučením předpisu §u 519 c. ř. s. Tím se stává také bezpředmětným stěžovatelčin poukaz k tomu, že přerušení rozepře v odvolací stolici je zcela výjimečnou, pouze důležitými důvody omluvitelnou událostí. Ani jinak nebylo vývody stížnosti vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění napade-

ného usnesení. Stěžovatelčino mínění, že by přerušení rozepře mohlo přicházeti v úvahu pouze tenkráte, kdyby se žalobní žádání podle již nabytých výsledků rozepře neukázalo zcela bezdůvodným, nedá se srovnati ani se zákonem, ani s jeho účelem. Neposledním cílem každého přerušení jest, by rozepře nebyla rozhodována, dokud trvají důvody přerušení. Proto se stěžovatelka svým míněním, že rozepři není potřebí přerušovati tam, kde, jak se domnívá, již je jisto, že žaloba musí býti zamítnuta, obrací proti podstatě a účelu každého přerušení, při němž je lhostejno, jaký výsledek slibuje již provedené jednání, zejména lze-li se nadáti bezvýslednosti žaloby a jejího žádání. Proto stěžovatelčina výtka, že se odvolací soud neobíral věcnou stránkou rozepře, že se nevyjádřil, zda je žaloba jinak důvodna, či bezdůvodna, že nezkoumal, zda je rozepře po hmotné stránce zralou k rozhodnutí, což by dle jejího mínění vylučovalo možnost jakéhokoliv přerušení řízení, není oprávněna, poněvadž to jsou všecko otázky, které při přerušení z důvodů úvodem citovaných předpisů vůbec nepřicházejí v úvahu. Rovněž nelze schváliti stěžovatelčina názoru, když předpisy §§ 8 a 9 nařízení čís. 265/1922 obsahují právo novější, nežli ve vládním nařízení čís. 173/1921 obsažené předpisy o přerušení řízení, že platí o tomto poslednějším nařízení zásada derogace, neboť nehledě k obnovovacím nařízením pozdějším, předpisy o přerušení řízení nejsou předpisy hmotného práva, jehož se ostatně ani nedotýkají, neboť přerušením rozepře není zasažen hmotněprávní nárok žalobní. Na tom ničeho neměnní okolnost, že vládní nařízení čís. 265/1922 obsahuje do jisté míry zakazovací normu. Vždyť ostatně také námitka nedostatku aktivního oprávnění ku sporu není námitkou procesuální, nýbrž hmotně-právní a přerušením rozepře bylo jenom oddáleno rozhodnutí o této námitce.

Čís. 4693.

Nedostatek formy uzavření manželství jest zkoumati z úřadu i tehdy, jde-li o manželství uzavřené v cizině. Jest důvodem k zahájení úředního řízení o neplatnost manželství, byly-li spisy trestního soudu pro zločin dvojženství postoupeny civilnímu soudu k rozhodnutí předběžné otázky, zda manželství uzavřené v Rusku bylo platným.

Předpisy platné ohledně uzavření manželství v sovětském Rusku.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, Rv II 610/24.)

Tomáš D., jsa válečným zajatcem v Rusku, uzavřel dne 24. června 1918 ve Vitebsku, gubernie vitebská, církevní sňatek dle lutheránského obřadu s Emilií Andrejevnou B-ovou. Za nějaký čas opustil Tomáš D. svou manželku, vrátil se na Moravu, kdež uzavřel dne 3. června 1919 sňatek s Marií J-ovou dle obřadu římsko-katolického. Na oznámení Emilie D-ové zavedeno trestní řízení proti Tomáši D-ovi pro zločin dvojženství a postoupeny spisy civilnímu soudu k rozhodnutí, zda je manželství Tomáše D-a s Emilií Andrejevnou B-ovou platné, čili nic. Procesní soud prvé stolice prohlásil manželství Tomáše D-a s Emilií Andrejevnou B-ovou za neplatné z viny Tomáše D-a. Odvolací soud k odvolání obou manželů napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání Emilie D-ové, zrušil rozsudky obou nižších soudů a odkázal věc na soud prvé stolice, by, doplně řízení, ji znovu rozhodl; dovolání Tomáše D-a poukázal pak na toto rozhodnutí.

Důvody:

Co se tkne dovolacího důvodu §u 503 čís. 4 c. ř. s., dlužno vytknouti, že nelze sdíleti názor dovolatelky, že soudy nižší se neměly obírati z moci úřední překážkou manželství, o niž se ve sporu jedná, protože prý nedostatek formy uzavření manželství v §§ 8 a 12 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. uvedené lze z moci úřední zkoumati toliko, jde-li o manželství v tuzemsku uzavřené, že tedy soud měl vyčkati návrh strany dle §u 96 obč. zák. k tomu oprávněné. Jest nesporno, a ostatně ze spisů zřejmo, že proti Tomáši D-ovi bylo zavedeno trestní řízení pro zločin dvojženství, a že trestní soud dle §u 5 a 371 tr. ř. postoupil příslušnému civilnímu soudu spisy k rozhodnutí o předurčující otázce platnosti manželství, o něž tuto jde. Důsledkem toho musilo býti zahájeno úřední šetření o platnosti manželství, jež ostatně i vzhledem k ustanovení §u 28 uved. zákona a §u 62 obč. zák. z moci úřední jest provésti. Ve věci samé jest, jak řečeno, pokračovati dle zásady oficiosnosti a dle zásady vyšetřovací; nutno tedy dle §u 14 dvor. dekr. ze dne 23. srpna 1819, čís. 1595 sb. z. s. věc probrati tak, aby neplatnost manželství byla jasně prokázána anebo nemožnost tohoto důkazu byla nad veškerou pochybnost postavena. Jedná se o manželství uzavřené v cizině a rozhodnou jest otázka, zda dle zákonů platných v místě uzavření sňatku byly zachovány veškeré náležitosti, jež po stránce formalit aktu zákony těmi ku platnosti manželského sňatku jsou požadovány. Dle přípisu ministerstva spravedlnosti ze dne 8. září 1922, čís. 42.313/22 v tomto sporu vyžádaného sdělila čsl. obchodní mise v Moskvě, že podle dekretu Všeruského Centrálního Výkonného Výboru (sbírka zákonů 1918 r. čís. 76 a 77 stránka 818) z manželství uzavřeného po 20. prosinci 1917 (a o takový sňatek tu jde) pouze ve formě církevní, nevznikají osobám do něho vstoupivším žádná práva ani povinnosti, jestliže manželství toto není zaregistrováno předepsaným způsobem v občanském úřadě (oddíl zápisů občanských aktů). Sdělení čís. 75 uveřejněné ve věstníku ministerstva spravedlnosti vydaném dne 20. května 1923 (stránka 84 a 85) uvádí, že dle noty lidového komisariátu pro zahraniční záležitosti v Moskvě č. j. 9316/III E a č. j. 9319-III/9 ze dne 8. prosince 1922 církevní sňatky uzavřené v Rusku po 20. prosinci 1917 nejsou sovětskou vládou uznávány za platné bez ohledu na státní příslušnost snoubenců, a že sovětská vláda uznává za platné sňatky pouze ty, jež byly uzavřeny před sovětskými úřady. Budiž především zdůrazněno, že nesejde na tom, zdali sovětská vláda sňatek uznává platným čili nic, nýbrž že záleží na tom, jaké právní normy ohledně uzavření sňatku v území, v němž sňatek byl uzavřen, v době jeho platily. Než má-li se uvedeným sdělením čsl.

obchodní mise a lidového komisariátu rozuměti tak, že obsahují trest právních norem pro uzavírání sňatků platných, jest divergence zmíněného přípisu ministerstva spravedlnosti se sdělením uveřejněným ve věstníku patrná, neboť posléze uvedená nota lidového komisariátu v Moskvě nemluví ničeho o platnosti církevních sňatků podmíněné zaregistrováním v občanském úřadě. Bude tedy nutno bezpečně zjistiti, která z obou uvedených norem vlastně platí, zda platí to, co jest uvedeno ve vyžádané v tomto sporu zprávě čsl. obchodní mise v Moskvě, či to, co dle sdělení ve věstníku ministerstva uveřejněného obsahuje nota lidového komisariátu. Je-li platným prvé (t. j. obsah zprávy čsl. obchodní mise v Moskvě), bude ještě nutno zjistiti, jaký jest předepsaný způsob zaregistrování sňatků církevních v občanském úřadě, a pak bude nutno vyšetřovati, zdali těmto formelním předpisům zaregistrování při sňatku, o nějž jde, bylo vyhověno.

Čís. 4694.

Není závady, by zasílatel nepojistil »v sobě« zásilku. Takováto pojišťovací smlouva posuzuje se podle obč. zákona. V příkazu odesílatele zasílateli, by zboží pojistil, není obsažen příkaz, by je v sobě pojistil. Ani z toho, že zasílatel čítal odesílateli vyšší premii, než sám platil, nelze souditi, že v sobě zásilku pojistil.

Bez zvláštní žádosti není zasílatel povinen, by bezodkladně sdělil odesílateli osobu pojišťovatele a obsah pojišťovacích podmínek. Tato povinnost nastává však, jakmile udál se pojištěný případ.

Příkaz, zásilku pojistiti, nechová v sobě příkaz, dáti ji pojistiti i proti škodě z vytrousení nebo vyschnutí zboží.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, Rv II 639/24.)

Proti žalobě zasílatelské firmy o úplatu za provedení dopravy namítla žalovaná firma započtením vzájemnou pohledávku na náhradu škody, ježto dopravovaný čaj došel s úbytkem, a odůvodňovala vzájemnou pohledávku jednak tím, že pojišťovací smlouva byla uzavřena přímo se žalobkyní, jednak že žalobkyně opomenula dáti pojistiti zboží proti všem nebezpečím. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby a neuznal započtením namítané vzájemné pohledávky po právu mimo jiné z těchto důvodů: Co se týče nároku žalované na náhradu škody, odůvodňuje žalovaná nárok ten předně smlouvou pojišťovací, uzavřenou prý se žalobkyní. V tom ohledu jest dopisem ze dne 7. dubna 1920, příl. M dokázáno, že žalovaná nařídila pojištění 160 beden čaje slovy: »Die Ware ist für den Bahn oder Schiffverkehr zu den seinerzeit bekanntgegebenen Prämiensätzen auf der Betrag von M 360.000 zu versichern, gegen alle Gefahren.« Již dopisem příl. L ze dne 20. března 1920 oznámila žalovaná žalobkyni, že v pojištění jejího zboží musí býti vždy zahrnuto i pojištění proti krádežím (vyloupení) po dobu dopravy. Dopisem čís. 4 ze dne 14. dubna 1920 oznámila firma Schenker & Co. v Hamburku žalované: »Die Versicherung der Sendung gegen alle Gefahren wird durch unser Prager Haus gedeckt.« Jest také dokázáno, že neuzavřela žalovaná oním příkazem smlouvu pojišťovací se žalobkyní, nýbrž že dala pouze firmě Schenker & Co. v Hamburku příkaz dáti zboží pojistiti proti všem nebezpečím, kterážto nařízení přikázala ona Hamburská firma žalující firmě k vyřízení. Žalobkyně vyhověla příkazu úplně uzavřením smlouvy pojišťovací se společností pojišťovací P. dle pojistky příl. P, dle které čaj pojištěn byl dnem 9. dubna 1920 žalobkyní u P. na 360.000 M »für Rechnung, wenn es angeht«, jak pro dopravu lodí, tak i drahou proti veškerým v §u 1 podmínek obou pojistek uvedeným nebezpečím včetně krádeže. Jest takto jak i výpovědí svědka Ludvíka H-a, který potvrdil, že pojištění bylo žalobkyní ohlášeno dne 9. dubna 1920 a sice provisorně, poněvadž všechny nutné údaje nebyly žalobkyni v té době známy, že však definitivní pojistka se stala 11. května 1920, kterého dne všechny nutné údaje byly žalobkyní oznámeny, dokázáno, že pojišťovací smlouva ohledně čaje uzavřena byla žalobkyní pouze jako sprostředkovatelkyní na účet žalované z jejího příkazu právoplatně s pojišťovací společností P. Ta okolnost, že žalobkyně nedala žalované dotyčnou pojistku, jest úplně bezvýznamná, neboť, nehledě k tomu, že žalovaná toho vůbec od žalobkyně nežádala, sluší poukázati na to, že žalovaná vždy setrvala na tom stanovisku, že pojišťovací smlouvu uzavřela pouze s žalobkyní, kteréž se proto výhradně držela. Spediter nemůže však býti přidržován, aby sporem vystupoval proti pojišťovně na plnění její povinnosti, nýbrž jest to věcí odesílatele samého, zde tedy žalované. Tato se může proto náhrady škody domáhati jen oproti pojišťovací společnosti P., nikoliv však oproti žalobkyni, kteráž společnost jí dle zjištěného stavu věci mohla býti známa, pokud se týče kterouž dotazem u žalobkyně ihned mohla zjistiti. Neboť jest dopisy dokázáno, že, jakmile žalovaná oznámila žalobkyni případ škody, vyžádala si žalobkyně od žalované ihned dopisem ze dne 3. července 1920 zaslání původního nákladního listu. Dopisem ze dne 7. července 1920 zaslala pak žalovaná žalobkyni vyžádaný nákladní list, po jehož obdržení žalobkyně ihned případ škody oznámila společnosti P. dopisem ze dne 9. července 1920, takže žalobkyně sama opatřila oproti P. vše, čehož k hájení práv žalované proti P. bylo třeba. Již z dopisu N/1, v kterémž žalobkyně píše: »Wir erhielten Ihre Reklamation von 30. (Juni) 1920, die wir sofort weiterleiten werden«, musela žalovaná jako protokolovaná velkoobchodnice poznati, že nebylo zboží u žalobkyně, nýbrž u třetí osoby pojištěno. Dopisem příloha O ze dne 9. července 1920 však oznámila žalobkyně žalované výslovně postoupení její reklamace pojišťovací společnosti. Nicméně však nežádala žalovaná na žalobkyni pojmenování pojišťovací společnosti, takže nemůže býti řeči o tom, že by se byla žalobkyně dopustila tím, že nesdělila se žalovanou jméno dotyčné společnosti, zanedbání péče řádného obchodníka, kteréž by se objevilo až tehdy, až by zjištěno bylo, že opozděným neb vůbec se nestavším sdělením jména pojišťovny vinou žalobkyně zmařeno bylo uplatňování skutečných a prokázaných nároků žalované proti oné pojišťovně. Co se týče žalované, že žalobkyně nepojistila čaj proti všem nebezpečím, jest výpovědí znalce P-a dokázáno, že pojištěním proti »veškerým« nebez-

pečím jsou jen kryty případy poškození dle všeobecně platících podmínek pojišťovacích a že veškerá nebezpečí v nejširším smyslu slova tím míněna nejsou. Že případné pojištění odpovídalo všeobecně platícím pojišťovacím podmínkám, vysvítá z toho, že vystaveno bylo, jak na první pohled vidno, na obvyklém pojistném tiskopisu, že se tedy pojištění vztahovalo na všechny tam vyznačené obvyklé případy škody a že na žádost žalované v pojištění zvláště pojato bylo i poškození čaje krádeží. Jest takto dokázáno, že žalovaná neuzavřela smlouvu pojišťovací se žalobkyní, nýbrž že přikázala pouze této opatření pojištění čaje a že žalobkyně tento příkaz splnila s péčí řádného obchodníka sprostředkováním pojištění čaje jménem žalované a na její účet u P., světoznámé společnosti pojišťovací prvotřídní. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil v podstatě z týchž důvodů.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, opírajícímu se v první řadě o dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. a kromě toho také o dovolací důvod čís. 2 téhož §u, nelze přiznati oprávněnosti. Nehledíc k tomu, že dovolání má takřka doslova týž obsah jako odvolací spis žalované a nyní dovolávající se firmy, nejsou vývody dovolací nikterak s to, vyvrátiti správné důvody napadeného rozsudku, v podstatě totožné s rozhodovacími důvody rozsudku první stolice. Po právní stránce nerozřešily soudy nižších stolic nikterak nesprávně otázku, zda lze žalobkyni pokládati za přímého smluvníka ohledně pojištění. Dovolatelce lze přisvědčiti, že ani z čl. 376 obch. zák., ani z jiných zákonných ustanovení nelze vyčísti překážku, která by bránila zasílateli jako jednotlivci, aby sám, ovšem nikoli ve smyslu pojišťovacího zákona (§ 164 poj. zák.) nepojistil zboží k dopravě mu svěřené (§ 1288 obč. zák.); avšak v projednávaném případě nelze ani z jediné dovolatelem naznačené okolnosti usouditi, že žalobkyně uzavřela pojišťovací smlouvu jako samokontrahentka. Dovolací soud přidává se v té příčině úplně k názoru nižších soudů, že ani z dopisu dovolatelky ze dne 7. dubna 1920, který obsahoval pouhý příkaz, zboží pojistiti, nikoliv však nabídku straně žalující, by ona sama přímo zboží pojistila, ani z dopisu žalobkyně ze dne 14. dubna 1920, jehož slova »die Versicherung wird durch das Prager Haus gedeckt« nelze jinak vyložiti než že »krytí« znamená obstarání pojištění u cizího ústavu — neplyne právní závěr, že byla mezi stranami uzavřena přímá pojišťovací smlouva. Na bezvýznamnost okolnosti, že žalobkyně počítala dovolatelce vyšší pojišťovací premii, než kterou sama zaplatila pojišťovně P., poukázaly nižší soudy zcela správně, a netřeba proto v tom bodě dalšího dokazování výslechem svědků, jak dovolatelka navrhuje, spatřujíc vadu řízení v tom, že tomuto jejímu návrhu nebylo nižšími soudy vyhověno. Z posudku znalce F-a šlo také na jevo, že jest zasílatel podle zvyklosti oprávněn, účtovati za námahu spojenou s obstaráním pojištění s jiné strany mu přikázaného jistou částku, přibližně as 20% premiové sazby, takže celková premie 1% pojištěného peníze jest obvyklou premií, zasílateli požadovanou. Bezvýznamnou jest i okolnost, že žalobkyně nevyrozuměla dovolatelku ihned o pojištění uzavřeném s P., neboť okolnost tato nabyla by významu teprve tehdy, kdyby byl nastal případ pojištění, krytý pojistkou a vzešlo z ní právo pro pojištěného, o němž uvědomiti pojištěného bylo by arciť povinností žalobkyně, kterýžto případ však nenastal; ostatně neprojevila dovolatelka zájmu na tom, zvěděti ihned jméno pojišťovny, pokládajíc od počátku žalobkyni za svou spolukontrahentku. Dovolatelka odvozuje proto svůj náhradní nárok z pojišťovací smlouvy neprávem a stejně tak i z čl. 380 obch. zák. Proti výkladu slov »gegen alle Gefahren« soudy nižšími brojí dovolatelka zcela bezdůvodně, neboť výklad ten kryje se s posudkem znalců, kteří uvedli, že žádná pojišťovna nepřevezme pojištění proti vytrousení zboží puklinami v bednách. Měla-li dovolatelka za to, že jest možným pojištění dále sahající než jako bylo lze mu rozuměti podle všeobecně platných podmínek pojišťovacích, měla dáti příkazem svým na jevo, že si toho pojištění přeje, jakž učinila dopisem ze dne 30. března 1920 ohledně krádeže a vyloupení. Žalující firma zachovala se podle příkazu dovolatelky pojistiti zboží po čas dopravy proti veškerému nebezpečí ve smyslu pojišťovacích podmínek všeobecných, a nelze proto činiti opodstatněnou výtku, že zanedbala péči řádného obchodníka, nepojistivši zboží také proti vytrousení a vyschnutí. Bezpodstatnou jest však také tato výtka, pokud dovolatelka spatřuje zanedbání této péče i v tom, že žalobkyně nesdělila s ní ihned pojistku neb aspoň pojišťovací podmínky a stačí v té příčině poukázati na to, co již shora bylo uvedeno. Pokud dovolatelka opřela a opírá svůj náhradní nárok také o ustanovení čl. 384 obch. zák., poukázaly nižší soudy zcela správně k tomu, že schází veškerý předpoklad pro to, zabývati se otázkou ručení speditera za mezizasílatele, není-li dokázáno, že spediter ujednal s odesílatelem zboží určité sazby dopravní.

Čís. 4695.

Obchodní pomocníci (zákon ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.). Dbáti pečlivosti řádného obchodníka jest kupec povinen i ve smluvním poměru vůči svým zaměstnancům.

Není závady, by si zaměstnavatel na služné svého zaměstnance započetl schodek, za který stihá zaměstnance zodpovědnost. Započetl-li v takovém případě nedbalým zjištěním schodku podstatně více, než schodek činí, zavdal zaměstnanci důvod k předčasnému rozvázání služebního poměru.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, Rv II 721/24.)

Zalobce byl prodavačem žalované firmy a, ježto žalovaná zadržela si provisi, na niž měl žalobce nárok, zrušil žalobce služební poměr a domáhal se zaplacení provise i služného za dobu výpovědní. Oba nižší soudy žalobu zamítly, zjistivše, že žalovaná zadržela si provisi proto, že v prodejně, svěřené žalobci, bylo zjištěno manko, na toto

manko že byla žalovaná oprávněna žalobcovu provisi si zadržeti, že tedy zadržení provise žalovanou nebylo nepřístojné (§ 26 čís. 2 zákona o obch. pom.), že žalobce neměl z příčiny zadržení provise důvodu k předčasnému zrušení služebního poměru a žalovaná že není proto žalobci tím, co požaduje, povinna. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nelze sdíleti právní posouzení věci, jehož se věci dostalo nižšími soudy, najmě odvolacím soudem (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Není správným názor, že, shledáno-li v prodejně za žalobcova vedení manko, jest tím zadržení provise, t. j. žalobcova platu ospravedlněno, že není nepřístojné a že žalobcův nárok jest proto neopodstatněným. Pokud žalobce dovozuje, že zadržení provise bylo neoprávněno a proto též nepřístojným, protože k zadržení provise nebylo podmínek čl. 313 a násl. obch. zák. a §u 471 obč. zák. nelze mu přisvědčiti, neboť nejde o zadržení žalobcova platu, nýbrž o jeho započtení na škodu, která žalované schodkem v prodejně vznikla. Započísti tuto škodu na plat žalobcův nebylo závadným, jak rovněž mylně za to má žalobce s hlediska předpisů o obmezení exekuce na služební platy (zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n.), neboť nejde ani o exekuci ani o zastavení nebo postoupení platu, ani o úmluvu uvedeným zákonem za neplatnou prohlášenou. Započísti svou škodu na žalobcovu provisi žalovaná oprávněna byla, avšak není pochybnosti, že oprávnění toto příslušelo jí toliko co do částky, odpovídající skutečnému schodku (§ 1438 obč. zák.). Skutečné manko činilo však podle zjištění nižších soudů toliko 2.406 Kč, žalovaná zadržela však celou provisi 3.370 Kč 24 h, tedy o 964 Kč 24 h více. K zadržení (započtení) této částky žalovaná oprávněna nebyla. Započtení této částky bylo nejen neoprávněno, nýbrž nepřístojno. Částka ta není nepatrnou a u žalobce zvlášť padala na váhu, když tě z ní měl hraditi také režii (nájemné, náklady na udržování skladu atd.). Omlouvati se tím, že nevěděla, že manko činí toliko 2.406 Kč, žalovaná nemůže. Nemůže zejména poukazovati na to, že schodek vypočten byl na 7.001 Kč. Tak bylo ovšem manko původně vypočteno, ale výpočet ten nebyl správným. Opomenuto bylo započítati žalobci 17 párů bot v ceně 1.683 Kč a chybná byla též, jak se ukázalo, položka »snížení cen«. Jak zjistil zaměstnanec žalované Josef Š., činil vlastně schodek 2.806 Kč, správně podle znalců činí toliko 2406 Kč. Zjistiti pravý stav manka, jak bylo zavčas možno, bylo však povinností žalované jako pečlivého a obezřetného obchodníka (čl. 282 obch. zák.). Povinnost pečlivosti a obezřetnosti neukládá zákon obchodníku pouze jen pro venek, nýbrž zajisté i vůči jeho zaměstnancům. Povinnost tuto měla žalovaná v tomto případě tím více, že jednalo se o služební plat a o věc tak závažnou jako jest zadržení platu. Neznala-li žalovaná pravého stavu manka, nemůže se tím omlouvati a vzhledem k tomu, jakož i vzhledem k shora uvedeným okolnostem nutno uznati zadržení svrchu uvedené částky provise žalobcovy a setrvání na něm přes to, že žalobce

vyplacení svého platu se domáhal, krom toho, že bylo neoprávněné, též za nepřístojné (§ 26 čís. 2 zák. o obch. pom.). Tím byl dán žalovanou žalobci podle právě uvedeného místa zákona důvod k předčasnému zrušení služebního poměru a žalovaná jest podle §u 29 zákona o obchodních pomocnících žalobci zodpovědna. Nižší soudy, neuznavše tak, jak bylo uvedeno, a zamítnuvše ze shora uvedeného důvodu žalobu, pochybily (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Ostatně důvod, pro který byla žaloba nižšími soudy zamítnuta, mohl býti důvodem toliko pro zamítnutí nároku na náhradu provise za výpovědní dobu, nikoli důvodem pro zamítnutí žaloby o zaplacení provise, pokud tato zjištěné manko převyšuje. Rozhodnouti však o věci se ještě nedalo. Nižší soudy nezabývaly se totiž při svém stanovisku přiměřeností požadované náhrady 10.458 Kč 24 h. Žalovaná ji popřela a vedla v tom směru důkazy.

Čís. 4696.

Majitel lázní ručí za úraz, jenž byl způsoben tím, že výtopná tělesa byla přístupna doteku. Lhostejno, že podnik byl úředně schválen.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, Rv II 763/24.)

Žalobkyně, dotknuvši se nechráněných výtopných těles v lázních žalované obce, byla popálena. Žalobě o náhradu škody procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Soud odvolací vyhověl odvolání žalované a zamítl žalobní nárok podstatně z toho důvodu, že zařízení lázní, jak nesporno, bylo příslušným správním úřadem schváleno, čímž prý bylo úředně zjištěno, že vyhovuje požadavkům bezpečnosti obecenstva, lázní používajícího. Žalovaná byla tím tedy oprávněna, uvésti lázně v tomto stavu do obecného užívání, aniž by ji stihala zodpovědnost za případný úraz, při tom se udavší. Odvolací soud uvádí dále, že žalobkyně vstoupila do prostoru, který jest obmezen balustrádou a kde neměla co činiti, a že se popálila o ohřevná tělesa při tom, jak se při nich sehnula pro mýdlo, jež jí upadlo. Tím, že vstoupila do prostoru za balustrádou, který neslouží účelům koupajícího se obecenstva, jednala prý na svůj vrub a, opominula-li zachovati při tom náležité opatrnosti, nese sama škodlivé následky. Odvolací soud nemá za nutno zkoumati, zda si žalobkyně úraz přivodila vlastním zaviněním či náhodou, pro vyproštění žalované obce ze závazku stačí, že jí nelze přičísti nijakého zavinění. S rozhodnutím tímto souhlasiti nelze a dovolatelka napadá je právem dovolacími důvody §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s., vytýkajíc tvrzení, že žalobkyně vstoupila do prostoru balustrádou uzavřeného, protispisovost a ostatním názorům vadnost právního posouzení. Jak z výsledků místního ohledání a z náčrtku o něm zhotoveného vysvítá, jsou balustrádou opatřeny (zajištěny)

pouze nádrže (bassiny), v této místnosti se nalézající, naproti tomu není prostor, kde umístněny jsou radiatory, pro obecenstvo nijak uzavřen, naopak volně přístupným. Žalovaná obec ani netvrdila, že výstražní tabulkou, tam vhodně umístěnou, bylo obecenstvo varováno před vstupem do tohoto prostoru a obeznámeno s nebezpečím doteku těchto ohřevných těles. Ježto žalovaná obec dále také netvrdila, že žalobkyně věděla nebo nutně nahlédnouti musila, že tato tenkráte nepřikrytá tělesa ohřevná jsou do žhava rozpálena, postrádá shora dotčený důvod odvolacího soudu, že žalobkyně nezachovala náležité opatrnosti, veškerého skutkového podkladu a jest dále zcela bezvýznamna i okolnost, jíž se odvolací soud dále dotýká, zda totiž žalobkyně si do lázeňské místnosti přinesla mýdlo právem, či s porušením lázeňského řádu, neboť to nemá nutného příčinného vztahu k utrpěnému úrazu. Právně mylným jest dále názor odvolacího soudu, že již úředním schválením provozovacích zařízení bylo vyhověno všem požadavkům bezpečnosti a přestávalo další ručení provozovatele z tohoto důvodu. Lze ponechati stranou, zda toto úřední schválení, jež vztahuje se sice především na stránku živnostensko-technickou a živnostensko-policejní, určeno jest však též ku zkoumání zařízení po stránce zdravotní, bezpečnostní a j., může postihnouti všecky drobné nedostatky, které se teprve vlastním provozem objeví. S tohoto hlediska vychází i nový předpis §u 1319 obč. zák., který se vztahuje na stavby a díla, jež zpravidla vyžadují úředního schválení, a činí držitele přes toto schválení zodpovědným, lze-li mu přičísti zavinění na vadném nebo nedostatečném zařízení nebo udržování díla, a jest toto hledisko odůvodněno i naléhavou právní potřebou. Zařizuje-li kdo taková díla, by je za úplatu přenechával širokému kruhu obecenstva v užívání, jest samozřejmou jeho povinností, by je tak zařídil a v takovém stavu udržoval, by bylo obecenstvu, zařízení používajícímu, zajištěno bezpečné jich použití a jest držitel jeho v této příčině povinen zvýšenou pozorností, kterou provoz tohoto odborných znalostí vyžadujícího zařízení nutně předpokládá (§ 1299 obč. zák.). V tomto případě nebylo šetřeno ani té jednoduché pozornosti, které se při obyčejných schopnostech vyžaduje. Neboť, zůstala-li v oné lázeňské místnosti ohřevná tělesa rozpálena do žhava, takže při pouhém doteku způsobila žalobkyni popáleniny druhého stupně, zúplna beze vší ochrany v prostoru neuzavřeném, nýbrž volně přístupném a nebylo-li tam ani tabulek, upozorňujících na toto nebezpečí, lze právem mluviti o nedostatečném a vadném zařízení, to tím spíše, když do lázní přicházejí i osoby, které technického zařízení jich a účele jednotlivých tam umístněných těles ani neznají. Ochranné zařízení jest tak naléhavé a spolu tak jednoduché, že nebylo třeba k tomu zvláštního úředního příkazu a mělo býti bez jakéhokoli cizího popudu již z poznatelných následků tohoto nedostatku zařízeno.

Čís. 4697.

Bylo-li nabyto pozemku, dosud veřejného statku, soukromníkem zprvu pouze mimoknihovně a teprve později vloženo proň vlastnické právo do knih, platí pro vydržení služebnosti na pozemku tom od doby mimoknihovního nabytí až do vkladu vlastnického práva čtyřicetiletá vydržecí lhůta.

Používá-li kdo veřejného statku způsobem, nevylučujícím obecné jeho užívání (na př. umístněním odkapní roury neb otvíráním okna ve vzduchovém prostoru nad veřejným průchodem), nenabývá tím soukromoprávní držby.

Služebnost, vstoupiti na sousedův pozemek za účelem oprav na odkapním žlabu a štítní zdi, jest vzhledem k současně uplatňovaným služebnostem, vésti nad pozemkem odkapní žlab a otevírati nad ním okno, pouze služebností vedlejší, sdílející osud oněch hlavních služebností.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, Rv II 791/24.)

Žalobce byl vlastníkem domu v K. ve Slezsku, z jehož střechy přečníval odkapní žlab do vzduchového prostoru sousedního pozemku, náležejícího žalovanému, a ve zdi žalobcova domu se otvíralo okno taktéž do vzduchového prostoru nad pozemkem žalovaného. Pozemek, náležející nyní žalovanému, byl až do roku 1892 veřejným statkem, kteréhožto roku ho nabyl právní předchůdce žalovaného Arnošt L., pojav jej obezděním do své držby. Avšak teprve na základě kupní smlouvy ze dne 3. října 1905 byl pozemek dne 14. ledna 1906 knihovně připsán Arnoštu L-ovi. Žalobě, jíž domáhal se žalobce na žalovaném, tvrdě vydržení, by bylo zjištěno, že žalobci jako vlastníku domu přísluší proti žalovanému jakožto vlastníku sousedního pozemku a) služebnost používati odkapního žlabu nad pozemkem žalovaného, b) služebnost světla, vzduchu a vyhlídky ohledně okna ve zdi žalobcova domu, c) právo vstoupiti kdykoliv na pozemek žalovaného za účelem opravy odkapního žlabu a štítní zdi a d) by žalovaný byl uznán povinným, dáti prohlášení, že svoluje k tomu, by byly ony služebnosti na jeho pozemku vtěleny, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Žalovanému dlužno přisvědčiti, že až do roku 1892, do kdy jeho pozemek byl ve veřejném užívání jako veřejný průchod, nelze mluviti o výkonu služebnosti na tomto pozemku. Používá-li kdo veřejného statku způsobem, vylučujícím obecné užívání na př. přiorávaje okraje veřejné cesty nebo narovnávaje na návsi dřevo, skládaje tam hnůj, takže takovým způsobem používaná část veřejného statku nemůže býti nikým jiným použita, jest tím založena soukromoprávní držba na části veřejného statku a jest možno i vydržení soukromých práv na veřejném statku. Avšak tím, že odkapní žlab byl veden nad pozemkem a že se do prostoru nad ním otvíralo okno, nebylo nikterak dotčeno obecné užívání cesty. Šlo jen o žalobcova sousedská práva, jež nevedou k nabytí soukromého práva, neboť nelze za to míti, že všichni majitelé domů, jichž okna se otvírají na veřejnou cestu a jichž odkapní žlaby ji přesahují, nabývají tím soukromých práv k veřejné cestě. V roce 1892 byla ovšem cesta obezděním odňata veřejnému užívání; po té mohl sice počíti výkon služebnosti jakožto soukromého práva, podléhaje nejprve do roku 1906 čtyřicetiletému vydržení, neboť knihovním vlastníkem po-

zemku byla tu i nadále obec K. a služebnosti lze dle §u 472 obč. zák. nabýti jen proti vlastníku služebné věci. I kdyby byl do vydržecí doby zahrnut celý rok 1892, uplynulo do 14. ledna 1906, kdy byl pozemek knihovně připsán Arnoštu L-ovi, pouze 14 let vydržecích, jež si žalobce může započítati pouze třemi čtvrtinami, tedy 10½ roku. Od ledna 1906 až do května 1924, kdy byla podána žaloba, uplynulo pouze 18½ roku, takže do doby podání žaloby měl žalobce pouze 29 let vydržecích. Ohledně služebnosti, požadované v bodě c) žaloby budiž podotčeno, že právo vstupovati na sousední pozemek za účelem opravy odkapního žlabu není samostatnou služebností, nýbrž pouze výronem práva vésti odkapní žlab. Právo, opravovati zeď, nemůže býti vydrženo jedinou opravou zdi, ani tu nelze mluviti o samostatné služebnosti, neboť možnost, opravovati zeď v případě potřeby, vyplývá již z práva sousedského (§ 364 obč. zák.) a §u 104 stavebního řádu pro Slezsko.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce sdílí dovolací soud názor odvolacího soudu a poukazuje dovolatele na správné důvody napadeného rozsudku, jež hoví skutkovému a právnímu stavu věci a nebyly vyvráceny dovolacím spisem. K jeho vývodům se podotýká, že dovolatelé podceňují jasný předpis §u 431 obč. zák., který ani III. dílčí novelou k obč. zák. nikterak nebyl změněn ani seslaben, naopak zdůrazněn jejím §em 16 (§ 432 obč. zák. v novém znění), kde se k nabytí vlastnictví k nemovitostem smlouvou za účelem vtělení do pozemkové knihy výslovně vyžaduje zřízení ověřené soukromé nebo zřízení veřejné listiny. Tyto zásady platily neztenčeně již v roce 1906. Předchůdce žalovaného, stavitel L., stal se tedy vlastníkem sporného pozemku teprve 14. ledna 1906, kdy jeho vlastnictví bylo vtěleno v pozemkové knize na základě kupní smlouvy ze dne 3. října 1905. Až do té doby měl sporný pozemek právní povahu obecního statku ve smyslu §u 1472 obč. zák., dle kterého vůči správcům obecních statků nestačí 30letá promlčecí lhůta, nýbrž jest potřebí 40leté lhůty. Okolnost, že staviteli L-ovi sporný pozemek v roce 1892 byl přenechán obcí, aniž by byla uzavřena řádná smlouva a aniž by došlo k jejímu zápisu do pozemkové knihy, neměnila ničeho na právní povaze tohoto pozemku jako obecního statku, jehož správa příslušela ve smyslu uvedeného §u výlučně obci. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje dále okolnost, že dle zákona ze dne 2. června 1874, čís. 98 ř. zák. o zakládání pozemkových knih ve Slezsku veřejný statek jest zásadně vyloučen z knihovního zápisu, čímž zvyšuje se právní význam okolnosti, že část veřejného statku knihovně se připisuje soukromé osobě. Pokud nemovitost jest obecním statkem ve smyslu §u 1472 obč. zák., platí 40letá promlčecí lhůta a proto jest lhostejno, ze kterého důvodu nedošlo ke vtělení práva vlastnického k spornému pozemku v K. ve prospěch stavitele L-a již před 14. lednem 1906. Zbytečným jest proto poukaz dovolatelů na ustanovení §u 3 zákona ze dne 23. května 1883, čís. 82 ř. zák. o opravě knihovního stavu, §§ 372 a násl. o žalobě z domnělého vlastnictví a §§ 1494, 1495 a 1496 obč. zák. o stavení promlčení. Odvolací soud zjišťuje, že sporný pozemek v K. do roku 1892 byl veřejným obecním průchodem a proto má pravdu v tom, že používání tohoto pozemku jako průchodu nikterak nebylo na újmu ani okno žalobců ani jejich okapová roura. Stavebního povolení, uděleného obcí předchůdcům žalobců co do domu čís. 262 v K. tito neprávem se dovolávají, jelikož tímto povolením nemohlo býti rozhodnuto o soukromoprávních poměrech, nýbrž jen o tom, je-li stavba přípustna a technicky proveditelna s hlediska veřejných zájmů. Odvolací soud správně odůvodnil, že služebnost vstoupení na stavební plochu v K. za účelem provádění oprav dešťové roury a štítní zdi domu čís. 262 v K. jest v poměru ke služebnostem uvedeným v odstavcích a) i b) žalobní prosby služebností vedlejší, nikoliv samostatnou služebností a sdílí proto právní osud hlavní služebnosti. Není proto potřebí, řešiti otázku, jsou-li zde předpoklady §u 1471 obč. zák. pro vydržení služebností zřídka vykonávaných.

Čís. 4698.

Měna v Polsku.

Soudní výrok, že se žalobě vyhovuje nebo se žaloba zamítá s hlediska retorse, nemůže míti za podklad bývalou judikaturu cizozemských soudů, nýbrž pouze judikaturu v době, kdy skončeno bylo řízení v prvé stolici.

Otázka, jakým způsobem postupovaly polské soudy vůči československým příslušníkům při posouzení obdobných sporů, týká se skutkové stránky rozepře. Dlužno přihlédnouti k tomu, že polské soudy při přepočítávání rak. uh. korun na polské marky nehleděly v té době již k přepočítacímu klíči 70:100, nýbrž k vnitřní hodnotě toho, co má hypotekární dlužník vrátiti věřiteli.

(Rozh. ze dne 17. února 1925, Rv II 867/24.)

Předchozí děj vylíčen jest v rozhodnutí uveřejněném pod čís. sb. 3492. Procesní soud prvé stolice po té žalobu zamítl. Důvody: V tomto sporu jest se omeziti na otázku, je-li zaručena mezi republikou Polskou a Československou naprostá vzájemnost a jak upraven byl zákonný kurs hypotekárních pohledávek v Polsku. V tomto směru nelze přisvědčiti názoru strany žalující, že zákonodárství polské, platné do konce roku 1920, nařizuje zákonný kurs Marky jako jediné platidlo, zavedené všeobecně v Polské republice, při čemž by platila relace Mp ku koruně starorakouské 70:100. Naopak ani ze zákona ze dne 15. ledna 1920, čís. 26 dzieniku ustav částka 5 ani ze zákona ze dne 9. května 1919, čís. 296 dzieniku ustav částka 41 nelze na podobné ustanovení usuzovati. Zákon posléze uvedený vyhražuje stanovení relace budoucího platidla »zlatého« k jiným platidlům cizozemským zvláštnímu zákonu, kterýž do vynesení rozsudku (prvé stolice ze dne 9. června 1923, pokud se týče třetí stolice ze dne 12. února 1924) nebyl vydán. Zákon ze dne 15. ledna 1920 stanoví, že tam, kde dosud právním platidlem byla ko-

runa rakousko-uherská na území republiky Polské, mohou výplaty, splatné v korunách, býti provedeny buď v korunách nebo v markách polských v poměru 70 Mp za 100 korun. Pohledávky, splatné v korunách rak. uher., lze pro budoucnost zajišťovati jen v Mp v témž poměru. Pohledávek zajištěných však se zákon tento nedotýká. Bylo-li polskými soudy rozhodováno jinak, byl výklad těchto zákonů mylným, což dle sdělení věstníku ministerstva spravedlnosti v Praze čís. 180, Věstníku ze dne 31. prosince 1923 nejvyšší soud polský ve Varšavě ve dvou tam uvedených rozhodnutích uznal, maje zřetel k ustanovení §§ 988, 989, 1413 obč. zák., a rozhodl, že pohledávky, splatné v korunách rak. uher., platiti jest v nové měně tak, by věřitel obdržel vnitřní hodnotu toho, co mu náleželo v bývalých korunách. Tato zásada došla své zákonné úpravy teprve zákonem ze dne 14. května 1924, čís. 441 Dzienik Ustaw částka 42, který se v §u 56 dotýká hypotekárních pohledávek na Těšínsku a vyhražuje všem pohledávkám v §u 39 právo, by byly přepočteny dle doby, kdy povstal právní titul, bez ohledu na to, zda byly již rozsudkem nebo soudním smírem na jisto postaveny. Jelikož v §u 43 jest vzájemnost vůči cizím státům zaručena, pokud tyto šetří podobně vzájemnosti příslušníků polských a kromě toho vyjednávání ohledně výhod, čs. příslušníkům z § 39 kynoucích, jsou již v proudu, bylo by nemístno vyvolávati novým rozsudkem nové obtíže nebo vyprovokovati opačný postup polských soudů ku zřejmému neprospěchu čs. příslušníků. I když se připustí, že soudy polské na Pol. Těšínsku snad i do konce června 1923 vydávaly rozsudky, jak shora uvedeno, dle mylného výkladu zákonů polských, shora uvedených, nelze připustiti, aby retorse se prováděla rovněž mylným výkladem polských dotyčných zákonů, kdyžtě rozsudky obou nižších soudů byly k tomu cíli zrušeny, by se odstranil případný omyl, vyvolaný mylným výkladem polských zákonů po určitou dobu se strany polských soudů. Konečně podotknouti jest, že pro vzájemnost rozhodnou jest doba, kdy byl rozsudek vynesen, a nikoli doba, kdy byla podána žaloba. V této úvaze neodpovídá vnitřní hodnota 6800 Mp, složených žalobkyní u okresního soudu v Polském Těšíně, předválečné vnitřní hodnotě 10.000 K rak. uher. ve smyslu zákonů polských, nyní platných, a nebylo tudíž lze žalobě vyhověti. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Nesprávné posouzení věci po stránce právní spatřuje odvolatelka především v tom, že první soudce měl za to, že koruny rakousko-uherské jest považovati za cizozemská platidla, kdežto se musí míti za to, že rakousko-uherské koruny jsou platidly Polské republiky, jelikož Polské republice přivtělena byla území, na kterých byly v oběhu rakousko-uherské koruny. I kdyby tomu tak bylo, nastala v tom ohledu změna zákonem ze dne 15. ledna 1920 částka 26 Dz. ust., jehož předním cílem a úkolem bylo, by okamžitě odstraněna byla rak.-uh. koruna z peněžního oběhu na území Polské republiky a zavedena na její místo polská marka. Od doby působnosti tohoto zákona byly právním platidlem na celém území Polské republiky výlučně polské marky a staly se tedy rak.-uh. koruny cizozemskými platidly. Čl. 2 cit. zák. ustanovuje, že v částech Polské republiky, v kterých právním platidlem byla rak.-uh. koruna, všechny výplaty mohou býti vykonávány buď v korunách anebo v polských markách v poměru 70 marek polských za 100 korun. Odvolatelka zastává právní názor, že tento přepočítávací klíč vztahuje se též na knihovně zajištěné pohledávky, poněvadž zákon v tom směru mezi pohledávkami nerozeznává, co by se zajisté bylo stalo, kdyby zákonodárce měl úmysl, ohledně takových pohledávek touž úpravu vyloučiti, a poukazuje v tom směru také na ustanovení čl. 3 a 4 cit. zák., dle kterých všechny peněžité závazky v rak.-uh. korunách mohou býti plněny v polských markách dle poměru 70 mar. polských = 100 K, a že všechny úmluvy, odporující ustanovením čl. 2 a 3, jsou zakázány. S tímto právním názorem, že přepočítávací klíč 70 p. m. = 100 K platí také ohledně knihovně zajištěných pohledávek, znějících na rak.-uh. koruny, nelze však souhlasiti, a stačí v tom směru poukaz na rozhodnutí nejvyššího soudu polského ve Varšavě, citované v rozsudku prvého soudu. Nižší polské soudy zaujaly sice vzhledem k ustanovení zákona ze dne 13. ledna 1920 částka 26 »Dz. Ust.« stanovisko, že složením zajištěných pohledávek, znějících na rak.-uh. koruny, v polských markách, v poměru 70 p. m. = 100 rak.-uh. korunám jsou tyto pohledávky umořeny a že věřitelé jsou povinni, svoliti k výmazu na nemovitostech. Nejvyšší soud ve Varšavě změnil však dotyčná rozhodnutí pro nesprávné právní posouzení věci, ježto cit. zákon neměl úmyslu porušiti zásady §§ 988, 989 a 1413 obč. zák., dle něhož v případě změny valuty jest dluhy, vzniklé před touto změnou, platiti v nových penězích, a to tak, by věřitel obdržel vnitřní hodnotu toho, co mu náleželo v bývalých penězích (Věstník ze dne 31. prosince 1923 strana 186). Odvolatelka poukazuje k tomu, že polské soudy opětovně rozhodovaly ve smyslu jejího právního názoru a sice nejen ve sporech, týkajících se polských příslušníků, nýbrž též ve sporech, kterých se súčastnili čsl. věřitelé. Rozhodovaly-li však polské soudy pro nedostatek přesných předpisů ve smyslu názoru odvolatelčina, stalo se tak jen nesprávným výkladem, jehož se dostalo ustanovením zákona ze dne 10. ledna 1920 částka 26 »Dz. Ust.« jak to z rozhodnutí nejvyššího soudu ve Varšavě jasně plyne, a nepřicházejí rozhodnutí nižších soudů dále v úvahu. Proto je také bez významu názor odvolatelčin, že žalobní žádosti bylo vyhověti, ježto splatnost sporné pohledávky nastala v prosinci 1922, tedy v době, kdy polské soudy na základě zákona ze dne 15. ledna 1920 částka 26 »Dz. Ust.« nerozeznávaly mezi pohledávkami obyčejnými a knihovně zajištěnými. Věřitel má nárok, by mu byl vrácen dluh v takovém množství polských marek, které odpovídá vnitřní hodnotě dluhu ohledně všech pohledávek, které vznikly před změnou valuty, a je také naprosto neudržitelným názor odvolatelčin, že zachování vzájemnosti vyžaduje, by se tuzemské soudy přiklonily k jejímu právnímu názoru, ježto polské soudy v době splatnosti sporné pohledávky postupovaly proti čsl. občanům takovým způsobem, že tito utrpěli na svém majetku škodu. Zásadou polského zákonodárství jest, by věřitel změnou valuty nebyl zkrácen, a aby obdržel vnitřní hodnotu toho, co mu náleželo v penězích, které na území Polské republiky vůbec nejsou již v oběhu. V tom směru se nerozeznává mezi polskými a cizími věřiteli, polské soudy postupují vůči čsl. státním občanům, již domáhají se zaplacení svých pohledávek,

váznoucích na polských nemovitostech, které zněji na staré rakouské koruny, stejným způsobem, jako vůči polským státním občanům, jak to vyplývá ze sdělení polského ministerstva spravedlnosti ve Varšavě ze dne 30. května 1924. Toto zjištění stačí úplně k rozhodnutí tohoto sporu, jež se musí státi se zřetelem na ustanovení §§ 988, 989 a 1413 obč. zák., a mohou zůstati bez povšimnutí všechny právní důsledky, které odvolatelka vyvozuje z citovaných ustanovení zákona ze dne 14. května 1924, čís. 441 »Dz. Ust.« částka 42, ježto se nejedná o to, zda v Polské republice ohledně měnových otázek totéž platí, co platí v Čsl. republice.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud sdílí právní názor odvolacího soudu a poukazuje dovolatelku na správné důvody napadeného rozsudku s dodatkem, že ve zrušovacím usnesení ze dne 12. února 1924, č. j. Rv II 686/23 čís. sb. 3492 nejvyšší soud vyslovil názor, že v tomto případě plništěm jest Polský Těšín, a že žalovaná spořitelna dle §u 905 obč. zák. nemá nároku na zaplacení sporných pohledávek v československých korunách. Spornou zůstala otázka, zda platí přepočítací klíč (»100 starých rakouských korun = 70 polským markám«) a zda dlužno v tomto případě vzhledem k judikatuře polských soudů vůči československým státním občanům použíti v tomto směru retorse, čili nic. Soudní výrok, že se žalobě vyhovuje nebo že se žaloba zamítá s hlediska retorse, nemůže míti za podklad bývalou judikaturu cizozemských soudů, nýbrž pouze judikaturu v době, kdy skončeno bylo řízení v první stolici, to jest v tomto případě 5. červenec 1924. Směrodatnou není tedy ani doba splatnosti sporných pohledávek ani doba, kdy složila žalobkyně u okresního soudu v Polském Těšíně ve prospěch žalované spořitelny 10.000 polských marek. Otázka, jakým způsobem postupovaly polské soudy vůči československým občanům při právním posouzení obdobných sporů, týká se skutkové stránky rozepře, a proto jest dovolací soud vázán zjištěním odvolacího soudu, že polské soudy v době skončení jednání v prvé stolici, to jest 5. července 1924, neporušily na úkor československých občanů zásad, vyslovených v §§ech 988, 989 a 1413 obč. zák., a nehleděly již k přepočítacímu klíči 100:70, nýbrž k vnitřní hodnotě toho, co hypotekární dlužník má vrátiti věřiteli. Není potřebí šířiti se o tom, že tato vnitřní hodnota dá se přibližně zjistiti také porovnáním s kursy poměrně stabilních valut. Že polské soudy upustily od tohoto přepočítacího klíče po 1. červenci 1923, žalobkyně sama uznala. Nynější judikatura polských soudů odpovídá tedy zásadám, vysloveným v uvedených §§ech obč. zák., naší judikatuře a slušnosti. Složila-li žalobkyně u okresního soudu v Polském Těšíně 31. března 1921 2100 pol. marek a 23. května 1923 7900 polských marek, nezaplatila tím, co dluhuje žalované spořitelně z dlužních úpisů ze dne 7. června 1887, 30. září 1895 a 14. února 1909. Tím padá podklad žaloby. K odpovědi polského ministerstva spravedlnosti mohl odvolací soud hleděti bez zřetele k obsahu dotyčného dotazu prvého soudce a bez zřetele ku stanovisku žalobkyně, jelikož jest součástí sporných spisů a byla přečtena při jednání ze dne 5. července 1924 (§ 414 c. ř. s.). Za tohoto stavu věci jest lhostejno, že, jak tvrdí dovolatelka, dřívější judikatura polských soudů poškodila československé občany, a lhostejným jest obsah polského zákona ze dne 15. ledna 1920, čís. 26 sb. z. a n., jímž byla polská marka prohlášena zákonným platidlem na celé oblasti Polské republiky. Návrhu na použití retorse žalobkyně neopírala v prvé stolici o ustanovení nařízení presidenta Polské republiky ze dne 14. května 1924, čís. 441 Sb. z. a n. o přepočítání soukromoprávních závazků a proto nelze hleděti k dotyčným vývodům dovolacího spisu.

Čís. 4699.

Převzala-li pozůstalá vdova dohodou se zástupcem nezl. dětí a se schválením poručenského soudu polovici statku a zavázala se, že polovici statku, do pozůstalosti patřící, právním jednáním mezi živými nebo pro případ smrti některému z potomstva zůstavitelova přenechá a že svoluje ku knihovnímu vkladu obmezení svého práva, s nemovitostmi nakládati, a že, nedostojí-li tomuto závazku, přísluší po její smrti právo ujmouti se polovice statku potomkům nynějšího zůstavitele v tom pořadí, jako stanoví zákon o rolnických usedlostech pro povolání k nápadnictví, jde o obmezení disposičního práva přejímatelky ve prospěch nezletilých dětí po způsobu fideikomisární substituce. Nebylo-li obmezení to uvedeno v odevzdací listině, jest vydati dodatek k ní, jejž jest účastníkům doručiti, nevzdali-li se doručení původní odevzdací listiny. Stačí v tomto případě vyznačení obmezení disposičního práva přejímatelčina pouhým dodatkem ku vkladu práva vlastnického.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, R I 110/25.)

Pozůstalost po Karlu H-ovi, do níž náležela mimo jiné také polovice usedlosti č. p. 12 v B. s polovicí pozemků, zapsaných ve vl. čís. 12 a 57 poz. kn. kat. obce B., projednána byla podle zákona ze dne 7. srpna 1908 čís. 68 z. zák. pro Čechy. Podle projednacího protokolu ze dne 11. listopadu 1920, sepsaného podle formuláře čís. 33 d) převzala pozůstalá vdova podle §u 14 odstavec třetí zákona dohodou se zástupcem dvou nezl. dětí a se schválením poručenského soudu uprázdněnou polovici statku a zavázala se jako přejímatelka mimo jiné v bodu 5. posl. odst. dohody, že polovici statku do pozůstalosti patřící právním jednáním mezi živými nebo na případ smrti některému z potomstva zůstavitelova přenechá a že svoluje ke knihovnímu vkladu obmezení svého práva, s nemovitostmi nakládati. Nedostojí-li tomuto závazku, přísluší po její smrti právo ujmouti se polovice statku potomkům nynějšího zůstavitele v tom pořadí, jaké stanoví zákon o rolnických usedlostech dědičných pro povolání k nápadnictví. V bodu 6. na konci pak uvedeno, že obmezení v bodu 5. posl. odst. má býti současně zapsáno se vkladem přejímatelčina vlastnického práva. Dodatkem k odevzdací listině nařídil pozůstalostní soud poznamenati nápadnické právo pro nezl. Karla H-a. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Tvrzení dovolací stížnosti, že vdova nepřevzala závazku, jejž jí pozůstalostní soud ukládá, jest proti spisům a nelze k němu hleděti. Pozůstalostní soudce řídil se v tom směru ustanovením §u 11 odstavec druhý a třetí min. nař. ze dne 28. února 1909, čís. 3 věstn. min. práv, kde bylo doporučeno, by soud při schvalování dědického ujednání, jímž pozůstalý manžel přejímá uprázdněný ideální díl statku, ač jsou tu nezletilé děti, neopomenul učiniti přiměřené opatření ve prospěch dětí, snad obmezením práva vlastnického přejímatele po způsobu fideikomisární substituce. Nejde tu o fideikomisární substituci v pravém slova smyslu podle §u 608 obč. zák., nýbrž o smluvní obmezení disposičního právo přejímatelky po způsobu fideikomisární substituce ve prospěch nezletilých dětí. Takové obmezení mohlo se ovšem státi jen se svolením pozůstalé manželky, které však v tomto případě podle spisů dáno bylo. Odevzdací listina vydána byla teprve dne 22. prosince 1922 a doručena byla vdově dne 31. prosince 1922, ale obmezení podle bodu 5. posl. odst. neobsahovala. Zdali a kdy byly příslušné zápisy na základě odevzdací listiny v pozemkové knize provedeny, není z pozůstalostních spisů zjevno. V odevzdací listině nebylo také podle §u 9 (3) zák. ze dne 7. srpna 1908, čís. 68 z. zák. vyznačeno, že rozdělení dědictví předsevzato bylo podle uvedeného zákona. Teprve v usnesení ze dne 22. listopadu 1924, označeném jako dodatek k odevzdací listině, bylo vysloveno, že se poznamenává právo nápadnické pro nezl. Karla H-a ohledně polovice pozůstalostních nemovitostí ve smyslu bodu 5. posl. odst. projednacího protokolu a byl výkon knihovní poznámky hned nařízen. Toto usnesení zřejmě odporuje zákonu i spisům a jest tudíž mimořádná dovolací stížnost v tomto směru podle §u 16 nesp. říz. opodstatněna. Z projednacího protokolu není zjevno, zda se strany vzdaly doručení odevzdací listiny, neboť v dotyčném předtisku nejsou vyškrtána místa nepřípadná, takže nelze seznati, co z předtisku platí. Dlužno však za to míti, že strany nevzdaly se doručení odevzdací listiny, protože tato skutečně vdově doručena byla. V §u 174 nesp. říz. jest pod čís. 1—4 předepsáno, co odevzdací listina obsahovati musí. V tomto případě obsahovala odevzdací listina údaje uvedené pod čís. 1, 2 a 4 cit. předpisu, nikoli však údaj, uvedený pod čís. 3, totiž obmezení disposičního práva přejímatelky polovice statku. V tomto směru bylo tedy nutno vydati dodatek k odevzdací listině, ale pak bylo tento dodatek také stranám doručiti a jeho právoplatnosti před knihovním zápisem vyčkati (§ 177 nesp. říz.). Protože se tak nestalo, byl porušen zákon v uvedených předpisech. Proti spisům jest usnesení prvního soudce potud, že zmiňuje se jen o nezl. Karlu H-ovi a nikoli o nezl. Heleně H-ové, ačkoliv podle projednacího protokolu stala se úmluva ve prospěch obou dětí a ačkoliv ze spisů nelze seznati důvodu, proč byla nezl. Helena H-ová vynechána. Naproti tomu neodporuje spisům a zákonu, aspoň ne v podstatných bodech, že usnesení a) označilo knihovní zápis jako »poznámku« a nikoli jako »vklad«, b) že označilo dotyčné právo jako »právo nápadnické« neboť ad a) § 158 nesp. říz. nařizuje »zápis« obmezení disposičního práva přejímatelčina pouhým dodatkem ke vkladu práva vlastnického (viz věstník min. práv z roku 1904 str. 168 a judikát nejvyššího soudu dříve ve Vídni uveřejněný pod čís. 1631 str. 121 sb. Nowak a také Némethy form. 33 C, kde je řeč již jen o »zápisu« [Eintragung]), ad b) v poukazu na bod 5. projednacího protokolu jasně bylo vyjádřeno, jaký jest obsah onoho práva nápadnického (§ 5 knih. zák.). Také neprávem poukazuje dovolací stížnost na § 76 knih. zák., neboť knihovní zápisy na základě odevzdací listiny dějí se podle §u 2 zák. ze dne 23. května 1883, čís. 82 ř. zák. také z povinnosti úřední a zápis obmezení měl se státi podle dědického ujednání současně se vkladem práva vlastnického (§ 97 knih. zák. a výnos min. sprav. ze dne 5. června 1923, čís. 21 Věstn. z roku 1923). Bude tedy povinností pozůstalostního soudu, by podle směrnic tohoto rozhodnutí postupoval, při čemž ovšem nebude lze postrádati také zřízení opatrovníka k činu pro nezletilé děti podle §u 271 obč. zák., protože jejich zájmy jsou se zájmy mateřské poručnice v rozporu.

Čís. 4700.

Pokud právní zástupce, jenž zastupoval stranu bez řádné plné moci, může se na ní domáhati zaplacení palmáru.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Rv I 1743/24.)

Žalobě advokáta na společenstvo o zaplacení palmáru za právní zastupování procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Žalobce opírá žalobní žádost v žalobě o to, že k žádosti žalované konal právnické práce, připouští však, že ku právoplatnému zmocnění ku zastupování žalované jest zapotřebí podpisu dvou členů představenstva, a že plná moc, jím předložená, jest podepsána pouze jednatelem žalované. Nemůže tudíž svůj nárok vyvozovati z právního důvodu splnomocnění. Při ústním sporném jednání pokusil se žalobce opříti svůj nárok o to, že zaslal žalované pod její adresu dopisy a že ho na to došly odpovědi na dopisovém papíru, na němž natištěna byla firma. Nehledíc k tomu, že odpověď jest podepsána pouze Hanušem D-em a není tam razítka firmy, plyne z ní jasně, že D. pracoval na vlastní účet a měl tudíž žalobce tím pečlivěji zkoumati, zda je D. sám oprávněn zastupovati žalovanou. Dle §u 26 zák. ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. mohla by žalovaná jen tehdy býti zavázána D-em samotným, kdyby šlo o jednání, vztahující se na provozování závodu, nikoliv však co se týče vystavení plné moci. V odvolacím sdělení opírá žalobce svůj nárok o § 1315 obč. zák. Avšak neprávem, poněvadž před prvým soudem neuvedl, že D. jest osobou nezpůsobilou nebo nebezpečnou. O § 1306 a) obč. zák. nelze žalobní nárok opírati, poněvadž žalovaná nebyla ve stavu nouze, poněvadž vzhledem na útraty při zmeškání prvého roku by byla měla ještě prospěšnější výsledek, než

tím, že zažalovaný nárok teprve při druhém ústním sporném roku byl uznán.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud zamítl žalobu, jíž se dovolatel domáhal zaplacení palmárního účtu, proto že dovolatel neměl plné moci k tomu, aby žalované družstvo zastupoval ve sporu, z něhož pochází zažalovaná palmární pohledávka, takže žalobní nárok nelze opříti o smlouvu dle §u 1002 nebo 1151 obč. zák., a že činnosti dovolatele, který při posledním roku v onom sporu jménem žalovaného družstva uznal žalobní nárok, nebylo za tohoto stavu věci třeba ani k odvrácení hrozící škody a ani nebyla ona činnost žalobcova k prospěchu žalovaného družstva, takže žalobní nárok nemůže býti odvozován ani z předpisů §§ 1036 a 1037 obč. zák. Dovolatel, uplatňuje dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., snaží se pouze dovoditi, že odvolací soud, nemohl-li žalobu opříti o některý z předpisů XXII. a XXX. hlavy obč. zákona, měl použíti §§ 6 a 7 obč. zák., ježto by bylo neslušno, zamítnouti nároky žalobce, který pro žalované družstvo a v jeho zájmu pracoval. Ale dovolatel přehlíží, že ani zásad §§ 6 a 7 obč. zák. nelze použíti způsobem pro něho příznivým, když v §u 1035 obč. zák. jasně jest vysloveno, že zásadně nikdo se nemá míchati do cizích záležitostí bez svolení toho, kdo jest pánem oněch záležitostí. Nemohlo býti proto dovolání vyhověno a nerozhodna jest pro spor úvaha, jak by si žalované družstvo počínalo, kdyby byl onen spor proveden býval s úspěchem.

Čís. 4701.

Převzat-li podpisem směnek osobní závazek, nemá zánik směnečného osobního závazku v zápětí zánik obecnoprávního osobního závazku.

Veřejný společník může převzíti závazek vůči věřitelům společnosti, přesahující hranici čl. 122 a 146 obch. zák. Závazek jeho zůstává vyrovnáním společnosti nedotknut.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Rv I 1825/24.)

Žalující banka byla v obchodním spojení s firmou B. a S. Když o jmění společnosti B. a S. bylo zahájeno řízení vyrovnávací, přihlásila k němu žalující banka pohledávku z obchodního spojení. Oba veřejní společníci Vilém B. a Vilém S. uznali pohledávku a přijali směnky ku krytí úvěru, poskytnutého žalující bankou, vyhověvše dopisu žalující banky ze dne 3. března 1920 příl. čís. E, v němž žalující banka žádala za zvýšený úvěr 100.000 Kč akcept firmy a na něm »spolupodpisy« obou společníků »ad personam«. Dle vyrovnání soudně schváleného obdržela žalobkyně 30% své pohledávky a domáhala se na Vilému B-ovi a Vilému S-ovi zaplacení zbytku rukou společnou a nerozdílnou. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Důvody: Žalovaní tím, že akceptovali krycí směnky, nejen jménem společnosti B. a S., nýbrž i osobně a připsáním svého soukromého bytu ad personam dle onoho dopisu lit. E, přijali podmínku žalující banky v onom dopisu uvedenou, a proto k solidárnímu zaplacení poskytovaných úvěrů, pokud se týče žalobního požadavku se zavázali nejen jakožto veřejní společníci společnosti (čl. 112 obch. zák.) po dobu v čl. 146 až 149 obch. zák., nýbrž též jakožto osoby soukromé dle ustanovení a po dobu stanovenou občanským zákonem; tyto závazky se nekryjí úplně a v případě exekučního vymáhání též předměty, na něž lze exekuci vésti, dle čl. 119 obch. zák. nemohou býti totožné. Účinky vyrovnání ty B. a S. nastaly dle znění §u 60 (2) vyrovn. ř. jen v příčině závazku žalovaných, jakožto »společníků« firmy a v příčině jmění firmy (§ 31 vyrovn. ř.) v den zahájení vyrovnacího řízení pozůstávajícího; účinky ty nenastaly však v příčině (žalovaných) společníků té firmy a v příčině jejich jmění soukromého, protože ohledně něho nebylo zahájeno vyrovnací řízení ani za trvání společnosti samé, ani současně s vyrovnávacím řízením jejím (§ 61 vyr. ř.) a protože zástupce žalující banky si výslovně vyhradil vůči oběma žalovaným, že proti nim bude z jejich osobního závazku pohledávka vymáhána. Nárok žalobkyně z tohoto závazku žalovaných jakožto osobních spoludlužníků zůstal tedy dle §u 48 vyrovn. ř. nedotčen vyrovnáním firmy. Odvolací soud k odvolání Viléma B-a napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Pokud jde o odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci, především odvolatel vytýká, že, když je zjištěno, že podpisem směnek převzal osobní závazek, tento závazek tedy z podpisu směnky se odvozuje, propadnutím směnek tento jeho směnečný osobní závazek zanikl a zůstal pouze jeho závazek jako veřejného společníka firmy B. a S. Názor ten nedá se však uhájiti, poněvadž zánik směnečného osobního závazku nemá za následek zánik obecnoprávního osobního závazku, ježto na místě směnečného závazku nastupuje obecnoprávní v témže rozsahu, jaký byl závazek směnečný. Kdyby názor odvolatelův byl správným, musel by zánikem závazku směnečného zaniknouti i jeho závazek jako veřejného společníka. Dále jest zabývati se otázkou, jaký vliv mělo vyrovnací řízení ohledně jmění firmy B. a S., jejímž veřejným společníkem žalovaný byl, na tento osobní závazek žalovaného. Odvolání hájí názor, že, když žalobkyně přihlásila k vyrovnacímu řízení firmy B. a S. celé své pohledávání, v němž zahrnuta byla i zažalovaná částka, fond, z něhož vyrovnací splátky měly býti kryty a také skutečně i žalobkyni byly zaplaceny, skládal se z obchodního jmění firmy B. a S. a z celého soukromého jmění obou společníků a, když žalující hlasovala pro vyrovnání a spokojila se nabízenou kvotou, uznala tím, že celý fond postačí toliko k zaplacení této kvoty, není ve shodě s důvěrou a bezelstností v obchodních stycích, požaduje-li se nyní od společníků další plnění. Při tom dovolává se ustanovení §u 60 vyrovnacího řádu. Dle tohoto ustanovení prospívají právní účinky narovnání, pokud ve vyrovnání není jinak stanoveno, každému společníku obchodní společnosti, oproti věřitelům společnosti. Žalovaný však přehlíží, že podpisem směnek převzal závazek nejen jako společník firmy B. a S., nýbrž zvláště ještě osobně a tím se stal směnečným spoludluž-

níkem firmy B. a S. a že důsledkem toho práva žalobkyně vůči žalovanému z poměru tohoto plynoucí nedoznala změny zahájením vyrovnacího řízení ohledně jmění B. a S. a přihlášením pohledávky žalobkyně k němu, jak plyne z ustanovení §u 48 vyr. ř. Závazek žalovaného byl dvojí povahy, byl to jeho závazek jako veřejného společníka firmy B. a S. a závazek osobní, soukromý. Tento nemohla žalobkyně v řízení vyrovnacím uplatňovati (čl. 119 obch. zák.), uplatňovala a uplatňovati mohla jedině závazek jeho jako veřejného společníka, vyhradivši si, vymáhati zbytek pohledávky, vyrovnací kvotou nekrytý, na žalovaném, jelikož se také osobně zaručil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc po právní stránce správně, dovodiv, že dovolatelův závazek má dvojí povahu, jednak jako závazek veřejného společníka firmy B. a S., plynoucí i bez zvláštní úmluvy z předpisu čl. 112 obch. zák., na kterýžto závazek vztahuje se předpis §u 60 vyr. ř. jednak jako závazek osobní, soukromý (»ad personam«), který dle §u 48 vyr. ř. zůstává vyrovnacím řízením nedotknut. I stačí dovolatele odkázati na správné důvody napadeného rozsudku a k dalším vývodům dovolacím uvádí se pouze toto: Dovolatel dovozuje, že i tento osobní závazek zanikl směnečným promlčením, ježto prý na jeho straně vedle závazku směnečného nebyl též závazek obecnoprávní. Jest ovšem pravda, že někdo může při podpisu směnky na se vzíti výlučně jen abstraktní závazek, jehož zánik průpadem nebo promlčením řídí se dle směnečného řádu. Ale v tomto případě nešlo jen o takovýto čistě skripturní závazek. Zcela výstižně procesní soud ze zjištěných okolností usuzuje, že souhlasnou vůlí stran bylo, by žalovaný vzal na se též závazek jako soukromá osoba dle ustanovení občanského zákoníka a po dobu jím stanovenou. Pro závěr, že úmyslem stran bylo, by žalovaný jen po dobu platnosti směnečného závazku ve směnkách obsaženého (čl. 77 směn. ř.) ručil za úvěrní pohledávku firmy B. a S., a že pro další dobu měl úvěr býti zajištěn jen krycími směnkami onou firmou samotnou podepsanými, není ve zjištění nižších soudů, jimiž je dovolací soud dle §u 504 c. ř. s. vázán, skutkového podkladu. Totéž platí i o tvrzení dovolatele, že prý podepsal směnku jen bez rozmyslu, tak, jak na něm bylo žádáno, a že prý podepsal směnku jen jako veřejný společník firmy B. a S. a jen k jakémusi sesílení závazku v čl. 112 obch. zák. stanoveného a že vlastně vzhledem k tomuto zákonnému předpisu byl spolupodpis tento zcela zbytečný a beze všeho významu pro věc. Ani z předpisů čl. 274 obch. zák. a §u 1353 obč. zák. nemůže dovolatel ničeho pro sebe dovozovati, ježto tu jde jen o podpůrná právní pravidla vykládací, v tomto sporu však jest zjištěna jinaká vůle stran. Rovněž správným jest názor nižších soudů, že veřejný společník může zvláštní smlouvou vejíti v závazky vůči věřitelům společnosti, přesahující hranici čl. 122 a 146 obch. zák. a nelze realisaci těchto závazků již v roce 1919 založených, prohlásiti za porušení zásady stejnoměrného uspokojení věřitelů ve vyrovnávacím řízení, které proti firmě B. a S. zahájeno bylo až v roce 1922.

Čís. 4702.

Tichý společník není oprávněn žádati na komplementáři plného práva, by mu vydával účet o obchodování a to ani po skončení tiché společnosti. Oprávnění tichého společníka.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Rv I 1864/24.)

Žalobce byl tichým společníkem žalovaného a domáhal se po skončení společenského poměru vyúčtování příjmů a vydání za dobu společenského poměru a zaplacení 45% zisku z onoho období. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

V příloze B orig., jíž žalobce sám se dovolává, jest uvedeno, že komplementářem společnosti, k níž jako tichý společník přistoupil žalobce, měla býti protokolovaná firma Josef S. v Praze, jejímž majitelem jest žalovaný. Komplementářem měl tudíž býti kupec plného práva. Práva tichého společníka vůči takovémuto komplementáři jsou v čl. 253 obch. zák. přesně a výlučně uvedena. Tichý společník, podobně jako komanditista, dle čl. 160 obch. zák., smí na takovémto komplementáři pouze žádati, by s ním sdělil přepis roční bilance, a může, nahlížeje do obchodních knih a papírů, zkoumati jejich správnost; dle druhého odstavce čl. 253 obch. zák. může obchodní soud na návrh tichého společníka, jsou-li tu závažné důvody, v každý čas nařídíti, by mu sděleny byly bilance nebo jinaká vysvětlení se současným předložením knih a papírů. Nárok, aby komplementář, který jest kupcem plného práva a jako takový dle §u 7 uvozovacího zákona k obch. zák. a čl. 28 a 29 obch. zák. má vésti obchodní knihy, prováděti inventuru a zhotovovati bilanci, vydával tichému společníku účet o obchodování, není v zákoně odůvodněn. Nelze se dovolávati ani ustanovení §u 1198 obč. zák., ježto dle čl. 1. obchodního zákona přicházejí předpisy obecného práva občanského v úvahu jen podpůrně a nelze jich užiti tam, kde, jako tomu jest v tomto případě, právní poměr upraven jest obchodním zákonem (srov. Staub-Pisko kom. k rak. obch. zák. vývody k čl. 253 a 160 obch. zák. a rozh. Sb. n. s. čís. 1477). Podotknouti dlužno, že práva tichého společníka v čl. 253 uvedená zůstávají nezměněna i při skončení tiché společnosti. To plyne z čl. 265 obch. zák., kterýž po zrušení tiché společnosti nařizuje majiteli podniku pouze to, by se s tichým společníkem vypořádal a jeho pohledávku mu vyplatil v penězích a provedl likvidaci nevyřízených obchodů. Nespadá-li konec tiché společnosti s koncem obchodního roku v jedno, může tichý společník ohledně obchodování do doby trvání společnosti spadajícího žádati pouze o sdělení bilance ku dni skončení společnosti, a nikoli žádati vydání účtu za dobu, po kterou společnost trvala; samo sebou se rozumí, že s druhé strany i po tomto zrušení společnosti má tichý společník právo, by nahlížel v knihy a papíry, ovšem nyní již

jen potud, pokud toho zájem jeho na řádném vypořádání vyžaduje (srov. Staubův komentář k něm. obch. zák. vydání 1921 díl I. str. 1339). Nemůže tudíž dovolatel, i když dle jeho tvrzení došlo ke zrušení tiché společnosti, prý mezi spornými stranami založené, vznášeti nároku v žalobní prosbě v bodě 1 uvedeného (»na vyúčtování příjmů a výdajů za dobu společenského poměru dle obchodních knih a veškerých dokladů«), s kterýmžto nárokem padá i nárok v bodě 2 uplatňovaný, který povšechně zní jen »na zaplacení 45% zisku za toto období pro žalobce resultujícího« bez udání ciferní výše zisku.

Čís. 4703.

Diferenčními obchody jsou obchody, při nichž jest srovnalou vůlí stran vyloučeno právo, žádati, by skutečně bylo dodáno (odebráno), a povinnost, skutečně dodati (odebrati) a místo toho jest — výslovně neb i mlčky, konkludentním jednáním — ujednáno, že má býti placen jen rozdíl dvou cen, při čemž stačí, když se úmysl i jen jedné strany nesl tímto směrem, a druhá strana věděla o tomto úmyslu a dle něho si počínala. Zpravidla odívá se diferenční obchod ve formu obchodu komisionářského, při čemž jest lhostejno, zda komisionář provedl s osobou třetí obchod efektivně. Na tom, kdo tvrdí diferenční obchod, jest, by prokázal, že jsou tu skutkové okolnosti, obchod takový zakládající.

Obchody bavlnou s firmami Novoyorskými.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Rv I 1966/24.)

Žalující komisionářská firma byla v obchodním spojení se žalovaným, pro něhož sprostředkovala za provisi terminové obchody bavlnou na New-Yorské burse. Žalobě o zaplacení dluhu z tohoto spojení o b a n i ž š í s o u d y vyhověly.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších stolic a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Hlavní námitkou žalovaného proti žalobnímu nároku jest námitka nežalovatelnosti, ježto prý šlo o obchody diferenční. Dovolatelova výtka, že nižší soudy, vycházejíce z nesprávného názoru právního, této námitky náležitě neprobraly a že proto řízení zůstalo kusým (§ 503 čís. 4 a 2 c. ř. s.), jest oprávněna. Soudní praxe — a v podstatě i nauka — ustálily se v ten smysl, že se diferenčními obchody rozumějí takové obchody, při kterých jsou srovnalou vůlí stran vyloučeny právo, žádati, by skutečně bylo dodáno (odebráno), a povinnost, dodati (odebrati) skutečně, a místo toho jest — výslovně neb i mlčky, konkludentním jednáním, — ujednáno, že má býti jen placen rozdíl dvou cen, při čemž stačí, když se úmysl i jen jedné strany nesl tímto směrem, a druhá strana věděla o tomto úmyslu a dle něho si počínala, umožňujíc takto svému spolusmluvníkovi, by uskutečnil svůj úmysl, docíliti jen kursovního zisku. Takové obchodování posuzuje se dle zásad o hře (sázce), vyslovených v §§ 1271 a 1272 obč. zák., aniž se vyžaduje, by strany stály vůči sobě přímo jako hráči ve smyslu právnickém. Výslovné ujednání, že právo a povinnost skutečného plnění mají býti vyloučeny, jest ovšem výjimkou; zpravidla odívá se diferenční obchod ve formu komisionářského nákupu a prodeje, jímž má býti zastřena pravá podstata obchodu, tak že jen na oko jde o poměr komisionářský. Ale i když ten, komu byl obchod příkázán (komisionář), provede obchod efektivně s někým třetím, t. j. tak, že jemu (komisionářovi) z toho vzejdou povinnost a práva skutečného plnění, není tím ještě nepochybně prokázáno, že v poměru mezi ním a komitentem nešlo o obchod diferenční. Neplyneť z toho ještě nezbytně, že komitentův příkaz ke kupu nebo prodeji byl míněn vážně; z pravidla bude to jen okolností, nasvědčující tomu (indicem), že se forma obchodu shoduje se skutečně zamýšleným obsahem. Podaří-li se však i v takovém případě důkaz, že komitentův příkaz nebyl zamýšlen jako příkaz vážný, a že druhá strana (komisionář) byla si toho vědoma, není obchod, dojednaný komisionářem s osobou třetí, obchodem příkázaným, a nejde na účet komitentův (srv. Staub-Pisko- exkurs I. k čl. 357 § 14). Po stránce procesuální dlužno zdůrazniti, že tomu, kdo tvrdí diferenční obchod. náleží ve sporu, by dokázal, že tu jsou skutkové okolnosti, z nichž lze důvodně usuzovati, že se úmysl stran, vyjádřený výslovně nebo mlčky, nesl směrem zde naznačeným. Z těchto zásad vychází čsl. nejvyšší soud důsledně (rozhodnutí čís. sb. 2427, 2650, 2692 a v témže smyslu i další, dosud neuveřejněná rozhodnutí, zejména i z poslední doby). Kdyby byly nižší soudy zaujaly totéž právní stanovisko, byly by se ovšem musily podrobněji zabývati námitkou diferenčního obchodu, než se stalo, a nebyly by směly ponechati neuváženy různé okolnosti, které by mohly nasvědčovati tomu, že námitka žalovaného není bezdůvodná. Obě strany tvrdily, že byly spolu po delší dobu v obchodním spojení, a žalobkyně uvedla, že prováděla se žalovaným velký počet obchodních transakcí, podobných té, která jest předmětem sporu. Bylo na snadě zkoumati, v čem záležely tyto předchozí transakce, zejména zda šlo o obchody skutečně provedené, či o obchody ryze spekulační. V předloženém výpisu z knih vyskytují se jen futures — vyúčtování a to tak, že patrně na stránce »Má dáti« jsou účtovány toliko ztráty, na stránce »Dal« toliko zisky z příslušných obchodů, tedy diference. Nebylo ani na přetřes vzato, zda některý z těchto vyúčtovaných obchodů byl proveden efektivně, t. j. zda žalovaný prostřednictvím žalobkyně jako komisionářky skutečně odebral zboží, či nikoliv. Ba nebylo ani zjišťováno, zda žalovaný jest obchodníkem, který potřebuje bavlnu, a zda žalobkyně věděla, čím žalovaný jest. Nutno také vysvětliti, jak se vlastně věc má se »zálohami«, danými v předchozích případech i v případě nyní sporném, a s jejich zvyšováním. Jeť známo, že právě při diferenčních obchodech se požadují a dávají takové zálohy jako krytí, které v pravdě nebývá ničím jiným, než sázkou ve hře, z níž se vyhrávající strana může uspokojiti. Žalobkyně tvrdila, že při sporných obchodech bylo třeba zvýšiti zálohy, poněvadž cena bavlny klesala. To vyžaduje důkladného vysvětlení. Byl-li

kup bavlny dojednán vážně za určitou kupní cenu (kurs) s určitým časem dodacím, a dána-li záloha (závdavek) na kupní cenu, nelze dobře pochopiti, proč by záloha musila býti zvyšována, když v době od dojednání kupu do dne smluveného dodání cena zboží klesá. Lze předpokládati, že kupitel musí přes pokles ceny odebrati a zaplatiti zboží za smluvenou vyšší cenu, že on tedy ztrácí poklesem ceny, ale prodatel jím získá a patrně tedy nepotřebuje zvýšení zálohy. Jinak tomu ovšem, má-li v den smluveného dodání býti vyrovnán toliko rozdíl dvou cen, totiž určené ceny kupní a ceny, platné v den dodání, a to tak, že, je-li tato vyšší oné, prodatel nahradí kupiteli rozdíl, kdežto v případě opačném kupitel má nahraditi rozdíl prodateli. Tu jest zřejmo, že čím více klesá cena zboží, tím více se zvyšuje rozdíl, jejž kupitel bude povinen zaplatiti, a tu ovšem má podstatný význam zvýšení dané »zálohy« (sázky ve hře). Nemalého významu jest také skutečnost, že obchody byly dojednány s firmami novoyorskými. Z velmi poučné knížky »Wie liest man den Handelsteil einer Tageszeitung« od Kahna a Naphtali lze se dočísti, že, pokud bavlny se týče, jest Nový York vedoucím herním trhem nejen Ameriky, nýbrž celého světa, že tamní obrat tak zvané »papírové banky« pravděpodobně převyšuje obrat skutečné i papírové bavlny na všech ostatních trzích světa, naproti tomu význam Nového Yorku jako skutečného trhu bavlny jest nepatrný a vedoucím trhem pro bavlnu jako zboží jest Liverpool (str. 238/239 a 244 — 81 — 90 tisíce). Nižší soudy neprávem přikládají rozhodující význam výroku slyšených znalců, že »obchody terminovou bavlnou, učiněné na novoyorské burse, předpokládají dodání a odebrání zboží efektivně«. Především není bezpečně ani zjištěno, zda obchody, o něž jde, skutečně byly učiněny na novoyorské burse, či snad mimo bursu; dále bylo by uvažovati o tom, zda zmíněné ustanovení není snad pouhou frází, kterou má již napřed býti čeleno možné námitce diferenčního obchodu; a konečně znalci sami připustili, že není ovšem vyloučeno, že během terminu nedojde k efektivnímu dodání neb odebrání, poněvadž bylo zbožím jinak disponováno, a není tedy ani vyloučeno, že obchod původně efektivní stává se obchodem diferenčním, čímž vlastně onen »předpoklad efektivního dodání a odebrání« jest zvrácen ve svůj opak. Ostatně nutno míti na mysli, že v prvé řadě rozhoduje poměr mezi stranami rozepře, a že za určitých předpokladů, o nichž bylo se již zmíněno, jež ovšem v tomto případě dosud nebyly zjištěny, nezáleželo by ani na podstatě a podmínkách obchodů, dojednaných mezi žalobkyní a novoyorskými firmami, kdyby totiž nebylo lze pokládati tyto obchody za obchody, jdoucí na účet žalovaného. Nutno si také uvědomiti, že, jestliže obchod diferenční, jejž komisionář k příkazu komitenta ujednal s třetí osobou, dopadne v neprospěch komitenta, smí komisionář platiti třetímu na účet komitenta jen tehdy, když tento s tím jest srozuměn (Staub-Pisko l. c. §14). Má-li býti zjednán spolehlivý podklad pro řešení otázky, zda poměr mezi žalobkyní a žalovaným byl skutečně pravým poměrem komisionářským se všemi důsledky právními, či zda tu byl pouhý poměr spekulační, oděný toliko v roucho poměru komisionářského, při němž úmysl obou stran neb i jen úmysl žalovaného, známý však žalobkyni, směřoval toliko k diferenci, nutno tedy, aby v naznačených směrech bylo podle §u 182 c. ř. s. působeno k tomu, by skutkové údaje, rozhodné pro řešení věci, byly učiněny; nedostatečné údaje o okolnostech, uvedených k opodstatnění nebo poražení nároku doplněny; průvodní prostředky pro tyto údaje byly naznačeny nebo nabídnuté již důkazy doplněny; a vůbec byla dána všechna vysvětlení, kterých jest třeba, aby skutkový podklad práv a nároků stranami tvrzených podle pravdy byl na jisto postaven. Vůči otázce diferenčního obchodu, s kterou, jak dovolatel správně připomíná, těsně souvisí otázka možnosti plnění, ustupují další sporné otázky do pozadí, a proto budiž ohledně nich uvedeno jen toto: Kdyby se dalo zjistiti, že nejde o nežalovatelný nárok z diferenčního obchodu, nýbrž o nárok z poměru komisionářského, bude žalovaný dle čl. 371 obch. zák. povinen, nahraditi žalobkyni jen to, co žalobkyně jako komisionářka vskutku nutně a užitečně vynaložila, požadovanou náhradu ztráty za předpokladů právě naznačených jen tehdy, když žalobkyně jako komisionářka skutečně ji nahradila americkým firmám, což dosud zjištěno nebylo. Taktéž nebyla zjištěna správnost ostatních položek běžného účtu dolarového. Žalovaný toliko uznal, že výpis z knih se shoduje s obchodními knihami žalobkyně, ale popřel správnost jednotlivých položek, tak že zůstaly spornými, a neuznal zůstatek, vyúčtovaný k jeho tíži. Na žalobkyni, nikoliv na žalovaném, jest, by ve všech těchto směrech provedla důkaz; ona také v té příčině částečně nabídla důkazy, které však nebyly provedeny.

Čís. 4704.

Porušení §u 93 c. ř. s. jest zmatkem dle §u 477 čís. 4 c. ř. s. jen ve sporu, v němž jest předepsáno zastoupení advokátem.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Rv I 1979/24.)

Žalobě o 13.316 Kč bylo procesním soudem prvé stolice (zemským soudem v Praze) vyhověno, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů i s řízením následujícím po ústním líčení ze dne 4. září 1924 a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání, uplatňující dovolací důvody §u 503 čís. 1, 3 a 4 c. ř. s., jest opodstatněno již s hlediska dovolacího důvodu prvuvedeného. Právem vytýká s hlediska tohoto dovolacího důvodu rozsudkům nižších soudů a řízení před prvým soudem následujícímu ústnímu spornému jednání ze dne 4. září 1924 zmatečnost ve smyslu §u 477 čís. 4 c. ř. s. Při ústním jednání ze dne 4. září 1924 byl rok odročen na neurčitou dobu k pokračování v ústním jednání. Usnesením ze dne 5. září 1924 byl rok k ústnímu jednání položen na den 25. září 1924. Usnesení to bylo podle spisů doručeno žalobci, pak Anně C-ové jako mateřské poručnici nezl.

žalované Antonie C-ové a Matěji C-ovi. Vykázanému právnímu zástupci nezletilé žalované Antonie C-ové toto usnesení doručeno nebylo, a k roku dne 25. září 1924 dostavila se sice zákonitá zástupkyně této nezletilé žalované Anna C-ová, nikoliv však její právní zástupce. Při roku prohlásil soud k návrhu žalující strany, že bude jednáno v nepřítomnosti zástupce žalované, načež prohlásil průvodní usnesení, že se připouští důkaz výslechem stran, provedl pak tento důkaz, prohlásil na to usnesení, že se další důkazy nepřipouštějí a prohlásil rozsudek. Jde tedy o porušení přesného ustanovení §u 93 c. ř. s., jenž stanoví, že dala-li strana pro právní rozepři někomu procesní plnou moc, až do zrušení této plné moci (§ 36 c. ř. s.), všechna doručení týkající se této právní rozepře mají se díti tomuto vykázanému zmocněnci. Lze souhlasiti s odvolacím soudem, že ne každé porušení §u 93 c. ř. s. zakládá zmatečnost ve smyslu §u 477 čís. 4 c. ř. s., neboť toto místo zákonné předpokládá nejen nezákonný postup soudu, nýbrž i, že tímto nezákonným postupem straně byla odňata možnost projednávati před soudem, t. j., že jím byla vyloučena ze soudního slyšení. Dlužno proto rozeznávati případy, ve kterých strana osobně může před soudem jednati, a případy, ve kterých musí býti zastoupena advokátem (§§ 27, 463, 513 c. ř. s.). Kdežto v oněch případech postačuje, že strana byla o nařízeném roku zpravena, jelikož jí tím, že nebyl vyrozuměn její advokát, odňata byla arci výhoda zastoupení advokátem, nikoliv však možnost jednati na soudě, ježto tak mohla činiti i osobně, není tomu tak v případech posledněji ších, kde strana dostavivší se k soudu bez advokáta na soudě účinně jednati nemůže a naopak ze soudního přednesu jest vyloučena, jako by vůbec se nebyla dostavila. Nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že uplatňované zmatečnosti tu není, protože žalovaná, byvši k odročenému roku obeslána osobně, mohla svého právního zástupce o ústním jednání vyrozuměti, neboť právem mohla spoléhati na to, že soud řídil se zákonem a jejího advokáta o roku uvědomil. Nelze na straně požadovati, by v případě osobního svého obeslání se ještě přesvědčovala, zda soudem zpraven byl také její právní zástupce, pokud se týče aby ho zpravila sama a takto vzala na se úkon, který podle zákona náleží soudu. Podle toho byla žalovaná nezletilá Antonie C-ová při roku ze dne 25. září 1924 ze soudního slyšení vskutku vyloučena, a nemění na věci ničeho, že při něm byla přítomna její zákonná zástupkyně a že tato byla vyslechnuta jako strana za účelem provedení důkazů.

Čís. 4705.

»Nouzí« ve smyslu §u 154 obč. zák. jest rozuměti takový stav, za něhož se postiženému nedostává z vlastních prostředků slušné výživy.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, R I 2/25.)

Žalobkyně domáhala se na žalovaných náhrady nákladu, jejž byla učinila na jejich otce. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelka založila žalobní nárok na předpisu §§ 154 a 1042 obč. zák. Podle §u 154 obč. zák., upadnou-li rodiče v nouzi, jsou děti povinny slušně je vyživovati. »Nouzí« podle tohoto předpisu jest vyrozumívati takový stav, když se postiženému nedostává z vlastních prostředků slušné výživy. Tak tento předpis vykládá i dovolatelka, připojujíc k tomu případně, že »nouze« podle §u 154 obč. zák. nevyžaduje, by rodiče neměli praničeho, s čímž dlužno souhlasiti, neboť i tehdy jde o »nouzi«, když mají tak málo, že to nepostačí na slušnou výživu, když nejsou s to, bez podpory svých dětí ukojiti nutné životní potřeby. Odvolací soud ovšem zjistil, že dovolatelčiny náklady na opatření stravy zemřelého otce žalovaných za dobu od září 1915 do polovice února 1923 činily včetně nájemného z pokoje nejméně 20.000 Kč, leč tato okolnost za ostatního stavu výsledků této rozepře při jejím rozsouzení nemůže přicházeti v úvahu, nýbrž pro tuto je rozhodujícím, zdali dovolatelka učinila za žalované náklad, který by ony po zákonu byly povinny samy učiniti s úmyslem, žalované tím zavázati, tedy v očekávání náhrady. Leč odvolací soud zjistil, a dovolacímu soudu nepřísluší přezkoumávati toto zjištění, že Tomáš H. měl tolik příjmů, že mu bylo možno, aby hradil náklady svého zaopatření u dovolatelky, a tvrdí-li tato opak, rozchází se s tímto zjištěním a tím již neprovádí podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněného důvodu dovolacího po zákonu.

Čís. 4706.

V tom, že byla uzavřena rukojemská smlouva bezprostředně před vyrovnáním, nelze ještě spatřovati poskytnutí výhody jednomu z věřitelů. Rukojmí nemůže se dovolávati částečného sproštění hlavního dlužníka nuceným narovnáním.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Rv I 90/25.)

Žalovaný zaručil se dne 11. srpna 1921 za zápůjčky, jež žalobce poskytoval firmě F. a P. Dne 7. října 1921 bylo o jmění firmy F. a P. zahájeno vyrovnávací řízení. Žalobě o zaplacení zaručeného peníze bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolateli nelze dáti za pravdu, pokud spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud odmítl použíti předpisu §u 47 vyrovn. řádu. Dovolatel odůvodňuje svůj právní názor tvrzením, že žalobce v okamžiku, kdy mu vydal rukojemské prohlášení, věděl, že firma F. a P. jest v peněžitých nesnázích, že již usiluje o mimosoudní vyrovnání, a že když se toto nepodaří, že bude zažádáno o soudní vyrovnání. Z toho odvozuje, že žalobcův nárok proti němu z rukojemství za jeho otce převzatého, směřující k tomu, by žalobce hlasoval pro vyrovnání, což

se skutečně stalo, jeví se býti neplatným zvláštním nadržováním, jelikož smlouva o rukojemství uzavřena byla bezprostředně před zahájením vyrovnávacího řízení. Odvolací soud však právem považoval právní poměr mezi stranami rozepře za samostatný, na právních osudech firmy F. a P. zcela neodvislý celek, a z toho správně usoudil, že věc soudního vyrovnání firmy nemá co činiti se žalobním nárokem. Dovolatelův rukojemský závazek týká se jenom stran rozepře a dlužno jej ve příčině jeho rozsahu posuzovati podle §§ 1353 a 1354 obč. zák. Podle tohoto (§ 1354) nepříslušejí rukojmímu námitky, které vylučují neb obmezují jenom ručení hlavního dlužníka. Proto se nemůže rukojmí dovolávati částečného sproštění hlavního dlužníka, nastalého nuceným narovnáním. Vždyť je právě hlavním účelem rukojemství ochrániti věřitele před platební neschopností hlavního dlužníka, což soud prvé stolice správně vystihl poukazem k §u 48 vyrovn. řádu a což odvolací soud právem schválil.

Čís. 4707.

Jde-li v pravdě o nárok peněžitý, nepřesahující 2.000 Kč, není odvolací soud oprávněn, oceniti předmět sporu nad 2.000 Kč.

Jde o nárok peněžitý, nepřesahující 2.000 Kč, bylo-li se domáháno na zaměstnavateli, by srážel zaměstnanci mzdu ku vydobytí pohledávky, nepřesahující 2.000 Kč.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Rv I 160/25.)

Žalobce domáhal se žalobou na poddlužníku, by srážel dlužníku ode dne doručení exekučního usnesení, jímž byla zabavena pohledávka dlužníkova proti poddlužníku ku vydobytí pohledávky žalobcovy 1250 Kč, měsíčně 50 Kč, pokud se týče peníz, jejž uzná soud za zabavitelný. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek a ocenil předmět sporu přes 2.000 Kč. Nejvyšší soud dovolání odmítl.

Důvody:

Podle §u 502 odstavec třetí c. ř. s. v doslovu čl. IV. zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n. není dopuštěno dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu, když sporný předmět, o němž rozhodl odvolací soud, na penězích nebo peněžité hodnotě nepřevyšuje 2000 Kč. Podle §u 500 odstavec třetí c. ř. s., potvrdí-li odvolací soud rozsudek prvé stolice, a nepozůstává-li předmět sporu, o němž odvolací soud rozhodne, výhradně z peněžní sumy, má vyhotovení rozsudku uvésti hodnotu předmětu sporu. Tomu není tak v tomto případě, neboť v něm předmět sporu pozůstává výhradně z peněžní sumy. Je totiž žalováno, by byl žalovaný uznán povinným, aby podle exekučního usnesení ze dne 2 .května 1924 srážel Klementu A-ovi ode dne doručení exekučního usnesení po dobu zaměstnání Klementa A-a měsíčně 50 Kč, pokud se týče onen peníz, jejž soud uzná podle §u 273 c. ř. s. za zabavitelný na základě ústního projednání. Podle usnesení okresního soudu ze dne 2. května 1924 povolena byla exekuce pro pohledávku na výživném v částce 1250 Kč, a jenom tuto částku měl žalobní návrh na mysli, tedy šlo o předmět sporu pozůstávající výhradně na penězích a nepřevyšující 2000 Kč. Tento skutečný stav nemohl býti změněn tím, že odvolací soud, ač k tomu nebyl oprávněn podle zákona, přece jenom učinil usnesení podle §u 500, odstavec třetí c. ř. s., předmět rozepře ocenil »přes 2000 Kč«, což ovšem s hlediska §u 500 odstavce třetí c. ř. s. není vlastně nijaké ocenění zákonité, neboť zákon vyžaduje uvedení určité a přesné číslice, nikoli pouze uvedení přibližného peníze. Dovolací soud k tomuto usnesení nemůže přihlížeti, neboť určování hodnoty předmětu rozepře není aktem libovůle odvolacího soudu, nýbrž může k němu dojíti jenom, když to dopouští zákon. Nemůže býti předpisu §u 500 odstavec třetí c. ř. s. zneužíváno k tomu, by sporná věc, soudnictví třetí stolice odňatá, libovolným oceněním přece jen se dostávala k dovolacímu soudu. Z toho plyne, že dovolání je nepřípustné.

Čís. 4708.

Domohl-li se pronajímatel svolení k výpovědi, jest opodstatněn právní zájem (§ 228 c. ř. s.) nájemce na zjištění nájemního poměru, třebas svolení k výpovědi bylo dáno pod podmínkou, že pronajímatel opatří nájemci náhradní byt, pronajímatel však dosud toho neučinil.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Rv I 195/25.)

Žalobci byla dána žalovaným se soudním svolením výpověď z bytu na Smíchově pod tou podmínkou, že mu žalovaný vyklidí byt v Praze. Žalobce měl vykliditi smíchovský byt do 14. února 1924, neučinil však toho, ježto byt žalovaného nebyl uprázdněn. Žalobě, jíž domáhal se žalobce určení, že nájemní poměr se žalovaným jest po právu, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud upřel dovolatelově žalobě právní povahu žaloby podle §u 228 c. ř. s. z toho důvodu, že podle jeho právního názoru dovolatel nemá právního zájmu, by jeho nájemní poměr ku žalovanému byl na jisto postaven, zejména když dovolatel ani netvrdil, že má zájem, by určení tohoto nájemního poměru stalo se co nejdříve, tedy bez odkladu. Dovolací soud nemůže sdíleti tohoto právního názoru soudu druhé stolice. Podle skutkového vylíčení odvolacího soudu, shodného s dovolatelovým přednesem v řízení prvé stolice, má žalovaný proti dovolateli v rukou exekuční titul, podle kterého se mohl domáhati exekučního vy-

klizení dovolatelova z bytu, o který běží, neboť podle tohoto exekučního titulu byl dovolatel povinen byt svůj vykliditi do 14. února 1924 (§§ 573 poslední odstavec a 575 poslední odstavec c. ř. s.). Svolení k výpovědi vázáno bylo sice na podmínku, že žalovaný má současně pro dovolatele vykliditi a jemu odevzdati svůj dosavadní byt o jednom pokoji a kuchyni s příslušenstvím v Praze, ale tato skutečnost nemohla býti na závadu povolení exekuce nuceným vyklizením, neboť stačilo pouhé tvrzení žalovaného v exekučním návrhu, že náhradní byt je pro dovolatele skutečně připraven a exekuce na pouhé toto tvrzení musila býti povolena. Ponévadž za tohoto stavu v době, kdy dovolatel podal žalobu podle §u 228 c. ř. s., hrozila mu exekuce nuceným vyklizením, měl nepochybně právní zájem, by bylo najisto postaveno, že trvá dále nájemní smlouva ohledně jeho dosavadního bytu, a to, aby se tak stalo co nejdříve, neboť tím měly býti odvráceny účinky exekučního titulu, účinného po 14 dnů od 14. února 1924 počínaje (§ 575 poslední odstavec c. ř. s.). Toto všecko bylo obsaženo v dovolatelově přednesu žalobním, proto sluší odmítnouti mínění druhé stolice, že dovolatel ani netvrdil, že má zájem, by určení tohoto nájemního poměru stalo se co nejdříve, tedy bez odkladu.

Čís. 4709.

Zákon o ochraně nájemců ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n.

Nezáleží na tom (§ 6 zák.), po jakou dobu bydlel dědic v domě zůstavitelově, aniž na tom, zda se vzdal svého dřívějšího bytu, jen když nemá jiného bytu.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Rv I 229/25.)

Žalovaný Jindřich C. bydlel dříve v bytě své matky v domě žalobcově; odstěhoval se od ní v roce 1921 a bydlel jinde v podnájmu, teprve, když matka jeho se v září 1924 roznemohla a byla převezena do všeobecné nemocnice, na její vzkaz, by denně do jejího bytu docházel, tak činil, od 1. října 1924 v bytě matky bydlel a 3. října 1924 se také na policejním komisařství do bytu toho přihlásil. Po smrti matky žalovaného (zesnulé dne 6. října 1924) domáhal se žalobce na žalovaném vyklizení bytu. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Ježto jest nesporno, že žalovaný jest jako syn zůstavitelky jejím zákonným dědicem, sám do bytu zůstavitelky se v říjnu 1924 přestěhoval a se dne 3. října 1924 do něho policejně přihlásil, odhlásiv svůj dosavadní byt v září 1924, jsou veškeré skutkové předpoklady §u 6 zákona splněny, ježto jest rovněž nesporno, že v době smrti nájemnice v jejím bytě bydlel, a zákon nevyžaduje, by se zůstavitelkou sdílel trvale její domácnost, jak prvý soudce mylně se domnívá. Nesprávným jest také náhled žalující strany, že zákon vyžaduje, aby dědic po delší dobu společnou domácnost se zůstavitelkou sdílel, což prý plyne ze slov zákona »bydlel«. To ze zákona nijak neplyne. Nesejde tedy na tom, že nastěhoval se žalovaný několik dní před smrtí zůstavitelky do jejího bytu na její vzkaz, stačí, že v době smrti v bytu jejím bydlel, třeba jen několik dní.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. není opodstatněn. Dovolatel míní, že účelem zákona o ochraně nájemníků není, by jako tomu jest v tomto případě, zjednal někomu lepší a lacinější bydlení, než toho potřebuje. Poukazuje k tomu, že žalovaný měl byt, že v něm bydlel od roku 1921, že nepotřeboval jiného bytu, že mohl v něm bydleti i nadále, a, když se krátce před matčinou smrtí, kterou očekával zcela bezpečně, nastěhoval do jejího bytu, za její nepřítomnosti, po případě bez jejího vědomí, možno i proti její vůli, že nejsou splněny požadavky §u 6 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n., nýbrž je patrno, že žalovaný jenom nesprávným způsobem využívá tohoto ustanovení. Dovolatel rozchází se jednak těmito vývody částečně s odvolacím zjištěním, a potud nelze považovati uplatněný důvod dovolací za zákonitě provedený, jednak přehlíží právní podstatu v úvahu přicházejících předpisů. Předpisem §u 6 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. upraven byl s hlediska tohoto zákona a jeho ochranných cílů předpis §u 1116 písm. a) obč. zák., podle kterého nájemní smlouva nezaniká smrtí toho neb onoho ze smluvníků. Zákon o ochraně nájemců rozšiřuje oním předpisem svou ochranu i na dědice, kteří nemajíce vlastního bytu, bydlili v době nájemníkova úmrtí v jeho bytě. Zákon nekladl za podmínku, by bydlili v jeho bytu před jeho smrtí nějakou dobu, tedy nezáleží na délce tohoto předcházejícího bydlení. Také neklade za podmínku, zda se dědicové před tím, než se nastěhovali k zůstaviteli, vzdali svého bytu, zákon pouze zabraňuje, by, komu se dostává takto jeho ochrany, neměl ještě jiného bytu a tím z ochrany zákona netěžil na úkor nebydlících. Zákon béře zřetel také na rodinné důvody, neboť, chráně nájemce, ochraňuje nepřímo i rodinný život, bez vlastního domova nemožný. To všecko jest v tomto případě u žalovaného. Je dědicem své matky, před tím neměl vlastního bytu a nebylo dokázáno, že by jej měl. Bydlel před matčinou smrtí v jejím bytě. Odvolací soud tedy nepochybil po stránce právního posouzení sporné věci, dospěv k závěru, že byly splněny náležitosti §u 6 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. a usoudiv, že žaloba není důvodem po právu.

Čís. 4710.

Pro určení výživného proti manželskému otci jest příslušným obecný soud dítěte, bydlícího v zemích historických, třebas otec byl nyní exponován v cizině. Lhostejno, zda před tím pobýval sám (bez dítěte) v tuzemsku. Předpis odstavce druhého §u 70 j. n. platí obdobně i pro nezletilé manželské dítě.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Nd I 46/25.)

Rozhoduje záporný spor o příslušnost mezi okresním soudem v Českých Budějovicích se strany jedné a okresním soudem jednak ve Velkém Sevljuši, jednak v Rahově na Podkarpatské Rusi se strany druhé k vyřízení žádosti Anny D-ové, manželky železničního zřízence ve V. u Českých Budějovic, o donucení manželského otce Ludvíka D-a k placení výživného pro nezl. Drahomíra D-a, vyslovil Nejvyšší soud, že příslušným jest okresní soud v Českých Budějovicích.

Důvody:

Jde o nárok na výživné nezletilého dítěte vůči manželskému otci podle §u 141 obč. zák., tedy o záležitost nespornou (judikát čís. 237 bývalého Nejvyššího soudu ve Vídni čís. 1664 sb. Nowak). Věcně i místně jest příslušným okresní soud, u něhož má nezletilec své obecné sudiště ve sporech (§ 109 j. n.). Podle obsahu spisů bydlí nezletilec se svou matkou ve V. u Českých Budějovic a otec jest trvale exponovaným celním deklarantem ve Vyšoveldě (Valea Visaului) v Rumunsku a podléhá ředitelství československých státních železnic v Košicích. Své poslední bydliště v historických zemích Československé republiky měl podle spisů otec ve V. u Českých Budějovic. Místní příslušnost poručenských úřadů na Slovensku a v Podkarpatské Rusi určuje se bydlištěm nebo místem pobytu nebo posledním bydlištěm opatrovancovým v uvedených zemích (§ 1 zákona ze dne 20. prosince 1922, čís. 391 sb. z. a n.). Byť i tedy otec před svým dosazením do Vyšovaldy byl konal službu v Podkarpatské Rusi, není tam poručenského úřadu místně příslušného, protože tam nezletilý Drahomír D. nikdy nebydlel ani se nezdržoval a na obecném odvozeném sudišti tam nezáleží. Podle §u 69 j. n. ve znění čl. II. čís. 6 zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n. a zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n. a ze dne 19. prosince 1924, čís. 292 sb. z. a n. podržel otec svůj obecný soud, který měl v historických zemích Československé republiky naposledy. Toto obecné sudiště sdílí také nezletilé dítě podle §u 71 j. n. a mimo to určuje se podle §u 73 odstavec druhý j. n. jeho obecné sudiště také místem jeho trvalého pobytu. Ale, i kdyby Ludvík D. nebyl stále ustanoveným státním zaměstnancem podle §u 69 j. n., platil by co do obecného sudiště jeho manželky a podle obdoby §u 73 odstavec druhý j. n. též pro jeho nezletilé dítě předpis §u 70 odstavec druhý j. n., totiž, že stálý pobyt manželky (dítěte) zakládá jejich obecný soud, když manžel (otec) své bydliště v tuzemsku zrušil. V každém případě jest tedy podle §u 109 j. n. příslušným okresní soud v Českých Budějovicích.

Čís. 4711.

Ku povolení prozatímního opatření manželce, by manžel, exponovaný v cizině, byl donucen složiti na soudě výživné pro nenarozené dítě a výlohy porodu, jest příslušným soud posledního bydliště manželova v historických zemích.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Nd I 47/25.)

Rozhoduje záporný spor o příslušnost mezi okresním soudem v Českých Budějovicích se strany jedné a okresním soudem jednak ve Velkém Sevljuši, jednak v Rahově na Podkarpatské Rusi se strany druhé, k vyřízení žádosti Anny D-ové, manželky celního deklaranta bytem ve V., o prozatímní opatření donucením manžela Ludvíka D-a ke složení výživného pro nenarozené dítě a výloh porodu k soudu, vyslovil Nejvyšší soud, že příslušným jest okresní soud v Českých Budějovicích.

Důvody:

Manželka žádá, aby její manžel donucen byl složiti na soudě jednak výživné na tři měsíce pro manželské dítě ještě nenarozené, jednak výlohy porodu a odvolává se na obdoby §§ 167 a 168 obč. zák. ve znění první novely. Ať jde o opatření ve smyslu uvedených předpisů, tedy o řízení nesporné (viz motivy ve Věstníku min. práv. 1915 str. 553), neb o nějaké prozatímní opatření ve smyslu §§ 378—402 ex. ř., tedy o řízení exekuční, a ať v onom případě pokládá se za místně příslušný obecný soud manželčin nebo manželův, vždy jest k vyřízení žádosti místně i věcně příslušným okresní soud v Českých Budějovicích. Podle obsahu spisů bydlí manželka ve V. u Českých Budějovic a manžel jest trvale exponovaným celním deklarantem ve Vyšoveldě (Valea Visaului) v Rumunsku, a podléhá ředitelství československých státních železnic v Košicích. Své poslední bydliště v historických zemích Československé republiky měl manžel ve V. u Českých Budějovic. Podle §u 69 j. n. ve znění čl. II. čís. 6 zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n. a zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n. a 19 prosince 1924, čís. 292 sb. z. a n. podržel manžel svůj obecný soud, který měl v historických zemích Československé republiky naposledy. Toto obecné sudiště sdílí podle §u 70 odstavec prvý j. n. také manželka; mimo to měla by tu manželka také své samostatné obecné sudiště podle §u 70 odstavec druhý a §u 73 odstavec druhý j. n., protože manžel své bydliště v tuzemsku zrušil. Jde-li o prozatimní opatření podle exekučního řádu, žádané před zahájením sporu, platí tu předpis §u 387 odstavec druhý ex. ř. a §u 69 j. n., takže i v tom případě jest okresní soud v Českých Budějovicích obecným soudem tuzemským manžela Ludvíka D-a.

Čís. 4712.

Jednání, příčící se nařízení ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n., jest nicotným. Jednání, příčící se zákonnému zákazu, jest ničí, třebaže nebyla na zákaz tato sankce zvlášť stanovena.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Rv II 749/24.)

Žalovaný ujednal počátkem října 1920 se žalující vídeňskou bankou, že jí dodá 100.000 Kč za určitý počet rakouských korun. Žaloba, domáhající se na žalovaném zaplacení 100.000 Kč, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Se stanoviska žalovaného šlo zajisté o opatření rakouské — cizozemské — valuty prodejem československých korun v cizině. Takovéto opatřování cizozemských valut bylo dle §u 18 tehdy platného nařízení vlády republiky Československé ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n. dovoleno jen se svolením Bankovního úřadu, jinými slovy: bez svolení Bankovního úřadu bylo opatřování cizozemských valut prodejem československých korun v cizině zakázáno. Na přestoupení zákazu, ano i na pokus přestupku a spolupůsobení při něm byly v §u 21 téhož nařízení stanoveny přísné tresty. Poněvadž jest dále zjištěno, že Bankovní úřad nedal žalovanému potřebného svolení, jde o obchod, příčící se zákonnému zákazu, tudíž o obchod dle §u 879 obč. zák. ničí. Z nicotného obchodu nemohou strany odvoditi žádných důsledků právních, a to ani nároku na plnění, ani nároku na náhradu škody pro neplnění bez ohledu na to, zda nebylo plněno vinou či bez zavinění některé ze stran, což nutno zvláště zdůrazniti proti vývodům dovolatelky. Bankovní úřad ministerstva financí v Praze na soudní dotaz ovšem sdělil, že dle jeho mínění pro platnost obchodu po stránce soukromoprávní není rozhodným, zda obchod odporoval předpisům dotčeného nařízení, poněvadž výslovný opačný předpis byl při redakci nařízení vynechán; opačný názor vedl by také k nejistotě právní v bankovním obchodě, zejména ve styku s cizozemskými firmami, a odporoval by i slušnosti, ježto by byla možnost, aby se strana, pro kterou se obchod během doby stal nevýhodným, odvolávala na přestoupení předpisů onoho nařízení, která jsou ostatně rázu pořádkového (policejního) a aby vymohla si neplatnost obchodu, třebaže sama též přestoupila příslušné předpisy a jest dle nich trestnou. Než vším právem Bankovní úřad dodal, že projevuje svůj názor s výhradou, že právní posuzování věci přísluší soudům. Dovolací soud pak nemůže se spřáteliti s projeveným názorem. Že byla vynechána sankce neplatnosti (nicotnosti), lze vysvětliti také tím, že se vzhledem k jasnému a přesnému doslovu §u 879 obč. zák. rozuměla sama sebou, a úvahy účelnosti (právní jistoty) a slušnosti musí ustoupiti přesným předpisům zákona. Nesejde na tom, zda prodej československých korun v cizině byl uskutečněn (na burse nebo mimo bursu). Kupní, vlastně směnná smlouva přišla k místu již srovnalou vůlí stran (§§ 1045, 1053, 861 obč. zák.); ostatně byl dle čtvrtého odstavce §u 21 nařízení ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n. již pokus přestoupení předpisu §u 18 trestným a spadal proto pod § 879 obč. zák. Neprávem tedy dovolatelka tvrdí, že se na tento případ nehodí rozhodnutí čís. 1585 sb. n. s. (srv. čís. 2496 téže sbírky). S tohoto právního hlediska nezáleží na tom, zda československé koruny měly zůstati v tuzemsku, či zda měly do Rakouska býti vyvezeny (§ 13 dotč. nař.), neboť ničí byl obchod již proto, že se příčil předpisům §u 18 devisového nařízení.

Čís. 4713.

Promlčecí lhůta §u 19 pojišťovacího zákona nevztahuje se na doplacení t. zv. premiového rabatu.

Předpis §u 23 (5) poj. zák. dosud neplatí.

Ustanovení pojišťovacích podmínek, že »v případě zrušení pojišťovací smlouvy vrátí se premie v poměru doby, počínajíc od zrušení smlouvy a při tom se za základ položí onen peníz, který se podává za jeden pojišťovací rok po srážce slevy, která při počátku pojištění snad pro víceletou smluvní dobu byla poskytnuta,« upravuje jen povinnost pojistitelovu vrátiti premii, která byla zaplacena i pro dobu po zrušení smlouvy a to v poměru dob uplynulých před zrušením a po zrušení smlouvy. Za základ při tom se béře peníz roční premie, ale nikoliv plný, nýbrž zmenšený o slevu, která snad při počátku pojištění s ohledem na víceletou pojistnou dobu byla poskytnuta. Pojistník jest povinen (čl. 278 obch. zák.) při předčasném rozvázání pojišťovací smlouvy doplatiti povolenou jemu slevu dobovou.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Rv II 836/24.)

Žalovaná společnost byla pojištěna u žalující pojišťovny na 10 let, vypověděla však pojistky předčasně. Ježto při pojištění na 10 let byl žalobkyní poskytnut žalované t. zv. dlouhodobý rabat, domáhala se žalobkyně na žalované vrácení slevy, jež jí byla oním dlouhodobým rabatem poskytnuta. Proti žalobě namítla žalovaná jednak, že žalobní nárok jest promlčen vzhledem k předpisu §u 5 poj. podmínek, jednak, že není v pojišťovacích podmínkách ustanovení, jež by ukládalo žalované povinnost, vrátiti slevu žalobkyní jí dobrovolně poskytnutou. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby a odvětil k námitkám žalované v důvodech: Neodůvodněnou jest námitka promlčení žalobního nároku. Ustanovení §u 5 odstavec šestý poj. podm. vztahuje se výhradně na »Versicherungsentgelt«, tedy to, co pojištěnec dle smlouvy jest povinen plniti jako úplatu za závazky převzaté žalující společností. Předmětem nynější obmezené žalobní žádosti jest však toliko nárok na vrácení původně povolené slevy za dlouholeté pojištění. Tento nárok vznikl dle souhlasného přednesu stran teprve dnem 25. května 1923, kterýmž dnem veškeré pojišťovací smlouvy v žalobě uvedené byly vypovězeny. Nejedná se tedy o pojišťovací úplatu (Versicherungsentgelt) a, i kdyby se o ni jednalo, mohla by jednoroční lhůta promlčecí běžeti teprve ode dne 25. května 1923, jakožto dne splatnosti. Ve věci samé má soud dle obsahu předložených opisů jednotlivých pojistek a na základě znaleckého posudku za prokázáno, že se jednalo veskrz o slevy z pojistného, jež povoleny byly žalovanému jen vzhledem k uzavření dlouholeté smlouvy pojišťovací. Dle §u 19 podmínek pojišťovacích jest žalobkyně povinna v případě zrušení smlouvy pojišťovací vrátiti pojištěnci onu částku již zaplacené premie, která připadá na dobu od zrušení smlouvy až do konce pojistného roku. Při tom béře se za základ onen obnos, který se podává za jeden rok pojišťovací po srážce oné slevy, která případně povolena byla na počátku pojišťovací smlouvy za víceleté pojištění. Jinými slovy žalobkyně jest povinna vrátiti pojištěnci z celoroční premie částku, připadající na dobu od zrušení smlouvy, zároveň však oprávněna sraziti si celkovou slevu za dlouholeté pojištění, kterou povolila při počátku pojišťovací smlouvy. Již dle tohoto ustano-

vení smluvního byla by tedy žalobkyně oprávněna, nemohouc si povolené slevy sraziti z premií (poněvadž ty nebyly zaplaceny) požadovati nejen zaplacení premií (částky jich) až do dne zrušení smlouvy, nýbrž také vrácení oněch slev. K tomu byla by také oprávněna bez ohledu na uvedené ustanovení §u 19 poj. podm. již dle §u 1435 obč. zák. Tento právní názor jest také v souladu s obchodními zvyklostmi v pojišťovacím oboru, jak je znalci potvrdili, a s ustanovením §u 23 (5) poj. řádu, jež ovšem dosud nebylo ještě uvedeno v platnost. Jest tudíž žalovaná strana povinna navrátiti (doplatiti) straně žalující onu částku, o kterou pod titulem slevy za dlouholeté pojištění zkráceny byly jednotlivé premie a oč tedy při nastalém předčasném zrušení smluv byla by obohacena, jinými slovy musí žalovaný doplatiti onen obnos, o který byly by premie výše vyměřeny bývaly, kdyby smlouvy uzavřeny byly původně jen na tu dobu, po kterou skutečně trvaly. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Nesprávné právní posouzení shledává odvolatelka v posouzení její námitky promlčení žalobního nároku. Podle ustanovení §u 5 pojišťovací smlouvy zruší prý se smlouva pojišťovací a pojistitel ztratí nárok na zaplacení pojišťovací úplaty, nepodá-li žalobu nejdéle do jednoho roku. To prý platí nejen o premiích, původně stanovených, nýbrž i o snížených dlouholetým rabatem. Při tom však odvolatelka přehlíží, že jednoroční promlčecí lhůta počíná běžeti od toho okamžiku, kdy smlouva pojišťovací byla zrušena, t. j. od 25. května 1923, poněvadž se jedná v tomto případě o nárok na vrácení původně povolené slevy za dlouholeté pojištění. Do dne žaloby, t. j. 6. prosince 1923, nárok žalobní tedy promlčen není. Kromě toho znění §u 5 pojišťovací smlouvy nasvědčuje tomu, že jednoroční lhůta promlčecí pro uplatňovaný právě nárok na vrácení dlouhodobého rabatu neplatí. Odvolatelka vytýká dále napadenému rozsudku pod zorným úhlem uplatňovaného odvolacího důvodu nesprávného právního posouzení, že jest nesprávným názor napadeného rozsudku, čerpaný ze znaleckého posudku, že se jedná o slevy z pojistného, které byly povoleny žalované jen vzhledem a za podmínkou uzavřené dlouholeté pojišťovací smlouvy. Výklad pojišťovací smlouvy jest prý věcí soudu a nikoliv znaleckého posudku. Také v tomto směru shledává odvolací soud výtku napadenému rozsudku činěnou neopodstatněnou, a to nejen v úvaze té, že ustanovením §u 19 pojišťovací smlouvy jest nárok žalobkyně na vrácení původně povolené slevy za dlouholeté pojištění odůvodněn, nýbrž také proto, že znalci prohlásili za všeobecnou obchodní zvyklost, že pojištěnec má v případě předčasného rozvazování pojišťovací smlouvy navrátiti požívanou slevu dobovou, a konečně také proto, že žalovaná byla by o obnos původně povolené slevy vzhledem k předčasnému zrušení smlouvy obohacena. Jest tedy nárok žalobkyně na vrácení tohoto obnosu, kterým by žalovaná byla bezdůvodně obohacena, odůvodněn i ve smyslu ustanovení §u 1435 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Stanovisko žalované o promlčení žalobního nároku není správné. Ať již jednoroční lhůta, stanovená v §u 5 odst. 5 všeobecných pojišťovacích podmínek, jest lhůtou promlčecí nebo propadnou, nikdy se na tento spor nevztahuje, protože § 5 jedná o průtahu v placení premií, kdežto v tomto sporu jde o doplacení t. zv. premiového rabatu, tedy o nárok, který pojistiteli nevznikl již splatností té které premie, nýbrž teprve předčasným zrušením pojišťovací smlouvy, jež se stalo dne 25. května 1923, takže do dne žaloby, t. j. do 6. prosince 1923 nárok žalobní, který jest pokládati za nárok na smluvní splnění a který podléhá tudíž tříletému promlčení podle §u 19 poj. zák. ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. promlčen nebyl (viz také Hermann-Otavský str. 329). Že by promlčecí lhůta pro nějaký majetkový nárok dříve začala běžeti, než nárok vznikl, nebude zajisté ani dovolatelka tvrditi. Naproti tomu nelze souhlasiti s odvolacím soudem, pokud jde o výklad §u 19 všeobec. poj. podm. V tom směru dlužno předeslati toto: Žalující pojišťovna domáhá se zaplacení doplatku na smluvené premie, neboli t. zv. premiového rabatu, protože pojišťovací smlouvy ujednány byly na delší řadu let, protože se zřetelem k této smluvní době poskytnuty byly žalované straně slevy z premií a protože smlouvy předčasně, t. j. před dobou pro jejich trvání ujednanou, byly zrušeny. Pro takový případ vyhražuje ovšem § 23 (5) poj. zák. ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., pojistiteli nárok na doplacení toho, oč by premie byly vyměřeny výše, kdyby byly bývaly smlouvy uzavřeny jen pro dobu, po kterou vskutku trvaly. Avšak tento předpis náleží mezi normy pojišťovacího zákona s odsunutou účinností (§ 168 (1) cit. zák. ve znění vlád. nař. ze dne 9. prosince 1919, čís. 652 sb. z. a n.), takže ho na tento spor použíti nelze a to ani přímo, ani obdobně, ježto jde o poměr založený před působností nového zákona. Dlužno tedy zkoumati, zda žalobní nárok jest odůvodněn smluvní vůlí stran, zejména všeobecnými pojišťovacími podmínkami, které tvoří součást smlouvy. V tom směru jest dáti za pravdu dovolatelce a naopak nelze souhlasiti s odvolacím soudem, že nárok žalobkyně na doplatek původně povolené slevy jest odůvodněn již v §u 19 všeob. podm., který zní: »Ve případě zrušení pojišťovací smlouvy vrátí se premie v poměru doby, počínajíc od zrušení smlouvy, a při tom za základ se položí onen obnos, který se podává za jeden pojišťovací rok po srážce slevy, která při počátku pojištění snad pro víceletou smluvní dobu byla poskytnuta.« Toto smluvní ustanovení upravuje jen povinnost pojistitelovu vrátiti premii, která byla zaplacena i pro dobu, sběhlou po zrušení smlouvy a to v poměru dob uplynulých před zrušením a po zrušení smlouvy. Za základ při tom (t. j. při výpočtu částky, kterou jest vrátiti) béře se obnos roční premie, ale nikoli plný, nýbrž zmenšený o slevu, která snad při počátku pojištění s ohledem na víceletou pojistnou dobu byla poskynuta. Více z tohoto smluvního ustanovení vyčísti nelze, zejména z něho vyvoditi, že by pojistitel byl oprávněn, žádati doplatek všech oněch slev, které za předcházející léta až do dne zrušení smlouvy byl pojistníkovi poskytl. To možno v tomto případě tím méně, ježto pojistník neměl zaplaceny ani splatné premie do dne zrušení smluv, takže nebylo co mu vraceti. Ustanovení §u 19 pojišť. podm. obsahuje jen povinnost pojistitele na vrácení přeplatku, nikoliv jeho nárok na doplatek. Přes to však nemůže míti

dovolání úspěchu, protože přisvědčiti jest dasím důvodům napadeného rozsudku, pokud se opírají o všeobecnou obchodní zvyklost. Žalující pojišťovací společnost jest obchodníkem podle čl. 271 čís. 3 obch. zák., rovněž pojistník jest obchodníkem a náleželo pojištění jeho podniku proti škodám věcným k provozu jeho živnosti (čl. 273 obch. zák.). Dlužno tu tedy použíti čl. 279 obch. zák., podle něhož jest v ohledu významu a účinku jednání a opomenutí a vůbec v ohledu obsahu vůle smluvních stran hleděti ke zvyklostem a obyčejům platným v obchodním styku. Oba nižší soudy přijaly podle seznání znalců za dokázáno (§ 271 c. ř. s.), že ve všech případech, žalobou uplatňovaných, šlo o skutečný rabat za dlouhodobé pojištění a že jest všeobecnou zvyklostí obchodní, že pojistník při předčasném rozvázání pojišťovací smlouvy má nahraditi (správně doplatiti) povolenou jemu slevu dobovou, protože pojistitel tuto slevu poskytuje právě jen se zřetelem k víceletému trvání smlouvy. Taková všeobecná obchodní zvyklost jest důležitým zdrojem pro výklad vůle stran, protože nutno podle čl. 278 obch. zák. hleděti ke všem okolnostem, které podle pravidel věrnosti a víry v obchodním styku jsou pro skutečnou vůli stran důležity. Právem v tom směru usoudily oba nižší soudy, že pravou vůlí stran a předpokládanou smluvní podmínkou bylo, by slevy z premií byly poskytnuty jen při dlouholetém trvání smlouvy a že tedy při předčasném jich zrušení jest slevu na premie v poměru k době, která do zrušení skutečně uplynula, doplatiti. Vždyť pojišťovací společnost, povolivši premiový rabat jen z důvodu dlouhodobého pojištění, nebyla by jej povolila buď vůbec nebo ne v té míře, kdyby smlouva hned od původu byla bývala uzavřena jen na dobu, po kterou skutečně trvala, nebo kdyby byla věděla, že právní nástupce pojistníkův smlouvy předčasně zruší. Za tohoto stavu věci není třeba zkoumati, zdali bylo by lze na tento případ použíti také předpisu §u 1435 obč. zák., o bezdůvodném obohacení.

Čís. 4714.

Odpůrčí nárok předpokládá bezvýslednost exekuce na veškeré jmění dlužníkovo, ale jen na takové, jež jest pro věřitele dosažitelno.

(Rozh. ze dne 19. února 1925, Rv II 887/24.)

Žaloba, jíž domáhala se žalobkyně, by byla prohlášena vůči její vykonatelné pohledávce bezúčinnou smlouva, již uzavřela žalovaná s dlužníkem žalobkyně, byla oběma nižšími soudy zamítnuta. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud schválil názor prvního soudu, že odpůrčí nárok jest již z toho důvodu vyloučen, protože žalobkyně nežádala o exekuci na nedoplatek kupní ceny 3.000 Kč, který vyplatila žalovaná dlužníkovi (svému manželovi) teprve asi za měsíc po kupní smlouvě, a protože takto nedokázala předpokladu odpůrčího nároku, podle §u 8 (1) odp. řádu, totiž že exekuce na dlužníkovo jmění nevedla k úplnému uspokojení věřitelky, nebo že nelze se nadíti, že by k úplnému uspokojení vedla. S názorem tímto nelze souhlasiti. Není o tom sporu, že exekuční titul, rozsudek pro zmeškání, vydán byl dne 12. dubna 1923, tak že nabyl právní moci nejdříve dne 27. dubna 1923. Podle zjištění odvolacího soudu vyplacen byl dlužníku zbytek kupní ceny 3.000 Kč asi za měsíc po smlouvě, sjednané dne 13. března 1923, tedy asi uprostřed dubna 1923. Nesporno je dále, že podle exekučních spisů zažádala věřitelka o exekuci na movité věci dlužníkovy dne 7. května 1923; že zabavení bylo vykonáno dne 16. května 1923; že dlužníkova manželka — nynější žalovaná — ohlásila k zabaveným věcem právo vlastnické; že následkem toho vymáhající věřitelka navrhla zrušení exekuce a zahájení řízení vyjevovacího; že dlužník sice dne 20. června 1923 vyplnil a podepsal u soudu seznam jmění, ale odepřel přísahu, načež vymáhající věřitelka proti němu již ničeho nepodnikla a dne 2. července 1923 na dlužníkovu manželku podala odpůrčí žalobu. V tomto zcela bezvýsledném exekučním řízení jest předpoklad §u 8 odp. ř. plně odůvodněn. Netřeba se ani obírati otázkou, pokud exekuce, povolená povšechně na movité věci, jsoucí v držení dlužníka, zahrnuje v sobě také exekuci na peníze, a pokud tedy zahájená exekuce zůstala bezvýslednou již také ohledně peněz, které již před tím manželka dlužníkovi vyplatila (viz § 261 ex. ř.); jisto jest, že podle zájemního protokolu peníze nebyly nalezeny a že dlužník v seznamu jmění zodpověděl otázku, kolik má peněz na hotovosti, záporně. Vzhledem k tomu byl dodatek seznamu jmění, podle kterého dlužník ještě udal, že mu manželka zaplatila zbytek kupní ceny 3.000 Kč, pro vymáhající věřitelku bez významu, když dlužník zároveň prohlásil, že žádných peněz nemá. Účelem řízení vyjevovacího jest, by dlužník sám označil věřiteli majetkové předměty, tomuto do té doby neznámé, na něž by mohl vésti exekuci. Takové podpory při vedení exekuce dlužník věřitelce neposkytl, takže neměla ani možnosti, by vyplaceného peníze se zmocnila. Nemůže přece o tom býti sporu, že by vymáhající věřitelka byla raději sáhla po hotových penězích, než po nejistém a zdlouhavém sporu odpůrčím. Nezáleží na tom, že dlužník odepřel vykonati vyjevovací přísahu, vždyť § 8 vyr. ř. nevyžaduje ke vzniku odpůrčího nároku provedení řízení podle §u 47 a dalších ex. ř., nýbrž jen buď neúspěch exekuce provedené, nebo beznadějnost exekuce neprovedené. V tomto případě skončila se zahájená exekuce na majetkové předměty, věřitelce přístupné, s nezdarem a jest tu tedy předpoklad pro odpůrčí nárok podle §u 8 odp. ř. Dlužno ovšem přisvědčiti názoru, že zákon předpokládá exekuci na veškeré jmění dlužníkovo, ale vždy jen takové, které jest pro věřitele dosažitelno (viz Bartsch-Pollak str. 348 pozn. 24 a Lehmann str. 222). Neprávem tedy nižší soudy pokládaly za rozhodnou svědeckou výpověď dlužníkovu, který teprve ve sporu udal, že ještě asi 2.000 Kč má doma ve svém držení. Takovým způsobem mohl by dlužník uplatnění odpůrčího ná-

roku na nedozírno protahovati nebo dokonce zmařiti, když by u něho zase žádná hotovost nalezena nebyla a on pak znova potvrzoval, že hotovost má. Má-li, jest zajisté jeho povinností, aby zaplatil, ale žádnou měrou nesměl v seznamu jmění udávati, že nemá. Důvod, z něhož nižší soudy žalobu zamítly, tedy neobstojí, a dostalo se v tom směru věci nesprávného právního posouzení. Ježto však nižší soudy v důsledku svého názoru nezabývaly se vůbec uplatněnými odpůrčími důvody a neučinily ve věci žádných skutkových zjištění, nezbylo, než oba rozsudky zrušiti a věc k dalšímu jednání a rozhodnutí do prvé stolice vrátiti (§ 496 čís. 2 a 3, § 510 a 513 c. ř. s.).

Čís. 4715.

Nejde-li o nový skutkový nebo důkazní přednes v odvolání, může odvolatel odvolací důvody doličiti i ústně při odvolacím roku.

V odvolání musí býti stručně a přesně jednak označeny důvody odvolatele k napadení rozsudku, jednak vyloženy jednotlivé okolnosti, kterými tyto důvody jsou opodstatněny.

(Rozh. ze dne 19. února 1925, Rv II 898/24.)

Žalobě o zaplacení zápůjčky bylo oběma nižšími soudy vyhověno.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by o odvolání dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud nepřihlížel k odvolacím důvodům nesprávného ocenění důkazů a neúplnosti řízení, ježto prý dovolatel po zákonu jich neprovedl, opomenuv prý proti předpisu §u 467 čís. 4 c. ř. s. uvésti již v odvolacím spise ony skutkové okolnosti, kterých se chce dovolávati k podepření odvolacích důvodů. Než procesuální újmu, že v odvolacím řízení k přednesu, jímž mají býti dokázány nebo vyvráceny uplatňované odvolací důvody, smí jen tenkráte býti přihlíženo, když byl dříve odpůrci oznámen přípravným podáním, spojuje zákon (§ 482 odstavec druhý c. ř. s.) jen s přednesem novým, totiž s přednesem skutkových okolností a důkazů, které podle spisů prvního soudu a skutkové podstaty rozsudku v první stolici nebyly uvedeny. Pokud však o takový nový přednes nejde, může odvolatel odvolací důvody doličiti i ústně při odvolacím roku, vydávaje se při tom ovšem nebezpečí právních následků §§ 44 a 179 c. ř. s. Ohledně jiných než v naznačeném smyslu nových odvolacích důvodů stačí jinak stručné určité označení důvodů odporu (odvolacích důvodů), předepsané v §u 467 čís. 3 c. ř. s., kterémuž předpisu je rozuměti tak, že v odvolání musí býti stručně a přesně jednak označeny důvody odvolatele k napadení rozsudku, totiž jednotlivé příčiny, které k odvolání daly podnět, jednak vyloženy jednotlivé okolnosti, kterými tyto důvody jsou opodstatněny (srov. Odpovědi ministerstva sprav. k dotazům o ustanoveních nových procesních zákonů, příl. k min. nař. ze dne 3. října 1897, věst. čís. 44 k §u 467 čís. 3 c. ř. s.). Tomuto požadavku odvolání žalovaných co do uplatňování odvolacího důvodu nesprávného ocenění důkazů v podstatě vyhovuje. Navrhujeť výslovně opakování důkazu listinného, důkazu svědky Adolfem R-em a Josefou Š-ovou a důkazu výslechem stran a odůvodňuje svůj návrh nesprávným hodnocením (uvážením) důkazů prvním soudem ohledně hlavní otázky, zda jest tu právní důvod zápůjčky či zda byla mezi stranami ujednána společenská smlouva. Tento přednes jest při vší své stručnosti potud jasným, že plně vyhovuje povaze odvolacího spisu jako přípravného podání (§ 467, odstavec prvý, § 78 c. ř. s.), jež v mezích zákona (§ 482 c. ř. s.) lze při ústním roku odvolacím podle potřeby doplniti. Nad to obsahuje odvolání co do výkladu listiny rozsáhlé vývody, směřující z valné části i proti hodnocení tohoto důkazu. Vytýká proto odvolací soud odvolateli neprávem, že odvolání co do ocenění důkazů neprovedl po zákonu. Správným jest jen, že je neprovedl co do neúplnosti řízení. Avšak tohoto odvolacího důvodu ani neuplatňoval. Ježto odvolací soud se svého mylného právního stanoviska odvolání v podstatné části nevyřídil, je odvolací řízení stiženo vadou po rozumu §u 503 čís. 2 c. ř. s., pročež bylo napadený rozsudek podle §u 510 c. ř. s. zrušiti.

Čís. 4716.

Otázku udělení substitučního oprávnění kandidátu advokacie lze posuzovati jen dle předpisů správních.

Do usnesení vrchního zemského soudu, jímž zamítnuto bylo odvolání do usnesení výboru advokátní komory, jímž odepřeno započítati soudní praxi do advokátní praxe za účelem udělení práva substitučního, připouští se odvolání na nejvyšší soud.

Do dvouleté praxe kandidáta advokacie, potřebné ku nabytí substitučního práva, nelze započítati praxi v přípravné službě soudcovské.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, R I 73/25.)

Výbor advokátní komory odepřel uděliti substituční oprávnění kandidátu advokacie. Vrchní zemský soud nevyhověl odvolání správně rekursu žadatelovu. Důvody: Stěžovatel označuje podaný opravný prostředek jako odvolání, maje patrně za to, že jde o odepření potvrzení praxe advokátní po rozumu §u 30 (3) advokátního řádu. Leč v tomto případě jde o odepření udělení substitučního oprávnění dle §u 6 (2) zákona ze dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb. z. a n., jenž platí nyní místo posledního odstavce §u 31 c. ř. s. Opravný prostředek řídí se zde všeobecnými zásadami civilního řádu soudního a možno tudíž v tomto případě stížnost uplatniti jen rekursem. Ve věci samé není rekurs odůvodněn. Dlužno přisvědčiti právnímu názoru výboru advokátní komory, že do dvouleté praxe dle §u 6(2) zákona ze

dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb. z. a n. ku nabytí substitučního oprávnění lze započísti až do jednoho roku jen soudní praxi dle §u 2 písm. a) advokátního řádu (a zákona ze dne 24. února 1910, čís. 1 ř. zák. z roku 1911), nikoli však praxi v přípravné službě soudcovské. Neboť § 6 (2) zákona čís. 40 r. 1922, a pouze tento § je v tomto případě směrodatným, jedná o soudní praxi, dle dosavadních ustanovení povinné, čímž míněna je pouze praxe dle §u 2 písm. a) adv. řádu a zákona čís. 1 r. 1911. I jiná ustanovení zákona a nařízení rozeznávají mezi povinným rokem soudní praxe dle §u 2 adv. ř., konané kandidáty advokacie, a mezi přípravnou službou soudcovskou. Dokladem toho je zákon ze dne 8. ledna 1911, čís. 5 ř. zák. Obě ustanovení jednají výslovně o soudní praxi právních praktikantů, kteří nejsou v přípravné službě soudcovské. Stejným způsobem rozlišuje zákon ze dne 12. července 1913, čís. 139 ř. zák. Také § 16 zákona o organisaci soudů, s nápisem: »Soudní praxe«, v odstavci třetím výslovně pojednává o soudní praxi kandidátů advokacie zejména, aby jim dána byla příležitost nabýti vědomostí, potřebných k vykonávání advokacie. Je-li tedy dle §u 6 (2) cit. zákona čís. 40 r. 1922 započítatelna pouze soudní praxe dle dosavadních ustanovení povinná, není tím míněna přípravná služba soudcovská.

Nejvyšší soud nevyhověl odvolání.

Důvody:

Co se týče přípustnosti odvolání, nelze sice souhlasiti s vrchním zemským soudem, že šlo o rekurs, jehož přípustnost řídí se civilním soudním řádem, ježto prý tu jde o udělení substitučního oprávnění dle §u 31 poslední odstavec c. ř. s., nahraženého nyní §em 6 odstavec druhý zákona ze dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb. z. a n. Úplně pravdu má odvolatel, že dle civilního soudního řádu by se věc vyřídila toliko v tom případě, kdyby soud v nějaké právní záležitosti kandidáta advokacie k intervenci v substituci advokáta, stranu zastupujícího, nepřipustil, zde však jde o otázku udělení práva substitučního výborem advokátní komory, která se může posuzovati jen dle příslušných předpisů správních. A tu přichází na řadu § 30 odstavec třetí adv. ř., jenž ovšem nemluví o odvolání proti odepření oprávnění k substituci, ač § 28 odstavec b) téhož advokátního řádu o udělení této legitimace mluví, a zákon tedy i tento úkon zná. Než z toho nelze pro tento případ nepřípustnost odvolání ještě vývozovati, neboť v tomto případě jde o udělení substitučního oprávnění z toho důvodu, že žadatel činí nárok na započtení soudní praxe, výbor advokátní komory mu však substituční oprávnění proto odpírá, že uvedenou soudní praxi započísti nelze, vyhrocuje se tedy celá otázka právě na toto započtení, a tu dlužno vzhledem k §u 30 (3) adv. ř., jenž připouští odvolání proti odepření potvrzení advokátní praxe, připustiti i odvolání proti odepření započtení soudní praxe, poněvadž tato je v oné obsažena. Z téhož názoru vychází také čl. I. poslední odstavec vládního nařízení ze dne 9. prosince 1919, čís. 651 sb. z. a n., jenž zůstal v platnosti i za vládního nařízení ze dne 6. září 1922, čís. 262 sb. z. a n. a připouští odvolání dle §u 30 (3) adv. ř. proti nezapočtení vojenské služby do advokátní praxe.

Avšak jakkoli odvolání je přípustným, není přece odůvodněným. V té příčině možno prostě odkázati na důvody napadeného usnesení vrchního soudu, v nichž prokázáno, že zákon liší přesně mezi přípravnou službou soudcovskou a soudní praxí kandidátů advokacie dle §u 2 písm. a) adv. ř. To má důvod svůj — a tím teprv rozlišování dochází svého osvětlení, — že upotřebení praktikanta jest jiné podle toho, zda se chce věnovati službě soudcovské (§ 5 a násl. zák. o soud. org.) či povolání advokátnímu (§ 16 tamže, jenž rozveden byl právě zákonem ze dne 24. prosince 1910, čís. 1 ř. zák. pro 1911, jenž tedy tvoří protějšek k §u 5—15 zák. o soud. org.): výcvik, jehož se mu dostává, nese se za tímto cílem i nelze proto obojí směsovati.

Čís. 4717.

Zajištění půdy drobným pachtýřům (zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.).

Pouhá způsobilost požadovaného pozemku k provozu hor neopravňuje ještě vlastníka k výměně dle §u 5, odstavec druhý zákona.

Lhostejno, že budovy (§ 2 zák.) jsou větší než požadovatelé potřebují k provozu zemědělství na požadovaných pozemcích.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, R I 109/25.)

Požadovacímu nároku drobných pachtýřů bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolací stížnost vytýká, že požadované pozemky jsou pro svůj obsah způsobilé k provozu hor. Praví sice přímo, že »slouží« k provozu hor, avšak sama se vyvrací, řkouc vícekráte, že ovšem nyní se tam neprovozují, a že jsou v pachtu k účelům zemědělským. Kdyby se tam hory provozovaly, ovšem by požadovací právo nebylo dáno, ježto zákon je přiznává právě jen na pozemky zemědělské. Než otázka ta je následkem prekluse námitek vlastnice vyřešena v ten rozum, že jde o pozemky zemědělské. Ale ani způsobilost k provozu hor nevadí požadovacímu nároku a neopravňuje k nabízené ve stížnosti výměně dle §u 5 (2) požad. zák., neboť tento sice stanoví, že vlastník jest k výměně oprávněn, když potřebuje požadovaného pozemku k dalšímu provozu hor nebo k jeho zajištění do budoucnosti, avšak ten případ splněn není. Zákon zřejmě předpokládá případ, kdy vlastník již hory vedle provozuje a požadovaného zemědělského pozemku potřebuje hned nyní k provozu tomu, na př. na skládku dobytých rud, k zřízení huti, nebo k dolování samému, když vedle žíla již jest vyčerpána, zde pak pokračuje, nebo je viděti, že bude pozemku z týchž příčin potřebovati v budoucnosti, třeba že přítomně potřeba ta ještě nenastala. Tento přepoklad však v tomto případě není

splněn, protože vlastnice vůbec ani v sousedství báňské těžby neprovozuje, jak sama v stížnosti doznává a obsahem spisů zřetelně jest potvrzeno. Co se týče konečně budov, nevadí, že jsou trochu větší, než požadovatelé k provozu zemědělství na požadovaných pozemcích potřebují, a že je proto pronajímají z části na letní byty. Neboť dle §u 2 požad. zák. stačí, by požadovatel budov nutně měl zapotřebí k hospodaření na požadovaném pozemku, což provedeným šetřením bezpečně jest zjištěno a sama stížnost doznává, žádajíc jen, aby si požadovatelé, když tyto budovy jsou nepoměrně veliké, vystavěli na požadovaných pozemcích menší, rada to k počinu, kterému právě zákon chtěl v §u 2 vyvarovati, věda, že drobní pachtýři nejsou pravidelně s to, by mohli ještě stavěti. Když požadovatelé měli celé ty budovy po zákonný čas s požadovanými pozemky zpachtovány, a vlastnice jich tedy nepotřebovala, není důvodu, proč by i nadále neměly sdíleti osud těchto pozemků, k jichž obhospodařování slouží, a proč by vaditi měla jich nepoměrná velikost, když posud nevadila ani požadovatelům faktícky ani stěžovatelce právně. Nepoměrná velikost tedy není na úkor požadovacímu nároku, nýbrž vezme se k ní zřetel pouze při stanovení ceny přejímací, čímž všecek zájem vlastnice z velikosti té prýštící jest kryt.

Čís. 4718.

Pozemková reforma.

Význam slov »na jich vrub« v §u 4 náhr. zák. ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n.

Státní pozemkový úřad jest povinen zapraviti soudu útraty se zřízením (k jeho návrhu) opatrovníka nepřítomnému vlastníku zabraného majetku.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, R I 116/25.)

V řízení o výpovědi ze zabraného majetku zřídil soud prvé stolice k návrhu Státního pozemkového úřadu opatrovníka nepřítomnému vlastníku zabraného majetku a doručil usnesením, o nějž tu jde, Státnímu pozemkovému úřadu poplatkový lístek na inserční poplatky a sdělil mu, že je má hraditi prozatím sám. Státní pozemkový úřad si do tohoto usnesení stěžoval, maje za to, že zřízení opatrovníka jde na vrub nepřítomného vlastníka (osoby na pozemcích hospodařící), že tu jde o řízení nesporné, kde zásady sporného řízení neplatí, a navrhl, by napadené usnesení bylo zrušeno. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Rekursní soud uznal stížnost neodůvodněnou. Jest ovšem pravda, že jde tu o řízení nesporné, v němž nelze používati předpisů civilního soudního řádu. Avšak první soudce své usnesení a vydání poplatkového lístku odůvodnil také zásadami řízení nesporného. Stěžovatel přehlíží, že první soudce v napadeném usnesení nikterak nestanoví jeho povinnost, by inserční výlohy zaplatil, a to právě proto, že zákony ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. a ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. jest již ustanoveno, že zřízení opatrovníka jde na vrub vlastníka pozemků, nýbrž že pouze formálně předpisuje výlohy ty k zaplacení prozatím navrhovateli, jenž je má za povinného soudu založiti. To jest v souhlasu se zásadami řízení nesporného. Nesporné řízení zajisté nepostrádá ustanovení o náhradě těchto nákladů, které jsou ve své podstatě náklady za doručení, neboť dle zásady vyslovené v §u 24 ministerského nařízení ze dne 3. července 1854, čís. 169 ř. zák., jež bylo dle §u 369 jednacího řádu soudního v platnosti zachováno, náleží zaplacení oněch nákladů, jež následkem zakročení žadatele vzešly, vůči soudu na tuto stranu (srovnej rozh. nejv. soudu ze dne 13. listopadu 1912, č. j. R II 991/12 a 992/12 v Právníku z r. 1913 str. 458). V tomto případě zavdal podnět k těmto nákladům stěžovatel svými výpovědmi, proto právem první soud náklady ty poplatkovým lístkem vymáhá od něho.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti.

Důvody:

Neprávem odvolává se Státní pozemkový úřad na zákon náhradový (§ 4), neboť ten otázku, o niž jde, neřeší, protože výraz »na jich vrub« znamená především tolik co »na jich nebezpečí«, a pokud ovšem má smysl také co »na jich útraty«, tedy to nikterak neznamená poměr jejich k soudu, nýbrž poměr jejich k zřízenému opatrovníku. Co se týče otázky, zda útraty, soudu vzešlé, musí Státní pozemkový úřad založiti nebo zapraviti, tu ovšem nemá místa § 24 min. nař. ze dne 3. července 1854, čís. 169 ř. zák., protože jedná jen o poplatcích za doručení, pod kterýž pojem ovšem útraty se zřízením opatrovníka spojené, ke kterýmž patří právě i náklady vyhlášení zřizovacího ediktu, nespadají. Zákon náhradový ovšem nemá předpisu ohledně útrat ze zřízení opatrovníka vznikajících, protože na to vůbec nepomyslil, avšak řízení o výpovědi, v něm upravené, je řízením nesporným a tím jest otázka vyřešena. § 88 zák. o soud. org. předpisuje, že doručení ve věcech nesporného soudnictví má se prováděti stejným způsobem, jako v občanských právních rozepřích, a poukazuje tím tedy zřetelně na předpisy civilního soudního řádu o doručení, jež jsou obsaženy v §§ 87—122. Tu pak stanoví § 116 a násl. c. ř. s., kdy a jak se doručení provádí k rukám opatrovníka a praví pak § 118 odstavec druhý tamže výslovně, že útraty vyhlášky — a o ty zde právě jde — a zřízení opatrovníka má hraditi strana, jejíž soudní jednání k nim podnět zavdalo, že však hrazení to děje se bez újmy nároku na náhradu snad jí (proti odpůrci) příslušejícího, což vše je jen případ upotřebení §u 10 c. ř. s. To tedy platí i v tomto případě. Zdali ovšem Státní pozemkový úřad má nárok na náhradu vůči odpůrci, to zde rozhodovati nepřísluší.

Čís. 4719.

Exekuci ku opatření náhradního bytu nájemníkovi, bydlícímu v domě vymáhajících věřitelů, jest provésti dle §u 353 ex. ř.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, R I 127/25.)

Manželé S-ovi koupili od Marie P-ové domek. Pravoplatným rozsudkem byla Marie P-ová uznána povinnou, by v domku tom bydlícímu nájemníku opatřila náhradní byt. Ježto Marie P-ová závazku toho nesplnila, navrhli manželé S-ovi proti ní povolení exekuce za účelem vymožení nároku na opatření bytu nájemníku zmocněním vymáhající strany ku opatření bytu toho na náklad povinné, a navrhli, by povinná předem zaplatila 1500 Kč na náhradu nákladů, které vzniknou opatřením bytu. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Vývodům stížnosti nelze upříti oprávnění, uváží-li se, že vymáhající strana jest vlastnicí domu a jako taková jest podle §u 362 obč. zák. oprávněna, by domem volně disponovala, a nepotřebuje tedy k disposičnímu právu zmocnění, jaké má na mysli ustanovení §u 353 ex. ř. Vymáhající straně bylo také již dáno svolení k výpovědi z bytu, o který patrně jde, usnesením ze dne 22. května 1924, avšak vyklizení nemohlo býti vykonáno, poněvadž byl manželům L-ovým povolen odklad z toho důvodu, že bez svého zavinění nemají jiné přiměřené náhrady. Straně vymáhající přísluší již podle §u 3 zák. čís. 86/1924 sb. z. a n. právo, by opatřila nájemníkovi náhradní místnost, a učiní-li tak, nemá nájemník již nároku na odklad exekuce, a lze tedy tímto způsobem dojíti cíle, k němuž exekuční návrh směřuje. Z této příčiny nejeví se způsob vedení exekuce přiměřeným, avšak i návrh samotný nevyhovuje v tom směru, že neuvádí ani, k jakému opatření má býti dáno zmocnění, jaký byt má býti nájemníkovi opatřen a za jaké nájemné, a krom toho se vůbec neodůvodňuje, k čemu má býti zálohy použito, a proč žádá se vysoká záloha 1.500 Kč a jak naloží se s jejím případným přebytkem. Pro tuto neurčitost, pro kterou nelze posouditi účelnost nákladů, jež vykonáním činu vzniknou (§ 353 odstavec druhý ex. ř.), což strana povinná již v prvé stolici vytýkala, a pro neurčitost v rozsahu vedení exekuce vůbec jeví se návrh bezdůvodným jak ve věci tak i co do požadované zálohy a bylo jej proto jako požadovaný celek zamítnouti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu s tím, že stanovil peníz, jejž má povinná předem složiti na náklady s opatřením bytu, na 800 Kč.

Důvody:

Jisto jest, že opatření jiného bytu nájemníkovi v domě vymáhajících věřitelů bydlícímu, ke kterému povinná rozsudkem ze dne 28. září 1923, exekuční titul tvořícím, pravoplatně byla odsouzena, jest úkonem, který za povinnou osoba třetí, po případě vymáhající věřitelé sami mohou provésti. Názor rekursního soudu, že exekuční návrh jest neurčitým, poněvadž neuvádí, jaký byt má býti nájemníkovi opatřen a za jaké nájemné, a že proto nelze mu vyhověti, není správným, ježto z obsahu návrhu vymáhajících věřitelů jest patrno, že jde zde o opatření bytu náhradního ve smyslu zákona o ochraně nájemníků. Rovněž mylným jest názor rekursního soudu, že exekuce nemůže býti povolena proto, že vymáhající věřitelé vymohli si proti nájemníku, v jejich domě bydlícímu, jako majitelé domu soudní svolení k výpovědi tohoto nájemníka, a tudíž i bez povolení navržené jimi exekuce jiným způsobem svého cíle dosáhnouti mohou, neboť vymáhající věřitelé zajisté mají právo, aby na základě pravoplatného exekučního titulu na povinné si vynutili plnění jejího závazku, nájemníku v domě bydlícímu jiný byt opatřiti a tak jej pro vymáhající věřitele uvolniti. Jeví se proto dovolací rekurs důvodným a bylo proto bez ohledu na to, zdali vymáhající věřitelé též jiným způsobem vyklizení bytu toho nájemníkem dosáhnouti mohou, dovolacímu rekursu vyhověti a napadené usnesení změniti a obnoviti usnesení soudu prvé stolice. Výše útrat, které vzejdou provedením úkonu, povinné uloženého, osobou třetí a které k návrhu vymáhajícících věřitelů ve smyslu §u 353 odstavec druhý c. ř. s. povinné k zaplacení předem mohou býti uloženy, závisí dle povahy těchto útrat od volného uvážení soudcovského. Ježto pak v tomto případě povinná při svém výslechu proti složení zálohy vůbec a tím také proti její výši se vyslovila, vymáhající věřitelé výši její 1500 Kč ve svém návrhu blíže neodůvodnili, a útraty tyto dle stavu věci pravděpodobně výše 1500 Kč nedosáhnou, bylo výši této zálohy stanoviti volnou úvahou soudcovskou přiměřeně na 800 Kč.

Čís. 4720.

Obnova pachtu (zákon ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n.). Propachtovatel má pozemek »ve vlastní správě« (čl. II. b. zák.) nejen tehdy, když jej sám osobně vzdělává, nýbrž i, když ho dává na vlastní účet obdělávati třetími zjednanými osobami.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, R I 134/25.)

Soud prvé stolice vyhověl námitkám propachtovatele a zamítl návrh pachtýřův na obnovu pachtu. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a nařídil prvému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Není sice pravda, co praví dovolací stížnost, že prvý soud odepřel obnovu pachtu také proto, že propachtovatel vzal pole do vlastní správy a proti tomu že pachtýř stížnosti nepodal, neboť prvý soudce právě naopak výslovně řekl v důvodech, že tato námitka není odůvodněna, pročež pachtýř neměl příčiny proti ní v stížnosti brojiti. Avšak pravdu má propachtovatel s námitkou tou skutečně. Prvý soudce ji chybně rozhodl a rekursní soud měl proto, než zrušil usnesení prvého soudce jako nezralé pro nedostatečné vyšetření prvé námitky, jakou výměru má pachtýř, tuto námitku, prvým soudcem zamítnutou, přezkoumati a, když by byl dospěl k výsledku, že je oprávněna, bylo by zrušení a doplňování jím nařízené odpadlo. Pachtýř výslovně doznal v protokole ze dne 8. listopadu 1924, že propachtovatel dává obdělávati sporný pozemek Josefem B-em a bránil se námitce propachtovatelově, že vzal pozemek do

vlastní správy, jen tím, že v takovémto způsobu obhospodařování, t. j. vzdělávání třetí zjednanou osobou vzetí do vlastní správy neshledává. V tom však jest na omylu. Ve vlastní správě máme pozemek nejen tehdy, když ho sami osobně vzděláváme, nýbrž i když ho dáváme sice obdělávati třetími zjednanými osobami, avšak na náš vlastní účet, sice by velkostatkář, jenž sám ruky nepřikládá a jen zjednanou čeledí pracuje, nikdy neměl statek svůj ve vlastní režii — náhled to neudržitelný. Potřebí jen čísti pozorně zákon sám, by se seznalo, že ani on nestotožňuje pojem »vlastního obdělávání«, s pojmem »vlastní správy«; pachtýř ovšem musí dle čl. I. čís. 1 zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n. pozemek obdělávati sám neb s rodinou, ale propachtovatel béře ho dle čl. II. b) do vlastní správy, když na něm chce sám neb s rodinou »hospodařiti«, což ovšem možno i při obdělávání zjednanými osobami.

Čís. 4721.

Zatížen-li podíl (část podílu) spoluvlastníka fideikomisární substitucí, jest vlastník nezatíženého podílu oprávněn a povinen, by o zrušení spoluvlastnictví žaloval i předního dědice i poddědice.

Žaloba, jíž domáhá se manžel na manželce zrušení spoluvlastnictví ku společné nemovitosti, jest předčasnou, byl-li k žalobě manželky proti manželi povolen rozvod z viny manželovy a manželka domáhá se na manželi zrušení smlouvy, jíž byl na něho převeden podíl nemovitosti.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, Rv I 1755/24.)

Vlastnictví k nemovitosti, o niž ve sporu šlo, bylo rozděleno tak, že příslušelo jednou čtvrtinou Josefu M-ovi, třemi čtvrtinami jeho manželce Filomeně M-ové. Na dvou čtvrtinách, náležejících Filomeně M-ové, vázla fideikomisární substituce. K žalobě Filomeny M-ové bylo její manželství s Josefem M-em rozvedeno od stolu a lože z viny Josefa M-a. Rozsudek nebyl v čase rozsudku prvé stolice ještě v právní moci. Žalobu Josefa M-a, domáhající se na Filomeně M-ové a jejích fideikomisárních substitutech zrušení spoluvlastnictví, o b a n i ž š í s o u d y pro tentokráte zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Odvolatel tvrdí, že když rozsudek soudu prvé stolice povolující rozvod manželství jeho a žalované z odvolatelovy viny, nebyl v době vydání napadeného rozsudku v právní moci, nenabyla žalovaná ještě oprávnění žádati zrušení svatební a postupní smlouvy ze dne 11. listopadu 1910 a nemůže proto s úspěchem tvrditi, že odvolatelova žaloba jest v nečas, to tím méně, ježto mu vypověděla správu svých tří čtvrtin rolnické usedlosti, jejíž zdárné hospodářské užívání závisí od osobní činnosti hospodářovy, žalovanou takto znemožněné. Odvolateli jest přisvědčiti potud, že skutečnost, že rozvod manželství byl soudem prvé stolice povolen z odvolatelovy viny a že žalovaná bude po případě moci podle pravoplatného tohoto rozsudku žádati zrušení svatební smlouvy podle §u 1264 obč. zák., nemůže zakládati nevčasnost odvolatelovy žaloby o zrušení spoluvlastnictví podle §u 830 obč. zák., poněvadž při posuzování otázky nevčasnosti zrušení nejsou rozhodny osobní poměry, nýbrž věcné poměry, jež se dotýkají samé podstaty věci a jeví na ni věcný účinek (sb. n. s. čís. 101). Jimi, jak jest na snadě, není skutečnost rozvodu manželství a jeho vlivu na svatební smlouvu spoluvlastníků. Avšak zákon v §u 830 obč. zák. dále stanoví, že spoluvlastník musí si dáti líbiti okolnostem přiměřený, nevyhnutelný odklad zrušení spoluvlastnictví, byl-li by tento na škodu ostatních spoluvlastníků. Takovýto odklad působí nikoliv věcné poměry, předmětu spoluvlastnictví se týkající, a na poměr ten účinkující, nýbrž okolnosti, jež se vyskytují v majetkovém okruhu druhého spoluvlastníka a zvláštní svou povahou působí, že neprodlené zrušení spoluvlastnictví jevilo by se ve jmění tohoto spoluvlastníka jako skutečnost hospodářsky mu škodící. Touto skutečností jest povolený rozvod manželství odvolatele a žalované z viny onoho a možnost manželky žádati pro to zrušení svatební smlouvy. Prvý soud považuje tuto smlouvu za smlouvu svatební, ježto ujednána byla odvolatelem jako ženichem a žalovanou jako nevěstou v úmyslu, že sňatek bude ujednán a smlouva týče se společenství statku. Jest správným, že smluvní strany, ujednávajíce smlouvu, činily tak v úmyslu, by jí upravily poměry svého jmění vzhledem na své manželské spojení, jehož uskutečněním smlouva ta mohla se státi teprve platnou (§ 1217 obč. zák.). To vyslovily jasně v druhém odstavci smlouvy, uvádějíce, že ji ujednávají u příležitosti zamýšleného sňatku, a totéž obsahují též prvý a pátý odstavec smlouvy. Smlouva ovšem založila a upravila jen poměry manželů jako spoluvlastníků nemovitosti (§ 825 obč. zák.), nikoliv však společenství statků mezi manžely podle §u 1234 obč. zák., poněvadž oni v ní ani výslovně ani jinak neprojevili vůle k založení společenství, kterým, buď za života obou manželů nebo pro případ smrti jednoho v nich nabývali podle §§ 1234 a 1236 obč. zák. věcného práva k nemovitosti druhého manžela. Tato skutečnost jest bez vlivu na povahu smlouvy jako smlouvy svatební, poněvadž ujednati ji bylo úmyslem smluvních stran a hospodářským účelem byla právě úprava poměrů jejich jmění v budoucím jejich manželství, což také jasně vyslovují ke konci třetího odstavce smlouvy, uvádějíce, že budou na nemovitosti společně hospodařiti a ji vzdělávati. Neprávem tvrdí odvolatel, že tím, že mu žalovaná vypověděla správu tří čtvrtin nemovitosti, bylo mu znemožněno hospodářské užívání celých nemovitostí. Aby se tak nemohlo státi, poskytují předpisy §§ 835 a 836 obč. zák. dosti ochrany. Pokud odvolatel tvrdil, že prvému soudci bylo vyčkati pravoplatné skončení rozepře o rozvod manželství, stala se tato jeho obrana bezpředmětnou tím, že rozsudek nabyl zatím moci práva. Pro fideikomisární substituci spolužalovaných váznoucí na polovici usedlosti, připsané žalované Filoméně M-ové, jest žaloba pro předpis §u 613 obč. zák. proti žalované nepřípustna, poněvadž tato jako fiduciářka může až do nastoupení substituce volně nakládati toliko s výtěžky této polovice nemovitosti, avšak není jako obmezená vlastnice s právy a povinnostmi požívatele oprávněna volně nakládati s podstatou této polovice nemovitosti, proti které, kdyby bylo žalobě vyhověno, by směřoval podle §u 352 ex. ř. vykonatelný nárok odvolatelův. Proti fideikomisářům není žaloba přípustna, poněvadž tito mají k polovici nemo-

vitosti toliko dědický nárok podle §u 608 obč. zák. a nejsou dosud jejími spoluvlastníky, v §u 825 obč. zák. uvedenými, proti kterým jedině lze se podle §u 830 obč. zák. domáhati zrušení spoluvlastnictví.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nelze sice souhlasiti s odvolacím soudem ve všem, co uvedeno jest v důvodech napadeného rozsudku, ale, pokud odvolací soud zamítl žalobu, domáhající se zrušení spoluvlastnictví z důvodu v §u 830, druhá a třetí věta uvedeného, jest napadený rozsudek správný. Co se týče názoru odvolacího soudu, že Filomena M-ová jest neprávem o zrušení spoluvlastnictví žalována, ježto její spoluvlastnictví k jedné polovině usedlosti jest stíženo fideikomisární substitucí pro ostatní žalované a ona jest tudíž po rozumu §u 613 obč. zák. toliko požívatelkou dotyčného podílu, nelze tento názor sdíleti. Filomena M-ová i když jest ohledně svého spoluvlastnictví oním závazkem zatížena, jest přes to spoluvlastnicí a jako taková může býti a také právem byla o zrušení spoluvlastnictví žalována. Nesprávně má též soud odvolací za to, že ani ostatní žalovaní, ježto jsou jen poddědici, nejsou ke sporu oprávněni. Žalobou jest se domáháno zrušení spoluvlastnictví vůbec, tedy i spoluvlastnictví čekatelů, to se však bez jejich souhlasu státi nemůže a, ježto souhlas ten odpírán, nezbylo žalobci než aby i fideikomisární substituti, tedy ostatní žalovaní, byli žalováni. Právem tudíž i na ně byla žaloba podána. Otázkou, kterou se zabýval odvolací soud, zda notářský spis ze dne 11. listopadu 1910, na základě něhož nabyl žalobce od Filomeny M-ové spoluvlastnictví k jedné čtvrtině usedlosti, jest svatební smlouvou či nikoli a může-li Filomena M-ová, když její manželství se žalobcem bylo z viny tohoto rozvedeno, žalovati o zrušení dotyčné smlouvy a o zrušení žalobci postoupeného spoluvlastnictví, není třeba se zabývati, protože otázka tato není pro rozřešení tohoto sporu rozhodnou a jest mimo jeho rámec. Stačí nesporná okolnost, že spor o zrušení oné smlouvy a zrušení žalobcova spoluvlastnictví jest zahájen. Zahájen-li tento spor, pak, protože nutno počítati i s možností zrušení spoluvlastnictví žalobcova a protože prodej společných nemovitostí znamenal by nepopíratelně pro žalovanou stranu újmu, újma ta ovšem v případě příznivého skončení sporu pro Filomenu M-ovou by nastati nemusila, jest s nižšími soudy v tom souhlasiti, že žaloba o zrušení spoluvlastnictví jest po rozumu §u 830 druhá a třetí věta obč. zák. předčasnou a byla proto napadeným rozsudkem právem pro tentokrát zamítnuta.

Čís. 4722.

Určovací žaloba.

Právní zájem není opodstatněn úmyslem, by požadovaným určovacím rozsudkem bylo působeno na rozhodnutí jiného sporu, projednávaného v cizině.

Soud má sice sám od sebe, i bez námitky, zkoumati, zda jest zde právní zájem na určení, není však povinen, by se všech možných hledisk pátral po tom, zda mohl by snad právní zájem býti opodstatněn i jinak, než učinil to žalobce.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, Rv I 1977/24.)

Žalobě banky U. proti bance K. o určení, že žalovaná banka není (nebyla) oprávněna od banky Comerciala v Černovicích požadovati úhradu 190.000 (239.590) Kč za to, že předchůdkyně žalované dne 20. února 1919 k příkazu černovické filiálky vyplatila žalobkyni částku K 190.000, a že banka Comerciala v Černovicích není (nebyla) povinna žalované bance tuto částku zaplatiti, oba nižší soudy vyhověly. Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Žalobkyně odůvodňovala v žalobě právní zájem na neodkladném zjištění, v žalobní žádosti blíže označeném, svým záměrem, úspěšného rozsudku o této žalobě použiti ve sporu, který vede s bankou C. v Černovicích u zemského jako obchodního soudu tamtéž, poněvadž prý jedině takto může dosíci, by žaloba u soudu v Černovicích proti ní vznesená, byla zamítnuta. Nižší soudy nepřihlížely k tomuto domnělému právnímu zájmu na určení, nepokládajíce jej patrně za dostatečný, by určovací žalobu odůvodnil, a to právem. Nelzeť se domnívati, že by kterýkoli soud přiznal rozsudku cizozemského soudu rozhodný vliv na své vlastní rozhodnutí, zejména tehdy, když onen soud v souvislém sporu projevil již o téže právní otázce opačný názor než ten, který v určovacím rozsudku má dojíti výrazu, a když z důvodů tohoto rozsudku je zřejmo, že právě jen proto byl vyvolán, aby jím na ono rozhodnutí bylo působeno. Než přes to uznaly nižší soudy určovací žalobu, třebaže zřejmý nedostatek právního zájmu, žalobkyní tvrzeného, jim neušel, za přípustnou, protože prý žalobkyně má na určení jiný zájem, ježto se může na žalované domáhati náhrady škody, vzniklé jí jednáním žalované, nebyla-li tato k němu oprávněna, jak právě žalobou má býti určeno. Tento postup nižších soudů napadá dovolání právem. Lze sice souhlasiti s názorem z rozhodnutí nižších soudů vyplývajícím, že určovací žaloba nemusí bez výjimky vždy právní zájem na určení a okolnosti, z kterých se na něj dá souditi, výslovně uváděti. Nebude toho zejména třeba, když obé plyne již samozřejmě z povahy věci samé aneb z celkového žalobního děje. V takovém případě bude soud moci přihlížeti i k právnímu zájmu, který žalobce ani netvrdil. Ale o takový případ tu nejde. V žalobě se žalující strana výslovně dovolává jen toho, že má zájem na použití určovacího rozsudku ve sporu, vedeném v Černovicích, nikoli též toho, že utrpěla jednáním žalované škodu, jejíž náhrady se chce domáhati. V odvolání připouští žalobkyně sama, že toho v prvé stolici vůbec výslovně neuvedla, má však za to, že tento její úmysl prý sám sebou vyplýval z přednesu při ústním jednání, že žalovaná je zodpovědna za veškeré následky neoprávněného požadavku čsl. korun od banky Comerciale v Černovicích. Ale z protokolu o ústním jednání, který by o takové změně podstatného žalobního základu a přednesu podle

§u 209 c. ř. s. pomlčeti nesměl a který, byv zástupcem žalující bez odporu podepsán, činí plný důkaz o průběhu a obsahu jednání, svědčícím pravému opaku, nelze tvrzený přednes žalobkyně seznati. Než i kdyby se byl stal, neplynul by z něho ještě úmysl žalobkyně, na žalované se domáhati náhrady případné škody. Avšak i kdyby tomu tak bylo, nebyl by tento přednes jistě totožným s tím, co nižší soudy za právní zájem uznaly, že totiž žalovaná žalobkyni škodu způsobila, jejíž náhrady se tato na ní může domáhati. Nebyly proto nižší soudy oprávněny, k tomuto domnělému právnímu zájmu, jehož žalobkyně, jsouc zastoupena právním zástupcem, ani výslovně ani zřetelně neuplatňovala, přihlížeti. Jest sice pravda, co praví odvolací soud, že totiž otázku, má-li žalobce právní zájem ve smyslu §u 228 c. ř. s., je soudům řešiti z úřední moci, to však jen v tom smyslu, že se jí musí zabývati, i kdyby odpůrcem nebylo vytýkáno, že takového zájmu není, nikoli i v tom smyslu, že by soudy byly povinny, z úřední moci přihlížeti ke všem okolnostem, z kterých byl žalobce snad nějaký zájem na určení mohl dovozovati, třeba že jej ani výslovně ani zřetelně netvrdil. Jest naopak na žalobci, aby žalobu a všechen svůj přednes vybavil se žádoucí přesností, v §§ 226 a 178 c. ř. s. předepsanou, žalobu určovací tedy zejména jak do příčiny, která zavdává k žalobě přímý podnět, tak i co do účelu, kterého má rozsudkem býti dosaženo. Konečně by určovací žaloba pro právní zájem, nižšími soudy uznaný, byla nepřípustna, i proto, že by byla možnou žaloba o plnění. Vždyť rozsudek prvé stolice sám praví výslovně, že žalovaná svým jednáním škodu způsobila, jejíž náhrady se tato na ní může domáhati. Je-li možnou žaloba o plnění, není zpravidla přípustnou žaloba na určení, leč by žalobce pro ni dolíčil zvláštní důvody, o což se však v projednávaném sporu ani nepokusil. Je tudíž určovací žaloba pro nedostatek právního zájmu na nutkavém určení nepřípustna, pročež ji bylo již z tohoto důvodu zamítnouti, a není dále třeba se zabývati její věcnou stránkou.

Čís. 4723.

Dráha neručí za poškození lidí a věcí tím, že je zasáhl vlak na závorami nechráněné křižovatce cesty s místní dráhou, pak-li strojvůdce dával zavčas předepsaná výstražná znamení.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, Rv I 30/25.)

Matka žalobců, přejíždějíc na povoze trať místní dráhy, byla zachycena vlakem a usmrcena i se spolujedoucím synem, povoz pak byl poškozen. Žalobu pozůstalých dětí na dráhu o náhradu škody oba nižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů. Ač to výslovně neuvádějí, opírají žalobci, jak patrno z jejich přednesu a i ze žaloby samé, svůj náhradní nárok jednak o ustanovení zákona o ručení železnic ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. (žalují u obchodního senátu místa úrazu dle §u 3 téhož zák.), jednak o předpisy občanského zákona o náhradě škody (domáhají se i náhrady škody věcné a tvrdí a dokazují zavinění dráhy). Náleží tedy žalobcům, aby dokázali

především a) v onom směru, že nastala příhoda v dopravě (§ 1 zák. o ruč. žel.), b) ve směru druhém zavinění dráhy (jejích zřízenců). Ani tohoto ani onoho důkazu žalobci neprovedli. Příhodou v dopravě ve smyslu §u 1 zák. o ruč. žel. jest událost, která, odchylujíc se od pravidelných poměrů dopravních, je o sobě způsobilou přivoditi smrt nebo tělesné zranění lidí. První soud dospěl podle výsledků jednání a průvodního řízení právem k závěru, že v tomto případě nedošlo k nijaké úchylce ani nepravidelnosti, k nijakému vybočení z obvyklého způsobu dopravy. Okolnost, že vlak přejížděl veřejnou silnici na křižovatce úplně volné, neuzavřené, nestřežené, v téže době i jinému vozidlu přístupné, byla by sama o sobě příhodou v dopravě, kdyby šlo o dráhu hlavní, při níž přejezdy opatřeny býti musí závorami, není však o sobě příhodou takovou v tomto případě, kde jde o dráhu místní, pro niž předpisu toho není, při níž přejezdy opatřeny jsou jen výstražnými tabulkami a střeženy pouze tam, kde je to zvláště předepsáno, čehož v tomto případě nebylo. Ani v nějakém jiném směru nedošlo při vlaku, o který jde, k úchylce od obvyklého, pravidelného způsobu dopravy. Nebyla-li však prokázána ani příhoda v dopravě, chybí první předpoklad pro užití zákona o ručení železnic. Avšak ani zavinění dráhy (jejích zástupců nebo zřízenců), nějaká nedbalost nebo nedostatek povinné péče a opatrnosti, jež zakládaly by závazek dráhy k náhradě škody podle předpisů občanského zákonníka, nebyly prokázány a je přisvědčiti závěru prvního soudu, že dle výsledků průvodního řízení matka a bratr žalobců vlastní neopatrností zavinili nehodu, při níž přišli o život, tím, že dle celého stavu věci nevěnovali náležité pozornosti okolnostem a poměrům místa a času. Odvolávajíce se na ustanovení čl. 36 e) návěstních předpisů čís. XXII. díl druhý, dovozují odvolatelé, že strojvůdce dopustil se nejen nedbalosti, nýbrž přímého zavinění tím, že nedal výstražného znamení kromě u výstražných kolíků také před vjezdem do stanice, tedy poblíže přejezdu. Ve směru tom jest však prokázáno svědky ve spojení s posudkem znaleckým, že strojvůdce dal výstražné znamení (návěst) všude tam, kde je to předepsáno, takže ani v tomto ohledu nedopustil se opomenutí nebo porušení svých služebních povinností ani zanedbání povinné péče.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nižšími soudy bylo zjištěno a není dále sporu o tom, že výstražné znamení bylo dáno mimo jiné také asi 200 m od přejezdu, na kterém se nehoda udála, že vlak tehdy jel s rychlostí 12—15 km, z čeho plyne, že od daného znamení do srážky uplynula asi minuta, tedy dosti času, ve kterém škodující mohli jízdu podle potřeby zařídit nebo zastaviti, a že — přes nepříznivý vítr — pískání vlaku bylo slyšeti i v místech přejezdu. Je-li tomu tak, jest ovšem plně souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že strojvůdce — alespoň co do křižovatky s přejezdem zde jediné rozhodné — dával znamení tam, kde bylo předepsáno, tedy vyhověl předpisům pro železniční zřízence, by z důvodů osobní bezpečnosti šetřili veškeré opatrnosti, a zejména vyhověl i předpisu čl. 36

náv. předpisů č. XXII., díl druhý, kterého se strana žalující dovolává Nelze proto dáti dovolání za pravdu, že žalovaná dráha z důvodu povinného ručení podle zákona ze dne 10. března 1869, ř. zák. čís. 27 aneb dokonce ze zavinění podle XXX. hlavy obč. zákona jest práva ze škody žalobcům z nehody snad vzniklé.

Čís. 4724.

Účinky t. zv. subindosamentu.
Na který dluh započítává se podle něm. obč. zák. (§ 366) splátka.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, Rv I 92/25.)

Žalobce, majitel bankéřského závodu v Bavorsku, byl v bankovním spojení s Vavřincem G-em, bydlícím rovněž v Bavorsku, jemuž poskytoval úvěr. K žádosti Vavřince G-a zaplatil žalobce u chebské filiálky banky N. směnku za 13.000 Kč a obdržel za to od banky směnku s podindosamentem. Na základě této směnky vymohl si žalobce proti Vavřinci G-ovi jako přijateli směnky a Františku K-ovi jako vydateli a girantu směnečný platební příkaz na 13.000 Kč. K námitkám Vavřince G-a a Františka K-a ponechal procesní soud prvé stolice směnečný platební příkaz v platnosti ohledně 9786 Kč 45 h, zjistiv, že Vavřinec G. zaplatil žalobci celkem 1.300 zlatých marek, že však byl kromě směnečného dluhu 13.000 Kč žalobci dlužen ještě 310 a 450 zlatých marek, na něž v prvé řadě bylo placení započítati, takže směnečná pohledávka zůstala ještě neuhrazena zbytkem 9786 Kč 45 h. Tento způsob započtení odůvodnil takto: Jde zde o právní poměr mezi žalobcem a Vavřincem G-em. Oba bydlí v Bavorsku, Vavřinec G. jest určitě bavorským státním příslušníkem, obchodní spojení mezi nimi bylo v Bavorsku a jest proto použiti říšskoněmeckého práva (§ 37 obč. zák.). Jest tedy ohledně otázky, na jaký dluh jest započísti placení G-ovo, použiti nikoliv §u 1416 obč. zák., nýbrž §u 366 něm. obč. zák. Dle tohoto jest, neurčí-li dlužník jinak, při dílčím placení a více dluzích zapraviti onen dluh, jenž skýtá věřiteli menší jistotu, jsou-li pak dluhy stejně jisté, onen, jenž dlužníka více tíží a, tíží-li více dluhů dlužníka stejně, dluh starší. V případě, o nějž tu jde, jest pokládati všechny dluhy za splatné, směnečný dluh však jest zajištěn dvěma indosanty a byly proto dílčí splátkou G-ovou nejprve zapraveny jeho dva nekryté dluhy 310 a 450 zlatých marek. Odvolací soud k odvolání žalovaných napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nižší soudy na základě výsledků provedených důkazů, najmě na základě výslechu stran zjistily, že žalobce zaplatil zažalovanou směnku u chebské odbočky banky N. sice na žádost Vavřince G-a, ale nikoli jako jeho plnomocník nebo mandatář, nýbrž za tím účelem, aby jako bankéř učinil obchod peněžní, pokud se týče proto, že chtěl proti žirantům nabýti práv směnečných (zjištění soudu odvolacího), a to vzhledem k tomu, že na směnce byly podpisy dvou podnikatelů českých, o nichž věděl, že jsou dobří a že by se jich mohl držeti, kdyby mu příjemce směnky — G. — nezaplatil; že žalobce při vyplacení směnky v bance také neuvedl nic, z čeho by bylo lze usuzovati na poměr mandatářský mezi ním a G-em; že prostě zaplatil u pokladny směnečnou sumu s příslušenstvím a za to dostal směnku s podindosamentem (banky N.). Z těchto skutkových zjištění, jimiž dovolací soud jest vázán, nižší soudy právem dospěly k závěru právnímu, že se žalobce stal po právu směnečným věřitelem, že mu proto nelze upříti oprávnění k žalobě, naopak že může uplatniti své právo ze směnky proti prvnímu žalovanému jako vydateli a druhému žalovanému jako příjemci směnky, pokud směnečný dluh nebyl zaplacen, zvláště když žalovaní ze svého poměru k podindosantce v prvé stolici nic nenamítali (čl. 16 odstavec druhý směn. ř.). To, co dovolatelé proti tomu uvádějí s hlediska čís. 4 §u 503 c. ř. s., jest z převážné části pouhým v dovolacím řízení nedovoleným brojením proti skutkovým zjištěním a proti volnému přesvědčení nižších soudů. Otázka, na který dluh jest čítati G-ovy splátky, týká se pouze a jedině poměru mezi tímto žalovaným a žalobcem a nemá nic společného se skutečností, že se žádá placení ze směnky v tuzemsku také od tuzemce. Poněvadž pak žalobce i G. jsou cizozemci, bydlí v cizozemsku a také splátky se staly v cizozemsku, použily nižší soudy v té příčině dle §u 37 obč. zák. zcela správně práva cizího, totiž §u 366 německého občanského zákoníka a nikoli §u 1416 obč. zák. Neobstojí tudíž ani výtka nesprávného posouzení právního, a dovolání, jež se jinak odkazuje na rozhodovací důvody napadeného rozsudku, musilo se minouti s úspěchem.

Čís. 4725.

Syndikátní ručení.
Vyšetřující soudce byl dle §u 12 zákona o podloudném vývozu ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n. oprávněn nařiditi prodej zboží, zabaveného finančními orgány a podléhajícího zkáze a dáti prodej ten provésti celním úřadem, třebas trestní řízení nebylo ještě skončeno.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, Co I 4/24.)

Žalobci byly zabaveny finančními orgány vejce. Za trestního řízení proti žalobci pro přečin podle §u 2 písm. b) zákona ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n. byly zabavené vejce k usnesení vyšetřujícího soudce podle §u 12 téhož zákona celními úřady prodány. Trestní řízení bylo pak podle §u 90 tr. ř. zastaveno. Žalobu na erár o náhradu škody dle syndikátního zákona procesní soud prvé stolice (vrchní zemský soud) zamítl. Důvody: Aby syndikátní žaloba v tomto případě měla úspěch, musel by žalobce prokázati, že soudce, povoliv prodej zabavených vajec a dožádav finanční úřady o výkon prodeje, porušil jemu zákonem uloženou úřední povinnost a tím žalobci způsobil škodu. Toho však zde není. Soudce, jenž byl pověřen vyšetřováním, byl upo-

zorněn finančními orgány, že zabavené vejce jsou zabaleny v bednách, že podléhají zkáze a že z toho důvodu je nutným jich brzký prodej. Proto dříve, než prodej povolil, slyšel znalce Emila K-a a strážmistra finanční stráže Arthura S-a. A tu je zjištěno podle výpovědi znalce Emila K-a, že vejce v bednách zabalené následkem nedostatku vzduchu a následkem toho, že některé se rozbíjí a hnijí, podléhají zkáze ve 2 až 3 dnech a proto bývají hned po dodání z beden vybaleny a na stojanech uschovány; podle výpovědi svědka Arthura S-a, že je nutno, by 27 beden zabavených vajec bylo ihned prodáno, nemají-li zkáze podlehnouti, poněvadž není možno následkem nedostatku místnosti, stojanů a sil pracovních uložiti vejce tak, aby několik neděl mohly býti udrženy v dobrém stavu, a také není v místě obchodníka důvěry hodného, kterému by vejce v úschovu mohly býti dány a který by měl také tolik místa, aby je mohl odborně uložiti. Teprve po tomto zjištění povolil okresní soud prodej zabavených vajec, aby se úplně nezkazily, čímž jen větší škodu odvrátil, kterou by žalobce i stát utrpěli. Není zákonného předpisu, který by soudci ukládal za povinnost, by poškozeného a svědky dříve slyšel, než prodej povolil a finanční úřady o výkon prodeje dožádal. Povolil-li proto soud prodej zabavených věcí, aby zkáze úplně nepodlehly, a dožádal-li pak finanční úřady, by prodej provedly, nijak neporušil zákon, nýbrž řídil se přesně podle zákona ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n., který v §u 12 připouští prodej i před ukončením trestního řízení, který v tomto případě byl nutným. Prodej vajec vykonán byl finančními úřady bez vlivu soudu a proto za něj soud zodpovědným není.

Nejvyšší soud nevyhověl odvolání.

Důvody:

Sporný případ bylo posouditi podle zákona ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n. (§ 12). První odstavec tohoto §u nepřichází přímo v úvahu, ježto trestní řízení proti žalobci bylo zastaveno podle §u 90 tr. ř. Za to bylo právem přihlédnuto k odstavci druhému, jenž stanoví, že k zajištění opatření v odstavci prvém určeného (prohlášení zboží za propadlé) může býti zboží zabaveno, po případě i před ukončením trestního řízení zpeněženo. O tom, kdo opatření to může nařídit, nemá zákon v odstavci druhém výslovného ustanovení, jaké jest obsaženo v odstavci prvém, podle kterého na propadnutí uznáno budiž soudem, neboť jde tu o ztrátu vlastnictví určité věci jako trest, což lze vysloviti jedině výrokem soudním. Jiný účel sleduje však stát zabavením, tu jde jedině o to, by zboží, jež snad později bude prohlášeno za propadlé, bylo odňato disposici držitelově a zajištěno pro disposici státem, jež má záležeti v prohlášení za propadlé. Zabavení věci nemusí se státi soudem, nýbrž i jinými orgány státními, na př. orgány finančními, jak se stalo v tomto případě. Bylo-li jednou zboží zabaveno těmito orgány, byl dosažen účel zabavení, a není proto třeba, by totéž opatření učinil nadbytkem ještě soud trestní. Za to má však druhá věta, mluvící o zpeněžení zboží před ukončením trestního řízení, na mysli patrně jen soud, neboť když může jedině tento prohlásiti zboží za propadlé, může zase jedině on uvážiti a nařídit, by zabavené zboží bylo zpeněženo, což zajisté učiní z důležité příčiny, na př. podléhá-li zabavené zboží rychlé zkáze, takže by pozdější prohlášení jeho za propadlé nemělo účele, kdyby mezi tím pozbylo ceny. Na místo zboží nastoupí v tomto případě výtěžek, s nímž učiní trestní soud další opatření ve smyslu odstavce prvého, nastanou-li podmínky jím předpokládané. K zabezpečení tohoto účele slouží druhá věta odstavce druhého §u 12. Odstavcem třetím tohoto §u sproštěn byl soud povinnosti prodati sám zabavené zboží, a může k tomu použíti úřadů tam jmenovaných, jež podle tohoto zákona zaujímají postavení orgánů vytčených v §u 24 tr. ř. Z tohoto předpisu je dovoditi důsledek, že vyšetřující soudce byl podle zákona oprávněn nařídit prodej sporného zboží, zabaveného finančními orgány, a dáti prodej ten provésti celním úřadem, třeba trestní řízení nebylo ještě skončeno. Nelze proto v tomto postupu soudcově shledati porušení povinnosti zákonem mu uložené.

Čís. 4726.

Rekurs podle §u 15 nesp. říz. nutno v čtrnáctidenní lhůtě podati na soudě rekursním.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, R II 49/25.)

Do usnesení rekursního soudu v pozůstalostní věci, v níž účasten byl nezletilec, vznesl prvý soud dovolací rekurs, jejž zadal poslední den lhůty na Nejvyšším soudě.

Nejvyšší soud dovolací rekurs odmítl.

Důvody:

Prvý soud podal rekurs ve smyslu §u 15 nesp. říz. proti usnesení rekursního soudu přímo u Nejvyššího soudu. To příčí se však předpisu cit. §u 15 poslední odstavec, dle něhož bylo tento rekurs podati u rekursního soudu a to v zákonné 14denní lhůtě §u 11 nesp. říz. Rekursní usnesení došlo prvému soudu dne 1. února 1925 a končila tedy lhůta rekursní 16. února 1925, která dnešním dnem již uplynula a nelze proto mluviti o včasnosti podání rekursu u rekursního soudu, kam rekurs ještě vůbec nedošel a nebyl tam proto včas podán. Dovolací rekurs je proto opozděným a musí býti jako takový odmítnut, když věcnému jeho vyřízení brání předpis §u 11 odstavec druhý nesp. říz., ježto pozůstalá vdova vejitím rekursního usnesení v moc práva nabyla již práv, bez jichž újmy je změniti nelze. Předpis §u 15 nesp. říz. poslední odstavec, že má býti podán úřední rekurs u soudu rekursního, je zvláštním předpisem vyjimečným, který má svůj účel i důvod, aby totiž rekurující soud nepodával rekurs proti rozhodnutí druhé stolice sám u sebe, pročež předpis ten nebyl dotčen ustanovením §u 1 nař. min. sprav. ze dne 28. srpna 1860, čís. 205 ř. zák., jenž zcela všeobecně nařizuje, že rekursy mají býti podány u prvé stolice.

Ujednáno-li ve sprostředkovatelské smlouvě, že provise se připíše sprostředkovateli až »po úplném zaplacení se strany zákazníka«, nemá sprostředkovatel nároku na provisi, utrpěla-li firma ztrátu slevou poskytnutou zákazníku z nutkavých příčin.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, Rv II 847/24.)

Žalobce byl pověřen zastupováním žalované firmy pro Slovensko a dle úmluvy se žalovanou měl nárok na 10%ní provisi, jejíž splatnost nastávala koncem běžného roku po úplném vyrovnání platebních závazků se strany zákazníka. V roce 1921 sprostředkoval žalobce prodej turbiny firmě Z. za 198.550 Kč, firma Z. však se mimosoudně vyrovnala na 75% a zaplatila žalované jen 75% kupní ceny. Žalobě domáhající se zaplacení provise z celé kupní ceny, vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobci pouze tři čtvrtiny zažalovaného peníze. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té, ani oné strany.

Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání spočívá na důvodu čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s. Dlužno především obírati se tímto důvodem dovolacím, poněvadž na jeho výsledku závisí otázka, zda opodstatněno jest dovolání též v onom směru. Záleží v prvé řadě na výkladu smlouvy ze dne 7. února 1919. Smlouva tato pod bodem 1 a)—b) stanoví podmínky provise žalobcovy, její výše a splatnosti. V odstavci prvém se stanoví, že provise činí rozdíl mezi čistou kupní cenou určenou pro žalovanou firmu, a docílenou vyšší cenou při prodeji. V odstavci druhém činí provise žalobcova 5%, 8% neb 10% z čisté ceny. Poněvadž v onom případě se mluví o tom, že provise se připíše k dobru »až po úplném zaplacení se strany zákazníka«, v druhém pak »též po úplném vyrovnání závazků platebních se strany zákazníka«, možno souhlasiti s názorem dovolání, že rčení toto jest obsahově stejné a že znamená, že zaúčtování (vyplacení) provise nastává až tehdy, když zákazník úplně zaplatil kupní cenu. Ovšem jsou tyto podmínky smlouvy určeny jen na tento případ a smlouva neřeší případů, kde kupní cena dojde jen částečně, takže firma má jen částečný zisk, nebo dokonce ztrátu, nebo že kupní cena vůbec nedojde. Správně kladly oba nižší soudy na to váhu, že takové případy jest řešiti dle zásad §u 914 obč. zák. a čl. 278 obch. zák. Zákonem není takový právní poměr určitě řešen vůbec a, není-li ani výslovného smluvního ustanovení, ani místní zvyklosti, dlužno přihlížeti k podstatě právní povahy tohoto poměru. Účelem jeho jest docílení společného obchodního úspěchu uzavíráním obchodů na zisk, z něhož má sprostředkovatel obdržeti smluvenou provisi, v tomto případě 10% čisté kupní ceny. To jest odměnou sprostředkovatele za vynaloženou činnost. Správně proto uvádí odvolací soud, že provise taková se platí jen ze zisku, nikoli též při ztrátě. Firma i sprostředkovatel mají své režijní výlohy, ovšem nestejné, jejichž poměr se dá sotva určiti. Ale tolik možno tvrditi, že je-li provise odměnou za sprostředkování pouze při společném zisku, není nároku na ni, a skončil-li obchod bez viny firmy ztrátou, když tedy kupní cena vůbec nedošla, neb jen takovou částí, že nastala ztráta. Jest to v podstatě tohoto právního poměru a v pojmu provise samé, že firma, pro niž sprostředkovatel pracuje, chce a může vyplatiti provisi jen při docíleném zisku. To vysvítá ostatně i z těch ustanovení smlouvy, která jsou v ní obsažena. Při prodeji stolic a válců přísluší žalobci provise z rozdílu oznámené čisté kupní ceny a vyšší docílené ceny a při prodeji turbin a příslušenství rovněž jen z čisté ceny, ale za to určitými procenty. Má-li z obchodu zisk firma, má jej míti též její obchodní sprostředkovatel, není-li ho, musí nésti oba též ztrátu. To vyrozuměti možno též z toho, že již smlouva sama klade zvláštní důraz na to, že připsání provise k dobru žalobci má nastati po úplném zaplacení, po úplném vyrovnání závazku se strany zákazníkovy. To ovšem neznamená, jak správně podotknuto nižšími soudy, že nepřísluší žalobci vůbec žádná provise ani tehdy, když kupní cena nedojde, třeba jen malou částí a tedy firmě přece zůstává zisk. Toto ustanovení smlouvy není podmínkou, jak žalovaná i v dovolání opětně se snaží vyličiti, nýbrž jen určením splatnosti. Ostatně dovolání samo po případě připouští, že, pokládal-li by se takový výklad smlouvy jako příčící se obchodní slušnosti, by sprostředkovatel ztratil i v tom případě celou svou provisi, možno žalobci přiznati aspoň částečnou provisi, ovšem, jak praví, jen potud, pokud snad objednatel přeplatil onu část kupní ceny, která měla připadnouti žalované firmě. Dovolání se však domnívá, že žalobci nepřísluší provise vůbec, protože žalobce sám ani v tom smyslu nepojímal smluvní ujednání a proto, že žalovaná firma slevou, poskytnutou z nutkavých příčin, utrpěla ztrátu. Žalobce se stavěl sice v žalobě na stanovisko, že mu přísluší celá provise proto, že zákazník své platební povinnosti zadost učinil, což však za sporu vykládal v tom smyslu, že zákazník i tím úplně vyhověl své platební povinnosti, když vyrovnal to, co měl zaplatiti po mimosoudním vyrovnání. Avšak náhled žalobcův nemůže tu býti rozhodným, nýbrž správný výklad smlouvy a sporného případu dle pravé vůle stran a dle toho, co je slušno a spravedlivo. Dle toho dlužno míti za to, že žalobci přísluší provise dle ujednaného měřítka buď celá neb v té míře, pokud z obchodu zůstává ještě žalované firmě zisk, že však nárok na ni vůbec nepřísluší, nedojde-li bez viny žalované firmy kupní cena vůbec neb jen takovou částí, že není zisku vůbec aneb možno prokázati ztrátu (Staub-Pisko). Nelze tedy sdíleti náhled rozsudku prvého soudu, že žalobci patří provise vždy dle poměru došlé kupní ceny. Odvolací soud sám sdílí náhled, že provise se nevyplácí ze ztráty. Nutno vyhnouti se oběma extremním názorům. Jako nelze sprostředkovatele zbaviti nároku na provisi, nedojde-li jen třeba malá část kupní ceny, poněvadž by žalovaná firma měla třeba při tom ještě značný zisk, ale sprostředkovatel by za svou činnost, kterouž došlo k obchodu, neobdržel ničeho, tak na druhé straně nelze přiznávati sprostředkovateli celou neb ani částečnou provisi v tom případě, došla-li třeba jen malá část kupní ceny a firma utrpěla nepoměrně velkou ztrátu. Ve sporu, jak byl ve směru skutkových okolností a důkazů pro-

váděn, točilo se vše kolem otázky, zda žalovaná firma měla důvodnou příčinu ke slevě. Bylo zjištěno, že slevu poskytnouti byla dle stavu věci nucena. Není-li však udržitelným právní názor, že žalobci přísluší provise, třeba jen částečná dle poměru došlé kupní ceny, i když žalovaná neměla vůbec zisku, nýbrž posuzuje-li se sporný případ s hlediska právního přesvědčení dovolacího soudu, nelze napadený rozsudek přezkoumati ve věci samé, nýbrž je zapotřebí doplniti řízení v tom směru, zda a pokud žalovaná utrpěla slevou při obchodu ztrátu (§ 496 čís. 3 c. ř. s.).

Čís. 4728.

Žalobu o pohledávku podléhající soupisu podle zákona ze dne 30. června 1922, čís. 207 sb. z. a n. (nařízení ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n.) jest pro tentokráte zamítnouti. Spadá sem i pohledávka, ohledně níž není spornou měna, nýbrž otázka, zda placením a přijetím cizí měny byla úplně vyrovnána.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, Rv II 3/25.)

Žalobu o zaplacení 15.700 Kč oba nižší soudy zamítly.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a potvrdil rozsudky nižších soudů s tím, že se žaloba zamítá pro tentokráte.

Důvody:

Není sporu o tom, že podle trhové smlouvy ze dne 19. ledna 1912 příslušela žalobkyni proti žalované z důvodu nedoplatku kupní ceny za prodaný brněnský dům pohledávka 56.690·73 starých korun rakousko-uherských, která byla na prodaném domě právem zástavním zajištěna a na niž bylo do května 1919 splaceno 16.690 K 73 h, tak že zbývala částka 40.000 K. Není sporu ani o tom, že žalovaná v květnu 1919 zaslala žalobkyni, která tehdy bydlela ve Vídni, 40.000 Krak. na tuto pohledávku. Přes znění výmazné kvitance ze dne 15. května 1919, jíž žalobkyně potvrdila, že zbytek kupní ceny jest úplně zapraven a svolila k jeho knihovnímu výmazu, tvrdí žalobkyně, že její pohledávka byla zaslanými 40.000 Krak. jen částečně zaplacena, poněvadž byla splatnou v korunách československých a zaslaných 40.000 Krak. představovalo jen 24.300 Kč, tak že má proti žalované k pohledávání ještě 15.700 Kč. Žalovaná nepopírala, že pohledávka byla splatnou v korunách československých, ale namítala, že zanikla zaplacením, ježto žalobkyně na místě 40.000 Kč přijala 40.000 Krak. Z toho jest patrno, že měna není sporna a proto nemá místa vládní nařízení ze dne 18. prosince 1924, čís. 274 sb. z. s. o přerušení sporů o splnění peněžních závazků ve starých korunách v poměru k republice Rakouské. Ale neprávem pokládal prvý soud za to, že zažalovaný nárok nespadá pod zákon ze dne 30. června 1922, čís. 207, správně pod nařízení vlády republiky Československé ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n. proto, že žalobkyně jest a vždy byla příslušnicí republiky Československé. Dle §u 3 (2) dotčeného nařízení státní příslušnost vůbec nerozhoduje; rozhodným jest dle §u 1 téhož nařízení jen bydliště dne 26. února 1919. Poněvadž jest zjištěno, že žalobkyně dne 26. února 1919 měla bydliště ve Vídni — žalovaná v Československé republice, — jde o tvrzený zbytek pohledávky, jež vznikla v rakousko-uherských korunách před 26. únorem 1919 a spočívá na soukromoprávním titulu z doby před tímto dnem; a žalobkyně popírá, že závazek byl před 15. zářím 1922 úplně již splněn, tak že právní trvání zažalovaného nároku jest alespoň sporno a pochybno (§ 2 čís. 7 a § 5 poslední odstavec nař. čís. 265/1922); byla žalobkyně povinna, přihlásiti svou pohledávku k soupisu u zúčtovacího úřadu, příslušného dle §u 3 (4) téhož nařízení, což, jak nesporno, také učinila. Podle §u 9 nařízení čís. 265/1922 bylo dnem 15. září 1922 zakázáno, konati i přijímati jakékoli platy, převody a veškerá jiná právní jednání, směřující k urovnání pohledávek a závazků podle tohoto nařízení soupisem povinných; důsledně nelze tedy ani žalobou se domáhati zaplacení tvrzeného zbytku pohledávky. Žalobu přes to podanou bylo tedy z tohoto důvodu zamítnouti, aniž bylo třeba, ba ani přípustno, pustiti se do rozboru ostatních sporných otázek. Pokud tedy soud odvolací — byť i z jiných důvodů — potvrdil rozsudek soudu prvého, jímž žaloba byla zamítnuta, neposoudil nesprávně věc po stránce právní, a není tu dovolacího důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. Dovolání nebylo tedy vyhověno. Ježto však není vyloučena možnost, že zúčtovací ústav rozhodne, že sporná pohledávka není podrobena soupisu, v kterémžto případě by teprve bylo lze jednati věcně o žalobním nároku, byla žaloba zamítnuta jen pro tentokrát.

Čís. 4729.

Pozůstalostní (svěřenský) soud není povinen přijati na soud dědické (nástupnické) přihlášky zřejmě neodůvodněné, a poukázati dědice na pořad práva.

Přihlášce čekatele svěřenství po zůstaviteli, zemřelém před nabytím účinnosti zákona o zrušení svěřenství ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n., není na závadu, že uzavřel nerovnorodý sňatek, ač to zřizovací listinou bylo zapovězeno. Lhostejno, kdy sňatek byl uzavřen, jen když nápad svěřenství stal se po 28. říjnu 1918.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, R I 125/25.)

Poslední držitel Ch-ského svěřenství Jan T., jenž zemřel dne 5. června 1921, vzdal se již za svého života notářským spisem ze dne 23. prosince 1920 držení a užívání svěřenství ve prospěch jediného syna jako nejbližšího čekatele Dra Leopolda T-a. Zesnulý Jan T. podepsal dále dne 2. června 1921 podání na svěřenský soud, v němž oznamuje, že dne 23. prosince 1920 odstoupil ze svěřenství pod tou podmínkou, že v držení a užívání svěřenství nastoupí po něm syn Dr. Leopold T. a že on sám jen za tohoto předpokladu se svých nároků na svěřenství neodvolatelně vzdává. Toto podání zároveň s oním notářským spisem předložil svěřenskému soudu plnomocník Jana T-a teprve dne 11. října 1921. Současně se přihlásil v jiném podání Dr. Leopold T. ke svěřenství,

odstoupením otcovým dne 23. prosince 1920 uvolněnému, na základě svěřenské zřizovací listiny ze dne 28. března 1703, při čemž v tomto a dalším podání ze dne 19. října 1921 předložil i průkazy svého práva nástupnického. Poukázal i k tomu, že uzavřel sice proti ustanovení zřizovací listiny dne 15. března 1913 nerovnorodý sňatek s Piou Julií W-ovou, dcerou továrníka Oswalda W-a, že však tato překážka byla zákonem o zrušení šlechtictví ze dne 10. prosince 1918, čís. 61 sb. z. a n. odstraněna. Podáním ze dne 15. listopadu 1921 projevil opatrovník svěřenství a potomstva svůj souhlas s obsahem spisů právě uvedených. Svěřenský soud vydal usnesení ze dne 19. listopadu 1921, jímž nástupnická přihláška Dra Leopolda T-a byla přijata na soud a, poněvadž své právo nástupnické ke svěřenství dostatečně vykázal, byly mu zároveň přenechány dle §u 810 obč. zák. a § 145 nesp. říz. správa a užívání jmění svěřenského. Podáními ze dne 1. července a 7. srpna 1924 přihlásil se ku svěřenství Konstantin T. Svěřenský soud nepřijal jeho přihlášky na soud a vydal usnesení, že projednání uvolněného svěřenství bude provedeno podle usnesení svěřenského soudu ze dne 19. listopadu 1921 na základě nástupnické přihlášky předního čekatele Dra Leopolda T-a. Důvody: Svěřenský soud setrvává na stanovisku, projeveném v usnesení ze dne 19. listopadu 1921, jež odůvodňuje nyní blíže tím, že zřizovací listinou nařízený vylučovací důvod nerovnorodého manželství pominul, neboť byla zákonem ze dne 10. prosince 1918, čís. 61 sb. z. a n. v Čs. republice šlechtictví a veškerá z něho vyplývající práva vůbec zrušena a také v ústavní listině ze dne 29. února 1920 bylo vysloveno v §u 106: »Výsady pohlaví, rodu a povolání se neuznávají.« Zásadu tuto provedl nyní zákon o zrušení svěřenství ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. ustanovením §u 2 (2), že uři určení osob čekatelů se nehledí k omezením zřizovacích listin, která se příčí právnímu řádu nástalému po 28. říjnu 1918 zrušením šlechtictví (pro nerovný sňatek a pod.), a dalším ustanovením §u 3 (2), že svěřenství v den účinnosti zákona uvolněné dlužno odevzdati do neobmezeného vlastnictví čekatele, k nástupnictví povolaného, bez ohledu na obmezení zřizovací listiny v §u 2 (2) uvedená. Dle toho dlužno Dra Leopolda T-a uznati za svěřenského nástupce přes to, že uzavřel dne 15. března 1913 t. zv. nerovný sňatek, neboť zákon nikterak nerozeznává, zda byl nerovnorodý sňatek uzavřen za starého či nového právního řádu. Zákon tyto případy rozumně ani rozlišovati nemohl, neboť zamýšlel očividně přežité náhledy a staré křivdy ohledně nerovných sňatků čekatelů, pokud jiné osoby z nich určitých práv již nenabyly, vůbec odstraniti. Jinak by na př. ze dvou bratří, z nichž starší před 28. říjnem 1918 nerovný sňatek uzavřel, kdežto mladší bratr teprve po 28. říjnu 1918 rovněž prostou občanku za manželku pojal, musil onen tomuto ze svěřenství ustoupiti, což by odporovalo všemu právnímu citu. Arciť kdyby dědický nápad byl nastal již před 28. říjnem 1918, tu by následkem nerovného sňatku předního čekatele další čekatel nabyl aktuelního práva nástupnického. Do skutečného nápadu jest t. zv. »vrchní vlastnictví« čekatelů podle obsahu zákonných předpisů spíše fiktivním, jest jen omezením vlastnictví užívatelova; rozhodným jest jen nápad dědický a tu opět obdrží požívání jen čekatel, který podle zakládací listiny jest nejbližším nápadníkem. Tak usuzuje výslovně důvodová zpráva vládního návrhu zákona o zrušení svěřenství (posl. sněmovny tisk 4046/23 str. 11). Jestliže zpráva ústavně-právního výboru senátu N. S., vydaná při projednávání zákona pod číslem tisku 1946/24 na straně 2. dovozuje, že vládní osnova, mluvíc o »právním řádu, nastalém po 28. říjnu 1918«, nechce patrně postihnouti skutečnosti, které nastaly před datem převratu, lze tomu jen tak rozuměti, že zákonodárci novým zákonem nechtěli se dotknouti práv jednotlivých čekatelů, kteří následkem dřívějších dědických nápadů práva ke skutečnému nastoupení svěřenství jako přední čekatelé byli opravdu již nabyli. Na stejné zásadě se zakládá i ustanovení §u 9 cit. zák. Nově přihlášený svěřenský nápadník Konstantin T. odvozuje své právo nástupnické jedině z toho, že přední čekatel Dr. Leopold T. jest podle zřizovací listiny ze dne 28. března 1703 ze svěřenství pro nerovný sňatek vyloučen. Jinak uznává tento další čekatel, že Dr. Leopold T. pochází ze starší linie mužských descendentů Jana T-a, roku 1861 zemřelého, která v první řadě ke svěřenství jest povolána, takže by při vlastním rovnorodém manželství po svém otci řádně nastupoval, čímž by dána byla i podmínka účinnosti resignace posledního držitele Jana T-a vyslovena tím, že tento odstupuje ze svěřenství jedině ve prospěch syna Leopolda a pro případ, že on v držení a užívání svěřenství po něm skutečně nastoupí. Dle vývodů Konstantina T-a přední čekatel Dr. Leopold T. ztratil své právo na svěřenství toliko pro své nerovnorodé manželství. Z důvodů, v dřívějším odstavci uvedených, však vychází, že tomu tak není, že naopak Dr. Leopold T. ke svěřenství za nového řádu uvolněnému, své přední právo nástupnické přes svůj nerovný sňatek zachovává a že jeho dědickou přihláškou v usnesení ze dne 19. listopadu 1921 k soudu přijatou splněna byla i podmínka řádné účinnosti notářského spisu ze dne 23. prosince 1920, kde svěřenský předchůdce se vzdal ve prospěch synův držení a užívání svěřenství. Proto bylo nyní nástupnickou přihlášku Konstantina T-a z toho důvodu odmítnouti, poněvadž svěřenství se uvolnilo ne smrtí Jana T-a dne 5. června 1921, nýbrž jeho předchozím vzdáním se dle §u 632 obč. zák. dne 23. prosince 1920 a že Konstantinu T-ovi ani tenkrát, kdyby nápad svěřenství skutečně smrtí Jana T-a byl nastal, pro přednostní právo Dra Leopolda T-a dědický nárok na svěřenství by nepříslušel. Tuto právní otázku bylo lze hned v nesporném řízení rozřešiti. Tomu neodporuje § 122 nesp. říz., kterýž nelze vykládati v ten rozum, že pozůstalostní soud jest povinen přijati každou dědickou přihlášku, předepsané formě vyhovující, i když jest jisto, že osoba se přihlašující dědického práva nemá a že přihláška nemůže proto vésti k odevzdání pozůstalosti. Záleží právě na tom, aby osoby, nemající zřejmě dědických nároků, nebyly odkazovány na pořad práva, tak aby nedošlo ke sporům již předem bezvýsledným. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil v podstatě z týchž důvodů.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Není tu podmínek §u 16 patentu o nespor. řízení, zejména neodporuje napadené usnesení zákonu. V první řadě je souhlasiti s nižšími soudy, že

přes ustanovení §§ 122 a 125 pat. o nesp. říz. není pozůstalostní (svěřenský) soud povinen přijati dědické (nástupnické) přihlášky zřejmě nezákonné, tím méně poukázati strany na pořad sporu, jehož výsledek jest podle určitého předpisu zákona předem jistým. Postup ten nepříčí se ani §u 2 čís. 7 pat., ježto nejde o probrání sporných otázek právních. Nespornost právních předpisů co do jich výkladu posuzuje soud, a nemohou o ní rozhodovati strany. Není-li proto pro nesporného soudce sporných právních otázek, ježto věc dá se posouditi podle určitých a přesných předpisů zákona, nelze mluviti o sporných právních náhledech, a nezáleží na tom, že některá strana snaží se týž předpis zákonný vykládati odchylně ve svůj prospěch. Není proto nezákonností, že nebyla na soud přijata stěžovatelova přihláška k svěřenství, když soud uznal za jedině oprávněnou přihlášku předního čekatele jako jediného nástupce ve svěřenství, a důsledkem toho uznal jen ji za způsobilou k projednání uvolněného svěřenství. Způsobilost tohoto předního čekatele, t. j. Dra Leopolda T-a posuzoval svěřenský soud právem podle dne, kdy svěřenství se uprázdnilo, ať to byl den, kdy poslední držitel vzdal se svěřenství ve prospěch onoho předního čekatele ,anebo den jeho smrti. Obě tyto události spadají do doby účinnosti jak zákona o zrušení šlechtictví ze dne 10. prosince 1918, čís. 61 sb. z. a n., platného od 11. prosince 1918, tak i § 106 ústavní listiny ze dne 29. února 1920, zrušivšího výsady rodu. Teprve uprázdněním se svěřenství vzniklo právo čekatelovo na nástupnictví ve svěřenství, a teprve podle této chvíle je posouditi způsobilost čekatelovu k nabytí svěřenství (§ 545 obč. zák.). Svěřenský soud proto přijal právem nástupnickou přihlášku Dra Leopolda T-a již v roce 1921 na soud (usnesení ze dne 19. listopadu 1921), a odevzdal mu správu i užívání svěřenství bez ohledu na omezení zřizovací listiny, příčící se právnímu řádu, nastalému po převratu z 28. října 1918, podle něhož byl by jmenovaný vyloučen z nástupnictví pro sňatek, s nešlechtičnou před tím uzavřený. Příslušná ustanovení §u 2 odstavec druhý a §u 3 odstavce druhý zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. jsou jen potvrzením správnosti právního názoru, projeveného svěřenským soudem již v roce 1921. Nižší soudy správně poukázaly hlavně na předpis §u 3 odstavec druhý, podle něhož bylo posouditi poměr tohoto uprázdněného svěřenství, a dovodily z něho, že nebylo přihlédnouti k omezením, odporujícím právnímu řádu plativšímu již v čas nápadu. Nepřijetím přihlášky stěžovatelovy bylo vyhověno zásadě Quieta non movere, vyslovené v důvodové zprávě, a neodporuje tomu ani § 9 zákona, vylučující domáhání se uznání vlastnictví jiným nápadníkem z důvodu tam uvedeného, ježto za nabyvatele svěřenství byl uznán přední čekatel Dr. Leopold T. již v roce 1921. Neprávem pokládá stěžovatel za rozhodný teprve den účinnosti zákona o zrušení svěřenství i v tom smyslu, že pro nástupnictví ve svěřenství nemá ani podle zřizovací listiny významu nerovnorodý sňatek uzavřený po tomto dni. V republice Československé není, pokud jde o čsl. občany, šlechticů již od 11. prosince 1918, a nebylo proto již po tomto dni možno čsl. občanu, by pojal šlechtičnu za manželku. Zrušením šlechtictví pozbyla platnosti i ustanovení zřizovacích listin tomu se příčící bez ohledu na to, že listiny ty byly specielními zákony, neboť byly jako takové podle §u 9 obč. zák. změněny pozdějšími zákony, jim odporujícími. Právem nepřihlédl proto soud svěřenský již v roce 1921 k omezení zřizovací listiny odporujícímu novému právnímu řádu, jenž neznal sňatků nestejnorodých. Nezáleží proto na tom, kdy přední čekatel, povolaný zřizovací listinou k nástupnictví, uzavřel manželství, jež by ho za platnosti omezení sňatků ve smyslu zřizovací listiny vylučovalo z nástupnictví, ježto omezení to bylo již zrušeno zákonem. Nešlo tu proto o oživení práva jednou již platně pozbytého, ježto právo to před tím vůbec nevzniklo, nýbrž o vznik práva podle předpisů zřizovací listiny plativší na dále, pokud nepříčila se novému právnímu řádu, jenž neuznává některých jejích omezení při nástupnictví ve svěřenství. Nebyl proto nerovnorodý sňatek Dra Leopolda T-a na překážku, by jmenovaný neuplatnil již v roce 1921 své práva nástupnické, vylučující z něho další čekatele, aniž záleží na tom, kdy k onomu sňatku došlo. Šlo tudíž při právním posouzení věci jen o základní zásady nového právního řádu vylučujícího všecka ustanovení jemu se příčící, mezi něž náleží jakékoli výsady poskytnuté dříve šlechtickému původu. O těchto zásadách nemůže býti sporu, a mohl proto posouditi věc i soudce nesporný.

Čís. 4730.

Lze knihovně poznamenati podmínky, jež ve prospěch železniční správy byly vytčeny při povolení ku stavbě.

Státní dráhy zastupuje na soudě finanční prokuratura. V tom, že finanční prokuratura podala rekurs do rozhodnutí o návrhu ředitelství státních drah, jest spatřovati schválení návrhu.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, R I 132/25.)

Návrhu ředitelství státních drah v Plzni, by podle stavebního povolení zemského správního výboru poznamenáno bylo v pozemkové knize, že stavebník (vlastník) domu, postaveného na č. k. 316/9 v D. i jeho právní nástupce jest povinen nahraditi správě čsl. státních drah všechny výlohy, které jí vzniknou při stavbě II. koleje změnou projektu, způsobenou stavbou, přeložením terasy nové, souběžné cesty a vedlejších hospodářských budov strážního domku čís. 260, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Dle §u 20 knih. zák. může býti povolena knihovní poznámka jen za účelem, v §u tom pod a) a b) uvedeným, pak v případech, kde ji zvláštní zákony připouštějí. V tomto případě nejde o takovou poznámku, nýbrž jde o knihovní zajištění nároku čsl. státních drah, který jim snad vzejde proti vlastníku domu na pozemku č. k. 316/9 v D. postaveného. Zajištění to může se dle §u 14 knih. zák. státi toliko vkladem (záznamem) zástavního práva za pohledávku, jejíž nejvyšší obnos, za nějž zavazená nemovitost ručí, musí býti uveden v listině, podle níž zápis se má státi.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nutno sice přisvědčiti rekursnímu soudu v tom, že knihovní zajištění nároku státních drah, který jim podle stavebního povolení může vzejíti proti vlastníku domu, postaveného na pozemku č. k. 316/9 v D., by se mohlo státi jedině vkladem práva zástavního, ale o takové zajištění budoucího nároku nebylo žádáno, nýbrž jen o knihovní poznamenání, totiž vyznačení podmínek, za kterých bylo uděleno povolení ku stavbě onoho domu. Tyto podmínky mají vázati netoliko nynějšího, nýbrž i každého příštího vlastníka, jest proto třeba opatření, aby o nich zvěděl. To se může spolehlivě státi pouze vyznačením jejich v knize pozemkové poznámkou, která bude míti ten jediný právní význam, že nikdo, kdo k řečené nemovitosti nabude práv, se nebude moci omlouvati, že o stavebních podmínkách nevěděl. Ani v závazcích, ani v právních účincích podmínek nenastane jich knihovním poznamenáním změna. Navrhovanou poznámku sluší proto posuzovati jako poznámku dle §§ 20 písm. a) a 52 knih. zák. a vzhledem k tomu, že jednotlivé přípustné poznámky jsou v §u 20 písm. a) knih. zák. vypočítány pouze příkladmo, není překážky, by nebyla povolena, třebas se zákon o ní nezmiňuje. Sluší dodati, že dle §u 1 čís. 1 a §u 2 čís. 1 služební instrukce pro finanční prokuratury ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák. přísluší zastupování eráru a státních podniků všeho druhu, tedy také státních drah, před soudem výhradně finanční prokuratuře, a že v zastupování jest zahrnuto i podávání písemních návrhů. Na tom nemění ničeho ustanovení §§ 16 a 17 org. statutu pro státní železniční správu ze dne 19. ledna 1896, čís. 16 ř. zák., neboť rozdělují jenom úřední pravomoc mezi jednotlivé železniční úřady a nedotýkají se práva jednati před soudem. Ač v tomto případě byla knihovní žádost podána proti hořejším předpisům ředitelstvím státních drah v Plzni, není to již důvodem pro zamítnutí žádosti, poněvadž finanční prokuratura podáním dovolacího rekursu žádost dodatečně schválila.

Čís. 4731.

Pohledávku z vkladních knížek lze zabaviti jen dle §u 296 ex. ř. tím, že výkonný orgán vezme vkladní knížku k sobě, sepíše o tom protokol a uloží vkladní knížku na soudě. Lhostejno, že knížka jest v držbě třetí osoby. Není-li třetí osoba ochotna k vydání, jest na vymáhajícím věřiteli, by si dal přikázati dlužníkův nárok na vybrání.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, R I 143/25.)

Soud prvé stolice povolil exekuci zabavením pohledávky dlužníka z vkladního listu spořitelny v Č. doručením platební zápovědi poddlužníku. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Dle §u 296 ex. ř. vykoná se zabavení pohledávek z vkladních knížek bank, spořitelen a záložen tím, že výkonný orgán tyto papíry podle příkazu exekučního soudu vezme k sobě a sepíše o tom zájemní protokol, který uloží u soudu, nikoli tedy dle §u 294 ex. ř. doručením platební zápovědi poddlužníku. Neprávem proto soud prvé stolice povolil navrhovanou exekuci zabavením pohledávky z vkladního listu spořitelny v Č. doručením platební zápovědi poddlužníku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Právní názor rekursního soudu, že pohledávky z vkladních knížek a tedy i vkladních listů bank, spořitelen a záložen lze zabaviti jenom podle §u 296 ex. ř. tím, že výkonný orgán vezme vkladní knížku k sobě, sepíše o tom protokol a uloží vkladní knížku na soudě, a že není přípustným jejich zabavení prostou zápovědí výplaty dle §u 294 ex. ř., jak vymáhající strana navrhla a první soud povolil, odpovídá přesným ustanovením exekučního řádu i ustálené judikatuře. S míněním, hájeným ve stížnosti, že exekuce dle §u 296 ex. ř. jest možnou jen v případech obyčejných, když dlužník má vkladní knížku u sebe a může mu býti odebrána, nelze souhlasiti. Zákon nerozeznává v té příčině. Je-li knížka v držení třetí osoby, jež proti odebrání knížky ničeho nenamítá, není podle zásady §§ 262 a 347 ex. ř. vůbec příčiny k nějaké změně ve vedení exekuce. Není-li třetí držitel knížky ochoten ji vydati, nezbývá, než by vymáhající věřitel vydání knížky vynutil tím, že si předem neb současně dá přikázati nárok dlužníkův na vydání knížky ku vybrání, neboť bez tohoto vydání nelze ani nabýti na pohledávce práva zástavního (§ 296 ex. ř.), ani mu nemůže býti přikázána ku vybrání (§ 305 ex. ř.). Prostá zápověď spořitelně, aby nevyplácela vkladu, není v tomto případě způsobilým prostředkem uhražovací exekuce, neboť spořitelna nemusí platiti bez předložení vkladního listu, a mimo to by právo takovou zápovědí nabyté musilo ustoupit jiným, třebas i pozdějším právům nabytým k pohledávce odevzdáním neb zabavením vkladního listu (§ 300 ex. ř.). Ostatně jest mylným i další názor stěžovatelův, že by vkladní list uložený u soudu pro pozůstalost nesměl býti vydán, dokud se projednává pozůstalost. Podle §u 811 obč. zák. a §u 34 ex. ř. není projednávání pozůstalosti překážkou vedení exekuce.

Čís. 4732.

Pokud ručí ten, kdo vymohl si k soukromé obžalobě na ochranu známky (zákon ze dne 6. ledna 1890, čís. 19 ř. zák.) prozatímné opatření, za škodu tím způsobenou.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, Rv I 1634/24.)

K návrhu žalovaného bylo zahájeno proti žalobci trestní řízení pro přečin podle §u 23 známkového zákona a krom toho provedeno k návrhu žalovaného i prozatímní opatření zabavením 69 kusů odstředivek známky »Union«, v obchodních místnostech žalující strany se nalézajících. Žalovaný složil na soudě jistotu 5.000 Kč. Zabavení odstředivek bylo provedeno dne 10. listopadu 1922. Žalovaný vzal dne 23. prosince 1922 trestní oznámení proti žalobci zpět a navrhl zastavení

trestního řízení a zrušení zabavení, načež dne 23. prosince 1922 bylo trestní řízení zastaveno a zabavení zrušeno. Žalobce domáhal se na žalovaném náhrady škody, ježto po dobu zabavení nemohl s odstředivkami obchodovati. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Dle náhledu odvolatelova spočívá nesprávné právní posouzení věci v tom, že prvý soud již v pouhém návrhu na zavedení trestního řízení a na prozatimní zabavení odstředivek shledává zavinění žalovaného, ač zavedení trestního řízení zavinil žalobce sám, vydávaje se původně za zástupce firmy H., ač byl zástupcem firmy Union, kterážto firma požívá značky »Union«. Výtka ta je lichá. Soud prvé stolice neshledává zavinění žalovaného jen v tom, že učinil návrh na zavedení trestního řízení proti žalobci pro přečin podle §u 23 zák. o ochraně známek, nýbrž i v tom, že žádal za neprodlené zabavení a soudní uschování všech odstředivek opatřených značkou »Union«, ač po výkonu zabavení byl nucen navrhnouti zastavení trestního řízení a zrušení zabavení odstředivek. Z toho správně odvozuje soud prvé stolice, že jednání žalovaného bylo bezprávné. K názoru tomu dlužno se připojiti. Povinností žalovaného bylo, by se přesvědčil před podáním návrhu na zavedení trestního řízení a návrhu na zabavení odstředivek o správnosti svého jednání. Toho však žalovaný neučinil a ihned podal nejen návrh na zavedení trestního řízení podle §u 23 zák. o ochraně známek, nýbrž i návrh na zabavení a uschování odstředivek, ač musel věděti, že ručí za škodu, která žalobci jeho neoprávněným jednáním vznikne. A že jednání jeho je neoprávněné, vysvítá z toho, že žalovaný sám byl nucen zažádati za zastavení trestního řízení a zrušení zabavení. Ale ani omylem nemůže se žalovaný omlouvati. Z korespondence nevychází, že žalobce vydával se za zástupce firmy H., nýbrž pouze žalovanému v dopisu ze dne 14. října 1922 sděluje, že dopis jeho ohledně zákazu značky »Union« postupuje firmě Wilhelm H. ku přímému vyřízení, poněvadž firma tato má značku »Union« pro odstředivky v republice Československé chráněnu. Do omylu zapletl se žalovaný sám svým neopatrným jednáním, domnívaje se, že žalobce je zástupcem firmy H. Neměl-li plné jistoty, že žalobce užívá značky »Union« neoprávněně, měl se spokojiti pouhým návrhem na zavedení trestního řízení a výsledky jeho vyčkati. Neučinil-li tak a žádal-li ihned také za zabavení odstředivek, učinil tak na své risiko a proto musí škodu žalobci tím vzniklou hraditi.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalovaný uplatňuje jako dovolací důvody nesprávné právní posouzení věci a vadnost odvolacího řízení (čís. 4 a 2 §u 503 c. ř. s.) a shledává v první řadě nesprávným názor odvolacího soudu, že se žalobce, správně soukromý žalobce a žalovaný v tomto sporu stal práv z náhrady škody již pouhým podáním návrhu na zabavení odstředivek. Proti tomuto názoru zdůrazňuje žalovaný, odvolávaje se na rozhodnutí býv. víd. nejvyššího soudu ze dne 3. října 1906, čís. 13.781, otisknutého v pat. l. z r. 1907 str. 40, že soukromého obžalobce lze v trestním řízení

činiti zodpovědným za škodu jen v tom případě, když mu lze přičísti nějaké zavinění při podání žaloby, pokud se týče i návrhu na zabavení. Provedením důkazů, odvolacím soudem nepřipuštěných, z čehož plyne vadnost odvolacího řízení — bylo by prokázáno, že žalovaný vynaložil všechnu opatrnost, kterou bylo lze od něho žádati, a naopak, že žalobce to byl, který svým jednáním uvedl úmyslně žalovaného v omyl. Než právní názor odvolacího soudu jest ve své podstatě správným a kryje se s názorem, který projevuje Adler ve svém systému Öst. Markenrecht str. 311, kdež praví, že jistota navrhovatelem složená ručí obviněnému, byl-li tento osvobozen nebo nedošlo-li vůbec k podání obžaloby, za veškerou škodu, kterou utrpěl z opatření soukromému obžalobci povolených a že ručí obžalobce obviněnému i tehdy, když jistota po rozumu §u 28 zák. o ochr. známek složena nebyla. Ručení ono není ručením ze zavinění, nýbrž ručením za následky prozatimního opatření vymoženého ku pojištění nároku (Randa — Schadenersatzpflicht str. 192 a v poznámce 109 tam uvedené, pak § 394 ex. ř., § 112 pat. zák.). Rozhodnutí shora uvedené nehodí se na tento případ, neboť obviněný, v tomto sporu žalobce, nebyl vůbec obžalován a nedošlo proti němu k rozsudku, jenž by byl zjistil zásah obviněného po stránce objektivní a osvobodil ho jen po stránce subjektivní pro nedostatek »vědomosti«. Žalovaný neospravedlnil rozsudkem trestního soudu zabavení, které si vymohl jako prozatimní opatření a ručí tudíž po rozumu §u 394 ex. ř. obdobně za následky svého pochybeného návrhu, leda, že by byl obviněný opatření to sám zavinil. Leč toto zavinění, úmyslné uvedení v omyl, vylučuje odvolací soud zcela případně poukazem na předloženou korespondenci, z níž nikterak na jevo nevyšlo, že by se byl žalobce vydával za zástupce firmy H. Žalovaný uvedl sám ve své žalobní odpovědi, že to byl pouze jeho názor, že žalobce je zástupcem firmy H. a že nevěděl, jaký je poměr mezi žalobcem a touto firmou. Dovolatel uchyluje se proto od tohoto svého původního udání, když nyní v dovolání uvádí, že žalobce mu tvrdil, že zastupuje firmu H. Ostatně, i kdyby tomu tak bylo, nebylo by lze vyložiti tuto okolnost jako úmyslné uvedení v omyl, neboť firma H. přenesla skutečně jediný prodej odstředivek »Union« na žalobce.

Čís. 4733.

Vzešel-li nárok na zaplacení kupní ceny před zahájením vyrovnávacího řízení, nemůže prodatel získati výhodnějšího pořadí než ostatní věřitelé vyrovnávacího dlužníka. Nárok na zaplacení kupní ceny vzchází již dojednáním trhové smlouvy.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, Rv I 1732/24.)

Žalobkyně domáhala se na žalovaném zaplacení kupní ceny za zboží dle faktur ze dne 20. a 21. prosince 1922. Dne 3. února 1923 bylo o jmění žalovaného zahájeno řízení vyrovnávací, dne 5. února 1923 vyzvedl si žalovaný zboží na dráze. Žalobě o zaplacení plné kupní ceny pro-

cesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

Soud druhé stolice správně vyslovil, že se žalující firma v této rozepři domáhá na žalovaném zaplacení celých kupních cen za zboží, účtovaných ve fakturách ze dne 20. a 21. prosince 1922, v úhrnné částce 6189 Kč. Uvedla-li žalobkyně ve sporu, že podle kupní smlouvy měla k prodanému zboží vyhrazeno vlastnické právo až do úplného zaplacení kupní ceny, což bylo také prvním soudem zjištěno, a je-li nesporno, že žalovaný 5. února 1923, tedy po zahájení vyrovnávacího řízení, které bylo vyhlášeno na soudní desce dne 3. února 1923, zboží na dráze vyzvedl, a tvrdí-li žalující firma, že zboží bylo za vyrovnávacího řízení zcizeno, ač nebylo vlastnictvím vyrovnávacího dlužníka, mohla by uplatňovati své náhradní vylučovací nároky ve smyslu §u 21 (2) vyr. ř. Odvolací soud však správně usuzuje, že žalobkyně původního žalobního nároku na úplné zaplacení kupní ceny za zboží za řízení nezměnila a také, jak ze spisů je zřejmo, nebyl ani původní žalobní návrh upraven tak ,by vyhovoval nárokům, plynoucím z ustanovení §u 21 (2) vyr. ř. Nelze proto žalobní pohledávku jinak posuzovati, než jako nárok na zaplacení trhové ceny za prodané zboží, který žalobkyni vzešel již dojednáním trhové smlouvy, fakturami ze dne 21. a 22. prosince 1922 doložené, tedy ještě před zahájením vyrovnávacího řízení, a ježto žalující firma se spokojila pouze vymáháním této pohledávky, nemůže pro její uspokojení získati výhodnějšího postavení, než ostatní věřitelé vyrovnávacího dlužníka, a postihují i její pohledávku právní účinky potvrzeného vyrovnání podle §u 53 (1) vyr. ř. Nesejde na tom, že žalobkyně s dlužníkem nebo vyrovnávacím správcem vyjednávala o plné zaplacení své pohledávky, a že jí to bylo slíbeno, ježto takové ujednání by se příčilo zásadě stejnoměrného nakládání se všemi věřiteli v řízení vyrovnávacím a bylo by neplatným (§ 53 (3) vyr. ř.).

Čís. 4734.

Ručení dráhy (zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.).
V tom, že cestující vystupovali z vlaku již se pohybujícího, jest spatřovati příhodu v dopravě.
Jest zaviněním poškozených cestujících (neodvratným činem třetí osoby), vystupovali-li z vlaku přímo před jeho odjezdem, když jim bylo otevřeno osobou k tomu nepovolanou.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, Rv I 1757/24.)

Manžel žalobkyně, sestupuje ve stanici J. s vlaku, již se rozjíždějícího, spadl pod vůz a byl usmrcen. Žalobní nárok proti dráze o náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice co do důvodu z polovice po právu, odvolací soud nevyhověl dovolání žalobkyně, k odvolání žalovaného pak uznal právem, že žalobní nárok není důvodem po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

Odvolací soud spatřuje příhodu v dopravě v tom, že manželé H-ovi vystupovali z vlaku již se pohybujícího, kterážto nepravidelnost při provozu byla sama o sobě způsobilou zraniti neb usmrtiti člověka, a dolíčuje, že by tu byl zákonný předpoklad pro ručení dráhy podle §u 1 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. Tento názor odvolacího soudu není napaden. Jde tedy v dovolacím řízení jen o přezkoumání právního posouzení důvodů, sprošťujících dráhu zodpovědnosti a záležejících v tom, že příhoda byla způsobena jednak neodvratitelným jednáním osoby třetí, za niž dráha neručí, jednak vlastním zaviněním poškozených. Při přezkumu jest ovšem dovolací soud vázán skutkovými zjištěními odvolacího soudu (§§ 272, 498 a 513 c. ř. s.). Odvolacím soudem bylo zjištěno, že průvodčí Rudolf Č. u železničního vozu, v kterém manželé H-ovi jeli, otevřel nejprve dvéře na zadní části a po té i dvéře přední a že tyto zase zavřel, když se přesvědčil, že jimi nikdo z cestujících nevystupuje, a vrátiv se potom ku dveřím zadním, jimiž mezi tím již asi 30 osob vystoupilo, také tyto, — když jimi již nikdo nevycházel, — uzavřel a odešel obsloužit další dva mu přidělené vozy zadnější, že zdržení vlaku ve stanici odpovídalo předepsané době jedné minuty, a že dodatečné otevření závory u zadních dveří vozu, u kterých stála Anna K-ová a za touto manželé H-ovi, stalo se proti předpisům osobou při provozu dráhy nesúčastněnou, totiž Ladislavem Ch-em, v době, kdy již podle zjištění odvolacího soudu byly dány signály pískáním k odjezdu vlaku, a konečně, že výstupu Anny K-ové ani manželů H-ových nemohlo býti zabráněno, poněvadž hned po vystoupení K-ové počal se vlak již pohybovati. Z těchto skutkových zjištění plyne jedině správný závěr, ku kterému dospěl soud odvolací, že šlo o neodvratné jednání osoby třetí (Ladislava Ch-a), neboť zásah její do provozu nastal bezprostředně před odjezdem vlaku z nádraží za nepředvídaných okolností, kdy průvodčí vlaku mohli — po daném znamení k odjezdu vlaku — důvodně předpokládati, že z vlaku již nikdo vystupovati nebude. Než i otázka vlastního zavinění poškozených manželů H-ových byla posouzena odvolacím soudem správně. Byloť zjištěno, že oba manželé H-ovi seskočili s již jedoucího vlaku. Museli si býti zajisté toho vědomi, že sestupování za vlakové jízdy s vozu je spojeno s nebezpečím pro zdraví a život, a jednali tedy jen na vlastní nebezpečí, nedbavše ani obyčejné opatrnosti a nemohou se dovolávati toho, že železniční personál měl svou bdělostí jejich neočekávanému a nepředloženému činu zabrániti, zvláště když bylo zjištěno, že ani okamžité zakročení ani hlasitý zákaz železničního zřízence Václava Sch-a, aby nevystupovali, nebyly s to zabrániti výstupu poškozených, ano že žalobkyně sama jeho zákaz výslovně odmítla, ač svědek jí oznámil, že vlak hned zastaví a také k okamžitému zastavení vlaku dával znamení svítilnou a píšťalou. Dovolání marně se pokouší tato skutková zjištění vyvrátiti svými vý-

vody, že tu nebylo o bezpečnost cestujících za všech okolností postaráno, při čemž však buduje své vývody na skutkových předpokladech od soudních zjištění podstatně se uchylujících, že vlak předčasně odjížděl a že manželé H-ovi nesestupovali s jedoucího vlaku. Ani okolnost, že manželé H-ovi nemohli předními dveřmi vozu sestoupiti, nemá podstatného významu, když bylo zjištěno, že zadními dveřmi vystoupilo z téhož vozu asi 30 cestujících, a ukládala jim již obyčejná pozornost, by v stanici, v níž byla jen minutová zastávka, použili nejrychlejšího způsobu vystoupení z vlaku, totiž dveřmi, které právě byly otevřeny a jimiž i ostatní cestující sestupovali a které byly též jim přístupny. Tvrzení, že manželé H-ovi byli při vystupování postiženi strachem a úzkostí, bylo již soudem druhé stolice odmítnuto jako nepřípustná novota, a nelze k němu ani v dovolacím řízení hleděti (§ 504 odstavec druhý c. ř. s.). Jest proto přisvědčiti mínění soudu druhé stolice, že příhoda, o niž tu jde, byla způsobena jen vlastním zaviněním manželů H-ových, vedle neodvratného zásahu osobou třetí a že žalovaná strana jest podle §u 2 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. ručení sproštěna.

Čís. 4735.

Dopravní řád železniční.

Obecnou obchodní hodnotu (§ 88 žel. dopr. ř.) americké mouky jest vypočítati v dolarech a vyplatiti v Kč dle kursu v den reklamace.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, Rv I 24/25.)

Americká mouka, podaná k dopravě v Hamburku dne 14. října 1921, došla dne 8. listopadu 1921 žalobce ve stavu poškozeném. Dne 10. prosince 1921 reklamoval žalobce škodu u dráhy a vypočetl ji dle kursu dolaru dne 14. října 1921. Dráha část požadovaného peníze zaplatila, zbytku domáhal se žalobce žalobou, jíž o b a n i ž š í s o u d y vyhověly.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Bezpodstatnou jest výtka, že nižší soudy odmítly použití ustanovení čl. 37 mezin. úml., že dráha musí při poškození zboží zaplatiti celou částku zmenšené hodnoty. Dráhou samou bylo zjištěno, že poškození spočívá v úplném znehodnocení dvaceti percent zásilky, 825 kg mouky, oba nižší soudy uznaly pak důsledně a srovnale s názorem, hájeným žalovanou stranou samou, že dráha jest povinna nahraditi těchto 825 kg mouky, a to podle zásady čl. 34 m. ú. její obecnou obchodní hodnotou v místě a v čase odeslání. Spor mezi stranami jest jen o to, jak má býti obecná obchodní hodnota vypočítána. Z vývodů žalované strany nelze vyrozuměti, v čem vlastně spatřuje porušení čl. 37 m. ú. a čeho chce tímto dovolacím důvodem docíliti. Výtka, že nebylo rozhodnuto, v jaké měně má býti obecná obchodní hodnota znehodnocené mouky určena, odporuje spisům, odvolací soud uznal, že se tak má státi v dolarech, a uznal tak právem. Hodnotu věci nelze určiti vůbec jinak než v penězích (§ 304 obč. zák.), obecnou obchodní hodnotu zboží, jež není ničím jiným, než průměrem docílených kupních cen (čl. 353 obch. zák.), jinak než v penězích, ve kterých se zbožím obchoduje. Jelikož jde o americkou mouku a tou se, jak bylo zjištěno, v Německu i v tuzemsku obchodovalo a obchoduje jen za dolary, nemohla býti její obecná obchodní hodnota určena vůbec jinak, než v dolarové měně. K jejímu přepočítání na německé marky není ani zákonného ani jiného rozumného důvodu, naopak bylo by takové přepočítání právě v tomto případě přímo nesmyslné, ať se již na peníze pohlíží jako na měřítko hodnot anebo jako na platidlo, neboť dolar jest nejstálejší ze všech poválečných valut, kdežto německá marka svou funkci měřítka hodnot pozbyla, a platiti se má nikoliv v markách, nýbrž v československých korunách. Přepočítávání dolarů na marky a marek na československé koruny vedlo by nutně k valutnímu zisku na jedné a k ztrátě na druhé straně, na úkor zásady, že poškozený má nárok na náhradu skutečné škody. Obecná obchodní hodnota mouky byla zjištěna správně v dolarech a musí býti za účelem placení přepočítána přímo na koruny československé. Ohledně přepočítacího kursu sluší dáti proti názoru žalující strany, jež přepočítává podle kursu dne podání zboží k dopravě, za pravdu straně žalované, že rozhoduje den dospělosti pohledávky. Plyne to z druhého odstavce čl. 336 obch. zák., že pohledávky na cizí měnu, nebylo-li smluveno placení effektivní, mohou býti placeny ve měně domácí podle kursu v den dospělosti, při čemž zákon arci předpokládá, že dlužník v tento den také skutečně platí, a neplatí-li, dlužno následky jeho prodlení zvláště řešiti. Nejvyšší soud nemůže však souhlasiti se žalovanou stranou v tom, že dnem dospělosti byl den vydání zásilky. V tento den není dráha ještě povinna placením, ba není vůbec ještě ani jisto, vznikne-li nějaká pohledávka proti ní, bude-li strana nárok na náhradu uplatňovati a od které ze dráh uvedených ve čl. 27 m. ú. bude náhradu požadovati. Dnem dospělosti jest proto podle §§ 904 a 1417 obč. zák. teprve den, kdy byla náhrada skutečně požadována, tedy den reklamace, v tomto případě den 10. prosince 1921.

Čís. 4736.

Mezinárodní doprava železniční.

U zboží naloženého odesílatelem jsou údaje nákladního listu o váze a počtu kusů toliko tehdy důkazem proti železnici, převážila-li nebo přepočítala-li kusy a osvědčila to v nákladním listu.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, Rv I 69/25.)

Firma G. v Lipsku zaslala vagon zboží do Mittelwalde na adresu tamnější zasílatelské firmy T. Tato firma zaslala pak vagon bez překládání dále budapešťské firmě A. Při dojití zboží do Budapešti byl zjištěn úbytek zboží. Žalobce, jemuž budapešťská firma A. postoupila svůj nárok proti dráze, domáhal se na dráze náhrady škody. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Ná-

hradní nárok založil žalobce na předpisu čl. 30 mezinárodní úmluvy železniční. Předpokladem toho však jest, aby dokázal, že ztráta zboží nastala v době tam uvedené, totiž od odevzdání k přepravě až do vydání příjemci. Důkaz toho se však žalobci nezdařil, poněvadž není jisto, že s novým nákladním listem ve stanici Mezilesí dráha převzala 56 balíků, pročež není vůbec skutkového podkladu pro přesvědčení, že se v oné době, za kterou dráha ručí, tři balíky ztratily. Odvolatel svádí tento neúspěch neprávem na neúplnost řízení. Tvrzení, že se 3 balíky ztratily teprve při nebo po vyložení zboží z vagonu a že byl úbytek jich zjištěn teprve 11. března 1922 v nádražním skladišti, dokládá jen úvahou, že by nebylo potvrzeno na vozovém listu, který je vystaven na 56 balíků, vyložení bez námitek, kdyby nebyl při vyložení zjištěn úplný počet 56 balíků. To je však pouhá domněnka, která je vyvrácena spisy dráhy, podle nichž je jisto, že úbytek byl zjištěn již při vykládání z vozu. Důkaz ten stačil a nebylo proto třeba dalších dokladů jako vozového listu, skladní knihy a protokolu o zjištění škody, jichž odvolatel postrádá. Důkaz v čl. 30 mezinárodní úmluvy žel. žádaný, musí býti přesným, každou pochybnost vylučujícím. Takový důkaz nemohou podati olůvka (plomby), ježto z nich lze toliko souditi na možnost ukradení zboží, jak to také jen činí odvolatel. Zápisů ve vozovém listu dovolává se odvolatel marně, poněvadž jsou pouhým opisem z nákladního listu, jak je zřejmo z nadpisu dotyčných jeho rubrik »obsah nákladního listu«. Totéž platí o zápisech v rubrikách přechodového seznamu čís. 56 příl. čís. 2. Hledě k předpisu §u 61 (4) žel. dopr. ř. a čl. 8 (4) mez. úml., nepodávají důkazu o počtu kusů a váze zásilky údaje nákladního listu a důsledkem toho také ne zápisy v listinách právě zmíněných.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Bezvadným jest právní posouzení odvolacího soudu. Když obsah nákladního listu není ohledně váhy a počtu balíků podle čl. 8 mezin. úml. proti dráze důkazem, poněvadž převážení vozu a přepočítání balíků nebylo odesílatelem navrženo a dráhou provedeno, a když ostatní důkazy provedené o tom, že bylo dráze odevzdáno 56 balíků ku přepravě, se nezdařily, nebyl proveden ani důkaz, že se sporné tři balíky ztratily za železniční dopravy, a tím pozbyla žaloba svého skutkového i právního základu. Žalobce napadá sice také skutkové zjištění, že se důkaz o odevzdání 56 balíků ku přepravě nezdařil, pro neúplnost řízení, poněvadž nebyl připuštěn důkaz skladní knihou západního nádraží v Budapešti, ale ani tu není v právu. Důkaz skladní knihou byl nabídnut jen o tom, že zboží došlo do Budapešti již 10. března 1922, kdežto úbytek byl zjištěn teprve 11. března. Již odvolací soud prohlásil právem závěr žalobcův, že ze srovnání obou dat vyplývá, že sporné tři balíky se musily ztratit teprve po vyložení zboží z vozu, poněvadž prý by jinak úbytek musil býti zjištěn již 10. března, za pouhou domněnku, jež nemůže nahraditi potřebného důkazu, postrádaný důkaz skladní knihou nepotřeboval však býti proveden také z toho důvodu, poněvadž okolnost, že zboží bylo vyloženo 10. března, nebyla vůbec spornou, naopak vyplývala již z předloženého vozového listu. Jestliže přes to nabyly nižší soudy na základě ostatních spisů dráhy přesvědčení, že při vykládání vozu byly v něm nalezeny jen 53 balíky, nelze toto přesvědčení napadati pro neúplnost řízení, nýbrž bylo by možno tak činiti jen pro nesprávné hodnocení provedených důkazů, kdyby ovšem tento dovolací důvod nebyl §em 503 c. ř. s. vyloučen.

Čís. 4737.

Na opatrovníku toho, kdo, setrvav při vypuknutí války v nepřátelské zemi, sloužil v nepřátelském vojsku, nelze se domáhati náhrady škody, ježto nepodal — vzhledem k pravděpodobné bezvýslednosti (nařízení ze dne 29. července 1914, čís. 178 ř. zák.) — rekursu do usnesení povolujícího dražbu.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, Rv I 119/25.)

Dne 28. října 1914 podala spořitelna v F. v Čechách na manžele Vojtěcha a Žofii H-ovy žalobu u okresního soudu v F. v Čechách na zaplacení anuit z pohledávek 3.000 K a 1.000 K, vtělených na domě žalované strany. Obsílky zaslané žalovaným v této věci vráceny byly poštou zpět s podotknutím, že adresáti přesídlili a že nynější jich adresa je »vojenská lékárna v Bělehradě«, pročež byl žalovanému zřízen usnesením ze dne 15. listopadu 1914 opatrovník Dr. Samuel G., advokát v F. ve smyslu §u 121 c. ř. s., by žalovanou stranu v této rozepři na její nebezpečí a útraty tak dlouho zastupoval, až by se buď sama u soudu hlásila nebo zmocněnce jmenovala. Manželé Vojtěch a Žofie H-ovi byli pak rozsudkem ze dne 5. prosince 1914 odsouzeni k zaplacení zažalovaného peníze s úroky a útratami. Dne 21. ledna 1915 žádala spořitelna v F. u okresního soudu na základě tohoto rozsudku za vnucenou dražbu domu Vojtěcha a Žofie H-ových. Usnesením ze dne 26. ledna 1915 zamítl okresní soud návrh na povolení vnucené dražby s odůvodněním, že zavázaní jsou v místě, které nemá spojení se soudy následkem války, a že tudíž ve smyslu §u 1 poslední odstavec čís. nařízení ze dne 29. srpna 1914, čís. 178 ř. zák. jsou na roveň postaveni vojenským osobám a že proto nelze proti nim vésti exekuce. K rekursu spořitelny v F., ve kterém bylo uváděno, že se Vojtěch H. podepsal na lístku ze dne 29. října 1914 jako chef vojenské lékárny v Bělehradě, změnil krajský soud jako soud rekursní usnesením ze dne 10. února 1915 napadené usnesení okresního soudu v ten rozum, že vnucená dražba se povoluje, ježto v §u 1 čís. nař. se mluví pouze o příslušnících ozbrojené moci rakousko-uherské, jimž dle nařízení veškerého ministerstva ze dne 27. listopadu 1914, čís. 528 ř. zák. za předpokladu vzájemnosti mají býti na roveň postaveni ti, kdož jsou v branné moci některého spojeneckého státu vedoucího válku a jsou v podstatně stejném postavení. Ježto však bylo konaným šetřením zjištěno, že zavázaný (Vojtěch H.) je zaměstnán v Bělehradě jako srbský vojenský lékárník, tudíž že není v branné moci spojeneckého státu, vedoucího válku, nýbrž že je v branné moci, nepřá-

telské rakousko-uherské monarchii, nemohou mu býti přiznány výhody ani §u 1, ani posledního odstavce §u 1. Ani manželka Vojtěcha H-a nemůže býti účastna výhod posledního odstavce §u 1, ježto se zdržuje dobrovolně v nepřátelské zemi a opomenula se vrátiti domů v době, kdy byl Bělehrad v rakouských rukách a cesta do Rakouska byla pro ni otevřena. Do tohoto usnesení rekursního soudu opatrovník nepodal dovolacího rekursu, načež byla nemovitost manželů H-ových prodána v exekuční dražbě. Navrátivše se po skončení války do tuzemska domáhali se manželé H-ovi na opatrovníku náhrady škody, ježto jejich nemovitost byla v exekuční dražbě prodána. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud neuznal žalobního nároku důvodem po právu. Důvody: Dle §u 282 a 228 obč. zák. je opatrovník povinen svůj úřad spravovati se vší pozorností poctivého a pilného hospodáře a ručí za své zavinění. Dle §u 9 adv. ř. nesmí však advokát používati útočných a obranných prostředků, které by odporovaly jeho svědomí a zákonům. Ač proti usnesení rekursního soudu s ohledem na to, že jím bylo změněno usnesení soudu prvé stolice, byl přípustný dovolací rekurs, nemusil žalovaný jako opatrovník zavázaného použíti tohoto prostředku, byl-li náhledu, že jím nemůže dosíci úspěchu. Kromě toho by bylo zapotřebí k odůvodnění nároku na náhradu škody přímého důkazu, že by dovolací rekurs, kdyby byl býval podán, byl měl úspěch. Pouhá pravděpodobnost úspěchu neopodstatňuje ještě nároku na náhradu škody. (Rozh. ze dne 17. července 1907, čís. 8986 Gl. U. 3851.). Podle právního názoru odvolacího soudu nebyl by však měl revisní rekurs u příslušného proň tehdy nejvyššího soudního dvoru ve Vídni úspěchu. Císařské nařízení ze dne 29. července 1914, čís. 178 ř. zák. bylo vydáno ve prospěch vojenských osob rakousko-uherského mocnářství a nařízením veškerého ministerstva ze dne 27. listopadu 1914, čís. 528 ř. zák. bylo rozšířeno za předpokladu vzájemnosti na osoby branné moci státu, spojeného s Rakousko-Uherskem a vedoucího válku, které jsou podstatně ve stejném postavení. Z toho učiněn závěr, že ti, kdož jsou podstatně ve stejném postavení v branné moci státu jiného ve válečném stavu s Rakousko-Uherskem, jsou vyloučeni dle tohoto císařského nařízení k návrhu nebo z úřední moci ze všech poskytnutých výhod, zvláště však z donucovacího předpisu §u 6 tohoto nařízení. Je nesporno, že Vojtěch H. byl v oné době zaměstnán ve vojenské lékárně. Byl tudíž vojenskou osobou státu, jsoucího s Rakousko-Uherskem ve válečném stavu, a nebyl účasten žádné z výhod onoho císařského nařízení. Při tom nemělo významu, zda byl rakousko-uherským či srbským příslušníkem, zda zastával službu ve vojenské lékárně v Bělehradě dobrovolně, či nuceně, a že byl lékárníkem a tudíž na základě ženevské konvence — k níž Rakousko-Uhersko přistoupilo dle znění ministerského prohlášení ze dne 21. července 1916, čís. 97 — jako vojenská osoba tohoto druhu účasten poskytnuté ochrany, ježto císařské nařízení jakožto výjimečný zákon nemůže býti vykládáno extensivně. Žofie H-ová byla tehdy se svým manželem též v Srbsku a sdílí tudíž osud svého manžela. V dalším dovodil odvolací soud ze zjištěných skutečností, že výtka, činěná žalovanému, proč nepodal návrhu na povolení vnucené správy místo vnucené dražby, jest neodůvodněna, ježto

Upozornění!

V civilní sbírce na str. 154 právní věta čís. 4603 má správně zníti: „Předpis §u 1154 b) obč. zák. **vz**tahuje se i na nastoupení cvičení ve zbrani roku 1924“.

výtěžky z nemovitosti nebyly by postačily ani k zaplacení úroků spořitelny v F.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Skutečnost, že žalobci nezaviněnou nepřítomností po sedm roků přišli o nemovitý svůj majetek, neodůvodňuje sama o sobě přesvědčení, že se tak stalo vinou žalovaného, jenž zastupoval žalobce jako opatrovník i v exekučním řízení. Klade se mu ve sporu za vinu, že nepodal opravného prostředku proti povolení dražebního řízení. Naskytá se v první řadě otázka, zda by žalovaný opravným prostředkem do povolení dražebního řízení byl zabránil ztrátě nemovitostí pro žalobce, kteří navrátili se z ciziny teprve roku 1921, po kterou dobu se o nemovitosti své nestarali nebo starati nemohli. Ale i kdyby toho nebylo, jest uvážiti, zda rekurs do onoho usnesení byl by měl úspěch aspoň pravděpodobně. Žalovaný jako advokát byl oprávněn i povinen uvažovati též o účelnosti opravného prostředku, by ušel podezření, že své straně působí zbytečné útraty soudní. Žalobci dleli tehdy v nepřátelské zemi, žalobce sloužil vojensky nepřátelskému státu, ať již dobrovolně ať nuceně. Tuto okolnost nebylo možno tehdy zjistiti, jak vyplývá z věci samé. Žalobkyně byla tehdy u žalobce. Žalovaný obrátil se na jedinou osobu, jež mohla se postarati o jmění žalobců, t. j. na nevlastní matku jednoho z nich, J-ovou, jinak nemohl pro žalobce více učiniti. Měl-li žalovaný za to, že císařského nařízení čís. 178 z roku 1914 nelze užiti ve prospěch žalobců, posuzoval věc správně, neboť ustanovení těchto předpisů bylo vykládati přesně a omeziti je proto na vojenské osoby bývalého státu rakousko-uherského, ne však na vojenské osoby nepřátelských států a jich příslušníky, a to bez ohledu na ustanovení ženevské konvence, o níž nebylo v nařízení onom zmínky. Jest dále uvážiti, jak pohlíželo se již v roce 1915 na rakouské příslušníky slovanských národností, zdržující se za války v nepřátelské cizině, zejména, když, jako žalobce, konali skutečné služby válčícímu státu. Vzhledem k tomu je vyloučena i jen pravděpodobnost, že by byl žalovaný docílil rekursem do usnesení povolujícího dražbu úspěchu, zejména však obnovení zamítavého usnesení exekučního soudu. Totéž platí i vzhledem k žalobkyni Žofii H-ové, jež dobrovolně následovala manžela svého do ciziny, a s ním snášela další osudy jeho i společného majetku doma zanechaného. Není ani pravděpodobno, že by tehdejší vídeňský nejvyšší soud byl vykládal nařízení čís. 178 ve prospěch žalobců, a že by byl pro dobu války omezil uplatnění práv domácích věřitelů, kteří tehdy byli i soudům zajisté bližší, než osoby stojící na straně nepřátelských států, jak pohlížel na oba žalobce již soud rekursní. K odůvodnění žalobního nároku bylo by třeba důkazu příčinné spojitosti mezi škodou žalobců a skutečností, že žalovaný nevznesl rekursu do povolení dražby. Tuto souvislost nelze však dovoditi ze skutkových okolností, a posoudil proto v tomto směru odvolací soud věc správně po právní stránce.

Čís. 4738.

Jde o rozpor se spisy, ustrojil-li si odvolací soud skutkový podklad obrany, žalovaným nedostatečně po skutkové stránce opodstatněné z výsledků jednání a dokazování.

Zavázal-li se zasílatel dopraviti zboží do ciziny ve svých vlastních sběrných vozech co možná nejrychleji, ručí, použil-li mezizasílatele, z důvodu porušení zasílatelské smlouvy a to nejen za zavinění mezizasílatele, nýbrž i za náhodu, leč by prokázal, že by byla náhoda nastala, i kdyby byl dopravu provedl sám.

Při sezonním obchodu zpravidla není třeba poskytnouti dodatečnou lhůtu k plnění.

Čl. 355 obch. zák. není kupiteli zabráněno domáhati se slevy z kupní ceny.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, Rv II 760/24.)

Žalovaná zasílatelská firma zavázala se žalobci, že dopraví soukenné zboží do Jugoslavie ve svých vlastních sběrných vozech co možná nejrychleji. Zboží bylo odevzdáno žalované k dopravě dne 26. září 1922, došlo však do Jugoslavie teprve v listopadu 1922, poněvadž leželo delší dobu u mezizasílatele ve Vídni. Ježto zboží došlo do Jugoslavie až po saisoně, byl žalobce nucen povoliti odběratelům značné slevy a domáhal se na žalované náhrady 26.000 Kč. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud přiznal žalobci pouze 13.000 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované, k dovolání žalobcovu obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Jak dovolání žalobkyně, tak dovolání žalované uplatňují dovolací důvody §u 503 čís. 2, 3 a 4 c. ř. s., ale důvodným je pouze dovolání žalující strany. Zasílatel ručí za škodu z vadného provedení zákazníkova příkazu (čl. 380 odstavec prvý, 387 a 361 obch. zák.). Je zjištěno, že se žalovaná zavázala dopraviti zboží, o které jde, do Jugoslavie ve svých vlastních sběrných vozech co možná nejrychleji. Souhlasí s tím úplně i vlastní dopis žalované ze dne 19. září 1922, kde žalobkyni sděluje, že je s to, zásilku do Mariboru vypraviti co nejrychleji (promptest), a zdůrazňuje, že z Brna dvakrát týdně vypravuje své sběrné vozy. Minila-li tím, jak tvrdí, výpravu toliko do Vídně, měla se o tom jasně vyjádřiti, a, kdyby bylo pravdou, že následkem poměrů stále ještě nespořádaných a velikých obtíží při dopravě do Jugoslavie nutno počítati vždy s trváním dopravy 6 neděl, nesměla žalobkyni zamlčeti ani této důležité okolnosti, zejména nesměla prohlásiti, že výprava do Jugoslavie trvá asi 14 dní, jak podle vlastního přednesu učinila, a to bez veškeré výhrady. Podle toho mělo zboží, odevzdané žalované k dopravě dne 26. září 1922, dojíti do Jugoslavie kolem 10. října 1922, co shoduje se s tím, co nižší soudy zjistily na základě posudku znalce, že totiž, kdyby žalovaná byla dostála své povinnosti a byla zboží vypravila co nejrychleji ve svých vlastních sběrných vozech, zboží nejdéle do 11. října 1922 na Jugoslavskou hranici by bylo došlo. Avšak vskutku došlo zboží do Jugoslavie teprve v listopadu 1922, tedy po sezoně, končící dnem 31. října 1922, a to proto, že u Vídeňské mezispeditérky žalovanou proti smlouvě použité zůstalo leženi. Leželo tam skoro tři týdny, ačkoliv doprava kusového zboží Mariborem do 23. října 1922 byla volná a stanice Dravograd tehdá vůbec nebyla uzavřena. Nelze souhlasiti s názorem v dovolání žalované, že za mezizasílatelku neručí, protože nezanedbala při její volbě péče řádného obchodníka (čl. 380 odstavec prvý obch. zák.). Dovolání přehlíží, že žalovaná podle zasílatelské smlouvy měla dopravu provésti sama svými vlastními sběrnými vozy, t. j. za vyloučení mezizasílatelství, a že tedy ručí za použitou mezizasílatelku z důvodu porušení zasílatelské smlouvy (čl. 361, 387 obch. zák. a § 1295 obč. zák.), jak správně uznaly již nižší soudy. Žalovaná zejména nemůže se omlouvati ani tím, že o domnělých naskytnuvších se překážkách při přepravě svou mezizasílatelkou nebyla zpravena, nehledíc k tomu, že sama své zákaznice nezpravila ani tehdy, když jí o to byla žádána. Výmluva, že neznala pobytu žalobkyně v Jugoslavii, je lichou, neboť měla v tomto případě zprávu podle čl. 361 obch. zák. bez prodlení poslati na firmu v Krnově a zůstaviti jí, aby učinila další vhodné opatření. Z toho zřejmě plyne, že žalovaná zavinila škodu, která žalobkyni následkem opozděného dodání zboží vznikla a která pozůstává v tom, že žalobkyně, pak-li nechtěla zboží, jež pro opozděné dodání jejími zákazníky bylo odmítáno, vziti zpět a trpěti tím ještě větší škodu, musela jim poskytovati slevy, které nižší soudy na základě znaleckého posudku uznaly za přiměřené. Celkem činila tato škoda 260.128 K. j. 55 h, t. j. 65.032 dinarů 14 para, což činí podle přepočítacího kursu nejnižšího, jenž byl na Pražské burse v době od 18. října do 15. listopadu 1922 a s nímž žalobkyně se spokojila, přes 32.000 Kč. Žalobkyně domáhala se žalobou přes to náhrady škody jen částkou 26.000 Kč, která jí prvým soudem také právem byla přisouzena. Odvolací soud změnil rozsudek prvého soudu k odvolání žalované strany v ten rozum, že uznal na dělené zavinění obou stran a přisoudil žalobkyni toliko polovici této zažalované částky. Dovolání žalobkyně právem napadá tento rozsudek ve směru tom dovolacím důvodem rozporu se spisy ve smyslu §u 503 čís. 3 c. ř. s. Odvolací soud dospěl k svému nálezu v úvaze, že podle vlastního tvrzení žalobkyně se jednalo o obchody přesné (fixní) a že ze svědeckých výpovědí smluvníků žalobkyně jde na jevo, že lhůta dodací byla vyměřena 14 dní po obdržení faktury, pokud se týče snad ještě kratší. Soudí z toho, že faktury jsou datovány dnem 26. srpna, pokud se týče 16. září 1922 a že tedy, pak-li žalobkyně poslala zboží žalované teprve dne 26. září 1922, bylo nemožno, by jejím zákazníkům došlo v ujednané lhůtě. Tu dlužno především vytknouti, že, nehledíc k tomu, zda datování faktur bylo správné, odvolací soud počítá 14denní dodávací lhůtu ode dne datování faktur, ačkoliv sám zjišťuje, že ji bylo počítati ode dne, kterého zákazníci faktury obdrželi a jenž, zejména

při dopravě do ciziny a přes dvojí hranice (Československá republika-Rakousko, Rakousko-Jugoslavie), nemůže býti totožným s dnem vydání faktury. Dále nevšímá si odvolací soud toho, že jedna faktura je datována 21. září 1922 a přehlíží, že otázka, zda jest jednání obchodem přesným, je otázkou právní a že tedy nerozhoduje, jakého mínění byly v tom strany, nehledíc k tomu, že z okolnosti, že šlo o zboží sezonní a že bylo snad ujednáno promptní dodání, ještě neplyne, že vůle stran směřovala k tomu, že plnění mimo ujednanou dobu nemá býti pokládáno za splnění smlouvy, a že, kdyby zboží bylo došlo dne 10. nebo 11. října 1922, jak podle toho, co shora uvedeno, státi se mělo, bylo by došlo ještě dávno před uplynutím sezonní doby. Než odvolací soud pochybil hlavně v tom, že, rozhoduje o námitce žalované, že žalobkyně zavinila si škodu vlastním prodlením v dodání zboží, opřel své závěry o skutečnosti, které nejsou kryty přednesem žádné a najmě ne žalované strany, nestaly se takto spornou látkou a musely tedy i v odvolacím řízení zůstati nepovšimnutými (§ 503 čís. 3 c. ř. s.). Soud může v řízení sporném, ovládaném zásadou dispoziční a projednací, jednati jen o námitkách žalované strany, které tato učinila, a jen potud, pokud námitky substancovala udáním určitých skutečností a nabízením určitých průvodů pro skutky sporné (§§ 78 čís. 2, 178, 179, 243 c. ř. s.). Než žalovaná k opodstatnění oné své námitky, v níž ovšem obsažena jest i námitka děleného zavinění ve smyslu §u 1304 obč. zák., přednesla toliko, že žalobkyně byla svými zákazníky již dne 25. září 1922 pohaněna, tedy skutek významu podružného, ale ani slovem nezmínila se o tom, jaké dodací lhůty mezi žalobkyní a jejími zákazníky byly smluveny, kdy zákazníci tito obchody stornovali, kdy uplynuly v jednotlivých případech lhůty k dodatečnému plnění (čl. 356 obch. zák.) a zejména, zda se tak stalo již před 11. nebo 15. říjnem 1922. Odvolací soud, nešetřiv shora uvedených zásad, rozhodl o spoluzavinění žalující firmy, opíraje se o skutečnosti, které si ze svědeckých výpovědí a listin, za jiným účelem předložených, teprve sám zjišťoval, ale které v prvé stolici vůbec na přetřes nepřišly a ku kterým tedy žalobkyně nemohla ani zaujati stanovisko, jak ovšem nyní činí ve svém dovolání. Důsledkem tohoto rozporu se spisy bylo nesprávné právní posouzení věci, pokud se týče děleného zavinění. Žalovaná tuto svou námitku, přímo ani nevznesenou, jak shora již bylo uvedeno, před prvým soudem ničím neopodstatnila, ani náležitého skutkového ani průvodního přednesu ve směru tom neučinila a právem proto prvý soud se jí ve svém rozsudku ani neobíral. Stejně měl se zachovati odvolací soud, a netřeba proto obírati se otázkou poměru společného zavinění. Bylo proto vyhověno pouze dovolání žalobkyně a obnoven rozsudek prvého soudu, pokud odvolacím soudem byl změněn. Tím vyřízeno v podstatě i dovolání žalované. K jeho vývodům, pokud z nich vzhledem ku společnému provádění uplatňovaných dovolacích důvodů vůbec je patrno, v čem jsou spatřovány, podotýká se ještě toto: Předložení uzávěrek nebylo zapotřebí, jelikož okolnost, zda šlo o obchody fixní, čili nic, pro rozhodnutí této právní rozepře vzhledem k tomu, že zboží došlo po sezoně, není důležitou, jak patrno i z toho, co ve směru tom níže ještě bude uvedeno. Že průtah byl zaviněn přeplněním celnice ve Vídni, nebylo v prvé stolici tvrzeno, jest to však také okolností nerozhodnou, jelikož, kdo porušil povinnost smluvní, ručí za veškerou škodu tím zaviněnou, z čehož plyne, že zasílatel, jenž proti ujednání k vyřízení příkazu jemu daného a jím přijatého použil mezizasílatele, ručí nejen za jeho zavinění, nýbrž také za náhodu, pokud nedokázal, že tato náhoda byla by stejně se přihodila i v případě přímého provedení dopravy (§ 1311 obč. zák.). O takový důkaz se však žalovaná ani nepokusila. Tvrdí-li dovolání, že bylo na žalobkyni, by prokázala, že žalovaná nese vinu i tehdy, dojde-li k uzavření hranic po dojednané smlouvě, přehlíží jednak ustanovení čl. 380 odstavec druhý obch. zák., pokud se týče §u 1298 obč. zák., jednak, že v takovémto případě bylo její povinností, by žalobkyni učinila ihned potřebné oznámení ve smyslu čl. 361 obch. zák. a vyčkala její další disposice. Jak si dovolání představuje námitku nedostatku aktivní legitimace žalobkyně, jest těžko pochopitelno, když jest zřejmo, že odběratelé zboží mohli se co do svých nároků přidržeti jen svého spolusmluvníka, a tento zase jen svého zasílatele, a když nižší soudy zjistily, že žalující firma byla povinna, dodati zboží zavčas do Jugoslavie a nikoliv pouze podati je v Krnově na dráhu k dopravě. Také není pravda, že podle čl. 356 obch. zák. v každém případě dodatečná lhůta musí býti dána. Dovolání přehlíží, že podle čl. 356 obch. zák. poskytnutí lhůty k dodatečnému plnění je třeba jen potud, pokud to povaha obchodu připouští, a že při sezonním zboží zpravidla tomu tak není. Poukazuje-li dovolání dále k tomu, že kupující podle čl. 355 obch. zák. nemá právo, žádati slevu, přehlíží, že podle toho místa zákona v případě, že prodavatel s dodáním zboží je v prodlení, může kupitel žádati splnění vedle náhrady škody, a že tato může nahrazena býti i tím, že prodavatel povoluje slevu na ceně (§ 1438 obč. zák.).

Čís. 4739.

Byla-li postoupená pohledávka po postupu exekučně zabavena, není dotčena exekucí, pokud převyšuje vymáhaný peníz.

Činí-li si na přikázanou pohledávku kromě vymáhajícího věřitele nárok též postupník, jest dlužník oprávněn složiti pohledávku na soudě.

Nastalo-li nebo může-li nastati ručení nabyvatele za dávku z přírůstku hodnoty nemovitostí (dodatek III. k nařízení ze dne 27. dubna 1922, čís. 143 sb. z. a n.), jest nabyvatel oprávněn, složiti potřebný k tomu peníz na soudě.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, Rv II 850/24.)

Zažalovaná pohledávka byla žalobci postoupena Annou H-ovou dne 19. ledna 1924 a dlužníci o postupu byli vyrozuměni před 21. únorem 1924, kdy byla pohledávka exekučně zabavena a přikázána k vybrání zemskému fondu k vydobytí dávky z přírůstku hodnoty. Žalobu o zaplacení pohledávky procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: První soud, vycháze

zeje z právního názoru, že žalovaní jako poddlužníci jsou ve smyslu ustanovení §§ 294, 303 a 308 ex. ř. usnesením exekučního soudu vázáni a že nejsou ani oprávněni ani povinni, toho času H-ové nebo jejímu postupníku, totiž žalobci platiti, žalobu zamítl. Odvolací soud však nesdílí tohoto právního názoru. Jest nesporno, že zažalovaná pohledávka byla žalobci postoupena ještě před tím, než byla soudně zabavena a přikázána k vybrání. Postupem tím stal se dle ustanovení §u 1392 obč. zák. žalobce věřitelem (majitelem pohledávky), do jehož majetkové sféry pohledávka ta přešla a přestala býti majetkem postupitelky H-ové. Důsledkem toho jest, že exekuce proti H-ové po tomto postupu pohledávky povolená, a to zabavením a přikázáním k vybrání, nemůže do výše postoupené pohledávky 37.000 Kč jeviti ani vůči dlužnici (H-ové) ani vůči poddlužníkům (žalovaným) právního účinku, vždyť pohledávka zabavená v době doručení soudního usnesení nebyla již majetkem H-ové a exekuci lze povoliti a vésti výhradně jen na majetek dlužníkův (§294 ex. ř.). Ustanovení §u 308 ex. ř. poslední odstavec na tento případ nedopadá, poněvadž ustanovení to má na mysli postup již soudně přikázané pohledávky, čemuž však v tomto případě tak není. Žalovaní dovozují, že obstávka dotýká se pohledávky jakožto takové bez ohledu na osobu dlužníka nebo věřitele a že je při tom nerozhodným vnitřní poměr mezi stranami a že jsou dle ustanovení §u 1425 obč. zák. oprávněni 37.000 Kč na soudě složiti, čehož však neučinili; k placení prý nemohou býti odsouzeni také z toho důvodu, že jim přísluší ve smyslu ustanovení §u 1396 obč. zák. proti žalobci všechny námitky, které mohou činiti vůči postupitelce H-ové, zejména tedy námitka, že mají soudní zákaz neplatiti. Tento právní názor není však v souladu s ustanovením §u 294 ex. ř., které předpokládá, že zabavená a přikázaná pohledávka dlužníku skutečně patří (Zugleich ist dem Verpflichteten selbst jede Verfügung über seine Forderung ... zu untersagen). Žalovaní věděli v době doručení soudního exekučního usnesení, že pohledávka ve výši 37.000 Kč H-ové již nepatří a že soudním exekučním usnesením H-ové příkaz s pohledávkou nenakládati a jim daný zákaz H-ové neplatiti je právně bezúčinným, a měli proto peníz 37.000 Kč na soudě složiti, vznikla-li jim pochybnost, komu na pohledávku právo přísluší, nemohou však žalobci jakožto postupníku pohledávky důvodně namítati, že mu pohledávku zažalovanou, když se stala splatnou, nezaplatí.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil procesnímu soudu prvé stolice, by ve věci dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Jest nesporno, že zažalovaná pohledávka 37.000 Kč byla Annou H-ovou žalobci postoupena ještě před tím, než došlo k jejímu exekučnímu zabavení a přikázání k vybrání pro vykonatelnou dávku z přírůstku hodnoty ve výši 14.317 Kč 19 h, dlužnici Anně H-ové k placení vyměřenou. V dovolání snaží se dovolatelé dovoditi, že jako postoupení dlužníci nejsou povinni, by na pouhé vyrozumění platili postupníkovi. Ale nehledíc k tomu, že byli o postupu vyrozumění postupující věřitelkou samou, nelze k této námitce, teprve v dovolacím řízení uplatňované, jako k nepřípustné novotě dle §u 504 c. ř. s. přihlížeti. Jest tedy stav ten, že zabavení a přikázání sporné pohledávky stalo se po hotovém jejím postupu na žalobce. Především nelze přehlédnouti, že postoupená pohledávka činí patrně více, než ona dávka s příslušenstvím. Ježto přikázání stalo se, jak prvý soudce výslovně zjišťuje, jen až do výše vykonatelné pohledávky, jest částka, kterou postoupená pohledávka převyšuje onu vykonatelnou pohledávku s příslušenstvím touto exekucí vůbec netknuta a bylo by možno, aby k zaplacení tohoto rozdílu byli žalovaní odsouzeni, pokud ovšem nepřijdou v úvahu ještě tyto námitky, dovolateli v rámci dovolacích důvodů čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s. uplatňované. 1. Odvolací soud, změňuje rozsudek soudu prvé stolice, neměl zřetele k námitce žalovaných, že mezi postupující a žalovanými stala se úmluva, dle níž byli žalovaní oprávněni, aby si zadrželi část, potřebnou ke krytí dávky z majetku a dávky z přírůstku na majetku, aniž dbal toho, že o tom žalovaní nabídli důkazy, zejména výslechem stran, kdežto žalobce nabídl protidůkaz svědkyní Annou H-ovou. Zjištění v tomto směru nebylo provedeno. Tím stalo se odvolací řízení vadným dle §u 503 čís. 2 c. ř. s. Nesmí se při tom přehlédnouti, že tyto dvě dávky (zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n.) jsou rozlišny od dávky z přírůstku hodnoty, upravené nyní pravidly o obecní dávce z přírůstku hodnoty, uveřejněnými jako dodatek III. k nařízení ze dne 27. dubna 1922, čís. 143 sb. z. a n. Zdá se, že stranám rozdíl těchto tří dávek nebyl úplně jasným. I bude dle §u 182 c. ř. s. povinností soudu, by působil i v tomto směru k vyjasnění skutkového stavu věci a dle toho zařídil další svůj postup a provedl potřebná zjištění. Dosud ani není zjištěno, zda z právního jednání mezi stranami došlo vůbec k vyměřování dávky z přírůstku hodnoty, a zda dávka tato je u zcizitele nedobytnou, a zda nastalo neb nastati může ručení žalovaných jako nabyvatelů dle §u 13 (3) oněch pravidel, v kterémžto případě žalovaní se zřetelem na §§ 928, 1052 a 1396 obč. zák. i mimo případ smluvní by byli oprávněni složiti částku, nutnou k úhradě dávky, na soudě. Bylo by po případě proto žalované ohledně této částky žalobního nároku odsouditi nikoli k přímému placení, nýbrž nanejvýše k složení do soudního uschování do 14 dnů pod důhonem práva, čehož přípustnost dovolatelé v dovolacím sdělení uznávají pravíce, že by v tom případě byli ihned submitovali. 2. Odvolací soud neposoudil věc správně potud, že při svém rozhodnutí vůbec nepřihlížel k exekuci, vedené pod čís. E 175/24. Na případ střetnutí se práv, o jaký v tomto sporu jde, že totiž pohledávka postoupená jest po postupu zabavena na základě exekučního titulu proti postupkyni svědčícího, jest vztahovati zvláštní předpis §u 307 ex. ř. Tímto předpisem jest pro takovéto případy dlužníkovi poskytnuto právo, složiti pohledávku na soudě, aniž třeba spravovací žaloby dle §u 1425 obč. zák. Činí-li totiž na přikázanou pohledávku kromě vymáhajícího věřitele nárok také jiné osoby, třebas jako v tomto případě žalobce jako postupník strany povinné, jest poddlužník (jímž v tomto případě jsou žalovaní) oprávněn složiti pohledávku u soudu exekučního ve prospěch všech těchto osob (§ 1425 obč. zák.). Dle druhého odstavce §u 307 pak v tom

případě, jsou-li žaloby o zaplacení takovéto pohledávky proti poddlužníku již zahájeny, může poddlužník, slože pohledávku u soudu procesního, navrhnouti, by z rozepře byl propuštěn. Jest tedy přímo zákonem poddlužníkovi přiznáno oprávnění k soudnímu složení a proto nemůže poddlužník v takovémto případě ve sporu o pohledávku býti odsouzen k jejímu přímému placení, nýbrž jen k složení do soudní úschovy. Odvolací soud, vycházeje ze svého nesprávného názoru právního, nevzal okolnosti v tomto směru pro rozhodnutí závažné na přetřes, a bude proto třeba dle §u 182 c. ř. s. objasniti věc po skutkové stránce a provésti skutkové zjištění zejména i v tom směru, zda vůbec a v jaké číselné výši bylo by žalované i z tohoto důvodu odsouditi jen k soudnímu složení.

Čís. 4740.

Lze postoupiti i budoucí pohledávku, pokud není pochybnosti o osobě příštího dlužníka a o pohledávce samotné co do jejího vzniku.

Nelze soudně zabaviti pohledávku, jež byla již postoupena osobě třetí.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, Rv II 32/25.)

Josef R. postoupil pohledávku, kterou měl vůči zemské pokladně z důvodu prováděných staveb, písemně dne 20. dubna 1923 žalované bance. Pohledávka ta byla teprve po tomto postupu pro žalující nemocenskou pokladnu soudně zabavena a jí k vybrání přikázána. Zemská pokladna složila dne 29. února 1924 na soudě peníz, jejž dlužila Josefu R-ovi. Žaloba nemocenské pokladny na banku o uznání, že z peněz, složených zemskou pokladnou, přísluší část 18.890 Kč 61 h žalobkyni, a o svolení k vyplacení oné části žalobkyni byla o b ě m a n i ž š í m i s o u d y zamítnuta, o d v o l a c í m s o u d e m mimo jiné z těchto d ů v o d ů: Postupem ze dne 20. dubna 1923 přestal býti R. majitelem pohledávky a žalovaná jako postupnice stala se její vlastnicí. Zemský výbor jako poddlužník musí vzhledem k tomu, že pohledávka byla teprve po postupu zabavena, dbáti tohoto převodu. Stanoví-li se v §u 294 ex. ř., že dlužníku se má zakázati, aby se svou pohledávkou nenakládal, zejména, by jí nevybral, jest tím jenom jasně řečeno, že soudní zákaz může se setkati s právním účinkem jenom tehdy, je-li pohledávka v době doručení soudního zákazu dosud majetkem dlužníkovým. Poněvadž ale v tomto případě bylo zjištěno, že pohledávka v době doručení soudního zákazu majetkem dlužníkovým již nebyla a že byla již majetkem žalované banky, jest onen soudní zákaz právně bezúčinným. Nárok žalobní domáhající se na žalované uznání, že z peněz, uložených zemskou pokladnou u schovacího úřadu soudního přísluší jí část 18.890 Kč 61 h není zákonem ospravedlněn. Odvolatelka vytýká rozsudku nesprávné právní posouzení také po té stránce, že první soud přehlíží, že postup jest vůbec neplatným, poněvadž se stal v době, kdy pohledávka R-ova vůči zemskému výboru ještě neexistovala. Také tato výtka jest neospravedlněnou. První soud zjistil, že převod pohledávky (ústně) se stal počátkem dubna a že písemně se stal 20. dubna 1923. Nezáleží na tom, že pohledávka v době postupu nebyla ještě existentní, stala se však existentní dne 21. dubna 1923, kdy zemská stavební správa R-a uvědomila o přijetí jeho nabídky (čl. 321 obch. zák.), takže postup stal se před soudním zabavením a přikázáním pohledávky k vybrání právně účinným.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatelka, uplatňujíc neplatnost postupu pohledávky před jejím vznikem, přehlíží, že sama vymohla si zájem a přikázání pohledávky té před 21. dubnem 1923, kdy podle jejího tvrzení pohledávka vznikla, a že by sama nemohla uplatniti právo na tuto pohledávku, kdyby byl správným názor, jí hájený. Ve skutečnosti je však možným i postup budoucí pohledávky, pokud není pochybnosti o osobě příštího dlužníka, a zejména i o pohledávce samotné co do jejího vzniku. V tomto případě šlo o přijetí nabídky R-ovy na provedení díla pro zemský výbor, takže bylo předem jisto, že půjde o pohledávku za provedené dílo proti jeho objednateli. Další vývody dovolatelčiny spočívají na nesprávném výkladu §u 1395 obč. zák. Postup pohledávky stal se úmluvou mezi původním věřitelem a jejím nabyvatelem. Tímto okamžikem přestal R. býti věřitelem, a nemohli již věřitelé jeho nabýti práv na postoupenou pohledávku, jež mu již nenáležela.

Čís. 4741.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n.).

Uzavřena-li s a m o s t a t n á smlouva nájemní a s a m o s t a t n á smlouva o koupi zařízení krámu, není ani ona ani tato smlouva neplatnou.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, Rv II 100/25.)

Žalobci uzavřeli se žalovanou jednak smlouvu nájemní, najavše od ní obchodní místnosti a byt, jednak smlouvu kupní, převzavše od ní regály a zboží v bývalém obchodě žalované se nalézající. Žalobě, jíž domáhali se žalobci na žalované, by nájemní smlouva byla prohlášena za neplatnou a by žalovaná byla uznána povinnou vrátiti úplatu za regály a zboží, p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl, o d v o l a c í s o u d žalobu zamítl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Za nesprávné posouzení právní považují dovolatelé mínění odvolacího soudu, že nájemní smlouva ohledně obchodních místností a bytu

nebyla uzavřena současně s kupní smlouvou a s podmínkou, že dovolatelé koupí od žalované regály a zboží, že tato je s hlediska §u 18 zákona ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n. platná. Dovolací soud má především za to, že, i kdyby bylo lze považovati kupní smlouvu stran rozepře s hlediska §u 18 (20) zákona ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n. za neplatnou, tato neplatnost netýkala by se také smlouvy nájemní, neboť to z oněch předpisů neplyne. Jinak slušelo uvážiti, že účelem těchto předpisů jest čeliti bytové lichvě a zameziti, by dosavadním uživatelem bytu nebyla vykořisťována bytová tíseň jiného. Tomu není tak v tomto případě. Když strany uzavřely dvě samostatné smlouvy, nejprve nájemní, a potom ohledně zařízení krámu a zboží v něm jsoucího kupní smlouvu, nelze v tom na straně žalované spatřovati vykořisťování bytové tísně. Byla-li nájemní smlouva uzavřena dříve, a pak teprve následovala kupní smlouva, nelze mluviti o postoupení krámu pod podmínkou, že nájemník koupí zařízení bytu. Také není předpokladu pro úsudek, že se žalované kupní smlouvou dostalo nějakých majetkových hodnot nezaslouženě a neprávem, že tímto prodejem těžila z bytové tísně dovolatelů. Když tito již měli pronajaty místnosti a pak teprve koupili zařízení krámu a zboží, je zřejmo, že již nešlo o kořistění z jejich bytové tísně, vždyť po uzavření nájemní smlouvy byli již chráněni zákonem, nýbrž šlo o přenechání obchodu se zařízením a se zbožím, tedy o smlouvu za normálních a také již i nynějších dob obvyklou a běžnou, poskytující dovolatelům jako kupujícím při uzavření této smlouvy jistě jimi oceňované výhody. Z oněch předpisů nelze ani odvoditi, že zákonodárce jimi zamýšlel zakázati všechny smlouvy, jimiž nový nájemník má převzíti od dosavadního uživatele krámu, jímž v tomto případě byla žalovaná jako spolumajitelka domu, zařízení a zásoby zboží, zejména když žalovaná přestávala provozovati svůj živnostenský podnik. To by se jednak nesrovnávalo s vůdčí myšlenkou zákona, jmenovitě s ochranou nájemníka před jeho vykořisťováním bytovou lichvou, jednak by to po případě i stížilo začátečníkům, by se uchytili s obchodem nebo mohli nějaký už obchod převzíti. Za vykořisťování nemohla by býti považována ani okolnost, i kdyby byla bývala prokázána, že žalovaná před splněním kupní smlouvy, totiž před úplným zaplacením tržní ceny nechtěla podepsati nájemní smlouvu a nechtěla dovolatele pustiti do bytu, neboť tím se obě dvě samostatně uzavřené smlouvy — nájemní a kupní — nestaly smlouvou jedinou a dovolatelům nebylo tímto jednáním žalované vzato právo, by se nedomáhali zákonitým způsobem splnění nájemní smlouvy.

Čís. 4742.

Jde o případ §u 7, nikoliv §u 8 ex. ř., bylo-li umluveno vydání automobilu opraveného a schopného k jízdě po provedení zkušební jízdy, proti současnému zaplacení kupní ceny.

(Rozh. ze dne 26. února 1925, R I 122/25.)

Vykonatelným smírem ze dne 27. června 1924 zavázal se žalovaný Mojmír M. vydati žalobci Karlu B-ovi opravený, jízdy úplně schopný osobní automobil, který byl předmětem sporu, do 11. července 1924 po provedené zkušební jízdě pod exekucí proti současnému zaplacení 7.000 Kč. Poněvadž žalovaný Mojmír M. přes několikeré vyzvání závazku nesplnil, navrhl žalobce Karel B. povolení exekuce k vydobytí nároku z tohoto smíru odnětím auta žalovanému Mojmíru M-ovi a vydání téhož jemu (žalobci) prohlásiv zároveň, že je ochoten, bude-li auto odpovídati podmínkám, ve smíru uvedeným, vyplatiti žalovanému po provedené zkušební jízdě 7.000 Kč, po případě složiti peníz ten do soudního uschování. Exekuce byla usnesením ze dne 26. srpna 1924 povolena, auto žalovanému Mojmíru M-ovi odebráno a odevzdáno žalobci Karlu B-ovi, který však odepřel vyplatiti 7.000 Kč z důvodu, že prý podmínkám smíru nebylo vyhověno. Mojmír M. vedl na to proti Karlu B-ovi exekuci na svršky ku vydobytí oněch 7.000 Kč. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Platební povinnost Karla B-a byla dle obsahu smíru odvislou od toho, že žalovaný Mojmír M. auto opraví tak, aby bylo jízdy úplně schopno, a že to zkušební jízdou bude na jisto postaveno. Vymáhá-li nyní Mojmír M. zaplacení 7.000 Kč, musel by splnění těchto podmínek se své strany a tím splatnost vymáhané pohledávky prokázati listinami v §u 7 ex. ř. uvedenými a, kdyby mu to nebylo možno, vymoci si dle §u 10 ex. ř. rozsudek na uznání, že podmínkám smíru bylo vyhověno. Toho však vymáhající strana v exekučním návrhu ani netvrdila, tím méně prokázala, a neměla proto exekuce býti povolena.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Kdyby bylo správným tvrzení dovolacího rekursu, že podle vykonatelného soudního smíru »vymáhající strana jest povinna vydati auto proti současnému zaplacení 7.000 Kč«, bylo by ovšem schváliti jeho názor, že by šlo o plnění z ruky do ruky, a že by povolení exekuce k vydobytí 7.000 Kč nebylo závislé na důkazu, že auto bylo již vydáno (§ 8 ex. ř.). Ale vymáhající strana neuvádí smír doslovně, vynechávajíc právě to nejdůležitější, totiž, že její právní předchůdce Mojmír M. se zavázal pod exekucí vydati opravený a jízdy úplně schopný osobní automobil po provedené zkušební jízdě, proti současnému zaplacení 7.000 Kč. Tedy zaplacení oné částky bylo podmíněno vydáním automobilu určitých vlastností po předcházejícím jeho vyzkoušení, nebo-li podle slov §u 7, odstavec druhý ex. ř. byla vykonatelnost nároku na zaplacení 7.000 Kč učiněna v exekučním titulu výslovně závislou na dostavení se určité skutečnosti, totiž na předcházejícím vzájemném plnění oprávněného. Povinná strana nezavázala se jen zaplatiti 7.000 Kč, aniž zaplatiti je jen proti vydání automobilu vůbec, nýbrž pod podmínkou, že automobil bude opraven, jízdy úplně schopen a že tato schopnost bude zkušební jízdou zjištěna. Nic z toho vymáhající strana v exekučním návrhu netvrdila, tím méně ovšem listinami veřejnými nebo veřejně ověřenými

dokázala, což bylo její povinností, chtěla-li dosíci plnění druhé strany. Přisvědčiti tedy dlužno rekursnímu soudu, že nejde o případ §u 8 ex. ř., nýbrž o případ §u 7 ex. ř. a že pro nedostatek zákonných předpokladů tohoto předpisu nelze toho času exekuci povoliti. Odvolává-li se dovolací rekurs na předcházející rozhodnutí téhož rekursního soudu, týkající se povolení exekuce druhé straně k vynucení vydání automobilu, zapomíná, že povinnost vydati automobil nebyla závislou na předcházejícím zaplacení 7.000 Kč, takže v opačném případě měla se věc jinak.

Čís. 4743.

Rekurs do výroku rozsudku o útratách nemá odkladného účinku.

(Rozh. ze dne 26. února 1925, R I 138/25.)

Soud prvé stolice povolil exekuci pro útraty, ač dlužník napadl rekursem rozsudkový výrok o útratách. Rekursní soud zamítl exekuční návrh.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Podle §u 55 c. ř. s. lze rozhodnutí o útratách, obsažené v rozsudku procesního soudu prvé stolice (§ 528 c. ř. s.) bez současného napadení rozhodnutí ve věci hlavní napadnouti toliko rekursem. Podle §u 514 c. ř. s. je proti usnesení dopuštěn opravný prostředek rekursu. Dlužno proto z ustanovení §u 55 c. ř. s. souditi, že civilní soudní řád i rozhodnutí o útratách, obsažená v rozsudku, pokládá za usnesení, a nelze proto pochybovati o tom, že ustanovení §u 524 odstavec prvý c. ř. s., podle něhož rekurs, až na některé výjimky, o které tu nejde, nemá odkládacího účinku ohledně provedení napadeného usnesení a jeho vykonatelnosti, platí i pro rekursy podle §u 55 c. ř. s. do rozhodnutí o útratách v rozsudku (viz kniha judikátů bývalého nejvyššího soudu ve Vídni čís. 207 úř. sb. čís. 1536). Jelikož nebylo ani tvrzeno ani ze spisů neplyne, že podle §u 524 odstavec druhý c. ř. s. bylo zařízeno prozatímné stavení výkonu, byla navržená exekuce prvým soudem povolena právem.

Čís. 4744.

W-konto.

Tím, že tuzemská banka, prodavši cenné papíry na vídeňské burse a nesdělivši komitentovi jména kupitelova, mu oznámila, že výtěžek prodeje připsala mu k dobru na účtu vídeňských korun, kdežto pro tuzemské obchody bude veden účet v Kč, dala na jevo, že se nepokládá za samokupitelku.

Použití práva dle odstavce třetího čl. 376 obch. zák. není sice vázáno určitou lhůtou, jest však na komitentu, jenž obdržel od komisionáře vyúčtování o provedeném příkazu, z něhož jest patrno, že, ač nepojmenoval jiného smluvníka, přece nechce býti pokládán za přímého smluvníka, by dal bez odkladu na jevo vůli, že se chce držeti komisionáře jako přímého smluvníka. V tom, že se komitent ohradil proti vyúčtování výtěžku na zvláštním účtu vídeňských korun, nelze ještě spatřovati použití práva třetího odstavce čl. 376 obch. zák.

(Rozh. ze dne 26. února 1925, Rv I 1933/24.)

Žalobce byl v obchodním spojení se žalovanou bankou a domáhal se na ní zaplacení salda, dle tvrzení žaloby proň aktivního. Žalovaná namítla, že žalobce má u ní jednak účet v korunách československých, z něhož vyplývá saldo ve prospěch žalované banky, jednak účet ve starých rak. uh. korunách, pro žalobce aktivní. Tento účet pozůstával z výtěžku za cenné papíry, prodané bankou počátkem února 1919 pro žalobce na vídeňské burse. Procesní soud prvé stolice žalobu pro tentokráte zamítl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání shledává nesprávným právní názor odvolacího soudu, že žalobce musil seznati ze správ banky ze dne 28. ledna 1919 a ze dne 1. února 1919 o prodeji obou skupin akcií, že žalovaná banka nevstoupila do těchto obchodů jako samokontrahentka, poněvadž v těchto zprávách bylo uvedeno, že banka připsala protihodnotu 21.697 K a 17.702 K žalobci na zvláštním účtě, pak že žalobce tím, že proti těmto odpočtům nečinil námitek, dal na jevo, že banku nepokládá za samokontrahentku. Dovolatel k tomu uvádí, že se při těchto bursovních transakcích jednalo o obchod reportní, totiž o bianco prodeje cenných papírů, ve kterémž případě jest z důvodů bankovně technických, zejména s ohledem na různost úrokování pravidlem, že pro transakce tohoto druhu vede se zvláštní účet. Neměl prý tudíž žalobce důvodu, by se pozastavoval nad vyúčtováním výtěžků z prodeje na zvláštním účtě. I kdyby se připustilo, že si žalobce po obdržení těchto zpráv nebyl jasně vědom významu onoho zvláštního účtu, nemohl již o něm býti v pochybnosti, když mu bylo dopisem ze dne 15. února 1919 oznámeno, že se pro jeho transakce na vídeňské burse zřizuje zvláštní účet ve vídeňských korunách a že se naň převedou dosavadní položky, kdežto pro transakce v tuzemsku že bude veden účet v korunách československých a když i ve výpise z účtu ze dne 1. července 1919 oba tyto druhy účtů přesně jsou rozlišovány, výpisy zvláštního účtu ze dne 1. července 1920 a ze dne 1. ledna 1921 pak znějí na koruny rakouské a když o skutečné povaze zvláštního účtu dostalo se mu mimo to vysvětlení od tehdejšího místoředitele žalované banky, že jde o účet vedený za odprodané papíry na vídeňské burse, za něž nemohla býti valuta převedena do tuzemska a není jisto, kdy se tak stane. Z těchto zpráv a sdělení musil tedy žalobce jako bankovní úředník rozpoznati, že se žalovaná banka nepokládá za samokontrahentku ve

smyslu čl. 376 odstavec prvý obch. zák., třeba že mu neoznámila kupitele papírů. Chtěl-li žalobce použíti práva čl. 376 třetí odstavec obch. zák., bylo jeho povinností, by se o tom ihned způsobem každou pochybnost vylučujícím prohlásil. Toho žalobce neučinil. Nehledíc ani k tomu, že by ani v ohražení jeho proti vyúčtování prodaných cenných papírů na zvláštním účtě rakouských pokud se týče vídeňských korun nebylo lze ještě spatřovati použití práva odstavce třetího čl. 376 obch. zák., ježto mohl žalobce při tom vycházeti i z jiných právních hledisek, neohradil se žalobce vůbec proti výpisům zvláštních účtů svrchu uvedeným, a to ani když o jich významu svědkem S-em byl poučen a dovolával se tohoto práva teprve za sporu. Lze sice zásadně připustiti, že použití práva čl. 376 třetí odstavec obch. zák. není vázáno určitou lhůtou, jest však právním pravidlem, uznaným literaturou i judikaturou, že, zaslal-li komisionář komitentovi vyúčtování o provedeném příkazu, z něhož jest patrno, že, ač nepojmenoval jiného smluvníka přece nechce býti pokládán za přímého smluvníka — jak tomu bylo i zde — musí komitent bez odkladu dáti na jevo vůli, že se chce držeti komisionáře jako přímého smluvníka, jinak se pokládá za to, že se tohoto práva vzdal a spokojil se s nároky, které mu přísluší proti komisionáři dle čl. 361 obch. zák. Opačný názor nelze uvésti v soulad se zásadou obchodnické poctivosti a slušnosti a byla by také ohrožena jistota v obchodním styku, kdyby komitent, jenž původně na to nepomýšlel, aby použil práv plynoucích pro něho z čl. 376 odstavec třetí obch. zák., dodatečně, třeba po letech, když by se mu to právě hodilo, chtěl na újmu komisionáře těžiti z okolnosti, které dříve nepřikládal významu, totiž, že mu komisionář svého času nepojmenoval kupitele. Právem tedy soudy nižších stolic uznaly, že za daných okolností nelze mlčení žalobcovo vykládati jinak, než že se zřekl práva čl. 376 odstavec třetí obch. zák., spokojiv se jen s nároky z prostého poměru komisionářského dle čl. 361 obch. zák. (§§ 863, 914 obč. zák. a čl. 279 obch. zák.).

Čís. 4745.

Proti žalobě o spravení záznamu nelze namítati nedostatek formálnosti třetího odstavce §u 56 knih. zák.

(Rozh. ze dne 26. února 1925, Rv I 1974/24.)

Kateřině P-ové byla dle §u 53 knihovního zákona usnesením okresního soudu ze dne 31. října 1922 povolena poznámka pořadí pro zadlužení do výše 60.000 Kč. Dne 20. ledna 1923 byl na jmění Kateřiny P-ové vyhlášen úpadek. Usnesením soudu ze dne 24. března 1923 bylo v pořadí poznámky zaznamenáno právo zástavní za pohledávku žalobkyně 20.000 Kč na základě dlužního úpisu ze dne 30. října 1922, kterýž neměl den svého vyhotovení ani soudně ani notářsky ověřen. Toto usnesení vešlo v moc práva. Žalobě proti úpadkové podstatě Kateřiny P-ové o spravení záznamu zástavního práva pro pohledávku 20.000 Kč v pořadí poznámky zadlužení do 60.000 Kč procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Dle §u 53 knih. zák. jest vlastník oprávněn žádati za knihovní poznámku, že na své nemovitosti chce zříditi pro dluh, jehož výši má udati, zástavní právo a založiti knihovní pořad na dobu této žádosti pro toto zástavní právo. Byl-li na jmění vlastníka nemovitosti vyhlášen úpadek před podáním žádosti za vklad, může býti zápis dle §u 56 odstavec třetí knih. zák. jen tehdy povolen, když listina o tomto právním jednání, t. j. listina o zřízení zástavního práva, na základě které vtělení neb záznam zástavního práva v knihovním pořadu má býti povolen, již před tím, než byl úpadek vyhlášen, byla zhotovena a den, kdy byla zhotovena, soudně neb notářsky ověřen. Na tomto předpisu se ničeho nezměnilo ustanovením §u 13 konk. ř., dle kterého vklady a záznamy ve veřejných knihách o nemovitých věcech též po vyhlášení úpadku mohou býti povoleny a provedeny, když se pořadí vkladu zástavního práva řídí dnem, ležícím před zahájením úpadku. Jest tudíž nyní jako dříve vklad zástavního práva v pořadí poznámky jen tehdy přípustným, když den zřízení listiny o propůjčení zástavního práva je osvědčen soudním anebo notářským ověřením a toto zjištění dne nemůže se státi svědeckým důkazem ani rozsudkem vydaným na základě tohoto svědeckého důkazu. (Plen. rozh. nejvyššího soudu v Brně, 11. prosince 1923, Pres. 1504/23, č. sb. 3266.) Dle §u 42 odstavec druhý knih. zák. má žalobce v rozepři spravovací prokázati právní důvod k nabytí knihovního práva, tudíž se zřetelem na záznam práva, nejen prokázati správnost pohledávky, nýbrž též právní důvod k nabytí zástavního práva a žalovaný má na vůli všecky své námitky proti existenci knihovního práva i tehdy k platnosti přivésti, kdyby do rozhodnutí, jímž byla poznámka povolena, nepodal rekursu. Ježto na dlužním listu ze dne 30. října 1922 den jeho zhotovení není ověřen ani soudně, ani notářsky, neprokázala žalobkyně právního důvodu nabytí zástavního práva a byla tudíž žaloba zamítnuta.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolatelka právem poukazuje na právní moc usnesení ze dne 4. března 1923, kdyžtě do usnesení, povolujícího záznam, nebyl správcem úpadkové podstaty vznesen rekurs, ač listina, dle níž záznam byl povolen, neměla náležitostí §u 56 odstavec třetí knih. zák., a správně dovozuje, že žalovaná strana proti žalobě o spravení záznamu nesmí již vznášeti tuto jen formální námitku, jež dle §u 94 čís. 4 a 126 knih. zák. mohla s úspěchem býti uplatněna rekursem. Dle §u 42 knih. zák. musí žalobce ve sporu o spravení záznamu dokázati správnost pohledávky a právní důvod zaznamenaného práva, a žalovanému jest volno, aby proti trvání zaznamenaného práva vznesl všechny své námitky i tehdy, nepodal-li do usnesení, záznam povolujícího, rekursu vůbec anebo podal-li jej bezúspěšně. Proto i v tomto případě žalovaná strana, ač nepodala rekursu, může vznésti proti trvání zaznamenaného práva všechny své námitky. Ovšem musí jíti o námitky proti trvání práva a o nic jiného. Námitkou proti trvání práva zástavního není však námitka, že dlužní úpis ze dne 30. října 1922 nemá den svého vyhotovení ani soudně ani

notářsky ověřen. To jest jen námitka nedostatku formálnosti §u 56 odstavec třetí knih. zák., který se však platnosti právního jednání, jímž zástavní právo bylo založeno, t. j. platnosti a trvání důvodu práva zástavního nedotýká. Proto přehlédnutí předpisu §u 56 odstavec třetí knih. zák. při povolení záznamu nemůže býti vytýkáno a napraveno ve sporu o spravení záznamu a jeví se tedy v tomto směru býti účinnou právní moc usnesení povolujícího záznam (§ 18 nesp. říz.), takže předpis §u 56 odstavec třetí knih. zák. a §u 13 konk. ř. nepřicházejí již vůbec v úvahu v tomto sporu, který má za předmět pouze spravení záznamu, za trvání úpadkového řízení právoplatně povoleného. Nerozhodnou jest s hlediska §u 53 knih. zák. ta okolnost, že dlužní úpis jest datován dnem 30. října 1922, že však o poznámku pořadí zažádáno o den později.

Čís. 4746.

Byla-li pohledávka z dodání zboží do komise splatna před válkou v německých markách, jest ji zaplatiti v tolika Kč, kolik činily marky v rakouských korunách dle kursu v den splatnosti. Rentové marky německé nelze použíti ku přepočtení kursu Kč.

Ztrátu věřitelovu poklesem měny nelze přičísti na vrub prodlevšího dlužníka, pakli věřitel neuplatňoval svého nároku ještě před nastalým znehodnocením měny.

(Rozh. ze dne 26. února 1925, Rv I 116/25.)

Josef H. byl ve spojení se žalující říšskoněmeckou firmou, jež mu dodávala do komise poštovní známky. Posledně dodala mu dne 28. prosince 1912 známek za 124 K a 1221 Mk 42 pf. Žalobě, jíž domáhala se říšskoněmecká firma na dědičce po Josefu H-ovi zaplacení této pohledávky, již vypočetla na 11.676 Kč 52 h, vzavši ohledně markové pohledávky za základ kurs rentové marky, vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobkyni 1875 Kč 85 h. Důvody: Jde o řešení otázky, kolik má žalovaná platiti v korunách československých. Žalobkyně požadovati může placení pouze v československých korunách. To plyne ze zásady čl. 336 obch. zák., pokud se týče §u 905 a 1420 obč. zák., podle nichž co do měny rozhodným jest v pochybnosti t. j. není-li nic jiného dojednáno nebo podstatou obchodu určeno, splniště závazku. Splništěm tím bylo bydliště Josefa H-a, platiti dlužno tudíž po měnové rozluce jen v korunách československých, na kterémžto stanovisku stojí i žaloba, domáhajíc se placení v této měně. Pokud jde o pohledávku 124 K, platiti dlužno místo ní vzhledem k jasnému znění §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. 124 Kč. Pokud pak jde o Mk, nemůže žalobkyně požadovati placení v rentových markách, poněvadž jednak tyto nejsou měnou oficielní, na bursách zavedenou, jednak zavedeny byly teprve v listopadu 1923, kdežto pohledávka žalobkyně vzešla již před měnovou rozlukou. Dle toho vzhledem k době vzniku této pohledávky, rozhodným jest předválečný kurs rakouské koruny k marce, který se skoro trvale pohyboval za 1 M na 1 K 20 h. Přiznáno proto žalobkyni na místo Mk 1221·42 v rakouských starých korunách 1465 K 70 h. Dle shora uvedeného §u 6 zákona čís. 187 sb. z. a n. platiti dlužno za 1465 K 75 h stejný peníz v Kč. Přisouzeno proto žalobkyni ze zažalované pohledávky celkem 1589 Kč 70 h a 6% úrok za 3 roky v částce 286 Kč 15 h, tudíž celkem 1875 Kč 85 h, kdežto ohledně zbytku 9800 Kč 67 h byla žaloba zamítnuta. Ke kursu 157, stanovenému nařízením čís. 217 zákona z r. 1919 zřetel vzat nebyl, poněvadž kurs ten sloužil jiným účelům, totiž pouze k sestavení likvidační bilance. Při uvedeném řešení sporu jest sice jisto, že žalobkyně vzhledem k poklesle hodnotě peněz nedostává tolik, co by měla, kdyby jí pohledávka včas, totiž před válkou placena byla, leč znehodnocení toto jest nehodou, které žalovaná nezavinila a která dle §u 1311 obč. zák. postihuje tudíž žalobkyni. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany. Důvody: Obě strany vytýkají napadenému rozsudku chybné posouzení věci po stránce právní, žalobkyně, poněvadž první soud při přepočítání hodnoty poštovních známek Josefu H-ovi dodaných a v rentových markách účtovaných vzal za základ kurs předválečné rakouské koruny k německé marce, žalovaná pak, ježto hodnota nebyla určena podle kursu říšskoněmeckých marek papírových. Jelikož vzhledem k rozsahu obou odvolání ohledně povinnosti žalované platiti částky 124 K a 1221·42 Mk v československých korunách sporu není, jde pouze o to, v jakém kursu přepočítávati dlužnou částku 1221·42 Mk na koruny československé. V tomto ohledu dlužno především v úvahu vzíti právní poměr mezi žalobkyní a Josefem H-em, vznik zažalované pohledávky a její splatnost. Dle žaloby byla žalující firma s Josefem H-em po delší dobu v obchodním spojení tím způsobem, že mu na jeho žádost dodávala pro odběratele do komise poštovní známky, které do 6 měsíců vráceny nebo vyúčtovány býti měly. Této povinnosti však Josef H. v čas v žádném ohledu nedostál a nabyla následkem toho po uplynutí oné lhůty, která hledě k obsahu korespondenčního lístku, dne 4. ledna 1913 na poštu daného, nejpozději tímto dnem počala, žalobní nárok na vrácení dodaných známek nebo na náhradu jich hodnoty v den splatnosti. Zákon v §u 336 obch. zák. stanoví, že přepočítání děje se podle hodnoty (kursu) a v čas splatnosti, a nedotýká se v dalším znění nikterak otázky prodlení a jeho následků. V tomto ohledu však praví § 1333 obč. zák., že škoda, kterou dlužník věřiteli způsobil tím, že v čas neplatil, nahražuje se zákonnými úroky. Správně poukázal první soud k tomu, že žalující strana placení pohledávky 1221·42 Mk vzhledem k době jejího vzniku v rentových markách žádati nemůže, poněvadž rentové marky, jak všeobecně známo, nejsou měnou na bursách znamenanou a vůbec zavedeny byly teprve v listopadu 1923, kdežto zažalovaný nárok vzešel již v roce 1913, tedy dávno před rozlukou měny. Odvolací soud připojuje se proto k názoru prvého soudu, který po rozumu výše naznačených vývodů vzhledem ku vzniku i splatnosti zažalované pohledávky přepočítání založil na poměr předválečné koruny rakouské k německé marce a přiznal dle kursu této doby, který se, jak obecně známo, v průměrné výši 1 K 20 h za 1 Mk pohyboval, žalující straně důsledně místo Mk 1221·42 částku 1465 K 70 h v korunách če-

skoslovenských. Také v tom jest přisvědčiti prvému soudu, že nehoda znehodnocení jistiny žalovanou stranou zaviněna nebyla a že stihá stranu žalující, když ještě před válkou neb alespoň po uplynutí moratoria vyrovnání pohledávky žalobou domáhati se mohla.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Pouze po stránce právního posouzení napadá dovolání žalující strany rozsudek, ale bezdůvodně. V podstatě možno poukázati na správné jeho odůvodnění. Žalobkyně sama praví, že žádá zaplacení v korunách československých a že žalobní nárok není náhradou škody, nýbrž že jde o zaplacení komisionářského zboží. Odvolací soud správně vystihl, že jde pouze o to, v jakém kursu dlužno přepočísti částku Mk 1221·42. Bylo-li zjištěno, že tato pohledávka se stala splatnou již v roce 1913, správně nižší soudy použily kursovní relace marky k bývalé rakouské koruně z té doby, a peníz z toho vyplývající přepočetly dle zásady §u 6 zákona čís. 187/19 na Kč. Nic nepomůže, že v dovolání se praví, že německé rentové marky bylo žalobkyní použito pouze jako pomůcky k vypočtení zažalovaného peníze. Ve skutečnosti není to nic jiného, než že žalobkyně tímto způsobem vypočetla svoji pohledávku dle nynější hodnoty rentové marky. V žalobě samé to otevřeně přiznává, pravíc, že Mk 1221·42 rovná se našemu kursu v rentových markách dle relace 1 : 8. Žalobkyně nemůže žádati zaplacení za komisionářské zboží v jeho nynější hodnotě. To by odporovalo jasnému znění čl. 336 obch. zák. a nepomůže jí k tomu ani to, že projevila ochotu vzíti nazpět známky na místě zažalované částky. Tento alternativní nárok nebyl pojat ani do žalobního návrhu a tudíž ani do rozsudku a proto v rozporu s tím jest tvrzení dovolání, že žalobkyně se domáhá vrácení poštovních známek anebo zaplacení. Jedině rozhodným jest, že žaloba se domáhá zaplacení dluhu již v polovici roku 1913 splatného a upomínaného a že proto dle shora uvedeného místa zákona použíti jest pouze přepočítacího kursu z doby splatnosti. Dovolání samo se pohybuje ke konci svých vývodů v rozporu. Praví-li na jedné straně, že žalobní nárok není vznesen z důvodu náhrady škody, není na místě s druhé strany tvrzení, že dlužník svým průtahem zavinil škodu a že v takovém případě není vyloučen nárok na placení vyšší škody. To tvrzení není sice nesprávným ale když se nežaluje vůbec na náhradu škody, pak pravidelná újma věřiteli vzniklá prodlením dlužníkovým se nahrazuje jen přiřčením zákonných úroků, což se stalo. Mimo to poukázal odvolací soud též správně na to, že ztrátu poklesem valuty zavinila si žalující strana, když při prodlení dlužníkově od r. 1913, tedy ještě před válkou, a ani potom ještě nežalovala, ačkoliv mohla, dokud ještě nenastalo takové značné znehodnocení valuty.

Čís. 4747.

Složení dluhu na soudě není toliko oprávněním dlužníkovým, nýbrž i jeho povinností, pak-li věřitel o to žádá. Žalováno-li o zaplacení dluhu, lze uznati i na složení dluhu na soudě, třebas věřitel nebyl učinil návrhu na složení.

Okolnost, že věřitel nezaplatil dosud dávky z majetku a přírůstku na majetku, není na závadu tomu, by dluh nebyl složen na soudě; zákaz ten čelí pouze proti přímému placení věřiteli s účinky §u 1412 obč. zák.

(Rozh. ze dne 28. února 1925, Rv I 124/25.)

Smlouvou ze dne 28. prosince 1919 prodal žalobce nemovitost žalované a nedoplatek kupní ceny 500.000 Kč byl zjištěn na nemovitosti. V roce 1923 vypověděl žalobce pohledávku a, když jí žalovaná nezaplatila, domáhal se žalobou zaplacení s eventuálním návrhem, by žalovaná složila nedoplatek na soudě. Žalovaná namítla najmě, že žalobce nezaplatil dosud dávky z majetku (přírůstku na majetku), důsledkem čehož nemůže na ní požadovati plnění. Procesní soud prvé stolice vyhověl eventuální žalobní žádosti, prvotní žalobní návrh pro tentokráte zamítl. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany. Důvody: Dle odst. (5) §u 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. požívá dávka z majetku a přírůstku na majetku přednostního zákonného práva zástavního i na vtělené pohledávce z nedoplatku kupní ceny 500.000 Kč a žalobce mohl žádati na žalované plnění jen tenkráte, prokázal-li, že dávka jest zapravena nebo jinak zajištěna. Jest nesporno, že žalobce jistinu doporučeným dopisem ze dne 25. června 1923 čtvrtletně dle smlouvy kupní ku 1. říjnu 1923 vypověděl. Ta okolnost, že úroky do 30. září 1923 — ročně předem — byly zaplaceny a že žalobce dávky z majetku a z přírůstku na majetku neměl zaplaceny, není nijak na závadu výpovědi jistiny. Žalobce mohl dáti výpověď, ovšem nesměla splatnost jistiny nastati před 1. říjnem 1923, pokud úroky byly zaplaceny. Zaplacení jistiny mohl žalobce žádati jen proti dokladu o zaplacení dávky nebo jinakému zajištění. Dle usnesení okresního soudu ze dne 30. května 1924 byla povolena ku zajištění žalobci předepsané dávky z majetku a z přírůstku na majetku 144.166 Kč exekuce knihovním vkladem práva zástavního na zažalované pohledávce 500.000 Kč, poddlužníku (žalované) bylo zapovězeno, platiti žalobci, a žalobci bylo zapovězeno, pohledávku úplně nebo částečně vybrati. Okolnost, zda usnesení to bylo žalované jako poddlužnici v době rozsudku již doručeno, či nikoliv, jest nerozhodnou. Ačkoliv složení na soudě dle §u 1425 obč. zák. lze zásadně pokládati za oprávnění dlužníka, nelze přece zásadu tu připustiti tam, kde by použití její musilo se jeviti bezprávím. Dlužník musí býti toho dbalým, by svému závazku vyhověl tak a v tom čase, jak a kdy k tomu ze zákona nebo smlouvy jest povinen. Byl-li žalobce jako věřitel oprávněn, zažalovanou jistinu čtvrtletně k 1. říjnu 1923 vypověděti, nemůže poukaz na § 62 (5) zákona čís. 309/20, pokud se týče na nabytí práva nadzástavního, sloužiti žalované jako dlužnici za záminku, by v platebním průtahu setrvala, může-li závazek svůj bez zadání svých práv splniti jiným způsobem, v zákoně označeným. Ustanovení §u 62 (5) zákona čís. 309/20 a nabytí práva nadzástavního má jen za následek, že žalobce nemůže žádati,

by bylo placeno přímo jemu, nýbrž, aby bylo plněno složením na soudě, jak to ustanovení §§ 1425 a 455 obč. zák. dávají dlužníku na ruku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Důvody:

Dovolání není důvodno a odkazuje se na správné důvody napadeného rozsudku. K vývodům dovolání se podotýká: Pokud jde o výtku nesprávného právního posouzení věci ve smyslu §u 503 čís. 4 c. ř. s., nelze souhlasiti s dovoláním, že složení dluhu na soudě je toliko oprávněním dlužníkovým, jak dovolání neprávem vyvozuje ze slov zákona: ».... so steht dem Schuldner bevor«, což přece neznamená, že dlužník má na vůli, pokud se týče je toliko oprávněn, zaplatiti (Sb. n. s. čís. 3369). Je tomu tak jen v případech, kde dlužník nemůže dluh zaplatiti pro nedostatek součinnosti věřitelovy, které žalobou vynutiti nemůže, najmě jest-li věřitel neznámý, nepřítomný nebo s tím, co mu bylo nabídnuto, nespokojený, ale nikoliv i v případech, kde tento nedostatek součinnosti věřitelovy zaplacení dluhu nepřekáží, protože ho tu není, ale zaplacení není možným z jiných důležitých příčin, tak zejména proto, že více osob činí nároky na plnění nebo že je tu jen jeden věřitel, že by však dlužník, kdyby mu dluh zaplatil, dluhu se nesprostil (§ 1412 obč. zák.), nýbrž na dále zůstal zavázán věcně (§ 455 obč. zák.) neb osobně, jak by tomu bylo v tomto případě. Také v těchto případech je dlužník arci oprávněn, by složil dluh na soudě, dlužník je však k tomu povinen, pak-li to věřitel žádá (tak výslovně stanoveno v §u 890 obč. zák., v čl. 73 odstavec třetí směn. ř. a v §u 307 ex. ř.). V takovýchto případech lze na místě placení uznati na složení na soudě, byť i žalobce eventuálního návrhu ve směru tom nebyl učinil, neboť dlužník musí býti toho dbalým, by svému závazku vyhověl tak a v tom času, jak a kdy k tomu je povinen ze zákona nebo ze smlouvy, a okolnosti shora uvedené nesmí mu sloužiti za záminku, by v platebním prodlení setrval, může-li závazek svůj bez zadání svých práv splniti způsobem jiným v zákoně naznačeným (sb. n. s. čís. 3175). Dovolání nemůže se s úspěchem dovolávati znění §u 62 (5) zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. o dávce z majetku a dávce z přírůstku na majetku, podle něhož věřitel v případě, o který jde, nemůže žádati plnění a dlužník není povinen plniti, pokud není prokázáno, že dávka bývalého majitele, zde žalobce, je zapravena neb jinak zajištěna, neboť z následující věty, že dlužník, jenž platí bez takového průkazu, ručí za dávku bývalého majitele do výše vyplacené pohledávky, zřejmě plyne, že zaplacení dluhu je přes to platné a že jde tedy o »lex imperfecta«, jímž má býti zabráněno toliko přímému placení věřiteli s účinky §u 1412 obč. zák., jak správně uznaly nižší soudy, ale nikoliv též složení dluhu na soudě, jímž nároky státu na zaplacení dávky z majetku, pokud se týče z přírůstku na majetku nejsou ohroženy. Jelikož § 62 shora uvedeného zákona neobsahuje ustanovení, jež by zakazovalo pohledávku vypověděti, a jelikož výpověď daná doporučeným dopisem ze dne 25. června 1923 a žalovanou potvrzená dopisem ze dne 29. června 1923 hoví ustanovením kupní smlouvy ze dne 28. prosince 1919 a na závadu její platnosti a účinnosti není, že úroky zaplaceny byly předem do prvého října 1923, když byla dána k tomuto dni, byla věc nižšími soudy po právní stránce posouzena správně.

Čís. 4748.

Žaloba pro zkrácení přes polovinu obecné ceny jest nepřípustna, nelze-li již obnoviti původní stav.

O návrhu na použití §u 86 (220) c. ř. s. rozhoduje soud prvé stolice.

(Rozh. ze dne 26. února 1925, Rv I 172/25.)

Žalobci koupili od žalované chemickou laboratoř. Žalobu, jíž domáhali se zrušení kupní smlouvy mimo jiné též pro zkrácení přes polovinu obecné ceny, oba nižší soudy zamítly. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobců a ponechal prvému soudu rozhodnutí o návrhu žalované, by bylo použito §u 86, pokud se týče §u 220 c. ř. s. V otázkách, o něž tu jde, uvedl v

důvodech:

Pokud jde o domnělé zkrácení přes polovici pravé ceny ve smyslu §u 934 obč. zák., přehlíží dovolání a nevšímly si toho ani nižší soudy, ač žalovaná výslovně k tomu poukázala, že podle §u 934 obč. zák. může strana, jež byla zkrácena přes polovinu obecné ceny, žádati zrušení smlouvy a obnovení dřívějšího stavu, a že tento právní prostředek je tedy nepřípustným, je-li obnovení dřívějšího stavu, jak tomu jest v tomto případě, podle povahy věci vyloučeno. Že se § 935 obč. zák. o tom nezmiňuje, nepadá na váhu, neboť uvádí jen případy, ve kterých je vyloučen tento právní prostředek, ačkoliv tu jsou jeho podstatné náležitosti, t. j. zkrácení přes polovinu ceny a možnost, že se obnoví dřívější stav (sb. n. s. čís. 2312). Je totiž zjištěno, že žalovaná vzdala se oprávnění, laboratoř dále provozovati (§ 56 živn. ř.), a není sporu o tom, že žalobci podnik od roku 1922 provozují a že koncesi ku provozu lučební a mikroskopické laboratoře v zakoupených místnostech dne 13. března 1924 také obdrželi. Žalobci nejsou s to, ani koncesi zpět přenésti na žalovanou, jelikož jí nedisponují (§ 56 odstavec druhý a třetí živn. ř.), ani odčiniti svou dosavadní činnost, zahájenou na základě smlouvy ze dne 29. září 1921. Již z toho důvodu nebylo lze vyhověti žalobě, pokud se opírá o § 934 obč. zák.

Rozhodnutí o návrhu žalované na použití §u 86, pokud se týče 220 c. ř. s., bylo ponechati prvému soudu jako soudu k tomu příslušnému. (Viz dobrozdání býv. nejv. soudu ve Vídni, věstník min. spravedlnosti 1903 strana 23.)

Pro žalobu o náhradu škody pro nesplnění přípovědi prodatele, dané p o s m l o u v ě, že kráva jest v určitém stupni stelnou, neplatí propadná lhůta §u 933 obč. zák.

(Rozh. ze dne 26. února 1925, R II 41/25.)

Žalobce koupil koncem února 1924 od žalovaných krávu a tito dle tvrzení žaloby ho ujistili, že kráva byla 16. února 1924 právě 7 měsíců stelnou a zavázali se nahraditi mu škodu, kdyby se ukázalo, že tomu tak není. Poněvadž se kráva otelila o 11 neděl později, než dle této záruky se měla oteliti, žádal žalobce žalobou, zadanou na soudě dne 28. srpna 1924 za krmení krávy za těchto 11 týdnů 1078 Kč, a odvozoval ji nesplněním záruky. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl, ježto byla podána po lhůtě §u 933 obč. zák. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by doplnil řízení a znovu rozhodl. D ů v o d y: Nelze souhlasiti s názorem prvého soudce, že propadná lhůta §u 933 obč. zák. počítá se i při zaručení stelnosti krávy od odevzdání dobytčete, poněvadž zákon stanoví tak krátkou — šestinedělní — lhůtu proto, by se vada (nedostatek vadnosti) co nejrychleji dala ve sporu zjistiti a předpokládá tedy možnost zjištěné vady. Stelnost se pravidelně nedá v nižším stupni zjistiti a nutno proto počítati propadnou lhůtu od onoho okamžiku, kdy se objeví neklamné známky, že dobytče stelným není, nebo není stelným v takovém stupni, jaký prodavatel zaručil (Krainz: sv. II. z roku 1920 str. 213). Úvaha tato však nepadá zde na váhu, poněvadž i dle tohoto počítání propadné lhůty byla by žaloba ze správy opožděnou. Neboť nejpozději se dalo zjistiti, že kráva nebyla stelnou v zaručeném stupni stelnosti dne 16. července 1924 (doba skutečného otelení), takže propadná šestinedělní lhůta uplynula dnem 27. srpna 1924, kdežto žaloba byla podána až 28. srpna 1924. Odvolací soud však nepovažuje žalobcův nárok ani ze správy plynoucí, ani z důvodu náhrady škody vyplývající. Neboť povinnost k náhradě škody ve smyslu §u 932 odstavec prvý poslední věta obč. zák. předpokládá zavinění prodatele (§§ 1295, 1324 obč. zák.), jak motivy k III. dílčí novele str. 174 výslovně uvádějí. Žalobce však netvrdil v řízení před prvou stolicí zavinění žalovaných; teprve v odvolání se dovolává omylu, žalovanými vyvolaného, což nutno považovati za nepřípustnou novotu (§ 482 c. ř. s.). Soud je vázán jen skutkovým přednesením stran a nikoliv jejich právním názorem; právní podřadění přísluší soudci a je proto oprávněn odchylně od žalobce vyříkouti, že zažalovaný nárok není odvozován ze zavinění žalované strany. Z přednesení žalující strany je naopak patrno, že žalovaní se zavázali nahraditi škodu, pak-li by kráva nebyla v zaručeném stupni stelnosti. Jde tedy o závazek smluvní, jež mohou prodavatelé kdykoliv převzíti i vedle zákonného závazku ze správy, a jeho vymáhání není vázáno propadnou lhůtou §u 933 obč. zák. Jest proto v prvé řadě znáti přesný obsah této úmluvy.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Rekursu nelze přiznati oprávnění. Žalobce uvedl v žalobě, že se mu žalovaní zaručili za určitý stupeň stelnosti krávy a též za škodu, která by mu vznikla, kdyby kráva nebyla v tom stupni stelnou, a zejména podrobně tvrdil, že, když jim napsal, že krávu nechce, poněvadž pokašlává, přišli k němu žalovaní po odevzdání krávy a opětně ho ujistili, že kráva je 7 měsíců stelnou, a že žalovaná dodala, že mu škodu nahradí, ukáže-li se, že nebyla 16. února 1924 sedm měsíců stelnou. Škodu 1078 Kč žalobce odůvodňuje tím, že krávu, ač mléka nedávala, musil o 11 týdnů déle krmiti a ošetřovati, nežli by byl činiti musil, kdyby přislíbený stupeň stelnosti býval správným. Při ústním líčení rozepře dne 4. října 1924 žalobce výslovně uvedl, že neuplatňuje žalobou nároku ze správy, nýbrž nárok na náhradu škody pro nedostatek zaručené vlastnosti dobytka, ku které se oba žalovaní zavázali zvláštní úmluvou po dodání dobytka. Právem proto soud odvolací označuje tento nárok jako »smluvní«, jenž mohl býti umluven kdykoli vedle zákonného závazku ze správy, jehož uplatňování pak není vázáno propadnou lhůtou §u 933 obč. zák. Jest to závazek k náhradě škody ze smlouvy (§ 1298 obč. zák.), jejž žalobce nezakládá na správě pro nějaký nedostatek koupené krávy, nýbrž opírá o zvláštní, po odevzdání krávy uzavřenou smlouvu, kterou se prý žalovaní zavázali žalobci zaplatiti škodu, která mu vznikne, ukáže-li se jich tvrzení o stupni stelnosti krávy býti nesprávným. Takovýto závazek žalovaných, stal-li se skutečně, jest samostatným, nezávislým od správy pro vady dobytčete a platí proň všeobecná tříletá promlčecí lhůta §u 1489 obč. zák. pro závazky k náhradě škody a nikoli propadná lhůta §u 933 obč. zák. pro nároky ze správy. Poněvadž promlčecí lhůta tříletá ode dne odevzdání krávy (koncem února 1924) žalovaným, kdy promlčení započalo (§ 1478 obč. zák. slova »an sich«), do dne podání žaloby (dne 28. srpna 1924) ještě neuplynula, není žaloba ani opožděnou (§ 933 obč. zák.), ani promlčenou (§ 1489 obč. zák.). Že nárok na náhradu škody není nárokem ze správy, byť i se děla o něm zmínka v §u 932 obč. zák., vyplývá z toho, že předpokládá zavinění zcizitelovo, kdežto při správě na vině nezáleží, jak bylo s dostatek odůvodněno v rozhodnutí sb. n. s. čís. 2434, na něž se tuto poukazuje.

Čís. 4750.

Obchod kompensačním uhlím.

Jde o smlouvu nicotnou, vsunula-li se mezi výrobce potravin a důlní podnik osoba třetí. Byly-li potraviny dodány za ceny vyšší než zákonem stanovené, lze se domáhati pouze ceny maximální.

(Rozh. ze dne 26. února 1925, Rv II 840/24.)

Marie T-ová a Viktor F. dodali žalované důlní společnosti před státním převratem různé potraviny na t. zv. kompensační uhlí, a postoupili

nárok na dodání uhlí spojeným pivovarům v Š. za 147.000 Kč, které nárok ten dále postoupili žalující firmě. Žaloba o zaplacení 147.000 Kč obmezených na 59.323 Kč 20 h byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelka v dovolání výslovně prohlašuje, že nežádá nic jiného, než aby jí bylo vydáno, oč se žalovaná nespravedlivě a bezdůvodně obohatila. Pročež jednati jest jen o tomto právním důvodu. Zjištěno jest, že T-ová a F., kteří žalované straně před převratem dodali předměty potřeby a jimž kompensací za to s výhradou schválení příslušného úřadu měla žalovaná strana dodati 310 tun uhlí, zaprodali toto kompensační uhlí spojeným pivovarům v Š., jichž postupnicí jest strana žalující, za 147.700 K. Zjištěno jest dále, že prodatelé oznámili adresu kupitele žalované straně a že tato kupiteli dne 16. října 1918 sdělila, že si adresu jeho za účelem dodání poznamenává. Správným jest závěr nižších stolic, že takto došlo k postupu nároku na dodání uhlí na spojené pivovary Š. Zjištěno je dále, že všechno kompensační uhlí nebylo a nemohlo býti dodáno, jednak proto, že došlo k zákazu vývozu do Rakouska a že po té výnosem ministerstva veřejných prací ze dne 24. září 1919, čís. 59.694 byly dodávky kompensačního uhlí dokonce vůbec zastaveny a veškeré dřívější kompensační obchody uhlím prohlášeny za neplatny. Mimo to, jak doleji bude uvedeno, byla v tomto případě kompensační smlouva dle §u 879 obč. zák. nedovolenou a nicotnou. Ať dojíti nemůže k splnění smlouvy z kteréhokoliv z těchto tří důvodů, vždy platí táž zásada v §§ 877, 921, 1431, 1435 a 1477 obč. zák. stanovená, že dlužník jako bezelstný držitel nahraditi má druhé smluvní straně (nebo jejímu postupníku) to, co druhá smluvní strana mu dala, plnic své závazky, a to tak, by netěžil z její škody, t. j. aby nebyl obohacen na úkor druhé strany. Obohacení žalované strany spočívá v tom, že žalovaná strana, kteráž v tehdejších svízelných aprovisačních poměrech měla opatřovati důlnímu osazenstvu předměty potřeby, získala kompensačním obchodem předměty ony za mírné ceny, a nemusela proto buď jinde je opatřovati za vyšší ceny nebo platiti poměrně vyšší mzdu. Žalobkyně vypočítává obohacení žalované strany použitím klíče »1.440 vajec za 15 tun kompensačního uhlí«, takže k získání 310 tun uhlí jest třeba 29.760 vajec, kteráž prý na velmi nebezpečné podloudní cestě v Ruského Polska stála tehdy 4 K za kus. Činí prý tudíž obohacení celkem 119.040 K (nebo nyní Kč). Avšak i když by se předpokládala správnost tohoto klíče, není žalobní nárok opodstatněn. Uvésti jest především, že dovolatelka dostala za sporu 59.714 Kč 80 h s úroky, o kterouž částku žalobu omezila, a jest se obírati otázkou, zda právem považovati jest poukaz této částky 59.714 Kč 80 h s úroky za plat na žalobní nárok, s čímž souvisí výklad dopisu ze dne 4. října 1919. Soud odvolací nesdílí názor nižších stolic, že v tomto dopise vysloveno bezpodmínečně storno sporné dodávky kompensačního uhlí. Vždyť v odstavci druhém mluví se o tom, že kompensatoři mají vrátiti 147.700 K, a v třetím odstavci prosí pisatel žalovanou stranu, by, kdyby kompensatoři uhlím jinak disponovali, bylo uhlí na udané adresy expedováno, jestliže žalované straně bude splacení oné částky vykázáno anebo pisatelem výslovně uvolnění povoleno. Nenabyli tedy kompensatoři volné disposice nad uhlím a nemohli ku příkladu zciziti dle svého ono uhlí na tuzemské kupitele, nýbrž podmínkou volné disposice bylo splacení kupní ceny předem obdržené. Opak nelze dovozovati ani z dopisů příl. 6 a E, jak míní odvolací soud. Nebylo tudíž pouhým aktem opatrnosti nebo dokonce jen obchodní kurtoisie se strany zástupce žalované strany Dra B-a, že náhrada ve výši 59.714 Kč 80 h za kompensační zboží s kompensatory smluvená nebylo vyplacena kompensatorům, nýbrž žalovanou stranou zadržena a se souhlasem T-ové a pod osobní zárukou Dra Z-a za souhlas druhého kompensatora F-a vydána žalující straně, kteráž pak přijala tuto částku jako plat konaný žalovanou stranou a žalobu na zbytek 59.323 Kč 20 h omezila. Jak sama žalobkyně v přípravném spise doznává a jak i soud procesní výslovně zjišťuje, dostává se kompensatorům (jich postupníkům) onou smluvenou náhradou doplatek na nejvyšší ceny tržní za dodané věci. Tím však jest nárok z obohacení vyčerpán a více z tohoto důvodu přisouditi nelze. Kompensačními obchody měla býti totiž důlním podnikům dána možnost, aby mohly osazenstvu za přiměřené ceny opatřiti předměty potřeby výměnou uhlí za tyto předměty, ale obchody tyto připuštěny byly pouze s bezprostředními producenty předmětů potřeby a za ceny maximální. Účelem pak bylo, aby uhlí nezdražené dostalo se do rukou spotřebitelů (srov. sb. n. s. civ. čís. 3517, sb. n. s. tr. čís. 775). V tomto sporu však nejde o takovéto dovolené kompensační obchody. Jak zjištěno, se žalovanou jako majitelkou dolů ujednali kompensační obchody Růžena T-ová a Viktor F., kteří nebyli výrobci. Jak žalobkyně sama v přípravném spise uvádí, nemohli kompensatoři opatřiti si kompensační zboží ani za nejvyšší tržní ceny; vejce opatřovány byly na velmi nebezpečné podloudnické cestě z Ruského Polska a tím přišel kus na 4 K, kdežto nejvyšší cena tržní tehda byla 1.50 K. Žalobkyně dále sama tvrdí, že v témž cenovém poměru nakoupeno i ostatní kompensační zboží, a že kompensatoři, přenechavše zboží hluboko pod touto vlastní nákupní cenou žalované straně, chtěli si hraditi ztrátu tu při dalším zcizení kompensačního uhlí, a při tom ještě něco přivydělati. Již z toho je patrno, že kompensatoři vsunuli se do přechodu uhlí z výrobce na konsumenta, jako zbytečný článek a pustili se do pletich, které stupňovaly cenu uhlí. Šlo tedy na jejich straně o řetězový obchod a pletichy dle §u 23 čís. 4 nařízení o trestání válečné lichvy ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák., tudíž o právní jednání dle §u 879 obč. zák. nedovolené a nicotné, jehož právní povaha nedoznala změny tím, že došlo pak postupně k úplatnému postupu nároků v tomto nedovoleném jednání kotvících na žalobkyni. Takovým nárokům nelze dle §u 879 obč. zák. přiznati soudní ochrany ani v té formě, že pro výpočet obohacení žalované strany vzaly by se za základ ony ceny illegálního obchodu; tím by vlastně oklikou žalovaná strana byla přinucena plniti nároky v onom nedovoleném činu založené. Vezme-li se však za základ pro výpočet obohacení ceny legálního ob-

chodu, jest žalobkyně výplatou částky 59.714 Kč 80 h s úrokem, ježto v ní — jak již řečeno — zahrnut doplatek na ceny legálního obchodu, úplně uspokojena, a právem byla žaloba ohledně další ještě uplatňované částky 59.323 Kč 20 h zamítnuta.

Čís. 4751.

Proti usnesení odvolacího soudu, jímž byl zamítnut návrh na navrácení k předešlému stavu pro zmeškání roku v odvolacím řízení, není opravného prostředku.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 43/25.)

Nejvyšší soud odmítl rekurs do usnesení odvolacího soudu, jímž byl zamítnut návrh na navrácení k předešlému stavu pro zmeškání roku v odvolacím řízení.

Důvody:

Napadené usnesení bylo odvolacím soudem vydáno za odvolacího řízení, neboť bylo jím rozhodnuto o přípustnosti navrácení k předešlému stavu pro zmeškání roku, nařízeného k výslechu stran před soudem odvolacím. Ježto tu nejde o žádný z případů, v §u 519 čís. 1—3 c. ř. s. výčetmo uvedených, ve kterých je rekurs proti takovým usnesením přípustným, bylo rekurs odmítnouti, což se podle §u 528 c. ř. s. mělo státi již v nižších stolicích.

Čís. 4752.

Podmínky povolení knihovního zápisu nájemního práva.

Nelze v pozemkové knize poznamenati, že nájemní činže jest předem zapravena.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 106/25.)

Žádosti nájemníků, by dle smlouvy nájemní ze dne 5. dubna 1924 povolen byl na domě čp. 144 záznam práva nájemního ve smyslu smlouvy s poznámkou, že nájemní činže 9.000 Kč na 3 léta jest zapravena, a by byla dále povolena 6měsíční lhůta, končící dnem 2. června 1925, ku spravení záznamu soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud žádost zamítl. Důvody: K záznamu nájemního práva vyžaduje se dle §u 37 knih. zák., by nejen existence práva toho, nýbrž i svolení ku zápisu byly dostatečně osvědčeny. Předložená nájemní smlouva, opatřená neověřenými podpisy knihovních vlastníků, jakož i žadatelů však nevykazuje takového svolení vlastníků a následkem toho není tu zákonem žádaného podkladu pro povolení žádaného záznamu a poznámky předplacení nájemného.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pokud míní stěžovatelé, že intabulační doložka jest obsažena v nájemní smlouvě mlčky, ale poznatelně, nelze toto mínění srovnati ani s doslovem předpisu §u 37 knih. zák., ani s duchem tohoto zákona vůbec, zbudovaného ve všem všudy na listinné spolehlivosti a knihovní bezpečnosti. Vždyť § 35 knih. zák. i záznam dopouští pouze podle listin, vyhovujících všeobecným předpisům §§ 26 a 27 knih. zák., vždyť jeho předpisy jsou předpisy velícími, proto vyhovění předpisu §u 37 knih. zák. nemůže býti nahražováno právně dohadem, pro který ostatně v tomto případě není ani v obsahu listiny kladného předpokladu skutkového. Pokud jde o poznámku, že manželé K-ovi, bývalí vlastníci, přijali činži napřed na 3 léta, je v prvé řadě tato právní skutečnost součástí nájemního práva, jehož záznam jest odpírán, tedy musí tato skutečnost sdíleti osud hlavního práva, o které se opírá, ale v druhé a poslední řadě vymyká se tato požadovaná poznámka typům ostatních v §§ 20 a 52 až 73 knih. zák. uvedených a jedině za přípustné považovatelných poznámek.

Čís. 4753.

Tím, že byla podána žádost o povolení práva chudých, neprodlužuje se lhůta k podání odvolání, aniž má významu mylné soudní poučení strany o lhůtě odvolací.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 136/25.)

Soudní výpověď ponechal procesní soud prvé stolice v platnosti. Odvolací soud odmítl odvolání žalovaného jako opožděné. Důvody: V tomto sporu jde o to, zda strana žalující byla oprávněna straně žalované pronajatý byt soudně vypověděti, proti kteréž výpovědi strana žalovaná podala námitky a soud prvé stolice napadeným rozsudkem rozhodl, že námitkám těm se nevyhovuje. Dle §u 575 c. ř. s. nutno ve věcech výpovědních, o nichž zavedeno bylo řízení podle oddílu 3. části 6. c. ř. s. podati odvolání ve zkrácené lhůtě osmidenní, což se však nestalo, neboť napadený rozsudek byl straně žalované doručen dne 19. prosince 1924 a odvolání proti němu došlo teprve dne 1. ledna 1925 a dáno bylo na poštu 31. prosince 1924, tedy 11. den po doručení.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Odvolací soud vyložil v podstatě zcela správně, že v projednávaném případě platí odvolací lhůta osmidenní a že tudíž odvolání žalovaných, dané na poštu 31. prosince 1924, to jest až dvanáctý den od doručení rozsudku, jež se stalo 19. prosince 1924, jest opožděné. Marně se snaží zástupce žalovaných dolíčiti, že odvolání přes to je pokládati za podané včas, jednak protože se prý stalo liknavostí soudu prvé stolice při povolení práva a zástupce chudých, že rozsudek odvolacího soudu zá-

stupci chudých byl doručen teprve 27. prosince 1924, tedy v poslední den odvolací lhůty, jednak protože se žalovaným u soudu prvé stolice dostalo mylného poučení, že odvolání je podati do 2. ledna 1925. Odvolací lhůta je zákonnou lhůtou konečnou, která dle §u 464 c. ř. s. nemůže býti prodloužena. Marně poukazují proto stěžovatelé na nesprávné právní ponaučení o jejím trvání. Otázku, zdali podání žádosti o povolení práva chudých může míti za následek prodloužení lhůt, řeší § 73 c. ř. s. Odpovídá na ni zásadně záporně, stanově ve svém druhém odstavci jen jisté výjimky. Mezi nimi není prodloužení lhůty odvolací výslovně uvedeno a nelze je chudé straně přiznati ani obdobou, neboť, kdežto § 73, odstavec druhý c. ř. s. předpokládá, že jde o stranu, která pro nově zahájený spor ještě právního zástupce neměla a si ho snad ani nemůže včas zaopatřiti, jde v projednávaném sporu o stranu, která již v řízení první stolice byla advokátem zastoupena. Advokát zůstává podle §u 36 odstavec druhý c. ř. s. i po případné výpovědi plné moci ještě po 14 dnů zavázán, za ni jednati, pokud toho je třeba, aby zůstala uchráněna právní újmy. Stěžovatelům zbývalo tudíž času dost, aby se včas o povolení práva a zástupce chudých postarali. Odložili-li to až do počátku lhůty odvolací, zavinili si sami, když odvolací lhůta vypršela, než zřízenému zástupci chudých bylo lze odvolání podati.

Čís. 4754.

Finanční prokuratura jest výlučně oprávněna zastupovati stát před soudem ohledně jmění a jiných majetkových podstat státu. Zastupuje stát i v řízení o stanovení přiměřené náhrady nájemní za místnosti zabrané pro (menšinovou) školu. Nebyla-li finanční prokuratura k řízení přibrána, jest řízení zmatečným. Lhůtu k rekursu jest počítati od doručení napadeného usnesení finanční prokuratuře, nikoliv ministerstvu školství a národní osvěty.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 142/25.)

V řízení o stanovení nájemného za místnosti zabrané pro menšinovou školu nebyl stát zastoupen finanční prokuraturou. Do usnesení prvého soudu, doručeného dne 4. října 1924 ministerstvu školství a národní osvěty, podala finanční prokuratura dne 20. října 1924 rekurs, jejž rekursní soud odmítl pro opožděnost. Nejvyšší soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že zrušil usnesení prvého soudu i s předchozím řízením, a uložil prvému soudu, by o věci za přibrání finanční prokuratury znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Podle služební instrukce ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák., která v tom směru vládním nařízením ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n. nebyla změněna, jsou finanční prokuratury kromě jiného ustanoveny k tomu, by ve sporech a i jinak zastupovaly stát na soudě ohledně jmění a jiných majetkových podstat státu. Tato příslušnost finančních prokuratur k zastupování jest výlučná, obligatorní a zavazuje všechny státní orgány a nemohou se tyto zastupování finanční prokuraturou ani dle své vůle vzdáti ani je po případě zřízením jiného zástupce obejíti. V této věci jde o stanovení přiměřené náhrady nájemní za zabrané místnosti pro menšinovou školu po rozumu §u 7 zákona ze dne 3. dubna 1919, čís. 189 sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 295 sb. z. a n., tedy vzhledem k ustanovením těchto zákonů, pokud se týče zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 292 sb. z. a n. (§ 2 a 35) jde o věc, týkající se majetku státu, a dle shora uvedeného byl dán případ zastoupení státu finanční prokuraturou. Finanční prokuratura, jak ze spisů vidno, nebyla k jednání přibrána a nebylo jí rozhodnutí prvního soudu a zejména ani usnesení ze dne 22. září 1924, jehož se týká odmítnutý rekurs, doručeno. Z toho plyne především, že rekurs do usnesení prvního soudu finanční prokuraturou dne 21. října 1924 podaný není, jak rekursní soud za to má, opožděným, ježto doručení usnesení ministerstvu školství a národní osvěty ze dne 4. října 1924 vzhledem k ustanovení §u 88 org. zák. a §u 93 c. ř. s. v úvahu nepřichází, a dále, že řízení před prvním soudem bylo zmatečné, protože stát nebyl při něm zastoupen (§ 2 čís. 2 a 4 nesp. pat.).

Čís. 4755.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n.).

Náhradní obchodní místnosti nemusí býti tak výhodně položeny jako dosavadní, jen když je dostatečně nahrazují a hoví potřebě strany.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 153/25.)

Soud prvé stolice zamítl návrh na odklad exekuce vyklizením, rekursní soud odklad povolil, neshledav v náhradních místnostech dostatečnou náhradu za dosavadní místnosti dlužníků, manželů K-ových. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud změnil usnesení soudu prvé stolice, nepovolující odklad exekučního vyklizení krámu a vedlejší místnosti z toho důvodu, že malý rozsah živnosti Anny K-ové jako modistky vyžaduje nutně, by vedle krámu měla místnost, kde by mohla se svými učednicemi provozovati svou živnost a že za takovou náhradní místnost nemá ani krám v sousedním domě, ani místnosti v domě čís. 25 vymáhající strany, do dvora vedoucí, pro nedostatek příchodu přímo z ulice a nemožnost výkladní skříně. Avšak, i když nevyhovuje krám v domě sousedním potřebám povinné strany, dlužno přece jen místnosti v domě čís. 25, třebas vedly do dvora, za »dostatečnou místnost náhradní«, odpovídající potřebě Anny K-ové, považovati. Jdeť o to, by povinná strana i na dále mohla svou živnost provozovati, třebas nebyly místnosti nabízené tak výhodně

položeny jako posavadní, jen když ji dostatečně nahrazují a hoví potřebě strany. Místnosti nabízené jsou spojeny chodbou se vchodem z ulice a jsou tudíž snadno přístupny. Ostatně nevyžaduje živnost povinné strany nezbytně přímého vchodu z ulice, to tím méně, kdyby spoluužívala své posavadní výkladní skříně i na dále s vymáhající stranou, což tato jí nabízí, a kdyby vhodným způsobem upozornila své zákazníky, ať ve výkladní skříni, ať jinde na přeložení krámu a vedlejší místnosti do dvora. Tím by se na posavadním stavu mnoho nezměnilo a méně výhodné položení krámu nebylo by na závadu dalšímu provozování modistské živnosti, takže tyto náhradní místnosti nelze považovati za nedostatečnou, potřebě strany neodpovídající, místnost náhradní. Opatřením těchto místností vyhověl pronajímatel plně zákonu (§§ 1 a 3 čís. 1 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 zákonem ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n. v platnosti zachované) a nezbylo, než dovolacímu rekursu vyhověti.

Čís. 4756.

K návrhu manžela, by manželství, rozvedené za platnosti rozlukového zákona bylo prohlášeno v řízení nesporném rozloučeným pro nepřekonatelný odpor, nestačí souhlas manželky, udělený pod podmínkou, manželem nepřijatou (že manžel bude jí platiti nadále výživné).

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 167/25.)

Žádost manžela, by jeho manželství s Marií S-ovou rozvedené dobrovolně od stolu a lože usnesením ze dne 8. října 1924 bylo pro nepřekonatelný odpor rozloučeno, soud prvé stolice zamítl, odkázav žadatele na pořad práva. Důvody: Marie S-ová prohlásila při svém výslechu, že s rozlukou manželství souhlasí jen pod tou podmínkou, že navrhovatel bude jí platiti další výživné. Navrhovatel na to prohlásil, že s touto podmínkou nesouhlasí. Poněvadž manželství bylo rozvedeno teprve po vydání zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., může býti manželství pro nepřekonatelný odpor řízením nesporným rozloučeno jenom za souhlasu obou stran, a, jelikož druhý manžel nedal souhlas k rozluce bez výhrady, bylo žádost zamítnouti a žadatele bylo podle ustanovení §u 16 rozl. zák. odkázati na pořad práva. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil, poukázav ku správnému odůvodnění napadeného usnesení a na stálou judikaturu nejvyššího soudu a připomněl dále, že jde o manželství rozvedené po vyhlášení zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. a tu vedle poslední věty odstavce druhého čl. II. nařízení vlády republiky Československé ze dne 27. června 1919, čís. 362 sb. z. a n., nesouhlasí-li druhý manžel — ovšem bezvýhradně a bezpodmínečně — s navrženou rozlukou, soud musí odkázati žadatele na pořad práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu, neshledav podmínek §u 16 nesp. říz.

Čís. 4757.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n.).

I když se nájemník zavázal soudním smírem, že najaté místnosti do určité doby vyklidí pod exekucí, lze mu povoliti odklad exekuce, nevzdal-li se ve smíru tohoto práva výslovně.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 169/25.)

Soudním smírem ze dne 11. srpna 1924 zavázal se nájemce vyklidit najaté místnosti do 1. listopadu 1924 pod exekucí. Ježto nájemce smíru nesplnil, domáhal se pronajímatel exekuce vyklizením. Žádosti dlužníka o odklad exekuce soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud žádost zamítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nelze sdíleti právní názor rekursního soudu, že, když exekučním titulem vyklizovací exekuce jest soudní smír ze dne 11. srpna 1924, povinná strana již se nemůže dovolávati ochrany zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. zachovaného zákonem čís. 86/1924 v platnosti. Jest sice možno, by se povinná strana vzdala této ochrany, to však musilo by se státi výslovně a tomu není tak v tomto případě, neboť to nelze ze smíru vyčísti, jmenovitě není obsaženo toto vzdání v závazku povinné strany, že najaté místnosti vyklidí do 1. listopadu 1924 pod exekucí. Nebylo potřebí, by si povinná strana zvláště vyhražovala nárok jí ze zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. příslušející, nýbrž naopak bylo by potřebí, aby se ho vzdala výslovně.

Čís. 4758.

Po nabytí účinnosti zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. nelze vziti na vědomí oznámení podle §u 255 nesp. říz. Svěřenský soud není nadále, třebas i před uplynutím lhůty §u 2, povinen, zjistiti čekately, rozhodovati o jich právech, vyšetřiti z úřední moci počet a pořadí žijících čekatelů atd.

Otázka čekatelských práv a pořadí čekatelů může býti podle okolností řešena i v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 174/25.)

Usnesením ze dne 26. listopadu 1919 vyzval svěřenský soud majitelku reálního svěřenství Eleonoru A-ovou, by ve shodě s opatrovníky svěřenství a potomstva oznámila do tří měsíců soudu jména a adresy čekatelů tohoto svěřenství, poněvadž za pozůstalostního řízení po Marii H-ové vyšlo na jevo, že všichni známí čekatelé tohoto svěřenství ze-

mřeli a svěřenské spisy a rapuláre neskýtají opory ku vypátrání dalších čekatelů. K tomuto vyzvání oznámila dosavadní majitelka svěřenství Eleonora A-ová a souhlasně s ní opatrovník potomstva soudu, že čekateli řečeného reálního svěřenství jsou Emanuel A., syn nynější držitelky, a její vnuk nezl. Geza A. Za tohoto šetření vydán byl zákon ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. o zrušení rodinných svěřenství a na základě tohoto zákona ohlásil čekatelská práva na svěřenství také syn dřívější majitelky svěřenství Alexandr princ H., jemuž však jak nynější držitelka svěřenství tak i Emanuel A. souhlasně s opatrovníkem potomstva upřeli vůbec práva čekatelská. Svěřenský soud 1. přijal na vědomí oznámení Eleonory A-ové, že jsou dle zakládací listiny způsobilými k nástupnictví Emanuel A. a nezl. Geza A, a 2. zastavil další řízení za účelem zjištění osob čekatelů, povolaných k nástupnictví ve jmění, zbavené nyní svěřenského statku, až se toto jmění uvolní po nynější držitelce Eleonoře A-ové. Do usnesení si stěžoval Alexandr princ H. proto, že, když soud sám řízení zavedl a provedl a seznal různé názory ohledně čekatelských nároků neměl řízení zastavovati, nýbrž rozhodnouti, zda a v jakém pořadí jest stěžovatel čekatelem svěřenství. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Soud prvý odůvodnil své rozhodnutí především tím, že dnes není důvodu a neměło by také významu, stanoviti, kdo jsou v této době čekateli, ježto otázka tato může přicházeti v úvahu teprve tehdy, až soudu bude předložena dohoda po rozumu zákona o zrušení svěřenství. Jest tedy zabývati se především otázkou, zda svěřenský soud již dnes po vydání zákona o zrušení svěřenství, když dohoda účastníků soudu ještě předložena nebyla, jest povinen, neb aspoň oprávněn rozhodovati o tom, kdo jsou čekateli svěřenství. Vyzvání soudu v roce 1919 stalo se proto, by soud zvěděl nejbližší čekatele a vedl je v patrnosti ve svěřenském protokolu, jak §em 255 nesporného patentu bylo předepsáno. Toto ustanovení bylo však zákonem o zrušení svěřenství zrušeno a odpadl tedy veškerý důvod, pátrati po čekatelích a vésti je v patrnosti. Tímto zákonem byla však zrušena všechna další ustanovení, týkající se svěřenství, a to jak nesporného patentu (§ 108, 220 až 256), tak i občanského zákona (§ 618 až 645). Nelze tedy povinnost soudu k žádanému rozhodování opříti ani o ona ani o tato zákonná ustanovení. Jde o to, jaký stav nastal po účinnosti zákona o zrušení svěřenství a jaká pravomoc soudům svěřenským byla ponechána. O tom má ustanovení § 15 (2) zákona, který praví: »ve svěřenských věcech dosud příslušné soudy dokončí pozůstalosti po držitelích svěřenství, zemřelých do dne účinnosti tohoto zákona, rozhodnou o nástupnictví podle §u 3, 4, 7 a 8 a učiní potřebná opatření ku provedení tohoto zákona (§ 6 a 7); jinak přestává jejich působnost a zákonná péče o svěřenství schválením dohody neb uplynutím lhůty §u 2; bude-li třeba věc dále vyříditi, neb o ní jednati, postoupí ji z úřední moci soudu příslušnému pak podle obecných pravidel. Do schválení dohody neb uplynutí lhůty §u 2 obmezena jest působnost soudu svěřenského jen na úkony v odstavci prvém §u 15 ad 2 uvedené. O dokončení pozůstalosti, tam zmíněné, se v tomto případě nejedná. V §u 3 a 4 se stanoví, kdo nabude jmění, zbaveného svěřenského svazku, když nebyla dohoda předložena ve lhůtě šestiměsíční ode dne účinnosti zákona, bylo uvolněno svěřenství v den, kdy zákon nabyl účinnosti úmrtím dosavadního držitele, umřel-li dočasný držitel svěřenství po dni, kdy zákon nabyl účinnosti, ale před uplynutím šestiměsíční lhůty a nedošlo k dohodě, k svěřenství uvolněnému smrtí v den, kdy zákon nabude účinnosti, žádný z povolaných čekatelů se nepřihlásil, nebo dalších svěřenských čekatelů nebylo. Žádného z těchto předpokladů zde není; není tu také ani předpokladu §u 6, dle něhož zrušením svěřenského svazku nejsou dotčeny nároky na plnění, kterých nabyly ze zřizovací listiny určité osoby již žijící nebo považované za narozené v době, kdy tento zákon nabude účinnosti, ani předpokladu §u 8, který má na mysli spor, zahájený o nástupnictví ve svěřenství před uplynutím lhůty §u 2 a ukládá soudu svěřenskému, by vyčkal, komu bude nárok ve sporném řízení platně přiznán. Dle §u 7 náleží pak soudu svěřenskému, by vyslovil, nebyla-li předložena dohoda podle §u 2, usnesením, komu se odevzdá svěřenské jmění do vlastnictví. Ze žádného z těchto zákonných ustanovení nevyplývá tedy povinnost soudu, by rozhodoval před uplynutím lhůty §u 2 o tom, kdo jsou čekateli svěřenství. Obor působnosti svěřenského soudu po zrušení svěřenství jest tedy zákonem přesně vymezen a nutno proto z toho také dovoditi, že svěřenský soud není ani oprávněn, předsevzíti jiné úkony, svěřenství se týkající než ty, které zákonem jsou mu výslovně uloženy. Poukazovalo-li by se snad na to, že jest zapotřebí k umožnění dohody podle §u 2, by dříve ještě před dohodou určeny byly osoby čekatelů, které k uzavření dohody a k jednání o jejím zahájení jsou povolány, nutno poukázati na to, že by takový postup v mnohých případech mohl vésti právě ku znemožnění dohody, poněvadž mnohdy ti, jichž právo čekatelské a tedy i oprávnění k uzavírání dohody dle §u 2 jest sporné, spíše, neznajíce výsledku rozhodnutí o tomto sporném právu, budou ochotni, dohodu uzavříti, než ti, kteří by již před dohodou svého práva si byli jisti. Cílem této dohody jest právě urovnání sporných práv a nároků souhlasnou vůlí účastníků. Důvodová zpráva k zákonu o zrušení svěřenství taktéž na straně 13. praví: »Vlastní agenda svěřenského soudu však pomíjí, jakmile svěřenství bude zrušeno; veškeré úkony, na ně se vztahující, na př. povolení zadlužení a pod., jež nebudou v den účinnosti zákona provedeny, nemají dalšího významu a lze je zastaviti.« Právem proto prvý soud vzal pouze na vědomí oznámení držitelky svěřenství a opatrovníka potomstva a další řízení zastavil. Jiného rozhodnutí soud prvý nevydal, zejména nepoukázal účastníky, pokud jde o otázku čekatelských práv, na pořad práva. Tím by byla stížnost vyřízena. Poněvadž však prvý soud v napadeném usnesení přece se otázkou touto zabýval, projeviv názor, že když v tomto případě nedošlo k dohodě mezi účastníky a účastníci nemohou se sjednotiti na tom, kdo z nich za čekatele má býti považován, tato právní otázka dá se objasniti pouze pořadem práva, a stěžovatel také v rekursu proti tomuto názoru brojí, nemá rekursní soud příčiny, by také svůj náhled neprojevil. Oč jde? Jak již bylo uvedeno, ohlásil svá čekatelská práva na svěřenství také Alexandr princ H. jako druhorozený syn dřívější majitelky svěřenství. Jak nynější držitelka svěřenství Eleonora A-ová a

Emanuel A. tak i opatrovník potomstva upírají mu právo čekatelské z důvodu: 1. že je vyloučen dle odstavce 16. zřizovací listiny z čekatelství následkem nerovnorodého manželství, dokládajíce, že tento důvod vyloučení u něho zákonem o zrušení svěřenství nepominul, že ztratil právo čekatelské dle téhož odstavce zřizovací listiny již v roce 1913 a byl zbaven práva tohoto v době úmrtí své matky v roce 1918 a 2. že podáním svým napadl 30. srpna 1924 ono ustanovení zakladatele svěřenství v době, kdy zákon o zrušení svěřenství nenabyl ještě účinnosti, a tím zprotivil se takto disposicím zakladatele ve zřizovací listině, která každý takový odpor zakazuje pod ztrátou práv čekatelských. Prvý soud dovozuje, že se tím čekatelská práva potomků obou linií stala spornými a míní, že řešení otázek naznačeného druhu vymyká se z působnosti soudu, vykonávajícího pravomoc ve věcech nesporných, a že proto otázka čekatelských práv může býti řešena pouze pořadem práva. Jest správné, že čekatelské právo Alexandra prince H-a stalo se sporným, ale z toho ještě nelze dovoditi, že otázka ta se může rozřešiti jen pořadem práva. Dle §u 2 odstavec sedmý nesp. říz. a důvodové zprávy k zákonu o zrušení svěřenství mají býti strany odkázány na pořad práva jen tehdy, kdyby skutkový podklad se stal sporným a bylo o sporných okolnostech prováděti důkazy a nešlo pouze o řešení právní otázky. Jest nesporno, že princ H. uzavřel nerovnorodý sňatek, není proto zapotřebí, o tom prováděti formální důkazy, a rozhodnutí soudu záviseti bude pouze od rozřešení otázky právní, totiž, zda na případ tento použiti lze ustanovení §u 2 (2) zákona o zrušení svěřenství. Taktéž, pokud jde o druhý důvod není sporu o tom, že a kdy tvrzený odpor byl podán, a rozhodnutí o něm taktéž závisí jen na rozřešení otázky právní. K rozhodnutí této sporné otázky není ovšem, jak již bylo uvedeno, dnes ještě svěřenský soud rozhodovati ani oprávněn, ani povinen. Za stejných předpokladů bylo by přípustno rozhodnouti v řízení nesporném i otázku o pořadí čekatelů za účelem provedení zákona o zrušení svěřenství. Zda bude to v tomto případu přípustno, nelze dnes posouditi, poněvadž sám stěžovatel ve svém podání ze dne 23. listopadu 1924 uvádí, že opatrovník potomstva nevyjádřil se dosud v pořadí, v jakém jednotliví čekatelé za sebou by následovali, a na stěžovatele zřetele nevzal.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu Alexandra H-a potud, že zrušil první odstavec (1) usnesení soudu první stolice, jímž vzato bylo na vědomí oznámení nynější držitelky svěřenství o čekatelích, naproti tomu potvrdil druhý odstavec (2) usnesení prvého soudu, jímž se další řízení zastavuje — a nevyhověl dovolacímu rekursu Eleonory A-ové a opatrovníka čekatelstva.

Důvody:

Výzva svěřenského soudu v usnesení ze dne 26. listopadu 1919, by mu byla oznámena jména čekatelů svěřenství, měla svůj právní důvod jedině v §u 255 pat. o nesp. řízení. Tento důvod pominul zrušením zákonného předpisu, k němuž došlo podle §u 18 zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. dnem účinnosti tohoto zákona, t. j. dnem

14. listopadu 1924. Odporuje proto zákonu a jest tím dán předpoklad §u 16 pat. o nesp. říz., že svěřenský soud již za účinnosti tohoto zákona, t. j. usnesením ze dne 28. listopadu 1924 vzal na vědomí oznámení, učiněné důsledkem zrušeného již §u 255 pat. o nesp. říz., a bylo proto na rekurs tuto část usnesení zrušiti. V dalším směru odpovídá napadené usnesení jak ve výroku tak i v důvodech zákonu i spisům, a není tu podmínek §u 16 nesp. říz. Podle §u 15 (2) věty 2. zákona o zrušení svěřenství přestává působnost a zákonná péče o svěřenství dosavadních svěřenských soudů schválením dohody neb uplynutím lhůty §u 2. Přes to však přestala již dnem účinnosti zákona, t. j. dnem 14. listopadu 1924 povinnost těchto soudů, uložená jim § 255 pat., ježto § ten byl zrušen již tímto dnem. Není zákonného předpisu, jenž by svěřenským soudům ukládal, zjistiti i po účinnosti tohoto zákona, avšak ještě před uplynutím lhůty §u 2 čekatele, rozhodovati o jich právech, vyšetřiti i z úřední moci počet a pořadí žijících čekatelů a pod. Povinnost tato nedá se dovoditi ani ze zákona o zrušení svěřenství. Není proto zákonného důvodu, vyhověti návrhu stěžovatele Alexandra prince H-a a vzíti na vědomí přihlášku jeho jako čekatele, jako nebylo právního důvodu pro přijetí přihlášky ostatních čekatelů, z kteréž příčiny byla příslušná část usnesení zrušena jako nezákonná. Zrušením tím bylo vyhověno oprávněné výtce stěžovatelově, že jiným čekatelům dostalo se výhody, jemu upřené. Bude nyní na svěřenském soudu, by zachoval se v dalším svém postupu podle předpisů zákona o zrušení svěřenství. V první řadě vyčká, zda nedojde k úpravě poměrů dohodou mezi držitelkou svěřenství, čekateli a opatrovníkem potomstva podle §u 2. Lhůta, do kdy má dohoda ta býti písemně předložena, ještě neuplynula, stane se tak teprve 14. května 1925. V tomto případě bude nutno vyčkati dohody bez předchozího jednání tím spíše, ježto podle odstavce (2) tohoto §u nehledí se k omezením zřizovací listiny, jež příčí se právnímu řádu nastalému po 28. říjnu 1918 zrušením šlechtictví, takže po této stránce nebude pro případ dohody závady pokládati i stěžovatele za čekatele. Po případě může dohodou odklizena býti i další překážka čekatelství v této věci uplatněná, jež souvisí s uvedeným omezením. O tom ovšem rozhodne soud svěřenský teprve po úvaze všech rozhodných skutečností. Podle toho, zda bude dohoda předložena, čili nic, zařídí soud další své jednání. V onom případě rozhodne o schválení dohody podle §u 2 (4) vyslechna po případě účastníky. V druhém případě zařídí další, též po vyšetření potřebného z úřední moci, podle §u 7, nenastane-li změna skutkových poměrů. Vzhledem k žádnému z těchto případů není třeba, by svěřenský soud již nyní přiznával někomu čekatelská práva, neboť bude teprve po uplynutí lhůty §u 2 (4) uvažovati o tom, kdo jsou nejbližšími třemi čekateli podle §u 2 (3) anebo kdo je prvním čekatelem ve smyslu §u 3 (1). V mezidobí mohou nastati případy, jimiž dosavadní stav v naznačeném směru bude změněn (na př. případ § 3 (3), vzdání se nároku, úmrtí a p.), takže jakékoliv předchozí určení stalo by se bezúčelným. Právem bylo proto další řízení prozatím zastaveno, až do uplynutí lhůty shora zmíněné. Správným jest dále názor rekursního soudu, že otázka čekatelských práv může býti podle okolností řešena i v řízení nesporném. Názor ten od-

povídá jak důvodové zprávě čís. 4046, tak i judikatuře Nejvyššího soudu poslední doby. Tam, kde nejde o zjištění sporných otázek skutkových, nýbrž jen o řešení otázek právních na základě přesných předpisů zákonných, určitých ustanovení zřizovacích listin, anebo jiných nesporných skutečností, není nutno odkazovati strany na spor, jehož výsledek jest již předem jistým, což může posouditi i soud nesporný. V těchto případech může otázky právní, i když strany nemohou se o nich dohodnouti, posouditi i soud svěřenský v řízení nesporném, jež za těchto předpokladů poskytuje stejnou záruku správnosti právního posouzení jako řízení sporné. Bude proto záležeti na stranách, by poskytly soudu potřebné podklady skutkové, načež nesporný soudce posoudí, zda a pokud jsou tyto podklady sporné, a zařídí další, t. j. buď rozhodne sám na jich základě, neb odkáže strany na pořad práva. Tam, kde strany co do skutkového základu budou za jedno, nebude bezpodmínečně potřebí řízení sporného, nýbrž bude moci rozhodnouti co do právních otázek jen dle tvrzení stran sporných soud svěřenský. To platí jak o právu čekatelském, tak i o určení pořadí. Tím jest ovšem prozatím řečeno jen tolik, že nebude potřebí sporu v každém případě, kde nedojde k dohodě stran o právních otázkách. Rozhodnouti o tom bude možno teprve po uplynutí lhůty podle toho, jak se další poměry utváří. Nepůjde-li o jiné, než o rozhodnutí otázky, zda čekatel pozbyl nástupnictví nerovným sňatkem, anebo zda přihláškou učiněnou na vyzvání svěřenského soudu přes domnělou překážku nerovného sňatku protivil se ustanovením zřizovací listiny, nebude závady, by nesporný soud nerozhodl o jeho čekatelství, ježto půjde tu jen o právní otázky, řešitelné i v řízení nesporném. Co do určení pořadí nebude taktéž závady, není-li pochybnosti o pokrevních vztazích čekatelových ve smyslu zřizovací listiny.

Čís. 4759.

Započítání vojenské služby do advokátní praxe (vládní nařízení ze dne 6. září 1922, čís. 262 sb. z. a n.).

Kdyby byl kandidát advokacie, jenž se dal aktivovati, i jinak býval nucen, konati službu vojenskou, jest dvě léta, v nichž bylo vstoupiti do advokátní praxe, počítati ode dne, kdy by byl býval demobilisován.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 175/25.)

Skutkový děj, vylíčený v rozhodnutí čís. sb. 4093, doznal v obnovené žádosti téhož kandidáta advokacie změny, pokud se týče doplňku jedině potud, že žadatel připojil k žádosti vyřízení zemského vojenského velitelství v Praze ze dne 2. listopadu 1924, jímž se mu k jeho dotazu, kdy by byl býval podléhal demobilisaci, kdyby se nebyl zavázal k vojenské službě důstojníka z povolání, sděluje, že by byl jako důstojník v záloze roč. nar. 1891 býval povinen, konati činnou službu vojenskou až do uveřejnění výnosu ministerstva národní obrany čís. 54000/7236/8 odd. ze 24. září 1920 a, poněvadž byl v této době služebně přidělen zemskému vojenskému velitelství v Praze, byl by býval demobilisován v době od 30. září do října 1920. Výbor advokátní komory usnesením ze dne 13. prosince 1924 ani obnovené žádosti dra Jindřicha T-a nevyhověl, poněvadž dle vládního nařízení ze dne 6. září 1922, čís. 262 sb. z. a n. nutno dvouletou lhůtu ku vstoupení do praxe nezbytně čítati od okamžiku skončení povinné služby vojenské, a nikoli od okamžiku, do kterého by byla trvala, kdyby žadatel nebyl býval dříve aktivován; službu aktivního důstojníka nelze však nikterak podřaditi pod pojem vojenské služby válečné, jíž by bylo možno započítati. Vrchní zemský soud nevyhověl odvolání. Důvody: S odůvodněním výboru advokátní komory jest souhlasiti zejména, když již při prvním rozhodování o témž právním případu všemi stolicemi, najmě usnesením Nejvyššího soudu ze dne 19. srpna 1924, čís. sb. 4093 bylo zdůrazněno, že stěžovatel ze skutečné válečné služby — a jen tuto lze dle nadpisu (válkou znemožněno konati civilní službu) vládních nařízení čís. 651/1919, čís. 176/1920, čís. 262/1922 a dle §u 5 odstavec sedmý (zdržení ..... v praktické právní službě poměry způsobenými válkou) zákona ze dne 31. ledna 1922 čís. 40 sb. z. a n. včítati do praxe advokátní, — již koncem roku 1919 dobrovolně vystoupil a z ní propuštěn byl. Vzhledem k této skutečnosti je nerozhodno, kdy by byl býval stěžovatel demobilisován, kdyby byl ve válečné službě setrval. Vyřízení zemského vojenského velitelství v Praze ze dne 2. listopadu 1924, o něž jedině opřena je nová žádost stěžovatele, nemůže tudíž přivoditi jiné rozhodnutí, než vydáno bylo o původní žádosti.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení vrchního zemského soudu, jakož i usnesení výboru advokátní komory a uložil výboru advokátní komory, by nepřihlížeje k důvodu, z něhož odvolatelově návrhu nevyhověl a vyšetře příslušné rozhodné okolnosti, znova rozhodl.

Důvody:

V rozhodnutí ze dne 19. srpna 1924 č. j. R I 659/24 (čís. sb. 4093) vyslovil Nejvyšší soud, že, pokud stěžovatel neprokázal, že, kdyby byl po 31. prosinci 1919 setrval v dřívější vojenské službě a nebyl se stal důstojníkem z povolání, nebyl by ze své dřívější (t. j. povinné) vojenské služby býval propuštěn před začátkem roku 1921, pokud se týče přede dnem 12. října 1920 jako dnem úplné demobilisace, do té že jest nerozhodno, kdy došlo k úplné demobilisaci. Tím vysloveno, že, dokáže-li stěžovatel, že by ze své povinné vojenské služby, kdyby se byl nedal aktivovati za důstojníka z povolání, býval propuštěn až demobilisací, bude rozhodno, kdy by se byla tato mobilisace jeho osoby byla stala a že, bude-li tento termín takový, že budou to nejvýše dvě léta od něho čítaje až do doby, kdy vstoupil do praxe, což se stalo dne 16. září 1922, bude tím vyhověno podmínce odstavce druhého čl. 1 nař. vlády ze dne 9. prosince 1919, čís. 651 sb. z. a n. v nynějším jeho znění upraveném vládním nařízením ze dne 6. září 1922 čís. 262 sb. z. a n., jímž změněno vládní nařízení ze dne 23. března 1920, čís. 176 sb. z. a n. Tuto podmínku však právě stěžovatel svým obnoveným návrhem, jejž napadená usnesení nižších stolic zamítla, prokázal, připojiv výnos zemského vo-

jenského velitelství v Praze ze dne 2. listopadu 1924, dle něhož v případě, kdyby se nebyl zavázal k vojenské službě jako důstojník z povolání, byl by býval jako důstojník v záloze roč. nar. 1891 povinen konati činnou vojenskou službu až do uveřejnění výnosu M. N. O. č. j. 54.000/7236/8 odd. ze dne 24. září 1920, a poněvadž byl v té době služebně přidělen Zemskému vojenskému velitelství v Praze, byl by býval demobilisován podle ustanovení A/2 cit. výnosu v době od 30. září do října 1920. K tomu doložiti sluší demobilisační patent ze dne 6. října 1920, čís. 592 Věstníku M. N. O. ročník III., dle něhož president republiky nařídil úplnou demobilisaci dnem 12. října 1920 s tím, že má býti ukončena nejpozději koncem února 1921. Jestliže tedy byl by býval stěžovatel demobilisován, t. j. jeho povinná vojenská služba, kdyby byl nenastoupil jako důstojník z povolání, byla by se skončila v říjnu 1920, přesně po 12. říjnu 1920 a on do praxe vstoupil dne 16. září 1922 dle výměru výboru advokátní komory ze dne 13. listopadu 1922 dnem 20. září 1922, tedy do ní vstoupil dříve, než uplynula dvě léta od skončení jeho povinné vojenské služby a jest tím oné podmínce, které nižší stolice neshledaly, úplně vyhověno. Nelze přistoupiti na jich náhled, že prý nerozhoduje, jak dlouho by byla povinná vojenská služba žadatele trvala a kdy by se tedy bývala skončila, kdyby se byl nezavázal k službě důstojníka z povolání, poněvadž prý tato služba již nebyla povinna. Tím zneuznává se pravý stav věci. Neboť, kdyby byl stěžovatel nedav se aktivovati za důstojníka z povolání, musil sloužiti až do své demobilisace v říjnu 1920, nahražovala tato jeho služba jako aktivního důstojníka z povolání povinnou jeho službu jako důstojníka v záloze a představuje ji. Vždyť, kdyby byl býval před terminem demobilisačním kvitoval nebo jinak ze služby aktivního důstojníka vystoupil, byl by musil až do demobilisace dosloužiti povinně v původní své vlastnosti záložníka, a žádným způsobem nemohl před demobilisačním termínem vojenskou službu opustiti a praxi nastoupiti, to ale je právě účelem předpisu, by se to kandidátovi nahradilo, z čehož jde, že jen tento demobilisační termín rozhoduje, kdežto služba jako aktivní důstojník jest zcela nerozhodnou, ovšem jen až do termínu, nikoliv po něm, což však v tomto případě nehraje role. Pravda sice, že vládní nařízení čís. 262/22 mluví v nadpisu o znemožnění praxe válkou, avšak válečný stav končil, jak známo, právě až demobilisací. Není tedy právní názor, z něhož nižší stolice vycházely, správným, a dlužno vejíti v posouzení věci s právního hlediska opačného. Rozhodnouti hned nebylo lze, protože nižší stolice nutných předpokladů skutkových nezjistily, nemajíce toho vzhledem k svému právnímu stanovisku zapotřebí. To platí o ostatních předpokladech vládního nařízení čís. 262/22 § 1 odstavec druhý.

Čís. 4760.

Knihovnímu zápisu v poznamenaném pořadí není na závadu, že listina, sloužící za základ knihovního zápisu, nepochází od nynějšího vlastníka nemovitosti, nýbrž byla vydána jeho předchůdcem, jenž zakročil o poznámku pořadí.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 177/25.)

Návrh, by na nemovitostech vložka čís. 952 bylo vloženo zástavní právo v poznamenaném pořadí, byl prvým soudem zamítnut, rekursní soud návrhu vyhověl. Důvody: Napadeným usnesením byla zamítnuta žádost ze dne 16. února 1924 o vklad práva zástavního pro pohledávku 150.000 Kč v pořadí, poznamenaném dle usnesení ze dne 16. února 1924 z důvodu, že podle kupní smlouvy ze dne 21. července 1924 bylo ve vložce čís. 952 vloženo právo vlastnické pro Egona G-a. Rekursu nelze odepříti oprávnění. Poznámka pořadí podle §u 53 knih. zák. má ten účinek, že o žádosti za vklad poznamenaného práva, byla-li podána včas, jest za to míti, že byla podána v době žádosti o poznámku pořadí. Změna knihovního stavu nastavší po tomto čase, nemůže míti vlivu na právo poznamenané, poznamenané pořadí může býti požadováno, i když nemovitost po této době byla převedena na osobu třetí, která si musila býti vědoma toho, že může nastati zatížení právem poznamenaným.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze přiznati oprávnění. Podle §u 56 odstavec druhý knih. zák. může býti zápis v poznamenaném pořadí povolen i tehdy, když po zakročení o poznámku pořadí byla nemovitost převedena na osobu třetí. Podle tohoto ustanovení nebylo tedy nikterak na závadu povolení vkladu práva zástavního v poznamenaném pro ně pořadu, že nemovitost vl. čís. 952 přešla do vlastnictví jiné osoby, než která o poznámku pořadí zakročila a bylo při tom úplně vedlejší, že o přechodu vlastnictví navrhovatelka zápisu zástavního práva snad věděla a s ním souhlasila. Vzhledem k ustanovení §u 56 odstavec druhý knih. zák. nevadilo však dále povolení zápisu zástavního práva v poznamenaném pořadí ani to, že listina, sloužící za základ vkladu, nepochází od nynějšího vlastníka nemovitosti, nýbrž vydána byla jeho předchůdcem, jenž o poznámku pořadí zakročil. Jde tu ovšem o výjimku ze zásady §u 21 knih. zák., podle níž zápis do pozemkové knihy jest přípustným toliko proti vlastníku nemovitosti nebo věcného práva, jehož se zápis týče, ale v případech §u 56 odstavec druhý knih. zák., i když se to tu výslovně nestanoví, platí výjimka, což nutno usuzovati z toho, že jinak ustanovení §u 56 odstavec druhý knih. zák. nemělo by významu a nebylo by ho zapotřebí a že v případech §u 56 odstavec druhý knih. zák. nebyla by bez této výjimky, jak blíže jest rozvedeno v rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 16. dubna 1924 R I 264/24 čís. sb. n. s. 3733, účelu poznámky pořadí, najmě pokud jde o zástavní právo, zabezpečení úvěru lze dosáhnouti.

Čís. 4761.

Čís. nařízení ze dne 15. září 1915, čís. 278 ř. zák.

Dědic ručí s odkazovníkem nedílně za dědické poplatky. Bez svolení poddědiců nelze ze substituční podstaty zaplatiti část dědických poplatků, připadajících na předního dědice.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 181/25.)

Přední dědička žádala na pozůstalostním soudě, by jí z podstaty, utvořené z jejího nápadu, substitucí ve prospěch sourozenců vázaného, bylo vydáno 5540 Kč 05 h jakožto polovice 11.080 Kč 10 h, které má platiti na poplatky 9150 Kč a 5382 Kč 22 h, tedy úhrnem 14.532 Kč 22 h, na které jí z pozůstalosti bylo vydáno 3452 Kč 12 h jako záloha. Substituti dali svolení pouze ku vydání 2691 Kč 11 h jakožto poloviček z 5382 Kč 22 h, tvořícího díl dodatečně vyměřené osobní daně z příjmu zůstavitele za rok 1921 a 1922, která částka jest vlastně dluhem pozůstalostním, o které jmění pozůstalostní se zmenšuje. Soud prvé stolice ve smyslu tohoto souhlasu substitutů dal svolení k vybrání 2691 Kč 11 h ze substituční podstaty. Žádost o vydání další požadované částky prvý soudce zamítl s poukazem na to, že ostatní dědicové s tím nesouhlasí a nárok přední dědičky jest sporným. Rekursní soud k rekursu přední dědičky napadené usnesení potvrdil. Důvody: Pozůstalostní soudce v řízení nesporném nemůže rozhodovati o žádosti jednoho z účastníků proti vůli účastníků druhých. Soud pozůstalostní poplatky dědické nevyměřoval a proto důvody rekursu na předpisy poplatkové se odvolávající nemohou míti vlivu na rozhodnutí soudní. Když substituti nedali souhlasu k tomu, aby z podstaty substituční byla zaplacena část poplatků dědických, připadajících na dědičku, substitucí zatíženou, zcela správně prvý soudce návrh dědičky zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Na podporu svého názoru, že poplatkem jest zatíženo jmění, tvořící pozůstalost, v tomto případě jmění vázané fideikomisární substitucí a nikoliv osoba dědice, uvádí stěžovatelka předpisy §§ 8—10 a §u 23 čís. nař. ze dne 15. září 1915, čís. 278 ř. zák. Těmito ustanoveními nemůže však nijak dokázati správnost svého názoru, poněvadž obsahují toliko pravidla o tom, kdy nastává povinnost poplatková z dědického nápadu, nikoli o tom, že touto povinností je stíženo jmění samo, jež jest předmětem nápadu dědického neb substitučního. Otázku spornou však zcela jasně řeší týž § 23 cit. nař., jenž praví, že k zaplacení dědických poplatků je povinen nabyvatel a jeho právní nástupci, po případě, je-li jich více, každý z nich rukou nedílnou a proto ručí i dědic nedílně za poplatky z odkazu spolu s odkazovníkem, třebaže má dle zákona právo vybrati si poplatek na odkaz vypadající při jeho vydání. Z tohoto zvláštního předpisu nemůže ještě stěžovatelka vyvozovati správnost svého názoru, poněvadž zákon tímto ustanovením chce pouze zabezpečiti dědice, jenž zaplatil i poplatek z odkazu, jelikož dle prvého odstavce §u 23 cit. nař. jest pravidlem, že poplatkem jest povinen každý nabyvatel. Dle §u 613 obč. zák. má fiduciář pouze práva a povinnosti požívatele substituční podstaty, kteráž musí proto pro případ, že by substituce nastala, zůstati neztenčená. Právem tedy poukázaly oba nižší soudy na to, že jest posud nejisto, zda případ substituce nenastane a že stěžovatelka má sama bez vybrání ze substituční podstaty zaplatiti poplatek, připadající i na tuto podstatu, poněvadž bere z ní užitky. Substituti nesvolili k vybrání poplatku ze substituční podstaty a nemá významu, poukazuje-li se k tomu, že substituti dříve již dali stěžovatelce zálohu na zaplacení poplatků. Má-li tedy podstata zůstati pro případ substituce neztenčená, nemůže se o tom mluviti, že by substituti byli obohaceni, když stěžovatelka zaplatí sama poplatky, na toto vázané jmění připadající. Právem tedy povolily oba nižší soudy pouze vydání částky 2.691 Kč 11 h, kteráž se týká vlastně jako dluh substituční podstaty a odepřely vydání další částky. Dovolací stížnost není s hlediska §u 16 nesp. říz. odůvodněna a nebylo jí proto vyhověno.

Čís. 4762.

Věřitel není oprávněn propustiti z hypoteky jednu ze simultánně zavazených nemovitostí na újmu majitelů ostatních simultánních hypotek. Učinil-li tak přece, jest dlužník oprávněn sraziti si z pohledávky peníz, odpovídající hodnotě jistoty, jíž se věřitel vzdal. Tuto srážku dlužno vypočísti obdobným použitím §u 222 ex. ř.

Vlastník simultánně zavazené nemovitosti nemůže si sraziti z celé požadované pohledávky peníz, jejž vlastník jiné simultánně zavazené nemovitosti složil na soudě k zaplacení dluhu, dokud složení na soudě nebylo uznáno spraveným.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, Rv I 1688/24.)

Při koupi pozemku č. kat. 245 společností s r. o. bylo pro prodatele vloženo na pozemku zástavní právo za nedoplatek kupní ceny 30.000 Kč. Od společnosti s r. o. koupili část pozemku čkat. 245/66 manželé K-ovi, část 245/68 manželé F-ovi a část 245/69 manželé L-ovi. Pohledávka 30.000 Kč zůstala simultánně váznouti. Nabyv od prodatele postupem pohledávky 30.000 Kč propustil žalobce ze zástavního závazku pozemek čkat. 245/69, náležející manželům L-ovým a vyzval po té manžele F-ovy, by mu zaplatili celou pohledávku 30.000 K. Manželé F-ovi zaplativše mu pouze 4.251 Kč, namítli proti žalobě o zaplacení zbytku 26.349 Kč s útratami a výlohami postupu, že za pohledávku 30.000 Kč simultánně na třech pozemcích, ve třech vložkách zjištěnou, ručil každý z majitelů simultanní hypoteky dle §u 222 ex. ř. pouze v poměru výměry jejich pozemku, a) na pozemek jejich že dle toho vypadlo 4251 Kč, které žalobci zaplatili, b) majitelé druhého pozemku, manželé K-ovi, podíl na ně dle výměry vypadající 13.976 Kč s přísl. zaplatili žalobci složením na soudě a c) majitelé třetího pozemku, manželé L-ovi, na něž vypadal zbytek 11.773 Kč, jako své blízké příbuzné sprostil žalobce povinnosti částku tu platiti, propustiv ze zástavy jejich pozemek a proto že proti žalovaným tuto pohledávku, na manželé L-ovy vypadající, uplatňovati nemůže, poněvadž úmluva mezi nimi a žalobcem stala se v úmyslu, žalované poškoditi, žalované také o tuto částku poškodil, takže jsou oprávněni domáhati se na něm náhrady této škody. Namítli proto započtením uvedenou částku proti žalobnímu nároku a dále namítli, že žalobce vzhledem k ustanovení §u 1358 obč. zák. nemůže od nich požadovati zapla-

cení. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Je nesporno, že pohledávka, o niž jde, vázne simultanně na pozemku žalovaných a dvou jiných pozemcích a že proto žalobce dle jasného ustanovení §u 15 knih. zák. a §u 457 obč. zák. zaplacení celé pohledávky z každé nemovitosti simultanním právem stižené může požadovati. Názor, že každý z majitelů hypoteky ručí jen dílem pohledávky vypadajícím na pozemek jeho dle výměry, je mylným. Ustanovení §u 222 ex. ř. nelze zde použiti, poněvadž nejedná se o rozdělení podstaty v řízení exekučním a mimo to ustanovení §u 222 ex. ř. hájí zájmy následujících věřitelů, řadících za věřitelem simultanní hypoteky, nikoli však zájem dlužníka jako majitele hypoteky. Jde dále o to, zda mimo 4251 Kč žalovanými zaplacených také ostatní zbytek pohledávky byl zaplacen, jak žalovaní namítají, takže žalobce ničeho již k pohledávání nemá. Je nesporno, že manželé K-ovi jako majitelé druhého simultanně zavázaného pozemku složili na soudě pro žalobce 15.938 Kč 13 h dle ustanovení §u 1425 obč. zák. Toto složení na soudě nerovná se však skutečnému placení, pokud není prokázáno, že manželé K-ovi řádně, to jest tak, jak plniti povinni byli, plnili. Žalobce uvedl, že placeno nebylo řádně, poněvadž to bylo jen placením částečným, které on jako věřitel dle §u 1415 obč. zák. není povinen přijati. Musili by tedy manželé K-ovi spravením složení prokázati, že plněno bylo řádně. Pokud jde o třetí částku 11.773 Kč, vypadající dle výpočtu žalovaných na pozemek třetí, patřící manželům L-ovým, namítají, že jim částka v téže výši přisluší proti žalobci jako náhrada škody, vzešlé jim tím, že žalobce úmyslně na škodu žalovaných pozemek manželů L-ových propustil ze zástavy. Jedná se tedy o to, zda může věřitel vzdát se svého práva ve prospěch dlužníka a tím zrušiti jeho závazek, aniž by ručil ostatním spoludlužníkům za škodu jim snad tím vzešlou. K této otázce nutno přisvědčiti, poněvadž má oporu v jasném znění §u 1444 obč. zák. Vždyť každá nemovitost, simultanním právem zástavním stižená, ručí dle zákona nedílně za celou pohledávku, majiteli takové hypoteky musí to býti tedy známo, týž, svoliv ku vtělení takového práva na svou nemovitost, musí s tím počítati a býti připraven na zaplacení celé pohledávky. Ani zákon knihovní, ani exekuční ani občanský nikde nestanoví, že by se věřitel nemohl vzdáti práva uspokojení z některé simultanní hypoteky ve prospěch dlužníka, a že, učiniv tak, ručí za škodu ostatním majitelům zavázaných hypotek tím vzešlou. Jest i spornou otázka, zda takový věřitel, když před vnucenou dražbou věda o ní, nebo již za dražebního řízení ohledně jedné simultanně zavázané nemovitosti sprostí majitele ostatních simultanně zavázaných hypotek z ručení a svolí k výmazu práva zástavního na nich, ručí následujícím věřitelům knihovním za škodu vzniklou jim tím, že nemohou uplatňovati nároky jim dle §u 222 ex ř. příslušející (viz rozh. ze dne 3. února 1900, čís. 27 J. Bl. ai 1901, Gl. U. 855, 28. října 1902, čís. 14381 Gl. U. 2074 sb. věstn. 1904, čís. 641, L. 8015, 31. května 1900, čís. 7382 L. 6254 Gl. U. 1029). Z uvedeného důvodu nemohou tedy žalovaní proti žalobci vznášeti žádné nároky, zejména nárok na náhradu škody. Jiná otázka jest ovšem, zda by žalovaní mohli hojiti se na majitelích pozemku sprostěného ze simultanního závazku a zástavního práva. Kdyby tací majitelé simultanních hypotek mohli býti považováni za solidární dlužníky, platila by ustanovení §u 896 a 894 obč. zák. (viz rozh. nejv. soudu ze dne 22. dubna 1897, čís. 4515 G. Z. 34). Žalovaní v odvolání dovolávají se ustanovení §u 1358 obč. zák. tvrdíce, že žalobce předpokladů tohoto zákonného ustanovení nesplnil a že proto nejsou povinni platiti. Dle tohoto ustanovení jest uspokojený věřitel povinen tomu, kdo mu zaplatil, vydati všechny průkazy právní a prostředky zabezpečovací, jež má. Tedy jen uspokojený věřitel má tyto povinnosti, ale žalobce, jak výše bylo dovoděno, nebyl dosud žalovanými uspokojen. Tito ovšem nyní dovolávají se ustanovení §u 1052 obč. zák. na důkaz toho, že žalobce byl povinen, jim při zaplacení vydati veškeré zajišťovací prostředky, toho však nemůže učiniti, poněvadž jednoho cenného zajišťovacího prostředku (totiž propuštění pozemku manželů D-ových ze závazku) se vzdal a není hotov a nemůže vlastní vinou povinnost tuto splniti. Nehledíc k tomu, že žalovaní okolností těch před soudem prvým neuplatňovaly, takže soud prvý jimi zabývati se nemohl a důsledkem toho ani soud odvolací jako novotami zabývati se nemůže, není tu ani podmínek §u 1052 obč. zák., neboť žalobce teprve po uspokojení, tedy po zaplacení pohledávky měl povinnosti, uložené mu ustanovením §u 1358 obč. zák. a předpoklady §u 1052 obč. zák. odstavec druhý stranou žalovanou ani tvrzeny nebyly. Ostatně dle §u 1358 obč. zák. zaplacením pohledávky vstoupili by žalovaní jen v práva věřitele vůči dlužníku, kterým byla jedině společnost s r. o. v Praze. Kdyby byl žalovaný pozemek manželů L-ových nesprostil ze simultanního závazku, byl by výsledek pro žalované týž, musili by bez námitek zaplatiti celou pohledávku, jako nyní. Ustanovení §u 1295 obč. zák. nelze se dovolávati, poněvadž nebylo prokázáno, že žalobce chtěl je zřejmě poškoditi tím, že pozemek manželů L-ových sprostil ze závazku.

Nejvyšší soud uznal započtením namítanou pohledávku 11.773 Kč po právu a žalobu ohledně 11.773 Kč zamítl, odsoudiv žalované jen ku zaplacení zažalovaného peníze po odečtení 11.773 Kč.

Důvody:

Jde především o otázku, zda žalobce jako věřitel může propustiti z hypoteky jednu ze simultanně zavazených nemovitostí, chce-li poté celou pohledávku dostati zaplacenu z ostatních zavazených realit. Kdyby šlo o osobní dlužníky solidární, platilo by bezpodmínečně ustanovení §u 896 obč. zák., dle něhož věřiteli není sice zabráněno prominouti některému spoludlužníkovi závazek, nesmí to však býti na újmu ostatním spoludlužníkům, poněvadž tito — uspokojivše věřitele — bez ohledu na toto propuštění ze závazku mohou se hojiti způsobem v tomto §u uvedeným i na spoludlužníku, ze závazku propuštěném. V tomto případě jde však o pohledávky hypotekární. Ohledně těchto ustanovuje § 15 knih. zák., že věřitel jest oprávněn požadovati zaplacení celé pohledávky z každé jednotlivé nemovitosti simultanně zavazené. Otázka však, zda věřiteli přísluší právo, před zaplacením celé pohledávky jednu

z těchto nemovitostí ze závazku propustiti a jaké následky má toto propuštění pro poměr mezi věřitelem a majiteli ostatních simultanně zavazených nemovitostí, není řešena výslovně ani v uvedeném ani v jiném zákonném ustanovení. Dlužno proto ve smyslu §u 7 obč. zák. především zkoumati, zda tu není nezákonného ustanovení, jehož by bylo lze použiti obdobně i na tento případ. A tu vyskytuje se v občanském právu ustanovení, jež vykazuje úplnou shodu s případem projednávaným. Jest to § 1360 obč. zák., jenž jednaje o poměru mezi věřitelem a rukojmím, ustanovuje, že věřitel, zavázal-li se mu někdo jako rukojmí a bylo-li mu dlužníkem hlavním nebo někým třetím ještě dříve nebo současně kromě toho něco dáno do zástavy, může se sice nadále držeti rukojmího dle pořadí (§ 1355), že se však nesmí na jeho újmu vzdáti zástavy. Jde nyní o to, zda předpis ten jest ustanovením vyjimečným, či zda ho lze užiti obdobně. Při posouzení této otázky dlužno přihlížeti k tomu, že dle zásady, plativší již v římském právu: Quod contra rationem juris constitutum, non est persequendum ad consequentias, obdobné užití zákonného ustanovení jest vždy ale také jen tehdy vyloučeno, příčí-li se toto ustanovení rationi juris a je-li je proto považovati za ustanovení vyjimečné, k němuž se zákonodárce jen ze zvláštních důvodů odhodlal. Jest tedy vždy zkoumati, zda, když zákonodárce vyslovil nějakou zásadu, jest zásada ta contra či spíše secundum rationem juris. V tomto případě jde o korrealitu věcnou a poukázati dlužno na podobný předpis, který se již v domácím zákonodárství vyskytl. Je to předpis §u 222 ex. ř., který dříve již existoval v §u 37 starého úpadkového řádu ze dne 25. prosince 1868, čís. 1 ř. zák. z roku 1869. Před vydáním exekučního řádu učilo se, že § 37 star. konk. řádu jest ustanovením vyjimečným, jehož nelze použiti jinde než v úpadku. Že však ustanovení to nebylo contra rationem juris, jest patrno z toho, že tatáž zásada byla pak převzata i do nového exekučního řádu v §u 222 ex. ř. Předpis §u 37 st. konk. ř. nekotvil totiž ve zvláštní povaze předpisů úpadkového řízení, nýbrž v tom, že tu byly simultanní hypoteky, jichž rozvoj podporován byl zákonem ze dne 6. února 1869, čís. 18 ř. zák. Redaktoři občanského zákonníka na tu myšlenku vůbec nepřipadli, ale to není důkazem, že tato zásada není secundum, nýbrž contra rationem juris. Tak tomu jest i ohledně předpisu §u 1360 obč. zák. Dle §u 1358 obč. zák. jest věřitel povinen, vydati rukojmímu, který mu dluh zaplatil, všechny prostředky zabezpečovací, jež má v rukou. Kdo se věřiteli jako rukojmí zavazuje, může počítati s tím, a také s tím počítá, že mu věřitel po zaplacení dluhu vydá všechny prostředky zabezpečovací, jež při převzetí rukojemství byly již zřízeny nebo se tenkráte teprve zřídily. Předpis §u 1360 obč. zák. odpovídá tedy úplně duchu zákona, ustanovuje, že se věřitel nemůže na újmu rukojmího vzdáti zástavy, při převzetí rukojemství nebo již dříve zřízené, poněvadž by tím disponoval nejen svými vlastními, nýbrž i právy rukojmího. Nelze proto pochybovati o tom, že předpis §u 1360 obč. zák. jest secundum a nikoliv contra rationem juris a že proto připouští obdobné použití na podobný případ, jakým jest i případ projednávaný. Majitel jedné z několika simultanně zavazených nemovitostí jest sice dle §u 15 knih. zák. povinen, by k žádosti věřitele zaplatil mu celou pohledávku, avšak i jemu přísluší právo v §u 1358 obč. zák. vytčené, že mu totiž věřitel musí vydati všechny prostředky zabezpečovací, t. j. v tomto případě, že hypoteku, váznoucí na ostatních simultanně zavazených nemovitostech knihovně přenese na něho, a může tedy důvodně s tím počítati, že věřitel ostatní nemovitosti ze závazku nepropustí. I když v tomto směru v občanském zákonníku není výslovného zákazu, odpovídajícího předpisu §u 1360, že totiž věřitel nesmí propustiti z hypoteky jednu ze simultanně zavazených nemovitostí na újmu majitelů ostatních realit, nutno přece uznati, že zákaz ten obdobným užitím §u 1360 obč. zák. platí. Svolil-li tedy žalobce k tomu, by simultanní právo zástavní na pozemku č. kat. 245/69 vl. čís. 884 poz. knih bylo vymazáno, aniž se mu dostalo zaplacení pohledávky, ale při tom měl úmysl, celou pohledávku od žalovaných požadovati, učinil tak vůči nim protiprávně a jednal na jich újmu. Žalobce může sice i nadále od nich požadovati zaplacení celé pohledávky ve smyslu §u 15 knih. zák., jest však povinen, nahraditi jim újmu, protiprávním tímto jednáním jim povstalou. Jde nyní o otázku, v čem náhrada ta spočívá. Stubenrauch zastává ve svém komentáři k §u 1360 obč. zák. názor, že rukojmě, vzdal-li se věřitel jemu na újmu zástavy, může býti odsouzen k zaplacení pohledávky jen proti zřízení stejné jistoty. Tento názor nelze však — aspoň co do projednávaného případu — sdíleti, neboť nelze seznati, proč dlužník má býti odkázán na pouhou jistotu, je-li tu cesta kratší a praktičnější a to ta, že dlužník v takovémto případě je oprávněn z požadované celé pohledávky sraziti si částku, odpovídající hodnotě jistoty, jíž se věřitel vzdal. Plným právem byla proto žalovanými částka 11.773 Kč, připadající dle nesporného výpočtu ve smyslu §u 222 ex. ř. na propuštěnou nemovitost, namítána, jak žalovaní ovšem zbytečně praví, compensando, a jde tedy pouze ještě o to, zda výpočet ten hoví zákonu čili nic. Názoru nižších soudů, že ustanovení §u 222 ex. ř. nelze zde použiti, přisvědčiti nelze; neboť, třebas bylo pravda, že tu nejde o rozdělení podstaty v řízení exekučním a že ustanovení §u 222 ex. ř. hájí zájmy následujících věřitelů, přece jest tu vzhledem k vývodům shora uvedeným obdobné použití i tohoto ustanovení možným, a v tomto případě nutno ho také obdobně užiti, uváží-li se, že se tu jedná o dluh věcný, že hypotekární dlužníci ručí jen svými simultanně zavazenými nemovitostmi a že proto rozdělení dluhu dle hodnoty těchto nemovitostí úplně odpovídá zvláštní povaze právního poměru, o který tu jde. Ježto žalobce uznal správnost výpočtu částky 11.773 Kč, bylo dovolání, jež se co do této částky s hlediska důvodů čís. 4 §u 503 c. ř. s. jevilo důvodným, vyhověti a částečnou změnou rozsudků obou nižších stolic uznati právem, jak se stalo. Pokud žalovaní co do zbytku zažalované pohledávky odvolávají se na to, že zbytek ten složením částky 15.938 Kč 13 h manželi K-ovými, majiteli třetí simultanně zavazené nemovitosti, byl zaplacen, nelze ovšem dovolání přiznati oprávnění a poukazuje se v tomto směru na případné, zákonu odpovídající důvody obou nižších soudů, k nimž se ještě podotýká, že složení částky 15.938 Kč 13 h na soudě manžely K-ovými jest pro tento spor bezvýznamno, ježto nedošlo dosud k spravení této deposice dle §u 1425 obč. zák.

Čís. 4763.

Připouští-li to kolektivní smlouva, může zaměstnavatel přijati do svých služeb zaměstnance i zvláštní samostatnou úmluvou za nižší plat, než podle kolektivní smlouvy.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, Rv I 1777/24.)

Žaloba, jíž domáhal se bývalý zaměstnanec banky na žalované bance zaplacení mzdy dle kolektivní smlouvy, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel ponechává ve vývodech svého dovolání zcela stranou okolnost, která byla v nižších stolicích zjištěna a která jest v první řadě důležitou pro rozhodnutí, totiž, že byl přijat do služeb žalované banky zvláštní výslovnou úmluvou, že se spokojí určitým nižším platem, než který by mu byl dle jeho tehdejší celkové služební doby podle platové stupnice kolektivních smluv příslušel, a to proto, že v bance nebylo tehdy volného místa pro úředníka s tímto vyšším platem, a že mu důsledkem toho ve shodě s jeho platovými nároky, jak si je sám v dotazníku vymiňoval, byla dopisem, jenž dle služebního řádu má povahu služebního dekretu, přiznána platová stupnice, odpovídající třetímu služebnímu roku. Obsahuje-li dopis ten větu »ustanovení kolektivní smlouvy pro rok 1922 vztahuje se plně na Vás,« lze tomu vzhledem na tuto výslovnou úmluvu, učiněnou s dovolatelem při přijetí jeho do služeb, rozuměti jen v tom smyslu, že se kromě platové stupnice, o níž platí tato zvláštní úmluva, vztahují na něho veškerá ostatní ustanovení kolektivní smlouvy, a v tomto smyslu vykládati jest i pozdější dopis, jímž byla dovolateli pro rok 1923 přiřknuta další platová stupnice s poukazem na ostatní ustanovení kolektivní smlouvy. Z toho, že dovolatel byl pro první měsíc přijat na zkoušku, nemůže pro sebe ničeho těžiti, a jeho výklad, že ona zvláštní úmluva o platu byla míněna jen pro tuto zkušební dobu, že však uplynutím jejím vstoupil v plnoprávní služební poměr dle smlouvy kolektivní, příčí se zřejmě skutkovým zjištěním nižších soudů. Uvádí-li dovolatel dále, že ona soukromá, správně zvláštní úmluva, jest neplatna, příčíc se ustanovením kolektivní smlouvy, a dovolává-li se při tom zdejšího rozhodnutí čís. sb. 4009, jest v neprávu, ježto zvláštní úmluvy tohoto druhu byly kolektivní smlouvou výslovně dovoleny.

Čís. 4764.

Služby »artistického« ředitele kabaretního podniku v hotelu jsou vyššími službami nekupeckými ve smyslu zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. Pokud nelze kabaretní podnik pokládati za součást živnosti hostinské.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, Rv I 1851/24.)

Žalobce byl »artistickým« správcem a jednatelem v hotelu žalovaného. Byv dne 1. prosince 1923 žalovaným vypovězen ku dni 16. prosince 1923, domáhal se na žalovaném služebních požitků za dobu do 31. března 1924. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Ve sporu jde v podstatě jen o to, zda se žalobce může dle právní povahy svého služebního poměru u žalovaného právem dovolávati zákona o obchodních pomocnících, zejména jeho §u 20, z něhož dovozuje, že výpovědí, nevyhovující dle jeho domnění zákonu ani dle doby ani dle lhůty, byl ve svých služebních právech zkrácen a z tohoto důvodu uplatňuje náhradní nároky po rozumu §u 29 zák. o obch. pom. Oba nižší soudy vyřešily otázku tuto — arciť s odůvodněním částečně odlišným — záporně, a dlužno rozhodnutí to uznati správným. Zjištěno jest, že podnik, pro nějž byl žalobce žalovaným služebně ustanoven, jest kabaretem, určeným k tomu, aby v něm byla provozována taneční čísla, humoristické a zpěvní přednesy silami k těmto produkcím získanými, a že byl obecenstvu za vstupné volně přístupným. Produkce pořádaly se ve zvláštní k tomu určené místnosti (tančírna a vinárna), v níž obecenstvu byly prodávány pokrmy a nápoje z hostinské živnosti v témž domě avšak místně odděleně provozované. Zjištěno dále, že žalobce byl právě pro tento kabaret ustanoven jako jeho »artistický« správce (ředitel) a jednatel a že v této vlastnosti jednak sám účinkoval při produkcích jako zpěvní humorista, jinak však navazoval, připravoval a v dohodě se žalovaným ujednával smlouvy s umělci pro kabaret získanými, staral se o novinář. reklamu a podporu jeho a při tom spolupůsobil a že dále obstarával i různé administrativní úkony, s podnikem související (přihlašování a odhlašování umělců a pod.), že naproti tomu neměl co činiti s provozem hostinské živnosti ani po stránce obchodní ani po stránce živnostenské. Ze zjištění těchto vyplývá zcela jasně 1. že služby žalobcovy v podniku nebyly službami »kupeckými«, jak předpokládá § 1 zák. o obch. pom.; 2. že jsou zcela nepochybně vyššími službami nekupeckými ve smyslu §u 1 zákona o obch. pom. a nelze v této druhé příčině souhlasiti s opačným názorem soudu odvolacího. Správnost úsudků těch je dle skutkové podstaty zřejma a netřeba ji blíže doličovati, zejména když žalovaný sám tuto »vyšší« vlastnost služeb v podstatě sám uznává, a žalobce zase pro »kupeckou« vlastnost služeb uvádí jen onu pro věc bezvýznamnou okolnost, že bral určitý podíl z odbytu vína a že měl dohlížeti na číšníky v kabaretu, což je službou zřejmě nekupeckou a i s hlediska živnostenského provozu službou nižšího řádu. Kvalita služeb propůjčovala by tedy žalobci vlastnost obchodního pomocníka, kdyby bylo lze přisvědčiti též k další pro rozhodnutí závažné otázce, že kabaret onen byl obchodním podnikem nebo součástí obchodního podniku žalovaného jakožto kupce (§ 1 zákona o obch. pom.), aneb aspoň podnikem, na nějž bylo by lze vztahovati předpisy živnostenského řádu (§ 2 (1) zákona o obch. pom.). Tomu však tak není. Oba nižší soudy zjišťují ja-

kousi souvislost hostinské živnosti a tohoto kabaretu, avšak zcela správně jen v tom směru, že kabaretem má se zvýšit chod hostinské živnosti tím, že se jím přivábí větší počet návštěvníků a tím zvýší odbyt pokrmů a nápojů a výnos živnosti hostinské. Žalobce vidí v tom jakési vedlejší obchody, jež náležejí k hlavnímu obchodnímu provozu (čl. 273 a 274 obch. zák.), leč neprávem, neboť v té příčině předpokládá zákon vždy aspoň jistou přináležitost dotyčných právních jednání k hlavnímu obchodnímu provozu, v tomto případě jde však o dva věcně i právně různé výdělečné podniky, z nichž jeden podléhá živnostenskému řádu a má dle povahy svého provozu i kupeckou vlastnost, druhý však z působnosti živnostenského řádu jest dle cís. nař. ze dne 20. prosince 1859, čís. 227 ř. zák. odst. O vyloučen a dle způsobu svého provozu postrádá úplně vlastnosti »kupeckého« podniku (čl. 4, 271 a násl. obch. zák.). Právní jednání, jichž je třeba k vedení kabaretu (aranžování sil k produkcím a opatřování různých potřeb), jsou jednání nutná právě jen k provozu tohoto kabaretu a nemají vlastnosti obchodů ani pomocných; chybí jim tedy veškerá přináležitost k provozu živnostenského podniku hostinského, ježto slouží jen k provozu kabaretu jakožto pobočného, avšak samostatného podniku výdělečného, který má k tomuto druhému podniku svůj vztah jen potud, že vlastním úspěchem nebo nezdarem jemu prospívá nebo i škodí. S těchto hledisek je tedy vyloučeno nazírati na kabaret jako na přináležitou součást obchodní živnosti žalovaného, a ježto jej dle citovaného cís. patentu nelze pokládati ani za podnik živnostenský, jest nepochybno, že žalobci vlastnost obchodního pomocníka přiznati nelze.

Čís. 4765.

Úředníci obecního důchodu (v Čechách) nejsou oprávněni samostatně, bez vědomí a bez zvláštního zmocnění obce konati platy jiným osobám, než na které zní daný jim poukaz. Obci (státu) není v š e o b e c n ě uložena povinnost, ručiti za škody způsobené zřízenci v úřední jich činnosti. Za porušení smluvního závazku zřízenci ručí obec dle §u 1313 a) a 1315 obč. zák.

K pojmu zdatnosti. Pouhé nedopatření, jednou se přihodivší, nezakládá ještě nutně nezdatnosti.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, Rv I 1930/24.)

Firma G. byla pověřena žalovanou obcí provedením staveb a ucházela se u žalující firmy o rozšíření úvěru, jež jí bylo slíbeno pod podmínkou, že poukáže žalovanou obec, by všechny platy, které by jí za ony práce příslušely, konala přímo žalující firmě. Vzhledem k tomu obrátil se společník firmy G. na vrchního oficiála městského důchodu žalované obce K-a a požádal ho, by peníze, jež budou poukázány firmě G., vyplatil žalující firmě a by ji o tom zpravil. Vrchní oficiál K. projevil k tomu ochotu a odeslal žalobkyni dopis ze dne 7. května 1921, jenž byl opatřen razítkem důchodenského úřadu žalované obce a podpisy obou jeho úředníků K-a a M-a, neměl však žádného jednacího čísla. Žalobkyně poskytla firmě G. další úvěr, načež byly platy pro firmu G. poukazovány žalobkyni, omylem však poukázány dva platy, 11.000 Kč a 4.000 Kč přímo firmě G. Žaloba, domáhající se na žalované obci zaplacení 11.000 Kč a 4.000 Kč byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Ze zjištěných okolností dovozuje procesní soud, že jsou zde sice formálně všecky náležitosti poukazu ve smyslu §u 1400 a násl. obč. zák., že však přes to žalovaná obec z poukazu není zavázána, poněvadž přijetí poukazu stalo se jen úředníky důchodu, nikoliv však obecní radou v základě zvláštního usnesení a ježto ani prohlášení ze dne 7. května 1921 k takovému usnesení nepoukazuje a není mimo to opatřeno ani razítkem obce ani podpisem starosty nebo jeho náměstka, takže nemůže býti považováno za závazný projev žalované obce. Odvolací soud má naproti tomu za to, že k poukazu nedošlo ani formálně, poněvadž nebyla splněna podmínka poslední věty v §u 1400 obč. zák., aby totiž poukázaný dlužník (obec) prohlásila žalující bance jako příjemkyni poukazu, že poukaz přijímá, neboť dopis ze dne 7. května 1921 oznamuje pouze, že firma G. (poukazatel) dává poukaz, by peníze pro ni určené byly placeny na její účet k rukám žalující banky, o tom však že obec tento poukaz přijala, není v dopise zmínky. Dovolací soud nesdílí tohoto názoru, neboť, kdyby bylo možno onen dopis pokládati za projev obce jako takové, stačilo by ono prohlášení, neboť nebylo by rozumného důvodu, by si je bylo možno vykládati jinak, než jako přijetí poukazu, když v dopise ani přímo, ani nepřímo není vyjádřeno, že se odesílatelka nemíní zachovati dle jeho obsahu. Leč přes to má i dovolací soud za to, že ku přijetí poukazu žalovanou obcí nedošlo, poněvadž projev v onom dopise nelze pokládati za prohlášení obce, ježto nebylo učiněno jejími representanty (§ 13, 51, 52, 55 obec. zřízení pro Čechy). Obor působnosti úředníků městského důchodu nepřipouští, by tito úředníci vydávali jménem obce závazná pro ni prohlášení. Jejich úlohou jest, by vykonávali příkazy městské rady, zejména konali platy za obec dle daných jim poukazů. Samostatně, bez vědomí a bez zvláštního zmocnění representantů obce nemohou proto ani konati platy jiným osobám, než na které zní daný jim poukaz. Záleželo-li tedy firmě G. i žalobkyni na tom, aby byl poukaz uskutečněn, a pro obec právně závazný, měly se obrátiti přímo na representanty obce. Žalobkyni musilo býti ostatně ihned nápadno, že sdělení ze dne 7. května 1921 není podepsáno starostou nebo jeho náměstkem, a měla proto učiniti včas vhodné opatření. Na souhlas obce nelze však usuzovati ani z výplaty 25.000 Kč přímo žalobkyni, vždyť od obce nedostalo se žalobkyni jak svrchu dolíčeno žádného prohlášení, že převzala závazek, konati veškeré platy pro firmu G. určené přímo jí, žalobkyni, representantům obce nebylo ničeho známo o úmluvě mezi úředníky důchodu a firmou G. a nemohl tudíž starosta při podpisu platebního poukazu ze dne 3. června 1921, který

ostatně zněl na firmu G. a nikoli na žalobkyni jako oprávněnou, jednati ve smyslu oné úmluvy. Prvý důvod žalobní není tudíž opodstatněn. Pokud jde o ručení obce za jednání úředníků městského důchodu, jež bylo nepochybně překročením jich úředního oprávnění, nutno předeslati, že není všeobecného zákonného předpisu, jenž by stanovil, že za škody, jež způsobili stranám svým úřadováním veřejní úředníci neb jiní veřejní orgánové, ručí dotyčné právní ústrojí (stát, obec). Jest ovšem řada zvláštních zákonů, které stanoví takové ručení, na příklad zákon ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák., § 37 obec. zřízení pro Čechy, avšak právě z toho nutno souditi, že všeobecné povinnosti k náhradě škody, způsobené zřízenci, ani pro stát, ani pro obec není. Naproti tomu nelze vyloučiti ručení těchto právních podmětů, pokud by šlo o porušení nebo splnění smluvního závazku. Ani tato zásada není sice nikde přímo vyslovena, ale podává se z §u 26 obč. zák. (slova »gleiche Rechte«) a 337 obč. zák. Ručení to bylo by tedy posuzovati dle ustanovení §u 1313 a) a §u 1315 obč. zák. Leč v tomto případě nelze dovoditi závazek žalované obce k náhradě škody ani z těchto zákonných předpisů. Nevstoupila-li obec, jak svrchu bylo vyloženo, se žalobkyní ve smluvní závazek, nemůže býti řeči ani o tom, že ke splnění tohoto neexistujícího závazku použila třetích osob a nemůže býti proto činěna zodpovědnou za jednání těchto osob, jež ze žádného jejího závazku nevyplynulo (§ 1313 a). Ale ani z ustanovení §u 1315 obč. zák. nelze ručení žalované obce za počin úředníků důchodu vyvoditi. Dle tohoto zákonného předpisu ručí ten, kdo použije k obstarání svých záležitostí buď osoby nezdatné neb osoby, o níž ví, že jest nebezpečnou, za škodu, kterou osoba ta vzhledem k uvedeným vlastnostem třetím osobám způsobila. V tomto případě šlo by jen o otázku, zda lze úředníky městského důchodu K-a a M-a pokládati za nezdatné a zda byla škoda, způsobená žalobkyni výplatou 15.000 Kč a 4.000 Kč přímo firmě G. zaviněna právě touto nezdatností. Pro pojem nezdatnosti není rozhodným, zda se snad zaměstnanec již jindy nebo vícekráte neosvědčil, stačí dle okolností i ojedinělý případ hrubé nedbalosti. Zdatnost předpokládá nejen způsobilost, nýbrž i vůli, mravní sílu, píli, dokonalou svědomitost a naprostou dbalost. O nedbalém pracovníku nelze říci, že je zdatným, byť i byl ve svém oboru věcně co nejlépe kvalifikován. Naproti tomu může se i svědomitému a dbalému přihoditi nedopatření, které zdatnosti sice ještě nevylučuje, ale nesmí to býti pochybení vědomé. O úřednících důchodu nebylo tvrzeno, že se někdy v úřadě neosvědčili, nebo že byli vůbec nedbalými; jest tedy posouditi, zda z jediného případu pochybení, o něž jde, možno dovozovati, že byli nezdatnými. Ze zjištění obou nižších soudů, jmenovitě také z obsahu prohlášení ze dne 7. května 1921 vychází, že snahou těchto zaměstnanců bylo, by vyšli vstříc potřebám firmy G. jako smluvníka žalované obce a by tím posloužili i zájmům této, při čemž nic tomu nenasvědčuje, že si byli vědomi, že tím mohou ohroziti zájmy žalující firmy, to tím méně, ježto v prohlášení onom oznamují vlastně jen přání firmy G., nikoliv však výslovné přijetí závazku obce, že peníze pro firmu G. určené bude vždy poukazovati jen žalobkyni. Jde tedy o nedopatření, jež zdatnosti úředníků oněch není na újmu. Pak ale není také ručení žalované obce odůvodněno ani v §u 1315 obč. zák. Že konečně ani starostovi žalované obce nelze přičísti zavinění na výplatě oněch dvou splátek, plyne z toho, že, jak zjištěno, starosta nevěděl ani o ujednání úředníků důchodu s firmou G., ani o dopisu ze dne 7. května 1921, pročež právem podepsal poukaz k výplatě firmě G. Ani zanedbání dozoru nelze mu vytýkati, když zmíněný dopis, pokud se týče jeho koncept, nebyl, jak rovněž zjištěno, součástkou úředních spisů.

Čís. 4766.

Pokud jest procesní zmocněnec v poměru k zmocniteli oprávněn, ustanoviti si náměstka, a pokud takovýto náměstek jest přímo zodpověden substituentovu zmocniteli.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, Rv I 56/25.)

Žalovaný byl substituován žalobcovým právním zástupcem k líčení ve sporu, jejž vedl žalobce. Tvrdě, že mu tím, že žalovaný neoznámil svému substituentu výsledek ústního líčení, byla způsobena škoda, domáhal se žalobce její náhrady na žalovaném. Oba nižší soudy žalobu zamítly. Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a uložil odvolacímu soudu, by věc znovu projednal.

Důvody:

Odvolací soud zamítl žalobu, protože žalobce podle svého tvrzení utrpěl zažalovanou škodu postupem žalovaného při provádění příkazu, který žalovanému udělil žalobcův právní zástupce, pročež prý žalobce může žádati náhradu jen na původním zmocněnci, nikoli však na žalovaném jako jeho náměstku. Právem napadá dovolání tento názor jako nesprávný. Není pochyby, že právní poměr mezi stranou, jejím advokátem a jeho náměstkem jest posuzovati podle XXII. hlavy obč. zák. o zmocnění a jiných druzích jednatelství. V této příčině rozhodl Nejvyšší soud již ve svém rozhodnutí sb. n. s. čís. 482, že zmocněnec, který, jsa k tomu oprávněn, zřídil za sebe substituta, jest pro svou osobu sproštěn povinnosti k plnění, substitut nastupuje na jeho místo, je povinen plniti samostatně a pod vlastní zodpovědností závazky toho, jehož je substitutem, pročež ten, kdo substituta si ustanovil, neručí v takovém případě za něho, nýbrž jen za vinu ve volbě svého substituta podle §u 1010 obč. zák., druhá věta. Týž názor je také hájen v písemnictví, mimo jiné na příklad v díle: Hora, Čs. civilní právo procesní, díl II. r. 1923, str. 61 a v díle: Schey Die Obligationenverhältnisse des öst. allg. Privatrechtes I. sv. 3. seš.: »Der Bevollmächtigungsvertrag« z roku 1907, str. 607—616, kde se po výpočtu hojné další literatury doličuje, že mezi substitutem a prvním zmocnitelem vzniká přímý poměr mandátní a důsledkem toho přímé žalobní právo onoho proti tomuto a opačně. Ovšem je toho předpokladem, by zmocněnec byl oprávněn zříditi si substituta. Než o tom nemůže v projednávaném případě

býti pochyby. Nelze to sice dovozovati jen z ustanovení §u 31 c. ř. s. To upravuje jen účinek zmocnění v poměru k soudu a odpůrci, ale nedotýká se povinností advokátových proti jeho klientu. Pro tyto jsou rozhodnými předpisy občanského zákona o zmocnění a tudíž i § 1010, jehož výjimkou není ani ustanovení §u 14 adv. ř., vztahující se k substituci v plném smyslu slova. Přes předpis §u 31 c. ř. s. není tudíž právně vyloučeno, by strana svému právnímu zástupci platně nezakázala zříditi si substituta. V takovém případě byl by její právní zástupce, zřídivší si substituta přes tento zákaz, podle §u 1010 obč. zák. práv z náhrady škody, třebaže by strana úkony substitutovy musila v poměru k odpůrci (§ 31 c. ř. s.) uznati i pro sebe za účinné. Když však, jak v projednávaném případě, plyne z nesporného přednesu stran a z přiložených spisů, strana udělí právnímu zástupci plnou moc a ji, nemohouc se podle §u 2 obč. zák. omlouvati neznalostí předpisu §u 31 c. ř. s., podepíše, aniž mu zřízení substituta zakázala, a se dokonce bez odporu súčastní soudního jednání, při kterém substitut jejím jménem vystupuje, nutno z toho podle §§ 863 a 869 obč. zák. plným právem usuzovati, že s případným zřízením substituta již původně byla srozuměna neb alespoň je dodatečně schválila. Při správném právním posouzení věci bylo tedy míti za to, že žalovaný jako substitut právního zástupce žalobce i tomuto ručí za škodu, kterou mu svou činností jako substitut procesního plnomocníka způsobil. Následkem svého mylného právního názoru neučinil odvolací soud skutkových zjištění, kterých je pro rozřešení pře nezbytně třeba. Slušelo proto napadený rozsudek podle §u 510 c. ř. s. zrušiti a nařídíti, by věc byla znovu projednána.

Čís. 4767.

Zaručil-li se rukojmí a plátce za vyrovnacího dlužníka prohlášením, že »k vyrovnání přistupuje«, ručí pouze za vyrovnací kvotu, nikoliv však za celou pohledávku, obživlou nedodržením vyrovnání.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, Rv I 163/25.)

Žalovaná přistoupila k vyrovnání svého manžela jako rukojmí a plátkyně. Ježto vyrovnací dlužník nedodržel splátek, domáhal se žalobce na něm i jeho manželce zaplacení celé pohledávky. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud k odvolání žalované manželky rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zamítl žalobu ohledně žalované manželky.

Důvody:

Záleží jedině, jak již poznamenal odvolací soud, na výkladu soudního vyrovnání a na tom, zda jest správným úsudek odvolacího soudu, že dovolatelka, přistoupivší k vyrovnání jako rukojmí a plátkyně, ručí ji za celý obživlý dluh svého manžela jako vyrovnacího dlužníka. Dovolací soud nesdílí kladné odpovědi nižších soudů. Nutno činiti rozdíl

mezi závazkem ručitele a plátce. Žalovaná, manželka vyrovnacího dlužníka, přistoupila k vyrovnání v této vlastnosti, by je umožnila. Prohlášením, jež v tom směru učinila jak dle protokolu vyrovnacího spisu ze dne 24. března 1923, tak i ze dne 14. dubna 1923 jest zcela totožné, že totiž k tomuto vyrovnání, jak bylo pokaždé nabízeno, přistoupila dovolatelka jako rukojmí a plátkyně. Již ze slovného výkladu tohoto prohlášení a hlavně z účelu, proč dovolatelka k vyrovnání přistoupila, plyne jasně, že se chtěla jako rukojmí a plátkyně zavázati pouze za nabízené, přijaté a potvrzené vyrovnání, tedy pouze za dodržení vyrovnacích kvot. Nic dále nešel její závazek, třebaže bezprostředně tomuto jejímu prohlášení předcházel odstavec ve vyrovnávací nabídce, že lhůty se rozumějí pod ztrátou splátek a proti obživnutí celých pohledávek. Tento odstavec o ztrátě lhůt a obživnutí původních pohledávek věřitelů tvoří ovšem nedílný celek s ostatními předcházejícími ustanoveními vyrovnací nabídky, ale jen vůči vyrovnacímu dlužníkovi. Tato umluvená podmínka o obživnutí může tedy zavazovati jen toho, kdo již původně až do zahájení vyrovnání byl takto zavázán. Vyrovnací dlužník nemůže však svou nabídkou vyrovnací zavázati též ručitele v objemu celých svých původních dluhů, pokud ručitel sám výslovně takového závazku nepřevzal. Takové závazné prohlášení však nelze z protokolu nijak vyčísti a již ustanovení §u 915 a zvláště §u 1353 obč. zák. mluví proti širšímu výkladu prohlášení dovolatelky, že »k vyrovnání přistupuje«. Obživnutí pohledávek věřitelů bylo umluveným následkem nedodržení vyrovnání, jenž nyní nastává po samém zákonu dle novely ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. Podobně i v případě §u 57 vyr. ř. ztrácí vyrovnací dlužník, byl-li do dvou roků po potvrzeném vyrovnání pravoplatně odsouzen pro podvodný úpadek, vůči všem věřitelům slevu, poskytnutou vyrovnáním, jakož i ostatní výhody, ale věřitelé podrží práva, jichž nabyli ve vyrovnání proti dlužníku nebo třetím osobám. Vyrovnání zůstává tedy účinným zejména vůči ručiteli, jenž jest jím na dále vázán, ale věřitelé nabývají zpět všech práv, jichž se vyrovnáním museli vzdáti, proti dlužníkovi, zejména obživnou proti němu původní pohledávky jmenovitou hodnotou, nikoli však také proti ručiteli, jenž se zaručil pouze za kvotu (srovnej R. Pollak, vyrovnací řízení, Rintelen). Že dovolatelka nemínila zavázati se také na obživlé pohledávky v případě nedodržení vyrovnání, vysvítá již z jejího prohlášení v dřívějším protokolu ze dne 24. března 1923, dle něhož přistoupila jako rukojmí a plátkyně jen za kvotu nižší, než vyrovnací dlužník nabídl. To, že v protokolu ze dne 14. dubna 1923 nepoužila této výhrady, nelze při posuzování objemu ručitelského závazku vykládati proti ní. Neboť dala na jevo již dříve svůj úmysl, že chce ručiti jen za kvotu, a, když při vyrovnacím stání dne 14. dubna 1923 kvotu, za kterou chtěla dříve ručiti, zvýšila na 40%, byl opět patrným její úmysl chtíti ručiti jen za kvotu, tedy jen za dodržení vyrovnání jako rukojmí a plátkyně. Již v tomto zvýšení kvoty spočívá též ono zlepšení uspokojení věřitelů a není ničím odůvodněn názor napadeného rozsudku, že se věřitelé dali pohnouti k přijetí vyrovnání jen proto, že dovolatelka mimo zvýšení kvoty se zaručila též pro případ obživnutí celé pohledávky. Dovolací soud nesdílí tudíž názoru

nižších soudů, že žalovaná přistoupila k vyrovnání jako rukojmí a plátkyně v tom smyslu, že ručí i za celou obživlou pohledávku žalující strany, po odražení zaplacených kvot za celý zbytek původní zažalované pohledávky, jak byla později ve sporu obmezena.

Čís. 4768.

Nezapravil-li vyrovnací dlužník splátku vyrovnací kvoty včas, není věřitel povinen, by ještě zvláště prohlašoval, že pokládá lhůty za propadlé a že požaduje zaplacení celé pohledávky, aniž musí odmítnouti dodatečně ho došlé vyrovnací splátky, by dal zřejmě na jevo, že trvá na zaplacení celé pohledávky.

Vymáhající věřitel může se sice rozhodnouti, že chce se i po opozděné splátce obmeziti pouze na vymáhání splátek, avšak musí tento svůj úmysl projeviti zřetelně. Nemá významu, že dlužník dodržel předchozí splátky přesně a splátky, následující opozděné splátce, učinil ještě před jich splatností. Lhostejno, zda opoždění se stalo ze zlého úmyslu či z jiné, třebas nezaviněné příčiny.

Po skončení vyrovnávacího řízení není bráněno ani dlužníkovi, by neposkytl, ani věřiteli, by nepřijal na pohledávku, jež podléhala účinkům vyrovnacího řízení, více, než se dostává dle vyrovnacího řízení jiným.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, Rv I 237/25.)

Dle soudně potvrzeného vyrovnání měl žalovaný zaplatiti věřitelům, k nimž náležela i žalující firma, kvotu 35%, splatnou 10% do 4 měsíců po právoplatném potvrzení vyrovnání, dalších 25% pak ve lhůtách 60denních po 5% počínaje po splatnosti první lhůty. Pro případ nedodržení té které splátky měla obživnouti pohledávka plnými 100% se ztrátou lhůt. První čtyři splátky žalovaný řádně dodržel, pátou splátku, dospělou dne 4. června 1924, zapravil však teprve dne 11. června 1924. Žalobu, domáhající se zaplacení celé zbývající pohledávky, p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, o d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Pro rozhodnutí jest směrodatnou otázka, zda nedodržením splátky, dospělé dne 4. června 1924, nastala ztráta lhůt a tím i splatnost celé zbývající pohledávky. K otázce té dlužno přisvědčiti. Ujednání o splatnosti vyrovnávací kvoty ve smluvených a přesně stanovených lhůtách jest ve směru tom jasné a určité a nedovoluje pochybnosti o tom, že povinností dlužníka bylo, by jednotlivé splátky přesně a za všech okolností dodržel. Nedodržel-li jen jediné splátky a překročil-li splatnost i jen o jediný den, způsobil tím, že následky doložky o oživnutí celé pohledávky plnými 100%, pokud dosud zaplacena nebyla, a tím i ztráta lhůt samy sebou nastaly. Okolnost, že žalobce nepoužil ihned svého práva z oné doložky, jakmile uplynul den dospělosti páté splátky a že přijal i tuto splátku, žalovaným až 11. června 1924 mu poukázanou, nemůže žalovanému býti ku prospěchu a nelze spatřovati v těchto okolnostech snad mlčky vyslovený projev vůle žalobce, kterým by byl prominul žalovanému následky opožděného zapravení páté splátky. Nedodržením této splátky oživla celá pohledávka co do nezaplaceného zbytku a zároveň nastala ztráta lhůt a byl žalobce proto oprávněn žádati nyní na žalovaném zaplacení celého zbytku. Okolnost, že žalovaný dřívější splátky v čas zapravil a že poslední splátku dokonce dříve zapravil, nemůže ho rovněž sprostiti povinnosti k zapravení zbytku celé pohledávky. Nelze souhlasiti s náhledem soudu prvé stolice, dle něhož nárok žalobní prý není též proto odůvodněn, poněvadž uplatňování celé pohledávky příčí se zásadě §u 46 (3) vyr. ř., dle kterého všem věřitelům, přednostního práva nepožívajícím, měřeno má býti stejně a nelze připustiti, by jednomu věřiteli na úkor ostatních se dostalo výhody. Tato zásada zde nikterak nebyla porušena, neboť doložka o oživnutí původních pohledávek vztahuje se na všechny věřitele a z důvodu toho mohou jí použíti všichni věřitelé, ohledně jejichž pohledávek žalovaný nedodržel lhůt v narovnání stanovených. Právě naopak bylo to v moci žalovaného, by oživnutí celé pohledávky a ztrátě lhůt platebních včasným jich dodržením zabránil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání, jež uplatňuje jedině důvod nesprávného právního posouzení, nelze přiznati oprávnění. Nelze souhlasiti s názorem dovolatelovým, že věřitel byl povinen zvláště ještě prohlásiti, že lhůty pokládá za propadlé a že požaduje zaplacení celé pohledávky. Následky tyto byly již stanoveny ve vyrovnání pro případ, že vyrovnací dlužník přesně nedodrží stanovené splátky, nastávají tedy splněním této podmínky samy sebou (§ 897 a 699 obč. zák.) a dlužník musí s nimi počítati, nevyhověl-li úplně povinnostem z vyrovnání. Vyrovnání přináší dlužníkovi určité výhody a věřitelům újmy, proto musí vyrovnací dlužník toho dbáti, by podmínky vyrovnání přesně splnil a, neučiní-li tak, při čemž jest lhostejno, z jakého důvodu (§ 699 obč. zák.), nastává pro něho závazek a pro věřitele právo z obživlé původní pohledávky. Podmínka vyrovnání o obživnutí původní pohledávky, jak byla smluvena, nastává nyní již dle zákona (novela ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n.), k čemuž vedly naléhavé potřeby dle získaných zkušeností, by se dostalo ochrany věřitelům, když již vyrovnáním poskytují slevy ze svých pohledávek, že vyrovnání bude také dlužníkem dodrženo v čas a zcela přesně pod následky, jaké již dříve také dle prvého odstavce §u 57 vyr. ř. nastávaly. Nemůže tedy dlužník namítati, že, neprohlásí-li se věřitel po nedodržení vyrovnání ihned určitě, že požaduje celou pohledávku, octl by se dlužník v nejistotě. Následky přesného nesplnění vyrovnání byly již napřed v něm určeny a dlužník musí s nimi počítati. Právem tedy podotkl odvolací soud, že stanovený den splatnosti upomíná již sám dlužníka na jeho povinnosti. Věřitel nemusí odmítnouti dodatečně došlé vyrovnací splátky, by dal zřejmě na jevo, že trvá na zaplacení obživlé celé pohledávky. Jest to jeho právo (§ 1415 obč. zák.). Ale bylo zjištěno, že žalobce ihned dopisem z téhož dne, když byl vyrozuměn o opožděném dojití splátky, oznámil žalovanému, že následk-

kem nedodržení splátek a ztráty lhůt žádá zaplacení celého zbytku své pohledávky. Jest tedy neudržitelným názor dovolatelův, že žalobce, přijav poukázanou pátou splátku dne 12. června 1924, prominul opoždění. Věřitel může přirozeně i tehdy, když dlužník ukázal se v dodržení vyrovnání liknavým, spokojiti se vůči němu i nadále pouze vymáháním vyrovnacích splátek a dáti na jevo, že z nedodržení vyrovnání nečiní důsledků dle ujednané doložky. Avšak to by byl musel žalobce zvláště a způsobem zcela zřetelným vyjádřiti. Toho nejen neučinil, nýbrž naopak dal zřejmě na jevo opačnou vůli. Nemá významu, jak již podotkl odvolací soud, ta okolnost, že žalovaný dodržel předcházející splátky přesně a po páté opožděné splátce následující částky zaplatil ještě dříve, než nastal den jejich splatnosti. Bylo také již shora zmíněno, že nerozhoduje, zdali opoždění se stalo ze zlého úmyslu nebo z jakékoliv jiné, třeba nezaviněné příčiny, protože ujednání o vyrovnání, podobně jak to činí též zmíněný čl. III. nov. čís. 99/23 v tom ohledu nerozeznává. Nemůže býti řeči o nestejnosti mezi žalobkyní a ostatními věřiteli. Zákon v §u 46 (3), 47 a 50 (3) vyr. řádu zapovídá pouze zvláštní úmluvy, dle nichž se má před uzavřením vyrovnání, nebo v době mezi uzavřením a pravoplatným potvrzením vyrovnání dostati některému věřiteli zvláštních výhod na úkor druhých. Po skončení vyrovnávacího řízení nemůže býti bráněno ani dlužníkovi, by neposkytl, ani věřiteli, by nepřijal na pohledávku, jež podléhala účinkům vyrovnacího řízení, více než jiným dle vyrovnání se dostává. Ale v tomto případě bylo ve prospěch všech věřitelů vyrovnání ujednáno, že, omešká-li se dlužník s dodržením vyrovnacích kvot, obživnou původní jejich pohledávky a nastane ztráta lhůt.

Čís. 4769.

Uzavřel-li majitel hospodářský stroj do stodoly způsobem, v místě obvyklým, a dostal-li se k němu přes to nedospělec a způsobil si zranění, jest v tom spatřovati výhradné zavinění poškozeného.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, Rv I 250/25.)

Nedospělý žalobce (v době úrazu desítiletý) otevřel si svémocně vrata do stodoly žalované, kde byla uschována řezačka a, pohrávaje si s řezačkou, utrpěl úraz. Vrata stodoly byla uzavřena v ten způsob, že dvě prkenná křídla vrat se zavírala jednoduchou dřevěnou závorou, sestávající z prkna ca ½ m dlouhého a ca 10 cm širokého tak, že prkénko připevněné na pravém křídle vrat přesahovalo na druhé křídlo vrat a tam zapadalo do vyhlubeniny ve dřevě. Žalobní nárok na náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice z polovice po právu, odvolací soud neuznal žalobního nároku po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že nebyl vzat zřetel na to, že žalobce byl v den úrazu desítiletým dítětem, tedy nikoliv dorostlou osobou, která nemohla ještě rozvážně jednati a posouditi důsledky svých počinů a svých opomenutí, což také o něm ani nemohlo býti předpokládáno. Dovolatel poukazuje k tomu, že tedy byl podle §u 21 obč. zák. pod zvláštní ochranou zákona a že nebyl schopen s hlediska §u 1297 obč. zák. užívání obyčejného rozumu, že naopak tento měl býti předpokládán u žalované, u které právě zanedbání oné bedlivosti, kterou ji při užívání obyčejného rozumu ukládá předpis §u 1297 obč. zák., projevuje se jako zavinění, ji zavazující ku náhradě škody. Dovolatel míní, že se žalovaná provinila ve dvojím směru zřejmou nedbalostí a opomenutím užití takové pozornosti, kterou by byl odvrácen úraz, a tvrdí s poukazem ku zjištění, že zavinění žalované jest spatřovati především v tom, že se nepostarala o dohled nad dětmi, na jejím dvoře bez dozoru pobíhajícími, ačkoli musila věděti, že se tyto, k jejímu chlapci Janovi hrát si přicházející děti snaží dostati do stodoly ku řezačce, jelikož žalovaná dovolatele dokonce sama viděla na řezačce řezati, dále, že se žalovaná nepostarala o dohled nad dětmi, ačkoli velmi často byla vzdálena z domova, ačkoli byla upozorněna svědkem Václavem S-em, že by se mohlo něco přihoditi, budou-li děti skotačiti v blízkosti řezačky, a ačkoli věděla, že její osmiletý synek Jan vodí si na dvůr stejně staré soudruhy. Za druhé, míní dovolatel, jest zavinění žalované spatřovati v tom, že se nepostarala, by byl dětem znemožněn přístup do stodoly a ku řezačce. Po této stránce vytýká odvolacímu soudu, že neprávem považoval uzavření vrátně u stodoly postačitelným a tím také že uznal, že je řezačka dostatečně uchráněna, a míní, že vzhledem ku S-ově výstraze nelze považovati zjištěný způsob uzavírání stodoly za postačitelný, když dětem bylo lze dřevěnou uzávěru na vrátni snadno odstraniti, vyraziti a tak se dostati ku nebezpečné pro ně řezačce, která ve stodole stála rovněž bez jakéhokoliv ochranného opatření. Byť i tento způsob uzavírání stodoly byl podle znalcova posudku v místě obvyklým, že nezbavovalo to žalovanou povinnosti, by uvážila vzhledem k dětem, je-li to pro ně postačitelné uzavření. Z toho dovolatel dovozuje, že nelze považovati stodolu za spolehlivě uzavřenou, což musila žalovaná se zřením na předpis §u 1297 obč. zák. sama postříci, zvláště když byla na nebezpečnost situace upozorněna svědkem S-em. Podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod není těmito vývody opodstatněn. Byť i dovolatel jako desítileté dítě byl podle §u 21 obč. zák. pod zvláštní ochranou zákona, nelze tomuto předpisu rozumětí tak, že by se ochrany této mohl dožadovati na každém, i na cizích lidech. Podle předpisů §§ 139 a 141 obč. zák. přísluší zákonitá povinnost dozorčí nad dětmi jejich rodičům. Jde o událost z venkovského života, a, bylo-li zjištěno, že způsob, jak byla stodola žalované uzavřena, jest v místě obvyklým, musili by jej uznati i dovolatelovi rodiče, jichž zákonitou povinností bylo, by desítileté dítě, když mu při hře s ostatními dětmi na dvoře žalované hrozilo nějaké nebezpečenství, tak opatřili, by nechodilo si hrát se svými druhy. Odvolací soud správně vystihl, že nelze ukládati žalované za povinnost, aby dohlížela také nad cizími dětmi, když ani nebylo zjištěno, že dovolatele převzala do nějaké zvláštní ochrany. Dovolací soud také neuznává, že žalovaná s hlediska předpisu §u 1297 obč. zák. měla učiniti

ve příčině uschování řezačky ještě nějaká zvláštní opatření kromě toho, že ji měla uschovánu ve stodole, místně obvyklým způsobem uzavřené. Ani podle §u 1297 obč. zák. nemůže býti někomu ukládáno za povinnost, by učinil více, by dbal větší opatrnosti a větší bedlivosti, a ozbrojil se větší předvídavostí, nežli jakých na něm vyžadují pravidla a zvyklosti obyčejného života. Nemůže býti považováno za venkovanovo zavinění, když nečiní ku ochraně svých dětí, na venkově rostoucích, pronikavějších opatření, než jak je přináší obyčejný život venkovský, a že stodol a jiných místností s hospodářským nářadím neuzamyká na zámky. Poměry venkovského života nedovolují takových věcí, venkovský život jest i vůči dětem tvrdým, upozornění S-ovo bylo spíše venkovskou zdvořilostí, nežli varováním, jehož by mohla žalovaná podle pravidel venkovského života dbáti. Vnikl-li dovolatel přes to, že vráteň byla místně obvyklým způsobem uzavřena, do stodoly, a dostal-li se až k řezačce, jde o vlastní zavinění žalobcovo samojediné.

Čís. 4770.

Rozhodnutí poručenského soudu, jímž nevyhověno návrhu (zprávě) okresní péče o mládež, že zřídila generálního poručníka a určila kruh poručenců, nad nimiž má převzíti poručenství, jest úkonem soudní správy.

Jde však o činnost poručenského soudce jako takového, svěřil-li (nechtěl-li svěřiti) určité poručenství generálnímu poručníku.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R II 55/25.)

Německá okresní péče o mládež v M. podala dne 7. července 1924 u okresního soudu v M. žádost o zřízení poručníka z povolání pro děti, které by v oblasti působnosti žadatelky její péči podléhati měly, a navrhla za poručníka z povolání Františka T-a, policejního inspektora v M. Soud prvé stolice návrh zamítl, rekursní soud k rekursu německé okresní péče o mládež napadené usnesení zrušil. Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu obce M. zrušil napadené usnesení pro zmatečnost a nařídil rekursnímu soudu, by postoupil spisy presidiu krajského soudu v M. k příslušnému vyřízení.

Důvody:

Jak z obsahu spisů možno souditi, mínila žadatelka oznámiti poručenskému soudu podle §u 1 odstavec prvý min. nař. ze dne 24. června 1916, čís. 195 ř. zák. vydaného k provedení §u 208 obč. zák. ve znění I. dílčí novely, své usnesení, že zřídila generálního poručníka a že určila kruh poručenců, na nimiž má generální poručník poručenství převzíti, totiž nad dětmi německé národnosti v obvodu okresního soudu v M. Okresní soud — totiž přednosta okresního soudu — nevyhověl žádosti výměrem ze dne 19. prosince 1924, proti němuž podala Německá okresní péče o mládež rozklad, po případě rekurs ke krajskému soudu v M. Tento krajský soud, jako soud rekursní, vyřídil rekurs ve věci, vyhověl mu a zrušil napadený výměr okresního soudu. Rekursní soud však porušil tímto postupem předpis §u 2 čís. 1 nesp. říz. o zkoumání své příslušnosti k vyřízení rekursu. Nejde tu o věc nesporného soudnictví, která by měla býti řešena řádnými soudy (§ 1 j. n.) pořadem soudních stolic (§ 2—4 j. n.), nýbrž o záležitost soudní správy, při které přednosta okresního soudu jednal jen jako orgán správy justiční. Oznámení okresní péče o mládež, že učinila usnesení po rozumu §u 1 min. nařízení ze dne 24. června 1916, čís. 195 ř. zák., není návrhem ani žádostí, o které by soud v řízení nesporném nějaké rozhodnutí vydati měl, nýbrž jest úkonem, podléhajícím vyřízení v cestě administrativní. Tomu nevadí znění druhé věty §u 1 cit. nař., že usnesení má býti oznámeno poručenskému soudu, neboť tím mělo býti jen řečeno, že oznámení má se státi u soudu, který vykonává poručenskou agendu v obvodu, pro nějž byl generální poručník zřízen. Teprve, kdyby poručenský soud jako takový svěřil nebo nechtěl svěřiti určité poručenství oznámenému generálnímu poručníkovi, což díti se má podle §u 2 odstavec čtvrtý cit. nař. od případu k případu, nastoupila by činnost poručenského soudu jako takového a pak by ovšem dotyčné jeho opatření podléhalo opravným prostředkům podle §u 9 a násl. nesp. říz. Že jde o věc administrativní, zřejmo jest zejména také z předpisu §u 2 odstavec prvý cit. nař., který jedná o t. zv. automatickém generálním poručenství, při kterém nesvěřují se generálnímu poručníkovi poručenstva od případu k případu, nýbrž jednou pro vždy nade všemi nebo určitými skupinami nemanželských dětí v jeho obvodu, a které na základě příslušného návrhu podle §u 1 odstavec prvý cit. nař. může býti nařízeno presidentem zemského (krajského) soudu v dohodě s politickým úřadem. I kdyby tedy šlo o návrh po rozumu §u 2 odstavec prvý (§ 1 odstavec prvý) cit. nař., nerozhodoval by o něm soud, nýbrž president jako orgán správy justiční, tím méně tedy ve případě, kde nejde o návrh, nýbrž jen o oznámení. Správně proto posuzoval a vyřizoval přednosta okresního soudu v M. věc jako záležitost presidiální a předložil stížnost presidiu krajského soudu v M., které k jejímu rozhodnutí bylo příslušno. Jdeť o stížnost dohlédací podle §§ 74, 76 a 78 org. zák., třebaže ji stěžovatelka mylně označila jako rekurs a řídila ji na krajský soud. Ježto tedy jde o věc řádným soudům odňatou, bylo k dovolací stížnosti městské obce M. podle §u 42 odstavec prvý j. n. napadené usnesení pro zmatečnost zrušiti.

Čís. 4771.

Pozemková reforma.

V řízení o rozvrhu přejímací ceny za zabrané nemovitosti dlužno podle §u 47 (3) náhr. zák. vyrozuměti a uznati podle §u 50 téhož zákona za oprávněné ku stížnosti každého, pro něhož na nemovitosti nebo na právech na ní váznoucích váznou věcná práva a břemena, byť i knihovně nezapsaná (zákonná zástavní práva).

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R II 62/25.)

Rozvrhuje přejímací cenu za zabraný majetek, zamítl soud prvé stolice návrh vodního družstva v K. na hotové vyplacení 2187 Kč z toho důvodu, že pohledávka není knihovně zajištěna, družstvo nebylo s to, předložiti pravoplatný exekuční titul a § 11 zákona ze dne 30. června 1884, čís. 116 ř. zák. se nevztahuje na uhrazení v pořadí přednostním, nýbrž pouze na osvobození od kolku a poplatku. Rekursní soud ku stížnosti vodního družstva zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by znovu rozhodl, přihlížeje k přihlášené pohledávce vodního družstva. Důvody: Stížnosti nelze upříti oprávnění. Nehledíc k tomu, že stěžovateli nebylo napadené usnesení vůbec doručeno, nepřihlížel soud prvé stolice k ustanovení §u 23 zákona ze dne 30. května 1869, čís. 93 ř. zák. a k §u 61 zákona ze dne 28. srpna 1870, čís. 65 z. zák. pro Moravu. Dle těchto ustanovení požívají náklady meliorační výsadního práva zástavního i bez knihovního zajištění, a, jelikož soud prvé stolice k těmto ustanovením vůbec nepřihlížel, bylo uznati jak jest svrchu uvedeno. (Viz rozhodnutí nejvyššího soudu uveřejněné ve Zprávách právnické jednoty čís. 6 z roku 1913.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Státní pozemkový úřad jest v právním omylu, míně, že věřitelé požívající zákonného zástavního práva, jsou v náhradovém zákoně § 47 a 52 zůstaveni bez ochrany. § 47 (1) praví, že soud rozvrhne přejímací cenu podle zásad o rozvrhu nejvyššího podání za nemovitosti, v dražbě prodané, pokud náhradový zákon sám nestanoví jinak. Zásadami těmi jsou předpisy §u 216—228 ex. ř. Dle §u 216 čís. 2 zapraviti jest z rozvrhové podstaty hned v druhém výsadném pořadí všecky veřejné dávky z nemovitosti, které požívají zákonného práva zástavního nebo přednostního, za tři léta ode dne příklepu, zde tedy ode dne převzetí (§ 29, § 47 (1), § 49 náhr. zák.), nazpět čítaje, k nimž ale bezesporně patří také příspěvky k vodnímu družstvu, jež dle §u 23 zákona ze dne 30. května 1869, čís. 93 ř. zák. a §u 61 zemského vodního zákona pro Moravu ze dne 28. srpna 1870, čís. 65 z. zák. jsou břemenem pozemku. Praví-li pak § 47 (3) nové znění náhr. zák., že vyrozuměny mají býti všechny osoby, pro něž podle knihovního stavu v den poznámky převzetí »zapsána jsou« práva na převzatých nemovitostech, je to jen nepřesnost a nechce říci nic jiného než že vyrozuměny mají býti všechny osoby, pro něž dle stavu břemen v rozhodný den váznou práva na převzatých nemovitostech, ať již si zapsána jsou nebo nejsou. Myslíť zákon na t. zv. věcná břemena na rozdíl od závazků pouze osobních. Z toho se podává již samo sebou, že i v §u 52 náhr. zák., jenž stanoví, že právo stížnosti přísluší »knihovním věřitelům«, stejným způsobem čísti dlužno místo toho »věcně oprávněným«. Jinými slovy vyrozuměni mají býti dle §u 47 (3) náhr. zák. a stížnost mají dle §u 50 téhož zákona zrovna tak, jako dle §u 209 čís. 2 a 234 ex. ř. všichni, pro něž na nemovitosti, o niž jde, nebo právech na ní vězících váznou věcná práva a břemena, jak je jmenuje § 209 čís. 2 a jak je § 234 shrnuje zkrátka výrazem »oprávnění«, ač

jim právo stížnosti ze zvláštních důvodů poněkud obmezuje, omezení to, jež § 32 náhr. svým dosloven vylučuje, kteréžto vyloučení vzhledem k doložce §u 47 (1) téhož zákona platí, aniž je lze odčiniti poukazem právě snad na předpis §u 234 ex. ř.

Čís. 4772.

Tím, že spolkové stanovy ustanovily k rozhodování sporů smírčí soud, není zabráněno spolku, by nedomáhal se na řádném soudě na členu splnění soukromoprávních nároků ze spolkového poměru. Jest na žalovaném, by při prvém roku (prvém ústním jednání) namítal příslušnost smírčího (rozhodčího) soudu.

Nepříčí se dobrým mravům (§ 879 obč. zák.) úmluva, že člen spolku jest povinen zaplatiti určitý peníz za inserci ve spolkovém listě, i kdyby v něm neinseroval.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, Rv II 856/24.)

Žalovaná společnost byla členem žalujícího svazu filmového obchodu a průmyslu a zavázala se dáti svazovému časopisu ročně nejméně 24 stran insertu anebo zaplatiti za tuto inserci, plniti veškerá usnesení všech orgánů svazových a uznávati jich rozhodnutí. Proti žalobě o zaplacení členského příspěvku a úplaty za neodebranou inserci namítla žalovaná věcnou nepříslušnost soudu. Procesní soud prvé stolice zamítnuv námitku věcné nepříslušnosti, uznal podle žaloby, mimo jiné z těchto důvodů: Jest sice přisvědčiti názoru žalované, že pravidelně každé plnění předpokládá vzájemné plnění a že vymáhání odměny za plnění, které nebylo poskytnuto, jest proti dobrým mravům. To však může platiti jen pokud proti plnění na jedné straně není vzájemné hodnoty (vzájemného plnění) na druhé straně. V tomto případě není povinnost členů k zadávání inserátu ujednáním výhradně ve prospěch svazu jako podnikatele, nýbrž prostředkem k udržování svazového časopisu a k zabezpečení jeho zdaru, což jasně vyplývá z oběžníku ze dne 10. února 1923. Ustanovení, že členové svazu v případě, že by nezadaly inserce, jsou povinni zaplatiti peníz na inserce připadající, jest tedy prostředkem, který jest k dobru všech členů svazu, tedy i k dobru člena, nezadavšího inserátů. Svaz poskytuje členům výhody a v těchto výhodách jest právě vzájemná hodnota za povinnost k zaplacení částky, připadající za inserce, nezadal-li člen inserát. Proto nemůže míti místa námitka, že toto pohledávání svazu jest proti dobrým mravům. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Usnese-li se výbor jako orgán svazu, že členové jsou povinni, uveřejniti ve svazovém časopisu určitý počet inserátů za určitou cenu, a že musí zaplatiti částku, na tuto inserci připadající, třeba by inseráty neuveřejnili, nejde o smlouvu mezi svazem a členy, která by byla nicotnou. Svaz není smluvní stranou, nýbrž jest jí souhrn členů, výborem jsou osoby, zvolené členy, a na čem se výbor usnese v zájmu svazu, je pro členy závazným. Nelze rozlišovati svaz jako jednu smluvní stranu a členy svazu jako druhou

smluvní stranu. Časopis svazu s inseráty vydáván jest v zájmu a ku prospěchu celého svazu, tedy všech jeho členů, i když snad ten, který člen v některém čísle neinseruje. Prospívá-li časopis svazový celému svazu, všem jeho členům, nelze tvrditi, že člen, neuveřejniv inserátů, neobdrží vzájemné hodnoty, i když za neuveřejněné inseráty musí zaplatiti, neboť vzájemná hodnota spočívá právě v prospěchu svazu jako celku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání uplatňuje všecky dovolací důvody §u 503 c. ř. s., leč vesměs neprávem. Zmatečnost rozsudku a celého předchozího řízení záleží prý v tom, že rozhodnutí tohoto sporu, jak se teprve nyní v dovolání poprve namítá, nenáleželo vůbec na pořad řádných soudů, nýbrž přísluší jedině a výhradně smírčímu soudu žalujícího svazu, který dle čl. 20 stanov jest povolán rozhodovati spory členů mezi sebou a se svazem, a jemuž se žalovaná společnost, přistoupivši za člena svazu a podepsavši revers pro vstup do spolku, závazně podrobila. Tento smírčí soud jest prý závazným a dlužno k nepřípustnosti soudního pořadu, z toho plynoucí, podle §u 42 j. n. přihlížeti z povinnosti úřední i ve vyšších stolicích. Názor tento, jejž dovolatelka podepírá poukazem na rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ve Vídni čís. sb. Gl. U. pokr. 4136, jest však mylným a opuštěn zúplna důslednou judikaturou novější. Dle čl. XII. uvoz. zák. k c. ř. s. byly v platnosti zachovány kromě ostatních též zákonné předpisy, dle nichž dostalo se korporacím, ústavům a spolkům práva, zřizovati k rozhodování určitých sporů smírčí soudy, a přichází v tomto případě ve zřetel zejména předpis §u 4 zákona ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák., dle něhož stanovy spolku, tomuto zákonu podléhajícího, musí obsahovati i ustanovení o způsobu, jak urovnávati jest rozepře z poměru spolkového. Lze ponechati stranou, zda doslov čl. 20 stanov zahrnuje v sobě veškeré rozepře onoho druhu, totiž nejen rozepře z poměrů povahy kárné, nýbrž i občanskoprávní rozepře mezi spolkem a členy. Neboť, i kdyby tomu tak bylo, jest nepochybno, že pro rozepře tohoto druhu, které jinak zpravidla přísluší na pořad řádných soudů, není příslušnost smírčího soudu spolkového normou absolutně neúchylnou, takže by se súčastněné strany buď výslovnou nebo zákonem předpokládanou dohodou od této příslušnosti odchýliti a spornou věc na řádný soud k rozhodnutí vznésti nesměly. Pokud tedy jde o tyto občanskoprávní rozepře, nemá příslušnost spolkového rozhodčího soudu jiného právního významu, než kterákoli jiná dle dohody stran zase volně odvolatelná úmluva, dle které se strany v mezích zákonné přípustnosti shodnou na příslušnosti určitého soudu nebo na rozhodnutí rozepře rozhodčím. Od této příslušnosti, stanovené smlouvou nebo stanovami, obě strany vížící, nesmí se arciť jedna strana odchýliti, odporuje-li tomu strana druhá a nutným důsledkem tohoto hlediska jest, že takovému jednostrannému postupu může býti s úspěchem čeleno jen způsobem a pořadem, který v té příčině předpisuje § 240 c. ř. s. Žalovaná společnost měla tudíž, chtěla-li setrvati při příslušnosti spolkového smírčího soudu, nejpozději při prvém roku, pokud se týče při prvním ústním jednání namítati tuto stanovami založenou příslušnost spolkového rozhodčího soudu (§ 240 c. ř. s.). Neučinila-li tak a obmezila-li se pouze na to, že namítala jedině věcnou nepříslušnost okresního soudu, čímž — jak žalující strana případně uvádí, nepřímo sama projevila souhlas, aby sporná věc byla projednána řádným soudem, ovšem jiným soudem dle jejího domnění věcně příslušným, dala tím zřetelně na jevo, že na příslušnosti spolkového, smírčího soudu netrvá a srozuměna jest, by sporná věc na řádný soudní pořad vznesená tímto pořadem rozhodnuta byla. Důsledkem toho stihají dovolatelku důsledky, které § 104 j. n. pro obdobné případy stanoví, a dovolatelka nemůže býti nyní již slyšena se svou teprve v dovolání uplatněnou námitkou domnělé nepřípustnosti soudního pořadu. Z povinnosti úřední dlužno i ve vyšších stolicích k námitce tohoto druhu přihlížeti jen tehdy, je-li sporná věc dle zákonných předpisů působnosti řádných soudů vůbec odňata, čemuž však dle shora uvedených úvah není v tomto případě (§§ 42 j. n., 240, 477 čís. 6 c. ř. s.). Zbývá pojednati ještě o námitce, kterou dovolatelka s hlediska §u 503 čís. 4 c. ř. s. proti rozhodnutí druhé stolice uplatňuje v tom směru, že prý se příčí dobrým mravům, žádá-li se na ní placení insertů, jež nebyly uveřejněny, a že nemravnou a nicotnou jest již dotyčná doložka obsažená ve vstupním reversu. Námitka tato jest zcela neoprávněna a svědčí spíše o zneuznávání zásady sdružené podpory a ochrany společných stavovských prospěchů a zájmů, jíž spolky tohoto druhu sloužiti mají a k vůli níž žalovaná sama za člena žalujícího svazu přistoupila. V rozsudcích nižších stolic bylo již případně vyloženo, že vzájemná hodnota za splněné závazky členů svazu záleží právě v této účinnější ochraně a podpoře společných i jednotlivých zájmů a prospěchu členstva. Zda tohoto vzájemného prospěchu se také skutečně docílí a zda prospěch ten jest úměrným příspěvkům členů, nelze zkoumati v tomto sporu, a bylo věcí vlastní úvahy žalované společnosti, než do svazu vstoupila. Vstoupila-li do něho, převzavši členské závazky, jest povinna, je vůči spolku jako druhé smluvní straně plniti, a nelze seznati, v čem by spočívala nemravnost nároku žalujícího svazu na splnění těchto závazků, když svaz byl k vymíněnému vzájemnému plnění ochoten, při čemž žalující spolek po právní stránce správně poukazuje k tomu, že jde o t. zv. smlouvu insertní, již posuzovati jest dle norem o smlouvách o dílo (§§ 1165, 1168 a násl. obč. zák.).

Čís. 4773.

Útraty stávají se samostatnou pohledávkou teprve tím, že byly pravoplatně přisouzeny. Nejsou dotčeny vyrovnacím řízením, byly-li pravoplatně přisouzeny teprve za tohoto řízení.

(Rozh. ze dne 4. března 1925, R I 145/25.)

V exekučním řízení ku vydobytí útrat, jež byly pravoplatně přisouzeny teprve za vyrovnacího řízení o dlužníkově jmění, navrhl dlužník,

by byl odložen výkon povolené exekuce zájmem, uschováním a prodejem svršků. Soud prvé stolice návrhu vyhověl, rekursní soud nařídil výkon exekuce. Důvody: Dle §u 10 (4) cís. nař. ze dne 10. prosince 1914, čís. 337 ř. zák. pohledávky z právních jednání dlužníka a vyrovnávacího správce, na jeho místě jednajícího, která jsou jim dovolena podle ustanovení vyrovnacího řádu k dalšímu vedení obchodu, nejsou dotčeny vyrovnacím řízením. Takovou pohledávkou jsou útraty, vzešlé vedením sporu za vyrovnání, a není tudíž zákonné překážky, aby exekuce pro ně povolená nebyla vykonána.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Ze spisů je zjevno, že vymáhající věřitel dobývá exekučně útraty, které mu byly jako žalovanému, zvítězivšímu ve sporu s nynější dlužnicí, přiřčeny soudy prvé a druhé stolice. Útraty tyto staly se samostatnou pohledávkou teprve, když byly pravoplatně přisouzeny rozsudkem odvolacího soudu ze dne 24. září 1924. Je-li nesporno, že vyrovnávací řízení o jmění dlužníka bylo vyhlášeno dne 18. srpna 1924, vznikla vymáhaná pohledávka až po zahájení vyrovnávacího řízení a jeho právní účinky ji nepostihují, takže lze k jejímu vydobytí vésti exekuci na movité jmění dlužníkovo bez ohledu na vyrovnávací řízení, jak již správně odůvodnil soud rekursní.

Čís. 4774.

Má-li rozhodčí výrok podle §u 46 zákona o myslivosti pro Čechy ze dne 1. června 1866, čís. 49 z. zák. býti exekučním titulem, musí nejen právní moc, nýbrž i vykonatelnost býti potvrzeny rozhodci.

(Rozh. ze dne 4. března 1925, R I 176/25.)

Žádosti vymáhajícího věřitele, by byla povolena exekuce na základě rozhodčího výroku, vydaného podle §u 46 zákona o myslivosti pro Čechy ze dne 1. června 1866, čís. 49 z. zák., soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud exekuční žádost zamítl. Důvody: Dle §u 54 odstavec druhý ex. ř. dlužno návrh na povolení exekuce na základě rozhodčího výroku (§ 1 čís. 16 ex. ř.) doložiti potvrzením rozhodčích o pravoplatnosti a vykonatelnosti rozhodčího výroku. Tomuto požadavku neodpovídá protokol ze dne 28. července 1924, na jehož základě se žádá o povolení exekuce, a pouhé potvrzení soudní kanceláře na téže listině, že proti rozhodnutí smírčího soudu honebního stížnost podána nebyla, nemůže tento zákonný požadavek nahraditi, neboť není jím prokázáno, že rozhodnutí smírčího soudu také řádně odpůrci bylo doručeno, jak to vyžaduje ustanovení §u 592 c. ř. s. odstavec druhý a 594 c. ř. s. odstavec druhý a že tudíž jest následkem nevznesení stížnosti zrušovací právoplatné. Vzhledem k této zákonné podmínce, ku které jest soudu při vyřízení exekuční žádosti přihlédati, musila býti žádost exekuční zamítnuta.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Má-li rozhodčí výrok, vydaný podle §u 46 zákona o myslivosti pro Čechy ze dne 1. června 1866, čís. 49 z. zák. býti způsobilým exekučním titulem (§ 1 čís. 16 ex. ř.), musí nejen právní moc, nýbrž i vykonatelnost rozhodčího výroku býti potvrzeny rozhodci (§ 4 odstavec druhý poslední věta ex. ř.). Potvrzení tímto způsobem vyžaduje zákon bezpodmínečně a nelze je nahraditi jinými způsoby, jak snaží se dovolací rekurs dolíčiti. V tomto případě nevyhovuje však dovolávaný exekuční titul těmto formálním zákonným podmínkám (§u 54 odstavec druhý ex ř.), pročež právem rekursní soud exekuční návrh zamítl.

Čís. 4775.

Nárok na náhradu škody z dolování přísluší pouze poškozenému vlastníku, po případě jeho universálnímu nástupci.

(Rozh. ze dne 4. března 1925, Rv I 63/25.)

Nárok vlastníka pozemku proti těžařské společnosti o náhradu škody byl oběma nižšími soudy zamítnut, odvolacím soudem mimo jiné z tohoto důvodu: Bylo zjištěno, že žalobce se stal vlastníkem pozemku v době, kdy škoda dolováním byla již způsobena. Škoda z dolování stihá toho, kdo v době zálomu jest majitelem. Jeho singulární nástupce převezme pozemek ve stavu již poškozeném, a mohl by uplatňovati nárok náhradní pouze tehdy, když mu byl současně postoupen.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Nižší soudy správně odůvodnily, že nárok na náhradu škody, způsobené dolováním přísluší pouze poškozenému vlastníku, po případě jeho universálnímu nástupci a že žalobce jím není. (Viz Dr. Armin Ehrenzweig, System des österr. allgem. Privatrechtes, druhý svazek, § 403 str. 620.).

Čís. 4776.

Ručení zubního lékaře a u něho zaměstnaného zubního technika za vadné vsazení můstku.

Zákon ze dne 14. dubna 1920, čís. 303 sb. z. a n. vztahuje se pouze na zubní techniky, provozující samostatně živnost, nikoliv na zubní techniky, zaměstnané u zubních lékařů.

(Rozh. ze dne 4. března 1925, Rv I 66/25.)

Žalobce objednal u prvého žalovaného, zubního lékaře, zlatý můstek, jejž mu zasadil do úst druhý žalovaný, zubní technik, zaměstnaný u prvého žalovaného. Můstek byl vadným potud, že střední jeho dutá část nebyla úplně uzavřena, následkem čehož do ní vnikla solní kyselina, která při tlaku na můstek vyměšovala se z něho do žalobcovy ústní dutiny a způsobila mu na jazyku vážné poškození. Žalobní nárok na náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu pouze proti prvému žalovanému zubnímu lékaři. Odvolací soud nevyhověl ani odvolání žalobce ani odvolání prvého žalovaného.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání prvého žalovaného, k dovolání pak žalobce uznal žalobní nárok po právu i proti druhému žalovanému.

Důvody:

Škodu žalobcovu zavinili oba žalovaní. Nelze sice souhlasiti s dovoláním žalobcovým, že zavinění druhého žalovaného dlužno spatřovati již v tom, že předsevzal lékařský zákrok, k němuž podle zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 303 sb. z. a n. pokud se týče vládního nařízení ze dne 27. dubna 1922, čís. 132 sb. z. a n. nebyl oprávněn, neboť druhý žalovaný tento zákrok předsevzal jako zaměstnanec prvého žalovaného, kdežto zákon, pokud se týče nařízení vztahují se jen na zubní techniky, provozující samostatně tuto živnost, jak nad veškeru pochybnost jest patrno z ustanovení §§ 2, 3 a 5 zákona, kde výslovně se mluví o živnosti zubní techniky a o oprávnění ku provozování této živnosti (§ 2), o koncesovaných oprávněných zubních technicích (§ 3) a o zubních technicích, kteří vykonali s úspěchem praktickou zkoušku, předepsanou v §u 3 (1) a (2) zákona, pokud se týče, kteří od této zkoušky ve smyslu §u 3 (3) byli osvobozeni, a kteří podle §u 5 smějí užívati označení »zkoušený zubní technik«, pokud se týče jedině označení »zubní technik«. Přes to je zavinění obou žalovaných patrno. Je zjištěno, že znalec Dr. Bedřich S. přes největší pozornost na střední části můstku pouhým okem nebyl s to shledati žádný otvor a že také žalovaní onoho otvoru nespatřili, ačkoliv, jak tvrdí, můstek po jeho zhotovení pokud se týče před jeho zasazením do úst žalobcových náležitě prohlédli. Již z toho je patrno, že k odvrácení nebezpečí, spojeného se zasazováním dutého můstku, vykoupaného v solní kyselině, do úst pacientových nestačí jeho ohledání pouhým okem, nýbrž že je nevyhnutelně zapotřebí dalších opatrností, zejména ohledání můstku řádnou lupou, jíž by bylo lze zjistiti i takové otvory, které pouhým okem nelze spatřiti, které však úplně stačí, aby solní kyselina jak do duté části můstku vnikla, tak se z ní při tlaku opět vyměšovala, jak se v tomto případě vskutku stalo. Ale žalovaní této za daných okolností nutně přikázané opatrnosti nešetřili. K tomuto zřejmému zavinění obou žalovaných, nešetřivších potřebné a zákonem předepsané (§ 1299 obč. zák.) zvýšené pozornosti ještě přistupuje, že prvý žalovaný, nebyv přítomen při zasazování můstku do úst žalobcových, se ani potom osobně nepřesvědčil, zda se stalo bezvadně, což bylo jeho povinností, když druhý žalovaný pracoval pod jeho dozorem, a že druhý žalovaný, když již se stalo, že solní kyselina vnikla do duté části můstku a vyměšovala se pak do žalobcovy ústní dutiny, prvému žalovanému to ihned nehlásil, neboť v obou těchto případech byl by měl prvý žalovaný (lékař) možnost opatřiti, čeho bylo třeba, aby bylo zabráněno alespoň dalším škodlivým následkům, přivoděným tím, že vadný můstek zůstal v žalobcových ústech a že se z něho při kousání solní kyselina na dále vyměšovala na žalobcův jazyk. Žalovaní nemohou se omlouvati tím, že užívati lupy při provozu zubního lékařství není zvykem, neboť z toho ještě neplyne, že této opatrnosti netřeba použiti ani tehdy, kdy toho, jako zde, k odvrácení nebezpečí pacientovi jinak hrozícího je nevyhnutelně zapotřebí. Nemění na tom ničeho ani ta okolnost, že znalec Dr. Bedřich S. prohlásil, že velká lupa nepatří k výbavě zubního lékaře, a uznal za dostatečné, když lékař hotový můstek pouhým okem důkladně ohledá a po koupeli v solné kyselině krátce přes plamen přetáhne, jak se v tomto případě stalo. Znalec není oprávněn přiznávati žalovaným úlevy v šetření povinné péče a nemá vůbec obírati se otázkou zavinění, neboť jest to otázka právní, kterou řeší jedině a výhradně soud. Shora zmíněné zvýšené pozornosti bylo šetřiti tím spíše, když s tím nebyly spojeny ani zvláštní námaha nebo ztráta času, ani snad nějaký náklad, jejž by hospodářsky nesnášel provoz zubního lékařství. Žaloba o náhradu škody je proto důvodem opodstatněna nejen proti prvému žalovanému, jak uznaly již nižší soudy, nýbrž také proti druhému žalovanému, který podle toho, co shora uvedeno, úraz žalobcův také zavinil.

Čís. 4777.

Úmluva mezi dvěma z několika spoluvlastníků nemovitosti, že bude jeden při dobrovolné dražbě nemovitostí dražiti do určité výše a že, vydraží-li za cenu nižší, zaplatí příjemci slibu rozdíl mezi nejvyšším podáním a umluvenou výší, jenž vypadá na podíl příjemce slibu na nemovitosti, spadá pod zákaz dvorského dekretu ze dne 6. června 1838, čís. 277 sb. z. s.

(Rozh. ze dne 5. března 1925, R I 22/25.)

Žalobkyni náležela jedna šestina mlýna, jehož spoluvlastníky kromě jiných osob byli též žalovaní. Mlýn byl v dobrovolné dražbě prodán žalovaným za 720.000 Kč. Tvrdíc, že byla mezi ní a žalovanými uzavřena úmluva toho obsahu, že žalovaní budou při dražbě mlýna dražiti do 1,600.000 Kč, takže nikdo jiný za nižší cenu ho nevydraží, a že vydraží-li žalovaní mlýn za cenu nižší, zaplatí žalobkyni rozdíl mezi nejvyšším podáním a částkou 1,600.000 Kč na její podíl na mlýně, domáhala se žalobkyně na žalovaných zaplacení 146.666 Kč. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl. Důvody: Soud prvé stolice, zamítaje žalobu, vycházel z právního názoru, že smlouva, o niž žalobkyně nárok svůj opírá, je nicotnou, jsouc v rozporu s dvorským dekretem ze dne 6. červ-

na 1838, čís. 277 sb. z. s., a že se příčí mimo to i jinak dobrým mravům (§ 879 obč. zák.). Než názor tento je právně mylný. Nelze především říci, že smlouva, jež je základem zažalovaného nároku, odporuje dvorskému dekretu ze dne 6. června 1838, čís. 277 sb. z. s. Předpisem tímto, jenž jest povahy politicko-hospodářské, mají býti znemožněny smlouvy, směřující k tomu, by výsledek veřejné dražby: docílení výtěžku co největšího byl zmařen, a má jím býti zabráněno tomu, by jmenovitě při dražbách vnucených nebylo mrháno nemovitými statky, a by dlužník, jenž nemůže, jako tomu je na př. při prodeji dobrovolném, dražbu překaziti, neb od ní upustiti, vidí-li neúspěšnou nabídku, nebyl hmotně zcela zničen. Při tom nečiní zákon rozdílu, zda chce strana docíliti tohoto maření výsledku dražby tím, by se koupěchtivý vůbec dražby držel, či by se sice dražby zúčastnil, dražil však jen do určité výše, nebo dle určitého měřítka, vybudovaného na snaze, koupiti co nejlaciněji, jež třebaže volnost dražení zcela nevylučuje, ji přece do jisté míry omezuje. Žádný takovýto nekalý úmysl, který hledí zákon zmařiti za cenu platnosti smlouvy, se smlouvě, z níž žalobkyně právo své čerpá, podložiti nedá, neboť smlouvou tou nevzali žalovaní na sebe závazek, že přes určitou výši dražiti nebudou, nebo že budou dražiti jen dle určitého měřítka, majícího původ ve snaze, koupiti co nejlaciněji, nebo že se dražby vůbec zdrží, nýbrž naopak jim ukládala smlouva povinnost, by dražili aspoň do výše 1,600.000 Kč a měl tedy býti tvrzenou smlouvou docílen pravý opak toho, co dvorský dekret zatracuje. Není tedy platnosti tvrzené smlouvy dvorský dekret nikterak v cestě. Avšak ani jinak se smlouva ta nepříčí dobrým mravům. V rozporu s dobrými mravy ocitá se jen takové právní jednání, jehož uznání zákonem nelze se zdravým sociálním stavem dobře srovnati, právní jednání, jež se považuje mezi poctivými lidmi za nepřípustné proto, že zneužívá nezkušenosti druhé strany, že se obcházejí zákony, poškozují veřejné zájmy a pod. Jak již svrchu uvedeno, měli žalovaní dle smlouvy, žalobkyní tvrzené, mlýn, jenž patřil stranám a jiným ještě osobám, dražiti aspoň do výše 1,600.000 Kč. Kdyby bylo bývalo této ceny docíleno, bylo by to přišlo k dobru nejen žalobkyni, nýbrž i žalovaným a všem ostatním společníkům a nelze proto ve slibu žalovaných, že budou dražiti aspoň do určité výše, spatřovati nic nemravného. Nic nemravného nespočívá však ani v tom, že se žalovaní zavázali, že nahradí žalobkyni rozdíl mezi nejvyšším podáním, jež bude při dražbě docíleno a mezi penízem, do kterého měli žalovaní dle slibu dražiti, pokud na její podíl vypadne, neboť převzetí tohoto závazku znamenalo výhodu nejen snad pro žalobkyni, nýbrž i pro žalované, kteří tímto způsobem ušetřili, co by bylo připadlo z výtěžku přes 720.000 Kč na podíly ostatních společníků. Ani skutečnost, že se dle smlouvy nemělo dostati stejné výhody jako žalobkyni, i ostatním společníkům, není způsobilá vtisknouti tvrzené smlouvě ráz nemravnosti, poněvadž se jedná o soukromé zájmy jednotlivců, na smlouvě nezúčastněných a ty nebyly smlouvou ani dost málo poškozeny, neboť, nebýti oné úmluvy, nemohli ostatní společníci rovněž obdržeti více, než co na ně z výtěžku docíleného dle jejich podílů připadlo. Chtěli-li docíliti více, měli si to smlouvou zajistiti právě tak, jak to učinila žalobkyně. Přes to, že s náhledem soudu procesního nesouhlasí, nemá soud odvolací možnost, by hned ve věci rozhodl, neboť soud procesní následkem svého právního nazírání na věc neviděl toho potřebu, zabývati se skutečností, zda ke smlouvě, kterou žalobkyně tvrdí, žalovaní však popírají, došlo, aniž námitkou žalovaných, že žalobkyně jich tísně vykořistila tím, že si dala slíbiti něco, co jest v křiklavém nepoměru s plněním, jež sama slíbila (§ 879 čís. 4 obč. zák.), bez toho se však spor spolehlivě a správně rozhodnouti nedá.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by, nehledě k zrušovacímu důvodu, znovu ve věci rozhodl.

Důvody:

Neprávem domnívá se odvolací soud, že se sporná úmluva nepříčí dvornímu dekretu ze dne 6. června 1838, čís. 277 sb. z. s. Smlouvou dle tvrzení žalobkyně zavázali se žalovaní, 1. že budou při dražbě mlýna dražiti do 1,600.000 Kč, takže nikdo jiný za nižší cenu ho nevydraží, 2. vydraží-li žalovaní mlýn za cenu nižší, zaplatí žalobkyni rozdíl mezi nejvyšším podáním a částkou 1,600.000 Kč na její podíl na mlýně, 3. že žalobkyně sečká svůj podíl na nejvyšším podání i onen rozdíl žalovaným dle určitých modalit na úrok 10% proti zajištění na mlýně. Dle uvedeného dvorního dekretu jsou zakázány úmluvy, jimiž se někdo pro případ veřejné dražby zavazuje, že se jako podávající dražby nesúčastní nebo jen do určité ceny, nebo jinak jen dle daného měřítka bude podání činiti nebo vůbec nebude podávati. O peněžní částky, dary nebo jinaké výhody, slíbené za splnění takové přípovědi nelze žalovati. Podle úvodu dvorního dekretu sleduje se ten účel, by zamezeny byly úmluvy škodlivé, totiž takové, jež mohou působiti na výsledek dražby na újmu vlastníka věci vydražené. To jsou úmluvy, které mohou působiti na to, že se nedocílí takového podání, jakého by se bez úmluvy snad docíliti mohlo, zejména proto, že se úmluvou zdržeti může někdo ve volném podávání a účastenství na dražbě. Jest sice pravda, že ve smlouvě, o kterou tu jde, není přímo vyjádřeno, že žalobkyně se má zdržeti dražby nebo podávání, nebo že tak má učiniti její spolusmluvnice, pozůstalost po Josefu Z-ovi, ale slibem, že žalovaní sami do určité výše budou dražit, a vydraží-li za nižší cenu, vyplatí rozdíl, byla žalobkyně zajištěna tak, že bylo zbytečno, by sama dražby se súčastnila, stejně jako pozůstalost po Josefu Z-ovi, ač obě zřejmě dle samé úmluvy měly na výsledku dražby značný zájem a jinak by se dražby třeba byly účastnily. Takový slib tedy mohl zdržeti žalobkyni, by nepodávala vůbec a podáváním ochránila své zájmy, ovšem že na úkor ostatních spoluvlastníků. Tím tedy, že jí doplatek rozdílu cen byl slíben, mohlo býti již působeno na to, aby se dražby neúčastnila na úkor ostatních spoluvlastníků, a slib úplaty byl způsobilým, aby žalobkyně a dědicové po Josefu Z-ovi se dražby nesúčastnili k vůli slíbené úplatě. To k nedovolenosti úmluvy stačí, a nerozhoduje, zda bylo skutečně výsledku dosaženo a zda ve smlouvě nebylo přímo zakázáno, dražby se súčastniti. I stanovení výše nejvyššího podání, do níž se někdo zavazuje podávati, jest stanovením

určitého měřítka pro podávání a zakládá neplatnost domluvy. Vždyť mohou druzí koupěchtiví, vědí-li, že jiný do určité sumy jíti musí, býti odraženi od podávání, míníce podávati jen do sumy menší. I stanovení takového měřítka tedy působiti může na volnost rozhodnutí koupěchtivých, jak mají podávati. Účel dvorního dekretu byl by zmařen, kdyby se účastníci mohli odvrátiti úplatami od toho, aby na úkor vlastníka nebo spoluvlastníka nedražili. Úmluvou takovou může se působiti na výtěžek dražební a jeho snížení, čemuž právě dvorní dekret chtěl zabrániti. Z toho důvodu nutno spornou úmluvu považovati za neplatnou a ničí a nelze z ní žalovati (§ 879 obč. zák.).

Čís. 4778.

Postoupen-li dovolaným soudem spor soudu příslušnému (§ 261, odstavec šestý c. ř. s.), stačí, že důvod, zakládající příslušnost tohoto soudu, byl tu v době, kdy žaloba byla vznesena u soudu, prohlásivšího se nepříslušným, třebas po té odpadl.

Skutečnosti, opodstatňující příslušnost soudu, jemuž byl spor původně dovolaným soudem postoupen, netřeba uvésti již v žalobě. Stačí, byly-li uvedeny zároveň s označením soudu, jemuž měl býti po vznesené námitce nepříslušnosti spor postoupen.

(Rozh. ze dne 5. března 1925, R I 173/25.)

Zemský soud v Brně usnesením ze dne 8. května 1924 vyhověl námitce místní a věcné nepříslušnosti a k návrhu žalující banky odstoupil spisy po rozumu ustanovení §u 261 c. ř. s. zemskému soudu civilnímu v Praze k příslušnému jednání, odůvodniv svůj výrok tím, že žalovaný nemá v obvodu dovolávaného soudu žádného majetku, a jmění, které má, totiž 41 Kč 80 h u poštovní spořitelny v Praze, jest v obvodu zemského civilního soudu v Praze (§ 99 j. n.). Při prvém ústním líčení vznesl žalovaný u zemského soudu civilního v Praze námitku místní nepříslušnosti, odůvodniv ji tím, že v žalobě nebyly uvedeny skutečnosti ohledně příslušnosti, které by odůvodňovaly příslušnost tohoto soudu, že teprve při ústním jednání dne 5. února 1924 tvrdila žalobkyně před zemským soudem v Brně, že žalovaný měl v době podání žaloby v Brně u šekového úřadu v Praze pohledávku, že však v době, kdy žalobkyně ono tvrzení přednesla, neměl žalovaný v Praze již žádné pohledávky, poněvadž jeho účet byl u šekového úřadu zrušen. Soud prvé stolice vyhověl námitce místní nepříslušnosti z toho důvodu, že, když je zjištěno, že v čase dojití žaloby k zemskému soudu civilnímu v Praze, t. j. dne 27. června 1924, žalovaný již v jeho obvodu majetku neměl, ježto jeho účet u šekového úřadu v Praze dne 21. března 1924 byl zrušen, jest námitka místní nepříslušnosti odůvodněnou. R e k u r s n í s o u d zamítl námitku místní nepříslušnosti. D ů v o d y: Názoru prvého soudu sdíleti nelze. Žalobkyně opírala příslušnost zemského soudu v Brně proti žalovanému o to, že má v Brně nájemní pohledávku ve výši 560 pol. marek. Když pak žalovaný vznesl při prvém roku námitku místní nepříslušnosti, popřev údaje žaloby, odůvodnila žalobkyně místní příslušnost zemského soudu v Brně při ústním jednání dne 5. února 1924 dále tím, že žalovaný má u poštovního šekového úřadu v Praze pohledávku 41 Kč 48 h, která po právu tu byla již v době podání žaloby. Tato okolnost byla také zjištěna a zjištěno také, že pohledávka tato pozůstávala ještě v době onoho přednesu žalobkyně, ježto účet ten zrušen byl 21. března 1924. Dle ustanovení šestého odstavce §u 261 c. ř. s. postoupením spisů soudu příslušnému neruší se zahájení sporu. Zahájení sporu nastává dle §u 232 c. ř. s. doručením žaloby žalovanému. Dle ustanovení §u 29 j. n. soud v právních záležitostech, které byly u něho zahájeny, zůstává příslušným až do jejich ukončení, byť se i okolnosti, které při zavedení řízení rozhodnými byly pro určení příslušnosti, za řízení změnily. Z toho následuje, že pro řešení otázky, zda soud, jemuž spisy dle §u 261 c. ř. s. byly postoupeny, je příslušným, rozhodna je doba, kdy spor byl zahájen, totiž doručení žaloby a nikoliv doba, kdy spisy (žaloba) došly soudu. Ježto jest zjištěno, že žalovaný v době podání žaloby u zemského soudu v Brně měl majetek v obvodu zemského soudu v Praze, zůstává tento soud místně příslušným, třebaže později žalovaný majetku toho pozbyl. Nepadá na váhu, že žalobkyně hned v žalobě místní příslušnost tohoto soudu onou okolností neodůvodňovala, poněvadž nemohla věděti, jaké stanovisko zaujme žalovaný k žalobním tvrzením a zda a z jakého důvodu vznese námitku místní nepříslušnosti. Stačí, když okolnosti, opodstatňující příslušnost soudu tu byly v čase podání žaloby.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Napadené usnesení odpovídá §u 261 c. ř. s. odstavec šestý, připojenému nařízením ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. Podle tohoto předpisu může soud žalobu postoupiti soudu žalobcem uvedenému, aniž se tím ruší zahájení sporu, není tudíž nucen vyhověti námitce nepříslušnosti soudu a žalobu odmítnouti, a je proto v tomto případě pohlížeti na věc tak, jakoby žaloba byla hned z počátku podána u příslušného soudu, a věc byla řádně zahájena u tohoto soudu (§ 29 j. n.). Účelem zákonodárcovým bylo předejíti novému podání žaloby, by mohlo o žalobě, původně podané u nepříslušného soudu, býti nadále jednáno u příslušného soudu, jemuž byla věc prostě postoupena. Postačí proto, že v době, kdy spor byl zahájen u zemského civilního soudu v Brně, byla tu skutečnost odůvodňující příslušnost zemského civilního soudu v Praze, a nestačí proto k oprávněnosti námitky místní nepříslušnosti soudu, že skutečnost ta pominula později, v tomto případě nejen po doručení žaloby, nýbrž i po ústním jednání ze dne 5. února 1924, kdy žalobkyně dovolala se příslušnosti pražského soudu. Nezáleží na tom, že žalobkyně neuvedla skutečnosti té již v žalobě, nýbrž teprve při jednání dne 5. února 1924, kdy žalovaný namítl místní nepříslušnost brněnského soudu, neboť nutnost toho nevyplývá z §u 261 poslední odstavec c. ř. s., podle něhož postačí, by žalobce teprve po námitce nepříslušnosti uvedl soud, jemuž má býti žaloba postoupena. Postačí proto také, když teprve

nyní uvede skutečnost odůvodňující příslušnost dalšího soudu, by procesní soud mohl podle další věty posouditi, zdali tento druhý soud není zřejmě nepříslušným. Žalobce jest již za těchto okolností v nevýhodě tím, že spor protáhne se postoupením žaloby a že po případě nese náklady jednání před nepříslušným soudem, není však důvodu stížiti jeho postavení ještě tím, by žalovanému dána byla po případě možnost zmařiti změnou skutečností důvod příslušnosti, ještě než spisy došly druhého soudu.

Čís. 4779.

Pro použití §u 261, odstavec šestý, c. ř. s. jest lhostejno, zda jde o nepříslušnost zhojitelnou či nezhojitelnou.

Jde o případ §u 3 zákona ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák., byla-li předepsána náhrada škody způsobené při řízení automobilu.

(Rozh. ze dne 5. března 1925, Rv I 1929/24.)

Žalobci byl doručen náhradní nález zemského vojenského velitelství, jímž mu byla uložena náhrada škody způsobené při řízení vojenského automobilu dne 16. května 1923. Žalobu dle zákona ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák. o zrušení nálezu podal žalobce dne 16. června 1923 u okresního soudu pro Horní Nové Město v Praze, který ji odmítl pro místní nepříslušnost, načež žalobce žalobu poslal okresnímu soudu pro Staré Město a Josefov v Praze, který o ní nařídil ústní jednání k 3. říjnu 1923, při němž usnesením žalobu pro místní a věcnou nepříslušnost odmítl a postoupil ji k návrhu žalobce krajskému soudu v Litoměřicích, kamž došla dne 18. října 1923. Procesní soud prvé stolice (krajský soud v Litoměřicích) žalobu zamítl. Důvody: Dle §u 2 zákona ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák. jest podati žalobu do 3 měsíců po té, kdy byl konečný správní nález doručen, a jest pro tuto žalobu příslušným sborový soud prvé stolice, u něhož nebo v jehož obvodě měl odsouzený v čase, kdy doručení se stalo, svůj obecný osobní soud. Toto znění zákona nezavdává pochybnosti o tom, že jest třeba žalobu podati v určené tříměsíční lhůtě u soudu k jejímu projednání příslušného. Nestačí proto podati žalobu u jakéhokoliv soudu, věcně neb místně nepříslušného a dlužno za to míti, že ve smyslu zákona žaloba podaná u nepříslušného soudu není v čas podána. Vzhledem k tomu, že žaloba došla ku krajskému soudu v Litoměřicích, který jedině jest v této věci příslušným, teprve dne 18. října 1923, tedy v delší lhůtě než tři měsíce po doručení konečného správního nálezu (16. května 1923), jest žaloba opožděna. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil v podstatě z jeho důvodů, dodav, že předpisu §u 261 c. ř. s. tu užíti nelze, ježto jde o příslušnost nezhojitelnou.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Nižší stolice jsou na omylu, majíce za to, že, jde-li o nepříslušnost nezhojitelnou, § 261 c. ř. s. místo nemá. Není příčiny rozeznávati a zákon také skutečně nerozeznává. Důvodem předpisu jest, by účinky zahájení rozepře nastaly i tehdy, když žaloba podána u soudu nepříslušného, by tedy zejména — totiž mimo jiné účinky podání žaloby na př. v příčině úroků — přetrhovalo se promlčení (§ 1494 obč. zák.) a nenastávala prekluse. Toto dobrodiní zákon dává proto, že nyní jsou předpisy o příslušnosti tak složité a druhdy i pochybné, že se to může i při dostatečné obezřelosti přihoditi, že se podá žaloba u soudu nepříslušného a zákon chce žalobce uchrániti škodlivých účinků, jež mu hrozí z toho, že žalobu podal u soudu nepříslušného a že zatím lhůta prošla, než žaloba došla soudu příslušného. Otázka, zda nepříslušnost soudu, u něhož žaloba podána nepatřičně, je zhojitelná či nezhojitelná, nehraje tu dle tohoto zákonodárného důvodu pražádné role, neboť není zákonodárným důvodem zhojitelnost a ovšem také ne nezhojitelnost nepříslušnosti, nýbrž prostě nepříslušnost a ochrana před její škodlivými účinky, jak už řečeno. Jakkoli tedy nižší stolice nemají pravdu, když vycházejíce ze lhůty §u 2 zákona ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák., která činí tři měsíce od doručení nálezu správního úřadu, zamítly žalobu jako promeškanou, ačkoli podána byla v této lhůtě (nález doručen 16 května 1923 a žaloba podána u nepříslušného soudu, od něhož dle §u 261 c. ř. s. odstoupena na příslušný, dne 26. června 1923), přece upozorniti sluší, že podle obsahu žaloby nebyl by tu vůbec případ §u 2 citovaného zákona, jak první jeho odstavec dokazuje, jenž předpokládá škodu způsobenou na penězích, cenných papírech nebo zásobách, kdežto zde jde o škodu způsobenou při řízení automobilu, a že tedy spíše půjde o případ §u 3, který však stanoví lhůtu dvou neděl ku podání odporu, který pak má za následek odkázání věci na pořad práva, což i žalovaný erár ve své obhajobě úplně přehlíží. Po této stránce však nebyla věc právě proto vůbec probírána, i jakkoli je to málo pravděpodobné, že by se byl žalobce dle předpisů §u 3 zachoval, když sám nic netvrdí, co by na to poukazovalo, přece by to bylo poněkud ukvapené, aby se pokládaly předpoklady §u toho za nesplněny, dokud to nebylo vzato na přetřes.

Čís. 4780.

Pojišťovací smlouva.

Vzhledem k platnosti již nabyvšímu §u 32 pojišťovacího zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. nemůže se pojišťovna odvolávati na ustanovení pojišťovacích podmínek, dle něhož byl připojištěním pojištěnců u jiného ústavu bez svolení pojišťovny nárok na náhradu po dobu připojištění přerušen.

(Rozh. ze dne 5. března 1925, Rv I 1968/24.)

Žaloba pojištěnců na pojišťovnu o vyplacení pojištěného peníze byla oběma nižšími soudy zamítnuta.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by ve věci dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Žaloba byla zamítnuta oběma nižšími soudy především z důvodu, že proti znění ustanovení §§ 4 a 31 odstavec druhý poj. podmínek byli žalobci připojištěni u jiného ústavu beze svolení žalované pojišťovací společnosti, která připojištění toho výslovně neuznala, čímž nárok na náhradu byl přerušen a žalobcové nemohou jí proto se domáhati. Skutková zjištění v tom směru žalobci nenapadají, dovolávají se však ustanovení §u 32 poj. zák. ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., dle nichž měla pojišťovna pouze právo, pojišťovací smlouvu do měsíce, jakmile se o porušení oné povinnosti dověděla, vypověděti, a, když tak neučinila, musí smlouvu plniti. V tom směru však odvolací soud poukázal na to, že § 42 poj. zák. dosud neplatí, že tedy neplatí ani § 32 poj. zák. jako donucovací předpis a že strany mají smluvní volnost. S tímto právním názorem nelze souhlasiti. Podle výslovného ustanovení §u 167 čís. 17 poj. zák. platí již předpis §u 32 poj. zák. o zmírnění t. zv. průpadných úmluv a v jeho rámec spadá úplně žalovanou namítaná průpadná úmluva. Bylo tedy na žalované, by se dle něho zachovala a smlouvu včas vypověděla, chtěla-li z porušení povinností žalující stranou učiniti zákonné důsledky, jinak se již na smlouvu průpadnou nemůže odvolati (§ 32 odstavec druhý poj. zák.). Že by byly zde úmluvy, vylučující použití §u 32 poj. zák. (§ 42 poj. zák.), nebylo ani tvrzeno. Nelze proto žalobu zamítnouti z důvodu průpadné úmluvy §§ 4 a 31 odstavec druhý poj. podmínek.

Čís. 4781.

V úpadku lze odporovati tomu, že úpadce opomenul ve sporu se právně hájiti a tím přivodil vydání rozsudku pro zmeškání, jen když teprve tímto opomenutím obhajoby bylo založeno právo, poškozující úpadkové věřitele.

(Rozh. ze dne 5. března 1925, Rv I 1978/24.)

O jmění společnosti B. bylo dne 30. října 1922 zahájeno řízení vyrovnávací, jež bylo zastaveno dne 9. ledna 1923 a zároveň byl vyhlášen na jmění její úpadek. Sporem Cg I 465/22 domáhala se banka D. proti společnosti B. výroku soudního, by bylo zjištěno, že jí přísluší právo zástavní od počátku června 1922 na uvedených tam movitostech, že společnost B. je povinna toto zástavní právo uznati a na uvedených předmětech (strojích) opětně připevniti zástavní známky a ostatní movitosti uschovati v místnosti k tomu určené. Právní zástupce společnosti B. vzal odpověď na žalobu zpět, načež byl dne 4. ledna 1923 vynesen k návrhu banky D. rozsudek pro zmeškání, vyhovující žalobě. Když byl napotom o jmění společnosti B. vyhlášen úpadek, domáhal se správce její úpadkové podstaty na bance D., by opomenutí obhajoby společenstva B. ve sporu Cg I 265/22 a rozsudek pro zmeškání ze dne 4. ledna 1923 byl prohlášen vůči úpadkovým věřitelům bezúčinným, vzhledem k §§ 35, 36, 28, 30 a 31 konk. ř. Procesní soud prvé stolice zamítl žalobu z důvodů věcných. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil, při čemž však sporu věcně neřešil, nýbrž prohlásil, že žalobkyni jde pouze o to, by rozsudek pro zmeškání byl prohlášen bezúčinným, že však dle §u 27 až 36 konk. ř. lze odporovati pouze právním jednáním úpadce, nikoli rozhodnutím soudu, a tato nemohou proto dle úpadkového řádu býti vzata v odpor, a že ostatní žalobní žádání, aby opomenutí obhajoby ve sporu žalované se žalobkyní o zjištění a založení práva zástavního bylo prohlášeno za bezúčinné, nemůže dle své povahy a pro naprostou neurčitost jeviti žádného konkretního účinku a nemůže býti předmětem odsuzujícího výroku. Ostatně prý opomenutí obhajoby samo o sobě bez přispění nějakého positivního činu nemělo následku, uvedeného v §u 36 konk. ř.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a uložil mu, by o odvolání po případném novém jednání znovu rozhodl.

Důvody:

S názorem odvolacího soudu nelze souhlasiti. Podle žaloby a obsahu rozsudku pro zmeškání nešlo teprve o nabytí zajištění zástavním právem, nýbrž pouze o zjištění již od počátku června 1922 trvajícího zástavního práva, jež mělo býti zjištěno a vyznačeno. Nejde tedy jenom o rozsudek pro zmeškání, nýbrž o jeho vnitřní obsah, na němž žalovaná svou žalobu budovala. Jádrem sporu je, zda počátkem června 1922 bylo tu již zástavní právo žalovanou tvrzené, a tento základ její bývalé žaloby a napadeného rozsudku nemůže k její škodě býti pomíjen. Žalované šlo v předchozím sporu o uplatnění zástavního práva již dávno založeného, které by i v úpadku uplatniti mohla jako právo na oddělené uspokojení ve smyslu §u 11 konk. ř., jež zahájením úpadku dotčeno není. Úpadce tím, že nejen nepodal žalobní odpovědi na tuto předchozí žalobu, nýbrž žalobní odpověď již podanou dokonce vzal zpět, dopustil se zajisté opomenutí ve smyslu §u 36 konk. ř., které mělo za následek, že tvrzení žaloby v předchozím sporu byla považována za pravdivá (§ 398 c. ř. s.) a v důsledku toho vyšel rozsudek pro zmeškání, který zjišťoval jsoucnost tvrzených zástavních práv již od začátku června 1922 — ovšem opomenutí s protiprávními účinky jen v tom případě, že tato zástavní práva ve skutečnosti od začátku června 1922 vůči úpadkovým věřitelům po právu neexistovala, jak to žalobkyně výslovně tvrdí, a tedy ve skutečnosti teprve tímto opomenutím obhajoby a v důsledku toho vydaným rozsudkem založena byla. Toto opomenutí by bylo proto odporovatelným právním jednáním ve smyslu §u 36 konk. ř. a vůči úpadkovým věřitelům bezúčinným (§ 27 konk. ř.) a tím i rozsudek, který přivodilo (§ 35 druhá věta konk. ř.). Úpadková podstata B. žaluje vý-

slovně o bezúčinnost tohoto opomenutí a zároveň i rozsudku, což poslední ovšem nutným není, ale jako samozřejmou zbytečnost připustiti lze. Je proto nutně třeba zjistiti, zda v tomto případě šlo skutečně o opomenutí s uvedenými protiprávními účinky, tedy o opomenutí odporovatelné. Touto otázkou se odvolací soud nezabýval v důsledku svého mylného právního náhledu, pročež nezbývá, než jeho rozsudek zrušit (§ 510 c. ř. s.) a nové rozhodnutí o odvolání nařiditi.

Čís. 4782.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Není třeba, by nepřekonatelný odpor byl na straně obou manželů, stačí, je-li jen na straně jednoho manžela proti druhému, ale oba manželé musí býti za jedno, že žádají, aby rozluka byla povolena pro nepřekonatelný odpor. Je-li souhlas žalovaného manžela opřen o podstatné důvody, dlužno za to míti, že žalovaný manžel nežádá si ochrany manželství, byť i vinou žalujícího manžela rozvráceného, třebas důvody, o něž žalobce opírá tvrzený nepřekonatelný odpor, neobstojí a nezasluhují ohledu. Projev souhlasu s rozlukou pro nepřekonatelný odpor jest neodvolatelným.

(Rozh. ze dne 5. března 1925, Rv I 27/25.)

Žalobu manžela o rozluku manželství procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud uznal právem, že se manželství rozlučuje z viny žalobcovy.

Důvody:

Žalobce shledává důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. v tom, že dle názoru odvolacího soudu nelze žalobě o rozluku z důvodu nepřekonatelného odporu vyhověti proto, že tento rozlukový důvod předpokládá, že žádná ze stran nemá na něm viny, kdežto žalobce jest hlubokým rozvratem manželství sám vinen. Hned zpředu sluší uvésti, že žaloba zakládá se na rozlukových důvodech písm. h) a i) §u 13 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., a že žalobce z rozsudku prvého soudu, žalobu v obou směrech zamítajícího, odvolal se jen, pokud jde o důvod nepřekonatelného odporu, takže výrok prvého soudu ohledně důvodu písm. h) §u 13 zákona se stal právoplatným. Rozlukový důvod písm. i) §u 13 zákona, jenž jedině je předmětem dovolání, předpokládá jednak jsoucnost nepřekonatelného odporu, jednak souhlas druhého manžela se žádostí za rozluku pro nepřekonatelný odpor. Není třeba, by nepřekonatelný odpor byl na straně obou manželů, stačí, je-li jen na straně jednoho manžela proti druhému, ale oba manželé musí býti za jedno, že žádají, by rozluka manželství byla povolena pro nepřekonatelný odpor. Tato podmínka, jíž se tento důvod rozluky liší od ostatních, v §u 13 rozl. zákona uvedených, má svůj dobrý zákonodárný důvod. Jí má manželi, jehož vinou ztroskotalo manželské společenství, býti zabráněno domáhati se s úspěchem rozluky manželství tvrzením, že má proti druhému manželi nepřekonatelný odpor. Souhlas druhého manžela se žádostí za rozluku pro nepřekonatelný odpor má tedy dle úmyslu zákonodárcova býti ochranou manželství proti manželi, který má snad proti druhému manželi nepřekonatelný odpor, ale nemůže pro něj uvésti důvody zřetele hodné. (Viz důvodová zpráva subkomitétu pro revisi obč. zákona pro Československou republiku str. 89 a násl.). Tím stává se souhlas druhého manžela důležitou složkou při rozhodování o tvrzeném v žalobě nepřekonatelném odporu, jehož skutkový základ namnoze lze jen nesnadno zjistiti. Je-li tento souhlas druhého manžela opřen o podstatné důvody, nutno za to míti, že tento druhý manžel nežádá si ochrany manželství, byť i vinou žalujícího manžela rozvráceného, a bude třeba žalobě vyhověti, třebaže důvody, o něž žalobce opírá tvrzený nepřekonatelný odpor, neobstojí a nezasluhují ohledu. O takovýto případ jde v tomto sporu. Žalovaná při ústním jednání před prvým soudem dne 25. června 1923 navrhla, aby žalobě, opřené o důvody rozluky písm. h) a i) §u 13 rozl. zák., bylo vyhověno z viny žalobcovy, a připojila se k návrhu na rozluku pro nepřekonatelný odpor. Pro jednání ze dne 8. dubna 1924 opakovala tento projev a nemá pozdější její prohlášení při ústním jednání ze dne 10. června 1924, že svůj dřívější návrh béře zpět, významu, poněvadž, jak odvolací soud správně vyslovil, nelze jednou projevený souhlas s rozlukou pro nepřekonatelný odpor odvolati. Ze spisů plyne: manželé F. — jichž manželství bylo již právoplatným rozsudkem ze dne 24. února 1908 z viny manžela rozvedeno, kteří však od té doby opět žili ve společné domácnosti, aniž by to byli soudu oznámili, — opět již od roku 1921 spolu nežijí, žalobce se ani o manželku, ani o děti nestará, a dopustil se ve dvou případech manželské nevěry. Tyto skutkové okolnosti plně opodstatňují tvrzení žalované, že má proti manželi nepřekonatelný odpor. Pokud jde o nepřekonatelný odpor žalobcem proti jeho manželce tvrzený, nelze o jeho důvodnosti mluviti. Jeho žaloba opírá se ohledně obou důvodů rozluky o tytéž skutkové okolnosti, jichž bezdůvodnost, zjištěnou již prvým soudem, uznal tím, že v odvolání nepokusil se vyvrátiti právní názor prvého soudu, že hlubokým rozvratem manželství jest sám vinen. Než bezdůvodnost jeho nepřekonatelného odporu proti jeho manželce nepadá zde na váhu, vzhledem k tomu, co bylo shora řečeno, když jen odůvodněným byl shledán její k němu nepřekonatelný odpor, k němuž souhlasu neodvolala — ostatně jak tomu svědčí jednací protokol ze dne 10. června 1924 — ne snad proto, že by ho nepociťovala, nýbrž z té příčiny, že by vzhledem k tomu, že on neplní své povinnosti oproti ní a synu Josefovi, své postavení ještě zhoršila. Z toho všeho vyplývá, že právní názor odvolacího soudu, jak byl shora uveden, není správným.

Čís. 4783.

Odvolací soud není povinen, vrátiti věc prvému soudu, bylo-li právní posouzení ohledně nároku, jímž se prvý soud se svého stanoviska nezabýval, možným již na základě žaloby bez dalšího řízení.

Předpis §u 51 čís. 2 prvá věta konk. řádu vztahuje se jen na služné za služby vykonané v posledním roce před vyhlášením úpadku. I provise z obratu náleží ke služnému. Pod ustanovení §u 51 čís. 2 konk. řádu nespadá vůbec odbytné za dílo, zhotovené zaměstnancem.

(Rozh. ze dne 5. března 1925, Rv I 130/25.)

Žalobce byl technickým správcem žalované firmy, na jejíž jmění byl dne 12. března 1923 vyhlášen úpadek. Žalobce přihlásil k úpadku pohledávku z provise za rok 1921, a, když správce úpadkové podstaty popřel pořadí pohledávky, žaloval o určení, že jeho pohledávka z provise patří do prvé třídy úpadkových věřitelů. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Soud procesní vychází z názoru, že pro posouzení otázky, zda přísluší provisním nárokům žalobcovým výsadní pořadí před ostatními úpadkovými věřiteli, jest směrodatnou nikoli doba skutečného obratu zboží, z něhož žalobce dovozuje nárok na provisi jako součást svých služebních příjmů, nýbrž doba, kdy byla firmou, u níž byl žalobce zaměstnán, sdělána rozvaha a provedeno súčtování. Než tento náhled jest právně mylným. V § 51 čís. 2 konk. ř. pojednává zákon o výsadních nárocích dvou skupin osob: Jednak o nárocích osob, jež jsou k úpadci v poměru služebním, jednak o nárocích obchodních jednatelů, kteří se zabývají po živnostensku sprostředkováním obchodů, ve službách úpadcových však nejsou. Provisní nároky osob skupiny druhé náležejí do I. třídy úpadkových věřitelů, byly-li nabyty nebo splatny v posledním roce před vyhlášením úpadku na jmění osoby, pro kterou jednatel pracoval. Otázky, kdy jest provise nabyta nebo splatna, konkursní řád sám neřeší a dlužno ji proto posuzovati dle obchodních zvyklostí (čl. 1 obch. zák.). Dle §u 10 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. nabývá se nároku na provisi zpravidla uzavřením obchodu, při prodejích však teprve po zaplacení kupní ceny a dle poměru zaplaceného obnosu, splatnou stává se pak provise provedením súčtování. Dle toho má obchodní jednatel, i když uzavřel obchod v době, od které do vyhlášení úpadku na jmění kupce uplynulo více než rok, přece nárok na provisi ve výsadním pořadí, byla-li kupní cena zaplacena teprve v posledním roce před úpadkem, nebo, byla-li aspoň jeho pohledávka provisní v této době súčtována. Avšak toto vyjimečné ustanovení, jež platí toliko pro obchodní jednatele, nelze rozšiřovati na osoby skupiny prvé, dostávají-li za služby plat v podobě provise. U této skupiny osob nerozhoduje ani den splatnosti, ani den súčtování, nýbrž jedině doba skutečné služby. Stalo-li se tak v posledním roce před vyhlášením úpadku na jmění zaměstnavatelovo, neb aspoň v posledním roce před jeho smrtí, patří provisní nárok zaměstnancův do I. třídy, jinak však do III. třídy úpadkových věřitelů. Poněvadž pak je nesporno, že firma, u níž byl odpůrce zaměstnán, ocitla se dne 12. března 1923 v úpadku a odpůrce žádá pevný pravidelný plat a provisi z obratu zboží i za dobu, od níž do vyhlášení úpadku uplynulo více než rok, nelze tyto jeho nároky, jak to žádá, zařaditi do I. třídy úpadkových věřitelů. Než tím není spor ještě rozhodnut. Žalobce totiž

žádá, by do I. třídy úpadkových věřitelů bylo zařaděno i odbytné 25.000 Kč, které mu bylo slíbeno dopisem firmy ze dne 8. listopadu 1921 pro případ jeho vystoupení ze služeb firmy. Tímto nárokem žalobním se však soud procesní následkem svého nazírání na věc nezabýval a nezbývá proto, než aby tak učinil soud odvolací, což mu je umožněno tím, že skutečnosti, pro rozhodnutí důležité, nejsou sporny. Pokud se tohoto odbytného týče, nelze ani jemu přiznati výsadní pořadí, i když se na ně pohlíží jako na součást služebních příjmů žalobcových, poněvadž dle dopisu ze dne 8. listopadu 1921, jehož se sám žalobce dovolává, bylo slíbeno za zvláštní práci (založení určitého oddělení v továrně firmy), která spadá rovněž do doby, od níž do vyhlášení úpadku na jmění zaměstnavatelky uplynulo více než rok. Dle toho nepatří žalobcovy pohledávky, ať se na ně pohlíží s toho neb onoho právního hlediska, do I. třídy úpadkových věřitelů.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V první řadě bylo uvážiti, zda má žalobce do výše zažalované částky nárok na zařazení požadované provise z obratu 27.206 Kč 36 h za rok 1921 do první třídy úpadkových věřitelů. Podle §u 51 čís. 2 konk. ř. požívají tohoto pořadí pohledávky zaměstnanců úpadcových na služném za poslední rok před zahájením úpadku, v tomto případě před 12. březnem 1923. Žalobce odůvodňuje pořadí, žádané pro tuto provisi, tím, že splatnost její nastala teprve zjištěním celkového obratu v roční době §u 51 čís. 2 cit. zák. Opačný názor odvolacího soudu je správným. Ustanovení zákona, mluvící jen o služebních příjmech za poslední rok, jest vykládati přesně. To vyplývá z porovnání s druhou větou, jednající o obchodních agentech, při nichž výslovně se klade důraz na splatnost provise, jež v tomto případě jest ovšem rozdílnou od provise z obratu, již požaduje žalobce. Ježto zákon naproti tomu v první větě nemluví o splatnosti, nýbrž jen povšechně o služebních důchodech za poslední rok, lze ustanovení toto vztahovati jen na příjmy za služby, konané v tomto posledním roce podle §u 1154 obč. zák. Tak i literatura (sr. komentáře Bartsch-Pollak i Lehmann k §u 51 čís. 2.). U žalobce záležely služební důchody v pevném služném a provisi z obratu. Žádné z obou nepožívá přednostního pořadí, pokud jde o služby, konané před 12. březnem 1922, tudíž také ne o rok 1921. Téhož pořadí domáhá se žalobce též pro 25.000 Kč jež staly se splatnými jeho vystoupením ze služby, t. j. 31. prosince 1922, a jež byly žalobci závazně slíbeny dopisem ze dne 8. listopadu 1921, jímž bylo mu stanoveno pevné služné, byla slíbena provise, opravená dalším dopisem ze dne 25. března 1922, a bylo dále podotčeno: Im Falle Ihres Austrittes erhalten Sie 25.000 Kč als Abfertigung für die von Ihnen gegründete Abteilung V . . . . zahlbar in vier Halbjahrsraten. Soud první stolice přiřkl žádané pořadí I. třídy úpadkových věřitelů již provisní pohledávce shora uvedené, ovšem jen do výše zažalované částky 22.045 Kč 34 h, důsledkem toho nezabýval se tímto dalším nárokem. Odvolací soud, jenž nepřiznal žádaného pořadí uve-

dené provisní pohledávce, odepřel je i tomuto nároku, v čemž shledává dovolání v první řadě rozpor se spisy a nedostatek řízení. Patrně představuje si dovolatel věc tak, že bylo povinností odvolacího soudu zrušiti napadený rozsudek a vrátiti věc procesnímu soudu k dalšímu jednání o tomto nároku. Toho však nebylo třeba vzhledem k tomu, že právní posouzení věci bylo možným již na základě údajů žalobnich jakož i onoho dopisu. Odvolací soud pokládal právem další skutková zjištění za zbytečná. Neodpovídalo by zajisté procesní hospodárnosti, kdyby měla býti věc vrácena soudu prvé stolice jen k právnímu posouzení, když tak mohl učiniti odvolací soud již na základě žaloby samotné bez dalšího řízení. Uvedený nárok nelze zahrnouti pod pohledávky vytčené v §u 51 čís. 2. Nejde tu ani o pohledávku na služném ani o nárok pro předčasné zrušení služebního poměru, nýbrž o odměnu za dílo, provedené již před 8. listopadem 1921, tudíž ani ne v posledním roce před vyhlášením úpadku. Podle dopisu spadala by ostatně do doby před vyhlášením úpadku v nejpříznivějším případě splatnost pouze čtvrtiny této částky, tudíž peníze 6250 Kč, kdežto následovní částky byly by splatné teprve nejdříve 30. června 1923. Kdyby pak určení pololetních lhůt mělo býti vykládáno se zpětným účinkem, byla by první lhůta splatnou teprve 30. června 1923, tudíž po vyhlášení úpadku. I v prvním případě mohlo by se však mluviti jen o částce 6250 Kč a ne o zažalované částce 22.045 Kč 34 h. Ale ani o tom nebylo třeba blíže uvažovati a nařídíti doplnění řízení, ježto pohledávka ta nenáleží vůbec mezi pohledávky uvedené v §u 51 čís. 2 a žádané pořadí jí nepřísluší.

Čís. 4784.

Právní souvislostí ve smyslu třetího odstavce §u 391 c. ř. s. jest rozuměti vzájemnou odvislost (podmíněnost) obou nároků. Nestačí, že oba nároky mají původ v jedné a téže smlouvě na př. byl-li prodán touž smlouvou dům a uzavřena zvláštní smlouva o odebírání piva. Vydal-li prvý soudce dílčí rozsudek, byl povinen pojati do něho poukaz na ještě vybývající rozhodnutí o vzájemných pohledávkách. Poukaz ten nemá vlivu na vykonatelnost pohledávky přiřčené dílčím rozsudkem.

K hotovosti započtení se vyhledává projev vůle dlužníka před sporem zrušiti závazek vzájemnou pohledávkou.

(Rozh. ze dne 5. března 1925, Rv I 227/25.)

Žalovaní koupili od žalujícího pivovaru hostinec a zavázali se nedoplatek kupní ceny platiti v určitých lhůtách. Ježto nedodrželi úrokové splátky v září 1923, domáhal se pivovar zaplacení celého nedoplatku. Žalovaní popřeli, že nastala sročnost celého nedoplatku a namítli dále, že platební podmínky závisely na tom, zda žalobce bude jim dodávati dobré pivo, žalobce však prý dodával pivo špatné. Procesní soud prvé stolice uznal dílčím rozsudkem podle žaloby, vzav za prokázáno, že sročnost nedoplatku kupní ceny nastala tím, že žalovaní nezapravili úrokové splátky a že dodávka dobrého piva byla dle smlouvy podmínkou pouze dalšího závazku žalovaných, že budou odebírati pivo po 15 let výhradně od žalobce. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil s dodatkem, že žalovaní jsou povinni platiti s výhradou jimi uplatňovaných pohledávek, o nichž ještě dále se jedná.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Důvody:

Svými vývody, že prý započtením namítnutá pohledávka žalovaných na náhradu škody z dodávky špatného piva jest v právní souvislosti s pohledávkou žalobní, vytýká dovolání nesprávné použití procesuálního předpisu §u 391 odstavec třetí c. ř. s., tudíž vadu řízení dle čís. 2 §u 503 c. ř. s. Leč neprávem. Právní souvislostí dle odstavce třetího §u 391 c. ř. s. rozuměti jest vzájemnou odvislost (podmíněnost) obou nároků, t j. souvislost takovou, že buď: a) oba nároky mají týž právní důvod, takže jeden bez druhého obstáti nemůže, nebo b) oba nároky podmíněny jsou jiným způsobem, na př. smlouvou nebo předpisem zákona. V tom směru nestačí však, jak mylně za to má dovolání, by oba nároky měly svůj původ v jedné a téže smlouvě, ježto touže smlouvou mohou býti upraveny zcela různé právní poměry (viz Hora, Československé civilní právo procesní, díl II., str. 391), jak tomu také je v tomto případě, kde touže smlouvou byl prodán dům a uzavřena zvláštní smlouva o odebírání piva, jež jest zvláštním obchodem o postupných dodávkách piva (srovnej Ehrenzweig, System, 2. svazek, stránka 134.). Prvý, žalobou uplatňovaný nárok, má svůj právní důvod ve smlouvě kupní, náhradní nárok žalovaných však v porušení zvláštní smlouvy na odebírání piva. O nároku žalobním možno proto rozhodnouti, aniž by se to příčilo právní závislosti obou sporných nároků prostě proto, že závislosti takové tu není. Než není zde ani dovolacího důvodu mylného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Dovolání tvrdí, že v době, kdy úroky ze zbytku kupní ceny byly splatnými, byly také zaplaceny srážkou ze vzájemné pohledávky žalovaných, poněvadž zrušení pohledávky vzájemnou pohledávkou nastává samo sebou, a dovozuje, že z toho důvodu nenastala splatnost zbytku kupní ceny. Dovolání není v právu. Pouhé setkání se vyrovnatelných vzájemných pohledávek nepůsobí samo o sobě jich zrušení, jak by se dle slov §u 1438 obč. zák. »für sich« zdáti mohlo, neboť jiná ustanovení občanského zákona, zejména §§ 1441, 1442 a 1443 vycházejí ze základního názoru, že dlužník má toliko právo sraziti sobě vzájemný dluh (právo ku započtení). K hotovosti započtení jest potřebí zaúčtování, totiž projevu vůle dlužníka před sporem, svůj závazek vzájemnou pohledávkou zrušiti, jak to bylo opětovně dovolacím soudem vysloveno (viz rozhodnutí čís. 1082, 2170 sb. n. s. a pojednání Václava Cíchy: »Námitka kompensace a uplatnění vzájemné pohledávky ve sporu«, Soudcovské listy ročník 1924.). Takového projevu vůle před sporem však žalovaní v prvé stolici vůbec netvrdili. Tím padá také výtka dovolatelů, že žalobce chtěl-li si placení úroků ze zbytku kupní ceny zajistiti a tím zamezíti, by nenastalo zrušení pohledávky vzájemnou pohledávkou samo sebou, měl započtení ve smlouvě vyloučiti. Dovolání vytýká dále jako nesprávné právní posouzení, že odvolací soud, ačkoliv

ve šmyslu návrhu odvolatelů rozsudek prvé stolice podstatně změnil, zastaviv jeho vykonatelnost, přece vyslovil: »že se dovolání nevyhovuje«. Dovolání nevytýká však tím nesprávné použití hmotněprávních předpisů, jež má na mysli dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., nýbrž nesprávné použití procesuálních předpisů třetího odstavce §u 391 a prvého odstavce §u 392 c. ř. s., t. j. vadu dle §u 503 čís. 2 c. ř. s. Neprávem. Prvý soud vynesl dílčí rozsudek a bezprostředně na to prohlásil průvodní usnesení a tím bez přerušení pokračoval po rozumu poslední věty třetího odstavce §u 391 c. ř. s. v líčení o vzájemných pohledávkách. Do dílčího rozsudku měl ovšem, jak praxe i právní věda žádají, pojati poukaz na ještě vybývající rozhodnutí o vzájemných pohledávkách, o nichž je ještě řízení v běhu, poukaz tento však neznamená, jak mylně dovolání za to má, že vykonatelnost dílčího rozsudku nenastává, dokavad není rozhodnuto o vzájemných pohledávkách. Tomu odporuje prvý odstavec §u 392 c. ř. s., dle něhož každý dílčí rozsudek pokládati jest, jak co se týče opravných prostředků, tak i co se týče exekuce za rozsudek samostatný. Teprve, když je tu rozsudek konečný o vzájemné pohledávce, může žalovaný proti exekuci na základě rozsudku dílčího uplatňovati zánik žalobního nároku dle §u 35 ex. ř., aneb navrhnouti zastavení exekuce dle §u 40 ex. ř. a v obou případech může žádati, by exekuce prozatím byla odložena (§ 42 čís. 3 a 5 ex. ř.). Odvolací soud nepochybil proto, když odvolání nevyhověl a pouze doplnil rozsudkový výrok shora zmíněným poukazem, neboť tím výrok ten uvedl pouze v soulad s procesuálním předpisem třetího odstavce §u 391 c. ř. s., jemuž prvý soud ve skutečnosti již vyhověl, označiv rozsudek jako rozsudek dílčí a prohlásiv bezprostředně po jeho vynesení ono průvodní usnesení.

Čís. 4785.

Povinnost, vytknouti ihned vady zboží ve smyslu čl. 347, odstavec prvý obch. zák. předpokládá, že kupitel zboží převzal.

(Rozh. ze dne 5. března 1925, Rv II 795/24.)

Žalující firma dodala žalované firmě tokajské víno, jehož žalovaná nepřijala, načež bylo žalobkyní dle čl. 343 obch. zák. prodáno. Proti žalobě o zaplacení rozdílu mezi umluvenou kupní cenou a kupní cenou, strženou při prodeji zboží, namítla žalovaná, že víno nebylo vínem tokajským, a že bylo stuchlé. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by po případném dalším jednání ji znovu rozhodl.

Důvody:

Oba nižší soudy mají za to, že žalovaná přes to, že zboží nepřijala a nepřevzala, nevyzvednuvši je z dráhy, nicméně měla dle čl. 347 obch. zák. vady vytýkati a výtky specifikovati, a neučinivši tak, že je s výtkami vyloučena. Ačkoli nižší stolice ji necitují, zdá se přece, že se daly vésti judikaturou býv. víd. nejv. soudu, kterou Staub-Pisko 1910 v §u 25 k cit. čl. 347 obch. zák. na str. 291 cituje jako judikaturu nauce u něho zastávané odporující, neboť ani se nepokusily, dovoditi náhled svůj z článku 347 obch. zák. samého, jenž tomu očividně odporuje. Rozhodnutí ta jsou Adl. Cl. 920, 1328 a Links 5900, avšak jen čís. 920 je totožné s projednávaným případem, byloť i tam zboží kupitelem nepřijato a dle čl. 343 obch. zák. prodáno, i vysloveno v rozhodnutí tom skutečně, že přes to má místo předpis čl. 347 obch. zák., že výtky měly býti činěny, ježto prý mají se činiti, jakmile kupitel nabyl možnosti, skutečně zbožím disponovati, od té že běží lhůta ku zkoumání zboží. Za to čís. 1328 má předmětem případ, kde kupitel nejprv s vyzvednutím zboží otálel, ale pak je přece vyzvedl: tu uznáno, že lhůta ke zkoumání a výtkování běží od té, kdy možnost, zboží vyzvednouti, nastala, což se srovnává i s nynější naukou (Pisko), jak níže bude ukázáno. Případ Links 5900 konečně byl ten, že kupitel zboží skutečně vyzvedl, ale, nechtěje je přijmouti, u speditera je dne 25. září uložil, potom 29. října odtud do svého bydliště dopravil, 2. a 3. listopadu zkoumal a dopisem ze dne 4. listopadu výtky činil a k disposici dal, kterýž případ, jenž rozhodnut byl tak, že kupitel nebyl oprávněn přijetí zásilky jako předčasně odpírati a neměl převzetí a zkoumání zboží libovolně odkládati — teprv sem nepatří a neprávem jest u Stauba-Pisko citován. Náhled čís. 920 Adl. Cl. odporuje čl. 347, jenž předpokládá, že zboží, odjinud zaslané, bylo odevzdáno (abgeliefert) roz. dopravcem (povozníkem, speditérem, poslem, vůbec prostředníkem, jehož k zaslání užito) a že je tedy kupitel jako adresát skutečně převzal, a plyne nutnost tohoto předpokladu také z povinnosti, kterou předpis ten kupiteli ukládá, aby totiž bez odkladu, jak to jen řádný chod jeho obchodu připouští, zboží zkoumal a případné vady ihned vytýkal: neboť jak by mohl kupec zboží zkoumati, když je nemá? Tak také bez výjimky nauka (Staub-Pisko § 25 k čl. 347 a literatura tam udaná) jakož i říšskoněm. praxe (tamže), k čemuž doložiti dlužno, že § 377 nového něm. zák. obch. ve sporné otázce zní stejně. Pisko, Lehrbuch des österr. Handelsrechtes Wien 1923 str. 206 b) praví doslovně: Povinnost výtkování předpokládá odevzdání (odvedení) zboží; toto musilo se tedy z disposiční moci prodatele dostati do disposiční moci kupitele neb jeho zástupce. Odpírá-li kupitel převzetí zboží, nedada k odevzdání dojíti, mohou ho postihnouti následky prodlení v přijetí, ale své nároky nebo námitky pro případné vady přes to, že jich nevytýkal, neztrácí. Bylo-li však zboží odvedeno, počíná lhůta k výtkám již od té, kdy kupitel s to byl, skutečné disposiční moci nad zbožím dosíci, na př. když drahou došlé zboží bylo kupiteli avisováno a on odvedení zbytečně zdržel, počíná lhůta ne teprv vyzvednutím zboží, nýbrž dobou, kdy vyzvednutí dle řádného chodu obchodu možno bylo. To tedy odporuje číslu 920, srovnává se ale s čís. 1328 a Links 5900. Tento nejvyšší soud v rozh. čís. 1746 sb. n. s. zaujal stanovisko zákona (čl. 347) a nepřiklonil se k rozh. Adl. Cl. čís. 920 i nemá příčiny od stanoviska toho se odchýliti. Když tedy nižší stolice k výtkám, že víno nebylo tokajské a bylo stuchlé, nevzaly se svého stanoviska zřetele a nezjistily jsoucnost a rozsah jich (zda všecko víno jimi stíženo

bylo či jaká část), je tu vadnost a neúplnost řízení a bylo tak uznati, jak se stalo.

Čís. 4786.

Za výtržnost vojska mimo službu stát v zásadě neručí. Na Slovensku by ručil, kdyby případ stal se v dobách normálních a bylo prokázáno zanedbání povinného dozoru se strany důstojnictva.

(Rozh. ze dne 6. března 1925, Rv I 1745/24.)

Žalobce, bydlící v P. na Slovensku, domáhal se na Československém eráru náhrady škody, již dle tvrzení žaloby utrpěl tím, že vojíni, kteří byli v P. posádkou, vnikli prý asi 15. listopadu — roku žalobce neudal — do jeho domu a nářadí a nábytek, tam se nacházející, částečně mezi lid rozdělili a částečně odnesli, kteryžto bezprávný čin byl prý umožněn tím, že důstojníci opomenuli povinný dozor. Oproti tomu tvrdil žalovaný, že vyplenění bylo skutkem sroceného lidu. Procesní soud prvé stolice (zemský soud v Praze) žalobu zamítl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Za výtržnost vojska mimo službu stát ovšem neručí, jsa práv leda za nezákonný výkon moci veřejné (§ 92 úst. list.), pod který pojem ovšem spadalo by zanedbání povinného dozoru, dopuštění nekázně se strany příslušného důstojnictva. Podle slovenské soudní praxe, která tu zastupuje zákon a která podrobně vylíčena byla ve zdejším rozhodnutí ze dne 11. prosince 1923 Rv I 1056/23, uveřejněném ve sb. n. s. civ. čís. 3279, ručí stát za škodu způsobenou jeho orgány u výkonu služby jen pod tou podmínkou, že ji lze orgánu tomu přičítati k zavinění a že případ jest případem dob normálních, t. j. nemá příčinu svou v poměrech mimořádných, najmě tedy v událostech válečných nebo vnitřních nepokojích. Zanedbání povinného dozoru se strany důstojnictva bylo by ovšem takovým zaviněním státních orgánů veřejných, ale, ač to tvrzeno bylo, nebylo probráno po skutkové stránce, v čem by se toto zanedbání bylo jevilo. Jest to tedy třeba na přetřes vzíti a důkazy o rozhodných skutečnostech, stranami při projednání této otázky nabídnuté, provésti a příslušná zjištění učiniti. Totéž platí o druhé podmínce. Jest třeba zjistiti, zda v době vytržností byly poměry abnormální a v čem záležely, jakož i, zda výtržnost měla právě v nich svůj původ. Třeba že totiž případ nějaký stal se za poměrů mimořádných, může přece býti případem dob normálních, jak dokazuje několik posledních případů soudní praxe ve shora citovaném rozhodnutí zdejším vylíčené, které se sběhly sice již za dob světové války, avšak neměly v nich svůj původ a příčinu, nijak s poměry jí vyvolanými nesouvisejíce. Nebudou-li podmínky tyto zjištěny, není stát za škodu práv a dlužno žalobce již hned tuto poukázati na zákon ze dne 18. března 1920, čís. 187 sb. z. a n. (§ 1 a 7), jenž dopouští, by příslušné ministerstvo povolilo příspěvek na škodu výtržnostmi způsobenou dobrovolně, aniž by stát za ni byl práv.

Čís. 4787.

Pohledávky za dodané zboží anebo práce provedené před 28. říjnem 1918 na základě smluv sjednaných s bývalou vládou rakouskou bývalému rakouskému eráru a uplatněné proti československému eráru jako nabyvateli statků a majetku rakouské vlády podle čl. 208 mírové smlouvy St. Germainské, po případě jako nabyvateli všech statků a všeho majetku uvedeného v §u 1 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. spadají pod zákon z 23. července 1919, čís. 440 sb. z. a n. a jest vzhledem k nim postupovati podle §u 2 tohoto zákona, pokud nejde o případ §u 8 odst. 2 zákona z 9. října 1924, čís. 236 sb. z. a n.

(Plenární rozhodnutí ze dne 10. března 1925, čís. pres. 944/24.)

Ministerstvo spravedlnosti zažádalo dopisem z 8. srpna 1924 čís. 22.827/24 vzhledem k rozporu mezi nálezy nejvyššího soudu Rv II 512/22 a Rv I 1506/23, by nejvyšší soud plenárním usnesením vyslovil se o tom, zda pohledávky za dodané zboží nebo provedené práce, pokud tyto práce byly provedeny anebo zboží bylo dodáno ještě býv. rakouskému eráru, spadají pod zákon čís. 440/19 sb. z. a n., a zda čl. 205, případně jiné ustanovení mírové smlouvy St. Germainské ukládají československému státu povinnost splniti podobné závazky.

Plenární senát uvažoval nejprve o první otázce, přihlížející k zákonu č. 440/19, a vyslovil se následovně:

V první řadě jest přihlédnouti k zákonu z 9. října 1924 č. 236 sb. z. a n., podle jehož §u 1 zmocňuje se vláda, by převzala pohledávky vzniklé vůči bývalému eráru rakouskému, uherskému a společnému z dodávek provedených za války, t. j. od 28. července 1914 do 28. října 1918, a by poskytla za ně úplatu. § 8 tohoto zákona stanoví dále, že právní poměry mezi věřitelem a státem vznikající podle tohoto zákona nejsou občanskými právními věcmi a jsou tudíž spory mezi státem a věřiteli z převzetí pohledávek provedeného podle tohoto zákona vyloučeny z pořadu práva. Zákon ten je potvrzením správnosti náhledu, že pohledávky uvedené v dopise ministerstva spravedlnosti spadají pod zákon z 23. července 1919, čís. 440 sb. z. a n., nařizující, by nebylo v soudním řízení pro pohledávky vytčené v §u 1 pokračováno až do uplynutí čekací lhůty, anebo nové soudní řízení zahájeno. Zákon čís. 236/24 nezmiňuje se sice o tomto zákonu, ale přes to není pochybnosti, že pohledávky vytčené v §u 1 zákona čís. 236/24 zahrnuty jsou v pohledávkách vytčených v §u 1 zákona čís. 440/19, ohledně jichž nařízeno bylo přiročí, a že nebude zajisté provedeno řízení sporné ohledně těchto pohledávek, použije-li věřitel výhody poskytnuté mu zákonem čís. 236/24, v kterémž případě je pořad práva výslovně vyloučen (§ 8

odst. 2 zák.). Dopis ministerstva spravedlnosti jmenuje závazky čsl. státu za dodávky vedle závazků téhož za práce, a podobně pohledávky za dodané zboží vedle pohledávek za práce provedené bývalému rakouskému eráru, rozeznává tudíž mezi smlouvami kupními a smlouvami o dílo, kdežto zákon čís. 236/24 mluví v §u 1 jen o pohledávkách z dodávek. Pro zodpovědění otázky shora položené není však třeba uvažovati o tom, jak dalece kryje se pojem pohledávek za dodané zboží a provedené práce s pojmem pohledávek z dodávek, neboť není dnes pochybnosti o tom, že zákon čís. 440/19 vztahuje se jak na pohledávky za dodané zboží, tak i na pohledávky za provedené práce, pokud zboží bylo dodáno anebo práce byly provedeny bývalému rakouskému (stejně i uherskému a společnému) eráru, jsou-li uplatněny žalobou, a že je proto vzhledem k nim postupovati podle §u 2, t. j. žalobu odmítnouti, pokud by nepředložil žalobce písemného prohlášení žalované strany, že se zříká přiročí. Žaloba odmítá se tu ovšem jen pro dobu přiročí nařízeného v §u 1, kteréž přiročí trvá dosud, neboť nebyla splněna podmínka poslední věty §u 1, aniž byl zákon čís. 440/19, nařizující pouze opatření formálního rázu, změněn anebo zrušen některým z pozdějších zákonů, ježto žádný z nich nezmiňuje se o přiročí nařízeném tímto zákonem, aniž ukládá soudům provedení sporů o pohledávkách vytčených v §u 1. V §u 1 nařízeno bylo přiročí pro pohledávky, které vznikly proti c. k. eráru, c. a k. eráru, a král. uherskému eráru ze smluv nebo ze skutečností nastalých před 28 . říjnem 1918, u kterých byly v době jich vzniku zavázanými podměty Rakousko, mocnářství rakousko-uherské nebo království uherské. Naproti tomu nepraví zákon, že přiročí to bylo nařízeno jen pro spory zahájené proti uvedeným erárům. Že zákonodárce měl skutečně na mysli i spory zahájené pro tyto pohledávky proti československému státu, patrno je z důvodové zprávy finanční prokuratury z 13. února 1919 tisk 506, v jejíž předposledním odstavci poukazuje se i na to, že nároky takové uplatňují se i proti čsl. státu jako nástupci (t. j. bývalých erárů). Je proto použiti zákona čís. 440/19 na všecky spory, jimiž uplatňují se pohledávky vytčené v §u 1 první věté tohoto zákona i proti československému státu jakožto nástupci uvedených erárů z důvodu tohoto nástupnictví, nebo převzetí majetku a statků, ať nárok se odvozuje z §u 1409 obč. zák. ve spojení s čl. 208 mírové smlouvy St. Germainské, po případě ze zákona čís. 354/21, anebo z výkladu čl. 205 téže mírové smlouvy v ten smysl, že závazky sjednanými za války lze rozuměti nejen závazky z válečných dluhů, nýbrž i pohledávky za dodávky a práce. Postačí, že pohledávky ty vznikly proti některému z bývalých erárů ze smluv anebo ze skutečností nastalých před 28. říjnem 1918, a že nárok uplatňuje se proti čsl. státu jako nástupci bývalého státu rakouského anebo jako nabyvateli statků a majetku tohoto státu. To neplatí ovšem pro případy, kde nárok žalobní, vznesený proti čsl. státu opřen jest o skutečnosti a smlouvy z doby po 28. říjnu 1918, k. p. narovnání, uznání anebo převzetí dluhu z jiného důvodu než pouhého nástupnictví nebo převzetí statků. Tyto případy nelze zahrnouti pod pojem pohledávek vytčených v zákoně čís. 440/19, a není proto zákonného důvodu k přerušení sporu neb odmítnutí žaloby. Uvedených zásad bude užíti v případech, v nichž nárok proti čsl. státu uplatněn byl z obojího důvodu, t. j. z důvodu nástupnictví a nabytí statků i majetku (§ 1409 obč. zák. a čl. 208 mír. sml.), i z důvodu skutečností vzniklých po 28. říjnu 1918, k. p. schválení a převzetí provedeného díla, zboží dříve dodaného, uznání dluhu z tohoto důvodu atd., anebo jde-li o dodávky neb dílo provedené částečně před 28. říjnem 1918 a částečně po tomto dni. Vždy bude rozhodující tento den, a bude soud uvažovati jedině o skutečnostech vzniklých po 28. říjnu 1918, ať jde o dodávky a práce, anebo o smlouvy a jiné právní projevy stran. Uzná-li zažalovaný nárok za oprávněný těmito skutečnostmi, vyhoví žalobě, v opačném případě odmítne žalobu, ježto nemůže rozhodovati též o skutečnostech nastalých před 28. říjnem 1918, pokud žalovaná strana nezřekla se přiročí. V některých případech bude nutno děliti nároky podle času. Pokud bude požadována odměna za provedené dílo, bude podle zásady §u 1170 obč. zák. uvažováno jedině o části pohledávky připadající na část díla spadající do doby po 28. říjnu 1918. Při pohledávkách za dodané zboží a jiné věci bude záležeti na množství dodaném po tomto dni. V kterém stadiu sporu dojde k odmítnutí žaloby podle §u 2 zákona čís. 440/19, bude záležeti na zvláštnosti případu. Vždy bude nutno předem zjistiti náležitosti §u 1 tohoto zákona, zejména bude třeba uvážiti, je-li čsl. stát žalován jen jako nástupce bývalého eráru rakouského a j. po příp. z důvodu převzetí jeho statků, a sice věřitelem bývalého Rakouska, Rakousko-Uherska anebo Uher, anebo je-li žalován jako osobní dlužník svým vlastním věřitelem na základě skutečností vzniklých po 28. říjnu 1918, a založivších samostatný jeho závazek k plnění. Odmítnutí žaloby podle zákona čís. 440/19 zůstane vždy jen procesualným opatřením, jímž soudy nedotýkají se otázky, zda a pokud převzal československý stát závazky býv. Rakouska, Rakousko-Uherska anebo království uherského, ježto rozřešení této otázky vyhrazeno bylo podle důvodové zprávy ze 17. července 1919 tisk 1367 konečnému vyrovnání o právech a závazcích zaniklého mocnářství rakousko-uherského a jeho jednotlivých států. Zákonem čís. 440/19 bylo uloženo soudům, by nepředbíhaly řešení této otázky, jež přísluší zákonodárci, a tento přistoupil skutečně k tomuto řešení, nehledí-li se k zákonu čís. 354/21, zajisté zákonem čís. 236/24, poskytnuv věřitelům bývalého eráru rakouského a dalších možnost, by domáhali se mimo spor převzetí pohledávek tam uvedených vládou rakouskou. Z těchto důvodů má nejvyšší soud za to, že druhá otázka, zda čl. 205 anebo jiný mírové smlouvy St. Germainské ukládají čsl. státu povinnost splniti podobné závazky, položena byla jen pro případ, že by první otázka byla zodpověděna záporně, ježto po kladné odpovědi na první otázku nebudou míti soudy příležitost uvažovati prakticky o této otázce. Odpovídá proto nejvyšší soud jen na první otázku shora položenou tak, jak uvedeno v právní větě.

Čís. 4788.

Odpůrčí nárok v úpadku.

Pro posouzení odporovatelnosti jest rozhodným den knihovní poznámky pořadí, nikoliv den zřízení dluhopisu nebo vkladu zástavního

práva, nešlo-li dle okolností případu při vydání dluhopisu a povolení vkladu o zvláštní právní jednání ani o více právních jednání dohromady, nýbrž o jediné právní jednání a to již v době knihovních poznámek.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, R I 155/25.)

Správce úpadkové podstaty žaloval o bezúčinnost zástavních práv, jichž nabyla žalovaná banka na nemovitostech úpadců dne 30. června 1922 a 20. července 1922 v pořadí knihovních poznámek ze dne 2. září a 2. listopadu 1921. Žalobce tvrdil v žalobě, že žalovaná věděla o platební neschopnosti dlužníků, na jichž jmění byl dne 12. října 1922 vyhlášen úpadek, již nejpozději dne 27. června 1922. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl. Důvody: Soud procesní zamítl žalobu hlavně z toho důvodu, že vycházel z názoru, že jednoroční a šestiměsíční lhůta, v níž jedině lze dle §§ 30 čís. 2 a 31 čís. 4 konk. ř. právnímu jednání v úpadku odporovati, vypršela. Názor tento čerpá soud procesní z ustanovení §u 13 konk. ř., který stanoví, že vklady a záznamy do knih pozemkových mohou býti povoleny a vykonány i po vyhlášení úpadku, bylo-li pro ně ještě před úpadkem vydobyto pořadí v podobě poznámky. Než názor tento je právně mylným a nemá v zákoně opory. Předpis §u 13 konk. ř. ve spojení s ustanovením §u 56 odstavec třetí knih. zák. znamená ve své podstatě toliko prohloubení zásady, vyslovené v §u 2 konk. ř.: že právní účinky úpadku nastávají teprve dnem vyvěšení úpadkové vyhlášky na soudní desce. Z ustanovení §u 2 konk. ř. plyne, že lze i po vyhlášení úpadku povoliti a vykonati vklady a záznamy do knih pozemkových, jen když knihovní návrh byl u soudu podán aspoň den před vyvěšením vyhlášky na soudní desku, neboť den, kdy návrh knihovní došel na soud, jest dle §u 29 knih. zák. jedině směrodatným pro knihovní pořadí. Nebýti ustanovení §u 13 konk. ř. a §u 56 odstavec třetí knih. zák., nebylo by po vyhlášení úpadku možno povoliti a vykonati vklad nebo záznam v poznamenaném dříve pořadí. Něco jiného se z ustanovení §u 13 konk. ř. vyvoditi nedá a jmenovitě nemělo býti předpisem tím měněno nic na podmínkách odporovatelnosti v úpadku a odporovatelnost vkladu vyloučena snad proto, že se poznamenanému pořadí pro vypršení lhůty odpůrčí již odporovati nedá. Proto, dojde-li po vyhlášení úpadku ve lhůtě §u 55 knih. zák. (ve znění III. novely) ke knihovnímu vkladu práva v pořadí ještě před vyhlášením úpadku poznamenaném, možno tomuto vkladu odporovati jen tím způsobem, že se odporuje právnímu jednání, na jehož základě byl vklad ten povolen a vykonán. Že tomu tak, plyne i z úvahy, že v případě vkladu v poznamenaném pořadí jest odporující věřitel poškozen nikoli snad již poznámkou pořadí, ta se přece, nedojde-li k zamýšlenému vkladu ve lhůtě zákonné, z moci úřední vymaže a není pro věřitele újmou, nýbrž teprve vkladem práva v poznamenaném pořadí. Ostatně, i když se pohlíží na právní jednání, jež bylo základem poznámky pořadí, a na právní jednání, jež tvořilo základ vkladu, jako na celek, nic to na věci nemění, poněvadž zakládá-li odpůrčí důvod několik právních jednání dohromady, jest skutková povaha odpůrčího důvodu založena teprve jednáním posledním, řetěz uzavírajícím, a k zachování lhůty odpůrčí stačí, když toto poslední jednání spadá do lhůty. Následkem svého mylného právního nazírání na věc nevzal soud procesní vůbec v úvahu, nebo jen způsobem nedostatečným, zda jsou tu podmínky odporovatelnosti ve smyslu zákona, bez toho se však nedá věc po stránce právní správně rozhodnouti a proto nezbylo, než na oprávněné odvolání žalující strany rozsudek zrušiti a soudu procesnímu uložiti, by doplně jednání, znovu rozhodl. Na soudu procesním bude, by především náležitě uvážil, zda jsou tu podmínky odpůrčího důvodu §u 30 odstavec prvý konk. ř. Tento důvod odpůrčí předpokládá kromě všeobecných náležitostí, jež jsou vytčeny v prvém a posledním odstavci §u 30 odstavec prvý konk. ř. (že k zajištění neb uspokojení věřitele došlo po nastalé nezpůsobilosti k placení nebo po dojití návrhu na vyhlášení úpadku, neb aspoň v posledních 60 dnech před tou neb onou z těchto dvou událostí a že výhoda byla poskytnuta věřiteli v posledním roce před vyhlášením úpadku), že bylo věřiteli (ať úpadkovému nebo jinému) poskytnuto zajištění neb uspokojení, na které neměl vůbec práva, neb aspoň ne v takové míře a v tom čase, jak se mu ho dostalo (tak zv. úhrada incongruentní). V té příčině bylo žalovanou bankou tvrzeno, že ji manželé Vilibald a Emma T-ovi (úpadci) slíbili hned při poznamenání posloupnosti, že vystaví listiny způsobilé ku vkladu práva zástavního, a dlužno proto uvážiti, zda byl takovýto slib učiněn, kdy a do kdy měl býti splněn, neboť, nebyl-li učiněn nebo byl-li učiněn pro pozdější dobu, neměla žalovaná banka na zajištění, jehož se ji dluhopisy dostalo, práva a odpůrčí důvod §u 30 odstavec prvý konk. ř. jest plně opodstatněn. Soud procesní se arci otázkou tohoto slibu zabýval, avšak nedostatečně, neboť zjistil sice, že smlouvající strany měly vůli, aby pohledávání žalované banky byla knihovně zjištěna, nikoli však, zda vůle ta byla i projevena a slib učiněn a přijat. Toto nesprávné zjištění skutkové vytýká odvolání napadenému rozsudku právem, třebas že tak činí v podobě odvolacího důvodu nesprávného ocenění důkazů. Ukáže-li se, že žalovaná banka měla na knihovní zjištění právo a že tu tedy není podmínek odporovatelnosti dle §u 30 čís. 1 konk. ř., nejsou tím ovšem ještě vyvráceny odpůrčí důvody §u 30 čís. 3 a §u 31 čís. 2 konk. ř., u kterých připouští zákon odporovatelnost i v tom případě, když věřitel má na zajištění neb uspokojení svého nároku právo a jeho nárok je v každém ohledu úplně správným (tak zv. úhrada congruentní). Ustanovení §u 30 čís. 1 konk. ř. má totiž na mysli nadržování objektivní, předpis §u 30 čís. 2 a 3 konk. ř. pak nadržování subjektivní. Odpůrčí důvod §u 30 čís. 3 konk ř. předpokládá kromě všeobecných podmínek, o nichž se stala zmínka již u odpůrčího důvodu §u 30 čís. 1 konk. ř., že dlužník má úmysl, poskytnouti některému věřiteli — ani zde to nemusí býti věřitel úpadkový — před ostatními výhodu a že věřiteli byl anebo musel býti tento úmysl dlužníkův znám. Zda byly tyto podmínky splněny, nevzal soud procesní vůbec na přetřes, ač to bylo žalující stranou tvrzeno. U odpůrčího důvodu §u 31 čís. 2 konk. ř. žádá zákon, by k práv-

nímu jednání došlo v době, kdy byl dlužník nechopným k placení, nebo kdy byl podán návrh na vyhlášení úpadku a by tyto události byly věřiteli známy (stačí ovšem i zde důkaz, že mu události ty musily býti známy) a kromě toho, by k právnímu jednání došlo v posledních 6 měsících před vyhlášením úpadku. I zde bylo žalující stranou tvrzeno, že tyto podmínky byly splněny a měl je proto soud procesní vziti na přetřes. Soud procesní se ovšem neschopností k placení u dlužníků částečně zabýval, posuzoval ji však nikoli dle doby vystavení dluhopisů, nýbrž dle doby, kdy byla pro pohledávku žalované banky posloupnost poznamenána; tato doba není však, jak již svrchu naznačeno, směrodatna.

Nejvyšší soud vyhověl rekursům, zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, by dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Žalující strana opřela žalobní nárok, uplatňující odporovatelnost podle §§ 30 čís. 1 a 3 a 31 čís. 2 konk. řádu, o skutečnost, že žalovaná strana věděla nejpozději 27. června 1922 o platové neschopnosti dlužníků (úpadců), přes to však dala si do pozemkových knih vložiti právo zástavní pro své pohledávky dne 30. června a 20. července 1922, na základě dluhopisů ze dne 20. června a 10. července 1922. Tento skutkový přednes, shodný se žalobním spisem, zůstal nezměněn. Další jednání vedlo se o námitce žalované strany, že dobou rozhodnou pro posouzení naříkatelnosti není v tomto případě den zřízení dluhopisů nebo vkladu zástavního práva, nýbrž den knihovní poznámky pořadí, t. j. 2. září a 2. listopadu 1921. V tomto směru vzal procesní soud za prokázáno, že již při jednání o poskytnutí úvěru bylo vůlí smluvních stran, t. j. žalované banky a úpadců, by poskytnuté zápůjčky úhrnem 340.000 Kč byly zajištěny na nemovitostech dlužníků, prozatím poznámkou pořadí, že knihovní zajištění bylo hned z počátku základní podmínkou poskytnutí úvěru, a že úpadci převzali již v čase knihovních poznámek pořadí, t. j. dne 2. září a 2. listopadu 1921 povinnost vystaviti dodatně dluhopisy vkladu schopné, dále že žalovaná strana již dopisem ze dne 16. ledna 1922 domáhala se na úpadcích těchto dluhopisů, tito však vydání listin protahovali, ač dluhovali žalované straně již 7. ledna 1922 téměř 300.000 Kč, a že teprve v červnu a červenci 1922 vyhověli povinnosti, převzaté již v čase knihovních poznámek. Konečně vycházel procesní soud ze skutkového předpokladu, že nebyli úpadci nezpůsobilí k placení v době těchto knihovních poznámek, spadající do počátku jednání o poskytnutí úvěru žalovanou stranou. Odvolacímu soudu patrně nedostačují tato skutková zjištění. Pokud odvolací soud zastává ve svém usnesení právní náhled, že § 13 konk. ř. lze vztahovati jen na případ, když knihovní návrh byl podán před vyhlášením úpadku, nelze souhlasiti s jeho názorem, a poukazuje se na plenární usnesení nejvyššího soudu Pres. 1504/23 (sb. n. s. čís. 3266), jež výslovně zahrnuje pod případ §u 13 i vklad zástavního práva v pořadí poznamenaném v době před vyhlášením úpadku. Procesní soud nezaložil svůj právní názor pouze na § 13, jak odvolací soud mylně předpokládá, nýbrž dovozuje teprve ze skutkových zjištění, proč pokládá za rozhodnou dobu knihovních poznámek, nikoli dobu vkladu zástavního práva. Odvolací soud netrvá však bezpodmínečně na svém názoru, nýbrž uznává v následujícím odstavci důvodů i knihovní vklad v pořadí poznamenaném před úpadkem patrně za případ §u 13, ale mluví o odporovatelnosti právního jednání, na jehož základě byl vklad povolen a vykonán, po případě o odporovatelnosti posledního právního jednání, a prohlašuje skutková zjištění procesního soudu za nedostačující. V tom jest na omylu, ježto zjištění ta postačují úplně k právnímu posouzení věci, ovšem v tom smyslu, že, převezme-li odvolací soud tato zjištění, nebude třeba doplniti spor. Jinak by ovšem bylo, kdyby odvolací soud vyhověl odvolání, jež uplatňuje též nesprávné ocenění důkazů, o čemž ovšem dovolací soud uvažovati nemůže. Je proto věc probrati jen na základě nezměněných dosud skutkových zjištění prvního soudu. Pokud tato nejsou změněna nebo vyvrácena a předmětem úvahy jest jen právní posouzení věci, není důvodu pokládati řízení za neúplné, naopak jest souhlasiti s právním posouzením věci, z jakého vycházel soud prvé stolice. Žalobkyně sama netvrdila, že k podpisu dluhopisů a vkladu zástavního práva došlo na základě zvláštního jednání právního, jehož odporovatelnost byla by odůvodněna příslušnými předpisy úpadkového řádu. Klade důraz jen na dobu, kdy dluhopisy byly vydány a vloženy do pozemkové knihy, aniž by přihlédla k poznámkám pořadí. Náhled odvolacího soudu, jinak zajisté správný, nemá proto skutkového podkladu a odporuje dosavadním skutkovým zjištěním, podle nichž dlužníci (úpadci) již v čase knihovních poznámek, t. j. 2. září a 2. listopadu 1921, vzali na se povinnost, vydati dluhopisy vkladu schopné, žalovaná banka dluhopisy ty již v lednu od nich požadovala, a jen prodlením dlužníků se stalo, že k vydání dluhopisu došlo později, ovšem vždy ve lhůtě §u 55 knih. zák. Podle těchto skutkových zjištění nešlo při vydání dluhopisů a povolení vkladu o zvláštní právní jednání ani o několik právních jednání dohromady, nýbrž šlo o jediné právní jednání a to již v době knihovních poznámek, záležející v zajištění věřitelky. Toto zajištění provedeno bylo z počátku knihovní poznámkou přednosti, a později důsledkem této poznámky vkladem zástavního práva v přednostním pořadí. Stranám nemohlo býti zabráněno, by nepoužily výhody, vyplývající pro věřitelku z předpisů §§ 53 a násl. knih. zák. Je snadno vysvětlitelno, že žalovaná firma, poskytujíc dlužníkům úvěr, by založili podnik, zejména zapůjčivši jim hotovost ke kupu nemovitostí nutné k provozu, vymínila si zajištění zápůjček k tomu cíli poskytnutých a to v první řadě na nemovitostech za její peníze dlužníky zakoupených. Co do odporovatelnosti tohoto zajištění nevadí, že z počátku bylo provedeno jen poznámkou pořadí, jen když dlužníci se současně zavázali vydati dluhopisy vkladu schopné, a žalovaná strana dluhopisy ty od nich též zavčas požadovala. Žalované právem postačilo, že měla zajištěno příhodné knihovní pořadí. Pro posouzení věci postačí, že zajištění pořadí nestalo se na oko, bez úmyslu, vložiti právo zástavní v tomto pořadí. Domněnka, že ke vkladu zástavního práva došlo teprve na základě zvláštní úmluvy, nebo že žalovaná banka užila zákonné výhody

§u 53 knih. zák. jen náhodou, není odůvodněna ani skutkovým přednesem žalující strany, a odporuje skutkovým zjištěním procesního soudu, z nichž jest odvoditi shodný projev vůle obou stran, nikoli jen nepřijatý slib jedné strany, jak odvolací soud mylně předpokládá v rozporu s tímto nezměněným zjištěním. Zůstanou-li tudíž zjištění ta nezměněna, nebude potřebí dalšího doplnění, naopak bude posouditi odporovatelnost zajištění pohledávek příslušejících žalované bance podle dne knihovních poznámek, t. j. 2. září a 2. listopadu 1921. Z toho bude dovoditi vzhledem k vyhlášení úpadku dne 12. října 1922 další právní důsledky co do uplynutí lhůt, vytčených v posledních odstavcích §§ 30 a 31 konk. ř. Pohledávka 40.000 Kč nepřijde proto v úvahu. Pokud by šlo o pohledávku 300.000 Kč, pro niž bylo pořadí poznamenáno teprve 2. listopadu 1921, přijde na skutkové zjištění procesního soudu, že zajištění to stalo se v době, kdy nebylo řeči o platové nezpůsobilosti dlužníků, tak že žalovaná strana o ní věděti nemohla. Není proto dosud důvodu pro zrušení rozsudku soudu prvé stolice a doplnění řízení. Další bude záležeti na tom, jak odvolací soud zachová se k těmto zjištěním, jež byla odvoláním napadena i co do správnosti.

Čís. 4789.

Exekuce vnuceným zřízením práva zástavního není ukončena provedeným zápisem knihovním, nýbrž trvá (§ 17 ex. ř.), dokud trvá vnuceně zřízené zástavní právo. Jde o žalobu, náležející ku příslušnosti exekučního soudu, domáháno-li se uznání knihovní přednosti vzhledem k exekučnímu nabytí zástavního práva žalovaným.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, R I 191/25.)

Žalobou, zadanou na exekučním soudě, domáhala se žalobkyně uznání přednosti knihovní pohledávky a svého věcného práva, z pozůstalosti Aloise V-a jí připadajícího, před knihovní pohledávkou žalovaného pojištěnou na zůstavitelově nemovitosti vnuceně zřízeným právem zástavním. Námitce místní nepříslušnosti soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud námitku zamítl. Důvody: Dle ustanovení §u 17 odstavec druhý ex. ř. přísluší exekučnímu soudu projednávati a rozhodovati všechny spory za řízení exekučního, nebo z jeho příčiny vzniklé, pokud v tomto zákoně není jiný soud k tomu prohlášen za příslušný. Soud prvé stolice nepokládal se z toho důvodu příslušným, avšak neprávem. Soud rekursní nesdílí náhled prvého soudu, že příslušnost dle §u 17 odstavec druhý ex. ř. je vyloučena již proto, že exekuce vnuceným zřízením práva zástavního jest skončena. Exekuce tato má povahu a účel zajišťovací s účinkem vykonatelnosti, vytčeným v §u 88 ex. ř. a trvá tento stav exekučního řízení tak dlouho, pokud vnuceně zřízené právo zástavní platně trvá. Žalobkyně, popírajíc pořad tohoto vnuceně zřízeného práva zástavního a domáhajíc se uznání přednosti své knihovní pohledávky, činí tak za tohoto exekučního řízení, a příslušnost dle §u 17 ex. ř. jest proto odůvodněna. Dle udání žaloby žalující mní se býti poškozena tím, že žalovaná na základě exekučního titulu, vydobytého proti dědici Aloisu V-ovi mladšímu nabyla ve sporném pořadu exekučního práva zástavního na nemovitosti zůstaviteli Aloisu V-ovi staršímu, pokud se týče jeho pozůstalosti patřící za řízení pozůstalostního a to před pohledávkou a věcným právem z pozůstalosti této jí připadnuvšími, tudíž pro nároky, které jí již v čase smrti zůstavitelovy příslušely. Z toho jest patrno, že důvodem k žalobě není pohledávka a věcná práva žalobkyně, nýbrž zřízení exekučního zástavního práva žalované strany, které žalobkyni podnět k žalobě zavdalo. Jest samozřejmé, že, kdyby toto exekuční právo zástavní neexistovalo, že by žalobkyně neměla příčiny domáhati se uznání knihovní přednosti. Je zde tedy i druhý případ příslušnosti podle §u 17 odstavec druhý ex. ř., že k žalobě byl dán podnět následkem exekučního řízení. Příslušnost podle §u 17 ex. ř. nepředpokládá nutně, jak prvý soudce se domnívá, že známkou sporu podle §u 17 ex. ř. musí býti žádost žalobní, znějící na prohlášení exekučního řízení nepřípustným. Z uvedeného plyne tudíž, že pro žalobu příslušným jest dovolaný soud jako výlučně příslušný soud exekuční (§ 17 a § 51 ex. ř.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud nepochybil po stránce právního posouzení, uznav, že příslušnost soudu prvé stolice ku projednání této rozepře jest odůvodněna předpisy §§ 17 a 51 ex. ř. Byť i s exekucí vnuceným zřízením práva zástavního nebyly spojeny další úkony zpeněžovací, přece nelze o tomto druhu exekučním souditi, že jest exekuce tohoto způsobu ukončena provedeným zápisem knihovním, poněvadž právě výkonem této exekuce nastávají zvláštní účinky exekuční (§§ 138, odstavec prvý, 210, 216 ex. ř.). Jest tedy sice exekuce vnuceným zřízením práva zástavního pouze jediným úkonem, ale úkonem s nepřestávajícími účinky, trvajícími tak dlouho, dokud trvá vnuceně zřízené právo zástavní. Jako při mobilární exekuci, ve které nebyl učiněn prodejový návrh, nebo byl učiněn, ale prodejové řízení bylo zrušeno, trvá exekuce tak dlouho, dokud nezanikne zástavní právo, tak je tomu i při exekuci vnuceným zřízením zástavního práva, která trvá tak dlouho, dokud nezanikne vnuceně zřízené právo zástavní. Že exekuce tato trvá, tomu svědčí také, že, jak o tom nelze pochybovati, může býti zrušena neb obmezena (§ 96 ex. ř.). Za tohoto stavu je příslušnost soudu prvé stolice ku projednání této rozepře odůvodněna správnou úvahou rekursního soudu, že se žalující strana mní býti poškozena tím, že žalovaná strana podle exekučního titulu, proti dědici Aloisu V-ovi mladšímu vydobytého, nabyla ve sporném pořadu knihovním exekučního práva zástavního na nemovitosti Aloisu V-ovi staršímu, pokud se týče jeho pozůstalosti patřící za pozůstalostního řízení před pohledávkou a věcným právem, z této pozůstalosti jí (žalující straně) připadnuvšími, tudíž pro nároky, které jí příslušely již v čase zůstavitelovy smrti. Rekursní soud právem uznal, že se žaloba dotýká svým důvodem zřízení exekučního práva zástavního,

a že jenom toto zavdalo podnět žalující straně ku této žalobě. Sluší k tomu ještě poznamenati, že žaloba tato jest, jak o tom podle jejího žádání nelze pochybovati, žalobou o plnění.

Čís. 4790.

Zákon o pojištění zřízenců ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. Jedině pojištěnec jest oprávněn žádati vrácení zaplacených premií (premiových reserv). Dokud pojištěnec tohoto svého nároku neuplatnil, nemůže se na pojišťovně domáhati vrácení ani vymáhající věřitel, jemuž byl nárok pojištěncův proti pojišťovně přikázán k vybrání.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, Rv I 76/25.)

Žalobkyni byla proti Aloisu S-ovi povolena exekuce zabavením a přikázáním k vybrání jeho pohledávky proti žalovanému pensijnímu ústavu na vrácení zaplacených premií (premiových reserv). Ježto žalovaný ústav odepřel žalobkyni výplatu, domáhala se jí žalobkyně žalobou. Procesní soud prvé stolice žalobu pro těntokráte zamítl. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Především dlužno zdůrazniti, že pro posouzení právních nároků účastníků rozhodnými jsou v prvé řadě stanovy žalovaného ústavu, a teprve v případě, že by znění jejich zavdávalo podnět k pochybnostem, bylo by při výkladu jich možno přihlížeti k zákonu ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. Z §u 24 čís. 1 stanov jest zřejmo, že nárok na vrácení 75% premiové reservy mají ti pojištěním nepovinní členové, kteří vystoupí dobrovolně z pensijního ústavu buď výslovným prohlášením aneb konkludentním činem, záležejícím v tom, že po 6 měsíců nezaplatí příspěvku dle §u 5 čís. 3 písm. d) stanov. Z §u 24 čís. 3 stanov plyne dále, že nároky ty mohou býti uplatněny jen členem samým do 12 let po dospělosti prvé nezaplacené premie a že teprve po svém uplatnění přecházejí na dědice. Dle §u 24 čís. 1 stanov vrácením připadající částky jsou oni členové úplně vyrovnáni, čímž uskutečněn jest odkup pojištění. Že nastal některý z uvedených případů dobrovolného vystoupení Aloisa S-a ze žalovaného ústavu, nebylo ve sporu tvrzeno a tudíž ani zjištěno. Tato neúplnost měla by však význam toliko v případě, kdyby bylo uznáno oprávnění žalobkyně k uplatňování nároku toho jménem nebo na místě Aloisa S-a. Z oněch ustanovení stanov i z obdobných předpisů zákona ze dne 5. února 1920 čís. 89 sb. z. a n. plyne však se zřetelem k §u 308 ex. ř. úsudek opačný, totiž že jednou z podmínek nároku jest, že jest uplatňován členem samým a že jest to nárok čistě osobní, který mimo vůli členovu nemůže býti uplatňován, ježto tímto uplatněním nastává ztráta práv člena toho, víceletým pojištěním nabytých. Teprve potom, kdy člen sám prohlásí, že činí nárok na odkup, jest možno vésti na onen nárok exekuci s omezením §u 19 písm. a) zákona o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců, pokud se týče nařízení ze dne 25. června 1914 čís. 138 ř. zák. Do té doby exekuce, pokud jest vedena, jest bezpředmětnou, zabavujíc nárok neexistující. Poukaz vymáhající věřitelky na § 308 ex. ř. není případným, neboť ustanovení to propůjčuje vymáhajícímu věřiteli určitá práva, jimiž má býti vymoženo právo již existentní, avšak nepropůjčuje mu práva, předsevzíti jménem dlužníkovým úkony, jimiž by právo, domněle zabavené, mělo teprve vzniknouti. Tím padá námitka, že ani dlužník nemohl by práva toho již uplatniti, ježto mu byla povolením exekuce veškerá disposice ohledně nároku toho zakázána, neboť tím, že v době doručení povolení exekuce poddlužníku nárok dosud neexistoval, byla exekuce bezúčinnou a nemohla míti v zápětí nějaké disposice dlužníkovy, směřující k založení nároku onoho. Tím méně ovšem možno vzíti zřetel na námitku, že v případě právoplatného zamítnutí žaloby její vymáhaný nárok pravděpodobně vyjde na prázdno, neboť to bývá údělem každé exekuce, zabavující nárok neexistentní.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, uplatňující pouze dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., vytýká rozsudku odvolacího soudu, že nesprávně posoudil právní povahu pojištěncova nároku na vrácení pojistných premií (premiových reserv) při zániku pojištění, pokud tento nárok je podmíněn zvláštním ustanovením, totiž, že může býti uplatněn toliko pojištěncem samým. (§ 18 čís. 3 a § 24 čís. 3 stanov pensijního ústavu průmyslu cukrovarnického v Praze, jako náhradního ústavu ve smyslu §u 64 a násl. ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n.). Z dotčených ustanovení § 18 čís. 3 a §u 24 čís. 3 stanov, jsoucích v úplném souhlase s předpisem §u 25 čís. 3 novely k zákonu o pojištění zřízenců ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n., plyne, že sporný nárok jest vázán na osobu pojištěncovu v ten způsob, že nikdo jiný nemůže ho uplatniti. Je tedy jedině pojištěnec sám oprávněn, žádati vrácení zaplacených premií (premiových reserv). Toto požadovací právo jest ryze osobním právem pojištěncovým, jak správně zdůraznil již soud odvolací. Zákonným důvodem vázanosti požadovacího práva na osobu pojištěncovu bylo, že pojištěnec uplatněním nároku na vrácení premií (premiových reserv) zbavuje se vlastně veškerých výhod, kterých pojištěním by se mu mohlo dostati (získaných již pojistných čák na určité pojistné dávky podle §u 2, 8 a 14 stanov). Vyhradil-li zákon pojištěnci samotnému právo, o vrácení premií žádati, ponechav jeho vlastnímu rozhodnutí, chce-li tohoto, pro něj nejméně příznivého nároku z pojištění použiti, vyloučil tím zároveň, by osoby třetí proti vůli pojištěncově, nebo bez jeho souhlasného projevu mohly o tomto jeho osobním oprávnění rozhodovati, což zjevno také z ustanovení, jímž zákon výslovně vylučuje z tohoto práva požadovacího i dědice pojištěncovy výhradou, že nárok přechází na ně jen tenkráte, byl-li již pojištěncem uplatněn (§ 25 (3) zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. a § 18 čís. 3 a § 24 čís. 3 stanov žalovaného pensijního ústavu). Zákonnému omezení požadovacího práva na osobu pojištěncovu nepříčí se ani ustanovení §u 19 a) čís. nař. ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. a s ním souhlasící § 15 stanov žalovaného pensijního ústavu,

které pro zákonné výživné připouštějí převod a zabavení čák a nároků, z pojištění plynoucích, poněvadž těmito ustanoveními podmínka osobního požadování nároku pojištěncem vyloučena nebyla. Pokud tedy pojištěnec neprojevil určité vůle vůči pojišťovně (výraz »uplatniti«), že žádá výplatu pojišťovacích premií (premiových reserv), nelze nárok tento proti pojišťovně realisovati a nemůže do té doby býti ani předmětem postupu nebo zájmu a nepřechází ani na dědice. Nemůže proto ani žalobkyně jako vymáhající věřitelka, které byl sporný nárok exekuční k vybrání přikázán, svým prohlášením nahraditi zákonem výslovně požadovaný osobní projev pojištěnců, ježto by se to příčilo jasnému předpisu zákona. Práva, která dovolání vyvozuje pro žalobkyni z ustanovení §u 308 ex. ř., nemohou se vztahovati na případ, v němž možnost realisace nároku jest závislou, ano přímo podmíněnou dřívějším osobním uplatněním (požádáním) nároku dlužníkem, jako v případě tomto, v němž zákon zajišťuje v zájmu veřejném sociální ochranu nárokům pojištěncovým proti újmám, které by mu mohly býti způsobeny zásahem osob třetích do jeho ryze osobního práva, kdyby směly bez jeho vůle samy požádati o vrácení pojistných premií (premiových reserv). Bylo-li v tomto případě zjištěno, že oprávněný pojištěnec Alois S. dosud svého nároku na výplatu premií (reserv) neuplatnil, není tu zákonného předpokladu pro vymáhání nároku na vrácení jejich proti žalovanému pensijnímu ústavu a odvolací soud posoudil s právního hlediska věc bezvadně, potvrdiv rozsudek prvé stolice, žalobu pro tentokráte zamítající.

Čís. 4791.

Vypořádání poměru mezi majitelem pivovaru a podsudím, přestal-li majitel pivovaru před časem pivo vařiti.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, Rv I 166/25.)

Smlouvou z roku 1923 zadal žalobce žalovanému na tři roky svůj hostinec do výčepnictví tak, že část zisku na pivě měl obdržeti žalobce, část žalovaný. Nájemné v určité výši nebylo smluveno ani za byt, ani za hostinské místnosti. Ujednáno bylo, že žalobce má dodávati žalovanému pivo výhradně ze svého pivovaru v S. po 150 Kč za 1 hl a že ho bude žalovaný prodávati po 200 Kč za 1 hl. Žalobce přestal napotom vařiti ve svém pivovaru v S. a nabízel se dodávati žalovanému pivo j-ské. Žalovaný však nadále odebíral pivo z pivovaru v T. a neplatil z něho žalobci ničeho. Žalobě, domáhající se zrušení smlouvy ohledně výčepu piva, vyklizení bytu a hostinských místností a náhrady škody, ježto žalobce neodebíral od žalobce pivo j-ské, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil ohledně zrušení nájemní smlouvy a vyklizení bytu a hostinských místností rozsudek prvého soudu, jinak dovolání nevyhověl.

Důvody:

Dovolání žalobcovu, pokud vytýká rozsudku soudu prvé stolice nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), nelze upříti částečné oprávnění. Oba nižší soudy zjistily, že žalobce zadal žalovanému svůj hostinec čís. 5 v S. do výčepnictví, totiž, že část zisku z vyčepovaného piva měl obdržeti žalobce, a že nájemné v určité výši za užívání hostince nebylo smluveno. Z tohoto zjištění dospěly nižší soudy ku správnému závěru, že nejde o smlouvu nájemní (pachtovní) ve smyslu §u 1090 a násl. obč. zák., jak mínil žalovaný, nýbrž o zvláštní druh smlouvy námezdní po rozumu §u 1152 a násl. obč. zák., na kterémž stanovisku stojí žalobce. Nehledíc k tomuto zásadnímu rozporu co do právního pojetí smlouvy, rozcházejí se strany v podrobnostech vlastně jen v tom, že žalovaný tvrdí, že byl povinen odebírati od žalobce jen pivo S-ské, kdežto žalobce trvá na tom, že byl oprávněn dodávati žalovanému také jiný druh piva. Co do této otázky zjistil odvolací soud, že se strany smluvily jen na pivu S-ském, které měl žalobce dodávati žalovanému z pivovaru, jím zpachtovaného, a to jeden hektolitr po 150 Kč, žalovaný pak měl pivo prodávati po 200 Kč, takže rozdíl byl jeho výdělkem. Tímto zjištěním jest dovolací soud vázán. A tu jest rozhodnouti otázku, jež jest vlastně jádrem sporu, jaký má význam pro trvání smlouvy mezi stranami nesporná okolnost, že žalobce přestal vařiti a žalovanému dodávati pivo S-ské. Bylo-li odvolacím soudem zjištěno, že byl žalobce povinen k dodávce výhradně jen piva S-ského, porušil žalobce nepochybně smlouvu, přestav žalovanému dodávati toto pivo, neboť žalovaný nemusil se spokojiti s pivem jiným. Šlo by tedy v podstatě o jednostranné předčasné zrušení smlouvy, ujednané na tři roky (§ 1162 obč. zák.), které by bylo nepochybně účinným, kdyby byl žalobce přestal vyráběti a žalovanému dodávati S-ské pivo z důležitých důvodů. V tom směru nižší soudy neučinily žádného zjištění, ač žalobce uvedl, že pro zastaralé zařízení pivovaru mohl vyráběti pivo jen tak špatné jakosti, že s jiným pivem v kraji nemohlo soutěžiti a že si proto zařídil sklad piva j-ského a č-ského, jež byl ochoten žalovanému dodávati. Kdyby toto tvrzení žalobcovo bylo prokázáno, byl by tu nepochybně důvod nemožnosti plnění (§ 1447 obč. zák.), který by měl v zápětí zrušení smlouvy a tím by byl dán zajisté také důležitý důvod předčasného jejího rozvázání (§ 1162 obč. zák.). Ale i kdyby byl žalobce přestal dodávati žalovanému pivo s-ské bezdůvodně, neopravňovalo by to ještě žalovaného, by s obejitím žalobce odebíral a v jeho hostinci čepoval pivo jiného původu, jmenovitě t-ské (ač mu žalobce nabízel náhradou pivo j-ské) a aby žalobci za používání hostince se vším příslušenstvím pranic neplatil. Tím porušil žalovaný smlouvu také se své strany, neboť právě tak, jako nemohl žalobce nutiti žalovaného, aby čepoval jiné pivo, než s-ské, nemůže žalovaný nutiti žalobce, aby dovolil čepovati ve svém hostinci konkurenční pivo t-ské a aby mu ponechal celý hostinec bez jakékoliv úplaty. Porušily-li však smlouvu obě smluvní strany, nemůže se jí žádná ve svůj prospěch dovolávati, naopak může se každá z nich domáhati jejího zrušení, aniž by tím ovšem byl dotčen případný nárok

obou smluvníků na náhradu škody ve smyslu §u 1162 c) obč. zák. Uvésti jest ještě, že nebylo třeba, by žalobce dával žalovanému dodatečnou lhůtu k plnění dle §u 918 obč. zák. s pohrůžkou, že by jinak od smlouvy odstoupil. Této výhody může se domáhati jen strana věrná smlouvě. Žalovaný však hned od počátku, usiluje o změnu smlouvy ve smlouvu pachtovní, odepřel jakoukoliv úplatu dle vyčepovaného piva, odepřel odebírati pivo j-ské náhradou mu nabízené, trvaje stále jen na dodávce piva s-ského, ač věděl, že žalobce pivo toto již nevyrábí. Za těchto okolností byla by tedy dodatečná lhůta bezvýznamnou formalitou. Nelze také sdíleti názor odvolacího soudu, že měl žalobce dáti žalovanému půlletní výpověď. Po zákonu toho třeba nebylo a smluvního ujednání v tomto bodu žádná strana netvrdila. Z obsahu dopisu ze dne 18. února 1923, předloženého žalobcem, o němž žalovaný tvrdil, že jej nedostal a jehož pravost popřel, nelze nikterak usuzovati na smluvní ujednání půlletní výpovědi a jest opačný skutkový předpoklad odvolacího soudu v rozporu s přednesem stran tudíž i se spisy (§ 503 čís. 3 c. ř. s.). Z toho co bylo uvedeno plyne, že nárok žalobcův na zrušení smlouvy jest odůvodněn a bylo proto napadený rozsudek co do této části žalobního nároku změniti a obnoviti rozsudek soudu procesního. Jinak tomu jest co do žalobcem uplatňované náhrady škody. Jest sice nepochybno, že žalobce není povinen ponechati svůj hostinec žalovanému zcela bez úplaty, leč nárok jeho na náhradu, tak jak jest v žalobě vymáhán, nemá podkladu. Žalobce tvrdí, že, kdyby byl žalovaný odebíral od něho pivo j-ské, byl by vyzískal na hektolitru 40 Kč, a vypočítává celkový ušlý zisk dle množství t-ského piva, jež žalovaný svémocně, proti jeho vůli v určité době odebral a vyčepoval. Bylo-li však zjištěno, že byl žalovaný povinen odebírati jen pivo s-ské a že se výdělek žalobcův řídil jen dle odběru tohoto piva a že žalobce sám přestal toto pivo dodávati, nelze bráti za základ povinnosti žalovaného k náhradě ušlý zisk při pivě jiného původu (j-ského) dle odbytu opět jiného druhu piva (t-ského), neboť spotřeba vzhledem k různé jakosti a oblibě uvedených tří druhů piva mohla býti jiná. Nestačí tedy základ výpočtu škody v žalobě k bezpečnému posouzení nároku žalobcova, nehledíc ani k tomu, že na zásadně oprávněný nárok žalobcův na náhradu škody nemusí zůstati bez vlivu i případný protinárok žalovaného (§ 1162 obč. zák.).

Čís. 4792.

Zmocnění, by zmocněnec provedl vše, co uzná za potřebné k hájení práv a zájmů zmocnitele, nenahražuje zvláštního zmocnění podle §u 1008 obč. zák. Pod ustanovení §u 1008 obč. zák. spadá též smír za řízení dle zákona o stavebním ruchu ze dne 27. ledna 1922, čís. 45 sb. z. a n. Dohoda za vyvlastňovacího řízení dle tohoto zákona nemusí se týkati právě toho pozemku, o jehož vyvlastnění bylo původně zažádáno.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, Rv I 214/25.)

Žalobce zažádal u okresní politické správy o vyvlastnění pozemku č. k. 39/1, náležejícího žalovanému, dle zákona o stavebním ruchu. Za

komisionelního řízení dohodl se žalobce se zástupcem žalovaného, že na místo pozemku č. kat. 39/1 odkoupí od žalovaného pozemek č. kat. 115/11. Ježto žalovaný se zdráhal podepsati kupní smlouvu ohledně tohoto pozemku, žaloval ho žalobce o splnění kupní smlouvy. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Spisům nižších stolic odporujícím předpokladem skutkovým, položeným odvolacímu rozsudku za základ v jeho podstatné části jest dovolateli názor odvolacího soudu, že, když při vyvlastňovacím řízení byla uzavřena dohoda o části pozemku čís. kat. 115/1, nejde o dohodu ve správním řízení, nýbrž o odprodej pozemku. Dovolatel poukazuje k tomu, že dohoda se stala právě v řízení, zahájeném na jeho žádost před vyvlastňovací komisí, že byla řádně protokolována řídícím komisařem a že ji proto sluší považovati za dohodu podle §u 5 (4) zákona ze dne 27. ledna 1922, čís. 45 sb. z. a n. Nejde tím o důvod podle čís. 3 §u 503 c. ř. s., neboť nejde o vadný předpoklad skutkový, nýbrž o právní závěr odvolacího soudu, jehož správnost může býti přezkoumána teprve při důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. Tento prováděje, vychází dovolatel především ze správného hlediska, že vyvlastňovací řízení podle shora citovaného zákona tvořilo jednotný celek, do jehož rámce zapadala a jehož součást tvořila i dohoda u příležitosti tohoto řízení ujednaná, týkající se pozemku čís. kat. 115/1, že proto nelze schváliti právní názor odvolacího soudu, že platná dohoda mohla býti uzavřena pouze potud, pokud jejím předmětem byl pozemek, jehož se týkalo zahájené řízení vyvlastňovací. Nelze z doslovu zákona vyčísti, že by dohoda, uzavřená mezi stranami za vyvlastňovacího řízení, musila se týkati zrovna jenom pozemku, o jehož vyvlastnění bylo původně zažádáno. Než tím není ničeho získáno pro dovolatelovo stanovisko, neboť plnou moc ze dne 27. prosince 1911 nelze považovati za zvláštní zmocnění ve smyslu §u 1008 obč. zák. Zmocnění v této plné moci, by Václav M. předsevzal vše, co uzná za potřebné k hájení práv a zájmů žalovaného, nevyhovuje, jak zřejmo z ustanovení §§ 1007 a 1008 obč. zák., přesnému zákonnému předpisu, že co do uzavření smíru a co do zcizení věcí jménem druhého vyžaduje se zvláštní plná moc, která zní na tyto druhy právních jednání. § 1008 obč. zák. mluví všeobecně o smírech a platí proto také pro dohody ve smyslu §u 5 (4) zákona o stavebním ruchu a pro zcizení nemovitostí, jež tyto dohody po případě obsahují. Právem proto nižší soudy žalobě nevyhověly.

Čís. 4793.

Ručení hostinského za úraz, spadl-li napilý host, jda na záchod, do sklepa.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, Rv I 234/25.)

Žalobce, jda podnapilý v noci v hostinci žalovaného na záchod, otevřel omylem dveře do sklepa, spadl tam a poranil se. Žalobní nárok na náhradu škody neuznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu. Odvolací soud uznal žalobní nárok z polovice důvodem po právu, shledav spoluzavinění žalobce v jeho opilosti, zavinění žalovaného pak v těchto okolnostech: Při místním ohledání bylo zjištěno, že ukazovatel s nápisem »pro pány« byl na zdi naproti sklepu, avšak nepřečníval tuto zeď. Tento ukazovatel by ukazoval v prodloužené přímce na protější stěnu vedle sklepa na místo, které jest vzdáleno od hrany této stěny 12 cm. Vida tento ukazovatel, který neukazuje dále do koridoru, nýbrž ve směru ke sklepu a to 12 cm od hrany zdi, musil žalobce míti za to, že záchod pro pány se tam nalézá, a bylo skutečně vinou žalovaného, že tento ukazovatel nebyl upevněn na levé straně zdi, kde by ukazoval do koridoru. Bylo však také vinou žalovaného, že, jak zjištěno, dveře ke sklepu mohly býti otevřeny pouhým otočením klíče, a že hned za dveřmi se nacházejí schody, které vedou dolů do sklepa, z nichž prvý schod jest vysoký 21 cm.

Nejvyšší soud uznal žalobní nárok důvodem zcela po právu.

Důvody:

Opodstatněn jest dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. Odvolací soud uznav podle svých zjištění, že jde u stran o oboustranné zavinění na žalobcově úrazu, spatřuje zavinění žalobcovo v tom, že v době úrazu nebyl již střízlivým, že, kdyby nebyl býval docela opilým, mohl věnovati více pozornosti místním poměrům, když mu nebyly známy, a že, když požití alkoholu ho učinilo nezpůsobilým k uvažování, to je příčinou, že když spatřil nadpis »sklep« ihned se nezarazil. Dovolací soud nepovažuje žalobcovu opilost samu o sobě za civilně-právní zavinění, ta by přicházela teprve tehdy v úvahu, kdyby byla s jeho úrazem v takové příčinné souvislosti, že by souvislost tato úplně vylučovala cizí zavinění. Dovolací soud uvážil, že škodlivá, žalobci se přihodivší událost, mohla se zcela dobře přihoditi i úplně střízlivé osobě, ale při tom nepouští se zřetele, že žalovaný jako hostinský v nočním lokále již podle povahy své živnosti musil počítati s opilostí hostů, že opilost hostů nebyla u něho mimořádným zjevem. Podle §u 18 odstavec třetí živn. řádu musí býti při propůjčování koncessí, v §u 16 tohoto řádu uvedených, k nimž náleží i živnost žalovaného, dbáno také způsobilosti místnosti, ve které je provozována dotčená živnost, což mělo ohlas při propůjčení živnosti, o kterou běží, neboť toto bylo podle spisů podmíněno, aby chodba k záchodu a schody tamže byly řádně osvětleny a přístup (k záchodu) aby byl nadpisy a ukazovateli tak zřetelně označen, aby bylo vyloučeno nějaké zbloudění. Ale vedle těchto nařízení úředních ještě i zákon ukládal v §§ 1297 a 1299 obč. zák. žalovanému zvlášť, by pravidelnostem provozu své živnosti věnoval zvýšenou pozornost, jejíž nedostatek musí zastupovati. Dovolací soud míní, že by se bylo žalobcovu úrazu předešlo zcela jednoduchým způsobem, kdyby šálivé dveře u sklepa byly uzamčeny a klíč byl uschován, a dále, že byl žalovaný právě s hlediska §u 1299 obč. zák. tímto opatřením povinen. Když ho zanedbal, zavinil tím sám a výhradně žalobcův úraz. Toto pojetí nemá dovolací soud vyvráceno dovolacími vývody žalovaného, spatřujícího výhradné zavinění žalobcovo v jeho opilosti, v jeho nadměrné bezstarostnosti a dále v tom, že se při otevření sklepa nezastavil, což odůvodňuje žalovaný dále ještě tím, že se v místnostech těch dosud nikdy nic nepřihodilo, a, co se přihodilo žalobci, že se to stalo tím, že byl následkem své opilosti nepozorným.

Čís. 4794.

Odpůrčí nárok v úpadku.

Jednání vyrovnacího dlužníka (§ 8 vyr. řádu) jest bezúčinným pouze vůči věřitelům ve vyrovnacím řízení. Byl-li po vyrovnání vyhlášen úpadek (§ 2 konk. řádu), trvají účinky vyrovnacího řízení jen do vyhlášení úpadku.

V případu §u 2 konk. řádu posunuje se 60denní lhůta zpět ode dne návrhu na zahájení vyrovnacího řízení neb ode dne zahájení vyrovnacího řízení.

Poznámce pořadí jest přiznati účinek pouze formální, spočívalo-li těžiště celého právního jednání dle okolností případu ve zřízení zástavní listiny jako právního důvodu a v knihovním vkladu zástavního práva.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, Rv I 297/25.)

Marie Sch-ová, sestřenice žalované, byla vlastnicí domu, na němž bylo k její žádosti poznamenáno dne 19. července 1923 pořadí pro zápůjčku 15.000 Kč, jež měla býti poskytnuta žalovanou, dne 6. srpna 1923 pro zápůjčku 30.000 Kč. K návrhu Marie Sch-ové ze dne 5. října 1923 bylo dne 6. října 1923 zahájeno o jejím jmění řízení vyrovnací. Dne 29. prosince 1923 navrhl vyrovnávací správce vyhlášení úpadku, ježto dlužnice zcizuje jmění na své příbuzné. Usnesením ze dne 31. prosince 1923 bylo vyrovnání zastaveno a vyhlášen úpadek. Dne 28. prosince 1923 vystavila Marie Sch-ová dluhopis, v němž potvrdila, že obdržela od žalované zápůjčkou 25.961 Kč, a svolila ku knihovnímu zajištění této pohledávky v pořadí poznámek ze dne 19. července a 6. srpna 1923. Téhož dne (28. prosince 1923) bylo vloženo zástavní právo v poznamenaném pořadí. Žalobě, jíž domáhal se správce úpadkové podstaty, by tento vklad byl prohlášen vůči úpadkové podstatě bezúčinným a žalovaná byla uznána povinnou, svoliti ku výmazu, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Třeba se napřed zabývati dovolacím důvodem nesprávného právního posouzení (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). V tom ohledu lze vývody dovolání shrnouti v ten smysl, že vzhledem na knihovně poznamenané pořadí ze dne 19. července a 6. srpna 1923 nabyla žalovaná práva na zajištění své pohledávky z dluhopisu ze dne 28. prosince 1923, takže knihovní soudce

bez závady knihovní zápis ve smyslu §u 56 knih. zák. a §u 13 vyr. ř. povolil a povoliti musil, protože účinek knihovní poznámky pořadí trvá i za vyrovnacího řízení. Dovolatelka označuje s hlediska tohoto za pochybené vývody napadeného rozsudku, zejména v tom směru, že předpis §u 13 vyr. ř. má pouze formální význam pro knihovního soudce, nedotýkaje se věcné stránky vkladu, pokud se týče jeho odporovatelnosti. Žalobní nárok byl opřen jednak o důvod §u 8 vyr. ř., jednak o odpůrčí důvody §u 30 čís. 1 a 2 §u 31 čís. 1 konk. ř. Rozsudek prvého soudu zabýval se pouze neúčinností právního jednání podle třetího odstavce §u 8 vyr. ř. a, shledav tento důvod dostatečným, aby bylo žalobě vyhověno, nechal mimo úvahu v žalobě uplatněné odpůrčí důvody. Odvolací soud právem nepřistoupil na toto odůvodnění. Bezúčinným jest právní jednání vyrovnacího dlužníka, předsevzaté proti ustanovením druhého odstavce §u 8 vyr. ř., jen vůči věřitelům ve vyrovnacím řízení, jež však bylo dávno před podáním žaloby právoplatně zastaveno. Také v případě §u 2 konk. ř., byl-li úpadek vyhlášen současně se zastavením aneb na základě návrhu podaného do 14 dnů po zastavení vyrovnacího řízení, trvají účinky vyrovnacího řízení jen až do vyhlášení úpadku. Jest tedy jen zkoumati, zda právní jednání lze pokládati bezúčinným vůči úpadkovým věřitelům z důvodu ustanovení druhého oddílu úpadkového řádu. Odvolací soud obmezil se, nevyhověv odvolání žalované, jen na zkoumání žalobního důvodu ve smyslu §u 30 čís. 1 konk. ř., nechav stranou oba další odpůrčí důvody. Při tom dlužno hned podotknouti, že druhá stolice jest oprávněna, by na základě průvodního podkladu ve spisech, jemuž není odporováno, učinila si pro své rozhodnutí potřebná skutková zjištění, neučinil-li tak soud prvé stolice ve svém rozhodnutí. K tomu sloužily odvolacímu soudu podstatné okolnosti ve spisech o vyrovnacím a úpadkovém řízení, jimiž procesní soud provedl nabízené důkazy. Odvolací soud zjistil, že úpadkyně byla insolventní již při zahájení vyrovnacího řízení (dne 6. října 1923), a že žalovaná zajištěním nabyla před ostatními věřitely výhody, na niž neměla nároku. Tím zjistil veškeré předpoklady odporovatelnosti zajištění ze dne 28. prosince 1923 ve smyslu §u 30 čís. 1 konk. ř. Proti tomu se v dovolání namítá, že tyto okolnosti nebyly žalované známy, že naopak na základě udání Marie Sch-ové pokládala ji za vysoce aktivní a nejvýš se mohla domýšleti, že Sch-ová jest v přechodné tísni platební. Právem odvolací soud pokládal tyto námitky za právně bezvýznamné. Poskytnutí výhody dlužníkem věřiteli spočívá v tom, že porušena byla zásada rovnosti všech věřitelů po nastavší dlužníkově insolvenci, ba již v době posledních 60 dnů před tím, poněvadž nesmí již býti ponecháno libovůli dlužníka, by si vybíral některého věřitele, jemuž chce poskytnouti na úkor ostatních zvláštní výhody. Vzhledem k tomu, že úpadek byl vyhlášen současně se zastavením vyrovnacího řízení (§ 2 konk. ř.), posunuje se tato lhůta zpět ode dne návrhu na zahájení vyrovnacího řízení, neb ode dne zavedení vyrovnacího řízení. Dlužnice přiznala sama již ve svém návrhu na zahájení vyrovnávacího řízení svou předluženost a nezpůsobilost k placení, tedy již dne 5. října 1923. Objektivně byla tato její insolvence zjištěna za řízení vyrovnacího i úpadkového a zvláště již ze zprávy vyrovnacího správce ze dne 15. listopadu 1923 vysvítá, že Marie Sch-ová byla již od podzimku 1922 ve stavu insolvence. Že žalovaná zajištěním svých pohledávek nabyla před jinými věřitely zvláštní výhody, je nesporno a důkazu opačné námitky dle čís. 1 §u 30 konk. ř. tedy nepodala. Výhoda spočívá tu objektivně již v samém plnění. Na úmyslu dlužníkově a subjektivní vědomosti věřitelově nezáleží a jsou proto výtky dovolání v tom směru nerozhodné. Protože věřitelka neměla na takovou výhodu vůbec, najmě v té způsobě, a v tom čase nároku, jest zajištění odporovatelným. Žalovaná neměla takového nároku. Tvrdí sice, že bylo již z příčiny knihovního poznamenání pořadí umluveno, že má býti vyhotoven dluhopis a pohledávka knihovně vtělena, kdyby mimo očekávání nebyla za krátko zpět splacena. Avšak v tom ohledu možno poukázati na ustanovení §u 1368 obč. zák., že úmluva o dání zástavy není ještě smlouvou zástavní. Těžisko celého právního jednání v tomto sporu dle zjištěných okolností spočívalo ve zřízení zástavní listiny jako právního důvodu a v knihovním vkladu na základě této listiny, jímž žalovaná nabyla zástavního práva a tudíž zvláštní výhody před ostatními věřiteli v době, kdy úpadkyně byla již dávno insolventní. Proto knihovním poznámkám pořadí dle §u 53 a násl. knih. zák., kteréž ostatně samy ještě spadají do doby 60 dnů (§ 2 (2) a § 30 konk. ř.) před zavedením vyrovnacího řízení, nelze přiznati v tomto případě jiného právního významu než jak jest vzhledem na § 56 knih. zák. a § 13 vyr. řádu vyložen v napadeném rozsudku, totiž že jde o ustanovení rázu pouze formálního, jež se nedotýká věcné stránky vkladu, který posuzován býti musí dle norem vztahujících se na hmotnou stránku věci. Ale jsou dány též předpoklady odporovatelnosti knihovního zajištění dle čís. 1 §u 31 konk. ř. Jest nesporno, že žalovaná patří mezi blízké příbuzné úpadkyně dle §u 32 konk. ř. Dle §u 31 (2) konk. ř. nemůže se žalovaná vymlouvati neznalostí insolvence dlužnice, protože v době knihovního zajištění, tedy právního jednání pro ostatní věřitele beze sporu škodlivého, nebylo vyrovnací řízení ještě zastaveno. Že dlužnice byla objektivně insolventní a od které doby, o tom byla již zmínka. Možno tedy vším právem uznati na bezúčinnost knihovního zajištění také zejména s hlediska tohoto zvláštního předpisu zákona, na který se žalující strana rovněž na odůvodnění svého nároku odvolávala.

Čís. 4795.

Byla-li složena na soudě požární náhrada za nemovitost, jež byla exekučně prodána, spadá do rozvrhové podstaty a jest o vydání její rozhodovati exekučnímu soudu.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, R II 10/25.)

Soud prvé stolice rozvrhl k žádosti knihovních věřitelů pojištěnce v nesporném řízení požární náhradu, složenou za nemovitost, jež byla zatím exekučně prodána. Rekursní soud napadené usnesení částečně změnil. Nejvyšší soud zrušil usnesení obou niž-

ších soudů jako zmatečná a odmítl žádost knihovních věřitelů o zaplacení jich pohledávek z požární náhrady.

Důvody:

Jde o rozdělení, pokud se týče vydání požární náhrady, uložené po rozumu §u 1425 obč. zák. na soudě. Na usedlosti, jíž se náhrada týče, váze zástavní právo pro více pohledávek. Uložená požární náhrada byla sice podle pojišťovací smlouvy (§ 35) určena k znovuzřízení vyhořelých budov, ale k tomu nedošlo a se strany pojištěnce, Marie M-ové, ježto usedlost čís. 34 vl. čís. 33 v T. byla zatím exekučně prodána, dojíti nemůže. Po rozumu §u 457 obč. zák. a §u 215 ex. ř. (srovnej též jud. čís. 162 bývalého nejvyššího soudu) nastupuje tudíž složená na soudě požární náhrada na místo shořelých budov, spadá do exekuční rozvrhové podstaty za prodanou usedlost a jest ji rozděliti a ji k vydání poukázati výhradně příslušným exekuční soud. Učinil-li tak, jak se stalo v tomto případě a k tomu přes to, že exekuční soud již rozvrhové řízení zahájil a požární náhradu do rozvrhové podstaty pojal, soud v řízení nesporném, jest řízení toto a na základě něho vydané usnesení prvního i rekursního soudu zmatečným (§ 1, 16 nesp. pat. a § 42 j. n.), a bylo k dotyčné výtce v dovolacím rekursu Marie M-ové, obsažené ve výtce nezákonnosti napadeného usnesení, usnesení ta zrušiti a žádosti o vydání požární náhrady v řízení nesporném odmítnouti. Na věci pokud se týče vydání částky 10.665 Kč 14 h hromadné sirotčí pokladně nemění ničeho okolnost, že Marie M-ová s vydáním tím souhlasila, to tím méně, že její souhlas nestačil, ježto byli tu ještě jiní ohledně požární náhrady oprávnění, najmě hypotekární věřitelé, ti k jednání nebyli přibráni (§ 2 čís. 4 nesp. pat.) a jejich souhlas scházel.

Čís. 4796.

Při exekuci na pohledávku nutno v exekučním návrhu udati i její právní důvod.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, R II 51/25.)

Soud prvé stolice povolil ku vydobytí peněžité pohledávky exekuci na pohledávku dlužníka proti společenstvu A., rekursní soud exekuční návrh zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle §u 54 čís. 3 ex. ř. má návrh na povolení exekuce obsahovati všecka udání, která dle povahy toho kterého případu jsou důležita pro nařízení, jež má povolující nebo exekuční soud vydati v zájmu vedení exekuce. Při exekuci na pohledávky nutno tudíž udati přesně jméno a bydliště poddlužníkovo, právní důvod pohledávky, na niž se vede exekuce a její výši (viz Neumann: Komentář k exekučnímu řádu 2. vydání str. 243, sbírka úředních formulářů čís. 275). V exekučním návrhu, o nějž jde, není tohoto přesného určení pohledávky, příslušející dlužníkům proti poddlužníku (společenstvu) co do jejího právního důvodu, neboť mluví se prostě o »pohledávce 500 Kč«. Měl tedy soud exekuci povolující, nepokládal-li za vhodno, by zjednal nápravu dle §u 84 c. ř. s. a 78 ex. ř. (§§ 89 jedn. ř.) již pro tento nedostatek návrh zamítnouti. K vysvětlením, jichž se dostalo soudům nižších stolic teprve v řízení opravném, nelze přihlížeti, ježto se obě strany co do povahy nároku dlužníků vůči společenstvu podstatně rozcházejí a příslušná šetření nebyla by po rozumu §u 3 a 55, druhý odstavec ex. ř. přípustna ani v prvé stolici, poněvadž jde o návrh na povolení exekuce, a nedostává se podmínek, jež má na zřeteli § 3 ex. ř.

Čís. 4797.

Zákon o obecním hospodářství ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n.

Žalobě na soudě o náhradu škody proti činovníkům obce musí předcházeti nález samosprávného dozorčího úřadu i tehda, když šlo o soukromoprávní činnost obce (nákup a prodej uhlí pro obecenstvo).

Zkoumati příčinnou souvislost mezi zaviněním a škodou zůstává vyhraženo soudu.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, Rv II 772/24.)

Žalující obec domáhala se na svých činovnících Josefu H-ovi a Janu A-ovi zaplacení 20.000 Kč. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě proti Josefu H-ovi, ohledně Jana A-a žalobu zamítl. Odvolací soud k odvolání žalobkyně uznal oba žalované povinnými zaplatiti žalující obci rukou společnou a nerozdílnou 20.000 Kč. Nejvyšší soud k dovolání obou žalovaných zrušil ohledně žalovaného Josefa H-a rozsudky obou nižších soudů i s předchozím řízením a žalobu ohledně tohoto žalovaného odmítl, ohledně spolužalovaného Jana A-a pak obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

V projednávaném případě žaluje obec žalované jako své činovníky o náhradu škody ze správy obecního hospodářství a vlastní podnět k této žalobě zavdala t. zv. uhelná akce obce, jejíž provedením byl pověřen žalovaný Josef H. jako starosta. Z usnesení obecní rady objednal starosta Josef H. pro obec bankou Ž. 6 vagonů uhlí v ceně 42.239 Kč 04 h, prodal tři vagony, za něž stržil 25.226 Kč 68 h a ostatní tři vagony odevzal místní školní radě ve V. za 17.016 Kč 28 h, jež měly býti obci zpět splaceny z paušálu, který obec místní školní radě v tom roce částkou 67.000 Kč pro její potřeby poskytnouti měla. Bance Ž. byl účet za uhlí zapraven splátkou 20.000 Kč a pozdějším doplatkem 22.239 Kč 04 h, k němuž 20.000 Kč bylo opatřeno zápůjčkou u záložny ve V. a zbytek 22.239 Kč 04 h byl starostou H-em k tomu dodán. Při likvidaci

této uhelné akce objevil se v obecních účtech, které jakož i obecní pokladnu vedl z usnesení obecního zastupitelstva spolužalovaný Jan A., člen obecního zastupitelstva, dle revisního nálezu zemského účetního rady S-a, který z příkazu zemského výboru jakožto úřadu dohlédacího účty ty prozkoumal, schodek 20.000 Kč, jenž se přebytkem 2.889 Kč 47 h, vyplývajícím ve prospěch A-ův, zmenšuje na 17.110 Kč 53 h a schodek ten vysvětluje se tím, že do vydání účtů byla zapsána položka 20.000 Kč, kterou, jak žalovaný A. tvrdí, dne 20. června 1922 v jeho nepřítomnosti vyplatila jeho manželka na poukaz starosty H-a tomuto, že však nebyla do příjmu pojata táž částka skládající se ze 17.016 Kč 28 h, které místní školní rada obci z toho za uhlí zpět zaplatiti měla, pokud se týče odpočtem vyrovnala, a ze 2.983 Kč 72 h, které z výtěžku za ostatní uhlí starosta H., jak tvrdí, účetnímu místní školní rady dodal. Rozpor co do této položky, dohlédacím úřadem pozastavené, záleží tedy v tom, že žalovaný A. tvrdí, že dne 30. června 1922 byla v jeho nepřítomnosti jeho manželkou částka 20.000 Kč starostovi H-ovi z obecních peněz hotově vyplacena, kdežto starosta H. tuto okolnost popírá, tvrdě, že výplata 20.000 Kč místní školní radě, která jest potvrzenkou účetního K-a doložena, stala se co do částky 17.016 Kč 28 h odpočtem pohledávky za uhlí a co do zbytku doplatkem jeho z peněz za uhlí strže-ných. Oba nižší soudy zjistily, že manželka žalovaného A-a onoho dne 20.000 Kč hotově vyplatila, položivši peníze na stůl před starostu H-a a účetního K-a. Nesporno jest dále, že žalovaný H. peníze za uhlí sám vybíral a do obecní pokladny neskládal a pokladníku obecnímu ani poukazů na přijetí nebo dobropis 17.016 Kč 28 h a 2.938 Kč 72 h nevydal. Na základě tohoto revisního nálezu byl vydán zemským výborem jakožto úřadem dohlédacím proti žalovanému Janu A-ovi náhradní nález ze dne 25. listopadu 1922, jenž jest pravoplatným a jímž byla vyslovena proti němu povinnost, by nahradil do obecní pokladny zjištěný schodek 17.110 Kč 53 h s 15% úroky od 21. listopadu 1922. Tento náhradní nález neobsahuje vůbec důvodů a neuvádí, v kterém směru shledává činnost Jana A-a za provinilou v příčinném vztahu ku zjištěnému schod-ku, a jedině revisní nález obsahuje výtku, že A. nevedl obecní peníze odděleně od svých a kdyby si byl vedl zevrubné záznamy o vlastním obchodě, že by byly cennou pomůckou k objasnění této věci. Proti žalovanému Josefu H-ovi náhradní nález dohlédacím úřadem vydán nebyl a dlužno vzhledem na jeho dovolání především zaujati stanovisko k jeho námitce nepřípustnosti pořadu práva. Dovolání jeho uznati jest v této příčině důvodným. Dle §§ 5 a 16 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n. rozhoduje v poměru mezi obcí a činovníky jejími (starostou obce a členy obecního zastupitelstva) o povinnosti těchto těchto k náhradě škody z hospodářské správy obecní výlučně bezprostřední úřad dohlédací, z jehož výroku se může jak obec, tak i ten, proti němuž výrok na náhradu byl vydán, odvolati. Teprve na základě tohoto předchozího právoplatného výroku může býti věc vznesena na řádný soud, který, jsa výrokem dohlédacího úřadu vázán, rozhoduje pak o výši náhrady. (O tom srv. ostatně zdejší rozhodnutí čís. sb. n. s. 1677 a 1767.) Názor žalující obce i nižších soudů, pokud tomuto hledisku odporují, jsou tedy nesprávny a mylným jest zejména náhled odvolacího soudu, že obec jest oprávněna žalovati starostu H-a bez předchozího nálezu zemského výboru, když tento — jak odvolací soud uvádí — prý nerozhodoval o povinnosti jeho k náhradě jen proto, ježto jde o nárok ze soukromoprávního poměru a že by obec byla docela oprávněna starostu H-a žalovati, i kdyby byl zemský výbor rozhodl, že k náhradě povinen není, neboť prý soud jest vázán na jeho rozhodnutí jen, byla-li povinnost k náhradě škody vyslovena. Pro takovýto výklad neposkytuje zákon nijaké opory; dle jasného znění shora uvedených předpisů jest naopak nezbytným předpokladem pro přípustnost pořadu práva, by dříve byl samosprávným dohlédacím úřadem vydán právoplatný náhradní nález; bez takového nálezu nelze pořadem práva vůbec nároky tohoto druhu uplatňovati a nelze ani činiti rozdílu, zda jde o poměr soukromoprávní, či poměr obecnoprávní. Zákon mluví o hospodářské obecní správě vůbec, která obsahuje zajisté z valné části i poměry soukromoprávní a nečiní v té příčině nijakého rozdílu. I uhelná akce, z níž tento náhradní nárok vzešel, byla součástí obecní správy, byvši zahájena na usnesení obecní rady a obstaravána obecním starostou a co do pokladní a účetní stránky částečně obecním pokladníkem. Zákon klade patrně důraz jen na veřejnoprávní vlastnost, v níž obecní činovníci hospodářskou správu obecní obstarávají, nikoli však na obecnoprávní nebo soukromoprávní povahu jednotlivých složek této hospodářské správy. Z těchže důvodů nelze dáti za pravdu ani žalující obci, pokud hledí přípustnost pořadu práva co do žalovaného H-a dovoditi jednak z předpisu obecního zřízení, jednak z důvodu tohoto soukromoprávního rázu oné uhelné akce žalovaným pro obec obstarávané. Bylo tudíž dovolání Josefa H-a vyhověti již z uplatněného dovolacího důvodu §u 503 čís. 1 (§ 477 čís. 6) c. ř. s. a uznati na zrušení rozsudků nižších stolic a odmítnouti žaloby co do tohoto žalovaného.

Pokud jde o dovolání Jana A-a nelze mu dáti za pravdu v tom, že se na něho nevztahoval zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n., ježto se podnět k domnělé jeho náhradní povinnosti udál ještě před působností zákona a že důsledkem toho nemůže býti proti němu právně účinným ani náhradní nález zemského výboru, při čemž ovšem nepovšimnuty zůstati musí i vývody, které přednáší proti věcné oprávněnosti nálezu toho a proti náležitosti řízení, jemu předcházevšího. Přes to však bylo ve věci jeho dovolání vyhověti. Nález zemského výboru jest, jak shora bylo podotčeno, dle zákona sice pro soud závazným, přes to však soud, rozhoduje o výši požadované náhrady, není sproštěn povinnosti, by zkoumal, zda a pokud uplatňovaná škoda jest v příčinném vztahu k činnosti žalovaného, z jejíž příčiny dohlédací úřad jeho náhradní povinnost vyslovil, tedy zda a pokud škoda ta z činnosti té vzešla. Již shora bylo se toho dotčeno, že náhradní nález zemského výboru neobsahuje pro náhradní povinnost žalovaného A-a vůbec odůvodnění, by z něho mohlo býti poznáno, ve kterém směru dohlédací úřad shledal jeho úřední činnost za příčinnou s nastalou škodou, ač by to bylo bývalo při dalším rozhodování, soudu vyhraženém, z důvodů shora naznačených tak záhodno. Žalovaná obec hledí tento nedostatek odůvodnění co do důvodu

nároku doplniti tím, že zavinění žalovaného A-a dovozuje z toho, že nevedl řádně účtů, ponechal vedení obecní pokladny své ženě a pod., později hlavně z toho, že zjištěná částka v pokladně schází a že proto on jako pokladník, jemuž byla pokladna svěřena, za to ručí. Nejvyšší soud tohoto názoru nesdílí, z uvedených nesprávností neb opominutí v obstarávání úřadu pokladenského neplyne dle zjištěného skutkového podkladu ještě, že schodek z těchto příčin povstal a nelze žalovaného rovněž obecně pokládati za zodpovědna za schodek již proto, že byl pokladníkem. Jak ze shora uvedeného děje, jenž jest mezi stranami až na onu skutečnost výplaty 20.000 Kč nesporným a jest též v revisním nálezu potvrzen, vyplývá, dlužno hledati pravou příčinu schodku jedině v tom, zda manželka žalovaného A-a starostovi H-ovi skutečně oněch 20.000 Kč vyplatila čili nic, kteroužto otázku nechal zemský výbor nerozřešenu, ježto si nemohl zjednati spolehlivého úsudku o tom, které z těchto sobě odporujících tvrzení stran jest pravdivo, a svůj náhradní nález vynesl za předpokladu, že tvrzení A-ovo není prokázáno. V nižších stolicích bylo zjištěno, že manželka žalovaného A-a starostovi H-ovi 20.000 Kč skutečně vyplatila a toto zjištění jest pro stolici dovolací závazným. Dlužno-li tedy s touto skutečností počítati, nevznikl zjištěný schodek z činnosti žalovaného A-a, neboť vyplatil-li svou manželkou tuto částku na poukaz starostovi, zapsal právem tuto položku do obecních výdajů. Že nebyla zapsána též položka do obecních příjmů, za to neodpovídá žalovaný A., který jako obecní pokladník do příjmů zapsati mohl a měl jen to, co pro obec přijal. Prováděl-li však starosta H. onu uhelnou akci sám a přijímal-li sám, jak nesporno, peníze za prodané uhlí, neručí z toho A. jako obecní pokladník, že starosta H. nesložil do obecní pokladny peníze, které byl již dříve za uhlí stržil, dále peníze, které od manželky A-ovy přijal a které za ním pro obec zůstaly potud, pokud nebyly hotově vyplaceny místní školní radě na zálohu, již jí obec na předepsaný paušál poskytnouti povinna byla, proto, ježto záloha ta byla z největšího dílu vyrovnána jen pouhým odpočtem na kupní cenu za uhlí místní školní radě dodané. Dle toho nepovstal zjištěný schodek tím, že žalovaný A. jako obecní pokladník účtoval nesprávně ve vydání položku, již by nebyl vydal, nebo nezúčtoval v příjmech položek, jež přijal, nýbrž tím, že do obecní pokladny nebylo druhým činovníkem obce starostou H-em odevzdáno, co tam bylo správně odvésti. Z tohoto důvodu nelze souhlasiti s rozhodnutím odvolacího soudu a jest naopak schváliti rozhodnutí soudu prvé stolice, jímž byl žalobní nárok ohledně tohoto žalovaného zamítnut.

Čís. 4798.

Výrobní a hospodářská společenstva (zákon ze dne 9. dubna 1873. čís. 70 ř. zák.).

Usnesení o zvýšení podílů stává se účinným zápisem do rejstříku a to i pro člena, jenž napotom svůj podíl vypověděl.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, Rv II 24/25.)

Na valné hromadě dne 11. dubna 1920 usneslo se žalující společenstvo zvýšiti podíly z 200 Kč na 500 Kč. Usnesení toto bylo zapsáno do rejstříku dne 21. července 1920. Žalovaná byla členem žalujícího společenstva a vypověděla členství dne 6. května 1921 ku dni 31. prosince 1921. Žalobě, domáhající se na žalované zaplacení zvýšku podílů, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Odvolací soud míní, že žalovaná není vázána usnesením valné hromady ze dne 11. dubna 1920, týkajícím se zvýšení podílů ze dvou set Kč na pět set Kč, poněvadž nesouhlasila s tímto zvýšením a poněvadž se účinkům usneseného zvýšení podílového mohla ubrániti jenom výpovědí, kterou podle čl. 5 stanov žalujícího společenstva mohla dáti jedině šest měsíců před uplynutím správního, to jest dle čl. 25 těchže stanov občanského roku, a poněvadž dle §u 9 odstavec třetí zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. usnesení valné hromady stalo se zápisem do rejstříku účinným teprve dne 21. července 1920. Odvolací soud míní dále, že žalovaná mohla dáti výpověď teprve po 21. červenci 1920 a šest měsíců před 31. prosincem 1921, při čemž zjišťuje, že tak žalovaná učinila dne 6. května 1921 ke dni 31. prosince 1921. Tento právní názor odvolacího soudu nemůže dovolací soud sdíleti. Pro tuto rozepři jest jedině rozhodujícím, že usnesení valné hromady ze dne 21. dubna 1920 o zvýšení podílů stalo se závazným pro všechny členy společenstva, tudíž i pro žalovanou dle §u 9 odstavec třetí zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. dne 21. července 1920 zápisem tohoto usnesení do rejstříku. V tu dobu žalovaná nejen že byla členem žalujícího společenstva s obmezeným ručením, ona také dosud nevypověděla tohoto svého členství, ačkoli tak mohla učiniti hned po valné hromadě, a proto jest oním usnesením valné hromady právně vázána. Tento právní názor není, jak se domnívá odvolací soud, »úplným zneuznáním významu přihlášky«, neboť, kdo se přihlásí za člena ke společenstvu s obmezeným ručením, musí si býti vědom, že přijímá na sebe všechny zákonité povinnosti a všechny možnosti těchto povinností, tedy i možnost usnesení valného shromáždění a jeho závaznosti. Na tom ničeho nemění okolnost, že žalující společenstvo vzalo výpověď na vědomí, že dalo na jevo, že souhlasí s touto výpovědí a že nepožadovalo od žalované doplatku na společenstevní podíly, pokud se týče, že žalovaná nesouhlasila s usnesenou změnou stanov. Tím není právně odčiněna skutečnost, že v době, kdy ono usnesení valné hromady se stalo právně účinným, žalovaná byla členkou žalujícího společenstva a že jako taková byla i ona, stejně jako všichni ostatní členové, usnesením právně vázána.

Čís. 4799.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Od odpočivného jest odpočísti důchod, vyplácený všeobecným pensijním ústavem, nikoliv však drahotní přídavek k němu. Lhostejno, zda důchod byl poukázán konečným způsobem, či prozatímně, dobrovolně a odvolatelně.

Do služební doby nelze započítati dobu, ztrávenou v podniku, zabývajícím se prodejem dobytka jinde chovaného. Započísti jest léta skutečně konané služby, nikoliv léta neaktivity, třebas byla započtena všeobecným pensijním ústavem. Lze započísti služební dobu ztrávenou na statcích tuzemce v cizině.

Tím, že zaměstnavatel souhlasil s pojištěním zaměstnance u pojišťovacího spolku, kde byla smlouvou vzata za základ 35letá služební doba, souhlasil i s touto 35letou služební dobou a zaměstnanec nabyl i proti zaměstnavateli nároku na požitky po 35leté službě ze smlouvy.

Správce jediného dvora, třebas tento přesahoval výměrou 400 ha, jest zařaditi do skupiny 8.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, Rv 67/25.)

Žalobce, bývalý správce dvoru žalované společnosti, domáhal se na ní zaopatřovacích požitků dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobci měsíčně 496 Kč 66 h od 1. ledna 1920 do 31. července 1920, 360 Kč 98 h od 1. srpna 1920 do 31. prosince 1920 a 232 Kč 85 h od 1. ledna 1921 počínajíc. V důvodech uvedl mimo jiné: Ježto žalobce má ve smyslu zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nárok na výslužné, jest se zabývati pouze otázkou, v jaké výši žalobce výslužné toto jest oprávněn požadovati. Ve směru tomto stanoví § 11 zákona, že požitky jest povinen vypláceti onen zaměstnavatel, u nějž výplata požitků těchto měla započíti nebo započala, a tudíž v případě tomto při uznané zpětné platnosti pense od 1. srpna 1920 poslední zaměstnavatel, žalovaná společnost. Dle §u 4 zákona přísluší zaměstnanci po 10leté službě nárok na 40% a za každý další rok 2% při 40leté a 2·4% při 35leté celkové službě. Dle §u 1 nařízení vlády ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. musí býti služba tato vykonána a dle §u 3 téhož nařízení je započísti do doby této také službu ztrávenou příslušníkem republiky na statku sice v cizině ležícím, měl-li zaměstnavatel v době té také velkostatek v území republiky. Naproti tomu nemohla býti uznána žalobcem dále uplatňovaná služba u společnosti »Landwirtschaftliche Viehverwertungsstelle« ve Vídni v době od 1. srpna 1907 do 1. května 1913, jakož i společnosti »Allgemeine Oesterreichische Viehverwertungsgesellschaft« ve Vídni od 1. května 1913 do 1. října 1914, ježto dle §u 1 zák. ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. vztahují se předpisy tohoto zákona pouze na zaměstnance velkostatků, za něž dle článku 1 nař. vlády ze dne 13. května 1921 dlužno pokládati jen souhrn příslušných nemovitostí a práva s ním spojená a nikoli tudíž ústavy, které zabývají se sprostředkováním prodeje a zužitkováním dobytka, nemají se správou velkostatku samotnou nic společného a správou velkostatků se vůbec nezabývají. Následkem toho má žalobce nárok na započtení služební doby: 23 let 7 měsíců, 15 dní. Ježto dle §u 5 zákona zlomek roční doby, přesahující 6 měsíců, dlužno počítati za celý rok, přísluší žalovanému výslužné za plných 24 služebních roků. Dlužno nyní řešiti další otázku, ve které výši může žalobce výslužné za tuto služební dobu požadovati. Dle §u 11 zákona přísluší zřízenci výslužné ve smyslu tabulky připojené k zákonu podle poslední skutečně konané služby. Žalobce tvrdí sice, že mu přísluší výslužné dle stupnice X. a dovozuje to z toho, že byl posledně vrchním správcem u dvora, jenž měl přes 500 ha půdy a k němuž patřilo více dvorů. Než toto žalobcovo tvrzení neobjevilo se pravdivým, ježto svědci udali hodnověrně, že žalobce byl sice původně, však jen prozatimně jmenován vrchním hospodářským správcem, že však několik měsíců na to byl jmenován pouhým správcem a byl podřízen vrchnímu správci. Ježto žalobce konal posledně službu pouze jako samostatný hospodářský správce a mimo to spravoval po celou dobu své zaměstnanosti u žalované vlastně pouze jeden dvůr, přísluší mu ve smyslu zákona výslužné dle stupnice VIII., ve výši ročních 8.000 Kč. Dle prováděcího nařízení ze dne 13. května 1921, čl. I. §u 3 zákona rozhoduje o tom, zda se jedná o službu 40- nebo 30letou, zákon, smlouva nebo zvyklost, a jelikož v případě tomto se žalobcem ohledně výslužného smlouva uzavřena nebyla a také zvyklosti není, je rozhodnou smlouva, kterou uzavřel žalobce s pojišťovacím úřadem, totiž se spolkem »Pensionverein der Landwirtschaftlichen Genossenschaften in Oesterreich« ve Vídni ze dne 28. března 1909, dle níž žalobce ve smyslu §u 4 připojených stanov měl nárok na požitky po uplynutí 35 let. Na tomto podkladě má žalobce ve smyslu §u 4 zákona nárok na 40% celkových požitků za 10 let služby skutečně vykonané a 2·4% za každý další rok, což činí za službu po 10 letech 3.200 Kč a za každý následující rok 192 Kč ročně, a tudíž za 14 dalších započítatelných let celkem 2.688 Kč, takže by žalobci příslušelo celkové výslužné 5.888 Kč ročně. Dle §u 13 zákona dlužno však od požitků těchto odpočísti co dostává zaměstnanec od pensijního ústavu. Dle přípisu Všeobecného pensijního ústavu v Brně ze dne 19. ledna 1924 pobíral žalobce u tohoto ústavu na pensi od 1. srpna 1920 ročně 1.031 Kč 25 h a na drahotním přídavku od 1. srpna 1920 515 Kč 62 h a od 1. ledna 1921 3.093 Kč 75 h. Má tudíž žalobce nárok za měsíce od 1. ledna 1920, od kterého dne dle §u 3 zákona nárok na výplatu výslužného počíná, do 31. července 1920 nárok na plné výslužné 5.888 Kč, tudíž měsíčně 490 Kč 66 h. V době od 1. srpna 1920 do 31. prosince 1921 po odečtení pense, vyplácené pensijním ústavem ve výši 1.031 Kč 25 h a drahotního přídavku 515 Kč 62 h zbývá ročně 1.331 Kč 13 h, měsíčně 360 Kč 98 h, a v době od 1. ledna 1921 po odečtení pense 1.031 Kč 25 h a drahotního přídavku 3.093 Kč 75 h zbývá 2.794 Kč 25 h, měsíčně 232 Kč 85 h. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobcovu, k odvolání žalované změnil napadený rozsudek v ten rozum, že žalovaná jest povinna platiti žalobci od 1. ledna 1921 počínajíc měsíčně místo 232 Kč 85 h pouze 146 Kč 91 h. Důvody: Kusost řízení spatřuje žalobce v tom, že soud první stolice neprovedl důkazu svědky o povaze ústavu »Landwirtschaftliche Viehverwertungsstelle« ve Vídni. Soud prvé stolice odmítl právem tyto důkazy jako nerozhodné, poněvadž službu u onoho ústavu nelze považovati za službu

na velkém majetku pozemkovém. Dle §u 1 (8) nař. vlády ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. nerozumí se trvalým služebním poměrem služební poměr nesouvisející bezprostředně se zemědělskou, lesní nebo průmyslovou výrobou, a žalobce sám ani netvrdil, že se onen ústav zabýval výrobou. Odvolací důvod kusosti řízení tudíž opodstatněn není. Totéž platí o odvolacím důvodu nesprávného právního posouzení věci. Neprávem vytýká žalobce prvému soudu, že mu nezapočítal do služební doby 5 roků 9 měsíců, po které byl žalobce zaměstnán u »Landwirtschaftliche Viehverwertungsstelle« ve Vídni a 2 roky 3 měsíce, po které sice žalobce nebyl zaměstnán na velkém majetku pozemkovém, které se mu však započítají do služební doby podle smlouvy, uzavřené se spolkem Pensionsverein der landwirtschaftlichen Genossenschaften in Oesterreich. Jak již soud prvé stolice správně vystihl, nejedná se tu o služební poměr na velkém pozemkovém majetku a jest tudíž dle §u 1 zák. ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. a §u 1 prov. nař. vyloučeno, by se mu uvedená doba započítala do služební doby. Neprávem si také stěžuje žalobce, že byl zařazen do skupiny 8. místo do skupiny 10. Jak soud prvé stolice bezvadně zjistil, byl žalobce u žalované zaměstnán konečně pouze jako samostatný správce jednoho dvoru. Právem tedy žalobce zařazen byl dle tabulky zaopatřovacích požitků k uvedenému zákonu připojené, do skupiny 8. Dle tabulky této a dle vysvětlivek nijak nerozhoduje, že dvůr, jehož správcem byl žalobce, měl výměru přes 400 ha, a jest také nerozhodno, jaký plat žalobce skutečně pobíral. Poněvadž dle tabulky se skládají zaopatřovací požitky z požitků základního a z přídavku drahotního, dlužno ovšem také drahotní přídavek, který pobírá žalobce od Všeobecného pensijního ústavu v Brně, odpočísti ve smyslu §u 13 zákona od zaopatřovacích požitků, na žalobce vypadajících.

Odvolání žalované ve věci samé lze přiznati oprávněnost pouze potud, že následkem početní chyby byly zaopatřovací požitky, vypadající na dobu po 1. lednu 1921 vypočteny na 232 Kč 85 h. Ačkoliv první soud výslovně uvádí, že dlužno odpočísti pensi 1031 Kč 25 h a drahotní přídavek 3093 Kč 75 h, opomenul skutečně také odpočísti pensi 1031 Kč 25 h. Správně činí požitky, vypadající na ono období 146 Kč 91 h a v tomto směru bylo tudíž rozsudek opraviti. Jinak však postrádá odvolání žalované ve věci samé oprávněnosti. Při odvolacím líčení uznala žalovaná, že statky B. a J. byly v rozhodné době velkostatky ve smyslu zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. a byla tudíž tím napravena kusost řízení, v tomto směru uplatňovaná. Odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci spatřuje žalovaná v tom, že soud prvé stolice zjistil, že žalobce požívá zaopatřovacích požitků z důvodu trvalého služebního poměru na velkém pozemkovém majetku, a že dále zjistil, že žalobce podle smlouvy pojišťovací, uzavřené se spolkem Pensionsverein der landwirtschaftlichen Genossenschaften ve Vídni má nárok na požitky po uplynutí 35 let. Zjištění toto se stalo bezvadně na základě výměru ze dne 2. května 1917, přípisu ze dne 15. února 1924 a výpovědi svědka Artura W-a. Z přípisu posléz uvedeného a z výpovědi svědka ovšem vysvítá, že renta byla žalobci přisouzena pouze prozatimně, dobrovolně a odvolatelně, jak však svědek W. vysvětluje, neznamená to, že žalobce vůbec neměl nároku na rentu, nýbrž že se definitivní přiznání renty nemohlo státi pouze z toho důvodu, že otázka úhrady potud není řešena. Nepříznivé řešení otázky té může však míti pro žalobce pouze ten následek, že mu po případě vyplácena bude renta v měně rakouské, nikoliv však ten následek, že by mu nárok na rentu mohl býti vůbec odznán. Také po stránce právní posoudil první soud věc správně a poukazuje se žalovaná na správné odůvodnění rozsudku. Dle §u 3 nař. vlády ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. započítá se do služební doby také doba ztrávená na zemědělských podnicích v cizině, pokud jich zaměstnavatelé v té době měli velký pozemkový majetek v území Československé republiky, aniž by nařízení to vyžadovalo, že správa statku cizozemského musí býti v nějakém spojení se správou tuzemskou. Neprávem tudíž žalovaná vytýká, že ony statky nebyly v žádném spojení s tuzemskými velkostatky. Dle §u 3 prov. nař. lze ovšem bráti za podklad služební dobu 35letou pouze v případech, ve kterých podle zákona, smlouvy, nebo zvyklosti nabývá se nároků na plné zaopatřovací požitky již po 35leté službě. Žalobce sám, pokud se týče jeho dřívější zaměstnavatel měl smlouvu takovou se spolkem Pensionverein der landwirtschaftlichen Genossenschaften ve Vídni, jak vysvítá z výměru ze dne 2. května 1917 a z §u 39 stanov uvedeného pojišťovacího spolku. Jak však dále vysvítá z tohoto výměru, zůstal žalobce, vstoupiv do služby u žalovaného, za jeho souhlasu nadále členem onoho spolku. Žalované však náležela dle §u 64 zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 z roku 1907 ř. zák. (čís. nař. ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák.) volba nositele pojištění a, souhlasila-li žalovaná, by žalobce zůstal nadále pojištěn u onoho spolku, souhlasila ovšem také s podmínkou, že žalobci přísluší nárok na zaopatřovací požitky po uplynutí 35 let. Právem tedy uznal soud prvé stolice dle §u 4 zákona, že se požitky po 10 služebních letech zvyšují o 2·4% každým dalším služebním rokem.

Nejvyšší soud k žalobcovu dovolání změnil napadený rozsudek potud, že uznal žalovanou povinnou platiti žalobci jako odpočivné za čas od 1. ledna 1920 do 31. července 1920 měsíčně 490 Kč 66 h, za čas od 1. srpna 1920 do 31. prosince 1920 měsíčně 403 Kč 98 h, a od 1. ledna 1921 počínajíc měsíčně 404 Kč 71 h; dovolání žalované společnosti nevyhověl.

Důvody:

Dovolací soud posoudil věc nesprávně po právní stránce, vycházeje z předpokladu, že bylo drahotní přídavek, vyplácený žalobci všeobecným pensijním ústavem v Brně, odpočísti ve smyslu §u 13 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. od odpočivného, vyměřeného podle tohoto zákona. Ustanoveno jest v §u 13 výslovně, že závazky podle §§ 11 a 12 zmenšují se o důchody, na něž má oprávněná osoba nárok proti Všeobecnému pensijnímu ústavu a j. Podle sdělení tohoto ústavu ze dne 19. ledna 1924 poukázán byl žalobci roční důchod 1031 Kč 25 h, mimo to povolen mu byl drahotní přídavek. Bylo proto od odpočiv-

ného odpočísti podle §u 13 jen důchod 1031 Kč 25 h, nikoliv však drahotní přídavek, povolený podle zákonů ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. a ze dne 20. prosince 1922, čís. 399 sb. z. a n., jak ostatně výslovně stanoví prováděcí nařízení k §u 13 (sr. vl. nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n.). Podle toho bylo změniti výrok rozsudkový v ten smysl, že k částkám, přiznaným žalobci, bylo připočísti drahotní přídavek; a to k měsíční částce 360 Kč 98 h (doba od 1. srpna do 31. prosince 1920) částkou 43 Kč, a k měsíčním částkám po 146 Kč 91 h vždy 257 Kč 80 h. V dalším směru byla věc posouzena správně po právní stránce. Doba strávená žalobcem u ústavu Landwirtschaftliche Viehverwertungsanstalt nebyla právem započtena do celkové služby, ježto nešlo o služební poměr, související bezprostředně se zemědělskou výrobou. Jest možno, že ústav ten sloužil zemědělské výrobě, ale jen prostředně, t. j. prodejem dobytka jinde chovaného, jak jméno ústavu naznačuje. Žalobce sloužil tu nikoli přímo výrobci, jak vyžaduje čl. I. § 1 prov. nař., nýbrž sprostředkovateli prodeje. Zákon čís. 130 z r. 1921 má na mysli, jak je z §u 10 patrno, jen skutečně vykonávanou službu, což vyplývá i z §u 4 prov. nař. Právem nebyla žalobci započtena léta neaktivity, bez ohledu na to, že léta ta započtena mu byla všeobecným pensijním ústavem. Právem byl však žalobci započten do přisouzeného odpočivného celý důchod, vyplácený mu jmenovaným ústavem, neboť zákon, jak jest z §u 13 patrno, v tomto směru nerozeznává. Zákonodárci šlo v první řadě o to, by vysloužilým zaměstnancům opatřeno bylo existenční minimum částkami uvedenými v připojené tabulce a v §u 4. Pro sporný nárok rozhodnými jsou jen délka služby skutečně vykonané a výše důchodu vypláceného všeobecným pensijním ústavem. K jiným skutečnostem nebylo právem přihlédnuto. Totéž platí i o době od 1. října 1906 do 20. června 1915. Pokud jde o zařazení žalobce do 8. skupiny, odpovídá právní názor odvolacího soudu jak skutkovému zjištění tak i zákonu a prov. nařízení. Do skupiny té náleží samostatný správce velkého dvora, a jest velkým dvorem rozuměti dvůr o výměře 1000 měr a více. Pro nejvyšší soud rozhodným jest skutkové zjištění těchto náležitostí u žalobce, jenž v poslední své službě spravoval jediný dvůr jako hospodářský správce, a nebyl proto možným jiný právní důsledek, než vyvodily nižší soudy.

Dovolání žalované strany není oprávněno v žádném směru. Pokud zákonodárce mluví o důchodu, vypláceném všeobecným pensijním ústavem, nerozeznává, zda důchod ten byl poukázán konečným způsobem, či, jako v tomto případě, prozatímně, dobrovolně a odvolatelně. Podle §u 1 a) zákona a prov. nař. k tomuto §u stačí, když bývalí zaměstnanci počali požívati zaopatřovacích požitků z důvodu trvalého služebního poměru na velkém majetku pozemkovém, podle §u 13 zák. stačí, má-li oprávněná osoba nárok proti všeobecnému pensijnímu ústavu na důchod. Pro sporný nárok postačilo úplně, že žalobci byl poukázán důchod uvedeným ústavem, tím založen byl jeho nárok na odpočivné podle §u 1 a) zák. Jaké právní účinky by mělo případné odnětí tohoto důchodu, o tom není prozatím třeba uvažovati. Započtení služby, strávené na statcích v Pruském Slezsku, odpovídá úplně prováděcímu nařízení čl. I. k §u 3 (2), podle něhož stačí, že zaměstnavatelé měli v téže době velký pozemkový majetek na území Čsl. republiky. Tyto skutkové okolnosti byly prokázány dodatečným doznáním žalované strany. Rozhoduje tu jen totožnost osoby vlastníkovy. Nárok na počítání odpočivného podle 35leté služební doby založen byl podle zjištění nižších soudů smlouvou mezi žalobcem a spolkem Pensionsverein der landwirtschaftlichen Genossenschaften ve Vídni. Souhlasila-li žalovaná strana jako zaměstnavatel žalobcův, byť i mlčky, s tím, by žalobce zůstal pojištěn u tohoto ústavu, a tím mu bylo zajištěno odpočivné, souhlasila tím i s 35letou služební dobou, jako by byla přímou smluvní stranou, zavázanou platiti odpočivné, takže žalobce nabyl i proti ní nároku na požitky po 35leté službě ze smlouvy. Nebylo proto potřebí výslovného závazku podle odst. 3 §u 3 prov. nařízení.

Čís. 4800.

Společnost s ručením obmezeným (zákon ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák.). Vplacený společenský podíl lze požadovati zpět, nebyla-li smlouva o přistoupení ku společnosti zřízena ve formě notářského spisu.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, Rv II 121/25.)

Žalobce uzavřel dne 12. ledna 1924 s jednateli žalované společnosti s r. o. písemnou smlouvu, dle níž vstoupil od 1. února 1924 jako společník do žalované společnosti a zavázal se, že věnuje jí veškeru svoji sílu a že jest súčastněn na ní se společenským vkladem 20.000 Kč, kterýžto vklad dne 12. ledna 1924 hotově se měl složiti k rukám jednatelů. Podle této písemné smlouvy neměly býti platnými jiné úmluvy nežli písemné. Žalobce složil hotově 20.000 Kč dne 12. ledna 1924 jakožto společenský podíl a byla mu na to dána řádná kvitance ze dne 12. ledna 1924. V žalobě, o niž tu jde, domáhal se žalobce vrácení těchto 20.000 Kč tvrdě, že smlouva ze dne 12. ledna 1924 nenabyla platnosti, poněvadž listina ta, nechť se pokládá za hotovou smlouvu nebo za punktaci, nemá předepsané formy notářského spisu, následkem čehož se žalobce nestal společníkem žalované strany a tím odpadl pro žalovanou stranu důvod, podržeti vložených 20.000 Kč. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Jest sice správným tvrzení žalující strany, že žalobce nestal se pro nedostatek formy notářského spisu společníkem žalované strany. Avšak tím není řečeno, že nevznikl mezi ním a žalovanou firmou obligační poměr, pro něho závazný. Neboť pouze § 76 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. výslovně nařizuje, že veškeré předchozí úmluvy, jimiž se někdo ku podpisu příslušného notářského spisu atd. zavazuje, jsou neplatny. Takovéhoto výslovného ustanovení nikde jinde v zákoně o společnostech s obmezeným ručením není, zejména ne v §§ 4, 8 a 52 tohoto zákona. Z toho plyne opakem, že úmluvy bez předepsané formy notářského spisu nejsou proto o sobě vůbec neplatny, nýbrž že zakládají ve smyslu §u 861 a násl. obč. zák. obecnoprávní obligační závazek mezi stranami. Tomu jest tak i v případě, o nějž jde, neboť písemná smlouva ze dne 12. ledna 1924 má

všecky náležitosti §u 861 a násl. a jest oběma stranami řádně podepsána a žalobce sám její uzavření v žalobě připouští. Nejedná se o punktace, neboť není tu náležitostí §u 936 obč. zák., nýbrž naopak všecky podstatné náležitosti smlouvy byly mezi oběma stranami ujednány a podíl společenský 20.000 Kč také ihned složen, takže jest tu řádná smlouva. Žalující strana není tohoto svého obligačního závazku sproštěna tím, že žalovaná strana nepodala dosud na ni žalobu o vynucení podpisu notářského aktu, k čemuž by žalovaná byla oprávněna. Ačkoliv žalovaná této žaloby nepodala, zůstává jí žalobce dosud zavázán, poněvadž smlouva ze dne 12. ledna 1924 nebyla zrušena. Není tedy zaplacených 20.000 Kč v majetku žalované bez právního důvodu. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Nesprávným jest právní názor prvého soudu, že úmluvy, uzavřené bez předepsané formy notářského spisu, nejsou proto o sobě vůbec neplatny, nýbrž že zakládají ve smyslu §u 861 a násl. obč. zák. obecnoprávní obligační závazek mezi stranami. Pro smlouvy není ovšem zpravidla zapotřebí formy, neboť občanský zákon přijal zásadu, že k platnosti smluv stačí souhlas, aniž by třeba bylo šetřiti zvláštních forem (§ 883 obč. zák.). Avšak výjimkou žádá zákon ku platnosti smluv zachování jisté formy (§ 883 obč. zák.). Jednou z takovýchto forem jest zřízení notářského spisu. Notářského spisu třeba jest při smlouvách, vyjmenovaných v zákoně ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák. Jsou to: smlouvy svatební, dále mezi manželi smlouvy kupní, směnné, důchodové, doznávací a o zápůjčky, konečně darování bez odevzdání. (V ostatních případech, v tomto zákoně jmenovaných, závisí toliko průvodní moc listiny na notářském spisu.) Notářského spisu dále třeba jest dle zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. ku převodu závodních podílů společnosti s r. o. právním jednáním mezi živými. Téže formy jest třeba k úmluvám o závazku společníka, že někomu postoupí obchodní podíl, pactum de contrahendo (§ 76 zákona). Poněvadž v těchto případech vyžaduje zákon notářského spisu ku platnosti smluv (§ 883 obč. zák. a cit. zákony), jest notářský spis podstatnou náležitostí těchto smluv, takže bez něho jsou smlouvy ty neplatny, tak jako by se nebyl stal ani pokus o ně, smlouvy ty nejsouce uzavřeny ve formě notářského spisu, nejsou vůbec po právu. Smlouvy ty nemohou nabýti moci ani prohlášením té neb oné strany, ani souhlasnou vůlí obou stran, ani uplynutím doby, neboť konvalescence takových smluv jest vyloučena. Jest toliko možným nové zřízení smlouvy téhož obsahu se zachováním formy notářského aktu. Správně uvádí první soud, že žalobce pro nedostatek formy notářského spisu nestal se společníkem žalované firmy, správně také uvádí, že smlouva, kterou strany uzavřely není pactum de contrahendo. Smlouvu tu jest považovati za smlouvu o převodu závodního podílu společnosti s r. o., a jest smlouva ta pro nedostatek formy notářského spisu zcela neplatna, netoliko v tom směru, že jí žalobce závodního podílu nenabyl. Nenabyl-li žalobce závodního podílu, byly peníze, složené žalobcem u žalované, složeny bez právního důvodu, žalovaná nemá důvodu peníze ty žalobci zadržovati a mohou tyto peníze býti žalobcem žádány nazpět kdykoliv condictione sine causa nebo condictione causa data causa non secuta § 1435 obč. zák. Žalovaná strana nemůže žalovati žalobce o vynucení podpisu notářského spisu, neboť ze smlouvy, která jest od počátku neplatnou pro nedostatek formy notářského spisu, vůbec o plnění žalováno býti nemůže. Žalovaná má za to, že původní neplatná smlouva může býti zhojena dodatečným sepsáním a podepsáním notářského spisu. Avšak tento názor jest mylným, jak shora dovozeno: nelze žalobou na žalobci vynutiti podpis notářského spisu, nýbrž jedině bylo by možno, by strany uzavřely se zachováním formy notářského aktu novou smlouvu, která by měla týž obsah jako ona první smlouva, jež byla od počátku neplatnou pro nedostatek formy notářského spisu. Žalovaná nemůže se odvolati na § 1432 obč. zák. Dle tohoto ustanovení totiž nemůže býti condictione indebiti žádáno zpět, co bylo placeno jako dluh z naturální obligace, nemůže tedy žádáno býti zpět na př. zaplacení dluhu, který jest neplatným pro nedostatek předepsané formy. Žaloba o vrácení složených 20.000 Kč není condictio indebiti, neboť smlouvou o postupu podílu měla teprve býti založena formálně notářským spisem povinnost žalobce, zaplatiti žalované za postoupený podíl 20.000 Kč. Ježto pro nedostatek formy notářského spisu povinnost žalobcova k zaplacení řečeného obnosu nepovstala, neplatil žalobce složením peněz vůbec žádného dluhu, neplnil žádné — ani naturální — obligace, poněvadž do té doby žádná obligace mezi stranami nevznikla.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

d ů v o d ů:

Dovolatelka považuje za nesprávné právní posouzení v odvolacím rozsudku jeho názor, že vrácení jednou již zaplaceného závodního podílu proto může býti požadováno žalobcem, poněvadž ku smlouvě o žalobcově přistoupení ku společnosti s obmezeným ručením nebylo použito formy notářského spisu. Dovolatelka míní, že, když se žalobce písemně zavázal, že vloží do společnosti podíl a tak skutečně učinil, splnil tento písemní, byť formy notářské postrádající závazek, že již se nemůže domáhati vrácení zaplaceného podílu. Má tím zřejmě na mysli předpis §u 1432 obč. zák., podle kterého, když jest smlouva pro nedostatek předepsané formy neplatna, nemůže býti nazpět požadováno, co bylo placeno, totiž dáno ke splnění. Leč tohoto předpisu v tomto případě nemůže býti užito. Smlouva, která byla stranami zamýšlena, která se však, jak odvolací soud zcela správně vyslovil, a jak to i dovolatelka, proti tomu ani nebrojíc, v dovolání již sama uznává, neuskutečnila pro nedostatek formy notářského spisu, neměla za předmět jenom, aby žalobce zaplatil závodní podíl, což by bylo jeho smluvním závazkem, nýbrž také, by se žalobce zaplacením závodního podílu stal dovolatelčiným společníkem, totiž přijat byl za člena společnosti s obmezeným ručením. To však bylo znemožněno, poněvadž smlouva, která byla o tom uzavřena, jest neplatnou. Když tedy žalobce plnil, dovolatelkou však mu nebylo a nemůže býti plněno, může se domáhati vrácení toho, co dal a co podržeti dovolatelka nemá právního důvodu, poněvadž se s druhé strany nedostavil a nemůže dostaviti smluvní výsledek. Proto se dovolatelčin právní názor, že se nemůže žalobce domáhati vrácení do společnosti vloženého peníze, příčí zásadě předpisů §§ 877, 1435 a 1447 obč. zák., podle které nedopouští zákon, aby se někdo obohatil bezdůvodně ke škodě jiného. Mluví-li dovolatelka přes to o tom, že se mezi stranami uskutečnila smlouva,

majíc snad na mysli nějakou jinou, formy notářského spisu nepotřebující smlouvu, přehlíží, že smluvní vůle stran nesměřovala k uzavření nějaké takové jiné, dovolatelkou blíže ani neoznačené smlouvy, nýbrž že směřovala jedině k tomu, by žalobce vstoupil do společnosti s obmezeným ručením jako společník se závodním podílem a to jenom jako takový, neboť s hlediska §u 914 obč. zák. jiný právní výklad smlouvě nelze dáti.

Čís. 4801.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n.). Předpisem §u 20 (2) zák. jest stanovena pouze neplatnost úmluvy o úplatě, nikoliv i postoupení bytu. Lhostejno, zda jde o byt či místnost obchodní. Pod »postoupení« spadá i směna místností.

(Rozh. ze dne 11. března 1925, Rv I 157/25).

Žalobce i žalovaný měli v témž domě obchodní místnost. Místnost žalobcova byla menší, žalovaného větší. Žalobce naléhal na žalovaného, by mu přepustil svou větší obchodní místnost a slíbil mu za to slušné odškodné. Směna byla se souhlasem majitele domu provedena a žalobce vyplatil žalovanému 60.000 Kč. Žalobě, jíž domáhal se na žalovaném vrácení 60.000 Kč, bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto d ů v o d ů: Jde o to, zda právní jednání, z něhož vzešel spor, spadá pod ustanovení §u 20 zákona o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., za jehož platnosti dohoda byla učiněna. Ostatně jsou ustanovení tato jakož i ustanovení §u 30 zcela shodná s ustanovením zákona o ochraně nájemníků ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. Žalovaný namítá, že těchto ustanovení na tento případ použiti nelze, jednak proto, že nejde o »postoupení«, jaké má na mysli ono zákonné ustanovení, nýbrž o směnu, jednak proto, že nejedná se o byt, nýbrž obchodní místnost. Jest nesporno, že žalovaný měl žalobci odevzdati jednu místnost proti tomu, že žalobce vydá žalovanému svou dosavadní obchodní místnost. Zákon v §u 20 mluví všeobecně o »postoupení bytu nebo v souvislosti s tím«. Ale směna není také ničím jiným než postoupením věci za věc (§ 1045 obč. zák.). Postupem ve smyslu zákona nutno rozuměti každé přenechání věci předmět nájmu tvořící. I když tedy žalobce se žalovaným směnili místnosti obchodní, jest jednání to postupem. V §u 20 mluví se sice jen o postoupení bytu, ale dle ustanovení §u 30 téhož zákona vztahují se ustanovení zákona o bytech také na jakékoliv jiné místnosti, které jsou předmětem nájemní nebo podnájemní smlouvy. Místnosti obchodní, o něž se jedná, jsou nesporně předmětem smlouvy nájemní a platí tudíž ustanovení §u 20 i o těchto místnostech, třeba nebyly byty. Tak rozhodl i nejvyšší soud, že i pronajatá stodola k účelům hospodářským jest takovou místností. (Sb. n. s. čís. 838). Dal-li si však žalovaný za postoupení místnosti vyplatiti 60.000 Kč, jest žalobce dle ustanovení posledního odstavce §u 20 oprávněn toto plnění zpět požadovati. V jakém rozsahu žalovaný obchod v postoupené místnosti provozoval, zda sám žalobce to byl, který na něho naléhal, aby mu místnosti postoupil, peníze za to mu nabízel a odstupné sám dobrovolně mu vyplatil, jest pro posouzení sporné otázky bez významu, poněvadž zákon zapovídá všechna právní jednání, kterými dosavadní nájemník dává sobě něco poskytovati nebo slibovati za postoupení bytu, aniž by přihlížel k pohnutkám, pro kt é se tak stalo.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nesporno jest, že žalovaný vyměnil v témže domě se svolením vlastníka domu žalobci za jeho menší obchodní místnost svou větší obchodní místnost s kabinetem, které tam měl v nájmu, a že si za tuto výměnu dal od žalobce vyplatiti 60.000 Kč. Kdy se tak stalo, nebylo nižšími soudy přesně zjištěno, ale není o tom sporu, že stalo se to v době mezi 1. únorem a 7. dubnem 1924, kdy podle tvrzení žalovaného tento nabízel žalobci vrácení peněz proti obnově dřívějšího stavu, že se to tedy stalo za platnosti zákona o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., jenž § 20 (2) takové právní jednání zakazuje. Tento předpis byl zrušen teprve čl. III. zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n. (jenž nabyl účinnosti dne 29. dubna 1924), ale nahrazen byl zase zcela souhlasným §em 20 zákona o ochraně nájemníků ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n., (jenž nabyl účinnosti dne 1. května 1924). Uvedené skutkové okolnosti stačí úplně k odsouzení žalovaného podle §u 20 (3) zák. o ochr. náj., by vrátil, co proti zákazu §u 20 (2) téhož zákona obdržel, i se zákonnými úroky a nebylo třeba nic jiného zjišťovati. Žalovaný teprve v dovolání klade důraz na to, že prý 60.000 Kč bylo mu náhradou na újmu, kterou prý zmenšenou výdělečnou schopností utrpěl neb utrpí. I kdyby to nebyla nepřípustná novota (§§ 482, 504 a 513 c. ř. s.) a i kdyby byl žalovaný pro toto tvrzení přednesl již v první stolici potřebné konkretní skutečnosti a průvody (čehož neučinil, obmeziv se jen na povšechné úvahy o tom, že by byl obchodně poškozen), nezměnilo by to ničeho na jeho povinnosti, by úplatu vrátil, neboť zákon zakazuje v §u 20 (2) zák. o ochr. náj. veškerá právní jednání, kterými dosavadní nájemník dává si něco poskytnouti za postoupení bytu nebo v souvislosti s tím, ať se to stalo z důvodu jakéhokoliv. Zákonodárce byl na to připraven, že ten, kdo za postoupení bytu nebo jiné místnosti dá si něco poskytnouti, najde si vždy nějaký důvod neb aspoň záminku, proč tak učinil, a zakazuje proto takové úplaty naprosto pod následky §§ 20 (3) a 28. zák. o ochr. náj. Jen kdyby poskytnutý majetkový prospěch rovnal se majetkové újmě, kterou nájemník postoupením bytu utrpěl, mělo by to, pokud by šlo o byt, podle čl. I. čís. 1 poslední odstavec nového zákona o trestání válečné lichvy ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n. za následek beztrestnost, ale nikoli sproštění ze soukromoprávního závazku podle §u 20 (3) zák. o ochr. náj., kterýžto závazek podle motivů k §u 8 zmín. zák. neměl utrpěti újmy. Co platí o bytech, platí podle jasného předpisu §u 30 zák. o ochr. náj. také o jakýchkoliv jiných místnostech, které jsou předmětem smlouvy nájemní nebo podnájemní, tedy také o místnostech obchodních, o které tu jde. Výklad, jaký dává dovolatel předpisu §u 30 zákona o ochraně nájemníků, nemá v zákoně opory, protože zákon nerozeznává mezi místnostmi větší a menší důležitosti. Rovněž nesprávným jest názor dovolatelův, že prý

směnu obchodních místností nelze pokládati za »postoupení« po rozumu §u 20 (2) zák. o ochr. náj., a možno v tom směru odkázati na důvody napadeného rozsudku s dodatkem, že, platí-li zákaz úplaty za postoupení bytu nebo jiné místnosti beze vší náhrady, tím spíše musí platiti tehdy, byla-li postupujícímu poskytnuta náhradní místnost. Okolnost, že prý byl žalovaný ochoten vrátiti vyplacené peníze proti obnově předešlého stavu, je právě tak nerozhodna, jako okolnost, že prý žalobce sám na výměnu naléhal a úplatu nabízel, neboť zákon neprohlašuje za neplatné postoupení bytu nebo jiné místnosti, nýbrž jen poskytnutí úplaty, takže vrácení úplaty není závislo na obnově předešlého stavu a zákon stihá zlými následky jen přijímání úplaty, nikoliv její poskytnutí, protože předpokládá, že ten, kdo dává, zpravidla nic zlého tím nepáše, nýbrž že jedná pod nátlakem nedostatku potřebných místností. To jde jasně na jevo nejen z doslovu §u 20 (2) a (3) zák. o ochr. náj., nýbrž i z jeho účelu a snahy, chrániti proti vykořisťování nájemníka, t. j. toho, kdo bytu (místnosti) potřebuje, nikoli toho, kdo je zadává. Kdyby měl býti zákon vykládán tak, že je celá úmluva o postoupení bytu podle §u 879 obč. zák. nicotná a, že každá strana musí vrátiti, co obdržela, stal by se nárok podle §u 20 (3) zák. o ochr. náj. illusorním, neboť těžko lze si představiti případ, že by se odhodlal nájemník ke vrácení bytu, se mnoha obtížemi nabytého, který potřebuje, proti vrácení úplaty tomu, kdo byt (místnost) postoupil a tím přece zřejmě na jevo dal, že ho nepotřebuje. Proto upravil zákon o ochraně nájemníků takové úmluvy úmyslně jinak, než by platilo podle občanského zákoníka a stanovil relativní neplatnost jen úmluvy o úplatě. Tím mají býti odstrašeni vykořisťovatelé bytové tísně, aby se neuváděli v nebezpečí, že ztratí byt i úplatu. Při tom netřeba pouštěti se do rozboru otázky, zdali dřívější nájemník mohl by žádati vrácení bytu od nového nájemníka, s nímž přece nájemní smlouvy neuzavřel, nýbrž místnost se svolením vlastníka domu jinému přenechal a takto svůj nájemní poměr zrušil.

Čís. 4802.

Pokud jest zaměstnavatel oprávněn sraziti si ze služného daň z příjmu.

(Rozh. ze dne 11. března 1925, Rv I 230/25).

Žalovaný zaměstnavatel srazil si ze služného vypláceného žalujícímu zaměstnanci na dani z příjmu celkem 2033 Kč 57 h. Žaloba na vyplacení tohoto peníze procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu pro tentokráte zamítl. Důvody: Dle zákona o přímých daních osobních ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. (§ 172) a zákona ze dne 18. listopadu 1919, čís. 617 sb. z. a n. (čl. II § 1 ad 5), ze dne 9. dubna 1920, čís. 313 sb. z. a n. (čl. 1 a 4) a ze dne 12. srpna 1921, čís. 336 sb. z. a n. (čl. 4), činila by osobní daň z příjmů s válečnými přirážkami u žalobce za rok 1920 — 522 Kč (stupeň 30), za rok 1921 765 Kč (stupeň 33), za rok 1922 — 1129 Kč 60 h (stupeň 36) a za ½ roku 1923 564 Kč 80 h (stupeň 38), tedy tolik, jak uvádí žalovaná firma, poněvadž celý žalobcův příjem jest podroben dani (§ 167 zák. čís. 220 z roku 1896). Poněvadž služné vyplácelo se žalobci měsíčně, neplatí ohledně srážek, jež měla žalovaná firma konati na daň z jeho příjmů, ustanovení §u 1 cís. nař. ze dne 8. července 1898, čís. 120 ř. zák. takže žalovaná firma byla nejen oprávněna, nýbrž i povinna sraziti žalobci za dobu od začátku roku 1920 do 30. června 1923 celkem 3221 Kč 25 h a neučinila-li to během této doby v měsíčních stejných srážkách, byla oprávněna sraziti si to třeba najednou (§ 234 odstavec třetí a čtvrtý zák. čís. 220 z roku 1896); byla a je také povinna ony částky odvésti bernímu úřadu (§ 235) a žalobce neručí za daň, kterou žalovaná měla mu sraziti a odvésti. Proto žalobce není oprávněn, vymáhati na žalované firmě doplacení služného, poněvadž srážka 2033 Kč 57 h stala se právem; bude-li mu daň za uvedenou dobu vyměřena níže, nebo, zaplatí-li ji žalobce sám, bude ovšem oprávněn domáhati se na žalované zaplacení příslušné částky.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolateli je spisům nižších stolic odporujícím předpokladem skutkovým, položeným odvolacímu rozsudku za základ, okolnost, že odvolací soud při vyměření budoucí daně z příjmu vzal za základ číselnou výši jeho mzdy, že však tato, byť i odpovídala skutečnosti, nemůže býti základem skutečného vyměření srážek, poněvadž nebylo hleděno k různým okolnostem, k nimž nutno při vyměření přihlížeti, a kterými se zmenšuje výše základu (§ 173, 174 a násl.). Dovolatel tomu na důkaz uvádí jako doklad svého tvrzení skutečnost, že v roce 1919 na rok 1920 byla mu za rozepře — tedy dodatečně — vyměřena daň pouze z 8135 Kč penízem 80 Kč s válečnou přirážkou 20 Kč, celkem na 100 Kč, ačkoliv žalovaná uvádí ve svém výpočtu z příjmů 8208 Kč 68 h tuto daň částkou 239 Kč 85 h. Nejde tím o důvod podle čís. 3 §u 503 c. ř. s. Pokud lze napadený předpoklad považovati za skutkový, nemá pro rozhodnutí rozepře, když žaloba byla zamítnuta pouze pro tentokráte, rozhodujícího významu. Pokud je napadený předpoklad vlastně právním závěrem, šlo by o důvod podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. Za ten považuje dovolatel, že odvolací soud nebere zřetele. a) K předpisu §u 234 II zákona o dani z příjmu, podle kterého srážky mohou se díti pouze podle poměru vyplacené mzdy. b) K předpisu §u 234 III téhož zákona, že srážky dlužno ustanoviti podle daně ze předchozího roku. c) že nikde není stanoveno v zákoně, že by mohly tyto srážky býti učiněny za několik let — v tomto případě za půl čtvrta roku — najednou a dodatečně. d) že žalovaná byla podle §u 235 zákona povinna, učiněné srážky odvésti do 14 dnů příslušnému úřadu bernímu, což se nestalo. Ani v tom nelze dáti dovolateli za pravdu. Závažno jest zjištění, že dovolatel měl měsíční tedy stálý plat, proto se netýká jeho případu ustanovení §u 237 písm. a) ve znění zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 336 sb. z. a n. Nejde ostatně o to, kolik bude činiti dovolatelova daň z příjmů skutečně, nýbrž o to, kolik smějí činiti zaměstnavatelovy srážky, a zda-li tyto odpovídají zákonu. Vždyť byla žaloba zamítnuta pouze pro tentokráte a jenom potud, pokud ohledně žalobní pohledávky důvodně byla vznesena námitka její nesplatnosti. Tu pak je ve druhé řadě závažno, že podle zjištění dovolatelův plat v letech, v úvahu přicházejících, stoupal, že totiž činil

v roce 1919 8208 Kč 56 h, v roce 1920 14.115 Kč 24 h, v roce 1921 17.652 Kč 56 h, v roce 1922 21.840 Kč a za první pololetí 1923 12.055 Kč 53 h. Tu tedy byla žalovaná podle čl. IV. zákona ze dne 23. ledna 1914, čís. 13 ř. zák. a hledíc k zákonu ze dne 9. dubna 1920, čís. 313 sb. z. a n. o osobní dani z příjmu povinna, tuto daň vypočísti výměrou, která by se vztahovala na vyplacený peníz roční podle zákonité stupnice. Proto předpisu §u 234 III. cit. zák. nemohlo býti užito. Toť ovšem stav nepravidelný a mimořádnými poměry vyvolaný, při němž dlužno bráti zřetel na ručební povinnost zaměstnavatelovu. Okolnost, že žalovaná byla podle §u 235 zákona povinna učiněné srážky odvésti do 14 dnů příslušnému úřadu bernímu, což se nestalo, nemá s touto rozepří co činiti, neboť se nedotýká ručební povinnosti žalované, o které ostatně nebylo ani tvrzeno, že to, co dovolateli srazila, nezaplatila dodatečně.

Čís. 4803.

Dopravní řád železniční.

Překročil-li odesílatel, nakládaje sám vagon, jeho únosnost, jest práv dráze ze škody z toho vzešlé, třebaže nebyl dráhou přistaven vagon žádané vyšší únosnosti. Dráha není povinna přesvědčiti se při přejímání vozu k dopravě, zda není přetížen, a odmítnouti po případě jeho převzetí.

Přiměřenost náhrady za přeložení nákladu v železničních dílnách.

(Rozh. ze dne 11. března 1925, Rv II 6/25).

Žalovaný žádal dráhu o přistavení vozu o nosnosti 15.000 kg. Dráha přistavila však vůz pouze o nosnosti 11.300 kg, žalovaný obtížil jej nákladem 11.700 Kg, následkem čehož se vůz poškodil, dráha jej dala v železničních dílnách přeložiti a domáhala se na žalovaném náhrady nákladu přeložení a zhotovení nových dřevěných podkladů a podpěr. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e přiznal dráze pouze část zažalovaného nároku, shledav hrubé zavinění dráhy v tom, že přistavila žalovanému vůz s menší nosností, než-li byl žádán. O d v o l a c í s o u d uznal zcela podle žaloby.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání napadá rozsudek odvolacího soudu pro nesprávné právní posouzení, ale činí tak neprávem. Dle vlastního udání nežádala žalovaná firma přistavení vozu pro dopravu zásilky 117 q, nýbrž přistavení vozu o nosnosti 15 tun. Takový vůz byl jí přistaven, ale odmítnut, poněvadž neměl odstranitelných stěn. Byl jí přistaven jiný vůz s odstranitelnými stěnami, ale o nosnosti jen 113 q, a tím se žalovaná strana spokojila, ač jí musilo býti při zachování povinné bedlivosti řádného obchodníka patrno, že vůz bude přetížen, a měla proto právě tento druhý vůz odmítnouti. V tom, že tak neučinila, spočívá zavinění žalované firmy. Že by dráha byla povinna přesvědčiti se při přejímání vozu k dopravě, není-li přetížen, a po případě odmítnouti jeho převzetí, nelze z předpisů železničního doprav. řádu a tarifu dovoditi. Předpisy §§ 59 a 60 žel. dopr. ř. i prováděcí ustanovení k nim činí za přetížení vozu odpovědným jedině odesílatele bez ohledu na to, kdy bylo přetížení zpozorováno a bylo-li již při podání zásilky pouhým srovnáním váhy uvedené v nákladním listu s nosností vozu na něm označenou poznatelné. Žalovaná strana nemůže se proto dovolávati zavinění dráhy neb jejího spoluzavinění. Ani poukaz na odstavec (2) §u 59 žel. dopr. ř. nemůže přinésti dovolateli úspěch. Od únosnosti na voze naznačené nutno rozeznávati ložnou váhu rovněž na něm vyznačenou. Jenom má-li vůz výjimečně jen jeden nápis označující přípustné zatížení, shodující se s ložnou váhou, smí býti napsaná váha překročena o pět procent, zatížení přesahující únosnost není v žádném případě dovoleno. V tomto případě bylo zjištěno, že únosnost vozu byla označena váhou 113 q, ručí tudíž žalovaná firma za její překročení, zvláště když ani netvrdí, že ložná váha nebyla na voze udána. Také ohledně výše požadované náhrady posoudil odvolací soud rozepři správně. Nárok dráhy není omezen dle p. u. VIII k §u 59 žel. dopr. ř. na poplatek za přeložení zásilky stanovený v oddělení B nákladního tarifu pod D 5. Nehledíc k tomu, že by dráhy v tom případě mohly počítati také ještě poplatek za použití jeřábu (D 6), platily by tyto poplatky jenom, kdyby se bylo stalo přeložení ve stanici P., kde bylo vadné naložení zpozorováno. Přeložení musilo však býti a bylo provedeno v dílnách, nejde tedy o paušální tarifní poplatek, nýbrž o zvláštní výlohy, které musí odesílatel podle p. u. V a IX k §u 59 žel. dopr. ř. nahraditi ve výši skutečně vzešlé, totiž jako jinou práci prováděnou v dílnách. Námitku, že účtovaná částka jest přiměřeně vysoká, odůvodňuje žalovaná strana poukazem na nižší výlohy, s kterými opatřila sama přeložení téhož stroje s německého vozu na vůz domácí, přehlíží však, že toto lacinější přeložení bylo vadné. Názor slyšeného znalce dopravní služby, že přiměřenou by byla jen asi polovice účtované částky, poněvadž prý mohli býti místo odborných dělníků přibráni částečně lacinější dělníci necvičení, nelze hodnotiti více než jako pouhou domněnku, neboť znalec opírá tento svůj úsudek jen o spisy, a tyto nepodávají dle jeho vlastního seznání o provedeném díle dostatečného vysvětlení. Železniční dílny nejsou podnikem výdělečným, jejich provoz jest výhradně ve službách železniční dopravy a může býti posuzován jedině s tohoto hlediska. Cena prací v nich provedených neřídí se jejich obchodní obecnou hodnotou, nýbrž zvláštními předpisy, totiž mzdou použitých dělníků, jichž výběr musí býti v zájmu služby a díla ponechán správě dílen, a normovanou režijní přirážkou. Jelikož v tomto případě vznikly, jak bylo zjištěno, skutečně výlohy ve výši dráhou požadované, musí je žalovaná strana zaplatiti bez ohledu na to, že by soukromý podnikatel mohl snad na nich něco uspořiti.

Čís. 4804.

Nájemce nemůže se domáhati na třetí osobě petitorní žalobou, by ho nerušila v užívání najaté věci.

(Rozh. ze dne 12. března 1925, Rv I 360/25.)

Žaloba nájemnice proti žalovanému o určení, že žalovaný nemá vůči ní práva, používati pokoje v jejím bytě, byla o b ě m a n i ž š í m i

soudy zamítnuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: Nesprávné právní posouzení spatřuje odvolatelka v tom, že prvý soud neuznal, že má oprávnění k žalobě o určení, že žalovaný nemá vůči ní práva používati sporného pokoje, a že jest jej povinen žalobkyni vykliditi a odevzdati. Avšak tento úsudek prvého soudu jest zcela správným, neboť žalobkyně netvrdí, že ke spornému pokoji nabyla nějakého práva, jež by mělo absolutní působnost, nýbrž tvrdí pouze právo nájemní, majitelem domu jí propůjčené, tedy pouhé právo obligační, na jehož základě může právo to uplatňovati toliko proti tomuto svému smluvníku a nikoliv proti žalovanému, jenž, jak žalobkyně sama uznává, vůči ní není v nijakém právním poměru.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud správně posoudil věc po stránce právní a správně odůvodnil své rozhodnutí. Dovolatelka se poukazuje na důvody napadeného rozsudku, a k vývodům dovolacího spisu připomíná se ještě toto: Nájemní smlouvou mezi žalobkyní a vlastníkem domu byl založen poměr právní, a to poměr obligační, mezi těmito dvěma osobami. Při obligacích jest pouze určitá osoba, spolusmluvník, zavázána k plnění; jen tato může rušiti smluvní závazek, jen tato může býti oprávněným žalována, nikoliv osoba třetí, která není v poměru obligačním. Při smlouvě nájemní může nájemce petitorně žalovati jen pronajímatele, by ho nerušil ve smluveném užívání věci najaté (§ 1096 obč. zák.). Proti osobě třetí, která neprávem ruší jeho nájemní užívání, nebo mu zadržuje najatou věc, nepřísluší nájemci petitorní žaloba. Nájemce může toliko na pronájemci požadovati, by mu poskytl (nebo vrátil) nájemné užívání věci, a pronájemce, je-li vlastníkem, může žalobou vlastnickou zapuditi neoprávněného uživatele a odevzdati pak věc v užívání nájemci (§ 366 obč. zák.). Srv. rozh. čís. 1557 a 2526 Sb. n. s. Dovolatelka také tvrdí, že jde o žalobu určovací; — že bylo dle žalobní prosby žádáno, by určeno bylo rozsudkem, že žalovaný nemá vůči žalobkyni práva, užívati sporného pokoje, a že mělo býti vyhověno tomuto návrhu, poněvadž bylo skutečně zjištěno, že žalovaný nemá vůči žalobkyni práva, užívati pokoje. Ale kdyby prvá část žalobního návrhu byla pokládána za samostatnou žalobu určovací, bylo by ji zamítnouti již pro nedostatek podmínek §u 228 c. ř. s., neboť žalobkyně, domáhajíc se zároveň plnění, totiž vyklizení a odevzdání pokoje, zřejmě dala na jevo, že nemá právního zájmu na tom, by netrvání právního poměru zvláštním soudním rozhodnutím bezodkladně bylo zjištěno.

Čís. 4805.

Vyrovnací dlužník není sice povinen, ale jest oprávněn platiti věřitelům po vyrovnání více než kvotu vyrovnací — pokud ovšem se placení nepříčí §u 47 vyr. ř. K velicím předpisům vyrovnacího řádu jest přihlížeti z úřadu. Tak jest tomu, placeno-li nad vyrovnací kvotu na základě úmluvy dle §u 47 vyr. ř. neplatné.

Ani pravá směnka umístěná, byla-li u vydatele a poukazníka samého umístěna za tím účelem, by poukázaný u něho platil, nevyžaduje k zachování směnečného nároku proti přijateli (a přijatelovu rukojmímu) protestu u domiciliáta, leč že by tento v době splatnosti nebyl věřitelem směnečným.

Není třeba, by ve směnce byla doložka valutová a súčtovací.

(Rozh. ze dne 12. března 1925, Rv II 53/25.)

Směnečný platební příkaz proti příjemcovu rukojmímu byl ponechán procesním soudem prvé stolice v platnosti. Odvolací soud nevyhověl odvolání a, odmítnuv jako opožděné námitky žalovaného přednesené teprve za sporu, že jde o směnky finanční a že žalovaný, vyrovnav se s věřiteli na 27%, zaplatil žalobkyni více, než tuto kvotu, uvedl dále v důvodech: Dle odvolatele soud procesní neposoudil správně spornou záležitost po stránce právní, maje za to, že nebylo třeba protestu zažalovaných směnek. Směnky prý byly domicilovány, neboť byly splatné u banky, již dlužno považovati za domiciliátku, i když má své sídlo v bydlišti trasátově. Názor ten sdíleti nelze. Článek 24. směn. ř. uvádí zcela jasně, že směnka jest jen tehdy domicilovanou, je-li platební místo různé od bydliště trasátova, při čemž zákon nerozeznává, zda jest domiciliátem banka či osoba jiná; jen při směnce domicilované jest k zachování směnečných práv proti vydateli a přijateli třeba protestu (čl. 43 a 44 směn. ř.). V projednávaném případě bylo bydliště trasátovo, firmy B. v Brně a jako platební místo byla označena banka P., filiálka v Brně; sídlo trasátovo a platebny byly tedy na témže místě a protestu nebylo třeba. Tvrdí-li odvolatel, že trasát neměl bydliště, poněvadž firma B. byla zrušena, jest přednes ten jednak nepřípustnou novotou, jednak není správným, neboť odvolatel sám připouští, že firma byla zrušena v červenci 1921, kdežto směnky byly splatny dne 14. června 1921, a pouze tato doba jest zde rozhodnou; jest proto vedlejším, že firma B. byla později snad zrušena. Nerozhoduje také, že doložky valutová a zúčtovací nebyly vyplněny na směnkách, neboť čl. 4 směn. ř. vypočítává taxativně veškeré náležitosti platné směnky; mezi nimi se však nenalézají dotyčné doložky. Není tudíž správným názor odvolatelův, že platební příkaz směnečný měl býti i pro tento nedostatek zrušen.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud: 1. nepokládaje zažalované směnky za směnky umístěné, vyslovil, že nebylo třeba protestu k zachování směnečných nároků proti žalovanému jakožto směnečnému rukojmímu přijatelovu; 2. neuznal na neplatnost směnek pro nedostatek doložky valutové (súčtovací), 3. jako opožděné odmítl námitky, vznesené žalovaným za sporu, že jde o směnky finanční, a že žalovaný, vyrovnav se s věřiteli na 27%, zaplatil žalobkyni více, než tuto kvotu. Než ve všech těchto směrech posoudil odvolací soud ve shodě se soudem prvé stolice věc zcela

správně po stránce právní; dovolací soud plně souhlasí s příslušnými vývody napadeného rozsudku, jež nebyly nikterak vyvráceny tím, co žalovaný uvádí ve spise dovolacím, na něž se dovolatel tudíž odkazuje, a k nimž se dodává jen ještě toto: Dovolatel tvrdí, že předpisy vyrovnacího řádu jsou právem velicím. k němuž jest hleděti i bez námitek stran, že tedy také k námitce, že zaplatil žalobkyni více, než vyrovnací kvotu 27%, mělo býti přihlíženo, třebaže byla vznesena pozdě. Nutno připustiti, že, kdyby šlo o porušení velicích předpisů zákona, po případě o neplatné (nicotné) jednání právní, bylo by toho i ve směnečném řízení vždy dbáti. Ale z přednesu žalovaného nevyplývá, že žalobkyni více než kvotu vyrovnací platil na základě úmluvy dle §u 47 vyr. ř. neplatné, t. j. úmluvy, kterou byly žalobkyni před vyrovnáním nebo v čase mezi vyrovnáním a právní platností potvrzovacího usnesení nedovoleným způsobem poskytnuty zvláštní výhody. To, co žalovaný v té příčině namítal, vybíhá toliko v tvrzení, že byl podle §u 53 vyr. ř. soudně potvrzeným vyrovnáním sproštěn povinnosti, nahraditi věřitelům dodatečně ztátu. Avšak vyrovnací dlužník není sice povinen, ale jest beze všeho oprávněn, platiti věřitelům po vyrovnání více, než kvotu vyrovnací; — v takovém placení — pokud se nepříčí §u 47 vyř. ř. — nelze shledávati nic závadného a nedovoleného a tudíž neplatného, pročež námitka žalovaného jakožto opozděná právem zůstala nepovšimnuta. Co do otázky, zda bylo třeba protestu k zachování směnečného nároku proti žalovanému, připomíná se jen ještě, že dle ustálené judikatury (kn. jud. 12, 13, 75 a rozhodnutí čsl. nejvyššího soudu Rv I 1871/24 proti Grünhutovi II/235), ani pravá směnka umístěná, byla-li u vydatele a poukazníka samého umístěna za tím účelem, by poukázaný u něho platil, nevyžaduje k zachování směnečného nároku proti přijateli (a přijatelovu rukojmímu) protestu u domiciliáta, leč že by tento v době splatnosti nebyl věřitelem směnečným, kteréhožto předpokladu tu nebylo. Vůči vývodům, týkajícím se nedostatku doložky valutové (súčtovací) budiž konečně uvedeno, že závazek směnečný vzniká již ze skriptury, a že jest na směnečném dlužníku, by v tom kterém případě namítal a dokazoval, že tu není obecnoprávního důvodu zavazovacího, po případě tedy, že valuta nebyla dána, pokud se týče vyúčtována. Není tudíž správným dovolatelovo tvrzení, že nedostatek doložky valutové (šúčtovací) činí směnku již proto neplatnou, poněvadž z papíru není zjevnou úplatnost právního jednání, směnka tedy dle svého zevnějšku jeví se jako osvědčení bezúplatného jednání právního, toto však vyžaduje formy zvláště solenní.

Čís. 4806.

Notářský spis o smlouvě rukojemské není, ani, když jde o rukojmího a plátce, exekučním titulem (§ 1 čís. 17 ex. ř.), neobsahuje-li právního důvodu hlavního dluhu.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, R I 1092/24.)

Exekuci na základě notářského spisu soud prvé stolice povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Notářský spis ze dne 31. května 1922 jest zřízen o smlouvě rukojemské. Z podstaty této smlouvy plyne, že závazek, v ní převzatý, jest závazkem akcesorním, sloužícím k zajištění věřitele hlavního dlužníka s povinností rukojmího, uspokojiti věřitele, kdyby hlavní dlužník nesplnil svého závazku. Převzal-li kdo za dlužníka povinnost jako rukojmí a plátce, neručí sice podpůrně, nýbrž podle §u 1357 obč. zák. rukou společnou a nerozdílnou s dlužníkem hlavním, takže záleží pouze na věřiteli, zda chce se uspokojení celého dluhu domáhati na hlavním dlužníku či hned na rukojmím a plátci, ale na akcesorní povaze závazku rukojmího a plátce nic se tím nezměnilo a závisí proto platnost tohoto závazku zde na platnosti závazku hlavního. Předpis §u 3 not. ř., vyžadující, by notářský spis, má-li býti pokládán za exekuční titul dle §u 1 čís. 17 ex. ř., obsahoval kromě jiného také právní důvod dluhu, nabývá tím v tomto případě zřejmé důležitosti, neboť, jak uvedeno, platnost rukojemského závazku (i jako rukojmí a plátce) z pravidla předpokládá platnost hlavního dluhu. Aby mohlo býti posouzeno, zda jde o platný rukojemský závazek, bylo třeba, by v notářském spisu byl uveden právní důvod hlavního dluhu. Jelikož však v notářském spise není udán právní důvod hlavního závazku, tím méně pak důvod závazku rukojemského, nelze jej z toho důvodu pokládati za exekuční titul dle §u 3 not. ř. a §u 1 čís. 17 ex. ř. a bylo proto dovolací rekurs zamítnouti, aniž bylo třeba zabývati se ostatními jeho vývody.

Čís. 4807.

Složení na soudě jest tradiční ofertou. Byl-li oblát o složení vyrozuměn, jest oferent vázán ofertou do té míry, že nemůže jednostranně požadovati vrácení toho, co složil. Bylo-li více oblátů, nemůže se oferent domáhati, by věc byla vydána jednomu oblátu bez souhlasu ostatních, s nimiž dosud rozepře nebyla provedena.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, R I 146/25.)

Akciová společnost S. složila ve věci Josefa Š-a proti bance P. na soudě cenné papíry. Žádosti banky P. o vydání těchto cenných papírů soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud k rekursu inž. Josefa Š-a žádost pro tentokráte zamítl. Důvody: Cenné papíry, jichž vydání se banka P. domáhá, složeny byly akciovou společností S. pro podstatu »Alois Š. proti bance P.« Vydáním papírů těch byly by tedy dotčeny zájmy jak inž. Josefa Š-a, jenž akcie u ukladatelky upsal, tak i banky P., které dle původního poukazu akciové společnosti S. měly býti vydány. Jelikož Josef Š. původní poukaz odvolal a dosud nesvolil k vydání cenných papírů, rozsudky, kterými banka P. žádost o vydání jich opírá, působí právoplatností jen oproti akciové společnosti S., nikoli však také proti inž. Josefu Š-ovi, který žadatelkou žalován nebyl, nelze na ten čas vydání papírů povoliti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu akciové společnosti S.

Důvody:

Složení podle §u 1425 obč. zák. je v podstatě tradiční ofertou. V nesporném řízení může deponent, co složil, nazpět požadovati jenom tehda, když podle spisů jest jeho oprávnění k tomu nepochybno, tedy když si vrácení vyhradil, nebo když oblát svolil ku vrácení nebo když je právoplatným rozsudkem zjištěno jeho právo, složené nazpět požadovati. Proto, když byl oblát vyrozuměn o složení, jest deponent tradiční ofertou vázán do té míry, že nemůže jednostranně požadovati vrácení složeného. Pro otázku vlastnictví k tomu, co bylo složeno, je v prvé řadě rozhodujícím obsah tradiční oferty, ve druhé řadě pak je rozhodujícím, zda-li byla tradiční oferta, tak jak byla učiněna, oblátem přijata. Právní posouzení rekursního soudu nijak neuchýlilo se od těchto právních pravidel. Podle tradiční oferty deponentky, podavší dovolací rekurs, složila tato z té příčiny, poněvadž si na 500 kusů akcií její vlastní emise činil nárok ing. Alois Š. s jedné a banka P. s druhé strany, a uvedla deponentka ve svém oznámení o učiněním složení výslovně, že žádá, by tyto složené akcie byly vydány jejich pravému majiteli. Na tomto skutkovém základě uvádí rekursní soud zcela správně, poukázav k tomu, že akcie byly složeny pro podstatu »Alois Š. proti bance P.«, že nelze bráti zřetel na rozsudky, o které stěžovatelka opírá svou žádost o vydání těchto akcií, poněvadž rozsudky tyto se netýkají rozepře mezi Aloisem Š-em s jedné a bankou P. s druhé strany, tedy, že spornost vlastnictví ku těmto akciím nebyla vyřízena oněmi rozsudky mezi těmi účastníky, pro které je deponentka složila, nýbrž, že byla rozepře provedena mezi deponentkou a bankou P. Nejde, jak tvrdí v dovolací stížnosti deponentka, o pouhou formalitu na věci ničeho neměnící, nýbrž o to jde, že druhý oblát ing. Alois Š. má býti jednostranným vydáním deposita spoluoblátu bance P. z tradiční oferty deponentčiny bez jakéhokoliv právního důvodu vyřazen, a že má jednostranně býti zbaven práv, tradiční ofertou deponentčinou nabytých. Proto rekursní soud právem rozhodl o žádosti na vydání deposita na ten čas zamítavě, ježto při žádaném vydání deposita nebyl prokázán souhlas spoluobláta ing. Aloise Š-a.

Čís. 4808.

Soudní smír, v němž není stanovena doba dlužného plnění, není exekučním titulem.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, R I 197/25).

Návrhu vymáhajícího věřitele, by mu na základě smíru ze dne 4. října 1924 povolena byla exekuce udělením zmocnění, aby provedl na náklad povinného jeho závazek ke splnění odstavce III. onoho smíru ve příčině zřízení okapového žlábku a dále odstranění střechy z jeho novostavby, pokud tato opírá se o střechu vymáhající strany, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Vymáhající strana domáhá se povolení exekuce na základě smíru ze dne 4. října 1924. Stěžovatel vytýká tomuto exekučnímu titulu, že jest neurčitým a nemá náležitostí §u 7 odstavec prvý ex. ř., ježto v něm není vyznačen přesně ani druh, ani rozsah, ani čas vymáhaného plnění, a že proto na základě něho exekuce neměla býti povolena, zejména ve příčině navrženého odstranění střechy, o kterém se smír vůbec nezmiňuje. Stížnosti nelze upříti oprávněnosti. Vymáhající strana nemůže nárok na odstranění střechy z novostavby povinného, pokud tato opírá se o její střechu, vůbec o smír opírati, poněvadž dle jeho znění povinný k takovémuto plnění (opomenutí) se nezavázal, a dokonce ani o způsobu a objemu pokrytí novostavby ve smíru není zmínky, takže v tomto směru není pro povolení exekuce exekučního titulu. Nehledíc však k tomu, co právě uvedeno, soud rekursní pokládá za to, že exekuční titul nevyhovuje předpisu §u 7 odstavec prvý exekučního řádu, dle něhož lze exekuci povoliti jen tehdy, je-li z exekučního titulu kromě osoby oprávněného a povinného zřejmým také předmět, způsob, objem a čas dlužného plnění (opomenutí). Příslušná stať smíru (III. odst.), o kterou vymáhající strana opírá exekuční nárok, zní: »Žalovaný je oprávněn zamýšlenou novostavbu přistavěti na roh stavení žalobců, musí však žlábek vznikající mezi oběma střechami svým nákladem opatřiti plechovým žlabem, kterým dešťová a sněhová voda bude odváděna na jeho pozemek, a jest povinen tento plechový žlab svým nákladem udržovati«. I kdyby se za to mělo, že předmět, způsob a objem plnění jest dostatečně určitě vymezen, je patrno, že dlužníku ku splnění závazku (ku zřízení žlabu) nebyla stanovena lhůta. Poněvadž uplynutí lhůty, dlužníku ku plnění příslušející, náleží k podstatným podmínkám povolení exekuce, (§ 7 ex. ř. — Mot. str. 153 mat. I str. 471), nelze smír pokládati za exekuční titul, vyhovující ustanovení §u 7 ex. ř. Za tohoto stavu věci mohla by exekuce býti povolena dle §u 7 odstavec druhý ex. ř. jen tehdy, kdyby strana vymáhající způsobem tam naznačeným prokázala, že nastaly skutečnosti, rozhodné pro splatnost (vykonatelnost) nároku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vývody dovolacího rekursu nejsou s to, by vyvrátily správné důvody rekursního soudu; stačí proto na ně poukázati, by zbytečně nebyly opakovány, a dodati: Ustanovení §u 7 ex. ř. vyžaduje výslovně, by předmět, způsob, obsah i doba povinného plnění byly z obsahu exekučního titulu zjevny, a zdůrazňuje v odstavci druhém, že před uplynutím lhůty, stanovené pro plnění, nelze exekuci povoliti. Lhůta musí býti tedy v exekučním titulu výslovně stanovena a nestačí, že si ji lze snad z obsahu exekučního titulu domysliti. Kdyby lhůta plnění spadala do provedení novostavby, musilo by toto provedení novostavby býti prokázáno ve smyslu §u 7 odstavec druhý ex. ř. (§ 10 ex. ř.). Těmto zákonným předpisům však vyhověno nebylo.

Čís. 4809.

Po dobu přiročí ve smyslu §u 5 zákona ze dne 10. října 1924, čís. 240 sb. z. a n. nelze na peněžní ústav, ohledně něhož bylo přiročí nařízeno, nastupovati ani o složení vyjevovací přísahy.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, R I 203/25).

Proti návrhu vymáhajícího věřitele, by bance L. bylo uloženo, předložiti seznam jmění a vykonati přísahu dle §u 47 ex. ř., namítl zástupce banky, že výnosem ministerstva financí ze dne 15. listopadu 1924 bylo bance povoleno příročí dle zákona ze dne 10. října 1924, čís. 240 sb. z. a n. Soud prvé stolice návrhu vymáhajícího věřitele vyhověl, maje za to, že řízení dle §u 47 ex. ř. není krokem exekučním, nýbrž samostatným jeho doplňkem i že se tedy naň nevztahují předpisy exekučního řádu o odkladu a ani příročí, povolené výnosem ministerstva financí ze dne 15. listopadu 1924. Rekursní soud zamítl pro tentokráte návrh vymáhajícího věřitele. Důvody: Stížnost dlužno uznati oprávněnou. Jest sice pravda, že řízení podle §u 47 ex. ř. není krokem exekučním, nýbrž samostatným doplňkem vlastního exekučního řízení, jehož účelem jest, by vymáhající strana zvěděla bezpečným způsobem o dlužníkově majetku a tak zjednala si základ, o který by další své exekuční kroky opřela a vymožení svého nároku uskutečnila. Rovněž jest správné, že předpisy o odkladu exekuce v exekučním řádě uvedené na řízení vyjevovací se nevztahují. Leč dále již nelze souhlasiti s prvním soudem, že ani příročí povolené povinné straně výnosem ministerstva financí ze dne 15. listopadu 1924 ve smyslu zákona ze dne 10. října 1924, čís. 240 sb. z. a n. na řízení vyjevovací nemá vlivu a nejeví účinků. Jestliže podle §u 5 (2) cit. zák. po dobu příročí nelze ústav, jemuž bylo povoleno, na plnění starých pohledávek ani žalovati, tedy tyto ani vůbec soudně uplatňovati, jest z toho odůvodněn závěr, že nelze ve příčině pohledávek, pokud příročím jsou postiženy, vůbec podnikati nižádné soudní kroky, které by měly za účel jich zjištění, zajištění nebo vydobytí. Úmyslem zákonodárcovým, který zračí se jasně ve všech předpisech daných v §u 5 cit. zák., bylo zřejmě, by na dobu trvání příročí jakékoliv soudní řízení ve příčině starých pohledávek nebylo konáno. Tomuto úmyslu by se příčilo, kdyby zahájení řízení vyjevovacího bylo povoleno a v něm bylo pokračováno. Usnesení prvého soudu dotyčnému návrhu vymáhající strany vyhovující se zákonem tedy srovnati nelze, pročež stížnosti právem proti němu se obracející bylo vyhověno a uznáno tak, jak shora bylo vysloveno. Ježto příročí bylo povoleno do 28. února t. r., byl návrh vymáhající strany zamítnut toho času.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není opodstatněn. Rekursní soud zcela správně z ustanovení §u 5 zákona ze dne 10. října 1924, čís. 240 sb. z. a n., dle něhož nelze po dobu příročí peněžní ústav, ohledně něhož bylo příročí nařízeno, pro staré pohledávky (§ 4 (1) ani žalovati, ani proti němu soudcovského zástavního práva nabýti, aniž exekuce vésti nebo ji vykonati, dovodil, že po dobu příročí nelze na peněžní ústav ani nastupovati o složení vyjevovací přísahy podle §u 47 ex. ř. Uložení vyjevovací přísahy podle §u 47 ex. ř. jest také exekucí, byť i jen podpůrnou, nemá tedy již podle doslovu zákona v době příročí místa a mimo to při opačném stanovisku nebylo by dosaženo toho, co bylo zákonem shora uvedeným a ustanovením jeho §u 5 zamýšleno, totiž ochrany peněžního ústavu. Důvodová zpráva rozpočtového výboru k návrhu zákona (posl. sněmovna tisk. čís. 4831) mimo jiné uvádí, že příročím má býti zabráněno, by peněžní ústav nebyl ponechán na pospas zneklidněných věřitelů, a že má příročím býti mu poskytnut čas, by mohl buď vzniklou nedůvěru zaplašiti nebo po případě svou likvidaci připraviti. Tomuto cíli příročí by uložení vyjevovací přísahy mohlo býti toliko na překážku. Krom toho jest i uvážiti, že by uložení vyjevovací přísahy nemělo smyslu, když podle §u 5 zákona nelze netoliko staré pohledávky exekucí vymáhati, nýbrž nelze je ani po dobu příročí, nebylo-li jako v tomto případě při nařízení příročí jinak stanoveno, vůbec uspokojovati.

Čís. 4810.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n.).

Lze povoliti (nikoliv též vykonati) exekuci vyklizením z bytu, i když byl povolen její odklad.

Návrh na pokračování v exekuci dosud nepovolené dlužno pokládati za návrh na její povolení.

Návrh na povolení exekuce není opozděným, i když se nestal ve lhůtě §u 575 odstavec třetí c. ř. s., byl-li vymáhající věřitel předstižen žádostí povinného o odklad exekuce.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, R I 207/25).

Nájemníku byl povolen usnesením ze dne 31. října 1924 odklad exekuce vyklizením do 31. ledna 1925. Usnesením ze dne 3. února 1925 povolil soud prvé stolice další odklad exekuce až do 30. dubna 1925, usnesením pak ze dne 4. února 1925 zamítl týž soud návrh vymáhajícího věřitele na pokračování v exekuci. Rekursní soud povolil vymáhajícímu věřiteli pokračování v exekuci s tím, že výkon exekuce bude proveden až po uplynutí doby, na kterou byl povolen odklad exekuce, totiž po 30. dubnu 1925. Důvody: Soud rekursní nepokládá správným usnesení prvého soudu ze dne 4. února 1925, kterým návrh strany vymáhající na pokračování v exekuci byl zamítnut vzhledem k usnesení ze dne 3. února 1925, jímž povolen byl další odklad exekuce do 30. dubna 1925. Strana vymáhající podala návrh na pokračování v exekuci po uplynutí lhůty odkladu, když jí ani známo býti nemohlo, že byl straně povinné na novou její žádost nový odklad exekuce povolen. Nebylo tu tedy důvodu k zamítnutí důvodného návrhu na pokračování v exekuci a pouze výkon exekuce také i v usnesení pokračování v exekuci povolujícím měl býti odložen ve smyslu usnesení ze dne 3. února 1925. Důsledkem toho měly býti straně vymáhající také přisouzeny útraty její žádosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu a potvrdil napadené usnesení s tou opravou, že povolil nikoliv pokračování v exekuci, nýbrž exekuci nuceným vyklizením bytu.

Důvody:

S názorem rekursního soudu jest v podstatě souhlasiti. Rekursní soud přehlédl dle odůvodnění svého napadeného usnesení, že vymáhající

strana o povolení exekuce vyklizením bytu dosud ještě nežádala, ježto ji strana povinná vždy předstihla návrhem na odklad exekuce. Nebyla tedy dosud exekuce vyklizením povolena, a, žádala-li vymáhající strana návrhem ze dne 4. února 1925 o pokračování v exekuci, neshodoval se ovšem tento návrh se stavem věci. Okolnost ta nemá však podstatného významu, ježto tento návrh nutno dle zřejmého úmyslu pokládati za návrh na povolení exekuce a není pak oprávněna ani další námitka stěžovatelky, že návrh ten byl opozděným vzhledem na § 575 odstavec třetí ex. ř., ježto strana vymáhající vzhledem na odklad exekuce straně povinné předem povolený dříve s úspěchem o exekuci žádati nemohla. Exekuční titul opravňuje vymáhající stranu, by navrhla povolení exekuce a by exekuce vyklizením bytu jí byla též povolena, aby v přípustné vhodné době mohla navrhnouti výkon odložené exekuce, nejsouc odkázána teprve na řízení exekuci povolující s opravnými prostředky. Povolení exekuce se ještě — byť neprávem — nestalo, pročež vymáhající straně nelze je odepříti.

Čís. 4811.

Doručení k vlastním rukám nemusí se státi přímo od doručitele osobě, jíž zásilka svědčí. Stačí, byl-li v její přítomnosti a z jejího příkazu předán spis osobě třetí.

Okolnost, že nebyla dodržena lhůta mezi vyrozuměním o roku a rokem, neopravňuje stranu, by nedostavila se k roku.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, R I 208/25).

Soud prvé stolice zamítl žalobcův návrh, by vynesen byl rozsudek pro zmeškání pro nedostavení se žalovaného k prvému roku, maje za to, že žaloba s obsílkou nebyla doručena řádně do rukou žalovaného, nýbrž do rukou Anny H-ové, nemající »plné moci« ku přijímání žalob, která teprve žalobu žalovanému odevzdala, jenž ani návratky nepodepsal (§ 106 c. ř. s.), doručení mimo to stalo se na velký svátek žalovaného (slavnost smíření), což se zřetelem na rovnost konfessní, zákonem uznanou, dle §u 100 c. ř. s. ani v tomto případě bez dovolení soudce není dovoleno. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by o návrhu na vydání rozsudku pro zmeškání znovu rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel trvá na tom, že doručení žaloby nestalo se dle zákona, ježto listonoš odevzdal spis nikoli jemu do vlastních rukou, nýbrž jeho služebné a dal od ní zpáteční lístek podepsati. Doručení žaloby jest aktem formálním a jedině obsah doručného listu podává prý o tom důkaz, zda se stalo náležitě, obsah zpátečního listu svědčí však proti tomu. Názoru tomu nelze přisvědčiti. Jak zjištěno stalo se doručení arciť k rukám služebné stěžovatelovy, avšak v přítomnosti stěžovatele před jeho očima a na jeho příkaz; není třeba, by se doručení stalo z ruky do ruky, k vlastním rukám bylo též doručeno, stalo-li se doručení oproti adresátu tak, že mu doručitelem poskytnuta byla bezprostřední možnost doručného spisu se uchopiti hned při doručném úkonu. Že tento uchopovací úkon žalovaný neprovedl sám, nýbrž přikázal jej své služebné, nemá vlivu na náležitost doručení. Není jedině směrodatným obsah doručného listu, na němž ostatně tento způsob doručení jest osvědčen, jest naopak přípustným protidůkaz o tom, jak se doručení stalo. Svátek »smíření«, jejž stěžovatel podle svého náboženského vyznání světil, nebyl na závadu doručení, to tím méně, když stěžovatel dle zjištění k doručení svolil. (§ 44 jedn. ř.). O tom, zda měl právo po dobu svátku nechati doručný spis nepovšimnutým, netřeba dále uvažovati, neboť to šlo na jeho nebezpečí, když je jinak patrno, že si mohl stejně jako při doručení bez porušení náboženských předpisů vhodným způsobem zjednati vědomost o tom, jakého způsobu jest procesní úkon, k tomuto doručení se vztahující. Lhůta §u 231 c. ř. s. v tomto případě ve zřetel nepřichází. Domníval-li se stěžovatel, že poskytnuta mu byla nedostatečná lhůta k přípravě právní obrany, měl se k líčení dostaviti a učiniti vhodné návrhy.

Čís. 4812.

Exekuční právo, nabyté proti zákazu §u 10 vyr. ř., jest nicotným, třebaže povolující usnesení nabylo právní moci a vyrovnávací řízení bylo napotom zastaveno.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, R I 214/25).

Vymáhající věřitel navrhl podáním ze dne 5. března 1924 opětovný výkon exekuce, povolené usnesením ze dne 31. prosince 1923. Tento opětovný výkon byl proveden dne 13. března 1924 jednak poznámkou zabavení na zájemním protokole ze dne 6. března 1924 v příčině předmětů v tomto protokole uvedených, jednak zabavením svršků dalších, vyznačených v pokračování k témuž zájemnímu protokolu ze dne 13. března 1924. Usnesením ze dne 11. března 1924 bylo o jmění dlužníka zahájeno řízení vyrovnávací, kteréžto usnesení bylo téhož dne vyvěšeno na soudní desce. Návrhu vymáhajícího věřitele, by bylo pokračováno v exekuci a nařízen byl prodej předmětů seznamenaných v protokole ze dne 13. března 1924, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Dle ustanovení §u 10 vyrovnávacího řádu nemůže po zavedení vyrovnávacího řízení býti nabyto na věcech dlužníka soudcovské zástavní nebo uspokojovací právo. Poněvadž vyrovnávací řízení bylo zahájeno 11. března 1924, zabavení však stalo se 13. března 1924 již po zavedení řízení, nemohlo zástavní právo vymáhající strany, byť i zabavení bylo provedeno, vůbec vzniknouti. Ustanovení §u 10 vyr. ř. jest normou imperativní a musí z moci úřední býti brán k němu zřetel. Bylo-li tudíž soudcovské právo v době této přes to vymoženo, jest neplatné, nemůže míti účinků a musí býti odstraněno. (Viz Lehmann Kommentar II. str. 70). Jinak by byla zajisté porušena rovnost věřitelů v řízení vyrovnávacím. Na tom nemůže ničeho změniti ustanovení §u 12 vyr. ř., neboť toto se vztahuje na oddělovací práva nabytá v posledních 60 dnech před zavedením vyrovnávacího řízení. Jenom tato práva mohou v případu zastavení vyrovnávacího řízení obživovati, ni-

koli však zástavní práva, vzniklá po zahájení řízení, kteráž jsou již sama o sobě nicotná. Poněvadž tedy zástavní právo strany vymáhající platně vzniknouti nemohlo, nebyl ani ospravedlněn návrh na pokračování v exekuci prodejem věcí, zabavených vesměs po zahájení vyrovnávacího řízení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle ustanovení §u 10 vyr. ř. a jeho motivů je vyloučeno, by si jednotliví věřitelé za řízení vyrovnávacího zjednali exekučními úkony příznivější postavení. Soudcovského zástavního práva nelze vůbec v té době nabýti a je tedy, když přece byly provedeny exekuční úkony, k němu směřující, nicotným (§ 879 obč. zák.). Právo nicotné však vůbec neexistuje, není proto nutno, by mu bylo odporováno opravnými prostředky, nemůže vůbec nabýti právní moci a nemůže oživnouti (§ 12 vyr. ř. mluví jenom o právech nabytých před zahájením vyr. řízení). V ostatním stačí poukázati na důvody napadeného usnesení.

Čís. 4813.

O tom, zda výživa nezl. manželského dítěte jest slušnou či nikoliv, rozhoduje otec dle vlastního uznání. Přepychové šatstvo není mu povinen poskytnouti ani hraditi náklad, jiným na ně vynaložený (§ 1042 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 17. března 1925, Rv I 110/25.)

Majitelka modního závodu domáhala se na žalovaném otci zaplacení za šaty, zhotovené pro jeho manželskou dceru. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Lichou je výtka mýlného právního posouzení (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Závěr odvolacího soudu, že požadavky dcery žalovaného co do jejích šatů nebyly přiměřené a v mezích slušné výživy odůvodněné, vymyká se, pokud jde o skutkové okolnosti, z nichž byl učiněn, přezkoumání dovolacího soudu. Po stránce právní jest jej pokládati za správný. Pojem slušné výživy dítěte podle §u 139 oč. zák. jest velmi širokým a povšechným a dává proto rodičům i soudům velmi značnou volnost pro úvahy, zda výživa v tom kterém případě je slušná či nikoliv. Vždy však bude rodičům, pokud se týče otci jako hlavě rodiny, přiznávati právo, aby podle vlastního uznání rozhodovali, zda chtějí slušnou výživu dětí — pokud jde o jejich tělesné potřeby — upraviti spíše podle zásad skromnosti, či spíše ve smyslu přepychového požitkářství. Že děti na toto nemají práva, nemůže býti pochybno právě tak, jako to, že třetím osobám nepřísluší, by samolibě o rozsahu slušné výživy rozhodovaly a na otci dítek se domáhaly náhrady toho, co těmto na jejich výživu, jak ony ji měly za slušnou, bez jeho vůle — dokonce snad proti ní — nad slušnou výživu poskytly. Posuzuje-li se věc s tohoto právního hlediska, nutno souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že zásoba šatstva, kterou nižší soudy u Jiřiny B-ové zjistily, ani zdaleka nezůstává za mezemi vytýčenými §em 139 obč. zák. pro slušnou výživu, že šatstvo, žalobkyní dodané, nelze v tomto smyslu míti za přiměřené, nýbrž za přepychové, žalovaný proto nebyl podle zákona (§u 139 obč. zák.) povinen, je dceři pořídit, a tudíž není ani podle §u 1042 obč. zák. povinen, žalobkyní na ně vynaložený náklad hraditi. Stejně správně posoudil odvolací soud příkaz žalovaného daný žalobkyni při dřívější objednávce telefonicky, by dceři dobře posloužila. Výklad, který mu dává dovolání, příčí se zřejmě vykládacímu pravidlu §u 914 obč. zák. Mimo to měla okolnost, že při sporné objednávce nedošlo k obdobnému projevu otcova souhlasu, jako při první, býti žalobkyni podnětem k pochybnostem, zda tu vůbec je, a bylo by bývalo proto jen samozřejmou opatrností (§ 1297 obč. zák.), kdyby si žalobkyně o něm byla opatřila přímým dotazem u žalovaného plné jistoty. Opomenuvši toho, nemůže následky své neprozíravosti svalovati na žalovaného.

Čís. 4814.

Pokud z nesprávné přípovědi peněžního ústavu, že nabízené vlastní akcie jsou bezpečné a výhodné, lze dovozovati neplatnost kupu akcií podle §§ů 870 a 871 obč. zák.

S hlediska §u 870 obč. zák. nezáleží na tom, zda omyl týkal se podstatného kusu smlouvy.

Ustanovení §u 871 obč. zák. nepředpokládá obmyslnost druhé strany. Stačí, že v čase smlouvy omyl objektivně zde byl.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, Rv I 150/25.)

Žaloba Antonie D-ové, by bylo proti bance Č. zjištěno, že kupní smlouva uzavřená dne 27. července 1922 o 147 akciích žalované banky za 67.230 Kč mezi žalovanou bankou a Josefem D-em jménem žalující strany Antonie D-ové jest neplatnou, že žalovaná banka jest povinna vrátiti žalobkyni 67.230 Kč s 5% úroky z prodlení proti vydání 147 akcií žalované banky a proti navrácení 4410 Kč vyplacených z důvodu dividendy za tyto akcie za rok 1922, byla oběma nižšími soudy zamítnuta.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Žalobkyně uplatňuje neplatnost kupní smlouvy z důvodu lstivě vyvolaného neb aspoň druhou stranou způsobeného omylu podle §§ 870, 871 obč. zák. Podle skutkového zjištění nižších soudů byl manžel žalobkyně Josef D., když chtěl dne 27. července 1922 jménem své manželky uložiti na její dvě vkladní knížky u žalované banky po 37.000 Kč, přemluven prokuristou žalované banky, by koupil 147 akcií této banky v ceně 67.230 Kč (v tehdejším kursu po 457 Kč), prokurista ujišťoval

Josefa D-a, že akcie zaručují 7%ní zúročení jistiny a že je to uložení jistiny skutečně bezpečné a výhodné; Josef D. po delším váhání uzavřel kup jménem své manželky s podmínkou, že banka písemně zpraví žalobkyni o bezpečnosti a výhodnosti svých akcií; banka skutečně několik dní později dopisem ze dne 31. července 1922 oznámila žalobkyni, že vyplácela za minulý rok dividendu 30 Kč za jednu akcii, že to značí 7miprocentní zúročení, že žalobkyně získává ještě úrok od 1. ledna 1922 a že je to pro ni »skutečně bezpečné a výhodné uložení kapitálu«; žalobkyně tento dopis mlčky přijala. Podle dalšího skutkového zjištění nižších soudů byl tehdejší kurs akcií banky 457 Kč, udržel se na této výši ještě měsíc, ale pak začal klesati, činil dne 28. února 1923 již jen 444 Kč a klesl do 20. dubna 1923 až na 401 Kč. Podle přiznání žalované banky v dovolací odpovědi přestaly býti její akcie koncem dubna 1923 předmětem bursovního obchodu. Podle výpovědi svědka Josefa D-a pokusil se tento již v říjnu 1922 u prokuristy banky a pak zase v květnu 1923 u ředitele žalované banky o zrušení kupu z obavy před znehodnocením akcií, ale byl zástupci banky uklidňován, že nemusí míti obav. V tomto směru zjistil první soud, že Josef D. v říjnu 1922 marně se pokusil o zrušení kupu. Nesporno jest konečně, že banka vyplatila za rok 1922 dne 19. března 1923 žalobkyni dividendu 4410 Kč, kterou tato přijala. Jde nyní o otázku, zda a pokud v tomto ději obsaženy jsou zákonné předpoklady pro relativní neplatnost smlouvy buď podle §u 870 nebo podle §u 871 obč. zák. Onen předpis týká se lstivého vyvolání projevu vůle jednoho smluvníka druhým smluvníkem a má za následek relativní neplatnost smlouvy, třeba by omyl, tím způsobený, nebyl podstatným, jak bude ještě dále rozvedeno. Druhý předpis týká se t. zv. »podstatného omylu« t. j. nesouhlasu obsahu projevené vůle s tím, co chtělo býti projeveno, a prohlašuje za podstatný omyl, týká-li se nesouhlas hlavní věci, nebo týká-li se jejích podstatných vlastností, k nimž úmysl směřoval a byl projeven. O omylu v předmětu nemůže tu býti řeči. Naproti tomu nelze souhlasiti s právním posouzením odvolacího soudu a jest v tom směru opodstatněn dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., že jest tu prý vyloučen i omyl o podstatné vlastnosti předmětu a že jde jen o omyl v pohnutce na straně žalobkyně, který podle §u 901 obč. zák. na platnost smlouvy vlivu míti nemohl. V tomto směru dlužno podržeti na mysli jednotlivosti tohoto případu, totiž že Josef D. chtěl uložiti peníze své manželky na její vkladní knížky u banky, že vkladní knížky byly dotyčnými zápisy již vyplněny, ale že pak byl Josef D. zástupcem banky přemluven, aby koupil akcie a že byl ujišťován, že kapitál bude bezpečně a výhodně uložen. Dlužno dále podržeti na mysli, že Josef D. váhal, a že kladl za podmínku, aby banka své ústní přípovědi také písemně jeho manželce oznámila. To se stalo a splněním této podmínky stala se ovšem smlouva hotovou. Tím však není ještě rozhodnuta otázka platnosti smlouvy následkem přihodivšího se snad podstatného omylu. Z celého děje jde jasně na jevo, že zmocněnec žalobkyně chtěl uložiti peníze své manželky v akciích banky právě tak bezpečně, jakoby tomu bylo při vkladu na knížky, ale co do výtěžků výhodněji; obsah vůle nutno v tomto případě posuzovati podle osoby zástupcovy a tento obsah projevené vůle směřoval ke koupi akcií určitých vlastností, totiž akcií tak bezpečných, že na jistině ztráty utrpěti nemůže, a že na výtěžcích

získá více, než by činily úroky ze vkladů. A v tomto směru byla mu dána ústně a jeho manželce písemně přípověď banky. Banka neomezila se tedy v tomto případě jen na vychvalování neb odporučování svých akcií, nýbrž připověděla určité jejich vlastnosti. Z toho jde, že »bezpečnost a výhodnost« měly býti podle úmyslu zmocněnce žalobkyně podstatnými vlastnostmi koupených akcií, že jen za tohoto předpokladu učinil projev vůle toho obsahu, že akcie kupuje, a že tedy případný jeho omyl týkal by se podstatné vlastnosti koupené věci. Dlužno dále zkoumati, pokud k případnému podstatnému omylu byl druhou stranou dán podnět. I tuto otázku jest pro projednávaný případ zodpověděti kladně. Obě strany kladou důraz na okolnost, zda prokurista žalované banky vnucoval Josefu D-ovi akcie proti svému lepšímu přesvědčení, zda tedy jednal lstivě. Toho by bylo třeba pro neplatnost podle §u 870 obč. zák., nikoli však pro neplatnost smlouvy podle §u 871 obč. zák., neboť ochrana důvěry toho, kdo projev vůle činí, nebo přijímá, nijak nezávisí na zavinění nebo nezavinění odpůrcově, dal-li tento k omylu podnět (viz také motivy k §u 871 obč. zák. str. 257). V té příčině bylo by lhostejno, zda prokurista subjektivně jednal bezelstně či oomyslně, když akcie vychvaloval. Kdyby byl jednal lstivě, byla by smlouva již podle §§ 870 a 874 obč. zák. relativně neplatnou, i kdyby nešlo o omyl podstatný podle §u 871 obč. zák., a i kdyby šlo jen o omyl v pohnutce, pokud jen tato byla by bývala pro vůli rozhodnou (viz motivy str. 258 na konci). Jest tedy pro použití §u 871 obč. zák. lhostejnou skutečnost, že si prokurista sám roku 1923, když již akcie banky klesaly, ještě 20 kusů akcií koupil, neboť z toho možno usuzovati jen na jeho subjektivní bezelstnost, která — jak již řečeno — nerozhoduje. Tato skutečnost mohla by přijíti v úvahu jen při případném zkoumání lstivosti zástupce banky. I kdyby však šlo jen o neplatnost podle §u 871 obč. zák., bylo by nezbytně nutno, by tu omyl byl objektivně v době uzavření smlouvy. Neboť, kdyby majetkový stav banky v době uskutečněného prodeje akcií byl opravdu odpovídal tehdejší jejich kursovní hodnotě bez jakýchkoliv postranních bursovních vlivů, nebylo zde vůbec omylu v podstatné vlastnosti akcií, omyl nemohl býti směrodatným pro obsah projevené vůle kupitelovy a šly by pozdější změny ovšem na jeho vrub jako náhoda, udavší se v jeho majetku (§ 1311 obč. zák.). Z ústní i písemní přípovědi banky nelze totiž nijak usuzovati, že by banka byla chtěla pro všechnu budoucnost, nebo aspoň pro dobu promlčení (§ 1487 obč. zák.) převzíti záruku za to, že akcie v ceně neklesnou a že i z takového budoucího poklesu chtěla býti práva, nýbrž jen, že chtěla připověděti, že podle poměrů v době prodeje bursovní a prodejní cena akcií představuje jejich skutečnou cenu, založenou v majetkových poměrech banky. Zda tato přípověď opravdu měla podklad ve skutečných poměrech banky a v případě záporném, zda zástupce banky lstivě přikládal akciím vlastnosti, kterých neměly, o tom chybí nutná skutková zjištění v rozsudcích nižších soudů, ačkoli strany v tom směru potřebný skutkový i průvodní přednes učinily. Žalobkyně tvrdila již v žalobě a nabízela o tom důkazy, že banka již v době prodeje akcií byla v neutěšené finanční situaci, že vnucovala svým vkladatelům vlastní akcie, by poptávkou po nich byla sestupní tendence na burse zadržována, a že tyto poměry, tehdy již existovavší, vyšly na jevo na počátku roku 1923. Žaloba tvrdí dále ještě, a nabízí o tom důkaz,

že tento stav banky byl jejím činovníkům znám. V tomto přednesu sluší shledávati uplatnění relativní neplatnosti smlouvy buďsi podle §u 870 obč. zák. neb aspoň podle §u 871 obč. zák. Naproti tomu popřela žalovaná banka ony údaje, tvrdíc naopak a nabídnuvši o tom důkazy, že napotomní pokles jejích akcií byl jen přechodného rázu a že nebyl odůvodněn majetkovým stavem banky. Tím popřela banka tvrzení žalobkyně, že akcie v době prodeje neměly slíbených vlastností a že její zástupce jednal lstivě, a nabídla o tom sama odvod. Pokud jde o otázku břemene průvodního v tomto případě, stihá zajisté žalobkyni, neboť na ní jest, by dokázala všechny skutečnosti, na nichž žalobní nárok zakládá, tedy také skutečnosti, z nichž odvozuje lstivost druhé strany, nebo aspoň svůj omyl co do podstatných vlastností akcií. Jakoby žalobkyně ve případě žaloby ze správy byla musila dokázati nedostatek slíbených vlastností akcií již v době jejich dodání (§§ 922, 923 a 932 obč. zák.) musí totéž dokázati i při žalobě o neplatnost smlouvy podle §§ 870 a 871 obč. zák., při čemž ovšem odvod žalované je přípustným. Bude tedy nutno ony sporné okolnosti zjistiti a proto právem vytýkalo odvolání a vytýká dovolání žalobkyně, že v těchto směrech zůstalo řízení nižších soudů kusým, takže dovolací důvod §u 503 čís. 2 c. ř. s. jest opodstatněn. Ježto onen nedostatek zasahuje až do řízení v první stolici, bylo postupovati podle §u 510 c. ř. s. Naproti tomu nelze přikládati rozhodné váhy okolnostem, na které nižší soudy důraz kladly, totiž a) že tehdejší kurs akcií odpovídal kupní ceně a udržel se ještě měsíc, neboť správně dovolání poukazuje k tomu, že kurs na burse neodpovídá vždy hospodářským poměrům akciového podniku a hodnotě cenného papíru; b) že kupitelka i její manžel sledovali kursy a mohli se uchrániti vyšší škody zcizením akcií, neboť tím by akciím na ceně nebylo přibylo a byla by se škoda jen na jiného přesunula; to by bylo šlo na vrub kupitelky jen tehdy, kdyby v čas koupě nebyla bývala v omyl uvedena; c) že prý šlo o papíry spekulační, neboť i kdyby tomu tak bylo — čemuž však nelze bezvýhradně přisvědčiti — zajišťovala se kupitelka přípovědí banky toho obsahu, že její akcie jsou bezpečné a výhodné; d) že kupitelka přijala dne 19. března 1923 dividendu za rok 1922, neboť již před tím se pokoušela, kup zrušiti, a mimo to přijatá dividenda odpovídala slibům jí učiněným (asi 7%ní zúrokování jejího kapitálu). Naproti tomu jest přisvědčiti názoru nižších soudů, že nebylo třeba znaleckého důkazu pro posouzení otázky, zda přemlouvání nezkušené osoby, která chtěla uložiti peníze na úrok, k tomu, by místo vkladu koupila akcie, jest jednáním, příčícím se dobrým mravům, neboť posouzení této otázky jako otázky právní náleží soudům. Pokud by zástupce banky omezil se jen na chválení a doporučování akcií, třeba vlastních, nebylo by v tom nic nemravného a pokud by byl za zvláštních poměrů shora uvedených jednal proti lepšímu přesvědčení, byl by dal lstivý podnět k uzavření smlouvy podle §u 870 obč. zák., jak již shora bylo dolíčeno.

Čís. 4815.

Byl-li pojistník agentem pojišťovny uveden v omyl o podstatném bodu smlouvy, jde to na účet pojišťovny, třebas na tiskopisech pojišťovny bylo vytčeno, že agent platí za pojistníkova zmocněnce.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, Rv I 174/25.)

Proti žalobě pojišťovny o zaplacení pojišťovací premie namítl pojištěnec, že byl při podpisu pojišťovacího návrhu agentem žalobkyně uveden v omyl ohledně podstatné části pojišťovací smlouvy, ježto bylo výslovně ujednáno, že smlouva uzavírá se na 10 let a že pojistné nesmí činiti více než 1 Kč denně, a, kdyby činilo více, že žalovaný jest oprávněn pojistku vrátiti, kdežto dle pojistky žalobkyní žalovanému zaslané a jím vrácené doba pojišťovací činí 20 roků a roční premie 433 Kč 30 h. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud míní dle odůvodnění svého rozsudku, že soud první stolice vychází z protispisového skutkového předpokladu, bera za prokázáno, ba vlastně za nesporno, že mezi stranami uzavřena byla pojišťovací smlouva obsahu v pojistce a v žalobě blíže vytčeného, a lze v této příčině dovolatelce přisvědčiti, že nejde o skutkový předpoklad, nýbrž, že tento názor prvého soudu jest úsudkem právním, jejž tento soud odvozuje z toho, že žalovaná strana, jak nesporno, pojišťovací přihlášku podepsala a žalující pojišťovna, jak nesporno, tuto pojišťovací přihlášku přijala a na jejím základě pojistku vydala. Dovolání není tedy v neprávu, tvrdíc, že prvý soud tím jenom řešil předběžnou právní otázku, zda formelně k pojišťovací smlouvě došlo, a to způsobem nikoli nesprávným, ježto písemní pojišťovací přihláška žalovaného a dle ní vydaná pojistka žalující společnosti vykazují formelně naprostou shodu vzájemných smluvních projevů stran. Správno jest tedy, že jádro sporu jest jedině v tom, zda žalovaná strana jest na smlouvu, takto uskutečněnou, vázána, přes námitku, že projev vůle, obsažený a osvědčený v písemném pojišťovacím návrhu, neshoduje se s její skutečně projevenou vůlí a byl vydán jen z omylu, vzbuzeného agenty žalující společnosti, kteroužto námitkou se soud první stolice po stránce její skutkové správnosti nezabýval, maje za to, že námitka tato jest právně neodůvodněna, poněvadž dle upozornění, otištěného na tiskopisu pojišťovacích návrhů, nelze pokládati za zmocněnce pojišťovny, nýbrž za zástupce jednající z příkazu toho, kdo jim přihlášku ku pojištění činí. Soud odvolací odmítá tento názor vším právem jako nesprávný a dovozuje zcela případně, že přes toto upozornění v tiskopisech jest sprostředkovacího agenta pokládati za zástupce pojišťovny, který jménem jejím jedná, byv od ní zmocněn, aby u stran pro ni pojišťovací návrhy získával, v čemž patrně je obsaženo i zmocnění, by stranám o podmínkách pojištění, výši premie atd. požadované informace a vysvětlení dával. Právem uvádí odvolací soud, že toto sprostředkovací jednání agentovo, jeho vysvětlení, přípovědi, sliby a předstírání přičítati jest na vrub jím zastupované pojišťovny v ten rozum, že, jde-li o oklamání pojištěnce, nelze agenta považovati za osobu třetí dle §u 875 obč. zák., nýbrž že jest je posuzovati tak, jako by bylo vyšlo od pojišťovny samé. Upozornění v tiskopisech, jehož se žalující pojišťovna znovu dovolává, nemohou na věci ničeho měniti, upozornění ta neobsahují, jak dovolání tvrdí, obsahu zmocnění agentu uděleného, nýbrž pokoušejí se jedině po-

měru tomu dodati jiné povahy, jíž poměr ten nemá. Dovolává-li se pojišťovna pro svůj názor, že z oklamání agenta jako osoby třetí neručí, na to, že § 47 pojišť. zák. dosud moci zákona nenabyl, není v právu. Z toho, že se tam obsažený předpis ještě platným zákonem nestal, neplyne, že jest správným názor dovolatelky, nikoli názor odvolacího soudu, jejž tento ostatně nevyvozuje z onoho předpisu, nýbrž jedině z povahy věci úsudkem zcela přiléhavým. S tohoto právního hlediska musil se odvolací soud důsledně obírati i skutkovým podkladem této námitky a zhodnotiti v první stolici provedené důkazy o tom, zda a v kterých směrech byl žalovaný nesprávnými údaji agenta v omyl uveden, a jest tento jeho postup s hlediska formelně právního zcela bezvadným. Tímto hodnocením průvodů zjistil odvolací soud, že žalovaný byl inspektorem (agentem) žalující pojišťovny Františkem V-em vzhledem na pojišťovací návrh, který učinil, uveden v omyl o tom, že pojišťovací premie v pojišťov. návrhu uvedená jen vyznačením sazby II a) nebude činiti ročně více než 365 Kč. Že výše pojišťovací premie jest při smlouvě pojišťovací jednou z podstatných částí smlouvy, netřeba šíře vykládati a dle uvedeného zjištění není správno, že šlo jen o předběžné (přibližné) určení premie. Míní-li dovolatelka dále, že předepsaná premie 433 Kč 30 h nepřevyšuje značně premie žalovaným předpokládané, lze na to jen odvětiti, že není v moci soudu tento rozdíl schváliti, když žalovaný k tomu sám svého dodatečného srozumění nedal.

Čís. 4816.

Ustanovení §u 1432 obč. zák. předpokládá, že bylo placeno dobrovolně.

Dopravní řád železniční.

Tarifem jest souhrn všech ustanovení o přepravní smlouvě, přepravních cenách a poplatcích. Uveřejněním ve Věstníku pro železnice a plavbu stal se tarifním předpisem i obsah vyhlášky o železniční přepravě mezi Československem a Maďarskem.

Nákladní smlouva, i když jest na přepravě súčastněno několik drah, jest smlouvou jednotnou a také dovozné jest jednotným celkem. Nebylali část, připadající na odesílatele, omylem od něho vybrána, jest na dráze, by ho o tom bezodkladně zpravila a do roka doplatek vymáhala.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, Rv I 202/25).

Žalující tuzemská firma zaslala zboží do Maďarska, kde bylo příjemci vydáno v březnu 1921. Ježto příjemce zaplatil dovozné pouze od hranic, vyzvala dne 8. února 1923 dráha odesílatele, by zaplatil dovozné až ku hranicím. Odesílatel odmítl zaplatiti, odvolávaje se na to, že nárok dráhy jest promlčen, načež dráha vynutila si zaplacení požadovaného dovozného na odesílateli tím, že je proti vůli a přes jeho ohražení zapsala do kreditního výkazu odesílatele. Žalobu odesílatele o vrácení takto vynuceného peníze oba nižší soudy zamítly. Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

Nelze souhlasiti s právním posouzením, kterého se dostalo nižšími soudy otázce promlčecí. Předem dlužno uvésti, že pro tuto otázku jest zcela nerozhodnou okolnost, že žalobkyně nezaplatila dráze dovozné nikdy hned hotově, nýbrž měla u ní otevřený úvěr. Ačkoliv náklad byl odevzdán k dopravě a vydán adresátovi již v březnu 1921, vyzvala dráha žalobkyni až 8. února 1923, tedy po více než jednom roce, ku zaplacení části dovozného, jež připadalo na přepravu do pohraniční stanice, a teprve, když se žalobkyně dovolávala promlčení, vynutila dráha zaplacení požadované částky tím, že ji proti vůli a přes ohražení žalobkyně zapsala do jejího kreditního výkazu. Z toho plyne jednak, že, jsouli tu podmínky §u 70 žel. dopr. ř., promlčel se nárok dráhy dle §u 71 žel. dopr. ř. uplynutím jednoroční promlčecí lhůty, počítané ode dne 29. března 1921, kdy ostatní dovozné bylo při dodání zboží příjemcem zaplaceno, bez ohledu na to, že žalující firma neplatila dovozné nikdy hned hotově, neboť dráha neuplatnila svého nároku v promlčecí lhůtě, jednak že se dráha nemůže dovolávati ustanovení §u 1432 obč. zák. o neodvolatelnosti placení promlčeného dluhu, neboť tento předpis předpokládá, že bylo placeno dobrovolně. Názor, že nejde o nárok z nesprávného výpočtu dovozného dle §u 70 žel. dopr. ř., jest mylným. Nejde ovšem o chybu početní, ale jde o mylné použití tarifu, jež spadá rovněž pod citovaný předpis. Tarifem nejsou jenom jednotlivé dopravní sazby, nýbrž dle §u 6 žel. dopr. ř. jest to souhrn všech ustanovení o přepravní smlouvě, přepravních cenách a poplatcích. Tarifním ustanovením jest předpis §u 69 žel. dopr. ř., že dráha může v jistých případech žádati placení dovozného předem, a že v ostatních případech má odesílatel na vůli, chce-li dovozné zaplatiti při podání zboží celé, či libovolnou jeho část, či chce-li je celé poukázati ku vybrání od příjemce. Uveřejněním ve Věstníku pro železnice a plavbu stal se tarifním předpisem i obsah vyhlášky o železniční přepravě mezi drahami československými a maďarskými ze dne 29. října 1919, ponechávající pro ni v platnosti § 69 žel. dopr. ř. s tou odchylkou, že odesílatel musí zaplatiti dovozné, poplatky a výlohy, které vzniknou cestou mezi stanicí podací a stanicí pohraniční, a že dovozné, poplatky a výlohy ze stanice pohraniční do stanice určení poukáží se k zaplacení příjemcem. V projednávaném případě nedbala ani stanice podací ani stanice pohraniční tohoto nového tarifního předpisu, odesílateli bylo dovoleno, by celé dovozné se všemi poplatky poukázal ku placení příjemcem. Bylo použito tarifního ustanovení, které již neplatilo, následkem tohoto omylu při použití tarifu nebylo vybráno celé dovozné se všemi poplatky, nýbrž jenom část, připadající na území maďarské. Československé dráhy mají dle §u 70 žel. dopr. ř. nárok na doplatek, připadající na přepravu československým územím, ale nárok ten promlčel se dle §u 71 žel. dopr. ř. v jednom roce po zaplacení poplatků příjemcem, totiž po 29. březnu 1921. Bezpodstatnou jest námitka, že § 70 žel. dopr. ř. tu neplatí, poněvadž nejde o pouhý doplatek, nýbrž o zaplacení celého dopravného, připadajícího na domácí území, jež přehlédnutím nebylo vůbec placeno. Není sporu o tom, že část dovozného, jež připadala na přepravu Maďarskem, byla příjemcem zaplacena. Podle železničního dopravního řádu, jehož plat-

nost zahrnujíc v to i §§ 70 (4) a 100 byl vyhláškou ze dne 29. října 1919 pro dopravu do Maďarska zachována v platnosti, jest nákladní smlouva, i když jest na přepravě súčastněno několik drah, smlouvou jednotnou, a také dovozné se všemi poplatky činí celek, o jehož placení se dělí odesílatel a příjemce dle předpisů tarifu a rozhodnutí dráhy, po případě odesílatele. Zmíněnou vyhláškou bylo sice určeno, kterou část dovozného a poplatků musí zaplatiti odesílatel a kterou musí platiti příjemce, ale v právní jednotnosti smlouvy a smluvní odměny nenastala novým předpisem změna. Nejde o dvojí dovozné, nýbrž o dvě části dovozného rozděleného ku placení odesílatelem a příjemcem. Poněvadž mylným použitím tarifu nebyla část, připadající na odesílatele, od něho vybrána, bylo dle §u 70 (1) žel. dopr. ř. na dráze, aby bezodkladně uvědomila odesílatele o omylu, který se přihodil, dále aby chtěla-li s úspěchem čeliti námitce promlčení, uplatnila nárok na doplatek do jednoho roku. Jelikož tak neučinila, jest námitka promlčení odůvodněna, dráha neměla práva si vybrati promlčenou částku přes ohražení žalobkyně zápisem do jejího kreditního výkazu, a učinivši tak, jest povinna vrátiti částku neprávem vybranou. Dovolání žalující strany muselo býti již pro nesprávné právní posouzení otázky promlčení vyhověno.

Čís. 4817.

Pokud jest majitel domu dle §u 1319 obč. zák. zodpovědět za úraz pádem tašky se střechy.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, Rv I 241/25.)

Žalobkyně byla poraněna kusem tašky, spadnuvším se střechy domu žalovaných. Žalobní nárok na náhradu neuznal procesní soud prvé stolice co do důvodu po právu, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud uznal žalobní nárok co do důvodu po právu.

Důvody:

Dovolání je důvodné, podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací je opodstatněn. Podle odvolacího zjištění přihodil se dovolatelčin úraz způsobem, jí vylíčeným, tedy tak, že taška, přečnívající již delší dobu přes okap na střeše, dne 8. června 1922 odpoledne spadla se střechy domu žalovaných dovolatelce na hlavu a při tom jí způsobila na zadní části hlavy asi 8 cm dlouhou, značně rozchlíplou ránu. Podle §u 1319 obč. zák., poněvadž jde v tomto případě o oddělení částek budovy, zavázány by byly žalované jako držitelky této budovy ku náhradě, kdyby dovolatelka dokázala, že škodlivá událost jest následkem vadnosti díla, a kdyby se držitelkám budovy nepodařilo dokázati, že vynaložily žádoucí péči, by nebezpečenství bylo odvráceno. Proto sejde v prvé řadě na tom, zda dílo (střecha) bylo vadné. Po této stránce bylo zjištěno, že střecha byla v dobrém stavu, že byla řádně opravena, že jenom na okraji chyběla polovice tašky a to právě na místě, odkud na dovolatelku spadla taška, že příčinou toho, že se tato taška rozbila, a rozbitá část spadla dolů, bylo, že se vápenec v tašce té během času vlivem povětrnosti rozložil, čímž se taška stala křehkou a rozlomila se. Pokud odvolací soud považoval střechu s hlediska §u 1319 obč. zák. za střechu, jsoucí v řádném stavu, neposoudil věc po právní stránce správně. Vždyť skutečnost, že půl tašky mohlo se střechy spadnouti a dovolatelku zraniti, svědčí sama o sobě, že aspoň jedna taška byla vadnou, což však se zřetelem na nebezpečenství, z toho chodcům hrozící, když i jedna, ba i půl tašky může člověku způsobiti těžké a rozsáhlé zranění, činí vadným celé dílo. Jinak sluší uznati, že prameny (zpráva komise panské sněmovny str. 271) vyslovují mínění, že příčina zřícení (neb oddělení částic) musí spočívati »ve vadném sdělání neb udržování díla, tedy nikoli v nějaké z vnějšku účinkující události«, leč tomu sluší ve příčině střechy, o jejíž vadnost běží jedině v této rozepři, rozuměti tak, že vlivy povětrnosti mohly by, když je účelem střechy, aby chránila člověka před těmito vlivy, přicházeti pouze potud v úvahu, pokud by šlo o něco mimořádného, s čím obyčejná výstavba střechy podle běžných pravidel stavebních nemůže počítati. Ničím takovým není zvětrání tašek, jemuž více méně podléhají prodlením doby všechny tašky; vždyť okolnost, že se vápenec v tašce během času vlivem povětrnosti rozložil, čímž se taška stala křehkou a rozlomila se, je každému odborníku zvláště pokrývači předvídatelna a známa, a byť i odvolací soud zjišťoval řádný stav střechy před úrazem, nebera zřetele k tomu, že jedna taška byla prasklá, že přečnívala přes okap, a než spadla, delší dobu hrozila spadnutím, dovolací soud uznal, že střecha byla s hlediska §u 1319 obč. zák. vadnou. V druhé řadě sejde v této rozepři na tom, zda se žalovaným podařilo dokázati, že vynaložili žádoucí péči, by nebezpečenství bylo odvráceno. Po této stránce bylo zjištěno, že střecha domu byla opravena na podzim roku 1921 a to i ve příčině tašek, i vyčištěním okapu, a že po této opravě byly střecha i okapy ve zcela dobrém stavu. Dovolací soud neuznává, že tím bylo s hlediska §u 1319 obč. zák. žalovanými vykonáno vše, čím je držitel domu povinen vůči bezpečnosti zdraví a těla lidského. Po podzimu, kdy byla střecha opravena, následovaly zimní a jarní měsíce, tedy období, kdy vlivy povětrnosti projevují i na opravených střechách nejpronikavější účinky, čehož důkazem je právě sporný případ, kdy po řádné a odborné opravě střechy se ukázalo, že jedna taška podlehla vlivu povětrnosti a spadla. Proto dovolací soud neshledal, že oprava byla postačitelným počinem k odvrácení hrozícího nebezpečenství, nýbrž uznal, že naopak bylo povinností žalovaných, aby zařídily, aby opravená střecha znovu byla přehlédnuta. Žalované ani netvrdily, že učinily něco takového, jmenovitě, že se postaraly o občasnou a také včasnou prohlídku odbornou, ač-li by nebylo lze v tomto případě, když již taška přečnívala přes okap, vystačiti s pouhým pohledem třebas jenom neodborníka.

Čís. 4818.

Fakturní sudiště (§ 88, odstavec druhý j. n.).
Pozastavil-li kupitel dodávku zboží jen proto, že dodáno mu bylo

více, než objednal, neohradil se tím proti doložce splatnosti a žalovatelnosti.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, R II 70/25).

Proti žalobě, odůvodňující místní příslušnost ustanovením §u 88, odstavec druhý j. n., vznesl žalovaný námitku místní nepříslušnosti, jíž soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud námitku zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení jest ve věci zcela správné a bylo naopak uplatňovanou příslušnost dle §u 88 odstavec druhý j. n. uznati i bez zřetele na to, že žalovaný později na základě dodatečné úmluvy zásilku přijal. Ve svém rekursu na druhou stolici uváděl žalobce, že této příslušnosti soudní bylo žalovaným odpíráno jedině z toho důvodu, že fakturovaná zásilka byla odmítnuta jako neobjednaná, a dovozoval, že tento důvod ze zjištěném stavu nemá opory. Telegram, jímž toto odmítnutí zásilky bylo žalobci oznámeno, zní: »Objednal jsem 42 l, větší zásilky nepřijmu«; tím tedy žalovaný objednávku jinak výslovně doznává, zboží však pozastavuje jen proto, že mu bylo dodáno více, než bylo objednáno. Případ takový nelze však rovnati onomu, který § 88 odstavec druhý j. n. v poslední větě uvádí jako jeden z oněch konkludentních úkonů, jimiž lze založení fakturní příslušnosti s úspěchem čeliti. Neodmítl-li žalovaný jako neobjednanou celou zásilku, nýbrž zásilku pozastavil jen proto, že zboží bylo zasláno více než bylo objednáno, že tedy neobjednán jest pouze díl zásilky a nevznesl-li dále proti faktuře nebo její doložce o příslušnosti námitek ani faktury nevrátil, bylo pokládati fakturu co do této doložky za nepozastavenu i bez zřetele na pozdější podržení zásilky.

Čís. 4819.

Kupec jednotlivec není sice povinen, by k zápisu do rejstříku opověděl i předmět podniku. Učiní-li tak přece, není sice proti tomu závady, ale označení předmětu podniku musí pak i v tomto případě býti pravdivým.

Podnik lze zapsati do obchodního rejstříku jako »bankovní závod« jen, provozuje-li všechny bankovní obchody a platí-li přiměřeně vysokou výdělkovou daň.

(Rozh. ze dne 18. března 1925, R I 204/25).

Rejstříkový soud zamítl opověď veřejné obchodní společnosti, by jako předmět podniku byl zapsán: »bankovní závod«. Důvody: Správní komise pro obch. a živnost. komoru v Praze se vyjádřila po opětně provedeném šetření a na základě usnesení své obchodní sekce, že podnik opovídatelky nelze považovati za závod bankovní. Výdělková daň podniku 5000 Kč zdaleka nedosahuje daňové meze bankovních závodů, činící asi 30, 70, 110 tisíc a výše Kč. Živnostenský list, dle něhož opověď firmy, že bude provozovati obchod bankovní, byla vzata na vědomí, jest pouze dokladem, že firma jest oprávněna tento obchod provozovati, nikoliv však, že jej také skutečně provozuje. Uvádí-li se, že o povolení k obchodu valutami a devisami může stěžovatel žádati jen tenkráte, prokáže-li, že jeho podnik je zapsán jako bankovní závod, jest jeho věcí, by to prokázal. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil, poukázav k důvodům prvého soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení prvého soudu, jest v řízení nesporném dle §u 16 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. přípustným dovolací rekurs jen tehdy, je-li usnesení to buď ve zřejmém rozporu se zákonem nebo se spisy, nebo zmatečným. Těchto podmínek v tomto případě není a stačí proto poukázati k důvodům rozhodnutí obou nižších stolic, k nimž se vzhledem k důvodům dovolacího rekursu dodává ještě toto: Rejstříkový soud odepřel zápis změny dosavadního označení stěžovatelova podniku na »bankovní závod« proto, poněvadž dle dobrozdání obchodní a živnostenské komory podnik jednak neprovozuje všech obchodů, spadajících pod označení »bankovní závod«, jednak výdělková daň, vyměřená z něho částkou asi 5000 Kč, z daleka nedosahuje daňové meze bankovních závodů, takže by nové označení podniku nebylo pravdivým. Již dle obecné mluvy poukazuje označení »bankovní závod« k podniku velkého rozsahu a bylo by klamáním obecenstva, kdyby se tohoto názvu mělo dostati vyznačením v obchodním rejstříku podnikům, které nejsou s to, splniti všecky příkazy, jichž provedením se bankovní závod zpravidla pověřuje, jmenovitě podnikům, na jichž omezený rozsah provozu možno usouditi již z poměrně nízké výdělkové daně, jím vyměřené. Dobrozdání obchodní a živnostenské komory padá tím více na váhu, že přes opětné šetření i po stížnosti stěžovatelčině ničeho na něm nemohla změniti. Okolnost, že povolení ministerstva financí k provozování obchodu devisami a valutami jest vázáno na zápis podniku do obchodního rejstříku jako »bankovní závod«, není sama sebou rozhodnou, když celkový provoz toho času označení toho neopodstatňuje. Ostatně bylo by věcí rekurentovou, by své tvrzení náležitě doložil. Kdyby i bylo správným, že rozsah podniku jest nyní větším, než pouhé komisionářství, není tím ještě odůvodněno označení jeho jako závod bankovní. Jest sice pravda, že není předpisů,donucujících kupce jednotlivce, by opověděl k zápisu do obchodního rejstříku také předmět podniku, že to zejména nenařizuje zákon obchodní (čl. 12 obch. zák.). Než zkušenost ukázala, že jest vyznačení předmětu podniku v obchodním rejstříku nejen v zájmu toho, jehož firma má býti zapsána, nýbrž i veřejnosti, jmenovitě, že se tím přispěje k bezpečné identifikaci zapsané firmy. Proto doporučuje nařízení ministerstva spravedlnosti v souhlasu s ministerstvem obchodu ze dne 10. prosince 1901, čís. 40 věstníku min. spr. soudům, aby přijímaly a v obchodním rejstříku provedly také zápisy opovědi předmětu podniku, a zavádí nařízení ministerstva spravedlnosti v souhlasu s ministerstvem obchodu ze dne 26. dubna 1906, čís. 89 ř. zák. za tím účelem v obchodním rejstří-

ku odd. A zvláštní sloupec. Dožaduje-li se tedy strana sama zápisu předmětu podniku do obchodního rejstříku, musí i tato opověď býti pravdivou a nevyhovovalo by ani všeobecnému účelu obchodního rejstříku ani záměru onoho nařízení, kdyby směl býti vykonán zápis předmětu podniku prostě dle udání žadatelova bez ohledu na to, zda jest pravdivým čili nic. Musí proto býti soudům zůstaveno, by i v tomto směru konaly potřebná šetření nebo žádaly vhodné doklady a dle jejich výsledků po případě zápis odepřely.

Čís. 4820.

Obnova drobných zemědělských pachtů.
Veřejná obchodní společnost není vyloučena z dobrodiní čl. II. písm. b) zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 18. března 1925, R I 216/25).

Soud prvé stolice povolil pachtýřům obnovu pachtu pozemku, zpachtovaného od veřejné obchodní společnosti bratří G-ové. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud vyslovil, změniv usnesení nižších soudů, že obnova pachtu nenastává.

Důvody:

Opatření Stálého výboru Národního shromáždění ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n. vylučovalo v §u 13 obce z dobrodiní, že obnova pachtu nenastává, jsou-li tu ty které podmínky zákonem stanovené. Zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. v §u 2 dobrodiní to odepřel »obci neb jiné právnické osobě« a zákon ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n. konečně v čl. II. (3) toto poznačení rozšířil ve výraz »právnické osobě nebo jiné podstatě majetkové« klada podmínku, aby takovýto propachtovatel, má-li býti dobrodiní účasten, byl povahy bezvýdělečné a neměl zemědělské půdy více než 25 ha. Z tohoto historického vývoje věci plyne, že zákon, vycházeje z pojmu obce a postupuje k jiné právnické osobě a od této až k jiné podstatě majetkové, myslil pod »jinou právnickou osobou« patrně jen ostatní korporace, pojímal tedy právnickou osobu v užším smyslu a teprve v posledním předpisu pojmem »jiné podstaty majetkové« přiřadil ke korporaci také nadaci a obsáhl takto teprv oboji typ právnické osoby, tedy právnickou osobu v širším smyslu. Zákon patrně drží se přirozeného pojmu, dle něhož výraz »právnická osoba« hodí se jen na takový útvar, kde skutečně osoba jest, t. zv. osoba hromadná, kdežto při pouhém neosobním jmění, jež žádné osobě nenáleží, nýbrž určeno jest pouze k jistému účelu, jest nepřirozeno mluviti o »osobě«. To není poprve, co se to v právních předpisech vyskytuje. Tak již instrukce pro finanční prokuratury ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák. mluví tu o »majetnostech« a vládní nařízení ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n. v §u 1 místo toho o »souborech majetkových«, což obé právě nemá znamenati nic jiného, než neosobní jmění nebo-li nadace, pod které spadají najmě fondy a ústavy. Že se výraz »podstata majetková« nemůže vztahovati na společnosti, o tom nemůže býti pochyby, ježto kdyby zákon byl i společnosti postihnouti chtěl, byl by je jednak označil tímto jich jménem, které přece jest pro ně technickým termínem, jednak nemůže býti podle úmyslu zákona rozdílu, zda pozemek náleží jednotlivé osobě fysické či několika fysickým osobám společně. Zákon tedy chtěl postihnouti toliko majetkové podměty, jež nejsou individuelními osobami a to právě jsou jen korporace a nadace. Při korporaci nenáleží její jmění jednotlivým jejím členům, nýbrž korporace považuje se za osobu od členů odlišnou, kdežto při společnosti jmění patří společníkům, takže jméno »společnost« jest jen souhrnným výrazem pro veškerost jejich členů (srv. Tilsch Obč. pr. část všeob. str. 111). Pochybnost by mohla nastati nejvýše při akciových společnostech, o nichž nauka není ustálena, zda jsou to korporace či společnosti, a snaží se je pokládati za útvar přechodný (srv. Tilsch l. c. str. 119 a násl.). O veřejné společnosti neřekne se v právu nikdy, že je to »majetková podstata«, neboť pak by se to mohlo říci vůbec o každé fysické osobě, což by byla metonymie, an by místo osoby jmenováno bylo její jmění, stylistická to figura, jež v právu vůbec a zvláště v zákoně nemůže míti místa. Úmysl zákona byl, odepříti dobrodiní pouze právním podmětům, jichž majetek nenáleží fysickým osobám, takže újma se žádné fysické osoby nedotkne. Tato podmínka však při veřejné společnosti není splněna, neboť odepření dobrodiní dotkne se právě osob společníků, ježto pozemek právě náleží jim osobně. Stěžovatelka tedy z dobrodiní čl. II. lit. b) zák. čís. 204/24 vyloučena není a ježto pachtýř doznal, že ona pozemek do vlastní režie vzíti chce, bylo tak uznati, jak se stalo.

Čís. 4821.

Zaměstnavatel není nositelem daně z příjmu svého zaměstnance, jenž sám jest zavázaným. Zaplatil-li zaměstnavatel daň za něho, nesraziv si ji z jeho služného, může požadovati náhradu částky, takto vynaložené.

(Rozh. ze dne 18. března 1925, Rv I 50/25.)

Žalobce domáhal se na svém zaměstnavateli zaplacení 1697 Kč, jež si byl žalovaný ze žalobcova služného srazil na úhradu daně z příjmu, již zaplatil za žalobce. Procesní soud prvé stolice žalobě vyhověl, odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel nemůže se stotožniti s právním názorem odvolacího soudu, že jest jako zaměstnanec v prvé řadě zavázán, by zaplatil ze svého služného osobní daň z příjmů, a že jest žalovaná jako zaměstnavatelka povinna pouze ručením za řádné placení. Dovolatel snaží se dovoditi z předpisu §u 234 zákona o osobní dani z příjmů, že jedině zaměstnavatel jest povinen tuto daň zaplatiti tím způsobem, že má z měsíčního služného zaměstnancova srážeti příslušné částky na tuto daň, to

že jest zákonitá povinnost zaměstnavatelova, a že zaměstnanec pouze ručí za splnění této zaměstnavatelovy povinnosti, kdyby jí nebylo vyhověno zaměstnavatelem. Z toho prý plyne, že v této věci nemělo býti použito předpisu §u 1042 obč. zák. o započtením namítané vzájemné pohledávce. Nelze se k tomuto právnímu názoru dovolatelovu přikloniti. Dovolatel, ocitaje se v rozporu s doslovem citovaného předpisu, nerozlišuje, jako to činí zákon, mezi plátcem a mezi zavázaným. Poznal by to však ihned, kdyby si uvědomil, že zaměstnavatel, byť i byl podle zákona povinen, srážeti zaměstnanci příslušnou částku z jeho služného na osobní daň z příjmů a ji odváděti příslušné platebně, nekoná tím vlastních platů, nýbrž platí penězi zaměstnancovými, že tedy zaměstnavatel není povinným, že osobní daň z příjmu zaměstnancova netíží zaměstnavatele jako přímého dlužníka, nýbrž že zaměstnavatel pouze ručí za správné srážky této daně ze zaměstnancových příjmů, že ručí nejen státu, nýbrž i zaměstnanci za správné odvedení této daně příslušné platebně. Není podle platebních rozkazů tato daň předpisována zaměstnavateli, nýbrž zaměstnanci, jenž ani po srážce, učiněné zaměstnavatelem, nepozbývá nároku na vrácení přeplatku od zaměstnavatele, kdyby daň činila méně, než srážky. Ostatně zákon mluví v §u 237 výslovně o zaměstnavatelově ručení ve smyslu právě vylíčeném. Tomuto právnímu pojetí svědčí i předpis §u 238 zákona, jak už odvolací soud případně uvedl. Jest tedy zaměstnanec zavázaným, a zaměstnavatel pouze výkonným orgánem a ručitelem. Odvolací soud, uznav, že zaměstnavatel, zaplativší daň za zaměstnance a nesraziv si ji ze zaměstnancových příjmů, vstupuje v právo státu jako věřitele, že jest podle §u 1358 obč. zák. oprávněn, žádati náhradu, a že, zaplativ daň, jest také podle §u 1042 obč. zák. oprávněn, žádati náhradu, nepochybil po stránce právního posouzení. Zaměstnavatelova povinnost, aby srážel zaměstnanci z jeho služby příslušné částky na osobní dani z příjmů, jest jeho povinností vůči státu, nikoli vůči zaměstnanci. Nemá opory v zákoně dovolatelovo mínění, že zaměstnavatel pozbude nároku na náhradu zaplacené daně, když si ji ze služného nesrážel, nebo, kdyby si ji srazil teprve, když dovolatel opouští jeho služby. Účelem zákona není, jak tvrdí dovolatel, aby byl chráněn hospodářsky slabší zaměstnanec, by mu bylo umožněno takovým způsobem daň zaplatiti, nýbrž jest účelem zákona, by daň byla vůbec zaplacena, tedy jde o čistě fiskální účel. Rozhodujícím jest, že žalovaná jako zaměstnavatelka za dovolatele zaplatila jemu platebními rozkazy vyměřenou osobní daň z příjmu 1697 Kč 01 h a že jí tím vznikl proti dovolateli nárok na náhradu i podle §u 1358 obč. zák., i podle §u 1042 obč. zák.

Čís. 4822.

Žalobou podle §u 258 ex. ř. nelze uplatňovati vlastnické právo k věci (vlastnické právo k věcem, za jichž dodání přísluší pohledávka, zabavená v exekuci proti dlužníku jako pohledávka dlužníkova).

(Rozh. ze dne 18. března 1925, Rv I 144/25.)

Žalované firmě byla povolena exekuce proti Antonínu K-ovi zabavením a přikázáním k vybrání pohledávky více méně 5000 Kč, přísluší-

jící mu proti firmě V. z prodeje kůží na jeho účet. Žalobkyně tvrdíc v žalobě, že Antonínu K-ovi dodávala dobytek, při čemž výslovně bylo ujednáno, že kůže z prodaných dobytčat zůstanou vlastnictvím žalobkyně až do úplného zaplacení kupní ceny, že Antonín K. dluží z tohoto obchodního spojení ještě přes 5000 Kč, že žalobkyně byla vlastnicí kůží, družstvem na účet Antonína K-a prodaných a že jí proto přísluší právo na výsadní uspokojení ze zabavené pohledávky, domáhala se proti žalované firmě zjištění, že jí přísluší nárok na přednostní uspokojení její pohledávky více méně 5000 Kč proti Antonínu K-ovi z pohledávky více méně 5000 Kč Antonína K-a proti firmě V. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, odvolací soud z těchto d ů v o d ů: Nesprávné právní posouzení spatřuje odvolatelka v názoru prvého soudu, že žaloba jest pochybena, opírajíc se o § 258 ex. ř. Názor prvého soudu není nesprávným, nýbrž jest zcela zákonem odůvodněn. V žalobě označuje žalobkyně sama žalobní nárok jakožto nárok dle §u 258 ex. ř. Tomu svědčí též žalobní návrh, směřující k tomu, že žalobkyni přísluší právo přednostního uspokojení z pohledávky Antonína K-a proti firmě V. Žaloba dle §u 258 ex. ř. má povahu žaloby určovací dle §u 228 c. ř. s. Účelem jejím jest, by každému, kdo nemá práva odporu proti zabavení, jemuž však náleželo na zabaveném předmětu právo zástavní nebo přednostní a jenž domáhá se přednostního uspokojení z výtěžku, — byla dána možnost ještě před splatností pohledávky žalobou dle §u 228 c. ř. s. uplatniti toto právo proti ostatním zástavním věřitelům. Žaloba dle §u 258 ex. ř. předpokládá tedy, že exekucí proti žalobcovu dlužníku byla zasažena nějaká věc, že tento předmět zástavního práva snad byl již zpeněžen a že třetí osoba, nesúčastněná přímo na exekuci snaží se uskutečniti své vůči zástavním věřitelům lepší právo na uspokojení. Již z toho vyplývá, že žaloba dle §u 258 ex. ř. jest v tomto případě pochybena, ježto žalobkyně nemá ani zástavního ani přednostního práva k nároku, zabavenému v exekuci proti Antonínu K-ovi.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobu, jíž se žalobkyně ve smyslu §u 258 ex. ř. domáhá zjištění svého domnělého práva vůči žalované, zamítly nižší soudy právem již na základě vlastního přednesu žalobkyně. Dovolání odkazuje se na správné důvody napadeného rozsudku a podotýká se k jeho vývodům toto. S hlediska dovolacího důvodu nesprávného posouzení věci ve smyslu §u 503 čís. 4 c. ř. s. učiněná výtka, že odvolací soud mylně má za to, že žaloba podle §u 258 ex. ř. přísluší pouze zástavnímu věřiteli, odporuje spisům, jelikož odvolací soud v plném souladu se zákonem mluví o právu zástavním a výsadním. Jinak je na omylu dovolání, tvrdíc, že právem výsadním ve smyslu §u 258 ex. ř. je i právo vlastnické. Dovolání nesprávně pojímá tyto právní pojmy, přehlížejíc, že vlastník zabavené věci na exekučním řízení nesúčastněný, chce-li uchrániti své právo vlastnické, musí exekuci odporovati podle §u 37 ex. ř., kdežto třetí osoby, nejsoucí majiteli zabavených věcí a mající k nim jen právo zástavní nebo jiné právo výsadní, musí výkon exekuce trpěti a mohou toliko žalobou podle §u 258 ex. ř. uplatňovati své právo na výsadní

uspokojení z výtěžku, t. j. samozřejmě z výtěžku docíleného výkonem této exekuce. Není-li však právo vlastnické žalobkyni dle jejího tvrzení příslušející právem výsadním, nebylo třeba zjišťovati, zda shora uvedený skutkový přednes žalobkyně je pravdivým, neboť, i kdyby žalobkyně byla vlastnicí kůží, o které jde, a kdyby se i připustilo, že zpeněžením těchto kůží družstvem nastoupil utržený peníz na místo kůží, pokud se týče, že žalobkyně proto, že kůže byly jejím vlastnictvím, stala se dokonce i vlastnicí zabavené pohledávky, co by ovšem při bližším přezkumu neobstálo, neplynulo by z toho, že žalobkyni přísluší k zabavené pohledávce, která jedině je předmětem exekuce, výsadní právo, jehož zjištění svou žalobou neprávem se domáhá.

Čís. 4823.

Jest přípustno teprve v řízení odvolacím (při odvolacím líčení) učiniti návrh, by byl rozsudek prvé stolice změněn v ten způsob, že se manželství rozvádí z viny druhé strany.

(Rozh. ze dne 18. března 1925, Rv I 206/25.)

Žalobě manžela o rozvod manželství od stolu a lože z viny manželčiny procesní soud prvé stolice vyhověl. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované a uvedl ku konci

důvodů:

Nelze sdíleti právní názor odvolacího soudu, že jest vzhledem ku §u 482 druhý odstavec c. ř. s. nepřípustným dovolatelčin, teprve v odvolacím řízení učiněný návrh, by byl rozsudek soudu prvé stolice změněn v ten způsob, že se manželství rozvádí z viny žalobce, po případě z viny obou stran, poněvadž předpis §u 6 ministerského nařízení ze dne 8. prosince 1897, čís. 283 ř. zák. jest absolutním, na návrh stran nevázaným předpisem, podle kterého výrok o vině musí býti učiněn i tehda, když návrh v této příčině ani nebyl učiněn, a proto ani v odvolacím řízení dodatečně po této stránce učiněný návrh stran nemůže býti podle §u 482 odstavec prvý c. ř. s. považován za nepřípustnou novotu, pokud se týče nevztahuje se na podobný návrh, učiněný teprve při odvolacím roku, nikoli však v odvolání, předpis §u 483 c. ř. s., což podle §u 513 c. ř. s. platí také pro dovolací řízení. Okolnost tato, což i dovolatelka mohla a musila nahlížeti, je však pro účelnost a úspěch jejího dovolání zcela bez významu.

Čís. 4824.

Vyhradil-li si prodatel vlastnictví až do úplného zaplacení kupní ceny, nenabývá kupitel vlastnictví, zaplatil-li sice celou kupní cenu, nikoliv však i úroky z kupní ceny. Kupitel jest však oprávněn, má-li věc ve své moci, domáhati se na třetí osobě, zabavivší exekučně věc, podle §u 37 ex. ř. vyloučení věci z exekuce.

(Rozh. ze dne 18. března 1925, Rv I 260/25).

Žalobou podle §u 37 ex. ř. domáhal se žalobce na žalované vymáhající věřitelce, by byla prohlášena nepřípustnou exekuce zabavením piana. Bylo zjištěno, že žalobce koupil piano na splátky, že prodatel si vyhradil k němu vlastnické právo až do úplného zaplacení kupní ceny, že kupní cena byla sice zaplacena, nikoliv však úroky z ní. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka upírá žalobci oprávnění k žalobě podle §u 37 ex. ř. z toho důvodu, že žalobce piano, k němuž si prodávající vymínil vlastnictví až do úplného zaplacení kupní ceny, nezaplatil dosud úplně, byť, jak bylo zjištěno, piano přešlo již do žalobcovy moci. Ale neprávem. Po této stránce napadá dovolatelka především právní názor odvolacího soudu, že kupní cena za piano byla žalobcem zaplacena úplně, že nebyly zaplaceny pouze úroky, že však prodávající zaplacení úroků nepřikládá významu a že proto vlastnictví k pianu přešlo již na žalobce. Tento právní názor odvolacího soudu arci nelze sdíleti. Měl-li prodávající vyhraženo vlastnictví až do úplného zaplacení, sluší uznati, že žalobce, jenž dluhuje ještě úroky, ač-li i tu lze přejíti mlčením předpis §u 1416 obč. zák., vlastnictví ku spornému pianu ještě nenabyl. Leč podle právního názoru dovolacího soudu jsou tyto okolnosti pro rozhodnutí této rozepře bez právního významu. Předpisem §u 37 ex. ř., jak to vyplývá z jeho doslovu, nezamýšlel zákonodárce zúžiti kruh osob, k odporu oprávněných, vůči dřívějšímu, předpisem dvorského dekretu ze dne 29. května 1845, čís. 889 sb. z. s. se řídícímu, stavu právnímu, naopak citovaným předpisem byl kruh těchto osob podstatně rozšířen, když tímto jest dáno právo odporu každé třetí osobě, která si činí nějaké právo na předmětu exekucí postiženém a když toto její právo by činilo provedení exekuce nepřípustným. Taková právní povaha musí býti přiznána i žalobcem v jeho žalobě podle §u 37 ex. ř. uplatněnému právu. Byť i nenabyl ještě na řečeném předmětu vlastnictví, poněvadž kupní cenu sice už zaplatil, ale nezaplatil ještě úroků — dovolací soud při tom neřeší otázku placení s hlediska §u 1416 obč. zák. — jisto jest, že má kupovaný předmět ve své moci a že mu zaplacením skoro celé kupní ceny vzešel proti prodávajícímu závazkový nárok, by mu předmět nebyl odnímán, nýbrž naopak převedeno na něho po doplacení vlastnictví. Nelze pochybovati, že dovolatelka, nabyvší ku předmětu, o který běží, exekučního práva zástavního, kdyby z něho podle jeho zákonité, v §§ 447 a 461 obč. zák. uvedené podstaty vyvodila důsledky, podstatně by porušila zjištěné právo žalobcovo, a o tomto jeho právu sluší usouditi, že činí další provedení exekuce nepřípustným.

Čís. 4825.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

Tovární mistr koná vyšší služby. V tom, že se obchodní pomocník netaktně zachoval ku svému představenému, vyjádřiv se drsně na jeho podezřívavý dotaz, nelze spatřovati důvod k propuštění.

(Rozh. ze dne 18. března 1925, Rv II 147/25).

Žalobce byl továrním mistrem v podniku žalované firmy. Byv svým představeným, správcem S-em, žádán o vysvětlení ohledně spotřeby politury, odsekl mu, že on ji nepije, a uhodil v rozčilení kladivem. Pro tento výstup byl dne 29. února 1924 bez výpovědi propuštěn. Žalobě o zaplaceny mzdy za dobu od 29. února 1924 do 30. června 1924, o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Prvý soudce neposoudil výsledky důkazní nesprávně, vzav za prokázáno, že práce, žalobci svěřená, spočívala ve vedení dozoru nad dělníky, jichž bylo 15, v rozdělování práce a materiálu podřízeným dělníkům, v zapisování jimi vykonané práce do denníku, v skládání jednotlivých součástek v celky a v udělování rad dělníkům v technickém oboru. Otázka, zdali tyto úkony spadají pod pojem »vyšších nekupeckých služeb« ve smyslu §u 1 zák. o obch. pom., je však otázkou právní a nikoliv znaleckou; musí ji proto řešiti soudce a nikoliv znalec. Je tudíž bezvýznamným, zda obchodní a živnostenská komora neb znalec J. podřaďuje ony práce pod vyšší služby nekupecké čili nic, a je také lhostejno, jaký názor o nich má svědek František S. Zákon o obchodních pomocnících nemíní však vyššími nekupeckými službami obzvláště kvalifikované služby, nýbrž měřítkem je význam, který služba má pro podnik, a mezníkem jest průměr nekupeckých prací v podniku. Nejsou proto vyššími nekupeckými službami, jak obchodní komora míní, jen převážně duševní práce (nákresy — obchodně knihovní věci), neboť pak by byly vyššími nekupeckými službami jen výkony, vyžadující odborného technického vzdělání, nebo kupeckého předběžného vzdělání. Kdyby tomu tak bylo, byl by zákonodárce se vyslovil jasněji, konkretněji a nikoliv tak všeobecně, jak to učinil. Z toho patrno, že pojem nekupeckých vyšších služeb je mnohem širším než má za to obchodní a živnostenská komora, a že o jich jakosti rozhoduje jedině význam služeb pro podnik. Jsou proto nekupeckými vyššími službami ony pracovní výkony, které nejen s ohledem na předběžné vzdělání, vědomosti a znalosti zaměstnancovy, nýbrž i vzhledem k důležitosti a významu služeb pro podnik přesahují obvyklost a průměr. Jak řečeno, přesahovaly služby žalobce průměr služeb ostatních dělníků (dozor asi nad 15 dělníky, rozdělování materiálu, skládání součástek v celky, zapisování do denníku) a žalobce tím přejímal i větší zodpovědnost, než ostatní dělníci, čímž také jeho služba nabyla pro podnik většího významu, než výkony průměrných dělníků, a jest proto jeho služby považovati za nekupecké služby vyššího řádu. Právem proto přiznal prvý soudce žalobci čtvrtletní kalendářní výpovědní lhůtu dle §u 20 zák. o obch. pom. Rovněž souhlasí odvolací soud s názorem prvého soudce, že není prokázán důvod k okamžitému propuštění ve smyslu §u 27 čís. 6 zák. o obch. pom. Prvý soudce zjistil, že žalobce, byv svým představeným Františkem S-em žádán o vysvětlení ohledně spotřeby politury, odsekl mu, že on ji nepije, a že uhodil v rozčilení kladivem. Přes to, že František S. byl oprávněn k tomuto dotazu jako představený, nelze v chování se žalobcovu spatřovati značnou urážku na cti představeného. Neboť jednak uvádí zákon vedle značné urážky na cti urážky spáchané skutkem (Tätlichkeiten, Verletzungen), z čehož patrno, že značnou je urážka, spáchaná jinakým způsobem, než skutkem na těle uraženého, jen tehdy, když se asi rovná urážce skutkové. Jednak musí ale urážka taková býti takového stupně, že v zájmu provozování podniku vyžaduje, by pachatel ve službě dále nebyl ponechán. Nejde zde o čest soukromé osoby, nýbrž i kázeň podniku a úspěšné jeho provozování. Z této zásady vychází celé ustanovení §u 27 zák. o obch. pom. Chování se žalobce neporušilo však kázně, neotřáslo vážností představeného u ostatních zaměstnanců a nemá pro podnik žádných neblahých následků. Neboť uhození kladivem ani nikdo ze svědků nezaslechl, jelikož stroje hrčely. Jest to sice hrubým zdůrazňováním slovné obrany žalobcovy, avšak neporušilo to nijakým způsobem vážnosti k představenému a neohrozilo kázně v podniku. Tím méně slova žalobcova, že politury nepije, jsou způsobilými přivoditi takové následky, poněvadž takovýto drsný způsob vyjádřování se mezi dělnictvem jest výsledek drsnosti jich práce a následkem toho obvyklejším, než mezi osobami, zabývajícími se pracemi jemnějšími. Jest konečně uvážiti i velký věkový rozdíl mezi žalobcem 56letým a jeho 25letým představeným. Jest pochopitelno, že se starého zkušeného dělníka dotekla výtka mladistvého představeného proto tak závažně, poněvadž mu byla vyslovena vlastně nedůvěra. Když se tím žalobce tak rozčilil, že se dal strhnouti k hrubějšímu jednání, nelze v tom spatřovati tak závažnou urážku, aby odůvodňovala jeho okamžité propuštění. Dle vylíčeného celého děje nelze situaci považovati za tak nebezpečnou, že by se S. byl musil obávati ústně žalobce ze služby propustiti a byl by musil k vůli vlastnímu bezpečí učiniti tak poslem. Naproti tomu nelze uznati námitku žalobce, že prvý soud se neměl zabývati otázkou, zda jest opodstatněn důvod k okamžitému propuštění, poněvadž žalovaná strana uplatňovala jako důvod propouštěcí vzepření se rozkazu, kdežto později opřela propuštění o urážlivé chování se žalobce. Neboť předně byla oprávněnou v řízení před prvou stolicí své námitky změniti a za druhé strana má povinnost jen po skutkové stránce činiti své přednesy, právní podřadění náleží soudu. Spatřovala-li žalovaná v chování se žalobce vzepření se rozkazu a soudce v tom viděl urážku, nemůže to býti ku škodě žalované strany.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatelka, uplatňující pouze dovolací důvod podle čís. 4 §u 503 c. ř. s., míní, že odvolací soud posoudil spornou věc po právní stránce nesprávně, potud, pokud považoval žalobce za obchodního pomocníka podle zákona o obchodních pomocnících a pokud uznal, že žalobcův výstup s S-em nebyl zákonitým důvodem k okamžitému zrušení žalobcova služebního poměru. V onom směru tvrdí, že žalobce byl pouze do-

zorcem nad spoludělníky, že konal při tom pouze mechanickou a čistě řemeslnou práci, které je schopen každý vyučený řezbář a která pro dovolatelčin závod neměla většího významu, než práce kteréhokoliv jiného vyučeného řemeslníka, že okolnost, že měl dozor nad spoludělníky v dílně, nemůže změniti jeho kvalifikaci a jeho postavení jako jiného dělníka závodního, že byl sice prvním mezi stejnými, pracoval však tělesně za týdenní plat jako jiný dělník. Že neměl významu pro závod, poněvadž žalované nebylo obtížno okamžitě ho propustiti. Nelze se přikloniti k právnímu názoru žalované. Podle zjištění byl žalobce, vyučený řemeslník, zaměstnán jako tovární mistr, měl dozor nad 15 dělníky, jimž rozděloval materiál, jichž práci zapisoval do denníku, skládal jednotlivé součástky v celky, v technickém oboru dával rady ostatním dělníkům. Šlo tedy o práci do jisté míry vůdčí a zodpovědnější, než práce ostatních dělníků, proto jeho práce měla pro dovolatelčin podnik větší význam, než-li výkony průměrných dělníků, na čemž ničeho nemění okolnost, že i on byl nahraditelným, neboť to je vlastně otázkou doby, je-li podobných pracovníků nadbytek. Dovolací soud sdílí po této stránce úplně správné, věci i zákonu vyhovující důvody odvolacího rozsudku. Sdílí je také v druhé příčině. Míní-li dovolatelka, že při posuzování velikosti urážek, jichž se žalobce dopustil vůči jejímu správci a zástupci, musí býti vzat zřetel na kázeň v závodě, sluší jí přisvědčiti, neboť je to také správným názorem odvolacího soudu. Nelze jí však přisvědčiti, že pouhé netaktní jednání vůči správci před ostatními spoluzaměstnanci lze považovati za zvlášť kvalifikovanou urážku podle §u 27 čís. 6 zákona o obch. pom. a tudíž za důvod k okamžitému zrušení služebního poměru. Byť i žalobcovo chování bylo drsné, odvolací soud zjistil, že jím nebyla porušena kázeň v závodě, poněvadž stroje hrčely, a uhození kladivem ani nikdo ze svědků nezaslechl, takže zbývá jenom uvážiti, zda žalobcova odpověď, když byl svým představeným tázán po spotřebě politury, »že on ji nepije«, byla podstatnou urážkou podle shora citovaného předpisu. Dovolací soud i v této příčině je s odvolacím soudem za jedno. Žalobce byl S-ovým dotazem jistě dotčen a podrážděn, chápal dotaz ten zřejmě jako bezdůvodné podezřívání. Uklouzl-li mu na tento dotaz onen podrážděný výrok, jde skutečně jenom o neslušnost menšího druhu, na kterou okamžité propuštění ze služby bylo by neúměrně vysokým trestem. Toho zákonodárce zřejmě neměl na mysli, vždyť zákon není určen jenom pro jemné intelektuály vybroušených způsobů, nýbrž i pro pracovníky rukou, u nichž okamžité pobouření musí býti měřeno poměry prostředí, ve kterém se zrodilo.

Čís. 4826.

Právní osobnost »Všeobecné nemocnice v Praze«. Fond její jest právnickou osobností. Poměr nemocnice (fondu) ku klinikám. S nemocnicemi, požívajícími práva veřejnosti, lze ujednati soukromoprávní smlouvu o léčení.

(Rozh. ze dne 19. března 1925, R I 123/25).

Žalobce byl dne 22. února 1924, onemocněv zápalem plic, přijat v ošetřování Všeobecné nemocnice v Praze, kde pro neklid z vysoké horečky byl dne 24. února 1924 večer ku příkazu lékaře docenta Dra W-a na nohou i rukou připoután k loži, ráno dne 25. února t. r. byla mu pouta sňata a tu se objevil, zvláště na pravé ruce, otok a ochromení pohyblivosti ruky. Tvrdě, že otok a ochromení pravé ruky mu bylo způsobeno přiložením příliš těsných pout a že následky ochromení trvají, domáhal se žalobce na Všeobecné nemocnici v Praze náhrady škody. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: V žalobním případě nejednala žalovaná strana (právnická osoba) sama, nýbrž svěřila ošetřování žalobcovo osobě třetí, docentu MUDru W-ovi. Za jeho jednání zodpovídá žalovaná strana ve smyslu předpisů §§ 1313, 1315 obč. zák. totiž jen potud, pokud by úkon ten svěřila vědomě osobě k tomu nezpůsobilé, což v tomto případě říci nelze, neb upoutání žalobcovo dle souhlasného přednesení stran stalo se k výslovnému poukazu docenta MUDra W-a, tedy osoby pro obor lékařský graduované, aniž se tvrdí nějaké zvláštní okolnosti, které by způsobilost Dra W-a k ošetřování uváděly v pochybnost. Rovněž poslední odstavec §u 1299 obč. zák. ukládá zodpovědnost tomu, kdo odbornou činnost, jíž se podjal, svěřil osobě třetí, jen tehdy, když nezkušenost a nezpůsobilost této osoby ke svěřenému úkonu byla mu známa neb při náležité pozornosti známa býti mohla, což v tomto případě rovněž se ani netvrdí a proto žalovaná nemocnice, i kdyby tu nějaké opomenutí nebo zavinění ošetřujícího lékaře bylo — za jednání to zodpovědna není. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Všeobecná nemocnice jest ústavem, zřízeným z důvodů veřejné péče, který výlučně slouží k ošetřování nemocných. Jako takový má povinnost přijati do své péče a léčení nemocné, čemuž nasvědčuje již název jeho: »všeobecná veřejná nemocnice«. Za tuto péči a léčení je oprávněn vybírati poplatek, který platí nemocný, v případě jeho nemohoucnosti chudinská obec nebo zemský fond. Do tohoto ústavu byl přijat žalobce dne 19. února 1924, aby tam byl léčen. Tímto přijetím do nemocnice zavázala se nemocnice k jeho ošetřování a léčení. Vzniklo tu tedy ujednání čistě soukromoprávní. A tu ustanovuje § 1313 písm. a) obč. zák., že každý, kdo je jinému povinen k nějakému konání, ručí mu za zavinění svého zákonného zástupce jakož i za zavinění osob, kterých použije ku splnění své povinnosti tak jako za své vlastní zavinění. A tento případ je zde. Všeobecná nemocnice použila ku splnění své povinnosti dra W-a a proto za jeho výkony ručí. A poněvadž žalobce tvrdí, že Dr. W. dal ho za vysoké horečky dne 24. února večer třemi sluhy nemocničními k lůžku upoutati koženými pasy na nohou a rukou a prostěradlem přes prsa, že pouta ta byla mu teprve dne 25. února 1924 ráno sňata, že hned po sejmutí pout se objevil zvláště na pravé ruce otok a ochromení pohyblivosti ruky, a že toto pohmoždění tímto jeho příkazem bylo způsobeno, je třeba tyto skutečnosti vzíti na přetřes a zjistiti, zda na pravdě se zakládají.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Žalobce vznáší žalobu proti »Všeobecné nemocnici v Praze« jako proti samostatné právnické osobnosti. Česká finanční prokuratura ne-

uznává nemocnici za právnickou osobnost a prohlašuje ji za ústav státní. Jest se proto především obírati otázkou, zda vůbec žaloba řízena jest proti někomu, kdo má způsobilost, býti procesní stranou (§ 1 c. ř. s.). Vznik »Všeobecné nemocnice v Praze« spadá do doby josefinské, kdy veřejná moc počala účinně zasahovati i do různých záležitostí humanitních a do záležitostí péče zdravotnické, a kdy bylo přikročeno mimo jiné i k organisaci nemocnic v čelných dvou městech říše, ve Vídni, kdež zřízen byl ústav »Wiener Hauptspital«, který v sobě pojímal tyto ústavy: všeobecnou nemocnici, porodnici, nalezinec a blázinec, a v Praze, kdež zřízen jeden ústav pod titulem Všeobecné nemocnice v Praze, zřízení ústavů těch nemělo jíti na účet příjmů státních (dvorský dekret ze dne 28. června 1784, týkající se vídeňského ústavu), nýbrž zřízeny byly zvláštní fondy, z nichž měly býti tyto ústavy vydržovány. Ony ústavy nestaly se tedy státními ústavy neb orgány státní správy, nýbrž jsou ústavy, patřícími zvláštním veřejným fondům, a tyto veřejné fondy, mající způsobilost býti podměty práv a závazků, jsou jako právnické osobnosti vlastníky oněch ústavů. Pokud jde o všeobecnou nemocnici v Praze, došlo k její organisaci tím, že v roce 1790 sloučeno bylo jmění třinácti do té doby v Praze existovavších špitálů, do čehož pojato i jmění několika nadací, a tak utvořen »Fond všeobecné nemocnice v Praze«, všeobecná nemocnice v Praze pak byla pouze ústavem (zařízením) náležejícím fondu všeobecné nemocnice v Praze. Tím, že fond tento jakož i nemocnice sama jsou pod státní správou, a že nyní nemocnice tato zároveň se sestátněnou nemocnicí na Král. Vinohradech jest řízena jedním společným úředníkem (viz důvodovou zprávu výboru pro veřejné zdravotnictví, výboru branného a rozpočtového o vládním návrhu zákona, jímž má býti vojenská nemocnice v Praze sloučena se všeobecnou nemocnicí v Praze, tisk. posl. sněmovny čís. 5057 ze dne 18. února 1925), se na věci ničeho nemění. Dřívější označení »C. k.« svádělo ovšem k tomu, by nemocnice tato jakož i vídeňské nemocnice označovány byly jako státní ústavy ve vlastním slova smyslu a také na příklad Mischler-Ulbrich v díle »Oest. Staatswörterbuch« III. sv. str. 246 nazývá vídeňské nemocnice a pražskou nemocnici státními ústavy. Naproti tomu pravou podstatu věci správně vystihuje bývalý správní dvůr soudní ve Vídni ve svých rozhodnutích sb. Budwinski čís. 5793 a 8573. Samostatná právnická osobnost fondu všeobecné nemocnice v Praze nebyla dotčena ani výnosy ministerstva vnitra ze dne 6. března 1855, čís. 6382 z roku 1854 a ze dne 4. prosince 1856, čís. 26641, jimiž upravena byla náhrada ošetřovacích nákladů, ani t. zv. říšským sanitním zákonem ze dne 30. dubna 1870, čís. 68 ř. zák., ani zákonem ze dne 5. března 1888, čís. 19 z. zák. pro Čechy, jímž upraveny byly veřejnoprávní poměry všeobecných veřejných nemocnic v Čechách (t. zv. zemským sanitním zákonem), ani nařízením ze dne 30. října 1915, čís. 1 ř. zák. z roku 1916 o vybírání přirážek k dědickým poplatkům (kteréž nařízení nyní již dle §u 4 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 337 sb. z. a n. neplatí), ani prováděcím nařízením ze dne 27. ledna 1916, čís. 23. ř. zák., kdež výslovně se mluví o nemocničním fondu v Praze. Na těchto poměrech nezměněno ničeho zákonodárstvím popřevratovým. Především přichází v úvahu zákon o prozatimní úpravě právních poměrů ústavů léčebných a humanitních ze dne 9. dubna 1920, čís. 242 sb. z. a n. a nařízení ze dne 2. března 1923, čís. 45 téže sbírky, jímž zřízen byl »poradní sbor pro ústavy léčebné a humanitní«, dále zákony ze dne 29. ledna 1920, čís. 73 a ze dne 25. ledna 1921, čís. 45 téže sbírky, jimiž vláda byla zmocněna, aby převzala státní záruku za zápůjčky 3,500.000 Kč a 8,000.000 Kč, které mají býti poskytnuty »fondu všeobecné nemocnice v Praze« Zemskou bankou království Českého, a konečně zákon ze dne 21. prosince 1921, čís. 477 téže sbírky, o zdravotní přirážce a prováděcí nařízení čís. 324 z roku 1922 a čís. 116 z roku 1923. Zde všude uznává se samostatná právnická osobnost »fondu všeobecné nemocnice v Praze«. Dle §u 4 zákona čís. 242 z roku 1920 jest sice vláda zmocněna, by tuto nemocnici převzala. Dle důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona o sloučení této nemocnice s vojenskou nemocnicí (tisk čís. 5049 ze dne 7. února 1925) jest však ponecháno vyřešení otázky, zda sloučená nemocnice bude nadále nemocnicí fondovní ve správě státní či nemocnicí státní, zvláštnímu zákonu, ježto jde o spletité právní poměry. Jest tedy zmíněný fond právnickou osobností. Žalobce sice označuje žalovanou stranu prostě jen jako »Všeobecná nemocnice v Praze«, ale z celého znění žaloby jest patrno, že žaloba řízena jest proti »Fondu všeobecné nemocnice v Praze«, pravým žalovaným jest tedy tento fond. Proto také Česká finanční prokuratura v Praze mohla býti připuštěna k zastupování žalované strany, ježto jde o fond, uvedený v §u 2 čís. 6 služební instrukce pro finanční prokuratury ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák. I neshledává dovolací soud závady, by, když se tak nestalo v nižších stolicích, sám tuto prostou formální vadu neopravil z moci úřední. Pokud jde o věc samu, jest poukázati na to, že právní poměry žalovaného fondu nejsou tak prosté, jak nižší fondy míní, nýbrž spletité, jak výslovně uvedeno v důvodové zprávě ze dne 7. února 1925, tisk čís. 5049. V prvé řadě bude vyjasniti poměr žalovaného fondu a řečené nemocnice jako ústavu k tomuto fondu patřícího ke klinikám. V žalobě jest výslovně řečeno, že žalobce byl dopraven na německou kliniku profesora Sch-a ve Všeobecné nemocnici v Praze a že ho ošetřoval docent Dr. W. Jest proto doplniti jednání a vyjasniti věc v tom směru, v jakém poměru jsou kliniky zejména klinika profesora Sch-a ku všeobecné nemocnici, zda rozeznávati dlužno, zejména pokud jde o léčení, činnost klinik od činnosti nemocnice samotné, a zejména zda v tom případě, byl-li žalobce převzat do léčebního ošetřování na řečenou kliniku a ošetřován orgány této kliniky, nebyl snad vlastně ani v léčebním ošetřování nemocnice samotné. V předložené instrukci pro službu žurnální bod 6 činí se rozdíl mezi »klinikou«, »lůžky na klinice« a »klinickými pokoji« s jedné strany a »odděleními nemocnice« s druhé strany. Není vůbec v tomto směru objasněno, v čích službách byl Dr. W. Dle chorobopisu německé kliniky profesora Dra Sch-a byl žalobce ošetřován v pokoji čís. 103 a není patrno, zda to byl klinický pokoj, či zda patří k některému nemocničnímu oddělení. Po doplnění jednání v tomto směru bude lze tedy především zodpověděti otázku, zda žalovaný fond jest v tomto sporu vůbec pasivně legitimován. Teprve po té, bude-li pasivní legitimace žalovaného fondu zjištěna, jest přikročiti k řešení otázky, zda šlo mezi stranami o poměr soukromoprávní. Nelze pochybovati, že i s nemocnicemi, požívajícími práva veřejnosti, k nimž dle uvedených již ministerských nařízení z roku 1855 a 1856 patří i všeobecná nemocnice v Praze, lze ujednati soukromoprávní smlouvu o lé-

čení dle XXVI hlavy obč. zákona. To se stává na př., zvolí-li si kdo dohodou se správou nemocnice léčení v nemocnici na místo léčení domácího nebo na místo léčení v soukromém ústavu. Podobně věc se může míti i v takových případech, kdy nemocná osoba k žádosti členů rodiny a na popud svého lékaře přijata bude do nemocnice k léčení, v kterémž případě přichází v úvahu § 1037 obč. zák. I to je možné, že žalobce jako osoba úrazovému pojištění podléhající, přenesen byl do nemocnice v důsledku soukromoprávní úmluvy mezi okresní nemocenskou pokladnou a žalovanou stranou (srv. bod 5 předložené instrukce pro službu žurnální). I v tomto veškerém směru třeba řízení doplniti a potřebná zjištění provésti. Nebude-li tu těchto případů, v nichž na straně žalovaného fondu jde o soukromoprávní poměr z důvodů právě uvedených, pak teprve bude nutno obírati se otázkou, zda činnost nemocnice mimo tyto případy jest povahy soukromoprávní, v kterémžto případě by nebylo lze použiti předpisů občanského zákoníka, zejména hlavy XXVI. a XXX. Ani v tomto směru není skutkový poměr s dostatek objasněn. Zejména finanční prokuratura vzhledem k neujasněnému poměru, kdo vlastně jest žalovanou stranou, omezila se na tvrzení, že jde o ústav státní a že stát v tomto případě nemůže býti přidržán k náhradě škody, ježto není zvláštního zákona o zodpovědnosti státu za takovéto úkony. Jest proto oběma stranám dle §u 182 c. ř. s. dáti možnost, aby přednesly skutkové okolnosti, které by svědčily tomu, zda v těch případech, kde může dojíti k tomu, že léčebné bude hraditi chudinská obec nebo zemský fond nebo vůbec někdo jiný mimo žalovaný fond nemocniční, jde o poměr soukromoprávní či veřejnoprávní. Zejména objasniti jest skutkové poměry, které u všeobecné nemocnice v Praze nastaly na základě zákonodárství popřevratového, najmě zákona 242 z roku 1920, a na základě sjednocení správy nemocnice se správou státní nemocnice na Královských Vinohradech, při čemž po případě přihlédati bude zase k postavení klinik. O povaze poplatků za léčení vyslovil se již podrobně bývalý Nejvyšší soud ve Vídni ve svém plenissimárním usnesení ze dne 5. března 1912, čís. 677/11 (kn. jud. čís. 197 Gl. U. N. F. čís. 5811), ale vzhledem k vylíčenému nynějšímu stavu právních a skutkových poměrů ve všeobecné nemocnici pražské nelze otázku, jaké povahy jsou úkony léčební na žalobci provedené, zodpověděti bez doplnění řízení v udaných směrech. Vyjde-li na jevo, že právní poměr mezi stranami posuzovati dlužno dle předpisu o smluvních poměrech soukromoprávních, pak ovšem ještě bude třeba doplnění v tom směru, jak odvolací soud nařídil, i stačí proto stěžovatele v té příčině odkázati na správné důvody napadeného usnesení.

Čís. 4827.

Veřejná obchodní společnost sice není samostatnou osobou právnickou, leč přes to tvoří společenské jmění zcela samostatnou část jmění společníků, oddělenou fakticky i právně od soukromého jich jmění.

Vyrovnání s veřejnou společností netýká se samostatného závazku společníků, založeného tím, že spolupodepsali směnku nejen za společnost, nýbrž i jako spolupřijatelé.

Nejde o zvláštní výhodu ve prospěch některého věřitele (§ 47 vyr. ř.), neujednali-li veřejní společníci s věřitelkou společnosti výslovně, že podepíší směnku výslovně jen za tím účelem, aby se věřitelce dostalo před ostatními věřiteli výhody.

K podání třetí osoby po uplynutí lhůty k dovolání (dovolací odpovědi), že přistupuje jako vedlejší intervenient, nelze přihlížeti, pokud obsahuje více než ohlášení přístupu.

(Rozh. ze dne 19. března 1925, Rv II 17/25.)

Směnečný platební příkaz proti Ferdinandu P-ovi a Františku N-ovi byl ponechán v platnosti soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jest nesporno, že žalovaní podepsali žalobní směnku jednak jako firmanti přijatelky firmy P. a N., jednak osobně jako samostatní její přijatelé. To vyplývá ostatně již z obsahu směnky. Jde tedy o rozdílné směnečné závazky, jednak firmy P. a N., jednak Ferdinanda P-a a Františka N-a jako spoluakceptantů (čl. 23, 81 sm. ř.). K tomu přistupuje ještě ručení obou posléz jmenovaných jako veřejných společníků za závazek firmy P. a N. ve smyslu čl. 112 obch. zák., jež není nikterak totožným s jich závazkem vzešlým zvláštním podpisem na směnce, nehledíc ani k tomu, že ono ručení jest závislým na rozsahu závazku firmy samé, kdežto toto ručení nemá se závazkem firmy nic společného. Samostatnost závazku společnosti jako takové plyne již z její právní povahy. Veřejná společnost není sice osobou právnickou, neboť jmění společenské není jměním neosobním, náležejíc společníkům, leč přes to tvoří společenské jmění zcela samostatnou část jmění společníků, oddělenou, fakticky i právně, od ostatního soukromého jich jmění (čl. 119 až 122 obch. zák.). Ono jest předem a nejprve zavazeno obchodním věřitelům společnosti. Soukromí věřitelé společnosti mohou na základě rozsudku, vydaného proti společnosti, vésti exekuci toliko na úrok a zisk, který náleží jejich dlužníkům jako společníkům, ale nemohou za trvání společnosti vésti exekuci na jich podíl ve společenském jmění (čl. 119 obch. zák.). V případě úpadku společnosti mají toliko její věřitelé výhradné právo žádati zaplacení ze jmění společenského. Uznává-li tedy právo nejen jednotnou representaci všech členů na venek, které se jeví ve společné firmě (čl. 85 obch. zák.), nýbrž i zvláštní jmění společenské, vyplývá ze směnky nárok žalobkyně jako směnečné věřitelky jak proti společnosti P. a N., tak i proti jejím veřejným společníkům z důvodu čl. 112 obch. zák. a mimo to ještě zvláště jako proti samostatným směnečným dlužníkům. Zde přichází v úvahu ovšem jen tento závazek, neboť žaloba čelí jen proti Ferdinandu P-ovi a Františku N-ovi jako přijatelům směnky. Žalovaní namítají, že jejich závazek pominul soudním vyrovnáním společnosti P. a N. Názoru tomu bylo by přisvědčiti jen, pokud by šlo o závazek žalovaných jako veřejných společníků firmy, plynoucí z ustanovení čl. 112 obch. zák. se zřetelem k §u 60 druhý odstavec vyr. ř., dle něhož účinky vyrovnání se společností prospívají i společníkům, pokud ve vyrovnání nebylo nic jiného stanoveno. Vyrovnání se společností nedotýká se však nikterak samostatného závazku žalovaných, založeného jich zvláštními podpisy

jako přijatelů směnky (§ 48 vyr. ř.), neboť žalovaní ani netvrdí, že se žalobkyně svých práv z těchto podpisů výslovně vzdala a ze spisů vyrovnávacího řízení, zejména z usnesení ze dne 21. května 1924 čís. ř. 76, vyrovnání potvrzujícího nikterak neplyne, že byly stanoveny a vyrovnávacím soudem také schváleny zvláštní výhrady, dle nichž mají býti vyrovnáním sproštěni závazku také společníci, podepsavší směnky ještě zvláště jako spolupřijatelé. Naopak v poslední větě usnesení jest zvláště zdůrazněno, že se vyrovnání netýče pohledávek soukromých věřitelů společníků. Okolnost, že směnka byla vydána k získání úvěru pro obchodní účele společnosti, jest nerozhodna, i kdyby byla prokázána, neboť tím by se na povaze zvláštního soukromého závazku žalovaných nic nezměnilo, třeba že obmýšleli vyrovnati své obchodní dluhy. Rovněž bezvýznamnou jest skutečnost, že pohledávka žalobkyně nebyla při roku dne 8. května 1924 pojata mezi soukromé dluhy společníků a že přítomný zástupce žalobkyně nečinil proti tomu námitek. V tom nelze ještě spatřovati vzdání se žalobkyně záruk, jež ji poskytovala směnka. Nebylo proto třeba prováděti nabídnuté důkazy o těchto nerozhodných okolnostech (§ 275 c. ř. s.) a není proto řízení neúplným, že se tak nestalo. Avšak ani námitka, že by žalobkyně získala oproti ostatním věřitelům nedovolené výhody, kdyby bylo žalobě vyhověno (§§ 47, 50 (3) a 53 (3) vyr. ř.) neobstojí. Vždyť žalovaní sami netvrdí, že se žalobkyní se zřetelem k obmýšlenému vyrovnání ujednali, že směnku podepíší ještě zvláště za tím účelem, aby se jí dostalo před ostatními věřiteli výhody. Žalovaní sami vysvětlují účel celé směnky jen jako prostředku k dosažení úvěru. Posoudil tudíž odvolací soud věc správně po stránce právní.

Dodati jest ještě, že firma I. podáním ze dne 10. ledna 1925 bezprostředně u dovolacího soudu oznámila, že přistupuje k straně žalované jako vedlejší intervenientka. K tomuto podání, pokud obsahuje více než ohlášení přístupu, nelze však přihlížeti, poněvadž uplynutím lhůty k dovolání (dovolací odpovědi) byly připustné procesuální úkony stran (nehledíc k případnému vzdání se dovolání) vyčerpány, vedlejší intervenient pak nemohl by míti více práv než strana sama, takže jakákoli další činnost vedlejšího intervenienta v tomto období sporu neměla by vůbec významu.

Čís. 4828.

Odložil-li súčtovací ústav přihlášku k soupisu jako bezpředmětnou s tím, že přihlášená pohledávka nenáleží do soupisu dle nařízení ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n., jest v přerušeném řízení pokračovati.

K založení příslušnosti dle §u 104 j. n. stačí, byl-li k žalobě připojen opis listiny s tím, že prvopis bude předložen u líčení. Přehlédl-li prvý soud, že v žalobě, opírající příslušnost o § 104, nebyla úmluva listinou prokázána a neodmítl-li žalobu bez dalšího jednání, dostačí k zamítnutí námitky žalovaného, vznesené z tohoto důvodu, když žalobce dodatečně při jednání o námitce předloží onen listinný doklad.

Podrobil-li se přejímatel dluhu podmínkám dluhopisu vůbec, podrobil se i umluvenému soudišti.

(Rozh. ze dne 24. března 1925, R I 149/25.)

V řízení o žalobě banky A proti několika žalovaným, mezi nimiž též Františku R., továrníku ve Vídni, namítl František R. místní nepříslušnost dovolaného zemského soudu v Praze. Soud prvé stolice námitku místní nepříslušnosti zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Řízení bylo po té přerušeno a žalobkyně přihlásila pohledávku k soupisu dle nařízení vlády republiky Československé ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n.

Nejvyšší soud 1) pokračoval v přerušeném řízení, 2) obnovil ohledně námitky místní nepříslušnosti usnesení prvého soudu.

Důvody:

K 1). Přerušením soudního řízení bylo žalobkyni umožněno, by přihlásila svou pohledávku k soupisu podle nařízení vlády republiky Československé ze dne 7. srpna 1922 čís. 265 sb. z. a n. Z předloženého vyřízení ze dne 9. prosince 1924 však vysvítá, že Československý súčtovací ústav v dohodě s Rakouským súčtovacím úřadem odložil přihlášku pohledávky, kterou podala banka A. proti Františku R-ovi sumou K rak.-uherských 262.377·—, jako bezpředmětnou s tím, že přihlášená pohledávka nenáleží do soupisu dle onoho nařízení. Vzhledem k tomu není příčiny, by soudní řízení zůstalo na dále přerušeno, a jest tudíž v něm pokračovati.

K 2). Žalobkyně v žalobě mimo jiné uvedla, že zapůjčila manželům dru Ferdinandu P-ovi a Hedvice P-ové 270.000 K za podmínek, uvedených v dlužním listu ze dne 9. července 1918, že její pohledávka byla ve vložkách čís. 23, 24 a 37 pozemkové knihy pro katastrální obec L. v Dolních Rakousích právem zástavním zjištěna; — že se dlužníci dle odstavce 7 dlužního listu podrobili i ve sporech, týkajících se zápůjčky nebo hypoteky příslušnosti zemského soudu v Praze, a dle odstavce 8 dlužního listu všechny závazky, převzaté v dlužním listu, přecházejí na dědice a právní nástupce dlužníků a mají jimi rukou nedílnou právě tak přesně a za týchž právních následků býti plněny; — že manželé P-ovi kupní smlouvou ze dne 24./26. května 1919 prodali pozemky, zapsané v uvedených knihovních vložkách Františku R-ovi, a tento (odstavec III. této smlouvy) převzal na srážku kupní ceny mimo jiné také pohledávku žalobkyně 270.000 K, váznoucí na koupených nemovitostech. Na doklad svých tvrzení předložila žalobkyně prvopis dluhopisu ze dne 9. července 1918 a odvolala se na kupní smlouvu ze dne 24./26. května 1919 s tím, aby ji žalovaný František R. předložil. O které ustanovení jurisdikční normy opírá příslušnost zemského soudu v Praze ohledně žalovaného Františka R-a, žalobkyně v žalobě výslovně neuvedla. Žalovaný František R. vznesl při prvém roku námitku místní nepříslušnosti dovolaného soudu, a prováděje ji v žalobní odpovědi, vyslovil domněnku, že žalobkyně opírá příslušnost zemského soudu v Praze ohledně něho o předpisy §u 93 j. n. Při ústním líčení pře dne 23. března 1921 zástupce žalobkyně však prohlásil, že opírá příslušnost dovolaného soudu o odstavce 7 a 8 dlužního listu, jehož prvopis byl při roku předložen a co do pravosti žalovaným uznán a o kupní smlouvu ze dne 24./26. května 1919, jejíž opis zástupce žalobkyně při roku předložil. Z toho jest patrno, že žalobkyně dovozovala příslušnost zemského soudu v Praze ohledně žalovaného Františka R-a

z ustanovení §u 104, nikoli z předpisů §u 93 j. n., ježto by byla jinak zajisté zaujala stanovisko k vývodům tohoto žalovaného v žalobní odpovědi, kde bylo doličováno, že tu není předpokladů §u 93 j. n. Prvý soud nebyl tedy oprávněn, zamítnouti námitku místní nepříslušnosti s poukazem na § 93 j. n., když si žalobkyně ani nepřála použití tohoto ustanovení zákona; — již z tohoto důvodu jest správným usnesení soudu rekursního, jenž odmítl příslušnost dovolaného soudu dle §u 93 j. n., vývody dovolacího rekursu, jimiž žalobkyně dokazuje opak, zůstávají tudíž nepovšimnuty, a nejvyššímu soudu jest se zabývati jen otázkou, zda zemský soud v Praze jest ohledně žalovaného Františka R-a příslušným dle §u 104 j. n. Podle §u 104 odstavec prvý j. n. jest úmluvu o příslušnosti prokázati soudu listinou již v žalobě. To se v tomto případě nestalo. Bylo by stačilo, kdyby byl k žalobě připojen býval opis kupní smlouvy ze dne 24./26. května 1919 s tím, že prvopis bude předložen u líčení (Sb. n. s. čís. 3168), ale ani toho žalobkyně neučinila. Přes to nelze vyloučiti příslušnost dle §u 104 j. n., neboť, přehlédl-li první soud, že v žalobě, opírající příslušnost o § 104 j. n., nebyla úmluva listinou prokázána, a neodmítl-li žalobu bez dalšího jednání, dostačí k zamítnutí námitky žalovaného, z tohoto důvodu vznesené, když žalobce dodatečně při jednání o námitce předloží onen listinný doklad (Sb. n. s. čís. 3456). A tak tomu i v tomto případě. Žalobkyně opírala příslušnost zemského soudu v Praze též ohledně žalovaného Františka R-a v žalobě byť i ne výslovně, tož zřejmým poukazem, o § 104 j. n.; — zemský soud v Praze nepovšimnuv si toho, že nebyl předložen listinný doklad ve smyslu prvého odstavce §u 104 j. n., nařídil jednání o žalobě; zástupce žalobkyně při ústním jednání předložil kromě prvopisu dlužního listu ze dne 19. července 1918, jejž žalobkyně již k žalobě byla připojila, též opis kupní smlouvy ze dne 24./26. května 1919; zástupce žalovaného Františka R-a původně sice prohlásil, že se o správnosti opisu nemůže vyjádřiti, ale když mělo jednání za účelem vyjádření, po případě předložení prvopisu býti odročeno, uznal, že František R. převzal ve smlouvě s manžely P-ovými pohledávku žalující banky na srážku kupní ceny za podmínek, uvedených v dlužním úpisu ze dne 9. července 1918, čímž doznal v podstatě obsah příslušného ustanovení odstavce III. kupní smlouvy. Jsou tu tedy formální podmínky §u 104 j. n., jsou tu však i věcné předpoklady pro použití tohoto ustanovení. František R. převzal prohlášením, pojatým do odstavce III. kupní smlouvy ze dne 24./26. května 1919 zažalovanou pohledávku za podmínek dlužního listu ze dne 9. července 1918. Tímto dlužním listem vyhradila si věřitelka (žalující banka) v odstavci 7 právo, zažalovati pohledávku u zemského soudu v Praze. Žalovaný František R. nemůže se omlouvati neznalostí této listiny, když se při převzetí dluhu jí dovolal a mohl její obsah seznati nahlédnutím ve sbírku listin. Podrobiv se podmínkám dlužního listu vůbec, tedy také co do placení, podrobil se i ustanovením, týkajícím se placení a tím i smluvenému sudišti pro případ neplacení. Oním prohlášením převzal František R. aspoň jako spoludlužník dluh svých předchůdců a nejen plnění dluhu; tím přešly na něho podle §u 1407 obč. zák. veškeré závazky, spojené s dluhem, a s nimi i sudiště. I kdyby se nebyl stal osobním dlužníkem, nýbrž pouze dlužníkem hypotekárním, nevadilo by to, poněvadž jest žalován také jako dlužník hypotekární, což není na újmu tomu, by se žalobkyně, kteráž nejpozději podáním žaloby projevila souhlas s převzetím dluhu (§ 1405 obč. zák.) nedovolala smluveného sudiště. § 1408 obč. zák. potvrzuje v první své větě správnost tohoto názoru. Nezáleží na tom, že původní osobní dlužníci nepoužili výhody, poskytnuté jim druhou větou tohoto paragrafu, ježto tím nebyl dotčen právní poměr stran (srv. Sb. n. s. čís. 2971). Z toho, co uvedeno, plyne, že rekursní soud neprávem odmítl žalobu, opírající příslušnost zemského soudu v Praze ohledně Františka R-a o § 104 j. n., i bylo proto k dovolacímu rekursu žalobkyně ve věci samé změněno napadené usnesení soudu rekursního a obnoveno usnesení prvého soudu.

Čís. 4829.

Pozemková reforma.

Exekučním titulem při výpovědi ze zabraného majetku jest výpověď sama a nikoliv rozhodnutí soudní o ní. Proti exekuci vyklizením ze zabraného majetku dlužno uplatňovati nárok opoziční pouze na soudě, ale v řízení nesporném. Při tom dlužno ovšem dbáti i zásad exekučního řádu, jež jsou s to obstáti i při tomto stanovisku (na př. zásada koncentrační, zrušení exekuce atd.).

(Rozh. ze dne 24. března 1925, R I 206/25.)

Vlastník zabraného majetku podal proti výpovědi z tohoto majetku žalobu dle §u 35 ex. ř. Žalovaný Státní pozemkový úřad vznesl námitku nepřípustnosti pořadu práva, ježto o opozičním nároku jest vzhledem k §u 35, odstavec druhý, ex. ř. rozhodovati úřadu správnímu totiž Státnímu pozemkovému úřadu. Soud prvé stolice zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl, přikloniv se k názoru Státního pozemkového úřadu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

K náhledu stěžovatelovu, že exekučním titulem při exekuci vyklizením vypověděné nemovitosti dle §u 20 (3) náhr. zák. není výpověď, nýbrž prý soudní opatření, buď totiž nařízení o doručení nebo, byla-li stížnost podána, rozhodnutí o stížnosti, nelze nijak přisvědčiti. Není sice výpověď osobě hospodařící podrobena předpisům o výpovědi nájmu a pachtu, nýbrž jest, jak nejvyšší soud již mnohokráte vyslovil a doložil, výpovědí svého druhu, pro kterou platí jen předpisy náhradového zákona (§§ 12—25), jež, pokud obsahují mezery, musí se doplniti z ducha svého vlastního a nikoli z předpisů civ. soud. řádu o výpovědi nájmu a pachtu, než nicméně obojí výpovědi mají tolik a tak podstatně společného a zase tolik a tak podstatně různého, že jednak jest mezi nimi jistá shoda, jednak však zase značná různost, takže ustanovení o výpovědi z hospodaření lze často správně pojmouti a vystihnouti teprv tehdy, porovnají-li se s předpisy o výpovědi nájmu a pachtu a seznají se shody i rozdíly. Při výpovědi nájmu a pachtu má se věc tak, že se sice soudní výpověď doručuje vypovězenému s příkazem vyklizovacím (§ 562 c. ř. s.), nicméně exekučním titulem jest dle výslovného předpisu §u 1 čís. 4 ex. ř. nikoli tento soudní

příkaz, nýbrž výpověď sama, předpokládajíc ovšem, že nebyly proti ní podány námitky. Totéž platí dle téhož §u 1 čís. 18 i o výpovědi mimosoudní, při jejímž doručení soud vůbec nespolupůsobí a tudíž ani vyklizovacího příkazu nevydává (§ 565 a násl. c. ř. s.). Byly-li podány námitky proti výpovědi, ať soudní nebo mimosoudní, jest sice exekučním titulem nikoliv výpověď, nýbrž rozsudek o ní vydaný (§ 1 čís. 1 ex. ř.), pokud se týče smír o ní uzavřený (týž § čís. 5), avšak to jest rozdílem spíše formálním, neboť v podstatě jest to zase jen výpověď, protože dle §u 572 c. ř. s. rozsudek vyslovuje, zda se výpověď uznává účinnou, či zda se zrušuje. Nicméně má prohlášení rozsudku za exekuční titul jakýsi důvod pro sebe v tom, že výpovědní lhůta může v čas rozsudku býti již uplynulá a zákon stanoví dle toho, zda uplynulá jest či nic, různou lhůtu vyklizovací (§ 573 c. ř. s.) a nařizuje, by tato vyklizovací lhůta byla v rozsudku vyslovena (§ 572 c. ř. s.), takže rozsudek neomezuje se jen na výrok, zda se výpověď v platnosti zachovává, nýbrž přičiňuje i svůj výrok vlastní, pro exekuci rozhodný. Ale při výpovědi osobě hospodařící dle §u 12 a násl. zák. náhr. má se i v tomto kuse věc podstatně jinak: do výpovědi, která se sice soudem doručuje, ale prostě, aniž by soud vydával k ní nějakého příkazu (§ 18 náhr. zák.) přípustna jest ovšem stížnost, jíž lze námitky uplatňovati, avšak soudní rozhodnutí o stížnosti té vyslovuje toliko, zda se stížnosti vyhovuje čili nic a výpověď tudíž v platnosti zachovává čili nic, nepřičiňuje se však ani v případě zachování žádný další soudní výrok, obsahující nějakou dispositi ohledně vyklizení, zejména tedy výrok §u 572 c. ř. s., že a kdy osoba hospodařící jest povinna nemovitost vykliditi, kterýž jedině, jak dolíčeno, odůvodňuje, by se za exekuční titul prohlásil místo výpovědi rozsudek. Proto také jest dle §u 20 (3) n. zn. zák. náhr. titulem vždy jen výpověď (slova: »když výpověď nabyla právní moci a uplynula lhůta výpovědní«). Právní moci výpověď nabývá, když stížnost do ní nebyla buď vůbec nebo včas podána, neb stížnost, včas podaná, byla pravoplatně zamítnuta. Jakkoli tedy soudní rozhodnutí o výpovědi tu jest, je vždy exekučním titulem jen ona a nikoli rozhodnutí, což ovšem znamená, že k exekučním titulům §u 1 ex. ř. přibyl jeden další, nový, tam nezahrnutý a v čase sepsání exek. řádu ještě neznámý; výpověď Státního pozemkového úřadu z hospodaření dle §u 12 a násl. náhr. zák. Je to nový titul a nikoli není zahrnut, jak se rekursní soud mylně domnívá, v titulech §u 1 čís. 10 (12) ex. ř. Neboť výpověď není rozhodnutím o soukromoprávních nárocích a nad to rozhodnutím správního úřadu neb jiného veřejného orgánu, jak čís. 10 výslovně předpokládá, ježto nárok státu na převzetí, o který tu jde, je veřejnoprávním a státní pozemkový úřad, o jehož opatření běží, ačkoli správním úřadem jest, nevystupuje tu, jak se níže ukáže, vůbec v této své vlastnosti jako úřad, tedy také ne jako správní úřad, nýbrž jako strana a není konečně výpověď jeho »rozhodnutím« t. j. nálezem úřadu jurisdikčním imperiem opatřeného o sporném nároku, nýbrž jednostranným prohlášením účastníka právního poměru. Co však se týče čís. 12, jde sice, jak řečeno, o veřejnoprávní záležitost, avšak není, jak již z právě vyloženého plyne, výpověď ani »nálezem« vůbec, ani zvláště nálezem »správního úřadu«, jak číslo toto zase výslovně předpokládá. Jak nejvyšší soud již v rozhodnutí čís. 2787 sb. n. s. na to podrobněji poukázal, dlužno při Státním pozemkovém úřadě rozeznávati, zda vystupuje jako strana či jako úřad či dokonce v obojí vlastnosti zároveň, v kterémž případě dlužno obojí stránku přesně od sebe lišiti. Státní pozemkový úřad vystupuje jako úřad, rozhoduje-li sám o nárocích držitele zabraného majetku, na př. o nárocích na propuštění dle §u 11 záb. zák. nebo na vyloučení dle §u 3 písm. a) téhož zák. nebo na ponechání dle §u 20 příd. zák. a pod., nemůže však o tom býti pochyby, že vystupuje pouze jako strana, kdykoli přichází s návrhem, žádostí nebo vůbec podáním k soudu, by tento o návrhu rozhodl, žádost povolil, nějaké opatření učinil, neboť pak jest úřadem pouze soud: stát, pokud se týče správní úřad, který za stát a jménem jeho před soudem jedná, jest pouze jedním z účastníků (stran) právního poměru, o nějž v záležitosti té jde, a tudíž pouze účastníkem (stranou) i v soudním jednání, jehož předmět poměr ten tvoří. Není tu úřadem proto, že nemá tu žádného imperia, nýbrž podroben jest zrovna tak jako strana druhá jurisdikčnímu imperiu soudu. Aby Státní pozemkový úřad vystupoval před řádným soudem jako úřad, nesnášelo by se ani s postavením jeho jako správního úřadu, ježto každý správní úřad může podléhati jen svému úřadu nadřízenému nebo instanci, vykonávající nad ním správní soudnictví, což v poměru Státního pozemkového úřadu vůči řádným soudům nedopadá, ani s postavením soudu jako moci stojící nad účastníky poměru, před jeho jurisdikci vzneseného. Není-li ale Státní pozemkový úřad v záležitostech, patřících k příslušnosti řádných soudů, najmě tedy v záležitosti výpovědi a exekuce z ní úřadem, nýbrž toliko stranou rovnou co do právního postavení v zásadě odpůrci jako straně druhé, nemůže naň a na jeho výpověď užito býti předpisu §u 35 odstavec druhý ex. ř., dle něhož odpor proti exekuci dlužno v případech, že exekuční nárok opírá se o některý z exekučních titulů, uvedených v §u 1 čís. 10, 12—14 ex. ř., uplatňovati nikoli na soudě, nýbrž u úřadu, od něhož exekuční titul vyšel. Výpověď, o niž jde, jest sice exekučním titulem, jenž vyšel od Státního pozemkového úřadu, avšak Státní pozemkový úřad nevydal ji jako úřad, nýbrž jako strana, která i zde musí zrovna tak ze všeho rozhodování o sporném právním poměru (nároku) býti vyloučena, jako jest z něho vyloučen vypovídatel při výpovědi nájmu a pachtu, neboť nikdo nemůže býti soudcem ve své vlastní věci, a nemůže proto ani Státní pozemkový úřad sám rozhodovati o odporu, podaném proti jeho vlastní výpovědi. Právní řád byl by sám v sobě rozdělen, kdyby takovou samé idei spravedlnosti odporující věc připouštěl. V tom tedy rekursní soud zásadně chybuje, že to připouští, neuvědomuje si ani, že Státní pozemkový úřad zde jako úřad nevystupuje. Dle toho bylo by dle §u 35 odstavec druhý ex. ř. odpor uplatniti žalobou na soudě, u něhož povolení exekuce t. j. zde »provedení« její (§ 20 (3) náhr. zák.) navrženo bylo, avšak ani teto výsledek neuspokojuje a neodpovídá záměrům zákonodárce, najmě, pokud jde o uplatňování žalobou, tedy pořadem práva (v řízení sporném) jak tomu zase chce prvý soudce, k jehož vývodům doložiti dlužno, že v zdejším rozhodnutí ze dne 30. června 1924 č. j. R I 537/24 čís. sb. 4022 nešlo o otázku zde rozhodnou, zda sporný opoziční nárok uplatniti jest žalobou či jiným řízením, nýbrž o otázku, zda je omezení exekuce dle §u 41 ex. ř. přípustno, a že mluví-li § 40 (2) ex. ř. o »pořadu práva«, neznamená to vzhledem k §u 35 (2) ex. ř., dle něhož opoziční nárok uplatňuje se ne vždy zrovna u soudu, vždy řízení dle civ. soudního řádu. Neodpovídá to intencím zákonodárce, by se i zde odpor

prováděl pořadem práva, řízením pro svůj formalismus v poměru k řízení nespornému tak nepoměrně mnoho času vyžadujícím, kterým by se provádění pozemkové reformy zdržovalo, oproti čemuž pořadem řízení nesporného mohla by býti záležitost již ve věci samé s konečnou platností vyřízena, kdežto jde teprve o vyřízení předběžné otázky. Skutečně zákon sám neodkázal odpor proti exekučnímu nároku na pořad žaloby: praviť § 20 (3) náhr. zák. pouze, že vyklizení a odevzdání vypověděných nemovitostí, tedy exekuci, provésti jest dle exekučního řádu; k exekučnímu řízení však nenáležejí spory, jimiž se exekuci odporuje, ty jsou a zůstanou řízením procesním, upraveným v civ. soud. řádě, nikoli v řádě exekučním, jenž upravuje toliko řízení exekuční. Zákon spory, jimiž se odporuje exekuci, spojil s exekučním řízením pouze na tolik, že je v §u 17 ex. ř. přikázal soudu exekučnímu, tedy jen v otázce příslušnosti učinil úchylku, nikoli v otázce řízení. Jestliže tedy § 20 (3) náhr. zák. upravuje toliko otázku, jak se provádí exekuce výpovědi, odkazuje na exekuční řád, zůstavuje otázku, v jakém řízení uplatniti dlužno odpor dlužníkův proti exekuci, na př. tedy oposici, zda pořadem sporným či jakým jiným, naprosto neřešenu, a dlužno ji proto řešiti dle §u 7 obč. zák., jenž odkazuje na obdobu, nejprve na t. zv. obdobu zákona a potom podpůrně na t. zv. obdobu práva. Zde věc vyžaduje, poohlédnouti se nejprv naopak po obdobě práva, a pak teprve po obdobě zákona. Zákonodárce učinil si zásadu, by ve věcech, kde soudu přikázány jsou záležitosti veřejnoprávní, nebo kde aspoň zájem veřejný hraje důležitou roli, jednáno bylo v řízení nesporném. Tak jsou sice věci nájemní záležitostmi soukromoprávními, ale ve veřejném zájmu bylo, aby odpomoženo bylo bytové nouzi, pročež zákonodárce spory o výpověď z nájmu, jež do převratu prováděly se pořadem práva, přikázal řízení nespornému. Této zásady pak použil neúchylně ve věcech pozemkové reformy, o jakouž právě také jde i v tomto případě. Tak hned dle zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům všecky otázky sporné, ať rázu právního ať skutkového, řešeny býti musí v řízení nesporném a nějaké odkazování na řízení sporné (§ 2 čís. 7 nesp. pat.) nebo jeho výhrada (§ 18 tamže) jsou naprosto vyloučeny. Zákony o obnově drobných zemědělských pachtů přijaly tutéž zásadu a rovněž konečně i samo zákonodárství záborové, které také nezná pořadu práva, ačkoli z valné části agendu přikazuje soudům a v agendě té naskytují se na každém kroku sporné otázky právní i skutkové. Tím učiněn přechod k obdobě zákona. Sám zák. náhrad. v starém i novém znění zná jen řízení nesporné jak v řízení výpovědním [§ 20 (1)], tak v řízení o stanovení náhrad [§ 46. (4)], tak v řízení rozvrhovém [§ 47 (1)], tak v řízení rozvrhovém [§ 47 (1)], ačkoli dobře ví, že i ve všech těch případech vynoří se sporné otázky všeho druhu. Dle obdoby těchto zákonných předpisů jest tedy také řešiti spornou otázku, v zákoně výslovně nerozhodnutou, jakým řízením jest jednati o odporu proti exekuci, t. j. o nároku dle §u 35 ex. ř. a odpovědětí tudíž, že dle samého náhradového zákona jest tu jednati výlučně v řízení nesporném, t. j. že nárok oposiční dlužno vznésti pouhou žádostí u soudu exekuci prováděcího a soud ten že o žádosti té rozhodne, vyšetřiv dle předpisů §u 2 čís. 5 nesp. říz. všecky závažné okolnosti a učiniv potřebná zjištění, aniž by směl k vůli nim věc dle §u 2 čís. 7 nesp. říz. odkazovati na pořad práva, a že proti rozhodnutí jeho přísluší toliko stížnost v rámci §u 9 až 12 nesp. pat. Ovšem předpisů

ex. ř., jež při této zásadě obstojí, dlužno dbáti, tak na př. že všecky námitky, jež exekut v čase podané žádosti uplatniti mohl, musí v ní pod následky průtahu býti uplatněny a že, bude-li žádosti místa dáno, má exekuce býti zastavena (§ 35, odstavec třetí a čtvrtý ex. ř.).

Čís. 4830.

Na prodejní provisi trafikantovu lze povoliti exekuci k uspokojení soukromoprávních pohledávek s výhradou, že soud, exekuci povolující, zpraví o soudním zákroku příslušný finanční úřad okresní.

Je-li trafikant válečným poškozencem, dlužno při povolení exekuce přihlédnouti též k §u 36 zákona ze dne 20. února 1920, čís. 142 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 24. března 1925, R I 224/25.)

Soud prvé stolice povolil firmě M. a P. proti trafikantu Josefu V-ovi exekuci zabavením a přikázáním k vybrání pohledávky, jež dle údajů exekučního návrhu příslušela dlužníku proti hlavnímu skladu tabáku na zaplacení 10% provise při odebrání předmětů státního tabákového monopolu. Rekursní soud exek. návrh zamítl. Důvody: Jest všeobecně známo, že 10% provise, poskytovaná trafikantům při odebrání předmětu tabákového monopolu záleží v tom, že trafikanti platí za předměty ty o 10% méně než činí cena předmětů těch při prodeji v drobném spotřebitelům; nárok trafikantů z této provise záleží z nároku, by jim byly tabákové výrobky účtovány o ona procenta levněji. To však není pohledávkou a z tohoto důvodu pohledávka vůbec vzejíti nemůže. Proto jest navrhovaná exekuce pro nedostatek předmětu exekučního neodůvodněnou, ježto nelze povolovati exekuci zabavením pohledávky, která prý vznikla tím, že povinná strana koupila od osoby třetí nějakou věc, neboť z koupě vzchází pohledávka (rozuměj pohledávka peněžitá) pro prodávajícího, nikoliv pro kupujícího. Nelze též říci, že rekurs není odůvodněn proto, že povolená exekuce, když pohledávka neexistuje, jest bezpředmětnou a proto není straně povinné na újmu; účelem exekuce jest nucené provedení vymáhaného nároku; nelze tedy exekuci provésti prostředkem nezpůsobilým a nutno již pro toto odůvodnění návrh označiti jako nepřípustný; k tomu přistupuje i úvaha, že by jinak, kdyby exekuce taková měla býti povolována, slušelo důsledně přisuzovati i náklady za návrh exekuční, třeba by nemohl nikdy vésti k uspokojení věřitelovu, což by bylo důsledkem nemožným.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl o rekursu dlužníka.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze upříti oprávnění. Dle dvorského dekretu ze dne 13. října 1844, čís. 84 sb. z. s. lze vésti exekuci na prodejní provise trafikantů k uspokojení pohledávek soukromoprávních s tou výhradou, že má soud, exekuci povolující, zpraviti o soudním zákroku příslušný finanční úřad okresní, by tento mohl učiniti po rozumu §u 32 súčtovacího předpisu ze dne 14. dubna 1840 příslušná opatření k zabezpečení eráru.

Pokud se tkne způsobu, jak naložiti s prodejní provisí, exekucí postiženou, má důchodkový úřad, na místě, by vydal provisi trafikantovi odečtením z trhové ceny tabákových výrobků, ji zadržeti a do schránky exekučního soudu odevzdati. Vzhledem k obsahu tohoto dvorského dekretu jest právní náhled rekursního soudu o povaze zmíněné prodejní provise trafikantů právně mylným, takže důvod, z něhož rekursní soud rekursu vyhověl, neobstojí. Druhým důvodem, v rekursu povinné strany proti povolení exekuce uplatňovaným, že povinnému jako trafikantu-invalidovi jest prodejní provise dovolena jen jakožto důchod vyživovací a zaopatřovací, se rekursní soud důsledkem svého mylného právního názoru vůbec nezabýval. Bude proto na něm, by se nyní obíral i tímto důvodem, vyšetřil, zda jest povinný válečným poškozencem ve smyslu zákona ze dne 8. dubna 1919, čís. 199 sb. z. a n. a pak, přihlížeje k ustanovením zákona ze dne 20. února 1920, čís. 142 sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 25. ledna 1922, čís. 39 sb. z. a n. a k prováděcímu nařízení ze dne 7. prosince 1922, čís. 363 sb. z. a n. a opatře si po případě od příslušných úřadů i další vysvětlení v příčině této otázky rozhodl, zda platí pro prodejní provise dlužníka omezení exekuce dle §u 36 zmíněného zákona ze dne 20. února 1920, čís. 142 sb. z. a n., čili nic.

Čís. 4831.

Sudiště dle §u 99 j. n.

K založení sudiště dle §u 99 j. n. stačí kterýkoliv, byť i sebe menší majetek, jmenovitě i pohledávka, ač-li není mezi stranami spornou.

(Rozh. ze dne 24. března 1925, R I 232/25.)

Žalobce domáhal se na žalovaném cizozemci zaplacení za vymalování obrazu a odůvodnil příslušnost pro žalobu, zadanou u tuzemského soudu jeho bydlištěm, tím, že žalovanému přísluší proti žalobci nárok na vydání obrazu. Námitku místní nepříslušnosti soud prvé stolice zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Žalovaný popírá, že u žalobce objednal obraz v tvrzené ceně, a zdráhá se obraz přijmouti a zaplatiti. Nároku na vydání předmětu nelze použiti k odůvodnění sudiště dle §u 99 j. n., když jsoucnost tohoto nároku ve sporu o zaplacení mzdy za zhotovení onoho předmětu jest popřena. (Neumann str. 279, Gl. U. 1049, 7626, sbírka 2842).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Je pravda, že k založení sudiště majetku ve smyslu §u 99 j. n. stačí kterýkoliv, byť i sebemenší majetek, jelikož zákon ve směru tom nerozeznává. Může jím tedy býti i pohledávka, najmě i nárok na vydání věci. Ale pohledávka tato nesmí býti mezi stranami spornou tak, že teprv rozhodnutím ve věci hlavní se objeví, zda vskutku jest po právu, jinak by se rozhodnutím o námitce nepříslušnosti soudu předbíhalo rozhodnutí ve věci hlavní. V projednávaném případě jest předmětem žaloby nárok na odměnu za dílo. Než žalovaný popírá, že dílo (olejovou kopii), za které žalobce žádá zažalovaných 6000 Kč, objednal, tvrdě, že objednal obraz za 2000 Kč, nikoli však za 6000 Kč, a že proto jeho dodání nežádal a žalobci zůstavil, by jej prodal někomu jinému. Pak-li žalovaný obrazu, o který jde, neobjednal, nemá ani nároku na jeho dodání. Jen pro případ, že tato námitka neobstojí, bylo by lze mluviti o žalobcovu nároku na vydání objednaného díla. O námitce této nelze však rozhodnouti ve sporu incidenčním, neboť tím by se předbíhalo rozhodnutí ve věci hlavní. Z toho plyne, že tu o majetek ve smyslu §u 99 j. n. nejde a že napadené usnesení je správné. Že žalobce nedomáhá se přímo soudního nálezu, že nárok žalovaného na vydání obrazu není po právu, nepadá na váhu; rozhodným jest, že rozhodnutím otázky, zda onen nárok jest po právu čili nic, předbíhalo by se rozhodnutí hlavní věci, jak právě bylo dolíčeno. Není pravda, že žalovaný ve sporu popřel jen výši žalobcova nároku, jak patrno nejen z jeho námitky, že obrazu, jehož zaplacení žalobce se domáhá, neobjednal, nýbrž i z konečného jeho návrhu, by žaloba byla zamítnuta.

Čís. 4832.

Nežalují-li nebo nejsou-li žalováni všichni přihlášení dědici neodevzdané pozůstalosti, není pozůstalost ve sporu řádně zastoupena (§ 477 čís. 5 c. ř. s.), leč že byla pohledávka některým z dědiců uznána; tu stačí, uplatňuje-li věřitel svou pohledávku jen proti dědicům, jí neuznavším.

(Rozh. ze dne 24. března 1925, R I 234/25.)

Žalobce domáhal se na pozůstalosti po Olze F-ové, zastoupené přihlášeným dědicem Josefem F-em, zaplacení pohledávky. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením, počínajíc doručením žaloby, pro zmatečnost a uložil prvému soudu, by vyčkaje pravomoci učinil opatření k odstranění nedostatku řádného zastoupení žalované pozůstalosti a dále po zákonu jednal. Důvody: Výtka zmatečnosti je odůvodněna. Žaloba byla podána na pozůstalost Olgy F-ové a byla doručena toliko žalovanému Josefu F-ovi, s ním bylo jednáno a řízení skončeno, Josef F. není však jediným přihlášeným dědicem, neboť jak se zjišťuje, přihlásila se za dědičku ze zákona vyjimečně také Hermina F-ová a byla její přihláška na soud přijata dne 19. října 1922, tedy v době před podáním žaloby ze dne 18. ledna 1923. Pozůstalost, jakmile se k ní přihlásí dědici, jest jimi představována a sice všemi, což plyne z §§ 547 a 550 obč. zák. Dědicové jsou pokládáni za jedinou osobu a tím způsobem také zastupují pozůstalost, tedy všichni hromadně. Je-li pozůstalost žalována, může každý dědic předsevzíti za pozůstalost procesní úkony, kteréž pak působí pro celou pozůstalost, poněvadž dědicové ji jen představují, ale ručí jeden za všecky a všichni za jednoho, dokud pozůstalost nebyla odevzdána, a každý z nich může tedy za pozůstalost jednati. Ovšem není každý dědic nucen, za pozůstalost do sporu se pustiti, ale každému musí býti dána možnost k tomu, jinak není pozůstalost náležitě zastoupena. Jakmile však není některá strana zastoupena ve sporu náležitě, jest tu zmatečnost dle §u 477 čís. 5 c. ř. s., poněvadž vedení sporu nebylo do-

datečně schváleno povolanými zástupci pozůstalosti, jimž nebyla žaloba doručena a proto nezbylo, než rozsudek zrušiti dle §u 471 c. ř. s. v sezení neveřejném. Poněvadž správným doručením žaloby bude možno nedostatek zastoupení odstraniti, bylo prvému soudu uloženo, aby dle §u 6 c. ř. s. opatření k tomu potřebné učinil a dále po zákonu jednal.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by nehledě k předpokládanému důvodu zmatečnosti, vyřídil odvolání.

Důvody:

Žalobcovu rekursu nelze upříti oprávnění. Není sice správným tvrzení stěžovatele, že se Josef F. k pozůstalosti Olgy F-ové přihlásil na základě smlouvy dědické, tedy ze silnějšího důvodu právního, než Hermina F-ová, která se přihlásila k pozůstalosti ze zákona, a že proto, jakož i z dalšího důvodu, že Josefu F-ovi byla svěřena správa pozůstalostního jmění, bylo žalovati jen jeho jako přihlášeného dědice. Ze spisů pozůstalostních vysvítá, že se Josef F. k pozůstalosti Olgy F-ové přihlásil ze zákona stejně jako Hermina F-ová a že mu nebyla svěřena správa pozůstalostního jmění. Žalobce vychází tedy v tom směru z mylných předpokladů, a tím padají také již důsledky z nich odvozené. Ale jinak dlužno stěžovateli dáti za pravdu. Dle §§ 547, 550 obč. zák. představuje dědic, jakmile přijal dědictví, ohledně něho zůstavitele; oba pokládají se vzhledem k osobám třetím za jednu osobu; a několik dědiců pokládá se v příčině práva dědického za jednu osobu. Z toho plyne zásada, že ve sporu, v kterem vystupuje neodevzdaná pozůstalost jako strana, všichni přihlášení dědici jsou povoláni zastupovati žalující nebo žalovanou pozůstalost, a že, nejsou-li všichni přihlášení dědici za pozůstalost žalováni, po případě nežalují-li všichni přihlášení dědici jménem pozůstalosti, není pozůstalost ve sporu řádně zastoupena (§ 477 čís. 5 c. ř. s.). Ale tato zásada připouští výjimky, ano přímo k nim nutká, zejména tehdy, když jde o žalobu proti pozůstalosti, k níž jen některý z přihlášených dědiců zavdal příčinu, jak tomu jest často, žalována-li pozůstalost věřitelem pozůstalosti. Věřitel může přihlásiti svou pohledávku v nesporném řízení pozůstalostním; uznají-li ji všichni dědici, není vůbec třeba sporu; neuzná-li pohledávku žádný z dědiců, nutno žalovati všechny. Byla-li však pohledávka některým z dědiců uznána, jiným však popřena, stačí, když věřitel uplatní svůj nárok pořadem práva proti tomu, kdo jej popřel, neboť nemá příčiny, by vystupoval žalobou proti tomu dědici, jenž v nesporném řízení již uznal pohledávku a jest ochoten, ji zapraviti, a tento dědic má zase zajisté zájem na tom, aby nebyl volán do sporu, k němuž nedal podnětu. Tak tomu i v tomto případě. Karel F. přihlásil pohledávku nyní zažalovanou k pozůstalosti Olgy F-ové; jen pozůstalý manžel F., přihlásivší se k pozůstalosti jako dědic, popřel pohledávku, spoludědička Hermina F-ová tak neučinila, naopak, jak i před procesním soudem výslovně prohlásila, uznávala a uznává pohledávku za pravou a platnou. Dle toho, co uvedeno, nepochybil tudíž věřitel Karel F., podav žalobu o zaplacení pohledávky, neuznané dědicem Josefem F-em, jen proti tomuto jako zástupci pozůstalosti. Není tu tedy zmatku dle čís. 5 §u 477 c. ř. s., předpokládaného soudem odvolacím, a nebylo příčiny, by celé řízení jako zmatečné bylo zrušeno (srv. Sb. n. s. čís. 566, dále čís. 1771 úřední sbírky vídeňské (Nowakovy); Gl. U. N. F. 5756, 6302).

Čís. 4833.

Žalobou podle §u 37 ex. ř. nemohou býti uplatněna zástavní a přednostní práva třetích osob.

Zákonem ze dne 23. května 1919, čís. 276 sb. z. a n. bylo založeno přednostní právo k úhradě pohledávek z poválečného úvěru do výše nesplacené pohledávky.

Rozhodnutí o nepřípustnosti exekuce dle §u 39 čís. 2 ex. ř. jest odňato pořadu práva.

(Rozh. ze dne 24. března 1925, R I 248/25).

Živnostenské úvěrní družstvo domáhalo se na vymáhajícím věřiteli, by bylo uznáno právem, že exekuce, vedená žalovaným na nemovitosti Bohumila Š-a jest nepřípustnou a že žalovaný jest povinen upustiti od zástavního práva k zabaveným předmětům. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by odvolání po zákonu vyřídil.

Důvody:

Především jest rozhodujícím, že žalobce sám považoval a také označil svou žalobu jako žalobu podle §u 37 ex. ř., a že nelze žalobní žádání rozkládati ve dvě části na ten způsob, že by prvá byla žalobou určovací podle §u 228 c. ř. s. a druhá žalobou na plnění, když žalobní návrh svým doslovem a i žaloba samotna vylučují jakoukoliv pochybnost, že by nebylo žalováno podle §u 37 ex. ř. Žalobní žádání takovéto žaloby omezeno jest na prohlášení exekuce za nepřípustnou a na uvedení v předešlý stav. Právním jejím důvodem jsou práva třetích osob, která činí výkon exekuce na předmětu jí zasaženém nepřípustným, nemohou však touto žalobou uplatněna býti práva zástavní a přednostní třetích osob, poněvadž uplatnění těchto práv je zvláštním předpisem §u 258 ex. ř. vyřazeno z předpisu §u 37 ex. ř. Žalobce uplatnil jako své právo, činící exekuci nepřípustnou: a) že z exekuce vylučované předměty byly jemu zastaveny již v roce 1922 pro jeho pohledávku proti dlužníku Bohumilu Š-ovi a že zastavení toto bylo vyznačeno zřejmě na všech předmětech; uplatnil tedy žalobou podle §u 37 ex. řádu právo zástavní, pokud se týče přednostní, b) že exekučně zabavený nábytek byl pořízen z peněz dlužníku Bohumilu Š-ovi žalobcem podle článku VIII. zákona ze dne 23. května 1919, čís. 276 sb. z. a n. poskytnutých, že řečený nábytek byl v době zabavení v držení živnostníka, jemuž byl poskytnut poválečný úvěr a že žalobcova pohledávka, z tohoto poválečného úvěru, dlužníku Bohumilu Š-ovi poskytnutá, je dosud po právu. Odvolacímu soudu bylo nevyšetření okolností ad b) uvedených podnětem k zrušovacímu usnesení,

poněvadž v tom spatřoval neúplnost řízení soudu prvé stolice a poněvadž okolnosti ty považoval pro rozsouzení rozepře za rozhodné. Stěžovatel právem se obrací proti tomu právnímu názoru. Článek VIII. zákona ze dne 23. května 1919, čís. 276 sb. z. a n. ustanovuje, že peníze anebo věci, místo nich z úvěru poskytnuté, jakož i věci pro živnost z vypůjčených peněz opatřené, a výrobky z těchto věcí, pokud jsou v držení živnostníkově, nebo třetí osoby pro něho, jsou z exekuce vyloučeny do výše dosud nezaplacené pohledávky z úvěru a na dobu jeho trvání, a že ustanovení předchozího odstavce neplatí o exekucích ku vydobytí nebo zjištění úvěrů, poskytnutých podle tohoto zákona. Tímto článkem ve spojení s článkem I .téhož zákona založeno bylo přednostní právo k úhradě pohledávek z poválečného úvěru »do výše nesplacené pohledávky« za uvedených předpokladů, tedy pokud cena dotyčných předmětů převyšuje zmíněné, z úvěru pocházející a nesplacené pohledávky, jsou předměty tyto podrobeny exekuci pro pohledávky třetích osob. Bylo již vyloženo, že přednostní práva třetích osob nemohou býti uplatněna žalobou podle §u 37 ex. ř., proto nebylo potřebí odvolacímu soudu, by byly vyšetřeny, pokud se týče zjištěny okolnosti ad b) uvedené, poněvadž podle tohoto stavu jsou okolnosti tyto pro rozhodnutí rozepře nerozhodné. Ale odvolací soud měl uvážiti ještě toto: Podle §u 39 čís. 2 ex. ř. musí býti exekuce zrušena, když je vedena na věci, práva nebo pohledávky, podle platných předpisů vůbec, nebo z oddělené exekuce vyloučené. Rozhodnutí o tomto způsobu nepřípustnosti exekuce a takto odůvodněném jejím zrušení je podle §u 39 čís. 2 a odstavec druhý ex. ř. odňato právnímu pořadu (§ 51 ex. ř.). Pokud tedy žalobce opíral svou žalobu o článek VIII. zákona ze dne 23. května 1919, čís. 276 sb. z. a n. bude na odvolacím soudě, by si znovu povšiml v řízení prvé stolice uplatněné námitky nepřípustnosti právního řádu. Jde o exekuční rozepři, při níž sejde na tom, aby řízení bylo urychleno a v takových případech jest odvolacímu soudu dána možnost případně postupovati dle ustanovení §u 496 poslední odstavec c. ř. s.

Čís. 4834.

Náhrady škody na obci pro nedostatečné uschování vyklizených věcí, jež jí byly dány v úschovu na základě zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n., lze se domáhati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 24. března 1925, R I 255/25).

Proti žalobě na obec o náhradu škody, ježto věci žalobcovy, jež při exekučním vyklizení žalobcově byly dány žalované do úschovy, uložením na nevhodném místě zetlely a se rozpadly, namítla žalovaná obec nepřípustnost pořadu práva. Soud prvé stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zrušil napadené usnesení. Důvody: Podle žaloby a svého přednesu před prvým soudem odvozuje žalobce žalobní nárok proti žalované obci pouze z toho, že jeho věci (nábytek, šatstvo, prádlo), přestěhované při soudním exekučním vyklizení, byly uloženy ve hřbitovní kůlně, v místě to nevhodném, kde zetlely a se rozpadly, a že jedna skupina věcí byla následkem nepořádného uložení v kůlně roztlučena. Žalobce výslovně uvádí, že žalovaná obec ručí jednak za uložení věcí na nepřihodném místě, jednak za nepořádné uložení věcí. Jest dále nesporno, že věci ty byly dány do uschování žalované obci na základě zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n., který uložil obcím povinnost, postarati se o uložení věcí při soudní exekuci vyklizených. Tím mezi žalobcem a žalovanou obcí vzešla smlouva o uschování po rozumu §§ 957 — 970 obč. zák. Žalovaná obce nevystupuje ve sporu jako vykonavatelka místní policie, o níž mluví § 37 obec. zříz., není jí též žalobcem vytýkáno, že opominula povinnosti, jež jí ukládá zákon o místní policii, nýbrž že opominula věci řádně uložiti ve svých místnostech, že opominula povinnosti jí zákonem jako schovatelce uložené. Žalobce domáhá se tedy náhrady škody na žalované obci z důvodu čistě soukromého, který řešiti jest soudům (§ 1338 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vývody dovolacího rekursu nebylo vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění napadeného usnesení, k němuž se stěžovatelka poukazuje. Na tomto stavu nemění ničeho okolnost, že zákonem ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. byla uložena obcím povinnost, by se postaraly o řádné uložení věcí, při exekuci podle §u 349 ex. ř. vyklizených, neboť tato zákonitá povinnost nemůže býti zaměňována se soukromoprávním poměrem, jenž při jejím vykonávání vzešel mezi obcí a žalobcem a musí býti posuzován výhradně s hlediska schovatelské smlouvy podle §§ 957 — 970 obč. zák. Bylo-li žalováno jenom a výhradně z tohoto soukromoprávního poměru, nelze pochybovati, že jde o právní rozepři přikázanou podle §u 1 j. n. ku rozhodování řádným soudům.

Čís. 4835.

V dovolání možno napadati pouze právní názor vyslovený v rozsudku, nikoliv i v předchozím zrušovacím usnesení odvolacího soudu.

Předpisu §u 1041 obč. zák. nelze upotřebiti, použil-li kdo věci ve svém vlastním zájmu a prospěchu. Učinil-li pachtýř náklad na pozemek v předpokladu, že mu pozemek zůstane v pachtu po řadu let, pozemek však napotom byl propachtován jinému, nemůže se domáhati náhrady na propachtovateli.

(Rozh. ze dne 24. března 1925, Rv I 164/25).

Žalobce měl od žalovaného spachtovány pozemky, jež roku 1922 pohnojil. Ježto mu žalovaný pozemků na příští leta již nepronajal, domáhal se na něm náhrady za pohnojení pozemků. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic. Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání uplatňuje dovolací důvody dle čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s. Důvod dle čís. 2 provádí jen proti zrušovacímu usnesení odvolacího

soudu ze dne 8. dubna 1924 zcela nevhodně stížnosti, kterou s dovoláním spojuje, ač jediným správným opravným prostředkem může býti jen dovolání, ježto se napadá nynější rozsudek odvolacího soudu a o správnost tohoto rozsudku se jedná, takže lhostejno, zda případná nesprávnost zaviněna snad právě oním zrušovacím usnesením, neboť vždy v nynějším dovolání možno napadati rozsudek pro tuto jeho nesprávnost, ale také jen tento rozsudek. Že tomu tak, dokazuje stížnost sama, neobsahujíc žádného návrhu — a nemohouc také oprávněného návrhu ani obsahovati — takže již proto k ní dále přihlížeti netřeba. Není dále pro věcné rozhodnutí o sporném nároku také závažno, zda odvolací soud právem či neprávem zrušil první rozsudek soudu prvé stolice a nařídil doplnění řízení, neboť v tom, že byly provedeny důkazy dle mínění dovolatele k rozhodnutí věci nenáležité, nelze shledávati vadu řízení dle §u 502 čís. 2 c. ř. s. a bylo by naopak jen vadou právního posouzení, když by při rozhodnutí věci bylo přihlíženo k okolnostem, jež jsou právně nezávažny anebo nebyly ve sporu náležitě uplatněny. Jde tedy jedině o dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., jenž uplatněn jest v ten rozum, že žalobci z nesprávného posouzení právního nebyla přiřknuta žalobou požadovaná náhrada v té výši, kterou mu prvý soud svým prvním rozsudkem přiznal. Dovolání jest však i v tomto dovolacím důvodu neoprávněno. Žalobce opírá svůj žalobní nárok o předpis §u 1041 obč. zák. Předpis tento má na mysli jedině případy, když bez úmyslu obstarati věc cizí, bylo věci jednoho použito ve prospěch (na užitek) druhého ať bezprostředně nebo náhodou nebo skrze třetí osobu za takových okolností, že by odpírání náhrady jevilo se pro onu druhou osobu, pro niž věci užito, dle právních zásad neoprávněným obohacením. Jednal-li by onen, kdo takový náklad učinil, v úmyslu obstarati záležitosti druhého, by jeho prospěch podpořil, přišel by ve zřetel § 1037 obč. zák. Předpisu §u 1041 obč. zák. nelze tedy použiti na případy, v nichž někdo použil své věci ve svém vlastním zájmu, pro svůj užitek na lepší hospodářské využití smlouvy a pod., nákladu toho ve svůj prospěch částečně i použil, jeho však hospodářsky, jak ve své kalkulaci předpokládal, zúplna nevyužil, ježto se změnily předpoklady, za nichž náklad ten učinil. V tomto případě nelze mluviti o neoprávněném obohacení připadlém druhému z majetku cizího, a otázka zní spíše v ten smysl, zda dle zákona onen druhý jest povinen nahražovati prvnímu to, co jemu z tohoto vynaloženého nákladu oproti jeho výpočtům ušlo. O takový případ jde nepochybně v této věci. Žalobce pohnojil pozemky, jež měl ještě na 1 rok v pachtu, by v tomto roce, jak bez ubezpečení doufal, i v příštích 2 letech měl prospěch v lepší úrodě. Nákladu toho využil, jak nesporno, hospodářsky z polovice ve sklizni prvního roku po pohnojení, užitek za další 2 leta mu ušel tím, že k prodloužení pachtovní smlouvy, s nímž žalobce počítal, nedošlo a pozemky dostaly se do pachtu jiných osob. Žalobce míní, že tento jeho ušlý užitek přibyl žalovanému, který, ač sám pozemků těch neužívá, mohl prý si tuto výhodu dáti zaplatiti od nových pachtýřů ve zvýšeném nájemném; ostatně prý na tom ani nezáleží, neboť dle §u 1041 obč. zák. jest náhradu dáti i tehdy, když by užitek později byl zmařen. V tomto případě přichází ve zřetel i zvláštní povaha věci »vynaložené«. Hnojivo splynulo s plodnou půdou a zaniklo v ní zcela svou podstatou; domnělý užitek záleží jen v jisté zvýšené plodnosti půdy tímto pohnojením, tedy jen v určitém výsledku, který kromě toho závislým jest ještě od jiných podmínek. Věc tedy má se tak, že žalobce učinil náklad na svou věc, aby mu přinesl určitý na 3 roky rozpočtený prospěch, byl však v této kalkulaci svého hospodářského zájmu sklamán tím, že neprodloužením pachtu ušel prospěch z tohoto pohnojení za zbývající dvě leta, v nichž neměl již skutečné a právní možnosti, tohoto prospěchu pro sebe využíti. I kdyby snad tento prospěch byl, jak žalobce míní, přišel k dobru jeho nástupcům anebo snad i žalovanému jakožto vlastníku pozemků způsobem, kterého žalobce naznačuje, ač nižší soudy zjistily, že tomu tak není, ježto nebylo prokázáno, že žalovaný dostal proto vyšší pachtovní činži nebo že noví pachtýři dostali pozemky do pachtu za nižší pachtovné, nemůže žalobce na žalovaném požadovati z tohoto důvodu náhradu po rozumu §u 1041 obč. zák. a není vůbec ani jiného zákonného předpisu, který by žalobce k takovémuto nároku opravňoval. Kdyby byl žalobce onen pozemek pohnojil bez příkazu žalovaného jen za tím účelem, aby jeho prospěch obstaral, byl by měl dle §u 1037 obč. zák. nárok na náhradu výloh jen tehdy, kdyby to bylo vedlo k jasnému a převážnému prospěchu žalovaného, a ze srovnání těchto dvou případů vyplývá jasně, že nemůže pohledávati na žalovaném náhradu učiněného nákladu v tomto případě, kde jej učinil jedině pro sebe, a v němž i připouští, že žalovaný z toho třeba nenabyl pražádného prospěchu. K vůli jasnějšímu názoru budiž použito obdoby. Nájemník dá si vyčistiti a nově vymalovati byt, aby příjemněji bydlel v důvěře, že v bytě po delší dobu zůstane. Nájemní poměr byl však v nedlouhé době na to výpovědí rozvázán, nájemník ztrácí prospěch z tohoto nákladu vzešlý, prospěchu toho nabývá pronajímatel ve vyšší hodnotě bytu a přes to nemá nájemník nároku na náhradu z důvodu takto učiněného nákladu, ježto jej učinil pro sebe. Kdo takto jedná, může se proti takové újmě zabezpečiti jedině úmluvou, jinak jedná jen na vlastní nebezpečí, ježto činí náklad pro sebe na případ právně nezajištěný.

Čís. 4836.

V civilním řízení soudním jest důkaz posudkem vysoké školy vyloučen, není-li opak v těch kterých zákonech výslovně stanoven.

Z důvodu §u 530 čís. 7 c. ř. s. nelze se dovolávati skutečností, vzniklých teprve po té, kdy bylo skončeno jednání v prvé stolici.

(Rozh. ze dne 24. března 1925, Rv I 170/25).

Žaloba o obnovu řízení dle §u 530 čís. 7 c. ř. s. byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

S hlediska §u 503 čís. 4 c. ř. s. vytýká dovolání napadenému rozsudku, že neprávem uznal žalobu o obnovu řízení z formálních důvodů §u 530 čís. 7 c. ř. s. za nepřípustnou. Nesprávné použití práva formálního nelze uplatňovati dovolacím důvodem §u 503 čís. 4 c. ř. s., vyhra-

ženým pro výtku nesprávného použití práva hmotného, nýbrž jen s hlediska čís. 1 — 3 tohoto místa zákona. Podle obsahu dovolatelových vývodů k tomuto bodu šlo by o dovolací důvod vadnosti řízení podle §u 503 čís. 2 c. ř. s. Než ani toho není. Nižší soudy dolíčily v podstatě zcela správně, že dovolatelka důkaz zápisy a listinami pozemkové knihy o služebnosti, odváděti vody z domu čís. 199 v H. přes zahradu u domu čís. 382 tamtéž, a důkaz ombrometrickými výkazy o dešťových srážkách mohla k platnosti přivésti před koncem ústního jednání, při kterém byl vydán první rozsudek prvé stolice ze dne 23. října 1922, že tak jen vlastní vinou včas neučinila a že se tudíž obnova pro tyto okolnosti podle posledního odstavce §u 530 c. ř. s. nepřipouští. Totéž by celkem platilo také o nepřipuštění důkazu posudkem vysoké školy technické o nesprávnosti posudku znalce K-a, kdyby vůbec bylo lze k jejímu posudku přihlížeti. Posudek vysoké školy technické se obrací proti znaleckému posudku znalce K-a ze dne 16. března 1922. Jeho správnost napadala žalobkyně soukromým posudkem jiných znalců již podáním ze dne 22. května 1922, takže měla dosti času též důkaz posudkem vysoké technické školy před koncem ústního jednání ze dne 23. října 1922 uplatňovati. Ale důkaz znaleckým posudkem zpracovaný nějakým sborem, jakým jsou universitní fakulty, profesorské sbory jiných vysokých škol a pod. není podle platného c. ř. s. vůbec přípustným. Podle §u 351 c. ř. s. má rozhodující soud, je-li třeba provésti důkaz znalci, ustanoviti jednoho nebo několik znalců. Zákon předpokládá tedy osoby fysické jako znalce. Podle §§ 276, 328 a 367 c. ř. s. je znalecký důkaz provésti před soudem nalézacím, a podle §§ 340 a 367 c. ř. s. mají strany právo znalcům dávati otázky. Obé je při posudcích fakulty a pod. sborů podle povahy věci vyloučeno. Výjimky z těchto předpisů, kotvících v zásadě ústnosti a bezprostřednosti pro platný c. ř. s. příznačné a jej ovládající, lze připustiti jen tehdy, kde je to zvláštními předpisy stanoveno na př. podle §u 33 zákona ze dne 11. ledna 1897, čís. 30 ř. zák. o právu patentním, §§ 63 a 68 zákona ze dne 26. prosince 1895, čís. ř. zák. 197 o právu původcovském, §u 26 zákona ze dne 16. ledna 1896, ř. zák. čís. 89 r. 1897 o potravinách a pod. Ohledně vysokoškolských sborů profesorských obdobného předpisu v c. ř. s. není, ačkoli by § 126 tr. ř. byl zákonodárci dával k němu jistě dostatečný podnět. Z toho nutno souditi, že si v civilním řízení nelze vyžádati a tudíž ani použíti znaleckého posudku řečeného rázu, jak Nejvyšší soud rozhodl také již ve svém rozhodnutí čís. 3192 sb. n. s. Srovnání podobných posudků s vyjádřeními obchodních komor, soudy často vyžádanými ohledně obchodních zvyklostí, není místné, neboť nejde v takových případech o posudek obchodních komor, nýbrž ide toliko o zprávy, které skutečnosti v té oné otázce jim z jejich obvodu přišly k známosti. Vyžadují-li soudy snad tu neb tam od obchodních komor skutečně i posudky, nemůže jejich nesprávný postup pro řešení tohoto sporu míti významu. Výsledku vykopávek u domu čís. 199 ze dne 6. března 1924, tedy skutečnosti vzniklé teprve po 23. říjnu 1922, to je po tom, kdy bylo jednání v prvé stolici skončeno, nelze se vůbec za účelem obnovy dovolávati, neboť rozsudek má býti v souhlasu se skutkovým stavem věci, jaký je tu v době, kdy byl vynesen v prvé stolici (srv. k tomu zdejší rozhodnutí Sb. n. s. civ. 2946, tam uvedenou literaturu a dra Hory Čsl. procesní právo civilní, 1924, III. str. 144). Žaloba o obnovu se podle toho neopírá správně o žádný z důvodů §u 530 c. ř. s. a měla proto býti podle §u 538 c. ř. s. v neveřejném zasedání, po případě podle §u 543 c. ř. s. při ústním jednání odmítnuta. Byla-li přes to věcně vyřízena rozsudkem, nelze ani její zamítnutí míti za pochybené.

Čís. 4837.

Má-li podle smlouvy z doby válečné (1916) býti plněno »po uzavření míru mezi Rakouskem a Anglií, jakmile s Anglií nastanou pravidelné poměry dopravní a platební«, bylo plnění učiněno závislým na návratu ustálených poměrů dopravních a platebních, podobných pravidelným poměrům mírovým.

Zpráva (posudek) obchodní a živnostenské komory formálně není posudkem znaleckým, soud však může dle §u 272 c. ř. s. čerpati z ní své přesvědčení.

(Rozh. ze dne 24. března 1925, Rv I 204/25.)

Žalovaná firma prodala v červnu 1916 žalující firmě 5000 anglických liber za kurs 33 a zavázala se dodati je po uzavření míru mezi Rakouskem a Anglií a to do čtrnácti dnů, jakmile nastanou pravidelné poměry dopravní a platební s Anglií. Žalobu, domáhající se v roce 1924 splnění smlouvy, oba nižší soudy zamítly pro tentokráte, odvolací soud mimo jiné z těchto důvodů: Odvolatelka vytýká, že posudek obchodní a živnostenské komory není posudkem po rozumu civilního řádu soudního. Je pravda, že c. ř. soudní nezná znaleckého důkazu úřady a korporacemi. Žalobkyně však včas proti připuštění a provedení důkazu toho výtek neučinila, a posudek obchodní a živnostenské komory, podaný na základě šetření v kruzích odborných, souhlasí v podstatě s posudkem znalce K-a. Není proto závady, by vedle posudku znalcova nebylo použito i tohoto posudku komorního, zvláště, když odvolatelka sama i nyní navrhuje stejný důkaz dotazem u odborných ministerstev. Názor prvního soudu, že normálními poměry v doložce byly míněny jen poměry před válkou panovavší a že nynější dopravní a platební poměry normálními ještě nejsou, jest bezvadně doložen shodnými a odborně odůvodněnými posudky obchodní a živnostenské komory i znalce K-a. Vytýkaného rozporu v posudcích těch není. Ve svém původním posudku uvádí obchodní a živnostenská komora výslovně, že se stanoviska poměrů předválečných není možno poměry platební a dopravní mezi Čsl. republikou a Anglií považovati za normální. Totéž opakuje v druhém svém posudku, uvádějíc na doklad toho sekvestraci jmění Čsl. příslušníků a ustanovení obchodní smlouvy s Anglií. Věcné odůvodnění tohoto posudku není vyvráceno ani seslabeno vývody odvolatelky, právě tak jako důvody posudku znalce K-a, zejména že výhradné placení poukazem proti dřívějšímu volnému placení je nenormální. Posudky ty stačily k vystižnému a bezpečnému posouzení sporné otázky, kterou první soud, přihlížeje k celkovému skutkovému podkladu, správně vyřešil, nepotřebovav k tomu žádných dalších důkazů (§ 272, 275 a 488 c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V dovolacím řízení omezily se obě strany na otázku, jaký význam má úmluva ze dne 21. června 1916, podle níž žalovaná má 5000 anglických liber, jež prodala žalobkyni po 33 K, dodati po uzavření míru mezi Rakouskem a Anglií, a to do čtrnácti dnů, jakmile nastanou pravidelné poměry dopravní a platební s Anglií, — pokud se týče, zda tyto poměry již nastaly. Poněvadž se úmluva stala v třetím roce světové války, a dodávka měla býti uskutečněna nikoli prostě po uzavření míru, nýbrž teprve, až nastanou pravidelné poměry dopravní a platební, nelze úmluvu dle zásad čl. 278, 279 obch. zák., §u 914 obč. zák., rozumně vykládati jinak, než že podle úmyslu stran mělo splnění smlouvy býti závislým na návratu poměrů, byť ne předválečných — neboť, že se nezměněně vrátí staré poměry předválečné, o tom strany zajisté důvodně mohly a musily pochybovati, a v tom směru lze dovolatelce dáti za pravdu, — aspoň však ustálených poměrů dopravních a platebních, podobných pravidelným poměrům předválečným (mírovým). Že se však takové poměry dosud nedostavily, správně dovodily nižší soudy ze zprávy obchodní a živnostenské komory v Praze a z posudku znalce K-a, jež se ve všech podstatných bodech shodují. V té příčině jest mimo jiné velmi významným podrobně odůvodněný poukaz znalce K-a k tomu, že před válkou platila v soukromoprávním obchodování zásada volné nabídky a poptávky, která dosud z valné části není přivedena k platnosti, — zejména pak, že před válkou bylo v tuzemsku dovoleno obchodovati cizími valutami na burse, což dnes dovoleno není, a že, kdyby se takové obchodování dovolilo, jistě by to mělo vliv na kurs obou měn, jak korun československých, tak i měn cizích, ježto by se při tom uplatnila zásada volného obchodu. Pokud žalobkyně ještě v dovolacím řízení činí výtky proti zprávě obchodní a živnostenské komory a proti posudku znalce K-a, odkazuje se na důvody napadeného rozsudku, k nimž se dodává toto: Lze beze všeho připustiti, že zpráva obchodní a živnostenské komory v Praze formálně není posudkem znaleckým ve smyslu §§ 351 a násl. c. ř. s. Ale tolik jest jisto, a žalobkyně důvodně popírati to nemůže, že obchodní a živnostenská komora jest svým složením a svými zkušenostmi jakož i vzhledem k oboru své působnosti nad jiné činitele povolána, podávati soudům potřebná vysvětlení právě v takových otázkách, jako jest ta, o kterou v tomto sporu jde. Není předpisu civilního řádu soudního, který by vylučoval dotaz na úřady a jiné veřejné sbory jako prostředek průvodní a bránil tomu, by k podané zprávě nebylo přihlíženo, naopak ustanovení §u 272 c. ř. s. opravňuje soud, by z výsledků celého jednání a veškerých provedených důkazů čerpal své přesvědčení. Znalec K. nevyslovil, že výhradné placení poukazem jest zjevem nepravidelným; za nepravidelný označil způsob — ne zcela bezvadný — jakým by bylo pomocí poukazů možno, platiti tuzemským věřitelům v tuzemsku anglickými librami. Uvedlť doslovně, že »pro věřitele tuzemské, jimž má býti placeno v tuzemsku librami nebo jinou cizí valutou, nelze nynější poměry nazvati pravidelnými, i kdyby bylo možno, různými oklikami, zejména poukazy na cizí firmy v cizině vykonati platy v cizí valutě, nelze však takovouto manipulaci nazvati normální; takové před válkou vůbec nebylo«. Obchodní smlouva mezi Německem a Velkou Británií sjednána byla, jako dovolatelka sama uvádí, teprve v prosinci 1924, tedy po vydání rozsudku prvého soudu, a její doslov není tuzemským soudům znám; nelze se jí tedy dovolávati v řízení opravném, — nelze srovnávati její obsah s obsahem obchodní smlouvy mezi Československou republikou a Spojeným královstvím Velké Británie a Irska, a důsledky, jež dovolatelka z toho dovozuje, nemohou dojíti povšimnutí. V tomto sporu bylo řešiti jedině otázku, zda žalobkyně může již nyní na žalované žádati splnění smlouvy o dodání 5000 anglických liber po 33 Kč. Oba nižší soudy, nabyvše přesvědčení, že doba plnění dosud nenastala, a odpověděvše důsledkem toho ke zmíněné otázce záporně, právem zamítly žalobu pro tentokrát. Rozhodovati o tom, kdy bude žalobkyně oprávněna, domáhati se plnění na žalované soudy za tohoto stavu věci povolány nebyly. Výtka, že z rozsudku odvolacího soudu nelze vyčísti, za jaké situace žaloba přestane býti předčasnou, jest tudíž neodůvodněna. Tolik ovšem lze připustiti, že, chtěl-li odvolací soud poznámkou, že »při nynějším kursu anglické libry žalovaná trvá na svém smluvním právu, a znění smluvní doložky svědčí tomu, že bylo právo to vyhrazeno proto, aby byla vyvarována ztráta kolísáním kursu, které jest nezbytným úkazem doby poválečné«, snad vysloviti, že pro posouzení sporné otázky jest jedině nebo převážně rozhodujícím kurs anglické libry, — nebylo by lze s ním souhlasiti, poněvadž pravidelné poměry dopravní a platební ve smyslu, jak byl v tomto rozsudku vyložen, mohou nastati i tehdy, kdyby nynější kurs anglické libry se nezměnil, dokonce snad zákonně byl ustálen.

Čís. 4838.

Třebas manželství nebylo rozvedeno (rozloučeno), avšak nastaly okolnosti, znemožňující manželské společenství, nelze se domáhati na manželce, by přijala manžela do společné domácnosti.

(Rozh. ze dne 24. března 1925, Rv I 295/25.)

Žalobě, jíž domáhal se manžel na manželce, by ho přijala do společné domácnosti, bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolací soud nesdílí názoru odvolacího soudu, který byl též názorem prvního soudu a důvodem, z něhož vyhověno žalobě, že žalovaná není oprávněna, odpírati žalujícímu svému muži přijetí do bytu a společné domácnosti proto, že manželství nebylo rozvedeno (rozloučeno) a že nebylo žalované povoleno oddělené bydliště (§§ 107, 117 obč. zák. a § 382 čís. 8 ex. ř.). Jest pravda, že podle §u 93 obč. zák. není dovoleno manželům svémocně manželské společenství zrušiti, ale nutno připustiti, že mohou v manželství nastati takové okolnosti, které manželské spolužití znemožňují, opodstatňují jeho zrušení, manželé však z té neb oné příčiny, ač by ony okolnosti důvod k rozvodu nebo rozluce zakládaly, neuznávají

za vhodné zažádati za rozvod nebo rozluku. Jsou-li tu takové okolnosti, nelze nutiti manžele, by v manželském soužití setrvávali, pokud se týče je vrácením se do společné domácnosti nebo přijetím odešedšího manžela do ní obnovili. V případě, o který jde, žalovaná tvrdila okolnosti, najmě příkoří žalobcem na ní a její rodině páchaná, pro která prý jest oprávněna spolužití se žalobcem neobnovovati a jej proto do bytu a společné domácnosti nepřijati. Podle stanoviska tuto vysloveného bylo tudíž okolnosti ty zjistiti, o nich důkazy provésti a podle toho, co by prokázáno bylo, uvážiti, zdali důvod k odepření přijetí žalobce do bytu a společné domácnosti se strany žalované jest splněn.

Čís. 4839.

Clausula rebus sic stantibus, ujednáno-li výživné manželky před válkou a manželka si nevyhradila nároku na další zvýšení. § 1389 obč. zák. dlužno vykládati v ten rozum, že strany, o smíru jednající, neměly v tuto dobu vůbec příčiny, by myslily na poměry, jež by do jejich práv zhoubně zasáhly, a o nichž mohly důvodně mysliti, že nenastanou.

(Rozh. ze dne 24. března 1925, Rv I 381/25.)

Při dobrovolném rozvodu manželství od stolu a lože v roce 1912 uzavřeli manželé smír, dle něhož zavázal se manžel platiti manželce měsíčně 200 K, bez ohledu na případné zlepšení nebo zhoršení hmotných poměrů manžela, jednou pro vždy a manžel slíbil nezávazně, že dle svého volného uvážení a libovolně, kdyby se jeho majetkové poměry zlepšily, aniž by tímto slibem jakkoli byl vázán, nějaký obnos měsíčně bude žalobkyni přidávati. V roce 1919 bylo manželství rozloučeno. Tvrdíc, že se její majetkové poměry zhoršily, kdežto majetkové poměry manželovy se zlepšily, a poukazujíc na pokleslou kupní sílu peněz, domáhala se manželka na manželi placení výživného měsíčních 5000 Kč. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ve věci znovu jednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Nemůže býti pochybnosti o tom, že manželství jest podle občanského zákona soukromou smlouvou občanskou a že nárok na její plnění, zejména i nárok na výživné jest právem soukromým, následkem čehož se mohou manželé těchto nároků dle své vůle vzdáti. V tomto sporu brání se žalovaný tím, že se žalobkyně vzdala notářským spisem ze dne 5. února 1912 zvýšení výživného a že žalobní nárok jest důsledkem toho neodůvodněným. Mezi stranami jest nesporno, že v notářském spise bylo ujednáno výživné na 200 K bez ohledu na případné zlepšení nebo zhoršení hmotných poměrů žalovaného jednou pro vždy a že žalovaný slíbil nezávazně, že dle svého volného uvážení a libovolně, kdyby se jeho poměry majetkové zlepšily, aniž byl tímto slibem jakkoli vázán, nějaký obnos měsíčně bude žalobkyni přidávati a že pro případ, že by se poměry majetkové žalobkyně zhoršily, nebylo v notářském spise nic ustanoveno. Ujednaly tedy strany ohledně příspěvku na výživné ve formě notářského spisu smír po rozumu §u 1380 obč. zák. Nelze sdíleti názor odvolacího soudu, že manželka, vzdavší se výživného, nemůže se dovolávati výhrady rebus sic stantibus, poněvadž prý mohla a musila na to mysliti, že by se mohla státi neschopnou k výdělku, když se notář. spisem spokojila jednou pro vždy 200 K měsíčně. Nesmí se přehlížeti, že se smír stal v roce 1912, tedy v době, kdy se nedalo vůbec předvídati, co za hroznou dobu přinesou nejbližší roky (světová válka), a jaké a jak dalekosáhlé a dlouho trvající budou její následky. Kdyby se mělo uznati, že v tomto případě, jak za to má odvolací soud, neplatí výhrada rebus sic stantibus, pozbyla by vůbec smyslu poslední věta §u 1389 obč. zák. a byla by zbytečnou. Dle názoru odvolacího soudu by úplně zdravá manželka musila za všech okolností si vyhraditi zvýšení výživného, jelikož by musila počítati s tím, že po letech se stane práce a výdělku neschopnou a že snad ujednané výživné pak nestačí; podobně by se musilo počítati i s jinými skutečnostmi pro hospodářské poměry zhoubnými, jako s vypuknutím války a jejími strastnými následky. Než tímto způsobem nelze poslední větu §u 1389 obč. zák. vykládati. Tato věta se musí vykládati tak, že strany o smíru jednající, neměly v tuto dobu vůbec příčiny, by myslily na poměry, jež by do práv jejich zhoubně zasáhly, o nichž mohly důvodně mysliti, že nenastanou. S tohoto hlediska — nehledíc ani k §u 19 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. — dlužno i v tomto sporu posuzovati shora uvedený notářský spis. To tím více, když z nesporného přednesu stran, jímž žalovaný, ovšem nezávazně, slíbil dobrovolně zvyšovati žalobkyni vyživovací příspěvek, možno dovozovati, že nebylo asi ujednané výživné stanoveno za všech okolností nezměnitelně. Jelikož nižší stolice při právním posouzení věci nevycházely z tohoto hlediska, neměly ovšem příčiny, aby se zabývaly majetkovými poměry manželů, jak v době míru, tak v době žaloby, zejména, měly-li snad majetkové poměry žalobkyně nějaký vliv na ujednání v notářském spisu. Jest tudíž řízení, v němž nebyly provedeny důkazy v tomto směru nabídnuté, neúplným.

Čís. 4840.

Vlastnost služebního bytu není po případě dotčena tím, že užívatel platí zaň úplatu.

(Rozh. ze dne 24. března 1925, Rv II 166/25).

Žalobě obce, jíž domáhala se na svém bývalém zahradníku vyklizení bytu, bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Jde o to, zda sporný byt byl bytem naturálním, či nájemním, a zda žalující obec, když žalovaný přestal býti u ní zahradníkem, jest oprávněna, požadovati vyklizení bytu bez předchozí výpovědi. Podle zjištění nižších soudů, opírajícího se o vlastní údaj žalovaného, když žalovaný

nastoupil místo zahradníka u žalující obce a přejímal městské zahradnictví, ukázal mu tehdejší starosta obce sporný byt řka, že to jest jeho — žalovaného — byt, že se může do něho nastěhovati a že bude z něho platiti 200 Kč ročně. Jak bylo zjištěno, jest sporný byt v budově žalující obce, v bezprostřední blízkosti městského zahradnictví, obec měla, jak shledal odvolací soud a žalovaný tomu neodporuje, zájem, aby její zahradník v bytě tom bydlel, a skutečně městští zahradníci jeden po druhém v bytě tom bydleli. Nebylo tvrzeno, že mezi žalující stranou a žalovaným bylo při převzetí bytu jednáno o jeho nájmu, nájemní smlouvu a také nic nevyšlo na jevo, co by prokazovalo, že strany měly úmysl ujednati ohledně sporného bytu nájemní smlouvu. Vzhledem k těmto okolnostem nelze jinak usuzovati a odvolací soud právem usoudil, že sporný byt byl propůjčen žalovanému z důvodu jeho služebního poměru jako byt naturální a že nebyl bytem nájemním. Jako na byt naturální pohlížely na byt i též samy strany. Žalovaný ve své žádosti z roku 1913 o slevu úplaty za byt, označil byt jako naturální a žalující obec výslovně, určujíc ve smyslu prováděcího nařízení ze dne 4. března 1920, čís. 154 sb. z. a n. pro příště náhradu za sporný byt, také uvádí sporný byt jako byt naturální. I z toho souditi dlužno a odvolací soud správně rozpoznal, že jde o byt nikoli nájemní, nýbrž naturální. Žalovaný proti tomuto názoru uvádí jen to, že platil za byt ročně úplatu, ale tato okolnost správnosti uvedeného názoru nevyvrací. Placení úplaty za byt neodnímá bytu případné jeho povahy bytu naturálního. Dokladem toho kromě obecné zkušenosti jest zejména prováděcí nařízení ze dne 4. března 1920, čís. 154 sb. z. a n., kdež stanoví se pro státní úředníky povinnost, platiti za naturální byty náhradu, jak bude určena. Odvolací soud tudíž nepochybil, uznav, že byt žalovaného jest bytem naturálním, a odsoudiv žalovaného, protože městským zahradníkem u žalující obce již není, k vyklizení bytu.

Čís. 4841.

Nelze zapsati do seznamu kandidátů advokacie kandidáta, jenž je spolu s advokátem, u něhož má býti zapsán, ve službách společnosti, na jejíž zastupování se dotyčný advokát výhradně omezil.

(Rozh. ze dne 25. března 1925, R I 243/25).

Žádost Dra Gustava A-a, by byl zapsán do seznamu kandidátů advokacie, výbor advokátní komory zamítl. Vrchní zemský soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl odvolání.

Důvody:

K zápisu do seznamu kandidátů advokacie vyžaduje se, aby žadatel vstoupil do praxe u advokáta (§ 30 adv. ř.), tedy do praxe advokátní, kterou se rozumí praktické upotřebení kandidáta v advokacii způsobem, v zákoně předepsaným (§ 1 písm. d), § 2 písm. b) adv. ř.). Má-li se dobře porozuměti obsahu a rozsahu tohoto výcviku, dlužno si uvědomiti obsah a rozsah povolání advokátního. Advokacie jest zákonně oprávněným povoláním k zastupování stran před soudy a úřady v celé říši ve všech soudních a mimosoudních, soukromoprávních i veřejnoprávních záležitostech (§ 8 adv. ř.). V pojmu povolání advokátního spočívá tedy především provozování právního zastupování neomezeného počtu stran, tato neomezenost klientely však přináší s sebou již sama v sobě prarůznost a přerozmanitost zástupčí agendy, a zákonu, když stanoví požadavek praktického upotřebení kandidáta, jedná se právě o to, by kandidátu dostalo se praktického výcviku pokud možno ve všech oborech advokacie. Jest-li tedy někdo sice zákonitě v seznamu advokátů zapsán a tudíž sice úplně oprávněn advokátní praxi v tomto smyslu jako povolání úplně volně provozovati, avšak ve skutečnosti jí jako takové neprovozuje, omeziv se na zastupování toliko jediné strany na př. jediného velkostatku, jediné banky, jediného podniku báňského a pod., nemůže ani praxe kandidáta u takového advokáta platiti za advokátní praxi v tom smyslu, v jakém si ji zákon představuje, za praxi, která má zaručovati náležitý výcvik ve všech oborech právních záležitostí v celém širokém rozsahu §u 8 adv. řádu. V tomto případě věc touto vadou jest stížena. Samo odvolání výslovně uvádí, že obstarávání advokátní agendy železářské společnosti P., v jejíž službách formálně i věcně jako její úředník zaměstnavatel kandidáta Dr. K. dle vlastních slov svých se nalézá, sílu jednotlivce nejen zcela a úplně stráví, nýbrž ji i daleko přesahuje, jak prý patrno z toho, že kromě něho, dra K-a a druhého stěžovatele dra A-a jsou mu při obstarávání agendy společnosti té nápomocni další dva advokáti, služebně u ní zaměstnaní. Dle toho jest sice Dr. K. v seznamu advokátů zapsán, avšak neprovozuje advokacie jako volné povolání, nýbrž jest pouze úředníkem železářské společnosti P., jejíž agendě všecky síly a všecko své zaměstnání věnuje: nejen tedy, že nemá jiných klientů, nýbrž vlastně ani železářská společnost není jeho klientkou, nýbrž naopak on jejím, od ní jako úředník placeným zaměstnancem, a jeho oprávnění provozovati advokacii nemá tu jiného významu, než že, nastane-li skutečně případ zastupování jeho pro řečenou společnost, nemůže jí býti namítán nedostatek právního zastoupení. Jest-li pak krom toho i kandidát Dr. A. zaměstnancem železářské společnosti, Dru K-ovi jako podřízený úředník přiděleným, jak opět odvolání samo doznává, není tu jistě poměr volného provozování svobodného povolání advokátního a upotřebení kandidáta v něm, poměr zaručující pro toto povolání náležitý výcvik, jejž zákon žádá nikoli pouze v prospěchu kandidáta sama, nýbrž také, a to zvláště, v zájmu jeho budoucí klientely jako advokáta, tedy v zájmu obecenstva právní zastupování hledajícího, v zájmu přímo veřejném, neboť nemůže to v právním státě býti lhostejno, by právním zastupováním byly veřejně pověřeny osoby, jež kvalifikace k tomu předpokládané postrádají, neboť obecenstvo má plné právo, by nebylo uváděno v omyl, t. j. aby se ověření takového dostalo jen osobám, jež vykazují kvalifikaci předpokládanou ve smyslu zákona, dobře pojatém. Jestliže však tento výkaz podává zápis, v seznamu kandidátů advokacie jednou vykonaný a po jistou dobu trvavší, tedy má-li to býti skutečně výkaz bezpečný, jak v zákoně jest myšlen, dlužno již při zápisu zkoumati, jsou-li tu podmínky výcviku zákonem žádaného, a dlužno zápis odepříti, shledá-li se, že dány nejsou.

Čís. 4842.

Pro dražební řízení za účelem provedení nároku na zrušení spoluvlastnictví (§ 843 obč. zák. a § 352 ex. ř.) platí ustanovení exekučního řádu.

Pokud lze tu odložiti exekuci, je-li se žalobou domáháno neplatnosti smlouvy, založivší poměr spoluvlastnický.

(Rozh. ze dne 26. března 1925, R I 226/25).

Na základě rozsudku, jímž bylo zrušeno spoluvlastnictví stran ku nemovitosti, domáhal se žalobce povolení exekuce dražbou společné nemovitosti dle §u 352 ex. ř. Dražba byla pravoplatně povolena. Žádost dlužníka za odklad dražby soud prvé stolice zamítl. Důvody: Spoluvlastník Josef M. žádá o odložení exekuce proto, že podal žalobu o zrušení smlouvy trhové, uzavřené mezi ním a vymáhající věřitelkou. To však není postačujícím důvodem k odložení exekuce, neboť exekuční titul, podle kterého byla dražba povolena, jest právoplatným a ani na neplatnost nebo neúčinnost jeho ani o jeho zrušení žalováno není (§ 42 čís. 1 ex. ř.). V §u 42 ex. ř. jsou výčetmo vypočteny případy, kdy exekuce může býti odložena, a důvod, pro který Josef M. odložení exekuce navrhuje, v těchto případech zahrnut není. Žaloba Josefem M-ou podaná není žalobou, o které mluví § 42 čís. 5 ex. ř., najmě není žalobou v §u 35 odstavec prvý ex. ř. uvedenou a není proto také podána u tohoto soudu, u kterého povolení exekuce v prvé stolici bylo navrženo. Rekursní soud odložil dražbu na dobu, dokud spor o neplatnost trhové smlouvy nebude právoplatně skončen. Důvody. Soud prvé stolice zamítl návrh na odklad dražby neprávem, neboť nejedná se tu o dražbu exekuční ve smyslu §u 133 ex. ř., nýbrž o dražbu dobrovolnou dle §u 843 obč. zák., pro kterou platí ustanovení §u 272—280 patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. Ježto pak jsou v tomto případě skutečně vážné důvody, by dražba byla odložena, neboť žaluje se na neplatnost původní smlouvy ze dne 10. září 1923, na základě které vymáhající věřitelka vlastnictví k usedlosti nabyla a jako taková pak rozdělení majetku se domáhala a za dobrovolnou dražbu usedlosti žádala, muselo býti žádosti za odklad vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud má mylně za to, že při dobrovolné dražbě nemovitostí (§ 843 obč. zák. a § 352 ex. ř.) jest přípustnost odkladu exekuce posuzovati podle předpisů nesporného patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. Z ustanovení §u 352 ex. ř. tento právní názor odůvodniti nelze. Dražební řízení, zahájené za účelem provedení nároku na zrušení spoluvlastnictví (§ 843 obč. zák.), jest řízením exekučním, pro něž platí ustanovení exekučního řádu a pouze při výkonu odhadu a dražby jest šetřiti zvláštních předpisů §§ 272—280 nesp. říz. Jest tedy i návrh na odklad exekuce posuzovati jen podle ustanovení exekučního řádu, který v §u 42 čís. 5 ex. ř. připouští odložení exekuce, když kromě případů §§ 35, 36 a 37 ex. ř. — jest z jiných důvodů žalováno na bezúčinnost exekuce (§ 39 čís. 5 ex. ř.). O takový případ tu jde, ježto žalobou domáhá se Josef M. nejen neplatnosti smlouvy, kterou poměr spoluvlastnický byl mezi ním a stěžovatelkou založen, nýbrž i výmazu poznámky zavedení dražebního řízení a napadá žalobou i právní účinky povolené exekuce pro její nepřípustnost. Ač žalobní návrh není zcela případně ve smyslu §u 39 čís. 5 ex. ř. vyjádřen a vyžadoval by řádné úpravy, přece lze z něho seznati, že domáhá se jím žalobce i zrušení této exekuce, když požaduje výmaz poznámky zavedeného dražebního řízení jako důsledek zrušení exekuce. Jest tedy napadené usnesení rekursního soudu věcně správným.

Čís. 4843.

Jde o závazek ze správy, převzal-li kupující povinnost, poskytovati výměnek až do určité doby a byl prodávajícím ubezpečen, že jest výměnek až do té doby vypořádán. Zaručila-li se osoba třetí, mající majetkový zájem na dojednání smlouvy, za pravdivost ubezpečení prodávajícího, přistoupila k závazku prodávajícího ze správy jako spoludlužník ve smyslu §u 1347 obč. zák., nikoliv jako rukojmí (§ 1346 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 26. března 1925, R I 228/25.)

Žalobci domáhali se na žalovaném Miroslavu L-ovi zaplacení 3.741 Kč 28 h a 346 Kč 28 h. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě ohledně 3.741 Kč 28 h, ohledně 346 Kč 28 h ji zamítl. Odvolací soud k odvolání obou stran zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud k rekursu žalovaného zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, by nehledě k důvodům svého zrušovacího usnesení o odvolání obou stran znovu rozhodl.

Důvody:

Jest nesporno, že žalující manželé Josef a Josefa F-ovi koupili smlouvou, sepsanou dne 19. září 1923, od manželů Josefa a Anny B-ových usedlost č. p. 35 s pozemky, na nichž knihovně vložen byl a jest výměnek se služebností bytu pro manžely Josefa a Annu K-ovy. Nižší soudy zjistily souhlasně, že koupě ujednána byla ústně den před písemným sepsáním smlouvy, t. j. 18. září 1923 mezi stranami v přítomnosti žalovaného Miroslava L-a, jehož knihovní pohledávku 6.000 Kč a neknihovní pohledávku 4.000 Kč kupující manželé na poukaz prodávajících převzali na srážku z kupní ceny 27.000 Kč, že mezi kupujícími a prodávajícími bylo ujednáno, že kupující manželé přejímají povinnost, poskytovati výměnek manželům K-ovým, ale teprve od 1. ledna 1924, že jak prodávající manželé B-ovi, tak i žalovaný Miroslav L. ubezpečovali kupující, že výměnek jest až do konce roku 1923 vypořádán, a že na opětnou otázku spolužalobkyně Josefy F-ové, je-li tomu skutečně tak, prohlásil žalovaný Miroslav L.: »my vám za to ručíme, že je to tak«. Žaloba tvrdí ovšem, že se žalovaný vyjádřil ještě dále, že, kdyby tomu

tak nebylo, sám se o to postará a ze svého zaplatí, avšak tento dodatek nižší soudy za dokázaný nepřijaly a nemožno jej tedy při dalším řešení sporu bráti v úvahu. Konečně zjistily nižší soudy, že výměnek do konce roku 1923 vypořádán nebyl, že na žalobu výměnkářů odsouzeni byli nejprve manželé B-ovi rozsudkem ze dne 25. září 1923 C 441/23 k plnění výměnkových dávek, až do 31. srpna 1923 zadržených, nebo zaplacení 2.744 Kč 75 h, a později i nynější žalobci Josef a Josefa F-ovi rozsudkem ze dne 2. listopadu 1923 C 564/23 k plnění dávek do 31. října 1923 zadržených nebo zaplacení 3.741 Kč 28 h a útrat sporu 346 Kč 28 h. První soud zjistil také ještě, že žalobci onen peníz za výměnek manželům K-ovým skutečně zaplatili. Zjištění to nebylo v odvolání žalovaného napadáno. Žalobci domáhají se v tomto sporu na žalovaném Miroslavu L-ovi zaplacení oněch peněžních částek 3.741 Kč 28 h a 346 Kč 28 h, které výměnkářům zaplatili, opírajíce svou žalobu výhradně již jen o uvedený závazek Miroslava L-a a tvrdíce, že závazek ten přijali a že na jeho základě kupní smlouvu s manžely B-ovými dojednali. Že jen tento žalobní důvod v úvahu přichází, vychází na jevo též z jednacího protokolu, kde žalobci uvádějí, že závazek žalovaného založen jest na ustanovení §u 1347 obč. zák., čímž zjevně svou žalobu založili na smlouvě se žalovaným, jejíhož splnění se dožadují. Jest tedy dáti za pravdu rekursu žalovaného, že odvolací soud neprávem ve svém zrušovacím usnesení žádá, by procesní soud pro případ, že nedošlo mezi stranami ke smlouvě o záruku, zabýval se také právním důvodem náhrady škody, způsobené žalobcům zaviněním žalovaného (§ 1295 obč. zák.) a by obíral se otázkami zavinění žalovaného, po případě i spoluzavinění žalobců (§ 1304 obč. zák.), neboť odvolací soud přehlédl, že žalobci ani v žalobě ani za řízení v první stolici nároku na náhradu škody z nedovoleného činu proti žalovanému neuplatnili a potřebných skutkových okolností pro posouzení zákonných předpokladů takovéhoto nároku (čin objektivně bezprávný, škoda, příčinná souvislost, subjektivní zavinění) nepřednesli. Zásada disposiční a projednací, na nichž jsou zbudovány předpisy civilního řádu soudního, nedovoluje, by soud šel přes meze uplatněných nároků a obran, neboť jen strany určují, o kterých nárocích a v jakém rozsahu a obsahu rozhodnutí soudu žádají (§§ 178, 179, 226, 243, 78 čís. 2 c. ř. s.). Není tedy přípustno, by soud místo stran nové útočné neb obranné prostředky dosazoval a takto sám novou procesní látku do sporu vnášel. I kdyby podle názoru odvolacího soudu mohly skutečnosti, ve sporu na jevo vyšlé, odůvodniti nárok z jiného právního důvodu, než žalováno, nesmí k nim přece soud přihlížeti, když nárok v tom směru uplatněn nebyl. Netřeba tedy doplňovati řízení první stolice, pokud by mohlo jíti o otázky náhrady škody ex delicto. Z téhož důvodu netřeba zjišťovati, zda se žalobci pustili do sporu s výměnkáři o výměnkářské dávky vědouce či nevědouce, že jsou tyto dávky zadrženy, a zda se přesvědčili o tom teprve po žalobě a kdy, neboť v tom směru žalobci skutkových okolností netvrdili a šlo by zase o nárok na náhradu škody, totiž útrat prohraného sporu 346 Kč 28 h, podle §u 932 předposlední věta a § 1295 obč. zák., který z tohoto právního důvodu uplatněn nebyl (viz také motivy k §u 932 obč. zák. III. novely str. 296 a motivy ve Věstníku min. sprav. z roku 1916 str. 116). Nutno se nyní zabývati otázkou, jaké právní povahy jest nárok ve sporu uvedený, a zkoumati, zda v tom směru jest na místě doplnění, nařízené soudem odvolacím. Jest přisvědčiti názoru odvolacího soudu, že jde o nárok a jemu odpovídající závazek ze správy. Žalující koupili od manželů B-ových nemovitosti, na nichž vázl knihovně výměnek manželů K-ových, který jako knihovní břemeno převzali (§ 443 obč. zák.); zároveň však s prodávajícími ujednali, že jsou povinni, plniti výměnkové dávky až do 1. ledna 1924. Prodávající zaručili se kupujícím, že výměnkové dávky jsou až do konce roku 1923 vypořádány, že tedy koupené nemovitosti jsou prosty až do té doby výměnkového břemene (§§ 923 a 928 obč. zák.). Když však se objevilo, že tomu tak není, ručí prodávající podle §u 923 poslední věta a §u 928 obč. zák. kupujícím za tuto parciální evikci, tedy ze správy. K závazku prodávajících přistoupil žalovaný, prohlásiv na přímou otázku spolužalobkyně: »My vám za to ručíme, že je to tak«. O právní povaze tohoto závazku bude ještě pojednáno. Správně uvádí odvolací soud, že v příčině žalovaného jde o závazek smluvní a že ke vzniku takového smluvního závazku bylo třeba, by žalobci s prohlášením žalovaného projevili souhlas, ať výslovně, ať mlčky Ale neprávem žádá ještě další zjištění v tom směru. Nesluší zapomínati, že bylo o výměnku jednáno a ujednáno, že kupující plniti mají výměnek až do 1. ledna 1924, že prodávající i žalovaný ubezpečovali žalobce, že jsou výměnkové dávky do konce roku 1923 vypořádány, a že na opětnou otázku spolužalobkyně, je-li tomu skutečně tak, učinil žalovaný ono prohlášení. Za tohoto stavu věci a v uvážení všech okolností případu nelze o tom pochybovati, že kupující přijali prohlášení žalovaného mlčky podle §u 863 obč. zák., což také sami ve sporu tvrdí. Vzniká dále otázka, zda jde u žalovaného o závazek rukojemský, který by ovšem pro nedostatek písemní formy nebyl podle §u 1346 obč. zák. III. novely platným, či o závazek spoludlužnický po rozumu §u 1347 obč. zák. a v tomto případě, zda jde o závazek, který vzal na se žalovaný zcela, třeba vedle manželů B-ových, či jen společně s nimi. Tyto otázky odvolací soud sice nadhazuje, ale neřeší; nutno však je řešiti a možno je na podkladě zjištěných skutkových okolností rozřešiti, protože jsou to veskrze otázky právní. Již motivy k §u 1406 obč. zák. III. novely str. 318 poukazují na to, že bude často těžkou úlohou výkladu, zda v konkretním případě je dána skutková podstata rukojemství, či převzetí dluhu, a zmiňují se tam o pomůcce pro výklad, která i v tomto případě je na místě. Nelze sice vyloučiti rukojemství z důvodu, prvním soudem uvedeného, že prý tu nebylo věřitelů, manželů K-ových, neboť žalovaný nezaručoval se vůči manželům K-ovým, nýbrž vůči žalobcům a ti přítomni byli, ale dlužno vzíti v úvahu, že žalovaný podle svého vlastního udání súčastnil se jednání proto, by nepřišel o své pohledávky 6000 Kč a 4000 Kč proti manželům B-ovým, že podle úmluvy byly tyto pohledávky kupujícími převzaty, a že podle zjištění procesního soudu také skutečně byly zaplaceny. Žalovaný měl tedy majetkový zájem na tom, aby kupní smlouva byla dojednána a přičinil se o to svým závazkem. Již z toho jde na jevo, že úmluva mezi žalobci a žalovaným jest spíše závazkem spoludlužnickým podle §u 1347 obč. zák. než závazkem rukojemským podle §u 1346 obč. zák. Mimo to jest prohlášení žalovaného zcela jasné a určité — jak již první soud uvedl — a nenaznačuje nikterak, že by byl chtěl zaručiti se jen podpůrně až za manžely B-ovými.

Jako tito manželé převzali výslovně ručení za to, že prodané nemovitosti jsou prosty břemene výměnkových dávek až do konce roku 1923, totéž ručení výslovně převzal i žalovaný a ubezpečoval kupující právě tak, jako je ubezpečovali prodávající, že výměnek jest do konce roku 1923 vypořádán. Z toho jde, že žalovaný vzal na se týž závazek jako manželé B-ovi, třeba vedle nich a že jako oni ručí za celý závazek, tak ručí i on (§ 891 obč. zák.). Rekurs namítá, že žalovaný nebyl zcizitelem nemovitostí, nýbrž osobou třetí a že převzetí závazku ze správy osobou třetí jest občanskému právu neznámo. Netřeba tu řešiti otázku, zda a pokud mohla by třetí osoba sama o sobě převzíti samostatný smluvní závazek ze správy, neboť o to tu neběží. V tomto případě přistoupil žalovaný k závazku ze správy, který na se vzali zcizitelé a proti takovému přistoupení není v zákoně překážky, protože § 1347 obč. zák. nerozeznává, z jakého právního důvodu vznikl závazek, k němuž třetí osoba za spoludlužníka přistoupila. V zákoně není tedy překážky, by i třetí osoba smlouvou se nezaručila za případné nároky ze správy aspoň potud, pokud tyto podle své povahy mohou býti uspokojeny také třetí osobou a vyrovnány slevou úplaty, opravou věci, nebo doplněním scházejícího, po případě náhradou interese v penězích, právě tak, jako jest tomu podle §u 1350 obč. zák. při rukojemství za nepeněžní nároky. Ústav správy, v podstatě na slušnosti se zakládající, nedovoluje, by se jedna ze smluvních stran obohatila na úkor druhé strany dodáním vadné věci a přijetím úplaty za věc bezvadnou, a má za účel spravedlivé vyrovnání hodnoty plnění a vzájemného plnění. V projednávaném případě měli by manželé B-ovi vrátiti část kupní ceny, odpovídající ceně výměnkových dávek do konce roku 1923 zadržených a žalujícími splněných. Týž závazek má žalovaný, třebaže ceny trhové nedodržel, což však nemá významu, když jde o plnění peněžní, tedy zastupitelné, které právě tak jako manželé B-ovi plniti může. Konečně dlužno řešiti otázku, zda k určení výše závazku žalovaného stačí zjištění soudu první stolice, či zda je nutno doplnění řízení, žádané odvolacím soudem, totiž doplnění v tom směru, jaké výměnkářské dávky nebyly výměnkářům manžely B-ovými do konce roku 1923 zapraveny. Ani v této příčině nelze odvolacímu soudu přisvědčiti. Podle zjištění procesního soudu, na němž odvolací soud ničeho nezměnil, byli žalobci na žalobu výměnkářů odsouzeni rozsudkem ze dne 2. listopadu 1923 C 564/23, aby splnili výměnkové dávky, zadržené do 31. října 1923 a přesně uvedené v rozsudku, nebo zaplatiti 3.741 Kč 28 h s úroky. Nezáleží na tom, že jde o rozsudek jednak pro uznání (Josefa F-a), jednak pro zmeškání (Josefy F-ové), neboť nemohlo býti od manželů F-ových důvodně žádáno, by se vzhledem k předpisu §u 443 obč. zák. pouštěli do beznadějného a nákladného sporu, zvláště když v zažalovaných dávkách obsaženy byly také dávky, zadržené do 31. srpna 1923, k nimž byli odsouzeni manželé B-ovi a to rovněž rozsudkem pro uznání ze dne 25. září 1923 C 441/23, takže nějaké jejich námitky pro neopovězení sporu po rozumu §u 931 obč. zák. v tomto případě vůbec nemohou přijíti v úvahu. Zmíněným rozsudkem právoplatně určena úplata, kterou žalující manželé místo manželů B-ových výměnkářům zaplatili a kterou mohou požadovati žalobou zmenšovací (actio quanti minoris) podle §u 932 druhá věta obč. zák. na manželích B-ových, neboť jde o vadu sice neodstranitelnou, ale takovou, která řádnému užívání nemovitostí nebrání a která dá se nahraditi buď zmenšením kupní ceny, nebo doplněním scházejícího. Týž nárok přísluší jim, jak již vylíčeno, ze smlouvy také proti žalovanému, který právě tak, jako prodávající, se zaručil, že tu oné vady není. K témuž výsledku dojde se i z předpisu §u 928 poslední věta obč. zák., který zní, že dluhy a zadrženosti, jež váznou na nemovitosti, vždy musí býti zastoupeny. Předpis ten znamená, že hypotekárnímu dlužníku, který za osobního dlužníka uspokojil zástavního věřitele, vždy musí osobní dlužník nahraditi, co za něho bylo vydáno. Ze spisu C 441/23 pak jde, že manželé B-ovi ve čl. III. trhové smlouvy ze dne 29. prosince 1921, kterou usedlost koupili, zavázali se k plnění výměnku, že tedy byli dlužníky osobními, kdežto žalobci byli co do výměnkových dávek zadržených do konce roku 1923 toliko dlužníky hypotekárními. Týž závazek k náhradě, jako osobní dlužníky, stihá ze smlouvy o převzetí dluhu také žalovaného. Pokud jde o náhradu útrat sporu C 564/23 penízem 346 Kč 28 h, není tento nárok vlastním nárokem ze správy, nýbrž, jak již dolíčeno, nárokem na náhradu škody ze zavinění podle §u 932 předposlední věta a §u 1295 obč. zák., který však nebyl uplatněn. Z toho, co uvedeno, jest zřejmo, že při správném právním posouzení věci nezůstalo řízení v první stolici neúplným ve směrech odvolacím soudem naznačených, a bylo proto tedy rozhodouti, jak se stalo.

Čís. 4844.

Ustanovení §u 24 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. platí i o závazku svěřenském, pokud byla přejímací cena na soudě složena před účinností zákona o zrušení svěřenství.

Nejen přejímací cena, nýbrž i pohledávka na vydání této ceny jest vyloučena z exekuce.

(Rozh. ze dne 26. března 1925, R I 242/25.)

Vymáhajícímu věřiteli byla ku vydobytí peněžité pohledávky povolena exekuce zabavením a přikázáním k vybrání pohledávky dlužníkovy proti schovacímu úřadu civilních soudů v Praze, jež příslušela dlužníku z důvodu složení přejímacích cen za pozemky, jichž se dostalo dle zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. drobným pachtýřům od svěřenských velkostatků H. a K. Návrh dlužníka, by exekuce byla zrušena, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud návrhu vyhověl. Důvody: Soud rekursní sdílí právní náhled stěžovatelův, že exekuci jest zrušiti z důvodu §u 39 čís. 2 ex. ř., třebaže vymáhající strana se zrušením nesouhlasila, neboť úředním potvrzením jest zjištěno, že přejímací ceny za pozemky podle zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. drobným pachtýřům od velkostatků postoupené a uschovacímu úřadu v Praze uložené, jsou náhradou za postoupené pozemky svěřenské a následkem toho náležejí ku kmenovému jmění svěřenskému a tvoří podstatu svěřenskou. Na majetek svěřenský, ať movitý ať hotovost ať pohledávky, může býti vedena exekuce pouze vnucenou správou a nemohou kapitály svěřenské (pohledávky) býti zabaveny a přikázány k vybrání (§ 642 obč. zák. a § 97 ex. ř.). Takové náhradní kapitály jsou součástí kmenového majetku svěřenského a jsou z exekuce takové vyloučeny, neboť na podstatu samotnou exekuce taková vedena

býti nemůže. Zákonem ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. byla sice ustanovení o svěřenství — tedy i § 642 obč. zák. — zrušena, avšak zákon tento nabyl platnosti teprve dnem 14. listopadu 1924 dle §u 19 cit. zák. tak, že na přejímací ceny, které uloženy byly před platností zákona toho, zákon ten se vztahovati nemůže.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud posoudil věc správně po právní stránce. § 24 zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. praví výslovně, že přejímací cena a části její u soudu složené (§ 21) vstupují v příčině práv a závazků na odepsaných pozemcích váznoucích na místo těchto pozemků a nemohou proto bez svolení oprávněných osob vydány býti majiteli. Ustanovení to platí i o závazku svěřenském, a nelze proto nabýti exekučního práva zástavního ani vzhledem k přejímací ceně ani k nároku na tuto cenu. Tvrzení dovolacího rekursu, že jde též o pozemky zpupné, jest nejen neurčité, nýbrž i opožděné, a nelze k němu přihlédnouti. Záleželo na vymáhající straně, by již v exekučním návrhu vytkla, o jaké pozemky jde. Zabavení pohledávky stalo se ještě před účinností zákona o zrušení svěřenství, a nelze proto podle tohoto zákona posuzovati přípustnost exekuce, ježto nepůsobí zpět. Rekursní soud právem k němu nepřihlédl. V dalších svých vývodech přehlíží stěžovatelka, že podle usnesení povolujícího exekuci nabyla doručením zápovědi poddlužníkovi zástavního práva na pohledávce povinné strany na vydání přejímací ceny, a že domáhá se i přikázání zabavené pohledávky k vybrání. Ježto však přejímací cena jest věc vyloučená z exekuce podle §u 39 čís. 2 ex. ř., platí totéž i o pohledávce (nároku) na vydání této ceny, neboť účelem i této exekuce jest uspokojení vymáhajícího věřitele z přejímací ceny samotné.

Čís. 4845.

Dlužník byl »zastoupen« při zájmu věcí movitých (§ 253 odstavec čtvrtý ex. ř.), byl-li při něm zastoupen ředitelem svého velkostatku, třebas tento byl zároveň vnuceným správcem velkostatku.

(Rozh. ze dne 26. března 1925, R I 253/25.)

Usnesení, jímž bylo povoleno zabavení movitých věcí dlužníka, bylo při výkonu exekuce dne 19. prosince 1924 doručeno výkonným orgánem řediteli panství dlužníkova, jenž byl zároveň vnuceným správcem dlužníkova velkostatku. Rekurs do tohoto usnesení, podaný dlužníkem dne 31. srpna 1924, rekursní soud odmítl jako opožděný.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu do odmítacího usnesení.

Důvody:

Z předpisu §u 253 odstavec čtvrtý ex. ř., jehož dovolává se stěžovatel ve svůj prospěch, jest pro tento případ dovoditi správnost názoru, z něhož vycházel rekursní soud při svém rozhodnutí. Předpis ten přikazuje zpravení dlužníka o výkonu zájmu jen tehdy, nebyl-li při zájmu přítomen nebo zastoupen. Rekursní soud vychází právem z tohoto posledního předpokladu, neboť povinný byl skutečně zastoupen ředitelem velkostatku, jemuž bylo dodáno povolení exekuce. Mylným jest i další náhled stěžovatelův, že ředitel velkostatku jest jako vnucený správce odpůrcem povinného ve smyslu §u 103 odstavec třetí c. ř. s. Předpisy exekučního řádu, podle nichž vnucený správce jest ustanoven soudem (§ 106, 107), musí složiti slib na místě přísahy (§ 108), je pod dozorem soudu (§ 114) a spravuje nemovitost místo vlastníka, nikoli však místo vymáhajících věřitelů (§ 109), odporují přímo tomuto názoru, a není proto překážky, by dodání povolujícího usnesení do rukou vnuceného správce nebylo pokládati za dostatečné zpravení dlužníka o zájmu.

Čís. 4846.

Nejde o veřejnoprávní poměr ve smyslu §u 70 obec. zřízení a §u 2 zákona ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n., nýbrž o soukromoprávní poměr vlastnický, domáhá-li se kdo nikoliv uznání užívacích práv ve formě služebnosti, nýbrž vlastnického práva z důvodu vydržení dílu pozemku (obecního statku), jehož užíval on a jeho předchůdci nikoli jako příslušníci obce, nýbrž jako vlastníci sousedního pole.

(Rozh. ze dne 26. března 1925, Rv I 231/25.)

Žalobě, domáhající se na žalované obci uznání, že žalobci jsou vlastníky dílce pozemku, a vydání prohlášení za účelem vkladu vlastnického práva pro žalobce, bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Soud odvolací je toho názoru, že právo žalobci tvrzené jest povahy soukromoprávní, neboť nebylo dokázáno, že se výkon jeho děl proto, že žalobci a jich předchůdci byli příslušníky žalované obce, nýbrž že užívali sporného dílu pozemku jako vlastníci sousední své parcely jako její součást, že ho orali, osívali, na něm sázeli ořechy a švestky, brali z nich užitek a části neobdělávané, která tvořila přirozený břeh (mez) jich pozemku a byla porostlá travou, používali ku pasení, trávu tu sekali a spotřebovali, nebo ji přenechávali lidem u nich pracujícím jako část mzdy, dále, že na ní postavili rodinný kříž a zřídili lom, v němž lámali kámen a že žalobce v roce 1911, když obec vysazuiíc ořechy na oné části sporné parcely, které se žalobci nedomáhají právem vlastnickým, zasadila jeden z nich i na spornou část blíže lomu, se proti tomu ohražoval a tehdejší starosta prohlásil, že stromek ten nemají beztak kam dáti, aby ho tam nechal. Z toho všeho je zjevno, že práva tato nevykonávali jako vlastníci usedlosti (starousedlíci) nebo příslušníci obce, nýbrž jako vlastníci sousední parcely, s kterou sporný díl tvoří jeden souvislý a společně obhospodařovaný celek, že ony výkony práva nejsou užíváním ve smyslu §u 70 obec. zříz. a § 2 zák. čís. 421 z roku 1919, nýbrž výkony práva vlastnického. Nevztahuje se tudíž na sporný pozemek tento § 2 a nezaniklo zákonným ustanovením právo žalobců.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Vývody dovolání nejsou s to, by zvrátily správné důvody soudu odvolacího, naopak stačí, poukázati na ně a dodati: Žalobci nedomáhají se uznání užívacích práv ve formě služebnosti, jak tomu bylo v případě rozhodnutí nejvyššího soudu Sb. n. s. čís. 2661, nýbrž uznání práva vlastnického z důvodu, že sporné plochy užívali se svými předchůdci bezelstně jako vlastní půdy, patřící k jich hraniční pozemkové parcele od dob nepamětných, a to také prokázali. Nejde tudíž o uživatele (podílníky) ve smyslu §u 70 obec. zříz. a § 2 zák. čís. 421/1919 sb. z. a n., jimž čelí domněnka poměru veřejnoprávního, nýbrž o uživatele vlastníky, tedy z poměru vlastnického, čistě soukromoprávního, kde s domněnkou poměru veřejnoprávního není co činiti a mimořádně vydrževší vlastník není povinen, by prokazoval důvod. Ostatně v tomto případě jest dle zjištěných skutečností nabývacím důvodem každý převod vlastnictví parcely č. k. 742 s předchůdců na nástupce až k nynějším žalobcům, ježto nabývali sporné plochy jako části této parcely.

Čís. 4847.

Prodal-li vlastník touž nemovitost dvěma osobám, z nichž jedné byla nemovitost knihovně připsána, druhé pak do fysické držby odevzdána, tato pak zcizila dále nemovitost na jiného, má tento pouze proti svému právnímu předchůdci obligační nárok na vydání vkladné listiny, nemá však proti knihovnímu nabyvateli nemovitosti ani nároku věcného ani obligačního, ani z domnělého vlastnictví.

(Rozh. ze dne 26. března 1925, Rv I 280/25).

Žaloba, jíž se domáhali žalobci na žalovaném uznání vlastnictví k části pozemku a jeho vkladu do pozemkové knihy, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvody §u 503 čís. 2, 3 a 4 c. ř. s., nelze přiznati oprávněnosti. Žalobci domáhají se uznání vlastnického práva a jeho vkladu do pozemkové knihy ohledně části pozemkové parcely čís. kat. 152/4 v P., jež jest ohraničena na jihu parcelou čís. kat. 152/3, na východě stav. parc. čís. kat. 322 a na západě čarou vedenou severně v pokračování štítní zdi mezi stavební parcelou čís. kat. 1273 a domem č. p. 692 a pozemkovou parcelou čís. kat. 152/3, kteroužto čarou se dělí parcela č. kat. 152/4 na dvě nestejné části, z nichž menší, západní patří nesporně žalovanému. Spornou východní část této parcely mají, jak nesporno, ve svém držení a užívání žalobci. Žalobci odvozují vlastnictví ke sporné části parcely čís. kat. 152/4 v P. od svých předchůdců v držbě, Hugona a Růženy R-ových, od nichž prý koupili spornou část parcely spolu s domem č. p. 141 v P. a staveb. parc. čís. kat. 322 a roz. par. čís. kat. 152/3 trhovou smlouvou ze dne 25. října 1923; manželé R-ovi odvozovali své vlastnictví od své předchůdkyně Růženy H-ové, s níž směnili nemovitosti ty směnnou smlouvou ze dne 19. prosince 1921 a jež odvozovala své vlastnictví od svých předchůdců manželů Víta a Anny G-ových, od nichž je koupila v roce 1919. Od těchto manželů G-ových odvozuje též žalovaný své vlastnictví k domu č. p. 692 v P. se stav. parc. čís. kat. 1273 a k celé pozemkové parcele čís. kat. 152/4 v P., od nichž ukoupil tyto nemovitosti trhovou smlouvou ze dne 3. května 1917. Poněvadž vlastnictví žalobců ke sporné části pozemkové parcely čís. kat. 152/4 nebylo uznáno žalovaným, nýbrž naopak popřeno a ježto vlastnictví v knize pozemkové jest připsáno žalovanému k celé parcele, který si ho též, jak nesporno, osobuje, bylo uvažovati, zda jsou žalobci vůbec oprávněni k žalobě věcné či obligační vůči žalovanému, od něhož svého práva neodvozují. Při odvozeném nabytí práva vlastnického singulární sukcessí k nemovitostem, zapsaným v knihy pozemkové, nenabývá se vlastnictví odevzdáním, nýbrž toliko zápisem do veřejných knih (§ 431 obč. zák.) na základě příslušného nabývacího důvodu. Až do knihovního zápisu lze pokládati nabyvatele, jemuž statek skutečně byl odevzdán, toliko za bezelstného držitele (§ 329 obč. zák.), požívajícího ovšem ochrany žalob possesorních (§§ 339 a 346 obč. zák.) i žaloby z domnělého vlastnictví (§§ 372 a 373 obč. zák.); dokud však mu nebyla nemovitost knihovně připsána, nemá k ní věcného práva, nýbrž toliko obligační nárok proti prodávajícímu, by mu vydal listinu způsobilou ku vkladu práva vlastnického do knih. Převede-li nezapsaný vlastník své právo na jiného, nemůže tento zpravidla do knih pozemkových býti zapsán dříve, dokud předchůdce jeho nevložil svého práva (§ 431 obč. zák. a §§ 21 a 22 knih. zák.). Jelikož jest zjištěno, že manželé Vít a Anna G-ovi prodali spornou část parcely čís. kat. 152/4 žalovanému a vydali mu vkladnou listinu, podle níž byl zapsán do knihy pozemkové za vlastníka, nabyl žalovaný plného práva vlastnického ke sporné části parcely. Pak-li po té titíž manželé G-ovi opětně prodali a skutečně odevzdali spornou nyní část parcely čís. kat. 152/4 Růženě H-ové, prodali sice, byť i vlastnictví k ní již jim nenáleželo, platně onu část parcely, — neboť jde toliko o nemožnost subjektivní a nikoli objektivní, kterážto poslední jedině činí smlouvu neplatnou, — bylo by však věcí prodatelů G-ových, by si vlastnictví ke sporné části parcely opět opatřili a na Růženu H-ovou je přenesli, jí vkladní listinu vydali. Náleží proto jedině Růženě H-ové obligační nárok a to pouze proti manželům G-ovým, by jí vydali listinu vkladnou ke sporné části parcely. Postoupila-li Růžena H-ová směnnou smlouvou tuto spornou část parcely manželům Hugonu a Růženě R-ovým, mohou tito žádati od ní jakožto od své smluvní strany listinu vkladnou a podobně mohou žalobci zase pouze od manželů R-ových, s kterými toliko uzavřeli trhovou smlouvu, žádati vydání listiny, která by jim umožnila vklad práva vlastnického ke sporné části parcely. Pouze tehdy, kdyby Růžena H-ová a manželé R-ovi postoupili žalobcům svá práva na vydání vkladní listiny, mohli by tito, jako postupníci, žádati vkladní listinu přímo od manželů G-ových, avšak přímo proti žalovanému nepřísluší jim žádné věcné právo (Randa, Vlastnictví IV. vydání str. 153—156). Nemohou proto žalobci právem žádati od žalovaného uznání práva vlastnického ke sporné části parcely, ani žalovati ho o vydání listiny ke vkladu práva vlastnického způsobilé, ježto mají pouze a jedině obligační nárok vůči prodatelům na vydání vkladní listiny. Ani s hlediska žaloby publicianské (§§ 372—374 obč. zák.) nelze vyhověti žalobnímu nároku na uznání vlastnického práva žalobců a trpění, by bylo do knih vloženo, neboť, byť i žalobci, jak nesporno, byli v bezelstném držení

sporné části parcely čís. kat. 152/4, nemohou se vykázati platným právním důvodem, vždyť jim i jich předchůdcům (Hugonu a Růženě R-ovým a Růženě H-ové) se nedostává, jak nižšími soudy zjištěno, trhové nebo jiné nabývací smlouvy, týkající se této sporné pozemkové částice, tím méně ověřené listiny o ní, jak žádají §§ 432 a 433 obč. zák. ve znění III. dílčí novelou upraveném, a mimo to žalovaný prokázal, jak nižšími soudy bylo uznáno, své vlastnictví ke sporné části parcely, jak smlouvou trhovou ze dne 3. května 1917, tak i vkladem celé parcely čís. kat. 152/4 do pozemkové knihy (§§ 366 a 372 a 431 zák. obč.) a nemá proto žaloba publicianská proti němu průchodu (viz Randa Vlastnictví IV. vydání, strana 219). Žalobcům však je hlavně na překážku ustanovení §u 440 obč. zák., dle něhož statek nemovitý připadne v případě, že knihovní vlastník jej postoupil dvěma rozličným osobám, jako v tomto případě, do vlastnictví tomu, kdo dříve zažádal o jeho vložení do pozemkových knih. Žalovaný již v roce 1917 ke své žádosti byl, jak nesporno, zapsán za vlastníka celé parcely čís. kat. 152/4 do knihy pozemkové a proto jedině on za jejího vlastníka uznán býti může. Právem tedy nižší soudy, byť i částečně z jiného důvodu, zamítly žalobu jako neodůvodněnou a není proto výtka nesprávného posouzení věci po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) odůvodněnou. Pokud žalobci tvrdí, že parcela čís. kat. 152/4 byla rozdělena čarou v mapě knihovní ve dvě části, a z toho dovoditi se snaží, že manželé G-ovi prodali žalovanému západní a Růženě H-ové východní část této parcely, dlužno uvésti toto: Vzhledem k předpisu §u 440 obč. zák. a nedostatku věcného práva na straně žalobců nebylo potřebí, by nižší soudy připouštěly dovolateli pohřešované důkazy, jednak spisy městského úřadu v P. o povolení parcelace manželům G-ovým, jednak kopií z archivu map katastrálních a svědectvím úředníka archivu map těch o tom, zda manželé G-ovi zažádali o povolení parcelace svých pozemků, dále o tom, jakým způsobem se stalo, že byla zakreslena v mapu knih pozemkových čára dělící parcelu čís. kat. 152/4 na dvě části a jak a kdy tato čára byla označena spojovacím znaménkem; důkazů těch bylo tím méně zapotřebí, když oba díly této parcely nebyly v mapě knihovní poznačeny zvláštními čísly parcelními, takže tvořily vždy jedinou celistvou parcelu, když dále na listu podstaty statkové ani rozdělení ani opětné sloučení parcely té nebylo poznamenáno, ano naopak rozdělení její přičiněním spojovacího znaménka zrušeno, a když toliko opravená soudní mapa knihovní a nikoli mapa katastrální, jsouc integrující částí knih pozemkových, dokazuje rozlohu, objem a hranice pozemku (§ 7 zemského zákona o zřízení nových pozemkových knih v Čechách ze dne 5. prosince 1874, čís. 92 z. zák., min. výnos ze dne 11. dubna 1878, čís. 3676 ř. zák., pak §§y 11, 40—44 ř. zák. ze dne 23. května 1883, čís. 83 ř. zák. a Randa, Vlastnictví IV. vyd. str. 174 a násl.).

Čís. 4848.

O žalobě, že hraniční zeď jest ve společném vlastnictví obou sousedících stran a že jsou oprávněny užívati jí každá se své strany až do polovice, jest jednati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 26. března 1925, R II 74/25).

Žalobě o zjištění, že hraniční zeď mezi domem žalobkyně a domem žalovaných jest společným vlastnictvím obou stran a že každá ze stran jest oprávněna výhradně jí užívati do polovice, — procesní soud prvé stolice vyhověl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by, nehledě k předpokládanému důvodu zmatečnosti, o odvolání žalovaných znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud mylně si vykládá žalobu, maje za to, že předmětem sporu jest úprava hranice mezi domy obou stran, která se stala spornou. Jeho právní názor nemá opory v žalobě a jest jen důsledkem nesprávného skutkového pochopení předmětu sporu. Žalobkyně v žalobě prostě tvrdí, že hraniční zeď byla společným vlastnictvím obou stran již od původního rozdělení jednotného domu v roce 1885, že jí do polovice bylo užíváno oběma sousedy, že obě strany ji vzájemně opravovaly, každá svou polovici udržovala, že při stavbě plotu a parganu 1914 bylo ve dvoře přesně dbáno starých hranic a že žalovaní teprve v poslední době, na jaře 1924, opravujíce svůj dům, stloukli omýtku nejen z celého domu, nýbrž zasáhli i do její stěny přes polovinu společné zdi a to tak, že otloukli z části její »sokl«, smazali zaličení zdi a posunuli dešťovou rouru do její poloviny společné zdi, takže osobují si nyní právo užívati společné zdi přes polovici. Konečným návrhem domáhá se žalobkyně mimo jiné, by bylo uznáno, že hraniční zeď jest společným vlastnictvím obou stran a že tyto jsou oprávněny užívati společné zdi každá se své strany až do polovice. Žalovaní netvrdí, že jim přísluší výhradné právo vlastnické k celé zdi, nýbrž jen, že jim přísluší právo vlastnické ve větším rozsahu, než do polovice tloušťky zdi. Nesporno jest, že oba sousedící domy tvořily původně celek a že byly rozděleny roku 1885, takže sporná zeď zůstala hranicí mezi oběma realitami. Již z toho jest vidno, že nejde o obnovu neb opravu hranic, po rozumu §§ 850 až 853 obč. zák. v doslovu II. novely a že řízení nesporné nepřichází tu vůbec v úvahu. Jde naopak o právo spoluvlastnické k přepážce po rozumu §§ 854 až 858 obč. zák. Sporná zeď je nepochybně jednou z přepážek, jak jsou vyjmenovány v §u 854 obč. zák. a jest dokonce nesporně ve spoluvlastnictví obou stran podle téhož §u, protože žalovaní neuplatňují žádné ze zákonných domněnek §u 857 obč. zák., podle níž by byli výhradnými vlastníky zdi. Pro takový případ stanoví § 855 obč. zák., že mohou oba sousedé užívati společné zdi až do polovice její tloušťky. Avšak zákon stanoví v §§ 854 a 855 obč. zák. jen právní domněnku, že hraniční zeď jest stejným dílem ve spoluvlastnictví sousedů a že tedy každý z nich může jí užívati až do polovice její tloušťky, nevylučuje však protidůkazu, že poměr spoluvlastnický jest jiný, a poukazuje sám v §u 854 poslední věta obč. zák. na pomůcky, které zakládají opačnou domněnku. A o takový případ tu právě jde a to jest vlastním předmětem sporu, neboť žalovaní tvrdí skutečnosti a označují pomůcky, z nichž vyvozují, že hraniční čára nejde středem tloušťky zdi, nýbrž v oné po-

lovině tloušťky, která jest na straně domku žalobkyně. Správně tedy podjal se první soud řešení sporu ve věci samé, kdežto odvolací soud, vycházeje z názoru, že jde o určení sporných hranic, které dlužno vyříditi předem v cestě nesporné, řízení jako zmatečné zrušil a žalobu pro nepřípustnost pořadu práva odmítl. Ježto názor ten neobstojí, bude nyní odvolání ve věci vyříditi.

Čís. 4849.

Postup ve smyslu §§ 134, 101 ex. ř. předpokládá, že dražební řízení dle stavu veřejné knihy jest neproveditelným. Neopravňuje k němu nesouhlas mezi knihovním a skutečným stavem, nýbrž jest v případě tom věcí postiženého brániti se povolení dražby žalobou dle §u 37 ex. ř. nebo postupovati dle §u 170 čís. 5 ex. ř.

(Rozh. ze dne 26. března 1925, R II 80/25).

K návrhu obce V. přerušil soud prvé stolice dražební řízení ohledně spoluvlastnické polovice dlužníka při domku čp. 248 zapsaném ve vložce čís. 740 obce V., poněvadž bylo zjištěno, že dům čís. 248 ve V. jest nejen ve vložce čís. 740 obce V., nýbrž částečně i na pozemku parc. čís. 696, kterýžto pozemek je vlastnictvím obce V. Rekursní soud návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Exekuční žádost zněla na povolení exekuce vnucenou dražbou spoluvlastnické polovice dlužníka při domu čís. 248 ve V. V žádosti uvedený knihovní stav souhlasí dle knihovního výpisu a dle lustra se zápisem pozemkové knihy a byla proto žádaná exekuce povolena. K oznámení obce V. bylo dodatečně konaným šetřením zjištěno, že domek jest nejen ve vložce čís. 740 V., nýbrž částečně i na pozemku č. p. 696, jenž jest vlastnicky připsán obci V. Je tu tedy nesouhlas mezi knihovním a skutečným stavem, nesouhlas ten však neopravňuje soud, by postupoval ve smyslu §§ 134, 101 ex. ř., poněvadž ustanovení ta předpokládají, že dražební řízení dle stavu veřejné knihy jest neproveditelným. Tomu však v tomto případě není, poněvadž z pozemkové knihy uvedený rozpor nevysvítá. Dle ní jest dům ve vložce čís. 740 kat. obce V., dlužníkovi co do polovice vlastnicky připsané, stav knihovní nevykazuje tedy — a to jest s hlediska §u 134 ex. ř. jedině rozhodným — žádné závady, jež by dražební řízení činila neproveditelným. Záleží proto na obci V., chce-li se proti provedení dražby brániti vybavovací žalobou ve smyslu §u 37 a návrhem na odklad exekuce dle §u 42 čís. 5 ex. ř., anebo si aspoň právo své zachovati řádným ohlášením jeho ve smyslu §u 170 čís. 5 ex. ř., jímž by zpravila vydražitele o právu jí příslušejícím a přivodila, že se vydražitel nemůže již odvolávati na důvěru v pozemkovou knihu. V tomto případě bude povinností exekučního soudu, by při dražebním roku oznámil dražitelům před početím dražby skutečný stav věci, a záležeti bude na dražících, jak se po sdělení tom zachovají. Více však nemůže exekuční soud opatřiti v této věci, zejména není důvodu k přerušení dražebního řízení, jež nepřekáží tomu, by knihovní pořádek nebyl kdykoliv zaveden.

Čís. 4850.

Výhradné kutací právo dle §u 22 hor. zák. jest samostatným horním objektem.
Exekuce na ně podléhá ustanovením §§ 330 a násl. ex. ř.

(Rozh. ze dne 27. března 1925, R I 245/25).

Návrh vymáhajícího věřitele, by k vydobytí jeho peněžité pohledávky byla mu povolena exekuce dražbou výhradného kutacího práva dlužníkova, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud exekuci povolil. Důvody: Právem uplatňoval stěžovatel, že výhradné kutací právo dle §u 22 horního zákona jest samostatným horním objektem a že podle věcné povahy výhradného kutacího práva může býti na ně vedena samostatná exekuce. Nelze tudíž závadu, by nebylo vyhověno exekučnímu návrhu, spatřovati v tom, že výhradné kutací právo jest seskupeno v několika skupinách a že by měla navrhovaná exekuce v zápětí, že by důlní míry postrádaly spojení, právě tak jako se nevyžaduje, by kutiska tvořila ucelený celek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není odůvodněn. Nejvyšší soud sdílí názor rekursního soudu a poukazuje stěžovatele na správné důvody napadeného usnesení s dodatkem, že vzhledem na ustanovení §§ 334, 338 a 340 ex. ř. nelze pochybovati o tom, že exekuce na výhradná kutiště podléhá ustanovením §§ 330 a násl. ex. ř. Z těchto dopisů nelze seznati, že zpeněžení těchto oprávnění prodejem ve smyslu §u 332 ex. ř. jest vyloučeno proto, že sporná výhradná kutiště povinného hospodářsky těsně souvisejí s jeho závody, cín vyrábějícími a s jeho dolovými měrami, jež by prodejem kutišť byly prý takřka znehodnoceny, což by znamenalo ohrožení existence závodů povinného a poškození jeho věřitelů a dále proto, že jednotlivá kutiště pro nepoměrně vysoké investiční náklady sotva najdou kupitele. Stěžovatel sám neuvádí jiného způsobu zpeněžení kutišť a přehlíží, že uvedené hospodářské újmy zavinil sám tím, že nedostál svým závazkům z exekučního titulu, a že vymáhající věřitel má nárok na uspokojení bez ohledu na okolnosti, uplatňované dlužníkem, to tím více, jelikož vzhledem k ustanovení §u 20 horního zákona a §§ 17 a 18 prováděcího nařízení k tomuto zákonu zpravidla nelze počítati s přebytky vnucené správy kutišť (druhý odstavec §u 129 ex. ř.).

Čís. 4851.

Nebyl-li v předchozím sporu učiněn mezitimní určovací návrh dle §§ 236 neb 259 c. ř. s., jest se zabývati otázkou v pozdějším sporu zno-

vu, ač strany si nestěžovaly do usnesení, jímž v tomto sporu bylo řízení přerušeno až do rozhodnutí dřívějšího sporu s výslovným poukazem na jeho předurčující povahu.

Smluvní zástavní právo jest chráněno důvěrou v pozemkovou knihu, třebas ho smluvníkův předchůdce nabyl exekučně.

(Rozh. ze dne 27. března 1925, Rv II 107/25).

Co do předchozího děje poukazuje se na rozhodnutí čís. sb. 3382. Ve sporu, o nějž nyní jde, domáhalo se společenstvo, v onom sporu žalované na Josefu J-ovi, jenž byl v onom sporu žalobcem, zaplacení 12.000 Kč. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání, opřenému jen o důvod nesprávného právního posouzení dle §u 503 čís. 4 c. ř. s., nelze přiznati úspěchu. Otázka platnosti knihovního práva zástavního, váznoucího pro pohledávku 12.000 Kč ve prospěch žalujícího spolku, byla řešena jako otázka předurčující již ve sporu Cg VIII 218/22, zahájeném nynějším žalovaným proti žalobci o vydání výmazného prohlášení, a rozhodnutá rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 9. ledna 1924, č. j. Rv II 563/23 čís. sb. 3382 ve prospěch nyní žalující strany. Kdyby byla v tomto dřívějším sporu některá strana učinila mezitimní určovací návrh dle §§ 236, 259 c. ř. s., bylo by musilo rozhodnutí býti pojato do rozsudečného nálezu a tvořilo by právo mezi stranami dle §u 411 c. ř. s. Když se tak nestalo, nezbývá, než zabývati se otázkou znova, ačkoliv strany tím, že svého času nepodaly rekursu proti usnesení, jímž byla rozepře přerušena až do rozhodnutí sporu Cg VIII 218/22 s výslovným poukazem na jeho předurčující povahu, uznaly totožnost skutkových i právních otázek, přicházejících v obou sporech v úvahu. Skutkový podklad pro rozhodnutí o platnosti knihovního zástavního žalobcova práva jest týž, jako byl v předešlém sporu. Žalovaný ani nezměnil svého dřívějšího skutkového přednesu ani ho nedoplnil. Nepopírá již ani, že žalující spolek nabyl zástavního práva bezelstně v důvěře v knihu pozemkovou, brojí proti dřívějšímu rozhodnutí jenom z důvodů právních, snaže se dolíčiti, že zásada důvěry v knihu pozemkovou neplatí, poněvadž jde o zástavní právo exekuční. Nejvyšší soud nemá však důvodu, aby se odchýlil od právního názoru, vysloveného v rozhodnutí Rv II 563/23. Stará, sporná otázka, je-li důvěrou v knihu pozemkovou dle §u 469 obč. zák. chráněno exekuční nabytí práva zástavního k zaplacené, ale ještě nevymazané hypotéce, byla sice plenissimárním rozhodnutím ze dne 13. ledna 1909, čís. 188 knihy judikátů zodpovězena v ten rozum, že tu důvěra v knihu pozemkovou neplatí, ale v tomto případě jde o případ jiný, neboť žalující spolek nenabyl zástavního práva exekučně, nýbrž smlouvou, totiž postupem od Františka V-a. Že by smluvní, bezelstné nabytí práva zástavního nebylo chráněno důvěrou v knihy pozemkové, o tom nevyskytly se posud pochybnosti, a to ani v případě, že předchůdce smluvníkův nabyl svých práv exekučně. Námitky, jež činí žalovaný proti tomuto výkladu jasných

zákonných předpisů §§ 468, 469, 526, 1443 a 1500 obč. zák, jsou rázu jen praktického, nikoliv právního, a nelze jim dáti za pravdu. I exekuční řád i knihovní zákon poskytují knihovnímu držiteli dosti prostředků, by se uchránil škody, hrozící mu z toho, že vymáhající věřitel může dle své vůle voliti a hromaditi exekuční prostředky. Tak mohl žalovaný se ubrániti převodu zástavního práva na žalující spolek prostě tím, kdyby byl v čas, totiž hned po povolení exekuce Františku V-ovi navrhl u exekučního soudu dle §u 41 druhý odstavec ex. ř. omezení exekuce na exekuci zabavením a přikázáním úvěrové pohledávky 13.000 Kč, nebo kdyby byl aspoň později, když František V. právě uvedenou úvěrovou pohledávku, jež mu byla přikázána na místo zaplacení, již vyúčtoval a tím u soudu doznal zaplacení vymáhané pohledávky 12.000, navrhl dle §u 40 ex. ř. zrušení exekuce, povolené vnuceným vkladem práva zástavního. Žalovaný mohl si také zajistiti účinnost rozsudku o žalobě C 100/21, podané již 4. června 1921 proti Františku V-ovi o zrušení exekuce, vůči třetím osobám a žalujícímu spolku, jenž nabyl hypotékární pohledávky postupem teprve 21. srpna 1921, kdyby byl dal žalobu knihovně poznamenat dle §u 61 knih. zák.

Čís. 4852.

V opravném řízení není místa pro klid řízení ani dle §u 168, ani dle §u 170 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 31. března 1925, Rv I 226/25).

Nejvyšší soud nevzal na vědomí oznámení stran ve sporu, že smluvily klid řízení.

Důvody:

Spor, jehož se oznámení týká, byl rozhodnut již rozsudkem krajského soudu ze dne 19. září 1924, který byl potvrzen rozsudkem vrchního zemského soudu v Praze jako soudu odvolacího ze dne 29. listopadu 1924, z něhož bylo podáno žalobcem dovolání. V tomto sporu nemůže již dojíti ke klidu řízení ani podle §u 170, ani podle §u 168 c. ř. s. Prvý případ klidu řízení podle §u 170 c. ř. s. jest jak v odvolacím řízení, tak i v dovolacím řízení vyloučen podle §u 491, 513 c. ř. s. Ani u dovolacího soudu nemohl by tedy nastati klid řízení, kdyby k ústnímu jednání ustanovenému podle §u 509 c. ř. s. se obě strany nedostavily. To však vylučuje v opravném řízení jeho i podle §u 168 c. ř. s., neboť oprávněnost stran sjednati klid zakládá se v prvé stolici právě na tom, že klid nastává, když žádná strana se k jednání nedostaví, protože je-li to stranám do moci dáno, by takto klidu řízení se domohly, má zákon za to, že není také překážky, by klidu nedosáhly i způsobem jiným, tedy dohodou. Je-li ale v opravném řízení klid vyloučen i při nedostavení se obou stran, shrucuje se pro řízení to i tento druhý důvod klidu.

Čís. 4853.

Služební smlouvu s úřadem v zastoupení státu lze uzavříti jen písemně. Předchozí ústní vyjednávání se zástupcem úřadu není pro stát závazným.

Byl-li kdo přijat do služeb na zkoušku a provisorně s výhradou propuštění, kdyby nevyhověl, dáno jest úplně do uvážení zaměstnavatele, zda uzná zkoušku za vyhovující.

(Rozh. ze dne 31. března 1925, Rv I 264/25.).

Žalobce byl přijat Československým státem do služeb a to, jak v přijímacím výnosu bylo výslovně stanoveno, »na zkoušku a prozatimně s výhradou propuštění pro případ, že by nevyhověl«. Dostav výpověď, domáhal se žalobce na státu placení služného. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nikdo netvrdí, že výnos ministerstva zahraničí ze dne 3. září 1920, v němž stanoveny podmínky, pod nimiž žalobce do služby přijímá, jest aktem správním a tudíž veřejnoprávním, a dovolání tedy zcela zbytečné s tímto pouze domnělým náhledem nižších stolic polemisuje. Než, když je výnos ten toliko prohlášením soukromoprávním, t. j. buď nabídkou, která potom byla žalobcem přijata, jak nižší stolice, zvlášť prvý soudce, tomu chtějí, aneb jen, jak zase žalobce tomu chce, odpověď na předchozí žádost (nabídku) žalobcovu a tudíž »pouhý projev, podávající vysvětlení ohledně pravé vůle stran«, či pouhý jednostranný projev jednoho smluvníka, přiléhavěji řečeno projev, manifestující vůli ministerstva (státu), přísluší mu vždy ten význam a to právní hodnocení, jehož se mu nižšími stolicemi dostalo. Neboť, je-li to, jak takto dovolání samo doznává, smluvní projev jednoho smluvníka, mohlo k smlouvě dojíti jen, přijal-li druhý smluvník (žalobce) podmínky, které si prvý smluvník (stát) v projevu tom kladl. Ovšem dovolatel sám to mění a konstruuje to také tak, že výnos je v podstatě jen vlastně legitimací danou žalobci na základě smlouvy již ústně ujednané k cestě do Hamburku, neboť prý předpokládá, že podstatné kusy smlouvy byly již ujednány. Ale to zneuznává jak osobnost druhého smluvníka, tak obsah výnosu. Druhým smluvníkem byl stát, zastoupený ministerstvem zahraničí, i nelze jej, jak dovolatel činí, zaměňovati s tím kterým úředníkem jmenovaného ministerstva, s nímž žalobce jednal: žalobce musil nebo aspoň měl si býti vědom, že závazným může býti teprve prohlášení, které mu učiní ministerstvo jako takové, jako úřad, a které jak je po přirozenosti věci (§ 7 obč. zák.) na snadě, může se díti již vzhledem k povaze smluvníka jakožto úřadu, jakož i vzhledem k povaze věci, zvláště též vzhledem k požadavku úřední evidence jen písemně, ústní jednání že může býti jen informativní a tudíž nezávazné. Co však se týče obsahu výnosu, přezírá dovolání naprosto, že výnos naopak podstatné podmínky smlouvy sám stanoví a naprosto tudíž nepředpokládá, že by mělo platiti místo toho něco, co bylo jednáno ústně, co úplně souhlasí s právě vyloženou povahou smlouvy uzavírané úřadem jako stranou. Výnos stanoví, že žalobce se přijímá na zkoušku a provisorně s výhradou propuštění v případě, že by nevyhověl. Hájí-li dovolání stanovisko, že mu musí býti dokázána nezpůsobilost k práci, pro kterou byl najat, než může býti platně propuštěn, hřeší očividně proti pojmu přijetí na zkoušku a výhrady propuštění pro případ nevyhovění. Smlouva na zkoušku znamená, že jest to dáno úplně do uvážení, ba libosti strany, bude-li se zkouška považovati za vyhovující, čili nikoli. Tak již při koupi (čl. 339 obch. zák., § 1080 násl. obč. zák.) a zrovna tak se to má i při smlouvách služebních, jenže zde může bez výpovědi smlouva býti zrušena jen v prvém měsíci (§ 1158, odstavec druhý obč. zák., podobně § 19, odstavec druhý zák. o obch. pom.), potom jen s příslušnou výpovědí (§ 20 zák. o obch. pom., § 1159 násl. obč. zák.). Žalobce sám v žalobě doznává, že výpověď dostal a proti její lhůtě nebrojí, nýbrž pouze oprávněnost výpovědi a nastalé jí zrušení smlouvy služební neuznává, to vše ovšem vzhledem k vyložené právní povaze smlouvy na zkoušku neprávem. Opírá-li se konečně dovolání o to, že žalobce oproti výnosu si učinil výhrady, shledávajíc v tom vadnost řízení, že důkazy o tom prý nabídnuté nebyly připuštěny, dlužno mu na to odvětiti, že, pakli by byl nepřijal smlouvu tak, jak ji druhá strana chtěla, nýbrž s novými podmínkami, byla by se vůbec žádná smlouva neuskutečnila (§ 869 obč. zák.), neboť jednostranná výhrada není pro druhou stranu závazná, a že by druhá strana byla žalobcovy výhrady, které si po výnosu, dle svého tvrzení, činil, přijala, samo dovolání netvrdí. Ve skutečnosti žalobce, obdržev výnos, podle něho se zachoval, místo v něm udané bezesporně nastoupil, tedy obsah smlouvy tak přijal, jak ve výnosu byl obsažen.

Čís. 4854.

Obchodní pomocníci (zákon ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.). O tom, zda zaměstnanec koná vyšší služby, nerozhoduje jeho titul, nýbrž služby, jež skutečně koná. »Dílovedoucí«, jenž vykonával kontrolu práce nad určitým počtem dělníků, radil jim při práci, uváděl do pořádku stroje, když něco vázlo a, nepřišel-li některý dělník, zastupoval ho v jeho práci a zaznamenával čas strávený dělníky jeho dozoru při té které práci, — nekonal vyšších služeb.

(Rozh. ze dne 31. března 1925, Rv I 323/25.)

Žalovaná firma dala svému zaměstnanci čtrnáctidenní výpověď ku dni 5. dubna 1924. Tvrdě, že bylo mu dáti výpověď dle zákona o obchodních pomocnících, domáhal se žalobce zaplacení služebních požitků za dobu od 5. dubna 1924 do 30. června 1924. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, dospěv k názoru, že žalobce není obchodním pomocníkem. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Zákon o obchodních pomocnících operuje sice s pojmem vyšších služeb, aniž by však je definoval. Oporou pro vyvinutí tohoto pojmu zůstává tedy pořád jen § 73 odstavec třetí živn. ř., který také sice nepodává definice, avšak vyjmenovává řadu příkladů vyšších služeb, řka, že osoby pro vyšší služby ustanovené jako dílovedoucí, mechanikové, faktoři, účetní, pokladníci, expedienti (výpravčí), kresliči, chemikové

a tomu podobní nejsou zahrnuti pojmem pomocných pracovníků. Z toho patrno, že zákon příkladným výpočtem vyšších služeb nastínil jen dolní hranici jejich, neboť vyšší kategorie, jako jsou disponenti, prokuristi, ředitelé a pod., nechává docela beze zmínky, jak jest také zcela přirozeno, protože mu jde o odhraničení vyšších služeb od služeb nižších a hranici tu tvoří právě služby, které jsou službám nižším, ač k nim již nenáležejí, přece povahou svou nejbližší. Jestliže však zákon vyjmenovává jen vyšší služby nejnižšího řádu, tedy služby, jež jsou ještě nižší, než tyto vyjmenované, ke službám vyšším již nepatří. Pro projednávaný případ bude měřítkem služba dílovedoucího: je-li tato vyšší službou nejnižšího řádu, tedy služba povahou svou podstatně nižší než obor působnosti dílovedoucího vyšší službou už není. A tomu tak jest u služby žalobcovy, o kterou jde. Nezáleží sice na jméně, nýbrž jen na věci; tak může zaměstnanec v tom kterém závodě poznačován býti titulem vyšším, než jaký dle obecných pojmů toho odvětví živnosti práci jeho přísluší, anebo zase naopak může mu přikládán býti titul nižší, než jaký obor jeho působnosti s sebou dle pojmů těch přináší, i bude tedy vždy, jak se také všeobecně uznává, rozhodovati jen služba skutečně konaná. Avšak zákon, užívaje těch kterých titulů, spoléhá na tyto obecné pojmy, z nichž je vážil, a spojuje s nimi tedy představu určitého oboru působnosti. Co se týče dílovedoucího, tedy tomu pojmu odpovídalo teprv postavení K-ovo, jež, jak se ve spisech líčí, záleželo v tom, že mu mistři, mezi něž patřil i žalobce, podléhali a podle disposic od něho učiněných říditi se povinni byli, jemuž dále mistři dobu, které ten který jich dozoru svěřený dělník k vykonání té které práce potřeboval, sdělovali, načež on provedl kalkulaci mzdy. Oproti tomu žalobce dle zjištění nižších stolic vykonával kontrolu práce nad určitým počtem dělníků (15—20), radil jim při práci, uváděl do pořádku stroje, a nepřišel-li některý dělník, zastupoval ho v jeho práci, a měřil, lépe řečeno zaznamenával, jak již řečeno, čas dělníky jeho dozoru svěřenými při té které práci strávený. Byla to tedy v podstatě práce dělníka t. zv. předního, k níž každému dělníku nabýti lze způsobilosti, je-li všímavý a má-li delší praxi, a tedy práce podstatně — protože o celý stupeň — nižší, než práce dílovedoucího, a nenáležela tedy k vyšším, jež, jak se obecně praví, nejsou-li to práce duševní, předpokládají aspoň vypravení jistým disposičním právem, samostatnou rozhodovací mocí či zkrátka vedoucí postavení.

Čís. 4855.

Jest »zlomyslným opuštěním manžela« ve smyslu §u 109 obč. zák., zdráhá-li se manželka sdíleti společnou domácnost, kladouc za podmínku návratu do manželovy domácnosti podmínku zcela bezdůvodnou a nemající opory v zákoně.

(Rozh. ze dne 31. března 1925, Rv I 372/25.)

Žalobě manžela na manželku o rozvod manželství od stolu a lože pro zlomyslné opuštění bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelka považuje za nesprávné posouzení právní, že odvolací soud přiznal ve svém rozsudku proti dovolatelce jsoucnost rozvodového důvodu zlomyslného opuštění podle §u 109 obč. zák. a že z toho rozvodového důvodu vyhověl žalobnímu žádání. Dovolatelka poukazuje k tomu, že odvolací soud nahražuje pojem »zlomyslného opuštění« pojmem »opuštění bez nutkavé příčiny«, ač jde o dva různé pojmy. Dále poukazuje k tomu, že byla ochotna vrátiti se do žalobcovy domácnosti, že jen manželu kladla za podmínku, by našel pro ně jiný byt, než u jeho rodičů, že tedy za tohoto zjištěného stavu nelze mluviti o »zlomyslném« opuštění. Leč dovolací soud neshledal, že by odvolací soud posoudil spornou věc po právní stránce nesprávně. Podle §u 92 obč. zák. je manželka povinna jíti za manželem do jeho obydlí, jemu v hospodářství a v živnosti dle své síly pomáhati, a pokud toho žádá domácí pořádek, nařízení od něho učiněná nejen sama plniti, nýbrž i k tomu přihlížeti, aby byla plněna také od jiných. Podle §u 91 obč. zák. hlavou rodiny jest muž. Podle §u 93 obč. zák. není manželům dovoleno, manželský svazek, třeba se o to sjednotili, o své újmě zrušiti. S těchto hledisek dlužno řešiti pojem »zlomyslného« opuštění po rozumu §u 91 obč. zák. Bylo zjištěno, že dovolatelka opustila o své újmě domácnost svého manžela, bez jakéhokoliv důvodu, jímž by mohla ospravedlniti tento odchod. Udává-li, že její odchod je ospravedlněn skutečností, že se nechtěl její manžel odstěhovati od svých rodičů, kde mu otec propachtoval kus pole, přehlíží, že podle zákona hlavou rodiny jest muž a že manželka jest povinna splniti, co je nařízeno v §u 92 obč. zák. Nemůže si určovati, by se žalobce odstěhoval od svých rodičů, kde si našel novou existenci. Poněvadž dovolatelka klade za podmínku svého návratu do manželovy domácnosti zcela bezdůvodnou a v zákoně opory nemající podmínku, sluší sdíleti právní názor odvolacího soudu, že její, nijak neospravedlněné, odpírání návratu jeví se býti zlomyslným opuštěním manžela, neboť to spočívá i v libovolném přerušení manželského společenství, spojeném s úmyslem, toho společenství už neobnoviti. Takový úmysl projevila dovolatelka podle toho, co bylo zjištěno odvolacím soudem, s dostatečnou poznatelností také tím, že ještě v dovolání klade za podmínku svého návratu, by žalobce našel jiný byt a odstěhoval se od rodičů.

Čís. 4856.

Přerušení promlčení nastává teprve, když věc došla k příslušnému soudu, třebas následkem opatření původně dovolaného soudu dle §u 261, odstavec šestý, c. ř. s.

(Rozh. ze dne 31. března 1925, Rv I 394/25.)

Žalobu o náhradu škody procesní soud prvé stolice zamítl proto, že žalobní nárok jest promlčen. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud schvaluje právní názor nižších soudů, že promlčení se přerušuje jen podáním žaloby u příslušného soudu, pokud se týče u soudu, jenž stal se příslušným tím, že žalovaná strana zavčas nevznesla námitky nepříslušnosti soudu (§§ 240 a 441 c. ř. s.). Nemění na věci ničeho, že sporná věc byla nepříslušným krajským soudem v Liberci k žalobcovu návrhu podle §u 261 odstavec šestý c. ř. s. přikázána příslušnému okresnímu soudu v Jablonci n. N., neboť tím vznikla pro žalobce výhoda jen potud, že řízení zůstalo zahájeno a že žalobce nemusel žalobu podávati znovu. Ale přerušení promlčení (§ 1497 obč. zák.) nastalo teprve tehdy, když žaloba došla k příslušnému soudu, neboť procesuální výhody, propůjčené žalobci §em 261 odstavec šestý, c. ř. s. nemají významu pro otázku hmotného práva, kdy a jak se přerušuje promlčení. I v případě odkázání sporné věci na příslušný soud podle §u 261 odstavec šestý c. ř. s. nepřerušuje se tedy promlčení podáním žaloby u nepříslušného soudu, nýbrž teprve dnem, kteréhož věc došla na příslušný soud, zvláště když jde, jako zde, o nepříslušnost nezhojitelnou.

Čís. 4857.

Do rozhodnutí o tom, zda svědek má býti slyšen přímo soudem rozhodujícím či soudcem z příkazu činným, nepřipouští se rekurs.

(Rozh. ze dne 31. března 1925, R II 86/25.)

Soud prvé stolice nařídil výslech svědka Dra G-a dožádaným soudem. Rekursní soud k rekursu žalobce nařídil, by svědek Dr. G. byl vyslechnut rozhodujícím soudem.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Dle ustanovení §u 291 c. ř. s. odstavec prvý, pokud se týče §u 277 odstavec poslední c. ř. s. nepřipouští se samostatný opravný prostředek proti usnesením, kterými byla nařízena provedení důkazu, což se děje usnesením průvodním (§ 277 odstavec prvý c. ř. s.), vyžadujícím písemného vyhotovení, když důkaz má býti proveden soudcem z příkazu činným nebo dožádaným. Rozhodnutí o tom, zda svědek má býti slyšen přímo soudem rozhodujícím, či soudcem z příkazu činným nebo dožádaným, jest částí usnesení průvodního, vedle připuštění důkazu z části druhé a vztahuje se proto naň také ustanovení §u 277 poslední odstavec c. ř. s. Z těchto důvodů jest dovolací rekurs považovati za nepřípustný. Neboť tím, že rekursní soud usnesení soudu prvé stolice, jímž nařízen byl výslech svědka Dra G-a soudem dožádaným, nahradil nařízením toho výslechu soudem rozhodujícím, stal se napadený výrok části průvodního usnesení a podléhá proto jako takové naznačeným předpisům.

Čís. 4858.

Dobu, pro kterou jest daním a veřejným dávkám přiznáno právo na výsadní uspokojení, nelze v případě opětné dražby počítati od dražby původní.

(Rozh. ze dne 31. března 1925, R II 93/25.)

Nemovitost, původně vydražená dne 14. prosince 1922, byla v opětné dražbě prodána dne 7. srpna 1924. Při rozvrhu nejvyššího podání přikázal soud prvé stolice úrazové pojišťovně nedoplatky příspěvků pouze za dobu od 28. června 1922 vzhledem k tomu, že byly knihovně zajištěny teprve dne 28. června 1923. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pokud se toho týče, že přihlášené nedoplatky nemocenských příspěvků nebyly rekurentce z nejvyššího podání přiznány za dobu 1½ roku od původní dražby zpět počítajíc, nýbrž vzhledem ke knihovnímu zajištění ze dne 28. června 1923 toliko od 28. června 1922, jest stížnost neopodstatněna. Dobu, pro kterou jest daním a veřejným dávkám přiznáno právo na výsadní uspokojení, nelze v případě opětné dražby počítati od dražby původní. Podle §u 154, odstavec druhý ex. ř. pozbývá pravoplatným povolením opětné dražby původní dražba účinnosti a věc má se tak, jakoby původní dražby nebylo (§ 157 prvý odstavec ex. ř. a motivy k §u 154—157 ex. ř.). Proto odpadá původní dražba i při počítání doby, pro kterou daním a veřejným dávkám jest přiznáno výsadní právo a nižší soudy rozhodnuvše, jak se stalo, nepochybily.

Čís. 4859.

Vlastník peněz, zabavených vymáhajícím věřitelem u třetí osoby, může se domáhati na vymáhajícím věřiteli náhrady dle zásad o bezdůvodném obohacení (condictio sine causa).

(Rozh. ze dne 31. března 1925, Rv II 12/25.)

Výkonný orgán zabavil u dlužníka R-a tisícikorunovou bankovku, náležející žalobkyni, vydal 830 Kč 82 h vymáhajícímu věřiteli a zbytek žalobkyni. Žalobu, domáhající se na vymáhajícím věřiteli zaplacení 830 Kč 82 h, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud uznává za prokázáno, že zabavená tisícikorunová státovka nebyla majetkem dlužníka R-a, nýbrž majetkem žalobkyně,

patrně tedy přijímá za prokázaný stav vylíčený svědky, že žalobkyně si 8000 Kč, záležejících z osmi tisícikorunových státovek, k nimž patřila také ta později zabavená, v bance vyzvedla, aby je skrze svého otce půjčila bratrovi na jistotu, a že když peníze ty ležely v kabelce na stole, R., jenž měl v náprsní kapse u sebe 70 Kč, je ze žertu k sobě vzal, a do zadní kapsy strčil, načež pak u něho jedna tisícikoruna byla zabavena. Tomuto zjištění brání se dovolání právními vývody, řkouc, že když nebyly udány serie a čísla státovek, nastalo prý smísení ve smyslu §u 371 obč. zák. To není však správné, neboť smísení prostě nenastalo, protože R. nejen že oněch osm tisícikorun se svými penězi nesmíchal, měv tyto v náprsní kapse v tašce, tisícikoruny pak strčiv do zadní kapsy, ale i kdyby byl dal obé dohromady, nemohlo smísení ve smyslu §u 371 obč. zák. t. j. nerozeznatelnost obojích peněz nastati, protože tisícikoruny od peněz drobných, v nichž 70 Kč záležeti může, vždy rozeznati a oddělíti lze. Serie a čísla věděti nebylo třeba, když R. žádných vlastních tisícikorun neměl. Docela lhostejno je také, zdali formální postup výkonného orgánu byl správným či nikoliv, neboť záleží jen na tom, či byly zabavené peníze, a když zjištěno, že patřily žalobkyni, je tím věc rozhodnuta v její prospěch. Nemůže o tom býti pochyby, že věřitel nemůže si ponechati zabavené peníze, náležející jinému, než jeho dlužníku, ale vzhledem k zmatku, jaký o tomto případu panuje co do odůvodnění jak v nauce tak v praxi a jaký se i v tomto případě v různých hlediskách stran i nižších soudů stopovati dá, dlužno se s právním důvodem žaloby zabývati. Krainz-Ehrenzweig II. str. 667 podřaďuje tento případ pod t. zv. condictio indebiti §u 1431 obč. zák. a rovněž tak rozhodnutí ze dne 24. října 1914 R I 670/11 a rozhodnutí u Krainze-Ehrenzweiga l. c. pozn. 14 citovaná, ač se tento předpis sem naprosto nehodí, ježto třetí osoba (žalobkyně) vůbec nic neplnila a dokonce v žádném omylu se nenalézala. Také není třeba, jak žalobkyně a odvolací soud činí, dovolávati se slušnosti a spravedlnosti, tedy práva přirozeného, když stačí úplně positivní předpisy t. j. pět římskoprávních typů kondikce i v platném právu uznaných, totiž c. indebiti, c. causa data causa non secuta, c. ob turpem causam, c. causa finita a c. sine causa. Ovšem jsou pouze tři z nich vytčeny v zákoně generelně a to prvá (§ 1431), třetí (§ 1174) a čtvrtá (§ 1435), kdežto druhá a pátá vyskytují se v zákoně toliko po různu jako jednotlivé species (odrůdy). Projednávaný případ patří pod typ pátý, condikci sine causa, pod kterou spadají všecky případy bezdůvodného obohacení, jež nejsou zahrnuty v prvých čtyřech formách, a která vlastně by stačila sama jediná ku krytí i všech těch ostatních čtyřech typů, protože i u nich jest důvodem nároku žalobního obohacení (sine causa), jenže formy jich pro četnost případů nabyly zvláštních jmen, staly se druhy, a vyvinuly se dříve, než všeobecná c. sine causa, protože se nejdříve přiházely. V projednávaném případě jest nabytí se strany věřitele bezdůvodné proto, že má sice nárok proti svému dlužníku, proti němuž exekuci vede, ale nemá nároku proti osobě třetí (žalobkyni), z jejíhož majetku se zaplacena učinil, drží tedy majetek třetí osobě uzmutý neprávem a musí jej vydati a hleděti si majetku dlužníkova. To zákon zřetelně uznává. Věřitel může vésti oprávněně exekuci jen na majetek (práva) dlužníkova (§ 7 a 63 čís. 4 ex. ř.), nikoli i na majetek (práva) osob třetích, jak zcela přirozeno, takže to ani dokladu nepotřebuje. Sáhne-li tedy na majetek osoby třetí, jež není zavázaným podmětem, děje se to materielně neprávem, bez právního důvodu. Byla-li zabavena věc třetí osoby, věc dlužníku nepatřící, má její majitel, třetí osoba, nárok na její vyloučení z exekuce (§ 37 ex. ř.), t. zv. nárok excisní, byla-li však věc již prodána, má, když ne ještě nárok vindikační, jako po případě v §u 170 čís. 5 ex. ř., podle zásady pretium cedit in locum rei nárok na vydání stržené kupní (dražební) ceny (§ 258 ex. ř.), a byla-li konečně tato stržená cena docela věřiteli již vydána, čemuž se rovná případ, byly-li zabaveny přímo peníze a věřiteli vydány, jako se to stalo zde, má poškozená třetí osoba nárok proti věřiteli na vydání té peněžité sumy (§ 231 poslední odstavec ex. ř.). To vše je důsledek jejího práva na zabavenou věc a nedostatku věřitelova práva na věc tu.

Čís. 4860.

Dopravní řád železniční
Doprava s Polskem.

Podrobení se tarifní vyhlášce ze dne 4. října 1919, čís. 80 a ze dne 22. listopadu 1919, čís. 93 a 94 Věstníku pro železnice a plavbu, nelze spatřovati již v tom, že zboží bylo odevzdáno ku přepravě přes polské území. Lhostejno, že ve stanici určení (v Polsku) byly zapraveny poplatky za dopravu polským územím.

Vepsání slova »průvodce« odesílatelem do nákladního listu lze jen tehdy pokládati za úmluvu stran, že zásilka bude průvodcem hlídána, by nebyla vykradena (§ 86 čís. 6 žel. dopr. ř.), když dráha přijímajíc nákladní list, na takovou nabídku přistoupila a průvodci umožnila, by vůz skutečně hlídal.

(Rozh. ze dne 31. března 1925, Rv II 54/25).

Žalobce zaslal svá zavazadla z Vídně do Sereta v Rumunsku přes Československo. V Bohumíně byla zásilka částečně vyloupena. Žalobě proti Československému eráru o náhradu škody vyhověl procesní soud prvé stolice jen z polovice, shledav spoluzavinění žalobcovo v tom, že neuvedl v nákladním listu, opatřeném doložkou »průvodce«, jména průvodce a že si neopatřil legitimačních papírů od dráhy za účelem doprovodu zásilky. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného, k odvolání žalobcovu pak uznal podle žaloby a uvedl v tomto směru v důvodech: Nelze říci, že žalobce škodu spoluzavinil. O spoluvině dalo by se mluviti, kdyby bylo bývalo ujednáno mezi stranami, že vagonu má býti přidán průvodčí (§ 86 čís. 6 žel. dopr. ř.). Než ani žalobce, ani žalovaná dráha netvrdí, že ustanovení průvodčího bylo mezi nimi umluveno a proto slovo »průvodčí«, pojaté do nákladního listu, nemá významu to tím méně, když není tam označeno ani jméno průvodčího. Že i žalovaná dráha neuznala žalobce za průvodčího plyne z toho, že ho ku střežení vagonu v Bohumíně ani nepřipustila. Nebylo-li však mezi stranami ujednáno, že průvodčí má vagon střežiti, nebylo povinností žalobcovou, vagony hlídati, a nelze v tom, že si příslušného úředního povolení ke hlídání neopatřil a nehlídal, spatřovati jeho zavinění. Nerozhoduje, že žalobce vagon v první části dopravy skutečně

hlídal, neboť pro nedostatek zvláštní úmluvy nebyl k tomu povinen a nezodpovídá za škodu, která povstala tím, že on sám později vagony nestřežil. Ostatně, i kdyby byl žalobce býval průvodčím ve smyslu shora citovaného ustanovení, má předpis ten na mysli jen pravidelné dopravní poměry, když totiž vagon za dopravy zůstane na jedné stanici jeden den nebo jednu noc státi. Pro ten případ však, že vagon stojí několik dní a nocí na nádraží, jak se zde stalo, onen předpis neplatí, poněvadž průvodčí vagon po delší dobu nepřetržitě hlídati nemusí a fysicky ani hlídati nemůže. Nebylo proto lze škodu, krádeží povstalou, mezi stranami rozděliti, nýbrž jest dráze uložiti náhradu celé škody.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání vytýká napadenému rozsudku jenom nesprávné právní posouzení, ale i to bezdůvodně. Nižší soudy rozhodly právem, že zažalovaný nárok na náhradu škody, vzniklé částečným vykradením zásilky na stanici v Bohumíně, nemůže býti posuzován podle tarifních vyhlášek ze dne 4. října 1919, čís. 80 a ze dne 22. listopadu 1919, čís. 93 a 94 Věstníku pro železnice a plavbu o přímé železniční přepravě mezi drahami v Polsku a drahami v republice Československé. Nákladní smlouva uskutečňuje se převzetím zboží s nákladním listem, jest rázu čistě soukromoprávního a zavazuje obě strany podle předepsaného obsahu nákladního listu, jehož podstatnou částí jest udání stanice určení. V nákladním listu byla udána jako stanice určení Černovice v Rumunsku; tarifní vyhláška čís. 80/1919 vztahuje se však dle bodu 5 jenom na přepravu mezi stanicemi drah československých a polských. Nezáleží na tom, že odesílatel neměl na přímou přepravu do Rumunska přes polské území práva, československé dráhy mohly obstarání této přepravy odmítnouti, když však převzaly zboží s nákladním listem, byly povinny provésti přepravu dle nákladního listu, a to nejen podle ustanovení železničního dopravního řádu ze dne 11. listopadu 1909, čís. 172 ř. zák., jenž platil i pro mezinárodní dopravu, pokud nebyla zvláštními předpisy upravena (§ 1), nýbrž i podle čl. 401 obch. zák. Nemá významu, zda stalo se převzetí zásilky k přímé přepravě do Černovic jen omylem, zda měly zásilky, odevzdané polským drahám k přepravě do jiných států, býti adresovány do pohraniční polské stanice a tam reexpedovány; a zda věděla o tom žalující strana, neboť zásilka byla vykradena ještě před odevzdáním polským drahám na nádraží v Bohumíně, takže ani omyl dráhy ani okolnost, že zásilka měla býti přepravována po drahách polských, není se škodou vůbec v příčinné souvislosti. Účinnost tarifní vyhlášky čís. 80/1919 byla vyloučena dále právem také proto, že nákladní list se odvolává na předpisy železničního dopravního řádu jako smluvní podmínky a nebylo na něm, jak ustanovuje doplněk vyhlášky ze dne 22. listopadu 1919, čís. 93 a 94 věstn. v bodu 3 j), předepsáno, že pro nákladní smlouvu platí přepravní podmínky vyhlášky. Tyto podmínky uchylují se právě v bodech, jež uplatňuje žalovaná strana, totiž ohledně legitimace k uplatnění nároku na náhradu škody, zákazu postupu tohoto nároku a výše náhrady tak podstatně nejen od předpisů žel. dopr. ř. a mezinárodní úmluvy, nýbrž i od všeobecných předpisů občanského a obchodního práva (čl. 395 a 396 obch. zák., §§ 1316, 1393 obč. zák.), že k důkazu vůle stran, jim se podrobiti, nemůže stačiti pouhá skutečnost odevzdání zboží k přepravě přes polské území. Vyhláška nařizuje důsledně a právem, že musí býti v nákladním listu dovoláváni se železničního dopravního řádu škrtnuto, a nahrazeno dovoláváním se tarifní vyhlášky. Jelikož se tak v tomto případě nestalo, a žalovaná strana se ani nepokusila o důkaz, že odesílatel se novým mimořádným podmínkám podrobil výslovně jiným způsobem, nemůže býti smluvní poměr stran podle nich posuzován. Bez úspěchu musil zůstati pokus, z okolnosti, že ve Sniatyně byly útraty přepravy přes polské území zaplaceny a zásilka byla vedle průvodního nákladního listu opatřena ještě dalším nákladním listem, dovoditi, že šlo ve skutečnosti o zásilku do polské stanice, podléhající vyhlášce čís. 80/1919. Zaplacením určité části přepravného bez vydání nákladního listu a zboží nebyla ani nákladní smlouva splněna, ani stanice určení změněna, dodatečná změna stanice určení byla ostatně právě vyhláškou čís. 80/1919 (bod 3 c) zakázána. Druhý nákladní list byl dle nenapadnutého již skutkového zjištění nižších soudů vyhotoven pouze ke súčtování dopravného na polsko-rumunském úseku Sniatyn-Nepolokowce, a nemůže již proto býti důkazem o vydání zásilky adresátovi a její reexpedice, poněvadž jest na něm jako odesílatel uveden nikoliv původní adresát Josef L., nýbrž původní odesílatel Č. v Bohumíně. Ostatně jest pro posouzení žalobního nároku zcela nerozhodno, jakým dodatečným manipulacím musila býti zásilka ve Sniatynu podrobena, aby se dostala do rukou původního adresáta v Rumunsku, když škoda vykradením vozu v Bohumíně tehdy již vzešla a sepsáním skutkové podstaty byla zjištěna. Právem uznaly konečně nižší soudy, že tu není vyviňovacího důvodu §u 86 čís. 6 žel. dopr. ř., pokud se týče čl. 31 čís. 6 m. ú. Průvodce pro zásilku nebyl tarifem předepsán, vepsání slova »průvodce« odesílatelem do nákladního listu bylo by se jen tehdy stalo úmluvou stran o tom, že zásilka bude průvodcem hlídána, by nebyla vykradena, kdyby železnice, přijímajíc nákladní list, byla na takovou nabídku přistoupila a průvodci umožnila, by vůz skutečně hlídal. Jelikož toho neučinila, potřebného průkazu mu nevydala, ba, jak bylo zjištěno, hlídání mu přímo zakázala, nemůže býti o takové úmluvě řeči.

Čís. 4861.

Dohoda mezi věřitelem a spoludlužníkem vyrovnacího dlužníka nespadá pod zákaz §u 47 vyr. ř., třebaže se věřitel v dohodě zavázal, hlasovati v ujednaném smyslu pro vyrovnání.

(Rozh. ze dne 31. března 1925, Rv II 62/25.)

Spoludlužníci vyrovnacího dlužníka zavázali se zaplatiti žalobci 400.000 Kč, pak-li bude hlasovati pro potvrzení vyrovnání na 30%. Ohledně splácení dluhu byly umluveny splátky; pro případ, že by některá splátka nebyla splacena do 30 dnů po splatnosti, byla umluvena splatnost celého dluhu. Ježto žalovaní nezapravili splátky včas, domáhal se žalobce na nich zaplacení 400.000 Kč. P r o c e s n í s o u d p r v é

stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: V §u 47 vyr. ř. se stanoví, že úmluva dlužníka nebo jiných osob s některým věřitelem, kterou se mu před uzavřením vyrovnání nebo mezi uzavřením a právoplatným potvrzením vyrovnání poskytují zvláštní výhody, jest neplatnou. Jest tedy zkoumati, zda byly úmluvou mezi žalobkyní a odvolateli ze dne 30. ledna 1923 žalobkyni zvláštní výhody poskytnuty, a zda je tedy tato úmluva neplatnou. Z obsahu úmluvy jest zřejmo, že si žalobkyně, aby obešla vyrovnání, pro které hlasovala kvotou 30%ní, dává od žalovaných poskytovati výhody, které jí mají zajistiti, že obdrží celou svou pohledávku, kterou má od firmy R., ve vyrovnacím řízení se právě nacházející, k požadování. Tak dle odstavce 1 a 4 citované smlouvy zavazují se žalovaní zaplatiti žalobkyni solidárně 400.000 Kč, když žalobkyně bude hlasovati pro vyrovnání na 30%, když vyrovnání bude soudně potvrzeno a když stroje v továrně jim zůstanou. Vyrovnací kvota jest zahrnuta v 400.000 Kč a nebude jí žalobkyně od žalovaných požadovati dle odstavce 5. úmluvy. Žalovaní dávají žalobkyni v zástavu veškeré své jmění, zejména veškeré stroje, zařízení a inventář a nebudou žalovaní bez svolení žalobkyně se zařízením továrním, se stroji a inventářem disponovati. Dle odstavce 11. dávají žalovaní žalobkyni v zástavu požární pojistku vinkulovanou a znějící asi na jeden milion. Žalobkyně sice dovozuje, že zde nemůže býti o nějaké zvláštní výhodě řeči, poněvadž prý byla dána jen úplata, která odpovídala stavu dlužníka, takže prý na tento případ dopadá ustanovení poslední věty §u 47 vyr. ř. a poukazuje v tom směru zejména na ustanovení odstavce III. smlouvy, že se vzdala části svých práv a dopomohla tak ke slušnému narovnání. Odvolací soud sdílí nicméně názor odvolatelů, že onou úmluvou dala si žalobkyně poskytnouti zvláštní výhody na úkor věřitelů ostatních a že úmluva ta jest ve smyslu §u 47 vyr. ř. neplatnou.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Odvolací soud zamítl žalobu, maje za to, že si žalobkyně úmluvou ze dne 30. ledna 1923 dala poskytnouti zvláštní výhody na újmu ostatních vyrovnacích věřitelů a že úmluva ta jest podle §u 47 vyr. ř. neplatna. Právem napadá dovolání právní názor odvolacího soudu s hlediska §u 503 čís. 4 c. ř. s. Z oné smlouvy plyne, že žalovaní dlužili 400.000 Kč, žalobkyní k vyrovnacímu řízení »Továrny na kůže a řemeny v R.« přihlášených, s vyrovnací dlužnicí rukou společnou a nerozdílnou. Právo žalobkyně proti nim jako spoludlužníkům zůstalo zahájením vyrovnávacího řízení podle §u 48 vyr. ř. nedotčeno. Upravila-li žalobkyně onou smlouvou, jak z jejího obsahu lze seznati, znovu své právo proti spoludlužníkům, by je sesílila a takto utvrdila závazek původních svých dlužníků, nelze v tom spatřovati poskytnutí zvláštní výhody žalobkyni jako věřitelce vyrovnacího dlužníka ve smyslu §u 47 vyr. ř., třebaže zároveň převzala povinnost v jistém smyslu hlasovati pro vyrovnací návrh. Jeť zákaz §u 47 vyr. ř. opatřením na ochranu menšiny věřitelů vyrovnacího dlužníka. Věřitelé vyrovnacího dlužníka nebyli však postupem žalobkyně v projednávaném případě nikterak dotčeni, neboť žalovaní stvrdili formou v zákoně nezakázanou jen svůj vlastní závazek k žalobkyni. Rovnováha mezi vyrovnacími věřiteli a zásada stejného práva všech těchto věřitelů nebyla tím nijak porušena (srv. rozh. sb. u. s. čís. 2629). Ježto tudíž není důvodu, pro který žalovaní jedině napadali odsuzující rozsudek prvé stolice, bylo rozsudek druhé stolice změniti a obnoviti rozsudek první stolice.

Čís. 4862.

Ve sporu o rozvod (rozluku) jest majetkoprávní nároky, nezdařil-li se smír, poukázati na pořad práva. Pořadu práva však není na závadu, že se pokus o smír nestal a nebylo vysloveno, že majetkoprávní nároky odkazují se na pořad práva.

Vyhověl-li soud prvé stolice žalobě o zrušení smlouvy, neuznav žalovaným namítaného vzájemného závazku žalobcova, nelze žalovanému uváděti tuto okolnost v dovolání do rozsudku odvolacího soudu, jímž k odvolání pouze žalobcovu byla připojena k rozsudku prvého soudu vkladní doložka.

(Rozh. ze dne 31. března 1925, Rv II 130/25.)

Manželství stran bylo rozsudkem rozvedeno od stolu a lože z viny obou stran. Žalobou domáhala se napotom manželka jednak zrušení svatebních smluv, jednak, by na základě rozsudku o této žalobě při ideelní polovici žalovaného k nemovitosti čís. 13 bylo vloženo právo vlastnické pro žalobkyni. Procesní soud prvé stolice v onom směru uznal podle žaloby, v tomto směru žalobu odmítl. Odvolací soud k odvolání žalobkyně změnil napadený rozsudek a doplnil jej v tom směru, že na základě rozsudku může při ideelní polovici žalovaného k pozemku čís. 13 býti vloženo vlastnické právo ve prospěch žalobkyně. Důvody: Je nesporno, že manželství stran bylo rozvedeno z viny obou manželů. V takovém případě jest podle §u 1264 obč. zák. každý z manželů oprávněn žádati o zrušení smluv svatebních. Nárok tento jest nepochybně soukromoprávní povahy a patří již proto podle čl. I. uv. zák. k j. n. na pořad práva. Svědčí tomu také ustanovení §u 117 (§ 108, 1264) obč. zák. mluvící o »řádném soudci« a o »řádném řízení«. Podavši tuto žalobu, použila žalobkyně svého práva a nepřekročila je, připojivši také žádost, by na základě rozsudku mohla si vložiti právo vlastnické na ideelní polovici nemovitostí, žalovanému svého času postoupených. Vždyť svolení k provedení knihovního pořádku směřuje jen k obnovení dřívějšího stavu, který jest účelem zrušení smlouvy svatební. Již z toho plyne, že první stolice nemohla žalobu ani zcela ani z části odmítnouti. Nemohla tak učiniti zejména ani proto, že před podáním žaloby nebyl soudem nesporným proveden pokus vyřízení věci smírem. Není správným, že k provedení pokusu toho jest povolán soudce nesporný. V tom ohledu § 117 obč. zák. mluví o »řádném soudci« a »řádném řízení«. Jak již uvedeno, žaloba jest oprávněna. Žalovaný neuvedl ničeho, co by opravňovalo k zamítnutí žaloby a zachování svatební smlouvy. Námitkami takovými není, že žalovaný nemovitost zvelebil, dětem žalobkyně z jejího prvního manželství vyplatil

otcovské podíly, že dítěti ze společného manželství nedostalo se od žalobkyně podílu, že žalovaný sklenul znovu stáje, rozšířil hospodářské budovy, opatřil nákladné stroje a dobytek a že podle smlouvy má manžel, jemuž nemovitost připadne, vrátiti druhému, co do gruntu bylo investováno. Všecky tyto okolnosti vznikly teprve po uzavření svatební smlouvy, nejsou s ní v žádné souvislosti a osud jejich není nikterak dotčen osudem svatební smlouvy. Námitkou onoho druhu mohlo by snad býti, že žalovaný přinesl do společného manželství 6000 Kč, dále pár volů a krávu. Než tvrzení toto odporuje smlouvě. Podle ní přinesl jen 3200 Kč a ty je žalobkyně ochotna žalovanému vydati. Ostatně žalovaný se neodvolal, ani nepodal odvolacího sdělení a nelze již proto přičiniti nějaké opatření v jeho prospěch. Mimo to může žalovaný shora uvedené nároky uplatňovati samostatně bez ohledu na to, zda byla svatební smlouvu zrušena, čili nic, zda bylo právo vlastnické zase vloženo ve prospěch žalobkyně čili nic.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Mylným jest názor prvého soudce, že, dokud nejsou strany odkázány soudcem v nesporném řízení na pořad práva, jest pořad ten nepřípustným, neboť právě § 108 a 117 obč. zák. jichž se dovolává, odkazují věc, nemohou-li se strany po dobrém dohodnouti, na pořad práva. Ovšem praví předpisy ty, jakož i § 1264 obč. zák. jenž se odvolává na § 108, že soudce při řízení rozvodovém (rozlukovém) má se o majetkových poměrech manželů pokusiti napřed o smír, než věc na řádného soudce odkáže, ale tímto soudcem není soudce v řízení nesporném, jak prvý soudce za to má, nýbrž soudce ve sporu o rozvod neb rozluku, tedy soudce procesní, a zákon svým předpisem nechce říci nic jiného, než že soud ve sporu o rozvod nebo rozluku má se sice pokusiti o smír o majetkových záležitostech manželů, avšak, nezdaří-li se, že nemá sám o tom rozhodovati, nýbrž věc na příslušný k tomu soud, jenž může býti ovšem jiný, než soud příslušný pro spor o rozvod neb rozluku, a na příslušné sporné řízení, jež ovšem jest v majetkových věcech jiným než v rozvodových a rozlukových a to podstatně jiné, než v rozlukových, odkázati. Na tento příslušný soud a na toto příslušné řízení tedy věc patří, i když ve sporu o rozvod neb rozluku pokus o smír se ani nestal, neboť jest to jedno, jako když se stal, ale neměl výsledku. Bylo tedy o všech částech žalobního žádání v tomto sporu rozhodnouti, jak správně učinil na odvolání žalobkyně odvolací soud, rozhodnuv i o žádaném vkladu vlastnického práva. Tím jsou i všecky ostatní vývody dovolatele vyřízeny. Prvý soud zrušil svatební smlouvu, uváděje její obsah, a žalovaný se z tohoto výroku neodvolal, zrušující tento výrok vešel tudíž v právní moc tak, jak byl, a nemůže se žalovaný po projití lhůty odvolací domáhati jeho doplnění dalším udanlivým ustanovením svatební smlouvy, t. j. uplatňováním investici, což směřuje k stanovení vzájemného protiplnění, ačkoli žádný formální návrh na to učiněn nebyl, takže o vadě dle §u 496 čís. 1 a §u 423 a násl. c. ř. s. nemůže býti řeči, neboť žalovaný jen uplatňoval, že žalobkyně, mělo-li by jejímu žádání býti vyhověno, musila by se aspoň k plnění všeho toho, čeho k uvedení v předešlý stav třeba, nabízeti. Byla-li povinna, jak žalovaný míní, obsažnějším vzájemným plněním, než k jakému se nabízela, avšak soudce prvý vyhověl přes to jejímu žádání o zrušení svatební smlouvy a žalovaný rozsudek ten nenapadl, jest věc vyřízena. Brániti se teprv vkladní doložce, kterou připojil soud druhý, není po právu, neboť doložka ta jest jen logickým a nevyhnutelným důsledkem zrušení svatební smlouvy t. j. právního stavu jí zřízeného. Znamenáť zrušení to, že má vše uvedeno býti v předešlý stav, arciť, pokud jen žalobkyně žalovala a na své nároky se omezila, v předešlý stav v prospěchu jejím v rámci jejího žalobního žádání, jemuž právoplatně vyhověno. Není-li v rozsudku tom žalovaný se všemi vzájemnými nároky, zejména tedy nároky na náhradu investic kryt, nezbývá mu při onom stavu rozepře a obsahu rozsudku, než aby se uznání a doplnění jich příslušným způsobem domáhal, dovolacím důvodem proti tomuto rozsudku však to není.

Čís. 4863.

Přerušení valutových sporů s Maďarskem (nařízení ze dne 27. července 1924, čís. 224 sb. z. a n.).

Rozhodnutí o tom, kdy vznikla sporná pohledávka proti určité osobě, jest přenechati Československému súčtovacímu ústavu.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, R I 187/25.)

Rekursní soud přerušil sám od sebe spor dle §u 10, prvý odstavec, vládního nařízení ze dne 27. června 1924, čís. 224 sb. z. a n. Důvody: Výklad, jejž dává prvý soud předpisu §u 1 odstavec prvý čís. 2 nařízení čís. 224/1924 jest právně mylným. Odporuje i smyslu i účelu nařízení toho, vydaného na základě ujednání čís. 223/1924. Jest účelem nařízení — jak uvedeno výslovně v nař. min. fin. král. maďarského (příl. A ku nař. čís. 223/1924) — připraviti jednání o úpravu pohledávek a závazků dle čl. 231 d. posl. odst. mírové smlouvy trianonské. Při tom sledovala Československá vláda účel chrániti čs. věřitele a dlužníky proti poškození, jež by jim vzniklo z velikého rozdílu kursovního nastalého mezi korunou čsl. a starou korunou rak.-uh. Praví-li se v §u 1 odstavec prvý čís. 2 vládn. nař. čís. 224/1924, že jsou povinny přihláškou pohledávky tamže uvedené i dluhy v korunách rak.-uh., které vznikly (byly založeny) před 26. únorem 1919 vůči osobě, jejíž bydliště bylo toho dne na území král. maďarského, nemění se tím objektivně vznik pohledávky nebo dluh, nýbrž vznik toho subjektivního poměru věřitelského (dlužnického), jenž jest právě předmětem úpravy tímto vládním nařízením. Nezáleží proto na tom, kdo byl původně věřitelem pohledávky, vzniklé před 26. únorem 1919 v korunách rak.-uh., nýbrž pouze na tom, zda v tento den byla tu pohledávka a závazek znějící na rak. uh. koruny mezi věřitelem nebo dlužníkem československým a maďarským. A případ takový jest v tomto sporu. Dluh, — jehož částí jest peníz zažalovaný, vznikl v roce 1871. Tehdá ovšem bydleli i věřitel i dlužník v Čechách, tedy na území nynější republiky Čsl. V roce 1905 byl však zažalovaný peníz převeden na Luisu G. bydlivší v Uhrách. Tím teprve vznikl (byl založen) poměr v § 1 vl. nař. čís. 224/1924

uvedený a potrval až do rozluky měnové. Poněvadž 26. února 1919 dluhoval majitel panství K., bydlící v tuzemsku, Luise G., bydlící v Maďarsku 21.500 rak. uh. a zažalovaný dluh nespadá pod žádnou z výjimek §u 2 nařízení, protože pozdější převod na žalobkyni (tuzemskou záložnu) nedotýká se povinnosti přihlašovací (§ 3 (3) nař.), není, proč by se pochybovalo o tom, že dluh sporný podléhá přihlášce. Ostatně rozhodovati o tom nepřísluší soudu, nýbrž dle §u 7 nařízení zúčtovacímu ústavu čsl. Vzhledem ku kategorickému předpisu §u 10 cit. nař. bylo proto řízení přerušiti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl žalobcovu rekursu.

D ů v o d y:

Podle §u 10 vládního nařízení ze dne 27. června 1924 čís. 224 sb. z. a n. nemohou po dobu platnosti tohoto nařízení vymáhány býti soudně pohledávky, povinné k přihlášce podle tohoto nařízení, a budiž zahájené řízení přerušeno. Podle §u 7 (1) a (3) rozhoduje československý zúčtovací ústav o tom, zda podléhá pohledávka soupisu a povinnosti přihlašovací. Totéž platí zajisté o všech pochybných případech a tím i o tomto případě, v němž má se uvážiti, kdy sporná pohledávka vznikla (byla založena) vůči určité osobě, zejména, zda se tak mohlo státi převodem pohledávky podle §u 1392 obč. zák. Podle uvedeného předpisu jest rozhodnutí o tom přenechati československému zúčtovacímu ústavu, a bylo důsledkem toho soudní řízení právem přerušeno, po případě až do rozhodnutí jmenovaného ústavu o přihlášce podle §u 7 odstavec třetí.

Čís. 4864.

Převodním poplatkům přísluší přednostní právo zástavní pouze na nemovitostech, které byly předmětem převodu. Tuto okolnost musí erár dle §u 210 ex. ř. prokázati listinou.

Soudce nemá povinnost (§ 214 ex. ř.), by přezkoumával správnost zápisů ve hlavní knize, aniž aby nahlížel do sbírky listin.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, R I 263/25.)

Rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodané nemovitosti nepřikázal s o u d p r v é s t o l i c e eráru ve výsadním pořadí převodního poplatku z dražených nemovitostí. R e k u r s n í s o u d napadené usnesení potvrdil. D ů v o d y: Rekurs obrací se proti tomu, že nebyly eráru přikázány v přednostním pořadí převodní poplatky z dražených nemovitostí, a to 129 Kč 60 h a 421 Kč 92 h, při čemž vysvětluje blíže, že prvý poplatek byl vyměřen z ceny postoupeného pozemku č. kat. 424/5 a druhý z převodu vlastnictví k nemovitosti čp. 8, při čemž cituje příslušné platební rozkazy a tvrdí, že se napadené usnesení ani nezmiňuje o tom, proč tyto převodní poplatky nebyly přikázány. Avšak tento stav věci, vylíčený v rekursu, nebyl prvému soudci patrným v době, kdy bylo vydáno rozvrhové usnesení. V přihlášce berního úřadu ze dne 18. července 1924, žádá se hotové zaplacení těchto poplatků převodních jakožto vtělených a citují se při nich trhové smlouvy, jichž data neodpovídají trhovým smlouvám, dotýkajícím se nemovitostí, tvořících předmět dražby, jak z knihovních výtahů patrno, takže prvý soud neměl podkladu pro posouzení otázky, z kterých nemovitostí mají býti zaplaceny, zejména když nebyly připojeny příslušné platební rozkazy a k roku o rozvrhu nejvyššího podání se za berní úřad nikdo nedostavil. Tím méně měl prvý soudce podnětu k úvaze, zda mají býti tyto poplatky přikázány v pořadí přednostním, když o to nebylo žádáno. K dalšímu pátrání z moci úřední nebyl soud prvé stolice povolán, poněvadž dle §u 210 ex. ř. mají býti všechny přihlášené nároky doloženy listinami, což se v tomto případě nestalo.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Převodním poplatkům přísluší přednostní právo zástavní pouze na nemovitostech, které byly předmětem převodu. Že se poplatek 421 Kč 92 h, vyměřený platebním rozkazem ze dne 19. února 1924 z trhové smlouvy ze dne 20. října 1921 týkal vydražené usedlosti čís. 8, na níž byl knihovně zajištěn, nebylo finančními úřady ani nyní ještě vysvětleno, tím méně prokázáno podle §u 210 ex. ř. listinami. Dovolací rekurs jest v této příčině zřejmě bezdůvodným a není třeba se jím blíže zabývati. Ohledně poplatku 192 Kč 60 h, vyměřeného platebním rozkazem ze dne 15. března 1923 z trhové smlouvy ze dne 31. července 1922, dovozuje dovolací rekurs, že dle listin, založených v knize pozemkové byla trhovou smlouvou ze dne 31. července 1922 koupena polovice vydraženého pozemku čk. 424/5 vl. čís. 479 nynějším dlužníkem, že zápis v hlavní knize pozemkové, že se tento převod stal dílčí a trhovou smlouvou ze dne 4. května 1922, jest omylným, že sbírka listin jest dle §u 1 knih zák. součástí knihy pozemkové, a že proto bylo požadované přednostní právo na zapravení poplatku z uvedené vydražené nemovitosti dle §u 210 ex. ř. prokázáno. Stížnost není v právu. Předpis §u 210 ex. ř. o přihlížení ke knize veřejné jest doplněn a blíže určen v §u 214 ex. ř., jenž ukládá soudci, by se řídil doplněným výpisem z knihy pozemkové. Naproti tomu nemá povinnost ani, by nahlížel ve sbírku listin knihy pozemkové, ani aby přezkoumával správnost zápisů ve hlavní knize. Exekuční řád ukládá stranám, aby svůj nárok, pokud není prokázán doplněným knihovním výpisem a spisy o dražebním řízení, prokázaly listinami, a, jelikož potřebné doklady o tom, že předmětem přihlášených poplatků byly vydražené nemovitosti, nebyly předloženy, nemohl okresní soud rozhodnouti jinak, než rozhodl. Nedopatřením, přihodivším se svého času při zápisu do knihy pozemkové, nemůže býti napraveno opomenutí berního úřadu, který ani v písemné přihlášce přednostního práva neuplatnil, ani dokladů, z nichž by přednostní právo plynulo, nepředložil, ani nepokládal za potřebno, by se súčastnil ústního jednání o rozvrhu nejvyššího podání.

Čís. 4865.

Společenstva výrobní a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Likvidatoři společenstva s r. o. jsou oprávněni požadovati mimo úpadek doplatky k podílům i dříve, než-li byl zpeněžen majetek společenstva. Rozvrh doplatků nespornou cestou není tu obligatorním.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, Rv I 154/25.)

Žalovaná byla členkou společenstva s r. o. a složila na podíly 15.000 Kč. Družstvo usneslo se na likvidaci, likvidatoři vyhotovili rozvahu, vykazující schodek, kterýž rozvrhli na členy a vyžádali si na členech doplacení 50% podílů. Žalující stavitelská firma, jíž byla pohledávka družstva proti žalované na doplacení 7.500 Kč přikázána k vybrání, domáhala se žalobou na žalované zaplacení oněch 7.500 Kč. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Důvody: Ze stanov družstva vychází na jevo a soud béře také za zjištěno, že žalovaná dle §u 24 stanov ručí srovnale s §em 76 zákona o společenstvech za závazky družstva v případě úpadku nebo likvidace ještě další částkou ve výši svého podílu, tudíž další částkou 15.000 Kč. Dlužno proto řešiti otázku, zda při společenstvech s r. o. v případě likvidace vymáhání ručebných částek stanovených v §u 24 stanov nad členský podíl v cestě oficiosní jest obligatorním či nikoli. Soud otázku tuto zodpověděl záporně. Zákon o společenstvech neurčuje kromě úpadku způsob vymáhání ručebních částek; z tohoto opomenutí ještě nenásleduje, že ustanovení II. hlavy zákona o společenstvech dlužno použiti i na společenstva s r. o. ani, že co platí v úpadku, musí platiti i mimo úpadek, takže v nedostatku zvláštního předpisu o způsobu vydobytí ručebních částek jen obyčejná cesta žaloby jest možnou a také vede k cíli. V §u 69 zákona o společenstvech pojednává se o zvláštním případě likvidace, když totiž nastal stav úpadku, ale z důvodu §u 66 konk. ř. úpadek nemůže býti vyhlášen. Pro jiné případy likvidace není ani při společenstvech s r. neob. předepsán zvláštní způsob vymáhání ručebních příspěvků na jednotlivých členech společenstva. Dále jest v §u 85 zákona vysloveno toliko oprávnění nikoli však povinnost správce podstaty, by vyhověl a předložil výpočet příspěvků, které jednotliví členové společenstva dluží, takže ani při společenstvech s r. o. v případě úpadku není cesta vypočtením příspěvků obligatorní. § 49 zák. o spol. jedná o povinnosti likvidatorů, kterou tito při vlastní zodpovědnosti mají plniti. Neplní-li této povinnosti, není jednotlivým členům propůjčeno právo, žádati snad o vyhlášení úpadku a také nelze jim propůjčiti právo, by odepřením zákonné nebo stanovami ujednané povinnosti proti vůli orgánů společenstvo zastupujících vynutili nepřímou cestou vyhlášení úpadku a tak přivodili hospodářskou jeho zkázu. Je tudíž správným názor, že likvidatoři společenstva a na místě jich i jeho věřitel, jemuž pohledávka proti žalované cestou exekuce byla přikázána, mohou částku, za kterou žalovaná ručí, žalobou vymáhati. Žaloba jeví se proto odůvodněnou a bylo ji v plném obsahu vyhověno (sbírka: Adler-Clemens čís. 2350, 2371, 2379 a kniha judikátů čís. 175). Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Názor prvého soudu pokládá odvolací soud za správný. Rozeznávati sluší společenstva s ručením neobmezeným a společenstva s ručením obmezeným. Předpisy o nich obsahuje zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Dle těchto předpisů jest ručení členů společenstva jednoho druhu zcela jiné, než ručení při druhém druhu. Kdežto při společenstvu s ručením neobmezeným ručí společníci podle §u 53 zák. o spol. věřitelům za schodek, který tito v případě úpadku nebo likvidace utrpí na svých pohledávkách, solidárně celým svým jměním a věřitelé jsou oprávněni i přímo proti společníkům svá práva vymáhati, jeví se ručení členů společenstva s ručením obmezeným podle §u 76 zák. o spol. pouhým úhradním závazkem vůči společenstvu, takže věřitelé nemají žalobního práva vůči společníkům. To plyne jasně z ustanovení §u 85 zákona zejména slov: »částky, které dluhují jednotliví společníci společenstvu«, a z porovnání předpisů hlavy II. a III. zákona. Již z tohoto různého způsobu ručení jakož i z té okolnosti, že zákon upravuje předpisy pro každý druh společenstva zvlášť, plyne, že zákonodárce neměl v úmyslu pro oba druhy společenstva stanoviti stejná práva a stejné povinnosti. Z toho důvodu také nelze předpisů stanovených pro jeden druh společenstva použiti na druhý druh společenstva. Jen v tom srovnávají se předpisy §u 53 a 76 zák. o spol., že závaznost stává se účinnou teprve v případě likvidace neb úpadku. Ale tu stanoví § 85 zákona, že jen v případě úpadku jmění společenstva s ručením obmezeným jest oprávněn správce úpadkové podstaty vypočítati částky, které jednotliví společníci společenstvu dluhují a za něž ručí dle §u 76 zákona a výpočet ten, když zdráhají se je zaplatiti, předložiti úpadkovému soudu za účelem zavedení rozvrhového řízení ve smyslu §u 62—65 zákona. V jiném případě se však řízení rozvrhové při společenstvech s ručením obmezeným nepřipouští a ani stanovy společenstva, o něž tu jde, neobsahují předpisů, jak se schodek má rozvrhnouti, nedojde-li k úpadku za řízení likvidačního. Použiti pak rozvrhového řízení i na jiné případy, jest dle §u 11 zákona vyloučeno, vzhledem k tomu, že není v zákoně výslovně prohlášeno za přípustné. Z toho vysvítá, že rozvrhového řízení není zapotřebí v oněch případech, kde úpadek vyhlášen nebyl a že likvidatoři jsou i v případě likvidace družstva oprávněni stanoviti příspěvky členů ku krytí schodku a je vymáhati žalobou i bez svolení soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel vytýká, že likvidatoři nejsou oprávněni, požadovati doplatky dříve, než se zpeněží celý majetek družstva, ježto by jinak nešlo o likvidaci, nýbrž o požadování příspěvků za tím účelem, aby zaplaceny byly dluhy družstva, při čemž by jmění družstva zůstalo nedotčeno. Podotknouti dlužno, že o jmění družstva není vyhlášen úpadek a že nejde ani o případ §u 15 nařízení ze dne 21. března 1918, čís. 105 ř. zák., takže dle §u 18 odstavec třetí tohoto nařízení platí o likvidaci družstva jen předpisy zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., dle něhož, jak soudy nižší správně dovodily, není rozvrh doplatků nespornou cestou obligatorním. V tomto zákoně není způsob likvidace blíže předepsán a ani z povahy likvidace nelze dovozovati, že by se rozvrh doplatků státi mohl až po zpeněžení veškerého jmění. Podmínkou pro rozvrh doplatků jest průkaz, že společenské jmění nestačí k uspokojení věřitelů. Zda jest tu taková pasivita, lze posouditi i před zpeněžením

jmění; to připouští citované nařízení čís. 105 z roku 1918 pro případy, tímto nařízením upravené, a obsahuje v §u 12 i opatření pro případ, že od členů vybráno bude více, než pak konečně ku krytí schodku jest třeba. Patrno tedy, že podkladem pro požadování doplatků může býti dle okolností případu i tak zvaná pasivita bilanční, a není správným názor dovolatelky, že vyšetřením pasivity bilanční zjišťuje se pouze dočasná neschopnost k placení. Jde o to, zda v tomto případě lze bilanční pasivitu vzíti za podklad pro rozhodnutí. Dovolatelka proti bilančnímu schodku teprve v dovolacím spise uvádí, že do vykázaného schodku neprávem zaúčtováno jest 800.000 Kč jako tak zvané stavební příspěvky drahotní. Ale výtka tato nebyla činěna v prvé stolici, i jde tedy o novoty, k nimž dle §u 504 c. ř. s. nelze v dovolacím řízení přihlížeti. S druhé strany podotknouti dlužno, že žalobce sice ve sporu netvrdil určité výše schodku, nýbrž, že teprve vedlejší intervenient ve svém přípravném spisu přednesl, že dle bilance k 14. červenci 1923 jest schodek 1,122.846 Kč 42 h a že likvidatoři rozvrhli tuto ztrátu na členy a vyžádali si doplacení ve výši 50% členského ručení. Tyto skutkové okolnosti žalobce i žalovaná při nejbližším ústním jednání doznali. Tím odbyto jest tvrzení dovolatelčino, že žalující strana ve sporu pasivitu družstva vůbec netvrdila. Zároveň jest patrno, že dovolatelka vůbec před procesním soudem nenamítala, že vzhledem k tomuto bilančnímu schodku se na ni požaduje snad více, než k čemu je dle §u 76 cit. zákona povinna, t. j. že k náhradě ztráty oné stačily by menší doplatky než ve výši 50% členských podílů. Za tohoto stavu věci nezbylo, než žalovanou odsouditi dle prosby žalobní.

Čís. 4866.

Uzavřena-li sice co do ostatních podmínek přesná smlouva pracovní, co do odměny však pouze podmínečně, jest, nesplnila-li se tato podmínka, platiti odměnu přiměřenou.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, Rv I 316/25.)

Žalobce nastoupil službu jako akordant u žalované společnosti, majitelky parostrojní cihelny, na základě písemní smlouvy, dle jejíhož odstavce I. příslušelo mu za každých tisíc vypálených cihel 90 Kč, podaří-li se snížiti plat na 2 Kč za hodinu. Žalovaná vyplatila žalobci za vyrobené cihly (750.000 kusů) celkem 52.300 Kč. Žalobě o 25.325 Kč vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobci 8450 Kč, ohledně dalších 16.875 Kč žalobu zamítl. D ů v o d y: Nesporným jest, že žalobce vypálil žalované firmě svými dělníky dle smlouvy ze dne 13. dubna 1923 celkem 750.000 cihel, jež žalovaná strana od něho převzala a dále jimi disponovala. Sluší pouze rozhodnouti otázku, co byl žalobce oprávněn požadovati za vypálení 1000 cihel. Podle znění odst. 1 oné smlouvy nabyl soud přesvědčení, že žalobce byl podle této smlouvy oprávněn požadovati v každém případě jen 90 Kč za 1000 vypálených cihel, že by v tomto odstavci 1. muselo výslovně státi, že má právo na poměrné zvýšení odměny za vypálení cihel, když se mu snížení mezd dělníků na 2 Kč za hodinu nepodaří a, kdyby chtěl činiti nároky na zvýšení cen cihel, že by byl musel dle dodatku k § 12 smlouvy se žalovanou uzavříti novou smlouvu, což se dle jeho vlastního doznání nestalo. Kromě toho je dále zjištěno, že žalobce se smlouvou zavázal vyráběti 1000 cihel za 90 Kč a že při sepisování této smlouvy a při řeči o snížení dělnické mzdy na 2 Kč za hodinu si žalobce to přepočítal, co se má platiti a zkoumal, zda se mu to vyplatí, načež prohlásil, že si to s dělníky sám vyřídí a že bude cihly vyráběti za 90 Kč a že potom každý týden v pátek nebo v sobotu, když mu bylo placeno v kanceláři žalované firmy za určitý počet vyrobených a odvedených cihel, vždycky se spokojil s tím, když mu byla účtována ona ujednaná cena 90 Kč za 1000 cihel, a nikdy nic proti této ceně nenamítal. Je tedy takto zjištěno, že žalobce neměl za vyrobené a žalované firmě odevzdané cihly právo více účtovati nežli 90 Kč za 1000 kusů a že snížení nebo zvýšení dělnických mezd nemělo na toto účtování vlivu. Byť i v §u 12 smlouvy stálo, že v případě snížení nebo zvýšení dělnických mezd nutno smlouvu obnoviti, je soud toho náhledu, že smlouva ta je pro tento spor směrodatnou, protože žádná ze stran ji neprohlásila výslovně za zrušenou a obě strany v ní pokračovaly. Je-li tedy nesporným počet 750.000 žalobcem vypálených a žalovanou přijatých cihel a je-li zjištěno, že za 1000 cihel má žalobce obdržeti 90 Kč vychází celková pohledávka jeho 67.500 Kč. Žalovaný sám připouští, že dle odst. 8. smlouvy měla žalovaná firma právo zadržeti asi 10% této ceny jako záruku správné a řádné výroby cihel, a že jí dosud přísluší právo oněch 10% ze 67.500 Kč tedy 6750 Kč si zadržeti, takže měla žalovaná firma zaplatiti žalobci za veškeré vypálené cihly celkem 60.750 Kč. Je nesporným, že žalobce obdržel na svou pohledávku od žalované celkem 52.300 Kč, takže soud přichází k tomu, že žalovaná firma dluhuje žalobci ještě 8450 Kč. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů, pokud jimi byla zamítnuta žaloba na zaplacení 16.875 Kč a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Rozhodnutí sporu spočívá na výkladu písemné smlouvy o mzdě úkolové (akordní) ze dne 13. dubna 1923, jejíž znění je nesporným, takže nejde o skutkové zjištění, jímž by byl dovolací soud vázán, nýbrž o právní posouzení věci, jež podrobeno jest přezkumu nejvyššího soudu. V tomto směru vytklo dovolání právem dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s. Odvolací soud převzal přesvědčení soudu prvé stolice, že žalobce byl podle smlouvy oprávněn požadovati v každém případě jen 90 Kč za 1000 vyrobených cihel. Přesvědčení to odůvodněno bylo úvahou, že v odst. 1. smlouvy není stanoven nárok žalobcův na poměrné zvýšení odměny, kdyby se mu nepodařilo snížiti mzdu dělníků na 2 Kč za hodinu, mimo to i další úvahou, že by byl musil dle dodatku k § 12. smlouvy sjednati novou smlouvu, kdyby byl chtěl požadovati vyšší mzdu, ale že k tomu nedošlo. Žalobce přednesl, že se mu nepodařilo snížiti mzdu svých dělníků na uvedenou částku. Správnost tohoto přednesu nebyla zjištěna, ježto nižší soudy vzhledem k svému právnímu názoru pokládaly přímé zjištění toho za nepotřebné. Dovolací soud, nesdíleje právního přesvědčení nižších soudů, pokládá zjištění to za nutné. Smlouvu ze dne

13. dubna 1923, jest podříti pod pojem smluv, vytčených v §u 1152 obč zák., jež k platnosti své nevyžadují, by smluvena byla přesná odměna za provedené práce neb dílo. To je patrno z §u 1152 obč. zák., dle něhož je pokládati za smluvenou přiměřenou odměnu, nebyla-li smluvena určitá odměna. Smlouvou ze 13. dubna 1923 smluvily strany určitou odměnu t. j. 90 Kč za 1000 cihel jen podmínečně, t. j. nastane-li případ předpokládaný v odst. 1., vyhradili si pak pro případ změny předpokládaných poměrů právo sjednati novou smlouvu. Tato výhrada mohla se však týkati jedině výše odměny. Smlouva ze 13. dubna 1923 platila bezpodmínečně, pokud žalobce se zavázal vyráběti pro žalovanou cihly, kdežto odměna stanovena byla jen podmínečně. Nebyla-li podmínka splněna, mělo dojíti k nové smlouvě o výši odměny odpovídající skutečným poměrům. Pokud k této smlouvě nedošlo, platí smlouva jen co do sjednaných prací nebo díla, ne však co do výše odměny. Pokud strany nemohou se shodnouti o této výši, jest užíti §u 1152 obč. zák. a bude stanoviti přiměřenou odměnu. Pokud odměna tato bude přesahovati částku 90 Kč za 1000 vyrobených cihel, je žalobní nárok oprávněn. Názoru tomu nejsou na překážku ani skutečnosti zjištěné výpovědí svědka P-a. Prohlásil-li žalobce, že si to s dělníky sám vyřídí a že bude vyráběti cihly za 90 Kč, učinil tak za předpokladu, že se mu podaří docíliti snížení mzdy svých dělníků na 2 Kč za hodinu, takže v tomto směru odpovídá písemná smlouva srovnalé vůli stran. Svědek potvrdil totiž výslovně, že byla řeč o snížení dělnické mzdy na 2 Kč. Také další skutečnost, že žalobce z počátku přijímal bez námitek odměnu 90 Kč za 1000 cihel, nenasvědčuje vzdání se nároku na vyšší mzdu podle §u 1444 obč. zák., byla-li ovšem tato mzda oprávněna nesplněním uvedeného předpokladu. I když nižší soudy nezjistily správnosti anebo nesprávnosti přednesu žalobcova, že domáhal se již po třech týdnech sepisu nové smlouvy, postačí nesporná skutečnost, že v srpnu 1923, tudíž po době poměrně krátké 4 měsíců, předložil nástin nové smlouvy, kterou domáhal se odměny 110 Kč místo 90 Kč. K rozhodnutí sporu bude proto zapotřebí zjistiti, zda žalobci podařilo se snížiti mzdu na 2 Kč, v tomto případě není ovšem žalobní nárok důvodný, anebo zda se mu to nepodařilo, v kterémžto případě bude jednati dále a zjistiti odměnu přiměřenou podle §u 1152 obč. zák., a dle toho rozhodnouti o žalobě.

Čís. 4867.

Dopravní řád železniční.

Použila-li železnice omylně tarifu v tom směru, že předepsala dopravné odesílateli, nikoliv příjemci, jest oprávněna domáhati se ve lhůtě §u 71 žel. dopr. ř. doplatku na příjemci.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, Rv I 321/25.)

Dle přednesu žalující dráhy obdržel žalovaný v březnu 1923 vůz struskových cihel ve váze 15260 kg. Stanice odesílací vypravila omylem zásilku, ač odesílatel si vyplacení nepřál, vyplaceně a vyúčtovala v měsíčním úvěru odesílateli na dopravních poplatcích 309 Kč 20 h. Odesílatel žádal příjemce, by zaplacenou tuto částku vrátil, tento však odmítl. Odesílatel obrátil se tudíž na ředitelství drah a žádal o vrácení mylně staničním úřadem účtovaného a jím zaplaceného dovozného, což se stalo. Ježto žalovaný odmítl zaplacení zažalované částky, navrhl žalující čs. erár, aby uznáno bylo právem, že žalovaný jest mu povinen zaplatiti 309.20 Kč. Žalovaná strana navrhla zamítnutí žaloby, vytýkajíc nedostatek pasivní legitimace, ježto zboží bylo zasláno vyplaceně »Franco Praha«, a jen z toho důvodu bylo žalovaným přijato; za zásilky, odeslané vyplaceně ručí dráze odesílatel. Žalobkyně měla žalovati na náhradu odesílatele. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Jest správné, že dle §u 69 žel. dopr. ř. ze dne 13. května 1921, čís. 203 sb. z. a n. má odesílatel na vůli, zda chce dovozné zaplatiti při podání zboží, či poukázati jeho zaplacení na příjemce, a že dle §u 76 čís. 4 přijetím nákladního listu a zboží zavazuje se příjemce zaplatiti železnici vše, co v nákladním listě účtováno. Podle §u 61 žel. dopr. ř. jest sjednána smlouva nákladní mezi železnicí a odesílatelem, jakmile výpravna přijala ku přepravě zboží a nákladní list. Mezi železnicí a příjemcem vůbec smlouva o dopravě nevzniká, nýbrž tento se pouze, jak již svrchu uvedeno, zavazuje přijetím nákladního listu zaplatiti dráze to, co v nákladním listě účtováno. Smluvní poměr mezi příjemcem a železnicí vzniká tudíž teprve předáním a převzetím nákladního listu a zboží. V projednávaném případě předložila železnice příjemci, žalovanému, nákladní list se záznamem, že dopravné jest zaplaceno. Nebylo tudíž železnicí vůči příjemci nic účtováno a nenastal proto stav, rozhodný podle §u 76 žel. dopr. ř. Právní názor soudu prvé stolice, že přijetím zboží nastala pro žalovaného se zřetelem k tomu, že odesílatel nevyplatil dovozného, povinnost, nésti náklady dopravy, neobstojí. Nestačí k závazku příjemce zboží prostě skutečnost, že zboží přijal a že přijal i nákladní list, nýbrž třeba, by v nákladním listě byly útraty dovozného účtovány. Základem příjemcova závazku jest obsah nákladního listu, podle něhož vstoupil do smlouvy dopravní, i může dráha dožadovati na něm jen to, co v nákladním listě bylo účtováno. V nákladním listě však nebyl pro něho naznačen žádný takový závazek, naopak z obsahu nákladního listu musil vyčísti, že dovozné bylo odesílatelem zaplaceno, zvláště když byla položka 1 Kč 41 h v něm v účtě škrtnuta. Jen tehdy by mohla dráha na žalovaném příjemci zboží požadovati náhradu dovozného, kdyby po rozumu §§ 871 a 876 obč. zák. omyl dráhy žalovaný sám byl zavinil, nebo kdyby dle okolností o něm patrně musel věděti, nebo kdyby byl omyl zavčas odkryt a vysvětlen. Žádný z těchto případů nebyl žalujícím ani tvrzen, tím méně prokázán. Je na bílední, že žalovaný omylu dráhy nezavinil, že zavinila jej dráha sama, není ani důvodného podkladu proto, že omyl ten musel žalovaný patrně poznati, když dráhou bylo výslovně na nákladním listu potvrzeno, že dovozné bylo zaplaceno odesílatelkou a netvrdila ani žalující strana, že zavčas, totiž před přijetím zboží a nákladního listu žalovaného na omyl upozornila. Omyl seznal žalovaný dle spisů teprve později. Zřejmo tudíž, že nelze usuzovati na závazek žalovaného ze smlouvy dopravní, však ani jinak nelze v občanském zákoníku shledati zákonného podkladu pro závazek takový. Že mylným jest poukaz žalující strany na § 70 želez. doprav. ř., zřejmo

jednak z úvahy, že předpis §u 70 má na zřeteli jen chyby početní při vypočítávání dovozného — o to v tomto sporu neběží — a ostatně dle druhého odstavce cit. §u, nebyl-li nákladní list vyplacen, to se stalo v tomto případě, zapraví doplatek odesílatel, kdežto příjemce v některých případech zaň ručí jen tehdá, byl-li nákladní list vyplacen. Nepřípadným jest poukaz na § 1431 obč. zák., kdyžtě dráha žalovanému nic neplatila z omylu a sotva by lze bylo hledati právní základ v předpisech §§ 1037 až 1042 obč. zák. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Odvolací soud zamítl žalobní nárok v podstatě z toho důvodu, že příjemce, davší si vydati nákladní list a zboží, jest dle §u 76/4 žel. dopr. ř. povinen, zaplatiti železnici vše co jest v nákladním listě účtováno, že však v tomto případě bylo dovozné, požadované nyní na žalovaném příjemci, dle nákladního listu zaplaceno již odesílatelem. S rozhodnutím odvolacího soudu nelze souhlasiti. Zásada §u 76 (4) žel. dopr. ř., že příjemce jest povinen platiti podle obsahu nákladního listu, jest omezena výslovným poukazem na § 70 (2) žel. dopr. ř., dle něhož příjemce, jenž vyplatil nákladní list, ručí dráze za doplatky, mající svůj původ v chybách při počítání dovozného, nebo při použití tarifu. Dle tohoto předpisu neručí v projednávaném případě za doplatek odesílatel, neboť nevyplnil výplatního záznamu, ručí však žalovaný jako příjemce, neboť vyplatil nákladní list, zaplatil totiž zálohu na zboží 75 Kč a vedlejší poplatek 1 Kč. Nedopatření, přihodivší se dráze, nemůže se sice pokládati za chybu při počítání dovozného, jest však chybou při použití tarifu, neboť tarifem nesmějí se rozuměti pouze tarifní sazby, nýbrž dle §u 6 žel. dopr. ř. soubor všech předpisů o přepravní smlouvě, přepravních cenách a poplatcích, počítaje v to i předpis §u 69 žel. dopr. ř. a prováděcí ustanovení k tomuto paragrafu. Železnice použila omylně tarifu tím, že proti předpisu § 69 žel. dopr. ř. a příslušným prováděcím ustanovením předepsala dovozné odesílateli místo příjemci, proto jest žalovaný povinen, doplatiti železnici, oč od něho následkem tohoto omylu méně vybrala, než vybrati měla. Tento nárok dráhy promlčuje se dle §u 71 žel. dopr. ř. teprve v jednom roce; do té doby musí každý příjemce počítati s tím, že po případě bude dopláceti železnici; proto jest bezpodstatnou námitka žalovaného, že, kdyby byl věděl, že se bude od něho dodatečně požadovati dovozné, nebyl by zásilku přijal.

Čís. 4868.

Společenstva s r. o. (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Nejde-li o úpadek aniž o případ §u 15 nařízení ze dne 21. března 1918, čís. 105 ř. zák., není třeba repartici příspěvků provésti v řízení nesporném.

K rozvrhu doplatků se nevyhledává, by bylo dříve provedeno zpeněžení veškerého jmění. Rozvrh lze provésti i na základě t. zv. bilančního schodku.

Pokud proti nároku na zaplacení doplatku nelze namítati započtením stavební příspěvek zaplacený družstvu.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, Rv I 338/25.)

Žalující firma jakožto postupnice družstva pro stavbu rodinných a činžovních domů, zapsaného společenstva s r. o., domáhala se žalobou na členu družstva zaplacení 15.000 Kč, jakožto ručebního doplatku k úhradě schodku družstva. Žalovaný jednak popřel žalobní nárok, jednak namítal započtením 10.000 Kč, jimiž byl v roku 1920 přispěl na stavbu. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby a uvedl v důvodech: Eventuelní námitka žalovaného, že jeho ručební povinnost by mohla činiti nejvýše 5000 Kč, ježto již dříve přispěl na sanaci družstvu 10.000 Kč, jest vyvrácena výpovědí svědka Dra. Otto K-a, jenž potvrdil a soud za zjištěno pokládá, že v roce 1920 na základě usnesení valné hromady každý člen přispěl na stavbu zvláštním drahotním, stavebním příspěvkem, činícím 5.000 Kč za každou místnost, jíž chtěl míti ze záboru bytového vyňatu, že žalovaný splatil jako drahotní stavební příspěvek 10.000 Kč, že však tyto drahotní příspěvky stavební nebyly totožny s členskými podíly jednotlivých členů, a byly považovány za příspěvky, jež se nikdy členům nevrátí a jim nesúčtují. Následkem toho nemůže žalovaný namítati, že své ručební povinnosti učinil částečně zadost, složiv onen drahotní příspěvek stavební. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil mimo jiné z těchto důvodů: Odvolatel napadá především právní názor, že dle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. při společenstvech s ručením omezeným likvidatoři mohou za likvidačního řízení bez úpadku a bez provedení repartičního řízení žalobou pohánětí člena společenstva k zaplacení části schodku, naň vypadajícího, ale činí tak neprávem, poněvadž jeho vývody nemají opory v zákoně a jsou v rozporu s ustanovením §u 76 zákona. Pokud se dovolatel snaží svůj odchylný názor odůvodniti nařízením ze dne 21. března 1918, čís. 105 ř. zák., nemůže se setkati s úspěchem, poněvadž vyjímečná ustanovení tohoto nařízení se na sporný případ nevztahují a nelze jich použiti ani obdobně, to tím méně, ježto předpis §u 76 zákona nebyl jimi dotčen (§ 18 (3) nařízení). Pokud odvolatel hájí názor, že základem rozvržení schodku mezi členy družstva v případě likvidace musí býti schodek skutečný, nikoli pouhý schodek bilanční, přichází opět do rozporu se zákonem. Kdyby tento odvolatelův názor byl správným, nebyla by likvidace družstva ve smyslu §u 76 zákona vůbec možna. Kdyby totiž předmětem repartice závazků družstva měl býti schodek skutečný, bylo by to možno jen v těch případech, kde jmění družstva nestačí na krytí dluhů, ale pro takové případy stanoví zákon v §u 85 (2), že představenstvo musí pod vlastní zodpovědností navrhnouti u soudu vyhlášení úpadku na jmění společenstva. Tím stalo by se ustanovení §u 76 zákona pokud jedná o ručení členů společenstva za závazky jeho v případě likvidace, zbytečným. Má-li tudíž toto ustanovení míti právní význam, nutno připustiti, že předmětem repartice závazků společenstva na jeho členy může býti také schodek přibližný, který vyplývá z bilance, schodek bilanční. Z toho je dále zřejmo, že v případě likvidace společenstva ve smyslu §u 76 zákona není třeba k rozvrhu

závazků společenstva na jeho členy vyčkávati, až celé jmění bude zpeněženo, a nelze opak tohoto názoru ze zákona dovoditi. Důvody rozumové a hospodářské svědčí tomu, že musí býti ponecháno obezřetné úvaze likvidatoru, by jmenovitě pro prodej nemovitostí vyčkali příznivou konjunkturu a tak přispívali k sanaci společenstva, která jest ku prospěchu všech jeho členů. Vyčkávají-li tedy likvidatoři vhodnější okamžik pro prodej domů družstevních, snažíce se zatím docíliti vyšší jejich rentability, není to na závadu, by ve smyslu příslušných usnesení valné hromady neuplatňovali ručební závazky jednotlivých členů za účelem uspokojení pohledávek věřitelů družstva a odvrácení veřejné dražby po případě úpadků od družstva, k nimž by nezaplacení těchto pohledávek nutně vedlo. Tento postup likvidatorů má v ustanovení §u 76 cit. zák. plnou oporu. Pokud jde o námitku odvolatelovu, že jest oprávněn žádati, by mu stavební příspěvek 10.000 Kč byl buď vrácen, aneb odpočítán od 50% příspěvku ručebního, poukazuje soud odvolací na příslušná skutková zjištění prvého soudu, jež v řízení odvolacím nedoznaly změny, a z nichž jest patrno, že žalovaný splatil drahotní příspěvek stavební 10.000 Kč již v roce 1920 na základě usnesení valné hromady. Poněvadž tehdy družstvo nebylo v likvidaci, nemohl žalovaný proti své vůli býti nucen, aby tento příspěvek družstvu zapravil. Učiniv tak dobrovolně, není oprávněn, žádati vrácení tohoto příspěvku, ani započtení jeho na ručební 50% příspěvek ve smyslu §u 76 zák. o společenstvech mu uložený, poněvadž důvod a účel onoho příspěvku drahotního není totožným s důvodem a účelem příspěvku ručebního a žalovaný ani netvrdil, že si vrácení onoho příspěvku nebo započtení jeho do povinného příspěvku ručebního vymínil. Posoudil tudíž prvý soud i v tomto bodě věc správně.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Předeslati jest, že na jmění družstva není vyhlášen úpadek, že nejde tu ani o případ §u 15 nařízení ze dne 21. března 1918, čís. 105 ř. zák., takže dle §u 18 (3) tohoto nařízení platí o likvidaci družstva jen předpisy zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Jak již odvolací soud správně dovodil, není při společenstvech s ručením omezeným v případech, o jaký jde v tomto sporu, předepsáno, by repatrice doplatků byla provedena předem v řízení oficiosním. I stačí dovolatele v tomto směru odkázati na správné důvody napadeného rozsudku. Ručení členů dle §u 76 zákona vztahuje se jen na schodek. Za svého trvání může se ovšem společenstvo brániti úpadku tím, že valná hromada, jest-li dle stanov k tomu oprávněna, usnese se za účelem sanace na přiměřeném zvýšení členských podílů, při čemž z druhé strany členové s tím nespokojení mají volno, by z družstva vystoupili (§ 77 zákona). Ale jest-li družstvo již rozpuštěno, nemůže již dojíti k změně stanov a nelze po rozpuštění společenstva v období likvidačním uložiti členům, kteří již nemají práva vypověděti členské podíly, závazky přes rámec §u 76 odstavec druhý zákona. Ale o uložení závazku přes povinnost ručební v tomto §u stanovenou tu nejde; to, co se na žalovaném požaduje, dosahuje jen polovici jeho ručební povinnosti, kterou na se vzal dle §u 24 stanov a §u 76 zákona. Dovolatel dále vytýká, že likvidatoři nejsou oprávněni požadovati doplatky dříve, než se zpeněží celý majetek družstva, a že likvidační bilance není průkazem schodku a pasivity společenstva. Ale v zákoně ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. není způsob likvidace podrobně upraven a ani z povahy likvidace nelze dovozovati, že se rozvrh doplatků státi může jedině až po zpeněžení veškerého jmění. Nemohou tedy likvidatoři býti nuceni, by ihned, i v době nepříznivé, prodávali družstevní domy. Správně proto dovozuje odvolací soud, že musí býti ponecháno rozumné úvaze likvidatorů, po případě valné hromadě, by vyčkali vhodný okamžik pro prodej a učinili, co v rámci zákona učiniti smějí a mohou k odvrácení veřejné dražby. Proto není závady, by pro rozvrh doplatků dle okolností použito nebylo i tak zv. bilančního schodku. Dokladem toho jest, že rozvrh ručebních doplatků před zpeněžením společenstevního jmění výslovně jest připuštěn citovaným nařízením čís. 105 z roku 1918 pro případy, tímto nařízením upravené; s druhé strany zase obsahuje toto nařízení v §u 12 opatření pro případ, že od členů vybráno bude více, než pak konečně ku krytí schodku jest třeba. Patrno tedy, že podkladem pro požadování doplatků může býti dle okolností případu i tak zv. schodek bilanční, jak již správně dovodil odvolací soud. Jak nižšími soudy zjištěno, byly na valné hromadě družstva dne 14. července 1923 usneseny zrušení a likvidace družstva a byla pak likvidatory k tomu dni sestavena likvidační bilance vykazující schodek 1,122.846 Kč 42 h, a ve valné hromadě ze dne 25. června 1924 schválena byla zpráva likvidatorů, kteří navrhli, by ku krytí schodku každý člen složil příplatek ve výši 50% členského podílu. Že při této valné hromadě zachovány byly formality zákonem předepsané, správně dovodil odvolací soud, i stačí dovolatele v tomto směru odkázati na důvody napadeného rozsudku. Podotýká se, že dle §u 15 odstavec čtvrtý stanov jest valná hromada oprávněna usnášeti se o rozdělení zisku a úhradě ztráty, takže patrno, že vymáhání doplatků na členech děje se způsobem stanovám odpovídajícím. Účelem družstevnictví jest, by společným jednáním, stanovami vytčeným, sledován byl účel společenstva, a již svým vstupem do společenstva každý člen podrobuje se usnesením těchto orgánů společenstevních a vzdává se práva, aby sám svémocně řídil kroky společenstva. Dovolatel snaží se dále dolíčiti, že likvidační bilance k 14. červenci 1923 není průkazem pasivity společenstva. Avšak dovolatel při tom přehlíží, že ona bilance nebyla soudu prvé stolice jediným podkladem pro zjištění pasivity společenstva, naopak, že procesní soud, jak ve svém rozsudku výslovně uvádí, vzal na základě výpovědi svědka Dra H-a, který jako likvidátor nahlédl do hospodář. poměrů družstva, za prokázáno, že finanční situace družstva v čase likvidace byla pasivní schodkem 1,122.846 Kč 42 h a že navržená úhrada 50% jest postačitelná. Vzhledem k dalším vývodům dovolacím sluší ještě podotknouti, že pro stanovení výše žalobního nároku úplně stačilo, že se tak stalo prostě v procentech závodních podílů, ježto úhrada schodku, což v tomto sporu není bráno v odpor, děje se vůči všem členům stejnoměrně, totiž v poměru součtu veškerých členských podílů k jednotlivým podílům, takže stanovení výše doplatků v procentech závodních podílů jest již zároveň účetně přesným rozvrhem doplatků na jednotlivé členy. Tím odbyta jest výtka dovolatelova, že v tomto sporu není ani vyšetřen podklad pro rozvrh ručebních doplatků. Z celého průběhu sporu jest patrno,

že žalovaný měl ve sporu příležitost přednésti své námitky proti průkazu pasivity a způsobu úhrady schodků, takže není opodstatněna výtka dovolatelova, že mu ve sporu nebyla takováto příležitost dána. Pokud konečně dovolatel vytýká, že prý stavební příspěvek drahotní, jím složený, jest způsobilý k započtení, stačí ho odkázati na správné vývody rozsudků nižších stolic.

Čís. 4869.

Ručení dráhy (zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.).
Pokud jest v náhlém napadnutí sněhu spatřovati vyšší moc, vyviňující dráhu z ručení za škodu z úrazu pádem na neposypaném nástupišti.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, Rv I 379/25.)

Nastupuje za sněžení do vlaku, klouzl žalobce na nástupišti, upadl a poranil se. Žalobní nárok proti dráze o náhradu škody neuznal prvé soudní soud prvé stolice po právu, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Vyšší mocí mohou býti jenom události, postihující podnikový provoz z venčí. Pokud události od příčiny ku příčině vzestupně neopouštějí oblasti podnikového provozu, jsou stále ještě příhodami v dopravě a dráha za ně ručí. Odvolací soud zjistil, že na stanici v Č. padal sníh po celý den 25. prosince 1923 a pak dne 26. prosince 1923 dopoledne a k večeru, a právě když dovolatel odjížděl, bylo sněhu 9 až 12 cm a že se vrstva jeho dne 26. prosince 1923 proti předešlém dni zvýšila o 3 cm. Dále zjistil, že železniční správa dala sníh v závějích odstraňovati četou 20 lidí ze železniční trati, že zejména ve stanici v Č. dala ručním pluhem prohazovati pěšinky od přijímací budovy ke kolejím, by umožnila bezpečné nastupování a vystupování cestujících. Toto zasněžení je zajisté událostí, účinkující z venčí, a tu sejde s hlediska ručení na tom, zda byla odvratitelnou, zdali totiž, »nejvyšší, stávajícím poměrům přiměřenou, bedlivostí a prostředky, jichž užíti lze dráze s rozumem ukládati, byla při jejím dostavení a její účincích na provoz dráhy odstranitelna« —, totiž zda jde o takovou událost, při které selhává ochranná povinnost pro nemohoucnost a nezdolatelnost situace, ale také pro její nepředvídatelnost. Dovolatel míní s poukazem ku zdravému rozumu lidskému, že takové množství sněhu, dne 26. prosince 1923 napadlého, je v našich krajinách obvyklým zjevem, že proto nemůže býti považováno za nějakou vyšší moc, ale má na mysli nikoli odvolacím soudem zjištěný stav, nýbrž stav podle opozděně předložených meteorologických potvrzení. Nelze mu přisvědčiti. Byť i sněžení bylo ku konci prosince i v Č. předvídatelným zjevem, přece nelze mluviti o předvídatelnosti, která by mohla ukládati železniční správě, aby udržovala ku odklizení sněhu takovou pohotovost, která by byla po dovolatelově přání s to, okamžitě, neb alespoň podle jízdního řádu přesně, odstraniti veškeré množství napadalého sněhu dochvilně před vjezdem a odjezdem jednotlivých vlaků osobních, která by byla s to užiti všech prostředků k úplnému odstranění jakéhokoliv nebezpečenství sklouznutí. Při tom je závažno, že sněžením narůstala sněhová vrstva a že železniční správa, jak bylo zjištěno, učinila vše, co mohla v této situaci učiniti v zájmu zabezpečení nastupování a vystupování cestujících. Náhlým a trvalým sněžením, jehož účinky daly se zdolati jenom prostředky, jichž užití nelze s rozumem dráze ukládati, vyvolán byl na nástupišti stanice v Č. v rozhodující době takový stav, jenž dráze ukládal, aby učinila všecko, co bylo v její moci s prostředky po ruce jí jsoucími. Dovolací soud přihlíže ku všem, po této stránce učiněným, zjištěním odvolacího soudu, dospívá srovnale s nižšími stolicemi k závěru, že se strany žalovaného učiněno bylo proti živelné vyšší moci vše, co na něm ku odvrácení nebezpečenství a škody mohlo býti ve zjištěné situaci požadováno, že se tedy žalovanému podařilo prokázati skutečnosti, sprošťující jej zákonitého ručení za příhodu v dopravě.

Čís. 4870.

Pokud nelze ve smlouvě o vedení skladu piva spatřovati smlouvu nájemní, požívající ochrany nájemců.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, Rv I 404/25.)

Majitel pivovaru domáhal se na žalovaných jednak určení, že smluvní poměr žalované Albíny K-ové ku žalující straně ze smlouvy ze dne 15. listopadu 1920 a z dodatků ze dne 20. a 27. ledna 1922 ohledně vedení skladu piva ve skladní budově strany žalující v P. a užívání tam se nalézajících místností zanikl, že Albína K-ová jest rukou společnou a nerozdílnou s manželi H-ovými povinna veškeré tyto místnosti ve skladní budově strany žalující vyprázdniti a žalující vyklizené odevzdati. Bylo zjištěno, že manželům H-ovým i K-ovým bylo smlouvou odevzdáno vedení skladu piva žalující strany, jmenovitě manipulace pivem a ledem, vyřizování obchodních záležitostí s odběrateli žalující strany z důvodu téže smlouvy, a obstarávání prodeje piva. Manžel žalované Albíny K-ové později zemřel. Obanižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud mimo jiné z těchto důvodů: Smlouva ze dne 27. ledna 1922 ustanovuje mimo jiné, že práva a povinnosti z této smlouvy jakož i ze smlouvy ze dne 15. ledna 1920 přecházejí při dřívějším úmrtí Albíny K-ové se zachováním nároků proti její pozůstalosti na jejího manžela Jaroslava K-a, při dřívějším úmrtí Jaroslava K-a se zvláštním svolením žalující strany na stranu žalovanou. Toto znění dotyčného odstavce smlouvy dokazuje jasně, že strany v případě dřívějšího úmrtí Albíny K-ové měly na mysli pokračovati ve smlouvě této, v případě dřívějšího úmrtí Jaroslava K-a že však nezamýšlely ve smlouvě pokračovati vůbec, leč že by strana žalující dala k tomu své zvláštní svolení. Jak soudem prvým bylo zjištěno, svolení takové žalující strana nedala, neboť žádost strany žalované o pokračování ve smlouvě, obsaženou v dopise ze dne 11. října 1923, dopisem ze dne 29. listopadu 1923 zamítla. Tím zanikla smlouva ze dne 15. ledna 1920 se svými dodatky z 20. a 27. ledna 1922 úplně a nelze dovozovati z toho, že strana žalující dodávala

pivo ještě i po smrti Jaroslava K-a straně žalované a že tato plnila i dále povinnosti oněmi smlouvami jí uložené, že strany obnovily tím mlčky onen smluvní poměr, tudíž i šestiměsíční výpovědní lhůtu, kterou lze dáti při nedodržení podmínek, ve smlouvách těch blíže naznačených. Tímto pokračováním v dodávání piva se strany žalující straně žalované a v dalším plnění povinností se strany žalované nenastalo pokračování v původní, mezi stranami ujednané smlouvě komisionářské, nýbrž byla jím založena nová, na původní smlouvě naprosto nezávislá smlouva komisionářská ve smyslu čl. 360 obch. zák., tedy smlouva úplně samostatná, která mohla býti kdykoli a kteroukoli stranou jednostranně a bez šestiměsíční výpovědní lhůty zrušena. Tomu nikterak neodporuje okolnost, že žalující strana dala žalované dopisem ze dne 8. února 1924 výpověď šestiměsíční, neboť k výpovědi takové nebyla nucena a zavázána, výpověď byla pouhým projevem ochoty žalobce oproti straně žalované a nelze z ní vyvozovati, že oním pokračováním v dodávání piva nastalo pokračování v původním komisionářském poměru, oněmi smlouvami založeném, neboť ten smrtí Jaroslava K-a a neudělením zvláštního svolení ku vstoupení žalované do pokračování ve smlouvě se strany žalobce zanikl. Žalobní prosba byla proto úplně odůvodněna.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání Albíny K-ové.

D ů v o d y:

Po právní stránce nesejde na tom, zdali jest smluvní poměr komisionářským, nýbrž na tom sejde, zda jde o dovolatelkou tvrzenou smlouvu, která by byla chráněna zákonem o nájemcích. Závažno, že vlastně dovolatelka uznává sama, že o takovou smlouvu nejde, nýbrž že jde o smlouvu smíšenou. Dále je závažno, nač již odvolací soud, maje tuto smlouvu podle §u 914 obč. zák. vyložiti, poukázal velmi případně, že totiž podle jeho zjištění nebylo úmyslem stran uzavříti smlouvu nájemní, pokud se týče pachtovní, nýbrž že šlo stranám o provozování skladu piva. Dovolací soud seznal z tohoto zjištění, že byl smluvním stranám vzdálen úmysl uzavříti smlouvu podsudnickou, že jim šlo o smlouvu komisionářské smlouvě sice nejpodobnější, ale přece jenom od ní se lišící, pročež, že jim šlo o smlouvu svého druhu, jejíž typ není zařaděn v předpisech zákona. Poněvadž je nájemní smlouva smlouvou konsensuální, poněvadž bylo zjištěno, že o takovou smlouvu stranám nešlo, poněvadž k této smlouvě chybí nejpodstatnější předpoklad, totiž umluvení určité činže, která nemůže býti zaměňována se smluvenou provisí, jmenovitě s touto po komisionářsku počítanou, nepochybil odvolací soud po právní stránce, uznav, že nejde o smlouvu, požívající ochrany podle zákona o nájemcích. Ostatně, i kdyby žalovaní, ač proto není ve zjištění opory, přikládali také otázce bydlení při uzavření sporné smlouvy nějaký význam — dovolací soud však postrádá ve smlouvě takového projevu —, nemohlo by býti přehlédnuto, že strany, uzavírajíce tuto smlouvu za platnosti zákona o ochraně nájemců, smluvními podmínkami samy vyloučily tuto ochranu, zřejmě u vědomí, že smlouva podle jejich úmyslu ani nemá býti považována za nájemní (pachtovní) smlouvu, ale že také nemá býti považována za podsudnickou smlouvu, neboť jsoucnosti této smlouvy nesvědčí obsah smluveného jednání. Vždyť podle něho nešlo o provozování hostinské živnosti na podsudnický způsob, nýbrž šlo o komerční stránku pivovarského podniku, totiž o dodávání piva hostinským za účelem dalšího zcizení.

Čís. 4871.

Nebyl-li za dočasně nepřítomného člena obecního zastupitelstva v Čechách povolán do schůze náhradník, jest neplatným usnesení obecního zastupitelstva, jímž byla uzavřena zápůjčka za účelem úpisu válečné půjčky.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, Rv I 408/25.)

Žalobě banky, jíž domáhala se na obci v Čechách zaplacení zápůjčky, uzavřené za účelem úpisu válečné půjčky, o b a n i ž š í s o u d y vyhověly. N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Odvolací soud posoudil věc nesprávně po stránce právní. Nejvyšší soud trvá na svém plenárním usnesení ze dne 4. listopadu 1924, čís. pres. 865/24 čís. sb. 4321, jímž vyslovil, že závazek obce, převzatý neb osvědčený dluhopisem, vykazujícím náležitosti §u 55 obecního zřízení (pro Čechy), jest neplatným, nestalo-li se usnesení obecního výboru (zastupitelstva), v něm připomenuté platně dle předpisů obecního zřízení. Toto plenární usnesení je stranám známo, ježto se ho dovolávají. Důsledkem tohoto právního názoru uvažoval nejvyšší soud jedině o tom, zda došlo dne 22. května 1916 k platnému usnesení výboru žalované obce. Pro posouzení této otázky postačí zjištění soudu prvé stolice převzaté zajisté i odvolacím soudem, že ke schůzi obecního výboru konané dne 22. května 1916, nebyl za nepřítomného člena R-a pozván první náhradník František K., a že tím byl porušen donucovací předpis §u 42 obecn. zříz. Tento § odepírá v odstavci třetím platnost usnesení, k němuž nebyli pozváni všici členové výboru (zastupitelstva). Člen výboru R. dlel tehdy dočasně mimo obec, měl proto podle §§ 22 a 23 obec. zříz. podle znění jich platívšího ještě roku 1916 pozván býti do schůze náhradník, jenž v příslušném sboru voličském obdržel nejvíce hlasů, a tím byl podle zjištění soudu prvé stolice první náhradník K. Opomenutím tohoto pozvání porušen byl onen donucovací předpis zákonný, a má porušení to za následek neplatnost usnesení, na jehož základě vydán byl dluhopis, z něhož dovozuje se žalobní nárok. Tato neplatnost nemohla býti napravena ani tvrzením protokolu, sepsaného o schůzi, že byli přítomni všici zástupci obce, ani sdělením ze dne 22. května 1916, podle něhož stalo se usnesení o úpisu řádně. Tím nebyl založen závazek obce, ježto nedošlo k platnému projevu její vůle, a tím také ne k platné smlouvě.

Čís. 4872.

Jde o rozepři rozsouzenou, uvedl-li dlužník v žalobě dle §u 35 ex. ř. totéž, co uvedl již ve stížnosti do usnesení povolujícího exekuci, o níž bylo právoplatně rozhodnuto.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, Rv I 427/25.)

Procesní soud prvé stolice zamítl žalobu, domáhající se podle §u 35 ex. ř. zrušení exekuce. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a žalobu odmítl.

Důvody:

Podle §u 240 odstavec třetí c. ř. s. musí býti k právní moci rozsudku, a ovšem i usnesení, rozepře se týkajících, přihlédáno povždy z úřední povinnosti. To nařizuje také předpis §u 411 c. ř. s. z toho důvodu, by nebylo opětovně rozhodováno soudy o témže nároku. Předpisy ty jsou veřejnoprávní povahy. Tato ustanovení uvedena jsou sice ve druhém dílu civilního řádu soudního o řízení v prvé stolici, ale podle §§ 463 a 513 c. ř. s. jest jich také užíti v opravném řízení, pokud není v této příčině podle ustanovení čtvrtého dílu civilního řádu soudního úchylek, jichž není ohledně ustanovení, že k právní moci rozsudku musí býti povždy přihlédáno z úřední povinnosti. Jmenovitě nelze úchylku spatřovati v předpisu § 482 c. ř. s., neboť tento se vztahuje pouze na přednesy stran, ohledně kterýchžto předpisů jest disposice stranám vyhražena. Sezná-li prvá stolice, že věc mezi týmiž stranami byla již pravoplatně rozhodnuta, vyžadují právní jistota a procesní hospodárnost, aby o této právoplatně rozhodnuté věci nebylo rozhodováno ještě jednou. Nedbání právní moci není sice uvedeno jako důvod zmatečnosti podle §u 477 c. ř. s., to však nebrání, by na ni nebyl vzat zřetel i v dovolacím řízení z úřední povinnosti, dostane-li se věc dovolacímu soudu u příležitosti přípustného prostředku opravného. Byť i nižší soudy o právní moci nerozhodly, přece jen se touto otázkou s hlediska §u 261 c. ř. s. dostatečně obíraly, a jejich zjištění po této stránce postačují dovolacímu soudu, by o právní moci mohl bezpečně rozhodnouti. Není tedy potřebí zrušovati odvolací rozsudek z důvodu čís. 2 §u 503 c. ř. s., by se věcí tou obíral podle §u 261 c. ř. s., neboť takové doplňování je zbytečné a vlastně nemožné, když už bylo všecko potřebné zjištěno. Zjištěno jest, že proti usnesení zemského civilního soudu ze dne 25. června 1924 podal žalobce stížnost, která byla usnesením vrchního zemského soudu ze dne 26. srpna 1924 zamítnuta. V této stížnosti uplatňoval žalobce proti usnesení exekuci povolujícímu, že jest z exekučního titulu, t. j. ze soudního smíru ze dne 8. ledna 1909 patrno, že jde o opětující se dávky podle §u 1480 obč. zák., promlčující se podle tohoto předpisu do tří let, že soud prvé stolice nevzal zřetele na toto ustanovení, ačkoliv jest ze spisů patrno, že od uzavření smíru až do podání exekučního návrhu promlčení nebylo nijak přerušeno, že proto měl soud tento návrh zamítnouti. Rekursní soud vyřídil tuto stížnost ve věci samé s poukazem k ustanovení §u 1 vládního nařízení ze dne 8. února 1924, čís. 31 sb. z. a n., podle něhož promlčecí lhůta pro pohledávky, uvedené v §u 1480 prvá věta obč. zák., prodloužena byla na dále tak, že tyto pohledávky promlčí se nejdříve dnem 1. dubna 1925, a toto usnesení rekursního soudu, který při svém rozhodování nevyšetřoval a nezjišťoval sporných okolností skutkových, byvši doručeno dne 1. září 1924, nabylo právní moci dříve, než byl vydán v této rozepři rozsudek soudu prvé stolice (§ 406 c. ř. c.). Žalobce podal žalobu podle §u 35 ex. ř. dne 12. září 1924 a v ní uvedl (§ 35 odstavec třetí ex. ř.) jako důvod zrušující exekuci doslovně totéž, co uváděl ve své stížnosti, jeho žalobní návrh cílil k tomu, by exekuce byla prohlášena za nepřípustnou a byla zrušena. Uplatnil tedy v žalobě nárok, o kterém již bylo pravoplatně rozhodnuto usnesením rekursního soudu, jehož odůvodnění si ostatně osvojil také soud prvé stolice při svém zamítavém rozhodnutí o žalobě. Jde proto o tutéž věc mezi týmiž stranami, ale, když již o žalobcově nároku bylo právoplatně rozhodnuto v exekučním řízení, vztahuje se právní moc podle §u 78 ex. ř. a §u 411 c. ř. s. i na toto rozhodnutí, a proto táž věc nemůže býti uplatněna znovu žalobou podle §u 35 ex. ř. Tak se stalo, že týž soud druhé stolice rozhodl o stejném nároku po dvakráte a pokaždé jinak. Proto bylo u příležitosti podaného, přípustného prostředku opravného rozsudky nižších stolic podle §§ 475 odstavec třetí a 513 c. ř. s. zrušiti, a žalobu se žalobním návrhem z úřadu odmítnouti.

Čís. 4873.

Vlastníky akcií proti společnosti nejsou osoby, které ve skutečnosti vlastníky akcií býti přestaly, třebas byly ještě v knize akcií zapsány.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, R II 92/25.)

Banka M. v likvidaci domáhala se na akciové společnosti pro textilní průmys. v J., by bylo zjištěno, že usnesení valné hromady žalované společnosti ze dne 28. června 1924 jest neplatným a že žalovaná společnost jest povinna to uznati. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Žalující strana jest, jak nepopřeno, akcionářem žalované společnosti, vlastníc 1720 akcií se 172 hlasy. Následkem toho nelze žalující straně upříti právo, by domáhala se zjištění, zda usnesení valné hromady žalované společnosti ze dne 28. června 1924 stalo se platně, způsobem odpovídajícím zákonu a stanovám. Žalující tvrdí, že pro toto usnesení hlasoval Alfred W. svým zástupcem S-em 300 hlasy, kdežto všech oprávněných hlasů na valné hromadě bylo dle protokolu 532, že Alfred W. v té době již akcionářem nebyl a 3000 akcií před valnou hromadou složiti nemohl, poněvadž jich neměl, a že jak žalovaná tak předseda valné hromady o této skutečnosti věděli. Zároveň tvrdila strana žalující za řízení v prvé stolici a nabídla důkazy o tom, že bylo před valnou hromadou ve správní radě usneseno, že, dokud se nestane usnesení, zda, zač a komu se akcie po Alfredu W-ovi prodají, nesmí se těchto 3000 akcií valné hromady súčastniti. Kdyby se důkaz o těchto všech žalující stranou tvrzených okolnostech podařil, bylo by míti za to, že usnesení valné hromady jest neplatným, poněvadž bylo usneseno jen pomocí oněch 300 hlasů Alfreda W-a (jeho zástupce S-a), ač tento, nejsa již akcionářem a nesloživ 3000 akcií v době, určené stanovami, neměl práva valné hromady se súčastniti hlasováním. Tomuto názoru nemůže nikterak vaditi, že Alfred W. byl v knize akcionářů v době valné hromady ještě zapsán se 3000 akciemi, ježto okolnost ta měla by jen tehdy v tomto sporu roz-

hodující význam, kdyby předseda valné hromady a žalovaná společnost ještě nebyli věděli, že W. přestal býti akcionářem a že oněch 3000 akcií složiti nemohl, poněvadž jich neměl, kdyby tudíž předseda valné hromady byl jednal bezelstně v domnění, že W. jest dosud akcionářem a 3000 akcií skutečně složil. Žalující strana však tvrdí a nabízí důkaz právě o opaku. Následkem toho nelze přikládati té okolnosti, že Alfred W. v době valné hromady byl v knize akcionářů zapsán se 3000 akciemi, ten význam, jaký jí přikládá soud, že již tím, že W. byl v oné době jako akcionář v knize akcionářů zapsán, byl oprávněn, súčastniti se hlasování na valné hromadě bez ohledu na okolnosti, žalobkyní tvrzené, že akcionářem býti přestal a že akcie ve smyslu stanov složiti nemohl. Čl. 183 obch. zák. stanoví sice, že v poměru ku společnosti považují se za vlastníky akcií jen ti, kdož jako takoví v knize akcionářů jsou zaznamenáni, avšak z toho ustanovení dle názoru odvolacího soudu nelze dovozovati, že by vlastníky akcií proti společnosti byly i ty osoby, které ve skutečnosti vlastníky akcií býti přestaly, zejména když, jak se v tomto případě tvrdí, společnost ví o tom, že dotyčné osoby přestaly býti vlastníky akcií. V takovém případě bylo by proti bezelstnosti a poctivosti, připustiti osoby, které nejsou již akcionáři, poněvadž nemají akcií, na valnou hromadu s právem, tam hlasovati. A v tomto sporu jde především o rozhodnutí otázky, zda Alfred W., který umožnil svými 300 hlasy na valné hromadě usnesení, ohledně něhož žalující strana domáhá se zjištění, že jest neplatné, nebyl v době valné hromady skutečně akcionářem, vlastníkem 3000 akcií žalované společnosti a zda žalované tato okolnost byla známa. Neboť dle §u 9 stanov žalované společnosti přísluší pouze akcionáři, tedy osobě, která při akciích na jméno jest vlastníkem akcií, na valných hromadách na každých 10 akcií jeden hlas. Za tohoto stavu věci dlužno považovati okolnosti žalobkyní tvrzené, že Alfred W. porovnáním odevzdal žalované společnosti všech svých 3000 akcií, že tudíž v době valné hromady dne 28. června 1924 vlastníkem těchto akcií již nebyl, že akcie ty poslala žalující strana žalované společnosti k adjustování, když žalovaná strana prohlásila, že ví, že W-ovi nesmějí se tyto akcie vydati, že W. nemohl těchto 3000 akcií dle předpisu stanov předložit, poněvadž jich neměl, že protokol o valné hromadě sepsán byl neúplně a že zjištění předsedy ohledně formálních náležitostí neodpovídalo skutečnosti, posléze že bylo ve správní radě před valnou hromadou usneseno, že dokud se nestane usnesení, zda, zač a komu se akcie po Alfredu W-ovi prodají, nesmí se těchto 3000 akcií na valné hromadě súčastniti — za důležité pro posouzení tohoto sporu.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Dovolací soud souhlasí s právním názorem odvolacího soudu, a nebyla stěžovatelka s to, by vyvrátila tento názor. Rekurs dovolává se při výkladu čl. 183 odstavec druhý obch. zák. komentáře Staubova, jakož i díla Randova o obchodním právu. V tomto spise není však zmínky o případu, obdobném tomu, jenž má býti rozhodnut tímto sporem, komentář Staubův praví pak přímo, že zápis do knihy akcií není rozhodujícím za všech okolností, nýbrž jen tehdy, stal-li se rite t. j. na základě průkazu, že došlo k převodu akcií, tak že jde jen o průkaz prima facie. Důležitou jest i další stať tohoto komentáře, citovaná v rekursu, podle níž oprávněný má se postarati o to, by zápis odpovídal pravému stavu právnímu. Z toho vyplývá, že ustanovení čl. 183 odstavec druhý po případě 223 sloužiti má zájmům společnosti v ten způsob, by tato nebyla nucena, zkoumati v každém případě oprávněnost osoby, jež zapsána jest v knize akcií jako vlastník akcií. To praví ostatně i odstavec třetí čl. 183, ponechávaje zároveň společnosti právo, zkoumati tuto oprávněnost. Tím není vyloučena zásada poctivosti a víry, jež platí pro veškeren život obchodní. Ví-li akciová společnost, t. j. vědí-li zákonní její zástupci, že osoba, zapsaná v knize akcií, není jich vlastníkem, a že zápis ten neodpovídá skutečnosti, nemůže se dovolávati předpisu čl. 183 odstavec druhý, nýbrž musí přihlédnouti ke skutečnému stavu, jí známému, zejména nesmí nesprávného zápisu toho využíti na újmu skutečných akcionářů. Žalující strana tvrdila skutečnosti, podle nichž bylo známo žalované společnosti, že Alfred W., jenž na valné hromadě rozhodl 300 hlasy z 532, nevládl a nemohl právem vládnouti akciemi, na něž připadalo oněch 300 hlasů, ježto akcií těch neměl, a že nesprávným postupem při svolání a řízení valné hromady se stalo, že rozhodl hlasy na ně připadajícími zástupce W-a, dále že účelem tohoto nesprávného jednání bylo, by žalobkyně jako akcionářka byla zkrácena na svých právech. Jde o závažné okolnosti, jež, budou-li prokázány, mohou míti důležitý význam pro řešení sporu ve smyslu žalobní prosby. Odvolací soud nařídil proto právem doplnění řízení zjištěním těchto okolností, bez něhož není možné správné rozhodnutí sporu. Poukazuje-li rekurs na nutnost souhlasu správní rady k převodu akcií, odkazuje se na tvrzení žalující strany, podle něhož usnesla se správní rada žalované společnosti, že 3000 akcií W-ových nesmí se účastniti valné hromady hlasy na ně připadajícími, pokud nestalo se usnesení, zač a komu byly prodány. I z toho vyplývá nutnost zjistiti správnost tohoto tvrzení. Z toho pouze, že W., po případě jeho zástupce hlasoval na valné hromadě jako majitel oněch 3000 akcií, nelze ještě souditi, že akciemi těmi právem vládl, a že tím bylo vyhověno zákonu.

Čís. 4874.

Výbuch třaskaviny v nádražním skladišti jest příhodou v dopravě.

Ručení dráhy za škodu, nebyla-li třaskavina dopravována v t. zv. francouzské bedně.

Jakým způsobem mají jednotliví účastníci hraditi způsobenou škodu, lze posouditi pouze podle hmotněprávních předpisů §§ 1301, 1302, 1304, 896 obč. zák., nikoliv dle §u 273 c. ř. s.

Je-li namítána v řízení o důvodu nároku nepřiměřenost výše požadované náhrady, jest rozhodnutí o útratách odložiti, až bude zjištěna výše nároku.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, Rv II 85/25.)

Na firmu H. došla bedna třaskavin, již její zřízenec v nádražním skladišti otevřel a, přezkoumav obsah, opět zavřel. Krátce po té bedna vy-

buchla a žalobce byl výbuchem těžce poraněn. Žalobu o náhradu škody proti dráze a firmě H. odůvodňoval žalobce ohledně prvžalované tím, že šlo o příhodu v dopravě, ohledně druhé žalované pak mimo jiné tím, že použila k otvírání bedny nezdatného zřízence. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok proti prvé žalované co do důvodu polovicí, proti druhé žalované jednou desetinou po právu. Odvolací soud k odvolání žalobce, i obou žalovaných napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl odvolání žalovaných, k odvolání žalobcovu pak uznal žalobní nárok co do důvodu proti oběma žalovaným zcela po právu, a vyhradil rozhodnutí o útratách konečnému rozsudku.

Důvody:

Prvý žalovaný spatřuje vadu řízení v tom, že nebyla připuštěna jeho otázka na znalce, zda by bylo k výbuchu došlo, i kdyby zásilka třaskavých látek bývala balena dle předpisu v t. zv. francouzské bedně, a navrhuje nový výslech znalců o této otázce. Navrhovaného doplnění není třeba. Onu otázku by znalci nebyli mohli zodpověděti ani kladně, ani záporně, neboť nejsou vševědoucí. Tvrzení, že odpověděním oné otázky by bylo vyšlo na jevo, že balení ve francouzské bedně jest předepsáno jenom jako ochrana proti vlhkosti a nikoliv proti výbušnosti, takže porušení tohoto předpisu není s výbuchem v příčinné souvislosti, jest zřejmě nesprávné. Podle příl. C I c a § 54 (2) A žel. dopr. ř. jest balení ve francouzské bedně podmínkou pro připuštění třaskavých látek k dopravě pro jejich nebezpečnou výbušnost a má za účel, aby se bedna nestala za dopravy seschnutím prken netěsnou, a vnitřní ucpávka, záležející z dřevěné moučky neb pilin, nemohla vypadávati. Právě proto, že v tomto případě nebyla bedna dle předpisu zhotovena z prken v sebe zasazených, a jejich prostřední část nebyla spojena zoubky neb lištou, utvořila se mezi prkny spára, jíž vypadly drtiny, a objevil se, jak jest zjištěno, úbytek váhy. Ani v tom nelze dovolání prvního žalovaného přisvědčiti, že výbuch bedny v nádražním skladišti nebyl příhodou v dopravě dle §u 1 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. Odvolací soud poukázal správně na to, že k dopravě podle tohoto zákona náležejí všechny úkony, kterých doprava vyžaduje, tedy také úkony přípravné a úkony dopravu zakončující; k těmto pak náleží i vydání zásilky straně v nákladním skladišti, při němž právě nastal výbuch. I vydávání nákladu stranám jest pod vlivem parního pohonu železniční dopravy, neboť parní pohon má za následek veliký vzrůst nákladů a nutný kvap při práci, jež způsobují, že manipulace se stává šablonovitou, a jednotlivým, zvláštní pozornost vyžadujícím nákladům se nevěnuje tolik pečlivosti, kolik by bylo třeba, dále že bývá obtížno zjistiti pravou příčinu přihodivších se úrazů a provésti důkaz o jejich zavinění. Ježto výbuch bedny jest příhodou v dopravě, mohla by se dráha sprostiti ručení za žalobcův úraz jenom, kdyby dokázala některý z vyviňujících důvodů §u 2 zákona čís. 27/1869. Protiprávní jednání výrobce a odesílatele bedny, nedovolené obchodování firmy a neopatrnost zřízence této firmy Egona L-a nejsou takovými důvody, neboť dráha mohla se před nimi ochrániti tím, že by byla přepravu bedny odmítla pro zřejmé vady obalu, a že by byla nebezpečné manipulování L-ovo s bednou ve svém skladišti nedovolila. K vyvrácení námitky, že není zvláštního předpisu, jakým způsobem měli železniční zřízenci s bednou zacházeti, a že nelze od nich požadovati více, než přesné plnění zvláštních předpisů, které prý jsou provedením obecných předpisů občanského zákonníka, stačí poukázati na § 55 železničního provozního řádu ze dne 16. listopadu 1851, čís. 1/52 ř. zák., jenž ukládá železničním zaměstnancům výslovně za povinnost, by zachovávali všechnu možnou opatrnost a pozornost i tam, kde služební předpisy ničeho neustanovují. Jelikož tu není zákonného vyviňujícího důvodu, ručí dráha žalobci za celou jeho škodu. Spoluvina dalších osob nemá pro její poměr k žalobci významu, nýbrž jenom pro její poměr k těmto osobám potud, že dráha může proti nim uplatňovati částečnou náhradu placené částky dle §§ 1302 a 896 obč. zák., což platí jak ohledně osob, jež nejsou žalovány, tak ohledně spolužalované firmy H. Proto bylo uznati, že žalovaný erár co do důvodu jest žalobci práv z celé škody a to rukou společnou a nedílnou s druhým žalovaným, neboť i dovolání firmy H. jest bezdůvodné, a dlužno přisvědčiti dovolacím vývodům žalobce i finanční prokuratury, že tato firma ručí za úraz žalobcův již dle §u 1315 obč. zák. Pověřiti manipulací s výbušnou bednou v nádražním skladišti asi 18 let starého Egona L-a, jenž se k tomu ukázal naprosto nezpůsobilým. Spolehlivost, osvědčená v obchodu galanterním zbožím, neučinila ho ještě způsobilým k zacházení s výbušnými látkami; to vyžadovalo zvláštní schopnosti a zkušenosti (§ 1299 obč. zák.). Těch Egon L., jak bylo zjištěno a výsledek ukázal, neměl; proto musí býti pokládán v této příčině za osobu nezdatnou a firma ručí za následky výbuchu, zaviněného nezdatností L-ovou při obstarávání jejích záležitostí. Ručí-li spolužalovaná firma za následky výbuchu již dle §u 1315 obč. zák., není třeba se vůbec zabývati dalšími spornými otázkami, zda je zodpovědnou také dle §u 1311 obč. zák., poněvadž nedovoleně obchodovala třaskavými látkami, a zda je příčinná souvislost mezi tímto nedovoleným obchodováním a výbuchem. Také ručení druhé žalované jest solidárním, a to dle §§ 1301 a 1302 obč. zák., poněvadž se nedá zjistiti podíl, který má na škodě její zavinění a zavinění jiných osob. Činnost každé jednotlivé z osob, v tomto případě ze provinivších, zavinila výbuch a celou žalobcovu škodu; lze sice odstupňovati přibližně míru zavinění, ale nelze rozděliti škodu na části, jež by připadaly na jednotlivé činnosti. Důkazního předpisu §u 273 c. ř. s. nelze zde použiti, neboť ten týká se pouze číselného zjištění nároku, jehož právní důvod byl již uznán. Jakým způsobem mají jednotliví účastníci hraditi škodu, lze posouditi pouze podle hmotněprávních předpisů §§ 1301, 1302, 1304, 896 obč. zák. Jestliže podíly jednotlivých činností na škodě se nedají zjistiti, ručí poškozenému dle velicího předpisu §u 1302 obč. zák. všichni vinníci solidárně, a jest jim ponecháno, aby se dohodli mezi sebou o rozdělení náhrady. Rozhodnutí o útratách spočívá na §§ 52 druhý odstavec a 393 poslední odstavec c. ř. s. Vzhledem na namítanou nemírnou přemrštěnost zažalovaného nároku musilo býti rozhodnutí o útratách odloženo, až bude výše jeho zjištěna, což připouští mezitimnost rozsudku prvního soudu, jež se vztahuje i na rozsudky, vynesené v opravném řízení.

Čís. 4875.

Mezinárodní doprava železniční.

Dráha neručí za překročení lhůty, došlo-li k ní nenadálým a nepředvídaným přeplněním stanice zásilkami.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, Rv II 99/25.)

Žalující firma zaslala dne 9. prosince 1921 z Hamburku vagon zboží do Brna, kde bylo adresátu vydáno teprve dne 30. ledna 1922. Žaloba, domáhající se na dráze vrácení $^5/_{10}$ dopravních poplatků, byla procesním soudem prvé stolice zamítnuta. Důvody: Bylo zjištěno, že v polovici prosince 1921 nastalo přeplnění stanice Mittelwalde neočekávaně a nenadále v takovém rozsahu, že nejenom stanice Mittelwalde, nýbrž i stanice predchozí zbožím, pro Mittelwalde určeným, byly přeplněny, dále že dráha všemi možnými prostředky starala se o to, by uvolnění stanic zařídila, že zastavila přijímání zboží pro Mittelwalde a že vzdor všem přípustným opatřením nepodařilo se stanici Mittelwalde uvolniti, až teprve koncem ledna 1922. Dále považuje soud za prokázáno, že v lednu 1922 vypukla krátká stávka železničních zaměstnanců v Německu, která situaci tu ještě stížila, a konečně, že nebylo možno žádným způsobem ani uvědoměním odesílatele a vyžádáním jiné disposice sporné zboží rychleji dopraviti. Ve smyslu čl. 40 mezinárodní úmluvy dopravní ze dne 14. října 1890, čís. 186 ř. zák. z roku 1892 přísluší odesílateli náhrada $^5/_{10}$ dopravních poplatků tenkráte, když lhůta dopravní byla překročena o více než $^4/_{10}$ dodací lhůty, jako se stalo v tomto případě, a osvobozuje dráhu od povinnosti k náhradě této jen ta okolnost, že dráha dokáže, že zpozdění zásilky zaviněno bylo událostmi, jichž dráha nepřivodila a jež také nemohla odvrátiti. Vzhledem k oněm zjištěním dlužno míti za to, že tento důkaz straně žalované se podařil. Neboť nelze nenadálé a neočekávané přeplnění a ucpání nádraží v Mittelwalde přičítati dráze k tíži a nelze také za to míti, že zanedbala dráha něco, co mohla učiniti, aby dodací lhůtu zkrátila. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Podle čl. 39 mez. úml. neručí dráha za překročení lhůty dodací, prokáže-li, že jí nemohla dodržeti pro příhodu, jíž nepřivodila a jíž nemohla odvrátiti. Taková příhoda nemusí býti právě vyšší mocí, o níž se zmiňuje čl. 30 mez. úml., pro vyvinění železnice stačí vlastní nezavinění a neodvratitelnost příhody. Podle skutkového zjištění nižších soudů, jímž nelze v dovolacím řízení již viklati, nastalo přeplnění stanice Mittelwalde v prosinci 1922 nenadálým a nepředvídaným přívalem zásilek. Takový příval zásilek jest událostí, již železnice ani sama nepřivodila, aniž ji mohla odvrátiti, a sprošťuje ji proto z ručení za zpozdění přepravy. Pokus dovolatelky, dolíčiti, že se dráha mohla a měla uvarovati přeplnění stanice včasným vydáním zákazu dalšího přijímání zboží, rozbíjí se o zjištěnou nenadálost a nepředvídanost přívalu, jež vylučovaly možnost včasného vydání takového zákazu. Železnice byla proto sproštěna nižšími soudy právem z ručení za zpozdění zásilky.

Čís. 4876.

Ujednáno-li, že, zemře-li veřejný společník, mají ostatní, přeživší ho společníci na vůli, přijati jeho dědice jako veřejné nebo jen jako tiché společníky do podniku, jest opověď k rejstříku o změně zápisu úmrtím veřejného společníka podepsati nejen dosavadním společníkům, nýbrž i dědicům zemřelého společníka. Odeprou-li dědicové podepsati opověď z důvodu, že nechtějí svoliti k výmazu veřejného společníka bez současného pokračování společnosti s nimi jako veřejnými společníky, nezbývá dosavadním společníkům, nežli domáhati se podpisu pořadem práva.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1925, Rv I 126/25.)

Ve společenské smlouvě uzavřené mezi Emanuelem Sch-em s jedné a Robertem K-em, Ludvíkem K-em a Adolfem R-em s druhé strany bylo pro případ úmrtí Emanuela Sch-e v čl. XI. a) učiněno toto opatření: »Zemře-li pan Sch. před 31. prosincem 1927, stanou se účastnými jeho dědicové (dle přání na životě zůstavších společníků eventuelně jako tiší společníci) na podniku nejdéle do 31. prosince 1927.« Po smrti Emanuela Sch-a (dne 20. června 1922) odepřeli dědicové po něm svolení k tomu, by zesnulý Emanuel Sch. byl vymazán z obchodního rejstříku jako veřejný společník, a žalovali ostatní společníky, by bylo uznáno právem, že veřejná obchodní společnost trvá i po úmrtí Emanuela Sch-a, že žalovaní jsou povinni, by dali zapsati do obchodního rejstříku poznámku, že Emanuel Sch. zemřel a že místo něho nastoupila do společenské smlouvy pozůstalost po Emanueli Sch-ovi. Ostatní společníci žalovali opět dědice po Emanuelu Sch-ovi, by byli uznáni po innými svoliti k tomu, by v obchodním rejstříku bylo zapsáno, že se Emanuel Sch. jakožto veřejný společník následkem úmrtí vymazuje. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby ostatních společníků, žalobu dědiců po Emanuelu Sch-ovi zamítl. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil, Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Těžištěm sporu jest výklad ustanovení čl. XI. a) informace o ústní společenské smlouvě z roku 1920. Co do významu tohoto odstavce informace strany se rozcházejí. Kdežto Ludvík a Robert K-ové, pak Adolf R. uvádějí, že ustanovení tomu jest rozuměti tak, že dědicové bývalého společníka Emanuela Sch-a měli býti účastni na společném podniku buď jako veřejní nebo tiší společníci dle vůle dosavadních společníků (obou K-ů a R-a), tvrdí dědici Emanuela Sch-a, že bylo výslovně ujednáno a pravou vůlí stran, že o formě jich účasti na podniku mají rozhodovati také oni, že znění čl. XI. a) informace neodpovídá ústní

smlouvě, že se dostalo do informace neprávem a že odporuje vůli stran, smlouvě i zákonu a že jest proto neplatné. Procesní soud připustil o obsahu ústního jednání důkaz svědky a zjistil, že bylo ujednáno, že zemře-li ing. Emanuel Sch. před 31. prosincem 1927, súčastní se jeho dědicové na podniku nejdéle do 31. prosince 1927 dle vůle společníků, kteří ho přežili, eventuelně jen jako tiší společníci. Odvolací soud zjištění toto dle §u 498 c. ř. s. převzal. Zjistil-li však odvolací soud, že záviselo na vůli dosavadních společníků (obou K-ů a R-a), zda chtějí dědice Emanuela Sch-a přibrati do podniku jako veřejné, či jen jako tiché společníky — kterýmžto zjištěním jest vázán i dovolací soud, — není žaloba pozůstalosti po Emanueli Sch-ovi, domáhající se přijetí do společnosti jako veřejné společnice věcně odůvodněna a netřeba se ani obírati otázkou, zda jsou zde její podmínky jako žaloby určovací ve smyslu §u 228 c. ř. s. Nelze přisvědčiti názoru dovolatelů, že by veřejná společnost ujednaná mezi Ludvíkem a Robertem K-em, Adolfem R-em a Emanuelem Sch-em mohla po smrti Emanuela Sch-a trvati dále jen tehdy, kdyby vstoupili na místo Sch-ovo jeho dědici jako veřejní společníci. Jest sice pravda, že úmrtím některého z veřejných společníků po pravidlu veřejná společnost zaniká, leč že by smlouvou bylo stanoveno, že má trvati s dědici zemřelého dále (čl. 123 čís. 2 obch. zák.). Než s tohoto pravidla připouští zákon výjimku potud, že společníci mohou ujednati, že společnost má po odpadnutí jednoho nebo několika společníků trvati dále mezi ostatními. V tom případě zaniká pak společenský poměr jen vzhledem k společníku, jenž odpadl (čl. 127 obch. zák.). Tento případ nastal i zde, neboť dle onoho zjištění ujednali všichni společníci při zřízení veřejné společnosti, že zemře-li Emanuel Sch. ještě před 31. prosincem 1927, mají ostatní, přeživší ho společníci na vůli, přijati jeho dědice buď jako veřejné společníky, neb jen jako tiché společníky do podniku. Tím jest jasně řečeno, že společnost má i po úmrtí Emanuela Sch-a trvati dále, ať již s dědici Sch-ovými jako veřejnými společníky, nebo bez nich. Důsledkem toho není závady, aby dosavadní společníci, Emanuela Sch-a přeživší, nepokračovali sami ve společnosti, aniž by bylo třeba likvidace. Nastalou změnu úmrtím Emanuela Sch-a nutno ovšem opověděti k zápisu do obchodního rejstříku (čl. 25 a 19, 129 obch. zák.). A tu naskytá se otázka, zda dostačí, by opověď podepsali jen dosavadní společníci, či zda jest třeba také podpisu dědiců Emanuela Sch-a. Čl. 88 obch. zák. ukládá opověď skutečností, vytčených v čl. 86, 87 obch. zák., k nimž ovšem odpadnutí jednoho ze společníků úmrtím nenáleží, všem společníkům. Článek 129 obch. zák., který by zde přišel v úvahu, mluví jen o »účastnících«. Nemůže býti pochybnosti, že účastníky jest v tomto případě rozuměti nejen dosavadní společníky, nýbrž také dědice Emanuela Sch-a, ježto si tito osobují právo, by souhlasně s výmazem Emanuela Sch-a bylo zapsáno další trvání společnosti za jich účasti jako veřejných společníků. Při přísném výkladu zákona bylo by tedy nutno, by souhlas s výmazem zemřelého společníka bez dalšího opatření ve smyslu čl. 123 čís. 2 obch. zák. vykázán byl také podpisem opovědi dědici, by tím bylo osvědčeno, že co do pokračování společnosti jen zbývajícími společníky není námitek. Odepřeli-li pak dědicové po Emanuelu Sch-ovi podpis opovědi právě z důvodu, že nechtěli svoliti k výmazu zemřelého společníka Emanuela Sch-a bez současného zápisu pokračování společnosti s nimi jako veřejnými společníky, nezbylo dosavadním společníkům, než aby se podpisu toho domáhali pořadem práva. Bylo-li pak zjištěno, že dědici Emanuela Sch-a nemají nároku na přijetí do podniku jako veřejní společníci, jest i nárok žalobou dosavadních společníků, na prostý výmaz zemřelého společníka Emanuela Sch-a následkem úmrtí odůvodněn.

Čís. 4877.

Jde o týž podmět rozepře, vystupovala-li v jedné rozepři cizozemská veřejná komanditní společnost, v druhé pak její tuzemská representace. Započtení pohledávkou, uplatňovanou v jiném sporu, nelze připustiti.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1925, Rv I 224/25.)

Procesní soud prvé stolice přisoudil sice žalobci zažalované pohledávky 1.695 Kč 03 h a 11.281 M 80 pf., uznal však dále právem, že zažalované pohledávky jsou vyrovnány započtením vzájemné pohledávky žalovaného. Odvolací soud k odvolání žalobce napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud rozsudky obou nižších soudů, jakož i celé řízení, pokud se týkaly vzájemné pohledávky, namítané započtením, zrušil a uznal žalovaného povinným, zaplatiti žalobci zažalované pohledávky.

Důvody:

Již v žalobní odpovědi poukázala žalovaná strana k tomu, že pohledávku 50.201 Kč 06 h, kterou namítá započtením, zažalovala u obchodního soudu v Praze žalobou ze dne 17. února 1921, o níž řízení není dosud skončeno. Podle usnesení tohoto soudu ze dne 11. září 1923, bylo řízení to přerušeno až do pravoplatného ukončení tohoto, u zemského civilního soudu v Praze projednávaného sporu, protože jde o spory mezi týmiž stranami o tytéž pohledávky. Také z rozsudku první stolice plyne, že žalující strana v tomto — u zemského civilního soudu v Praze jí projednávaném — sporu je totožna se žalovanou stranou v onom sporu u obchodního soudu v Praze. K názorům těmto je přisvědčiti. Nevadí, že ve sporu u obchodního soudu jako strana žalovaná vystupuje firma W., veřejná komanditní společnost v Havru, a v tomto sporu její odštěpný závod v Praze, neboť ten jest toliko zástupcem cizozemské společnosti v tuzemsku. Právním podmětem je vždy jen majitel závodu, tedy, jde-li o firmu, majitel firmy, nikoli vedlejší závod. O tom, že také odpůrci žalující, pokud se týče žalované firmy a že také předmět sporu u obchodního soudu se vzájemnou pohledávkou ve sporu u zemského civilního soudu v Praze projednávaném k účtování namítanou jsou totožnými, není podle jasného stavu věci pochybnosti. Je-li tomu tak, překážela rozepře u obchodního soudu dne 5. prosince 1921, tedy již před tím zahájená (§ 232 c. ř. s.), započtení vzájemné pohledávky,

namítanému až 14. ledna 1922 ve sporu pozdějším. O vzájemné pohledávce bylo jednati a rozhodovati ve sporu zvláštní žalobou dříve již zahájeném a nebylo proto o ní v tomto sporu jednati a rozhodovati po druhé. K zahájení sporu je podle §u 240, odstavec třetí c. ř. s. pokaždé přihlížeti z úřední povinnosti. Neměl proto již soud první stolice námitku započtení připustiti. Když byla přes to připuštěna také ještě v druhé stolici, bylo na dovolacím soudě, by z úřední moci k vadnosti řízení o namítané vzájemné pohledávce pro zahájenou rozepři přihlížel (§ 240, odstavec třetí c. ř. s.) a za zrušení celého řízení o ní námitku započtení vyloučil.

Čís. 4878.

Veřejné orgány jsou pod následky posledního odstavce §u 172 ex. ř. povinny přihlásiti své pohledávky ve lhůtě tam uvedené, i když vyrozumění jich bylo soudem opomenuto; jest jejich věcí, opatřiti si vědomost o dražebním roku z úředního listu.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, R I 271/25.)

Rekursní soud nevyhověl rekursu okresní nemocenské pokladny do usnesení o rozvrhu exekučně prodaných nemovitostí. Důvody: Podle ustanovení §u 172 ex. ř. jsou veřejné orgány, mezi něž řaditi sluší i okresní nemocenské pokladny ohledně pojistných příspěvků, povinny, by nedoplatky svých pohledávek, chtějí-li si zachovati právo přednostní, nejpozději při dražebním roku ohlásily, což se v tomto případě nestalo. Opomenutí vyrozumění orgánů těch po rozumu §u 172 ex. ř. jest pro rozhodnutí věci bezvýznamno, neboť zákon na opomenutí předepsaného vyrozumění nestanoví žádných následků co do dalšího chodu řízení exekučního s jedinou výjimkou odporu podle §u 184 ex. ř. Nebyl-li stěžovatelce proti předpisu §u 172 ex. ř. edikt dražební doručen a nepřihlásila-li v důsledku toho nedoplatek na nemocenských příspěvcích ani k dražbě ani k rozvrhu, není v zákoně podkladu, by v tom směru zjednána byla náprava. V té příčině sluší však poukázati stěžovatelku na to, že byl dražební edikt řádně uveřejněn i vyhlášen, že bylo zavedení dražebního řízení i dražebního roku v pozemkové knize poznamenáno a že tak všem účastníkům poskytnuta byla možnost, aby, šetříce náležitě bdělosti a obezřetnosti, zvláště občasným nahlížením do úředního listu, o dražebním roku realit, o které se jedná, opatřili si vědomost. (Srovnej rozhodnutí nejv. soudu čís. 954 ve Sbírce Věstníku VII. ze dne 21. prosince 1905).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vývody dovolacího rekursu nejsou s to zvrátiti správné důvody rekursního soudu, na něž se poukazuje. Ani nař. min. sprav. ze dne 19. srpna 1898, čís. 27 věstn. min. sprav. nemění ničeho na zákonném stavu, uvedeném rekursním soudem. Zákonné lhůty k přihláškám mají zejména za účel, aby podklad dražby a rozpočtu nejvyššího podání byl pevným a nemohlo býti dodatečně v libovolné době odporováno zejména provedenému rozpočtu, ježto by konečná úprava poměrů a tím právní jistota trpěla.

Čís. 4879.

Zaplacení činže, ujednané dle dočasného běžného nájemného v místě nájmu, lze se domáhati pořadem práva. Pak-li by za sporu vyšlo na jevo, že výše požadované činže příčí se zákonu na ochranu nájemců, bylo by žalobu zamítnouti, nikoliv odmítnouti.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, R I 286/25.)

Žalobce domáhal se žalobou na žalované zaplacení nájemného 500 Kč. K námitce nepřípustnosti pořadu práva soud prvé stolice žalobu odmítl, rekursní soud námitku nepřípustnosti pořadu práva zamítl. Důvody: Žalobou domáhá se žalobce zaplacení činže, jejíž výše stanovena byla v trhové smlouvě ze dne 7. září 1921, kterou žalobce, koupiv dům od žalované, pronajal jí v domě tom byt na dobu deviti let za činži pro prvá tři léta ročních 300 Kč, a v dalších letech za nájemné, odpovídající běžným té doby činžím v P. méně 20%. Dle této smlouvy pro případ, kdyby strany se nedohodly o výši běžné činže, bylo ustanoveno, že podrobí se obě strany dobrozdání obecního úřadu v P. Věcí sporu jest rozhodnouti, jakou činži jest žalobce oprávněn žádati a jakou jest povinna žalovaná platiti. Soud rekursní nemůže souhlasiti s názorem prvého soudce, že jde tu o zvýšení nájemného, o kterém rozhodnouti přísluší soudu v řízení nesporném podle §u 23 zák. o ochraně nájemníků ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. V případě tomto jde o smlouvu nájemní mezi kupitelem domu a stranou dům prodávající na určitou dobu 10 let, ve které nájemné jakožto prvé nájemné bylo upraveno pro prvá tři léta určitou roční částkou, pro další dobu pak výslovně dle běžné činže, o 20% snížené, a kde bylo výslovně stanoveno, jak určí se běžná činže pro případ, že by se strany o ní nedohodly. Nejde tu tedy o zvýšení činže dle zákona čís. 85/24, nýbrž o rozhodnutí o tom, zda činže, žalobcem požadovaná, odpovídá smlouvě. A o tom nutno rozhodovati pořadem práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Žalobou domáhá se žalobce zaplacení určité činže podle ustanovení tvrzené nájemní smlouvy. Nárok ten jest rozhodným pro posouzení soudní příslušnosti i pořadu práva dle §u 41 odstavec druhý j. n. a jest nárokem soukromoprávním, o němž rozhodují soudy, není-li nic jiného ustanoveno (§ 1 j. n.). V tomto případě není nikde zákonné výjimky a proto jest o nároku zažalovaném rozhodnouti ve sporu. Jdeť dle žaloby o určitou činži, dle smlouvy vypočtenou, nikoli o zvýšení nájemného dle zák. o ochraně nájemců. Tím ovšem není řečeno, že by žalobě

bylo vyhověti bez ohledu na zákon o ochraně nájemců. Došel-li by soud k náhledu, že zažalovaná smluvená činže té doby žalobci nepřísluší, poněvadž se příčí nutícím ustanovením zákona o ochraně nájemců, může to míti za následek jenom zamítnutí žaloby pro její neodůvodněnost, nikoli její odmítnutí pro nepřípustnost pořadu práva.

Čís. 4880.

Pozemková reforma.

Pokud na stát jakožto přejímatele části statku, na němž vázne patronátní právo, přechází poměrná kvota břemen patronátních a stát ji musí převzíti beze srážky z přejímací ceny.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, R I 295/25.)

Při rozvrhu přejímací ceny za majetek, převzatý Státním pozemkovým úřadem, navrhla finanční prokuratura, by byla uložena uhražovací jistina za povinnosti reálního patronátu váznoucího na velkostatku, jehož část stát převzal. Oba nižší soudy návrh zamítly, rekursní soud z těchto důvodů: Stížnost vytýká prvému soudu, že zamítl návrh finanční prokuratury na uložení uhražovacího kapitálu za povinnosti reálního patronátu, na velkostatku váznoucí, a odvolává se na předpisy exekučního řádu, zvl. §§ 219 a 224. Při tom však přehlíží dvojí. Ustanovení §u 219 ex. ř. předpokládá, že jsou tu podmínky, by opětující se dávky, zástavně pojištěné, byly přikázány z dražebního výtěžku, což jest možno dle §u 214 čís. 4 ex. ř. jedině, když jde o reální břemena, která mají býti vydražitelem převzata na srážku ceny trhové. Leč patronát dle platného práva písm. i) § 20 tractatus de juribus incorporalibus, které, poněvadž k nové zákonné úpravě, slibované v §u 32 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák. nedošlo, platí dle čl. XIV. uv. zák. k ex. ř., přechází akcesoricky na nového nabyvatele i při zcizení, tedy singulární sukcesí, bez započtení na cenu trhovou a tvoří věcná břemena, přecházející ipso jure, aniž by bylo třeba knihovního zápisu na nabyvatele. (Rozh. nejv. spr. s. ze dne 8. ledna 1899, čís. 6349 sb. Budwinski). Tomu nevadí dohoda Státního pozemkového úřadu s bývalým majitelem, že nepřejímá práv a břemen patronátních, poněvadž to jest smlouva mezi stranami, dle níž veškerá práva a břemena zůstávají dosavadnímu vlastníku, ale která nemůže býti na újmu veřejnoprávním závazkům a předpisům veřejného práva, za jaké nevyhnutelně pokládati jest právo církevní, pokud bylo v platnosti zachováno, pokud se týče státem uznáno, jakž se stalo citovaným zákonem z r. 1874 ohledně poměrů patronátních. Ostatně svémocné vymknutí se z povinností patrona bez svolení církevních úřadů bylo by i neplatno (dv. dekret ze dne 3. září 1784 a 19. října 1784). Mimo to však přehlíží stěžovatelka, že nepřihlašuje zadrželé dávky za poslední tři léta, jimž by příslušelo výsadní pořadí dle §u 216 čís. 2 ex. ř., nýbrž uhražovací jistinu, jež by mohla dle téhož §u čís. 4 přijíti na řadu ve svém knihovním pořadí, tedy aspoň za zadrželými veřejnými dávkami, a nemůže míti stejného pořadí s přihlášenou dávkou z nemovitého majetku, požívající zákonného práva zástavního a výsadního pořadí. Nemohlo by tedy na uhrazovací jistinu za dávky patronátní dojíti, i kdyby požadavek ten byl odůvodněn, ježto dávkou z majetku jest přejímací cena úplně vyčerpána.

Nejvyšší soud vyhověl dovolací stížnosti potud, že sice nezměnil usnesení nižších soudů, avšak soudu prvé stolice uložil, aby nejprve finanční prokuratuře jako zástupkyni súčastněných kostelů a far uložil, aby se ve lhůtě, kterou jí zároveň ustanoví, vyjádřila, zda žádá přikázání nároku, o nějž jde, po případě i beze srážky z přejímací ceny, a aby, bude-li toto vyjádření ve lhůtě podáno a bude kladné, o nároku tom dále jednal a rozhodl.

Důvody:

Právní povahu věcného patronátu vytkl nejvyšší soud v rozhodnutí čís. 1849 sb. n. s., na jehož důvody se odkazuje. Tam vysloveno, že patronát jest souborem práv a závazků, což jedno od druhého zásadně oddělíti nelze, a že, rozdělí-li se statek — s nímž reální patronát tak jest spojen, že přechází na každého jeho nabyvatele, aniž třeba, by v knihách byl vyznačen — nemůže se přes to patronát ani drobiti ani zmnohonásobovati (což arci nevylučuje přiměřené úpravy dohodou všech účastníků) a že v případě oddělení částí statku patronát zůstává u kmenového zbytku statku. Konečně uvažována tam i otázka, jak církevní ústavy, k jichž prospěchu patronátní břemena na př. dávky připadají, mohou se proti ztenčení jistoty oddělením částí statku hájiti a kdy. Ovšem tam šlo o otázku, zda přecházejí patronátní břemena na drobné pachtýře, mezi něž byl statek dle zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům z velké části rozparcelován, kdežto zde jde o případ podstatně jiný, kde stát přejímá valnou část statku na základě práva záborového. Konečný výsledek může tedy zde býti jiný, než tam. V tomto případě, v němž rekursní soud míní, že patronát přešel na nabyvatele, není ze spisů viděti, zda stát převzal celý statek patronátní nebo jakou část a zda tato část jest taková, že by ji pokládati bylo za kus statku, či zda kmenovým zbytkem jest ta část, která zůstala posavadnímu držiteli. V onom případě byl by s kmenem statku přešel patronát a tedy i jeho břemena na stát, v tomto zůstal by patronát s kmenem statku u jeho posavadního držitele. Ale to by nevadilo, by církevní ústavy, jichž prospěchu patronátní břemena slouží, nechájily se proti ztenčení jistoty rozdělením statku, jemuž odporovati a zabrániti ovšem nemohly, protože nemohou zabrániti provedení záborového práva. Dáť se zajištění řádného vybývání břemen mysliti dobře i při zachování nedílnosti patronátu a nerozlučnosti jeho břemen a práv, a patrně právě k tomu čelí návrh finanční prokuratury, vycházející ovšem zřejmě z předpokladu, že patronát zůstane při posavadním držiteli statku, tedy při zbytku jeho, a žádající za přikázání 28.044 Kč, které si představuje ve své stížnosti jako uhražovací jistinu, která by, kdyby na to došlo, plnila úkol §u 219 ex. ř., zatím však by, poněvadž jest slíbena zákonná úprava otázky, zůstala v soudním uschování. Dejme tomu, že by došlo na plnění řečeného úkolu uhražovací jistiny, jak by se tu věc měla? Držitel kmenového zbytku statku zůstal by patronem, byl by tedy podmětem jak práv tak

závazků patronátních a povinen tedy, i závazky sám všecky plniti, avšak jistota za jeho patronátní povinnosti by se neztenčila, neboť na místo nemovitostí, od kmenového statku oddělených, nastoupila by peněžitá jistina vypočtená tak, by užitky (úroky) z ní kryly takovou část břemen (dávek, služeb a pod.), která se má k celkové sumě břemen těch, jako se má oddělená část statku k celému statku, myšlenému ještě v jeho nerozdělenosti, nebo-li z břemen by se vypočetl podíl, vypadající na každou z obou částí podle jich hodnoty a podíl vypadající na část oddělenou (státem převzatou) by se zajistil jistinou. Držitel kmenového statku jako patron plnil by všecky patronátní závazky, za to ale vybíral by si úroky z uhražovací jistiny složené nabyvatelem oddělené části, který po tomto složení neměl by s patronátem vůbec co činiti. Nedílnost patronátu jako nerozlučného souboru práv a závazků nebyla by nijak dotčena a přece by jistota za patronátní břemena nebyla ztenčena. Kdyby naopak kmenovou částí statku byla část převzatá Státním pozemkovým úřadem, přešel by patronát i s břemeny na stát jako nabyvatele té části a jednalo by se o jistotu vůči držiteli části druhé, Leopoldu S-ovi, v kterémž případě je zřejmo, že věc neměla by s rozvrhem přejímací ceny za část státem převzatou co činiti, ježto uhražovací jistina nemůže býti hražena nejen z ní, nýbrž vůbec ne přejímatelem, a práv byl by za ni jen držitel nepřevzaté části statku. Konečně možno také, že by bylo nejvýš pochybno, která z obou částí má býti pokládána za kmenovou, kdež by pak nastala předem otázka, kdo to má rozhodnouti, kdyby se strany nedohodly. Ale zde se dohodly. V čl. IV. dohody ze dne 8. října 1923 praví se, že Státní pozemkový úřad nepřejímá žádných patronátních práv a břemen, což znamená, že patronát zůstává při držiteli nepřevzaté části. Ovšem doložiti dlužno, že sice podpis dohody předsedou Státního pozemkového úřadu je podáním tohoto úřadu ze dne 26. července 1924 potvrzen, není však vidno schválení svěřenským soudem v dohodě vymíněné, a budiž to proto především zjištěno přes to, že rozvrhové řízení, ač platná dohoda jest jeho předpokladem, zavedeno a účastníci ničeho proti tomu nenamítali. Nehledíc k nedostatku tohoto výkazu, šlo by tedy vskutku o případ, že patronát zůstal u držitele nepřevzaté části a jedná se jen o zajištění oproti držiteli přejaté části. Tomuto zajištění by nevadilo, že Státní pozemkový úřad v dohodě nepřevzal ani práv ani břemen patronátních, neboť tu jde čistě o smluvní poměr mezi předavatelem a přejímatelem převzaté části statku, jenž zůstal bez účinku na právní postavení církevních ústavů, k jichž prospěchu břemena patronátní slouží a jichž práva dohodou nemohla býti dotčena, když v ní účastni nebyli, takže jim jejich práva, záležející právě v nároku na příslušné zajištění patronátních břemen, i na dále zůstala vyhražena. Pak však úmluvou mezi předatelem a státem zůstal nedotčen poměr mezi státem a církevními ústavy a práva těchto ústavů na stát jako držitele převzaté části statku trvají, trvá důsledně i jejich korelát, t. j. patronátní závazky státu, poměrně na převzatou část vypadající. A závazky ty jsou oproti státu jako přejímateli i samým zákonem zřetelně uznány, totiž v samém zákoně náhradovém v jeho §u 29 n. zn., kde se praví, že povinnosti veřejnoprávní — a k těm patří nesporně i závazky patronátní — přecházejí na stát dnem tam poznačeným. Tím ovšem není ještě rozhodnuta otázka, zda přecházejí beze srážky či na srážku z přejímací ceny. Ta řešena je jinde. Čl. XIV. úv. zák. k ex. řádu praví totiž, že nedotčeny zůstávají předpisy, dle nichž reální břemena k účelům církevním a školským přecházejí na vydražitele nemovitosti. Předpis ten jest právě v rozhodnutí čís. 1849 sb. n. s. dovolaný a v §u 32 zák. ze dne 7. května 1874 čís. 50 ř. zák. zachovaný v platnosti traktát de jur. incorp., dle něhož v případě prodeje statku patronát reální, na něm vězící, přechází jako accesorium statku na nového držitele a rozumí se, t. j. je zahrnut jako duchovní léno v prodeji statku beze vší taxace a oceňování v penězích nebo hodnotě peněžité sám sebou. Dle těchto dvou předpisů přechází tudíž patronát na vydražitele nejen nutně a nevyhnutelně, nýbrž i bez započtení do ceny trhové, on musí břemena patronátní nésti, aniž by si hodnotu jich směl srážeti z kupní ceny. Arci může se vydražitel práv patronátních vzdáti a proto mluví čl. XIV. úv. zák. k ex. ř. jen o převzetí břemen patronátních, ježto jen o ty může při rozvrhu ceny trhové jíti. A ovšem také jako článek ten, tak také traktát předpokládá prodej statku jako celku a nikoli odprodej jedné části, ale to nemá v případě, že vskutku jde jen o částečný odprodej, za následek, že by kupitel (vydražitel) byl prost povinnosti, vypořádati se mimo kupní cenu také za onu část patronátních břemen, jež na odkoupenou část poměrně vypadá, nýbrž to znamená jen, že se nestane patronem, nenabude tedy patronátních práv a ovšem nestane se ani osobním dlužníkem patronátních povinností (dávek, služeb a pod.), nýbrž pouze dlužníkem reálním jako držitel odkoupené části statku. Patron zůstane i nadále osobou, zavázanou k plnění, odkoupená část statku však ručí za splnění až do poměrné kvoty. Lze tu k vůli podrobnosti odkázati na zákonodárství o různých veřejných dávkách, jež jedné osobě ukládají povinnost platební a jiným vedle ní povinnost ručební. Ale tento celý právní stav, založený článkem XIV. uv. zák. k ex. ř. a citovaným traktátem v něm zahrnutým platí právě také v případě rozvrhu přejímací ceny za zabrané nemovitosti státem převzaté, neboť § 47 (1) náhr. zák. praví, že cena ta se rozvrhne podle zásad o rozvrhu nejvyššího podání za nemovitosti v dražbě prodané, k zásadám těm ale patří právě také zásada, že břemena patronátní musí vydražitel (kupitel) převziti bez započtení do nejvyššího podání (kupní ceny), zde tedy ceny přejímací. Dle §u 146 čís. 3 ex. ř. musí totiž v dražebních podmínkách poznačena býti všecka břemena, jež vydražitel převziti musí bez započtení do nejvyššího podání, břemena ta pak udává § 150 ex. ř. a mimo jiné také právě čl. XIV. úv. zák. k ex. ř. Následkem toho, že jsou udána již v dražebních podmínkách, jež mají povahu kupní smlouvy, nemusí býti udána ještě jednou v rozvrhovém usnesení, ačkoliv v praxi se na příslušném místě rozvrhového usnesení pravidelně přece vytkne, že vydražitel dotyčné břemeno převzal bez započtení do nejvyššího podání a že se tedy z nejvyššího podání nic na ně nepřikazuje, nebo se docela přímo řekne, že břemeno to se ve smyslu dražebních podmínek přikazuje k převzetí bez započtení do nejvyššího podání, bez srážky z něho. Při rozvrhu přejímací ceny dle §u 47 náhr. zák. však dražební podmínky nepředcházejí, poněvadž není dražby, a jest tedy třeba břemena, přecházející beze srážky z přejímací ceny, uvésti. Mimo břemena patronátní jsou to na př. ještě služebnosti ne-

zbytné cesty, jež se dle §u 20 zákona ze dne 7. července 1896, čís. 140 ř. zák. přikazují rovněž bez započtení do kupní ceny. Tyto zajisté musí býti v rozvrhovém usnesení vytčeny, ale mezi obojími není jiného rozdílu, než že služebnost cesty jest, patronátní břemeno však nebývá v knihách zapsáno, rozdíl tento však na otázku nemá vlivu. Tím také jest již zodpověděna otázka, zda má nárok církevních ústavů na přikázání poměrné kvoty patronátních břemen ve formě uhražovací jistiny bez srážky z přejímací ceny vyřízen býti v rozvrhovém řízení, či zda patří na pořad práva dle §u 33, 2 a 34, 2 zák. čís. 50/74 ř. zák. Nejvyšší soud již v rozhodnutí svém ze dne 24. března 1925, č. j. R I 206/25, sb. n. s. čís. 4829, na něž se Státní pozemkový úřad poukazuje, podrobně provedl, že všecky sporné otázky, v soudním řízení ve věcech agrární reformy se vyskytující, musí vyřízeny býti v předepsaném pro ně řízení nesporném, jež dle §u 47 náhr. zák. platí místo řízení exekučního i pro řízení rozvrhové, a dodává zde k tomu vzhledem k projednávanému případu ještě toto: Dle §u 47 (3) náhr. zák. jest o rozvrhovém roku vyrozuměti všecky úřady, povolané k vymáhání veřejných dávek, a všechny osoby, pro něž »zapsána« jsou práva na převzatých nemovitostech, což, jak ve zdejším rozhodnutí ze dne 3. března 1925, R II 62/25, čís. sb. n. s. 4771, na něž se Státní pozemkový úřad odkazuje, podrobně vyloženo, znamená tolik jako práva »váznoucí« na převzatých nemovitostech, protože se to dle úmyslu zákona týče i práv, pro něž realita zavázána jest i bez knihovního zápisu, jako na př. příspěvky k vodnímu družstvu, v rozhodnutí tom zmíněné, jež patří k veřejným dávkám, zrovna tak jako dávky patronátní. Církevní ústavy, mající právo na patronátní dávky a jiná plnění, jsou tedy tímto předpisem přímo vyzvány, by své nároky přihlásily, by na ně zřetel vzat býti mohl, a jestliže tedy vyzvání tomu vyhověly, musí o vznesených jimi nárocích býti rozhodnuto. Tím vším jest věc dostatečně vysvětlena. Poněvadž stát přejímá příslušnou kvotu patronátních břemen beze srážky z přejímací ceny v poměru k církevním ústavům na rozdíl od poměru k převzateli nemovitostí, s nímž učinil ohledně břemen těch dohodu, takže tento nárok z příčiny břemen těch již vznášeti nemůže — nevadí pranic, že, což nižší stolice za překážku měly, přejímací cena jest ve smyslu §u 216 čís. 2 ex. ř. dávkou z majetku již vyčerpána. Finanční prokuratura jménem súčastněných kostelů ovšem navrhla přikázání z přejímací ceny, avšak dlužno přihlížeti k účelu jejího návrhu, jenž se nese k zajištění břemen, a tu jest navrhovatelům zajisté zcela lhostejno, zda půjde přikázání na účet přejímací ceny či beze srážky z ní, hlavní věcí jest jim, aby se přikázání stalo. Poněvadž pak jde o řízení nesporné, nesmí se přihlížeti k nepodstatným formálnostem a tím účastníkům působiti škodu (§ 2 čís. 10 nesp. pat.). Věc se dá prostým vyzváním, aby se finanční prokuratura v té příčině přesně vyjádřila, uvésti do pořádku, odtud tedy prvý příkaz prvému soudci shora ve výroku daný. Doložiti jest jen, že již z jednání plyne, že úmysl finanční prokuratury nese se patrně i k přikázání beze srážky z ceny přejímací, protože při jednání dne 11. listopadu 1924 souhlasila, by celá přejímací cena byla přikázána na dávku z majetku, a přece při svém návrhu setrvala a v stížnostech setrvává. Avšak tímto rozhodnutím řešena posud pouze otázka, že na stát jako nabyvatele převzaté části patronátního statku přešla poměrná kvota břemen patronátních a že je musí převzíti beze srážky z přejímací ceny; výpočet kvoty podle poměru hodnot obou částí statku a způsob přikázání, zda se má státi navrženým zřízením uhražovací jistiny, či kterak jinak, zůstává předmětem jednání, které o tom ještě vůbec zahájeno nebylo, a nového rozhodnutí prvé stolice. Doložiti k tomu jest jen, že všecka potřebná šetření provede soud dle nařízení §u 47 (1) náhr. zák. v nesporném řízení, tedy ve smyslu §u 2 čís. 5 nesp. říz. a že dle §u 214 odstavec druhý ex. ř. mohou se účastníci dohodnouti a tudíž s příslušným schválením ohledně církevních ústavů zvoliti způsob, jenž povaze případu nejlépe vyhovovati bude. Dohodnutí může také vyzníti v ten smysl, že vyčkají, až zákon o dávce sám otázku vyřeší.

Čís. 4881.

Uznal-li nemanželský otec soudním smírem otcovství k nemanželskému dítěti a projevil-li ochotu složiti pro ně odbytné, aniž byla určena lhůta ku složení, bylo dítě oprávněno žádati peníze ihned po schválení poručenským soudem. Na hotovosti smíru nebylo ničeho změněno tím, že poručenstvo poskytlo napotom otci lhůtu k plnění.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, R I 298/25.)

Ve sporu o uznání otcovství a placení výživného byl sepsán náčrtek smíru, v němž se žalovaný zavázal složiti pro nemanželské dítě 6.000 Kč; lhůta ke složení nebyla procesním soudem určena, poněvadž nebyl přítomen ani poručník ani nemanželská matka; platební lhůta byla ponechána dohodě mezi žalovaným a poručenstvem u soudu poručenského. Tomuto soudu bylo ponecháno určení oné lhůty a vůbec schválení celého smíru. Poručenský soud usnesením ze dne 16. října 1924 schválil návrh smíru ze dne 27. září 1924 s tím, že 6.000 Kč měl složiti žalovaný do 14 dnů, čítajíc ode dne vyrozumění žalovaného o schválení smíru, do sirotčí pokladny okresního soudu na Kladně. Žalovaný ve svém podání ze dne 7. listopadu 1924 uváděl, že uvedená lhůta 14denní jest mu příliš krátkou vzhledem k tomu, že si hotovost musí opatřiti úvěrem a žádal za lhůtu do 1. ledna 1925. Poručenský soud v usnesení ze dne 14. listopadu 1924 žádal, aby žalovanému bylo uloženo, aby odbytné složil nejpozději do 1. prosince 1924, jinak že bude exekučně vymáháno. Žalovaný potom 29. listopadu 1924 prohlásil, že není s to, složiti uvedený peníz do 1. prosince 1924, a uvedl, že odstupuje od smíru a žádá, by se ve sporu pokračovalo. Procesní soud toto prohlášení oznámil soudu poručenskému, který přípisem ze dne 9. prosince 1924 sdělil, že za souhlasu nynější poručnice svoluje, aby 6.000 Kč do konce roku 1924 bylo do sirotčí pokladny vloženo. Návrh žalovaného, by se ve sporu pokračovalo, zamítl soud prvé stolice z těchto důvodů: Podle názoru soudu odůvodňoval žalovaný prohlášením ze dne 29. listopadu 1924 svůj odstup od smíru výlučně tím, že není s to složiti peníze do lhůty, poručenským soudem původně určené, pakliže potom poručenský soud zase přistoupil na původní návrh žalovaného ohledně platební lhůty,

odstranil tím důvod odstoupení od smíru se strany žalovaného; následkem toho nabídka žalovaného ze dne 29. listopadu 1924 stala se opětně základem projednání o smír a, byla-li poručenským soudem přijata, stal se smír hotovým. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by po zákonu dále jednal. Důvody: Stížnosti nelze upříti oprávněnosti. Podle §u 1380 obč. zák. náleží smír — a tedy i smír soudní — ke smlouvám oboustranně zavazujícím, a dlužno jej posuzovati podle týchž zásad, jaké platí pro smlouvy takové. Podle §u 861 obč. zák. nevzniká smlouva, pokud vyjednávání ještě trvají a slib, jednou stranou učiněný, nebyl přijat, nebo byl-li sice přijat, avšak za jiných ustanovení (§ 869 obč. zák.). Ze spisů vychází na jevo, že původní návrh smíru neobsahoval vůbec lhůty ke splnění slibu žalovaného, zapraviti odbytné v nabízené částce 6.000 Kč. Schválil-li okresní soud jako poručenský soud žalobkyně smír ten s dodatkem, že odbytné bude složeno do 14 dnů ode dne vyrozumění žalovaného o schválení smíru, ustanovil novou podmínku, v návrhu smíru neobsaženou, a jen tehdy, kdyby byl žalovaný na ni přistoupil, byl by se stal smír srovnalým projevem vůle obou smluvních stran hotovým a po právu účinným. Žalovaný se stanovením této lhůty však nesouhlasil, a ku právoplatnému vzniku smlouvy (smíru) proto nedošlo. Žalovaný žádal za poskytnutí lhůty do 1. ledna 1925. Na lhůtu tuto nepřistoupil zase poručenský soud, žádaje, by odbytné složeno bylo do 1. prosince 1924. Ani s touto lhůtou nebyl žalovaný srozuměn, a tím bylo konečné uzavření smíru opět zmařeno. Pakliže později, teprve dodatečně dopisem ze dne 9. prosince oznámil poručenský soud, že svoluje k tomu, aby odbytné složeno bylo do konce roku 1924, jest projev tento pokládati za novou nabídku, vyšlou od druhé strany (žalobkyně) a by nabídka tato mohla jako součást smíru býti po právu účinnou a přivoditi konečné právoplatné ujednání smíru, musila by býti přijata žalovaným. Tento však na tuto novou poručenským soudem stanovenou lhůtu ke splnění smíru nepřistoupil, pročež smír za konečně ujednaný nelze pokládati. Opačný názor prvního soudce jest právně mylným. Přehlíží, že závaznost nabídky žalovaného, složiti odbytné do prvého ledna 1925, pominula tím, že poručenský soud na ni nepřistoupil. Závaznost nabídky této neobživla a nemohla obživnouti tím, že poručenský soud později prohlásil, že svoluje, by odbytné do konce roku bylo žalovaným složeno, ježto trvá jen do té doby, pokud se o ní druhý smluvník nevyjádřil ve lhůtě určené, nebo v §u 862 obč. zák. stanovené. Vyjádřil-li se záporně, závaznost slibu (návrhu) tím zanikne. Prohlášení ono nutno tedy pokládati za nový návrh, který však přijat nebyl. O konečném ujednání smíru proto řeči býti nemůže. První soudce nesprávně a v rozporu s citovanými zákonnými předpisy věc posoudil, zamítnuv návrh žalovaného na pokračování ve sporu. Usnesení jeho se zákonem srovnati nelze, pročež na odůvodněnou stížnost bylo je zrušiti a další zákonné jednání soudu procesnímu uložiti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dovolacímu rekursu dlužno přiznati oprávnění. Soudním smírem ze dne 27. září 1924 uznal žalovaný otcovství k žalujícímu dítěti a projevil ochotu, složiti pro ně 6.000 Kč s tím, že peníz ten může býti zvýšen, zlepší-li se jeho majetkové poměry. Tento smír státi se měl právoplatným: schválením se strany poručníka a poručenského soudu. Poněvadž doba splatnosti peníze narovnáním tímto určeného nebyla ve smíru výslovně určena, mohl peníz žádán býti oprávněným ihned po schválení poručenským soudem (§§ 865 a 904 obč. zák.). Mohl tedy věřitel (žalobce), jakmile smír byl soudem poručenským schválen, žádati plnění ihned, t. j. bez zbytečného odkladu. Povinnost dlužníkova, zaplatiti dluh, nastává však dle zákona teprve po onom dni, kdy dlužník byl upomínán (§§ 904, 1417 a 1334 obč. zák.). Dle §u 865 obč. zák. stal se tedy smír, učiněný dne 27. září 1924, hotovým schválením jeho poručenským soudem. Když poručenstvo učinilo dne 17. října 1924 ke smíru dodatek, že peníze složiti jest do 14 dnů pod exekucí, prohlásilo tím, že, jakkoli by mohlo zaplacení žádati ihned, poskytuje dlužníku dobrovolně 14denní lhůtu k zaplacení. Tím se však na hotové smlouvě ničeho nezměnilo, neboť dodatek ten neznamenal odmítnutí nabídky žalovaného, spojené s novou nabídkou žalobcovou ani stanovení nové podmínky smíru, jak odvolací soud mylně za to má, nýbrž jak již řečeno, pouhé poskytnutí lhůty ke splnění závazku, k čemuž bylo poručenstvo po rozumu §u 904 obč. zák. oprávněno. Žalovaný svým prohlášením ze dne 7. listopadu 1924 též proti tomu námitek nevznesl, nýbrž pouze prosil o další lhůtu ke složení do 1. ledna 1925. Poručenstvo bylo ve smyslu uvedených zákonných předpisů oprávněno, prosbu tu odmítnouti a trvati na lhůtě čtrnáctidenní, jím stanovené (§ 904 obč. zák.), když však povolilo další lhůtu do 1. prosince 1924, platila tato lhůta a nebyl žalovaný oprávněn, pod záminkou, že neslíbil složiti narovnaný peníz ihned, od smíru hotově již ujednaného jednostranně ustoupiti a žádati o pokračování ve sporu. Prodloužilo-li na to poručenstvo lhůtu ke splnění opětně do 1. ledna 1925, platí tato lhůta (§ 904 obč. zák.) a jest dlužník po jejím marném uplynutí v prodlení (§ 1417 obč. zák.) s následky §u 1334 obč. zák. Neposoudil tedy rekursní soud případ po právní stránce správně a bylo proto změniti jeho usnesení zrušovací správně však pozměňující a obnoviti usnesení prvního soudu, neboť ujednaným soudním smírem byl spor ukončen; vždyť jest soudní smír dle §u 1 čís. 5 ex. ř. exekučním titulem.

Čís. 4882.

Doznal-li domnělý nemanželský otec sice soulož v době kritické, popřel však přes to otcovství, nelze postupovati ve smyslu §u 16 I. dílčí novely k obč. zák.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, R I 301/25.)

Soud prvé stolice uložil v nesporném řízení Josefu V-ovi, by platil nemanželskému dítěti výživné, ježto Josef V. doznal před soudem, že s matkou dítěte v kritické době tělesně obcoval. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a odkázal nárok nemanželského dítěte na uznání otcovství a placení výživného na pořad práva. Důvody: Dle

§u 16 prvé dílčí novely k obč. zák. může výživné v řízení nesporném osobě, označené za nemanželského otce, jen tehdy býti uloženo, když otcovství uznal. Dle toho nestačí pouhé doznání, že s nemanželskou matkou v kritické době tělesně obcoval, ježto tu může býti, jak známo, celá řada důvodů, otcovství jeho vylučujících, na příkl. dřívější obtěžkání nemanželské matky, a pod., k vyměření výživného v řízení nesporném, nýbrž nutno nezbytně k tomu, by osoba, za nemanželského otce označená, také výslovně otcovství uznala, jak zákon v §u 16 cit. dílčí novely žádá. (Srv. rozhodnutí ze dne 26. září 1916, č. j. R VI 111/16, čís. 1767 sb. min. věst.). V tomto případě doznal sice stěžovatel, že s nemanželskou matkou ve dnech od 10. do 13. prosince 1923 tělesně obcoval a to tvrdí také nemanželská matka, opravujíc den soulože pouze na 9. prosince 1923, ale tvrdí vzhledem k narození dítěte (27. července 1924), že otcem dítěte není a výslovně, ač dvakrát byl slyšen, otcovství k dítěti popřel a výživné platiti nechce. Ježto sama nemanželská matka tvrdí, že obcovala se stěžovatelem pouze 9. prosince 1923 a netvrdí, že narozené dítě bylo nedonošené, ač by tomu, kdyby mělo pocházeti ze soulože se stěžovatelem, býti musilo, ježto by se dítě narodilo 230. den, bylo uznání otcovství stěžovatelem tím více třeba. Z toho patrno, že o nároku poručenstva za uznání otcovství a placení výživného možno rozhodnouti jen pořadem práva a nikoliv v řízení nesporném.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Dle §u 16 prvé dílčí novely k občanskému zákoníku má se nesporný soudce postarati o to, by bylo otcovství k nemanželskému dítěti buď uznáno v řízení nesporném, neb určeno pořadem práva. Pouhé doznání skutečnosti, doznání nemanželské soulože v době kritické samo o sobě není ještě uznáním práva, není uznáním nemanželského otcovství a jest věcí řízení sporného, by se v tom kterém případě zjistilo, zda domněnka §u 163 obč. zák. o souložníku matky dítěte platí, či zda podařilo se ji vyvrátiti. Nelze tedy doznání skutečnosti soulože klásti na roveň uznání otcovství, jak správně usoudil soud rekursní, na jehož vývody se poukazuje. Poněvadž Josef V. sice soulož v době kritické doznal, ale otcovství k dítěti výslovně popřel, poukázal právem rekursní soud poručenství dítěte na pořad práva. Pokud se stěžovatel dovolává výnosu presidia vrchního zemského soudu v Praze ze dne 26. června 1924 Pres. 24.448/17/24, stačí poukázati k tomu, co právě bylo vyloženo a připomenouti, že v případě, o který jde, kde otcovství k dítěti výslovně bylo popřeno a placení výživného odepřeno, zajisté není předpokladů §u 16 první dílčí novely.

Čís. 4883.

Předpis §u 452 obč. zák. platí i pro obor obchodního práva. K zastavení nestačí, že byly v tuzemsku připevněny nálepky, naznačující zastavení v řeči francouzské. Připevnění nálepek musí býti t r v a l ý m.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, Rv I 142/25.)

Žalobě banky, by bylo určeno její přednostní zástavní právo k předmětům, jež byli žalovaní exekučně zabavili, a by jí byl přiznán přednostní nárok na uspokojení z předmětů těch, bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Pokud jde o právní posouzení, míní dovolání, že odvolací soud stejně jako soud prvý posuzuje věc dle obchodního zákona, ač prý nebylo zjištěno, že Bohumil S. a Ferdinand Č. byli obchodníky dle obchodního zákona a že dali předměty, v žalobě uvedené, do zástavy u provozování obchodní živnosti, což dovolání popírá a dovozuje, že ve zřetel přijíti mohl jedině předpis §u 452 obč. zák. S výtkou touto, která v odvolání vůbec ani uplatněna nebyla, jsou dovolatelé na zřejmém právním omylu, pokud snad míní, že nemělo býti použito předpisu čl. 306 obch. zák., nýbrž §u 452 obč. zák., neboť oba tyto předpisy nejsou navzájem v takovém vztahu, by bylo lze tvrditi, že místo tohoto mělo býti použito onoho. V čl. 306 obch. zák. upravuje se na rozdíl od §§ 367 a 456 obč. zák. otázka, za kterých předpokladů mohou třetí osoby předměty v obchodním provozu do vlastnictví nebo zástavy převedené, na nabyvateli věci nebo příjemci takové zástavy vymáhati. O tuto otázku v tomto případě nejde; zda žalující banka platně nabyla práva zástavního na žalobních předmětech, dlužno zkoumati, ježto se odvolává na symbolické odevzdání, jedině dle §u 452 obč. zák., který platí dle čl. 309 obch. zák. i pro obor obchodního práva. V této příčině nelze však upříti vývodům dovolání oprávněnosti, pokud dovozují, že zjištěný způsob symbolického odevzdání nevyhovuje zcela předpisům §u 452 obč. zák. Že věci, v žalobě uvedené, pokud jsou po obmezení žalobního nároku prohlášeném v dovolací odpovědi ještě předmětem dovolacího rozhodování, tvořící zařízení průmyslového podniku, nejsou dle povahy své i dle názorů v právním obchodě uznávaných takového způsobu, by připouštěly hmotné odevzdání z ruky do ruky, jest nepochybno, jest tedy přípustno odevzdání znameními (symbolické) dle §§ 452 a 427 obč. zák., jež vázáno jest na náležitosti, že zastavení státi se musí s použitím takových značek, z nichž každý zastavení věci lehce poznati může. V nižších stolicích bylo zjištěno, že předměty, v žalobě uvedené, byly dány a vzaty do zástavy na ten způsob, že na ně byly připevněny nálepky s francouzským nápisem: »Kolín, mis en gage a la bangue L. succursale a Kolín.« Tvrzení, že byly později připevněny nálepky v řeči české, nepřichází ve zřetel jako nepřípustná novota. Dovolatelé vytýkají právem, že nálepky s tímto cizojazyčným textem nevyhovují shora dotčené zákonné náležitosti, když zastavení stalo se v Kolíně, kde zajisté nelze předpokládati znalost francouzské řeči v té míře, že by toto označení mohlo býti pokládáno za obecně poznatelné. Tvrdí-li žalující banka, že výraz »mis en gage« jest u nás tak hojně běžným jako jiné v obchodním a peněžním světě se vyskytující cizomluvy, jež příkladmo uvádí, nelze jí dáti za pravdu; výraz tento i ostatní jí uvedené cizojazyčné výrazy nejsou obecně přístupny a srozumitelny a povědomy, naopak dle smyslu

jen těm, kdož mají příslušné jazykové neb aspoň odborné znalosti o významu jich. Není také správno, vytýká-li žalující banka, že tento vývod dovolání jest nepřípustnou novotou, neboť žalovaní uznali v první stolici námitku, že zastavení nestalo se způsobem obecně znatelným a jsou tedy oprávněni k této námitce, jež jest jen bližším provedením a odůvodněním jejich dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení o této zákonné náležitosti, jež byvši popřena musí soudem právně býti přezkoumána. Použila-li tedy žalující banka takovýchto značek, jež neumožňují obecnou známost o zastavení, nevyhověla tím předpisu §u 452 obč. zák. Po téže stránce přichází ve zřetel i tato další skutečnost, kterou dovolatelé dále uplatňují. Nižší soudy berou sice za prokázáno, že nálepky byly na zabavené předměty upevněny, připouštějí však dle provedených důkazů, že časem z těchto předmětů (zejména při mytí) zmizely anebo jinak byly odstraněny. Nižší soudy zjišťují dále, že bývaly zase nahražovány jinými, připouštějí však, že občas na předmětech nebyly a že tomu tak býti mohlo v těch dnech, kdy zařízení to prohlížel svědek Josef R. a pak při exekučním zájmu, provedeném pro pohledávky dovolatelů. Označení značkami nestalo se tedy dle těchto zjištění způsobem takovým, aby skutečnost zabavení těchto předmětů byla na venek trvale zřetelna, čímž opět není předpisu zákona (§ 452 obč. zák.) náležitě vyhověno. S těchto hledisek nelze žalující straně přiznati, že nabyla platným způsobem smluvního práva zástavního na předmětech v žalobě uvedených, ze kterého domáhá se na žalovaných přednostního uspokojení.

Čís. 4884.

Bylo-li před vydáním zákonů o pozemkové reformě při uzavření pachtovní smlouvy umluveno, že pachtýř má při ukončení pachtovního poměru odevzdati propachtovateli zásoby píce, slámy a mrvy, jaké převzal, nemůže se propachtovatel, byl-li pozemek Státním pozemkovým úřadem zabrán, domáhati na pachtýři vyplacení náhrady, jíž se dostalo pachtýři od Státního pozemkového úřadu za animální hnojiva, za setí a obdělání.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, Rv I 253/25.)

Žalobce propachtoval žalovaným smlouvou ze dne 10. listopadu 1918 dvůr O. na 12 let za roční nájemné 30.000 Kč. Dle pachtovní smlouvy byli žalovaní povinni pomrviti každoročně nejméně čtvrtý díl rolí dobrou mrvou ze stájů, museli chovati přiměřený počet dobytka a při ukončení pachtu byli povinni odevzdati stejné plochy oseté řepkou, pšenicí, žitem a jetelem, jak jim byly odevzdány, a za scházející dáti náhradu, odevzdati tak velkou plochu zoraných polí, jak velká jim byla odevzdána, nahraditi běžnými trhovými cenami nedostávající se množství zásoby píce a slámy, jež nutno odevzdati, a závazali se odevzdati při ukončení pachtu všechny pozemky tak zorané, jak je zorané byli obdrželi. Dvůr O. byl napotom zabrán Státním pozemkovým úřadem, jenž přiznal žalovaným náhradu za animální a umělé hnojení a za osetí a obdělání ploch, jetele, pšenice a žita celkem 52.189 Kč 56 h, při čemž cena semínka byla počítána za 1800 Kč za q, proti čemuž zástupce žalobcův protestoval a v důsledku toho bylo ujednáno, že tato částka složena bude na soudě do rozhodnutí. Z celkového peníze 51.189 Kč 56 h připadlo na náhradu za animální hnojení 33.400 Kč. Žalobě domáhající se, by částka, přiznaná Státním pozemkovým úřadem při jednání dne 20. února 1923 ohledně převzetí dvora O. za animální hnojení pozemků k tomuto dvoru náležejících penízem 33.400 Kč, a částka, přiznaná při témže jednání za osetí a obdělání 3.99 ha jetele, 5.50 ha pšenice a 10.36 ha žita penízem 9797 Kč 84 h, pokud se týče nárok na tuto částku náležela žalobci a by žalovaní byli uznáni povinnými svoliti k tomu, by Státní pozemkový úřad tyto částky vyplatil žalobci, pokud se týče v případě, že by Státní pozemkový úřad dotyčné částky vyplatil žalovaným nebo k dobru jakýmkoliv způsobem by jim je zúčtoval, by žalovaní byli uznáni povinnými zaplatiti žalobci zažalované částky úhrnem 43.197 Kč 84 h, procesní soud prvé stolice vyhověl. Důvody: Žalovaní měli role řádně vyhnojiti a odevzdati zaseté plochy, jak ve smlouvě stanoveno, a za scházející dáti náhradu. Pak-li tomuto závazku žalovaní nevyhověli, byli povinni při ukončení pachtu nahraditi náklad potřebný ku zorání nezoraných ploch, náklad zasetí ploch, jež nezasety byly odevzdány proti ustanovení smlouvy a cenu scházející mrvy. Pozemkový úřad přiznal jak na základě ocenění nákladů na novou úrodu je zjištěno, žalovaným náhradu na novou úrodu celkově penízem 52.189 Kč 56 h pokud tomu pachtovní smlouva neodporuje. Žalovaní však nesplnili povinnosti převzaté pachtovní smlouvou a proto nárok na tuto částku patří žalobci, zejména když žalovaní obdrželi od svého předchůdce v pachtu náhradu za to, že převzali od něho závazek vůči žalobci ohledně nesplnění pachtovních podmínek, jak svědky jest potvrzeno. Že žalovaní neplnili podmínky pachtovní smlouvy, zejména, že půda byla špatně obdělávána, dlouhou řadu roků nehnojena a zaplevelena, je prokázáno, takže Státní pozemkový úřad učinil v důsledku špatného stavu dvora O. 10% srážku z přejímací ceny a žalobce byl tím poškozen o 24.981 Kč 77 h. Žalovaní byli povinni dle pachtovní smlouvy veškeré animální mrvy upotřebiti na zpachtovaná role, mrvu nesměli prodávati a rovněž veškerou slámu, seno a otavu výhradně spotřebovati v hospodářství samém. Veškeré tyto produkty patřily k půdě, pokud se týče vlastníku statku, tedy žalobci, a, když Státní pozemkový úřad přiznal za animální hnojení pro novou úrodu po ukončení pachtovního roku 33.400 Kč jako náhradu za nevyužití těchto hnojiv, patří v důsledku pachtovní smlouvy tento peníz vlastníku, čili žalobci. Náhrada nákladů na novou úrodu, jak byla stanovena pozemkovým úřadem penízem 9797 Kč 84 h, patří rovněž vlastníku dvora, žalobci, neboť žalovaní měli dle pachtovní smlouvy odvésti při ukončení pachtu přesnou výměru zasetých rolí a, přijavše náhradu od předchůdce za nesplnění podmínek pachtovních, převzali tím na sebe za něho tento závazek vůči žalobci, který měl nárok na náhradu za nedostávající se ozimy a jetel a za nezorané plochy, při čemž cena jetelového semínka byla vzata 1800 Kč za 1 q, jak byla stanovena pozemkovým úřadem při ocenění nákladů na novou úrodu, zejména, když sám spolužalovaný František K. účtoval tuto cenu Státnímu pozemkovému

úřadu. Po rozumu §u 50 a) zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. nepřísluší pachtýři nárok na náhradu škody vůči poslednímu vlastníku zabraných a státem převzatých nemovitostí z důvodu, že pachtovní poměr byl předčasně zrušen, a nároky, jichž vlastník neuznal, mají býti odkázány na pořad práva soukromého. Že by ustanovení pachtovní smlouvy pozbylo platnosti a účinnosti následkem zabrání a převzetí pachtovaného objektu Státním pozemkovým úřadem před ukončením smluvené doby pachtovní, kterážto okolnost by působila jako vyšší moc, není zákony ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 a ze dne 13. července 1922, čís. 222 sb. z. a n. odůvodněno, neboť tyto zákony neupravují poměrů mezi vlastníkem převzatého statku k jeho pachtýři a nikde není řečeno, že povinnosti pachtýřovy oproti vlastníku jsou zrušeny, takže podmínky pachtovní smlouvy zůstávají v platnosti a žalovaní nemohou svůj nárok na náhradu pozemkovým úřadem přiznanou uplatňovati z titulu těchto zákonů, když nesplnili podmínky pachtovní smlouvy. Státní pozemkový úřad přiznal žalovaným ve svém ocenění nákladů na novou úrodu ve smyslu §u 43 a) zák. čís. 220/1922 náhradu 52.189 Kč 56 h, avšak podmínil své rozhodnutí doložkou, pokud pachtovní smlouva tomu neodporuje, čímž výslovně uznal, že je nutno, by žalovaní splnili podmínky pachtovní smlouvy, na čemž ničeho nemění okolnost, že žalovaní následkem pozemkové reformy byli nuceni část pozemků od dvora odstoupiti. Ostatně ve smyslu §u 43 a) zák. čís. 220/1922 je řečeno, že se má přiznati náhrada za investice do pozemků dané pachtýři, který svým nákladem je provedl, aniž by k tomu byl povinen podle pachtovní smlouvy, kdežto v tomto případě tomu tak není. O d v o l a c í s o u d žalobu zamítl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalovaným bylo Státním pozemkovým úřadem přikázáno: a) za animální hnojiva 33.400 Kč, b) za osetí a obdělání 9.797 Kč 84 h.

Ad a) sluší poznamenati, že z příloh není zřejmo, zda všecek hnůj, v této sumě hražený, byl už v půdě, či zda část a jaká byla posud v zásobě, a zda tedy jde při celé sumě o případ §u 43 a) poslední odstavec náhradového zákona či z části o příslušenství, převzaté dle §u 12 záborového zákona, provedeného blíže v §§ 53 a násl. zák. náhr., avšak vzhledem k právnímu stanovisku, jež dovolací soud níže zaujímá, jest to lhostejno.

Ad b). Tato náhrada zakládá se na §u 11 odstavec třetí vládního nařízení ze dne 21. ledna 1921, čís. 53 sb. z. a n., vydaného k provedení §u 41 náhr. zák. Předpisy ty sice nepraví, komu se vypočtená náhrada má dáti, zda vlastníku či pachtýři, avšak jest na jevě, že myslí toho, kdo náklad na novou úrodu učinil, když tedy to byl pachtýř, tož jeho. K správnému porozumění obsahu zákona dlužno podotknouti, že ani náklady na novou úrodu (§ 11 (3) cit. nař.), ani pohnojení (§ 43 a) al. 3—5 náhr. zák.) nejsou, jak z porovnání s §em 43 (2) n. zn. a §u 43 a) (2), (3) n. zn. náhr. zák. vyplývá, investicemi, ačkoli dle §u 6 záb. zák., provedeného vládním nařízením ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n. k řádnému hospodaření, k němuž každý hospodář na zabraném majetku, tedy i pachtýř, povinen jest, náleží jak nutné investice, tak běžné náklady na docílení řádné úrody. Žalobce však činí si na obě ty částky nárok z důvodu pachtovní smlouvy ze dne 10. listopadu 1918, §§ 10, 23 a 26, ale odvolací soud míní, že tento nárok by si musil žalobce uplatňovati samostatně. V tom by však měl pravdu odvolací soud jen tehdy, kdyby obojí peníz a i b) nepředstavoval právě náhradu za předměty, o nichž žalobce tvrdí, že dle pachtovní smlouvy náležejí jemu, že žalovaní měli mu je při skončení pachtu nastalém převzetím se strany Státního pozemkového úřadu ponechati, a že tedy, nastoupily-li místo těch předmětů peníze, jeho nárok vztahuje se na peníze. Z té příčiny také sám Státní pozemkový úřad v ocenění podotkl, že částky ty přiznávají se sice pachtýřům, ale ovšem že vyhražují se propachtovateli práva z pachtovní smlouvy (pokud pachtovní smlouva tomu neodporuje) a bylo dle protokolu ze dne 20. února 1923 mezi všemi účastníky, totiž oběma stranami rozepře a Státním pozemkovým úřadem, docíleno dohody, aby částky ty nebyly vypláceny, dokud spor ten nebude mezi stranami vyřešen, neboť nic jiného zajisté neznamená »návrh« v protokole tom všemi stranami podepsaném na deponování peněz těch až do vyřešení sporu učiněný. Nejde tu tedy o nic jiného, než o rozhodnutí dle poslední věty §u 348 obč. zák., komu z obou stran náležejí částky, na něž obě si činí nárok, a který právě proto byl dle §u 1425 obč. zák. zadržen. Neprávem tedy odvolací soud uhnul se rozhodnutí a právem žalobce trvá v dovolání na tom, by rozhodnutí se stalo. Ale ovšem nevyzní rozhodnutí to ve prospěch jeho. Smlouva pachtovní stanoví sice v §u 10, jak pachtýři mají hospodařiti, zejména též mrviti, a že zvláště nesmějí animální mrvu prodávati a z pachtovaných nemovitostí odrážeti, jakož i že musí všecku píci (slámu, seno, otavu, zelenou píci) na nich získanou na nich také spotřebovati, v §u 23 pak, že pachtýři musí při ukončení pachtovního poměru, jež nastane dle §u 1 dne 28. února 1931, odevzdati takové a tak oseté pomrvené plochy, jaké a jak jim byly při počátku pachtu odevzdány, dále odevzdati zásoby píce a slámy jakož i mrvy, jaké při počátku pachtu převzali, a, bude-li větší množství píce a slámy, že propachtovatel může, ale nemusí ji za průměrnou cenu převzíti, kdežto přebývající mrvu musí mu oni bez náhrady ponechati, a konečně v §u 26, že kdyby pachtýři nezaplatili včas pachtovné neb nesplnili jinou povinnost z pachtovní smlouvy vyplývající, může je propachtovatel vypověděti tak, aby pacht koncem února končil. K tomu dodati dlužno ustanovení §u 24, že pachtýřům nepřísluší náhrada za práci a náklad spojený se zlepšením pachtovního objektu, leda pokud to smlouva sama dopouští. Žalobce míní, že dle tohoto obsahu smlouvy náleží jak náhrada a) z nevyužitého pohnojení, pokud se týče za mrvu v zásobě, tak náhrada b) za obdělání a osetí v poměru mezi ním a pachtýři jemu jako propachtovateli. Uznává sice, že na tento případ, kde pacht skončen převzetím se strany Státního pozemkového úřadu, nemohlo ani z daleka ve smlouvě býti »pamatováno«, t. j. správně řečeno pomýšleno, ale že případ dlužno pokládati za případ skončení pachtovního poměru »uplynutím doby« a že tedy má se věc tak, jak v §u 23 stanoveno, ačkoli pak nelze nahlédnouti,

proč se odvolává i na § 26. Než nemá pravdu ani tak, ani onak. Za případ §u 26 to považovati nelze, protože ten jedná o zrušení pachtu, ku kterému zavdali pachtýři příčinu neplněním smluvních povinností, kdežto v tomto případě nastalo zrušení beze všeho zavinění nebo jiného přičinění pachtýřů událostí, ležící docela mimo dosah jich moci: převzetím se strany Státního pozemkového úřadu na základě zákonů o agrární reformě, událost to, kterou odvrátiti nemohli. Ale ani skončení pachtu uplynutím doby to není, jak už samo z řečeného plyne, neboť pacht zrušen byl dávno před uplynutím smluvené pachtovní doby neodvratnou událostí. Nejspíše ještě byl by se žalobce mohl odvolati na ustanovení §u 23 písm. e) čís. 2 smlouvy, kde se praví, že v případě, že by pachtovní smlouva před ukončením pachtovní doby byla zrušena — a to se opravdu zde stalo — nastanou, co se týče ploch, jaké při odevzdání po ukončení pachtovní doby mají býti osety, modifikace podmíněné roční dobou, ve které zrušení pachtu se stalo, při čemž pachtýři budou povinni nahraditi propachtovateli úbytek na velikosti (rozloze) osetých neb osázených ploch. Ale ani toto ustanovení nemůže mu prospěti, protože i ono, jako vůbec celá smlouva předpokládá, že při skončení pachtu převezme pachtovní objekty zase sám propachtovatel (pokud se týče jeho právní nástupce ve smlouvě pachtovní, na př. dědic), kdežto v tomto případě převzal je Státní pozemkový úřad, t. j. stát jím zastoupený, jenž není vůbec právním jeho nástupcem, neodvozuje své právo od něho, natož aby byl pokračovatelem jeho ve smlouvě pachtovní, neboť právě to je důvodem, že jeho nabytím pachtovní poměr byl zrušen. Jde tedy o případ docela jiný, nepodobný všem těm, jaké smlouva pachtovní předpokládá nebo předpokládati mohla, o případ, na jaký dle vlastního doznání žalobce smlouva pachtovní vůbec mysliti nemohla, což jest skutkem již proto, že sám zákon o obstavení velkostatků ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n., ačkoli ani on nijak ještě nenařizoval zábor, takže nějakou určitou představu o osudu velkostatků nebylo si možno utvořiti, vyšel teprv 13. listopadu 1918, tedy tři dni po smlouvě. Poněvadž ale případ je nepodobný těm, na něž smlouva myslí, nelze ustanovení smlouvy naň ani obdobně užiti. Neboť smlouva právě proto, že předpokládala, že žalobce sám dvůr převezme, učinila opatření, by se hospodářství i na dále řádně provozovati dalo, ať už by je provozoval v režii nebo dal dvůr v jiný pacht, a starala se proto o řádné osetí a pohnojení; pak-li ale tento předpoklad nedopadá a dvůr převzat byl státem, nemá žalobce na dalším hospodářství žádného zájmu. Měl by ovšem zájem na tom, kdyby byli pachtýři řádně nehospodařili a půdu vymrskali, takže by přejímací cena byla potom vypadla níže, to však netvrdí a nárok v tom směru neuplatňuje, naopak že pachtýři řádně hospodařili, t. j. řádně oseli a řádně mrvili, je zjevno z toho, že jim za osetí a nevyužití mrvy byla přiznána náhrada: nýbrž on právě tuto náhradu v zákoně pachtýřům zaručenou si osobuje, poněvadž prý při smluvním skončení pachtu předměty, za něž náhrada přiřčena, připadly by jemu, aniž by on byl povinen za ně něco hraditi. Ale zapomíná, že smluvní skončení pachtu, které pro to je podmínkou, předpokládá buď uplynutí celé smluvní pachtovní doby (§ 23), kde tedy pachtýři očekávaný zisk, pro který smlouvu uzavřeli, již mají neb aspoň nějaké prohřešení se pachtýřů proti povinnostem, buď smluvním (§ 26), nebo zákonným (§ 23 lit. e, jenž právě nemůže mířiti jinam, než na případy §u 1118 obč. zák.), takž sice zde pachtýři očekávaného zisku dojíti nemohou, avšak to sami si přičísti musí, protože proti právu jednali. V tomto případě však jim poklesek v povinnostech vytýkati nelze a také vytýkán není, oni tedy ve smyslu smlouvy byli by měli právo pokračovati v pachtu až do uplynutí doby (28. února 1931) a dojíti tak očekávané odplaty ze svého podniku, to jim ale vyšší mocí bylo zhatěno, aniž by měli pro to vůči komukoli nárok na náhradu škody (§ 50 písm. a) náhr. zák.). Jestliže však zákony o agrární reformě přiznávají jim pak aspoň náhradu za jisté položky (§ 43a poslední odstavec náhr. zák. za mrvu v půdě, § 12 záb. zák. za mrvu v zásobě, § 11 nař. čís. 53/21 za náklad na příští úrodu), jest nejen zcela spravedlivé, aby jim náhrada ta i v poměru k propachtovateli zůstala, ale není ani důvodu, proč by se náhrada ta měla dáti propachtovateli místo jim, protože když obdoby smluvních ustanovení zde, jak ukázáno, užiti nelze, zůstává jako pramen práva jen zákon, jenž jim žádného nároku nedává.

Čís. 4885.

Při prodeji věci na splátky dlužno i v případech, nespadajících pod zákon o splátkových obchodech, úmluvu, podle níž při nedodržení lhůt podrží prodatel splacenou část kupní ceny jako odškodné za užívání věci a její znehodnocení užíváním, vykládati tak, že zadržeti si smí splacené částky jen v mezích přiměřených užívání a znehodnocení věci.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, Rv I 266/25.)

Žalobkyně prodala žalovaným šicí stroje za 47.924 Kč na splátky. Splátky byly umluveny pod ztrátou lhůt s tím, že zaplacené již splátky měla si žalobkyně podržeti jako náhradu za používání strojů a pohonů a za znehodnocení strojů. Žalovaní dali závdavkem 11.024 Kč a zapravili na splátkách 5.008 Kč 40 h. Ježto další splátky nedodrželi, byli žalováni o vrácení strojů. Namítli, že žalobkyně jest povinna vrátiti jim vše, co na stroje zaplatili, dále, že peníz 16.023 Kč 40 h, jejž na kupní cenu zaplatili, jest jako odškodné za užívání a opotřebení strojů přemrštěným. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby proti tomu, že žalobkyně zaplatí žalovaným 4.051 Kč 40 h. Odvolací soud k odvolání žalobkyně napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně:

Důvody:

Dovolatelka vytýká, že nižší soudy neprávem nepovažovaly umluvené odškodné za používání a znehodnocení strojů za konvenční pokutu. Odvolací soud neřeší otázky, zda je úmluva o odškodnění neplatnou proto, že odporuje dobrým mravům, jak soudí prvá stolice, a míní, že žalobkyně, nejedná-li se o konvenční pokutu, má právo žádati za opotřebení

strojů jen náhradu přiměřenou, bez ohledu na to, co jako náhrada bylo smluveno. Pokládá-li však odvolací soud úmluvu za platnou, měl odůvodniti, proč nepřisoudil plné náhrady podle platné smlouvy a přiznal náhradu toliko přiměřenou. Měl odůvodniti, proč žalobkyni nepřísluší smluvená, nýbrž toliko přiměřená náhrada. Ale názor odvolacího soudu jest přes to správným. Ve smlouvě vymínila si žalobyně, že splátky jsou pro případ odstupu jejím majetkem a slouží jako odškodnění za používání strojů a pohonů, jakož i co náhrada za znehodnocení jejich opotřebením. Při výkladu smlouvy nelze ulpěti na slově, nýbrž vyložiti jest ji dle pravé vůle stran a pravidel poctivého styku právního (§ 914 obč. zák., čl. 278 obch. zák.). Nebylo by však poctivé, kdyby si žalobkyně chtěla ponechati za užívání a znehodnocení strojů více nežli přiměřeno, a nelze předpokládati, že by strany zamýšlely nebo mohly zamýšleti, že žalobkyně podrží celé splátky i v tom případě, že by nebyla zaplacena jen malá část poslední splátky, takže by ona dostala málo opotřebované a znehodnocené stroje zpět a téměř plnou kupní cenu. Proto dlužno smlouvu podobně, jak stanoveno §em 2 zák. splátkového, třeba že tu neměl místa, vyložiti tak, že žalobkyně podrží splátky, pokud budou přiměřenou úplatou za užívání a znehodnocení. — Za takovou uznali pak znalci 25% kupní ceny. Z toho důvodu mohly nižší soudy náhradu smluvenou zmírniti dle odhadu znalců. Nelze ovšem sdíleti názoru prvého soudu, že by úmluva vyšší úplaty za znehodnocení strojů, než je skutečná škoda, byla nemravna, zejména, jde-li o obchod. Nepřiměřenost náhrady nečiní smlouvu nemravnou (§ 879 č. 4 obč. zák. a contr.). Neprávem domnívá se dovolatelka, že při stanovení přiměřeného odškodného měl býti vzat zřetel na to, že ceny nových strojů o 5% poklesly od doby prodeje až do doby odstupu. Ve smlouvě samé nebylo na náhradu škody z důvodu poklesu cen nijak pamatováno, aniž náhrada z tohoto důvodu slíbena, nýbrž jenom náhrada za užívání a znehodnocení strojů. Ani z přednesu stran nelze vyčísti, že strany i na takovouto náhradu pomýšlely. Žalobkyně se náhrady s tímto odůvodněním v I. stolici nedomáhala. Pravidelně také tomu ani tak nebývá a znalci nevzali ohled na pokles ceny při strojích nových proto, že vracejí se stroje opotřebené a oni nemohli stanoviti pokles cen strojů takových, t. j. opotřebovaných. Právem tedy nižší soudy nevzaly zřetel na pokles cen nových strojů při výměře odškodného. Neodporuje spisům a není překročením žádání žalovaných, že byli odsouzeni jenom proti vrácení oné části kupní ceny, která není vyčerpána přiměřeným odškodným. Žalobkyně žádala žalobou vrácení strojů z důvodu smluveného zrušení smlouvy, prohlásila, že nechce vraceti splátky a sráží si je na odškodné. Žalovaní namítli jednak, že bez vrácení splátek nejsou povinni, vraceti stroje vůbec, jednak, že smluvené odškodné je přemrštěné, navrhujíce zamítnutí žaloby. Protože jde o smluvená plnění vzájemná (§ 1052 obč. zák.) a to jako následek smluveného odstupu spolu souvislá, nepřekročily nižší soudy žádání žalovaných, nevyhověvše zcela jejich návrhu na zamítnutí žaloby, nýbrž učinivše plnění z jejich strany závislým na vzájemném plnění a jen pro případ, že toto nebude poskytnuto, tedy z části, nevyhověly žalobě a také jen z části námitce. Odsouzení žalovaných k vydání proti vrácení části splátek jest jen omezeným vyhověním žalobě a stejně omezeným vyhověním návrhu žalovaných a neodporuje ani spisům ani zákonu.

Čís. 4886.

Škoda z opožděného dodání záležeti může i v tom, že kupitel byl nucen opatřiti si zboží za vyšší cenu odjinud anebo že mu ušla možnost výhodného prodeje zboží.

Náhradní nároky, jež bez ohledu na vadnost zboží dovozují se z opožděného dodání, nespadají pod čl. 349 obch. zák. (§ 932 obč. zák.).

Správa předpokládá, že věc byla přijata jako plnění. Odmítnuto-li přijetí, nelze mluviti o nároku ze správy.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, Rv I 317/25.)

Žalobě o náhradu škody z opožděného dodání stroje vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobci 2.100 Kč. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní vytýká dovolatelka jednak proto, že odvolací soud uznal nárok na náhradu škody za opodstatněný, jednak proto, že neuznal jeho promlčení dle čl. 349 obch. zák. V obou směrech jest výtka v neprávu. Odvolací soud zjistil, že žalovaná byla dávno v prodlení s dodáním jednoho stroje, že žalobkyně dodaného jí stroje pro vadnost jako splnění nepřijala a dala ho žalované k disposici, že následkem prodlení žalobkyně musila koupiti stroj dražší, by svou potřebu kryla, aniž by tím volila právo na náhradu škody místo splnění, nýbrž že žádá náhradu následkem opožděného plnění. Škoda pro opožděné dodání může spočívati i v tom, že kupitel si musí zboží opatřit odjinud, aby splnil svůj závazek a uhradil tak svou potřebu, a i v tom, že mu ujde možnost výhodného prodeje, ať již následkem poklesu cen nebo z jiných příčin. Zákon nevylučuje náhrady škody z důvodu opožděného dodání pro dražší nákup, i když se trvá na smlouvě, jen když škoda skutečně následkem opoždění a prodlení vznikla a kupitel k dražšímu nákupu byl nucen. A tu odvolací soud zjišťuje, že tu byly podmínky náhrady; jak prodlení, tak škoda z něho dražším nákupem a jeho potřebou i souvislost obou. Kupitel může žádati dle všeobecných pravidel náhradu škody, vzešlé mu prodlením s dodávkou zboží, a prodatel musí mu nahraditi dle zásady §u 1323 obč. zák. to, co by měl, kdyby bylo v čas dodáno. Žalobkyně byla by vydělala na stroji prodaném za 7000 Kč, 1600 Kč, a uchránila by se ztráty 500 Kč z dražšího nákupu. V obou obnosech je její škoda (srovnej Staub-Pisko k čl. 355 § 16). Že by škoda žalobkyně se zmenšila tím, že stroj dodaný až v roce 1923 má větší cenu nákupní nežli v době smluveného splnění, dovolatelka ani netvrdila a tím se nebránila, nýbrž nabídla v prvé stolici jen důkaz o tom, že žalobkyně z dražšího nákupu neměla ztráty. Ten důkaz se jí však nepodařil. Do-

vozuje-li nyní teprve v dovolání a to dokonce všeobecně, že připuštěním úhradní koupě k uplatnění pouhého nároku na náhradu škody pro opozděné plnění vzniknouti by mohl kupiteli dvojí zisk, jest tato obrana novotou, protože nebylo předneseno v první stolici, že z toho důvodu je škoda menší, a netřeba se touto okolností obírati. Ostatně žalobce sám potvrdil, že stroje v ceně klesly a na odbyt nejdou a škoda jeho podle toho nebude menší, i když žalovaná splnila. Také není nesprávno, že nepokládá odvolací soud nárok na náhradu škody za promlčený. Ve lhůtě čl. 349 obch. zák. promlčují se toliko nároky ze správy. Jimi jsou nároky, vypočtené v §u 932 obč. zák. Nároky z náhrady škody a náklady jsou nároky ze správy samé jen potud, pokud vzešly následkem vadnosti věci, nebo jsou následkem zrušení smlouvy pro vadnost. Ale nárok na náhradu škody, který by bez ohledu na správu vzešel z prodlení a není tedy s vadným dodáním v žádné souvislosti, nelze podřaditi pod ustanovení §u 932 obč. zák. a čl. 349 obch. zák. Nad to nejedná se o náhradu škody z vadné dodávky proto, že k splnění ani nedošlo. Dle zjištění odvolacího soudu nepřijala žalobkyně vadného stroje jako splnění dle čl. 346 obch. zák., tedy splněno nebylo. Správa však předpokládá, že splněno bylo a že bylo zboží jako plnění přijato. Bylo-li jako splnění odmítnuto, není tu správy a nároku z ní. Žalovaný neuplatnil v tomto sporu, že dodávkou jest splněno, dokonce nesplnění je stanoveno právoplatně rozsudkem ve sporu oposičním. Nepřichází tedy již v úvahu, zda bylo plněno vadně, když stroj nebyl přijat jako splnění a nárok na náhradu není založen na správě, s ní nesouvisí.

Čís. 4887.

Prozatimné opatření (§ 379 a násl. ex. ř.).
Zákaz poddlužníku nepozbývá vůči němu účinnosti již uplynutím doby, na niž bylo prozatimné opatření povoleno, nýbrž teprve odvoláním zákazu ze strany soudu.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, Rv I 358/25.)

Ve sporu žalobce proti Dru Josefu P-ovi o 4351 Kč bylo žalobci povoleno prozatimné opatření, jímž bylo bance v K. zapovězeno, by nevydávala hotovosti a cenných papírů, Drem Josefem P-em u ní uložených. Prozatimní opatření bylo povoleno původně do 31. prosince 1922 a bylo pak prodlouženo do 31. března 1923. Dne 3. dubna vydala banka v K. hotovost i cenné papíry právnímu zástupci Dra Josefa P-a. Dne 7. dubna 1923 byla banka v K. vyrozuměna, že prozatimní opatření bylo prodlouženo do 31. prosince 1923. Žalobce spor proti Dru Josefu P-ovi vysoudil, exekuce zůstala však bezvýslednou. Domáhal se proto na bance v K. zaplacení 4100 Kč (obstaveného to peníze) a vydání obstavených cenných papírů, ježto žalovaná, ač neměla k tomu soudního poukazu, vydala obstavenou hotovost a cenné papíry právnímu zástupci Dra Josefa P-a, čímž zavinila, že exekuce na jmění Dra Josefa P-a zůstala bezvýslednou a žalobce byl tím poškozen. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Žalovaná banka, vydavši obstavenou hotovost a cenné papíry dne 3. dubna 1923, učinila tak v době, kdy zákaz, tyto věci vydati, již pominul, neboť prozatimní opatření ze dne 16. prosince 1921, prodloužené usnesením ze dne 8. prosince 1922 do 31. března 1923 v den výplaty, t. j. dne 3. dubna 1923 již nepůsobilo a usnesení ze dne 3. dubna 1923 bylo žalované doručeno dne 7. dubna 1923, takže zákaz, jím vyslovený, nemohl býti účinným, když zabavené (obstavené) předměty byly již před jeho doručením stranou žalovanou vydány. Zákonodárství, poskytujíc ochranu práv prozatimními opatřeními, musí sice předem vzíti zřetel na zájem strany, kteráž má nárok na provedení svého práva, avšak v téže míře i na zájmy druhé strany, by její právní obor, její právo disposiční, nebylo poškozováno. Takovýto zájem strany, proti níž prozatimní opatření směřuje, má na mysli § 391 ex. ř., který výslovně ustanovuje, že usnesení, kterým se prozatimní opatření povoluje, musí určiti čas, na který se opatření činí. Toto ustanovení času se zřetelem k §u 399 čís. 2 ex. ř. zároveň vyslovuje do jisté míry předpoklad, že do doby, jím určené, poměry, pro které prozatimní opatření bylo povoleno, zůstanou beze změny. Pakliže po uplynutí této doby i na dále trvají poměry, pro které bylo prozatimní opatření povoleno, jest na navrhovateli a bylo v tomto případě na straně žalující, by si včasným návrhem před uplynutím doby vymohli prodloužení povoleného již prozatimního opatření. Vzhledem k tomu, co uvedeno, sdílí soud názor, že nelze za to míti, že žalovaná strana dopustila se zavinění nebo nedbalosti, jakou má na mysli § 1294, pokud se týče 1297 obč. zák., takže žaloba jest neodůvodněna. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud vyhověl žalobcovu dovolání a uznal žalovanou povinnou, zaplatiti žalobci 4.100 Kč.

Důvody:

Jest přisvědčiti názoru nižších stolic, že prozatimní opatření, nebylo-li v čas o jeho prodloužení žádáno, pozbývá účinnosti uplynutím doby, na niž bylo povoleno (§ 391 ex. ř. a nař. min. ze dne 3. prosince 1897, čís. 25.801 čís. věstníku 44), nesprávným jest však, že zákaz, udělený při obstávce poddlužníku (§ 379 odstavec třetí ex. řádu) přestane býti pro něho závazným již pouhým uplynutím dne, kdy ona doba skončila, bez ohledu na to, zda zákaz byl odvolán, pokud se týče zrušen. Zákaz ten dle doslovu zákona i textu dotyčných úředních formulářů zní, by poddlužník odpůrci strany ohrožené neplatil, po případě věci jemu příslušejících nevydával aniž čeho jiného vzhledem k nim nepodnikal, co by mohlo zmařiti nebo značně stížiti vedení exekuce na pohledávku peněžitou nebo na věci, které je dlužen nebo má vydati a to do té doby, dokud by jinak soudem nebylo nařízeno. Že v tomto případě zákaz, udělený v povolovacím usnesení žalované jako poddlužníku takto zněl, jest nesporno. Časové obmezení, které v povolovacím usnesení jako jeho podstatná náležitost uvedeno býti musí, týká se, jak dovolatel uvádí, především stran právní věci, nikoli však zákazu, uděleného poddlužníku, tento zákaz naopak trvá v platnosti potud, pokud není zrušen, jak se v jeho doslovu výslovně uvádí. Pro poddlužníka jako osobu třetí mimo vlastní právní poměr stran může tedy býti směrodatným jedině

obsah zákazu, jemu nepřísluší, by si činil z ostatního obsahu usnesení úsudek o tom, zda a pokud jest jím ještě vázán. Činí-li tak a jedná-li proti zákazu dříve, než byl odvolán, jedná na vlastní nebezpečí. Vzhledem na eventuelní prodloužení účinnosti prozatimního opatření tomu ani jinak býti nemůže. Poukazuje-li žalovaná strana k tomu, že usnesení o prodloužení prozatimního opatření jí doručené, neobsahovalo znovu zase onoho zákazu, nýbrž jen lhůtu, do které se prodloužení prozatimního opatření povoluje, nemá to pro ni ospravedlňujícího významu, neboť pro ni jako poddlužníka nebyla směrodatna tato konečná lhůta povolení nebo prodloužení prozatimního opatření, nýbrž jen obsah prvotního zákazu, dle něhož závaznost zákazu přestávala pro ni teprve jeho odvoláním. Bylo-li o prodloužení prozatimního opatření žádáno včas a bylo-li povoleno prodloužení právem čili nic, o tom nelze jednati vzhledem na právní moc dotyčného usnesení. Jednala-li tedy žalovaná proti tomuto zákazu tím, že obstavenou hotovost a cenné papíry zástupci pozůstalosti Dra Josefa P-a (tehdejšího odpůrce strany ohrožené) vydala, ač neměla soudního usnesení o tom, že se zákaz ten zrušuje, na pouhé ujišťování tohoto zástupce, zachovala se protiprávně a jest povinna žalobci (tehdejší straně ohrožené) náhradou škody, která jí tím vzešla (§ 385, 402 ex. ř.) a jest opačný názor nižších stolic právně mylným. Žalobce tvrdí, že tímto porušením soudního zákazu utrpěl škodu proto, že exekuce, zavedené pro jeho pohledávku, mezitím rozsudkem stanovenou, zůstaly napotom bezvýslednými, aniž by bylo tomuto tvrzení se strany žalované bývalo odporováno námitkou, a má tedy žalobce proti žalované oprávněný nárok na náhradu toho, co mu z jejího jednání ušlo na úhradě jeho pohledávky. Vzhledem na výši pohledávky, pro niž prozatimné opatření bylo povoleno, a obstavené pohledávky a cenných papírů není, ježto ani v tomto směru námitky vzneseny nebyly, závady proti úsudku, že do tohoto náhradního nároku počítati lze částku 4.100 Kč, o jejíž zaplacení se žaluje. V tomto rozsahu bylo tudíž žalobě vyhověti; co do nároku na vydání cenných papírů, v žalobě uvedených, nebylo dovolání vyhověti, ježto nárok tento není ani dle tvrzení žalobcových v zákoně odůvodněn, neboť žalobci nepřísluší nárok na vydání oněch cenných papírů, nýbrž jen na peněžitou náhradu toho, co mu ušlo na úhradě jeho pohledávky tím, že papíry ty nemohly býti exekučním pořadem zpeněženy (§ 1323 obč. zák.).

Čís. 4888.

Ustanovení §u 502, odstavec druhý c. ř. s. má na mysli spory, jež mají za předmět věci nepatrné v čase, kdy bylo podáno dovolání, tedy, jež staly se za řízení nepatrnými, nechť si procesním soudem prvé stolice byl sborový neb okresní soud.

Jde o »věc nepatrnou« (§ 502 odstavec druhý c. ř. s.), byla-li pohledávka, přesahující původně 300 Kč, obmezena na úroky, nepřevyšující 300 Kč.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, Rv I 362/25.)

Původní žalobní pohledávka byla za sporu před sborovým soudem prvé stolice obmezena z 5.736 Kč na úroky. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud odmítl dovolání.

Důvody:

Dle §u 502 odstavec druhý c. ř. s. není dopuštěn »ve věcech nepatrných« další pořad opravných prostředků proti rozhodnutí odvolacího soudu. Výrazem »věci nepatrné« nelze rozuměti toliko věci, o nichž již v prvé stolici bylo jednáno dle zásad řízení ve věcech nepatrných (§§ 448—453 c. ř. s.), neboť dle §u 501 c. ř. s. jest proti rozsudku v řízení bagatelním přípustno odvolání pouze z důvodů zmatečnosti dle §u 477 čís. 1—7 c. ř. s., o němž lze pak v řízení odvolacím rozhodnouti pouze usnesením (§ 471 čís. 5, § 473 odstavec prvý c. ř. s.), z něhož dovolání nelze vůbec podati, kdežto rekurs dle posledního odstavce §u 517 c. ř. s. jest nepřípustným. Nemělo by tedy ustanovení §u 502 odstavec druhý c. ř. s. smyslu, kdyby je bylo vztahovati toliko na rozsudky vydané v řízení bagatelním. Z toho patrno, že v §u 502 odstavec druhý c. ř. s. míněny jsou vůbec spory, které mají za předmět věci nepatrné v čase, kdy bylo dovolání podáno, tedy, které se během řízení bagatelními staly a to, poněvadž zákon nerozeznává, bez ohledu na to, zda řízení v prvé stolici se konalo před soudem okresním (§ 453 odstavec druhý c. ř. s.), či před soudem sborovým. O takový případ jde tu; původní žalobní pohledávka byla za sporu před sborovým soudem první stolice obmezena z 5.736 Kč 48 h, po jich zaplacení třetí osobou, na úroky, jichž se bylo žalobou domáháno, totiž na 5% úroky z částky 13.236 Kč 48 h od 15. dubna do 19. dubna 1924 a z částky 5.736 Kč 48 h od 20. dubna do 23. září 1924 a útraty. Úroky, jež byly od té doby jedině předmětem sporu, činí však méně než 300 Kč, peníz to, jenž patří ještě do hranice, vyměřené pro věci nepatrné dle §u 448 c. ř. s. ve znění zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n. Bylo proto dovolání jako nepřípustné odmítnouti, což již prvým soudem se státi mělo (§ 507 odstavec prvý druhá věta c. ř. s.).

Čís. 4889.

K mimořádnému vydržení stačí držení bezelstné, při čemž se bezelstnost držitelů předpokládá. Bezelstnost držby musí tu býti vždy. Výprosa (precarium) vylučuje bezelstnost. Napotomní obmyslnost, nastalá po započetí, avšak před dokonáním vydržení jest překážkou vydržení. V dožadování se svolení pachtýře služebného pozemku ku výkonu služebnosti jest spatřovati projev obmyslnosti.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, Rv I 417/25.)

Žalobě manželů V-ových proti manželům K-ovým o soudní nález, že žalovaným nepřísluší právo jezditi po louce žalobců, že jsou povinni to uznati, a zdržeti se příště každého osobování si takovéto služebnosti,

procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Žalobci bylo tvrzeno, že jejich předchůdcem v držbě služebného pry pozemku čís. kat. 492 v E. byl správce farního obročí v E., že pozemek ten patřil až do 22. června 1921, kdy byl přiřknut na základě zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. do vlastnictví žalobcům, k církevnímu (obročnímu) jmění, tudíž právnické osobě, v §u 1472 obč. zák. jmenované, proti níž jest potřebí k vydržení kromobyčejné čtyřicetileté doby vydržecí. Počítá-li odvolací soud na základě výpovědi svědka Josefa K-a, že předchůdci žalovaných započali držeti právo služebnosti v roce 1870, mohli je za zmíněného předpokladu vydržeti teprve roku 1910 a nikoli již roku 1900, jak uznal soud odvolací. K mimořádnému čtyřicetiletému vydržení stačí dle §§ 1477 a 1493 obč. zák. držba bezelstná, při čemž se bezelstnost držitelů předpokládá, tak že důkaz obmyslnosti připadá vlastníku služebného pozemku. Bezelstnost držby musí zde však býti vždy, neboť jest nezbytnou podmínkou vydržení. Výprosa však vylučuje bezelstnost (§ 1477 odstavec druhý obč. zák.). Bezelstnost držby musí trvati po celou dobu k vydržení potřebnou (§§ 1463, 1477 a 1493 obč. zák.), z čehož plyne, že napotomní obmyslnost nastalá sice po započetí, avšak před dokončáním vydržení, jest překážkou vydržení (mala fides superveniens nocet). (Viz Randa, Vlastnictví, IV. vydání, str. 103.). Zjistil-li tedy soud odvolací, že, počínajíc rokem 1906, brávali si předchůdci žalovaných ve vlastnictví panujícího pozemku čís. kat. 461 v E. Anna K-ová a i Josef K. od žalobců jako pachtýřů služebného pozemku svolení, by směli přejeti služební pozemek, t. zv. farní louku, dali tím již předchůdci žalovaných na jevo, že nejsou bezelstnými ve výkonu práva služebnosti, dali tím na jevo, že nemají positivního přesvědčení, že jim služebnost jízdy po farní louce právem přísluší (§§ 326 a 1463 obč. zák.). Nebyli tedy již předchůdci žalovaných, počínajíc rokem 1906, v bezelstné držbě práva služebnosti a nedostatek této bezelstnosti byl překážkou vydržení, které by jinak, počínajíc rokem 1870 bylo roku 1910 dokonáno. Že nejenom předchůdci žalovaných, nýbrž ani žalovaní sami bezelstnými nebyli, zjistil již prvý soud, neboť žalovaní dovolovali se, nabyvše teprve v roce 1912 vlastnictví louky čís. kat. 461 v E., kdykoli chtěli po farní louce přejeti, žalobců a přestali teprve v posledních letech, t. j. od té doby, kdy žalobci nabyli práva vlastnického k louce té, bráti si dovolení k přejezdu, jak žalobci tvrdí. Žalovaní tvrdili však ve svém přednesu, že vykonávají se svými předchůdci již přes 50 roků držbu práva služebnosti na farní louce. Poněvadž napotomní obmyslnost (mala fides superveniens) jest překážkou vydržení dosud nedokonaného, není však závadou, bylo-li již držení před tím dokonáno, zbývá zjistiti, 1. zda louka žalobců byla před tím, než se dostala do jich vlastnictví, částí jmění církevního (obročního) a jak dlouho jím byla (§ 1472 obč. zák.); 2. kdy začali předchůdci žalovaných

v držbě panujícího pozemku vykonávati držbu práva služebnosti vozové cesty přes farní louku, zda se tak stalo již před rokem 1870 a přes kterou její část jezdili a zda nepřetržitě tak činili po čtyřicet let bez výprosy. Následkem mylného právního názoru nižších soudů (§ 496 čís. 3 c. ř. s.) zůstalo řízení v těchto bodech neúplným a kusým (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) a bylo proto nutno dle §u 510 c. ř. s. zrušiti rozsudky nižších soudů a věc vrátiti prvnímu soudu — bez jehož činnosti řízení doplniti se nedá — by řízení v naznačených směrech doplnil a nový rozsudek vydal.

Čís. 4890.

Pro posouzení, zda jde o spor nájemní, v němž platí kratší lhůty §u 575 c. ř. s., jest rozhodným obsah žaloby, nikoliv právní otázka, jež vyplyne teprve z přednesu stran.

Jde o spor nájemní, domáháno-li se zjištění pachtovního poměru a odevzdání věci do pachtovního užívání.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, R II 100/25.)

Odvolací soud odmítl odvolání do rozsudku, jímž bylo vyhověno žalobě o dodržení pachtovní smlouvy ohledně budov a pozemků. Důvody: V tomto případě jedná se dle žalobního návrhu o nárok žalující strany na zjištění pachtovního poměru (nesprávně ve formě »žalovaný je povinen dodržeti pachtovní smlouvu«) a na splnění této smlouvy (odevzdání do pachtovního užívání). Jsou to vesměs práva, ohledně nichž žalobce má zájem na brzkém uskutečnění nároku. Platí proto ohledně lhůty k podání opravného prostředku § 575 c. ř. s., to je lhůta osmidenní (srovnej: Právník str. 43/1914 starou úřední sbírku čís. 967 rep. nálezů). Žalovaná strana podala do rozsudku prvé stolice, jenž jí byl doručen dne 30. ledna 1925, odvolání teprv 12. února 1925, tedy po uplynutí osmidenní lhůty.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení odvolacího soudu odpovídá zákonu a stavu věci. Stěžovatel poukazuje se proto na jeho odůvodnění, které jest v podstatě správné; vzhledem na vývody rekursu podotýká se toto: Stěžovatelovo tvrzení, že ve sporu běželo výhradně o to, zda byla mezi stranami vůbec uzavřena smlouva pachtovní, nepadá na váhu, neboť pro posouzení otázky, jakého způsobu řízení má býti o žalobě užito, rozhodným jest jedině obsah žaloby a její konečné žádání, nikoliv však právní otázka, byť i pro rozsouzení rozepře podstatná, která teprve vyplyne z přednesu obou stran a z něho se vytvářející skutkové podstaty rozsudečné. Jest tedy pro tuto věc závažno, že bylo v žalobě tvrzeno, že žalobce uzavřel se žalovaným pachtovní smlouvu, kterou se žalovaný zavázal, dáti mu propachtované budovy a pozemky do pachtovního užívání za pachtovné 3.000 Kč ročně a že dle žalobního žádání žalovaný má dodržeti tuto

pachtovní smlouvu a odevzdati žalobci tyto budovy a pozemky do pachtovního užívání. Nelze pochybovati o tom, že tato žaloba jest žalobou podle §u 1096 obč. zák. Odvolací soud tedy správně vyslovil, že v této rozepři platí ustanovení §u 575 c. ř. s. a že stěžovatelovo odvolání, podané po uplynutí 8denní lhůty, je opožděno.

Čís. 4891.

Vlastník pozemku jest povinen, postarati se o ohražení svého pozemku po pravé straně od domovního vchodu, stal-li se plot vadným, bez ohledu na to, že původní plot postavil soused.

Ustanovení prvé a druhé věty §u 858 obč. zák., že vlastník není povinen postaviti znovu svůj zbořený plot, leč že by sousedu mohla vzejíti škoda, týká se jen plotu po levé straně domovního vchodu.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, Rv II 87/25.)

Žalobci byli vlastníky domku čp. 31, k němuž patřila i zahrada. Po levé straně od vchodu do stavení sousedila se zahradou žalobců zahrada, náležející k domku čp. 32, jehož vlastníky byli žalovaní. Ježto plot mezi oběma zahradami byl již sešlý, takže jím procházela drůbež, domáhali se žalobci na žalovaných, by svou zahradu po pravé straně vchodu do domku čp. 32 řádně oplotili a sešlý plot znovu zřídili. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Odvolání nelze odepříti oprávnění, pokud se týká právního posouzení věci. Soud odvolací má za to, že druhá věta §u 858 obč. zák. platí jen tehdy, když ten, od něhož se zřízení plotu žádá, již plot byl zřídil a když se od něho žádá pouze oprava sešlého plotu, neboť mínění, že majitel pozemku jest povinen zříditi plot i tehdy, když na pozemku vůbec plotu nebylo, by odporovalo první větě cit. §u, který mluví o udržování zdi nebo plotu již existujícího. Avšak, i kdyby toto mínění nebylo správným, zjistil první soud, že předchůdci žalobců plot mezi zahradami stran zřídili, že sošky plotu jsou částečně na jejich, částečně na pozemku žalovaných, že vlastníci čís. 32 přispěli vlastníkům čís. 31 na plot materiálem a úplatou za práci. Z toho všeho je při nejmenším patrno, že mezi zahradami stran je plot společný, jejž dle §u 855 obč. zák. je stavěti a opravovati oběma stranám. Jelikož však žalobní návrh zní, že žalovaní mají sami postaviti (zříditi) sešlý plot, bylo odvolání vyhověti a žalobu zamítnouti.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Vlastník pozemku jest povinen dle §u 858, třetí věta obč. zák., postarati se o nutné ohražení svého pozemku po pravé straně domovního vchodu, jakmile a pokud dosavadní ohrada se stala sešlou a opravy potřebnou, neboť ohražení sešlé nelze po rozumu §u 858 obč. zák. nazvati ohražením potřebě vyhovujícím, ohražení chatrné není ohražením vůbec, při čemž má zcela vedlejší význam otázka, kdo původní ohražení

zřídil (viz rozhodnutí Gl. U. čís. 15021). Nesporno jest, že dosavadní plot jest již sešlý a tak chatrný, že jím drůbež volně prochází; je mimo to, jak zjistil první soud, nakloněn ke straně pozemku žalované strany a jest na některých místech bez tyček. Ať tedy již starý plot postavili žalobci, po případě jich předchůdci sami, nebo za pomoci a spolupůsobení předchůdců žalovaných v držbě jich usedlosti, nastává žalovaným povinnost, by na pravé straně své zahrady sešlý plot, pokud stojí na jich půdě aneb na rozhraní obou zahrad, vlastním nákladem opravili, po případě znovu zřídili, tam však, kde plot dosavadní nestojí na jich zahradě, nýbrž na zahradě žalobců, svou zahradu ohraničili, to jest zřídili vlastním nákladem plot po pravé straně svého domu. Z toho, že žalobci, pokud se týče jich předchůdci, zřídili oplocení i na levé straně svého domu, nelze vyvozovati, že žalobci vzali na se trvalé břímě, plot ten pro vždy udržovati v dobrém stavu. Ustanovení první a druhé věty §u 858 obč. zák., že vlastník není povinen, znovu postaviti svůj zbořený plot, že tak musí učiniti jen tehdy, mohla-li by vzejíti vzniklým takto otvorem sousedu škoda, týče se jenom plotu po levé straně vchodu domovního, pokud jej vlastník dobrovolně nechává státi, neboť sousedu nepřísluší právo, svémocně provésti v cizím plotě nějaké změny, kdežto třetí věta §u 858 obč. zák. mu ukládá bezvyjimečně potřebné uzavření a oddělení jeho prostoru od prostoru cizího po pravé straně domu (srovnej čís. 2080 Sb. n. s.). Že plot, postavený předchůdci žalobců, není nedílným spoluvlastnictvím obou sousedů, jak uznal soud odvolací, plyne z té okolnosti, že jest vystaven, jak nesporno, větším dílem na zahradě žalobců (§ 417 obč. zák.) a nikoliv na rozhraní obou zahrad (§ 854 obč. zák.). Neposoudil tudíž odvolací soud věc po právní stránce (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) správně, když z důvodu spoluvlastnictví plotu žalobu zamítl.

Čís. 4892.

Zažaloval-li věřitel spoludlužníky, nežádaje, by odsouzeni byli rukou společnou a nerozdílnou, nezřekl se tím jejich solidární zodpovědnosti a nevadí právoplatný rozsudek, jímž spoludlužníkům uloženo, platiti podle hlav, napotomní žalobě o placení další části dluhu z důvodu solidární zodpovědnosti.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, Rv II 124/25.)

Žalobce žaloval původně Arnošta a Angela L-ovy o zaplacení 4.880 Kč 90 h. Žalobě bylo pravoplatně vyhověno v ten rozum, že Arnošt a Angelus L-ovi byli odsouzeni k zaplacení zažalované pohledávky každý polovicí. Žalobě, jíž domáhal se žalobce na Angelu L-ovi zaplacení druhé polovice (2.440 Kč) dluhu, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Po stránce právní posoudil odvolací soud věc správně. Nesprávnost shledává dovolatel v tom, že nižší soudy neshledaly opodstatněnou ná-

mitku věci rozsouzené. Rozsudkem okresního soudu ze dne 5. dubna 1922, který byl vyššími soudy potvrzen, byli odsouzeni Arnošt a Angelus L. k zaplacení 4.880 Kč 90 h každý polovicí, ježto odsouzení solidární nebylo navrženo a soudy neobíraly se ani otázkou, zda jde o dluh solidární, nerozhodly o ní v tomto sporu, aniž o tom, zda za druhou polovici dluhu také Angelus L. solidárně ručí. Nebylo tedy oním rozsudkem rozhodnuto o nároku žalobce na zaplacení druhé polovice dluhu proti Angelu L-ovi, nýbrž jen o jedné polovici vůči němu. Žaluje-li tedy nyní Arnošt K., by mu Angelus L. zaplatil druhou polovici, neuplatňuje téhož předmětu, nýbrž zaplacení další druhé polovice dluhu vůči němu. Není zde tedy totožnosti předmětu sporu, jehož se k obraně rozepře rozsouzené vyhledává. Nárok žalobní v původním smyslu byl ztráven jen ohledně polovice dluhu, vůči žalovanému tehdy uplatněné, jen na tuto polovici zněl žalobní návrh. Jinak by tomu ovšem bylo, kdyby byl návrh zněl na celé plnění solidární a žalovaný byl odsouzen jen k polovici, ježto v takovém případě by bylo rozhodnuto o celém nároku a o solidaritě tehdejších žalovaných. Tomu však tak není. Praví-li se v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. dubna 1924, Rv II 222/24, čís. sb. n. s. 3760, že oním rozsudkem okresního soudu byla právoplatně stanovena povinnost dlužníků vůči věřiteli, je to správné, ale žalovaný nemůže z toho pro sebe nic vyvozovati, ježto tehdy se rozhodovalo jen o děleném dluhu a o tom, pokud nynější žalovaný ručí za polovici, nikoli o tom, zda ručí za dluh celý solidárně, ježto o takové rozhodnutí nebylo žádáno žalobním návrhem. Proto nebyl ztráven žalobou žalobní nárok proti Angelu L-ovi ohledně druhé polovice dluhu (§§ 891, 893 obč. zák. a nález čís. 3804 Glaser-Unger nová řada). Nelze také přisvědčiti dovolateli, že žalobce vzdal se práva žádati druhou polovici solidárního dluhu na žalovaném, navrhnuv v původním sporu odsouzení dělené a nikoliv odsouzení solidární. Z pouhého opomenutí nelze beze všeho souditi, že žalobce tehdy měl úmysl vzdáti se solidárního ručení za celý dluh proti žalovanému, když tomu jinak nic nesvědčí (§ 863 obč. zák.).

Čís. 4893.

Zásada ručení za výsledek není v platném právu obecně uznána. Pokud jest přičítati šoférovi zavinění, že neužil všech prostředků, by zamezil smyk poštovního autobusu po náledí.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, Rv II 136/25.)

Státní poštovní autobus, jezdící na trati B. V., dostal na zledovatělé, prudce se svažující státní silnici smyk a zvrátil se. Při tom bylo poraněno několik cestujících, mezi nimi i žalobkyně. Žalobní nárok proti poštovnímu eráru o náhradu škody nebyl uznán procesním soudem prvé stolice důvodem po právu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Nejdříve jest si uvědomiti právní otázku, kterou se pohříchu ani strany, ani nižší stolice nezabývají, leda že strany sahají k §u 1311 obč. zák., jenž tu nedopadá, po případě k §u 1315 obč. zák., o kterém i odvolací soud se zmiňuje, aniž by podstatu jeho rozbíral. Zodpovědnost žalovaného eráru jako majitele podniku, v jehož provozu úraz a škoda se staly, možno uvažovati s dvojího hlediska. I. Prvé je hledisko t. zv. ručení za výsledek, které upouští na dobro od požadavku zavinění. V literatuře zastává se namnoze horlivě názor, že, jakkoli zákonodárce přijal zásadu ručení za výsledek posud toliko výjimkou při určitých nebezpečných podnicích, nicméně jest prý ji užíti při každém nebezpečném podniku, neboť v těch sporých zákonných předpisech, kde jest uznána, spatřovati prý sluší zábřesk všeobecné právní zásady, a činí se soudům výtka, že všeobecnost této zásady nechtějí uznávati a nepropůjčují se za její šiřitele. Tak na př. Ehrenzweig v Krainzově systému II § 394 I. Avšak zásada ta je sice založena v povaze věci, není však — a to tato část literatury přezírá — přijata ještě do zákona, pročež byl nejvyšší soud nucen, již v rozhodnutí čís. 2215 sb. n. s. proti tomu zaujmouti stanovisko, neboť jiné je postavení spisovatele, jenž, jsa nezodpovědným, může míti názory jakékoli, a jiné postavení soudu, jenž v samé ústavní listině poukázán jest souditi jen podle zákona a nese za to zodpovědnost. Skutečně také střízlivá a soudná část literatury onen přepjatý náhled nesdílí, jak doloženo z ní v citovaném rozhodnutí, neb aspoň staví se k němu opatrně ,jako na př. Mayr Lehrbuch II. sv. 3 kn. 1922 str. 334 čís. 2. Má-li Ehrenzweig str. 594 IV. za to, že obdobné užití povinného ručení podniku železničního a majitele silostroje na jiné nebezpečné podniky jest přípustno, dlužno na to odvětiti, že sám zákon upravil ručební povinnost jinak u železnic a jinak u silostrojů a že se to tedy řídí druhem nebezpečného provozu, aniž by bylo lze odhadnouti, jak se to má míti u provozů, od oněch dvou odlišných, kdyby na ně zásada ta měla býti obdobně přenášena, když zákon sám ručební povinnost jich neupravuje a také nezná ještě všeobecné ručební povinnosti, kterou by byl zahrnul všecky podniky, pro něž zvláštní zákonné úpravy ručební povinnosti ještě není. Jak níže pod II. c) bude dolíčeno, jest sporný případ z ručební povinnosti dle zákona automobilového přímo zákonem samým vyňat, i jak by tedy bylo možno přenášeti naň obdobně ručení za výsledek, v zákoně tom stanovené? Pokud tedy žalující strana naráží neuvědoměle na ručení za výsledek, kamž patří narážky na ručení za náhodu a dovolávání se §u 1311 obč. zák. není v právu. II. Druhé je hledisko ručení za vinu. Tu je především předeslati, že, pokud jde o výpovědi svědecké, dlužno vycházeti ze zjištění odvolacího soudu a nelze přezkumovati správnost jeho ocenění (§ 503 c. ř. s. opakem), když zjištění jest obsahem svým ve výpovědech těch založeno, a nelze tedy uplatňovati rozpor se spisy (§ 503 čís. 3 c. ř. s.), třeba že tu byly i výpovědi jiné, tomu více méně odpo-

rující. Zde je možným zase případ trojí. a) Především jest otázka, zda nestihá vina žalovaný erár sám, v kterémž ohledu uplatňuje se hlavně, že silnice, kteráž je silnicí erární, měla nesprávný svah na stranu pravou místo na levou, a že vada ta byla teprve po úraze napravena. Tato výtka je neoprávněna již proto, že odvolací soud zjistil, že silnice měla svah na obě strany nebo-li že, jak svědek C. udal, byla vypouklá, při čemž nevadí, že svědek D., jehož se odvolací soud rovněž dovolává, se o tom nevyjadřuje. Mimo to znalci seznali, že, i kdyby profil silnice byl v době úrazu takovým, jak se strany žalující se žádá, nebylo by to úraz vylučovalo, což odvolací soud rovněž za skutek přijímá. I když se tento úsudek znalců logicky přezkoumá, není nesprávným, leda až na to, že by smyk vlastní tíží vozu byl pak nastal na stranu vnitřní. Neboť pravda sice, že, když silnice běží obloukem, působí tu na vnější straně oblouku síla odstředivá a odporoučí se tedy, by svah byl raději na stranu vnitřní, avšak v tomto případě jest oblouk, jak plánek znalci zhotovený ukazuje, velmi mírný, takže ani síla odstředivá nemohla býti valná; vskutku také znalci vypočetli ji na pouhých 133 Rg, což při takovém tělese, jako sporný autobus, jenž sám vážil 48 metr. centů, má nosnost 50 metr. centů a zatížen byl více než 30 osobami a zavazadly několika metr. centů, nemůže padati na váhu. Také bylo uplatňováno, že za toho klimatického stavu, jaký byl v době úrazu, kde silnice byla omrzlá v náledí, autobus neměl vůbec býti vypraven. Avšak odvolací soud zjistil, že správa provozu učinila vše, co za těch poměrů, jak se jevily a očekávati daly, možno bylo, co se sjízdnosti dráhy týče, čímž patrně myslí výpověď svědka S-a, řídiče autobusu, jenž v den úrazu v 14 hod. 40 min. přijel a hlásil, že cesta jest úplně sjízdnou a že celou cestu vykonal bez řetězů, k čemuž doložiti dlužno. že znalci, na něž se tu odvolací soud odvolává, udali, že zařízení tohoto hlášení bylo účelné. Aby tu nějaká vina mohla býti správě přičítána, musilo by se dokázati, že o nebezpečném stavu silnice věděla, nebo aspoň věděti mohla, což ale právě tím, že S. bez nebezpečí přejel a tento přejezd hlásil, vyloučeno jest. Bylo-li konečně také uplatňováno, že auto zatíženo bylo 33 osobami a prý 10 q zavazadel, tedy i kdyby to pravda bylo, odpověděl na to správně už odvolací soud, že když nosnost auta je 50 q, je to vše ještě v rámci této nosnosti a tudíž bezzávadné. Rovněž správně dovodil odvolací soud, že pasažéři na přední plošině vozu umístění šoférovi nevadili, v kteréž příčině odkazuje se na jeho důvody. Poštovní správě tedy, pokud jde o tyto tři okolnosti, nelze přičítati zavinění a dlužno jen dodati, že takovou předvídavost, jakou žádá otázka na konci důvodů rozsudku prvé stolice uvedená, a takových opatření, jakých si přejí otázky čís. 2 a 3, od eráru požadovati a jemu ukládati nelze, neboť nejen že nejsou v zákoně provozovateli takového podniku uloženy, nýbrž nelze ani říci, že by byly věci přiměřeny; to by provozování jeho hospodářsky bylo znemožněno. Zmíněné otázky zněly: 1. Mohl erár, který provozuje pravidelnou dopravu na trati B.-V., počítati s tím, že mohou nastati mimořádné poměry ve stavu silnice, jak byly posudkem znaleckým líčeny, zejména v době zimní a podzimní vlivem náhlé změny počasí? 2. Mohlo nebezpečí býti odvráceno řádnými neb mimořádnými prostředky, jako na příklad zřízením strážných budek, zavedením stálého dozoru nad silnicí zvláštními orgány, kteří mezi sebou by byli telefonicky spojeni jako na dráze? 3. Jest kontrola, jak provedena byla a se provádí dosud erárem, pokud se týče sjízdnosti trati, řádná a náležitá? Pak jde již jen o to, zda stihá erár zodpovědnost za šoféra a jaká. V té příčině je možno dvojí: b) Dle §u 1315 obč. zák. ručí erár za šoféra, byl-li nezdatným, Jak nejvyšší soud v rozhodnutí čís. 1238 sb. n. s., na něž se odkazuje, podrobně dovodil, předpokládá zdatnost nejen způsobilost, nýbrž také svědomitost a dbalost, tedy kromě potřebné kapacity intelektuální také náležitou kapacitu morální. Nezpůsobilost nebyla ani tvrzena, tím méně prokázána, a bylo by to také těžko dokazovati, když, jak se nepopírá, šofér všem zákonitým náležitostem vyhovuje; netvrdíť se ani, že neměl zkoušky šoférské, ani že neměl vůdčího listu. Naopak všecky výtky v příčině kvalifikace šoférovy obracejí se proti jeho dbalosti a vyčerpávají se doličováním jeho zavinění. Jak však nejvyšší soud v citovaném rozhodnutí podrobně vyložil, nestačí k tomu, by zřízenec mohl kvalifikován býti nezdatným, každé zavinění, nýbrž musí to býti nedbalost hrubá, o jaké však v tomto případě, jak se níže z vývodů c) ukáže, nemůže býti řeči. Také tento právní důvod k náhradě škody tedy selhává. c) Avšak v tomto případě platí vzhledem k tomu, že u auta, o něž jde, zjištěna povaha §u 5 automob. zák., že totiž nemůže překročiti rychlost 25 km za hodinu, sice dle posledního odstavce §u toho vůbec předpisy XXX. hlavy obč. zákona, to však dle §u 8 téhož zákona s tou výslovnou úchylkou, že vlastník auta, tedy žalovaný erár, ručí tu za každé zavinění šoferovo, tedy ne pouze za jeho nezdatnost dle §u 1315 obč. zákona. A tu lze vytýkati šoférovi celou řadu opomenutí. 1. Je na snadě, že obezřelého, svědomitého a o život a zdraví svěřených mu více než 30 osob dbalého řídiče muselo napadnouti, když přijel k nebezpečné trati a seznal, že je náledí, by ihned, ještě než se s vozem na dráhu pustil, aneb aspoň záhy, jak na ni vjel a první potíže pocítil — vůz zastavil, cestující s upozorněním na nastávající nebezpečí k vystoupení vyzval a nebezpečnou trať s prázdným vozem přejel, jakž učinil D. Čelí-li odvolací soud této výtce poukazem na posudek znalců, jenž prý vyzněl v ten smysl, že šoféra zavinění na úrazu nestihá, že učinil vše, co se učiniti dalo, jest to pouhý slovní obrat, který nevyvrací nic, protože výtku pouze obchází: neboť, bylo-li toto opatření jeho povinností, přikázánou mu danými okolnostmi, pak právě, když je opomenul, neučinil vše, co za daných okolností bylo možno a potřebno a stihá ho proto vina. Ani to, že D. sklouzl, není vyvrácením této výtky: neboť nechť si sklouzl, nemělo to přece v zápětí úraz protože tomu tento řídič právě vyložením všech cestujících předešel. Ať by byl i obviněný šofér s vozem sklouzl, úraz, o nějž jedině jde, byl by nenastal. 2. Šofér, ačkoli měl garnituru 16 řetězů, použil jich pouze 7, dav na jedno zadní kolo 3 a na druhé 4. Tak sám udává a odvolací soud zjišťuje. Ale z výkresu znalců je viděti, proč je pro každé zadní kolo v zásobě 8 řetězů: poněvadž je 8 loukotí dělících obrubu kola na 8 dílů a na každý díl patří jeden řetěz. Pak teprv je kolo dostatečně opatřeno proti sklouznutí, vyvinujíc navinutými řetězy náležité tření. Zajisté že po řetěze, jenž se zařezává hrboly svých článků do náledí, nemůže vůz tak snadno sklouznout, ale je-li tam, kde má býti řetěz,

prázdné, holé, hladké místo, sklouzne kolo po něm dříve, než se otočí obruba až zase k řetězi následujícímu. Mimo to ponechali znalci i odvolací soud stranou výpověď Jana K-a ohledně Saurových řetězů, což ovšem by spadalo ne na vrub šoféra, nýbrž poštovní správy. 3. Šofér měl zařízení na sypání písku, jak předepsáno, ale ani se netvrdí, a tím méně bylo zjištěno, že ho použil. Toto opomenutí šoféra odvolací soud a znalci omlouvají tím, že při postranním smyku písek není nic platen. Neříkají proč, ale domnělá jejich příčina je na snadě: je-li zařízení na sypání písku na přední plošině, padá písek třeba sice pod přední kola, zadní kola však, než na toto místo dojedou, jsou smykem už ze své polohy, v které by se dostala na táž místa, na nichž byla kola přední a jež jsou pískem posypána, vymknuta a nalézají se už stranou, šikmo k ose silnice a na písek nepřijdou. Ano, avšak k tomu dojde právě jen, když opomenuto písek sypati zavčas, neboť jakmile jednou i zadní kola dostala se na místo sypané pískem, už se nesmeknou, protože jedou pak už stále po dráze sypané a tudíž zdrsnělé, hladkosti své, jež je příčinou smyku, zbavené. 4. Šofér sám udal, že jel s kopce k místu potomního úrazu rychlostí 15—17 km za hodinu. To je na tak nebezpečné a tak zodpovědné cestě (přes 30 cestujících) na jisto neopatrné. Svědomitý šofér musí si uvědomiti, že musí jízdu zpomaliti tak, by mohl vůz každý okamžik zaraziti, by byl pánem svého vozu (§ 45 nařízení ze dne 28. dubna 1910, čís. 81 ř. zák.), čehož při rychlé jízdě s kopce docíliti je nesnadněji než na rovině, protože vůz zrychluje pohyb svůj již účinkem gravitace, pročež právě s kopce třeba opatrnost zpomalení jízdy zvýšiti. Tohoto opomenutí odvolací soud vůbec si nevšímá. Znalec praví, že to není velká rychlost, v čemž mu ovšem pro nebezpečnou jízdu s kopce přisvědčiti nelze, ale sám uznává, že, jakmile se objevila hladká trať, nebylo by možno rychlost tu schváliti, omlouvá to ale tím, že šofér v té choulostivé situaci snažil se rychlost mírniti. To opět je jen omluva, ale ne vyvinění z poklesku, že šofér vůbec onou rychlostí se pustil s kopce. 5. Naprosto je ve vzájemném rozporu udání znalcu ohledně protirejdu, jaký šofér učinil a jaký je správný. Taková výpověď sobě odporující nemůže sloužiti za základ rozsudku a dlužno odpor odstraniti. Doložiti dlužno, že věřiti nebo nevěřiti svědkovi, jaký protirejd učinil, t. j. zjišťovati jej nemá znalec, nýbrž soud. Je-li nejisto, jaké zjištění tu soud vzhledem k odporující si výpovědi neb výpovědem učiní, musí znalci odpověděti na všecky eventuality, tak aby tu posudek byl vždy, ať zjištění dopadne tak nebo onak. Opomenutí 1—4 sama už šoféra usvědčují z viny, avšak dlužno počítati s tím, že znalec může po případě dáti vysvětlení, které přesvědčujícím způsobem šoféra ospravedlní. Posavadním znalcům se to nepodařilo, avšak sama žalující strana jim vytýká nedostatek praktického výcviku, zkušenosti a školenosti, přiznávajíc jim pouze znalost theoretickou. Poněvadž pak, jak shora ukázáno, znalecký posudek logicky přezkoumán nevyhovuje, znalci sice šofera ospravedlňují, ale ospravedlnění to logicky neobstojí, ba znalci nemohli ani zodpověděti otázku, zda řidič bezpečnost vozu vycítiti musí, dlužno slyšeti znalce jiného, nejlépe takového, jenž řízení auta za všech různých při jízdě se naskytujících nebezpečí prakticky dokonale ovládá, a to, třeba-li i na místě samém, a teprv po jeho posudku, co v tomto případě při dané situaci šoférem učiněno býti mělo, bude moci bezpečně věc býti rozsouzena. Týž znalec nechť se vysloví též o dostatečnosti řetězů šoférem užitých.

Čís. 4894.

Ve sporu o náhradu škody proti obci (na Moravě), ježto obecní cesty nebyly řádně udržovány, jest soud oprávněn řešiti předurčující otázku, zda a v jakém směru a rozsahu jest obec povinna udržovati cesty v pořádku.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, Rv II 155/25.)

Žalobce domáhal se na žalované obci náhrady škody, jež prý mu vznikla v jeho hospodářství tím, že obecní cesty jsou ve velice špatném stavu. Procesní soud prvé stolice, zamítnuv námitku nepřípustnosti pořadu práva, uznal podle žaloby. Odvolací soud nevyhověl odvolání ohledně námitky nepřípustnosti pořadu práva, ve věci samé pak odvolání vyhověl a žalobu zamítl. Důvody: Jest nepochybno, že uplatňování náhrady škody, i když povstala na veřejném majetku, lze uplatňovati u soudu. Ale žalobní nárok bylo zamítnouti proto, že žalobce neprokázal prvního předpokladu každé žaloby o náhradu škody, totiž zavinění (§ 1295 obč. zák.). Zavinění obce spatřuje v tom, že obec zanedbala péči uloženou jí § 27 čís. 3 zákona ze dne 15. března 1864, čís. 4 zem. zák. moravského. Avšak ani důkaz svědky, ani důkaz znalci a místním ohledáním nejsou s to, by jimi mohlo býti prokázáno zavinění obce. Citovaný předpis uvedeného zákona sám o sobě nevystačuje k potřebnému pro rozhodnutí sporu zjištění, zdali totiž obec jest povinna cesty, o něž jde, spravovati čili nic. O tom, zda v tomto případě obci taková povinnost přináleží, čili nic, nemůže rozhodovati soud. K tomu jsou jedině oprávněny úřady samosprávné. Pokud úřady samosprávné nerozhodly, zda jest obec a v jakém směru a rozsahu povinna, cesty v pořádku udržovati, není žalobci možno, by žalobou a sporem se mu podařilo prokázati, že žalovaná obec takové povinnosti nedostála. Pakli se chtěl domáhati náhrady škody na obci z nedostatku cest, bylo na žalobci, by se u soudu vykázal, že byla správními úřady obci uložena povinnost, cesty ty v dobrém a sjezdném stavu udržovati. Teprve, až by se mohl takovým rozkazem správních úřadů u soudu vykázati, mohl nárok na náhradu škody uplatňovati a průvodními prostředky dokazovati, že obec této povinnosti nevyhověla. Protože důkaz ve shora líčeném smyslu dnes ani provésti nelze, bylo žalobu zamítnouti.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

V otázce přípustnosti pořadu práva bylo rozhodnuto souhlasnými usneseními obou nižších soudů způsobem kladným a pro dovolací soud závazným (§ 42 odst. 3 j. n. a plenární usnesení čís. 3775 sb. n. s.). Ve věci samé uplatňuje žalobce jako dovolací důvody zmatečnost odvolacího rozsudku (§ 477 čís. 9 c. ř. s.), rozpor se spisy a nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 1, 3 a 4 c. ř. s.). Ačkoli dovolání, jak praví,

pojednává o všech důvodech »současně«, což neodpovídá předpisu §u 506 čís. 2 c. ř. s. a ačkoli dovolací důvody zmatečnosti a rozporu se spisy nejsou provedeny a ztrácejí se v důvodu nesprávného právního posouzení věci, přece lze z obsahu dovolání jasně seznati, v čem žalobce tento důvod shledává a že jej shledává v názoru odvolacího soudu, že důkaz o zavinění obce nelze provésti ani svědky, ani znalci, ani místním ohledáním, nýbrž toliko rozhodnutím samosprávných úřadů o tom, zda a v jakém směru a rozsahu jest obec povinna cesty v pořádku udržovati, o kterážto povinnosti prý soud nemůže rozhodovati a žalobce o ní rozhodnutí samosprávných úřadů nevykázal. Názoru tomuto nelze přisvědčiti. Skutkovým podkladem žaloby jest tvrzení, že žalovaná obec nepečuje podle své zákonné povinnosti o zachování veřejných obecních cest a o bezpečnou a snadnou jízdu po těchto cestách, že následkem jejich bídného stavu vznikla žalobci škoda a že její náhradu žádá od obce. Právním důvodem žaloby jest tedy nárok na náhradu škody, způsobené žalobci bezprávným, totiž zákonu se příčícím jednáním neb opomenutím žalované obce, správně jejích representantů (§§ 26, 27 a 337 obč. zák.). Oba nižší soudy pravoplatně uznaly přípustnost pořadu práva pro tento spor (§ 1338 obč. zák.). Náleží-li však spor o náhradu škody na pořad práva, přísluší podle všeobecných zásad soudu též právo utvořiti si samostatný úsudek o předurčující otázce, zda obec nebo její zástupci dopustili se ve příčině jednání neb opomenutí, které jest předmětem žaloby, porušení svých povinností, třebaže by povinnost založena byla v právu veřejném. Ke skutkovým zjištěním, pro rozhodnutí potřebným, může soud použíti všech podle zákona přípustných průvodních prostředků. Jen kdyby o předurčující otázce bylo řízení správní již zahájeno, mohl by soud podle §u 190 c. ř. s. řízení přerušiti. Podle druhého odstavce §u 37 českého obecního řádu ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák. náleží sice při zanedbání povinnosti místní policie rozhodnouti úřadu politickému po slyšení okresního zastupitelstva o tom, zda obec povinna jest dáti náhradu, kdežto výroku o tom, kolik náhrady se má dáti, možno se dovolávati na základě dotyčného správního rozhodnutí pořadem práva; ale tento předpis je vyjimečný, není obsažen v moravském obecním zřízení ze dne 15. března 1864, čís. 4 z. zák. a nelze ho tedy užíti v podobných případech jiných, ani rozšiřovati jeho platnost na jiné země. Prvý soud řešil všechny zákonné předpoklady pro žádanou náhradu škody (čin o sobě bezprávný, škodu majetkovou, příčinnou souvislost i vinu škůdcovu) a jest na odvolacím soudě, by v mezích návrhů a důvodů odvolacích rozhodnutí to přezkoumal (§§ 462, 467 čís. 3 c. ř. s.). Protože toho v důsledku svého mylného názoru, že důkaz o vině zástupců obce lze provésti jen rozhodnutím samosprávných úřadů, neučinil, bylo podle §§ 510—511 c. ř. s. rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 4895.

§em 6 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. (§ 1 zák. čís. 177/24) zrušen byl zákon ze dne 29. dubna 1873, čís. 68 ř. zák.

Ustanovení, že povinnému musí zůstati volné roční požitky v částce 3.000 Kč, vztahuje se jak na jeho mzdové platy, které byly splatné v den doručení usnesení, avšak nebyly mu ještě vyplaceny, tak i na jeho ostatní mzdové platy.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, R I 267/25.)

K návrhu vymáhajícího věřitele povolil soud prvé stolice exekuci zabavením všech smluvních platů, příslušejících dlužníku proti poddlužnici, a přikázáním jich k vybrání. Rekursní soud k rekursu dlužníka obmezil povolenou exekuci v ten rozum, že dlužníku musí zůstati nedotčeno 3.000 Kč ročně. Důvody: Stěžovatel vytýká usnesení prvého soudu nesprávné právní posouzení věci z důvodu, že proti předpisu §u 1 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. nebyl mu ponechán volným roční příjem 3.000 Kč z celkového peníze jeho mzdových platů a že úplně byly zabaveny mzdové jeho požitky, které byly v den doručení napadeného usnesení již splatné, avšak nebyly mu ještě vyplaceny. Výtce dlužno přisvědčiti. Vymáhající strana navrhla a soud prvé stolice povolil zabavení mzdových platů stěžovatelových podle ustanovení článku IX. čís. 10 uvoz. zák. k ex. ř. a zákona ze dne 29. dubna 1873, čís. 68 ř. zák., podle kterého platy za služebního poměru nemohou exekučním opatřením býti stíženy dříve, dokud nebyla vykonána práce, a neuplynul den, kterého bylo podle zákona, smlouvy nebo zvyklosti odměnu vyplatiti a v případě exekuce plnění výživného, ze zákona příslušejícího, musila povinovanému zůstati volná polovička ročních příjmů, jinak exekuci odňatých. Tento zákonný předpis byl zákonem ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. doplněným zákonem ze dne 2. července 1924, čís. 177 sb. z. a n. změněn tak, že pro nárok na plnění výživného ze zákona může býti vedena exekuce až do dvou třetin mzdových platů zaměstnancových, 3.000 Kč musí zůstati volno. Toto ustanovení, že povinovanému musí zůstati volné roční požitky jen 3.000 Kč, vztahuje se jak na jeho mzdové platy, které byly splatné v den doručení napadeného usnesení, avšak nebyly mu ještě vyplaceny, tak i na jeho ostatní mzdové platy.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Názor stěžovatele, že zákon ze dne 29. dubna 1873, čís. 68 ř. zák. nebyl ani zákonem ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n., ani zákonem ze dne 2. července 1924, čís. 177 sb. z. a n. dotčen, že jeho ustanovení těmito pozdějšími zákony nedoznala změny, sdíleti nelze. Již § 6 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. v druhé větě prohlašuje, že »současně pozbývají platnosti všechny dosavadní zákony a nařízení, jež odporují hořejším ustanovením« a § 1 zákona ze dne 2. července 1924, čís. 177 sb. z. a n. toto ustanovení doplnil za účelem vysvětlení a odstranění vyskytnuvších se pochybností v praxi tím, že připojil k zmíněné větě, »zejména veškeré dosavadní předpisy o tom, že exekuce na některé ze služebních platů uvedených v §u 1 nebo na výslužné, odbytné a zaopatřovací platy uvedené v §u 2 jest zcela nebo z části vyloučena.« Z těchto ustanovení plyne, že otázka, pokud mohou

požitky — v širším slova smyslu — býti zasaženy exekucí, měla býti řešena jednotně a že veškerá dřívější ustanovení, pokud by obsahovala jakoukoliv odchylku od těchto nových předpisů, pozbývají platnosti. To zejména platí o zákonu ze dne 29. dubna 1873, čís. 68 ř. zák., jenž odchylně tuto otázku řeší a pozbyl tudíž platnosti. V ostatním poukazuje se na odůvodnění rekursního soudu, jež nebylo vývody dovolacího rekursu vyvráceno.

Čís. 4896.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n.).

Dle §u 1 (2) zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. mají býti okolnosti, návrh odůvodňující, osvědčeny teprve na vyzvání exekučního soudu. Nejde o nedovolené novoty, učinil-li tak povinný v rekursu bez soudní výzvy.

Ustanovení §u 10 (1) nařízení presidenta zemské politické správy v Čechách ze dne 26. června 1924, čís. 172 sb. z. a n. (nový výpovědní a stěhovací řád pro Čechy) nelze použiti na případy, kde svolení k výpovědi bylo dáno před 16. prosincem 1924.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, R I 283/25.)

Usnesením ze dne 2. srpna 1924 bylo dáno soudní svolení ku výpovědi nájemníku se stěhovací lhůtou ku dni 1. února 1925. Žádost o odklad exekuce vyklizením soud prvé stolice zamítl, rekursní soud povolil odklad exekuce ku dni 1. července 1925, maje ohledně doby, na niž bylo odklad exekuce povoliti, za to, že nařízením presidenta zemské správy politické v Čechách ze dne 26. června 1924, čís. 172 sb. z. a n. byl stěhovací termin posunut z 1. února 1925 na 1. duben 1925.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele potud, že povolil odklad toliko do 1. května 1925.

Důvody:

Nelze souhlasiti s dovolacím rekursem, že povinný v prvé stolici netvrdil, že nemá bez své viny jiné, jeho potřebě odpovídající náhrady, neboť povinný v žádosti o povolení odkladu exekuce vyklizením tvrdil netoliko, že nemá náhradního bytu, nýbrž, že nebyl s to si jej opatřiti. Nemůže býti povinnému na újmu, že listiny, připojené k rekursu, jimiž osvědčuje, že bez své viny nemá potřebě odpovídající náhrady, nepřipojil již k návrhu na odklad exekuce vyklizením, poněvadž podle §u 1 (2) zák. ze dne 26. dubna 1923, č. 86 sb. z. a n., jehož platnost prodloužena byla zák. ze dne 25. dubna 1924, č. 86 sb. z. a n. do 30. dubna 1925, okolnosti, jimiž návrh se odůvodňuje, mají býti osvědčeny teprve na vyzvání exekučního soudu. Z toho plyne, že exekuční soud žádost za odklad exekuce vyklizením nesměl zamítnouti proto, že okolnosti, jimiž se návrh odůvodňuje, nebyly »prokázány«, správně osvědčeny, pokud povinného k tomu nevyzval, a že, když povinný bez soudní výzvy listiny

předložil v rekursu, nejde o nedovolené novoty, jak se mylně domnívá stěžovatel. Rekursní soud mohl zrušiti usnesení prvého soudu, jelikož bylo vydáno na základě vadného řízení, mohl však, jelikož vada předložením listin byla odstraněna, také sám ve věci rozhodnouti, pakli mu osvědčení dostačovalo (srovnej také rozhodnutí sb. n. s. čís. 2846 a 2853). Ale dovolací rekurs má pravdu v tom, že odložení exekuce vyklizením bylo lze povoliti nejdéle do 1. května 1925. Podle §u 10 odstavec prvý nařízení presidenta zemské správy politické v Čechách, ze dne 26. června 1924, čís. 172 sb. z. a n., jímž se zavádí všeobecný výpovědní a stěhovací řád pro Čechy ve znění nařízení presidenta zemské správy politické v Čechách ze dne 20. srpna 1924, čís. 183 sb. z. a n. nabyl tento řád platnosti dnem 16. prosince 1924, a je tam výslovně stanoveno, že příští, po 16. prosinci 1924 následující čtvrtletní pokud se týče půlměsíční výpovědi musí býti dány již podle tohoto nového výpovědního a stěhovacího řádu v dobách tam blíže uvedených. Z toho plyne, že tohoto nařízení nelze použiti na tento případ, kde výpověď byla dána již dne 1. listopadu 1924, tedy před účinností nařízení. Poukaz rekursního soudu na ustanovení §u 10 odstavec čtvrtý tohoto nařízení nepřiléhá, neboť tento odstavec jedná o lhůtách vyklizovacích (§ 5), které zde vůbec nepřicházejí v úvahu. Bylo proto povolený tříměsíční odklad exekuce vyklizením počítati správně od 1. února 1925 k 1. květnu 1925.

Čís. 4897.

Dohoda o příslušnosti rozhodčího soudu bursovního nepozbyla platnosti tím, že jedna strana zaslala napotom fakturu s doložkou dle §u 88, odstavec druhý j. n. druhé straně a tato ji nepozastavila.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, R I 294/25.)

Firma Josef H. zadala žalobu proti firmě D. u rozhodčího soudu Pražské bursy pro zboží a cenné papíry, jenž ji k námitce nepříslušnosti odmítl proto, že původní podrobení se tomuto soudu závěrečnými listy ze dne 27. října 1921 a 24. prosince 1921, mezi stranami vyměněnými, zrušeno bylo tím, že žalovaná jí žalující stranou zároveň se zbožím zaslané faktury ze dne 4. a 18. listopadu 1921 a ze dne 21. března 1922 opatřené doložkou »splatno a žalovatelno v X.« bez námitek přijala a podržela. Zmateční stížnosti firmy Josef H. soud prvé stolice vyhověl a zrušil nález bursovního rozhodčího soudu jako zmatečný. Rekursní soud zmateční stížnost zamítl. Důvody: Smlouva, kterou se strany v závěrečných listech pro spory z dotyčného obchodu podrobily rozhodčímu soudu pražské bursy pro zboží a cenné papíry, není veřejnoprávní normou, která by vylučovala řádný soud, nýbrž soukromou úmluvou, od níž mohou strany kdykoliv odstoupiti nebo ji změniti. To stalo se v tomto případu skutečně tím, že po výměně závěrečných listů žalobkyně zaslala žalovanému družstvu zároveň se zbožím faktury ze dne 4. a 11. listopadu 1921 a 21. března 1922 opatřené doložkou »splatno a žalovatelno v X.« a že se žalované družstvo proti to-

mu neohradilo a tim toto sudiště podle §u 88 odstavec druhý j. n. mlčky schválilo. Touto novou, pozdější dohodou stran došlo ke změně původní smlouvy a k založení jiného sudiště. Ze znění původní smlouvy není zřejmo, že bylo úmyslem stran, by sjednaný rozhodčí soud byl výlučným soudem, ač ujednání o tom musí se státi tak zřetelně, aby o tom nebylo pochybnosti. Zde naopak právě žalující firma Josef H., vytisknuvši na fakturách mezi ostatními svými podmínkami zvláště také doložku splatnosti a žalovatelnosti, projevila zřetelně vůli k založení nového sudiště, které žalovaná firma podle §u 88 odstavec druhý j. n. také schválila a přijala.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

V této věci bylo uvažovati jen o tom, zda rozhodčí soud pražské bursy prohlásil se právem za nepříslušna k projednání žaloby (čl. XXIII. čís. 2 uv. zák. k c. ř. s.). Názoru rekursního soudu nelze přisvědčiti. Příslušnost bursovního rozhodčího soudu byla založena výměnou závěrečných listů ve smyslu čl. XIV. čís. 3 uv. zák. k c. ř. s. Na této příslušnosti nebylo ničeho změněno přijetím faktur obsahujících doložku, jež za jiných okolností zakládá příslušnost soudu vytčeného v §u 88 odstavec druhý j. n. Možnost tohoto soudu propůjčil zákon stranám vedle obecného soudu. Jde tu o zvláštní soud na výběr daný, jenž však předpokládá, že věc náleží před řádný soud, a mohla jinak býti uplatněna před soudem obecným. V tomto případě podrobily se strany bursovnímu rozhodčímu soudu, čímž vyloučily řádné soudy z rozhodování, nemůže proto ani nepozastavení faktury obsahující doložku §u 88 odstavec druhý j. n. míti právní účin, předpokládaný tímto zákonným předpisem, a nemohou se strany dovolati fakturního sudiště přes to, že splněny byly náležitosti §u 88 odstavec druhý j. n., ježto dosud jest v platnosti smluvená příslušnost bursovního rozhodčího soudu, vylučující řádné soudy z rozhodování. Správným jest zajisté názor rekursního soudu, že tato soukromoprávní úmluva může býti stranami změněna nebo zrušena, k tomu však nestačí zásilka faktury za předpokladů §u 88 odstavec druhý j. n., kteryžto zvláštní předpis jest omeziti na případy, kde by věc náležela před obecné sudiště žalovaného, a nelze mu proto přiznati obecnou platnost smlouvy s právním účinem i pro případy, v nichž strany vyloučily příslušnost řádných soudů.

Čís. 4898.

Škodou ve smyslu čl. 355 obch. zák. jest, čím byl kupitel poškozen nepln ěním v čase dospělosti, nikoliv další škody, způsobené tím, že kupitel nenabyl držby koupeného zboží ode dne splatnosti smluvního plnění. Kupiteli přísluší nejméně rozdíl mezi smluvenou cenou kupní a cenou tržní v době a místě dluhovaného plnění. Nemá-li zboží tržní ceny, přichází v úvahu prodejní cena, pokud není vyšší, nežli cena tržní. Zásad těchto lze použiti pouze v dobách pravidelných, v mimořádných dobách poválečných jest vyšetřiti odškodnění, na něž má kupitel právo, pouze na základě obvyklého občanského zisku v době a místě, kde mělo býti plněno, s náležitým použitím §u 273 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, Rv I 1489/24.)

Rozsudkem ze dne 23. června 1920, nabyvším právní moci dne 26. ledna 1922, byla žalovaná firma uznána povinnou, by podle uzávěrky ze dne 15. března 1916 vydala žalující firmě tři kusy bran. Exekuce žalobkyně na vydání bran zůstala bezvýslednou, načež se žalobkyně, prohlásivši dopisem ze dne 19. července 1922, že upouští od dodání strojů a žádá náhradu za nedodání, domáhala náhrady škody za nedodání a spatřovala škodu v rozdílu cen v roce 1916 a v únoru 1922, kdy dle rozsudku mělo býti plněno. Žalobu, obmezenou na 13.490 Kč, procesní soud prvé stolice zamítl. Odvolací soud usnesením ze dne 23. října 1923 zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Soud procesní vychází při svém rozhodnutí z právního názoru, že brány, k jichž dodání byl žalovaný odsouzen, neměly v den vykonané volby, t. j. 19. července 1922 tržní ceny, že v důsledku toho žalobkyně práva na náhradu abstraktní škody, kterou požaduje, nemá a škodu konkretní že nedokázala (správně nárok na ni ani neuplatňovala). Než tento právní názor je mylným. Předeslati dlužno, že žaloba, o niž tu jde, ježto se jí domáhá žalobkyně náhrady pro nesplnění závazku, rozsudkem vyřčeného, jest žalobou, jak ji má na mysli ustanovení §u 368 ex. ř. Z toho, že § 368 odstavec prvý ex. ř. stanoví, že právo vymáhajícího věřitele na náhradu interese nebo škody zůstává dotyčnými předpisy exekučního řádu — jde o předpisy §§ 346 až 369 ex. ř. — nedotčeno, plyne, že otázky, zda a pokud přísluší vymáhajícímu věřiteli nárok na náhradu pro nesplnění, a všechny otázky, s tím související, nutno řešiti dle předpisů práva občanského, k němuž čítá zákon i právo obchodní (čl. XXI. uvoz. zák. k ex. ř.). Jsou-li ve sporném případě dány podmínky pro uplatňování nároku na náhradu, sluší posuzovati dle ustanovení práva obchodního, neboť, ježto je nesporno, že žalobkyně koupila od žalovaného zboží k dalšímu zcizení, a ježto obě strany jsou kupci, šlo mezi nimi o obchod dle čl. 271 odstavec prvý obch. zák., neb aspoň dle čl. 273 obch. zák. a v případě takovém platí ustanovení obchodního zákona (čl. 277 obch. zák.). Při obchodech může ten, kdo je oprávněn požadovati náhradu škody, žádati nejen náhradu skutečné škody, nýbrž i ušlého zisku bez ohledu na stupeň zavinění (čl. 283 obch. zák.). Se soudem procesním nutno souhlasiti v tom, že žalobkyně se nemůže domáhati na žalovaném rozdílu mezi umluvenou kupní cenou za brány a mezi tržní cenou, platnou od pravoplatnosti rozsudku, kterým zjednáno mezi stranami právo; nemůže to žádati již proto, poněvadž brány, jež měl žalovaný dodati, dle zjištění procesního soudu v roce 1922 tržní ceny neměly. Než z toho nenásleduje, že žalobkyni vůbec žádná náhrada nepřísluší. Nedostojí-li při smlouvě trhové prodávající svému slibu na dodání zboží, může kupující vůči němu uplatňovati nárok na náhradu škody buď konkretní, t. j. škody, která mu nesplněním smlouvy skutečně vzešla, neb abstraktní, t. j. ušlého zisku (interese), který spočívá v rozdílu mezi cenou smluvenou

a mezi cenou tržní na místě a v době, kde a kdy mělo býti plněno. Tento abstraktní výpočet škody nelze arci omeziti jen na zboží, které má tržní cenu v pravém slova smyslu, nýbrž dlužno jej rozšířiti i na zboží, které sice tržní ceny nemá, které však jest předmětem obchodu a tudíž prodejným, odbytným. V případě takovém nelze ovšem abstraktnímu výpočtu škody položiti za základ cenu tržní, nýbrž cenu, za kterou jde zboží na odbyt. Zásada, že kupitel má nárok i na náhradu škody abstraktní, jest sice vyslovena toliko při nesplnění obchodů fixních (čl. 357 odstavec třetí obch. zák.), o který v případě tomto nejde, nelze však seznati, proč by neměla platiti i při obchodech nefixních (§ 7 obč. zák. a čl. 1 obch. zák.). Než zásady právě uvedené lze užíti při obchodech jak fixních tak nefixních jen v pravidelných dobách míru, kde cena tržní (prodejní) jest skutečným výrazem ceny, jak se utvářila dle výsledku pravidelného, svobodného obchodu v poměru nabídky k poptávce, nikoli však v dobách mimořádných, které nastaly za světové války a potrvaly ještě drahný čas po jejím skončení, neboť v těchto dobách byl obchod pro nedostatek zboží ochromen a cena všeho zboží následkem toho značně stoupla. Proto, i kdyby zboží, jež měl žalovaný dodati, mělo v době a v místě plnění skutečně tržní neb aspoň prodejní cenu, nemohla by žalobkyně tuto cenu položiti výpočtu abstraktní škody za základ, to tím méně, poněvadž prodej všech potřebných věcí došel vydanými a dosud platnými lichevními předpisy omezení v tom směru, že si prodatel smí k ceně, za kterou zboží sám koupil, připočísti jen obvyklý občanský zisk (nyní zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.). Ježto pak žalobkyně náhrady škody konkretní nepožaduje, nezbývá, než vyšetřiti odškodnění, na které má právo, na základě obvyklého občanského zisku v době a v místě, kdy a kde mělo býti dle rozsudku plněno, s náležitým použitím §u 273 c. ř. s. Poněvadž soudce procesní následkem svého mylného právního nazírání na věc, nevzal skutečnosti, pro vyšetření tohoto odškodnění žalobkyně směrodatné, ani na přetřes, bez jich zjištění nelze k správnému rozhodnutí sporu po stránce právní dospěti a žalobkyně uplatňuje proti napadenému rozsudku jako odvolací důvod též nesprávné posouzení právní, nezbylo, než odvolání vyhověti, rozsudek soudu první stolice i bez návrhu na zrušení dle §u 496 čís. 3 c. ř. s. zrušiti a soudu tomu uložiti, by, doplně řízení výslechem znalce o obvyklém zisku žalobkyně v době a místě, kdy a kde mělo býti plněno, znovu rozhodl. Procesní soud prvé stolice přisoudil po té žalobkyni vzhledem k uznání žalovaného zisk 30% (1.323 Kč), ač na základě znaleckého posudku došel k poznání, že obvyklý výdělek činil u obchodníka, jakým jest žalobkyně, nejvýše 10%. Odvolací soud k odvolání žalobkyně napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka uplatnila pouze důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. a spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud neuznal vzhledem ku znaleckým posudkům, že částkou 13.489 Kč 50 h vypočtená a určená výše dovolatelčiny abstraktní škody jest onou škodou, kterou jest žalovaný povinen podle čl. 355 obch. zák., pokud se týče podle čl. 357 odstavec třetí obch. zák. jí nahraditi, nýbrž že uznal, že dovolatelka není oprávněna požadovati na žalovaném celou tuto podle znaleckých posudků zjištěnou škodu abstraktní, poněvadž jest povinna za zvláštních okolností dáti si líbiti určitá obmezení. Dovolatelka míní, že jest potřebí obírati se v dovolacím řízení těmito otázkami: 1. zda může vypočítaná škoda abstraktní v jistých a v jakých případech doznati zmenšení; 2. zda při tom může býti vzat zřetel na zákony novější, než jest obchodní zákon, a zda může býti použito omezení, plynoucích z těchto novějších zákonů také ohledně jinak kupitelovi příslušející náhrady abstraktní škody; 3. zda, když takové zmenšení jest zákonitým, jeho výpočet, jak byl v napadeném rozsudku předsevzat odvolacím soudem, odpovídá těm zvláštním zákonům novějším. Aby mohla býti dána nejenom na tyto tři dovolatelčiny body, nýbrž na veškeré důvody vůbec patřičná odpověď, jest si především ujasniti právní povahu dovolatelkou požadované náhrady škody. Kupitelův nárok z čl. 355 obch. zák. vyvěrá z uzavřené, a prodávajícím nesplněné kupní smlouvy. Jeho uplatňováním neupouští kupitel od smlouvy, naopak o tuto se opíraje, vykonává volbu ohledně smluvního plnění tím způsobem, že místo smluvního plnění požaduje jeho náhražek, totiž náhradu škody. Tato náhrada škody pozůstává ze škody, vzešlé kupiteli z neplnění v čase dospělosti, nikoli v nějakých dalších škodách, způsobených tím, že kupitel nenabyl držby koupeného zboží ode dne splatnosti smluvního plnění, neboť takové držby vzdal se kupitel uplatněním nároků na náhradu škody podle čl. 355 obch. zák., tedy v tomto směru vykonanou volbou. Jaké škody náhradu může kupitel požadovati, nepřichází v této rozepři proto v úvahu, poněvadž se domáhá pouze abstraktní škody. Ta jest arci určena v čl. 357 odstavec třetí obch. zák., ale, poněvadž jest tímto předpisem vyslovena všeobecná zásada, dlužno jí použíti i v případu čl. 355 obch. zák. Podle ní přísluší kupiteli nejméně rozdíl mezi smluvenou cenou kupní a mezi tržní cenou v době a v místě dluhovaného plnění. Nemá-li zboží tržní ceny, přichází v úvahu prodejní cena, tato arci nikoli v takovém způsobu, že by mohla převyšovati za zvláštních poměrů tržní cenu, která tvoří pro abstraktní škodu nepřekročitelnou hranici zákonitou. Obírajíc se otázkou, na prvém místě jí vytčenou, míní dovolatelka, že odvolací soud nebyl oprávněn na právě uvedených zásadách ohledně abstraktní škody slevovati s poukazem, že zásady ty platí pouze v pravidelných dobách mírových, za nichž tržní (prodejní) cena jest skutečným výrazem ceny, utvářené podle výsledků pravidelného, svobodného obchodu v poměru nabídky ku poptávce, nikoli však v mimořádných poválečných poměrech, poněvadž v dobách těch byl obchod ochromen pro nedostatek zboží a následkem toho značně stoupla cena všeho zboží. A dále míní, že odvolací soud neměl přihlížeti k omezením, vyplývajícím z dosud platných předpisů lichevních, dopouštějících, že si prodatel smí k ceně, za kterou sám koupil zboží, připočísti jenom obvyklý zisk občanský (nyní zákon ze 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.). Dovolací soud neuznal dovolací důvod opodstatněným. Vzhledem k tomu, že kupní cena zboží v roce 1916 činila 4.410 K 50 h, a že dovolatelka klade ku této kupní ceně cenu prodejní 17.900 Kč, tedy po odečtení kupní ceny účtuje svou abstraktní

škodu 13.490 Kč 50 h, dále vzhledem k tomu, že bylo zjištěno, že zboží v rozhodující době nemělo tržní ceny, podle které se podle čl. 357 odstavec třetí obch. zák. řídí výše abstraktní škody — a když vlastně prodejní cena zboží místo jeho tržní ceny může podle své podstaty přicházeti v úvahu pouze jako výpomocný prostředek, ale hlavně nesmí přicházeti v úvahu pokud jest vyšší, než tržní cena, neboť to by bylo nedovolené použití obdoby, odvolací soud byl oprávněn, když bylo jisto, že dovolatelce přísluší náhrada škody, stanoviti její výši podle §u 273 c. ř. s. Dovolací soud neshledal, že způsob, jakým to učinil odvolací soud, odporuje zákonu, jmenovitě shora citovaným předpisům čl. 355 a 357 odstavec třetí obch. zák. Mluví-li dovolatelka pro nedostatek tržní ceny u sporného zboží o jeho prodejní ceně, a míní-li, že za prodejní cenu dlužno podle znaleckého posudku považovati cenu 17.900 Kč, nelze jí přisvědčiti, nýbrž sluší poukázati ku odůvodnění zrušovacího usnesení odvolacího soudu ze dne 23. října 1923 ohledně vytváření cen, dovolacím soudem sdílenému. Byť i znalci mluvili o prodejní ceně, tou cena 17.900 Kč nebyla. Dovolací soud uznává, že rozsudečnou částkou podle §u 273 c. ř. s. určená výše abstraktní škody vyhovuje zjištěnému stavu.

Čís. 4899.

Hostinský neručí (§ 970 obč. zák.) za škodu, jež byla způsobena hostu zloději, vplíživšími se do hostinského pokoje, nezamkl-li host dveří na balkon a nechal-li okna otevřena.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, Rv I 1727/24.)

Žaloba, jíž domáhal se žalobce na žalovaném hotelieru náhrady za věci, jež mu byly v hotelu žalovaného ukradeny, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Je nesporno pokud se týče zjištěno, že na žalobci a jeho manželce v hotelu žalovaného v Karlových Varech spáchána byla krádež neznámými pachateli a zjištěno, že zloději vylezli ze silnice na balkon v prvém patře a že odtud vnikli do žalobcova pokoje. Dále je zjištěno, že okno z pokoje na balkon bylo otevřené a dveře z pokoje na balkon nebyly uzamčeny. Z toho plyne, že nepřichází v úvahu ustanovení §u 1316 obč. zák., které předpokládá, že škoda byla způsobena lidmi vlastními nebo jimi přikázanými, a rovněž nepřichází v úvahu ustanovení §§ 970 a násl. obč. zák., pokud jde o ručení hostinského za škodu způsobenou cizími osobami odcházejícími z domu a přicházejícími do domu. Zbývá tedy ručení podle §§ 970 a násl. obč. zák. za škodu zaviněnou hostinským (majitelem hotelu) pokud se týče jeho lidmi, vlastně jen majitelem hotelu samým, jelikož žalobce netvrdil, že škoda způsobena byla zaviněním jeho lidí. Než ve směru tom má pravdu odvolací soud, že skutečnosti, z nichž vyvozuje žalobce oprávněnost žalobního nároku, jsou pro rozhodnutí této právní rozepře nedůležity, neboť zákon neukládá hostinským, kteří poskytují cizincům přístřeší, povinnosti, by umístnili na hostinci (hotelu) svítilnu, by zaměstnávali několik vrátných, by vrátnému přikázali byt, z něhož lze viděti na silnici a dali hlídati hostinec (hotel) hlídací společností a aby takto umožnili svým hostům, by mohli spáti při nezamčených dveřích pokud se týče při otevřených oknech, a to ani tenkráte, je-li hostinec (hotel) na kraji města a má takovou fasádu, po které se prý snadno dá vylézti do prvého patra. Dovolací soud schvaluje proto právní názor nižších soudů, že škodu, jež žalobci byla způsobena krádeží, nezavinil žalovaný, naopak že ji zavinil sám žalobce, když spal při neuzamčených dveřích a při otevřeném okně, to tím spíše, když podle jeho tvrzení nebylo nesnadno vylézti ze silnice na balkon, na který vedly dveře, pokud se týče okno z jeho pokoje. Tvrdí-li dovolání, že zloději žalobcem uplatňovanými okolnostmi byli přímo povzbuzeni, by se o krádež pokusili, přehlíží, že podle zjištění nižších soudů v Karlových Varech podobné krádeže byly spáchány také v jiných hotelích, o nichž žalobce ani netvrdil, že při nich byly tytéž nedostatky, jež vytýká hotelu žalované, a zapomíná, že v první řadě každý sám o sebe starati se musí, a že, kdo spí při otevřených oknech, činí tak na vlastní nebezpečí. Byla tudíž věc odvolacím soudem po právní stránce posouzena správně.

Čís. 4900.

Přistoupili-li věřitelé na nabídku vyrovnacího dlužníka, že celá pohledávka oživne, nebude-li do určité doby po splatnosti poslední lhůty zapravena celá kvota a vyrovnání i s touto úmluvou bylo soudem potvrzeno, neobživla celá pohledávka tím, že nebyla dodržena některá splátka, třebas potvrzení vyrovnání stalo se pravoplatným až po té, kdy nabyla účinnosti novela ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, Rv I 1937/24.)

Žalobou domáhal se věřitel na vyrovnavším se dlužníku zaplacení celé pohledávky, jež prý obživla tím, že nebyla dodržena vyrovnací splátka. Žaloba byla zamítnuta pro tentokráte soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dle protokolu o vyrovnacím roku ze dne 5. března 1923 hlasovali všichni přítomní věřitelé žalované firmy pro vyrovnání za podmínek tam uvedených, totiž I. že se vyrovnací kvota zvyšuje na 30%, z nichž první lhůta 10% bude splatnou dne 1. června 1923, druhá lhůta 10% dne 1. prosince 1923 a třetí, poslední lhůta 10% dne 1. června 1924; II. že, nebude-li deset dní po splatnosti poslední lhůty, t. j. dne 11. června 1924 celá kvota 30% zaplacena, oživne celé pohledávání dotyčného věřitele. Jest pravda, že ustanovení tohoto bodu II. není doslovně »že teprve nedodržením poslední lhůty vyrovnání pozbude účinku,« jak odvolací soud uvádí, ale o tom, že má tento smysl, nelze ani dost málo pochybovati.

Neprávem tudíž vytýká dovolatel příslušnému předpokladu odvolacího soudu rozpor se spisy po rozumu čís. 3 §u 503 c. ř. s. Neobstojí ani výtka nesprávného posouzení právního (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Nejvyšší soud plenárním usnesením ze dne 21. října 1924, čís. pres. 641/24 (sb. n. s. čís. 4277) vyslovil a odůvodnil, že ustanovení článku III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nedotýká se vyrovnání, jež před jeho účinností byla již právoplatně potvrzena. Z toho plyne úsudkem z opaku, že se ustanovení tohoto článku vztahují na vyrovnání, jež před jeho účinností právoplatně potvrzena nebyla. V případě, o který jde, bylo vyrovnání ze dne 5. března 1923 potvrzeno usnesením krajského soudu ze dne 8. května 1923, právní moc potvrzeného vyrovnání nemohla tedy nastati před 22. květnem 1923 (§ 63 (2) vyr. ř., § 176 (1) konk. ř.) a, ježto zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nabyl účinnosti dnem 19. května 1923, bylo vyrovnání právoplatně potvrzeno teprve po jeho účinnosti. Bylo by tedy lze tvrditi, že se žalobce může dle novelisovaného §u 57 vyr. ř. na žalované domáhati zaplacení celé dosud nezaplacené pohledávky, nebyla-li některá z vyrovnacích lhůt přesně dodržena, kdyby tomu nevadil obsah potvrzeného vyrovnání. Tím, že věřitelé přistoupili na nabídku dlužnice, došlo ke smlouvě mezi dlužnicí a zájmovým sdružením věřitelstva, jejíž platnost byla sice podmíněna potvrzením soudu vyrovnacího, která však, byvši potvrzena, působí proti všem věřitelům, byť se nesúčastnili vyrovnacího roku, tedy i proti žalobci. V čase vyrovnání nebylo zákonného ustanovení, odpovídajícího nynějšímu §u 57 vyr. ř., — úmluva, že nedodržením vyrovnání oživnou celé pohledávky, znamenala tedy přiostření tehdejších předpisů, k němuž smluvníci zajisté byli oprávněni, ale s druhé strany nemohlo jim býti bráněno, by toto přiostření poněkud nezmírnili, a to se právě stalo tím, že bylo stanoveno, že, nebude-li do deseti dnů po splatnosti poslední lhůty, t. j. do dne 11. června 1924 celá kvota 30% zaplacena, oživne celé pohledávání dotyčného věřitele. Krajský soud potvrdil vyrovnání, výslovně poukázav k podmínkám protokolu o vyrovnacím roku, tedy i k ustanovení bodu II., a tím se i této ustanovení stalo částí smlouvy mezi dlužnicí a jejími věřiteli, vížící obě strany a tudíž i žalobce. Ustanovení novelisovaného §u 57 vyr. ř. platí tedy v tomto případě jen s oním omezením, a nelze tvrditi, že tím byly porušeny zásady o předpisy práva velícího, když smlouva byla dojednána a potvrzena (schválena) v době, kdy novelisovaný § 57 vyr. ř. ještě neplatil. Žalobcova pohledávka byla by tedy oživla a žalobce byl by se mohl domáhati jejího zaplacení na žalované, kdyby tato do 11. června 1924 nebyla zaplatila celé vyrovnací kvoty. Poněvadž tento předpoklad nebyl nastal ani při podání žaloby, ani při vynesení rozsudku prvého soudu, jest žaloba předčasná a bylo právem uznáno, že žalobní nárok tentokrát není důvodem po právu.

Čís. 4901.

Nelze se pro nicotnost nebo neplatnost domáhati zrušení části smlouvy o zápůjčku.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, Rv I 267/25.)

Žalobkyně umluvila se žalovanou zápůjčku 800.000 Kč v ten rozum, že valuta měla býti vyplacena v nominale 800.000 Kč moučné půjčky. K zajištění zápůjčky bylo na nemovitosti žalobkyně vloženo zástavní právo za 800.000 Kč. K příkazu žalobkyně prodala žalovaná moučnou půjčku na burse a výtěžek 595.919 Kč 67 h vyplatila žalobkyni. Žalobě, domáhající se výroku, že pohledávka žalované, pokud převyšovala hotově vyplacených 595.919 Kč 67 h není po právu a že zástavní právo ohledně této části zápůjčky vázne neprávem a že žalovaná jest povinna trpěti jeho výmaz, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud zamítnuv žalobu posoudil věc správně po právní stránce. Žalobkyně domáhá se v podstatě toho, by vymazáno bylo právo zástavní, váznoucí na jejích nemovitostech pro část pohledávky žalované strany z důvodu, že pohledávka nevzešla žalované straně v oné částce vůči ní, a že není po právu. Mimo to domáhá se vrácení zaplacených již úroků z téže částky. Tato část žalobní prosby je závislou na části první, a bude proto uvažováno hlavně o oprávněnosti první části žalobní prosby. Zažalovaný nárok odůvodnila žalobkyně v žalobě tvrzením, že žalovaná vyplatila jí na umluvenou valutu zápůjčkovou v hotovosti 800.000 Kč jen částku asi 596.000 Kč, takže ohledně zbytku asi 204.000 Kč pohledávka vůbec nevznikla. Z toho dovozuje, že zástavní právo vázne neprávem za tuto částku a má býti vymazáno, mimo to, že má nárok na vrácení úroků z téže částky vyplacených žalované straně. S tímto odůvodněním žalobní prosby žalobkyně nevystačila. V první řadě změnila sama skutkový přednes v ten rozum, že valuta smluvené zápůjčky 800.000 Kč neměla býti vyplacena hotově, nýbrž v dluhopisech moučné půjčky v nominální hodnotě 800.000 Kč, a že dluhopis o zápůjčce sepsán byl v ten rozum, že částka 800.000 Kč byla půjčena hotově. Avšak ani tyto dluhopisy moučné půjčky nebyly předány žalovanou stranou žalobkyni, nýbrž byly k jejímu příkazu prodány touž stranou, z výtěžku byly zaplaceny dluhy žalobkyně, a zbytek byl vyplacen třetí osobě. K odůvodnění žalobního nároku nepostačí proto uvedený skutkový přednes, podle něhož by se zdálo, že žalovaná strana proti úmluvě nevyplatila žalobkyni celé smluvené zápůjčky. Naopak je ze spisů patrno, že žalobkyně projevila podpisem prohlášení ze dne 28. prosince 1922, tudíž ještě před vydáním dluhopisu ze dne 7. března 1923, souhlas s tím, by valuta zápůjčky, povolené žalovanou stranou byla jí vyplacena v nominální hodnotě státní moučné půjčky, že se vzdala námitky nevyplacené valuty a zmocnila žalovanou stranu, by moučnou půjčku v nominální hodnotě 800.000 Kč prodala na burse podle běžného denního kursu a s výtěžkem naložila podle příkazu. Ani za dalšího jednání nedovodila žalobkyně z uvedených skutečností určitých právních důsledků. V přípravném podání dovozovala, že potřebovala zápůjčky hotových peněz, by jí hradila dluhy, což se později stalo aspoň částečně, podle písemné žádosti ze dne 30. srpna 1922 potřebovala peněz k za-

koupení velkostatku. Dále uvedla, že věřitelka (žalovaná) dala si potvrditi závazek k vrácení 800.000 Kč, vyplatila však hotově jen asi 596.000 Kč, a dovozuje z toho, že smlouvu podobného rázu je považovati za nedovolenou. K tomu podotýká, že zřeknutí se námitky nevyplacené valuty odporuje dobrým mravům. Na jiném místě vyslovuje žalobkyně názor, že zápůjčka byla poskytnuta vyplacením valuty ve veřejných dluhopisech, a dovolává se ustanovení §u 990 obč. zák., podle něhož je dlužníku plniti závazek buď stejnými veřejnými dluhopisy anebo hotově podle ceny, kterou měly dluhopisy ty v den poskytnuté zápůjčky. Podle zjištění nižších soudů smluvena byla zápůjčka podle pravé vůle stran v ten rozum, že jako valuta zápůjčky odevzdána byla 6% státní moučná půjčka v nominální hodnotě 800.000 Kč, avšak že mělo býti splaceno 800.000 Kč hotově umluveným způsobem, t. j. v umořovacích splátkách. Odvolací soud uvažoval o neplatnosti smlouvy o zápůjčce též z důvodu lichvy. V obojím tomto směru není třeba úvahy, ježto žalobní nárok není oprávněn v žádném z těchto případů. Ze skutkového přednesu žalující strany dá se souditi jen na nicotnost nebo neplatnost celé smlouvy, nikoli však její části. To platí podle §u 879 obč. zák. v případě, že by šlo o smlouvu nedovolenou nebo příčící se dobrým mravům, totéž platí však i v případě, že smlouva ta příčí se předpisu §u 990 obč. zák., podle něhož mohou zápůjčky, mající za předmět veřejné dluhopisy, sjednány býti platně jen za předpokladů tam uvedených. Žalobkyně však toho nežádá, nýbrž domáhá se jen toho, by smlouva byla zrušena pouze co do určité částky zapůjčeného peníze s dalšími důsledky, by právo zástavní, váznoucí na jejích nemovitostech pro celou pohledávku 800.000 Kč, bylo vymazáno jen co do části téže pohledávky, a by žalovaná odsouzena byla vrátiti úroky zaplacené jen z této části. Při tom je však uvážiti toto: Žalobkyně domáhala se, jak ze spisu je patrno, úvěru u žalované společnosti, a přistoupila bez dalšího na všecky podmínky jí kladené. Lze s určitostí míti za to, že by jinak nebyla dosáhla úvěru u žalované společnosti. Dopisy určené žalobkyni jsou adresovány právnímu zástupci, z čehož je patrno, že žalobkyně použila rady a pomoci odborníkovy, a že není osobou tak nezkušenou, jak tvrdí dodatně v dovolání. Dosáhnuvši svého účele, domáhá se nyní toho, by žalované straně odňaty byly výhody, jež jí sama dobrovolně poskytla za povolený úvěr. Není třeba uvažovati, zda výhod těch nabyto bylo právem či neprávem, ježto žalobní nárok není ve svém omezeném rozsahu odůvodněn ani § 879 obč. zák. ani § 990 obč. zák. Žádný z nich neustanovuje, že by smlouva, jim se příčící, byla platnou aspoň co do části, nýbrž onen stanoví nicotnost celé smlouvy, tento pak mluví o platně sjednané smlouvě, čímž rozumí celý, nedělený předmět smlouvy. Mohly by proto soudy uvažovati jen o nicotnosti nebo neplatnosti sporné zápůjčky 800.000 Kč, ať jde o hotovost anebo dluhopisy moučné půjčky, ne však jen části její. Pokládá-li se tudíž žalobkyně za zkrácenu smlouvou o zápůjčku, nechť domáhá se zrušení její pro nicotnost nebo neplatnost se všemi dalšími důsledky, by žádná strana neměla z toho prospěchu, t. j. by zaveden byl stav, jaký byl před tím. Není však důvodu, by smlouva byla zrušena jen tak dalece, pokud je nevýhodnou pro žalobkyni, a by žalobkyně podržela výhody, vyplývající pro ni ze zrušení jen částečného. Není totiž vyloučeno, že dostalo se žalobkyni zvláštních výhod za to, že nebyla jí vyplacena částka, kterou má vrátiti jako zápůjčku, takže se jí dostalo aspoň částečné náhrady. Odvolací soud poukazuje tu na smluvený úrok, jejž je pro dnešní dobu uznati jako nízký. Je proto pohlížeti na celou smlouvu jako celek, a posuzovati její nicotnost nebo neplatnost jako celku, ne však jen vzhledem k určité části. Tomu neodpovídá však žalobní žádání, domáhající se zrušení jen části smlouvy. Neměl proto dovolací soud důvodu uvažovati o tom, zda smlouva je skutečně nicotná podle § 879 obč. zák., anebo neplatná podle §u 990 obč. zák., nýbrž potvrdil rozsudek žalobu zamítající již z toho důvodu, že žaloba na částečné zrušení smlouvy není odůvodněna ani skutkovým přednesem žalobkyně samotné.

Čís. 4902.

Ustanovení stanov akciové společnosti, že hlasovací právo přísluší jen těm akcionářům, kteří »nejdéle« tři dny před valnou hromadou složili své akcie na určeném místě, sluší rozuměti tak, že složení se muselo státi nejpozději čtvrtý den před valnou hromadou. Stalo-li se složení až po této době, nepřísluší akcionáři hlasovací právo, při čemž jest nerozhodno, že mu (jeho zmocněnci) byl vydán legitimační lístek a že byl zapsán do seznamu přihlášených akcionářů.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, Rv I 283/25.)

Žaloba akcionáře proti akciové společnosti o nález, že žalobce byl žalovanou bezdůvodným odepřením účasti na valné hromadě dne 2. března 1924 porušen ve svých akcionářských právech, že žalovaná společnost jest povinna, zdržeti se pod exekucí dalšího porušování těchto práv, a že usnesení oné valné hromady, pokud jím byly doplněny stanovy, jest vůči žalobci bezúčinným, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolací soud zabýval se v první řadě právním posouzením věci. Pro toto rozhodným jest hlavně ustanovení §§ 24 a 25 stanov, podle nichž poskytuje každá akcie žalované společnosti právo na hlas, a mohou na valné hromadě hlasovati akcionáři, kteří nejdéle tři dny před valnou hromadou uložili své akcie na určeném místě, a jen tolika hlasy se mohou účastniti hlasování, kolik akcií každý složil. Akcionářům, kteří doložili své hlasovací právo složením akcií, mají býti vydány legitimační lístky. Nesporno jest, že žalobce chtěl se účastniti hlasování na valné hromadě dne 2. března 1924 dvěma hlasy, že jeho zmocněnec složil 29. února 1924 dvě akcie, znějící na jméno žalobcovo, že mu sice byl vydán legitimační lístek, ale že mu přes to bylo odepřeno hlasovací právo na valné hromadě z důvodu, že jeho akcie byly složeny pozdě, t. j. v po-

slední tři dny před valnou hromadou. Odepření to stalo se právem ve smyslu stanov. Ustanovení, že mohou na valné hromadě hlasovati jen akcionáři, kteří nejdéle tři dny před valnou hromadou složili akcie, nelze rozuměti jinak, má-li míti vůbec smysl, než, že hlasovací právo přísluší akcionářům, již složili akcie před valnou hromadou s vyloučením posledních tří dnů, t. j. nejpozději čtvrtého dne před ní. Pro výklad ustanovení toho jest rozhodným nejen časové určení tří dnů, nýbrž i omezující slovo »nejdéle«, a je přihlédnouti k obojímu určení jako celku. Výklad, že složení akcií může se státi nejdéle v poslední tři dny před valnou hromadou, neznamenal by nic jiného, než že nemohlo se složení státi jen v den valné hromady, což by zajisté bylo bezúčelným, když jest třeba vydati legitimaci a zapsati akcionáře do seznamu, což vyžaduje určité doby jako příprava k valné hromadě. Výkladu, že složení to může se státi jen v poslední tři dny, odporuje omezení »nejdéle«, jež by jinak nemělo smyslu. Zbývá proto jediný přirozený výklad, že žalovaná společnost chtěla si ponechati k přípravám pro valnou hromadu lhůtu tří dnů, že vyloučila pro tuto dobu složení akcií jako opozděné, takže hlasovací právo nepřísluší akcionářům, kteří složili akcie teprve v tomto třídenní. Jest na bílední, že spisovatel stanov užil nesprávného překladu německého rčení »spätestens drei Tage vor der Generalversammlung«, při čemž slovo »spätestens« přeložil místo »nejpozději« slovem »nejdéle«, nepomýšleje na to, že tento výraz nemá významu německého »spätestens«, vylučujícího lhůtu za ním označenou. Důsledkem tohoto ustanovení nebyl žalobce oprávněn hlasovati na valné hromadě, bez ohledu na to, že zmocněnci jeho byl vydán legitimační lístek, anebo že zapsán byl do seznamu přihlášených akcionářů. Žádná z těchto skutečností nemohla v rozporu se stanovami, jedině rozhodujícími, propůjčiti žalobci nebo jeho zmocněnci hlasovací právo. Tyto skutečnosti mohly se státi omylem, vždy byly však právně bezúčinnými, a nemohl žalobce na jich základě nabývati hlasovacího práva, jež mu bylo stanovami přiznáno jen za určité podmínky, jíž nezachoval. Nejde tu proto o zbavení práva akcionářova, nýbrž o jeho nevýkon nesplněním podmínky, s nímž spojují stanovy výkon práva toho. Nesprávným jest i náhled, že stanovy odporují v tomto směru akciovému regulativu, jenž v §u 42 přímo poukazuje společnosti, by samy pojaly do stanov ustanovení o právu hlasovacím na valné hromadě. Bylo proto pro soudy právem rozhodné jen znění stanov, o jichž výkladu není pochybnosti. Mylné jsou další vývody dovolatelovy o případném omylu. Nezáleží na tom, zda legitimační lístek byl vydán omylem zřízence žalované strany, či úmyslně, nezáleží ani na tom, zda žalobce chtěl či nechtěl využíti tohoto omylu. Ve sporu šlo jedině o to, zda žalovaná byla oprávněna odepříti žalobci právo hlasovací na valné hromadě dne 2. března 1924, a tato otázka byla správně zodpovědělna. Nezáleží proto ani na tom, zda žalobce byl zapsán do seznamu akcionářů, přihlášených k účasti, důsledkem toho ani na svědecké výpovědi H-ové, tím méně na jeho věrohodnosti nebo případném rozporu mezi jeho výpovědí a jinými výpovědmi. Nerozhodným jest, zda jiným akcionářům dostalo se neprávem hlasovacího práva na oné valné hromadě, neboť z tohoto důvodu nebyl žalobní nárok uplatněn. Nebylo proto třeba zabývati se blíže dalšími důvody dovolacími.

Čís. 4903.

Doručením odevzdací listiny vstupuje dědic v nájemní práva zůstavitele. Stalo-li se doručení odevzdací listiny dříve, než zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. nabyl účinnosti, nebyl dědicův nájemní poměr dotčen ustanoveními §u 1 (2) čís. 15 a §u 6 (1) onoho zákona a mohl za účinnosti zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., jakož i později za účinnosti zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. býti zrušen z důvodů, uvedených v §u 1 obou zákonů jen potud, pokud se dotýkaly dědice o s o b n ě.

Bylo-li v době, kdy pozůstalost byla již dědici odevzdána, provedeno p r o t i p o z ů s t a l o s t i řízení o svolení k výpovědi a soudem dán pravoplatně souhlas k výpovědi, jest dědic o p r á v n ě n, domáhati se na soudě žalobou dle §u 228 c. ř. s. zjištění, že usnesení soudu o svolení k výpovědi jest p r o t i n ě m u bezúčinné a že nájemní poměr mezi ním a pronajímatelem dále trvá, při čemž jest lhostejno, zda dědic v řízení o svolení k výpovědi, vystupuje v něm jako zástupce pozůstalosti, nenamítal, že pozůstalost, byvši mu již odevzdána, neexistuje — a jest jeho žalobní nárok o p o d s t a t n ě n.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, Rv I 390/25.)

K pozůstalosti advokáta Dra Emila K-a, jenž měl najatý byt od žalované, přihlásil se jako universální dědic jeho syn Dr. Vítězslav K., jemuž byla po projednání pozůstalosti v měsíci březnu 1923 doručena odevzdací listina. Dne 25. dubna 1923 zažádal majitel domu o svolení k výpovědi proti pozůstalosti po Dru Emilu K-ovi. Usnesením rekursního soudu ze dne 10. ledna 1924 bylo dáno pravoplatné soudní schválení k výpovědi. V řízení výpovědním zastupoval pozůstalost Dr. Vítězslav K., nevznesl však námitky, že pozůstalost po Dru Emilu K-ovi již vlastně neexistuje. Žalobu, jíž domáhal se napotom Dr. Vítězslav K. proti majitelce domu zjištění, že usnesení rekursního soudu ze dne 10. ledna 1924 jest vůči žalobci bezúčinným a že nájemní smlouva trvá mezi žalovanou jako pronajímatelkou a žalobcem jako nájemcem nezměněna a nevypovězena dále, — o b a n i ž š í s o u d y zamítly. O d v o l a c í s o u d uvedl mimo jiné v d ů v o d e c h: Strana žalovaná činí návrh, aby odvolání bylo zamítnuto. Žalovaná namítala již v řízení před prvou stolicí, že žalobce osobně nemá vůbec práva, by jako třetí osoba chtěl odporovati rozsouzenému již poměru dvou zcela jiných stran a poznamenává i v řízení odvolacím, že prvý soud měl zamítnouti žalobu z důvodu, že žalobce nemá vůbec k žalobě legitimace, ježto prý žalovaná z napadeného usnesení žádných právních nároků proti žalobci osobně neuplatňuje a žalobce do poměru mezi ní a exekvovanou pozůstalostí prý vstoupil osobně jako docela cizí osoba. Prvý soud ponechal námitku nedostatku aktivní legitimace nepovšimnutou, a také odvolatel se této otázky nedotýká, avšak poněvadž strana žalovaná, zvítězivši ve sporu, odvolání podati nemohla a v řízení odvolacím při své námitce trvá, je nutno i touto otázkou se zabývati. Podle názoru soudu odvolacího upírá žalovaná žalobci aktivní legitimaci neprávem. Žalobce do-

máhá se soudního výroku, že usnesení zemského soudu civilního v Praze ze dne 10. ledna 1924 jest bezúčinné a neplatné a že sporná smlouva nájemní mezi ním a žalovanou nezměněna a nevypovězena dále trvá, a poukazuje k odůvodnění svých nároků především k tomu, že po smrti svého otce vstoupil jako jediný universální a bezvýminečně přihlášený dědic na základě odevzdací listiny ze dne 21. června 1922 do nájemní smlouvy jeho otcem uzavřené a že jako takový platil od srpna 1922 až do dne žaloby vlastním jménem nájemné, jež prý bylo bez námitek stranou žalovanou přijímáno. Tím tedy naznačuje, že byla mezi ním a žalovanou uzavřena smlouva nájemní také mlčky, a snaží se pak dovoditi, že usnesení ze dne 10. ledna 1924, jímž výpověď proti pozůstalosti Dra Emila K-a byla povolena, je bezúčinno vůbec a jmenovitě proti žalobci, proti němuž za svolení k výpovědi žádáno nebylo, po případě že řečené usnesení pozbylo platnosti dle §u 575 c. ř. s. Pokud jde o určení bezúčinnosti a neplatnosti citovaného usnesení rekursního soudu, sluší uvážiti, že usnesení toto, třeba čelilo přímo proti pozůstalosti Dra Emila K-a, působí svou právní mocí také proti žalobci jako universálnímu nástupci otcovu, a již tím jest odůvodněno oprávnění žalobcovo, brániti se proti účinkům tohoto usnesení. Tím jest odůvodněna aktivní legitimace žalobcova k uplatňování nároku na určení, že nájemní smlouva mezi žalobcem a žalovanou trvá nezměněna a nevypověděna dále, když žalobce opírá tento nárok nejen o právo dědické, nýbrž i o uzavření po případě obnovení nájemní smlouvy konkludentními činy, vzešlými dle tvrzení žalobcova přímo mezi ním a stranou žalovanou. Je tedy námitka nedostatku aktivní legitimace bezdůvodna. Prováděje odvolací důvod nesprávného posouzení věci po stránce právní, vytýká odvolatel, že prvý soud se nezabýval vůbec otázkou účinnosti usnesení rekursního soudu ze dne 10. ledna 1924 proti žalobci a otázkou trvání (obnovení) nájemní smlouvy. Odvolatel prohlašuje sice, že je nucen právní moc onoho usnesení uznati a že by nemělo smyslu, by důvody jeho napadal novou žalobou, přes to však snaží se dovoditi jeho bezúčinnost, pokud se týče neplatnost, poukazuje na to, že v době, kdy bylo žádáno o svolení k výpovědi, vypovídaná pozůstalost po jeho otci již neexistovala, zaniknuvši odevzdáním pozůstalosti jako podmět práv a že důsledkem toho nemohla býti žalována, aniž mohlo proti ní býti žádáno o svolení k výpovědi. Jako dobu, kdy pozůstalost Dra Emila K-a jako samostatný podmět práv přestala existovati, označuje odvolatel den 21. června 1922, kterým byla odevzdací listina datována. Se zřetelem k těmto odvolatelovým vývodům zjišťuje soud odvolací, že odevzdací listina ze dne 21. června 1922 byla žalobci doručena teprve ku příkazu soudu ze dne 9. března 1923. Den, kterého byla žalobci doručena, nedá se sice ze spisů zjistiti, avšak, poněvadž příslušná zásilka byla podle záznamu ve spisech vypravena dne 12. března 1923, jest jisto, že byla doručena ještě v měsíci březnu 1923 a nabyla právní moci dříve, než bylo žádáno o svolení k výpovědi, což se stalo teprve dne 25. dubna 1923. Spisy pozůstalostními zjišťuje se dále, že v nich není zmínky o sporných právech nájemních a že jich jmenovitě dědic ve svém místopřísežném přiznání jmění neuvedl. Tato skutková zjištění dějí se z pouhé opatrnosti přes to, že soud odvolací s příslušnými názory odvolatelovými nesouhlasí. Podle názoru odvolacího soudu měl žalobce námitku, že pozůstalost po Dru Emilu K-ovi v době podání žádosti o svolení k výpovědi jako samostatný podmět právní (hereditas jacens) neexistovala, uplatňovati v řízení výpovědním, v němž tuto pozůstalost jako přihlášený dědic zastupoval. Poněvadž tak neučinil a usnesením rekursního soudu byla otázka přípustnosti výpovědi vyřízena s konečnou platností (§ 24 zák. ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n.), jest procesní soud v nynějším sporu tímto usnesením vázán a proto nemá ona námitka v tomto sporu významu. Kdyby povolení k výpovědi bylo bývalo uděleno v řízení sporném, mohla by námitka nedostatku procesní způsobilosti býti uplatňována i proti právoplatnému rozhodnutí (§ 529 čís. 2 c. ř. s.), avšak pro řízení nesporné obdobného předpisu není.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

V dovolacím řízení není sporu o tom, že žalobcův otec, advokát Dr. Emil K., měl od žalované k účelům kancelářským najaty sporné místnosti v domě žalované, že dne 5. prosince 1921 zemřel, a že jeho pozůstalost byla odevzdací listinou ze dne 21. června 1922, která byla po zaplacení poplatků dne 9. března 1923 vydána, odevzdána jeho synu Dru Vítězslavu K-ovi (žalobci) jako universálnímu dědici. Podle zjištění odvolacího soudu byla odevzdací listina doručena žalobci ještě v měsíci březnu 1923. Doručením odevzdací listiny přestala pozůstalost Dra Emila K-a existovati a přešly závazky a práva zůstavitele, pokud se týče jeho pozůstalosti, jako osobní práva a závazky na dědice Dra Vítězslava K-a. Dle §u 1116 a) obč. zák. se smlouva nájemní neruší smrtí jednoho ze smluvníků, t. j. nájemní poměr trvá nezměněně dále, a to do odevzdání pozůstalosti mezi pronajímatelem a pozůstalostí, po odevzdání pozůstalosti pak mezi pronajímatelem a dědicem. Nájmy bytů mohou ovšem, zemřel-li nájemce, šetříc zákonné lhůty výpovědní, bez ohledu na dobu smluvenou býti rozvázány jak nájemcovými dědici, tak i pronajímatelem. Ustanovení §u 1116 a) obč. zák. bylo poněkud pozměněno předpisem §u 3 (1) zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 a zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n., dle něhož po smrti nájemníkově vstupují v nájemní smlouvu jeho dědicové, kteří, nemajíce vlastního bytu, bydlili v jeho bytě v době jeho smrti. Dle toho, co uvedeno, přešel nájemní poměr ohledně sporných místností, trvavší po smrti Dra Emila K-a mezi jeho pozůstalostí a žalovanou, doručením odevzdací listiny — stavším se v březnu 1923 v nájemní poměr mezi dědicem Drem Vítězslavem K-em a žalovanou. Podle obecné zásady §u 442 obč. zák. nabyl Dr. Vítězslav K. nájemného práva proti žalované ovšem jen potud, pokud příslušelo jeho otci a otcově pozůstalosti, tedy se všemi obmezeními smluvními a zákonnými. Proto nelze pochybovati, že, kdyby při doručení odevzdací listiny — v březnu 1923 — byla platila ustanovení §u 1 (2) čís. 15 a §u 6 (1) zákona o ochraně nájemníků čís. 85/1923, byla by se tato ustanovení vztahovala i na nájemní poměr žalobcův, a byla by zejména žalovaná oprávněna bývala, vypověděti žalobci nájemní smlouvu se svolením příslušného soudu okresního z důvodu, uve-

deného v §u 1 (2) čís. 15. Ale zmíněný zákon nabyl účinnosti teprve dnem 1. května 1923, tedy po doručení odevzdací listiny, a předchozí zákony o ochraně nájemníků neobsahovaly předpisů, podobných ustanovení §u 1 (2) čís. 15 [a §u 6 (1)] zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. Nájemní poměr mezi žalobcem a žalovanou nemohl tedy býti dotčen příslušnými obmezeními, a mohl za účinnosti zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., jakož i později za účinnosti zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. býti zrušen z důvodů, uvedených v §u 1 obou zákonů jen potud, pokud se dotýkaly žalobce osobně. To se nestalo a proto nutno tvrditi, že nájemní poměr mezi žalobcem a žalovanou, založený doručením listiny odevzdací, dosud zrušen nebyl a nezměněně trvá. Ovšem bylo v nesporném řízení, které bylo u okresního soudu zavedeno k návrhu nynější žalované ze dne 25. dubna 1923, usnesením zemského civilního soudu v Praze jako soudu rekursního ze dne 10. ledna 1924 žalované dáno svolení k výpovědi pozůstalosti Dra Emila K-a ze sporných místností k výpovědnímu terminu únorovému 1924 s tím, že vypovídaná pozůstalost jest povinna, vykliditi a odevzdati najaté místnosti nejdéle dne 14. května 1924, a poněvadž dle §u 4 (5) zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. další opravný prostředek byl vyloučen, nabylo ono usnesení v poměru mezi účastníky nesporného řízení formální moci právní, a jakýkoli pokus některého z těch účastníků, zvrátiti usnesení rekursního soudu, musil by se minouti s úspěchem. Ale přes to nelze uzavírati oči před skutečností, že celé nesporné řízení bylo dle obecných zásad právních zmatečným, poněvadž bylo provedeno proti pozůstalosti Dra Emila K-a, která v době podání návrhu již neexistovala, tedy proti podmětu, jehož tu vůbec nebylo; — a jestliže soudním rozhodnutím, vydaným v tomto zmatečném řízení, byly dotčeny zároveň také zájmy a práva osob třetích, které nebyly účastníky onoho řízení, nelze jim brániti, by se nedomáhaly na soudě odpomoci, které lze ovšem dosíci jen pořadem práva. Za takovouto třetí osobu dlužno pokládati i žalobce, pokud se osobně stal nájemcem sporných místností, — a že jeho zájmy jsou dotčeny usnesením soudu rekursního a že mu přísluší aktivní legitimace ve sporu, správně vyložil soud odvolací. Hledíc ke stavu věci, nelze ani pochybovati, že tu jsou předpoklady pro žalobu určovací podle §u 228 c. ř. s. Nevadí, že se Dr. Vítězslav K. pustil do jednání v nesporném řízení výpovědním. Nevystupoval ť v tomto řízení osobně, nýbrž jako zástupce pozůstalosti, tenkrát arci již neexistovavší; okolnost pak, že nenamítal, že pozůstalost, byvši mu odevzdána, již neexistuje, byla by mohla míti význam jen pro otázku útrat v nesporném řízení, po případě mohla by přijíti v úvahu pro případný nárok na náhradu škody, ale pro nynější spor je nerozhodnou. Z toho, co uvedeno, plyne oprávněnost žalobního nároku.

Čís. 4904.

Stačí, byly-li po vydání směnečného platebního příkazu, ale před vynesením rozsudku soudem prvé stolice v řízení o námitkách doplněny nedostávající se náležitosti směnky.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, Rv I 472/25.)

Směneční platební příkazy byly ponechány v platnosti soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Právní posouzení věci, o něž jde v první řadě, záleží v názoru odvolacího soudu, že nedostávající se náležitost žalobních směnek byla s právním účinem dodatně splněna po vydání směnečných platebních rozkazů, ale ještě před vynesením rozsudku. Směnkám těm nedostávalo se totiž náležitosti čl. 4 čís. 3 směn. ř., ježto nebylo na nich vyznačeno, na či řád má býti placena směnečná částka. Vydání směnečných platebních rozkazů na základě těchto neúplných směnek odporovalo §u 557 c. ř. s. Jak se měl soud první stolice zachovati, zda měl žádost o vydání platebního rozkazu zamítnouti, či zavésti o žalobě řízení podle §§ 559 a 554 c. ř. s., o tom není třeba nyní uvažovati. Žalovaná strana podala v čas námitky proti platebním rozkazům, a účinnost jich byla odložena až do právoplatného rozhodnutí sporu. Žalobkyně uplatnila směnečný nárok, jehož nebylo v čas podání žaloby, ježto nebylo tu platných směnek. Nedostatek ten byl napraven dodatným připojením nedostávající se náležitosti žalobních směnek. K vyplnění směnek byla žalobkyně oprávněna, ježto podle skutkového zjištění byly jí směnky ty odevzdány příjemcem k vyplnění, a nebylo tvrzeno, že neměly býti vyplněny tak, jak se dodatně stalo. Je pravda, že příjemce, nyní jeho pozůstalost, byl směnečně zavázán teprve okamžikem vyplnění směnek ve smyslu čl. 4 směn. řádu, k tomu však došlo ještě před vynesením rozsudku první stolice. Tímto rozsudkem mělo a mohlo býti rozhodnuto jedině o tom, zda směnečný nárok je po právu čili nic; ježto před tím byly vydány směnečné platební rozkazy, mohlo se podle §§ 559 a 553 c. ř. s. státi tak jen zachováním, po případě zrušením oněch příkazů. Směnečný nárok vznikl skutečně ještě před vynesením rozsudku, ježto směnky byly doplněny na počátku ústního jednání. Tím nastala dospělost zažalovaného směnečného plnění ve smyslu §u 406 c. ř. s., to tím spíše, ježto pohledávka, k jejímuž krytí sloužily směnky, vznikla vůči příjemci již roku 1922, tudíž dávno před zažalováním směnek. Nebylo proto závady, by žalovaná strana nebyla k plnění tomu odsouzena, což se mohlo státi jen ponecháním platebních rozkazů v platnosti bez ohledu na to, že směnečný nárok nebyl v čase jich vydání ještě oprávněn, a že rozkazy ty neměly býti vydány, po případě že byly vydány neprávem. Dodatně napravená neúplnost směnky nebyla proto důvodem ke zrušení platebních rozkazů.

Čís. 4905.

Ručení dle §u 2 zák. o společnostech s r. o. vztahuje se na všechny případy, kdy za společnost s r. o., která dosud není zapsána do obchodního rejstříku, bylo jednáno tak, jako by již po právu existovala. Z podpisů na směnkách vzchází i zde ručení směnečné. I pseudokurátor ručí

směnečně, bylo-li na směnce ku jménu domnělého zmocnitele připsáno jméno domnělého zmocněnce s dodatkem, poukazujícím ku zmocnění.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, Rv I 493/25.)

Směnečný platební příkaz byl ponechán v platnosti soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalovaní v písemných námitkách, podaných proti směnečnému příkazu platebnímu v zákonné lhůtě třídenní, připustili, že na zažalovaných směnkách podepsali firmu Společnosti pro osvětlování a topení s r. om. jako její jednatelé, že společnost není zapsána do obchodního rejstříku, a že oni ručí dle §u 2 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. o společnostech s ručením omezeným; a namítali toliko, že ručí jen kontrahentce firmě K. a Co. a nikoli směnečně, směnečným dlužníkem že jest jedině ona neprotokolovaná a právně neexistující společnost. Jen touto námitkou, k jejímuž dolíčení žalovaní v prvé stolici nic více neuvedli, lze se zabývati; to, co žalovaní jinak ještě přednesli v prvé stolici a v řízení opravném, týkalo se jednak druhé námitky, na níž žalovaní již netrvají, jednak jest to přednesem novým, k němuž dle §§ 550 odstavec druhý, 552 odstavec druhý, 557, 559, 482, 504 c. ř. s. nelze míti zření. Z předložených prvopisů zažalovaných směnek jest patrno, že na směnkách byla jako trasátka uvedena Společnost pro osvětlování a topení s r. om., že žalovaní opatřili směnky doložkou přijetí a tištěným zněním firmy společnosti a připojili své vlastnoruční podpisy. Právem soud odvolací z toho, jakož i z vlastního přednesu žalovaných usoudil, že žalovaní, vědouce, že společnost, za kterou jednali, po právu netrvá (§ 2 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák.), že tedy jejich jednání nemá podkladu právního přes to, podepsavše firmu neexistující společnosti, předstírali trvání společnosti po právu nejsoucí. S toho hlediska nesejde na tom, zda žalovaní tehdy ještě netušili, jaké potíže jim vzniknou s protokolací, zda nevěděli a neočekávali, že s protokolace sejde, a zda nepočítali s neexistující společností, — a tím padají také důsledky z toho odvozené, že neměli úmyslu předstírati pouze nějaký závazek společnosti, a že počítali s tím, že společnost nabude právní existence. Žalovaní ručí tedy osobně a rukou nedílnou dle druhého odstavce §u 2 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák., který platí, kdykoli bylo za společnost s ručením omezeným, která do obchodního rejstříku není ještě zapsána a proto jako taková po právu netrvá, jednáno tak jako kdyby právně již existovala (Sb. n. s. čís. 1852). Lze beze všeho připustiti, že v takovém případě jest obdobně použíti čl. 55 obch. zák., neboť se k němu v §u 2 dotčeného zákona výslovně poukazuje. Ale tím není pro žalované nic získáno. Plyne z toho jen, že z obchodu, který byl podkladem směnek, ručí žalovaní osobně dle práva obchodního, a že ten, s kým jednali, může se dle své volby na nich domáhati náhrady škody nebo splnění — ale nikterak to nevylučuje, že z podpisů na směnkách žalovaní ručí dle práva směnečného. Opačný názor žalovaných nemá

opory v zákoně, neboť § 2 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. mluví, jak vytkly již nižší soudy, povšechně o jednání, nerozeznávaje, zda jde o jednání směnečné, či nesměnečné. Neudržitelným jest názor dovolatelů, že směnečně zavázána jest jedině společnost, jejímž jménem podepsali směnky; vždyť společnost neexistující dlužníkem vůbec se státi nemůže. Směnečný závazek žalovaných plyne, jak správně uvedl soud odvolací, z čl. 81, 21, 23 sm. ř., a není tudíž správným tvrzení žalovaných, že ze směnek nevyplývá. Žalovaní, trvajíce na tom, že dlužno je pokládati za pseudokuratory, směnečně neručící, dovolávají se autority Grünhutovy, ale z vývodů tohoto spisovatele plyne opak toho, co žalovaní tvrdí. Praví Grünhut ve své učebnici směnečného práva (Wechselrecht 1897, I/324) výslovně, že, bylo-li na skriptuře ku jménu domnělého zmocnitele připojeno jméno domnělého zmocněnce s dodatkem, poukazujícím ke zmocnění, ručí podepisovatel, poněvadž podepsal svým jménem, osobně a směnečně tak, jak by byl ručil domnělý zmocnitel, uvedený ve skriptuře, kdyby tu byla plná moc bývala, což se plně shoduje s předpisem čl. 95 sm. ř. Také jako pseudoprokurátoři ručili by tedy žalovaní směnečně, neboť forma, jakou se stalo přijetí zažalovaných směnek, rovná se v podstatě právě naznačenému způsobu směnečného podpisu.

Čís. 4906.

»Zjednáním« věcí movitých ve smyslu čl. 271 čís. 1 obch. zák. jest rozuměti jakékoliv úplatné právní jednání mezi živými, směřující k nabytí vlastnictví oněch movitostí, jež mají býti zcizeny. Zjednáním není nabytí bezplatné nebo jednostranné, zejména získání věcí prvovýrobou, ať již na vlastním nebo snad zpachtovaném pozemku.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, R I 81/25.)

Rejstříkový soud povolil, by byla do rejstříku zapsána veřejná obchodní společnost »K. a B., provozování žulových lomů v S. a Ž., výroba dlažebního kamene«. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud zamítl návrh na zápis do rejstříku.

Důvody:

Veřejnou společností ve smyslu obchodního zákona jest sdružení dvou nebo více osob ku provozování obchodů pod společnou firmou na společný účet (čl. 85 obch. zák.). Jednou z podstatných náležitostí jest tedy, by provoz podniku byl obchodem ve smyslu čl. 271 a násl. obch. zák. V tomto případě jde o »provozování žulových lomů v S. a Ž., výroba dlažebního kamene«. Nehledíc ani k tomu, že dle obsahu opovědi bylo žádáno o vyznačení předmětu podniku jen jako »provozování žulových lomů v S. a Ž.«, nikoli také »výroba dlažebního kamene« a že dle konaných zjištění jde o provoz lomů jen v Ž. a nikoli také v S., není provedený již zápis firmy »K. a B.« jako veřejné společnosti zákonem

odůvodněn. Dle stavu věci mohlo by se jednati jen o obchody ve smyslu čl. 271 čís. 1 obch. zák., to jest o koupi neb jinaké zjednání věcí movitých za účelem jich dalšího zcizení. »Zjednáním« jest rozuměti jakékoli úplatné právní jednání mezi živými, směřující k nabytí vlastnictví oněch movitostí, jež mají býti dále zcizeny. Naproti tomu není zjednáním v tomto smyslu nabytí bezplatné neb jednostranné, zejména získání oněch věcí prvovýrobou, ať již na vlastním nebo snad zpachtovaném pozemku. V tomto případě jde o lámání žuly a její prodej, pokud se týče o výrobu dlažebního kamene ze žuly, získané z lomu, připsaného vlastnicky jednou polovicí Josefu K-ovi, jednou čtvrtinou Karlu B-ovi a jednou čtvrtinou Antonii B-ové, tudíž z části společníkům, z části osobě mimo společnost. Aby tedy z lomu toho mohla těžiti společnost jako taková, musila ho získati buď jako součást společenského jmění, nebo nabýti práva k lámání kamene. Že by šlo o přínos, společníci výslovně popírají, netvrdí však ani, že by oni neb Antonie B-ová své podíly na lomu byli společnosti za účelem provozu lámání kamene propachtovali neb kámen jinak úplatně přenechali. Naopak z výpovědí společníků, jmenovitě Josefa K-a a Antonie B-ové vyplývá, že všichni po čas trvání společnosti své podíly na lomu bezplatně věnovali společenským účelům. Pak ale schází podstatná známka obchodu, t. j. úplatné zjednání věcí movitých (kamene) za účelem dalšího jich zcizení (čl. 271 čís. 1 obch. zák.). Nejde-li však o obchod, není společnost obchodníkem dle obchodního zákona (čl. 4, 5, 85 obch. zák.), není oprávněna vésti firmu a nemůže býti zapsána do obchodního rejstříku (§ 7 uvoz. zák. k obch. zák., čl. 85 obch. zák.). Byl-li přes to zápis povolen, jest to ve zřejmém rozporu se zákonem a jest dovolací rekurs v ustanovení §u 16 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. odůvodněn.

Čís. 4907.

V prodejovém řízení dle §u 119 konk. ř. jest rekursní lhůta osmidenní.

Útraty dovolacího rekursu, jenž byl v rozvrhovém řízení exekučním podán správcem úpadkové podstaty (§ 125 čís. 4 konk. ř.), jest sice upraviti, nelze je však uložiti vymáhajícímu věřiteli.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, R I 272/25.)

Usnesením ze dne 4. ledna 1925 upravil exekuční soud účet ze zvláštní správy úpadcových nemovitostí, exekučně prodaných, a odměnu za práce ty dle §u 125 konk. ř. Usnesení bylo doručeno vymáhající věřitelce, bance P., dne 18. ledna 1925. Dne 31. ledna 1925 podala banka P. do onoho usnesení rekurs, jemuž rekursní soud vyhověl, napadené usnesení zrušil a uložil prvému soudu, by ve věci dále jednal a rozhodl.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu správce úpadkové podstaty vyhověl, a změnil napadené usnesení v ten rozum, že odmítl rekurs banky P. do usnesení prvého soudu jako opozděný a určil útraty dovolacího rekursu.

Důvody:

Usnesení okresního soudu ve Strakonicích ze dne 4. ledna 1925 bylo vydáno v exekučním řízení, zahájeném na návrh nynějšího stěžovatele jako správce úpadkové podstaty vnucenou dražbou nemovitostí do úpadkové podstaty náležejících. Pro toto exekuční řízení platí dle §u 119 konk. ř. až na jisté podrobně vypočítané výjimky, které nepřicházejí v úvahu, předpisy exekučního řádu, jmenovitě i předpis §u 65 ex. ř., že rekursní lhůta jest osmidenní. Usnesení okresního soudu bylo bance P. doručeno dne 18. ledna 1925, její dne 31. ledna 1925 datovaný, a 1. února 1925 soudu došlý rekurs byl podán již po uplynutí této rekursní lhůty, tedy pozdě, a měl býti dle §u 523 a 526 c. ř. s. odmítnut. Jelikož následkem opozděnosti rekursu se rekursní soud neměl zabývati ani obsahem rekursu, ani neměl přihlížeti ku případné zmatečnosti řízení, musilo býti jeho, opozděnosti rekursu nedbající usnesení zrušeno a rekurs banky P. dodatečně odmítnut. Účtované útraty dovolacího rekursu byly vzhledem k tomu, že byl podán správcem úpadkové podstaty, a k ustanovení §u 125 (4) konk. ř. upraveny. Bance P. nemohlo býti uloženo jejich placení, poněvadž usnesení prvního soudu spadá již v rámec rozvrhového řízení po provedené dražbě, toto řízení jest však svou povahou řízením nesporným a útraty nelze v něm přisouditi (srovnej rozh. ze dne 4. února 1913 úř. sb. čís. 1464 kn. jud. čís. 201).

Čís. 4908.

Výkaz nedoplatků dávky z majetku jest formálně vadným, vykazuje-li v úhrnkové částce i nedoplatky, jež podle zákona nebyly v den vyhotovení výkazu ještě splatny.

Exekuční soud jest oprávněn přezkoumávati správnost exekučního titulu po stránce formální.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, R I 274/25.)

Soud prvé stolice povolil k návrhu berní správy exekuci vnuceným zřízením zástavního práva ku vydobytí nedoplatku dávky z majetku. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Exekuční návrh opíral se o výkaz nedoplatků súčtovacího oddělení berní správy ze dne 8. října 1924, opatřený doložkou vykonatelnosti a týkající se dávky z majetku za rok 1924/1926 413.970 Kč se 7% úroky z prodlení do 8. října 1924 5144 Kč 10 h, celkem 419.114 Kč 10 h. Tento výkaz nedoplatků tvoří sice platný titul exekuční ve smyslu §u 1 čís. 13 ex. ř., povinností povolujícího soudu však bylo zkoumati, zdali exekuční žádání obsahem tohoto exekučního titulu jest odůvodněno (§§ 7, 54, 88 ex. ř., § 94 čís. 3 knih. zák.). A tu již z udání ve výkazu nedoplatků, že jde o dávku z majetku, za rok 1924 až 1926 je zřejmo, že nejde o pohledávku k placení dospělou, neboť dle ustanovení §u 55 odstavec druhý zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. o dávce z majetku a dávce z přírůstku na majetku jest 15% dávky té splatno 30 dní po doručení platebního rozkazu, zbytek pak v 6 pololetních lhůtách, z nichž

první je splatna 4 měsíce po doručení platebního rozkazu. Doložka, že tento výkaz nedoplatků jest vykonatelný, jest tedy ve zřejmém rozporu s udáním, že jde o dávku z majetku za léta 1924—1926, že tedy jednotlivé splátky ve smyslu zákona jsou dospělými v letech 1924 až 1926, které splátky v roce 1924 dospěly k placení, nedá se však z výkazu toho posouditi a poněvadž soud o povolení exekuce rozhoduje bez předchozího ústního jednání a bez slyšení stran (§§ 3, 55 ex. ř., § 526 c. ř. s., § 95 knih. zák. a §§ 78 a 88 ex. ř.), nemůže tento výkaz býti podkladem pro povolení exekuce k vydobytí celé předepsané dávky, nýbrž mohlo na základě něho žádáno býti jen o zajištění této dávky záznamem práva zástavního.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolacímu rekursu lze přisvědčiti pouze v tom, že soudu povolujícímu exekuci nepřísluší, by přezkoumával správnost exekučního titulu, v tomto případě výkazu nedoplatků, vyhotoveného súčtovacím oddělením berní správy, po věcné stránce. Naproti tomu jest soud, jak stížnost sama uznává, nejen oprávněn, nýbrž i povinen přezkoumávati správnost exekučního titulu po stránce formální a nemůže povoliti exekuci, když z něho nelze bezpečně zjistiti všechny podmínky, nutné pro povolení exekuce podle §u 7 ex. ř., jmenovitě tedy, že vymáhané plnění jest již splatným. Podle předloženého výkazu nedoplatků pozůstává dlužná částka z dávky z majetku za léta 1924 až 1926, čemuž nutno vzhledem k ustanovení zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n., že dávka z majetku jest sice dávkou jednorázovou, ale platí se ve lhůtách až do pěti let, rozuměti tak, že ve vykázané úhrnkové částce nedoplatků 413.970 Kč jsou zahrnuty nezaplacené lhůty za léta 1924, 1925 a 1926. Ačkoliv lhůty za léta 1925 a 1926 nemohly býti v den 8. října 1924, kdy byl výkaz vyhotoven, ještě splatny, potvrzuje výkaz nedoplatků vykonatelnost, tedy i splatnost celé vykázané úhrnkové částky a odporuje tak sám sobě. Pro tento vnitřní rozpor jest výkaz formálně vadný, i jako exekuční titul dle §u 1 čís. 13 ex. ř., i jako vkladní listina dle §§ 26 a 27 knihovního zákona a nemohla býti na jeho základě povolena navrhovaná exekuce vnuceným vkladem práva zástavního pro celou ve výkazu uvedenou úhrnkovou částku. Jelikož dle §§ 3 a 55 ex. ř., pak §u 95 knih. zák. bylo předběžné vyřízení za účelem opravy vadného výkazu nepřípustné, nezbylo než návrh zamítnouti.

Čís. 4909.

Dožaduje-li se na soudu, u něhož byl vkladní list v úschově, jednak vymáhající věřitel, jemuž byl nárok na vydání vkladního listu k vybrání přikázán, jednak poškozený v trestním řízení, jemuž byl vkladní list trestním rozsudkem přiznán, vydání listu, nemůže soud rozhodovati o sporných nárocích, nýbrž musí rozhodnutí přenechati příslušnému soudu. Jest však oprávněn, by složil sporný vkladní list u exekučního soudu.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, R I 288/25.)

Soud prvé stolice (krajský soud v Ch.) vydal toto usnesení: Dne 23. prosince 1924 podal Dr. S. návrh, by mu byl vydán vkladní lístek Ch-ské spořitelny na základě usnesení okresního soudu v Ch. ze dne 17. prosince 1924, jímž v jeho exekuční věci proti Václavu T-ovi, t. č. v trestní vazbě, povoleno k návrhu vymáhajícího věřitele přikázání ku vybrání usnesením ze dne 9. října 1924 zabaveného nároku, který povinné straně Václavu T-ovi přísluší proti krajskému soudu v Ch. jako trestnímu soudu z důvodu odnětí a uložení částky na vkladní lístek Ch-ské spořitelny, znějící na jméno Václav T., trestní podstata a na 4.885 Kč 40 h ke dni 5. června 1924, u krajského soudu v Ch., jakožto trestního soudu v úschování se nalézajícího, nyní do civilního deposita převedeného k dobytí vykonatelného pohledávání vymáhajícího věřitele Dra S-a, advokáta v Ch. 4.000 Kč za účelem vybrání vymáhané pohledávky výše číselně uvedené proti tomu, že zbytek do soudní úschovy vrátí, po případě, by ona částka byla z vkladního lístku vybrána a jemu vydána. Poněvadž na tento vkladní lístek Ch-ské spořitelny, pokud se týče na vklad v tomto lístku uložený 4.885 Kč 40 h činí sobě nárok také S., vzájemně pojišťovací banka v Praze a poněvadž dle rozhodnutí krajského soudu v Ch. jako trestního soudu ze dne 5. prosince 1924 byl vkladní lístek citovaný předán do civilního deposita a má býti zaslán poštovnímu úřadu šekovému v Praze, stížnost, jež bankou S. v Praze byla podána dle rozhodnutí krajského soudu v Ch. ze dne 13. ledna 1925, byla zamítnuta, vyzývá se S., pojišťovací banka v Praze, aby do 8 dnů od doručení tohoto usnesení se vyjádřila, zda souhlasí s oním návrhem Dra S-a, jako vymáhajícího věřitele, by mu peníze k vybrání byly poukázány, jak výše uvedeno. Kdyby tak se nestalo, bude pokládáno po marném uplynutí lhůty za to, že banka S. souhlasí, aby příslušný peníz byl vymáhajícímu věřiteli Dru S-ovi k vybrání povolen. Kdyby banka S. podala vyjádření záporné, bude vkladní lístek zaslán depositnímu šekovému úřadu v Praze. Rekursní soud k rekursu Dra S-a změnil napadené usnesení v ten smysl, že povolil vydání vkladního lístku Dru S-ovi a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, vydal vkladní lístek Dru S-ovi šetře ustanovení §§ 304, 308 a 312 ex. ř. Důvody: Jak z obsahu napadeného usnesení a z obsahu exekučních spisů okresního soudu v Ch. zřejmo, byla v exekuční věci Dra Eduarda S-a proti Václavu T-ovi k dobytí vykonatelné pohledávky 4.000 Kč s přísl. povolena usnesením okresního soudu v Ch. ze dne 9. října 1924 exekuce zabavením nároku strany povinné proti krajskému jako trestnímu soudu v Ch. na vydání vkladního lístku a byl tento zabavený nárok usnesením téhož okresního soudu ze dne 17. prosince 1924 k vybrání přikázán. Ačkoli usnesení o zabavení tohoto nároku doručeno bylo krajskému jako trestnímu soudu v Ch. již 11. října 1924 s příkazem, aby tento vkladní lístek straně povinné nevydával, a vysloveno, že doručením této zápovědi jest pro vykonatelnou pohledávku strany vymáhající právo zástavní na uvedeném nároku nabyto, přikázal krajský jako porotní soud v Ch. trestním rozsudkem ze dne 18. října 1924, právní moci nabyvším, peněžní hotovost 4.885 Kč 40 h pojišťovací bance S. v Praze na úhradu vyplacené jí pojišťovací premie 86.000 Kč a nařídil usnesením ze dne 13. listopadu 1924 výplatu přikázané hotovosti bance S. Na stížnost Dra Eduarda S-a

bylo toto usnesení usnesením vrchního zemského soudu ze dne 28. listopadu 1924 mocí dohlédacího práva dle §u 15 tr. ř. zrušeno a krajskému soudu v Ch. nařízeno, aby tuto peněžní hotovost dle §u 126 instr. pro trestní soudy do civilního deposita předal a o tom účastníky vyrozuměl, by své soukromoprávní nároky pořadem práva uplatňovati mohli. V důvodech tohoto usnesení bylo vysloveno, že krajský soud, zvěděv z doručeného mu usnesení ze dne 9. října 1924 ještě před vynesením porotního rozsudku, že nárok Václava T-a na vydání této hotovosti byl pro pohledávku Dra Eduarda S-a zabaven a tím že tento k ní nabyl práva zástavního, nebyl již oprávněn hotovost tu bance S. přikazovati a poukaz na vydání vydávati, nýbrž že měl vzhledem k předpisu §u 368 tr. ř. odkázati banku S. na pořad práva soukromého. Nemohla proto banka S., když zástavní právo Dra S-a předcházelo, k hotovosti té práva již nabýti a musela by nárok na vydání uplatňovati pořadem práva. Když tedy kromě Dra Eduarda S-a, jemuž nárok na vydání této hotovosti (vkladního lístku) k vybrání byl přikázán, nikdo jiný práva zástavního zabavením k ní nenabyl a banka S. žalobou na uplatňování svého nároku posud ani nevystoupila, nebylo důvodu k uložení této hotovosti na soudě k ochraně zájmů třetích osob ve smyslu §u 1425 obč. zák. a § 307 ex. ř. a nebylo také překážky, by na základě právoplatného usnesení příkazního vydání zmíněného vkladního lístku Dru S-ovi ve smyslu §u 304, 308 a 312 ex. ř. povoleno nebylo, aniž zapotřebí bylo vyžadovati vyjádření banky S., zdali s navrženým vydáním souhlasí, čili nic.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu banky S. obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

V tomto případě je přesně rozeznávati roli krajského soudu v Ch., u něhož sporný vkladní list dříve jako trestní a nyní jako civilní deposit jest uložen, a okresního soudu v Ch. jako soudu exekučního. Prvý soud má v tomto řízení pouze mimospornou úlohu §u 1425 obč. zák. a jest zároveň poddlužníkem v exekučním řízení, na němž žádá vydání vkladního listu jednak vymáhající věřitel, jemuž nárok na vydání vkladního listu byl k vybrání přikázán, jednak banka S. jako poškozená v řízení trestním na podkladě výroku trestního rozsudku. Je z toho patrno, že prvý soud ve své nesporné úloze nemůže rozhodnouti o uvedených právě sporných nárocích a nemůže proto rozhodnouti, zda tomu, či onomu žadateli má vkladní list vydati, nýbrž musí rozřešení tohoto sporu ponechati příslušnému soudu. Jemu přísluší však právo, by jako poddlužník složil sporný vkladní list u exekučního soudu dle §§ 307, 325 odstavec druhý a 329 ex. ř. ve prospěch obou naň si nároky činících žadatelův, a tím i otázku vydání jeho převedl na příslušný exekuční soud. Bude proto prvému soudu uvážiti, zda není výhodnějším, by sporný vkladní list nebyl zaslán depositnímu šekovému úřadu v Praze, nýbrž složen u soudu exekučního, čímž zbaví erár vší zodpovědnosti (§ 307 ex. ř. a 1425 obč. zák.).

Čís. 4910.

Utvořili-li členové správy akciové společnosti zvláštní syndikát, jenž převzal od společnosti určitý počet nostraakcií, není pro spory z tohoto poměru příslušným soud obchodní (§ 51 j. n. a § 39, odstavec třetí uv. zák. k obch. zák.).

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, R I 296/25.)

Žalující banka domáhala se na žalovaných 5,000.000 Kč z toho důvodu, že se žalovaní jako správní radové žalobkyně usnesli, utvořiti zvláštní syndikát, jenž převzal od banky akcie v určité ceně, ale nezaplatil jich, pak je v nižším kursu prodal, ale rozdílu rovněž nezaplatil. Proti žalobě, zadané na zemském soudě v Praze, vznesli žalovaní námitku věcné nepříslušnosti, jíž soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku věcné nepříslušnosti. Důvody: Svou předmětnou nepříslušnost odůvodňuje prvý soud tím, že prý jde o spor správní rady (představenstva) banky se společníky (akcionáři) a že tedy příslušným jest dle §u 51 j. n. a § 39 odstavec třetí uv. zák. k obch. zák. soud obchodní. S tímto míněním nelze však souhlasiti. Podle žalobního tvrzení opírá se nárok o to, že se žalovaní jako členové správní rady usnesli, utvořiti zvláštní syndikát, jenž převzal od banky určitý počet akcií v určité ceně, ale nezaplatil jich, pak je v nižším kursu prodal, ale rozdílu rovněž nezaplatil. Nejde tu tedy o jednání správní rady v zastoupení banky, tedy v její funkci, stanovami vyměřené, nýbrž o obchodní právní jednání mezi určitými osobami (sdruženými zvláštní dohodou) a bankou o koupi akcií, při čemž členství ve správní radě banky bylo jen důvodem pro účast na sdružení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacím rekursům žalovaných.

Důvody:

Rekursní soud posoudil věc správně po právní stránce. Pro posouzení věcné příslušnosti soudu rozhodnými jsou údaje žalobní, jež v tomto případě postačily k správnému posouzení věci. Žalovaní snaží se marně dáti příslušným údajům žalobním jiný smysl, než z nich vyplývá podle jich doslovu. Podle žaloby utvořili žalovaní jako členové správní rady syndikát k převzetí nostra akcií dle zvláštní dohody, jež byla jich soukromou věcí. Žalovaní byli jak při usnesení, tak i při převzetí akcií činni jako členové správní rady a to v zájmu společnosti, nikoli však jako správní rada, t. j. jako zákonný zástupce žalující společnosti za ni. Rekursní soud správně vystihl rozdíl, vyplývající z údajů žaloby, jež v tomto směru rozeznává zcela jasně, mluvíc o soukromé věci žalovaných, jimž upírá, že byli činni v zastoupení banky. Ovšem byli členy syndikátu jen členové správní rady, ale tito tvořili sdružení, rozdílné od správní rady jako zákonného zástupce společnosti, a nebyli proto jako členové syndikátu činni jako správní rada, třeba že sledovali při tom v první řadě zájmy společnosti, na níž jim záleželo již jako členům správní rady. Žalovaní jednali tudíž také ve své vlastnosti jako správní radové, jak soud prvé stolice dovodil, přes to však nikoli jako správní rada, nýbrž jedině z toho důvodu, že členy syndikátu mohli býti jen členové správní rady. Na věci ničeho nemění tvrzení, že žalovaní usnesli se na zřízení syndikátu formálně jako výkonný výbor a že šlo

o koupi akcií jen na oko, neboť tím nezměnilo se ničeho na skutečnosti, vyplývající z tvrzení žaloby, že žalovaní byli nadále činni jen jako členové syndikátu, a že nešlo o poměr, jejž má na mysli § 39 čís. 3 uvoz. zák. k obch. zák., nýbrž o poměr žalovaných jen jako členů zvláštního sdružení k bance.

Čís. 4911.

Zaměstnanci, jehož služební smlouva, uzavřená na dobu jednoho roku, byla zaměstnavatelem bezdůvodně předčasně rozvázána, přísluší po rozumu ustanovení §u 1162 obč. zák. posl. věta, úplata za 3 měsíce beze srážky případného výdělku jinde.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, Rv I 200/25.)

Žalobce byl žalovanou obcí přijat na rok za obecního pastýře. Byv předčasně propuštěn, domáhal se podle §u 1162 b) obč. zák. platu za tři měsíce. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, maje za to, že žalobce nemůže se domáhati tříměsíčního platu proto, ježto služební smlouva byla uzavřena na rok. Odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, opírající se toliko o dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., není opodstatněno. Jde pouze o výklad §u 1162 b) obč. zák. Dovolací soud souhlasí s výkladem odvolacího soudu. Zaměstnanci, jehož služební smlouva, uzavřená na dobu jednoho roku, byla zaměstnavatelem bezdůvodně předčasně rozvázána, přísluší po rozumu ustanovení §u 1162 obč. zák. posl. věta, úplata za 3 měsíce beze srážky případného výdělku jinde. Názor dovolatelky, že zaměstnanci přísluší nárok na úplatu za tři měsíce jen tehdy, když služební smlouva nezněla na dobu delší tří měsíců, nenachází opory ani v doslovu onoho zákonného ustanovení, ani v důvodové zprávě vlády k němu, jak jest obsažena ve věstníku ministerstva spravedlnosti z roku 1916, str. 117 a 118. (Viz k tomu rozhodnutí nejv. soudu čís. 1411 sb. n. s.). Tříměsíční požitky zabezpečuje zákon v §u 1162 b) obč. zák. zaměstnanci za všech okolností, nerozeznávaje, za kterou dobu si zaměstnanec činil další nároky, zdali si v mezidobě našel jiné zaměstnání a zdali jím něco vydělal, čili nic.

Čís. 4912.

Odpůrčí řád.

Přípustnost odpůrčí žaloby (§ 8) není podmíněna tím, že žalobce vyčerpal již všechny možné exekuční prostředky, najmě dokonce i prostředek vyjevovací přísahy. Žalovanému náleží dokázati, že jest zde jmění, k uspokojení žalobce postačitelné a pro něho dostižitelné.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, Rv I 406/25.)

Odpůrčí žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Podle §u 8 odp. ř. jest k odporu oprávněn každý věřitel, jehož pohledávka jest vykonatelnou, bez ohledu na dobu jejího vzniku, pokud exekuce na dlužníkovo jmění nevedla k úplnému uspokojení věřitelovu, nebo sluší-li pokládati za to, že by k němu nevedla. Zákon tedy předpokládá, že vykonatelná pohledávka je nedobytnou, a sice nedobytnou nikoli snad v době odporovatelného jednání, nýbrž v době podání žaloby. Než o nedobytnosti nelze mluviti teprve, když věřitelem byly vyčerpány veškeré exekuční prostředky a když vyjevovací přísaha byla dlužníkem složena, pokud se týče na něm vynucena, jak mylně za to má dovolání. Naopak stačí po případě i bezvýsledná exekuce mobilární, zejména když jako v tomto případě, není tu nemovitého, pokud se týče jinakého exekuci podléhajícího a snadno postižitelného dlužníkova majetku, a stačí podle výslovného znění zákona dokonce, že v době podání žaloby bylo lze předpokládati, že exekuce by nevedla k cíli, t. j. k úplnému věřitelovu uspokojení. Na žalované bylo, by tvrdila a dokázala, že dlužník (její manžel) v době podání žaloby měl majetek ve smyslu §u 8 odp. ř., t. j. jmění exekuci podléhající a pro věřitele také dosažitelné, a právem poukazuje odvolací soud k tomu, že žalovaná takového zdroje jmění svého manžela ani blíže nenaznačila.

Čís. 4913.

§ 56 podmínek (usancí) pražské bursy pro obchod se zbožím není předpisem donucovacího práva ve smyslu čl. XXV. uv. zák. k c. ř. s.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, Rv I 431/25.)

Žalobu o zrušení nálezu rozhodčího soudu Pražské bursy pro zboží a cenné papíry odůvodňoval žalobce tím, že nálezem byly porušeny donucující prý předpisy §§ 56 čís. 2, 57 b), 47 b) bursovních zvyklostí pro obchod zbožím na Pražské burse a dále § 63 vyr. ř., §§ 21 a 22 konk. ř. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právní posouzení věci záleží jedině v řešení otázky, zda § 56 podmínek (usancí) Pražské bursy pro obchod se zbožím jest předpisem práva donucovacího. Ostatní ustanovení, na něž bylo v tomto sporu poukázáno, nepřicházejí v úvahu, ať jde o další §§ těchto usancí neb o předpisy konkursního nebo vyrovnacího řádu, citované v rozsudku soudu prvé stolice, neboť lze užíti jich v tomto sporu jen prostředečně, t. j. použitím §u 56 usancí. Odvolací soud posoudil zápornou odpovědi

na onu otázku věc správně po právní stránce. Donucovacími právními předpisy mohou býti jen předpisy zákona, dané v zájmu veškerenstva, jichž účinek nastává bez ohledu na vůli stran a jež vylučují jakoukoliv změnu z vůle stran, takže každé jednání proti nim je právně bezúčinným. To ovšem neplatí o bursovních podmínkách, zůstávajících pro strany, jež se jich dovolaly, jen smluvními ustanoveními, jež mohou býti v každém případě srovnalou vůlí stran změněna. Tak jest tomu i ve sporném případě ohledně zachování lhůty §u 56 usancí, neboť tato lhůta mohla býti stranami s právním účinkem prodloužena, po případě i vyloučena, aniž by tím pozbylo právní jednání platnosti. Ovšem nedošlo k této srovnalé vůli stran, ale tím nemění se ničeho na dispositivní povaze těchto předpisů, jež nestaly se proto donucovacím právem, když některá ze stran trvala na jich zachování. Důsledkem toho nelze pro tento případ užíti s úspěchem čl. XXV. uv. zák. k c. ř. s.

Čís. 4914.

Poštovní doprava.

»Ztrátou« věci ve smyslu §u 213 čís. 1 písm. b) poštovního řádu jest i krádež věci poštovním orgánem. Platí tu propadná lhůta §u 216 čís. 2 pošt. řádu a byl-li nárok v této lhůtě uplatněn, nastává pak promlčení žaloby dle §u 1489 obč. zák.

Ustanovení §u 92 úst. list. nelze tu použíti.

Na poštovní zásilku do Slovenska nelze použíti mezinárodní smlouvy poštovní ze dne 26. května 1906, čís. 218 ř. zák. na rok 1910.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, Rv I 455/25.)

Pražská banka zaslala k poukazu Americké banky na adresu J-a na Slovensku dne 24. srpna 1921 peněžní dopis s 11.000 Kč a obdržela návratku s podpisem příjemce, stvrzujícím, že mu dne 26. srpna 1921 byl peněžní dopis vydán. Dopisem, došlým Pražskou banku dne 12. května 1922, reklamovala ji Americká banka, že peněžitá zásilka J-a nedošla. Pražská banka reklamovala zásilku u pošty dne 13. května 1922. Bylo vyšetřeno, že peněžní dopis byl zpronevěřen doručovatelem na Slovensku. Poštovní ředitelství reklamaci zamítlo, ježto byla podána až po šestiměsíční reklamační lhůtě. Žalobě Pražské banky proti Čsl. eráru o zaplacení 11.000 Kč procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud ji zamítl. Důvody: Podle nesporného děje domáhá se žalující strana náhrady škody 11.000 Kč, která jí vzešla tím, že doručovatelem poštovního úřadu místa určení byl odcizen peněžní dopis na 11.000 Kč, který strana žalující dne 24. srpna 1921 podala u poštovního úřadu v Praze, by byl doručen na adresu J-a na Slovensku. Žalobní nárok je tudíž nárokem na náhradu škody způsobené žalobkyní nesplněním smlouvy dopravní, kterou tato s poštovním úřadem v Praze uzavřela. Jde tu tedy o nárok soukromoprávní, což vyplývá z ustanovení §u 1317 obč. zák., čl. 421 obch. zák. a z příslušných ustanovení poštovního úřadu ze dne 22. září 1916, čís. 317 ř. z. Nároky tohoto druhu patří na pořad práva, když se vyčerpá pořad administrativních stolic, jak ustanoveno v §u 219 odstavec druhý poštovního řádu. Zdůrazniti třeba, že se v této příčině nejedná o mimořádný pořad práva dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., což plyne již z toho, že nejde o nárok veřejnoprávní, o němž by v době před státním převratem byl rozhodoval říšský soud dle §u 3 písm. a) stát. zákl. zákona z 21. prosince 1867, čís. 143 ř. zák., nýbrž o nárok soukromoprávní toho druhu, o jakém již za platnosti tohoto stát. zákl. zákona rozhodovali řádní soudové. Prvý soud neposoudil tudíž věc správně, pokud považoval žalobní nárok za nárok veřejnoprávní a dovolával se §u 92 ústavní listiny, kterýžto předpis v tomto případě vůbec nepřichází v úvahu. Prvý soud pochybil dále, prohlásiv, že v tomto případě dlužno ručení žalované strany posuzovati nikoli dle poštovního řádu, nýbrž podle všeobecných předpisů právních. Názor tento jest ve zřejmém rozporu s § 1317 obč. zák., čl. 421 obch. zák. a s předpisy sedmého dílu poštovního řádu o ručení pošty. Podle §u 213 odstavec prvý písm. b) tohoto řádu poskytuje pošta náhradu za ztrátu, zmenšení nebo poškození cenných psaní a balíků. V tomto předpise se nerozeznává, zda nastala ztráta, zmenšení nebo poškození činem trestným, či jiným způsobem, a proto sluší za ztrátu ve smyslu tohoto předpisu považovati i ten případ, když cenná zásilka byla odcizena, třeba se tak stalo orgánem poštovního úřadu. Vždyť i zmenšení obsahu cenné zásilky může býti způsobeno krádeží poštovního orgánu a nedá se ničím dovoditi, že by v takovém případě pošta neručila dle předpisů poštovního řádu, na něž § 1317 obč. zák. výslovně odkazuje. O správnosti tohoto názoru svědčí též předpis §u 218 čís. 2 pošt. řádu, podle něhož se při poukazování náhrady nepřihlédá ku případným jednáním za účelem vyhledání vinníků, kteří by mohli býti poště zodpovědni. Že mezi tyto vinníky sluší počítati také orgány poštovních úřadů, kteří se ve příčině poštovních zásilek dopustili krádeže nebo jiného trestního činu, o tom nelze pochybovati. Podle názoru soudu odvolacího jsou při posuzování tohoto případu směrodatny předpisy poštovního řádu. Jest proto především přihlížeti ku předpisu §u 216 bod 2., podle kterého jest nutno při každém nároku z ručení pošty dodržeti reklamační lhůtu šestiměsíční, jinak náhradní nárok uhasne pouhým uplynutím lhůty. V tomto případě, jak nesporno, počala reklamační lhůta běžeti dnem 1. září 1921 a reklamováno bylo teprve dne 13. května 1922, tedy po uplynutí 6měsíční lhůty reklamační. Tato lhůta nebyla ve smyslu §u 216 bod 2. poslední věta prodloužena, poněvadž o pátrání po správném dodání zásilky nebylo do reklamační lhůty žádáno. Okolnost, že strana žalující obdržela o doručení peněžního dopisu návratku, nemá ve sporu významu, neboť nezbavovala stranu žalující povinnosti, by podala reklamaci ve lhůtě šesti měsíců po podání. Ustanovení §u 871 obč. zák. nepřichází tu v úvahu. Ustanovení světové smlouvy poštovní ze dne 26. května 1906 č. 218 ř. z. z roku 1910 o lhůtách reklamačních nemají tu významu, poněvadž stát Československý nebyl tehdy smluvní stranou, a proto nemají předpisy této smlouvy, jsou-li vůbec dosud v platnosti, proň závazné moci. Ostatně nejde v tomto případě o zásilku peněžního dopisu do ciziny. Ježto smlouva dopravní byla uzavřena v Praze a strana žalující byla nucena domáhati se náhradních nároků u poštovního ředi-

telství v Praze (§ 218 pošt. ř.), pokud se týče u zemského soudu civilního v Praze jako soudu dle §u 74 j. n. a § 4 bod I. služeb. instr. pro finanční prokuratury příslušného, jest jasno, že soudy mohou případ tento posuzovati podle poštovního řádu ze dne 22. září 1916, čís. 317 ř. z. platného v Čechách, nikoli dle předpisů, platných na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, a proto nezáleží na tom, jaká lhůta reklamační tam při zásilkách peněžních dopisů platí. Že při propadné lhůtě §u 216 bod 2 poštovního řádu nemůže platiti promlčecí lhůta §u 1489 obč. zák., o tom netřeba šířiti slov a stačí poukázati na citované již předpisy §u 1317 obč. zák. a čl. 421 obch. zák. Žalobní nárok zanikl uplynutím šestiměsíční lhůty, není důvodem svým již po právu a proto je žaloba bezdůvodna.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání zcela nesprávně vykládá pojem »ztráty«, majíc za to, že pod ním rozuměti sluší jen nahodilé zmizení věci z úřední patrnosti, nikoli však krádež, spáchanou poštovním orgánem, jehož rukama zásilka prochází. Naopak »ztrátou« ve smyslu §u 213 čís. 1 písm. b) pošt. řádu jest zrovna tak, jako podle §u 84 žel. dopr. ř. rozuměti každé zmizení věci z úřední patrnosti, činící dodání její nemožným, ať již má příčinu v náhodě nebo jakémkoli zavinění úředních orgánů a tedy také v trestném jich činu, najmě v krádeži. Jestiť výrazu toho užito v obou normách ve smyslu řeči obecné, která jej tak pojímá. Dovolatelka ani si neuvědomuje, že, kdyby se na její náhled přistoupilo, neměla by vlastně vůbec nároku na náhradu škody, i kdyby reklamační lhůtu byla dodržela, neboť pak by vůbec nebylo právní normy, na kterou by se v případě krádeže odvolati mohla, protože § 1317 obč. zák., odkázav na poštovní řád, tím ustanovil, že škodu nahražuje pošta jen v případech, v řádě tom vytčených (slova »pokud ... ručení nastává«), a že tedy vyloučeny jsou jiné, zejména že nelze odvozovati povinnost k náhradě z předpisů občanského zákona, pokud v ustanoveních poštovního řádu převzaty nebyly. Že tu nejde o případ §u 92 ústavní listiny, vyložil dostatečně odvolací soud, pročež se na jeho vývody odkazuje. Tím, že platí tu poštovní řád a nikoli odporující mu předpisy občanského zákona, je také zodpověděna otázka, zda má tu místo propadná lhůta §u 216 čís. 2 poštovního řádu, či promlčecí lhůta §u 1489 obč. zák. Jest zodpověděna ve prospěch lhůty propadné, ač ovšem, byl-li nárok v této lhůtě uplatněn podle §u 216 čís. 2 poštovního řádu u pošty, nastává promlčení žaloby soudní dle §u 1489 obč. zák. Proč žalobkyně nežádala ve lhůtě reklamační za pátrání ve smyslu §u 178 pošt. řádu, jest lhostejno, rozhodno jest jen, že nežádala, tuto okolnost však sama ještě v dovolání doznává a pouze ji omlouvá. Ovšem musí každý zasílatel, chce-li se proti uplynutí lhůty propadné (reklamační) zajistiti, postarati se o potvrzení příjmu se strany adresáta ještě cestou soukromou a nesmí se spokojiti s pouhou úřední návratkou — k této opatrnosti právě tento případ a jemu podobné nabádají — ale to nejen jest vůbec, natož v obchodním světě, obvyklým, že příjemce podá sám od sebe oznámení, že zásilku obdržel (potvrzení příjmu), nýbrž nevyžaduje také žádné zvláštní námahy, by zasílatel, nedojde-li potvrzení v přiměřené lhůtě samo, o ně příjemce upomenul. Co se týče světové smlouvy poštovní ze dne 26. května 1906, čís. 218 ř. zák., která ovšem v čl. 12 bod 6 dohody o výměně dopisů s udáním ceny lhůtu reklamační stanoví na 1 rok a nikoli jako čs. poštovní řád na pouhých 6 měsíců, dlužno dovolání odkázati na jeho vlastní doznání, že ovšem Čsl. stát není v ní smluvní stranou. Odvolává-li se na zákon ze dne 28. října 1918, čís. 11 sb. z. a n., sluší mu odvětiti, že zákon ten ponechal v platnosti toliko všechny posavadní zákony a nařízení, nikoli však také smlouvy, a že, i kdyby byl to učinil, nebylo by to bývalo nic platno, poněvadž takové prohlášení bylo by nemohlo Čsl. stát učiniti smluvníkem a způsobiti jeho vstup do oné smlouvy, neboť prohlášení vstupu musí býti učiněno k druhým smluvním stranám, t. j. státům na smlouvě súčastněným a musí od nich býti přijato. Také neprávem dovolání dovozuje, že na tento případ pohlížeti dlužno jako na zásilku do ciziny. Přeceť Slovensko není cizinou. Avšak, i kdyby se věc posuzovala s hlediska, že tu jde o oblasti dvojího různého práva a že v takovém případě dlužno, ježto nic jiného nezbývá, užíti předpisů mezinárodního soukromého práva aspoň obdobně, pak, když zásilka dána na poštu v Praze a uzavřena tedy dopravní smlouva mezi žalobkyní a poštovním erárem, tedy dvěma příslušníky Čsl. státu v Praze, platiti musí právo platné v Praze (§ 1 obč. zák. přímo a § 35—37 obč. zák. opakem). Ostatně v rozhodném bodě ani slovenské právo není jiným a neprávem tvrdí dovolání, že na Slovensku platí reklamační lhůta 1 roku. Dle poštovních tarifů strana 63, 147 platí u povozní i listovní pošty »promlčecí« lhůta 6 měsíců a teprv v mezinárodní dopravě jako dle hořejší mezinárodní smlouvy 1 rok (Příručka obchodního práva od Fr. Nagye svazek II. str. 330 z r. 1913).

Čís. 4915.

Nepřípustnými novotami jsou námitky, jimiž strana pokouší se překvapiti odpůrce teprve v řízení opravném.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, Rv I 540/25.)

Žalobě majitelů povrchového stavení proti důlní společnosti o náhradu škody poddolováním stavení bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

důvodů:

Dovolání uplatňující dovolací důvody čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s., není v žádném směru opodstatněno. Dle §u 178 c. ř. s. má strana uvésti ve svých přednesech podle pravdy úplně a určitě všechny skutkové okolnosti k odůvodnění svých návrhů. Žalované těžařstvo vzneslo v tomto případě návrh na zamítnutí žaloby, kterému návrhu musilo by dle §u 106 horního zákona býti vyhověno, kdyby v prvé stolici, bez ohledu na to, kterou stranu stihá v tomto směru důkazní břímě, bylo

prokázáno, že dům žalobců byl zřízen bez stavebního povolení po propůjčení dolového pole žalovanému těžařstvu. Dle §u 178 c. ř. s. není přípustno, překvapiti odpůrce teprve v odvolacím řízení novými námitkami, a proto považuje odvolací soud právem námitku, že dům žalobcův byl zřízen beze stavebního povolení, za nepřípustnou novotu ve smyslu prvého odstavce §u 482 c. ř. s. Výtka, kterou dovolatel činí v tomto ohledu s hlediska čís. 2 a nesprávně také s hlediska čís. 4 §u 503 c. ř. s., není tedy odůvodněna.

Čís. 4916.

Ručení podnikatele hor za škodu na povrchových budovách.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, Rv I 541/25.)

Žalobci domáhali se na žalované těžařské společnosti náhrady škody, ježto dolováním pod jich pozemkem byl poškozen dům, na pozemku stojící. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok co do důvodu po právu, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Výtku nesprávného ocenění důkazů a nesprávného posouzení právního opírá odvolatelka o to, že první soud zamítl námitku vlastního zavinění žalobců a uznal, že strana žalovaná jest zodpovědna za škody na domě přes to, že vzal za zjištěno, že jak těžení ve východní části jižního revíru dolu Jan I., tak komorový porub závalem na západním okraji Lomu byly skončeny již před tím, než došlo ke stavbě domu žalobců, a že žalované těžařstvo na okolnost tu výslovně poukazovalo při stavební komisi dne 31. března 1908. Odvolávajíc se na předpis §u 1297 obč. zák., dovozuje odvolatelka, že stavebník musí bráti zřetel na situaci, jaká je tu při započetí stavby, a že žalobci jednali bezstarostně a nepředloženě a proto na vlastní nebezpečí, když přes upozornění a ohražení odvolatelky stavěli na místě, o němž věděli, nebo při náležité opatrnosti mohli věděti, že je vydáno dodatečným účinkům dolování, třeba již skončeného. Odvolatelka vytýká, že první soud neprávem odůvodňuje svůj opačný právní názor ustanovením §u 106 horn. zák. a § 364 a) obč. zák., a dovozuje, že strana žalovaná nemá viny na tom, že snad revírní horní úřad vyměřil svého času nesprávně ochranný pilíř. Vůči tomu jest uvésti: Vlastník pozemku jest dle §u 362 obč. zák. oprávněn pozemku dle libosti užívati, k čemuž patří i oprávnění, na pozemku stavěti. Právem dolovacím je ve výkonu svého práva vlastnického omezen jen potud, že musí trpěti dobývání vyhrazených nerostů pod pozemkem. Vzejde-li mu dolováním škoda, jest majitel hor povinen, nahraditi mu škodu bez ohledu na to, zda ho stihá zavinění, či nikoli. Jde o závazek ze zákona a nikoli o náhradu škody podle předpisů XXX. hlavy občanského zákoníka, jež ovšem předpokládají zavinění. Majitel hor může totiž provozovati dolování, avšak jen bez újmy práv vlastníka pozemku. To vyplývá z ustanovení §§ 26, 27, 84, 106, 170, 196 horn. zák. Jedinou výjimku ze zásady té obsahuje § 106 horn. zák., totiž že majitel hor není zodpovědným za škodu, způsobenou dolováním na budovách, vodovodech a jiných zařízeních, jež byly zřízeny v obvodu dolového pole teprve po jeho propůjčení, bez povolení (schválení) stavebního úřadu. Odvolatelka dovozuje, že § 106 horn. zák. obsahuje jen negativní podmínku pro náhradní nárok, nikoli však, jaké positivní předpoklady musí býti splněny, by nárok mohl býti uznán. Avšak, jak uvedeno, vyplývá závazek majitele hor k náhradě škody již z předpisů horního zákona, shora citovaných. Kdyby byl zákonodárce vycházel ze stanoviska, odvolatelkou hájeného, že stavebník jedná vždy na vlastní nebezpečí, staví-li nad polem dolovým, majiteli hor již dříve propůjčeným, nebyl by v §u 106 horn. zák. vyloučil zodpovědnost majitele hor jen pro případ, že stavební úřad stavbu neschválil. Z toho dlužno usuzovati, že, vystaví-li někdo dům nad dolovým polem, ač ví (byl upozorněn na to), že pod staveništěm nebo v jeho blízkosti se doluje nebo dolovalo, nelze v tom o sobě spatřovati opomenutí obyčejné péče a pozornosti ve smyslu §u 1297 obč. zák. a tudíž zavinění, když stavební úřad dal ku stavbě povolení, a ji schválil. Při tom jest však poukázati na obsah rozhodnutí okresního výboru v M. ze dne 14. listopadu 1908, z něhož vychází, že dle tehdejšího stavu nemohli se žalobci nadíti, že na budově vzejdou škody toho rozsahu, jak později skutečně nastaly. Také námitku, že žalobcům nepřísluší proti žalované náhradní nárok proto, že počali se stavbou, nevyčkavše stavebního povolení, nelze uznati za důvodnou. § 106 horn. zák. vylučuje zodpovědnost majitele hor jen tehda, když stavba byla zřízena bez stavebního povolení. Zde bylo stavební povolení dáno a stavba schválena. I kdyby snad bylo bývalo se stavbou započato před právoplatným udělením povolení stavebního úřadu, mohla by okolnost ta míti jen důsledky, uvedené v §u 122 staveb. řádu, nemá však vlivu na nárok na náhradu škody způsobené dolováním, když stavební povolení bylo pak právoplatně uděleno a stavba schválena. Názor, že žalobci za daného stavu nebyli, vzhledem ku předpisu §u 364 a) obč. zák., oprávněni změniti pozemek čk. 510 v pozemek stavební, a že by jim příslušeti mohl nejvýše nárok na náhradu škody proto, že jim bylo znemožněno, pozemek zastavěti, nebo nárok na poskytnutí bezvadného stavebního místa, je mylný a nemá v zákoně opory.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, uplatňující dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., není opodstatněno. Dovolatel poukazuje na zásady, vyslovené bývalým nejvyšším soudem ve Vídni v rozhodnutí ze dne 29. prosince 1910, č. j. Rv III 341/10, repertoř nálezů čís. 207, které však nesprávně vykládá. Dovolací soud sdílí právní názor tam uvedený, že ve zřízení novostavby nad dolovým polem u vědomí, že se pod stavebním místem anebo v jeho blízkosti doluje anebo dolovalo, nelze ještě o sobě spatřovati opomenutí obyčejné péče ve smyslu §u 1297 obč. zák., a stavebníkovo zavinění, naopak že se k tomu vyžaduje důkaz, že stavebník již předem musil aneb aspoň mohl počítati s tím, že jeho stavba bude poškozena následky dolování již skončeného v době, kdy novostavba byla zřízena. Dovolací soud má v souhlasu se soudem odvolacím za to, že v tomto případě vzhledem k obsahu stavebních spisů o zavinění žalobců nelze mluviti.

Žalobci byli ovšem za stavebního řízení žalovaným těžařstvem upozorněni na nebezpečí, které novostavbě hrozí, než veškeré obavy, které žalobci v tomto směru po případě měli, byly odstraněny výsledky řízení, které bylo provedeno k příkazu okresního výboru v D. Revírní horní úřad v M. připustil ovšem možnost, že na povrchu následkem pozdějšího ssedání se půdy nastanou malé změny, než znalec podal posudek v ten rozum, že jest zcela vyloučeno, že by novostavba žalobců mohla býti ohrožena těmito malými změnami. Uváží-li se, že žalobci nejsou stavebními odborníky a že jim příslušným stavebním úřadem zřízení jejich domu bylo povoleno, nelze jim právem vytýkati neopatrnost a zavinění proto, že spoléhali na onen znalecký posudek a novostavbu zřídili. Proto jest lhostejno, jakého rozsahu jsou škody, zjištěné na domě žalobců a že stavební povolení uděluje se pouze s hlediska veřejných zájmů. Námitku žalovaného těžařstva, že žalobcům nepřísluší prý zažalovaný nárok, jelikož počali se stavbou, nevyčkavše stavebního povolení, odvolací soud správně vyvrátil a proto zde není důvodů, které by sprostily žalované těžařstvo ze závazku §u 364 a) obč. zák. a §u 106 horního zákona, který odvolací soud vykládá v souhlasu s rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 1. února 1921, č. j. Rv I 733/20. § 364 a) byl §em 12. třetí dílčí novely k občanskému zákoníku zařazen do zákoníka samého a proto byla jeho ustanovení podrobena všeobecnému předpisu §u 1324 obč. zák., že, byla-li škoda způsobena ze zlého úmyslu anebo z hrubé nedbalosti, jest poškozený oprávněn, žádati plné dostiučinění, jinak zpravidla jen odškodnění a že podle toho dlužno posuzovati, jaká náhrada má býti dána, kde zákon mluví všeobecně o náhradě, jak tomu jest v §u 364 a) obč. zák. Nelze tedy pochybovati o tom, že při poškození ve smyslu toho zákonného předpisu platí také všeobecné předpisy §§ 1323, 1331 a 1332 obč. zák. Nesprávným jest proto dovolatelův názor, že majitel stavební parcely, poškozené dolováním, má pouze nárok na přenechání jiného stavebního místa, po případě nárok na náhradu za to, že poškozené plochy již nelze použiti jako stavební parcely, a že povinnost podnikatele hor jest omezena na zákaz, rušiti majitele povrchu v obvyklém použití jeho pozemků. Dovolatel přehlíží, že žalobci jsou vlastníky stavební plochy, že tedy dle §u 362 obč. zák. a vzhledem k stavebnímu povolení, uděleném jim příslušným úřadem, byli oprávněni, zříditi novostavbu a že dle §u 1305 obč. zák. neručí za škodu, která vznikla tím, že použili svého práva vlastnického. Příčinou škod, zjištěných nižšími soudy na domě žalobců, není tedy zřízení domu, nýbrž dolování žalovaného těžařstva, které ve smyslu §u 364 a) obč. zák. ručí za následky dolování bez ohledu na zavinění a které neprávem tvrdí, že odvolací soud přesunuje na ně následky cizího jednání, t. j. jednání žalobců.

Čís. 4917.

Určení příslušnosti pro spor, jímž manželka, jejíž manželství bylo soudy historických zemí rozloučeno, domáhá se nové úpravy výživného proti manželu, majícímu bydliště na Slovensku.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, Nd I 125/25.)

Rozhoduje o návrhu Bianky Z-ové v K., by rozřešen byl záporný spor o příslušnost mezi zemským civilním soudem v Praze a mezi sedrií v Prešově, pro žalobu na Jaroslava Z-a, policejního inspektora v B. na Slovensku o zvýšení výživného, ustanovil N e j v y š š í s o u d podle §u 52 zák. čl. I:1911 sedrii v Prešově za onen tuzemský soud, který bude příslušným k provedení sporu.

D ů v o d y:

Z předložených spisů jde na jevo tento děj:

Rozsudkem zemského civilního soudu v Praze ze dne 26. října 1917 prohlášeno bylo manželství nynější žalobkyně Bianky Z-ové s nynějším žalovaným Jaroslavem Z-em za rozvedené od stolu a lože z viny žalovaného a byl žalovaný odsouzen, by platil žalobkyni výživného 100 K měsíčně. Usnesením zemského civilního soudu v Praze ze dne 9. února 1921 bylo toto manželství prohlášeno za rozloučené pro nepřekonatelný odpor. Žalobou, podanou dne 18. prosince 1923 u zemského civilního soudu v Praze, domáhá se žalobkyně na svém bývalém manželovi Jaroslavu Z-ovi, policejním inspektoru v B. na Slovensku, zvýšení výživného ze 100 Kč na 500 Kč měsíčně, vyličujíc jednak své strádání, jednak příjmy žalovaného. Jde tedy o žalobu o novou úpravu výživného, právoplatným rozsudkem již určeného, následkem změněných poměrů po rozumu §u 19 zák. ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. Zemský civilní soud v Praze odmítl žalobu usnesením ze dne 22. prosince 1923 pro místní nepříslušnost, ježto žalovaný nemá v obvodu dovolaného soudu obecného sudiště podle §u 65 j. n. Žalobkyně podala pak tutéž žalobu u sedrie v Prešově, která ji odmítla usnesením ze dne 24. ledna 1924 podle §u 141 a § 180 bod. 3 uh. civ. ř. s odůvodněním, že podle §u 1 h) uh. civ. ř. příslušným jest pro žalobu o manželčino výživné bez ohledu na jeho výši okresní soud v Bardiově. Po té podala žalobkyně tutéž žalobu u okresního soudu v Bardiově, jenž po provedeném řízení rozsudkem ze dne 5. května 1924 v e v ě c i rozhodl a žalobu zamítl. Na odvolání žalobkyně vyřkla však sedrie v Prešově po provedeném odvolacím jednání usnesením ze dne 13. října 1924, že podle §§ 50, 180 č. 3 a 499 uh. civ. ř. zbavuje rozsudek prvního soudu účinnosti a že zastavuje řízení v té věci, protože podle §u 413 uh. civ. ř. tato rozepře nenáleží do příslušnosti okresního soudu v Bardiově. Všechna shora uvedená usnesení nabyla moci práva. Z tohoto děje je zjevno, že pro tuto žalobu, dovolávající se následkem změněných poměrů zvýšení výživného, určeného právoplatným rozsudkem zemského civilního soudu v Praze, není toho času soudu místně příslušného ani v historických zemích Československé republiky ani na Slovensku a Podkarpatské Rusi. V historických zemích proto, že jde o nový spor, ohledně něhož místní i věcná příslušnost má býti podle §u 41 odstavec prvý a druhý j. n. zkoumána podle obsahu nové žaloby; na Slovensku a Podkarpatské Rusi proto, že podle §u 413 uh. civ. ř. lze se následkem změněných poměrů domáhati změny právoplatného rozsudku, odsuzujícího k plnění důchodu nebo jiných opakujících se dávek, j e n u s o u d u p ř e d c h á z e j í c í h o s p o r u. Podle obojího práva zkoumá soud v řízení spor-

ném svou příslušnost sám od sebe na základě údajů, jež jsou obsaženy v žalobě (§ 41 odstavec prvý a druhý j. n. a § 50 odst. 1 a 2 uh. civ. ř.). Ve státě Československém platí v důsledku čl. 2. zákona ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. z. a n. dvojí procesní právo, ale nikoliv obojí v celé státní oblasti, nýbrž každé ve své části jinak jednotného a nedílného státního celku (§ 3 ústavní listiny ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n.). Platí tudíž v historických zemích procesní zákony převzaté z Rakouska, kdežto na Slovensku a v Podkarpatské Rusi platí procesní zákony převzaté z práva uherského. Ustanovuje-li zákon ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n. (nyní zákon ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n.) ve čl. III. čís. 3 a čl. VII. čís. 2 písm. i), že t u z e m s k e m ve smyslu civilních řádů soudních jest území Československé republiky, v e k t e r é m t y t o z á k o n y p l a t í, nesluší tomu rozuměti tak, že by oboje právo platilo v celé oblasti státu, nýbrž tak, jak bylo řečeno. Každé z obou procesních práv platí ve svém obvodu výlučně a každý z obou soudů, mezi nimiž spor o příslušnost vzešel, vázán jest procesním právem pro něj platným. S tohoto hlediska mají pravdu oba soudy, jak zemský civilní soud v Praze, tak sedrie v Prešově, že místně příslušny nejsou. Následkem toho nelze rozhodnouti, že by ten neb onen soud podle platných zákonných předpisů o příslušnosti byl pro daný spor místně příslušným. Chybí tu tedy zákonné předpoklady pro místní příslušnost tuzemského soudu pro spor, který však tuzemským soudům k rozhodnutí jest přikázán, a nezbylo tudíž než použíti §u 52 uh. civ. ř. (§u 28 j. n.). Protože pak podle §u 2 uh. civ. ř. (§ 1 h) má na mysli jen prozatímní výživné), byl by pro tuto žalobu i na Slovensku a v Podkarpatské Rusi v ě c n ě příslušným sborový soud a protože podle §u 53 odstavec prvý uh. civ. ř. může býti soud místně příslušný určen Nejvyšším soudem bez návrhu strany i v řízení sporném, byla ustanovena sedrie v Prešově.

Čís. 4918.

Pojišťovací smlouva.

Jde o dvě různá pojištění, pojištěna-li proti ohni nemovitost a svršky v ní se nalézající. Lhostejno, že škodlivou událostí byla postižena zároveň nemovitost i svršky a že škoda byla pro oba pojištěné předměty současně a týmž protokolem zjištěna.

Mohla-li pojišťovna odmítnouti vyplacení náhrady škody, když pojištěný při vyšetřování škody křivým, překrouceným udáním se snažil, by sobě zjednal prospěch na škodu pojišťovny, nevztahuje se toto právo na pojištění nemovitosti, učiněno-li nesprávné udání jen ohledně movitostí.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, R II 98/25.)

Manželé František a Anna R-ovi pojistili u žalované pojišťovny týž den dvěma pojišťovacími smlouvami jednak nemovitost, jednak hospodářské stroje na téže nemovitosti. Dle §u 39 písm. g) pojišťovacích stanov, na které žalobci přistoupili, mohla žalovaná pojišťovna náhradu škody odmítnouti, když »pojištěný při vyšetřování škody křivým, překrouceným udáním, nebo jiným nepoctivým způsobem se snažil, aby sobě zjednal prospěch na škodu pojišťovny«. Nemovitost i se zařízením napotom shořela. Pravoplatným trestním rozsudkem byl František R. uznán vinným zločinem podvodu dle §§ 197, 200, 203 tr. zák., ježto lstivě předstíral komisi, požár vyšetřující, že mu shořely stroje, pojištěné na 18.000 Kč, ač jich neměl, v úmyslu, by uvedl pojišťovnu v omyl, jímž měla utrpěti škodu na svém majetku. Žalobu o zaplacení pojistné náhrady za nemovitost p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl. D ů v o d y: Vzhledem k odsouzení Františka R-a nastal případ §u 39 lit. g) stanov strany žalované, dle něhož byla pojišťovna oprávněna, náhradu škody odmítnouti, a to nejen ohledně svršků, pro co byl žalobce trestně odsouzen, nýbrž i ohledně požární škody budov, poněvadž rozdělení smlouvy pojišťovací na dvě pojistky (ohledně budov a ohledně svršků) má pouze význam formální, manipulační, neboť svršky byly pojištěny v téže stodole (kolně), škodlivá událost je pro oba pojištěné předměty táž, a účelem a smyslem ustanovení stanov jest, by se předešlo spekulativním požárům, anebo zlomyslnému poškozování pojišťoven. Ohledně žalobkyně Anny R-ové jest prokázáno, že zástupci žalované pojišťovny, škodu vyšetřujícímu, udala, že ohledně hospodářských strojů ničeho vypovídati nebude, a že takto odepřela vyšetřujícímu komisaři vysvětlivky, jež tento uznal za potřebné k vyměření náhrady škody, takže u ní je dán důvod rovněž k odepření náhrady škody dle §u 39 písm. h) stanov strany žalované. Žalobkyně ostatně i tím, že vyšetřujícího komisaře odkázala, pokud se jednalo o stroje, na svého manžela, dala tomuto zmocnění k označení škody a potřebných údajů, je tedy spoluzodpovědna za křivé udání svého splnomocněného manžela, případy v §u 32 odst. 3 potažmo 38 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., o smlouvě pojišťovací, za daného stavu věci tu nejsou, pročež bylo žalobu jako neodůvodněnou zamítnouti. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. D ů v o d y: Vytýkají-li odvolatelé napadenému rozsudku, že si sám odporuje, když nejprve zjišťuje, že se jedná o dvě pojišťovací smlouvy, a pak mluví o rozdělení jedné pojistky na dvě, činí tak právem. Že se jedná o dvě různé pojistky, vysvítá netoliko z toho, že každá z nich nese jiné číslo, plyne ale také z toho, že každá z nich jest uzavřena na jinou dobu, a to pojistka č. 1,002.267 na dobu od 31. května 1923 do 31. května 1933, pojistka č. 1,002.266 na dobu od 31. května 1923 do 10. října 1933. Uvádí-li tedy první soud, že obě pojišťovací smlouvy byly uzavřeny na dobu od 31. května 1923 do 31. května 1933, jest to nesprávné. Že se jedná o dvě různé, třebas téhož dne vystavené, a tedy zcela samostatné pojistky, tomu nasvědčuje také ta okolnost, že pojistné premie jsou různé a že smluvní strany byly oprávněny každou z nich samostatně a jednu od druhé nezávisle zrušiti. Jedná-li se tedy o dvě různé a samostatné pojistky, jest okolnost, že škodlivá událost je pro oba pojištěné předměty táž a že škoda byla pro oba současně a týmž protokolem zjištěna, právně bezvýznamnou. Právně bezvýznamnou jest také to, co žalobce udával vyšetřujícímu komisaři ohledně předmětů pojištěných na pojistku č. 1,002.267 a jak se zachovala žalobkyně vůči vyšetřujícímu ko-

misaři, vždyť se nárok na náhradu škody o tuto pojistku neopírá. Uplatňuje se náhrada z pojišťovací smlouvy č. 1,002.266 za shořelou stodolu s řezárnou a ohledně této žalovaná sama ani netvrdí, že se zachovali žalobci způsobem §u 39 písm. g) a h) stanov, takže jim pojišťovací náhradu odepříti byla oprávněna.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

S právním názorem odvolacího soudu dlužno souhlasiti. Zcela právem klade odvolací soud důraz na to, že jde o dvě různé, samostatné pojistky a že nezáleží na tom, že škodlivou událostí byly postiženy zároveň jak nemovitost, tak i zvlášť pojištěné movitosti a že také škoda byla pro oba pojištěné předměty současně a týmž protokolem zjištěna. Arciť jest výrazu »pojistky« rozuměti jako »smlouvy pojišťovací«, neboť i v jedné pojistce (listině) lze uzavříti více pojišťovacích úmluv a pak by na počtu pojistek o sobě nezáleželo. Všeobecné pojišťovací podmínky pro pojištění proti požáru rozlišují zřejmě mezi nemovitostmi a movitostmi jako různými předměty pojištění a obsahují ohledně nich různá ustanovení, jakž plyne z §§ 29, 30 a 31 stanov, a zvlášť dlužno připomenouti ustanovení §u 44 těchto podmínek, jež se týká vinkulace pojištění při pojištěných budovách ve prospěch hypotekárních věřitelů. Veřejný zájem na znovuzřízení vyhořelé budovy vynutil si zvláštní ochranu hypotekárních věřitelů jak ustanovením dvorského dekretu ze dne 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s., tak i judikátem býv. víd. nejv. soudu čís. 162, kterým bylo vysloveno, že se právo zástavní k nemovitostem vztahuje i na pojištěnou náhradu z požáru, oproti náhradě za movitosti požárem zničené neb poškozené. Tento zásadní rozdíl v předmětu pojištění, vyjádřený ve dvou samostatných pojišťovacích úmluvách při různé době trvání a rozdílných premiích nemůže býti setřen okolností, že případ pojištění nastal z jedné a téže škodlivé události, tím méně pak, že byl v obou případech předmětem současného vyšetřování komisařem pojišťovny. I z protokolu o tomto vyšetřování plyne, že škoda byla vyšetřována a zjišťována ohledně každého pojištěného předmětu zvlášť, čímž je samostatnost obou pojišťovacích nároků nepochybně zřejmá. Také neodporuje nikterak spisům důvod napadeného usnesení, že ohledně stodoly s řezárnou žalovaná sama ani netvrdí, že se žalobci zachovali způsobem v §u 39 písm. g) a h) stanov. Udání žalobce ohledně movitostí nelze smísiti s jeho udáním ohledně stodoly, neboť ohledně této se žalobce František R. nedopustil nepoctivého překrucování a nelze proto spravedlivě nahlédnouti, proč by měl býti trestán ještě také ztrátou odškodného za stodolu, na které má vedle hypothekárních věřitelů ostatně jen nárok relativní. Pojišťovací morálka, na kterou rekurentka poukazuje, je dostatečně chráněna odsouzením žalobce Františka R-a pro zločin podvodu a netřeba proto v její prospěch vykládati doložku §u 39 písm. g) stanov přísněji, než jak je přípustno podle jejího znění (viz k tomu také rozh. býv. víd. soudu ze dne 22. dubna 1880, čís. 7950 sb. Gl. U.). Pokud se týče žalobnice Anny R-ové, nemůže její jednání (§ 39 lit. h) stanov) posuzováno býti přísněji než jednání jejího manžela a neplatí tudíž důvod odepření výplaty ani ohledně ní, aniž by bylo zapotřebí zabývati se dále s podmínkami použití §u 32 poj. zák., odstavec třetí.

Čís. 4919.

Prozatimní opatření povolením odděleného bydlení provede se proti manželi, jenž má dosud společný byt opustiti, podle ustanovení §u 349 ex. ř.

O útratách exekučního provedení prozatimního opatření platí všeobecné předpisy o útratách exekučního řízení.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, R II 99/25.)

Žádosti manželky, by jí byla na základě prozatimního opatření povolena exekuce vnuceným vyklizením manžela ze společného bytu, bylo soudem prvé stolice vyhověno, rekursní soud exekuční návrh zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu a přiřkl vymáhající věřitelce útraty dovolacího rekursu.

Důvody:

Právoplatným prozatimním opatřením ze dne 27. listopadu 1924 povoleno bylo žalobkyni po dobu jejího sporu s manželem o rozvod podle §u 382 čís. 8 ex. ř. oddělené bydliště a bylo žalovanému nařízeno, by společný byt opustil. Toto prozatimní opatření jest soudním usnesením a titulem exekučním po rozumu §u 1 čís. 1 ex. ř. V usnesení tom nebyla ovšem určena lhůta, do které žalovaný měl společný byt opustiti (§ 7 ex. ř.), ale z tohoto důvodu povinná strana povolení exekuce nenapadla, takže ve skutečnosti pravomocí usnesení nastala také jeho vykonatelnost. Účelem shora uvedeného prozatimního opatření bylo, poskytnouti ohrožené straně bydliště oddělené od strany ohrožující a znemožniti této vstup do bytu strany ohrožené. Když tedy žalovaný přes právoplatný soudní příkaz dobrovolně společného bytu neopustil, bylo právem podle návrhu žalobkyně povoleno jeho vnucené vyklizení ze společného bytu a byla právem exekuce provedena také odstraněním jeho svršků. Nelze souhlasiti s názorem rekursního soudu, že prý prozatimní opatření týkalo se pouze osoby žalovaného a nikoli jeho svršků a že odstranění osoby žalovaného ze společného bytu mohlo by býti provedeno jen podle předpisů §§ 354 a 402 ex. ř. Má-li býti vynuceno oddělené bydliště manželů, nelze toto vynucení provésti jinak, než že onen manžel, který má opustiti společný byt a který tak neučiní dobrovolně, bude vyklizen z bytu podle §u 349 ex. ř. i se svými svršky. Jinak by mu byl zavdáván podnět, aby k vůli užívání svých svršků vždy znova do společného bytu se vracel, čemuž prozatimním opatřením právě mělo býti zabráněno. Kdyby se prozatimní opatření týkalo jen osoby žalovaného, jak rekursní soud míní, nebylo by lze ani posouditi, které jeho svršky jako pro něho k oddělenému bydlišti nutné, mimo oděv, jejž má na sobě, bylo by spolu vykliditi. Exekuční prostředek §u 354 ex. ř. nejen na tento případ se ne-

hodí, nýbrž byl by také zhola neúčelným, kdyby povinný měl býti na př. vazbou nucen k opuštění bytu a kdyby za tím účelem byl do vazby vzat, takže by ani neměl možnosti — jsa ve vazbě — byt opustiti, kdežto účelu exekuce může býti docíleno jednoduše tím, že povinný odstraní se z bytu nikoli do vazby, nýbrž na svobodu. Bylo tedy rozhodnouti, jak se stalo. Útraty úspěšného dovolacího rekursu bylo vymáhající straně proti povinné straně podle §§ 41 a 50 c. ř. s. a §u 78 ex. ř. přiřknouti, neboť předpis §u 393 ex. ř. týká se jen útrat povolení a výkonu prozatimního opatření, tedy útrat vzešlých v řízení o prozatimní opatření, nikoli útrat, které vzešly teprve exekučním provedením. V tom směru platí všeobecné předpisy o útratách exekučního řízení podle §§ 74 a 78 ex. ř. a §§ 41 a 50 c. ř. s.

Čís. 4920.

Mezinárodní doprava železniční.

Nebyla-li při mezinárodní dopravě zboží určena v nákladním listu přepravní cesta, jest na dráze, by volila cestu pro odesílatele nejúčelnější ve smyslu čl. 6 mezinárodní úmluvy; čl. 11 téže úmluvy nelze tu použiti.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1925, Rv II 126/25.)

Vagonové zásilky citronů z Palerma byly dopraveny do tuzemska (Břeclavi) z Trbíže po tratích rakouských spolkových drah. Tvrdíc, že zboží mělo býti dopraveno po nejlevnější cestě z Trbíže přes Leoben a odtud po trati Jižní dráhy, domáhala se přijatelka na československém erár vrácení toho, oč vzhledem k delší trati více zaplatila na dovozném. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolání, podanému podle §u 503 čís. 4 c. ř. s. pro nesprávné právní posouzení rozepře nelze odepříti úspěchu. První soud uznal žalobní nárok na vrácení části dovozného, o kterou by byla přeprava levnější, kdyby zásilka byla bývala na rakouském území dopravena přes Leoben a Vídeň částečně Jižní dráhou, než když byla dopravena bez překartování na Jižní dráhu z Tarvisu do Břeclavi výhradně po spolkových státních drahách, zamítl však přece žalobu, poněvadž nebylo žalováno na vrácení přeplatku v rakouských korunách, nýbrž na placení v korunách československých. Odvolací soud zabýval se na odvolání žalující firmy pouze spornou otázkou měnovou, vyhověl však žalobě a dal tím na jevo, že s právním posouzením prvního soudu ve věci samé souhlasí. Žalovaná strana vytýká tomuto posouzení právem mylnost. Vůz citronů byl podán k železniční přepravě v Palermu do Brna nákladním listem pro mezinárodní dopravu. Pro přepravu platily proto, jak není ostatně mezi stranami vůbec sporno, a také oba znalci souhlasně potvrdili, předpisy mezi-

národní Bernské úmluvy o železniční nákladní dopravě ze dne 14. října 1890, čís. 186/1892 ř. zák. Jelikož v nákladním listu nebyla přepravní cesta předepsána, bylo na dráze, by ji dle předpisů mezinárodní úmluvy sama určila. Úmluva ustanovuje ve čl. 6 písm. 1, že má dráha voliti tu, jež se jí zdá pro odesílatele nejúčelnější. Za následky volby ručí dráha jenom, když se při ní hrubě provinila. Rakouský železniční dopravní řád ze dne 10. prosince 1892, čís. 207 ř. zák. měl v §u 50 písm. 1) stejné ustanovení, ale již železniční dopravní řád ze dne 11. listopadu 1909, čís. 172 ř. zák. se odchýlil od něho, a platí nyní pro tuzemskou dopravu jak v Československu dle §u 67 (3) žel. dopr. ř. čís. 203/1921, tak dle posudku znalců i v Rakousku předpis, že dráha jest povinna voliti cestu nejlevnější a teprve při stejném dovozném cestu, která poskytuje kratší dodací lhůtu. Předpisy mezinárodní úmluvy a československého i rakouského železničního dopravního řádu se tu tedy odchylují a to podstatně. Kdyby v tomto případě šlo o dopravu tuzemskou, při níž by se povinnost dráhy musila posuzovat podle železničního dopravního řádu, platného v Rakousku, byl by žalobní nárok odůvodněn. Podle mezinárodní úmluvy, jejíž předpisy jsou v tomto případě pro strany podmínkami nákladní smlouvy, není žalující firma v právu, neboť netvrdí, že se dráha dopustila při volbě přepravní cesty hrubého zavinění. Také by nebylo možno na hrubé zavinění uznati, neboť úspora na dovozném, které bylo možno docíliti, činila při dovozném přes rakouské území 1,497.600 rak. K jen 125.750 rak. K, byla tedy poměrně nepatrná a mohla býti pokládána za vyváženu tím, že dodací lhůta byla zkrácena zvolenou cestou o 24 hodin, zvláště když předmětem zásilky byly citrony, tedy zboží, které se dle zjištění prvního soudu časem kazí, a bylo dle nákladního listu 14 dnů na cestě. Ačkoliv i první soud ve shodě s posudkem znalců měl za to, že pro přepravu platila mezinárodní úmluva, posoudil přece rozepři podle §u 67 (3) žel. dopr. ř. a dovolává se předpisu §u 11 m. ú., že vypočítání dovozného se děje podle platných a náležitě vyhlášených tarifů, jimiž sluší rozuměti tarify jednotlivých dopravních úseků. S tímto výkladem nelze souhlasiti. O volbě přepravní cesty neplatí čl. 11, nýbrž shora uvedený čl. 6 písm. 1) mezinárodní úmluvy. Ve čl. 11 poukazuje se na tarify jednotlivých dopravních úseků v příčině vypočítání dopravného, při němž jest použitá přepravní cesta pouze jednou z celé řady okolností, ke kterým se musí přihlížeti. Přepravní cestu určuje odesílatel, neurčil-li ji, učiní tak dráha dle §u 6 písm. 1 m. ú. Teprve pro ostatní pro vypočítání dovozného rozhodné okolnosti, o nichž nemá mezinárodní úmluva sama zvláštních ustanovení, jsou dle čl. 11 m. ú. rozhodny tarify jednotlivých dopravních úseků. Pro názor znalců, že čl. 6 m. ú. se vztahuje pouze na určení první a poslední stanice v každém jednotlivém dopravním úseku, a že pro přepravu mezi těmito stanicemi platí předpisy o tuzemské dopravě, tedy v tomto případě § 67 (3) žel. dopr. ř., neposkytuje doslov článků 6 a 11 m. ú. dostatečné opory.

Čís. 4921.

Okolnost, že prvý soud nezařídil doplnění žaloby podle §u 435 c. ř. s., nepřichází již v úvahu, bylo-li o ní zahájeno a provedeno ústní jednání.

Povinnost soudu, starati se o úplné probrání věci, nesahá tak daleko, by musel upozorňovati strany, co by mohly a měly přednésti k odůvodnění svých nároků.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1925, R I 278/25.)

Žalobu o zrušení exekuce soud prvé stolice zamítl. Rekursní soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, řízení doplnil a věc znovu rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by, nepřihlédaje k odůvodnění svého usnesení, odvolání po zákonu vyřídil.

Důvody:

Odvolací soud zrušil rozsudek prvého soudu, poněvadž soud prvé stolice vůči žalobě, kterou odvolací soud považoval za neúplnou a za nevyhovující předpisu §u 226 c. ř. s. ba za takovou, že její neúplná udání sama o sobě nemohla by odůvodniti žalobní nárok, takže by nestačila tato žaloba ani ku vydání rozsudku pro zmeškání, kdyby se byl žalovaný nedostavil k ústnímu roku, i když byla žaloba sepsána advokátem, nevyvinul činnosti, v §u 435 c. ř. s. uvedené, nevrátiv ji před ustanovením prvního roku podle §u 84 c. ř. s., a dále, že při ústních jednáních nevyvinul činnosti v §§ 182 a 431 c. ř. s. uvedené beze zřetele, že strany byly zastoupeny advokáty. Z toho důvodu považoval odvolací soud jednání na prvém soudě za neúplné, a zrušil rozsudek soudu prvé stolice. Dovolací soud není v tom s odvolacím soudem za jedno. Okolnost, že soud první stolice nezařídil doplnění žaloby podle §u 435 c. ř. s., nepřichází již v úvahu, ježto bylo o ní zahájeno a provedeno ústní jednání, a aspoň při tomto byly obě strany zastoupeny advokáty. Pokud odvolací soud poukazuje k tomu, že soud prvé stolice nevyvinul za projednání sporné věci činnosti v §§ech 182 a 431 c. ř. s. uvedené, a pokud v tomto nedostatku spatřuje vadnou neúplnost řízení v prvé stolici, přehlíží, že povinnost soudu, starati se o úplné probrání věci (§§ 180, 182 c. ř. s.), nesahá tak daleko, by musil upozorňovati strany, co by mohly a měly přednésti k odůvodnění svých nároků, zejména, když jsou zastoupeny advokáty. Takovou povinnost soudu nelze odvoditi ani z §§ 182, 195, 431 ani 432 c. ř. s. Jest naopak povinností strany, by uvedla vše, co její nárok opodstatňuje nebo podporuje. Proto soud prvé stolice právem vzal v úvahu pro rozhodnutí sporu jenom to, co bylo předneseno při ústním jednání (§ 414 c. ř. s.), a nebyl povinen přihlížeti k okolnostem nepředneseným a netvrzeným, zejména nebyl ani povinen, ani oprávněn, by prováděním důkazů shledával skutky pro jeho rozhodování závažné, neboť zásada projednávací nemůže býti změňována se zásadou vyhledávací. Proto dovolací soud neuznává, že řízení prvé stolice bylo ve směru odvolacím soudem vytýčeném vadně neúplné.

Čís. 4922.

Tím, že rekursní soud k rekursu vymáhajícího věřitele, navrhujícímu, by usnesení prvého soudu, povolující odklad exekuce, bylo změněno v ten způsob, že se odklad nepovoluje, povolil odklad pouze, složí-li dlužník jistotu — překročil meze rekursního návrhu.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1925, R I 284/25.)

Soud prvé stolice povolil dle §u 42 čís. 5 ex. ř. odklad exekuce vyklizením. Vymáhající věřitel domáhal se v rekursu zamítnutí návrhu. Rekursní soud vyhověl rekursu potud, že učinil povolení odkladu závislým na složení jistoty, jinak rekursu nevyhověl.

Nejvyšší soud k dovolatelovu dovolacímu rekursu usnesení rekursního soudu, ponechané v hlavní části netknutým, změnil v napadené části v ten rozum, že ohledně povinnosti navrhovatele ku složení jistoty obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dovolací soud, když si vymáhající strana nestěžuje do rekursního usnesení, nemohl se obírati otázkou, zda vůbec mohla býti odložena v úvahu přicházející exekuce, proto rekursní usnesení ve hlavní věci ponechává netknutým. Jsa nucen rozhodnutím nižších soudů utvořený stav si osvojiti a přihlížeje ku návrhu ve stížnosti vymáhající strany do usnesení soudu prvé stolice, dožadujícímu se jedině, by toto usnesení prvého soudu bylo změněno v ten způsob, že se návrh na odklad exekuce vyklizením zamítá, uznal dovolací soud, že rekursní soud tím, že změnou usnesení prvé stolice učinil navrhované povolení odkladu exekuce závislým na tom, že navrhovatel složí k exekučnímu soudu do 14 dnů jistotu 3.000 Kč za možné újmy, jež by následkem povolení odkladu exekuce vzešly vymáhající věřitelce, jinak že bude pokračováno v exekuci, vybočil z rámce rekursního návrhu, že rozhodl o něčem, co nebylo navrhováno. Tím rekursní soud vzhledem ku předpisu §u 405 c. ř. s. a §u 78 ex. ř. pochybil po stránce právního posouzení, proto bylo důvodnému dovolacímu rekursu vyhověti a změnou napadeného usnesení obnoviti i po této stránce usnesení soudu prvé stolice, které ostatně tím, že v této příčině nebylo si stěžováno do něho, bylo ohledně povinnosti ke složení jistoty již v právní moci, když o něm rozhodoval rekursní soud.

Čís. 4923.

Nelze zastaviti dědický podíl (nárok na vydání dědického podílu).

(Rozh. ze dne 16. dubna 1925, Rv I 320/25.)

Žalobu proti bance o zaplacení 4.410 Kč procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jak již procesní soud správně uvedl, závisí rozhodnutí sporu na vyřešení otázky, zda dal žalobce žalované bance pro povolený mu úvěr do

zástavy svůj nárok na dědický podíl po svém zesnulém otci, t. j. na jednu čtvrtinu cenností, náležejících do pozůstalosti a uložených u žalované banky, a pakli ano, zda takováto zástava po zákonu jest přípustna pokud se týče účinná. V onom směru zjistil procesní soud, že žalobce dal skutečně bance do zástavy svůj nárok na zmíněný dědický podíl, jednak pro úvěr do výše 20.000 Kč, jednak pro další úvěr 5.142 Kč. V odvolacím řízení nedoznalo sice toto zjištění změny, avšak odvolací soud vzhledem k svému odchylnému právnímu názoru pokládal okolnost, zda došlo ke smluvní zástavě dědického podílu pokud se týče nároku na tento podíl za nerozhodnou, poněvadž prý s ohledem na kontokorentní spojení stran nebylo k zajištění banky zvláštní zástavní smlouvy vůbec třeba. Tento názor ovšem nelze sdíleti, neboť nejde o otázku, jaké povahy byla konečná pohledávka žalované banky, nýbrž o to, zda byla banka oprávněna, učiniti se zaplacenu z jedné čtvrtiny cenností, pro pozůstalost žalobcova otce u ní uložených. Banka v prvé stolici netvrdila, že jí toto právo příslušelo z důvodu práva zadržovacího, nýbrž odvozovala svůj nárok ze zvláštní zástavní smlouvy, ujednané se žalobcem. Uplatňovaným rozporem se spisy, jejž dovolatelka shledává v tom, že napadený rozsudek uvádí, že banka vyplatila žalobci uvedené částky na srážku z podílu dědického, ač ve zjištěních procesního soudu, jež soud druhé stolice převzal, není pro to opory, netřeba se obírati, poněvadž okolnost tato vzhledem k právnímu posouzení věci, jak bude rozvedeno, není podstatnou. Jest zjištěno, že žalobce zastavil svůj nárok na dědický podíl také pro pohledávku 5.142 Kč. A jen o tu ve sporu jde. Nutno tedy řešiti i druhou otázku, zda bylo zastavení toto po zákonu přípustné a účinné. K této otázce jest odpověděti záporně. Jest sice pravda, že dle §u 448 obč. zák. může býti zástavou každá věc, která jest předmětem obchodu, a že také dědický podíl sluší řaditi k »věcem« toho druhu, poněvadž může býti prodán (§§ 1278, 1065 obč. zák.). Zastavení dědického podílu překáží však zvláštní předpis §u 822 obč. zák. v novém doslovu, který převzal zásadu dvorského dekretu ze dne 3. června 1846, čís. 968 sb. z. s. a dopouští před odevzdáním pozůstalosti jen zabavení jednotlivých, určitých věcí, do pozůstalosti náležejících, které byly pozůstalostním soudem dány dědici k volné disposici, což se v tomto případě nestalo, nikoliv však dědictví v celku, tedy ani jeho poměrné části, napadnuvší některému ze spoludědiců. Toto obmezení netýká se jen exekučního práva zástavního, nýbrž také zástavního práva smluvního, neboť bylo by v rozporu se základními právními zásadami, ba protismyslným, by věřitel, nabyvší zástavy dobrovolně, měl míti příznivější postavení než věřitel, jenž se domáhá zajištění soudního. (Srovnej motivy k novelisaci §u 822 obč. zák.: »bezüglich des „Erbrechtes im ganzen" bleibt natürlich der Ausschluss der Pfändung wie der Verpfändung unberührt, den das Hofdekret vom 3. Juni 1846 J. G. S. 968 als eine Folge des Spezialitätsprinzipes des Pfandrechtes feststellt,« pak Ehrenzweig System II/2 str. 517 § 532, Mayr, Lehrbuch des bürgerl. Rechtes § 265 a § 556). Při kupu dědictví přejímá mimo to kupitel také všechny povinnosti dědicovy (§ 1278 obč. zák.), při právu zástavním směřuje však jeho snaha především k úhradě jeho pohledávky. Není podstatného rozdílu, zda jde o zastavení podílu dědického, či nároku na jeho vydání, neboť tento nárok není zvláštním samostatným právem, nýbrž podstatnou součástkou dědického práva spoludědicova, jaksi výronem tohoto práva. Nedopouští-li však zákon zastavení práva dědického vůbec, jest tím vyloučeno i zastavení této jeho součástky. Nenabyla tudíž žalovaná banka uvedenou již disposicí žalobcovou práva zástavního, tudíž ani práva odlučovacího dle §u 11 vyr. ř., a zaplatil-li žalobce, jak nesporno, včas kvotu, připadající na pohledávku žalované 5.142 Kč, kterou tato k vyrovnacímu řízení přihlásila, uhradil tím ve smyslu §u 53 vyr. ř. celý svůj dluh a jest proto žaloba, jíž se žalobce domáhá vrácení zadrženého zbytku, odůvodněna.

Čís. 4924.

Okolnost, že řízení o žalobě základní rozepře bylo skončeno rozsudkem pro zmeškání, nevylučuje obnovu řízení pro nové skutky a průvody a má toliko ten význam, že dostavivší se strana v obnoveném řízení nemusí již dokazovati pravdivost svého skutkového přednesu, jejž soud položil za základ svému rozsudku pro zmeškání.

Obnovy dle §u 530 čís. 7 c. ř. s. nemůže se domáhati, kdo z nedbalosti neuplatňoval již v dřívějším sporu okolnost, tvořící základ obnovy. Nedbalost jest spatřovati v tom, že postoupený dlužník se nepřesvědčil, zda postupní listina jest firemně správně podepsána.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1925, Rv I 355/25.)

Žalobu o obnovu řízení z důvodu čís. 7 §u 530 c. ř. s. procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Firma M. a spol. postoupila postupní listinou ze dne 22. května 1922 svou pohledávku proti žalobci částkou 9.363 Kč 60 h žalované bance. Postupní listina byla podepsána pouze veřejným společníkem firmy M. a spol. A-em, ačkoliv podle společenské smlouvy bylo zapotřebí kolektivního podpisu dvou společníků, což bylo i patrno z obchodního rejstříku. Žalobce byl o postupu vyrozuměn, vzal vyrozumění to bez námitek na vědomí a zaplatil žalované bance na postoupenou pohledávku 6.000 Kč. Jelikož zbytek zaplatiti se zdráhal, byl žalován a když se k prvému roku nedostavil, byl k návrhu nyní žalované banky rozsudkem pro zmeškání ze dne 14. listopadu 1923 uznán povinným, by jí zbytek postoupené pohledávky 3.363 Kč 60 h s příslušnými úroky a útratami zaplatil. Žalobce domáhá se obnovy tohoto řízení, skončeného rozsudkem pro zmeškání, opíraje svou žalobu o důvod §u 530 odstavec prvý čís. 7 c. ř. s. a tvrdě, že se teprve 17. ledna 1924, tedy v jednoměsíční lhůtě §u 534 c. ř. s. dozvěděl od Kurta M-a, že postup byl neplatným, protože postupní listina nebyla firemně podepsána. Nelze souhlasiti s dovoláním, že žalobce nezaviněnou neznalostí zápisu v obchodním rejstříku a jeho uveřejnění (čl. 25 odstavec třetí, 46 odstavec

druhý a 115 obch. zák.) mohl by se omlouvati jen tehdy, kdyby byl prokázal okolnosti a skutky, z nichž by plynulo, že nemusel věděti o »zápisu a jeho uveřejnění«. Ale o to zde vlastně nejde. Pro nové skutky a důkazy (§ 530 odstavec prvý čís. 7 c. ř. s.) připouští se obnova řízení podle §u 530 odstavec druhý c. ř. s. jen tehdy, když strana bez své viny nebyla s to, by nové skutky pokud se týče průvody přivedla k platnosti před koncem ústního jednání, po kterém byl vynesen rozsudek v prvé stolici. Obnovy podle §u 530 odstavec prvý čís. 7 c. ř. s. nemůže se tedy domáhati, kdo z nedbalosti neuplatňoval již v dřívějším řízení okolnosti, tvořící základ obnovy. Jest proto vyloučena z tohoto mimořádného opravného prostředku strana liknavá a bezstarostná, zejména tedy strana, která, ať již po skutkové nebo po důkazní stránce, k spornému jednání náležitě se nepřipravila (úřední sbírka vídeňská čís. 633). Nezáleží proto na tom, že žalobce nevěděl o okolnosti, že firma M. a spol. znamená kolektivně, pokud se týče, že byl, jak tvrdí, mylného mínění, že stačí podpis jeden, nýbrž rozhoduje, zda o tom při náležité pečlivosti a obezřetnosti v ě d ě t i m o h l, o čemž za daných okolností pochybovati nelze. Žalobcovu nedbalost sluší spatřovati již v tom, že, byv postupníkem (nyní žalovanou bankou) žalován o zaplacení zbytku postoupené pohledávky, se nepřesvědčil, zda postupní listina byla firemně podepsána, což vzhledem k veřejnosti obchodního rejstříku snadno mohl učiniti. Nelze souhlasiti s odvolacím soudem, že žalobce mohl spoléhati na to, že pohledávka byla postoupena b a n c e a že banka se přesvědčila o správnosti postupu, neboť žalovaná banka vůči žalobci k vynaložení takové pečlivosti nebyla povinna a kdo mimo závazek ať smluvní ať zákonný spoléhá na pečlivost třetí osoby, jedná toliko na vlastní nebezpečí. Při náležité opatrnosti, jakou zákon na stranách žádá, mohl tedy žalobce v základním sporu věděti, že firma znamená kolektivně, a mohl tedy v onom sporu zavčas vznésti i námitku neplatnosti postupu, opřenou o tuto skutečnost. Žaloba o obnovu byla proto prvým soudem zamítnuta právem. Vzhledem k velícímu předpisu §u 530 odstavec druhý c. ř. s. se ještě podotýká, že okolnost, že základní řízení bylo skončeno rozsudkem pro zmeškání, nevylučuje obnovy řízení pro nové skutky a průvody, neboť § 530 c. ř. s. ve směru tom nerozeznává a z povahy rozsudku pro zmeškání (§§ 396—399 c. ř. s.) to neplyne, nýbrž plyne z ní toliko, že dostavivší se strana v obnoveném řízení nemusí již dokazovati pravdivost svého skutkového přednesu, jejž soud svému rozsudku pro zmeškání položil za základ.

Čís. 4925.

Otázku, do jaké výše ručí po odevzdání pozůstalosti žalovaní dědicové, přihlásivší se výminečně, jest k námitce jich řešiti ve sporu o zaplacení pohledávky, a nikoliv teprve v řízení exekučním.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1925, Rv I 389/25.)

Žalobě, domáhající se zaplacení pohledávky na dědicích po Josefu H-ovi, bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno. N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by ve věci dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Žalující firma opírá žalobní nárok proti žalovaným o skutečnost, že jsou dědičkami po Františku H-ovi, přihlásivše se k jeho pozůstalosti výminečně, s výhradou inventáře, a navrhuje, by jako dědičky byly odsouzeny, by jí zaplatily pozůstalostní dluh 9865 Kč 85 h s přísl. do výše pozůstalostního jmění. Žalované ve sporu namítly, že pozůstalostní jmění nestačí k úplnému uspokojení pozůstalostních věřitelů, doličujíce podrobně, že pozůstalostní dluhy převyšují majetek, a že proto mohou věřitelé od nich požadovati jen určitou kvotu svých pohledávek, a nabídly o svých skutkových přednesech důkazy, jimiž podepřely svůj návrh na částečné zamítnutí žaloby. Námitka žalovaných čelila tedy zřetelně proti výši žalobní pohledávky, upírajíc jí částečné oprávnění, a nižší soudy měly o této procesní obraně v řízení sporném jednati a rozhodnouti, když byla ještě před skončením řízení v prvé stolici vznesena a skutkově i nabídnutými důkazy doličena (§§ 177, 178, 179, 182 c. ř. s.). Žalovaným dědičkám, výminečně se přihlásivším, nelze odpírati, by již za sporu s pozůstalostním věřitelem se nedomáhaly přesného číselného určení svého závazku, ani je odkazovati, by vyčkávaly v nejistotě exekuční řízení a aby teprve v něm se bránily proti výši vymáhané pohledávky opoziční žalobou (§ 35 ex. ř.), jejíž úspěch ostatně by byl velmi pochybným, kdyby se opírala o skutkové okolnosti, nárok částečně rušící, které povstaly před vznikem exekučního titulu a tudíž mohly již v řízení sporném býti uplatněny (§ 35 odstavec prvý ex. ř.). Bylo by takto zbytečně vyvoláno exekuční řízení proti dědicům zůstavitelovým k plnění jinak ochotným, a způsobeny jim nové útraty jen proto, že jejich závazek nebyl rozsudkem přesně určen. Žalované jako výminečně přihlášené dědičky, jimž pozůstalost byla odevzdána, mají tedy oprávněný nárok, aby ve sporu bylo zjištěno, zda a do jaké míry jsou povinny pohledávku pozůstalostního věřitele splniti vzhledem k ustanovení §u 802 obč .zák., podle něhož ručí po odevzdání pozůstalosti za pozůstalostní dluhy již vlastním jměním, ale ovšem jen do výše hodnoty pozůstalosti (pro viribus hereditatis) a vzhledem k nebezpečí škody, jež jim hrozí z ustanovení §u 815 obč. zák., kdyby, nepouživše svolání věřitelstva, uspokojily některého pozůstalostního věřitele větší kvotou, než jaká by mu připadla podle ceny pozůstalostního jmění při jeho rozdělení stejným poměrem. Přechází-li odevzdáním pozůstalostní jmění do dědicova vlastnictví a je-li dědic, výminečně se přihlásivší po odevzdání pozůstalosti práv již svým vlastním jměním za závazky pozůstalostní, ovšem s omezením §u 802 obč. zák., může býti po odevzdání pozůstalosti jen osobně žalován o zaplacení pozůstalostního dluhu a nesejde na tom, že tu nejde o žalobu podle ustanovení §u 815 obč. zák. Bylo tedy ve sporu zjistiti poměr mezi jměním a dluhy pozůstalostními a dle něho určiti kvotu, jakou žalované jsou povinny splniti žalobní pohledávku. Nižší soudy se však nezabývaly touto otázkou, vycházejíce z mylného právního názoru, že jest ji řešiti až v řízení exekučním, čímž

se stalo, že nebyly dosud probrány, vysvětleny a zjištěny skutkové okolnosti, pro spor rozhodné, této otázky se týkající, z důkazů o nich nabídnutých, a dovolacímu soudu nelze pro tuto neúplnost řízení ve věci samé rozhodnouti.

Čís. 4926.

Pokud spadá sládek pivovaru pod zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. a pokud pod zákon o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1925, Rv I 439/25.)

Velkostatkář (jeho pozůstalost) domáhala se na žalovaném sládku pivovaru určení, že výpověď, daná žalovanému dne 14. srpna 1924 ku dni 30. září 1924, jest po právu. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatelka v právních závěrech odvolacího soudu: a) že sládek pivovaru nepodléhá zákonu o obchodních pomocnících, nýbrž zákonu o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák. a že mu proto podle §u 19 tohoto zákona náleží šestiměsíční výpověď, b) že sládek nekoná služeb kupecké povahy, a že proto nelze ho zahrnovati mezi osoby uvedené v §u 1 odstavec třetí zákona ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák., c) že pivovar jest vedlejším živnostenským podnikem velkostatku, a to zemědělského podniku, a že zpracovával téměř výhradně obilí z velkostatku, d) že žalovaný jest ve stejném pořadí ve služebním řádě jako správci dvorů, že sládek jako zodpovědný správce pivovaru podléhá řediteli, že má kromě služného nárok na 5%ní tantiemu z čistého zisku z pivovaru, volný byt s otopem a osvětlením, užívání deputátní zahrady, paušál na povoz a na diety při cestách ve věcech panství, tedy na výlohy, které bývají poskytovány jiným úředníkům velkostatku a jichž poskytování nebývá obvyklým při obchodních pomocnících, konajících služby kupecké povahy, e) že na tom nemůže ničeho změniti, že byl pivovar zapsán do zvláštní vložky knihovní, a že byl vyloučen ze záboru, poněvadž tím nebyly dotčeny ani povaha úředního zaměstnání, ani povaha podniku. Dovolací soud neshledal dovolací důvod opodstatněným. Služební postavení žalovaného jako sládka musí býti posuzováno od případu k případu, proto všeobecné rčení, že sládek za všech okolností podléhá zákonu ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák., neobstojí zrovna tak, jako všeobecné rčení, že podléhá jedině zákonu o obchodních pomocnících. Onen zákon v §u 1 odstavec prvý staví osoby, zaměstnané

vyššími službami ve vedlejších podnicích velkostatku, na roveň úředníkům, zaměstnaným ve hlavních (totiž hospodářských a lesních) podnicích. Provozu pivovaru jako takovému, jest arci vtištěna povaha obchodního podniku, a podle toho byli by úředníci v tomto podniku trvale zaměstnaní vzhledem ku §u 1 III. zákona ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák. obchodními pomocníky. Přistupuje-li však k tomuto provozu vlastnost pomocného podniku v poměru k hlavnímu podniku hospodářskému, jako jest tomu v tomto případě, v němž pivovar zpracovává téměř výhradně obilí z velkostatku, a přistupuje-li k tomu zvláštní úprava služeb a postavení zaměstnancových, nelišících se nikterak od postavení statkových úředníků ve hlavním zemědělském podniku, nutno-li jmenovitě služby dotyčného zaměstnance považovati za vyšší služby, a když k tomu v tomto případě přistupuje ještě okolnost, že žalovaný sládek nekoná služeb kupecké povahy, poněvadž účetnictví a pokladna starávány jsou důchodem hlavního hospodářského podniku, nelze povati za nesprávné posouzení právní, že žalovaný jest statkovým dníkem podle §u 1 odstavec prvý zákona ze dne 13. ledna 1914, 9 ř. zák. Dovolatelka sice vytýká, že pivovar byl zcela samostatným nikem, jaký má na mysli § 2 čís. 1 zákona o obchodních pomocch, že vyráběl pivo po živnostensku, tedy i po obchodnicku, za účelem prodeje, že ani nebylo tvrzeno, že veškeré vyrobené pivo bylo spotřebováno výhradně na velkostatku samém, dále, že činnost žalovaného záležela výhradně ve výrobě a prodeji piva, zůstává tím vším nedotčena vlastnost pivovaru jako pomocného podniku živnostenského, a také tím nedotčena zůstává skutečná povaha zaměstnání žalovaného jako statkového, řediteli velkostatku podléhajícího a od ostatních úředníků statkových i podle služebního řádu nerozlišovaného úředníka. Dovolatelčin poukaz, že i v pivovaru byl samostatný účetní, že sládek byl nejen samostatným správcem, nýbrž i představeným tohoto účetního, že sám nakupoval technické potřeby, že byl přikupován ječmen od hostinských a rolníků, že slad byl také prodáván jiným pivovarům neb obchodníkům sladem, že účetnicky byl pivovar úplně samostatným objektem, nemůže ničeho měniti na vlastnosti pivovaru jako pomocného podniku živnostenského, neboť jednak byla zjištěna odvolacím soudem odvislost žalovaného od velkostatkového ústředí, a co nejhlavnějšího, že právě od ústředí hlavního podniku, jednak soběstačnost, totiž úplná soběstačnost, není znakovou vlastností pomocného podniku živnostenského, když více méně každý podnik je poukázán, aby si opatřoval některé potřeby jinde. To platí stejně i ve příčině zemědělských výrobků, hlavním závodem pivovaru dodávaných, neboť přirozeně tyto dodávky mohly se říditi jenom výší skutečné zemědělské výroby hlavního podniku. Pozdější zapsání pivovaru do zvláštní vložky knihovní nemohlo se dotýkati již nabytých práv žalovaného a jest i jinak bez právního významu pro rozhodnutí této rozepře, neboť tím nepřestal pivovar po hospodářské stránce býti pomocným podnikem živnostenským hlavního živnostenského podniku. Rovněž okolnost, že podnik jest zapsán do obchodního rejstříku, nevylučuje, že jest to pomocný podnik živnostenský podle §u 1 zákona o statkových úřednících, neboť ani nebylo tvrzeno, že se tímto zápisem změnily služební poměry žalovaného.

Úřad pro zahraniční obchod má právo vybírati poplatky za povolení, která udílí, i dodatečně po udělení povolení a může je vymáhati i soudní exekucí.

Dvorský dekret ze dne 10. února 1832, čís. 2548 sb. z. s. nebyl odvolán cís. nařízením ze dne 20 .dubna 1854, čís. 96 ř. zák.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1925, Rv I 532/25.)

Československý erár zažádal na základě výkazů nedoplatků ministerstva obchodu, sekce pro úpravu dovozu a vývozu ze dne 13. května a 14 .května 1924, opatřených doložkou vykonatelnosti, o povolení exekuce proti žalobci ku vydobytí poplatků 1215 Kč a 17.200 Kč. Exekuce byla povolena a vykonána. Žalobce, tvrdě, že ony výkazy nedoplatků ministerstva obchodu nejsou exekučními tituly po rozumu §u 1 čís. 13 ex. ř., poněvadž zákon ze dne 24. června 1920, čís. 418 sb. z. a n., dle kterého ministerstvo obchodu jako nástupce úřadu pro zahraniční obchod, tímto zákonem zřízeného, jest oprávněno vybírati poplatky za vývoz, neobsahuje ustanovení v tom směru, že poplatky za povolení, o které se zde jedná, lze vydobýti obdobně jako veřejné daně a dávky, t. j. cestou soudní, domáhal se v žalobě, by bylo určeno, že výkazy nedoplatků ministerstva obchodu, sekce pro úpravu dovozu a vývozu v Praze ze dne 13. a 14. května 1924 nejsou exekučními tituly po rozumu §u 1 čís. 13 ex. ř. a aby důsledkem toho exekuce byla prohlášena za nepřípustnou a podle §u 39 čís. 5 ex .ř. byla zrušena. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Odvolatel spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že výkazy nedoplatků ministerstvu obchodu za udělení povolení vývozu, vydané sekcí pro úpravu dovozu a vývozu ze dne 13. a 14. května 1924, opatřené doložkou vykonatelnosti, neprávem první soudce pokládá za exekuční tituly dle §u 1 čís. 13 ex. ř. Názor svůj opírá o to, že zákon ze dne 24. června 1920, čís. 418 sb. z. a n. a prováděcí nařízení ze dne 13. července 1920, čís. 442 sb. z. a n. neobsahují ustanovení, že ministerstvo obchodu jest oprávněno dobývati poplatky za povolení jím udělená obdobně jako veřejné daně a dávky, a že, kdyby zákon byl měl úmysl, tyto poplatky postaviti co do způsobu vydobývání na roveň přímým daním, bylo by to v doslovu zákona uvedeno. Dále uvádí, že ustanovení onoho zákona a prováděcího nařízení o trestnosti zkrácení poplatku dle důchodkového trestního zákonníka nelze použiti k závěru, že poplatky ty jsou na roveň postaveny přímým daním, neboť ustanovení ta prý se týkají pouze nesprávných údajů při žádosti o povolení. Dvorský dekret ze dne 10. února 1832, čís. 2548 sb. z. s., který dle čl. III. uvoz. zák. k exekučnímu řádu byl v platnosti zachován, týká prý se pouze cla a potravní daně, nikoliv veřejných poplatků vůbec, a nelze prý z něho dovozovati, že má finanční prokuratura volbu, dobývati poplatky, o které se zde jedná, buď cestou exekuce soudní, nebo politické. Přichází prý v úvahu § 2 odstavec druhý čís. nař. ze dne 20. dubna 1854, čís. 96 ř. zák., dle něhož jest vysloveno, že cestou vybírání daní jest vymáhati jen ony dávky, které co do vymáhání zákonem jim byly na roveň postaveny, což v tomto případě se nestalo. Než soud odvolací tyto názory odvolatele nesdílí. Dle §u 1 čís. 13 ex. ř. mají výkazy nedoplatků o poplatcích, které podle předpisů o nich platných jsou vykonatelné, moc exekučních titulů. Proti vykonatelnosti odvolatel ani se neopírá, a pouze tvrdí, že nejde zde o titul exekuční. Soud odvolací sdílí správnost odůvodnění prvního soudu, že z ustanovení §u 3 zákona ze dne 24. června 1920, čís. 418 sb. z. a n. a §§ 12 a 13 nař. vlády ze dne 13. července 1920, čís. 442 sb. z. a n. jasně plyne, že poplatek ten vybírá státní správa na základě výsostného svého práva a trestá zkrácení poplatku toho jako těžký důchodkový přestupek a pokuty vyslovuje finanční úřad první stolice. Tím jsou tyto poplatky postaveny zákonem na roveň dávkám veřejným, což mylně odvolatel v zákonu postrádá, a mylným jest jeho náhled, že ustanovení ta týkají se pouze nesprávných údajů v žádosti o povolení. Správně také dovodil první soudce z ustanovení odstavce 1, 4 a 7 příl. k dvorskému dekretu ze dne 10 .února 1832, čís. 2548 sb. z. s., který dle čl. III. uvoz. zákona k exekučnímu řádu zůstal v platnosti, že ponecháno jest správě politické na vůli, vymáhati dávky, které daním co do dobývání jsou na roveň postaveny, buď exekucí soudní, nebo politickou. Dvorský dekret týká se sice cla a dávky z potravních daní, avšak i v tomto případě jedná se o poplatek z vývozu ,tedy o poplatek takové povahy, který se týká úpravy vývozu, jako mají za účel cla. Dlužno tedy přidržeti se vykládacího pravidla §u 6 a 7 obč. zák. a použiti obdobně podobných zákonů i o poplatcích vývozních. Měla tedy finanční prokuratura volbu nastoupiti cestu buď exekuce soudní nebo politické při vymáhání těchto poplatků. Námitka odvolatele, že zákonodárce v zákoně výslovně neuvedl, že nezaplacené tyto poplatky jest vymáhati cestou soudní exekuce, jest neodůvodněna, když zachovány byly shora uvedené předpisy všeobecné o způsobu vymáhání poplatků daním veřejným na roveň postavených. Ustanovení §u 2 odstavec druhý čís. nař. ze dne 20. dubna 1854 čís. 96 ř. zák., kterým se vydává předpis o vykonání nařízení a nálezů zeměpanských, politických a policejních úřadů, mluví sice o platech, které zákonem jsou na roveň postaveny ve příčině vymáhání daním, avšak v tomto případě zákonodárce nemusil v zákoně výslovně uváděti, že nezaplacené poplatky jest vymáhati cestou soudní exekuce, když jest zde dostatečný předpis všeobecný. Tvrzení žalobcovo o způsobu vybírání poplatku předem neb dobírkou nemá opory ve zmíněném zákoně ani v prováděcím nařízení. Ostatně jest již judikaturou nejvyššího soudu, jmenovitě rozhodnutím ve sb. n. s. pod čís. 1108 rozhodnuto, že poplatky za vývozní povolení jsou na roveň postaveny daním a mají povahu veřejnoprávní.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud vzhledem ku všeobecným zásadám §§ 6 a 7 obč. zák. použil v této věci pravidel dvorského dekretu ze dne 10. února 1832, čís. 2548 sb. z. s.

obdobně na poplatky, vybírané úřadem pro zahraniční obchod, že však jest toto obdobné použití vyloučeno, poněvadž věc lze rozhodnouti již ze zákona samého z jeho smyslu a úmyslu. Dovolatel míní, že zákon ze dne 24. června 1920, čís. 418 sb. z. a n. ustanovil, že úřad, jím zřízený, má právo vybírati za povolení, která udílí, poplatky, což prý znamená, že má tyto poplatky vybírati při udělení povolení, ale také že to znamená, že úřad pro zahraniční obchod nemá práva, by tyto poplatky vybíral dodatečně, že proto nebylo potřebí pojmouti do zákona ustanovení o vymáhání, poněvadž není čeho vymáhati. Uplatněný dovolací důvod není opodstatněn. Podle pomocných prostředků, jichž výklad zákona používá, rozlišuje se obyčejně gramatický výklad »ze zvláštního významu slov v jich souvislosti« a logický výklad »z jasného úmyslu zákona«. Zákon sám (§ 6 obč. zák.) vyslovuje, že oba tyto druhy výkladu vystupují při použití zákona společně, že mají do sebe zasahovati. Logický výklad má z možného obsahu zákona, nabytého gramatickým výkladem, získati skutečný obsah právního předpisu. Slova zákona »která udílí« nemají významu dovolatelem jim dávaného, ani gramatickým, ani logickým, ani oběma výklady společně nedá se odvozovati ze zákona, že, když poplatek není zaplacen hned při udělení povolení, potom již nemůže býti vymáhán. Pravý význam slov »která udílí« je ten, že stát má nárok na zaplacení vývozního poplatku již udělením vývozního povolení, nikoli jenom po tu dobu, pokud udílí povolení, proto je správným názor odvolacího soudu, že nárok nezaniká udělením. Nelze také sdíleti dovolatelův názor, že pravidla dvorského dekretu ze dne 10. února 1832, čís. 2548 sb. z. s. byla odvolána pravidly cís. nařízení ze dne 20. dubna 1854, čís. 96 ř. zák. Jde o dva zcela různé zákony, z nichž prvý se týká dobývání celních nedoplatků a poplatků na daních spotřebních, druhý se týká vnuceného vymáhání opatření a nálezů politických a policejních úřadů, což také vyplývá ze čl. III. uvoz. zákona k exekučnímu řádu, jímž oba tyto zákony byly zachovány v platnosti. Odvolací soud nepochybil, když prvního zákona použil v této věci obdobně, vysloviv, že jde o poplatky sice různé, ale přece jenom právní povahou nejpodobnější. Nebyly tedy dovolacími vývody vyvráceny správné, věci i zákonu vyhovující důvody napadeného rozsudku

Čís. 4928.

Prozatimní opatření podmíněno jest osvědčením určitého nároku určité osobě příslušejícího. Nelze je povoliti, má-li teprve v rozepři býti rozhodnuto, zda přísluší nárok navrhovateli či osobě třetí.

Prozatimní opatření pro nároky podle §u 1264 obč. zák. předpokládá pravomoc rozsudku na rozvod.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1925, R II 102/25.)

Jan C. a Rozalie K-ová navrhli proti Marii C-ové vydání prozatimního opatření, by ku zajištění nároků ohrožených proti odpůrkyni »na vrácení vlastnického práva k ideálním polovicím nemovitostí« bylo odpůrkyni zapovězeno zcizení, zastavení a zatížení oněch ideelních polovicí a bylo nařízeno poznamenání tohoto zákazu v pozemkové knize. Soud prvé stolice prozatimní opatření povolil, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: V tomto případě bylo prozatimní opatření vydáno na základě ustanovení §§ 381 čís. 1, 382 čís. 6 a 389 ex. ř. a musil proto první soud vzíti za osvědčeno, že každá z obou ohrožených osob má nárok na vrácení obou polovicí nemovitostí, stěžovatelce připsaných a že bez prozatimního opatření soudní vymáhání neb uskutečnění těchto nároků by bylo zmařeno nebo značně stíženo. Rekursní soud jest však souhlasně s vývody stěžovatelky toho názoru, že předpokladu pro prozatimní opatření tu není a proto ve smyslu rekursního návrhu žádost zamítl. Nejhlavnější podmínkou pro povolení prozatimního opatření jest, by bylo soudu osvědčeno, že jde o určitý soukromoprávní nárok a že tento určité osobě přísluší; této podmínce však v tomto případě není vyhověno. V návrhu se tvrdí, že Rozalie K-ová svému synu Janu C-ovi nemovitosti jako výbavu pro manželství odstoupila a že tento jen k vůli zjednodušení jejich polovici nechal připsati své ženě. Jestli toto tvrzení jest správným, pak vzdala se Rozalie K-ová vlastnického práva k nemovitostem a nemůže proto ani od svého syna ani od své snachy vrácení těchto nemovitostí žádati; z tohoto skutkového děje by se snad dal vyvozovati jen nárok Jana C-a proti jeho ženě na vrácení vlastnických podílů a skutečně také Jan C. v podání tento nárok uplatňuje. Na jiném místě podání tvrdí se však zase, že Rozalie K-ová polovici nemovitostí Marie C-ové odstoupila za jistých podmínek a že ona (Rozalie K-ová) má nárok na vrácení těchto objektů, poněvadž podmínky nebyly dodrženy. Toto tvrzení jest se shora vylíčenou skutkovou podstatou v přímém rozporu a jest jasno, že v takovém případě o osvědčení určitého nároku určité osoby nemůže býti řeči. Má-li soud soukromoprávní nárok prozatím chrániti, musí aspoň věděti, komu nárok přísluší. Tvrdí-li však strany ve svém podání věc nemožnou, že nárok na vrácení týchž nemovitostí přísluší Janu C-ovi a Rozalii K-ové samostatně, jest patrno, že navrhovatelé sami ještě mají pochybnosti, zda a komu nárok přísluší, a jest již od počátku objektivní osvědčení nároku vyloučeno. Pro nedostatek zmíněné podmínky jest tedy prozatimní opatření v tomto případě nepřípustno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Jana C-a.

Důvody:

Ohrožení stylisovali své nároky, ve příčině kterých se domáhali zajištění prozatimním opatřením, Jan C. v ten způsob, že mu nárok ten přísluší podle §u 1264 obč. zák., že to je totiž nárok, aby byla zrušena svatební smlouva a že si podání žaloby k uplatnění tohoto nároku vyhradil ve své žalobě o rozvod, Rozalie K-ová v ten způsob, že má právo žádati navrácení polovice nemovitostí odpůrkyni odevzdaných pod podmínkami, že bude s Janem C-em pořádně žíti a že mu přinese a odevzdá slíbené věno, kterýchžto podmínek však nesplnila. Rekursní soud poukázal právem k tomu, že ohrožení uplatnili dva navzájem se vylučující nároky, že tedy ohrožení dosud sami jsou v pochybnostech, komu který nárok přísluší že za tohoto stavu nelze mluviti o objektivním osvědčení

nároků. Vývody dovolacího rekursu Jana C-a, jenž jedině napadl rekursní usnesení, nebylo vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění tohoto usnesení. Stěžovatelův nárok, opírající se o předpis §u 1264 obč. zák., vzešel by teprve, kdyby bylo pravoplatně uznáno rozsudkem na rozvod manželství z viny odpůrkyně, nebo z viny obou manželů. V této příčině tvrdil Jan C., že manželství bylo sice rozvedeno rozsudkem pro zmeškání z viny odpůrkyně, že však rozsudek ten nenabyl dosud právní moci. Z toho vyplývá, že Janu C-ovi v době, kdy se domáhal prozatimního opatření, jím tvrzený nárok podle §u 1264 obč. zák. dosud nevzešel. Proto by nemohl býti tento nedostatek podle §u 390 odstavec prvý ex. ř. nahrazen ani jistotou. Ale také jest závažno, že ani nebylo tvrzeno v návrhu na povolení prozatimného opatření, že nárok, o jehož zajištění běží, přísluší skutečně Janu C-ovi výhradně. Uvádí-li Jan C. nyní v dovolacím rekursu úchylně od toho, oč opíral svůj nárok v návrhu, že, kdyby mu nepříslušel nárok podle §u 1264 obč. zák., jeho nárok na vrácení opíral by se o § 1435 obč. zák., nemůže k tomu býti přihlíženo, poněvadž Jan C. ve svém návrhu nedomáhal se zajištění nároku podle §u 1435 obč. zák., nýbrž nároku podle §u 1264 obč. zák., tedy nároku od onoho zcela odlišného. Stěžovatelovo mínění, že musí býti teprve v rozepři zjištěno, zda nárok na zpětné převedení vlastnického práva k nemovitostem přísluší proti Marii C-ové jemu, či jeho matce Rozalii K-ové, ale že oni oba mají již nyní právo, dožadovati se ochrany tohoto nároku, je potvrzením správnosti právního názoru rekursního soudu, podle kterého je předpokladem povolení prozatimního opatření osvědčení určitého nároku soukromoprávního, příslušejícího určité osobě, čemuž není tak v tomto případě, když podle něho musí býti teprve v rozepři rozhodnuto, zda nárok přísluší stěžovateli, či jeho matce. Stěžovatelův poukaz ku předpisu §u 16 c. ř. s. není případným, neboť se stěžovatel netáhne svým nárokem zcela nebo částečně k věci nebo právu, o nichž je mezi jinými osobami zahájena právní rozepře, nýbrž stěžovatel je v právní nevědomosti, zda nárok, který chce míti ochráněn prozatimním opatřením, přísluší jemu, či jeho matce.

Čís. 4929.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Technický správce dvou různých dvorů, jenž mimo to samostatně řídil zemědělský podnik průmyslový, spadá do skupiny 9. tabely, třebas měl jen nižší přípravné studium.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1925, Rv II 205/25.)

Procesní soud prvé stolice přisoudil vdově po správci velkostatku žalovaného zaopatřovací požitky dle skupiny deváté tabely připojené k zákonu ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Odvolací soud k odvolání žalovaného napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nižšími soudy bylo zjištěno, že zemřelý správce Alois K. až do 15. února 1915, kdy byl povolán k vojenské službě (kdež 5. září 1915 v poli padl), měl v hospodářské správě dva dvory, dvůr S. o 108 ha a dvůr W. o 103 ha půdy, a při nich vedl i správu hospodářského lihovaru s kontingentem 723·11 hl, že dvory byly přes hodinu cesty od sebe vzdáleny, že denně vykonával dozor na obou dvorech a vedl samostatně i výrobu v lihovaru, jsa osobně i důchodkové kontrole zodpovědným, že také vedl o těchto podnicích knihy, a že pracoval jednou ročně návrh osevního plánu. Oba dvory, jsouce jinak samostatnými hospodářskými jednotkami, sloučeny byly ve společnou správu ještě s hospodářským lihovarem (sekcí), ježto k velkému pozemkovému majetku, žalovanou firmou drženému, patřilo celkem pět dvorů o třech sekcích s ústředním řiditelstvím v S. Prvým soudem bylo zjištěno ze znaleckého posudku, že hospodářský úředník, pověřený vedením sekce, má větší zodpovědnost, než úředník jediný dvůr na starosti mající, poněvadž jeho činnost jest rozšířena na více objektů, a vyžaduje větší bystrosti při vedení. Bylo-li tedy prokázáno, že správce Alois K. osobně vedl technickou správu dvou různých dvorů a mimo to i samostatně řídil zemědělský podnik průmyslový (lihovar), tato jeho činnost osvědčovala již jeho zvláštní schopnosti a odborné znalosti i zkušenosti, jaké předpokládají se u samostatných správců velkých dvorů, a nezáleží na tom, že měl jen nižší přípravné studium hospodářské, když ve skutečnosti vykazoval příslušné vědomosti a potřebné odborné znalosti pro svěřené mu úkoly. Bylo však také zjištěno, že kromě služby technické obstarával Alois K. i úkony správní těchto zemědělských podniků, zejména že vedl knihy a záznamy o jejich provozu, a že pro lihovar také z části sám nákup bramborů obstarával. Vysvětlivky k vládnímu nařízení čís. 189 z r. 1921 neurčují přesně úkonů administrativy pro správce sekce a proto ani okolnost, že vlastní obchodní podnikání, pokud se těchto dvou dvorů týkalo, provozovala ústřední správa velkostatku v S., není s to, by snížila význam povolání Aloise K-a, poněvadž u zaměstnanců skupiny 9. se ani nepožaduje, by také samostatně vedli komerční stránku zemědělských podniků, jejich správě svěřených. Nesejde ani na tom, že Alois K. měl ze svého dvoru stále telefonické spojení s ústředním řiditelstvím v S. a časté služební hovory s ním, a nutno zdůrazniti, že dovolací vývody neprovádějí dovolací důvod podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. po zákonu, pokud, přezírajíce skutková zjištění nižších soudů o samostatném vedení správy obou dvorů a lihovaru Aloisem K-em, pokoušejí se dolíčiti, že prý byl jen vykonavatelem denních telefonických příkazů ústředního ředitelství. Výtka, že Alois K. nepracoval ani osevního plánu, byla již vyvrácena nižšími soudy, které jednak zjistily, že každoročně návrh osevního plánu zhotovil, jednak případně odůvodnily i provedené jeho změny ústředním řiditelstvím zřetelem na rozvrh osevu na ostatních sekcích. Odvolacím soudem byla tedy sporná otázka právní povahy zaměstnání Aloise K-a posouzena v podstatě správně, když podle skutkových zjištění a znaleckého posudku o jeho činnosti uznal, že jest ho pokládati za správce sekce dvou sloučených dvorů a právem přiznal i jeho pozůstalým nárok na zaopatřovací

požitky podle skupiny 9. tabulky zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. a vysvětlivek k vládnímu nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n.

Čís. 4930.

Do zástavy lze dáti i vkladní knížku, opatřenou heslem.
K nabytí zástavního práva (§ 456 obč. zák.) nevyhledává se úplatnosti.

(Rozh. ze dne 17. dubna 1925, Rv II 195/25.)

Žalobkyně svěřila svou vkladní knížku, vázanou heslem, svému bratru Tiboru S-ovi, jenž ji dal žalované firmě do zástavy. Žaloba o vydání vkladní knížky byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Především není správným názor žalobkyně, že vkladní knížka, jejíhož vydání se na žalované firmě domáhá, protože jest vázána heslem, které žalované firmě není známo, jako pouhý legitimační papír jest věcí bezcennou a tudíž se za zástavu nehodí. K vyvrácení tohoto názoru stačí uvésti, že heslem obmezeno jest toliko dispoziční právo se vkladem, jejž vkladní knížka představuje a že není, jak správně uvedl odvolací soud, nikterak vyloučeno, že si žalovaná firma známost hesla a tím možnost se vkladem disponovati zjedná, takže nelze říci, že vkladní knížka jest věcí bezcennou, k zástavě nezpůsobilou (§ 448 obč. zák.). Nelze dále sdíleti stanovisko žalobkyně, že žalované firmě nepřísluší ochrana zástavního práva ke vkladní knížce podle §u 456 obč. zák., protože nenabyla vkladní knížky do zástavy úplatně (§ 367 obč. zák.). Požadavek úplatnosti, pokud jde o nabytí zástavního práva podle §u 456 obč. zák., nemá místa, protože nejde o přínos majetkový, nýbrž o pouhé zajištění pohledávky. Dokladem toho jest obdobné jinak §u 456 obč. zák. ustanovení čl. 306 obch. zák., kde se úplatnosti při zřízení zástavního práva nevyžaduje. Názor, že k nabytí zástavního práva podle §u 456 obč. zák. úplatnosti netřeba, zastává skoro napořád i nauka (srovnej na př. Krainz-Ehrenzweig § 273 str. 803, Dr. Mayr str. 545 pozn. 22, Randa Ger. Zeitung 1899, čís. 21). Pokud pak jde o rozhodnou pro tento spor otázku, zdali žalovaná firma, nabývajíc vkladní knížky od Tibora S-a, na jehož jméno zní a jemuž byla, jak jest nesporno, žalobkyní svěřena, pro svou pohledávku za Tiborem S-em do zástavy, byla, jak toho §§ 367 a 456 obč. zák. vyžadují, bezelstnou, nejsou vývody žalobkyně nikterak s to, vyvrátiti stanovisko nižších soudů najmě odvolacího, že důkazy o tom, že žalovaná bezelstnou nabyvatelkou zástavy nebyla, podán (§ 328 obč. zák.) není.

Čís. 4931.

Tím, že dosud samostatná obec, povolaná posledním pořízením za dědičku, byla dříve, než dědictví napadlo, sloučena s jinou obcí, nebylo ve smyslu §u 536 obč. zák. zmařeno její povolání za dědičku.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, R I 215/25.)

Pozůstalostní soud odmítl dědickou přihlášku rady hlavního města Prahy z toho důvodu, že universální dědic, město Smíchov, neexistuje, zaniknuvši zákonem ze dne 6. února 1920, čís. 114 sb. z. a n. a, nedočkavši se nápadu dědictví, není dědicem (§ 545 obč. zák.) a město Praha, třebaže přijalo dle §u 3 téhož zákona jmění, ústavy a fondy všech s ní spojených obcí, tedy i Smíchova, není dědicem. Rekursní soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že přijal přihlášku rady hlavního města Prahy na soud. Důvody: Soud odvolací nesouhlasí s náhledem prvého soudu. Každé poslední pořízení jest vykládati v intencích zůstavitele a hleděti k tomu, by vůle jeho, pokud možno, byla splněna (§§ 558, 655, 706 a j. obč. zák.). Zůstavitelka v prvé závěti ze dne 14. února 1918 jmenovala dědicem fond pro zřízení a udržování obecního sirotčince na Smíchově a v druhé ze dne 22. prosince 1920 s poukazem na to, že zatím z tohoto fondu byl usnesením obecního zastupitelstva na Smíchově utvořen a v činnost uveden městský sirotčinec na Smíchově jako obecní ústav pod správou města Smíchova, ustanovila dědicem městskou obec Smíchovskou s tím závazkem, by pozůstalostní jmění přijala pro městský sirotčinec a zachovala pro tento městský ústav. Jest správno, že §em 1 zákona ze dne 6. února 1920, čís. 114 sb. z. a n. byly s hlavním městem Prahou sloučeny t. zv. obce předměstské a sousední, mezi nimi i obec Smíchov pod společným jménem »hlavní město Praha«. V tom však nelze spatřovati zánik obce Smíchova, ten by tu byl ve smyslu §u 536 obč. zák. jen tehdy, kdyby obec ta úplně zmizela (třeba nějakou katastrofou); leč ona tvoří dnes součást obce »hlavního města Prahy«, jež stejně jako toto jméno mohla dostati i jméno »Smíchov« nebo mohla býti pojmenována podle některé jiné spojené obce nebo dostati jméno zcela nové a nikdo by jistě netvrdil, v tomto posledním případě, že obce ty přestaly existovati; ony existují dále v obci, v níž byly spojeny a jednotlivé části t. zv. Velké Prahy podržely svá dřívější místní jména, takže se jmenuje část města Smíchova »Praha-Smíchov«; tyto části mají své volené místní výbory, které dle §u 18 zákona ze dne 6. února 1920, čís. 116 sb. z. a n. mají »spolupůsobiti při hospodářství a správě jednotné obce, zejména při správě ústavů, podniků a zřízení sloužících ryze místním účelům«; tím tyto sloučené obce a osady nabývají povahy, jakou mají asi obce místní dle obecního zřízení. Tak jako nezaniká fysická osoba úřadem povolenou změnou jména, nezaniká ani obec. A stejně jako nevadí, pojmenuje-li zůstavitel dědice nesprávným jménem, není-li jen pochyby o totožnosti, nemůže vaditi, označila-li zůstavitelka obec, totiž Smíchov, třebaže již zákon ze dne 6. února 1920, čís. 114 sb. z. a n. dle ustanovení §u 18 v době zřízení dovětku ze dne

22. prosince 1920 nabyl účinnosti, jen když je jisto, že obec, která přejala veškeré funkce, jmění, ústavy a nadace dříve samostatné obce Smíchova, je nyní přihlašující se k dědictví hlavní město Praha.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Lze plně souhlasiti s názory, vyslovenými v napadeném usnesení. Stěžovatelka na podporu svého opačného náhledu, že spojením obce s jinou obcí utvoří se nová obec jakožto nový právní podmět za současného zániku dříve samostatné obce, odvolává se na zákon ze dne 6. února 1920, čís. 114 sb. z. a n., zejména na jeho ustanovení §§ 1, 3, 16—18 a na vládní nařízení ze dne 11. ledna 1923, čís. 7 sb. z. a n., vyvozujíc z nich, že městská obec smíchovská přestala sloučením trvati jako právní podmět, nedočkala se nápadu dědictví a nastal proto případ §u 536 obč. zák. Tyto vývody jsou pouze potud správny, že sloučením pozbyla městská obec smíchovská svou dřívější politickou samostatnost. To však neznamená, že obec pražská, v níž městská obec smíchovská splynula, nenabyla ze závěti zůstavitelky dědického práva. Předpis §§ 536 a 809 obč. zák. mluví pouze o úmrtí dědice před zůstavitelem. Městská obec smíchovská přestala býti samostatnou politickou obcí v posavadním svém útvaru, avšak tvoří nadále součást Velké Prahy. Dle §u 1 cit. zák. čís. 114/1920 vylučuje se ze svého posavadního okresu a slučuje se s hlavním městem Prahou v jednu obec pod společným jménem »hlavní město Praha« a dle §u 3 přechází veškeré jmění a obecní statek, ústavy a fondy připojených obcí, veškerá jejich práva i závazky na hlavní město Prahu. Podle §u 3 vlád. nař. čís. 7/1923 podrží dosavadní místní výbory svou působnost, pokud nebudou nově zvoleny a ustaveny místní výbory v obvodech určených dle §u 1 nař. Nelze tu tedy mluviti o takovém zániku právnické osoby, jak jej má na zřeteli § 536 obč. zák., nýbrž obec smíchovská byla toliko spojena a splynula s posavadní obcí pražskou i se všemi svými ústavy, zejména také se sirotčincem, o němž se mluví v dodatku k závěti ze dne 22. prosince 1920. Nikdo nebude tvrditi, že touto změnou v obvodu a pojmenování zanikla též obec pražská. Proto i městská obec smíchovská, dříve pro sebe existující, trvá dále ve sloučené obci »hlavního města Prahy«, neb »sjednocené obce pražské« jako její součást. Správně poukázala druhá stolice ve svém usnesení na to, že zákon všude podporuje snahu po zachování platnosti a splnění poslední vůle. V době, kdy zůstavitelka ustanovila obec smíchovskou dědicem svého jmění, nabyl již zákon ze dne 6. února 1920, čís. 114 sb. z. a n. účinnosti, a městská obec smíchovská byla tedy patrně dle poslední vůle ze dne 22. prosince 1920 ustanovena dědičkou v tom právním útvaru, jak ho tento zákon určil. Právní vůli podáním dědické přihlášky nemůže vyjádřiti pouze dědic, jenž v době úmrtí zůstavitelova již vůbec neexistoval. Ale sloučením více obcí nově utvořená obec může tuto právní vůli projeviti za dřívější samostatnou obec, která s ní splynula, a v ní dále, ovšem pouze jako součást trvá. Zůstavitelka zmiňuje se ve svém dodatku k poslední vůli ze dne 22. prosince 1920 o změnách nastalých mezitím v útvaru české vlasti i o tom, že mezitím také z bývalého sirotčího fondu se utvořil a v činnost byl uveden městský sirotčinec na Smíchově jako obecní ústav pod správou města Smíchova stojící, a proto k uvarování všech pochybností o své pravé poslední vůli činí dodatek, že ustanovuje za dědice po sobě městskou obec Smíchov s tím závazkem, aby zděděné jmění přijala pro městský sirotčinec na Smíchově a pro tento obecní ústav zachovala co nadaci pod názvem »Nadace manželů Josefa a Anny Z-ových a Františka C-a (prvého manžela)«. Z toho vysvítá zřejmě příkaz, že poslední vůle zůstavitelky má a může býti splněna i za změn nastalých v politickém útvaru obce smíchovské, ostatně zůstaviteice již známých, protože nastaly ještě před jejím úmrtím a před zřízením této poslední vůle. Kdyby tedy dědičkou byla ať městská obec smíchovská, ať sloučená obec hlavního města Prahy, vždy musí zděděné jmění přijati pro městský sirotčinec na Smíchově a je zachovati jako nadaci, nikoliv je si podržeti pro sebe. Městský sirotčinec na Smíchově trvá, správu jeho vede nyní obec pražská, v jejíž novém rozšířeném obvodu trvá dále i obvod dříve samostatné obce smíchovské. Nemůže tedy býti nejmenší pochyby o pravé vůli zůstavitelky, kteráž svého dědice, městskou obec smíchovskou, v dodatku k závěti pojmenovala pouze tak, jak to bylo i po provedené změně všeobecně běžným.

Čís. 4932.

Pohledávku přikázanou mu právoplatně k vybrání, vymáhá věřitel vlastním jménem.

Nedostatek potvrzení o právní moci (§ 9 ex. ř.) není pouhou formální vadou (§§ 84, 85 c. ř. s. a § 78 ex. ř.), nýbrž nedostatkem hmotného předpokladu pro vymožení exekuce.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, R I 249/25.)

Soud prvé stolice povolil ku vydobytí peněžité pohledávky exekuci na movitosti, rekursní soud exekuční návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelovo tvrzení, že k exekučnímu návrhu připojil právoplatné usnesení okresního soudu ze dne 28. srpna 1924 v prvopise, jest sice správným, jenže stěžovatel přehlíží, že, když navrhoval povolení exekuce u okresního soudu, bylo podle §u 9 ex. ř. jeho povinností, aby si na řečeném usnesení opatřil potvrzení, že usnesení to nabylo právní moci, což se však nestalo. Rekursní soud tedy uznal zcela správně, že stěžovatelem navrhovaná exekuce neměla býti povolována a to pro tento nedostatek. Jinak arci nelze sdíleti právní názor rekursního soudu, že byl stěžovatel podle §u 308 ex. ř. jedině oprávněn, vymáhati ku vybrání mu přikázanou pohledávku pouze v zastoupení svého dlužníka Antonína Sch-a, neboť tento právní názor nemá opory v předpisu §u 308 ex. řádu Po právoplatném přikázání pohledávky k vybrání uplatňuje

vymáhající věřitel přikázanou pohledávku sice za svého dlužníka, ale vlastním jménem, to jest v případě rozepře jest samostatnou stranou procesní a v exekučním řízení samostatným věřitelem vymáhajícím. Jinak slušelo ještě uvážiti, zda podle §u 9 ex. ř. předložená, ale nedostatečná listina neměla býti stěžovateli vrácena podle §§ 84 a 85 c. ř. s. a § 78 ex. řádu. Otázku tuto dlužno zodpověděti záporně, neboť onen nedostatek (potvrzení právní moci), nemůže býti považován za formální vadu, nýbrž jde tím o nedostatek náležitosti §u 9 ex. ř., tudíž chybí hmotné předpoklady pro vymožení požadované exekuce.

Čís. 4933.

Berní úřad má při rozvrhovém roku doložiti, že přihlášený nedoplatek dávky z majetku týká se prodaných nemovitostí a jaká byla jejich čistá hodnota 1. března 1919. Soud není povinen, ba ani oprávněn řízení v těchto směrech doplniti.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, R I 307/25.)

Rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodané nemovitosti, přikázal soud prvé stolice ve výsadním pořadí bernímu erára na dávce z majetku a přírůstku na majetku 17.047 Kč 80 h. Rekursní soud oné pohledávky bernímu úřadu nepřiznal, ježto z přihlášky berního úřadu k dražebnímu řízení není zřejmo a až do skončení rozdělovacího roku nebylo prokázáno, jakou čistou hodnotu měly nemovitosti do dražby dané dne 1. března 1919. Soud prvé stolice neměl proto dávku tuto v přednostním pořadí přikázati (§ 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Názor rekurentky, že stačilo, přihlásil-li berní úřad k rozvrhu nedoplatek dávky z majetku a z přírůstku na majetku a doložil přihlášku výkazem o tomto nedoplatku, ve kterém jest uvedena toliko výše dlužné dávky, aniž by byl podal výkaz o zjištěné čisté hodnotě prodaných nemovitostí, a rovněž názor, že rekursní soud, pokládal-li za nutné, zjistiti čistou hodnotu nemovitostí k přikázání přihlášeného nedoplatku na dani z majetku, měl dáti rozvrhové řízení v tom směru doplniti, není správným. Podle ustanovení §u 210 ex. ř., platného pro nároky jak soukromých, tak veřejných osob, jest přihlášku, pokud doklad o pohledávce se již u soudu nenalézá nebo nárok není z veřejné knihy nebo ze zájemních neb jiných exekučních spisů zřejmým, doložiti listinami, nárok co do existence a způsobilosti k uspokojení prokazujícími. Podle §u 62 zákona ze dne 6. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. o dávce z majetku a přírůstku na majetku požívá tato dávka přednostního zástavního práva na nemovitostech jen do části, na nemovitosti připadající, a toliko nejvýše do 30% zjištěné čisté hodnoty nemovitostí. Z toho plyne jednak, že soud, by mohl přihlášenou dávku z majetku v přednostním pořadí přikázati, musil znáti, pokud se týče míti vykázáno, že přihlášený nedoplatek dávky z majetku a přírůstku na majetku týká se prodaných nemovitostí a jaká jest zjištěná hodnota těchto realit, dále z toho (§ 210 ex. ř.) vyplývá, že na berním úřadě bylo, by přihlášku v uvedených směrech doložil. Ježto se tak ani v přihlášce ani při rozvrhovém jednání nestalo, právem podle §§ 210 a 214 ex. ř. nebyla dávka z majetku a přírůstku na majetku z nejvyššího pořadí přikázána. Dáti rozvrhové řízení ohledně dávky z majetku v uvedených směrech doplniti, nebyl rekursní soud nejen povinen, nýbrž ani oprávněn. To by znamenalo doplnění nedostatečné přihlášky, toto však podle §u 211 poslední odstavec ex. ř. po skončení rozvrhového roku není přípustno.

Čís. 4934.

Je-li nemovitost, na níž vázne pohledávka, ve spoluvlastnictví, jest věřiteli volno domáhati se v rozvrhovém řízení zaplacení celé pohledávky i tehdy, byla-li v exekuční dražbě prodána pouze ideální část nemovitosti.

V rámci úvěrové hypoteky nelze přiznati útraty řízení dražebního a rozvrhového, leč že byla pro ně zřízena zvláštní úvěrová hypoteka.

Útraty rozvrhového řízení (opravného prostředku do rozvrhového usnesení) nelze přiznati, leč že byla pro náklady ty zřízena zvláštní jistota.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, R I 308/25.)

Pro manžele T-ovy byla vložena na nemovitosti čís. 33 úvěrová pohledávka až do výše 1.000 Kč. Ku rozvrhu nejvyššího podání za exekučně prodanou polovinu nemovitosti čís. 33 přihlásili manželé T-ovi pohledávku 500 Kč (útraty to rozsudku 372 Kč 30 h a další útraty 127 Kč 70 h), již jim soud prvé stolice přikázal. Rekursní soud přikázal manželům T-ovým pouze polovinu útrat 186 Kč 15 h.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu manželů T-ových potud, že jim přikázal z nejvyššího podání 372 Kč 30 h. Útraty dovolacího rekursu nebyly přisouzeny.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze upříti oprávnění, pokud napadá usnesení rekursního soudu proto, že byla rekurentům na jejich kauční pohledávku do výše 500 Kč z přihlášených 372 Kč 30 h přiřčena jen polovice. Stanovisko rekursního soudu, že rekurentům náleží jen polovina přihlášené pohledávky, protože kauční hypoteka vázne na celé usedlosti, ale prodána byla jen jedna její spoluvlastnická polovice, není správné. Z ustanovení §u 457 obč. zák. o zavázanosti zástavy se všemi jejími součástmi, z §u 238 ex. ř. a z §u 222 ex. ř. o simultanních hypotekách plyne naopak proti stanovisku rekursního soudu, že je-li zástava, na níž pohledávka vázne, ve spoluvlastnictví, jest věřiteli volno, z prodaného podílu žádati zaplacení po případě i celé pohledávky. Přihlásili-li tedy rekurenti k rozvrhu výtěžku za prodanou spoluvlastnickou polovinu

povinného v rámci své kauční pohledávky částku shora uvedenou a nebylo-li jinak závady proti jejímu přikázání, bylo rekurentům částku tu přikázati a v tomto smyslu bylo tudíž napadené usnesení změniti. Jinak však dovolací rekurs není opodstatněn. Pokud jest si stěžováno do nepřiřknutí účtovaných útrat dražebního a rozvrhového řízení, správně jich rekursní soud rekurentům nepřikázal, protože do rámce zajištěného kauční hypotekou odškodnění nepatří — opačné tvrzení rekurentů v dotyčné listině nemá opory, a zvláštní kauční hypoteka pro ony útraty zřízena nebyla. Ježto rekurenti přihlásili k rozvrhu jen shora uvedenou částku a tím dali na jevo, že více z výtěžku nežádají, neprávem si stěžují na to, že to, co přebývá z kauční hypoteky, nebylo jim při rozvrhu přiznáno a ku krytí další škody, vzejde-li jim, hotově uloženo (§ 224 ex. ř.). V těchto bodech dovolacímu rekursu nelze přiznati úspěch. Výrok o útratách dovolacího rekursu opírá se o zásadu, vyslovenou v plenárním rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ze dne 4. února 1913, kniha judikátu čís. 201, podle níž útraty rozvrhového řízení, tedy i útraty případného opravného prostředku do rozvrhového usnesení nepřináležejí, leč že by pro náklady ty zřízena byla zvláštní jistota, čehož však v tomto případě není.

Čís. 4935.

Obnova drobných zemědělských pachtů.

Dobrodiní čl. II. písm. a) zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n. přísluší i obročníku za týchž podmínek, jako jiným osobám fysickým.

Předpis čl. VI. zákona ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n. platí i za účinnosti zákona čís. sb. 204/24.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, R I 314/25.)

Soud prvé stolice usnesením ze dne 15. listopadu 1924 vyhověl návrhu drobného pachtýře, by mu byla povolena obnova pachtu pozemku spachtovaného od římsko-katolického obročí. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by, doplně řádně řízení, znovu rozhodl.

Důvody:

Důvod stěžovatelův, že prý obnova pachtů nemůže býti proti němu povolena, poněvadž on nemá ve »vlastnictví« pozemky žádné a tedy také ne ve výměře přes 25 ha (čl. II. písm. a) zákona 204/24), jest mylným a usvědčují ho z právního omylu právě zdejší rozhodnutí, na něž se odvolává. Neboť v nich byl hájen názor, že ustanovení §u 2 zákona čís. 313/21, obsahující nepříznivou výsadu právnických osob, nevztahuje se na případ, že pozemek sice vlastnicky náleží právnické osobě, tedy zejména nějaké nadaci, jako na př. záduší neb obročí, avšak propachtovatelem jest nikoli ona, nýbrž osoba fysická, na př. obročník (farář), tato fysická osoba jako propachtovatelka že tedy není postižena výlukou z dobrodiní §u 2 písm. a), dle něhož obnova pachtu nenastává, pak-li nemá osoba ta více než 15 ha, a že tedy osoba ta dobrodiní toho účastna jest a obnovu pachtu připustiti nemusí. Tím jest popřen právě názor stěžovatelův, že jest osvobozen od obnovy, nemaje oné výměry (nyní dle zák. čís. 204/24 více než 25 ha) ve »vlastnictví«, nýbrž jen v obročí, v právu požívacím neboť právě cit. § 2 písm. a) dle slovného znění vztahoval se jen na případ, že propachtovatel neměl »ve vlastnictví« více než 15 ha a bylo tedy oněmi rozhodnutími nejvyššího soudu, jež dobrodiní přiznala i obročníkovi, jenž přece obročí nikdy nemá ve vlastnictví, popřeno, že by se výraz »vlastnictví« mohl bráti ve smyslu slovném, nýbrž naopak že mu rozuměti dlužno ve smyslu širším, značícím tolik co »v držbě«, neboli že přísluší dobrodiní to, vyhražené jen fysickým osobám, každému propachtovateli v §u 1 vyrozumívanému, pak-li jen je právě fysickou osobou. Přísluší-li tedy následkem toho dobrodiní, upravené nyní v čl. II. zák. čís. 204/24, i stěžovateli, přísluší mu jen pod týmiž podmínkami, pod kterými dáno jest i ostatním fysickým osobám, a tou jest v tomto případě dle písm. a) cit. článku ta, že nesmí míti »ve vlastnictví«, t. j. v držbě více než 25 ha. To však u něho nedopadá, neboť jak zjištěno, činí jeho obročí přes 31 ha. Ale stěžovatel se dovolává vůbec dobrodiní, že nucené obnově pachtu podroben není a chce býti nároků odpůrců prost. A to jest rozhodující, takže, přísluší-li mu osvobození od nároků odpůrců z jiného důvodu, než z tohoto, musí mu stejně dáno býti za právo. A tu stěžovatel v první stolici a ještě i v druhé uplatňoval, že sporné pozemky propachtoval již smlouvou ze dne 31. května 1924 jiným pachtýřům na 6 let, což bylo příslušnými církevními a státními úřady schváleno a že tedy má tu místo čl. VI. zák. čís. 213/22. A o to tu jde, zda platí tento článek i nyní, za platnosti zákona čís. 204/24, čili nic. Nižší stolice vylučují jeho platnost proto, že není v čl. IV. zák. čís. 204/24 citován, avšak to není dostatečným důvodem pro jeho vyloučení. Čl. VI. zák. čís. 213/22 totiž není dán tak z ohledu na propachtovatele, nýbrž spíše z ohledu na nového pachtýře; zákonodárci je jeden drobný pachtýř jako druhý, posavadní nemá před jeho očima žádné přednosti, neboť zákonodárce nehledí na osobu, nýbrž na věc. Jestliže tedy před platností nového zákona zpachtoval pozemek nový drobný pachtýř, jest tím intencím zákonodárce zrovna tak vyhověno, jako kdyby ho byl podržel na dále starý drobný pachtýř, a v tom má důvod svůj norma čl. VI. Důvod tento však platí i dnes za platnosti zákona čís. 204/24, tak jako platil za platnosti zákona čís. 213/22 a zrovna tak tedy nový pacht nemá ani nyní obnovou starého býti rušen, jako neměl býti rušen dříve, jen když se sociální svou povahou, která je důvodem obnovy pachtu, t. j. nuceného pokračování v něm, starému vyrovná, totiž, jest rovněž drobným. Že čl. IV. zák. čís. 204/24 necituje čl. VI., nemůže vadit z dvojí příčiny. Předně již v nápisu svém praví zákon čís. 204/24, že jest jen doplněním a částečnou změnou zákona čís. 313/21, doplněného a částečně změněného zákonem čís. 213/22, jenž právě čl. VI. obsahuje, zůstává tedy tento čl. VI. jakož vůbec celý zákon dřívější v platnosti, pokud výslovně změněn nebyl, což se však ohledně čl. VI. v zákoně čís. 204/24 nestalo, protože o něm žádné zmínky se tam neděje. Čl. I. zák. čís. 204/24

vsunul do obou zákonů dřívějších nové ustanovení jako § 1 písm. b) a čl. II. změnil jejich § 2, ale to obé se čl. VI. vůbec netýká, tento zůstal nedotčen a proto platí dále. Že čl. IV. zák. čís. 204/24 cituje čl. IV. a VII. zák. čís. 213/22, má svou zvláštní příčinu, neboť tyto jednají o pachtu již obnoveném, pachtu, jehož prodloužení již povoleno, kdežto zde jde a celému zákonu čís. 204/24 šlo teprv o povolení obnovy. A konečně, i kdyby se za to mělo, že čl. VI. měl býti citován také, je to vždy jen nedopatřením redakčním, které musí výkladem býti napraveno, neboť není možno, by zákonodárce zásadu čl. VI., ležící tak hluboko v povaze a přirozenosti věci, byl opustil, nemaje proto nižádných důvodů, naopak všecky důvody, by ji podržel. K čl. VI. dlužno proto hleděti, a bylo proto, ježto podmínky jeho nebyly vyšetřeny, jsou-li totiž noví pachtýři drobnými, nemajícími více než po 8 ha a sami hospodařící — tak rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 4936.

Žalobu, jíž pod rouškou žaloby podle §u 35 ex. ř. snaží se dlužník proti exekučnímu soudnímu titulu a exekuci uplatňovati okolnosti, jež zde byly již před vznikem exekučního titulu, dlužno k námitce žalovaného odmítnouti pro závadu věci právoplatně rozsouzené.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, R I 343/25.)

K námitce věci právoplatně rozsouzené soud prvé stolice žalobu zamítl, rekursní soud námitku zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu s opravou, že se žaloba odmítá.

Důvody:

Dovolací soud nemůže sdíleti právní názor rekursního soudu, že námitka právoplatně rozsouzené věci není důvodna. Rekursní soud sice právem uznává, že prvá podmínka, totožnost stran jest splněna, ale míní, že splněna není druhá podmínka námitky, totožnost žalobního nároku v obou rozepřích. To usuzuje z toho, že platebním rozkazem ze dne 8. prosince 1924 U 225/24 byli nynější žalobci a tehda žalovaní odsouzeni ku zaplacení 400 Kč s příslušenstvím nynější žalované, tehdejší žalobkyni, kdežto v této rozepři cílí žalobní návrh k tomu, by platební rozkaz U 225/24 a v důsledku toho také podle tohoto platebního rozkazu proti nim vedená exekuce byly prohlášeny bezúčinnými a exekuce byla zrušena, pročež míní rekursní soud, že žalobní nároky nejsou totožny, že v prvém případě (U 225/24) jde o peněžní plnění, kdežto v této rozepři o žalobu podle §§ 35 nebo 36 ex. ř. Leč při zkoumání totožnosti obou sporných věcí nemůže přicházeti v úvahu pouze forma, do které jest uplatněný nárok zahalen, nýbrž musí býti uváženo, jaká je skutečná právní podstata novou žalobou uplatněného nároku. Totožnou jest věc, když právní poměr, o němž bylo právoplatně rozhodnuto, svým obsahem a důvodem svého vzniku jest totožný s právními poměry znovu uplatněnými. Že by mohla tato žaloba býti také žalobou podle §u 36 ex. ř., jak připouští rekursní soud, nelze ovšem uznati, ale není pochybnosti, že je míněna a také upravena jako žaloba podle §u 35 ex. řádu. To však pouze na venek, ve skutečnosti není žalobou podle §u 35 ex. ř., poněvadž ta předpokládá uplatňování skutečností, nastavších teprve po vzniku exekučního titulu, položeného za základ exekučnímu řízení, proti kterému míří žaloba a jehož zrušení zamýšlí docíliti podle §u 35 posledního odstavce exekučního řádu. Žalující strana tvrdila jako skutečnosti, exekuční titul zrušující, že exekučně vymáhanou pohledávku zaplatila již před podáním upomínací žaloby, tedy to jsou skutečnosti, které mohla, kdyby byla podala proti platebnímu příkazu odpor, uplatniti ve sporném řízení o upomínací žalobě č. j. U 225/24. Z toho vyplývá, že její žaloba není žalobou podle §u 35 ex. ř., nýbrž žalobou k tomu účelu, by byl exekuční titul zrušen pro skutečnosti, jež opomenula uplatniti v předchozím sporném řízení, z čehož vyplývá, že jde o totožnost sporných věcí, což žalující strana sama projevila případně ve svém rekursu do usnesení prvé stolice, když pravila, že, když je v tomto případě vyloučeno navrácení v předešlý stav, když je vyloučena žaloba o zmatečnost a o obnovu, nezbývá, než, aby se udánlivý dlužník bránil proti udánlivé pohledávce žalobou o bezúčinnost exekučního titulu. Jiná jest otázka, zdali, když se tato žaloba neukázala býti žalobou podle §u 35 ex. ř., poněvadž neuplatňovala skutečností, nastavších teprve po vzniku exekučního titulu, neměla býti zamítnuta jako nepřípustná, tedy zdali nemělo býti rozhodnuto věcně. Otázku tuto dlužno zodpověděti záporně, poněvadž námitka rozsouzené rozepře byla nejen vznesena, nýbrž nelze ani pochybovati o její opodstatněnosti, ale pak její jsoucnost nutně musila zabrániti věcnému vyřízení žalobního návrhu. Dovolací rekurs je tedy důvodným, proto mu bylo vyhověti a změnou rekursního obnoviti správné a zákonité usnesení prvého soudu, ovšem s opravou, že se žaloba se žalobním návrhem odmítá (místo zamítá).

Čís. 4937.

Význam dohody, jíž se prodatel zavázal, že ujednané kupní ceny bude účtovati tak, jak je v době dodání bude účtovati konkurence.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, Rv I 290/25.)

Při objednávce pleteného zboží bylo umluveno, že žalující (prodatel) poskytne žalovanému (kupiteli) takovou slevu, že se skutečné ceny v době dodávek budou srovnávati s cenami konkurence prodatelovy. Žalovaný zaplatil žalobci 80% kupní ceny, zadržev si 20% jakožto slevu. Žalobce, tvrdě, že sleva činí jen 10% kupní ceny, domáhal se na žalovaném nedoplatku 10% kupní ceny. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Po stránce právní napadá dovolatel výklad úmluvy o kupní ceně, kterou mu žalobce povolil dle cen konkurence, snaže se dovoditi, že

mu byla povolena taková sleva z ceny, jakou mu povolí konkurenti žalobcovi. Než žalující neslíbila ani dle tvrzení samého žalovaného, že mu povolí stejné slevy, jako mu poskytnou její konkurenti, nýbrž jenom, že bude účtovat ceny, jek je bude účtovati konkurence v době dodání. Je proto nerozhodno, jaké slevy v percentech žalovanému druzí dodavatelé ze starších objednávek poskytli, nýbrž rozhodno jest, jaké ceny účtovala konkurence v době dodání, jinak řečeno, oč ceny od smlouvy do dodání ve velkoobchodě poklesly. Nelze se přikloniti k výkladu úmluvy, o jaký se pokouší žalovaný, že totiž byla povolena cena (sleva), jakou on v konkretním případě snad od některých svých dodavatelů vymůže, třeba na základě zvláštních jejich poměrů (vztahů) k žalovanému. Naopak správným jest výklad, že povolením denních cen, jaké bude účtovati konkurence, mohly býti zamýšleny jen takové ceny, které konkurence všeobecně povolí. Žalobce zajisté by byl se neuvolil k slevě z ujednaných cen podle toho, co některý jeho konkurent povolil ze zvláštních důvodů svého závodu nebo vztahu k žalovanému, nýbrž bylo zamýšleno jen, by žalovaný nenakoupil u žalobce dráže, než by následkem všeobecného poklesu cen, jehož se obával, mohl nakoupiti u konkurence. Proto odpovídá jak úmyslu stran, tak i slušnému styku obchodnímu (§ 914 obč. zák. a čl. 278 obch. zák.), aby se srážka ze sjednané kupní ceny (denní cena) vypočítala podle všeobecného poklesu cen ve velkoobchodě. A tu podle posudku znalců a obchodní komory zjistily nižší soudy, že takový všeobecný pokles cen činil nejvýš 10%. Napadati toto zjištění jest v dovolací stolici nepřípustno, ježto nesprávné hodnocení důkazů netvoří dovolacího důvodu. Na to, že znalci uvádějí pokles cen do října až 30%, nelze hleděti, ježto pokles cen nastal dle znalců až v říjnu, do října dle jejich posudku všeobecného poklesu nebylo a také dodávka (vyřízení dodávky) stalo se z části v srpnu, z části počátkem září, ujednáno bylo dokonce z počátku při povolení cen dodání v srpnu. K vývodům dovolání budiž, když zaujato bylo ono právní stanovisko, podotčeno toto: Napadaje posudek znalecký mimo rámec §u 362 c. ř. s. napadá žalovaný nepřípustným způsobem hodnocení důkazů. Řízení odvolací není kusým pro to, že odvolací soud nepřipustil dalších důkazů zprávou statistického úřadu. Když soudu stačily k zjištění všeobecného poklesu cen od května do srpna a září jiné důkazy, již provedené, je výtka nedostatečnosti těchto důkazů, jež nižší soudy zhodnotivše je volně, položily za základ svému rozhodnutí, zase jen nepřípustným brojením proti jejich hodnocení. Nerozhodno je, jaké slevy sami továrníci poskytli. Neodpovídá tato sleva všeobecnému poklesu cen a nemá žalovaný na větší slevu nároku. Rozporu se spisy v podstatné okolnosti není v tom, že soudy nižší neuvěřily svědkům, kteří poskytli větší slevy, a nevyvodily z nich závěru, že tyto slevy značí všeobecný pokles cen. Není také třeba zabývati se dalšími vývody dovolání, v nichž se snaží dovolatel ze slev, poskytnutých mu jinými dodavateli, vyvoditi, že tyto slevy musí mu povoliti i žalující firma. Jak shora dolíčeno, byl smysl smlouvy o denní ceně konkurenční ten, že se bude říditi dle všeobecného poklesu cen, nikoli dle slev, které poskytnou konkretně, třeba ze zvláštních důvodů, někteří dodavatelé. Proto marně hledí dovolatel ze smlouvy dovoditi, že mu přísluší platiti cenu dle poměru slev, jaké mu jiní dodavatelé poskytli. Odvolací rozsudek není v rozporu se spisy, pravě, že první soud opřel rozsudek netoliko o uznání 10%ní slevy, nýbrž o to, že takový pokles cen zjistil. To odpovídá skutečnosti, ježto prvý soud z obou důvodů žalobní prosbě vyhověl.

Čís. 4938.

Pozůstalostní poplatky (čís. nařízení ze dne 15. září 1915, čís. 278 ř. zák.).

Věnována-li nadace v prvé řadě příbuzenstvu a teprve v druhé řadě účelům lidumilným, užitečným nebo prospěšným, jest poplatek vyměřiti jako z jiného odkazu ve prospěch příbuzenstva.

Zaplatil-li kdo dědické poplatky za jiného a domáhá se na něm náhrady, lze soudu, namítáno-li, že žalobce nepodal do výměru stížnost, přezkoumávati i rozhodnutí finančního úřadu v tom směru, zda byly poplatky správně vyměřeny.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, Rv I 292/25.)

Odkazem 200.000 Kč zřídila zůstavitelka Anna N-ová nadaci pro určitý okruh osob svého příbuzenstva, po nichž měli nastoupiti další nemajetní příbuzní zůstavitelky a teprve, kdyby se ani z těchto osob o nadační místo nikdo nehlásil, měly požitky připadnouti polovinou chudobinci u sv. Bartoloměje v Praze a polovinou Hlávkovým studentským kolejím. Z pozůstalosti byly vyměřeny poplatky celkem 221.116 Kč 32 h, z čehož připadaly na onu nadaci poplatky úhrnem 47.493 Kč 30 h (poplatek ve výši 16% z 200.000 Kč, zvětšený o 30%ní přirážku a úroky). Universální dědici zapravili všechny poplatky. Ježto jim »Nadace po Anně N-ové« nahradila pouze 4.566 Kč 11 h (2% z hodnoty odkazu a úroky), domáhali se na ní zaplacení zbytku (42.927 Kč 19 h) žalobou, jíž bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto d ů v o d ů: Spor jde o to, zda žalovaná strana jest povinna zaplatiti celý, finančním úřadem vyměřený poplatek, či jen část uplacenou vzhledem k tomu, že v tomto případě jedná se o nadání, na které vztahuje se sazební položka 1 čís. 4 čís. nař. ze dne 15. září 1915, čís. 278 ř. zák., dle které dědický poplatek činí jen 2% čisté hodnoty. Jest především řešiti otázku, zda jsou soudy oprávněny, zkoumati správnost usnesení správních úřadů. Odvolací soud jest toho názoru, že k tomu oprávněny jsou. Oprávnění to odvoditi sluší z ustanovení §u 190 civ. ř. s., dle kterého často musí řešiti předběžné otázky i práva správního, pokud tomu ovšem nevadí zvláštní předpisy, jsou-li otázky ty pro rozhodnutí předurčujícího významu. Ovšem nemohou o nich rozhodovati v nálezu rozsudkovém, nýbrž jen v důvodech. To platí i v tomto případě, poněvadž bez přezkoumání usnesení správního úřadu nebylo by lze o této sporné věci rozhodnouti. Pokud se věci týče, souhlasí odvolací soud s názorem prvého soudu, že žalobci, zaplativše celý dědický poplatek, aniž do jeho výměru podali stížnost, nedopustili se nedbalosti, ze které žalované straně vzešla nějaká škoda. Dle poslední vůle jest nesporno, že Anna N-ová zřídila odkazem nadání, jež v prvé řadě má připadnouti určitému příbuzenstvu, v případě jeho úmrtí dalšímu příbuzenstvu zů-

stavitelky a teprve, kdyby tohoto nebylo, jednou polovicí chorobinci u sv. Bartoloměje a druhou polovicí Hlávkovým studentským kolejím českých vysokých škol pražských ve prospěch posluchačů vysokých škol technických. Dobročinnými (lidumilnými) účely po rozumu čís. 4 pol. 1 cís. nař. ze dne 15. září 1915, čís. 278 ř. zák. jsou prospěšné snahy, směřující k zmírnění nebo zabránění nouze (chudoby, nuznosti) prostorně neb určitými znaky ohraničeného kruhu obyvatelstva nebo k činnosti lásky k bližnímu prospívající obecnému blahu. Jest jisto, že za takové snahy nelze považovati odkaz nadání příbuzenstvu zůstavitelky. Takový odkaz jest považovati jako každý jiný odkaz příbuzenstvu, poněvadž schází zde oné dobročinnosti a lidumilnosti, shora stanovené, a nemůže na tom ničehož změniti ani okolnost, že nadání bylo přijato zemskou politickou správou jako úřadem nadačním. Právem proto finanční úřady vyměřili z něho dědický poplatek dle bodu 3 čís. 1 citovaného nařízení, když jednalo se o pouhý odkaz příbuzenstvu. Vyměření to nedalo by se ani stížností proti platebnímu příkazu zvrátiti a proto také nedopustili se žalobci nedopatření, když stížnost do výměru dědických poplatků nepodali. Tím není žalované straně odňata možnost, aby zažádala o výhodu dědického poplatku ve smyslu poznámky 7 k sazbě citovaného nařízení čís. 278/15 ř. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Provádějíc uplatněný dovolací důvod nesprávného právního posouzení snaží se žalovaná strana prosaditi názor, že poplatky z nadace nebyly správně vyměřeny poplatkovým úřadem, poněvadž jsou tu předpoklady sazební položky 1. čís. 4 cís. nař. ze dne 15. září 1915, čís. 278 ř. zák. vzhledem k poznámce 7., že žalovaná nadace proto hradí pouze ty dědické poplatky, ke kterým je dle zákona sama povinna a které také již zaplatila. Z předběžné otázky, zda vyměření dědických poplatků z nadačního odkazu jest správným, a z toho, že žalobci ani sami proti nesprávnému snad vyměření nepodali stížnost, ani žalované straně neposkytli k tomu příležitost, vyvozuje žalovaná strana zavinění žalobců, kteří jako osoby, ručící i za poplatky z odkazu, měli jednati též v zájmu odkazovníka svědomitě, ale, nepodavše stížnosti proti výměře poplatku z nadace, dopustili se nedbalosti, kterouž způsobili straně žalované škodu. Právem tedy nižší soudy pustily se do úvah, zda vyměření poplatkovým úřadem pokládati jest za správné, by mohli rozřešiti hlavní otázku tohoto sporu, zda žalobci dopustili se nedbalosti, kterouž škodu zavinili. Odvolací soud shodně s názorem prvého soudu dospěl k správnému přesvědčení, že poplatek z nadace byl správně vyměřen jako z jiného odkazu ve prospěch příbuzenstva zůstavitelky dle bodu 3. čís. 1 cit. cís. nař., takže žalovaná strana jest povinna doplatiti žalobcům plnou, jinak číselně nepopřenou částku poplatkového výměru ve smyslu §u 23 odstavec třetí čís. 1 zák. čís. 278/1915 a §u 1042 všeob. obč. zák. V napadeném rozsudku jest správně uvedeno, že tu není podmínek pro nižší 2% výměru poplatku z nadace, jak jsou blíže rozvedeny v poznámce 7. k položce 1. sazby. Nadace teprve v druhé řadě má sloužiti účelům městského chudobince a studentské koleje v Praze, doba, kdy se tak stane, jest zcela nejistou, případně při velké řadě substitucí příbuzenstva zůstavitelky do dálné budoucnosti pošinutou a tato okolnost nemůže tedy nijak již nyní při výměře poplatků dáti nadaci povahu obecné prospěšnosti nebo lidumilnosti. Pouhá okolnost, že nadace byla jako taková přijata úřadem nadačním, nemůže býti rozhodující, poněvadž toho bylo dle platných předpisů potřebí pro uvedený druhořadý účel, jemuž nadace po případě má sloužiti. Zůstavitelka však na prvém místě povolala své příbuzné k nadačním požitkům odkazu, určila sama jmenovitě první požívatele z příbuzenstva, učinila podrobná opatření, jak má býti o to postaráno, by po úmrtí těchto osob další přímí potomci rodičů zůstavitelky byli povoláni k požívání uprázdněných nadačních míst a dle jakých zásad má býti postupováno v otázce, kteří z nich toho nejvíce zasluhují. Přicházejí tedy v úvahu pouze osoby, při nichž rozhoduje jedině poměr příbuzenský k zůstavitelce, a schází tudíž odkazu povaha všeobecné lidumilnosti, užitečnosti nebo prospěšnosti. Příbuzní mají při své přihlášce mimo rodokmen ovšem předložiti též vysvědčení nemajetnosti, ale z poslední vůle zůstavitelky o odkazu vysvítá jasně, že naprostá nemajetnost nerozhoduje o propůjčení nadace vůbec, nýbrž toliko o přednosti uchazeče před jinými stejně oprávněnými. Žalobcům nelze tedy přičítati pro nepodání stížnosti do poplatkového výměru vůbec zavinění a z něho vzniklou škodu.

Čís. 4939.

Žalobu o zmatečnost nelze odmítnouti (§ 538 c. ř. s.) proto, že byla podána osobou, k tomu neoprávněnou.

Dědic, jenž v řízení pozůstalostním popřel přihlášenou pohledávku a jenž ve sporu proti pozůstalosti o zaplacení pohledávky té nebyl zastoupen, jest i po odevzdání pozůstalosti oprávněn domáhati se žalobou pro zmatečnost, by rozsudek v základní rozepři byl prohlášen zmatečným (§ 529 čís. 2 c. ř. s.).

Žalobu proti pozůstalosti jest doručiti všem přihlášeným dědicům. Domáháno-li se v žalobě zaplacení pohledávky, jež byla v pozůstalostním řízení některými dědici uznána, jinými však popřena, netřeba sice žalobu doručiti oněm, ovšem ale těmto.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, Rv I 330/25.)

K pozůstalosti po Janu P-ovi přihlásily se jako dědičky ze zákona jednak manželka zůstavitelova Anežka P-ová, jednak dcery zůstavitelovy Karolina V-ová a Marie Š-ová a byla jim pozůstalost též odevzdána. K téže pozůstalosti přihlásil Hugo Š. pohledávku 31.265 Kč, již v pozůstalostním řízení uznaly spoludědičky Marie Š-ová a Karolina V-ová, nikoliv však Anežka P-ová. Hugo Š. podal pak na pozůstalost po Janu P-ovi žalobu o zaplacení 31.265 Kč a navrhl, by doručena byla Karolině V-ové. Karolina V-ová se k prvému roku nedostavila, načež bylo žalobě rozsudkem pro zmeškání pravoplatně vyhověno. Anežka P-ová dozvěděvši se napotom o tomto postupu podala žalobu o zmatečnost, domá-

hajíc se proti Hugonu Š-ovi nálezu, že se rozsudek jakož i řízení o žalobě Hugona Š-a proti pozůstalosti po Janu P-ovi prohlašují zmatečnými a pro zmatečnost zrušují. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Důvody: Dle § 529 c. ř. s. může právoplatné rozhodnutí býti napadeno žalobou pro zmatečnost, když strana nebyla v řízení vůbec zastoupena, nebo, potřebuje-li zákonného zástupce, nebyla zastoupena takovýmto zástupcem, pokud vedení rozepře nebylo dodatečně řádně schváleno. V tomto sporu jde pouze o otázku, zda pozůstalost po Janu P-ovi, ku které se přihlásily tři dědičky, byla dědičkou řádně zastoupena. Uváží-li se, že podle § 547 obč. zák. dědic přijav dědictví, nastupuje na místo zůstavitele, přihlédne-li se k ustanovení §u 550 obč. zák., že několik osob majících společné právo dědické jest pokládati za osobu jedinou, a že jako takoví jsou zavázáni všichni za jednoho a jeden za všechny, jakož i vezme-li se dále v úvahu § 728 obč. zák., kterým stanoveno, že veškerá pozůstalost náleží osobám, které dědí dle zákona, a dále se zřetelem k § 820 obč. zák., že několik dědiců, kteří se uvázali společné v dědictví, jest právo všem věřitelům pozůstalostním všichni za jednoho a jeden za všechny, má soud za to, že pozůstalost jako strana ve sporu má býti zpravidla zastoupena všemi dědici a že žaloba má býti doručena všem přihlášeným dědicům, jinak by nebyla řádně zastoupena. Uváživ ona zákonná ustanovení má soud dále za to, že několik dědiců, k pozůstalosti se přihlásivších, dlužno pokládati za společenství v rozepři ve smyslu §u 11 c. ř. s., dle něhož může několik osob pospolu žalovati nebo žalováno býti, když vzhledem ku předmětu rozepře jsou v právním společenství nebo jsou-li z téhož skutkového a právního důvodu oprávněni nebo zavázáni. Poněvadž podle § 13 c. ř. s. každý společník v rozepři jest naproti odpůrci ve sporu v ten způsob samostatným, že jeho jednání neb opomenutí nejsou druhému ani na prospěch ani na újmu, má soud za to, že jako zástupce dosud neodevzdané pozůstalosti možno žalovati jen ty přihlášené dědice, kteří žalobní nárok popírají. Neboť proti dědicům, kteří nárok třetího uznali, není třeba žaloby, poněvadž oni svým jednáním domnělý protiprávní stav nezpůsobili a proto žalobce proti nim nemá podnětu, by se proti nim dovolával soudu, vždyť dědicové nárok třetího uznavší, mohli by se dovolávati ustanovení §u 45 c. ř. s. a tvrditi, že svým chováním nedali příčiny ku podání žaloby, a žádati náhradu útrat sporu. Ježto Anežka P-ová nároku Hugona Š-a v řízení pozůstalostním neuznala, měla jí býti žaloba doručena a když se tak nestalo, nebyla pozůstalost řádně zastoupena, pokud se týče nebyla dědička Anežka P-ová ve sporu vůbec zastoupena a proto je žaloba podle §u 529 čís. 2 c. ř. s. odůvodněnou. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolatel především vytýká, že prvý soud měl odmítnouti žalobu podle ustanovení § 538 c. ř. s. Dle tohoto zákonného ustanovení může však žaloba pro zmatečnost neb obnovu usnesením býti odmítnuta jen tehdy, když se neopírá o některý zákonný důvod odporu (§ 529, 531) nebo, není-li podána v zákonné lhůtě. Žalovaný ve sporu ani nenamítal, že těchto zákonných předpokladů zde není. Žalobkyně opírá žalobní nárok výslovně o ustanovení §u 529 čís. 2 c. ř. s. a soud prvý dále zjistil, že žalobkyně dozvěděla se o rozsudku pro zmeškání teprve dne 15. nebo 16. července 1924 a žaloba podána byla dne 21. července 1924, tedy ve lhůtě §u 534 odstavec druhý c. ř. s. Nebylo tedy zákonného důvodu, by prvý soudce žalobu usnesením odmítl jakožto nehodící se k roku pro ústní jednání. Dále je nesporno, že v základním sporu žalovaný Hugo Š. podal žalobu na pozůstalost po Janu P-ovi a že k pozůstalosti této přihlásily se jako zákonné dědičky: pozůstalá vdova, nynější žalobkyně Anežka P-ová a zůstavitelovy dcery Marie Š-ová a Karolina V-ová. Jde tedy o to, kdo pozůstalost zastupuje a komu v případě, že jest pozůstalost žalována, žaloba má býti doručena. Zákon v §u 547 obč. zák. praví, že dědic, jakmile dědictví přijal, nastupuje v příčině něho na místo zůstavitelovo. Z toho plyne, že, přihlásilo-li se k pozůstalosti více dědiců, nastupují všichni na místo zůstavitele a zastupují všichni pozůstalost. Nutno proto žalobu proti pozůstalosti doručiti po rozumu ustanovení §u 106 c. ř. s. všem přihlášeným dědicům (roz. nejv. s. rak. ze dne 29. července 1913 R I 582 C. für jur. Pr. 91, a ze dne 23. května 1916, čís. Rv II 298/16 úř. sb. č. 1771). Tomu není na odpor ustanovení §u 547, dle něhož oba, to jest zůstavitele i přihlášené dědice oproti třetímu pokládati jest za jednu osobu, ani ustanovení § 550 obč. zák., dle něhož do právního odevzdání dědictví přihlášení dědici jsou zavázáni rukou společnou a nedílnou, to jest všichni za jednoho a jeden za všechny a, pokud právi jsou po odevzdání dědictví, uvedeno jest v kapitole o uvázání se v dědictví, poněvadž ustanovení tato vyslovují zásadu, jak více dědiců před a po odevzdání pozůstalosti navzájem ručí za dluhy pozůstalostní. O toto ručení se však v tomto případu nejedná, nýbrž jde jen o to, zda pozůstalost Jana P-a v onom základním sporu byla řádně zastoupena. Jest nesporno, že žaloba doručena byla pouze jediné z přihlášených dědiček Karolině V-ové, jak žalobce navrhl. Jest zde tedy nedostatek zákonného zastoupení po rozumu ustanovení §u 6 c. ř. s. a jest proto rozsudek v základním sporu vydaný pro zmeškání dne 29. ledna 1924 a řízení jemu předcházevší dle ustanovení §u 477 čís. 5 c. ř. s. zmatečným. Nejvyšší soud rakouský v citovaném rozhodnutí Rv II 298/16 vyslovil názor, že žalována-li pozůstalost o zaplacení dluhu a někteří přihlášení dědicové v řízení pozůstalostním dluh uznali, jiní pak neuznali, postačuje, když žaloba doručí se pouze těm, kdo dluh neuznali, poněvadž není důvodu, by do sporu zatahováni byli také dědici, dluh uznavší. V tomto případu neuznala v řízení pozůstalostním pouze pozůstalá vdova, nynější žalobkyně Anežka P-ová, pročež dle onoho názoru žaloba aspoň jí bezpodmínečně doručena býti musila. Karolina V-ová v řízení pozůstalostním osobně nejednala, nýbrž zastoupena byla vykázaným plnomocníkem Emanuelem V-em, který jménem Karoliny V-ové pohledávku Hugona Š-a uznal. I kdyby tomu však tak nebylo, musila žaloba kromě Karolině V-ové doručena býti i Anežce P-ové. Dále jedná se o to, jaký význam přikládati dlužno okolnosti, že pozůstalost po Janu P-ovi již před podáním oné žaloby přihlášeným dědicům byla prý odevzdána. Soud prvý okolností touto se nezabýval a ji nezjistil. Proto soud odvolací doplnil řízení a zjistil, že odevzdací listina vydána byla dne 27. prosince 1923 dědicům k rukám přihlášené dědičky Anežky P-ové. Stalo se to tedy před podáním oné žaloby, která byla podána u zemského soudu dne 10. ledna 1924. Bylo tedy podání žaloby proti pozůstalosti, která, byvši již dědicům odevzdána, nepozůstávala,

nepřípustné a žalováni měli býti dědicové, jimž byla pozůstalost odevzdána, § 174 nesp. pat. § 821 obč. zák. I tímto postupem založena byla zmatečnost rozsudku a řízení jemu předcházejícího dle ustanovení §u 477 odst. 4 c. ř. s. Konečně vytýká odvolatel, že žalobkyně není oprávněna k žalobě, poněvadž žaloba pro zmatečnost může býti podána jednou stranou proti druhé, totiž některou stranou ve sporu, v němž vydanému rozhodnutí se odporuje, čemuž v tomto případě tak není, poněvadž v onom sporu vystupoval jako žalobce Hugo Š. a žalována tam byla pozůstalost. Ale pozůstalost tuto zastupovala také nynější žalobkyně, jí také měla býti žaloba doručena a rozsudek ve sporu tom vydaný dotýkal se také jejích práv, neboť na základě něho jmění pozůstalostní, tedy i ona část jeho, která žalobkyni připadnouti měla a připadla, byla vydána žalovanému. Žalobkyně v základním sporu nebyla zastoupena a právě proto dle ustanovení §u 529 čís. 2 c. ř. s. může napadnouti rozsudek pro zmatečnost, nyní, po odevzdání pozůstalosti, tím spíše, poněvadž pozůstalosti jako takové již tu není a ve sporu jako strana vystupovati nemůže. Ostatně pro oprávnění žalobkyně jest nerozhodno, zda pozůstalost byla odevzdána, či nikoliv, poněvadž žalobkyně jest dědičkou zůstavitele, a tedy zástupkyní pozůstalosti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Provádějíc důvod nesprávného právního posouzení tvrdí dovolání, že žaloba pro zmatečnost měla býti ihned odmítnuta dle §u 538 c. ř. s., poněvadž ji nepodala strana základního sporu, v němž byl vynesen rozsudek, který má býti prohlášen zmatečným. Avšak odmítnutí takové, ještě před ústním jednáním, může se státi jen tehdy, nebyla-li žaloba podána v zákonné lhůtě, nebo nespočívá-li na některém z odpůrčích důvodů, uvedených v zákoně. Výtku tuto oděl žalovaný v odvolacím řízení v námitku, že žalobkyně není oprávněna k této žalobě. Vyvrátil ji správně odvolací soud ve svém rozsudku odůvodněním, na něž možno poukázati. Ovšem k podání žaloby pro zmatečnost jest oprávněna jenom hlavní strana základní rozepře a sice ta, která rozhodnutím se cítí stiženou. V základní rozepři byla žalována pozůstalost Jana P-a k ruce přihlášené dědičky Karoliny V-ové. Tato pozůstalost však byla již odevzdáním skončena, netrvá již a nemůže proto ani ve sporu nynějším vystupovati jako žalující strana. Žalobu pro zmatečnost může tedy podati jen nynější žalobkyně, kteráž jako přihlášená dědička již v pozůstalostním řízení popřela pohledávku nynějšího žalovaného, ke sporu základnímu nebyla jako zástupkyně pozůstalosti přibrána, by ji mohla účinně proti žalobě zastupovati, kdyžtě obě ostatní spoludědičky měly zájem opačný, a po odevzdání pozůstalosti, ručíc za její dluhy dle §u 821 obč. zák., jako dědička jest k tomu povolána, by se žalobou domáhala výroku soudního, že rozsudek v základní rozepři jest zmatečným, poněvadž pozůstalost nebyla řádně zastoupena. V dalším snaží se žalovaný z ustanovení §§ 820 a 821 obč. zák. prokázati správnost svého názoru, že není třeba, by byla žaloba proti pozůstalosti doručena všem přihlášeným dědicům. Tyto zákonné předpisy pojednávají však o ručení několika dědiců před odevzdáním pozůstalosti a po něm oproti věřitelům a odkazovníkům a o poměru postižním mezi nimi samými. Tím dovolatel zajisté nemůže ničeho uvésti na podporu svého náhledu. Z dalších ustanovení §§ů 547 a 550 obč. zák., jichž se také ještě dovolává, vyvozují však správně rozsudky nižších soudů opačný názor, že nestačí, by žalovaná pozůstalost byla ve sporu řádně zastoupena, byla-li žaloba doručena pouze jednomu z několika přihlášených dědiců. Názor tento lze jen schvalovati. Pozůstalost zastupují po zákonu všichni dědici, a je-li žalována, nelze žalobu říditi pouze proti některým z více dědiců jako zástupcům pozůstalosti (rozh. čís. 2758 sb. n. s.). Správně bylo podotčeno v napadeném rozsudku, že jen v tom případě, když někteří dědici uznali dluh, a jiní popřeli, není třeba zatahovati do sporu jako zástupce pozůstalosti ty dědice, kteří zažalovanou pohledávku již v pozůstalostním řízení uznali. Tu postačí doručiti žalobu jen těm, kteří popřeli přihlášenou pohledávku (rozh. čís. 566 sb. n. s.). Ale těmto nezbytně musí poskytnuta býti příležitost k zastupování pozůstalosti ve sporu, protože právě vzhledem k svému stanovisku k zažalované pohledávce mohou jedině žalovanou pozůstalost hájiti. Jejich zájem na výsledku sporu toho nutně vyžaduje a když žalobkyni to bylo znemožněno, má nyní zájem na tom, by dřívější rozsudek a řízení byly prohlášeny zmatečnými. Právo postihu proti spoludědici z důvodu, že v základním sporu účinně pozůstalost nezastával, jest pro žalobkyni prostředkem vzdálenějším a pochybným s ohledem na subjektivní přesvědčení spoludědice, že pohledávku uznává. Netřeba se zabývati, jak činí odvolací soud, ještě tím, zda zmatečným byl rozsudek z toho důvodu, že po vydání odevzdací listiny nemohla již pozůstalost jako taková býti žalována, nýbrž dědici sami. Nerozhoduje, koho měl žalobce základní rozepře žalovati, nýbrž, kdo byl žalovanou stranou; tou byla pozůstalost, která však nebyla řádně ve sporu zastoupena, a proto právem bylo rozhodnuto, že rozsudek a řízení proti ní provedené je zmatečné dle §u 529 čís. 2 c. ř. s.

Čís. 4940.

Více osob ručí za škodu společně a nedílně i tehdy, vzešla-li z nedopatření těchto více osob a podíly jednotlivců nedají se určiti. Lhostejno, že činnost více osob byla trestně různě kvalifikována.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, Rv I 334/25.)

Žalobcův kůň šlápl na drát státního telefonního vedení, který se byl přetrhl, s dráty městské elektrovodní sítě obce P. pod telefonními dráty přes ulici vedenými se spojil, a byl elektrickým proudem této městské sítě na místě usmrcen. Trestním rozsudkem byl uznán vinným jednak zřízenec telefonu přestupkem podle §u 432 tr. zák. a zřízenec elektrárny obce P. přestupkem dle §u 431 tr. zák. Žalobní nárok na náhradu škody proti obci P. uznal p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e co do důvodu z polovice po právu. O d v o l a c í s o u d uznal žalobní nárok co do důvodu zcela po právu. D ů v o d y: Nesprávné posouzení věci po stránce právní spatřuje odvolatel v tom, že prvý soud, ač správně

zjistil jak opomenutí zřízence žalované obce, tak opomenutí zřízence státní správy telefonní, tedy zavinění obou těchto stran, jsa vázán pravoplatným rozsudkem trestního soudu, ač uznal dále příčinnou souvislost žalobcovy škody se zaviněním zřízenců žalované obce i státu a uznal, že nelze stanoviti přesně podíl, ve kterém ten a onen škodu způsobil, přece neuznal na solidární ručení a rozhodl, že žalobní nárok jest jen co do polovice po právu. Ježto skutková zjištění prvého soudu nejsou napadena, nemá odvolací soud ani příčiny ani podnětu, by od zjištění těch se uchýlil. Dle toho jest zjištěno, že žalobci byla způsobena majetková škoda, za kterou ručí jak žalovaná obec tak i stát pro nedopatření svých zřízenců, aniž lze přesně stanoviti podíl, ve kterém ten a onen škodu způsobili. Jde tu o případ §u 1301 druhá věta obč. zák., neboť žalobcova škoda způsobena byla vzájemným opomenutím dvou osob, jež sice bylo různě kvalifikováno dle trestního zákona, ale vede k jednomu a témuž výsledku. Případ ten oceněn jest ustanovením §u 1302 obč. zák. druhá věta, dle něhož škodu, způsobenou úmyslně nebo sice opomenutím, ale tak, že podíly jednotlivých vinníků nedají se přesně určiti, nahraditi jest rukou společnou a nedílnou vinníky všemi, při čemž vyhražuje se tomu, kdo škodu nahradil, postižní nárok vůči spoluvinníkům. Z toho důvodu, že projednávaný případ v právě uvedeném zákoně jest jasně rozřešen, bylo zbytečno dovolávati se obdoby § 888 obč. zák., nehledíc ani k tomu, že by se tu spíše hodila obdoba § 890 obč. zák., ježto dělitelnou jest tu nanejvýše peněžitá částka odškodného, kdežto podíly jednotlivých vinníků stanoviti nelze. Důsledek onoho ustanovení však jest ten, že žalobce vším právem domáhá se náhrady škody třebas jen na jediném spoluvinníku, zde obci P., jako provozovatelce elektrárny, neboť tato ručí za celou škodu solidárně. Jest proto žaloba o náhradu škody co do právního důvodu vůči žalované obci opodstatněna v celém rozsahu a mělo v tomto smyslu býti rozhodnuto.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právní názor napadeného rozsudku jest bezvadným. Více osob ručí za škodu kromě případu zúmyslnosti též tehdy společně a nedílně, vzešla-li z nedopatření těchto více osob a podíly jednotlivců nedají se určiti. Ovšem ustanovení §u 1302 obč. zák. vychází z předpokladu §u 1301 obč. zák., že ke škodě, bezprávně způsobené, přispělo více osob společně, avšak buď bezprostředně, buď i prostředně. Škoda jest výsledkem neopatrného jednání neb opomenutí více osob a nedají-li se jejich podíly na této výsledné škodě určiti, zodpovídají za ni nikoli pouze rovným dílem, nýbrž solidárně. Opačný výklad zákona (Randa, Schadenersatz, 1913, str. 194, Stubenrauch, 1903, str. 656 a jiní), byl v pozdější literatuře a judikatuře opuštěn (Ehrenzweig, System 1920, Kafka, Obligationenrecht 1910, str. 174, Mayr, Lehrbuch III. 1922, rozh. rak. nejv. soudu ze dne 12. března 1903, čís. 3.332, Sammlung VI. 2291, ze dne 5./7. 1911 Rv III 1333, ze dne 23. května 1916 Rv II 314/16, rozh. nejv. s. ze dne 4. září 1923 Rv II 439/22).

Společenstva výrobní a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

»Jednajícím« za společenstvo, dosud nezapsané, jest nejen ten, kdo se ujednávání a obstarávání záležitostí společenstva súčastní přímo a osobně tím, že osobně smlouvu ujednává neb osobně plnění přijímá, nýbrž i ten, kdo se súčastní takovým způsobem, že vykoná třeba jen část činnosti, potřebné k provedení záležitosti. ale souhlasí s obstaráním zbytku činnosti ostatními jednateli nebo vůbec s obstaráním celé záležitosti.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, Rv I 335/25.)

Žalobě proti dvěma členům dozorčí rady společenstva, dosud do rejstříku nezapsaného, o zaplacení kupní ceny za dodávky, objednané pro společenstvo, bylo oběma nižšími soudy vyhověno. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, podanému jedním ze žalovaných.

Důvody:

Soud první stolice zjistil, a soud odvolací schválil mimo jiné i toto zjištění, že v zasedání představenstva a dozorčí rady — správně onoho kruhu osob, které společenstvo zakládaly a prozatím jeho záležitosti spravovaly, vždy bylo usnášeno, co, kolik a zač má býti objednáno, že po provedené objednávce v oněch zasedáních vždy objednané množství a jména dodavatelů, mezi nimiž i jméno žalobcovo, byla sdělena, že také dovolatel byl členem tak zvané dozorčí rady — v uvedeném smyslu — zakládaného, ale ještě nezapsaného společenstva, že se úkolů z tohoto členství ujal hned po první volbě a že je také po druhé volbě čile zastával. Dovolatel musil podle těchto zjištění ze své činnosti v »dozorčí radě« seznati, že někdo, ať už B. anebo kdo jiný, na základě povšechného zplnomocnění oním kroužkem za nezapsané společenstvo jednajících osob — třebaže jen mlčky — uděleného, za společenstvo sjednává smlouvy. Účastí v oněch zasedáních, v kterých o těchto smlouvách byly podávány zprávy, projevil tudíž, byť snad i jen mlčky, přece však zřetelně (§ 863 obč. zák.) — svůj souhlas s oním povšechným splnomocněním a se smlouvami na jeho základě ujednanými, jednal tudíž podle §u 8 zák. o spol. za společenstvo dosud nezapsané a proto jako takové neexistující a ručí proto rukou společnou a nerozdílnou s ostatními spolujednavšími osobami za všechny závazky, plynoucí z těchto za jeho spolujednání dojednaných smluv bez rozdílu, zda lze pro každý jednotlivý případ dokázati právě i jeho svolení. Neboť z několika jednajících osob platí za spolujednajícího nejen ten, kdo se ujednávání a obstarávání záležitostí společenstva súčastní přímo a osobně tím, že osobně smlouvu ujednává neb osobně plnění přijímá, nýbrž i ten, kdo se toho súčastní takovým způsobem, že vykoná třebas jen část činnosti, potřebné k provedení záležitosti, ale s obstaráním zbytku činnosti ostatními jednateli nebo vůbec s obstaráním celé záležitosti souhlasí. Důvod ručení takovýchto jednatelů jest právě v tom, že třetí osoby mají býti

chráněny v důvěře, že smlouvy budou splněny, a splnění mají zaručiti ti, kdo vzbudili důvěru tu svým chováním při obstarávání společné záležitosti nebo dali k jednání podnět a souhlas. Formální okolnosti, kdo vůči třetí osobě vystupoval jako jednající, nelze při tom přičítati rozhodnou váhu. Posoudily tudíž nižší soudy rozepři po právní stránce (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) správně, uznavše dovolatele podle §u 8 zák. o společenstvech zavázaným z objednávek pro nezapsané společenstvo.

Čís. 4942.

Majitel domu jest povinen udržovati schůdným chodník vedoucí od vstupu do domu na ulici a jest práv (nájemníku) ze škody pádem na kluzkém chodníku.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, Rv I 405/25.)

Žalobce, nájemník v domě žalované, upadl za zimního dne na kluzkém chodníku, vedoucím od vchodu do domu žalované mezi zahrádkami na ulici. Žalobní nárok na náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice z polovice důvodem po právu. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalované, k odvolání žalobcovu pak uznal žalobní nárok po právu třemi čtvrtinami.

Nejvyšší soud k dovolání žalované uznal žalobní nárok důvodem po právu pouze jednou třetinou a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Dovolatelka napadá rozsudek odvolacího soudu toliko pro nesprávné posouzení právní. V prvé řadě vytýká, že odvolací soud neprávem ji považuje za povinnou k udržování chodníku při zahrádce před domem ve schůdném stavu. I když povinnost čistění dobrovolně převzala, nemohou prý jí z toho vzejíti újmy a není prý vyvráceno její stanovisko, že podle zákona nemá povinnosti k udržování onoho chodníku a také smluvně není k tomu zavázána, proto že smlouvou se sebou samou jako majitelkou se zavázati nemohla. Ale tu přehlíží jednak, že dle §u 1097 obč. zák. jest vůči svým nájemníkům povinna, udržovati předmět nájmu ve stavu k užívání způsobilém, k čemuž patří i udržování soukromého chodníku, který slouží ke vstupu do domu, když starost o to nájemníci zvlášť nepřevzali. Za druhé však dle všeobecného předpisu §§ 1295 a 1297 obč. zák. jest povinností majitele domu udržovati ho ve stavu, aby nikdo následkem vadnosti nepřišel ke škodě na zdraví a těle a zanedbání povinnosti té zavazuje ho k náhradě. Když tedy dovolatelka neprokázala, že její povinnost k udržování převzal někdo jiný, je povinna pečovati o schůdnost chodníku jako majitelka domu sama. Stejně se mýlí dovolatelka, že ji za všech okolností osvobozuje od péče o chodník, když ji svěřila svému 73letému manželu, který s ní žije ve společné domácnosti, a že proto neručí, pokud nebylo prokázáno, že on je nezdatným podle §u 1315 obč. zák. Pouhým přenesením péče na jiného příkazem neosvobozuje se dovolatelka od zodpovědnosti. Toho zákon nikde nestanoví a nelze to z ustanovení §u 1315 obč. zák. vyvoditi. Pouhý příkaz, aby jiný převzal péči o bezvadnost chodníku, zbavil by zodpovědnosti majitele domu jen tehdy, kdyby při rozumném uvážení všech okolností přikazatel se sám o udržování již starati nemohl ani o to, zda je věc opatřena. Když však žalovaná bydlela se svým manželem, který udržování chodníku z jejího příkazu sice pravidelně obstarával, nebyla jí odňata možnost dozoru a měla pečovati o to, zda vykonal její manžel za ni, čeho potřeba. Když se osudného dne o stav chodníku vůbec nestarala, ač bylo počasí, působící náledí, a mělo jí napadnouti, je-li o bezpečnost chodníku postaráno, dopustila se zavinění, když žádného opatření neučinila a nemohla se beze všeho spolehnouti na svého manžela, jenž posypání chodníku odložil, až se stal úraz. Proto správně usoudil odvolací soud, že zavinění na úrazu žalovanou stihá. Ale nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že zavinění její bylo větší než žalobcovo a že ona ručí proto za následky ze tří čtvrtin a žalobce ze čtvrtiny. Větší zavinění žalované odůvodnil odvolací soud jen tím, že se žalovaná nestarala o to, je-li chodník vůbec posypán, ač bylo náledí, a menší zavinění žalobcovo tím, že šel teprve kolem 10. hodiny z domu, kdy chodníky mají býti již posypány, že na náledí byla vrstva sněhu, čímž mohl býti oklamán. Ale uváží-li se, že žalovaná opomenula se toliko přesvědčiti, zda její manžel chodník posypal, když se týž o to pravidelně sám staral, a když proti němu nikdy výtek nebylo, že žalovaná z domu tehdy nevyšla a není zjištěno, že věděla, že je potřeba chodník posypati, nelze v jejím opomenutí shledati zvlášť značného stupně zavinění. O žalobci je pak zjištěno, že musel pozorovati hned po opuštění domu, že chodník je umrzlý a je náledí, že neodložil cestu až chodník bude posypán, a ač je stár, chorý a chůze nejisté, použil přece chodníku nebezpečného, nepřesvědčiv se o jeho stavu, ač snadno tak učiniti mohl. Za těchto okolností nelze říci, že zavinění žalované bylo větší nežli žalobcovo. Naopak jest zavinění na straně žalobcově daleko značnější, ježto projevil za daných okolností bezstarostnost nápadnou a dovolací soud shledává proto, že žalovanou stihá zavinění toliko z jedné třetiny. Bylo proto dovolání částečně vyhověti, jak se stalo.

Čís. 4943.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n.). Lhůta §u 26 (3) zákona počíná se zrušením nájemní smlouvy předešlého nájemníka, jenž úplatkem dal se pohnouti ku vzdání se bytu.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, Rv I 428/25.)

Dne 15. května 1923 přenechal žalovaný žalobci svůj byt za odstupné. Žalobou, zadanou na soudě dne 13. června 1924, domáhal se žalobce vrácení odstupného vzhledem k předpisu §u 20 zákona o ochraně nájemníků. Žaloba zamítnuta byla oběma nižšími soudy, odvolacím soudem z těchto důvodů: Žalobce opírá žalobní ná-

rok o ustanovení §u 20 zákona o ochraně nájemníků ze dne 25. dubna 1924, č. 85 sb. z. a n. Mezi stranami není sporno, že postoupení bytu žalovaným žalobci stalo se dne 15. května 1923. Lhůtu šestiměsíční, do níž lze uplatniti nárok na vrácení toho, co dosavadní nájemník dává sobě poskytovati za postoupení bytu, dlužno, jak správně uvedl prvý soud, čítati ode dne, kdy se postup bytu stal, neboť tímto dnem přestal postupitel bytu (žalovaný) býti nájemníkem bytu a byla takto nájemní smlouva mezi ním a pronajímatelem bytu zrušena. Jako právně mylný dlužno poznačiti názor žalobcův, že lhůtu tu dlužno počítati teprve od doby, kdy zrušen bude nájemní poměr, uzavřený na základě postupu bytu jím jako novým nájemníkem. To by mohlo platiti jen v tom případě, kdyby nešlo o dosavadního nájemníka, který byt postoupil, nýbrž o pronajímatele, který by dal sobě poskytovati mimo nájemné něco za to, že pronajímá byt. V tom případě by arciť běžela šestiměsíční lhůta promlčecí §u 20 zákona teprve od zrušení smlouvy mezi pronajímatelem a nájemníkem. Tomu však v tomto případě tak není. Názoru odvolatelově, že jest zde poměr nájemní mezi ním a žalovaným, jenž dosud trvá, přisvědčiti nelze. Vždyť žalovaný, postoupiv mu byt, neuzavřel s ním smlouvy nájemní, naopak postupem bytu byla smlouva nájemní mezi ním a pronajímatelem zrušena, na místo žalovaného vstoupil do nájemního poměru vůči pronajímateli — když tento neodporoval — žalobce jako nový nájemník.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud, uznav, že žalobní nárok, opírající se o předpis §u 20 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. není důvodem svým po právu, odůvodňuje to právním názorem, že šestiměsíční lhůtu podle §u 20 cit. zák. dlužno počítati od času, kdy byl zrušen nájemní poměr mezi žalovanou stranou a pronajímatelem, pokud se týče kdy uzavřena byla mezi žalobcem a pronajímatelem nová smlouva nájemní, a že proto jest žalobní nárok promlčen. Dovolání nelze přiznati oprávnění. Otázka, od které doby počíná lhůta §u 20 (3) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n., zodpověděna byla odvolacím soudem správně. Ku správným, věci i zákonu vyhovujícím, a dovolacím soudem sdíleným důvodům odvolacího rozsudku sluší poznamenati, že se výklad odvolacího soudu shoduje se zákonnými pravidly o promlčení. Podle nich nárok se promlčuje, když ho oprávněný neuplatňoval v zákonité lhůtě. Podmínkou promlčení nároku jest, by jeho výkon byl možným, by k výkonu jeho nedošlo ve lhůtě stanovené zákonem a by se nevyskytla překážka promlčení. Promlčení počíná tudíž současně se vznikem žalobního nároku. Praví-li tedy zákon v §u 20 (3) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n., že »nárok na vrácení promlčuje se do 6 měsíců od zrušení nájemní smlouvy«, svědčí tento doslov jedině tomu, že počátek promlčení, který by jinak byl současným se vznikem žalobního nároku, totiž s okamžikem, kdy byla dána zapovězená úplata, odsunut byl zákonodárcem z dobrých důvodů k okamžiku, kdy s příjemcem úplaty byla »nájemní smlouva« zrušena. Zákonodárce mluví sice o »nájemní smlouvě«, ale z druhého odstavce citovaného předpisu, v němž je řeč o »dosavadním nájemníku, nebo jiném užívateli bytu« zřejmě vyplývá, že neměl na mysli jenom nájemní smlouvu, že může běžeti třebas i o prekaristické užívání, a že naopak ochrana §u 20 (3) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. nevztahuje se jenom na nájemníky, kteří úplatou se dostanou do bytu, nýbrž i na »jiného užívatele bytu« (§ 1 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n.: »nájemníka, podnájemníka, domovníka, zaměstnance s bezplatným bytem a pod.«), u něhož ke zrušení »nájemní« smlouvy vůbec nedojde a nemůže dojíti, když uzavřel ohledně užívání bytu jinou smlouvu než nájemní. Kdyby »jiní užívatelé« měli býti z ochrany §u 20 (3) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. vyloučeni, celá tato ochrana by selhala, neboť obcházení zákona, proti němuž se zákon doslovem §u 20 (2) cit. zák. brání úsilovně, byly by otevřeny dvéře dokořán. Ostatně toto pojetí souhlasí také s úmyslem a účelem zákona, jímž jest, by bylo zabráněno jakémukoliv využití tísně nebydlícího a o byt usilující osoby. Tato tíseň končí se okamžikem, ve kterém nebydlící se úplatkem dostane a nastěhuje do bytu, a kdy počíná býti rovněž chráněn zákonem v právech, kterých uplacený pozbyl. Odsunul tedy zákonodárce počátek promlčení zcela účelně od vzniku nároku na vrácení úplaty do doby, kdy jest chráněný poměr předešlého obyvatele rozvázán úplně, tedy ke zrušení »nájemní smlouvy« předešlého, úplatkem ku vzdání se ochrany zákona pohnouti se dávšího nájemníka, poněvadž tím okamžikem může býti nárok podle shora citovaného předpisu uplatněn bez obav, že jeho uplatňováním nedojde ke kýženému cíli, totiž, aby bydlel, jehož, aby dosáhl, sáhl k činu zakázanému, nedovolenému. Ostatně, že měl zákonodárce na mysli v tomto případě zrušení nájemní smlouvy původního nájemníka, který přijal úplatu a jenom pro tuto úplatu nájemní smlouvy se vzdal ve prospěch úplatu dávší třetí osoby, vyplývá také z úvahy, že lhůta promlčecí dříve na jeden rok ustanovená (viz vládní nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n. § 6) byla zákonem ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n. i zákony pozdějšími zkrácena na 6 měsíců, což by vůbec nemělo právního významu, kdyby mohlo býti předpokládáno, že lhůta ta počíná se zrušením nájemní smlouvy třetí osoby, úplatu dávší. Mohl by nastati případ, že by nájemní smlouva úplatu dávšího nájemníka trvala déle než činí nejdelší zákonitá lhůta promlčecí a pak by ovšem při stavu trvajícím 40 roků a 6 měsíců otázka zkrácení z 41 roků na 40 roků 6 měsíců pozbyla toho významu, jaký zákonodárce přikládal tomuto zkrácení z jednoho roku na 6 měsíců.

Čís. 4944.

Zákon o obnově drobných zemědělských pachtů.

Nepoužili-li účastníci tohoto zákona, může dojíti k obnově pachtu podle §u 1114 obč. zák. a § 569 c. ř. s.

47*

Jinak, než žalobou po rozumu §u 569 c. ř. s., nelze zameziti obnovu pachtu podle §u 1114 obč. zák.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, Rv I 441/25.)

Žalovaní měli od žalobce propachtovány pozemky do 30. září 1924. Žalovaní žádali sice o obnovu pachtu na základě zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n., vzali však žádost zpět. Ježto pozemků i nadále užívali, domáhal se žalobce žalobou, zadanou na soudě dne 22. listopadu 1924, by bylo uznáno právem, že pachtovní poměr k pozemkům zanikl, že žalovaní jsou povinni, zdržeti se dalšího užívání pozemků a odevzdati pozemky žalobci. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl a uvedl po právní stránce v důvodech: Jedná se o to, zdali ustanovení §u 1114 obč. zák. a zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n. mohou platiti vedle sebe, zda ono ustanovení jest vyloučeno tímto zákonem, a zda žaloba, o niž tu jde, ve smyslu §u 569 c. ř. s. byla podána včas. Dle zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n. obnovuje se pacht v roce 1924 proti vůli propachtovatele na další 2 roky, jsou-li splněny podmínky čl. I. a II. zákona. Dle §u 1114 obč. zák. obnovuje se smlouva, není-li vyjednána výpověď, když pachtýř po uplynutí pachtovní doby dále upotřebuje a užívá pachtovaného předmětu a propachtovatel to trpí. Rozdíl mezi obojím ustanovením zákona jest zřejmým. Onen zákon obnovuje pacht proti vůli propachtovatele na 2 roky za určitých podmínek, týkajících se poměrů pachtýře a propachtovatele, kdežto ustanovení §u 1114 obč. zák. připouští obnovu pachtu dle §u 1115 obč. zák. na rok, když pachtýř po uplynutí pachtu dále upotřebuje pachtovaného předmětu a propachtovatel to trpí, takže v této činnosti pachtýře a nečinnosti propachtovatele dlužno spatřovati dohodu, stavší se mlčky o obnově pachtovní smlouvy mezi stranami bez ohledu na zvláštní poměry propachtovatele. Spočívá tedy ona obnova pachtu na zákoně, tato na smlouvě a mohou platiti obě vedle sebe. I kdyby bylo v řízení k oznámení obnovy pachtu řádně pokračováno, mohlo se rozhodnutí vztahovati toliko k obnově pachtu na základě zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n., nikoliv k prodloužení pachtu, spočívajícímu na smlouvě. Dopisem zástupce žalující strany ze dne 28. července 1924 jest sice dokázáno, že žalobce žalované varoval, aby na pachtovaných pozemcích nekonali dalších prací. Výpovědí svědka Jana F-a jest dokázáno, že svědek pro žalovaného po žních koncem června nebo začátkem července 1924 zpracoval žalobcem propachtovaný pozemek na podzimní obdělávání. Dopisem zástupce žalované strany ze dne 24. října 1924 jest dokázáno, že žalovaní žalobci přes zpětvzetí oznámení obnovy pachtu sdělili, že držby svých pachtovaných pozemků nevrátí, že pozemky obdělali, od práva na další propachtování dobrovolně neupouštějí a že nechají dojíti k sporu. Také prohlášením při dobrovolné dražbě farních pozemků žalující strany jest dokázáno, že se žalovaní přes vyhlášku veřejné dražby držby nevzdali, naopak každému, kdo by i jen vkročil na pozemky, jimi pachtované, hrozili žalobou pro rušenou držbu. Nemůže tedy býti pochybnosti, že žalovaní jako držitelé pachtovaných pozemků jich upotřebují a užívají od skončení pachtu, t. j. od 30. září 1924. Dle §u 569 c. ř. s. považují se pachtovní smlouvy, které zanikají vypršením času, jen tenkráte za mlčky obnovené, když pachtýř dále používá pachtovaného předmětu a když ve 14 dnech po vypršení pachtovního času propachtovatel nevznese žaloby o vrácení pachtovního předmětu. V tomto ustanovení c. ř. s. dlužno shledati doplňující ustanovení k §u 1114 obč. zák., jako na příklad § 454 c. ř. s. stanoví 30denní lhůtu ku vznesení žaloby pro rušenou držbu dle §u 339 obč. zák. I když žalobce dopisem ze dne 28. července 1924 žalovaným oznámil, že pacht s nimi nechce obnoviti, a je varoval, by pozemků neobdělávali, pozbyl žalobce přece práva, vrácení pachtovaných pozemků soudně žádati, jelikož žalovaní přes to pachtované pozemky obdělávali a jich dále užívali a žalobce to trpěl do 22. listopadu 1924, aniž by byl vznesl žalobu dle §u 569 c. ř. s., takže pacht jest dle §u 1114 obč. zák. mlčky obnoven. Jelikož pachty končily dnem 30. září 1924, bylo věcí žalující strany vrácení pachtovaných pozemků dle §u 569 c. ř. s. do 14. října 1924 žalobou žádati. I když na základě zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z .a n. žalobce musel nebo mohl očekávati, že žalovaní na základě tohoto zákona mohou nebo budou uplatňovati obnovu pachtovních smluv, jest tento nejistý stav odstraněn dopisem zástupce žalované strany ze dne 27. října 1924, v němž zástupci žalující strany oznamuje, že jeho dopis ze dne 11. října 1924 žalobci neobsahuje oznámení o obnově pachtu ve smyslu cit. zák., nejpozději však dnem 31. října 1924, do kteréhožto dne oznámení o obnově pachtu mohlo býti učiněno. Dlužno tedy pokládati dne 22. listopadu 1924 podanou žalobu na zaniknutí pachtovních smluv a vrácení pachtovaných předmětů za opožděnou a bylo tedy žalobní prosbu zamítnouti. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil, dodav k důvodům prvého soudu: Zákon ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n. výslovně nezrušil ustanovení §§ 1114 obč. zák. a §u 569 c. ř. s. a jeho ustanovení těmto zákonným ustanovením neodporují. Dle §u 1114 obč. zák. a §u 569 c. ř. s. obnovuje se mlčky smlouva pachtovní, nepodá-li propachtovatel v určené lhůtě žaloby proti pachtýři, jenž pachtovaného předmětu dále upotřebuje. Při této obnově, která při pachtu děje se jen na jeden rok, platí původní podmínky pachtovní (§ 1115 obč. zák.). Dle zákona čís. 204/24 proti vůli propachtovatele prodlužují se určité v zákoně tom uvedené pachty, končící v roce 1924, za určitých tam výslovně uvedených podmínek na 2 roky. Pachtovné pro tento obnovený pacht lze upraviti podle čl. IV. a VII. zákona ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n. Proti obnově pachtu dle zákona čís. 204/24 přísluší propachtovateli právo brániti se dle předpisů tohoto zákona v řízení nesporném. Proti obnově pachtu dle §u 1114 obč. zák. má propachtovatel jediný prostředek, totiž žalobu dle §u 569 c. ř. s. proti pachtýři o vydání pachtovaného předmětu. V případě, o který jde v tomto sporu, šlo žalobci dle skutečností, ve sporu zjištěných, o to, by mohl zvýšiti nízké pachtovné z farských pozemků, což při použití zákona čís. 204/24 by bývalo možno. Naproti tomu žalovaným šlo o to, by pozemky mohli podržeti dále v pachtu za dosavadní nízké pachtovné, čehož by byli mohli docíliti

jedině prodloužením pachtovní smlouvy dle §§ 1114 a 1115 obč. zák. K obnově pachtu dle zákona čís. 204/24 nedošlo, poněvadž sešlo z řízení o tom zavedeného, jednak následkem podání žalovaných, jednak následkem zpětvzetí návrhu žalobcem. Když pak žalovaní dopisem svého zástupce ze dne 11. října 1924, jak nesporno, žalobci oznámili, že, ač zpětvzali oznámení o obnově pachtů, pozemků neodevzdají, měl býti žalobce tak opatrným a předejíti možnému prodloužení smlouvy pachtovní dle §u 1114 obč. zák. tím, že včas ve lhůtě §u 569 c. ř. s. podati měl žalobu o vrácení pachtovaných pozemků. Tuto žalobu žalovaný sice podal, avšak teprve 22. listopadu 1924, tedy pozdě, jak zcela správně dovodil prvý soudce, k jehož správným důvodům i v tomto směru se odkazuje. I kdyby se připustilo, že stala se mezi stranami úmluva, že vyčkají nového zákona o prodloužení pachtu a že zákon ten pro strany bude směrodatným, nedalo by se z toho nic pro odůvodnění žaloby odvozovati. Vždyť lhůta k oznámení, které dle zákona čís. 204/24 pachtýři propachtovateli učiniti měli, končila 31. října 1924, tedy, i když by byl žalobce konce této lhůty vyčkal, byl povinen podati žalobu o vrácení pachtovaných pozemků nejdéle do 14 dnů po ukončení této lhůty a byla i v tomto případu žaloba podaná teprve dne 22. listopadu 1924 opožděnou. Zbytečno by tedy bylo prováděti důkaz výslechem stran o tom, zda stala se úmluva žalobcem tvrzená, o níž prvý soudce nenabyl přesvědčení, že se stala. Souhlasiti nelze s odvolatelem, že žaloba, dříve podána, byla by bývala bezúspěšnou, ani s jeho výkladem ustanovení §u 569 c. ř. s. a tvrzením, že správnými jsou jím citovaná stará rozhodnutí vídeňského nejvyššího soudu z doby před platností nového civilního řádu a že zřejmě nesprávné jest rozhodnutí ze dne 7. října 1908, čís. 1226 úř. sb., které odporuje názoru jím hájenému. Žalobu §u 569 c. ř. s. nelze nahraditi jiným jednáním žalobcovým a proto netřeba se zabývati tím, co odvolatel jiného podnikal v době, kdy měl žalobu o vrácení pachtovaných pozemků podati. O tom, že žalovaní pozemků, o něž ve sporu tomto jde, užívají, není sporu, vždyť by nebylo třeba tohoto sporu, kdyby nároku na ně si nečinili, a žalobce sám domáhá se vydání pozemků »žalovanými až dosud v pachtovním užívání držených«.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobce napadá rozsudek soudu odvolacího z dovolacích důvodů §u 503 čís. 2 a 4 c. ř. s., leč dovolání jeho není v žádném směru opodstatněno. Po stránce právní jest správným názor soudu odvolacího, že platiti mohou ustanovení §u 1114 obč. zák. a §u 569 c. ř. s. vedle ustanovení zákona o obnově drobných zemědělských pachtů ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n., neboť zákon o obnově drobných zemědělských pachtů má za předmět obnovení pachtu proti vůli propachtovatele a nedotýká se ustanovení §u 1114 obč. zák., vztahujících se na obnovení smlouvy nájemní (pachtovní) mlčky, t. j. za souhlasu pronajímatele, mlčky projeveného. Nemůže býti proto pochybnosti o tom, že obnovení pachtovní smlouvy dle zákona o drobných pachtech a obnovení smlouvy pachtovní dle předpisu §u 1114 obč. zák. vázáno jest, jak soud odvolací v napadeném rozsudku správně uvedl, na různé předpoklady a že proto oba tyto způsoby obnovení pachtovní smlouvy vedle sebe obstáti mohou. Správnost tohoto názoru soudu odvolacího nebyla vývody dovolání ani otřesena ani vyvrácena a proto poukazuje se na dotyčné důvody napadeného rozsudku. O obnovu smlouvy pachtovní proti vůli propachtovatele po rozumu zákona o drobných pachtech zde dle skutkových zjištění nižších soudů nejde a, jak již soud odvolací správně uvedl, ani jíti nemůže, neboť tato obnova mohla by se státi pouze v řízení nesporném, na které ji zákon výslovně odkazuje, cestu tuto však žalobce, ač nastoupil ji podáními na okresní soud, zase opustil, v onom případě následkem podání žalovaných, v tomto případě pak tím, že návrh vzal zpět. Pokud jde o obnovu pachtu ve smyslu §u 1114 obč. zák., dlužno řešiti otázku, zda žalobce tím, že žalovaným několikráte prohlásil, že s nimi pachtovní smlouvy za dosavadních podmínek neobnoví, nebyl sproštěn povinnosti, chtěl-li zrušení pachtovních smluv se žalovanými přivoditi, by ve lhůtě §u 569 c. ř. s. vznesl proti žalovaným žalobu o vrácení propachtovaných pozemků. Otázku tuto zodpověděly oba nižší soudy záporně a názor jejich shledává soud dovolací správným. V §u 569 c. ř. s. jest výslovně stanoveno, že k tomu, by zabránilo se obnovení smlouvy nájemní (pachtovní) mlčky, potřebí jest, aby podána byla žaloba o vrácení propachtovaného předmětu, a nemají proto významu vývody dovolání, čelící proti tomuto zákonnému předpisu a odvolávající se na rozhodnutí býv. nejv. soud. dvoru ve Vídni. Soud dovolací neshledává příčiny, by zabýval se vývody dovolání, týkajícími se otázky, zda ve lhůtě zákonem stanovené žaloba tato vůbec mohla býti podána a jaký osud by ji byl po názoru dovolatele stihl (stihnouti musil). Poněvadž žalobce, jak souhlasně nižšími soudy je zjištěno, oné žaloby proti žalovaným ani po uplynutí doby pachtovní, ani po prohlášení žalovaných ze dne 11. října 1924, ani konečně po 31. říjnu 1924 ve 14denní zákonem stanovené lhůtě nepodal, jest právní posouzení věci soudem odvolacím, že v tomto případě došlo k obnově pachtovních smluv mezi žalobcem a žalovanými z důvodu §u 1114 obč. zák. bezvadným a dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. není v žádném směru opodstatněn.

Čís. 4945.

Pojistné premie, splatné již v době před zahájením vyrovnacího řízení, nelze považovati za výsadní pohledávky ve smyslu §u 23 vyr. řádu, třebaže mají se předem zapraviti za období, spadající již do vyrovnacího řízení.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, Rv I 459/25.)

Žalobce byl právoplatně odsouzen zaplatiti žalované pojišťovně pojistné 2115 Kč 70 h za období od 23. března 1923 do 23. března 1924 podle pojišťovací smlouvy, kterou byl žalobce sjednal se žalovanou

dne 19. března 1923. Dne 18. dubna 1923 bylo zahájeno o žalobcově jmění vyrovnací řízení, jež skončilo vyrovnáním na 40%. Na pojistné, jež vzrostlo o 932 Kč 72 h útrat, zaplatil žalobce 1.305 Kč. Ohledně zbytku pojistného a útrat vedla žalovaná exekuci, proti níž vystoupil žalobce žalobou o zrušení exekuce, jíž procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud žalobě vyhověl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Ve zřetel přichází otázka, v níž se nižší soudy od sebe rozcházejí, totiž, zda vyrovnáním žalovaného, jež bylo zahájeno dne 18. dubna 1923 a právoplatně uskutečněno dnem 18. března 1924 přijetím 40%ní vyrovnací kvoty, byla pohledávka žalované pojišťovny, záležející v pojistné premii, splatné dne 23. března 1923 předem na rok, dotčena, takže by žalované stejně jako ostatním jiným věřitelům žalobce jako tehdejšího vyrovnacího dlužníka příslušel jen nárok na vyrovnací kvotu (§ 53 vyr. řádu). Dovolání nelze přiznati úspěchu a jest schváliti rozhodnutí soudu odvolacího. Dovolatelka poukazuje na to, že pojistná premie platila na celé příští jednoroční období až do 23. března 1924, že ona tedy byla ve smluvním závazku k výplatě pojistné náhrady, kdyby se byla pojistná příhoda udála, až do této doby, a míní, že vzhledem na to jest pojistnou premii jako nárok ze vzájemné smlouvy pokládati za pohledávku přednostní, dovolávajíc se při tom na zásady zdejšího rozhodnutí sb. n. s. čís. 3621. Leč případ, jehož se rozhodnutí to týká, liší se od případu projednávaného již tím, že v onom šlo o pojistnou premii, splatnou teprve za řízení vyrovnávacího, kdežto v tomto případě byla pojistná premie splatna již před zavedením vyrovnacího řízení. Aby pohledávka ta jako nárok ze vzájemné, dosud nesplněné smlouvy byla uznána za pohledávku výsadní, pro to neobsahuje zákon nijaké opory. Které pohledávky pokládati jest v řízení vyrovnacím za výsadní, stanoví § 23 vyr. řádu a to výčetmo a nikoli pouze příkladmo. Nároky ze vzájemných smluv nelze za pohledávky výsadní v řízení vyrovnacím uznati ani obdobou §u 46 (3) konk. řádu, jak vysvítá z motivů (Pamětní spis strana 162), v nichž se výslovně uvádí, že ve vyrovnacím řízení došly jen útraty řízení, jakož i daně podobného postavení jako pohledávky (roz. dluhy) podstaty v úpadku a že proto jen tyto jsou zařaděny mezi výsadní pohledávky (§ 23 čís. 1 vyr. řádu), k nimž přidružují se pak pohledávky, jež by v úpadku byly konkursními pohledávkami I. a II. třídy (§§ 23 odst. 2—5 vyr. řádu a § 51 a 52 konk. řádu). Tím je tedy tato obdoba přímo vyloučena. V témž smyslu soudí i Lehman: Komentář II. str. 101, že pohledávky (dluh) podstaty dle §u 46 čís. 3 a 4 konk. řádu nemohou ve vyrovnacím řízení vzaty býti v ohled, ježto (vyrovnacímu) dlužníku zůstává právo disposiční a § 21 a násl. konk. ř., jednající o vstoupení správce ve vzájemné smlouvy, nemohou býti upotřebeny ve vyrovnacím řízení. Důsledkem toho nemůže býti použito ani §u 46 (3) konk. řádu, který jedná právě o nárocích z těchto vzájemných smluv, v něž správce vstoupil. Vzhledem k těmto předpisům zákona nelze ovšem dbáti hledisk právní slušnosti, na něž dovolání poukazuje, v případech pojistných premií tím méně, ježto pojišťovny mají ve stanovách (podmínkách) pojišťovacích z pravidla výhrady pro případ neplacení premií anebo aspoň mají rozsáhlou možnost se výhradami takovými náležitě zajistiti, nehledě ani ku zvláštnímu, na takové případy právě myšlenému předpisu §u 21 zákona o pojišťovací smlouvě, jenž požívá již moci zákona.

Čís. 4946.

Vymáhající věřitel ručí v případě §u 259 ex. ř. nejen za zdatnost uschovatelovu, nýbrž vůbec za následky úschovy.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, R. I 484/25.)

Žalobce domáhal se na žalované firmě zaplacení 550 Kč, ježto dvě skříně žalobcovy, zabavené žalovanou firmou, byly poškozeny při převozu, jejž předsevzala zasílatelská firma, jíž soud ustanovil za schovatelku skříní. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Uschování zabavených věcí lze žádati vždy a zákon je nečiní závislým na tom, zda jest uschování třeba. Ani složením jistoty osobou, která tvrdí vlastnictví takových zabavených věcí, nelze uschování zabrániti. (Neumann komentář k ex. ř. u §u 259 ex. ř.). Jest proto řešiti otázku, jaký význam má předpis §u 259 ex. ř., že se děje ustanovení uschovatele na nebezpečí vymáhajícího věřitele, tudíž v tomto případě na nebezpečí žalované. Citováním §u 968 obč. zák. v §u 259 ex. ř. jest přímé ručení sekvestrovo vůči deponentovi dle §u 961, 964, 965 obč. zák. stanoveno tak, že onen ručí za škodu z opomenutí povinné péče, nikoliv však za náhodu. V této souvislosti nutno také poukázati na ustanovení §u 16 nař. o soudních dražebnách, dle něhož státní správa nese nebezpečí ohledně věcí, které v dražebně mají býti prodávány, od okamžiku jich převzetí k dopravě, při čemž státní správa od té doby má postavení uschovatelovo. Význam §u 259 ex .ř. nemůže tudíž záležeti v tom, že by stanovil ručení vymáhajícího věřitele za výsledek, nýbrž norma ta upravuje jeho závazek v tom směru, že ručí za způsobilost uschovatele, kterého navrhuje, pokud se týče, kterého exekuční soud ustanovil, ku provedení navrženého a povoleného uschování, i kdyby věřitel sám neoznačil osoby uschovatelovy jménem, při čemž je i přípustno dle §u 260 ex. ř., by navrhl vymáhající věřitel i jiného způsobilejšího uschovatele. § 259 ex. ř. přesunuje tudíž ručení, které vyplývá z toho, že osobu uschovatelovu zvolil buď soud, nebo soudní vykonatel, v tom případě, že nebyla osoba ta vymáhajícím věřitelem pojmenována, na vymáhajícího věřitele. Poněvadž bylo zjištěno, že není překážky, týkající se způsobilosti uschovatele samého a že nebyl nevhodný uschovatel navržen a ustanoven, nelze uplatniti ručení žalované za škodu při dopravě uschovatelem způsobenou.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolací soud nesdílí názor odvolacího soudu, že ustanovením §u 259 ex. ř., podle něhož se schovatel zabavených movitostí zřizuje na nebezpečí vymáhajícího věřitele, se na tohoto přesunuje toliko ručení za vhodnost schovatelovu (§ 1315 obč. zák.). Úschova zabavených movitostí děje se na návrh vymáhajícího věřitele, v jeho zájmu a k jeho zajištění, vzetím do úschovy se povinnému po případě třetí osobě, jejíž věc, protože byla u povinného, byla zabavena, odnímá moc nad věcí a také možnost, ohledně ní nějaké na př. k zabránění poškození opatření učiniti a jest proto jen spravedlivým požadavkem, by vymáhající věřitel ručil nejen za zdatnost uschovatelovu, nýbrž vůbec za následky úschovy. Tomuto stanovisku neodporuje doslov §u 259 ex. ř. a ratio legis jest zřejmě pro ně. Z toho však plyne, že když, jak jest prokázáno, skříň žalobcova byla za dopravy k uschovateli (za úschovy a dopravy skříně zpět k povinnému) následkem nevhodnosti dopravního prostředku a neopatrného s ní zacházení poškozena, žalovaná strana, k jejímuž návrhu jako vymáhající věřitelky k úschově došlo, jest povinna k náhradě škody ve zjištěné výši 550 Kč 80 h. Odvolací soud zamítnuv tento nárok, vycházeje ze shora uvedeného názoru a nemaje nezdatnost za uschovatele zřízené osoby, spediterské firmy za prokázánu, pochybil (§ 503 čís. 4 c. ř. s.).

Čís. 4947.

Ocitl-li se kupitel v prodlení s přijetím zboží, nemusí je sice prodatel nadále podržeti ve vlastní úschově, nýbrž může je dle obchodního práva dáti na skládku nebo veřejně prodati, dle občanského práva uložiti na soudě. Nepoužije-li tohoto práva a věc nadále podrží v úschově, jest i dle toho, i dle onoho práva při úschově povinen dbáti péče řádného živnostníka (hospodáře).

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, Rv I 502/25.)

Žalobce prodal žalovanému ze svého panství smrkovou kůru a vyzval ho dne 18. září 1923, by si kůru odvezl. Žalovaný tak neučinil, načež žalobce ponechal kůru zprvu v lese, potom ji uložil do stodoly. Žalobu o zaplacení kupní ceny procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Ve věci samé jde o otázku, zda a jak prodatel ručí za zboží, t. j. za jeho poškození nebo zkázu od té doby, co se kupitel ocitl v prodlení s jeho přijetím. Odvolací soud patrně myslí, že se prodatel nemusí od té chvíle o zboží vůbec starati a že je může ponechati úplně jeho osudu, jak si to právo také žalobce sám jako prodatel v tomto případě osobuje. To ovšem jest mýlka. Tak daleko nejde ani nauka, aspoň ne panující, ačkoli i ona tu jest náhledů různých. Jde o výklad čl. 343 obch. zák., jenž právě jedná o následcích kupitelova prodlení v odebrání zboží. Pisko — Lehrbuch d. öst. H. R. 1923 str. 183 čís. 2 b) přijímá panující nauku, že prodatel po kupitelově prodlení v odběru ručí jen za zlý úmysl a hrubou nedbalost, neudává však proto pražádných důvodů. Rovněž tak bez důvodu Krasnopolski Obl. R. str. 125. Téhož mínění je Krainz-Ehrenzweig ‚System 1920 str. 285, jenž to v pozn. 15 zakládá na § 1061 obč. zák., dle něhož má prodatel věc až do doby odevzdání »pečlivě« uschovávati, patrně tedy myslí, že potom již pečlivost jeho povinností není, nepečlivost však že zahrnuje pouze hrubou nedbalost. Stejně Staub-Pisko, Kom. z. öst. H. G .B. s odvoláním se na předešlého a s tím, že (pro koupi) se to prý »každým způsobem podává z §u 1061 obč. zák. a contr.«. Nauka u Staub-Pisko jest v celku tato: čl. 343 obch. zák. nestanoví, zda a jak prodatel po kupitelově prodlení za věc ručí, i závisí otázka »zda« od občanského zákona a otázka »jak« po případě i od obchodního. Dle občanského zákona ručí (důvodů neudává), jest-li však smlouva na jeho straně obchodem, ručí podle čl. 282 obch. zák. za péči řádného kupce, jinak dle §u 1061 obč. zák. jen za hrubou vinu. Canstein II. Lehrbuch d. H. R. str. 188 nechává však prodatele vždy, tedy i tehdy, jest-li smlouva na jeho straně obchodem, ručiti jen za zlý úmysl a hrubou vinu, neboť prý čl. 282 obch. zák. nemá tu místa, ježto prý již nejde o péči smluvní. Stubenrauch opírá ručení za zlý úmysl a pouze hrubou nedbalost o § 1304 a 1419 obč. zák., dovolávaje se i §u 300 něm. obč. zák. Schey, Mora creditoris, str. 120 n. n. rovněž o § 1304, při čemž má dokonce za to, že dlužník má právo věc soukromě prodati neb odhoditi (str. 125) a Mayr, Lehrbuch I. b. R. II. 3. str. 139 o § 1061 a 1304, jenž s Ehrenzweigem dovoluje věc dáti na pospas, když uložení na soudě nelze provésti, proti čemuž Krasnopolski l. c. Hasenöhrl Obl. R. II. str. 356 (1. vyd.) jest jediný, jenž nechává dlužníka ručiti i po věřitelově prodlení za každou vinu, tedy i nedopatření a obrací se proti odpůrcům, mezi něž patří i Unger, dovozuje, že předpokladu §u 1304 zde není, ježto v prodlení věřitelově nemůže býti spatřováno spolupůsobení ku poškozujícímu jednání (opomenutí) dlužníkovu (pozn. 65) a připomíná, že sice v římském právu dlužník ručí jen za dolus a lata culpa, že však poměr v rakouském právu jest jiný, ježto při ručení za vinu se zde nerozeznává mezi smluvními a mimosmluvními poměry. To jest zajisté důvod velmi dobrý a odpůrci posud nezodpověděný, i bylo by k němu jen dodati, že podle §u 1294 a 1295 obč. zák. ručí každý zásadně za každou vinu, i nedopatření, leda že zvláštním předpisem ručení za ten který nebo ty které lehčí stupně viny jest vyloučeno. Bývalý vídeňský nejvyšší soud v rozh. čís. 5929 G. U. (21. května 1912) beze vší příčiny, ježto o takový případ nešlo, vyslovil shodně s panující naukou zásadu, že následkem prodlení v přijetí se ručení omezuje na zlý úmysl a hrubou nedbalost a v rozh. čís. 3153 Gl. U. (14. září 1905) schválen názor odvolacího soudu, že schovatel přes to, že určitá doba schovací umluvena nebyla, byl oprávněn dáti odpůrci na srozuměnou, že dále za věci jako schovatel ručiti ne-

chce, a že tedy nebyl práv ze škody, na věcech ze zanedbání náležitého opatrování vzešlé. V posudku str. 321 Věstníku min. sprav. 1904, které hořejši nauka často cituje, konečně se míní, že zaměstnatel, když jest zaměstnanec s odebráním pracovní knížky v prodlení, ručí dle obdoby §u 1419 obč. zák.(?) jen za zlý úmysl a hrubou nedbalost a může se ručení sprostiti složením knížky do rukou třetí osoby, pakli vykoná její volbu nedopustiv se ani hrubé nedbalosti. Všecky doposud uváděné důvody při bližším ohledání neobstojí. § 1419 obč. zák. pouze praví, že, je-li věřitel v prodlení, postihují škodné následky jeho sama. To není pro projednávanou otázku docela ničím, neboť nepraví se tu ničeho, zda dlužník i nadále ručí za svou vinu čili nic, a, pakli ano, za jakou vinu a v jaké míře. Předpis tu mluví jen o škodných následcích neodebrání, tedy následcích prodlení věřitelova, nikoli však o škodných následcích nedbalosti dlužníkovy, což jest jednáním od neodebrání zcela rozdílným a neodvislým, a na koho tyto následky padají, předpis nepraví, jsa pouze jiným výrazem předpisu §u 1048 n. n. a 1064 obč. zák., že nebezpečí věci, t. j. účinky náhody stihají od té věřitele. Správně Krasnopolski l. c. § 1061 a 1419 jen na doklad této zásady cituje. § 1304 obč. zák. rovněž sem nepatří, neboť stanoví, že je-li poškozený svým poškozením spoluvinen, nese škodu poměrně. Ale příčinné souvislosti mezi neodebráním věci a škodou z nedbalosti dlužníka není, neboť, kdyby byl dlužník býval dbalým, škoda by byla přes věřitelovo prodlení nenastala; předpokládáť se právě, že škodu zavinil dlužník, neboť, pakli ne on, nýbrž náhoda, může býti příčinou škody nepřímo prodlení věřitelovo, tehdy totiž, kdyby u něho náhoda nebyla věc stihla. Ostatně § 1304 škodu dělí poměrně a nejedná o stupních viny, takže nemožno dovozovati z něho osvobození z ručení pro ten který stupeň viny a naopak škodu vůbec neděliti. Totéž platí o důvodu čerpaném opakem z §u 1061 obč. zák., neboť, praví-li se tam, že až do času odevzdání musí prodatel věc pečlivě uschovávati, jest opakem, že po tom čase nemusí ji uschovávati pečlivě. Než kde jest důvod, že za nepečlivé uschovávání ručí a že ručí jen za hrubou nedbalost, anebo proč má ručiti ještě za hrubou nedbalost, proč ne rovným právem ani za ni, proč vůbec nemůže věc pohoditi? Římské právo arciť dávalo ručiti jen za hrubou vinu, ale v posledních stoletích nového věku právní obchod vyvinul tak silný sklon k vyššímu umravnění právního řádu, že moderní právo jest plně oprávněno klásti požadavky přísnější, zejména obchod jeví tuto snahu, jsa vzorem pro právo obecné, které se mu potom přizpůsobuje, nastupujíc cesty jím vytýčené. Pravda ovšem, že § 300 odstavec prvý něm. obč. zák. spokojuje se tu s ručením za hrubou vinu, ale to je jeho chyba, kterou opakuje na nesčetných místech, mnohde ještě mnohem bezdůvodněji. Ale, možno-li tam říci mala lex, sed lex, dlužno to zachovávati, čsl. právo naprosto takto nerozeznává, nýbrž, jak již řečeno, zásadně dává ručiti za vinu každou a naopak podle stupně viny vyměřuje teprv její následky, t. j. objem náhrady škody (§ 1324 obč. zák.), což ovšem odpovídá duchu spravedlnosti i právnímu cítění.

Tímto vyvrácením důvodů v nauce užívaných, vyřízena však jest jen negativní stránka otázky, chybí však ještě positivní norma. Ta jest pro

obchodní právo dána článkem 343 obch. zák. samým, a pro obecné §em 1061 a 1425 obč. zák. a). Čl. 343 obch. zák. stanoví, že prodatel jest povinen, zboží, pokud kupitel s převzetím není v prodlení, s péčí řádného obchodníka uschovávati, jakmile však kupitel v prodlení tom se ocitl, že může je buď pro něho ve veřejném skladišti neb u třetí osoby uložiti, nebo je veřejně prodati. Obě tato ustanovení musí se pojímati jako jeden celek a chyba hořejších výkladů záleží v tom, že je pojímají jako dva předpisy samostatné, od sebe neodvislé a docházejí pak k výsledku, jakoby článek nestanovil, zda a jak jest prodatel po kupitelově prodlení povinen věc uschovávati, neužije-li práva, daného mu předpisem druhým. Pojímají-li se však obě ustanovení jako jeden celek, jsou jím samým všecky otázky vyřízeny, neboť jeho smysl je tento: Jakmile se kupitel ocitl v prodlení s převzetím zboží, nemusí je sice prodatel dále ve vlastním uschování podržeti, nýbrž může je buď dáti na skládku nebo veřejně prodati, ale, neužije-li tohoto práva a věc nadále ve vlastním uschování podrží, jest i nadále povinen při uschovávání tom dbáti péče řádného obchodníka jako dosud, jak uloženo mu prvním předpisem. Význam věřitelova prodlení v přijetí nezáleží tedy v tom, že se mění dlužníkova povinnost ku dbalosti, buď že vůbec pomine nebo klesne na nižší stupeň, nýbrž v tom, že nemusí nadále zboží uschovávati, že tedy pomíjí povinnosť úschovy, an se jí může zbaviti dáním na skládku nebo veřejným prodejem. Že nepomíjí povinnost k řádné péči, nezbaví-li se takto povinnosti úschovy, plyne z toho, že zákon naprosto nechává nerozhodnutu otázku, v jaké míře by povinnost péče měla pominouti, zda vůbec, anebo do jaké míry, ale tu by byl především musil rozhodnouti, kdyby byl tak předpis myslil. Smysl tedy jest: prodatel jest povinen věc s péčí řádného obchodníka uschovati, ale po kupitelově prodlení může se této povinnosti — tedy povinnosti úschovy s touto péčí — zbaviti dáním na skládku nebo veřejným prodejem. Nikdo ho nenutí, by věc podržel, a proto je zcela spravedlivé, by, podrží-li ji dobrovolně dále, také i nadále stejně ručil. Článku 282 obch. zák. k řešení otázky tedy vůbec třeba není, protože jest zcela vyřízena v čl. 343 samém. Doložiti dlužno jen tolik, že, když čl. 343 se vztahuje na každého prodatele, jenž učinil kupní smlouvu kvalifikující se jako koupě obchodní, tedy i na takového, jenž obchodníkem není, nemohl ovšem říci, že jest povinen k úschově s péčí řádného »obchodníka« (eines ordentlichen Kaufmannes), jak se praví v čl. 282, nýbrž právem řekl místo toho s péčí řádného »živnostníka« (eines Geschäftsmannes), což se vztahuje na každého, ať má výdělečnou činnost jakoukoli, neboť každou možno nazvati »závodem« (Geschäft) nebo-li živností. b) To vše však platí také o zákoně občanském. Praví-li § 1061, že až do času odevzdání, t. j. do prodlení kupitelova prodatel povinen jest věc pečlivě uschovávati, není tím řečeno nic jiného, než že po kupitelově prodlení pomíjí toliko povinnost úschovy, protože jest oprávněn uložiti ji potom na soudě dle §u 1425 obč. zák., ale ani zde naprosto není řečeno, že, neužije-li tohoto práva a věc ve vlastní úschově podrží, pomíjí povinnost k pečlivosti, nýbrž naopak tato trvá. Rozdíl mezi obchodním a obecným právem jest tedy jen ten, že jsou tu rozdílné prostředky, jak možno se vlastní úschovy zbaviti; tam dání na skládku

neb veřejný prodej, zde pak složení na soudě. Za to péče řádného živnostníka článku 343 obch. zák. a pečlivost §u 1061 obč. zák. jest v podstatě totéž: péče řádného hospodáře. Tím není řečeno, že v rámci této abstraktní formule vypadne uschování pro zboží vždy stejně výhodně. Přijdeť na to, jak je prodatel jako řádný hospodář ve své živnosti zařízen: je-li to obchodník, bude to péče řádného obchodníka, je-li řemeslníkem, péče řádného řemeslníka, a tak dále podle toho, čím jest, je-li zemědělcem, bude to různé, je-li velkostatkářem nebo malozemědělcem (chalupníkem), neboť velkostatkář jako řádný hospodář bude zpravidla zařízen a moci býti zařízen podobně jako obchodník, jenž má náležitá skladiště, což od malozemědělce žádati nelze. To vše se rázem osvětlí, vezme-li se v úvahu předpis §u 2—4 něm. obch. zák. V projednávaném případě ručil tedy žalobce dle čl. 343 obch. zák. za péči řádného živnostníka, t. j. řádného lesního hospodáře. Že ji porušil, uznává sám. První soudce zjistil, že kůra, úplně vyschlá, byla narovnána do hranic a tam ponechána i v době deště, až se tak zkazila, že se nehodí k výrobě třísla, k niž ji žalovaný koupil, a může se jí použíti jen k topení, teprve v říjnu že část odvezena do stodoly, kde srovnána do hranice, která se však sesula, takže 14. prosince (1923) byla nalezena veskrz mokrá a plesnivá, k výrobě třísla nepotřebná, a že zkáza ta nastala již v lese, nikoli teprv ve stodole, konečně že druhá část (zbytek) zůstala ležeti venku v lese. Toto zjištění nebylo žalobcem v odvolání napadeno, neboť odvolací důvod nesprávného ocenění důkazů týkal se jiných skutečností, ba žalobce v dovolací odpovědi mlčky doznává, že kůru ponechal jejímu osudu, nijak se o ni nestaraje, sváděje zkázu na neodebrání zboží, na prodlení žalovaného a odvozuje z něho osvobození od vší péče. Avšak prodlením žalovaného nebyl žalobce, když nepoužil práva čl. 343 obch. zák., dáti zboží na skládku nebo je veřejně prodati, nýbrž je podržel ve vlastní úschově — sproštěn z povinnosti, zboží dodati a to zboží prostředního druhu a jakosti (čl. 335 obch. zák.) a nemůže tedy žádati zaplacení kupní ceny, když se nabízí odevzdati ono zboží zkažené a nepotřebné, jež za plnění vůbec považovati nelze, a k plnění řádnému se vůbec nenabídl (§ 1052 obč. zák.) a dokonce ani se nabídnouti nemůže, protože předmětem plnění byla všecka kůra, vyrobená v roce 1923, tou jest však právě ona zkažená, která za plnění uznána býti nemůže, tak že možno i dlužno věc vyříditi konečně, jak to také obě strany dle obsahu spisů a svých návrhů mají na mysli.

Čís. 4948.

Zrušil-li rekursní soud k rekursu strany, napadající výrok o útratách, usnesení prvého soudu pro zmatečnost, a rekurs poukázal na toto usnesení, jest do tohoto usnesení přípustným rekurs.

Prohlásil-li žalobce, že bere žalobu zpět, s výhradou jejího opětného podání a soud to vzal na vědomost a doručil podání oběma stranám, nemůže napotom, vyřizuje otázku útrat, prohlásiti řízení za zmatečné dle §u 7 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, R II 91/25.)

Žalobkyně podala žalobu na pozůstalost Josefa H-a, zastoupenou přihlášenou dědičkou Terezií H-ovou. Žaloba ta byla Terezii H-ové doručena, tato však v žalobní odpovědi oznámila, že se k dědictví po Josefu H-ovi dosud nepřihlásila a že k zastoupení jeho pozůstalosti není oprávněna. Soud prvé stolice nařídil žalobkyni, by zjištěný nedostatek odstranila. Žalobkyně tak do dané lhůty neučinila (§ 1 c. ř. s.), nýbrž vzala žalobu zpět. Žalovaná pozůstalost podala po té návrh, by jí byly přisouzeny útraty. Do usnesení prvého soudu o tomto návrhu vznesly obě strany stížnost. Rekursní soud k těmto stížnostem zrušil napadené usnesení a předchozí řízení jako zmatečné, ježto v něm byla žalovaná pozůstalost nedostatečně zastoupena (§ 7 c. ř. s.) a spor vůči ní nebyl vlastně ani zahájen.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by nehledě k vyslovenému důvodu zrušení rozhodl o rekursech obou stran.

Důvody:

Rekursní soud na rekursy obou stran zrušil usnesení prvého soudu i s předchozím řízením jako zmatečné, odkázav obě strany s jejich rekursy na toto rozhodnutí. Tím mínil zřejmě vyjádřiti, že následkem zrušení staly se oba rekursy bezpředmětnými. Nezabýval se tedy rekursní soud ve výroku svého rozhodnutí vůbec otázkou útrat, takže dovolacímu rekursu, pokud napadá zrušení prvého usnesení i s předchozím řízením, domáhaje se toho, že rekursní soud měl rekurs žalované strany věcně vyříditi, není na závadu ustanovení §u 528 c. ř. s. a dovolací rekurs sluší pokládati dle zákona za přípustný. Kdyby rozhodnutí rekursního soudu bylo správným, bylo jen třeba odůvodniti, proč usnesení a řízení mu v prvé stolici předcházející je zmatečným, a nebylo na místě obírati se také úvahami o tom, že žalované straně nepřísluší nárok na útraty vůbec. Napadené usnesení ve svém výroku není však po zákonu odůvodněno. Dle §u 237 c. ř. s. má zpětvzetí žaloby za následek, že žaloba se pokládá, jako by nebyla bývala podána. Prohlášení žalující strany, že béře žalobu zpět, ačkoliv s výhradou opětného podání, bylo soudem prostě vzato k vědomosti, bylo však oběma stranám doručeno a stalo se pravoplatným. Následkem toho neměl již soud prvé stolice ani důvodu ani vůbec možnosti, by prohlásil řízení za zmatečné ve smyslu §u 7 c. ř. s. a to právě v důsledku zákonného ustanovení, že byla-li žaloba vzata zpět, považuje se jako nepodaná. Proto nebyl ani soud druhé stolice důsledkem toho oprávněn, by z úřední moci k podaným rekursům prohlásil usnesení prvého soudu, jakož i předcházející řízení za zmatečné, nýbrž měl o rekursech stran do usnesení prvého soudu rozhodnouti. Bylo proto třeba přiznati dovolacímu rekursu oprávněnost, pokud jeho vývody v tomto směru napadají usnesení druhé stolice.

Čís. 4949.

Zákony o obnově drobných zemědělských pachtů vztahují se pouze na zemědělské pozemky, propachtované k účelům zemědělským.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, R II 120/25.)

Proti návrhu podpachtýřů na povolení obnovy podpachtu namítla podpropachtovatelka, že podpachtýři pozemků zemědělsky neobdělávají, nýbrž pěstují na nich košíkářské proutí. Soud prvé stolice námitkám nevyhověl, rekursní soud nepřiznal podpachtýřům práva na obnovu podpachtu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Všecky platné zákony o obnově drobných zemědělských pachtů (čís. 313/21, 213/22 a 204/24) mluví sice v základních svých ustanoveních zrovna tak jako jejich vzor, jímž bylo Opatření Stálého výboru Národního shromáždění čís. 586/20 § 8 o »pachtu (podpachtu) zemědělského pozemku«, nicméně však není podle ducha a smyslu jich o sobě rozhodno, zda pozemek jest dle své povahy zemědělským, nýbrž vyžaduje se kromě toho také jako nezbytná podmínka, by pachtýř pozemku zemědělsky též užíval, jako zemědělský jej vzdělával a zemědělsky z něho těžil, t. j. aby na něm pěstoval plodiny zemědělské, tedy výrobky, které slouží za potraviny a píci, zkrátka, by zemědělsky na něm hospodařil. To tanulo zákonodárci tak důrazně a určitě na mysli, že v nápisech všech zákonů těchto jako již v nápise cit. Opatření Stálého výboru užívá přímo tohoto věc vystihujícího výrazu, nazývaje je zákony »o obnově drobných zemědělských pachtů«. Nestačí tedy, by pozemek byl zemědělským, nýbrž musí býti zemědělským i sám pacht. Užívá-li tedy pachtýř pozemku zemědělského nezemědělsky na př. jako skladiště, vůbec buď obchodně nebo průmyslově, nebo dokonce k účelu jinému, než hospodářskému na př. jako hřiště, není to zemědělský pacht a obnova nemá místa. Opačný názor zabíhal by daleko za účel zákona a odporoval úmyslu zákonodárce, jenž chtěl zajistiti existenci drobných zemědělců, to jest rodin, živících se polním hospodářstvím buď zcela neb aspoň z části na půdě cizí, pachtované, do té doby, než bude provedena agrární reforma rozdělením zabraného pozemkového majetku. Jest tedy obnova zemědělských pachtů součástkou agrární reformy, k níž ale zajištění obchodu a průmyslu vůbec nenáleží. V tomto případě má se však věc dle smlouvy pachtýřů s propachtovatelkou, jimi samými k dovolací stížnosti připojené, a dle obsahu jich ostatního přednesení tak, že dne 2. března 1914 převzali od ní jako pachtýřky v podpacht na dobu od 15. února 1914 do 15. listopadu 1924 sporné pozemky, jež byly ve stavu zemědělském, za tím ve smlouvě výslovně vyjádřeným účelem, aby na nich pěstovali košíkářské proutí a aby je tedy vrbovím osázeli, při čemž se zavázali, že, neobnoví-li se po uplynutí podpachtu pacht propachtovatelky s vlastníkem, takže by ani ona navzájem zase jim je do dalšího podpachtu dáti nemohla, jsou povinni do 15. listopadu 1923 (snad 1924) proutí vyřezati a z pozemků vykliditi, což patrně rozuměno býti má tak, že, jako pozemky ve stavu zemědělském převzali, mají je zase v něm odevzdati, jak k tomu sama podpropachtovatelka vůči vlastníku dle §u 1109 obč. zák. povinna jest. Podpachtýři pak výslovně doznali, že pozemků k těžbě proutí skutečně užívali a proutí ve své košíkářské živnosti zpracovávali, a jen ujišťují, že na příště chtějí

jich užívati jako pozemků zemědělských, což však nestačí, ježto, jak vyloženo, se vyžaduje, by posavadní pacht jejich byl býval zemědělským, čemuž není tak. Nemají tedy z této příčiny nároku proti vlastníku, i kdyby zákony o obnově pachtu vztahovaly se právě i na takový případ, o který tu jde, že totiž podpachtýř po uplynutí podpachtu a zároveň pachtu podpropachtovatelova obrací se s nárokem na obnovu nikoli proti pachtýři jako svému smluvníku, nýbrž přímo proti vlastníku jako smluvníku svého autora, což jest otázkou, kterou tu už řešiti netřeba.

Čís. 4950.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n.). Opustí-li otec, nájemník, domácnost, není »příslušníkem jeho domácnosti« jeho syn, jenž, maje sám rodinu, sdílel s ním společný byt.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, Rv II 249/25.)

Otec žalovaného obýval byt v domě žalobcově a vystěhoval se z něho. V bytě zůstal však žalovaný, jenž byl s otcem sdílel se svou rodinou společný byt. Žalobě o vyklizení procesní soud prvé stolice vyhověl. Důvody: Ve smyslu §u 6 zák. o ochraně nájemců odstavec (2) přecházejí práva a povinnosti nájemníka na příslušníky jeho rodiny, jestliže nájemník společnou domácnost, kterou se svou rodinou sdílel, opustí. Ustanovení tohoto nelze vztahovati na tento případ. Žalovaný jest ženat, má dvě děti a tím, že společně se svým otcem bydlel a že s ním také vedl společnou domácnost, nestal se ještě členem a příslušníkem rodiny svého otce. Oženiv se založil si domácnost vlastní a třeba tedy za nynější bytové nouze bydleli všichni pohromadě, zůstala domácnost jeho domácností samostatnou. § 6 zák. o ochraně nájemců vztahovati dlužno toliko na takové případy, kde jedná se o rodinu jednu a kde otec (hlava rodiny) domácnost společnou opustí, takže ostatní členové domácnosti octli by se bez přístřeší. O případ takový však v tomto sporu neběží, nýbrž jedná se, jak již řečeno, o dvě samostatné rodiny a ustanovení §u 6 na takovýto případ vztahovati nelze již proto, že ustanovení to jest ustanovením vyjimečným a nutno je vykládati restriktivně a nikoliv extensivně. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Se stanoviska právního posouzení této věci jest rozhodujícím řešení otázky, zda ustanovení §u 6 zák. o ochr. náj. může se dovolávati též syn, který za svobodna žil se svým otcem ve společné domácnosti, a, oženiv se, tuto domácnost se svou rodinou dále sdílí. Soud odvolací připojuje se k názoru prvého soudce, který na tuto otázku odpověděl záporně. Pojem rodiny ve smyslu o ochraně nájemníků nelze vykládati dle pojmu rodiny ve smyslu občanského nebo trestního zákona, nýbrž vzhledem k účelu, kterému zákon a zejména ustanovení §u 6 slouží. Tímto ustanovením má býti chráněna v nynější době rodina v užívání bytu, když hlava rodiny, která jest obyčejně nájemníkem, svou rodinu opustí. Za normálních dob bylo obvyklé, že jedna rodina užívala jednoho bytu. Okolnost, že manžel nebo manželka dětí se oženivších nebo provdavších se přistěhují do bytu rodičů, u nichž za svobodna bydleli, jest jen

mimořádným zjevem nynějších bytových poměrů. Přihlíží-li se k ustanovení §u 1 odst. (2) čís. 13 zák. o ochr. náj., ve kterém zákonodárce béře ohled na nutnou potřebu bytu jen pro ženaté nebo vdané děti pronajímatele, je zřejmo, že ustanovením §u 6 cit. zák. nemělo býti umožněno nájemníkovi, by opuštěním svého bytu tento zajistil svým ženatým nebo vdaným dětem. Právem rozhodl proto prvý soudce, že právo podle §u 6 zák. o ochr. náj. se nevztahuje na takové členy rodiny, kteří si založili samostatnou rodinu. V tom smyslu jest také vysvětliti domnělý rozpor v důvodech prvého soudce, na který odvolatel poukazuje.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud, zjistiv, že dovolatel bydlil se svým otcem společně spolu se svými 2 dětmi a se svou manželkou, že všichni vedli společnou domácnost, na jejíž vedení dovolatel čas od času přispíval podle potřeby, ale neplatil původnímu nájemci bytu, svému otci, pevného poplatku pravidelného, vyslovil právní názor, že na tento případ nelze vztahovati předpis §u 6 II. cit. zákona, poněvadž dovolatel založil si svým sňatkem vlastní domácnost, která, byť i všichni za nynější nouze bytové bydleli pohromadě, zůstala samostatnou domácností, a poněvadž dovolatel tím, že společně bydlil se svým otcem, nestal se ještě členem a příslušníkem rodiny svého otce. Odvolací soud míní, že neběží o případ §u 6 II. cit. zákona také z toho důvodu, poněvadž citovaný předpis dlužno vztahovati jedině na jednu rodinu, kde otec, pokud se týče hlava rodiny opustí společnou domácnost, takže by se ostatní členové domácnosti octli bez přístřeší, a dodává, že citovaný předpis je vyjimečným ustanovením, které dlužno vykládati restriktivně, nikoli extensivně. V tomto právním názoru spatřuje dovolatel s poukazem ku §u 40 a násl. obč. zák. nesprávné posouzení právní. Leč dovolací soud neshledal, že odvolací soud vyložil zákon nesprávně. »Rodinou« ovšem rozumí zákon (§ 40 obč. zák.) kmenové rodiče se všemi jejich potomky; praví-li tedy odvolací soud, že dovolatel tím, že společně bydlil se svým otcem, nestal se ještě členem a příslušníkem rodiny svého otce, nemůže míti na mysli pojem »rodiny« podle §u 40 obč. zák., kterýžto pojem není ostatně ani v občanském zákoníku jednotný, když rodinou rozumí zákon brzy jen manželské příbuzenství (§§ 44, 161), brzy též příbuzenství mimo manželské (§§ 40, 65, 165—171, 754, 756, 763). Jiná však jest otázka, zda zákonodárce, mluvě v §u 6 o »rodině«, měl na mysli »rodinu« podle §u 40 obč. zák., či zda cílil jinam »jasný úmysl zákonodárcův« (§ 6 obč. zák.). Tu je závažno, že hlavní náležitostí zajisté výjimečného předpisu §u 6 II. zákona o ochraně nájemců je, aby nájemník »opustil« společnou domácnost. Užití tohoto slova ukazuje, že zákon zamýšlí poskytnouti ochrany rodině »nájemníkem«, jímž je podle doslovu zákona míněna jedině hlava »rodiny«, opuštěné, aby se neoctla bez přístřeší, ale to také ukazuje, že »rodinou« podle řečeného předpisu ochranného není míněna rodina ve smyslu §u 40 obč. zák., nýbrž jenom ta rodina, ve příčině které je zachována souvislost rodinného života, rodina, o kterou jest ji opustivší hlavě rodiny po zákonu pečovati. Zákon zřejmě

zamýšlel zmírniti osud »opuštěné« rodiny a její »příslušníků«, dotčené »opuštěním«, chce zmenšiti zlo tímto opuštěním způsobené, chtěl zabrániti, aby takto opuštěná rodina nebyla vydána ještě také na pospas bezpřístřešnosti. Nelze se domnívati, že by zákon o ochraně nájemníků, byť i chránil bydlící, měl za účel odnímati nebydlícím veškerou naději, že se tu a tam přece i pro ně uvolní nějaký koutek. Vždyť jinak by byla disposice nad náhodně uvolněným bytem zůstavena dosavadnímu nájemníku, jenž by mohl předpisu §u 6 zákona čís. 85/1924 zneužívati ve prospěch všech svých descendentů, celé své parentely. To by nutně vedlo ku nepřístojnému obcházení sociálního účelu citovaného zákona. Proto odvolací soud nevztahoval právem předpis §u 6 II. cit. zákona na žalovaného, jenž už si založil svou vlastní rodinu, o kterou je povinen po zákonu pečovati, kterážto zákonitá povinnost vztahuje se podle §u 672, 92, 141 obč. zák. i na opatření přiměřeného bytu pro jeho rodinu, jež tvoří sice s otcovou rodinou podle §u 40 obč. zák. t. zv. »kmen«, ale jinak vystupuje samostatně i jako jednotka rodinná, i jako jednotka hospodářská. Ostatně nemůže býti mluveno ani o »opuštění« rodiny otcem, když dovolatel sám tvrdil proti žalobnímu nároku, že se jeho otec dne 1. června 1924 vystěhoval jenom proto, poněvadž obdržel místo ve V., kdežto podle svědecké výpovědi vystěhoval se proto, poněvadž odešel do výslužby a aby jim v bytě udělal místo.

Čís. 4951.

Pohledávkám bratrských pokladen přísluší ohledně příspěvků, které mají platiti majitelé hor, přednostní právo zástavní ve smyslu §u 246 ex. ř., jež může býti pro ně vtěleno i po vyhlášení úpadku. Ustanovení §u 10 konk. ř. nelze tu použiti.

(Rozh. ze dne 22. dubna 1925, R I 131/25.)

Krajský soud jako horní soud v Ch. odmítl výkon exekuce povolené okresním soudem v F. bratrské pokladně záznamem simultanního zástavního práva na nemovitostech, zapsaných v horní vložce, ježto v horní vložce byl poznamenán úpadek (§ 10 a 13 konk. ř.). Rekursní soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že uložil prvému soudu, by provedl povolený záznam simultanního zástavního práva. Důvody: Rekursu nelze nepřiznati oprávnění, neboť pohledávkám bratrských pokladen přísluší ohledně příspěvků, které majitelé hor mají platiti, přednostní právo zástavní ve smyslu §u 246 ex. ř. na nemovitostech pojistníkových jako veřejným dávkám, ježto se jedná o povinné pojišťování, které s veřejnoprávního hlediska sociální péče jest zákonem nařízeno, v podrobnostech upraveno a státnímu dozoru podrobeno. Ustanovení §u 10 konk. ř., že po vyhlášení úpadku nelze pro pohledávku nabýti zástavního práva na úpadcovo jmění, náležející do úpadkové podstaty, v tomto případě použiti nelze již vzhledem k intenci zákona, poněvadž se zde nejedná o získání zástavního práva po vyhlášení úpadku, nýbrž pouze o uplatnění správně vyznačení zákonného práva zástavního na úpadkové nemovitosti, jež tu bylo již v době vyhlášení úpadku za tím účelem, aby přerušeno bylo promlčení přednostního práva onoho nedoplatku a, aby nedoplatku pro

případ zaniknutí zákonné přednosti zajištěno bylo pořadí podle doby zápisu do veřejných knih. Knihovní zápis zákonného práva zástavního má tudíž význam pouze deklaratorní, nikoli konstitutivní, a může proto pro příspěvky bratrských pokladen, které požívají zákonného zástavního i přednostního práva, právo zástavní býti vtěleno i po vyhlášení úpadku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Krajský soud nebyl oprávněn, odmítnouti poznámku ve vložce 192 horní knihy, že exekuční zástavní právo, pro pohledávku bratrské pokladny v F. 13.143 Kč 50 h s přísl. bylo rozšířeno na vložky čís. 1649, 1758 a 1775 pozemkové knihy v F., jelikož v tomto směru příslušelo rozhodnutí výlučně soudu okresnímu a jelikož krajskému soudu v Ch. z obsahu exekuční žádosti musilo býti zřejmo, že okresní soud v F. má vědomost o tom, že na jmění povinného Richarda P-a byl vyhlášen úpadek. (Viz §§y 94, poslední odstavec, a 109 knihovního zákona a Bartsch, komentář ke knihovnímu zákonu, strana 112 a 113). Jinak má se věc ohledně vykonatelné pohledávky bratrské pokladny 165 Kč 38 h s přísl., pro kterou exekuční zástavní právo mělo býti vloženo mezi jiným také ve vložce 192 horní knihy Ch-ské jako vkladbě vedlejší. O této příslušelo dle uvedených §§ samostatné rozhodnutí pouze krajskému soudu v Ch., který nebyl vázán usnesením okresního soudu ze dne 24. listopadu 1924. Než v tomto směru krajský soud nerozhodl správně a rekursní soud k stížnosti vymáhající věřitelky právem povolil vklad exekučního práva zástavního pro pohledávku 165 Kč 38 h s přísl. ve vložce 192 horní knihy. Správné důvody napadeného usnesení nebyly vyvráceny dovolacím rekursem, k jehož vývodům se podotýká, že právní názor rekursního soudu o přednostním právu sporných pohledávek bratrské pokladny a o přípustnosti exekuce zřízením zástavního práva i po vyhlášení úpadku souhlasí s ustanovením čl. III. čís. 5 uvoz. zák. k úpadkovému řádu, čl. III. uvoz. zák. k ex. ř., dále se zásadami vyslovenými bývalým nejvyšším soudem ve Vídni v plenisimárních usneseních ze dne 7. listopadu 1899, čís. 486 pres. a ze dne 27. listopadu 1900, čís. pres. 304 kniha judikátů čís. 144 a 150. Je-li exekuce přípustna také po vyhlášení úpadku na jmění úpadce, jest vymáhající strana oprávněna, žádati za její povolení kdykoliv a má nárok na náhradu exekučních útrat dle §§ 74 a násl. ex. ř. Dle uvedeného judikátu čís. 150 přísluší příspěvkům k bratrským pokladnám přednostní zástavní právo za podmínek §u 76 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák., týkajících se výdělkové daně. Na časové omezení této výsady nevztahuje se ustanovení §u 9 konk. řádu o přerušení promlčení pohledávek, přihlášených k úpadku. Stěžovatel dovolává se tudíž neprávem tohoto místa zákona, právě tak jako §u 246 čís. 3 ex. ř., kterým v prospěch bratrských pokladen upraveno bylo přednostní právo pro zadržené příspěvky pojistné před pohledávkami, uvedenými v čís. 4 §u 216 ex. ř., kdežto uvedeným judikátem čís. 150 tyto příspěvky byly na roveň postaveny veřejným dávkám, uvedeným v čís. 2 tohoto §u. Jelikož zde nejde o uspokojení sporných pohledávek z úpadkové podstaty, nýbrž o odlučovací právo ve smyslu §u 11 konk. řádu, nemá významu stěžovatelův poukaz na §§ 51 a 52 konk. řádu.

Čís. 4952.

Byly-li bolesti poškozeného vyvolány a vybaveny úrazem, nelze při výměře bolestného přihlédnouti k predisposici poškozeného.

Při výměře bolestného jest vziti zřetel k hodnotě peněz v době rozsudku soudu prvé stolice.

(Rozh. ze dne 22. dubna 1925, Rv I 376/25.)

Při železniční nehodě dne 25. října 1919 utrpěl žalobce, povoláním učitel, úraz. Žalobě proti dráze o náhradu škody procesní soud prvé stolice rozsudkem ze dne 10. září 1924 vyhověl, přisoudiv žalobci kromě jiných položek bolestné 8.000 Kč, při čemž vycházel z toho, že vzhledem ku síle vytrpěných bolestí bylo by žalobci přisouditi 16.000 Kč, avšak vzhledem k praedisposici žalobcově přisoudil mu pouze polovici (8.000 Kč) tohoto peníze. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného potud, že uznal přiměřenou polovici bolestného 6.000 Kč, odvolání žalobcovu pak potud, že mu přiznal i druhou polovici bolestného, tudíž celkem 12.000 Kč. Důvody: Pokud žalobce brojí v příčině predisposice, v rozsudku zmíněné a, že soud v tom směru neučinil zjištění, jest v prvé řadě na to poukázati, že dle celé souvislosti rozsudku v místech, kde se uvažuje o predisposici žalobcově, dlužno určení rozsudku »jak znalcem lékařem zjištěno« bráti ve smyslu »jak podle posudku znalcova má soud zjištěným«, vždyť stať ta jest zařaděna v části rozsudku, ve které soud prvé stolice uvádí svá zjištění ohledně bolestí žalobcových, jich původu a úsudky z toho vyvozované. Zjištění to jest správné a odpovídá stavu věci, neboť znalec vyslovil se pro dědičnou zatíženost žalobcovu i když výpovědi jeho matky aspoň částečně jsou správny, a skutečně také její výpověď ohledně žalobce jest potvrzena spisy opatrovnickými a spisy superarbitračními, a tam uvedenými výsledky pátrání, jakož i okolností, že byl žalobce pro duševní chorobu dán pod opatrovnictví. Není tedy ani námitka rozporu se spisy, ani vnitřního rozporu ve znaleckém posudku opodstatněna. Soud odvolací nesdílí však názor prvého soudu o tom, že by následkem predisposice žalobcovy bylo snížiti náhradu bolestného pouze na polovici, t. j. na 50%. Lékařský znalec totiž potvrdil výslovně, že na následcích úrazu participují rovným dílem vrozená dědičná přítěž (moment predisponující) a úraz (moment výbavný). Z toho jde na jevo, že následky úrazu byly vybaveny výhradně úrazem a že, byť byl žalobce predisponován, přece veškeré následky úrazu, jakožto úrazem vyvolané a vybavené, vystoupily jen důsledkem utrpěného úrazu, a proto také při posuzování otázky bolestného přicházejí následky úrazu plnou měrou a nikoliv pouze polovicí v úvahu. Z důvodu toho odchylně od soudu prvé stolice jest odvolací soud toho náhledu, že žalobci přináleží nárok na bolestné plných 100% a nikoliv jen 50%, ve kterémž směru dlužno vyhověti odvolání žalobcovu. Soud prvé stolice dle výsledků ústního jed-

nání a v rozsudku uvedených průvodů učinil správná zjištění v příčině bolestí z úrazu žalobci povstalých a jich trvání a sdílí odvolací soud zjištění ta dle §u 498 c. ř. s. Jest však odvolací soud toho náhledu, že, když dále přihlíží se k sociálnímu postavení žalobcovu v rozsudku blíže rozvedenému, jakož i k relativní ceně peněz, jest jakožto 100%ní bolestné přiměřeným peníz pouze 12.000 Kč a nikoliv 16.000 Kč soudem prvé stolice uvedený, tak že by polovice činila pouze 6.000 Kč, ve kterémž směru jest tedy odvolání žalovaného odůvodněno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

Důvody:

Dovolací soud sdílí právní názor soudu druhé stolice, že skutečnost žalobcovy praedisposice při posuzování přiměřenosti požadovaného bolestného nemůže, jak se toho dožaduje žalovaný ve svém dovolání, přicházeti v úvahu, poněvadž bolesti, které má v jejich zlých účincích zahladiti přisouzené bolestné, byly vyvolány a vybaveny žalobcovým úrazem. Pokud žalobce vytýká, že odvolací soud nepřihlížel správně ku relativní ceně peněz, tu arci odvolací soud neuvedl, kterou dobu považuje v této příčině za rozhodující, ale právě proto sluší předpokládati, že touto rozhodující dobou byla mu doba zákonitá, totiž podle §u 406 c. ř. s. doba vynesení rozsudku prvého soudu. Opačný právní názor žalobcův, nemající opory v zákoně, nelze schváliti.

Čís. 4953.

Otázka strany na znalce o skutečnosti, jež nebyla předmětem znaleckého důkazu, není skutkovým přednesem.

Není věcí žalobce, domáhajícího se náhrady škody, by dokazoval, že jeho nestihá zavinění (spoluzavinění).

(Rozh. ze dne 22. dubna 1925, Rv I 434/25.)

Žalobě proti bance o náhradu škody, ježto opomenula vyhověti příkazu k úpisu akcií pro žalobkyni, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Co do právního posouzení věci napadá dovolatelka v podstatě právní přesvědčení nižších soudů, že nárok na náhradu škody založen byl jejím opomenutím vyhověti příkazu ohledně dalších 50 akcií. Po této stránce odkazuje se na předpis §§ 1294 a 1295 a násl. obč. zák. V pokračování dovolacího spisu hledí však dovolatelka prokázati, ne-li výhradné zavinění, tož aspoň spoluzavinění žalující strany vzhledem k utrpěné škodě tím, že oněch 50 akcií nebylo přihlášeno k úpisu. Podnět k těmto vývodům zavdala otázka zástupce žalované strany na znalce, a odpověď znalcova, že upisovací práva mohla býti uplatněna i po lhůtě upisovací, po případě po 17. lednu 1922, kterého dne žalobkyně dostala vyúčtování, z něhož bylo patrno, že upisovací právo bylo uplatněno jen ohledně

800 akcií. Nižší soudy nepřihlédly k této okolnosti, ježto nebyla žalovanou stranou tvrzena včas, t. j. v řízení před soudem prvé stolice. Po této stránce je s nimi souhlasiti. Žalující strana, uplatňující nárok na náhradu škody, byla povinna podle §u 1296 obč. zák. tvrditi a prokázati zavinění žalované strany. Žalobkyně přednesla skutečnosti, z nichž dalo se souditi na toto zavinění, nižší soudy, vzavše přednes ten za prokázaný, vyvodily z něho právem zavinění žalované strany na škodě a vyhověly žalobnímu nároku. Mylným jest však názor žalované strany, že bylo povinností žalující strany prokázati také, že ona sama nemá viny na škodě, po případě že bylo její povinností přednésti skutečnosti, z nichž by se dalo souditi na její zavinění, předpokládajíc ovšem, že skutečnosti ty tu byly, jak žalovaná dodatečně tvrdí. Povinnost takovou nelze dovoditi ze zákona, neboť strana nemůže býti ve sporu nucena, by přednesla více, než pokládá za vhodné, zejména skutečnosti odporující nároku, jí uplatňovanému. Bylo proto povinností žalované strany, by přednesla sama skutečnosti, z nichž by se dalo souditi na zavinění neb aspoň spoluzavinění žalující strany, a nabídla o nich důkazy. Šlo o obranu proti žalobnímu nároku, a tato obrana byla úkolem žalované. K přednesu tomu nedostačila otázka na znalce o skutečnosti, jež nebyla předmětem znaleckého důkazu. Žalovaná strana mohla i po výpovědi znalcově, zejména i po jeho odpovědi na onu otázku prohlásiti, že namítá proti žalobě skutečnost, vyplývající jak z její otázky, tak i z odpovědi znalcovy, a tím učiniti ji svým skutkovým přednesem, a důsledkem toho i předmětem, ne-li dalšího jednání, aspoň rozhodnutí soudem. Žalovaná strana tak neučinila, neměly proto nižší soudy důvodu, zabývati se důsledky, vyplývajícími pro spor z odpovědi znalcovy po případě zjistiti skutečnost, z výpovědi té vyplývající, naopak šlo jen o nezávazný projev znalcova názoru, ježto nebyl opřen ani o skutkový přednes ani o průvodní usnesení.

Čís. 4954.

Bylo-li na místo výměnkářských dávek umluveno peněžní relutum, platí zásada doložky rebus sic stantibus.

Umluvil-li výměnkář s tím, kdo byl zavázán k plnění výměnku, před válkou, by na místě výměnkových dávek bylo placeno peněžité relutum v určité výši, může vzhledem k pokleslé hodnotě peněz žádati, by do budoucna plněny byly opět výměnkové dávky v přírodninách, třebas na tento případ nebylo ve smlouvě pomýšleno.

(Rozh. ze dne 22. dubna 1925, Rv I 460/25.)

Smlouvou ze dne 11. září 1908 zavázali se žalovaní dodávati žalobci naturální výměnkové dávky. Smlouvou ze dne 9. ledna 1910 ujednaly strany, že žalovaní budou nadále platiti žalobci na místo naturálních dávek 80 Kč ročně. Žalobu, jíž domáhal se žalobce na žalovaných, by vzhledem ku změněným měnovým poměrům platili opět výměnkářské dávky v přírodninách, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Při nároku manželky neb dětí na výživné jest zásadou »rebus sic stantibus«, totiž že umluvené stranami výživné platí po tak dlouho, dokud se podstatně nezměnily poměry, za kterých úmluva se stala. Změnily-li se poměry podstatně způsobem, který nebylo lze předvídati, nastaly-li poměry, na něž strany při uzavření úmluvy ani mysleti nemohly (obdoba § 1389 obč. zák.), dlužno výživné přiměřeně těmto změněným poměrům zvýšiti (jud. čís. 244 a 245). Mezi výživným a dávkami výměnkářskými jest ovšem rozdíl potud, že výživné se řídí dle majetkových poměrů povinného, kdežto při výměnku jest množství a velikost dávek, stanovená smlouvou, nepřekročitelnou hranicí. Nicméně jest zde obdoba s výživným, jímž výměnek v podstatě jest. Smlouvou ze dne 9. ledna 1910 ujednaly strany, že žalovaní budou ročně platiti žalobci 80 Kč ve čtyřech čtvrtletních lhůtách na místě výměnkových dávek, dotud in natura výměnkáři poskytovaných. Smlouvou tou nastala, jak již správně uvedl soud odvolací, novace, neboť se změnil předmět pohledávky (§ 1376 obč. zák.), na místo naturálních dávek nastoupila jich peněžitá cena, přiměřená v době uzavření novační smlouvy. Tehdy nepředvídaly a nemohly předvídati strany, že v krátké době, důsledkem války, nastane taková změna hospodářských poměrů a čísel, jež se po válce dostavily. Nemohly se nadíti, že cena peněz následkem devalvace klesne měrou 7 až 10násobnou a že cena zboží a tedy i hospodářských výrobků tímže poměrem stoupne, neboť to přesahovalo veškeru lidskou předvídavost. Nepochybno jest, že bylo při uzavírání smlouvy novační úmyslem stran, by se dostala výměnkáři (žalobci) za výměnkářské dávky v penězích přibližně stejná majetková hodnota, t. j. tolik, kolik činily dle tehdejších průměrných cen v penězích ony naturální požitky. Změnou hospodářských poměrů, vyvolanou válkou, trpí nyní žalobce škodu, když za ony výměnkářské dávky naturální nebéře na penězích tolik, kolik ony dávky nyní v penězích představují, když dostává hodnotu, která nedosahuje ani z daleka nynější ceny dávek těch, a pravdou jest též, že žalovaní hospodáři mají z téhož důvodu prospěch, odpovídající škodě žalobcově. Tím byl účel dohody stran, vyjádřený smlouvou novační, zmařen, a dá se mysliti, že by žalobce byl nepřistoupil na uvedené relutum, kdyby byl tušil, že nastanou poměry, za nichž smluvený peníz nestačí na opatření výživy a nenahradí původních naturálních dávek. Takováto změna poměrů, která zmařila z okolností zřejmý účel smlouvy, opravňuje dle obdoby §u 936 obč. zák. k odstoupení od smlouvy a k domáhání se obnovy stavu, jaký byl před smlouvou. Tak činí i žalobce a to vším právem. Poněvadž se změnily podstatně hospodářské předpoklady, za kterých byla smlouva ze dne 9. ledna 1910 uzavřena a které občma stranám na mysli tanuly, pozbyla, jak správně uvedl odvolací soud, smlouva novační pro budoucnost platnosti a následkem toho oprávněn jest žalobce žádati od žalovaných výměnkářské dávky, jak jemu byly slíbeny smlouvou postupní ze dne 11. září 1908 in natura, i když výhrada podobná ve smlouvě novační nebyla učiněna (clausula rebus sic stantibus). Posoudil tedy správně věc po právní stránce soud odvolací (§ 503 čís. 4 c. ř. s.).

Čís. 4955.

Zasílatel jest práv zákazníku náhradou škody, neoznamil-li mu, že předmět, dopravovaný na veletrh, byl poškozen, bezodkladně po té, kdy to zjistil.

(Rozh. ze dne 22. dubna 1925, Rv I 470/25.)

Žalobce domáhal se na žalovaném zasílateli náhrady škody, ježto ho žalovaný nezpravil v čas o tom, že stroj, zaslaný na veletrh, se poškodil, čímž se stalo, že žalobce nemohl již včas poškozený stroj nahraditi jiným. Oba nižší soudy uznaly žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud z těchto důvodů: Žalovaná firma jako zasílatelka ručí dle čl. 380 obch. zák. za škodu, která vznikne ze zanedbání péče řádného kupce nejen při přijetí a uschování zboží, nýbrž vůbec při provedení převzatého zaslání zboží. Správce filiálky žalované firmy jako svědek potvrdil, že 7. srpna 1923 při otevření bedny seznal, že stroj jest rozbit a nikoliv, jak odvolání tvrdí, že na stroji jest něco zlomeno. Náleželo proto žalované jako zasílatelce, aniž by musila další poškození podrobně zjišťovati, by žalobce ihned o poškození (rozbití) stroje, jež zástupce její viděl, zpravila. To tím více, když šlo o stroj, který na veletrhu měl býti vystaven. Nestačilo, že žalovaná, by práva žalobcova proti povozníku hájila, dala sepsati 8. srpna tak zvaný domácí protokol o poškození stroje. Žalovaná firma, ač škodu zjistiti dala dne 8. srpna 1923 domácím protokolem, ani žalobci, ačkoliv, jak sama v odvolání přiznává, stroj v čas vyměniti mohl, o rozbití stroje nedala věděti. Že žalovaná sama měla za to, že má žalobce vyrozuměti, vychází z toho, že, jak sama uvádí, úředník její opětovně ve středu 8. srpna odpoledne, ve čtvrtek a v pátek stánek žalobcův na veletržišti vyhledával. Žalovaná, když do otevření veletrhu (11. srpna) zbývalo jen několik dnů, tím spíše měla žalobce o poškození stroje vyrozuměti, by potřebné za účelem vystavení jiného stroje zaříditi mohl. Odvolání tvrdí, že, kdyby byl žalobce poslal montéry do L. již ve čtvrtek 9. srpna, mohl telegraficky zaříditi poslání stroje náhradního, že tedy škodu sám zavinil. Odvolání přehlíží, že žalobce neměl k tomu příčiny, vysílati montéra dříve. Neboť o tom nevěděl, že stroj jest již dopraven do jeho stánku na výstavišti, a stroj, jak jest prokázáno, v několika hodinách mohl býti postaven a zmontován. Ovšem, kdyby byla žalovaná poškození stroje žalobci ihned oznámila, jak bylo její povinností dle čl. 380 obch. zák., byl by mohl žalobce náhradní stroj v čas opatřiti. Jest dále prokázáno, že náhradní stroj, když se žalobce o jeho poškození dověděl, mohl se dostati z nádraží v L. na veletrh teprve ve čtvrtek 16. srpna, takže by byl na veletrhu zůstal jen dva dny. Mimo to výměna stroje v době veletrhu, jak prokázáno, byla již nepřípustnou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce poukazuje se dovolatelka na správné důvody napadeného rozsudku s tím, že marně se dovolává toho, že tím, že sporný

stroj dopravila na výstaviště, splnila prý veškeré závazky, uložené jí zasílatelskou smlouvou. Dovolatelka přehlíží, že dle čl. 380 obch. zák. ručí za zanedbání péče řádného kupce při provádění převzatého zaslání zboží vůbec, dále, že dle skutkového děje, zjištěného odvolacím soudem, správce filiálky žalované firmy v J. při vyclení sporného stroje neintervenoval jako veletržní, nýbrž jako žalobcův speditér a že dle čl. 387 obch. zák. platí zde obdobně také předpis čl. 365 obch. zák., podle něhož komisionář, kterého dojde zboží v poškozeném stavu, má komitenta bez prodlení o tom zpraviti, jinak ručí za škodu tím povstalou (viz Staub, komentář k obch. zák. str. 507). Jelikož odvolací soud zjistil, že správce filiálky dne 7. srpna 1923 při otevření bedny seznal, že stroj jest rozbit, nebylo potřebí blíže zjišťovati jeho poškození, a stačilo uvědomění žalobce o tomto rozbití, což nevyžadovalo zvláštní odborné znalosti, a bylo povinností žalované firmy, přes to, že stroj již byl na výstavišti.

Čís. 4956.

Exekuční nadzástavní právo, vydobyté na hypotekární pohledávku, jest účinným toliko dle skutečného právního trvání zabavené hypotekární pohledávky. Předpisu čtvrté věty §u 469 obč. zák. nelze použíti při nabytí exekučního zástavního práva.

(Rozh. ze dne 22. dubna 1925, Rv I 485/25.)

Na domě žalobců bylo vloženo pro manžele Vojtěcha a Kláru V-ovy zástavní právo z nedoplatku kupní ceny 10.000 Kč. V lednu 1923 zaplatili žalobci manželům V-ovým 10.000 Kč, v červnu 1923 bylo vloženo ve prospěch aprovisační komise žalované obce na pohledávku Kláry V-ové 5.000 Kč vnucené právo zástavní za vykonatelnou pohledávku aprovisační komise. Žalobu na obec o zjištění, že pohledávka Vojtěcha a Kláry V-ových proti žalobcům zajištěná na domě penízem 10.000 Kč, zanikla zaplacením, že žalovaná obec jest povinna to uznati a na svůj náklad dáti vymazati zástavní právo váznoucí na pohledávce Kláry V-ové 5.000 Kč ku zajištění pohledávky 185 Kč 70 h — p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl. D ů v o d y: Dle názoru soudu jest žaloba neodůvodněna, neboť dle §u 469 obč. zák. ve veřejných knihách zapsané právo zástavní tak dlouho pozůstává, dokud není vymazáno; žalovaná strana nabyla práva zástavního v důvěře v knihu veřejnou, a okolnost, že pohledávka, na níž právo nadzástavní bylo vloženo, zanikla zaplacením, jest bezvýznamnou; žádost žalující strany byla by odůvodněnou pouze v tom případě, kdyby prokázala, že žalovaná strana při nabytí práva nadzástavního věděla o zaplacení pohledávky, na níž bylo nadzástavní právo vloženo, ale to nebylo prokázáno. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Podle ustanovení §u 469 obč. zák. arci nestačí ke zrušení hypoteky zánik dluhu o sobě a jest naopak hypotekární statek po tak dlouho zavázán, až dluh z pozemkové knihy jest vymazán. Platí to oproti osobě třetí, mající platný

nárok, jež o zániku pohledávky neměla vědomosti a jednala v důvěře ve knihy veřejné. Ustanovení §u 469 obč. zák., o něž prvý soudce opřel výrok, žalobu zamítající, platí však jen, jde-li o postup neb o právo zástavní úmluvou stran a tudíž dobrovolně nabyté, kdežto exekuční zástavní právo na hypotekární pohledávku vydobyté účinným jest po právu toliko dle skutečného trvání zabavené hypotekární pohledávky a proto předpis §u 469 obč. zák. při nabytí exekučního zástavního práva nemá průchodu (srv. plen. rozh. nejv. soudu ze dne 13. ledna 1909, čís. 188 kniha jud.). Jest totiž podstatný rozdíl mezi oběma zástavními právy, záležející v tom, že nadzástavní věřitel smluvní může se dovolávati toho, že dlužníku poskytl úvěr toliko s ohledem na jeho knihovně zajištěnou pohledávku proti poddlužníkovi, avšak nemůže se toho dovolávati nadzástavní věřitel exekuční, neboť tento v době povoleného úvěru, ať již o knihovní pohledávce dlužníkově věděl nebo nikoli, nemohl v žádném případě předpokládati, že v době, kdy pohledávku proti dlužníkovi bude vymáhati, bude ještě pozůstávati knihovně pohledávka dlužníkova proti poddlužníkovi. Ostatně poukazuje se na § 37 ex. ř., dle něhož třetí osoba vznésti může odpor za účelem zrušení exekuce, tvrdí-li k předmětu, exekucí postiženému, právo, jež provedení exekuce činilo by nepřípustným. Ustanovení §u 37 ex. ř. platí o všech druzích exekuce, tedy i o pohledávkách. Právo majitele nemovitosti, činící exekuci nepřípustnou, záleží v tom, že pohledávka hypotekární po právu netrvá a nemovitost že je bez břemen. Poněvadž předpisu §u 469 obč. zák. na tento případ, kde jde o exekuční právo zástavní, použiti nelze, posoudil prvý soud věc po stránce právní mylně a neprávem žalobu zamítl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání, opřené o dovolací důvod dle čís. 4 §u 503 c. ř. s., není odůvodněno. Dovolací soud sdílí právní názor odvolacího soudu, že exekuční nadzástavní právo vydobyté na hypotekární pohledávku, jest účinným toliko dle skutečného právního trvání zabavené hypotekární pohledávky a že předpis čtvrté věty §u 469 obč. zák. při nabytí exekučního zástavního práva nemá průchodu a platnosti. Dovolatelka odkazuje se na správné, stavu věci i zákonu hovící odůvodnění rozsudku druhé stolice, k němuž se vzhledem na vývody dovolání dodává jen ještě toto: Pokud jde o právo zástavní, zřízené úmluvou stran na hypotekární pohledávku sice již zaniklou, ale z pozemkové knihy dosud nevymazanou, bylo vždy jak v praxi, tak i v literatuře jednomyslně uznáváno, že, pokud se stalo nabytí zástavního práva v důvěře v pozemkovou knihu, jest nabytí to neodporovatelným, byť i zabavená pohledávka hmotně již zanikla. Judikatura i literatura však kolísala, pokud šlo o řešení otázky, zda tyto zásady platí také ohledně exekučního nabytí zástavního práva, až bývalý nejvyšší soud rozhodnutím ze dne 25. září 1888, čís. 8452, pojatým do repertoria nálezů pod čís. 143, tuto otázku rozhodl v ten rozum, že předpis §u 469 obč. zák. platí také

při exekučním nabytí zástavního práva, s odůvodněním, že pro omezení předpisu §u 469 obč. zák. jen na případ dobrovolně nabytého zástavního práva není ani v duchu ani v doslovu zákona opory. Až do vydání exekučního řádu z roku 1896 pohybovala se judikatura v kolejích, tímto rozhodnutím nejvyššího soudu vytčených, po té však jednotnost judikatury opět přestala, až bývalý nejvyšší soud plenissimárním rozhodnutím ze dne 13. ledna 1909, Rv V 2049/8, čís. 4499 sbírky Pfaff-Schey-Krupský, čís. 188 knihy judikátů změnil nález čís. 143 v ten rozum, že při exekučním nabytí zástavního práva předpis §u 469 obč. zák. nemá platnosti a že exekuční nadzástavní právo vydobyté na hypotekární pohledávku jest účinným toliko dle skutečného právního trvání zabavené hypotekární pohledávky. Rozhodnutí to je zásadní a praxe od té doby jest ve smyslu citovaného plenissimárního rozhodnutí jednotna. Rozhodnutí, jichž se žalovaná dovolává (z 22. října 1901, Gl. U. 1590, ze dne 7. února 1901, Gl. U. 1277, ze dne 8. listopadu 1899, Gl. U. 742 a ze dne 28. října 1908, Rv V 1545/8, čís. 1126 sbírky Nowakovy) jsou vesměs z doby před vydáním shora citovaného plenissimárního rozhodnutí a rozhodnutí ze dne 28. října 1908, Rv V 1545/8, čís. 186 knihy judikátů, na něž dovolatelka obzvláštní váhu klade, netýká se předmětné otázky a není v rozporu s judikátem čís. 188 (srv. Ehrenzweig System, první svazek, druhý oddíl: Sachenrecht, stránka 468). Nejvyšší soud již několikráte se zabýval touto otázkou a opětně vyslovil, že exekuční nabytí zástavního práva, ať k zajištění, ať k úkoji, nemůže se dovolávati důvěry ve veřejné knihy a nemá příčiny od své stálé praxe v tomto případě se uchýliti. Poukazuje-li dovolání na to, že v exekučním řádě není ani jediného ustanovení, které by přímo vylučovalo použití §u 469 obč. zák., přezírá, že exekuční řád přesně upravuje způsoby, jakými na základě exekučních titulů nabývají a realisují se zástavní práva na nemovitých věcech a hypotekárních pohledávkách, že však exekuční řád připouští jen exekuci na jmění povinného (§§ 37, 170 čís. 5, 253 odst. 3, čl. XXVIII. uvoz. zák. k ex. řádu). Není-li však hypotekární pohledávka, na níž se vede exekuce, již po právu, zasáhla by exekuce nikoliv jmění povinného, nýbrž jmění vlastníka hypoteky, jenž vymáhajícímu věřiteli není ničím povinen, a věřitel by pro sebe použil práva vlastníka hypotekární pohledávky, jež onomu již nepřísluší. K tomu přistupují ještě předpisy o přikázání zabavené hypotekární pohledávky (§ 320 ex. ř.), jež dokazují, že, pokud jde o právo úkoje, konečně rozhoduje jen skutečný hmotný stav zabavené pohledávky. Jest proto i poukaz na ustanovení §u 37 ex. ř. v napadeném rozsudku případným.

Čís. 4957.

Bylo-li v kolektivní smlouvě obecních zřízenců stanoveno, že pro veškeré spory dělnictva se zaměstnavatelem jest příslušnou paritní komise a výrok paritní komise, jímž potvrdila disciplinární propuštění zaměstnancovo, byl soudem pro formální vady zrušen, jest i pro napotomní nárok zaměstnancův proti zaměstnavateli na dodržení služební smlouvy a placení služebních požitků příslušnou paritní komise. Nejde tu o nepřípustnost pořadu práva, nýbrž o ujednanou příslušnost rozhodčího soudu.

(Rozh. ze dne 22. dubna 1925, R II 79/25.)

Žalobu obecního zřízence, by obec byla uznána povinnou, dodržeti služební smlouvu a žalobce zase za definitivního zřízence přijati, soud prvé stolice pro nepřípustnost pořadu práva odmítl. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc procesnímu soudu prvé stolice, by, vyčkaje pravomoci, o ní dále jednal a rozhodl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu s opravou, že se žaloba odmítá pro nepříslušnost dovolaného soudu.

Důvody:

Podle kolektivní smlouvy, na niž se žalobce sám v žalobě odvolal, jest pro veškeré spory dělnictva se správami závodů oboustranně směrodatna a závazna paritní komise. Podle zjištění prvního soudu byl žalobce, definitivní zřízenec městské pouliční dráhy, v červenci 1922 disciplinárně ze služby propuštěn a odvolal se k paritní komisi, která rozhodčím výrokem ze dne 26. dubna 1923 propuštění potvrdila, ale výrok ten byl na žalobu zřízencovu rozsudkem okresního soudu ze dne 3. listopadu 1923 zrušen, protože prvopis a jeho vyhotovení nebyly od všech rozhodčích podepsány (§ 592 odstavec druhý a § 595 čís. 3 c. ř. s.). Netřeba se obírati otázkou, zda jest správným názor rekursního soudu, že vydáním rozhodčího výroku jest rozhodčí smlouva vyčerpána a že prohlášením takového výroku za bezúčinný po rozumu §u 595 c. ř. s. neobživne rozhodčí smlouva, že tedy možno pak uplatniti dotyčný nárok, o kterém rozhodoval rozhodčí soud a který pak byl na řádný soud vznesen. Tomu v tomto případě tak není, neboť žalobce domáhal se u paritní komise zrušení disciplinárního nálezu, jímž byl ze služby propuštěn, kdežto nyní domáhá se u soudu, by jeho služební smlouva byla splněna, by byl přijat zase za definitivního zřízence a by mu od 1. srpna 1922 až do opětného převzetí placeny byly peněžní částky, které v žalobě blíže uvádí. V řízení před paritní komisí šlo výhradně jen o to, zda byl žalovaný disciplinárně právem propuštěn, zde však jde o to, zda má nárok na zpětné přijetí a na služební požitky od doby propuštění. Domáhá se tedy jiného nároku, než jaký uplatnil před paritní komisí, a odůvodňuje svůj nárok v žalobě tím, že prý zrušením rozhodčího výroku postrádá jeho propuštění platnosti. Tato otázka jest ovšem otázkou předurčující pro nynější žalobní nárok, ale tím nestal se žalobní nárok totožným s nárokem, který byl uplatněn před paritní komisí a zmíněnou předurčující otázku musí si rozhodnouti onen orgán, jenž bude rozhodovati o žalobním nároku. Ježto tedy jde o jiný nárok z poměru služebního, a ježto podle kolektivní smlouvy je pro veškeré spory dělnictva se správami závodů směrodatna a závazna paritní komise, právem první soud — třeba z jiného důvodu — vyhověl námitce nepří-

slušnosti dovolaného soudu, kterou žalovaná strana již při prvém roku učinila. Nejde tu o nepřípustnost pořadu práva, nýbrž o ujednanou příslušnost rozhodčího soudu, takže řádný soud je toliko nepříslušným, nikoli pořad práva nepřípustným. Kdyby nebylo úmluvy, pořad práva vyloučen by nebyl (§ 24 zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 z roku 1920 sb. z. a n.). Byl proto v tomto směru výrok soudu prvé stolice opraven.

Čís. 4958.

Nárok na ochranu vlastnictví proti poruš. í změnou přirozeného odtoku vody v sousedově pozemku, jest vymáhati pořadem práva.

Nepřímou imissí (§ 364 obč. zák.) jsou pouze takové vlastnické úkony, jichž bezprostřední účinky jeví se na vlastním pozemku a jež jedině z jiných příčin mimo vůli vlastníka a bez jeho přispění působí i na pozemek sousedův. O přímou imissi jde pak tehdy, mají-li vlastnické úkony v zápětí bezprostřední účinky nejen na vlastní pozemek, nýbrž i na pozemek sousedův, anebo vůbec jen na tento pozemek. Jde o imissi přímou, má-li zasypání příkopu za přímý následek zaplavování sousedního pozemku. Vlastník pozemku jest práv sousedu z porušení sousedského práva bez ohledu na to, zda užívá pozemku sám či třetími osobami, jimž jej přenechal smlouvou k užívání.

(Rozh. ze dne 22. dubna 1925, Rv II 118/25.)

Ježto nájemníci žalovaného sypali do příkopu popel, stavěl se odtok vody a voda zaplavila žalobcův pozemek. Žalobě, by žalovaný byl uznán povinným prohloubiti na svém pozemku příkop tak, by jím voda mohla odtékati tak, jako dříve, bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

O povaze žaloby rozhoduje její obsah a její konečná prosba. V žalobě navrhují žalobci, by uznán byl žalovaný povinným prohloubiti příkop na svém pozemku, aby mohla jím odtékati voda tak, jako dříve. V žalobě uvádějí žalobci, že koupili stavení čp. 18 v M. s pozemkem před 10 lety a že tehdy byly jich stavení i pozemek tak zajištěny, že vody, odtékající z nemovitosti žalovaného, odtékaly příkopem na pozemku žalovaného a nikdy nezaplavovaly jejich pozemek, nyní však že nechal žalovaný svými lidmi příkop zasypati, tak že voda neodtéká příkopem, nýbrž zaplavuje stavení i studni žalobců a působí jim škodu (§ 11 vodn. zák.). Z toho viděti, že žalobci podali žalobu nikoli v zájmu veřejném, nýbrž v soukromém vlastním svém zájmu na ochranu svého stavení, pozemku a své studně, tudíž na ochranu svého majetku, svého vlastnictví, které bylo porušeno změnou přirozeného odtoku vody v sousedově příkopu. Jde tedy o poměr soukromoprávní, a tím odůvodněn jest pořad práva, neboť § 75 vodn. zák., stanovící příslušnost úřadů správních, má platnost jen, když jde o ochranu práva veřejného, čehož v tomto případě není. Odvolací soud má za to, že žaloba jest žalobou o náhradu škody z činu nedovoleného. Názor ten jest však nesprávným, poněvadž se jí žalobce nedomáhá náhrady škody. Jde naopak o žalobu ve smyslu §u 364 obč. zák., jak soud prvé stolice správně rozpoznal. Byť i žalobce dle znění žalobní žádosti nežádal výslovně, by dán byl žalovanému zákaz zásahu, vycházejícího z pozemku žalovaného odpadními vodami, nepřipouští obsah žaloby a její konečný návrh (by totiž žalovaný byl uznán povinným, příkop na jeho pozemku v M. se nacházející tak prohloubiti, aby voda příkopem tím jako dříve odtékati mohla) pochybností o tom, že se žalobce touto žalobou domáhá odstranění a zákazu tohoto zásahu tím, že žalovaný uvede vše v předešlý stav, při čemž pouze poukazuje na jedině možný prostředek k jeho dosažení, t. j. dostatečné prohloubení příkopu. Je-li tomu tak, dlužno především zkoumati, zda zásah, rozsudky nižších soudů zjištěný, považovati jest za t. zv. imissi přímou či nepřímou, což dle §u 364 odstavec druhý obč. zák. jest závažným proto, že v onom případě zásah takový jest »za všech okolností« nepřípustným, kdežto zásahy druhého druhu vlastníkem sousedního pozemku mohou býti zapovězeny jen tehdy, převyšují-li míru dle místních poměrů obvyklou a ztěžují-li podstatně užívání pozemku v míře obvyklé. Dle §u 364 obč. zák. lze právo vlastnické vykonávati jen potud, a na ten způsob, že nesmí býti zasahováno do práv osob třetích (sousedů); jinak jsou takové úkony, i když staly se u výkonu vlastnického práva, nedovoleným, tudíž protiprávním zásahem do právní oblasti třetí osoby, jež může se chrániti proti nim žalobou zápůrčí. Právem souseda obmezena jest právě svoboda vlastnictví a jeho libovolný výkon. Dle §u 364 obč. zák. odstavec prvý musí ovšem soused za předpokladů tam blíže naznačených snášeti jisté tam příkladmo naznačené nepříležitosti a ubližování, vycházející z pozemku sousedního vlastníka (t. zv. nepřímá imisse), tím však míněny jsou jen takové vlastnické úkony, jichž bezprostřední účinky jeví se na vlastním jeho pozemku a jež jedině z jiných, mimo vůli vlastníka jsoucích příčin a bez jeho přispění působí i na pozemek sousedův. Mají-li však vlastnické úkony v zápětí bezprostřední účinky nejen na vlastní pozemek, nýbrž i na pozemek sousedův, anebo vůbec pouze na tento pozemek, jsou tyto účinky na sousedově pozemku přímým následkem těchto úkonů a jde pak o t. zv. přímou imissi. Vlastnickým úkonem je též zasypání příkopu a, má-li úkon ten, jak v tomto případě napadeným rozsudkem bylo zjištěno, za přímý následek zaplavování sousedního pozemku, jde tu nepochybně o imissi přímou, §em 364 druhý odstavec poslední věta obč. zák. za všech okolností zapovězenou. V tomto směru namítal dovolatel v odvolání, že sám příkopu vůbec nezasypal a, činili-li to jeho nájemníci, že učinili tak bez jeho příkazu a vědomí, a poněvadž soud odvolací okolnosti tyto považoval za nerozhodné a uplatněný v tomto směru odvolací důvod nesprávného ocenění důkazů proto za nepřípadný, vytýká nyní ve svém dovolání neúplnost odvolacího řízení dle čís. 2 §u 503 c. ř. s. Avšak, třebaže odvolací soud shora uvedené

okolnosti jen na základě svého mylného právního nazírání na věc shledal nerozhodnými, přece tu vytýkané vady není, poněvadž i při správném právním posouzení věci naznačeným okolnostem rozhodující význam přiznati nelze. S hlediska sousedského práva jest vlastníku za nezávadné užívání sousedního majetku práv soused, t. j. vlastník sousedního majetku bez ohledu na to, zda užívá ho sám či skrze jiné osoby, jimž jej smlouvou k užívání přenechává. Dovolatel jako vlastník domu byl tedy povinen, by svým nájemníkům určil místo, kam popel mohou vysypati, a přihlížeti k tomu, by se tak nedělo způsobem sousední majetek obtěžujícím a trpěl-li, aby odklízeli popel, kam chtějí, ručí za následky vysypání popele na nevhodném místě, jež v tomto případě pozůstávají právě v tom, že se příkop zasypal a voda následkem toho z příkopu vystupovala a sousední pozemek zaplavovala. Nezáleží proto na tom, zda žalovaný sám příkop zasypal či zda to učinili jeho nájemníci, třebas bez jeho příkazu a vědomí. V tomto směru uplatněný dovolací důvod není tedy opodstatněn. Neúplným jest však řízení v jiném směru. Žalovaný namítal totiž v prvé stolici, že odtok vody byl již před podáním žaloby upraven tak, jak to žaloba žádá. O tomto tvrzení neobsahují rozsudky nižších soudů potřebných zjištění, ačkoliv okolnost, že prý zažalovanému nároku bylo vyhověno již před podáním žaloby neb aspoň před vydáním rozsudku prvé stolice, jest důležitou proto, že ani v tom, ani v onom případě žalobní žádosti nemohlo by býti již vyhověno, byť i v případě druhém v době podání žaloby byla po právu, jakož i pro její význam pro útratovou otázku, když v prvém případě zažalovaný nárok v době podání žaloby vůbec již nebyl po právu, pokud se týče v druhém případě, když žalobce tvrzené této okolnosti neuznal a žaloby na útratovou otázku neobmezil.

Čís. 4959.

Nabude-li spoluvlastník panujícího pozemku výhradného vlastnictví k služebnému pozemku neb opačně, nezaniká pozemková služebnost dle §u 526 obč. zák.

(Rozh. ze dne 22. dubna 1925, Rv II 162/25.)

Žalobu o zjištění, že žalovaným nepřísluší právo měniti přirozený běh vodního klusu a sváděti vodu do uměle zřízeného koryta, procesní soud prvé stolice zamítl, maje za to, že žalovaní nabyli vydržením práva, sváděti vodu do umělého koryta. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolatelé míní, že sporná služebnost uhasla konsolidací (§ 526 a 1445 obč. zák.) a že vydržení její musí započíti znovu. Je sice pravda, že panující (p. č. 1377/2) i služebný pozemek (p. č. 1362) byl v letech 1906—1912 jen částečně ve společných rukách, a sice panující pozemek drželi Hugo S. a Brunhilda S-ová, služebný pozemek Hugo S. a Daniel K. Tím nenastala konsolidace a nezanikla služebnost odvádění vody (§ 497 obč. zák.), poněvadž výhradným vlastníkem nebyla táž osoba, jen jeden spoluvlastník byl týž. To plyne nejen ze slovného výkladu §§ 526 a 1445 obč. zák., které užívají slov: »in einer Person«, nýbrž i z podstaty služebnosti samé. Ustanovení §u 472 obč. zák. vyslovuje zásadu, že nikomu nemůže vlastní věc sloužiti. Zánik služebnosti sloučením panujícího a služebního statku (§ 526 obč. zák.) jest vybudován na téže zásadě a nastává proto jen tehdy, když by obsah služebnosti byl vykonáván na vlastním a nikoliv na cizím pozemku. Nabyde-li spoluvlastník služebného pozemku výhradné vlastnictví panujícího pozemku, vykonává na něm částečně spoluvlastnické právo na své vlastní ideelní částici, částečně právo na věci cizí pokud se týká cizího ideelního podílu. Opačně: nabyde-li spoluvlastník panujícího pozemku výhradného vlastnictví statku služebného, vykonává opětně obě práva. Pokud vykonává právo vlastnické a právo k věci cizí, nedá se s ohledem na to, že se nedá vymeziti hranice mezi ideelními podíly spoluvlastnickými, zjistiti. Na druhé straně je služebnost nedělitelnou (§ 485 obč. zák.) a nemůže jí proto ani býti nabyto na ideelních částech služebného statku neb ve prospěch ideelních částic panujícího statku, aniž může ohledně ideelních částic býti jí pozbyto; nabyde-li tedy spoluvlastník panujícího pozemku výhradného vlastnictví služebného statku neb opačně, nedotýká se to služebnosti vůbec (Krainz: System str. 722, 751). Poněvadž Hugo S. byl spoluvlastníkem panujícího i služebného pozemku, kdežto ostatní spoluvlastníci byly osoby opětně rozdílné, nemohla služebnost, snad již vydržená, konsolidací zaniknouti, ani nemohlo nedokončené vydržení býti přetrženo. Poněvadž dle §u 1493 obč. zák. započtená vydržecí doba činí přes 30 let, jest dle §§ 480, 1477, 1478 obč. zák. míti za to, že panující pozemek nabyl služebnosti, odváděti vodu dosavadním způsobem, vydržením.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, poukázav po právní stránce na důvody odvolacího soudu.

Čís. 4960.

Stát jest oprávněn domáhati se pořadem práva na vlastníku domu náhrady škody, dal-li byt, zabraný pro státního zaměstnance, do nájmu jinému nájemníku. Na manželi vlastnice domu nelze se domáhati náhrady škody, třebas se súčastnil při pronajetí bytu třetí osobě.

(Rozh. ze dne 22. dubna 1925, Rv II 173/25.)

Žalovaný Bohumír F. byl úředníkem důchodkové kontroly v P. a obýval se svou manželkou, spolužalovanou Hedvikou F-ovou, byt v domě manželčině. Když byl Bohumír F. přeložen do U., byl jeho byt zajištěn ve smyslu §u 13 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 87 sb. z. a n. okresní politickou správou ve prospěch jeho nástupce Karpa C-a, a příslušný výměr byl doručen Hedvice F-ové jakožto majitelce domu. Tato pronajala však přes to byl osobě třetí, takže, když se Karel C. do P. přistěhoval, nebyl byt pro něho uvolněn, následkem čehož musel složiti nábytek jinde. Tím vznikly finanční správě výdaje, jejichž ná-

hrady se stát domáhal na manželích F-ových. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě proti Hedvice F-ové, ohledně Bohumíra F-a ji zamítl. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalované Hedviky F-ové, k odvolání žalujícího eráru uznal i žalovaného Bohumíra F-a povinným nahraditi eráru škodu rukou společnou a nerozdílnou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání Hedviky F-ové, k dovolání Bohumíra F-a obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Vzhledem k žalovanému Bohumíru F-ovi nebyla věc správně posouzena po právní stránce. Odvolací soud, odsoudiv tohoto žalovaného nedílně se žalovanou jeho manželkou, vycházel z předpokladu, že tento žalovaný předsevzal jednání proti právoplatnému zákazu jako přímý pachatel. K tomuto názoru neopravňují však zjištěné skutečnosti. Usnesením správního úřadu, doručeným jedině spolužalované Hedvice F-ové jako vlastnici domu a pronajímatelce bytu, a znějícím jedině na její jméno, zabrán byl byt obývaný až do 26. října 1923 žalovanými ve smyslu zákonů č. 225 sbírky z. a n. z roku 1922, po příp. č. 87 z roku 1923. Důsledkem toho měl býti byt ten pronajat jen státnímu zaměstnanci, jehož úřad označil, a bylo usnesení to částečně příkazem, by byt byl pronajat jedině tomuto zaměstnanci, částečně zákazem, by nebyl pronajat jinému nájemníkovi. Příkaz, po případě zákaz ten mohl býti udělen jedině vlastníku domu, jímž byla žalovaná Hedvika F-ová, a bylo také důsledkem toho usnesení dodáno jen jí, a byla v něm jen ona označena jako osoba, jíž usnesení to se týče. Účastnil-li se spolužalovaný Bohumír F. pronajetí bytu jiné osobě, než státnímu zaměstnanci, jmenovanému v usnesení, lze bez tvrzení a zjištění dalších okolností souditi jen na to, že jednal tak jedině jako zákonný zástupce své manželky a tím jako její zmocněnec ve smyslu §u 1238 obč. zák., a stihají proto následky jeho jednání ve smyslu §u 1017 obč. zák. pouze jeho manželku. Ze skutkových zjištění nevyplývá také nic jiného, než že tento žalovaný vyjednával za manželku s referentem politické správy, a že spolu s manželkou jednal s novým nájemníkem, jemuž byl byt pronajat přes zákaz. Tím nepřekročil žalovaný Bohumír F. mezí své zástupčí působnosti, a nelze mu proto podkládati další úmysl. Že by byl tento žalovaný zamýšlel pro svou osobu jednati proti zákazu politické správy, a způsobiti tím škodu žalujícímu erár, nelze ze skutkových zjištění dovoditi. K tomu bylo by třeba dalších skutečností, nasvědčujících přímo tomuto úmyslu. Jedině v tomto případě dalo by se mluviti o spolupachatelství ve smyslu §u 1301 obč. zák., a bylo by odůvodněno, učiniti ho spoluzodpovědným za škodu, jež vznikla tím žalující straně. Není proto nárok žalobní důvodný ohledně tohoto žalovaného. Pokud jde o žalovanou Hedviku F-ovou, není dovolání oprávněno. Po právní stránce nemá dovolací soud pochyby o tom, že jde o nárok soukromoprávní, ač v tomto směru nižší soudy o něm neuvažovaly. Škoda byla sice způsobena nešetřením příkazu veřejnoprávního, vznikla však přes to z důvodu soukromoprávního tím, že žalující erár, jak vyplývá ze skutkových zjištění, musí hraditi svému zaměstnanci C-ovi zvýšení nákladů stěhovacích, vyvolané tím, že dopravil nábytek svůj do P. za předpokladu, že byt, pro něho zabraný, není obsazen jiným nájemníkem. K rozhodnutí o povinnosti k náhradě škody způsobené pronajetím bytu jiné osobě povolány jsou soudy, ježto žalující erár poškozen byl nepřímo tím, že musí nésti škodu způsobenou jeho zaměstnanci, což je nárokem soukromoprávním. Též v dalším směru byla věc posouzena správně po právní stránce. Pro soudy byla rozhodující jedině skutečnost, že usnesení správního úřadu, doručené žalované Hedvice F-ové, vešlo v moc práva, a stalo se tím závazným vůči ní. Tvrzení, že žalovaná jednala bezelstně, důvěřujíc v prohlášení příslušného referenta okresní správy politické, odporuje skutkovým zjištěním nižších soudů, jimiž jest dovolací soud vázán, a podle nichž prohlášení to se nestalo. Vzhledem k tomu, co bylo řečeno, nezáleží na tom, že s referentem vyjednával její manžel jako její zástupce, neboť ani tato skutečnost nezbavuje ji zodpovědnosti, ježto stihají tuto žalovanou účinky jednání zmocněncova. Také k zrušení trestního řízení politického, k němuž došlo teprve za opravného řízení, nelze přihlédnouti v tomto řízení, pro něž je rozhodný stav věci v čase rozsudku soudu prvé stolice.

Čís. 4961.

Šly-li výlohy společníků k tíži společnosti (společenského fondu), nelze považovati nárok jednoho společníka na náhradu výloh za pohledávku, příslušející mu proti druhému společníku, jež byla by s to založiti sudiště dle §u 99 j. n.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1925, R I 304/25.)

Žalobu proti cizozemci, bydlícímu v cizině, opřel žalobce co do místní příslušnosti o § 99 j. n. Námitku místní nepříslušnosti soud prvé stolice zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Žalobce opírá sudiště majetku o to, že ve vzájemném vyúčtování žalovaného o společných obchodech, které vedl žalovaný, tento účtuje v prospěch svůj výlohy, jichž výši žalobce ve sporu uznal, částkou 500 Kč. Dle žalobcova přednesu jde mezi stranami o poměr společenský a žalobce měl z něho nárok na polovici čistého zisku při zúročení vkladu. Tento nárok, po případě i nárok na vyplacení podílu na společenském jmění vůbec po skončení společnosti, zmenšuje se účetně výlohami žalobce i žalovaného, ale zůstává jednotným nárokem žalobce proti společníku, vedoucímu obchody ze smlouvy společenské, a toliko výpočet tohoto nároku závisí na výpočtu zisku, na nějž zase mají vliv případné

výlohy společníků. Dle samotného tvrzení žalobcova není podkladu proto, že by jeden společník vůči druhému měl nárok na to, by mu ten ze svého hradil jeho výlohy, naopak dle vyúčtování jdou výlohy společníků k tíži fondu společenského a zmenšují tak zisk. Proto nejde při výlohách společníků, není-li zvlášť umluveno, že si společníci přímo hradí výlohy osobně, o pohledávky jednoho společníka proti druhému, nýbrž o pohledávky vůči společnosti (společenskému fondu). Z toho důvodu nelze považovati ony výlohy za pohledávky žalovaného vůči žalobci a nelze na této pohledávce založiti sudiště majetku, zejména když žalobce, pokud by přicházely ony sporné výlohy v úvahu jako skutečná pohledávka žalovaného vůči společnosti — ani netvrdí, že tato společnost má své sídlo v tuzemsku v obvodě dovolaného soudu, naopak v žalobě sám uvádí, že společnost byla založena v cizozemsku.

Čís. 4962.

Vyskytne-li se po právoplatném schválení vyrovnání věřitel, jehož pohledávku postihují dle §u 53 vyr. řádu účinky vyrovnání, ručí ten, kdo přistoupil k vyrovnání jako rukojmí a plátce, i co do této pohledávky a nemůže se svého závazku sprostiti poukazem k tomu, že o pohledávce té nevěděl.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1925, Rv I 184/25.)

Žalovaný Otto P. přistoupil jako rukojmí a plátce k vyrovnání Emila F-a, jež skončilo vyrovnáním na 30%. Žalobě, domáhající se na Emilu F-ovi a Ottu P-ovi zaplacení 30% pohledávky, jež nebyla ve vyrovnávacím řízení přihlášena, vyhověl procesní soud prvé stolice pouze ohledně Emila F-a. Odvolací soud uznal podle žaloby i ohledně Otty P-a. Důvody: Otto P. přistoupil k vyrovnání Emila F-a, které tento uzavřel se svými věřiteli, jako rukojmí a plátce a jest závazek Otty P-a především posuzovati podle předpisů vyrovnacího řádu. V tom směru dlužno především vytknouti, že vyrovnací řád zásadně stanoví v §u 46 vyr. ř., že se všemi věřiteli, jejichž pohledávky nepožívají přednostního práva, musí býti nakládáno stejně. Toto stejné nakládání vztahuje se ku všem věřitelům vyrovnávajícího se dlužníka, ať se již vyrovnávacího řízení súčastnili čili nic, neboť dle §u 53 vyr. ř. vztahují se účinky vyrovnání ku všem věřitelům dlužníkovým bez ohledu na to, zda se súčastnili řízení a hlasování o vyrovnání, čili nic. Ustanovením vyrovnání podléhá však též rukojmí, který převzal ručení, i on ručí všem věřitelům, tedy i oněm, kteří se jednání nesúčastnili, dle obsahu vyrovnání, tedy za část vyrovnacích pohledávek, stanovenou vyrovnáním. Otto P. přistoupil dle vyrovnání ze dne 23. listopadu 1922 jako rukojmí a plátce za závazky Emila F-a a ručí tedy s ním všem věřitelům solidárně, ať již tito věřitelé se súčastnili vyrovnání čili nic, tudíž dle toho, co předesláno, i žalobci, při čemž jest naprosto nerozhodno, že Otto P. nevěděl o pohledávce žalobcově, neboť ručení jeho vztahuje se ku všem pohledávkám vyrovnacím, ať již byly známy při uzavření vyrovnání čili nic, a vratkým jest proto tvrzení Otty P-a, že ručení jeho vztahuje se pouze ku pohledávkám v řízení vyrovnacím přihlášeným, aneb k těm, které jsou uvedeny v seznamu věřitelů, neboť protokol ze

dne 23. listopadu 1922 takové výhrady neobsahuje a není tedy ručení Otty P-a obmezeno tak, jak tvrdí. Právem proto domáhá se žalobce zaplacení pohledávky jak na hlavním dlužníku, tak i na ručiteli, a, když prvý soud žalobu ohledně ručitele zamítl, z důvodu, že tento nevěděl o pohledávce žalobcově a že nesmí jeho rukojemský závazek býti dále rozšiřován, posoudil věc po stránce právní nesprávně, při čemž se ještě podotýká, že o rozšiřování rukojemského závazku podle toho, co řečeno, nemůže býti řeči, když ručitel ručí vůbec všem věřitelům bez ohledu na to, zda se súčastnili řízení vyrovnávacího čili nic.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného Otty P-a.

Důvody:

Jest nesporno, že žalovaný Otto P. přistoupil k vyrovnání Emila F-a jako rukojmí a plátce (§ 1357 obč. zák.). Tím se zaručil za všecky závazky, plynoucí pro dlužníka z vyrovnání. Dle §u 46 vyr. ř. odstavec třetí mají všichni věřitelé dlužníkovi, pokud nejsou věřiteli ve smyslu §u 11, odstavec prvý vyr. ř., nebo nepožívají práv přednostních dle §u 23 vyr. ř., stejná práva a nesmí se žádnému z nich oproti ostatním dostati vyrovnáním zvláštních výhod (§ 47 vyr. ř.), bez ohledu na to zda se vyrovnávacího řízení súčastnili čili nic (§ 53 vyr. ř.). Jest tudíž dlužník povinen vyrovnáním stanovenou kvotu zaplatiti nejen věřitelům, kteří své pohledávky k vyrovnávacímu řízení přihlásili, nýbrž i těm, kteří se vyrovnávacího řízení nesúčastnili. Týž závazek postihuje však i toho, kdo k vyrovnání přistoupil bez výhrady jako rukojmí a plátce (§ 1357 obč. zák.). S těmito důsledky musí ručitel již předem počítati a jest jeho věcí, by si o stavu dluhů vyrovnacího dlužníka zjednal bezpečnou známost. Vyskytne-li se tedy po právoplatném schválení vyrovnání věřitel, jehož pohledávku postihují podle §u 53 vyr. ř. účinky vyrovnání, jak jest tomu i v tomto případě, ručí dlužník a tudíž i rukojmí za splnění vyrovnání i co do této pohledávky a nemůže se rukojmí svého závazku sprostiti poukazem k tomu, že o pohledávce té nevěděl, pokud se týče, že nebyla k vyrovnacímu řízení přihlášena. Nelze tu mluviti o nepřípustném rozšíření rukojemského závazku ve smyslu §u 1353 obč. zák., neboť rukojmí ručil po zákonu, jak shora dovoděno, hned původně za úhradu kvoty všem věřitelům dlužníkovým, tedy i oněm, kteří se nesúčastnili vyrovnacího řízení a o nichž ani od dlužníka ani jinak nezvěděl. Jest tedy i v tomto případě žalovaný povinen zaplatiti žalobci kvotu vypadající na jeho pohledávku, při čemž jest nerozhodno, hrozí-li snad dovolateli, že bude musiti hraditi kvoty ještě z dalších nově se vyskytnuvších pohledávek věřitelů, jichž se dotýkají účinky vyrovnání. V ostatním stačí poukázati ku správným důvodům napadeného rozsudku.

Čís. 4963.

Byla-li komanditní společnost souhlasnou vůlí stran zrušena a do obchodního rejstříku bylo zapsáno zrušení společnosti i nastoupení likvidace, nelze již uděliti prokuru.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1925, Rv I 246/25.)

Žalobě komanditisty na komplementářku komanditní společnosti, by žalovaná strana byla uznána povinnou vydati žalobci opověď k zápisu kolektivní prokury Kamila S-a, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Žalovaná hájí se hlavně tím, že již dopisem ze dne 16. května 1924 prohlásila společenskou smlouvu za zrušenou. Soud má za zjištěno, že nynější žalovaná již tímto dopisem prohlásila smlouvu společenskou za zaniklou, že žalobce na to dopisem z 22. května 1924 projevil s tím zásadní souhlas pro případ, že se přesvědčí o ztrátě společnosti, a že pak přes to žalobou ze dne 10. července 1924 vystoupil proti žalované na zrušení společnosti hlavně z důvodů ztráty, postihnuvší společnost, konečně že žalovaná hned při prvém roku dne 25. července 1924 žalobní nárok uznala. Z těchto skutečností jde na jevo, že společenská smlouva jest srovnalou vůlí obou stran již zrušena a že žalobce zejména již podáním oné žaloby ze dne 10. července 1924 v podstatě prohlásil souhlas se zrušením společnosti. Když tedy přes tento stav věci žalobce v nynějším sporu žalobou dne 14. července 1924 — tedy o 4 dny později podanou — domáhá se dle společenské smlouvy — již zrušené — opětného zřízení prokury Kamila S-a a jejího zápisu do obchodního rejstříku, postrádá žaloba základu následkem zrušení smlouvy. Žádost o zřízení prokury jest však i proto neodůvodněnou, poněvadž — jak jest nesporno — usnesením obchodního soudu ze dne 20. září 1924 bylo i do obchodního rejstříku zapsáno zrušení společnosti a nastoupení likvidace. Dle čl. 137 a 172 obch. zák. likvidací končí se pravidelná provozovací činnost společnosti a jen výjimečně mohou likvidátoři uzavříti nové obchody, pokud slouží k ukončení obchodů již závislých. Proto také zřízení prokury v řízení tom není již ani přípustné, ježto prokura zmocňuje jen k úkonům, v čl. 42 obch. zák. vyjmenovaným, které přináší s sebou pravidelný provoz podniku, kterého však v době likvidace tu již není.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud sdílí právní názor napadeného rozsudku, že se žalobce nemůže domáhati opětného zřízení prokury Kamilu S-ovi žalovanou jako komplementářkou společnosti »S. a spol. komanditní společnost«, poněvadž společnost ta byla obapolným prohlášením obou společníků zrušena. V podrobnostech stačí poukázati ku správným a výstižným důvodům napadeného rozsudku, k nimž vzhledem k vývodům dovolání uvésti jest ještě toto: Byl-li souhlasným projevem obou společníků (§ 861 obč. zák.) zrušen společenský poměr, pozbyla i společenská smlouva své působnosti. Zrušením společnosti a zahájením likvidace končí pravidelná výdělková činnost společnosti, nastává změna v její organisaci a vedení i zákonné zastoupení společnosti přechází na likvidátory (čl. 137 a 172 obch. zák.). Nemohla by tedy komplementářka v tomto období již vůbec zříditi prokuru (čl. 104, 118 obch. zák.). Likvidátoři pak nemohli by ji uděliti, poněvadž prokura předpokládá pravidelnou provozovací činnost společnosti, která právě přestává jejím zrušením a zavedením likvidace (čl. 137 obch. zák.), nehledíc ani k tomu, že zastupitelská moc likvidátorů jest obmezenější, než prokuristy (čl. 42, 137, 140 obch. zák.) a že by likvidací pominula i prokura dříve zřízená. Za tohoto stavu věci nebyl by nárok žalobcův vůbec po zákonu proveditelným a netřeba se proto ještě zabývati otázkou, může-li komplementář, oprávněný dle smlouvy ke zrušení prokury jen za souhlasu komanditisty, za určitých okolností, jmenovitě pozbyl-li důvodně důvěry v prokuristu, odvolati prokuru i v poměru vnitřním samostatně. Dovolatel vytýká dále neprávem žalované nedůslednost, jež se prý jeví v tom, že žalovaná z korespondence a ze žaloby o zrušení společnosti dovozuje sice zánik společenské smlouvy, kdežto ve svém rekursu proti usnesení rejstříkového soudu ze dne 20. září 1924, jímž byl povolen zápis likvidační firmy a ustanoven likvidátorem Antonín K., sama se této smlouvy dovolávala. V tomto postupu žalované není však rozporu, neboť zákon sám (čl. 133 obch. zák.) co do stanovení osob likvidatorů poukazuje v prvé řadě ku společenské smlouvě, třebaže společnost byla již zrušena (což jest právě podmínkou likvidace) a právem tedy žalovaná žádala, by byly jmenovány likvidátory osoby, k tomu společenskou smlouvou předurčené. Nelze také usuzovati z okolnosti, že se žalovaná spokojila s pouhým odvoláním prokury, nezakročivši ihned o zrušení společnosti, že neměla při svém prohlášení ze dne 16. května 1924 vážného úmyslu zrušiti společenský poměr. Že úmysl její byl opravdovým, plyne zřejmě z toho, že na žalobu z 10. července 1924 v tomto směru hned při prvním roku submitovala. Rozhodla-li se dříve pro opověď odvolání prokury, stalo se tak patrně pro nebezpečí z prodlení, čemuž nasvědčují vývody žalobní odpovědi.

Čís. 4964.

Dopravní řád železniční ze dne 11. listopadu 1909, čís. 172 ř. zák. Příkaz, nevyhovující formálním předpisům §u 73 žel. dopr. ř., jmenovitě příkaz, jenž není napsán na předepsaném vzorci, může sice býti drahou odmítnut, byl-li však drahou přijat, jest dráha povinna splniti ho tak, jako kdyby byl podán formálně správně. Nebezpečí drahou zvoleného způsobu dalšího odeslání příkazu jde na vrub dráhy.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1925, Rv I 348/25.)

Žalobce zaslal z T. v Čechách vagon zboží do Vídně. Ježto kupitel neplatil, žádal žalobce na dráze, by vagon zboží byl v Cmuntu zadržen. To se také stalo, avšak kupitel zatím zaplatil, pročež žalobce požádal dne 4. února 1921 dopisem dopravní úřad v T., by telegramem v cestě úřední zaslaným vyrozuměl dopravní úřad v Cmuntě, by nechal zadržený vagon dále jeti. Dopravní úřad v T. žádosti vyhověl, vůz však zůstal v Cmuntu ještě po delší dobu, čímž vzešly výlohy na stojném.

Žalobu proti dráze o vrácení takto (po 5. únoru 1921) vzniklého stojného procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalovaný erár nenamítá v dovolání již ničeho proti výši nároku žalobcem uplatněného a odvolacím soudem mu přisouzeného, rozhodnutí sporu závisí proto pouze na právním posouzení otázky, zda byl dopis ze dne 4. února 1921, jímž žalobce uložil dopravnímu úřadu v T. jako odesílací stanici, by na cestě zadržené vozy byly dále zaslány, a aby byl dopravní úřad v Cmuntu o příkazu uvědoměn služební cestou telegraficky, platným dodatečným příkazem odesílatelovým dle §u 73 žel. dopr. ř., ač nebyl napsán na předepsaném tiskopisu. Otázku tuto zodpověděl odvolací soud právem kladně. Železniční dopravní řád ze dne 11. listopadu 1909, čís. 172 ř. zák., jenž platil v čase sporné dopravy, neustanovuje, jaký vliv má pro dodatečný příkaz okolnost, že nebyl udělen na předepsaném vzorci, za to čl. 15 mezinárodní Bernské úmluvy o železniční nákladní dopravě ze dne 14. října 1890, čís. 186/1892 ř. zák. prohlašuje každý dodatečný příkaz odesílatelův, jenž byl udělen v jiné, než tam předepsané formě, za nicotný. Železniční dopravní řád ze dne 10. prosince 1892, čís. 207 ř. zák., jímž zásady mezinárodní úmluvy byly zavedeny i pro dopravu tuzemskou, měl v §u 64 stejné předpisy o dodatečných příkazech jako mezinárodní úmluva. V §u 73 nového železničního řádu čís. 172/1909 byly ponechány v platnosti sice posavadní formální předpisy o tom, jak má býti dodatečný příkaz podán, ale ustanovení o nicotnosti jinak podaného příkazu bylo vynecháno. Z toho plyne, že příkaz nevyhovující formálním předpisům §u 73 žel. dopr. ř., jmenovitě tedy každý příkaz, jenž není napsán na předepsaném vzorci, může sice býti drahou odmítnut, byl-li však jednou přijat, není již nicotným, nýbrž dráha jest povinna, by jej splnila stejně, jako kdyby byl podán formálně správně. Jakým způsobem dráha příkazu vyhoví, zvláště jak odesílací stanice příkaz odešle, jest věcí dráhy a řídí se jejími vnitřními předpisy, dráha nese však sama nebezpečí zvoleného způsobu odeslání. Uvědomila-li v tomto případě odesílací stanice stanici Cmunt poštovním telegramem, za jehož doručení pošta neručí, a nepotvrdila-li telegram, jak to bývá pravidlem, písemně, nezodpovídá za následky toho, že telegram nedošel a stanice Cmunt o příkazu zvěděla teprve na svůj dotaz, když vznikly již značné útraty na stojném, odesílatel, nýbrž železnice sama. Nelze proto právním vývodům dovolání přisvědčiti ani v tom, že příkaz byl by se stal pro železnici závazným teprve dodatečným opakováním na předepsaném vzorci, ani v tom, že odesláním poštovního telegramu dráha splnila závazek, jejž přijetím formálně vadného příkazu převzala. Dráha byla dle §u 73 žel. dopr. ř. povinna uposlechnouti příkazu, by pokračovala v přepravě. Útraty, jež vznikly v Cmuntu tím, že příkazu nebylo vyhověno, nemůže dráha požadovati, byla proto rozepře posouzena správně po právní stránce, když bylo žalobě na vrácení vybraného stojného vyhověno.

Čís. 4965.

Podpacht myslivosti v Čechách není zásadně zakázán.

Smlouva o pachtu honby či smlouva společenská. Jako pachtýře honitby lze připustiti i společnost, ovšem pouze se schválením okresního zastupitelstva. Smlouva, jíž byla za pachtýře nastrčena osoba, s níž pak účastníci dojednali společenskou smlouvu bez úředního povolení, jest nicotnou.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1925, Rv I 445/25.)

Žalobě, jíž se žalobci domáhali na žalovaném, by jim každému na základě smlouvy ze dne 29. června 1918 vydal honební certifikát ve smyslu zákona ze dne 1. června 1866, čís. 49 z. zák. pro Čechy, pokud se týče jim podepsal ve smyslu §u 25 tohoto zákona vyhotovený honební certifikát ohledně myslivosti v honebním obvodu honebního společenstva v K., oba nižší soudy vyhověly.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Pravdu má dovolání, pokud vytýká napadenému rozsudku nesprávné právní posouzení věci ve smyslu §u 503 čís. 4 c. ř. s. proto, že smlouvu, jíž žalovaný jako pachtýř myslivosti podle protokolu ze dne 29. června 1918 dojednal se žalobci a ještě s jinými osobami, nepokládá za neplatnou pokud se týče nicotnou. Nelze souhlasiti s odvolacím soudem, že ona smlouva není smlouvou pachtovní (§ 1090 obč. zák.), nýbrž smlouvou společenskou (§ 1175 obč. zák.), neboť, byť se v protokolu mluvilo o honební společnosti a o její členech a byť i smlouvou práva a povinnosti mezi smluvníky stejně byly rozděleny, jde přece z celého obsahu smlouvy zřejmě na jevo, že účastníkům nešlo o to, by svou práci, pokud se týče i své věci spojily pro společný užitek, při čemž by honební právo vykonával jen žalovaný, ať již sám, nebo s »hosty« ve smyslu §u 25 zák. o myslivosti, nýbrž výlučně neb alespoň hlavně o to, by právo myslivosti sami vykonávali tak, jak k tomu oprávněn byl žalovaný z pachtovní smlouvy, dojednané s honebním výborem obce K. Plyne to, nehledíc k ostatním ustanovením smlouvy, nejen z bodu 1., kde výslovně jest uvedeno, že honební společnost, jež se má nově utvořiti, se usnesla na tom, že obvod myslivosti K., jenž bude dne 29. června 1918 propachtován, spachtuje a že veškeré povinnosti a práva (rozuměj: plynoucí z pachtu, dojednaného žalovaným jako nastrčeným pachtýřem se strany jedné a honebním výborem se strany druhé) převezme, nýbrž i z bodu 7., podle něhož má přejíti právo, zaručené pachtýři myslivosti podle §u 25 zák. o mysl. (vydání honebního povolení) na společnost, a zejména z bodu 6. smlouvy, v němž je stanoveno, že výkonu honitby musí býti alespoň dva členové přítomni a třetí o tom musí věděti, neboť z ustanovení toho plyne a právem žalobci to z něho odvozují, že členové společnosti mají samostatné a jen uvedeným způsobem omezené právo od-

střelu zvěře, a že žalovaný proto podle smlouvy jest vázán, vydati pokud se týče podepsati jim »honební certifikáty« ve smyslu §u 25 cit. zák., potřebné k výkonu honitby ve smyslu nařízení místodržitelství ze dne 22. února 1877, čís. 10 z. zák. pro Čechy. Zda žalobci úmyslně užívají nepřiléhavého slova »certifikát« na místě správného výrazu »honební povolení« proto, že jsou si vědomi, že povinnost k vydání honebního povolení příčí se pojmu »hosta« ve smyslu §u 25 zák. o mysl. (Boh. čís. 2000), může ponecháno býti stranou. Úplata za ono právo odstřelu jest stanovena v bodu 2. smlouvy, podle něhož členové přispívají stejným dílem na kauci a na pachtovné. Takové úplatné přenechání odstřelu zvěře pachtýřem osobě třetí není v podstatě ničím jiným, než podnájmem honitby, při čemž nezáleží ani na způsobu úplaty ani na tom, že pachtýř stal se také členem »společnosti« (Boh. čís. 2000, 2929).

Ale tím otázka, o kterou jde, není jistě rozřešena, jak mylně domnívá se dovolání, neboť zákon o myslivosti pro Čechy nezapovídá výslovně podpacht myslivosti, jak tomu jest na Moravě (§ 27 zákona ze dne 26. července 1912, čís. 4 z. zák. pro rok 1914) a ve Slezsku (§ 23 zákona ze dne 13. ledna 1923, čís. 42 z. zák.). Zákon o myslivosti pro Čechy ze dne 1. června 1866, čís. 49 z. zák. nepřevzal ustanovení §u 12 nařízení ministerstva vnitra ze dne 15. prosince 1852, čís. 257 ř. zák., jímž prohlášen jest podpacht myslivosti bez povolení politického úřadu za neplatný (sr. § 49 tohoto zákona) a neobsahuje ani jinak výslovného zákazu podpachtu. Z toho dlužno souditi, že zákonodárce nechtěl převzíti tento povšechný zákaz, neboť, kdyby byl býval jeho úmysl jiným, byl by zajisté přejal ustanovení, které by podpacht, pokud se týče přenechání práva myslivosti třetím osobám zakazovalo, pokud se týče vázalo je na úřední povolení, a nelze odkazovati ve směru tom na zákony o myslivosti pro Moravu a Slezsko, které pro Čechy neplatí a tedy ani výkladem zákona tam platnosti nabýti nemohou, byť i zákony tyto byly zákony novějšími. Není-li však podpacht honitby výslovně zakázán, jak jest tomu na Moravě a ve Slezsku, platí zásadně ustanovení §u 1098 obč. zák., podle něhož jest podpacht dovolen, pokud se neděje na újmu vlastníka anebo nebyl výslovně zakázán. To ovšem nemění ničeho na tom, že podpachty myslivosti, ať již skryté, ať zřejmé, stejně jako jinaké smlouvy, jsou nicotné, když se příčí honebnímu nebo vůbec nějakému zákonu (§ 879 obč. zák.) a dlužno proto v případech, kde jde o podpacht honitby v Čechách, v každém jednotlivém případě zkoumati, zda jest tu taková závada čili nic. A tu dlužno uznati, že smlouva, o kterou jde, je nicotnou. Podle §u 23 zákona o myslivosti pro Čechy přísluší dozor nad zákonným provedením ustanovení §§ 2, 4, 6 a 8 až 22, okresnímu výboru (zastupitelství). Z toho plyne, že tu jde o zájmy veřejné a že předpisy, obsažené v oněch paragrafech, nedovolují jiné a odchylné úpravy vůlí stran. K předpisům těm patří také § 16 hon. zák., k němuž dovolání právem poukazuje. Podle tohoto paragrafu není sice zásadně zakázáno, by jako pachtýř nebyla připuštěna společnost, neboť stanoví, že pachtýřem myslivosti může zpravidla býti jednotlivá fysická osoba, a právě z toho plyne logicky, že vyjimečně lze za pachtýře přijati též osobu hromadnou a dokonce i společnost. Ale v takovémto případě nemohl by rozhodnouti honební výbor v oboru své působnosti, nýbrž bylo by zapotřebí schválení okresního výboru (zastupitelstva), jelikož honební zákon i jinak (§§ 17 a 21) výjimky připouští zpravidla jen za souhlasu okresního výboru (Budw. 6825/A, Dr. Josef Žalud, Jagdgesetz für das Königreich Böhmen, Praha 1908, str. 120). Jestliže tedy žalobci chtěli vykonávati honitbu jako pachtýři, o čemž vzhledem k tomu, co bylo uvedeno, není pochybnosti, mohli toho docíliti jen tím způsobem, že by jako společnost jakožto pachtýř byli vystupovali, ponechavše rozhodnutí o tom, zda za pachtýře budou přijati, příslušnému okresnímu zastupitelstvu. Než žalobci touto přímou a zákonem předepsanou cestou se nedali, nýbrž nastrčili, jak již podotčeno, jednoho účastníka (žalovaného) jako pachtýře a dojednali s ním smlouvu, kterou, kdyby byla uznána za platnou a závaznou, byli by ovšem docílili téhož výsledku bez úředního povolení. Jest zřejmo, že smlouvou touto žalobcové chtěli obejíti zákon v uvedeném směru a dlužno proto uznati ji za nicotnou přes to, že jinak podpacht myslivosti v Čechách zásadně a výslovně není zakázán (sr. Budw. 7257, 6825/A, 11082/A, Dr. Josef Žalud, Jagdgesetz, str. 172, pozn. 43 b). Že z nicotné smlouvy nemůže nikdo odvozovati práva (nároky), jest samozřejmé, a ze samé smlouvy je patrno, že si účastníci toho byli také vědomi, zavázavše se čestným slovem k plnění smlouvy, čeho by jinak nebylo bývalo potřebí.

Čís. 4966.

Zkrácený zadní věřitel jest oprávněn uplatňovati třebas teprve v rekursu nezákonnost přikázané pohledávky, byly-li porušeny velící předpisy zákona.

V řízení rozvrhovém (§§ 209—236 ex. ř.) se náklady na opravné prostředky nepřisuzují.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1925, R II 83/25.)

Rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodanou nemovitost přikázal soud prvé stolice Spořitelnímu a záloženském spolku v B. 297 Kč 54 h. Rekursní soud k rekursu následujícího knihovního věřitele Matěje K-a napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu Matěje K-a změnil napadené usnesení v ten způsob, že zamítl Spořitelní a záloženský spolek v B. s jeho nárokem na 297 Kč 54 h a přikázal tento peníz Matěji K-ovi ku zaplacení jeho pohledávky.

Důvody:

Rekursní soud nevyhověl rekursu Matěje K-a proti rozvrhovému usnesení z důvodu formálního, ježto neuplatnil v rámci svého práva (§ 234 ex. ř.) žádný v §u 213 ex. ř. výčetmo uvedený důvod odporu. Lze připustiti, že odůvodnění odporu, jak jest obsaženo v protokolu o rozvrhovém roku, není příliš jasně stylisováno, nicméně z prohlášení odporu

»proti přikázání« ohlášeného nároku Spořitelního a záloženského spolku v B. v souvislosti s jeho dalším odůvodněním plyne, že odpor jest namířen proti jsoucnosti této pohledávky, jinak by neměl významu poukaz na exekuční věc E 728/23, kde byly veškeré ohlášené pohledávky kryty a zbyla hyperocha. Stejně lze však míti za to, že popřena byla takto i výše pohledávky a její pořadí. Nehledíc však ani k odůvodnění vzneseného odporu při roku rozpočetním, byl zkrácený zadní věřitel oprávněn uplatňovati, byť by i teprve v rekursu, nezákonnost přikázané pohledávky v případě, že porušen byl nutící předpis zákona. Tento případ nastal a měl proto k výtce nezákonnosti přikázání pohledávky přihlížeti i soud rekursní. Zcela právem poukazoval v té příčině rekurent k tomu, že dle knihovního stavu nejsou úroky, před 1. září 1923 vzniklé, zástavním právem zajištěny (§ 14 knih. zák.) a že tedy prvý soud neměl již po zákonu bez ohledu, byl-li podán odpor čili nic, úroky před 1. zářím 1923 věřiteli přikazovati. Ohledně požadovaných a soudem první stolice přikázaných úroků od 1. ledna 1922 do 1. září 1923 byl tedy zřejmě porušen velící předpis §u 213 a §u 216 odstavec čtvrtý ex. ř., předpokládající nárok z veřejných knih zřejmý, a nemá z této příčiny místa § 234 ex. ř., obmezující rekursní právo věřitelovo. Pokud se týče úroků od 1. září 1923 na základě dlužního úpisu z téhož dne právem zástavním zajištěných, byl arciť na místě odpor podle §u 213 ex. ř., popřel-li zadní věřitel nárok tento co do jeho existence a výše, což se také způsobem shora již uvedeným stalo. Tento odpor byl také opodstatněn, neboť z exekučních spisů E 728/23, jichž se odporovatel dovolával, plynulo, že úroky od 1. září 1923 až do dne příklepu v tomto předcházejícím dražebním řízení, t. j. do dne 25. října 1923 skutečně přikázány byly, že také celá jistina i s ostatními vedlejšími nároky došla krytí, takže od onoho dne příklepu další úroky z kapitálu již plynouti nemohly, vyjma arciť podíl z požitků, vzešlých uložením nejvyššího podání po příklepu. Nárok Spořitelního a záloženského spolku v B. na přikázání úroků od 1. ledna 1922 do 20. září 1924 jest tedy, vyjma úroků za dobu od 1. září 1923 do 25. října 1923, prvním rozvrhovým usnesením (E 728/3) již přiřknutých, neodůvodněným a měl tudíž jednak důsledkem odůvodněného odporu, pokud se týče rekursu býti zamítnut. Pokud se tak nestalo, je dovolací rekurs zadního věřitele Matěje K-a, na kterého se následkem odpadnutí popřené předcházející pohledávky z nejvyššího podání za prodané vložky ještě dostane (§ 213 ex. ř.) odůvodněn a bylo mu vyhověti. Útraty dovolacího rekursu nese však rekurent sám, neboť v řízení rozdělovacím (§§ 209—236 ex. ř.) se náklady na prostředky opravné nepřisuzují. (Srovnej k tomu jud. čís. 201 býv. víd. nejv. s., čís. 1464 úř. sb.).

Čís. 4967.

Obecním statkem jsou nemovitosti, jež jsou sice ve vlastnictví obce, na nichž však podle platných pravidel obecního zřízení jest vyhrazeno určité třídě občanů zvláštní požívací právo. Užívání pozemků mohlo býti založeno také zvláštní písemní smlouvou.

Žádost o výmaz dle zákona ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n. nemusí býti usnesena v obecním zastupitelstvu, nýbrž stačí opatření starosty dle §u 57 ob. zříz. Lhostejno, že k výmazu nesvolilo okresní zastupitelstvo.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R I 151/25.)

Soud prvé stolice zamítl žádost obce S. v okresu N. v Čechách, by byla vymazána požívací práva starousedlíků ve vložce čís. 203 ve smyslu §u 5 zákona ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n., ježto žádost jest jednak opožděnou dle §u 6 zákona, jednak dle smlouvy trhové ze dne 31. března 1899 bylo užívací právo vykoupeno od vlastníků usedlostí, tam jmenovaných, za 300 zl., tak že se ustanovení §u 5 zákona na toto užívací právo nevztahuje a také nadřízená okresní správní komise v N. s výmazem těchto užívacích práv nesouhlasí. Rekursní soud vyhověl žádosti obce S. Důvody: Jedná se o výmaz požívacích práv ve smyslu §u 5 zákona ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n. Návrh obce na výmaz takovýchto práv není v tomto zákonném ustanovení vázán na určitou lhůtu, lhůty §u 6 cit. zákona týkají se však poměru docela jiného, totiž, když byl již proveden převod nemovitostí do vlastnictví podílníků, oč se tu však nejedná a nemohou proto také ony lhůty býti vztahovány na případy §u 5 cit. zákona. Dle tohoto ustanovení přísluší právo k takovémuto návrhu obci nebo dohlédacímu úřadu. Není tudíž předepsáno, že by dohlédací úřad musel souhlasiti s podáním návrhu obcí. Pokud první soudce návrh zamítl pro opožděnost a pro nedostatek souhlasu dohlédacího úřadu, rekursní soud tyto důvody zamítnutí za opodstatněné neshledává. Avšak i v ohledu věcném hoví návrh předpisu §u 5 zákona. Pozemků, o které jde, nabyla smlouvou ze dne 31. března 1899 obec S. od obce H. Již ve smlouvě samé jsou pozemky tyto naznačeny jako obecní majetek postupující obce H. Dále se v kupní smlouvě výslovně poukazuje k tomu, že rozhodnutím c. k. zemské komise pro vykupování a uspořádání břemen pozemkových v Čechách ze dne 24. listopadu 1859 bylo schváleno narovnání mezi obcí H. a S. ohledně užívání pozemků těch, zejména jest dovolen příhon dobytka na Blata a že týž příhon vyhražen jest jako pěšina a vozová cesta pro některé usedlíky v P., dále bylo v témže odstavci ustanoveno, že pro případ rozdělení Blat tento příhon určen jest pro obě obce jako cesta. Z těchto ustanovení rozhodnutí řečené komise tudíž jasně plyne, že pozemky jest považovati za statek obecní ve smyslu §u 287 obč. zák. pokud se týče §u 5 cit. zák. I rozhodnutím zemského správního výboru v Praze ze dne 30. června 1921 bylo uznáno, že tu jde o nemovitosti obecního statku dle ustanovení obecního zřízení a že s pozemky jednotlivých devíti obcí, »Blata« nazvanými, nutno naložiti ve smyslu předpisů zákona ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n. Jest tudíž navrhující obec oprávněna, by se dle §u 5 cit. zákona domáhala knihovního výmazu požívacích práv na těchto pozemcích váznoucích. Na tom ničeho nemění okolnost, že kupní cenu 300 zl. za tyto pozemky nezaplatila sama, nýbrž že byla tato cena složena dotyčnými staroused-

lými, neboť kupující strana ve smlouvě trhové nebyli starousedlí, nýbrž obec S. a § 5 cit. zák. nečiní rozdílu v tom směru, jakým způsobem si obec prostředky k nabytí dotyčného obecního statku opatřila.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Zákon ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n. ustanovuje, že nemovitosti, jež posud tvořily obecní statek, mají býti zachovány obci jako kmenové jmění, a prohlašuje výslovně v §u 2, že práva podílníků, užívati obecního statku zanikají bez náhrady, pokud nejsou stanoveny výjimky, a v §u 5, že právo užívací nebo požívací podle ustanovení obecních zřízení na nemovitostech obecního statku v pozemkových knihách zapsaná, musí (arg. »buďtež«) býti na návrh obce nebo dohlédacího úřadu v pozemkové knize vymazána. Obecní zřízení nemají ustanovení o tom, co jest považovati za obecný statek, avšak vzhledem k §§ 4—6 výnosu ministerstva vnitra ze dne 11. prosince 1850, čís. 13.353 jest rozuměti obecním statkem takové nemovitosti, které jsou sice ve vlastnictví obce, na nichž však podle posud platných pravidel obecního zřízení vyhrazeno jest určité třídě občanů zvláštní požívací právo, rázu veřejnoprávního (srovnej důvodovou zprávu tisk 1317). Trhovou smlouvou ze dne 31. března 1899 koupila obec S. od obce H. od jejího obecního majetku zapsané ve vložce 25 pozemky kat. čís. 1057/1 louku, 1063 pastvinu, 1241 pastvinu a 1242 role v P. za 300 zlatých pro starousedlé občany dle odst. IX. shora zmíněné smlouvy a to pro majitele usedlostí č. p. 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 15 a 16 v S., jimž příslušelo držení a požívání a vůbec veškeré užitky na nich, ovšem též veškerá břemena. Pozemky samy byly však do vlastnictví připsány obci S. Vzhledem na § 5 cit. zák. zažádala obec (obecní zastupitelstvo) v S. o výmaz těchto práv požívacích, kteréž žádosti rekursní soud k rekursu starosty obce S. vyhověl, změniv zamítající usnesení soudu prvé stolice. Tímto usnesením mají se starousedlíci za stíženy, avšak neprávem. Že pozemky shora zmíněné jsou obecním statkem, plyne z uvedené trhové smlouvy a zápisu v pozemkových knihách, kde ve vložce 203 v P. jest za vlastníka zapsána obec S. a kdež jest současně poznamenáno, že majitelům výše zmíněných usedlostí přináleží právo používati těchto pozemků. Názoru stěžovatele, že o tom, zda ten či onen pozemek jest obecním statkem, rozhoduje obecní inventář a že mělo býti předložením jeho zjištěno, jsou-li zmíněné pozemky v něm zapsány jako statek obecný, nelze vzhledem na zmíněný zápis knihovní sdíleti. Rovněž nelze sdíleti názor, že § 70 českého obecního zřízení upravuje užívání obecních nemovitostí dle starého zvyku, tedy užívání od nepamětných dob, a že už proto nelze shora citovaného zákona použíti na tento případ, kde běží o užívání pozemků, založené na zvláštní písemní smlouvě ze dne 31. března 1899. Touto smlouvou nebylo mezi obcí a majiteli usedlostí, ve smlouvě uvedených, ujednáno požívání oněch pozemků, nýbrž tyto byly zakoupeny obcí, by jim byly dány do užívání jako členům, údům obce, tedy byla jim po rozumu § 70 českého obecního zřízení vyhrazena zvláštní požívací práva. Nestal se tedy zápis na základě právního důvodu kotvícího v soukromoprávním poměru, nýbrž jest jeho základem poměr veřejnoprávní, čemuž nevadí, že požívání pozemků bylo poznamenáno v pozemkové knize na základě zmíněné trhové smlouvy, správně však na základě prohlášení obce S. pojatého do této smlouvy. Jelikož práv požívacích stěžovatelé, pokud se týče jejich právní předchůdcové, nenabyli z této smlouvy, tím méně nabyli onou smlouvou vlastnického práva, jak v dovolacím rekursu chtějí dovozovati. Vždyť obec jednala jedině svým jménem, třebas v úmyslu, by takto nabyté pozemky dala jim do užívání. Tvrzení stěžovatelů, že nabyli požívacích práv z důvodu trhové smlouvy, tedy důvodem soukromoprávním, není odůvodněno, jelikož ve smlouvě není takového ujednání a nutno proto míti za to, pokud důvod soukromoprávní a způsob nabytí nebyl jimi prokázán, že se jim dostalo těchto práv jen jako údům obce (§ 70 čes. obecn. zříz.), že se tudíž zakládá účastenství na užitcích zmíněných pozemků na veřejnoprávním důvodu. Proto také právem neuznal rekursní soud, že jest žádost obecního zastupitelstva, vzhledem na ustanovení §u 6 cit. zákona opožděná, jelikož toto ustanovení má na mysli pozemky, kterých nabyli usedlíci na základě právních jednání po prvním srpnu 1914, což se tu rovněž nestalo. Úplně bez důvodů jest dovolací rekurs, pokud tvrdí, že žádost o výmaz nepodala obec, nýbrž jen obecní starosta. Ze žádosti samé již vyplývá, že ji podává obecní zastupitelstvo a jest podepsána starostou, jeho náměstkem a jedním členem zastupitelstva. Bylo-li podání této žádosti v obecním zastupitelství usneseno čili nic, nepadá na váhu, neboť nejde tu o případ §u 31 čís. 2 českého obecního zřízení, nejednáť se o to, jak se má kmenového jmění obecního užívati, nýbrž o výmaz práv požívacích ustanovených zákonem. Nepřicházejí tu v úvahu ani další ustanovení, přikazující obecnímu zastupitelstvu, aby učinilo usnesení, nýbrž jde o opatření starosty podle §u 57 českého obecního zřízení »o věcech obecních, ježto k působnosti zastupitelstva nenáležejí« v mezích zákona ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n. Z toho dále plyne, že nebylo třeba ani usnesení obecního zastupitelstva k podání rekursu. Ostatně bylo dodatečně zjištěno, že bylo většinou hlasů v obecním zastupitelstvu usneseno a to před podáním žádosti o výmaz, pokračovati v řízení o výmaz užívacích práv a ustanoviti pro tuto věc zástupcem obce Dra Huga G-a, takže dalšího usnášení, i kdyby se za to mělo, že ho jest třeba, má-li býti podán rekurs, ani vzhledem k původnímu usnesení ze dne 21. března 1924 v obecním zastupitelstvu nebylo třeba. Na věci také ničeho nemění, že okresní správní komise v N. odepřela souhlas k tomuto výmazu, jelikož obecní zastupitelstvo bez ohledu na to, jak se zachová tento jeho dohlédací úřad, jest vzhledem na § 5 cit. zákona i proti vůli a přes nesouhlas jeho povinno (arg. »buďtež«) postarati se o výmaz požívacích práv a o přivtělení pozemků užívaných usedlíky ke kmenovému jmění.

Čís. 4968.

Zákon ze dne 17. března 1921, čís. 121 sb. z. a n., upravující starší smlouvy o těžbě dříví.

Prodeji dřeva ve smyslu §u 2 (1) zák. nelze klásti na roveň postoupení práva další obmýtní smlouvou.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R I 235/25.)

Žádost Rudolfa C-a proti Leopoldu S-ovi, Vojtěchu S-ovi a Ottu P-ovi o zaplacení zvýšené úplaty za těžbu dřeva za rok 1920/1921 o b a n i ž š í s o u d y zamítly.

N e j v y š š í s o u d zrušil usnesení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by po případném dalším jednání znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Nesprávné právní posouzení, t. j. zřejmý rozpor se zákonem podle §u 16 patentu o nesp. říz., spočívá v souhlasném názoru nižších soudů, že navrhovatel není oprávněn požadovati od svých odpůrců, t. j. Leopolda S-a, Vojtěcha S-a a Otty P-a zvýšení úplaty, stanovené obmýtní smlouvou ze dne 25. dubna 1918 ve smyslu zákona ze dne 17. března 1921, čís. 121 sb. z. a n. K názoru tomu, jejž převzal rekursní soud, dospěl soud prvé stolice jedině na základě skutkového předpokladu, že Leopold a Vojtěch S-ovi, převzavše podíl Otty P-a předali dále kupní smlouvou ze dne 26. srpna 1918 nabyté právo k mýcení lesa beze zisku třetí straně (společnosti J.) a že mohou proto dostáti závazkům z této druhé smlouvy jen tehdy, když navrhovateli nezaplatí více, než bylo sjednáno smlouvou ze dne 25. dubna 1918. Po právní stránce dovolávají se při tom ustanovení §u 2 zákona čís. 121/21, odstavce prvního, podle něhož při úvaze o přiměřenosti úplaty má býti přihlédnuto i k cenám, za něž oprávněný k těžbě prodával dříví. Rekursní soud připojil jako další důvod úvahu, že odpůrci nestali se uživateli lesa ve smyslu §u 1 uved. zák., t. j. osobami oprávněnými k užívání lesa podle předpisu §§ 509 a 511 obč. zák., jsouce oprávněni jen k těžbě dříví. O tomto názoru bude pojednáno u vyřízení dovolacího rekursu Leopolda a Vojtěcha S-ových u věci týkající se téhož nároku a téhož lesního revíru, v níž oba jmenovaní domáhají se zvýšení úplaty na základě obmýtní smlouvy ze dne 26. srpna 1918 sjednané s třetí stranou. V tomto případě postačí vyvrátiti nesprávný právní názor, opírající se o poslední větu odstavce prvého §u 2 uved. zák., podle něhož je přihlédnouti k celám, za něž oprávněný k těžbě prodával dříví získané nebo vyrobené v užívaném lese. Prodej takový není totožným s další obmýtní smlouvou, záležející v tom, že oprávněný k těžbě přenese totéž právo, jež sám smlouvou získal, úplatně na někoho jiného. Jedině v případě prodeje nebo rozprodeje vyrobeného, t. j. pokáceného dříví lze posouditi, kolik vyzískal oprávněný poklesem ceny peněz, a tím vzestupem ceny dříví, a kolik má proto ze zisku svého vydati vlastníku neb uživateli lesa, by dosaženo bylo účele, předpokládaného zákonem čís. 121/21 a patrného zejména z důvodové zprávy k němu (tisk čís. 1298), kde upozorňuje se na hospodářské následky toho, kdyby majiteli lesů, povinnému k zalesnění vykácených ploch, nemělo se dostati přiměřené náhrady za dříví prodané za odlišných poměrů peněžních. Zcela jinak je tomu v případě, když oprávněný postoupil své obmýtní právo smlouvou, sjednanou taktéž před 1. lednem 1919, třetí osobě. Tu nedostačuje skutečnost, že postup ten stal se za cenu smluvenou již v první smlouvě, k tomu, by odepřen byl majiteli lesa nárok, příslušející mu podle §u 1 téhož zákona. V první řadě jest přihlédnouti k tomu, že i nabyvatel práva k těžbě jest anebo byl oprávněn použíti výhody, poskytnuté mu uvedeným zákonem. i v tomto směru posuzují nižší soudy opáčným náhledem věc nesprávně po právní stránce. Odpůrci navrhovatelovi, Leopold a Vojtěch S-ovi, zachovali se skutečně podle toho, podavše po dvakráte návrh na zvýšení úplaty podle uvedeného zákona. V prvním případě, v němž šlo o hospodářský rok 1920—1921, ustoupili od návrhu bez udání důvodu, pokud pak jde o druhý rok, nevešlo usnesení, odepírající jim oprávnění k tomu, v moc práva. Ze spisu je patrno, že Vojtěch S. domáhá se na své smluvní straně náhrady za to, že nebyly mu splněny hmotné výhody, přislíbené mu za to, že postoupil své obmýtní právo, získané od navrhovatele, za nezvýšenou cenu. Nezáleží proto na tom, že postoupil své právo třetímu za tutéž úplatu, jakou má vydati navrhovateli, neboť prospěch jeho měl záležeti v jiné výhodě, než ve vyšší úplatě. Uvedený důvod nedostačuje proto k tomu, by navrhovateli odepřeno bylo právo, vyplývající pro něho z §u 1 uved. zák., jehož ostatní předpoklady jsou splněny. Je proto vysloviti, že Rudolfu C-ovi přísluší ve smyslu §u 1 zákona čís. 121/21 vyšší úplata než smluvená za dříví pokácené v revíru E. za rok 1920—1921, a jest uvažovati jen o výši této úplaty ve smyslu zákona.

Čís. 4969.

Zákon ze dne 17. března 1921, čís. 121 sb. z. a n., upravující starší smlouvy o těžbě dříví.

Uživatelem lesa ve smyslu §u 1 zákona jest i ten, kdo, nabyv práva obmýtního, jest oprávněn pokáceti a prodati dříví, vzrostlé na cizím pozemku.

I ohledně změn ve výši jistoty jest rekurs nepřípustným.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R I 236/25, R I 237/25.)

Smlouvou ze dne 26. srpna 1918 přenechali L. a V. S-ové firmě J. veškeré dříví IV.—VI. třídy revíru O., a dříví z revíru E., jež jim po vyloučení Otty P-a patřilo podle obmýtní smlouvy, sjednané s Rudolfem C. Kupní cena za dříví z revíru E. činila 1,500.000 K. Uvedená společnost sloučila se fusí podle §u 96 zákona o společnostech s o. r. s firmou A. tak, že první z nich zanikla a byla vymazána z rejstříku obchodního. Leopold a Vojtěch S-ové domáhali se zvýšení úplaty smluvené obmýtní smlouvou ze dne 26. srpna 1918 ve smyslu zákona čís. 121/21 za hospodářský rok 1921—1922 a to ohledně obou revírů úhrnnou částkou 500.000 Kč, na niž omezili svůj původní návrh. S o u d p r v é s t o l i c e usnesením ze dne 18. listopadu 1924 přiznal navrhovatelům pouze

162.513 Kč, usnesením pak ze dne 19. ledna 1925 snížil jistotu, uloženou původně penízem 1,200.000 Kč na 420.000 Kč. Rekursní soud usnesením ze dne 31. prosince 1924 nevyhověl ani rekursu navrhovatelů, ani odpůrkyně do usnesení prvého soudu ze dne 18. listopadu 1924, a rovněž nevyhověl usnesením ze dne 4. února 1925 rekursu navrhovatelů do usnesení prvého soudu ze dne 19. ledna 1925.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů do usnesení rekursního soudu ze dne 31. prosince 1924, usnesení to, jakož i usnesení prvého soudu ze dne 18. listopadu 1924 zrušil a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl; dovolací rekurs navrhovatelů do usnesení rekursního soudu ze dne 4. února 1925 odmítl.

Důvody:

Právnímu názoru nižších soudů, že smlouva ze dne 26. srpna 1918 jest obmýtní smlouva podle zákona čís. 121/21, nebylo odporováno, a nemá ani dovolací soud příčiny pochybovati o jeho správnosti. 1. Pokud jde o revír E., nepřiznaly nižší soudy navrhovatelům náhrady, vycházejíce z právního názoru, že Leopold a Vojtěch S-ové nejsou oprávněni, žádati zvýšení úplaty, ježto nejsou užívateli tohoto revíru. Pojem užívatele lesa ve smyslu §u 1 zákona čís. 121/21 ztotožňují nižší soudy s pojmem požívatele ve smyslu §§ 509 a 511 obč. zák. S tímto názorem nelze souhlasiti. Nejvyšší soud trvá na názoru, opětně vysloveném, že majitelem lesa ve smyslu §u 1 zákona čís. 121/21 jest i ten, kdo, nejsa vlastníkem lesa, užitky z něho béře na základě jiného práva, při čemž nerozhoduje ani, zda je držitelem ve smyslu obč. zákona. Nižší soudy, omezujíce pojem uživatele na případy §§ 509 a násl. obč. zák., vykládají jej příliš úzce. Uživatelem lesa jest i ten, kdo, nabyv práva obmýtního, jest oprávněn pokáceti a prodati dříví vzrostlé na lesním pozemku, neboť ve výkonu tohoto oprávnění, jež jinak přísluší jen vlastníkovi, spočívá užívání lesa ve smyslu zákona čís. 121/21. Nižší soudy vykládají nesprávně důvodovou zprávu k zákonu, což je patrno z toho, že důsledkem jich právního názoru nemělo by se dostati zvýšení úplaty vlastníkovi lesa, povinnému zalesniti a chrániti pozemky lesní, a naopak má se dostati bez ohledu na zákon poslednímu oprávněnému i zisku, vyplývajícího z poklesu hodnoty peněz na úkor vlastníka. Svým právním názorem přicházejí nižší soudy k pravému opaku toho, co ve skutečnosti zákonodárce zamýšlel zákonem. Nezáleží na tom, že navrhovatelé Leopold a Vojtěch S-ové nepřevzali sami povinnosti, zalesniti revír E. po jeho vykácení, ježto povinnost tu má vlastník, jenž jim přenechal těžbu dříví, a může proto požadovati od nich k tomu cíli zvýšení úplaty. Důsledkem toho přísluší totéž právo jmenovaným jakožto užívatelům lesa ve smyslu zákona čís. 121/21 a obmýtní smlouvy ze dne 28. dubna 1918. Účelem zákona čís. 121/21 byla ochrana lesního hospodářství, jež vyžadovala možnost úpravy starších dlouhodobých smluv o prodeji dříví v lesích. Zákonodárce sledoval účel, vyslovený v Opatření stálého výboru ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n., jak je vytčeno v důvodové zprávě. To vyplývá ze zákona samotna, ač to nebylo v něm výslovně řečeno. Ze souběžné věci Rudolfa C-a proti Leopoldu a Vojtěchu S-ovým a Otu P-ovi, vyplývá, že uznán byl nárok prvního z nich proti ostatním jmenovaným na zvýšení úplaty za dříví z téhož revíru pro hospodářský rok 1920—1921, což důsledkem §u 8 zákona platí i pro další hospodářské roky. Není proto závady, by nárok ten nebyl přiznán i navrhovatelům Leopoldu a Vojtěchu S-ovi vůči jich nabyvateli obmýtního práva. Opačný náhled nižších soudů odporuje zřejmě zákonu, čímž dán je podle §u 16 pat. o nesp. říz. důvod k dovolacímu rekursu. Důsledkem toho bude nutno stanoviti zvýšení úplaty té podle §u 7 zákona.

Rekursní soud pokládá právem za nepřípustný ve smyslu §u 6 zákona čís. 121/21 rekurs do usnesení, jímž soud prvé stolice stanovil jistotu ve smyslu téhož §u. Neboť, určil-li soud s konečnou platností jistotu podle volného uvážení, platí to i o dalších změnách této jistoty, ať jde o její zvýšení nebo snížení. Neměl ovšem rekursní soud zabývati se rekursem i po stránce hmotného práva, a měl jej důsledkem správného svého názoru odmítnouti. Totéž platí i o dovolacím rekursu, neboť nejvyšší soud není s to vzhledem k §u 6 zákona zabývati se tímto rekursem.

Čís. 4970.

Z rozhodnutí o odhadu nemovitosti k vůli vyměření dávky z přírůstku hodnoty (§ 17 nařízení ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n.) nabyl práv (§ 11 nesp. říz.) buď zemský inspektorát pro zemské dávky, nebo zcizitel nemovitosti.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R I 285/25.)

Do usnesení prvého soudu, jímž byla k vůli vyměření dávky z přírůstku hodnoty určena nabývací cena nemovitosti, vznesl po uplynutí čtrnáctidenní lhůty rekurs bývalý vlastník nemovitosti. Rekursní soud rekursu vyhověl, shledav, že třetí osoby dosud nenabyly práv z usnesení prvého soudu.

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že rekurs do usnesení prvého soudu zamítl.

Důvody:

Soudním odhadem ve smyslu §u 17 vládního nařízení ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n. určuje se výše obecné hodnoty (§ 7 cit. nař.), jež je spornou mezi zemským inspektorátem pro zemské dávky v Praze a zcizitelem nemovitosti. Podle výše obecné hodnoty, stanovené soudním odhadem, řídí se pak výše dávky z přírůstku hodnoty nemovitosti a povinnost k placení útrat soudního odhadu. Z toho patrno, že buď zemský fond, nebo zcizitel, nabývá práv ze soudního usnesení, kterým odhadní výše sporné obecné hodnoty se stanoví, a že proto změna tohoto usnesení je vždy na škodu jedné ze stran. V tomto případě nabyl usnesením prvého soudu práva zemský fond a nebylo proto možno změ-

niti je po jeho právomoci ve smyslu §u 11 nesp. říz., naopak měl býti rekurs jako opozděný odmítnut.

Čís. 4971.

Nárok nemanželské matky na náklad, jejž učinila na nemanželské dítě (§ 1042 obč. zák.), jest proti otci uplatňovati výlučně (§ 49 čís. 2 j. n.) na okresním soudě.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R I 321/25.)

Žalující nemanželská matka domáhala se žalobou, zadanou na sborovém soudě prvé stolice na žalovaném nemanželském otci náhrady nákladu 55.000 Kč, jejž byla učinila na nemanželské dítě. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením pro zmatečnost a žalobu odmítl. Důvody: Žalobkyně jakožto matka nezletilé Marie M-ové, opírajíc se o ustanovení §u 1042 obč. zák., uplatňuje proti žalovanému jakožto nemanželskému otci tohoto dítěte nárok na náhradu nákladů, jež prý za žalovaného činila na výživu, šacení, výchovu á ošetření. Spor takový náleží dle §u 49 čís. 2 j. n., nehledíc k hodnotě předmětu sporu, před soud okresní. Dle §u 104 j. n. nemohou záležitosti, náležející před okresní soud, vzneseny býti na sborový soud prvé stolice. Ježto tudíž napadený rozsudek byl vynesen soudem, který ani výslovnou úmluvou stran nemůže pro tento spor se státi příslušným, bylo dle §u 471 čís. 7 a 473 a § 477 čís. 3 c. ř. s. rozsudek i řízení jemu předcházející v sezení neveřejném usnesením zrušiti jako zmatečné a žalobu odmítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Usnesení odvolacího soudu jest odůvodněno a stačí v tom směru poukázati na správné důvody napadeného usnesení, jež odpovídají stavu věci a zákonu, jakož i judikatuře tohoto, jakož i bývalého vídeňského nejvyššího soudu (viz k tomu rozhodnutí čís. 603 Sb. n. s. a Neumann, komentář k c. ř. s. u §u 49 čís. 2 j. n.). Vývody rekurentky nejsou s to, by vyvrátily správnost oněch důvodů, zejména jest bezvýznamným její poukaz na výši jejího nároku, neboť pouhou svou výší nestává se ještě nárok sám o sobě primitivní, nárokem komplikovaným, k jehož rozřešení nedoporučovala by se příslušnost okresního soudu dle §u 49 čís. 2 j. n. Ostatně není v tomto případě ani tato vlastnost žalobního nároku důvodem založení příslušnosti okresních soudů. Také nelze z ustanovení cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. zák. ničeho dovoditi ve prospěch názoru stěžovatelky na soudní příslušnost, neboť není-li v jednotlivých případech zapotřebí, by otcovství a výživné ustanoveny byly sporem (§ 16 první dílčí novely k obč. zák.), nedotýká se ustanovení toto případů, v kterých cestu sporu obejíti nelze a v kterých pak platí neztenčeně předpis příslušnosti dle §u 49 čís. 2 j. n.

Čís. 4972.

Poslední věta §u 2 (2) konk. ř. nevztahuje se na výsadní pohledávky ve smyslu §u 23 vyr. ř.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R I 327/25.)

Soud prvé stolice zastavil k návrhu správce úpadkové podstaty firmy B. a spol. exekuce proti úpadkové podstatě. Rekursní soud návrh zamítl. Důvody: O jmění veřejné společnosti B. a spol. bylo zahájeno vyrovnávací řízení dne 5. února 1924, dne 12. května 1924 bylo zastaveno a téhož dne vyhlášen úpadek. Exekuce, o něž tu jde, byly povoleny dne 9. (14.) února 1924 a vykonány dne 20. února 1924. Exekuce tyto byly tudíž povoleny a vykonány za řízení vyrovnávacího, ježto se jednalo o pohledávky zaměstnanců dlužníka na služebních požitcích za poslední rok před zahájením vyrovnávacího řízení, jakož i o pohledávky těchto osob pro předčasné zrušení služebního poměru, jež dle §u 23 čís. 3 vyr. řádu v doslovu zákona ze dne 20. června 1922, čís. 190 sb. z. a n. požívají ve vyrovnávacím řízení přednostního práva až do výše 24.000 Kč, pročež nejsouce dle §u 10 (4) vyr. ř. dotčeny vyrovnacím řízením, musí býti dle §u 46 (2) plně uspokojeny. Dle §u 2 konk. řádu trvají účinky zahájení vyrovnacího řízení až do vyhlášení úpadku, byl-li úpadek vyhlášen zároveň se zastavením vyrovnacího řízení. Šedesátidenní lhůtu §u 12 konk. ř. jest v tomto případě počítati ode dne zahájení řízení vyrovnacího. To platí dle §u 2 konk. ř. pouze ohledně pohledávek, jichž se vyrovnací řízení dotklo, nikoliv však ohledně pohledávek, jež zůstaly vyrovnacím řízením nedotčeny. Ježto pohledávky, o něž tu jde, nebyly dotčeny vyrovnacím řízením, neplatí o nich ustanovení §u 2, poslední odstavec konk. ř., že šedesátidenní lhůtu jest počítati ode dne zahájení vyrovnacího řízení. Úpadek byl však vyhlášen teprve dne 12. května 1924, neuhasla proto oddělná práva, jichž bylo nabyto již dne 20. února 1924 a exekuce nebylo zastaviti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs odkazuje se na správné odůvodnění napadeného usnesení, které vývody rekursu nijak nebylo vyvráceno. Jde o výsadní pohledávky ve smyslu §u 23 vyr. ř., které podle §u 10 (4) vyr. ř. nejsou dotčeny vyrovnávacím řízením s jedinou výjimkou, že na základě takovýchto pohledávek nelze za vyrovnávacího řízení učiniti návrh na vyhlášení úpadku; pohledávky tyto dlužno podle §u 46 (2) vyr. ř. úplně zaplatiti a pohledávky tyto neposkytují podle §u 39 (1) vyr. ř. věřitelům hlasovacího práva. Tyto výsadní pohledávky nejsou postiženy zákazem §u 10 (1) vyr. ř., že po zavedení vyrovnávacího řízení pro pohledávky proti dlužníku nelze nabýti na dlužníkových věcech soudcovského práva zástavního neb uspokojovacího. Ale pro tyto pohledávky neplatí ani ustanovení §u 12 vyr. ř., že oddělovací práva, kterých bylo nově nabyto v posledních 60 dnech před zahájením vyrovnávacího řízení exekucí

uspokojovací nebo uhražovací, kromě oddělovacích práv nabytých pro veřejné dávky, zaniknou zahájením řízení. Nemohl tedy účinek ten nastati ani tenkráte, když, jako v tomto případě, úpadek byl vyhlášen zároveň se zastavením vyrovnávacího řízení (§ 2 (2) konk. ř.), neboť i zde jde o účinek vyrovnávacího řízení. Jde-li o pohledávky, požívající přednostního práva podle §u 23 vyr. ř., má se věc až na onu výjimku, že na základě takových pohledávek nelze za vyrovnávacího řízení učiniti návrh na vyhlášení úpadku, právě tak, jako by vyrovnávací řízení vůbec nebylo bývalo zahájeno, a jest proto mylným názor stěžovatelky, že ustanovení §u 2 (2) konk. ř., nečiníci prý ve směru tom rozdílu, dotýká se i pohledávek §u 23 vyr. ř. nehledíc k tomu, že soudcovských zástavních práv, o která jde, nebylo ani nabyto ve lhůtě §u 12 vyr. ř. nýbrž, jak připouští to § 10 (4) vyr. ř., po zahájení vyrovnávacího řízení, arci mnohem dříve, než 60 dní před vyhlášením úpadku (§ 12 konk. ř.).

Čís. 4973.

Do usnesení rekursního soudu, jímž dle §u 51, odstavec druhý, c. ř. s. uložena prvému soudu náhrada útrat, jest dovolací rekurs přípustným.

Pokud nelze uložiti soudu náhradu útrat dle §u 51, odstavec druhý, c. ř. s.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R I 328/25.)

K žádosti o svolení k výpovědi nájmu zavedl soud prvé stolice sporné řízení a vydal příkaz k vyklizení. Rekursní soud zrušil napadené usnesení i s předchozím řízením a uložil prvému soudu, by jednal po zákonu a znovu rozhodl a uložil soudu náhradu útrat zrušeného řízení i řízení opravného.

Nejvyšší soud změnil k rekursu soudce napadené usnesení v ten rozum, že se ohledně stěžovatele útraty zrušeného jakož i opravného řízení navzájem zrušují.

Důvody:

Co do přípustnosti jest rekurs zajisté oprávněn i vzhledem k nynějšímu doslovu §u 528 c. ř. s., vylučujícímu opravný prostředek do rozhodnutí soudu druhé stolice v otázce útrat, ježto předpis §u 514 odstavec třetí c. ř. s. nebyl výslovně zrušen, a má tudíž toto ustanovení nadále platnost. Též po stránce věcné je rekurs oprávněn. Výtka, že soud prvé stolice zavedl bez ohledu na postup stran a platné předpisy zmatečné jednání, netýče se stěžovatele, jenž vyřídil jen námitky proti návrhu na výpověď na vyzvání soudu vydané jiným soudem. Další postup stěžovatelův, i kdyby věcně nebylo s ním ve všem souhlasiti, není důvodem k opatření podle §u 51 c. ř. s,, jež učinil rekursní soud.

Čís. 4974.

Důvody, z nichž lze odložiti exekuci, udány jsou v §u 42 ex. ř. výčetmo.

K žalobě, jíž domáhá se žalobce z důvodu vlastnického práva proti dlužníku (exekutu) vydání zabavené věci, nelze exekuci odložiti.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R I 329/25.)

Návrhu na odklad exekuce na svršky soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Odložení exekuce lze nařídíti kromě v případech v zákoně zvlášť uvedených, zde však v úvahu nepřicházejících (tak čl. XVII., XXIX., odstavec druhý a XXX. uvoz. zák. k ex. ř., čl. XXIII. odstavec třetí a XXV. odstavec druhý uvoz. zák. k c. ř. s., § 9 odstavec prvý čís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák., § 1 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. pokud se týče ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n.) jen v případech, v §u 42 ex. ř. pod čís. 1—8 výčetmo uvedených. To učí nejen nauka (Neumann, Kommentar zur Exekutionsordnung Wien 1909/1910 str. 195), nýbrž uznává to výslovně také plenisimární usnesení býv. nejvyššího soudu ve Vídni, úř. sb. čís. 811, kn. jud. čís. 169, k němuž dovolací rekurs marně poukazuje na důkaz toho, že není vyloučeno obdobné použití §u 42 čís. 1—8 ex. ř. na případy jiné, neboť jednak judikát neřeší otázky, o kterou tu jde, jednak právní věty, jím vyslovené, při nové zákonné úpravě zákonodárstvím nebyly přijaty (čl. VI. čís. 31 a čl. VIII. čís. 46 čís. nař. ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák.); naopak řešil zákonodárce otázku, kterou se judikát obíral, právě opačně. Z toho plyne, že vznesení žaloby vlastnické (§ 366 obč. zák.) není důvodem pro odložení exekuce, to tím méně, když podána byla proti povinnému, takže rozsudek, i kdyby stěžovatel ve sporu zvítězil, vůči vymáhající věřitelce nenabyl by ani účinnosti. Dovolací rekurs má pravdu pouze v tom, že soudu, i kdyby stěžovatelka byla vznesla žalobu podle §u 37 ex. ř., bylo by stejně rozhodovati o jejím právu vlastnickém. Ale dovolací rekurs zapomíná, že otázka, zda stěžovatelka je vlastnicí zabaveného auta, ve vybavovacím sporu byla by jen otázkou předurčující, že, kdo odporuje exekuci podle §u 37 ex. ř., nedomáhá se základem svého vlastnického práva vydání věci, nýbrž nepřípustnosti exekuce, a že jen v případě, že bylo právoplatně vyhověno žalobě vybavovací, nutno podle §u 37 odstavec čtvrtý ex. ř. exekuci zrušiti. Aby tento výsledek byl zaručen, připouští § 42 čís. 5 ex. ř. při vybavovací žalobě, stejně jako při žalobách §§ 35 a 36 ex. ř. odložení exekuce, a již z toho plyne zřejmě nesprávnost mínění stěžovatelky, že tohoto ustanovení zákona lze obdobně použíti také na žalobu vlastnickou ve smyslu §u 366 obč. zák. Chtěla-li stěžovatelka docíliti odložení exekučního prodeje zabaveného auta, měla žalovati podle §u 37 ex. ř. Proč tak neučinila a zda vybavovací žalobu dosud

nepodala, jak tvrdí, z důvodů procesní úspornosti, je pro právní posouzení této věci nedůležito.

Čís. 4975.

Povolení zajišťovací exekuce podle §u 370 ex. ř. není odvislo od určitých počinů dlužníkových, nýbrž je přípustno i tehdy, jde-li jenom o objektivní ohrožení věřitelovy peněžité pohledávky; stačí, že nemajetný dlužník přišel výkonem trestu o místo.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R I 342/25.)

Soud prvé stolice povolil zajišťovací exekuci, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Dle §u 370 ex. ř. může býti zajištěno vymáhání pohledávky, osvědčí-li se soudu, že by jinak vydobytí pohledávky bylo zmařeno, nebo značně stíženo. Navrhovatelka uvedla, že prvý povinovaný byl odsouzen na tři měsíce do žaláře, že jest tudíž bez místa a nemajetným, a že druhá povinovaná mimo nábytku a oděvu nemá majetku, takže při nezaměstnanosti manželově jest nebezpečí, že by se mohla zbaviti tohoto jediného aktiva. Vymáhající věřitelka neuvedla však žádného důvodu, který by poukazoval k uskutečnění tohoto úmyslu povinovaných.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud rozhodl o návrhu vymáhající strany na povolení zajišťovací exekuce podle §u 370 ex. ř. zamítavě z toho důvodu, poněvadž vymáhající strana neuvedla ničeho, z čehož by se dalo souditi, že povinná strana zamýšlí zbaviti se jediného svého majetku, záležejícího v bytovém zařízení a oděvu. Z toho vyplývá poznatelně právní názor soudu druhé stolice, že předpokladem povolení zajišťovací exekuce podle §u 370 ex. ř. jest jenom subjektivní ohrožení vymáhaného nároku věřitelčina dlužníky, tedy jenom nějaký počin dlužníkův, jenž by ospravedlňoval úsudek, že bez povolení navrhované exekuce bude vydobytí soudně přisouzené pohledávky peněžité zmařeno, nebo podstatně stíženo. Tento právní názor rekursního soudu nelze sdíleti potud, pokud rekursní soud náležitost exekuce podle §u 370 ex. ř. stotožňuje s náležitostmi povolení prozatimního opatření podle §u 379 ex. ř. Doslov zákona nasvědčuje tomu, že zajištěním podle §u 370 ex. ř. má býti věřitel chráněn nejen proti neoprávněným činům dlužníka nebo třetích osob, nýbrž také proti jakýmkoliv jiným okolnostem vnějším, čímž vším by budoucí úkoj věřitelův mohl býti zmařen nebo podstatně stížen. Není tedy povolení exekuce podle §u 370 ex. ř. odvislo jedině od určitých, shora uvedeným způsobem kvalifikovaných počinů dlužníkových, nýbrž naopak je exekuce přípustnou i tehdá, když jde jenom o objektivní ohrožení věřitelovy pohledávky peněžité, třeba jakkoli utvářené a neobmyslné chování dlužníkovo, nebo neoprávněné chování třetích osob, neb o zcela náhodné okolnosti, je-li tím budoucí vydobytí pohledávky ohroženo. Ježto v tomto případě měl soud prvé stolice potvrzením obecního úřadu osvědčeno, že byl dlužník odsouzen ku tříměsíčnímu žaláři, že pozbyl toho času svého zaměstnání a že kromě bytového zařízení a oděvu nemá nijakého jmění, sluší sdíleti úsudek soudu prvé stolice, projevený povolením exekuce na tomto skutkovém základě, že by se za tohoto stavu mohla povinná strana zbaviti svého jediného, k úkoji vymáhající strany upotřebitelného aktiva, což sluší považovati za ohrožení podle §u 370 ex. ř. Z toho vyplývá dále, že byla soudem prvé stolice zajišťovací exekuce povolena právem.

Čís. 4976.

Tuzemská vykonatelnost rozsudku říšskoněmeckého soudu proti tuzemci jest podmíněna doručením obsílky (opatření spor zahajujícího) k vlastním rukám nebo plnomocníku, jenž má generální plnou moc pro přijímání žalob; pouhá procesní plná moc nestačí a to ani ohledně žaloby navzájem.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R I 348/25.)

Soud prvé stolice zamítl pro tentokráte návrh, by berlínskému obchodníku byla proti tuzemci povolena exekuce na základě rozsudku, jenž pro zmeškání vydán byl zemským soudem v Berlíně. Důvody: Vymáhající strana nevyhověla úplně usnesení tohoto soudu ze dne 7. ledna 1925, nepředloživši ověřenou plnou moc, kterou byl JUDr. F. dlužníkem zmocněn ke sporu, v němž vynesen byl pro zmeškání rozsudek zemského soudu v Berlíně ze dne 17. května 1924. Není tudíž exekučnímu soudu vykázáno, že tento zástupce byl generálně zmocněn ku přijímání žalob pro dlužníka. Výkaz o doručení vzájemné žaloby buď k vlastním rukám žalovaného nebo k rukám zmocněnce pro přijímání žalob musí býti při podání exekučního návrhu na základě rozsudku zemského soudu v Berlíně, tudíž soudu cizozemského, exekučnímu soudu s návrhem předložen. Okolnost ta, že v důvodech cizozemského rozsudku (zemského soudu v Berlíně) jest uvedeno, že žaloba byla povinné straně dne 14. března 1924 doručena, nemůže tento nedostatek zhojiti a nahraditi úřední výkaz, poněvadž z tohoto rozsudečného údaje nelze spolehlivě a bezpečně seznati, zda stalo se doručení vzájemné žaloby povinné straně způsobem zákonným. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Napadené usnesení jest v duchu vládní vyhlášky ze dne 25. června 1924, čís. 131 sb. z. a n., zejména posledního odstavce, dle něhož pro vadu v doručení spor zahajujícího opatření exekuce odepřena býti může za týchž podmínek, které dle §u 328 čís. 2 něm. c. ř., v téže vyhlášce citovaného, uznání československých rozsudků v říši Německé vylučují. Právem proto první soud před povolením exekuce předložení výkazu o doručení vzájemné žaloby buď k vlastním rukám dlužníka nebo jeho ku přijímání žalob zmocněného zástupce vyžádal. Tvrzení, že dle německého práva nepředkládá právní zástupce u soudů v Německu plné moci, ježto jeho plná moc předpokládá se jako

pravdivá, jest v rozporu s §em 80 v něm. c. ř. s., dle něhož plnomocník písemnou plnou mocí se vykázati a k spisům sporným ji připojiti musí. Opatření žádaného výkazu nebude tedy spojeno se zvláštními obtížemi. Také jest uvážiti, že osvědčení berlínského zemského soudu ze dne 11. prosince 1924 nestačí, neboť soud, exekuci povolující, musí, jak z předpisu §u 80 a 81 ex. ř. vychází, sám spolehlivě a bezpečně o tom se přesvědčiti, zda stalo se doručení vzájemné žaloby povinné straně způsobem zákonným, kterážto opatrnost jest zde tím spíše na místě, an rozsudek, tvořící titul exekuční, jest rozsudkem pro zmeškání a v důvodech jeho uvedeno, že žaloba byla dlužníku doručena dne 14. března 1924, kdežto žalobní odpověď druhé strany, ve které vznesla také vzájemnou žalobu na dlužníka o zaplacení 86.400 zlatých marek s přísl., datována jest teprve dnem 31. března 1924. Osvědčení výslechem osob v Německu bydlících, o tom, že Dr. F. měl plnou moc dlužníka, nestačí, nýbrž nutno znáti rozsah plné moci a z důvodu toho nestačí také, že se Dr. F. na doručném lístku z 31. března 1924 podepsal jako »zmocněnec žalobce a žalovaného žalobou navzájem«. Citace §u 81 něm. c. ř. s. nestačí, neboť i tam předpokládá se udělení procesní plné moci, jejíž předložení soud exekuci povolující právě vyžaduje. Povinností soudu, povolujícího exekuci na základě cizozemského titulu exekučního jest, aby dbal nejen zájmů věřitele cizozemského, nýbrž i dlužníka tuzemce, a nelze mu opatrnost jeho vytýkati, když i stát německý, jak svědčí shora uvedená vyhláška, zejména pak zmíněné tam ustanovení §u 328 čís. 2 něm. c. ř. s. soudům svým nařizuje, aby při povolování exekuce na základě cizozemských titulů exekučních zájmy něm. příslušníků zvláště chránily.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jak ze spisů a zvláště z obsahu dovolacího rekursu jest patrno, jde o spornou otázku, zda byla žaloba navzájem, kterou bylo zavedeno řízení, jež vedlo k rozsudku pro zmeškání, jenž jest v tomto exekučním řízení cizozemským exekučním titulem, řádně doručena žalovanému osobně, t. j. k vlastním rukám, či k rukám zástupce k přijímání žalob zmocněného (t. zv. generálního zmocněnce) ve smyslu vládní vyhlášky ze dne 25. června 1924, čís. 131 sb. z. a n. poslední věty, §u 328 čís. 2 něm. c. ř. s., a závazného rozhodnutí tohoto Nejvyššího soudu, vydaného mezi týž stranami v téže věci ze dne 14. října 1924, č. j. R I 836/24 (sb. n. s. čís. 4255), jehož se stěžovatel dovolává. Otázku tu jest v souhlasu s nižšími soudy zodpověděti záporně. Jak původní doslov §u 80 čís. 2 ex. ř., tak i doslov §u 328 čís. 2 c. ř. s. něm., jemuž je nyní ustanovení §u 80 čís. 2 ex. ř. přizpůsobeno, vyžadují jako podmínku vykonatelnosti německých exekučních titulů v tuzemsku, by v cizozemsku podlehnuvšímu, do sporu nevstoupivšímu zdejšímu příslušníku byla obsílka neb opatření, jímž byl spor zahájen, doručena osobně (k vlastním rukám). Účel jest zjevný: chce se tím docíliti záruky, že v cizozemsku odsouzený zdejší příslušník předepsaným způsobem včas osobně byl o tom zpraven, že a jaký nárok se proti němu uplatňoval v cizině, a byla mu dána možnost, by se proti nároku tomu mohl brániti. Tomuto zákonnému požadavku musí býti proto učiněno zadost bezvýjimečně a nemůže proto stačiti předpis §u 81 něm. c. ř. s., který s procesní plnou mocí spojuje i oprávnění k procesním úkonům způsobeným žalobou navzájem, jak stěžovatel se domnívá, to tím méně, když není z tohoto zákonného ustanovení ani zcela jasno, že »procesními úkony« je míněno i přijetí žaloby navzájem. Pro tuzemskou vykonatelnost německého rozsudku, vydaného o žalobě navzájem, musí býti proto uvedená podmínka — záruka — rovněž splněna. Tomu by bylo jenom tehdy tak, kdyby procesní plnomocník žalovaného navzájem měl generální plnou moc pro přijímání žalob, což právě mělo býti prokázáno. Potvrzení (osvědčení), že procesní plnomocník měl procesní plnou moc, k tomu nestačí.

Čís. 4977.

Pozemková reforma.

Předpisu čl. 297 mírové smlouvy Versaillské nelze použiti na případ vyměření náhrady dle §u 41 náhr. zák. Příslušníku německé říše nepřísluší nárok na slušnou náhradu.

Pokud jest soud oprávněn přezkoumati rozhodnutí Státního pozemkového úřadu o určení a vypočtení přejímací ceny. Státní pozemkový úřad nevystupuje tu jako strana, nýbrž jako úřad.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R I 354/25.)

Soud prvé stolice (zemský soud v Praze) vyhověl pouze částečně stížnosti vlastníka zabraného majetku, příslušníka říšskoněmeckého, do rozhodnutí Státního pozemkového úřadu, jímž byla stanovena přejímací cena za zabraný majetek. Rekursní soud nevyhověl stížnosti vlastníka. Důvody: V tomto případě jedná se o zabrání velkého majetku pozemkového ve smyslu zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. Při tom má se cena přejímací za zabraný statek určiti dohodou a, nedošlo-li k ní, rozhodnutím Státního pozemkového úřadu (§§ 44 a 46 náhradového zákona). Ocenění převzatých nemovitostí provede pozemkový úřad podle předpisů zákona náhradového, který v §u 41 stanoví, že, pokud nebudou závazné předpisy pro určení a vypočítání přejímací ceny vydány, stanoví pozemkový úřad cenu přejímací podle odhadu převzatých nemovitostí svými přísežnými znalci na místě samém dle zásady odstavce prvého téhož zákona hledíc k ustanovení §§ 42 až 43 tohoto zákona. Zákon takový vydán byl dne 21. ledna 1921 pod čís. 53 sb. z. a n. a doplněn nařízením vlády ze dne 21. září 1922, čís. 296 sb. z. a n. Dle tohoto zákona zjišťuje se základní cena tabulkami. Z toho nadevší pochybnost plyne, že ocenění zabraného statku má se státi dle těchto zvláštních předpisů, a nelze proto souhlasiti s názorem stěžovatelovým, že v tomto případě jest se říditi zásadami nesporného patentu, když zvláštní zákon opak toho stanoví. Pokud pak jde o posouzení nároku na náhradu, odvolává se stěžovatel na smlouvu Versailliskou, zejména na ustanovení §u 297, poněvadž je příslušníkem německého státu, a hledí z toho vyvoditi, že mu přísluší obecná cena za-

braného majetku dle dnešních cen. § 35 náhradního zákona stanoví sice, že předpisy o poskytování náhrady za zabraný statek neplatí vzhledem ku §u 9 záborového zákona pro majetek příslušníků nepřátelského státu, pokud tomu neodporují mírové smlouvy, ale z toho nelze ještě vyvoditi, že by příslušníci cizích států měli býti na tom lépe než příslušníci zdejšího státu. Stanovil-li Státní pozemkový úřad náhradní cenu dle tohoto zákona, ač ani k tomu nebyl povinen, není to v rozporu s ustanovením §u 297 mírové smlouvy, který mluví nanejvýše o slušné náhradě. Za takovou dlužno jistě považovati tu, která ve stejných případech přiznává se příslušníkům zdejšího státu dle platného zákona. Také z úmluvy mezi československou a německou vládou nelze pro ocenění zabraného statku ničeho vyvoditi. Dle §u 46 náhradového zákona může se stížnost do rozhodnutí Státního pozemkového úřadu o přejímací ceně opírati jen o to, že nebylo přihlíženo ku předpisům §§ 42 a 45 náhr. zákona, a nebylo šetřeno zvláštních předpisů pro určování a vypočítávání přejímací ceny [§ 41 (2)]. Z toho plyne, že soud musí se obmeziti na přezkoumání toho, zda předpisů těchto bylo skutečně šetřeno a k nim přihlíženo. A tu ani stěžovatel netvrdí, že by některý z těchto předpisů nebyl dodržen. K dohodě nedošlo a proto byl pozemkový úřad povinen o ceně přejímací rozhodnouti. Zavedl proto řízení o přejímací ceně, k němuž dle §u 43 náhr. zák. je oprávněn, a, skončiv je ustanovil rok ku dni 20. ledna 1923 ku nahlédnuti do odhadního elaborátu. Při ocenění řídil se předpisy, obsaženými v zákoně ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n., v zákoně ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n., v zákoně ze dne 21. ledna 1921, čís. 53, v nařízení vlády ze dne 7. srpna 1922, čís. 222 sb. z. a n. a v nařízení ze dne 21. září 1922, čís. 296 sb. z. a n., které jedině pro ocenění zabraného majetku jsou směrodatny. Soudu nepřísluší zkoumati, zda výše každé jednotlivé ceny odpovídá skutečné ceně a zda všechny věci byly oceněny, když pozemkový úřad cenu jednotlivých věcí dle pozemnostních archů, katastrálního výnosu, tabulek a na základě znalců vyšetřil a řádně stanovil. Nabízel-li pozemkový úřad stěžovateli při dohodování přejímací ceny větší peníz, než zjistil na základě platných předpisů, nemůže tato okolnost ničeho měniti na věci, když nezávazně nabízená cena přijata nebyla a tudíž pozemkový úřad vázati nemůže. Řízení oceňovací skončeno bylo dne 9. ledna 1923, nařízení vlády ze dne 21. září 1922, čís. 296 sb. z. a n. nabylo platnosti dnem vyhlášení jeho, t. j. 16. října 1922. Z toho plyne, že nařízení toto platilo i pro určení ceny přejímací, když tato ještě stanovena nebyla. Zákonem ze dne 21. ledna 1921, čís. 53 sb. z. a n. a nařízením ze dne 21. září 1922, čís. 296 sb. z. a n. není řečeno, že přirážka při převzetí půdy s budovami musí činiti 10%, nýbrž stanoví jen, že nesmí převyšovati 10%. Jest proto zůstaveno pozemkovému úřadu, aby tuto přirážku dle svého uvážení až do výše 10% stanovil. Přiznal-li pak 5%, není to nijak v rozporu s ustanovením tohoto zákona. Má proto rekursní soud za to, že pozemkový úřad šetřil a přihlížel při zjišťování přejímací ceny ku předpisům shora uvedeným a že porušení jich se nestalo.

Nejvyšší soud k dovolací stížnosti vlastníka zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil soudu prvé stolice, by doplně řádně řízení, znovu rozhodl.

Důvody:

I. Stěžovatel nevystihuje smyslu §u 35 náhr. zák., když se ho dovolává ve svůj domněle bezpečný prospěch, kdežto § ten právě jest pro něj výsadou spíše nežádoucí (privilegium odiosum). Neboť, praví-li tento předpis, že ustanovení o poskytování náhrady vzhledem k §u 9 záb. zák. neplatí ohledně majetku příslušníků nepřátelských států, leda že by tomu odporovaly mírové smlouvy uzavřené ve světové válce, a praví-li pak dovolaný zde § 9 záb. zák., že zvláštním zákonem provede se zásada, že majetek příslušníků nepřátelských států bude převzat bez náhrady, znamená to, že i majetek stěžovatele jako příslušníka německé říše, a tudíž ve smyslu tohoto na nepřátelství světové války myslícího ustanovení příslušníka nepřátelského státu, měl by převzat býti bez náhrady, a za náhradu leda jen, žádají-li to mírové smlouvy, zde tedy smlouva Versaillská. Uzná-li se tedy, že tato smlouva nedovoluje převzíti jeho majetek jako příslušníka německé říše bez náhrady, pak ovšem přísluší mu náhrada, i jest arci otázka, jaká: zda totiž jen tatáž jako příslušníkům Čs. státu, což právě jen podle náhradového zákona, či jiná, což by bylo možné jen tehdy, kdyby mírová smlouva sama náhradu tu určovala a určovala ji jinak. A tu se hned namanuje otázka, zda to možno, aby Čs. zákonodárce, který zde příslušníky nepřátelských států staví před možnost převzetí bez náhrady, obratem ruky chtěl je zase u porovnání se svými vlastními příslušníky naopak favorisovati a přiznávati jim po případě náhradu vyšší, než těmto. Zajisté nikoli. Pak-li že jim náhrada příslušeti bude, nemá býti dle úmyslu zákonodárce vyšší než náhrada dle náhradového zákona, protože — a to právě dokazují § 35 náhr. zák. a § 9 záb. zák. — příslušníci nepřátelských států jsou u něho v nemilosti, pak ale je vyloučeno, že by jim chtěl nadržovati. Tím jest řečeno vše. Míní-li nižší stolice k tomuto bodu, aby s domácími nakládáno bylo »hůře« než s cizinci (I. stolice) nebo s těmito »lépe« než s oněmi (II. stolice), tedy to samo o sobě bez bližšího průkazu není tak příliš jasné, jak se jim tuto zdá, a Dr. Verdross v článku v Jur. Wochenschrift str. 1318 n. n., na nějž se stěžovatel odvolává, velmi horlivě snaží se dokazovati opak. Ale i on zapomíná — a už proto nemá ani on pravdu — že není zde co činiti prostě jen s cizinci, s jakými pouze i on neustále operuje, nýbrž ve smyslu zákona s příslušníky nepřátelských států, což je vůči ohromnosti škodných následků tohoto nepřátelství, totiž světové války, tak důležitý moment, že všecko posavadní mezinárodní právo mírové před ním ustoupiti musí, k čemuž doložiti dlužno, že zrušení válečných opatření učiněných o nepřátelském majetku, které v písm. a) čl. 297 nařízeno Německu, není nařízeno mocnostem sdruženým a spojeným, naopak těmto se v písm. b) téhož článku dává právo, ještě potom, kdy smlouva nabude působnosti — čímž pomine stav válečný a nastane mírový (viz níže) — s majetkem německých příslušníků určitá opatření učiniti, pak-li už v době nabyté působnosti jim náležel, k čemuž srovnati dlužno písm. d) článku a §§ 1—4 přílohy, a úmluvu čís. 359/22, kterou se to v tuzemsku provádí. Aby se jednalo prostě o cizince, musili by to býti příslušníci jiných států než nepřátelských. Dnes arci nutno říci už jen

»bývalých nepřátelských států«, ale v době vydání záborového zákona válečný stav ještě trval. Dle posledního odstavce úvodu smlouvy Versaillské končí stav válečný dobou, kdy smlouva ta nebude působnosti. Působnosti pak nabyla dle závěrečných předpisů pro každou mocnost dnem, kdy byla složena její ratifikace, což se stalo dle doložky pro Československo dne 10. ledna 1920 a současně i pro Německo. Avšak záborový zákon se svým hořejším § 9, v němž o příslušnících nepřátelských států ustanoveno, nabyl působnosti již 24. dubna 1919 a § 35 náhr. zák., jenž arci nabyl působnosti teprv 12. května 1920, tedy po Versaillské smlouvě, jest jen důsledkem a provedením §u 9 záb. zák. Ale k tomu ještě doložiti sluší, že doložka sama praví, že smlouva nabyla dnem 10. ledna 1920 »mezinárodní:« působnosti, t. j. tedy působnosti mezi smluvními mocnostmi, kdežto vnitrostátní působnosti mohla nabýti teprv vyhlášením ve sbírce zákonů, jež se stalo dne 22. června 1921, tedy teprv po náhradovém zákoně. Pak-li by ovšem mírová smlouva příslušníkům německé říše dávala co do náhrady přednost před tuzemci, jak tomu stěžovatel chce, pak arci by zákon a mírová smlouva byly mezi sebou v rozporu a bylo by řešiti otázku, co je pro vnitrostátní právo normou silnější, zda zákon či smlouva. Ale na to nepřijde, neboť ani tu nemá stěžovatel pravdu, jak se níže pod II. ukáže. Zde, aby vyřízen byl náhled Verdrossův, v nějž stěžovatel zvláštní naději skládá, jenž však se zakládá podstatně, jak sám Verdross uznává, na mylném, ač bona fide věřeném podkladu t. zv. obchodních a usídlovacích smluv, jež prý, majíce (v tom ten omyl) za to, že stát ani své vlastní občany nemůže bez úplné náhrady vyvlastniti, cizince na roveň staví domácím v přesvědčení, že tedy ani cizincům vlastnictví bez úplné náhrady odníti nelze — budiž jen ještě doloženo, že dle něho sluší prý předpokládati, že zákon nechce býti v rozporu s mezinárodním právem, a když tedy prý pozemkové zákony nepraví výslovně, že chtějí postihnouti i cizince, lze prý výkladem cizince z nich vyjmouti, pak-li ale to nedopadá, toť prý dlužno se cizincům práva svého na plné odškodnění domáhati v mezinárodním reklamačním řízení. Na to odvětiti dlužno, že zákon právě aspoň zcela výslovně na ty cizince se vztahuje, kteří jsou příslušníky bývalých nepřátelských států, a že otevřená mezinárodní cesta reklamace, čelící ať už k odstranění zákona neb k exempci reklamanta z něho, nemůže míti vlivu na soudní rozhodnutí na základě tohoto posud existujícího a tedy platného zákona.

II. Stěžovatel má za to, že mu dle čl. 297 smlouvy Versaillské přísluší slušná náhrada za jeho zabraný majetek, že však slušnou není náhrada vyměřená v cenách let 1913—1915, jakou § 41 náhr. zák. přiznává. Aby světle viděti bylo, že se stěžovateli křivda neděje, když se naň náhradový zákon použije, je třeba význam a dosah článku 297 Versaillské smlouvy, pokud jde o projednávanou otázku, dobře si uvědomiti. Dlužno tedy zabývati se obsahem jeho. Praví, že: lit. b) každá mocnost spojená a sdružená — jakou je dle úvodních formulí smlouvy i Československo — vyhražuje si právo zadržeti a likvidovati veškerý majetek, náležející příslušníkům německým a nalézající se na jejím území, a že mocnost ta provede likvidaci jeho podle svých zákonů; lit. c): náhrada vyplývající z výkonu tohoto práva určí se podle způsobu ocenění a likvidace stanoveného zákonodárstvím země zadržující a likvidující; lit. h) čís. 2 a l. 2: je-li stát, jenž provedl likvidaci, nový — a takovým jest i Čs. stát — musí výtěžek likvidace vyplatiti přímo vlastníku. Dokáže-li vlastník před rozhodčím soudem (rozsudím), že podmínky prodeje neb opatření, státem tím mimo rámec jeho obecného zákonodárství učiněná (to je smysl francouzského a anglického textu, jemuž český překlad neodpovídá), byly nespravedlivě na újmu ceně, rozhodčí soud (rozsudí) bude moci přiznati oprávněnému slušnou náhradu, kterou mu bude musit zaplatiti stát ten. Této otázky zhostil se rekursní soud tím, že náhradu dle §u 41 náhr. zák. vyměřenou shledává slušnou, když prý se s ní i tuzemec spokojiti musí. To arci není důvodem, neboť nejde tu o slušnost mravní, nýbrž o slušnost ceny, tedy její přiměřenost věcnou, vždyť sama smlouva mluví o újmě na ceně, jež se nespravedlivě stala následkem opatření, nesrovnávajícího se s obecným zákonodárstvím státu, a »slušnou« náhradou (francouzský a anglický text, jenž jsou authentické, mají zde výraz équitable) má patrně vyrovnána býti ona újma, takže by jen bylo otázkou, má-li se ustanovení §u 41 náhr. zák., vyměřující cenu dle let 1913—1915, pokládati za normu obecnou (francouzsky a anglicky général), či zvláštní, což právě je důležito, ježto smlouva nemluví prostě o nesrovnalosti se zákonodárstvím státu, nýbrž o nesrovnalosti s jeho zákonodárstvím obecným. Případnějším zdá se mínění prvého soudu, jenž má za to, že předpis o slušné náhradě dán jest jen pro rozhodčí soud, v něm zmíněný, nikoli i pro Státní pozemkový úřad a tedy ani pro soudy vnitrostátní, pro něž by závazný byl jen zákon náhradový. Ale proti tomu namítnouti dlužno, že předpis o slušné náhradě není toliko formální, daný pouze pro řízení před tím kterým tribunálem a tedy jen pro rozhodnutí tohoto tribunálu, nýbrž materielní, určující výši nároku oprávněncova a závazný tedy pro každý tribunál neb úřad, jenž o nároku tom rozhoduje. Vždyť jest obsažen vlastně již v předpisu lit. c), jenž platí vůbec, ne pouze pro rozhodčí tribunál, a jehož odkaz na zákonodárství země při vyměřování náhrady musí býti právě vzhledem k lit. b) rozuměn a vyložen v ten rozum, že se i v něm míní zákonodárství obecné, načež obě ustanovení jsou v úplném souladu. Názor prvého soudu je zrovna tak nepřípadný, jako kdyby kdo některý materielní předpis vindikoval jen pro jednu stolici, nikoli však i pro druhou, nebo pouze pro úřad správní, nikoli však i pro soud, udá-li se mu o věci potom rozhodovati (na př. dle §u 105 úst. list.) a pod. To by právní řád byl sám v sobě rozdělen. Ale otázkou je, zda se čl. 297 na projednávaný případ vůbec vztahuje. Odpověď: nevztahuje. A to z důvodů:

Mírová smlouva, jak už shora pod I. uvedeno, nabytím své působnosti zakončuje válečný stav a tudíž nepřátelství, pořádá tedy poměry z válečného nepřátelství vyvěrající, napravujíc škody z něho vzniklé, naprosto však není jejím úmyslem a předmětem jíti za tuto mez a dávati direktivy také pro úpravu mírových poměrů, zvláště též mírového hospodářství mocností spojených a sdružených jakožto mocností vítězných, tedy direktivy pro jich mírové zákonodárství, což by se ne-

snášelo nejen s touto jejich prerogativou, ale ani s jejich souverenitou. Čs. zákonodárství záborové však je zákonodárstvím mírovým, nemá s válkou a nepřátelstvím s Německou říší co činiti, neboť sleduje cíle čistě vnitrostátní, úpravu agrárních poměrů uvnitř státu ve směru sociálně reformním. Čs. státu samotnému musí býti ponecháno, aby si domácnost svou zařídil, jak sám za dobré uzná a sledoval zákonodárství, o němž má za to, že mu půjde k duhu. Jde tu čistě o poměr jeho k jeho vlastnímu obyvatelstvu (§ 1 obč. zák.), jež v sobě ovšem zahrnuje i cizince v jeho území obývající neb svým nemovitým majetkem zde osazené a mající tudíž ohledně majetku toho stejné povinnosti s domácím občanstvem (§§ 33, 286 a zvláště 300 obč. zák.), zkrátka o výsostní poměr státu k jeho vlastnímu území, k jeho vlastní půdě. Že zákonodárství záborové jest mírové, dokazuje pak právě to, že se vztahuje i k vlastnímu občanstvu. Arciť § 9 záb. zák. a § 35 náhr. zák., připouštějíce z pravidel, daných zákonodárstvím agrárněreformním výjimku pro příslušníky nepřátelských států, spadají tímto vyjimečným ustanovením, ale právě jen jím, do opatření protinepřátelských, ne sice už proto, že ustanovení to vydáno ještě za doby válečné, nýbrž proto, že obrací se proti nepřátelům ze světové války. Ale i to je lhostejno, protože opatření zůstalo jen na papíře, a nebylo ho použito, a proti pouhé existenci právní normy nelze si stěžovati, nýbrž teprve až pro porušení práva, které nastalo použitím takové normy. V daném případě ale naopak Státní pozemkový úřad, pominuv tuto normu — o níž tedy netřeba ani vyšetřovati, zda vůči mírové smlouvě platí čili nic — použil i na stěžovatele práva mírového, daného v zákonodárství agrární reformy pro vlastní občanstvo a příslušníky států cizích, jež v nepřátelství s Čs. státem nebyly. Nelze tedy, aby stěžovatel v případě normy mírové odvolával se na normu válečnou. Kdyby byl Čs. stát už za války býval samostatným a byl vydal ono nepřátelům nepříznivé ustanovení §u 9 záb. zák. a po válce byl teprve zavedl ostatní agrární reformu, tu by, když by se nyní na stěžovatele užilo také poválečné reformy, bylo zcela jasno, že to s oním válečným zařízením nepřátelům nepříznivým, ale neužitým, nemá co činiti; v podstatě ale je to pořád totéž, i když obojí úprava vydána současně, ale ona pro nepřátele určená neupotřebena. Věc má se tedy tak, jakoby § 9 záb. zák. a § 35 náhr. zák. se svým opatřením proti nepřátelům vůbec neexistovaly a záborová akce, i pokud se provádí proti někdejším nepřátelům, nespadá nikterak pod čl. 297 Versaillské smlouvy, neboť nejde při ní o právo »zadržeti a likvidovati« nepřátelský majetek ve smyslu lit. b) článku toho, t. j. právě z důvodu této smlouvy a k jejímu účelu, takže také ani povinnost Německa v lit. i) stanovená, odškodniti své příslušníky, nenastala, nýbrž důvod a účel záboru i u příslušníků německé říše a ostatních bývalých nepřátelských států je týž, jako při záboru majetku domácích příslušníků, který jistě nespadá pod čl. 297 Versaillské smlouvy, ježto tito nejsou nepřátely: totiž uspořádání domácích agrárních poměrů podle požadavků sociální spravedlnosti. Z toho jde, že, není-li tu vůbec případ čl. 297 Versaillské smlouvy, není dána ani jeho zásada slušné náhrady ani příslušnost inaugurovaného v něm rozhodčího soudu. Kdyby se soud ten prohlásil za příslušna, osoboval by si judikovati o čs. záborovém a tudíž úplně vnitřním mírovém zákonodárství, k čemuž mu mírová smlouva nedává právo. Nejde-li ale vůbec o případ čl. 297 smlouvy, nejde také o případ spadající pod ustanovení úmluvy čís. 359/22 sb. z. a n. (str. 1605), ježto tato článek 297 smlouvy pouze provádí. Poněvadž tato úmluva o záboru se nezmiňuje, je zřejmo, že ani smluvní mocnosti, t. j. Čs. stát a Německo záborovou akci, třeba čelila i proti příslušníkům Německa, pod čl. 297 Versaillské smlouvy nepodřadily. K otázce práva mezinárodního pak ještě toto: Odvolává-li se Verdross na čl. 298 písm. b) smlouvy, který stanoví, že Německo zavázáno je, nepodrobovati majetek příslušníků mocností spojených a sdružených, tedy ani čs., žádným opatřením, jež by byla na újmu vlastnictví, leda že by jimi zároveň rovně postihlo i majetek příslušníků svých vlastních, a že je povinno zaplatiti přiměřenou náhradu, kdyby proti tomu jednalo: tedy odvětiti sluší, že, nehledě k tomu, že tento předpis zdá se zřejmě spokojovati s pouhým rovným postavením, takže z něho těžko dovozovati nějaké předpráví příslušníků mocností spojených a sdružených, tož Verdross, jenž předpráví to z něho vyčítá a to pro »cizince« vůbec, pokládaje to jen za applikaci své domnělé všeobecné mezinárodní zásady, přehlédl naprosto, že k předpisu tomu patří také úvod článku a dle toho že se předpis vztahuje jen na majetek dle čl. 297 písm. a) a f) vrácený, t. j. nepřátelských opatření naň uvalených sproštěný a vlastníku vydaný, nemá tedy platnost všeobecnou, t. j. pro všecek majetek, jakou on mu připisuje. Neměl snad také pustiti se zřetele, že z tak zv. statut realních právě zásada vtělená do §u 300 obč. zák., že nemovitosti podléhají zákonům svého territoria, platila, pokud jde o nemovitosti jako individuality na rozdíl od věcí hromadných, bezvýminečně a bez námitky (Unger, System I. str. 155, 158, 159, 171—176), a to zvláště také na půdě celého Německa, a že pod tuto zásadu patří i případ vyvlastnění, zahrnut jsa ve všeobecném výraze »ztráty vlastnictví«, jehož Unger (176) užívá, že tedy nemovitosti, podrobeny byvše vyvlastňovacím zákonům svého místa, vyňaty byly tím z dosahu a vlivu všech norem ostatních, toť cizokrajných neb mezinárodních, takže tedy by se musil vésti důkaz, že právě ohledně nemovitostí se mezinárodní právo změnilo a jakou cestou, zda smlouvami či praxí, a v jakém rozsahu a směru, což Verdross ale naprosto pomíjí, neboť dovolané smlouvy se sověty, jež z vojenských neb hospodářských důvodů podrobiti se musily, stipulují jen slib sovětů vůči té které druhé smluvní straně (výjimka) a ne i naopak (disparita), netýkají se tedy vůbec poměrů ostatních států na př. právě mezi Československým státem a Německem, nevztahujíce se vůbec na území někdejších statut realních, a příklady mezinárodní rozhodčí jurisdikce u Verdrosse uvedené (V.), jakož i Haagská úmluva z roku 1907 (II.) týkají se věcí movitých, až leda na případ portugalský, kde to není zřejmo. Otázka: Mohl by výrok rozsudího stranami dobrovolným smírem — ne z právní povinnosti — dosazeného (§ 577 c. ř. s.) zakládati obyčejové právo, a pak-li ano, stačí již výrok jeden? A druhá: Dejme tomu, že čl. 298 b) Versaillské smlouvy stipuluje pro příslušníky mocností spojených a sdružených přiměřenou náhradu i pro případ, že ji Německo svým vlastním příslušníkům nedá: tak když se to vztahuje

jen na majetek za války Německem nepřátelům konfiskovaný a nyní dle smlouvy vrácený, neplyne z toho, že ohledně jiného majetku toto výhodnější postavení druhé smluvní strany neplatí? Kdyby ta zásada v mezinárodním právu už platila vůbec, proč by ji byla smlouva stanovila jen pro výjimečný majetek čl. 297 a) a f), proč nehájí smlouva takto majetek všecek? Jisté že mezinárodní právo v otázce naší je velmi neujasněné a neurčité, teprv se hledající, ale najisto zásada §u 300 obč. zák., že nemovitosti podléhají výsostnímu právu svého territoria, zůstává v tomto zmatku sloupem posud nepodrytým a pevně stojícím. Se zadostiučiněním musí tu citován býti Walker, Internationales Privatrecht Wien 1922 str. 270 a násl., jenž praví, že jen málo vět mezinárodního soukromého práva je tak všeobecně uznáno, jako věta, že nemovitosti podléhají legi rei sitae, a dále, že je to zásada, která je tak samozřejmá a tak povaze věci odpovídá, že ji netřeba teprve odůvodňovat, a že zvláště také i vyvlastnění řídí se zákony položené věci. Tu lapidárně potvrzen výsledek hořejšího vyšetřování, a to i ohledně věcí movitých, o nichž táž kniha praví, že zde náhledy se různí (str. 285 a násl.). Kdyby byl Verdross především k této souborné knize přihlédl,, nebyl by se mohl odvážiti, tak starou a přirozenou zásadu jako je při nemovitostech lex rei sitae, bezdůvodně brátí v pochybnost.

III. Když tedy věc posuzovati jest dle domácího zákonodárství, pak nastává otázka mezi stěžovatelem a nižšími stolicemi sporná, v jakém rozsahu rekursní soudy mají přezkumovati rozhodnutí Státního pozemkového úřadu. § 46 odstavec druhý nové znění náhr. zák., opraví-li se jeho stylisace, v níž omezující věta zahájena spojkou »pokud«, patří k oběma případům stížnostních důvodů, kdežto dle ducha a smyslu zákona patřiti chce toliko k prvnímu z nich, stanoví tolik, že stížnost může se opírati jen o tyto dvojí důvody: a) pokud pro určení a vypočtení přejímací ceny dány jsou zvláštní předpisy, tedy jen o to, že nebylo šetřeno těchto předpisů, jimiž je vládní nařízení ze dne 21. ledna 1921, čís. 53 sb. z. a n., změněné nařízením ze dne 21. září 1922, čís. 296 sb. z. a n.; b) jinak jen o to, že nebylo šetřeno předpisů §§ 42 a 45 náhr. zák. Ad a) dlužno vytknouti, že stěžovatel žádá, aby soud přezkumoval správnost a tudíž platnost cit. nařízení, ale žádá to neprávem. § 41 stanoví totiž v odstavci prvém, že cenou přejímací jest cena vyplývající z průměru cen placených v letech 1913—1915 při prodeji hospodářských celků ve výměře přes 100 ha z volné ruky, a v odstavci druhém, že vláda se zmocňuje, by nařízením vydala předpisy závazné pro určení a vypočítávání přejímací ceny dle zásady odstavce prvého. Když pak vláda hořejším nařízením předpisy ty vydala, míní stížnost, že soud musí je a zvláště tabulky k nim připojené zkoumati, zdali opravdu vyhovují zásadě odstavce prvého, zda zejména cena tabulek jest cena let 1913—1915. Ale nehledě k tomu, že stěžovatel neudává, v čem má býti chyba, nedojde tu vůbec na právo §u 102 úst. list., by soud legálnost nařízení přezkumoval, protože zákon svým hořejším ustanovením §u 46, odstavec druhý náhr. zák. ad a), že pokud vydány jsou zvláštní předpisy pro oceňování, může se stížnost opírati jedině o to, že předpisů těch šetřeno nebylo, mu je odňal, neboť dle toho nemůže se stížnost opírati o to, že předpisy ty se zákonem nesouhlasí. Toto zařízení je nutné, protože jinak by byla vydání těch předpisů zcela illusorní, a byl by zákon prostě mohl nařídíti zachovávání zásady odst. prvého §u 41. Jinak aby se dosah obou stížnostních důvodů a) i b) spolehlivě vyměřiti mohl, dlužno si napřed uvědomiti, v jaké vlastnosti vystupuje Státní pozem. úřad, když cenu stanoví. Mylný je náhled stěžovatelův, že Stát. poz. úřad vystupuje tu jako strana, neboť v pravdě vystupuje jako vrchnost, úřad opatřený imperiem a to mocí jurisdikční, tedy přímo jako úřad judikující. Vždyť právomoc jeho záleží nikoli pouze v tom, že koná šetření, nýbrž také na základě jeho výsledků uznává o nároku náhradním stanově jeho výši. Sám zákon nazývá to rozhodnutím (§ 46), jímž to také vskutku jest, jak dle obsahu svého výroku, tak svých důvodů, které výrok podrobně odůvodňují jak ze zákona, tak z výsledku důkazů. Je to zrovna tak nález, jako soudní výrok, stanovící náhradu při jakémkoli vyvlastnění na př. k účelům železničním. Není to tedy jednostranný projev strany, jakým by to bylo, kdyby to byl pouhý návrh na soud, aby o ceně rozhodl. Z této povahy nálezu Státního pozemkového úřadu jako rozhodnutí úřadu judikujícího podává se dvojí: 1. že rozhodnutí soudu o stížnosti do něho podané může býti i povahy reformativní a nikoli pouze kasační, jakým jest na př. při výpovědi z hospodaření, kterou, ježto jest pouhým jednostranným prohlášením strany, soud nemůže měniti, nýbrž jen buď zrušiti anebo stížnost do ní podanou zamítnouti; 2. že tam, kde předpisy a) a b) stanoví jistou maximální neb minimální hranici, zůstavujíce vyměření v rámci těchto hranic uvážení Státního pozemkového úřadu, nemůže uvážení toto, nepřestoupí-li vytýčené hranice, býti stížností bráno v odpor, a nemůže je soud přezkumovati (leda že, kdyby okolnosti pro uvážení důležité nebyly vyšetřeny, může je zrušiti), neboť pak nelze říci, že předpisů těch nebylo šetřeno, jak norma stanovící objem stížnosti — a) a b) — výslovně předpokládá. Zkoumáme-li jednotlivé body stížnosti v rámci předpisů a) a b), takto pojatých, dospějeme k těmto výsledkům: 1. Nárok, by přiznána byla cena Státním pozemkovým úřadem roku 1922 stanovená, je bezdůvodný, protože toto stanovení nebylo ani dohodou ve smyslu §u 44 (2), ani rozhodnutím ve smyslu §u 44 (1) náhr. zák., nýbrž pouhým jednáním o dohodu, na kterou stěžovatel nepřistoupil, v kteréž příčině se odkazuje na podrobné vylíčení prvého soudu, a nebyly tedy porušeny předpisy §§ 42 a 45 náhr. zák. 2. Stěžovatel uplatňuje, že přejímací cena je špatně vypočtena, protože nesprávně zjištěn čistý katastrální výnos, jeden to ze složek výpočtu. Této námitce čelil prvý soud tím, že prý Státní pozemkový úřad zjistil, že tvrzených stěžovatelem diferencí není, ale to je vývod nepřípustný, neboť popírá-li se v stížnosti správnost dat katastrálních, jež Státní pozemkový úřad vzal při výpočtu za základ, tedy potom právě musí rekursní soud věc vyšetřiti, čí udání jest správné a na základě toho rozhodnouti. Je-li pravda, že cifra výnosu jest větší, pak porušeny byly předpisy a) a připojených k nim tabulek, dle nichž cifra ta jest rozhodujícím činitelem, i bylo proto nutno usnesení obou nižších stolic zrušiti a první stolici příslušné šetření a nové rozhodnutí uložiti. 3. Přirážka 50% dle původního nařízení a) §u 3 (2) stěžovateli nepřísluší, protože napadené rozhodnutí Státního pozemkového úřadu

vyneseno dne 17. ledna 1924, v tu dobu však již platila novela a), která vešla v platnost 16. října 1922 a dle níž přirážka ta nesmí překročiti 10%. Přiznal-li Státní pozemkový úřad 5%, držel se v mezích tohoto předpisu, a poněvadž také všecky dle toho předpisu pro arbitrétní vyměření této přirážky rozhodné momenty kladně neb záporně zjistil a k nim přihlížel, jest tento bod stížnosti planý. Doba zamýšleného převzetí není tu rozhodna, nýbrž doba, kdy novela vstoupila v účinnost, neboť obdoby §u 42 a), jenž jedná o srážce a tedy o předmětu zcela různém, užíti tu nelze. 4. Ohledně ovocných a planých stromů odkazuje se na odůvodnění prvého soudu, jež stěžovatel ve své stížnosti na vrchní soud nevyvrátil. Předpisy a) porušeny nebyly, neboť ovocné stromy byly dle §u 11 (2) nař. čís. 53/21 odhadnuty, správnost ceny znalecky nalezené však soud přezkoumávati nemůže; brániť tomu předpis a), když se netvrdí porušení předpisu §u 41 (3) náhr. zák. v §u 11 (2) cit. nař. dovolaného resp. §u 43 (1) náhr. zák. citovaného v §u 41 (3) tamže. 5. Co se týče pily, nemůže stěžovatel odhadem svým, který prováděl v první stížnosti, čeliti odhadu odbornému. Ostatně ani v druhé stížnosti nesnaží se ukázati, že a v čem předpisy a) a b) byly porušeny. Přezkumovati správnost odborného odhadu však soud, jak už pod 4. podotčeno, nemůže. 6. Že by právo zavodňovací ve prospěch luk zřízené, byť i v knize vodní zapsáno bylo, tvořilo samostatný majetek, jejž by dle §u 11 (1) cit. nař. čís. 53/21 bylo také samostatně odhadnouti, je naprosto násilné, naopak zavodňovací právo nutně patří k lukám jako právo s jich držením spojené, takže cena jeho dle cit. §u 11, 1 zahrnuta je již v ceně luk vypočtené dle tabulek.

Čís. 4978.

Zavázal-li se kupitel prodateli nemovitosti, že mu zaplatí převodní poplatky, není prodatel oprávněn domáhati se na kupiteli, by mu (prodateli) převodní poplatky zaplatil již proto, že mu byly předepsány, avšak jím dosud nezaplaceny. Prodatel jest však i za tohoto stavu věci oprávněn domáhati se na kupiteli, by zaplatil poplatky přímo u finančního úřadu.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, Rv I 509/25.)

Žalovaný ukoupil od žalobců nemovitost a zavázal se v kupní smlouvě, že zaplatí převodní poplatky. Žalobci, obdrževše platební rozkaz na převodní poplatek, domáhali se na žalovaném, by jim poplatek ten zaplatil. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu pro tentokráte zamítl. Důvody: Platební rozkaz berního úřadu ze dne 24. června 1924 zakládá solidární závazek žalobců a žalovaného k placení převodního poplatku, jak také výslovně jest v něm uvedeno. Třeba že strany mezi sebou ujednaly, že poplatky z převodu, o které jde, ponese žalovaný, přece jest žaloba předčasnou, neboť žalovaný nezavázal se ve smlouvě k placení poplatků těch žalobcům, nýbrž mají žalobci jen na vůli, kdyby poplatek tento sami zaplatili, by se dle §u 896, 1042 obč. zák. domáhali náhrady nákladu toho na žalovaném. Žalobci však vůbec ani netvrdili, tím méně prokázali, že poplatek sami zaplatili a není tudíž vyloučena možnost, že žalovaný přece ještě poplatek berním úřadu zaplatí, nebo že berním úřadem bude od něho vybrán. Teprve, až žalobci podají o tom důkaz, že poplatek sami zaplatili, nebo že berním úřadem byli k zaplacení donuceni, mohou se domáhati na žalovaném dle §u 896, 1042 obč. zák. náhrady, prozatím však předpoklady tyto žalobci prokázány nebyly, a bylo proto žalobu jako předčasnou zamítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Zavázal-li se žalovaný žalobcům při ujednání trhové smlouvy, že zaplatí převodní poplatky, převzal tím vůči žalobcům, kteří ze zaplacení těchto poplatků dle zákona jsou solidárně právi, závazek, že bude plniti příslušnému finančnímu úřadu (§ 1404, 881 obč. zák.) a žalobci byli nepochybně oprávněni domáhati se na něm splnění tohoto závazku, totiž přímého zaplacení poplatků těch u finančního úřadu a mohli v případě nesplnění tohoto závazku jeho splnění vymoci pořadem §u 353 ex. ř. Žalobci však, nepouživše tohoto jedině vhodného právního prostředku, domáhají se toho, by žalovaný převodní poplatek, na nějž již byli obdrželi od finančního úřadu platební rozkaz, zaplatil do jejich rukou, odůvodňujíce to tím, že jsou poplatkem zatíženi a že žalovaný k placení tedy dle §u 1042 obč. zák. povinen. Při tomto žalobním návrhu a žalobním důvodu setrvali žalobci v řízení v první stolici přes to, že žalovaný namítal, že žalobci, nezaplativše dosud sami poplatku, nemohou žádati jeho zaplacení do vlastních rukou, nýbrž pro berní úřad. Námitka tato jest v zákoně plně odůvodněna. Z toho, že žalobci obdrželi platební rozkaz na poplatek, neplyne ještě jejich oprávnění, žádati na žalovaném, by poplatek do jejich rukou platil. Tohoto oprávnění na přímé placení nabýti mohou žalobci teprve tenkráte, když sami poplatek zaplatí. Odvolací soud věc tedy správně rozhodl, když tento žalobní nárok jako předčasný pro tentokráte zamítl. Vývody dovolání, snažící se dovoditi, že žalovaný povinen jest platiti poplatek žalobcům, jakmile byl právoplatně stanoven a jest platebním rozkazem na nich žádán, nemohou vyvrátiti správné a zákonu plně vyhovující odůvodnění napadeného rozsudku.

Čís. 4979.

Zodpovědnost majitele hospodářství za úraz, jejž utrpěí zaměstnanec po bezpečnostní stránce nedostatečným zařízením elektrického vedení.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, Rv I 520/25.)

Žalobcova dcera, zaměstnaná v hospodářství žalovaného jako děvečka, byla při dojení krav usmrcena elektrickým proudem. Žalobní

nárok na zaplacení útrat pohřbu a placení měsíčního důchodu neuznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud uznal důvodem po právu nárok na náhradu pohřebních útrat, jinak dovolání nevyhověl.

Důvody:

Soud první stolice neshledal na žalovaném nijakého zavinění na smrtelném úraze, jímž jeho služka dne 22. listopadu 1922 o život přišla, soud odvolací se řešením této otázky vůbec neobíral, vycházeje, co do žalobního nároku na placení důchodu z téhož názoru, jako soud první stolice, že tento nárok jest beztak právně neodůvodněn pro nedostatek předpokladů §u 154 obč. zák., a ohledně nároku na náhradu útrat pohřbu z důvodu, že žalobce tohoto nároku neuplatnil z právního důvodu §u 1042 obč. zák. Pokud jde především o předurčující otázku zavinění žalovaného, nelze sdíleti názor soudu prvé stolice, neboť skutková jeho zjištění dotvrzují toto zavinění zcela nepochybně. Dle těchto zjištění a zejména podle posudku znaleckého udál se smrtelný úraz na ten způsob, že usmrcená, chtějíc vypnouti vypínač, sáhla rukou, od dojení navlhlou, nahodile nikoli na vypínač, nýbrž na drát na spojce, kde byla levá přívodná větev drátová navázána, že, ježto místo to bylo zpuchřelé, isolační látka z plátna, isolační tkanice již odpadlá a plátno deštěm nebo sněhem promočené a důsledkem toho vodivé, nastal při doteku elektrický výboj, který způsobil, že usmrcená křečovitě sevřela prsty a mdlobou, jež na ni asi přišla, klesla a strhla isolaci drátů tak, že se ostatní prsty nyní křečovitě držely drátu, nyní úplně obnaženého, následkem čehož byla pak při dalším doteku elektrickými ranami (50krát za 1 vteřinu) usmrcena. Znalci vydali posudek, že hlavní příčinou úrazu byla chatrná a zpuchřelá isolace tkanice na místě spoje, a uvedli jako zvláštní nahodilou příčinu smrtelného úrazu též, že usmrcená měla promočenou obuv a stála na promočené zemi a že byla subjektivně citlivější proti účinku elektrického proudu. V témž smyslu vyzněl i nález a posudek znalců v trestním řízení, jímž ve sporu dále důkaz proveden byl. Z toho jest zřejmě patrno, že smrtelný úraz udál se jedině proto, že elektrické vedení bylo vadně zařízeno, pokud se týče ve vadném stavu udržováno. Zda elektrické vedení, takto zařízené, vyhovuje ještě bezpečnostním předpisům, jak znalci uvedli, jest lhostejno; příčinou úrazu nebylo zastaralé zařízení vedení, nýbrž to, že vedení na stroji nebylo zajištěno náležitou isolací, takže již pouhý nahodilý dotek drátu mohl vésti k těmto osudným následkům. Z této vady jest práv žalovaný jakožto držitel tohoto díla dle §u 1319 obč. zák., to tím spíše, ježto byl též jako zaměstnavatel dle zákona povinen udržovati místnosti a zařízení provozu ve stavu bezpečném (§ 1157 obč. zák.) a nelze souhlasiti s prvým soudem, že žalovanému nelze přičísti k vině, že v některém směru zanedbal péči, kterou jako neodborník vynaložiti byl povinen. Užívá-li žalovaný ve svém statku elektrického osvětlení, jest povinen pečovati o jeho náležité a bezpečné zařízení, pokud se týče udržování a osvojiti si potřebné k tomu věcné znalosti, nebo, nemá-li jich, a nehledí-li si je osvojiti, dostáti této povinnosti osobami k tomu způsobilými. Z nálezu znalců vysvítá, že vedení elektrické ve stáji bylo zařízeno vadně již po té stránce, že dráty byly před vypínačem nastavovány a že nebylo použito lepší a bezpečnější soustavy vypínače. Vzhledem k těmto nedostatkům zařízení bylo tím spíše a tím pozorněji k tomu přihlížeti, by isolace vedení na oné spoji byla bezvadna a bezpečna; že právě v tomto směru o bezpečný stav vedení postaráno nebylo, o tom podala důkaz neblahá příhoda. Z toho, že osvětlení fungovalo, neplyne, že vedení bylo po této stránce v pořádku, vždyť isolace slouží především k zajištění bezpečného doteku. Nepřípadně též usuzuje soud první stolice na spoluvinu usmrcené z příčin, které takové spoluzavinění odůvodniti nemohou, a, pokud jde o nahodilé okolnosti, které jako další spolupříčiny přispěly k dovršení smrtelného úrazu, jež se připisují dále usmrcené na vrub, odpovídá z nich dle všeobecných právních zásad, zejména dle předpisu §u 1311 obč. zák., zase jen ten, kdo zavinil hlavní poškozující příčinu, neboť, kdyby nebylo bývalo této, nebyly by došly k účinu ani tyto vedlejší spolupříčiny. Žalovaný jest tedy práv z tohoto zanedbaného udržování elektrického vedení a povinen dle následků z toho nastalých k náhradě škody po rozumu §u 1327 obč. zák., pokud tato škoda vzešla. Že ke škodě té náležejí útraty pohřbu osoby usmrcené jako výlohy usmrcením povstalé, jest dle nauky i praxe nesporno. Příslušný nárok žalobcův na náhradu pohřebních výloh, který byl popřen jen co do výše, nikoli však co do důvodu, jest tedy důvodem po právu a odpírá-li odvolací soud žalobci tento nárok s odůvodněním, že jej neuplatnil z právního důvodu § 1042 obč. zák., jest v právním omylu, neboť žalobce nežádá jej proto, že tento náklad učiniti měl žalovaný ze zákona a on jej učinil za něho, nýbrž proto, že mu tyto výlohy z příčiny usmrcení dcery vzešly. Bylo tedy co do tohoto nároku dovolání vyhověti. Dovolání není však oprávněno co do nároku na placení důchodu. V této příčině zjistily nižší soudy, že žalobce byl a jest dosud tělesně i duševně ku své obvyklé výdělečné činnosti a k vlastní obživě způsobilým, a usoudily dle toho ve shodě se zákonem, že žalobci dosud nevzešel a vzejíti nemohl zákonný nárok na výživu oproti jeho dětem, zejména oproti usmrcené dceři, jak § 154 obč. zák. na mysli má. Seznání svědků o pracovní nezpůsobilosti žalobce nedokazují nesprávnost posudku znaleckého; znalec k těmto údajům a k subjektivním pocitům, jež žalobce při ohledání udával, přihlížel, nenašel však pro ně objektivního odůvodnění. Důkazu výslechem stran o porušení pracovní způsobilosti žalobcově nebylo tedy vzhledem na tyto výsledky ostatních důkazů třeba a neoprávněny jsou i další námitky proti znaleckému posudku, uplatněné z té příčiny, že posudek měl býti podán z přímé účasti na výslechu svědků a stran, že není náležitě odůvodněn a nepřihlíží k tomu, že zdrojem výdělku pro žalobce jest těžká práce kamenická. Ježto dle onoho posudku znaleckého nelze ani vzhledem na pokročilejší věk žalobcův usuzovati, že by v dohledné době přece byla nastala pro usmrcenou zákonná povinnost k výživě žalobce jakožto jejího otce a při posuzování nároku dle §u 1327 obč. zák. nelze přihlížeti k pouhým ve skutečných poměrech blíže neopodstatněným možnostem v budoucnosti, nepochybily nižší soudy, když žalobci tento náhradní nárok neuznaly a dovolací soud neshledává důvodným též názor, že nárok bylo nanejvýše zamítnouti jen pro tentokráte.

Čís. 4980.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n.).

Zavázala-li se povinná strana smírem, že byt bezpodmínečně vyklidí a výslovně se vzdala dobrodiní zákona o odkladu exekuce vyklizením, nelze ji povoliti odkladu exekuce.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R II 114/25.)

Žádost dlužníka o odklad exekuce vyklizením soud prvé stolice zamítl, rekursní soud odklad povolil.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud povšiml si sice toho, že se povinná strana podle smíru, obsaženého v protokolu soudu prvé stolice ze dne 15. ledna 1924, jednak zavázala byt, o který jde, bezpodmínečně do 31. prosince 1924 vykliditi, jednak se při tom výslovně vzdala dobrodiní zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n., ale nepřikládal tomu právního významu, maje za to, že nelze se vzdáti dobrodiní onoho zákona, poněvadž jde o ustanovení, mající na zřeteli udržení veřejného pořádku mezi obyvatelstvem, tedy o veřejnoprávní ustanovení. Tomuto právnímu názoru nelze však přisvědčiti. Zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n. nevylučuje a nezakazuje, by se povinná strana nemohla vzdáti ochrany, kterou jí zákon poskytuje, zákon také nenutí povinnou stranu, by použila této ochrany, nýbrž jí dává na vůli, by odložení exekuce nuceným vyklizením navrhovala. Může-li tedy zákona tohoto ve prospěch povinné strany použito býti jenom na její návrh, jde o právo, povinné straně na vůli dané, z čehož vyplývá, že se povinná strana práva toho může také závazně vzdáti a, uzavře-li o tom smlouvu — jako v tomto případě — je to platná, neboť nezakázaná a dovolená smlouva. Vzdavši se výhody onoho zákona, nemůže se povinná strana jí dovolávati.

Čís. 4981.

Vzdaly-li se strany v exekučním řízení po prohlášení usnesení jeho doručení, počíná lhůta §u 65 odstavec druhý ex. ř. dnem prohlášení.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R II 117/25.)

V exekučním řízení odmítl rekursní soud rekurs jako opožděný. Důvody: Dle §u 65 odstavec druhý ex. ř. činí rekursní lhůta v exekučním řízení zpravidla 8 dnů. Rekursní lhůta počíná dle §u 124 c. ř. s. dnem, kdy usnesení bylo straně doručeno, poněvadž se však strany dle zprávy prvního soudce po prohlášení napadeného usnesení jeho doručení vzdaly a proto doručení nebylo zapotřebí, běží dle poslední věty citovaného §u 124 c. ř. s. rekursní lhůta ode dne prohlášení usnesení. Ježto usnesení bylo prohlášeno dne 27. ledna 1925 a rekurs podán teprve dne 27. února 1925, jest opožděn a byl proto odmítnut.

Nejvyšší soud napadené usnesení potvrdil z jeho důvodů.

Čís. 4982.

Dopravní řád železniční.

Pokud nelze dráze přičítati zavinění při hasení nábytkového vozu zapáleného jiskřením.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, Rv II 158/25.)

Žaloba proti dráze o náhradu škody, ježto byl za dopravy nábytkový vůz požárem poškozen, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Pokud se žalobkyně domáhala náhrady škody za ohněm poškozený nábytkový vůz a za věci v něm se nalézavší z důvodu, že se nábytkový vůz za dopravy po dráze vzňal, nabyl rozsudek prvního soudu, jímž žalobní nárok opírající se o uvedený důvod nebyl za opodstatněný uznán, právní moci a zbývá otázka, zda oprávněn jest žalobní nárok, pokud opírá se o další důvod, že totiž dráha při hasení hořícího vozu do stanice P. dopraveného nevynaložila péči řádného obchodníka (čl. 282 obch. zák.). Uplatňujíc dovolací důvod čís. 2 §u 503 c. ř. s. neprávem vytýká žalobkyně, že nebyl slyšen také znalec z oboru dopravnictví nábytkových vozů. Jako důvod proč ještě tento znalec (znalci) měli býti slyšeni, uvádí žalobkyně, že znalec z oboru železniční dopravy a znalec z oboru hasičství nepodali ohledně zavinění dráhy při hasení shodných dobrozdání. Avšak řešiti otázku zavinění není povolán znalec, to jest věcí soudu a ježto k jinému účelu postrádaný znalecký důkaz navržen nebyl, právem odvolací soud tohoto důkazu neprovedl. Co se týče dovolacího důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s., až na to, že odvolací soud nesprávně má za to, že podle §u 95 žel. dopr. ř. ručí dráha toliko za hrubou nedbalost neb úmyslnost, čemuž ale tak není, ježto dotyčný § stanoví pouze rozsah ručení dráhy, ji na základě jiných předpisů postihujícího, není ani tento dovolací důvod opodstatněn a jest odvolacímu soudu přisvědčiti, že dráze, co se dotýče hasení, zavinění, najmě opomenutí péče řádného obchodníka (čl. 282 obch. zák.) přičítati nelze. Podle zjištění nižších soudů bylo k hasení, když vlak s hořícím vozem dojel, ve stanici P. všechno, totiž stříkačka, voda, mužstvo připraveno, vůz na koleji čís. III. byl postaven blízko studny a ihned bylo s hasením započato. Když po vynesení některých věcí z vozu plameny byly uduseny, byl vůz, protože nemohl k vůli provozu na koleji čís. III. zůstati, přestaven na kolej čís. VI. s volným přístupem a poblíž vody. Zde v hasení bylo pokračováno a po zavolání místního hasičstva byl oheň asi ke 2. hodině po půlnoci zdolán. Dovolatelka shledává zanedbání náležité péče se strany dráhy v tom, že vůz byl postaven na kolej čís. III.

přes to, že hasení nemohlo zde býti ukončeno. Neprávem, protože, jak již uvedl odvolací soud, nebylo staničnímu úřadu v P. známo, jakého rozsahu jest oheň, jak dlouhé doby si hasení vyžádá, že bude nutno náklad z vozu vyložiti a že se hasení na oné koleji nedá ukončiti. Také nelze spatřovati zavinění dráhy v tom, že než byl oheň úplně uhasen, byl vůz přestaven na jinou kolej, čímž dána příležitost, aby se oheň opět rozmohl. Přesun vozu, jak uznává již dovolatelka, byl nutným a byl proveden, když se zdálo, že oheň jest udusen. Pro tvrzení dovolatelky, že hasení bylo nedostatečné, neúplné a že nebylo prováděno s náležitou pozorností, není skutkového podkladu. Zjištěno jest, že použito bylo stříkačky, voda že byla po ruce, že hasilo 8—10 lidí ve službě požární cvičených a bylo hned, jak se to dalo a jevilo potřebným k uhasení ohně, něco z věcí ve voze naložených z vozu vyklizeno. Když se přišlo na to, že oheň vězí vprostřed vozu, přikročeno k úplnému vyprázdnění vozu. Nelze přisvědčiti dovolatelce, shledává-li nedostatečnost hasení v tom, že nebylo ihned povoláno místní hasičstvo. Dovolává-li se žalobkyně pro své opačné stanovisko požárního řádu pro dráhy (instrukce čís. XLII.), jest k tomu předem uvésti, že tento řád jako předpis pro vnitřní službu není rozhodným pro posouzení, zdali požadavku obezřetnosti, píle a péče řádného obchodníka bylo při hasení vyhověno. Než nebylo ani prohřešením podle požárního řádu, nebylo-li hasičstvo neprodleně k ohni povoláno. Zajisté neminil požární řád v §u 40 a 41, jak za to má dovolatelka, stanoviti, že musí k ohni býti alarmováno a hasičstvo povoláno, kdykoli a jakmile něco na dráze chytne. Nehrozí-li okolí nebezpečí a lze-li důvodně míti za to, že vlastními prostředky a lidmi bude oheň zdolán, není proti požárnímu řádu, není-li hasičstvo alarmováno (srv. § 61 požárního řádu). Hořící nábytkový vůz mohl, jak potvrzuje znalec, prostředky a silami na stanici po ruce jsoucími býti bez pomoci hasičstva uhasen a protože s tím přednosta stanice mohl počítati, nelze spatřovati zavinění dráhy ani v tom, že nebylo hasičstvo neprodleně povoláno. Opomenutí péče píle a obezřetnosti, tudíž zavinění dráhy prokázáno není, nelze jí je přičítati a proto právem bylo odvolacím soudem uznáno, že žalobní nárok není ani z důvodu žalobkyní v druhé řadě uplatňovaného po právu.

Čís. 4983.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Neshledána-li ve výroku manžela po odpuštění dřívějších urážek urážka ve smyslu §u 13 písm. e) rozl. zák., nelze přihlížeti ani k odpuštěným již urážkám.

Urážku manžela ve smyslu §u 13 písm. e) rozl. zák. nelze spatřovati v tom, že druhý manžel se ve své úzkosti a bezradnosti svěřil třetí osobě s tím, že manžel jest stižen pohlavní nemocí.

Ke skutečnostem z doby po vydání odvolacího rozsudku, jimiž jest odůvodňován důvod rozluky, nelze v dovolacím řízení přihlížeti.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, Rv II 216/25.)

Žalobě manžela o rozluku manželství z viny žalované manželky vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že uznal manželství rozloučeným z viny obou stran. Odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud uznal, že právo žalobní pominulo podle §u 14 písm. c) zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. odpuštěním. Dovolatel vytýká především, že nebylo zjištěno, kdy se stalo odpuštění, a zda se vztahovalo na nadávky z roku 1917, či 1918, či 1920. Dovolatelovy pochybnosti v této příčině nedají se však ospravedlniti obsahem důvodů odvolacího rozsudku, z něhož vyplývá s naprostou jasností, že odvolací soud vztahuje odpuštění na všechny nadávky z let, dovolatelem uváděných, neboť odvolací soud, zkoumaje, zda se vinná manželka neprovinila poznovu, zda by se mohl žalobce k odůvodnění rozluky dovolávati i skutečností odpuštěných, uvádí případ z roku 1922, totiž výrok žalované vůči Antonínu S-ovi, že její manžel má kapavku, že užívá pilulky, a další její sdělení po několika dnech, že byla u lékaře, jenž zjistil, že je nakažená, že choroba je zastaralá, a že léčení bude trvati dva měsíce. Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní i v tom, že v těchto vůči Antonínu S-ovi učiněných výrocích odvolací soud neshledal zúmyslného nebo jenom lehkomyslného obviňování jeho osoby. Leč odvolací soud vyložil přesvědčivě, že nešlo o zúmyslné, ba ani o lehkomyslné obviňování dovolatele, správně poukázal k tomu, že žalobce sám byl přesvědčen, že má kapavku — bylo také zjištěno, že byl u lékaře v listopadu 1921, jemuž říkal, že má stálý výtok, a že to bude asi následek špatného piva — a, poněvadž jest oprávněn z toho, co bylo zjištěno, úsudek, že obě strany věděly, co kapavka jest, poněvadž se dovolatel sám velmi vážně díval na vlastní následky napití špatného piva, odvolací soud právem považoval ustrašené povídání a svěřování žalované jenom za to, čím skutečně bylo. Když tedy odvolací soud právem nepovažoval tyto vývody za opětovný případ urážlivého zlehčování, rozhodl správně, že podle §u 14 písm. c) cit. zák. nemůže přihlížeti ku předchozím odpuštěným urážkám. Pokud vsunuje dovolatel do této rozepře skutky z doby po vydání odvolacího rozsudku, nelze k nim v dovolacím řízení přihlížeti (slova: »důvody ..... pro rozloučení manželství uváděné« v §u 10 odstavec prvý nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák.), protože nebyly v řízení prvé stolice uplatněny jako rozlukový důvod.

Čís. 4984.

Jde o pacht, nepožívající ochrany nájemců, byly-li za jednotnou úplatu přenechány místnosti k výlučnému užívání pro účele hostinské živnosti.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, Rv II 270/25.)

Proti příkazu k vyklizení hostinských místností podal vypovězený námitky, jimž procesní soud prvé stolice vyhověl a příkaz zrušil. Odvolací soud ponechal příkaz v platnosti. Důvody: Záštity zákona o ochraně nájemců požívají pouze nájmy, pachty podle §u 7 (1) zákona jenom tehdy, když se jedná o pacht živnosti v najatých místnostech, tedy tehdy, když byly jednou smlouvou najmuty místnosti, druhou zpachtována živnost, neboť jen tehdy je možno mluviti o najatých místnostech. V případě však, o který jde, se věc tak nemá, neboť žalovanému přenechána byla hostinská živnost, jejíž využitkování vyžaduje píle a přičinění žalovaného, takže jde o pacht. Touže smlouvou, touž osobou a za jednotnou úplatu, tedy ne zvláště, přenechány mu místnosti, takže i ony jsou pouze prostředkem výdělečné činnosti, poněvadž se v nich soustřeďuje živnost hostinská, a jsou tedy místnosti ty žalovanému spolupropachtovány. Proto místnostem těm nepřísluší záštita zákona o ochraně nájemců. Byla tudíž žalobkyně oprávněna navrhnouti dle §u 567 c. ř. s., by vydán byl příkaz k vyklizení, jejž bylo dle §u 572 c. ř. s. ponechati v platnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, opírající se o dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., není oprávněno. Jde o výklad smlouvy ze dne 26. ledna 1922, o vyšetření pravého úmyslu stran (§ 914 obč. zák.). Nerozhoduje, že se ve smlouvě, která je nadepsána jako »smlouva nájemní«, mluví o »nájmu«, »nájemném«, »pachtýři«, »pachtovném«, neboť listina o smlouvě nebyla sepsána právníkem a neprávníci při sepisování smluv pachtovních užívají výrazů, hodících se na nájem, a naopak při nájmu výrazů, hodících se na pacht. Než z doslovu a obsahu smlouvy plyne, že byl jí mezi stranami založen poměr pachtovní a nikoliv nájemní. Podle prvého odstavce smlouvy jest předmětem smlouvy hostinská živnost. Jde o požívání, nikoliv užívání smluvního předmětu, jelikož hostinská živnost, by dala užitky, vyžaduje píle a přičinění pachtýřových. »K jejímu vykonávání« byly žalovanému přenechány za jedinou úplatu ve smlouvě uvedené místnosti »k jeho výlučnému užívání pro účele hostinské živnosti«. Jsou proto tyto místnosti pouze prostředkem výdělečné činnosti, poněvadž se v nich soustřeďuje hostinská živnost, nejsou však přímým a bezprostředním předmětem pachtu. Nejsou zvlášť pronajaty, nýbrž jsou s hostinskou živností spolupropachtovány. Ježto tyto místnosti jsou, jak dovoděno, propůjčeny dle vůle smluvních stran k činnosti výdělečné, dodává právní povaha propachtování hostinské živnosti tuto vlastnost celému smluvnímu poměru (§ 1091 obč. zák.). Požívání jich zaniká s požíváním hostinské živnosti. Ustanovení prvého odstavce §u 7 zák. o ochraně nájemníků nepřichází tu v úvahu, poněvadž podle tohoto zákonného ustanovení vztahuje se ochrana §u 1—6 »na pachtovní smlouvy o provozování živnosti v najatých místnostech«, v tomto případě však nejde o najaté místnosti, nýbrž o místnosti, jež s hostinskou živností byly spolupropachtovány. Proto jim ochrana zmíněného zákona nepřísluší.

Čís. 4985.

Činnost družstva nelze rozšiřovati na nečleny.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, R I 324/25.)

Rejstříkový soud zamítl žádost společenstva s r. o., by byla zapsána změna stanov, poněvadž dle změny té by mohlo zboží družstva býti prodáváno a dodávky zadávány i nečlenům, což odporuje ustanovení §u 1 zák. o společenstvech z 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., dle něhož musí činnost družstva zůstati obmezena na členy. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení prvého soudu, jest v nesporném řízení dovolací rekurs přípustným jen tehdy, je-li napadené usnesení ve zřejmém rozporu se zákonem neb se spisy nebo zmatečné. Těchto podmínek v tomto případě není a stačí proto poukázati k důvodům souhlasných usnesení obou nižších soudů, k nimž vzhledem k vývodům dovolacího rekursu dodati jest ještě toto: Dle §u 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. z. jest účelem společenstva podpora výdělku a hospodářství vlastních členů společným provozem podniku. Má tudíž směřovati veškerá činnost družstva výhradně ku prospěchu jeho členů. Zamýšlenou změnou stanov má však býti činnost družstva zásadně rozšířena i na nečleny bez jakéhokoliv obmezení, nečlenové mají býti účastnými výhod, jichž získání pro členy bylo právě účelem zřízení družstva. To odporuje zřejmě pojmovému určení společenstva a proto právem oba nižší soudy zápis této změny stanov do obchodního rejstříku nepovolily. Uvésti jest ještě, že praxe v této otázce kolísá (proti rozhodnutím bývalého nejvyššího soudu ve Vídni, k nimž poukazuje dovolací rekurs, možno opět uvésti rozhodnutí odchylná na př.: A. Cl. č. 1881, 1894, 2131, 2478, 2543, 2561, 2578, 2602). Nejvyšší soud nemá příčiny, by se uchýlil od zásady vyslovené v rozhodnutí čís. 1756 sb. n. s.

Čís. 4986.

Usnesení rekursního soudu nelze napadati dovolacím rekursem z důvodu, že nebylo rozhodnuto o útratách, nýbrž dlužno žádati u rekursního soudu za doplnění jeho usnesení.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, R I 330/25.)

Nejvyšší soud odmítl rekurs do usnesení prvého soudu (vrchního zemského soudu) o návrhu na delegaci.

Důvody:

Žalovaný stěžuje si na to, že vrchní zemský soud nerozhodl v napadeném usnesení o útratách prohlášení, jež bylo od žalovaného vyžádáno a jím podáno s návrhem, by žalobcův návrh na delegaci jiného soudu byl zamítnut a žalobce odsouzen k náhradě účtovaných útrat. Tím nevytýká stěžovatel napadenému usnesení nesprávnost, nýbrž neúplnost, a nenavrhuje jeho změnu, nýbrž doplnění. Takový nárok nemůže však býti uplatněn rekursem, nýbrž podle §u 430 c. ř. s. jen přímo u soudu, jenž vydal neúplné usnesení, návrhem na jeho doplnění ve lhůtě §u 423 c. ř. s.

Čís. 4987.

Žaloba, domáhající se výroku, že žalobcům jako držitelům určitých pozemků přísluší právo, pozemky ty zavlažovati a že žalovaní jsou povinni nerušiti žalobce v tomto právu, nespadá pod § 81 j. n.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, R I 338/25.)

Žalobu, jíž žalobci jakožto majitelé určitých, v žalobě uvedených pozemků domáhali se výroku, že jim přísluší právo pozemky ty zavlažovati každý den v týdnu a v každém čase, v němž jest zavlažování luk účelným, a že žalovaní jsou povinni, zdržeti se rušení tohoto práva, zadali žalobci na okresním soudě v L., v jehož obvodu byly ony pozemky. Námitku místní nepříslušnosti soud prvé stolice zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Z ustanovení jurisdikční normy a civilního soudního řádu, najmě z §u 7, 41 a 43 odstavec prvý j. n. vyplývá, že žalobce jest povinen, uvésti již v žalobě okolnosti, z nichž lze vyvoditi nejen nárok ve věci samé, nýbrž i příslušnost dovolaného soudu. Této povinnosti žalobci nedostáli. Ze žaloby nelze seznati, z jakého důvodu podává se na žalované u okresního soudu v L., ač bydlí v obvodu okresního soudu v K. Soud prvé stolice neodstranil tohoto nedostatku žaloby. Ač žalovaní vznesli námitku místní nepříslušnosti, tvrdíce, že tu nejde o sudiště §u 81 j. n., chovali se žalobci vůči tomuto názoru tak, že lze souditi, ač tak ani nyní výslovně neuvedli, že místní příslušnost opírají o § 81 j. n. Soud prvé stolice zamítl námitku místní nepříslušnosti, maje za to, že tu jde o žalobu, obdobnou žalobě zápůrčí, v níž základ žaloby tvoří věcné právo (vlastnictví) žalobců k pozemkům, uvedeným v žalobě, kdežto právo z toho odvozované, totiž zavlažování luk, jest předmětem žaloby. S tímto názorem nelze souhlasiti. Sudiště §u 81 j. n. přichází v úvahu pouze při sporech o nemovitosti, jak již z nadpisu tohoto §u lze vyčísti. Jako takové spory přicházejí v úvahu věcné žaloby, mající za předmět nemovitý statek, žaloby z rušené držby ohledně nemovitostí, žaloby dílčí a žaloby o upravení hranic. Poslední dva případy nepřicházejí tu v úvahu. K žalobám, uplatňujícím bezprostřední právo k nemovitostem, náležejí žaloby o uznání vlastnictví, dále žaloby, domáhající se věcného zatížení nemovitostí nebo sproštění od takového zatížení. Ze žalobní žádosti, o niž tu jde, však vyplývá, že se nejedná o vlastnickou žalobu v jejích různých podobách dle občanského zákonníka, pročež není tu důvodu příslušnosti dle §u 81 j. n. Nejde tu ani o žalobu přiznávací (konfesorní), ježto žalobci ani netvrdí, že jim na věci žalovaných přísluší nějaké právo, aniž o žalobu zápůrčí (negatorní), ježto žalobci ani neuvádějí, že se brání proti nějakému právu, jež si žalovaní na jmění žalobců osobují. Žalobci domáhají se, bez ohledu na nemovitost, proti žalovaným soudního zákazu, by jim nebránili v libovolném zavlažování pozemků. Jde tedy o žalobu čistě osobní, nikoliv o žalobu dle §u 81 j. n., a pro tu jest příslušným soud bydliště žalovaných.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Právem vytkl soud druhé stolice, že žalobci v prvé stolici vůbec neuvedli zákonného důvodu, z něhož odvozují místní příslušnost dovolaného okresního soudu v L. k jednání a rozhodování o podané žalobě, a jen z chování žalobců vůči námitce nepříslušnosti soudu a ze stanoviska, zaujatého jimi v odvolání, usoudil, že opírají příslušnost o ustanovení §u 81 j. n. V dovolacím rekursu žalobci nyní výslovně prohlašují, že tomu skutečně tak jest, ale rekursní soud správně vyložil, že tu není předpokladů §u 81 j. n. Nejvyšší soud souhlasí s důvody, uvedenými v té příčině v napadeném usnesení, a odkazuje žalobce na tyto důvody, které nebyly nikterak vyvráceny vývody dovolacího rekursu. Žalobci ani v žalobě a v řízení před prvým soudem, ani ve spisech předchozích sporů netvrdili, že jim sporné právo přísluší jako zvláštní právo věcné na cizí nemovitosti, aniž že jest výronem jejich práva vlastnického k pozemkům v žalobě uvedeným. Opačný názor prvého soudu jest mylným. Domáhajíť se žalobci dle žalobní prosby toliko výroku, že jim jako držitelům pozemků tam uvedených přísluší právo, zavlažovati tyto pozemky (vodou z veřejného potoka) způsobem tamže naznačeným. Právem tedy rekursní soud uvedl, že žalobci neuplatňují věcného práva k nemovitému statku, aniž toho, že nemovitý statek jest prost takového práva. Žalobci nemohou se pro svůj opačný názor dovolávati rozhodnutí tohoto nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 1924, č. j. Rv I 1638/23, vydaného ve sporu týchž stran, v němž se žalobci domáhali výroku, že jako držitelé pozemků tam uvedených jsou v řádné držbě práva, zavlažovati své louky příkopem, odbočujícím od jezu v potoku r-ském a vedoucím na tyto pozemky, a že žalovaná jest povinna, zdržeti se jakéhokoliv rušení tohoto práva. Nejvyšší soud tenkrát pouze připomenul, že, kdyby onu žalobu bylo lze pokládati za žalobu petitorní, mohlo by jíti jen o žalobu, obdobnou žalobě negatorní dle §u 523 obč. zák., kterou by si žalobci vedli stížnost na to, že žalovaná bezprávně zasahuje do jejich práva zavlažovacího, podobně jako vlastník hmotné věci si stěžuje na to, že někdo bezprávně porušuje jeho právo vlastnické. Ale tím nebylo nikterak řečeno, že nejvyšší soud uznává sporné právo za právo věcné.

Čís. 4988.

Notáři nepřísluší rekurs do usnesení pozůstalostního soudu, jímž mu bylo jako soudnímu komisaři odňato provedení pozůstalostního řízení.

Byla-li v závěti ustanovena dědicem osoba cizí, jež se k pozůstalosti přihlásila a jejíž přihláška byla na soud přijata, nelze zříditi opatrovníka zákonným dědicům, v cizozemsku se zdržujícím, kteří byli obmýšleni pouze odkazem.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, R I 346/25.)

Zůstavitelka povolala v závěti za dědičku osobu cizí a zanechala odkazy bratrovým dětem, bydlícím v Rumunsku. Pozůstalostní soud ustanovil dětem opatrovníka ve smyslu §§ 77 a 131 nesp. říz., jelikož počet, jména, stáří a bydliště jejich jsou neznámy a jejich bydliště jest tak vzdáleno, že není jim možno, by svá jim jako zákonným dědicům ve smyslu zákona, zejména §u 123 nesp. říz. vyhražená práva v čas vykonávati mohli, a uložil ve smyslu §u 131 nesp. říz. opatrovníku, by pátral po bydlišti dědiců a osobních shora již naznačených poměrech a výsledek pátrání do jednoho měsíce soudu oznámil. Kromě toho nevzal pozůstalostní soud na vědomí oznámení dědičky, že si projedná pozůstalost sama. Rekursní soud ku stížnosti dědičky zrušil usnesení prvého soudu, jímž byl odkazovníkům ustanoven opatrovník a změnil usnesení, jímž pozůstalostní soud nevzal na vědomí prohlášení dědičky, že si pozůstalost projedná sama, v ten rozum, že se prohlášení to bere na vědomí. V onom směru uvedl v důvodech: Dle §u 77 čís. 2 nesp. říz. má pozůstalostní soud sám od sebe zříditi opatrovníka domnělým dědicům, jichž pobyt je neznám nebo bydliště jich tak vzdáleno, že nemohou hájiti svých práv v čas; dle §u 75 odstavec druhý téhož patentu domnělými dědici jsou ti, kdož se jeví býti v tom kterém případě povoláni k posloupnosti dědické, buď ze závěti nebo ze zákona, nebo ze smlouvy dědické. V projednávaném případě přihlásila se k dědictví z posledního pořízení, odpovídajícího formelně zákonným předpisům, jediná dědička a soud přihlášku její přijal na soud. Nebylo proto zákonného důvodu zřizovati osobám, jež by snad byly dědici ze zákona, v tomto případě však dědici nejsou, dle §u 131 pat. opatrovníka, neboť dle §u 79 pat. nemá býti nikomu z účastníků v pozůstalostním řízení proti jeho vůli soudem vnucován opatrovník. Dle posledního pořízení jsou děti po bratru zůstavitelky pouze odkazovníky a o ty se soud pozůstalostní nemusí starati, leda že by byly nezletilé, v kterémžto případě má soud úředně vyrozuměti zákonné jich zástupce, by naléhali na uložení nebo pojištění odkazů (§ 76, 83, 160 nesp. pat.); vždy však má dědic před odevzdáním pozůstalosti vykázati soudu, že zpravil odkazovníky o odkazu (§ 817 obč. zák., dvor. dekret ze dne 27. června 1828, čís. 1880 a § 161 odst. I. pat.). Že by odkazovníci byli nezletilí nebo pod ochranou soudu, nevyplývá ze spisů a bylo by ostatně věcí soudu, aby sám bez stanovení opatrovníka jednal po rozumu cit. ustanovení zákona.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs notáře, dovolacímu rekursu opatrovníka nevyhověl.

Důvody:

Dovolací rekurs notáře jest nepřípustným. Notář tím, že byl jako soudní komisař podle §u 29 nesp. říz. v doslovu čl. XII. zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n. pověřen projednáním pozůstalosti, nenabyl ještě soukromého nároku na provedení svěřených mu úkonů pozůstalostního řízení a nestal se účastníkem tohoto řízení. Proto (§ 9 nesp. říz.) nedostává se mu oprávnění ke stížnosti do usnesení rekursního soudu ať již proto, že mu provedení pozůstalostního řízení jako soudnímu komisaři bylo odňato, nebo proto, že zřízení opatrovníka pro dědice bylo, jako v tomto případě, rekursním soudem zrušeno. Jako nepřípustný musil býti rekurs notáře odmítnut.

Co se týče rekursu opatrovníka ustanoveného pro děti po zemřelém bratru zůstavitelčině, proti zrušení tohoto opatrovnictví, není rekurs opodstatněn. Rekursní soud zcela správně vzhledem k tomu, že jest zde formálně bezvadná poslední vůle, že dědička ze závěti se k dědictví přihlásila a její přihláška že byla na soud přijata, zaujal stanovisko, že děti po bratru zůstavitelčině, i kdyby jako zákonní dědici přicházeli v úvahu, nejsou domnělými dědici podle §u 75 nesp. říz., s nimiž podle téhož §u jest pozůstalostní řízení provésti, a protože podle §u 77 čís. 2 nesp. říz. jest z úřední povinnosti zříditi opatrovníka pro neznámé nebo vzdálené domnělé dědice, podle §u 79 nesp. říz. pak kromě případů v zákoně uvedených pro dědice opatrovníka zřizovati jest nepřípustno, právem rekursní soud opatrovnictví pro děti bratra zůstavitelčina, ježto není pro ně zákonných předpokladů, zrušil. Umožnění přezkumu pravosti a platnosti závěti dědicům ze zákona, jichž bydliště jest příliš vzdáleno, není podle zákona ještě důvodem, aby byl těmto dědicům zřízen opatrovník. Bylo tudíž rekurs opatrovníkův zamítnouti.

Čís. 4989.

Zákonné zástavní právo zasílatele na zboží zaniká, jakmile vydal dopravní listiny příjemci zboží a tento si zboží vyzvedl. Tím, že se dostalo zboží znovu do moci zasílatelovy, neobživlo jeho zástavní právo. Lhostejno, zda se zasílatel vzdal moci nad zbožím dobrovolně, či nedobrovolně.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, Rv I 354/25.)

Žalobě příjemce zboží proti zasílateli o vydání bedny zboží bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Jest správným, že žalovaný měl zákonné zástavní právo na dopravované zboží pro dovozné 52 Kč 20 h, pokud se týče 59 Kč 20 h, jež žalobkyně nezaplatila (čl. 382 obch. zák.), pokud toto zboží měl v moci nebo pokud byl s to, s ním nakládati. Bylo zjištěno, že žalobkyně obdržela od žalovaného doklady a listiny, by si mohla bednu na dráze vyžádati, že však žalobce nezaplatil všech poplatků, jež lpěly na dopravovaném zboží. Žalobkyně vybrala si na základě vydaných jí listin tuto bednu a žalovaná sama přiznává, že žalobkyně 5. května 1924 skutečně nějakou dobu měla držbu bedny. Bylo zjištěno, že zaměstnanec žalovaného Josef S. od zaměstnanců žalobkyně, kteří dopravovali bednu z nádraží, žádal, aby mu ji vydali, a že tito mu ji vydali skutečně, takže tímto způsobem dostala se bedna zase do držby ža-

lované strany. V okamžiku, kdy žalobkyně nabyla držby, zaniklo zákonné právo žalované dle čl. 382 obch. zák. Způsobem, jímž žalovaná nabyla opětné držby dopravovaného zboží, její zákonné zástavní právo k dopravovanému zboží neožilo (nebylo znovu založeno), neboť žalovaná nenabyla držby zboží na základě dopravní smlouvy, nýbrž po vydání listin a odebrání dopravovaného zboží žalobkyní způsobem, který zákonného zástavního práva nezakládá.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nižší soudy vykládají ustanovení čl. 382 obch. zák. zcela správně, majíce za to, že zákonné zástavní právo žalované firmy jako zasílatele k spornému zboží zaniklo, jakmile dopravní listiny o něm odpůrkyni vydala a tato si zboží vyzvedla, takže žalovaná firma pozbyla jeho úschovy a moci, jím vládnouti. Pro jejich názor svědčí doslov zákona. Názor dovolatelky, že zaniknuvší zástavní právo obživne, když se dopravované, ale z moci zasílatelovy uniklé zboží do jeho moci zase vrátí, nemá v zákoně opory. Z obratu, že zboží musí býti ještě v úschově, nutno souditi, že zástavní právo k němu zasílateli již nepřísluší, tedy neobživlo, přišlo-li znovu do jeho moci. Rovněž není v zákoně podkladu pro rozlišování, zda zasílatel pozbyl moci nad zbožím dobrovolně či nedobrovolně. Zákon sám takto nerozeznává. Ostatně by v projednávaném případě ani nebylo lze mluviti o tom, že žalovaná firma moci nad zbožím pozbyla nedobrovolně, když, jak zjištěno, žalobkyni zaslala a odevzdala dopravní listiny, na základě kterých bylo lze zboží na dráze vyzvednouti, v uzavřené obálce s nezaplaceným účtem. Tím se jasně moci nad zbožím vzdala, než ještě dostala za ně zaplaceno, a žalobkyně také jen mohla seznati, co a zač má platiti. Na tom nemění nic, že posel žalované měl příkaz, listiny donésti zpět, nebude-li účet zapraven, neboť odevzdáním listin zanikla moc žalované strany nad zbožím bez ohledu na tuto výhradu. Zaniklo-li zástavní právo dovolatelčino a neobživlo-li, jak dolíčeno, ani návratem zboží do její moci, netřeba se obírati otázkou, zda se způsob tohoto návratu dá srovnati s právním řádem.

Čís. 4990.

Upsání válečné půjčky u sběrné osoby.

Sběrnou osobu, jejímž prostřednictvím byla u banky upsána válečná půjčka, nelze považovati za zřízence banky, třebas dostávala od banky percentuální odměnu z upsaných válečných půjček.

Třebas se dal upisovatel pohnouti k upsání válečné půjčky jen ujišťováním sběratele, že, zaplatí-li určitý peníz, bude dalšího ručení prost, jest banka oprávněna domáhati se na upisovateli toho, co za něho při obstarávání válečných půjček vynaložila.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, Rv I 465/25.)

Žaloba banky proti žalovanému o zaplacení toho, co za něho byla vynaložila při úpisu válečných půjček, byla oběma nižšími soudy zamítnuta.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

Názor odvolacího soudu, že žalovaný úpisem 5.000 K nominale VII. válečné půjčky na sebe vzal a na sebe vzíti chtěl jen povinnost za každých tisíc korun nominale této válečné půjčky zaplatiti hotově 185 K a že po složení 925 K každého dalšího závazku z tohoto úpisu 5.000 K nominale VII. válečné půjčky měl býti prost, nelze sdíleti. Žalovaný jako rozumný člověk musel přece věděti, že není možno, by žalobkyně za složených jím 925 K pro něho koupila upsaných 5.000 K nominale VII. válečné půjčky, a musel proto věděti, že to, čeho se kromě jím složených 925 K na upisovací cenu 5.000 K nominale VII. válečné půjčky nedostává, žalobkyně za něho musí zaplatiti a tudíž mu zapůjčiti. Že by žalobkyně byla chtěla se žalovaným na společný účet těchto 5.000 K nominale VII. válečné půjčky zakoupiti, ze stavu věci, nižšími soudy zjištěného, nevysvítá. Když pak žalobkyně dle přirozeného stavu věci za účelem opatření 5.000 K nominale VII. válečné půjčky, žalovaným upsaných, musela na zaplacení upisovací ceny nedostávající se částku za něho zaplatiti, povstala tím mezi žalobkyní a žalovaným smlouva o zápůjčku této částky a názor odvolacího soudu, že k uzavření této zápůjčky pro neshodu vůle stran nedošlo, není správným. Ujištění učitele Josefa Sch-a, nižšími soudy zjištěné, že žalovaný nebude museti nikdy nic více platiti, že vše převezme banka a že v roce 1926 žalovaný dostane své peníze i s úroky zpět, nemohl žalovaný za všeobecně známého stavu věci spojeného s upisováním válečných půjček bráti vážně a domnívati se, že složením 925 K hotově každého dalšího závazku bude prost, neboť neměl důvodu se domnívati, že žalobkyně mu chtěla u příležitosti upsání VII. válečné půjčky něco darovati, když k tomu neměla vůbec důvodu. Dal-li se žalovaný jen oním ujištěním Josefa S-a pohnouti k upsání 5.000 K nominale VII. ál. půjčky, nelze k tomuto jeho omylu v pohnutce dle §u 901 obč. zák. přihlížeti, když nebylo umluveno, že osobní ručení žalovaného za dluh u banky má býti vyloučeno. Že něco takového bylo ujednáno, ze stavu věci, nižšími soudy zjištěného, nelze usouditi a ručí proto žalovaný podle §u 983 obč. zák. za zápůjčku učiněnou jím u žalobkyně za účelem úpisu VII. válečné půjčky a žalobkyně jest oprávněna, požadovati na žalovaném zaplacení této zápůjčky se vším příslušenstvím. Správnost tohoto názoru patrna jest z té zjištěné skutečnosti, že žalovaný od žalobkyně ohledně zápůjčky u ní na opatření, t. j. zaplacení upisovací ceny 5.000 K v nominale VII. válečné půjčky obdržel vyúčtování, z něhož bylo patrno, a žalovaný při obyčejné pozornosti (§ 1297 obč. zák.) z tohoto vyúčtování poznati musel, že a kolik žalobkyně z důvodu zápůjčky proti němu si účtuje. Proti tomuto výkazu žalovaný námitek nečinil a tím mlčky svůj dluh u žalobkyně z důvodu zápůjčky za správný uznal. Mínění odvolacího soudu, že žalovaný z dodatku na úpisu VIII. válečné půjčky tužkou připsaného »Zeichner verkauft, 5.000 K

belehnte VII. Anleihe und gibt den belehnten eingezahlten Betrag von 925 K als Belehnung für die VIII. Anleihe« na uzavření smlouvy o lombardování VII. válečné půjčky jako prostý venkovský člověk souditi nemohl, nelze přisvědčiti, neboť v době upisování válečných půjček i lidé venkovští z poučení ve výzvách za účelem upisování válečných půjček všeobecně známého věděli a věděti museli, co znamená lombardování válečné půjčky a musil proto také žalovaný při obyčejné jen pozornosti býti si vědom, že při upisování VIII. válečné půjčky smlouvu o zápůjčku se žalobkyní za účelem opatření VIII. válečné půjčky uzavírá. Že žalovaný obsah úpisu VIII. válečné půjčky, jím podepsaného, neznal nebo vůbec nemohl pro nesrozumitelnost seznati nebo že úpis ten vůbec nepodepsal, žalovaný ani netvrdil, a přišla proto upsáním VIII. válečné půjčky mezi ním a žalobkyní k místu smlouva o lombard, ze které plyne právo žalobkyně, aby od žalovaného zažalovaný peníz i s vedlejšími povinnostmi, proti jejichž výši nebylo ničeho namítáno, požadovala. Jen k vůli úplnosti se podotýká, že učitele Josefa Sch-a za stavu věci, nižšími soudy zjištěného, nelze přes to, že od žalobkyně dostával percentuální odměnu z válečných půjček, které jeho prostřednictvím u žalobkyně byly upsány, považovati za zřízence žalobkyně, k uzavírání smluv oprávněného, za jehož jednání by žalobkyně jako zmocnitelka odpovídala, nýbrž, že učitele Sch-a považovati sluší za osobu třetí, za jejíž vyjednávání se žalovaným, které k vědomosti žalobkyně ani nedošlo, žalobkyně není zodpovědna (§ 1313 obč. zák.).

Čís. 4991.

Příkaz obce (na Moravě) k úpisu válečné půjčky nebyl platným, nezakládal-li se na platném usnesení obecního výboru, schváleném nadřízeným úřadem a nebylo-li tu listiny, vykazující náležitosti příslušných předpisů obecního zřízení.

Na tom nebylo ničeho změněno tím, že obec podala na bývalého starostu žalobu o náhradu škody z důvodu, že upsal válečné půjčky bez platného usnesení obecního výboru.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, Rv I 498/25.)

Žalobě obce na Moravě na banku o nález, že žalované nepřísluší proti žalobkyni pohledávky ze zápůjček při úpisu válečných půjček, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nejvyšší soud rozhodl plenárním usnesením ze dne 4. listopadu 1924 čís. pres. 865/24 uveřejněným ve sbírce n. s. pod čís. 4321, že závazek obce, převzatý neb osvědčený dluhopisem vykazujícím náležitosti §u 52 odstavec druhý obecn. zříz. mor., je neplatným, nestalo-li se usnesení obecního zastupitelstva, v něm připomenuté, platně podle předpisů obecního zřízení. Na toto rozhodnutí odkazuje se dovolatelka, pokud v dovolacím spise snaží se jako důvod nesprávného právního posouzení věci uplatniti nešetření zásady důvěry v bezelstném právním styku, jakož i nemožnost, by strany, sjednávajíce s obcí smlouvu, mohly bezpečně zjistiti, zda obec zachovala při projevech týkajících se smlouvy všecky formální náležitosti. Pro tento spor zbývá jen otázka, zda nedostatek platnosti smlouvy byl dodatně napraven. V tomto směru poukázati jest opětně na ono usnesení, podle něhož k vzniku závazku obce třeba je tří náležitostí, t. j. usnesení obecního zastupitelstva, platného podle předpisů obecního zřízení, schválení usnesení toho nadřízeným úřadem, a listiny, vykazující náležitosti příslušných předpisů obecního zřízení. Žalovaná strana, snažíc se prokázati proti žalobě platnost sporných pohledávek, uvedla jedině, že dostala od žalující obce příkaz k provedení úpisů válečných půjček. Z dalších vývodů jejích, jakož i z předložených listin je patrno, že dovolává se jedině platného usnesení obecního zastupitelstva (tehdy výboru) žalující obce, tudíž jediné náležitosti platného závazku. V tomto směru zjistily nižší soudy bezvadně a bez dalšího odporu se strany žalované, že nedošlo k platnému usnesení podle předpisů obecního zřízení. Uvedený nedostatek, lépe řečeno nedostatky, neboť nebylo tu ani schválení nadřízeným úřadem, vyjmouc svolení udělené moravským zemským výborem k provedení 6. válečné půjčky, tím méně pak potřebných listin, nemohly býti nahrazeny skutečnostmi, tvrzenými žalovanou stranou. K tomu nedostačilo podání žaloby na bývalého starostu žalující obce, jíž domáhala se obec náhrady škody pro úpisy válečných půjček bez platného usnesení výboru, k tomu nedostačila ani skutečnost, že obecní zastupitelstvo, jsouc způsobilé k usnášení se, zařadilo do obecního rozpočtu na rok 1923 určitou částku na zúrokování a splacení sporných dluhů, ani konečně skutečnost, že žalované bance dostalo se písemného slibu, že jí bude jakási částka zaplacena, až dojdou peníze. Tyto skutečnosti nemohly nahraditi nedostávající se náležitosti platného závazku, nestal se proto jimi závazek původně neplatný platným, aniž vznikl nový platný závazek. Totéž platí i o dalších dopisech, ke spisu přiložených, pokud jimi bylo slibováno částečné placení, i o výpisech z účtů, žalující obci zasílaných a jí přijímaných. Právní názor soudu prvé stolice, že v tomto sporu splněny jsou i předpoklady určovací žaloby podle §u 228 c. ř. s., nebyl vzat v odpor v opravném řízení, a nemá ani dovolací soud důvodu pochybovati o jeho správnosti.

Čís. 4992.

V tom, že v určitý den, jenž nebyl prohlášen za svátek (výročí narozenin presidenta republiky), nebyly na poštovním úřadě přijímány odpoledne doporučené zásilky, nelze spatřovati důvod k prodloužení lhůty k podání opravného prostředku ve smyslu §u 126, odstavec druhý, c. ř. s.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, Rv I 513/25.)

Nejvyšší soud odmítl dovolání.

Důvody:

Odpůrkyně dovolatelů právem vytýká, že dovolací spis byl podán opozděně. Ze spisu jest patrno, že rozsudek odvolacího soudu byl zástupci dovolatelů doručen dne 21. února 1925. Dovolací spis byl však podán na poštovním úřadě teprve dne 9. března 1925, tedy až po uplynutí 14denní dovolací lhůty, končící dnem 7. března 1925. Okolnost, že dne 7. března 1925 nebyly odpoledne přijímány na poštovním úřadě doporučené listovní zásilky, nemůže odůvodniti prodloužení dovolací lhůty ve smyslu ustanovení §u 126 odstavec 2 c. ř. s., neboť tento den nebyl prohlášen za svátek (§ 44 j. ř.) a bylo tedy věcí zástupce dovolatelů, aby doporučený dovolací spis podal dne 7. března 1925 na poštovním úřadě v době, kdy mohl býti ještě opatřen poštovním podacím záznamem. Dovolatelé ostatně ani netvrdí, že tímto omezením odpoledních poštovních úředních hodin pro styk se stranami, bylo jim znemožněno podání dovolání dne 7. března 1925 a z dovolacího spisu jest patrno, že byl sepsán teprve dne 9. března 1925 a toho dne také na poštovním úřadě podán. Bylo proto dovolání jako opožděné odmítnouti, když neučinil tak již soud prvé stolice (§ 507 odstavec prvý c. ř. s.).

Čís. 4993.

V tom, že ten, kdo prodal věc s výhradou vlastnického práva, domáhal se zaplacení kupní ceny (vedl pro ni exekuci), nelze ještě za všech okolností spatřovati vzdání se výhrady vlastnického práva.

Nárok na vrácení věci, odvozovaný ze svémocného odnětí z držby, nelze uplatňovati v řízení řádném, nýbrž toliko žalobou pro rušenou držbu v řízení podle §§ 454—460 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, Rv I 522/25.)

Žalovaný prodal žalobci stroj, vyhradiv si vlastnické právo až do úplného zaplacení kupní ceny. Žalobce zapůjčil stroj třetí osobě, jež jej vydala žalovanému. Žaloba na vydání stroje byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání, jež uplatňuje dovolací důvod č. 4 §u 503 c. ř. s., není opodstatněno. V první řadě jedná se o otázku, zda výhrada vlastnictví stroje, jehož vydání se žalobkyně domáhá, až do jeho úplného zaplacení a s tím i vlastnické právo žalovaného ke stroji zaniklo, jak tvrdí žalobkyně, tím, že žalovaný kupní cenu za stroj zažaloval a k vůli ní, nikoli však na sporný stroj, vedl exekuci. Pokud žalobkyně dovozujíc nesprávnost záporného zodpovědění této otázky nižšími soudy, staví se v dovolání i na stanovisko, že výhrada vlastnictví stala se jen jednostranně, od žalovaného, a že výhrada již proto není pro ni závazna a účinna, nelze k tomuto stanovisku žalobkyně přihlížeti, protože jest v rozporu se zjištěním prvního soudu v odvolání nenapadeným a do rozsudku odvolacího soudu přešedším, že výhrada byla smluvena. Nižší soudy, zodpověděvše onu otázku, jak již naznačeno, záporně, nepochybily. Jak nauka, tak i judikatura (srovnej na příklad Krainz-Ehrenzweig II/I §u 364 III, Dr. Mayr I, 2, rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 10. září 1907, č. 11.529 GU. n. ř. 3895 a plenární rozhodnutí téhož soudu ze dne 23. května 1916, pres. 176/16, kniha judikátů č. 246 úř. sb. č. 1712) jsou v tom za jedno, že při trhové smlouvě s výhradou práva vlastnického až do zaplacení kupní ceny nabývá prodatel nároku na zaplacení trhové ceny, vlastnictví k prodané věci že mu však zůstává až do splnění podmínky jeho převodu, to jest až do zaplacení kupní ceny. Žaluje-li o zaplacení, po případě i exekučně kupní cenu vymáhá, uplatňuje prodavatel toliko ono své obligační oprávnění, tím však jeho výhrada vlastnictví a jeho vlastnické právo zůstávají nedotčeny. Vlastnictví a jeho výhrada pro prodatele zaniká oněmi úkony toliko tehdy, když z okolností, na příklad z toho, že vedena jest exekuce na prodaný předmět, což se nesrovnává s vlastnickým právem prodatele k předmětu a nutí k závěru, že od výhrady vlastnictví bylo upuštěno, vyplývá, že výhrady vlastnického práva a vlastnictví bylo se vzdáno a že výhrada a vlastnictví zanikly. V případě, o který jde, nebyla, jak uvedeno, na stroj exekuce žalovaným pro kupní cenu vedena, také jiné okolnosti, z nichž by upuštění od výhrady vlastnictví a vzdání se práva vlastnického vyplývalo, nebyly ani tvrzeny ani prokázány a proto nižší soudy, najmě soud odvolací právem usoudily, že žalovaný tím, že kupní cenu zažaloval a pro ni exekuci vedl, nepřestal býti vlastníkem sporného stroje, že vlastnictví stroje, protože kupní cena zaplacena není, na žalobkyni nepřešlo a že následkem toho žalobní žádost za odsouzení žalovaného k vydání stroje, pokud se opírá o vlastnictví žalobkyně k spornému stroji, není oprávněna (§ 369 obč. zák.). Pokud se žalobkyně v druhé řadě domáhá vrácení stroje také z důvodu, že žalovaný jí stroj svémocně, pominuv úřad, totiž řádný právní pořad, z držení odejmul, dlužno zamítavý výrok napadeného rozsudku také v tomto směru, byť i z odchylných důvodů potvrditi. Nárok na vrácení věci, odvozovaný ze svémocného odnětí z držby (§ 346 obč. zák.) — o právo k držbě a jeho ochranu (§ 459 c. ř. s.) se zde nejedná — nelze podle platného práva, jak tento nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sb. n. s. čís. 3765 zevrubně dovodil, uplatňovati v řízení řádném, nýbrž toliko žalobou pro rušenou držbu v řízení podle §§ 454—460 c. ř. s., kterou však nutno podati ve lhůtě §u 454 c. ř. s. Této žaloby a v této lhůtě žalobkyně podle spisů nepodala a následkem toho její nárok na vrácení věci v tomto sporu v druhé řadě uplatňovaný není již oprávněn. Byl tudíž právem zamítnut.

Čís. 4994.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Ku povolení rozluky pro nepřekonatelný odpor se vyžaduje souhlas druhého manžela (§ 16 c) zákona) v době povolení rozluky, nestačí svolení při předchozím rozvodu pro případ rozluky.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, R II 67/25.)

Žádost manžela, by byla povolena rozluka manželství, rozvedeného dobrovolně od stolu a lože dne 28. ledna 1921, byla soudem prvé stolice zamítnuta. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Že manželství mezi stranami bylo soudem rozvedeno usnesením krajského soudu v Olomouci ze dne 28. ledna 1921, tedy po působnosti zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., není rekursem napadeno. V takovém případě mohla podle §u 16 písm. c) rozl. zák. býti povolena k žádosti stěžovatele rozluka manželství jen tehdy, kdyby byl druhý manžel s rozlukou souhlasil. Že však souhlas obou rozvedených manželů s rozlukou není prokázán, vysvítá z protokolu ze dne 27. prosince 1924, dle něhož právní zástupce manželky v její přítomnosti prohlásil, že s rozlukou nesouhlasí. Tento nesouhlas druhého manžela zabránil proto v tomto případě povolení rozluky cestou nespornou (§ 16 písm. c) roz. zák.). Ovšem rekurs namítá, že první soud nebral ohled na to, že strany, uzavírajíce na soudě smír, dle něhož se dohodly na rozvodu, prohlásily také závazně, že dávají souhlas k rozluce manželství pro případ, že některá z nich po uplynutí zákonné lhůty zakročí o rozluku. Než k prohlášení tomu nemohlo býti a nebylo prvním soudem právem přihlíženo. O tom, zdali je tu souhlas rozvedených manželů k rozluce, náleží podle §u 16 rozl. zák. přesvědčiti se soudu teprv, když žádost o rozluku některým z manželů byla podána. Jde tu přirozeně o zjištění souhlasu v době podané žádosti, tudíž přítomné. Prohlášení z dřívější doby nemůže míti významu a soudu nelze také k němu přihlížeti, když-tě jest mu z úřední moci v zájmu veřejném zjistiti, zda jest tu souhlas v přítomné době.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu, neshledav podmínek §u 16 nesp. říz.

Čís. 4995.

Jest přípustným převod exekučních práv plynoucích z §§ 308 a 322 ex. ř. zároveň s vymáhanou pohledávkou na singulární nástupce.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, R II 76/25.)

Usnesením ze dne 30. března 1923 byla Adolfu Sch-ovi jako vymáhajícímu věřiteli k vydobytí jeho vykonatelné pohledávky 90.000 Kč přikázána k vybrání zabavená jím knihovní pohledávka manželů Františka a Boženy S-ových v částce 82.650 Kč, zajištěná na nemovitostech, připsaných poddlužnici Růženě K-ové. V rámci svých oprávnění, plynoucích z ustanovení §§ 308 a 322 ex. ř., vymohl si vymáhající věřitel rozsudek ze dne 16. dubna 1924 proti Růženě K-ové, jako vlastnici hypoteky a byla mu pro zbytek pohledávky manželů S-ových 38.174 Kč 24 h povolena exekuce vnucenou dražbou nemovitostí Růženy K-ové usnesením ze dne 10. června 1924. Listinou ze dne 22. července 1924 postoupil Adolf Sch. svou pohledávku i s exekučními právy, pro ni vydobytými, manželům B-ovým. Žádost Růženy K-ové, by bylo zastaveno dražební řízení, povolené usnesením ze dne 10. června 1924, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud dražební řízení zrušil.

Důvody: Stížnosti Růženy K-ové nelze upříti oprávnění. V §u 308 a 322 ex. ř. jsou výčetmo uvedena práva vymáhajícího věřitele. Dle toho jest vymáhající věřitel zmocněn, by jednal jako pro sebe, avšak jménem dlužníka. To jest právo čistě procesuální, formální, které nemůže býti předmětem postupu, neboť věřitel jest oprávněn jménem a na účet dlužníka zabavenou pohledávku zažalovati a vymáhati a co vymohl, přijati na uspokojení své pohledávky. Dle §u 1394 jsou práva postupníkova totožna s právy postupitelovými, avšak práva, která mohou býti postoupena, jsou blíže určena v §u 1393 obč. zák.; jsou to práva zcizitelná, nejsou to tedy práva, lpící na osobě. Adolf Sch. dle toho právem mohl postoupiti manželům B-ovým svou pohledávku, zajištěnou na pohledávce manželů S-ových i s vykonatelným právem zástavním jakožto právem hmotným, nikoliv však s nabytými formálními (procesuálními) právy, které upravují pouze poměr stran v exekuci. Neboť přikázání k vybrání jest sice pro vymáhajícího věřitele oprávněním, avšak nikoliv zcizitelným právem a nelze je ve smyslu §u 308 a 322 ex. ř. postoupiti. Postupem nenabyli tudíž manželé B-ovi i oněch oprávnění, jež získal Adolf Sch. v exekuci přikázáním k vybrání, nýbrž pouze pohledávku s vykonatelným právem zástavním, získaným zabavením oné pohledávky. Jest sice dle §u 9 ex. ř. možna singulární sukcese, to jest na základě veřejné neb ověřené listiny může vstoupiti i za exekuce jiná osoba místo vymáhajícího věřitele do exekuce, to však nelze vztahovati na přikázání k vybrání. V tom případě jedině jest možným, by dosavadní věřitel se tohoto oprávnění vzdal a nový věřitel si pro svou osobu přikázání k vybrání vymohl (Pollak § 31 c). Postupem tudíž nemohli manželé B-ovi vstoupiti do práv Adolfem Sch-em přikázáním k vybrání získaných bez souhlasu poddlužnice Růženy K-ové, nýbrž museli by znova o přikázání k vybrání zakročiti v předpokladu, že by Adolf Sch. dříve tohoto přikázání pro svou osobu se vzdal. Nebyli tudíž manželé B-ovi oprávněni k podání dražebních podmínek místo Adolfa Sch-a. Poněvadž pak Adolf Sch. dražebních podmínek včas nepodal, mělo býti návrhu Růženy K-ové na zrušení dražebního řízení vyhověno. Ježto se tak nestalo, jest stížnost odůvodněna.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu manželů S-ových obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Vymáhající věřitel Adolf Sch. nabyl exekučních práv, z povolené exekuce plynoucích, k vydobytí svého vykonavatelného pohledávání, které listinou ze dne 22. července 1924, obsahující soudní ověření jeho podpisu, postoupil manželům Hanuši a Kláře B-ovým s exekučními právy, pro tuto pohledávku vydobytými, t. j. realisací pohledávky manželů Františka a Boženy S-ových, na nemovitostech poddlužnice Růženy K-ové zjištěné. Nelze přisvědčiti mínění rekursního soudu, že exekuční oprávnění, plynoucí z ustanovení §§ 308 a 322 ex. ř. o přikázání pohledávky k vybrání, nemohou býti postoupena, poněvadž prý tato oprávnění lpí jen na osobě toho vymáhajícího věřitele, který byl zmocněn k dobývání dlužníkovy pohledávky příkazním usnesením, a že

nejsou vůbec zcizitelnými právy. Postupu exekučních práv není na úkor ustanovení §u 1393 obč. zák., poněvadž oprávnění k vymáhání dlužníkovy pohledávky nemá povahy práva omezeného individuálně na určitou osobu (jus personalissimum), jaká má na mysli právě předpis §u 1393 obč. zák., a z ustanovení §§ 9 a 10 ex. ř. vyplývá zřetelně, že převod exekučních práv zároveň s vymáhanou pohledávkou na singulární postupníky jest přípustným. Přikázání pohledávky k vybrání není tedy vázáno jen na určitou osobu vymáhajícího věřitele, ježto jeho zvláštními osobními vlastnostmi není nikterak rozsah oprávnění určen, nýbrž jest ustanoveními zákona přesně vymezen (§§ 308 a 322 odstavec druhý ex. ř.), která však platí pro každého vymáhajícího věřitele. Postupu exekučního práva nebrání ani ustanovení §u 311 ex. ř., podle něhož vymáhající věřitel může se vzdáti exekučních práv, získaných přikázáním k vybrání, neboť tím mu zákon neukládá závazku, že při postupu pohledávky se jich vzdáti musí. Exekučním řízením nabytá oprávnění jest pokládati za vedlejší práva, sloužící k zajištění nebo vydobytí pohledávky samé, tedy úzce s ní související, která postupem přecházejí na postupníka, neboť při postupu mění se pouze osoba věřitelova, kdežto postoupená pohledávka se všemi v době postupu k ní patřícími vedlejšími právy zůstává nezměněnou. Prokázali-li tedy stěžovatelé, manželé B-ovi, ověřenou postupní listinou ze dne 22. července 1924, že vymáhající věřitel Adolf Sch. jim platně postoupil svou vykonatelnou pohledávku i s exekučními právy, k jejímu vydobytí získanými. nelze jim odpírati oprávnění, by nevstoupili jako noví vymáhající věřitelé do exekučního řízení, Adolfem Sch-em k vydobytí jeho pohledávky zahájeného, a aby nepodali dražebních podmínek jako jeho právní nástupci, ve lhůtě mu určené.

Čís. 4996.

Společnosti s r. o. (zákon ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák.). »Jednajícím« ve smyslu §u 2, odstavec druhý, zákona o společnostech s r. o. není pouze společník a jednatel, nýbrž i zaměstnanec společnosti. Spadá sem i ten, kdo jedná nepřímo, používaje ku provedení záležitosti činnosti osob třetích nebo souhlase s jich činností.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, Rv II 28/25.)

Žalující firma domáhala se na žalovaných zaplacení vagonu uhlí, jež dodala chystané společnosti O., společnosti s r. o., jejímiž společníky prý byli první dva žalovaní (manželé S-ovi), prokuristou pak měl se státi třetí žalovaný H., tvrdíc, že uhlí od ní objednal pro společnost O. třetí žalovaný. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dle §u 2 odstavec druhý zákona o společnostech s ručením omezeným není společnosti s r. o. jako takové, dokud není zapsána v obchodním rejstříku. Jedná-li se dříve jménem společnosti, ručí osoby jednající osobně a rukou nedílnou (čl. 55 obch. zák.). Dovolatel Ferdinand H. (prokurista) v rámci dovolacího důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatňuje pouze, že zákon osobou »jednající« míní jen společníka, nikoliv však zaměstnance, ježto v dalších svých ustanoveních mluví vždy jen o společnících a jednatelích, nikoliv též o zaměstnancích, a že zákonodárce, kdyby byl chtěl rozšířiti ručení i na osoby jiné než společníky, byl by tak zajisté učinil výslovným předpisem. Náhledu tomu nelze přisvědčiti. Dokud není společnost s r. o. zapsána do obchodního rejstříku, dotud jest možna jakákoliv změna smlouvy společenské a do té doby jest neurčito, kdo bude povolán, by jménem společnosti jednal, a jaké bude míti postavení ten, kdo jednal před zápisem jménem oné po právu dosud neexistující společnosti. Proto zákonodárce, který chtěl chrániti osoby třetí, do poměrů podniku nezasvěcené, mluví povšechně o »jednajících« a neužívá jinak mu dobře známých výrazů »společník« nebo »jednatel«; jest tedy pod pojem »jednajících« osob zahrnouti i ty, kdož jako úředníci nebo prokuristé jednají za společnost před jejím zápisem; ochrana třetích osob byla by v mnohých případech vratkou, kdyby proti oněm jednajícím osobám nebylo možno použíti předpisu §u 2 odstavec druhý citovaného zákona. I ten, kdo jako zmocněnec (prokurista) společnosti dosud nezapsané jedná, musí nésti důsledky toho, že klamal důvěru třetí osoby. Ježto nesporno, že žalovaný Ferdinand H. to byl, který jako domnělý prokurista společnosti dosud nezapsané uzavřel spornou dodávku uhlí, správně byl nižšími stolicemi odsouzen k zaplacení ceny kupní s příslušenstvím, i nemohl býti jeho dovolání přiznán úspěch.

Není napadeno zjištění prvého soudu, že objednávku uhlí 15. února 1924 učinil žalovaný H. jako prokurista společnosti O. dosud do rejstříku nezapsané, a že uhlí to bylo asi 21. února 1924 žalobkyní dodáno do závodu firmy O. Jest tudíž H. osobou přímo jednavší. Přisvědčiti jest soudům nižších stolic, že dle §u 2 odstavec druhý cit. zák. ručí i ten, kdo jedná nepřímo, zejména kdo k provedení záležitostí použije činnosti jiných anebo kdo jako nastávající společník výslovně nebo mlčky souhlasí s tím, by tyto třetí osoby obstarávaly jisté záležitosti pro společnost, dosud po právu neexistující. Obírati se jest proto otázkou, zda tu takové nepřímé jednání za společnost bylo na straně dovolávajících se manželů S-ových. Tato otázka byla nižšími soudy právem zodpovězena kladně. Soudy nižších stolic souhlasně zjistily, že ve smlouvě, kterou manželé S-ovi o zřízení společnosti s r. o. »O.« dne 12. února 1924 před notářem Drem W-em uzavřeli, byl spolužalovaný H. jmenován prokuristou této firmy. Předložen byl dopis, kterým H. dne 15. února 1924, tedy o 3 dny později objednal sporné uhlí jako prokurista uvedené firmy. Dopis ten jest již psán na tiskopise, znějícím na firmu společnosti O. a jest opatřen razítkem této společnosti. Dospěl-li odvolací soud, přihlížeje k těmto okolnostem, k závěru, že manžele S-ovy dlužno pokládati za osoby nepřímo jednající jménem společnosti právně neexistující, když H-ovi jako svému tehdejšímu zaměstnanci přenechali tiskopisy, znějící na firmu společnosti O. a ra-

zítko této společnosti, nelze v tom spatřovati rozpor se spisy ve smyslu §u 503 čís. 3 c. ř. s.

Čís. 4997.

Pouhá solidárnost závazku nezakládá ještě nedílného společenství v rozepři. Žádal-li žalobce při prvém roku následkem nedostavení se spolužalovaného, by proti němu byl vydán rozsudek pro zmeškání, vypustiv požadavek solidárního závazku, jde pouze o přípustné obmezení žalobní prosby.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, Rv II 180/25.)

Žalobce domáhal se v žalobě na Kateřině K-ové a Šimonu K-ovi zaplacení 12.339 Kč rukou společnou a nerozdílnou. Když se Šimon K. k prvému roku nedostavil, obmezil žalobce žalobu v tom směru, že navrhl, by Šimon K. byl rozsudkem pro zmeškání uznán povinným zaplatiti zažalovaný peníz s vypuštěním požadavku solidárnosti s Kateřinou K-ovou. Procesní soud prvé stolice návrhu vyhověl. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolací důvod nesprávného právního posouzení spatřuje se především v tom, že měl býti návrh žalobcův na vynesení rozsudku pro zmeškání zamítnut (§ 471 čís. 4 c. ř. s.), protože na straně žalované jde o nedílnost právního názoru, jenž zakládá nedílné společenství v rozepři ve smyslu §u 14 c. ř. s., takže procesní úkony prvé žalované, která se k prvému roku dostavila, působí i ve prospěch odvolatele jako druhého žalovaného, jenž se k stání nedostavil. Názor ten odůvodňuje odvolatel tím, že nedílnost vychází již z povahy sporného předmětu, jenž může býti řešen jen stejným rozsudkem. Žalobci se prý jednalo o nabytí celého domku a nikoli jen poměrné části, proto že také v žalobě uvádí, že žalovaní ho ujišťovali nesčíslněkrát, že mu domek po vystavení odstoupí, a že se nyní zdráhají vydati mu listinu ke vkladu schopnou. Tomu nasvědčuje prý také žalobní návrh, znějící na solidární zaplacení obou zažalovaných částek. Než tyto vývody odvolání nejsou správné. Nerozdílné společenství v rozepři dle §u 14 c. ř. s. jest tu jen tehdy, když rozsudek, jenž má býti vydán, nutně působí proti všem společníkům buď pro povahu sporného právního poměru nebo moci zákonného předpisu. Takového zákonného předpisu pro případ tohoto sporu není a nedílnost neplyne ani z povahy sporu. Pouhá solidárnost závazku, i když v žalobě byla tvrzena, jí sama sebou nezakládá, poněvadž dílnost účinků rozsudku je přes to možna. Též povaha předmětu sporu, kdyby jím býval nárok na vydání vkladní listiny, připouští dělení. Ale předmětem sporu jest, by každý žalovaný zaplatil žalobci různou částku dle poměrného dílu, jak mu jest vlastnictví domku připsáno. Z toho právě tím více vystupuje v popředí dělitelnost nároku i účinků rozsudků. Nedostavil-li se tedy druhý žalovaný k prvému roku, ač byl řádně obeslán, zmeškal jej pro svou osobu a v zásadě nebylo dle zákona překážky, by nemohl býti vydán rozsudek dle §u 396 c. ř. s. Dále se uvádí v odvolání, že žalobcově návrhu na vynesení rozsudku pro zmeškání nemělo býti vyhověno také z toho důvodu, jelikož žalobním návrhem domáhá se žalobce výroku, že oba žalovaní jsou povinni rukou společnou a nerozdílnou zaplatiti prvá žalovaná 6169 Kč 66 h, druhý žalovaný (odvolatel) 12.339 Kč 32 h. V návrhu při prvém roku žádal však žalobce odsouzení druhého žalovaného pouze k zaplacení 12.339 Kč 32 h s přísl. s vypuštěním požadavku solidárnosti s prvou žalovanou. Dle náhledu odvolatelova spočívá v tom jednak změna žalobní prosby, jednak její rozšíření, poněvadž pak nemůže druhý žalovaný uplatniti proti prvé žalované své nároky z postihu a jest proto dle tohoto náhledu po doručení žaloby taková změna neb rozšíření žalobní žádosti nepřípustná. Než ani tento názor není správným. Dle §u 396 c. ř. s. jest vždy ještě před vydáním rozsudku dovoleno žalobní prosbu obmeziti. Žádal-li žalobce při prvém roku následkem nedostavení se druhého žalovaného, by byl proti němu vydán rozsudek pro zmeškání, vypustiv požadavek solidárního závazku, jest to pouze obmezením žalobní prosby beze změny neb rozšíření žaloby, což jest dle §u 235 odstavec čtvrtý c. ř. s. vždy přípustné.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, opírající se toliko o dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., jest bezdůvodné. Rozsudek odvolacího soudu spočívá na správných důvodech, jež odpovídají skutkovému stavu věci a zákonu. Dovolatel se na ně odkazuje a k vývodům dovolání připomíná se toto: Je sice správné, že, nedostaví-li se žalovaný k ústnímu jednání, nemůže žalobce žalobu měniti co do předmětu sporu (§ 396 c. ř. s.), než v tomto případě nejde o takovouto změnu žaloby — jíž rozuměti dlužno toliko změnu důvodu žaloby nebo rozšíření nároku žalobního — nýbrž, jak správně rozpoznal odvolací soud, o obmezení žalobní prosby, jež je dle §u 235 odstavec čtvrtý c. ř. s. vždy přípustno. Pokud spatřuje dovolatel zmatek bez bližšího označení v tom, že odvolací soud neuvažoval, jak k tomu dle §u 471 čís. 7 c. ř. s. byl povinen, zdali z údajů žaloby plyne též logicky žalobní návrh, nelze rovněž dovolání přisvědčiti. O nějakém z důvodů zmatečnosti §u 477 c. ř. s., k nimž by ovšem slušelo přihlížeti z moci úřední, nemůže zde dle předpisů býti řeči. Námitka, že prvý soud použil na skutkový stav v žalobě tvrzený a jím dle §u 396 c. ř. s. za pravdivý pokládaný nesprávně zákona, nebyla žalovaným v odvolání vůbec uplatněna, odvolací soud nemohl se, jsa vázán důvody odvolacími, jí ani zabývati, a poněvadž v dovolacím řízení nemůže dovolatel dohoniti to, co opomenul uvésti v řízení odvolacím, nelze dovolacímu soudu obírati se vývody dovolání této otázce věnovanými.

Čís. 4998.

Spojena-li se žalobou o zrušení náhradního nálezu vojenského dle §u 2 zákona ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák., též žalobní prosba, by exekuce na základě náhradního nálezu byla prohlášena neplatnou a zrušena, jest tato část žalobní prosby pouhým důsledkem žalobní prosby o zrušení náhradního nálezu.

Zákon ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák. vztahuje se pouze k nálezům na náhradu škody z porušení povinnosti služební, nikoliv však k nálezům, jimiž se sice též předpisuje náhrada škody, avšak jde o pohledávky eráru výlučně jen ze služebního poměru a nikoliv z porušení služební povinnosti odvozené. Přezkum takových správních nálezů nepřísluší soudu.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, Rv II 220/25.)

Žalobou podle §u 2 zákona ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák., zadanou na krajském soudě domáhal se žalobce zrušení nálezu hospodářské správy dělostřeleckého pluku ze dne 3. ledna 1924 a spojil s nárokem tím další žalobní prosbu, by exekuce na základě nálezu toho u okresního soudu v U. zavedená byla prohlášena neplatnou a zrušena. Soud prvé stolice odmítnuv námitku místní a věcné nepříslušnosti zamítl celou tuto žalobu pro tentokrát a soud druhé stolice k odvolání žalované strany rozhodl o prvé části žalobní prosby ve věci samé, zamítnuv žalobu pro vždy, ohledně druhé části žalobní prosby vyslovil pak nepříslušnost soudu v prvé stolici dovolávaného. Žalobce napadal dovoláním rozhodnutí druhé stolice v obou částech.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání zároveň rekursu žalobcovu v tom směru, že zrušil napadený rozsudek i s výrokem o nepříslušnosti jakož i rozsudek prvé stolice rovněž i s výrokem o námitce nepříslušnosti a uložil procesnímu soudu, by dále ve věci jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Dle §u 42 j. n. a 240 odst. 3 c. ř. s. má soud vyšší stolice, na nějž věc došla přípustným opravným prostředkem, především sám od sebe zkoumati, zda jest pořad práva přípustným. O otázce nepřípustnosti pořadu práva nebylo však v nižších stolicích rozhodnuto, ba ani jednáno, takže není závady se stanoviska §u 42 odstavec třetí j. n., aby nejvyšší soud nevzal ji v úvahu. Závadou není však ani to, že prvý soud zamítl celou žalobu, tedy i její první část o zrušení správního nálezu pro tentokrát, druhý soudce pak na odvolání pouze žalované strany část tu zamítl pro vždy, takže výrok prvého soudce, zamítající ji pro tentokrát, nebyv žalobcem napaden, vešel v právní moc, a i kdyby nyní na dovolání žalobcovo uznáno bylo, že zamítnutí pro vždy je neoprávněné, musilo by to vždy zůstati při výroku prvého soudce vyslovujícího zamítnutí aspoň pro tentokrát. To ale nemůže býti překážkou, by nejvyšší soud otázku nepřípustnosti pořadu práva nezkoumal i ohledně této části, protože dovolání týče se této části nároku (t. j. nároku na zrušení správního nálezu) také, ježto žádá, aby část ta nebyla zamítnuta pro vždy a obnoven tedy rozsudek prvé stolice zamítající ji toliko pro tentokrát; pakli ale Nejvyšší soud má aspoň v tomto objemu o té části rozhodnouti, musí napřed rozhodnouti o přípustnosti pořadu práva i ohledně této části. Při tom sdílí dovolací soud názor soudu procesního, že druhá část žalobní prosby (na uznání neplatnosti exekuce a na její zrušení) jest pouhým důsledkem toho, bude-li nález náhradní zrušen. Neboť pak bude moci exekuce býti zrušena i bez žaloby cestou pouhého návrhu dle §u 39 čís. 1 ex. ř., že tedy žalobce zcela zbytečně tento odstavec do žalobního petitu pojal a že tedy primérní a rozhodnou částí žalobního žádání jest část týčící se nároku na zrušení náhradního nálezu. Jde o předepsání náhrady 322 Kč 20 h za 600 kg ovsa, kterých žalobce jako proviantní důstojník prý nevyúčtoval, a jest dle hořejšího zkoumati, zda lze proti tomuto nálezu vojenských úřadů nastoupiti pořad práva. Zákon ze dne 6. června 1887 čís. 72 ř. zák. vztahuje se na náhradu škody způsobené porušením povinnosti služební, a povolává v §u 1 vojenské úřady k tomu, by cestou správní odsoudily osobu povinnost úřední porušivší k náhradě škody. Jde-li o případy §u 2, může odsouzený, vyčerpav dříve prostředky odporu, správní cestou připuštěné, nastoupiti žalobou, by správní nález byl zrušen. Od těchto nálezů, založených v porušení služební povinnosti, rozeznávati dlužno jinaké nálezy vojenských úřadů, kterýmižto nálezy po případě též se předpisuje určitý peníz k náhradě, ale při kterých jde o pohledávky eráru výlučně jen ze služebního poměru a ne z porušení služební povinnosti odvozené (srov. dílo Dr. Ladislava Wopršalka »Řízení o náhradě škody u vojenských úřadů«). Přezkum těchto správních nálezů, které nejsou založeny na porušení služební povinnosti, nepřísluší soudům. V tomto případě, jak ze spisů intendance patrno, účtárna intendance přípisem ze dne 21. prosince 1923 poukázala hospodářskou správu dělostř. pluku, by vyúčtování 600 kg ovsa projednala podle §u 32 služební knihy O-2; při tom udala hospodářské správě cenu, jakou nevyúčtovaný oves měl. Hospodářská správa pak uložila částku 322 Kč 20 h za nevyúčtovaný oves nálezem ze dne 2. ledna 1924 žalobci k náhradě, a není naprosto z nálezu patrno, že by při tom bylo zjištěno porušení určité služební povinnosti. V tomto směru nebyla věc před nižšími stolicemi vůbec vzata na přetřes, ač dle §u 182 c. ř. s. a §u 42 j. n. mělo se tak státi, než se soudy pustily do jednání ve věci samé. Nezbylo tedy dovolacímu soudu, než aby dle §u 496 čís. 3 a 513 c. ř. s. zrušil rozhodnutí nižších stolic v celém obsahu a věc dle §u 510 c. ř. s. vrátil do prvé stolice za tím účelem, aby od stran doplněny byly skutkové údaje v tom směru, zda jde o náhradní nález z důvodu porušení služební povinnosti, či o jinaký nález, a aby procesní strany nabídly důkazy o těchto údajích a zejména poukázaly na další úřední spisy, jimiž by tato otázka mohla býti vysvětlena. Teprve objeví-li se, že jde o náhradní nález míněný v zákoně ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák. a že tedy věc patří na pořad práva, přijde na řadu otázka příslušnosti a po té teprv otázka věci samé, kde zase nejdříve v úvahu bude vzíti otázku, vyčerpal-li žalobce pořad administrativní.

Čís. 4999.

Povoliti exekuci zabavením kaučí hypoteky, příslušející dlužníku, jest příslušným soud §u 4 čís. 6 ex. ř.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1925, Nc II 53/25.)

Nejvyšší soud rozhodl záporný spor o příslušnost mezi okresním soudem ve Frýštátě a okresním soudem v Chomutově ohledně pří-

slušnosti k vyřízení návrhu o povolení exekuce k vymožení pohledávky vymáhajícího věřitele zabavením povinné straně (bydlící v Chomutově) proti poddlužníku (bydlícímu ve Frýštátě) na základě kaučni listiny prý příslušející pohledávky zajištěné knihovně na domě ve Frýštátu, v ten rozum, že stanovil příslušným okresní soud v Chomutově.

Důvody:

Dle §u 18 čís. 1 ex. ř. ve spojení s §em 88 čís. 1 ex. ř. jest ku povolení exekuce na pohledávky knihovně zajištěné příslušným soud knihovní vložky, v níž vklad (poznámka) se má státi, ale § 320 ex. ř. předpokládá, že jde o pohledávku číselně určenou (§ 14 odstavec prvý knih. zák.), pro niž jest knihovně vloženo právo zástavní. Předmětem exekučního návrhu v tomto případě je dle jeho obsahu kaučni hypoteka, tedy dle povahy své pohledávka, jež nejen co do své existence, nýbrž i co do své výše jest neurčita, a v žádosti samé navrhovatel mluví »o pohledávce povinné straně prý příslušející« a také její výši slovem »asi« jen přibližně udává, aniž by tvrdil, že při kaučni hypotece, na niž vede exekuci, jest snad knihovně zapsána pohledávka v určité výši z kaučního poměru vzešlá, neb že by byl dokázal listinně, že a v jaké výši vznikla dlužníku určitá pohledávka, z uvedeného poměru proti poddlužníku. Z toho zřejmě plyne, že exekuční návrh netýká se knihovní pohledávky, a že tu tedy nejde o exekuční návrh ve smyslu §u 320 ex. ř., nýbrž o návrh dle §u 294 ex. ř., k jehož vyřízení jest dle §u 4 čís. 6 ex. ř. příslušným okresní soud v Chomutově, v jehož obvodu má povinná strana své obecné sudiště.

Čís. 5000.

Odmítl-li dovolaný řádný soud žalobu, protože patří na živnostenský soud, jest tímto svým rozhodnutím vázán, třebas živnostenský soud se prohlásil po té místně nepříslušným, ježto žalovaný nemá v jeho obvodu živnostenské provozovny.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1925, R I 312/25.)

Žalobu, jíž zaměstnanec domáhal se na zaměstnavateli jednak mzdy, jednak náhrady za půjčení náčiní a stavebních hmot a za poškození šatstva, zadal žalobce původně na okresním soudě pro Staré Město a Josefov v Praze, jenž ji odmítl, maje za to, že věcně příslušným jest živnostenský soud v Praze. Žalobce zadal pak žalobu na živnostenském soudě v Praze, jenž se prohlásil místně nepříslušným, ježto žalovaný neměl v Praze provozovny. Žalobu, vznesenou opětně na okresní soud pro Staré Město a Josefov v Praze tento soud opět odmítl, vyhověv námitce rozepře rozsouzené. Rekursní soud zamítl námitku rozepře rozsouzené.

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že odmítl žalobu pro věcnou nepříslušnost okresního soudu pro Staré Město a Josefov v Praze.

Důvody:

Žalobce domáhá se žalobou v tomto sporu jednak mzdy, jednak náhrady za půjčení náčiní a stavebních hmot a za poškození šatstva. Týtéž nároky v podstatě vznesl již dříve žalobou u okresního soudu pro Staré Město a Josefov v Praze, jež však byla usnesením ze dne 3. dubna 1924 odmítnuta z toho důvodu, že okresní soud pokládal za příslušný k věcnému rozhodnutí živnostenský soud v Praze, tedy v pravdě pro nepříslušnost řádných soudů (§ 42 j. n.). Tento živnostenský soud vyslovil pak v usnesení ze dne 10. června 1924, když týž spor o stejné nároky žalobou byl u něho zahájen, svou místní nepříslušnost z toho důvodu, že žalovaný nemá v Praze provozovny ve smyslu §u 23 druhé věty zákona o živnostenských soudech. Obě usnesení nabyla moci práva. Dle §u 42 odstavec třetí j. n. jest usnesení okresního soudu pro Staré Město a Josefov v Praze závazno. Rekursní soud míní sice, že tomu tak není, ale neprávem. Nelze proto uvažovati o tom, zda okresní soud pro Staré Město a Josefov v Praze proto, že živnostenský soud v Praze nebyl příslušným místně, pochybil dříve v usnesení ze dne 3. dubna 1924 vysloviv svou nepříslušnost jako soudu řádného a v důsledku toho nelze shledati nesprávné právní posouzení v tom, že se soud pokládal svým původním usnesením o své nepříslušnosti jako soudu řádného vázán. Ježto oba soudy, jak okresní soud pro Staré Město a Josefov v Praze, tak i živnostenský soud v Praze odmítají svou příslušnost, byl by tu spor o právomoc, kdyby neuznal své místní příslušnosti k projednávání o žalobě okresní soud v Sobotce, jejž pokládá živnostenský soud za místně a zároveň věcně příslušný z toho důvodu, že žalovaný tam měl provozovnu. Avšak soudu dovolacímu v pořadu stolic nepřísluší tuto otázku rozhodovati a nutno ponechati žalobci, jakým způsobem opatří si soud příslušný k rozhodování o jeho nárocích.

Čís. 5001.

Plná moc dle §u 31 knih. zák.

K »určitosti právního jednání«, které má zmocněnec sjednati, vyžaduje se při prodeji nejen určení předmětu, nýbrž i zejména ceny.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1925, R I 313/25.)

Knihovní soud povolil vklad vlastnického práva podle trhové smlouvy ze dne 27. srpna 1924 a plné moci ze dne 8. března 1919. Rekursní soud knihovní žádost zamítl. Důvody: Stížnost jest opodstatněna. Rekursní soud sdílí právní náhled stěžovatelův, že prvý soudce neměl návrhu knihovnímu vyhověti, ježto plná moc ze dne 8. března 1919 nevyhovuje předpisu §u 31 všeobecného knihovního zákona. Dle tohoto zákonného ustanovení lze povoliti knihovní vklady zmocněnci na základě listin proti zmocniteli jen tenkráte, když plná moc zní buď na určité právní jednání, neb když není vyhotovena dříve než rok před podáním žádosti za vklad. Plná moc ze dne 8. března 1919 nemá však těchto náležitostí, neboť nezní na určité právní jednání, ný-

brž jen na druh právních jednání, totiž na uzavření kupní smlouvy o domě čp. 547. Ježto není kupní cena co do výše určena, ani osoba kupitelova, nejedná se o určitou kupní smlouvu, a nezní tedy plná moc na určité právní jednání, předmět vkladu tvořící. I když vyhovuje znění §u 1008 obč. zák., nestačí dle předpisu knihovního zákona, by na základě jejím navrhovaný vklad mohl býti právem povolen, neboť plná moc jest vyhotovena již před 5 lety.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud právem zamítl žádost o vklad práva vlastnického pro kupitele (stěžovatele) z toho důvodu, že plná moc, kterou prodatelka byla ke zcizení domku zmocněna knihovní vlastnicí, nezní na určité právní jednání a jest starší jednoho roku. K určitosti právního jednání, které má zmocněnec sjednati, vyžaduje se při prodeji zmocněncem nejen určení předmětu, nýbrž i zejména ceny. Pouhé zmocnění k prodeji všeobecně není plnou mocí k určitému právnímu jednání. K určitosti se vyžaduje, by zmocněncovo právní jednání bylo v podstatných kusech určeno tak, by jinými nemohlo býti zaměněno, tedy jeho individualisace. K určitosti při kupu jako podstatné části kupu vyhledává se nejen určení předmětu, nýbrž i ceny. To plyne již ze zásady loyality, vyžadující, by zápis knihovní odpovídal skutečnosti. Předpis §u 31 knih. zák., který má zaručiti, by nebyly povoleny zápisy na základě právních jednání plnomocníka, jehož plná moc i rozsah její a trvání by pro uplynutí doby mohly býti vzaty v pochybnost, žádá pro případy, kde plná moc není starší jednoho roku, jen výkaz zmocnění dle všeobecných pravidel, tedy zejména §u 1008 obč. zák., je-li však plná moc starší, žádá stejně jako § 1008 obč. zák., by právní jednání bylo individualisováno, t. j. určeno tak, by s jiným právním jednáním téhož druhu (srv. slovo »Gattung« v §u 1008 obč. zák.) nemohlo býti zaměněno. Proto není plná moc, zmocňující k prodeji domku vůbec, bez určení ceny, dostatečnou a nebylo lze dovolacímu rekursu vyhověti.

Čís. 5002.

Věřitel, jemuž byla dlužníkova pohledávka přikázána k vybrání, jest vázán úmluvou, jíž se dlužník p ř e d povolením exekuce podrobil rozhodčímu soudu.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1925, R I 353/25.)

Žalující společnosti byla přikázána k vybrání pohledávka Antonína N-a za žalovaným družstvem za provedení instalačních prací. V době přikázání činila pohledávka Antonína N-a za žalovaným 23.231 Kč 34 h, na něž zaplatilo žalované družstvo pouze část, a ježto se zdráhalo zaplatiti zbytek, domáhala se ho žalobkyně žalobou, proti níž vzneslo žalované družstvo námitku věcné nepříslušnosti, ježto Antonín N. uzavřel se žalovaným družstvem před zadáním stavby písemnou smlouvu o rozhodčím soudu pro všechny spory ze stavebních prací. S o u d p r v é s t o l i c e vyhověl námitce nepříslušnosti a žalobu odmítl. R e k u r s n í s o u d námitku věcné nepříslušnosti zamítl. D ů v o d y: Podstatným důvodem, ze kterého prvý soud vyhověl námitce věcné nepříslušnosti soudu, jest, že v případě přikázání pohledávky k vybrání jsou poddlužníku proti vymáhajícímu věřiteli ve příčině přikázané pohledávky zachovány všechny námitky, jež mu příslušely proti dlužníku (§ 308 ex. ř., § 1395 obč. zák.) a že totéž platí i ve příčině námitky, že mezi žalovanou stranou a dlužníkem byla sjednána smlouva o soudě rozhodčím. S tímto názorem nelze souhlasiti bezvýjimečně. Předpisy občanského zákona o postupu pohledávky §§ 1392 a násl. nepřicházejí při přikázání pohledávky k vybrání v úvahu, poněvadž vymáhající věřitel nestává se tímto přikázáním dlužníkovým postupníkem. Rozsah oprávnění, která v tomto případě vymáhajícímu věřiteli příslušejí, jest stanoven v §u 308 ex. ř. Podle tohoto předpisu jest vymáhající věřitel mimo jiné také oprávněn, pohledávku, přikázanou mu k vybrání, v zastoupení dlužníka proti poddlužníku zažalovati. Stane-li se tak, vystupuje ve sporu jako procesní zmocněnec dlužníkův. Jeho zmocnění nezakládá se ovšem na plné moci, dlužníkem vydané, nýbrž na přikazovacím usnesení a jest podrobeno omezením exekučního řádu (§ 308 odstavec prvý poslední věta). Mezi tato omezení patří i to, že vymáhající věřitel nesmí rozhodnutí o právoplatnosti pohledávky vznésti na rozsudí. Toto určení (německy: die Entscheidung über den Rechtsstand der Forderung Schiedsrichtern zu übertragen) má nepochybně širší význam, než určení »uzavříti smlouvu rozhodčí« a sluší míti za to, že ono omezení se vztahuje také na případ, když smlouvu rozhodčí uzavřel před povolením exekuce sám dlužník. Omezení to nasvědčuje zřejmě tomu, že zákonodárci nepovažovali rozhodnutí sporu rozsudími za vhodný prostředek k realisaci pohledávky, vymáhané soudní exekucí, majíce na zřeteli, že vymáhání pohledávky děje se sice jménem dlužníkovým, avšak v prospěch vymáhajícího věřitele, který má na tom zájem, by bezpečnou cestou došel co nejdříve uspokojení svých vykonatelných nároků. Zmocňuje-li tudíž zákon vymáhajícího věřitele, by pohledávku k vybrání mu přikázanou, v zastoupení dlužníka zažaloval, a zakazuje-li mu, by spor vznesl na soud rozhodčí, jest odůvodněn právní závěr, že o žalobě vymáhajícího věřitele podle §u 308 ex. ř. má rozhodovati řádný soud. Tím je vyvrácen názor prvého soudu, že námitka, že mezi stranou žalovanou a poddlužníkem byla sjednána smlouva o soudě rozhodčím, působí také proti straně žalující jako vymáhající věřitelce.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Zjištěno jest, že v podmínkách pro provádění řemeslných prací při novostavbě ze dne 16. prosince 1919 byla mezi žalovanou stranou a Antonínem N-em ujednána po rozumu §u 577 c. ř. s. smlouva o rozsudím ohledně sporů, které by budoucně povstaly ze smlouvy o zadání prací, a že předmětem sporu jest pohledávka z této smlouvy. Jest otázkou, zda

žalobkyně, jíž tato pohledávka byla přikázána k vybrání, smí žalobu vznésti před rozsudím, stanoveným ve zmíněné úmluvě ze dne 16. prosince 1919 či zda musí se dovolávati řádných soudů. Dle §u 308 ex. ř. jest věřitel, jemuž jest pohledávka přikázána k vybrání, mimo jiné zmocněn, jménem dlužníka žalovati poddlužníka o pohledávku. Jak správně rekursním soudem uvedeno, není věřitel postupníkem dlužníkovým po rozumu §u 1393 a násl. obč. zák., nýbrž jeho zmocněncem, ovšem ne takovým, který podle §u 1009 obč. zák. má výtěžek sporu vydati dlužníkovi, nýbrž takovým, že smí si jej v rámci přikazovacího usnesení ponechati na uspokojení vymáhané pohledávky (procurator in rem suam). Dle §u 308 odstavec prvý věta druhá ex. ř. není věřitel oprávněn, by na dlužníkův účet učinil narovnání o pohledávce k vybrání přikázané, by poddlužníkovi jeho dluh prominul, anebo aby na rozhodce vznesl rozhodnutí o právní platnosti pohledávky. Tomuto zákonnému předpisu, pokud jde o smlouvu o rozsudím, nelze dle §u 6 obč. zák. přikládati jiný smysl, než ten, že věřitel sám nemůže s poddlužníkem ujednati smlouvu o rozsudím, ale nelze přisvědčiti názoru rekursního soudu, že tento předpis má širší význam, že se totiž vztahuje i na ten případ, když smlouvu o rozsudím učinil před povolením exekuce dlužník sám, že tedy vylučuje, by věřitel vůči poddlužníkovi nemohl použíti práva, plynoucího z úmluvy o rozsudím, mezi dlužníkem a poddlužníkem. Předpisy oné druhé věty odstavce prvého §u 308 ex. ř. mají pouze ten smysl, že věřitel nemá práva, ujednati takovou smlouvu, jíž tu dosud nebylo a jež jde anebo může jíti přes účel exekuce a může se dotknouti zájmů dlužníkových nebo dalších vymáhajících věřitelů. S druhé strany nebylo účelem předpisu §u 308 ex. ř. měniti jsoucí tu již právní poměr mezi dlužníkem a poddlužníkem a zejména proti vůli poddlužníkově vyloučiti ze smlouvy platnost některých smluvních předpisů. I právo poddlužníkovo, by žaloba vznesena byla na rozsudího, jest považovati za právo nabyté (§ 5 obč. zák.) a není podkladu pro to, by §u 308 ex. ř., k tomu ještě rozšiřujícím výkladem, byl přikládán ten smysl, že ruší práva, třetími osobami již nabytá. Vždyť není vyloučeno, že podnikatel vůbec by byl nezadal práci takovému uchazeči, který by se nepodrobil úmluvě o rozsudím, zejména když jde o spory toho druhu, jakým jest spor souzený. Mimo to při onom rozšiřujícím výkladu §u 308 ex. ř. nabyl by věřitel příkázáním k vybrání více práv, než příslušelo dlužníku proti poddlužníkovi, čehož zásadně občanský zákon nedopouští (srv. §§ 315, 442, 1394 a 1395 obč. zák.) a byla by po případě otevřena cesta k obcházení úmluvy prorogační tím, že by si někdo dal ve srozumění s dlužníkem pohledávku přikázati k vybrání jen za tím účelem, by zrušena byla účinnost doložky prorogační. Jak by bylo věc posuzovati, kdyby nešlo o přikázání k vybrání, nýbrž o singulární sukcesi, netřeba v tomto případě uvažovati. Zde o singulární nástupnictví nejde, ježto dle §u 308 ex. ř. vymáhání pohledávky děje se »jménem dlužníkovým«, čehož důsledkem jest i předpis téhož §u odstavce druhého, dle něhož nelze námitkami, které vznikají z právních vztahů mezi vymáhajícím věřitelem a poddlužníkem, čeliti žalobě, kterou věřitel následkem přikázání pohledávky vznáší.

Čís. 5003.

Lhůta §u 1162 d) obč. zák. vztahuje se netoliko k náhradě služného, nýbrž i k jinakému odškodnění pro předčasné zrušení smluvního poměru. Počíná skončením služebního poměru (předčasným propuštěním nebo výpovědí). Prekluse nestaví se tím, že byl nárok uplatněn u paritní komise. §em 22 zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n. nebylo ničeho změněno na ustanovení §u 1162 d) obč. zák.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1925, Rv I 546/25.)

Žalobce byl poklasným na dvoře žalované společnosti a dostal dne 9. února 1923 vzhledem ku značnému obmezení provozu tříměsíční výpověď. Tvrdě, že výpověď byla neodůvodněna, domáhal se jednak zaplacení měsíčních požitků za dobu od 10. května 1923 do dne žaloby (dne 12. ledna 1924), jednak odškodnění 20.000 Kč, ježto není v dohledné době s to, by si našel přiměřené zaměstnání. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok co do důvodu po právu. Odvolací soud neuznal žalobního nároku co do důvodu po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel napadá rozsudek odvolacího soudu pro nesprávné právní posouzení proto, ježto prý odvolací soud neprávem pokládá za to, že služební poměr zanikl 9. května 1923 a proto, že dle jeho názoru nevztahuje se lhůta §u 1162 d) obč. zák. k nároku na náhradu škody 20.000 Kč, uplatněnému z toho důvodu, že žalobce nemohl nalézti místo, a posléze proto, že ani nárok na náhradu služného 3.894 Kč 40 h není prekludován, ježto ho nemohl vznésti žalobou do šesti měsíců, když měla napřed rozhodnouti o něm paritní komise; na tu se obrátil, komise však rozhodnutí odmítla, poněvadž nebyla sjednána písemní dohoda o její příslušnosti. Odvolací soud právem uznal, že žalobcovy nároky zanikly prekluse. Lhůta §u 1162 d) obč. zák. počíná se dnem, kdy nároky mohly býti vzneseny, t. j. skončením služebního poměru předčasným propuštěním nebo výpovědí. Není sporno, že žalobce následkem výpovědi od 9. května 1923 již služby nekonal, tedy že se služební poměr jeho skončil a že tehdy mohl své nároky uplatniti. Nerozhoduje pro početí lhůty, že se s výpovědí nespokojil. Souhlasem s výpovědí by se případně žalobce dokonce vzdáti mohl nároků. Neprávem má žalobce za to, že lhůta §u 1162 d) obč. zák. vztahuje se toliko na náhradu služného, nikoli na jinaké odškodnění. Dle doslovu §u 1162 d) obč. zák. zanikají nároky, uvedené v §u 1162 a) a b) obč. zák. vůbec. § 1162 b) obč. zák. uvádí nárok na náhradu služného vedle nároku na náhradu další škody, tedy uvádí i nárok na odškodné, dle samého doslovu zákona vztahuje se tudíž preklusivní lhůta i k nároku na náhradu jinaké škody z předčasného zrušení smluvního poměru. Vždyť nároky, uvedené v §u 1162 d) obč. zák. jsou vůbec nároky z náhrady škody pro porušení smlouvy (předčasným skončením) a zákon jenom ulehčuje zaměstnanci důkaz škody

tím, že mu přisuzuje celé služební požitky, pokud zaměstnavatel nedokáže škody nižší dle pravidel §u 1162 b) obč. zák., ponechávaje ovšem zaměstnanci zároveň možnost důkazu škody vyšší. Pro rozeznávání mezi různými způsoby výpočtu škody v otázce prekluse tedy ani doslov zákona neposkytuje opory. Také vysvětlivky k vládnímu návrhu novely k obč. zák. str. 150 zřejmě pro to svědčí, protože důvodem pro preklusi dle nich bylo usnadnění důkazu škody, která má býti uplatněna v době poměrně krátké, a také potřeba brzkého vyřízení sporu takového, takže pohnutka zákonodárná dopadá stejně na každou náhradu škody pro předčasné zrušení služebního poměru. Nerozhoduje, zda žalobce pokusil se uplatniti svůj nárok u paritní komise. Stavení prekluse z důvodu, že nárok byl uplatněn na místě nepříslušném, zákon nezná, a měl-li žalobce uplatniti svůj nárok na soudě, mohl zameziti preklusi jen uplatněním na tomto místě. Ježto nárok zanikl, netřeba se obírati tím, zda byla dána výpověď právem, zda platí pro ni původní smlouva či směrnice, a lze ponechati stranou dotyčné vývody dovolání, jimiž se zejména uplatňuje rozpor se spisy ohledně platnosti úmluvy o jednoměsíční lhůtě výpovědi. Neprávem míní dovolatel, že § 1162 d) obč. zák. byl zrušen ustanoveními zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n. (§ 22), jimiž je zakázáno propuštění zaměstnance z důvodu, že plní své povinnosti dle záborového zákona a stanoveno, že si do takového propuštění lze u politického úřadu stěžovati. Tím nebylo ničeho změněno na §u 1162 d) obč. zák. o preklusi náhradních nároků pro předčasné propuštění, a žalobce dokonce ani sám netvrdil, že byl propuštěn z toho důvodu, že plnil své povinnosti dle tohoto zákona. Již z toho důvodu nelze ani ustanovení zmíněného zákona na sporný případ použiti a nebylo by lze k nim míti ani zřetele, poněvadž je dotyčný přednes žalobcův také nedovolenou novotou.

Čís. 5004.

Na insertní kancelář a prodejnu lístků lze vésti exekuci vnucenou správou.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, R I 341/25.)

Exekuční soud zamítl návrh na zpeněžení zabaveného podniku živnosti insertní kanceláře a ústřední prodejny vstupenek do divadla, biografů atd. Důvody: Ve smyslu §u 341 ex. ř. jest zpeněžení podniků koncesovaných jakož i takových, kde jest povinné ohlášení na politické správě, přípustno buď vnucenou správou, nebo veřejnou dražbou. Vnucená správa dále předpokládá, že podnik jest veden aspoň se 4 pomocnými silami, čehož v tomto případě není, neboť osobu dlužníka nelze mezi personál k provozování podniku — jak vysvítá z doslovu zákona — počítati. Rekursní soud povolil navržené zpeněžení. Důvody: Soud prvé stolice, zamítnuv návrh na vnucenou správu dlužníkovy živnosti, posoudil věc nesprávně. Živnost insertní kanceláře a prodejny lístků kanceláře a prodejny lístků nebyla ani prohlášena za koncesovanou (§ 15 zákona ze dne 15. března 1883, čís. 39 ř. zák. a § 23 zákona ze dne 5. února 1907, čís. 26 ř. zák.), ani nenáleží k živnostem řemeslným (§ 1 odstavec druhý a třetí zákona ze dne 5. února 1907, čís. 26 ř. zák.), nýbrž jest živností volnou. Důsledkem toho ustanovení §u 341 ex. ř. nelze v tomto případě vůbec použiti. Ustanovení toto, vztahující se jen na živnosti řemeslné a ony živnosti koncesované, k jichž nastoupení jest třeba zvláštní způsobilosti, jest povahy vyjimečné, a nutno je tudíž vykládati přesně a obmeziti jen na skupiny, výslovně jmenované. Zabavená živnost, nenáležejíc do žádné z nich, tudíž zabavení i zpeněžení vnucenou správu připouští a slušelo ji proto povoliti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pokud spatřuje rekurent nesprávnost napadeného usnesení v tom, že povolena byla na jeho podnik insertní kanceláře a prodejny lístků exekuce vnucenou správou (§ 341 ex. ř.) přes to, že tyto podniky jsou živnostmi koncesovanými, dovodil správně rekursní soud, že tato okolnost není na závadu povolení vnucené správy oněch podniků rekurentových, protože nejde o živnostenské podniky, k jichž nástupu jest potřebí zvláštní způsobilosti (§ 23 živn. ř.) a toliko u těchto podniků a to ještě pokud nejsou rozsahu v §u 341 ex. ř. uvedeného, jest exekuce vnucenou správou podle tohoto §u nepřípustna. Vývody rekurentovy v tomto směru nejsou tudíž opodstatněny. Uvádí-li rekurent, že povolení vnucené správy ohledně insertní kanceláře není také proto po právu, poněvadž podnik tento přísluší spolu jeho manželce, jest toto tvrzení novotou, k niž pro její nepřípustnost (§ 78 ex. ř. a § 520 c. ř. s. a posudek Nejvyššího soudu k tomuto §u) přihlížeti nelze. S tvrzeným vzdáním se prodejny lístků, následkem něhož prý exekuce ohledně tohoto podniku neměla býti povolena, netřeba se blíže obírati, protože podle vlastního údaje v dovolacím rekursu rekurent prodej lístků, tedy uvedený podnik, provozuje. Ani okolnost, na kterou rekurent také ještě poukazuje, že prý při insertní kanceláři záleží na jeho osobních vlastnostech a důvěře zákazníků a že vnucenou správou hrozí tomuto podniku zkáza, nemohla býti důvodem, by povolení vnucené správy bylo odepřeno. Podle zákona (§§ 330—344 ex. ř.) tato okolnost překážkou povolení vnucené správy podniku není, nevýnosnost podniku mohla by býti důvodem zastavení exekuce (§ 129 odstavec druhý ex. ř.). Poukázati jest i k tomu, že povinnému vnucenou správou není vzata možnost, aby se za souhlasu správce na vedení podniku súčastnil (§§ 99 a 334 ex. ř.).

Čís. 5005.

Pokud nelze v právním poměru zástupce majitele hostinské živnosti (výčepníka) spatřovati smlouvu nájemní.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, R I 345/25.)

Žalobkyně, přecházejíc ulici na náledí, upadla a poranila se. Žalobu proti obci o náhradu škody soud prvé stolice k námitce nepřípustnosti pořadu práva odmítl, rekursní soud námitku nepřípustnosti pořadu práva zamítl. Důvody: Žalobkyně, jež dle svého tvrzení utrpěla úraz upadnuvši následkem náledí na městském chodníku v J. v Čechách, opírá svůj náhradní nárok o to, že žalovaná obec nepostarala se o opatření bezpečnostní, totiž o zásyp chodníku. Nelze přisvědčiti názoru, že jde tu o nárok na náhradu škody, vzešlý zanedbáním bezpečnostní policie. Povinnost odklízeti sníh a posypávati cesty a chodníky, by nikdo sklouznutím škody neutrpěl, stihá v obvodu obce netoliko obec samu, nýbrž i osoby soukromé. Již z toho je viděti, že povinnost ta nemá svůj základ v předpisech obecního zřízení, že není rázu veřejnoprávního, nýbrž soukromoprávního a, pokud stíhá obec. že nepatří k povinnostem, jež obci uloženy jsou z důvodů veřejnoprávních při výkonu místní policie, zejména snad podle §u 28 čís. 2 a 3 obec. zřízení pro Čechy. Povinnost ona zakládá se na ustanovení §u 1297 obč. zák., jenž platí stejně pro obec jako pro osoby soukromé, a spočívá tedy na normě práva soukromého. Povinnost ona nepozbývá své povahy soukromoprávní a nestává se závazkem veřejnoprávním proto, že pozemek, na němž dle tvrzení žalobkyně k úrazu došlo, jest ve správě obecní. Z přednesu žalobkyně nelze rovněž dovozovati, že by nárok svůj opírala o porušení předpisů, vydaných o výkonu místní policie, tedy o porušení předpisů veřejnoprávních. Otázka, zda žalovaná obec prohřešila se svými orgány v tomto případě proti zákonným předpisům, zejména proti ustanovení §u 1297 obč. zák., a zda ručí za škodu z toho vzešlou, nepodléhá tedy ve smyslu §u 37 českého obecního zřízení předchozímu rozhodnutí úřadu správního, nýbrž patří podle všeobecné normy §u 1338 obč. zák. před řádný soud. Správně poukazuje proto stěžovatelka na to, že žalobu svoji opírá pouze o to, že žalovaná obec chodník neposypala a posypati nedala.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Místní policie, jejíž zanedbání zavazuje obec podle §u 37 obecního zřízení ze dne 16. dubna 1864 čís. 7 z. zák. ku náhradě škody, zahrnuje v sobě také péči o všechny zájmy policejní, jichž ochrana jest ukládána obcím podle §u 28 čís. 2 a 3 obec. zřízení, tedy také péči o policejně řádný stav ulic a cest, jakož i jejich příslušenství (§ 28 čís. 3 obec. zřízení) a proto nelze vztahovati předpis §u 37 obec. zřízení pouze na policii v užším smyslu, vyznačenou v §§ 35, 36 obec. zříz., totiž pouze na místní policii, nýbrž dlužno jej vztahovati i na povinnost obcí, pečovati o bezpečnost a snadnost chůze a vozby po ulicích a po veřejných náměstích. V této rozepři zakládá žalobkyně svůj nárok na tom, že se žalovaná obec nepostarala o řádné posypání náledí, utvořivšího se na veřejné ulici, totiž na vydlážděném přechodu uličním, kde mohou též jezditi vozy. Z toho vyplývá, že žalobkyně neopírá svého nároku o právní důvod soukromoprávní, že nejde o případ, kde obecní orgány přes zvláštní předpisy zákonné, nebo jiná vrchnostenská nařízení závazná, jež majiteli domu, pozemku, živnostenského podniku, nebo jiné věci ukládají k ochraně třetích osob, nebo cizího majetku zvláštní opatření, při obecním majetku na příklad posypání chodníku před obecním domem při náledí, dopustily se opomenutí úmyslně nebo z nedbalosti. Jde tedy v této rozepři o případ, pro který stanoví předpis §u 37 obecního zřízení pro Čechy výjimkou z §u 1338 obč. zák., že rozhodne politický úřad, zda jest obec povinna dáti náhradu, takže až do tohoto rozhodnutí je právní pořad vyloučen. Tímto rozhodnutím neuchyluje se nejvyšší soud od zásad, jimiž se řídil ve svém rozhodnutí sb. n. s. čís. 262, kteréžto rozhodnutí ostatně výslovně uvádí, že nechce odporovati plenárnímu rozhodnutí nejvyššího soudu vídeňského ze dne 1. června 1915, čís. 229/15 (Judikát čís. 229 sb. úř. čís. 1652) a zůstává při zásadách svého rozhodnutí (sb. n. s. čís. 2450), jímž byla platnost a závaznost judikátu čís. 229 pro tento nejvyšší soud fakticky uznána.

Čís. 5007.

Ustanovení posledního odstavce §u 222 ex. ř. platí i pro případ, že byl sice ohledně všech simultánně zavazených nemovitostí nařízen a předsevzat dražební rok, ale některá z těchto nemovitostí nebyla vydražena.

V ohlášení nároku na hotové zaplacení není obsažen návrh na jiné, než poměrné uspokojení simultánně váznoucí pohledávky (§ 222 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 5. května 1925, R I 361/25.)

Pohledávky banky Ž. byly knihovně zajištěny na nemovitostech dlužníka, zapsaných ve vložkách čís. 164, 304 a 221 pozemkové knihy. K návrhu jiného věřitele bylo zahájeno ohledně všech zavazených nemovitostí dražební řízení, byly v něm však prodány pouze nemovitosti zapsané ve vložkách čís. 164 a 304. Banka Ž. přihlásila k rozvrhovému roku pohledávku k hotovému zaplacení, jiného návrhu neučinivši. Soud prvé stolice přikázal bance pohledávku pouze v poměru celkové berní hodnoty všech nemovitostí k berní hodnotě nemovitostí, exekučně prodaných. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Náhled stížnosti, že soud prvé stolice měl při rozvrhu nejvyššího podání pohledávku banky Ž. na prodaných nemovitostech jako vkladbách vedlejších váznoucí, přikázati nikoliv poměrně, nýbrž v plné výši jich pořadí až do vyčerpání nejvyššího podání, jest mylný a v příkrém rozporu se zákonem. Dle výslovného ustanovení zákona dlužno, nežádal-li věřitel zaplacení v jiném poměru, z nejvyššího podání za simultánně zavazenou nemovitost přikázati k zaplacení pohledávky pouze poměrnou část, jejíž výpočet jest různým dle toho, zda byly všechny zavazené nemovitosti dražbou prodány, čili nic (§ 222 ex. ř.). Nebyly-li všechny simultánně zavazené nemovitosti prodány, jak tomu jest právě v tomto případě, vypočte se příspěvek jednotlivé rozvrhové podstaty tak, že se za základ vezme berní odhadní hodnota jednotlivých zavazených předmětů, aniž by se od ní odrážela předcházející pasiva (§ 222 čís. 4 ex. ř. a § 1 nař. ze dne 10. června 1897, čís. 174 ř. zák.). Stěžovatelka ne-

Žalobkyně, přecházejíc ulici na náledí, upadla a poranila se. Žalobu proti obci o náhradu škody soud prvé stolice k námitce nepřípustnosti pořadu práva odmítl, rekursní soud námitku nepřípustnosti pořadu práva zamítl. Důvody: Žalobkyně, jež dle svého tvrzení utrpěla úraz upadnuvši následkem náledí na městském chodníku v J. v Čechách, opírá svůj náhradní nárok o to, že žalovaná obec nepostarala se o opatření bezpečnostní, totiž o zásyp chodníku. Nelze přisvědčiti názoru, že jde tu o nárok na náhradu škody, vzešlý zanedbáním bezpečnostní policie. Povinnost odklízeti sníh a posypávati cesty a chodníky, by nikdo sklouznutím škody neutrpěl, stihá v obvodu obce netoliko obec samu, nýbrž i osoby soukromé. Již z toho je viděti, že povinnost ta nemá svůj základ v předpisech obecního zřízení, že není rázu veřejnoprávního, nýbrž soukromoprávního a, pokud stíhá obec. že nepatří k povinnostem, jež obci uloženy jsou z důvodů veřejnoprávních při výkonu místní policie, zejména snad podle §u 28 čís. 2 a 3 obec. zřízení pro Čechy. Povinnost ona zakládá se na ustanovení §u 1297 obč. zák., jenž platí stejně pro obec jako pro osoby soukromé, a spočívá tedy na normě práva soukromého. Povinnost ona nepozbývá své povahy soukromoprávní a nestává se závazkem veřejnoprávním proto, že pozemek, na němž dle tvrzení žalobkyně k úrazu došlo, jest ve správě obecní. Z přednesu žalobkyně nelze rovněž dovozovati, že by nárok svůj opírala o porušení předpisů, vydaných o výkonu místní policie, tedy o porušení předpisů veřejnoprávních. Otázka, zda žalovaná obec prohřešila se svými orgány v tomto případě proti zákonným předpisům, zejména proti ustanovení §u 1297 obč. zák., a zda ručí za škodu z toho vzešlou, nepodléhá tedy ve smyslu §u 37 českého obecního zřízení předchozímu rozhodnutí úřadu správního, nýbrž patří podle všeobecné normy §u 1338 obč. zák. před řádný soud. Správně poukazuje proto stěžovatelka na to, že žalobu svoji opírá pouze o to, že žalovaná obec chodník neposypala a posypati nedala.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Místní policie, jejíž zanedbání zavazuje obec podle §u 37 obecního zřízení ze dne 16. dubna 1864 čís. 7 z. zák. ku náhradě škody, zahrnuje v sobě také péči o všechny zájmy policejní, jichž ochrana jest ukládána obcím podle §u 28 čís. 2 a 3 obec. zřízení, tedy také péči o policejně řádný stav ulic a cest, jakož i jejich příslušenství (§ 28 čís. 3 obec. zřízení) a proto nelze vztahovati předpis §u 37 obec. zřízení pouze na policii v užším smyslu, vyznačenou v §§ 35, 36 obec. zříz., totiž pouze na místní policii, nýbrž dlužno jej vztahovati i na povinnost obcí, pečovati o bezpečnost a snadnost chůze a vozby po ulicích a po veřejných náměstích. V této rozepři zakládá žalobkyně svůj nárok na tom, že se žalovaná obec nepostarala o řádné posypání náledí, utvořivšího se na veřejné ulici, totiž na vydlážděném přechodu uličním, kde mohou též jezditi vozy. Z toho vyplývá, že žalobkyně neopírá svého nároku o právní důvod soukromoprávní, že nejde o případ, kde obecní orgány přes zvláštní předpisy zákonné, nebo jiná vrchnostenská nařízení závazná, jež majiteli domu, pozemku, [illegible] ukládají k ochraně třetích osob, nebo cizího majetku zvláštní opatření, při obecním majetku na příklad posypání chodníku před obecním domem při náledí, dopustily se opomenutí úmyslně nebo z nedbalosti. Jde tedy v této rozepři o případ, pro který stanoví předpis §u 37 obecního zřízení pro Čechy výjimkou z §u 1338 obč. zák., že rozhodne politický úřad, zda jest obec povinna dáti náhradu, takže až do tohoto rozhodnutí je právní pořad vyloučen. Tímto rozhodnutím neuchyluje se nejvyšší soud od zásad, jimiž se řídil ve svém rozhodnutí sb. n. s. čís. 262, kteréžto rozhodnutí ostatně výslovně uvádí, že nechce odporovati plenárnímu rozhodnutí nejvyššího soudu vídeňského ze dne 1. června 1915. čís. 229/15 (Judikát čís. 229 sb. úř. čís. 1652) a zůstává při zásadách svého rozhodnutí (sb. n. s. čís. 2450), jímž byla platnost a závaznost judikátu čís. 229 pro tento nejvyšší soud fakticky uznána.

Čís. 5007.

Ustanovení posledního odstavce §u 222 ex. ř. platí i pro případ, že byl sice ohledně všech simultánně zavazených nemovitostí nařízen a předsevzat dražební rok, ale některá z těchto nemovitostí nebyla vydražena.

V ohlášení nároku na hotové zaplacení není obsažen návrh na jiné, než poměrné uspokojení simultánně váznoucí pohledávky (§ 222 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 5. května 1925, R I 361/25.)

Pohledávky banky Ž. byly knihovně zajištěny na nemovitostech dlužníka, zapsaných ve vložkách čís. 164, 304 a 221 pozemkové knihy. K návrhu jiného věřitele bylo zahájeno ohledně všech zavazených nemovitostí dražební řízení, byly v něm však prodány pouze nemovitosti zapsané ve vložkách čís. 164 a 304. Banka Ž. přihlásila k rozvrhovému roku pohledávku k hotovému zaplacení, jiného návrhu neučinivši. Soud prvé stolice přikázal bance pohledávku pouze v poměru celkové berní hodnoty všech nemovitostí k berní hodnotě nemovitostí, exekučně prodaných. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Náhled stížnosti, že soud prvé stolice měl při rozvrhu nejvyššího podání pohledávku banky Ž. na prodaných nemovitostech jako vkladbách vedlejších váznoucí, přikázati nikoliv poměrně, nýbrž v plné výši jich pořadí až do vyčerpání nejvyššího podání, jest mylný a v příkrém rozporu se zákonem. Dle výslovného ustanovení zákona dlužno, nežádal-li věřitel zaplacení v jiném poměru, z nejvyššího podání za simultánně zavazenou nemovitost přikázati k zaplacení pohledávky pouze poměrnou část, jejíž výpočet jest různým dle toho, zda byly všechny zavazené nemovitosti dražbou prodány, čili nic (§ 222 ex. ř.). Nebyly-li všechny simultánně zavazené nemovitosti prodány, jak tomu jest právě v tomto případě, vypočte se příspěvek jednotlivé rozvrhové podstaty tak, že se za základ vezme berní odhadní hodnota jednotlivých zavazených předmětů, aniž by se od ní odrážela předcházející pasiva (§ 222 čís. 4 ex. ř. a § 1 nař. ze dne 10. června 1897, čís. 174 ř. zák.). Stěžovatelka ne-

žádala zaplacení v jiném poměru, jest tudíž postup soudu prvé stolice zákonným.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pokud rekurentka míní, že, bylo-li dražební řízení zahájeno a dražební rok předsevzat ohledně všech tří simultánně zavazených nemovitostí, jest na věc, i když jedna z těchto realit vydražena nebyla, pohlížeti tak, jakoby i tato nemovitost byla prodána, ale výtěžku se za ni nedocílilo, takže výtěžek za prodané dvě nemovitosti bylo rozděliti na pohledávky, na nich váznoucí podle jejich pořadí a, pokud výtěžek stačil, v celé jejich výši, nikoli, jak se v tomto případě v usnesení nižších soudů stalo, toliko poměrným dílem podle poměru berních odhadních hodnot prodaných nemovitostí k berní odhadní hodnotě všech simultanně zavazených nemovitostí, nesrovnává se toto stanovisko rekurentčino se zákonem a jest nesprávné. Nevydraženou nemovitost nelze pokládati za prodanou, realita ta jest neprodána a nastupuje tudíž rozdělení výtěžku, jak je stanoví zákon v §u 222 ex. ř. pro případ, že všechny simultanně zavazené nemovitosti prodány nebyly. Zákon ustanovuje v takovém případě, nežádal-li věřitel uspokojení v jiném poměru, rozdělení výtěžku poměrně podle berních odhadních hodnot, rekurentka jinakého přikázání své pohledávky nežádala a nižší soudy, přikázavše rekurentce z prodaných realit jen poměrné částky, nepochybily. Tvrdí-li rekurentka, že, žádavši hotové zaplacení svých pohledávek, tím i ohlásila, že žádá přikázání pohledávek v celé jejich výši z výtěžku za prodané reality, nelze jí přisvědčiti, neboť v ohlášení nároku na hotové zaplacení žádost za jiné než poměrné přikázání výtěžku obsažena není. Že neměla příležitosti, oznámiti, že žádá z prodaných nemovitostí přikázání celých svých pohledávek, pokud výtěžek stačí, tvrdí rekurentka neprávem, neboť o rozvrhovém roku na den 30. září 1924 ustanoveném byla uvědoměna již dne 27. srpna 1924, tudíž času k dotyčné přihlášce měla dosti a mimo to mohla i při rozvrhovém roku onen nárok vznésti, ale k roku se nedostavila.

Čís. 5008.

Ručení z poškození zvířetem podle §u 1320 obč. zák. není ručením za výsledek, nýbrž ručením zakládajícím se na zásadě zavinění. Zostření dotyčného ručebního předpisu nastalo jen v tom směru, že chovateli zvířete uložena jest průvodní povinnost, že se postaral o nutné opatření zvířete nebo dohled na ně. Míru péče, kterou v této příčině jest vynaložiti, dlužno posuzovati bez přepínání zásady o ručení z ohrožení s rozumným zřetelem na hledisko obecného právního života.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, R I 364/25.)

Nezletilý žalobce dostal se na dvůr usedlosti žalovaného tím způsobem, že si otevřel branku, uzavřenou zevnitř dvora petlicí. Pes žalovaného, uvázaný na řetěze, byl počínáním si žalobce tak rozezlen, že sebou zmítal, přetrhl řetěz, vrhl se na vstoupivšího žalobce a pokousal ho. Žalobu o náhradu škody procesní soud prvé stolice zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, věc znovu projednal a rozhodl. Důvody: Soud odvolací, uvažuje na jedné straně, že dle ustanovení §u 1320 obč. zák. má býti pes opatřen tak, aby nikdo nebyl poškozen, na druhé straně, že pes na řetěze uvázaný ku pilíři tento řetěz přece přetrhl, ať již tím, neb oním způsobem, nabyl přesvědčení, že když žalobce branku otevřel a na dvůr žalovaného vešel, nebyl pes žalovaného tak náležitě opatřen, aby nikomu ublížiti nemohl, poněvadž se přece utrhl, řetěz za sebou táhl a že proto také tehdy nebyl onen řetěz, jímž pes byl uvázán ku pilíři, byť i byl nový a silný a nedávno koupený, v takovém stavu, aby se přetrhnouti nemohl, že tedy řetěz sám nebyl dostatečným. Právě ono utržení se psa dokazuje, že řetěz byl vadným a žalovaný jako vlastník psa byl povinen zkoušeti, zda řetěz dostačuje, aby utržení se psa bylo naprosto vyloučeno, když právě psa na řetěz uvazoval za tím účelem, aby nikdo pokousán nebyl, a také právě na jevo dával, že jest si vědom toho, že pes doráží, a kousavým jest a tedy zejména oproti osobám třetím nebezpečný.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání žalobcově znovu rozhodl.

Důvody:

Ručení z poškození zvířetem podle §u 1320 obč. zák. není, jak v materiáliích k tomuto novému zákonnému předpisu se výslovně uvádí a naukou i praxí ustáleno jest, ručením za výsledek, nýbrž ručením, zakládajícím se na zásadě zavinění, a zostření dotyčného ručebního předpisu nastalo jen v tom směru, že chovateli zvířete uložena jest průvodní povinnost, že se postaral o nutné opatření zvířete neb o dohled na ně, při čemž, jak se v materiáliích dále poznamenává, míru péče, kterou v této příčině jest vynaložiti, dlužno posuzovati bez přepínání zásady o ručení z ohrožení s rozumným zřetelem na hlediska obecného právního života. Žalovaný vytýká napadenému usnesení právem, že odvolací soud v právním posouzení věci vybočuje z těchto zákonem vytčených mezí ručebního závazku. Byloť v nižších stolicích zjištěno, že pes žalovaného byl uvázán na řetěz, který byl dostatečně silný a nedávno koupen, že chován byl na dvoře, jenž uzavřen byl brankou na petlici uzavřenou na ten způsob, že petlici bylo lze odstrčiti jen zevnitř, zvenčí pak jen na ten způsob, že ten, kdo se snaží vstoupit, vystoupí na příčku na brance, se přes branku přehne a petlici odstrčí, že příhoda udála se na ten způsob, že žalobce, ač byl osobou cizí, vnikl do takto uzavřeného cizího dvora na ten způsob, že si branku popsaným způsobem zvenčí sám otevřel a přes zuřivý štěkot psa do dvora vešel, čímž uvázaný pes byv tím dle své přirozené vlastnosti k bdělosti hlídacího psa vydrážděn, se od řetězu utrhoval a na konec i utrhl. Uváží-li se tyto okolnosti, za nichž ku příhodě došlo, lze souhlasiti plně s názorem soudu první stolice, že žalovaný, pokud se týče jeho lidé, tento způsob opatření psa za

daných poměrů s ubezpečením mohl a směl pokládati za takový, že jím ohrožení bezpečnosti třetích osob zamezeno jest. Dovozuje-li přes to odvolací soud v odůvodnění napadeného usnesení nedostatečnost tohoto opatření v podstatě z toho důvodu, že se řetěz přetrhl a uvázání psa nebylo tudíž dosti pevné a bezpečné a že uzavření dvora na petlici nebylo rovněž dostatečným, ježto si ji žalobce mohl zvenčí otevříti, dovozuje ji a posteriori z konečného výsledku samého, totiž z nepředvídatelných a nedomyslitelných náhod, které přece nastaly a takto ukázaly, že zabezpečení nebylo přece zcela úplné. Touto argumentací staví se však odvolací soud již na půdu prostého ručení za výsledek. Schváliti jest tedy názor soudu prvého, že žalovanému vzhledem na zjištěný způsob opatření psa z poškozující příhody viny a zodpovědnosti přičísti nelze a není třeba se obírati otázkou, pokud příhodu naopak přičísti by bylo vlastnímu zavinění poškozeného nebo náhodě.

Čís. 5009.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n.).

Pro pojem »povinného« ve smyslu §u 1 zák. čís. 86/24 rozhoduje právní poměr mezi povinným a majitelem domu v době vzniku exekučního titulu; byl-li před tím služební poměr zaměstnance s naturálním bytem rozvázán, používá pak bytu výprosou.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, R I 369/25.)

Jaroslav Š. byl ve službě u Ly B. a používal naturálního bytu v domě zaměstnavatelky. Po rozvázání služebního poměru koncem května 1924 žádal Jaroslav Š. firmu B., by mohl v bytě nadále zůstati, k čemuž firma zprvu svolila, podala však napotom na Jaroslava Š-a žalobu o vyklizení, jíž bylo rozsudkem ze dne 13. října 1924 vyhověno. Proti exekuci na vyklizení bytu navrhl Jaroslav Š. odklad exekuce vyklizením. Soud prvé stolice žádost o odklad zamítl, rekursní soud odklad povolil.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Pro posouzení právní otázky, zda jde o »povinného« (nájemníka, podnájemníka, domovníka, zaměstnance s bezplatným bytem a pod.) podle §u 1 (1) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n., je rozhodujícím právní poměr, v jakém povinný vůči majiteli domu, ve kterém jest byt, z něhož má býti nuceně vyklizen, byl v době vzniku exekučního titulu, podle kterého má býti povoleno nucené vyklizení. Nemůže-li tedy přicházeti v úvahu právní poměr povinného vůči majiteli domu, jaký byl před vznikem exekučního titulu, jest v tomto případě lhostejno, že povinný byl původně u vymáhající strany zaměstnancem s naturálním bytem, nýbrž rozhoduje, že zaměstnavatel s ním rozvázal tento služební poměr, jenž skončil dne 31. května 1924, a že povinný pak, jak to vyplývá z usnesení soudu druhé stolice jako odvolacího soudu ze dne 8. prosince 1924, používal tohoto bytu výprosou až do 31. července 1924, a když se po uplynutí této lhůty nevystěhoval, že naň byla dne 29. srpna 1924 podána žaloba z důvodu, že bytu užívá bez jakéhokoliv důvodu právního, kteréžto žalobě bylo pravoplatně vyhověno rozsudkem, tvořícím právě exekuční titul pro exekuci nuceným vyklizením, jejíhož odložení se domáhá podle shora citovaného zákona.

Čís. 5010.

Vyhradil-li si pozůstalostní soud v odevzdací listině správu a disposici soudního deposita, nemůže odepírati dědicům rozhodnutí o svolení k převodu deposita z ciziny do tuzemska.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, R I 373/25.)

Pozůstalostní soud zamítl návrh dědiců, by hodnoty zůstavitelovy, nalézající se dosud u bankovních ústavů ve Vídni, byly přeneseny do tuzemska, ježto pozůstalost byla již právoplatně odevzdána. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by o návrhu znovu rozhodl.

Důvody:

Nelze sice přisvědčiti stěžovatelkám, že pozůstalost jim ještě odevzdána nebyla, ježto jim byla dle obsahu spisů odevzdací listina ze dne 27. prosince 1921 již doručena dne 2. ledna 1922 k rukám jich právního zástupce. Přes to však nelze souhlasiti se stanoviskem nižších soudů, že prý soud není již povolán, by provedl žádaný převod jmění pozůstalostního. Podle odevzdací listiny bylo jmění pozůstalostní odevzdáno stěžovatelkám každé polovicí se zachováním všech práv státu a třetích osob, uvedených v usnesení ze dne 22. prosince 1921 a opatření tamtéž učiněných. V usnesení tomto vyhražuje si soud pozůstalostní nejen soudní uschování deposita, nýbrž i jeho správu a disposici s ním, a v usnesení ze dne 17. února 1924 upozorňuje pozůstalostní soud výslovně Vídeňskou bankovní jednotu jako místo depositní, že ani z depositu ani z příslušného kontokorentu zůstavitele nikomu nesmí býti nic vydáno beze svolení pozůstalostního soudu a před zaplacením tuzemské dědické daně. Je proto svolení soudu pozůstalost projednavšího k převodu deposit z Vídně do Zemské banky v Praze pro Vídeňskou bankovní jednotu nutným, a je proto zjevně protizákonným, když se dědičkám toto svolení odepírá. Jde o soudní deposit, k jehož převodu i vydání je součinnosti soudu třeba. Podmínky převodu i vydání deposita musí zkoumati soud sám a proto nestačí pro dědice ani obsah usnesení ze dne 9. března 1925, ježto i ono obsahuje výhrady jak ohledně dědické daně, tak ohledně oddělení jmění.

Čís. 5011.

Pro vylučovací žalobu (§ 37 ex. ř.) proti politické exekuci jest místně příslušným soud posledního odstavce čl. III. uv. zák. k ex. ř.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, R I 379/25.)

Žalobu o nepřípustnost (§ 37 ex. ř.) politické exekuce, vedené erárem, zadala žalobkyně na okresním soudě pro Horní Nové Město v Praze, v jehož obvodu byly zabavené věci. K námitce místní nepříslušnosti soud prvé stolice žalobu odmítl, maje za to, že příslušným jest vzhledem k §u 74 j. n. okresní soud pro Staré Město a Josefov v Praze, v jehož obvodu jest sídlo finanční prokuratury. Rekursní soud zamítl námitku místní nepříslušnosti. Důvody: Ve sporu jedná se o nepřípustnost politické exekuce po rozumu čl. III. uvoz. zák. k ex. ř. Poslední odstavec tohoto článku stanoví příslušnost soudu »pro domáhání se práv k předmětům politickou exekucí dotčeným«, tedy pro žalobu vybavovací ve smyslu §u 37 ex. ř., o niž v tomto případě také jde. Tímto ustanovením není však určena jen věcná příslušnost soudu, jak se domnívá soud prvé stolice, nýbrž i místní příslušnost, totiž věcně příslušny jsou vždy okresní soudy, místně pak ten okresní soud, v jehož obvodu zcela, nebo z části jsou v době podání žaloby předměty, ke kterým jsou tvrzená práva dle §u 37 ex. ř. zřízena, tedy v tomto případě soud dovolaný. Že vývody prvého soudce, odůvodňující nepříslušnost poukazem na § 74 j. n. nejsou správné, plyne jednak z §u 51 ex. ř., jehož ustanovení zůstává v platnosti podle znění posl. odst. čl. III. uvoz. zák. k ex. ř. i pro politickou exekuci, jednak z umístění §u 74 j. n.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Tím, že v posledním odstavci článku III. uvozovacího zákona k exekučnímu řádu citován je předpis §u 37 ex. ř., není dotčena příslušnost, stanovená předpisem onoho článku, není dotčena také jmenovitě hlavní zásada tohoto předpisu, že pro uplatňování práv na předmětech zasažených politickou exekucí jsou výhradně směrodatna ustanovení civilního řádu soudního a exekučního řádu. Předpis ten citováním §u 37 ex. ř. projevuje jedině, jak tomu nasvědčuje shodný doslov obou předpisů »ku předmětům politickou exekucí dotčeným (§ 37 ex. ř.)« a »ku předmětu exekucí dotčenému«, o jakou žalobu běží, není jím však dotčena ke konci řečeného odstavce stanovená příslušnost. Poněvadž jsou podle uvedeného předpisu směrodatna výhradně také ustanovení exekučního řádu, platí ohledně nařízeného sudiště ustanovení §u 51 ex. ř., tedy jeho výlučnost, pročež platí nikoli sudiště §u 37 ex. ř., nýbrž sudiště uvedené v posledním odstavci článku III. uvoz. zákona ku exekučnímu řádu. Tím se dále ukazuje bezdůvodnost stěžovatelova mínění, že když už byla vykonána politická exekuce, pro tuto žalobu jest příslušným v §u 37 III. ex. ř. uvedený exekuční soud, totiž okresní soud pro Staré Město a Josefov v Praze, jako soud pro vnitřní Prahu exekučními

výkony výhradně pověřený, a dále se tím ukazuje bezdůvodnost stěžovatelova mínění, že by mohlo přicházeti v úvahu jeho obecné sudiště (§ 74 j. n.), což ostatně bylo již případně vyvráceno důvody napadeného usnesení. Dovolací soud, sdíleje tyto správné, věci i zákonu vyhovující důvody, uznal, že jest dovolací rekurs zcela bezdůvodným.

Čís. 5012.

Státní pozemkový úřad zastupuje stát při provádění pozemkové reformy na soudě, třebas šlo o otázky práva exekučního.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, R I 399/25.)

V řízení o prozatimním opatření majitele zabraného velkostatku proti jeho pachtýři uvedl Nejvyšší soud, vyřizuje dovolací rekurs Státního pozemkového úřadu, v

důvodech:

Dle §u 4 zák. o poz. úř. zastupuje Státní pozemkový úřad stát při provádění pozemkové reformy záborové jak oproti osobám třetím, tak oproti soudům i jiným úřadům, nepotřebuje tedy stát v tomto oboru zastoupení finanční prokuraturou, neníť dvojího zastoupení třeba. Nerozhoduje, že se jedná o řízení upravené v exekučním řádě a ne o řízení upravené zákonodárstvím záborovým, neboť způsob řízení není kriteriem, zda zastoupení Státním pozemkovým úřadem místo má, nýbrž podmínkou je jen předmět, aby šlo o práva nebo závazky vzniklé prováděním zákonodárství záborového, jak cit. § výslovně praví. A taková práva opravdu Státní pozemkový úřad ve svém rekursu uplatňuje.

Čís. 5013.

Pokud lze vyhověti návrhu strany, by svědku bylo dovoleno nahlédnouti v odpůrcovy obchodní knihy.

Sjednal-li předseda spolku smlouvu, nemaje k tomu svolení dle stanov potřebného, není spolek ze smlouvy zavázán, leč že by ujednání předsedovo napotom schválil.

Omezení plné moci zástupců spolku v jeho stanovách jest zřejmým omezením plné moci.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, Rv I 436/25.)

Žalující firma domáhala se na žalovaném spolku nedoplatku kupní ceny, tvrdíc v žalobě, že dřívější předseda žalovaného spolku Vladimír D. objednal jeho jménem předměty ošacovací akce od družstva čsl. krejčí, jež postoupilo žalobkyni pohledávku na nedoplatek kupní ceny. Žalovaný spolek namítl, že neobjednal ničeho u družstva čsl. krejčí, nýbrž že objednávku učinil a zboží odebral tehdejší předseda spolku Vla-

dimír D. ve vlastním jméně a na vlastní účet. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Vadnost řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) vytýkána jest jednak neprávem, jednak neprovádí dovolatelka tohoto dovolacího důvodu po zákonu. Neprávem jako vadu řízení vytýká dovolatelka, že nebyla kniha příjmů žalované strany ponechána Vladimíru D-ovi po přiměřenou dobu k nahlédnutí, by v ní mohl vyhledati zápisy, týkající se provisí vyplacených prý žalovanému spolku družstvem čsl. krejčích ze sporného obchodu. Tento důkaz vedla žalobkyně, když Vladimír D. jako svědek udal, že žalovaná strana provisi obdržela a že provise musí býti v jejích knihách zapsána. Aby dotyčný zápis mohl v knihách žalovaného spolku vyhledati, žádal svědek a žalobkyně se k jeho žádosti připojila, by mu kniha příjmů žalované strany byla na nějakou dobu dána k prostudování. Právem nižší soudy této žádosti nevyhověly. Nehledíc k tomu, co uvedla proti dotyčné žádosti žalovaná strana, že totiž Vladimír D. chce prohlížeti její knihy nikoli k vyhledání zápisů o provisi, nýbrž, by si v knihách vyhledal podklad pro nároky, které sám chce uplatňovati proti žalované straně, jest uvésti, že nižší soudy neuznaly výpověď Vladimíra D-a za věrohodnou, že tedy věrohodným neuznaly ani jeho seznání, že provise byla vyplacena, mimo to, že bývalý předseda družstva čsl. krejčích, od něhož žalobkyně postupem nabyla zažalovanou pohledávku, Jan H. seznal, že podle jeho mínění žalovanému spolku provise se nedostalo, a posléz, že svědci Václav B., člen představenstva a František F., ředitel žalovaného spolku, onen po zevrubném prohlédnutí knihy od položky k položce, seznali, že v knihách žalované strany provise od družstva čsl. krejčích není zapsána. Za tohoto stavu věci bylo provádění postrádaného dovolatelkou důkazu zřejmě bezúčelné a právem nižší soudy již z tohoto důvodu jej neprovedly. Mimo to dodati jest, že provádění důkazu obchodními knihami způsobem žalobkyní žádaným jest v rozporu s předpisy čl. 37 až 40 obch. zák., zejména s ustanovením čl. 40, dle něhož přezkoumávání obchodních knih v celém jejich obsahu má místo jen v určitých v článku tomto uvedených případech, k nimž ale tento spor nepatří.

Po právní stránce posoudil odvolací soud věc správně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Jedná se o to, zda tím, že Vladimír D., jak bylo za prokázáno vzato, odebíral jako předseda žalovaného spolku v jeho jméně od družstva čsl. krejčích předměty ošacovací akce, jest žalovaný spolek zavázán a povinen zaplatiti z tohoto odběru pocházející nedoplatek kupní ceny, jehož se žalobkyně domáhá. Nižší soudy právem uznaly, že nikoli. Žalobkyně tuto povinnost dovozuje hlavně z toho, že Vladimír D. jednal jako předseda žalovaného spolku, že předseda podle stanov spolek zastupuje a jej i zavazuje. Podle bodu 15 stanov zastupuje ovšem předseda spolek, ale ve stanovách jest také (bod 6 a 14) ustanoveno jednak, že správu jmění vede představenstvo, a dále bod 11, že valné hromadě přísluší zplnomocniti předsednictvo nebo výbor k uzavírání smluv pro spolek závazných. Z těchto ustanovení stanov správně nižší soudy dospěly k závěru, že zástupčí oprávnění předsedy žalovaného spolku jest omezeno a to nikoli skrytě, neboť do stanov jest volno každému nahlížeti (§ 5 zákona z 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák.). Ježto nebylo tvrzeno, natož prokázáno, že valná hromada zmocnění k uzavření smlouvy s družstvem čsl. krejčích předsednictvu, najmě Vladimírovi D-ovi, udělila, aniž udělilo zmocnění to předsednictvo nebo širší výbor — opačné stanovisko žalobkyně odporuje zjištění nižších soudů — překročil Vladimír D., uzavřev smlouvu s družstvem čsl. krejčích bez onoho zmocnění, své zástupčí oprávnění a žalovaný spolek není proto podle §§ 1016 a 1017 obč. zák. z oné smlouvy zavázán. O závazku žalovaného spolku bylo by lze ještě tehdy mluviti, kdyby byl spolek ujednání Vladimíra D-a schválil, nebo si z něho užitek přisvojil (§ 1016 obč. zák.). Avšak nižšími soudy nebylo za prokázáno vzato ani to ani ono, zejména nebylo dokázáno, že žalovaný spolek obdržel, jak tvrdila žalobkyně, z obchodu Vladimírem D-em ujednaného provisi.

Čís. 5014.

Dokud nebyla provedena fuse a vymazána firma akciové společnosti z rejstříku, nepozbývá akciová společnost procesní způsobilosti, třebas již byla zrušena a zrušení do rejstříku zapsáno.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, Rv I 446/25.)

Žalobě banky S. bylo oběma nižšími soudy vyhověno. Odvolací soud uvedl ohledně námitky nedostatku aktivního oprávnění ku sporu v důvodech: Jest zjištěno, že žalující banka při valném shromáždění akcionářů dne 3. června 1923 usnesla se na fusi svého ústavu s bankou P. tím způsobem, že tato převezme ústav s veškerými aktivy a pasivy se zpětnou platností od 1. ledna 1923, proti čemuž akcionáři splynulého ústavu obdrží za každé 3 akcie, s kupony roku 1923 a talony, jednu akcii banky P., s kupony roku 1923 a talonem, kteréžto usnesení, byvši schváleno ministerstvem vnitra, bylo zapsáno do obchodního rejstříku. Z toho jest patrno, že dosud nejsou ani provedeny veškeré potřebné kroky k fusi dvou akciových společností potřebné, že není vykázáno a zjištěno, že vyhověno bylo všem podmínkám čl. 247 obch. zák. a zejména není vykázáno, že žalující banka S. byla vymazána z obchodního rejstříku. Není tu proto ani rozporu se spisy, ani nesprávného ocenění důkazů, když soud prvý zjišťuje, že řízení ve smyslu čl. 247 obch. zák. dosud provedeno není. Nesprávné posouzení věci po stránce právní spatřuje odvolatel v tom, že prvý soud v napadeném rozsudku mluví o řízení ve smyslu čl. 247 obch. zák., kdežto prý ustanovení toto neobsahuje předpisů o postupu při fusi akciových společností. S názorem odvolatele však souhlasiti nelze. Třeba, že článek 247 obch. zák. neužívá výrazu »řízení«, přece jenom stanoví zákonné podmínky, za kterých zánik akciové společnosti sloučením s jinou akciovou společností státi se může s právním účinkem i vůči třetím osobám. Souhrn všech těchto podmínek, které vyvrcholí výmazem splynulé společnosti z obchodního rejstříku, lze právem nazvati řízením. Dokud podmínky ty

splněny nejsou, není řízení dle čl. 247 obch. zák. ukončeno a zejména nezanikla procesní způsobilost žalující banky, jak mylně tvrdí odvolatel.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud po právní stránce věc správně posoudil, i stačí dovolatele poukázati na správné důvody napadeného rozsudku, a třeba podotknouti jen toto: Dovolateli patrně není jasno, jaký dosah má zrušení akciové společnosti a zápis tohoto zrušení do obchodního rejstříku dle čl. 247 čís. 4 obch. zák. s jedné strany a vlastní provedení fuse a výmaz firmy dle čl. 25 obch. zák. s druhé strany. Dokud není vyhověno podmínkám článku 247 obch. zák., dotud nezanikla akciová společnost naprosto a nedošlo k splynutí jejímu s jinou akciovou společností (srovnej odst. III., bod 8 nařízení min. sprav. ze dne 10. prosince 1901, čís. 40 věstn. min. sprav.). V tomto případě provedeny byly k uskutečnění fuse dosud jen některé kroky a nedošlo dokonce ještě ani k tomu, by usnesení přejímající společnosti bylo schváleno státní správou. Proto žalující společnost, i když stal se již ohledně ní zápis v obchodním rejstříku dle čl. 247 čís. 4 obch. zák., jest dosud samostatnou osobností, která dle §u 1 c. ř. s. může své nároky před soudem uplatňovati. Nesprávnost opačného názoru dovolatelova plyne i z této úvahy: Fuse jest přechodem nejen práv, nýbrž i závazků společnosti, která fusí má zaniknouti, tedy universální sukcessí. Kdyby již v tom období, dokud podmínky čl. 247 obch. zák. nejsou splněny, zejména dokud státní správa neschválila usnesení přejímací společnosti o fusi, měla býti žalující společnost pokládána za naprosto zaniklou, byl by tím pořad práva jejím věřitelům dočasně znemožněn, ježto by s jedné strany nemohli žalovati společnost prý již neexistující a s druhé strany nemohli by ještě vystupovati proti přejímající společnosti, která se ještě universální nástupkyní zrušené společnosti nestala. To by byl stav právně nemožný.

Čís. 5015.

Výnos ministerstva železnic ze dne 12. ledna 1922, čís. 66.900-I/3 nevztahuje se na službu v okresní nemocenské pokladně. Výnosem ministerstva železnic, jímž bylo v konkretním případě rozhodnuto o započítání let, není soud vázán. Služba u okresní nemocenské pokladny jest službou veřejnou. Jest služba tato rovnocennou službě u dráhy?

(Rozh. ze dne 5. května 1925, Rv I 468/25.)

Žalobu, jíž domáhal se vrchní oficiál státních drah na československém erári, by mu byla do služby u státních drah započtena léta, ztrávená u okresní nemocenské pokladny, procesní soud prvé stolice zamítl. Důvody: Soud zjistil, že žalobcovu žádost o započtení služební doby, ztrávené u okresní nemocenské pokladny, do celkové služby ztrávené u státních drah zamítlo ředitelství státních drah a limine z těchto důvodů: »Vykazované zaměstnání u okresní nemocenské pokladny není co do výkonu rovnocenné se službou u dráhy a tato z ní netěží.« V základě předkládací zprávy o stížnosti žalobcově na ministerstvo železnic zjistil soud, že tato obsahuje slovně totéž jako zamítací výnos, že výnos ministerstva železnic zní: »Stížnost se zamítá z důvodů uvedených v tamní zprávě ze dne 20. března 1924.« V základě výměru, které po té vydalo ředitelství státních drah, zjistil soud, že v něm oproti slovnému znění zamítacího usnesení jest vsunuto slovo: »soukromé« zaměstnání u okresní nemocenské atd. Z toho jde, že dráha v prvém případu nerozlišovala, v druhém uvedla předchozí zaměstnání žadatelovo jako soukromé. V tom směru ale stalo se tak neprávem. Okresní nemocenské pokladny uvedeny byly v život zákonem ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák. na základě státu příslušející péče o blaho dělnictva a o povinné zajištění dělníků pro případ jich onemocnění (§ 12). Na zřízení okresních nemocenských pokladen a jich činnost mají vliv politické úřady státní. Stanovy okresních nemocenských pokladen zřizuje politický úřad, který při zřízení a změně své potřebí má schválení zemské politické správy, okresní nemocenská pokladna sama podléhá státnímu dozoru (§ 14, 19, 39). Potrestání přestupků, uvedených v §§ 67 a 68 přináleží politickému úřadu (§ 69 a 70). I obce jsou povinny spolupůsobiti (§ 73). Z toho vyplývá, že při okresních nemocenských pokladnách jde o zájem veřejnoprávní, že takové pokladny jsou institucí veřejného práva. Proto také orgány takové pokladny pokládány jsou za úřední osoby, stojící pod ochranou §u 68 tr. zák. Činnost úředníka okresní nemocenské pokladny je tedy povahy veřejnoprávní, je službou veřejnou a jí na roveň postavenou, a má tu místa ustanovení §u 15 a nikoliv §u 16 prov. nař. ze dne 22. prosince 1920, čís. 666 sb. z. a n. § 15 zní: Veřejná služba a služba jí na roveň postavená budiž započtena plně, pokud je rovnocenna co do výkonu i vzdělání, předepsaného pro civilní státní službu, o niž jde. Zbývá tedy jen ještě otázka, zda služba, o jejíž započtení jde, má právě uvedené náležitosti. V onom směru rozhodlo ministerstvo železnic záporně. Na základě svého organisačního statutu ze dne 21. ledna 1896, čís. 16 ř. zák. § 6, bod 2 a další vyhraženo ministerstvu železnic, by ve své vlastní pravomoci rozhodovalo o základních zařízeních služby železniční, vydávalo, měnilo instrukce, normalie a pod., zásadně upravovalo vztah správy železniční a její orgánů k ostatním odvětvím státní správy, vyřizovalo všechny záležitosti, jež týkají se zákonů železničních jako celku a konečně veškeré záležitosti personální, a dle §u 17 může vyřízení přenésti i na jednotlivá ředitelství dle svého volného uvážení. Ministerstvo železnic rozhoduje samo ve své vlastní pravomoci o tom, zda a které odvětví jiné státní služby nebo jí na roveň postavené je rovnocenné s jejím. Takové jeho rozhodnutí ale přezkoumání soudnímu nepodléhá. Rozhodlo-li ministerstvo železnic u žalobce, že jeho zaměstnání u okresní nemocenské pokladny není co do výkonu rovnocenným se službou u dráhy, je toto rozhodnutí konečným a právně závazným i pro soud. § 15 cit. nař. ustanovení »o těžení« z dřívějšího zaměstnání nemá a proto obrat uvedený v zamítacím výnosu: »a tato z ní netěží« je bez významu. Soud může pouze přezkoumávati, zda dráha porušila v tom kterém případě zákon

čili nic. Z toho, co výše uvedeno, jde, že tu zákon nijak nebyl porušen. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Ve věci samé jde vlastně jenom o to, zda rozhodnutí o rovnocennosti služby odvolatele u nemocenské pokladny s jeho nynější službou spadá jedině do kompetence ministerstva železnic čili nic. V tom směru jest však rozhodným ustanovení §u 6 a násl. organisačního statutu ministerstva železnic ze dne 25. ledna 1896, čís. 16 ř. zák., které vymezuje právě obor působnosti tohoto ministerstva a stanoví mezi jiným, že vyhraženo jest tomuto ministerstvu, by ve své vlastní pravomoci rozhodovalo veškeré personální záležitosti. Že žádost odvolatele o započtení let u okresní nemocenské pokladny do jeho nynější služební doby jest otázkou čistě personální, o tom zajisté nemůže býti pochybnosti. Když tomu tak, jest oprávněno jedině ministerstvo železnic tuto otázku ve vlastní působnosti řešiti, důsledkem čehož i rozhodnutí ministerstva železnic v tomto směru vydané víže též soud. Když tedy ministerstvo železnic rozhodlo, že zaměstnání u nemocenské pokladny není co do výkonu rovnocenným se službou u dráhy, nejsou splněny podmínky §u 15 prov. nař. ze dne 22. prosince 1920, čís. 666 sb. z. a n. pokud jde o započítatelnost služby odvolatelem dříve konané do služby jím nyní zastávané a tím odňat jest právní základ žalobního nároku.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání nelze upříti oprávněnosti již proto, že věc byla po stránce právní nesprávně posouzena (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Dlužno rozeznávati všeobecné výnosy ministerstva železnic na základě §u 6 organisačního statutu ze dne 21. ledna 1896, čís. 16 ř. zák. a výnosy, jimiž ministerstvem železnic rozhodnut byl jednotlivý případ. Výnosy oné skupiny nepodléhají soudnímu přezkumu a jsou naopak závazny i pro soudy, pokud autoritativně vykládají prováděcí nařízení, o které tu jde (čís. 666 sb. z. a n. z roku 1920). Takovým výnosem je výnos ministerstva železnic ze dne 12. ledna 1922 čís. 66.900-I/3, jímž bylo rozhodnuto s konečnou platností, že účetní služba v peněžních ústavech není co do výkonu rovnocennou se službou železniční, jenž se však nehodí na tento případ, kde nejde o službu účetní v peněžním ústavu, nýbrž v okresní nemocenské pokladně, pročež žalovaný erár neprávem naň poukazuje. Ale výnos ministerstva železnic ze dne 5. dubna 1924, jímž byla zamítnuta žalobcova stížnost do propočítání služební doby, poněvadž jeho reklamované soukromé zaměstnání v okresní nemocenské pokladně není co do výkonu rovnocenné se službou u dráhy a správa státních drah z něho nikterak netěží, není všeobecným výnosem ve smyslu §u 6 organisačního statutu, pokud se týče neobsahuje autoritativního výkladu otázky, zde v prvé řadě sporné, zda služba účetní v okresní nemocenské pokladně je službou ve smyslu vládního nařízení ze dne 22. prosince 1920, čís. 666 sb. z. a n., rovnocennou co do výkonu se službou železniční, nýbrž jest jen rozhodnutím, jímž byla vyřízena žalobcova stížnost. Takový výnos (správně rozhodnutí) ministerstva železnic, učiněný v jednotlivém případě, není odňat soudnímu přezkumu. Naopak náleží soudům v takovémto případě rozhodovati o tom, zda důvody zamítnutí spočívají na pravdivém skutkovém podkladě a zda vůbec mohou odůvodniti zamítnutí žalobního nároku. Při tomto přezkumu výnosu ze dne 5. dubna 1924 se především objevuje, že služba, jejíž započítání žalobce se domáhá, není službou soukromou, jak ministerstvo železnic ve výnosu tom předpokládá (§ 16 prováděcího nařízení), nýbrž službou veřejnou (§ 15 tohoto nařízení), jak správně vyložil již prvý soud. Stačí odkázati na dotyčné důvody rozsudku prvého soudu, jsoucí v souladu s plenárním usnesením bývalého Nejvyššího soudu vídeňského ze dne 12. dubna 1892, čís. 4215 úř. sb. víd. čís. 1533 a s judikaturou jemu následující (úř. sb. víd. čís. 3228), od které se odchýliti ani dovolací soud neměl příčiny. Nezáleží proto na tom, že stát, pokud se týče správa státních drah ze služby této snad netěží, a nelze proto s poukazem na tuto okolnost zamítnouti žalobcovu žádost za započítání služební doby ztrávené ve službě té. Pokud jde o druhý důvod, jenž vzhledem k ustanovení §§ 15 a 16 vládního nařízení ze dne 22. prosince 1920, čís. 666 sb. z. a n. sám o sobě by byl dostatečným pro zamítnutí žalobcovy žádosti, že účetní služba, již konal žalobce v okresní nemocenské pokladně, není co do výkonu rovnocennou s jeho službou u dráhy, dlužno vycházeti z toho, že rovnocennou ve smyslu tohoto vládního nařízení jest služba, která se rovná veřejné službě státní (téhož oboru) jak co do rozsahu, tak co do obsahu, tedy jak kvalitativně, tak kvantitativně (Boh. čís. 2484 a 3198 adm.). Než ve směru tom neobsahuje napadený rozsudek skutkového zjištění, zejména není zjištěno, jak a po kterou denní dobu byl žalobce zaměstnán v okresní nemocenské pokladně, a jak tomu jest u čsl. státních drah, najmě pak, jaké povahy jest účetní služba v okresní nemocenské pokladně a jaké u čsl. státních drah, takže dovolacímu soudu nebylo možno, by porovnal tyto služby, a, maje na zřeteli výnos ministerstva železnic ze dne 24. září 1921, čís. 53.924, uveřejněný ve věstníku ministerstva železnic čís. 43 z roku 1921 pod čís. 93 (§§ 8, 9) a výklad k těmto ustanovením strana 146, 147, učinil závěr, pro rozhodnutí této právní rozepře potřebný, o rovnocennosti těchto služeb co do výkonu.

Čís. 5016.

Splátkové obchody.

Ujednáno-li, že věc, prodaná na splátky, jest kupiteli až do úplného zaplacení trhové ceny pouze svěřena a může na něm, nedostojí-li plně své platební povinnosti, býti požadována zpět, nepozbývá prodatel tohoto svého práva tím, že napřed pokusil se vymoci na kupiteli zaplacení kupní ceny.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, Rv I 501/25.)

Žalující firma prodala žalovanému družstvu hudební nástroje na splátky a vyhradila si k nim vlastnické právo až do úplného zaplacení kupní ceny. Ježto žalované družstvo kupní ceny ve smluvené lhůtě ne-

zaplatilo, domáhala se žalobkyně vrácení hudebních nástrojů. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Při právním posouzení věci jest především směrodatným obsah kupních smluv ze dne 12. května 1921 a 21. června 1922, týkajících se sporného klavíru a harmonia. Strany se dohodly, že tyto předměty zůstanou žalobcovým vlastnictvím až do úplného zaplacení kupní ceny, že klavír a harmonium do té doby dlužno považovati za věci kupiteli pouze svěřené a že prodatel jest oprávněn, žádati na kupiteli vrácení svého vlastnictví, kdyby tento nedostál svým povinnostem, přesně vytčeným v kupních smlouvách. Názor dovolatelky, že žalobce pozbyl svého vlastnictví již podáním žalob o placení a že žalované družstvo stalo se vlastníkem zakoupených hudebních nástrojů, ačkoliv nezaplatilo celé kupní ceny, odporuje přímo obsahu kupních smluv, dle nichž výhrada žalobcova vlastnictví v podstatě jest jen zajištěním kupní ceny. Žalobce nepozbyl tedy vlastnictví, když uplatňoval jako prodatel oněmi žalobami svůj primérní nárok na zaplacení kupní ceny za zřejmého předpokladu, že tímto způsobem bude uspokojen. Byl-li žalobce dle kupních smluv oprávněn, žádati zaplacení kupní ceny, byl také oprávněn, domáhati se tohoto zaplacení žalobou. Dle §u 863 obč. zák. jest v tomto případě vzhledem na obsah kupních smluv přípustným pouze závěr, že žalobce jen toho času nechtěl uplatniti své vlastnické právo a to za předpokladu, že jeho soudní zakročení bude úspěšným. Neprávem poukazuje dovolatelka na ustanovení §u 906 obč. zák., jelikož dle jasného doslovu kupních smluv měl žalobce pozbýti své vlastnictví pouze úplným zaplacením kupní ceny, nikoliv bezvýslednými žalobami. Žalované družstvo v tomto případě nemůže namítati, že žalobcovo vlastnictví zaniklo a že vzniklo kupitelovo vlastnictví, jelikož odkládací podmínka, jíž tento vznik dle smlouvy jest vázán, t. j. úplné zaplacení kupní ceny, dosud nenastala. (Viz plenisimární usnesení bývalého nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 23. května 1916, pres. 176/16, kniha judikátů čís. 246.) Žalobce neuplatňuje nyní dvou nároků, nýbrž pouze jeden, t. j. své vlastnictví, které si ve smlouvách vyhradil a které jest podkladem nynější žaloby.

Čís. 5017.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n.). Družka nájemcova není příslušníkem jeho rodiny ve smyslu §u 6 (2) zákona.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, Rv I 705/25.)

V žalobcově domě měl najatý byt Jan C. Ten se vystěhoval a v bytě zůstala žalovaná, jež sdílela dosud s Janem C-em společnou domácnost. Žalobu o vyklizení bytu procesní soud prvé stolice zamítl, maje za to, že se na žalovanou vztahuje předpis §u 6 (2) zákona na ochranu nájemců. Odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelčino mínění, že se sporné věci nedostalo v odvolacím rozsudku výkladem předpisu §u 6 (2) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. správného právního posouzení, a že je z té příčiny opodstatněn dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., dovolací soud nemůže sdíleti. Byť i neměl zákon, mluvě v onom předpisu o »rodině«, na mysli rodinu po rozumu §u 40 obč. zák., totiž rodinu jako kmenové rodiče se všemi jejich potomky, tedy jako kmen (§ 42 obč. zák. — parentelu, stirps) — vždyť zákon vyrozumívá rodinou nejenom manželské (§§ 44, 161 obč. zák.), nýbrž i nemanželské příbuzenství (§§ 40, 65, 165—171, 754, 756, 763 obč. zák.), přece jen jest zřejmo, že mluví-li shora citovaný předpis o sdílení společné domácnosti s rodinou a o příslušnících rodiny, a klade-li za předpoklad jeho použití »opuštění« společné domácnosti, — účtovati chce s hlediska sociální ochrany s bolestmi dnešní doby, kdy opuštění rodiny jejím živitelem není neslýchaným zjevem, a že předpisem tím chce zákon poskytnouti ochrany opuštěným příslušníkům jeho rodiny, kterým jeho odchod nemá býti dvojnásobně ztrpčen také ještě bezpřístřešností. Je tedy v předpisu tom míněna pouze rodina, ku které má ji opustivší zákonitou povinnost vyživovací, kterážto povinnost zahrnuje v sobě podle §u 672 obč. zák. také opatření bytu. Takového poměru se ovšem žalovaná nemůže dovolávati, byť i naznačovala v dovolání, že je družkou Jana C-a, třebas tvrdila, že družka jest ve mnohém směru postavena na roveň zákonité manželce a že poměr družky jest nápodoben rodinnému poměru, neboť dovolatelka, stavší se C-ovou družkou, nestala se tím ještě členem jeho rodiny, a proto jednak nelze, jednak ani není zapotřebí obírati se odpůrci dovolatelčinými tvrzenou, ale odvolacím soudem nezjištěnou, byť svědkem Janem C-ou potvrzenou okolností, že Jan C. je ženat a že, opustiv dovolatelku, navrátil se ku své manželce.

Čís. 5018.

Pro odvolání městského úřadu sociální péče jako poručníka z povolání nemohou přijíti v úvahu § 259 obč. zák. a § 29 I. novely k obč. zák., nýbrž rozhoduje tu jedině zájem poručence.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, R II 110/25.)

Návrhu nemanželské matky, by dosavadní poručník její dcery, městský úřad sociální péče v B., byl odvolán a by poručenství bylo přeneseno na žadatelku, soud prvé stolice vyhověl. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Soud rekursní sdílí názor prvého soudce, že v případě §u 259 obč. zák. a §u 29 cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. zák. přísluší matce zákonitý nárok na poručenství; to vysvítá z §u 198 obč. zák. Ustanovení matky za poručnici

uznává zákon za důvod ukončení dosavadního poručenství, což dokazuje nadpis §§ 249 a násl. obč. zák. Dosavadní poručník může v tomto případě býti sproštěn svého úřadu i když jej bezzávadně a uspokojivě vykonával. Návrhu matky na přenesení poručenství nebylo by lze vyhověti jen tehdy, kdyby tu byl některý důvod podle §§ 191, 194 obč. zák. Takového důvodu v tomto případě není, zejména nelze shledati takový důvod v tom, že matka odporuje nařízení politického úřadu ohledně školní návštěvy své dcery, poněvadž z toho nelze ještě odvoditi, že by toto chování se nenechávalo očekávati řádnou výchovu dítěte.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů.

Důvody:

Rekursní soud opřel své rozhodnutí o ustanovení §u 198 a 259 obč. zák., jakož i o § 29 nov. I., z nichž odvozuje pro matku nezletilého dítka nárok na poručenství, přehlíží však úplně předpis §u 208 odstavec druhý obč. zák., kterýž jest v tomto případě jedině směrodatný. Po zrození nemanželského dítěte svěřeno bylo poručnictví tehdejšímu městskému úřadu jako poručníku z povolání, jehož činnost pak přešla na městský úřad sociální péče v B. Poručenský soud podle zmíněného předpisu zákona může poručnictví, svěřené takové organisaci, odvolati jen tehdy, když jest to v zájmu dítka. Jiné ohledy, zejména takové, jaké by snad platily dle §u 259 obč. zák. a §u 29 nov. I. v případě, že by až dosavad zastávala úřad poručníka jednotlivá osoba, nemohou zde rozhodovati, poněvadž podle §u 208 odstavec druhý obč. zák. neobstojí. Nemůže tedy dojíti povšimnutí ani ta okolnost, že nemanželská matka si přeje vésti nyní sama poručnictví svého dítěte, protože až dosud vedla domácí výchovu dítka a že v ohledu mravním nebylo nic závadného proti ní zjištěno. Jako již při svěření poručnictví způsobilému orgánu veřejné správy neb spolku pro ochranu dítek může dle §u 208 odstavec prvý obč. zák., i tehdy, je-li po ruce jiný způsobilý poručník, rozhodovati pouze ta okolnost, že jest toho k účinnému hájení práv a zájmů nemajetného poručence potřeba, tak opět jen ta okolnost, že zájmy dítěte toho vyžadují, mohou přiměti soud, by další vedení poručnictví takové organisaci opět odebral. Jako jediný důvod pro to udala však matka dítěte ve svém písemném podání pouze to, že posavadní poručník neprojevil souhlas s jejím úmyslem, že chce svou nezletilou dceru dáti soukromě vyučovati, když byl městský školní výbor nařídil vyloučení děvčete z německé pomocné školy a její zapsání do české. Z toho viděti, že poručník naopak dbal nařízení úřadu a o jeho provedení se snažil. Jak ze spisu poručenského vidno, zastával posavadní poručník až dosud velmi účinným způsobem zájmy dítěte při zjišťování nemanželského otcovství, při určení, zvýšení a vymáhání výživného pro dítě a přihlíží-li se dále k tomu, že městský úřad sociální péče vzhledem na svoji rozsáhlou organisaci a vydatné prostředky, jež jsou mu při vykonávání činnosti po ruce, může také zájmy dětí sobě svěřených daleko vydatnějším způsobem zastupovati než nemanželská matka dítěte, která jako dělnice nemá ani takové možnosti, by úspěšně o zájmy svého dítěte se starala, není naprosto důvodu k tomu opatření, ke kterému poručenský soud na návrh matky dítěte sáhl a které ani po zákonu není nijak odůvodněno.'

Čís. 5019.

Sudiště dle §u 104 j. n.

Doslovem doložky: »že všechny žaloby ze smlouvy jest podati u určitého soudu« zakládá se výlučná příslušnost umluveného sudiště.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, R II 112/25.)

V pachtovní smlouvě ujednaly strany, že »všechny žaloby z této smlouvy jest podati u věcně příslušného soudu v Uherském Hradišti«. Proti žalobě z pachtovní smlouvy, zadané na okresním soudě ve Zdounkách, vznesl žalovaný námitku místní nepříslušnosti, jíž soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud námitku zamítl, maje za to, že ustanovením pachtovní smlouvy nebyla umluvena výlučná příslušnost soudů v Uherském Hradišti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Bližší okolnosti, za nichž a vzhledem k nimž pojaly strany do pachtovní smlouvy nespornou co do znění doložku o příslušnosti věcně příslušného soudu v Uherském Hradišti a z nichž by se po případě dalo také usuzovati na vůli stran, zda ujednaná příslušnost soudu měla býti výlučná, či jen na výběr, zjištěny sice nebyly a, co v té příčině rekurent teprve v dovolacím rekursu uvádí, k tomu pro nepřípustnost novot (§ 520 c. ř. s. a posudek nejvyššího soudu k tomuto §u) přihlížeti nelze, ale doslov doložky, že všechny žaloby ze smlouvy jest podati u věcně příslušného soudu v Uherském Hradišti, podle německého textu: »die Kontrahenten vereinbaren, daß alle Klagen aus diesem Vertrage vor dem sachlich zuständigen Gerichte in Ung. Hradisch auszutragen sind,« jest přesný a jasný, takže nelze podle něho přikládati doložce jiný smysl než ten, že příslušnost soudu byla ujednána a míněna jako příslušnost výlučná nikoli jen na výběr. Opačného názoru žalující strany a též rekursního soudu, že příslušnost podle volby uvedenou doložkou není ještě vyloučena, ježto doložka ta jest prý obvyklou prorogační doložkou, sdíleti nelze.

Čís. 5020.

Na částku, zabavenou podle §u 26 čís. 4 nařízení ze dne 29. února 1924, čís. 46 sb. z. a n. a zadrženou jako jistota za pokutu a vyšetřovací útraty ve smyslu důchodkového trestního zákona nelze ve smyslu dvorského dekretu ze dne 21. srpna 1838, čís. 291 sb. z. s. vésti exekuci.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, R II 143/25/1.)

K návrhu finanční prokuratury zrušil soud prvé stolice exekuci zabavením nároku (pohledávky) povinného proti eráru na vydání peněz, zabavených dle §u 26 čís. 4 nařízení ze dne 29. února 1924, čís. 46 sb. z. a n. hlavním celním úřadem v B. Rekursní soud zamítl návrh na zrušení exekuce. Důvody: Není platných předpisů, že by cizozemské valuty, zabavené dle §u 26 (4) vládního nařízení ze dne 29. února 1924, čís. 46 sb. z. a n., a peníze, zabavené důchodkovými úřady, byly vyňaty z exekuce vůbec nebo z exekuce na ně zvlášť vedené. Vládní nařízení ze dne 29. února 1924, čís. 46 sb. z. a n. to neustanovuje, nýbrž uvádí, že v trestních nálezech nutno vždy vysloviti, že veškeren zisk z trestného činu, dále cizí platidla, kterými trestný čin byl podniknut, anebo která ku spáchání trestného činu byla určena nebo jím získaná, nebo hodnoty takových cizích platidel propadají v prospěch státu, a to i tehdy, nejsou-li vlastnictvím odsouzeného a bez ohledu na váznoucí na nich práva osob třetích anebo nároky jiných osob k nim, a z §§ 152, 162 důch. tr. zák. jde jen na jevo, že pokuty důchodkové a útraty důchodkové trestního řízení požívají přednostního práva zástavního na věcech, které jsou předmětem důchodkového přestupku nebo prostředkem k němu.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Finanční prokuratura v zastoupení eráru použila oprávnění, daného příslušným úřadům v §u 295 ex. ř. odstavec druhý a navrhla zároveň zrušení exekuce podle §u 39 čís. 2 ex. ř. Z tohoto oznámení finanční prokuratury vyplývá, že 80 amer. dolarů bylo zabaveno podle §u 26 čís. 4 vládn. nařízení ze dne 29. února 1924, čís. 46 sb. z. a n., a 340 Kč že bylo zadrženo ve smyslu příslušných předpisů důchodkového trestního zákona jako jistota za pokutu a vyšetřovací útraty. Vymáhající věřitelé poukazují sice na to, že částky ty nebyly dosud prohlášeny za propadlé, a patrně prý také nebudou pro nedostatek podstaty trestného činu shora uvedeného. Naproti tomu nebylo však dosud rozhodnuto ani o vrácení těchto peněz povinnému. Není proto ještě jisto, zda povinnému budou vráceny obě částky celé či zmenšené, čemuž nasvědčuje dopis finančního ředitelství. V každém případě jde o peněžní pohledávku u veřejné pokladny dosud nesplatnou a nepoukázanou, na kterou nelze vésti exekuci podle dvorského dekretu ze dne 21. srpna 1838, čís. 291 sb. z. s., jenž byl ponechán v platnosti čl. IX. čís. 5 uvoz. zák. k ex. ř.

Čís. 5021.

Doložka rebus sic stantibus platí pro obě strany. Vliv změny poměrů na úmluvu lékaře s náboženskou obcí židovskou před válkou, že bude léčiti členy židovské náboženské obce, začež bude dopláceti na náboženskou daň jen nepatrný peníz.

(Rozh. ze dne 5. května 1925, Rv II 200/25.)

Dne 2. března 1904 učinil žalobce (lékař v S.) s náboženskou obcí židovskou v S. smlouvu, dle níž se zavázal, dokud bude míti v S. bydliště, že veškeré zřízence náboženské obce (i rabína) a členy jich rodin, manželky i dítky, dále chudé v místě bydlící, jejich manželky a dítky v nemoci, při porodech a vůbec kdy jest potřebí lékaře, bude ošetřovati bez jakékoliv náhrady; naproti tomu zavázala se náboženská obec židovská, že po tu dobu bude žalobci předpisovati náboženskou daň nanejvýše 20 K ročně od 1. ledna 1904 počínajíc. V rozporu s touto smlouvou předepsala náboženská obec židovská žalobci na rok 1924 daň 1.200 Kč, kterou rozhodčí soud snížil na 800 Kč. Žalobu, by žalovaná byla uznána povinnou plniti smlouvu ze dne 2. března 1904 a předepsati náboženskou daň nanejvýš 20 K ročně od 1. ledna 1904 počínaje a zejména, že jest povinna předpis, jímž na rok 1924 uložená žalobci náboženská daň ve výši 800 Kč zrušiti, procesní soud prvé stolice zamítl. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek s doplňkem, že se žaloba zamítá pro tentokráte. Důvody: Jest přisvědčiti odvolatelovu názoru, že nejde o smlouvu neplatnou. Neboť nelze mluviti o tom, že smlouva odporuje stanovám žalované obce, opírajícím se o zákon ze dne 21. března 1890, čís. 57 ř. zák. Ze znění smlouvy vysvítá, že nešlo stranám o to, jaký bude předpis dávky pro žalobce, nýbrž, co žalobce za své práce od žalované má obdržeti. Byl tedy smysl smluvního ustanovení ten, že žalobce má míti úplatu v tom, že na dávky bude platiti nanejvýše 20 K, i když předepsaná dávka by byla vyšší, a že následkem toho, kdyby žalobci vyšší dávka byla předepsána a on ji zaplatil, žalovaná obec bude povinna přeplatek mu vrátiti. Takový závazek obce nepříčil se nikterak platným stanovám. Avšak odůvodněna jest námitka žalované, že smlouva učiněna byla za předpokladu tehdejších poměrů, které se však od té doby značně změnily, takže 20 K není v spravedlivém poměru k dnešním příspěvkům příslušníků obce. V té příčině zjistil první soud, že potřeba žalované obce před válkou činila asi 2.500 K, kdežto dnes činí asi 14.000 Kč, že před válkou poplatníci platili nanejvýše 250—300 K, nyní asi 1.200 Kč. Třebas první soud příčinu tohoto značného rozpětí neuvádí, jest samozřejmé, že hlavní příčinou jest znehodnocení peněžní jednotky, vyvolané mimořádnými poměry poválečnými, nač strany při uzavření smlouvy v roce 1904 mysliti nemohly. Žalovaná uplatňuje tím tak zvanou doložku daných poměrů. Když plnění vzájemně povinné následkem nepředvídaného převratu hospodářských poměrů ocitne se v takovém nepoměru hodnot, nelze srovnati se zásadami slušnosti a spravedlnosti, by strana, nepoměrem tím trpící, povinna byla smlouvu dodržeti. Tu pak nelze mluviti o neplatnosti smlouvy, nýbrž pouze o nezávaznosti její oproti straně k takovému vyrovnání neochotné. Žalobce nesnažil se rozdíl v hodnotě své povinnosti a svého práva způsobený oněmi mimořádnými poměry vyrovnati a proto nemohlo býti toho času uznáno, že žalovaná jest povinna smlouvu plniti tak, jak byla ujednána. Poněvadž však první soud žalobní prosbu zamítl navždy, bylo výrok doplniti, třebas odvolatel toho nežádal. Neboť to jest jen důsledek právního názoru, opřeného o zjištěné skutečnosti. Spravedlivost tohoto názoru vysvitne nejlépe z tohoto příkladu: Žalovaná obec zavázala se za týchž podmínek platiti žalobci určitý peníz v korunách.

jest nepochybno, že žalobce pociťoval by jako křivdu, kdyby byl povinen za peníz ten v korunách československých práce ony konati, a že by požadoval, by žalovaná vzhledem na znehodnocení peněz plat ročně zvýšila.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Žalovaná namítala mimo jiné, že smlouva ze dne 2. března 1904 jest se zřetelem na § 19 zákona ze dne 21. března 1890, čís. 57 ř. zák. neplatna, na čemž trvá i v dovolání, že se poměry od té doby značně změnily, poukazujíc na zvýšení cen všech potřeb a zvýšení vydání v náboženské obci, jež nutno uhraditi předepsáním vyšších daní příslušníkům, povinným je platiti, jichž počet se značně snížil z 50 na 27, a dále i na zmenšenou práci žalobcovu snížením počtu osob, které má lékařsky ošetřovati, dovolává se tedy doložky rebus sic stantibus. Žalobce naproti tomu uvedl, že změna hospodářských poměrů nastala i u něho a že jest jeho lékařský výkon ze smlouvy úměrným 20 Kč a že i dnes, kdyby se jeho lékařský výkon oceňoval penězi a kdyby se z vyměřené mu daně bez zřetele na smlouvu odpočetla hodnota jeho výkonu, by vyšlo též 20 Kč, což uplatňuje také ještě ve svém dovolání, nezabývaje se již otázkou platnosti oné smlouvy, již odvolací soud prohlásil za platnou. Dlužno se tedy zabývati jednak otázkou platnosti smlouvy, jednak otázkou vlivu doložky rebus sic stantibus za tuto smlouvu. Co do prvé otázky poukazuje se na důvody odvolacího soudu, že tu nejde o předpis dávky pro náboženskou obec, nýbrž o obstarání lékařského ošetřování pro osoby uvedené ve smlouvě a o stanovení odměny za to, jež měla býti s dávkou kompensována, takže by žalobce na ni nejvýše doplácel 20 Kč, jak plyne ze smlouvy a nesporného přednesu stran. Pokud jde o další otázku, nelze ovšem přiznati žalované straně, že smlouva byla rebus sic stantibus uzavřena, pominouti však při tom žalobce. Tím by nastalo využívání změny poměrů žalovanou stranou, jež byly způsobeny světovou válkou, jíž se žádná ze stran nenadála, dostávalo by se jí tak prospěchu, s nímž jistě při uzavření smlouvy nepočítala. Naopak musí se přiznati tato doložka oběma stranám a na smlouvu pohlížeti tak, že zavazuje i nadále obě strany ovšem pod podmínkou, že budou vzájemná plnění přizpůsobena požadavkům změněných poměrů a že budou plnění z této smlouvy navzájem vyvážena. To však bylo by možno jen tehdy, kdyby byl zjištěn rozsah práv a povinností obou stran smlouvou převzatých. Ohledně žalované strany již se tak stalo zjištěním soudu prvé stolice, nestalo se však tak ohledně žalobce co do hodnocení odměny za převzatý výkon lékařský, ač již v prvé stolici o tom nabízel důkaz znalci. Řízení obou nižších stolic zůstalo kusé, pročež není dovolacímu soudu možno, by ve věci samé rozhodl a musil z té příčiny rozsudky obou nižších stolic zrušiti.

Čís. 5022.

Zásadně dlužno do pozůstalostního inventáře pojati podíl zůstavitelův na veřejné obchodní společnosti podle skutečného jmění společnosti, leč že by společenská smlouva věc jinak upravovala.

(Rozh. ze dne 6. května 1925, R I 352/25.)

Pozůstalostní soud nařídil k návrhu nepominutelného dědice (jeho otcovského opatrovníka) dědicům po veřejném společníku, zemřelém dne 17. srpna 1923, by předložili soudu poslední roční bilanci společnosti před úmrtím zůstavitele, zamítl však návrh, by dědicové byli vyzváni též k předložení bilance k 1. lednu 1924 a uvedl v tomto směru v důvodech: V příčině nároků pozůstalosti proti veřejné společnosti na vyplacení podílu zůstavitele na firemním jmění, rozhodna jest v první řadě smlouva společenská. Podle §u 15 této smlouvy mají dědicové zemřelého společníka vůči společnosti pouze nárok na kapitálový vklad, který vykazuje poslední roční bilance, předcházející úmrtí společníka, a dle §u 21 nemají dědicové v žádném případě nároku na vyšetření skutečné ceny společenského jmění v době úmrtí společníka, nýbrž musí se spokojiti s odbytným, v §u 15 určeným, důsledkem čehož lze soudu pozůstalostnímu zkoumati, zda ocenění podílu zůstavitelova na jmění společenském odpovídá řádně, formálně správně zřízené poslední bilanci před úmrtím zůstavitele. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs čelí proti napadenému usnesení, pokud jím bylo potvrzeno usnesení pozůstalostního soudu, nevyhovující stěžovatelovu návrhu, by dědicové byli vyzváni k předložení bilance k prvnímu lednu 1924 a prohlašující, že pro výpočet povinného dílu nezletilého Josefa N-a jsou směrodatnými omezující ustanovení společenské smlouvy ze dne 23. ledna 1897, a pokud samo vyslovuje, že musí býti ponecháno znalcům, by rozhodli, čeho jim třeba k nálezu i k posudku, pak že toho času jest předčasným zabývati se řádným oceněním dle §u 784 obč. zák., poněvadž v nynějším období jde jen o podíl zůstavitele Emanuela R-a na obchodní společnosti, nikoli o výměru a výpočet povinného podílu. Leč napadené usnesení hoví v podstatě stavu věci i zákonu až na právní názor, že při inventarisaci společenského podílu zůstavitelova netřeba prozatím bráti zřetel k povinnému podílu nezletilého Josefa N-a, s kterýmžto názorem v této všeobecnosti nelze souhlasiti. Usnesením pozůstalostního soudu ze dne 5. listopadu 1923 a ze dne 7. ledna 1924 bylo nařízeno sepsání inventáře jen se zřetelem na nezletilého vnuka zůstavitelova Josefa N-a (§ 92 odstavec druhý nesp. pat.). Účelem inventáře jest tedy sepsání a ocenění pozůstalostního jmění dle zásad §u 784 obč.

zák. a to všeho jmění, tedy i podílu zůstavitelova na obchodní společnosti pod firmou F. R. Kdyby při sepsání inventáře neměl býti již nyní vzat zřetel k nezletilému nepominutelnému dědici a mělo se postupovati dle §u 106 nesp. říz., neměl by po případě inventář vůbec významu. Bylo by tedy zásadně co do podílu zůstavitelova na společenském jmění zříditi likvidační bilanci, t. j. bilanci podle skutečného majetku společnosti a nestačilo by, by byl pojat do inventáře podíl společníka ve společnosti, jak se jeví na jeho kapitálovém kontě, neboť uzávěrka kapitálového konta není než výpočtem dle obchodních knih, oč se jmění společníkovo tu kterou dobu účastenstvím jeho ve společnosti zvětšilo nebo zmenšilo (čl. 106 obch. zák.) a nevyjadřuje vždycky pravého stavu podle skutečného stavu společnosti. Má-li tedy inventář odpovídati §u 97 nesp. říz., nutno pojati do něho podíl společníka dle pravého stavu podílu t. j. podle skutečného jmění společnosti. To plyne též z ustanovení čl. 130 obch. zák., dle něhož jest určiti podíl společníka z veřejné společnosti vypadnuvšího podle skutečného majetku společnosti v době vypadnutí společníka. Leč v tomto případě padá na váhu společenská smlouva, obsahující v §u 15 ustanovení, že dědicové zemřelého společníka mají nárok jen na kapitálový vklad, jak se jeví dle poslední bilance předcházející úmrtí společníkovu a v §u 21, dle něhož dědic společníka za trvání společnosti zemřelého nemá v žádném případě nárok na vyšetření společenského jmění v době úmrtí společníka, nýbrž musí se spokojiti odbytným, stanoveným v §u 15. Toto smluvní ustanovení působí proti všem dědicům bez rozdílu. Je-li společenská smlouva zdrojem určitých práv a závazků společníkových, přecházejí také jen tato práva a závazky na dědice. Účast kteréhokoli společníka na společenském podniku byla smlouvou podmíněna mimo jiné také tím, že omezí své dědice jen na kapitálový vklad dle poslední bilance, jinými slovy, společník vzdal se smlouvou již předem ve prospěch společnosti svého nároku na onu část společenského jmění, jež hodnotou svou po případě by převyšovala kapitálový vklad dle poslední bilance, předcházející jeho úmrtí. Proto také ani dědicové, vstupující v práva a závazky zůstavitelovy, nemohou míti více práv, než měl zůstavitel pokud se týče jsou podrobeni závazkům, jež na se vzal zůstavitel (§§ 531 a 547 obč. zák.). Ustanovení §§ 15 a 21 smlouvy není tedy pořízením pro případ smrti, nýbrž smluvním závazkem společníků mezi sebou. Proto také zůstavitel v prvém odstavci závěti zcela v souhlasu se společenskou smlouvou vymezuje, že jeho pozůstalost tvoří mimo jiné společenský vklad, t. j. onen obnos, který vykáže poslední bilance firmy R., jím schválená. Dle společenské smlouvy jest tedy zařaditi do inventáře podíl zůstavitelův na společenském jmění jen tímto obnosem a bude se znalcům omeziti jen na zjištění správnosti bilance, pakli ovšem nebyla zůstavitelem schválena, neb v opačném případě odpadla by vůbec potřeba znaleckého posudku. Tomuto názoru není na závadu ustanovení §u 97 nesp. říz., neboť v den úmrtí zůstavitelova nebyl ve smyslu společenské smlouvy jeho podíl na společenském jmění větší, než jak vykazuje poslední bilance. Z toho, co bylo uvedeno plyne, že jest lhostejno, že součástí společenského jmění jsou velkostatky a pivovar, neboť i tyto nemovitosti sdílejí osud ostatního společenského jmění.

Čís. 5023.

Novela o právu manželském.

Rozluka každého manželství, rozvedeného po působnosti rozlukového zákona, dle §u 15 rozl. zák. se připouští jen za souhlasu druhého manžela.

(Rozh. ze dne 6. května 1925, R I 367/25.)

Soud prvé stolice zamítl návrh manžela, by bylo rozloučeno manželství, rozvedené dobrovolně dne 22. června 1921, ježto manželka neprojevila s rozlukou souhlas. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Výtka, že srovnalá usnesení nižších soudů zřejmě odporují zákonu (§ 16 nesp. patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák.), není odůvodněna. Výklad, jehož se dostalo §u 16 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. nižšími soudy, jest správným a hoví stálé judikatuře tohoto nejvyššího soudu (Sb. n. s. čís. 414, 2669, 3351), který neshledává příčiny, by se od ní odchýlil. §§ 15 a 16 řečeného zákona těsně spolu souvisí. V §u 15 jest stanovena zásada, že, bylo-li manželství soudně rozvedeno, může každý manžel, nechce-li žalovati o rozluku z jiného důvodu, uvedeného v §u 13, žádati — v řízení nesporném — za rozluku pro nepřekonatelný odpor. Co do času, kdy lze podati žádost, § 15 však rozeznává. Šlo-li o manželství, rozvedené před vydáním zákona, bylo lze žádati za rozluku již po uplynutí šesti měsíců od provedeného soudního rozvodu; jde-li však o manželství, rozvedené po vydání zákona, lze podati žádost teprve, když uplynul alespoň rok od provedeného soudního rozvodu. V obou případech pak se vyžaduje, že manželé neobnovili manželského společenství. Navazuje na tato ustanovení, upravuje § 16 v prvém odstavci bodu a) povšechně postup při žádostech za rozluku dle §u 15 a stanoví především, že souhlasí-li oba manželé s rozlukou a nabude-li soud konaným šetřením přesvědčení, že jest tu vskutku nepřekonatelný odpor, vysloví rozluku usnesením. Zákon žádá tudíž pro povolení rozluky k pouhé žádosti manželů již rozvedených zásadně jednak svolení druhého manžela, jednak zjištění nepřekonatelného odporu, zákonem jen předpokládaného. Z této zásady připouští druhý odstavec bodu a) dvě výjimky ve prospěch manželství, rozvedených před působností zákona, a to první pro případy, kdy od provedeného soudního rozvodu neuplynula ještě tři léta, druhou pak pro případy, v kterých toto tříletí již prošlo. Jde-li totiž o manželství, rozvedené před působností zákona, neuplynula-li však ještě tři léta od provedeného soudního rozvodu, stačí, když soud nabude přesvědčení, že nejde o čin nerozvážný, t. j. zjišťování nepřekonatelného odporu odpadá a na místě toho se zjišťuje jen rozvážnost činu, roz. žádosti za rozluku. Tím však není řečeno, že se v takovémto případě nevyžaduje souhlasu

druhého manžela, naopak náležitost ta zůstává nedotčena. Stává se postradatelnou a zbytečnou teprve v případech, o nichž se zmiňuje druhá věta druhého odstavce bodu a), totiž v případech, kdy od provedení soudního rozvodu uplynula již tři léta. Tu netřeba k rozluce ovšem ani souhlasu druhého manžela, ani zjištění nepřekonatelného odporu, ani zjištění rozvážnosti činu. Tím se tato druhá skupina manželství, rozvedených před působností zákona, podstatně liší od skupiny prvé, a není tedy správným tvrzení stěžovatele, že, kdyby se druhý odstavec bodu a) §u 16 vztahoval jen na manželství rozvedené před působností zákona, byla by jeho druhá věta zbytečna a obsahově zahrnuta již ve větě prvé. Že jedině takto lze rozuměti §u 16 a) plyne, nehledíc k doslovu a vnitřní souvislosti tohoto zákonného ustanovení, též z úvahy, že, kdyby byl zákonodárce chtěl učiniti souhlas druhého manžela zbytečným i před uplynutím tří let od provedeného soudního rozvodu, byl by to vyznačil na patřičném místě, totiž v prvé větě druhého odstavce bodu a). Váže-li však zákon zbytečnost tohoto souhlasu v druhé větě na uplynutí doby tří let, jest na bíledni, že, neuplynulo-li ještě toto tříletí, souhlas ten zbytečným není. Naproti tomu jedná bod c) §u 16 zcela povšechně o manželstvích, rozvedených po působnosti zákona a stanoví, že, nesouhlasí-li v takových případech druhý manžel s rozlukou (nebo tvrdí-li jiné důvody, než nepřekonatelný odpor), soud odkáže žadatele na pořad práva. Z toho zřejmě plyne, že rozluka každého manželství, rozvedeného teprve po působnosti zákona podle §u 15, tedy v řízení nesporném, se připouští jen za souhlasu druhého manžela. Stěžovatelův názor, že předpisu §u 16 c) lze použiti jen na ony případy manželství, rozvedených po účinnosti zákona, kde jest žádáno za rozluku po uplynutí jednoho roku, ale před uplynutím tří let od rozvodu, nemá v zákoně opory. Výklad zde uvedený jest zcela logickým a nenuceným, plyne z jasného doslovu zákona, a proto není třeba uchýliti se k jiným pomůckám vykládacím. Výklad ten došel výrazu i v prováděcím nařízení ze dne 27. června 1919, čís. 362 sb. z. a n., jež v článku II. odstavci II. formuluje zcela přesně zásadu zde vyslovenou a z doslovu zákona vyvozenou a proto neodporuje zákonu, nýbrž s ním úplně se kryje. Na stanovisko, že se druhá věta druhého odstavce bodu a) §u 16 vztahuje jen k manželstvím, rozvedeným před působností zákona, nikoliv k manželstvím, rozvedeným po jeho působnosti, postavila se také komise pro revisi občanského zákoníka, jak patrno z poznámky na str. 92 osnovy revidovaného práva rodinného, že »zvláštní předpis o manželstvích, rozvedených před účinností zákona nemá býti recipován, čímž bude vyhověno též návrhu č. t. 2555 z r. 1921, jenž se dožaduje aspoň škrtnutí závěrečné věty odstavce druhého lit. a).

Čís. 5024.

V novém řízení, nařízeném dle §u 496, odstavec druhý c. ř. s., nelze se zabývati obranou, která v původním řízení nebyla uplatněna.

Kupitel jest oprávněn odmítnouti zboží, neodpovídá-li způsob plnění smlouvě. Tak jest tomu, nebylo-li dbáno všeobecné i mezi smluvníky již od dřívějška zachovávané zvyklosti, by zboží bylo zasláno přímo a k samostatnému vyclení.

(Rozh. ze dne 6. května 1925, Rv I 329/25.)

Žalovaná tuzemská firma objednala u žalující říšskoněmecké firmy větší množství nehotových (neadjustovaných) dámských klobouků zámořského původu. Clo šlo k tíži žalované firmy. Žalující firma klobouky zaslala tuzemskou firmou, jež je vyclila. Poněvadž žalovaná firma odepřela zboží přijati, byla žalována o zaplacení kupní ceny s příslušenstvím. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

důvodů:

Řízení v první stolici provedeno bylo ve dvou oddílech: před zrušovacím usnesením odvolacího soudu ze dne 16. dubna 1924 a po něm. V prvním oddílu řízení bránila se žalovaná firma proti žalobnímu nároku na zaplacení kupní ceny za objednané klobouky tím, že jednak podle obchodní zvyklosti, jednak podle zvyku, zachovávaného v dřívějším obchodním spojení se žalobcem, jednak podle příkazu výslovně žalobci daného měla si žalovaná sama klobouky z cizozemska objednané vyclíti; avšak žalobce jí je zaslal nikoli přímo, nýbrž prostřednictvím firmy K. již vyclené a clo jí připočetl ke kupní ceně. Odvolací soud zrušil rozsudek prvního soudu podle §u 496 čís. 2 a 3 (správně jen čís. 2) c. ř. s. jen k tomu účelu, aby znaleckým důkazem bylo na jisto postaveno, jaké klobouky byly předmětem smlouvy, co rozuměti jest výrazy »štumpa« a »model«; zda tvrzený obchodní zvyk trvá; při kterém ze svých odporujících si tvrzení v příčině poměru k firmě K. žalovaná setrvává; v jakém směru a míře pozbyly klobouky na ceně a konečně jak jest vysvětliti rozdíl cla v částce 90 Kč. Jen v těchto bodech byl procesní soud podle §u 496 odst. 2 c. ř. s. oprávněn řízení doplniti. Žalovaná naopak nebyla oprávněna, by teprve v druhém oddílu řízení po výslechu znalce činila novou námitku poukazem na předpisy o zahraničním obchodu, které v prvním oddílu řízení neuplatnila a pro kterou ani v druhém oddílu žádných skutkových okolností nepřednesla. Neprávem tedy oba nižší soudy také tuto otázku řešily, což pak v opravném řízení zavdalo stranám podnět k různým výkladům a novým tvrzením na př. o žalobcově poměru k firmě K., o kumulativním dovozním povolení, o náležitostech valuty při zboží dovezeném z cizozemska a o jakémsi výnosu ministerstva obchodu, jehož se žalovaná teprve ve třetí stolici dovolává. Dotyčnými vývody dovolacího spisu netřeba se obírati, protože ony okolnosti v první stolici na přetřes nepřišly a jsou tedy pro řízení opravné nedovolenými novotami (§§ 482, 504 c. ř. s.). Nižší soudy zjistily (§ 271 c. ř. s.), že při klobouciích z panamského pletiva, o něž v tomto sporu jde, jest obchodním zvykem, že si kupující vyhrazuje sám vyclení a že má na tom také obchodní zájem; zjistily dále, že i v obchodním spojení mezi žalobcem a žalovanou firmou tato si sama vyclívala zboží, žalobcem zaslané, a zjistily konečně, že žalovaná firma v dopi-

sech žalobci zaslaných žádala, by jí zboží bylo zasláno přímo, a nikoli prostřednictvím jiné osoby, že si je sama vyclí. Nezáleží na tom, že dle žalobcova tvrzení bylo zboží v době, kdy dopisy obdržel, již na cestě, neboť k rozhodnutí sporu stačí také ona všeobecná a též mezi stranami dříve zachovávaná obchodní zvyklost (čl. 279 obch. zák.). Takováto zvyklost jest důležitým zdrojem pro výklad vůle stran, protože nutno podle čl. 278 obch. zák. hleděti ke všem okolnostem, které podle pravidel věrnosti a víry v obchodním styku jsou pro smluvní vůli stran důležity. Zmíněná všeobecná a též mezi stranami zachovávaná zvyklost byla tedy předpokládaným článkem ujednání a součástí smluvní vůle stran, a proto měl žalobce zaslati žalované firmě objednané zboží přímo a měl jí vyclení přenechati, zvláště když clo — jak jest nesporno — šlo k její tíži. Proč žalovaná chtěla zboží sama vyclíti, jest lhostejno. Rovněž jest nerozhodno, zdali snad žalovaná firma chtěla v první řadě na žalobci docíliti odkladu dodání zboží místo v prosinci 1922 až v únoru 1923, neboť žalovaná kladla váhu na to, by jí bylo zboží zasláno přímo a k samostatnému vyclení a uplatňuje jen tento důvod pro odmítnutí přijetí zboží. Nutno tedy již jen řešiti otázku, zda byla žalovaná firma oprávněna z uvedeného důvodu odmítnouti přijetí zboží. K této otázce jest přisvědčiti. Předpisy článků 344 a 345 obch. zák., jednající o způsobu zaslání zboží a o náhradě škody při úchylkách od daných disposic kupitelových, nehodí se na tento případ, neboť nejde tu o způsob zaslání zboží a volbu dopravního prostředku. Spíše dlužno tu použiti článku 346 obch. zák. a doplňujících předpisů občanského zákona. Podle čl. 346 obch. zák. jest kupitel povinen převzíti zboží, má-li smluvené nebo zákonné vlastnosti. Nemá-li jich, není povinen je převzíti. Zákon má ovšem na mysli v první řadě jakost zboží a jeho případné vady, ale tím není řečeno, že by při jiném protismluvním plnění nemohl kupitel přijetí zboží odmítnouti; spíše platí podle čl. 1 obch. zák. i pro obor obchodního práva předpis §u 1413 obč. zák., podle něhož není věřitel povinen přijati plnění jako splnění závazku, neodpovídá-li smlouvě co do času, místa a způsobu. A tak tomu bylo zde, protože způsob plnění kupní smlouvy prodatelem neodpovídal smlouvě. Mohl tedy kupující odmítnouti vadné plnění (srovnej také Staub-Pisko k čl. 346 str. 267 a k čl. 347 str. 295—296) a není povinen zaplatiti kupní cenu, která jest splatna při dodání zboží, totiž při řádném splnění smlouvy prodatelem (§ 1052 obč. zák.).

Čís. 5025.

Byla-li v základním sporu určena odvolacím soudem (§ 500, odstavec třetí c. ř. s.) hodnota předmětu rozepře, není odvolací soud oprávněn, odchýliti se napotom od takto stanovené hodnoty, třebas důsledkem povolené obnovy byl zrušen také rozsudek odvolacího soudu v základním sporu.

(Rozh. ze dne 6. května 1925, Rv I 442/25.)

V základním sporu ocenil odvolací soud předmět rozepře (§ 500 odstavec třetí c. ř. s.) na 1.000 Kč. Žaloba byla v základním sporu zamítnuta. K žalobě o obnovu zrušil procesní soud prvé stolice rozsudek prvého i odvolacího soudu v základním sporu, avšak ve věci samé žalobu opět zamítl. Odvolací soud k odvolání žalobce napadený rozsudek potvrdil a ocenil předmět rozepře na 2.500 Kč.

Nejvyšší soud dovolání odmítl.

Důvody:

Hodnota předmětu sporu, v němž odvolací soud rozhodl, byla sice v napadeném rozsudku určena na 2.500 Kč, ale odvolací soud ocenění to učinil neprávem, takže neváže dovolací soud. Usnesení, pojaté do vyhotovení rozsudku odvolacího soudu, jímž podle §u 500 odstavec třetí c. ř. s. určena byla hodnota předmětu sporu, je usnesením konečným, které nepodléhá opravnému prostředku a váže tedy nejen dovolací, nýbrž samozřejmě i odvolací soud. Z toho plyne, že odvolací soud usnesení to nemůže změniti nebo nahraditi usnesením jiným. Odvolací soud nemůže tak učiniti ani tehdy, byl-li, jako zde, důsledkem povolené obnovy řízení zrušen také rozsudek odvolacího soudu v základní rozepři, jenž obsahoval usnesení podle §u 500 odstavec třetí c. ř. s., neboť usnesení to žalobou o obnovu nebylo dotčeno a dotčeným býti ani nemohlo, jelikož obnoveno býti může podle §u 530 c. ř. s. jen řízení rozsudkem skončené a nikoliv též usnesení podle §u 500 odstavec třetí c. ř. s. Na tom nemění ničeho okolnost, že ono usnesení bylo pojato do vyhotovení rozsudku, neboť tím nepozbylo své povahy jako usnesení a nestalo se podstatnou součástkou rozsudku, která tím, že v důsledku povolené obnovy řízení zrušen byl rozsudek, usnesení ono obsahující, samočinně by musila zaniknouti. Zůstává tedy přes to, že hodnota předmětu sporu napadeným rozsudkem byla určena na 2.500 Kč, při tom, že hodnota tato činí 1.000 Kč, jak rozsudkem odvolacího soudu ze dne 21. února 1924 v základním sporu s konečnou platností bylo vysloveno. Za toho stavu věci je dovolání podle §u 502 odstavec třetí c. ř. s. nepřípustno a bylo proto odmítnuto.

Čís. 5026.

Vlastnické právo ku zajištění může býti v exekučním řízení ochráněno jedině žalobou podle §u 258 ex. ř.

(Plenární usnesení ze dne 9. května 1925, čís. pres. 1385/24.)

Ježto v praxi Nejvyššího soudu vyskytly se rozpory v otázce, kterak jest ochrániti vlastnické právo ku zajištění v exekučním řízení, zdali žalobou podle §u 37 ex. ř. nebo žalobou podle §u 258 ex. ř., přikázal první president Nejvyššího soudu rozřešení otázky plenárnímu senátu, jenž ji zodpověděl, jak uvedeno v právní větě.

Důvody:

Dlužno předeslati, že plenárnímu senátu nelze se zabývati hmotněprávním významem zajišťovacího převodu (převodu práva vlastnického

ku zajištění), jelikož mu v tom směru nebyla otázka položena. Zde jde jen a jedině o otázku formálního práva, neboť jejím obsahem jest úvaha o způsobu, jakým věřitel, opírající svůj nárok o zajišťovací převod, jest oprávněn tento svůj nárok ochrániti v exekučním řízení jinému věřiteli proti téměř dlužníku povoleném. Rozebírajíce právní předpisy §u 37 a 258 ex. ř., dospíváme k těmto závěrům: Odpor podle §u 37 ex. ř. opírá se o práva, která činí výkon exekuce nepřípustným. Tato žaloba směřuje, aby předmět do exekuce vzatý odňat byl exekučnímu řízení, a když je žalobě vyhověno (§ 37 posl. odst.), jest exekuci zrušiti z úřední povinnosti. Naproti tomu předpis §u 258 ex. ř. vyřizuje střet mezi exekučním právem zástavním a zástavním právem mimosoudně nabytým, pokud se týče zákonitým právem zástavním, po případě i zadržovacím právem (čl. 312 obch. zák.), neboť žalobou podle tohoto předpisu lze uplatniti zástavní právo, nebo přednostní právo ku předmětům, které v době exekučního zabavení nebyly v držbě oprávněného. Tedy tato žaloba čelí, nikoli aby exekucí zasažený předmět odňat byl exekučnímu řízení, nýbrž aby v exekučním řízení bylo postiženému ochráněno jeho právo na přednostní úkoj z výtěžku dotyčného předmětu. Ani v prvém ani ve druhém případě neuvádí exekuční řád oněch práv, která by činila nepřípustným výkon exekuce, pokud se týče oněch práv, která by dávala postiženému nárok na přednostní úkoj ze zabaveného předmětu, tato otázka je tedy otázkou hmotného práva. Bylo by proto na snadě obírati se blíže a podrobněji dotyčnými předpisy hmotného práva, leč, poněvadž by úkol daný plenárnímu senátu byl tím překročen, stačí zde poukázati pouze k tomu, že právní útvar zajišťovacího převodu není platnými hmotněprávními předpisy upraven, a že ustanovení obč. zákona o právu vlastnickém a o právu zástavním se na něj nevztahují, když vlastním jeho účelem jest jen zajištění pohledávky, tedy pojištění úvěru. Ostatně předpis §u 10 (čís. 3) konk. ř. (stejně znějící jako § 10 čís. 3 vyrovn. řádu), činí zbytečným pojati v okruh úvah zmíněné hmotněprávní předpisy. Vychází-li se z předpisu §u 10 čís. 3 konk. ř., tu sluší zdůrazniti, že formě, ve které tento zajišťovací převod v životě hospodářském vystupuje na venek — odívaje se v roucho práva vlastnického — nesmí býti přikládán význam rozhodující, a třeba míti na mysli, že strany nechtěly, aby osoba oprávněná nabyla práva vlastnického ve smyslu obč. zákona, nýbrž že zamýšlely, aby oprávněný dosáhl zajištění své pohledávky. Staví-li citovaný předpis konk. řádu osobní věřitele, nabyvší k zajištění svých nároků určité věci dlužníkovy (úpadcovy), na roveň oddělným věřitelům úpadcovým, jest tím s dostatek objasněn dosah oprávnění, vyplývajícího pro stranu, opírající svůj nárok o zajišťovací převod. Je-li dle toho v konkursním řízení, které ve své podstatě jest generální exekucí, osobní věřitel, nabyvší k zajištění svých nároků určité věci úpadcovy, oprávněn dojíti z těchto kusů majetkových, které by jinak připadly do konkursní podstaty, odděleně a před ostatními věřiteli úpadce uspokojení svých nároků, pak nemůže tomu býti jinak v řízení exekučním. Z toho plyne, že věřitel, odvozující své oprávnění na zaplacení své pohledávky z určitých věcí jeho na základě zajišťovacího převodu, má v exekučním řízení, nejsa držitelem resp. detentorem dotyčných věcí, totéž postavení, jako osoba třetí, o níž

mluví § 258 ex. ř., jelikož mu, hledíc k §u 10 čís. 3 konk. ř., přísluší jen nárok na přednostní uspokojení z výtěžku těch věcí, a to již před splatností jeho pohledávky zajišťovacím převodem chráněné. Důsledkem toho možno otázku danou zodpověděti v ten smysl, že nárok ze zajišťovacího převodu (převod práva vlastnického ku zajištění) může býti ochráněn jen žalobou dle §u 258 ex. ř.

Čís. 5027.

Jsou-li nemovitosti, o jichž odhad za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty jde, zapsány dílem v zemských deskách, dílem v pozemkové knize, jest ku předsevzetí odhadu příslušným sborový soud prvé stolice (§ 117 j. n.), jenž může provedením jednotlivých úkonů pověřiti okresní soud jako soud dožádaný.

(Rozh. ze dne 12. května 1925, R I 400/25.)

V řízení o odhadu nemovitostí, mezi nimiž byly i nemovitosti, zapsané v zemských deskách za účelem vyměření zemské dávky z přírůstku hodnoty, nařídil soud prvé stolice (okresní soud v Kolíně) odhad a ustanovil znalce. Rekursní soud (krajský soud v Kutné Hoře) nevyhověl stížnosti poplatníků. Důvody: Vývodům stížnosti bylo by přisvědčiti, kdyby šlo o odhad v řízení soudním, exekučním, v takovémto případě byl by vzhledem na statek, zapsaný v zemských deskách, k odhadu a vůbec k reálním úkonům příslušným krajský soud (§ 118 j. n.). V této věci jde o vyšetření hodnoty sice soudem, který určí i odhadní cenu, avšak na dožádání Zemského inspektorátu, vyměřujícího dávku z přírůstku hodnoty nemovitostí podle §u 17 nařízení ze dne 27. dubna 1922, čís. 143 sb. z. a n. Věc byla postoupena zdejším krajským soudem soudu okresnímu, když před tím Zemský inspektorát pro zemské dávky v přípisu ze dne 17. června 1924 prohlásil, že souhlasí s tím, by odhad nemovitostí zemskodeskových i rustikálních provedl soud okresní. Posouzení přípustnosti takovéhoto prohlášení nepřísluší soudu, který o odhad jest dožádán a stejně by musil vykonati odhad pozemků rustikálních.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu poplatníků potud, že zrušil nejen napadené usnesení, nýbrž i usnesení krajského soudu ze dne 23. června 1924, pokud jím byl návrh zemského inspektorátu i obledně nemovitostí, zapsaných v zemských deskách, postoupen okresnímu soudu v Kolíně, jakož i následující řízení a krajskému soudu v Kutné Hoře uložil, by v řízení jako soud prvé stolice pokračoval.

Důvody:

O návrhu na soudní odhad nemovitostí dle §u 17 pravidel o obecní dávce z přírůstku hodnoty, dodatek III. k vládnímu nařízení ze dne 27. dubna 1922, čís. 143 sb. z. a n., nejedná soud jako úřad pouze dožádaný, nýbrž u výkonu soudní pravomoci, přikázané mu v §§ 267 až 280 nesp. patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. Příslušnost

soudu řídí se ustanoveními §u 268 nesp. pat. a § 117 j. n., jmenování znalců §em 273 nesp. pat. a podpůrnými (§ 272 nesp. pat.) předpisy civilního soudního řádu a exekučního řádu. Jelikož nemovitosti, jež mají býti odhadnuty, leží všechny sice v obvodu okresního soudu v Kolíně, ale jsou zapsány dílem v zemských deskách, dílem v knize pozemkové, jsou podle §u 117 j. n. příslušny dílem krajský soud v Kutné Hoře, dílem okresní soud v Kolíně. Příslušnost ta jest dle §u 44 j. n. výlučná, důvody účelnosti mohou býti sice podnětem k návrhu, aby odhadem obojích nemovitostí byl pověřen jen jeden z obou soudů, leč rozhodnutí o takovém návrhu jest dle §u 31 j. n. vyhraženo vrchnímu zemskému soudu. Usnesením krajského soudu ze dne 23. června 1924, pokud jím byl po vyžádaném souhlasu zemského inspektorátu odhad i deskových nemovitostí přikázán okresnímu soudu v Kolíně, byl porušen zákon, proto musilo býti toto usnesení, jakož i řízení mu následující zrušeno a krajskému soudu nařízeno, aby v jednání pokračoval. Pokud byl tímto usnesením okresnímu soudu postoupen návrh na odhad nemovitostí zapsaných v knize pozemkové, zůstává sice nedotčeno, poněvadž jest odůvodněno předpisem §u 44 j. n., ale i tu bude okresnímu soudu postupovati podle okolností o návrhu stran bez ohledu na později vydaná a nyní zrušená usnesení, týkající se převážně statků deskových. Není ovšem překážky, aby krajský soud nepověřil dle §u 36 j. n. okresní soud v Kolíně jako soudce dožádaného provedením jednotlivých úředních úkonů, jež soudní odhad bude vyžadovati, jmenovitě i ohledáním nemovitostí na místě samém a provedením znaleckého důkazu, v kterémž případě by dle §§ 352 a 368 c. ř. s. mohlo býti dožádanému soudu ponecháno i vybrání znalců, konečné rozhodnutí, totiž určení odhadní ceny, musí však zůstati vyhraženo příslušnému krajskému soudu a bude mu také uvážiti, zda jsou v tomto případě dostatečné důvody, aby jmenování znalců místo něho provedl dožádaný soud okresní. V každém případě bude příslušeti výběr znalců dle §u 273 nesp. říz. soudu samému bez ohledu na návrhy stran, stranám přísluší pouze právo, vybrané znalce odmítnouti, jsou-li tu důvody v §u 355 c. ř. s. uvedené. V tomto směru jest dovolací rekurs právě tak bezdůvodným jako jest mylným názor, že by byl příslušným civilní zemský soud v Praze.

Čís. 5028.

Výbor advokátní komory, vyřizuje žádost advokáta o zápis do jejího seznamu, není oprávněn přezkoumávati pravoplatný dřívější zápis téhož advokáta do seznamu advokátů jiné advokátní komory. To platí zejména i v poměru advokátních komor v historických zemích k advokátní komoře na Slovensku. Právní povaha povolání advokátského.

(Rozh. ze dne 12. května 1925, R I 421/25.)

Výbor advokátní komory v Čechách nevzal na vědomí oznámení advokáta Dr. N-a, že přesídlil z Trenčína do Prahy. Valná hromada advokátní komory napadené usnesení potvrdila. Nejvyšší soud k odvolání Dra N-a zrušil usnesení valné hromady advokátní komory i výboru advokátní komory a uložil tomuto, by v této věci znovu rozhodl, pomína důvod zamítnutí, použitý ve zrušeném usnesení.

Důvody:

Po formální stránce dlužno předeslati, že odvolání na nejvyšší soud podáno předčasně, tak říkajíc do zásoby, ale ovšem tato přemíra opatrnosti nemůže škodit, tím méně, když toto řízení, pokud jest soudním, t. j. jde o opravný prostředek k nejvyššímu soudu, nemůže pokládáno býti za jiné než nesporné i má tu tedy místo předpis §u 2 čís. 10 nesp. pat. Ve věci samé je příznačno, že komora nebyla s to opříti své rozhodnutí v přední a hlavní otázce níže rozbírané o nějaký předpis zákona, ačkoli i zde jistotně platí § 10 obč. zák., nehledíc k tomu, že o nějakém obyčejovém právu nemůže zde vůbec býti řeči, ježto jsou tu přesné zákonné normy. Použitý důvod zamítnutí jest ten, že komora, výbor i valná hromada, zkoumajíce žádost odvolatelovu, přezkoumávaly podmínky jeho zápisu do seznamu advokátů advokátní komory v Turč. Sv. Martině a neshledaly je danými. Tím však osobily si právo přezkoumávati správnost usnesení advokátní komory v Turč. Sv. Martině ze dne 29. prosince 1924, jímž zápis ten povolen, ale právo takové jim nepřísluší, neníť jim dáno ani žádným právním předpisem, zejména ne nějakým ustanovením advokátního řádu nebo zákona ze dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb. jej novelujícího, ani jich postavením, neboť nejsou ani rekursní stolicí ani žádným dozorčím nebo jinak nadřízeným úřadem jmenované komory v Turč. Sv. Martině, naopak postavení obou komor jest rovné, úplně koordinované. Dlužno-li podobné přestřelky s důrazem odmítnouti všude jinde, dlužno to rovněž učiniti i zde: komora, o jejíž usnesení jde, patrně si neuvědomila, protože vůbec na tu myšlenku nereaguje, kam by to vedlo, kdyby se dopustilo, by se takový postup ujal, ať by šlo o obor jakýkoli. Jestli každá právní nejistota stavem neblahým, zde by stav ten byl vystupňován na nejvyšší míru, v přímý a nepopíratelný opak řádu. Právo, jednou formálně platně nabyté, musí býti svaté, obrněno proti každému odporu v právním řádě nepředurčenému, i lze se nadíti, že právě advokátní stav jako strážce práv spravedlnost hledajícího obecenstva bude míti pro toto stanovisko porozumění. Prastaré paroemie »ne bis de eadem re« a »sententia facit jus« vyjadřují základní a svrchovanou zásadu nejen pro právo civilní, které ji stvořilo, protože se tu hned na samém počátku právního vývoje co nejdůrazněji hlásila, nýbrž vůbec pro veškeren šírý obor právního řádu, neboť právní řád sám v sobě byl by rozdělen a nebyl by vůbec právním řádem, ježto by sám sebe zvracel, nechávaje bořiti levici, co stvořila pravice, kdyby dopustil sesutí neb rozvalení tohoto základního pilíře právní bezpečnosti. Praví-li se, že právo formálně platně nabyté musí býti chráněno před odporem, v zákoně nepředurčeným, znamená to, že, má-li přezkum míti místo, musí býti v zákoně dopuštěn, což však zákon právem činí jen v případech nutných a jen z velmi závažných důvodů. Pod přezkum patří především obnova řízení trestního (§ 352 n. n. tr. ř.) a civilního (§ 530 n. n. c. ř. s.), kterou zákon výslovně do-

pouští, ačkoli podmínky jsou velmi přísné. O tom nemůže pro tento případ býti řeči, protože tu není obdoby, ježto nejde ani o řízení trestní, pokud se týče kárné, ani civilní, nýbrž o stavovskou věc správní. Blíže byla by otázka neoprávněného získání úřadu nebo živnosti, neboť povolání advokáta, ačkoli podle své výdělečné tendence jest živností, jest přece v jistém smyslu spolu i úřadem, ne sice ve smyslu magistratus, jenž předpokládá imperium nebo právo k vykonávání výsostné moci, nýbrž ve smyslu munus publicum povolání veřejné s jistou autorisací státní, jinak však stav skoro úplně samosprávný (§ 33 adv. ř.), což se jeví ve zřízení advokátních komor, podléhajících jen potud jistému státnímu dozoru, že jest dopuštěn opravný prostředek na soud jak ve věcech správních (§§ 7, 2, § 30, 3 adv. ř.), tak disciplinárních (§§ 46 až 55 disc. stat.) a ministru spravedlnosti přísluší vrchní dozor na stav (§ 1 téhož stat.). Jak při úřadu, tak při živnosti dlužno rozeznávati odnětí úřadu pro nedostatek podmínek nabytí a ztrátu úřadu platně nabytého pro provinění neb nastavší nezpůsobilost. a) Co se týče úřadu, toliko vyloudění jeho mělo u soudce za následek jeho odnětí, a to ještě ne vyloudění každé, nýbrž jen vyloudění zatajením zvláštních překážek nabytí, značících skvrnu povahy (§ 3 soudní instrukce z r. 1853). Než to již neplatí, neboť § 36 disc. zák. soudc. to zmírnil, ustanoviv, že vyloudění pro zamlčení jakékoliv překážky má za následek jen disciplinární stihání, které ovšem dle tíže případu může vésti i k propuštění (§ 6), což však jest již jen arbitrérní, a to platí dle §u 4 služ. pragm. z r. 1914 nyní i pro všecky ostatní úředníky. b) Co se týče živnosti, může dle §u 57 živn. ř. (»může«: tedy zase jen arbitrérní) další provozování živnosti býti úřadem, příslušným k přijetí ohlášky neb propůjčení koncese zakázáno, když se objeví, že některá podmínka nastoupení živnosti už při ohlášení živnosti pokud se týče propůjčení koncese chyběla a posud chybí (odpadnutím překážky tedy je to zhojeno), a dle §u 146/4 živn. ř. má nadřízený živnostenský úřad zakročiti od sebe, shledá-li nedostatek té které podmínky živnosti, byť nedostatek ten datoval se už od původu, čímž dána nadřízenému úřadu dozorčí a korekční úloha. To však pro advokátní stav neplatí, neboť ten jest právě ještě s jinými v čl. V. lit. f) vyhl. pat. k živn. řádu z právomoci řádu toho vyňat, a v advokátním řádě, jenž tu místo něho platí, nic podobného zařízeno není. Ono vynětí ze živnostenského řádu působí, že ani obdobně jeho předpisů užíti nelze, ale kdyby i lze bylo, nic by to v našem případě nepomohlo, protože pražská advokátní komora nebyla ani příslušnou k vyřízení žádosti stěžovatelovy za zápis do seznamu advokátů v Turč. Sv. Martině, ani není nadřízeným úřadem komory v Turč. Sv. Martině. Předpisy adv. řádu, jemuž Pražská komora podléhá, naopak jsou tyto: Dle §u 7 má se povolený zápis do seznamu advokátů oznámiti sice vrchnímu zemskému soudu, nejvyššímu soudu a ministerstvu spravedlnosti, avšak proti povolení není vůbec opravného prostředku, ten dán jest jen proti odepření a to ovšem jen žadateli. Dozorčím úřadem jest jen ministerstvo a kdyby tedy nakrásně obdoba §u 146/4 živn. řádu místo měla, mohlo by jen ministerstvo zakročiti. Ale tady se ani o to vše vůbec nejedná, protože zápis stal se na Slovensku a platí tedy právo platné tam, jež Pražská komora vůbec nemá co vykonávati. Pražská komora měla se držeti jen předpisu §u 21 adv. ř., o nějž jedině u ní šlo, neboť žádáno bylo za zápis přesídlení advokáta v Turč. Sv. Martině již zapsaného do Prahy, a neměla se do zkoumání podmínek zápisu v Turč. Sv. Martině vůbec pouštět, nemajíc k tomu pražádné legitimace, pustivši se však do toho, porušila nejen advokátní řád, platný pro ni, dle něhož měla předsejíti, nýbrž i zákon ze dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb., jenž platí pro celou říši, a uznává i stěžovatele za advokáta v této celé říši, ježto je v seznamu jedné z jejích komor zapsán (§ 1) a dovoluje mu tedy ve spojení s §em 21 adv. řádu pro Čechy přesídliti do Prahy, když ani v Turč. Sv. Martině dle usnesení tamní komory ze dne 2. února 1925, čís. 21/1925/II., jímž to vzato na vědomí, překážky není. Co mohla dělati, bylo by jen to, což je podobno případu a), že po provedení zápisu v Praze a přesídlení žadatele do Prahy mohla jej oznámiti u disciplinární své rady, pak-li, což se tuto nerozhoduje, disc. stíhání není tu vyhraženo komoře v Turč. Sv. Martině, a pak-li by mu mohla dokázati, že se on sám při vymáhání zápisu do seznamu v Turč Sv. Martině něčeho dopustil, co by spadalo pod § 2 disc. stat., a pak teprve bylo by to mohlo dojíti dle § 13 a) disc. stat., na nějž komora úplně zapomíná, k odnětí úřadu (škrtnutí ze seznamu), pak-li stěžovatel byl by zápis »vyloudil«, což je nezbytnou podmínkou, nebo také mohla dle §u 27 lit. e) adv. ř. učiniti ministerstvu spravedlnosti návrh, který by ovšem měl účinek jen pro budoucnost, aby se postaralo o zákon (novelu k adv. ř.), jímž by bylo učiněno opatření, aby byl opravný prostředek i proti povolení zápisu do seznamu advokátů, a aby tu byl orgán, jenž by k této kontrolní stížnosti povolán byl, na př. finanční prokuratura zrovna tak, jako ve věcech firemních, s nimiž má náš zápis úplnou obdobu. Takto ale jest její rozhodnutí samo s sebou v odporu a zmatku; že žadatel advokátem je, to nepopřela a popříti nemohla, ale přece mu přepis odepřela z důvodu, jakoby advokátem nebyl. Ale nejvyšší soud sám rozhodovati nemůže, protože komora se o ostatních podmínkách přepisu (§ 21 adv. ř.) nepronesla, mohl proto definitivně vyříditi jen její mylný zamítací důvod, jehož užila, a tedy tak rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 5029.

Rozdíl mezi odkazem a příkazem (§ 709 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 12. května 1925, Rv I 581/25.)

Zůstavitelka Marie G-ová odkázala svůj dům čp. 104 Spolku pro ochranu zvířat s tím, že spolek jest povinen dům ten nejdéle do 3 měsíců prodati manželům V-ovým za 30.000 Kč a z těchto peněz vyplatiti další odkazy. Spolek odkazu nepřijal, důsledkem čehož připadl dům zákonným dědičkám. Žalobě manželů V-ových proti zákonným dědičkám, by byly uznány povinnými prodati jim dům čp. 104 za 30.000 Kč a podepsati jim za tím účelem trhovou smlouvu způsobilou ku vkladu do knih, procesní soud prvé stolice vyhověl. Odvolací soud k odvolání žalovaných zamítl žalobu, pokud se domáhala, by

žalovaná byla uznána povinnou, podepsati žalobcům trhovou smlouvu, způsobilou ku vkladu do knih. Důvody: Soud procesní právě tak jako žaloba vychází z právního hlediska, že poslední pořízení obsahuje pro odpůrce odkaz. Stanovisko toto jest úplně správné, poněvadž se posledním pořízením dostává odpůrcům práva, žádati, by jim byl zůstavitelčin dům za určitou nejvyšší cenu prodán, a právo takové, třebas je nelze postaviti na roveň právu kupnímu ve smyslu ustanovení §u 1053 obč. zák., jako každé jiné právo může býti dle jasného znění §u 653 obč. zák., jenž v tom ohledu rozdílu nečiní, předmětem odkazu. Při tom se nehledí ani k tomu, že právo to znamená pro odpůrce značnou výhodu hmotnou, poněvadž dům má dle zjištění soudu procesního větší cenu než 30.000 Kč. Poslední pořízení Marie G-ové obsahuje však zároveň i příkaz po rozumu ustanovení §u 709 obč. zák. V tom ohledu sluší zase dáti za pravdu odvolatelkám. Okolnost tuto dlužno zvláště zdůrazniti, poněvadž je pro rozhodnutí důležitá. Zůstavitel může totiž učiniti odkaz způsobem dvojím: buď nařídí jeho splnění výslovně dědici, nebo odkazovníku, nebo tak neučiní (§ 649 obč. zák.). Účinky v obou případech jsou různé, neboť, kdežto v případě druhém, nejde-li o odkazovníky, těšící se zvláštní ochraně zákona, stačí k odevzdání pozůstalosti pouhá skutečnost, že odkazovník byl o odkazu soudně nebo mimosoudně vyrozuměn (§ 817 obč. zák. a § 161 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák.), možno v případě prvém odevzdati pozůstalost jen tehdy, byl-li podán průkaz o tom, že příkaz byl splněn (§ 149 b) téhož patentu). Zda byl příkaz zůstavitele skutečně splněn, k tomu musí soud pozůstalostní hleděti z moci úřední (§ 149 téhož patentu), právě tak, jako je mocí svého úřadu povinen, odkazy učiněné s příkazem, zajistiti (§ 158 téhož patentu). Poněvadž Spolek pro ochranu zvířat odkazu nepřijal a na tuto možnost v posledním pořízení pamatováno nebylo, připadl odkaz nazpět do pozůstalosti (§ 689 obč. zák.) a obdrží jej odvolatelky jako dědičky Marie G-ové, ovšem s břemenem na něm váznoucím, a tedy i s příkazem, prodati dům čp. 104 odpůrcům nejvýše za 30.000 Kč (§§ 659 a 563 obč. zák.). Vzhledem k tomu, že, jak svrchu naznačeno, jde v tomto případě o příkaz, naléhal soud pozůstalostní právem na jeho splnění z moci úřadu a poněvadž se odvolatelky splnění příkazu brání a rozhodnutí o tom, je-li jejich obrana oprávněna, záviselo od zjištění skutkových, jež v nesporném řízení pozůstalostním činiti nelze (§ 2 al. 2 odst. 7 téhož patentu), byly odkázány strany na cestu sporu právem. Toto odkázání stran na pořad práva má toliko za účel zjistiti, jsou-li odvolatelky povinny, příkaz s odkazem spojený splniti či nikoli, a dle toho zaříditi další postup v řízení pozůstalostním a odevzdati pozůstalost po případě tomu, kdo bude po žalovaných k dědictví povolán a ochoten, příkaz splniti. Tohoto účele možno dosíci jedině žalobou určovací podle §u 228 c. ř. s., jejíž žádání musí směřovati k tomu, že jsou odvolatelky povinny, příkaz splniti. Jinak žalovati nelze a jmenovitě nelze žalovati o plnění. Toto je nepřípustno již proto, poněvadž, nesplní-li odvolatelky příkaz s odkazem spojený, bude to míti pouze za následek, že pozbudou práva na dědictví (§ 709 obč. zák.); poněvadž však v případě tom nebudou vůbec povolány k tomu, aby dům prodaly, nelze na nich splnění příkazu cestou exekuce vůbec vymáhati. V případě, o nějž tu jde, má žaloba za předmět žádání dvojí: jedno směřuje k tomu, by bylo vysloveno, že jsou odvolatelky povinny, prodati odpůrcům dům Marie G-ové, druhé pak k tomu, aby odvolatelky podepsaly odpůrcům vkladu schopnou listinu o prodeji domu toho. Prvé žádání úplně vyhovuje, poněvadž jeho předmětem, i když se to výslovně nepraví, není než určení, že odvolatelky jsou povinny, prodati odpůrcům dům, do pozůstalosti patřící, a tedy splniti příkaz s odkazem spojený a tato jejich povinnost je toliko rubem práva odpůrců, by jim byl uvedený dům prodán. Bylo mu proto v prvé stolici vyhověno právem: Druhé žádání je oproti tomu pochybeno, poněvadž směřuje k tomu, by odvolatelky byly odsouzeny k podepsání listiny a tedy k plnění a k tomu vzhledem k následkům, jež je pro případ nesplnění příkazu stihnou (ztráta dědictví), v cestě exekuce nikdy přidržány býti nemohou. Bylo proto toto žádání zamítnuto.

Nejvyšší soud k dovolání žalobců obnovil rozsudek prvého soudu, pokud byl změněn odvolacím soudem.

Důvody:

Dovolání žalobců, uplatňujícímu dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci, nelze upříti oprávněnosti. Rozdíl mezi příkazem ve smyslu §u 709 obč. zák. a odkazem, který jest zajisté také příkazem v širším slova smyslu, daným dědicům, záleží v tom, že odkaz má vždy za účel majetkový prospěch obmyšlené osoby, čehož u příkazu podle §u 709 obč. zák. není. U tohoto schází také oprávněný, který by mohl vymáhati plnění na osobě, příkazem zatížené. U odkazu jest primérním zůstavitelův úmysl, poskytnouti obmyšlené osobě majetkový prospěch, kdežto u příkazu jest primérním zatížení toho, komu příkaz byl uložen (V. Pfaff, Hofmann, kom. k obč. zák.; exkursy II. str. 329, Dr. Armin Ehrenzweig, System des österr. allgem. Privatrechtes II. sv., § 502, II. a rozh. nejv. soudu ze dne 23. prosince 1919, č. j. Rv II 249/19-1). Jak zřejmo z obsahu posledního pořízení Marie G-ové ze dne 8. prosince 1921, neměla tato úmyslu, zatížiti spolek k ochraně zvířat, jehož členkou byla, naopak chtěla mu poskytnouti peněžitou podporu k blahu trpících zvířat. Příkaz posledního pořízení, by spolek prodal do tří měsíců dům čís. 104 žalobcům za 30.000 Kč, není tedy příkazem ve smyslu §u 709 obč. zák., nýbrž dalším odkazem dle §§ 649 a 650 obč. zák. Jelikož spolek k ochraně zvířat odkaz odmítl, zůstal tento dle §u 689 obč. zák. v pozůstalostní podstatě a žalované jako zákonné dědičky jsou dle §u 650 obč. zák. povinny, dům čís. 104 prodati žalobcům jako dalším odkazovníkům za 30.000 Kč. Z toho plyne obligační nárok žalobců, domáhati se tohoto prodeje na žalovaných, které byly žalovány výslovně jako přihlášené dědičky pozůstalosti Marie G-ové, tedy jako zástupkyně této pozůstalosti. Aktivní a pasivní oprávnění ke sporu jest odůvodněno v tomto případě již tím, že usnesení pozůstalostního soudu ze dne 19. února 1924, jímž byli žalobci poukázáni na pořad práva proti žalovaným dědičkám, a které jest závazným pro tyto, nabylo moci práva (§ 18 patentu o mimosporném řízení). Jelikož zde nepřichází v úvahu předpis §u 709 obč. zák., že dědic, který nesplní příkazu, pozbývá nároku na

pozůstalost, nýbrž pouze předpis §u 650 obč. zák. o dalším odkazu, odpadá důvod, z kterého odvolací soud zamítl žalobní žádost, pokud obsahuje nárok na plnění. Tím jest vyvrácen právní názor napadeného rozsudku, že poslední pořízení Marie G-ové obsahuje nejen odkaz, nýbrž také příkaz po rozumu §u 709 obč. zák. a proto není potřebí, zabývati se dalšími vývody odvolacího soudu, že zůstavitel může učiniti odkaz dvojím způsobem, buď výslovným jeho nařízením dědici, buď bez toho nařízení.

Čís. 5030.

Zájem na zjištění stavu jmění nebo dluhů neopravňuje o sobě k žalobě podle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s. Jest dále ještě třeba, by žalovaný byl podle občanského práva povinen, jmění nebo dluhy udati, nebo měl vědomost o tom, že jmění bylo zamlčeno nebo zatajeno.

(Rozh. ze dne 12. května 1925, Rv I 587/25.)

Žalobkyně, nemanželská matka, domáhala se na žalovaném, by předloživ seznam svého nynějšího a dřívějšího jmění a příjmů počínajíc rokem 1904, udal, co jest mu o tomto jmění známo a by správnost a úplnost svých údajů stvrdil přísahou. V žalobě udala žalobkyně, že žalovaný uznal mimosoudně otcovství k jejímu nemanželskému dítěti, v r. 1904 narozenému, a že jest proto dle zákona (§ 1042 a 166 obč. zák.) povinen, nahraditi žalobkyni náklady, jež vynaložila na výživu, výchovu a zaopatření dítěte, že žalovaný má slušný majetek ve výši žalobkyni neznámé a že proto žalobkyně má zájem na zjištění jmění žalovaného. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Právo k žalobě podle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s., které jest předmětem tohoto sporu, předpokládá podle prvého odstavce tohoto článku závazek žalovaného dle předpisů občanského práva, udati stav jmění aneb dluhů, a jest dle druhého odstavce tohoto zákonného ustanovení k uplatnění tohoto práva pouze ten oprávněn, kdo má soukromoprávní zájem na zjištění jmění aneb dluhů. Opírajíc se o toto ustanovení zákona žádá žalobkyně, by žalovaný udal stav svého jmění odůvodňujíc to tím, že jako nemanželská matka hodlá požadovati od žalovaného náhradu za náklady, které jí od roku 1904 vznikly výživou, výchovou a opatrováním syna Karla, jehož nemanželským otcem jest žalovaný, dle §u 1042 a 166 obč. zák. a že má tudíž soukromoprávní zájem na zjištění jmění žalovaného. Vším právem neuznal soud procesní toto odůvodnění žalobního nároku za dostatečné a zamítl žalobu. Právní jsoucnost nároku, jejž žalobkyně hodlá proti žalovanému podle §u 1042 a 166 obč. zák. uplatňovati, jest závislou jedině od výše skutečně učiněných nákladů na dítě a bude věcí žalovaného, uplatňovati námitkou nepřiměřenost těchto nákladů se stanoviska §u 166 obč. zák. a tuto námitku za současného udání stavu jmění, pokud se týče příjmů odůvodniti. Z uvedených předpisů občanského zákona nelze vyvozovati závazek žalovaného k udání výše majetku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud sdílí právní názor odvolacího soudu a poukazuje dovolatelku na správné důvody napadeného rozsudku s dodatkem, že dle druhého odstavce čl. XLII. uvoz. zák. k c. ř. s. jest k žalobě ve smyslu prvého odstavce tohoto článku ovšem oprávněn, kdo má majetkový zájem na zjištění stavu jmění nebo dluhů, než tímto ustanovením nebyl nikterak změněn aniž seslaben předpis prvého odstavce uvedeného článku, že složiti vyjevovací přísahu jest povinen pouze ten, kdo dle občanského práva má povinnost, udati jmění nebo dluhy nebo kdo má podle domnění vědomost o zamlčení anebo o zatajení jmění. Názor dovolatelky, že žalobu dle čl. XLII. uvoz. zák. k c. ř. s. může podati každý, kdo má majetkový zájem na zjištění stavu jmění nebo dluhů, odporuje tedy nejen doslovu, nýbrž i smyslu uvedeného místa zákona. Dovolatelka neprokázala jeho předpokladů a proto právem nebylo její žalobě vyhověno.

Čís. 5031.

Správce pozůstalosti jest oprávněn podati žalobu na vyklizení nemovitosti, náležející (částečně) do pozůstalosti, aniž by k tomu potřeboval svolení pozůstalostního soudu.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n.).

Dobrodiní §u 6 (2) zák. nepožívá ten, v jehož prospěch se vzdal dědic dědictví.

(Rozh. ze dne 12. května 1925, Rv I 634/25.)

V domě, náležejícím spoluvlastnicky Josefu G-ovi a pozůstalosti po Eleonoře G-ové obývala byt Růžena W-ová, s níž spolubydlela vnučka její Justina H-ová se svým manželem Františkem H-em. K dědictví po Růženě W-ové přihlásila se matka Justiny H-ové, Kamila B-ová, vzdala se však dědictví ve prospěch Justiny H-ové. Žalobě Josefa G-a a pozůstalosti po Eleonoře G-ové proti Františku a Justině H-ovým o vyklizení bytu bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Pokud se týče formální výtky, že spolužalující pozůstalost Eleonory G-ové nepředložila soudního zmocnění k vedení sporu, sdílí odvolací soud právní názor soudu stolice prvé, že netřeba takového zmocnění dle §u 6 c. ř. s., poněvadž jde o úkon obyčejné správy, k níž spolumajitel domu a manžel, jemuž byla, jak nesporno, dle §u 810 obč. zák. svěřena správa pozůstalosti, jest po zákonu oprávněn (§ 145 nesp. říz. a §§ 233, 1238, 1190 obč. zák.), zejména, když podání žaloby v záležitosti řádné správy domu není uvedeno mezi úkony, k nimž požaduje zákon v §u 145 nesp. říz. zmocnění soudu a předpis §u 129 poslední věta nesp. říz. jako výjimečný nelze obdobně rozšiřovati. Ostatně žalující strana dodatečně a nadbytečně předložila od soudu pozůstalostního zmocnění ke sporu, pokud se týče dodatečné schválení zahájeného již sporu, čímž domnělá vada řízení, i kdyby tu byla, byla by dle §§ 6 a 7 c. ř. s. napravena. Věcně odvolání neobstojí. Směrodatným pro řešení sporu jest předpis §u 6 zákona o

ochraně nájemníků, dle něhož (prvého odstavce) po smrti nájemníkově vstupují v nájemní smlouvu jeho dědici, kteří, nemajíce vlastního bytu, bydlili v jeho bytě v době jeho smrti. Sejde tudíž jedině na tom, zda spolužalovaná Justina H-ová jest dědička Růženy W-ové. Soudce prvý usuzuje, že dědičkou není, a to právem. Poněvadž tu není posledního pořízení, přichází v úvahu jedině delace ze zákona a tu se zřetelem k obsahu spisů pozůstalostních nelze o tom pochybovati, že Justinu H-ovou nelze pokládati za dědičku se zřetelem na předpis poslední věty §u 732 obč. zák., že vnučka za života své matky nemá práva dědického. K dědictví se přihlásila matka žalované Kamila B-ová, jejíž přihláška byla na soud přijata a na věci ničeho nemění, vzdala-li se B-ová potom dědictví ve prospěch své dcery. Předpis §u 6 nelze extensivně vykládati a proto právem prvý soudce uznal, že nemůže žalovaná strana předpis tento na sebe vztahovati.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud neposoudil spornou věc po právní stránce nesprávně, uznav, že žalující spolumajitel domu a manžel, jemuž byla podle §u 810 obč. zák. a §u 145 nesp. říz. svěřena správa pozůstalosti, již tím byl oprávněn ku podání této, řádné správy domu se týkající žaloby, k čemuž nebylo potřebí zmocnění pozůstalostního soudu. Správce pozůstalosti jest podle §u 145 nesp. říz. oprávněn, obstarati věci řádné správy, pokud běží o opatření z hranic řádné správy nevybočující, a pokud nejsou opatření ta větší důležitostí. Této povahy tato věc nemá. Proto je bez významu další otázka, zda dodatečné svolení ku provedení sporu a schválení již zahájené rozepře pozůstalostním soudem není opozděným, když k němu došlo až v odvolacím řízení. Ani jinak nemůže podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací docíliti vůči zamítavému rozsudku odvolacího soudu úspěchu. Žalovaní bránili se proti žalobnímu nároku poukazem ku předpisu §u 6 (1) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n., podle kterého po nájemníkově smrti vstupují v nájemní smlouvu jeho dědicové, kteří, nemajíce vlastního bytu, bydleli v jeho bytě v době jeho smrti. Podle zjištění odvolacího soudu byla sice Růžena W-ová nájemnicí, nikoli užívatelkou sporného bytu, jak tvrdili žalobci, žalovaní sice s ní bydlili, ale nebylo zjištěno, že by žalovaní byli dědici zemřelé nájemnice. Jest jenom posouditi, zda, když se dědička Růženy W-ové, matka spolužalované Justiny H-ové, vzdala dědictví ve prospěch této, lze považovati aspoň Justinu H-ovou za dědičku po rozumu §u 6 (1) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. Není ani po této stránce podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací opodstatněn. Zřeknutí se dědického nároku ve prospěch nějaké osoby není rovno dědickému nápadu, nýbrž jest darováním, a proto se ani tímto zřeknutím oprávněné dědičky nestala Justina H-ová dědičkou nájemkyně. Užívají-li žalovaní sporného bytu po Růženě W-ové, ačkoli se žalující stranou neuzavřeli ani nájemní ani jinaké, k tomu je opravňující smlouvy, je zřejmo, že jde o bezdůvodné užívání sporného bytu. Proto nižší stolice právem vyhověly žalobnímu žádání.

Ochranu důvěry ve veřejné knihy lze přiznati jen tomu, kdo o mimoknihovním cizím věcném právu nenabyl vědomosti, ač při nabytí nemovitosti zachoval onu péči a obezřetnost, kterou dle okolností případu bylo vynaložiti. Pokud dlužno nabyvateli nemovitosti přičísti v tomto směru nedbalost ohledně komory pod nemovitostí se nalézající.

(Rozh. ze dne 12. května 1925, Rv II 113/25.)

Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě domáhající se na žalovaných, by vydali žalobkyni komoru pod pozemkem žalobkyně, a zamítl mezitimní určovací návrh žalovaných, by bylo zjištěno, že komora, o niž jde, jest od nepaměti součástkou domu žalované strany a jest jejím vlastnictvím. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud vyhověl mezitímnímu určovacímu návrhu žalované a zamítl žalobu.

Důvody:

Nižší soudy zjistily, že žalobkyně a její manžel, kteří spolu v roce 1906 nabyli domu č. p. 76 kupem, dozvěděli se o sporné komoře, zřízené pod povrchem stavební parcely tohoto domu, teprve v roce 1922, když žalobkyně dala v zadním traktu domu prováděti stavitelem některé stavební změny. Na toto zjištění, jež jest povahy skutkové, jest soud dovolací vázán, aniž mu přísluší zkoumati jeho správnost, pokud dle obsahu a smyslu dovolacích vývodů jest ještě brána v pochybnost. Tato nevědomost sama o sobě neopravňuje však, jak obě strany uznávají, ještě žalobkyni, by již proto mohla se s úspěchem proti uplatňovanému neknihovnímu právu žalovaných dovolávati ochrany důvěry v knihy veřejné po rozumu §u 1500 obč. zák. Tuto právní ochranu lze dle ustálené nauky i praxe přiznati jen tomu, kdo o takovémto mimoknihovním cizím věcném právu vědomosti nenabyl, ač při nabytí nemovitosti zachoval onu péči a obezřetnost, kterou dle okolností případu bylo vynaložiti, tedy, když při této dbalosti o této mimoknihovní závadě vědomosti ani nabýti nemohl, pokud se týče nabýti nemusil. Obmezení toto vyplývá již z pojmu důvěry a zakládá se na zásadě právní slušnosti; ztráta neknihovního práva nemá býti pro jeho držitele trestem za to, že je nedal do knih zapsati, on naopak ustoupiti má od tohoto práva jen proto, že spravedlivý právní ohled toho vyžaduje, by dbalá strana, která nabyla nemovitosti v této poctivé důvěře ve stav knihovní, to jest v nezaviněné neznalosti odchylného stavu skutečného, dostala ji v tom stavu, jak se dle knihy pozemkové jevil, tedy bez závad, jež tam zapsány nebyly a jež při náležité pozornosti ani ze skutečného stavu seznány býti nemohly. Otázka, zda jde o takovou nezaviněnou neznalost, jest otázkou právní, ježto řešena býti může jen právním uvažováním a úsudkem ze zjištěného stavu věcí o tom, zda tento nezbytný právní předpoklad právní obrany ve smyslu §u 1500 obč. zák. jest splněn, čili nic. V otázce této nemůže se dovolací soud přidati

k úsudku nižších soudů, které ji řeší ve smyslu žalobkyni příznivém. Přichází tu především ve zřetel, že žalovaná strana, pokud se týče její předchůdci drží a užívají sporné komory ku svému domu již od nepamětných dob a to nikoli skrytě a utajeně, nýbrž zjevně a veřejně; předchůdci žalobkyně v držení jejího domu věděli o tomto právu, jeden z nich měl po nějaký čas komoru tu i v nájmu a kromě toho snažili se i komoru tu od žalovaných, pokud se týče od jejich předchůdců odkoupiti. Okolnost tato jest závažnou, svědčíc o tom, že tento stav vzhledem na tuto dlouhou dobu i způsob užívání nebyl nikterak nepřístupným vědomosti třetích osob, pokud se jejich zájem tímto směrem obracel. Bylo dále zjištěno, že při prodeji domu na žalobkyni a jejího manžela v roce 1907 bylo již při ujednávání prodeje výslovně o tom jednáno, že se dům prodává v těch mezích, jak jej držel a užíval dosavadní držitel, jenž o tomto právu věděl. I když nebylo prokázáno, že byli nabyvatelé tehdy při tom výslovně upozorněni na spornou komoru, jest důležito, že takováto výhrada byla zvláště činěna i při ústním jednání, nejde tedy o pouhý konvenční obrat, běžný ve smlouvě trhové, nýbrž o výhradu, jež by byla musila dbalého kupitele povzbuditi k pozornosti, čeho se tato výhrada může asi týkati. Hlavně závažným jest však chování a jednání nabyvatelů při nabytí domu. Vstupuje-li kdo do právního jednání, předpokládá se o něm, že jedná s dbalostí a obezřetností, kterou zachovává pečlivý hospodář ve svých záležitostech. S tohoto hlediska vychází soustava občanského práva a z toho důvodu přičítají se škodlivé důsledky z nešetření této dbalosti na vrub a právní újmu toho, kdo jednal nedbale. Obecným měřítkem jest péče, která při obyčejných schopnostech vynaložena býti může, individuelně však řídí se rozsah a stupeň dbalosti dle povahy a okolnosti právního jednání, které dotyčná osoba podniká. Kupuje-li kdo dům, majetnost zpravidla hodnotnější, určenou na delší dobu a zároveň věc dle svých vlastností složitější vzhledem na polohu, stavební stav, vnitřní rozdělení, zařízení a uspořádání, vztahy a poměry sousedního domovního majetku a pod., jest pravidlem a zároveň příkazem bedlivosti, že se osoba, svých zájmů pamětlivá, o poměrech takové nemovitosti předem informuje a to nejen informacemi u osob s věcí obeznalých, nýbrž a hlavně tím, že si kupovaný objekt v těchto pro nabývání a užívání důležitých ohledech prohlédne. Kdo nepoužije této dbalosti, jedná na své nebezpečí, a, pokud vynaložení této péče přichází ve zřetel v kterémkoli právním poměru vůči osobě třetí, dlužno dle všeobecných právních zásad tento nedostatek vyložiti proti tomu, kdo tuto bedlivost zanedbal. V tomto případě jest zjištěno, že žalobkyně při koupi domu si dům ani neprohlédla a že její manžel, jednající za ni, navštívil pouze místnost, v níž jeho bratr tehdy provozoval živnost, sobě však dům v zadním traktu, kde sporná komora jest, také vůbec ani neprohlédl. Opominutí toto jest zvlášť významné pro posouzení řešené právní otázky, ježto trakt tento, jak znaleckým důkazem bylo zjištěno, jeví jisté nápadné známky, které by byly musily u kupitele, bedlivého svého zájmu, vzbuditi přece jen další pozornost, vedoucí na pravou stopu. Znalec seznal, že nápadným znakem pro poznatek, že pod povrchem jest sporná komora, bylo příliš nízké posazení okna v komoře Bedřichy Z-ové, dále zvýšení dlážky této komory nad ostatní úroveň dlážky bytu Z-ova. Nepřihlíží-li se tedy ani ke klenutí, jež nemusilo býti viditelným, byla by musila již tato vysoká poloha komory a její spodek, který manžel žalobkyně sám pokládal za násyp, tedy za cosi umělého, u kupitele obezřetného vyvolati nutně zájem, proč tomu tak jest, co pod komorou asi býti může, a byl by stačil prostý dotaz na dosavadního majitele nebo jinou osobu, s věcí obeznalou, by byl pravý stav poznal, a nelze souhlasiti s odvolacím soudem, aspoň v té povšechnosti — tvrdí-li, že přesahuje meze obyčejné opatrnosti, by si kupitel dům prohlížel i ze sousedních dvorů. V tomto případě aspoň bylo by to bývalo vzhledem na uvedené zvláštnosti polohy zadního traktu velmi záhodným i naléhavým. Uvádí-li znalec, že okolnosti ty mohly laikovi ujíti, nemění to na věci ničeho. Neinteresovaný laik ovšem si toho nemusil všimnouti, bedlivému kupiteli by byla však tato nápadná poloha při obyčejné pozornosti ujíti nemohla. Za takovýchto okolností dlužno za plně oprávněnou uznati výtku, že žalobkyně a její manžel při nabytí domu jednali nedbale a že tato nedbalost jest nepopiratelně příčinou pro tvrzenou jich neznalost skutečného stavu. Z toho důvodu není žalobkyně oprávněna, dovolávati se pro sebe důvěry v knihy veřejné, když důvodně za to míti jest, že by při zachování povinné opatrnosti byla mohla i musila seznati, že knihovní stav se skutečným stavem se nesrovnává. Vzhledem k tomu není třeba ani zkoumati, jaký význam pro věc má chování žalobkyně a jejího manžela po knihovním nabytí domu vzhledem na vydržené právo žalovaných. Nicméně nelze bez zmínky přejíti, že i ta okolnost, že se žalobkyně a její manžel teprve v roce 1922 — tedy teprve za 15 roků po nabytí — jak dle závazného zjištění nižších soudů za to míti dlužno, dozvěděli poprve o jsoucnosti komory, svědčí o tom, s jak malým zájmem a nepečlivostí se o svůj majetek starali. Okolnost tuto lze právem pokládati za závažný doklad pro správnost úvah, které pro bedlivost žalobkyně a jejího manžela před nabytím a při nabytí domu v roce 1906 jsou uvedeny. Vzhledem k tomu přiznati jest plnou oprávněnost mezitímnímu návrhu žalované strany na zjištění jejich námitkou uplatněného práva, jež dle své právní povahy jest služebností podzemního skladiště ve stavební parcele žalobkyně jakožto statku služebném ve prospěch domu žalované strany, a důsledně zamítnouti žalobní návrh jako neodůvodněný.

Čís. 5033.

Veřejná obchodní společnost v likvidaci jest oprávněna k vydražení prodávané nemovitosti, na níž jest pro ni zajištěna pohledávka.

K odstranění vady ve výkazu zastoupení vydražitele nutno dáti lhůtu a teprve po jejím marném uplynutí lze odepříti příklep. Potřebné listiny lze po případě předložiti až v řízení opravném.

(Rozh. ze dne 13. května 1925, R I 393/25.)

Exekuční soud vyhověl odporu vymáhajícího věřitele proti udělení příklepu exekučně dražené nemovitosti firmě F. a spol. Důvody: Vymáhající strana zakládá odpor proti udělení příklepu na

§u 184 čís. 7 ex. ř., totiž že jednak firmě F. a spol. jako společnici v likvidaci schází schopnost k vydražení nemovitosti, ježto dle čl. 137 obch. zák. společnost v likvidaci jedině k ukončení již běžných obchodů uzavříti může také obchody nové, čehož však v tomto případě není, jednak podání bylo učiněno zástupcem nikoliv řádně vykázaným, jelikož JUDr. Karel F., který se dražby súčastnil jménem shora uvedené firmy, nepředložil ověřeného výtahu z obchodního rejstříku, z kterého by bylo patrno, že Dr. Karel K. a František H., kteří jako likvidatoři jmenované firmy Dru Karlu F-ovi vystavili plnou moc, skutečně jsou zapsáni v obchodním rejstříku jako likvidátoři jmenované společnosti. Soud považuje odpor ve smyslu §u 184 čís. 1 ex. ř. za oprávněný. Pokud se týče okolnosti prve uvedené, může firma F. a spol. v likvidaci ve smyslu čl. 137 obch. zák. jedině k ukončení již běžných obchodů uzavříti obchody nové. Když pro společnost vázne na dotyčné nemovitosti značná zástavní pohledávka a pro uspokojení této pohledávky by samozřejmě bylo v zájmu firmy F. a spol., by dotyčnou nemovitost vydražila, má soud za to, že jsoucnost zástavní pohledávky nelze považovati za obchod již běžný, který by ve smyslu čl. 137 obch. zák. opravňoval společnost v likvidaci, uzavříti obchod nový, v tomto případě tedy usedlost vydražiti. Poněvadž tedy firmě F. a spol. schází schopnost k vydražení nemovitosti, ježto se jedná o obchod nový, který ve smyslu čl. 137 obch. zák. firma v likvidaci nemůže uzavříti, bylo odporu vyhověti. Rekursní soud udělil příklep firmě F. a spol. Důvody: Rekursní soud nesdílí názoru prvého soudu. Jest správné, že úlohou likvidatorů jest, spravovati majetek společnosti, jak to odpovídá účelu likvidace. Pokud to které jednání může k tomuto účelu vésti, lze posouditi jen na základě okolností případu. K působnosti likvidatorů, jak jest ustanoveno v čl. 137 obch. zák., může náležeti také nabytí pozemků, vyžaduje-li toho vyřízení likvidačních obchodů. V daném případě ručí pro firmu F. a spol. v likvidaci zástavní právo na vydražené nemovitosti za pohledávku 500.000 Kč. Při této výši pohledávky může býti ve značném zájmu firmy účastniti se dražby a vydražiti nemovitost, zvláště, když nejvyšší podání nestačí ke krytí její pohledávky a v nabytí nemovitosti spočívá prospěch pro věřitele. To posouditi nenáleží však soudu. Likvidatoři zastupují na venek ve smyslu obchodního zákona společnost. Ve vnitřním poměru jsou odpovědni společníkům. Nemůže býti řeči o tom, že chybí jim způsobilost k uzavření smlouvy anebo k nabytí nemovitosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Udělení příklepu firmě F. a spol. v likvidaci bylo k odporu vymáhajícího věřitele odepřeno prvním soudem z dvojího důvodu, jednak že jako firma v likvidaci, protože prý nejde u ní o ukončení neskončeného obchodu, není podle čl. 137 obch. zák. k vydražení prodávané nemovitosti oprávněna, a mimo to že dostavivší se za ni k dražbě Dr. Karel F. nevykázal se náležitou plnou mocí, ježto neprokázal výpisem z obchodního rejstříku, že ti, kdo mu plnou moc vydali, jsou k zastupování firmy oprávněni. K otázce, zda je prvý z důvodů uvedených pro odepření příklepu opodstatněn, rekursní soud právem odpověděl záporně a stačí poukázati na důvody napadeného usnesení, jež jsou v podstatě správné a nejsou vyvráceny vývody dovolacího rekursu, omezujícími se toliko na to, že prý jde o věc náhledu, kterého rekurentka nesdílí. Co se pak týče druhého důvodu pro odepření příklepu, dlužno poukázati na ustanovení §u 186 odstavec druhý ex. ř., dle něhož přes podaný odpor nemá se přihlížeti k tomu, že není tu průkazu oprávnění k zastupování nebo zmocnění, když vada ta, dříve než se rozhodne o příklepu, byla odstraněna dodatečným předložením potřebných listin. Z toho plyne, že, je-li tu taková vada, nutno dříve, než soud rozhodne o odporu v tomto směru vzneseném, nejvyššímu podateli poskytnouti možnost k odstranění vady udělením mu lhůty, již jest vyměřiti s ohledem na osmidenní lhůtu §u 185 ex. ř., a že teprve po marném uplynutí udělené lhůty odepření příklepu pro řečenou vadu může býti vysloveno. Když proto soud prvé stolice, nedbaje onoho předpisu, ihned při dražebním roku vyhověl odporu i pro vytýkanou vadu, že Dr. Karel F. se nevykázal náležitou plnou mocí, a odepřel udělení příklepu firmě F. a spol., aniž před tím Dru F-ovi udělil lhůtu k odstranění uvedené vady, nemohl tento nesprávný postup firmě F. a spol. býti na újmu; dlužno naopak uznati, že byla oprávněna, v řízení opravném zjednati nápravu dodatečným předložením potřebných listin, při čemž — ježto dodržení osmidenní lhůty §u 185 ex. ř. nepřichází již v úvahu — stačilo, byly-li tyto listiny předloženy spolu s rekursem. To firma F. a spol. také skutečně učinila, ježto spolu s rekursem do usnesení prvého soudu, jímž příklep byl odepřen, předložila úřední vysvědčení, z něhož patrno, že osoby, které Dru F-ovi vydaly plnou moc, k zastupování firmy jsou skutečně oprávněny. Právem proto rekursní soud, který se tímto druhým důvodem, soudem prvé stolice pro odepření příklepu použitým, sice výslovně vůbec nezabýval, uvedenou vadu však předloženým úředním vysvědčením zřejmě pokládá za odstraněnu, vyhověv rekursu, udělil příklep firmě F. a spol.

Čís. 5034.

V případech §u 371 čís. 1—4 ex. ř. dlužno povoliti zajišťovací exekuci beze všeho, aniž by soud sám zkoumal věcnou potřebu zajištění vymáhané pohledávky. Proti nadbytečnosti zajištění lze tu zjednati odpomoc jen k návrhu dlužníka dle §§ 376, 377 ex. ř.

(Rozh. ze dne 13. května 1925, R I 397/25.)

Ku zajištění směnečné pohledávky, přisouzené platebním rozkazem, proti němuž byly podány námitky, domáhal se vymáhající věřitel exekuce záznamem zástavního práva v pořadí jistoty zřízené pro 100.000 Kč. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Účelem zajišťovací exekuce jest poskytnouti věřiteli při hrozícím nebezpečí možnost, by pro svou pohledávku, dosud nevykonatelnou a nezajištěnou, zjednal si zajištění proti

možné ztrátě. Třebaže dle §u 371 čís. 2 ex. ř. v případech, že proti směnečnému platebnímu příkazu podány byly námitky, nevyhledává se osvědčení nebezpečí podle §u 370 ex. ř., nelze přece v takovém případě povoliti zajišťovací exekuci vždy a bezvýjimečně, i když není objektivní věcné potřeby zajištění vymáhané pohledávky. V tomto případě navrhla strana vymáhající povolení exekuce ku zajištění vymáhané směnečné pohledávky 35.750 Kč v pořadí jistoty 100.000 Kč, na nemovitosti povinné strany pro ni v základě listiny o zřízení jistoty ze dne 31. července 1922 vkladem práva zástavního již nabyté. Nemůže tudíž strana vymáhající navrženou exekucí zajišťovací nabýti pro svou pohledávku více jistoty než jaké vtělením kauční pohledávky 100.000 Kč již požívá. Jest proto navržená exekuce pro zajištění pohledávky strany vymáhající bez významu a jen k tomu vhodná, působiti straně povinné zbytečné výlohy, což se příčí zásadě §u 27 ex. ř. Významu nabude a odůvodněnou bude teprve svého času žádost vymáhající strany na základě právoplatného titulu exekučního, v této směnečné rozepři vydaného, o vklad práva zástavního v pořadí vtělené již jistoty 100.000 Kč, neboť pak bude prokázáno, do jaké výše tato úvěrová pohledávka skutečně jest vyčerpána.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvého soudu.

D ů v o d y:

Dle §u 370 ex. ř. jest předpokladem pro povolení zajišťovací exekuce, by bylo soudu osvědčeno, že by bez této exekuce dobytí peněžité pohledávky, soudně přiznané, bylo zmařeno nebo stíženo; o třetí v tomto §u uvedený předpoklad v tomto případě nejde. § 371 stanoví však, že jde-li o exekuční tituly v něm pod 1 až 4 uvedené, jak je tomu v tomto případě, mají býti také bez takového osvědčení exekuční úkony k zajištění peněžitých pohledávek povoleny, a v materiáliích k tomuto zákonnému předpisu se výslovně uvádí, že značná pravděpodobnost, již podávají takové exekuční tituly pro správnost nároku a závazku dlužníka, odůvodňuje, by podle takovýchto titulů povolení zajišťovacích úkonů bylo připuštěno beze všeho, jinak však jen za předpokladu §u 370 ex. ř. Při návrzích na zajišťovací exekuci, zakládajících se na exekučních titulech tohoto druhu, nemá tedy vymáhající věřitel povinnosti, osvědčovati potřebu exekučního zajištění, a soud, který se o návrhu usnáší bez slyšení stran — § 55 ex. ř. — nemá zákonného podnětu, by vzhledem k tomuto předpisu zákona uvažoval a zkoumal, zda je tu i oprávněná potřeba k zajištění čili nic. Rekursní soud arci míní, že dle exekučního návrhu, o nějž jde, mělo se státi exekuční zajištění záznamem v pořadí již vložené kauční hypoteky, že tedy vymáhající věřitel nemohl touto exekucí dosíci vyššího a lepšího zajištění, než které již v této kauční hypotéce má, přehlíží však, že při zajišťovací exekuci nezáleží v první řadě ani tak na tom, zda vymáhaná pohledávka jest ohrožena: špatné majetkové poměry dlužníkovy a případný současný postih se strany jiných věřitelů neuznává se dle ustálené praxe vůbec ani na důvod, ospravedlňující exekuci zajištěním, a dlužno naopak přihlížeti k tomu, zda dobytí pohledávky, totiž vedení exekuce jest ohroženo, t. j. zda hrozí nebezpečí, že by bylo zmařeno nebo značně stíženo, což se státi může proto, že dlužník své jmění ztenčuje, na př. zcizuje, odstraňuje a pod. Ostatně lze poukázati v této příčině na hlediska, jež obsahuje k této věci § 180 jedn. ř. Že v tomto případě možnost takového značného stížení exekuce přes onu kauční hypoteku není nebo nebyla vyloučena, na příklad tím, že by dlužník mezi tím mohl zciziti nemovitost, takže by pak exekuce na nemovitost nemohla býti na základě vydobytého exekučního titulu zavedena přímo proti nabyvateli nemovitosti, nelze popírati, a vymáhající věřitel nebyl povinen, poněvadž to § 371 ex. ř. nepřikazuje, svůj zajišťovací návrh exekuční i po této stránce blíže odůvodniti. § 27 ex. ř. se na tento případ nehodí, neboť v něm se předpokládá povolení exekuce, a vzhledem na povolenou exekuci pouze stanoví, že nemá býti vykonána ve větším rozsahu, než toho uskutečnění nároku vyžaduje. Právní ochranu proti zajišťovacím exekučním úkonům, jež se ukáží jako neoprávněné pro nedostatek potřeby zajištění vůbec, nebo jako nadbytečné co do rozsahu zajištění, poskytují §§ 376 a 377 ex. ř.; příslušný právní prostředek vyhražen jest však výslovně návrhu dlužníka, a teprve na takový návrh jest soud povinen, po slyšení vymáhajícího věřitele o potřebě a rozsahu zajištění uvažovati, po případě šetření konati a o tom rozhodnouti, zda takové úkony mají býti vykonány či vykonané již zrušeny neb obmezeny. Neprávem dlužnice i soud rekursní mají za to, že k těmto úvahám o potřebě exekučního zajištění byl soud povinen aneb i jen oprávněn již při tom, když se usnášel o návrhu na zajišťovací exekuci.

Čís. 5035.

Tříletou lhůtu, ve které zaniká přednostní právo převodního poplatku z nemovitosti, jest čítati od doby, kdy poplatek podle platebního rozkazu měl býti zapraven, nikoliv ode dne dotyčného knihovního vkladu práva vlastnického.

(Rozh. ze dne 13. května 1925, R I 403/25.)

E x e k u č n í s o u d nepřiřkl erár v přednostním pořadí z výtěžku nemovitosti, prodané exekučně dne 27. října 1924, převodní poplatek ze vkladu vlastnického práva, jenž se stal dne 7. února 1921. R e k u r s n í s o u d převodní poplatek erár přikázal. D ů v o d y: Dle min. nařízení ze dne 3. května 1850, čís. 181 ř. zák. přísluší státu co do poplatku z převodu majetku právo přednostní, jež zaniká uplynutím tří let od doby, kdy měl býti poplatek dle platebního příkazu zapraven. Nezáleží tudíž na tom, kdy došlo k převodu. Poněvadž jest z přihlášky patrno, že byl tento poplatek vyměřen roku 1922, neuplynula do dne 27. října 1924 od té doby ještě tři léta, nezaniklo tudíž ono přednostní právo eráru.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Stěžovatel odporuje přikázání poplatku z převodu majetku z toho důvodu, že od vkladu práva vlastnického, jehož se poplatek týká, t. j.

od 7. února 1921, až do dne dražby, t. j. do 27. října 1924, uplynula více než tři léta. Jde tedy o otázku, zda tříletou lhůtu, ve které zaniká přednostní právo převodního poplatku, čítati jest ode dne knihovního vkladu práva vlastnického, jak rozhodl první soud, či ode dne splatnosti, jak rozhodl druhý soud. Tomuto jest dáti za pravdu. Podle §u 216 čís. 2 ex. ř. zapraviti jest z rozdělovací podstaty také poplatky z převodu majetku, zadržené z posledních tří let před příklepem, pokud podle platných předpisů mají zákonné zástavní a přednostní právo na dotyčné nemovitosti. Podle §u 72 popl. zák. ze dne 9. února 1850, čís. 50 ř. zák. váze převodní poplatek na věci, která jest předmětem převodu, a má přednost před všemi pohledávkami vzniklými z titulů soukromoprávních. Podle čl. III. odst. 14 nař. min. fin. ze dne 3. května 1850, čís. 181 ř. zák., vydaného podle císařského schválení a zachovaného v platnosti článkem III. úv. zák. k ex. ř., zaniká přednostní právo převodního poplatku uplynutím tří let, počítaných od té doby, kdy poplatek podle platebního rozkazu poplatníkem měl býti zapraven. I když se nehledí k novým udáním rekursu finanční prokuratury, že dotyčný platební rozkaz vydán byl dne 4. prosince 1922 a že doručen byl dlužníkům dne 31. prosince 1922, že tedy splatnost poplatku nastala dne 30. ledna 1923, jest vidno již z přihlášky berního úřadu, že převodní poplatek vyměřen byl platebním rozkazem až roku 1922 a že úroky z prodlení čítány byly až od 20. ledna 1923 (správně 30. ledna 1923), takže — i kdyby se včítal celý rok 1922 do tříleté lhůty, ve které přednostní právo zaniká — tato lhůta do dne dražby, t. j. do 27. října 1924 ještě neuplynula. Právem tudíž přiznal rekursní soud převodnímu poplatku přednostní pořadí.

Čís. 5036.

Ve vymáhání (uplatnění odpočtem) promlčené pohledávky nelze spatřovati čin protiprávní ani zavinění, zavazující k náhradě škody.

(Rozh. ze dne 13. května 1925, Rv I 421/25.)

Žalující zasílatelská firma předložila dne 10. července 1922 ředitelství čsl. státních drah v Praze za účelem vyřízení tarifních reklamací 13 nákladních listů dle konsignace a požadovala jménem a jako postupník svých komitentů zaplacení celkem 552·60 Kč a 1.688·40 Lir. Železniční ředitelství vyřídilo reklamace ty dne 18. ledna 1923, uznavši povinnost k zaplacení 4.567 Kč 90 h, poukázalo však pouze 3.447 Kč 40 h, kdežto zbytek 1.120 Kč 50 h zaplatiti odepřelo, namítajíc, že obnos tento si právem kompensuje za tarifní nedoplatky. Zásilky tyto týkaly se firmy ing. V. a bylo to zboží, jehož dopravné bylo zaplaceno dne 9. ledna 1922, pokud se týče dne 11. ledna 1922. Vzhledem k tomu vymáhala strana žalující tento nedoplatek na firmě ing. V., avšak žaloba byla zamítnuta z toho důvodu, že nárok eráru na nedoplatek byl promlčen ve smyslu §u 71 žel. dopr. řádu. Strana žalující opověděla dráze ve sporu s firmou ing. V. spor, avšak dráha sporu tohoto se nesúčastnila. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se zasílatelská firma na eráru jednak zaplacení onoho nedoplatku, jednak náhrady výloh sporu s firmou V. a když žalovaný erár onen nedoplatek zaplatil, obmezila žalobu na náhradu výloh sporu s firmou V. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po omezení žaloby požaduje žalující firma na železniční správě pouze náhradu škody, vzniklé jí prohraným sporem s firmou V. a uznávajíc, že podmínkou uplatněného nároku jest zavinění železniční správy, spatřuje je jednak v tom, že si odpočítala při placení dluhu žalující firmě vzájemnou pohledávku na mylně vypočítaném dovozném částkou 1.120 Kč 50 h, ač tato vzájemná pohledávka byla uplynutím jednoroční lhůty dle §u 71 žel. dopr. ř. již promlčena, jednak v tom, že nevstoupila do sporu s firmou V., ač jí žalobkyně spor řádně opověděla. Tvrzené zavinění železniční správy by předpokládalo, že dne 18. ledna 1923, kdy uplatnila odpočtem vzájemnou pohledávku 1.120 Kč 50 h, tato pohledávka promlčením již zanikla. Žalující firma jest toho názoru, že tomu tak bylo. Názor ten jest mylný. Zánik pohledávky promlčením nenastává pouhým uplynutím promlčecí lhůty, nýbrž teprve, když dlužník uplatní promlčení nároku. To plyne z §u 1501 obč. zák., dle něhož nelze na promlčení bráti zřetel z úřadu, dokud je strana nenamítá, a z předpisu §u 1432 obč. zák., že placení promlčeného dluhu jest platné a nemůže býti požadováno zpět. Dokud dlužník neuplatnil promlčení pohledávky, trvá tato dále po právu, proto nemůže v jejím vymáhání neb uplatnění odpočtem býti spatřován čin protiprávní neb zavinění. Nelze tedy říci, že žalovaná strana tím, že od svého dluhu při placení odpočítala svou protipohledávku, ač uplynula pro ni již promlčecí lhůta, zavinila škodu žalující firmy. Tím méně lze přičítati železniční správě za vinu, že nevstoupila do sporu s firmou V., neboť neměla k tomu právní povinnosti. Vůči tvrzení, že mohla snadno zabrániti další škodě, kdyby byla hned po opovědění sporu vyrovnala pohledávku žalující firmy, jak to učinila po podání žaloby v nynějším sporu, stačí poukázati na to, že žalovaná strana neměla právní povinnosti ani, aby upozornila žalující firmu, že může namítati promlčení, ani aby se vzdala své vzájemné pohledávky dříve, než promlčení bylo skutečně uplatněno. Pro nedostatek zavinění na straně žalované byla žaloba právem zamítnuta.

Čís. 5037.

Společnost s r. o. (zákon ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák.).

Předpis §u 63, poslední odstavec, zákona vztahuje se pouze na kmenové vklady, o nichž mluví § 6 zákona, pokud pak jde o zvýšení kmenového jmění, § 52 zákona, nelze ho však vztahovati na to, co bylo dáno jaksi zálohou na budoucí kmenové vklady, o nichž se nestalo dosud usnesení.

Pokud lze to, co bylo do společnosti předem plněno, započítati na kmenový vklad, napotom usnesený.

(Rozh. ze dne 13. května 1925, Rv I 475/25.)

Žalovaný zavázal se složiti na zvýšení kmenového jmění P. společnosti s r. o. 100.000 Kč. Proti žalobě o zaplacení 100.000 Kč namítl žalovaný najmě, že zažalovaný peníz zaplatil společnosti dříve, než bylo zvýšení kmenového jmění právoplatně usneseno. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Dvě jsou otázky, jež přicházejí v tomto sporu pro rozhodnutí v úvahu. Jest to 1. jednak otázka, zda bylo 100.000 Kč, které žalovaný dne 18. května 1920 složil, kmenovým vkladem a 2. jednak otázka, zda byl tento kmenový vklad později přeměněn v zápůjčku. K čís. 1.: Pokud se týče prvé otázky, došel procesní soud na základě svých zjištění k poznání, že odpůrce 100.000 Kč, které dne 18. května 1920 zaplatil do pokladny společnosti P., složil předem jako další kmenový vklad, o němž se stalo platné usnesení teprve dne 25. listopadu 1920, na němž se však všichni společnici, třebas ne ve formě předepsané, dohodli již dříve. Toto stanovisko soudu procesního je správné a lze s ním úplně souhlasiti, poněvadž odpovídá jak spisům tak i zákonu. Názor odvolatelův, že odpůrce mohl kmenový vklad do společnosti vnésti jen na základě formálně platného usnesení společnosti P., je právně mylným a nemůže obstáti, poněvadž zákon ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. složení kmenového vkladu předem nezakazuje a jak z důvodové zprávy k §u 63, jež se možností složení kmenového vkladu předem výslovně zabývá, souditi lze, ani zakázati nechtěl. Odpůrce neměl arci před zákonem povinnosti k placení zvýšeného kmenového vkladu, jenž nebyl v platné formě usnesen, když však, uznávaje mravní svou povinnost k splnění ujednání formálně neplatného, vklad ten skutečně učinil, nelze proto placení tomu vzíti právní povahu kmenového vkladu. Obnosu odpůrcem složenému nelze upříti právní povahu kmenového vkladu ani proto, že při jeho složení byla učiněna výhrada jeho zúrokování a vypověditelnosti. Takovéto omezující výhrady odporují sice povaze kmenového vkladu, poněvadž jsou však po zákonu bezúčinny (§ 63 čís. 6), je lhostejno, zda byly učiněny, či nikoli. Avšak ani okolnost, že částka odpůrcem složená byla v knihách společnosti P. vedena na soukromém účtu odpůrcově, neodporuje stanovisku soudu procesního, že šlo o kmenový vklad, poněvadž pro posouzení, zda jde o kmenový vklad, jest směrodatným jedině projev vůle súčastněných osob a nikoli způsob knihování. Tento přichází v případě tomto v úvahu tím méně, poněvadž, jak nesporno, byly na soukromém účtu společníků vedeny i jich původní vklady kmenové. Byla proto otázka prvá rozřešena soudem procesním správně. K čís. 2. Avšak i druhá otázka byla soudem procesním rozluštěna správně. Soud prvé stolice zjistil a je to i nesporno, že Bedřich N. rozhořčen jednáním společníka Jakuba K-a, jenž nechtěl dostáti své povinnosti k zaplacení dalšího kmenového vkladu, ač povinnost tu vzal na sebe právě tak jako ostatní společníci, prohlásil, že učiněný vklad považuje za zápůjčku a že tehdejší jednatel společnosti P. potvrdil Bedřichu N-ovi a žalovanému dne 12. srpna 1920 písemně příjem zaplacených 100.000 Kč jako pohledávku, z níž se mají platiti úroky bankovní a již lze denně vypověděti a že odpůrce dopisem ze 14. srpna 1920 jednatele o toto potvrzení žádal a že se obě písemnosti křižovaly. Toto prohlášení zmíněných dvou společníků (odpůrce a Bedřicha N-a) a jednatele společnosti P., nehledě ani k tomu, že mělo význam spíše demonstrační a mělo vykonávati na společníka Jakuba K-a nátlak, aby i on svému závazku dostál, nebylo však s to, aby ze vkladu žalovaného učinilo zápůjčku, poněvadž žalovaný a Bedřich N. nebyli oprávněni, požadovati učiněný vklad zpět a jednatel společnosti neměl práva, vklad ten vraceti. Byl tomu na závadu předpis §u 82 čís. 1 zák. ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák., jenž vrácení vkladů po dobu trvání společnosti s r. o. nedovoluje. To, co platí o vrácení vkladu, platí však i o přeměně vkladu na zápůjčku, poněvadž v obou případech přestává býti ovšem vklad vkladem. Nepřestal-li však býti obnos odpůrcem složený vkladem, pak zamítl soud procesní žalobu, by vklad ten byl zaplacen ještě jednou, právem.

N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Žalobní nárok opřen jest o usnesení valné hromady společnosti P. ze dne 25. listopadu 1920, osvědčené notářským spisem, jímž převzal žalovaný zvýšený kmenový vklad 100.000 Kč, jakožto podíl na něho připadající za účelem zvýšení kmenového jmění. Usnesení to stalo se účinným podle §u 49 (2) zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák., jakmile bylo zapsáno do obchodního rejstříku, což se stalo v září 1921. Pokud jde o právní stránku, je pro soud procesní rozhodná jen skutečnost zjevná z přiloženého výpisu z obchodního rejstříku, že byla do něho zapsána změna společenské smlouvy, obsahující mimo jiné též zvýšení kmenového jmění, a za tím účelem převzetí zvýšeného vkladu žalovaným, a že tím nabylo usnesení ze dne 25. listopadu 1921 účinnosti i proti žalovanému. Jakým způsobem došlo k zápisu tomu, zda právem či neprávem, o tom nemůže procesní soud uvažovati v řízení dovolacím, zejména když neplatnost zápisu toho nebyla dříve namítána. Rozhodné je, že se stal zápis, k němuž zákon v §u 49 pojí účinnost usnesení, a touto skutečností je dovolací soud vázán při právním posouzení sporu. Váže tudíž usnesení ze dne 25. listopadu 1920, právně účinné, žalovaného k splnění převzaté povinnosti, a je vzhledem k §u 83 konk. ř. oprávněn správce úpadkové podstaty vymáhati na místě dřívějšího jednatele společnosti ono splnění na žalovaném. Jde tu jedině o otázku, zda žalovaný jest oprávněn započísti na částku 100.000 Kč, k jejíž složení jako kmenového vkladu se zavázal, částku stejně vysokou, kterou složil 18. května 1920, zejména zda započtení tomu není na překážku § 63 odstavec druhý věta 2. zákona. Podle zjištění nižších soudů shodl se žalovaný s ostatními společníky společnosti P. na jaře 1920 na zvýšení kmenového jmění, při čemž převzal sám povinnost složiti 100.000 Kč. Tuto částku zaplatil do pokladny společnosti 18. května 1920, s výhradou zúročitelnosti a vypověditelnosti. Odvolací soud upírá této výhradě účinnost podle §u 63 odstavec šestý zákona, s tímto názorem nelze však souhlasiti,

ač právě tato výhrada je bez významu pro rozhodnutí sporu. Předpis ten vztahuje se totiž jedině na kmenové vklady, o nichž mluví § 6 zákona, pokud pak jde o zvýšení kmenového jmění, § 52 zák. Ježto v tomto případě šlo právě jen o zvýšení, jest uvažovati o právním předpisu §u 52 zák. Tento vyžaduje ke zvýšení kmenového jmění usnesení o změně smlouvy společenské, dále prohlášení o převzetí, osvědčené notářským spisem, splacení a konečně přihlášky k zápisu do obchodního rejstříku (§ 53). Jedině částky tímto způsobem usnesené, převzaté a splacené je pokládati za kmenové vklady, na něž vztahují se předpisy §§ 63 a 82 zákona, ne však částky dané předem jaksi zálohou na budoucí kmenové vklady, o nichž nestalo se ještě usnesení. Splacení takovýchto částek nemá jiného významu, než že za určitých okolností lze je započísti na kmenové vklady později ujednané. Zákon toho sice výslovně nepraví, ale vysvětlivky k vládnímu návrhu přiznávají za určitých podmínek započítatelnost předběžnému placení na kmenový vklad do tohoto. Z toho jest usouditi jedině, že lze do vkladu započítati splátky učiněné před usnesením výslovně jako placení předem na kmenový vklad. Avšak ani z oněch vysvětlivek nelze vyčísti správnost názoru, že by na toto placení předem bylo vztahovati předpisy zákona určené jedině pro vklady, o nichž zákon mluví výslovně jako o kmenových vkladech. Započítatelnost a totožnost s vkladem jsou různé pojmy. Na tomto právním základě dojde se k jiným závěrům, než k nimž došel odvolací soud. Částka 100.000 Kč složena byla žalovaným s výhradou vypověditelnosti a zúročitelnosti. Tím vyhradil si žalovaný právo nakládati s částkou tou aspoň v ten smysl, že mohl ji vypověděti. Výhrada ta byla úplně platná, ježto nešlo o kmenový vklad podle §u 63 poslední odstavec, nýbrž jedině o peníz, jenž měl podle okolností býti započten do vkladu později usneseného. Ve skutečnosti byla, aspoň podle zjištění nižších soudů, částka ta složena za tím účelem, by byla kdysi započtena do vkladu, ale žalovaný zachoval si i jinou možnost pro případ, že by nedošlo v dohledné době k usnesení o zvýšení kmenového jmění odpovídajícímu zákonným předpisům, hlavně z toho důvodu, že by ostatní společníci nedostáli svým závazkům. Není třeba vysloviti se přímo o správnosti náhledu dovolatelova, že výhradou vypověditelnosti a zúročitelnosti vyloučena byla již předem započítatelnost na budoucí kmenový vklad. Rozhodující skutečností jest jedině právní stav v čas usnesení ze dne 25. listopadu 1920. Do této doby mohl žalovaný vždy odvolati uvedenou výhradu, po případě vyžádati si částku tu zpět, a složiti ji znova bez oné výhrady, ale se zachováním ostatních náležitostí nutných k možnosti započtení. Z toho lze souditi, že výhrada ta nebyla nutně na úkor započítatelnosti, byly-li splněny další náležitosti předběžného placení, zejména výslovný projev vůle, že plat ten je placením předem na kmenový vklad. Ve skutečnosti však došlo krátce po zaplacení ke změně původního úmyslu tím, že složená částka byla odňata původnímu svému účeli a určena k jinému, a sice shodou mezi žalovaným a tehdejším jednatelem, že částka ta má býti pokládána nadále za zápůjčku poskytnutou žalovaným společnosti P. Ježto nešlo o kmenový vklad, neplatil pro tuto částku ani předpis §u 82 zák., žalovaný byl vždy oprávněn požadovati složenou částku zpět, a byl proto také oprávněn prohlásiti ji za souhlasu jednatele společnosti za zápůjčku, což mělo týž účin, jako kdyby byl vyžádal částku tu od společnosti, t. j. ji vypověděl, a ji zapůjčil. Ovšem nastala tím značná změna v podstatě věci tím, že částka ta stala se zápůjčkou, t. j. pohledávkou žalovaného vůči společnosti, a nemohl ji proto žalovaný započísti na zvýšený vklad podle §u 63 odstavec třetí zákona, když přece došlo k usnesení o zvýšení kmenového jmění. Pokud částka ta nestala se pohledávkou, nevadila po případě ani výhrada vypověditelnosti a zúročitelnosti tomuto započtení, neboť zákon vylučuje započtení na pohledávku; o tu však nešlo, šlo-li o plat učiněný předem na kmenový vklad, a ona výhrada byla by podle §u 63 poslední odstavec zákona pozbyla účinnosti, jakmile došlo k platnému usnesení o zvýšení kmenového jmění, k prohlášení žalovaného o převzetí vkladu jakož i o započtení splátky předem učiněné. Ježto však částka ta stala se ještě před usnesením pohledávkou žalovaného ze zápůjčky, a jí zůstala až do 25. listopadu 1920, nemohla býti započtena do kmenového vkladu. Že šlo stranám skutečně dodatně o zápůjčku, je patrno z nesporného přednesu stran opírajícího se o dopisy ze dne 14. srpna 1920 a zápis o valné hromadě ze dne 25. září 1920. Pokud odvolací soud dovodil z §u 82 zákona, že nebylo možno z platu předem složeného učiniti dodatně zápůjčku, posoudil věc nesprávně po právní stránce. Tím však zbavena byla podstaty jediná námitka žalovaného proti žalobnímu nároku, a je proto oprávněn nárok ten opírající se o platně a účinné usnesení ze dne 25. listopadu 1920, zavazující žalovaného jako společníka k zaplacení převzatého kmenového vkladu bez možnosti započísti v něj částku předem zaplacenou ve stejné výši.

Čís. 5038.

Mimo případ čís. 1 §u 19 žel. dopr. řádu ze dne 16. listopadu 1851, čís. 1 ř. zák. na rok 1852 ručí dráha za vlastní zavinění a zavinění svých zřízenců pouze dle předpisů občanského zákona o náhradě škody.

(Rozh. ze dne 13. května 1925, Rv I 555/25.)

Jda do práce, sklouzl dělník Josef Č. na lávce přes trať státní dráhy a poranil se. Žalující úrazová pojišťovna, uznavši zranění Josefa Č-a za úraz podnikový, vyplatila mu úrazový důchod a domáhala se náhrady na dráze tvrdíc, že úraz byl zaviněn tím, že zřízenec dráhy Zdeněk V. neposypal zledovatělých schodů lávky. Procesní soud prvé stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu. Důvody: Závazek ručební nelze vyvozovati z ustanovení §u 19 cís. nař. ze dne 16. listopadu 1851, čís. 1 ř. zák. na rok 1852, poněvadž bod 1 tohoto předpisu na tento případ se vůbec nevztahuje, když poškozený v čase úrazu nebyl v smluvním poměru ke dráze. Dlužno tudíž podle bodu 2 téhož předpisu ručební závazek dráhy posuzovati podle ustanovení občanského zákona o náhradě škody. Podle §u 1315 obč. zák. ručí zaměstnavatel a to jak osoba právnická tak i osoba fysická za zavinění svého zřízence pouze tehdy, jde-li o zřízence nezpůsobilého ku práci, ke které byl zjednán, a lze-li zaměstnavateli dokázati vinu ve výběru dotyčné osoby nebo při

konání dozoru nad ním. Okolnosti takových žalující strana ani netvrdí, opírajíc nárok svůj výlučně o ustanovení §u 19 cit. cís. nař. a nelze neschopnost železničního zřízence úraz Josefa Č-a zavinivšího, dokládati jedinou okolností, že zřízenec ten byl pravoplatným trestním rozsudkem odsouzen pro přestupek §u 335 tr. zák., spáchaný nedopatřením, kteréž řečený úraz zavinilo. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolatelka vytýká rozsudku soudu prvé stolice nesprávné právní posouzení věci, poněvadž prvý soud posuzoval věc jen podle §u 1315 obč. zák., nedbav ostatních ustanovení o náhradě škody. Tvrdí, že dráha jako právnická osoba ručí bezpodmínečně za zavinění svých orgánů, vyvozuje to z ustanovení §u 19 nařízení ze dne 16. listopadu 1851, čís. 1 ř. zák. na rok 1852. Názor ten jest mylným. Dle §u 19 cit. nař. ručí dráha za zavinění svých úředníků a zřízenců jen podle předpisů občanského zákona o náhradě škody, pokud tu není závazku, který dráha převzala, nebo zvláštních předpisů, které dráze takové ručení ukládají. Takového závazku a zvláštních předpisů tu není. Dráha jako neosobní podmět práv a závazků nemůže sama o sobě jednati, nýbrž za ni jednají osoby, které dle stanov neb organisace její jsou povolány, by za ni vystupovaly v životě právním. Jednání těchto representantů, pokud vystupují za ni, platí ovšem za činy její. Ale takovými representanty nejsou pouzí její zřízenci, nýbrž tito jsou pouhými pomocnými silami, jakých užívají i fysické osoby, které jsou vlastníky větších podniků. Dle toho dlužno tedy činiti rozdíl mezi representanty a mezi pouhými pomocnými silami. Není pak v zákoně stanoveno a neplyne ani z povahy věci, by v této otázce posuzovány byly právnické osoby přísněji nežli osoby fysické. Proto ručí právnická osoba dle §u 26 obč. zák. bezvýminečně za své representanty, za své zřízence jako pomocné síly jen v mezích §u 1315 obč. zák. Za takovou pomocnou sílu dlužno považovati i Zdeňka V-a. Žalobkyně pak ani netvrdí, že V. je nezpůsobilou osobou ku vykonávání prací jemu drahou svěřených. Nezpůsobilostí, nezdatností rozuměti dlužno trvalou vlastnost zjednané osoby, proto pouhé opomenutí v ojedinělém případě jako v tomto případě není ještě důkazem, že V. je nezpůsobilým, nezdatným, byť pro toto opomenutí byl i potrestán.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci dle §u 503 čís. 4 c. ř. s., jejž dovolatelka jedině uplatňuje, není oprávněným. Výklad, jejž dává §u 19 žel. dopr. ř. z roku 1851, že totiž dráha ručí za vlastní zavinění i zavinění svých úředníků a zřízenců, mohl by obstáti jenom tehdy, kdyby nebylo jeho obmezujících a ručení to blíže upravujících dodatků čís. 1 a 2. Toto celkové znění nedopouští však jiného výkladu, než že mimo případ čís. 1, o nějž zde nejde, ručí dráha za vlastní zavinění a zavinění svých úředníků a zřízenců dle předpisů občanského zákona o náhradě škody, tedy XXX. hlavy vůbec a ne jenom §§ 1323 až 1327 obč. zák. Dráha ručí tu za své pomocníky, právě tak a nic více, než jiná osoba přirozená (srv. rozh. sb. n. s. čís. 2822).

Čís. 5039.

Na státu lze se domáhati (žalobou na zemském soudě v Praze podle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n.) náhrady pro obohacení, ježto stát, zabaviv cizí valutu, za vyššího kursu ji prodal a vrátil ji později, nakoupiv ji za kursu nižšího.

(Rozh. ze dne 13. května 1925, Rv I 663/25.)

Dne 1. dubna 1920 zabavilo četnictvo v P. na Podkarpatské Rusi žalobci 200 dolarů. Trestní důchodkové řízení, proti žalobci na to zahájené, bylo však dne 1. srpna 1922 zastaveno a bylo mu vyplaceno dne 5. června 1924 u hlavní pokladny finančního ředitelství v Užhorodě 200 dolarů, které nenalézavše se již hotově v pokladně státní, byly státní správou dodatečně opatřeny. Kurs dolaru v době zabavení byl 100 Kč, v době vydání 35 pokud se týče 34·60 Kč. Tvrdě, že žalovaný stát směnil dolary v době zabavení za 20.000 Kč, kdežto žalobce obdržel za ně v den výplaty (5. června 1924) pouze 6.913 Kč, domáhal se žalobce na erár z důvodu bezdůvodného obohacení 13.087 Kč, a náhrady za právnické intervence 1.500 Kč. Procesní soud prvé stolice (zemský soud v Praze) zamítnuv námitku nepřípustnosti pořadu práva, žalobu zamítl. Odvolací soud k odvolání žalobce napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Soud prvý zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva z důvodu, že se sice jedná o nárok veřejnoprávní proti státu, ale k rozhodování o něm nejsou povolány úřady správní, takže pořad práva podle zákona čís. 4 z roku 1918 sb. z. a n. jest přípustným. Odvolací soud tento názor nesdílí. Žalobci zabaveno bylo 200 dolarů am. pro podezření, že s nimi obchoduje, a zavedeno bylo proto proti němu trestní důchodkové řízení po rozumu ustanovení §u 21 zákona ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n. Zabavení stalo se četnictvem, tedy orgánem státním u výkonu jeho výsostních práv. Zabavené dolary převzaty byly do úřední úschovy. Tím však nebyl založen soukromoprávní poměr mezi žalobcem a žalovaným erárem, poněvadž dolary převzaty, byly do úschovy následkem zabavení, jako trestní deposit. Trestní řízení důchodkové skončilo osvobozením žalobce na základě rozsudku hornoslužnovského úřadu jako policejního trestního soudu v P. ze dne 26. listopadu 1920 a zároveň bylo vysloveno týmž rozsudkem, že zabavených 200 dolarů vrátí se prostřednictvím finančního referátu v U. výměnou za československé peníze dle kursu. Finanční ředitelství v U. výnosem z 1. srpna 1922 vyrozumělo žalobce, že proti němu další důchodkové řízení zastavuje a sdělilo mu současně, že pokud se týče odňatých 200 dolarů, požádalo hlavní finanční ředitelství, by mu je v československých penězích dle kursu přijetí u hlavní pokladny v U. k výplatě poukázalo. Hlavní finanční ředitelství v U. však rozhodnutím ze dne 13. ledna 1923 zrušilo výnos finančního ředitelství v U., poněvadž nebylo k rozhodování příslušným, ježto se jednalo o podezření z valutových obchodů, o nichž rozhodovati přísluší dle §u 21 nař. čís. 644/19 politickým úřadům a ve věci té také již rozhodl příslušný hornoslúžnovský úřad v P. dne 26. listopadu 1920. Na to vydalo finanční ředitelství v U. a ža-

lobci doručilo dne 8. února 1923 výměr, že hlavní finanční ředitelství schválilo uvolnění zábavku a požádalo ministerstvo financí, by poukázalo ústřední státní pokladnu v Praze, které byl zábavek odveden, aby zabavené dolary byly za čs. státovky vyměněny a příslušná částka byla žalobci přímo poštovní spořitelnou poukázána. Ministerstvo financí v Praze sdělilo však výnosem ze dne 31. března 1924 hlavnímu finančnímu ředitelství v U., že poukázání protihodnoty v Kč za zabavené dolary nelze doporučiti z důvodů předurčujících, ježto v předchozích případech rozhodlo již ministerstvo financí, že straně nutno vraceti vždy tytéž valuty, které jí byly svého času zabaveny. Důsledkem toho vydalo a žalobci doručilo hlavní finanční ředitelství v U. usnesení ze dne 29. dubna 1924, jímž hlavní finanční pokladně v U. uložilo, by žalobci na řádnou kvitanci a proti vrácení zabavovací stvrzenky vydala 200 am. dolarů, které od Ústřední státní pokladny v Praze přijala a účtovala v deníku kontokorentním stanovenou pokladniční hodnotu à 35 Kč, tudíž částkou 7.000 Kč. Dolary byly pak žalobci vydány. Žalobce proti žádnému z uvedených usnesení, jemu doručených, stížnosti nepodal, ač pokládal-li se za stížena, zejména posledním usnesením, jímž poukázáno mu k vydání 200 dolarů, měl proti němu podati stížnost na ministerstvo financí, po případě stížnost na nejvyšší správní soud. Toho žalobce neučinil, usnesení ze dne 29. dubna 1924 stalo se právoplatným a soudu nepřísluší právo, je přezkoumávati. Byl proto pořad práva vyloučen. Soud prvý však námitku nepřípustnosti pořadu práva zamítl, žalovaná strana proti tomu stížnost nepodala, následkem čehož dle ustanovení §u 42 odstavec třetí j. n. usnesení soudu prvého stalo se právoplatným a odvolacímu soudu nelze se již otázkou touto zabývati. Žalovaná strana sice v odvolacím sdělení napadá názor soudu prvého ohledně rozhodnutí této námitky, ale k výtkám těm nelze přihlížeti, protože nebyly vzneseny ve lhůtě, stanovené k rekursu proti rozhodnutí o námitce. Musí proto odvolací soud rozhodnouti ve věci samé. Je-li však, jak uvedeno, názoru, že věc rozhodnouti příslušelo úřadům správním a jimi také právoplatně byla rozhodnuta, nemůže žalobce týž nárok vymáhati cestou soudní. Žalobci bylo vydáno příslušným finančním úřadem usnesení, jímž se nařizuje, by mu bylo vydáno 200 dolarů, tedy tolik, kolik mu bylo zabaveno. Žalobce proti usnesení tomu si nestěžoval, s rozhodnutím úřadu byl srozuměn a 200 dolarů přijal. Zda stát snad dolary, žalobci zabavené, snad za příznivého kursu zpeněžil a později jiné dolary pro žalobce výhodněji nakoupil, nepadá na váhu, poněvadž jak bylo uvedeno, žalobce bez námitek těchto 200 dolarů, jako uvolněný zábavek, přijal. Z výnosu finančního ředitelství v U. ze dne 1. srpna 1922 nemůže žalobce pro sebe žádných práv dovozovati, poněvadž tento, jak výše bylo uvedeno, byl zrušen jako nezákonný.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Aniž by se chtělo viklati názorem odvolacího soudu, že, když do usnesení prvého soudce, zamítajícího námitku nepřípustnosti pořadu práva, nebyl podán opravný prostředek, nelze se otázkou tou podle §u 42 odstavec třetí j. n. již zabývati, dlužno přece, když odvolací soud přes to se s ní zabýval, ač ovšem praktické důsledky podle svého náhledu z ní vyvoditi nemohl a nevyvodil, odvětiti na jeho vývody, jimiž nepřípustnost pořadu práva hájí, aspoň tolik, že nepřípustným jest pořad práva, když jde o veřejný nárok, o němž povolány jsou rozhodovati úřady správní ve smyslu §u 2 čís. 6 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n., t. j. příslušny jsou vynésti o nich nález, od čehož líšiti jest případy, kde správní úřady jako zástupci státu povolány jsou o nároku toliko se vyjádřiti a jako rozhodující stolice tedy vůbec nenastupují, že však pro nároky daného druhu nikde není v zákoně stanoveno a ani odvolací soud takový předpis uvésti s to nebyl, že a který správní úřad o nich by rozhodovati příslušným byl, pročež nastupuje zde příslušnost zemského soudu v Praze dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., jenž místo dřívějšího říšského soudu právě pro takovéto veřejnoprávní nároky, pro něž před zřízením říšského soudu instance vůbec chyběla, ježto na pořad práva nepatřily a pořad správní pro ně opatřen nebyl (§ 3 písm. a) zákona ze dne 21. prosince 1867, čís. 143 ř. zák.), jest dosažen. Zejména také na Slovensku nejsou správní (finanční) úřady povolány o daném nároku rozhodovati v cestě sporné. Mylným ovšem jest názor odvolacího soudu s tím související, že správní úřady ve skutečnosti také již rozhodly. Neboť poukázaly-li žalobci 200 dolarů, nebylo tím nijak rozhodnuto o nároku žalobcově na vydání žádaného obohacení, jenž jest na víc, o kterémžto dalším nároku v poukazu nelze shledati žádného výroku, ani kladného ani záporného. Poukaz ten nebyl vůbec rozhodnutím, nýbrž jen splněním povinnosti, kterou erár, t. j. úřady, jej zastupující, bez dalšího za danou uznávaly, který tedy byl bezesporným, byv vysloven rozsudkem policejního soudu trestního v P. ze dne 26. listopadu 1920. Praví-li konečně odvolací soud, že, pokládal-li se žalobce poukazem těchto 200 dolarů za stížena, měl podati stížnost na ministerstvo financí, po případě na nejvyšší správní soud, dlužno odvětiti, že nelze nahlédnouti, jak by si byl žalobce mohl stěžovati do tohoto poukazu, jímž nárok jeho, oním rozsudkem uznaný, byl splněn, jímž se mu tedy neděla křivda. Tím, že poukaz přijal a ničeho proti němu nepodnikl, žalobce práva na onen další nárok, jenž nad to jde, nikterak nepromeškal a nepozbyl. Ve věci samé odvolací soud tento nárok žalobci oduznává proto, že věc jest již právoplatně rozhodnuta pořadem správním a že ji nelze vymáhati ještě cestou soudní, ale věci rozsouzené, nač patrně odůvodnění to míří, jak ukázáno, tu není. Co však se týče názoru prvého soudce a finanční prokuratury, že stát není povinen vydati zisk, jejž z peněz v mezičasí učinil, jest nemožno, by právo takové bylo. To by právní řád byl sám s sebou v odporu, když soukromou osobu každé obohacení, jehož se jí dostalo na škodu druhého, vydati nutí, by nenutil k tomu i stát, jenž vlastně v spravedlivosti soukromníkům předcházeti má vzorným příkladem, a aby mu dovoloval bezprávný zisk si podržeti. Že zásada kondikcí, v témž objemu uznávaná i ve slovenském právu (viz Fajnor-Záturecký, Nástin soukromého práva § 47), mezi nimiž vůči státu v potaz přicházejí hlavně dvě, condictio indebiti a condictio sine causa v užším smyslu, vůči státu i ve veřejno-

právních poměrech má místo, bylo vždy uznáváno a také praktikováno, tak na př. když byly zaplaceny dvakrát tytéž daně nebo jiné veřejné dávky na př. nejprv dlužníkem a potom jeho dědicem, jemuž první placení nebylo známo (condictio indebiti). Spory byly leda o příslušnost, ale spíše mezi naukou a praxí než v praxi (Ott, Festschrift für Fr. Klein, str. 63), kdo má o nároku tom rozhodovati, zda jest to čistě soukromoprávní nárok (§ 1431 obč. zák.) a patří-li na pořad práva, či nikoli a patří-li tedy před říšský soud, což však nyní je zřízením zemského soudu v Praze za stolici k rozhodování veřejnoprávních nároků na pořad správní nepatřících, téměř bezpředmětno, ježto mohlo by se již jen jednati o příslušnost mezi ním a obecným soudem. V tomto případě, kde jde o vydání zisku, který stát učinil tím, že žalobci na podezření, které se však později objevilo nepravým, zabavil 200 dolarů, proměnil je na Kč prý dle kursu 100, potom, když se objevila bezdůvodnost podezření, nakoupil 200 dolarů dle kursu 35, ježto v mezidobí klesl a vydal mu je, má tedy v rukou obohacení 65 Kč při dolaru, má místo conditio sine causa v užším smyslu, ježto jest to obohacení, pro něž od prvopočátku nebylo důvodu. Kdyby bylo ono objektivně bezdůvodné podezření nevzniklo, nebyly by dolary bývaly zabaveny a stát byl by k zisku spočívajícímu v rozdílu obou kursů nepřišel, přišel-li však k němu jen následkem mylného podezření, uvaleného na žalobce z činu, jehož se tento ve skutečnosti nedopustil, jest zisk ten bezdůvodným: věc musí býti uvedena v ten stav, v kterém by byla, kdyby dolary nebyly bývaly zabaveny, neboť, musil-li stát dolary vydati, poněvadž mu nenáležejí, nesmí si nechati ani zisk, který s nimi učinil, a naopak žalobci přísluší tento zisk, protože, kdyby mu dolary nebyly bývaly zabaveny, byl by jej učinil s nimi on sám, vždyť mu byly zabaveny právě na cestě za tímto ziskem. A ovšem, kdyby byl stát dolary podržel jako věc doličnou in natura a neučinil zisku, nebyl by obohacen a nebylo by proti němu tohoto nároku, nýbrž nejvýše nárok na náhradu škody, pakliže po osvobozujícím rozsudku s vydáním této doličné věci bezprávně a zaviněně se omeškal. Ale o to tu nejde, žalobce nežaluje z náhrady škody, nýbrž žalobou pro sebe snadnější a pro stát příznivější: z obohacení. Rozdíl v kursech erár doznal, ale nedoznal, že dolary proměnil dokonce za kurs 100, a že on sám také nové dolary koupil za kurs 34·60. Mimo to jde o úroky, jež žalobce žádá od 1. srpna 1922. Musilo by se tedy prokázati, že erár získal od toho dne i úroky (že kapitál měl uložený na úrok a jak vysoký), nebo že se stal od toho dne obmyslným (§ 1437, 335 obč. zák.), jinak by mu příslušely úroky teprv ode dne žaloby. Dále dlužno rozebrati i námitku, že polovice dolarů náležela C-ovi, že tedy žalobce není ohledně polovice k žalobě oprávněn. Za to je žaloba bezdůvodna co do náhrady 1500 Kč za právnické intervence, neboť erár obnosem tím obohacen není a, pokud by šlo o náhradu škody, nejen že nebylo tvrzeno zavinění a v čem by záleželo, nýbrž není ani příčinné souvislosti, i kdyby zavinění bylo, ježto právnické intervence nebylo třeba.

Čís. 5040.

Při jednání o námitce nepříslušnosti lze uplatňovati i jiný důvod příslušnosti, v žalobě neuvedený, vyjmouc případ §u 104 j. n.

Fakturové soudiště vztahuje se i na všechny nároky, vyplynuvší z realisace obchodu. Náleží sem též nárok na výlohy prodeje zboží dle čl. 343 obch. zák.

(Rozh. ze dne 14. května 1925, R II 133/25.)

Žalující firma opřela žalobu co do místní příslušnosti původně o § 99 j. n., když pak žalovaná firma vznesla námitku místní nepříslušnosti, uvedla žalobkyně za důvod místní příslušnosti fakturu s doložkou dle §u 88, odstavec druhý j. n. Soud prvé stolice námitce místní nepříslušnosti vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a nařídil rekursnímu soudu, by vyčkaje pravomoci, řízení doplnil a o námitce místní nepříslušnosti znovu rozhodl. Důvody: Stížnosti, ve které se stěžovatelka již neodvolává na § 99 j. n., nýbrž pouze uplatňuje příslušnost dle §u 88, odstavec druhý j. n., nelze upříti oprávněnosti. Dle §u 88 odstavec druhý j. n., jenž ustanovuje soudiště pro širší okruh žalob než § 88 odstavec prvý j. n., platí soud splniště, jenž byl založen přijetím faktury, zákonitou doložkou opatřené, bez námitky, pro veškeré žaloby z dotyčného obchodu. V tomto případě domáhá se žalující strana náhrady škody z prodlení žalované strany při odebírání zboží. Nárok ten musí však býti kvalifikován jako nárok z obchodu samého, žalobu proto nutno považovati za žalobu z obchodu a jest proto prvý soud k projednání tohoto sporu příslušným, prokáže-li se, že vůbec byl založen soud plniště dle §u 88 odstavec druhý j. n. Žalující firma tvrdila v prvé stolici, že veškeré faktury, týkající se obchodu stran, byly opatřeny doložkou ve smyslu §u 88 odstavec druhý j. n., že byly v čas odeslány a bez námitek přijaty, navrhla v tom ohledu důkaz fakturami, knihami a výslechem stran, druhá strana se o této otázce jasně vůbec nevyjádřila a, poněvadž první soudce nabízených důkazů nepřipustil, nelze posouditi, jsou-li tu vůbec předpoklady §u 88 odstavec druhý j. n.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jest sice pravda, že žalobkyně odůvodňovala v žalobě příslušnost dovolaného soudu toliko ustanovením §u 99 j. n. Leč okolnost tato nebránila tomu, by žalobkyně při jednání o námitce nepříslušnosti soudu z důvodu v žalobě uvedeného, neuplatňovala i jiný důvod příslušnosti, vyjma ovšem důvod příslušnosti dle §u 104 j. n. (sb. n. s. čís. 505). To plyne již z předpisu §u 179 c. ř. s., nařizujícího soustředění a využití látky z důvodů procesní hospodárnosti, dle něhož může strana až do konce ústního jednání přednésti nová skutková tvrzení, změny žalobní prosby nezpůsobující. Rozšířením uplatňovaného důvodu příslušnosti soudu právní základ žaloby ani její prosba se nemění a žalované straně nic nevadí, by při jednání o vznesené námitce nenapadla také nově uplatňovaný důvod příslušnosti dovolaného soudu. Právem tedy přihlížel rekursní soud i k dalšímu skutkovému přednesu žalobkyně při ústním jednání, jímž tato odůvodňovala příslušnost prvého soudu také ustanovením §u 88 odstavec druhý j. n. Nelze přisvědčiti názoru stěžo-

vatelky, že se fakturní doložka, zakládající příslušnost soudu ve smyslu právě uvedeného zákonného předpisu, vztahuje jen na položky, ve faktuře vyznačené. Má-li doložka, předpokládajíc, že jsou tu i ostatní náležitosti, účinek, že na jejím podkladě může býti zahájen u určitého soudu spor z obchodu, o němž byla vydána faktura, musí se důsledně sudiště, založené doložkou onou, vztahovati na všecky nároky z realisace tohoto obchodu, tedy i na výlohy, spojené s prodejem zboží ve smyslu čl. 343 obch. zák. Vytýká-li konečně stěžovatelka, že již dle žaloby není tu podmínek pro příslušnost soudu dle §u 88 odstavec druhý j. n., poněvadž žalobkyně sama uvádí, že žalovaná odebrala fošny již po 1. červenci 1923, že však zboží účtováno bylo až 14 .srpna 1923, dlužno poukázati k tomu, že žalobkyně při ústním jednání výslovně prohlásila, že všecky faktury, týkající se sporného obchodu, opatřené onou doložkou, byly před odebráním zboží žalovanou bez námitek přijaty. Tyto okolnosti nebyly však v prvé stolici vzaty na přetřes, a proto právem rekursní soud uznal, že řízení zůstalo neúplným a nařídil jeho doplnění.

Čís. 5041.

Rozsudí, jenž se zdráhá splniti závazek z přijatého jmenování rozsudím, nemusí pro to míti podstatné důvody. Ke splnění svého závazku nemůže býti rozsudí donucován. Každá z obou stran jest oprávněna, domáhati se, by rozhodčí smlouva byla prohlášena bezúčinnou. Jakmile to jedna strana navrhla, nemůže ani ona, ani její odpůrce žádati jmenování nového rozhodce.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, R I 355/25.)

Návrh, by byla zrušena smlouva o rozsudím, odůvodnila firma K. prodlením odpůrkyně a odmítnutím úřadu rozhodce Rudolfem S-em. Soud prvé stolice návrh zamítl, rekursní soud návrhu vyhověl. Důvody: První soud připouští prodlení obou rozhodců a odmítnutí S-ovo, neuznal však návrh důvodným proto, že S. byl rozhodcem navrhovatelky, dále, že její odpůrkyně souhlasí, by navrhovatelka jmenovala jiného rozhodce, a posléze, že Viktor B. chce rozhodčí úřad podržeti. Názor ten není zákonem odůvodněn. Kdežto § 581 c. ř. s. připouští toliko výzvu ku jmenování nového rozhodce, předepisuje § 583 c. ř. s., že soud musí k návrhu prohlásiti smlouvu o rozsudím za bezúčinnou, když se rozsudí zdráhá, nebo nepatřičně protahuje vykonati své závazky, které tím, že jmenování přijal, byl převzal. Jakmile tedy žadatelka použila práva §u 583 c. ř. s. a navrhla zrušení smlouvy rozhodčí, nemůže již ani ona, ani druhá strana použiti práva §u 581 c. ř. s. a žádati, by byl jmenován nový rozhodce. Zjištěným odmítavým prohlášením ze dne 8. července 1924 projevil Rudolf S. zřetelně, že se zdráhá plniti závazek z přijatého jmenování rozhodcem, což samo o sobě stačí k prohlášení kompromisu za bezúčinný podle §u 583 čís. 2 c. ř. s. Učinil-li tak S. důvodně či bez příčiny, nerozhoduje, stačí, že se tím stala smlouva neproveditelnou, neboť v tom případu chrání zákon stranu tím zkrácenou předpisem §u 583 čís. 2 c. ř. s.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud neopírá své rozhodnutí o zjištění, že rozhodce Rudolf S. nepatřičně oddaloval splnění převzatých závazků, nýbrž o okolnost, zjištěnou již prvým soudem, že S. dle dopisu ze dne 8. července 1924 oznámil právnímu zástupci navrhovatelky, že mu není možno touto záležitostí se zabývati. V tomto dopise S. dále udal jako příčinu, že odjíždí na delší obchodní cestu, vrací zaslané mu spisy a odporučuje, aby se záležitost provedla soudně. Usuzuje tedy napadené usnesení z toho správně, že S. se zdráhá plniti závazek z přijatého jmenování rozsudím (§ 583 čís. 2 c. ř. s.). Nelze však přisvědčiti názoru stěžovatelky, že k takovému odpírání musí míti rozhodce, když jmenování přijal, podstatné důvody (§ 579 c. ř. s.), jakož jest bez významu, že učinil tak rozsudí, právě stranou navrhující jmenovaný, nebo že druhá strana souhlasí, aby si navrhovatelka ustanovila jiného rozsudího. Rozsudí, jenž převzal úřad, nemůže býti stranami donucován ke splnění své povinnosti žalobou a exekucí, ač jim ručí za veškerou škodu ze zaviněného odepření neb oddalování. Každá z obou stran může však žádati, by smlouva rozhodčí byla prohlášena bezúčinnou (§ 583 čís. 2 § 584 odst. 2 c. ř. s.), nerozhodla-li se v případě, že rozsudí byl jmenován stranou neb soudem (§§ 581, 582 c. ř. s.), pro návrh na jmenování nového rozhodce. K tomu správně podotkl rekursní soud, že, jakmile jedna strana navrhla, by smlouva byla prohlášena neplatnou, nemůže ani ona ani její odpůrce žádati jmenování nového rozhodce (viz rozhodnutí nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 5. února 1908, čís. 16.613/7 Nowak N. F. čís. 1151, Gl. U. N. F. čís. 4115 a ze dne 4. ledna 1910 R II 1134/9 Gl. U. N. F. čís. 4876, Hora, čs. civ. právo procesní, III. str. 214, Neumann, komentář u §u 583 c. ř. s.). Navrhovatelka, jejíž rozsudí se zdráhá vykonati převzatý úřad, rozhodla se pro to, by smlouva o rozsudím byla prohlášena za bezúčinnou a dle §u 583 odstavec druhý c. ř. s. musí pak býti jejímu návrhu vyhověno, když skutkové předpoklady byly pro to zjištěny. Není potřebí, by se uvažovalo o tom, která z obou stran jest odepřením rozhodčího více méně zkrácena ani o tom, že zkrácena je pouze ta strana, jež vinou druhé strany nebo z důvodů, jež tkví v této druhé straně neb v jejím rozhodčím, měla by pozbýti práv plynoucích jí ze smlouvy. Ostatně tvrzení v dovolacím rekursu, že navrhovatelka by měla vinu na tom, že její rozsudí nechce převzatý úřad vykonati, odporuje zjištění nižších soudů.

Čís. 5042.

Pohledávku, složenou na soudě dle §u 307 ex. ř. (1425 obč. zák.), jest rozvrhnouti dle zásad §§ 283—287 ex. ř.

Dle dvor. dekr. z 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s. přísluší právo zástavní k požárním náhradám, jichž není použito k obnově stavení,

osobám, pro něž váznou na nemovitosti požárem poškozené práva knihovní; platí pro ně knihovní pořadí.

K náhradě výměnkářských dávek jest při rozvrhu těchto požárních náhrad užíti předpisů §§ 225 a 226 ex. ř.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, R I 380/25.)

Rozvrhuje požární náhradu za škodu, způsobenou požárem nemovitosti, zamítl soud prvé stolice návrh výměnkáře, by mu byla přikázána uhražovací jistina na vybývání příště splatných výměnkových dávek. Rekursní soud návrhu výměnkáře vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Jde o rozvrh požárních náhrad, které byly několika věřitelům přikázány k vybrání a pojišťovacími ústavy na soudě složeny. Přikazovacími usneseními v moc práva veškými, jest především rozhodnuto, že nejde o pojišťovací částky, jichž by bylo použíti k obnově poškozeného stavení nebo k doplnění příslušenství a jež by v důsledku toho byly dle §§ 290 čís. 2 ex. ř. z exekuce vyňaty. Zcela správně uvádí rekursní soud, že tu § 79 poj. řádu ze dne 22. listopadu 1915, čís. 343 ř. zák. ani §u 79 poj. zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. nepřicházejí v úvahu, ježto tyto předpisy již a ještě neplatí. Ani k §u 215 čís. 4 ex. ř. nelze přihlížeti, ježto nemovitost, požárem poškozená, dosud nebyla exekučně zcizena. Nicméně počínal si soud prvé stolice jako soud exekuční správně, přikročiv k rozvrhu požárních náhrad podle zásad exekučního řízení. Činí-li si na pohledávku, která byla k vybrání přikázána, nárok též jiné osoby, jest podle §u 307 ex. ř. poddlužník oprávněn a za určitých podmínek i povinen, by pohledávku složil u exekučního soudu pro všechny tyto osoby (§ 1425 obč. zák.). Složenou pohledávku jest pak rozvrhnouti dle zásad §§ 283—287 ex. ř. (Srv. Fürstl »Rak. civ. proc. zákony« vyd. 1899 sv. II. str. 623, Neumannův komentář k ex. ř. výklad k §u 307.) O takový případ tu jde, neboť požární náhrady jsou jednak přikázány k vybrání, jednak si na ně činí nárok i jiné osoby, zejména i osoby, pro něž váznou na nemovitosti, požárem poškozené, práva knihovní. Není bráno v pochybnost, že tyto požární náhrady rozvrhnouti jest mezi ony osoby, pro něž na nemovitosti, požárem poškozené, váznou knihovní práva, ježto jim dle dvor. dekretu ze dne 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s. přísluší právo zástavní k požárním náhradám, jichž není použito k obnově stavení (srv. plenisimární rozhodnutí býv. nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 8. června 1904, pres. 179 sb. Nowak čís. 694), a jest jen spor o to, zda k náhradě výměnkářských dávek lze i při rozvrhu těchto požárních náhrad použíti předpisu §u 225 a 226 ex. ř., či zda jest výměnkáře odkázati na nemovitost požárem poškozenou. V dvorním dekretu ze dne 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s. není sice určeno pořadí, jaké přísluší věřitelům při úkoji z požární náhrady jako surogátu reality samé, ale to proto, že se samo sebou rozumí, že pro ně platí knihovní pořadí. Proto nemůže se stěžovatel domáhati toho, by on, ač má zadnější pořadí, byl z požárních náhrad uspokojen před výměnkářským právem přednějšího pořadí. Nerozhodno jest při tom, že snad stěžovatel energičtěji vůči dlužníkům vystupuje a tím pohledávka jeho jest pro dlužníky tíživější. Schváliti jest i další postup rekursního soudu, jenž, uznávaje přednostní právo výměnkářovo, za obdobného použití předpisů §§ 225 a 226 ex. ř. již z této rozvrhové podstaty vyštipuje úhradní jistinu potřebnou k tomu, aby budoucí výměnkářské dávky byly zajištěny, a jest úplně spravedlivo, že, když důsledkem toho jsou požární náhrady vyčerpány, stěžovatel s úkojem svého zadnějšího knihovního práva poukazuje se na realitu požárem poškozenou. Jak dále nesporno, k exekučnímu prodeji reality nedošlo, ježto dražební řízení v čas požáru vedené, bylo zrušeno. Tím nedospělo k účinnosti ustanovení dražebních podmínek, že vydražitel má převzíti plnění výměnku bez započtení do nejvyššího podání, a není proto výměnkář, jak stěžovatel mylně míní, vázán těmito dražebními podmínkami v tom směru, že by se nyní směl úkoje svých práv domáhati jen z reality samé. Byl tudíž rekursní soud i za těchto okolností oprávněn, by, používaje obdoby §§ 225 a 226 ex. ř. vyměřil úhradní jistinu ku krytí budoucích výměnkářských dávek. Rekursní soud při tom dále stanovil, že z uhražovací jistiny má výměnkář po dobu svého života právo vybírati si čtvrtletní důchod 623 Kč 75 h, rovnající se ceně čtvrtletních dávek. Je-li s tím spokojen nejen výměnkář, nýbrž i dlužníci, dočasní vlastníci reality výměnkem zatížené, a nežádají-li, aby vlastník reality ony částky dostával na to, by dávky vybýval in natura, jako tomu jest při převzetí reálního břemena na započtení do nejvyššího podání, není napadeným usnesením v tomto směru dotčen stěžovatel. Zbytečná jest jeho obava, že by výměnkář kromě reluta mohl ještě žádati od vlastníka plnění dávek in natura, ježto prý shořelý mlýn jest znovu vybudován, a že by vlastník reality, jenž napadené usnesení doručeno dostal, výměnkáři vlastně dvakrát odváděl dávky. I pro případ exekučního zcizení není této obavy. K tomu, že mají býti budoucí výměnčí dávky ukájeny nikoliv in natura, nýbrž pobíráním čtvrtletních částek 623 Kč 75 h, bude lze dle §u 21 odh. řádu přihlížeti při dražebním řízení, k němuž by snad v budoucnosti došlo, a při exekučním odhadu zatížené reality; kdyby se tak přece nestalo a vydražitel by dle dražebních podmínek převzal výměnek k plnění in natura, pak by došlo po případě k uvolnění nevyčerpaného dosud zbytku úhradního kapitálu, vyměřeného napadeným usnesením. K vývodům stěžovatelovým, že prý zapravením privilegovaných pohledávek a odpadnutím pohledávky záložny, která výměnku předchází, knihovní pořadí výměnku se zlepšilo, nelze přihlížeti; zrovna tak lhostejno jest, že stejným způsobem zlepšuje se i pořadí pohledávky stěžovatelovy. Okolnost pak, že výměnkář ve svém rekursu do usnesení prvé stolice odůvodňoval své právo na zřízení uhražovacího kapitálu též předpisem §u 222 ex. ř., jest pro věc nerozhodna; stačí, že se Josef K. ohražoval proti návrhu dovolacího stěžovatele, aby výměnek jeho odkázán byl na krytí z reality požárem poškozené.

Čís. 5043.

Zplnomocněné zastupitelstvo Svazu Sovětských Socialistických Republik požívá v Československé republice právní osobnosti pouze ve věcech obchodních, nikoliv však v ostatních věcech soukromoprávních.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, R I 384/25.)

Co do předchozího děje poukazuje se na rozhodnutí čís. sb. 3808. Rekursní soud poté usnesením ze dne 19. února 1925 zrušil ustanovení Dra Vratislava Č-a opatrovníkem k činu císařské ruské vládě. Důvody: Stížnost do usnesení zemského soudu civilního v Praze ze dne 13. prosince 1923 podalo splnomocněné zastupitelství svazu socialistických sovětských republik pro Československou republiku v Praze, zastoupené Konstantinem Konstantinovičem Jureněvem, splnomocněným zástupcem tohoto svazu jménem ruského státu, jehož orgánem a zástupcem byla ruská vláda. V republice Československé byly nařízením vlády ze dne 7. srpna 1922, čís. 258 a 259 sb. z. a n. uvedeny v platnost prozatimní smlouvy mezi republikou Československou, ruskou socialistickou federativní sovětskou republikou (RSFSR) a ukrajinskou socialistickou sovětskou republikou (USSR). Dle těchto smluv zřízena v těchto státech zastupitelstva. Dle dopisu ministerstva zahraničních věcí Československé republiky ze dne 10. září 1923 č. j. 149.431/23-11 ustavil se svaz sovětských socialistických republik a obě splnomocněná zastupitelstva RSFSR a USSR v Československé republice svěřila řízení všech svých záležitostí splnomocněnému zastupitelství SSSR v Československé republice, v jehož čelo povolán byl vládou svazu sovětských socialistických republik Konstantin Konstantinovič Jureněv. Toto zastupitelství jest také Čsl. státem jako takové uznáváno důsledkem obou výše zmíněných smluv. Jeho působnost vymezena jest ustanoveními §u 2 a 11 těchto smluv. Z nich ovšem nedá se souditi na oprávněnost splnomocněného zastupitelství SSSR ku zastoupení vlastního státu i ve věcech ryze soukromoprávních, poněvadž oprávnění toto určuje vnitrostátní právní řád toho kterého státu. A tu podle zprávy zastupitelství republiky Československé v Moskvě ze dne 13. ledna 1925, čís. 54 a podle sdělení lidového komisariátu zahraničních záležitostí v Moskvě jsou zastupitelské úřady SSSR v cizině oprávněny zastupovati vlastní stát i v soukromých věcech před cizozemskými soudy ve státě, v němž je sídlo zastupitelského úřadu. Tím padá tvrzení navrhovatelky, že na Čsl. státě není splnomocněného diplomatického zástupce ruského státu. Jedná se proto jen o to, zda oprávněný zástupce ruského státu je v tomto případě povolán ku zastoupení, když v knihovní vložce čís. 1614 pozemkové knihy Praha I. jako vlastník pozemku čís. k. 28/3 v Praze I. jest zapsána císařská ruská vláda a také opatrovník zřízen byl císařské ruské vládě. Tu dlužno uvážiti, že ruská vláda není osobou právnickou, nýbrž jen pouhým výkonným orgánem ruského státu. Jako taková nemohla také práva vlastnického k onomu pozemku nabýti. Jednáním jejím nabyl práva vlastnického k uvedenému pozemku jen ruský stát jako právní osoba, kterou ruská vláda representovala. Proto také do pozemkové knihy jako vlastník tohoto pozemku měl býti zapsán ruský stát. Jest proto v tomto případě vlastníkem pozemku jen ruský stát, a, byl-li již opatrovník zřízen, měl býti zřízen ruskému státu, jak bylo také žádáno. K zastoupení jeho jest pak oprávněno splnomocněné zastupitelství SSSR, čímž dána jest jeho legitimace ku podané stížnosti. Tím však padá také důvod ku zřízení opatrovnictví, poněvadž není tu předpokladu §u 276 obč. zák., ježto jest tu řádný plnomocník.

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že odmítl rekurs Splnomocněného zastupitelstva Svazu Sovětských Socialistických Republik v Praze do usnesení soudu prvé stolice.

Důvody:

Ve svém usnesení ze dne 6. května 1924, čís. sb. n. s. 3808 vyslovil nejvyšší soud nutnost, zkoumati a rozhodnouti, zda splnomocněné zastupitelstvo jest oprávněno, činiti v této věci podání na soud a jednati před soudem, t. j. zda jest možno uznati je ať již přímo jako stranu nebo jako oprávněného zástupce strany, na věci skutečně súčastněné. Kdyby nebylo možno otázku tu zodpověděti kladně, nebylo by možno rekursnímu soudu jednati o rekursu podaném oním zastupitelstvem, naopak bylo by rekurs odmítnouti. Z toho důvodu bylo zrušeno usnesení vrchního zemského soudu v Praze ze dne 11. února 1924 a nařízeno bylo doplnění řízení za tím účelem, by předně bylo rozhodnuto o oprávnění zplnomocněného zastupitelstva SSSR jako stěžovatele k rekursu do usnesení soudu prvé stolice. V napadeném svém usnesení ze dne 19. února 1925 vyslovil rekursní soud, že zastupitelstvo to jest oprávněno zastupovati ruský stát i v soukromých věcech před cizozemskými soudy ve státě, v němž je sídlo zastupitelského úřadu, tudíž patrně i v Československé republice. S tímto názorem nelze souhlasiti. V platnosti jsou prozatimné smlouvy ze dne 5. června 1922, podle nezrušených dosud nařízení vlády čsl. ze dne 7. srpna 1922, čís. 258 a 259 sb. z. a n. Platí tudíž dosud i výslovné nařízení čl. I. těchto smluv, že nepředbíhá se dohodou v nich uvedenou řešení otázky uznání de jure vlády druhé země, a čl. 11, že vládám RSFSR (Ruské socialistické federativní sovětské republiky), a USSR (Ukrajinské socialistické sovětské republiky), a jejich orgánům přiznávají se práva právnické osoby, pokud jsou na území ČSR (Československé republiky) obchodně činnými. V této věci, v níž navrženo bylo zřízení opatrovníka ruského státu pro jednání a případné vyvlastnění pražského pozemku, nejde o činnost obchodní, a nelze proto použíti čl. 11. uvedených smluv. Podle sdělení ministerstva zahraničních věcí zastupují podle mezinárodního práva diplomatické misse vysílající stát v celistvosti jeho vztahů mezinárodních. Tutéž funkci nutno přiznati též zastupitelstvům zmíněným ve smlouvě. »Podle mezinárodního práva nejsou však diplomatické misse resp. jejich přednostové jen na základě svého úředního poslání oprávněni zastupovati stát vysílající před soudy a jinými úřady státu přijímacího též v jeho věcech ryze soukromoprávních. Kdo jest oprávněn zastupovati stát v jeho ryze soukromoprávních věcech před soudy a jinými úřady vlastními i cizími, určuje vnitrostátní právní řád toho kterého státu. Co bylo řečeno v tomto směru

o missích diplomatických, platí rovněž o zastupitelstvech, o nichž zmiňuje se smlouva shora uvedená. Dnešní zastupitelstvo SSSR v Praze zastupuje SSSR v ČSR v celistvosti jeho vztahů mezinárodních«. Mimo to sděleno bylo soudu toto sdělení zastupitelství ČSR v Moskvě ze dne 13. ledna 1925. »Podle sdělení lidového komisariátu zahraničních věcí v Moskvě jest k zastupování státu v soukromoprávních věcech před cizozemskými soudy oprávněn vlastní zastupitelský úřad, nalézající se v dotyčném státě. Zvláštní předpisy však za tím účelem dosud vydány nebyly«. V zasílacím dopise jest uvedeno, že i podle zprávy zastupitelství republiky Čsl. v Moskvě ze dne 13. ledna 1925 jsou zastupitelské úřady SSSR v cizině oprávněny zastupovati vlastní stát v soukromoprávních věcech před cizozemskými soudy ve státě, v němž je sídlo zastupitelského úřadu, ale ve zprávě té jest obsažen jen poukaz na sdělení lidového komisariátu v Moskvě, ne však vlastní názor anebo potvrzení zastupitelstva Čsl. republiky v Moskvě. Spočívá tudíž právní názor rekursního soudu o oprávnění splnomocněného zastupitelstva SSSR k rekursu jen na uvedeném sdělení lidového komisariátu zahraničních věcí v Moskvě, učiněném ještě s výhradou, že zvláštní předpisy dosud nebyly vydány. V tomto případě jde o věc ryze soukromoprávní, t. j. vlastnictví pozemku v území Čsl. republiky, po případě o zřízení opatrovníka vlastníku tohoto pozemku, nikoli o věc obchodní, kterýžto pojem jest omeziti na provoz obchodů, jak je patrno z ruského znění, jež mluví o činnosti trhové (torgovoj dějatělnosti). Ruský stát, jemuž má býti podle návrhu jako vlastníku pozemku zřízen opatrovník, mohl by býti zastoupen jen orgánem, vyslaným jeho vládou a uznaným za zástupce i Čsl. státem. Týž stát, za nějž podle tvrzení navrhovatelova jednala v roce 1914 císařská ruská vláda, pro kterou bylo vloženo i právo vlastnické na pozemek, nemůže dnes býti zastoupen císařskou vládou, ježto zanikl jako císařství, a s ním zanikla i císařská vláda. Není třeba řešiti otázku, kdo jest dnes oprávněn jednati za ruský stát, nýbrž postačí úvaha, zda v této věci bylo oprávněno jednati před soudem, t. j. podati rekurs za ruský stát splnomocněné zastupitelstvo SSSR jakožto společný orgán svazu socialistických sovětských republik, t. j. Ruské socialistické federativní sovětské republiky a Ukrajinské socialistické sovětské republiky. V první řadě musily by Čsl. státem uznány býti vlády uvedených republik, jichž orgánem jest uvedené zastupitelstvo, ať již jako zástupce nynějšího státu ruského jako nástupce bývalého císařství, anebo jako právnická osoba. K uznání těchto vlád Čsl. státem dosud nedošlo, jak jest patrno v souhlase s uvedeným dopisem z vládních nařízení čís. 258 a 259 sb. z. a n. pro rok 1922, jimiž nebylo předbíháno uznání de jure (a to jest rozhodné) vlády druhé země, a jimiž byla vládám obou těch republik, jakož i jejich orgánům přiznána práva právnické osoby pouze pro vymezený okruh činnosti, t. j. pokud budou na území ČSR obchodně činnými. Nezná proto Čsl. právní řád, pokud jde o věci soukromoprávní mimo věci obchodní, vlády těchto republik, a to ani jako zástupců ruského státu, ani jako samostatné právnické osoby, a nezná proto ani splnomocněného zastupitelstva SSSR jakožto zástupce ruského státu pro tytéž věci soukromoprávní, ježto vlády uvedených republik nebyly uznány de jure. Sdělením lidového komisariátu pro zahraniční věci v Moskvě, jenž jest ostatně také jen orgánem vlády Čsl. státem dosud de jure neuznané, nejsou soudy Čsl. státu vázány, odporuje-li Čsl. právnímu řádu. Lze tudíž otázku položenou v úvodu těchto důvodů posouditi jedině podle vládních nařízení ze dne 7. srpna 1922, čís. 258 a 259 sb. z. a n., a to podle čl. 1. a 11. Z těchto článků vyplývá jako nutný závěr, že splnomocněné zastupitelstvo jest uznáno, pokud jde o věci soukromoprávní, za právnickou osobu jen s omezením na činnost obchodní, a že proto jedině v této činnosti jest oprávněno jednati před soudy, tohoto oprávnění však nemá, pokud jde o věci soukromoprávní mimo činnost obchodní. Nebylo proto oprávněno podati rekurs do usnesení knihovního soudu, jež bylo vydáno ve věci, netýkající se činnosti obchodní. Pro tuto věc nejsou ani vlády obou shora jmenovaných republik, ani jejich orgány, tudíž ani splnomocněné zastupitelstvo, právními osobami, uznanými Čsl. právním řádem, a nejsou proto způsobilé jednati před soudem. Nemělo proto býti k rekursu přihlédnuto jako k opravnému prostředku ve smyslu §u 9 pat. o nesporném řízení, nýbrž bylo jej odmítnouti, a to bez ohledu na to, že rekurs byl podán i jménem ruského státu, neboť nelze uznati stěžovatele jako zástupce tohoto státu. Rekursní soud vyřídil však rekurs ten věcně změnou usnesení soudu prvé stolice, místo by jej odmítl. Bylo proto změnou jeho usnesení odmítnouti rekurs podaný do usnesení soudu prvé stolice, a tím je obnoviti, ježto ve skutečnosti nebylo napadeno stranou k tomu oprávněnou.

Čís. 5044.

Vynutiti na vlastníku statku splnění závazku, by se svým dobytkem krmil i výměnkářovo dobytče, lze jedině exekucí podle §u 354 ex. ř.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, R I 425/25.)

Ku vymožení nároku Františka Š-a proti Františku a Anně P-ovým, by živili pro Františka Š-a jednu svini s prasaty řádnou potravou, navrhl František Š. exekuci zmocněním, by František Š. svou svini s prasaty na útraty manželů P-ových živil nebo živiti dal. Soud prvé stolice exekuční návrh zamítl, rekursní soud exekuci povolil.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nelze sdíleti právní názor rekursního soudu, že k vymožení nároku, o nějž jde, jest přípustným exekučním prostředkem onen §u 353 ex. ř. Jde o závazek povinné strany, živiti jednu svini (vymáhajícího věřitele) i s prasaty řádnou potravou. Nejde tedy o jednotlivý čin, který jedním souvislým úkonem, účel jeho dovršujícím, může býti vykonán, nýbrž o úkony se opakující, trvající i pro budoucnost, pokud strany budou navzájem v tomto právním poměru. Kromě toho jde, jak nesporno, o závazek ze smlouvy o výměnek, jejíž osobitá a význačná vlastnost záleží v tom, že dávky a jiná plnění, tvořící obsah výměnku, jsou myšleny

a ujednány v neodlučném vztahu k nemovitosti, z níž výměnek byl vyměněn v tom smyslu, že výměnkové dávky tvoří jakýsi podíl z užitků dotyčné nemovitosti, určený pro výživu výměnkáře, a i ostatní plnění jsou zamýšlena jako úkony, které vykonány býti mají osobou, která právě nemovitost výměnkem stiženou dočasně drží a užívá. Dle notářského spisu i dle rozsudku jest strana povinna, svini s prasaty živiti mezi svým dobytkem, z čehož jasně vyplývá, že závazek ten byl míněn a převzat v tom smyslu, že strana povinná sama k tomu dodá krmivo ze svých zásob a při tom i sama nebo svými lidmi obstará i ony pracovní úkony, jichž jest třeba při krmení. Jde tedy o reální závazek vázaný na osobu vlastníka zavazené reality. Dle této zřejmé právní povahy závazku nelze tedy souditi, že jde o čin (úkon) zastupitelný, o plnění, které by mohlo býti předsevzato osobou třetí, třebas to bylo prakticky i možné. Kdyby, jak rekursní soud míní, měla býti svině s prasaty dána do krmení jiné osobě na náklad strany povinné, nastala by tím právní změna dosavadního závazku a to změna, závazek ten podstatně zatěžující, ježto by straně povinné bylo tím znemožněno, by použila ke krmení vlastních zásob a vykonala nebo vykonati dala svými lidmi práce s krmením spojené, za příležitosti stejné práce, kterou při tom obstarati musí pro vlastní dobytek, jak jedině k tomu dle smlouvy povinna jest a udržována býti může a ježto by musila nadále krmiteli k tomu ustanovenému hraditi na penězích hodnotu krmiva i hodnotu při tom vynaložené práce, aniž by měla možnosti, ježto jde o plnění opětovaná do budoucnosti, i při nejlepší a poctivé vůli a ochotě k náležitému plnění znova zase převzíti osobní plnění závazku toho. I když by tedy nebylo proti vedení exekuce závady z domnělých nedostatků exekučního titulu, jak je usnesení soudu prvého vzhledem na § 7 ex. ř. podrobně vytýká, bylo exekuční návrh, dožadující se výslovně a jedině exekuce dle §u 353 ex. ř., dle těchto úvah jako právně nevhodný zamítnouti.

Čís. 5045.

Vyloučeny z exekuce podle §u 251 čís. 6 ex. ř. jsou i stroje a nástroje, potřebné pro živnostenské pomocníky dlužníkovy.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, R I 426/25.)

Návrhu dlužníka (truhláře), by byly z exekuce vyloučeny 2 hoblice, 1 rozdělená hoblice a 4 truhlářské pily, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Dlužník navrhl zrušení exekuce z důvodu, že věcí těch nutně potřebuje k provozování truhlářského řemesla. Sluší tedy v otázce, které věci jsou z exekuce vyloučeny, použíti ustanovení §u 251 čís. 6 ex. ř. Dle tohoto jsou nezabavitelny předměty, kterých dlužník potřebuje k osobnímu provozování malé živnosti. Rozšiřovati toto ustanovení na živnosti většího rozsahu, není zákonem odůvodněno. K osobnímu provozování malé živnosti truhlářské stačí úplně jedna hoblice a 4 truhlářské pily, které výkonný orgán kromě různých dlat a jiného truhlářského náčiní dlužníku jako nezabavené ponechal. Další tři hoblice a 4 pily, jichž vyloučení dlužník

se domáhá, nepotřebuje k osobnímu provozování malé živnosti truhlářské, nýbrž většího závodu truhlářského pro své tři dělníky. A to jest, jak výše zmíněno, nepřípustno. Vylučovati by mohl řemeslník řemeslné nástroje, pro jeho dělníky potřebné, jen tehdy, kdyby šlo o řemeslo, kde by dlužník sám nemohl zhotoviti všecky součástky vyráběného zboží, jako na př. varhanář, stavitel pian a pod. Toho při truhlářském řemesle není. Jest proto zrušení exekuce ohledně dalších 3 hoblic a dalších 4 pil neodůvodněno.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Protispisovým jest především předpoklad rekursního soudu, že dlužník zaměstnává tři dělníky. Znalcem i zprávou obecního úřadu jest potvrzeno, že zaměstnává pouze 1 dělníka a 2 učně. Leč, i kdyby tomu tak bylo, nebylo by lze sdíleti právní názor rekursního soudu, že jde o větší truhlářský závod, na který nelze vztahovati předpisy §u 251 čís. 6 ex. ř. Rekursní soud přehlíží patrně nový doslov tohoto zákonného předpisu a motivy k němu, míně, že dlužníku k osobnímu provozování jeho živnosti stačí úplně jedna hoblice a 4 truhlářské pily, maje snad za to, že z exekuce vyloučeny jsou jako nezbytné jen ony nástroje a předměty, jichž by dlužník sám ku svému osobnímu provozu živnosti nezbytně potřeboval. Onen předpis zákona platí pro řemeslníky a drobné živnostníky bez rozdílu, zda provozují živnost sami, či s pomocnými dělníky. Dřívější výraz »k osobnímu vykonávání jejich zaměstnání« byl nahražen výrazem »k osobnímu dalšímu provozu jejich výdělečné činnosti«, jak se v motivech uvádí, k vůli tomu, by tím bylo vyjádřeno, že z exekuce vyňaty jsou nejenom ony nezbytné předměty, nýbrž i ony předměty, kterých k úspěšnému, s osobními (rodinnými) poměry řemeslníka v souladu stojícímu provozu dle dosavadního rozsahu živnosti a s dosavadními výrobními prostředky (a to i se stroji) třeba jest. V motivech se dále výslovně praví, že také řemeslné náčiní pro pomocné dělníky požívá osvobození od exekuce, pokud jest tato pomocná živnostenská činnost nezbytna k udržení podniku v dosavadním rozsahu.

Čís. 5046.

Kdo byl ať v povinné, ať v nepovinné vojenské službě, nemůže uplatňovati nároky ze služebního poměru proti státu pořadem práva a to ani dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. Dvorského dekretu ze dne 16. srpna 1841, čís. 555 sb. z. s., nelze na takový poměr použiti.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, R I 434/25.)

Rekursní soud odmítl žalobu bývalého degradovaného důstojníka proti Československému eráru, zadanou na zemském soudě v Praze, pro nepřípustnost pořadu práva, pokud se domáhala zaplacení důstojnické gáže a vojenského žoldu. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pravda jest, že dekret dvorské kanceláře ze dne 16. srpna 1841, čís. 555 sb. z. s., jenž jedná o vzájemných nárocích vyplývajících ze služebního poměru státních úředníků a služebníků, k nimž patří také nárok na služné, a stanoví, že nároky ty mají býti vyřízeny pořadem správním, čímž je řečeno, že nepatří na pořad práva a že se poměr ten pokládá za veřejnoprávní, nevztahuje se dle povahy tohoto služebního poměru státních úředníků a služebníků na poměr osob vojenských, vykonávajících vojenskou službu na základě branné povinnosti podle §u 2 branného zákona ze dne 19. března 1920, čís. 193 sb. z. a n., neboť, nechť se má za to, že služební poměr úředníka a služebníka, vůbec tedy zřízence (zaměstnance) státního vzniká smlouvou (t. zv. theorie smluvní), nebo jednostranným výsostným aktem státu (Ulbrich, Staatsw. IV. 1909 str. 316, Ott, Festschrift für Fr. Klein str. 91), přece jest zjevno, že k založení poměru toho vždy třeba svolení zřízence, t. j. by osoba dobrovolně do poměru toho ke státu vstoupila, neboť stát nemá práva někoho nutiti, by do jeho služby vstoupil, není právní normy, jež by mu právo to propůjčovala. Případ vojenské služby na základě branné povinnosti, kde stát právo nutiti má a úřady povolány jsou k jejímu splnění prostředky v zákoně předurčenými donucovat, jest tedy ještě mnohem silněji veřejnoprávní — možno-li vůbec veřejnoprávnost stupňovat — pročež dlužno indukcí (úsudkem a minori ad majus) za to míti, že ještě spíše a důvodněji nároky z ní náležejí na pořad správní, než nároky z dobrovolné služby. Pakli ale tak, nejen není tu příslušnosti dle §u 1 j. n., jenž pořad práva vyhražuje jen pro věci občanské, t. j. — s možnými zákonnými vyjimkami — soukromoprávní, nýbrž ani příslušnosti podle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., jenž pořad práva vyhražuje pro nároky veřejnoprávní, nepatřící na pořad správní (§ 2 čís. 5 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n.). Že však branná povinnost jest právní povinností po výtce veřejnoprávní, plyne z toho, že se zakládá na poměru občana ke státu jako podmětu veřejnoprávnímu, jako nositeli svrchovanosti, výsostné moci na všem území, mu podléhajícím, a stát brannou povinnost tuto ukládá mu právě u výkonu této výsostné právomoci. § 33 odstavec (3) bran. zák., stanovící, že v občanských věcech podléhají »osoby vojenské v činné službě« občanským zákonům a úřadům, s tím úplně souhlasí, neboť výraz »občanské věci« jest právě týž, jehož § 1 j. n. užívá pro věci soukromoprávní. Neprávem se tedy stěžovatel na tento předpis branného zákona odvolává. Jestliže stěžovatel, mluvě sice o »platu vojínově«, zaplétá do toho s druhé strany i pojem náhrady škody a s ním operuje, je to nemístné, neboť rekursní soud vyřkl nepřípustnost pořadu práva jen ohledně těch položek, jež jsou uplatňovány jako ušlá »důstojnická gáže« a »žold mužstva«, tedy jako služební požitky osoby vojenské, jež dle žaloby neprávem byla služby zbavena a služební požitky jí zastaveny, načež byla degradována s důstojníka, pokud se týče gážisty na pěšáka. Ať tedy žalobce byl v povinné službě vojenské, kteréž stanovisko nyní sám se zaujímati zdá, nebo v nepovinné vojensko-erární službě, jak by se dle vylíčení finanční prokuratury zdáti mohlo, nikdy jeho nároky ze služebního poměru tohoto na pořad práva nepatří, neboť nikdy to nebyl soukromoprávní poměr, ale také ne takový veřejnoprávní, aby nároky z něho spadaly pod příslušnost zemského soudu v Praze dle zákona čís. 4/1918.

Čís. 5047.

Novela k advokátnímu řádu ze dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb. z. a n. Kandidátu advokacie nelze započítati do pětileté služby potřebné ku zápisu do seznamu advokátů přípravnou službu soudcovskou.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, R I 452/25.)

Výbor advokátní komory v Praze usnesením ze dne 6. září 1924 zamítl pro tentokráte žádost kandidáta advokacie o zápis do seznamu advokátů, ježto do zákonem vyžadované doby nelze započítati rok, jejž ztrávil žadatel v přípravné službě soudcovské. Plenární shromáždění advokátní komory napadené usnesení potvrdilo. Důvody: § 5, odstavec druhý, zákona ze dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb. z. a n. ustanovuje: »Počínaje dnem 1. ledna 1924 stačí výkaz nejméně pětileté praktické právní služby u advokáta. Soudní praxe podle ustanovení dosavadních povinná, která byla vykonána před tím, než tento zákon nabyl účinnosti, rovná se praxi u advokáta, nepřesahuje-li dobu jednoho roku.« Dosavadní předpisy, upravující dobu a způsob praxe, potřebné ku dosažení advokacie, jsou v prvé řadě: § 2 advokátního řádu z roku 1868. Tento předpis vyžadoval sedmiletou praxi, jež členila se ve dva díly: a) jednoroční praxi u soudu, jež byla povinnou, b) v šestiletou praxi, z níž nejméně tři léta po dosažení doktorátu musela býti ztrávena u advokáta; ostatní léta mohla, avšak nemusela býti ztrávena u soudu. Již sám advokátní řád rozeznává přísně povinnou, předepsanou a přípustnou soudní praxi. Soudní praxe, předepsaná advokátním řádem, byla po té, když vešel v platnost zákon o organisaci soudů, upravena zvlášť a odchylně od soudcovské přípravné služby zákonem ze dne 24. prosince 1910, čís. 1 ř. zák. na rok 1911 a prováděcím nařízením ze dne 8. ledna 1911, čís. 5 ř. zák., jimiž oběma jest výslovně upravena soudní praxe právních praktikantů, již nejsou v soudcovské přípravné službě. Že § 5, odstavec druhý, zákona ze dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb. z. a n. prohlašuje přípustným započítání pouze praxe, předpisem §u 2 a) zák. předepsané a zákonem čís. 1 ř. zák. na rok 1911 blíže upravené, plyne i z dějin vzniku zákona ze dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb. z. a n. V původním iniciativním návrhu poslanecké sněmovny ze dne 16. března 1921, čís. 1964 nebylo obsaženo ustanovení §u 5 odstavec druhý o započítání roku povinné služby u soudu, ani ve vládním návrhu ze dne 6. května 1921, tisk senátu 725; stejně nebylo tomu tak ve zprávě ústavněprávního výboru senátu ze dne 24. června 1921, čís. 833, ani v usnesení senátu ze dne 1. července 1921, čís. 2547, ani ve zprávě ústavněprávního výboru poslanecké sněmovny k tomuto usnesení senátu ze dne 14. prosince 1921, čís. 3278. Teprve v usnesení plného shromáždění poslanecké sně-

movny ze dne 20. prosince 1921, čís. 1165 byl předpis, o nějž tu jde, zařazen. Jak z těsnopiseckého protokolu o 112. zasedání poslanecké sněmovny ze dne 19. prosince 1921 vysvítá, byl předpis zařazen k návrhu poslance Dra Kafky. K odůvodnění svého návrhu uvedl Dr. Kafka výslovně: »Podle dosavadního práva byl kandidát advokacie povinen, nikoli oprávněn, nýbrž povinen, ze 7 let ztráviti jeden rok v soudní praxi . bylo všeobecně zvykem, vykonati tento rok soudní praxe vůbec hned na počátku praxe a teprve pak se věnovati činnosti u advokáta.« Z tohoto odůvodnění vyplývá nepochybně, že zákonodárce měl na mysli, započítati do 5tileté praxe jen praxi povinnou dle §u 2 písm. a) adv. ř., by oni kandidáti advokacie, kteří v důvěře v dosavadní právo vykonali jednoroční povinnou soudní praxi, nebyli poškozeni a postavení jich nebylo zhoršeno vůči kandidátům, kteří v téže době, před zákonem ze dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb. z. a n., konali praxi výlučně u advokáta. Konečně se poukazuje na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 24. února 1925, R I 73/25, dle něhož nelze do dvouleté praxe, potřebné dle §u 6 (2) zákona ze dne 24. února 1922, čís. 40 sb. z. a n. ku dosažení substitučního oprávnění, započítati praxi ztrávenou v přípravné službě soudcovské. Zásada tato musí tudíž platiti též ohledně započítání do celkové praxe, ježto ustanovení §u 6 (2) jest pouze odvozeno z ustanovení §u 5 (2) zákona čís. 40/22.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jestliže se stěžovatel pořád ještě cítí ukřivděným, nelze se diviti, neboť k správnému rozpoznání platného právního stavu, jenž jest trochu složitý, třeba jest systematického dolíčení platných předpisů a jadrného vytčení rozdílů mezi právem starým a novým, jakého se mu v naříkaných rozhodnutích nedostalo, bez kterého však věc bezpečně řešiti nelze. Třeba tedy soustavný přehled ten podati. § 2 adv. řádu předpisoval, že k průkazu praktického upotřebení (dle §u 1 písm. d) žádaného), vykázati jest: a) jednoroční u sborového soudu konanou praxi, b) šestiletou další praxi, z které tři leta musí býti ztrávena u advokáta po nabytém doktorátě a tři ostatní leta mohou býti ztrávena buď u advokáta nebo u soudu, zde už jakéhokoliv, ať tedy sborového nebo okresního. Praxe sborová ad a) byla tedy obligatorní, povinná, praxe soudní ad b) pak fakultativní, nepovinná. Tuto povinnou sborovou praxi pro kandidáty advokacie ad a) líšiti jest mimo to přesně také od t. zv. přípravné praxe soudcovské, o které má podrobné předpisy § 5—15 zák. o soud. org., kdežto o povinné praxi sborové pro kandidáty advokacie ad a) jedná teprv § 16 zák. o soud. org., jenž výslovně § 2 písm. a) adv. řádu cituje a jenž podrobně rozveden jest potom zákonem ze dne 24. prosince 1910, čís. 1 ř. zák. pro 1911, neboť, jak již ve zdejším rozhodnutí ze dne 24. února 1925, č. j. R I 73/25, čís. sb. n. s. 4716, na něž se napadené plenární rozhodnutí advokátní komory odvolává, vytčeno, zákon chtěl, by upotřebení kandidáta bylo jiné podle toho, jakému právnickému povolání se chce věnovati, zda advokátnímu či soudcovskému, aby tedy se mu dostalo výcviku přiměřeného této zvolené dráze, takže obojí nelze směsovati. Ale to ovšem se týče, jak řečeno, právě jen povinné praxe ad a), nikoli i fakultativní ad b). Novela k adv. řádu ze dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb. z. a n. přivodila však v tomto právním stavu značné změny svým §em 5. Tento stanoví, že: odst. 1: žadatel o zápis do seznamu advokátů musí vykázati praxi pouze šestiletou (ne již sedmiletou, jako dříve) a to nejméně 5 roků u advokáta, zbývající rok pak fakultativně buď u advokáta nebo u soudu neb jiných míst tam jmenovaných: z tohoto ustanovení jde, že pominul onen rok povinné sborové praxe dle §u 2 písm. a) adv. řádu; odst. 2: počínaje dnem 1. ledna 1924 stačí výkaz nejméně pětileté (netřeba tedy už šestileté jako v odst. 1) praktické právní služby u advokáta, avšak soudní praxe podle ustanovení posavadních povinná (tedy jednoroční sborová praxe dle §u 2 písm. a) adv. řádu) vykonaná před účinností novely (3. březen 1922) rovná se praxi u advokáta, nepřesahuje-li doby jednoho roku, kterážto podmínka ovšem jest zcela zbytečná, protože povinná praxe dle §u 2 písm. a) adv. řádu právě již po zákonu doby jednoho roku nepřesahovala a přesahovati nemohla, neboť v tom, oč ji přesahovala, nebyla už povinná — zbytečnost to, která sice není chybou, ale dává tušiti, že při složitosti, jakou novela vykazuje, nebylo samým skladatelům jejím možno, dosah všech jejích ustanovení dobře si uvědomiti. Odst. 6: do 1. ledna 1925 stačí však k zápisu do seznamu advokátů výkaz způsobu a doby praxe podle dosavadních předpisů. Doložiti jen jest, že také § 6 odstavec druhý započítává povinnou soudní praxi, tedy opět jen praxi sborovou dle §u 2 písm. a) adv. ř. do dvouleté praxe advokátní potřebné k dosažení práva substitučního, pakli strávena byla ještě před účinností novely. Jde tedy o to, zda stěžovateli může se započítati ze 16 měsíců jeho soudní praxe, ztrávené dle předložených příloh vesměs v soudcovské službě přípravné, jeden do pětileté praxe dle odstavce druhého potřebný rok — stěžovatel má totiž advokátní praxe jen 4 roky — čili nic. Dle odstavce druhého jej započítati nelze, protože tato jeho praxe soudní jsouc přípravná soudcovská a nikoli pro kandidáty advokacie předepsaná a §u 16 zák. o soud. org. pokud se týče zákona ze dne 24. prosince 1910, čís. 1 pro 1911 ř. zák. a tudíž §u 2 písm. a) adv. řádu vyhovující nespadá dle hořejších vývodů pod pojem povinné soudní praxe, kterou tento odstavec druhý žádá. Zbývá tedy jen odstavec 6, ale ten dovoluje zápis jen, vykázány-li způsob i doba praxe dle posavadních předpisů, tedy dle §u 2 písm. a) a b) adv. řádu, jak shora obsah jich vycitován, a to tedy opět jeden rok praxe sborové pro kandidáty advokacie dle lit. a), tož dle §u 16 zák. o soud. org. a cit. prováděcího zákona, a pak 6 let praxe advokátní dle písm. b), ale stěžovatel nemá, jak řečeno, žádnou praxi sborovou pro kandidáty advokacie, nýbrž pouze soudcovskou praxi přípravnou, která by se mohla započítati leda do tříleté soudní praxe písm. b), takže podmínka a) mu pořád chybí. Aby bylo úplně jasno, dlužno doložiti, že i tento odstavec 6 obsahuje ve všeobecnosti výhodu vzdor tomu všemu, že pro stěžovatele nic neznamená, neboť dle odst. 2 je třeba nutně 4 leté služby u advokáta, ale může býti mnoho kandidátů advokacie, kteří mají službu dle §u 2 písm. a) a b) adv. řádu, tedy 4 leta soudní praxe a jen 3 leta advokátní, takže odstavci 2 nevyhovují, ježto však vyhovují staršímu právu,

SEMINÁRNÍ Judiciál. KNIHOVNA oddělení

dopouští zákon, aby se jim to počítalo po starém a oni přece byli zanešeni. Ale žadatel nevyhovuje ani novému zákonu ani starému a proto mu nelze pomoci do té, dokud nevyhoví novému, protože po 1. lednu 1925 podle starého práva už se nepočítá, jak dokazuje právě odst. 6.

Čís. 5048.

Okolnosti, jež manžel, uzavíraje smír s manželkou o výživném, mohl předvídati, nejsou důvodem pro změnu výše výživného. Takovou okolností jest napotomní jeho sňatek.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, Rv I 552/25.)

Smírem při dobrovolném rozvodu manželství od stolu a lože ze dne 8. března 1921 zavázal se žalobce platiti manželce výživné 300 Kč měsíčně. Manželství bylo napotom rozloučeno, žalobce se znovu oženil a z nového manželství narodilo se dítko. Vzhledem k těmto změněným poměrům domáhal se žalobce na manželce snížení výživného. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Je sice správno, že smlouva o výživném manželky, sjednaná při rozvodu, po změně poměrů může býti vyložena tak, že pro změněné poměry podle úmyslu stran neměla míti platnosti, že tedy strany pro případ změněných poměrů se nechtěly smluvně vázati. Nebylo by ani poctivé, aby podle toho k smluvnímu plnění byly přinuceny (§ 914 obč. zák.). To bylo blíže vyloženo v judikátu víd. n. s. čís. 244, s jehož vývody dovolací soud se stotožňuje. Podobné stanovisko zaujal i zákon rozlukový v §u 19, stanoviv, že úmluva manželů o majetkových poměrech může býti z důležitých důvodů změněna. Z těchto ustanovení však neplyne, že by smlouva o výživném rozloučené manželky pozbývala závaznosti při jakékoliv změně poměrů, tedy i při takové změně, s kterou strany při úmluvě počítaly, nebo při poctivém uvážení všech okolností počítati měly. Podstatnou příčinou pro změnu smluveného alimentačního závazku manželova a důležitým důvodem ve smyslu zákona může býti jen takový důvod, s kterým strany nepočítaly a poctivě počítati nemusily. Důvodem takovým však není to, že se žalobce oženil a následky toho. Nižší soudy zjistily, že žalobce s tím počítal a zajisté poctivě s těmito okolnostmi počítati měl, když výživné sliboval. Nesrovnávalo by se s poctivým výkladem smlouvy, kdyby ji splniti nechtěl pro důvody, s nimiž měl počítati. Proto jeho pozdější sňatek nelze za důležitý důvod dle §u 19 zákona rozlukového nebo vůbec za příčinu ke změně smlouvy považovati.

Čís. 5049.

Nárok na zmenšení kupní ceny, ježto kráva, ohledně níž při prodeji převzal prodatel záruku, že se do určité krátké doby otelí, otelila se mnohem později, nepropadá ve lhůtě §u 933 obč. zák.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, Rv I 624/25.)

Proti žalobě o zaplacení kupní ceny za dodané krávy namítl žalovaný započtením vzájemnou pohledávku z náhrady škody, ježto se krávy neotelily do 1 měsíce, jak byl žalobce přislíbil. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud neuznal vzájemné pohledávky žalovaného proto, že žalovaný ji uplatňoval až po šestinedělní lhůtě §u 933 obč. zák.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Jest nesporno, že bylo smluvně ujednáno, že dodané krávy otelí se do 1 měsíce po dodání, že jsou tedy v 8 měsících stelnosti. Odvolací soud jest na omylu, že jde o vadu dobytka po rozumu §u 933 obč. zák. se zkrácenou lhůtou k uplatnění správy a že žalovaný nároků z této správy pozbyl proto, že tuto vadu uplatnil teprve v žalobní odpovědi ze dne 26. prosince 1924, při čemž má soud odvolací za zcela bezvýznamný dopis žalovaného ze dne 24. dubna 1924. Přípověď, že se krávy otelí do 1 měsíce, jest smluvní dohodou, jež stranami byla výslovně jako podstatná vytčena a převzata a náležela tedy k patřičnému splnění smlouvy. Nevyhovovaly-li dodané krávy, jak žalovaný námitkou uplatnil, této smluvené přípovědi, jde o nedostatečné splnění smlouvy, které přičísti jest žalobci jako jeho smluvní zavinění. Nárok, který žalovaný z té příčiny námitkou proti žalobnímu nároku uplatňuje, je tedy nárokem na náhradu škody z tohoto nedostatečného splnění smlouvy, tedy z civilněprávního smluvního zavinění žalobcova (§§ 912, 1295 obč. zák.). Nárok takový není však vázán na krátkou lhůtu §u 933 obč. zák., jak odvolací soud za to má.

Čís. 5050.

Novela o právu manželském.

Rozvrat manželství nemusí býti způsoben vinou manželů (jednoho z nich), nýbrž i osobou třetí, nebo vůbec okolím (prostředím), ba dokonce i beze vší viny nějaké osoby. Poměr takovéto objektivní příčiny k (převážné) vině manžela.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, Rv I 684/25.)

Žalobce v době sňatku se žalovanou dne 17. července 1905 byl vdovcem s pěti malými dítkami. Z jeho manželství se žalovanou nebylo dítek. Žalobce měl u sebe matku prvé ženy a žalovaná přistěhovala se k němu též se svou matkou. Tato odstěhovala se od žalobce na podzim 1905 a na jaře 1906 odešla od žalobce i žalovaná v jeho nepřítomnosti, odvezši i všechen svůj nábytek, a více se k němu nevrátila; manželské společenství nebylo mezi stranami od těch dob obnoveno. Žalovaná zaslala brzy po svém odchodu žalobci dopis, v němž ho žádá za odpuštění, že mu způsobila odchodem svým hanbu. Žaloba o rozluku pro rozvrat manželství z viny žalované byla oběma nižšími soudy zamít-

nuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: Rozvrat manželství lze dovoditi pouze z celého souboru skutečností za manželského společenství a z průběhu soužití manželů. Nelze sice tvrditi, že neoprávněný a bezdůvodný odchod žalované z manželské společnosti neměl na manželský rozvrat stran žádného vlivu, přes to však nelze ze zjištěných okolností ani z okolností, ve sporu tvrzených, nijak dovoditi, že již tímto odchodem bylo manželství tak hluboce rozvráceno, že na manželích nelze spravedlivě požadovati, by v manželském společenství setrvali nebo je zase obnovili. Naopak vychází jak z dopisu, jejž žalovaná po svém odchodu žalobci zaslala, tak i z protokolu, sepsaného s oběma manželi u obecního úřadu dne 20. ledna 1907, že tentokráte obnova manželského společenství při oboustranné dobré vůli byla snadno možna a měl zejména žalobce vzhledem k ustanovení §§ 44, 90 až 93 obč. zák. možnost a prostředky, by manželku k návratu do společné domácnosti a k plnění manželských povinností přiměl. Neučinil-li, vešel-li naopak sám v nový poměr s Marií R-ovou, s kterou po dobu asi 15 roků pěstoval styky pohlavní, nelze než zcela nezvratně souditi, že tímto svým chováním a jednáním svazky, které ho k žalované jeho manželce dosud poutaly, úplně zničil a manželství od základu rozvrátil, tak že po všem tom, co se v průběhu dlouholetého odloučení manželů událo, skutečně na obnovení manželského soužití tu pomýšleti nelze. Ježto však příčinu tohoto hlubokého rozvratu spatřovati dlužno hlavně v poměru žalovaného k Marii R-ové, stihá ho i převážná vina na rozvratu a prvý soud nejen výsledky veškerého jednání správně ocenil, nýbrž i věc zcela správně po stránce právní posoudil, zamítnuv dle §u 13 h) rozl. zák. žalobní žádání, aby manželství stran z důvodu hlubokého rozvratu manželství bylo rozloučeno.

Nejvyšší soud rozloučil manželství z viny žalobcovy.

Důvody:

Že tu rozvrat jest a to takový, že spolužití manželů navždy vylučuje, uznávají též obě nižší stolice, a bylo by, kdyžtě manželé již téměř 20 let žijí rozloučeně, zbytečno, chtíti to teprve doličovati. Tak jde jen o otázku viny, kde rozeznávati jest otázku převážné viny na rozvratu podle §u 13 písm. h) rozl. zák. a otázku viny na rozluce dle §u 11 říz. ve věcech manž., ačkoli i tato vina na rozluce jsouc vinou na důvodu rozluky, tedy v případě rozvratu na rozvratu, se pojmově kryje s onou, jenže se nepředpokládá její převážnost. Aby se otázka převážné viny mohla správně posouditi, dlužno si uvědomiti, že rozvrat nikterak nutně nepředpokládá, že musí manželé neb aspoň jeden z nich býti vůbec na rozvratu vinen, nýbrž že rozvrat může býti způsoben také osobou třetí, nebo vůbec okolím (prostředím), ba dokonce i beze vší viny nějaké osoby, zejména nesrovnatelností povah nebo vůbec poměry. Také nepřekonatelný odpor, jenž jest rozvratu velmi blízce příbuzným, nepředpokládá nutně něčí vinu, a proto sám § 11 říz. v manž. věcech uznává výslovně možnost, že žádná strana nemá viny na rozluce, jejím důvodu. Může-li však rozvrat nastati i z příčin objektivních, beze vší viny manželů, dlužno v každém případě příčiny rozvratu po této stránce zkoumati a, shledá-li se jednak vina toho kterého manžela a jednak objektivní příčina rozvratu, že to obé při něm spolupůsobilo, tu, třeba druhý manžel ani nejmenší viny neměl, nesluší již proto říci, že onen manžel, jehož vina spolupůsobila, jest výhradně vinen, nýbrž, poněvadž vina je i ona objektivní příčina, která se mu přičítati nedá, dlužno vliv obojí této příčiny navzájem odvažovati a teprv potom, když osobní vina manželova bude nad onou objektivní příčinou převažovati, bude to jako převážná vina překážkou nároku tohoto manžela na rozluku. V tomto případě o vině žalované manželky nemůže vůbec býti řeči, a nelze souhlasiti s míněním odvolacího soudu, že odchod žalované z domácnosti žalobcovy, jenž prý nezůstal na rozvrat bez vlivu, byl neoprávněný a bezdůvodný. Neboť obsah spisů, a to jak výpovědi svědecké tak dopis žalované po jejím odchodu žalobci zaslaný a její vylíčení věci, oproti němuž žalobce ničeho uvésti nedovedl, leda že popíral dřívější styky s R-ovou, nezůstavují nejmenší pochybnosti, že žalovaná byla stranou trpící, že jí naprostá netečnost manželova, kterou pociťovala jako opovržení, působila duševní muka v té míře, že i přes svou výslovnou náklonnost k němu cítila se nucena jeho domácnost opustiti, by nabyla duševního klidu. To bylo, chápe-li se její duševní stav a oceňuje-li se zejména její útlocit a dobrota srdce, vyzařující ze všeho jejího jednání a každé řádky jejího dopisu (přes to že byla macecha, měla děti jeho srdečně ráda a ony navzájem tak ji milovaly, že při jejím odchodu plakaly, a v dopise vymiňuje si, aby dítky nechal k ní přijíti, nazývá se jeho milující manželkou, oslovuje ho draze milovaným manželem, a prosí ho za odpuštění, domnívajíc se, že mu odchodem svým způsobila úhonu ve veřejném mínění), dozajista nejvýš oprávněné a důvodné, neboť neudělala to z lehkomyslnosti nebo vzdoru nebo zlomyslnosti, nýbrž z bolesti a odcházela s lítostí a resignací. Tedy: manželství při jejím odchodu již bylo rozvrácené a ona rozvratu nezavinila, nýbrž rozvrat, jenž se dostavil z příčin mimo její chování ležících zavinil naopak její odchod. Nesmí se to tedy zamčňovati. Bylo by chybou, domnívati se, že rozvrat předpokládá nesváry a výstupy, že musí býti patrný i na venek, neboť přijde na povahy, v tomto případě oba manželé byli lidé slušní a řádní, kteří to neměli dáno, by vyvolávali hádky a křiky, nebo dokonce i rvačky. Tím vším jest také vyvráceno dovolání, pokud rozvrat přičítá odchodu žalované ze žalobcovy domácnosti, nazývajíc jej zlomyslným, a dokládá se k tomu jen, že prohlásil-li žalobce dle protokolu obecního úřadu ze dne 20. ledna 1907, že jest ochoten ji jako svou manželku každou dobu zpět přijmouti, přinese-li zpět vyplacené jí právě věno 200 K, nebyla tím příčina, pro kterou ona ho právem opustila, odčiněna, a proto také ani její nenávrat nemůže se jí za vinu přičítati. Co však se týče žalobce, shledával prvý soud jeho vinu v jeho nedostatku náklonnosti k manželce. To ovšem tak prostě, jak to jest řečeno, přijmouti nelze, neboť náklonnost nedá si poroučeti a je-li vynucována, zvrací se v tím prudší odpor. To jsou psychologické věci, jež násilím lámati nelze. Odvolací soud zase žalobci přičítá, že ani na dopis žalované po jejím odchodu mu zaslaný ani po citovaném protokolu obecního úřadu ničeho nepodnikl a nijak se o to nepřičinil, by její návrat přivodil, ač prý dokonce měl i právo, ji k návratu mocí práva nutit, neboť ten-

kráte prý bylo ještě možno manželství udržeti. Než tu se přehlíží, že již bylo rozpadlé, že rozvrat tu už byl, byv příčinou odchodu žalované, jak shora ukázáno, i nebylo možno je zase sklížit, když se citovaný poměr manželů nezměnil. To, že potom žalobce zapředl pohlavní poměr s R-ovou, nebylo teprv žádnou příčinou rozvratu, nýbrž naopak leda jen jeho následkem. Ale myšlenka prvního soudce domyšlena vede přece na vinu žalobcovu. Nezodpovídá sice přímo za nedostatek náklonnosti, ale za to, že při nedostatku náklonnosti v manželství vešel: náklonnost nedala se vynutit, ale to se od něho mohlo žádati, aby, nemaje jí, manželství neuzavíral, to mu kázala poctivost vůči žalované, a v tom je tedy jeho vina, že poněkud lehkomyslně, aniž vyčkal, až dostaví-li se city, k manželství potřebné, z důvodů více méně sobeckých, snad aby si opatřil hospodyni a opatrovatelku pro děti, manželství jí nabídl, které selhalo. Ale tato vina jest příliš lidská a příliš omluvitelná, než aby mohl býti odsouzen nésti jho tohoto nezdařeného manželství na doživotí, a není také rozhodující, neboť i taková manželství stávají se šťastnými neb aspoň snesitelnými. Hlavní vinu mají tedy poměry, jednak citový poměr mezi manžely, jenž se spolužitím na straně žalobce bez jeho viny horšil, to patrně, jak z dopisu žalované vyplývá, vinou poměrů v domácnosti, v níž řevnily spolu dvě tchýně, čehož následky dají se domysliti. Není tedy vina žalobcova převážná, naopak. Bylo proto tak uznati, jak se stalo.

Čís. 5051.

§ 79 pojišťovacího řádu ze dne 22. listopadu 1915, čís. 343 ř. zák. byl zrušen §em 170 poj. zák. ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák.

Předpisy §u 79 poj. zák. ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. nevešly dosud v platnost.

Byly-li pojišťovnou složeny na soudě zabavené a věřiteli k vybrání přikázané požární náhrady, poněvadž si i jiné osoby činí na ně nárok, jde o případ §u 307 ex. ř. (§ 1425 obč. zák.) a jest náhrady rozvrhnouti podle zásad §§ 283/287 ex. ř.; dle §u 65 ex. ř. jest tu 8denní lhůta rekursní.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, R II 122/25.)

Soud prvé stolice rozvrhl zbytek požární náhrady, složený na soudě. Rekursní soud odmítl rekurs pro opozdělost, ježto byl podán až 14. den po doručení napadeného usnesení.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

První soudce, zahajuje řízení o rozvrhu požárních náhrad, dovolává se §u 79 pojišťovacího řádu ze dne 22. listopadu 1915, čís. 343 ř. zák. Ale řád tento byl zrušen §em 170 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. jímž zaveden byl nový pojišťovací řád, a mohlo by tedy jíti jen o předpis §u 79 tohoto nového pojišťovacího řádu. Avšak § 79 nevešel dosud v platnost, a proto nemůže přijíti v úvahu ani předpis jeho posledního odstavce, že soud má rozděliti pojišťovací sumy, na soudě složené, používaje předpisů exekučního řádu o rozvrhu nejvyššího podání při vnucené dražbě nemovitostí. Proto řízení, které prvý soudce zahájil za tím účelem, aby rozvrhl zbytek pojišťovací sumy, která prý nebyla vyčerpána obnovou shořelého stavení, nelze na základě §u 79 poj. řádu ať starého ať nového pokládati za řízení, pro něž platí exekuční řád. K vůli úplnosti se podotýká, že v době, kdy stěžovateli usnesením ze dne 8. října 1924 byla povolena exekuce zabavením a přikázáním sporných pojišťovacích částek, bylo sice dražební řízení ohledně vyhořelé realnty v běhu, ale že toto dražební řízení bylo v listopadu 1924 zrušeno, kdežto prvý soudce provedl rozvrh zbytku pojišťovacích částek až v únoru 1925, takže tento rozvrh nemohl již býti po rozumu §u 215 čís. 4 ex. ř. v souvislosti s dražebním řízením ohledně shořelé nemovitosti, aniž součástkou a dokončením řízení tohoto. Avšak rozvrh ten jest úkonem exekučního řízení na základě jiného předpisu. Činí-li si na pohledávku, která k vybrání byla přikázána, nárok kromě vymáhajícího věřitele i jiné osoby, jest podle §u 307 ex. ř. poddlužník oprávněn a v určitých případech i povinen, aby pohledávku složil u exekučního soudu pro všechny tyto osoby (§ 1425 obč. zák.). Složenou pohledávku jest dle zásad §§ 283 až 287 ex. ř. rozvrhnouti. (Srv. Fürstl rak. civ. proc. zák. vyd. 1899 sv. II. str. 623, Neumannův komentář k ex. ř. výkl. k §u 307 ex. ř.). A o takový případ tu jde. V exekuční věci stěžovatele proti Marii B-ové o 4.000 Kč a 1100 Kč byly usnesením okresního soudu v R. ze dne 18. října 1924 zabaveny a tomuto věřiteli k vybrání přikázány požární náhrady z pojistek »S.« a »L.« a ústavy tyto, odvolávajíce se na toto usnesení a na to, že si i jiné osoby činí a činiti mohou nárok na vyměřené požární náhrady, složily částky ty k soudu. Jde tedy o případ §u 307 ex. ř. a jest rozvrh, o který jde, částkou řízení exekučního, a v důsledku toho platí tu dle §u 65 ex. ř. osmidenní lhůta rekursní. Právem proto byl druhou stolicí rekurs do usnesení prvé stolice, který — jak dodatečným šetřením zjištěno — podán byl na poštu čtrnáctý den po doručení, odmítnut jako opozděný.

Čís. 5052.

Platnost knihovního zápisu nezávisí od doručení. Předpokladem pravomoci jest však, že o knihovním zápisu byly uvědoměny strany na knihovním jednání súčastněné. Poručník jest oprávněn stěžovati si do knihovního usnesení jménem nezletilce, pro něhož jest na nemovitosti vložena fideikomisární substituce.

Nemovitost, stižena fideikomisární substitucí, nemůže bez svolení zástupce nezletilých substitutů a poručenského soudu býti zatížena jinak, než že zástavní právo povolí se pouze s doložkou bez újmy substitučních práv.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, R II 123/25.)

Na nemovitost Anny R-ové byl dne 25. března 1924 povolen vklad zástavního práva pro pohledávku záložny v O. V době vkladu zastavního

práva vázla na nemovitosti fideikomisární substituce ve prospěch dítek Anny R-ové. Vklad byl však proveden bez doložky, že není na újmu této fideikomisární substituci, a nebyl také nikdo za tyto dítky při povolení onoho usnesení zpraven, nýbrž teprve až dne 4. února 1925 obdržel poručník dítek Anny R-ové dotyčné povolující usnesení. Dostav zmocnění poručenského soudu podal poručník rekurs, k němuž r e k u r s n í s o u d změnil napadené usnesení a povolil vklad zástavního práva jen s doložkou »bez újmy fideikomisární substituce«.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu záložny v O.

D ů v o d y:

Dovolací rekurs uvádí především, že stížnost nezl. dětí Anny R-ové měla býti, jelikož usnesení knihovního soudu vešlo již v moc práva, jako opožděná odmítnuta po rozumu §u 127 knih. zák. a poukazuje současně na ustanovení §u 125 knih. zák. Toto ustanovení zákona nelze však chápati jinak, než že platnost knihovního zápisu nezávisí od doručení, ač knihovní soud dle §u 124 knih. zák. má se sám od sebe starati o řádné a rychlé doručení. Předpokladem pravomoci jest však, že o knihovním zápisu byly uvědoměny strany, na knihovním jednání súčastněné, jak jsou vyjmenovány v §u 123 čís. 1—5 knih. zák. Proti účastníku, jenž byl uvědoměn a nepodal rekursu, nabývá knihovní zápis právní moci. Poručník nezletilých dítek R-ových byl o povolení knihovního zápisu zpraven teprve dne 4. února 1925 a poněvadž nezletilé děti, v jejichž prospěch jest fideikomisární substituce na nemovitosti poznamenána, dlužno zajisté ve smyslu §u 123 čís. 1 knih. zák. považovati za knihovní účastníky, není pochyby o tom, že stížnost poručníka, jenž k ní byl oprávněn, byla podána včas. Neměl tedy rekursní soud po zákonu příčiny, by stížnost odmítl jako opožděnou. Mylným jest názor dovolacího rekursu, že dodatečné obmezení knihovního zápisu, jak je vyslovil rekursní soud, jest bezvýznamným. Poznámka fideikomisární substituce působí sice dle §u 20 a) knih. zák. proti každému nabyvateli knihovních práv, ale právě proto, že fiduciáři dle §u 613 obč. zák. přísluší po dobu, než nastane případ substituce, jen obmezené vlastnictví s právy a povinnostmi požívatele, nemůže nemovitost, závazkem substituce stižená, jinak býti zatížena bez svolení zástupce nezletilých substitutů a poručenského úřadu než, že se zástavní právo povolí jen s doložkou bez újmy substitučních práv, poněvadž jinaké povolení tohoto věcného práva dotýkalo by se přímo podstaty, kteráž musí býti osobám v druhé řadě povolaným zachována. Zákaz zadlužení jest obsažen již v pojmu fideikomisární substituce (srv. rozh. býv. rak. nejv. soudu ze dne 11. června 1901, čís. 8417 sb. nov. ř., ze dne 9. května 1916 Rv VI 71 v Z. Bl. 1916 čís. 382 a rozh. tohoto nejv. soudu čís. 2102 sb. n. s.).

Čís. 5053.

Ve vyzývacím řízení za účelem závad prostého odepsání částek knihovního tělesa (zákon ze dne 6. února 1869, čís. 18 ř. zák.) platí o opravných prostředcích ustanovení knihovního zákona.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, R II 148/25.)

N e j v y š š í s o u d odmítl dovolací rekurs do usnesení nižších soudů ve vyzývacím řízení podle §u 2 zákona ze dne 6. února 1869, čís. 18 ř. zák.

D ů v o d y:

Vyzývací řízení podle §u 2 zákona ze dne 6. února 1869, čís. 18 ř. zák. jest podstatnou součástí řízení knihovního, jak patrno z ustanovení §u 74 odstavec druhý a §u 11 kn. zák., jež se přímo tohoto zákona dovolávají, odkazujíce naň, a platí tudíž i v řízení vyzývacím ustanovení §u 130 knih. zák., podle něhož proti srovnalým rozhodnutím nižších soudů není dovolací rekurs přípustný.

Čís. 5054.

Jest podstatnou vlastností losu (§ 870 obč. zák.), k d y bude tažen.

Předpis §u 875 obč. zák. předpokládá, že druhá strana sice o omylu třebas nevěděla, ale tuto svou nevědomost nedbalostí svou zavinila. Pokud jest tomu tak při vadném znění prospektu losů.

Zakazuje-li zákon přímo smlouvu, je smlouva dle §u 879 obč. zák. nicotna, třebas tu není zvláštních zákazů; nezakazuje-li však přímo smlouvu, nýbrž pouze jistý způsob uzavření neb uzavření na jistém místě neb za jistého času, smlouva ještě nicotnou není, leda že by zákon sám zákaz ten nicotností zdůraznil anebo z povahy věci nebo zákona bylo zřejmo, že si ji zákonodárce jako nicotnou představuje a jen důsledek ten výslovně vyjádřiti opomněl.

Smlouva uzavřená sprostředkovatelem uvedeným v §u 4 zák. ze dne 30. června 1878, čís. 90 ř. zák. je platna a jen sprostředkovatel a firma podléhají následkům §u 5 zákona.

(Rozh. ze dne 19 května 1925, R II 150/25.)

Žalobce koupil v roce 1922 od jednatelů žalovaného družstva několik losů (mezi nimi též stavební los), na něž zaplatil část 850 Kč. Při uzavření koupě byl žalobci jednatelem žalovaného družstva předložen prospekt, na jehož zadní straně bylo uvedeno, že poslední tah stavebních losů bude v roce 1925. V žalobě, jíž domáhal se vrácení 850 Kč, uvedl žalobce, že právě ta okolnost, že v prospektu bylo uvedeno, že stavební losy již v roce 1925 budou taženy naposledy, na kteroužto okolnost jednatelem také zvláště bylo poukázáno, žalobci činila návrh přijatelným a tím že byl pohnut k tomu, by smlouvu uzavřel. Byl tedy stranou žalovanou pokud se týče poslední lhůty tahu čsl. stavebních losů uveden v omyl, jelikož poslední tah se stane teprve v roce 1946 a tím bylo způsobeno, že uzavřel smlouvu, kterou by jinak neuzavřel, neboť na něho působila hlavně okolnost, že v roce 1925 peníze za stavební losy obdrží zpět, aby losy koupil, což by nebyl učinil, kdyby věděl, že poslední tah stavebních losů bude teprve v roce 1946. Jelikož všechny losy koupil za cenu úhrnnou, že činí prý uvedení v omyl ohledně

jednoho druhu losů celou smlouvu neplatnou, a to i ohledně ostatních druhů losů. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Předpokladů §u 870 obč. zák. tu není. Lze připustiti jako možné, že žalobce na základě prospektu a, jak tvrdí, snad také na základě údajů zástupce žalované, krytých se s obsahem prospektu, mohl býti v omylu ohledně posledního tahu stavebních losů, a bylo by pak také za to míti, že tento omyl byl vyvolán žalovanou. Z přednesu stran a z obsahu prospektu vychází však na jevo, že omyl netýče se ani věci samé, druhu losů, o který tu jde, ani podstatné její vlastnosti, nýbrž že se týče okolnosti vedlejší. I kdyby snad pro žalovaného bylo prospěšným, by peníze obdržel zpět po uplynutí 3 let, kdyby poslední tah stavebních losů se stal v roce 1925, má z druhé strany zase více naděje na výhru, může-li se súčastniti při více než 40 tazích, než kdyby se mohl súčastniti jen při 6 tazích. Z toho důvodu dlužno všeobecně považovati za prospěšnější kup losu, který má před sebou ještě mnoho tahů, než kup losu již skoro odehraného, pročež se ony výhody a nevýhody jistě navzájem vyrovnají. Jest také málo pravděpodobno, že by právě ta okolnost, že byl toho mylného mínění, že stavební losy v roce 1925 budou slosovány, přiměla žalobce k uzavření smlouvy, koupil-li mimo 1 stavební los 3 jiné losy, jichž poslední tahy podle prospektu budou teprve v létech 1953, 1960 a 1974. Žalobce nemůže tedy odstoupiti od smlouvy kupní ani z důvodů §§ 871, 872 obč. zák. a následkem toho také není oprávněn žádati navrácení splátek, jim dosud zapravených. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Při výkladu §u 870 obč. zák. vychází odvolací soud z právního názoru, že lstivé oklamání nemá vždy v zápětí neplatnost smlouvy, nýbrž že i v tomto případě má lstivá pohnutka vliv na platnost jednání jen tehdy, rozhodovala-li o vůli stran, pak ale jest omyl podstatným (motivy, 78 příl. k těsnop. protokolu panské sněmovny XXI. sezení 1912 str. 136). V tomto případě jedná se o takový omyl. Jak z prospektu vyplývá, vyhrává každý los, t. j. vyplácí se při slosování nejméně nominelním obnosem. Za tohoto stavu věci jest hrací doba podstatnou vlastností losu, jelikož nabyvateli losu jistě nemůže býti lhostejno, kdy bude moci počítati s výplatou aspoň nominelního obnosu. Žalobce tvrdí, že k uzavření smlouvy ho pohnula jenom vyhláška, také agentem zvláště zdůrazněná, že za stavební los obdrží již v roku 1925 nejméně své peníze. Jelikož o tom prvý soudce neprovedl důkazů a nepředsevzal zjištění, které by umožnilo také přezkoumání, zda se ve smyslu §u 879 obč. zák., zákona ze dne 30. června 1878, čís. 90 ř. zák. a §u 11 zákona ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák. jedná o neplatné právní jednání, nemohl odvolací soud rozhodovati ve věci samé, nýbrž musel odvolání vyhověti a rozhodnouti jak se stalo.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Prvý soudce neshledal na koupi losů závady a zamítl žalobu o vrácení splátek, druhý soud však shledával námitku, že žalobce pohnula ke koupi okolnost, v prospektu vytištěná a agentem prý zvlášť zdůrazněná, že za stavební los obdrží peníze již roku 1925, s hlediska §u 870 obč. zák. závažnou a zrušil proto rozsudek prvého soudce, ježto skutková stránka této námitky nebyla zjištěna, jakož dále i proto, že prý neučinil zjištění, jež by umožnilo přezkoumání, zda ve smyslu §u 879 obč. zák. a zákona ze dne 30. června 1878, čís. 90 ř. zák. je prodej losů, o něž jde, platným právním jednáním. Jde tedy o dva důvody neplatnosti. Co se týče prvé námitky, že v písemném prospektu, který žalobce obdržel, jest označen rok 1925 jakožto rok, do něhož spadá poslední tah čsl. stavebních losů, stačí úplně žalovanou stranou výslovně doznaná skutečnost, a není třeba teprv zjišťovati, zda agent okolnost tu zvláště ještě také zdůraznil. Neboť nejde zde, jak nižší stolice a samy strany omylem za to mají, o případ §u 870 obč. zák., o případ lstivého předstírání, nýbrž o případ §u 871 n. zn. obč. zák., jenž v sobě slučuje případnosti dřívějších §§ 871 a 876 (motivy str. 256 a násl.), neboli o případ původního §u 876. V novém doslovu zní § 871 takto: Byla-li jedna strana o obsahu svého prohlášení v omylu, jenž se týče hlavní věci nebo podstatné její vlastnosti, k níž úmysl po výtce směřoval a byl prohlášen, nevzniká pro ni závazek, pak-li druhá strana k omylu tomu zavdala podnět nebo jí omyl ten zřejmě nápadným býti musil. Tedy o takový omyl jde. Jest to podstatnou vlastností losu, zda bude tažen již roku 1925 či až 1947, kdy podle §u 25 zák. ze dne 11. března 1921, čís. 100 sb. z. a n. skutečně poslední tah bude. O tom nemůže býti pochyby a také již odvolací soud to uznal. Útěcha, kterou žalobci dává první soudce, že když se bude moci súčastniti tahů po 25 let, má více naděje na výhru, jest lichou, protože nezáleží na tom, na jak dlouho jsou tahy rozděleny, nýbrž na tom, kolik čísel má býti taženo. Ale i kdyby naděje byly jakékoliv, nemusí se tak dlouhá doba kupiteli vůbec hoditi, pročež v smlouvu nevejde. To je věc tak přirozená a samo o sobě jasná, že nepotřebuje důkazu, naopak bylo by třeba důkazu pro případ opačný, že totiž kupitel o délce doby věděl, když se ke koupi odhodlal. V tomto případě však na důkaz ten vůbec nedojde, protože, byl-li žalobci předložen prospekt, udávající poslední tah roku 1925, a žalobce na základě tohoto prospektu koupil, je zřejmo, že koupil s touto podmínkou, že toto udání náleží k obsahu smlouvy, že úmysl jeho k tomu směřoval a byl prohlášen. Avšak druhá strana, žalovaná, k tomuto omylu zavdala podnět, použivši prospektu toho vůči žalobci. Ale i jinak je splněna tato podmínka zákona, totiž i v druhé své možnosti, že jí omyl ten zřejmě nápadným býti musil. Toto rčení, znamenající tolik, jako věděti museti §u 875, nevyžaduje skutečného vědění, neboť pak by to bylo již zneužití omylu neb kupitelovy nevědomosti, což již zakládá docela jiný čin, nýbrž předpokládá jen, že druhá strana o omylu sice třeba nevěděla, ale tuto svou nevědomost nedbalostí svou zavinila. Vzhledem k tomu, jak zákony tuzemské a cizozemské rčení toho užívají, mohlo by býti sporno, zda se předpokládá hrubá nedbalost či zda stačí každé zavinění, i nedopatření. Tuto pochybnost zde řešiti netřeba, neboť nedbalost žalované firmy byla každým způsobem hrubá, ježto užívala prospektů, které v tak důležité věci, v tak důležitém bodě obsahovaly udání klamné. I kdyby to bylo chybou tisku, ač se to nedá tak

snadno věřiti, protože 1925 nestojí snad místo 1945, ježto dle cit. §u 25 je to 1922 + 25 = 1947, přece firma, která se takovým obchodem zabývá, než dá prospekty do oběhu, musí je, jakž vyžaduje péče řádného obchodníka a zásada věrnosti a víry vůči zákazníkům, dobře, pečlivě a svědomitě prohlédnouti, takže musí nutně na chybu tak nápadnou a hrubou přijíti, a, nepřijde-li, jest to bezpříkladnou ledabylostí. Jest to vskutku nepřípustné praktikování uvedené zásady poctivého obchodu (§ 914 n. zn. obč. zák.), napřed nesprávných prospektů užívat a pak přes to práva z koupí na základě nich uzavřených tak uplatňovat, jako by byly správnými bývaly. Odvolávati se na § 2 obč. zák., že neznalost zákona žalobce neomlouvá, je zde zcela nemístné. Žalobce neuplatňuje vůbec právní omyl, nýbrž omyl skutkový, týkající se povahy koupené věci. Že by byl tento svůj omyl postřehl, kdyby byl znal zákon čís. 100/1921, najmě jeho § 25, nevadí, neboť kdyby skutečně bylo možno, předpis §u 2 obč. zák. pojímati tak, že zákon opravdu od každého vyžaduje znalost všeho práva a každého jeho ustanovení, ačkoli v celé říši není ani jediného člověka, jenž by se takovou znalostí zákona chlubiti mohl, lze nejvýše říci, že žalobce omyl svůj ohledně rozhodné vlastnosti losu zavinil svou neznalostí zákona, ale ani zaviněný omyl nezbavuje ho práva §u 871 obč. zák., smlouvou se zavázati, když druhé straně, žalované, omyl ten nápadným býti musil, dle hořejšího výkladu tedy byla by o něm věděla, kdyby byla náležité opatrnosti užila. Neboť v takovém případě jest zcela lhostejno, jak druhá strana omyl získala, zákon nerozeznává a původní § 876 výslovně zavinění druhé strany samé předpokládal. Co dovolání uvádí, že v prodejní listině, kterou potom žalobce obdržel, chyba v letopočtu (1925) již nebyla, a že žalobce, netvrdě ,že a kdy později se o pravém stavu věci dověděl, znal jej již od počátku, a že když platil splátky a přijal prodejní listinu, schválil smlouvu i po seznání pravého stavu věci — to vše jsou nepřípustné novoty, v prvé stolice neuvedené. Žalobce výslovně v žalobě tvrdil, že teprve teď se dověděl, že poslední tah bude až v roce 1946, ale žalovaná strana na to vůbec nereagovala (§ 267 c. ř. s.). Omyl také není vyloučen a tudíž vyvrácen tím, že snad splátky rozpočteny byly na dobu sahající přes 1925, ač pravda není, že to z prospektu vidno. Omyl je tím vyvrácen tím méně, když dle prospektu stane se kupitel vlastníkem výhry hned po první splátce. Tato námitka tedy jest důvodna, vztahuje se však toliko na jeden stavební los, netýká se druhých, jež nejsou stavební, i dlužno tedy k vůli těmto zabývati se i druhým důvodem neplatnosti, který, kdyby byl dán, stačil by ovšem i pro stavební los.

II. Zákon o obchodech splátkových ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák. praví v §u 11, že jeho ustanovení platí i pro losy, jež se mají odevzdati až po splacení kupní ceny, že však zůstávají v platnosti předpisy zákona ze dne 30. června 1878, čís. 90 ř. zák. Tento pak stanoví: a) v §u 1, že zcizení naděje na výhru státních a jiných losů na splátky, jakož i živnostensky provozované zcizování losů podle jiných podílů, než v plánu slosovacím stanovených nebo ve spojení se splátkovým obchodem jiné hodnoty za předmět majícím je zakázáno, b) v §u 2, že živnostensky provozované zcizování státních a jiných losů nebo podílů určených ve slosovacím plánu na splátky jest povoleno jen protokolovaným firmám a jen pod podmínkami tam stanovenými, c) v §u 4, že uzavírání prodejů v §u 2 poznačených, vydávání prodejových listin o nich a vybízení k uzavírání takových obchodů nesmí se díti prostřednictvím podomních obchodníků neb cestujících agentů. § 5 pak stanoví tresty na přestoupení těchto předpisů. Že žalobce koupil losy od agenta žalované firmy, jest podle protokolu nesporno, i půjde tedy o předpis §u 4 c), ježto jde o koupi §u 2 b). Zcizeny losy samy a nikoli naděje na výhru, pročež nejde o případ §u 1 a), ale k vůli lepšímu porozumění bylo třeba, jak se ukáže, i tento případ v úvahu pojmouti. Jest otázkou, když předpis §u 4 c) přestoupen, jaké to má následky: zda je smlouva proto neplatnou, či zůstává-li platnou a přestupci (firma i agent) jen propadají trestu. Neplatností smlouvy není výslovně pohroženo na přestoupení žádného z předpisů a), b), c), a takových případů je v zákoně řada. Mayr, Lehrbuch 1922 I. str. 220 praví, že o tom, jaký účinek se přestoupení zákona přičísti má, rozhoduje úmysl zákonodárce, ale sám se nepokusil pro jednotlivé případy úmysl ten vyzkoumati a nedává čtenáři také na ruku známky, podle kterých by se na zákonodárcův úmysl mělo souditi, ačkoli zřejmo, že by to bylo pouhé hádání, jež není spolehlivým. Týž autor pak sice ve svazku II. kn. 3 §u 316 vyčítá řadu neplatných smluv, ale o souzeném případu se vůbec nezmiňuje. Ehrenzweig, System II. 1920 str. 149 n. n. praví, že smlouva jest platnou, když se zákaz obrací jen proti jedné straně. Dle tohoto pokynu ovšem smlouva by platnou byla, protože v projednávaném případě, s nímž však se ani tento spisovatel nezabývá, zákaz čelí jen proti zcizovateli, tedy proti žalované firmě. Než nehledíc k tomu, že často není zřejmo, proti komu se zákaz obrací, není tento názor nijak vnitřně zdůvodněn. Jednotná smlouva se trhá ve dvě, když na jedné straně (prodej) má býti zakázána, na druhé straně (koupě) však dovolena; lze namítnouti, že zákazem prodeje zakázána i koupě a naopak, a že není podstatným, když zákon chopí se věci se stránky silnější, zde prodavatele jako obchodníka, jenž obchod po živnostensku provozuje, a ovšem přestupek také jen u něho tresce. Tak na př. čsl. zákaz prodeje lihových nápojů v den voleb obrací se sice proti prodávajícímu živnostníku, ale chce postihnouti kupujícího voliče, toť jasno. Krasnopolski Obl. R. 1910 str. 96 míní, že nicotnou jest nejen smlouva, směřující k plnění zákonem zakázanému, nýbrž i smlouva mající objektivně obsah porušující zákon. Dopadá to ad c) na tento případ? Zajisté nikoli. Stubenrauch k §u 879 str. 40 jest jediným, jenž i projednávaný případ uvádí mezi neplatnými smlouvami, ale to patrně proto, že i on se nachází v Manzovi, z něhož on je přejímá, ale jako Manz jen cituje zákaz (čís. 90/1878), neuvaděje jednotlivých případností jeho, tak Stubenrauch uvádí sice dvě skutkové povahy z něho, ale jsou to zákazy a) a b), nikoli však zákaz c). Zda tento vypuštěn schválně a vědomě, není patrno, zdá se, že vůbec v úvahu nevzat. Neudržitelným především jest mínění, že každá smlouva, sjednaná s porušením nějakého zákonného zákazu, jest nicotnou, jakkoli dle znění §u 879 obč. zák. by se to správným zdálo. Neboť poohlédneme-li se po právním řádě, nalezneme zákazy, o nichž to jistě neplatí. Tak stanoví § 79 odstavec druhý živn. ř., že majitel živnosti nesmí při-

jmouti pomocníka bez výkazu, sice že se činí vinným přestupkem, ale tím daleko ještě není řečeno, že by s přestoupením tohoto předpisu sjednaná pracovní smlouva byla neplatnou, aspoň praxe živnostenských soudů ji přes to platiti nechává, ač ji na straně majitele živnosti stihá i trestní zákon (§ 321). Je smlouva o léčební výkon s fušerem (§ 343 tr. zák.) neplatnou? Zajisté. Ale nedovolený prodej léku dle §u 345 tr. zák.? Jedu dle §u 361—364 tr. zák.? §§ 371, 372, 396, 397, 419 tr. zák.? § 78 odstavec šestý živn. ř. zakazuje výplatu mzdy v hospodách, ale § 78 d) neplatnost placení nestanoví, ač může se státi to, čemu zákaz předejíti chce, že dělník mzdu ihned utratí neb prohraje a rodina celý týden tříti bude nouzi. § 59 živn. ř. zakazuje, by obchodní cestující nevozili s sebou zboží a neprodávali je, nýbrž dovoluje voziti s sebou jen vzorky. Podobně § 59 c) a d). Jiné zákazy v §u 60 a) a b) živn. ř. Ale je prodej proti těmto zákazům nicotným? Všeobecně se uznává, že mocí čl. 11 obch. zák. nedostatek živnostenského oprávnění nevylučuje, by nebyl kdo obchodníkem a neuzavíral obchody dle obchodního zákona. Srv. též zákaz čl. 7 téhož. Dle všeho zdá se vyhovovati toto kriterion: zakazuje-li zákon přímo tu kterou smlouvu, t. j. smlouvu o ten který předmět, tedy zřejmo, že ji nechce nechati platiti a smlouva je tedy nicotna dle všeobecného zákazu §u 879 obč. zák. i když tu zvláštního zákazu není; nezakazuje-li však přímo smlouvu, nýbrž jen jistý způsob uzavření nebo uzavření na jistém místě nebo za jistého času, smlouva nicotnou není, leda by zákon sám zákaz ten nicotností ohrozil anebo z povahy věci nebo zákona zřejmo bylo, že zákonodárce si ji jako nicotnou představuje a jen sankci tu výslovně vyjádřiti opomněl. V zákoně, o němž jest řeč, jest ad a) v §u 1 smlouva sama zakázána a jest tedy nicotna. To stanovil zákon ze dne 7. listopadu 1862, čís. 85 ř. zák. výslovně v §u 2 těmi slovy, že splnění smlouvy nemůže býti soudně požadováno a mají místo jen případné nároky z obohacení a náhrady škody. V §u 2 ad b) však jest smlouva pod zárukami tam uvedenými dovolena, ale nedovoluje se dle §u 4 ad c) uzavírání osobami tam poznačenými (podomovními obchodníky a cestujícími agenty); ježto tedy zákaz nečelí proti prodeji samému, nýbrž jen proti jistým druhům sprostředkovatelů tohoto prodeje, dlužno souditi, že smlouva, takovým sprostředkovatelem uzavřená, je platna a jen sprostředkovatel a firma, jež ho použila, propadají trestu v §u 5 stanovenému. Zdali smlouva s porušením kautel daných v samém §u 2 je platna či nicotna, t. j. zdali zákon si dané kautely představuje jako nerozlučné podmínky přípustnosti a tudíž platnosti smlouvy, netřeba zde řešiti, neboť to je již podstatně jiná otázka, o kterou zde nejde, ačkoli řešení nemůže býti vzhledem k §u 2 cit. zák. ze dne 7. listopadu 1862, čís. 85 ř. zák. v porovnání s §em 1 téhož těžké, protože jde o docela obdobný případ přípustnosti prodeje jen pod určitými kautelami. Rozhodně veliký rozdíl jest, že zákon zákaz řečeného dvojího druhu sprostředkovatelství dal zvláště v §u 4, ne již v §u 2 jako podmínku dovolenosti smlouvy. Dle toho všeho, když netvrzen nedostatek podmínek §u 2, nýbrž jen přestoupení zákazu §u 4, dlužno smlouvu pokládati za platnou, což ovšem se vztahuje jen na tři ostatní losy, neboť smlouva o stavební los jest neplatna dle hořejšího podle §u 871 obč. zák. Dlužno tedy projednati otázku, mnoho-li z kupní ceny vypadá na stavební los a mnoho-li na ostatní. Kdyby se ovšem ukázalo, že to děliti nelze — že by předmět smlouvy byl nedělitelným již proto, že cena byla úhrnná, není samo sebou tak na jevě, jak žalobce míní — anebo že dle úmyslu stran to děleno býti nemělo, pak arci bude míti místo § 878 obč. zák., jenž o tom případě jedná.

Čís. 5055.

Do usnesení sborového soudu druhé stolice jako rekursního soudu, jímž zamítnuta námitka příslušnosti rozhodčího soudu a vyslovena příslušnost dovolaného sborového soudu prvé stolice, jest dovolací rekurs přípustným.

Zrušením rozhodčího nálezu pozbývá platnosti i sama smlouva o rozhodčím.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, R II 153/25.)

Ve smlouvě, již uzavřel žalující stavitel se žalovanou společností ohledně postavení úřednických domů, byl pro případné spory ujednán rozhodčí soud. Smlouva zněla v tomto bodě doslovně: »Případné spory, které by se nedaly urovnati na základě předchozích podmínek, rozhoduje s konečnou platností rozhodčí soud, sestavený ze 2 zástupců podnikatele a 2 zástupců stavebníkových a obě strany vzdávají se neodvolatelně práva, nastoupiti k rozhodnutí sporu jinou právní cestu . . .«. Po ukončení stavby došlo mezi stranami k rozporům o výši účtu. Rozhodčí soud uznal nálezem peníz upravený na 752.427 Kč za správný a přiměřený. Tento nález byl napotom rozsudkem krajského soudu zrušen. Proti žalobě, domáhající se na řádném soudě zapravení nedoplatku za provedení stavebních prací, namítla žalovaná společnost nepříslušnost řádného soudu, ježto příslušným jest rozhodčí soud. S o u d p r v é s t o l i c e (krajský soud v O.) námitce vyhověl a žalobu odmítl. D ů v o d y: Otázkou jest, zda ujednaná příslušnost rozhodčího soudu vzhledem na zrušení rozhodčího nálezu jest konsumována, čili nic. Bývalý vídeňský Nejvyšší soudní dvůr projevil ve svém rozhodnutí ze dne 22. října 1901, čís. 14.378 (příl. k Věstníku civ. rozh. III. čís. 469) názor, že byl-li rozhodčí nález soudem prohlášen za zrušený, pro týž nárok již nelze se obrátiti na rozhodčí soud, nýbrž výhradně na soud státní. K tomuto názoru připojili se — arciť bez bližšího odůvodnění — v literatuře komentáře Neumannův a Fürstlův, jakož i Pollak ve svém systému. Rozhodnutí Nejvyššího soudního dvoru opírá se hlavně o to, že vydáním rozhodčího nálezu řízení před rozsudím prý bylo ukončeno, že civilní soudní řád prý nezná nového projednávání a vydání rozsudku rozhodčím soudem, nemá pro takovou možnost zvláštních norem a že sluší zabrániti opakování právní nejistoty, způsobené zrušeným jednáním rozhodčím. Sborový soud nesdílí tyto úvahy a připojuje se k právnickým vývodům vysloveným profesorem Drem Rosenblattem ve článku uveřejněném v Allg. Oest. Gerichtszeitung 1903 čís. 39. Civilní soudní řád

rozlišuje jasně případy, v kterých soud má zrušiti rozhodčí smlouvu (§ 583 c. ř. s.) a ony, ve kterých soud může prohlásiti bezúčinným rozhodčí výrok (§ 595 c. ř. s.). Z ustanovení §u 595 c. ř. s. nelze vyvoditi, že by v tomto případě soudní výrok se měl vztahovati i na rozhodčí smlouvu; naopak plyne již z onoho rozdílu mezi oběma zákonitými ustanoveními a z doslovu §u 595 c. ř. s. (der Schiedsspruch ist wirkungslos), zejména s ohledem na doslov vládní předlohy (der Schiedsspruch ist über Klage aufzuheben) a na materiálie, že změna doslovu byla volena jen z toho důvodu, by zřetelněji bylo projeveno, že není třeba žaloby, nýbrž jest možno platnosti rozhodčího výroku odporovati i obranou, že smlouva rozhodčí nadále trvá, přes soudní výrok, vydaný podle §u 595 c. ř. s. Smlouva zůstane tedy v platnosti, dokud nebude příslušným soudem na návrh podle §u 583 c. ř. s. zbavena závaznosti. Do té doby není však zákonitého podkladu pro to, že rozhodčí smlouva již pouhým zrušením rozhodčího výroku, na jejím základě vydaného, jest vyčerpána a zrušena. Jest poukázati i na materiálie (vysvětlivky k §u 583 c. ř. s.); účelem zákonného ustanovení §u 583 c. ř. s. jest podle toho, by strana byla zbavena pout neproveditelné rozhodčí smlouvy, zabraňující jí, by se nedomáhala nároku cestou práva. Z toho plyne jasně názor zákonodárcův, že tato cesta jest vyloučena, pokud předpoklad není dán, to jest právoplatně rozhodnuto o další platnosti rozhodčí smlouvy samé. Pravda, že v civilním soudním řádě není ustanovení, že v případě zrušení rozhodčího výroku právní věc sluší vrátiti rozhodčímu soudu k novému projednání a rozhodnutí. Avšak takové ustanovení bylo by úplně zbytečným, ježto se samo sebou rozumí, že v případě zrušení soudního výroku (na př. pro zmatečnost dle §u 477 c. ř. s.) má se věc prvním soudem znovu projednávati. Předmětem soudního řízení a rozsudku dle §u 595 c. ř. s. jest však pouze otázka, zda má rozhodčí nález prohlášen býti neúčinným, a z toho důvodu nemá se rozsudek civilního soudu zabývati další otázkou vrácení sporu na rozhodčí soud, o kterémžto vrácení před civilním soudem se ani nejedná. Není však zákonité překážky, by po zrušení rozhodčího výroku nebylo zahájeno rozhodčí řízení nové a pak nový rozhodčí výrok nebyl vydán buď týmž nebo jiným rozhodčím soudem. Dalších ustanovení o případném dalším řízení před rozhodčím soudem nebylo však třeba, ježto další vývoj, pokud se týče úpravu řízení, lehko lze si ustrojiti podle všeobecných pravidel a zásad procesuálních. Se stanoviska hmotného práva dlužno přihlížeti i k vůli stran a tu nelze pustiti se zřetele, že dle dohody, pro tuto právní záležitost platné, nebyl odkázán jistý spor nebo jistý druh možných nesrovnalostí před rozhodčí soud aneb dokonce před jistý rozhodčí soud, nýbrž že se dohodly strany na tom, aby všechny případné spory ze zadání stavby vyřízeny byly rozhodčím soudem, pro jehož sestavení jen všeobecné zásady byly umluveny, a že rozhodnutí sporů jinou právní cestou mělo býti vůbec odstraněno a vyloučeno. Jest na bílední, že vzhledem k této jasné dohodě nelze o tom mluviti, že by jediným vydáním nálezu smlouva byla vyčerpána, takže by nic tomu nebránilo, by strany i v případě zrušení nálezu (i bez zvláštního zrušení smlouvy) se pak neobrátily na obyčejný soud. Naopak sluší v tomto případě na tom trvati, že, pokud smlouva sama výrokem soudu nebyla zrušena, již vzhledem k dohodě stran, pořad obyčejné soudní cesty zásadně vylučující, není jim dovoleno obrátiti se na soud státní. Jest sice správným, že v případě soudního zrušení rozhodčího nálezu nepřísluší rozhodčím soudcům spor zahájiti znova samostatně bez návrhu stran. Jsou však k tomu oprávněni, žádají-li o to strany a stranám jest ponecháno na vůli, nebrání-li tomu dohoda, by na místě dosavadních rozhodčích soudců jmenovaly jiné. Rekursní soud zamítl námitku nepříslušnosti. Důvody: Rekursní soud nesdílí právního názoru prvého soudu, nýbrž připojuje se k důvodům, jež uvedeny jsou pro názor opačný v rozhodnutí nejvyššího soudu (rekursního soudu) ze dne 22. října 1901, čís. 14.378, uveřejněném pod čís. 496 úř. sb. Rozhodčím výrokem jest rozhodčí řízení skončeno; v zákoně není sice výslovně řešena otázka, co má nastati po tomto zrušení rozhodčího výroku, okolnost tato nemůže však býti vysvětlována tak, že chtěl zákon stanoviti, že má dojíti k novému řízení před soudem rozhodčím, které, jak již bylo řečeno, považovati dlužno za skončené. Dlužno jmenovitě souhlasiti s tím, že nelze žádati od stran, aby setrvaly při takovém způsobu řešení sporu, který se již jednou ukázal býti nedostatečným. Ze všech těchto důvodů připojuje se rekursní soud k názoru, vyslovenému na str. 682 Pollakova Systému, že zrušením rozhodčího výroku také smlouva rozhodčí pozbývá účinnosti. Důvody, pro které v projednávaném případě došlo ke zrušení nálezu, jsou nerozhodny, právě tak, jako otázka, zda jednalo se opravdu o skutečný nález rozhodčí, když žalovaná strana oprávněnost žaloby, obracející se proti výroku, sama uznala.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud změnil usnesení prvého soudu, jímž vyhověno námitce nepříslušnosti, a vyslovil, že k projednání tohoto sporu je příslušným krajský soud v O. a nikoli rozhodčí soud. Do tohoto usnesení jest dovolací rekurs přípustným, ježto usnesení rekursního soudu není napadeno proto, že pro právní věc odůvodněna jest příslušnost některého jiného sborového soudu nebo některého okresního soudu, nýbrž že má býti příslušným rozhodčí soud. Nepřichází tu tedy předpis §u 45 odstavec prvý j. n. v úvahu. Ve věci samé dovolací soud plně sdílí názor rekursního soudu, že, byl-li rozhodčí nález příslušným soudem z některého z důvodů §u 595 c. ř. s. zrušen, není již k rozhodnutí o nároku, který byl předmětem zrušeného nálezu, příslušným rozhodce, nýbrž řádný soud. Stačí poukázati na správné důvody napadeného usnesení a vzhledem k vývodům stěžovatelovým a k vývodům prvého soudu, jenž se dovolává článku profesora Dra Rosenblatta, uveřejněného v časopise Allg. Oest. Gerichtszeitung ročník 1903 str. 310, podotknouti ještě toto: Strany, podrobujíce se rozhodcům pro případné spory ze smlouvy o provádění prací stavitelských, výslovně dodaly, že »vzdávají se neodvolatelně práva nastoupiti k rozhodnutí sporu jinou právní cestu.« Stěžovatel jest na omylu, míně, že z těchto slov lze něco v jeho prospěch dovoditi. Slovům těmto lze dle §u 863, 914 a 915 obč. zák. přikládati pouze ten smysl, že příslušnost rozhodčího soudu jest pro obě smluvní strany

závaznou a nikoliv pouze na vůli jich danou, nelze však z nich dovoditi úmluvu stran, že, bude-li výrok rozhodců zrušen, jest opětně vznésti nárok na tytéž nebo jiné rozhodce. Stěžovatelka sice v žalobní odpovědi uvedla, že prý z oněch slov jest patrno, že strany měly pevný úmysl svěřiti spory méně nákladnému rozhodování soudů rozhodčích, ale jednak toto zlevnění stává se pochybným, když již došlo k žalobě o bezúčinnost rozhodčího nálezu a když by se mohl týž případ ještě opakovati, jednak k oné pohnutce, do smlouvy nepojaté, nemohlo by býti přihlíženo, nejen podle §u 901 obč. zák., nýbrž i vzhledem k §u 577 odstavec třetí civ. ř. s., ježto o úmluvě tohoto obsahu nebyla zřízena listina. Na věci dále nemění se ničeho tím, že smlouva o rozsudím sama nebyla dle §u 583 c. ř. s. prohlášena za bezúčinnou. V §§ech 583, 595 c. ř. s. jedná se o případy zcela rozdílné, spolu nesouvisející. § 583 obírá se případy, kde smlouva o rozsudím není proveditelnou vůbec aneb ohledně určitého sporného případu, v §u 595 c. ř. s. pak jde o případy, kde smlouva jest proveditelna a také již provedena byla a k nálezu rozhodčímu došlo. V tomto případě byla tudíž smlouva již splněna (konsumována) a nemůže účinnost její ohledně sporného nároku obživnouti tím, že rozhodčí výrok byl dle §u 595 c. ř. s. prohlášen za bezúčinný. Pro opačný názor nelze nic dovoditi z toho, že civilní soudní řád nemá výslovných předpisů o tom, na kterém sudišti bude po té lze sporný nárok uplatniti. Není-li zvláštních předpisů, platí § 1 j. n., který soudní moc v občanských věcech zásadně přikazuje řádným soudům. Pro správnost názoru tohoto poukázati jest ještě na toto: Jsou-li tu podmínky, za kterých podle §u 530 čís. 1—7 c. ř. s. rozsudek soudní může býti napaden žalobou o obnovu, jest i v tomto případě dle §u 595 čís. 8, 596 a 582 c. ř. s. příslušným řádný soud k tomu, by z tohoto důvodu prohlásil rozhodčí nález bezúčinným. Nedalo by se pak rozumně vysvětliti, proč v tomto středním období řízení, v němž dotčen jest dokonce hmotněprávní skutkový podklad rozhodčího nálezu a nejde jen o formální náležitosti, měli by býti řádní soudové příslušnými, a proč po té zase měla by nastati činnost rozhodců, kteří vzhledem k podstatě smlouvy rozhodčí a k svému postavení (§ 579, 583 čís. 1 a 2 a 584 c. ř. s.) nemohou býti ani přinuceni, by se řídili při svém nálezu názory někoho jiného. Těžko dá se též mysliti, že zákonodárce, který na příklad v §§ 470 a násl. c. ř. s. vydal podrobné předpisy o dalším postupu, byl-li rozsudek prvé stolice zrušen, byl by opomenul tak učiniti při smlouvě o rozsudím, ač jinak o této smlouvě a o řízení před rozhodčími vydal velmi zevrubné předpisy. I z toho plyne závěr, že tak učiniti nemusil, ježto, vydán-li již rozhodčí nález o určitém nároku, jest ohledně něho smlouva o rozsudím splněna a nemá již dojíti — mimo případ zvláštní úmluvy stran — k dalšímu řízení před soudem rozhodčím.

Čís. 5056.

Proti usnesení sborového soudu druhé stolice jako soudu rekursního, jímž byla zamítnuta námitka předmětné nepříslušnosti, odvozovaná z toho, že spor nepatří před samosoudce obecného, nýbrž kausálního senátu téhož dovolávaného sborového soudu prvé stolice, není opravného prostředku (§ 45 j. n.).

(Rozh. ze dne 19. května 1925, R II 154/25.)

Proti žalobě, zadané na sborovém soudě prvé stolice, namítl žalovaný věcnou nepříslušnost, ježto prý jest příslušným samosoudce při obchodním senátě. Soud prvé stolice námitce vyhověl, rekursní soud námitku zamítl.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Podle §u 45 j. n. nelze napadati rozhodnutí sborového soudu o jeho předmětné příslušnosti z důvodu, že příslušným, spor projednati, jest jiný (na př. kausální) sborový soud. V případě, že o příslušnosti sborového soudu rozhodl soud druhé stolice platí, co uvedeno, o dotyčném rozhodnutí soudu druhé stolice. Napadeným usnesením rekursního soudu byla zamítnuta námitka předmětné nepříslušnosti sborového soudu první stolice jako soudu obecného a byl tedy tento soud jako soud obecný uznán k projednání sporu za příslušný. Podle toho, co uvedeno, není toto rozhodnutí odporovatelným, podaný dovolací rekurs do tohoto usnesení jest nepřípustným a bylo jej proto, jak se již soudem první stolice státi mělo (§ 523 c. ř. s.), odmítnouti (§ 526 c. ř. s.). Na tom nemění se ničeho, i když k projednání a rozsouzení sporu povolán jest, jako v tomto případě, samosoudce (§ 7 a) j. n.).

Čís. 5057.

Společenstva výrobní a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Zvýšené členské podíly nemůže již společenstvo s r. o. vymáhati na vystoupivším členu, neučinilo-li tak do uplynutí doby ručební.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, Rv II 210/25.)

Žalovaná byla členem žalujícího družstva s r. o. s pěti podíly po 200 Kč. V dubnu 1920 vypověděla podíly, čímž staly se ve smyslu stanov splatnými ku dni 1. ledna 1922. V roce 1923 došlo k likvidaci družstva a bylo členům uloženo zaplatiti doplatky v jednonásobné výši podílů. Žalobě, domáhající se na žalované zapravení doplatku, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Poněvadž odvolatelka uplatňuje jen odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci, jest odvolacímu soudu vziti za základ rozhodnutí skutkový děj prvým soudcem zjištěný. Podle tohoto zjištění dala žalovaná žalující společnosti v roce 1920 právoplatnou výpověď, následkem které nabyla 1. ledna 1922 nároku na vrácení podílů. Tomuto nároku žalované odpovídá povinnost žalujícího družstva ku vyplacení tohoto podílu, splatného dne 1. ledna 1922. Při tomto stavu věci nepřísluší žalující straně proti žalované vůbec žádná pohledávka. Na-

opak, žalovaná je věřitelkou žalující strany ohledně 1.000 Kč, které jí svého času hotově na upsané podíly zaplatila.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, provádějíc dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., spatřuje nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem v jeho mínění, že žalujícímu družstvu nepřísluší proti žalované pohledávka 1500 Kč a že naopak jest žalovaná věřitelkou žalujícího družstva s pohledávkou 1000 Kč. Než právnímu názoru odvolacího soudu jest přisvědčiti. Bylo-li nižšími soudy zjištěno, že žalovaná vypověděla své členské závodní podíly v dubnu 1920 a že ve smyslu stanov byly vypovězené podíly splatnými po uplynutí ručební doby dnem 1. ledna 1922, zanikl tímto dnem i nárok žalujícího družstva na doplacení zvýšených členských podílů a žalující družstvo bylo povinno, žalované vrátiti dosud splacené závodní podíly podle §u 7 odst. 6 stanov. Tím byl její poměr k žalujícímu družstvu úplně rozvázán a nemá žalující družstvo právního důvodu pro pohledávku žalobou vymáhanou.

Čís. 5058.

Pokud jest nepřípustným označení družstva »Deutsche Presse« a pokud vybočuje účel tiskařského družstva z rámce zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

Pro posuzování přípustnosti zápisu do rejstříku jest nerozhodno, že zápis téhož znění byl již dříve povolen jiným rejstříkovým soudem a finanční prokuratura si do povolení nestěžovala.

(Rozh. ze dne 20. května 1925, R I 256/25.)

Rejstříkový soud (obchodní soud v Praze) zamítl žádost o zápis firmy »Deutsche Presse, reg. Genossenschaft m. b. H.«. Důvody: Podle znění firmy »Deutsche Presse« jedná se o společenstvo tiskové (tiskařské). Avšak § 4 stanov ustanovuje, že členem společenstva se může státi vůbec každá svéprávná osoba fysická neb osoby právnické německo-arijského charakteru, aniž by to byli tiskaři neb osoby tiskařstvím v podniku společenstva se zaměstnávající, a dle §u 2 stanov není předmětem podniku pouze provozování tiskárny, nýbrž také rozsáhlá činnost jiná. Nejde tu tedy o sdružení osob zaměstnání tiskařského za účelem přímé hospodářské jich podpory v jich výdělku a hospodaření společnou hospodářskou prací, jak § 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. požaduje, nýbrž běží tu spíše o sdružení kapitálu a pouze nepřímou podporu členů rozdílením případného zisku. Ale za tím účelem zřizovati společenstva jest nepřípustno. Účel společenstva, v §u 2 stanov vytčený, jest jednak nejasný a zcela neurčitý a přesahuje daleko meze družstevního podnikání, jednak jest pro společenstva vůbec nepřípustný. Tak neurčitou a nejasnou jest činnost ad f) a g) »spojení a spolupráce se stávajícími již zařízeními povahy německo-arijské a vytváření zvláště schopných německých sil pro příslušné povolání ve společenstvu a to zřizováním zvláštních zařízení a jiným způsobem.« Nedovoleným pak účelem pro společenstva jest vydávání novin (b), provozování továrny na papír ať ve vlastním vedení nebo propachtováním, zřizování a provozování služby zpravodajské a oznamovatelské, knihkupectví, divadel a kin a podobných podniků, poněvadž kromě provozování továrny na papír, jsou to účely ideální, poučné nebo zábavné a nikoli hospodářské, jak zákon vyžaduje pro společenstvo. Podle znění firmy »Deutsche Presse« soudil by každý, že jde tu pouze o družstvo tiskové (tiskařské) a další rozsáhlá činnost není ze znění firmy proti ustanovení §u 4 zákona nijak patrna, takže firma ona neodpovídá zásadě pravdivosti a jest způsobilou uváděti veřejnost ohledně předmětu podniku v omyl. Okolnost, že firma, shora uvedená, jest již zapsána ve společenstevním rejstříku krajského soudu v Ch., nijak nevadí tomu, by soud rejstříkový, u něhož firma teprve zapsána býti má, nezkoumal, zda stanovy, jež zde nově zapsány býti mají, odpovídají zákonným ustanovením, a shledá-li, že tomu tak není, by zápis firmy do rejstříku odepřel, poněvadž protizákonná skutečnost ani zápisem do rejstříku právní moci nabýti nemůže. Kdyby tohoto práva a této povinnosti soud rejstříkový míti neměl, mohlo by se státi, že u některého soudu by vykonán býti mohl zápis protizákonných skutečností a soud jiný, i kdyby to shledal, musel by protizákonné skutečnosti ve svém rejstříku rovněž zapsati, což by mohlo vésti k obcházení zákona. Soud rejstříkový jest toho názoru, že firma společenstevní jest nepřípustna pro sdružení osob pouze podmínce §u 4 stanov vyhovujících za účelem §u 2 stanov a proto žádost za zápis firmy do svého společenstevního rejstříku zamítl. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil, poukázav k důvodům prvého soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení prvého soudu, jest v nesporném řízení přípustným dovolací rekurs jen tehdy, je-li napadené usnesení ve zřejmém rozporu se zákonem nebo se spisy anebo je-li zmatečné (§ 16 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, č. 208 ř. zák.). Těchto podmínek se v tomto případě nedostává a nemohlo býti dovolacímu rekursu vyhověno. Vzhledem k vývodům rekursu jest uvésti ještě toto: Jest sice přisvědčiti názoru stěžujícího si družstva, že znění firmy »Deutsche Presse« vystihuje mnohem širší pojem, než společenstvo tiskové (tiskařské), jak míní rejstříkový soud, totiž pojem všeho, co souvisí »s německým tiskem«, ať již po stránce ideové nebo hospodářské. Ale v tom právě kotví nepřípustnost zápisu zvoleného znění firmy, a to jednak proto, že znění firmy neodpovídá skutečnosti, jednak že se jí vymezuje a kryje účel, přesahující meze po zákonu přípustného družstevního podnikání. Nepravdivým jest znění firmy proto, poněvadž dle §u 2 odstavec 1. stanov obmezuje se činnost družstva jen na »tisk« určitého směru, totiž tisk s tendencí německo-arijskou. Tomu nasvědčuje i ustanovení §u 2 odst. 2. f) stanov. Pak ale nepřiléhá všeobecné znění firmy »Deutsche Presse«. Účel družstva jest ve stanovách vyznačen jako podporování výdělku a hospodářství členů co do »tisku« (»in

Anschung des Presswesens«) v širším smyslu. Jak jest tomu rozuměti, vykládají stanovy příkladmo v §u 2 odst. 1 a 2. A tu již odstavec 1. naznačuje, že účelem družstva má býti vydávání neb opatřování tiskopisů a děl literárních, aby si členové mohli díla tato levně a pohodlně opatřiti k tomu účelu, by z nich čerpali poučení a byli odváděni od škod, způsobených špatnou četbou. Jde tedy o podnik rázu výchovného, jenž sleduje v prvé řadě účely čistě ideální a jen zcela podružně jako prostředek k hlavnímu účelu připouští i dosažení výhod hospodářských. Takováto činnost družstva vybočuje však z rámce zákonem přípustného družstevního podnikání, jehož účelem jest výhradně podpora výdělku a hospodářství členů společným provozováním obchodu neb poskytováním úvěru (§ 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.), jež tedy musí směřovati výhradně buď k opatření nových hospodářských statků a tím podmíněnému zvětšení příjmů nebo k racionelní spotřebě statků a tím ku zmenšení vydání, aneb k zachování získaných již hospodářských hodnot. K obmýšlenému účelu podnikání stěžujícího si družstva nehodí se tedy firma družstevní. Pak ale netřeba se obírati otázkou, zda a pokud jsou i prostředky v §u 2 stanov vytčené samy o sobě k dosažení tohoto účelu přípustnými. Zbývá ještě uvésti, že jest zcela nerozhodno, že svého času byl povolen zápis družstva do obchodního rejstříku krajského soudu v Ch. na podkladě týchž stanov a že finanční prokuratura, které dotyčné usnesení ze dne 22. července 1923 bylo doručeno, zápisu tomu neodporovala. Tím nemohlo býti prejudikováno odchylnému právnímu názoru nového rejstříkového soudu, jenž jest oprávněn, aby o přípustnosti zápisu rozhodoval samostatně. Dle §u 11 zákona mohou se stanovy uchylovati od zákona jen v bodech, kde to zákon výslovně dopouští. Měl-li tedy obchodní soud v Praze jako soud rejstříkový za to, že stanovy nehoví předpisu a zásadě §u 1 zákona o společenstvech, jenž jest právem donucovacím, byl oprávněn zápis společenstva odepříti, aniž byl vázán na právní názor dřívějšího rejstříkového soudu. Soudu pak nepřísluší, by zkoumal, proč finanční prokuratura neodporovala dřívějšímu zápisu.

Čís. 5059.

Dovolací rekurs jest přípustným, »zrušil-li« rekursní soud k rekursu obou stran usnesení prvého soudu a hned ve věci sám v neprospěch povinné strany rozhodl a povolil jinou exekuci, než první soud.

Pravoplatné úřední rozhodnutí o přídělu zabraného bytu pro vojenského gážistu (§ 20 zák. ze dne 11. června 1879, čís. 93 ř. zák.) působí i proti osobě třetí, jíž povinná strana zabraný byt po zabrání dále pronajala.

Potvrzení právní moci zabíracího usnesení příslušným správním úřadem jest pro soud závazné.

(Rozh. ze dne 20. května 1925, R I 410/25.)

Posádkové velitelství v Ch. domáhalo se na majitelce domu vyklizení zabraného bytu. Soud prvé stolice povolil exekuci dle §u 354 ex. ř. Rekursní soud k rekursu vymáhajícího věřitele napadené usnesení zrušil a povolil vnucené vyklizení, rekurs dlužnice pak poukázal na vyřízení rekursu vymáhajícího věřitele.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu dlužnice.

Důvody:

Předeslati dlužno, že nejde o srovnalá usnesení obou nižších soudu a že tedy dovolací rekurs není podle §u 528 c. ř. s. a §u 78 ex. ř. nepřípustným, protože rekursní soud k rekursu obou stran zrušil (správně změnil) usnesení prvního soudu a hned ve věci sám v neprospěch povinné strany rozhodl a povolil jinou exekuci, než první soud. Ve věci samé marně snaží se dovolací rekurs otřásti usnesením rekursního soudu, které odpovídá stavu věci i zákonu. Exekuční návrh posádkového velitelství v Ch. vyhovoval všem předpokladům §u 54 ex. ř. a právem mu rekursní soud vyhověl. Exekučním titulem jsou tu dvě rozhodnutí okresní správy politické v Ch. a to: 1. rozhodnutí ze dne 28. dubna 1924, jímž byl podle §u 20 zákona ze dne 11. června 1879, čís. 93 ř. zák. v domě povinné strany zabrán pro staniční vojenské velitelství k cíli ubytování vojska byt v rozhodnutí blíže popsaný, jenž byl tehdy obýván bankovním ředitelem Alfredem U-em. Již tímto rozhodnutím byla stěžovatelka upozorněna, že byt má býti uvolněn, jakmile bude dosavadním nájemníkem vyklizen a že odvolání nemá odkládacího účinku (§ 20 odstavec čtvrtý cit. zák.); 2. rozhodnutí ze dne 1. prosince 1924, jímž bylo povinné straně oznámeno, že zabraný byt určen jest pro kapitána Jaroslava H-a a že obmezuje se z 5 pokojů jen na 3 pokoje s příslušenstvím, které je v rozhodnutí zevrubně uvedeno. Dále přiložilo posádkové velitelství k exekučnímu návrhu také rozhodnutí zemské politické správy ze dne 3. ledna 1925, podle něhož odvolání povinné strany z rozhodnutí čís. 2 bylo zamítnuto. Tato rozhodnutí, z nichž první vydáno bylo na základě §u 20 zák. ze dne 11. června 1879, čís. 93 ř. zák., druhé na základě §u 25 zák. ze dne 13. května 1924, čís. 118 sb. z. a n., jsou exekučními tituly podle §u 1 čís. 12 ex. ř., jak jest výslovně nařízeno v §u 25 odstavec druhý posléz citovaného zákona. Mylným jest názor stěžovatelky, že změnou §u 25 zákona ze dne 11. června 1879, čís. 93 ř. zák., jež nastala zákonem ze dne 13. května 1924, čís. 118 sb. z. a n. pozbylo zabrání bytu účinnosti, neboť jednak stalo se toto zabrání podle §u 20 zák. čís. 93/1879, který změněn nebyl, jednak — i kdyby se bylo stalo podle §u 25 právě zmíněného zákona — nepozbylo by účinnosti, neboť § 25 dřívějšího znění zůstal účinným až do dne vyhlášení nového zákona, t. j. do 11. června 1924, načež nahrazen byl novým předpisem, takže všechna opatření, která se stala podle starého předpisu, zůstala v platnosti a tvořila platný podklad pro opatření nová. Z toho jest již také zřejmo, že povinná strana nebyla oprávněna zabraným bytem svémocně nakládati a jej dále pronajati, což podle jejího vlastního tvrzení stalo se počátkem srpna 1924, kdy ještě dřívější nájemník Alfred U. byl v bytě. Shora zmíněná rozhodnutí správních úřadů, tvořící exekuční titul podle §u 1 čís. 12 ex. ř., opatřena jsou podle §u 54 poslední odstavec ex. ř. doložkou, že nabyla moci práva. Tím jest zároveň již také potvrzeno, že nepodléhají

opravnému prostředku, který by vykonatelnost stavěl, což neprávem dovolací rekurs popírá. Potvrzení právní moci příslušným správním úřadem jest pro soud závazné a není soud ani oprávněn, aby takové potvrzení v řízení exekučním přezkoumával, jak to neprávem dovolací rekurs žádá. Mimo to není ani správným tvrzení stěžovatelky, že jí příslušelo i proti rozhodnutí zemské správy politické odvolání, které prý také podala. Stěžovatelka přehlíží, že v §u 25 odstavec druhý zák. ze dne 13. května 1924, čís. 118 sb. z. a n. upraveny jsou dva případy, totiž kde zemská správa politická rozhodovala ve druhé stolici a kde rozhodovala v prvé stolici. Jen v tomto posledním případě jest přípustno odvolání do 8 dnů k ministerstvu Národní Obrany, kdežto v onom prvním případě rozhoduje politický úřad druhé stolice podle jasného znění zákona s konečnou platností. Prostředek exekuční označen jest v žádosti vymáhajícího věřitele slovy: »návrh na exekuční opatření, aby byl byt vyklizen«. Tento návrh přizpůsoben byl předpisu §u 2 odstavec (12) vlád. nař. ze dne 30. května 1924, čís. 119 sb. z. a n. a označuje podle §u 54 čís. 3 ex. ř. zcela jasně, co vymáhající strana žádá, totiž vyklizení bytu, což znamená podle §u 349 ex. ř., že mají býti z bytu odstraněny jak osoby, tak movité věci a že vymáhající věřitel má býti v držbu bytu uveden. Neprávem tvrdí tedy stěžovatelka, že takový návrh na vyklizení nestačil. Rovněž předmět vyklizení, byt, označen je v žádosti s dostatečnou přesností jak co do místností, tak co do polohy, zejména když byl přiložen také výnos ze dne 1. prosince 1924, v jehož odst. 6 jsou zabrané místnosti zevrubně popsány. Lhůta k provedení vyklizení určena jest již zákonem, protože § 25 (2) zák. čís. 118/1924 předpisuje, že držitelé budov jsou povinni do 8 dnů po pravoplatnosti úředního rozhodnutí přikázané obytné prostory vyklidit a místnímu vojenskému velitelství odevzdati. Poněvadž tak povinná strana neučinila, byla vymáhající strana nucena domáhati se vyklizení cestou exekuce. Jde nyní již jen o otázku, zda pravoplatné úřední rozhodnutí o přídělu bytu působí také proti osobě třetí, které povinná strana — jak tvrdí — zabraný byt po zabrání v srpnu 1924 dále pronajala a která tam dosud bydlí. K této otázce jest přisvědčiti. Byt, o který jde, byl zabrán již v dubnu 1924 a měl býti pro vojenský úřad uvolněn, jakmile se nájemník Alfred U. vystěhuje. Případné odvolání proti takovému opatření politického úřadu nemělo podle §u 20 poslední odstavec zák. čís. 93/1879 odkládacího účinku. Alfred U. se vystěhoval koncem listopadu 1924, při čemž však jeho nájemní právo trvalo ještě do konce prosince 1924. Nejpozději od té doby měl býti byt pro vojenskou správu uvolněn a nebyla tedy povinná strana oprávněna, by jej jinému pronajala, třebaže by se tak bylo stalo ještě před vystěhováním Alfreda U-a. Stalo-li se tak přece, působí pravoplatné úřední rozhodnutí o přídělu bytu i proti onomu novému nájemníkovi a jest podle §u 25 (2) zák. čís. 118/1924 vykonatelné na návrh místního vojenského úřadu proti komukoliv. To vyplývá také z §u 2 odst. (12) vládn. nař. čís. 119/1924, podle něhož učiní místní vojenský úřad u příslušného okresního soudu návrh na exekuční opatření, aby byl byt vyklizen, nemůže-li vojenský gážista pravoplatně přidělený byt osídliti z viny dosavadního držitele. »Držitelem« rozumí se tu osoba, která může bytem nakládati a proti níž rozhodnutí o zabrání bytu čelí (§ 25 odst. 2 shora cit. zák.), tedy zde vlastnice domu. Vina její záleží v tom, že byt přes úřední zábor dále pronajala. Kdyby byl správným názor stěžovatelky, že nyní vojenská správa musí si zase nejprve vymoci rozhodnutí o přídělu bytu proti novému nájemníkovi, mohli by držitelé budov nebo bytů i pravoplatná rozhodnutí o přídělu vždy znova mařiti tím, že by před odevzdáním byt dále pronajali a pak se na smluvní poměr s novým nájemníkem odvolávali. Jak se pronajímatelka s novým nájemníkem vypořádá, jest její věcí.

Čís. 5060.

Tím, že manžel cizozemec, byv slyšen před cizozemským soudem o žalobě, podané na něho v tuzemsku o rozluku manželství, obíral se pouze věcí samou, nenamítnuv nepříslušnosti tuzemského soudu, nastala prorogace dle §u 104 j. n.

§ 76 j. n. nerozeznává mezi tuzemci a cizinci. Dvorské dekrety ze dne 15. července 1796 a ze dne 23. října 1801, čís. 542 sb. z. s. nebyly zrušeny vydáním nové jurisdikční normy. Jak dle práva říšskoněmeckého tak dle práva československého rozhodno jest ve příčině formy, ve které má býti sňatek uzavřen, právo místa, kde byl sňatek uzavřen.

(Rozh. ze dne 20. května 1925, R I 418/25.)

V řízení o žalobě Marie K-ové, bydlící v Broumově, proti Augustu K-ovi, bytem v Berlíně, o rozluku manželství prohlásil se soud prvé stolice (krajský soud v Hradci Králové) k námitce žalovaného nepříslušným a vyslovil zmatečnost veškera předchozího jednání. Důvody: Dle předloženého domovského listu pruského vládního presidenta ve Vratislavi jest žalovaný příslušníkem státu pruského (v Německé republice) a jest proto dovolaný tuzemský soud k projednávání tohoto sporu nad cizozemcem dle §u 4, 34 obč. zák. a čl. XIV. uvoz. zák. k c. ř. s. nepříslušným, pročež bylo dle §u 42 j. n. vysloviti nepříslušnost tuzemského soudu a současně prohlásiti dosavadní řízení za zmatečné. Rekursní soud zamítl námitku nepříslušnosti. Důvody: Jde tu o manželský spor dvou cizinců, z nichž jeden bydlí v tuzemsku, druhý v Německu, kam jest příslušným. K rozhodování o žalobách o rozluku manželství povolán jest dle §u 76 j. n. výhradně soud posledního společného bydliště manželů. Cizinci mohou se však ve smyslu §u 104 j. n. podrobiti pravomoci zdejšího soudu, i když tu posledního společného bydliště neměli, a to, jak poslední odstavec nového znění tohoto paragrafu praví, také mlčky tím způsobem, že žalovaná strana, neopověděvši námitky nepříslušnosti zdejšího soudu, ve věci dále jedná. Tak tomu bylo i v tomto případě, neboť žalovaný po doručení žaloby, byv o žalobě slyšen u soudu v Berlíně dne 6. února 1925, tvrzení žalobní vyvracel, důkazy nabízel a učinil návrh, aby manželství bylo rozloučeno z výhradné viny žalobkyně, aniž by nepříslušnost soudu tuzemského byl namítal, čímž nastala prorogace dle §u 104 cit. zák. (srv. rozh. sb. n. s. čís. 1205 a 1016). Na tom ničeho nemění okolnost, že žalovaný podáním z 10. března 1925 nepříslušnost soudu namítal, od-

volávaje se na § 42 j. n., neboť přehlíží ustanovení §u 43 j. n., ježto námitka nepříslušnosti byla vznesena již po ústním roku dne 8. ledna 1925 odbývaném a po výslechu svědků soudem dožádaným. Žalovaný mohl námitku tu s výsledkem uplatniti pouze při prvém roku nebo, poněvadž ho v řízení rozlukovém není, před tím, než se pustil do jednání ve věci hlavní; zmeškav to, jest s námitkou vyloučen (§ 240 odstavec prvý a 441 c. ř. s.) a nemohl by ani soud procesní k své nepříslušnosti přihlížeti sám od sebe, když rok k ústnímu jednání o žalobě byl již odbýván a jde pouze o nepříslušnost, prorogací zhojitelnou (Neumannův komentář k c. ř. s. str. 136). Neměl proto prvý soud na opozděně vznesenou námitku zřetel bráti, a bude mu ve věci samé rozhodnouti. Při tom bude vzhledem k tomu, že povolení rozluky manželství předpokládá samozřejmě manželství platně uzavřené, jak nasvědčuje i srovnání nadpisových rubrik § 93, 94, 103 obč. zák. zkoumati především tuto otázku, neboť žalovaný jest příslušníkem říšskoněmeckým, sňatek uzavřen byl v Čechách dle obřadů církevních, kdežto § 1317 něm. obč. zák. předpisuje uzavření sňatku civilního před příslušným úřadem stavovským. § 1324 téhož zákona pak prohlašuje manželství, které tímto způsobem uzavřeno nebylo, neplatným, pokud tu není výminky v druhém odstavci cit. §u zmíněné, což nutno vyšetřiti. Také bude si povšimnouti čl. 13 a 40 uv. zák. k něm. obč. zák. a v článku posléze uvedeném citovaného a změněného zákona ze 4. května 1870, spolk. zák. str. 599, o uzavírání manželství a vyznačování osobního stavu příslušníků něm. spolkových států v cizině, na základě kterýchžto předpisů bude pak předběžnou otázku platnosti manželství stran rozhodnouti a pak teprve v případě kladném bude řešiti otázku další, jsou-li tu v žalobě uplatňované důvody rozlukové.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jest nesporno, že poslední společné bydliště obou manželů bylo v tuzemsku a to v Broumově v Čechách. Již z toho důvodu jest z tuzemských soudů pro žalobu manželky na rozluku manželství podle §u 76 j. n. výlučně příslušným krajský soud v Hradci Králové. Ale, i kdyby dovolaný soud nebyl býval od původu podle §u 76 j. n. příslušným, byl by se jím stal podle §u 104 poslední odstavec j. n., protože manžel, byv o obsahu žaloby dne 6. února 1925 u obvodového soudu v Berlíně vyslechnut, pustil se do jednání a nejen nepříslušnost nenamítal, nýbrž sám rozluku manželství — ovšem z výhradné viny žalobkyně — navrhoval. To správně rekursní soud vyložil a možno v tom směru odkázati na jeho odůvodnění. Stěžovatel jest na omylu, míně, že tento spor jest odňat tuzemskému soudnictví podle §u 42 odstavec prvý j. n., protože manželé jsou příslušníky říše Německé. Předem § 76 j. n. nerozeznává mezi tuzemci a cizozemci a určuje pro žaloby tam uvedené zvláštní výlučné sudiště posledního společného bydliště obou manželů. Mimo to bydlí žalobkyně až dosud v Broumově, takže tu platí také dvor. dekret ze dne 15. července 1796 příl. 2 k dvorskému dekretu ze dne 23. října 1801, čís. 542 sb. z. s., které zásadně uznávají tuzemské soudnictví pro žaloby cizozemců ve věcech manželských, když aspoň jeden z manželů jest v tuzemsku usedlým, a nařizují, že takové žaloby mají býti posuzovány podle předpisů té země, kde manželství bylo uzavřeno. Tyto dvorské dekrety neupravují soudní příslušnosti, nýbrž obsahují předpisy mezinárodního práva soukromého a proto nebyly zrušeny vydáním nové jurisdikční normy. Tím jest tento spor o příslušnost vyřízen a nebylo by třeba zabývati se v tomto období řízení otázkami, které zasahují již do věci samé, kterých však rekursní soud se dotkl. Aby snad spor nebyl sveden na scestí, nutno k dotyčným vývodům napadeného usnesení zaujati stanovisko a poukázati k tomu, že jak podle práva říšsko-německého, tak i podle práva rakouského a nyní československého rozhodno jest ve příčině formy, ve které sňatek má býti uzavřen, právo místa, kde sňatek byl uzavřen (locus regit actum). To jde pro Čsl. právo na jevo jednak z §u 36 obč. zák., jednak z min. nař. ze dne 15. dubna 1879, čís. 57 ř. zák. (při §u 47 obč. zák.) a jest v soudnictví všeobecně uznáváno; pro říši Německou pak jest to výslovně stanoveno ve čl. 11 odstavec prvý uv. zák. k obč. zák., který zní: »Forma právního jednání řídí se podle zákonů, které jsou směrodatné pro právní poměr, tvořící předmět právního jednání. Stačí však zachování zákonů místa, kde právní jednání bylo předsevzato.« Podle toho může býti pro manželství německých příslušníků v cizozemsku uzavřené použito buď formy, kterou žádá domácí právo, nebo formy, kterou žádá zákon místa uzavření sňatku. Jen pro manželství v tuzemsku, totiž v Německu uzavřená předpisuje čl. 13 odstavec třetí uv. zák. k obč. zák. pro říši Německou, že forma manželství v tuzemsku uzavřeného určuje se výhradně podle německých zákonů, tedy také v tom směru platí zásada locus regit actum (srv. též Walker Internationales Privatrecht str. 550—553). V tomto případě bylo manželství uzavřeno v Broumově v Čechách podle obřadu římsko-katolického a mimo to možno z přiloženého oddacího listu souditi, že snoubenka nebyla tehdy státní občankou německou, což ovšem zjišťováno nebylo, ale je lhostejno.

Čís. 5061.

Věcné ručení exekučně prodané nemovitosti za převodní poplatek.

Exekuční soud jest toliko oprávněn zkoumati, zda nemovitost, v exekuci vzatá, byla předmětem převodu, z něhož byl poplatek předepsán, nikoliv, zda poplatek bylo předepsati čili nic. Nemůže ani řešiti otázku, zda nemovitost ručí za převodní poplatek, když původní příklep (§§ 156 a 237 ex. ř.) pozbyl podle §u 157 ex. ř. účinnosti.

(Rozh. ze dne 20. května 1925, R I 438/25.)

Exekuční soud nepřikázal eráru z výtěžku exekučně prodané nemovitosti ve výsadním pořadí převodní poplatek. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud převodní poplatek přikázal.

Důvody:

Jest přisvědčiti k názoru rekursního soudu, že exekuční soud je oprávněn zkoumati, zda věcné ručení nemovitosti, v dražbu vzaté, za

převodní poplatek má místa čili nic. Avšak při jasném znění §§ 6 a 72 poplatk. zák. může se zkoumání to vztahovati toliko k otázce, zda nemovitost, v exekuci vzatá, byla předmětem převodu, z kterého poplatek byl předepsán, ale nemůže se vztahovati k otázce, zda poplatek bylo předepsati čili nic. O této otázce, zda účtovaný poplatek se vztahuje k převodu nemovitosti, která byla v exekuci vzata, není v projednávaném případě vzhledem k znění platebního příkazu sporu. Je tedy jisto, že z této nemovitosti byl převodní poplatek předepsán. Není proto podle §u 72 poplatk. zákona ani pochyby, že tato nemovitost za něj věcně ručí. Bylo jej tudíž podle §u 216 čís. 2 ex. ř. z nejvyššího podání za ni utrženého v přednostním pořadí přikázati. Řeše otázku, zda ohledně nemovitosti, v exekuci vzaté, nastalo věcné ručení za převodní poplatek, když původní příklep, jímž vydražitel vlastnictví nabyl (§ 156 a 237 ex. ř.), pozbyl podle §u 157 ex. ř. účinnosti, řeší rekursní soud — třebaže oklikou — přece jen otázku přípustnosti zpoplatnění příklepu, pokud se tkne, přípustnost zpoplatnění převodu vlastnictví, jím způsobeného, a ocitá se proto ve zřejmém rozporu s §em 6 poplatk. zákona, jenž to výslovně zakazuje. Domnívají-li se súčastněné strany, že převodní poplatek byl předepsán neprávem, jest jim zůstaveno, domáhati se nápravy v řízení administrativním. Účtován a přiřknut byl z nejvyššího podání, pokud platební příkaz není administrativními úřady zbaven účinnosti, právem.

Čís. 5062.

Ve výpovědním řízení státu z pachtu majetku, připadnuvšího státu dle zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n., zastupuje stát finanční prokuratura. O výpovědi takové jest jednati v řízení sporném.

(Rozh. ze dne 20. května 1925, R I 443/25.)

Výpověď danou podle civilního řádu soudního Československým erárem pozůstalosti po Josefu B-ovi z pachtovní smlouvy, uzavřené dne 13. března 1919 ohledně domu čp. 3 v Konopišti, soud prvé stolice odmítl pro nepřípustnost pořadu práva. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pokud jde o zastoupení vypovídající strany ve sporu, jest touto stranou Československý stát jako vlastník domu čp. 3 v Konopišti, a měl proto podle služ. instrukce ze dne 9. srpna 1898, čís. 41 ř. zák. a vládního nařízení ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n. býti zastoupen finanční prokuraturou, nikoli vrchní správou velkostatku konopišťského. Tento nedostatek byl však napraven ve smyslu §u 6 c. ř. s. vstupem finanční prokuratury do sporu při ústním jednání dne 3. listopadu 1924, a jejím prohlášením, že schvaluje dosavadní procesní činy předsevzaté za Čsl. stát. Nelze proto v dalším řízení přihlédnouti k tomuto počátečnímu nedostatku. Soud prvé stolice odmítl (nesprávně zamítl) žalobu pro nepřípustnost pořadu práva, maje podle důvodů za to, že o výpovědi lze rozhodnouti jen v řízení nesporném podle zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. Rozhodnutí to mělo se státi podle §u 261 c. ř. s. usnesením, ne rozsudkem, a mohl o rozhodnutí tom rozhodnouti nadřízený soud jako rekursní opět jen usnesením, a to jen co do otázky přípustnosti pořadu práva, ne ve věci samé, neboť po této stránce musí nejprve rozhodnouti soud prvé stolice, by zachován byl zákonný pořad soudních stolic. Nemohl proto rekursní soud použíti §u 496 c. ř. s., ježto nebyl odvolacím soudem, z téhož důvodu nelze pak uvažovati o přípustnosti rekursu podle §u 519 c. ř. s., jenž platí jen pro řízení odvolací. Co do otázky přípustnosti pořadu práva, posoudil rekursní soud věc správně po právní stránce. Výpověď dána byla výslovně pozůstalosti Jaroslava B-a jako pachtéře na základě smlouvy ze dne 13. března 1919, kterýžto pacht týkal se domu čp. 3 v Konopišti, připadnuvšího dnem 27. září 1921 Čsl. státu podle zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. Podle §u 1 zákona ze dne 17. února 1922, čís. 88 sb. z. a n. mohou pachtovní smlouvy, týkající se takového majetku, zrušeny býti státem Čsl. výpovědí aspoň tříměsíční, a nevztahuje se na ně podle §u 31 čís. 2 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. ochrana nájemců, stanovená tímto zákonem. Z toho usoudil rekursní soud správně, že neplatí pro tuto věc ani další předpisy tohoto zákona, nařizující jednání o zrušení nájemního nebo pachtovního poměru v řízení nesporném.

Čís. 5063.

Společnost s r. o.

Zaplacení kmenového vkladu nemůže společníku ani se souhlasem ostatních společníků býti prominuto (posečkáno).

Platil-li společník za společnost na účet svého kmenového vkladu, ale nepostaral se o to, by bylo placení jako takové zapsáno v knihách společnosti, nemůže se vůči věřitelům společnosti brániti námitkou, že, jsa jednatelem společnosti, byl oprávněn jménem společnosti vybrati kmenové podíly a platiti jimi dluhy společnosti. Lhostejno, že ostatní společníci s placením souhlasili.

(Rozh. ze dne 20. května 1925, Rv I 412/25).

Ku vydobytí žalobcovy pohledávky 28.396 Kč 71 h proti společnosti s r. o. byla žalobci povolena exekuce zabavením a přikázáním k vybrání pohledávky společnosti s r. o. proti jednomu ze společníků na zaplacení kmenového vkladu 251.000 Kč. Žalobu proti tomuto společníku o zaplacení 28.396 Kč 71 h procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Soud odvolací nesdílí názor nalézacího soudu, že ze zákona o společnostech s obmezeným ručením ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. žalobní nárok odvoditi se nedá, usuzuje naopak, že z tohoto zákona žalobní nárok odůvodniti se dá. K úsudku tomu dochází z těchto úvah: Není o tom sporu, že částky v rozsudečném výroku blíže uvedené, zahrnující v sobě palmární pohledávku žalobcovu s příslušenstvím úroků a útrat, má žalobce k po-

žadování proti zapsané společnosti s r. o., jejíž firma dle společenské smlouvy ze dne 27. května 1918 zněla: »Továrna na ovocné konservy a marmelády Albín L. a synové«, a že dle zápisu ze dne 17. října 1922 zní stejně s dodatkem »v likvidaci«. Ve sporu jedná se pouze o otázku, zda se žalobci zdařil důkaz, že tyto závazky společnosti přešly na žalovaného společníka, jednatele a likvidatora jejího Albína L-a. Za tím účelem dovolává se žalobce provedených jím exekučních kroků proti společnosti, totiž zabavení její pohledávky proti Albínu L-ovi v sumě 251.000 Kč a následujícího na to přikázání pohledávky této k vybrání, kteréžto exekuční kroky nabyly moci práva, aniž dlužnice nebo poddlužník proti zákazu placení, pokud se týče zákazu jakékoli disposice se zabavenou pohledávkou (§ 294 ex. ř.) se vyjádřili. V tomto směru jest především uvážiti, jaká vlastně pohledávka společnosti žalobcem zabavena a jemu přikázána byla. Již z peníze 251.000 Kč ve spojení s výpisem jest patrno, že to byl kmenový vklad Albína L-a do společnosti vnesený, a také důvody napadeného rozsudku konstatují, že tolik kmenový vklad žalovaného činí. Jest tu dvojí možnost: buď byl onen vklad skutečně hotově složen nebo jej společník společnosti posud z části nebo zcela dluhuje (§ 63 zák. o společnostech s r. o.). Poněvadž žalovaný sám připustil, že kmenového vkladu hotově nesložil, nýbrž že na účet vkladu konal za společnost platy, jest se zabývati pouze touto možností, totiž, zda společnost v době zabavení a přikázání pohledávky za žalovaným, vůbec proti tomuto nějakou pohledávku měla, což žalovaný popírá, dovozuje, že provedené proti němu exekuční kroky staly se proto bezpředmětnými. Soud odvolací, přihlížeje k ustanovení §u 63 odstavec třetí zákona, neshledává v tom, že žalovaný prý konal za společnost platy v žalobní odpovědi uvedené, splnění jeho závazku ku hotovému složení kmenového vkladu, neboť jest to v podstatě započtení jeho pohledávky z konaného nákladu, kterouž hotové složení vkladu nahraditi nelze. Nepřípustnost tohoto započtení, pokud se týče započtení platů žalovaným za společnost prý konaných na účet kmenového vkladu nedala se zhojiti ani souhlasem druhých společníků s takovým účtováním (§ 63 odstavec šestý zákona) zvláště, když ve společenské smlouvě taková výhrada obsažena není. Dle výslovného ustanovení zákona jsou takovéto dodatečné výhrady a obmezení bezúčinnými, poněvadž by jimi zvrácena byla důvěra věřitelů, že společníci ručí za závazky společnosti v rámci svých kmenových vkladů. Společnost může na liknavém členu kmenový vklad dobývati (§ 70 zákona), nedá-li přednost tomu, by postupovala ve smyslu §u 66 zákona. Nárok na zaplacení, pokud se týče doplacení kmenového vkladu zůstává společnosti zachován i po likvidaci, pokud ho třeba k uspokojení věřitelů (§ 90 zákona). Žalobce zabavením a přikázáním pohledávky společnosti za žalovaným stal se tedy jeho věřitelem v rámci kmenového vkladu 251.000 Kč, ovšem pouze co do výše své palmární pohledávky proti společnosti. Tato palmární pohledávka, v rozsudečném výroku uvedená a co do výše nesporná, nepřevyšuje kmenového vkladu (§ 308 ex. ř.), i není tudíž překážky, by v rámci obmezeného ručení žalovaného tímto vkladem za dluh společnosti žalobci proti žalovanému přisouzena nebyla.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Kmenové vklady jsou úvěrovým podkladem společnosti s ručením obmezeným a zákon ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. pečuje četnými předpisy rázu donucovacího, by věřitelé mohli po celou dobu trvání společnosti s nimi počítati a na ně se spolehnouti. Povinnost k jejich zaplacení jest povinností bezvýjimečnou, neprominutelnou a neomezitelnou (§ 63), všichni společníci, ba i jejich právní předchůdci ručí za jich splacení podpůrně a pospolu (§§ 64—71). Společnost jest povinna vésti mimo obvyklé obchodní knihy i knihu podílů, na jejímž základě musí býti každoročně vykazován obchodnímu soudu stav společníků i kmenových vkladů (§ 26), každoročně musí býti sestavena účetní závěrka, v níž kmenové vklady jest pojati mezi pasiva (§ 23, čís. 4), a již při ztrátě polovice kmenového kapitálu musí býti svolána bez odkladu hromada společníků a usnesení její býti oznámena obchodnímu soudu (§ 36). Podle společenské smlouvy a §§ 9 a 63 zákona byl žalovaný povinen zaplatiti hotově do pokladny společnosti jako kmenový vklad 251.000 K již před zápisem společnosti do obchodního rejstříku v roce 1918, splnění této platební povinnosti nemohlo mu býti ani prominuto ani nemohlo s ním býti posečkáno. Veškeré výhrady a obmezení jsou v té příčině bez právního účinku, souhlas ostatních společníků nemá právního významu. Podle výslovného ustanovení třetího odstavce §u 63 nemohl žalovaný svůj dluh na kmenovém vkladu vyrovnati započtením na pohledávky, kterých nabyl proti společnosti před jejím vznikem nebo za jejího trvání. Jelikož, jak žalovaný sám přiznává, při vzniku společnosti nevyhověl předepsaným způsobem své platební povinnosti, vzešel společnosti proti němu nárok na její dodatečné splnění, a tento nárok nebyl dle jasného znění zákona dotčen ani tím, že žalovaný již před zřízením společnosti dílem vydal, dílem vyhradil k jejím účelům 571.000 K ve válečných půjčkách, ani tím, že později ze svého platil za společnost její směnečné dluhy částkami, jež jeho kmenový podíl mnohonásobně převyšují. Žalovaný tvrdí, že, třebaže nesložil kmenového vkladu hned při zřízení společnosti, zaplatil jej přece v hotovosti dodatečně tím, že již v r. 1919 a 1920 zaplatil za společnost u banky P. 135.000 Kč a 365.000 Kč, později pak ještě dalších 2,105.000 korun, a že tyto platy se musí pokládati za učiněné na účet jeho kmenového podílu, poněvadž on sám byl jedním ze tří jednatelů společnosti a proto oprávněn, za ni platy přijímati i činiti. Podle skutkového zjištění nižších soudů neprojevil však žalovaný při placení vůči bance P. nikdy vůli, že platí na účet svého kmenového vkladu, dle předložených dokladů neplatil také nikdy jménem společnosti, nýbrž svým vlastním. Proti domněnce, že chtěl platiti na účet svého kmenového vkladu, svědčí i to, že by v takovém případě bylo nastalo úplné vyčerpání kmenových vkladů, žalovaný by byl býval jako jednatel společnosti povinen zaříditi potřebné kroky ku zrušení a výmazu společnosti, a že v té příčině ničeho nezařídil. Nehledíc však k tomu, mohla by taková dvojí právní povaha jednoho a téhož placení, totiž jako přijetí kmenového vkladu pro společnost a vydání jeho za účelem zaplacení dluhu společnosti, býti uznána po právu jenom tehdy, kdyby byla účetnicky provedena, což se nestalo. Společnost s ob-

mezeným ručením jest zvláštní, od společníků rozdílnou právní osobou a jest povinna vésti vlastní obchodní knihy a knihu podílů, ze kterých má býti stav kmenových vkladů patrným. Jenom obsahu těchto knih, a nikoliv neprojevené vůli jednatele, jest možno přikládati právní význam. Platil-li žalovaný něco za společnost na účet svého kmenového vkladu, ale nepostaral se, aby bylo placení zapsáno v knihách společnosti jako takové placení, nemůže se vůči věřitelům společnosti brániti námitkou, že, jsa jednatelem společnosti, byl oprávněn jménem společnosti vybrati kmenové podíly a platiti jimi dluhy společnosti. Jeho oprávnění k takovému účtování nemůže nahraditi nedostatek takového účtování. Proto rozhodl odvolací soud právem, že kmenový vklad žalovaného nelze pokládati za zaplacený. Vzhledem k donucovací povaze předpisů §u 63 zákona nemůže ani souhlas ostatních dvou společníků, by žalovaný použil peněz, jež byly určeny ku zaplacení kmenových vkladů, ku zaplacení směnečných dluhů společnosti, ničeho změniti na právních následcích skutečnosti, že nebylo dbáno zákonných předpisů a že kmenový vklad nebyl hotově složen. Bezpodstatná jest také námitka, že když žalovaný věnoval účelům společnosti větší částky, než byl povinen, a když veškeré tyto částky přišly k dobru věřitelům společnosti, nemůže býti od něho požadováno ještě další placení. Záleží jen na tom, zda žalovaný již splnil povinnost, aby složil upsaný kmenový vklad v hotovosti, či ještě nesplnil. Když se tak ještě nestalo, jest povinen splatiti jej dodatečně. Nárok na dodatečné zaplacení kmenového vkladu jest zákonem odůvodněn. Konečnou námitkou, že dle §u 90 zákona mohou jenom likvidatoři společnosti vymáhati dodatečné složení kmenových vkladů, a že musí potřebu rozvrhnouti poměrně na všechny podílníky, nelze se v tomto sporu již zabývati, neboť soudní usnesení, jímž byl nárok společnosti proti žalovanému na dodatečné zaplacení jeho kmenového vkladu přikázán žalobci do výše jeho vymáhané pohledávky ku vybrání, vešlo v moc práva.

Čís. 5064.

Jde-li o vrácení přeplatku na dovozném, jež bylo ohledně všech zásilek zaplaceno najednou a přeplatek byl jako jednotná pohledávka reklamován, jest co do přípustnosti dovolání (§ 502 c. ř. s.) považovati nárok za celek.

Mezinárodní doprava železniční.

Žaloba o vrácení přeplatku v mezinárodní dopravě železniční. V katastrofálním poklesu německé marky jest spatřovati nemožnost plnění. Jde-li o vrácení přeplatku vybraného v cizí měně, jejž jest vrátiti v Kč, jest rozhodným kurs v době reklamace, nikoliv v době vybrání přeplatku.

(Rozh. ze dne 20. května 1925, Rv I 424/25.)

Cukrovar S. zaslal několik vagonů cukru do Štrasburku. Nesprávným výpočtem dovozného přeplatil odesílatel dne 23. února 1923 1,780.412 marek. Dne 7. května 1923 odesílatel reklamoval vrácení přeplatku a dráha vyřídila dopisem ze dne 18. ledna 1924 reklamaci v tom smyslu, že se žádaný přeplatek sice uznává, že však vzhledem na nepatrnou jeho hodnotu, ježto by poštovné činilo několikráte více, nežli celý přeplatek, upouští od jeho poukázání. Žalobě, domáhající se na dráze zaplacení tolika Kč, kolik činil přeplatek dle kursu v den jeho zaplacení (23. února 1923), bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Předem bylo se zabývati otázkou, není-li dovolání proti srovnalým rozsudkům nižších soudů nepřípustným dle §u 502 c. ř. s., neboť prvním soudem přisouzených 2848 Kč 5 h týká se pěti celovozových zásilek, z nichž o každé byl vyhotoven zvláštní nákladní list, takže by mohlo býti dovozováno, že odvolací soud rozhodoval o pěti samostatných nárocích, z nichž žádný nepřesahoval 2000 Kč. Nejvyšší soud uvážil, že jde o přeplatek na dovozném, jež bylo ohledně všech pěti, týchž stran se týkajících a v týž čas provedených zásilek zaplaceno dne 23. února 1923 najednou, že přeplatek byl jako jednotná pohledávka žalující firmou reklamován a žalovanou stranou také již uznán, a uznal proto dovolání za přípustné.

Zásadně dlužno přisvědčiti žalované straně v tom, že žaloba není žalobou o náhradu škody, nýbrž ryzí žalobou z nákladní smlouvy, uplatňujíc podle čl. 12 Bernské úmluvy vrácení přeplatku na dovozném, jejž dráha neprávem vybrala. Jen jako žaloba z nákladní smlouvy mohla býti podána podle čl. 27 Bernské úmluvy proti československé železniční správě, ač dovozné bylo předepsáno německou železnicí a jí odvedeno, takže nelze mluviti o tom, že československé dráhy zavinily škodu žalující firmy neb se obohatily na její úkor. Podle všeobecných pravidel o náhradě škody a o nespravedlivém obohacení mohla by žalující firma žalovati pouze německou železniční správu, žalobu proti československé železniční správě možno posuzovati výhradně jen podle čl. 12 Bernské úmluvy. Tento předpis nezaručuje však straně, jak míní žalující firma, ani náhrady škody ani vrácení vnitřní hodnoty vybraného přeplatku, nýbrž prostě jenom vrácení toho, oč více bylo vybráno. Proto nemůže strana žádati vrácení přeplatku v jiné měně, než ve které byl od ní vybrán, nahodilý pokles hodnoty nejde na účet dráhy jako držitele přeplatku, nýbrž na účet strany jako skutečného oprávněného a věřitele. Vylučujíc nárok na náhradu škody z vybrání vyššího dovozného než bylo vybrati, vylučuje Bernská úmluva i zavinění železnice na obmyslnost její držby, ukládajíc jí pouze vrácení přeplatku, sprošťuje ji dalšího ručení. Zásadně nemá tedy žalující firma nároku, by přeplatek, vybraný od ní v markách, byl jí vrácen v československých korunách. Nelze však přehlédnouti, že německé marky byly zatím znehodnoceny takovým způsobem, že přeplatek 1,780.412 M, jenž v den placení, totiž 23. února 1923, se rovnal hodnotou 2848 Kč 65 h, měl dne 18. ledna 1924, když byl ředitelstvím státních drah uznán, hodnotu několikrát menší, než po-

štovné, jehož by vyžadovala jeho výplata. Při takovém poklesu hodnoty bylo by vrácení přeplatku v markách hospodářsky nesmyslno, a nemohlo by býti vůbec považováno za placení, neboť nebyla by jím straně poskytnuta vůbec žádná hodnota. Stav, nastavší takovým poklesem marky, rovná se dodatečně nastavší nemožnosti placení a dlužno jej po právní stránce posuzovati stejně. Podle §u 1447 obč. zák. sprošťuje nahodilá nemožnost plnění zavázanou stranu závazku, ale ukládá jí za povinnost, aby nahradila, co z důvodu svého závazku přijala, takovým způsobem, by neměla zisku ze škody druhé strany. Tuto náhradu lze určiti jen v zákonné měně, proto jest žaloba na placení v čsl. korunách v tomto případě přes ustanovení §u 12 Bernské úmluvy přece oprávněna. Nelze však souhlasiti s nižšími soudy, že přísluší žalující firmě hodnota přeplatku podle kursu ke dni 23. února 1923, kdy přeplatek byl vybrán. Vylučuje-li mezinárodní úmluva jakož i československý železniční dopravní řád při vybrání vyššího dovozného, než mělo býti vybráno, zavinění na straně dráhy, nelze pokládati za to, že byla v prodlení s vrácením přeplatku do té doby, než strana přeplatek reklamuje. Žalobkyně mohla reklamovati ihned po vybrání přeplatku, každý odklad reklamace jde na její účet, takže sama musí nésti jeho následky, jmenovitě i pokles kursu až do dne reklamace. To uznala ostatně žalující strana sama tím, že v reklamaci ze dne 11. května 1923 požadovala vrácení marek, bez ohledu na pokles jejich kursu. Dnem reklamace stal se však nárok na vrácení přeplatku splatným (§§ 1417 a 904 obč. zák.), žalovaná dráha ocitla se neplacením v prodlení. Tvrzená nutnost šetření před vyřízením reklamace jde na účet dráhy, strana nemůže jí býti zkrácena ve svém právu, aby jí bylo placeno ihned. Prodlením v placení stala se dráha povinnou nahraditi žalobkyni škodu jí tím způsobenou, a ta nezáleží při poklesu dlužné měny jen v úrocích z prodlení, nýbrž i v znehodnocení dlužných peněz. Pokles kursu jde ode dne reklamace na účet dráhy. Dnem reklamace ustálila se vnitřní hodnota dlužné částky v poměru k domácí měně, přepočítání marek na československé koruny mělo se proto státi nikoliv podle kursu ke dni 23. února 1923, nýbrž podle kursu ke dni reklamace, totiž 11. května 1923. Jelikož tento kurs nebyl zjištěn, nezbylo než zrušiti rozsudky nižších soudů a vrátiti rozepři prvnímu soudu ku doplnění řízení jeho zjištěním.

Čís. 5065.

Z prohlášení třetího u vyrovnacího roku, že přistupuje ku vyrovnání jako rukojmí a plátce, nelze ještě vyvozovati výslovné prohlášení jeho o tom, že i pro něho má platiti závazek ze ztráty lhůt, napotom ujednaný. Rukojemskou smlouvu jest tu pokládati za smlouvu bezplatnou.

(Rozh. ze dne 20. května 1925, Rv II 238/25.)

Ve vyrovnacím řízení přistoupil při roku dne 22. května 1924 žalovaný k vyrovnání jako rukojmí a plátce. Vyrovnací kvota činila 38% a bylo umluveno, že při nedodržení některé splátky stává se splatnou celá kvota. Ježto dlužník nezapravil celé splátky včas, domáhal se jeden z vyrovnacích věřitelů na žalovaném zaplacení celé kvoty. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobci jen první splátku, jíž žalovaný byl uznal, jinak žalobu zamítl. Důvody: Žalobkyně domáhá se na žalovaném zaplacení plné ujednané 38% kvoty a odůvodňuje to tím, že nastala již ztráta lhůt, jež má platnost také proti žalovanému jako rukojmí a plátci. Dle §u 1353 obč. zák. nemůže rukojemství býti dále rozšiřováno, než se rukojmí výslovně zavázal, a jest tudíž, ježto ve smyslu §u 1346 odstavec druhý obč. zák. ku platnosti smlouvy rukojemské jest třeba písemného prohlášení, pro posouzení obsahu závazku žalovaného směrodatným jeho písemní prohlášení ve vyrovnacím řízení. Z protokolu ze dne 22. května 1924 vychází na jevo, že žalovaný po odstavci tohoto protokolu »ostatní věřitelé obdrží 38% kvotu, splatnou v 8 čtvrtletních lhůtách« učinil toto prohlášení: »K tomuto smíru přistupuje Max S. (žalovaný) jako rukojmí a plátce«, a že na to obsahuje smír tento další odstavec: »Kdyby jedna z těchto splátek nebyla nejdéle do 14 dní po předchozím doručeném písemném vyzvání zaplacena, nastane ztráta lhůt a obživnou proti dlužníku pohledávky v původních svých obnosech«. Ježto v tomto odstavci není již zmínky o tom, že k závazku v tomto odstavci uvedenému přistupuje žalovaný rovněž jako rukojmí a plátce, nebo že ustanovení to má platiti také pro závazek rukojemský, nemůže již z tohoto důvodu vzhledem k ustanovení §u 1353 obč. zák. toto ujednání býti rozšířeno také na žalovaného jako rukojmí a plátce. Žalobkyně sice z toho, že v návrhu vyrovnacím ustanovení o obnovení původních pohledávek jest spojeno dalšími slovy »proti dlužníku«, kdežto při stanovení ztráty lhůt tomu tak není, snaží se vyvoditi, že oživnutí pohledávek mělo míti platnost pouze proti hlavnímu dlužníku, kdežto ztráta lhůt že byla ujednána také ohledně rukojmí, pokud se jedná o kvotu pohledávek, jím převzatou. Však náhled tento sdíleti nelze. Vždyť shora zmíněný odstavec návrhu vyrovnacího dle smyslu tvoří jediný celek a tudíž nepřipouští ohledně jedné části věty výklad jiný než ohledně části jiné, a mimo to z té okolnosti, že rukojmí prohlášení k odstavci tomuto neučinil, nemůže býti vyvozeno, že dal ve smyslu §u 1353 obč. zák. předpokládané výslovné prohlášení. Ježto následkem toho ohledně žalovaného nenastala dosud ztráta lhůt a vlastně nemá ani ohledně něho platnosti, byla žalobkyně oprávněna zažalovati pouze dne 10. září 1924 splatnou první lhůtu a bylo tudíž ve směru tomto žádosti žalobní vyhověti, kdežto ohledně dalšího zažalovaného obnosu tuto jako neodůvodněnou zamítnouti. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: První soud, posuzuje sporný případ s hlediska §u 1353 obč. zák., došel k úsudku, že ujednaná ztráta lhůt nemá platnosti ohledně rukojmího, poněvadž schází po této stránce výslovné prohlášení žalovaného, že i tento závazek bere na sebe; následkem toho stala se dle názoru prvního soudu splatnou pouze první lhůta, nikoli však celá 38%ní kvota, za niž žalovaný se zaručil. Proti tomuto názoru brojí odvolatel, dovozuje, že vyrovnání dlužno pokládati za jednotný nedělitelný celek, takže, přistoupil-li žalovaný k vyrovnání, platí jeho přístup pro veškeré části sporné dohody, není-li snad pro to které ustanovení vyrovnání umluveno výslovně něco jiného, jak se to v tomto případě stalo prý pouze ohledně obživnutí celé pohledávky pro případ

nedodržení smluvených lhůt. Dle toho ručí prý žalovaný i v příčině umluvené ztráty lhůt rovněž tak jako dlužník sám. Odvolací soud neshledal tento názor ospravedlněným. Vzhledem k námitkám žalovaného bylo na žalobci, by provedl důkaz, že ujednaná ztráta lhůt vztahovala se nejenom na hlavního dlužníka, nýbrž i na žalovaného. Než tento důkaz se žalobci nepodařil. Neboť ze spisu vyrovnacího, hlavně však ze znění a ze souvislosti rukojemského prohlášení nevychází s plnou určitostí na jevo, že ztráta lhůt byla umluvena bez jakéhokoliv omezení a výhrady a týkala se tedy i žalovaného. Námitka žalovaného, že podmínka ta vztahovala se pouze na hlavního dlužníka, je pravděpodobna, uváží-li se jednak, že v protokolu o vyrovnávacím stání ze dne 22. května 1924 není zmínky o tom, že k závazku, týkajícímu se ztráty lhůt, přistupuje žalovaný rovněž jako rukojmí a plátce; a uváží-li se dále, že z té okolnosti, že slova »proti dlužníkovi« jsou uvedena toliko ve spojitosti s ustanovením o oživnutí původních pohledávek, nelze ještě vyvoditi, že ztráta lhůt stihá také rukojmího proto, poněvadž při této podmínce slova »proti dlužníkovi« opakována nebyla. Dle těchto úvah jest při nejmenším pochybno, vztahovalo-li se rukojemské prohlášení i na ustanovení o ztrátě lhůt, čili nic; při takovém stavu věci dlužno však dle §u 915 obč. zák. míti za to, že v tomto případě — kde jde o smlouvu rukojemskou, tedy o smlouvu, která zavazuje jen jednu stranu — rukojmí chtěl raději převzíti závazek menší než vyšší, totiž že spíše chtěl rukojemství omeziti na dodržení povolených splátek, nikoliv je rozšířiti též na stanovenou ztrátu lhůt; to tím více, když tě rukojemství již podle §u 1353 obč. zák. nesmí býti rozšiřováno nad míru, po kterou se rukojmí výslovně zavázal. Že by byl v tomto případě rukojmí výslovně bral závazek i za ztrátu lhůt, o tom se jeho rukojemské prohlášení nezmiňuje. V ostatním budiž po této stránce poukázáno na příléhavé, stavu věci i zákonu plně odpovídající odůvodnění prvého rozsudku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud schvaluje názor odvolacího soudu, že ze samého soudního vyrovnání, dojednaného při roku ze dne 22. května 1924 a potvrzeného rozhodnutím vyrovnávacího soudu ze dne 18. června 1924 a najmé z prohlášení žalovaného při onom roku, že k vyrovnání svého bratra a dlužníka přistupuje jako rukojmí a plátce, nelze vyvoditi výslovné, t. j. každou pochybnost vylučující prohlášení žalovaného o tom, že i pro něho má platiti závazek o ztrátě lhůt podle protokolu ze dne 22. května 1924 mezi věřiteli a dlužníkem dodatečně ujednaný. Jest to patrno již z toho, že podle obsahu tohoto protokolu naprosto není vyloučen výklad jiný, totiž ten, že žalovaný chtěl se jako rukojmí a plátce zavázati pouze za zaplacení vyrovnávací kvoty, že dále jeho závazek nešel a najmě že neměl se ho dotýkati další odstavec o ztrátě lhůt a obživnutí pohledávek. Nepadá na váhu, že žalovaný protokol bez výhrady podepsal, neboť tímto podpisem stvrdil toliko správnost toho, co prohlásil, a nelze proto z jeho podpisu usuzovati na obsah a smysl

tohoto jeho prohlášení. Nezáleží ani na tom, jak na věc nazíral snad vyrovnávací soud při rozhodnutí o potvrzení vyrovnání ve smyslu §u 49 a násl. vyr. ř., neboť mínění vyrovnávacího soudu ve směru tom nebylo by s to nahraditi nebo doplniti vůli rukojmího a plátce při vyrovnávacím roku. Poukazuje-li dovolání k tomu, že věřitelé, kteří se vyrovnávacího roku nesúčastnili, mohou jedině spoléhati na obsah rozhodnutí, potvrzujícího soudní vyrovnání, stačí připomenouti, že tito věřitelé nemohu býti na tom lépe, než věřitelé, již při vyrovnávacím roku byli přítomni, a že i pro tyto věřitele platí jen to, k čemu žalovaný jako rukojmí a plátce výslovně se zavázal (§ 1353 obč. zák.). Než správným je názor odvolacího soudu i v tom, že rukojemská smlouva není smlouvou úplatnou, z čehož vzhledem k §u 915 obč. zák. plyne, že žalovaný spíše uložiti si chtěl břímě menší než větší, a že tedy ustanovení soudního vyrovnání o ztrátě lhůt žalovaného se nedotýká. Nelze souhlasiti s opačným názorem dovolání, že rukojemskou smlouvu v tomto případě je pokládati za smlouvu úplatnou, poněvadž žalovaný jako rukojmí a plátce přistoupil k soudnímu vyrovnání, kde vzájemné plnění věřitelstva spočívá v tom, že věřitelé se vzdávají jisté části svých pohledávek a práva na vedení exekuce, pokud se týče vyhlášení úpadku, a že proto dlužno použíti vykládacího pravidla druhé věty §u 915 obč. zák., neboť z těchto výhod poskytnutých dlužníkovi ještě neplyne, že také žalovaný za své plnění obdržel od druhé smluvní strany vzájemné plnění, s nímž ovšem nelze směšovati zájem, jejž žalovaný měl snad na tom, by k vyrovnání došlo, neboť šlo by tu jen o pohnutku činu, pro otázku úplatnosti smlouvy v úvahu nepřicházející. Dovolání má pravdu jen v tom, že odstavec o ztrátě lhůt a obživnutí původních pohledávek tvoří nedílný celek s ostatními předcházejícími ustanoveními vyrovnací nabídky, ale přehlíží, že to platí jen proti dlužníkovi, nikoli též vůči tomu, kdož přistoupil k vyrovnání jako rukojmí a plátce. Najmě tu nejde o právní jednání zvláštního druhu (sui generis), nýbrž o prostou rukojemskou smlouvu, kterou vykládati sluší ze zvláštního předpisu §u 1353 obč. zák., pokud se týče také §u 915 obč. zák., jak správně učinil odvolací soud. Nedůvodnému dovolání, které se jinak odkazuje na správné důvody napadeného rozsudku, nebylo proto vyhověno.

Čís 5066.

Zaměstnavatel neručí služebné za úraz, spadla-li při čistění oken, neopatřivši se ochranným pásem, ač ochranný pás byl v domácnosti, třebas naň zaměstnavatel nebyl služebnou upozornil.

(Rozh. ze dne 22. května 1925, Rv I 639/25.)

Žalující služebná zřítila se, nejsouc opatřena ochranným pásem, při čistění okna v zaměstnavatelově příbytku na dvůr a těžce se poranila. Žalobní nárok na náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice z polovice důvodem po právu, a uvedl po právní stránce v důvodech: Zaměstnavatel porušil povinnost, uloženou mu

§em 1157 obč. zák., nedav žalobkyni k použití ochranný pás a neupozorniv ji výslovně, že jest ho použiti. Nestačí, že ochranný pás byl ve vedlejší světnici. Není věcí služebné, by věděla, že řemen, ve vedlejší světnici visící, jest ochranným pásem, a že jest oprávněna svémocně si ho vzíti a používati. Jest věcí zaměstnavatele, by potřebné nářadí sám zaměstnanci dal. Odvolací soud k odvolání žalovaného napadený rozsudek potvrdil, poukázav k důvodům prvého soudu. Nejvyšší soud zamítl žalobu.

Důvody:

Dovolatel vytýká, že způsob odůvodnění odvolacího rozsudku, prohlašujícího zcela všeobecně posouzení sporné věci prvým soudem úplně bezvadným, věci i zákonu vyhovujícím, mu skorem znemožňuje, by toto rozhodnutí vyvracel a že mu nezbývá, než aby se obíral kritikou rozsudku prvé stolice, ale to v tomto případě skutečně není nesprávným, poněvadž odvolací soud osvojil si prostě právní posouzení procesního soudu, uznav je za správné a odkázav na příslušnou stať důvodů napadeného rozsudku. Leč dovolací soud nemůže sdíleti právní názor odvolacího soudu, neboť výklad, jehož se tímto postupem dostalo předpisu §u 1157 obč. zák., nelze srovnati se zákonem. Především sluší zdůrazniti, že podle §u 91 obč. zák. muž je sice hlavou rodiny, ale vedení domácnosti není vzhledem k §u 92 obč. zák. výhradným jeho úkolem. Byť i tedy ukládal předpis §u 1157 obč. zák. žalovanému jako zaměstnavateli, by služební výkony svých zaměstnankyň tak řídil, a ohledně opatření nutného nářadí tak pečoval, by život a zdraví zaměstnaných, pokud jest to podle povahy služebních úkonů možno, byly ochráněny, nemůže býti podle povahy věci považováno za jeho provinění (zodpovědné opomenutí), že, když žalobkyně nastoupila u něho jako pomocnice v domácnosti, neupozornil ji na všechno nářadí, se kterým měla při svých úkonech služebních přijíti do styku, že jmenovitě ji neupozornil na ochranný pás, o němž bylo zjištěno, že visel v pokoji vedle kuchyně, a nebylo také zapotřebí, by žalobkyni poučil, že řemen, opatřený provazem, je tímto ochranným pásem, neboť byl oprávněn podle §u 1297 obč. zák. předpokládati i o žalobkyni, jež jest dospělou osobou, že má tolik rozumu, aby byla schopna obyčejné pečlivosti a dbalosti. S hlediska §u 1157 obč. zák. postačilo, že ochranný pás byl v domácnosti, a že byl i žalobkyni dostupný, když ne jinak, ostýchala-li se totiž jíti proň do pokoje, aspoň tak, že měla požádati choť žalovaného, by jí pás vydala. Bylo však dále zjištěno, že se žalobkyně dala sama bez jakéhokoliv příkazu choti žalovaného do umývání oken v kuchyni, že o tom ani tato, ani žalovaný nevěděli, nebylo však zjištěno, že žalobkyně před započetím této práce požádala někoho ze svých zaměstnavatelů, by jí dali ochranný pás, nýbrž že tuto práci vykonávala bez ochranného pásu, o němž právní zástupce dovolatelův tvrdí v dovolání, že se ho zpravidla pomocnice v domácnosti štítí a nerady ho nosí, což je novotou, v dovolacím řízení podle §u 504 c. ř. s. nepřípustnou. Za tohoto stavu nelze přisvědčiti odvolacímu soudu, osvojivšímu si v této příčině právní závěr prvého soudu, že se úraz žalobkyně projevuje jako následek zanedbání ochranné péče se strany žalovaného jako zaměstnavatele (§ 1157 obč. zák.) a zároveň jako následek bezstarostnosti žalobkyně, naopak sluší uznati, že si žalobkyně zavinila svůj úraz výhradně sama tím, že se dala na svůj vrub a bez příkazu svých zaměstnavatelů do mytí oken a nepoužila k tomu ochranného pásu, ač vzhledem k §u 1297 obč. zák. musila nahlížeti, že koná něco, čím je její tělesná bezpečnost, ba i život ohrožen.

Čís. 5067.

V řízení dle čl. 310 obch. zák. není přípustna žaloba podle §u 37 ex. ř.

(Rozh. ze dne 22. května 1925, Rv I 656/25.)

Žalovaným vzorkovým veletrhům byl povolen prodej stroje dle čl. 310 obch. zák. Tvrdě vlastnické právo ke stroji, domáhal se žalobce, by bylo uznáno jeho vlastnictví ku stroji, by prodej byl prohlášen nepřípustným a řízení prodejové bylo zrušeno. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatelka v tom, že odvolací soud považoval žalovanou firmu za bezelstnou držitelku pily (§ 367 obč. zák.), protože prý ji on svěřil svému bratru vystavovateli do uschování a žalovaná firma nabyla k ní zástavního práva jako od živnostníka k obchodování s ní oprávněného. Dovolatel vytýká, že odvolací soud nepřihlédl k tomu, že kromě držitelovy bezelstnosti vyžaduje se podle §u 367 obč. zák., by věci od toho, komu je svěřil žalobce, nabyl za úplatu, čemuž však nebylo v tomto případě, jelikož žalovaná firma jeho bratru nezaplatila za pilu ničeho. Dále je dovolateli právním pochybením, že odvolací soud pozměnil nepřípustně pojem nabytí, jímž je míněno v §u 367 obč. zák. nabytí vlastnictví (ježto jenom v tom spojení má potom smysl podmínka »nabytí od živnostníka k obchodování s ní oprávněného«), jestliže se domníval, že zřízení práva zástavního ku věci je současným s pojmem »nabytí« věci, jak je má na mysli § 367 obč. zák. Uplatněný dovolací důvod není opodstatněn. Žalobou domáhal se dovolatel výroku, že je sporný předmět, podle čl. 310 obch. zák. do prodeje daný, jeho vlastnictvím, že provedení tohoto prodeje je nepřípustné a že se prodejové řízení zrušuje. Z tohoto žalobního žádání vyplývá, že dovolatel pojal svou žalobu jako žalobu podle §u 37 ex. ř., neboť jí nechce docíliti vrácení do prodeje vzaté věci (§ 366 obč. zák. slova: »seine ihm vorenthaltene Sache von jedem Inhaber durch die Eigentumsklage gerichtlich zu fordern«), nýbrž uplatňuje vlastnictví jako právo »činící výkon prodeje nepřípustným« (§ 37 ex. ř.). Leč tu jest uvážiti, že prodejové řízení podle čl. 310 obch. zák. není exekucí, nýbrž nesporným řízením, v němž ovšem žaloba podle §u 37 ex. ř. není přípustna. Dále nemůže býti přehlíženo, že řízení podle čl. 310 obch. zák. je pouze provisorním řízením, prováděným za všech okolností na nebezpečenství věřitelovo (čl. 310 obch. zák. slova: »Auf Gefahr des

Gläubigers der Verkauf der verpfändeten Gegenstände verordnet wird«). Tedy v řízení tom není zjišťováno pravoplatně, že jsou tu předpoklady realisace, tedy že skutečně byla zřízena ruční zástava, že pohledávka existuje, že dlužník je v prodlení. Není vyloučeno, že v řádné rozepři může býti zjištěn opak těchto předpokladů. Věřitel navrhující prodej podle čl. 310 obch. zák., návrhem a prodejem přejímá ručení za škodu, vzejde-li nějaká tím, že nebylo pro tento prodej zákonitých předpokladů. I tato hmotněprávní stránka prodeje podle čl. 310 obch. zák. nasvědčuje, že nejde o exekuci podle exekučního řádu, jenž ostatně ve čl. XIII. čís. 9 uvoz. zákona předpisy čl. 310 obch. zák. a §u 47 uvoz. zák. k obch. zákonu ponechal netknutými, a že žaloba dle §u 37 ex. ř. je v tomto řízení nepřípustna.

Čís. 5068.

Prodej podle čl. 310, 382 obch. zák. není exekucí a nelze se proti němu brániti žalobou dle §u 37 ex. ř., aniž může býti vyloučen tím, že si na věc, dotčenou prodejem, osobuje vlastnické právo osoba třetí.

(Rozh. ze dne 22. května 1925, Rv I 748/25.)

Žalovaná strana vymohla si ve smyslu ustanovení čl. 310 a 382 obch. zák. prodej předmětů, které manželé Jan a Anna M-ovi nechali od ní odvézti z krámů a které pak žalovaná strana ve svém skladišti přechovávala pro útraty převozu a uskladnění. Bohumír K., tvrdě k oněm předmětům vlastnické právo, domáhal se zrušení exekuce. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Žalované straně byl povolen prodej dle čl. 310 obch. zák. jako speditérce, uplatňující své zákonné právo zástavní na předměty, u ní se nalézající, pro výlohy dopravy a uskladnění. Prodej takový řídí se ustanovením §u 47 uv. zák. k obchodnímu zákonu. Z toho zjevno, že nejde tu o vnucený prodej podle řádu exekučního, pro který musí býti zjednán zákonem předepsaný titul exekuční a splněny další předpisy ex. řádu. Nelze proto použiti ohledně tohoto prodeje ustanovení exekučního řádu, protože zákonné právo zástavní speditéru dle čl. 382 obch. zák. poskytnuté tomuto přísluší bez ohledu na to, kdo jest jejím vlastníkem. Žaloba dle §u 37 exekučního řádu proto není přípustnou. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatel v tom, že nebylo přihlíženo k ustanovení §u 1 čís. 6 ex. ř., podle kterého jsou exekučním titulem také všechna vykonatelná nařízení civilních soudů v nesporných věcech právních. Dovolatel míní, že k těmto patří i sporný případ, a že proto není nejmenší pochybnosti, že jde o exekuci, proti které jest přípustna vylučovací žaloba podle §u 37 ex. ř. Dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. není opodstatněn. Dovolatel uplatňuje vůči zákonnému zástavnímu právu spediterovu podle čl. 382 obch. zák. žalobou podle §u 37 ex. ř. své právo vlastnické. Žalovaná firma realisovala toto své zákonné zástavní právo způsobem, v čl. 310 obch. zák. uvedeným, a byl jí prodej podle tohoto článku povolen usnesením okresního soudu pro obchodní věci v Praze. Tento prodej není exekucí (§ 47 uvoz. zák. k obch. zákonu a čl. XIII. čís. 9 uvoz. zák. k exekučnímu řádu). Proto není exekucí, poněvadž tato, jak to vyplývá z §§ 1 a 7 ex. řádu, předpokládá exekuční titul, jehož se však nedostává prodeji podle čl. 310 obch. zák. Činnost soudu obmezuje se při zkoumání návrhu na povolení tohoto prodeje na to, zda jsou osvědčeny náležitosti nabytí uplatněného zákonného práva zástavního podle čl. 382 obch. zák., toto zkoumání však nezapadá do rámce exekučního řízení. Poněvadž jest tedy prodej podle čl. 310 obch. zák. prováděn v nesporném řízení, je žaloba podle §u 37 ex. ř., která je možna jen proti exekuci, z toho důvodu nepřípustnou. Ale odvolací soud, schváliv v této příčině právní názor prvého soudu, nepochybil po stránce právního posouzení, ani když uznal, že je žaloba bezdůvodnou. Poněvadž je zástavní právo podle čl. 382 obch. zák. zákonným právem zástavním, realisovatelným beze zřetele na to, komu náleží vlastnictví ku předmětům, zástavním právem postiženým, poněvadž toto zákonné právo zástavní trvá i v úpadku i v exekučním řízení, prodej podle čl. 382 obch. zák. nemůže býti vyloučen z důvodu, že si vlastnické právo ku předmětům, tímto prodejem dotčeným, osobují třetí osoby; proto, i kdyby bylo prokázáno tvrzené vlastnictví dovolatelovo, nemohlo by býti vyhověno žalobnímu žádání, aby prodej byl zrušen, nehledí-li se k tomu, že je žádáno zrušení exekuce a že o exekuci vůbec nejde.

Čís. 5069.

Nájemní smlouva s jinou osobou o bytu, zajištěném pravoplatně pro státního zaměstnance, jest nicotnou.

(Rozh. ze dne 22. května 1925, Rv II 336/25.)

V žalobcově domě obýval byt železniční zřízenec Š. Když byl služebně přeložen, byl byt zabrán výměrem okresní politické správy pro služebního nástupce Š-ova. Tento se ihned nenastěhoval, nastěhovali se však mezitím do bytu manželé N-ovi, jichž vyklizení domáhal se žalobce žalobou. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Důvod nesprávného právního posouzení věci spatřují odvolatelé v tom, že napadeným rozsudkem nájemní smlouva mezi stranami rozepře uznána byla za neplatnou proto, že se jedná o byt, zajištěný pro státního zaměstnance, a tvrdí, že názor tento není správným, poněvadž dle §u 13 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 87 sb. z. a n. se byty státních zaměstnanců sice zajišťují, avšak nepronajímají. Tomuto názoru odvolatelů nelze však přisvědčiti, neboť, ustanovuje-li zákon v §u 13, že byt po státním zaměstnanci, uprázdněný přeložením do jiné obce, musí býti pronajat státnímu zaměstnanci, kterého úřad označí, jest tím rozuměti, že takový byt se pro státního

zaměstnance jako nástupce bytu nejen zajišťuje, nýbrž jest tím zároveň přikázáno, že takový byt nesmí býti nikomu jinému pronajat, leč státnímu zaměstnanci, kterého úřad označí. V tomto případě bylo prokázáno, že byt v žalobcově domě obýval železniční zřízenec, který byl přeložen na Slovensko, a že tento byt byl okresní politickou správou zajištěn pro jiného železničního zřízence, kterého označila okresní politická správa v osobě Filipa M-a. Tímto zajištěním bytu bylo nařízeno, že byt smí býti pronajat jen Filipu M-ovi a nikomu jinému. Najavše tento byt od žalobce, odvolatelé jednali proti výslovnému zákazu zákona, a jest proto smlouva nájemní, proti zákazu učiněná, dle ustanovení §u 879 obč. zák. nicotnou. Nezáleží tedy na tom, že usnesení, byt pro státního zaměstnance zajišťující, nemá moci exekučního titulu a že zajištění bytu může býti vynuceno jen nátlakem úřadu, byt zajišťujícího. Stačí, že zákon výslovně přikazuje, že byt po státním zaměstnanci musí býti pronajat jinému státnímu zaměstnanci, a že na přestoupení tohoto příkazu ustanoveny jsou tresty, kterými má býti zajištění bytu vynuceno. Poukazují-li odvolatelé na znění §u 18 (3) zákona ze dne 11. července 1922, čís. 225 sb. z. a n., nelze z toho dovozovati, že pronájem bytu po státním zaměstnanci jest možným i jiným osobám, než opět státnímu zaměstnanci a to jen takovému, kterého označí úřad k tomu příslušný. Možnost, byty, po státním zaměstnanci uprázdněnými, volně nakládati, byla právě zákonem omezena a vysloven byl ohledně takových bytů určitý příkaz ve smyslu §u 13 zákona. Okolnost, že nájemní smlouva mezi stranami rozepře jest platna proto, že obě strany tuto smlouvu skoro po celý rok plní, nemůže míti za následek platnost smlouvy, která v tomto případě vůbec vzniknouti nemohla, neboť byla učiněna proti výslovnému předpisu a zákazu zákona ze dne 11. července 1922, čís. 225 sb. z. a n. a ze dne 28. dubna 1923, čís. 87 sb. z. a n.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelé opakují, co již uváděli v odvolání, a co vše odvolací soud vyvrátil již v důvodech svého rozsudku. Dovolací soud shledal, že rozhodnutí druhé stolice vyhovuje věci i zákonu, proto dovolatele poukazuje na správné důvody napadeného rozsudku, vyhovující věci i zákonu. Podstatou věci jest, že podle §u 879 odstavec prvý smlouva, uzavřená proti zákonnému zákazu, jest nicotna, nemůže vůbec vzejíti, a proto jest lhostejno, že na základě této nicotné smlouvy bylo oběma stranami již skoro rok plněno. Když bylo zjištěno odvolacím soudem, že jde o byt, zajištěný pravoplatně pro státního zaměstnance podle §u 13 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 87 sb. z. a n., jest o takovém bytu s jinou osobou uzavřená smlouva nájemní smlouvou výslovně v zákoně zakázanou, a proto podle §u 879 odstavec prvý obč. zák. nicotnou. Na tom ničeho nemění okolnost, že vzhledem ku §u 18 zákona ze dne 11. července 1922, čís. 225 sb. z. a n. může po případě byt pro státní zaměstnance zajištěný býti sproštěn tohoto zabrání, jak odvolací soud správně uvádí, což jest arci podmíněno zřízením dostatečného počtu náhradních místností, neboť pak nejde o zajištěný byt podle §u 13 na prvém místě citovaného zákona, nýbrž po uvolnění zabrání jde o byt volně a platně pronajímatelný. Nicotná smlouva je neplatná absolutně, nikoli jenom relativně, protože nemůže býti zhojena ani skutečným plněním obou smluvníků. Mluví-li tedy dovolatelka o možnosti pronájmu bytu po státním zaměstnanci, dlužno jí připustiti, že možnost taková jest, ale jenom, když jest byt pro státní zaměstnance zajištěný státní správou sproštěn z tohoto zabrání.

Čís. 5070.

Dopravní řád železniční.

Znatelnými vadami obalu nejsou vady, jež mohou zjistiti jen odborníci, neznatelnou vadou jest každá vada, k jejímuž zjištění jest třeba odborných znalostí, převyšujících průměrnou zkušenost, nabytou při železniční službě.

U celovozových zásilek, jež odesílatel sám naložil, jsou zevně poznatelnými vadami obalu jen ty, jež dráha mohla při pouhém shlédnutí naloženého již vozu zpozorovati.

(Rozh. ze dne 25. května 1925, Rv I 527/25.)

Žalobu příjemce zboží proti dráze o náhradu škody, ježto za dopravy vytekl ze sudů kumaronový roztok, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Odvolací soud převzal skutkové zjištění prvního soudu, že kumaronový roztok vytekl za železniční přepravy z osmi sudů pro jejich nevyhovující jakost, ale odchýlil se od jeho právního posouzení, uznav, že za nedostatečnost sudů ručí dráha, poněvadž se nemůže odvolávati ani na ustanovení §u 86 (1) čís. 2 žel. dopr. ř., jenž předpokládá, že nedostatečnost obalu byla odesílatelem v nákladním listu uznána, ani na § 84 žel. dopr. ř., poněvadž zjištěné vady sudů nebyly zevně neznatelné. V příčině vyviňovacího důvodu dle §u 86 (1) čís. 2 žel. dopr. ř. dlužno dáti odvolacímu soudu za pravdu, v příčině neznatelnosti vad nelze s ním souhlasiti. Železniční, dopravní řád nemá předpisu, jenž by železnici ukládal za povinnost, aby přezkoumávala dostatečnost obalu zboží, převzatého ku přepravě. Jen nepřímo a částečně lze takovou povinnost dovoditi z povinnosti, zachovávati péči řádného obchodníka (čl. 282 obch. zák.) a z předpisu §u 62 žel. dopr. ř., že zboží musí býti bezpečně chráněno obalem proti škodám, jež může za přepravy utrpěti nebo způsobiti. Opatřiti zboží řádným obalem náleží odesílateli, železnici jest však uloženo, by zboží s nevyhovujícím obalem buď odmítla nebo dala si vady obalu potvrditi v nákladním listu, jinak přechází ručení za zevně znatelné vady obalu na ni. Železnice jest tedy povinna, chce-li se sprostiti ručení, učiniti ohledně vad obalu, jež, přijímajíc zboží ku přepravě, musila při náležité pozornosti zpozorovati, shora uvedená opatření, další povinnosti

nemá. Z toho plyne, že nelze pokládati za znatelné vady obalu takové vady, jež mohou zjistiti jenom odborníci, naopak jest neznatelnou vadou dle §u 84 žel. dopr. ř. každá vada, k jejímuž zjištění jest třeba odborných znalostí, převyšujících průměrnou zkušenost, nabytou při železniční službě. Dalším důsledkem hořejších úvah jest, že zevně znatelnou vadou jest jen taková, kterou dráha může seznati při obvyklé manipulaci, jež přijetí zboží ku přepravě vyžaduje, že však nemůže býti od ní požadováno zvláštní podrobné prozkoumání zboží ohledně jeho obalu. Jmenovitě není povinností dráhy, by u celovozových zásilek, jež odesílatel sám naložil, zboží za účelem prozkoumání obalu překládala a opět nakládala, za zevně poznatelné vady obalu lze tu pokládati jen ty, jež dráha mohla při pouhém shlédnutí naloženého již vozu zpozorovati. Užije-li se těchto právních úvah na skutkové okolnosti, jak byly zjištěny souhlasně nižšími soudy, nelze vady sudů, jež byly příčinou škody, pokládati za zevně znatelné. Výpovědi svědků, slyšených o stavu sudů při skončení přepravy, nemohou býti rozhodny, neboť viděli sudy již rozeschlé po čtyřdenní železniční přepravě na otevřeném voze za červnového vedra a slunce. Rozhodným jest stav sudů při podání ku železniční přepravě. Zjištěné vady sudů byly tři. První vada, že dna sudů nebyla vyspravena rákosem, nýbrž jen kytem měkce zatmelena, nepřichází v úvahu, neboť o ní uznává i odvolací soud sám, že byla učiněna natřením fermežovou barvou neznatelnou. Druhá vada záležela v tom, že obruče sudů nebyly zajištěny skobkami. Nedostatek skobek byl ovšem při pouhém zevním prohlédnutí naloženého vozu patrným, to však neznamená ještě, že byl pro laika poznatelným jako vada. Není obvyklo, by se všechny obruče zajišťovaly skobkami, znalec potvrdil, že se v praksi nahražuje skobkování obručí tím, že se obruče nasazují v horkém stavu. V soudním řízení byl nedostatek skobek jako vada bezpečně zjištěn teprve výslechem znalce z oboru bednářského, a to jen pro tento zvláštní případ a delší dopravu. Uváží-li se, že kumaronovým roztokem bylo naplněno 12 sudů vesměs s nezajištěnými obručemi, že však obruče povolily jenom u osmi sudů, dále že sudy byly podány firmou, jež zasílá kumaronový roztok po dráze ve velkém množství, takže se musí u ní předpokládati odborné zkušenosti v tom směru, pokud obruče potřebují skobek, nelze uznati, že nedostatek skobek byl pro dráhu zevně znatelnou vadou v balení. Třetí, arci jen zcela všeobecně zjištěná vada sudů spočívala v jich opotřebovanosti a chatrnosti. Oba soudy zjistily, že žalobce poslal do továrny k naplnění sudy dvojí, lepší pro roztok, horší pro pryskyřici, že však v továrně byly sudy zaměněny. Bylo zjištěno, že sudy byly bezprostředně před naplněním továrními bednáři, tedy odborníky, opraveny a při tom dna sudů čerstvě fermežovou barvou natřena, takže čerstvá oprava byla patrna. Bylo zjištěno, že sudy po naplnění stály dva až tři dny na dvoře továrny a byly pak naloženy na vagon v bezvadném stavu, rozeschnutí a výtok obsahu nastaly až za přepravy. Znalec udal, že starší sudy, nemají-li vad, jsou pro dopravu tekutých mastnot vhodnější, než sudy nové. Podle těchto skutkových okolností nelze uznati, že železnice mohla bez odborného vyšetření stavu sudů poznati a rozeznati, které ze sudů jsou dostatečné, a které pro svou opotřebovanost a chatrnost jsou pro přepravu z Mor. Ostravy do Prahy nezpůsobilé. I tato zjištěná vada musí býti pokládána za zevně neznatelnou. Námitka žalované dráhy, přednesená dle spisů již před prvním soudem, že zjištěné vady sudů byly pro ni zevně neznatelné, a že za ně neručí, jest tedy odůvodněná, žalobní nárok není v tomto směru po právu. Žalobkyně uplatňovala ještě, že dráha zavinila škodu aspoň částečně tím, že neučinila za čtyřdenní přepravy opatření, by vytékání roztoku bylo čeleno. Podle nenapadeného skutkového zjištění prvního soudu trvalo sice vytékání roztoku za přepravy delší dobu, nemusilo však býti pro dráhu poznatelné, a nepodařilo se žalobkyni prokázati, že dráha o něm zvěděla před skončením přepravy. Nevěděla-li, že roztok vytéká, nemohla učiniti potřebná opatření, proto jest žalobní nárok i v tomto směru neodůvodněným.

Čís. 5071.

Z toho o sobě, že vyrovnací dlužník neohradil se proti tomu, by pohledávce bylo přiznáno hlasovací právo, nelze právě tak usuzovati, že uznal pohledávku za pravou, jako z opaku nelze usuzovati, že neuznal ji za pravou.

(Rozh. ze dne 26. května 1925, Ř I 407/25.)

Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě proti společnosti B. o zaplacení 72.000 Kč vzhledem k tomu, že žalovaná ve vyrovnacím řízení o jejím jmění uznala žalobcovu pohledávku. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu prvé stolice, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Soud prvé stolice v napadeném rozsudku při rozhodování o žalobním nároku zabývá se jedině otázkou udánlivého uznání žalobního nároku ve vyrovnávacím řízení, provedeném o jmění žalované strany. Žalobce, tvrdě uznání, obmezil se pouze na to, že prý žalovaná firma B. ve vyrovnávacím řízení zažalovanou pohledávku uznala, a dále na poukaz na spisy vyrovnací, neuvedl však dle obsahu procesních spisů ani slovem, v kterých skutkových okolnostech uznání to spatřuje a kde ve vyrovnávacích spisech jest vykázáno. Proto také soud prvé stolice dle napadeného rozsudku hleděl ze spisů těch pro udánlivé uznání skutkové okolnosti, v nichž uznání to shledává, vyhledati. Dle spisů vyrovnacích však přihlásil žalobce k vyrovnávacímu řízení dne 2. října 1924 pohledávku 72.000 Kč. Pokud soud prvé stolice hledí ze zjištění, v napadeném rozsudku uvedených, dovoditi po právní stránce, že tu jde o uznání pohledávky, ku vyrovnávacímu řízení přihlášené, není náhled ten ani spisy ani zákonem opodstatněn. Dle spisů žalovaná B. při předložení seznamu jmění (§ 2 vyr. ř.) výslovně připočetla ku stavu dluhů ku konci též věci neuznané, o kterých jsou proti ní zahájeny soudní spory, a mezi nimi výslovně vypočítává též pohledávku žalobcovu. V tabele, vyrovnávacím správcem sestavené, týkající se nynějšího žalobce, není vůbec vyjádření B. obsaženo a zvláště ne uznání pohledávky ku vyrovnávacímu řízení přihlášené; podobně i protokol o vyrovnávacím roku ze dne 15. října 1924, kteréhož roku se súčastnila též B. dvěma členy správní rady a

prokuristou (§ 37 vyr. ř.), nemá nejmenší zmínky o uznání přihlášené pohledávky žalobcovy dlužnicí. Ostatně také žalobce v přihlášce učinil návrh pouze na přiznání práva hlasovacího pro přihlášenou pohledávku. Podle obsahu vyrovnacích spisů v souhlasu s vyrovnávacím řádem byl vyrovnávací správce k účelům v §§ 30 a násl. vyr. ř. stanoveným (§ 38 vyr. ř.) zřízen vyrovnávacím soudem. Není tedy správným názor napadeného rozsudku, že správce ten představoval ve vyrovnávacím řízení společnost B. Ostatně dle §u 44 odstavec prvý vyr. ř. ku popírání hlasovacího práva jsou povoláni pouze dlužník a ostatní věřitelé, nikoliv však též vyrovnávací správce, jemuž tedy nepřináleží žádny vliv v příčině hlasovacích práv. V tomto případě tím méně možno mluviti o nějakém uznání pohledávky žalobcovy, ježto po celou dobu vyrovnávacího řízení i po něm mezi oběma stranami byl a jest v běhu soudní spor a mimo to B., jak shora řečeno, již v seznamu jmění spornost pohledávky žalobcovy výslovně vytkla. Důvod, proč žalobce hlasoval pro vyrovnání, není ve spisech vyrovnávacích a ani ve spisech sporných vůbec uveden a proto vše to, co v napadeném rozsudku jest dále uváděno o způsobu hlasování věřitelů ve vyrovnávacím řízení, jest tvrzení zcela povšechné povahy, které pro tento spor nemůže býti rozhodným. Předmětem vyrovnávacího řízení jest dle zákona v podstatě jen jednání o tom, zda hlasující věřitelé vyrovnávací návrh dlužníkův přijímají (§ 42 vyr. ř.) a zda vyrovnávací soud přijaté vyrovnání potvrdí (§ 49 vyr. ř.), a nerozhoduje se za řízení toho o uznání přihlášených pohledávek, nýbrž jen o hlasovacím právu, a to ještě jen v případě §u 44 odstavec druhý vyr. ř. Nesdílí tedy odvolací soud náhled procesního soudu o uznání zažalované pohledávky žalovanou stranou.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Jest rozhodnouti jen otázku, zda z počínání si žalované B. za vyrovnacího řízení lze usuzovati, že uznala žalobcovu pohledávku. Otázku tuto zodpověděl odvolací soud právem záporně, poukázav zejména k tomu, že žalovaná již v návrhu na zavedení vyrovnacího řízení v seznamu jmění označila žalobcovu pohledávku za spornou a že i za dalšího řízení na tomto stanovisku ničeho nezměnila. Z okolnosti, že žalovaná neodporovala přiznání hlasovacího práva žalobci vyrovnávacím komisařem (§ 44 druhý odstavec vyr. ř.), nelze dovozovati uznání žalobcovy pohledávky označené žalovanou hned po původu za spornou, třebaže se co do přiznání hlasovacího práva jiným věřitelům výslovně byla ohradila. Dlužno rozeznávati přiznání hlasovacího práva od uznání pravosti pohledávky. Právě tak, jako pohledávky, jimž bylo hlasovací právo přiznáno, nemusí ještě býti bezpodmínečně pravé, neboť o tom se ve vyrovnávacím řízení nerozhoduje, mohou naopak býti pohledávky, jimž nebylo hlasovací právo přiznáno, pravými. Nevyjádřila-li se tedy žalovaná při vyrovnávacím roku vůbec o pravosti žalobcovy pohledávky, nelze z toho usuzovati, že opustila své původní stanovisko a pohledávku uznala za pravou. Rozhodnutí, zda žalobcova pohledávka jest po právu, ponechala žalovaná zahájenému již sporu, neboť jinak byla by v něm žalobní nárok uznala. Důvody, jež žalovanou přiměly, by neodporovala přiznání hlasovacího práva pro žalobcovu pohledávku, mohou býti různé a nemusilo to býti právě přesvědčení, že pohledávka tato jest pravou. Jinak stačí poukázati k obšírným důvodům napadeného usnesení.

Čís. 5072.

Lhůta §u 34 zák. o obch. pomoc. jest propadnou lhůtou práva hmotného.

K zachování lhůty (§ 232 c. ř. s.) jest třeba, by žaloba byla podána u soudu příslušného.

Podána-li žaloba ve lhůtě u soudu nepříslušného, jest lhůta zachována, byl-li spor nepříslušným soudem podle šestého odstavce §u 261 c. ř. s. odstoupen na soud příslušný.

Zachována-li lhůta v čase žaloby, zůstane zachována, byl-li napotomní spor o příslušnost po uplynutí lhůty rozhodnut tak, že příslušným uznán soud, na který žaloba původně byla podána.

(Rozh. ze dne 26. května 1925, R I 440/25.)

Žalobu obchodního pomocníka proti zaměstnavatelce o zaplacení služebních požitků od doby, kdy se služební poměr předčasně skončil, až do dne, kdy měl dle služební smlouvy skončiti, procesní soud prvé stolice (obchodní soud v Praze) zamítl. Důvody: Při posuzování otázky, zda žalobě jest vyhověti či nikoliv, musil soud vzíti v prvé řadě zřetel k namítanému promlčení žaloby, ve kterémžto směru vzal soud v úvahu toto: Mezi stranami jest nesporno a odpovídá také předneseným skutečnostem a tvrzením, že se zde jedná mezi žalobcem a žalovanou o smluvní poměr dle zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 říš. zák., jehož se zejména sám žalobce k odůvodnění svého nároku dovolává, a jest tedy dle předpisů tohoto zákona řešiti nejen otázku oprávněnosti žalobního nároku, nýbrž i otázku promlčení. V § 34 zák. o obch. pomoc. jest ustanoveno, že odškodňovací nároky pro předčasné bezdůvodné přerušení smluvního poměru dle §u 29 (28) zák. o obch. pomocnících musí býti pod následky vyloučení během 6 měsíců ode dne vystoupení ze služebního poměru uplatňovány. Mezi stranami jest nesporno, že žalobce podal žalobu původně u Obchodního soudu v Praze dne 31. března 1923 a že tato žaloba byla usnesením tohoto soudu ze dne 5. dubna 1923 a limine fori pro věcnou nepříslušnost odmítnuta. Rovněž jest nesporno, že žalobce podal pak žalobu dne 12. dubna 1923 u okresního soudu na Mělníce a nechal vejíti ono odmítající usnesení obchodního soudu v Praze v moc práva. Dále jest nesporno, že i u okresního soudu na Mělníce byla vznesena námitka nepříslušnosti, v důsledku čehož byla usnesením tohoto okresního soudu ze dne 22. září 1924 žaloba pro věcnou nepříslušnost odmítnuta, kteréžto usnesení bylo rozhodnutím zemského civilního soudu v Praze jako rekursního ze dne 18. října 1924 potvrzeno a spor odstoupen dne 24. prosince 1924 k příslušnému řízení obchodnímu soudu

v Praze s výhradou eventuelního řešení záporného sporu o příslušnost nadřízeným vrchním zemským soudem v Praze, jemuž také spisy za tím účelem byly předloženy, načež rozhodnutím téhož soudu ze dne 5. ledna 1925 uznán byl Obchodní soud v Praze k projednávání tohoto sporu příslušným a řízení dne 8. ledna 1925 opět zahájeno. Následkem toho, že rozhodnutím obchodního soudu v Praze ze dne 5. dubna 1923, v moc práva vešlým, byla žaloba zde dne 31. března 1923 podána, pro věcnou nepříslušnost tohoto soudu a limine fori odmítnuta, nenastaly účinky zahájené rozepře ve smyslu §u 232 c. ř. s., pozbylo tím i podání žaloby svého významu ve směru přerušení běhu promlčení lhůty (rozh. Nejv. soudu ze dne 23. června 1920, Rv I 294/20). Podání žaloby a zahájení a provádění sporu u okresního soudu na Mělníce, jenž na konec uznán byl pro spor tento věcně nepříslušným, nemá pro otázku běhu promlčecí lhůty významu, neboť ustanovení §u 34 zák. o obch. pomocnících o povinném soudním uplatňování nároků ve smyslu §u 29 cit. zák. během promlčecí lhůty 6 měsíců, nelze rozuměti jinak, než že uplatňování to má se státi u soudu místně i věcně příslušného, za jaký však byl uznán Obchodní soud v Praze a podání žaloby a zahájení sporu u věcně nepříslušného okresního soudu na Mělníce jde ovšem na vrub žalobcův. Za řádné soudní uplatňování žalobcova nároku, spojené s důsledky zahájené rozepře dle §u 232 odstavec druhý c. ř. s., lze považovati, dle toho, co shora uvedeno, teprve tu skutečnost, že spor tento znovu byl u obchodního soudu v Praze zahájen a to dne 24. prosince 1924, což však jest doba daleko přes 6 měsíců i po žalobcem samým ke dni 1. března 1923 tvrzeném vystoupení ze smluvního poměru jeho od žalované, tedy daleko pro projití lhůty promlčecí ve smyslu §u 34 zák. o obch. pomocnících, kteréžto zákonné ustanovení jest dle §u 40 zák. o obch. pomocnících právem velícím. Okolnost, že žalobce u okresního soudu na Mělníce, jak nesporno, při ústním jednání dne 16. září 1924 navrhl postoupení spisů obchodnímu soudu v Praze dle §u 261 c. ř. s. pro případ, že okresní soud na Mělníce vysloví svou věcnou nepříslušnost, jest pro běh promlčecí lhůty v tomto případě naprosto nerozhodnou, jednak proto, že se návrh ten stal u soudu věcně nepříslušného, jednak i proto, že učiněn byl již po projití šestiměsíční lhůty promlčecí, i když se čítá teprve od 1. března 1924 jako dne, kterého se sám žalobce dovolává, že svůj smluvní poměr se žalovanou dle §§ 26 a 29 zák. o obchod. pomocnících předčasně přerušil. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. D ů v o d y: Odvolání, opírajícímu se o důvod odvolací nesprávného právního posouzení věci v tom směru, že prvý soud zamítl žalobu jakožto promlčenou po případě vyloučenou dle §u 29 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., nepustiv se do jednání o věci samé, nelze upříti oprávněnosti. Správné jest, že následkem rozhodnutí obchodního soudu v Praze ze dne 5. dubna 1923 v moc práva vzešlým, jímž žaloba ze dne 31. března 1923 pro věcnou nepříslušnost dovolaného soudu byla odmítnuta, nenastaly účinky zahájené rozepře dle §u 232 c. ř. s. To však platí jenom ohledně žaloby, podané dne 31. března 1923 u obchodního soudu, nemá však vlivu na posouzení účinků rozepře, znovu zahájené žalobcem u okresního soudu na Mělnice. Žalobou, podanou dne 12. dubna 1923 u tohoto soudu, nastaly znovu účinky rozepře zahájené, tedy zejména i přerušení promlčení (prekluse) žaloby ve smyslu §u 29 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. a trvají účinky tohoto zahájení rozepře dále, přes to, že žaloba byla podána u soudu nepříslušného, neboť jak § 34 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., tak i § 232 c. ř. s. žádají toliko podání žaloby u soudu, nečiníce rozdílu mezi soudem příslušným a nepříslušným, a stačí tedy vůbec podání žaloby u soudu, by nenastaly účinky rozepře zahájené. Žalobce učinil při líčení ze dne 16. září 1924 u okresního soudu na Mělníce návrh dle §u 261 c. ř. s., by pro případ, že by tento soud vyhověl námitce věcné nepříslušnosti dovolaného soudu, postoupil spisy obchodnímu soudu v Praze. Návrh tento není opožděným, jak za to má prvý soud, neboť ve smyslu §u 261 c. ř. s. stačí, když návrh na postoupení spisů učiněn byl dříve, než o námitce nepříslušnosti soudu bylo rozhodnuto, to se také v tomto případě stalo a tím dle §u 261 c. ř. s. zachovány byly účinky rozepře zahájené až do rozhodnutí této otázky. Návrhu žalobcovu na postoupení spisů obchodnímu soudu vyhověno rozhodnutím zemského soudu civilního v Praze ze dne 18. října 1924 a Obchodní soud v Praze byl pak rozhodnutím vrchního zemského soudu v Praze ze dne 5. ledna 1925 uznán příslušným k projednání této rozepře. Dle toho, co předesláno, stal se obchodní soud v Praze příslušným se všemi účinky, které tu byly již v den podání žaloby u okresního soudu na Mělníce, tedy dne 12. dubna 1923, zejména i s účinky zahájené rozepře pokud se týče přerušení promlčení (prekluse) žaloby dle §u 29 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. Jelikož žalobcův služební poměr zrušen byl dne 1. března 1923 a žaloba podána byla u okresního soudu na Mělníce dne 12. dubna 1923, tedy ještě ve lhůtě §u 34 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., jest žaloba podána v čas a, pokud prvý soud usuzuje, že za řádné uplatňování žalobcova nároku, spojené s důsledky zahájení rozepře, lze považovati teprve skutečnost, že spor u obchodního soudu v Praze byl znovu zahájen dne 24. prosince 1924, posoudil tím věc po právní stránce nesprávně a přisvědčiti jest proto žalobci, že tato rozepře, obchodním soudem projednávaná, v důsledku předpisu §u 261 c. ř. s. zahájena byla již dne 12. dubna 1923 a že nárok žalobní uplatněn jest ve lhůtě §u 34 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Žalobce uplatňuje nárok podle §u 29 zák. o obch. pom. ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. Takový nárok musí býti podle §u 34 cit. zák. soudně uplatněn do šesti měsíců ode dne vystoupení nebo propuštění obchodního pomocníka, jinak zaniká. Jde tu o propadnou lhůtu hmotného práva, jak je má na mysli kromě promlčení také již § 1449 obč. zák., t. j. o lhůtu, při které trvání práva jest závislo na určitém jednání oprávněného, zejména na soudním uplatnění, a to tak, že právo po marném uplynutí lhůty uhasne. K zachování lhůty stačí ovšem, byla-li žaloba na soudě podána a není třeba jejího doručení straně druhé

(§ 232 odstavec prvý c. ř. s., který platí stejně pro lhůty propadné jako promlčecí). Nelze sice souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že postačí, byla-li žaloba vůbec na soudě podána, protože prý § 34 zákona o obch. pom. a § 232 c. ř. s. nečiní rozdílu mezi soudem příslušným a nepříslušným. Naopak předpokládá se, že žaloba byla podána na soudě příslušném, ať byl příslušným již po zákonu, nebo stal se příslušným tím, že bez námitky věc projednal. Byla-li však žaloba podána u soudu nepříslušného a tímto pravoplatně pro nepříslušnost odmítnuta, zmaří se tím účinky §u 232 c. ř. s. O takový případ však tu nejde, nýbrž jde o otázku, pokud při postoupení žaloby po rozumu §u 261 odstavec šestý c. ř. s. soudem nepříslušným na soud příslušný pokládá se co do zachování propadné lhůty za to, jakoby žaloba hned z původu u příslušného soudu byla bývala podána. Ale ani tuto otázku netřeba v tomto případě řešiti v celém rozsahu, nýbrž možno ponechati stranou případ, co by bylo právem, kdyby okresní soud ani úmluvou stran příslušným státi se nemohl (§ 104 odstavec druhý j. n.), kdyby tedy šlo o nepříslušnost nezhojitelnou. V projednávaném případě jde totiž o nepříslušnost zhojitelnou. Žalobce tvrdí, že jeho služební poměr byl rozvázán dne 1. března 1923. Žalobu podal již dne 31. března 1923 u obchodního soudu v Praze, který ji však dne 5. dubna 1923 pro věcnou nepříslušnost odmítl. Po té podal žalobce tutéž žalobu dne 12. dubna 1923, tedy stále ještě včas, u okresního soudu na Mělníce, jehož nepříslušnost žalovaná firma hned při prvním roku namítla. Tento soud po mnoha ústních jednáních vyhověl námitce a též odmítl žalobu pro věcnou nepříslušnost, ale nevyhověl návrhu žalobcově již před rozhodnutím učiněnému na odstoupení spisů obchodnímu soudu v Praze jako soudu věcně příslušnému. Teprve rekursní soud vyhověl tomuto návrhu a jeho usnesení nebylo lze podle §u 261 odstavec šestý c. ř. s. odporovati. Spisy došly k obchodnímu soudu v Praze teprve 24. prosince 1924, tedy ovšem dávno po uplynutí šestiměsíční propadné lhůty. Po té bylo nutno ještě rozřešiti záporný spor o přípustnost mezi obchodním soudem v Praze a okresním soudem na Mělníce, což stalo se rozhodnutím vrchního zemského soudu v Praze ze dne 5. ledna 1925, jímž byl za příslušna uznán obchodní soud v Praze. Výsledek jest tedy ten, že žaloba včas u nepříslušného soudu podaná odstoupena byla se spisy příslušnému sborovému soudu teprve po uplynutí propadné lhůty. Nepříslušnost okresního soudu byla vyslovena jen na námitku, ale jinak byla podle §u 104 odstavec druhý j. n. zhojitelna, protože kotvila toliko ve výši zažalované pohledávky (§ 49 čís. 1 a § 51 odstavec prvý j. n.). Dovolací soud sdílí právní posouzení odvolacího soudu, že obchodní soud v Praze stal se příslušným se všemi účinky, které zahájením rozepře u okresního soudu na Mělníce vznikly, zejména také co do otázky včasného podání žaloby. Nelze tu sice mluviti o přerušení propadné lhůty, pro kterou předpisy o přerušení a stavení promlčení neplatí, nýbrž jen o její zachování v tom smyslu, že žalobce zákonné lhůtě dostál. Účelem předpisu §u 261 odstavec šestý c. ř. s. právě bylo, by odmítnutím žaloby pro nepříslušnost nebyly zmařeny účinky rozepře zahájené, by nebyly ztraceny lhůty procesního nebo materielního práva, jimž žalobce musí dostáti, chtěl-li si nárok zachovati, nebo chtěl-li se včasně pomoci soudu dovolati (na př. lhůty promlčecí, propadné, lhůty k podání žaloby o spravení záznamu, k žalobě za obnovu a pod.) a aby byla zužitkována práce, která u nepříslušného soudu byla již vykonána. Proto nařídil zákon výslovně, že zahájení rozepře nezruší se postoupením žaloby, že tedy účinky §u 232 c. ř. s. zůstanou nedotknuty, což má za následek, že k věci hledí se tak, jakoby žaloba hned od původu byla bývala podána u příslušného soudu (srv. také motivy k §u 261 odstavec šestý c. ř. s. ve znění novely ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. a vysvětlivky ve výnosu min. sprav. ze dne 2. června 1914, čís. 43 Věstníku, jakož i Neumann str. 1047). Tomu neodporuje rozhodnutí čís. 2061 sb. n. s., ježto tam byla žaloba a limine odmítnuta bez postoupení na jiný soud a mimo to byl dovolaný okresní soud pro žalobu odporující manželskému původu dítěte nezhojitelně nepříslušným. Ale i kdyby byl žalobce neučinil návrhu na postoupení žaloby po rozumu §u 261 odstavec šestý c. ř. s., nebyla by propadná lhůta §u 34 zák. o obch. pom. zmeškána, protože žaloba byla podána včas u obou soudů v úvahu přicházejících, ale mezi těmito soudy vznikl záporný spor o příslušnost, který rozřešen byl podle §u 47 j. n. ve prospěch příslušnosti obchodního soudu v Praze, u něhož nejprve žaloba byla podána, takže i z toho důvodu účinky podané žaloby ve příčině zachování propadné lhůty zůstaly nedotčeny.

Čís. 5073.

Ustanovení §u 239 čís. 6 ex. ř. nelze použiti na jiné případy, než v §u 202 ex. ř. uvedené.

Dle §u 11 odst. 2 vyr. ř. může býti odročen jen výkon dražby, nikoliv též předchozí přípravné úkony (na př. odhad nebo zjištění dražebních podmínek).

(Rozh. ze dne 28. května 1925, R I 450/25.)

Soud prvé stolice povolil vzhledem k předpisu §u 11 (2) vyr. ř. odklad odhadu nemovitosti za účelem vnucené dražby. Rekursní soud návrh na odklad zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel především poukazuje na předpis §u 239 čís. 6 ex. ř., že rekurs vymáhající věřitelky do usnesení, jímž byl výkon odhadu odložen, byl nepřípustným. Názor ten není správným, poněvadž onen předpis platí jen pro zcela zvláštní případ, že výkon odhadu byl odložen ve smyslu §u 202 ex. ř. Pro jiné případy odkladu exekučního odhadu nelze tohoto ustanovení zákona obdobně použiti. Ve věci samé není dovolací rekurs odůvodněn. Dle §u 11 odstavec druhý vyr. ř. může býti nejdéle na dobu 60 dní odložen jen výkon dražby, jakožto onoho rozhodujícího úkonu, na němž závisí konečný výsledek celého exekučního řízení a na kterémž má zájem správa jmění vyrovnacího dlužníka s ohledem na

práva věřitelstva (srv. pamětní spis k uvedení konkursního a vyrovnacího řádu str. 20—21). Přípravné úkony řízení, předcházející vlastnímu úkonu dražby nebo vnuceného zcizení, zejména odhad a zjištění dražebních podmínek, nesmějí býti odloženy proto, že vyrovnací soud neb vyrovnací komisař dle §u 11 vyr. ř. odložil provedení dražby neb jiného způsobu vnuceného prodeje z toho důvodu, že jest to pro výsledek vnuceného zcizení výhodným, nebo k odvrácení hrozící újmy věřitelům nezbytným (srv. Bartsch-Pollak, komentář ke konk. a vyr. ř. I/118 a II/178). Zákon zamýšlí, chrániti zájmy věřitelstva jen potud, pokud jest toho nutně třeba, jinak však nemíní zasahovati rušivě do práv vymáhajícího věřitele, pokud se týče jeho zájmu na nerušeném a rychlém postupu dražebního řízení. To jest v tomto případě důležito již proto, že přednostní právo zástavní pro pojistné pohledávky vymáhající věřitelky jest časově obmezeno. Tu musí ustoupiti ohledy na značné výhody, spojené s výkonem odhadu z důvodu toho, že snad k dražbě vůbec ani nedojde.

Čís. 5074.

Ustanovení §u 371 čís. 1 ex. ř. neplatí o útratách odvolacího řízení.

(Rozh. ze dne 26. května 1925, R I 458/25.)

Soud prvé stolice povolil dle §u 371 čís. 1 ex. ř. zajišťovací exekuci pro útraty odvolacího řízení, rekursní soud exekuční návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Předpis §u 371 čís. 1 ex. ř. praví zcela jasně, že exekuce k zajištění může býti povolena na základě rozsudku prvé stolice, potvrzeného rozsudkem druhé stolice. Zákon tedy dobře rozeznává mezi rozsudkem prvé stolice, který je podkladem pro zajišťovací exekuci, a mezi rozsudkem odvolacího soudu a připouští bez osvědčení nebezpečenství exekuci k zajištění jen oné pohledávky (také útratové pohledávky), která prvním rozsudkem již byla přiznána a druhým rozsudkem potvrzena. Nelze tedy předpis §u 371 čís. 1 ex. ř. rozšiřovati také na útratovou pohledávku přiznanou teprve v rozsudku odvolacího soudu. Odvolává-li se stěžovatel na předpis §u 528 c. ř. s., podle něhož není přípustným rekurs do rozhodnutí soudu druhé stolice v otázce útrat, zapomněl na § 50 c. ř. s., podle kterého závisí rozhodnutí o útratách všech stolic na rozhodnutí ve věci hlavní; možno tedy i útratový výrok druhé stolice změniti, změní-li se v třetí stolici rozhodnutí ve věci hlavní. Pro otázku náhrady útrat není směrodatnou okolnost, že ve prospěch strany znějí výroky nižších stolic (§ 50 poslední věta c. ř. s.). V tomto případě byl sice spor ve věci hlavní i ve třetí stolici rozsudkem ze dne 6. května 1925 ve prospěch stěžovatele již rozhodnut, ale to je bez významu, protože napadené usnesení může býti přezkoumáno jen podle skutkového a právního stavu, jaký byl v době jeho vydání.

Čís. 5075.

Bylo-li uplatňováno žalobou o náhradu škody několik nároků různého druhu a žalovaný namítl ohledně jednotlivých těchto nároků, že nejsou důvodny samy o sobě, nutno řešiti ve sporu o důvodu nároku i příčinnou souvislost a důvodnost jednotlivých nároků.

(Rozh. ze dne 26. května 1925, R I 470/25.)

Manželka Františka S-a byla usmrcena automobilem žalovaného spolku. V žalobě uplatnil František S. vlastním jménem, jakož i jménem svých nezl. dítek nároky různého druhu, vlastním jménem nárok na náhradu nákladů ošetřování a pohřbu, na náhradu nákladů, vzniklých ustanovením tiskaře v jeho živnosti, na náhradu nákladů na další osobu, přijatou za účelem výchovy dítek. Jménem dítek pak na náhradu vybavení dítek a na náhradu částečně ušlého výdělku otcova. Žalovaná strana namítala v odpovědi na žalobu ohledně jednotlivých žalobních nároků, že nejsou samy o sobě odůvodněny, po případě že nejsou v příčinné souvislosti s úrazem. Soud prvé stolice vyslovil mezitímním rozsudkem zcela všeobecně, že nárok žalující strany na náhradu škody jest po právu svým důvodem pouze polovicí. Odvolací soud zrušil k odvolání obou stran napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu k dalšímu jednání a vynesení rozsudku. Důvody: Výrok prvého soudu nelze vykládati jinak, než že prvý soud má ohledně každého z rozličných náhradních nároků za splněny všechny právní i skutkové předpoklady, poněvadž by jinak nemohl dospěti k takovému rozsudečnému výroku. Pro toto rozhodnutí však prvý soud neudal důvodů. Nemohl tak ani učiniti, neboť otázka ohledně příčinné souvislosti jednotlivých tvrzených škod neb ušlého zisku a otázka, zda a pokud jsou tu na příklad faktické a právní předpoklady pro nárok nezletilých dítek na vyplacení výbavy, po případě náhrady za ni, nebo na náhradu částečně ušlého otcova výdělku, nebyla v řízení vůbec probrána a v tomto směru nestala se zjištění, která by umožňovala odůvodnění těchto nároků v tomto směru. Prvý soud měl přihlížeti k tomu, že v řízení o výši nároků nebylo by již možno vyloučiti ten neb onen nárok jako neoprávněný, když bylo již v řízení, omezeném na důvod nároku, zásadně vysloveno, že jest po právu. Nutnost vyloučení jednotlivých nároků mohla by se však v tomto případě vždy vyskytnouti. Vytýkaný nedostatek činí nemožným, aby odvolací soud vůbec přezkoumával rozhodnutí prvého soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu ani té ani oné strany.

Důvody:

Žalující strana poukazuje k tomu, že výrok mezitímního rozsudku prvého soudu nezní, že každý jednotlivý nárok z nároků jí uplatněných jest důvodem po právu, nýbrž zní doslovně: »Nárok na náhradu škody žalující strany z úrazu ze dne 15. září 1922 jest polovicí důvodem svým po právu«, z čehož odvozuje, že tím nebylo vyřčeno nic jiného, než že

jest oprávněna požadovati náhradu škody, která teprve musí býti prokázána. Žalující strana míní, že, když jest v nějaké rozepři o náhradu škody z důvodu usmrcení nebo poranění člověka jednání obmezeno na důvod, jak tomu jest v této rozepři, má býti řešena pouze otázka zavinění, zdali jest žalovaný povinen zásadně škodu nahraditi, a že, když jest rozřešena tato předběžná otázka a má býti rozhodováno potom o výši nároku, jest samozřejmo, že soud uzná jenom onen nárok, jenž jest se škodlivou událostí v příčinné souvislosti, že v tomto směru mezitimným rozsudkem konečnému rozsudku nikterak nepředbíhá. Dále míní žalující strana, že, an předpis §u 393 c. ř. s. pojat byl do zákona z důvodu procesní hospodárnosti, bylo by porušením této zásady, kdyby soud, obmeziv jednání na důvod, neobíral se jedině otázkou zavinění, nýbrž jednal také o tom, zda každý, jednotlivě uplatněný nárok jest svým důvodem po právu, totiž zda jest se škodlivou událostí ve příčinné souvislosti, neboť, když je rozhodnuto mezitimným rozsudkem, že jest nárok důvodem svým po právu, není tím vysloveno více, než, že je zjištěno zavinění, a že zásadně jest povinnost ku náhradě skutečné škody, která potom teprve v dalším řízení musí býti dokázána. Žalovaná strana je s těmito právními názory žalující strany za jedno. I ona míní, že v prvém dílu řízení, obmezeného pouze na důvod, zda jde o nárok z ručení podle automobilového zákona, může býti jednáno jedině o otázce, zda jde o ručení podle §u 1 a 2 automob. zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák., či nikoli, to že jenom jest důvodem nároku, na který bylo obmezeno jednání, o jiných právních důvodech nároků, že nebylo a nesmělo býti jednáno.—Že zákon sám předpokládá do jisté míry oddělené rozhodnutí o zásadní otázce, zda jsou tu náležitosti ručení podle §§ 1 a 2 tohoto zákona, jak tomu svědčí také doslov druhého odstavce §u 2. I žalovaná strana uvádí, že nebylo jednáno o tom, které nároky na náhradu škody jsou důvodny, a že ani rozsudečný výrok podle svého doslovu neobsahuje nic více, než že nároky (podle §§ 1 a 2 cit. zák.), které teprve v druhém dílu řízení musí býti zjištěny, jsou důvodem svým polovicí po právu, že tedy jde o dělené zavinění a že ostatně bylo jednáno jen o otázce zavinění. Že je samozřejmo, že v druhém dílu jednání musí býti probrána také otázka, zda ten který nárok z náhrady škody je do určité výše odůvodněn věcně i právně. I žalovaná strana míní, že, důvodem uplatněné škody jest usmrcení manželky Františka S-a, že to ani nebylo popíráno, že v jednání šlo jenom o otázku zavinění, že příčinná souvislost mezi úrazem a smrtí je nepochybna, a že právě v druhé části řízení musí býti projednáno a zjištěno, jaká škoda vzešla usmrcením a musí býti nahražena. Ani žalující, ani žalované straně nelze přisvědčiti. Odvolací soud právem zdůraznil, že žalobou jest uplatňováno více nároků různého druhu a že žalovaná strana namítala ohledně jednotlivých těchto žalobních nároků, že nejsou důvodny samy o sobě, pokud se týče, že nejsou v příčinné souvislosti se škodlivou příhodou, a z toho odvodil zcela správně, že, má-li býti rozhodnuto, zda tyto rozličné žalobou uplatňované nároky jsou důvodem svým zcela, nebo z části po právu, musí býti řešena nejenom otázka zavinění, nýbrž i důvodnost všech těchto jednotlivých nároků žalobních, což se však stalo takovým způsobem, že jsou vážné pochybnosti o tom, o čem chtěl soud prvé stolice rozhodnouti a že proto je rozsudek prvé stolice podle čís. 9 §u 477 c. ř. s. zmatečným. Mínění stěžovatelů, že soud prvé stolice rozhodl mezitimným rozsudkem pouze otázku zavinění (jak praví všeobecně žalující strana), nebo pouze otázku, zda jde o ručení podle §§ 1 a 2 automob. zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák., čili nikoli (jak praví žalovaná strana), nemá opory ve výroku mezitimného rozsudku, poněvadž tímto výrokem bylo vysloveno, že je nárok na náhradu škody, tedy celý žalobou uplatněný a z více různých nároků pozůstávající nárok důvodem svým do polovice po právu. Žalovaná strana dává arci rekursem svým na jevo, že nepostřehla rozsahu tohoto, také jí napadeného, rozsudečného výroku, ačkoli jinak je zřejmo z jejích vývodů, že nesouhlasí s rozsahem tohoto výroku, jenž je podle §u 411 c. ř. s. účasten právní moci, neboť očekává, že v konečném rozsudku bude ještě jednou znovu rozhodováno o právním důvodu každého jednotlivého žalobního nároku zvláště, to jenom proto, jelikož přehlíží, že konečnému rozsudku je zůstaveno toliko určiti výši škody a že už se tento rozsudek neobírá důvodností žalobních nároků.

Čís. 5076.

Rozluka manželství, uzavřeného v tuzemsku, povolená tuzemským příslušníkům v cizině (ve Vídni) dle práva tam platného, jest, nevyhovuje-li tuzemským předpisům o rozluce, pro tuzemsko neplatnou. Lhostejno, že manželé byli v době podání žádosti za rozluku příslušníky cizího státu, v němž byla rozluka povolena, jen když byly československými příslušníky v době povolení rozluky.

(Rozh. ze dne 26. května 1925, Rv I 453/25.)

Žalobce, israelita, zahájil proti žalované, rovněž israelitce, v roce 1920 ve Vídni spor o r o z v o d manželství, jenž skončil usnesením ze dne 24. února 1921, jímž byla povolena rozluka dle §u 133 obč. zák. V době podání žaloby byli oba manželé rakouskými státními příslušníky, krátce před skončením sporu nabyl však žalobce státního občanství československého. Žalobu, jíž domáhal se manžel, by rozluka byla prohlášena neplatnou, odůvodňoval tím, že jest československým příslušníkem se stálým bydlištěm v Čes. Budějovicích, a že tím, že se stali občany republiky Československé (on a manželka) jeho opčním prohlášením ze dne 10. ledna 1921 na základě §u 4 (4) ústavního zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 236 sb. z. a n., téhož dne zemský soud pro věci civilní ve Vídni, tedy v cizozemsku, k pozdějšímu usnesení manželství rozlučujícímu (24/2) vůbec a uvedeným způsobem zvláště nebyl oprávněn, že toto rozloučení dle donucovacích předpisů zákonných (§ 13 a násl. zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.) jen předepsanou příslušnou formou státi se může a poněvadž se tak nestalo, že jest usnesení o něm neplatným. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl. D ů v o d y: Dle spisů zemského soudu pro věci civilní ve Vídni

byl stranami ve sporu o rozvod dne 23. února 1921 uzavřen smír, kterým zavázal se žalobce k určitým platům atd. své manželce a kde v posledním odstavci činí se závisitým platnost smíru na dohodnutém výkonu rozluky, která se do 4 týdnů odevzdáním a přijetím zapuzovacího listu státi měla. Dle protokolu téhož soudu ze dne 24. února 1921 předložily strany soudu vysvědčení rabinátu ve Vídni, že před ním strany projevily souhlas s odevzdáním a přijetím zapuzovacího listu a že byly tři smírčí pokusy, s nimi předsevzaté, bezvýslednými, načež soud se usnesl a povolil rozluku manželství odevzdáním zapuzovacího listu žalobcem a jeho přijetím žalovanou, což se také bez jakýchkoliv námitek z kterékoliv strany stalo. Jest jisto, že tato forma dle manželského zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. neodpovídá jeho předpisům, které, jsouce stejnými pro všechna náboženská vyznání odevzdání a přijetí zapuzovacího listu neznají. Avšak žalující, který při početí sporu oním smírem ukončeného, československým příslušníkem nebyl a jím teprve krátce před smírem se stal, nemůže se nyní dovolávati tohoto občanství již z toho důvodu, že sám spor u vídeňského soudu zahájil a pozdější nabytí čsl. občanství, které ostatně prvotní příslušnosti nijak nemění, ve sporu neuplatňoval, je utajiv, ba dokonce novým sňatkem za sporu na jevo dal, že platnost rozluky uznává, poněvadž by se jinak dopustil dvojženství. Pokud se týče provedení rozluky, rozhoduje, jak přisvědčiti nutno žalované, místo, kde se tak stalo, a nestala se tím rozluka neplatnou, nebylo-li šetřeno forem čsl. manželského zákona, zejména, nepředcházel-li rozvod a neuplyne-li zákonná lhůta od tohoto. Není sice správným tvrzení žalované, že opční prohlášení manžela se jí netýkalo, poněvadž před rozloučením manželství sdílela jeho domovskou i státní příslušnost, avšak vyslovení rozluky cizím soudem nijak se nepříčí tuzemskému zákonu. Ustanovení manželského zákona nejsou obmezena na tuzemce, nikde není tohoto obmezujícího ustanovení, ba naopak dle §u 33 obč. zák. jsou i cizinci účastni těchže práv a povinností jako čsl. příslušníci, není-li zvláštních předpisů. Ze stejného důvodu vzájemnosti uznati dlužno rozluku manželskou stran rozepře jako tuzemců, byť i cizím soudem provedenou a to formou v cizí zemi předepsanou tím více, stala-li se za souhlasu obou stran a když ne pouze jeden z nich, jak zákon předpokládá, nýbrž dokonce oba ve Vídni měli své trvalé bydliště, tak že zemský civilní soud ve Vídni příslušným byl pro provedení sporu, ukončeného ať již rozsudkem neb usnesením. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Žalobce bydlil v době podání žaloby ve Vídni, byl tehdy občanem rakouským, podobně jako jeho manželka, oba měli poslední své společné bydliště ve Vídni, občanem československým stal se žalobce teprve bezprostředně před skončením sporu, aniž by to byl soudu procesnímu vůbec ohlásil. Při posouzení soudních rozhodnutí ve sporech jsou směrodatny poměry, které tu jsou v době, kdy spor byl zahájen, zejména, pokud se jedná o otázku příslušnosti soudu, procesní způsobilosti atd. Podáním žaloby jest spor zahájen, což má určité procesní a materielní účinky. Zejména zůstává dle §u 29 j. n. soud v právních věcech, které řádně (t. j. u soudu dle jur. normy věcně i místně příslušného) u soudu byly zahájeny, až do vyřízení příslušným, i když se okolnosti, které při zahájení řízení pro určení příslušnosti byly rozhodnými, za řízení změnily (srv. Neumannův komentář k c. ř. s. str. 116 a 980). Rozluka manželství stran rozepře soudem rakouským vyslovená jest tedy právoplatná, poněvadž opravný prostředek podán nebyl a ani zmatečnost ve lhůtě předepsané uplatňována nebyla. Jsou pak soudní rozsudky a usnesení rakouských soudů v Čsl. republice vykonatelny. Žalobce také dobře si byl vědom toho, že rozluka byla právoplatně povolena, neboť jinak nemohl by nový sňatek uzavříti. Žalovaná poukazuje také právem na zásadu vyslovenou v čl. 34 smlouvy s královstvím SHS. (čís. 146/1924 sb. z. a n.), dle níž rozhodovati o platnosti manželství, o rozluce neb rozvodu přísluší výlučně úřadům onoho státu, jehož příslušníky manželé jsou v době podání žaloby nebo žádosti, a. jsou-li manželé v této době různého státního občanství, jsou výlučně příslušny úřady státu, kam manželé naposledy společně příslušeli, uznává pak tento článek, že právoplatné nálezy úřadů jmenovaných budou uznány na území strany druhé. Dlužno též uvážiti, že usnesení vídeňského zemského civilního soudu ze dne 24. února 1921 stalo se na základě soudního smíru stran, které se uzavřením tohoto smíru pravomoci vídeňského soudu podrobily, že žalobce o tom, že krátce před povolením rozluky pro Čsl. republiku optoval, vůbec soud nezpravil ani nepříslušnosti dovolaného soudu proto nevytýkal, a že, jak jest v rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 12. dubna 1921 sb. n. s. čís. 1016 blíže uvedeno, mohou se cizozemci ve smyslu §u 104 j. n. podrobiti pravomoci zdejšího soudu ve sporech manželských, a to mlčky tím, že žalovaná strana, neopověděvši námitky nepříslušnosti soudu, ve věci dále jedná, prorogace nepříčí se podstatě sporů manželských, která také není zakázána předpisy práva meziňárodního čl. IX. uv. zák. k j. n. a § 76 j. n. nerozeznává mezi příslušníky zdejšími a cizími. Je-li vzájemnost zaručena, mohly tedy i strany rozepře po nabytí zdejší příslušnosti podrobiti se pravomoci vídeňského soudu mlčky tím, že zahájený již spor u téhož soudu dále projednávaly. Není také myslitelno, že výhody, které se žalobci v mírových smlouvách právem opce mimořádně dostalo, mohl by zneužívati k odstranění závazků jemu nepohodlných, které u soudu státu původní své příslušnosti u vědomí své povinnosti dobrovolně a závazně na se vzal. Z řečeného vyplývá, že rozhodnutí rakouského soudu, vyslovující rozluku manželství stran jest i v Čsl. státě platným a závazným, a není přípustno, by tuzemský soud přezkoumával materielní předpoklady onoho usnesení dle čsl. práva, to tím méně, an žalobce domáha se touto žalobou odstranění právoplatnosti rozluky, rakouským soudem vyslovené, z předstíraného důvodu, že vídeňský soud nebyl v době svého rozhodnutí ku vyřízení sporu příslušným a že nebylo šetřeno předpisů zákona rozlukového ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., zde platných, nýbrž předpisů občanského zákonníka, které v Rakousku ještě platí. Poukazuje-li odvolatel k tomu, že manželství uzavřeno bylo v Plzni, přehlíží, že až do převratu platilo v Čechách i Rakousku jedno a totéž právo, neb obě země náležely k téže říši. Ježto pak dále prvý soud správně poukazuje k tomu, že, pokud se týče provedení rozluky, rozhoduje místo, kde se tak stalo, nezbylo než za daného stavu věci odvolání nevyhověti.

N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

Důvody:

Dlužno uznati, že jest opodstatněn dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., neboť se sporné věci nedostalo v napadeném rozsudku právního posouzení správného. Bylo zjištěno, že manželství stran, uzavřené dne 26. února 1899 v Plzni, tedy v tuzemsku i s hlediska nynějších poměrů ústavních, rozloučeno bylo usnesením zemského soudu pro civilní věci ve Vídni ze dne 24. února 1921 odevzdáním a přijetím zapuzovacího listu na základě obapolného svolení manželů — tedy more judaico podle §§ 133 a 134 obč. zák., zrušených § 25 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., a to v době, kdy obě strany byly státními příslušníky tuzemskými. Podle §u 13 a násl. rozlukového zákona, kteréžto předpisy mají i po hmotněprávní i po formální právní stránce povahu velících předpisů, vůlí stran nezměnitelných, může býti manželství tuzemských občanů rozloučeno jenom z důvodů, za předpokladů a způsobem, v tomto zákoně uvedeným, z čehož vyplývá, že manželství stran, uzavřené v tuzemsku, nemohlo způsobem a z důvodů, jak se stalo u cizozemského soudu, platně býti rozloučeno, že tedy usnesení cizozemského soudu, vysloviví rozluku manželství československých státních příslušníků, jest v tuzemsku neplatným, a musí v Čsl. státě považováno býti za neexistentní, poněvadž jím byla povolena rozluka způsobem a z důvodů pro tento stát a jeho občany neplatným. Na tom ničeho nemění okolnost, kterou se dovolací soud vzhledem ku §u 240 odstavec třetí c. ř. s. musil obírati z úřední povinnosti, ačkoli nebyla v řízení nižších stolic uplatněna, že totiž dovolatel už žaloval u zemského soudu pro civilní věci ve Vídni z téhož důvodu, jako v této rozepři, na neplatnost smíru, uzavřeného dne 23. února 1921, na základě kterého byla povolena rozluka, a že v této věci bylo rakouskými soudy všech tří stolic rozhodnuto o jeho žalobním návrhu zamítavě, neboť jest zřejmo i ze spisů, i z dotyčných rozsudků, že platnost smíru a rozluky byla posuzována řečenými soudy podle zákonů rakouského, nikoli Čsl. státu, takže na tuto rozepři nelze vztahovati zákaz nového projednávání a rozhodování z důvodů rozsouzené věci (§ 411 c. ř. s.). Na tom dále ničeho nemění okolnost, že obě strany bydlely ve Vídni v době podání rozvodové žaloby u vídeňského zemského soudu pro civilní věci, že tehdy byly státními příslušníky rakouskými, že se staly československými státními příslušníky teprve bezprostředně před ukončením sporu a před uzavřením v úvahu přicházejícího smíru a že to neohlásily procesnímu soudu, neboť nelze sdíleti právní názor odvolacího soudu, že tu rozhoduje předpis §u 29 j. n., ač i tu odvolací soud přehlédl druhou větu tohoto předpisu, podle něhož jeho prvá věta neplatí o změnách, jimiž se právní věc odnímá tuzemskému soudnictví — což by tedy mělo význam pro cizozemský soud procesní, — neboť to vše nemá pro tuto rozepři právního významu. Poukaz, že si byl dovolatel vědom, že cizozemským soudem byla pravoplatně povolena rozluka jeho manželství, poněvadž by, jak odvolací soud zjišťuje, nemohl uzavříti nové manželství, rovněž není pro tuto rozepři případným, poněvadž otázka, zdali usnesením cizozemského soudu vyslovená rozluka manželství je platná a existentní, musí býti řešena výhradně podle zákonů tohoto státu, což se skutečně stalo, a nezáleží na tom, zdali dovolatel, nebo i úřady považovali jeho manželství vídeňským soudem za pravoplatně rozloučené, neboť o tom rozhodovati povolány jsou výhradně soudy tohoto státu, když jde o tuzemce, a o sňatek uzavřený v tuzemsku. Posléze nelze sdíleti právní názor dovolací odpovědi, že žalobní žádání je podle svého znění nepřípustné, že se měl dovolatel domáhati výroku, že manželství stran jest přes vyslovenou rozluku vídeňským soudem dosud existentní. Že tomu není tak, bylo již vysloveno v této věci rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 3. října 1922, sb. n. s. čís. 1881, ku kterémuž rozhodnutí žalovaná se poukazuje.

Čís. 5077.

Společenstva výrobní a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Kdo neučinil písemné přihlášky k společenstvu, není jeho členem, byť i jinými projevy, zejména konkludentními činy dal na jevo vůli, státi se členem.

(Rozh. ze dne 26. května 1925, Rv I 526/25.)

Žalobkyně tvrdila v žalobě proti žalovanému společenstvu s r. o. o 50.000 Kč, že jí zažalovanou pohledávku za družstvem postoupil František V., jemuž ji byl opět postoupil inž. K. Žalované družstvo namítlo, že inž. K. zaplatil družstvu 50.000 Kč na členských podílech. Procesní soud prvé stolice žalobu pro tentokráte zamítl. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Prvý soud vzal za prokázáno, že inž. K. podepsav písemné prohlášení (upisovací arch) příl. čís. 2 členem družstva se stal. Názor ten označuje odvolatelka za právně mylný, tvrdíc, že dle §u 3 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. jest potřebí písemné přístupní přihlášky, takovou že však není příloha čís. 2, označená jako upisovací arch na podíly družstva, poněvadž prý v ní není projevu o přístupu k družstvu a nedostatek písemného prohlášení o přístupu k družstvu že nemůže býti nahražen ani presenční listinou (příl. čís. 3) ani zápisem o ustavující valné hromadě (příl. čís. 4), ani dopisy inž. K-a (příl. čís. 5—11), v nichž své členství výslovně uznával a požadoval vydání upsaných podílů. Tento názor odvolatelky není zákonem odůvodněn. Dle §u 8 zákona nelze sice o tom pochybovati, že před zápisem do rejstříku družstvo jako takové neexistuje, a též pravdu má odvolatelka, že podle čl. 4 stanov družstva nabývá se členství písemným prohlášením o přístupu v ustavující valné hromadě, později pak přijetím na základě písemného prohlášení o přístupu (členské přihlášky). V tomto případě šlo o založení žalovaného družstva, jehož se inž. K. činně súčastnil; súčastnil se zejména ustavující valné hromady družstva dne 29. května 1921, podepsal presenční listinu (příl. čís. 2) a upisovací arch (příl. čís. 3) z téhož dne na členský podíl 50.000 Kč, přijal volbu místopředsedy družstva a zmocnění ustavující valné hromady, by se zvoleným předsedou Karlem S-em opatřil zápis stanov do rejstříku společenstevního (příl. čís. 4) a také dne 11. července 1921 dle spisů firemních o zápis družstva s Karlem S-em zakročil. Těmito počiny

ve formě písemné učiněnými, vyjádřil inž. K. nepochybně a jasně svou vůli, že chce přistoupiti za člena družstva, a přihláška jeho byla přípravným komitétem také přijata, čímž došlo k platné smlouvě mezi ním a ustavujícím se družstvem, neboť toto jako osoba právnická, nemohouc se samo založiti a dáti do rejstříku zapsati, mohlo tak učiniti jen osobami, založením družstva pověřenými, tedy zvoleným přípravným komitétem. Písemní prohláškou (podpisem upisovacího archu, presenční listiny a protokolu o ustavující valné hromadě) a jejím přijetím v této ustavující valné hromadě došlo tedy k platné a hotové smlouvě, jíž se přihlašující se inž. K. zavázal státi se členem družstva tím okamžikem, kterým toto po zákonu (§ 8 zákona) začne existovati. Odvolání má dále za to, že prý inž. K. byl oprávněn svou přihlášku jako ofertu odvolati ve smyslu §§ 862 a 864 obč. zák. potud, pokud nebyla přijata, a že také dříve ještě, než bylo družstvo zapsáno a tím stalo se existentním, — což se stalo dle spisů firemních teprve 14. prosince 1921 — své členství (podíly upsané) dopisem ze dne 4. srpna 1921 (příl. čís. 6) vypověděl a dopisem ze dne 13. srpna 1921 (příl. čís. 7) výplatu jich do 21. srpna 1921 žádal a že výpověď podílů byla prý družstvem na vědomí vzata dopisem družstva ze dne 15. srpna 1921, čís. 118, citovaným v dopisech čís. 8 až 10. Názor odvolatelky o odvolatelnosti přihlášky jest však lichým. Odvolatelka přehlíží, že přihláška inž. K-a nebyla jednostrannou nabídkou, nýbrž byla splněním závazku, převzatého vůči zakládanému družstvu, kterým — poněvadž šlo o oboustranně závaznou smlouvu — byl týž vázán až do doby zápisu družstva, pokud se týče až do doby, kdy o ní právoplatně mohlo býti rozhodnuto (viz rozh. nejv. soudu ze dne 11. července 1923, uveřejněné pod čís. 2821 sb. n. s.), tedy až do nejbližší valné hromady, která jedině o jeho členství rozhodnouti mohla. Ta se konala dne 26. února 1922 a na ní byl inž. K. za člena přijat, takže o opožděném přijetí přihlášky ani řeči býti nemůže. Poněvadž prvý soud dále zjistil, že pohledávka banky L. vybývající částkou 9.225 Kč teprve dne 29. října 1924 doplacena byla (příl. čís. 17), je výpověď podílů inž. K-a teprve koncem roku 1924 účinnou a splatnost jich nastane, dle čl. 9 a 10 stanov teprve dle bilance koncem roku 1924, tak že nelze posud zjistiti, co dle této bilance inž. K-ovi připadne. Stalo se proto zamítnutí žaloby, domáhající se zaplacení 50.000 Kč členských podílů (inž. K-em Františku V-ovi a tímto žalobkyni postoupených) pro předčasnost její pro tentokráte zcela po právu.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by dále ve věci jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolání, uplatňujíc dovolací důvod podle čís. 4 §u 503 c. ř. s., vytýká předem rozsudku odvolacího soudu, že byla v něm nesprávně posouzena právní otázka, zda inž. František K. stal se platně členem žalovaného družstva. Odvolací soud zodpověděl tuto otázku kladně, dospěv k úsudku, že inž. František K. tím, že se súčastnil ustavující valné hromady družstva dne 29. května 1921, podepsav presenční listinu a přijal volbu místopředsedy družstva a pověření, by s předsedou provedl zápis stanov do společenstevního rejstříku, a že podepsal upisovací arch ze dne 29. května 1921, vyjádřil nepochybně a jasně písemnou formou svou vůli, že za člena družstva přistoupiti chce. Než mínění odvolacího soudu nelze přisvědčiti. Podle článku 4. stanov žalovaného družstva nabývá se členství: 1. písemným prohlášením o přístupu v ustavující valné hromadě, 2. později přijetím na základě písemného prohlášení o přístupu. V obou případech vyžadují tedy stanovy, srovnale s ustanovením §u 3 odstavec druhý zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., že přistoupení k družstvu musí se státi písemným prohlášením. Ustanovení §u 3 zákona má ráz práva donucovacího, takže ten, kdo takového písemného prohlášení o přístupu neučinil, není členem společenstva, byť i jinými projevy zejména konkludentními činy dal na jevo svou vůli, že chce státi se členem společenstva. Tak zejména nepostačuje tu, že inž. František K. súčastnil se ustavující valné hromady, zapsav se do presenční listiny, a že byl zvolen za místopředsedu družstva a pověřen, aby provedl s předsedou zápis společenstva do rejstříku. Ani zjištěná okolnost, že inž. František K. v den ustavující valné hromady vlastnoručně podepsal upisovací arch, ve kterém upsal 5 závodních podílů, nemůže nahraditi stanovami a zákonem požadované písemné prohlášení o přístupu k družstvu, které má právě tvořiti základnu, veškerou pochybnost vylučující, pro právní poměr člena k družstvu a jehož obsah jest rozhodným pro práva a závazky člena a má tedy jen toto písemné přístupní prohlášení právotvornou povahu. Z pouhého podpisu inž. Františka K-a v upisovacím archu nelze ani spolehlivě usuzovati, že jím chtěl zároveň prohlásiti svůj přístup k družstvu, což ostatně ani nižší soudy nečiní, nýbrž dospívají ku svému závěru teprve ve spojitosti s jeho dalšími konkludentními činy, o nichž již shora bylo mluveno — zvláště když podle přednesu samého družstva bylo vlastním účelem upsání pěti podílů inž. Františkem K-em, aby byl zajištěn úvěr družstva u banky L., za který inž. K. převzal ručení ve smyslu svého prohlášení ze dne 20. června 1921 (příl. 12). Nesejde ani na tom, že inž. František K. měl za to, že byl ustavující valnou hromadou za člena družstva přijat a že později, ještě před zápisem družstva do rejstříku, své členství vypověděl a výplatu podílů 50.000 Kč požadoval, poněvadž byl v právním omylu. Ve skutečnosti však nemohl se státi členem družstva, pokud nevydal družstvu písemného prohlášení o svém přístupu do společenstva a nemohlo ani jeho přijetí pozdější valnou hromadou ze dne 26. února 1922 míti platné právní účinky, když ani do té doby družstvo od něho písemného přístupního prohlášení nemělo. Žalované družstvo tedy neprokázalo, že inž. František K. přistoupil za jeho člena a že příslušné přístupní prohlášení podepsal. Nestal-li se však inž. František K. členem žalujícího družstva, není toto oprávněno zadržovati výplatu 50.000 Kč z právního důvodu, že jde o závodní členské podíly inž. Františka K-a. Posuzuje-li se sporná věc s tohoto právního hlediska, nezáleží ani na tom, zda mohl inž. František K. jako nelegionář státi se členem družstva. Jest ještě uvážiti, zda může žalované družstvo důvodně odpírati výplatu 50.000 Kč z jiného právního důvodu, ve sporu uplatněného, že totiž 50.000 Kč bylo podle zvláštní úmluvy mezi inž. Františkem K-em a zástupci družstva poskytnuto družstvu jednak k zajištění úvěru u banky L. (příl. čís. 12 a 17), jednak jako záruka za to,

že inž. František K. zaplatí z nemovitostí, družstvu prodaných, dlužnou dávku z majetku a z přírůstku na majetku a dávku z přírůstku hodnoty. Prvý důvod odpadl, ježto úvěr banky L. byl v době vydání rozsudku prvého soudu úplně uhražen, což žalované družstvo ve sporu přiznalo a patrno i z přípisu banky L. Zbývá tedy jen druhá námitka žalovaného družstva, již v odpovědi na žalobu přednesená, k níž v dovolací odpovědi znova se odkazuje, o které však nižší soudy dosud nejednaly, zamítnuvše žalobu z jiného právního důvodu, což rozsudek prvého soudu výslovně uvádí. Vyžaduje tedy zevrubné posouzení rozepře, by byl ještě skutkový děj vysvětlen a skutkové údaje stran doplněny o úmluvě, žalovaným tvrzené, že 50.000 Kč bylo mu ponecháno jako záruka za to, že inž. František K. zaplatí shora jmenované veřejné dávky, a aby okolnosti v tomto směru pro spor rozhodné byly nabídnutými důkazy zjištěny. Nebylo-li družstvo v době dojednání smlouvy ještě zapsáno do rejstříku společenstevního (§ 8 zák. ze dne 9. dubna 1873. čís. 70 ř. zák.), bude ovšem třeba také zjistiti, zda družstvo po svém právním ustavení smlouvu osob, za společenstvo na právním jednání súčastněných, dodatně schválilo. Vytčená neúplnost řízení jest na úkor i správnému právnímu posouzení věci a toto vyžaduje ještě dalšího jednání v prvé stolici, ovšem již jen v rámci shora vytčeném.

Čís. 5078.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

Pokud koná tkalcovský mistr vyšší nekupecké služby. Soud jest oprávněn přiznati tkalcovskému mistru kvalifikaci vyšších nekupeckých služeb, třebas v mezisporu o příslušnost v jiném sporu mezi týmiž stranami o týž předmět sporu vycházel z názoru opačného.

(Rozh. ze dne 26. května 1925, Rv I 610/25.)

Žalobce byl tkalcovským mistrem v továrně žalované firmy a obdržev dne 1. prosince 1922 čtrnáctidenní výpověď, domáhal se dle §u 29 zákona o obch. pom. zaplacení služebních požitků za dobu do 31. března 1923. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jest správné, že ve sporu Cg II a 36/23 mezi týmiž stranami o týž peníz před krajským soudem v H. jako soudem procesním vedeném tento krajský soud usnesením ze dne 7. prosince 1923 vyslovil, že činnost žalobce v továrně žalované firmy kvalifikovati jest jako činnost pouhého orgánu dozorčího, jako předního dělníka a že tudíž služby tyto nejsou vyššími službami nekupeckými ve smyslu §u 73 živn. zákona, a že tento právní názor vrchní zemský soud jako soud druhé stolice ve svém usnesení ze dne 11. ledna 1924 shledal správným a v důsledcích toho usnesení soudu prvé stolice, žalobu pro nepříslušnost krajského soudu v H. odmítající, potvrdil. Tímto rozhodnutím byla však pravoplatně rozřešena jedině otázka příslušnosti a jedině ohledně této otázky jde o věc rozsouzenou. V otázce kvalifikace žalobcových služeb u žalované ve věci samé nebylo však tímto rozhodnutím prejudikováno a mohl proto krajský soud v H. jako soud odvolací v tomto sporu, když ve věci samé rozhodoval, uchýliti se od názoru ve svrchu uvedených souhlasných usneseních ohledně kvalifikace žalobcových služeb u žalované vysloveného a služby tyto ve věci samé jako vyšší nekupecké služby označiti, neboť jde zde o spor jiný, při kterém jen otázka příslušnosti předchozím sporem právoplatně byla rozřešena. Tento postup soudu odvolacího nezakládá proto zmatečnosti §u 477 c. ř. s. a dovolací důvod vadnosti řízení dovolatelem v něm spatřovaný není dán. S hlediska §u 503 čís. 4 c. ř. s. jest správným názor soudu odvolacího, vyslovený v napadeném rozsudku, že práce, které žalobce u žalované konal, jsou vyššími nekupeckými službami ve smyslu §u 1 odst. 1 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. Pojem vyšších nekupeckých služeb není v zákoně vymezen a jest proto v každém jednotlivém případě otázku tuto zvláště řešiti. V ohledu tomto není v tomto případě bez významu, že žalobce před tím, než u žalované službu nastoupil, v různých závodech jako samostatný tkalcovský mistr byl zaměstnán, že žalovaná ve svém dopise ze dne 20. prosince 1920 na spolek strojmistrů žádala doporučení řádného a velice zručného tkalcovského mistra, který rozumí všem systemům bavlnářských stavů a že konečně ve svém dopise ze dne 7. ledna 1921 žalovaná žalobce přijala do svých služeb a jemu sdělila: »Nastoupením místa přejímáte zodpovědnost za správný chod stavů a přípravných strojů. Dále jste jako mistr zodpověden za práci Vám podřízeného dělnictva . . . .« Z toho plyne, že práce, ku kterým žalobce u žalované jako tkalcovský mistr byl přijat, vyžadovaly zvláštní odborné znalosti a zkušenosti žalobcovy a že nemohly každému jinému tkalcovskému dělníku v továrně žalované zaměstnanému býti svěřeny. Posoudil proto soud odvolací věc po stránce právní správně, uznav práce žalobcovy u žalované za vyšší nekupecké služby, neboť činnost žalobce u žalovaného byla nejen službou dozorčí, nýbrž do jisté míry i vůdčí, vyžadující odborných znalostí, zvláště znalosti různých soustav strojů tkalcovských. Otázku kvalifikace žalobcových služeb u žalované jako otázku právní mohl a musel soud odvolací samostatně řešiti, a nebyl vázán posudkem obchodní, živnostenské a průmyslové ústředny v H. Opačný názor dovolatelky je nesprávným. Co dovolatelka v dovolání ohledně organisace práce v její továrně uvádí, nemá pro posouzení kvalifikace služeb žalobcových významu, když je jisto, že práce žalobce u žalované nemohl beze všeho každý jiný dělník konati. Postavení Jaroslava L-a v továrně žalované nemá, jak soud odvolací v napadeném rozsudku uvedl, pro posouzení kvalifikace úkonů žalobcových jako vyšších nekupeckých služeb významu, neboť konání vyšších prací na straně Jaroslava L-a dle zjištěného skutkového stavu věci nevylučuje oné kvalifikace úkonů žalobcových. Za práci jemu podřízeného dělnictva byl žalobce dle dopisu ze dne 7. ledna 1921 zodpověden a tvrzení dovolání, že žalobce nebyl ani samostatným, ani za dělníky zodpovědným, neodpovídá obsahu tohoto dopisu. To, že žalobce

nevedl záznamů ani o počtu hodin ,ani o přidělené práci, že neobstarával materiál, nepsal tkalcům hodiny za čekání atd., není pro kvalifikaci služeb žalobcových u žalované do té míry rozhodným, aby proto jeho úkoiy jako vyšší nekupecké úkony nemohly býti kvalifikovány a smysl, který v tomto směru dovolatelka do rozhodnutí tohoto soudu ze dne 1. července 1924, Rv I 552/24, čís. sb. n. s. 4028, vkládá, v tomto rozhodnutí obsažen není, naopak odpovídá stanovisko v tomto rozhodnutí nejvyšším soudem zaujaté plně právnímu názoru soudem odvolacím v napadeném rozsudku ohledně kvalifikace služeb žalobcových jako vyšších nekupeckých služeb vyslovenému.

Čís. 5079.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém.

Zaměstnanci na velkém pozemkovém majetku, připadlém Čsl. státu na základě mírových smluv, nepřísluší nárok na zaopatřovací požitky dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., třebas nepožívá zaopatřovacích požitků podle normálu pro státní zaměstnance.

(Rozh. ze dne 26. května 1925, Rv I 677/25.)

Bývalý kočí na velkostatku Brandýs nad Labem domáhal se na Československém eráru placení zaopatřovacích požitků dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby. Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Napadeným rozsudkem byly žalobci jakožto bývalému zaměstnanci na velkostatku Brandýs n. L. přiznány zaopatřovací požitky podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. vůči žalovanému eráru jako vlastníku onoho velkostatku. Leč, jak žalovanému eráru, uplatňujícímu dovolací duvody čís. 4 §u 503 c. ř. s., přiznati dlužno, neprávem. Podle nesporného, pokud se týče žalovanou stranou nepopřeného žalobcova přednesu, sloužil žalobce jako kočí na velkostatku Brandýs n. L. a byl dnem 1. ledna 1918 dán s výslužným do pense. Žalovaný čsl. erár nabyl velkostatku Brandýsa n. L. po bývalém císaři Karlovi na základě mírových smluv (§ 208 mírové smlouvy Saint-Germainské ze dne 10. září 1919, čís. 507 sb. z. a n. z roku 1921 a zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n.). Tato posléz uvedená okolnost, že velkostatek Brandýs n. L. připadl žalovanému čsl. státu na základě mírových smluv, jest důvodem, proč žalobci požitky podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. přiznati nelze. Ustanovuje‘ § 2 uvedeného zákona, že vyloučeni jsou z osob v §u 1 jmenovaných, to jest těch, jimž se zaopatřovací požitky zákonem tím upravují, zaměstnanci a pozůstalí po zaměstnancích na pozemkovém majetku státním, dále na majetku, jenž připadl státu podle mírových smluv, na statcích nadačních a fondovních, spravovaných úředníky státními neb úředníky

odměňovanými a pro případ stáří zaopatřenými podle normálu, platného pro státní zaměstnance. Názor odvolacího soudu, že přes to žalobci nárok na zaopatřovací požitky podle uvedeného zákona přísluší, protože prý nepožívá zaopatřovacích požitků podle normálu pro státní zaměstnance, jest mylným. Odvolací soud vztahuje patrně ono shora uvedené ustanovení první věty §u 2 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. o zaměstnancích na statcích nadačních a fondovních také na zaměstnance na majetku podle mírových smluv státu připadlém, ale neprávem, neboť dle jasného doslovu uvedené věty se ono ustanovení nevztahuje ani na zaměstnance na majetku státním ani na majetku státu z mírových smluv připadlém. Pro stanovisko opačné není ani v jiných zákonech opory. Poukazuje-li žalobce na zákon (záborový) ze dne 1. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. a na jeho § 9 odstavec druhý, dle něhož jest při převzetí zabraného majetku postupovati tak, aby osoby, pro něž na zabraném majetku váznou práva, jakož i osoby, které mají proti dosavadnímu vlastníku právo z poměru služebního, zaopatřovacího nebo pachtovního, nebyly zkráceny, dovolává se tohoto ustanovení, pokud jde o zaopatřovací požitky podle zákona čís. 130/21, mylně, neboť dotyčným ustanovením záborového zákona nebyly míněny tyto zaopatřovací požitky a to již proto, že požitky ty upraveny byly až zákonem pozdějším. Záborového zákona nelze se však dovolávati pro přiznání zaopatřovacích požitků, o které se jedná, zejména proto, že sám zákon, dotyčné požitky upravující (čís. 130/21), jak shora uvedeno, bývalé zaměstnance na pozemkovém majetku, státu podle mírových smluv připadlém, výslovně z řad těch, jimž se zaopatřovací požitky v úpravě podle uvedeného zákona přiznávají, vyloučil. Rovněž z ustanovení §u 12 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 13. července 1922, čís. 215 sb. z. a n. nelze dovozovati, jak činí žalobce, že jest stát povinen bývalým zaměstnancům na majetku, podle mírových smluv mu připadlém, plniti zaopatřovací požitky podle tohoto zákona. V dotyčném §u stanoví se toliko, kdo jest zaopatřovacími požitky povinen, kdežto otázku, kdo na požitky podle uvedeného zákona má nárok, řeší předchozí §§ 1 a násl., a komu podle těchto §§ nárok na zaopatřovací požitky nepřísluší, tomu jich § 12 nedává. Žalobce jako bývalý zaměstnanec na majetku, žalovanému státu podle mírových smluv připadlém, nároku na požitky podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nemá a, byly-li mu nižšími soudy přiznány, stalo se tak neprávem. Tím odpadá řešení otázky, kterou se odvolací soud zabýval a kterou se zabývá též dovolání, zda Čsl. stát jest ohledně statků, jemu podle mírových smluv připadlých, najmě ohledně velkostatku Brandýs n. L., právním nástupcem těch, kdož podle §u 11 zákona čís. 130/21 jsou zaopatřovacími požitky bývalým zaměstnancům povinni, a zda ručí za plnění těchto požitků (§ 12). Tuto otázku bylo by řešiti, kdyby žalobce patřil k osobám, v §u 1 uvedeného zákona jmenovaným, tedy kdyby nárok na zaopatřovací požitky podle tohoto zákona měl, tomu však, jak shora uvedeno, tak není. Podotknouti jest, že v rozhodnutích Nejvyššího soudu, jichž se žalobce dovolává (sb. n. s. 2572, 2690 a 3720) otázka, o kterou se v tomto sporu jedná, zda bývalý zaměstnanec na pozemkovém majetku, Čsl. státu podle mírových

smluv připadlém, má nárok na zaopatřovací požitky podle zákona čís. 130/21, není řešena.

Čís. 5080.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

Lhůta §u 34 zák. jest lhůtou propadnou. Lhůta ta nevztahuje se na případy, kdy byla dána řádná výpověď po rozumu §u 20 zák.

Bylo-li umluveno při ujednání služební smlouvy, že lze trvání její přerušiti buď výpovědí příslušející zaměstnanci nebo zrušením služebního poměru, příslušejícím zaměstnavateli z důvodů §u 27 zák. o obch. pom., není zaměstnavatel oprávněn ukončiti služební poměr výpovědí.

(Rozh. ze dne 26. května 1925, Rv I 770/25.)

Žalobce byl přijat za zaměstnance žalované banky na základě služební smlouvy, v níž bylo právo výpovědi vyhraženo žalobci, banka pak byla oprávněna zrušiti služební poměr jen z důležitých, závažných důvodů po rozumu §u 27 zák. o obch. podm. Dostav od likvidující žalované banky výpověď, domáhal se na ní žalobce zaplacení služebních požitků za zbývající služební dobu i zaplacení kapitalisovaného výslužného. Procesní soud prvé stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud uznal žalobní nárok důvodem po právu. Důvody: V tomto sporu jde především o řešení sporné otázky, zda služební smlouva jest se strany žalované banky — mimo případy §u 27 zák. o obch. pom. — nevypověditelná. Podle jasného znění smlouvy dlužno otázku tu zodpověděti kladně. Kdežto žalobci »přísluší právo k výpovědi ze služebního poměru na půl roku«, přísluší bance »právo zrušiti služební poměr« a »jen z důležitých, závažných důvodů po rozumu §u 27 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.« a ještě s tím obmezením, »že Vaše onemocnění, byť i trvalo déle 6 neděl, dočasná invalidita nebo narukování k vojsku, nemůže býti důvodem pro zrušení tohoto poměru bankou«. Tím jest zřetelně projeven úmysl stran, že právo na výpověď je vyhraženo jen žalobci, nikoli též bance, která si vymínila toliko zrušení smlouvy a jen z důležité příčiny podle §u 27 zákona. Výkladu tomu nevadí ani odstavec »ustanovení Vaše je na dobu neurčitou«, neboť hned na to následující ustanovení vysvětluje, že trvání smlouvy je neurčitým, poněvadž ji mohou strany rozvázati, a sice žalobce výpovědí, žalovaná zrušením. Z toho plyne nezbytný závěr, že žalovaná banka nemůže tuto smlouvu vypověděti, nýbrž jen zrušiti z důležitého důvodu §u 27 zák. o obch. pom. a ještě s obmezením výše zmíněným. Nelze proto přisvědčiti právnímu názoru prvního soudu, že žalovaná nezaručila žalobci »nevypověditelnost« smlouvy, že si naopak vyhradila výpověď dle svého zdání, neboť názor ten odporuje úmyslu stran, smlouvou zřetelně projevenému. Žalovaná banka také smlouvu tu nezrušila, nýbrž vypověděla dne 15. května 1923 ke dni 30. června 1923, odůvodnivši výpověď likvidací banky, kterou prý ji státní správa nařídila. Poněvadž se však práva výpovědi vzdala, zbývá otázka, zda opravňovala ji k tomu podle §u 27 zákona likvidace. Jisto je, že na pokyn ministerstva financí usnesla se žalovaná banka na likvidaci. Účelem této jest, by společnost zpeněžila majetek, splnila své závazky a čistý zisk rozdělila mezi společníky (čl. 130, 137 a 244 obch. zák.). Tedy pravý opak toho, co namítá žalovaná, míníc, že ji likvidace o sobě opravňuje k rozvázání služební smlouvy jako důležitá událost po rozumu §u 27 zákona. Vždyť zmíněné zákonné předpisy žalovanou právě nutily, by všechny své závazky, tudíž i ze smluv služebních, splnila (čl. 144 a 244 obch. zák.). Názoru tomu svědčí zejména též ustanovení §u 23 zák. o obch. pom. a §§ 25 a 51 konk. ř., podle nichž ani úpadek společnosti, kde realisování a rozdělení podstaty obstarává soud, není důležitým důvodem podle §u 27 odstavec prvý zák. o obch. pom. Likvidace společnosti je zákonem předepsaný způsob ukončení činnosti společnosti a žádnou vyšší mocí, jak neprávem míní se žalovanou i první soud, zvláště když ministerstvo financí samo vysvětlilo, že jeho výnos byl jen pouhým pokynem. Žalovaná banka však též ani netvrdila, natož dokázala, proč již nepotřebovala služeb žalobcových, ač likvidací její činnost neskončila. Z toho všeho jest zřejmo, že se žalovaná marně dovolává důvodu §u 27 zákona a důsledkem toho jest žalobní nárok podle §u 29 zák. o obch. pom. po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalovaná strana uplatňuje jako dovolací důvod kusost řízení, rozpor se spisy a nesprávné právní posouzení věci, vskutku však provádí jen tento dovolací důvod. Má-li totiž žalovaná strana za to, že odvolací soud přehlédl ustanovení §u 34 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., dle něhož jest prý žalobní nárok vyloučen, není to ani kusostí odvolacího řízení, ani rozporem se spisy, nýbrž jedině nesprávným právním posouzením věci. Není však také tato námitka, jak se domnívá žalobce v dovolací odpovědi, opožděná nebo snad nepřípustnou novotou. Z doslovu §u 34 zákona plyne, že nároky podle §§ 28, 29 a 31 zákona musí býti soudně uplatňovány v šesti měsících po dni vystoupení nebo propuštění ze služby, pokud se týče nenastoupení služby, jinak že tyto náhradní nároky pominou; nezbytno tudíž dodržeti tuto lhůtu, by právo poškozeného bylo zachováno, jde tu — jak i motivy tuto šestiměsíční lhůtu výslovně označují — o lhůtu propadnou, k níž sluší hleděti z povinnosti úřední v každém období řízení. Přes to však odvolací soud opomenuv přihlédnouti k tomuto ustanovení, neposoudil věc po stránce právní nesprávně. Tato propadná lhůta platí jen v případech, když buď: 1. zaměstnanec bez závažného důvodu předčasně ze služby vystoupí, nebo když zavinil, že byl zaměstnavatelem ze služby předčasně propuštěn (§ 28 zákona), 2. nebo když zaměstnavatel bez závažného důvodu předčasně propustí zaměstnance nebo má vinu na tom, že zaměstnanec předčasně vystoupil ze služby (§ 29 zákona), nebo 3. když zaměstnavatel, nemaje důležitého důvodu, odstoupil od smlouvy nebo dal svým zaviněným chováním důvodnou příčinu k tomu, že zaměstna-

nec od služební smlouvy odstoupil (§ 31 zákona), nevztahuje se však na případy, kde byla dána řádná výpověď po rozumu §u 20 zákona, buď smluvená, neb obvyklá nebo zákonná, neboť v tom případě nelze mluviti o předčasném rozvázání služebního poměru. Nelze proto v tomto sporu námitku propadnutí zažalovaného nároku uplatňovati, jelikož služební smlouva byla vypovězena v době, stanovené zákonem (§ 20 zákona). Ovšem jiná jest otázka, zda byla žalovaná k výpovědi oprávněna, čili nic. Odvolací soud popřel toto oprávnění a v tom vidí dovolatelka nesprávně právní posouzení věci. Ve služební smlouvě, jejíž obsah jest nesporným, není ani slůvka o tom, že si dovolatelka vyhradila i možnost výpovědi se své strany, a v jaké lhůtě, v dovolání však uvádí, že se tím mlčky svého práva, dáti výpověď, nevzdala, nýbrž že bylo jen její právo zrušiti služební poměr, smlouvou obmezeno. Než, přihlíží-li se k smlouvě, tu dle zjištění byla ujednána na dobu neurčitou, jejíž trvání mohlo býti přerušeno buď výpovědí příslušející žalobci na půl roku, nebo zrušením služebního poměru, příslušejícím bance a dále bylo dle zjištění ujednáno, že zrušením poměru služebního z důvodů, opravňujících banku ku zrušení služebního poměru, ztrácí žalobce nárok na pensijní pojištění bankou mu zajištěné. Z těchto smluvních ustanovení plyne, že žalovaná strana vyhradivši si jen právo zrušiti služební poměr, vzdala se tím práva smlouvu vůbec vypověděti, což nutno dovozovati z toho, že se v ní praví: »Vám přísluší právo ku výpovědi . . .« a hned na to v dalším odstavci: »Bance přísluší právo zrušiti služební poměr . . .« a uvádějí se následky spojené se zrušením smlouvy, nikoliv též s výpovědí žalobci, ač odstavec, mluvící o žalobcovu právu, vypověděti smlouvu, má ustanovení další: »Vámi danou výpovědí ztratíte veškerý nárok na zajištěné Vám pojištění pensijní.« Kdyby tudíž nebyla se žalovaná vzdala touto smlouvou práva služební poměr žalobci vypověděti, mělo by to za následek jednak, že by i ona mohla dáti výpověď jen na půl roku (§ 20 zákona poslední odstavec) a že by žalobce přes to neztratil nároku na pensijní pojištění (úsudek z opaku), což dle doslovu smlouvy strany nezamýšlely. Jest tedy také dovolací soud toho názoru, že smlouva byla se strany žalované nevypověditelná a poukazuje proto v té příčině na správné důvody odvolacího soudu dovoláním nevyvrácené.

Čís. 5081.

Bylo-li původně upraveno výživné nemanželského dítěte rozsudkem, po té pak smírem, jest další úpravu provésti v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 26. května 1925, R II 138/25.)

Výživné nemanželského dítěte bylo proti otci stanoveno původně rozsudkem, nová úprava stala se smírem. Další žádosti o zvýšení výživného bylo v cestě nesporné vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Důvodem tohoto dovolacího rekursu, podaného dle §u 16 nesporného patentu, jest zmatečnost, poněvadž otázku, o kterou zde běží, nelze dle stěžovatelova náhledu vyříditi usnesením v řízení nesporném, nýbrž rozsudkem sporného soudu, ježto prý tu není podmínek §u 16 odstavec druhý první dílčí novely. Otázka tato byla již předmětem rekursu do prvého usnesení, avšak rekursní soud se jí vůbec nezabýval. Názoru rekurentovu však nelze přisvědčiti. Rekurent byl sice nejprve rozsudkem uznán nemanželským otcem nezletilé Marie K-ové a byla mu tam uložena vyživovací povinnost částkami měsíčně splatnými. Povinnost, takto určená, nemohla by ovšem býti v případě, že by se poručník dítěte domáhal zvýšení výživného pro podstatnou změnu poměrů na straně nemanželského otce, nově upravena pouhým usnesením nesporného soudce, nýbrž zase jen rozsudkem. Avšak později bylo mezi matkou a poručníkem nezletilého dítka na jedné straně a nemanželským otcem na straně druhé učiněno dne 10. července 1920 u okresního soudu porovnání, jež bylo poručenským soudem schváleno, toho obsahu, že nemanželský otec na splnění svých otcovských povinností složí odbytné 500 Kč za budoucí výživu dítěte s tím, že toto ujednání lze změniti, kdyby se potřeby dítka nebo poměry otce značně a nepředvídaně změnily. V tomto smíru se sice výslovně nepraví, že vstupuje na místo onoho dřívějšího rozsudku, avšak plyne to z úmyslu stran a z povahy věci. Odbytné bylo složeno, jak se ve smíru výslovně uvádí, »za budoucí výživu dítěte,« tudíž zřejmě v úmyslu, by nemanželský otec byl sproštěn povinností, uložených mu dřívějším rozsudkem, jehož účinnost tím měla přestati. Tím nastala do budoucna v hlavním předmětu vyživovacích nároků nezletilého dítěte a povinností nemanželského otce změna, spočívající nyní pouze na smíru, učiněném před poručenským soudem a jím schváleném, jenž se posuzuje dle ustanovení §§ 1380—1390 obč. zák. Před schválením smíru byl poručenský soud bez toho již povinen, vyšetřiti nově majetkové a výdělkové poměry nemanželského otce, jež se dle udání poručenstva značně změnily, v řízení nesporném. Za těchto okolností není závady, by nebyla dosavadní úprava výživného, spočívající na smíru, jsou-li pro změnu předpoklady, změněna pouhým usnesením opět jen v řízení nesporném, právě tak, jako kdyby úprava spočívala již hned z počátku na takovém vyšetření a usnesení v nesporném řízení. Není příčiny, by otázka byla opět řešena rozsudkem po provedeném řízení sporném. Vždyť nejde o to, by smír byl zvrácen z některého důvodu, uvedeného v §§ech 1382—1388 obč. zák. a také nemanželské otcovství nemusí teprve býti zjišťováno.

Čís. 5082.

Ten, kdo není ani protokolovaným obchodníkem ani členem nebo návštěvníkem bursy, může se podrobiti pravomoci rozhodčího bursovního soudu jen výslovnou písemnou smlouvou. Nestačí výměna závěrečných listů, obsahujících doložku o rozhodčím soudě.

(Rozh. ze dne 26. května 1925, R II 160/25.)

Soud prvé stolice zrušil k zmateční stížnosti nález rozhodčího soudu plodinové bursy v O., jímž byla zamítnuta námitka nepříslušnosti

nosti rozhodčího soudu. Rekursní soud zmateční stížnost zamítl. Důvody: Rozhodčí soud plodinové bursy v O. zamítl svým nálezem námitku nepříslušnosti, poněvadž příslušnost rozhodčího soudu jest odůvodněna dle čl. XIV. uvoz. zák. k c. ř. s. Že jsou tu podmínky čís. 1 a 2 citovaného zákonitého ustanovení, zjistil již prvý soud správně a jedná se pouze o řešení otázky, zda se obě strany při uzavření nebo před vypořádáním obchodu podrobily nálezu rozhodčího soudu plodinové bursy v O. písemnou smlouvou o rozsudím (čís. 3 uvedeného místa zákona). Otázku tuto však soud první stolice neřešil správně. Souhlasným udáním obou stran jest zjištěno, že strany vyměnily závěrečné listy jimi vzájemně podepsané a obsahující doložku o příslušnosti rozhodčího soudu. Způsobem tímto však byla uzavřena ona písemní smlouva, neboť není zákonem předepsáno, že prohlášení stran musí býti psána v jedné a téže listině. Lze úplně přisvědčiti názoru soudu prvé stolice, že zákon, vyžaduje písemnou smlouvu, chce zameziti, by se neprotokolovaní obchodníci přijetím závěrečného listu, v němž je doložka o rozhodčím soudu, podrobili příslušnosti mimořádného soudu. V případě tomto se však nejedná o přijetí závěrečného listu, nýbrž o výměnu souhlasných a stranami vzájemně podepsaných závěrečných listů, která ovšem nahražuje náležitost vyhotovení smlouvy písemní (viz rozhodnutí býv. nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 9. září 1897, čís. 16104 Gl. U.). Žalovaný výslovně uznal, že si závěrečný list celý přečetl a pak ho podepsal, čímž však nepochybně projevil, že také souhlasí s doložkou o příslušnosti rozhodčího soudu, a jest tedy nerozhodno, namítá-li teď, že se o příslušnosti nejednalo, a že se nechtěl podrobiti příslušnosti bursovního soudu. Nechtěl-li žalovaný se podrobiti rozhodčímu soudu, měl doložku přetrhnouti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Ustanovení čl. XIV. čís. 3 uvoz. zák. k c. ř. s. vyžaduje velícím způsobem, že obě strany musí se podrobiti výroku soudu rozhodčího v písemné smlouvě o rozhodčím, což předpokládá, že musí dohodu o rozhodčím umluviti a písemní smlouvou stvrditi. Výjimku připouští ustanovení to pro protokolované obchodníky, členy a návštěvníky bursy, u nichž stačí, když bez výtky přijmou závěrečný list obsahující doložku o rozhodčím soudě. Zde stačí tedy úmluva, mlčky učiněná předepsaným způsobem. To však nestačí u nynějšího žalovaného, který není ani protokolovaným obchodníkem, ani členem ani návštěvníkem bursy. Týž mohl se podvoliti pravomoci rozhodčího soudu jenom výslovnou písemní smlouvou, to se však nestalo. Pouhá úmluva mlčky výměnou závěrečných listů, obsahujících doložku o rozhodčím soudě, u žalovaného nestačí (srv. rozh. nejv. soudu sb. čís. 1830).

Čís. 5083.

Doba splatnosti válečné daně.

(Rozh. ze dne 27. května 1925, R I 460/25.)

Soud prvé stolice povolil exekuci ku vydobytí nedoplatku válečné daně za léta 1917 až 1920, rekursní soud exekuční návrh zamítl, ježto válečná daň se stala splatnou dříve než 3 roky (§ 23 čís. 1 vyr. ř.) před zahájením vyrovnacího řízení o jmění dlužnice, k němuž došlo dne 20. února 1924.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Finanční prokuratura stěžuje si do usnesení rekursního soudu jen potud, pokud jím byl zamítnut exekuční návrh i ohledně nedoplatku na válečné dani za leta 1917 až 1920 částkou 85.812 Kč 04 h. Dovolací rekurs jest odůvodněn, neboť podle výslovného ustanovení §u 1 A č. 5 zákona o splatnosti přímých daní ze dne 16. března 1921, čís. 116 sb. z. a n. neplatí pro válečnou daň pravidlo, že přímé daně jsou splatné ve čtyřech rovných částkách na počátku každého kalendářního čtvrtletí. Táž jest nyní splatná dle čl. V. zákona ze dne 30. ledna 1920, čís. 79 sb. z. a n. ve dvou lhůtách, první polovinou do 30 dnů po doručení platebního rozkazu, druhou polovinou do dalších tří měsíců. Tím padá jediný důvod, ze kterého dlužnice odporovala povolení exekuce pro válečnou daň, a rekursní soud zamítl exekuční návrh, pročež musilo býti dovolacímu rekursu vyhověno a obnoveno usnesení prvního soudu.

Čís. 5084.

Úmluva, jíž se kdo zavázal pivovaru pod smluvenou pokutou odebírati výhradně od něho pivo po řadu let, příčí se dobrým mravům, pakli pivovar se pouze zcela povšechně zavázal, že se vynasnaží, dodávati dobré výčepné pivo podle objednávek a za dočasné denní ceny.

(Rozh. ze dne 27. května 1925, Rv I 623/25.)

Žalovaná koupila od žalujícího pivovaru hostinec a zavázala se v čl. VII. smlouvy, že po dvacet let bude odebírati pivo jen od žalujícího pivovaru a, kdyby odebrala pivo z jiného pivovaru, že zaplatí žalobci po 10 Kč z každého hektolitru. Ježto žalovaná (její právní nástupce) odebrala 800 hl z jiného pivovaru, domáhal se na ní žalující pivovar zaplacení 8.000 Kč. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Netřeba řešiti otázku, zda jest ujednání odstavce VII. smlouvy ze dne 12. května 1920 pro žalovanou stranu výhodné, zavazujíc ji bezpodmíněně, by po dobu 20 let odebírala pivo výhradně ze žalobcova pivovaru, a ji takto předem vylučuje ze všech výhod co do ceny a jakosti piva a co do přičinlivosti dodavatele v obchodním styku, které z volné soutěže dodavatelů pro odběratele zpravidla plynou. Ale je jisto, že ujednání to

všechny výhody, které s ním pro žalovanou snad přece ještě mohly býti spojeny, zvrací v čiré bezpráví, když jejímu závazku neodpovídá žalobcova povinnost, by jí také sám pivo do jistého množství a za určité neb alespoň určitelné ceny dodával. Pakliže smlouva, vylučujíc výslovně jakoukoli povinnost, pivo dodávati, obsahuje jen zcela všeobecný slib, že se pivovar vynasnaží, by žalované dodával dobré výčepné pivo podle jejích objednávek a za dočasné denní ceny, zůstavuje vlastně jen volnému uvážení dodavatele, zda, kdy, zač a jaké pivo hodlá dodati. Žalobci byla by podle toho dokonce ponechána na vůli i možnost, by žalované sám snad odepřením dodávek nebo jiným způsobem plnění smlouvy, pivo od něho odebírati, překazil a pak na ní vymáhal konvenční pokutu, smluvenou pro případ jejího neplnění. Provoz živnosti žalované strany a s ním její celá hospodářská nezávislost a jsoucnost byly by takto vydány na pospas cizí libovůli a žalovaná sama byla by podrobena cizímu poddanství. Smlouva, která vede k takovým důsledkům, příčí se zřejmě dobrým mravům a je neslučitelna s platným právním řádem. Neposoudil proto odvolací soud věc po stránce právní mylně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), prohlásiv ujednání bodu VII. smlouvy ze dne 12. května 1920 podle §u 879 obč. zák. za nicotné. Z nicotného ujednání nemůže žalobce pro sebe vůbec žádný nárok vyvozovati.

Čís. 5085.

Podle §u 159, prvé věty, obč. zák. jest třeba, by byl manžel matky dítěte nezvěstným trvale, t. j. nepřetržitě od narození dítěte až do doby, kdy toto popírá svůj manželský původ.

(Rozh. ze dne 27. května 1925, Rv I 673/25.)

Žaloba dítěte, by byl oduznán jeho manželský původ, byla oběma nižšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: Podle §u 159 obč. zák. v novelisovaném znění přísluší i dítěti, ovšem za podmínek tam přesně vytčených, právo, domáhati se žalobou soudního výroku, že není dítětem z určitého manželství. Rozhodnouti, zda byla žalobkyně v případě tuto projednávaném oprávněna k žalobě, či nikoli, závislým jest jedině na tom, možno-li právem za to míti, že manžel její matky, Otto E., byl již od narození žalobkyně trvale nepřítomen, vlastně že pobyt jeho byl trvale neznámým. Podle bezvadných zjištění procesního soudu prvé stolice, jež, nebyvše odvoláním napadeny, směrodatnými jsou i pro soud odvolací, odešel Otto E. dne 2. srpna 1914 na pole válečné a od té doby nebylo o něm zpráv až do 6. prosince 1920, kdy vrátil se z ruského zajetí, nikoli však ke své manželce, která zatím dne 29. prosince 1916 porodila nynější žalobkyni, nýbrž ke svému bratru Arturu E-ovi v O. v Sasku, kde zdržoval se až do 25. května 1921. To bylo jeho manželce dobře známo. I když po 25. květnu 1921 není po Ottonu E-ovi zase ani stopy, nelze přece důvodně tvrditi, že pobyt jeho byl od narození žalobkyně »trvale« neznámým, protože to by již samo sebou předpokládalo, že pobyt ten neznámým byl nepřetržitě. Dovozuje-li tudíž procesní soud prvé stolice ze zjištění právě naznačených, že schází žalobkyni legitimace k žalobě, dlužno se soudem tím plně souhlasiti a to stačí, aby byla žaloba zamítnuta.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud sdílí právní názor odvolacího soudu a poukazuje dovolatelku na jeho správné důvody s dodatkem, že ustanovení §u 159 obč. zák. o popírání manželského původu dítěte nelze vykládati extensivně, neboť, jak zřejmo z důvodové zprávy komise pro justiční věci bývalé vídeňské panské sněmovny k osnově zákona o změně a o doplnění občanského zákonníka, str. 16 a 17, bylo úmyslem zákonodárce, opatrně omeziti oprávnění dítěte, jelikož zasahuje do primerního práva otce, kterému, jako hlavě rodiny, v tomto směru zpravidla přísluší jedině rozhodné slovo. Dlužno tedy přísně vykládati předpoklady §u 159 obč. zák., který vyžaduje, by otec dítěte byl nezvěstným trvale, t. j. nepřetržitě od narození dítěte až do doby, kdy dítě popírá manželský původ. Tohoto předpokladu zde není, jelikož Otto E. dle zjištění nižších soudů byl nezvěstným pouze od narození dítěte, t. j. od 29. prosince 1916, do 6. prosince 1920, kdy se vrátil z ruského zajetí do O. v Sasku, kde se zdržoval až do 25. května 1921. S hlediska §u 159 obč. zák. jest tedy lhostejno, že Otto E. zůstal v cizozemsku a nevrátil se ku své manželce, dále že v O. neměl prý svého řádného bydliště a že vůči manželce chtěl prý zůstati nezvěstným.

Čís. 5086.

Soudu, jenž na požádání vyměřujícího úřadu provedl odhad nemovitosti za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty, přísluší a náleží také, by rozhodl o tom, kdo má hraditi útraty odhadu (§ 17 poslední odstavec, dodatku III. k nařízení vlády republiky Československé ze dne 27. dubna 1922, čís. 143 sb. z. a n.), a sám vybral tyto útraty.

Jsou-li útraty u strany nedobytné, ručí za ně úřad vyměřující, jenž navrhl soudní odhad.

(Plenární usnesení ze dne 30. května 1925, čís. pres. 1499/24.)

Otázku, zda soud, jenž byl vyměřujícím úřadem požádán o odhad nemovitosti za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty, rozhoduje též o tom, kdo má hraditi útraty odhadu, řešil Nejvyšší soud poprvé usnesením ze dne 15. října 1922, č. j. R I 936/22/1 a odpověděl k ní s podrobným odůvodněním kladně (Sb. n. s. čís. 1918). Od té doby rozhodoval Nejvyšší soud důsledně v témže smyslu (rozhodnutí ze dne 15. října 1922 č. j. R I 937/23/1, ze dne 13. prosince 1922 č. j. R I 1388/22/1, ze dne 12. června 1923 č. j. R I 422/23/1, ze dne 13. června 1923 č. j. R I 497/23/1, ze dne 21. listopadu 1923 č. j. R I 985/23/4, ze dne 3. ledna 1924 č. j. R I 1097/23/1, ze dne 15. ledna 1924 č. j. R I 1121/23/1 a ze dne 24. září 1924 č. j. R I 607/24/1). Teprve usnesením ze dne 13. května 1925, č. j. R I 360/25/1, zodpověděl Nejvyšší

soud otázku záporně, vyhradiv výrok o náhradě odhadních útrat úřadům správním. Vzhledem k tomuto rozporu v judikatuře přikázal první president Nejvyššího soudu řešení otázky plenárnímu senátu, jenž schválil dosavadní stálou praksi Nejvyššího soudu.

Důvody:

Plenární senát neshledává příčiny, by se odchýlil od dosavadní stálé prakse v otázce mu položené, zvláště když pochybnosti, vyslovené s některých stran, nejsou takového rázu, by zvrátily stanovisko, Nejvyšším soudem důsledně zaujímané. To platí především o námitce, že soudní odhad dle dávkového řádu děje se v řízení nesporném, v němž podle §u 1 nespor. patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. soudy zakročují z úřední moci nebo na návrh stran jen potud, pokud zákony to přikazují. (»Výslovného« předpisu zákona § 1 nespor. pat. nežádá.) Za takový příkaz nutno však pokládati ustanovení šestého odstavce §u 17 dávkového řádu. (K vůli zjednodušení bude v tomto posudku citován vždy dodatek III. k nařízení vlády republiky Československé ze dne 27. dubna 1922, čís. 143 sb. z. a n., obsahující »Pravidla o obecní dávce z přírůstku hodnoty nemovitosti v obcích republiky Československé«.) Toto ustanovení těsně souvisí s předpisy odstavců předchozích, od nichž nelze ho odloučiti. Nejvyšší soud již v rozhodnutí čís. 1918 sb. n. s. zdůraznil, že náleží-li soudu, by stanovil cenu odhadní — což dnes není již sporno — jest jen důsledno, by mu přikázáno bylo také usnesení o tom, kdo hradí útraty odhadu. Jeť příslušný výrok toliko součástí — soudu přikázaného — vyřízení odhadního elaborátu. Jen soud může také posouditi potřebnost, účelnost a přiměřenost útrat odhadu. Poněvadž pro odhad dle dávkového řádu jsou tu předpisy zvláštní, neplatí ohledně útrat odhadu § 280 nespor. pat. a zásady řízení nesporného, že útraty odhadu hradí v ž d y navrhovatel, od něhož se tedy vždy vyberou. Že ustanovením posledního odstavce §u 17 dávkového řádu vyřešena jest jen otázka, kdo k o n e č n ě nese útraty, ale nikoliv otázka, kdo rozhoduje o povinnosti k náhradě útrat, nelze z jeho doslovu vyčísti. Ustanovení pátého odstavce téhož §u 17 nemá významu pro otázku, kterou jest řešiti, neboť vezme-li vyměřující úřad za základ odhadní hodnotu, zjištěnou dřívějším soudním odhadem, nevzejdou vůbec útraty odhadu. Nejvyšší soud v rozhodnutí čís. 1918 Sb. n. s. také již vyložil, že a proč rozhodování o tom, kdo má hraditi útraty odhadu, nebude soudům působiti potíží. O tom, kdo jest povinen platiti dávku, soud rozhodnouti ovšem nemůže; ale osobu dávkou povinnou označí mu vyměřující úřad, jenž mu také oznámí hodnotu nabývací nebo zcizovací, jak byla stranou udána, pokud se týče v návrhu vyměřujícího úřadu předpokládána. Na soudu jest, aby si vyžádal potřebná data, nevyčkávaje návrhu úřadu vyměřujícího. Porovnávaje tato data s výsledkem odhadu, může soud bezpečně posouditi, zda tu jsou podmínky posledního odstavce §u 17 dávkového řádu, za kterých ten, kdo jest povinen platiti dávku, hradí také útraty soudního odhadu. Proti námitce, že v zákoně nemá opory názor, že by soudy měly z moci úřední konati v tom směru potřebná šetření, stačí poukaz na § 2 čís. 5 nespor. pat. Zprávou vyměřujícího úřadu jest soud ovšem vázán, a proto jest výrok soudu o tom, kdo má hraditi útraty odhadu, do jisté míry arci výrokem formálním, jakýmsi vyřešením úlohy početnické, jejíž veškeré složky soudu jsou známy. Nelze důvodně předpokládati, že by vyměřující úřad se soudem sdělil něco nesprávného, neboť kdo jest povinen platiti dávku, stanoví § 13 dávkového řádu — bez ohledu na to, že snad strany m e z i s e b o u učinily ujednání jiné, pro vyměřující úřad nezávazné (§ 13 odst. 2) — a výše stranou u d a n é (úřadem předpokládané) hodnoty nabývací nebo zcizovací — bez hodnoty příslušenství (§ 5 poslední odstavec) a bez přípočtů, uvedených v §u 8 plyne ze spisů ukládacích. Proto není třeba vyslechnouti o dotčených datech napřed stranu, aniž jest odůvodněna obava, že by zpráva vyměřujícího úřadu vyššími úřady správními mohla býti prohlášena za pravdě se příčící. Opačné mínění namítá proti tomu, že inspektorát jest zrovna tak stranou jako poplatník a že není proto důvodu, by soud budoval pouze na jednostranném tvrzení strany jedné, t. j. inspektorátu. Leč proti tomu dlužno zdůrazniti, že inspektorát vystupuje zde jako úřad a že soud jest údajem jeho vázán právě tak, jako údajem úřadu při přihlášce k rozvrhu výtěžku za exekučně prodanou nemovitost. Při tom nelze ovšem nevysloviti pochybnosti o tom, zda poslední věta »než jak bylo stranou udáno« posledního odstavce §u 17 dávkových řádů z roků 1920 a 1922 jest správná, či zda příslušná věta §u 18 českého dávkového řádu z roku 1915 »než jak byla úřadem vyměřovacím v jeho návrhu předpokládána«, nebyla snad přiléhavější a věci lépe vyhovující. Vždyť dle §u 17 dávkového řádu vyměřující úřad dá vyšetřiti hodnotu (nabývací nebo zcizovací) soudním odhadem i tehdy, když strana ani po vyzvání (§ 16) nepodala přiznání k dávce, — a když ve stanovené lhůtě nevyhověla výzvě, aby udala obecné hodnoty (odstavec 3). V obou případech tedy s t r a n a v ů b e c n e u d a l a h o d n o t y n a b ý v a c í a z c i z o v a c í, a proto nelze ani použíti ustanovení posledního odstavce §u 17. Naproti tomu může býti vždy měřítkem hodnota, ú ř a d e m p ř e d p o k l á d a n á (odstavec 3) a straně sdělená (odstavec 4), s jejíž výší strana projevila nesouhlas, což zavdalo pak teprve příčinu k soudnímu odhadu. Poslední odstavec §u 17 dávkového řádu vyžadoval by tedy opravy ve smyslu §u 18 českého dávkového řádu z roku 1915. Pak by také byla ihned odstraněna jakákoliv pochybnost, odvozovaná z toho, že hodnoty, uvedené stranou, mohou snad přece někdy býti sporny, neboť o výši hodnot úředně předpokládaných a straně sdělených nemůže n i k d y býti pochybnosti. Ovšem dlužno trvati na tom, by vyměřovací úřad v návrhu řádně odůvodnil, že stranám sdělil cenu a že strany na ni nepřistoupily. Kdyby byl návrh v tomto směru neúplným, bylo by jej zamítnouti. Vyžádá-li si soud od vyměřujícího úřadu, jenž navrhuje odhad, zálohu — a o tom, že k tomu jest oprávněn, lze vzhledem k §u 272 nespor. pat., §§ům 332, 367, 365 c. ř. s., §u 144 jedn. ř. a §u 28 odstavec 1 dávkového řádu sotva asi pochybovati — a zapraví-li útraty odhadu ze zálohy, bude výrok soudu, učiněný po provedeném odhadu a po určení ceny odhadní o tom, že strana jest povinna hraditi útraty odhadu, ovšem míti ráz akademický, a v takových případech bude arci věcí úřadu vyměřujícího, by spo'u

s vyměřenou dávkou vybrat od strany dávkou povinné po případě též zálohou zapravené útraty odhadní. Vzhledem k tomu, že jest záhodno, by se znalcům a členům soudní komise co nejdříve dostalo poplatků za odhad, doporučuje se, by soudy stanovily si pravidlem, vybírati zálohu od vyměřovacího úřadu. Zbývá jen ještě zmíniti se o námitce, že kdyby byl správným názor, že rozhodovati o náhradě útrat soudního odhadu přísluší soudům, rozhodovaly by soudy zároveň i o tom, kdo jest povinen, platiti dávku z přírůstku hodnoty, ježto jen tomu lze dle §u 17 dávkového řádu uložiti náhradu útrat odhadních; poněvadž však určení osoby, povinné k placení dávky, přísluší úřadům správním, rozhodovaly by soudy i úřady správní o téže věci, a nebylo by možno, uvarovati se rozporů v názorech i rozhodování. Námitka ta neobstojí. Bylo již vytčeno, že rozhodovati o tom, kdo jest povinen, platiti dávku, přísluší pouze a jedině úřadu vyměřujícímu; tento sdělí soudu osobu dávkou povinnou (§ 13); soud jest vázán tímto sdělením; k rozporu mezi soudem a vyměřujícím úřadem nemůže tedy dojíti. Kdyby snad útraty odhadu u strany byly nedobytné, ručil by za ně ovšem podpůrně vyměřující úřad, jenž požádal soud za provedení odhadu, dle zásad §u 272 nespor. pat., §u 40 c. ř. s. Z těchto důvodů dospěl plenární senát k právním větám v záhlaví uvedeným.

Čís. 5087.

Rozvrh nejvyššího podání exekučně dražené nemovitosti.

Nebyla-li k rekursu vzdálenějšího zadnějšího knihovního věřitele přikázána dřívějšímu knihovnímu věřiteli pohledávka (její část), jest uvolněnou částku přikázati nejblíže následujícímu knihovnímu věřiteli, třebas nebyl rekuroval. Rekurovavší věřitel má nárok na uvolněnou částku teprve ve svém knihovním pořadí. Navrhl-li erár, by pohledávka na důchodkové pokutě, o niž důchodkové řízení není dosud skončeno, byla zadržena, jest použiti obdobně §u 228 a 221 ex. ř.

V pořadí knihovní pohledávky lze přikázati sice útraty exekuce vnucenou správou, nikoliv však útraty exekucí na svršky a pohledávky.

Pořadí útrat vnucené správy, třebas neměly stejného pořadí s jistinou, jest založeno knihovní poznámkou vnucené správy. Lhostejno, že vnucená správa byla původně povolena jako exekuce zajišťovací a teprve později byla přeměněna v exekuci uhražovací.

(Rozh. ze dne 3. června 1925, R I 476/25.)

Rozvrhuje výtěžek za exekučně draženou nemovitost přikázal soud prvé stolice vymáhajícímu věřiteli Josefu K-ovi kromě jistiny, úroků, útrat sporu a dražby v pořadí jistiny též tyto položky: g) Útraty povolení vnucené správy, h) útraty návrhu na přeměnu v exekuci uhražovací, ch) útraty intervence při roku dne 27. ledna 1925 dle usnesení, i) ostatní útraty vnucené správy, určené usnesením ze dne 18. března 1925, j) útraty povolení mobilární exekuce, k) útraty exekuce na pohledávku dlužníkovu, l) útraty návrhu na přeměnu exekuce sub k) uvedené v exekuci uhražovací, m) útraty vnucené správy dle konečného účtu. V knihovním pořadí následoval za Josefem K-em záznam zástavního práva pro pohledávku eráru na důchodkové pokutě, po té vloženo bylo zástavní právo pro pohledávku Dra H-a. K rekursu Dra H-a nepřikázal rekursní soud Josefu K-ovi útraty, uvedené v usnesení prvého soudu pod g)—m). Důvody: Útraty, jež byly vyloučeny, nepožívají zástavního práva vloženého pro jistinu, neboť v §u 216 odstavec druhý ex. ř. jsou míněny jen takové exekuční útraty, které vznikly vymáháním hypoteční pohledávky ze samé podstaty nemovitosti, nikoli tedy vnucenou správou (exekucí na plody) neb exekucí na jmění movité. Jistota pro tyto útraty jako vedlejší závazky nebyla zřízena vkladem zástavního práva a neměly tudíž býti přikázány v knihovním pořadí pohledávky.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu Josefa K-a potud, že obnovil usnesení prvého soudu v odstavci písm. g), h), ch), i) a m), jinak dovolacímu rekursu nevyhověl. Uvolněnou částku (vzhledem k nepřikázaným položkám j), k) a l) přikázal eráru a, kdyby pohledávka jeho odpadla, následujícímu věřiteli Dru H-ovi a nařídil, by uvolněný peníz zůstal v soudním uschování až do právoplatného rozhodnutí v řízení důchodkovém.

Důvody:

Při rozvrhu nejvyššího podání byly vymáhajícímu věřiteli přikázány v knihovním pořadí jeho vykonatelné pohledávky také exekuční útraty, které mu při vymáhání téže pohledávky vzešly jednak vnucenou správou téže nemovitosti, jednak exekucí mobilární a exekucí na dlužníkovu pohledávku. První soud přihlížel při rozvrhu také k přihlášce okresního finančního ředitelství, kterouž přihlásilo pohledávku eráru na důchodkové pokutě 12.282 Kč, pro kterou zaznamenáno jest na vydražených nemovitostech právo zástavní v pořadí až za vykonatelnou pohledávkou vymáhajícího věřitele, a kterou oznámilo, že jeho pohledávka není ještě vykonatelna, že důchodkové řízení není skončeno a že tedy žádá, aby aspoň 9.040 Kč bylo zadrženo. První soud přikázal na tuto pohledávku zbytek nejvyššího podání 2131 Kč 93 h a ponechal je v soudním uschování až do skončení důchodkového řízení. Jde tu o pohledávku, se kterou jest naložiti podle obdoby §§ 228 a 221 ex. ř. jako s pohledávkou pod odkládací výminkou, která byla toliko pro případ splnění výminky zajištěna a která pro případ nesplnění výminky má připadnouti v pořadí následujícímu věřiteli. Finanční okresní ředitelství nebylo při rozpočetním roku zastoupeno a nevzneslo proti útratám vymáhajícího věřitele odporu. Za to vznesl odpor a podal později z té příčiny také rekurs následující knihovní věřitel Dr. Josef H., protože by odpadnutím pohledávky eráru připadla částka 2131 Kč 93 h jemu aspoň k částečnému uspokojení jeho pohledávek. To však na stavu věci ničeho nemění, neboť jest postupovati dle všeobecných zásad §§ 219 odstavec druhý, 221 odstavec druhý a 229 odstavec druhý a obdoby §u 232 a 233 ex. ř., k čemuž doložiti dlužno, že i rekursní návrh Dra H-a se v tom směru nese. Erár obdržel zbytek nejvyššího podání k částečné úhradě své pohledávky a má nyní on nárok na uvolněný peníz v pořadí

knihovním, bez ohledu na to, zda proti útratám rekuroval čili nic. Ten, kdo rekursem docílil uvolnění částky na ně přikázané, může míti nárok až ve svém knihovním pořadí. Vymáhajícímu věřiteli však — pokud mu nepatří — zůstati nemohou, neboť by se to příčilo všem právním pravidlům. Jde o exekuční útraty vymáhajícího věřitele, vzešlé mu jednak vnucenou správou, jednak exekucí na věci movité, kterážto oba případy nutno dobře rozeznávati. Pokud běží o útraty vnucené správy nemovitostí, která povolena byla pro tutéž vykonatelnou pohledávku vymáhajícího věřitele, byly správně dotyčné útraty celkem 2045 Kč 45 h podle předpisů §u 218 odstavec třetí a §u 216 odstavec druhý ex. ř. přikázány prvním soudem v pořadí jistiny, neboť útraty tyto tvoří podle §u 912 obč. zák. příslušenství vymáhané pohledávky, která na prodaných nemovitostech zástavním právem jest pojištěna, takže zaplacení těchto útrat může vymáhající věřitel žádati spolu s jistinou ze zastavených a v dražbě prodaných nemovitostí. To vyplývá z předpisů §u 447 obč. zák. a §u 16 knih. zák. Vývody rekursu Dra H-a vztahují se na útraty spojené s výkonem vnucené správy, které by bylo přikázati v přednostním pořadí podle §§ 216 čís. 1 a 120 čís. 4 ex. ř., ale o takové útraty v tomto případě nejde. Ale i kdyby se za to pokládalo, že exekuční útraty vzešlé vymáhajícímu věřiteli vnucenou správou neměly téhož pořadí s jistinou, přece v tomto případě již podle knihovního pořadí předcházely pohledávkám Dra H-a, protože si vymáhající věřitel vymohl k zajištění tehdy ještě nevykonatelné své pohledávky vnucenou správu, poznamenanou knihovně již dne 10. července 1923, kdežto pohledávky Dra H-a byly vtěleny teprve dne 6. srpna 1923. Nezáleží na tom — na což Dr. H. důraz klade — že při vnucené správě šlo nejprve jen o exekuci zajišťovací, když tato později pravomocí exekučního titulu přeměněna byla v exekuci uhražovací a když pak v téže vnucené správě bylo pokračováno, takže vymáhajícímu věřiteli zůstalo zachováno pořadí pro jeho uspokojení již ode dne 10. července 1923. Předcházel tudíž nárok vymáhajícího věřitele na útraty vnucené správy i podle §u 104 a 218 odstavec třetí ex. ř. pohledávkám Dra H-a, takže tomuto nikdy nemohly připadnouti peněžní částky přikázané vymáhajícímu věřiteli na ony útraty. Jinak má se věc s útratami vzešlými vymáhajícímu věřiteli vedením exekucí mobilárních. Také tyto útraty tvoří sice příslušenství jistiny podle §u 912 obč. zák., ale neručí za ně zastavená nemovitost, protože nevznikly uplatněním zástavního práva právě na tuto nemovitost. Z předpisu §u 447 obč. zák. plyne, že podstatou a účelem zástavního práva jest, by věřitel z určité zástavy došel uspokojení, kdyby jeho pohledávka včas nebyla splněna. Z toho plyne, že, domáhá-li se věřitel uspokojení ze zástavy nemovité, mohou podle §u 16 knih. zák. jen ty náklady sporu a exekuce v knihovním pořadí jistiny býti uhraženy, které souvisejí s vymáháním této pohledávky z této nemovitosti. Předpisy §u 216 odstavec druhý ex. ř. a §u 16 knih. zák. nerozšiřují ručení zástavy i za útraty vzniklé jakoukoliv exekucí a nechtěly vůbec utvořiti nějaké nové hmotné právo, nýbrž vyslovily jen zásadu, že zástava ručí nejen za jistinu, nýbrž také za útraty spojené s realisací této zástavy a to ve stejném pořadí. Jinak mohly by v neprospěch zadnějších zástavních věřitelů uplatňovány býti v pořadí jistiny nejen útraty jakýchkoliv jiných mobilárních i immobilárních exekucí, nýbrž také naopak při exekuci na svršky mohly by býti uplatňovány značné útraty exekucí immobilárních, se kterými zástavní věřitelé ani v tom ani v onom případě počítati nemohli a které by rozpočetní podstatu mohly úplně vyčerpati. V tomto směru tedy neprávem první soud přiznal stejné pořadí s jistinou i útratám mobilárních exekucí a právem naproti tomu vyslovil rekursní soud, že se tak státi nemělo.

Čís. 5088.

Promlčení podle §u 6 a) zákona o automobilech počíná teprve, když vědomost o rozsahu škody jest úplnou.

Poškozený zaměstnanec má právo na své úrazovým zákonem mu zaručené nároky proti pojišťovně bez ohledu na to, zda se jich vůči osobě k náhradě povinné vzdal čili nic, pojišťovna pak má bez ohledu na vzdání se poškozeného náhradní nárok za důchody poškozenému vyplacené dle úrazového zákona. Vzdání se poškozeného může míti platnost jen ohledně onoho dalšího nároku, na nějž má poškozený právo po uspokojení pojišťovny dle §u 47 odst. 2 úraz. zák.

(Rozh. ze dne 3. června 1925, Rv I 650/25.)

Zřízenec elektrických podniků Antonín K. byl, čistě za mlhy koleje elektrické dráhy, zasažen automobilem žalované společnosti a poraněn. Žalující úrazová pojišťovna uznala úraz K-ův za podnikový a přiznala mu důchod 85%ní. Proti žalobě, jíž domáhala se na žalované společnosti a šoféru náhrady toho, co poskytla Antonínu K-ovi, namítli žalovaní, že žalobní nárok byl uplatňován teprve 17. června 1924, tudíž až po uplynutí šestiměsíční lhůty §u 6 zákona o automobilech, jednak že Antonín K. se vzdal vůči žalované společnosti nároku na náhradu. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelé uplatňují jako dovolací důvody vadnost odvolacího řízení, rozpor se spisy a nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 2, 3 a 4 c. ř. s.), leč neprávem. I kdyby šlo o promlčení podle §u 6 písm. a) autom. zák., počíná toto teprve od té doby, kdy poškozený dozví se 1. o úrazu jej poškodivším, 2. o jménu a bydlišti osoby k náhradě povinné a 3. o výši škody, při čemž vědomost o škodě a jejím rozsahu musí býti úplná (srv. rozh. n. s. sb. čís. 2607). Nehledíc ani k tomu, že prvý soud zjistil, že žalobkyně dozvěděla se o tom, že prvá žalovaná jest majitelem auta, úraz způsobivšího, teprve dne 14. března 1924, nebyla splněna podmínka promlčení ad 3. Úraz nastal 3. prosince 1923, žaloba podána 17. června 1924. Dle dat výpočtu škody v žalobě uvedených a žalovanými nepopřených byl poškozený dělník K. v léčení do 22. ledna 1924 a v době žaloby nebylo jisto, jak dlouho bude mu

ještě placen důchod poléčební, pravoplatně ještě ani nestanovený. Žalobkyně tedy ani před 22. lednem 1924 a ani ještě v době žaloby nevěděla o pravé výši škody, jež jí z úrazu vzejde, rovněž poškozený sám. Za toho stavu nelze o promlčení dle §u 6 autom. zák. vůbec mluviti. Nárok z úrazu poškozeného dělníka K-a tkví ve veřejném právu a týž má právo na své zákonem úrazovým mu zaručené nároky proti žalující pojišťovně bez ohledu na to, zda se jich vůči osobě, k náhradě povinné vzdal — čili nic (§ 1, 5, 6, 29, 30, 31, 41, 43 odst. 2 a 44 úraz. zák.), právě tak jako pojišťovna má bez ohledu na to náhradní nárok na důchody poškozenému dle zákona úrazového vyplacené. Vzdání se poškozeného by mohlo míti platnost jenom ohledně onoho dalšího nároku, na nějž má poškozený právo po uspokojení pojišťovny dle §u 47 odstavec druhý úraz. zák.

Čís. 5089.

Rozsudek o žalobě na oduznání manželského původu působí absolutně, nikoliv pouze mezi vlastními stranami sporu.

Byl-li právoplatným rozsudkem manželský původ dítěte oduznán, nejsou osoby, jichž se po stránce majetkoprávní může dotknouti zjištění tohoto rodinného stavu, oprávněny, by ve formě žaloby na zjištění manželského původu zvrátily pravoplatnost onoho rozhodnutí.

(Rozh. ze dne 3. června 1925, Rv II 261/25.)

V předchozím sporu bylo vyhověno žalobě nezl. Ervína G-a, by bylo zjištěno, že se narodil mimo manželství Konráda a Anny G-ových. Když v napotom zavedeném trestním řízení byla Anna G-ová odsouzena pro křivé svědectví ve sporu o oduznání manželského původu, podal opatrovník nezl. Ervína G-a žalobu o obnovu řízení ve sporu o oduznání manželského původu. Žaloba ta byla pro opozdělost odmítnuta. Nezletilý Ervín G. žaloval pak Adolfa A-a o uznání nemanželského otcovství a placení výživného. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se Adolf A. zjištění, že nezl. Ervín G. narodil se v manželství Konráda a Anny G-ových. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Žalobce, jenž jest rodině Konráda G-a úplně cizím, není oprávněn ani manželské otcovství Konráda G-a, pokud se týče nezl. Ervína G-a popírati ani žádati, by bylo uznáno (§§ 157, 158, 159 obč. zák.). Je-li určitý rodinný poměr veřejnými listinami prokázán, trvá nejen mezi členy rodiny, nýbrž také vůči všem třetím osobám. Totéž platí také tehdy, když následkem statusové žaloby jednoho člena rodiny nastane změna. I tato změna působí proti všem a má absolutní účinek. Dle názoru, panujícího v literatuře (Unger: Soukromé právo II. str. 676, Krainz: System III. vyd. § 170 str. 456, Husarek: v časopisu Grünhuta sv. XX. str. 668, n. 13 atd.), kterýžto názor jest plně odůvodněn v zájmu veřejnosti, správnosti matrik a jiných na osobní poměry státních občanů se vztahujících výkazů, má rozsudek o právních poměrech rodinného práva, obzvláště o manželském a nemanželském původu, absolutní platnost a působí pro všechny a proti všem, jelikož by se jinak neshodovalo s požadavky právní jistoty, kdyby osoba, jejížto status již jednou právoplatně byl zjištěn, byla nucena, aby kdykoliv zjištěnı téhož stavu následkem odporu se strany třetí osoby soudcovskému prozkoumání znova podrobila. Dlužno proto otázku, zdali nezl. Ervín G. jest manželským či nemanželským dítětem, pokládati za právoplatně rozřešenu ve smyslu druhé možnosti, když rozsudek, vynesený proti osobě, k popření manželského původu jedině oprávněné, již nabyl právní moci. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: K popření manželského původu jest oprávněn zásadně jen manžel, a toliko ve vyjimečných případech jest právo to, a to časově obmezeně, propůjčeno i osobám v §u 158—159 písm. a) obč. zák. uvedeným. Jako každou výjimku sluší vykládati i tuto výjimku způsobem omezujícím; jsou tedy všechny ostatní osoby, tedy i udánlivý nemanželský otec, vyloučeni z práva, odporovati manželskému původu dítěte. Důvodem, proč zákon toto právo obmezil na určitý okruh osob, jest, by právo rodinné bylo co nejméně pozměněno. (Viz zprávu komise panské sněmovny str. 15 a násl. k §u 158 a násl. obč. zák.). A tato zásada platí i v tom případě, má-li býti nemanželskému dítěti přiznán původ manželský. Ježto žalobce nepřináleží k osobám shora naznačeným, nebyl oprávněn domáhati se výroku, by žalovaný, pravoplatným rozsudkem za nemanželské dítě prohlášený, byl nyní zase uznán za dítě manželské.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Přisvědčiti jest soudům nižších stolic, že rozsudek o otázce manželského původu dítěte působí absolutně, tedy ne pouze dle §u 411 c. ř. s. mezi vlastními procesními stranami. Názor tento jest ve shodě s názorem, panujícím v literatuře, a již prvý soudce cituje význačnější literární díla, touto otázkou se obírající, a rovněž odvolací soud správně poukazuje na zprávu komise panské sněmovny k §u 158 a násl. obč. zák. Poukázati dlužno jen ještě i na souhlasný názor Neumannův vyslovený v jeho »Komentáři k civilnímu řádu soudnímu« vyd. III. str. 1274 a str. 967 pozn. 36. Pro správnost tohoto názoru svědčí i tato úvaha: V §§ 158 a 159 obč. zák. jest přesně stanoveno, kdo a za jakých podmínek smí ve sporu o uznání původu manželského vystupovati jako žalobce a kdo jako žalovaný. Zejména v případě §u 159 obč. zák. jest stanoveno, že žalobu dítěte na oduznání manželského původu řiditi jest proti zvláštnímu opatrovníku, zřízenému k hájení původu manželského a nikoli proti opatrovníku nezvěstného otce nebo proti jeho dědicům, nebo jiným osobám, které na věci mají zájem majetkový. Již z toho jest patrno, že při této úpravě otázky manželského původu nejde pouze o osoby, které právě v tomto sporu jako strany vystupují, a že rozsudek má míti absolutní působnost. Kdyby se tu mělo lpěti na zásadě totožnosti stran (§ 411 c. ř. s.) a kdyby v důsledku toho rozsudek v takovém sporu měl tvořiti věc rozsouzenou pouze v poměru dítěte k onomu zvláštnímu opatrovníku, neměl by rozsudek pražádné ceny. Je-li tedy v rozepři, která byla zahájena a provedena, způsobem zákonu odpovídajícím, právoplatným rozsudkem rozhodnuto o manželském pů-

vodu dítěte záporně, nelze otázku tu již řešiti dalším novým sporem a naprosto nelze osobám, jichž se snad po stránce majetkoprávní může dotknouti zjištění tohoto rodinného stavu, přiznávati právo, by ve formě žaloby na určení opačného stavu rodinného zvrátily platnost onoho rozsudku. To nelze připustiti ani v takovém případě, o jaký tuto jde, když žaloba o obnovu podaná opatrovníkem k hájení svazku manželského do rozsudku dle §u 159 obč. zák. vydaného byla jako opozděná odmítnuta a když vlastně žaloba přítomná by měla býti jaksi nápravou tohoto opoždění. Byla proto právem tato žaloba, kterou se žalobce, jakožto osoba za nemanželského otce dítěte označená, domáhá zvrácení rozsudku, jímž nezletilému Ervínu G-ovi byl manželský původ odúznán, nižšími soudy zamítnuta, a netřeba se vůbec obírati vývody, jimiž se dovolatel na základě svého výkladu §u 158 obč. zák. snaží prokázati nesprávnost onoho rozsudku po stránce hmotné.

Čís. 5090.

Oprávněnost žaloby dle §u 368 ex. ř. dlužno posuzovati v tom kterém případě dle právního poměru, jsoucího podkladem příslušného titulu exekučního. Výpočet náhrady škody dle §u 368 ex. ř., jde-li o půjčku akcií, neznamenaných na pražské burse. Přichází tu v úvahu jich cizozemská kursovní cena.

(Rozh. ze dne 4. června 1925, Rv I 261/25.)

Co do předchozího děje poukazuje se na rozhodnutí čís. sb. 2650. Ježto žalovaný akcií nedodal, vedla žalobkyně proti němu exekuci, jež zůstala bezvýslednou, načež domáhala se žalobkyně na žalovaném zaplacení 1,125.000 Kč jakožto interese dle §u 368 ex. ř. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni 450.000 Kč, vycházeje z názoru, že náhradu jest přiřknouti dle kursu akcií v den 16. července 1923, kdy uplynula pariční lhůta ku jich plnění, a stanovil k tomuto dni dle volného uvážení kurs akcií na 6.000 Kč. Odvolací soud k odvolání obou stran vyhověl částečně odvolání žalovaného a přiznal žalobkyni pouze 262.500 Kč. Důvody: Odvolací soud stejně jako prvý soud uznává, že den 16. července 1923 jest dnem rozhodným pro určení zažalovaného interese, založeného na nesplnění rozsudku, jímž byl žalovaný uznán povinným dodati žalobkyni 75 kusů akcií Galicie. Žalovaný měl povinnost plniti (dodati akcie) v rozsudečné lhůtě pariční. Žalující strana měla na to právo podle rozsudku, může býti tudíž pro výši interese rozhodným jen čas, kdy žalující strana mohla domáhati se exekucí dle rozsudku plnění (dodání akcií). Prodlení žalovaného trvalo stále nejpozději od 3. prosince 1921 a odpovídá tudíž žalovaný za toto prodlení po celou tu dobu, takže i okolnosti, nastalé po započetí prodlení, jdou na vrub žalovaného a působí na rozsah interese žalující strany. Z toho nesmí však vzniknouti žalující straně žádná újma. Vždyť byla oprávněna požadovati na žalovaném vrácení (dodání) akcií a, rozhodla-li se pro žalobu na uskutečnění tohoto nároku, musila vyčkati s dalšími kroky až do právoplatnosti a vykonatelnosti rozsudku a nesměla po dobu sporu

sáhnouti k »uhražovací koupi akcií«. Jest tudíž interese žalující strany posuzovati podle tržní ceny akcií v den 16. července 1923. Toto interese záleží zásadně v ceně, které mohla žalující strana dosíci prodejem akcií hned, jak by byly žalovaným dle rozsudečného rozkazu dodány. Tu jest hleděti ke kursu na vídeňské burse ze dne 16. července 1923, poněvadž v tuzemsku není bursovního obchodu v akciích Galicie a žalující strana byla by mohla tyto akcie nejspíše na oné burse zpeněžiti. Vnitřní hodnota akcií vypočtená znalci, ostatně na nepřesném základě, není po zákonu způsobilou k vyměření interese. Kurs akcií Galicie na vídeňské burse 16. července 1923 byl 30,000.000 Kr, jak dokázáno úředním listem kursů, což rovná se 13.290 Kč. Však tento kurs nelze soudu při stanovení interese plně respektovati a to z důvodů tehdejších mimořádných poměrů vídeňské bursy. Odvolací soud tudíž, nemaje při posuzování těchto poměrů spolehlivého měřítka, užil jako prvý soud však s jiného hlediska §u 273 c. ř. s. a stanovil cenu jedné akcie Galicie v den 16. července 1923 jako interese níže a to na 3.500 Kč, uváživ její předválečný nesporný kurs průměrně 350, dále kurs čsl. devisy v Curychu ustálený průměrně na 15.50 fr. za 100 Kč, a hospodářský stav Galicie v roce 1923, jak asi jeví se z posudku znalců, slyšených v prvé stolici. Při 75 akciích jest tedy interese žalující strany 262.500 Kč. Co nad to žádáno, bylo by ziskem z ceny, vyhnané nezřízenou spekulací v akciích, jichž ani nebylo pro reelní obchod dostatek. Tento zisk, vytvořený v cizím státě bez možnosti kontroly a zasáhnutí zdejšími činiteli úředními, nejde na vrub žalovaného.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného, dovolání žalobkyně pak vyhověl potud, že jí přiznal 301.350 Kč.

Důvody:

Má-li tato rozepře správně a spravedlivě býti rozsouzena, nutno si uvědomiti toto: Žalobkyně uplatňuje nárok na interese, vlastně na náhradu škody dle §u 368 ex. ř. Tímto ustanovením zákona nebyla zavedena nová zvláštní žaloba. Stanoví § 368 ex. ř. v prvém odstavci, že předpisy třetího oddílu první části exekučního řádu, t. j. předpisy o exekuci k vymožení jednání a opomenutí (§§ 346 až 369), není dotčen nárok vymáhajícího věřitele na interese pro nesplnění dlužníkova závazku nebo na náhradu škody, způsobené tím, t. j. nesplněním závazku; a v odstavci druhém, že nároky ty mohou vždy uplatněny býti žalobou dle volby vymáhajícího věřitele u soudu jinak k tomu příslušného neb u soudu exekučního, vzdá-li se věřitel pokračování v zavedeném řízení exekučním, nebo bylo-li toto řízení provedeno bez výsledku. Odstavec druhý tedy jen nařizuje, že nárok může býti uplatněn toliko žalobou, ne snad v řízení exekučním, a zároveň obsahuje ustanovení o příslušnosti. Prvý odstavec pak vymáhajícímu věřiteli, který si vymohl titul exekuční, opravňující ho, by na dlužníkovi vynutil určité jednání neb opomenutí, vyhrazuje pouze nárok na interese nebo náhradu škody pro nesplnění, jenž mu přísluší dle práva hmotného. Vyslovuje tedy zásadu, že se vedením exekuce dle §§ 346 až 367 ex. ř. nepředstihuje uplatňování nároku na interese nebo na náhradu škody pro neplnění, založeného již hmotným právem, ale neposkytuje takového nároku věřiteli, jenž dle hmotného práva nemá nároku na interese nebo náhradu škody

pro neplnění. Nutno tedy oprávněnost žaloby po rozumu §u 368 ex. ř. v tom kterém případě posuzovati dle právního poměru, jsoucího podkladem příslušného titulu exekučního. V případě, o který jde, jest exekučním titulem rozsudek krajského soudu v Ch. ze dne 27. dubna 1922, potvrzený rozsudky vrchního zemského soudu v Praze ze dne 22. září 1922 a nejvyššího soudu ze dne 23. května 1923, Rv I 1350/22 (viz čís. sb. 2650), jímž byl žalovaný mimo jiné uznán povinným, by žalobkyni dodal (vydal) 75 akcií petrolejářské společnosti Galicia. Ale právním poměrem, z něhož prýštila tato povinnost žalovaného, nebyl kup pokud se týče prodej akcií, pročež co do otázky, zda, po případě pokud, žalobkyni přísluší nárok na interese nebo na náhradu škody pro nesplnění závazku žalovaného, nepřicházejí v úvahu předpisy čl. 355, 356, 367 obch. zák., a to ani obdobně, ježto obdoba jest vyloučena článkem 1. obch. zák. a neprávem se žalobkyně dovolává rozhodnutí čís. 1520 a 2674 sb. n. s., v kterých stejně jako v rozhodnutí čís. 3431 sb. n. s. šlo o obchodní kup. V předchozím sporu bylo zjištěno, že žalobkyně zapůjčila žalovanému ony akcie k vyřízení spekulačního obchodu jeho příbuzného Dra S-a u bankovního závodu M. se závazkem žalovaného, že vrátí žalobkyni stejné množství týchž akcií (§ 983 obč. zák.). Šlo tedy o právní poměr, upravený §§ 983 a násl. obč. zák., a při řešení otázky, zda žalobkyni přísluší nárok na náhradu škody (interese) proto, že žalovaný přes odsuzující rozsudky všech tří stolic nevyhověl svému závazku, dlužno vycházeti z předpisů §u 991 a §§ 1295 a násl. obč. zák. Podle zjištění v předchozím sporu, nebyla lhůta k vrácení zapůjčených akcií smluvena; z dopisů, předložených žalovaným a při roku ze dne 24. října 1924 čtených, vyplývá, že žalovaný odkládal vrácení pro vysoký kurs akcií, a žalobkyně, která si je sama byla vypůjčila od své vídeňské ústředny, jíž byla povinna je vrátiti, vycházela žádosti žalovaného za posečkání po delší dobu ochotně vstříc. Dokud se tak dělo, nebyl žalovaný v prodlení. Octl se v prodlení, když žalobkyně dne 1. prosince 1921 podala na něho žalobu, jíž se domáhala dodání, vlastně vrácení, sporných akcií. Hledíc ke zvláštním okolnostem tohoto případu, měly rozsudky, jimiž žalobě bylo vyhověno, ráz deklaratorní, nikoli konstitutivní; dlužno tudíž jejich účinky vztahovati zpět ke dni podané žaloby, — a nelze tvrditi, že prodlení žalovaného nastalo teprve uplynutím pariční lhůty, t. j. dnem 16. července 1923. To jest důležito v tomto případě, který se dle toho, co uvedeno, podstatně liší od případů, vyřešených dotčenými již rozhodnutími čís. 1520, 2674, 3431 sb. n. s. Neboť mezi stranami není sporu o tom, že akcie Galicie jsou papírem spekulačním, a správným jest tvrzení žalovaného, shodující se plně s posudkem znalce K-a, že, kdyby byla žalobkyně dne 1. prosince 1921 dostala akcie od žalovaného, byla by buďto ona nebo její ústředna musila ihned je prodati a nebyla by směla riskovati jejich spád, spravujíc cizí jmění a nejsouc oprávněna k spekulaci. Škoda, která vzešla žalobkyni tím, že žalovaný nesplnil svého závazku, t. j. nevrátil akcie, záleží tedy v tom, že nemohla v době, kdy žalovaný byl povinen je vrátiti, totiž dne 1. prosince 1921, zpeněžiti akcie prodejem, ovšem za cenu, které bylo tehdy lze docíliti. Pro výši nároku na náhradu škody rozhodujícím jest tedy 1. prosinec 1921, nikoli 16. červenec 1923. Že tomu tak, plyne z úvahy, že kdyby byla cena akcií po 1. prosinci 1921 klesla, nebyl by žalovaný mohl těžiti z poklesu, proto nutno však i uznati, že pozdější vzestup kursu akcií nejde na jeho vrub. Kdyby byl žalobkyni přiznán nárok na tento vyšší kurs, znamenalo by to bezdůvodné obohacení žalobkyně na újmu žalovaného, neboť nešlo by o náhradu ušlého zisku, na který by žalobkyně dle čl. 283 obch. zák. snad měla nárok, když žalobkyně, jak uvedeno, nebyla by mohla a směla podržeti akcie, nýbrž byla by je musila ihned prodati. Žalobkyně arci namítá, že by si v tom případě žalovaný opatřil prodlením v plnění ohromný zisk na její škodu, ježto mohl za akcie dne 16. července 1923 na vídeňské burse strážiti 996.750 Kč, jí by však měl zaplatiti částku mnohem nižší. Námitka ta mohla by býti do jisté míry oprávněna, kdyby byl žalovaný vůbec, a zejména dne 16. července 1923, měl v rukou akcie, zapůjčené mu žalující bankou. Než tomu tak nebylo, neboť zapůjčené akcie nebyly odevzdány jemu, nýbrž byly v roce 1916 efektivně složeny u firmy Jacques W. ve Vídni za účelem vypořádání spekulačního účtu Dra S-a, čímž spekulační obchod byl vyřízen. Žalovaný tedy z akcií skutečně ničeho nemá. Také z této úvahy vysvítá, že nelze nikdy postupovati šablonovitě, nýbrž nutno míti zření ke zvláštním okolnostem toho kterého případu. Právem tedy žalovaný vytýká, že nižší soudy při výpočtu nároku na náhradu škody měly vzíti za základ poměry ze dne 1. prosince 1921, nikoli ze dne 16. července 1923. Ale s druhé strany má žalobkyně pravdu, tvrdíc, že odvolací soud neprávem použil §u 273 c. ř. s. Pro stanovení výše škody dle §u 273 c. ř. s. není tu zákonných předpokladů, když lze v tomto případě snadno zjistiti škodu. Vždyť strany shodně udaly, že dne 1. prosince 1921 kurs akcií Galicie na vídeňské burse byl 328.000 Krak.; k určení výše škody bylo tedy jen třeba, přepočítati 328.000 Krak. na koruny československé dle kursu ze dne 1. prosince 1921. Nesprávným jest názor žalovaného, že nelze vzíti za základ kurs vídeňské bursy, nýbrž nutno vyšetřiti vnitřní hodnotu akcií. V tom směru se znalec K. vyjádřil v podstatě takto: Akcie Galicie nejsou na československé burse znamenány; směrodatnou pro ocenění těchto papírů jest tedy bursa, na níž jest dovoleno, obchodovati jimi, a v jejímž kursovním listě jsou papíry úředně znamenány. To jest bursa vídeňská. Různé výstřelky spekulace zavládly v posledních letech nejen na burse vídeňské, kterou žalovaný nazývá bursou vůbec zcela spekulační. Se stanoviska všeobecného jest vlastně každá bursa hlavním střediskem spekulace, jež, byť byla spojena s nebezpečím a mnohdy měla v zápětí povážlivé katastrofy, přece nesmí býti odsuzována, poněvadž její dobré stránky aspoň vyváží ony stinné. Spekulace spočívá na zásadě obchodní, vyrovnávati nabídku a poptávku, čímž se stává regulátorem bursy; bez ní byly by trh, zejména pak některé druhy papírů, vydány povážlivé fluktuaci, poněvadž by kurs, řídící se výhradně denní poptávkou, byl velice nepravidelný. Náhled, že akcie Galicie nelze bursovně vůbec ceniti, neobstojí, ježto dle kursovního lístku byly tyto papíry úředně na vídeňské burse znamenány a ocenění jejich bylo vyjádřeno jejich kursovní hodnotou. Proti námitce, že se u akcií Galicie nekotuje jejich vnitřní hodnota, nýbrž obraty mezinárodní spekulace bursovní, když petrolejové doly jsou v Haliči, která trpí hospodářským rozvratem, a rentabilita akcií na základě divi-

dendy, vyplacené v roce 1921, neodůvodňuje vzestup kursu, dlužno připomenouti, že by bylo především chybou, kdyby se denní kurs papíru a dividenda vnesly do jedné relace. Kurs akcie jest výsledkem četných činitelů, z nichž jedním jest také rentabilita. Ale nelze vyzvednouti tohoto jednoho činitele a ostatní úplně pominouti. Akcie ztrácela by svůj vlastní ráz, kdyby se rentabilita považovala při ocenění za činitele nejdůležitějšího, a pozbývala by své pohyblivosti, kdyby se burse předepisovala míra úroková. Kupitel akcií musí si býti vědom toho, že koupí získá akcie a nikoliv hodnoty, jež zaručují určité zúročení. Kurs akcie stoupá, je-li po ní větší poptávka. Tato nastává, když kupující má buď čáku na zisk, nebo na výnos, nebo přání, udržeti hodnotu svého kapitálu v době inflace. Při tvoření kursu akcií Galicie nepřevládala při zvýšené poptávce naděje na výnos, spíše naděje na zisk. Ale hlavním důvodem zvýšené poptávky byla snaha kupujících, převésti hotový kapitál na substanční hodnoty, protože znehodnocení peněz stále zmenšovalo hotový kapitál, kdežto substanční hodnoty se udržovaly. Akcie Galicie byly v několika málo rukou, poptávka po nich byla značná a při nastalém vzestupu kursů byly petrolejové hodnoty zvláště vyhledávány. Tvrzení, že Čsl. stát nekotuje akcie Galicie, proto, že neuznává jejich cizozemskou bursovní cenu kursovní, není správným. O připuštění záznamu nějakého papíru na burse lze rozhodnouti teprve, když bylo o to žádáno. Společnost Galicia o záznam svých akcií na pražské burse nežádala, nemajíc na tom zájmu, ježto všechny směrodatné firmy tohoto průmyslového odvětví jsou odkázány na Vídeň jako své finanční zázemí a kryjí své kapitálové potřeby na vídeňském trhu, pokud se týče na vídeňské burse. Pro cizozemské papíry, neznamenané na pražské burse, platí v tuzemsku jejich cizozemská cena kursovní. Zákon ze dne 11. června 1919, čís. 329 sb. z. a n. jedná o ocenění předmětů bursovních obchodů pro účely poplatkové a nelze k němu hleděti při oceňování předmětů bursovních obchodů pro bilance neb odhad škody. Dovolací soud se plně přidává k těmto podrobným a přesvědčivým výkladům znalcovým a odkazuje žalovaného na ně. S vylíčeného hlediska právního nebylo ovšem třeba dalších důkazů, nabízených žalovaným, a proto není odůvodněna výtka, kterou činí dle §u 503 čís. 2 c. ř. s. řízení odvolacímu; rozpor se spisy pak, tvrzený žalobkyní s poukazem na § 503 čís. 3 c. ř. s., netýká se bodu podstatného. Dle toho, co uvedeno, zbývá jen ještě zjistiti poměr koruny československé ke koruně rakouské dne 1. prosince 1921. V té příčině prvý soud z přípisu sekretariátu pražské bursy ze dne 16. října 1923 zjistil, že kurs 100 Krak. dne 1. prosince 1921 byl 0·925 Kč peníze a 1·525 zboží; střední kurs byl tedy 1·225 Kč; kursovní hodnota jedné akcie Galicie tedy 4018 Kč (328.000 × 1·225) a 75 akcií 301.350 Kč. Tuto částku jest tudíž žalovaný povinen nahraditi žalobkyni. Úroky příslušely by žalobkyni sice od 1. prosince 1921 (§§ 1333, 1334 obč. zák., čl. 288 obch. zák.), ale žalobkyně žádá úroky teprve od 16. července 1923; podle §u 405 c. ř. s. nelze jí tedy přisouditi úroky od dřívějšího dne. Z toho plyne, že dovolání žalovaného, domáhající se úplného zamítnutí žaloby, jest bezdůvodné, naproti tomu dovolání žalobkyně, opírané o § 503 čís. 4 c. ř. s. částečně odůvodněno, a bylo proto uznáno, jak uvedeno ve výroku rozsudkovém.

Čís. 5091.

Dvorský dekret ze dne 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s. dosud platí.

Knihovním věřitelům nesmí býti na újmu, nebylo-li pojišťovnou vyplacené požární náhrady použito k znovuzřízení pojištěného předmětu knihovního. Byla-li část náhrady vyplacena pojištěncem, o jehož jmění byl napotom vyhlášen úpadek, neknihovnímu věřiteli, není správce úpadkové podstaty oprávněn, domáhati se na něm vrácení vyplaceného peníze, nelze-li vzhledem ku výši knihovních dluhů předpokládati, že by vyplacený peníz byl připadl úpadkové podstatě.

(Rozh. ze dne 4. června 1925, Rv I 554/25.)

Mlýn, náležející firmě K., vyhořel a bylo dne 20. června 1923 z požární náhrady vyplaceno 25.000 Kč žalovanému na úhradu jeho pohledávky proti firmě K., za niž byl zaplatil směnečný dluh. Dne 6. března 1924 byl na jmění firmy K. vyhlášen úpadek a správce úpadkové podstaty domáhal se na žalovaném vrácení oněch 25.000 Kč, odůvodniv žalobu jednak ustanoveními §§ 28—31 konk. ř., jednak tím, že vyplacená požární náhrada příslušela vzhledem k tomu, že mlýn nebyl znovu vystavěn, hypotekárním věřitelům. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl a uvedl v tomto směru v důvodech: Pokud se týká druhého právního důvodu, žalobcem uplatňovaného, že vyplacená náhrada požární škody per 409.364 Kč 01 h dle §u 36 pojišťovacích podmínek ve smyslu ustanovení dvorského dekretu ze dne 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s. a plenisimárního rozhodnutí ze dne 8. června 1904, čís. 162 kn. jud. v případě, že znovustavba shořelé a proti škodě požární pojištěné budovy nenastane, připadá hypotekárním věřitelům, pokud se týče že jim přísluší právo zástavní na pojištění samém, znovu k výstavbě nepoužitém, dlužno sice přisvědčiti tomuto právnímu názoru v jeho všeobecnosti, ale naproti tomu uvážiti zde souzený zvláštní případ, kde byla pojistka požární vinkulována ve prospěch knihovní věřitelky záložny v K., z kteréhož důvodu požární náhrada musela býti vyplacena k jejím rukám a bylo tudíž její věcí, jak s vyplacenými penězi ona naložiti chce. Skutečným vyplacením peněžité náhrady požární uvedené v záložně, zanikla práva zástavních věřitelů knihovních, když tito sami před požárem u pojišťovny svá práva zástavní neohlásili (viz Krainz system k obč. právu § 389). Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

důvodů:

Pokud jde o otázku, zda výplatou 25.000 Kč nebyla porušena zásada, vyslovená dvorským dekretem ze dne 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s., budiž poukázáno předem na mylnost náhledu dovolatelova odpůrce, že dekret ten není již v platnosti byv nahrazen §§ 79 a násl. zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. Tato ustanovení nevstou-

pila v platnost, a platí proto nadále dekret dv. kanc. Nerozhodna je proto i citace díla Krainz-Ehrenzweigova, jež v posledním svém vydání přihlíží k tomuto předpisu, u nás dosud ještě neplatícímu. Nejvyšší soud souhlasí s názorem odvolacího soudu, že ani po této stránce není žalobní nárok oprávněn. Žalobce domáhá se vrácení t. j. výplaty 25.000 Kč do úpadkové podstaty. Musí býti proto uvažováno, kdo by měl nárok na tuto částku, kdyby nebylo došlo k její výplatě k rukám žalovaného. Částka ta byla vyplacena žalovanému z požární náhrady 409.364 Kč, vyplacené pojišťovnou za shořelý mlýn se strojním zařízením, jehož vlastnicí byla úpadkyně. Z této náhrady nepřichází v úvahu v souzeném případě 72.148 Kč připadajících na zásoby obilí, požárem zničené. Podle uvedeného dv. dekretu nesmí požární náhrada býti odňata svému účeli, t. j. znovuzřízení shořelé budovy, po případě uspokojení zástavních věřitelů. V tomto případě bylo náhrady té z části použito k zakoupení nových strojů, zbytek byl vyplacen věřitelům, mezi nimi i žalovanému, jenž nebyl knihovním věřitelem. Dovolací soud nemá důvodu, a to v souhlase se žalobcem, nevykládati uvedený dv. dekret v ten rozum, že knihovním věřitelům nesmí býti na újmu, nebylo-li vyplacené náhrady použito k znovuzřízení pojištěného předmětu knihovního, a že věřitelům těm přísluší právo k této částce, t. j. právo zástavní. Co do důvodů tohoto názoru jest dovolací soud za jedno s rozhodnutím býv. rakouského nejvyššího soudu, známého pod čís. 162 knihy judikátů. Posouzením věci po stránce právní i ve smyslu tohoto dekretu ve spojení s judikátem čís. 162 dospěl dovolací soud též k zamítnutí žaloby a tím k potvrzení napadeného rozsudku. Podle zjištění nižších soudů vyplatila pojišťovna za shořelý mlýn a stroje částku 341.351 Kč (po odečtení částky připadající na zničené zásoby obilí). Na nemovitosti vázne právo zástavní za pohledávky úhrnem přes 426.000 Kč. Žalobce poukazuje sice v dovolacím spise na to, že jako správce úpadkové podstaty neuznal valné části těchto pohledávek, úhrnem přes 248.000 Kč. Avšak popření to může působiti právně, jen pokud pohledávky ty byly přihlášeny věřitely k úpadku, nemá však významu pro účinnost knihovního práva zástavního, jež vázne přes to platně na dále v knize pozemkové. Není proto třeba vyčkati výsledek zahájených po případě sporů na uznání těchto pohledávek, ježto bude pro tento spor bez významu. Nárok žalobní byl by odůvodněn jen tehdy, kdyby z prokázaných skutečností dalo se souditi, že 25.000 Kč bylo by připadlo úpadkové podstatě, kdyby je nebyla úpadkyně vyplatila žalovanému. Z předchozích vývodů však vyplývá, že částka ta byla by připadla knihovním věřitelům, a že jedině tito měli by právo odporovati výplatě té, kdyby tu byly ostatní předpoklady odporovatelnosti. Podle číslic shora uvedených přesahuje úhrnná částka knihovních dluhů požární náhradu vyplacenou za shořelý mlýn, a nelze předpokládati, že by část této náhrady připadla úpadkové podstatě. Jak bylo shora řečeno, nezáleží na tom, že žalobce jako správce podstaty popřel pravost části oněch knihovních pohledávek, neboť tím se nezměnil stav knihovní pro tento spor jedině směrodatný. Jinak by bylo ovšem, kdyby byl žalobce tvrdil a prokázal, že taková část knihovních dluhů není po právu, že by po odečtení její dalo se souditi, že částka 25.000 Kč anebo aspoň díl její připadla do úpadkové podstaty. To by ovšem vyžadovalo důkazu, že knihovní pohledávky ty neváznou po právu, a že by měly býti z knihy pozemkové vymazány. To však nebylo ani tvrzeno. Z toho lze dovoditi jediný důsledek. Stala-li se výplata 25.000 Kč k rukám žalovaného z požární náhrady vyplacených pojišťovnou skutečně na úkor knihovních věřitelů, jimž příslušelo právo zástavní i k náhradě té, mohli tím býti dotčeni jedině knihovní věřitelé jako věřitelé odlučovací, a pouze oni mohli by odporovati oné výplatě, ne však správce úpadkové podstaty. Pokud jde o tyto věřitely, t. j. věřitely mající nárok na úhradu ze zvláštní podstaty (srv. §§ 11, 37 čís. 5 a 132 odstavec prvý konk. řádu, jež přicházejí tu v úvahu), není úpadkový správce jich zástupcem a není oprávněn za ně jednati. Nemůže proto na místě jich odporovati výplatě oněch 25.000 Kč a požadovati vrácení jich do úpadkové podstaty, jíž nebyly odňaty. Není proto žalobní nárok odůvodněn též pro nedostatek žalobcova oprávnění ke sporu. Nárok ten nelze vyvoditi ani z §u 132 odstavec prvý a druhý konk. ř., jež nedávají žalobci práva vymáhati na žalovaném výplatu, nýbrž záleží na něm, by se vypořádal s knihovními věřitely jako s věřitely úpadkovými, bude-li náhledu, že věřitelé ti mohli nebo měli odporovati výplatě uvedené částky k rukám žalovaného a domáhati se vrácení jejího na základě zástavního práva příslušejícího jim i ke sporné náhradě. § 37 čís. 5 konk. ř. nepřichází v úvahu na podporu žalobního nároku. Je pravda, že správce úpadkové podstaty může vedle věřitelů v tomto předpise uvedených odporovati právním jednáním, ale jen tak dalece, pokud tím jednáním byly dotčeny i zájmy podstaty, t. j. úpadkových věřitelů. To však nebylo prokázáno, jak je patrno z předchozích vývodů.

Čís. 5092.

Pohledávka zmocněnce (komisionáře), ustanoveného odbočkou Státního obilního ústavu, proti tomuto ústavu jest povahy soukromoprávní. Nebyv v zákonné lhůtě §u 1 zákona ze dne 8. června 1923, čís. 121 sb. z. a n. uplatněn, propadá nárok proti Státnímu obilnímu ústavu, třebas v době, kdy uplynula lhůta §u 1 zák., nebyl ještě rozhodnut spor, jímž komisionář uplatňoval tentýž nárok proti osobě třetí.

(Rozh. ze dne 4. června 1925, Rv I 565/25.)

Banka H. byla komisionářem Státního obilního ústavu a vyplatila v roce 1920 rolníku Alexandru D-ovi za dodané obilí 14.438 Kč 40 h. Státní obilní ústav uznal však pouze poloviční cenu obilí a obtížil banku H. penězem 7.219 Kč 20 h. Banka H. žalovala po té Alexandra D-a o zaplacení 7.219 Kč 20 h, žaloba však byla dne 8. dubna 1924 pravoplatně zamítnuta. Banka S., jakožto postupnice banky H., domáhala se po té na Státním obilním ústavu v likvidaci zaplacení 7.219 Kč 20 h. Žalovaný ústav namítl najmě, že zažalovaná pohledávka zanikla preklusí, nebyvši uplatněna ve lhůtě §u 1 zákona ze dne 8. června 1923, čís. 121 sb. z. a n. Žaloba byla o b ě m a n i ž š í m i s o u d y zamítnuta, o d v o l a c í s o u d uvedl mimo jiné v d ů v o d e c h: Dle stanov Státního obilního ústavu, součástky vládního nařízení ze dne 10.

října 1919, čís. 546 sb. z. a n., rozeznává § 3 čís. 10 stanov systemisování úřednických míst a jmenování a propouštění personálu při ústředí a ředitele a prokuristy zemských obilních ústavů (§ 6 a § 8 (4) stanov) jakožto odboček zapsaných do obchodního rejstříku. Zejména z posledního odstavce §u 6 stanov jest patrno, že jednotlivá opatření mohou se státi odbočkou, což zvláště platí o působnosti v odstavci druhém §u 7 stanov vytčené. Dle §u 7 čís. 1 stanov spadá tedy v obor působnosti odbočky jmenování zmocněnce (komisionáře) po schválení zemské politické správy a dále organisování sběru v zemi. Již z tohoto označení zmocněnec (komisionář) a rozlišování od §u 3 čís. 10 stanov vychází na jevo, že u odboček (§ 6 (2) stanov) jde při zmocněncích (komisionářích) pouze o obchodní zmocněnce odbočky, jichž poměr ku odbočce jest čistě soukromoprávním, jak také soud prvé stolice správně vyslovil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce. Posouzení to závisí na řešení dvou otázek, t. j. zda jde o nárok soukromoprávní či veřejnoprávní, a kdy vznikla sporná pohledávka. 1. Žalobkyně uplatnila spornou pohledávku zajisté jako nárok soukromoprávní, jinak by nebyla podala žalobu u obchodního soudu v Praze. Dodatnou námitkou, že jde o poměr veřejnoprávní, snaží se čeliti výtce, že zmeškala lhůtu vytčenou v §u 1 zákona ze dne 8. června 1923, čís. 121 sb. z. a n. a ve vyhlášce veškerého ministerstva ze dne 20. června 1923 uveřejněné v čís. 138 úředního listu, a to poukazem na § 3 zákona, takže chce patrně docíliti aspoň odmítnutí žaloby místo zamítnutí. Není však zákonného předpisu, jímž by sporný poměr byl odňat pravomoci soudů jako věc správní. Nejde tu o poměr úředníka ke státu, nýbrž o poměr zmocněnce (komisionáře), jmenovaného odbočkou Státního obilního ústavu, t. j. zemským obilním ústavem v Bratislavi podle §u 7, čís. 1 stanov (srv. vládní nařízení čís. 5 a 546 z roku 1919 sb. z. a n.). Zřízením Státního obilního ústavu sledoval stát sice účely veřejné, t. j. zásobování obyvatelstva plodinami, ale učinil tak na podkladě soukromoprávním, obchodnickém, tím, že ústavu tomu propůjčil povahu právnické osoby, nařídil, by zapsán byl do rejstříku jako obchodník a by hospodařil dle zásad kupeckých. Povaha věci nesla ovšem sebou, že bylo nutno stanoviti činnost Státního obilního úřadu nařízením a podrobiti jej státnímu dohledu, avšak tím nebyla zrušena jeho soukromoprávní, obchodnická podstata výslovně mu propůjčená. Proto nestali se zmocněnci, jmenovaní odbočkami podle §u 7 čís. 1 stanov úředníky, neměli veřejnoprávního postavení, nýbrž poměr jich zůstal soukromoprávním zmocněním, smluvním poměrem mezi kupcem a obchodním zmocněncem, a pohledávky vzniknuvší z tohoto poměru jsou pohledávkami soukromoprávními. To platí i pro tento případ, v němž zmocněnec domáhá se náhrady nákladu učiněného za zmocnitele při provozu obchodu. Není proto důvodu uznati sporný poměr za veřejnoprávní. 2. Sporná pohledávka 7219 Kč 20 h vznikla, jakmile zemský obilní

ústav neuznal částky, vydané žalující stranou, t. j. její právní předchůdkyní, tudíž již v roce 1920. Žalující strana vyplatila tehdy své smluvní straně částku, zemský obilní ústav uznal však tuto částku jen co do polovice, kdežto druhou polovicí zatížil žalující stranu jako částkou neprávem vyplacenou. Nezáleží na tom, že žalující strana domáhala se náhrady na své smluvní straně. Tato skutečnost mohla míti pouze význam, že žalobkyně nebyla by musila vymáhati uznání celé své pohledávky na obilním ústavu, kdyby byla v onom sporu zvítězila. Při tom však pokládala sama Státní obilní ústav za svého dlužníka, což je patrno z příslušných sporných spisů, podle nichž mu opověděla onen spor. Nepříznivý pro ni výsledek onoho sporu nebyl pro ni vznikem pohledávky, nýbrž jen jistotou, že se jí nedostane z jiné strany náhrady za částku neuznanou zemským obilním ústavem jako dluh Státního obilního ústavu, a že sporný nárok měla vymáhati jen na žalované straně. Jiného významu neměl onen spor, jenž ostatně nepůsobil na poměr mezi žalobkyní a žalovanou stranou. Šlo tedy o nárok žalobkyně vůči Státnímu obilnímu ústavu, jenž vzhledem k tomu, že žalobkyně uplatnila jej dříve proti jiné straně, mohl by při nejpříznivějším pro ni výkladu označen býti jako nedospělý. Zákon čís. 121 z roku 1923 nařídil přihlášku i nedospělých nároků. Účel zákonodárcův je jasný. Šlo o to, by pro nastávající likvidaci byly všecky nároky co nejrychleji zjištěny. Proto pohrozil zákonodárce podle §u 2 zánikem nároku nepřihlášeného včas. Nesporno je, že žalobkyně nároku svého nepřihlásila, ač o něm věděla, neboť opověděla spor žalované straně již v r. 1921, a musila proto předpokládati, že nárok ten aspoň dospěje nepříznivým výsledkem sporu vedeného proti třetí straně. Nižší soudy posoudily tudíž věc správně po právní stránce, vycházejíce z názoru, že sporná pohledávka zanikla podle §u 2 (3) zákona.

Čís. 5093.

Zákon neobsahuje zvláštních ustanovení o náležitostech důkazu nesprávnosti příběhu osvědčeného veřejnou listinou (§ 292 c. ř. s.).

Úpis válečné půjčky obcí.

Porušení předpisu §u 42 obec. zříz. pro Čechy má v zápětí neplatnost usnesení. Takový neplatný projev nemůže býti nikdy doplněn, zejména ne t. zv. konkludentním činem. Lhostejno, že býv. rakouské ministerstvo vnitra projevilo názor o dočasném zbavení působnosti donucovacích předpisů §§ 42 a 43 obec. zříz.

(Rozh. ze dne 4. června 1925, Rv I 702/25.)

Žalobu banky proti obci v Čechách o zaplacení zápůjčky, poskytnuté za účelem úpisu válečných půjček, procesní soud prvé stolice zamítl, ježto schůze obecního výboru, na nichž byla zápůjčka usnesena, nebyly řádně svolány. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Nesprávné právní posouzení spatřuje odvolatelka v tom, že první soud připustil důkazy o tom, že schůze, o něž jde, nebyly řádně svolány, přes to, že v obou protokolech je vý-

slovně uvedeno, že schůze jest způsobilou usnášeti se. Protokoly o schůzích obecního výboru že jsou prý veřejnými listinami, jež dle §u 292 c. ř. s. podávají plný důkaz o skutečnostech jimi potvrzených, a, je-li v nich zjištěno, že schůze jest způsobilou se usnášeti, jest prý již v tom obsaženo zjištění, že všichni členové byli písemně pozváni ke schůzi, a proti tomu zjištění odvod není prý přípustným. Že náhled tento jest právně mylným, vychází z ustanovení §u 292 odstavec druhý c. ř. s. a ze srovnání odstavce toho s odstavcem prvním. Nehledíc k tomu, že protokoly, o něž jde, ani neobsahují určitého, nepochybného potvrzení, že bylo při svolání schůze dbáno všech ustanovení §u 42 ob. zř. — což platí jmenovitě o protokolu ze dne 7. června 1917, v němž § 42 ob. zř. vůbec není uveden — byl by protidůkaz dle §u 292 odstavec druhý c. ř. s. přípustným i tehdá, kdyby tu takové výslovné potvrzení bylo, jelikož by šlo právě jen o důkaz nesprávnosti osvědčeného postupu. Svědek Ferdinand S. uvedl také, že, je-li v protokolech zjištěna způsobilost, usnášeti se, spočívá to na diktátu okresního hejtmana. Vychází-li se ze skutkových zjištění prvního soudu, jest uznati, že věc byla správně posouzena i po stránce právní. Podle §u 42 ob. zř. pro Čechy má oznámení o schůzi výboru učiněno býti písemně všem údům výboru, v případě pak, že by některý úd nebyl doma, jest oznámení to učiniti osobě dospělé, která s ním bydlí, a, pokud se týče virilisty, jeho zástupci. Shromáždění, jež by nebylo takto svoláno, jakož i shromáždění, k němuž by nebyli pozváni všichni členové výboru, není po zákonu a usnesení jím učiněná jsou neplatna. Podle bezvadných zjištění prvního soudu nebyli ke schůzím, o něž jde, pozváni všichni členové obecního výboru, zástupce virilisty nebyl o schůzi vůbec ani vyrozuměn a pozvání ostatních stalo se jen ústně bezprostředně před schůzí, dle seznání Antonína W-a nad to bez oznámení předmětu, o němž bude se rokovati. Jsou proto usnesení, na jichž základě byly vydány dluhopisy, o něž žalobkyně opírá svůj nárok, neplatna. Bez platného usnesení obecního výboru nemohlo však vzhledem ku předpisu §u 867 obč. zák. dojíti k platné zápůjčce (§§ 30, 31 čís. 5 ob. zř.). Předpisy obecního zřízení jsou ustanoveními práva veřejného, jsou proto povahy donucovací a dlužno je přesně vykládati. Žalováno je ze smlouvy. Ježto pro nedostatek platného usnesení obecního výboru ku platné smlouvě o zápůjčku vůbec nedošlo, nedostává se žalobě právního základu, poněvadž smlouva po zákonu, tedy již o sobě, od původu neplatná, nemohla nabýti platnosti tím, že dluhopis byl schválen okresním výborem. Že nedůvodným jest tvrzení, že žalovaná obec uznala zažalovanou pohledávku tím, že v únoru 1922 zaplatila ústřední bance německých spořitelen ve Vídni 60.000 K rak., odůvodnil správně již prvý soud, jenž v tomto směru uvedl: Námitka žalobkyně, že žalovaná obec uznala zažalovanou pohledávku tím, že zaplatila v únoru 1922 ústřední bance ve Vídni 60.000 rak. korun, jest bezpodstatna. Především jest zjištěno, že ve směru tom nebylo učiněno platné usnesení obecního výboru dle §u 42, 43 obec. zříz. Ostatně i kdyby tu bylo platné usnesení, by zažalovaná pohledávka byla v únoru 1922 zaplacena v rakouských korunách, nelze v tom spatřovati uznání žalobního nároku, jenž zní na placení v korunách československých. Vždyť jest známo, že rakouská koruna měla v roce 1922 v poměru ke koruně československé kurs velmi nízký.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce. K jednotlivým výtkám dovolatelky jest uvésti toto: 1. § 292 odstavec druhý c. ř. s. připouští důkaz nesprávnosti příběhu, dosvědčeného veřejnou listinou, a důkaz nesprávného dotvrzení, nemá však zvláštních ustanovení o náležitostech tohoto důkazu. Protokoly o schůzích obecního zastupitelstva žalované obce ze dne 5. prosince 1916 a ze dne 7. června 1917 potvrzují krátkými poznámkami způsobilost k usnášení se (v prvním jest uvedeno: »nach § 42 und 43 beschlussfähig«, v druhém pak »der Gemeindevorsteher stellt die Beschlussfähigkeit fest«). Nižší soudy vzaly však za prokázáno svědeckými důkazy, že k těmto schůzím nebyli pozváni členové obecního výboru písemně a že nebyli pozváni všici. Dovolací soud jest vázán tímto skutkovým zjištěním, jež nebylo napadeno po stránce §u 503 čís. 2 a 3 c. ř. s. Tím byl proveden důkaz, jejž má na mysli uvedený předpis zákonný. Dovolatelka napadá svou výtkou jedině skutkové zjištění odvolacího soudu, nikoli však právní posouzení věci. 2. Nesprávným jest náhled, že zasláním 60.000 Kč vídeňské bance splněna byla náležitost, nedostávající se k platnému usnesení obecního výboru ze dne 8. prosince 1916 i ze dne 7. června 1917. Při těchto usneseních nešlo o projevy vůle, formálně neúplné, nýbrž o projevy naprosto neplatné, jež nelze posouditi jinak, než jako by se byly nestaly. Takovýto neplatný projev nemůže býti nikdy doplněn, zejména ne t. zv. konkludentním činem, t. j. jednáním, z něhož dalo by se souditi na úmysl stran. Ke vzniku platného závazku obce bylo v první řadě třeba platného usnesení obecního výboru (nyní zastupitelstva). Tento nedostatek mohl býti nikoli doplněn, nýbrž napraven, ale to jen platným usnesením obecního výboru. Dovolací soud jest vázán skutkovým zjištěním, že nedošlo ani dodatně k platnému usnesení, na základě něhož byla by žalovaná obec zaslala oněch 60.000 Kč vídeňské bance. 3. Poslední výtka, již dovolatelka označuje jako nejdůležitější, byla zodpovězena již plenárním usnesením tohoto soudu ze dne 4. listopadu 1924, č. pres. 865/24, čís. sb. 4321, na něž se dovolatelka odkazuje. Jest zajisté pravda, že nemá každé porušení předpisů obecního zřízení za následek neplatnost usnesení obecního výboru jakožto projevu zastupitelského orgánu obce. Mohou nastati případy, že došlo k platnému usnesení, i když některý z předpisů obecního zřízení pro usnášení se výboru nebyl zachován. O tom bude ovšem uvažovati zvláště v každém případě. Úvaha ta jest však vyloučena v případě, kde porušen byl předpis, jehož zachováním obecní zřízení výslovně podmiňuje platnost usnesení, jak činí právě předpis §u 42, o nějž v tomto případě jde. Proti jasnému a určitému znění zákona nemůže soud rozhodnouti. Na tomto stavu věcí nemohl ničeho změniti jakýkoli výnos rakouských politických úřadů, pokud mu nebyla propůjčena moc zákona, tak by došlo k případu §u 9 obč. zák., t. j. ke změně platného

zákona pozdějším zákonem. Projevilo-li skutečně v roce 1916 rakouské ministerstvo vnitra právní názor o dočasném zbavení působnosti donucovacích předpisů §§ 42 a 43 obec. zříz., nejsou jím vázáni soudové čeští, pro něž platí jedině zemské a říšské zákony, převzaté zákonem ze dne 28. října 1918, čís. 11 sb. z. a n., mezi něž náleží i obecní zřízení pro Čechy, ne však onen výnos.

Čís. 5094.

Železniční společnost, jejíž dopravní podnik jest v tuzemsku, jest povinna platiti kupony prioritních obligací a vylosované obligace v Kč, a to i za onu přechodnou dobu, kdy po státním převratu měla své sídlo ještě mimo území Československé republiky.

(Rozh. ze dne 4. června 1925, Rv I 716/25.)

Co do předchozího děje poukazuje se na čís. sb. 3712. Procesní soud prvé stolice po té vyhověl žalobě, by bylo zjištěno, že žalovaná železniční společnost jest povinna, vyplatiti za dobu od 1. července 1919 do 1. července 1921 splatné kupony a vylosované dluhopisy jich majitelům v korunách Československých. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Především jest zdůrazniti, že jest dovolatelka v neprávu, hledí-li pro své procesní stanovisko po věcné stránce věci těžiti ze zdejšího zrušovacího usnesení ze dne 15. dubna 1924, R I 268/24, čís. sb. 3712, spatřujíc v něm neprávem jakýsi prejudic pro věcné rozřešení tohoto sporu. Dovozujeť žalovaná, že tímto usnesením bylo vysloveno, že veškerenstvo držitelů dílčích dluhopisů mělo od založení projednávaného právního poměru až do přeložení sídla žalované společnosti do Čsl. republiky (11. října 1921) své sídlo ve Vídni a že po tu dobu měla též žalovaná společnost své sídlo ve Vídni, takže prý obě strany — obě právnické osoby — jest pokládati jaksi v té době za rakouské státní příslušníky. Ježto pak jde o spor mezi dvěma státními příslušníky rakouskými o nároky, jež byly splatny v oné době, kdy těmito státními příslušníky rakouskými byly, platí pro rozhodnutí rozepře právo rakouské (§ 37 obč. zák.) a v tomto případě zejména nařízení §u 4 rakouského prováděcího poukazu ze dne 25. března 1919, jež stanoví, že veškeré v rakouské korunové měně založené peněžní dluhy, není-li smluveno placení v jiných platidlech, platiti jest zásadně v rakouských kolkovaných bankovkách dle jmenovité hodnoty. Vývody tyto jsou ze základu mylny. Citované zdejší usnesení, jak z jeho odůvodnění vysvítá, nemělo nikterak na zřeteli zasahovati do věcné stránky sporu; šlo tehdy jen o to, zda na spor, v němž jest sporna měna, použíti jest vládního nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n. o přerušení takovýchto sporů do konečné mezistátní úmluvy, a ježto otázka ta vyžadovala, aby se nejprve řešilo, zda je tu v nařízení onom předpokládaná různost bydliště a sídla stran dle dotyčných státních obvodů, bylo především o tom uvažovati, kde zmístniti jest veškerenstvo držitelů dílčích dlužních úpisů, jež skutečného sídla nemá a dle povahy věci miti nemůže. Jedině z této právní potřeby, odnášející se čistě k procesní (formální) stránce věci, byla pak vzhledem na předpis §u 83 j. n. (čl. IV. čís. 14 nov. o ulehč. soudům) přijata za fiktivní sídlo veškerenstva držitelů dlužních úpisů čistě ve smyslu procesuálním Vídeň jako stanoviště obchodního soudu, který by byl dle tehdejšího stavu býval povolán ku zřízení společného opatrovníka a zároveň příslušným k rozhodování sporů o nároky, které dle zákona musí býti k platnosti přivedeny společným opatrovníkem nebo proti němu. Zcela nevhodno a nemístno jest však, vyvozovati z toho již pro strany vlastnost státního příslušenství a z toho další důsledky pro platnost cizího práva a měny, jak to dovolatelka činí. Ve věci samé jest procesní stanovisko žalované společnosti dle zákona i zřejmých právních zásad zcela neudržitelné a bezprávné a jest plně souhlasiti s rozhodnutím soudů nižších stolic. Jest zřejmo, že podnět k tomuto sporu vzešel jedině z té příčiny, že po státním převratu a rozluce měny měna v Rakouské republice oproti měně Československé republiky se značně znehodnotila, takže by placení dluhu v této znehodnocené měně žalované společnosti vůči jejím zástavním věřitelům a na jejich úkor přineslo značné valutární výhody, a není pochybností, že kdyby se byl poměr měn utvářil opačně, žalovaná společnost netrvala by asi na svém dnešním stanovisku a zaujala stanovisko opačné. Leč netřeba ani přihlížeti k těmto ohledům právní poctivosti, které z povahy věci samy sebou se podávají, bezprávnost právního stanoviska žalované společnosti dá se jasně dovoditi ze zákonných předpisů, jichž se ona sama dovolává. Dle názoru nejvyššího soudu nezáleží ani tak na tom, že žalovaná společnost ustanovila k výplatě kuponů a tažených kusů dluhopisů platebny v Československé republice. Dle čl. 324 obch. zák. platí za místo plnění ono, které bylo ve smlouvě určeno anebo dle povahy obchodu nebo dle úmyslu stran za splniště pokládati jest, není-li však těchto předpokladů, ono, kde v době ujednání smlouvy dlužník měl svůj obchodní závod anebo není-li ho, své bydliště nebo sídlo. Dle čl. 336 obch. zák. řídí se v pochybnosti dle splniště i měna. V tomto případě lze — jak nižší soudy vyložily — již z povahy právního poměru a ze zřejmého úmyslu stran nutně na to souditi, že bylo na obou stranách zamýšleno, aby závazky z dílčích dluhopisů byly plněny v právní oblasti a důsledkem toho i v měně onoho státního území, kde se dopravní podnik žalované společnosti nalézá. Jde o dráhu, jež se nalézá a provozována jest na nynějším území Československé republiky, na něm měla a má žalovaná společnost svůj majetek s provozovacím zařízením, majetek tento jest zapsán v železniční knize tohoto státního území (§ 10 zák. o želez. knih.) a zástavně zatížen dluhem z těchto dluhopisů. Od prvopočátku jest a byl tedy tento podnik hospodářsky domovem v nynějším území Čsl. repbliky. Vydala-li žalovaná společnost tyto dílčí dluhopisy, dala tím nepochybně

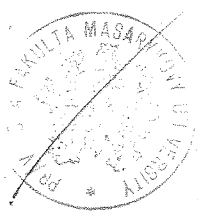
na jevo, že závazky své z nich plniti slibuje z příjmů a výtěžků, po případě ze jmění tohoto svého dopravního podniku, tedy v měně, které tento podnik co do místa svého provozu podléhá a rovněž držitelé (upisovatelé) těchto dluhopisů počítali s tím, že v těchto dluhopisech získávají cenné hodnoty, splatné ve měně, jeho hospodářskému domovu odpovídající. Lze vším právem pokládati za vyloučeno, že by některé ze stran mohla na mysl přijíti i jenom myšlenka, že by z dluhopisů mohlo býti jednou nabízeno placení v měně jiné, totiž v měně cizího státního a měnového území. Do státního převratu byla to bývalá rakousko-uherská korunová měna, na niž dluhopisy znějí a v níž závazky z nich bylo plniti a v níž byly též plněny; platilať až do té doby měna ta stejně pro Vídeň, kde žalovaná společnost měla své sídlo (správní ústředí), jako Čechy, kde dopravní podnik provozuje a kde má svůj majetek. Došlo-li v letech 1918 a 1919 k státoprávní rozluce a k rozluce této dosud společné měny na ten způsob, že od té doby Vídeň náleží k jinému státnímu a měnovému území, než dopravní podnik žalované společnosti, hospodářsky zcela zdomácněný na státním a měnovém území Čsl. republiky, nemohl tento převrat, na nějž jakožto na událost zcela mimořádnou žádná ze stran ani mysliti nemohla, přivoditi v onom oběma stranami zřejmě předpokládaném splništi změnu v tom smyslu, že by závazky tohoto jen ve státním a měnovém území Čsl. státu ležícího a provozovaného dopravního podniku, kromě toho závazky na něm zástavně zajištěné, měly býti nyní, když oné bývalé společné měny není, plněny v měně cizí, totiž v měně, platné pro státní území Rakouské republiky, s nímž podnik sám nemá nic společného, než že žalovaná akciová společnost jako majitelka jeho měla tam ještě z dob dřívější státní a právní jednoty své sídlo, jak to zákon jen za tohoto předpokladu připouští (čl. 209, 210 obch. zák. a § 22 akc. regulativu). Může to býti tedy jedině měna československá, která místo zašlé měny rakousko-uherské vstupuje pro dopravní podnik žalované společnosti v platnost jako jeho domácí měna pro plnění těchto závazků a nesprávně hledí se žalovaná společnost vůči svému podniku tuzemskému vydávati za jakousi cizozemskou společnost; takovéhoto úmyslu neměla ani dříve ani později, neboť od prvopočátku až do převratu byla s podnikem v jednom státním domově a krátce po převratu přeložila sídlo své zase do jeho státního území. V tomto poměru octla se beze své vůle jen následkem převratu na kratší dobu přechodnou, než byly zákonnou cestou dotyčné poměry upraveny (nostrifikace dle zákona ze dne 11. prosince 1919, čís. 12 sb. z. a n.) a není právně přípustno, by z tohoto přechodního stavu směla na úkor věřitelů těžiti tím, že si osobuje právo, platiti své závazky za tuto přechodnou dobu v pokleslé měně tohoto svého nahodilého a dočasného cizozemského sídla. Vzhledem k tomu není třeba blíže vyvraceti přirovnání, které žalovaná na opodstatnění svých dovolacích důvodů uvádí příkladem o anglické společnosti, která provozuje dráhu v Argentině. Dle těchto úvah jest k věci zcela nedůležito zjišťovati, zda byla ústředna banky pro země rakouské ve Vídni jedinou platebnou žalované společnosti a zda žalovaná společnost za onu přechodnou dobu docilovala takových čistých výtěžků, by mohla své závazky splniti v československé měně.

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA

Rozhodnutí nejvyššího soudu československé republiky ve věcech občanských.

Ročník sedmý,
⟨od čísla 5095⟩
obsahující rozhodnutí z roku 1925.

Část II.

Pořádá z příkazu předsednictva nejvyššího soudu II. president tohoto soudu
Dr. FRANTIŠEK VÁŽNÝ.

Veškerá práva autorská, zejména právo překladu, jsou vyhrazena.

V PRAZE 1926.
Nakladatel a vydavatel: Právnické vydavatelství v Praze, společnost s r. o.

Koupi od
Darem. od
v
Inv. č. 38.551
Sign.

KNIHOVNA
PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP
Sig. S-Pr 164/72/2 Rok 19

Tiskem chromotypografického závodu firmy Hejda & Zbroj v Mladé Boleslavi.

Čís. 5095.

Předpisů o opravných prostředcích v řízení o věcech nepatrných nelze užíti v řízení exekučním.

(Rozh. ze dne 4. června 1925, R II 143/25/2.)

Co do předchozího děje poukazuje se na rozhodnutí čís. sb. 5020. Podáním na Nejvyšší soud domáhal se vymáhající věřitel opravy rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 5. května 1925, R II 143/25/1 v ten rozum, že se dovolací rekurs odmítá pro nepřípustnost. Nejvyšší soud nevyhověl návrhu pro nedostatek podmínek §u 419 c. ř. s.

Důvody:

Dovolací soud byl si při usnesení ze dne 5. května 1925 vědom toho, že vymáhaná pohledávka sama o sobě nedosahuje 300 Kč, ale nebylo zákonného důvodu, by přihlížel k částce té jako k hodnotě sporného předmětu anebo částce žádané žalobou ve smyslu §u 448 c. ř. s. Exekuční řízení nezná předpisů, platících pro bagatelní řízení, nepřihlíží vůbec k výši vymáhané částky jako ke skutečnosti rozhodné pro přípustnost opravných prostředků, a nelze v něm proto užíti vzhledem k dovolacímu rekursu, jenž je přípustný podle ex. ř., ani obdobně předpisu §u 517 odstavec druhý c. ř. s.

Čís. 5096.

Ani dle vyrovnacího řádu, platného v zemích historických, ani dle nuceného mimoúpadkového pokonání, platného na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, není vyrovnací věřitel oprávněn, vésti za vyrovnacího řízení na jmění vyrovnacího dlužníka exekuci. Stalo-li se tak přece a věřitel obdržel na úhradu své pohledávky více, než mu náleželo, jest povinen vrátiti vyrovnacímu dlužníku tolik, oč obdržel více, nežli činila splatná kvota v době rozsudku procesního soudu prvé stolice o žalobě na vrácení přeplatku. Lhostejno, že exekuce byla povolena cizozemským soudem a vedena v cizozemsku. Výlohy exekuce nelze od přeplatku odpočítati.

(Rozh. ze dne 4. června 1925, Rv II 269/25.)

Vyrovnání o žalobcově jmění, k němuž přihlásil pohledávku i žalovaný, bylo vedeno u sedrie v Trenčíně a skončeno v ten způsob, že se žalobce zavázal zaplatiti svým věřitelům 45%ní kvotu. Žalovaný vydobyl si na základě rozsudku pro zmeškání exekuci ve Vídni zabavením a přikázáním k vybrání pohledávky, jež příslušela žalobci proti Sandoru M-ovi. Poddlužník zaplatil žalovanému celkem 3.300 Kč, kdežto vyrov-

KNIHOVNA PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP

nací kvota činila pouze 2.667 Kč 06 h. Žalobu, domáhající se na žalovaném zaplacení 1.888 Kč 30 h procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud přiznal žalobci 1.521 Kč 96 h. Důvody: Vyrovnáním, jež bylo potvrzeno vyrovnacím soudem usnesením ze dne 26. března 1924, osvobozen byl dlužník, žalobce, od závazku, by žalovanému jako věřiteli zaplatil schodek, jejž tento utrpěl. Žalobce byl dle vyrovnání povinen, aby zaplatil žalovanému na jeho přihlášenou a uznanou pohledávku 5.926 Kč 81 h, kvotu 45%, tedy částku 2667 Kč 06 h, z které bylo v den vynesení rozsudku (dne 5. prosince 1924) splatno 30%, což činí 1778 Kč 04 h. Že tato částka nebyla zaplacena včas, žalovaný netvrdil, naopak bylo zjištěno, že žalovanému bylo již dne 12. září 1924 poddlužníkem Alexandrem M-em splaceno na zabavenou a k vybrání přikázanou pohledávku žalobcovu 3.300 Kč, takže z majetku žalobcova dostalo se do majetku žalovaného o 1521 Kč 96 h více, než na kolik měl dle vyrovnání nárok. Tato částka dostala se do majetku žalovaného tím, že žalovaný obešel předpis §u 10 vyr. ř. a vymohl si povolení exekuce zabavením a přikázáním k vybrání pohledávky žalobcovy proti poddlužníku v cizině u cizozemského soudu. Práva zástavního nabyl žalovaný teprve po zahájení vyrovnacího řízení a nevztahuje se proto na toto právo předpis §u 11 vyr. ř. odstavec prvý. Částka 1.521 Kč 96 h nebyla žalovanému zaplacena žalobcem, nýbrž byla žalovaným vybrána cestou exekuční proti vůli žalobcově, žalovaný jest o tuto částku bezdůvodně obohacen a právem žalobce uplatňuje nárok, by mu žalovaný zaplatil, oč byl bezdůvodně obohacen. Předpis §u 67 konk. ř., který má na mysli zpeněžení majetku dlužníkova, pro vyrovnávací řízení neplatí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Žalovaný vymohl si za vyrovnávacího řízení zavedeného o žalobcově jmění u sedrie v Trenčíně, k němuž také svou pohledávku přihlásil a které skončilo přijetím a schválením vyrovnání na 45%, u exekučního soudu ve Vídni pro svou k vyrovnávacímu řízení přihlášenou pohledávku exekuci zabavením a přikázáním k vybrání žalobcovy pohledávky, kterou tento měl ve Vídni za Sandorem M-em. V této exekuci, povolené pro celou pohledávku žalovaného, obdržel žalovaný od poddlužníka více, než činily splátky, dospělé podle schváleného mezitím vyrovnání do vydání rozsudku prvního soudce, a více, než činila vyrovnávací kvota vůbec. Byv odvolacím soudem odsouzen, vydati žalobci, oč od poddlužníka obdržel více, než mu podle vyrovnání ke dni prvního rozsudku náleželo, má žalovaný za to, že se tak stalo neprávem (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), leč přisvědčiti mu nelze. Jak podle §u 10 vyr. ř. ze dne 10. prosince 1914, čís. 337 ř. zák. tak podle §u 18 uher. nuceného mimokonkursního pokonání, které, protože vyrovnávací řízení se konalo u sedrie v Trenčíně, přichází tu v úvahu, není možno, pokud se týče jest vyloučeno, by za vyrovnávacího řízení bylo na jmění vyrovnávacího dlužníka nabyto soudcovského zástavního neb uspokojovacího práva. Nesrovnávalo se s tímto ustanovením a bylo nepřípustno, že si žalovaný na žalobcovo jmění, to jest na pohledávku jeho za Sandorem M-em exekuci vydobyl. Dobyl-li touto exekucí uspokojení své pohledávky a k tomu ve větší míře, než činila vyrovnávací kvota, pokud se týče splátky, dospělé ke dni prvního rozsudku, právem žalobce, protože vyrovnáním byl svých dluhů, pokud převyšovaly vyrovnávací kvotu, sproštěn (§ 53 vyr. ř. a § 61 uh. mimokonk. pokonání), domáhá se toho, co žalovaný více, než mu náleželo, na svou pohledávku obdržel, a odvolací soud nikterak nepochybil, když žalobní žádosti vyhověl a požadovanou částku, uveda její výpočet na správnou míru, žalobci přiznal. Na věci nic nemění okolnost, že exekuce vedena byla na pohledávku v cizozemsku a že ji cizozemský soud povolil. Vésti tuto exekuci nebyl žalovaný oprávněn a nelze mu přisvědčiti, že za vyrovnávacího řízení jest přípustno vésti exekuci na jmění dlužníkovo v cizozemsku. Správně dovozuje to odvolací soud podle vyrovnávacího řádu ze dne 10. prosince 1914, čís. 337 ř. zák. a co se týče uherského nuceného mimokonkursního pokonání, kteréž jak řečeno přichází tu v úvahu, není v §u 67, který ustanovení konkursního řádu, jichž ve vyrovnávacím řízení použíti lze, vypočítává, § 75 konkursního zákona, odpovídající §u 67 tuzemského konk. řádu, uveden. Mínění žalovaného, že z peněz, které od poddlužníka obdržel, není vzhledem k §u 1434 poslední věta obč. zák. povinen vydati žalobci částku odpovídající splátkám ke dni rozsudku prvního soudu sice jistě nesplatným, ale mu podle vyrovnání náležejícím, není správné, neboť předpoklad dotyčného ustanovení §u 1434 obč. zák., že jde o dobrovolné zaplacení dluhu ještě nedospělého, není dán. Co se týče útrat exekuce ve Vídni, nebyly právem ani tyto z peněz, které má žalovaný žalobci vydati, odečteny, ježto žalovaný vedl tuto exekuci neoprávněně (§ 74 ex. ř.).

Čís. 5097.

Dluhy podstaty jsou jen daně, připadající na dobu po vyhlášení úpadku, nikoliv však daně, připadající na dobu před vyhlášením úpadku, třebas byly předepsány teprve po vyhlášení úpadku.

(Rozh. ze dne 5. června 1925, R II 167/25.)

Správci úpadkové podstaty byl doručen platební příkaz na zaplacení daně z příjmu za rok 1922 dne 3. prosince 1924. Na jmění dlužníka byl vyhlášen úpadek dne 9. listopadu 1922. Soud prvé stolice přiznal pohledávce berního úřadu vlastnost dluhu podstaty jen za měsíce listopad a prosinec 1922, nikoliv i za měsíce dřívější. Rekursní soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že i pohledávka za dřívější měsíce tvoří dluh podstaty. Důvody: Stěžovatel zastává právní názor, že jeho přihlášená pohledávka na osobní dani měla býti celá zařazena mezi dluhy podstaty ve smyslu ustanovení §u 46 čís. 1 konk. ř., poněvadž se v tomto zákonném ustanovení praví, že dluhy podstaty jsou daně, které se stanou splatny za úpadku, což prý platí o přihlášené dani osobní proto, že platební rozkaz byl splatným dne 3. ledna 1925, tedy za úpadku. Rekursní soud sdílí tento právní názor stěžovatelův. Jest nesporno, že platební rozkaz zní na úpadce, že se týká dlužné osobní daně z příjmů jeho zaměstnanců srážkou úpadce jako zaměstnavatele za rok

1922, že byl doručen 3. prosince 1924 a že se stal splatným dne 3. ledna 1925, tedy za úpadku. Osobní daň z příjmu stihá osobně úpadce, avšak hospodářsky lpí na podstatě nebo její výtěžcích. Stanoví-li § 46 čís. 1 konk. ř., že dluhy podstaty jsou všechny výlohy spojené s udržováním, se správou a s hospodařením s ní včetně daní a jiných veřejných dávek podstaty se týkajících, které se stanou za úpadku splatny, jest za to míti, že tento zákonný předpoklad pro přihlášenou osobní daň z příjmu jest splněn.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud pokládá za rozhodující, že platební rozkaz, jímž daň byla předepsána, stal se právoplatným dnem 3. ledna 1925, tedy po vyhlášení úpadku. Tomuto názoru nelze přisvědčiti. § 46 (1) konk. ř. praví sice, že k dluhům podstaty patří daně, podstaty se týkající, které se stanou za úpadku splatny, avšak toto ustanovení dlužno vykládati ve spojení s předcházející větou, dle níž jsou dluhy podstaty jen takové výlohy, které jsou spojeny s udržováním, se správou podstaty a s hospodařením s ní. Z toho plyne, že slovy »které se stanou za úpadku splatny« míněny jsou daně, které připadají na dobu po vyhlášení úpadku, poněvadž jen tyto lze zařaditi mezi výlohy, spojené se správou podstaty a s hospodařením s ní, tak že daně, které sice byly předepsány teprve po vyhlášení úpadku, které však připadají na dobu předcházející, nelze pokládati za dluhy podstaty.

Čís. 5098.

Byly-li při výkonu exekuce porušeny velící předpisy §§ 253, 262 ex. ř., přísluší stížnost podle §u 68 ex. ř. také třetím osobám a podle §u 66 ex. ř. i rekurs do usnesení, jímž bylo o takové stížnosti podle §u 68 ex. ř. rozhodnuto.

Tomu nevadí předpis §u 37 ex. ř., jenž jest jediným a výhradným ochranným prostředkem pro třetí osoby tehda, když exekuce byla provedena zákonitě.

(Rozh. ze dne 9. června 1925, R I 480/25.)

V exekuční věci proti Jaromiru M-ovi zabavil výkonný orgán nákladní automobil, stojící v garáži Alfreda G-a, bez jeho vědomí a svolení. K žádosti Alfreda G-a, v níž tvrdil, že jest vlastníkem zabaveného auta, soud prvé stolice exekuci ohledně auta zrušil a nařídil jeho vrácení Alfredu G-ovi, vzav za prokázáno, že v době zabavení bylo auto uschováno v garáži žadatele a také v jeho uschování a že tento nebyl k vydání ochoten. Dospěl proto k názoru, že výkon zabavení odporuje předpisům §u 253 odstavec prvý a 262 ex. ř. a pol. 65 instrukce pro výkonné orgány, důsledkem čehož exekuci obdobou §u 39 čís. 2 ex. ř. zrušil. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a zamítl žádost Alfréda G-a. Důvody: Žádost Alfreda G-a vyřídil prvý soudce jakožto stížnost ve smyslu §u 68 ex. ř. Vzhledem k jejímu obsahu a k jejímu konečnému návrhu zajisté právem. Ale výsledek, k němuž první soud dospěl na základě konaných šetření, nepokládá rekursní soud za správný. Naopak přisvědčuje názoru stěžovatelky, že tu vůbec nebylo důvodné příčiny k stížnosti dle §u 68 ex. ř., nýbrž že, je-li Alfred G. toho mínění, že auto jako jeho vlastnictví nebylo zabaviti, měl se žalobou vylučovací brániti proti provedení exekuce. Ze šetření především vysvítá, že povinný sám zabavené auto označil výkonnému orgánu jako své vlastnictví a že patrně proto bylo auto také zabaveno. Udal-li tedy povinný sám to výkonnému orgánu, mohl tento zajisté býti toho mínění, že auto jest skutečně v držení povinného, a o to jedině se jedná při výkonu zabavení. Nebylo proto povinností výkonného orgánu, by konal ještě další šetření o tom, zda auto také skutečně jest v držení povinného a jaký jest snad jinak ještě právní poměr ohledně auta. Dlužno přenechati Alfredu G-ovi, by případná práva na auto uplatňoval žalobou dle §u 37 ex. ř.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud neposoudil správně otázku oprávněnosti Alfreda G-a ku stížnosti podle §u 68 ex. ř., uznav, že jde jenom o vlastnické nároky, které by mohl Alfred G. uplatniti jedině žalobou podle §u 37 ex. ř., a že proto nemá odůvodněné příčiny ku stížnosti podle §u 68 ex. ř. Podle §u 253 ex. ř. může býti exekuce zabavením na movitých věcech vykonána pouze tehda, jsou-li tyto věci v dlužníkově moci, kdežto na předměty v moci třetích osob jest tato exekuce podle §u 262 ex. ř. jenom tehda přípustna, když k ní třetí osoby svolí. V tomto případě zjistil soud prvé stolice, že na návrh vymáhající strany zabaveno bylo auto, které nebylo v moci dlužníka, nýbrž Alfreda G-a, a tu ovšem s hlediska §u 68 ex. ř., jak prvý soud uvádí zcela případně a správně, otázka vlastnictví jest bez právního významu, naopak sejde jedině na tom, že výkon exekuce nebyl proveden zákonitě, že porušeny byly při něm shora uvedené a velící předpisy §§ 253 a 262 ex. ř. V takovém případě zákon dopouští stížnost podle §u 68 ex. ř. také třetím osobám, a podle §u 66 ex. ř. i rekurs do usnesení, kterým bylo o takové stížnosti podle §u 68 ex. ř. rozhodnuto. Nepříčí se tomu předpis §u 37 ex. ř., neboť žaloba podle §u 37 ex. ř. jest jediným a výhradným ochranným prostředkem pro třetí osoby tehda, když exekuce provedena byla zákonitě (§§ 253 a 262 ex. ř.). Pokud jest rekursní soud v tomto případě ohledně zákonitého provedení exekuce jiného mínění, uznávaje, že ony předpisy nebyly porušeny, protože dlužník výkonnému orgánu označil auto jako své vlastnictví a že proto mohl výkonný orgán předpokládati, že je auto také v dlužníkově držení, nelze tento názor schváliti, když bylo soudem prvé stolice zjištěno, že auto v době zabavení nebylo v moci dlužníka, nýbrž Alfreda G-a, a že Alfred G. nesvolil ku jeho zabavení.

Čís. 5099.

Sudiště dle §u 88, odstavec druhý, j. n.

Vrácena-li faktura s tím, že se zásilka pozastavuje nebo že se fakturované zboží jako neobjednané odmítá, týká se odpor též doložky su-

dištní, přičiněna-li však jiná poznámka, dlužno teprve z jejího obsahu zkoumati, zda se doložka připouští a přijímá čili nic.

Fakturu jest vrátiti ihned, to jest bez zbytečného odkladu, vrácení po několika dnech jest již opozděným.

(Rozh. ze dne 9. června 1925, R I 516/25.)

Místní příslušnost pro žalobu, zadanou na okresním soudě v H., opíral žalobce o fakturu ze dne 19. března 1925, opatřenou doložkou »Splatno a žalovatelno v H.«, žalovanému zaslanou, kterou sice žalovaný vrátil dopisem ze 30. března 1925, avšak nikoliv bez poznámky, když v dopise jen vady vytýkal a proti doložce samé »splatno a žalovatelno v H.« výslovně námitky nečinil. K odůvodnění námitky místní nepříslušnosti tvrdil žalovaný, že fakturu s onou doložkou vrátil citovaným dopisem bez poznámky, poněvadž vytýkal jen vady zboží a proto tato faktura místní příslušnost prvého soudu neodůvodňuje. Soud prvé stolice námitku místní nepříslušnosti zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Názor prvého soudu, vyslovený v napadeném usnesení, jímž námitce místní nepříslušnosti nebylo vyhověno proto, že proti doložce o příslušnosti ve faktuře nebyly činěny žalovanou stranou námitky v dopise ze dne 30. března 1925, že faktura nebyla všeobecně jako smlouvě odporující pozastavena, ani nebyla prostě bez poznámky vrácena, nýbrž byla činěna námitka proti jakosti, není správným, poněvadž odporuje ustanovení §u 88 odstavec druhý j. n. V dopisu ze dne 30. března 1925, jímž žalovaná strana žalobci vrací účet ze dne 19. března 1925 a vytýká vady dodaného dříví a žádá žalobce, by během tří dnů dodaným řezivem disponoval, jinak, že je dá ve veřejné dražbě prodati, ohledně doložky »splatno a žalovatelno v H.« nic není vytýkáno; tento obsah dopisu jest nesporným. Poněvadž z obsahu tohoto dopisu zřejmo, že jsou vytýkány vady zaslaného dříví, že tedy dříví ve faktuře ze dne 19. března 1925 uvedené odporuje smlouvě, poněvadž dále ohledně doložky splatno a žalovatelno v H. v dopisu poznámka učiněna nebyla a faktura současně s citovaným dopisem byla vrácena žalobci a jím přijata a tak jasně a určitě projevena vůle žalované strany, že plnění žalobcovo, to jest dodání dříví smlouvě odporuje, že je neuznává, jest takto prokázán případ uvedený v odstavci druhém §u 88 j. n., kdy faktura opatřená doložkou splatno a žalovatelno místní příslušnosti nezakládá. Ta okolnost, že v dopisu vytýká žalovaná strana vady dříví a dává je k disposici, nemá významu pro posouzení významu doložky »splatno a žalovatelno v H.«, poněvadž žalovaná strana jen tak odůvodňuje, proč právě fakturu ze dne 19. března 1925 vrací, totiž že dodané dříví odporuje smlouvě. Poněvadž tedy příslušnost okresního soudu v H. jako soudu místně příslušného prokázána není, bylo stížnosti vyhověno.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by doplně řádně řízení znovu rozhodl.

Důvody:

Když kupec činí výtky zboží, dávaje je k disposici, a při tom prohlásí, že fakturu vrací, což se i stane, nelze pochybovati o tom, že v duchu a smyslu §u 88 odstavec druhý j. n. doložkou faktury sudiště fakturní založeno nebylo, neboť nelze pochybovati, že kupec neuznává ani zásilky zboží ani faktury, že se nepokládá vůbec za zavázána celým tím aktem, že chce býti tak prost, jakoby se vůbec nebylo nic stalo, tedy jakoby ani zboží ani faktura nebyla bývala zaslána. To vše zajisté a nepochybně na jevo dává a prohlašuje, neboť jiného smyslu to ani míti nemůže; ale tomu-li tak, jest tím odporováno, když celé faktuře, tedy i sudištní doložce a tento odpor právě jest dle úmyslu zákonodárcova důvodem, proč sudiště založeno býti nemůže, neboť to se v předpisu zákona několikrát opakuje, arg. slova »leda že by tato doložka (roz. sudištní) nebo faktura vůbec jako protismluvní byla pozastavena, nebo faktura bez poznámky vrácena nebo fakturovaná zásilka jako neobjednaná odmítnuta.« Zejména dlužno připomenouti, že výraz »nebo faktura bez poznámky vrácena,« znamenati chce dle úmyslu zákonodárcova tolik jako »nebo faktura byť i bez poznámky vrácena,« neboť zjevno, že, přičiní-li se poznámka, že se odporuje doložce sudištní, nemůže to účinek odporu mařiti, vždyť to odpor vlastně stupňuje, protože by stačilo buď vrácení faktury neb odmítnutí doložky každé samo o sobě, a totéž platí, vrátí-li se faktura s poznámkou, že se pozastavuje nebo že se fakturované zboží jako neobjednané odmítá, kdežto přičiní-li se poznámka jiná, dlužno teprv z jejího obsahu zkoumati, zda doložku připouští a přijímá čili nic, tak na př. poznámka, že se faktura vrací, protože účtované ceny jsou vyšší, než smluvené, nebo že účtované množství zboží neodpovídá zásilce a pod. Zkrátka z kasuistických direktiv zákona dlužno vyvoditi zásadu, již zákonodárce sice tušil a několika případnostmi naznačil, avšak v její celistvosti nevystihl. Sluší vycházeti z přirozeného psychologického předpokladu, že kupec, jenž prohlašuje, že neuznává závazek z fakturované zásilky a je si tedy dobře vědom, že tím vyvolává žalobu, nechce se zajisté dáti žalovati před vzdálený soud fakturanta, nýbrž úmysl jeho bude jistě vždy čeliti k tomu, že, má-li míti spor, ať ho má doma, u svého vlastního soudu, a tato nejširší myšlenka vyjádřena jest v poslední případnosti zákona, že kupec odmítá fakturovanou zásilku jako neobjednanou, kteráž případnost však není jedinou sem spadající, a idee a spočívající na ní zásady tedy nevyčerpává, nýbrž s ní rovnocennou, ne-li ještě silnější je případnost, kde kupec, jako v tomto případě, zásilku rovněž odmítá jako vadnou a protismluvní, dávaje ji zasílateli k disposici a zároveň fakturu vrací, čímž dává na jevo, že ani ji nepřijímá a tedy odmítá celý její obsah, tudíž i doložku. Jinými slovy to, že faktura vrácena nikoli bez poznámky, nýbrž s poznámkou, že ani zboží se nepřijímá, nýbrž pro vady dává k disposici, neseslabuje odmítnutí faktury vyjádřené jejím vrácením, nýbrž naopak je ještě sesiluje, a proto takové poznámky vaditi nemohou. Pakliže však fakturát neodmítá fakturovanou zásilku a tudíž závazek z ní, jest přece možno, že odmítá aspoň doložku, neboť, i když uznává závazek, počítá třeba přece s možnými nesrovnalostmi a nechce poháněn býti před cizí soud, kdyby se

skutečně dostavily. A zákon dává mu nejen právo, odmítnouti doložku, nýbrž zřizuje dokonce i dvě domněnky jejího odmítnutí nepřipouštějící protidůkazu (praesumptiones de jure), stanově, že, třebas doložka nebyla odmítnuta výslovně, pokládá se přece za odmítnutou, jen když aspoň faktura vůbec se pozastavuje (bez vytýkání jednotlivostí, proti nimž pozastavení čelí), nebo že faktura bez poznámky, t. j. bez udání důvodu se vrátí. Neboť, udá-li se důvod, tu právě, jak již řečeno, jeho rozsah a dosah se zkoumá v tom směru, zasahuje-li i doložku čili nic. Vždy však musí odpor vyjmouc poslední případnost zákona, když totiž fakturovaná zásilka odmítá se jako neobjednaná, vztahovati se na fakturu, nestačí tedy, vyjmouc jmenovaný případ, odpor proti zboží sám o sobě na př. tedy vytýkání vad a dání k disposici (plen. rozh. čís. 2956 sb. n. s.), jestliže faktura žádným z tří v zákoně uvedených způsobů pozastavena nebyla. Nicméně v tomto případě závada je jiná a ta se týče včasnosti pozastavení (vrácení) faktury. Podle tvrzení žaloby zároveň se zbožím byla zaslána i faktura a již telegraficky dne 25. března 1925 žalovaná dala zboží k disposici; byla-li tedy faktura vrácena teprve dopisem ze dne 30. března 1925, bylo to opozděno, došla-li faktura aspoň se zbožím nebo docela před tím, neboť dle ustálené praxe nejvyššího soudu musí se odpor státi ihned, jak to řádný obchodní postup připouští (obdoba čl. 319, 323, 347 obch. zák.), avšak odklad 5 dnů neb více této zásadě nevyhovuje. Odpor musí se státi bez zbytečného odkladu, t. j. při pravidelných poměrech, vyjma tedy případy mimořádné, na př. nahodilý, kromobyčejný nával práce, kteráž překážka odporovatelem dokázána býti musí, hned ten den po obdržení faktury. Ale ku včasnosti odporu sluší hleděti z úřední povinnosti, protože opominutí úkonu v předepsaném čase zakládá jeho preklusi a všech preklusivních lhůt dbáti dlužno i bez výslovné námitky, jen když druhá strana opozděnému úkonu právní účinky upírá, ať to činí z důvodů jakýchkoli, a ze stavu věci podávají se dostatečné půtahy pro jeho opoždění, což vše zde dopadá. Dlužno tedy zjistiti, kdy faktura žalovaného došla, aby se posouditi mohlo, zda stalo se její vrácení podle řádného obchodního postupu ihned, totiž bez zbytečného odkladu.

Čís. 5100.

Přípustným jest dovolání z rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o žalobcově určovacím návrhu (§ 236 c. ř. s.) o jsoucnosti žalobního nároku ve sporu obmezeném na útraty. Určovací návrh sám však jest nepřípustným.

(Rozh. ze dne 9. června 1925, Rv I 736/25.)

Ve sporu, obmezeném na útraty, vznesl žalobce mezitimní určovací návrh, že žalobní nárok jest důvodem i výší po právu. Procesní soud prvé stolice (krajský soud v L.) uznal, že žalobní nárok byl pouze částečně po právu, a útraty navzájem zrušil. K odvolání obou stran odvolací soud jednak se usnesl, že odvolací spis žalované byl podán včas, jednak vyhověl částečně odvolání žalobce, uznav žalobní nárok po právu vyšší částkou.

Nejvyšší soud 1. odmítl rekurs žalobkyně do usnesení odvolacího soudu, že odvolací spis žalované byl podán včas, 2. k dovolání žalované zamítl žalobcův určovací návrh.

Důvody:

1. Rozhodnutí odvolacího soudu o včasnosti odvolacího spisu žalované jest přes to, že bylo pojato do odvolacího rozsudku, jak podle své zevní úpravy, tak podle své vnitřní povahy usnesením odvolacího soudu vydaným za odvolacího řízení. Byl by proto proti němu rekurs přípustným jen za předpokladů §u 519 čís. 1 až 3 c. ř. s. Ježto je však nelze podřaditi pod žádný z případů tam uvedených, bylo rekurs žalobkyně proti němu jako nepřípustný odmítnouti (§§ 519 a 528 c. ř. s.).

2. Pokud se tkne dovolání žalované společnosti, dal si nejvyšší soud především otázku, zda jest vůbec přípustným, když směřuje proti rozhodnutí o určovacím návrhu v rozepři, obmezené již jen na útraty. Na otázku tu bylo odpověděti kladně, protože se rozhodnutí v obou nižších stolicích stalo rozsudkem, takže je dovolání podle §u 502 c. ř. s. formálně přípustným. Ve věci samé bylo především řešiti otázku formální, zda určovací návrh žalobkyně vůbec byl přípustným. K této otázce bylo odpověděti záporně. Návrh ten jest jak po stránce formální, tak po stránce věcné pochybeným. Navrhovatelka se ocitá sama se svým návrhem v nepřeklenutelném rozporu, když obmezuje žalobu na útraty sporu, uznávajíc k započtení namítanou vzájemnou pohledávku a tím i zánik zažalované pohledávky, ale přes to se domáhá výroku, že žalobní nárok jest o sobě co do důvodu a výše po právu. Vždyť podle vlastního jejího určení zažalovaného nároku již není. Rozporu toho by snad nebylo, kdyby určovací návrh byl směřoval k zjištění, že žalobní nárok byl po právu v čas podání žaloby. Avšak nehledíc k tomu, že určovací návrh tak nezněl, plyne z doslovu §u 236 c. ř. s., že lze učiniti určovací návrh toliko za jednání, o kterém se vynese rozsudek, neboť navržené určení se má státi v rozsudku, který bude o žalobě vynesen, nebo v rozsudku, který jej — t. j. rozsudek o žalobě — bude předcházeti. Jak nejvyšší soud rozhodl a obšírně odůvodnil v plenárním usnesení ze dne 20. května 1924, čís. pres. 208/24 sb. n. s. čís. 3868, jest o žalobní žádosti, byla-li obmezena za řízení v prvé stolici na útraty sporu, rozhodnouti usnesením. Této povahy útratového rozhodnutí se nijak nedotýká okolnost, že bylo mylně vydáno ve formě rozsudku. Zůstává přes to jen usnesením. Není tu tedy formálního předpokladu §u 236 c. ř. s. pro určovací návrh. Než kdyby toho všeho nebylo, nebyl by při obmezení žaloby na útraty určovací návrh o jsoucnosti žalobního nároku přípustným, protože by se zákon takto dostával sám se sebou v rozpor. Bylo zřejmým úmyslem nové úpravy civilního řádu soudního, provedené cís. nařízením ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. uchrániti nejvyšší soud všeho rozhodování ve věcech útratových, pokud toho nevyžaduje změna nižších rozhodnutí ve věci hlavní. Proto nepodléhají podle §u 528 c. ř. s. usnesení soudu druhé stolice v otázce útrat dalším opravným prostředkům, což

platí i tehdy, když žaloba byla obmezena jen na útraty sporu. Ovšem musí soud i tu zpravidla řešiti otázky, které by býval musil řešiti, kdyby byl rozhodoval o původní neobmezené žalobní žádosti, neboť jen tak může dospěti k úsudku, kdo by byl ve sporu zvítězil aneb podlehl a tedy byl býval útraty sporu získal aneb hradil. Avšak to učiní soud toliko v důvodech svého rozhodnutí, nikoli v jeho rozhodovacím výroku (enunciátě), a nepodléhá proto tato část jeho rozhodnutí opravnému prostředku. Kdyby však určovací návrh o tom byl přípustný, musilo by o něm podle §u 236 c. ř. s. býti uznáno rozsudkem, jenž by podléhal pořadu právních prostředků. Tím by bylo stranám ponecháno na vůli, by určovacím návrhem o základním právním poměru, na němž útratové rozhodnutí závisí, donutily soud k výslovnému rozhodnutí o něm v rozsudkovém enunciátě a si takto oklikou zjednaly možnost, útratové rozhodnutí soudu druhé stolice napadati dovoláním. Důsledek ten by se zřejmě příčil vytčenému úmyslu zákonodárce o opravných prostředcích proti útratovým rozhodnutím soudu druhé stolice a nelze proto vylíčený postup míti za dovolený. Bylo tudíž určovací návrh žalobkyně pokládati za nepřípustný a bylo jej k dovolání žalované zamítnouti. Tím se ovšem stalo celé rozhodnutí obou nižších soudů — mimo výrok o útratách — bezpředmětným.

Čís. 5101.

Majitel domu ručí dle §u 1319 obč. zák. za jeho vadný stav, třebas byl nepřítomen a zřídil správce domu. Péče, uložená §em 1319 obč. zák. držitelům domů, jest zostřená a jest na ně přesunuto důkazní břímě.

(Rozh. ze dne 9. června 1925, Rv I 824/25.)

Žalobce byl poraněn omítkou, spadlou s domu čp. 3 v P. Žalobní nárok na náhradu škody proti správci domu a spolumajitelkám domu, nebydlícím v P., procesní soud prvé stolice neuznal důvodem po právu. Odvolací soud uznal žalobní nárok důvodem po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce byla věc odvolacím soudem posouzena správně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Především nelze přisvědčiti žalované straně k jejím vývodům, že žalované majitelky domu proto, že v domě, s něhož kus římsy spadl a žalobce poranil, pokud se týče vůbec v místě nebydlí a správu domu svěřily jinému, nejsou držitelkami domu po rozumu §u 1319 obč. zák. a že již z tohoto důvodu za poškození žalobcovo neručí. Jsouce jen nepřítomny, jinak však podrževše vládu nad domem, mají žalované majitelky domu plnou možnost, byť ne osobně, o řádný stav domu pečovati a potřebná opatření k odvrácení nebezpečí z případného vadného stavu domu učiniti. Nevynaložena-li tato péče, jsou i nepřítomné majitelky domu právy ze škody z toho vzniklé. Jmenováním správce se tohoto ručení, ježto jím je právě zákon v §u 1319 obč. zákona ukládá, zbaviti nemohou. Pokud jde o to, že odvolací soud dospěl k názoru, že žalovanou stranou náležitá péče k odvrácení hrozícího nebezpečí z vadného stavu domu, pokud se týče římsy a omítky vynaložena nebyla, že důkaz o tom se žalované straně nepodařil, jest názoru odvolacího soudu přisvědčiti. Jde o právní názor a nikoli jen o skutkové zjištění nebo skutkový závěr a proto není opodstatněna výtka žalované strany, že se proti ustanovení §u 498 c. ř. s. odvolací soud odchýlil od názoru prvního soudu. Dotyčný názor odvolacího soudu odpovídá skutečnostem, zjištěným odvolacím soudem. Přihlížeti k okolnostem nezjištěným, žalovanou stranou v dovolání uváděným, vzhledem k §u 504 c. ř. s. nelze. Podle zjištění odvolacího soudu byl na domě, o nějž jde, vadný nadokapní žlab a vadná byla římsa i omítka pod žlabem; naodkapní žlab měl od rzi šest dírek, z nichž zatékalo na římsu a omítku a z římsy, pokud se týče též z omítky odpadl kus značného rozsahu. Tento stav byl tu již před žalobcovou nehodou. Vadnost nadokapního žlabu byla, jak zjištěno, jen z blízka a při zevrubném prohlédnutí zpozorovatelná, naproti tomu vadnost římsy byla pro každého viditelná. Ušla-li pozornosti žalované strany, jejího správce domu a nebylo-li ničeho zařízeno k odvrácení nebezpečí, hrozícího z tohoto stavu domu, právem usoudil odvolací soud na nedostatek potřebné péče podle §u 1319 obč. zák. Mylně má žalovaná strana za to, že § 1319 obč. zák. neukládá držitelům budov a staveb péče větší, než jest péče obyčejná, jak ji stanoví § 1297 obč. zák. Ježto třetí osoby se před nebezpečím v §u 1319 obč. zák. uvedeným nemohou vůbec nebo se mohou jen ztěžka ochrániti, ukládá se v tomto §u držitelům domů a staveb péče nikoli jen obyčejná, nýbrž zostřená a na ně přesunuto mimo to i břímě důkazní (sb. n. s. čís. 3315). Této zvýšené péči, uložené držitelům domů a staveb zajisté neodpovídalo, když přes to, že vadný a nebezpečný stav římsy a omítky trval, jak zjištěno, několik dní nebylo ničeho k odstranění jeho a nebezpečí z něho hrozícího zařízeno.

Čís. 5102.

Na dlužníkův spoluvlastnický podíl na hmotné věci movité jest vésti exekuci podle §§ 249 a násl. ex. ř., je-li věc ve výlučné moci dlužníkově. Pokud lze tu odporovati exekuci žalobou spoluvlastníka dle §u 37 ex. ř.

(Rozh. ze dne 9. června 1925, Rv I 1027/25.)

Žalobkyně opírala žalobu podle §u 37 ex. ř. o tvrzení, že předměty (movité věci), pro pohledávku žalovaného proti Rudolfu V-ovi ideální polovicí exekučně zabavené, jsou jejím výhradným vlastnictvím. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc s poukazem, by, doplně jednání, znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud se neobíral otázkou tvrzeného výhradného vlastnictví žalobkyně a v této příčině uplatněnými důvody odvolacími, protože otázku výhradného vlastnictví považoval pro rozsouzení této rozepře za nerozhodnou. Je totiž právního názoru, že na movité věci, náležející spoluvlastnicky více osobám, nelze vésti exekuci podle §§ 249 a násl. ex. ř. Po této stránce dovolatel právem uplatňuje dovolací důvod podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. Plenárním rozhodnutím tohoto nejvyššího soudu Sb. n. s. čís. 4002 bylo vysloveno, že na dlužníkův spoluvlastnický podíl na hmotné věci movité jest vésti exekuci, je-li věc ve výlučné moci dlužníkově (§§ 253, 262 ex. ř.) podle §u 249 a násl. ex. ř., jinak podle §§ 331 a násl. ex. ř. Na toto rozhodnutí dlužno navázati. Spoluvlastnictví nějaké věci náležející společně dvěma osobám propůjčuje podílníkům práva, uvedená v §§ 829 a 830 obč. zák. Podle nich dopouští zákon, že může každý podílník svůj podíl samostatně obstaviti a zciziti. Kdyby bylo zjištěno, že jest dlužník skutečně spoluvlastníkem věcí, kterých se týká žaloba, nemohlo by spoluvlastnictví žalobkyně býti na překážku exekuci, o jejíž nepřípustnost je žalováno, neboť by nemohlo zabrániti, by spoluvlastnický podíl dlužníkův nebyl vzat do exekuce způsobem §u 249 ex. ř. a násl. Přes to však, že jest důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. opodstatněn, nemohlo býti vyhověno návrhu na změnu odvolacího rozsudku, protože skutkový děj při správném posouzení věci po právní stránce podle obsahu spisů rozhodný není v odvolacím rozsudku zjištěn ve příčině přednesu žalobkyně, zda totiž ona je výhradnou vlastnicí v úvahu přicházejících věcí, tedy také ve příčině ideální polovice, pokud jedině tato byla vzata do exekuce.

Čís. 5103.

Knihovně nezajištěnou dávku z majetku (§ 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n.) jest ve smyslu §u 172 poslední věta ex. ř. přihlásiti, třebas šlo o nedoplatek bernímu úřadu v době dražby dosud neznámý.

(Rozh. ze dne 10. června 1925, R I 475/25.)

Rozděluje nejvyšší podání za exekučně prodanou nemovitost, nepřikázal soud prvé stolice dávku na majetku ve výsadním pořadí, ježto byla přihlášena berním úřadem teprve k roku o rozvrhu nejvyššího podání, nikoliv ve smyslu §u 172, poslední odstavec ex. ř. do dne dražebního roku. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Proti názoru soudu druhé stolice hájí stěžovatelka v dovolacím rekursu názor opačný, že pro pohledávku, jakou je dávka z majetku dle §u 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n., neplatí ustanovení poslední věty §u 172 ex. ř., nýbrž příznivější ustanovení tohoto §u ohledně zajištěných dávek veřejných, poněvadž ono zákonné právo zástavní znamená při nejmenším tolik jako vklad práva zástavního při zajištěných daních a dávkách. S tímto svým právním názorem ocitá se stěžovatelka v přímém rozporu s ustanovením poslední věty §u 172 ex. ř., jakož i s ustanovením §u 216 čís. 2 ex. ř. Ustanovení ono rozlišuje velmi jasně mezi daněmi a jinými veřejnými dávkami s právem přednostním knihovně již zajištěným, a mezi takovýmito nároky, knihovním zápisem ještě nezajištěnými, a právě pro tyto posléz uvedené dávky ustanovena jest povinnost, ohlásiti je pod sankcí relativní ztráty práva přednosti, které jim jinak přísluší. V souladu s tímto ustanovením přikazuje pak § 216 čís. 2 ex. ř. daním a jiným veřejným dávkám zákonné přednosti požívajícím, toto přednostní pořadí jen s výslovnou výhradou, nepřichází-li totiž k platnosti ustanovení posledního odstavce §u 172 ex. ř. Na další okolnosti, stěžovatelkou uplatňované, že k §u 172 ex. ř. netřeba míti v tomto případě zřetele proto, že se nejedná o daně atd. »až dosud zadržélé«, nýbrž o nedoplatky v době dražby bernímu úřadu ještě neznámé — nezáleží, neboť, platí-li sankce §u 172 ex. ř. poslední odstavec pro dávky již zadržélé, tím méně přihlížeti lze k dávkám, v době dražby ještě vůbec neznámým, neboť nárok na přikázání z rozvrhovací podstaty mají daně a jiné dávky veřejné jen až do dne příklepu (§§ 156, 216 čís. 2, 219 ex. ř.).

Čís. 5104.

Není závady, by spoluvlastník nemovitosti neumluvil s druhým spoluvlastníkem, provozujícím ve společné nemovitosti živnost, že tento spoluvlastník bude platiti řádně a včas výdělkovou daň ze živnosti.

Oprávněný z úmluvy může se na zavázaném domáhati, by zaplatil výdělkovou daň bernímu úřadu, třebas ještě nebyla na oprávněném daň berním úřadem vymáhána a on ji ještě tomuto úřadu nezaplatil. Stačí, že jest zavázaný s placením daně v prodlení.

(Rozh. ze dne 10. června 1925, Rv I 496/25.)

Žalobce a žalovaný byli spoluvlastníky domu. Žalovaný, spachtovav ve společném domě hostinskou a hotelovou živnost, zavázal se žalobci, že bude sám řádně a včas platiti daně z provozování živnosti, zejména výdělkovou daň. Ježto byl žalovaný v prodlení se zaplacením výdělkové daně, domáhal se na něm žalobce žalobou, by zaplatil daň přímo bernímu úřadu. Obanižší soudy žalobu zamítly, Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

Prvý soudce zjistil, že strany jsou spoluvlastníky domu a že žalovaný se dle odstavce 4 smlouvy z 2. prosince 1920 zavázal, že bude platiti

řádně a včas veškeré daně a dávky, připadající na živnost hostinskou a hotelovou, v domě čp. 500 v P. provozovanou. Závazek tento podstatou svou jest závazkem svého druhu a nejde tu o čistou smlouvu ani dle §u 881 ani dle §u 1404 obč. zák. Ježto stranám na poli práva soukromého jest zásadně dána plná smluvní volnost (§ 859 obč. zák.), jest i tato smlouva platna a zakládá práva a závazky pro smluvní strany. Tomu nevadí, že daně a dávky jsou povahy veřejnoprávní, a že berní erár, opíraje se o veřejné právo (zákon o přímých osobních daních z 25. října 1896, čís. 220 ř. zák.), může spornou výdělkovou daň, o kterouž tuto jde, vymáhati na žalovaném. Zásadu, že veřejnoprávní povaha určitého platu nevylučuje soukromoprávních závazků ohledně něho, vyslovil již tento nejvyšší soud ve svém rozhodnutí čís. 2443 sb n. s. Ona smluvní ustanovení nejsou prostou úmluvou, kdo ze smluvních stran nese ta veřejnoprávní břemena, nýbrž jde tu o to, že se žalovaný žalobci zavázal, že bude daně a dávky platiti řádně a včas. Hospodářský význam této úmluvy spočívá v tom, že dle §u 76 zákona čís. 220 z r. 1896 po dobu tamže uvedenou stihá žalobce jako jednoho ze spoluvlastníků reality, která jest k provozování určitého živnostenského podniku výhradně nebo převážně zařízena, a v níž tuto živnost provozuje druhý spolusmluvník, ručební povinnost za výdělkovou daň z této živnosti. Tím jest vysvětlitelno, proč se žalovaný zavázal žalobci k řádnému a včasnému placení těchto daní, a zároveň jest patrno, že na straně žalobcově nejde v tomto sporu jen o pouhou šikánu. Nelze proto přisvědčiti procesnímu soudu, že žalobce by teprve tenkráte mohl žalobou vystoupiti, když by berní úřad na něm daň vymáhal a žalobce by ji za žalovaného zaplatil, chtěje se vyhnouti exekuci. Předmětem této žaloby, která, jak již uvedeno, jest žalobou o plnění a nikoliv pouhou žalobou určovací, jest primérní závazek smluvní, t. j. by žalovaný plnil přímo a bezprostředně to, k čemu a jak se zavázal, a není důvodu, by žalobci bylo toto primérní smluvní právo odpíráno a aby byl poukázán jen na náhradu škody z neplnění smlouvy. To by byl po případě žalobce přidržován k tomu, aby předem si opatřil peněžní prostředky, potřebné k placení daní a pak dodatečně se domáhal vrácení jich. Rovněž nelze, jak žalovaný v odvolacím sdělení míní, žalobce odkázati pouze na to, by domáhal se zrušení smlouvy z toho důvodu, že žalovaný smlouvy neplní. Okolnost, zda a proč berní úřad proti žalovanému exekučně nezakročuje, je pro tento spor nezávažna. Ježto prvý soudce zjistil, že žalovaný jest s placením zažalované daňové částky v prodlení (§ 75 citovaného zákona čís. 220 z roku 1896), jest žalobní nárok odůvodněn, i bylo proto dovolání vyhověti. K vývodům dovolatelova odpůrce se podotýká, že odvolací soud nevychází z toho stanoviska, že žalovaný jest nájemcem jen hostinských a hotelových místností, nýbrž i z toho, že jest provozovatelem živnosti, od žalobce najaté. Zásadu, že výdělková daň požívá za ostatních zákonných podmínek zástavního práva na celé nemovitosti, i když poplatník jest vlastníkem jen její ideální části, vyslovil tento nejvyšší soud již ve svém rozhodnutí sb. n. s. čís. 3502 a neshledává příčiny, by se od této zásady v tomto sporu odchýlil.

Čís. 5105.

Náhrady nákladu, jenž byl spoluvlastníkem na společnou věc již učiněn proti vůli, ale v tvrzeném zájmu ostatních spoluvlastníků, lze se na nich domáhati pouze pořadem práva.

Na spoluvlastnících lze se domáhati poměrné náhrady nákladů, jež byly na společnou nemovitost spoluvlastníkem vynaloženy na základě úředního příkazu, třebas se tak stalo bez svolení ostatních spoluvlastníků. Jinak však spoluvlastník, jenž nenastoupil cestu §u 835 obč. zák., nýbrž svémocně provedl na společném statku »důležité změny« — třebas »k lepšímu používání« společné věci — není oprávněn žádati na ostatních spoluvlastnících poměrnou náhradu nákladů.

(Rozh. ze dne 10. června 1925, Rv I 528/25.)

Žalobce i žalovaný byli každý polovinou spoluvlastníky domu čp. 500, v němž žalobce provozoval hotelovou živnost jako zástupce žalovaného, jenž byl majitelem hostinské koncese. Ježto hotelový instruktor ministerstva obchodu shledal v hotelu četné závady, bylo žalobci nařízeno živnostenským inspektorátem a okresní správou politickou, by závady odstranil a nutné adaptace provedl. Ježto žalovaný jakoukoliv součinnost odmítl, provedl žalobce opravy a adaptace sám celkovým nákladem 99.103 Kč 38 h a domáhal se pak náhrady polovice tohoto nákladu na žalovaném. Procesní soud prvé stolice, zamítnuv námitku nepřípustnosti pořadu práva, přiznal žalobci pouze 30.894 Kč 75 h, rozděliv provedené opravy a adaptace ve skupiny I., II. a III., z nichž pouze skupinu I. shledal odůvodněnou nařízením živnostenského inspektorátu, pod kteroužto skupinu zahrnul náklady v celkové výši 61.789 Kč 50 h, z nichž přiznal polovinu žalobci. Odvolací soud potvrdil napadené usnesení, zamítající námitku nepřípustnosti pořadu práva, ve věci samé pak nevyhověl odvolání ani té ani oné strany.

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalovaného, pokud napadalo rozhodnutí odvolacího soudu o námitce nepřípustnosti pořadu práva, jinak nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

Důvody:

Co do otázky přípustnosti pořadu práva, jest dovolací soud vázán souhlasnými usneseními nižších soudů (srv. § 528 c. ř. s. a plenární usnesení čís. 3775 sb. n. s.). Ale i kdyby tu nebylo této vázanosti, jest pořad práva přípustným, protože žalobce nedomáhá se sporem, aby mu jako spoluvlastníku bylo dáno povolení k důležitým změnám na společném statku, které jsou teprve »navrhovány« (§§ 834, 835 obč. zák.), nýbrž domáhá se náhrady nákladu, jejž proti vůli druhého spoluvlastníka, ale také v jeho zájmu již učinil. Jde tedy v podstatě o žalobu z obohacení, pro kterou jen pořad práva je přípustný.

1. K dovolání žalovaného: Dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. není opodstatněn. Pokud jde o stavební náklad, náležející ke skupině I.,

přiřkly oba nižší soudy vším právem celou polovici tohoto nákladu žalobci, vycházejíce správně z úsudku, že jak znaleckým důkazem bylo zjištěno, veškeré tyto stavební útraty zapadaly do rámce úředního nařízení, takže nebylo třeba k tomu souhlasu žalovaného jakožto druhého spoluvlastníka, a že dle tohoto posudku byly tyto stavební úpravy provedeny účelně a nevybočovaly nikterak z mezí účelné nutnosti. Jest tu v celku poukázati na správné odůvodnění nižších soudů a zdůrazniti znovu, že nařízení živnostenského úřadu mohlo přirozeně jen ve všeobecných poukazech naznačiti, v kterých směrech úpravy tyto jest provésti, že však jejich projektování a provedení v podrobnostech bylo věcí odborníků, pověřených provedením těchto stavebních úprav. Pokud žalovaný vytýká, že nebylo třeba, aby byly provedeny v tomto rozsahu, jest poukázati na posudek znalců a uvésti, že není dobře možno a příčilo by se účelu, prováděti podobné úpravy jen kuse a omeziti se jenom na úpravy nejnaléhavější, že naopak jest již v povaze věci, že opravou té neb oné části objeví se nutnost, aby upravena byla i s ní související část, jinak by nastalo příštipkářství, které by mohlo ohroziti neb i zmařiti účel těchto úprav. Bylo-li nutno k provedení úředního nařízení, aby byla přemístěna kuchyň, bylo nutno též, by místnost staré kuchyně byla náležitě a vhodně k ostatnímu celku upravena. Že se tak stalo účelně a bez přepychu, jest zjištěno znaleckým důkazem. Co se týče úpravy vchodu a s tím souvisejících dalších úprav, nelze nařízení živnostenského úřadu (hotelového inspektora) vykládati tak úzce, že šlo o prostý úklid, t. j. o pouhé odklizení nářadí a zametení vchodu. Výtky v tomto směru učiněné směřovaly naopak k tomu, že vchod jest neúpravný a neúhledný, a bylo tedy třeba, aby tato závada byla stavebními úpravami odklizena, jak ostatně znalci ve svém posudku potvrzují. Při tom dlužno podotknouti, že dle zákona o hotelových inspektorátech jest přihlížeti k tomu, by hotely vyhovovaly vůbec moderním požadavkům vzorného ubytování cizinců, a že úřady živnostenské jsou povinny, dbáti nálezů a pokynů inspektora takového ve svém úředním dohledu na stav takových živnostenských podniků. Nelze tedy tvrditi, že nález hotelového inspektora byl jenom nezávazným doporučením a pokynem. Společná realita jest hotelem, tedy objektem, podléhajícím co do své úpravy a zařízení předpisům živnostenského úřadu po stránce stavebně-technické, hygienické i po stránce zevní úhlednosti. Důsledkem toho jsou vlastníci takovýchto objektů povinni již z těchto důvodů dům držeti a uvésti do stavu, těmto ohledům vyhovujícího. Že nejde o pouhé opravy, které žalobci náleželo provésti v důsledku pachtovní smlouvy, bylo ve sporném řízení dostatečně prokázáno.

K dovolání žalobcovu: Ani dovolání žalobcovu, opřenému o dovolací důvody §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s., nelze přiznati úspěchu. Zda byly vykonány práce skupiny II. a III. v místnostech najatých, či mimo ně, jest pro další nárok žalobcův lhostejno. Žalobce opřel svůj nárok na náhradu polovice nákladu, spojeného s úpravami hotelu, jednak a) o tvrzení, že všechny úpravy musil z nařízení živnostenského úřadu provésti; jednak b) že veškeré adaptace byly nutné a užitečné a že proto žalovaný jako spoluvlastník domu jest povinen polovici hraditi. K a) Zjištěním nižších soudů, že úpravy skupiny II. a III. nejsou kryty

nařízením živnostenského úřadu, padl první podklad žaloby. K b) Jak již řečeno, jde v podstatě o žalobu z bezdůvodného obohacení, jíž se žalobce jako spoluvlastník hotelu a nikoli jako pachtýř živnosti hostinské a hotelové domáhá náhrady polovice nákladu na adaptace. Pro řešení tohoto sporu nepřichází tedy smlouva pachtovní ze dne 2. prosince 1921 a její článek 6. o adaptacích vůbec v úvahu, neboť ve vzájemném poměru stran nastala po uzavření této smlouvy důležitá změna tím, že pachtýř nabyl spoluvlastnictví k hotelu jednou polovicí. Žalobce provedl adaptace skupiny II. a III. především v zájmu vlastním a nikoliv, aby opatřoval zájmy druhého spoluvlastníka. Nešlo mu o svémocné obstarání cizích záležitostí v zájmu cizím, třebaže v důsledku poměru spoluvlastnického jsou zájmy obou stran spjaty — a již proto nelze tu předpisů o nezmocněném jednatelství a zejména předpisu §u 1040 obč. zák. o zakázaném jednatelství přímo použiti. Pokud ho lze použiti obdobně, bude dále dolíčeno. Vždyť žalobce, jsa spoluvlastníkem rovným dílem se žalovaným, mohl týmž právem na adaptacích trvati, jakým se jim bránil druhý spoluvlastník. Jde tu o případ §u 835 obč. zák., neboť nelze o tom pochybovati, že adaptace, spojené s celkovým nákladem 99.103 Kč (i když se odečtou náklady 61.789 Kč, spojené s pracemi skupiny I.) jsou »důležitými změnami« po rozumu §u 835 obč. zák. Ježto pak spoluvlastníci jeden druhého přehlasovati nemohli, byl zajisté žalobce povinen, aby si pro úpravy, vybočující z rámce skupiny I. vymohl předem soudní svolení podle §u 835 obč. zák. Toho žalobce neučinil, nýbrž u příležitosti nařízených úprav skupiny I. svémocně také provedl úpravy skupiny II. a III. Zhušťuje se tedy rozřešení sporu na zodpovědění otázky, zda spoluvlastník, který nenastoupil cestu §u 835 obč. zák., nýbrž svémocně provedl na společném statku »důležité změny« — třeba »k lepšímu používání« společné věci sloužící — jest oprávněn žádati na ostatních spoluvlastnících poměrnou náhradu nákladu. Otázku tu je zodpověděti záporně. Jest sice pravda, že v občanském zákoníku na různých místech došla výrazu zásada, že nikdo nemá se bezdůvodně obohacovati na úkor druhého, že nikdo nemá těžiti ze škody jiného (srov. na př. §§ 877, 921, 1041, 1042, 1043, 1431, 1435, 1437, 1447 obč. zák.). Tato zásada svědčila by tedy pro žalobce. Ale s druhé strany má občanský zákoník — chce-li některým svým předpisům zjednati účinnosti — také předpisy, jimiž uvedenou zásadu prolamuje (na př. §§ 1040 a 1174 obč. zák.). V souzeném případě mohlo by býti nejvýše jen použito §u 1041 obč. zák. obdobně, ježto žalobce jednal vědomě jak ve vlastním, tak v cizím prospěchu, a pokud šlo o ideální polovici žalovaného, opatřoval též cizí záležitosti, což však § 1041 obč. zák. vylučuje. Vůbec jde tu o případ v zákoně nerozhodnutý, pro jehož rozřešení nutno použiti obdoby (§ 7 obč. zák.). Avšak použití obdoby §u 1041 obč. zák., jakož vůbec zásad o bezdůvodném obohacení, brání tu předpis §u 835 obč. zák. Jen kdyby se byl žalobce podle tohoto předpisu zachoval, byl by mohl na druhém spoluvlastníku podle obdoby §u 1041 obč. zák. žádati poměrnou náhradu nákladu, nikoli však, když se tak nezachoval. Jinak stal by se § 835 obč. zák. bezvýznamným předpisem, protože každý spoluvlastník, i s podílem sebe menším, který by nemohl dosíci svolení k adaptacím, mohl by je

svémocně provésti, mohl by tím postaviti ostatní spoluvlastníky před hotovou věc, domáhati se na nich poměrné náhrady a touto oklikou obejíti předpis §u 835 obč. zák. Ustanovení §§ 833, 835 obč. zák. chtěla právě chrániti spoluvlastníka proti svémocným změnám, které by ostatní spoluvlastníci na společném statku chtěli provésti. Vždyť při »důležitých změnách« nemusí se podílník ani většině podrobiti a odporuje-li, smějí dotyčné změny jen na základě příslušného rozhodnutí (§ 835 býti provedeny. Byly-li provedeny bez takového povolení, jdou na vrub toho, kdo je provedl. V tomto směru jest na místě obdobné použití §u 1040 obč. zák. Nezáleží na tom, že zákon nevyslovil v §u 835 obč. zák. nějaké zlé následky jednání proti tomuto předpisu, neboť nebylo toho třeba, protože zákon přesně stanovil předpoklady přípustných změn, takže při nesplnění zákonných předpokladů je změna nepřípustna a nemůže z ní pro podílníka žádný nárok vzejíti.

Čís. 5106.

Proti rozhodnutí ministerstva dle zákona ze dne 7. dubna 1920, čís. 230 sb. z. a n. lze se dovolávati pomoci na soudě. Předpis §u 105 ústavní listiny jest účinným, ač ještě nebyl vydán jím slíbený prováděcí zákon.

Zákonem ze dne 7. dubna 1920, čís. 230 sb. z. a n. byl založen pro státní zaměstnance, vyhovující jeho předpokladům a podmínkám, právní nárok na přiznání jeho výhod, vláda byla však zmocněna doplniti zákon určením podmínek, za kterých měly býti výhody zákona v zájmu státu a služby odepřeny. Nemohl-li se kdo hlásiti do služeb státních drah před válkou proto, že neměl odbytu ještě vojenskou službu a skončila-li jeho řádná vojenská služba již za války, kdy musel ve válečné službě pokračovati, učinil zadost podmínkám §u 8 zák., přihlásil-li se do služby ihned po návratu z válečné služby vojenské.

(Rozh. ze dne 10. června 1925, Rv I 556/25.)

Vykonav v roce 1912 zkoušku dospělosti na reálce, zamýšlel žalobce vstoupiti do služeb býv. rak. státních drah. Ježto však nemohl dle tehdejší praxe býti přijat před odbytím vojenské služby, nastoupil vojenskou presenční službu, jež pak vypuknutím světové války přešla ve válečnou vojenskou službu, z níž se vrátil dne 6. února 1919 a nastoupil ihned jako volontér u čsl. státních drah. Poněvadž žalobcova žádost na ministerstvo železnic v Praze o přiznání výhod čl. III. § 8 a čl. VI. § 14 odstavec třetí zákona ze dne 7. dubna 1920, čís. 230 sb. z. a n. byla zamítnuta s odůvodněním, že nebyly splněny podmínky článku III. zákona a poněvadž také rozklad žalobce proti rozhodnutí tomu byl zamítnut, domáhal se žalobce výroku, že mu ony zákonné výhody příslušejí a že žalovaný erár jest povinen platiti mu dosud zadržené požitky. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu. Důvody: Názoru žalující strany, že na výhody čl. III. zákona čís. 230/1920 mají nárok všechny osoby, které před válkou nabyly kvalifikace ke vstupu do státní služby, v této všeobecnosti nelze přisvědčiti. Výhod těch mohou se s úspěchem domáhati pouze ti, kdož nabyvše pro příslušnou kategorii státní služby předepsané kvalifikace, prokazatelným způsobem dali na jevo své rozhodnutí, ucházeti se o přijetí do státní služby, při čemž však provedení rozhodnutí toho výkonem jich válečné služby bylo zmařeno. Pouhé rozhodnutí samo o sobě, jako výslednice vnitřního psychologického postupu dotyčné osoby, může jeviti právní význam teprve tehdy, bylo-li na venek projeveno objektivními známkami, vážnosti tohoto rozhodnutí nasvědčujícími, a další podmínkou uplatnění nároku na ony výhody jest, že provedení tohoto rozhodnutí bylo překaženo výkonem válečné služby. Soud zjišťuje, že žalobce po absolvování střední školy v roce 1912 rozhodl se ucházeti se o přijetí do služeb státních drah, že však, nemoha vzhledem k tehdejší praxi železniční státní správou zachovávané, býti přijat před odbytou vojenskou povinností, podrobil se za souhlasu otcova bezprostředně po absolvování dobrovolnému odvodu, při němž pro tělesnou nezdatnost byl odmítnut, že na to dal se prozatím zapsati na vysokou školu technickou a, byv pak hned v příštím roce 1913 při řádném odvodu uznán schopným, nastoupil v říjnu téhož roku vojenskou presenční službu, aniž by byl žádal o její odklad až do ukončení studií. Tvrzení žalobcovo, že byl rozhodnut po odbyté jednoroční vojenské službě zakročiti o přijetí do služeb státních drah, jest tudíž zcela věrohodné. Poněvadž pak vypuknutím války neukončená ještě jednoroční presenční služba žalobcova přešla bezprostředně ve službu válečnou, z níž žalobce na to přestoupil přímo do služeb státních drah, bylo výkonem této válečné služby žalobci znemožněno ucházeti se o přijetí do služeb státních drah. Toto stanovisko odpovídá také smyslu směrnic ku provádění zákona čís. 230 z roku 1920. Vždyť směrnice ty vytýkají, že nemožnost ucházeti se o přijetí do čsl. státních služeb neuznává se v těch případech, kde od nabytí předepsané kvalifikace do nastoupení vojenské válečné služby uplynula doba, které jest za normálních okolností zapotřebí k tomu, by se mohl uchazeč rozhodnouti pro státní službu a o přijetí do ní žádati. Ze zprávy ministerstva železnic ze dne 12. listopadu 1924, čís. 66.198 pres. 3-24 se podává, že podle výnosu býv. ministerstva železnic ze dne 15. února 1900, čís. 1035 dávána byla při přijímání úřednických čekatelů přednost uchazečům, kteří již vojenskou presenční službu vykonali, byť by i zásadně nebylo vyloučeno, by nebyli přijati uchazeči, neučinivší dosud zadost vojenské povinnosti. Nelze tudíž z okolnosti, že žalobce za tohoto stavu věci, nemoha asi spoléhati na to, že by právě ohledně jeho osoby ono zásadní stanovisko bylo uplatněno, formální žádosti o přijetí do služeb státních drah nepodal, vyvozovati závěr jemu nepříznivý, naopak dlužno za to míti, že v souzeném případě od nabytí předepsané kvalifikace žalobcem do nastoupení jeho služby válečné neuplynula doba, které jest za normálních okolností potřebí, by se mohl uchazeč rozhodnouti pro státní službu a o přijetí do ní žádati. Normální okolnosti vyžadovaly spíše, aby žalobce hleděl, když se mu nepodařilo při dobrovolném, aspoň tedy při řádném odvodu dosíci náležitosti správou železniční požadované a po jejím splnění o přijetí do služeb se ucházeti, což také, jak shora uvedeno, po odpadnutí překážky, válečnou službou způsobené, ihned učinil. Odvolací soud neuznal žalobní ná-

rok důvodem po právu. D ů v o d y: Prováděje odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci vytýká odvolatel: 1. že prvý soud neměl se otázkou důvodu a výše žalobního nároku vůbec věcně zabývati; 2. že, kdyby tak směl učiniti, mohlo by se to státi jen na základě skutkových okolností, uvedených již v žádosti žalobcově o přiznání výhod; 3. že nárok žalobní ani jinak není zákonem odůvodněn. Ad 1. a 2. Dovolatel snaží se dovoditi, že přiznání výhod zákona ze dne 7. dubna 1920, čís. 230 sb. z. a n. nelze se vůbec žalobou domáhati, neboť prý tento zákon nezakládá pro státní zaměstnance nároku na výhody tam uvedené, nýbrž byla prý tímto zákonem státní správa pouze zmocněna, aby podle svého volného soudy nepřezkoumatelného uvážení výhody ony poskytla. Názor tento nemá v zákoně opory a jest vyvrácen předpisem §u 2 prováděcího nařízení ze dne 4. června 1920, čís. 382 sb. z. a n., dle něhož o žádostech za přiznání oněch výhod rozhoduje sice ústřední úřad v dohodě s ministerstvem financí a vnitra, kde však není stanoveno, že by se tak dálo s platností konečnou, a proto přísluší žadatelům, pokud jsou zaměstnanci státními, proti rozhodnutí ústředního úřadu stížnost k nejvyššímu soudu správnímu. V souzeném případě, kde nejde o úředníka státního, nýbrž železničního a kde tudíž stížnost k nejvyššímu správnímu soudu jest po zákonu vyloučena, nastupuje pořad práva před řádnými soudy, poněvadž jde o spor o přiznání požitků služebních z poměru soukromoprávního. V důvodové zprávě mluví se sice o tom, že osnova vložila zásadu fakultativních výhod, která umožňuje vládě a úřadům použiti zmocnění zákonem daného a odškodniti státní zaměstnance v mezích zákonem vytčených, to však neznamená, že by státní zaměstnanci ze zákona ze dne 7. dubna 1920, čís. 230 sb. z. a n. nenabývali nároku na přiznání výhod, z tohoto zákona plynoucích, a že by volné uvážení státní správy mohlo jíti tak daleko, že by mohla řečené výhody odepříti i zaměstnancům, u nichž jsou splněny předpoklady, za kterých jim zákon ony výhody přiznává. Podle §u 21 zákona určí nařízení, do které doby nutno žádost pod ztrátou nároku podati. Kdyby tedy státní zaměstnanci nároku na přiznání výhod neměli, nemohli by ho ztratiti a ono ustanovení nemělo by smyslu. Patří-li spory o přiznání výhod zákona zaměstnancům státních drah na pořad práva, je samozřejmo, že jest právem i povinností příslušného soudu, by probral a zjistil veškeré okolnosti, pro rozhodnutí sporu důležité, a že soud jest k tomu povolán, aby spor řešil ve věci samé, tedy meritorně. Opačný názor odvolatelův nemá v zákoně opory a totéž platí o jeho dalším úsudku, že by soud mohl spor řešiti pouze na základě skutkových okolností uvedených již v žádosti žalobcově o přiznání výhod. Poněvadž prováděcím nařízením čís. 382/20 pokud se týče čís. 594/20 byly stanoveny propadné lhůty ku podání žádostí o přiznání výhod pod ztrátou nároku, je jisto, že žadatel není oprávněn, aby po uplynutí řečených lhůt uplatňoval nároky jiné než v žádosti včas podané. Pokud však jde o nové skutkové okolnosti a nové důkazy, nelze ze zákona (z prováděcího nařízení) dovoditi, že by žadatel po podání žádosti jich nesměl dodatečně uplatňovati. Srovná-li se předpis §u 2 (2) nařízení čís. 382/20 s předpisem §u 2 nařízení čís. 594/20, nutno dospěti k úsudku opačnému, neboť tyto předpisy nevylučují, že by správní úřady nemohly žadatele přímo vyzvati, by jim předložil nové

písemné doklady a nabídl o svých tvrzeních svědky. Pro soud platí tu příslušná ustanovení civilního řádu soudního, která mu umožňují, by věc po stránce skutkové i důkazní vysvětlil tak, aby se stala zralou k rozhodnutí. Nelze tudíž souhlasiti s názorem odvolatelovým, že soud neměl žádných novot (po stránce skutkové a důkazní) připouštěti a že je měl buď zamítnouti jako opožděním vyloučené nebo s nimi žalobce poukázati předem na správní úřad. Cesta posléz uvedená je pro soud naprosto neschůdná, neboť soud nerozhoduje o opravném prostředku proti rozhodnutí ministerstva železnic, nemá také práva, aby rozhodnutí toto pro neúplnost nebo jinakou vadnost řízení zrušil a vrátil věc ministerstvu k doplnění a novému rozhodnutí, nýbrž jest jeho úkolem, by podle výsledků řízení provedeného na základě civilního řádu soudního samostatně rozhodl, je-li žalobní nárok zákonem odůvodněn čili nic. O výši jeho se v tomto případě prozatím nejedná.

Ad 3. Pokud odvolatel dovozuje, že žalobní nárok není zákonem odůvodněn, sluší mu přisvědčiti. V tomto případě přichází v úvahu předpis §u 8 zákona čís. 230/20 ve spojení s §em 19 téhož zákona a mohla by žalobci býti přiznána výhoda §u 8, kdyby prokázal, že, nabyv ustanovené kvalifikace, nemohl se pro výkon válečné služby vojenské ucházeti o přijetí do praxe u státních drah. Slova »ucházeti se o přijetí do praxe« znamenají v obvyklém smyslu i podle směrnic, schválených ministerskou radou ku provádění zákona »podati písemnou žádost o přijetí do praxe«. Žalobce tvrdí, že podal žádost na ředitelství státních drah v P. o přijetí do železniční služby v listopadu 1918, a jest nesporno, že, byv přijat do služeb čsl. státních drah, nastoupil tam službu dne 6. února 1919. Žalobce snaží se dokázati, že pro výkon vojenské válečné služby nemohl se dříve o přijetí do praxe u státních drah ucházeti, avšak tu přicházejí v úvahu ony směrnice, podle kterých se tato nemožnost neuznává v těch případech, kde od nabytí ustanovené kvalifikace do nastoupení vojenské služby válečné uplynula doba, jíž je za normálních okolností zapotřebí k tomu, by se zaměstnanec mohl rozhodnouti pro státní službu a za přijetí do ní žádati. V dalším pak dospěl odvolací soud k přesvědčení, že žalobce neměl úmyslu, vstoupiti po složení zkoušky dospělosti do státní železniční služby.

N e j v y š š í s o u d obnovil mezitimní rozsudek prvého soudu.

D ů v o d y:

Vzhledem k nadhozené otázce nepřípustnosti pořadu práva a vzhledem k ustanovením §u 42 j. n. a §u 240 c. ř. s., že soud má k nepřípustnosti pořadu práva přihlížeti z úřadu v každém období sporu, musil se dovolací soud zabývati předem otázkou, zda pořad práva v tomto sporu jest vůbec přípustným, když podle §§ 21 a 22 zákona ze dne 7. dubna 1920, čís. 230 sb. z. a n. a §u 2 prováděcího nařízení ze dne 4. června 1920, čís. 382 sb. z. a n. o poskytnutí požadovaných výhod rozhoduje ústřední úřad, tedy ministerstvo železnic, a nemůže býti pochybnosti, že tak činí jako úřad správní. Stejně jest však nepochybno, že ministerstvo železnic rozhoduje tu o soukromoprávních nárocích zaměstnanců, založených služební smlouvou, a že jest tu tedy případ §u 105 ústavní listiny,

podle něhož ve všech případech, ve kterých správní úřad rozhoduje o nárocích soukromoprávních, volno jest straně rozhodnutím dotčené dovolávati se nápravy pořadem práva. Žalobci nelze proto upříti práva, by se proti zamítavému rozhodnutí ministerstva železnic nedomáhal svého práva žalobou u řádných soudů. Jest arci v nauce sporno, zda § 105 ústavní listiny jest již účinným, neboť ustanovuje se v něm, že podrobnosti upravuje zákon, a takto slíbený prováděcí zákon nebyl ještě vydán. Nejvyšší soud jest toho názoru, že nelze státního občana zbaviti práv zaručených mu ústavou jen z toho důvodu, že slíbený prováděcí zákon ještě nebyl vydán, když, jako v tomto případě, k uplatnění těchto práv prováděcího zákona vůbec není třeba, takže jeho vydání může míti vzhledem k těmto právům účinek pouze upravující a obmezující. Nevydání prováděcího nařízení možno tu přikládati jenom ten význam, že pro nastoupení pořadu práva platí prozatím platné předpisy. Vystačí-li se jimi, jako v tomto případě se vystačilo, není důvodu, aby účinnost §u 105 ústavní listiny byla popírána. Rakouský ústavní zákon o moci soudcovské ze dne 21. prosince 1867, čís. 144 ř. zák. měl ve čl. 15 ustanovení v podstatě stejné, jako jest § 105 ústavní listiny, neustanovoval rovněž bližších podrobností, a ač nebyl nikdy vydán prováděcí zákon, nebylo o jeho účinnosti nikdy pochybováno. Jistý rozdíl spočívá sice v tom, že rakouský předpis neodkazoval na prováděcí zákon, kdežto československý předpis ohledně podrobností na něj odkazuje, přece jest však odůvodněn závěr, že ani podle československé ústavy není vydání prováděcího zákona k §u 105 ústavní listiny pro jeho účinnost nutným. Žalovaná strana sama nepopírá příslušnost řádných soudů k jednání o podané žalobě, ale uplatňuje, že se soudy měly zažalovaným nárokem zabývati pouze potud, pokud spočívá na skutkových okolnostech přednesených již v předcházejícím řízení správním. Dovozuje, že nárok, opírající se také ještě o další skutkové okolnosti, jest novým nárokem, ve správním řízení ještě neuplatněným, a namítá z tohoto důvodu částečnou zmatečnost řízení dle §u 477 čís. 6 c. ř. s. a předčasnost žaloby. Pokud jde o první námitku, stačí poukázati na to, že takové částečné zmatečnosti, jakou má žalovaná strana na mysli, navrhujíc, aby řízení bylo prohlášeno za zmatečné do té míry, pokud se v něm jednalo o skutečnostech, neuplatněných před žalobou pořadem služebním, civilní soudní řád nezná. Podle §u 477 c. ř. s. nelze prohlásiti řízení za zmatečné a nezrušiti při tom rozhodnutí vydaná v řízení, trpícím zmatkem. Kdyby byl správným názor žalované strany, že jest tu zmatek dle §u 477 čís. 6 c. ř. s., musilo by býti zrušeno celé řízení a oba rozsudky nižších soudů. Toho žalovaná strana sama nežádá, naopak navrhuje v dovolací odpovědi, by rozsudek odvolacího soudu byl potvrzen. V pravdě neuplatňuje žalovaná strana, že byl pořad práva nepřípustný, nýbrž vytýká, že soudy neměly přihlížet k určitým žalobcem teprve ve sporu předneseným skutkovým okolnostem. Tuto výtku nelze podřaditi pod žádný z důvodů zmatečnosti §u 477 c. ř. s., v úvahu lze ji vzíti jen jako výtku vadnosti řízení nebo nesprávného právního posouzení, nebo jak žalovaná strana také uplatňuje, jako hmotnou námitku předčasnosti žaloby, jež by ovšem v případě úspěchu vedla vzhledem k tomu, že lhůta k žádostem za přiznání výhod dle zákona čís. 230/1920 již dávno prošla, ku konečné ztrátě žalobcova nároku. Ale ani v této příčině nelze dáti dovolání za pravdu. Žalovaná strana vytýká, že žalobce v žádosti ze dne 17. srpna 1920 neoznačil, o kterou výhodu se uchází, zda podle čl. II., III. či IV. zákona, z obsahu žádosti bylo však nepochybno, že jde o výhodu čl. III., tak rozuměly žádosti i ministerstvo železnic a zamítlo výnosy ze dne 8. června 1922 a 4. března 1924 žádost z toho důvodu, že podmínky tohoto článku nebyly splněny. Další okolnosti, jichž nepřednesení v žádosti žalovaná strana vytýká, totiž, že se žalobce hned po skončených studiích informoval u ředitelství státních drah v P., zda může býti přijat do železničních služeb, že se mu dostalo záporné odpovědi, poněvadž nebyl ještě prost vojenské povinnosti, že se pak hlásil dobrovolně k odvodu, ale nebyl uznán schopným vojenské služby, a že vstoupil na techniku jenom z toho důvodu, že nemohl býti prozatím přijat ke dráze, jsou pro posouzení nároku nerozhodné. Rozhodným jest, jak bude ještě dolíčeno, že žalobce nastoupil teprve 1. října 1913 povinnou vojenskou službu, že ji pro válku konal nepřetržitě až do 6. února 1919 a již 7. února 1919 nastoupil službu u železnice. Okolnosti tyto byly nejen v žádosti uvedeny, nýbrž i prokázány, a mimo to musily býti železničním úřadům známy i z osobních výkazů žalobcových. Ve věci samé souhlasí nejvyšší soud s nižšími soudy, že zákonem čís. 230/1920 byl pro státní zaměstnance, vyhovující jeho předpokladům a podmínkám, založen právní nárok na přiznání jeho výhod a že nebylo zákonem ponecháno volné, odůvodnění nepotřebující, úvaze úřadů, zda chtějí či nechtějí výhody ty v jednotlivých případech poskytnouti. Pro tento druhý finanční prokuraturou hájený názor mluví sice doslov zákona, jenž důsledně ustanovuje, že jeho výhody »mohou« býti přiznány za těch a těch podmínek, a také důvodová zpráva vládní osnovy, tisk čís. 2598 praví na straně 11, že nejvýhodnější a nejspravedlivější formou odškodnění zaměstnanců, poškozených válkou jest forma volená osnovou, totiž zásada fakultativních výhod. Naproti tomu mluví však § 21 zákona o »nároku« zaměstnancově, jenž se nepodáním žádosti ztrácí, a zmíněná důvodová zpráva praví výslovně, že osnova vychází ze zásady, že mají býti odškodněni zaměstnanci všech kategorií, kteří válečnou službou byli poškozeni, pokud to připouští zájem státu a služby. Na témž stanovisku stojí i zpráva státnězřízeneckého výboru tisk čís. 2598. Že výhody nebyly přiznány formou obligatorní, nýbrž fakultativní, vysvětluje důvodová zpráva tím, že by obligatorní přiznání výhod mělo za následek nesrovnalosti, jež by snad byly horší než stav nynější, poněvadž nelze v zákoně předvídati všechny nároky, které by z něho mohly býti činěny, a jichž vědomost by bývala zákonodárce přiměla pojati do zákona jiná ustanovení než jaká byla pojata. Podle téže zprávy nebyl zákon rozšířen na zaměstnance, kteří nekonali válečné vojenské služby, tito byli v případech, hodných zřetele, odškodnění individuelní cestou administrativní, z čehož opět plyne, že zaměstnanci, kteří konali válečnou vojenskou službu, měli býti odškodněni zákonem, totiž přiznáním právního nároku. Vylíčené rozpory lze bez logického násilí vysvětliti jen tak, že sice zákon založil právní nárok zaměstnanců, jím dotčených, na přiznání jeho výhod, že však vláda, jíž bylo dle §u 22 uloženo provedení zákona, byla zmocněna doplniti zákon určením podmínek, za kterých měly býti výhody zákona v zájmu

státu a služby odepřeny. Že takovou byla vůle zákonodárce, plyne z §u 16 ustanovujícího, že z výhod zákona mohou býti vyloučeni zejména zaměstnanci, kteří vykonávali vojenskou službu v zápolí v takovém postavení, že nezasluhují z důvodů hospodářských ohledu, neb kteří se k vojenské službě bývalého státu rakousko-uherského přihlásili dobrovolně, k čemuž zpráva státně-zřízeneckého výboru poznamenává, že dobrovolné přihlášení může býti pro vyjmutí z výhod zákona jenom tehdy směrodatno, když se jedná o zjištěné případy úmyslného odporu proti české státní myšlence. Vláda nejen nepoužila zmocnění uděleného jí zákonem a ani v prováděcích nařízeních ze dne 4. června 1920, čís. 382 sb. z. a n. a ze dne 30. října 1920, čís. 594 sb. z. a n., ani v zásadách usnesených ministerskou radou ve schůzi ze dne 23. března 1921 (přípis presidia ministerské rady ze dne 2. dubna 1921, čís. 10.786) neustanovila nic o tom, kdy mají býti výhody zákona odepřeny, nýbrž naopak usnesla se v těchto zásadách, že ani obmezení nároků stanovená v §u 16 zákona nemají býti uplatňována. Výhod zákona má se podle tohoto usnesení ministerské rady, jehož se žalovaná strana sama dovolává, dostati všem zaměstnancům, vyhovují-li jen podmínkám zákona. Bylo by hrubým porušením sociální spravedlnosti, opětně zdůrazňované v důvodové zprávě, kdyby výhody zákona byly jedněm poskytnuty i v případech, ve kterých zákon sám počítá s jejich odmítnutím, jiným však odepřeny bez udání jakýchkoliv důvodů. Proto musí býti na ně přiznán právní nárok i žalobci, vyhovuje-li zákonným podmínkám. Správnost tohoto právního názoru uznalo ostatně i ministerstvo železnic samo tím, že nezamítlo žalobcovu žádost na základě volného uvážení, nýbrž pro nedostatek podmínek §u 8 zákona. Také odvolací soud uznal, že v žalobcově případě nebyly podmínky §u 8 zákona splněny, a nevyhověl proto žalobě. Vychází z předpokladu, že žalobce nabyl ustanovené kvalifikace pro svůj obor železniční služby, již složením zkoušky dospělosti dne 27. září 1912, a dovozuje, že od dosažení této kvalifikace do počátku vojenské válečné služby dne 1. srpna 1914 uplynulo 22 měsíců, po které žalobce nepodal žádosti za přijetí do železničních služeb, z čehož prý se musí souditi, že se o toto přijetí neucházel pozdě pro překážku válečné služby, nýbrž z jiných pohnutek. Nehledíc k tomu, že podle §u 14 zákona se souvislá vojenská služba nastoupená před válkou započítává do služby válečné, takže časová mezera mezi zkouškou dospělosti a válečnou vojenskou službou činí jen 12 měsíců, nelze souhlasiti s názorem, že žalobce nabyl předepsané kvalifikace již složením zkoušky dospělosti. Dotazem u ministerstva železnic bylo zjištěno, že podle výnosu ze dne 15. února 1900, čís. 1039 musila býti při přijímání úřednických čekatelů dávána přednost uchazečům, kteří již odbyli vojenskou službu, takže dokud takoví byli, mohli býti jiní přijati jen výjimkou. Že by u žalobce byl případ takové výjimky, žalovaná strana netvrdí. Bylo dále nižšími stolicemi zjištěno svědeckou výpovědí bývalého personálního referenta u ředitelství státních drah v P., že u tohoto ředitelství před válkou nebyl nikdo přijat za úředníckého čekatele, kdo nebyl ještě prost vojenské povinnosti, a že svědek každého, kdo se hlásil do služeb dráhy, informoval v tomto smyslu. Nestačila tedy pro přijetí žalobce do služeb dráhy zkouška dospělosti, bylo třeba také ještě splnění vojenské povinnosti.

Žalobce odbyl jednoroční presenční vojenskou povinnost teprve 30. září 1914 a nabyl teprve tímto dnem kvalifikace, aby se ucházel o přijetí do železničních služeb s nadějí na úspěch. Jelikož to bylo již za války, kdy konal dále vojenskou službu, nemohl se pro její výkon ucházeti o přijetí do praxe. Jsou tedy u něho splněny podmínky §u 8 zákona i směrnic ministerskou radou k tomuto předpisu vydaných, a bylo již z důvodu nesprávného právního posouzení vyhověti žalobcovu dovolání a obnoviti rozsudek prvního soudu, uznávající žalobcův nárok, aniž bylo třeba zabývati se zjištěními odvolacího soudu o žalobcově úmyslu, vstoupiti do státní železniční služby a dalšími dovolacími důvody, týkajícími se těchto zjištění.

Čís. 5107.

Zastavení znameními (i věci hromadné a skladu zboží) nepředpokládá fysickou nemožnost hmotného odevzdání, nýbrž vztahuje se i na případy, kde dle názoru obchodu hmotné odevzdání se pokládá pro svou obtížnost za nemožné.

K označení zastavených předmětů nedostačuje označení, k jehož seznání by se vyžadovala podrobná a obezřetná prohlídka, nýbrž jen označení, jež lze jen při nápadné nepozornosti přehlédnouti.

(Rozh. ze dne 10. června 1925, Rv I 696/25.)

Žaloba domáhající se zjištění zástavního práva ku věcem, zabaveným žalovaným vymáhajícím věřitelem, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Prvý soud zamítl žalobu proto, že nepovažoval za přípustné odevzdání znameními a proto, že znameními nebyly poznačeny jednotlivé předměty znatelně. Odvolací soud uznává sice ve sporném případě přípustnost odevzdání znameními, ale pokládá označení za nedostatečná. Zjišťuje, že předměty v zástavu dané, o něž se jedná, až na 50 kanalisačních rour byly v jedné místnosti, v níž zastavení bylo vyznačeno tabulkou, zvící jedné čtvrtky papíru, zakrytou při provádění exekučního zabavení jinou reklamní tabulkou, že na větší kusy (psací stroj se stolkem, registraturu, regály) přilepeny byly cedulky, označující vlastnictví žalobkyně, že však tyto cedulky svědek H. při zabavení neviděl, a že si předmětů oněch podrobně neprohlížel. Odvolací soud pokládá tato označení za nezřejmá a proto, že tabulka na stěně byla zakryta v době zájmu a žalobkyně o její zřejmost nepečovala, pokládá za rozhodnou zřejmost i v době pozdější po odevzdání zástavy. Netřeba se obírati otázkou, zda připouští zákon zastavení věci hromadné tím způsobem, že i bez odevzdání zástavní právo postihuje věci nově přibylé, tvořící tutéž věc hromadnou, a zda tedy zákon dopouští v tomto smyslu generální zástavu. Jest souhlasiti s odvolacím soudem, že i věc hromadnou a sklad zboží lze zastaviti znameními, když dle názoru obchodu není zastavení

odevzdáním do úschovy možné, aniž by se ovšem tím řešila otázka, zda zástava postihuje věci nově přibylé. Vyplývá z ustanovení §u 427 obč. zák., — jenž připouští zastavení znameními při skladu zboží, zboží nákladním a při věci hromadné, ač i při těchto věcech nelze vyloučiti fysickou možnost odevzdání, — že zákon neměl na mysli takovou fysickou nemožnost, nýbrž že měly býti postihnuty takové případy, kde dle názoru obchodu se fysické odevzdání pro jeho obtížnost pokládá za nemožné. Leč právem shledal odvolací soud označení věcí zastavených nepostačitelným. Pro odevzdání do vlastnictví žádá § 427 obč. zák. taková znamení, z nichž každý zřetelně převod může seznati, tedy takové označení, jehož obsah ozřejmuje cizí vlastnictví. Ale pro zástavu žádá zákon označení lehko poznatelné (§ 452 obč. zák.), tedy žádá označení nápadné, které lze jen při nápadné nedbalosti přehlédnouti. Účelem tohoto ustanovení jest právě ochrana obecenstva, jež úvěr poskytuje a nemá pravidelně možnosti a příležitosti, by podrobnou prohlídkou zastavení zjišťovalo a tak o zástavcově úvěruhodnosti se přesvědčilo. Proto zákonu nedostačuje označení, k jehož seznání by se vyžadovala podrobná a obezřetná prohlídka, nýbrž jenom označení nápadné, jež lze jen při nápadné nepozornosti přehlédnouti. Žalobkyně ani v řízení před prvním soudem netvrdila, že označení zastavených předmětů bylo tak nápadné, že je lehko bylo lze seznati. Také ze zjištění odvolacího soudu neplyne nápadnost označení, a nelze přisvědčiti názoru dovolatelčinu, že tabulka velikosti čtvrtky papíru, vyvěšená na zdi obchodu s textem »Veškeré zařízení a stroje jest vlastnictvím banky S.«, byla označením nápadným, lehce poznatelným, které mohlo ujíti jen nápadně nepozornému. Nestačí, že snad nemohlo ujíti označení pozornému, jak to zřejmě plyne z §u 452 obč. zák. Proto se netřeba obírati tím, zda bylo potřebí k nabytí zástavy nápadného označení jen při jejím zřízení, či zda se vyžaduje k udržení zástavního práva, aby věřitel zástavní dbal i na dále o nápadnost označení v budoucnosti a zda zaniká zástavní právo i tehdy, když označení zástavy bez vědomí a třeba proti vůli zástavního věřitele se odstraní neb učiní nesnadno poznatelným.

Čís. 5108.

Smlouva dohodčí jest smlouvou odvážnou. Minula-li se činnost dohodčího s výsledkem, smluvně vymíněným, nepřísluší mu odměna, leč že byla zvláště vymíněna i pro tento případ.

(Rozh. ze dne 10. června 1925, Rv I 719/25.)

Dle úmluvy mezi žalobcem (majitelem koncesované realitní kanceláře) a žalovaným (majitelem hotelu) hodlal žalovaný prodati svůj hotel, požadoval cenu 250.000 Kč a byl ochoten v případě docílení této ceny žalobci vyplatiti 2% za sprostředkování. Hotel byl napotom prodán za 170.000 Kč. Žaloba o zaplacení 5.000 Kč (2% provise z 250.000 Kč) byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

S hlediska §u 503 čís. 4 c. ř. s. napadá dovolatel názor soudu odvolacího i shodný názor soudu první stolice, že mezi stranami byla ujednána 2% provise jen na ten případ, docílí-li se kupní cena žalovaným požadovaná 250.000 Kč, a brojí souvisle s tím i proti úsudku soudů nižších stolic, že smlouva sprostředkovatelská (dohodčí) jest smlouvou odvážnou, dokládaje, že prý se nynější praxe ustálila na tom, že smlouva taková není smlouvou odvážnou. Dovolatel jest s tímto svým názorem na omylu a judikatura již od let důsledně posuzuje smlouvu dohodčí za smlouvu odvážnou. Odvážnost smlouvy takové spočívá arciť v tom, že — není-li jinak mezi stranami umluveno — vzchází dohodci nárok na smluvenou provisi z pravidla teprve docílením onoho výsledku, ku kterému smlouva dohodčí směřovala. Ježto pak jest výsledek ten nejistým, jest samozřejmo, že zůstává dohodčí činnost, mnohdy třeba i namahavá a snad i nákladná, neodměněna, minula-li se s výsledkem, smluvně vymíněným, nebyla-li zároveň pro tento bezvýsledný případ vyjednána mezi stranami zvláštní úmluva. V tom záleží risiko dohodce a v tom smyslu lze na smlouvu, pokud se týče činnost dohodcovu užíti obratu, v dovolání obsaženého, že jest sázkou do loterie. (Srov. ostatně rozhodnutí Sb. n. s. čís. 2872.) Ostatně jest otázka tato pro rozhodnutí o žádané provisi méně závažnou, když žalobce sám svůj nárok na provisi opírá o skutečnost, že smluveného výsledku bylo jeho přičiněním docíleno. Procesní neúspěch žalobcův má však svůj původ a důvod v tom, že tomu tak není. Nižší soudy usuzují z obsahu dopisu žalovaného ze dne 1. dubna 1924 — a jedině tento dopis může sloužiti za podklad tvrzené smlouvy dohodčí — zcela správně, že přípověď 2%ní provise stala se jen s tou smluvní výminkou, že kupitel žalobcem přivedený zaplatí za hotel požadovanou cenu 250.000 Kč. Vůči tomuto zcela zřejmému a jasnému smyslu dopisu toho musí zůstati bez úspěchu pokus žalobcův, dodati dopisu ten smysl, že dosažení ceny 250.000 Kč nebylo výslovně vymíněnou podmínkou pro připověděnou provisi. Ohledy na to, že by sprostředkovatelé při takovémto výkladu vyšli z pravidla na prázdno, musí zůstati stranou, když jde o smluvní úmluvu tak přesně vytčenou. Nižší soudy zjistily, že při prodeji hotelu později uskutečněném této žalovaným požadované a vymíněné ceny nebylo docíleno a že hotel byl prodán jen za 170.000 Kč. Domněnky žalobcovy, že částka tato není pravou cenou kupní, musí vzhledem na zjištění nižších soudů, pro soud dovolací závazné, zůstati mimo zřetel. Zamítly-li tedy nižší soudy žalobní nárok na provisi již z tohoto důvodu, jest rozhodnutí jejich právně bezvadným, i když se nepřihlíží dále ještě k ostatním proti žalobnímu nároku uplatněným námitkám. Z toho důvodu není vhodným poukaz dovolatelův na zdejší rozhodnutí čís. sb. 2275, spočívající na jiném skutkovém podkladu. Pokud jde o přiměřenou odměnu po rozumu §u 1152 obč. zák., jíž se žalovaný po případě domáhá, nahlížeje sám, že prodej hotelu jeho činností uskutečněn nebyl, nepřísluší mu tento nárok, ježto odměna taková mezi stranami ujednána nebyla. Názor jeho, že mu odměna náleží, ježto nelze předpokládati, že by byl služby své chtěl vykonati bezúplatně, příčí se blíže již dotčené podstatě smlouvy dohodčí.

Čís. 5109.

Ve sporném (exekučním) řízení lze rekurs podati jen u soudu prvé stolice, nikoliv přímo u stolice opravné.

(Rozh. ze dne 12. června 1925, R I 510/25.)

Rekursní soud odmítl v exekuční věci rekurs podaný přímo u něho.

Nejvyšší soud odmítl rekurs do tohoto odmítacího usnesení.

Důvody:

Povinná strana stěžuje si do usnesení rekursního soudu, jímž prý byl její rekurs do usnesení okresního soudu, povolujícího exekuci, jako nepřípustný odmítnut, a praví, že jí napadené usnesení rekursního soudu bylo doručeno dne 25. května 1925. Již podle doslovu §u 520 c. ř. s., který platí podle §u 78 ex. ř. také pro řízení exekuční, měl býti rekurs podán u toho soudu, jehož usnesení jest napadáno, a nikoli přímo u Nejvyššího soudu. Ale v nauce i praxi je nesporno, že rekurs jest podati vždy u soudu prvé stolice, což platí také pro rekursy do usnesení rekursního soudu (srv. též odpovědi min. spravedlnosti k §u 520 c. ř. s.). Vyplývá to nade vši pochybnost z §u 528 odstavec prvý, z §u 522 odstavec druhý c. ř. s., dále z materialií I. str. 365 a z §§ 150—151, 206—208 jedn. ř. Byl-li rekurs podán přímo u opravné stolice, nemá tato po ruce spisů s doklady, na jichž základě by mohla rozhodovati a může jen postoupiti rekurs soudu první stolice, pokud se tak ještě ve lhůtě rekursní státi může. Takové postoupení nemělo by v tomto případě smyslu, protože mezitím lhůta rekursní podle §u 65 ex. ř. již uplynula. Bylo tedy rekurs přímo u opravné stolice podaný odmítnouti.

Čís. 5110.

S ručením dle §u 1320 obč. zák. může se sbíhati též ručení dle §u 1315 obč. zák. Zdatnost předpokládá kromě způsobilosti též svědomitost, dbalost a mravní sílu. Průkazem nezdatnosti mohou býti i okolnosti, doprovázející i jen jedinou nehodu. Vlastník většího statku není zbaven ručení dle §u 1315 obč. zák. tím, že má více zřízenců, jsoucích v poměru nadřízenosti a podřízenosti a že jeden z vyšších zřízenců, který jménem vlastníka používá k pracím na statku dalších zřízenců, je zdatným.

(Rozh. ze dne 12. června 1925, Rv I 553/25.)

Vojtěch J. byl zachycen splašenými koňmi, náležejícími žalovanému klášternímu řádu a řízenými kočím Karlem D-em, a tak těžce poraněn, že zranění svému za několik dnů podlehl. Žalobní nárok dědiců Vojtěcha J-a proti řádu o náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice z polovice důvodem po právu. Odvolací soud k odvolání obou stran napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného řádu.

Důvody:

Dle §u 1320 obč. zák. ruči držitel zvířete za škodu zvířetem způsobenou, ač-li nedokáže, že se postaral o potřebné opatření zvířete nebo dozor nad ním. Ale vedle ručení dle §u 1320 obč. zák. může tu býti též ručení dle §u 1315 obč. zák., když někdo k obstarání svých záležitostí použije osoby nezdatné a vznik škody jest v příčinné souvislosti s její nezdatností. Pojem zdatnosti nevyčerpává se pouhou způsobilostí k nějakému povolání, a není kočí zdatným již pouze proto, že po delší dobu byl zaměstnán u koní. Jak již tento nejvyšší soud vyslovil ve svém rozhodnutí čís. 2360 sb. n. s. a v jiných rozhodnutích, předpokládá zdatnost kromě způsobilosti též svědomitost, dbalost a hlavně též mravní sílu, kteréžto vlastnosti nemusí míti ještě ten, kdo je způsobilý k nějakému povolání. Průkazem nedostatku těchto vlastností a tím i důkazem nezdatnosti mohou býti i okolnosti, doprovázející jedinou nehodu, při níž zdatnost osoby zjednané podrobena byla zkoušce. V tomto případě prvý soudce zjistil, že koně kočím Karlem D-em řízení se v kritické době větřili, ježto jelo za nimi auto, že kočí Karel D. nedal řidiči auta znamení, by zastavil, nýbrž koně, místo aby je uklidňoval, ještě švihl, aby jeli rychleji a se od auta vzdálili, a že kočí, když se po té koně splašili a podsední přehodil pravou nohu za oj, s kozlíku seskočil a hledal klobouk. Prvý soudce velmi výstižně dovozuje, že toto vše svědčí o nezdatnosti kočího Karla D-a a též správně dovodil, že Karel D. má spoluvinu na nehodě. V důsledku toho jsou tu všechny podmínky pro ručení žalované strany dle §u 1315 obč. zák., i bylo proto potvrditi rozsudek soudu druhé stolice v části dovolatelem napadené. Za tohoto stavu věci nemusil se nejvyšší soud ani obírati tím, že koně Karlem D-em řízení jsou cukaví, a otázkou, zda je to nezávadná vlastnost, a jsou veškeré výtky a vývody dovolatelovy v rámci §u 503 čís. 2, 3 a 4 c. ř. s. bezpředmětny, pokud se obírají ručením dle §u 1320 obč. zák. K vývodům dovolatelovým stačí jen ještě podotknouti, že nerozhodno jest, že správce B. byl zřízencem zdatným. Záleží jen na tom, že kočí Karel D. byl nezdatným. Vlastník větších statků není zbaven ručení dle §u 1315 obč. zák. tím, že má více zřízenců, jsoucích k sobě v poměru nadřízenosti a podřízenosti, a že jeden z vyšších zřízenců, který jménem vlastníka používá k pracím na statku dalších zřízenců, je zdatným. To by k vyvinění těchto fysických nebo právnických osobností stačila na př. jedině ta okolnost, že jest ústřední ředitel osobou zdatnou.

Čís. 5111.

Úrazové pojištění dělnické.
Použil-li dělník v podniku zařízení (zdviže) přes výslovný zákaz

dělnictvu, onoho zařízení používati, není úraz, jejž při tom utrpěl, úrazem podnikovým.

(Rozh. ze dne 12. června 1925, Rv I 582/25.)

Žalobkyně, dělnice v podniku žalovaného, domáhala se na něm placení důchodu, ježto používši v podniku vytahovadla, utrpěla těžké poranění, žalobce pak ji krátce před úrazem od úrazové pojišťovny odhlásil a neučinil předepsaného oznámení o jejím úrazu. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok důvodem z polovice po právu, odvolací soud k odvolání žalovaného napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud praví zcela případně, že žalobkyně, utrpěvši úraz v podniku žalovaného, může se domáhati jen důchodu, jejž by jí vyměřila pojišťovna, kdyby úraz byl býval včas ohlášen. Předpokladem jejího nároku bylo by však, že žalobkyně skutečně utrpěla úraz podnikový, ale předpokladu toho v projednávaném případě není. O úrazu podnikovém lze mluviti, stal-li se při provozování podniku, t. j. při podnikovém zaměstnání dělníka, ačkoli jest zastáván též přísnější názor, že úraz musí býti v příčinné souvislosti s tímto provozováním nebo s jeho nebezpečností. U žalobkyně není však podnikového úrazu ani v onom smyslu mírnějším. Soud první stolice zjistil a soud druhé stolice se neodchýlil od zjištění, že žalobkyně šla ještě s dvěma děvčaty do místnosti, kde jest vytahovadlo, ač jest tam vstup dle tabulky na dveřích zakázán a dělnice tam neměly co činiti a že žalobkyně se dala ve vytahovadle, na němž jest rovněž tabulka s nápisem, že vstup nezaměstnaným jest přísně zakázán, vytáhnouti nahoru, při čemž utrpěla těžké zranění. Podle toho použila žalobkyně zdviže proti zákazu z pouhé dovádivosti k tomu, by se v něm svezla. Používajíc podnikového zařízení vědomě k účelu, podniku cizímu a přímo zakázanému, vybočila z oblasti podniku a jeho nebezpečí, odpoutala se od něho a nepodléhá proto již jeho nebezpečí, nýbrž podléhá nebezpečí, které sama svévolně vyvolala a jež není v příčinné souvislosti s provozem podniku a jeho nebezpečenstvím. Nešlo-li podle tohoto výkladu o úraz podnikový, nezáleží na tom, že žalovaný její úraz podle §u 29 zákona o úraz. poj. řádně neohlásil, neboť, i kdyby jej byl ohlásil, nebyl by poškozené býval přiřknut důchod. S tohoto hlediska nebyl by tudíž žalovaný práv z náhrady škody, kterou žalobkyně zdviží utrpěla. Nezáleží na tom, že žalovaný v první stolici, dovolávaje se výhody §u 46 zák. o úr. poj., sám tvrdil, že jde o podnikový úraz, a v dovolání se snaží věc vylíčiti tak, že nešlo o úraz, hlášením povinný. Soudy nejsou vázány právními názory stran, třebaže by snad názory ty vyznívaly v neprospěch strany samy. Nejde-li o podnikový úraz, neutrpěla žalobkyně jeho neohlášením újmy, a nemůže proto z tohoto právního důvodu uplatňovati nároky na náhradu škody. Vytýká tudíž dovolání v tomto bodě právem mylné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Než žalobkyně opírá žalobní nárok také ještě o jiné zavinění žalovaného, že totiž zdviž nebyla podle živnostenských předpisů na ochranu osob bezpečně opatřena. Nižší soudy shledaly i v tomto směru zavinění žalovaného. Avšak k tomuto názoru dospěly vadným řízením podle §u 503 čís. 2 c. ř. s. Právem vytýká dovolání, že nebyl proveden svědecký a znalecký důkaz o tom, že při zařízení zdviže bylo vyhověno všem předpisům bezpečnostním. Důkaz ten se nestal bezvýznamným zjištěnou skutečností, že zdviž přes příkaz politického úřadu nebyla v celé délce své dráhy vhodným způsobem uzavřena dřevěným latěním (šalováním). Bude na znalci, by vysvětlil, zda nařízené, ale neprovedené opatření bylo by bývalo způsobilým, zabrániti nejen nahodilým úrazům, nýbrž také svévolnému zneužití zdviže nepovolanými osobami, takže by bylo bývalo vyloučeno, že by se žalobkyně, nejsouc při zdviži zaměstnána, byla mohla s úspěchem pokusiti, v ni vstoupiti a na ní se svésti. Kdyby ani opatření politickou správou nařízená nebyla bývala s to, úrazu žalobkyně svévolně zaviněnému, zabrániti, nebylo by tu příčinné souvislosti mezi jejich nedostatkem s úrazem a nebylo by tudíž ani s tohoto hlediska zavinění žalované strany, pro které by byla práva z náhrady škody, a to škody, v tomto případě, kde nejde již o podnikový úraz, nikoli obmezené toliko na ušlou rentu.

Čís. 5112.

Zákon o ručení železnic ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. Nesprávné spouštění (vytahování) železničních závor může býti příhodou v dopravě. Úraz způsobený tím, že následkem rychlého a hlomozného vytažení závor se splašilo dobytče. Pokud nelze v chování se poškozeného průvodce dobytčete spatřovati spoluzavinění.

(Rozh. ze dne 12. června 1925, Rv I 681/25.)

Žalobkyně Emilie K-ová přijela spolu se svým manželem Karlem K-em na voze, taženém volem, k železničnímu přechodu v době, kdy závory byly spuštěny. Ježto, ač provoz na dráze nebyl, se závory delší dobu neotvíraly, odebral se Karel K. ku strážnímu domku, aby si vyžádal zvednutí závor, jež byly odtamtud řízeny. Za jeho nepřítomnosti byly závory prudce vyzdviženy, vůl se splašil, Emilie K-ová chtěla ho zadržeti, upadla však při tom a poranila se. Žalobní nárok na náhradu škody proti dráze uznal procesní soud prvé stolice polovicí po právu. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného eráru, k odvolání žalobkyně pak uznal žalobní nárok důvodem zcela po právu. Důvody: Zákon o ručení železnic vytyčuje v §u 1 praesumptio juris ac de jure, nepřipouštějící protidůkazu, domněnku nevyvratnou, že bylo-li příhodou v dopravě železnice přivoděno poškození na těle neb usmrcení člověka, příhoda nastala vždy zaviněním podnikatelstva nebo těch osob, jichž podnikatelstvo k výkonu provozu používá. Řešení této sporné věci předpokládá tudíž nejprve zodpovědě

otázky, zda šlo o příhodu v dopravě, t. j. skutečnost neobvyklou, kterou nebylo lze očekávati při normálním běhu věcí, odpovídajícím zkušenosti, tudíž skutečnost odchylující se od normy. Bude-li tato otázka zodpovědna kladně, jest zkoumati dále, zda ona příhoda v dopravě sama sebou byla takového rázu, že mohla člověka na těle poškoditi a udála se mimo poškozenou osobu, konečně, zda byla v příčinné souvislosti s poškozením. Zdá se, že soud prvé stolice jest toho názoru, že okolnost, že železniční závoru s jejím zařízením jest počítati mezi ona opatření, která dotýkají se bezprostředně provozu železnice, činí otvírání a zavírání železničních závor již příhodou v dopravě. Tento názor není správným. Neboť otvírání a zavírání železničních závor samo o sobě není ničím, co by se odchylovalo od normy, náleží k normálnímu provozu železnice a není tudíž příhodou. Otvírání a zavírání železničních závor stává se však příhodou v dopravě, děje-li se způsobem abnormálním, odchylujícím se od pravidla. Prvý soud ovšem vzal za prokázáno takové abnormální, předpisům se příčící otvírání železniční závory. Zjišťuje, že otevírání železniční závory se nedělo v čase, kdy byly pro ně dány přirozené předpoklady, když totiž, jak tomu bylo prokazatelně i v době neštěstí, železniční trať byla volná. Zjistil dále bezvadně, že závora při nehodě nezdvihala se, jak jest předepsáno a jak odpovídá jejímu zařízení, poznenáhlu, během 15" až 18", nýbrž že po úderu o zem se vymrštila do výše, pokud se týče tak prudce šla nahoru, že, než přišla do klidu, se ještě odmrštila zpět. Takovéto otvírání závory nejen neodpovídá, jak plyne z posudku znalců, předpisům, poněvadž normálně má býti mírněno příliš prudké vztýčení závory, takže bylo otevření to abnormální, takovéto otvírání (i již z důvodu šetření závory a bezpečnosti obsluhující osoby) označil znalec přímo za nepřípustné. Jak opožděné, tak proti předpisům provedené otevření závory jest tudíž příhodou v železniční dopravě. Tím stává se závažnou další otázka, zda tyto příhody v dopravě o sobě byly s to, by přivodily lidem poškození na těle. Tuto otázku jest zodpověděti záporně, pokud jde o otevření závory v nepravý čas. Neboť ta okolnost, že závora zůstala zavřena, ačkoliv trať byla volná, nemohla o sobě, t. j. bez přistoupení jiných okolností, jako na příklad neosvětlení zavřené železniční závory v době noční, vésti k poškození osob, nýbrž mohla snad způsobiti pouze zastavení provozu na silnici. Nelze přehlížeti, že by nebylo došlo k neštěstí, kdyby byla závora vytažena byť opožděně, přece normálně, tudíž poznenáhlu. Zdvižení závory v nepravý čas samo o sobě by nebylo bývalo s to, vyvolati nastalou změnu (splašení se zvířete a ublížení na těle žalobkyni), kdyby nebyla bývala přistoupila druhá skutečnost, totiž zdvižení závory způsobem příčícím se předpisům. Právě tak jako okolnost ,že se Karel K. vydal onoho dne a v onen čas se svým povozem na cestu a se právě touto cestou ubíral, nebylo ani opožděné vytažení závory samo o sobě způsobilé, aby přivodilo neštěstí. Okolnost, že by povoz při včasném otevření závory byl přejel přes železniční přechod bez překážky, nepropůjčuje této události ještě způsobilost, aby sama o sobě přivodila zranění člověka. Jinak má se ovšem věc, pokud jde o příhodu v dopravě, pozůstávající ve vytažení závory způsobem, příčícím se předpisům. Vymrštění se závory, spojené s rachocením řetězů a úderem protizávaží na zemi, pokud se týče tak prudké vyzdvižení závory, že se ještě odmrštila zpět, dříve než přišla do klidu, může samo o sobě přivoditi splašení se zvířat, která jsou před závorou, a tím ohrožení tělesné bezpečnosti lidí, po případě jejich poranění. Železniční zřízenec, obsluhující železniční závoru, musí počítati s možností, že jsou před zavřenou závorou povozy, obzvláště tehdy, když, jak prvý soud bezvadně zjistil, nemůže se svého stanoviště železniční závoru přehlédnouti. Zbývá tudíž ještě otázka, zda bylo předpisům se příčící vymrštění se závory v příčinné souvislosti s poraněním žalobkyně. Úmyslně užívá zákonodárce v §u 1 zákona o ručení železnic výrazu »přivoditi«, naproti tomu v §u 2 výrazu »způsobiti«. Slovem »přivoděno« označuje obecná mluva všechny ony ku změně určitého stavu spolupůsobící události, bez nichž tato změna by nebyla mohla nastati, bez ohledu na to, zda tato událost způsobila změnu sama o sobě či ve spojení s jinými skutečnostmi, a bez ohledu na to, zda měla za následek bezprostředně předcházející poslední stav, či nějaký stav dřívější, z něhož poslední teprve povstal. Na rozdíl od toho označuje výraz »způsobiti« pouze zjednání tohoto bezprostředně předcházejícího stavu. Paragraf 1 zákona vymezuje tudíž okruh příčinných událostí šíře, než § 2. Odůvodňuje-li tedy žalovaná strana nedostatek příčinnosti tím, že tvrdí, že poranění žalobkyně nebylo »způsobeno« závorou, nýbrž tím, že žalobkyně byla splašeným volem stržena k zemi a vozem přejeta, podkládá ustanovení §u 1 zákona nejen smysl, který tomuto ustanovení nepřísluší, nýbrž i nesprávný doslov. Uplatňuje-li žalovaná strana dále, že příčinné vztahy nebyly dostatečně probrány a posouzeny potud, že splašení se zvířete mohlo míti příčinu v jiných skutečnostech, jako na příklad v bodnutí mouchy nebo v nekontrolovatelném vnitřním pochodu v mozku vola a dovozuje-li z tohoto předpokladu, že není prokázán příčinný vztah mezi příhodou v dopravě a zraněním žalobkyně, přehlíží, že nikoli pouhé možnosti a dohady, nýbrž toliko poznatky, pramenící ze zkušenosti, mohou býti rozhodující pro posouzení otázky příčinné souvislosti věcí, a že každá nejistota podle zámyslu zákona o ručení železnic musí býti vyložena ve prospěch poškozeného. Ostatně žalovaná strana sama připouští, že nelze podati důkaz o rozmanitých jiných možných příčinách splašení se vola, že tudíž nelze nic namítati proti zjištění prvého soudu, podle něhož rychlé vymrštění a úder závory, spojené s chrastěním řetězů při jejím vytažení, mělo za následek splašení se vola a že tudíž bylo by bez výsledku jakékoliv další probírání jinakých příčinných souvislostí. Žalobkyně zjednala postihující ji důkaz příčinné souvislosti tím, že prokázala, že vůl počal skákati a vyhazovati a běžel přes volné koleje, když závora za chrastění řetězů a úderů protizávaží o zem vymrštila se do výše. Toto vše jest souhrn událostí, které se ode všech ostatních tak makavě odlišují, že to při svědomitém používání po ruce jsoucích prostředků poznávacích potud nutí k závěru, že vůl se splašil následkem vylíčené příhody v dopravě, pokud protidůkaz nevede k jinakému nutkavějšímu závěru. Otázkou, zda zřízenec dráhy jest vinen, zda jednal proti instrukci nebo zákazu, dále otázkou, zda neměla se že-

OSTŘEDNÍ KNIHOVNA
právnické fakulty
BRNO

lezniční správa postarati poskytnutím úlevy zřízenci aneb ustanovením jiného způsobilejšího hlídače trati u ruční závory anebo jinakým způsobem o účelnější používání železniční závory, konečně pak otázkou, zda vůbec jsou předpisy o tom, jakým způsobem se mají železniční závory otvírati, není se dále třeba zabývati, neboť § 1 zákona o ručení železnic ustanovuje, jak již bylo uvedeno, nevyvratnou domněnku zavinění podnikatelstva, po případě osob, jichž podnikatelstvo při provozu používá, jakmile příhodou v dopravě přivoděn byl tělesný úraz nebo usmrcení člověka. Není také možno zahrnouti a upraviti zákonnými předpisy nebo instrukcemi všechny rozmanité jevy při provozování železnice, jichž jest třeba se vystříhati se zřetelem na tělesnou bezpečnost lidí. Postup, příčící se pravidlu, neztrácí této své vlastnosti tím, že není výslovně zvláštním předpisem zakázán. Ručení žalované strany jest tudíž podle §u 1 zák. o ručení železnic nepochybné. Zbývá pouze ještě otázka, zda podařil se straně žalované důkaz některého z vyviňovacích důvodů, uvedených v §u 2 zákona. Na tuto otázku jest odpověděti záporně. Názor prvého soudu, že jest žalovanou stranu částečně sprostiti z ručební povinnosti proto, že jednak Karel K. místo, aby poslal manželku ke strážnímu domku, tam šel sám a povoz zůstavil své ženě, ačkoliv nikdy před tím neměl příležitost, pozorovati počínání si vola při vytahování železniční závory; jednak proto, že žalobkyně to připustila a, byť i vola pevně držela za obojek u hlavy, nechala ho, by se pásl s hlavou, obrácenou proti železniční závoře, spočívá na mylném výkladu předpisu §u 2 zák. o ruč. žel., podle něhož sprostí se podnikatelstvo pouze tehdy a potud povinnosti k náhradě škody, dokáže-li, že příhoda v dopravě byla způsobena neodvratným jednáním osoby třetí, za jejíž vinu podnikatelstvo neručí, anebo vinou poškozeného samotného. Příhoda v dopravě záležela, jak bylo uvedeno, v tom, že závora nebyla vytažena poznenáhlu v době asi 15" až 18", nýbrž, že se do výše vymrštila, pokud se týče tak prudce šla nahoru, že se ještě, dříve nežli přišla do klidu, zpět odmrštila. Nebylo se vůbec pokoušeno o důkaz, že Karel K. nebo Emilie K-ová svým vlastním zaviněním tuto příhodu v dopravě způsobili. Důkaz takový neměl by také žádného výsledku, neboť na obsluhování železniční závory neměli manželé K-ovi žádného vlivu. Jak vývody rozsudku prvé stolice, týkající se domnělého zavinění manželů K-ových, tak i toho se týkající vývody v odvolání žalované strany spočívají na nepřípustném ztotožňování úrazu na dráze s příhodou v dopravě, dvou to pojmů, které zákon o ručení železnic v §u 1 výslovně odlišuje tím, že označuje úraz jako účinek příhody v dopravě. V tvrzení, že manželé K-ovi přivodili úraz vlastním opomenutím opatrnosti předepsané §em 1297 obč. zák., nespočívá tedy uplatňování vyviňovacího důvodu podle §u 2 zák. o ruč. železnic, nýbrž popírání předpokladů §u 1 zákona, totiž předpokladu, že úraz byl přivoděn příhodou v dopravě. Že však tento předpoklad v tomto případě jest dán, bylo již dovozeno. Že pak nemůže býti oprávněným způsobem úraz přičítán vlastní vině manželů K-ových, podává ostatně i úvaha, že nic nemohlo by ospravedlniti názor, že by nebylo k úrazu došlo, kdyby Karel K. byl býval zůstal u povozu; okolnost, že žalobkyně

držela zvíře za obojek, snažíc se je zadrženi, když se plašilo, neruší nikterak příčinného vztahu mezi příhodou v dopravě a jejím úrazem. Jednání žalobkyně vyplývalo toliko z její snahy, dané situací, aby odvrátila následky splašení se zvířete. Že se jí to nepodařilo a že se při tom svalila na zem, není důsledkem jejího zaviněného jednání, nýbrž její nemohoucnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) posoudil odvolací soud věc správně. Pokud jde o vyřešení otázky, zda tu je či není příhoda v dopravě, shledává právem v abnormálním způsobu otevírání závory příhodu v dopravě podle §u 1 zákona o žel. ruč. Jest jí každá nepravidelnost abnormální vůči každodennímu, pravidelnému dění v dopravě, ať už záleží ve způsobu jízdy, ve stavu trati, bezpečnostních zařízení neb vozidel, aneb záleží, jako v projednávaném případě, v jednání železničních zřízenců, na př. v nesprávném spouštění závor. Názor dovolatelky, že příhoda v dopravě musí býti nějakým obzvláštním nebezpečím, vyvolaným živelní mocí, které železnice používá k pohonu vozidel, nemá v zákoně opory. Výrok soudů, že příhoda, o kterou tu jde, jest v příčinné souvislosti s úrazem, který žalobkyně utrpěla, nelze po stránce skutkové v dovolání s úspěchem napadati. (§§ 503, 504 c. ř. s.). Po stránce právní mu ani dovolání nečiní výtek. Stejně jej nelze míti, jak dovolání míní, za mylný, protože by i jiné, sebe nepatrnější příčiny k splašení dobytčete mohly úraz přivoditi. Právem proto odvolací soud odvolání žalované nevyhověl. Ale právem vyhověl odvolání strany žalující. Je přisvědčiti jeho vývodům, že stranu žalující nestihá zavinění na jejím úraze. Správně poukazuje tu zejména k okolnosti, že jednání žalobkyně vyplývalo toliko z její snahy, dané situací, aby odvrátila následky splašení se zvířete. Že se jí to nepodařilo a že se při tom svalila na zem, není důsledkem jejího zavinění, nýbrž její nemohoucnosti.

Čís. 5113.

Zadržovací (retenční) právo zůstává nedotčeno zahájením vyrovnacího řízení, třebas ho bylo nabyto v posledních 60 dnech před zahájením vyrovnacího řízení.

(Rozh. ze dne 12. června 1925, Rv I 686/25.)

Žalobě, by žalovaná byla uznána povinnou trpěti prodej strojů, žalující firmou zadržených, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

důvodů:

Názor dovolání, že zadržovací právo žalující firmy zaniklo, třebaže bylo založeno dříve než 60 dnů před zahájením vyrovnávacího řízení o

jmění strany žalované, jest v zřejmém rozporu se zněním zákona. Podle §§ 11 a 12 vyr. ř. zůstávají oddělovací práva zahájením vyrovnávacího řízení nedotknuta s výjimkou, že byla v posledních 60 dnech nově nabyta uhražovací aneb zajišťovací exekucí. Výjimka ta se však vůbec nedotýká práva zadržovacího, jež je ovšem počítati mezi práva oddělovací, jež se však nenabývá exekucí a proto zahájením vyrovnávacího řízení nezaniká, byť i bylo nabyto v posledních 60 dnech.

Čís. 5114.

Za čistě psychické bolesti, jež při určení bolestného ve smyslu §u 1325 obč. zák. zůstávají mimo úvahu, jest považovati pouze takové stavy, jež nejsou vyvolány přímo porušením zdraví a chorobným stavem, nýbrž vznikají ze vzdálenějších účinků působících na mysl.

Při výměře bolestného nepřichází v úvahu životní míra poškozeného.

(Rozh. ze dne 12. června 1925, Rv I 724/25.)

Žalobkyně byla poškozena na těle zlým nakládáním se strany žalovaného. K žalobě o náhradu škody přisoudil jí procesní soud prvé stolice bolestného 750 Kč, odvolací soud pouze 300 Kč. Důvody: Pro výši bolestného jest rozhodnou jednak intensita bolesti a její trvání, jednak hospodářské poměry a životní nárok poškozené osoby. Při určení bolestného přihlížeti se může pouze k bolestem fysickým, jež se dají dokázati změnami na těle poraněného, nikoli tedy k útrapám pouze psychickým. V tomto případě byl žalovaný právoplatným trestním rozsudkem odsouzen pro přestupek proti bezpečnosti těla dle §u 431 tr. zák., kterého se dopustil tím, že žalobkyni po vzájemné hádce, když ho udeřila a na něho se sápala, tak prudce od sebe odstrčil, že klopýtla o blízko ležící necky, do nich upadla a tím se na těle lehce zranila. Tímto odsuzujícím rozsudkem trestního soudu, v moc práva vešlým, jest civilní soudce dle §u 268 c. ř. s. vázán. Ve sporu o náhradu škody podali soudní znalci lékaři posudek, že poranění, které při tom žalobkyně utrpěla, opuchlina levé tváře a oděrka zvící čočky na ústní sliznici blíže levého ústního koutku, byla lehkým poraněním, které se zhojilo ve 3—4 dnech, nemělo v zápětí ani přerušení zdraví, ani nezpůsobilost k povolání, dále, že subjektivní příznaky žalobkyně, bolesti hlavy a závrať, byly vyvolány psychickými momenty, jež byly podporovány tím, že poraněná měla právě periodu, že žalobkyně trpí výtokem z rodidel a značnou chudokrevností, a to již z doby před tímto úrazem, že se tyto příznaky stupňovaly duševním rozčilením a měly za následek jednak mdlobu, jednak povšechnou ochablost tělesných sil a přivodily přerušení zdraví a nezpůsobilost k povolání po 7, nejvýše 10 dní, bolesti žaludku a bolesti hlavy, jimiž žalobkyně trpěla již před úrazem, že mohly následkem rozčilení po tomto případu trvati 4—5 dní v silnějším stupni a pak 7—10 již mírnější, bolesti v břiše že mohly být v souvislosti s přerušením periody po úrazu, že nebyly značné a že přestaly při opětném

dostavení se periody. Vzhledem k tomuto lékařskému posudku a jím zjištěnému stupni bolesti má soud odvolací za to, že 750 Kč bolestného, přisouzených soudem prvé stolice, jest příliš mnoho a že jest přiměřeno 300 Kč, na které odvolací soud bolestné snížil, neboť poranění samo zhojilo se beze všech následků nejvýše ve 4 dnech a subjektivní bolesti, na které žalobkyně již dříve před tímto případem trpěla a jež se po tomto zranění jen stupňovaly jednak rozčilením, jednak přerušením periody, byly silné nejvýše po dobu 5 dnů. Jedná se tedy o určení bolestného za dobu nejvýše 9 dní a vzhledem na tuto dobu i na stupeň těchto bolestí i na životní nárok poškozené jest dle přesvědčení odvolacího soudu úplně přiměřeno bolestné 300 Kč.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolání nelze odepříti úspěchu, neboť nebylo oprávněného důvodu ku snížení bolestného, jež určil soud první stolice. Soud odvolací měl při tom, jak z odůvodnění jeho rozsudku lze poznati, na mysli jednak nižší životní míru žalobkyně, jednak i okolnost, že šlo prý o bolesti psychické. Hledisko první jest nepřípadno, ježto by vedlo k sociálnímu třídění, v právním nazírání zcela nepřípustnému, a k důsledkům, právní slušnosti se příčícím. Nesprávně uvádí odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku dále, že při určení bolestného může býti hleděno pouze k bolestem fysickým, jež se dají dokázati změnami na těle poraněného, nikoli tedy k útrapám psychickým. Psychickým utrpením jsou pouze takové stavy, jež nejsou vyvolány přímo porušením zdraví a chorobným stavem, nýbrž vznikají ze vzdálenějších účinků poškození, působících na mysl jako př. zármutek, bezútěšnost, pokleslost mysli a pod.; bolení hlavy, závratě, mdloby a povšechná ochablost tělesná jsou však příznaky chorobného stavu a náležejí k utrpením tělesným, třeba se nedaly objektivně dokázati změnami na těle poškozeného. Byla-li žalobkyně již před tím churava, nemůže to býti při vyměření bolestného žalovanému počítáno k dobru, ježto tělesné poškození, které jí v tomto stavu způsobil, bylo pro žalobkyni tím citelnějším a přispělo tím spíše ku zvýšení a prodloužení jejího tělesného utrpení. Bolestné, jež žalobkyni přiznal odvolací soud, je tudíž se zřetelem na pokleslou kupní hodnotu peněz příliš nízké.

Čís. 5115.

Úraz pádem na schodech v době, kdy byly malovány. Malíř není zodpovědněn za úraz proto, že schody neposypal pískem nebo popelem. Zavinění poškozeného jest spatřovati v tom, že se vydal na cestu po kluzkých schodech, nešetře při tom náležité opatrnosti.

(Rozh. ze dne 12. června 1925, Rv I 823/25.)

Žalobkyně sklouzla na schodech v době, kdy byly malovány, a poranila se. Žaloba proti malíři o náhradu škody byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelka spatřovala zavinění žalovaného v tom, že před vymalováním schodiště dal svými zaměstnanci jako malířský mistr seškrabovati se zdí starou maltu i s hlinkou, která úplně pokrývala schody a dlaždice v chodbách, a které žalovaný neodstranil, ani pískem neposypal, takže, poněvadž při pokračování v pracích byla navlhčena, tvořila mokrou a kluzkou hmotu a činila chůzi po schodech a po chodbách přímo nebezpečnou. Bylo však odvolacím soudem zjištěno, že při vylíčené práci na domovních chodbách a schodech vytvářející se kluzkosti nelze zabrániti posypáváním chodeb a schodů pískem nebo popelem, leda že by byla nasypána silná vrstva, což se však nikdy neděje, že při práci samotné nelze zabrániti nahromadění hlinky na chodbách a schodech, a že chodec sám musí dávati pozor, by neupadl. Podle §u 1299 obč. zák. odpovídati jest při jednáních, vyžadujících zvláštních znalostí, i za nedostatek pozornosti a znalosti, jež mají jenom odborníci. Toto pravidlo chce říci pouze, že taková jednání mají konati právě jenom znalci, a že uvedené nedostatky přičítány jsou jim za vinu. Pokud by se dovolatelka mínila dovolávati ochrany tohoto předpisu, je závažno, že se nikdy neděje, aby při zmíněné práci nasypávána byla na kluzké chodby a schody silná vrstva písku nebo popele, že tedy musí býti spoléháno na obyčejnou pozornost chodců. Odvolací soud přičlenil k tomuto svému zjištění, opřenému o znalecký posudek, také svůj vlastní, na všeobecné známosti založený poznatek, že při provádění malby na chodbách a schodech není na tyto sypán popel nebo písek, a že by toto sypání nezabránilo kluzkosti, poněvadž při práci padá se stěn vždy nová a nová vrstva vlhké hlinky a barvy, takže chodby a schody, i když by posypáním pískem nebo popelem staly se drsnými a méně kluzkými, stanou se nově napadanou vrstvou zase kluzkými. Poněvadž není ani zákonitého předpisu, jenž by dovolatelkou postrádané ochranné opatření malířům při řečené práci nařizoval, poněvadž není ani obvyklo, taková opatření učiniti, nelze žalovanému s hlediska odborného konání jeho práce přičítati za zavinění, že kluzkých schodů a chodeb neposypal silnou vrstvou písku nebo popela. Ale pak ho nelze činiti zodpovědna ani s hlediska obyčejné pozornosti podle §u 1297 obč. zák. Byla-li chodba a schody tak kluzkými, že po nich chůze byla nemožna, bylo povinností majitele domu, v němž se úraz přihodil, by zastavil pasáž na schodech a chodbách, žalovanému nelze však přičítati za vinu, že se tak nestalo. Leč i na dovolatelce musí býti požadována obyčejná v §u 1297 obč. zák. uvedená pozornost a opatrnost, která jí měla kázati, by šla tak, aby nesklouzla, aby se po případě přidržela zábradlí, nebo, je-li tak nezkušená, že nedovede choditi po malířskou hlinkou zamazaných a kluzkých schodech, aby se na tuto pro ni nebezpečnou cestu nevydávala, zvláště když podle jejího tvrzení neběžela, tedy šla pomalu a přes to upadla, zničila si punčochy, silně poškodila šaty a pohmoždila si levé koleno. Vydala-li se, ač musila viděti, co se děje, přes to na tolik pro ni nebezpečnou cestu, jednala na vlastní vrub, nedbajíc opatrnosti a péče obyčejných schopností lidských, a proto sluší uznati, že si zavinila sama svůj úraz.

Dobrým mravům příčí se za nynějších poměrů smlouva, dle níž majitelé služebného pozemku zavázali se jej zastaviti jen v určité vzdálenosti od hranic, pak-li pozemek koupili za účelem postavení obytného domu, jemuž by úmluva o služebnosti překážela.

(Rozh. ze dne 12. června 1925, Rv I 1046/25.)

Žalobkyně byla knihovní vlastnicí a skutečnou držitelkou panujícího pozemku čís. kat. 665/2, žalovaní byli knihovními vlastníky a skutečnými držiteli služebného pozemku čís. kat. 679/31, který vznikl oddělením od původního pozemku č. kat. 679/26. Na tomto pozemku podle smlouvy se dne 4. listopadu 1919 (uzavřené mezi nynější žalobkyní a mezi předchůdcem žalovaných) vázla knihovně služebnost, záležející v povinnosti vlastníka původního nerozděleného pozemku čís. kat. 679/26, že pro případ, že by chtěl na tomto pozemku stavěti vilu nebo jakoukoliv jinou budovu, bude stavěti jen ve vzdálenosti nejméně 8 m od hranice pozemku č. kat. 679/23 a jen do vzdálenosti nejvíce 6 m na polovici pozemku č. kat. 679/23 od dělící čáry, která je pokračováním hranice mezi pozemky č. kat. 679/23 a 679/27 a to směrem k ulici č. kat. 1645/1. Žalovaní trhovou smlouvou ze dne 5. prosince 1924 túto služebnost převzali, ale porušili ji tím, že na zimu 1924 jali se na svém pozemku teprve s dodatečným schválením stavebního úřadu stavěti vilu, překročivše obmezení, stanovené ve smlouvě ze dne 4. listopadu 1919. Žaloba domáhající se zjištění, že žalovaným nepřísluší právo stavěti na pozemku č. kat. 679/31 přes omezení stanovené ve smlouvě ze dne 4. listopadu 1919, že žalovaní jsou povinni zanechati dalšího pokračování ve stavbě, pokud smluvní omezení bylo překročeno a odstraniti onu část stavby, jíž bylo obmezení překročeno, — byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Zákon prohlašuje v §u 879 odstavec prvý obč. zák. III. nov. za nicotné smlouvy, příčící se dobrým mravům. Zákon nemluví o nemravnosti předmětu smlouvy, jak tomu bylo ještě v dřívějším znění §u 878 obč. zák. — ani o nemravnosti obsahu smlouvy, nýbrž o smlouvě, která se příčí dobrým mravům. Zákon úmyslně nevymezil blíže pojmu »nemravnosti«, přenechávaje soudu, by s uvážením všech jednotlivostí a zvláštností případu rozhodl, zdali ta která smlouva odporuje dobrým mravům (srov. motivy k §§ 878—879 III. nov. str. 260—261). Dobrým mravům příčí se nejen to, co je nemravným v užším slova smyslu, nýbrž i to, co se považuje mezi poctivými lidmi za nepřípustné z důvodů zneužití tísně jiného neb obcházení zákonů, nebo poškozování veřejných zájmů a pod. Služebnost, o kterou v tomto sporu jde, jest zápornou služebností pozemkovou, jak je zákon vypočítává příkladmo v §§ 474—477 obč. zák., a poskytuje v podstatě vlastníku panujícího pozemku právo

a ukládá vlastníku služebného pozemku závazek nezastaviti služebný pozemek ve větším rozsahu, než bylo ujednáno smlouvou ze dne 4. listopadu 1919. Tato smlouva tvoří důvod pro zřízení služebnosti podle §u 480 obč. zák., kdežto knihovní zápis služebnosti byl jejím způsobem nabývacím podle §u 481 obč. zák. Není tedy správným názor dovolatelky, že se § 879 obč. zák. na tento případ nevztahuje, protože prý jde o právo věcné. Je-li smlouva, jako důvod pro nabytí věcného práva nicotna, nemá právních účinků a nelze z ní ani práv ani závazků vyvozovati, třeba byla knihovně vtělena. Podle zjištění nižších soudů byla na pozemkové parcele č. kat. 679/26 již v regulačním, parcelačním a zastavovacím plánu ze dne 12. února 1897 projektována dvě staveniště, z nichž jedno podrželo č. kat. 679/26 a druhé později, po dalším rozdělení obdrželo č. kat. 679/31; pozemky ty byly určeny k zastavení a k tomu cíli žalovaní pozemek č. kat. 679/31 také koupili. Podle zjištění odvolacího soudu jest v T. nedostatek stavebních parcel. Žalobkyně za sporu neuvedla, jaký má na tom zájem, aby služebný pozemek zůstal z největší části nezastaven, a nelze si toho domysliti, protože žalobkyni náleží sice sousední pozemek č. kat. 679/23, který však není pozemkem panujícím, a její panující pozemek č. kat. 665/2 jest od služebného pozemku dosti značně vzdálen. V uvážení těchto okolností, jakož i toho, že smlouva o služebnost při nedostatku stavebních míst znemožňuje nabyvatelům staveniště stavbu obytného domu, ač k tomu cíli bylo koupeno, dlužno souhlasiti s odvolacím soudem, že smlouva o služebnost vzhledem k poměrům, jaké panovaly v době uzavření smlouvy a jaké panují dosud, odporuje dobrým mravům a je nicotnou. Nutno v tom směru zejména také v úvahu vzíti velikou nouzi bytovou, vyvolanou poměry válečnými a poválečnými, která vznikla a stále ještě trvá vzrůstajícím nedostatkem bytů a uváznutím stavebního podnikání, jemuž stát různými mimořádnými opatřeními bytové péče a podporou stavebního ruchu s mnohými obětmi čeliti se snažil a dosud snaží. Byť i tedy smlouvy o záporné služebnosti toho obsahu, jako jest předmětná služebnost, za normálních poměrů nic nemravného v sobě neobsahovaly, dlužno smlouvu, o niž v tomto sporu běží, za nynějších všeobecných i mezi stranami panujících poměrů pokládati za příčící se dobrým mravům.

Čís. 5117.

Prohlášení za mrtva.

»Posledním bydlištěm« nezletilcovým, jsoucím pod mocí otcovskou, jest ve smyslu §u 1 zákona ze dne 16. února 1883, čís. 20 ř. zák., bydliště jeho otce.

(Rozh. ze dne 12. června 1925, Nd I 226/25.)

Záporný spor o příslušnost mezi zemským civilním soudem v Praze a krajským soudem v Olomouci v právní věci, týkající se provedení řízení a rozhodnutí o žádosti Jany P-ové, by její nezvěstný bratr Ludvík P. prohlášen byl za mrtva, rozhodl Nejvyšší soud tak, že uznal příslušným zemský civilní soud v Praze.

Důvody:

Podle spisů zemského civilního soudu v Praze a okresního soudu v Karlíně narodil se Ludvík P. jako nemanželský syn Marie S-ové dne 13. ledna 1891; byl legitimován sňatkem rodičů dne 1. března 1898; byl posledně v tuzemsku zaměstnán jako zahradnický pomocník v P. u Olomouce, odkud nastoupil roku 1912 službu vojenskou k pěšímu pluku čís. 28 v Tyrolsku, odešel při vypuknutí války do pole a stal se od 4. listopadu 1914 nezvěstným. Poručenství nad ním vedeno bylo nejprve u okresního soudu pro Horní Nové Město v Praze a přešlo po jeho legitimaci v majetkové opatrovnictví u okresního soudu v Karlíně, kde má nezvěstný nějaký vklad v sirotčí pokladně. Jde o otázku, zda vykládati jest předpis §u 1 zákona ze dne 16. února 1883 čís. 20 ř. zák. tak, že rozhodným jest poslední bydliště nebo místo pobytu i nezletilcovo, jak to činí zemský civilní soud v Praze (též Neumann str. 21 podle rozhodnutí Nejvyššího soudu dříve ve Vídni č. j. Nd 273/7) — či tak, že rozhodným jest t. zv. odvozené bydliště podle §u 71 j. n. — jak to činí krajský soud v Olomouci a jak ve své předkládací zprávě také vrchní zemský soud v Praze navrhuje. Tomuto názoru jest dáti za pravdu. Podle §u 1 cit. zák., který zachován byl v platnosti čl. VIII. čís. 7 uv. zák. k j. n., jest příslušným onen sborový soud první stolice, v jehož obvodu měl nezvěstný své poslední bydliště, nebo — neměl-li ho — svůj poslední pobyt. Toto znění zákona mohlo by sváděti k názoru, že ani u nezletilců není výjimky. V té příčině nutno však podržeti na mysli, že v zákonech, vydaných před jurisdikční normou, není řeči o »obecném sudišti« jako jest tomu vesměs v jurisdikční normě, na př. v §§ 65, 71, 109 j. n., že však i v oněch zákonech tento pojem jest míněn, kde jest tam řeč o »posledním bydlišti« nebo o »posledním pobytu«. Vždyť i §§ 66 a 67 j. n. určují »obecné sudiště« podle bydliště a v jeho nedostatku podle pobytu. Nezletilec pod mocí otcovskou má ve věcech sporných obecné sudiště tam, kde je má jeho otec, t. j. kde jeho otec má své bydliště (§§ 65, 66 a 71 j. n.). Nezletilec nemůže si samostatné bydliště založiti, za jeho bydliště pokládá se bydliště otcovo, kdežto místo, kde se nezletilec mimo bydliště otcovo zdržuje — třeba ve svém povolání na delší dobu — jest jen jeho místem pobytu, jak jde zřejmě na jevo z předpisu §u 86 j. n. Předpis §u 68 j. n. o sudišti posádkovém nepřichází tu v úvahu, protože jednak platí tento předpis jen pro osoby, jež si mohou samostatné bydliště založiti, jednak byla posádka nezvěstného v Tyrolsku, tedy v nynějším cizozemsku. Protože pak Ludvík P. byl jak v době, kdy nastoupil vojenskou službu roku 1912, tak v době, kdy stal se nezvěstným roku 1914, ještě nezletilým a protože § 1 zákona ze dne 16. února 1883, čís. 20 ř. zák. na prvním místě za důvod příslušnosti pokládá bydliště, které měl nezletilý Ludvík P. podle svého otce v obvodu zemského civilního soudu v Praze, jest tento soud k provedení řízení o prohlášení za mrtva příslušným. K témuž cíli se dojde, zkoumá-li se úmysl zákonodárcův při stanovení příslušnosti podle §u 1 cit. zák.; úmysl byl patrně ten, aby šetření, jež předcházejí prohlášení za mrtva, konána byla v místě, kde

byl střed působnosti dotyčné zletilé osoby, nebo kde byl otcovský zástupce nezletilé osoby, případně i jiní příbuzní, po případě i opatrovnický soud a majetek a kde tedy předepsaná šetření slibují nejspíše úspěch.

Čís. 5118.

Společenstva výrobní a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Stačí oznámení účelu v pozvánce k valné hromadě společenstva, aniž by se vyžadovalo, by předmět jednání byl již v pozvánce rozveden do všech podrobností.

Valná hromada jest oprávněna prodloužiti zákonnou ručební dobu vystoupivšího člena. Předpis §u 78 zákona týká se členů, kteří jakýmkoliv způsobem odpadnou.

Právní povaha společenstevní smlouvy.

(Rozh. ze dne 16. června 1925, R I 445/25.)

Na valné hromadě společenstva s r. o. bylo usneseno, by § 6 odstavec b) stanov byl změněn v ten rozum, že předpis »do 5ti let po zapsání těchto stanov do rejstříku společenstva nemůže žádný člen ani podíly vypověděti, ani z členství vystoupiti« má býti nahrazeno předpisem, že »za závazky družstva ručí člen vystouplý po dobu 5ti let ode dne právoplatného výstupu ve smyslu družstevního zákona a znění platných stanov.« Rejstříkový soud zamítl opověď této změny stanov. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil rejstříkovému soudu, by, nehledě k použitému zamítacímu důvodu, znovu rozhodl o opovědi. Důvody: Práva společenstevníkům v záležitostech společenstva vyhražená vykonávají se ve valné hromadě a jsou usnesení valné hromady řádně dle stanov a zákona učiněná závazná pro všechny společenstevníky a jest i představenstvo k zachování těchto usnesení zavázáno (§ 34 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.). Zákon připouští v §u 33, že valná hromada může se usnášeti na změně stanov. Napadené usnesení zjišťuje, že valná hromada družstva ze dne 24. prosince, správně 21. prosince 1924 byla řádně svolána dle stanov a byla také způsobilou se usnášeti. Když tomu tak, mohla se také v mezích stanov a zákona platně usnášeti na změně stanov. Jelikož usnesená změna §u 6 stanov stala se, jak plyne z opisu protokolu o valné hromadě ze dne 21. prosince 1924, více než ¾ většinou odevzdaných hlasů, vyhověno tím i předpisu §u 34 stanov, který stanoví, že usnesení o změně stanov vyžaduje většiny ¾ přítomných hlasů. Usnesená změna §u 6 stanov stala se tudíž platně a poněvadž usnesená změna stanov, pokud stanoví prodloužení doby ručební vystouplého člena, neodporuje §u 78 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., ježto toto ustanovení výslovně prodloužení doby ručební připouští, není usnesení to protizákonné. Není tedy důvodu k odmítnutí zápisu změny § 6 stanov, to tím méně, poněvadž změněným §em 6 stanov není nikterak bráněno

společenstevníkům, by ze společenstva vystoupili za podmínek v §u 6 písm. b) stanov nově stanovených.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Po stránce formální nutno uvésti, že valná hromada byla ku dni 21. prosince 1924 řádně dle stanov svolána, jak ostatně již zjistil rejstříkový soud. To platí zejména o pořadu jednání, vyznačeném na pozvánkách, v němž bylo přesně, zcela ve smyslu §u 31 družstevních stanov a §u 30 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. ohlášeno, že předmětem usnášení bude také návrh na změnu §u 6 stanov. Tím bylo vyhověno předpisu §u 30 zákona, dle něhož jest při svolání valné hromady vždy oznámiti její účel. Netřeba tedy, by předmět jednání byl již v pozvánce do všech podrobností rozveden. Jest věcí členů, aby si ve lhůtě §u 31 stanov zjednali potřebná vysvětlení. Vždyť jen za tím účelem lhůta tato se poskytuje. Usnesení valné hromady, o něž jde, nebylo tedy zmatečným. Jest proto také nerozhodno, že snad některým členům nebylo při valné hromadě jasno, oč se jedná, nehledíc ani k tomu, že mohli a měli si vyžádati ještě před hlasováním, by o zamýšlené změně stanov byli náležitě poučeni. Ve věci samé poukázal již rekursní soud správně k tomu, že valná hromada nejen po zákonu (§ 33 zákona), nýbrž i dle stanov (§ 35) jest oprávněna, by se usnášela o změně stanov. Usnesení takové nesmí se ovšem příčiti předpisům zákona, leč, že by zákon sám úchylku takovou výslovně dopouštěl (§ 11 cit. zák.). V tomto případě jde o změnu §u 6 odstavec b) stanov v ten rozum, že dosavadní nepřípustné ustanovení, že »do 5ti let po zapsání těchto stanov do rejstříku společenstva nemůže žádný člen ani podíly vypověděti, ani z členství vystoupiti« má býti nahrazeno předpisem, že »za závazky družstva ručí člen vystouplý po dobu 5ti let ode dne právoplatného výstupu ve smyslu družstevního zákona a znění platných stanov«. Touto změnou není tedy nikterak vysloveno, že by členové byli vázáni po dobu dalších 5ti let setrvati v družstvu a jsou všecky vývody dovolacího rekursu, pokud vycházejí z tohoto mylného předpokladu, bezpodstatné. Jde tedy jen o to, zda jest prodloužení doby ručební vystoupivšího člena nad zákonnou míru §u 78 zákona přípustno. K otázce této jest přisvědčiti. Je-li valná hromada, jak již výše dovoděno, oprávněna usnášeti se (ovšem jen kvalifikovanou většinou §u 33 druhý odstavec zákona, resp. §u 34 stanov), o změně stanov v mezích §u 11 zákona, přísluší jí právo toto i co do prodloužení zákonné ručební doby vystoupivšího člena, poněvadž zákon takovouto úchylku při společenstvech s ručením obmezeným v §u 78 výslovně dopouští. Při tom nutno poukázati k tomu, že ustanovení §u 78 zákona týká se nejen členů vyloučených, jak rekurenti nesprávně předpokládají, nýbrž i členů, kteří jakýmkoliv způsobem odpadnou (tedy vystoupením, vyloučením, smrtí; srovnej § 5 čís. 4 zákona). K výtce stěžovatelů, že valná hromada nemůže svým usnesením změniti stanovy v neprospěch členstva, poněvadž členové vystupující uzavírají se společenstvem jako

právnickou osobou smlouvu na podkladě stanov, která nemůže býti jednostranným opatřením jednoho ze smluvníků (společenstva) změněna, a že jsou přípustnými toliko změny rázu hospodářského, nikoli též změny osobních práv členů, zaručených jim stanovami — stačí uvésti toto: Společenská smlouva jest aktem konstitutivním, který v ustavující valné hromadě družstva, jíž po zákonu přísluší autonomní oprávnění k úpravě poměrů příštího společenstva v mezích zákona, stává se zákonem společenstva, určujícím zásady, jimiž se má říditi právní poměr družstva k jeho členům i k osobám třetím. Důsledkem toho přísluší také společenstvu, pokud se týče valné hromadě právo, by se usnášela také na změně stanov, ovšem jen v rámci zákona. Usnesení tato jsou pak pro všechny členy závazná. S takovými přípustnými změnami musí každý člen počítati a přejímá již svým vstupem do společenstva případné vyšší risiko, jež snad později pro něho z takových změn vzejde. I zvýšení ručební doby členů po jich vystoupení sleduje účely hospodářské, poněvadž se jím při nejmenším posílí úvěr družstva.

Čís. 5119.

V řízení sporném jest přípustným dovolací rekurs do srovnalých usnesení nižších soudů, prohlásil-li se rekursní soud vázaným právním názorem svého předchozího zrušovacího usnesení, jemuž nevyhradil pravomoc.

Sudiště podle §u 87, odstavec druhý, j. n. jest založeno i tehdy, jde-li o prodejnu, jež se stala střediskem zvláštních právních poměrů, souvisejících s rozprodejem anebo rozdělením zboží. Netřeba, by zvláštní závod byl provozován úplně samostatně a bez jakékoliv závislosti na hlavním podniku.

(Rozh. ze dne 16. června 1925, R I 471/25.)

Žalobu o zaplacení kupní ceny za dodávky zbraslavské prodejně žalovaného pražského konsumního spolku zadal žalobce na okresním soudě na Zbraslavi vzhledem k předpisu §u 87 j. n. Soud prvé stolice námitku místní nepříslušnosti původně zamítl, vzhledem ke zrušujícímu usnesení rekursního soudu však námitce vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud po té napadené usnesení usnesením ze dne 7. února 1925 potvrdil. Důvody: Jak již v usnesení tohoto soudu ze dne 30. června 1924 bylo vytknuto, lze mluviti o zvláštním závodu po rozumu §u 87 odstavec druhý j. n. jen tehdy, když požívá v poměru k závodu hlavnímu jisté samostatnosti co do své působnosti, jsa vyzbrojen zvláštní pravomocí, v jejímž objemu může neodvisle od hlavního závodu obchody uzavírati. Není ovšem třeba, by ze zvláštního závodu obchod bezprostředně a samostatně se prováděl, ale musí přece zvláštní závod tvořiti střed kruhu samostatných právních vztahů. Názorem tímto jest vázán nejen prvý soudce, nýbrž i soud rekursní dle obdoby §u 499 c. ř. s. Ze zjištění prvého soudu, jež stěžovatelkou napadeno nebylo, vychází na jevo, že »závod«, na nějž se strana žalující k odůvodnění příslušnosti odvolává, jest prodejnou, v níž společenstvo svým skladníkem ve smyslu stanov rozprodává, neboli, jak svědci potvrdili, rozděluje svým členům zboží, jím opatřené za ceny jím stanovené, obchodů však že prodejna tato vůbec neuzavírá. Dle toho prodejna netvoří žádných samostatných právních vztahů. Tyto vznikají toliko mezi společenstvem a jeho členy. Z toho plyne, že prodejně na Zbraslavi schází vůbec známka »závodu« z předu uvedená, neboť není s to, činností svou vyvolati jiné, než stanovami určené vztahy mezi společenstvem a jeho členy a nemůže utvořiti střed kruhu právních závazků, vznikajících mezi podnikem a třetími osobami.

Nejvyšší soud zamítl námitku místní nepříslušnosti.

Důvody:

Dovolací rekurs bylo uznati za přípustný, ježto usnesení prvého soudu ze dne 16. prosince 1924 byla vyvoláno zrušovacím usnesením rekursního soudu ze dne 30. června 1924, jímž bylo nařízeno další jednání se stranami a nové rozhodnutí, aniž vyhražena zrušovacímu usnesení právní moc. Prvý soud v novém usnesení řídil se právním názorem rekursního soudu (§ 499 odstavec druhý c. ř. s.), kterým se prohlásil i rekursní soud v napadeném nyní usnesení výslovně vázaným. Byl tedy ve skutečnosti v obou usneseních vyjádřen pouze jediný právní názor rekursního soudu, jehož přezkoumání lze docíliti toliko dovolacím rekursem, pročež bylo tento uznati za přípustný. Ve věci samé jde jen o otázku, zda činnost prodejny žalovaného společenstva na Zbraslavi vykazovala povahu zvláštního závodu, odůvodňujícího místní příslušnost podle §u 87 odstavec druhý j. n. Žalovaný konsumní spolek doznal ve sporu, že jest svépomocným družstvem a že má své sídlo v Praze, a prvým soudem bylo zjištěno, že žalované družstvo převzalo prodejnu na Zbraslavi od spolku S., odkoupivši jeho zboží a že v této prodejně samo dále rozprodává zboží svým členům. Z předloženého výpisu stanov žalovaného společenstva patrno, že prodejně je přiznána povaha filiálního závodu. Zjištěnou svou činností, byť značně omezenou, stala se prodejna, o niž jde, střediskem zvláštních právních poměrů s rozprodejem nebo rozdělením zboží souvisejících a proto jí nelze upříti povahu zvláštního závodu, nalézajícího se mimo sídlo hlavního podniku, ježto zákon ku příslušnosti soudní podle §u 87 odstavec druhý j. n. nevyžaduje nutně, aby zvláštní závod byl provozován úplně samostatně a bez jakékoli závislosti na hlavním podniku. (Srovn. Beantwortungen: ku § 87 j. n. pod čís. 3 odstavec druhý, Slg. 658, 4265 N. F. a 5053 N. F.)

Čís. 5120.

V nesporném řízení jest plnou moc prokázati písemně. Nestalo-li se tak a uzavřel-li manžel v pozůstalostním řízení smír za manželku, nevykázav se plnou mocí, jest v řízení pozůstalostním pokračovati bez ohledu na smír. Poukázání na pořad práva dle §u 2 čís. 7 nesp. říz. nemá tu místa.

(Rozh. ze dne 16. června 1925, R I 515/25.)

V pozůstalostním řízení byla uzavřena dědická dohoda, při níž dědičku Bertu W-ovou zastupoval její manžel Edvin W. Tvrdíc, že manžel neměl od ní plné moci k uzavření smíru, žádala Berta W-ová na pozůstalostním soudě, by bylo v pozůstalostním řízení pokračováno a ustanoven nový rok k projednání pozůstalosti. Pozůstalostní soud poukázal Bertu W-ovou na pořad práva, rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by v projednání pozůstalosti pokračoval. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dědička Berta W-ová uplatňuje nezávaznost dědického smíru proto, že byl ujednán jejím manželem Edvinem W-em jejím jménem, ačkoli k takovému právnímu úkonu dostačující plné moci neměl (§ 1008 obč. zák.) a žádá proto, by pozůstalost projednána byla bez ohledu na tento smír. Skutečností jest, že plná moc ze dne 11. listopadu 1924 zmocnění k uzavření smíru neobsahuje. Soudce prvý, pokud se týče soudní komisař, nezkoumaje plné moci Edvína W-a, prohřešil se proti příkazu §u 2 čís. 3 pokud se týče čís. 4 nesporného patentu, dle nichž měl ji přesně zkoumati, a ukázala-li se nedostatečnou, Bertu W-ovou samu slyšeti (leda že by potřebná plná moc dodatečně předložena byla), čehož však neučinil a tímto opomenutím zavinil, že smír jest dle stavu spisů pro Bertu W-ovou nezávazným (§§ 1008, 1017 obč. zák.), pročež právem Berta W-ová žádala, by se pozůstalost bez ohledu na toto porovnání podle řádu práva projednala, a právem rekursní soud usnesení prvého soudce tento návrh zamítající zrušil a projednání pozůstalosti nařídil, neboť opravné prostředky jsou dány právě k tomu, by chyba prvním soudcem učiněná byla napravena. Tvrdí-li odpůrce, že Berta W-ová smír dodatečně mimosoudně schválila (§ 1016 obč. zák.), nemůže se nesporný soudce právě vzhledem k předpisu §u 2 čís. 3 a 4 nesp. říz., který mu ukládá, by s plnomocníkem jednal jen na základě plné moci a to písemné (arg. slova »u spisů podržeti« a § 8 nesp. říz.) a jen v rámci pravomoci jí plnomocníku udělené, jinak že má obeslati k jednání stranu samu, otázkou tou zabývati, nýbrž musí to zůstaviti stěžovateli, by si uznání závaznosti smíru pořadem práva vymáhal a má stěžovatel dle §u 18 nesp. říz. právo domáhati se toho, by mu pořad práva vyhražen byl, není však příčiny řádné projednání pozůstalosti z důvodu tohoto tvrzeného dodatečného schválení zdržovati. Prvý soudce neměl, když plná moc neopravňovala k uzavření smíru, v smírné jednání a sepisování smíru vůbec se pouštěti, leda pod podmínkou, že plná moc k tomu opravňující bude v určité lhůtě předložena, nýbrž měl pozůstalost s plnomocníkem a druhou stranou dle řádu práva projednávati: Má-li však na opravný prostředek to, jak řečeno, uvedeno býti v ten stav, v jakém by to bylo, kdyby byl prvý soudce správně před se šel, vyplývá z toho, že tu není případu §u 2 čís. 7 nesp. říz., že tu tedy nejde o spornou otázku, bez jejíž vyřešení soudce pozůstalost projednati nemůže (jako na př. v případě §§ 125—127 nesp. říz., jenž je jen zvláštní případností §u 2 čís. 7) a proto projednání až do vyřešení její přerušiti musí, nýbrž že tu jde prostě právě jen o případ §u 18 nesp. říz., jehož ovšem soudce užije také jen tenkrát, shledá-li, že otázka může se jeviti rozhodnou, v daném případě tedy, že skutečnosti stěžovatelem tvrzené, že Berta W-ová se k jeho manželce vyjádřila, že je se smírem uzavřeným srozuměna, a že od 28. listopadu 1924 proti smíru ničeho nepodnikla, až návrhem ze dne 5. února 1925, o nějž jde — mohou zakládati schválení smíru, k čemuž doložiti dlužno, že prvý soudce, když se postavil na stanovisko §u 2 čís. 7 nesp. říz., měl závažnost tohoto tvrzení uvažovati už nyní, neboť nerozhodné otázky na pořad práva vůbec odkazovati nelze.

Čís. 5121.

Doložkou na faktuře: »Splatno v X. per comptant. Obě strany se podrobují výlučně soudní pravomoci v X.« není založeno sudiště dle §u 88, druhý odstavec, j. n.

(Rozh. ze dne 16. června 1925, R I 534/25.)

Místní příslušnost okresního soudu v Teplicích-Šanově opíral žalobce o fakturní doložku (§ 88, odstavec druhý j. n.) tohoto znění: »Splatno v Teplicích-Šanově per comptant. — Obě strany podrobují se výlučné soudní pravomoci v Teplicích-Šanově. Námitce místní nepříslušnosti soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud námitku zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Faktura, o kterou jde, má dva záznamy: »Splatno v Teplicích-Šanově per comptant. — Obě strany podrobují se výlučné soudní pravomoci v Teplicích-Šanově«. Rekursní soud uznal, že tím bylo založeno fakturní sudiště podle §u 88, odstavec druhý j. n., poněvadž obě ony věty vedle sebe dlužno posuzovati vespolek, a poněvadž z nich vychází na jevo, že placení mělo se státi v Teplicích-Šanově, kde i žaloby z tohoto obchodu mohly býti podány. Tohoto názoru rekursního soudu nelze sdíleti. Předpis §u 88, odstavec druhý, j. n. jest velicím, rozšiřujícího výkladu nedopouštějícím předpisem. Mluví o jedné, nemluví o několika doložkách. Nejde v tomto případě o jednu doložku, nýbrž jde o dvě samostatné doložky. Tomuto poznatku, poněvadž zřetelně správnému, neubránil se ani rekursní soud, uvažovav, zda druhou větou nebyla založena příslušnost podle §u 104 j. n., ale když pak, arci se správným poukazem k tomu, že podle žaloby žalobkyně neopírala se o příslušnost podle §u 104 j. n., uznal správně, že doložkou tou příslušnost podle §u 104 j. n. nebyla založena. Proto nemohou býti obě samostatné, ale také rozlišné doložky, pojímány jako celek, nesmějí býti posuzovány jako jiná forma v §u 88 odstavec druhý j. n. uvedeného doslovu fakturní doložky, vyjadřující podle názoru rekursního soudu jasně úmysl založiti tím sudiště podle §u 88 odstavec druhý j. n., nýbrž musí býti

uváženo, že jde v tomto předpisu o doložku velmi přesného a nepozměnitelného doslovu, jak tomu svědčí nejen zákon, nýbrž i prameny.

Čís. 5122.

Dovozné, vyúčtované v cizí měně, jest přepočítati na Kč v kursu dne, kdy bylo skutečně placeno (v knihách vyúčtováno). Kupní cenu pak jest přepočítati dle kursu v den dodání zboží.

(Rozh. ze dne 16. června 1925, Rv I 683/25.)

Proti žalobě pražské firmy z běžného účtu namítla žalovaná pařížská firma mimo jiné započtením též pohledávku proti žalobkyni na zaplacení kupní ceny za dodané zboží a na zaplacení dopravného za toto zboží. Obě pohledávky byly vyúčtovány ve francouzských francích. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni 31.131 Kč 58 h, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Zbývá jen rozhodnouti, v jakém kursu bylo přepočítati kupní cenu a dovozné, pokud byly účtovány ve franc. francích a v německých markách, na československé koruny. Pokud jde o dopravné, uznal odvolací soud právem, že jest rozhodným kurs ke dni 2. srpna 1922, poněvadž toho dne firma C., jak zjištěno, obdržela od pařížského domu žalované zálohu na dopravné 6.000 franc. franků, které dle dopisu ze dne 19. listopadu 1924 tímto dnem také ve svých knihách vyúčtovala. Bylo tedy firmě C. skutečně placeno dnem 2. srpna 1922. Kdy zatížil žalovanou její pařížský dům, má význam jen pro jich vzájemný poměr, nikoliv však vzhledem k žalobkyni. Nebylo proto třeba, by byl zjištěn kurs francouzských franků a německých marek ku dni 1. srpna 1922 a není řízení neúplným (§ 503 čís. 2 c. ř. s.), že se tak nestalo. Ale i co do přepočítání kupní ceny 9.215·37 franků franc. na Kč jest přisvědčiti právnímu názoru odvolacího soudu, že jest rozhodným kurs v den splatnosti kupní ceny, t. j. v den skutečného dodání zboží. Netřeba se vůbec obírati otázkou, zda byla splništěm Praha či jiné místo. Dle §u 1052 (1066) obč. zák., jehož jest použiti také na kup obchodní, není žádná z obou smluvních stran povinna, by plnila dříve, než druhá strana. Kupitel jest tedy povinen zaplatiti kupní cenu jen proti dodání zboží při jeho odevzdání (čl. 342 odstavec třetí obch. zák.). Odevzdáním rozumí však zákon v čl. 342 odstavec třetí obch. zák. skutečné předání, i když snad má k němu dojíti jinde, než v místě plnění, na příklad, převzal-li prodatel povinnost zaslati zboží z ujednaného splniště jinam. Kupiteli musí býti umožněno, aby zboží před jeho zaplacením viděl a přezkoumal. Nemůže tedy prodatel, pokud to ovšem nedovoluje jinaká úmluva neb obchodní zvyklost, učiniti odeslání zboží, třeba i z místa plnění na místo určení, závislým na předchozím zaplacení kupní ceny. Dle zjištění nižších soudů bylo zboží žalobkyni odevzdáno dne 22. srpna 1922, tímto dnem byla také splatna kupní cena jeho a řídí se proto i přepočítací kurs tímto dnem.

Čís. 5123.

Byl-li objednán adresář k dodání po vyjití, nebyl však po delší dobu dodán, mohl objednatel důvodně předpokládati, že se smlouvy sešlo. Dodatečnou lhůtu nebylo v tomto případě třeba poskytovati.

(Rozh. ze dne 16. června 1925, Rv I 747/25.)

Žalovaná firma objednala dne 5. února 1920 žalobcův adresář pro Moravu a Slezsko. Adresář měl býti dodán »po vyjití«. Dne 28. března 1924 zaslal žalobce adresář i s účtem, žalovaná však přijetí odmítla. Žalobě o zaplacení adresáře procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jest zjištěno, že ke smlouvě došlo v základě objednacího listu ze dne 5. února 1920, že nebyla smluvena určitá lhůta dodací, nýbrž, že adresář měl býti zaslán ihned po vyjití a že byl žalované dodán dne 28. března 1924. Uváží-li se, že objednací list jest upraven pro objednávku jedenácti různých publikací, z nichž dle podmínek ku konci připojených některé zasílají se ihned, jiné, mezi nimi také adresář pro Moravu a Slezsko, po vyjití, pak, že objednané dílo, adresář, dle své povahy má sloužiti k obchodním účelům, nutno míti za to, že žalovaná tuto nákladnou pomůcku objednala pro své obchodní potřeby v předpokladu, že jí bude moci použiti v dohledné době a ne snad teprve po několika letech. Že objednaný adresář vyjde skutečně v poměrně krátké době, mohla žalovaná předpokládati již ze srovnání s ostatními publikacemi, z nichž zejména adresář Čech byl již po ruce, to tím spíše, když nebylo ani tvrzeno, že jí bylo při objednávce vysvětleno, že vydání adresáře může se prodloužiti až na léta, což by byla vyžadovala již obchodní péče a slušnost (čl. 282 obch. zák.). Právem tedy odvolací soud usuzuje, že žalovaná z nepoměrně dlouhého otálení s vydáním adresáře mohla za to míti, že se smlouvy sešlo a že také přímo illoyalně opožděné uplatňování smlouvy se strany smluvníka, který průtah zavinil, jest vyloučeno. Žalobce neomlouvá ani okolnost, teprve v dovolání uplatňovaná, že nemohl adresář dodati dříve, poněvadž nebyly přípravné práce skončeny a že mohlo býti k jeho vydání přikročeno teprve v roce 1924. S těmito možnými překážkami měl žalobce počítati již při ujednání smlouvy a upozorniti na ně v podmínkách, v nichž na své zájmy tak značně pamatoval. Neoprávněna jest výtka, že žalovaná měla dáti žalobci dle čl. 355 a 356 obch. zák. přiměřenou dodatečnou lhůtu k plnění, chtěla-li od smlouvy odstoupiti. Dovolatel přehlíží, že již povaha obchodu, o nějž jde, poskytnutí dodatečné lhůty vylučuje. Žalovaná nemohla přece pohánětí vydání adresáře, jenž jí měl býti

dodán po vyjití. Bylo spíše věcí žalobce jako řádného obchodníka, aby žalovanou upozornil aspoň po objednávce na vyskytnuvší se překážky u vydání adresáře, z nichž se dal předvídati tak značný průtah, by se dle toho zařídila. Neučinil-li tak, pak právem mohla žalovaná za to míti, že se smlouvy sešlo.

Čís. 5124.

Zákonné zástavní právo pronájemcovo ku věcem vneseným nevztahuje se na svršky podnájemníka, třebas byl členem rodiny nájemcovy.

(Rozh. ze dne 16. června 1925, Rv I 783/25.)

Žalovaný, majitel domu, pronajal byt manželům L-ovým, kteří dali z tohoto bytu jeden pokoj v podnájmu manželům M-ovým, svému to zeti a dceři. Pro dlužné nájemné zabavil žalovaný svršky manželů M-ových. Žalobě, domáhající se uznání vlastnictví k zabaveným svrškům a jich vyloučení z exekuce, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v právním závěru, že žalobci jsou vůči manželům L-ovým v podnájemním poměru a že proto podle §u 1101 obč. zák. neručí svými svršky za nájemné, vymáhané proti manželům L-ovým. Míní, že tento právní názor jest v rozporu s účelem zákona, poukazuje ku materialiím str. 196, a dodává, že novela (totiž třetí dílčí § 139) stanoví sice okruh osob, majetkem svým za nájemné ručících, úžeji, nežli tomu bylo v původním doslovu §u 1101 obč. zák., že však novým doslovem zákona postiženy mají býti právě osoby, u kterých jest se nejspíše obávati vylučovacích žalob. Považuje otázku, platí-li žalobci manželům L-ovým nájemné, stravují-li se samostatně, pro rozsouzení této rozepře za nerozhodnou, naproti tomu jest mu rozhodujícím zjištění odvolacího soudu, že žalobci jsou rodinnými příslušníky nájemníků L-ových a když skutečně sdílejí místnosti, které on pronajal L-ovým, bydlíce v jedné, že majetkem svým ručí podle §u 1101 obč. zák. za nájemné nájemníků L-ových. Nelze tohoto právního názoru dovolatelova sdíleti. Dovolatelův poukaz ku pramenům, podle kterých má se dostati pronajímateli úhrady i z majetku třetích osob, totiž nájemníkových, byt s ním sdílejících příslušníků, protože mající z bytu užitek, mají sdíleti i nebezpečenství vzájemného plnění a že při tom rozhoduje příslušnost k domácnosti v širším slova smyslu, — není případný v této věci, ve které podle zjištění jde o podnájemníky, užívající výhradně jedné světnice z bytu L-ových a platící L-ovým podnájem. Poněvadž jde o podnájemníky, jichž svršky ručí podle nynějšího práva pouze za podnájemné jich pronajímateli, nemá s hlediska §u 1101 obč. zák. okolnost, že tito podnájemníci jsou jinak členy rodiny L-ovy, nijakého významu, neboť zákon nevylučuje, by se i členové rodiny nestaly podnájemníky.

Čís. 5125.

Dopravní řád železniční.

Předpis §u 97 žel. dopr. ř. předpokládá odebrání zboží, jež bylo předmětem nákladní smlouvy. Bylo-li dodáno a odebráno jiné zboží, trvá nárok strany na splnění smlouvy nebo náhradu škody.

(Rozh. ze dne 16. června 1925, Rv II 232/25.)

Žalující firma zaslala dráhou dva motory a to H-ovi ve Veselí o 4 Hp, B-ovi v Opavě o 3 Hp. Záměnou na dráze byl slabší motor dodán H-ovi, silnější B-ovi. Žalující firma byla nucena vyměniti H-ovi slabší motor za motor o 4 Hp, kdežto B-ovi silnější motor raději ponechala, než by byla hradila náklady dovozu a namontování, jak B. žádal. Žalobě proti dráze o náhradu škody, záležející v tom, že žalující dodala H-ovi nový silnější a tedy dražší motor, kdežto silnější motor u B-a z důvodů již uvedených ponechala, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Pro tento spor rozhodujícím jest řešení otázky, zda v jednání zřízenců dráhy spatřovati jest hrubou nedbalost dráhy. Má-li býti nedbalost hrubou, nestačí, by bedlivost, předepsaná pro vzájemný styk v § 1297 obč. zák. a čl. 282 obch. zák. byla porušena, nýbrž musí se tak státi způsobem zvláště těžkým, i u obchodníka málo schopného a nepečlivého neobvyklým. V tomto případě nutno vzíti v úvahu, že železnice dopravují zboží hromadně, musí při tom dodržovati přesně čas a jsou následkem toho donuceny pracovati s jistým kvapem. Posuzuje-li se zavinění dráhy s tohoto stanoviska, nelze spatřovati hrubou nedbalost v tom, že dráha při lepení nálepek s označením stanice určení na dvou zásilkách téhož druhu, které byly současně a týmž odesílatelem dráze odevzdány a se jen nepatrně rozlišovaly, se zmýlila a nálepky zaměnila, i když se toto opomenutí může snad pokládati za porušení povinné péče. Není-li tu však hrubé nedbalosti, zanikly podle §u 97 odstavec prvý žel. dopr. ř. veškeré nároky z dopravní smlouvy proti dráze, poněvadž obě zásilky byly příjemci bez námitky přijaty. Z toho důvodu není žaloba odůvodněna, nehledíc ani k tomu, že žalobkyně, pokud jde o nárok na náhradu škody ohledně stroje odeslaného A-ovi, není vzhledem k §u 99 (1) žel. dopr. ř. aktivně k žalobě legitimována, poněvadž neprokázala, že tento příjemce jí své nároky z dotyčné dopravní smlouvy postoupil.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolání, opřenému o dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., nelze odepříti úspěchu. Námitka nedostatku aktivní legitimace jest lichou. Ve sporu jde o náhradu škody, vzniklé vadným splněním nákladní smlouvy, ujednané podle nákladního listu čís. 4050 o motoru odeslaném žalující firmou na adresu Martina H-a ve Veselí. Žalující firma jest odesílatelkou a vykázala se písemným postupem nároku Martina H-a jako příjemce. Jiné než tyto dvě strany nemohou pro otázku aktivní legitimace vůbec

přijíti v úvahu. Postupu nároku B-a nebylo třeba, neboť nejde o náhradu škody způsobené vadným splněním druhé nákladní smlouvy, při které B. byl příjemcem zásilky. Tato škoda nebyla žalobou uplatněna. Nižší soudy neposoudily rozepři správně po právní stránce, přihlížejíce k ustanovením §u 97 žel. dopr. ř. Tento předpis stanoví sice zásadu, že všechny nároky proti železnici z nákladní smlouvy zanikají, bylo-li zaplaceno dovozné a odebráno zboží, ale předpokládá, že bylo odebráno zboží, které bylo předmětem nákladní smlouvy. Bylo-li omylem dodáno a odebráno jiné zboží, nebyla nákladní smlouva splněna, a trvá nárok strany na její splnění neb náhradu škody. Stejně jako nemůže býti upřen železnici nárok proti příjemci, aby vrátil zboží omylem mu dodané, nemůže ani příjemce býti nucen podržeti zboží omylem odebrané místo zboží, které mu mělo býti podle nákladního listu vydáno. Zánik nároku proti železnici z nákladní smlouvy posud nenastal, poněvadž nebylo příjemci vydáno a jím odebráno zboží, jež bylo podle nákladního listu pro něho odevzdáno dráze ku přepravě. Otázkou hrubé nedbalosti, kterou nižší soudy pokládaly podle §u 97 (2) čís. 1 žel. dopr. ř. za rozhodnou, netřeba se vůbec zabývati. Také ve věci samé nutno rozhodnouti ve prospěch žalobce. Podle srovnalých skutkových zjištění nižších soudů došlo ku záměně motorů teprve na železnici, příjemce Martin H. neobdržel tedy motor, který žalující firma odevzdala pro něho ku přepravě. Ve smyslu §u 84 žel. dopr. ř. ručí železnice za toto nedodání tak, jak kdyby se byl motor za přepravy ztratil, neboť okolnost, že příjemce obdržel jiné, cizí zboží, jest pro jeho práva z nákladní smlouvy bez účinku a má jenom ten význam, že jest povinen zaměněné zboží vrátiti. Jelikož železnice nemůže příjemci vydati motor, přijatý pro něho ku přepravě, mohl by požadovati jako náhradu škody podle §u 88 žel. dopr. ř. obecnou hodnotu motoru v čase a na místě odeslání a vrácení dovozného. Znalec ocenil motor na 10.300 Kč. Žalující firma nežádá této náhrady, nýbrž ponechání motoru omylem odebraného a zaplacení rozdílu jeho ceny a útrat spojených s jeho výměnou. Proti tomuto, pro žalovanou stranu zřejmě výhodnému vypočítání vzniklé škody nebylo vznesena námitka, ani přiměřenost částek přisouzených prvním soudem nebyla popřena.

Čís. 5126.

Služební pragmatika železničních zřízenců.

Předpis §u 140 pragmatiky nevztahuje se na zálohy na účet příštích požitků. Železniční správa jest oprávněna v případě propuštění zaměstnance požadovati zálohy zpět. K zastavení požitků dle §u 28 pragmatiky nevyžaduje se kárného nálezu.

Bylo-li v prvém kárném řízení uznáno na přeložení na jiné služební místo a v druhém kárném řízení uznáno na propuštění, ježto zaměstnanec na jiné služební místo nenastoupil, jde o dvojí samostatná kárná řízení a dlužno posuzovati nároky zaměstnance na služební požitky za prvé kárné období, za něhož byl suspendován, dle §u 125 služ. pragm. Mohla-li sice železniční správa přikročiti ku zbavení zaměstnance služby a zastavení jeho platu, avšak tak nevčinila, nemůže se již nadále dovolávati předpisů §§ 28 a 29 služ. pragm.

(Rozh. ze dne 16. června 1925, Rv II 233/25.)

Žalující erár domáhal se na propuštěném železničním oficiálu vrácení 4706 Kč přeplacených v zálohách na propočítání služební doby. Žalovaný namítl proti žalobnímu nároku celou řadu vzájemných pohledávek. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě, neuznav vzájemných pohledávek žalovaného. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného potud, že mu přiznal nárok na dodatečné vyplacení části služebních požitků za únor, březen a duben 1923, ve výši 2.217 Kč 23 h.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

Důvody:

Žalovaný dovolává se neprávem §u 140 služební pragmatiky, i ohledně částky 4706 Kč přiřknuté eráru z důvodu příliš vysoko vyplacených záloh na propočítání služební doby. Podle skutkového zjištění nižších soudů byla tato částka žalovanému vyplacena jen jako záloha, kterou bude po případě nucen vrátiti, a bylo to žalovanému také oznámeno. Ustanovení §u 140 služ. pragm. vztahuje se podle svého doslovu i souvislosti jenom na onu kvotu předem vyplacených řádných požitků, jež připadá na dobu, kdy zemřelý, vystouplý nebo propuštěný zaměstnanec nekonal již služby. Na zálohy poskytnuté na účet příštích požitků nelze tento předpis rozšiřovati, ty dlužno posuzovati jako obyčejný dluh, jejž bylo sice možno zaplatiti srážkami z aktivních požitků, jak se až do propuštění žalovaného bez jakékoliv jeho námitky také dělo (§ 33 služ. pragm.), nyní však, když srážky nejsou již možné, žalovaný musí zaplatiti hotově. Neplatí o něm druhý, nýbrž první odstavec §u 140 služ. pragmatiky, a nebylo zajisté sociálním účelem služební pragmatiky, by železniční správa mohla sice své pohledávky v případě úmrtí zaměstnance odpočítati od nároků jeho pozůstalých, jak jí to první odstavec s jistými výjimkami výslovně dovoluje, v případě propuštění zaměstnancova kárným nálezem však jich vůbec již nesměla uplatniti. Právem nebyly nižšími soudy uznány k odpočtu od zažalovaného nároku namítané vzájemné pohledávky 1640 Kč 50 h na služném za květen 1923, 450 Kč na příbytečném, splatném 1. května 1923 a 831 Kč 50 h na zkrácených služebních požitcích za červen 1923. Žalovaný odepřel, nemaje zvláštních omluvných důvodů, uposlechnouti služební rozkaz, by nastoupil nejdéle do 21. dubna 1923 službu v D. pod následky zastavení veškerých služebních požitků, což mělo za následek, že mu byly výměrem ředitelství státních drah ze dne 2. května 1923 požitky s platností od 21. dubna 1923 skutečně zastaveny. Toto opatření jest odůvodněno přesným ustanovením §§ 28 a 29 služ. pragm. Že mu byl plat na květen již poukázán, jest bez významu, rozhodným jest, že mu nebyl ještě vyplacen, a že žalovaný 21. dubna nekonal již služby. Názor, že zastavení požitků dle §u 28 služ. ř. se může státi jen kárným nálezem, jest v rozpo

s doslovem tohoto předpisu, jenž jasně ustanovuje, že zaviněné nekonání služby má za následek zastavení platu a mimo to po případě také ještě kárné potrestání dle §u 95 služ. ř. Zastavení požitků jest tedy samostatným úkonem správním, kárným nálezem se vyslovuje pouze trest, který vedle toho může býti na zaměstnance uvalen. V tomto případě bylo to propuštění ze služby. Liché jest také tvrzení, že žalovanému přísluší od zahájení druhého kárného řízení v květnu 1923 aspoň zkrácené služební požitky dle §u 125 služ. ř. Poloviční plat přísluší zaměstnanci jenom v případě formální suspense ze služby, již sluší rozeznávati od zavedení kárného řízení. Může býti sice s ním spojena, ale nemusí (§ 123 služ. ř.), v tomto případě vyslovena nebyla, patrně proto, že žalovaný beztak již služby nekonal a také služebních požitků byl již dle §u 28 služ. ř. zbaven. Namítá-li žalovaný v této souvislosti, že §u 28 služ. ř. nelze tu použiti, poněvadž nemohl následkem služebního nařízení konati službu, i kdyby ji byl chtěl konati, přehlíží, že právě takového služebního nařízení tu nebylo, a že nebylo až do 2. července 1923, kdy byl nálezem kárné komory ze služby propuštěn, překážky, aby se nehlásil dodatečně k nastoupení služby na novém služebním místě, že však tak neučinil. Jen nastoupením služby v D. mohl učiniti zastavení požitků dle §u 28 služ. ř. bezúčinným a nabýti nároku na další jejich vyplácení buď plných, kdyby byl skutečně službu konal, buď zkrácených, kdyby byl býval až do skončení kárného řízení dodatečně suspendován. Tím jest vyřízeno dovolání žalovaného. Též žalující erár dovolává se jen pro nesprávné právní posouzení věci a spatřuje je v tom, že žalovanému byl přisouzen nárok na dodatečné vyplacení části služebních požitků za únor, březen a duben 1923 penízem 2217 Kč 23 h, jež mu byla následkem suspense, vyslovené 16. ledna 1923, zadržena. Rozhodnutí odvolacího soudu jest však správné a odůvodněno tím, že disciplinární dvůr ministerstva železnic nálezem, potvrzeným 14. března 1923, změnil trest propuštění, vyslovený disciplinární komorou v O., na trest přeložení na jiné služební místo, a předpisem §u 125 služ. ř., že část služebních požitků, která se následkem suspense zadrží, má býti mimo případ propuštění zaměstnanci dodatečně k výplatě poukázána. Neprávem namítá finanční prokuratura, že obě kárná řízení, z nichž druhé skončilo propuštěním, dlužno posuzovati jako celek, poněvadž první skončilo nálezem na trestné přesazení do D. pod podmínkou, že žalovaný nyní ono místo nastoupí, a v druhém řízení bylo na propuštění uznáno právě z toho důvodu, že žalovaný ani nyní se svému přeložení nepodrobil. Kárná řízení byla nejen formálně, nýbrž i ve věci úplně samostatná. V prvním byl žalovaný odsouzen pro neuposlechnutí služebního rozkazu z 25. října 1922, v druhém, jak bylo nálezem disciplinárního dvoru ministerstva železnic zvláště zdůrazněno, pro neuposlechnutí příkazu z 13. dubna 1923. Není také správné, že v prvém řízení byl žalovaný přeložen právě do D., a že nález byl podmíněný, nález byl, jak ani jinak býti nemohlo, bezpodmínečný a zněl prostě na přeložení na jiné služební místo. Jelikož prvé kárné řízení, za něhož byl žalovaný suspendován, neskončilo propuštěním nelze žalovanému upříti nárok dle §u 125 služ. ř. na vrácení zadržených služebních požitků. Další dovolací vývody žalobcovy spočívají zřejmě na mylném předpokladu, že žalovaný již před svou suspensí nekonal služby, takže mu nepříslušely požitky i z důvodu §u 28 služ. ř. Podle zprávy dopravního úřadu v B. konal však žalovaný až do své suspense dne 19. ledna 1923 nepřetržitě službu u tohoto úřadu, takže nebylo důvodu k použití §u 28 služ. ř. Po suspensi žalovaný ovšem nemohl již konati službu, ale tu nelze jeho případ podříditi pod § 28 služ. ř., nýbrž jen pod § 125 služ. ř. Železniční správa mohla sice již po neuposlechnutí příkazu daného v říjnu 1922, aby žalovaný nastoupil službu v D., přikročiti ku zbavení žalovaného služby v B. a zastavení jeho platu dle §§ 28 a 29 služ. ř., když toho však neučinila a ponechala žalovaného službou v B., spokojivši se zahájením kárného řízení, nemůže se již těchto předpisů dovolávati.

Čís. 5127.

Odpůrčí nárok v úpadku.
Otázka, zda právní jednání, jemuž se v úpadku odporuje, jest bezúplatným, jest povahy právní.
Pokud lze odporovati smlouvám ve prospěch třetího.

(Rozh. ze dne 16. června 1925, Rv II 262/25.)

Správce úpadkové podstaty Anny P-ové domáhal se na žalovaném, by bylo uznáno právem, že omeškání a opomenutí obrany úpadkyní Annou P-ovou proti žalobě žalovaného V-a a její prohlášení, jež prý učinila u krajského soudu v N. anebo kdekoliv jinde, že dluh svého manžela V-ovi za dodané šaty zaplatí, jest vůči úpadkovým věřitelům bezúčinno a že pohledávka žalovaným k úpadku Anny P-ové přihlášená není po právu. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Odvolací soud zjistil, že manžel úpadkyně Anny P-ové objednal si u žalovaného v létě 1921 šaty, a když jich žalovaný neposílal, vyzvala ho Anna P-ová, by šaty poslal, že ona je zaplatí, načež žalovaný oblek jejímu manželu dodal. Odvolací soud vykládá ujednání mezi úpadkyní a žalovaným srovnale s názorem prvého soudu jako smlouvu v prospěch osoby třetí. Též dovolatel zásadně souhlasí s takovým výkladem ujednání jako smlouvy ve smyslu §u 881 obč. zák., a není dle uvedeného zjištění důvodu k jinému výkladu, jaký zvláště v dovolacím řízení zastává žalující strana. Dle žaloby odporuje se z důvodu §u 29 čís. 1 konk. ř. nejen takovému prohlášení Anny P-ové, jež snad učinila u krajského soudu v N. neb kdekoliv jinde, protože jest to na její straně bezúplatné právní jednání, nýbrž i tomu, že obmeškala obranu proti žalobě nynějšího žalovaného u okresního soudu v P., protože žalovanému, jenž jí zboží na úvěr nedodal, ničeho nedlužila, avšak promeškáním obrany uznala nedluh bezúplatně. Žalující strana tudíž ve všech směrech opírá žalobní

nárok o důvod neúplatnosti právního jednání úpadkyně, a za právní jednání nutno ovšem dle §u 36 konk. ř. považovati též opomenutí úpadce, jímž tento nějaké právo ztrácí, nebo kterýmž proti němu se maj 'koprávní nároky zakládají, uchovávají nebo zajišťují. Odvolací soud vychází z názoru, že jde o neúplatné právní jednání na straně úpadkyně Anny P-ové, kteréž jest proto odporovatelným. Není správným udání v dovolací odpovědi, že žalující strana ani netvrdila bezúplatnost právního jednání. Lze poukázati na přednes žalující strany v protokolu o přelíčení ze dne 9. září 1924, kteráž ostatně již tím, že uvedla pro odporovatelnost důvod §u 29 čís. 1 konk. ř., tvrdila, že odporuje právnímu jednání pro jeho bezúplatnost. Avšak názoru odvolacího soudu nelze přisvědčiti. Otázka, zda právní jednání, jemuž se v úpadku odporuje, jest bezúplatným, jest povahy právní, a dlužno ji posuzovati v základě skutkového zjištění, jak bylo uvedeno a jež odvolací soud si osvojil z rozsudku prvého soudu. Dle tohoto zjištění objednala Anna P-ová u žalovaného pro svého manžela šaty, slíbivši jejich zaplacení, a žalovaný na toto prohlášení šaty jejímu manželu dodal. Při smlouvách v prospěch třetího může býti odporováno především smlouvě mezi smluvními stranami samými, pokud jest tu některý z odpůrčích důvodů. Může však také z této smlouvy vznesen býti odpůrčí důvod proti osobě třetí, která ze smlouvy přímo se stala oprávněnou (§ 881 odstavec druhý obč. zák.), a jest tu předmětem odporovatelnosti právě to, co v základě takové smlouvy bylo ze jmění úpadce poskytnuto bezúplatně třetí osobě, nikoli smlouva sama mezi těmi, kdož ji uzavřeli (srv. Bartsch-Pollak, Právo konkursní I., str. 222 a 249). V tomto sporu žalující strana však neuplatňuje odpůrčí důvod vůči manželu úpadkyně, protože z její majetkové podstaty se mu bezúplatným způsobem poskytlo určité právo ve způsobě majetkoprávní výhody, nýbrž odpůrčí nárok proti žalovanému z důvodu bezúplatnosti právního jednání, jež s ním učinila úpadkyně Anna P-ová zmíněným opětným prohlášením, pokud se týče opomenutím obran proti jeho dřívější žalobě. Avšak, vychází-li se ze směrodatného zjištění skutkových okolností, jež odvolací soud převzal z rozsudku prvého soudu, nelze, jak správně dovodil procesní soud, vůči žalovanému mluviti o neúplatném jednání. Úpadkyně zavázala se zaplatiti cenu za šaty jí objednané, žalovaným však také dodané. Odvolací soud při posuzování otázky odporovatelnosti nerozlišuje správně dvojí stránku smlouvy v prospěch třetího, a proto posoudil věc po stránce právní chybně. Nebylo-li však bezúplatným právním jednáním prohlášení úpadkyně, že oblek, jenž byl dodán, zaplatí, není odporovatelným ani to, že v dřívějším sporu žalovaného o zaplacení úplaty za dodaný oblek zmeškala obrany, davši se v nepřítomnosti odsouditi. Že v nynějším sporu byla úplata v základě prohlášení žalovaného — dřívějšího žalobce na správnou částku uvedena, jest beze sporu, a došlo to výrazu již ve výroky rozsudku prvého soudu. Poněvadž tedy chybí první podmínka odporovatelnosti právního jednání ve smyslu §u 29 čís. 1 konk. ř., totiž jeho neúplatnost, není třeba zabývati se úvahami o druhé podmínce, kdy úpadek na jmění Anny P-ové byl uvalen a zda právní jednání, jemuž se žalobou odporuje, se stalo během dvou roků před zahájením úpadku, či zda právní jednání úpadkyně jest neodporovatelným již proto, že splnila vůči svému manželu jen mravní, po případě zákonnou povinnost, aneb jednala pouze z důvodů slušnosti.

Čís. 5128.

Otázka, zda vada zavazadla byla zevně znatelnou, jest otázkou právní.

Dopravní řád železniční.

Dráha není povinna, by prozkoumávala podrobně bezvadnost obalu zboží podaného ku přepravě.

§ 97 (2) čís. 4 žel. dopr. ř. má na mysli jen vady, jež nebyly viditelné při pozorné, ale jen obvyklé manipulaci, již vyžaduje převzetí zboží. Neznatelnými jsou vady, jež mohou býti seznány teprve zvláštním ohledáním.

(Rozh. ze dne 16. června 1925, Rv II 272/25.)

Koš, podaný Vilémem J-em státní dráze k dopravě, předala dráha k přepravě žalovanému zasílateli, jenž dle smlouvy s dráhou ručil dráze za škodu, vzniklou při zavazadlech a předmětech k dopravě převzatých. Dle §u 15 smlouvy při vadách, jež zevně nemohly býti seznány, ručily v tom případě, když nebylo lze zjistiti, kdo byl v držení předmětu v době jeho poškození, obě strany z polovice a dle §u 19 smlouvy také v tom případě, když vada shledána až po vydání zavazadla, ručily při pochybnosti, v čí držení poškození vzniklo, nebylo-li zde zavinění na žádné straně, obě strany z polovice a bylo-li zavinění na obou stranách, obě strany společně dle poměru tohoto zavinění. Koš byl za dopravy prořízнut a vykraden, načež k žalobě Viléma J-a proti železničnímu erár byl erár uznán povinným náhradou škody. Žalobě, jíž domáhal se erár na zasílateli postihem náhrady škody, procesní soud prvé stolice vyhověl z polovice, shledav rovnoměrné zavinění obou stran. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalujícího eráru.

Důvody:

Dovolání, opírající se jen o dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., vytýká odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení z toho důvodu, že uznal prořízнutí dna cestovního koše a jeho vykradení za vadu zevně neznatelnou. Nelze přisvědčiti žalovanému, jenž tvrdí v dovolací odpovědi, že dovolání neprovádí uplatněného dovolacího důvodu po zákonu, poněvadž výrok o zevní neznatelnosti vady není právním posouzením, nýbrž skutkovým zjištěním. Zevní znatelnost vady není dovolateli skutkovou okolností, nýbrž právním pojmem, jehož obsah jest mezi stranami sporným a může býti při různém hledisku různým. Náležité jeho vymezení jest právě úlohou právního posouzení. Dovolání vychází ze správného předpokladu, že žalovaný ručil dle smlouvy ze dne 1. března 1915 a 13. ledna 1916 za poškození převzatého zboží tak, jako ručí za ně dráha,

a že proto ustanovení §u 19 smlouvy a vadách zevně neznatelných dlužno vykládati stejně jako obdobná ustanovení železničního dopravního řádu. Jsou to § 97 (1) čís. 4 žel. dopr. ř., jenž ukládá dráze ručení za vady, zjištěné teprve po odebrání zboží, nebyly-li při odběru znatelné, dále §§ 62 (3) a 84 žel. dopr. ř., sprošťující dráhu ručení za neznatelné vady obalu. Dovolání vykládá tyto předpisy v ten rozum, že se jimi stanoví povinnost podrobného přezkoumání zboží při jeho přijetí ohledně vad, takže teprve ty vady, které by ani při podrobném prozkoumání nebylo lze postřehnouti, by byly vadami neznatelnými. Jest pak důsledně toho názoru, že když zřízenci žalovaného zanedbali povinost, by cestovní koš při přijetí důkladně prohlédli a následkem toho si nevšimli toho, že dno koše jest prořízнuto, nemůže žalovaný podle §u 19 smlouvy tuto vadu vůči dráze již dodatečné namítati, právě tak, jako by ji nemohla namítati dráha, kdyby byla koš přijala k dopravě v takovém stavu a nedala si jeho poškození jako vadu obalu potvrditi dle §u 62 žel. dopr. ř. na nákladním listu. S těmito vývody nelze souhlasiti. Železniční dopravní řád nestanoví nikde povinnost dráhy, by prozkoumávala podrobně bezvadnost obalu zboží, podaného ku přepravě. Ani z předpisů §§ 62 a 86 (1) čís. 2 žel. dopr. ř., že dráha může odepříti přijetí zboží, jež jest vadně baleno, nebo žádati, by odesílatel uznal vadnost obalu v nákladním listu, dále, že, není-li zevně poznatelná vada obalu v nákladním listu uznána, jest železnice jen tehdy sproštěna ručení, jedna-li odesílatel obmyslně, nelze dovozovati povinnost k takové podrobné prohlídce. Předpisy tyto týkají se jen takových vad, jichž dráha při obvyklé manipulaci, jíž vyžaduje přijetí zboží ku přepravě, a při pozornosti řádného povozníka nemůže přehlédnouti. Dráha není povinna, by, přejímajíc ku přepravě cestovní koš, se přesvědčovala o bezvadném stavu jeho dna převracením koše se strany na stranu, veškeré vady dna, jež nebyly bez převrácení koše patrné, byly pro ni neznatelnými ve smyslu §u 62 žel. dopr. ř. Stejně neukládá železniční dopravní řád ani příjemci za povinnost, aby již při odběru zboží podrobnou jeho prohlídkou zkoumal, neutrpělo-li za přepravy škodu. Ukládá-li § 97 (2) čís. 4 žel. dopr. ř. železnici ručení za škodu, zjištěnou teprve po odebrání zboží, v případě, že vady nebyly při odběru zboží znatelné, má na mysli opět jen vady, které nebyly viditelné při pozorné, ale jen obvyklé manipulaci, jíž převzetí zboží vyžaduje. Správnosti tohoto výkladu nasvědčuje, že se v §u 97 (2) čís. 3 žel. dopr. ř. ukládá železnici povinnost náhrady za škodu, objevenou teprve po odebrání zboží, i tehdy, když zanedbala povinnost, uloženou jí v §u 82 žel. dopr. ř., totiž, by neprodleně zjistila písemně, v jakém pořádku jest zboží, jakmile objeví nebo se domnívá, že zboží ubylo, nebo že bylo poškozeno. Dráha se nemůže tedy dovolávati vůči příjemci poznatelnosti vad, kterých písemně nezjistila, poněvadž jich sama nepoznala. Dráha ovšem nemůže a nepotřebuje zboží ustavičně prohlížeti, nemá-li vad a neutrpělo-li škodu, pro ni nastává povinnost dle §u 82 žel. dopr. ř. teprve, když při obvyklé manipulaci, jíž přeprava vyžaduje, byla vada zpozorována. Vady, jež mohou býti seznány teprve zvláštním ohledáním, jsou pro ni, ale i pro příjemce podle železničního dopravního řádu vadami zevně neznatelnými. Nižšími soudy bylo zjištěno, že koš byl vykraden tím způsobem, že dno bylo prořízнuto, a prořízнutá část byla provazy, jimiž byl koš svázán, přidržena tak, že prořízнutí nebylo při zevní prohlídce koše a jeho přenášení viděti. Tato vada byla zevně neznatelná dle železničního dopravního řádu i dle §u 19 smlouvy. Jelikož není sporno, že koš byl vykraden za železniční přepravy, ale nedalo se zjistiti, stalo-li se tak na dráze či teprve u žalovaného a nebylo také zjištěno, že by některá strana se byla dopustila nějakého zavinění, ručí za škodu dle §u 19 smlouvy obě strany rovným dílem. Dovolání, jímž se železnice domáhá, aby žalovaný nesl sám celou škodu, jest bezdůvodné.

Čís. 5129.

Jde o zrušení služebního poměru zaměstnavatelem, byl-li zaměstnanec původně vyšší přesazen proti své vůli do nižší kategorie. Třebas se tak stalo bez důležitých příčin, může zaměstnanec požadovati jen úplatu dle §u 1162 b) obč. zák., nemůže se však domáhati, by jeho dřívější služební poměr byl i nadále zachován.

(Rozh. ze dne 16. června 1925, Rv II 354/25.)

Žalobce, byv výměrem žalované obce ze dne 10. května, pokud se týče 20. června 1924 sproštěn služby jako strojmistr a vozmistr místní dráhy a elektrárny žalované obce a zařazen mezi dělnictvo s platem strojníka, kdežto jako strojmistr a vozmistr měl plat IX. hodnostní třídy, domáhal se, ježto změna jeho postavení stala se se strany obce bez jeho souhlasu a jest prý proto vůči němu bezúčinnou a neplatnou, žalobou výroku, že jeho služební poměr jako strojmistra a vozmistra u žalované obce trvá po právu dále, že žalovaná obec jest povinna, ho v dřívějším jeho postavení zaměstnávati a mu za měsíc září 1924 na služném 915 Kč 92 h, to jest rozdíl měsíčního platu vozmistra a mzdy strojníka doplatiti. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Odvolací soud vyhověl žalobní žádosti, vycházeje z názoru, že žalovaná obec mohla změnu v žalobcově postavení předsevzíti toliko po předchozí výpovědi, výpověď žalobci že dána nebyla a tedy původní služební poměr žalobcův jest žalovaná obec povinna uznati a dodržovati. S tímto názorem a na něm se zakládajícím rozsudkem souhlasiti nelze. Odvolací soud nedocenil skutečnost sesazení žalobce z jeho postavení a nepostihl jejího právního významu. Změna předsevzatá obcí ohledně služebního postavení žalobcova týká se způsobu a rozsahu služebních úkonů žalobcových a týká se též jeho mzdy. Mzda, způsob a rozsah služebních úkonů tvoří podstatnou součást služební smlouvy (§§ 1151, 1153 a 1154 obč. zák.). Změna služebního poměru v uvedených bodech jednostranně zaměstnavatelem předsevzatá není než zrušením posavadní služební smlouvy. Ten význam nutno přikládati se-

sazení žalobce a jeho zařazení mezi dělnictvo s menší mzdou. Jest otázkou, čeho se může žalobce, když, jak řečeno, byl jeho služební poměr žalovanou obcí zrušen, na žalované obci domáhati. S otázkou, zda žalovaná obec změnila (zrušila) posavadní služební poměr žalobcův oprávněně z důležitých důvodů (§ 1162 obč. zák.), netřeba se zabývati. Ani v případě, že by žalovaná obec k sesazení žalobce neměla důležitých důvodů, jak tvrdí žalobce a popírá, tvrdíc opak, žalovaná, nároku na to, čeho se žalobce domáhá, zákon žalobci nepřiznává. Zákon v §u 1162 b) obč. zák. v případě předčasného propuštění zaměstnance zaměstnavatelem bez důležitého důvodu, tedy i v případě zrušení služebního poměru bez dostatečného důvodu, o jaké tuto jde, přiznává zaměstnanci toliko nárok na úplatu za výpovědní dobu a, utrpěl-li zaměstnanec další škodu, nárok na náhradu této další škody. Jak vidno z obsahu žalobního žádání, nedomáhá se žalobce ničeho z toho, co by mu podle zákona i v nejpříznivějším pro něho případě, že jeho služební poměr byl zrušen, aniž k tomu bylo důležitých důvodů, příslušelo. Požadovaných 915 Kč 92 h není platem za dobu výpovědní, nýbrž za dobu po této době, Žalobcův nárok není podle zákona opodstatněn.

Čís. 5130.

Byla-li v tuzemsku projednána a odevzdána movitá pozůstalost tuzemce, nalézající se v Rakousku, nelze z ní zajistiti pozůstalostní poplatky z movité pozůstalosti téhož tuzemce, nalézající se v Italii, jež dosud projednána nebyla, zejména když pozůstalost rakouská byla prohlášena za poplatků prostou.

Finanční prokuratura není oprávněna stěžovati si do usnesení rekursního soudu, zrušivšího usnesení pozůstalostního soudu, jímž bylo nařízeno dědici předložiti výtah z obchodního rejstříku a z knih.

(Rozh. ze dne 17. června 1925, R I 546/25.)

Soud prvé stolice (okresní soud v Litoměřicích) projednal movitou v Rakousku se nacházející pozůstalost zůstavitele, československého příslušníka, bydlivšího a zemřevšího ve Vídni. Odevzdávaje tuto pozůstalost nařídil současně v odstavci VI. a VII. svého usnesení, by při pozůstalostních depositech a kontech ve Vídni bylo poznamenáno, že toto jmění ručí za projednací náklady a pozůstalostní poplatky z veškeré pozůstalosti, totiž rakouské i italské, ježto prý i v Italii zanechal zůstavitel jmění. V odstavci X. svého usnesení nařídil pak prvý soud, by právní zástupce universální dědičky předložil výtah z obchodního rejstříku a výtah z knih. Rekursní soud zrušil k rekursu universální dědičky usnesení prvého soudu v odstavcích VI., VII. a X. Důvody: Dle usnesení byla projednávání podrobena pozůstalost, nalézající se v území rakouského spolkového státu. Rekurs napadá toto usnesení proto, poněvadž odstavci VI., VII. udělen bankám příkaz, by poznamenaly při aktivním zůstavitelově saldu ručení za poplatky a útraty celé pozůstalosti, tutíž také rakouské a italské, dále proto, že do odevzdací listiny bylo pojato toto usnesení. Rekurs je v tomto bodě odůvodněn. Ustanovení §u 43 pat. vztahuje se, jak rekurs poznamenává, na zjištění pozůstalostních poplatků před odevzdáním a opatření prvního soudu vztahuje se vskutku na projednání této pozůstalosti, ohledně níž není však ani jisto, zda k projednání tomu dojde a zejména, zda dojde k němu před soudem tuzemským. První soud nebyl k tomuto opatření vůbec oprávněn. Předem nutno poznamenati, že dle článku 6 nařízení ze dne 23. prosince 1922, čís. 369 sb. z. a n., v němž obsažena úmluva mezi čsl. vládou a vládou spolkového rakouského státu, obě dvě strany vzájemně si poskytují právní pomoc při zjišťování podkladu pro dávky, které tvoří předmět této smlouvy a při doručování obsílek. Bližší úmluva o tom zůstává vyhražena výměně not obou vlád. Z toho vysvítá, že pro zajištění pozůstalostních poplatků ohledně oněch majetkových podstat, jež jsou projednávány na území spolkového rakouského státu, nelze poskytovati právní pomoc a že tuzemské soudy nejsou povinny, činiti opatření ohledně zajištění pozůstalostních poplatků těchto majetkových podstat. Dle §u 2 pat. mají býti, když zůstavitel, který jest tuzemským občanem, bydlí nebo se zdržuje v území jiného státu, pozůstalostní poplatky ohledně pozůstalostního jmění, nalézajícího se v tomto státě, vybrány tamže. Totéž platí o jmění, jež se nalézá na půdě italské, ježto s tímto státem nebyla posud uzavřena úmluva o poskytování právní pomoci. Dle zásad platného práva, jež jsou vyjádřeny také v odstavci 5 nařízení ze dne 15. září 1915, čís. 278 ř. zák. nemovité jmění, jež se nalézá na půdě cizího státu, má býti projednáno soudem tohoto státu. Proto, když první soud vyslovil, že mají býti zajištěny pozůstalostní poplatky ohledně jmění, nalézajícího se v Italii, rozumělo se tím i nemovité jmění, jež jest vyloučeno z projednávání ve zdejším státě, a by byly zajišťovány pozůstalostní poplatky ohledně movitého jmění, není toho času příčiny a nebyl první soud k tomu oprávněn, ježto vůbec není jisto, zda toto jmění bude u tohoto soudu projednáváno. Mohlo by se také státi, že ohledně tohoto jmění smlouvou mezi oběma státy byla by vydána jiná ustanovení, než jsou ona, na jichž základě první soud rozhodl. Rovněž nezákonné jest usnesení v odstavci X. příkazujícím zástupci stěžovatelů, by předložil přílohy tam uvedené za účelem přípravy projednání pozůstalosti, ježto, jak již uvedeno, ještě není jisto, který soud jest příslušný k projednání pozůstalosti, jež se nalézá na půdě království italského, a zda jest vůbec nějaký soud tuzemský k tomu povolán. Proto takové opatření nebylo toho času ani nutným ani účelným.

Nejvyšší soud dovolací rekurs finanční prokuratury, pokud čelil proti usnesení rekursního soudu, jímž byl zrušen odstavec X. usnesení prvého soudu, odmítl, jinak mu nevyhověl.

Důvody:

Jde o projednávání pozůstalosti československého státního příslušníka, který ve Vídni bydlel a zemřel a jehož movitá pozůstalost, jsoucí na území Rakouského spolkového státu, byla prvním soudem již projednána a vdově jako universální dědičce právoplatně odevzdána. Mimo jmění v Rakousku zanechal prý zůstavitel také movité i nemovité jmění

v Italii. Pokud jde o nemovitosti v cizozemsku ležící, nepřicházejí tyto v úvahu, protože ohledně nich nepřísluší československým soudům projednání pozůstalosti a netvoří předmět dědických poplatků (§ 300 obč. zák., § 21 nesp. říz. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. a § 5 odstavec prvý čís. nařízení ze dne 15. září 1915, čís. 278 ř. zák.). Movitá pozůstalost, která prý je v Italii, nebyla dosud zjištěna, tím méně projednána. Na rekurs universální dědičky zrušil rekursní soud ony části usnesení prvního soudu v odst. VI. a VII. a onu část odevzdací listiny, jimiž první soud, odevzdávaje pozůstalost, současně nařídil poznámky při pozůstalostních depositech a kontech ve Vídni toho obsahu, že toto jmění ručí za projednací náklady a pozůstalostní poplatky z veškeré pozůstalosti, totiž rakouské i italské. Neprávem napadá v tom směru finanční prokuratura usnesení rekursního soudu, pokud jde o pozůstalostní poplatky (kdežto projednací náklady již v úvahu nepřicházejí). První soud opřel své opatření o předpis §u 43 nesp. říz., jehož však tu nelze použíti, jak správně uznal soud rekursní. Předpis ten má na mysli zajištění poplatků z té které pozůstalostní podstaty za projednávání pozůstalosti. V tomto případě byla však rakouská pozůstalost již projednána a odevzdána, když bylo okresní finanční ředitelství v Litoměřicích dopisem ze dne 27. září 1923 prohlásilo, že vzhledem k mezistátní smlouvě ze dne 11. února 1922, čís. 369 sb. z. a n. tato pozůstalost v Čsl. státě nějakému poplatku nepodléhá. Z této pozůstalostní podstaty nebylo tedy třeba poplatky zajišťovati. Jde nyní jen o otázku, zda mohlo býti onoho předpisu použito aspoň k zajištění poplatků z movité pozůstalosti italské, která ještě projednána nebyla. Také tuto otázku jest zodpověděti záporně. I kdyby tu taková movitá pozůstalost byla, i kdyby byla aktivní, a i kdyby z ní nějaké poplatky v tomto státě byly svého času předepsány, — což vše jest tentokráte ještě nejisto — mohlo by býti použito předpisu §u 43 nesp. říz. právě jen ohledně této italské pozůstalostní podstaty a nikoliv ohledně pozůstalostní podstaty rakouské, zejména když tato byla již prohlášena za poplatků prostou. To vyplývá nejen z §u 43, nýbrž také z §u 179 nesp. říz. a z §u 72 popl. zák. ze dne 9. února 1850, čís. 50 ř. zák., podle něhož poplatek z převodu majetku (též poplatek pozůstalostní) vázne na věci, která je předmětem převodu a podle něhož má soud při závěře a inventuře přiměřeně se postarati o zajištění dotyčného poplatku. Právem tedy rekursní soud opačné opatření pozůstalostního soudu odstranil. Pokud rekursní soud zrušil také odst. X. usnesení prvního soudu, nařizující právnímu zástupci universální dědičky předložení výtahu z obchodního rejstříku a výtahu z knih, a pokud finanční prokuratura i v tomto směru napadá usnesení rekursního soudu, chybí jí oprávnění k rekursu podle §u 9 nesp. říz., protože toto opatření netýká se jí, a pokud by měla zájem na projednání pozůstalosti k vůli případným dědickým poplatkům, má k tomuto projednání dojíti podle §u 21 nesp. říz. i podle rozhodnutí rekursního soudu, ovšem u soudu příslušného, za který určen byl podle §u 28 j. n. současně vydaným rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 17. června 1925 č. j. Nd I 240/25 právě okresní soud v Litoměřicích. Byl tedy dovolací rekurs v tomto směru odmítnut, aniž by bylo lze v té příčině věcně přezkoumati usnesení rekursního soudu.

Čís. 5131.

Bylo-li manželství rozloučeno z viny obou manželů, jest manželka oprávněna domáhati se na manželi vrácení věna. Ku vkladní knížce peněžního ústavu, dané věnem, nabývá manžel pouze práva požívacího.

(Rozh. ze dne 17. června 1925, Rv I 570/25.)

Manželství stran bylo rozloučeno rozsudkem z viny obou manželů. Žalobě manželky na manžela o vrácení věna procesní soud prvé stolice vyhověl potud, že uznal žalovaného povinným zaplatiti žalobkyni 8.000 Kč, na něž zněla záloženská vkladní knížka, již byla žalobkyně věnem přinesla a již žalovaný za manželství vybral. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného a uvedl mimo jiné v důvodech: Jedná se o to, zda prvý soud věc posoudil po stránce právní správně čili nic, uznav, že žalovaný po zrušení manželství rozlukou z viny obou stran povinen jest, věno manželce vydati (vrátiti). V tom směru odvolací soud, vycházeje z právní povahy věna, by po dobu trvání manželství sloužilo k ulehčení nákladů manželského soužití, má za to, že věno tím, že mu bylo odevzdáno, nepřešlo ještě do vlastnictví manželova, nýbrž že mu k němu přísluší pouze právo požívací podle §§ 509 a násl. obč. zák. po dobu manželského spolužití. Když však nyní manželství soudem prohlášeno bylo za rozloučené, přestal důvod pro užívání věna manželem a může žalobkyně vydání věna od něho žádati (stejného právního názoru jest i Dr. Ehrenzweig System des allg. österr. Privatrechtes 1924, Familien und Erbrecht § 439). Ustanovení §u 1264 obč. zák., jehož se odvolatel dovolává a z něhož dovoditi se snaží, že manželka, jejíž vina nebo spoluvina na rozvodě byla vyslovena, nemá nároků na vrácení věna, nelze v tomto případě použíti, poněvadž při rozvodu manželství od stolu a lože trvá svazek manželský dále, kdežto manželství stran, jak zjištěno, bylo rozloučením zrušeno. Ostatně by to odporovalo i všemu právnímu přesvědčení a cítění, by manžel, z jehož spoluviny manželství bylo rozloučeno, podržel pro sebe požitky věna určeného k ulehčení nákladů manželského spolužití, když předpoklad pro to, manželské spolužití, samo bylo rozlukou zrušeno, a to až do své smrti (§ 1229 obč. zák.), jak odvolatel nároky své ohledně věna posuzuje. Námitka, že mu věno odevzdáno bylo bez notářského spisu, jest nemístná a bezvýznamná, protože se nejedná o potvrzení, že věno záležející ve vkladní knížce občanské záložny na 8.000 Kč bylo jím přijato, ani o smlouvu svatební katexochen (§ 1 a) a c) zákona ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák.), kdežto skutečné odevzdání knížky oné jako věno žalobkyně jest nesporno a proto ku platnosti jeho notářského spisu třeba není.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce posoudil odvolací soud věc bezvadně. Rozlukou zrušuje se svazek manželský a tím pomíjí i účel věna, zřízeného manželovi jen k ulehčení nákladu spojeného s manželským společenstvím

(§ 1218 obč. zák.). Nastává tudíž povinnost pro manžela, by je manželce vrátil, ježto právní důvod, pro který bylo plněno, odpadl (§ 1435 obč. zák.) a manžel není oprávněn užívati je dále až do své smrti (§ 1229 obč. zák.). Odvolací soud správně vyložil, že žalovaný nemůže se při rozluce manželství dovolávati ustanovení §u 1264 obč. zák. a stačí k jeho důvodům odkázati. Nesejde na tom, že věno, záležející ve vkladní knížce na 8.000 Kč, zřídil bratr žalobkyně, ježto tak učinil za žalobkyni a v její prospěch a nevyhradil si, že mu musí býti vráceno (§ 1229 obč. zák.). Ježto věnem nebyly dány hotové peníze, nemůže se žalovaný odvolávati ani na ustanovení §u 1227 obč. zák., že nabyl k nim práva vlastnického a nižší soudy správně uznaly, že ku vkladní knížce měl žalovaný pouze požívací právo. Vybráním vkladu však žalovaný toto své právo překročil, osvojiv si vkladní jistinu, na kterou neměl zákonného nároku. Nižší soudy také správně z ustanovení §u 91 obč. zák. dolíčily, že žalovaný jako hlava rodiny měl povinnost vyživovati svou manželku a vydržovati svou domácnost a zjistil, že měl k tomu vlastní prostředky ze vkladů.

Čís. 5132.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

Právo obchodního pomocníka dle §u 35 zák. nemůže býti změněno ani ztenčeno při dojednání smlouvy aniž po dobu služebního poměru až do jeho rozvázání.

(Rozh. ze dne 17. června 1925, Rv I 732/25.)

Žalobce vedl filiálku žalované firmy a složil jistotu 15.000 Kč. Žalovaná propustila žalobce dne 19. ledna 1924, zdráhala se však vrátiti jistotu, zadržujíc ji na úhradu škody žalobcem prý způsobené. Žalobě, by jistota byla složena na soudě, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Podle §u 35 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. může zaměstnanec, jenž složil jistotu, pakli při skončení služebního poměru zaměstnavatel uplatňuje nároky z náhrady škody, žádati, by jistota byla složena na soudě. Podle §u 40 tohoto zákona nemůže toto zaměstnancovo právo služební smlouvou býti ani změněno ani ztenčeno. V duchu a smyslu zákona nelze těmto ustanovením rozuměti jinak, než, že zaměstnanec vůči hospodářsky silnějšímu zaměstnavateli jest účastným této zákonné ochrany nejen při samém dojednání služební smlouvy, nýbrž i po celou dobu služebního poměru až do jeho rozvázání, neboť jinak by tato ochrana pozbyla pro zaměstnance veškerého významu a stala by se přímo ilusorní. Z toho plyne, že pro rozhodnutí této právní rozepře je nedůležito, zda žalobce při jednání se žalovaným dne 13. ledna 1924 souhlasil, by žalovaný s jistotou disponoval pokud se týče jistotu na úhradu škody žalobcem jemu prý způsobené si ponechal, když služební poměr podle vlastního přednesu žalovaného byl rozvázán teprve dne 19. ledna 1924, a to proto, že domnělá škoda až do tohoto dne nebyla nahrazena.

Čís. 5133.

Úrazové pojištění dělnické.

Ručení horního inspektora a naddůlního báňského podniku jest posuzovati dle §u 47 úr. zák.

Při ručení dle §u 47 zák. o úr. poj. jsou směrodatny i předpisy §u 1304 obč. zák. Jde-li o spoluzavinění poškozeného na úrazu, dlužno při určení rozsahu jeho nároku dle §u 47 zák. o úr. poj. především zjistiti jeho výši dle §§ 1304, 1325—1327 obč. zák. a odečísti od částky takto určené to, co poškozený obdržel od úrazové pojišťovny.

(Rozh. ze dne 17. června 1925, Rv I 764/25.)

Co do předchozího děje poukazuje se na rozhodnutí čís. sb. 3093. Procesní soud prvé stolice určil po té výši náhrady žalobci v ten způsob, že od zjištěného ušlého výdělku odpočetl, čeho se žalobci dostalo od bratrské pokladny, a přiznal mu ¾ tohoto rozdílu. Odvolací soud k odvolání žalovaných snížil výši náhrady vypočítav ji tak, že od ¾ zjištěného ušlého výdělku odečetl, co se dostalo žalobci od bratrské pokladny. V důvodech uvedl mimo jiné: Právem vytýká žalovaná strana, že prvý soud při výpočtu přisouzené náhrady postupoval nesprávně. Dle §u 47 zákona ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. na rok 1888 přísluší pojištěnému nárok na náhradu proti osobám, tam uvedeným, jen potud, pokud převyšuje nárok na náhradu, příslušející pojištěnému dle zákonných předpisů (§§ 1325—1327 obč. zák.) to, co dle zákona o úraz. pojištění pojišťovna musí pojištěnému nahraditi. Dle toho nutno určiti napřed, jaký nárok žalobci přísluší proti žalovaným dle §u 1325 až 1327 obč. zák. a určiti pak, co pojišťovna povinna jest dle zákona o úraz. pojištění mu nahraditi, poněvadž tím se pak zjišťuje, oč onen nárok převyšuje náhradu úrazové pojišťovny. Právoplatně bylo rozhodnuto, že nárok žalobce jest proti žalovaným důvodem po právu třemi čtvrtinami. Přísluší mu tedy dle §u 1325 obč. zák. také náhrada tří čtvrtin ušlého výdělku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Důvody:

V tomto případě, kde jde o ručení horního inspektora a naddůlního báňského podniku, tedy nikoliv o osoby uvedené v §u 46 zákona o úrazovém pojištění dělníků, přichází v úvahu jedině ustanovení §u 47 tohoto zákona, ve kterém nejsou uvedeny §§ 1325 až 1327 obč. zák., nýbrž všeobecně se mluví o náhradě, která přísluší poškozenému dle zákonných předpisů, tedy po případě s omezením §u 1304 obč. zák., který jedná o jeho spoluzavinění. Jak zřejmo z důvodové zprávy k §u 49 (nyní

§ 47) osnovy zákona o úrazovém pojištění dělníků, zůstalo ručení osob, v tomto §u uvedených, za následky úrazu nedotčeno úrazovým pojištěním a bylo pouze potřebí ustanovení o tom, pokud případný nárok poškozeného přechází na úrazovou pojišťovnu. Nárok poškozeného nebyl tedy dle úmyslu zákonodárcova rozšířen, nýbrž odkázán na ustanovení dosavadních zákonných předpisů a přešel na úrazovou pojišťovnu pouze částkou, jíž tato má přispívati k náhradě škody dle zákona o úrazovém pojištění dělníků. Není potřebí šířiti se o tom, že rozsah nároku poškozeného nelze výlučně určiti s hlediska §§ 1325—1327 obč. zák., nýbrž že zde jsou směrodatny i předpisy §u 1304 obč. zák., který není uveden v §u 46 zákona o úrazovém pojištění dělníků proto, že se zde jedná pouze o úmyslné jednání osob, uvedených v §u 45 cit. zákona. V takových případech jest spoluzavinění poškozeného těžko myslitelno. Jde-li o spoluzavinění poškozeného na úrazu, dlužno tedy při určení rozsahu jeho nároku dle §u 47 zákona o úrazovém pojištění dělníků především zjistiti jeho výši dle §§ 1304, 1325 až 1327 obč. zák. a odečísti od částky takto určené peníz, který poškozený obdržel od úrazové pojišťovny. Výpočet prvého soudce a dovolatele odporuje smyslu a doslovu §u 47 zákona o úrazovém pojištění dělníků.

Čís. 5134.

Není přípustno, domáhati se zrušení spoluvlastnictví ke knihovnímu tělesu v ten způsob, by jednotlivé jeho díly byly prodány veřejnou dražbou, ostatní pak aby byly fysicky rozděleny.

(Rozh. ze dne 17. června 1925, Rv I 795/25.)

Žaloba spoluvlastníka proti spoluvlastnici o zrušení spoluvlastnictví v ten způsob, by některé ze společných dílů knihovního tělesa byly prodány, jiné pak fysicky rozděleny mezi spoluvlastníky, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Způsob rozdělení spoluvlastnictví, jak jej žalobce žádá, totiž aby jednotlivé díly téhož knihovního tělesa jakožto nedělitelné byly veřejnou dražbou prodány, kdežto ostatní díly téhož knihovního tělesa byly fysicky rozděleny, není podle zákona přípustným. Neboť podle §u 843 obč. zák. se zřetelem na ustanovení §u 3 knih. zák., podle něhož každé knihovní těleso tvoří celek, a ve spojení s ustanovením §u 11 knih. zák. může spoluvlastnictví nemovité věci jen ve své celistvosti, nikoliv však pouze ohledně jednotlivých částí býti prodáno veřejnou dražbou a právě tak dle §u 841 obč. zák. musí fysické dělení se vztahovati na celý společný objekt. Tím méně odpovídá zákonu, by obou těchto způsobů dělení bylo použito kombinovaně na tutéž realitu. V případě, o nějž jde, je jedině přípustná veřejná dražba ohledně celého knihovního tělesa.

V žalobě dle §u 35 (36) ex. ř. musí býti žádáno rozhodnutí o námitkách proti nároku (proti povolení exekuce), nestačí žalobní návrh na zrušení exekuce. Žalobu, obsahující pouze tento návrh, jest zamítnouti.

(Rozh. ze dne 17. června 1925, Rv I 1017/25.)

Žaloba dlužníka o zrušení exekuce byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání, opírající se o důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., není způsobilé, by přivodilo změnu napadeného rozsudku, kterým ve věci správně bylo rozhodnuto. Žalobní prosba, která srovnalými rozsudky nižších soudů byla zamítnuta, zní v ten smysl, aby exekuce, povolená usnesením ze dne 2. prosince 1923 k vydobytí pohledávky 2119 Kč 40 h se 6% úroky ode dne 1. prosince 1920 a útratami byla zrušena. Ať již podle přednesených skutkových okolností jde o žalobu podle §u 35 ex. ř., opřenou o skutečnosti nárok rušící, neb o žalobu podle §u 36 ex. ř., uplatňující námitky proti povolení exekuce, v žádném případě žalobce ze skutkových okolností jím tvrzených nevyvodil a neučinil příslušného návrhu žalobního. Návrh žalobní, odpovídající předpisům §u 35 pokud se týče 36 ex. ř. a §u 226 c. ř. s. vůbec chybí, naproti tomu návrhu na zrušení exekuce v žalobním žádání vůbec nebylo zapotřebí. Žaloba, tak jak zní, jest jen návrhem na zrušení exekuce. Takový návrh do žaloby podle §u 35, pokud se týče podle §u 36 ex. ř. podle posledního odstavce §u 39 ex. ř. pojat býti může, ale nemusí, protože soud, vyhoví-li právoplatně žalobě, jest povinen podle §u 35 poslední odstavec ex. ř. exekuci zrušiti. Naproti tomu nezbytnou podmínkou pro zrušení exekuce jest návrh žalobní (a na základě jeho vydaný rozsudek) o námitkách proti nároku, pokud se týče proti povolení exekuce v tom smyslu, že se námitkám vyhovuje, a exekuce nebo pokračování v exekuci, nebo pokračování v řízení prodejovém za nepřípustné se prohlašuje, nebo že nárok uhasl, že byl zastaven a podobně, pokud se týče že se povolení exekuce prohlašuje za nepřípustné. Vždy musí býti žádáno rozhodnutí o námitkách proti nároku (proti povolení exekuce), a teprve když námitkám právoplatně bylo vyhověno, nastane zrušení exekuce, ať již návrh k tomu směřující v žalobě byl učiněn či nikoliv (§ 35 odstavec čtvrtý ex. ř. a § 163 odstavec prvý jedn. ř.). Žalobce tedy pochybil pojav jen tento následek a nikoliv jeho podstatný předpoklad po rozumu §u 35 pokud se týče 36 ex. ř. do žalobního návrhu. Žádostí žalobní vymezuje žalobce soudu hranice jeho rozhodovací činnosti a určuje přesně, o čem soud má rozhodnouti. Soud jest návrhem žalobcovým potud vázán, že nesmí žalobci přiříknouti více nebo něco jiného, než žádal (§ 405 c. ř. s.). Ježto v tomto případě nejde ani o žalobu určovací, ani o žalobu o plnění, nýbrž jen o návrh na zrušení exekuce, kterému rozsudkem vyhověti nelze, byl žalobní návrh nižšími soudy právem zamítnut. K tomu dlužno ještě podotknouti, že dle

§u 182 c. ř. s. není soudce povinen, aby stranu, zastoupenou advokátem, poučoval, aby svůj žalobní návrh přizpůsobila svému přednesu a dala mu ráz takový, aby mohlo býti po rozumu §§ 404 a 405 c. ř. s. dle znění prosby žalobní uznáno po právu. Také nejde tu o pouhou formální vadu, jejíž nápravu bylo by zařídíti dle §§ 84 a 85 c. ř. s. K jakým důsledkům vede nepřesné a zákonu neodpovídající stylisování prosby žalobní, patrno v tomto případě, kde dovolatel ještě v dovolacím spise uznává za nutno dovozovati, že podal žalobu jen dle §u 35 ex. ř. a nikoli též dle §u 36 ex. ř.

Čís. 5136.

V tom, že věřitel přijal splátku, určenou dlužníkem výslovně na určitou položku (§ 1415 obč. zák.), jest spatřovati souhlas věřitelův (§ 863 obč. zák.) s dlužníkovým určením.

Ani při kontokorentním spojení není nadobro vyloučeno, by se strany nedohodly, že se určitý plat má účtovati na určitou položku dluhovou. Pouze použití §u 1416 obč. zák. jest tu vyloučeno.

(Rozh. ze dne 17. června 1925, Rv II 395/25.)

K námitkám žalovaného Petra M-a ponechal procesní soud prvé stolice směnečný platební příkaz v platnosti, odvolací soud směnečný platební příkaz zrušil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Není sporu o tom, že Jiří M. dluhoval žalobkyni z poskytnutého úvěru různé částky. Byl tu jednak dluh hypotekární 410.000 Kč, jednak dluh směnečný 60.000 Kč ze sporné směnky, kterou spolu podepsal žalovaný Petr M. Odvolací soud, opakovav důkazy, zjistil, že Jiří M. poukázal žalobkyni 44.000 Kč, 11.000 Kč a 5.000 Kč, úhrnem tedy 60.000 Kč, určiv tyto částky dle dopisů ze dne 24. února a 12. března 1923 k zaplacení dluhu směnečného (60.000 Kč), a že žalobkyně, tomu neodporujíc, Jiřímu M-ovi v dopisech ze dne 13. března, 14. března, 7. dubna a 11. dubna 1923 oznámila, že zaslané částky připsala mu k dobru. Právem soud odvolací uznal, že byl takto dle §u 1415 obč. zák. zapraven dluh směnečný. Neboť, dluhuje-li někdo několik položek a zapraví-li dluh jen částečně, rozhoduje především dohoda stran o tom, nač má splátka býti účtována. V tom směru pokládá se za to, že věřitel mlčky souhlasí s prohlášením dlužníkovým (§ 863 obč. zák.), přijme-li bez výhrady splátku, určenou dlužníkem výslovně na určitou položku. Pokud žalobkyně tvrdí, že s nabídkou Jiřího M-a nesouhlasila a souhlasiti nemohla vzhledem k tomu, že dala svolení k odprodeji některých pozemků Jiřího M-a jen s tou podmínkou, že bude kupní ceny použito k částečnému splacení dluhu hypotekárního, ocitá se v rozporu s opačným skutkovým zjištěním odvolacího soudu a s tím, co bylo právě vyloženo s hlediska právního. Nechtěla-li žalobkyně vzhledem k předchozí úmluvě přijati zaslané částky na směnečný dluh, k jehož zapravení byly dlužníkem určeny, měla, poukazujíc k úmluvě, odmítnouti nabídku Jiřího M-a a prohlásiti, že účtuje zaslané částky dle úmluvy na dluh hypotekární. Je-li však pokládati směnečný dluh za zapravený dle §u 1415 obč. zák., netřeba uvažovati o tom, jak by bylo pohlížeti na věc s hlediska §u 1416 obč. zák., jehož ustanovení platí jen podpůrně, není-li dohody stran. Příslušné vývody dovolacího spisu zůstávají tedy nepovšimnuty. Pokud konečně žalobkyně napadá jako právně mylný názor soudu odvolacího, že nešlo mezi ní a Jiřím M-em o poměr kontokorentní, a, tvrdíc opak, dovozuje, že přešel i směnečný dluh v jediné a jednotné saldo kontokorentní a již z toho důvodu nenabyl nikdy povahy samostatné, — poráží sama sebe. Neboť, nenabyl-li směnečný dluh povahy samostatné, nemohla jej ani ona samostatně zažalovati, a byl by již tím žalobě odňat jakýkoliv podklad. Ostatně z předloženého výpisu z obchodních knih žalobkyně vysvítá, že skutečně nešlo o pravý poměr kontokorentní ve smyslu čl. 291 obch. zák., nýbrž o obyčejný běžný účet. Konečně ani při kontokorentním spojení není nadobro vyloučeno, by se strany nedohodly, že se určitý plat má účtovati na určitou položku dluhovou (§ 1415 obč. zák.) a jen použití §u 1416 obč. zák. jest při kontokorentu vyloučeno (Gl. U. 15054 A. C. 1781).

Čís. 5137.

Pozemková reforma.

»Odevzdání a předání« dle §u 20 (3) zákona náhradového znamená »přenechání« dle §u 349. ex. ř.

K pojmu »přenechání« dle §u 349 ex. ř.

»Přenechání« provádí se dle §u 315 obč. zák.; není třeba, by soudní komise obcházela hranice a na každou parcelu vkročila; stačí odevzdání protokolárním prohlášením.

»Znameními« dle §u 315 obč. zák. nejsou míněny prostředky §u 427 obč. zák., nýbrž znamení jako prostředky prohlášení vůle dle §u 863 obč. zák.

(Rozh. ze dne 18. června 1925, R I 506—508/25.)

V řízení o exekuční vyklizení nemovitostí, vypovězených Státním pozemkovým úřadem dle náhradového zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n., zamítl soud prvé stolice návrhy dlužníka (vypovězeného vlastníka), by mapy (soukromé a obecní) přiložené vymáhajícím věřitelem (Státním pozemkovým úřadem) nebyly připuštěny při obchůzce hranic, by nebyly připuštěny kopie katastrálních map a by byli přibráni znalci k výkonu exekuce. Rekursní soud návrhům vyhověl.

Nejvyšší soud změnil usnesení rekursního soudu v ten rozum, že zamítl rekurs dlužníka do usnesení prvého soudu.

Důvody:

§ 20 (3) náhr. zák. n. zn. stanoví, že okresní soud místně příslušný provede vyklizení a odevzdání vypověděných nemovitostí a předání jich

do držby Státního pozemkového úřadu podle předpisů exekučního řádu. »Odevzdání« a »předání« jest patrný pleonasmus, protože se patrně oběma výrazy nemůže míniti nic jiného než tradice provedená v cestě exekuce neboli soudní uvedení v držbu. Předpisy exekučního řádu, podle nichž se toto uvedení státi má, jsou předpisy §u 349 ex. ř., stanovící, že se provede vyklizení a uvedení vymáhajícího věřitele v držbu nemovitosti, což nápis nazývá přenecháním. »Odevzdání« a »předání« §u 20 (3) náhr. zák. tedy neznamená nic jiného, než »přenechání« §u 349 ex. ř. Exekuční úkon skládá se dle toho z úkonu dvojího: vyklizení exekuta, t. j. jeho věcí a lidí na nemovitostech se nalézajících, přenechání nemovitostí samých v držbu exekventa. Pojmovou a tudíž podstatnou částí exekuce této jest jen přenechání nemovitostí, neboť o to právě jde, kdežto vyklizení věcí a lidí exekutových jest jen nahodilostí, nastávající pro ten případ, že se tam skutečně věci neb lidé exekutovi nalézají, a nařízenou jak v zájmu exekventa, aby věci a lidé v zájmu exekuta, by mu zabezpečena byla volná disposice nad nimi, když nemovitosti, na nichž se posud nalézají, z jeho držby vystupují. Že zákon uvedení exekventa v držbu (nucenou tradici) nazývá přenecháním, nespočívá na namátce, nýbrž volba výrazu jest dobře rozvážená. Dlužno vycházeti z pojmu římské vacua possessio a její tradice, která se uskutečňuje pouhou vůlí stran, a jest i v moderním právu ještě zcela běžnou, ačkoli si to ani zákon, ani praxe jasně neuvědomují. Tradice tato záleží v tom, že posavadní držitel vzdává se vůle držitelské a, pouštěje takto držbu, umožňuje tím nabyvateli, by se sám, bez jeho spolupůsobení, kdykoli držby uchopil, takže k »předávání« na místě samém vůbec nedochází. Tento způsob tradice jest pravidelným zejména při pozemcích, kde vyklizování netřeba na př. prodává-li a odevzdává-li a — jak obvyklá formule zní — »touto smlouvou již také skutečně prodal a odevzdal« A louku svou B-ovi, tu strany ani nenapadá, by se k cíli skutečného odevzdání na pozemek odebraly, nýbrž převod držby nastává již samou smlouvou, ježto prodatel držbu úplně pouští a kupitel se jí chápe již smlouvou samou, ačkoli na pozemek nevkročí až o nejbližší senoseči. V mezičasí jest to sice jen vacua possessio, protože kupitel fysické držby se ještě neujal, ale zjevno, že i tato držba jest plnou a zákonně chráněnou držbou, neboť proti každému svémocnému zásahu v pozemek bude kupiteli již ode dne smlouvy příslušeti proti zasažiteli žaloba z rušené držby. O tom není pochybnosti. Taková tedy je síla pouhé vůle držitelské, chápe-li se jí nabyvatel se souhlasem posavadního držitele. A v tom jest jádro otázky. § 315 obč. zák. praví, že, co se týče rozsahu držby, jest tento při věcech, jež držitele již mají, jiným podle toho, zda se jí chápeme proti jeho vůli, sami bez jeho spolupůsobení, svémocně, či s jeho svolením a spolupůsobením; v onom případě že nabývá se v držbu jen tolik, co skutečně bylo uchopeno, v tomto však všecko, co posavadní držitel měl a zřetelnými znameními odevzdal, aniž by třeba bylo, každou část celku zvláště přejímati. Znameními, o nichž zde zákon mluví, nejsou snad míněna znamení §u 427 obč. zák., t. j. nástroje nebo listiny, vzetí v držbu umožňující na př. klíče nebo skladní listy, neboť ty umožňují to i, když se jich zmocnění stane svémocně, nýbrž myslí se tu na znamení jako prostředky prohlášení vůle tak, jako v §u 863 obč. zák. Tradice exekuční ale také není svémocným uchopením se držby, nýbrž skutečným a pravým dvojstranným odevzdáním a převzetím její, jenže vůli zdráhajícího se posavadního držitele, jenž dobrovolně držbu pustiti nechce, nahražuje tu vůle soudu. I tady by se sice jako při smlouvách dalo mysliti odevzdání pouhým prohlášením, tak totiž, že by soudce vydal příkaz, jímž posavadního držitele držby zbavuje a mu nařizuje, by se všech úkonů držebních držel a věc nabyvateli pustil, kterého zároveň zmocňuje, by se jí uchopil, a to dostatečně naznačuje výraz »přenechání«, s nímž se právě také již v §u 315 jako se synonymem »odevzdání« setkáváme, avšak zákon počítá s častým případem, že se na nemovitosti jako na př. na statku nebo v domě nalézají věci a lidé exekutovi a po případě že bude nutno násilím odstraniti exekuta sama, předpokládá tedy nutnost vyklizení a nazývá proto exekuční úkon »vyklizením a přenecháním«. Nicméně, poněvadž přenechání (tradice) nemovitosti samé dá se mysliti i bez vyklizení svršků a lidí exekutových, které může pak následovati i kdykoli potom a postupně, dlužno obojí z těch úkonů uvažovati sám o sobě. Přenechání provede se dle §u 315 obč. zák. Není tedy třeba, by soudní komise obcházela hranice nemovitosti a na každou parcelu vkročila, jak si to první soudce představuje, nebo dokonce, jak exekut, jemuž ani to nestačilo, tomu chce, aby se vkročilo na každou část pozemku a do každé místnosti v budovách, nýbrž zajisté úplně stačí, když soudní komise, dostavivší se do toho kterého dvora, k němuž nemovitosti, o jichž odevzdání jde, hospodářsky patří, tam je vymáhajícímu věřiteli odevzdá zřetelným protokolárním prohlášením, uvádějíc je v soudním protokolu tak, jak jsou ve výpovědi (exekučním titulu) seznamenány. Nemůže ovšem vaditi, bude-li předložena katastrální mapa, z níž by účastníci o poloze přenechávaných parcel názor nabýti mohli, avšak nějaké zjišťování hranic vůči sousedům nejen není v zákoně předepsáno, nýbrž jest také bezúčelné, protože nejde o úpravu hranic, která by ostatně vůči sousedům, ježto nejsou účastníky úkonu, nijak působiti nemohla. Jdeť zatím jen o poměr vůči exekutovi, jenž by se vydal žalobám possessorním i petitorním, kdyby na nemovitostech, jež podle protokolu Státního pozemkového úřadu odevzdány budou, po sepsání protokolu držební úkony ještě si osoboval. Co se týče vyklizení, stačí poukázati na podrobné předpisy §u 349 ex. ř. O zatně se dle obsahu stížností o otázku vyklizení vůbec nejedná. Podle toho všeho usnesení rekursního soudu nejsou v dispositicích svých v zákonných předpisech odůvodněna, hrozí spíše nebezpečím, svésti výkon exekuce na scestí, i bylo je proto odstraniti a tedy stížnosti exekuta, jež je vyvolaly, změnou usnesení těch zamítnouti.

Čís. 5138.

Šestinedělní propadná lhůta §u 933 obč. zák. platí i při obchodech.

(Rozh. ze dne 18. června 1925, Rv I 802/25.)

Žalující, velkořezník, tvrdil v žalobě o zaplacení 1.603 Kč, že koupil od žalovaného, velkořezníka, dne 19. července 1924 na Ústředních jat-

kách v Praze krávu za 3824 Kč 50 h a že po dojití do Liberce shledal u krávy úbytek na váze a tuberkulosu, takže byl nucen prodati ji za 2346 Kč 80 h, a domáhal se na žalovaném zaplacení rozdílu. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě rozsudkem pro zmeškání. Odvolací soud žalobu zamítl, ježto nebyla podána ve lhůtě §u 933 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl mimo jiné v

důvodech:

Soud odvolací má za to, že jde sice o obchod místní, takže nemají místa předpisy obchodního zákona, nýbrž občanského zákoníka. Než ani to ani ono není ze žaloby patrno, neboť, co se týče obchodu, nejen že se tam netvrdí, že krávy byly koupeny k dalšímu zcizení, nýbrž ani, že byly koupeny do řeznického obchodu na výsek, jak ze žaloby vyčítá odvolací soud, neboť žaloba tvrdí jen, že sporná kráva odkázána pro tuberkulosu k nucenému výseku. Mohla tedy i při vlastnosti kupitele jako velkořezníka koupena býti na chov, třeba že pravděpodobným byl opak. Nelzeť zde zakládati nic na domněnky, nýbrž jen na určité tvrzení. Nejsou však, jakkoli rovněž jest to nejvýš pravděpodobno, v žalobě tvrzeny příslušné okolnosti, které by doličovaly obchod na straně prodatele (žalobce), ať základní, ať podpůrný, a opět nějaké presumování, byť sebe nutkavější, nemůže to nahraditi. Nelze tedy ani říci, že věc se posuzuje podle předpisů obchodního zákona na základě jeho čl. 277. Konečně není z povrchní žaloby ani zřejmo, zda žalovaný převzal krávy přímo při koupi na jatkách a poslal si je do Liberce sám, či zda, nebyv snad na jatkách vůbec ani přítomný, dal si je zaslati do Liberce, a zda jde tedy o obchod místní či distanční. Nicméně, ať jest to obchod nebo ne, platí tu vždy propadná lhůta §u 933 obč. zák. a to, není-li to obchod anebo je-li to obchod místní, přímo, a je-li to obchod distanční, tedy mocí čl. 349, odstavce čtvrtého obch. zák., dle něhož jeho předpisy nic není změněno na zvláštních zákonech, jimiž pro jednotlivé druhy předmětů kratší lhůty jsou určeny. Takovým předpisem je právě § 933 obč. zák., stanovící pro žalobu, uplatňující nároky ze správy pro vady dobytka, ohledně nichž platí presumpční lhůta, 6 nedělní propadnou lhůtu, běžící od posledního dne lhůty presumpční, což dopadá právě pro tento případ, ježto pro tuberkulosu, kterou žaloba uplatňuje, platí právě dle min. nař. ze dne 10. listopadu 1916, čís. 384 ř. zák. presumpční lhůta 14 dnů. Měla tedy žaloba podána býti v 8 nedělích počítaje ode dne, kdy kráva byla převzata, tedy buď od 19. července neb od 21. července 1924, dle toho, zda převzata byla již na jatkách v Praze anebo zda platí za dobu odevzdání teprve převzetí její v Liberci po dojití drahou, byla však podána teprve dne 16. listopadu 1924, tedy zhruba o 2 měsíce opožděně; a k této preklusi měl prvý soudce přes zmeškání žalovaného přihlížeti, ježto se k ní hledí z úřední povinnosti. Že 6nedělní lhůta §u 933 obč. zák. předepsaná při vadách dobytčích, musí platiti i při obchodech a spadá tedy pod cit. čl. 349, odstavec čtvrtý obch. zák., plyne jasně z jejího zákonodárného důvodu, neboť dána je proto, že při dobytčích vadách věc je vždy naléhavou a netrpí odkladu, tento důvod však dán jest zrovna tak dobře, jde-li o obchod jako jde-li o smlouvu pouze obecnoprávní.

Čís. 5139.

Poplatků za sepsání soukromých listin a odměny za přípravná jednání, související se sepsáním oněch listin, může se notář domáhati na straně pouze v řízení nesporném, nikoliv však pořadem práva. Lhostejno, z jakých důvodů strana vyúčtování neuznává.

(Rozh. ze dne 18. června 1925, R II 176/25.)

Žalující notář domáhal se na žalovaných zaplacení 112.996 Kč 08 h na poplatcích, příslušejících mu jako notáři za zhotovení disoluční smlouvy ve způsobu opce a protiopce a mezitimního ujednání pro žalované. Žalovaní namítli, že poplatky tyto jsou přemrštěné, to tím více, ježto žalobcova činnost se nevztahovala na znovuzřízení oněch listin, nýbrž pouze na přepracování listin zhotovených Drem D-em, advokátem ve Vídni, a uznali peníz 10.000 Kč za přiměřený. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobci 51.000 Kč. Odvolací soud k odvolání obou stran zrušil rozsudek prvého soudu i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl žalobu. Důvody: Dle ustanovení §u 179 not. ř. určí poplatky, činí-li strana odpor proti poplatkům notářem vyměřeným, soud prvé stolice v tom místě, kde je komora, slyšev druhou stranu a vyžádav si dle potřeby posúdek notářské komory. Ustanovení toto má dle §u 184 not. ř. platnost také v příčině odměny, která notáři přísluší za sepsání listin soukromých. Ve smyslu uvedených předpisů dlužno tedy poplatky notáře určiti v řízení nesporném a jest pořad práva za tímto účelem nepřípustný (viz rozhodnutí Glaser-Unger 4837). Žalobce ovšem tvrdí, že v tomto případě bylo žaloby zapotřebí, poněvadž žalovaní nepopírali pouze výši uplatňovaných poplatků, nýbrž také namítali, že se žalobcova činnost nevztahovala na znovuzřízení listin, nýbrž pouze na jejich přepracování a že dotyčná právní jednání vůbec k místu nepřišla. Nehledě však k tomu, že žalovaní námitku, že zmíněná právní jednání vůbec k místu nepřišla, uplatňovali pouze ve svém dopisu ze dne 30. ledna 1924, kdežto ji v další korespondenci a i ve sporu neuplatňovali, lze tuto okolnost zjistiti také v řízení nesporném pouhým nahlédnutím do listin, které žalovaní dle žalobcova tvrzení také podepsali. Také okolnost, že se nejedná o znovuzřízení listin, nýbrž pouze o přepracování listin zhotovených Drem D-em, dá se porovnáním dotyčných listin snadno zjistiti v řízení nesporném. Kdyby však nebylo možno zjistiti rozhodné okolnosti v řízení nesporném, musí zůstati vyhrazeno soudci nesspornému, aby po případě dle §u 2 čís. 7 nesp. říz. poukázal strany na pořad práva. Pokud se však tak nestalo, jest nastoupení pořadu práva nepřípustné. Podle §u 42 j. n. a §u 240 odstavec třetí, 477 čís. 6, 478 a 494 c. ř. s. bylo z úřední moci vysloviti zmatečnost rozsudku a předcházejícího řízení a žalobu odmítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu rekursu.

Důvody:

Rekursu nelze přiznati oprávnění. Jak plyne ze žaloby a přednesu stran, jedná se ve sporu o poplatky žalujícího notáře za sepsání soukromých listin a o odměnu za přípravná jednání, související se sepsáním dotyčných listin. Uznal-li odvolací soud, že věc nepatří na pořad práva a žalobu proto odmítl, stalo se tak právem. Dotyčné poplatky a odměnu určiti, vznese-li strana proti jejich vyúčtování odpor, pokud se týče odepře-li jich zaplacení, náleží podle §§ 179 a 184 not. řádu soudu v řízení nesporném a pořad práva jest vyloučen. V tom směru nelze podle zákona míti pochybnosti a také rekurent s hlediska zákona proti stanovisku odvolacího soudu právě uvedenému vlastně ničeho nenamítá. Rekurent poukazuje na povahu námitek žalované strany proti vyúčtování poplatků a odměny, tvrdě, že podle těchto námitek vyřízení věci v řízení nesporném bez odkázání na pořad práva nedalo se očekávati a že proto nastoupení pořadu práva bylo na místě. Než k tomu jest uvésti, že zákon nerozeznává, z kterých důvodů strana vyúčtování notářských poplatků neuznává, a neponechává notáři nebo straně, by podle povahy námitek volila buď pořad práva nebo řízení nesporné (§ 179 not. řádu). Rovněž poukaz rekurentův k tomu, že jest nehospodárné nyní, když byla ve sporu věc probrána, odkazovati ji na řízení nesporné, nemůže stačiti k odůvodnění přípustnosti pořadu práva (§ 42 j. n., § 240 odstavec třetí, 477 čís. 6, 494 c. ř. s.).

Čís. 5140.

Poplatků za zhotovení závěti a za přípravná jednání s tím související může se notář domáhati na straně pouze v řízení nesporném, nikoliv však pořadem práva. Lhostejno, že a z jakých důvodů vznesla strana proti poplatkům odpor.

(Rozh. ze dne 18. června 1925, R II 181/25.)

Žalující notář domáhal se na žalovaném zaplacení 13.075 Kč poplatků, příslušejících mu jako notáři za zhotovení závěti žalovaného a jeho manželky. Žalovaný namítl, že poplatky jsou přemrštěné, to tím více, ježto žalobcova činnost se nevztahovala na znovuzřízení uvedených listin, nýbrž pouze na přepracování listin zhotovených Drem D-em, advokátem ve Vídni, a uznal peníz 5.000 za přiměřený. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobci 11.000 Kč. Odvolací soud k odvoláním obou stran zrušil rozsudek prvého soudu i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl žalobu z týchž důvodů jako v rozhodnutí čís. sb. 5139.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

O tom, že jde o věc na pořad práva nepatřící, nemůže býti vzhledem k ustanovení §§ 179 a 184 not. řádu pochybnosti. Jde o poplatky žalujícího notáře za zhotovení závěti žalovaného a jeho manželky, pokud

se týče též o odměnu za přípravná jednání se sepsáním listin související a žalovaný odepřel vyúčtování poplatků uznati. Podle §§ 179 a 184 not. řádu náleží dotyčné poplatky, vznese-li strana proti jejich vyúčtování odpor, na žádost notáře nebo strany určiti soudu po slyšení druhé strany a případném vyžádání si posudku notářské komory, v řízení nesporném (oficiosním, jak praví motivy k notářskému řádu), a jest pořad práva vyloučen. Vývody rekurentovy, že soudu náleží určiti poplatky notářské v řízení nesporném jen, jsou-li předem všechny rozhodné skutkové okolnosti nesporny anebo zjištěny, nemá v zákoně opory. Podle zákona nezáleží také na tom, z kterého důvodu byl proti vyúčtování vznesen odpor a zejména neponechává se stranám, by podle povahy námitek volily, zdali má míti místo pořad práva či řízení nesporné. Okolnost, že věc byla již ve sporu probrána, nepřichází vzhledem k přesným přepisům zákona o přihlížení k nepřípustnosti pořadu práva v úvahu.

Čís. 5141.

Předpisem §u 297 a) obč. zák. nebyly změněny předpisy §§ 294 a 297 obč. zák. Vlastnosti příslušenství může nabýti pouze stroj, který byl do podniku postaven vlastníkem stroje.

(Rozh. ze dne 18. června 1925, Rv II 284/25.)

K vydobytí peněžité pohledávky proti Vilému A-ovi vedl žalovaný vymáhající věřitel exekuci vnucenou dražbou třetiny nemovitosti, náležející spoluvlastnicky Vilému A-ovi. Dle odhadního protokolu byly pojaty do exekuce též stroje, v nemovitosti se nalézající. Stroje byly zabudovány v nemovitosti před rokem 1917, Vilém A. nabyl spoluvlastnictví ku třetině nemovitosti v roce 1921 za peněžitý přínos do společnosti. Žalující firma, tvrdíc vlastnické právo ku strojům, domáhala se žalobou, by exekuce ohledně strojů byla zastavena. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Po stránce právní nelze napadenému rozsudku vytýkati nesprávné rozsouzení. Je sice pravda, že zažalované stroje slouží k provozování živnosti, avšak z toho nelze ještě souditi, že tím musely se státi příslušenstvím ve smyslu §u 294 obč. zák., když vlastníci těchto strojů jich k stálému použití hlavní věci neurčili a když se nejedná výhradně o tovární budovu, nýbrž podle knihovního stavu o dům se stavební parcelou a když v knize není vyznačeno, že na parcele byla zřízena tovární budova. Poněvadž Vilému A-ovi tento stav byl znám, nenabyl koupí jedné třetiny reality také příslušné části zažalovaných strojů, které nebyly ve vlastnictví spolumajitelů domů, nýbrž žalující firmy. Nemůže proto také žalovaná vésti exekuci na tyto stroje, které vlastnictvím Viléma A-a nebyly. Dle předpisu §u 297 a) obč. zák. jsou sice stroje, s nemovitou věcí spojené, příslušenstvím nemovitosti, není-li v knize pozemkové vyznačeno, že jsou majetkem cizím, a mohou pak dle §u 140 a 252 ex. ř. zároveň s nemovitostí býti podrobeny exekuci, avšak tohoto ustanovení nelze v tomto případě použíti, poněvadž stroje dle svědecké výpovědi Richarda F-a ještě před účinností podle předpisů tenkráte platných, jako

příslušenství reality nebyly věnovány, nýbrž ponechány ve výhradním vlastnictví žalující společnosti a nestala se na tomto stavu také přibráním inženýra A-a do společnosti jako veřejného společníka, na právním stavu žádná změna. Také z odhadního protokolu v exekučních spisech je patrno, že se jedná o stroje vesměs před rokem 1917 zakoupené, následkem čehož nelze ustanovení §u 297 a) obč. zák. přiznati zpětné působnosti na tyto stroje. Při tom je ovšem bezvýznamné, zda se jedná o uplatňování smluvního či exekučního práva zástavního.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl po právní stránce v

důvodech:

Byť i § 297 lit. a) obč. zák. ustanovoval, že výhrada vlastnictví vylučuje vlastnost stroje jako příslušenství jenom tehdy, je-li výhrada ta poznamenána v pozemkové knize, otázka, zda je dána vlastnost příslušenství, musí býti posuzována podle všeobecných pravidel (§§ 294 a 297 obč. zák.), neboť tyto předpisy nebyly změněny předpisem §u 297 písm. a) obč. zák. Podle nich může však vlastnosti příslušenství nabýti jenom stroj, který byl v podniku postaven vlastníkem, čemuž není tak v tomto případě, v němž vlastnicí strojů je žalující firma jako taková a vlastníky budovy, ve které jsou stroje ty umístěny jsou Markus S., Armin S. a Vilém A., každý jednou třetinou. Vedlejší věc musí býti již od původu vlastnictvím vlastníka hlavní věci, neboť vlastnost příslušenství spočívá na vlastnictví, nikoli naopak nespočívá vlastnictví na vlastnosti příslušenství. Jeť přece jenom přírost, jímž ovšem nejsou sporné stroje, nabývacím způsobem vlastnictví, není jím užití věci jako příslušenství.

Čís. 5142.

Dle §u 170 čís. 5 ex. ř. původní doslov nabyl vlastnictví k vydražené nemovitosti i ten, kdo věděl anebo věděti mohl, že nemovitost nenáleží dlužníku.

Nárok k vydraženému pozemku může uplatňovati a to i za platnosti nového doslovu §u 170 čís. 5 ex. ř. pouze třetí osoba, jež byla vlastníkem pozemku před dražbou, třebas i její majetek přišel do dražby.

Drželi-li před dražbou nemovitost její vlastníci, lze vydržení počítati teprve od dražby.

(Rozh. ze dne 18. června 1925, Rv II 388/25.)

Ve vložce čís. 56 byly zapsány parcely čís. 25 zahrada, 383/3 pastva a 388/4 role, ve vložce čís. 43 pak stavební parcela čís. 29 (domek čís. 42) a zahrada čís. 24. Obě vložky, náležející týmž vlastníkům přišly do exekuční dražby, v níž vydražil vložku čís. 56 žalovaný, vložku čís. 43 občanská záložna v L. Od ní ji koupil žalobce. Žalovaný dal vydražené pozemky přepsati do své vložky čís. 82 a vložka čís. 56 byla zrušena. V žalobě by bylo uznáno právem, že žalovaný jest povinen žalobci vydati do 14 dní pod důhonem práva vkladní prohlášení ke knihovnímu vkladu v pozemkové knize způsobilé toho obsahu, že svoluje k tomu, by pozemek kat. čís. 25 zahrada byl z vl. čís. 82 odepsán, aby pro pozemek ten byla zřízena nová knihovní vložka v téže pozemkové knize, aby do ní pozemek ten byl zapsán a tam k němu bylo vloženo vlastnické právo žalobci, jinak by žalující strana byla oprávněna podle §u 350 ex. ř. žádaný vklad vlastnického práva ku pozemku kat. čís. 25 zahrada podle rozsudku vydaného o této žalobě sama exekučně provésti, tvrdil žalobce, že on a nikoli žalovaný jest vlastníkem zahrady kat. čís. 25. Připustil sice, že žalovaný tento pozemek vydražil, avšak uvedl, že při dražbě žalovaný a všichni ostatní, i soudce byli ohledně této zahrady v domnění, že se prodává a příklepuje se stromy při pozemcích kat. čís. 383/3 a 388/4, že všecky tyto 3 parcely jsou souvislé s pozemky za vesnicí, žalovaný při dražbě měl na mysli a chtěl vydražiti jen tyto pozemky za vesnicí, pouze k nim se nesla jeho vůle a neměl nejmenšího tušení o tom, že koupil zahradu ve vsi při domku čís. 42. Ani později při knihovním vkladu vlastnického práva netušil, že byla mu připsána zahrada u žalobcova domku. Důkazem toho, že žalovaný nikdy se nepokládal za vlastníka tohoto pozemku jest, že nikdy se ani nepokusil, ujmouti se držby domněle koupené zahrady kat. čís. 25, nýbrž žalobce držel ji a užíval ji bez překážky od r. 1911, nejen nijak rušen žalovaným, který byl pevně přesvědčen, že zahrada ta náleží žalobci. Naopak, jak občanská záložna, která vydražila vložku čís. 43 tak i žalobce, jenž tyto nemovitosti odkoupil od občanské záložny, koupili domek čís. p. 42 s dvorem a zahradou a tedy i s pozemkem kat. čís. 25 jako celek, tento pozemek byl myšlen jako předmět kupu a žalobce nabyl ho v důvěře, že pozemek ten zároveň se mu připisuje knihovně. Kromě toho odvolával se žalobce na vydržení. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Tím, že první soud neuznal žalobní nárok za odůvodněný, neposoudil věc po právní stránce nesprávně. Neboť žalobci schází vůbec oprávnění k této žalobě proti žalovanému. Žalovaný není k němu v žádném poměru smluvním. Neboť žalobce netvrdí, že s ním ohledně sporného pozemku smlouvu učinil. Udal sice, že žalovaný uznával, že pozemek jest vlastnictvím žalobcovým, že však takové prohlášení učinil na základě nějakého závazku proti němu, a že se prohlášení to opíralo o nějaký právní důvod, žalobce neuvádí. Z jeho přednesu, že sporný pozemek jest jeho, že žalovaný vždy až do nedávné doby o tom byl též přesvědčen a nikdy na pozemek nečinil si nároků, vysvítá, že dle tvrzení žalobce samého jde tu o prohlášení, které, nemajíc právního podkladu, nebylo pro žalovaného závazným a mohlo míti jen význam pro posouzení správnosti tvrzení žalobcova o jeho právu. Avšak žalobce nemohl vystupovati proti žalovanému ani na základě věcného práva. Neboť dle nesporného přednesu obou stran není knihovním vlastníkem sporného pozemku a dle správného názoru prvního soudu, proti němuž odvolatel ani nebrojí, nenabyl vlastnictví k pozemku vydržením. Proto jest úplně pro tento spor nerozhodným, zda žalovaný nabyl vlastnictví. Pro názor odvolatelův, že nabyl vlastnictví k spornému pozemku jako k příslušenství domu čís. 42, není v zákoně opory. Sporný pozemek jako nemovitost nespadá pod pojem příslušenství, vymezený v §§ 294—297 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Rozhodným jest zde předpis §u 170 čís. 5 původní doslov ex. ř., dle něhož práva, jež by dražbu nemovitosti nepřipouštěla, musí ohlášena býti nejpozději při dražebním roku před početím dražby, jinak ohledně nemovitosti samé — na rozdíl od trhové ceny za ni stržené — nebudou již moci býti uplatňována. Tento předpis nerozeznává mezi bezelstným a obmyslným nabyvatelem (vydražitelem) nemovitosti, takže ani obmyslný, t. j. ten, jenž o právu, dražbu nepřipouštějícím, věděl aneb je aspoň tušiti musil (§ 326 obč. zák.), nemůže býti nucen, by je trpěl, tudíž, je-li to právo vlastnické, by vydraženou nemovitost vlastníku vydal, nýbrž i obmyslný vydražitel nemovitost podržel a vlastník mohl se jen držeti výdražní ceny. Teprv novela ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. vyhradila neodporovatelné nabytí pouze pro vydražitele bezelstného, t. j. takového, jenž nevěděl a také věděti nemohl, že nemovitost, v dražbu daná, patří vlastnicky někomu jinému, než exekutovi, nebo že někomu jinému na ni přináleží právo, dražby nepřipouštějící. Avšak tato novela nabyla, co se týče tohoto předpisu, dle čl. XVIII. odstavec druhý účinnosti teprve 1. července 1914, kdežto dražba, o niž jde, a příklep na základě ní udělený, staly se již dne 20. (21.) dubna 1911, takže pro tento případ platí ještě onen starší předpis §u 170 čís. 5 ex. ř., jenž chránil i obmyslného vydražitele. Dejme tomu nyní, že konala se jen dražba nemovitostí vložky čís. 56, v níž zapsána byla i sporná parcela čís. kat. 25, a ostatně že bylo vše tak, jak se ve sporu líčí, t. j. že vlastníci nemovitostí druhé vložky čís. 43 užívali sporné parcely čís. kat. 25, a dejme tomu, že byli třeba skutečně i její vlastníky. Jaký by byl býval toho všeho výsledek? Žádný jiný, než ten, že, kdyby vlastníci její toto své vlastnické právo, ať již by byli s dlužníky totožni nebo ne, byli nejpozději při dražebním termínu neohlásili, vydražitel byl by neodvolatelně příklepem vlastnictví její nabyl, ať již by byl býval přesvědčení bezelstného nebo obmyslného. Ale tento výsledek nemůže býti jiným ani ve skutečnosti, která se má tak, že i vložka čís. 43 zároveň přišla do dražby a vlastníky jejími byli titíž exekuti; jestliže exekuti nebo kdo jiný z účastníků, jenž by na tom byl zájem měl, před početím dražby neohlásil, že parcela čís. kat. 25 nepatří ve skutečnosti k tělesu vložky čís. 56, nýbrž k tělesu vložky čís. 43, nabyli vydražitelé vložky čís. 56 příklepem neodporovatelného vlastnictví k této parcele, ať již o pravém stavu věci věděli nebo věděti mohli nebo nic. Rozhodným bylo jen, že se prodávala celá vložka tak, jak ji knihovní zápisy na listu podstaty statkové knih. výtahu vykazovaly, tedy i parcela čís. kat. 25. A naopak zase, co se týče žalobce, rozhodné bylo jen, že se prodávala vložka čís. 43, v níž sporná parcela čís. kat. 25 zapsána nebyla, a že tedy jeho předchůdkyně, vydražitelka záložna v L. parcely této vydražením a příklepem nenabyla a že tedy ani žalobce, jenž vložku tu od ní koupil, jí nabýti nemohl. Skutečně také mu prodána nebyla, jak trhová smlouva ze dne 20. července 1911 dokazuje, o parcele té ničeho nepravíc. Ani tedy vydražitelka záložna v L. neměla a žalobce nemá na parcelu tu žádného titulu a nemohli tedy již proto ani ona ani on vlastnictví její vůbec derivativně nabýti (§ 425 obč. zák.), nehledě ani k tomu, že nedosáhli nikdy také způsobu nabývacího, t. j. knihovního vkladu (§ 431 obč. zák.).

Kdyby pravdou bylo, co žaloba tvrdila, že při prodeji ve skutečnosti záložna v L. žalobci i sporný pozemek prodala, že prodej myšlen byl i ohledně ní, měl by sice žalobce titul, ale nepostačující (§ 422 obč. zák.: nikdo nemůže více práva na jiného přenésti než sám měl), neboť by měl kupní smlouvu od nevlastníka, i jest tedy i tato okolnost nerozhodna. Vůbec žalobce jest se žalobou na omylu v tom směru, že si osobuje postavení bývalého vlastníka sporné parcely, jemuž náležela před dražbou. Vychází-li se opět z hořejšího příkladu, že sporná parcela byla by patřila osobě jiné, od dlužníků rozdílné, mohla by i dle nového práva, dle něhož vydražitel obmyslný vlastnictví nenabývá, nárok ten uplatňovati jen ona třetí osoba, jež byla vlastníkem a to i v případě, že i její nemovitý majetek přišel do dražby, šlo by jí tu aspoň o to, by nemovitost její nebyla prodána na účet dlužníků jiných a výtěžek za ně nedostal se do rukou nepravých věřitelů, nikdy ale nebyl by k tomu oprávněn vydražitel jejich nemovitostí, který by měl právo jen na ty kusy, které vydražil a příklepem obdržel on sám, nikoli na ty, jež, byť neprávem, příklepnuty v jiné exekuci jinému vydražiteli. A v tom postavení je žalobce; jsa vydražitelem v exekuci A domáhá se vyloučení sporné parcely z dražby a příklepu v exekuci A on, kdežto by k tomu byli oprávněni i za nového práva jen exekuti v exekuci A jako její vlastníci, takže by, kdyby toho dosáhli, jejich věřitelům to přišlo k dobru, ale ne žalobci. Náhodou však obojí exekuti jsou tu totožni a proto i to je vyloučeno. Žalobce tedy chce něco, čeho nevydražil a nezaplatil. Na důvod §u 418 obč. zák. žalobní nárok opírán nebyl a nelze se s ním tedy zabývati. Co se týče vydržení bylo by toto sice možné, ale lhůtu vydržecí, která činí 30 let, žalobce neprokázal a prokázati ji toho času ani nemůže, neboť lhůta vydržecí čítati se může teprve od dražby, t. j. tedy od roku 1911, neboť před tím drželi spornou parcelu vlastníci její, jimiž byli od dražby Antonín a Josefa S. od roku 1908, před tím Antonín S. od roku 1906, před ním Tadyáš S. od roku 1896 a před ním Tadyáš a Marie (Marianna) S-ových od roku 1875, při vlastnících však o nějakém vydržování nemůže býti řeči.

Čís. 5143.

Zákon o stavebním ruchu ze dne 23. května 1919, čís. 281 sb. z. a n. Byla-li na nemovitosti poznamenána státní záruka dle zákona o stavebním ruchu, lze zajistiti i dodatečně bez zvláštního svolení vlastníka, jemuž se dostalo státní podpory, na nemovitosti předkupní právo a zákaz zcizení a zatížení ve prospěch státu.

(Rozh. ze dne 23. června 1925, R I 431/25.)

K žádosti Československého státu, zastoupeného ministerstvem sociální péče, soud prvé stolice povolil, by na nemovitostech, patřících stavebnímu družstvu, podle §u 25 zákona ze dne 27. ledna 1922, čís. 45 sb. z. a n. a §u 25 zákona ze dne 25. ledna 1923, čís. 35 sb. z. a n. ve spojení s §em 4 zákona ze dne 23. května 1919, čís. 281 sb. z. a n., podle §u 60 nař. ze dne 21. května 1921, čís. 191 sb. z. a n. a §u 53 nařízení ze dne 19. července 1923, čís. 160 sb. z. a n. 1. bylo poznáme-

náno omezení vlastnického práva zákazem zatížení a zcizení ve prospěch Československého státu, dokud zaručené zápůjčky, váznoucí na těchto nemovitostech, nebudou umořeny; 2. bylo vloženo právo předkupní pro Československý stát, dokud zaručené zápůjčky, váznoucí na těchto nemovitostech, nebudou umořeny. Rekursní soud žádost zamítl. Důvody: O tom, na jakém podkladě má se státi vklad práva předkupního, pokud se týče poznámka zákazu zcizení a zatížení, neustanovuje ani § 4 zákona ze dne 23. května 1919, čís. 281 sb. z. a n. ani § 53 nařízení ze dne 19. července 1923, čís. 160 sb. z. a n. ničeho. Dlužno proto, když zákon ani nepředpisuje, že zápis má se státi z moci úřední, neb k pouhé žádosti příslušného úřadu, jak činí na příklad § 8 odst. 3 zákona čís. 45/1922, 4 (3) téhož zákona, neb § 16 zák. čís. 215/1919 trvati na tom, že zákon na zásadním stanovisku obecného zákona knihovního ze dne 25. července 1871, čís. 95 ř. zák. nemínil ničeho měniti, a že tudíž platí jeho předpisy. Dle nich lze však vklad práva předkupního, pokud se týče poznámku zákazu zcizení a zatížení povoliti jen na základě listin, zřízených ve formě, předepsané k jich platnosti (§§ 26, 27, 31 a 32 knih. zák.). Tomuto zákonnému požadavku však žádost ministerstva, postrádajíc pro žádané zápisy potřebné listiny, nevyhovuje, a měla tudíž z toho důvodu býti zamítnuta (§ 94 čís. 3 a 4 knih. zák.).

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Jelikož dovolací rekurs byl podán finanční prokuraturou, jež dle §§ 1 a 2 služební instrukce ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák. jest výhradně povolána k zastupování československého eráru před soudem, a jelikož podáním dovolacího rekursu bylo dosavadní řízení finanční prokuraturou jménem eráru schváleno, netřeba se již zabývati vytýkaným nedostatkem aktivní legitimace ministerstva sociální péče ku podání žádosti o navrhované knihovní zápisy. Rekursní soud zamítl žádost pro nedostatek listin, které by odůvodňovaly vklad práva předkupního a poznámku zákazu zcizení a zatížení. Nejvyšší soud uvažoval takto: Na veškerých nemovitostech, na kterých se mají tato práva zapsati ve prospěch státu, váznou již zápůjčky, poskytnuté podle zákonů o stavebním ruchu, a při všech zápůjčkách jest již poznamenána záruka státu podle zákonů ze 27. ledna 1922, čís. 45 sb. z. a n. neb ze 25. ledna 1923, čís. 35 sb. z. a n. V prohlášeních zemské politické správy, připojených ke každému jednotlivému dlužnímu úpisu, jimiž se potvrzuje udělení záruky a uděluje svolení, by byla knihovně poznamenána, praví se výslovně, že záruka byla převzata na základě zákonů právě uvedených, což podle §u 25 obou těchto zákonů znamená, že se na ni vztahují též předpisy prvního zákona o státní podpoře stavebního ruchu ze dne 23. května 1919, čís. 281 sb. z. a n. Tento zákon ustanovuje v §u 4, že na domech, jimž se dostalo státní podpory, jest ve prospěch republiky zajistiti právo předkupní a zákaz zcizení a zatížení. Nelze tedy povoliti státní záruku při stavbách domů s malými byty, zahájených stavebními družstvy jinak, než proti knihovnímu zajištění předkupního práva a zákazu zcizení a zatížení ve prospěch státu, z čehož opět plyne vzhledem k zásadě §u 97 knih. zák., že knihovní zápisy státní záruky a uvedených vzájemných práv státu mají se státi současně, a že když se současně nestaly, nemůže býti státu odepřeno právo, by dodatečně, beze zvláštního svolení vlastníka domu, jemuž se dostalo státní podpory, si dal svá vzájemná práva zajistiti. Stav, aby na domech připsaných stavebním družstvům, byla sice poznamenána státní záruka, ale nebyla zapsána vzájemná práva státu, není vzhledem k velícímu předpisu §u 4 zákona čís. 281/1919 přípustným. O právním významu a dosahu těchto vzájemných práv státu a jmenovitě jejich vlivu na převod domů z vlastnictví družstva do vlastnictví jeho členů, nemůže knihovní soud uvažovati. Listiny, jichž rekursní soud postrádá, není vzhledem k §u 97 knih. zák. a jelikož státní záruka jest již knihovně poznamenána, potřebí. Mínění, že citace zákona čís. 281/1919 v pozdějších zákonech má důvody pouze rozpočtové a finanční, nelze srovnati se skutečností, že se vztahuje na celý zákon, tedy také na jeho ustanovení soukromoprávní. Vytýkané rozpory mezi jednotlivými zákony o stavebním ruchu a prováděcími nařízeními nesouvisejí nijak s nárokem státu na navržené knihovní zápisy, nelze se proto jimi zabývati.

Čís. 5144.

Likvidací banky (komisionáře) jest odůvodněn právní zájem na zjištění (§ 228 c. ř. s.), v jaké měně jest banka povinna pohledávku zaplatiti.

Konto W.

Prohlásil-li komisionář komitentovi, že koupil cenné papíry sám, vstoupil do obchodu dle čl. 376, odstavec prvý obch. zák. a nezáleží na tom, že účtoval dohodné, provisi, daň, telefonické a telegrafické výlohy.

Lhostejno, že komisionář poznamenal v odpočtu »vídeňský účet« a že komitent ohradil se proti tomu, že mu byla cena koupených papírů účtována k tíži v Kč, cena prodaných pak k dobru v Krak.

(Rozh. ze dne 23. června 1925, Rv I 769/25.)

Žalobce byl v obchodním spojení se žalovanou bankou, jež prodala jeho příkazu dne 14. února 1919 na vídeňské burse cenné papíry a připsala mu výtěžek v Krak. Žalobu o zjištění, že žalobci přísluší proti žalované nárok na vyplacení výtěžku za prodané cenné papíry v Kč, odůvodňoval žalobce právním zájmem na bezodkladné zjištění vzhledem ku svému obchodování, ve věci samé pak tím, že žalovaná banka neprávem připsala mu výtěžek k dobru jen v Krak. a vzpírá se vyplatiti mu jej v měně československé, ač ve smyslu čl. 376 obch. zák. ji právem pokládá za kupitele prodaných cenných papírů, ježto mu při provedení příkazu jiného kupitele neoznačila a dle vlastních svých obchodních podmínek provedení podobných příkazů jako samokontrahentka si vyhradila. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolací soud sdílí především právní názor soudu druhé stolice, že tu jsou podmínky určovací žaloby podle §u 228 c. ř. s. Při srovnání doslovu žalobního návrhu s ostatním obsahem žaloby nemůže býti pochybnosti, že žaloba směřuje k tomu, by byl zjištěn právní poměr, vzešlý mezi stranami prodejem a koupí sporných akcií v ten způsob, že žalobci přísluší z tohoto obchodu proti žalované nárok na koruny československé, nikoli na staré nekolkované rakousko-uherské koruny. Právní zájem žalobcův na bezodkladném zjištění tohoto právního poměru plyne již z povahy věci. Kryje se s hospodářským zájmem žalobce, by věděl, jak jest na tom co do onoho právního poměru a mohl se dle toho dále zaříditi. Namítá-li dovolatelka, že by při tomto právním názoru mohl každý, kdo má pohledávku, vázanou lhůtou nebo přiročím, před jeho uplynutím uplatňovati tuto pohledávku žalobou určovací, čímž by se přiročí stalo zbytečným, přehlíží, že se žalobce nedomáhá plnění nesporné pohledávky, nýbrž jen určení sporného právního poměru, jež s účelem přiročí nemá nic společného. Zájem žalobcův na tom, aby onen poměr byl zjištěn co nejdříve, jest odůvodněn právě likvidací banky a přiročím jí poskytnutým. Třebaže žalobce má ochranu v předpisech čl. 202 a 245 obch. zák., dle nichž sporná pohledávka musí býti složena na soudě, dříve než se skončí likvidace, přece, kdyby měl vyčkávati, až bude moci podati žalobu o plnění, bylo by jeho právní postavení proti ostatním věřitelům, jichž pohledávky nejsou sporné, potud nevýhodnějším, že by se případné uspokojení jeho nároků prodloužilo o celou dobu trvání sporu zahájeného teprve po zrušení přiročí, čímž by se jeho možnost, nakládati se zažalovaným penízem značně oddálila. Žalovaná sama připouští, že se zrušení přiročí může státi co nejdříve; má tedy žalobce zájem na tom, aby také co nejdříve byl najisto postaven onen právní poměr mezi ním a žalovanou, poněvadž tím bude zároveň rozhodnuto o valutové povaze jeho pohledávky, která by se při příznivém pro něho řešení stala nespornou a pohledávka sama po zrušení přiročí likvidní. Ve věci samé jest rozhodnouti otázku, zda žalovaná při sporném obchodu byla pouhou komisionářkou, či zda vstoupila v obchod výslovně jako přímá kontrahentka ve smyslu prvního odstavce čl. 376 obch. zák., pokud se týče, zda je i žalobce oprávněn, za takovou ji pokládati (čl. 376, odstavec třetí obch. zák.). Ve svých obchodních podmínkách, jichž se žalovaná sama dovolává, vyhrazuje si banka, že může koupi i prodej cenných papírů, valut, devis atd. podle čl. 376 obch. zák. provésti po případě na vlastní účet. Dopisem ze dne 14. února 1919 oznámila žalovaná žalobci, vyřizujíc jeho příkaz, že koupila od něho dle přiloženého odpočtu 100 akcií 28. února 1919 za 56.351 K, za něž ho na účtě kusů zatěžuje. Toto prohlášení jest zcela přesné a jasné a nedopouští pochybností o tom, že žalovaná vstoupila ve smyslu prvního odstavce čl. 376 obch. zák. a svých obchodních podmínek sama do obchodu jako kupitelka. Každý jiný výklad, který by umožňoval mentální reservaci banky a spekulaci na účet komitenta, příčil by se zásadně obchodnické poctivosti a předpisům §u 914 obč. zák. a čl. 278, 279 obch. zák. Pakliže žalovaná, ač prohlásila, že akcie kupuje od žalobce, nemínila tak učiniti, jde to na její vrub (§ 915 obč. zák.). Proto jest i nerozhodné, zda žalovaná skutečně prodala akcie ve Vídni a komu, a zda o tom žalobce věděl, čili nic. Nebylo tudíž ani třeba, aby byl o této okolnosti slyšen svědek Jan V. neb prováděn důkaz obchodními knihami žalované (§ 275 c. ř. s.). Účtovavši dohodné, provisi, daň, telefonické a telegrafické výlohy, použila žalovaná jen práva, vyhrazeného v druhém odstavci čl. 376 obch. zák. komisionáři, jenž vstupuje do obchodu jako přímý smluvník. Také poznámka »vídeňský účet« na dopisu ze dne 14. února 1919 a odpočtu z téhož dne nemá rozhodujícího významu, neboť té doby nebyl si nikdo plně vědom dosahu těchto zvláštních účtů, opírajících se o nařízení vlády ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. Zbytečným byl proto i žalovanou nabídnutý důkaz znalci o tom, že při označení »vídeňský účet« účtuje se ve vídeňské měně, i když dle odpočtu koupila papíry banka. Vstoupila-li žalovaná do obchodu sama jako kupitelka dle prvního odstavce čl. 376 obch. zák., netřeba se vůbec obírati otázkou, zda ji mohl žalobce za kupitelku pokládati také z důvodu třetího odstavce téhož článku, poněvadž mu neoznámila kupitele akcií, a odpadá i úvaha, zda žalobce své právo ve směru posléz uvedeném uplatnil včas, či opozděně. Vzešel tedy žalobci proti žalované přímý nárok z prodeje i z kupu akcií bez ohledu na to, zda žalovaná přes své prohlášení, že kupuje akcie od žalobce, prodala je na vídeňské burse. Nemůže-li žalovaná vzhledem k nařízení vlády ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. převésti výtěžek za prodané akcie do tuzemska, postihuje tato příhoda ji, to tím spíše, když celá transakce byla provedena již za platnosti tohoto nařízení. Žalobce má proti žalované jako přímé smluvní straně nárok na kupní cenu, splatnou v tuzemsku, ježto splništěm jest dle obchodních podmínek žalované banky Praha, a to vzhledem k §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. v československých korunách v poměru tam naznačeném 1:1, a žalovaná nebyla oprávněna, aby kupní cenu účtovala na zvláštním kontě W, t. j. na účtu pohledávek starých rakousko-uherských korun do tuzemska nepřevoditelných. Zbývá se ještě zmíniti o významu žalobcova dopisu ze dne 2. srpna 1919, v němž dovolatelka spatřuje souhlas žalobcův s vyúčtováním kupní ceny za akcie v rakouských korunách na »vídeňském účtě« a uznání, že banka nevstoupila do obchodu jako přímý smluvník. Nehledíc ani k tomu, že, jak již uvedeno, té doby nebyl ještě náležitě vyjasněn dosah a význam zvláštních účtů W., nedá se z obsahu zmíněného dopisu žalobcova dovoditi to, co dovolatelka v něm shledává. Žalobce, jak z posledního odstavce dopisu vysvítá, ohražuje se proti tomu, by mu byla cena koupených akcií účtována a k tíži připsána v Kč, avšak kupní cena za prodané akcie připsána k dobru již jen v korunách rakouských. Domáhá se tedy žalobce v dopise vlastně jen vyúčtování obou kupních cen v téže valutě. Toto stanovisko žalobcovo jest správné, neboť není, jak z dosavadních úvah plyne, rozumného důvodu, proč by měl žalobce při koupi akcií platiti koruny rakousko-uherské. Vypočítává-li tedy žalobce v dopise, že zbývá k jeho dobru 1113 rak. kor. (nikoli korun rakousko-uherských, jak tvrdí dovolatelka), děje se to jen za předpokladu vyúčtování obou kupních cen v téže valutě a nemůže z toho žalovaná pro své stanovisko ničeho

dovozovati, zejména také ne, že žalobce uznal, že nebyla jeho přímou smluvnicí.

Čís. 5145.

Odpůrčí nárok v úpadku.

Lhostejno, že pohledávka, která nabyla zajištění napadeným právním jednáním, vznikla z obchodů ještě před knihovním vkladem a že skutečně byla po právu. Odpůrčí právo podle §u 28 konk. ř. může býti po případě uplatněno vedle odpůrčího práva dle §u 30 konk. ř.

»Úmysl zkrátiti věřitele« spočívá již ve vědomí úpadce o výsledku škodlivém pro věřitele neb o možnosti nepříznivého výsledku z jeho právního jednání, které přes to bylo předsevzato, ač vědomě nedalo se provésti bez zkrácení věřitelů. Není třeba, by úpadce dal sám popud k právnímu jednání, stačí, když popud vzešel z druhé strany a nevyžaduje se, by úmysl na zkrácení byl výlučný. Předpoklady tyto činí právní jednání odporovatelným, třebas tu byly až při zřízení dlužního úpisu neb až při knihovním provedení zástavního zajištění.

Pro předpoklad odporovatelnosti, že právním jednáním jsou ostatní věřitelé zkráceni, stačí pravděpodobnost zkrácení ostatního věřitelstva, aniž by bylo třeba vyčkati výsledek realisace zvláštní podstaty.

Odpůrčí žaloba domáhající se prohlášení bezúčinnosti zástavního práva, nemůže se domáhati výroku, by zástavní právo následkem prohlášení bezúčinnosti bylo vymazáno aneb prohlášeno za zaniklé.

(Rozh. ze dne 23. června 1925, Rv I 782/25.)

Správce úpadkové podstaty Floriána M-a domáhal se na žalované firmě, by vůči úpadkové podstatě a úpadkovým věřitelům bylo prohlášeno bezúčinným zajištění pohledávky žalované zástavním právem na úpadcově nemovitosti. Bylo zjištěno, že zajištění stalo se dne 21. října 1922 na základě dluhopisu z téhož dne a že o jmění veřejné společnosti Sch. a M., jejímž veřejným společníkem byl Florián M., bylo dne 20. října 1922 zahájeno řízení vyrovnací. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Žaloba, o niž tu jde, opírá se o důvody odporovatelnosti právních jednání v úpadku, vytčené v §u 28 konk. ř., a nikoliv o důvody §u 30, pro které stanovena jest lhůta kratší jednoho roku, a proto se právem soud prvý na důvody §u 28 omezil a zjistil, že zajištění pohledávky strany žalované na základě dluhopisu ze dne 21. října 1922 stalo se v době, ne delší 2 let od vyhlášení úpadku zpět počítajíc. Ačkoliv odvolatelka v odvolání tvrdí, že při správném ocenění provedených důkazů a při správném posouzení věci po stránce právní nelze pokládati za to, že stranou žalující bylo dokázáno, že dlužník Florián M. dal zajistiti pohledávku strany žalované v úmyslu, poškoditi věřitele, a že žalované úmysl ten znám býti musil, neuvádí, v čem soud prvý důkazy nesprávně ocenil. Soud odvolací nemá proto ani podnětu, ani příčiny, by zjištění soudu prvého přezkoumával aneb od nich se uchyloval. Názor odvolatelky, že pro posouzení otázky, zda žalovaná strana, přijímajíc zajištění své pohledávky od dlužníka, jednala obmyslně, rozhodným jest pouze okamžik, kdy její zástupce s Florianem M-em jednal, jest zřejmě nesprávným. Dle zjištění prvého soudu, které není napadeno a které soud odvolací shledává bezvadným, upozornil Dr. Josef H. ještě před sepsáním dluhopisu jak Floriana M-a, tak i zástupce žalované firmy, že o jmění firmy Sch. a M. zavedeno jest řízení vyrovnávací, že také Florian M. jako veřejný společník této firmy musí jíti do vyrovnání, a že proto žádané zajištění přichází každým způsobem pozdě. Poskytl-li přes toto upozornění Dra Josefa H-a dlužník Florian M. žalované straně dluhopisem ze dne 21. října 1922 zajištění na svých nemovitostech a zástupce žalované firmy zajištění toto přijal, jsou dány podmínky §u 28 konk. ř. (2), neboť Florian M. věděl, že tím ostatní své věřitele poškozuje a žalované straně, která byla zastoupena svědkem H., na jehož vědomí tu tedy záleží, úmysl ten znám býti musel. Třeba že číslice zatěžující Floriana M-a 800.000 Kč, které jsou kryty nemovitostmi na 372.970 Kč a movitým jměním na 11.774 Kč odhadnutým, jest pouze okrouhlá, jest přece nesporná a nesporným jest, že na věřitele III. třídy dostane se nejvýše kvota 20%ní. Tím jest také zjištěno, že Florian M. poskytnutím zástavy pro pohledávku žalované strany na nemovitostech svých ostatní své věřitele poškodil. Nebylo proto dalšího zjišťování této okolnosti třeba. Názor dovolatelky, že zjištění to jest možné až po realisaci zástavy, postrádá opory v platném právu. Nejedná se také o určovací žalobu ve smyslu §u 228 c. ř. s., nýbrž o žalobu odpůrčí ve smyslu §u 28 čís. 2 konk. ř., jehož náležitostem tato žaloba tak, jak zní, zcela vyhovuje.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jest nerozhodno, že pohledávka, kteráž napadeným právním jednáním nabyla zajištění, vznikla z obchodů ještě před knihovním vkladem a že skutečně pozůstávala. Dovolatel z toho mylně usuzuje, že následkem toho by mohlo býti odporováno zajištění pohledávky jen z důvodu §u 30 konk. ř., protože dlužník není před vyhlášením úpadku ve svém disposičním právu obmezen, může zástavu zříditi nebo platiti a nedopouští se obmyslného ojednání, třeba by tím ostatní věřitelé byli zkráceni, zvláště když zřízení práva zástavního se stalo před dobou delší jednoho roku před vyhlášením úpadku. Dovolatel snad se dává k tomuto nesprávnému náhledu svésti dalším chybným názorem, že záleží jedině na tom, jakým úmyslem byl dlužník veden v době ujednání, že dá pohledávku zajistiti, jako v okamžiku rozhodném, a tím že byl úmysl zajistiti pravou pohledávku, co pak se mluvilo později u notáře, že jest již bez významu Správné jest, že v tom kterém případě dá se odpůrčí právo dle §u 28 konk. ř. mysleti zcela dobře vedle odpůrčího důvodu ve smyslu §u 30 konk. ř. a mohou býti zároveň oba uplatněny, jsou-li jejich, ovšem různé, zákonné předpoklady současně dány. Není-li však podmínek odpůrčích dle §u 30 konk. ř., zejména vadí-li žalobě odpůrčí na př. ustanovení jeho posledního odstavce, může býti odporováno právnímu jednání jen z důvodu §u 28 konk. ř. za jeho zá-

konných předpokladů. Žaloba se také opírá v tomto sporu o takový důvod odporovatelnosti a jest pro ni bez veškerého významu, že správce úpadkové podstaty ve svém dopise ze dne 19. února 1924 poukazoval zprvu jen na § 30 konk. ř. Podmínkou odporovatelnosti dle §u 28 čís. 2 konk. ř. jest, že právním jednáním, jež bylo předsevzato v posledních dvou letech před vyhlášením úpadku, nastalo zkrácení věřitelů, že úmysl dlužníkův k tomu směřoval a druhé straně musil býti povědom. Zajištění pohledávky žalované strany stalo se nepopřeně v této době a ze zjištění plyne také, že Florian M. předsevzal knihovní zajištění v úmyslu, zkrátiti ostatní věřitele a že žalované úmysl tento aspoň při náležité obezřetnosti mohl a měl býti povědomý. Není tedy dispoziční právo dlužníkovo před vyhlášením úpadku, jak míní dovolatel, zcela neobmezeno, jedná-li se jen o pravou pohledávku, nýbrž jest odporovatelno právě proto, že zkracuje věřitelstvo, že se stalo s úmyslem a protože druhá strana ručí za zaviněnou nevědomost o tomto úmyslu. Úmysl na zkrácení věřitelů nemusí býti přímou úmyslností úpadcovou na poškození. Spočívá již ve vědomí nějakého škodlivého výsledku pro věřitele nebo vědomí možnosti nepříznivého výsledku z jeho právního jednání, které přes to bylo předsevzato, ačkoli vědomě se nedalo bez zkrácení věřitelů provésti. Stačí pro odporovatelnost, třeba úpadce sám nedal k právnímu jednání přímý počin, nýbrž popud vzešel z druhé strany, a nevyžaduje se, aby úmysl na zkrácení byl výlučný, neboť jest dán odpůrčí nárok i tehdy, když jest obsažen třeba v dalším úmyslu, na př. poskytnouti některému věřiteli právním jednáním postavení výhodnější na úkor ostatních. Shora zmíněné předpoklady činí právní jednání odporovatelným, byly-li tu třeba až při zřízení dluhopisu neb až při knihovním provedení zástavního zajištění, protože může se státi odporovatelným nejen ujednání o zajištění, nýbrž i toto právní jednání samo a jeho výkon (titul i způsob nabytí věcného práva). Podmínky odporovatelnosti, pokud se týče úmyslu dlužníkova a zaviněné nevědomosti o tomto úmyslu, byly prokázány a zjištěny jednak nesporným přednesem stran, jednak provedenými důkazy. Odvolací soud neuchýlil se v ničem od podrobných zjištění rozsudku prvého soudu v tomto směru. Právní závěry z toho odvozované jsou po zákonu bezvadny. V dovolání se namítá, že nebylo prokázáno, že zřízením zástavního práva pro pohledávku žalované strany jsou ostatní věřitelé zkráceni, protože číslice pro to uváděné jsou jen přibližné, zvláště když se také musí vzíti ještě zřetel na pohledávky přednostní a na vydání spojená s realisací, takže není prokázáno, že zatížení hypoteky touto pohledávkou žalované firmy má význam pro úpadkovou podstatu, což se může státi až po realisaci. Avšak toto tvrzení v dovolání jest jednak novotou, protože žalovaná strana dříve ani neuvedla, že by při dalším trvání účinnosti tohoto zástavního práva se kvota v úpadku na věřitele vypadající nijak nezměnila, ani že by toto zástavní právo, působící v úpadkovém řízení jako odlučovací právo bylo pro ni samu bezcenné, jednak jest toto tvrzení bezdůvodné, protože bylo bez odporu žalované strany zjištěno, že nemovitosti se oceňují na 372.970 Kč a zástavnímu právu žalované strany předchází zatížení jen do 150.000 Kč, kdežto knihovně nekryté dluhy úpadcovy činí asi 800.000 Kč a úpadkoví věřitelé III. třídy mohou dosáhnouti nejvýš 20%ní kvotu. Náhled dovolání, že nelze počítati s pouhými dohady, nýbrž dlužno vyčkati až na výsledek realisace zvláštní podstaty, vyvrací již ustanovení §u 43 (2) konk. ř., kteréž obmezuje odpůrčí žalobu pod ztrátou zániku nároku na dobu jednoho roku po vyhlášení úpadku, pročež pro předpoklad odporovatelnosti, že právním jednáním jsou věřitelé zkráceni, stačí pravděpodobnost zkrácení ostatního věřitelstva, kdyby odporovatelné právo zástavní zůstalo vůči němu účinným, a pravděpodobnost získání výhody pro ně, pak-li prohlášením jeho bezúčinnosti pokládáno bude zástavní právo tak, jakoby ho vůči věřitelstvu nebylo. Důkaz o zkrácení postihuje ovšem správce úpadkové podstaty jen v případě odporovatelnosti dle čís. 2 §u 28 konk. ř., když-tě mu zákon na druhé straně ulehčuje průkaz, že žalovaná firma mohla při náležité opatrnosti zvěděti o fraudulosním jednání odpůrcově. Ale takový postačitelný důkaz žalující strana podala, jak ze zjištění nižších soudů vysvítá, a přísnější důkaz před výkonem realisace zvláštní podstaty nelze vůbec požadovati. V dalším projevuje dovolatelka náhled, že žaloba nedomáhá se výroku o důsledcích bezúčinnosti, ačkoliv odpůrčí nárok v řízení úpadkovém jest nárokem na plnění a prohlášení bezúčinnosti právního jednání jest pouze jeho předpokladem. Jelikož, jak se v dovolání dále uvádí, žalující strana vůbec neuvedla a také z ničeho nevyplývá, že má zájem na tom, aby byla jen bezúčinnost nabytého práva zástavního zjištěna dříve, než by bylo uznáno na plnění, měla býti žaloba, kteráž jest dle toho pouze určovací ve smyslu §u 228 c. ř. s., již z toho důvodu zamítnuta. Avšak ani tu nelze dáti dovolání za pravdu. Dle §u 27 konk. ř. lze odporovati právnímu jednání tím způsobem, že rozsudkem se prohlásí bezúčinným vůči úpadkovým věřitelům. Prohlášená bezúčinnost oproti úpadci neb případným následujícím hypotekárním věřitelům nepůsobí, zůstávajíc svým relativním účinkem obmezena pouze mezi stranou odporující v zastoupení úpadkového věřitelstva a stranou žalovanou. Žaloba odpůrčí v tomto případě nemůže se domáhati výroku, aby následkem prohlášení bezúčinnosti knihovního zajištění bylo právo zástavní vymazáno aneb prohlášeno za zaniklé. Pouze vůči úpadkovému věřitelstvu bude zástavní právo žalované strany proto, že se prohlásí bezúčinným, pokládáno, jakoby ho nebylo. Jinak však právní jednání, zejména pokud se týče poměru mezi stranami, na něm súčastněnými, a vůči třetím osobám, jeví své účinky dále a proto v tomto případě nelze pojati do žalobní žádosti dodatek na plnění, jak míní dovolání. Též bude věcí realisace zvláštní podstaty a rozvrhu výtěžku za ni, by se tam provedly důsledky z prohlášení bezúčinnosti zástavního zajištění pohledávky žalované strany, a bylo by žádání v žalobě, že v případě realisace zástavy má částka, vypadající jinak na zajištěnou pohledávku žalované firmy, připadnouti do obecné podstaty, zbytečným, kdyby bylo i přípustným. V §u 39 konk. ř. se ovšem uvádí, co důsledkem prohlášení bezúčinnosti právního jednání má býti se strany žalované plněno a toto ustanovení zákona se vzájemně doplňuje s předpisem §u 27 konk. ř. Avšak jen tam, kde restituce spočívá v takovém plnění, jak uvedeno v §u 39 konk. ř., nutno žalobní prosbu, poněvadž prohlášení bezúčinnosti jest jen předpokladem toho plnění, jako petitorní žalobní žádost upraviti. V tomto

případě však, kde odporovatelné právní jednání spočívá v poskytnutí knihovního zajištění, jest další petit zbytečný.

Čís. 5146.

Zařazení železničních zaměstnanců do třídy III. b).

Z výnosu ministerstva železnic ze dne 30. května 1923, čís. 19.879 pres/3, jenž nebyl uveřejněn, nenabyli železniční zaměstnanci práv. Nelze se ho dovolávati ani jako autentického výkladu dřívějších výnosů. Výnos onen týká se jen jmenování po 1. lednu 1921 a sice těch jednotlivých zaměstnanců, kteří teprve po tomto dni vyhoví podmínce pětileté služební doby podúřednické, skutečného výkonu služby a aspoň dobré kvalifikace.

§ 6 zákona ze dne 30. června 1922, čís. 234 sb. z. a n. vztahuje se pouze na odpočivné požitky zaměstnanců.

(Rozh. ze dne 23. června 1925, Rv I 1037/25.)

Žaloba celé řady železničních zaměstnanců bývalé ústecko-teplické dráhy proti československému eráru, by byli zařaděni do skupiny III. b), byla oběma nižšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: Nesprávným jest odvolatelům právní posouzení této pře proto, že se prý v rozsudku neprávem upírá pro tuto rozepři platnost, závaznost a právní význam výnosu ministerstva železnic ze dne 30. května 1923. Jisto je, že ministerstvo železnic v tomto svém výnosu výslovně zakázalo, by nebyl uveřejněn a sice slovy: »výnos tento neuveřejňuje se ve věstníku,« a že také tento výnos nikdy uveřejněn nebyl. Již z toho je zřejmo, že nebyl výnos ten určen pro veřejnost, že je pouhou vnitřní instrukcí pro ředitelství státních drah a likvidační správu ústecko-teplické dráhy, jimž byl zaslán, a že zaměstnanci, v něm uvedení, nenabývají z něho práv, nýbrž teprve, když a pokud jim byla jmenovanými tam úřady přiznána. Právem proto dospěl první soud k právnímu názoru, že tento výnos nemá moci zavazující a že proto nelze z něho se strany žalobců práva a závazky druhé smluvní strany dovozovati. Výslovný zákaz ministerstva železnic, aby výnos ten nebyl uveřejněn ve věstníku, rozhoduje při posouzení jeho závaznosti, neboť projevuje zřetelně, že ministerstvo železnic jím nechce býti vázáno, což potvrdilo pak skutkem, nevyhověvši žádostem žalobců za zařadění do statu III b a propočítání služební doby v něm — jak žalobci v žalobě uvedli. Proto nezáleží tu na tom, jak došlo k vydání výnosu toho. Lze tedy žalobní nároky posuzovati jen podle platných předpisů, jakž se také stalo v první stolici. Jasné znění §§ 5 a 6 zákona z 30. června 1922, čís. 234 sb. z. a n. potvrzuje, že ustanovení §u 6, že státní správa poskytne zřízencům převzaté dráhy ústecko-teplické normativní zvýšení nikoli ve vyšší míře, než požívatelům vlastním, netýká se jen nároků pensijních, nýbrž nároků ze smlouvy služební vůbec. Posoudil tedy prvý soud věc po zákonu správně.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Vadou odvolacího řízení jest žalobcům, že nebyly připuštěny nabídnuté důkazy o vydání a rozeslání výnosu ministerstva železnic ze dne 30. května 1923, čís. 19879-pres./3 všem ředitelstvím státních drah a likvidační správě ústecko-teplické dráhy. Důkazu toho nebylo potřebí, neboť z výnosu samého, jehož pravost není spornou, jde na jevo, že tvrzení žalobců jest pravdivé, a rozsudky nižších soudů nevycházejí z jiného skutkového předpokladu. Neodmítají zažalovaného nároku z toho důvodu, že výnos měl zůstati utajen, nýbrž, protože bylo zakázáno uveřejniti jej v úředním věstníku, že tedy jeho úřední známost měla zůstati obmezena na úřady v něm uvedené. Výnos zavazoval podřízená ředitelství, aby se jím řídila, žalobci však nenabyli z něho pro nedostatek náležitého uveřejnění, po případě individuelního doručení práv, jež by mohli zažalovati. Zavazující projev vůle železniční správy vůči jejím zaměstnancům může se státi individuelním prohlášením a doručením, neb všeobecnou vyhláškou, vnitřní ústní neb písemné úřední pokyny, udělené vyššími úřady úřadům nižším, nemohou založiti právní nároky pro zaměstnance, jimž nebyly vůbec dány k úřední vědomosti. Také dovolací důvod nesprávného právního posouzení, uplatněný proti výroku odvolacího soudu, že onen výnos nemá zavazující moci, poněvadž nebyl určen pro veřejnost, jest bezpodstatným. Dlužno zdůrazniti, že se žalobci nemohou výnosu dovolávati ani jako autentického výkladu dřívějších výnosů, neboť vykládají jeho obsah zcela nesprávně, vztahujíce jej na zažalované nároky. Zažalováno bylo zařadění do úřednického statu III b a propočítání služebních let v něm ke dni hromadného jmenování, totiž 1. ledna 1921, správně však vysvětlil ústřední inspektor B. při svém svědeckém výslechu, že se výnos týká jen jmenování po 1. lednu 1921 a sice těch jednotlivých zaměstnanců, kteří teprve po tomto dni vyhoví podmínce pětileté služební doby podúřednické. Výnosem byl dán pokyn, aby taková pozdější jmenování byla provedena ke dni, kdy zaměstnanec dovrší úhrnnou definitivní služební dobu 12 let. Takové pozdější jmenování mohlo tedy míti zpětnou působnost, výnosem nebyly však změněny podmínky jmenování ve dřívějších výnosech stanovené a ve výnosu ze dne 7. září 1922 potvrzené, totiž pětiletá služba v kategorii podúřednické, skutečný výkon služby a aspoň dobrá kvalifikace. Podle skutkových zjištění prvního soudu, jež nebyla vůbec napadena, nedopadaly tyto podmínky ke dni 1. ledna 1921 ani u jediného ze žalobců, žaloba byla tedy zamítnuta právem. Dovolání vytýká napadenému rozsudku s hlediska §u 503 čís. 4 c. ř. s. ještě nesprávný právní výklad §§ 5 a 6 zákona o výkupu ústecko-teplické dráhy ze dne 30. června 1922, čís. 234 sb. z. a n. Třebaže dlužno mu přisvědčiti v tom, že se § 6 zákona vztahuje pouze na odpočivné požitky zaměstnanců, nemůže tato výtka přinésti žalobcům úspěch, neboť nelze z její oprávněnosti získati ničeho pro oprávněnost zažalovaných nároků.

Čís. 5147.

Výše a obsah rozvrhové podstaty není předmětem jednání při rozvrhovém roku a nemůže býti ohledně nich podán odpor dle §u 213 ex. ř.;

nevztahuje se proto na ně obmezení rekursního práva dle §u 234 ex. ř., nýbrž platí ustanovení §u 65 ex. ř.

(Rozh. ze dne 23. června 1925, R II 171/25.)

Rekursní soud odmítl jako nepřípustný rekurs vydražitele do usnesení exekučního soudu, jímž do rozvrhové podstaty exekučně prodané nemovitosti byl pojat výtěžek z prodeje z volné ruky za příslušenství vydražené nemovitosti. Důvody: Správné jest, že útržek, docílený za část příslušenství vydražené nemovitosti, odprodanou z volné ruky po odhadu nemovitosti, nepatřil do rozdělované podstaty, nýbrž, že podstatu rozdělovanou činilo dle §u 215 ex. ř. pouze nejvyšší podání s úroky. Než napadati rozvrhové usnesení jsou dle §u 234 ex. ř. oprávněni pouze dlužník a osoby v §u 213 ex. ř. uvedené, tyto však jen v rozsahu práva odporu, jim tam vyhraženého. Pod osobami podle §u 213 ex. ř. k odporu oprávněnými, rozuměti dlužno dle doslovu tohoto paragrafu pouze osoby, pro které na vydražené nemovitosti váznou knihovní práva. K těm vydražitel nenáleží a nemá tedy práva odporovati rozvrhovému usnesení rekursem, i když proti předpisu §u 215 ex. ř. do rozdělované podstaty pojaty byly peníze, které do ní zřejmě nepatří.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by, nehledě k použitému důvodu odmítnutí, znovu o vydražitelově rekursu rozhodl.

Důvody:

Nelze souhlasiti s názorem rekursního soudu, že vydražiteli nepřísluší právo rekursu proti tomu, že do rozvrhové podstaty byl pojat útržek z prodeje z volné ruky za příslušenství vydražené nemovitosti. Předpis §u 234 ex. ř., jehož se rekursní soud dovolává, obmezuje rekursní právo proti rozvrhovému usnesení jenom ohledně důvodů, které lze uplatňovati při rozvrhovém roku odporem, tím způsobem, že účastníci, kterým podle §u 213 ex. ř. právo odporu nepřísluší nebo kteří ho nevykonali, nemohou příslušné námitky uplatniti ani rekursem. Na odpor proti rozvrhovým usnesením z důvodů, které nelze při rozvrhovém roku uplatniti odporem dle §u 213 ex. ř. se obmezení rekursního práva podle §u 234 ex. ř. nevztahuje, tu platí všeobecná zásada §u 65 ex. ř., že jest rekurs přípustným, pokud ho zákon nevylučuje. Podle §u 213 ex. ř. lze podati při rozvrhovém roku odpor jenom proti přihlášeným, nebo z veřejných knih a exekučních spisů patrným pohledávkám, dále proti požadovanému pořadí. Výše a obsah rozvrhové podstaty není dle §u 212 ex. ř. vůbec předmětem jednání při rozvrhovém roku a nemůže býti ohledně nich podán odpor dle §u 213 ex. ř. Rekursní soud odmítl tedy neprávem vydražitelův rekurs jako nepřípustný, pročež bylo uznati jak se stalo.

Čís. 5148.

Výměnkem jest reální právo, požadovati od vlastníka selské usedlosti dávky za účelem výživy.

Ustanovení §u 330 ex. ř. (ve znění zákona ze dne 1. dubna 1925, čís. 66 sb. z. a n.) lze užiti i při takových plněních, která se podobají výměnkovému plnění, je-li jejich účelem zaopatření sestárlých rodičů.

(Rozh. ze dne 24. června 1925, R I 544/25.)

Právoplatnými soudními usneseními bylo dlužnici přikázáno, by se zdržela každého výkonu doživotního práva požívacího k domku a pozemkům a byla povolena za účelem zpeněžení práva toho jeho vnucená správa. Žádost dlužnice, domáhající se zrušení exekuce z důvodu §u 330 ex. ř. a zákona ze dne 1. dubna 1925, čís. 66 sb. z. a n., ježto se jedná o výměnek a roční požitky nedosahují zákonem stanoveného minima, soud prvé stolice zamítl, ježto nejde o výměnek, nýbrž o služebnost doživotního požívání domku i s pozemky. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, řízení doplnil a znovu rozhodl. Důvody: Bylo-li právo, jež si stěžovatelka vyhradila v postupní smlouvě ze dne 3. května 1910, označeno jako služebnost doživotního používání domku i s pozemky, není tím ještě řečeno, že by nemohlo jíti o výměnek dle §u 330 ex. ř., neboť na označení nezáleží, naopak, hledí-li se k obsahu smlouvy a k pokročilému věku stěžovatelky v době smlouvy, dlužno vycházeti z předpokladu, že jí šlo o urovnání jejích majetkových poměrů ještě za jejího života a o zajištění důchodu, jímž by byla zaopatřena ve stáří. Rekursní soud jest tudíž názoru, že jde skutečně o výměnek, přes to však nemohl o stížnosti rozhodnouti ve věci samé, poněvadž mu jest odňata možnost posouditi, jaký má výnos stěžovatelka z požívacího práva, týkajícího se pozemků, tudíž předpoklady pro použití §u 330 ex. ř. ve znění upraveném v zákoně ze dne 1. dubna 1925, čís. 66 sb. z. a n. a pro zrušení exekuce.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelé považují napadené usnesení rekursního soudu z toho důvodu za nesprávné, poněvadž jednak vymáhanou pohledávkou jsou daně, které je dlužnice podle §u 512 obč. zák. povinna zapraviti v každém případě, jednak jde podle trhové smlouvy ze dne 3. května 1910 o služebnost doživotního požívání, nikoli o výměnek, kromě toho dlužnice byla vlastnicí role čís. kat. 440 a 453 až do 9. prosince 1920, kdy pozemky ty prodala své dceři Boženě, která však jí nezaplatila trhové ceny, a jde patrně o právní jednání na oko. Stěžovatelé poukazují k tomu, že se doživotní požívání zakládá na smlouvě, a že ve smlouvě nebylo umluveno, kdo ponese daně, že proto platí předpis §u 512 obč. zák., podle něhož jest požívatelka povinna platiti daně a veřejné dávky, že tedy předpis §u 512 obč. zák. nemůže býti vyloučen předpisem §u 330 ex. řádu. Konečně poukazují stěžovatelé k tomu, že služebnost požívání netvořila hlavní pramen požívatelčiny výživy, že proto nejde o výměnek, neboť požívatelka v době prodeje domku provozovala obchod zeleninou a byla, jak bylo řečeno, vlastnicí pozemků. Z toho všeho dovozují stě-

žovatelé, že nemůže býti použito předpisů §u 330 ex. ř. v tomto případě. Dovolací soud však neshledal dovolací rekurs důvodným. Pokud tvrdí stěžovatelé, že vymáhanou pohledávkou jsou daně, které jest dlužnice podle §u 512 obč. zák. povinna zapraviti v každém případě, odporuje toto tvrzení jednak obsahu exekučního titulu, podle kterého vymáhaná pohledávka jest nárokem podle §u 1042 obč. zák., jednak to nemá pro posouzení této věci právního významu. Ani jinak nelze dáti stěžovatelům za pravdu. Byť i nebylo pochybnosti, že se výměnkem ve vlastním slova smyslu vyrozumívá věcné právo, požadovati od vlastníka selské usedlosti za účelem výživy jisté dávky, že tedy v tomto případě, při prodeji domku čp. 34 podle trhové smlouvy ze dne 3. května 1910 zřízená služebnost doživotního požívání nemůže býti považována za výměnek, byť i nezáleželo na smluvním označení práva a byť i bylo lze vzhledem ku pokročilému věku dlužnice v době uzavření smlouvy předpokládati zvláště když prodávala domek své dceři a svému zeti, že jí šlo o urovnání jejích majetkových poměrů ještě za jejího života a o zajištění důchodu, kterým by byla zaopatřena ve stáří, přece jenom nelze přehlížeti, že ani občanský zákon ani předpis §u 330 ex. ř. nemá pojmového ustanovení o výměnku, takže není důvodu, by použití předpisu §u 330 ex. ř. bylo vyloučeno při takových plněních, která se podobají výměnkovému plnění, je-li jejich účelem zaopatření sestárlé, — podle spisů tehda 71 roků staré a nyní šestaosmdesátileté matky, — která svůj domek předala dceři a zeti a při tom si vyhradila jeho doživotní požívání. Činí-li dnešní hrubý výnos domku pouze 1.428 Kč ročně a vykonala-li dlužnice vyjevovací přísahu, že nemá majetku, je také zřejmo, že dlužnicí při prodeji domku vyměněné doživotní požívání jest výhradným zdrojem její obživy pro stáří, zvláště když stěžovatelé tvrdí sami, že dlužnice prodala také pozemky své druhé dceři, která však jí nezaplatila trhové ceny. K tomu přistupuje ještě úvaha, že k trhové smlouvě došlo mezi matkou a dcerou, pokud se týče zetěm a že dlužnice jako matka má v případě prokázané nuzoty nárok podle §u 154 obč. zák. Proto sluší schváliti právní názor druhé stolice, že jsou předpoklady pro použití §u 330 ex. řádu ve znění zákona ze dne 1. dubna 1925, čís. 66 sb. z. a n.

Čís. 5149.

Pouhý skutečný stav, třebas trval již od dávných dob, nemůže sám o sobě opodstatniti vydržení služebnosti, by nebylo bráněno přístupu vzduchu a světla k oknům, která se otevírají do sousedova dvoru, nýbrž vyhledává se, by oprávněný zakázal vlastníku služebného pozemku odnětí přístupu vzduchu a světla, a by tento se tomu podrobil.

Podrobením se neb uznáním detentora (nájemníka) nemůže držba a vlastnické právo vlastníka doznati újmy.

(Rozh. ze dne 24. června 1925, Rv I 399/25.)

Vlastníci domu čp. 222 domáhali se na vlastnici domu čp. 221 zjištění, že není po právu služebnost toho obsahu, že vlastníci domu čp. 222 jako pozemku služebného jsou povinni nerušiti nižádným způsobem vlastníky domu čp. 221, jako pozemku panujícího v jejich právu na volný přístup světla k oknům ve zdi náležející k domu čp. 221 a hraničící se dvorem domu čp. 222. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Nesprávné právní posouzení věci vytýká odvolatelka neprávem jednak názoru prvého soudu, že služebnost, bráti světlo ze dvora žalobců, nebyla vydržena uplynutím doby více než třicetileté (§ 1470 obč. zák.), jednak názoru, že i v případě vydržení byla by služebnost zanikla vzhledem k ustanovení §u 1500 obč. zák. Pokud jde o onu výtku, uváděla žalovaná v prvé stolici jako důvod nabytí služebnosti netoliko vydržení, nýbrž také uznání se strany předchůdců v držbě domu čp. 222, pak místní zvyk, míti okna do sousedova dvora. Nezbylo proto prvému soudu než obírati se všemi právními důvody nabývacími. Odvolatelka má za to, že základem nabytí její držby bylo dovolávání se nájemníka S-a u jejích rodičů, by směl před okny sušiti plachty, čímž prý rodiče její vešli již před řadou let v držbu služebnosti, a, uznával-li druhý nájemník domu čp. 222 Karel H. tuto držbu jako právo po téměř třicet let a ježto žalobce v roce 1914 zákazu, neklásti před okna prkna se podrobil, že byla po celou rozhodnou dobu nepřetržitě v držení sporné služebnosti. § 313 obč. zák. stanoví v poslední větě, že držba záporné služebnosti (§ 476 čís. 10 obč. zák., o niž tu jde) nabývá se tím, že někdo na cizí zákaz nečiní toho, co by jinak konati byl oprávněn. Skutková okolnost tohoto opomenutí musí se tedy jeviti jako výron výkonu práva. Za takové jest pokládati zabránění odporujícího jednání, na př. odpíráním, vymožením soudního zákazu a pod. Musila by tedy žalovaná dokázati, že odnětí světla pro svůj dům žalobcům zakázala a tito že se zákazu podrobili, při čemž držba tohoto zákazu musila by trvati třicet let (§ 1470 obč. zák.). (Srov. rozh. nejv. s. ze dne 20. září 1906, čís. 14321 a ze dne 10. července 1901, čís. 9837, čís. 439 časopisu Zentralblatt ai 1906 a čís. 393 téhož časopisu ai 1901). Jestliže pak žalovaná nebo její manžel jako její zástupci zakazovali od roku 1914 dům ten koupí roku 1912 nabyvším žalobcům stavěti něco před okna, neuplynulo od té doby ještě třicet let. Jednání a mínění nájemníků domu čp. 222 žalobcům náležejícího S-a a H-a vůbec tu v úvahu přijíti nemůže, neboť ti jako takoví právům vlastníka domu čp. 222 zadati nemohli. Randa, jehož se odvolání dovolává, uvádí ve svém díle »Der Besitz« na str. 730 čtvrtého vydání, že vůle nabyvatele může se projeviti ve formě smlouvy mezi nabyvatelem služebnosti a držitelem služebného statku, tedy nikoliv detentorem. Nabytí držby musí se projeviti vůlí oprávněného. Na str. 728, tamtéž se praví, že opomenutí jistých úkonů má povahu výkonu práva pouze tehdy, když opomenutí těchto úkonů stalo se následkem vůle držitele statku panujícího, opomenutí náhodné tudíž nestačí. Trpné chování povinného jest bez významu, naopak musí býti dán podnět, při němž domněle oprávněný vidí porušení svého práva a proti tomu něco positivního podnikne. Jest zajisté důležitou výpověď žalované jako strany, že nikdy se žádným ani z vlastníků domu ani z nájemníků neměli (ona a její rodiče) žádnou řeč o tom, zdali přísluší jim právo na světlo ze dvora, že nikdo kromě S-a tam ničeho nestavěl a že neměli důvodu, by někomu zakazovali něco před okna stavěti. Neprojevili tudíž vůbec proti nikomu z předchůdců žalobců ani jich

nájemníků vůli držitelskou, tak že není možno mluviti ani o zákazu ani o smlouvě ku vzniku práva směřující. Co se posléze týče druhé výtky odvolatelčiny (§ 1500 obč. zák.), brojí tato nepřípustně proti skutkovému zjištění prvého soudu, že žalobce o domněle vydrženém právu žalované na světlo při koupi domu čp. 222 nevěděl, a že nikdo mu to neřekl. První soud odůvodňuje, proč nelze tvrditi, že žalobce při náležité opatrnosti byl by o právu tom musil věděti. Žalobce nemohl ani z pouhé existence oken souditi, že na jeho vlastnictví jest nějaké právo služebnosti vydrženo, nemůže to proto svědčiti o nějakém opomenutí s jeho strany, to tím méně, an předchůdce jeho Vincenc V. udal, že o domnělém právu majitelů domu čp. 221 vůbec nevěděl a proto ovšem žalobcům při prodeji svého domu také ničeho o něm neříkal. Poněvadž služebnost, o niž jde, nebyla v knize pozemkové zapsána, zaniklo by právo služebnosti, i kdyby bylo bývalo existovalo, tím, že žalobce služebného statku v důvěře ve knihy veřejné jako neobtíženého nabyl (Ehrenzweigův komentář str. 740).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání uplatňuje jen dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., leč vývody jeho nejsou s to, by vyvrátily správné odůvodnění rozhodnutí nižších soudů. Jde o služebnost, by nebylo bráněno vzduchu a světlu k oknům domu žalované, která se otevírají do dvora a vzduchového prostoru strany žalující (§ 476 čís. 10 obč. zák.), a nižší soudy v důvodech svých rozhodnutí správně uvádějí, že pouhý skutečný stav, třeba trval již od dávných dob, sám o sobě nemůže býti uznán za skutečnost, která by nabytí takovéto služebnosti vydržením opodstatniti mohla. Bylo zjištěno, že dům žalované má již od roku 1806 okna, otevírající se do sousedního dvora žalobců a že okna ta nebývala dříve zastiňována. Leč žalovaná činí si nárok na domovní služebnost, aby domu jejímu při oněch oknech nebylo bráno světlo a vzduch ani v dalším odstupu od oken, a aby se žalobci v uznání tohoto domnělého práva zdrželi všeho, co by okna tato mohlo zastiňovati, dovozujíc, že nikdy před tím nebyla okna ze dvora ničím zastiňována a to proto, že sousedé (předchůdci žalobců) toto právo domu žalované uznávali a se jemu na tento způsob podřizovali, a že teprve žalobce od roku 1914 pokoušel se toto právo stavením hranice prken porušovati, od toho však vždy na zakročení žalované zase upustil. Žalovaná činí si nárok na tuto služebnost pro svůj dům jen z důvodu vydržení, jak v odvolání poznamenává, a ježto jde o právo na určité opominutí druhé strany (vlastníka pozemku služebného) tedy t. zv. zápovědní právo po rozumu §§ 313, 351 a 1459 obč. zák., bylo jí prokázati, že onen stav, na nějž se odvolává, nebyl pouze nahodilým, nýbrž přivoděn a zachováván právě tím, že oprávněný toto zápovědní právo uplatňoval, pokud se týče uplatnil, a že se soused jedině z tohoto důvodu zdržoval veškerých toto právo rušících úkonů, se jemu prostě podrobil a nadále toho práva na tento způsob šetřil, a není správno, že § 313 obč. zák. jedná jen o jednom způsobu nabytí držby takového práva a že držby zápovědního práva lze nabýti i jiným způsobem, jak § 312 obč. zák. obecně stanoví. Nižší soudy dolíčily dle zjištěných výsledků sporného jednání zcela případně, že tyto nutné předpoklady pro uplatňované vydržení splněny nejsou. Žalovaná tvrdí, že dříve nebylo vůbec rozmíšek z této příčiny, leč okolnost tato by byla důležitá jen tenkráte, když by se prokazatelně shoda ta jevila jako plnění pokud se týče zachovávání právního závazku vůči tomuto zápovědnímu právu, jinak jest však bez právního významu a lze v té příčině poukázati na svědectví dřívějšího vlastníka domu čp. 222 Vincence V-a, jež nižší soudy uvádějí mezi svými zjištěními, který seznal, že ohledně oken neměl s nikým žádnou řeč, že nedostalo se mu nikdy zákazu, před okna něco stavěti, že také na to nikdy nemyslil a neuvažoval vůbec o tom, zda patří vlastníkům domu čp. 221 nějaká práva s těmi okny čili nic. Dle zjištění nižších soudů nemůže se žalovaná odvolávati prokazatelně na nijaké uznání práva se strany předchůdců žalobců, uznání učiněné Terezií V-ovou, jak v rozsudku prvního soudu správně je vyloženo, stalo se v době, kdy již vlastnicí nebyla a její projev nemohl tedy míti právního účinku; ostatně poukazuje soud první stolice správně k tomu, že by takové uznání bylo účinné jen mezi tehdejšími stranami. Zbývá tedy jedině zjištěná okolnost, o niž se dovolání hlavně opírá, že totiž někdejší nájemník domu čp. 222 S. se u předchůdců žalované dovoloval, chtěl-li při oknech rozestříti plachtu k usušení a že druhý nájemník H. před okna nic nedával, ježto uznával toto právo majitelů domu čp. 221. Leč ani tato okolnost nemůže podepříti nárok žalované, ježto, jak v rozsudku prvního soudu jest zevrubně rozvedeno, nelze tyto nájemníky pokládati za »zástupce« vlastníků v tom právním smyslu, že by jejich projevy a chování jejich bylo lze uznati za účinné a závazné pro vlastníka, a vývody dovolání, které tomuto názoru nižších soudů odporují, vyplývají z mylných předpokladů. Nezáleží na tom, zda může býti zákaz udělen i detentorovi (nájemníku), nýbrž jde o to, zda podrobením se neb uznáním tohoto detentora může držba a vlastnické právo vlastníka doznati újmy, a k otázce této odpověděly oba nižší soudy právem záporně. S uplatňováním osobovaného práva zápovědního po rozumu §u 313 obč. zák. začalo se prokazatelně teprve od roku 1914, když žalobce, neuznávaje ho a nehledě k němu, proti němu jednal a ježto si žalovaná nemůže k svému dobru přičísti dřívější dlouholetý nerušený stav, poněvadž se neprokázalo, že tento stav byl vůči majitelům domu čp. 221 zachováván jako právní závazek z tohoto zapovězeného práva, nemůže se žalovaná s úspěchem odvolávati na vydržení práva toho (§ 1465 a násl. obč. zák.). Vzhledem k tomu není třeba obírati se vývody dovolání, vztahujícími se k druhému důvodu napadených rozsudků, jímž nižší soudy dovozují, že by žalované uplatňovanou služebnost nebylo lze přiznati ani tehdy, kdyby byla vydržena, ježto by tomu vadila bezelstná důvěra žalobců v knihy veřejné (§ 1500 obč. zák.) a lze jen stručně uvésti, že ani v této příčině nebylo by lze přiznati vývodům dovolání úspěchu proti správnému odůvodnění napadených rozsudků k této otázce.

Čís. 5150.

Nejde o nespravedlivou a důvodnou bázeň podle §u 870 obč. zák. ani o nemravnost podle §u 879 obč. zák., vynutí-li si jeden smluvník na

druhém dřívější splatnost provise pohrůžkou, že oznámí kupujícímu vady zhotovených strojů, jimiž je ohroženo odebrání a zaplacení strojů a tím i nárok na provisi.

(Rozh. ze dne 24. června 1925, Rv I 738/25.)

Dle původní úmluvy příslušela žalobcům jakožto majitelům patentu na každý v továrně žalovaného dle jich patentu vyrobený a prodaný sázecí stroj na brambory smluvená provise 15% z prodejní ceny. Ježto žalovaný používal k výrobě sázecích strojů méně cenného materiálu, uzavřeli s ním žalobci dne 14. dubna 1923 novou úmluvu, jíž si vymínili dřívější splatnost provise, pohrozivše žalovanému, že jinak oznámí odběratelce bance P., že žalovaný používá méně cenného materiálu. Žalobu, domáhající se na základě této úmluvy vyplacení provise, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Nesporno jest, že žalobcům jakožto majitelům patentu příslušela za každý v továrně žalovaného dle jich patentu vyrobený a prodaný sázecí stroj na brambory smluvená provise 15% z prodejní ceny, kterážto provise dle tvrzení strany žalované splatna byla až po zaplacení kupní ceny. Z obsahu prohlášení ze dne 14. dubna 1923 patrno, že tehdy žalobcům záleželo na tom, aby docílili dřívější výplaty provise za 25 sázecích strojů prodaných bance P., jež měly býti dodány dne 1. května 1923. Ku krytí žalovaného za vyplacené předem provise poskytli mu žalobci tímto prohlášením právo vyráběti i prodávati sázecí stroje a používati jich patentu tak dlouho, dokud nebudou zaplaceny částky, na jich účet předem vyplacené i se 6% úrokem. Pro případ, že by žalobci nedodrželi touto smlouvou (prohlášením) převzatého závazku a prozradili by bance P. okolnosti, jimiž by byla firma žalovaného poškozena, měli vzniklou škodu nahraditi a stanovena obdobná sankce, že může si žalovaný z dalších prodejů uhražovati vzešlou škodu na účet žalobců. Žalovaný, jak sám doznává, použil k některým součástkám objednaných strojů pro banku P. méně cenného materiálu a hroziti mu mohlo při zjištění této okolnosti stornování celého obchodu ohledně 25 sázecích strojů. Toto provinění se proti smlouvě s bankou P. uzavřené nebylo však pouze věcí žalovaného a byli tím dozajisté ohroženi žalobci ve svých právech. S tohoto stanoviska jest odůvodněno, že se domáhali dodatečné smlouvy se žalovaným továrníkem, by případným nedodržením smlouvy jeho s bankou P. neutrpěli nezaviněné újmy. Stanovena také v onom prohlášení jednak povinnost žalobců, podporovati žalovaného po případě i ve sporu s bankou P., jednak jaké újmy je stihnou, když by závazku tomuto nedostáli. Pro případ, že banka stroje odebéře a žalovaný škody neutrpí, srazí si žalovaný při dalších prodejích 6% úrok z provise předem vyplacené, když by však utrpěl jednáním žalobců škodu, smí rovněž hledati náhradu v dalších prodejích na účet žalobců. V těchto ujednáních nelze spatřovati nic nemravného ani nedovoleného po rozumu prvé věty §u 879 obč. zák. Také nelze uznati, že žalobci využili na svůj prospěch nouze žalovaného a dali si od něho za své plnění slíbiti vzájemné plnění, jehož cena byla k ceně jejich plnění v nápadném nepoměru. Žalobcům dle předchozího ujednání příslušela

provise ve stejné výši, nežádali zvýšení, pouze splatnost provise posunuta byla ku předu tak, jako by záloha na ni poskytnuta býti měla, což zřejmo z toho, že žalovanému dovoleno bylo čítati k tíži žalobců 6% úroky z peníze předem jím poskytnutého. Není v tomto poskytnutí zálohy jistě žádná obzvláštní výhoda a dokonce žádný nepoměr jich vzájemného plnění, proto nejsou tu ani podmínky pro použití §u 879 čís. 4 obč. zák. Smlouva ze dne 14. dubna 1923 o dřívějším placení provise stala se mezi žalobci a oprávněným plnomocníkem žalovaného, byla tu projevem srovnalá vůle stran (§ 861 obč. zák.). Nelze také tvrditi, že byl žalovaný lstí nebo nespravedlivým a odůvodněným strachem ve smyslu ustanovení §u 870 obč. zák. (správně místo § 875 obč. zák.) k uzavření úmluvy přinucen, jak právě z obsahu smlouvy a odůvodněného stanoviska žalobců, že jsou ohroženi ve svých právech, vyplývá. Jest tudíž nárok žalobců, poněvadž smlouva, na níž se zakládá, ani zákonem zakázána není, ani dobrým mravům se nepříčí, po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Podle zjištění nižších soudů věděli žalobci toliko, že žalovaný zhotovil některé součástky strojů z obyčejné místo z ocelové litiny, což byla podle výpovědi svědka Karla P-a — jemuž oba soudy věřily — vada tak podstatná, že by se strojů nemohlo upotřebiti, protože by se dotyčné součástky lámaly. Právem obávali se tedy žalobci, že by objednatelka vadných strojů nepřevzala a že by přišli o svůj podíl 15% z kupní ceny. Právem také mohli se žalobci obávati, že by tím mohlo utrpěti újmu využití jejich patentu pro budoucnost. Když žalobci za těchto okolností požadovali na žalovaném závazné prohlášení, že jim zaplatí 15% z kupní ceny za 25 strojů, bance prodaných, ale ještě nedodaných, již do 5. května 1923, a mu pohrozili, že by jinak vadnost strojů bance prozradili, nebylo v tom nic nespravedlivého ani nemravného, nýbrž byla to jen obrana vlastních zájmů žalobců proti jednání žalovaného, které se příčilo obchodnické poctivosti. Z jakého důvodu použil žalovaný méněcenného materiálu, a chtěl-li jej snad později vyměniti za lepší — jak tvrdí — je lhostejno. Stačí, že méněcenného materiálu použil a že tím ohrožoval zájmy žalobců. O nějaké »nespravedlivé a důvodné« bázni po rozumu §u 870 obč. zák. nelze tu již z toho důvodu mluviti, že žalobci při správném provedení obchodu s bankou P. mohli očekávati, že by jejich provise i bez zvláštního závazku do 5. května 1923 splatnou se stala, že tedy aspoň subjektivně žádné zvláštní výhody pohrůžkou domoci se nechtěli. Jest proto žalovaný povinen, by závazek, který svým zmocněncem v prohlášení ze dne 14. dubna 1923 na se vzal, také splnil. Tím padá též druhý důvod domnělé neplatnosti závazku žalovaného, totiž důvod vykořistění tísně podle §u 879 čís. 4 obč. zák., neboť jednak nelze v dřívější splatnosti 15% provise — která jinak žalobcům až ze zaplacené kupní ceny příslušela — shledávati nápadný nepoměr mezi plněním a vzájemným plněním po rozumu §u 879 čís. 4 obč. zák., jednak byl žalovaný podle téže úmluvy oprávněn sraziti si při dalších prodejích patentovaných strojů z pro-

vise žalobcům příslušející ony části, které jim předem vyplatil i se 6% úrokem, ano byl oprávněn i pro případ prozrazení vad strojů odškodniti se používáním patentu po tak dlouho, dokud by mu nebyla nahrazena škoda, která by mu tím vzešla. Postaral se tedy žalovaný o své zájmy takovým způsobem, že byl vyloučen jakýkoliv nepoměr — tím spíše ovšem nápadný nepoměr — mezi jeho plněním a vzájemným plněním žalobců.

Čís. 5151.

Prohlášením »že od manžela ničeho nežádá a nechce«, vzdala se manželka veškerých nároků proti němu.

Bezplatné v z d á n í s e nároku nevyžaduje formy notářského spisu, třebas šlo o vzdání se nároku vůči manželi.

(Rozh. ze dne 24. června 1925, Rv I 792/25.)

Ve sporu manželky proti manželi o výživné bylo zjištěno, že manželka po svém návratu z Ruska navštívila manžela, jenž jí řekl, že by bylo dobře, kdyby se rozešli, načež ona odvětila, že nejede za ním, aby si nemyslel, že za ním jede, že od něho nic nežádá a nechce. Žaloba byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Třebaže je přisvědčiti k názoru dovolání, že prohlášení, jímž se kdo čeho vzdává bezplatně, jest vykládati co nejúžeji, nelze přece slovům žalobkyně, »že od žalovaného ničeho nežádá a nechce« za okolností, za kterých podle zjištění nižších stolic byla pronesena, rozuměti jinak, než tak, že se žalobkyně jimi mínila vzdáti všech nároků proti manželi, tedy i nároků na výživné pro minulost a budoucnost. Názor, že se žalobkyně výživného pro budoucnost nemohla vzdáti, protože nemohla věděti, zda žalovaný v budoucnosti bude míti nějaké jmění, by byl povinen výživu poskytovati, její nárok tedy že byl ještě nejistý, postrádá vší zákonné opory, neboť učí denní zkušenost právního života, že se strany platně zříkají i práv ještě nenabytých aneb pochybných. Možnosti té svědčí jasně ustanovení §§ 551 a 1380 obč. zák. a znění §u 1444 obč. zák. jí nikterak nebrání. Pravda je, že bezplatné vzdání se nároků je podle §u 1381 obč. zák. pokládati za darování, ale mylným je názor, že se proto platně může státi jen ve formě notářského spisu. Z materialií k zákonu ze dne 25. července 1871 ř. zák. čís. 76 plyne jasně, že se nařízené zachování notářské formy vztahuje jen k darovacím slibům zavazujícím (obligatorním), ale nikoli též k darovacím slibům zprošťujícím (liberatorním), takže darovací prominutí dluhu i nadále, třebaže se stalo bezformálně, má úplný účinek sprošťující. Na tom ničeho nemění, že v projednávaném případě jde o prominutí dluhu mezi manželi, neboť zmíněný zákon čís. 76 ř. zák. z roku 1871, vypočítávající v §u 1 ony smlouvy, jež k platnosti vyžadují formy notářského spisu, jí pro tento druh smluv mezi manželi ujednaných neuvádí.

Čís. 5152.

Na zrušení úpadku se srozuměním všech úpadkových věřitelů ve smyslu §u 167 konk. ř. nevztahuje se § 150 konk. řádu a může tu býti s jednotlivými věřiteli nestejně nakládáno.

Pokud má pohnutka vliv na platnost právního jednání ve smyslu §u 870 obč. zák.

(Rozh. ze dne 24. června 1925, Rv II 438/25.)

Žalující firma měla pohledávku proti Bohuslavu S-ovi, o jehož jmění byl vyhlášen úpadek. Úpadek byl však se souhlasem všech věřitelů dle §u 167 konk. ř. zrušen, když se byl Bohuslav S. zavázal, že zaplatí jedné skupině věřitelů, mezi něž náležel i žalobce, 50%, druhé skupině pak 35%. Za zaplacení prvých tří splátek prvé skupině věřitelů zaručil se žalovaný jako rukojmí a plátce. Proti žalobě, domáhající se na něm zaplacení dospělých splátek, namítl žalovaný, že závazek hlavního dlužníka a tudíž i jeho jest neplatným, ježto byla jím porušena zásada stejnoměrného uspokojení všech úpadkových věřitelů. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: První soud posoudil správně věc po stránce právní, vyhověv žalobě. Není pravda, že závazek dlužníka Bohuslava S-a jest neplatným a že následkem toho není platným ručitelský závazek žalovaného (§ 1351 obč. zák.). Ustanovení §u 150 konk. ř. nelze jako výminečného opatření použiti na zrušení úpadku se svolením věřitelů podle §u 167 konk. ř. Zrušení úpadku se srozuměním všech úpadkových věřitelů jest formou tak zvaného tichého vyrovnání, totiž takového, jehož obsahu se úpadkový soud ani nemusí dověděti. Vyrovnání to není součástkou úpadkového řízení a proto se nemůže na ně vztahovati ustanovení §u 150 konk. řádu. Z toho plyne, že tiché vyrovnání jest soukromou věcí dlužníka a jeho jednotlivých věřitelů. Proto není pochyby, že při takovém tichém vyrovnání může býti s jednotlivými úpadkovými věřiteli nestejně zacházeno. Jiným věřitelům nemůže záležeti na tom, jak se dlužník s jednotlivými věřiteli vyrovnal, neboť není tu hlasování, při němž by některý věřitel mohl snad býti přehlasován. Jeden každý z věřitelů dává jedině sám za sebe souhlas k tomu, by úpadek dle §u 167 konk. ř. byl zrušen, poněvadž jeden každý z věřitelů se vyrovnal s dlužníkem toliko za svou osobu. Žádný z věřitelů není zkrácen, poněvadž jest na něm, zda se s dlužníkem tak či onak vyrovná. Kdyby nebylo možným při tichém vyrovnání nestejné zacházení s věřiteli, nebylo by třeba ustanovení o zrušení úpadku dle §u 167 konk. ř., nýbrž stačila by ustanovení o soudním vyrovnání ve vyrovnávacím řízení neb o nuceném vyrovnání v úpadkovém řízení. Neboť dlužník při tichém vyrovnání vlastně vykupuje si od jednotlivých svých věřitelů souhlas ke zrušení úpadku, v čemž s hlediska obchodního nelze spatřovati nic nedovoleného, když jeden věřitel svůj souhlas dlužníku prodá laciněji, jiný pak dráže, dle toho, jak se který svobodně rozhodne buď k vůli osobě dlužníka nebo k vůli dosavadnímu nebo budoucímu obchodnímu spojení s ním. Dle těchto úvah jest tedy závazek hlavního dlužníka S-a platným a proto

jest platným také závazek žalovaného z ručení (§ 1351 obč. zák. a contr.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel, prováděje dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., míní, že souhlas věřitelů nebyl dán u vědomí, že jest s nimi zacházeno hůře, než s jinými věřiteli, a že byli by odepřeli svůj souhlas, kdyby jim to bývalo známo. Z toho odvozuje, že jednotliví věřitelé byli v podstatném omylu o předpokladech a okolnostech, za kterých má býti zrušeno úpadkové řízení. Dále míní, že není opory v zákoně pro právní názor odvolacího rozsudku, že by na neplatnost zrušení úpadku a tím též na neplatnost závazku S-a dalo se souditi jenom tenkráte, kdyby hlavní dlužník vylákal na některém věřiteli souhlas jednáním podvodným. Konečně je mu nesprávným posouzením právním, že se odvolací soud neobírá námitkou neplatnosti podle §u 879 odstavec prvý obč. zák., že se totiž jednání, o které běží, příčí dobrým mravům. Leč těmito vývody nebyly vyvráceny správné, věci i zákonu vyhovující a proto dovolacím soudem sdílené důvody napadeného rozsudku. Dovolatelovo tvrzení, že souhlas věřitelů nebyl dán u vědomí, že je s nimi zacházeno hůře než s jinými věřiteli, a že byli by odepřeli svůj souhlas, kdyby jim to bývalo známo, jest bez právního významu, neboť omyl v pohnutce nemá podle §u 901 obč. zák. vlivu na platnost úplatných jednání. Pro právní jednání jest rozhodno pouze, že někdo chtěl, nikoli však, proč chtěl. Tato zásada jest odůvodněna úvahami účelnosti, ohledem na jistotu obchodního styku a na vzájemnou důvěru. Pouze pohnutka vzbuzená lstí, ale jen tehda, je-li pohnutkou rozhodující (§§ 572, 870 obč. zák.), je-li omyl podstatný, má na platnost právního jednání vliv v §u 870 obč. zák. uvedený. Tomu není v tomto případě, kde pro podobný předpoklad není ve zjištěních odvolacího soudu opory. Pokud jde o zrušení úpadku se srozuměním všech věřitelů, používá odvolací soud správně vět pamětního spisu k §u 167 konk. ř. Ovšem něco jiného by bylo, kdyby úpadce klamným předstíráním některé věřitele, nebo celé jich skupiny pohnul k takovému tichému vyrovnání, že by jim přijetím menší kvoty vzešla škoda. To odvolací soud zcela správně poznamenal. Bylo však již řečeno, že pro takový předpoklad není v odvolacích zjištěních opory. Ale pak také nemůže býti řeči o právním jednání dobrým mravům se příčícím. Dala-li se jedna skupina věřitelů svými vlastními důvody a úvahami pohnouti k tichému vyrovnání, přinášejícímu úpadci větší úlevy, než jiná, neústupnější skupina, nepříčí se okolnost, že úpadce přijal toto příznivější ujednání, dobrým mravům. Když o tom odvolací soud pomlčel, pokládav to patrně za věc samozřejmou, není to vadou jeho rozsudku, hlavně však není to nesprávným posouzením právním.

Čís. 5153.

Vymáhající věřitel, jenž exekučně zabavil knihovně sice dosud zajištěnou, avšak již zaplacenou pohledávku, nemůže se (vůči poddlužníkovi a vlastníku hypoteky) dovolávati důvěry ve veřejné knihy.

(Rozh. ze dne 25. června 1925, Rv I 655/25.)

Žalobcům byla exekučně přikázána k vybrání pohledávka Tomáše V-a, zajištěná na nemovitosti žalovaných. Proti žalobě o zaplacení pohledávky namítli žalovaní, že pohledávka byla již zaplacena, což bylo též zjištěno. V knize pozemkové nebylo však zástavní právo pro pohledávku dosud vymazáno. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Těžiště této rozepře dopadá na otázku, zda vymáhající věřitel, který exekučně zabavil knihovně sice dosud zajištěnou, avšak již zaplacenou knihovní pohledávku, může vůči poddlužníkovi a vlastníku hypoteky dovolávati se důvěry ve veřejné knihy. Přípustnost důvěry v pozemkové knihy předpokládá právní nárok ze smlouvy, uzavřené v důvěře v knihy veřejné. Proti rozšíření této důvěry na případ exekučního vymáhání mluví účel exekuce. Jestiť mezi dobrovolným a vnuceným zřízením práva zástavního podstatný právní rozdíl. Jde-li o dobrovolné zřízení práva zástavního, jde o právní jednání mezi zástavním dlužníkem a zástavním věřitelem a zásada důvěry v pozemkovou knihu chrání v tomto případě důvěru v právní jednání, že nebude zastavena věc cizí. Při vnuceném zřízení práva zástavního toho není. Na straně dlužníka není právního jednání, které by mělo býti chráněno zásadou veřejné víry. Kniha veřejná není knihou, podávající vysvětlení o jmění a úvěrové schopnosti toho, s nímž se chce uzavříti smlouva, nýbrž výkazem o disposičním oprávnění toho, kdož o předmětu zápisu knihovního disponuje. Je-li, jako v tomto případě, prokázáno, že pohledávky váznoucí na usedlosti žalovaných pro Tomáše V-a, byly zaplaceny dne 23. září 1921, tedy před tím, než byla povolena exekuce zabavením a přikázáním ku vybrání této pohledávky (dne 25. října 1924), nemohou žalobci odvolávati se na ustanovení §u 469 obč. zák., neboť neuplatňují dle §u 308 ex. ř. jim příslušejícího práva, nýbrž právo Tomáše V-a a nemají tudíž, jednajíce sice ve vlastním zájmu, ale jménem a v zastoupení dlužníka, proti poddlužníkovi více práv, než jaká příslušela Tomáši V-ovi. Na tomto stanovisku nezměnila ničeho třetí dílčí novela k obč. zák. (k §u 469), jakž vysvítá ze srovnání §§ 469 a 1446 obč. zák. v jejich novém doslovu. Dovolací soud vyslovil ostatně již v četných svých rozhodnutích, že exekuční nabytí zástavního práva, ať k zajištění, ať k úkoji nemůže se dovolávati důvěry ve veřejné knihy (zejména R II 386/23, sb. n. s. čís. 2987). Tvrzení dovolatelů, že názoru jimi hájenému nebrání nijak ustanovení §u 308 ex. ř., ježto poddlužník měl vždycky možnost brániti se proti povolení exekuce rekursem, čehož neučinil, ač byl upomínán, jest pro řešení tohoto sporu bezvýznamné.

Čís. 5154.

Předložení podatky a potvrzení žádosti, by zavedeno bylo pátrání po zásilce, jsou podstatnou formalitou poptávacího řízení po zásilce v poštovní dopravě.

(Rozh. ze dne 25. června 1925, Rv I 852/25.)

Žalobce podal dne 24. září 1920 u poštovního úřadu větší počet balíků. Ježto několik balíků příjemce nedošlo, zahájil žalobce as 10 dnů po odeslání balíků u pošty poptávací řízení a konečně dne 9. listopadu 1921 zásilky reklamoval. Byv dne 7. prosince 1921 o výsledku reklamace vyrozuměn, žádal žalobce dne 16. prosince 1921 ředitelství pošt o náhradu, kterážto žádost byla zamítnuta. Napotomní žalobě na erár o náhradu škody bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Pokud se týče nesprávného posouzení právního, spatřuje je odvolatel v tom, že soud procesní v rozporu s ustanovením §§ 178 a 216 pošt. řádu ze dne 24. září 1916, čís. 317 ř. zák. má za to, že žalobce zahájil včas poptávací řízení a že nárok z ručení proti poště vznesený byl uplatněn v reklamační lhůtě šestiměsíční a tedy v době podání žaloby nebyl uhaslým. Leč právní posouzení soudu procesního jest zcela správné. Odvolatel vychází z mylného stanoviska, že poptávací řízení jest teprve tehdy platně zahájeno, když odesílatel zásilky se může vykázati podací stvrzenkou, na které poštovní úřad potvrdil projevenou žádost a připojil otisk denního razítka a vybral poplatek poptávací. Avšak tento předpis jest pouze rázu administračního a manipulačního, tedy čistě evidenčního, nemá však povahu předpisu materielně donucovacího, která vy musela dojíti docela jiného výrazu v doslovu příslušných §§. Ze slova »potvrdí« v §u 178 pošt. dopr. ř. lze jen vyvoditi, že poštovní úřad má potvrditi, že bylo po zásilce pátráno, není však tím vyslovena ani naznačena sankce pro případ, že potvrzení to poštovní úřad opomene přičiniti. Pro opomenutí takové nemůže býti strana na svých právech zkrácena.

Nejvyšší soud žalobu zamítl

Důvody:

§ 178 1 a) pošt. řádu stanoví, že odesílatel jest oprávněn žádati, by se po správném dodání zásilky pátralo poptávacím listem, a že poštovnímu úřadu, u něhož se žádost učiní, dlužno proukázati podatku a udati přesnou adresu zásilky, jakož i, že poštovní úřad potvrdí na podatce podání žádosti a připojí otisk místního a denního razítka. V odstavci 1 b) pak se stanoví, že, byla-li žádost bezprostředně u poštovního ředitelství vznesena, platí za podanou toho dne, který je vyznačen v příchodním razítku. Jest otázka, je-li toto imperativně nařízené předložení podatky a potvrzení žádosti formalitou podstatnou či nepodstatnou, o kterémž rozdílu pro úkony justičního práva srovnati dlužno předpisy §u 2 čís. 10 nesp. pat. a §u 89 jedn. řádu. Kdyby byla nepodstatnou, měly by nižší stolice pravdu, když první soud ji přehlíží a druhý má za to, že její nezachování straně neškodí. Ale v tom právě jim za pravdu dáti nelze a sluší naopak formalitu tuto pokládati za podstatnou. Účinky žádosti za pátrání jsou totiž rozhodny pro nárok strany na náhradu v tom směru, že se propadná šestiměsíční lhůta §u 216 čís. 2 pošt. řádu po dobu poptávacího řízení staví, je tedy třeba, aby způsobem bezpečným a plný důkaz tvořicím zachycen byl den jejího podání, ku kterémuž účeli zákon nařizuje, aby se podatka předložila, žádost na předložené podatce potvrdila a denní razítko přitisklo, pokud se týče při

podání u ředitelství aby žádost obdržela otisk razítka příchodního. Zákon zřejmě nechce, aby důkaz včasnosti žádosti a tudíž v konci konců ručební povinnost eráru závisely od tak vratkých průvodů, jako jsou výsledky výslechů svědeckých po delší době, a má v tom úplně pravdu. To ale nebylo žalobcem vůbec ani tvrzeno, neřku-li prokázáno, že při podání žádosti o pátrání předložil podatku a že mu na podatce byla žádost ta potvrzena úředním písemním záznamem, naopak líčil jen, jakož i jeho svědci, že je posílal a oni se chodili poptávat, aniž by kdo ve výpovědi své o řečené formalitě i jen zmínku byl učinil. Také odvolací soud vychází ze skutečnosti, že formalita splněna nebyla a jen to omlouvá právní nepodstatností její. Poněvadž tedy zákonné poptávací řízení zavedeno nebylo — a jen od žalobce to záviselo, by bylo zavedeno, nezavedení tedy on sám si přičísti musí — nestavil se běh propadné lhůty §u 216 čís. 2 pošt. řádu, byl tento nárok 6 měsíců po podání zásilky, jež se stalo dne 24. září 1920, tedy 24. března 1921 již vyloučen a nemohly žádné pozdější úkony, byť až na opozděnost řádné, jej již vzkřísiti.

Čís. 5155.

Při vynesení rozsudku pro zmeškání o žalobě, k níž zavdalo podnět vedení exekuce, jest přihlédnouti i k exekučním spisům.

Pokud úřední spisy jsou důkazy po ruce jsoucími (§§ 396 a 442 odstavec prvý c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 27. června 1925, Rv I 635/25.)

Žalobkyně domáhala se zrušení exekuce, povolené žalovanému zabavením a přikázáním k vybrání činží dne 1. srpna 1923 a dále vždy dne 1. listopadu, 1. února a 1. května každého roku, tvrdíc, že jí zabavené pohledávky z nájemních činží, počínajíc dnem 1. května 1923, byly postoupeny do vlastnictví do výše 70.000 Kč. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě rozsudkem pro zmeškání, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Neobstojí ovšem důvod, z kterého odvolací soud žalobu zamítl, že prý totiž není jisto, zda činží, vybranou dne 1. května 1923 nebyla uhražena celá pohledávka žalobkyně 70.000 Kč, neboť, když to ani žaloba netvrdí, ani to není důkazy po ruce jsoucími dokázáno, nelze z toho při rozhodování věci vycházeti, neboť pak je to pouhá domněnka odvolacího soudu, jíž se měl tím spíše zdržeti, když ani odvolání něco takového neuplatňovalo. Nejde tu, jak odvolací soud myslí, o pouhé právní posouzení, nýbrž předem o skutečnost, zda činže vybraná řečeného termínu nárok žalobkyně úplně kryla a tudíž i umořila, a pro tuto skutečnost není v žalobě podkladu. V tom tedy má dovolání úplně pravdu. Když však tomu tak, dlužno vejíti na druhé důvody odvolání, jak by byl odvolací soud učiniti musil, kdyby byl uvedený důvod, z ně-

hož žalobu zamítl, úplně pominul, jak učiniti měl. Odvolání uplatňovalo, že tvrzení žaloby, že postupní pohledávka žalobkyně byla exekucí pro pohledávku žalované strany dotčena, jest vyvráceno exekučními spisy, na něž se žaloba odvolává a jež procesnímu soudci byly známy, neboť dle těchto spisů byla exekuce povolena (usnesením ze dne 25. července 1923) toliko bez újmy práv třetími osobami dříve nabytých, takže postup 70.000 Kč s přísl. žalobkyní uplatňovaný zůstal povolením exekuce naprosto nedotčen a nemůže tedy řeči býti o tom, že by činil exekuci tu nepřípustnou. V tom má odvolání úplně pravdu, takže jde jen o to, zda měl prvý soudce a zda mají tedy i vyšší stolice na exekuční spisy vzíti zřetel, o čemž níže. Zde jen uvésti dlužno, že ovšem i odvolací soud se tímto důvodem odvolacím zabýval, ale mylně jej posoudil, maje jednak za to, že na spisy ty dle §u 442 c. ř. s. zřetel vzíti nebylo, a za druhé že prý žalobní nárok mohl zcela dobře trvati i v případě, že exekuce skutečně povolena bez újmy práv třetími osobami již dřív nabytých. Prvá otázka vyřízena bude, jak řečeno, níže, druhý důvod jest však mylný a logicky pochybený, neboť, byla-li práva žalobkyně v povolení exekuce vyhražena a zůstala tedy tak nedotčena, jakoby exekuce nebyla bývala povolena, nevzešel žalobkyni žalobní nárok, t. j. nárok na prohlášení exekuce za nepřípustnou, neboť pak naopak i exekuce může vedle práv žalobkyně na činži zcela dobře místo míti, když jedno druhého se nedotýká. Co však se týče zřetele na spisy exekuční, dlužno tuto otázku rozhodnouti dle §u 396 c. ř. s., jenž platí i pro případ §u 442 odstavec prvý c. ř. s. odvolacím soudem dovolaného a stanoví, že, zmešká-li jedna strana prvý rok, má se skutkové přednesení dostavivší se strany za pravdu míti, pokud důkazy po ruce jsoucími není vyvráceno. Co se týče těchto důkazů po ruce jsoucích, sluší, pokud jde o úřední spisy, rozeznávati především mezi vlastními spisy procesního soudu a spisy cizích úřadů. Spisy cizích úřadů soudce dle §u 183 čís. 3 (§ 195) c. ř. s. ke spisům sporu opatřiti může, t. j. závisí to od jeho uvážení, které zase se bude říditi potřebou věci: bude-li se mu udaný v žalobě jich obsah jeviti k řádnému v §u 182 c. ř. s. nařízenému projednání věci závažným, pokusí se o jich opatření, které ovšem se mu nemusí vždy zdařiti, protože nebude vždy možno, aby mu k nařízenému roku zaslány byly, kdežto bude-li se mu obsah jich zdáti bezvýznamným pro spor, nechá zatím tak, až jak se spor vyvine. Tento předpis tedy sice nemluví o vlastních spisech procesního soudu, avšak z toho nijak neplyne, že by ohledně nich platilo, že si jich soudce vůbec všímati a s jejich obsahem obeznámiti se nemusí, naopak právě proto, že jsou to spisy jeho vlastního soudu a tedy vždy po ruce, předpokládá zákon právě již tímto svým mlčením o nich, že se s nimi soudce obeznámí již následkem své povinnosti řádné přípravy ke sporu: mlčení o nich má příčinu svou pouze v tom, že není potřebí k opatření jich žádného zvláštního úkonu ve smyslu §u 183 c. ř. s., ježto si je může dáti předložiti vždy v krátké době. Z toho plyne, že co se týče spisů vlastního soudu soudce o připojení jich ku spisům procesním postarati se musí, že spisy ty při roku předloženy býti mají: a tuto jeho povinnost, v §u 182, 183 c. ř. s. skrytě obsaženou zjišťuje způsobem zřetelným, pochybnosti nepřipouštějícím § 121 jedn. řádu, jenž nařizuje, že se soudce má k roku připraviti svědomitým studiem spisů, rozumí se tedy i příloh, jakož i spisů v procesních spisech dovolaných, tak aby povinnostem svým v §u 182 c. ř. s. mu uloženým dokonale dostáti mohl. Týž § 121 jedn. řádu v odstavci druhém ukládá mu dokonce za povinnost, aby se obeznámil se všemi spisy, jež mají důležitost pro otázku sloučení nebo rozloučení sporu se spory jinými nebo pro přerušení sporu: tím více tedy to musí platiti o spisech, jež přímo pro rozhodnutí sporu jsou důležity a, nečiní-li tento druhý odstavec cit. §u o těchto spisech výslovné zmínky, má to svou příčinu jen v tom, že příkaz postarati se o jich připojení, pokládá se za daný již ve všeobecném nařízení odstavce prvého, ukládajícího mu svědomitou přípravu k roku. Při tom zdůrazniti dlužno, že předpis nerozeznává nikterak mezi jednáním sporným a jednáním při zmeškání: to proto, že to žádného rozdílu nečiní, neboť jednak soudce před rokem ani neví, zda bude jednání sporné, či pro zmeškání, jednak i při tomto jednání stejná příprava nezbytna jest, neboť, jako při sporném jednání musí si soudce uvědomiti dle §u 182 c. ř. s., které skutečnosti jsou rozhodny a čeho všeho k založení žalobního nároku třeba, tak si to musí uvědomiti také při zmeškání dle §u 396 c. ř. s., neboť musí žalobu zamítnouti, když tvrzené a před rukama jsoucími důkazy nevyvrácené skutečnosti žalobního nároku nezakládají, jinými slovy i při zmeškání zůstává vše tak, jako při sporném jednání, vyjmouc toliko otázku důkazu, která tu je pozměněna. Tolik ve všeobecnosti. Zdali to ku kladnému zodpovědění otázky stačí, netřeba zde rozhodovati, neboť v souzeném případě jsou tu ještě důvody docela zvláštní a výjimečné, dané zvláštností případu, jež žádných pochybností nezůstavují, že odpověď pro ten případ může býti jen kladná. Obyčejně bude to pouze nahodilé, že soudní spisy, o něž jde, budou právě spisy procesního soudu, u něhož žaloba podána, a tedy po ruce: avšak někdy to nahodilé není, nýbrž je o to již právem samým postaráno, by spisy ty u procesního soudu byly, lépe řečeno, by procesním soudem byl soud, kde se spisy ty nalézají. Nelze si ani představiti, že by soudce o žalobě opoziční nebo o žalobě na obnovu mohl rozhodnouti bez spisů sporu předního, bez znalosti jejich obsahu; proto již zákon sám učinil opatření, by soudci spisy tyto byly vždy po ruce, ustanoviv, že pro žaloby ty výlučně příslušným jest soud, jenž vynesl napadený rozsudek a u něhož tedy spisy ty se nalézají. Ale totéž platí i o všech sporech, k nimž zavdala podnět exekuce: i tu zákon předpisem §u 17 odstavec druhý ex. ř., že spor musí býti proveden u soudu exekučního, učinil opatření, by soudce spisy ty vždy měl po ruce a znal tedy jejich obsah, a jest právě jen to kompetenčním důvodem, neboť jiného není. Vskutku nedá se myslíti, jak by procesní soudce mohl řádně rozhodnouti na př. o odporu proti jsoucnosti nebo pořadí pohledávky k rozvrhu dražebního výtěžku přihlášené (§ 232 ex. ř.), kdyby seznal spisů řízení rozvrhového. Totéž platí také o t. zv. žalobě přednostní dle §u 258 ex. ř., a ovšem také o projednávané žalobě, žalobě vybavovací dle §u 37 ex. ř., který vzhledem k tomu, že někdy soud, exekuci povolující, je jiný než soud exekuční, jde v úpravě příslušnosti tak daleko, že vybavovací žalobu přikazuje soudci exekuci povolujícímu, dokud věc ještě u exekučního soudu nedošla, od této doby však soudu exekučnímu, by na ji

sto soudce žalobu vyřizující měl spisy exekuční po ruce (§ 37 odstavec třetí a k němu § 33 ex. ř.). Ale nedosti na tom. Nejen procesní soud je má míti po ruce, což by úplně stačilo k tomu, by důkaz jimi pokládán byl za důkaz po ruce jsoucí dle §u 396 c. ř. s., nýbrž dokonce učiněno opatření, by o žalobách takových — všech spadajících pod kompetenční normu §u 17 odstavec druhý ex. ř. — rozhodoval přímo exekuční soudce, kterému exekuce dotyčná podle rozvrhu práce přidělena. Praví o tom výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 18. června 1900, čís. 11948 (při §u 19 Manzova vyd. jedn. řádu) výslovně, že při rozdělení práce dbáti jest i příště zásady, že spory §u 17 odstavec druhý ex. ř. mají býti přikázány dotyčnému exekučnímu komisaři, k jehož exekuční agendě patří, i tehdy, když komisař ten jinak procesní agendu přidělenu nemá, a uvádí pro to dva důvody: jednak že exekuční komisař spisy exekuce již zná a tak se uspoří práce, kterou by jiný soudce na studium jich vynaložiti musil, jednak se tím zajistí srovnalost rozhodování v řízení exekučním a sporném, která prý by ohrožena byla zejména při sporech §u 232 ex. ř. Z toho, že se má uspořiti jinému soudci práce se studiem exekučních spisů spojená, plyne ovšem, že, nezná-li soudce, o žalobě rozhodující, beztak již spisy exekuční, na př. nastala právě změna v osobě exekučního komisaře, musí ovšem práci tu vynaložiti a s nimi se obeznámiti, neboť známost ta uložena jest mu za naprostou povinnost a jen se tímto nařízením ulehčuje neb docela uspořuje. Předpokládá-li však právní řád, že obsah exekučních spisů jest soudci známý, že je to jeho povinností, by jej znal a že jej znáti musí, jest to ještě více než soudní známost dle §u 269 c. ř. s., jež nemusí býti nezbytná, nýbrž pouze nahodilá, ale pak dlužno říci, že není jiného důkazu, kterému by větším právem a ve větší míře příslušela vlastnost důkazu dle §u 396 c. ř. s. po ruce jsoucího, než je důkaz exekučními spisy v exekučních sporech (§ 17 odstavec druhý ex. ř.). Měl tedy první soudce a musí proto i vyšší stolice k důkazu tomuto přihlédnouti, a když exekuční spisy skutečně dokazují, že nájemné, pokud postoupeno bylo žalobkyni, nebylo pro pohledávku žalované firmy zabaveno, jest tím vyvráceno opačné tvrzení žaloby, že zabaveno bylo, a nelze je tedy za pravdivé míti, exekuce není tudíž nepřípustná a žaloba je bezdůvodná. Doložiti dlužno jen ještě dvojí. Jednak, že v podstatě k témuž výsledku dospělo by se i pouhou logikou, tak totiž, že když postup ve prospěch žalobkyně vztahuje se jen do výše 70.000 Kč s přísl., exekuční zabavení ve prospěch žalované firmy však do výše 400.000 Kč s přísl., tu i kdyby exekuce byla stihla nakrásně i těchto 70.000 Kč žalobkyně, byla by ovšem sice nepřípustná, avšak jen co do výše této pohledávky žalobkyně 70.000 Kč s přísl., kdežto co do zbytku byla by přípustna a žaloba v tomto objemu tedy bezdůvodna, jenže by pak každá strana z části vítězila a z části podléhala, což by mělo vliv na útraty, k vůli nimž tedy bylo nutno vejíti v otázku onoho důkazu. Druhé pak je, že sice otázka, zda exekuce na nájemné přípustna je pořadem §u 294 ex. ř. (zabavením), nemůže v tomto sporu býti rozbírána, protože zde rozhodna jest jen skutečnost, že povolena byla a to právoplatně — otázka přípustnosti způsobu exekuce mohla by přijíti na přetřes jen v exekučním řízení pořadem rekursu proti povolení exekuce — že však nicméně možno poukázati na předpis §u 299 ex. ř. a objem zabavení v něm připuštěný, jenž ovšem doznává omezení v případě §u 119 ex. ř. (zavedení vnucené správy), o který však zde nejde.

Čís. 5156.

Zahájením vyrovnávacího řízení o jmění dlužníka neuvolní se jistota složená při odkladu exekuce dle §u 42 čís. 5 ex. ř.

(Rozh. ze dne 30. června 1925, R I 541/25.)

K žalobě podle §u 37 ex. ř. byl povolen navrhovatelce odklad exekuce proti manželům R-ovým proti složení jistoty. Její napotomní žádosti o vrácení jistoty, ježto o jmění manželů R-ových bylo zahájeno vyrovnací řízení, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud žádost zamítl. Důvody: Ač spor podle §u 37 ex. ř. dosud není právoplatně skončen, svolil soud prvé stolice k žádosti žalobkyně ku vydání jistoty, poněvadž žalobkyně uvedla, že o jmění manželů R-ových bylo zavedeno řízení vyrovnávací a veškeré exekuční kroky byly odloženy, tedy i prodej movitých věcí, vylučovaných žalobkyní. Dle §u 11 (2) vyr. ř. ze dne 10. prosince 1914, čís. 337 ř. zák. lze odložiti prodej na 60 dnů po vyhlášení vyrovnání a dle §u 12 téhož ř. určitá práva odlučovací sice zanikají, ale obživnou, bylo-li řízení vyrovnávací zrušeno. Bylo-li tedy vyrovnací řízení zahájeno 15. srpna 1924, bylo by lze v exekuci pokračovati dle §u 11 (2) již 15. října 1924 a nebylo 9. října 1924, kdy usnesení o vrácení jistoty se stalo, jisto, že právo zástavní stěžovatelovo na dobro zaniklo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Předeslati dlužno, že otázka, zda dovolací stěžovatelce byla právem uložena jistota dle §u 44 odstavec druhý ex. ř., nepřichází a ostatně ani nemohla by přijíti již na přetřes, ježto o ní obě nižší stolice rozhodly souhlasně (§ 528 c. ř. s. a § 78 ex. ř.). Jest se jen obírati otázkou, zda důvod k složení jistoty pominul, když o jmění strany povinné zavedeno bylo vyrovnávací řízení. Rekursní soud zcela správně poukazuje na předpis §u 12 vyr. ř., dle něhož oddělovací práva, založená v 60 dnech před zahájením vyrovnávacího řízení, nezanikají zahájením tohoto řízení s konečnou platností, a na předpis §u 11 odstavec druhý vyr. ř., dle něhož ve vyrovnávacím řízení lze prodejové řízení odložiti jen na 60 dní. Odklad povolený na základě vybavovací žaloby není takto časově omezen. Proto zahájení vyrovnávacího řízení nemůže přivoditi uvolnění jistoty, uložené při odkladu exekuce dle §u 42 čís. 5 ex. ř. Takovýto odklad zůstává i nadále účinným a může přivoditi, že věřitel nedojde takového uspokojení svého nároku, jakého by došel, kdyby exekuce na základě vybavovací žaloby nebyla odložena. Právem proto rekursní soud zamítl návrh, aby vzhledem k zahájení vyrovnávacího řízení jistota dle §u 44 odstavec druhý ex. ř. uložená byla uvolněna.

Čís. 5157.

Okolnost, že obchodník podal odvolání do výměru daně vyměřené mu nad hranici zakládající kvalifikaci kupce plného práva, zbavuje ho povinnosti opovědi k rejstříku a jest ohledně rozhodnutí o povinnosti k zápisu vyčkati výsledku odvolání.

(Rozh. ze dne 30. června 1925, R I 560/25.)

Rejstříkový soud vyzval obchodníka Josefa P-a k opovědi firmy k zápisu do rejstříku, ježto mu byla předepsána výdělková daň 800 Kč. Josef P. navrhl, by byl sproštěn povinnosti k opovězení firmy až do právoplatného rozhodnutí o jeho stížnosti proti výměře výdělkové daně. Rejstříkový soud návrhu nevyhověl, rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Dvě jsou podmínky protokolační povinnosti, provozování obchodů a placení výdělkové daně ve výměře §u 7 uv. zák. k obch. zák. ve znění zákona ze dne 30. června 1921 čís. 260 sb. z. a n. Obě podmínky jsou tu splněny, neboť stěžovatel provozuje obchod vepřovým dobytkem a jest z něho dle sdělení berní správy ze dne 21. ledna 1925 předepsán daní výdělkovou 800 Kč ročně. Za tohoto stavu věci byl stěžovatel právem vyzván k opovědi firmy. Nerozhodnou jest okolnost, že vyslechnut byl rejstříkovým soudem stěžovatel, aby vykázal, že proti vyměření daně podal stížnost a že o stížnosti jeho do výměry daní dosud rozhodnuto není, neboť pro povinnost protokolační stačí, když dotyčný obchodník jest povinen platiti daně v zákonné výši a že mu v té výši bude předepsána. A tu jest přípisem berní správy v P. ze dne 15. května 1925 zjištěno, že stěžovatel jest povinen vyměřenou daň výdělkovou 800 Kč platiti, ježto odvolání nemá odkládacího účinku, a přípisem téže správy ze dne 25. dubna 1925 jest zjištěno, že stěžovateli daň výdělková pravděpodobně nebude snížena pod 200 Kč, které také podmiňují protokolační povinnost stěžovatele.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil rejstříkovému soudu, by, vyčkaje výsledku stěžovatelova odvolání proti předpisu výdělkové daně, znovu rozhodl o jeho povinnosti k opovědi zápisu firmy do obchodního rejstříku.

Důvody:

Nemůže býti pochybnosti, že by předpis výdělkové daně 800 Kč ročně zakládal ve smyslu §u 7 uvoz. zák. k obchodnímu zákonu a čl. 19 obch. zákona povinnost, by stěžovatel opověděl firmu, pod kterou provozuje obchod vepřovým dobytkem, k zápisu do obchodního rejstříku. Leč, jak zjištěno přípisem berní správy ze dne 15. května 1925, není platební rozkaz, jímž byla rekurentovi tato daň předepsána, dosud právoplatným, poněvadž stěžovatel proti němu podal odvolání. Třebaže tento opravný prostředek nemá ve smyslu §u 63 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. odkládacího účinku, takže stěžovatel musí zatím platiti daň platebním rozkazem mu předepsanou, nelze placení to pokládati za bezpodmínečné, poněvadž není vyloučeno, že v opravném řízení bude

stěžovateli daň se zpětnou platností snížena, takže by pak ve skutečnosti platil daň menší. Kdyby však takto upravená daň klesla pod míru stanovenou §em 7 uv. zák. k obchodnímu zákonu ve znění zákona ze dne 30. června 1921, čís. 260 sb. z. a n., nebyl by rekurent k protokolaci své firmy povinen, a to ani v době, kdy platil neprávem daň vyšší, jejíž přeplatky musí mu stejně býti vráceny. Jen tak jest rozuměti předpisu zákona, že pro protokolaci jest rozhodnou výše výdělkové daně, kterou obchodník platí, t. j. platiti jest povinen (»zu entrichten hat«), neboť zda jest ji povinen platiti, bude zřejmo teprve po právoplatném vyřízení odvolání proti platebnímu rozkazu. Dokud se tak nestane, není vůbec spolehlivého základu k posouzení nutnosti protokolace. Kdyby měl postačiti a býti jediné rozhodným již předpis daně platebním rozkazem právní mocí nabyvším, vedlo by to k nemožným důsledkům. Obchodník byl by protokolován, ale pak by byla po případě k odvolání daň snížena pod míru nutnou k protokolaci, k výmazu firmy z obchodního rejstříku by však se zřetelem k ustanovení §u 9 uvoz. zák. k obchodnímu zákonu již nemohlo dojíti. Byla by tedy hned od původu zapsána do obchodního rejstříku firma kupce, jehož podnik nemá rozsahu, podmiňujícího zápis do obchodního rejstříku, což by se příčilo zásadě, že jen kupec plného práva může užívati firmy (§ 7 uvozovacího zákona k obchodnímu zákonu, čl. 15 obch. zák.), jež musí býti zapsána v obchodní rejstřík (čl. 19 obch. zák.), nesprávným předpisem výdělkové daně zakládala by se práva a ukládaly povinnosti kupce plného práva i obchodníkům nemajícím této povahy. Toho zákon jistě nezamýšlel. Usnesení rekursního soudu jest ve zřejmém odporu se zákonem (§ 16 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák.) a bylo proto rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 5158.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Důvod §u 14 c) rozl. zák. platí i pro rozluku dle §u 17 rozl. zák. Odpuštěním dle §u 14 c) rozl. zák. jest i manželské spolužití po delší dobu.

(Rozh. ze dne 30. června 1925, R I 566/25.)

Ve sporu o rozvod manželství od stolu a lože byly zjištěny na straně manžela rozvodové důvody manželská nevěra, zlomyslné opuštění, zlé nakládání a hýřivý život. Žádosti manžela o povolení rozluky dle §u 17 rozl. zák. soud prvé stolice vyhověl, dospěv k přesvědčení, že skutečnosti vyšlé na jevo ve sporu o rozvod, již tehdy byly by odůvodnily nárok na rozluku manželství, a uvedl v otázce, o niž tu jde, v důvodech: Okolnost, že manželé obnovili manželské společenství, které v tomto případě bylo opětně zrušeno, nepřekáží povolení rozluky podle §u 17 zákona, neboť toto zákonné ustanovení neobsahuje ohledně toho ustanovení o odepření svolení, naopak v §u 17 jest výslovně zdůrazněno, že předpoklady pro rozluku, jak je žádá § 15, mohou zůstati bez povšimnutí. Na tom nemohou ničeho změniti ani ustanovení obč. zák., protože nové spojení manželů ve smyslu §u 110 obč. zák. nebylo soudu

oznámeno. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Nelze souhlasiti s názorem odvolatelky, že, i když žádáno jest za přeměnu rozvodu od stolu a lože v rozluku manželství ve smyslu §u 17 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., jest podmínkou pro povolení rozluky, že manželé od rozvodu neobnovili manželského společenství. Podmínku tuto stanoví zákon v případě, když po předchozím rozvodu od stolu a lože některý z manželů žádá o rozluku manželství pro nepřekonatelný odpor ve smyslu §u 15, 16 a 18 zákona. To jasně plyne z §u 17 rozl. zák., který jako předpoklad pro povolení rozluky stanoví pouze, že soud na základě konaných šetření dojde ku přesvědčení, že by skutečnosti ve sporu na jevo vyšlé byly již tehdy odůvodnily výrok o rozluce, kdyby o ní bylo bývalo žádáno. Jiných podmínek pro povolení rozluky nestanoví. Že ani ustanovení §u 110 obč. zák. povolení žádané rozluky není na závadu, bylo již prvým soudem náležitě vyloženo a odůvodněno.

Nejvyšší soud zamítl návrh na povolení rozluky.

Důvody:

Nemůže býti pochybnosti o tom, že když podle §u 14 písm. c) rozl. zák. právo žalovati dle §u 13 o rozluku, tedy nárok na rozluku pomíjí odpuštěním, tento důvod zániku platí nutně i pro žádost za rozluku dle §u 17, neboť tato žádost nahrazuje jen onu žalobu, jde i tu o nárok na rozluku. Jedním z nejsilnějších způsobů odpuštění jest však obnovení manželského spolužití, neboť, třeba že to jest odpuštěním pouze mlčky, platí více, než odpuštění výslovné, protože se osvědčuje skutkem samým a skutek dokazuje vždy věc mnohem pádněji než pouhé slovo. Nejsilnějším výrazem obnovy manželského spolužití pak jest pravidelné obnovení manželských pohlavních styků, jež ještě jadrněji vyjadřují zapomenutí všech posavadních neshod, než obnovení pouhé společné domácnosti. Dle vlastního seznání obou manželů to i ono se stalo. Manželé se sice rozcházejí co do trvání obnoveného spolužití, ale to jest lhostejno, neboť po odpuštění jednou nastalém možno mimo případnosti §u 14 písm. c) rozl. zák. žádati rozluku jen z důvodů nově se sběhších. Nicméně doložiti dlužno, že nižší stolice věřily v té příčině manželce, jež udala dobu obnoveného společenství od začátku roku 1918 do podzimku 1922 — prvý soud to zjišťuje a druhý to schvaluje — a nikoli manželi, jenž ji udává jen školním rokem 1921/1922, ač ovšem i to by úplně stačilo.

Čís. 5159.

Pro podnik rázu výchovného a zábavného, spojený s výdělečným provozováním kinematografických představení není přípustnou forma společenstva dle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

(Rozh. ze dne 30. června 1925, R I 568/25.)

Rejstříkový soud povolil zápis družstva »Dorfkino«, jehož předmětem dle stanov bylo »Podporování výdělku a hospodářství členů rozšiřováním znalosti a zaváděním nových provozovacích prostředků v oboru polního hospodaření a živnosti, jež jsou způsobilými, jich výnos zlepšiti nebo jejich provozování zjednodušiti, zábavnými přednáškami pracovati proti útěku z venkova a mravně zušlechťovati zavedením potřebných provozovacích prostředků, by vlastními snímky a zřizováním světelných obrazů (diapositivů a filmů) bylo podpůrně zasahováno v oboru umění světelných obrazů v péči o blahobyt venkova.« Rekursní soud odepřel zápis družstva. Důvody: Účelem zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. bylo, by bylo zřizováním společenstev hlavně méně zámožným vrstvám obyvatelstva solidárním ručením umožněno docílením zisku zlepšení jejich společenského a hospodářského postavení. Proto také náleží ku podstatě společenstva dle zákona, by spolek, který má svou působnost vyvinovati jako společenstvo, kromě neobmezeného počtu členstva dle svých stanov měl za účel podporovati výdělek neb hospodářství svých členů společným provozováním podniku nebo poskytováním úvěru. Jde tedy podle §u 1 zákona o svépomocnou činnost členů společenstva, kterou má býti zvelebena jejich hospodářská situace. Naproti tomu nelze použiti zákona o společenstvech na ony spolky (sdružení), které nemají za účel pěstovati a podporovati blaho vlastních členů, nýbrž osob třetích, a zvláště ne na ona spolčení, kde jde v podstatě o spolčení kapitálu ku zjednání zisku. Shora uvedený účel společenstevního zákona jde jasně na jevo z §u 1 zákona a zvláště ze srovnání tam příkladmo vyjmenovaných jednotlivých druhů společenstev. V případě, o nějž jde, spolčení, napadeným usnesením do společenstevního rejstříku zapsané, neodpovídá podmínkám §u 1 zákona čís. 70/1873 ř. zák. Ze stanov nejde nikde na jevo, že předmět podnikání jest obmezen na členy ku zvelebení jejich výdělku nebo živnosti a že podnik ten má býti obmezen na členstvo. Tak zejména dle §u 3 stanov může se státi členem každá svéprávná osoba nebo právnická osobnost bez obmezení a nevyžaduje se vůbec zvláštní vlastnosti osob těch, na př. co do povolání, bydliště a pod., kterouž by společný zájem členů na společném provozování společenstva ku zvelebení jejich výdělku neb hospodářství byl odůvodněn, naopak z §§ 6 a 31 stanov jde na jevo, že kromě čistě členských práv na př. účasti na valných hromadách, má se dostávati členům zúrokování jejich podílů a dále dividend dle podílních listů. Z §u 1 stanov jde dále na jevo, že hlavní činností má býti provozování cestovního kinematografu a zhotovování kinematografických diapositivů a filmů pro venkovský blahobyt, dále zábavné přednášky k zušlechtění mravů a šíření znalosti a používání nových provozovacích prostředků v hospodářství a živnosti, aniž by se činnost ta obmezovala na členstvo a aniž by jich společným provozováním podniku též výdělek neb hospodářství členů bylo zvelebováno. Také od členů se nevyžaduje v podstatě, než aby složili vstupné do společenstva, dále podíly a ručili dalšími 100 Kč na každý podíl (§ 8 stanov), v čemž se jeví čistě kapitalistický ráz spolčení toho. Neodpovídá tedy opovězené spolčení zákonu společenstevnímu a měl proto býti zápis jeho do společenstevního rejstříku odepřen (§ 3 min. nař. ze dne 14. května 1873, čís. 71 ř. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud správně usuzuje, že sdružení, o něž jde, nevyhovuje podmínkám §u 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Dle §u 2 stanov má býti účelem družstva podporování výdělku a hospodaření členů a) rozšiřováním znalosti a použitím nových provozních prostředků v oboru polního hospodářství a živnosti, jež jsou způsobilými, aby jich výnos zlepšily aneb provoz zjednodušily, b) pořádáním dobrých, zábavných přednášek působiti proti opouštění venkova a mravně zušlechťovati, c) zřízením nutných provozních prostředků k opatření vlastních snímků a pořízení světelných obrazů (diapositivů a filmů), spolupůsobiti v oboru umění světelných obrazů ve službách péče o blahobyt venkova. Při rozboru tohoto ustanovení stanov jest na první pohled patrno, že jde o podniky rázu jednak výchovného [ad a) a b)], jednak zábavního [c)]. Takováto činnost družstva vybočuje však z rámce zákonem přípustného družstevního podnikání, jehož účelem jest výhradně podpora výdělku a hospodářství členů, společným provozováním závodu neb poskytováním úvěru (§ 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.), jež tedy musí směřovati výhradně buď k opatření nových hospodářských statků a tím podmíněnému zvětšení příjmů nebo k racionelní spotřebě statků a tím ku zmenšení vydání aneb k zachování získaných již hospodářských hodnot. Toho v případě a) a b) není. Širokou definicí účelu ad c) má býti očividně zastřen vlastní účel společenstva, totiž výdělečné provozování kinematografických představení, tedy podniku, který vůbec nelze podříditi žádné z forem v §u 1 zákona uvedených, neb jim podobných a k družstevnímu provozování jedině přípustných. Že tomu tak, plyne již z ustanovení §u 31 stanov, dle nichž se má dostati členům zúrokování jich podílů a dividend dle podílních listin. Jde tedy v tomto případě ve skutečnosti o hospodářství ryze kapitalistické, jež jest rovněž cizím účelu družstevního podnikání. V ostatním stačí poukázati ku výstižným důvodům napadeného usnesení.

Čís. 5160.

Smísen-li ve směnce živel směnky vlastní (zaplatím na řád můj vlastní) a směnky vydané (označením trasáta pod kontextem směnky), jest směnka neplatnou.

(Rozh. ze dne 30. června 1925, R II 197/25.)

Procesní soud prvé stolice zrušil k námitkám směnečný platební příkaz. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl. Důvody: Napadený rozsudek pokládá zažalovanou směnku za neplatnou, poněvadž v kontextu směnky jsou slova (»zahle ich an die Ordre Eigene«), kdežto současně směnka obsahuje na levém místě pod směnkou jméno směnečníka (t. j. osobu, která tuto směnku má zaplatiti). S tímto právním názorem nelze souhlasiti. Zákon (čl. 4, čís. 7 směn. ř.) nežádá, by poimenování směnečníka se stalo určitými slovy v kontextu směnky, stačí, je-li ze směnky samé osoba směnečníka zřejma. Tato náležitost je v tomto případě splněna. Sporná směnka obsahuje přesnou adresu směnečníka, a jeho podpis. Jedná se tedy o vydanou směnku. Tím, že v kontextu směnky bylo použito slov »zahle ich« místo »zahlen Sie« netrpí jasnost jinak bezvadné vydané směnky.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a vrátil mu věc, by, nehledě k zrušovacímu důvodu, ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nelze sdíleti názor odvolacího soudu, že použitím slov »zahle ich« na místo »zahlen Sie« v žalobních směnkách netrpí jasnost jinak bezvadných vydaných směnek. Směnka jest úkonem přísně formálním, při němž oproti vykladacímu pravidlu čl. 278 obch. zák. a §u 914 obč. zák. jest hleděti jen k tomu, co vyplývá ze směnky samé, a nikoli k tomu, co snad účastníci zamýšleli. Z obsahu žalobních směnek není však naprosto jasno, zda jde o směnky vlastní či vydané. Pojetí v onom smyslu nasvědčovala by slova »zahle ich an die Ordre eigene«, při čemž by za vydatele bylo možno pokládati buď žalobkyni nebo žalovanou, v čemž opět jest nejasnost, neboť oba vydateli býti nemohou (»zahle ich«). V tomto znění šlo by mimo to o vlastní směnku na vlastní řád, tedy neplatnou, poněvadž nikdo nemůže sám sobě slíbiti placení a zákon sám takové formy směnky nepřipouští (čl. 98 směn. ř., v němž není citován čl. 6 směn. ř.). Povaze směnek vydaných nasvědčovalo by opět označení osoby, jež má platiti (trasáta, čl. 4 čís. 7 směn. ř.) na levé straně směnky, t. j. Richarda R-a a jeho akcept, nedostává se však příkazu, že a komu trasát má platiti (»zahle ich«). Směnky žalobní směsují tedy v téže listině formu směnky vydané s formou směnky vlastní, z nichž mimo to neobstojí sama o sobě ani ta ani ona, nemají smyslu a proto právem procesní soud, prohlásiv je za neplatné (čl. 7 směn. ř.), zrušil platební příkazy na jich základě vydané.

Čís. 5161.

Zajišťovací převlastnění lze v exekučním řízení ochrániti žalobou dle §u 258 ex. ř., nikoliv dle §u 37 ex. ř.

(Rozh. ze dne 30. června 1925, Rv II 703/24.)

Žalobkyně domáhala se žalobou podle §u 37 ex. ř. zrušení exekuce, tvrdíc, že zabavené věci byly na ni vlastnicky převedeny ku zajištění. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolací důvod nesprávného právního posouzení jest opodstatněn. Netřeba řešiti otázku, zda zajištění pohledávky jest dostatečným dů-

vodem k nabytí vlastnictví, ani, zda jest ve sporném případě dostatečné odevzdání k nabytí držby věcí převedených k zajištění, ježto k rozhodnutí sporu stačí rozřešení otázky, zda zajišťovací převod poskytuje právo na vyloučení věcí z exekuce. Tuto otázku sluší zodpověděti záporně. Jde jedině o otázku formálního práva, neboť jejím obsahem jest úvaha o způsobu, jakým věřitel, opírající svůj nárok o zajišťovací převod, jest oprávněn tento svůj nárok ochrániti v exekučním řízení, povoleném jinému věřiteli proti témuž dlužníku. Rozborem právních předpisů §§ 37 a 258 ex. ř. dospívá se k těmto závěrům: Odpor dle §u 37 ex. ř. opírá se o práva, činící výkon exekuce nepřípustným. Tato žaloba směřuje k tomu, aby předmět do exekuce vzatý byl odňat exekučnímu řízení, a, když je žalobě vyhověno, jest exekuci zrušiti z moci úřední. Proti tomu § 258 ex. ř. vyřizuje střetnutí se exekučního práva zástavního se zástavním právem jinak nabytým, po případě i zadržovacím právem, neboť žalobou dle tohoto předpisu lze uplatniti zástavní právo nebo přednostní právo ku předmětům v oné době exekučně zabaveným, nebyly-li v držbě oprávněného. Žaloba nečelí k odnětí předmětu z exekučního řízení, nýbrž k ochránění práva na přednostní úkoj z výtěžku. Ani v tom ani v onom případě neuvádí exekuční řád oněch práv, která by činila nepřípustným výkon exekuce a která dávají nárok na přednostní úkoj. Tato otázka jest otázkou práva hmotného. Vychází-li se však z §u 10 čís. 3 konk. řádu, sluší zdůrazniti, že formě, ve které se zajišťovací převod v životě hospodářském jeví, odívaje se v roucho práva vlastnického, nesmí býti přikládán význam rozhodující. Třeba míti na mysli, že strany nechtěly, by osoba oprávněná nabyla práva vlastnického ve smyslu občanského zákona, nýbrž že zamýšlely, by oprávněný dosáhl jen zajištění. Staví-li citovaný předpis konkursního řádu osobní věřitele, nabyvší k zajištění svých nároků věci úpadcovy, na roveň oddělným jeho věřitelům, je tím s dostatek objasněn dosah oprávnění, vyplývajícího pro strany, opírající svůj nárok o zajišťovací převod. Jest-li dle toho v úpadkovém řízení, které ve své podstatě jest generální exekucí, osobní věřitel, nabyvší k zajištění svých nároků určité věci úpadcovy, oprávněn dojíti z těchto kusů majetkových odděleně a před ostatními věřiteli uspokojení, nemůže tomu býti jinak v řízení exekučním. Z toho plyne, že věřitel, ze zajišťovacího převodu oprávněný, má v exekučním řízení, nejsa držitelem (detentorem) věcí, totéž postavení jako osoba třetí, o níž mluví § 258 ex. ř., jelikož mu, hledíc k §u 10 čís. 3 konk. řádu, přísluší jen nárok na přednostní uspokojení z výtěžku těch věcí a to již před splatností jeho pohledávky, zajišťovacím převodem chráněné. Opírá-li tedy žalobkyně vylučovací žalobu toliko o zajišťovací převod, není v právu.

Čís. 5162.

Bylo-li ve vyrovnacím řízení na Slovensku a Podkarpatské Rusi uzavřeno vyrovnání s výhradou obživnutí původních pohledávek, vztahuje se vykonatelnost na celou přihlášenou pohledávku, kteráž nebyla dlužníkem popřena.

O soudní smír, třebas vykonatelný, nelze opírati námitku rozsouzené rozepře.

Byla-li ve vyrovnacím řízení dle práva uherského pohledávka zjištěna a vyrovnání soudem schváleno, jest soudnímu uplatňování pohledávky v cestě námitka rozepře rozsouzené.

Námitku nepříslušnosti dlužno vyříditi před námitkou rozepře právoplatně rozsouzené.

(Rozh. ze dne 1. července 1925, R I 547/25.)

Žalobce domáhal se na žalovaném zaplacení celé pohledávky, ježto žalovaný nedodržel lhůt, k nimž se byl zavázal v mimokonkursním vyrovnání u sedrie v Báňské Bystřici. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a odmítl žalobu. Důvody: Z vyrovnacích spisů sedrie v Báňské Bystřici zjistil soud prvé stolice, že touto sedrií bylo potvrzeno vyrovnání žalovaného, jímž se zavázal zaplatiti věřitelům, tedy i žalobci, 40% dlužné pohledávky ve 12 měsíčních stejných částkách, od 1. září 1923 počínajíc pod ztrátou lhůt a pod následkem oživnutí celé původní pohledávky, když dlužník jedné částky v čas nezaplatí. Dle min. nařízení čís. 4.070/1915, platícího dosud na Slovensku, nepozbývá vyrovnání účinnosti tím, že dlužník nesplní závazků z vyrovnání, nýbrž proti dlužníku je přípustna uhražovací exekuce, jinak řečeno potvrzené mimokonkursní soudní vyrovnání zjednává věřiteli exekuční titul, na jehož základě může se přímo domoci uspokojení. Žaloba výslovně uvádí, že v onom vyrovnávacím řízení žalovaný uznal zažalovaný dluh, žalovaný tohoto tvrzení ani nepopřel. Dlužno tedy vycházeti se stanoviska, že i v tomto případě byl potvrzeným vyrovnáním žalobkyni zjednán exekuční titul, o němž byla řeč, a jenž, byv soudně potvrzen, má ráz soudního rozhodnutí, jímž byl právní poměr žalobce k žalovanému na dobro a konečně určen. Tvrdí-li tudíž žaloba, že žalovaný platil opožděně, že některé lhůty vůbec nezaplatil a že proto obživla původní pohledávka, a domáhá-li se odsouzení žalovaného k zaplacení celé původní pohledávky po srážce splátek, zatím vykonaných, směřuje k témuž cíli, jehož bylo dosaženo potvrzením vyrovnání žalovaného, a projednání tohoto sporu znamenalo by vlastně nové jednání o nároku, o němž bylo již právoplatně rozhodnuto. K tomuto stavu věci dlužno hleděti v každém období sporu z moci úřední.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

V rekursu hájí žalující firma především náhled, že podle dosud platného uher. vyr. řádu lze vésti uhražovací exekuci na základě schváleného soudního vyrovnání jen pro vyrovnací kvotu, nikoliv též pro zbytek původní pohledávky, nad kvotu sahající a že ostatně žalovaný ani ve sporu nikde nepřiznal, že ve vyrovnávacím řízení pohledávku žalobce uznal, nýbrž že to tvrdila jen žalující strana sama. V tom ohledu nelze však názoru žalující firmy přisvědčiti. Dle §u 62 uh. min. nař.

čís. 4070/1915 o řízení v mimokonkursním nuceném vyrovnání je proti dlužníkovi přípustna uhražovací exekuce na základě vyrovnání, opatřeného právoplatným soudním schválením, a výtahu projednávací zápisnice (tabelného výkazu), ze kterého vysvítá, že dlužník přihlášené pohledávky nepopřel. To jest stanoveno též §em 31 zák. čl. LIV:1912, jímž byl pozměněn § 1 ex. zákona (zák. čl. LX:1881). Bylo-li však vyrovnání uzavřeno s výhradou obživnutí původních pohledávek, vztahuje se tato vykonatelnost na celou přihlášenou pohledávku, kteráž nebyla dlužníkem popřena. Vždyť zjištění týká se celé přihlášené pohledávky, ovšem věřitel může vésti exekuci jen na vyrovnací kvotu, protože dlužník ohledně zbytku se sprošťuje (§ 61 uh. vyr. ř.), ale bylo-li vyrovnání uzavřeno a schváleno s výhradou obživnutí, může věřitel na dlužníkovi vymáhati exekucí celou původní již zjištěnou pohledávku, pokud se týče po odčítání zaplacených částek její zbytek. Tak již uznal Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí č. j. Rv I 1060/24 sb. n. s. civ. čís. 4262. Obdobné ustanovení obsahuje i § 61 býv. rak. konk. ř., jenž ovšem pro toto vyrovnací řízení neplatí, že, byla-li v úpadku pohledávka zjištěna a obecným dlužníkem výslovně nepopřena, může pro tuto pohledávku na základě zápisu úpadkového komisaře do seznamu přihlášek vedena býti zrovna tak, jako na základě rozsudku, exekuce na jmění úpadce, jež mu zůstává volným anebo jehož po zrušení úpadku nabyl, z čehož patrno, že se účinky ty vztahují na celou pohledávku, kteráž takovým způsobem byla v úpadku zjištěna a dlužníkem výslovně nepopřena. V tomto sporu bylo zjištěno, že žalovaný uzavřel vyrovnání dle zápisnice sedrie v Báňské Bystřici ze dne 20. června 1923 s výhradou obživnutí původních pohledávek věřitelů, nezaplatí-li v čas jedné částky. Žalovaný ve sporu nikde netvrdil, že ve vyrovnacím řízení popřel pohledávku žalující strany, tato naopak sama tvrdila a žalovaný proti tomu se ani výslovně ani jinak zřetelně neohradil, že žalovaný dluh ve vyrovnacím řízení uznal, a ostatně vidno z tabely vyrovnacího spisu, přiloženého ke sporným spisům, že žalovaný přihlášené pohledávky výslovně nepopřel. Mohl by tedy žalobce ohledně zbytkové původní pohledávky, která obživla dle výhrady ve vyrovnání proto, že dlužník nedodržel podmínek vyrovnání, vésti exekuci k uspokojení na základě soudního vyrovnání právoplatně schváleného. V druhé řadě poukazuje stěžovatel na to, že námitku věci právoplatně rozsouzené lze opírati dle §u 240 c. ř. s. jen o právoplatný rozsudek nebo rozhodnutí, jemu na roveň postavené, nikoliv o soudní smír nebo soudně potvrzené vyrovnání, třebaže smír nebo vyrovnání tvoří exekuční titul, poněvadž tyto okolnosti mohou pro žalovaného zakládati ve sporu jen hmotnou obranu, o které se rozhoduje rozsudkem, nikoliv námitku procesuální, o které se třeba z moci úřední a v každém období sporu rozhoduje usnesením. Poněvadž žalovaný takové hmotněprávní obrany v řízení u prvé stolice vůbec nepoužil, neměl prý odvolací soud z moci úřední neb teprve na námitku žalovaného v odvolacím spise zrušiti rozsudek odvolacího soudu a žalobu odmítnouti. V tomto ohledu má stěžovatel jen částečně pravdu. Procesuální námitku, že věc byla již právoplatně rozsouzena (§§ 239, 240, 261 c. ř. s.) nelze opírati o soudní smír, třebas vykonatelný jednak proto, že výpočet privilegovaných námitek formálních v předpisech zákona jest výlučným, jednak i z toho důvodu, že jsou různé účinky, podle toho, zda byl spor odklizen smírem, rozsudkem, či jinakým soudním rozhodnutím. Právoplatný výrok soudu může býti ještě dále napadán jen v případech §§ 529, 530 a 531 c. ř. s., soudní smír z důvodů §§ 869—877 obč. zák. a §u 1382—1384 a 1385 až 1388 obč. zák. Při soudním smíru nemá soud vůbec ani příležitosti, aby rozhodl a již doslov zákona nasvědčuje tomu, že procesní námitka dle §u 240 c. ř. s. se zakládá jen na rozsudku neb jiném rozhodnutí soudním. Kdyby v tom byla obrana žalovaného spočívala, že právní věc jeho se žalobkyní byla již soudním, třeba vykonatelným smírem určena, byl by ji musil ve sporu a to v čas již u prvé stolice vznésti a nebyl by odvolací soud mohl sám z úřední povinnosti neb teprve na námitku žalovaného až v odvolacím řízení přihlížeti k té okolnosti, rozsudek zrušiti a žalobu odmítnouti. Ale napadené usnesení vychází z toho, že pohledávka žalující strany byla v soudním řízení vyrovnacím u sedrie v Báňské Bystřici zjištěna a, poněvadž dlužník nedodržel podmínek vyrovnání, nastal případ výhrady, že původní pohledávka celá obživla a že tedy jest pro zbytkovou pohledávku žalující firmy, ať obsahuje jen zbytek nad vyrovnací kvotu, ať také ještě nějaký zbytek kvoty, založen exekuční titul, jako by věc byla právoplatně rozhodnuta, pročež nelze nově žalovati. V tom dlužno právnímu názoru odvolacího soudu plně přisvědčiti. Jest rozdíl mezi obyčejným soudním smírem, třebas vykonatelným a právoplatně schváleným soudním vyrovnáním. Tam soud vůbec nerozhoduje, zde ano. Vyrovnání potřebuje nezbytně ke své platnosti soudního schválení, jež má ráz konstitutivní. Soud zkoumá věcně nejen, komu právo hlasovací má býti přiznáno a komu odepřeno, zda pro vyrovnání jest zákonem předepsaná většina, nýbrž bdí též nad tím, by vyrovnání přišlo k místu řádným způsobem, jak zákon předpisuje, zda totiž nebyly porušeny zákonné předpisy nebo zákazy, a dle výsledku toho zkoumání rozhodne tím způsobem, že vyrovnání buď schválí, nebo zamítne, protože v jistých případech schválení odepříti musí, v jiných může. Tak jest tomu i dle §§ 52—54 uh. nař. čís. 4070/1915. Tu v pravdě soud rozhoduje. Ovšem ve vyrovnávacím řízení dle práva v místě dovolaného soudu platného se ani přihlášené pohledávky nezjišťují ani neposkytuje soudně schválené vyrovnání exekučního titulu. Ale poněvadž dle uh. min. nař., o němž shora zmínka, se přihlášené pohledávky ve vyrovnacím řízení zjišťují a soudní usnesení, schvalující vyrovnání, stalo-li se právoplatným, propůjčuje na základě výtahu z tabely exekuční nárok, jest tím způsobem pohledávka právoplatně a vykonatelně určena, bylo o ní soudně již právoplatně rozhodnuto a nelze novou žalobu pro ni podati a spor znova a zbytečně vésti. K tomu vedou již také ohledy praktičnosti. Třebaže tedy žalovaný až teprv v odvolacím řízení vznesl tuto námitku, poněvadž jest námitkou procesního práva ve smyslu §u 240 a 261 c. ř. s., musel k ní soud přihlížeti a kdyby jí byl žalovaný vůbec ani neuplatnil, mohl a byl povinen odvolací soud z moci úřední sám zaujati k tomuto stavu věci stanovisko. Proto jest správným postup a rozhodnutí odvolacího soudu, jež bylo potvrditi. Vytknouti by bylo pouze, že odvolací soud měl napřed vysloviti se o námitce nepříslušnosti soudu, kterouž žalovaný v odvolání opětně vznesl,

poněvadž prvá stolice, ač nikoli ve výroku svého rozsudku, přece v důvodech rozhodnutí tuto námitku zamítla. Teprve tehdy, kdyby byl odvolací soud opětně zaujal k této námitce záporné stanovisko, mohl současně k odvolání žalovaného dále rozhodnouti, jak učinil, jinak by to mohlo vésti k tomu, že takto rozhodl soud snad nepříslušný. Avšak napadeným usnesením bylo jinak vyhověno žalovanému, žalobkyně sama tvrdila příslušnost dovolaného soudu a proto netřeba dále v dovolacím řízení k tomu přihlížeti.

Čís. 5163.

Nemovitosti, podniku věnované a pro podnik zvlášť zařízené, ručí za výdělkovou daň, nechť jest předepsána z kterékoli provozovny a v kterékoli daňové obci.

Výdělkovou daň jest přikázati za dobu jednoho a půl roku, počítajíc zpět ode dne dražby, bez ohledu na dobu splatnosti, jen když nebyla za onu dobu zaplacena a vázla.

(Rozh. ze dne 1. července 1925, R I 561/25.)

K rozvrhu nejvyššího podání dne 2. října 1924 exekučně prodané vedlejší V-ské provozovny firmy, jejíž hlavní závod byl v T., přihlásil erár daň výdělkovou za dobu od 1. ledna 1919 až do 31. prosince 1923 a to jak z hlavního závodu v T., tak z pobočního závodu ve V. Soud prvé stolice přiznal erár daň z obou závodů za dobu od 1. července 1923 do 31. prosince 1923, za dobu dřívější návrh zamítl k odporu knihovní věřitelky firmy K. Rekursní soud k rekursům erár a firmy K. napadené usnesení zrušil a přikázal prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, znovu o rozdělení nejvyššího podání v tomto rozsahu po slyšení stran pojednal a se usnesl. Důvody: Ohledně rekursu erár stačí poukázati na judikát čís. 155 (plenární usnesení ze dne 7. dubna 1903, čís. 67 sb. čís. 2310), z něhož vysvítá, že nedoplatek daňový nebylo přikázati ode dne 1. července 1923, nýbrž správně ode dne 2. dubna 1923. Ale také rekurs firmy K. jest opodstatněn. Rekursní soud sdílí náhled stěžovatelky, že lze pouze k oněm nedoplatkům na dani výdělkové při přikázání z nejvyššího podání přihlížeti, kteréž se vztahují na provozovnu ve V. To odvozuje rekursní soud z ustanovení §u 76 zákona o osobní dani i v souvislosti jeho s ustanovením §u 38 tohoto zákona. Ostatně to tkví i ve věcném ručení nemovitosti za tuto daň. Právem poukazuje stěžovatelka i na následky opačného názoru, jímž by nemovitostní úvěr stal se úplně pochybným. Jelikož však z přihlášek berního úřadu s úplnou jasností nevyplývá, který nedoplatek na výdělkové dani týká se provozovny ve V. samotné, a zdali zejména i z nedoplatku 111.075 Kč 34 h, jejž hlavní závod přihlásil pro rok 1923, nějaká částka týká se provozovny ve V. a v které výši, — zástupce stěžovatelky uplatňoval při roku rozvrhovacím, že 20% z toho týká se této provozovny — nezbývalo rekursnímu soudu než rozhodnouti, jak se stalo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu firmy K., naproti tomu vyhověl dovolacím rekursům čsl. eráru a správce úpadkové podstaty dlužnice a uložil rekursnímu soudu, by znovu rozhodl, nehledě k použitému zrušovacímu důvodu.

Důvody:

Podle §u 76 odstavec prvý a druhý, pokud se týče podle §u 123 zákona o přímých daních osobních ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. požívá výdělková daň s vedlejšími poplatky zákonného zástavního práva s přednostní přede všemi soukromými právy zástavními na nemovitostech osoby, daní povinné, které jsou výlučně nebo převážně podniku věnovány a zvláště k tomu zařízeny. Toto zástavní právo přísluší bezpodmínečně dlužným nedoplatkům výdělkové daně, neváznou-li déle než 1 rok a 6 měsíců, počítaje od exekuční dražby nazpět. Ač zákon v §u 37 ustanovuje, že výdělkovou daň jest z pravidla vyměřiti z každé provozovny zvlášť, a stanoví v §u 38, že jest výdělkovou daň, provozován-li podnik ve více daňových obcích, rozděliti podle obcí, pokud se týče (§ 102) daň podle obcí předepsati, není v §u 76 a 123, jimiž se výdělkové dani přiznává přednostní zástavní právo, zmínky o tom, že by nemovitosti, sloužící a zařízené pro podnik, ručily za nedoplatky výdělkové daně jen do částky, která byla vyměřena nebo předepsána z provozovny, na nich se nalézající. Zákon v §u 76, 123 stanoví ručení všech nemovitostí osoby daní povinné podniku věnovaných a pro něj zařízených bez rozdílu, jaká část daně byla z provozovny na nich se nalézající vyměřena nebo předepsána, a stanoví toto ručení za výdělkovou daň daní touto povinného vůbec, nikoli za nějakou její část. Není tedy správné stanovisko rekursního soudu, že na prodané nemovitosti přísluší přednostní zástavní právo jen té části výdělkové daně, která byla předepsána z provozovny na nemovitosti té se nalézající, po případě která z výdělkové daně, hlavnímu podniku předepsané, na vedlejší podnik na prodané nemovitosti provozovaný připadá. Při stanovisku rekursního soudu mohlo by se státi, že by v případě, kde po rozumu §u 102 jest předepsati 20% daně výdělkové v místě sídla podnikatelova, v místě tom by však reality, která by za výdělkovou daň ručila, nebylo, oněch 20% vydělkové daně nemělo zástavní jistoty, což zákon zajisté nemínil. Nemovitosti podniku věnované a pro něj zvlášť zařízené ručí tedy za výdělkovou daň, nechť jest předepsána z kterékoli provozovny a v kterékoli daňové obci. Podle toho nelze při prodané nemovitosti přihlížeti jen k dani předepsané z provozovny, na ní se nalézající, nýbrž také k přihlášené dani výdělkové, předepsané z podniku hlavního, jak správně uznal exekuční soud. Proto oprávněn jest rekurs eráru a správce úpadkové podstaty, jenž čelí proti názoru rekursního soudu se stanoviskem tuto vysloveným se nesrovnávajícímu. Není-li však správným názor rekursního soudu, odpadá potřeba zjišťovati, jaká část z výdělkové daně hlavnímu podniku v T. předepsané připadá na podnik vedlejší, provozovaný na prodané realitě, a odpadá též důvod, pro který bylo usnesení prvního soudu zrušeno a věc vrácena exekučnímu soudu k novému jednání a rozhodnutí. Tím pozbývá podkladu také rekurs fir-

my K., jímž napadá usnesení rekursního soudu proto, že byla věc vrácena do první stolice a že rekursním soudem nebyl nárok eráru na přikázání výdělkové daně předepsané hlavnímu závodu z výtěžku za prodanou nemovitost hned zam[illegible]ut, ježto prý po rozumu §u 210 ex. ř. nebylo k tomuto nároku přihlížeti, protože berní úřad částku výdělkové daně, která z daně hlavnímu podniku předepsané po případě připadá na vedlejší podnik a na prodanou nemovitost, v přihlášce neuvedl a listinami neprokázal. Jak uvedeno, přiznává zákon v §u 76 a 123 přednostní právo zástavní výdělkové dani pro nedoplatky, které, počítajíc od exekuční dražby nazpět váznou ne déle než 1 rok a 6 měsíců. Stanovisko rekursního soudu, že tuto dobu počítati jest bez ohledu na dobu splatnosti daně a že přísluší tedy přikázati z výtěžku za prodanou nemovitost výdělkovou daň, ježto exekuční dražba vykonána byla dne 2. října 1924, za dobu od 2. dubna 1923 do uvedeného dne dražby, jest správné a nelze přisvědčiti firmě K., napadá-li uvedené stanovisko rekursního soudu a tvrdí-li, že, ježto výdělková daň po rozumu §u 75 a 115 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. za dobu od 1. dubna 1923 až 30. června 1923 byla splatna dne 1. dubna 1923, tedy před 1 rokem a 6 měsíci před exekuční dražbou, přísluší z výtěžku prodané nemovitosti toliko nedoplatek výdělkové daně — ovšem pokud prý jde o nedoplatek daně předepsané z vedlejšího podniku — za dobu od 1. července 1923. Nerozhoduje, že daň byla dne 1. dubna splatna, rozhodno jest, že od 2. dubna 1923 není zaplacena a váze. K bližšímu odůvodnění tohoto stanoviska stačí poukázati na důvody plenissimárního rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 7. dubna 1903 pres. č. 67, judikát čís. 155. Nebylo tedy lze rekursu firmy K. ani v tomto směru vyhověti. Podle toho, co uvedeno, přísluší přednostní zástavní právo na prodané nemovitosti dlužným nedoplatkům výdělkové daně za dobu od 2. dubna 1923 až do exekuční dražby bez rozdílu, zda byla daň předepsána z podniku hlavního či podniku vedlejšího, na prodané realitě provozovaného, a zbývá tudíž tuto částku výdělkové daně, což se dosud nestalo, stanoviti a rozvrhové usnesení v bodech s tím souvisejících upraviti. K tomu cíli bylo ve smyslu návrhů správce podstaty a eráru napadené usnesení zrušiti a věc rekursnímu soudu k novému rozhodnutí vrátiti.

Čís. 5164.

Slib plnění dle §u 880 a) obč. zák.

Smluvník slibujícího nemá ani nároku na plnění třetí osoby, ani nároku na určité jednání slibujícího, kterým by jeho plnění docílil, nýbrž má toliko nárok na plné dostiučinění, když třetí neplní, ač slibující projevil, že stojí za výsledek své přímluvy.

(Rozh. ze dne 1. července 1925, Rv I 698/25.)

O b a n i ž š í s o u d y vyhověly žalobě 1. by bylo zjištěno, že žalovaná jest povinna, postarati se o to, by žalující strana byla přičleněna k obchodní společnosti pro obchod surovinami s r. o. atd. a 2. by žalovaná byla uznána povinnou do jednoho měsíce postarati se o to, aby žalující strana byla přičleněna k obchodní společnosti pro obchod surovinami s r. o. atd.

N e j v y š š í s o u d zamítl žalobu jakož i žalobcův určovací návrh.

D ů v o d y:

Strana žalující zaujímá sama právní stanovisko, že se žalovaná strana zaručila za výsledek. Je tedy vycházeti z toho, že tu jde o smlouvu zaručovací podle §u 880 a) druhé věty obč. zák. Právní význam smlouvy k tíži třetí osoby podle tohoto §u se jeví v tom, že slibujícího zavazuje, že ručí za to, že třetí bude plniti, a musí bez ohledu na své provinění hraditi plnou náhradu za to, že třetí neplnil. Podle toho nemá smluvník slibujícího ani nároku na plnění třetí osoby, ani nároku na určité jednání slibujícího, kterým by jeho plnění docílil, nýbrž má toliko nárok na plné dostiučinění, když třetí neplní, ačkoli slibující projevil, že stojí za výsledek své přímluvy. Pro správnost tohoto názoru svědčí také zpráva komise pro justiční záležitosti, 78. příloha k stenogr. protokolům panské sněmovny, XXI. sese 1912, str. 143 a 144, že účelem §u 880 a) obč. zák. (§ 91 III. nov. k němu), nebylo zdůrazniti vyloučení přímého závazku třetí osoby, nýbrž že jím měla býti dána vykládací zásada o povinnostech, slibujícímu samému vznikajících. Zhostil-li se zákon tohoto výslovně vytčeného úkolu jen stanovením, že slibující je povinen plným dostiučiněním, nezmiňuje se o nižádné jiné jeho povinnosti, nutno z toho usuzovati, že takto úmyslně jakýkoli jiný závazek jak na straně třetí osoby tak zejména i na straně slibujícího chtěl vyloučiti. Že je vyloučen závazek třetího, netřeba šíře doličovati. Zpráva komise panské sněmovny mluví o takovém »nemožném« zatížení jako o samozřejmosti. Avšak vyloučen je podle přirozené povahy věci také závazek slibujícího a s tím i nárok jeho smluvníka, by onen vyvíjel za účelem uskutečnění připovědné úmluvy jakoukoli činnost. Sebe naléhavější přímluva musí se minouti s úspěchem, když její výsledek jest závislým na vůli nebo způsobilosti osoby třetí a tato přes všechnu poctivou snahu slibujícího plniti nechce aneb nemůže, zač se slibující zaručil. I kdyby se tedy uznávaly nárok a žaloba na uskutečnění připovědné přímluvy, za jejíž výsledek se kdo zaručil, totiž žaloba na vyvíjení jisté činnosti ve smyslu připovědi, přípustnými, nezbývalo by oprávněnému, nemá-li jeho — třebaže rozsudkem stvrzený — nárok zůstati závislým na dobré vůli a způsobilosti nezavázaného třetího a se tím státi bezcenným, nic jiného, než aby slicujícího žaloval znovu na dostiučinění. Byla by proto žaloba na uskutečnění připovědné přímluvy holou zbytečností a není proto zákonem opodstatněna Slušelo tudíž žalobní žádost o plnění ve smyslu připovědné přímluvy zamítnouti. Týž osud stihá také žalobcův určovací návrh podle §u 236 c. ř. s. Porovná-li se jeho doslov s doslovem žalobního návrhu, je jasno, že oba — až na stanovení pariční lhůty — jsou totožny, neboť není věcného rozdílu mezi výrokem, že pro někoho jest povinností, o něco se postarati, a výrokem, že někdo je povinen, se o to postarati. Nejde tudíž v určovacím návrhu o právní poměr (právo) od žalobního nároku odlišné, na kterém by rozhodnutí o žalobní prosbě záviselo, nýbrž o právní poměr (právo) v obou případech totožné.

Avšak, i kdyby tomu tak nebylo, musil by návrh na určení povinnosti žalovaného, postarati se o to, co na něm žádáno, býti zamítnut, když žalobkyni, jak již dolíčeno, žalobní nárok odvozovaný z tvrzené povinnosti žalovaného, nepřísluší.

Čís. 5165.

Do žaloby o zrušení spoluvlastnictví dle §u 830 obč. zák. není pojati dražební podmínky. Není závady proti žalobní žádosti o nález, že žalobci přísluší proti žalovanému právo, žádati soudní dražbou zrušení spoluvlastnictví.

(Rozh. ze dne 1. července 1925, Rv I 859/25.)

Žalobě o nález, že »žalobkyni přísluší proti žalovanému právo žádati soudní dražbou zrušeni spoluvlastnictví usedlosti«, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů.

Netřeba v projednávaném případě řešiti otázku, zda jde o žalobu určovací či o žalobu na plnění a zda exekuce dražbou společné nemovitosti vyžaduje té či oné. Žalovaný nárok se v obou případech — jak praví § 352 ex. ř. — »týká toho, by společná nemovitost za účelem vypořádání byla soudní dražbou prodána,« a lze jej proto podle §u 352 ex. ř. i provésti. Doslov žalobního návrhu se ostatně také shoduje s obvyklým zněním žalob o zrušení spoluvlastnictví podle §u 830 obč. zák., jak v dávné praxi jest takřka bez výjimky ustáleno. Stejně odpovídá stálé praxi, že do žaloby nebyly pojaty dražební podmínky a nebylo by dokonce ani místné, by do ní pojaty byly, neboť plyne zcela jasně z předpisů exekučního řádu a nesporného patentu, že do ní pojaty býti nemají. Podle §u 352 ex. ř. je dražbu společné nemovitosti provésti podle předpisů §§ 272—280 nesp. pat. Z těchto, zejména z §§ 275 až 277 plyne, že zkoumání a stanovení dražebních podmínek — stejně jako v případě §u 351 ex. ř. způsob rozdělení společné věci, — je podstatnou částí přípravy a provedení dražby a proto přísluší soudu, jenž dražbu provádí, tedy při exekučním provedení dobrovolné dražby soudu exekučnímu. Při stanovení dražebních podmínek přináleží pak podle povahy věci témuž soudu také rozhodování o všech právních otázkách, které se mu při tom vyskytnou, tedy zejména i o otázce, co je ve smyslu §u 294 obč. zák. a násl. pokládati za příslušenství nemovitostí do dražby daných, a je proto jako takové do ní a do dražebních podmínek pro ni pojati. Jsou tudíž dovolatelem s hlediska §u 503 čís. 2 a 4 c. ř. s. uplatňované výtky, že žaloba jako žaloba určovací není způsobilou dosíci účelu, by společná nemovitost byla dražbou zrušena, a že, kdyby byla způsobilou, řízení zůstalo kusým, protože soud nepřihlížel k případnému příslušenství společné věci, bezpodstatny.

Čís. 5166.

Vyrovnací soud může potvrditi odhlasované vyrovnání jen tak, jak bylo odhlasováno a nemůže na něm ničeho měniti. Tím, že některé ustanovení vyrovnání nebylo pojato do vyhlášky o potvrzení, nestalo se ještě neplatným.

(Rozh. ze dne 1. července 1925, Rv II 327/25.)

Do vyrovnacího protokolu ze dne 20. února 1923 bylo pojato též ustanovení: »Vyrovnání pozbude platnosti, nebudou-li vyrovnací lhůty dodrženy.« Usnesením ze dne 17. března 1923 bylo vyrovnání soudem schváleno, avšak do ediktu, jímž bylo vyhlášeno potvrzení vyrovnání, nebylo shora uvedené ustanovení pojato. Ježto žalovaný vyrovnací dlužník nedodržel žalujícímu společenstvu lhůty, domáhalo se společenstvo na něm zaplacení celé obživlé pohledávky. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel neprávem míní, že jeho vyrovnací návrh, že zaplatí vyrovnacím věřitelům 25% jejich pohledávek, a to ve lhůtách 10% do čtyř měsíců, 10% do osmi měsíců a 5% do dvanácti měsíců, a že vyrovnání pozbude platnosti, nebudou-li splátky dodrženy, byl soudem schválen jenom částečně, ohledně splátek, nikoliv však ohledně dodatku neplatnosti při nedodržení splátek. Soud vyrovnací může potvrditi odhlasované vyrovnání jen tak, jak bylo odhlasováno, a nemůže na něm ničeho měniti. Protož i v tomto případě potvrzení vyrovnání vztahuje se na vyrovnací návrh tak, jak byl učiněn a jak o něm bylo hlasováno, to tím spíše, když v usnesení krajského soudu a ve vydané vyhlášce byl citován protokol o vyrovnacím roku ze dne 20. února 1923, obsahující doložku, že vyrovnání pozbude platnosti, nebudou-li vyrovnací lhůty dodrženy, čímž bylo zřejmým poukazem dáno na jevo, že i tato doložka se schvaluje. Proto nerozhoduje, že do vyhlášky o potvrzení vyrovnání nebyla výslovně pojata doložka neplatnosti vyrovnání v případě nedodržení splátek. Oním usnesením a vyhláškou nebylo tedy ničeho změněno na odhlasovaném vyrovnání a vyhláška sděluje jen potvrzení, aniž bylo potřebí celý obsah vyrovnání v ní uváděti. Není to v zákoně předepsáno, a nelze již proto souditi, že by nepojetí některého ustanovení vyrovnání do vyhlášky činilo toto ustanovení neplatným. Platí-li však vyrovnání tak, jak bylo odhlasováno a potvrzeno, platí i ustanovení neplatnosti vyrovnání pro případ nedodržení splátek, a věřitel, jemuž splátky dodrženy nebyly, není vyrovnáním vázán, aby slevil to, co vyrovnáním bylo povoleno. Žalující družstvo tedy, ježto mu splátky dodrženy nebyly, není vázáno na slevu vyrovnací a může vymáhati celou svou pohledávku beze slevy. Netřeba rozbírati otázky, zda je vyrovnání smlouvou dlužníka s věřiteli či jiným útvarem právním a jaký význam má potvrzení vyrovnání, když úmysl navržené doložky, jež hlasováním byla přijata a soudem i potvrzena, jest jasný, že totiž právě onou doložkou chtěli věřitelé docíliti záruky a větší jistoty, že slíbené splátky skutečně budou dodrženy. Žalovaný se nemůže dovolávati slevy.

Čís. 5167.

K dohodě o příslušnosti podle §u 104 j. n. stačí doložka: »splatno a žalovatelno v X.« v objednacím lístku, jejž potvrdil objednatel svým podpisem.

(Rozh. ze dne 2. července 1925, R I 519/25.)

Žalující firma domáhala se žalobou zaplacení 3346 Kč 31 h za objednané inseráty dle jednotlivých účtů, straně žalované zaslaných, a odůvodnila příslušnost dovolaného okresního soudu pro Horní Nové Město v Praze ustanovením §u 104 j. n., dle kterého prý strana žalovaná ohledně žalovaných účtů na objednacím listu podrobila se příslušnosti soudu v Praze. Žalovaný vznesl námitku místní nepříslušnosti, jíž soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud ji zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Žalující firma odvolala se k odůvodnění místní příslušnosti procesního soudu na předpis §u 104 j. n. a přiložila k žalobě potvrzení objednávky ze dne 3. února 1922, opatřené podpisem žalovaného a razítkem zástupce žalobkyně a obsahující také podtrženou větu: »účty jsou splatny a žalovatelny v Praze.« Tato doložka stačí k založení sudiště podle §u 104 j. n., protože znamená jen přesun místní příslušnosti a protože žaloba podána byla u okresního soudu, kam podle hodnoty předmětu rozepře patří. Zákon žádá v §u 104 j. n. jednak výslovnou úmluvu stran o příslušnosti, jednak listinný průkaz o úmluvě. Oběma těmto předpokladům bylo vyhověno. Dohoda o příslušnosti stala se mezi stranami tím, že zástupce žalující firmy učinil žalovanému nabídku, obsaženou v objednacím lístku, včetně prorogační doložky a že žalovaný tuto nabídku svým podpisem přijal, čímž podle §u 869 obč. zák. smlouva k místu přišla. Soukromá listina, vydatelem podepsaná, podává podle §u 294 c. ř. s. plný důkaz o tom, že prohlášení v ní obsažené pochází od vydatele. Žalovaný ani netvrdil, že mu obsah listiny, kterou podepsal a kterou u soudu za pravou uznal, nebyl znám. Spolupodpisu žalobkyně nebylo na objednacím lístku třeba, protože zákon nežádá písemné smlouvy, stačí naopak buď ústní smlouva nebo ústní nabídka a písemné její přijetí. Také listinný průkaz o úmluvě byl podán přiložením písemné objednávky s doložkou prorogační k žalobě, která podle prorogační doložky skutečně u pražského soudu byla podána. Okolnost, že žalobkyně opatřila jeden z účtů, jež jsou předmětem tohoto sporu, doložkou »splatno a žalovatelno na Král. Vinohradech« nezměnilá nic na prorogační úmluvě stran podle §u 104 j. n.

Čís. 5168.

Předpis §u 72 knih. zák. má na mysli jen další knihovní zápisy proti dosavadnímu vlastníku, nevztahuje se však na knihovní převod zajištěné pohledávky.

Při rozdělení nejvyššího podání za vydraženou nemovitost jest dbáti také změn, které nastaly v knihovním stavu po poznámce příklepu až do dne rozpočetního roku, leda že by směřovaly proti dosavadnímu vlastníku.

Opomenutí přihlášky podle §u 171 odstavec třetí ex. ř. nemá škodlivých následků.

(Rozh. ze dne 2. července 1925, R I 523/25.)

Na domě čp. 493, jehož jedna polovice náleží Hynku K-ovi a druhá polovice náležela Janu K-ovi, vloženo bylo ode dne 2. září 1919 právo zástavní za kaučí pohledávku spolku »Včela« do výše 6.500 Kč. Polovice domu Jana K-a vydražena a příklepnuta byla Kateřině C-ové dne 12. listopadu 1924. Po právoplatném příklepu, ale před rozpočetním rokem, propustila »Včela« postupní listinou ze dne 9. prosince 1924 z hypoteky polovici domu Hynka K-a a postoupila mu současně svou kaučí pohledávku, vtělenou na druhé polovici domu, která byla již vydražena. V důsledku toho vložen byl dne 15. prosince 1924 na polovici domu Hynka K-a výmaz práva zástavního a na druhou polovici, patřivší dříve Janu K-ovi, převod kaučí pohledávky na Hynka K-a. Hynek K. přihlásil k rozpočetnímu roku, který byl konán dne 27. ledna 1925, v rámci a v pořadí jemu postoupené kaučí pohledávky různé pohledávky, které vznikly proti povinnému Janu K-ovi, celkovým penízem 6.500 Kč a předložil také prvopis postupní listiny, opatřený též potvrzením o knihovním převodu. Knihovní věřitel František K. pořadím zadnější, podal proti přihlášeným pohledávkám Hynka K-a odpor jen z toho důvodu, že má býti hleděno ke knihovnímu stavu v den dražby a nikoli ke knihovnímu stavu, který nastal převodem pohledávky až po dražbě; proti výši a správnosti přihlášených pohledávek Hynka K-a odpor podán nebyl. Soud prvé stolice přikázal Hynku K-ovi 6.500 Kč, rekursní soud zamítl návrh Hynka K-a na přikázání 6.500 Kč.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

František K. mohl podati do rozpočetního usnesení rekurs podle §u 234 odstavec prvý ex. ř. jen z důvodu, ze kterého podal odpor, a nikoli také z celé řady jiných důvodů, které uplatňoval teprve v rekursu. Rekursní soud odvolav se na čl. XXVI. uvozovacího zákona k exekučnímu řádu a na § 72 knih. zák., vyhověl rekursu Františka K-a a zamítl přihlášku Hynka K-a podstatně z toho důvodu, že převod kaučí pohledávky po příklepu jest bezúčinným a že původní věřitelka »Včela« žádných nároků nepřihlásila. Názoru rekursního soudu nelze přisvědčiti. Na místo poznámky exekuční dražby podle §u 72 knih. zák. nastoupila poznámka udělení příklepu podle §u 183 odstavec třetí ex. ř., pro niž platiti má nyní podle čl. XXVI. uvoz. zák. k ex. ř. předpis §u 72 knih. zák. Tento předpis se však na tento případ nehodí, neboť upravuje jen účinky dalších knihovních zápisů proti dosavadnímu vlastníku. Zmíněným postupem — jako každým postupem — nastala jen změna v osobě

věřitelově, ale nezměnilo se nic ani na osobě dlužníkově, ani na pohledávce. Právo postupníkovo zůstalo totožným s právem postupitelovým (§ 1394 obč. zák.), takže mohl požadovati od postoupeného dlužníka totéž co mohla požadovati dřívější věřitelka; dlužníkovo postavení zůstalo nezměněno (§ 1395 obč. zák.) a proti němu další knihovní zápis se nestal. Jde tedy již jen o otázku, zda měl exekuční soudce při rozdělení nejvyššího podání přihlížeti ke knihovnímu stavu, jaký byl v době rozpočetního roku, či jen ke knihovnímu stavu, jaký byl v době příklepu, jak to bylo odporem uplatněno. Z předpisu §u 214 odstavec prvý ex. ř., podle něhož má býti přihlíženo ke knihovnímu výtahu, doplněnému až ke dni poznámky příklepu, mohlo by se zdáti, že další změny knihovního stavu mají zůstati při rozpočetním roku nepovšimnuty. Ale takový výklad odporoval by jiným předpisům exekučního řádu i praktické potřebě. Podle §u 210 ex. ř. jest přihlížeti k nárokům, pokud vycházejí na jevo z veřejné knihy jako po právu jsoucím. Podle §u 213 ex. ř. může býti podán odpor proti přihlášeným nebo z veřejné knihy zjevným nárokům. Podle §u 224 ex. ř. mají býti zapraveny pohledávky, vzniklé v rámci úvěrní nebo kauční hypoteky až do dne posledního rozpočtového roku. Ze všech těchto předpisů jde na jevo, že při jednání podle §u 209 ex. ř. má býti dbáno přítomného a po právu jsoucího knihovního stavu, třebaže se změnil teprve po příklepu, ale ovšem s ohledem na předpis §u 72 knih. zák. co do nových zápisů proti dlužníkovi (§ 237 ex. ř.). Nutno tedy předpis §u 214 odstavec prvý ex. ř. vykládati tak, že exekuční soudce nesmí jednati bez doplněného knihovního výtahu, nikoliv tak, že by sice každý jiný zájemník musil podle §u 443 obč. zák. dbáti změněného knihovního stavu, jen exekuční soudce nikoliv. Právem tedy první soudce přihlížel k postupu z veřejné knihy patrnému, to tím spíše, že mu tento postup byl také vykázán prvopisem postupní listiny, opatřené potvrzením o knihovním zápisu podle §u 210 ex. ř. (srv. také Neumann komentář k čl. XXVI. uvoz. zák. k ex. ř. a rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ve Vídni čís. 560 sb. Nowak). Okolnost, že »Včela« nepřihlásila podle §u 171 odstavec třetí ex. ř. nejpozději při dražebním roku pohledávky, které jí do té doby v rámci úvěrní hypoteky skutečně vzešly, jest bez významu, protože účelem zákona jest jen informace koupěchtivých, ale zákon nějakých zlých následků na opomenutí to nestanoví.

Čís. 5169.

Tím, že mu byla přikázána pohledávka k vybrání, nevstupuje vymáhající věřitel v hmotná práva povinného jako postupník, nýbrž jest toliko oprávněn, by pohledávku vymáhal jak mimo soud tak i na soudě, ovšem vlastním jménem, ale na účet povinného.

(Rozh. ze dne 2. července 1925, Rv I 844/25.)

Žalobce koupil od Františka G-a mlýn za 160.000 Kč a složil na kupní cenu u žalovaného úvěrového družstva vkladní knížky na 4760 Kč a 2720 Kč. Ježto žalobce kupní smlouvy nesplnil, byl mlýn prodán Františkem G-em ve veřejné dražbě za 92.000 Kč. Na náhradní pohledávku Františka G-a proti žalobci na rozdíl kupní ceny 68.000 Kč byla žalovanému družstvu povolena exekuce zabavením a přikázáním k vybrání. Žaloba domáhající se na žalovaném družstvu vydání vkladních knížek byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání má pravdu, že vymáhající věřitel, jemuž byla soudem zabavená pohledávka přikázána k vybrání (§ 308 ex. ř.), nevstupuje tím v hmotná práva povinného jako postupník (§ 1394 obč. zák.), neboť věřitelem pohledávky zůstává i na dále povinný, a vymáhající věřitel je toliko oprávněn, by tuto pohledávku jak mimo soud, tak i soudně vymáhal, arciť vlastním jménem, ale na účet povinného. Než tento mylný názor odvolacího soudu neměl nepříznivého vlivu na posouzení této právní rozepře, jelikož žalobce opírá svůj nárok na vydání vkladních knížek o smlouvu schovaci, a mohlo by proto žalobě vyhověno býti jen tehdy, kdyby byl prokázal, že ohledně vkladních knížek dojednal se žalovaným družstvem takovou smlouvu. Ale nižší soudy srovnale zjistily, že žalované družstvo vkladní knížky nepřevzalo do uschování (§ 957 obč. zák.), v kterémžto případě by arci bylo povinno, žalobci knížky vrátiti (§§ 962, 963, obč. zák.), nýbrž, že žalobce tyto vkladní knížky žalovanému družstvu odevzdal a žalované družstvo je od něho přijalo na částečné zaplacení kupní ceny za mlýn, který podle zjištění odvolacího soudu žalovaná strana za majitele tohoto mlýna žalobci za 160.000 Kč prodala, při čemž se podotýká, že podle odst. II. kupní smlouvy ze dne 17. května 1923 částka 60.000 Kč, již žalobce hotově měl zaplatiti, měla sloužiti k očištění knihovních břemen váznoucích na mlýně a že prvou knihovní věřitelkou bylo žalované družstvo, v jehož prospěch mimo žalobcem jako kupitelem převzatých 100.000 Kč na mlýně vázlo ještě 40.000 Kč. Za toho stavu věcí jest žaloba, opírající se o schovací smlouvu ovšem pochybená, a mohl by žalobce vydání vkladních knížek na žalovaném společenstvu žádati jen tehdy, kdyby byl tvrdil a dokázal, že žalované družstvo drží vkladní knížky bez právního důvodu (§ 1435 obč. zák.), na co však žalobce žalobu nezaložil, jak správně zdůraznil již odvolací soud.

Čís. 5170.

Nejde o rozepři zahájenou, domáhá-li se v prvé žalobě manžel rozvodu manželství z viny manželčiny, v druhé pak manželka z viny manželovy.

(Rozh. ze dne 2. července 1925, Rv I 866/25.)

Dne 15. července 1924 podal manžel žalobu o rozvod manželství od stolu a lože z viny manželčiny. Dne 31. července 1924 podala manželka žalobu o rozvod manželství z viny manželovy. Ježto manžel nepodal žalobní odpovědi na manželčinu žalobu, vynesl procesní soud prvé stolice o ní rozsudek pro zmeškání. Odvolací soud napadený

rozsudek potvrdil. Důvody: Vadnost řízení spatřuje odvolatel jedině v tom, že první soud vzájemnou žalobu dne 31. července 1924 nezamítl, ačkoliv odvolatelem před tím dne 15. července 1924 podána byla žaloba o rozvod manželství, po případě, že obě žaloby nespojil ku společnému projednání. V tomto ohledu dlužno předem k tomu poukázati, že obě žaloby se domáhají rozvodu a nikoliv rozluky manželství z viny druhé strany a že soud může, avšak nemusí se usnésti na spojení obou žalob k společnému projednání, předpokládajíc podmínky §u 227 c. ř. s. K tomu však zde první soud měl tím méně příčiny, když žalovaný, který se prvého roku dne 27. srpna 1924 osobně súčastnil, o podání své žaloby se ani nezmínil a ve lhůtě na žalobu své choti žalobní odpovědi nepodal, pročež k návrhu žalující strany vydán byl rozsudek pro zmeškání, tak že soud spojování obou žalob v úvahu vzíti ani příležitosti neměl. Ustanovení §§ 233 a 240 c. ř. s. užíti nelze, poněvadž se sice obě žaloby domáhají rozvodu manželství od stolu a lože, důvody a návrhy žalobní však v otázce zavinění zcela rozdílné jsou a proto se úplně neshodují. Ve své žalobě navrhuje manžel rozvod z viny manželky, kdežto tato ve své žalobě tvrdí zavinění manžela na žádaném rozvodu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel nevystihuje svým dovolacím návrhem, aby rozsudek odvolacího soudu byl změněn a žaloba byla zamítnuta, v rámci uplatněných dovolacích důvodů čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s. pravé podstaty toho, čeho se podle dovolacích vývodů ve skutečnosti domáhá, neboť podle nich vytýká odvolacímu soudu, že nedbal vznesené námitky zahájené rozepře, ačkoli podle §u 240 c. ř. s. byl povinen přihlížeti k ní i z úřední povinnosti. Kdyby mohlo býti této námitce vyhověno, musily by býti rozsudky nižších stolic, a jim předcházející řízení zrušeny, kdežto žaloba se žalobním návrhem musila by býti odmítnuta. Leč dovolací soud nemůže dáti dovolateli ve příčině vznesené námitky zahájené rozepře za pravdu, naopak sdílí správné, věci i zákonu vyhovující důvody odvolacího rozsudku, k nimž dovolatele odkazuje. Předpokladem opodstatněnosti námitky zahájené rozepře jsou totožnost stran a totožnost sporné věci. Ona náležitost jest v tomto případě samozřejmou, není však splněna druhá. Totožnost rozepře projevuje se tím, že právní důvod a žalobní nárok jsou v obou rozepřích totožny. Totožnost právního důvodu nedostačuje, neboť z jednoho důvodu právního mohou býti po případě odvozeny různé právní nároky. Svědčí-li některému z manželů nějaký důvod rozvodový, může se z něho domáhati rozvodu beze zřetele, zdali i druhý manžel může se z nějakého zákonitého důvodu rozvodového domáhati rozvodu, neboť z §u 1264 obč. zák., § 12 dvorního dekretu ze dne 23. srpna 1819, čís. 1595 sb. z. s. a § 6 nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák. vyplývá, že i oba manželé mohou býti na rozvodu vinnými. Ostatně je právo, domáhati se rozvodu, osobním právem (srv. také § 1481 obč. zák.). Z toho vyplývá, že když obě strany podaly žalobu o rozvod, uplatnila každá nejen rozlišný nárok žalobní, nýbrž i rozlišný důvod právní, a jest lhostejno, že žalobním návrhem, pokud se týče rozsudečným výrokem zasaženo bude jedno a totéž manželství, a že otázka viny na rozvodu bude v obou rozepřích podle §u 6 nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák. řešena samostatně. Také je lhostejno, že výrok o vině ani nemusí býti v žalobním návrhu požadován, nýbrž že soudy o něm rozhodnou i bez příslušného návrhu, nebo že v obou rozepřích může po případě dojíti ku zdánlivě protichůdnému rozhodnutí v otázce viny, v tomto případě v ten způsob, že ku dovolatelově žalobě rozvodové bude po případě totéž manželství z rozvodových důvodů, dovolatelem uplatňovaných, rozvedeno zase z výhradné viny manželčiny. Byl by to rozpor jenom zdánlivý, neboť vysloví-li oba rozsudky rozvod z výhradné viny manžela a z výhradné viny manželčiny, bude přece jenom jejich manželství rozvedeno z viny obou manželů. Okolnost, že manželství bylo rozvedeno jedině z viny žalovaného, jest zcela nezávažná, jest to zbytečné stupňování skutečnosti, že je rozváděno z viny žalovaného.

Čís. 5171.

Právní moc rozsudku (§ 411 c. ř. s.) brání tomu, by nebylo se opětně domáháno žalobou plnění, o němž již bylo pravoplatně rozhodnuto a jež nebylo vymoženo pouze následkem toho, že nebylo použito vhodného exekučního prostředku.

(Rozh. ze dne 2. července 1925, Rv I 1019/25.)

Rozsudkem procesního soudu ze dne 29. března 1921, č. j. Cg II 307/20 bylo uloženo žalované, by dodržela žalobcům trhovou smlouvu ze dne 22. února 1919, kterou uzavřela s nimi ohledně nemovitosti, aby žalobcům odevzdala tuto nemovitost a podepsala jim listinu způsobilou ku vkladu vlastnictví v jejich prospěch. Žalující strana, marně se domáhavší na žalované exekucí §u 354 ex. ř. vynucení podpisů smlouvy trhové, jelikož se žalovaná nedala pohnouti ani vazbou, aby listinu podepsala, vznesla na soud žalobu, o niž tu jde a v níž navrhla, by bylo uznáno právem, že žalovaná jest povinna strpěti, aby podle rozsudku vloženo bylo na místě závazku uloženého jí rozsudkem Cg II 307/20, v odstavci druhém uvedeného, totiž na místě závazku jejího vydati, pokud se týče, podepsati žalující straně listinu ke knihovnímu vkladu vlastnictví ve prospěch žalující strany způsobilou, právo vlastnické ku hotelu »u zlatého slunce« ve prospěch žalobců Adolfa a Marie H-ových, každému jednou čtvrtinou a Anny S-ové jednou polovinou. Žalobu tuto odůvodnila žalující strana tím, že podle rozsudku ze dne 29. března 1921, Cg II 307/20 nemůže dosíci vkladu vlastnického práva do pozemkové knihy, čímž prý se rozsudek Cg II 307/20 stal ilusorním, a proto, jak dále přednesla, uplatňuje touto žalobou interese podle §u 368 ex. ř. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, Nejvyšší soud žalobu odmítl.

Důvody:

Žalovaná vznesla proti žalobnímu žádání v řízení prvé stolice právem námitku rozsouzené věci, ku kteréž podle §u 240 odstavec třetí c. ř. s. musí býti přihlédáno z úřední moci. Právní moc rozsudku je podle §u 411 odstavec druhý c. ř. s. absolutní. Materielní právní moc předpokládá totožnost rozepře, totiž totožnost procesních stran a věcnou totožnost. Osobní i věcná totožnost je v tomto případě zřejma. Žalující strana považuje svou žalobu za žalobu podle §u 368 ex. ř., což není správné, neboť spíše mohla býti míněna tato jako žaloba podle §u 10 ex. ř. Chce žalobou tou zjednati průchod tomu, co jí bylo přiřčeno předchozím rozsudkem, poněvadž se domnívá mylně, že tento první rozsudek neposkytuje jí postačitelného titulu exekučního ku dosažení toho, čím zvítězila v prvé rozepři. Leč prvý rozsudek tvoří postačitelný exekuční titul, aby jím exekuci podle §§ 350 a 367 ex. ř. docíleno bylo téhož, čeho se žalující strana domáhá touto žalobou, že je totiž žalovaná povinna strpěti, by podle rozsudku vloženo bylo na místě závazku, uloženého jí rozsudkem Cg II 307/20 právo vlastnické ku hotelu »u zlatého slunce« ve prospěch žalobců Adolfa a Marie H-ových a Anny S-ové. Bylo proto tímto prvým rozsudkem ustanoveno všechno, co má podle §§ 20 odstavec druhý a 32 odstavec prvý a) knih. zákona obsahovati soukromá listina vkladná, totiž vkladná listina, kterou má žalovaná vydati a podepsati, t. j. výslovné prohlášení dlužníkovo, že svoluje ku vkladu převodu vlastnického práva ku prodané nemovitosti na žalující stranu (§ 32 odstavec prvý knih. zákona). Z toho plyne, že řečeným rozsudkem ukládá se žalované v pravdě jenom projev vůle v posléze naznačeném směru, že tedy jde o případ §u 367 ex. ř. Když žalující strana volila k uplatnění jí prvým rozsudkem přisouzeného nároku způsob exekuce v §u 354 ex. ř. uvedený, pak ovšem volila exekuční prostředek nevhodný, k uvedenému cíli dobře vésti nemohoucí, ale toto pochybení neospravedlňuje ji, by se téhož, právoplatně už jí přisouzeného, nároku domáhala zase novou žalobou. Tomu právě brání předpis §u 411 c. ř. s.

Čís. 5172.

Pořad práva jest přípustným pro nárok proti obci na náhradu škody, ježto prý, zamítnuvši žádost za odklad exekuce vyklizením zabraného bytu, zamlčela, žádajíc na soudě o nucené vyklizení bytu, závažnou a podstatnou část rozhodnutí správního úřadu.

(Rozh. ze dne 2. července 1925, R II 193/25.)

Žalobní nárok na náhradu škody proti obci uznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením pro nepřípustnost pořadu práva a žalobu odmítl. Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání ve věci dále jednal a rozhodl.

Důvody:

Podle žaloby a svého přednesu před soudem první stolice odvozuje žalobkyně svůj žalobní nárok proti žalované obci z toho, že žalovaná obec, zamítnuvši žádost žalobkyně o odklad výkonu exekuce zabrání jejího bytu a podavši u okresního soudu v B. návrh na nucené vyklizení zabraného bytu, vědomě zamlčela závažnou a podstatnou část rozhodnutí okresní politické správy ze dne 4. dubna 1921, týkajícího se náhradního bytu (náhradního pokoje), kterážto závažná náležitost byla prý jediným předpokladem pro exekuční vyklizení bytu. Tímto omylem a vědomým zastřením pravého stavu věci stalo se prý, že okresní soud onomu návrhu vyhověl a vyklizení provedl; z toho však vzešla žalobkyni škoda, zaviněná obcí materielním a formálním porušením zákona a uvedením okresního soudu v omyl. Z řečeného plyne, že žalobkyně uplatňuje škodu za všeobecných podmínek občanského zákoníka o náhradě škody, obviňujíc obec, že jednáním svým sledovala účel, žalobkyni poškoditi. Nejde tudíž o případ ručení obce za její jednání v oboru veřejnoprávní její působnosti, nýbrž o výkon, který padá mimo tuto působnost, arciť o výkon předsevzatý při příležitosti této přenesené působnosti, jak již nejvyšší soud k tomu poukázal ve svých rozhodnutích čís. sb. n. s. 1419 a 2762. Tam však, kde jde o rušivé zasažení do soukromoprávních vztahů mezi obcí a jednotlivcem a žaluje se z důvodu §u 1294 obč. zák., jest příslušnost řádných soudů podle §u 1 j. n. nepochybně dána. Rekursní soud pochybil tudíž, vysloviv nepřípustnost pořadu práva v této věci a zrušiv rozsudek prvního soudu, jakož i předcházející řízení. Na něm jest, aby v odvolacím řízení pokračoval a odvolání žalované obce věcně vyřídil.

Čís. 5173.

Vnucený správce není zákonným zmocněncem dlužníka, nýbrž orgánem soudu. Smlouvy, jež uzavřel dlužník dříve, než mu bylo doručeno usnesení o povolení vnucené správy, jsou závazny i pro vnuceného správce. Není důvodem k odstoupení od smlouvy (§ 918 obč. zák.), byl-li dlužníkův smluvník rušen vnuceným správcem ve výkonu smluvních práv.

Uznání dluhu (vyjma poukázky, směnky, papíry majiteli anebo na řád znějící a pod.) předpokládá zavazovací důvod.

(Rozh. ze dne 3. července 1925, Rv I 774/25.)

Žalobce uzavřel dne 19./20. června 1923 s těžířstvem »X.« smlouvu dle níž »spachtoval« doly »K.« a »F.« (vlastně koupil užitky dolů těch) Usnesením ze dne 5. června 1923 byla povolena vnucená správa dolů »K.« a »F.« Povolující usnesení bylo doručeno zástupci těžířstva Richardu P-ovi dne 17. července 1923. Ježto prý vnucenou správou byl žalobci znemožněno řádné využití dolů, odstoupil žalobce dle §u 918 obč. zák. od smlouvy a domáhal se na těžířstvu »X«. a Richardu P-ov jednak náhrady škody 48.053·37 Kč, jež prý mu byla způsobena tím

že zahájil přípravné práce k těžbě, k níž napotom nedošlo, jednak zaplacení 30.000 Kč, jež prý dal předem úplatou za používání dolů Richardu P-ovi, a opíral žalobu v tom i onom směru též o to, že Richard P. zažalované nároky uznal a slíbil zaplatiti. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Jaké jest právní postavení vnuceného správce a s jakého stanoviska právního dlužno pohlížeti na jeho činnost, naznačil zřetelně zákonodárce sám, ustanoviv v §u 109 ex. ř., »že může správce, jakmile mu byla nemovitost odevzdána, vykonávati ohledně správy vše, co mu podle zákona přísluší o k čemu jest oprávněn« a dále, »že jest mocí svého zřízení oprávněn, na místě dlužníka vybírati všechny užitky a příjmy ze spravované nemovitosti a o tom kvitovati, a vůbec předsebráti všechna právní jednání a právní činy a vznášeti všechny žaloby, kterých je třeba, by vnucená správa byla provedena«. Předpisy ty stačí úplně, by jimi byly vyvráceny obšírné výklady a vývody odvolacího spisu, jimiž snaží se žalobce zjednati platnost názoru, že vnucený správce jest pouhým zmocněncem dlužníka, proti němuž vnucená správa byla povolena. Usnesení ze dne 5. června 1923, jímž povolena byla filiálce banky U. vnucená správa cechy »K.« a cechy »F.«, obsahovalo samozřejmě také příkaz k dlužníku Richardu P-ovi (§ 99 ex. ř.), že má se zdržeti všelikého nakládání s užitky, exekucí zatíženými. Jelikož však usnesení to doručeno bylo dlužníku teprve dne 16. července 1923, měl dlužník ještě dne 19., pokud se týče, dne 20. června 1923 plné právo, i když o povolené vnucené správě již věděl, s užitky dle své vůle nakládati a mohl je tudíž také právoplatně zciziti. Že rozhodujícím v tomto směru jest doručení usnesení, povolujícího exekuci, dlužníku, patrno již také z toho, že by jinak musila býti zákonem přesně určena nějaká skutečnost jiná, která by nastoupila na místo onoho doručení. S procesním soudem stolice prvé dlužno tudíž úplně souhlasiti, pokládá-li zcizení užitků mezi žalobcem a Richardem P-em, dne 19. června 1923 ujednané a dne 20. června 1923 stvrzené, za platné a zcizení toho byl by musil dbáti i vnucený správce, kdyby byl skutečně býval ve správu horních objektů uveden (§ 103 odstavec prvý ex. ř.). K tomu však vůbec nedošlo, jak svědčí o tom dotyčné spisy exekuční a zejména protokol o zavedení správce ze dne 16. července 1923 a jak také již zjistil procesní soud prvé stolice při ústním jednání dne 16. prosince 1924. Z toho, co strany samy za projednávání sporu přednesly, pokud se týče, co navzájem uznaly, nelze jinak usuzovati, než že žalovaní, zcizivše užitky dolů, jim náležejících, žalobci, doly ty mu také řádně přenechali a předali tak, by týž z nich uhlí mohl těžiti. Vždyť žalobce sám udává, že doly ty upravoval a to se značným nákladem, jehož náhradu ovšem nyní požaduje, a to až do 29. prosince 1923. Za tohoto stavu věci překvapuje přímo dopis žalobcův ze dne 30. listopadu 1923, jímž oznamuje žalovaným, že vnucená správa mu vůbec znemožnila, vykonávati práva smlouvou mu zaručená, a vyzývá žalované, by do 14. prosince 1923 tuto překážku odstranili, jinak že ustoupí od smlouvy. Toto žalobcovo jednání jest tím nápadnějším, když vnucená správa na ony horní objekty byla podle zjištění, procesním soudem stolice prvé při ústním líčení dne 16. prosince 1924 za souhlasu stran protokolovaného, již usnesením ze dne 9. listopadu 1924 zrušena. Vnucenému správci nebyly tedy ani cecha »K.« ani cecha »F.« ve správu odevzdány a nebyl tudíž nikterak oprávněn, mluviti do toho, kdo těžbu v dolech těch provozuje a jak ji provozuje. Míchal-li se snad přes to do věcí žalobcových a překážel-li mu dokonce ve výkonu práv onou smlouvou získaných, bylo věcí žalobce, a jenom jeho, by prostředky po zákonu přípustnými obhájil se proti tomuto nezákonnému správcovu jednání. Žalovaní nebyli k tomu ani povinni, ani povoláni. Žalobce neměl tudíž dostatečné příčiny, by mohl od smlouvy odstoupiti, a správně proto rozhodl procesní soud prvé stolice, že žalovaní, kteří na smlouvě trvají a ji podle toho, co bylo shora uvedeno, řádně plní, nejsou povinni, vraceti, co z důvodu smlouvy a za účelem jejího splnění přijali. Pokud žalobce buduje svůj nárok na to, že spolužalovaný Richard P. zažalované pohledávky uznal a pro svou osobu se platně zavázal, je zaplatiti, stačí poukázati k tomu, co uvedl již procesní soud prvé stolice v rozhodovacích důvodech napadeného rozsudku, odůvodniv, že by ani uznání zažalovaných pohledávek Richardem P-em nebylo dostatečným podkladem pro nárok žalobní, protože neměl Richard P. rozumného důvodu, by žalobní nárok uznal, a tak značné nároky, o jaké zde jde, neuznávají se tak beze všeho pro nic za nic, najmě mezi obchodníky.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Po právní stránce sdílí dovolací soud názor odvolacího soudu a poukazuje dovolatele na správné důvody napadeného rozsudku s tím, že vnucený správce není zákonným zmocněncem dlužníka, nýbrž orgánem soudu, kterému při správě mu svěřené přísluší ochrana §u 68 tr. zák. (Viz § 106 ex. ř. slova »úřad správce«, dále Neumannův komentář k ex. ř., 1909—1910, str. 355 a rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. března 1925 Zm I 748/24 čís. sb. n. s. tr. 1919. Vnucený správce má tedy zodpovědnost nejen vůči věřitelům a dlužníku, nýbrž také vůči třetím osobám, jež jsou dle §u 114 ex. ř. oprávněny, dáti podnět k zakročení exekučního soudu z úřední moci ve smyslu tohoto §u. (Viz strana 372 cit. komentáře). Za předpokladu, že sporné horní nemovitosti byly předány vnucenému správci, byl tento vázán smlouvou ze dne 20. června 1923, kterou žalované těžařstvo ujednalo před doručením usnesení, povolujícího vnucenou správu, Richardu P-ovi. Dle §u 110 ex. ř. jest vnucený správce oprávněn, požadovati od třetích osob plnění, dlužníku povinná a zadržela, patří-li k užitkům spravovaného předmětu. Tímto ustanovením zachovávají se v platnosti smlouvy, ujednané s dlužníkem před zavedením vnucené správy. Z uvedeného zákonného předpisu jest také zřejmo, že smlouvy dlužníka jsou pro vnuceného správce závazny. Co do nájemních a pachtovních smluv uznává to § 111 ex. ř. výslovně, a tvrditi, že tím stanovena byla jen výjimka, se důvodně nedá. (Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu čís. 3451 sb. n. s. a cit. komentář, str. 357 ad b). Za tohoto právního stavu věci nejsou rušební činy správcovy rušebními činy žalovaného těžařstva a není zde porušení smlouvy ze dne 20. června 1923 s jeho strany, které by opravňovalo od ní ustoupiti dle

§u 918 obč. zák. žalobce, jenž sám uznává, že se neobrátil na exekuční soud, a proto sám zavinil, že nebyly odstraněny překážky jím tvrzené. Pro žalobcovo stanovisko nebylo by tedy ničeho získáno zjištěním, že horní nemovitosti žalovaného těžařstva byly skutečně předány vnucenému správci. Ustoupil-li žalobce bez důvodu od smlouvy, trvá právní poměr, založený jí mezi žalobcem a žalovaným těžařstvem, dále po právu, a těžařstvo není povinno, ani zaplatiti mu 48.053 Kč 37 h ani vrátiti mu 30.000 Kč, jež nejsou zápůjčkou, nýbrž předběžnou smluvní úplatou za těžbu uhlí, přenechanou žalobci. Žalobní důvod, jejž žalobce uplatňuje vůči žalovanému Richardu P-ovi, nelze ovšem odbýti úvahou, »že tento neměl rozumného důvodu, by žalobcův nárok uznal, a že zde jde o značné nároky, jež se mezi obchodníky neuznávají bez všeho pro nic a za nic,« než jinak dlužno souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že žalobcovo tvrzení, že žalovaný Richard P. uznal zažalované pohledávky, není dostatečným podkladem pro jeho odsouzení. Jak dolíčeno, žalobce vůbec nemá nároku vůči prvžalovanému těžařstvu a proto nemůže důvodně tvrditi, že žalovaný Richard P. uznal cizí dluh. S ním žalobce není v smluvním poměru a neodvolává se vůči němu ani na pochybný nebo sporný nárok tak, že by se po případě dalo mluviti o závazné uznávací smlouvě (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu čís. 2962 a 4047 sb. n. s.). Vyjma poukázky, směnky, papíry svědčící majiteli anebo znějící na řád a pod. neuznává platné soukromé právo závaznosti ryze abstraktního (konstitutivního) uznání. Dluhopis, na příklad, z kterého není zřejmý zavazovací důvod, není ovšem neplatným, avšak nedostačuje k založení zažalovatelného závazku a nezbavuje věřitele povinnosti, by udal a prokázal zavazovací důvod. Jím není abstraktní slib, nýbrž právní jednání, z něhož vznikl závazek k placení nebo plnění. (Viz Dr. Armin Ehrenzweig, System des österr. allg. Privatrechtes, § 317, Dr. Viktor Hasenöhrl, österr. Obligationsrecht, II. sv., str. 298). To, co žalobce v tomto směru uvádí, nemůže tedy, byť i bylo prokázáno, založiti právní závazek žalovaného Richarda P-a, jelikož z tohoto přednesu nelze seznati zavazovací důvod.

Čís. 5174.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n.).

Potřebu odkladu netřeba osvědčovati. Lhůtu, na niž odklad exekuce byl povolen, jest počítati, ne-li od pozdější doby, aspoň ode dne, kdy vymáhající věřitel navrhl povolení exekuce.

(Rozh. ze dne 7. července 1925, R I 574/25.)

Firma G. navrhla, by byla odložena až do 11. července 1925 exekuce vyklizením místností, jež měla pronajaty v domě vymáhajícího věřitele v Mariánských Láznich za ročních 45.000 Kč. Soud prvé stolice povolil odklad exekuce do 1. června 1925, rekursní soud k rekursu vymáhajícího věřitele návrh na odklad zamítl, rekurs navrhovatelky pak poukázal na toto rozhodnutí.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu s tím, že povolil odklad vyklizením až do 11. července 1925.

Důvody:

Dlužno především vzhledem k stanovisku, jež zaujal v této věci vymáhající věřitel, připustiti, že zákon ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. jest zákonem výjimečným. Avšak nelze přehlédnouti, že výjimečný tento zákon těsně souvisí se zákonem ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. a že sleduje, jak z jeho obsahu jest zřejmo, týž účel, t. j. ochranu nájemníků, jejíž nutnost byla vyvolána poválečnými poměry. Sluší proto zákon vykládati tak, by bylo tomuto účelu co nejvíce vyhověno. Právě proto nelze souhlasiti s názorem rekursního soudu, že prvou podmínkou povolení odložení exekuce podle tohoto zákona jest, by byla osvědčena potřeba, jíž chrániti by bylo odkladem exekučního vyklizení místnosti, nehledíc k tomu, že rekursní soud si tu ani nevšiml okolností, jistě rozhodných, že povinná strana sotva by platila nájemné 45.000 Kč ročně za místnosti, jichž by nepotřebovala, že jde o obchod ryze sezonní a konečně, že se otevření obchodu snad protáhlo soudními kroky, podniknutými proti povinné straně. Potřebu bytovou zákon předpokládá, a tato potřeba byla právě příčinou vydání nejen zákona ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. o ochraně nájemníků, nýbrž i zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. o odkladu exekučního vyklizení místností. Podle §u 1 zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n., jenž podle §u 6 (1) nabyl platnosti dnem 1. dubna 1925 a platí do 31. března 1928, a jehož podle §u 6. (2) sluší použiti na tento případ, může soud exekuční na návrh povinného (nájemníka atd.) odložiti exekuci vyklizením nájatých neb užívaných místností, nemá-li povinný bez své viny jiné potřebě odpovídající náhrady, anebo, byl-li povolen odklad vyklizení místností, do nichž má se povinný nastěhovati. Trvají-li důvody odložení exekuce i po uplynutí prvé lhůty, lze povoliti odklad druhý a, potvrdí-li politický úřad prvé stolice, že v obci není potřebné náhrady, může býti odložení povoleno po třetí a naposled, a to pokaždé nejvýše na dobu jednoho čtvrtletí. Jiných podmínek zákon nezná, a není přípustno do zákona vnášeti něco, co jeho obsahem není a co nelze v soulad uvésti s jeho duchem a účelem. Měl se tedy rekursní soud rozhoduje o rekursu vymáhajícího věřitele, vzhledem k tomu, že o druhý případ §u 1 (1) zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. nejde, omeziti na přezkum otázky, zda nemá povinná strana beze své viny jiné potřebě odpovídající náhrady, a jestliže se mu předložené listiny v tom směru nezdály býti dostatečnými, zrušiti napadené usnesení a další osvědčení nařídíti, což by byl učiniti měl tím spíše, když povinná strana již v žádosti za odklad exekuce v M. za účelem osvědčení svého dotyčného tvrzení navrhovala úřední dotaz u obecního úřadu (Slova §u 1 (2) zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n.: »buďtež na vyzvání soudu .....« sb. n. s. 2846, 2853). Než dovolací soud pokládá ve shodě s prvým soudem listiny, předložené povinnou stranou za účelem tohoto osvědčení, za dostatečné, pročež mohl ihned ve věci rozhodnouti a obnoviti usnesení prvého soudu, a to i ohledně odstavce 2, jelikož, byť

i smluvené roční nájemné činilo jen 40.000 Kč a další částka 5.000 Kč byla roční úhradou za konané opravy a obnovy (§ 12 (4) zák. o ochraně nájemníků), jde v podstatě přece jen o roční nájemné 45.000 Kč, jak při rozhodování o návrhu na povolení výpovědi bylo již správně zdůrazněno, a prvý soud tedy při vypočtení nedoplatku nájemného právem vzal za základ tuto roční činži. V tomto směru dovolací rekurs tedy není opodstatněn. Ale pravdu má stěžovatelka v tom, že doba jednoho čtvrtletí, na niž byl odklad exekuce povolen, nebyla prvým soudem počítána správně. Stěžovatelka tvrdí, že doba tato započala dne 11. dubna 1925, kterého dne jí doručeno bylo rozhodnutí krajského soudu jako soudu rekursního ze dne 4. dubna 1925, potvrzující usnesení okresního soudu v M. ze dne 5. února 1925, jímž bylo pronajímateli a nynějšímu vymáhajícímu věřiteli uděleno povolení k výpovědi a nájemkyni, nynější povinné straně, uloženo, by najaté obchodní a obytné místnosti do 1. března 1925 vyklidila. Dobu jednoho čtvrtletí ve smyslu §u 1 (1) zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. nelze ovšem počítati tak, jak učinil prvý soud, arci také ne ode dne 11. dubna 1925, jak míní stěžovatelka, nýbrž ne-li od doby ještě pozdější, aspoň ode dne, kdy vymáhající věřitel navrhl povolení exekuce vyklizením, pokud soud tuto exekuci povolil, neboť teprve tím nastala potřeba pro povolení odkladu exekuce a teprve od tohoto dne sluší tedy čítati onu zákonnou čtvrtletní lhůtu. Pronajímatel má na vůli, by exekuční návrh podal co nejdříve a tím se uvaroval případného průtahu. Návrh na povolení exekuce byl podán a exekuce povolena dne 15. dubna 1925 a měl tedy povolený tříměsíční odklad trvati do 15. července 1925. Domáhá-li se však stěžovatelka nápravy v tom směru jen ku dni 11. července 1925, nelze ovšem jíti přes tento její návrh.

Čís. 5175.

Ručení kormidelníka závodní lodi za škodu, jíž utrpěla osoba v jiné lodi neopatrným řízením závodní lodi.

(Rozh. ze dne 7. července 1925, Rv II 382/25.)

Při jízdě závodní čtyřveslice, jíž řídil žalovaný jako kormidelník, byla čtyřletá žalobkyně, plavící se se svým otcem po řece v rybářském člunu, zasažena veslem do oka, jež jí následkem toho muselo býti odňato. Žalobní nárok na náhradu škody byl o b ě m a n i ž š í m i s o u d y uznán důvodem po právu, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto d ů v o d ů: Odvolací soud nemohl odvolání přiznati úspěch. Co se týče samého zavinění žalovaného, netřeba se odvoláním a jeho vývody zabývati, poněvadž zavinění žalovaného je prokázáno pravoplatným rozsudkem vojenského trestního soudu (§ 268 c. ř. s.). Jde tedy jen o to, zda stihá také žalobkyni, vlastně Jana K-a spoluzavinění. Spoluzavinění odvozuje žalovaný z toho, že se Jan K. vůbec pustil na řeku s dětmi, ač neumí s loďkou zacházeti, že tak učinil, ač věděl anebo věděti musel, že za dva dny budou veslařské závody a že veslaři cvičí, že jel po pravé straně řeky a že se, spatřiv veslici žalovaného, choval zcela trpně. Možno připustiti, že příliš opatrným to nebylo, že se Jan K. s dětmi na řeku pustil. Tím však ještě škodu nezavinil. Jinak by se mohlo také říci, že cestující zavinil úraz, při srážce vlaku utrpěný, tím, že ve vlaku jel. Že Jan K. neumí s loďkou zacházeti, nebylo ani pod důkaz postaveno. Tím, že Jan K. se pustil na řeku, ač se za dva dny měly konati veslařské závody a veslaři snad cvičili, neprovedl ještě nic nedovoleného. Není, jak soud prvé stolice zjišťuje, předpisu, který by mu to zakazoval. Plakátování veslařských závodů zákazu toho nenahrazuje, nehledě ani k tomu, že není prokázáno, že Jan K. o tom věděti musel. Z příčiny té nebylo také třeba zjišťovati, zda veslařské závody vůbec plakáty oznámeny byly. Však ani tím, že Jan K. jel po pravé straně řeky, se nikterak neprovinil. Není dosud předpisů, které by vůbec upravovaly jízdu po řece Moravě. Jde jen o to, zda neprovinil se Jan K. tím, že se choval, jak žalovaný tvrdí, trpně. Tvrzení toto není však správné. Z udání svědka L-a v trestní věci žalovaného plyne, že Jan K. spatřiv veslici, blíž ke břehu přirazil, a z udání K-a samého v téže věci trestní, že Jan K. stál se svou loďkou u samého břehu a že nemohl činiti ještě více. Následkem toho není také třeba zabývati se tvrzením odvolatelovým, že svědci i veslařský znalec se vyjádřili, že žalovaný se řídil platnými předpisy a že ničeho neopomenul a nezavinil, nehledíc ani k tomu, že to jsou závěry ze skutkových okolností, které činiti je podle §u 272 c. ř. s. úkolem soudu, nikoli svědků nebo znalců.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatel spatřuje spoluzavinění žalující strany v tom, že se otec žalobkyně Jan K., vzav sebou do loďky čtyry děti, mezi nimi čtyřletou dcerku — žalobkyni — pustil do hluboké a rychlotoké řeky Moravy, ačkoli musil věděti, podle veřejně vylepených návěstí, že za dva dny budou na téže hluboké a dravé řece konány veřejné závody veslařské, a ačkoli každý normální člověk musil věděti, že k závodům těm budou konány nejméně týden napřed zkoušky a cvičení v rychloplavbě, že tedy v tento čas je vůbec nebezpečno pustiti se s loďkou na řeku Moravu, ba dokonce bráti s sebou ještě čtyřleté dítě. Leč odvolací soud právem nepovažoval toto jednání Jana K-a, jehož se dovolatel svými vývody tolik hrozí a je zatracuje, za zavinění, byť i jednání toho neschvaloval, připustiv, že to nebylo příliš opatrným. Dovolatel ani netvrdil, ani neprokázal, že bylo v tu dobu obyčejným lidem zakázáno plaviti se loďkou po dravé a hluboké řece Moravě a, jak to dávají dovolací vývody na jevo, tam cvičícím veslařům překážeti. Obyčejný člověk mohl se konečně domnívati, že sportovci mu nemohou ublížiti, že od řádných sportovců mu nemůže hroziti nebezpečenství, zvláště, když jde o sportovce, připravující se ku významnému pro ně dílu, ku veslařským závodům. Zakazovati Janu K-ovi, že nesmí na řeku, když veslaři oznámí vývěsky veslařské závody a k nim se cvičí na řece, bylo by popíráním ušlechtilosti tohoto sportu, jehož ušlechtilou předností je chladnokrevná pohotovost za všech, i nejnebezpečnějších okolností. Nebál-li se Jan K. s drobnými dětmi pustiti se na řeku, která mu mohla hroziti svými hloub-

kami a dravostí, — ale v tom není nějaké zavinění, — tím spíše se nemusil báti sportovců veslařů, jejichž chladnokrevnost musí býti o závodech připravena na větší a nebezpečnější překážky, nežli je lodička, obsazená dětmi. Odvolací soud byl s to podle výsledků provedených důkazů a výsledku veškerého jednání zjistiti, že jednání K-ovo nebylo v příčinné souvislosti s úrazem, proto právem považoval okolnosti, o kterých jsou postrádány řečené důkazy, pro rozsouzení rozepře za nerozhodné. V nepřipuštění takových důkazů nespočívá podle čís. 2 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací. Dovolací soud také neuznal, že se sporné věci dostalo v odvolacím rozsudku právního posouzení nesprávného. Ve příčině prvého bodu bylo již vyloženo, že spoluzavinění žalující strany nelze spatřovati v tom, že se otec žalobkyně Jan K., vzav s sebou do loďky čtyry děti, mezi nimi čtyřletou dcerku-žalobkyni, pustil do hluboké a rychlotoké řeky Moravy, ačkoli musil věděti, že je vůbec nebezpečno pustiti se s loďkou na řeku Moravu, ba dokonce bráti s sebou ještě čtyřleté dítě, v době před veslařskými závody. Dále spatřuje dovolatel nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud nepřihlédl, že neštěstí je náhodou, a že Jan K. zavinil tuto náhodu tím, že se choval docela trpně, že totiž, když pozoroval přijížděti proti sobě závodní loď, ani tolik neučinil, že alespoň čtyřletou svou dcerku-žalobkyni, vychýlenou z loďky nevtáhl zpět do lodi, čímž by byl snadno zabránil nehodě. Tím se rozchází dovolatel s odvolacím zjištěním, na které se odkazuje, a to pak není zákonité provedení uplatněného důvodu. Jinak odvolací soud zcela správně uvedl, že dovolatelovo zavinění je prokázáno právoplatným odsuzujícím rozsudkem trestního soudu vojenského (§ 268 c. ř. s.), proto musí selhati dovolatelův pokus, učiniti z jeho vlastního zavinění pouhou náhodu (§ 1311 obč. zák.). Ale i kdyby se byl Jan K. skutečně choval docela trpně, nemohlo by se z jeho chování odvozovati, že úraz spoluzavinil. Bylo již vyloženo nahoře, že Jan K., měl-li před sebou veslaře, cvičící k závodům, mohl se nadíti od nich pozorného jednání sportovního, zejména ušlechtilé opatrnosti vůči vychýlenému čtyřletému dítěti. Ostatně dovolatel tvrdil, že Jan K. ani neuměl zacházeti s loďkou, choval-li se tedy trpně před blížící se čtyřveslicí, řízenou podle odsuzujícího rozsudku trestního dovolatelem jako zodpovědným kormidelníkem, učinil podle názoru dovolacího soudu nejmoudřeji, když se svým trpným chováním úplně odevzdal sportovní opatrnosti dovolatelově.

Čís. 5176.

Byla-li udělena plná moc kolektivní, avšak plnomocníci nejednali kolektivně, nevzchází pro zastoupeného z jednání toho závazek. Kolektivní zmocněnci nemohou přenésti plnou moc na jednoho ze sebe.

Byl-li dle služebního řádu bankovních úředníků každý úředník banky povinen podrobiti se přeložení a to i na jiné místo, při čemž se mu pouze vyhradilo, že nesmí nic ztratiti na stálém celkovém příjmu, jest spatřovati v tom, že nevyhověl výzvě, by převzal řízení filiálky, ač stálé služební požitky zůstaly neztenčeny, odepření poslušnosti ve smyslu §u 27 čís. 4 zákona o obchodních pomocnících.

(Rozh. ze dne 8. července 1925, Rv I 1193/25.)

Žalobce byl propuštěn ze služeb žalované banky proto, že, jsa dosavade místoředitelem Pražské ústředny banky, odepřel přijati místo dirigenta její Brněnské filiálky. Proti žalobě, domáhající se na bance, že propuštění ze služeb jest neplatné a bezúčinné, ježto odporuje služební smlouvě se žalobcem uzavřené, že služební poměr k bance trvá nezměněn a že banka jest povinna zaplatiti žalobci ušlé služební příjmy, namítla žalovaná banka mimo jiné, že služební smlouva nebyla se žalobcem platně ujednána, ježto ji ujednal pouze předseda banky, ač ujednáním pověřen byl předseda kolektivně se dvěma místopředsedy. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, majíce za to, že služební smlouva byla se žalobcem platně ujednána, o d v o l a c í s o u d uvedl mimo jiné v d ů v o d e c h: Pokud první soud zjistil a dolíčil, že ustanovení žalobce dirigentem brněnské filiálky bylo degradací a neoprávněnou změnou jeho posavadního postavení, hodnotil výsledky průvodního řízení a posoudil věc po stránce právní správně. Dlužno zdůrazniti, že tu rozhodují jen skutečnosti v tomto případě zjištěné, a žádné jiné. Zde je zjištěno, že posavadní postavení žalobcovo jest vyšším, kdežto jako dirigent filiálky by byl podřízen prokuristovi, který je podřízen místoři teli, kterým byl posud žalobce. Již to stačí k odůvodnění názoru prvního soudu. V této při jde o to, zda propustila žalovaná žalobce ze služby právem. Již první soud poukázal k tomu, že propuštění to se nestalo právem ani podle služebního řádu, takže tu nerozhoduje ani námitka odvolatelky, že smlouva, o kterou tu jde, je neplatnou, poněvadž chybí vymíněný souhlas obou náměstků předsedových, i kdyby byla námitka ta důvodna, pokud se týče, že nedošlo z důvodů v odvolání uvedených k hotovosti této smlouvy. Správným je právní názor, že žalobcovo vzepření se neoprávněné degradaci a neoprávněné změně posavadního služebního postavení bylo hájením nabytých práv a nikoli proviněním podle §u 27 čís. 4 zák. o obch. pom. Neměla tedy žalovaná ani zákonného důvodu k propuštění žalobce bez výpovědi. Odvolatelka nyní také namítá, že služební řád, jehož se první soud dovolává, platil jen do konce roku 1924. V době propuštění žalobce, dne 8. května 1924, však platil a žalovaná se ho sama dovolává. Podle jeho §u 45 platí nyní pro smluvní strany zákonná ustanovení, podle nichž však žalovaná, jak uvedeno, rovněž neměla práva k propuštění žalobce ze služby.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Dovolací důvod nesprávného právního posouzení jest opodstatněn. Podle ověřeného opisu protokolu ze dne 26. ledna 1923, jenž byl uznán za pravý a jeho obsah za správný, splnomocnila správní rada žalované banky své presidium, presidenta R-a a vicepresidenty B-a a K-a, by jejím jménem záležitost ohledně služebních smluv místoředitelů, prokuristů a dirigentů projednali a vyřídili. Byla to tedy plná moc kolektivní, ale kolektivní plná moc dle výslovného předpisu §u 1011 obč. zák. (podobně čl. 86 čís. 4 obch. zák. a § 18 zák. o spol. s ruč. om.) vyjmouc případ zvláštního odchylného předpisu, jaký tu tvrzen není, vyžaduje, aby úkon stal se za spolupůsobení a tudíž souhlasu všech ko-

lektivních plnomocníků, neboť v tom právě záleží povaha kolektivnosti na rozdíl od alternativnosti. Kolektivnost má totiž straně splnomocňující dle jejího úmyslu býti zabezpečením a zárukou, že práva a zájmy její nebudou zadány a to ani opomenutím, neboť, co přehlédne jeden, to postřehne druhý, jest to tedy záruka jak intelektuální, tak morální, že zájmů jejích bude jak rozmyslně, tak také poctivě dbáno a šetřeno. Z toho jde, že, byla-li udělena plná moc kolektivní, avšak plnomocníci nejednali kolektivně, nevzchází pro zastoupeného z jednání toho závazek (§ 1017 obč. zák.). V tomto případě žalobce, ač sám tvrdil zmocnění celého shora uvedeného trojčlenného presidia správní radou tak, jak shora podle citovaného protokolu uvedeno, nicméně netvrdil, natož prokázal, že smlouvu služební dojednalo celé toto trojčlenné zmocněnectvo, nýbrž sám výslovně uvedl, že na základě tohoto zmocnění správní rady dojednal ji president R. samojediný, kdežto o spolupůsobení a souhlasu vicepresidentů B-a a K-a sám nečiní ani zmínky. Také svědci J. a B., na nichž zjištění nižších stolic spočívá, nic takového nepotvrdili, nýbrž udali pouze, že sice vicepresident B. a K. byli přítomni při jedné schůzi, v níž se o smlouvě, o niž jde, jednalo, ale při oné poslední schůzi, konané koncem ledna neb začátkem září 1923, na níž se to dojednalo a dohody docíleno, přítomen byl dle nich toliko president R. a tak jen to také nižší stolice zjistily, i nebylo vůbec tvrzeno a také nižšími stolice zjištěno, že, kdy, kde a jak byli by oba jmenování vicepresidenti souhlas svůj s dohodou v řečené schůzi R-em dojednanou projevili. K vůli úplnosti doložiti dlužno, že sice odvolací soud klade prvnímu soudu do úst zjištění, jehož tento neučinil a učiniti ani nemohl, aniž by upadl v rozpor se spisy: že prý podle výpovědí J-a a B-a a přílohy čís. 5 a 6 je jisto, že oba místopředsedové znali text návrhu smlouvy. Ale ačkoli pouhá znalost nestačí, nýbrž třeba projevu souhlasu, přece znalosti té dle J-a a B-a a míti ani nemohli, protože tito dosvědčili, že J. vyhotovil text teprv po oné poslední schůzi na rozkaz presidenta R-a, čís. 5 pak dokazuje jen, že banka nařídila písemnost smlouvy, a čís. 6, že výkonný výbor nařídil připravení jejího textu. První soud však zjišťuje to tak, jak udali uvedení svědci. Svědek J. sice udal a odvolací soud pokládá za zjištěno, že president R. prohlásil, když svědka do té poslední schůze zval, že jest zmocněn tu věc večer definitivně vyříditi, avšak, i kdyby se to tak vykládalo, jak činí žalobcova dovolací odpověď, že oba vicepresidenti R-a zmocnili, aby smlouvu dojednal sám, také za ně, nemůže to žalobci nijak prospěti, neboť, je-li zmocnění kolektivní, rušilo by to kolektivnost a tudíž záruku bezpečného opatření zmocnitelových zájmů, kterou on si od kolektivnosti sliboval, kdyby se dovolilo, aby kolektivní zmocněnci přenesli svou plnou moc na jednoho ze sebe: to nelze, protože, kdyby to zmocnitel byl chtěl, byl by to učinil sám, ale právě proto, že zmocnil dva neb tři, vyjádřil jasně, že mu jeden nebo dva nepostačují, pročež, jak řečeno, zákon žádá spolupůsobení všech. Nevznikla tedy smlouva platná a závazná a není třeba ani rozbírati, zda platnost její vyloučena i proto, že podmínkou platnosti byla její písemnost. Není-li však mezi stranami zvláštní služební smlouvy, platí služební řád, ve sporu předložený, jenž se jeví kolektivní smlouvou a platil tedy ve smyslu svého §u 45 a §u 6 zák o obch. pom. i pro poměr mezi stranami, ačkoli, kdyby neplatil, bylo by to stejné, protože pak platily by předpisy zákona o obch. pom., dle nichž dojde se k témuž výsledku. Podle §u 3 odst. 3 služ. řádu jest každý úředník banky povinen podrobiti se přeložení, a to nejen z oddělení do oddělení, nýbrž i na jiné místo (arg. věta »při přeložení třebas i z jednoho oddělení do druhého«), dále zmínka o místních přídavcích a náhradě výloh s přesídlením spojených, při čemž se mu pouze vyhražuje, že nesmí ztráceti na stálém celkovém příjmu (vyjímajíc příbytečné a místní přídavky). Byl-li tedy žalobce vyzván, aby převzal dirigentství filiálky v Brně, byl povinen tomuto přeložení se podrobiti, když na služebních příjmech ani o haléř neměl býti při tom zkrácen — aspoň sám nic takového ani netvrdí, — a když se nepodrobil, odepřel tím poslušnost a mohl býti propuštěn v duchu předpisu §u 27 čís. 4 zák. o obch. pom., jehož platnost v §u 44 písm. b) služ. řádu výslovně jest vyhražena. Kdyby se ovšem za to mělo, že služební řád pro žalobce neplatí, platil by § 27 čís. 4 zák. o obch. pom. přímo, a jen doložiti sluší, že o nějaké degradaci žalobce přeložením do Brna nemůže býti řeči, když, jak řečeno, jeho služební příjmy ani o haléř zkráceny býti neměly a mělo se mu tím dostati místa vedoucího. Opačný názor svědků, ostatně vyvrácený i služebním řádem, kde dirigenti filiálek místí se hned vedle ředitelů centrály a před prokuristy, není vůbec rozhodný.

Čís. 5177.

Třebas byl směnečný věřitel zmocněn k tomu, by »kdykoliv směnku vyplnil jakýmkoliv datem vydání a splatnosti«, nebyl oprávněn směnku zažalovati před uplynutím doby, do niž byly zaplaceny úroky. Neopravňovala ho k tomu ani nejistota dlužníkova, opravňující ho pouze k prostředkům čl. 29 směn. ř. a §u 379 a násl. ex. ř.

(Rozh. ze dne 8. července 1925, Rv I 1199/25.)

Žalující spořitelna vyplatila dne 7. ledna 1925 zápůjčku proti tomu, že jí žalovaní odevzdali směnku na 42.000 Kč a zmocnili ji, by vyplnila směnečný blanket kdykoliv, jakýmkoliv datem vydání a splatnosti. Při výplatě zápůjčky srazila si spořitelna půlletní úroky až do 7. července 1925. Vyplniv směnku dnem splatnosti 2. března 1925, domáhala se spořitelna jejího zaplacení. Procesní soud prvé stolice k námitkám žalovaných směnečný platební příkaz zrušil. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Je nesporno, že odvolatelka, vypočítávajíc odpůrcům zápůjčku 42.000 Kč, kterou jim poskytla na zažalovanou nyní směnku, srazila si ze zápůjčky hned předem úroky až do 7. července 1925. Poněvadž úroky jsou úplatou za používání jistiny, nelze srážku úroků dle zásad poctivého obchodování vykládati jinak, než jako projev vůle, že odpůrci mohou zapůjčené jistiny užívati aspoň do 7. července 1925 a že před uplynutím tohoto dne na nich nebude jistina zpět požadována (§ 863 obč. zák.). Poukazuje-li odvolatelka k tomu, že si srazila úroky předem proto, poněvadž jest to obecnou zvyklostí u ústavů peněžních, která má původ svůj v tom, že

předpis čl. 7 směn. ř. (ve znění min. nařízení ze dne 2. listopadu 1858, čís. 198 ř. zák.) nedovoluje, by slib o úrocích byl pojat do směnky, přehlíží, že tohoto postupu k zachování jejího práva na úroky třeba nebylo, poněvadž odvolatelka, majíc, jak sama udává, směnku, podepsanou odpůrci in bianco, měla možnost, vyplniti ji tak, aby den splatnosti odpovídal dnu, od kdy měly býti úroky placeny (nař. min. sprav. ze dne 6. října 1853, čís. 200 ř. zák.). Odvolatelce sluší dáti za pravdu v tom, že, byla-li prohlášením odpůrců ze dne 7. ledna 1925 k tomu zmocněna (okolnost ta jest ovšem sporna), byla oprávněna, vyplniti směnku kterýmkoli dnem splatnosti, pakliže si však dala zaplatiti úrok až do 7. července 1925, nesměla proti odpůrcům před uplynutím tohoto dne směnku zažalovati, poněvadž nebyla splatna. Neprávem dovolává se odvolatelka, by svůj nárok odůvodnila, předpisu §u 1052 obč. zák. Toho zde použiti nelze, poněvadž předpis ten předpokládá, že smlouva žádnou ze stran dosud nebyla splněna. Skutečnost, že si odpůrci špatně stojí, dává odvolatelce toliko právo, aby proti nim postupovala dle čl. 29 směn. ř., nebo dle §u 379 a násl. ex. ř., neopravňuje ji však, aby se domáhala zaplacení směnky, jež není dosud splatnou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud souhlasí plně s právním názorem odvolacího soudu jak v tom směru, že žalobkyně přes zmocnění nebyla oprávněna, zažalovati směnku před 8. červencem 1925, tak i co do výkladu §u 1052 obč. zák., čl. 29 směn. ř. a čl. 379 a násl. ex. ř. — a odkazuje dovolatelku na příslušné důvody napadeného rozsudku, jež hoví stavu věci a zákonu a nebyly vyvráceny vývody spisu dovolacího. I kdyby bylo pravdou, co žalobkyně v dovolání nově tvrdí, že, když ji žalovaní dali prohlášení, současně a ne snad později si srazila úroky do 7. července 1925, nebylo by lze z toho dovoditi, že podle srovnalé vůle stran žalobkyně kdykoliv, třeba i následujícího dne, mohla požadovati zaplacení směnečného dluhu, nýbrž bylo by i za tohoto předpokladu dle zásad poctivého obchodování, k nimž správně poukázal již soud odvolací, jen usuzovati, že žalobkyně chtěla posečkati žalovaným aspoň do 7. července 1925, do kterého dne úroky byly zaplaceny, a teprve po tomto dni měla míti volnost domáhati se kdykoliv zaplacení směnečné sumy, po případě žalobou. Z těchto úvah jest patrno, že nesejde ani tak na tom, zda žalobkyni příslušelo právo, učiniti směnku splatnou ku dni 2. března 1925, nýbrž na tom, zda byla oprávněna zažalovati směnku před 8. červencem 1925. A k této otázce odpověděly nižší soudy bez právního omylu záporně.

Čís. 5178.

Sprostředkovatelská smlouva.

Byly-li ujednány sprostředkovatelské obchody pod podmínkou, jež se však napotom nesplnila, přísluší sprostředkovateli nárok na odměnu pouze tehdy, nedošlo-li k uzavření obchodů pouze následkem o b - m y s l n é h o chování se příkazovatelova, směřujícího právě k tomu, by zmařen byl nárok sprostředkovatelův na odměnu.

(Rozh. ze dne 8. července 1925, Rv II 247/25.)

Žalující firma vymínila si zaplacení 2% sprostředkovatelské provise, jež měla býti splatna při splnění smlouvy. Ač smlouva nebyla splněna, domáhala se žalobkyně zaplacení provise. Procesní soud prvé stolice žalobu pro tentokráte zamítl. Důvody: Nebyly sice při smlouvě, o kterou tu jde a která jest nespornou, ujednány usance Hamburské, podle kterých prý provise splatnou jest sprostředkováním obchodu, jak jest výpovědí svědka Bedřicha G-a prokázáno, dle které smlouva se stala pouze písemně a obsažena jest v předložené korespondenci. Avšak dle udání žalující firmy jedná se zde o to, že provozuje obchodní sprostředkovatelství dle článku 272 odstavec čtvrtý obch. zák. a jest tedy nárok na odměnu (provisi) dle obdoby čl. 82 obch. zák. odvislým jen od sprostředkování, nikoliv splnění obchodu. Přísluší tedy sprostředkovateli provise, jakmile byl obchod uzavřen a, byl-li podmíněným, jakmile se stal nepodmíněným. Avšak úmluva o provisi může ujednáním býti závislou učiněna od splnění obchodu. Tento případ zde nastal, neboť přípisem žalobkyně ze dne 8. května 1924 učinila tato nabídku na sprostředkování obchodu a stanovila si ohledně placení zboží, že konosementy budou dotyčné anglické firmě presentovány, načež se žalované obnos po srážce provise zašle. Poněvadž konosementy jsou papíry, jichž odevzdáním odevzdává se zboží samo — čl. 302 obch. zák. — vychází z toho, že provise byla splatnou při splnění smlouvy. Ježto však smlouva, jak jest nesporno, splněna nebyla, není tu nároku na provisi. Nesmí ovšem splnění smlouvy zmařeno býti tím, kdo dal příkaz ku sprostředkování. Avšak tomu jest rozuměti jen tak, že zmaření nesmí býti obmyslné, směřující k tomu, by nárok na provisi odpadl, nikoli tedy jinaké, třeba zaviněné, zmaření obchodu samého (srv. Staub-Pisko II. vydání I. svazek str. 291). Než takové jednání žalované není tvrzeno. Poněvadž žalovaná dle předložených dopisů prohlásila, že provisi zaplatí, až obdrží náhradu škody od svého smluvníka, firmy L., byla žaloba pouze pro tentokráte zamítnuta. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Soud odvolací sdílí názor prvé stolice, že, byla-li smlouva o provisi učiněná závislou od podmínky, že sprostředkovaný obchod bude splněn, má sprostředkovatel nárok na výplatu provise jen tehdy, když příkazovatel splnění obchodu obmyslně zmařil. Marně brojí odvolatelka proti tomuto názoru, zastávanému i Staubem-Piskem, vývodem, že prý názor odporuje všeobecné právní zásadě, že každý odpovídá za škodu, kterouž jinému přivodí svým zaviněním (§ 1295 obč. zák.). Odvolatelka přehlíží, že prvým předpokladem nároku na náhradu škody jest čin protiprávní (§ 1294 obč. zák.), kterýž v tomto případě mohl by nastati jen porušením povinnosti ze smlouvy mezi žalobkyní a žalovanou. Byla-li smlouva, jak prvá stolice správně zjistila, vázána podmínkou odkládací, nemohlo dojíti ku porušení smluvní povinnosti kulposním zmařením podmínky stranou žalovanou, nýbrž jedině zmařením obmyslným, v kterémžto případě by však nárok

na náhradu mohl býti odvozen jenom z právní zásady, vytčené v druhém odstavci §u 1295 obč. zák. (III. nov. § 154). Důsledkem toho prvá stolice právem shledala bezvýznamným tvrzení žalobkyně, že žalovaná zavinila nemožnost splnění smlouvy tím, že své dodavatelské firmě L. neposkytla slíbeného bankovního akreditivu, a nepřivodila tudíž vytýkané neúplnosti řízení neprovedením důkazu o tomto tvrzení. Rovněž neposoudila prvá stolice nesprávně věc po stránce právní ani výkladem dopisu ze dne 8. května 1924. Soud odvolací sdílí plně tento výklad a jest tudíž taktéž názoru, že jeho obsahem byl nárok žalobkyně na provisi učiněn závislým na perfekci obchodu. Ostatně i v případě, že by se obsah dopisu mohl považovati za nedosti výrazný, bylo by ho přece vyložiti v tomtéž smyslu žalované straně příznivém a to dle zásady právní vytčené v čl. 278 obch. zák. a §u 915 obč. zák.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Poněvadž v zásadě obě nižší stolice nárok žalobkyně důsledkem čl. 82 obch. zák. uznávají a to právem, záleží jedině na tom, byla-li v konkretním případě ujednána odchylka od onoho pravidla, stanovícího splatnost provise hotovostí ujednaných obchodů. Obě nižší stolice shledaly na základě dopisu ze dne 8. května 1924, že úmyslem stran bylo zaplatiti ujednanou provisi teprve po skutečném dodání zboží, tedy až po realisaci ujednaných obchodů, a s tímto názorem nižších soudů jest jen souhlasiti. Že šlo skutečně o podmínku splatnosti provise, a nikoliv o pouhé poshovění placení, plyne jasně z věty, jež zní v prvopise onoho dopisu: »Für die Regulierung und Erfüllung des Vertrages wird englischerseits, wie üblich, eine Brokergarantie in Form des Delcredere gestellt, wofür die Gebühren in obigen 5% bereits enthalten sind.« Poněvadž jest provise anglických brokerů vedle 2% provise žalobkyně předmětem nároku zažalovaného, nebyla by ona značnější výše jinak dobře ospravedlnitelnou, než právě hladkou realisací oněch obchodů. Je-li však tomu tak, byl by nárok žalobkyně udržitelný jen tenkráte, kdyby bylo k nesplnění oněch ujednaných obchodů došlo dolosním chováním se žalované firmy prodavatelské, směřující právě k tomu, by zmařen byl nárok sprostředkovatelů na odměnu. Dovolací soud nemá příčiny, odchýliti se v tom směru od obecného mínění (Staub-Pisko I. sv., 2. vyd. str. 291), přijatého oběma nižšími soudy a stačí již jen poukázati k tomu, že dolosní chování v první stolici žalobkyní tvrzeno nebylo. Pokus o to v stolici třetí dlužno jako nepřípustný dle §u 504 c. ř. s. odmítnouti. Arciť jest se ještě zabývati tvrzením dovolatelky, že žalovaná uznala její nárok dopisy ze dne 29. července a 15. září 1924. Nehledíc k tomu, že žalobkyně v odvolacím řízení toto tvrzení neopětovala a pominutí jeho v důvodech rozsudku prvé stolice předmětem odvolacích důvodů výslovně neučinila, jest toliko podotknouti s hlediska právního posouzení věci, že z dopisů těch bezpodmínečné uznání onoho nároku vyčísti nelze. Jak v dopise ze dne 29. července tak zejména i v dopise ze dne 15. září 1924 činí žalovaná zřejmý rozdíl mezi nároky žalobkyně a nároky vlastními a projevuje toliko ochotu uplatniti je současně proti firmě L.

V druhém tom dopise slibuje pak žalovaná žalobkyni, že jí zašle obnos na ni připadající, jakmile ho soudně na firmě L. vymůže. Poněvadž tato možnost objektivně dosud vyloučena není, nelze v prozatimním zamítnutí žaloby shledati nesprávné právní posouzení věci.

Čís. 5179.

Rozhodl-li již soud pravoplatně o povolení exekučního prodeje zabavených věcí, nemůže své rozhodnutí změniti vzhledem k tomu, že zástavní právo vymáhajícího věřitele zaniklo projitím lhůty §u 256, odstavec druhý ex. ř.

(Rozh. ze dne 9. července 1925, R I 543/25.)

E x e k u č n í s o u d zamítl návrh vymáhající věřitelky, by byla povolena exekuce prodejem movitých věcí, nalézajících se v uschování dlužníka. R e k u r s n í s o u d zrušil napadené usnesení a nařídil prvému soudu, by v exekučním řízení pokračoval.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Dle stavu spisů nabyla vymáhající věřitelka exekučního práva zástavního na movitostech povinného zabavením dne 17. října 1922 a bylo řízení prodejové k návrhu vymáhající věřitelky dle §u 200 čís. 3 ex. ř. usnesením exekučního soudu ze dne 3. listopadu 1922 po prvé a usnesením ze dne 5. září 1923 po druhé odloženo. Dne 14. března 1924, tedy po uplynutí jednoroční lhůty §u 256 odstavec druhý ex. ř. ode dne, kdy zabavení bylo vykonáno, podala vymáhající věřitelka znovu návrh na povolení exekučního prodeje zabavených movitostí a exekuční soud usnesením ze dne 15. března 1924 této žádosti vyhověl, povoliv vymáhající straně opětovný prodej zabavených předmětů. Toto usnesení bylo stranám řádně doručeno a vešlo v moc práva, ježto vůbec nebylo napadeno. Za tohoto stavu věcí nebyl exekuční soud oprávněn, aby toto své usnesení, zvláště když již nabylo právní moci, dodatečně změnil tím, že usnesením ze dne 13. dubna 1925 návrh vymáhající strany na povolení prodeje zamítl s odůvodněním, že zástavní právo vymáhající věřitelky uhaslo projitím lhůty, stanovené v druhém odstavci §u 256 ex. ř., a to ani k návrhu strany, jehož — jak vyplývá ze spisů — tu nebylo, ani z moci úřední. Neboť dle §u 78 ex. ř. a §u 425 c. ř. s. jest soud i v exekučním řízení svými usneseními vázán potud, pokud nejsou povahy toliko řízení upravující, neb nejde o výjimečné případy, uvedené v §u 522 c. ř. s., v nichž i onen jest zahrnut a v nichž může soud rekursu sám vyhověti, jež tedy předpokládají rekurs včas podaný, což na daný případ vůbec nedopadá. Měl-li povinný za to, že prodej byl povolen neprávem, bylo na něm, aby do usnesení prodej povolujícího včas podal stížnost na rekursní soud. Neučinil-li tak a usnesení to nabylo právní moci, nemohl již první soud sám o své újmě své právoplatné usnesení změniti. Z téhož důvodu vymyká se ovšem ono usnesení nyní přezkumu a rozhodování

soudů vyšších stolic. Proto soud rekursní nepochybil, když k rekursu vymáhající strany usnesení exekučního soudu ze dne 13. dubna 1925 zrušil a exekučnímu soudu nařídil, aby v řízení exekučním pokračoval.

Čís. 5180.

Exekuce k vydobytí peněžní pohledávky proti eráru jest přípustna, když příslušné orgány státu odepřely likvidovati nebo vyplatiti pohledávku přes to, že za to bylo žádáno a lhůta k plnění uplynula. Není závady, by za těchto podmínek nebyla vedena exekuce i na daňové pohledávky státu.

(Rozh. ze dne 14. července 1925, R I 597/25.)

Ve sporu Jana B-a proti železničnímu eráru o náhradu škody bylo žalobě ohledně některých položek právoplatně vyhověno, ohledně jiných položek byl spor veden dále. Jan B. domáhal se vyplacení pravoplatně přisouzené náhrady na příslušném ředitelství státních drah, jež žádost zamítlo, ježto prý výplata není nutná, dokud celý rozsudek není právoplatným. Ministerstvo železnic nevyhovělo stížnosti, načež Jan B. navrhl, by ku vydobytí jeho pohledávky byla mu povolena exekuce zabavením přesně označených daňových nároků eráru proti určitým osobám. Soud prvé stolice exekuční návrh zamítl, maje za to, že vymáhající věřitel měl dříve podati stížnost ku nejvyššímu správnímu soudu, a kromě toho, že zabavení daní jest nepřípustným, ježto se jím zasahuje do finanční výsosti státu. Rekursní soud exekuci povolil. Důvody: Exekuce proti eráru není nepřípustnou, nýbrž odvislou od splnění jistých podmínek. Podle platných předpisů dějí se totiž peněžní platy státu osobám soukromým poukázáním částky, jež se má platiti, úřadem k tomu ustanoveným a vyzvednutím poukázaného peníze u státní pokladny proti řádné stvrzence. Poněvadž tyto předpisy exekučním řádem nepozbyly platnosti, musí věřitel, aby mu byla povolena pro jeho vykonatelnou pohledávku exekuce, podati průkaz, že se marně snažil u příslušného úřadu dosáhnouti nutné poukázání a že mu pokladna odepřela vyplacení dotyčného peníze. V tomto směru prokázala vymáhající strana předloženými doklady, že se nejdříve obrátila na příslušné ředitelství státních drah, potom vzhledem ku zamítavému stanovisku tohoto na ministerstvo železnic, a že též tento úřad rozhodl zamítavě o její stížnosti. Vymáhající strana vyčerpala tedy všechny kroky, přípustné v řádném pořadu správním, které v tomto případě byly nutnými k dosažení nezbytného poukázání a které měla po ruce. Aby nastoupila zdlouhavou a nákladnou cestu stížnosti na Nejvyšší správní soud, nelze na vymáhající straně požadovati, zejména když jde o vyplacení pohledávky právoplatně přiznané, jejíhož trvání nedotkne se nijak posud nevydané konečné usnesení o části požadovaného bolestného, a vymáhající strana není dle zákona povinna, by musila použiti mimořádného opravného prostředku na Nejvyšší správní soud. Vymáhání právoplatně přiznané a tudíž vykonatelné pohledávky v rámci zákonných ustanovení nelze však pokládati za pochybený zásah do finanční svrchovanosti státu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nelze o tom pochybovati, že předpis §u 409 c. ř. s. o lhůtě ke splnění závazku platí také při rozsudcích proti eráru a že právoplatný rozsudek o soukromoprávním závazku tvoří také proti eráru exekuční titul podle §u 1 čís. 1 ex. ř. Není zákonného předpisu, který by výslovně a všeobecně prohlašoval exekuci proti eráru za účelem vydobytí vykonatelných peněžních pohledávek za nepřípustnou. Tvrdí-li tedy stěžovatelka, že rekursní soud nemůže se k odůvodnění svého rozhodnutí odvolati na žádný zákonný předpis, bylo by jí lze namítnouti, že naopak není v tom směru pro erár jako podmět soukromoprávních závazků výjimky, že tedy nastupuje pravidlo. Neprávem odvolává se stěžovatelka na dekret dvorské kanceláře ze dne 21. srpna 1838, čís. 291 sb. z. s. (čl. IX., čís. 5 úvod. zák. k ex. ř.), neboť tento předpis jedná o zabavení pohledávek, příslušejících proti státu jako poddlužníku, nikoliv o exekuci proti státu jako dlužníku. Ale v tomto případě netřeba se vůbec zabývati otázkou, již mnohokráte řešenou, zda je proti eráru přípustna exekuce k vydobytí peněžní pohledávky, když rozsudečná lhůta k plnění nebyla zachována (§ 409 c. ř. s. a § 7 ex. ř.), neboť v tomto případě jde o přímé odepření placení, pokud se týče poukazu k placení peněžních pohledávek, přisouzených vymáhajícímu věřiteli exekučním titulem proti eráru přes to, že lhůta k plnění dávno uplynula. Vymáhající věřitel přiložil již k exekučnímu návrhu jednak dva výnosy ředitelství státních drah, kterými toto vrací věřiteli kvitanci s oznámením, že podle názoru finanční prokuratury výplata není nutná, dokud celý rozsudek není právoplatný; jednak výnos ministerstva železnic, jímž nebylo vyhověno stížnosti vymáhajícího věřitele, protože prý finanční prokuraturou nebyl dán potřebný poukaz k výplatě. Netřeba blíže odůvodňovati, že rozsudek může se státi pravoplatným a k exekuci způsobilým také jen z části a jen ohledně některých nároků, neboť jinak byl by předpis §u 490 c. ř. s. zbytečným. V případě, o který jde, erár, zastoupený svými orgány, oprávněnými k poukazu výplaty, přímo odepřel vyhověti právoplatnému soudnímu rozsudku; i stěžovatelka tvrdí, že to učinily státní úřady, zastupující železniční správu a to ředitelství státních drah, ministerstvo železnic a finanční prokuratura a že prý odepření stalo se z vážných důvodů a zájmů státní pokladny, o kterých prý netřeba jednati a kterých finanční prokuratura také neudala. Za tohoto stavu věcí nezbylo ovšem vymáhajícímu věřiteli, než dovolati se pomoci soudu podle předpisů exekučního řádu. Také dosavadní judikatura zastává vesměs stanovisko, že i proti eráru jest exekuce pro peněžní pohledávky přípustna, když buď poukazující úřad odepře poukaz, nebo pokladna přes poukaz odepře výplatu (srv. na př. rozhodnutí 1294 a 2931 sb. n. s. a celou řadu rozhodnutí dřívějšího Nejvyššího soudu ve Vídni uvedenou v komentáři Neumann str. 84 při §u 15 ex. ř.). O nějakém neoprávněném zásahu do finanční svrchovanosti státu nemůže býti řeči, když i stát jako podmět soukro-

mých práv a závazků musí se podrobiti právoplatnému soudnímu rozsudku, který byl jeho jménem vydán. Netřeba řešiti otázku, zda exekuce, vedená na jiné majetkové podstaty než pohledávky daňové — o jaké tu jde — byla by přípustnou. Pro názor stěžovatelky, že vymáhající věřitel, jemuž přísluší nárok proti železniční správě, nemůže žádati uspokojení z pohledávek finanční správy, není v zákoně podkladu, neboť jde jen o různá správní odvětví téhož právního podmětu, totiž státu jako dlužníka. Předpis §u 1441 druhá věta obč. zák., daný pro započtení a mající na mysli, že někdo má proti jedné státní pokladně pohledávku, na kterou by chtěl započítati dluh u jiné státní pokladny, se na tento případ právě tak málo hodí, jako zákon ze dne 18. prosince 1922, čís. 404 sb. z. a n. o úpravě hospodaření ve státních závodech, ústavech a zařízeních, jenž praví v §u 5 výslovně, že na předpisech o právním zastoupení státního majetku a o vedení exekuce proti státu se nic nemění. Zájmy veřejné nejsou v tomto případě zabavením dotyčných daňových pohledávek dotčeny, když současně má jimi býti shlazen dluh téhož státu, a když je dlužníku vždy volno, by vymáhané pohledávky zaplatil a zrušení exekuce si vymohl.

Čís. 5181.

Pro nárok na náhradu škody proti obci v Čechách, ježto opomenula učiniti bezpečnostní opatření při vykopávce za účelem opravy stoky u silnice, jest přípustným pořad práva.

(Rozh. ze dne 14. července 1925, R I 598/25.)

Žalobce tvrdil v žalobě proti obci v Čechách, že se večer střítil za tmy do otevřené stoky v žalované obci a uplatňoval nároky na náhradu škody, tělesným zraněním při tom utrpěné proti žalované obci z toho důvodu, že při opravě a čištění stoky odstraněné kamenné desky a vykopávku tam složiti dala a řádně zábradlím nebo jinak spolehlivě neohradila, nehledíc k tomu, že osvětlení v kritickém místě vůbec chybělo. K námitce nepřípustnosti pořadu práva soud prvé stolice žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti. Důvody: Jedná se v prvé řadě o to, zda žalovaná obec podnikajíc stavební opravu, dbala opatrnosti a ostražitosti, stavebníkům vůbec uložené, zejména, zda výkon stavební opravy svěřila způsobilé osobě, poněvadž žalobce též vytýká, že k provedení opravy použila vůbec nezpůsobilých a nezdatných osob (§ 1315 obč. zák.). To vše jsou otázky práva soukromého, o nichž rozhodovati povolány jsou soudy a ty také trestati mají ony stavebníky, kteří výstražná znamení při stavbě opomenuli (§ 380 tr. zák.). V tomto sporu přichází osvětlení odkryté stoky v úvahu nikoli jako veřejnoprávní povinnost obce, uložené jí u výkonu místní policie, a nejedná se tedy o zanedbání této bezpečnostní policie žalovanou obcí ve smyslu §§ 36 a 37 obecního zřízení, jak prvý soud za to má, nýbrž jde o to, zda obec vyhověla bezpečnostním opatřením, od každého stavebníka požadovaným, při čemž osvětlení nebezpečného místa není jediným požadavkem bezpečnosti, nýbrž běží také o řádné ohražení místa.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vycházeje z údajů žaloby, podle nichž požadovaná náhrada škody odvozována jest z opomenutí žalované obce a od ní k tomu přibraných lidí ohledně bezpečnostních opatření při vykopávce za účelem opravy stoky u silnice, právem rekursní soud uznal, že pořad práva v tomto sporu není vyloučen. Učiniti bezpečnostní opatření, jímž jest zřízení potřebě vyhovujícího zábradlí u vykopávky na místě veřejně k chůzi používaném a výstražné osvětlení dotyčného místa, jest péče, kterou ukládá zákon každému podnikateli stavby (§ 1297 obč. zák., § 380 tr. zák., § 52 odstavec druhý zákona ze dne 8. ledna 1889, čís. 5 zemsk. zák. pro Čechy) a nikoli jen péči, která by pro žalovanou obec plynula z důvodů místní policie nebo z povinnosti, také veřejnoprávní, udržovati silnice a na nich se nalézající stavby v řádném stavu (§ 28 čís. 2 a 3 obecního řádu pro Čechy ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák., § 12 zákona ze dne 12. srpna 1864, čís. 46 z. zák. a § 28 zákona ze dne 31. května 1866, čís. 41 z. zák.). Podle uvedeného jde tudíž o nárok, opírající se o soukromoprávní důvod, a rozhodovati o nároku tom jsou povoláni řádní soudové (§ 1338 obč. zák.) a pořad stanovený v §u 37 obecního řádu pro Čechy (zákon ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák.) nemá tu místa. Rekursní soud rozhodl dle toho správně a dovolací rekurs není opodstatněn, pročež se bylo o něm usnésti, jak se stalo (srv. rozhodnutí sb. n. s. čís. 1589 a 3678).

Čís. 5182.

Mimoknihovní držitel nemovitosti nemůže se žalobou dle §u 37 ex. ř. brániti exekuci na nemovitost.

(Rozh. ze dne 14. července 1925, Rv I 841/25.)

Ku vydobytí pohledávky proti Arthuru V-ovi vedl erár exekuci na polovici dlužníkova domu. Žaloba manželky dlužníkovy, by exekuce byla prohlášena nepřípustnou, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobkyně, vytýkajíc napadenému rozsudku nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), zastává proti odvolacímu soudu stanovisko, že, ježto polovina domu byla jí jejím manželem odevzdána do držby a užívání již v únoru 1921, ona pak polovinu tu dne 5. května 1921 koupila, byla exekuce žalovaným erárem proti jejímu manželovi záznamem práva zástavního pro nedoplatky na daních na onu polovinu domu dne 7. července 1921 vykonaná, i když právo vlastnické k polovině té bylo pro ni teprve 9. července 1921 do pozemkové knihy vloženo, již nepřípustna, její odpor podle §u 37 ex. ř. proti dotyčnému záznamu že jest oprávněný a že byl neprávem zamítnut. Než toto stanovisko žalobkyně nelze sdíleti. Tvrzené mimoknihovní vlastnictví žalob-

kyně k nemovitosti v době záznamu nebylo záznamu na závadu, pokud se týče nečinilo exekuci záznamem tím na nemovitost nepřípustnou. Pro posouzení přípustnosti exekuce, o kterou jde, jest rozhodno ustanovení §§ 431 a 444 obč. zák., podle něhož při smluvní sukcesi singulární lze vlastnického práva k nemovitosti nabýti nebo pozbýti pouze knihovním zápisem pokud se týče výmazem. I když tedy manžel žalobkyně svou polovinu domu žalobkyni v únoru 1921 do držby odevzdal a jí ji smlouvou ze dne 5. května 1921 prodal, byl na dále, ježto jeho vlastnictví nebylo v pozemkové knize vymazáno, pokud se týče žalobkyně nebyla v knize pozemkové za vlastnici zapsána, vlastníkem oné poloviny domu a měl podle §u 440 obč. zák. dokonce možnost nemovitost přenechati jinému, než své manželce, které ji mimoknihovně odstoupil. Žalobkyně, majíc nemovitost do držby odevzdánu, měla toliko práva bezelstného držitele (§§ 339, 346, 372 a 373 obč. zák.) a koupí nabyla pouze důvodu, který však podle §u 425 obč. zák. vlastnictví neposkytuje, takže měla z koupě proti manželi jako prodateli pouze obligační nárok. Podle toho žalovaný erár, ježto vedl exekuci záznamem práva zástavního na nemovitost, která byla v pozemkové knize dlužníku ještě připsána a tento měl ohledně ní možnost disposiční, nevedl exekuci na majetek, jenž dlužníku nepatřil, a žalobkyně neměla k nemovitosti věcného práva, najmě práva vlastnického, které by exekuci na nemovitost činilo nepřípustnou. Žaloba podle §u 37 ex. ř. není tudíž opodstatněna. Dovolává-li se žalobkyně pro své stanovisko o nepřípustnosti exekuce vzhledem k svému mimoknihovnímu vlastnictví a nabytému obligačnímu právu plenissimárního rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 13. ledna 1909 Rv V 2049/8, judikát čís. 188, činí tak nepřípadně, ježto v tomto rozhodnutí řeší se otázka, zda předpis poslední věty §u 469 obč. zák., dle něhož věcný závazek hypoteky trvá také ještě po zániku pohledávky až do výmazu zástavního práva, platí též pro nabytí exekučního práva zástavního. Naproti tomu, co se týče stanoviska tuto a odvolacím soudem zaujatého, poukázati jest k tomu, že stanovisko to odpovídá plenissimárnímu rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ze dne 28. října 1908 Rv V 1545/8, judikát čís. 186 a stanovisku o mimoknihovním vlastnictví oproti knihovnímu vlastnictví tímto nejvyšším soudem v rozhodnutích sb. n. s. čís. 892 a 980 zaujatému. (Srovnej též Krainz-Ehrenzweig Sachenrecht ai 1923 § 224 a Dr. Mayr § 221).

Čís. 5183.

Obecná cena nemovitosti ve smyslu řádu pro dávku z přírůstku hodnoty rovná se v podstatě obecné ceně dle §u 305 obč. zák. Při zjišťování této obecné ceny jest šetřiti předpisů odhadního řádu nemovitostí, pokud se srovnávají se zvláštním účelem tohoto ocenění. Kromě ceny odhadní, vyšetřené dle §u 16 odstavec třetí odh. řádu jest zjistiti též cenu prodejovou dle §u 17 odh. řádu. Na soudu pak jest, by určil sám cenu obecnou.

(Rozh. ze dne 14. července 1925, R II 214/25.)

Rekursní soud zrušil usnesení prvého soudu, jímž byla stanovena hodnota domu za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl. Důvody: Nelze souhlasiti se způsobem, jak přírůstek hodnoty byl zjištěn v řízení prvé stolice. »Přírůstek hodnoty« rovná se rozdílu mezi zcizovací hodnotou nemovitosti a cenou nabývací. Za cenu nabývací pokládá zákon (nelze-li ji bezpečně zjistiti, nebo jsou-li pochybnosti o správnosti zjištěné nabývací ceny) »vyšetřenou hodnotu obecnou v době nabytí.« Rozhoduje tedy kupní cena, za kterou se věc kupuje, a nelze-li tuto cenu zjistiti, cena, jíž se obyčejně docílí zcizením věci (vzhledem k místním a časovým poměrům (§ 305 obč. zák.). Postup při určení hodnoty prodejové je upraven předpisem §u 17 odhadního řádu (nař. ze dne 25. července 1897, čís. 175 ř. zák.). V tomto případě nebyla zjištěna hodnota prodejová (obchodní, tržní), jak to právě bylo uvedeno, nýbrž byla vyhledána hodnota kapitalisováním výtěžku činžovního a oceněním podle hodnoty pozemkové a stavební, při čemž průměr z obojího ocenění byl pokládán za hodnotu odhadní (§ 16 odh. řádu). Tento postup vyhledání odhadní ceny neodpovídá zákonu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelky.

Důvody:

Stěžovatelka uznává, že bylo v tomto případě zjistiti obecnou cenu domu. Lze s ní souhlasiti také v tom, že obecná cena ve smyslu dávkového řádu se v podstatě rovná řádné ceně dle §u 305 obč. zák., nebo-li ceně prodejové, t. j. ceně, již lze za nemovitost docíliti v rozhodné době na volném trhu podle stavu a jakosti nemovitosti bez ohledu na okolnosti mimořádné neb osobní poměry súčastněných osob (srv. obdobné ustanovení §u 10 vládního nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 463 sb. z. a n.). Konečně má stěžovatelka pravdu i potud, že při zjišťování této obecné ceny jest šetřiti předpisů odhadního řádu nemovitostí, pokud se ovšem srovnávají se zvláštním účelem tohoto ocenění. V tom smyslu se ustálila celkem judikatura tohoto nejvyššího soudu. Ale na omylu jest stěžovatelka, tvrdíc, že tuto obecnou cenu lze určiti jedině způsobem, uvedeným v třetím odstavci §u 16 odh. ř. nem., totiž zjištěním průměru mezi oceněním podle kapitalisovaného výtěžku činžovního a oceněním podle hodnoty pozemkové a stavební, že tedy způsob, jakým v tomto případě postupovali znalci a soud prvé stolice, byl bezvadným. Průměrná cena, určená takto více méně šablonovitě, bez ohledu na zvláštní poměry místní a časové, jest cenou odhadní, která se bere za základ v řízení dražebním při stanovení nejnižšího podání, ale není cenou obecnou ve smyslu řádu dávkového, při níž rozhodují poměry času a místa (§ 305 obč. zák.). Že při vyměřování dávky z přírůstku hodnoty dlužno přesně rozlišovati mezi odhadní cenou a cenou obecnou, plyne zřejmě z ustanovení druhého odstavce §u 7 dávk. ř. Oprávněn jest tedy požadavek odpůrkyně, aby alespoň vedle ceny odhadní, vyšetřené dle §u 16 odstavec třetí odh. ř. nem., zjištěna byla též přímo cena prodejová podle §u 17 odh. ř. nem. Na soudu pak jest, aby, porovnaje onu cenu odhadní s touto cenou prodejovou, a hledě k případným údajům a připomínkám stran, určil sám, nejsa vázán posudkem znalců, podle zásad

§u 272 c. ř. s. ve smyslu §u 30 odh. ř. nem. cenu obecnou. Pouze takovýto postup skýtá záruku, že bude zjištěna ne jen nějaká cena fiktivní, která by nezávisle na skutečných poměrech vyhovovala předpisům právním, nýbrž skutečná cena nemovitosti tak, jak se utvořila v hospodářském životě a svobodném obchodě, t. j. cena obecná ve smyslu řádu dávkového (srv. rozhodnutí čís. 4003 sb. n. s., vydané v případě obdobném a Freudenfeld: Wertzuwachsabgabe str. 85 a násl.). Námitku stěžovatelky, že od soudních znalců a soudu nelze očekávati tolik znalostí poměrů, by mohli zjistiti tuto cenu, nutno odmítnouti jako nemístnou a bezdůvodnou. Poněvadž se v tomto případě znalci a soud nezachovali způsobem zde naznačeným, nepochybil soud rekursní, když, zrušiv usnesení soudu prvé stolice, uložil mu, aby doplně řízení, znovu rozhodl.

Čís. 5184.

Jsou-li ustanovení Bernské úmluvy o právu autorském v rozporu s předpisy zákona ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák., má přednost úmluva, leda že by sama ustupovala právu domácímu.

»Dílem« ve čl. 18 Bernské úmluvy rozumí se předmět autorského práva ve svém celku a nikoli v tom kterém jednotlivém oprávnění v něm obsaženém. Lhostejno, že autorské právo k překladu pominulo, jen když trvá ve svém celku. Trvá-li autorské právo, trvá i autorské právo k překladu.

Čl. 310 Versaillské smlouvy nelze použíti.

(Rozh. ze dne 16. července 1925, R I 488/25.)

Žalovaná tuzemská knihkupecká firma vydala již před 10. listopadem 1921 překlady Mayových děl a vydávala je po tomto dni (kdy nabyla v Československu účinnost Bernská úmluva o mezinárodním právu autorském) i nadále. Žalobce (tuzemský nakladatel), tvrdě, že ujednáním ze dne 22. prosince 1921 nabyl od firmy Karl-May-Verlag v Radebeule u Drážďan jakožto od autorskoprávní nástupkyně spisovatele Dra Karla Maye výhradných práv autorských, domáhal se proti žalované firmě určení, že žalobci přísluší od firmy Karl-May-Verlag v Radebeulu nabytá autorská práva k výhradnému vydávání, uveřejňování, rozšiřování a odbývání českých překladů spisů Dra Karla Maye, že práva ta nepřísluší firmě žalované a že žalovaná firma jest povinna to uznati a dalšího uveřejňování, vydávání, rozmnožování a odbývání českých překladů spisů Dra Karla Maye se zdržeti. Procesní soud prvé stolice žalobě vyhověl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: V odvolacím řízení obmezil žalobce žalobu na ony překlady Mayových spisů, o nichž jest nesporno, že je žalovaná firma vydala po 10. listopadu 1921. Pokud se týče oprávnění žalobce k omezené žalobě, náleželo mu prokázati, že právě k těmto Mayovým dílům od právního nástupce autora fy Karl-May-Verlag v Radebeulu nabyl autorského práva ku překladu do jazyka českého. První soud v tomto směru zjistil, že roku 1921 postoupila firma Karl-May-Verlag žalobci veškerá práva k českým překladům Mayových spisů, pokud tomu neodporovala jiná nabytá práva, totiž smluvní, jako měla firma V. v Praze, a že přenesla na žalobce i oprávnění k žalobám pro případná porušení těchto práv. Než první soud nezjistil, ba nevzal na přetřes, zda právě ohledně shora uvedených Mayových děl již dříve nenabyl někdo jiný než žalobce od autora neb od jeho právního nástupce výhradného práva k českým překladům, zda tedy shora ona výhrada při postoupení tohoto práva žalobci nevztahuje se i na díla, jichž překlady tvoří předmět omezené žaloby. Žalovaný sám namítal, a dopisem fy A. S. N. v Drážďanech ze dne 21. března 1903 doložil, že od této firmy již v roce 1903 ohledně Mayového spisu »Deutsche Helden und Herzen«, jehož český překlad žalobce již od té doby vydával, jak tvrdí pod titulem »Třemi díly světa«, nabyl výhradné právo k překladu za úplatu 1.000 Mk. První soud nezjistil této namítané skutečnosti, dospěl však k úsudku, že tato žalovaným tvrzená a doložená autorisace k vydávání českého překladu ztratila význam jednak dle §§ 28 a 47 aut. zák., jednak vzhledem ku svědecké výpovědi Dra Euchara S-a, jenž prý potvrdil, že firma Karl-May-Verlag převzala veškerá původská práva Mayova, jednak vzhledem k čl. 310 mírové smlouvy Versaillské, uveřejněné ve sbírce zákonů a nařízení z roku 1921, pod čís. 217. Tento úsudek však není správným. V §u 28 aut. zák. upravuje se výlučné právo autora vydati překlady svého díla, pokud se týče podmínky zániku tohoto práva; § 47 aut. zák. pak mluví o zániku práva autora ku překladům, žádné z těchto obou zákonných ustanovení však nevymezuje právo k překladu, nabyté jinou osobou k autorovu dílu. Svědek Dr. Euchar S. seznal jen, že firma Karl-May-Verlag nabyla veškerá autorská práva zemřelého v roce 1912 Dra Karla Maye tím způsobem, že universální dědička, vdova po Dru Mayovi, vložila je do firmy Karl-May-Verlag jako svůj společenský podíl, neudal však ničeho o překládacích právech, která Dr. May za svého živobytí na jiné osoby přenesl a která tudíž do jeho pozůstalosti nepřišla, jak tomu jest patrně pokud se týče spisu »Deutsche Helden und Herzen«. Čl. 310 mírové smlouvy Versaillské se na tento případ nehodí proto, poněvadž nejde tu o smlouvu o reprodukování literárního díla, uzavřenou před opovědením války s příslušníkem německým, nýbrž o právo autorské překladatele cizího díla k tomuto překladu, kterým smluvní právo na reprodukování původního díla v tomto směru bylo již konsumováno. Dále však přednesl žalobce, že překlad vydaný žalovaným pod titulem »Třemi díly světa«, není překladem Mayového díla »Deutsche Helden und Herzen«. První soud v tomto směru skutkového zjištění neučinil, tak že vůbec není zjištěno, zda překlad »Třemi díly světa« jest překladem nějakého Mayového spisu. Nezbytno jest, aby totožnost tohoto překladu s jedním ze spisů Mayových byla zjištěna a, bude-li zjištěna, náležeti bude soudu, by zjistil, zda žalovaný výhradného práva k českému překladu ohledně dotyčného původního díla Mayova nabyl právem, tedy, zda firmě A. S. právo k českému překladu onoho díla Mayova bylo právoplatně postoupeno, a zda se další postup tohoto práva na žalovaného rovněž stal po právu. Jestli a pokud bude doplněním řízení ve směrech shora vytčených zjištěno oprávnění žalobce pro tuto žalobu, bude vzhledem na to, že žalobce omezil žalobu na zasáhnutí do jeho překládacích práv po 10. listopadu 1921, kdy Bernská úmluva v tuzemsku nabyla již zákonné účinnosti, nutno zjistiti, zda ža-

lovaný do řečených práv bezprávně zasáhl po 10. listopadu 1921. Jako předpoklad tohoto bezprávného zasáhnutí jest především na jisto postaviti, zda Dr. May pokud se týče jeho právní nástupci fa Karl-May-Verlag a žalobce po 10. listopadu 1921 právní ochrany překládacího práva do češtiny ohledně děl, o něž ještě jde, požívali. Otázku tu sluší řešiti podle ustanovení čl. 4 B. úml. jak dle tuzemského aut. zák. tak i dle práva v B. úmluvě stanoveného. Dle čl. 8 této úmluvy požívají autoři děl poprve uveřejněných v některém ze států Jednoty v ostatních zemích Jednoty po celou dobu trvání práva k původnímu dílu výhradného práva, svá díla překládati nebo překlad dovoliti. Jelikož dle §§ 28 a 47 aut. zák. ochrana práva autora k překladu v tuzemsku omezena jest na tři leta, pokud se týče na dalších pět let od vydání původního díla, pokud se týče od vydání překladu a ochrana autorského práva k původnímu dílu dle §u 43 aut. zák. až 30 let po smrti původcově, byla ochranná doba pro právo k překladu Bernskou úmluvou v tuzemsku značně prodloužena a to, pokud se týče překladů, které před 10. listopadem 1921 v tuzemsku ještě vydány nebyly, bez ohledu na to, že před tím již ochranné právo autora k překladu v dotyčném jazyku pro uplynutí lhůt §§ 28 a 47 aut. zák. zaniklo, neboť řečené ochranné právo, stanovené Bernskou úmluvou, jest zvlášť stanovené právo a platí vzhledem na ustanovení čl. 4 B. úml. nehledě k právu, platícímu v jednotlivých zemích Jednoty. Pokud se však týče oněch překladů, které vydány byly v tuzemsku již před 10. listopadem 1921 a v jichž vydání bylo pokračováno, jako zde, i po 10. listopadu 1921, sluší ochranné právo proti těmto překladům posuzovati dle odst. 2 a 3 čl. 18 B úml. Dle odstavce druhého nenabývá dílo, jež se stalo uplynutím ochranné doby, před tím přiznané ve smluvním státě, ve kterém se za ochranu žádá, obecným majetkem, tamtéž podle této smlouvy znova ochrany. Toto ustanovení označuje se v následujícím odstavci čl. 18 jako zásada a praví se tam, že této zásady použije se podle ustanovení zvláštních úmluv, které mezi státy Jednoty byly nebo budou k tomu účelu učiněny a že, není-li takových úmluv, upraví ty které státy každý, pokud se jeho týče, způsob, jakým se jich správně »jí« (cette application), t. j. zásady použije. Poněvadž Čsl. republika v řečeném směru úmluv s ostatními státy Jednoty, zejména s Německem dosud neučinila a neupravila také vlastním zákonodárstvím způsob, jakým se řečené zásady v tuzemsku použije, nezbývá, než této zásady použíti dle tuzemského aut. zákona. Zásada řečená mluví jen o díle, nikoliv však o překladu; než, jelikož autor překladu původního díla požívá i samostatného ochranného práva jako autorské právo ku původnímu dílu (§ 23 aut. zák.), není závady právo k překladu a překlad sám podřaditi pod pojem »díla« ve smyslu odst. 2 čl. 18 B. úml. Použije-li se tedy tohoto ustanovení na právo k překladu, lze z něho dovozovati, že, zaniklo-li ochranné právo autora ohledně překladu do určitého jazyka v tuzemsku uplynutím lhůt ochranných, stanovených v §§ 28 a 47 aut. zák. před 10. listopadem 1921, stalo-li se tedy právo to v tuzemsku již tehdy obecným majetkem, nenabývá zde právo to Bernskou úmluvou znova ochrany. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje i ta skutečnost, že v Německu ustanovení čl. 18 B. úml. cís. nařízením ze dne 12. července 1910 ř. zák. 989 omezeno bylo, pokud se týče překladů, v ten

rozum, že, byl-li překlad před účinností úmluvy Bernské zcela nebo částečně vydán, zůstává oprávnění překladatele k rozmnožování a rozšiřování tohoto překladu nedotčeno. Z uvedeného právního stanoviska, odvolacím soudem hájeného, plyne, že tuzemec, jenž vydal v tuzemsku český překlad literárního díla německého autora před 10. listopadem 1921, a to tehdy, když právo autora ohledně českého překladu v tuzemsku již uplynutím ochranných lhůt §§ 28 a 47 aut. zák. zaniklo a ve vydání tohoto překladu v tuzemsku i po 10. listopadu 1921 pokračoval, nezasáhl protiprávně do onoho autorského práva německého autora, poněvadž zaniklá před 10. listopadem 1921 uplynutím ochranných lhůt ochrana autora uzákoněním Bernské úmluvy v tuzemsku neobživla. Samozřejmé jest, že tato zásada neplatí ohledně oněch překladů, které vydány byly před 10. listopadem 1921, však v době, kdy ochrana autora k překladu v dotyčném jazyku v tuzemsku uplynutím ochranných lhůt §§ 28 a 47 aut. zák. ještě nezanikla, a v jichž vydávání pokračováno bylo i po 10. listopadu 1921, neboť ona ochrana zaniknouti může pouze oproti překladům řádným, t. j. bez protiprávního zasáhnutí do cizího autorského práva vydaným ve smyslu posledního odstavce §u 23 aut. zák.; ohledně překladů protiprávně vydaných neustanovuje a neprodlužuje ochrany ani Bernská smlouva. Aby dle uvedených zásad v souzeném případě na jisto postaveno býti mohlo, zda žalovaný, pokračovav ve vydávání českých překladů Mayových spisů, na něž žaloba byla omezena, již před 10. listopadem 1921 vydaných, i po tomto dni, výhradné právo Dra Maye k českým překladům těm porušil, t. j. protiprávně do něho zasáhl, a aby takto na jisto postavena byla druhá podmínka oprávněnosti žaloby, bude nutno zjistiti, kdy žalovaný ony překlady vydávati započal, zda je vydal poprve, kdy ochranné právo Dra Maye pokud se týče jeho právních nástupců uplynutím lhůt v §§ 28, 43 aut. zák. již zaniklo a zda výtisky po 10. listopadu 1921 jím vydané jsou totožné s oněmi před tímto dnem vydanými. Bude tyto okolnosti zjistiti zejména ohledně tak zvaných dotisků, které žalovaný dle svého přednesu po 10. listopadu 1921 z makulatur mu z dřívější doby zbylých pořídil a vydal, poněvadž napadený rozsudek přesného zjištění v tomto směru neobsahuje.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

V zásadní otázce nelze s odvolacím soudem souhlasiti. Smlouvou Saint Germainskou ze dne 10. září 1919, uveřejněnou ve sbírce z. a n. pod čís. 508 dne 31. prosince 1921, zavázal se Čsl. stát (čl. 20) ve lhůtě 12 měsíců od uzavření této smlouvy přistoupiti k Bernské mezinárodní úmluvě ze dne 9. září 1886, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908. Přístup ten stal se notifikací ze dne 22. února 1921, načež Bernská úmluva publikována byla dne 10. listopadu 1921 ve sbírce z. a n. pod čís. 401, čímž nabyla vnitrostátní působnosti a stala se součástkou čsl. práva. Již to, že mezinárodní smlouvou Saint Germainskou uložen byl Čsl. státu a jím převzat závazek, k Bernské úmluvě přistoupiti, naznačuje s dostatek, že ochrana autorská, poskytovaná domácím zákonodárstvím, nebyla pokládána za dostatečnou a závazek, přistoupiti k úmluvě,

měl za účel, by ochrana cizích autorů v Čsl. státě byla zvýšena, z čehož jde, že, jsou-li ustanovení domácího zákona o právu autorském ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák. v rozporu s ustanoveními Bernské úmluvy, má tato přednost, leda že by sama ustupovala právu domácímu, jako to činí na př. v čl. 7. Tato její přednost plyne také z toho, že jest, stavši se v tuzemsku právem teprv vyhlášením dne 10. listopadu 1921, normou mladší než onen zákon, pročež mu jako normě starší deroguje, a plyne to konečně také z jejího vlastního obsahu, když v čl. 4 stanoví, že cizí autoři mají nejen práva, poskytovaná zákonodárstvím tuzemským, nýbrž nad ně i zvláštní práva, právě v ní samé stanovená. Nelze se tedy při posuzování souzeného právního případu, kde jde o autorská práva cizozemce, příslušníka říše Německé, která jest jedním ze smluvních států nebo-li členem t. zv. Jednoty na ochranu autorských práv, říditi onim tuzemským zákonem, nýbrž předem předpisy Bernské úmluvy a jím teprv, pokud úmluva ta to dovoluje nebo sama žádného předpisu nemá. Tu pak nemůže býti pochyby, že rozhodný předpis jejího čl. 18, že její ustanovení platí o všech dílech, která nestala se ještě ve státě svého vzniku (zde v Německu) uplynutím ochranné lhůty obecným majetkem v době, kdy úmluva nabyla účinnosti, že však, stalo-li se dílo uplynutím ochranné doby, jemu před tím přiznané, ve smluvním státě, ve kterém se žádá za ochranu (zde v Čsl. státě), obecným majetkem, nenabývá tam podle této úmluvy znova ochrany — rozuměti jest o díle jako o předmětě práva autorského v jeho celku a nikoli o tom kterém jednotlivém oprávnění v něm obsaženém, zejména tedy nikoli na příklad, jak žalovaná strana tomu chce, o výlučném právu překladu. Nevadí tedy, že výlučné právo překladu dle §u 28 a 47 zákona o autorském právu pominulo, nýbrž rozhodno jest, že autorské právo k dílu ještě trvá a že ještě trvá jak v zemi svého vzniku. (v Německu) tak v zemi, kde se za ochranu žádá (v Čsl. státě), že ani tam ani tu nestalo se dílo ještě obecným majetkem. Že autorské právo, když autor zemřel 30. března 1912, trvá ještě i v Německu i v tuzemsku, nebude vzhledem k §u 29 něm. zák. o právu autorském a §u 43 Čsl zákona o témž právu, dle nichž ono (ochrana jeho) trvá 30 let po smrti autora, žádné pochyby, a to ani vzhledem k §u 2 tuzemského zákona, ježto vzájemnost zaručena jest právě byť ne §em 35 něm. aut. zák., tak přece Bernskou úmluvou (§ 1). Doložiti dlužno, že tato 30letá ochrana není předpisem čl. 7 Bernské úmluvy dotčena, a že dle čl. 8 úmluvy výhradné právo překladu trvá tak dlouho, jako samo právo autorské, t. j. úmluva nezkracuje tohoto oprávnění autorského, jako to činí § 28 čsl. aut. zák., a toto pro autora výhodnější ustanovení úmluvy platí dle jejího čl. 4 přes nepříznivější předpis domácího práva. Poněvadž tedy autorské právo ještě trvá (dílo nestalo se ještě obecným majetkem), trvá dle §u 8 úmluvy i výhradné právo autorovo, pokud se týče jeho právního nástupce k překladu a jeho povolení, neboť § 28 Čsl. aut. zákona tu, jak vyloženo, neplatí. Odst. 3 čl. 18 úmluvy tu nepřichází v úvahu, protože není mezi Německem a Čsl. státem ani zvláštní smlouvy, ani Čsl. stát neupravil způsob, jakým se zásady odstavce 1 a 2 použiti má. Nepřichází však v úvahu ani § 62 něm. aut. zák., ježto nejde o ochranu v Německé říši, nýbrž v Čsl. státě, kde neplatí německé právo, nýbrž Bernská úmluva. Není tedy třeba dopínění odvolacím soudem žádaného, zda a která díla vydala v překladu žalovaná firma již před 10. listopadem 1921, neboť žalovaná není oprávněna po tom dni vydávati ani tyto a vůbec ničeho z důvodu toho, že právo překladu stalo se před tím dnem dle domácího práva volným, neboť po tom dni už volným není (čl. 18). Rekursní soud chybuje v tom, že pod pojmem »díla« čl. 18 nerozumí pouze původní dílo se všemi autorovými oprávněními k němu, nýbrž i překlad o sobě a práva autora k překladu, odvolávaje se při tom na § 23 posl. odst. tuzemského aut. zákona. Předpis ten (srv. čl. 2 odst. 2 Bernské úmluvy) praví ovšem, že na překladu oprávněně pořízeném existuje autorské právo jako na originálu, ale vůči autorovi původního díla toto právo, pokud se zakládalo na uvolnění práva překladu dle §u 28 a 47 tuzemského aut. zák., uvedením Bernské úmluvy v tuzemské právo pominulo. Neprávem praví také rekursní soud, že měl prvý soudce vzíti na přetřes, zda již před tím, než žalobci právo překladu bylo postoupeno, nenabyl někdo jiný, než žalobce od autora nebo jeho právního nástupce právo k překladu sporných spisů. Když to nikdo netvrdil, nebylo třeba, se tím zabývati, ale, kdyby to bylo rozhodno, bylo by věcí žalované firmy, by to byla tvrdila, neboť by to mělo smysl jen tak, že žalobcova postupitelka sama práva k překladu toho kterého díla už neměla, ježto ho už dříve zadala, a že tedy ani žalobce ho postupem nabýti nemohl, že k žalobě není oprávněn, k tomu že oprávněn jest onen třetí nabyvatel, ježto jen ten může býti v právu svém porušen. Když tedy námitka nedostatku žalobního oprávnění vznesena nebyla, není to třeba zjišťovati. Za to třeba vyšetřiti a zjistiti věc ohledně spisu »Deutsche Helden und Herzen«, zda tu žalovaná firma práva k vydávání překladu platně nabyla, t. j. zda nenabyla ho přímo od autora, zda tedy od jeho právního nástupce nebo zástupce tak, že i autor, pokud se týče jeho právní nástupci tím byli a jsou vázáni. Povede-li filiace až na autora, nemůže žalované právo, takto platně nabyté, býti odpíráno, to by byla divná spravedlnost, jak si ji žalobce představuje, by autor pokud se týče jiný majitel práva autorského nemusel ve slovu nabyvateli platně daném státi. To je jiná věc, než pořídil-li kdo překlad z důvodu, že autorovo právo překladu dle cit. §§ 28 a 47 aut. zákona uplynutím doby pominulo, a stížnost těmito předpisy zcela nemístně operuje, že prý dle nich i překladatelovo právo pominulo, kdežto ony (§ 28) výslovně mluví jen o autoru, i hodily by se sice na autora překladu, ale jen, pokud by se jednalo o uvolnění jeho k překladu roz. do jiné řeči než řeči překladu. Čl. 310 sml. Vers. nemá zde místa, protože smlouva ta nabyla u nás vnitrostátní působnosti vyhlášením ve sbírce z. a n. dne 22. června 1921, úmluva Berna ská však vstoupila v Československu v působnost teprv dne 10. listopadu 1921, a derogovala tedy svým obsahem (hlavně čl. 2 odstavec 2) smlouvě Versaillské v čl. 310, pak-li tento svým výrazem »reprodukování děl literárních« i na překlady se vztahuje, což je z míry pochybno.

Čís. 5185.

Odpůrčí řád.

Není podmínkou odporovatelnosti právního jednání, by se stalo na oko.

V čem jest spatřovati zkrácení odporujícího věřitele.

Žaloba odpůrčí není v poměru k žalobě dle §u 1409 obč. zák. žalobou podpůrnou, nýbrž obě mají místa, jsou-li splněny zákonné předpoklady.

Netřeba, by odporující věřitel měl vykonatelnou pohledávku již v době, kdy došlo k právnímu jednání, jemuž odporuje, stačí, jest-li jeho pohledávka vykonatelnou v době, kdy se právnímu jednání odporuje.

I alternativní pohledávka může býti podkladem odpůrčího nároku, pokud směřuje k zaplacení ceny věci.

(Rozh. ze dne 16. července 1925, Rv I 1156/25.)

Smlouvou ze dne 24. dubna 1922 prodal Josef V. Josefu a Aloisii K-ovým (svému švagru a sestře) usedlost za 150.000 Kč. Tvrdíc, že Josef V. prodal usedlost v úmyslu, by zkrátil své věřitele, a že úmysl ten manželům K-ovým byl znám a znám býti musil, domáhala se Františka V-ová (rozvedená manželka Josefa V-a) na manželích K-ových a Josefu V-ovi, by trhová smlouva ze dne 24. dubna 1924 byla prohlášena vůči ní bezúčinnou a by manželé K-ovi byli uznáni povinnými, trpěti exekuci na usedlost ku vydobytí pohledávky žalobkyně na vydání výbavy, pokud se týče zaplacení 31.243 Kč 60 h, jakož i dalších peněžních pohledávek žalobkyně. Žalobě, zadané na soudě dne 24. dubna 1924, procesní soud prvé stolice v plném rozsahu vyhověl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil a uvedl mimo jiné v důvodech: Skutečnost, že rozsudek v rozvodovém sporu žalobkyně s Josefem V-em nebyl v době prodeje statku odvolatelům dosud právoplatným, není odporovatelnosti tohoto prodeje nikterak na závadu. I kdyby v době prodeje statku nebyl rozsudek ten ještě ani vydán, bylo by právní jednání mezi Josefem V-em a odvolateli přece odporovatelno, bylo-li jeho účelem zkrácení věřitelů Josefa V-a. Zákon nežádá, aby věřitel, jenž právnímu jednání svého dlužníka s osobou třetí odporuje, měl vykonatelnou pohledávku v době, kdy se právnímu jednání odporuje (§ 8 odp. ř.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných a potvrdil napadený rozsudek s tou opravou, že z rozsudkového nálezu soudu prvé stolice vynechal slova: »na vydání výbavy pokud se týče«.

Důvody:

Pokud jde o domnělý rozpor mezi zjištěním, že kupní smlouva byla uzavřena v úmyslu, zkrátiti žalobkyni, ale že nebyla uzavřena na oko, jest dovolání na omylu, míníc, že jsou to zjištění vzájemně si odporující a že každá smlouva, pokud se děje za účelem zkrácení věřitelů, jest »více méně smlouvou na oko«. Mohou totiž býti smlouvy na oko, které sice zakrývají pravou vůli stran (§ 916 obč. zák.), ale které nesplňují podmínek odpůrčího práva, a mohou naopak býti smlouvy, které odpovídají pravé vůli stran, ale jsou odporovatelny. Zákon nevyžaduje v §u 2 odpůrčího řádu, by jednání tam uvedená stala se pouze na oko, nýbrž chrání věřitele před škodlivými následky i takových právních jednání, při kterých šlo o pravou a srovnalou vůli stran, tedy o řádnou smlouvu (srv. též rozhodnutí čís. 2169 sb. n. s.). Dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci nemůže se již proto setkati s úspěchem, že dovolání nevychází ze skutkového děje, jak byl nižšími soudy zjištěn. Podle přednesu žalující strany opřela tato svůj odpůrčí nárok o všechny v §u 2 odp. ř. uvedené důvody, ale stačil již jediný důvod §u 2 čís. 3 odp. ř. V tomto směru jsou dovolatelé již co do břemene průvodního na omylu, míníce, že bylo věcí žalobkyně, by jim dokázala vědomost o úmyslu V-ové zkrátiti žalobkyni, a tvrdíce, že se jí tento důkaz nezdařil. To nebylo věcí žalobkyně, naopak bylo věcí žalovaných — blízkých to příbuzných Josefa V-a podle §u 4 odp. ř. — by sami dokázali, že fraudulosního úmyslu V-ova neznali, aniž při náležité opatrnosti znáti musili. Zákon fraudulosní úmysl mezi blízkými příbuznými předpokládá. Žalovaní však podle zjištění nižších soudů nejen onoho důkazu neprovedli, nýbrž naopak jim bylo dokázáno, že o fraudulosním úmyslu V-ově věděli. Hlavním důvodem pro nesprávné právní posouzení věci jest dovolatelům tvrzení, že prý usedlost neměla větší ceny než 162.000 Kč, že prý za Josefa V-a jednak k zaplacení převzali, jednak skutečně zaplatili mnohem více dluhů, než činila tato cena nemovitostí a že prý tedy o nějakém zkrácení žalobkyně nemůže býti řeči, že prý jedině rozhodnou otázkou bylo, zda a do jaké výše byla žalobkyně kupní smlouvou zkrácena. Dovolání zřejmě zneuznává právní povahu a zákonné náležitosti odpůrčího nároku podle §u 2 odp. ř. Předpokladem takového nároku jest zkrácení odporujícího věřitele, ale jen v tom smyslu, že odporování jest způsobilé přivoditi buď úplné nebo částečné uspokojení odporujícího věřitele, nebo je aspoň ulehčiti nebo uspíšiti. Stačí, když bezúčinnost kupu zvýší možnost sáhnouti k cíli vedení exekuce na takové majetkové části, které odporovatelným jednáním z majetku dlužníkova již vyšly, a když přivodí pro odporujícího věřitele příznivější situaci než byla před odporováním. Vyloučen byl by tedy odpůrčí nárok jen tehdy, kdyby nebylo naděje na zvýšení možnosti věřitelova uspokojení. Naproti tomu jest za ostatních zákonných podmínek zcela lhostejno, zda dlužníkův smluvník něco kupem získal, zda byl nějak obohacen, či zda zaplatil za koupenou věc plnou cenu (srv. též Ehrenzweig-Steinbach str. 71 a 464, Bartsch-Pollak str. 226—227 a 333). Jest tedy v souzeném případě lhostejno, zda kupní cena 165.000 Kč byla přiměřena, zda usedlost měla skutečnou cenu jen 162.000 Kč, či, jak nižší soudy zjistily, 200.000 Kč a kolik dluhů kupující převzali. Že odporování tomuto kupu zvyšuje pro žalobkyni možnost uspokojení, vidno již z toho, že žalovaní převzali knihovních dluhů (a jen ty při exekuční dražbě přicházejí v úvahu kromě privilegovaných pohledávek), toliko za 65.424 Kč 80 h a že Josefu V-ovi přes všechny převzaté dluhy ještě 6.458 Kč 52 h hotově vyplatili. Marně se také žalovaní odvolávají na § 1409 obč. zák. Jest ovšem pravda, že se i žalobkyně na tento předpis odvolávala, ale zcela zbytečně, když v prosbě žalobní z toho důsledky neodvodila, a když nežádala přímé odsouzení žalovaných k zaplacení, nýbrž žalobní návrh přizpůsobila čistě jen odpůrčímu nároku. Žaloba odpůrčí není v poměru k žalobě podle §u 1409 obč. zák., snad jen ža-

lobou podpůrnou, nýbrž obě mají místa za splnění zákonných předpokladů (srv. též rozh. čís. 3047 sb. n. s.). Mimo to zapomínají žalovaní opětné, že pro ně jako blízké příbuzné prodatelovy neplatil by předpis §u 1409 obč. zák., nýbrž předpis §u 189 III. nov. k obč. zák., o převzetí všech dluhů bez ohledu na cenu převzatého jmění, pokud by sami nedokázali, že jim dluhy při převzetí ani známy nebyly, ani známy býti nemusily. Že nezáleží na tom, zda všechny pohledávky odporující věřitelky v době zkracujícího právního jednání dlužníkova již tu byly, odůvodnil odvolací soud správně poukazem na § 8 odp. ř. Mezi pohledávkami, pro které žalobkyně odpůrčí nárok uplatňuje, jest také pohledávka z rozsudku krajského soudu ze dne 19. února 1923, podle něhož Josef V. je povinen vydati žalobkyni movité věci v rozsudku uvedené (výbavu) nebo zaplatiti částky tam uvedené v celku 31.243 Kč 60 h a útraty sporu. Pro nárok na vydání věcí hmotných ovšem by odpůrčí právo uplatněno býti nemohlo, neboť vedením exekuce na nemovitosti by se vydání těchto věcí nedocílilo, ale přes to jest možno pro onen nárok, pokud ukládá dlužníkovi plnění v penězích, odpůrčí právo uplatniti. Rozsudkový nález ukládá totiž dlužníkovi čistě alternativní povinnost: buď vydati věci, nebo zaplatiti jejich cenu. Z rozsudku je viděti, že již žalobní prosba zněla alternativně a že soud výslechem znalců skutečnou cenu jednotlivých věcí zjišťoval, protože žalovaný tvrdil, že dotyčné věci z největší části byly při požáru zničeny, což soud také částečně za prokázané přijal. Nejde tu tedy snad jen o t. zv. alternativní zmocnění podle §u 410 c. ř. s., při kterém by soud ceny nezjišťoval, nýbrž hleděl jen k nabídce žalobcově toho obsahu, že jest ochoten přijati ten který libovolně určený peníz. Ježto však věřitelka při alternativním nároku může si voliti, který z nároků chce exekučně vymáhati (§ 12 ex. ř.), mohla by vymáhati hned plnění peněžní, pro které však — jak je nesporno — exekuce neslibovala by výsledku, takže i pro tuto peněžní pohledávku možno nárok odpůrčí uplatniti (srv. též rozhodnutí Gl. U. čís. 12.855 st. ř.). Bylo tudíž z rozsudků nižších soudů toliko vymýtiti slova: na vydání výbavy pokud se týče, která v odpůrčím sporu jsou bezpředmětna.

Čís. 5186.

Peněžní vyrovnání rozdílů hodnot bytů, jichž užívají spoluvlastníci ve společném domě in natura, není činží. Nejde o smlouvu nájemní, nýbrž o ujednané užívání společné věci a dělení jejích užitků mezi spoluvlastníky.

(Rozh. ze dne 16. července 1925, Rv I 1202/25.)

Žalobci a žalovaní byli spoluvlastníky domu, v němž žalovaní obývali menší byt, žalobci větší. Strany umluvily v roce 1910, že byt žalobců bude účtován ročně 580 K, byt žalovaných pak 460 K a že polovici rozdílu těchto hodnot (60 K) doplatí žalobci žalovaným jako spolumajitelům domu. V roce 1919 odstěhovali se žalobci a jejich byt byl pronajat cizí osobě za 4000 Kč. Ježto vznikly mezi stranami neshody

ohledně výše doplatku, domáhali se žalovaní na soudě, by byla stanovena výše jich nájemného. Žalobci proti tomu namítali, že nejde tu o poměr nájemní, a, byvše poukázáni na pořad práva, domáhali se žalobou zjištění, že mezi žalobci a žalovanými nebyla ohledně bytu, žalovanými používaného, uzavřena smlouva nájemní. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl mimo jiné z těchto důvodů: Ze zjištěných skutečností vychází, že nešlo v tomto případě o pouhé vyúčtování parifikátu činže (činžovní hodnoty bytů) stran jako spoluvlastníků a užívatelů bytů ve společném, do nedílného vlastnictví jim připsaném domě, nýbrž že se jednalo o stanovení úplaty za používání bytů těch, třeba že pak placení této úplaty nedálo se efektivně, nýbrž provedlo se účetnicky při občasném vyúčtování výnosu celého domu. Ježto tudíž byla za užívání bytu jako věci nepožívatelné smluvena mezi stranami určitá cena, došlo mezi nimi po rozumu §u 1090 a 1094 obč. zák. k řádné smlouvě nájemní. Že placení nedálo se hotově, nýbrž se vyúčtovávalo, na věci ničeho nemění, neboť k pojmové povaze smlouvy nájemní se nutně nevyžaduje, by »cena« za užívání věci platila se v hotovosti (srv. Stubenrauch, komentář k §u 1090 obč. zák. Rozh. ve sb. n. s. čís. 637 a 1671). Ideální spoluvlastnictví ke společné věci nevylučuje nijak, by spoluvlastník, který jest po rozumu §u 829 obč. zák. vlastníkem pouze ohledně svého podílu, nemohl vejíti ohledně společné věci v poměr nájemní s ostatními spoluvlastníky, poněvadž podobně, jako jemu, tak i ostatním spoluvlastníkům vyhražena jest úplná volná disposice ohledně podílů, jim náležejících, pokud arci tím nejsou dotčena práva ostatních (srv. nejv. Rozh. Gl. U. 11.794, 8889, 2560 a rozh. sb. n. s. čís. 1092). Následkem toho soud má za to, že mezi oběma stranami v příčině sporného bytu jde o poměr a smlouvu nájemní. Odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žaloba domáhá se podle §u 228 c. ř. s. určení, že mezi žalobci a žalovanými nebyla uzavřena smlouva nájemní a že mezi nimi není nájemního poměru, naproti čemuž žalovaní tvrdí, že nájemní poměr mezi nimi byl a jest. Při právním posouzení věci nutno vycházeti ze skutkového děje, jak byl nižšími soudy souhlasně zjištěn. Z tohoto děje správně odvolací soud vyvodil, že mezi stranami nebylo a není nájemního poměru, nýbrž že jde o poměr spoluvlastnický a rozdělování užitků ze společného domu po rozumu §u 839 a 840 obč. zák. Jak žalobci, jako spoluvlastníci jedné poloviny, tak žalovaná Anna R-ová, jako vlastnice druhé poloviny domu, měli až do září 1919 své byty ve společném domě a užívali takto fysických částí domu podle jeho přirozeného určení in natura (§ 840 obč. zák.). Protože však byly byty nestejné velikosti a hodnoty, vyrovnáván byl rozdíl hodnot zaúčtováním ujednaných částek ve prospěch té strany, která měla byt méněcenný, tak aby žádná strana neměla ze společné věci více užitků, než na její podíl připadalo (§ 839 obč. zák.). Proto bylo při účtování výnosu domu k dobru žalované Anny R-ové započítáváno nejprve 160 Kč ročně, ježto měla původně jen jedno-

pokojový byt ve třetím patře, kdežto žalobci měli třípokojový byt v prvním patře. Když pak Anna R-ová pro provdání se za žalovaného Josefa R-a zaujala roku 1910 byt o dvou pokojích v prvním patře, bylo jí započítáváno k dobru již jen 60 K ročně. Když však žalobci se v září 1919 z domu vystěhovali a když byt po nich byl pronajat jiným nájemníkům, nejprve za nájemné 1600 Kč a později za nájemné až 4000 Kč ročně, kteréžto nájemné plynulo do společných příjmů z domu, pak ovšem se poměr obrátil, neboť pak žalobci již vůbec neužívali společné věci in natura a bylo tedy nutno nahraditi jim v penězích, oč tím přicházeli a oč žalovaní bydlením v domě získávali. Velmi správně uvádí odvolací soud, že kdyby byly obě strany užívaly ve společném domě bytů úplně rovnocenných, nebylo by bývalo ani té ani oné straně nic doplaceno. Tak by tomu ovšem také bylo, kdyby se obě strany byly vystěhovaly. Z těchto mezi stranami ujednaných a nejprve té a později oné straně připadajících peněžních náhrad nelze sestrojovati »nájemné« (»cenu«) ve smyslu §u 1090 obč. zák., právě tak, jako nelze ze spoluužívání společné věci sestrojovati pojem užívání věci najaté. Ta i ona strana bydlely ve společném domě mocí práva spoluvlastnického a nikoli mocí nějakého poměru obligačního, totiž mocí plnění smlouvy nájemní se strany druhé. Nešlo tu o smlouvu nájemní, nýbrž o ujednání mezi spoluvlastníky o užívání společného domu a o dělení jeho užitků (srv. též rozhodnutí Glaser-Unger čís. 8332). Ani ohledně spolužalovaného Josefa R-a, který se po sňatku nastěhoval do bytu své manželky, není výjimky, neboť — jak již napadený rozsudek správně uvádí — nebylo tvrzeno, že byl přijat výslovně za nájemníka nebo spolunájemníka, a nevyplývá to nutně ani z okolností případu; § 863 obč. zák. předpokládá totiž, že konkludentní činy nelze ani jinak vyložiti, než v určitém směru, čemuž zde tak není. Na tom ničeho nemění ani ta okolnost, že žalobce jako správce domu v přiznávce výnosu nájemného uvedl Josefa R-a, jak dovolání tvrdí, »jako nájemníka«, neboť, nehledíc k tomu, že Josef R. není tam uveden jako »nájemník«, nýbrž zapsán jest v rubrice »uživatel bytu (vlastník, výměnkář, nájemník)«. nerozhodovalo by tu ani použití určitého výrazu, nýbrž jen smysl a podstata věci (§ 914 obč. zák.). Tvrdí-li dovolání, že věc je jednoduchá, že šlo o obyčejný poměr nájemní, kde jedna strana jest ohledně svého ideálního podílu domu pronajímatelkou a ohledně ideálního podílu druhé strany nájemnicí, přehlíží, že za tohoto výkladu bylo by nevysvětlitelno, proč že tedy bez jakékoli změny poměrů, bez jakékoli změny v osobách stran i jejich vlastnických podílů byli přece žalobci nejprve »nájemníky«, platíce úplatu Anně R-ové a později zase »pronajímateli«, dostávajíce úplatu sami. V pravdě chyběla tu osoba pronajímatelova vůbec. Přirovnání tohoto případu s případem, kde by ze dvou stran bydlela každá v domě druhé strany, nedopadá, neboť pak by šlo o výhradné vlastníky a nikoliv o spoluvlastníky pro indiviso. Odvolací soud mohl se obmeziti na pouhé záporné zjištění, že poměr stran není poměrem nájemním, protože o nic jiného nebylo žalováno; ale odvolací soud i kladně uvedl, o jaký poměr jde, totiž že jde o poměr spoluvlastnický. Z toho podává se již také odpověď na otázku dovolání, co že bude dále? Dokud byli spoluvlastníci ve shodě, šlo vše tak, jak si to ujednali (§ 828 obč. zák.). Nastala-li mezi nimi roztržka, jest jim volno nastoupiti jednu z cest naznačených v §§ 833—838 obč. zák.

Čís. 5187.

Vedena-li exekuce vyklizením proti osobě, proti níž čelil exekuční titul, a zároveň proti třetí osobě jako udánlivému odvodci oné osoby, není udánlivý odvodce sice »třetí osobou« ve smyslu §u 37 ex. ř., jest však oprávněn uplatniti svou námitku, že byl v přímém právním poměru s majitelem domu, žalobou o nepřípustnost exekuce dle §u 39 čís. 5 ex. ř.

(Rozh. ze dne 17. července 1925, Rv I 1227/25.)

Majitelka domu Josefa H-ová uzavřela se správkyní domu Antonii V-ovou smír, dle něhož se Antonie V-ová zavázala vykliditi do 20. srpna 1924 byt, obývaný v domě Josefy H-ové. Na základě tohoto smíru vedla Josefa H-ová exekuci vyklizením proti Antonii V-ové a manželům K-ovým, jakožto podnájemníkům Antonie V-ové. Žalobou, o niž tu jde, domáhali se manželé K-ovi na Josefě H-ové a Antonii V-ové, by bylo zjištěno, že žalobcům přísluší k vyklizovanému bytu právo nájemní, a že exekuce vyklizením jest nepřípustna. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Rozhodnutí tohoto sporu závisí především na řešení otázky, zda žaloba dle §u 37 ex. ř. jest přípustna proti exekuci vyklizením najatého nebo z důvodu domovnického právního poměru používaného bytu. Podle téhož §u může třetí osoba podati odpor proti exekuci, tvrdí-li, že má ku předmětu, exekucí dotčenému právo, které by nedopouštělo výkonu exekuce. Žaloba tato tedy předpokládá právo třetí osoby na předmětu, exekucí dotčeném, vylučující exekuci. Předmětem exekucí dotčeným může býti věc hmotná, movitá nebo nemovitá, však i nehmotné právo, pohledávka. V tomto případě jde však o nucené vyklizení bytu, tedy o exekuci k vymožení jednání podle §u 346 a násl. ex. ř. Nejde tu tedy o poměr, jaký předpokládá § 37 ex. ř. tak, že žalobě nedostává se jedné ze základních podmínek a proto jest v tomto případě žaloba podle §u 37 ex. ř. vyloučena, i kdyby skutečně bylo tu takové právo, jež by výkonu exekuce nedopouštělo. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání

Důvody:

Jde o exekuci vyklizením bytu proti osobě, proti níž exekuční titul čelí (V-ové), a zároveň proti osobě třetí jako udánlivému odvodci tohoto exekuta (žalobcům). Nižší stolice jsou toho názoru, že nájemní právo této třetí osoby, získané k bytu tomu přímo od exekventa (vlastnice domu H-ové) nečiní exekuci ve smyslu §u 37 ex. ř. nepřípustnou a že tedy vybavovací žaloba nemá místa. Konstrukce žaloby dle §u 37 ex. ř. ovšem zde není místna, neboť žalobci nemohou ničeho míti proti vyklizení exekutky V-ové, jim může jíti jen o zachování jich vlastních

práv, ale když exekuce čelí také proti nim, nejsou, jsouce i oni sami exekuty, v té exekuci osobami »třetími« ve smyslu §u 37 ex. ř. Ale to nemůže býti na úkor jejich právu hájiti se proti exekuci, pakli vskutku nepráven jest proti nim vedena. Vždyť i kdyby tomu tak bylo, jak exekuční návrh sám praví, že prý oni jsou podnájemníky exekutky V-ové, nebyli by z právní ochrany vyloučeni, pakli jen by byli v přímém poměru s majitelkou domu, neboť pak by je tato na základě exekučního titulu, znějícího pouze proti V-ové a nikoli i proti nim, nemohla vykliditi, ježto je proti tomu výslovně chrání § 568 c. ř. s. Ale přímý poměr s majitelkou domu oni výslovně tvrdí, ba tvrdí mnohem více než to: kdežto by dle cit. §u stačilo k jejich odporu proti exekuci, by byli třeba podnájemníky, jen když by byli přes to v přímém poměru s vlastnicí domu, tvrdí oni přímo, že jsou nájemníky, že sporné místnosti (kuchyň se špíží) přímo od ní najali a exekutka V-ová místností těch vůbec v držbě nemá. Kdyby tomu tak bylo, pak by to byla podivná spravedlnost, aby se nesměli brániti proti tomu, kdyby je vlastnice domu pod titulem podnájemníků, jenž v čas podání exekuce ničím a nikde prokázán nebyl a při pravosti stavu žalobci tvrzeného musil by nutně považován býti za fingovaný, chtěla vykliditi. Požívá-li však podnájemník dle §u 568 c. ř. s. právní ochrany, tím více musí jí požívati nájemník, a jde tu tedy o přehmat v konstrukci: nejde o žalobu o nepřípustnost exekuce dle §u 37 ex. ř., kterou má jen osoba třetí, nýbrž o žalobu o nepřípustnost exekuce dle §u 39 čís. 5 ex. ř., kterou má i exekut, a právě on, a kterou jen také i podnájemník v případě §u 568 c. ř. s. práva svého se domůže a která se jeví jen jako zvláštní případ žaloby určovací dle §u 228 c. ř. s. Nižší stolice však následkem své mylné právní konstrukce, že jde o žalobu dle §u 37 ex. ř., a ta že není proti exekuci na vyklizení možna, konstrukce to, již se chopily svémocně, ježto žalobci nikde se o § 37 ex. ř. neopírali, nezjišťovaly vůbec, ač všecky důkazy i v tom směru provedly, skutečnosti pro rozhodnutí žalobního nároku nutné, zejména tedy, zda opravdu žalobci měli, jak tvrdí, spornou kuchyň se špíží najatu přímo od prvžalované majitelky domu a nikoli v užívání teprv od spolužalované její domovnice, takže právo své by byli odvozovali přímo od exekvující majitelky domu a nikoliv teprv od exekvované domovnice a nemusili tedy sdíleti vyklizení proti této prováděné: avšak nejvyšší soud přece má za to, že možno se docela dobře obejíti bez řečeného zjištění, protože, i když se vezme za základ rozhodnutí skutkový stav žalobcům nejpříznivější, jaký nižší stolice vůbec dle stavu spisů zjistiti by mohly, není tím pro žalobce ničeho získáno. Ze zjištěných skutečností dospěl dovolací soud k názoru, že smlouva mezi žalobci a majitelkou domu ani podle vylíčení žalobců samých vyjednána a uzavřena nebyla, nýbrž žalobci byli v poměru smluvním jen s domovnicí V-ovou, odvozujíce své právo od ní a nikoli přímo od vlastnice domu, pročež není to právo, které by exekuci proti jejich autorce V-ové a případně i proti nim jako jejím odvodcům vedenou činilo nepřípustnou, naopak jest exekuce ta podle skryté zásady §u 568 c. ř. s., jenž sice jedná jen o jedné případnosti toho druhu, totiž té nejčastější, že jde o podnájemníka, avšak spočívá právě na zásadě, že pokud jde o právo bydlení, dále postoupené, exekuční titul proti autoru musí platiti i proti odvodci (leda by tento měl přímý poměr s exekventem), zásady to, bez níž se jeho předpis mysliti nedá — přípustna i proti nim.

Čís. 5188.

V řízení o umoření rakouských válečných půjček přísluší ředitelství státního dluhu právo rekursu.

Byl-li krajský soud určen dle §u 28 j. n. příslušným k rozhodování o umoření válečné půjčky, nebyl oprávněn postoupiti věc okresnímu soudu.

K umoření válečných půjček jest příslušným sborový soud.

Nepříslušnost soudu v řízení mimosporném zakládá jeho zmatečnost.

Důvody zmatečnosti §u 477 c. ř. s. platí i v řízení mimosporném, pokud ovšem podle povahy věci jsou v něm myslitelny.

(Rozh. ze dne 21. července 1925, R I 586/25.)

Usnesením ze dne 23. ledna 1924, Nd I 80/24 určil Nejvyšší soud podle §u 28 j. n. krajský soud v H. za soud místně příslušný k umoření rakouských válečných půjček. Krajský soud v H. postoupil usnesením ze dne 19. listopadu 1924 věc okresnímu soudu v R., jenž vyhláškou ze dne 1. dubna 1925 zavedl umořovací řízení. Stížnost Ředitelství státního dluhu do této vyhlášky rekursní soud odmítl. Důvody: Jak z obsahu stížnosti patrno, vystupuje v tomto případě Ředitelství státního dluhu v Praze v zájmu státu, avšak k zastupování státu před soudem jest dle služební instrukce ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák. povolána pouze finanční prokuratura. Na tom nebylo ničeho změněno vládním nařízením ze dne 23. března 1921, čís. 109 sb. z. a n., zejména ani jeho §em 7 čís. 11, jehož se stížnost dovolává a proto nelze Ředitelství státního dluhu uznati za oprávněné, podati tuto stížnost, již tudíž bylo nutno odmítnouti.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu Ředitelství státního dluhu usnesení obou nižších soudů i řízení jim předcházející počínaje usnesením krajského soudu v H. ze dne 19. listopadu 1924, jímž věc postoupena byla okresnímu soudu v R., jako zmatečné, vyslovil nepříslušnost okresního soudu v R. v této věci a uložil mu, by spisy vrátil krajskému soudu v H. jakožto soudu pro věc tuto příslušnému, jemuž náleží v řízení u něho provedeném podle zákona pokračovati a věc vyříditi.

Důvody:

Rekursní soud nebyl v právu, odmítnuv stížnost, protože prý stěžující si Ředitelství státního dluhu není oprávněno k zastupování této věci, nýbrž prý jen finanční prokuratura dle své služební instrukce. Rekursní soud přehlédl ustanovení §u 2 odstavec za čís. 12, v němž výslovně se praví, že pokud v řízení před soudy a zvláště v exekučním řízení jednotlivé právní úkony jinými úřady — roz. než finanční prokuraturou — předsevzaty býti mohou, jest ustanoveno zvláštními předpisy. Takových

zvláštních předpisů pro jednotlivé právní úkony jest celá řada, tak zvláště mimo úkony, svěřené na základě čl. IV. čís. 1 uv. zák. k c. ř. s. zvláštními předpisy (min. nař. ze dne 18. ledna 1898, čís. 28 ř. zák. a jiné) berním úřadům, jež pak jsou oprávněny v přikázané jim činnosti dle rozh. býv. víd. nejv. soudu ze dne 9. září 1908 R IX 88/8 Gl. U. n. ř. 4317 k rekursům, jsou to v exekučním řízení, jež předpis zvláště vytýká, ustanovení §u 295 odstavec druhý ex. ř., jenž, odvolávaje se na § 39 odstavec druhý téhož řádu výslovně praví, že poukazující úřad státní může učiniti nejen oznámení nepřípustnosti exekuce, jež se má pokládati za návrh na její zrušení, nýbrž že může také povolení exekuce (zákaz výplaty) napadati rekursem. Tomuto předpisu arci neporozuměl Neumann Kom. k ex. řádu III. vyd. str. 860, když praví, že, chce-li úřad ten podati rekurs, musí neprodleně povolení exekuce, proti němuž rekurováno býti má, zaslati finanční prokuratuře, by rekurs podala. Toto jeho nazírání na ten předpis, neopřené vůbec žádnými důvody, jest ovšem, jak v rozporu samo s sebou — neboť když úřad může sám podati návrh na zrušení exekuce, proč by nemohl sám podati také rekurs nebo naopak, nemůže-li podati rekurs, jak by mohl podati návrh, neboť co o jednom, musí platiti i o druhém, ježto je to zastupování státu před soudem, v jednom případě jako ve druhém — tak v rozporu se shora citovaným předpisem instrukce pro finanční prokuratury, kterého si Neumann právě tak jako rekursní soud vůbec nepovšiml. Ale i v jiných soudních řízeních, než v exekučních, se takové případy zvláštního zmocnění toho kterého úřadu v zastupování státu vyskytují, jak předpis sám vytýká, a sem patří zvláště také případ, o který jde. Zákonem ze dne 22. prosince 1920, čís. 686 sb. z. a n. bylo zřízeno Ředitelství státního dluhu v Praze s tím, že bližší ustanovení o jeho působnosti ponechává se nařízení vlády, toto vládní nařízení pak, vydáno byvši dne 23. března 1921 pod čís. 109 sb. z. a n. stanoví v §u 7 čís. 11 výslovně, že v příčině umoření státních dlužních úpisů a kuponů náleží Ředitelství státního dluhu v Praze míti v patrnosti nesprávné nebo vadné vyhlášky amortisační, dbáti toho, by nepříslušné neb nesprávné vyhlášky neb nálezy amortisační nevešly v moc práva a za tím účelem vésti s dotyčným soudem potřebnou korespondenci, a neměla-li by úspěchu, podati zprávu ministerstvu financí. Z tohoto předpisu, zejména z toho, že Ředitelství státního dluhu má dbáti, by vyhlášky nevešly v moc práva, plyne zcela jasně, že má povinnost podávati proti vyhláškám těm opravné prostředky, tedy rozklady a rekursy, pokud přípustny jsou, neboť jinak právě jich právní moc zameziti nelze. Že však se nemá v té příčině obraceti teprve na finanční prokuraturu, plyne zcela jasně z toho, že má samo vésti se soudem k cíli tomu potřebnou korespondenci, t. j. činiti příslušné návrhy a tudíž podání, k nimž ovšem náleží zejména řečené opravné prostředky. V čís. 15 téhož §u vlád. nař. se mu ukládá, činiti opatření v případě zabavení neb obstávky pohledávek ze státních dlužních úpisů, což se vztahuje na vyložený již odstavec druhý §u 295 a pak § 379 čís. 3 a 402 ex. ř. Aby věc byla zcela jasna, doložiti dlužno jen ještě, že případ jest ještě bezpochybnějším než shora případ §u 295 odstavec druhý ex. ř., kde by vzhledem k čl. XXXII. uv. zák. k c. ř. s. mohl konec konců snad býti hájen i náhled, že, poněvadž podle §u 78 ex. ř. platí i v exekučním řízení předpis §u 520 c. ř. s., že písemné rekursy musí podepsány býti advokátem, písemný rekurs poukazujícího úřadu musí býti podepsán finanční prokuraturou, což ovšem pak by vyšlo na stejno s požadavkem, že prokuraturou musí býti podán, avšak v případě, o nějž jde, ani tento z nepříslušné dálky přivzatý důvod místa míti by nemohl, protože zde jde o řízení nesporné (§ 1 odstavec druhý čís. nař. ze dne 31. srpna 1915, čís. 257 ř. zák. řízení umořovací upravujícího), v němž všecka podání i rekursy mohou si strany spisovati samy, aniž třeba podpisu advokáta (§ 5 nesp. říz.), což tedy platí i pro úřad, který povolán jest, jednati na soudě jako strana jménem státu. Pakli však ředitelství státního dluhu k podání rekursu jest oprávněno, dlužno vejíti nejprve v uvažování otázek formálně právních, z nichž na snadě jest v přední řadě otázka příslušnosti nižších stolic a související s tím otázka zmatečnosti. Příslušnost v řízení nesporném jest výlučná, neboť předpisy jurisdikční normy, sem spadající § 105—122, v nichž zahrnut i § 115, upravující příslušnost v řízení umořovacím, neznají prorogace §u 104 téže normy, pročež nejen § 2 čís. 1 nesp. říz. nabádá soudce, by příslušnosti své přísně dbal a, není-li příslušným, věc příslušnému soudu odkázal a § 41 j. n. nařizuje, že příslušnost svou má z úřední povinnosti vyšetřiti, nejsa nijak vázán na to, co strany v té příčině udávají, nýbrž § 44 j. n. výslovně mu ukládá povinnost, nepříslušnost, jakmile ji postřehne, v každém období řízení vysloviti. Nepříslušnost tedy zakládá zmatečnost obdobnou zmatečnosti ve sporu dle §u 477 čís. 3 c. ř. s., k čemuž doložiti dlužno, že dle nauky i praxe důvody zmatečnosti, v §u 477 c. ř. s. vypočtené, platí nutně i v řízení nesporném, pokud ovšem dle povahy jeho jsou v něm možny. Zmatek §u 477 čís. 2 c. ř. s. je v §u 83 zákona o soud. org. výslovně uznán, ale ještě větší síly jest zmatek §u 477 čís. 3 c. ř. s., když věc místo sborovým soudem vyřízena soudem okresním. Avšak v tomto případě nebyl okresní soud v R. pro tuto umořovací věc příslušným a nebyl důsledkem toho příslušným ani rekursní soud, jenž o rekursu rozhodl. Krajský soud v H. byl usnesením nejvyššího soudu ze dne 23. února 1924 č. j. Nd I 80/24 určen dle §u 28 j. n. za soud příslušný, a, ač se tam praví, že se určuje jako místně příslušný, přece byla tím vyslovena také věcná příslušnost, protože dle §u 28 j. n. má nejvyšší soud vyvoliti místně příslušný soud ze soudů věcně příslušných. Nebyl tedy krajský soud vzhledem k §u 29 j. n., dle něhož příslušnost řádně založenou podržel až do konce, oprávněn se sebe ji svalovati a na okresní soud v R. s odvoláním na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 1924 sb. n. s. čís. 3796, jež vyšlo ve věci docela jiné, přesunouti. K otázce, zda věcně příslušným je v příčině válečných půjček sborový nebo okresní soud, dlužno stručně uvésti jen toto: Pravda sice, že dle odstavce čtvrtého §u 115 j. n. ve všech případech, kde nedopadá příslušnost dle odst. 1—3, příslušným jest okresní soud, ale příslušnost dle odstavce prvého přichází tu přece v úvahu takto: Jde-li o umoření státních obligací, je příslušným sborový soud, v jehož sídle se dotyčné úvěrní knihy vedou. Ovšem předpis platí jen pro tuzemské státní obligace, jakými válečné půjčky rakouské samy o sobě nejsou, ale pokud čsl. stát zákony o tom vydanými a všeobecně známými honorování jich dobrovolně převzal, má na nich zrovna tak zájem, jako na státních obli-

gacích tuzemských, nebo-li přímo řečeno, válečné půjčky státem mocí zákona k honorování převzaté jsou mocí tohoto převzetí čsl. a tudíž tuzemskými státními obligacemi. Než právě důvodem věcné příslušnosti sborové je tento státní zájem a dlužno tedy na ní setrvati, pročež, když místní příslušnost není dána, ježto úvěrní knihy se v tuzemsku nevedou, jest to případ §u 28 j. n., když půjčky, o něž jde, výslovně se poznačují za převzaté a amortisace žádána k cíli výměny za náhradní papíry. Není tedy nejmenší námitky proti příslušnosti krajského soudu, ani s tohoto hlediska, i kdyby po výroku dle §u 28 j. n. ještě v úvahu přicházeti mohla.

Čís. 5189.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Za rozluku dle §u 17 zák. lze žádati i tehdy, byl-li vysloven rozvod manželství od stolu a lože rozsudkem pro zmeškání.

Pokud nemůže žádati za rozluku dle §u 17 zákona manžel, jenž zavdal příčinu k rozvodu.

(Rozh. ze dne 23. července 1925, R I 610/25.)

Manželství manželů B-ových bylo rozvedeno od stolu a lože k žalobě manželky rozsudkem pro zmeškání, jenž nabyl právní moci, z viny manželovy. Napotomní žádosti manžela o povolení rozluky soud prvé stolice vyhověl a prohlásil manželství rozloučeným z viny manželovy. Důvody: Soudním šetřením bylo zjištěno, že manželství bylo právoplatným rozsudkem krajského soudu ze dne 15. prosince 1924 z viny Václava B-a rozvedeno od stolu a lože. Ze spisů rozvodových bylo dále zjištěno, že z důvodů, v §u 109 obč. zák. uvedených, byl za rozvodový důvod vzat důvod, že Václav B. dopustil se cizoložství. Okolnost tato byla ostatně dosvědčena v řízení o rozluku manželství i Aloisií S-ovou, s níž Václav B. cizoložné styky udržoval a udržuje. Jest proto zjištěno, že by okolnosti, ve sporu o rozvod na jevo vyšlé, které se kryjí s důvody rozluky podle §u 13 písm. a) zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., byly již tehdy odůvodnily výrok o rozluce, kdyby oň bylo bývalo žalováno. Bylo proto vysloviti rozluku manželství (§ 17 cit. zák.). Do usnesení tohoto byl dle přesného znění téhož paragrafu převzat výrok o vině z rozsudku ve sporu o rozvod téhož manželství. Okolnost, že manželka Václava B-a odpírá souhlas k rozluce, není výroku tomu na překážku, poněvadž podle §u 17 zákona není ku povolení rozluky souhlasu druhého manžela třeba a lze rozluku vysloviti na žádost kteréhokoliv z manželů, tedy i toho, jenž má na rozluce vinu. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil ze správných jeho důvodů, k nimž dodal: § 17 rozl. zák. předpokládá, že byl soudem vysloven právoplatně rozvod manželství, dále, že rozvod byl vysloven z některého důvodu rozvodového, který je zároveň důvodem rozluky, dále, že jeden z rozvedených manželů žádá o rozluku manželství na podkladě provedeného již sporu o rozvod, posléze, že soud v řízení nesporném

na základě šetření o něm provedeného dojde ku přesvědčení, že by okolnosti skutkové, ve sporu o rozvod na jevo vyšlé, byly již tehdy odůvodnily výrok o rozluce, kdyby o ni bylo bývalo žalováno. Že tu jsou ony skutečnosti, prvý soud správně zjistil, neboť rozvod vysloven byl pro cizoložství, tedy pro důvod rozlukový §u 13 a) rozl. zák. a cizoložství to dosud trvá. Dle §u 17 může žádati za rozluku každý z manželů, souhlasu manžela druhého třeba není, a proto právem k prohlášení stěžovatelky, že s rozlukou nesouhlasí, přihlíženo nebylo (rozh. čís. 413 sb. n. s.). V §u 17 se nerozeznává, zda byl rozvod vysloven rozsudkem pro zmeškání, či po řízení kontradiktorním. Hledíc k §u 396 c. ř. s., dlužno při zmeškání za skutková zjištění pokládati okolnosti, které nebyly vyvráceny průvody tu jsoucími, a proto za pravdivé se považují (srov. rozh. čís. 918 a 1711 sb. n. s.). Postup prvého soudu odpovídá také prováděcímu nařízení čís. 362/1919 sb. z. a n., čl. II., odst. III. Připomenouti jest, že nešlo zde o rozsudek pro zmeškání v řízení rozlukovém, kde ovšem jest vyloučen, nýbrž v řízení rozvodovém, dále, že tvrzení stěžovatelky, že není vyloučeno, že by manželu svému cizoložství odpustila a že mu chtěla odpustiti, jest jednak v rozporu s okolností, že z téhož důvodu na rozvod manželství žalovala, jednak vedlejším proto, že cizoložství dosud trvá a odpuštění možno vztahovati jen na dobu minulou, kdyby se bylo stalo, což tvrzeno nebylo, naopak ze stížnosti vychází opak.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle obsahu dovolacího rekursu jde o dvě sporné otázky a sice: 1. může-li žádáno býti za rozluku dle §u 17 zák. rozl. i na základě rozsudku pro zmeškání, vyslovujícího rozvod, a 2. může-li rozluku žádati i manžel, jež jest samojediný na rozvodu vinen. Ale tyto otázky nemohou v tomto případě zodpověděny býti tak, by tím pro stěžovatelku bylo něco získáno. Ad 1. Ovšem může žádáno býti na rozluku i na základě rozsudku pro zmeškání — o tom nebylo ani v literatuře nikdy sporu. Spor je jedině o to, možno-li rozluku vysloviti pouze na základě rozvodu, vysloveného rozsudkem pro zmeškání, aniž by třeba bylo zjištění, že uplatněný důvod rozvodu skutečně existoval anebo, je-li třeba, aby, ježto zmeškání neposkytuje objektivního důkazu o jeho existenci, šetřením v řízení o žádosti za rozluku zjištěno bylo, že důvod ten skutečně tu jest, a že tu již byl v době rozvodu. Ale tento spor jest v tomto případě bezpředmětným, protože první soud šetření to, v §u 17 zákona předurčené, skutečně provedl a výpovědí Aloisie S-ové zjištěno jest nade vší pochybu, že v žalobě o rozvod tvrzené cizoložství, datované tam do října 1924, skutečně a opětovně od 9. října 1924 se stalo. Ad 2. Praví sice zákon (§ 17), že každý manžel může na základě rozsudku žádati za rozluku, ale tím není naprosto ještě řečeno, že tak se může státi vždycky, že to platí pro každý případ. Nelze si mysliti právní řád, který by schvaloval a dovoloval zřejmou nemorálnost, něco, co se výslovně příčí dobrým mravům. Skutečně také i čs. právní řád zakazuje jakékoli počínání toho druhu. Netřeba ani sledovati jej v hájení této

zásady v různých jiných oborech práva, na př. v právu exekučním (§ 81 čís. 2 a 4 ex. ř.) nebo ústavním (§ 122 úst. list.) a církevně-státním (§ 1 čís. 1 zákona ze dne 20. května 1874, čís. 68 ř. zák., což jest jen případnost §u 26 obč. zák.) a j., nýbrž stačí zde úplně normy v oboru práva soukromého. A tu, nehledě ani k §u 26 obč. zák., jenž za nedovolené prohlašuje společnosti, jichž ústava nesrovnává se s dobrými mravy, a k §u 1174 obč. zák. perhorreskující každé jednání ob turpem causam, t. j. za nemravným účelem, jest nejdůležitější § 879 obč. zák., jenž zakazuje smlouvy, příčící se dobrým mravům, prohlašuje je za nicotné a odpírá jim účinek, a § 1295, odstavec druhý obč. zák., jenž zapovídá výkon práva, příčící se dobrým mravům, ovšem jak dodává, děje-li se to za účelem, druhého poškoditi, což ale je pleonasmus. Pakšiť ale tak, zapíral by právní řád sama sebe, kdyby v otázce, o niž jde, jednal jinak, i nelze se tedy do zákona domnívati, že chtěl nadržovati špatným mravům. Špatným mravem však by bylo, kdyby manžel dopouštěl se vůči manželce deliktů, na př. týrání, přímo v tom úmyslu a za tím účelem, by ji dohnal k rozvodu a opatřil si tak jejím vítězným rozsudkem důvod k rozluce; tu by platila zajisté stará právní řehole, jež je jen applikací zákazu špatných mravů, že se deliktem nenabývá práv (nemo ex suo delicto meliorem conditionem suam facere potest), neboť to dopouštěti byl by morální cynism, znamenající úplný rozvrat právního řádu. Něco takového však v tomto případě ani zdaleka nelze tvrditi. Věc naprosto nevypadá tak, že stěžovatelka se stala obětí svého odpůrce, naopak není příliš příznivé světlo, v němž se ona sama v této rozlukové věci jeví. Ona sama uvádí, že mezi nimi za účasti jich právních zástupců bylo smluveno, že ona podá žalobu na rozvod a že nechají vynésti rozsudek pro zmeškání, což vše se pak také skutečně stalo a jen se mezi nimi stále jednalo o její hmotné uspokojení, věc tedy dělá dojem, že ona chtěla ochotu svoji k rozvázání manželství prodati co nejdráže a učiniti dobrý obchod, jenže k narovnání nedošlo, jak se zdá, pro upřílišněnost jejích nároků. Že byla nejen k rozvodu, nýbrž i k rozluce úplně svolující, pak-li by jen přistoupeno bylo na podmínky v majetkovém ohledu od ní kladené, je z jejího vlastního líčení děje jisto. Ale ona nebyla ani k rozvodu nucena, pak-li odpůrce na její podmínky nepřistoupil, mohla se tedy pojistiti dříve než kollusivní jednání před rozvodovým soudem se stalo, a nemůže se nyní cítiti ukřivděnou, když povolena byla odpůrci rozluka, avšak do povolení pojat byl výrok o jeho vině, jenž jí dle §u 1266 obč. zák. zajišťuje plné zadostiučinění majetkové, které ovšem možná nedosáhne výše nároků doposud od ní za podmínku pro výkup jejího souhlasu s rozlukou kladených.

Čís. 5190.

Exekuce na základě říšsko-německých exekučních titulů.

Úřední doložka soudního písaře, že nález (rozsudek) jest pravomocný, jest vysvědčením, že nález nepodléhá opravnému prostředku, stavícímu vykonatelnost.

Rozsudek »s výhradou«, vynesený německým soudem, není v tuzemsku vykonatelným, třebas jím v Německu byl, leč že by šlo o rozsudek, vyhražující žalovanému uplatnění vzájemné pohledávky namítané započtením (§ 302).

(Rozh. ze dne 23. července 1925, R I 613/25.)

Na základě rozsudku »s výhradou« zemského soudu v Budišíně povolil soud prvé stolice (krajský soud v Č.) exekuci. Rekursní soud exekuční návrh zamítl v podstatě z týchž důvodů jak v rozhodnutí R I 614/25 (čís. sb. 5191).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Důvody, jimiž rekursní soud opřel zamítnutí exekučního návrhu, nejsou ovšem správny. Pokud se opírají o § 80 odstavec druhý ex. ř., vlastně ježto tento neplatí, dle posledního odstavce vládní vyhlášky ze dne 25. června 1924, čís. 131 sb. z. a n., nyní o § 328 čís. 2 něm. civ. soud. řádu, přepsaného na Československo, jsou na omylu, ježto žaloba doručena byla žalovanému (exekutu) k vlastním rukám v jeho bydlišti v Čechách okresním soudem v H., což úplně odpovídá §u 328 čís. 2 něm. soud. řádu, přepsaného na Československo, a na doručení usnesení ohledně útrat se předpis ten vůbec nevztahuje. Pokud se opírají o odstavec třetí §u 80 ex. ř., nelze seznati, proč by předpisu tomuto, že musí vysvědčeno býti, že nález nepodléhá opravnému prostředku, stavícímu vykonatelnost, nevyhovovala úřední doložka soudního písaře, že nález (rozsudek) jest právomocný, vždyť toto jest více než ono, jak z porovnání obou alternativ §u 1 čís. 1 čs ex. řádu a §u 505 odstavec třetí č. ř. s. jasně plyne, a sám něm. civ. soud. řád v §u 705 praví, že právní moc nastává teprv uplynutím lhůty k opravnému prostředku. Nicméně zamítající výrok jest správný, jenže z docela jiných příčin, právě již z té, kterou naopak rekursní soud neuznal za danou, maje mylně za to, že německo-říšský tak zv. rozsudek s výhradou rovná se významem svým exekučním titulům §u 1 čís. 1—3 ex. ř. a že jest tedy v Čs. republice vykonatelným.

V dalším uvedl Nejvyšší soud v důvodech totéž, co v druhém odstavci důvodů čís. sb. 5191.

a pokračoval pak:

Dlužník v rekursu namítl kromě nedostatků dle §u 80 čís. 1 a §u 81 čís. 2 ex. ř. zvláště také, že se nejedná o exekuční titul ve smyslu §u 1 čís. 1—3 ex. ř., a tento důvod jest oprávněn. Neboť: Dle citované vyhlášky čís. 131/24 předposlední odstavec pro exekuci v Německu přicházejí v úvahu exekuční tituly uvedené v §u 1 ex. ř. pod čís. 1, 2, 3 a dle posledního odstavce vyhlášky je pokládati vzájemnost za zaručenou v témže rozsahu, jde-li dle §u 79 ex. ř. o exekuci na základě říšsko-německého titulu exekučního; musí tedy, má-li exekuce býti po-

volena, jíti o některý z tří exekučních titulů, uvedených v čís. 1, 2, 3 §u 1 ex. ř., ale nejde o žádný z nich. Exekučním titulem je rozsudek zemského soudu v Budišíně ze dne 23. prosince 1924, vyhotovený dne 2. ledna 1925, nadepsaný jako »rozsudek s výhradou« a obsahující také výrok, že »žalovanému se provedení jeho práv vyhražuje«, kterýž výrok se pak v důvodech rozsudku odůvodňuje předpisy §u 597 a 599 čís. 1 něm. civ. soud. řádu. Jest si tedy třeba uvědomiti povahu takovéhoto rozsudku s výhradou. Něm. civ. soud. řád zná rozsudek s výhradou ve více případech, tak rozsudek s výhradou vzájemné pohledávky k započtení namítané (§ 302), s výhradou omezeného ručení (§§ 305, 780, 781), s výhradou obran (§§ 540, 541), s výhradou ohlášených práv v řízení vyzývacím (§ 953) a konečně rozsudek s výhradou ve sporu listinném (§ 599), o nějž tuto jde. Každý rozsudek s výhradou má dle obsahu cit. předpisů ten v tuzemsku neznámý nedostatek, že o jistých právech žalovaného nerozhoduje, nýbrž rozhodnutí o nich vyhražuje, nicméně zákon o něm pravidelně praví, že je, co se týče opravných prostředků a exekuce, na roveň rozsudku konečnému (§§ 302, 3, 540, 3, 599, 3), který dle §u 300 vyřizuje věc ovšem s konečnou platností. V tomto případě jde o rozsudek s výhradou, vynesený ve sporu listinném, upraveném v §§ 592—601, a tento spor se rovná tuzemskému řízení rozkaznímu, upravenému v §§ 548—554 c. ř. s., jenže rozdíl je v tom, že v německém sporu listinném nepřipouští se žalovanému žádná námitka, kterou není s to úplně dokázati důkazy v listinném sporu přípustnými (§ 598), jimiž jsou jen listiny a přísaha (§ 595), pročež právě se mu uplatnění těchto práv musí vyhraditi (§ 599). Není to tedy rozsudek ve smyslu čs. §u 1 čís. 1 ex. ř., jenž předpokládá rozsudek konečně jakožto rozsudek bezvýhradný, jenž i v rozkazním sporu jedině jest přípustným. Z rozsudků s výhradou jedině rozsudek vyhražující žalovanému uplatnění vzájemné pohledávky k započtení namítané (§ 302) mohl by v tuzemsku platiti za exekuční titul dle §u 1 čís. 1 ex. ř., protože se rovná tuzemskému dílčímu rozsudku §§ 391, 392 c. ř. s., nikoli však ostatní, protože ty ani o zažalované pohledávce nerozhodují s konečnou platností. Není tedy rozsudek, o nějž jde, v tuzemsku exekvovatelným, třeba že jím v Německu byl (§§ 704, 708 čís. 4 něm. c. ř. s.), byl-li za předběžně vykonatelný prohlášen, jak se v tomto případě dle jeho obsahu stalo. Srov. rozhodnutí býv. víd. nejv. soudu ze dne 28. září 1910, Rv 1235/10 úř. sb. 1372 Gl. U. 5708, vydané na základě staršího právního stavu, jenž ovšem byl podstatně stejný.

Čís. 5191.

Exekuce na základě říšsko-německých titulů.

Úřední výkaz o doručení žaloby netřeba připojiti, jakmile se žalovaný do sporu pustil, neboť tím, že se k jednání dostavil, je vada v doručení zhojena.

Předpisu §u 80 čís. 3 ex. ř. vyhovuje potvrzení, že rozhodčí nález jest dle podmínek Brémské bavlnové bursy pravomocným.

Říšsko-německý výrok rozhodčí lze v Československu vykonati jen, je-li spolu předložen rozsudek o jeho vykonatelnosti.

(Rozh. ze dne 23. července 1925, R I 614/25.)

Soud prvé stolice povolil exekuci na základě rozhodčího výroku Brémské bursy na bavlnu, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Exekuci, o niž tu jde, povolil prvý soud na základě výroku rozhodčího, pokud se týče odvolacího výroku rozhodčího Brémské bursy na bavlnu ze dne 12. září, pokud se týče 12. listopadu 1924 čís. 1830, tedy na základě cizozemského exekučního titulu. Povolení toto předpokládá dle §u 79 ex. ř., že vzájemnost státními smlouvami nebo vládními prohlášeními o tom vydanými, ve sbírce z. a n. vyhlášenými, jest zaručena. To se stalo v tomto případě smlouvou ohledně poskytnutí právní pomoci, uzavřenou s Německou říší dne 22. ledna 1922, která pod čís. 130 roku 1924 ve Sb. z. a n. současně s vládním nařízením ze dne 25. června 1924, čís. 131 sb. z. a n. vyhlášena byla a dne 28. června 1924 moci práva nebyla. V dotyčném vládním nařízení jest však zejména výslovně ustanoveno, že i výroky rozsudích a rozhodčích soudů tvoří platný exekuční titul, pokud tu podmínky v desáté knize německého civilního řádu soudního stanovené dány jsou, a žádá se dále, by také v §§ 80 a 81 ex. ř. stanovené předpoklady byly splněny. Na základě §u 80 odstavec druhý a třetí ex. ř. ve spojení s vyhláškou čís. 131 z roku 1924 lze však exekučnímu návrhu, který zakládá se na rozsudku cizozemského úřadu, pouze tehdy vyhověti, když dle nyní změněného a předpisu §u 328 německého obč. zákona přizpůsobeného ustanovení odstavce druhého §u 80 ex. ř. podléhající žalovaný jest československým státním příslušníkem a když předvolání nebo nařízení, kterým spor před cizozemským úřadem byl zahájen, jemu buď k vlastním rukám v státním území procesního soudu, nebo poskytnutím právní pomoci v tuzemsku bylo doručeno. Dále se ještě žádá, by nález podle předloženého o tom vysvědčení cizozemského úřadu nepodléhal dle tamních zákonů žádnému opravnému prostředku, který by vykonatelnost jeho stavil. Těmto předpokladům však exekuční návrh nevyhovuje, neboť neobsahuje ohledně způsobu, jakým řízení před rozhodčím soudem Bremské bursy pro bavlnu, proti tuzemské žalované firmě zahájeno bylo, žádných bližších údajů, zejména schází úřední doklad o tom, zda a jak byla žalované straně obsílka k rozhodčímu soudu doručena. Odvolací rozhodčí výrok Bremské bursy na bavlnu neobsahuje dále úředního vysvědčení příslušného cizozemského úřadu ve smyslu §u 80 odstavec třetí ex. ř., neboť doložka, »že proti němu nebylo další odvolání podáno a že jest pravoplatným« nehoví přesným formálním předpokladům tohoto zákonného předpisu. Nehledě k tomu jest dle §u 1042 německého civ. řádu soudního rozhodčí výrok jen tehdy vykonatelným, byla-li přípustnost její vyslovena rozsudkem, pro jehož vynesení ustanovení §§ 722 a násl. něm. civ. řádu soud. jest použití. Také tento průkaz zůstala vymáhající strana dlužna. Již vzhledem k nedostatku těchto zákonných náležitostí, jichž dodržení při pečlivém šetření zákonem žádaných záruk dbáti jest, nebylo exekučnímu návrhu vyhověti. Ostatně stačí poukázati

k tomu, že soudu exekuci povolujícímu další přezkoumání cizozemského exekučního titulu ve formálním a meritorním ohledu přes zaručenou vzájemnost nepřináleží a že dle náhledu soudu rekursního v tomto směru uplatňované body stížnosti tvoří případný předmět jednání ohledně současně vzneseného odporu proti povolení exekuce.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Prvé dva důvody, jimiž rekursní soud opřel zamítnutí návrhu, nehledě k tomu, že nebyly uplatňovány, o čemž níže, nejsou správny, neboť: Pokud uplatňuje, že doručení obeslání k soudnímu řízení nestalo se dle §u 80 čís. 2 ex. ř., vlastně nyní ve smyslu vyhlášky vládní níže citované podle §u 328 čís. 2 něm. civ. soud. řádu na Československo přepsaného, je na omylu proto, že dle tohoto §u, jakmile se žalovaný do sporu pustil, což předpokládá, že se k řízení dostavil, nesejde již pranic na tom, zda a jak mu byla obsílka doručena, neboť tím, že se k jednání dostavil, jest všecka případná vada v doručení zhojena a napravena zrovna tak, jako v případě §u 477 čís. 4 c. ř. s. Že však žalovaná strana v tomto případě se dostavila a jednala, plyne jasně ze skutkové povahy rozhodčího nálezu, tvořícího exekuční titul, neboť se v něm uvádí, že žalovaná ty a ty námitky vznesla a ty a ty návrhy učinila, je to tedy řádný rozsudek kontradiktorní, kde žalovanému z případného vadného doručení žalobní obsílky újma nevzešla a vzejíti nemohla. Ostatně, i kdyby snad na věci skutečně něco závadného bylo, což však není z předloženého titulu viděti, nelze to uplatňovati rekursem, nýbrž jen odporem, který jest dle zákona a motivů právě k tomu, by zjednal nápravu tam, kde to rekurs nemůže, neboť dle motivů k §u 83 ex. ř. soud při rozhodování o návrhu na povolení exekuce má přihlížeti jen k vadám z listin patrným. Pokud se uplatňuje, že potvrzení, že rozhodčí nález jest dle podmínek Brémské bavlnové bursy právomocným, nevyhovuje prý předpisu §u 80 odstavec třetí ex. ř., jenž žádá potvrzení, že nález nepodléhá opravnému prostředku, jeho vykonatelnost stavícímu, jest to mylné proto, že potvrzení právní moci jest ještě více, než tento požadavek zákona, jak vyplývá z porovnání obou alternativ §u 1 čís. 1 ex. ř. a §u 505 odstavec třetí staré znění c. ř. s., a dále i z §u 705 něm. civ. soud. řádu, jenž praví, že právní moc nastává teprv uplynutím lhůty k přípustnému opravnému prostředku. Nicméně třetí důvod, jehož se napadené usnesení jen letmo dotýká, že tu není rozsudku o vykonatelnosti, jest správným a dlužno ho proto přesvědčivě provésti.

Nejprve nutno však postaviti oproti sobě starší a nové právo, t. j. právo v poměru Německa k bývalému Rakousku a právo v poměru Německa k Československu a ujasniti si k tomu cíli nejprv zásady exekučního řádu (§§ 79—84). Tyto rozeznávají dva případy: a) je-li zaručena vzájemnost, ať již státní smlouvou nebo vládním prohlášením, ve sbírce zákonů vyhlášeným, jest exekuce na základě cizozemských titulů exekučních podle míry vzájemnosti té přípustna, avšak jen pod podmínkami §§ 80—81 a za modalit řízení v §§ 82 a 83 ex. ř. předepsaných. b) Jsou-li tu státní smlouvy nebo vládní prohlášení ve sbírce zákonů vyhlášené o poskytování exekuce a předpokladech vykonatelnosti cizozemských exekučních titulů, platí tyto smlouvy neb prohlášení a nikoli předpisy §§ 79—83 ex. ř., leda že jim ustanovení smluv neb prohlášení těch neodporují. Mezi Německem a bývalým Rakouskem byl pak poměr takový, že ad a) vzájemnost zaručena byla prohlášením min. sprav. ze dne 21. prosince 1899, čís. 253 ř. zák. a ad b) nebylo žádné státní smlouvy, nýbrž toliko prohlášením min. sprav. ze dne 19. října 1904, čís. 123 ř. zák. zbaven platnosti předpis §u 80 čís. 2 ex. ř. a nahražen předpisem §u 328 čís. 2 něm. civ. soud. řádu, na Rakousko přepsaným. Podle toho tedy platily předpisy §§ 79—83 ex. ř. vyjmouc § 80 čís. 2, na jehož místo vstoupil právě řečený § 328 čís. 2 něm. civ. ř. recipročně stylisován. V poměru Československa k Německu má se nyní věc podobně, neboť státní smlouva čís. 130/1924 sbírky se netýká exekucí (srv. Neumann Kom. k c. ř. s. 3. vyd. str. 131). Vzájemnost dle §u 79 ex. ř. zaručena nyní vládní vyhláškou ze dne 25. června 1924, čís. 131 sb., jež v podstatě až na jisté změny má stejný obsah se starým ministerským nařízením shora pod a) citovaným a do níž pojato i ustanovení min. nař. citovaného shora pod b), takže pro povolení exekuce platí předpisy citované vyhlášky a §§ 79—83 ex. ř., při čemž místo předpisu §u 80 čís. 2 ex. ř. nastupuje vedle citované vládní vyhlášky (poslední odstavec) předpis §u 328 čís. 2 něm. soud. řádu, přepsaný na Československo. Podle těchto norem jest tedy zkoumati stížnost dlužníka proti usnesení prvého soudu, exekuci povolujícímu.

Dlužník ve své stížnosti namítal jednak, že nejsou tu podmínky §u 80 čís. 1 ex. ř. a jednak, že není dána vzájemnost dle vládní vyhlášky čís. 131/24, takže tedy vlastně obě dvě hořejší vady, jež neprávem, jak vyloženo, spatřoval tu rekursní soud, ani nevytýkal a soud ten tedy vůbec oprávněn nebyl, sám si je domýšleti, tím méně, když ani ve spisech podkladu pro to nebylo. Co se týče prvé námitky, rozvádí ji dlužník v ten rozum, že nejen neučinil smlouvy o rozsudího, ale že nad to není tu žádného písemného výkazu o ní. Tuto obtížnou námitku lze pominouti, bude-li druhá námitka nalezena účinnou. K druhé námitce toto: § 79 ex. ř. praví, že cizozemský rozsudek je v tuzemsku vykonatelný jen v té míře, jak je vzájemnost zaručena. To znamená, že nemůže se v tuzemsku vykonati cizozemský rozsudek, jenž, kdyby vyšel v tuzemsku, nebyl by vykonatelný v cizozemsku, zde tedy v Německu. Ale v Německu nebyl by takový výrok rozhodčí, který tu jako exekuční titul předložen, vykonatelným, neboť dle předpředposledního odstavce čsl. vyhlášky v Německu cizozemský výrok rozhodčí lze vykonati jen, když se tam napřed opatří proň rozsudek o vykonatelnosti. Tedy ani u nás nelze naopak vykonati německo-říšský výrok rozhodčí, není-li spolu předložen rozsudek o jeho vykonatelnosti. My sice na takové rozsudky zařízeni nejsme, ale to nevadí, i vymáhající věřitel může si jej opatřiti v Německu, neboť dle §u 1042 něm. c. ř. s. musí i v Německu samém vymožen býti napřed rozsudek o jeho vykonatelnosti, než se může z výroku rozhodčího vésti exekuce. Když vymáhající věřitel i v Německu, zemi, kde exekuční titul vznikl, rozsudek ten musí míti, nesmí si to hleděti ulehčovati tím, že za exekuci požádá přímo v Československu. Srv. rozh. býv. víd. nejv. soudu

čís. 4 k §u 79 ex. ř. vyd. 1915, jež došlo téhož výsledku na základě tehdejšího právního stavu, dle hořejšího vylíčení podstatně stejného.

Čís. 5192.

Příslušenstvím nemovitosti jest každá věc, uvedená s ní v takové zevní spojení, které svědčí, že věc určena jest sloužiti k její trvalé potřebě; je-li věc v tomto smyslu příslušenstvím nemovitosti, neplatí výhrada cizího vlastnictví na něm, leda že by poznamenána byla v knize pozemkové, což však přípustno jest jen při strojích.

Ustanovením §u 297 a) obč. zák. jest změněn požadavek §u 294 obč. zák., aby vlastník věc za příslušenství určil; stačí zevní spojení, ukazující na povahu příslušenství.

(Rozh. ze dne 26. července 1925, Rv I 1233/25.)

Exekuce proti družstvu byla hospodářskou záložnou vedena na jeho nemovitosti, zařízené dílem jako restaurace, dílem jako elektrické divadlo a lidové lázně. Tvrdíc vlastnické právo k některým věcem v nemovitostech těch se nalézajícím (tlakostroje, kotle, zařízení ústředního topení, zařízení lázeňské a osvětlovací), domáhala se žalující firma na hospodářské záložně vyloučení jich z exekuce. Žaloba byla o b ě m a n i ž š í m i s o u d y zamítnuta, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto d ů v o d ů: Dle exekučních spisů vede žalovaná okresní hospodářská záložna exekuci vnucenou dražbou na nemovitosti a to na pozemky, na výstavnosti, jež se na pozemcích těch nalézají, a na jich příslušenství (§ 297 obč. zák.) a, ježto budovy jsou dle odhadního protokolu určeny a zařízeny dílem jako restaurace, dílem jako elektrické divadlo a jako lidové lázně ku provozování hostinství, představení biografických a jako lázně lidové, jedná se zde o otázku, zda jsou vylučované věci příslušenstvím budov, které slouží ku provozu oněch tří podniků. Soudním ohledáním v řízení prvé stolice jest zjištěno, že vylučované předměty jsou uvedeny do spojení s budovami, že jsou určeny k trvalému provozu podniku restauračního, elektrického divadla a lázní a že se jich ku trvalému provozu těchto podniků také skutečně používá. Tvoří-li vylučované předměty příslušenství těchto budov, jsou ve vlastnictví Družstva pro provozování elektrického divadla jako knihovního vlastníka budov (§§ 293, 297 obč. zák.). Pakli nejsou příslušenstvím těchto budov, jsou vlastnictvím žalující firmy, neboť dle výpovědi svědka Karla T-a vyhradila si při prodeji všech nyní vylučovaných věcí svědkovi T-ovi právo vlastnické k veškerým těmto věcem až do úplného zaplacení kupní ceny, a jest zjištěno výpovědí téhož svědka, že kupní cena za předměty ty není dosud úplně zaplacena a Družstvo uznalo výslovně výhradu práva vlastnického žalující firmy k těmto věcem, v dopisu ze dne 5. prosince 1921 a ze dne 27. září 1922. Touto výhradou byla by však vyloučena vlastnost vylučovaných věcí jakožto příslušenství pouze v případě, kdyby ony předměty nebyly stroji ve smyslu §u 297 písm. a) obč. zák. Tento § ustanovuje, že stroje, spojené s nemovitou věcí, neplatí za příslušenství, když se souhlasem vlastníka nemovitosti v pozemkové knize jest poznamenáno, že jsou vlastnictvím jiného. Nesporno jest, že si žalující firma této knihovní poznámky nevydobyla. Zbývá tedy řešiti otázku, zda jsou vylučované věci stroji po rozumu §u 297 písm. a) obč. zák. Jsou-li stroji, staly se uvedením ve spojení s věcí hlavní jejím příslušenstvím a přestaly býti vlastnictvím firmy žalující. Tuto otázku řeší první soudce kladně, přidržuje se rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 5. prosince 1923 Rv I 1555/25 sb. n. s. čís. 3263. Rozhodnutí to vyslovilo právní větu: »Stroji ve smyslu §u 297 a) obč. zák. jsou předměty, jež podle názoru a potřeb hospodářského života slouží přímo neb nepřímo k provozu podniku.« Tomu jest tak dle náhledu odvolacího soudu i u věcí vylučovaných, jež (tlakostroj, kotel, zařízení ústředního topení, zařízení lázeňské a osvětlovací) dlužno uznati za stroje po rozumu §u 297 písm. a) obč. zák., ježto jsou ve spojení s budovami a od vlastníka budov byly zakoupeny a určeny k trvalému používání a provozu hostinství, elektrického divadla a lázní v budovách, jak odhadním protokolem zjištěno, ku provozování těchto podniků také stavebně zařízených a ku provozu tomu sloužících. Určeny jsou tedy vylučované věci vlastníkem nemovitosti k jejímu trvalému používání a dlužno je proto pokládati při nedostatku knihovní poznámky §u 297 a) obč. zák. za strojové příslušenství nemovitosti, a za vlastnictví nikoliv žalující firmy nýbrž Družstva jako vlastníka budovy, přes to, že si žalující firma vyhradila k ním právo vlastnické až do úplného zaplacení kupní ceny a že dle výsledků soudního ohledání tato výhrada jest nyní zevně označena mosaznou tabulkou na kotli připevněnou s nápisem: »Veškeré zařízení a materiál ústředního topení, vodovodu a lázní jest majetkem firmy J. K. R.« Jest lhostejno, že některé z těchto věcí nejsou v pevném spojení s budovou, neboť takového pevného spojení pojem příslušenství podle §u 294 a 297 obč. zák. nevyhledává, vždyť dle §u 297 obč. zák. poslední věta ku příslušenství patří také věci, které mají samostatnou fysickou existenci. Při tomto výkladu pojmu »stroje« není třeba prováděti důkaz, nabídnutý žalující stranou o tom, že vylučované věci nejsou stroji, totiž, že nejsou stroji ve smyslu technickém. Také na váhu nepadá, že vylučované předměty mimo onen kotel, v době, kdy žalovaná záložna poskytla úvěr Družstvu, v držbě Družstva nebyly. V tomto vybavovacím sporu rozhoduje toliko, zda žalující firmě v době výkonu exekuce příslušelo k dotčeným věcem, jak ona tvrdí, právo vlastnické, kterouž otázku první soudce právem zodpověděl záporně.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Příslušenství má ten význam, že sdílí osudy věci hlavní, pročež sleduje ji při převodních právních jednáních, jako směně (§ 1047), koupi (§ 1061), odkazu (§ 686), zastavení (§ 457 obč. zák.), leda že by způsobem nepochybným bylo něco jiného ustanoveno, zástavní právo stíhá důsledně s věcí hlavní příslušenství i tehdy, když toto k ní přibylo později (po zastavení), a to vše platí i o zabavení, pročež příslušenství nalézající se na nemovitosti může býti vzato v jakoukoli exekuci jen s nemovitostí samou (§ 252, § 140, odstavec třetí, § 146 čís. 1 ex. ř.) a ne

samostatně jako věc movitá, neboť jest součástí věci nemovité. § 294 obč. zák. stanoví, že příslušenstvím jest to, co s věcí (hlavní) bylo uvedeno v trvalé spojení, i dodává k tomu dále arci, že to platí o věcech, jež vlastník k trvalému užívání hlavní věci určil. Neurčil-li ji tedy k tomu vlastník, nýbrž někdo jiný, na př. ten, komu ji vlastník s výhradou vlastnictví až do úplného zaplacení prodal, nastávaly z toho zmatky, neboť zevní skutkový stav poukazoval na příslušenství, stav právní, v stavu tom nezjevný a tudíž tajný, tomu odporoval, a tyto zmatky, o nichž se rozpisují motivy k třetí dílčí novele stránka 159 a 160, vedly k předpisu §u 297 a) obč. zák., jenž tu provedl podstatnou změnu, působící nazpět až na ustanovení §u 294, účinek to, jenž nebyl posud ani v literatuře oceněn, aspoň ani nejnovější výklady se jím nezabývají. § 297 a) stanoví, že, uvedou-li se s nemovitou věcí ve spojení stroje, neplatí za příslušenství jen tehdy, bylo-li se svolením vlastníka nemovitosti v pozemkové knize poznamenáno, že jsou vlastnictvím někoho jiného. Zákon sice mluví jen o strojích, ale to neznamená, že, nejde-li zrovna o stroje, zůstalo všecko při starém zmatku, neboť úmysl zákonodárce byl, jak motivy výslovně několikrát praví, uspořádati poměr mezi příslušenstvím (vlastností pertinence) s jedné a výhradou vlastnictví s druhé strany, uvésti obé v soulad, tak, by platilo jedno nebo druhé, ale nikoliv obé současně, což právě zmatek působí. Zákon má zvláštní ustanovení jen o strojích proto, že to je příslušenství nejdražší, představující pravidelně celé jmění, což má za následek, že velmi zhusta neplatí se hotovými, nýbrž béře se na dluh, na splátky, rozvržené na řadu let, že tedy při nich právě výhrada vlastnictví až do úplného zaplacení nejčastěji se přihází, an dodavatel nechce se vydati v nebezpečí, že by při případné exekuční dražbě stroje jako příslušenství nemovitosti přišly k dobru hypotekárním věřitelům (§ 146 čís. 1 ex. ř.) a on sám by o kupní cenu za ně přišel, aby tedy pro případ dražby mohl si je vzíti zpět. Důvod předpisu je tedy národohospodářský: veliká cena příslušenství a pravidelnost případu; podnik nemohl by si stroje opatřiti, kdyby zákon vyhraženého vlastnictví dodavatelova nechránil. Ale chrániti je bezpodmínečně, to by zase znamenalo závratné nebezpečí pro hypotekární úvěr. Proto zákon chrání je jen tehdy, když si je dodavatel dal knihovně poznamenati, neboť pak musí úvěr o něm věděti a může se podle toho zařídit. Ale i pak chrání zákon výhradu vlastnictví jen po 5 let, neboť tuto dobu má pro poctivý a zdravý podnik za dostatečnou, by stroje zaplatil. Není-li vlastnictví dovolatelovo knihovně poznamenáno, může platiti jen v poměru mezi ním a majitelem nemovitosti jakožto odběratelem, neboť to jest poměrem čistě smluvním, ale neplatí vůči hypotekárním věřitelům, neboť pak platí zásada pertinence, že stroje, jsouce součástkou nemovitosti, sdílejí její osud jako každá jiná její částka, budou tedy s ní exekučně prodány, a nemůže je vylučovati; zákon vybavovací žalobu mu odpírá. To právě jest účelem poznámky, by na všechny strany bylo jasno; žádným jiným způsobem než knihovní poznámkou nelze tohoto účinku docíliti, i kdyby hypotekární věřitel sebe věrohodněji o vyhraženém vlastnictví dovolatelovu poučen byl; není-li tu poznámky, neplatí výhrada, žádná jiná obmyslnost hypotekárnímu věřiteli neuškodí. Avšak, nejsou-li to zrovna stroje, je-li příslušenství nějaké jiné, méněcenné, to by snad mělo požívati větších výsad, než toto příslušenství nejcennější? Zajisté že nikoli a zřejmo, že tedy o každém jiném příslušenství musí platiti totéž, co o strojích v knihách nevyznačených. Rozdíl mezi stroji a jiným příslušenstvím je jen ten, že zákon poznámku vyhraženého vlastnictví připouští toliko při strojích, nikoli i při příslušenství ostatním, neboť nelze, aby každá nepatrnost se v knihách vyhražovala. Právní osud nepoznamenané výhrady vlastnické jest tudíž vždy stejným, ať poznamenána býti mohla, ale nebyla, nebo poznamenána býti ani nemohla, ježto vzhledem k předmětu toho zákon nepřipouští. Tomu se rovná i případ, když účinek poznámky pominul (po pěti letech). Tato zásada je vyslovena skrytě již v zákoně samém, neboť, praví-li zákon, že stroje neplatí za příslušenství, je-li vlastnická výhrada na ně v knihách vyznačena, plyne úsudkem z opaku, že platí za příslušenství, když výhrada vyznačena není. Toto »platí« neb »neplatí za příslušenství«, však znamená, že platí nebo neplatí výhrada vlastnictví. To vše jasně dotvrzují motivy. Praviť se tam, že jde o otázku pro průmysl důležitou, zda a jak srovnati výhradu vlastnictví s poměrem příslušnosti, judikatura že je tu vratká a rozpory tu vznikající že vskutku se nedají řešiti jinak než zákonodárstvím — zřejmo tedy, že zákon nepokládal otázku osudu příslušenství za řešenu a chtěl řešení podati — dále, že sice pro otázku, co příslušenstvím jest, vystačí se s posavadním zákonem, obtíž ale že počíná potom, když už jisto, že stroje jsou objektivně v takovém spojení s realitou, že poměr příslušnosti založen, uplatňuje-li se, že založen za výhrady vlastnictví dodavatelova, a že tedy otázka zní: zda výhrada vlastnictví vlastnost příslušenství vylučuje, tu však že řešiti možno jen pořadem ochrany veřejné víry: ukazuje-li zevní stav věci příslušnost stroje k nemovitosti ve smyslu §u 297 obč. zák., má se považovati za příslušenství továrny, najmě ve prospěch hypotekárních věřitelů, přes vlastnickou výhradu dodavatelovu, avšak že má býti možno, tomuto se vyvarovati, a to tedy že zákon umožňuje, avšak jen tím, že vlastnická výhrada se uvede ve veřejnou patrnost. Na to se probírají prostředky této veřejné patrnosti, jako tabulky, rejstřík a pozemková kniha, a zvolena tato. Patrno, že zákon upustil od požadavku §u 294 obč. zák., by vlastník věc za příslušenství (t. j. k trvalé potřebě nemovitosti) určil, a že stačí, aby tu bylo zevní spojení ukazující na povahu příslušnosti. Zásada právní, pokud jde o příslušenství nemovitostí, je tedy nyní ta: příslušenstvím nemovitosti je každá věc uvedená v takové zevní spojení s ní, které svědčí, že věc určena jest sloužiti k její trvalé potřebě, a je-li věc v tomto smyslu příslušenstvím nemovitosti, neplatí výhrada cizího vlastnictví na něm, leda že by poznamenána byla v knize pozemkové, což však přípustno jest jen při strojích. V právním postavení vlastnické výhrady ovšem bude nejen dodavatel příslušenství, nýbrž v něm může býti i pachtýř, na př. pachtýř továrny, jenž stroje neb jiné příslušenství vnesl, ale vyhradil si, že si je vezme zpět, až pacht skončí, a podobně nájemce bytu, jenž pod touž podmínkou vnesl elektrické vedení a pod., kteří všichni dříve touto výhradou vlastnictví vlastnost příslušenství mařili, ale nyní nemohou. Že to jest jedině možné praktické řešení, jest na jevě. Vybavovací žalobu na příslušenství nebylo by lze připouštěti jinak, než proti takovému hypotekárnímu věři-

teli, který byl obmyslným, t. j. o cizím vlastnictví k příslušenství při nabytí hypotekárního práva věděl nebo věděti mohl, jinak by musila býti chráněna jeho důvěra v knihy, sice by všecek hypotekární úvěr byl podvázán. Také by dále připuštěna býti musila vylučovací žaloba proti těm hypotekárním věřitelům, kteří nabyli hypotečního práva dříve, než stroje, neb jiné příslušnosti do nemovitosti přišly, jako v souzeném případě z větší části, neboť ti by nemohli říci, že měli při nabytí za to, že příslušenství to patří hypotečnímu dlužníku. Avšak pak by poměr k různým hypotekárním věřitelům mohl býti různým: jedni by byli věděli o výhradě vlastnictví, druzí ne, jedni by byli obmyslní a druzí bezelstní, a dále jedni by byli hypotečního práva nabyli před vnesením příslušenství a druzí po něm a tak by proti některým výhrada vlastnictví platila, proti druhým však nikoli, a když by exekuci vedli ti i ti, nárok vybavovací by proti jedněm místo měl, proti druhým však nikoli, což by byl zmatek. Pořádek věcí vyžaduje, aby proti všem platilo totéž: proto výhrada neplatí proti nikomu, ať byl viry jakékoli a nabyl kdykoli, nebyla-li knihovně poznamenána. S tím musí každý vnositel příslušenství počítat a jinak se krýti, není v tom tedy žádné nespravedlivosti. Že však v souzeném případě jde o příslušenství v objektivním smyslu, shora vyloženém, o tom nemůže býti vzhledem ku stavu věci nižšími stolicemi na základě soudního ohledání zjištěného žádné pochyby. Bylo tedy, protože výhrada žalobkynina vlastnictví v knihách poznamenána není a vzhledem k povaze valné části sporných věcí ani poznamenána býti nemohla, ježto to nejsou stroje, tak rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 5193.

Pro nárok na náhradu ve smyslu §u 394 ex. ř. jest nerozhodno, proč navržené opatření ukázalo se neoprávněným.

(Rozh. ze dne 4. srpna 1925, R I 589/25.)

Soud prvé stolice zamítl návrh, by byla navrhovateli přisouzena náhrada dle §u 394 ex. ř. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, v jednání pokračoval a znovu rozhodl. Důvody: Podle ustanovení §u 394 ex. ř. má strana, k jejímuž návrhu bylo povoleno prozatímné opatření, dáti odpůrci náhradu za všechny škody prozatímním opatřením mu způsobené, když buďto nárok, ohroženou stranou tvrzený, byl právoplatně oduznán, nebo když se jinak žádost objevila neodůvodněnou anebo konečně, promeškala-li strana lhůtu k podání žaloby nebo k vedení exekuce. V tomto případě sluší toliko posouditi, zda jest tu případ neodůvodněné žádosti za povolení prozatímného opatření. Prvý soudce odůvodnil své usnesení poukazem na prozatímné opatření povolené usnesením ze dne 3. října 1924. Žadatel žádal však náhradu škody, vzniklé mu prozatímním opatřením, jež bylo povoleno usnesením ze dne 30. července 1924 a bylo pak jako bezdůvodně povolené zrušeno. V tomto případě jde tedy o prozatímní opatření, jež povoleno bylo pro nedostatek zákonných podmínek neprávem a zrušeno bylo k stížnosti usnesením soudu rekursního, které rozhodnutím nejvyššího soudu nabylo moci práva. Objevila se proto žádost za povolení prozatímného opatření naprosto neodůvodněnou a bylo, poněvadž jest tu předpoklad §u 394 ex. ř. na exekučním soudu, by o náhradních nárocích jednal a výši jejich vyšetřil. (Srovnej Neumann kom. ex. z r. 1909—1910 str. 1142.) Toho však prvý soud, maje mylně za to, že není tu vůbec předpokladu k požadování náhrady, neučinil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle předpisu §u 394 ex. ř. jest, jak soud rekursní již dovodil, ten, na jehož návrh prozatímní opatření bylo povoleno, povinen, nahraditi odpůrci majetkové újmy, povolením prozatímního opatření mu vzniklé, mimo jiné také tehdy, když žádost za prozatímní opatření i jinak ukázala se neoprávněnou. Z toho plyne, že důvod, pro který prozatímní opatření ukázalo se neopravněným, pro odpůrcův nárok na náhradu ve smyslu §u 394 jest nerozhodným, že nárok ten nelze posuzovati dle XXX. hlavy obč. zák., nýbrž jedině podle ustanovení §u 394 ex. ř., které tvoří výjimku ze všeobecné zásady §u 1295 obč. zák. Nelze proto přisvědčiti mínění stěžovatele, že není odpůrci náhradou povinen, ježto nejen nárok, o jehož zajištění žádal, nýbrž i nebezpečí osvědčil, takže jeho návrh na povolení prozatímního opatření obsahoval všechny věcné zákonné předpoklady a jenom proto byl zamítnut, že nárok uznán byl soudy za nárok peněžní, pro který jím volený zabezpečovací prostředek (správa pachtovních práv) dle §u 379 ex. ř. byl uznán nepřípustným, na čemž ho ni sebe menší vina nestíhá, zvláště když později ku zajištění jeho odpůrčího nároku ohledně vykonatelného pohledávání 50.000 Kč na témže skutkovém podkladě pravoplatně povoleno bylo prozatímní opatření správou těchže pachtovních práv. Poněvadž, jak svrchu uvedeno, pro nárok odpůrců na náhradu ve smyslu §u 394 ex. ř. jest nerozhodno, proč navržené prozatímní opatření ukázalo se neoprávněným, nýbrž k odůvodnění tohoto nároku stačí prostě skutečnost, že povolené prozatímní opatření ukázalo se neoprávněným, jak tomu v tomto případě skutečně jest, posoudil soud rekursní věc správně, uznav, že předpoklady odpůrcova nároku ve smyslu §u 394 ex. ř. tu jsou.

Čís. 5194.

Věcné nedostatky protokolárního odvolání nemůže zástupce chudých po lhůtě §u 464 c. ř. s. opraviti, třebas mu byla soudem k tomu dána nová lhůta.

(Rozh. ze dne 4. srpna 1925, R I 593/25.)

Soud druhé stolice nevyhověl 1. rekursu žalobce do usnesení prvého soudu, jímž byl zamítnut žalobcův návrh na navrácení k předešlému stavu pro zmeškání odvolací lhůty a 2. odmítl žalobcovo odvolání do rozsudku prvého soudu. Důvody: ad 1. Soud prvé stolice zamítl návrh strany žalující na navrácení k předešlému stavu pro zmeškání lhůty odvolací z toho důvodu, že prý odvolání bylo podáno úředním zástupcem chudých včas, takže není tu vůbec promeškání procesního

úkonu. Stěžovatel správně napadá toto právní stanovisko prvého soudu. Jak ze spisů plyne, byl rozsudek soudu stolice prvé doručen žalující straně k rukám jejího zástupce chudých vrchního kancelářského oficiála Aloisa R-a dne 2. dubna 1925. Dne 16. dubna, tedy v poslední den odvolací lhůty sepsal soud prvé stolice s Aloisem R-em jako zástupcem chudých protokolárně odvolání, které vyčerpává se v pouhém prohlášení, že podává z opatrnosti ku zemskému soudu civilnímu v Praze jako soudu odvolacímu odvolání, když byl poručník nezletilého žalobce, jemuž rozsudek s příslušným ponaučením zaslal, odvolání do tohoto dne nepodal. Postup tento zřejmě odporuje znění druhého odstavce §u 465 c. ř. s., který dopouští, by odvolání bylo protokolárně sepsáno jen v místech, kde nemají sídla aspoň dva advokáti; v místě soudu prvé stolice však sídlí advokátů více, takže bylo nepřípustno, odvolání podávati protokolárně. Když však již tak se stalo, mělo odvolání býti sepsáno ve formě, odpovídající předpisům §u 467 c. ř. s., zejména mělo obsahovati nejen důvody odvolací, nýbrž i návrh odvolací, jak i předpisuje třetí odstavec §u 465 c. ř. s., který zdůrazňuje, že opomenutí těchto náležitostí má za následek, že odvolání nelze pokládati za řádný spis odvolací (§ 471 čís. 3 a 474 odstavec druhý c. ř. s.). Také nešetřil soudce prvý předpisu §u 90 zákona o soudní organisaci a nepověřil ihned úředníka soudního, by ještě téhož dne sepsal řádný spis odvolací (srv. Neumannův Komentář k c. ř. s. str. 1389). Z toho plyne, že nelze pouhé protokolární prohlášení zástupce chudých, že podává odvolání, pokládati vůbec za odvolání po rozumu c. ř. s. a že prvý soudce způsobem právně nepřípustným pokládá odvolání pouze za vadné po stránce formální a povolil lhůtu k sepsání spisu odvolacího do 28. dubna 1925 advokátem, který bude ustanoven výborem advokátní komory. Že naprostý nedostatek odvolacích důvodů a návrhu odvolacího není pouhou formální vadou, a že nemůže býti napraven dle §§ 84 a 85 c. ř. s., nýbrž že jest podstatnou vadou odvolání, která činí odvolání vůbec nepřípustným dle §u 471 čís. 3 a 474 odstavec druhý c. ř. s., zdůraznilo také ministerstvo spravedlnosti ve svých vysvětlivkách k §u 462 c. ř. s. Advokát jako zástupce chudých smí napraviti jen formální poklesky, jakými jsou scházející označení odvolacího soudu, nebo scházející podpis advokáta, nesmí však teprve sestrojiti odvolací důvody i odvolací návrhy. Vždyť odvolání jím podané jest jen reprodukcí odvolání formálně vadného, pak-li této povahy nemá, jest odvolání z brusu novým, které dlužno také časově posuzovati pouze a jedině podle času, kdy bylo advokátem podáno. Veškeré tyto úvahy zcela správně právnicky postřehl stěžovatel, který dne 28. dubna 1925 podal návrh na navrácení v předešlý stav dle §u 146 c. ř. s., vida, že odvolání vůbec nebylo podáno včas. Byl to jedině možný právní prostředek, který mu zákon poskytoval. Než důvod, který proto uvádí, nemůže obstáti. Pouhá skutečnost, že strana žalující jest osobou práva neznalou, nemůže býti pokládána za takovou příhodu, která by byla nepředvídanou, nebo neodvratitelnou po rozumu §u 146 c. ř. s. Byl-li rozsudek doručen straně žalující již dne 2. dubna 1925, měla dosti času, by během čtrnáctidenní lhůty odvolací dosáhla jmenování advokáta výborem advokátní komory, který by byl včas odvolání v řádné formě podal, a ostatně mohl zástupce chudých posud zřízený řádnou informací u soudu, když již sám formy neznal, nabýti nutných znalostí o formách spisu odvolacího. Jest ostatně spisy zjištěno, že rozsudek byl jím intimován poručníku a že také tento vůbec neuznal za hodno odvolání podati, a že zástupce chudých podal odvolání »jen z opatrnosti«. Dlužno zdůrazniti, že hlavní vinu na opozděném podání odvolání má žalující strana, že se o věc vůbec nestarala a teprve v poslední den lhůty odvolací podala odvolání, které jest svou formou i obsahem nepřípustným. Poněvadž tu není předpokladu §u 146 c. ř. s., nemohlo býti vyhověno návrhu na navrácení ve stav předešlý, i bylo usnesení soudu stolice prvé, ovšem ze zcela jiných důvodů, jež byly uvedeny, potvrzeno. Ad 2. Již z vylíčení věci k 1. vyplývá, že odvolání podané dne 16. dubna 1925 nelze vůbec za odvolání pokládati, což také uznává sám právní zástupce žalující strany, čehož logickým důsledkem jest, že odvolání sepsané právním zástupcem žalující strany teprve dne 28. dubna 1925 jest opožděno, takže nezbylo než odvolání to v neveřejném sezení dle §§ 471 čís. 3 a 473 a 474 odstavec druhý c. ř. s. z tohoto důvodu odmítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Po stránce formální sluší uvésti, že stěžovatel napadá usnesení soudu druhé stolice, kterým odvolání žalobcovo bylo odmítnuto, jako usnesení soudu rekursního dovolacím rekursem, ačkoli napadené usnesení jest usnesením soudu odvolacího, které napadnouti bylo rekursem, nikoli dovolacím rekursem. Ve věci samé řešiti jest otázku, zda odvolání zástupcem chudých Aloisem R-em, vrchním kancelářským oficiálem u okresního soudu v M. dne 16. dubna 1925, v poslední den lhůty odvolací do protokolu podané, považovati lze za odvolání, a odpovídá předpisům §u 467 c. ř. s., zvláště předpisu §u 467 čís. 3 c. ř. s. Otázku tuto zodpověděl soud odvolací v napadeném usnesení záporně a soud nejvyšší, sdíleje plně právní názor soudu odvolacího, poukazuje stěžovatele především na důvody napadeného usnesení. Dle obsahu protokolu ze dne 16. dubna 1925 jest jisto, že odvolání zástupcem chudých do tohoto protokolu za žalobce podané neobsahuje ani důvodů odvolacích ani návrhu a že tudíž předpisu §u 467 čís. 3 c. ř. s. neodpovídá. Poněvadž nedostatky tyto nejsou nedostatky formálními, nýbrž nedostatky věcnými, ze kterých odpůrce nabyl práva, by strana obmeškalá, v tomto případě žalobce, zůstal se zameškaným přednesem vyloučen, nemohl soud prvé stolice dle předpisu §u 84 a 85 c. ř. s. s tímto odvoláním naložiti jako jen formálně vadným. Když tomu tak, nemohl právní zástupce, soudem prvé stolice pro žalobce ustanovený, nabýti práva, by tyto věcné nedostatky žalobcova odvolání ve lhůtě mu do 28. dubna 1925 stanovené, opravil, neboť tímto ustanovením právního zástupce chudých pro žalobce nemohla býti neprodlužitelná 14denní lhůta §u 464 c. ř. s. do 28. dubna 1925 prodloužena. Okolnost, že soudce prvé stolice ony věcné nedostatky žalobcova odvolání, v čas podaného, považoval jen za nedostatky formální a proto s ním jako jen formálně vadným naložil, nemůže nic změniti na tom, že protokolární odvolání žalob-

covo ve lhůtě §u 464 c. ř. s. podané věcně předpisům §u 467 c. ř. s. nevyhovovalo a tudíž odvoláním skutečně nebylo. Muselo proto odvolání, podané právním zástupcem chudých, žalobci po uplynutí lhůty odvolací ustanoveným pokládáno býti za odvolání nové, a, poněvadž podáno bylo po uplynutí 14denní lhůty §u 464 c. ř. s., jest jeho odmítnutí soudem odvolacím stavem spisů i zákonem plně odůvodněno. Otázky, jak daleko sahají práva právního zástupce k odstranění formálních vad odvolání jedné ze stran ustanoveného, zvláště zda je povinen předpisům zákona neodpovídající odvolání prostě svým podpisem krýti, či zdali a pokud může při odstraňování formální vady nové podání předpisům zákonným odpovídající ve lhůtě mu stanovené učiniti, byly zodpověděny rozhodnutím tohoto Nejvyššího soudu pod číslem 983 sb. n. s. uveřejněným a poukazuje se proto stěžovatel se svými dotyčnými vývody na toto rozhodnutí, jehož odůvodnění Nejvyšší soud i v tomto případě shledává případným. Za tohoto stavu věci jest nerozhodno, zdali soud prvé stolice měl dle předpisu §u 85 odstavec druhý c. ř. s. formálně vadné odvolání žalobci vrátiti a zdali právní zástupce žalobcův podáním návrhu na vrácení do předešlého stavu sám uznal, že odvolání dne 16. dubna 1925 do protokolu dané za odvolání vůbec nelze pokládati a není proto potřebí otázkami těmito blíže se zabývati. Totéž platí o vývodech rekursu, že jde zde o nezletilce zvláštní ochrany zákona požívajícího a že proto nebude lze právní názor soudu odvolacího v napadeném usnesení vyslovený sdíleti, neboť předpis §u 464 c. ř. s. a předpis §u 467 čís. 3 c. ř. s. platí pro všecky sporné strany, tedy i pro nezletilce, jsou-li spornou stranou, jak tomu jest v tomto případě.

Čís. 5195.

Tím, že zastavená část pozemkové parcely není dosud knihovně vyznačena jako parcela stavební, nestává se nemovitostí, v pozemkové knize nezapsanou (§ 90 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 4. srpna 1925, R I 594/25.)

Soud prvé stolice povolil exekuci vnuceným zřízením zástavního práva a to zájemným popsáním stavení na pozemku čkat. 816/94, dílci to parcely čkat. 816/1, zapsané ve vložce 1381 zemských desk. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Prvý soud vyhověl návrhu vymáhajícího věřitele, avšak neprávem, neboť dům postaven jest na dílci poz. parcely čkat. 816/1, kterážto parcela dosud nedělena jest zapsána ve vložce čís. 1381 desk zemských. Dle §u 90 ex. ř. jest třeba k nabytí práva zástavního, by nemovitost, která v zástavu má býti vzata, byla zájemně popsána, když nemovitost, na jejímž podílu pro vykonatelnou pohledávku má býti zřízeno právo zástavní, není zapsána v knize veřejné. Dle samého tvrzení vymáhajícího věřitele jest poz. parc. čkat. 816/1 zapsána ve vložce čís. 1381 desk zemských. Nerozhoduje, že v deskách zemských dosud dělení na poz. parc. čkat. 816/94 vyznačeno nebylo, neboť rozhodnou jest tu jedině okolnost, že celá poz. parc. čkat. 816/1 v knize veřejné zapsána jest. Důsledkem toho nemůže vymáhající věřitel návrh opírati o § 90 ex. ř., nýbrž jedině o ustanovení §u 88 ex. ř., k čemuž exekuční návrh nesměřuje. Dům postavený na dílci poz. parcely čkat. 816/1, označeném jako 816/94 a dosud knihovně nevyznačeném, tvoří dle §u 297 obč. zák. příslušenství nemovitosti a postihuje jej exekuce na nemovitost, na které jest postaven (§ 140 ex. ř.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Soud rekursní právem zamítl návrh vymáhajícího věřitele na povolení exekuce zájemným popsáním stavení, vybudovaného na pozemku čkat. 816/94, poněvadž, jak soud rekursní v napadeném usnesení správně vyvodil, nejde zde o nemovitost v knize veřejné nezapsanou, když pozemek čkat. 816/94 jest částí parcely č. 816/1, zapsané ve vložce 1381 zemských desk. Okolnost, že parcela kat. čís. 816/94, tvořící dílec pozemkové parcely čkat. 816/1, zapsané v zemských deskách, dosud v pozemkové knize okresního soudu zapsána není, nečiní dílec tento nemovitostí ve veřejné knize vůbec nezapsanou, jakou předpokládá § 90 ex. ř. Opačný, v dovolacím rekursu hájený názor neodpovídá ani stavu věci ani zákonu.

Čís. 5196.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n.). Okna (k vyložení zboží používaná), která nejsou ani samostatnou částí bytu, ani jakékoliv jiné místnosti, nemohou býti samostatným předmětem nájemní nebo podnájemní smlouvy; zákon na ochranu nájemníků se na ně nevztahuje.

(Rozh. ze dne 4. srpna 1925, R I 595/25.)

Majitelka domu domáhala se na žalovaném vyklizení dvou oken bytu v jejím domě, jichž žalovaný používal ku výkladu zboží. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud napadený rozsudek zrušil a odmítl žalobu pro zmatečnost §u 477 čís. 6 c. ř. s., maje za to, že vzhledem k předpisu zákona na ochranu nájemců mohlo se zrušení státi toliko svolením soudu k výpovědi v řízení nesporném.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil spisy odvolacímu soudu s poukazem, by, nehledě k domnělé zmatečnosti, znovu rozhodl.

Důvody:

Nelze přisvědčiti názoru soudu odvolacího, který obě strany ve svých rekursech napadají, že žalobkyně může se vyklizení oken domáhati jedině výpovědí z bytu a, poněvadž dle zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. o ochraně nájemníků tak jedině v cestě nesporné učiniti může, že jest tu zmatečnost rozsudku soudu prvé stolice a řízení jemu předcházejícího ve smyslu §u 477 čís. 6 c. ř. s. K vyvrácení tohoto

názoru stačí poukaz k tomu, že nejde zde o byt, nýbrž o okna, která nejsou ani samostatnou částí bytu, ani jakékoliv jiné místnosti a nemohou proto samostatně býti předmětem nájemní nebo podnájemní smlouvy (§ 30 zákona), takže zákon o ochraně nájemníků se na ně vztahovati nemůže. Leč ani, kdyby tomu tak nebylo, nebylo by lze onomu názoru soudu odvolacího přisvědčiti, poněvadž dle obsahu žaloby nedomáhá se žalobkyně výpovědi smlouvy nájemní, nýbrž jen vyklizení sporných oken z toho důvodu, že žalovaný jich užívá protiprávně, bez jakéhokoliv právního důvodu. O tom, zda žalovaný užívá oken bez právního důvodu, či zda užívá jich na základě smlouvy nájemní, nemůže býti rozhodováno v řízení nesporném, nýbrž jedině v řízení sporném rozsudkem. Stanovisko odvolacího soudu, že žalovaný oněch oken užívá na základě smlouvy nájemní, nemůže proto vésti ke zrušení napadeného rozsudku a celého předchozího řízení z důvodu zmatečnosti dle §u 477 čís. 6 c. ř. s.

Čís. 5197.

Obecní zřízenci (zákon ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n.). Ustanovení §§ 6, 7 zákona platí jen pro zřízence, kteří byli zvoleni po provedené veřejné soutěži obecním zastupitelstvem.

Obecní zastupitelstvo nemůže své jmenovací právo platně převésti na správu městského podniku.

(Rozh. ze dne 4. srpna 1925, Rv I 1024/25.)

Žalobce byl přijat správcem obecní elektrárny za výpomocného dělníka. Žaloba, jíž domáhal se na žalované obci udělení definitivy, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Odvolací soud neposoudil věc po právní stránce (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) mylně, vysloviv, že žalobce žalobní nárok nemůže opříti o předpis §§ 6 a 7 zákona čís. 16/1920, protože ustanovení to má platnost jen pro zřízence, kteří byli zvoleni po provedené veřejné soutěži obecním zastupitelstvem. Stejně rozhodl nejvyšší soud za podrobného odůvodnění již ve svém rozhodnutí, uveřejněném pod čís. 3807 sb. n. s. Tam byla také vyslovena a blíže odůvodněna zásada, že stranám není dáno na vůli, by veřejnoprávní předpisy o tom, jak se zřízenci ustanovují, libovolně měnily a zakládaly právní účinky, podmíněné určitou formou, bez zachování této formy. Nemůže proto obecní zastupitelstvo jmenovací právo, jemu podle §u 6 zmín. zákona příslušející, platně převésti na správu městské elektrárny, takže osoby — a tudíž ani žalobce — touto najaté nelze míti za zřízence ustanovené podle §u 6 cit. zák., kterým by přináležel nárok na trvalé ustanovení. Neprávem poukazuje žalobce k §u 3 cit. zák. Ten praví jen, kdo podle něho zřízencem jest. Zda má nárok na trvalé ustanovení, není řečeno tam, nýbrž je řečeno v §§ 6—8 ohledně osob po účinnosti zákona ustanovených a v §u 25 ohledně osob, které byly ustanoveny dříve, než tento zákon nabyl platnosti. Marně se žalobce také dovolává předpisů o přijímání legionářů do veřejných služeb a o úlevách při tom jim poskytnutých, neboť i tyto předpisy a zejména i ustanovení §u 16 nař. ze dne 20. prosince 1920 čís. 12 sb. z. a n. předpokládají přijetí zřízence-legionáře do služby činiteli povolanými, čehož se právě žalobci, jak již dolíčeno, nedostává. Stejně se u žalobce nedostává předpokladů pro použití §u 25 zákona čís. 16/1920 v jeho prospěch, jak správně dolíčil odvolací soud, poukazuje k tomu, že žalobce v rozhodné době od 12. ledna 1920 do 12. dubna 1920 ve službách žalované obce vůbec nebyl. Okolnost tu žalobce sám v odvolání — ovšem v plném rozporu s nynějším svým názorem — zdůrazňoval, uváděje, že jeho služební poměr tehdy byl zrušen a že teprve dne 15. září 1920 byl do služby znovu přijat. Nemohl proto ono prohlášení podle §u 25 cit. zák. učiniti, neboť nadpis §u 25 a jeho celé znění nedovolují pochybností, že vysloviti se ve smyslu odst. 2 tohoto §u mohou toliko osoby, které byly za zřízence již ustanoveny a jejichž služební poměr ještě trvá.

Čís. 5198.

Okolnost, že firma kupce jednotlivce není v obchodním rejstříku zapsána, nezakládá její procesní nezpůsobilosti.

(Rozh. ze dne 4. srpna 1925, R II 218/25.)

V řízení o žalobě proti firmě M. prohlásil soud prvé stolice k návrhu žalobce dosavadní řízení za zmatečné, ježto žalovaná firma neexistuje. Rekursní soud zamítl k rekursu žalované žalobcův návrh, by řízení bylo prohlášeno zmatečným. Důvody: Žalobce oznámil procesnímu soudu, že strana žalovaná není v obchodním rejstříku zapsána a proto neexistuje. Navrhl, by dosavadní řízení bylo zrušeno jako zmatečné, a soud procesní tomu návrhu napadeným usnesením vyhověl. Stížnost do tohoto usnesení jest opodstatněna. Soud procesní neuvádí, proč žalovaná firma dle jeho náhledu neexistuje, odvolávaje se pouze na tvrzení žalobcovo, že žaloba byla podána proti firmě neexistující. Z podání strany žalující plyne, že firma žalovaná neexistuje proto, poněvadž není zapsána v obchodním rejstříku. Pokud se soud procesní ztotožňuje s tímto názorem, jest jeho právní náhled mylným, neboť není třeba, by firma byla zapsána do obchodního rejstříku za tím účelem, by někdo mohl pod firmou tou platně jednati. I podpis firmy, v obchodním rejstříku ještě nezapsané, váže dotyčnou osobu (Staub-Pisko ad čl. 15 obch. zák.). V tomto případě prodal žalobce žalované straně vagon dřeva; žalovaná firma připouští, že 5799 Kč 94 h po splatnosti žalobci zaplatí. Není proto sporu o tom, kdo jest vlastně žalován, to tím méně, když Anna M-ová ve své stížnosti výslovně připouští, že firmu tu representuje.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Názoru rekursního soudu, že v tomto případě žalovaná firma má procesní způsobilost, sluší přisvědčiti. Firma obchodníka jest jménem, pod kterým obchod provozuje. Netvoří však samostatného právního podmětu vedle nebo mimo něho a nerozeznává se také u obchodníka jednotlivce mezi jeho soukromým a obchodním jměním. Není proto třeba zápisu firmy kupce jednotlivce do obchodního rejstříku k tomu, aby mohl pod firmou platně jednati. Když Anna M-ová, jak soud rekursní uvedl, připouští, že žalovanou firmu representuje, t. j. že žalovaná firma jest jménem, pod kterým ona obchod provozuje a že ona to byla, která pod jménem žalované firmy sporný obchod se žalobcem uzavřela, není zde nedostatku procesní způsobilosti na straně žalované ve smyslu §u 7 c. ř. s., ač firma není v rejstříku obchodním zapsána, neboť není právním podmětem, který by trval mimo obchodníka, v tomto případě Annu M-ovou (rozhodnutí tohoto soudu uveřejněné pod čís. 3043 sb. n. s.). Když tomu tak, není, jak soud rekursní v napadeném usnesení vyslovil, sporu o to, kdo jest vlastně žalován, a obavy stěžovatelky v dovolacím rekursu, že rozsudek proti žalované firmě působiti bude jen proti firmě, nikoli však proti Anně M-ové, nejsou důvodny, jest však třeba odstraniti je tím, že v rozsudku při označení žalované strany bude totožnost žalované firmy s Annou M-ovou výslovně naznačena.

Čís. 5199.

Lze povoliti přímo bez předchozího zabavení prodej zájemně pro činžovní pohledávku popsaných svršků.

Účel a význam zájemného popsání.

Ve vyrovnávacím řízení zůstává zákonné zástavní právo pronajímatelovo (§ 1101 obč. zák.) odlučovacím právem, pro které může býti vedena exekuce i za vyrovnacího řízení. Je lhostejno, zda při zahájení vyrovnávacího řízení exekuce již započala a v jakém je období; není ani třeba, aby v té době byl zde již exekuční titul.

(Rozh. ze dne 6. srpna 1925, R I 623/25.)

Usnesením ze dne 17. března 1925 bylo o jmění Jana W-a zahájeno řízení vyrovnací. Dne 4. března 1925 podal Heřman R. proti Janu W-ovi žalobu o zaplacení dlužné činže a zároveň žádal o zájemné popsání vnesených svršků. Tomuto návrhu bylo vyhověno, rozsudkem pro zmeškání ze dne 19. března 1925 bylo pak pravoplatně vyhověno žalobě. Návrh Heřmana R-a, by byl povolen prodej zabavených svršků, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud návrhu vyhověl. Důvody: Již před zahájením vyrovnacího řízení nabyl vymáhající věřitel podle §u 1101 obč. zák. zákonného zástavního práva na vnesených svrškách povinného ku zajištění případných nedoplatků činžovních. Uplatnění tohoto zástavního práva stalo se soudním popsáním dlužníkových svršků. Ovšem bylo toto zástavní právo zprvu podmíněným a na tom závislým, že bude pro činžovní pohledávku dosaženo vykonatelného titulu. Podmínka tato byla splněna. Poukaz na § 10 (1) vyr. řádu, jenž prý vadí návrhu, by zástavní právo bylo realisováno, jest lichým. Především přehlíží prvý soud, že onen předpis zákona nedovoluje pouze nabytí soudcovského zástavního nebo úkojného práva po zahájení vyrovnacího řízení, že však tu jde o zástavní právo zákonné, jež již před zahájením vyrovnání tu bylo a také bylo uplatněno. Nebylo proto zapotřebí, by po zahájení vyrovnání spolupůsobil soudce k založení zástavního (úkojného) práva. Dle §u 11 vyr. ř. nejsou oddělná práva, a takové bylo pro vymáhajícího věřitele založeno výkonem zájemného popsání, dotčena zahájením vyrovnacího řízení. Ani ustanovení §u 12 (1) vyr. ř. nebrání uskutečnění zástavního práva, ježto předpis ten vztahuje se jen na soudcovská zástavní práva, nikoliv však na zástavní práva zákonná nebo smluvní, jichž bylo nabyto již před zahájením vyrovnacího řízení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovateli jest napadené usnesení rekursního soudu právně mylným ve dvou směrech: a) Především proto, poněvadž rekursní soud povolil přímo prodej zájemně pro činžovní pohledávku popsaných svršků bez předcházejícího zabavení. Stěžovatel míní v této příčině, že zájemné popsání není zabavením, nýbrž prozatimním opatřením, kterým se neuskutečňuje zástavní právo. Míní, že to vyplývá z článku XIII. čís. 6 uvoz. zák. k ex. řádu ve spojitosti se článkem XXVII. a poukazuje na literaturu (Neumann Exekutionsordnung II. vydání str. 750 ku §u 264 ex. ř.) a judikaturu. b) Za druhé proto, poněvadž rekursní soud nepřihlížel, že nabytí soudcovského práva zástavního jest na překážku zahájení vyrovnacího řízení, a poukazuje v této příčině na § 10 vyr. řádu. Leč těmito vývody nebylo vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění napadeného usnesení. Ad a) Byť i šlo o prozatimní opatření, přece jenom vyplývá z dvorního dekretu ze dne 5. listopadu 1819, čís. 1621 sb. z. s., a z předpisu §u 1101 obč. zák., že neběží při zájemném popsání o to, by zástavní právo bylo teprve uskutečněno, anebo zákonitě proměněno bylo v soudcovské právo zástavní, nýbrž o to běží, jak to řečený dvorský dekret výslovně uvádí, by zákonné zástavní právo bylo ochráněno a zabezpečeno, jmenovitě proti nebezpečenství vyvlečení vnesených svršků a aby pronajímateli opatřen byl důkaz, na které věci se podle §u 1101 obč. zák. vztahuje jeho zákonné právo zástavní. Tento význam zájemného popsání nebyl oslaben předpisem §u 139 III. dílčí novely, naopak byl tento význam zvýšen a prohlouben novou úpravou předpisu §u 1101 obč. zák. Poněvadž jest zájemným popsáním zákonné právo zástavní přesně zjištěno, může zajisté, jakmile jsou splněny další předpoklady každého řízení exekučního (§§ 1 a 7 ex. řádu), — průkaz řádného titulu exekučního — podle §u 264 odstavec prvý ex. ř. přistoupeno býti přímo ku povolení prodeje, neboť toto zahrnuje v sobě povolení proměny zákonného, protokolem o zájemném popsání na jisto postaveného práva zástavního v exekuční právo zástavní, což se podle nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 16. dubna 1898, čís.

8854 vykonává pouhou poznámkou na protokole o zájemném popsání a zápisem takto exekučně zabavených věcí do zájemného rejstříku. Tomuto pojetí nebrání ministerstvem spravedlnosti ve výnosu ze dne 6. března 1902, čís. 4121 projevený právní názor, že zájemné popsání není úkonem exekučním, jmenovitě exekucí ku zajištění, nýbrž prozatimním opatřením podle článku XXVII. ve smyslu druhého odstavce druhého dílu exekučního řádu, neboť byla již vyložena zvláštní povaha a zvláštní účel tohoto prozatimního opatření, při čemž jest se zmíniti o tom, že při něm přicházejí podle čl. XXVII. odstavec prvý uvoz. zák. k ex. řádu předpisy exekučního řádu v úvahu jenom ve příčině řízení (§§ 378 ex. ř., 402 ex. ř.), naproti tomu vydáním exekučního řádu zůstaly nedotčeny hmotné předpoklady pro povolení zájemného popsání, že tedy zejména není zapotřebí, by osvědčena byla činžovní pohledávka a by osvědčeno bylo nebezpečenství, neboť zájemné popsání povoliti jest jedině podle žaloby o činži. Posléze sluší poukázati k tomu, že zájemným popsáním na jisto postavené zákonné právo zástavní podle §u 1101 obč. zák. nepozbývá hmotněprávního rázu ani tím, že jest uplatňováno řízením exekučním, neboť dává oprávněnému při rozvrhovém řízení právo na úkoj v pořadí jemu vlastním. Ad b) Z toho v druhé příčině vyplývá, že ve vyrovnávacím řízení zůstává zákonné právo zástavní pronajímatelovo (srv. § 48 čís. 4 konk. řádu) odlučovacím právem, pro které může býti vedena exekuce i za vyrovnávacího řízení (§ 11 čís. 1 vyrov. řádu) a je při tom lhostejno, zda při zahájení vyrovnávacího řízení exekuce již započala, v jakém jest období, ba ani není zapotřebí, by v té době tu byl již titul exekuční. To však všecko vyložil již rekursní soud obsažně a přiléhavě, pročež postačí, bude-li poukázáno ku správnému odůvodnění napadeného usnesení.

Čís. 5200.

Vysouzením odpůrčího sporu proti tomu, pro něhož bylo na nemovitosti vloženo zástavní právo, nestalo se ještě vůči žalobci bezúčinným právo knihovní přednosti, postoupené žalovaným třetí osobě.

Odpor, směřující proti přední hypotece, nemá, byl-li vysouzen, v zápětí, že by se zadnější zástavní věřitelé posunuli ku předu, nýbrž místo, uvolněné odstraněním odporovatelné hypoteky, připadne odporovavšímu věřiteli.

(Rozh. ze dne 6. srpna 1925, R I 645/25.)

V odpůrčím sporu proti Filoméně V-ové vymohl si vymáhající věřitel rozsudek, že zástavní právo, vložené na nemovitosti Josefy V-ové pod pol. čís. 80 pro pohledávku Filomény V-ové 15.000 Kč jest bezúčinným vůči jeho pohledávce, váznoucí na téže nemovitosti pod pol. čís. 86. Filoména V-ová postoupila již dříve knihovní přednost pohledávce Štěpánky H-ové 7.000 Kč, váznouci pod pol. 81. V rozvrhovém řízení za exekučně prodanou nemovitost Josefy V-ové vyhověl soud prvé stolice odporu vymáhajícího věřitele proti přikázání pohledávky 15.000 Kč Filoméně V-ové pod pol. 80, zamítl však jeho odpor proti přikázání pohledávky Štěpánky H-ové a uvedl v tomto směru v důvodech: Vymáhající věřitel nevstupuje do přednostního pořadí napadené pohledávky, nýbrž může jen žádati, by k napadené pohledávce nebyl vzat zřetel při výpočtu toho, čeho se má dostati vymáhajícímu věřiteli z nejvyššího podání. Naprosto nemůže se domáhati v tomto případě uspokojení před pohledávkami jeho pohledávce předcházejícími a napadené pohledávce následujícími, ježto zajištění pro tyto pohledávky nepozbyla vůči němu účinnosti. K tomu přistupuje ještě, že výsledek vnucené dražby ukázal, že pohledávce vymáhajícího věřitele nebylo by se dostalo z nejvyššího podání více, i kdyby napadené pohledávky vůbec nebylo bývalo. Rekursní soud nevyhověl rekursu vymáhajícího věřitele. Důvody: Co se týče rekursu vymáhající strany v tom směru, že nebylo vyhověno jejímu odporu proti přikázání pohledávky zástavní věřitelky Štěpánky H-ové, jest rekursní soud toho mínění, že může obšírné vývody rekursu odbýti krátce tím, že pohledávka oné věřitelky také bez ohledu na přednost postoupenou jí Filoménou V-ovou předchází v pořadí pohledávce vymáhající strany, neboť v každém případě přísluší pohledávce Štěpánky H-ové pořadí zápisu ze dne 5. ledna 1923 pol. 81, kdežto pohledávce vymáhajícího věřitele přísluší teprve pořadí zápisu ze dne 12. dubna 1923 pol. 86. Odpor vymáhající strany proti přikázání pohledávky této věřitelky není tudíž opodstatněn.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel míní, že právo knihovní přednosti, udělené Filoménou V-ovou Štěpánce H-ové, ohledně její pohledávky C 81/82 7.000 Kč před pohledávkou V-ové C 80, 82, 89 15.000 Kč, představuje vůči této ustoupivší pohledávce právo vedlejší, jehož jsoucnost jest závislou na jsoucnosti ustoupivší pohledávky Filomény V-ové 15.000 Kč, bez které toto právo knihovní přednosti nemůže samostatně existovati, že tedy jako právo vedlejší sdílí osud ustoupivší pohledávky, a že když rozsudkem ze dne 19. dubna 1924 bylo pravoplatně vysloveno, že zástavní právo za pohledávku Filomény V-ové 15.000 Kč s přísl. je vůči pohledávce vymáhající strany C 86/88 12.000 Kč s přísl. bezúčinné, a Filoména V-ová je povinna strpěti úkoj pohledávky vymáhající strany 12.000 Kč před svou pohledávkou 15.000 Kč, bylo tím vysloveno zároveň, že právo knihovní přednosti stalo se rovněž bezúčinným, a že vůči stěžovatelčině pohledávce C 86, 88 12.000 Kč zaniklo. Tomuto právnímu názoru nelze přisvědčiti, neboť jest zřejmým porušením zásady §u 411 c. ř. s., podle které právní moc rozsudku nesahá dále, než kam až sahá v rozsudečném výroku obsažené rozhodnutí. Tímto zůstalo nedotčeno knihovní pořadí pohledávky Filomény V-ové, žalobou ani nebylo odporováno právu knihovní přednosti, udělenému Filomenou V-ovou Štěpánce H-ové, Štěpánka H-ová jako nositelka tohoto práva nebyla vůbec ani žalována, a proto řečeného nabytého práva nemohla v rozepři stěžovatelky s Filoménou V-ovou pozbýti. Vítězící odpůrčí nárok vůči přední hypotece má za účinek, jako kdyby byla přední hypoteka převedena na úspěšně odporovavšího věřitele. Odpor odstraňuje účinky právního jednání jenom vůči odporujícímu věřiteli, proto jeho

výsledek může jenom jemu býti prospěšným, nikdy však nemůže býti prospěšným třetím osobám, vůči nimž je tedy bezúčinným. Zejména nemůže býti jeho účinem, když cílil proti přední hypotece, posunutí zadnějších věřitelů zástavních do předu, neboť pak by vítězivší nárok odpůrčí prospíval jim, kteří ho nevznesli, a nikoli odporovavšímu věřiteli. Proto zadnější břemena nemají vlivu na přípustnost odporu, jenž zejména nemůže býti činěn závislým na okolnosti, zdali po zapravení břemen, po položce, odpůrčím nárokem zasažené, následujících, ještě něco zbude na odporovavšího věřitele, poněvadž se vítězstvím odpůrčího nároku neposunou zadnější hypoteky do předu, naopak odstraněním odporovatelné hypoteky uvolněné místo právě relativním účinkem odporu připadne odporovavšímu věřiteli. Sluší tedy uznati, že se tuto v úvahu přicházejícím otázkám nedostalo v nižších stolicích právního posouzení správného. Leč pro stěžovatelku nemá to praktického významu, neboť jest rozhodování o jejím rekursu vázáno podle §§ 213, 231 a 234 ex. řádu rozsahem jejího odporu. Správně mělo se jí dostati zaplacení v pořadí vůči ní bezúčinnou se stavší pohledávky Filomény V-ové, pokud toto pořadí nebylo vyčerpáno pohledávkou Štěpánky H-ové. Byla by obdržela 9.176 Kč 50 h a v tomto případě poslední na řadu přicházející věřitel Karel Š. (C 85) byl by obdržel pouze 120 Kč 26 h, kdežto se zbytkem své pohledávky byl by vyšel na prázdno, ale poněvadž v tomto směru nevznesla odporu, nemohlo ani potud býti vyhověno jejímu dovolacímu rekursu.

Čís. 5201.

Knihovní vlastník nemá práva k rekursu proti povolení převodu knihovní pohledávky.

(Rozh. ze dne 11. srpna 1925, R I 644/25.)

Žádost Jana P-a, by vložen byl v jeho prospěch převod vnuceného zástavního práva, váznoucího pro vykonatelné pohledávání Františka B-a, knihovní soud zamítl, rekursní soud žádosti vyhověl.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs knihovního vlastníka.

Důvody:

Podle §u 123 čís. 3 knih. zák. je sice předepsáno, by vlastník nemovitosti byl uvědoměn o vkladech a záznamech, kterými se na jeho nemovitosti již zapsaná práva třetích osob dávají do zástavy nebo postupují. Při postupu knihovních pohledávek má uvědomění to také zvláštní význam vzhledem k předpisu §u 1396 obč. zák. Ale vše to neopravňuje vlastníka nemovitosti k rekursu proti povolení převodu na jeho nemovitosti zajištěné pohledávky, neboť nemá — stejně jako dlužník neknihovní — zájmu na osobě věřitele a tedy ani zájmu na tom, zda převod jeho knihovní pohledávky na nového věřitele byl povolen právem či nic. Není proto k rekursu proti usnesení, jímž byl převod povolen, oprávněn. Toť také takřka svorné mínění vědy. (Viz Bohuslav-Hartmann, sbírka příkladů knihovních žádostí a usnesení, z r. 1924 str. 230, Bartsch Das österr. allg. Grundbuchgesetz z r. 1902 str. 646 a Exner Das österr. Hypothekenrecht I. str. 175, pozn. 48).

Čís. 5202.

Na věci dlužníkovy v držení třetí osoby, k jejich vydání neochotné, nelze vésti exekuci zabavením.

Souhlas držitele věci vyžaduje se jen, je-li jím osoba třetí, nikoliv vymáhající věřitel sám (§ 262 ex. ř.).

Dal-li si držitel dlužníkovy věci zabaviti věc pro svou pohledávku, neprojevil tím souhlas se zabavením věci pro pohledávku jiného věřitele.

(Rozh. ze dne 11. srpna 1925, R I 673/25.)

Z výtěžku 1889 Kč za exekučně prodaný motor přikázal exekuční soud vymáhajícímu věřiteli Eduardu J-ovi celý výtěžek na jeho pohledávku 3.500 Kč. Vymáhajícímu věřiteli Fondu pro zemské dávky nepřikázal ničeho, ježto tento vymáhající věřitel nezískal zástavního práva na stroji, poněvadž výkonný orgán při zabavení stroje nesdělil Eduardu J-ovi, u něhož byl motor v uschování, že zabavuje stroj i pro zemský fond a nezeptal se Eduarda J-a, zda připouští zabavení pro zemský fond (§ 262 ex. ř., §§ 63 a 65 instrukce pro výkonné orgány). Rekursní soud k rekursu zemského fondu přikázal z výtěžku 1480 Kč Eduardu J-ovi a 409 Kč zemskému fondu. Důvody: Stížnost českého zemského fondu je odůvodněna. Neboť podle zájemného protokolu a proto podle ustanovení §u 253 ex. ř. nabyl český zemský fond zástavního práva současně s Eduardem J-em, i když výkonný orgán při výkonu zájmu nedodržel instrukce pro výkonné orgány tím, že při zabavení pro český zemský fond nesdělil vymáhajícímu věřiteli J-ovi, v jehož uschování byl zabavený předmět, že zabavuje jej pro český zemský fond, a neotázal se ho, zda připouští zájem pro tohoto druhého věřitele.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu Eduarda J-a obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Podle §u 256 ex. ř. nabývá vymáhající věřitel pro své vykonatelné pohledávání zástavní právo na hmotných věcech v zájemném protokolu zapsaných a popsaných zabavením. Platný exekuční řád zná jen zabavení věcí v držení dlužníkově podle §u 253 ex. ř. a věcí dlužníkových v držení vymáhajícího věřitele neb třetí osoby k jejich vydání ochotné. Zabavení věcí — třebaže dlužníkových — v držení třetí osoby, k jich vydání neochotné, platný exekuční řád nezná. Z motivů k §u 262 ex. ř. (str. 212) plyne naopak jasně, že na takové věci exekuci jejich zabavením vésti nelze. Když tedy v projednávaném případě výkonný orgán, jak zjištěno, přes to, že věci, které měly býti zabaveny, byly v držení třetí osoby — stěžovatele — exekuci provedl, nezjistiv, zda je ochotna, je vydati, pokud se týče svoliti k jejich zabavení, byl zájem věcí v držení

třetí osoby bez jejího svolení provedený protizákonným a musil k stížnosti postižené strany podle §u 68 ex. ř. exekučním soudem býti zrušen. Český zemský fond, pro jehož pohledávku naznačeným vadným způsobem zástavní právo mělo býti zřízeno, nemohl ho takto získati. Byla proto tato jeho pohledávka při rozvrhu výtěžku zabavených věcí právem pominuta. Pro opačný názor ve prospěch stěžovatelova odpůrce nelze uplatňovati, že nebylo třeba znovu stěžovatelova souhlasu se zabavením věcí v jeho držení jsoucích pro odpůrcovu pohledávku, když již jednou — při zabavení těchže věcí pro vlastní svou pohledávku — svůj souhlas beztak byl prohlásil. Zůstaniž stranou spíše v teorii než v praxi sporná otázka (viz o její spornosti Neumannův komentář k ex. řádu z r. 1910 str. 476 pozn. 3 a 4), zda souhlas se zabavením platí jednou pro vždy, či zda ho není třeba v každé exekuční záležitosti zvlášť, neboť o otázku tu v projednávaném případě nejde. V projednávaném případě se první zabavení stalo ve prospěch jejich držitele jako vymáhajícího věřitele. V takovém případě není zvláštního vyjádření souhlasu třeba, jelikož § 262 ex. ř. přesně rozeznává případ totožnosti držitele věcí s vymáhajícím věřitelem od případu, že této totožnosti není, nýbrž držitelem je od vymáhajícího věřitele odlišná osoba třetí. Jen v tomto druhém případě vyžaduje jejího souhlasu. Nelze tudíž ani za předpokladu správnosti názoru, že držitel věcí jednou k jejich zájmu svolivší, musí snášeti jejich zájem také ve prospěch jiných vymáhajících věřitelů, této zásady v projednávaném případě použiti, protože stěžovatel, jsa sám vymáhajícím věřitelem, souhlas projevovati nemusel, souhlas jeho snad přece jen projevený byl jako nadbytečný právně bez významu a stěžovatel k jinému zabavení, jsa v poměru k jinému vymáhajícímu věřiteli osobou třetí, projev souhlasu, jak nesporno, neučinil.

Čís. 5203.

Nastal-li klid řízení z důvodu, že se žádná strana k líčení nedostavila, může žalobce vziti žalobu zpět i bez souhlasu žalovaného. Nevzdal-li se při tom nároku, jehož se domáhal, může žalobu vznésti znovu, a to i před uplynutím tří měsíců od nastavšího klidu řízení.

(Rozh. ze dne 11. srpna 1925. R I 698/25.)

O původní žalobě na vyklizení bytu bylo nařízeno ústní líčení na 15. dubna 1925, k němuž se strany nedostavily. Podáním ze dne 30. dubna 1925 vzal žalobce žalobu zpět, což vzal soud prvé stolice na vědomí. Novou žalobu téhož obsahu, podanou dne 5. května 1925, soud prvé stolice odmítl, maje za to, že žalobce zamýšlel zpětvzetím prvé žaloby odvrátiti následky klidu řízení, z čehož vyplývá, že chtěl obejíti zákon. Rekursní soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že se žaloba přijímá na soud, a uložil prvému soudu, by o ní po zákonu jednal. Důvody: Usnesením ze dne 1. května 1925 vzal prvý soud na vědomí odvolání původní žaloby, jež se stalo bez vzdání se žalobního nároku a kterážto žaloba byla téhož obsahu jako dnešní. Tím bylo rozhodnuto o otázce přípustnosti odvolání žaloby za

klidu řízení. Toto usnesení jest v moci práva. Odvolání žaloby má podle §u 237 c. ř. s. ten účinek, jakoby žaloba nebyla podána. Žaloba může ovšem býti opět podána. Kdyby bylo lze ji odmítnouti, mělo by to v zápětí, že by žalobkyně pozbyla úplně svého nároku. To by zajisté neodpovídalo zákonu. Neboť, kdyby soud nechtěl dovoliti, by žaloba byla podána opět před uplynutím tříměsíční lhůty klidu řízení, bylo by možno ji nepřipustiti pouze na tuto dobu tří měsíců a nikoliv odmítnouti ji navždy. Podání žaloby v těchto třech měsících bylo by tedy spojeno s trestem ztráty žalobního nároku, zatím co podání žaloby po uplynutí této doby by bylo zcela v pořádku. Opora pro to nemůže býti v zákoně nalezena. Odvolání žaloby má pouze procesní význam, avšak nemá, není-li tu vzdání se nároku žaloby, materielního právního významu s výjimkou otázky promlčení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle spisů dřívější rozepře nastal v této rozepři klid řízení, poněvadž se k ústnímu líčení před okresním soudem žádná ze stran nedostavila. Vzhledem k tomu byla žalující strana podle §u 237 odstavec prvý první věta c. ř. s. oprávněna upustiti od žaloby bez souhlasu žalované strany. Podle §u 237 odstavec třetí c. ř. s. má upuštění od žaloby za následek, že se má o žalobě za to, jako kdyby nebyla vznesena, a že žalobce má nahraditi žalovanému všechny náklady procesní, o kterých nebylo již právoplatně rozhodnuto, že je má nésti žalovaný. Podle §u 237 odstavec čtvrtý c. ř. s. může zpět vzatá žaloba býti znovu podána, když se žalobce při jejím zpětvzetí nevzdal nároku, jehož se byl domáhal. Poněvadž se žalobce při upuštění od dřívější žaloby nevzdal nároku, jehož se domáhal touto žalobou, takže dlužno o této žalobě podle §u 237 odstavec třetí c. ř. s. pokládati, jako kdyby nebyla vznesena, nelze pochybovati, že žalobce byl oprávněn, ji, ovšem jako novou žalobu vznésti znovu. Tomu nemůže brániti ani předpis §§ 170 a 168 c. ř. s., podle kterého klid řízení má také za následek, že v řízení nemůže býti pokračováno před vypršením tří měsíců od nastavšího klidu řízení, neboť tento předpis může se vztahovati jedině na zpět vzatou žalobu, nikoli na žalobu, třebas tutéž, proti témuž žalovanému a u téhož podanou, která vůči zpětvzaté žalobě je žalobou novou, samostatnou. To uznává v podstatě do jisté míry i plenární rozhodnutí býv. nejvyššího dvoru soudního ve Vídni ze dne 10. května 1898, čís. 5405 (Glaser-Unger N. F. čís. 166), kterým se patrně řídil soud prvé stolice, a které vyslovuje, že otázka, zda má býti tato nová, ale ve skutečnosti původní žaloba se zřetelem na předpisy §§ 169 a 170 c. ř. s. odmítnuta pro obcházení těchto předpisů, musí býti vyhražena od případu k případu soudcovskému uvážení. Jenom že musí býti uváženo, že předpisy procesního práva jsou předpisy velícími, proto jejich ochrana nemůže býti vykládána rozšiřovacím způsobem. Ochrana §§ 169 a 170 c. ř. s. vztahuje se jenom na žalobu, ve příčině které nastal klid řízení.

Čís. 5204.

Rekurs do konečného usnesení v řízení pro rušenou držbu nemá odkládacího účinku (§ 524 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 11. srpna 1925, R I 712/25.)

Konečným usnesením ze dne 28. dubna 1925 k žalobě z rušené držby bylo žalované uloženo odstraniti plot u pěšiny vedoucí přes její cestu. Konečné usnesení bylo potvrzeno usnesením rekursního soudu ze dne 3. června 1925, jež bylo žalované doručeno dne 6. června 1925. Dne 18. června 1925 navrhl vymáhající věřitel, by mu bylo uděleno zmocnění, aby dal plot na náklady dlužníka odstraniti. Soud prvé stolice zamítl exekuční návrh, ježto v době jeho podání neuplynula ještě čtrnáctidenní lhůta ode dne doručení usnesení rekursního soudu. Rekursní soud exekuci povolil. Důvody: Strana povinná měla podle konečného usnesení okresního soudu ze dne 28. dubna 1925, které bylo soudem rekursním potvrzeno dne 3. června 1925, odstraniti plot u pěšiny vedoucí přes její cestu do 14 dnů pod exekucí. Návrh strany vymáhající, jímž se domáhala splnění tohoto závazku exekucí podle §u 353 ex. ř., podán byl na soudě prvé stolice dne 18. června 1925 a byl po výslechu strany povinné zamítnut z důvodu jí jedině při výslechu tom uplatňovaného proti vymáhanému nároku, že návrh byl podán před uplynutím 14 dnů ode dne, kdy jí usnesení rekursního soudu bylo doručeno, takže po náhledu soudu prvé stolice neuplynula ještě lhůta k plnění podle §u 409 c. ř. s. Názor ten jest mylným, poněvadž ustanovení §u 409 c. ř. s., že lhůta k plnění běží od pravomoci rozsudku, neplatí se zřetelem na ustanovení §u 524 c. ř. s. při usneseních, pro něž jest tu vysloveno pravidlo zvláštní, že rekurs proti nim nemá odkládacího účinku, pokud jde o provedení usnesení, takže lhůtu k plnění třeba vždy počítati ode dne rozhodnutí soudu prvé stolice, pokud se týče od jeho doručení. Lhůta ta však v době podání návrhu exekučního dávno uplynula. Strana povinná má sice, podavši rekurs do usnesení prvé stolice, nárok na dočasné zastavení výkonu za podmínek uvedených v druhém odstavci §u 524 c. ř. s., musí však v případě tom podati příslušný návrh soudu prvé stolice před rozhodnutím rekursu. Takový nárok však v tomto případě podán nebyl. Pro řízení o žalobách z rušené držby nemá zákon odchylných ustanovení a poněvadž se o nich ve smyslu §u 459 c. ř. s. rozhoduje konečným usnesením, platí i pro ně předpis §u 524 c. ř. s., podle něhož lze splnění jich vymáhati, i když byla napadena rekursem, jen když uplynula lhůta k plnění, stanovená prvým soudem.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vývody dovolacího rekursu nebylo vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující usnesení rekursního soudu. Stěžovatelovo mínění, že rozsudek a konečné usnesení jest ohledně pravomoci totéž, jenom že rozhodnutí v řízení o rušenou držbu se nazývá konečným usnesením, nemá opory v zákoně, a také nesvědčí stěžovateli rozhodnutí býv. nejvyššího dvoru soudního ve Vídni ze dne 29. května 1901, čís. 7632 (Právník ročník 1901 str. 614), neboť tímto rozhodnutím bylo vysloveno jedině, že podle konečného usnesení v řízení pro rušenou držbu nelze se zřetelem na předpisy §§ 370 a 371 ex. ř. a v nich přesně vypočtené případy povoliti exekuci ku zajištění peněžité pohledávky. Další mínění stěžovatelovo, že když dne 16. června 1925 zaplatil útraty a dne 19. června 1925 odstranil plot, nemohla vymáhající strana dne 18. června 1925 podati exekuční návrh za účelem odstranění plotu třetí osobou, nýbrž měla stěžovatele vyzvati ještě jednou dodatečně, jest rovněž vratkým, neboť je jím samotným tvrzeno, že byly zaplaceny jenom útraty, ale plot že nebyl odstraněn v den podání exekučního návrhu, nýbrž až po podání tohoto návrhu. Na tom nemění ničeho okolnost, že exekuci povolující usnesení doručeno bylo až po odstranění plotu, a že exekuce stala se odstraněním plotu bezpředmětnou, nýbrž jest rozhodujícím, že v době podání exekučního návrhu nebylo dosud plněno. Podáním rekursu nestaví se ani provedení napadeného usnesení, ani jeho vykonatelnost. Je-li usnesení, kterým bylo uloženo plnění, napadeno rekursem, nemá místa předpis §u 409 odstavec třetí c. ř. s., nýbrž jest rozhodujícím předpis §u 524 c. ř. s. Lhůta k plnění počíná se v tomto případě doručením, pokud se týče prohlášením usnesení, poněvadž podle §u 524 odstavec prvý c. ř. s. rekurs nemá odkládacího účinku. To všecko platí také ve příčině rekursu do konečného usnesení v řízení pro rušenou držbu, neboť ani tento rekurs nemá podle §u 524 odstavec prvý c. ř. s. odkládacího účinku. Poněvadž rekursní soud zjistil, že lhůta ku plnění, určená stěžovateli konečným usnesením prvé stolice, v době podání exekučního návrhu dávno uplynula, právem změnil zamítavé usnesení prvého soudu a právem povolil žádanou exekuci.

Čís. 5205.

Uplatňováním námitky započtení nenastává ohledně započítávané pohledávky zahájení rozepře.

(Rozh. ze dne 11. srpna 1925, R I 713/25.)

Soud prvé stolice odmítl žalobu Ignáta G-a proti Antonínu B-ovi, ježto v jiném sporu vedeném Antonínem B-em proti Quidu T-ovi, namítl Quido T. započtením pohledávku, jež jest předmětem žaloby Ignáta G-a proti Antonínu B-ovi. Rekursní soud zamítl námitku zahájené rozepře. Důvody: Vznese-li se v rozepři námitka započtení, žádá se ovšem za rozhodnutí, že pohledávka započtením namítaná jest po právu a že žalobcova pohledávka do výše vzájemné pohledávky zanikla (§ 411 c. ř. s. a § 1438 obč. zák.). Může se však též státi, že námitka se činí jen z opatrnosti, a pak jest nejisto, zda k rozhodnutí vůbec dojde. Žalobce může vzíti žalobu zpět anebo se vzdáti nároku, následkem čehož může rovněž sejíti s rozhodování o všech námitkách a tedy i o námitce započtení. Obavě, že může dojíti v obou sporech k proti-

chůdným rozhodnutím, lze předejíti tím, že se řízení o pohledávce, započtením namítané, přeruší, jsou-li zde jinak předpoklady §u 190 c. ř. s. Pod zahájením rozepře (§ 232 c. ř. s.) jest rozuměti, že nárok byl vznesen žalobou, a že žaloba byla doručena nebo že teprve za řízení byla žaloba rozšířena nebo byl učiněn mezitimní návrh podle §u 236 c. ř. s. Byla-li vznesena námitka započtení, nedomáhá se jí žalovaný odsouzení žalobce k plnění, nýbrž žádá zamítnutí žaloby z toho důvodu, že nárok žalobcův zanikl do výše vzájemné pohledávky. Podle §u 233 odstavec prvý c. ř. s. má býti pro zahájení sporu odmítnuta jenom žaloba; námitka započtení žalobou není, a nelze proto na ni tento předpis rozšířiti a spojovati s ní účinky, které spojuje zákon se zahájením rozepře (§ 232 c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud nepochybil, zodpověděv záporně otázku, zda uplatňováním námitky započtení dojde k zahájení rozepře (§§ 232, 233 c. ř. s.). Zákon sice, mluvě v §u 232 c. ř. s. o zahájení rozepře, praví v odstavci druhém tohoto předpisu, že »když strana vznese teprve za rozepře nárok, nastane zahájení rozepře vzhledem k tomuto nároku, (na rozdíl od prvého odstavce, kde nastává zahájení sporu doručením žaloby) tím časem, kdy se ho bylo domáháno při ústním jednání«, to však zřejmě se vztahuje na příklad na rozšíření žaloby (§ 235 odstavec prvý c. ř. s.), na návrhy podle §§ 236, 259 c. ř. s. neb podle §u 408 c. ř. s., nevztahuje se to však na námitku započtení, která jest pouze uplatňováním námitky proti žalobnímu nároku. Tato právní povaha námitky započtení je zejména jasně poznatelna z předpisu §u 411 c. ř. s., podle kterého »rozhodnutí, zda tu jest, či není vzájemná pohledávka, které se žalovaný domáhal započtením, jest účastno právní moci jen až do částky, kterou má býti započítáno«, což ukazuje, že námitka započtení má v rozepři, ve které byla vznesena, pouze úlohu námitky, nikoli nároku, a byť i byla účastna stejného projednání a stejné právní moci, jako hlavní nárok, přece jenom nevystupuje jako nárok, jsouc obmezena, »až do částky, kterou má býti započítána«. Činí-li tedy započtením namítaná pohledávka více, než žalobní pohledávka, nelze zabrániti současnému projednání dvou, totožného právního poměru se týkajících rozepří, a i kdyby byl zažalován pouze zbytek pohledávky započtení, pokud se naň nevztahuje podle §u 411 c. ř. s. právní moc, musí soud v této rozepři obírati se právním základem celé pohledávky jako v předchozí rozepři, když jednal o námitce započtení a není vyloučeno, že o jedné a téže pohledávce mohou vyjíti dva různé, dokonce i protichůdné rozsudky. Je-li účelem předpisů §§ 232 a 233 c. ř. s. v souvislosti s předpisem §u 411 c. ř. s., by o jedné a téže věci nebylo projednáváno po případě různými soudy současně, by důkazy nebyly o ní prováděny dvojmo, by o ní po případě nevyšly dva odporující si rozsudky, proti nimž by strana stála bez ochrany, sluší uznati, že uplatňováním námitky započtení nevzniká zahájení rozepře (§§ 232, 233 c. ř. s.). Ochrana, kterou by snad poskytoval v nové o zbytku započtené pohledávky současně vedené rozepři předpis §u 190 c. ř. s. o přerušení, je sice jistou ochranou, která však vzhledem ku předpisu §u 192 odstavec druhý c. ř. s. může selhati úplně a nenapravitelně. Nemůže býti konečně přehlíženo, že započtením uplatňovaná pohledávka představuje vzhledem ku zvláštním předpisům §§ 1438—1443 obč. zák. v rozepři, ve které byla uplatněna vůči žalobnímu nároku a také svou shora uvedenou povahou podle procesního práva pohledávku i hmotněprávně v těchto procesně právních vztazích odlišnou a do jisté míry jinak uzpůsobenou, než když táž pohledávka vystupuje jako žalobní nárok v samostatné rozepři.

Čís. 5206.

Exekuční soud není oprávněn, opatřiti si po rozvrhovém roku před vydáním rozvrhového usnesení potřebná vysvětlení, by mohl rozhodnouti o oprávněnosti a pořadí přihlášeného nároku. Doklady, jichž třeba při přihlášce dávky z majetku.

(Rozh. ze dne 13. srpna 1925, R I 660/25.)

Soud prvé stolice přikázal v rozvrhovém řízení o výtěžku za exekučně prodané nemovitosti eráru dávku z majetku v přednostním pořadí. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud nepřikázal dávky z majetku.

Důvody:

Názor rekursního soudu, že exekuční soud byl podle §u 55 ex. ř. oprávněn, opatřiti si po rozvrhovém roku před vydáním rozvrhového usnesení potřebná vysvětlení, by mohl rozhodnouti o oprávněnosti a pořadí nároku berního úřadu na přikázání dávky z majetku, je mylným, jsa v zřejmém rozporu s předpisy §§ 210, 211, 213 a 214 ex. ř. Podle §u 210 musí zúčastněné strany, mezi něž počítati jest i veřejné orgány, kdyžtě zákon pro ně odchylky nestanoví, své nároky, má-li k nim býti při rozvrhu nejvyššího podání přihlíženo a nejsou-li již jinak zřejmy a prokázány, přihlásiti a doložiti nejpozději při rozvrhovém roku. Podle §u 211 je po skončeném rozvrhovém roku doplnění přihlášky nepřípustno. Podle §u 213 je při rozvrhovém roku podati případný odpor proti výši a pořadí jednotlivých pohledávek a jest při něm slyšením přítomných osob věc vyjasniti a podle §u 214 je v rozvrhu učiniti usnesení podle výsledků tohoto jednání. Z toho ze všeho plyne, že soud nejen není povinen, nýbrž ani není oprávněn, by po rozvrhovém roku přihlášky obmeškalých účastníků buď sám po úředním šetření opravoval aneb je stranou opraviti dal. Neměl proto soud první stolice k dodatečným přihláškám berního úřadu ze dne 20. května 1925 přihlížeti. Přihláška berního úřadu ze dne 23. ledna 1925 pro přikázání dávky z majetku nepostačovala. Zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. přiznává podle §u 62 dávce z majetku přednostní zákonné zástavní právo jen do částky, připadající na prodanou nemovitost, a jen do 30% její

hodnoty k 1. březnu 1919. Bylo proto na berním úřadě, by nejpozději při rozvrhovém roku předložil doklady, že tu jsou uvedené předpoklady, by přihlášená dávka z majetku byla přikázána. Toho neučinil, nebylo proto lze k nejasné a nedoložené přihlášce přihlížeti a dávku z majetku přikázati. Přikázal tudíž rekursní soud částku 9782 Kč, připadající na tuto opožděně přihlášenou dávku, neprávem. Slušelo se i ji z celkové částky berním úřadu soudem prvé stolice přikázané vyloučiti a rozvrh částky takto uvolněné a připadající věřitelům na prázdno vyšedším uložen podle §§ 233 a 234 ex. ř. soudu první stolice.

Čís. 5207.

Při řešení otázky nezabavitelnosti dle §u 251 čís. 6 ex. ř. nepřichází v úvahu vlastnictví povinného; rozhoduje, zdali dlužník věci ve své živnosti skutečně v době výkonu exekuce (prozatimního opatření) používal.

(Rozh. ze dne 13. srpna 1925, R I 668/25.)

Richard P. navrhl, by byly z prozatimního opatření vyloučeny věci, jichž potřebuje k provozu své živnosti. Soud prvé stolice návrhu vyhověl, rekursní soud návrh zamítl.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal.

Důvody:

Rekursnímu soudu nelze přisvědčiti, pokud míní, že rozhodnutí, zda jde skutečně o předměty ze zásahu prozatimním opatřením vyloučené podle §§ 251 čís. 6 a 380 ex. ř., brání dosud nevyřešená otázka, ve sporech podle §u 37 ex. ř. uplatněná, komu ony předměty náležejí vlastnicky. Při řešení nezabavitelnosti nepřichází vlastnictví povinného v úvahu. Jest tedy nerozhodno, zdali řečené předměty náležejí manželce povinného Antonii P-ové, nýbrž rozhoduje, zdali povinný předmětů těch ve své drobné živnosti ku jejímu osobnímu výkonu skutečně používal. Dovolací soud však nemůže vyhověti návrhu na změnu rekursního usnesení. Pro posouzení zabavitelnosti podle §u 251 čís. 6 a 380 ex. ř. je rozhodující doba, kdy bylo vykonáno prozatímní opatření. V této příčině je závažno, že bylo tvrzeno, ale nebylo vyšetřeno, že v řečené době odpůrce své drobné živnosti již nevykonával, že se dalšího provozu vzdal, že ani dílny neměl, a že všechny předměty, o které jde, byly již uloženy v bednách. Bude tedy potřebí, by tato okolnost byla vyšetřena. V druhé řadě bude přicházeti v úvahu, že bylo popíráno, že odpůrce je drobným živnostníkem, chráněným předpisem §u 251 čís. 6 ex. ř. Po této stránce sluší uznati, že pro závěr, že šlo o drobného živnostníka, není ve zjištěních nižších soudů opory. Jmenovitě není této opory ve znaleckém posudku, který zdůrazňuje, že při dílně pro opravy aut dlužno předpokládati vždy jednu osobu vedoucí, a že jenom z této příčiny dlužno za to míti, že jde o osobní provozování takového podniku, ovšem předpokládajícího součinnost více pomocných sil. To však může se vztahovati také na velké podniky, ba i na továrny, neboť každý podnik musí býti z pravidla ovládán jednou vedoucí silou. Bude tedy uvážiti po příslušném vyšetření, zdali odpůrce je skutečně drobným živnostníkem podle §u 251 čís. 6 ex. ř. Bylo také tvrzeno, že povinný nemá koncesse ku živnostenskému provozu, že jí nemůže dosáhnouti, že se uchází o dispens a že podle §u 14 c) čís. 4 živn. řádu před dosažením dispense není oprávněn živnost provozovati. Tyto okolnosti mohou však přicházeti v úvahu teprve v druhé řadě, v prvé řadě rozhoduje, zda povinný drobnou živnost skutečně vykonával. Také bylo tvrzeno, že předmětů, o které jde, je množství takové, že pro výkon drobné živnosti jsou nadbytečny. To jest otázka, která teprve v druhé řadě bude přicházeti v úvahu a která ovšem rovněž nebyla vyšetřena.

Čís. 5208.

Veřejné dávky nelze z nejvyššího podání přikázati, nebyly-li k dražebnímu roku přihlášeny, třebas veřejný orgán nebyl o něm vyrozuměn.

(Rozh. ze dne 13. srpna 1925, R I 693/25.)

Soud prvé stolice nepřikázal okresní nemocenské pokladně zadržélé příspěvky z výtěžku za exekučně prodanou nemovitost. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podmínkou pro přikázání veřejných dávek z nejvyššího podání jest včasné jich ohlášení k dražebnímu roku ve smyslu §u 172 poslední odstavec ex. ř. Předpis tento čelí k ochraně věřitelů knihovních, by při dražbě a podávání byli informováni, do jaké výše mají podávati, by nejvyšší podání jejich pohledávku krylo. Nerozhoduje, že bylo vyrozumění veřejného orgánu o dražebním roku opomenuto. Nižší soudy následkem toho, že nemocenské příspěvky nebyly k dražebnímu roku přihlášeny, právem je z nejvyššího podání nemocenské pokladně nepřikázaly. Při tom netřeba se pouštěti do rozboru otázky, zda dle §u 210 ex. ř. přihláška zadržélých příspěvků nemocenské pokladně vykazuje náležitosti tam uvedené, by mohlo býti rozhodnuto, zda dlužné příspěvky požívají zástavního práva na vydražené nemovitosti a zda zadržélé příspěvky pouhou přihláškou bez jiného výkazu o zadržélosti jsou dostatečně prokázány ve smyslu §u 210 ex. ř.

Čís. 5209.

Pojal-li soud do rozdělovací podstaty požární náhradu, kterou pojišťovna složila na soudě podle §u 1425 obč. zák. a disponoval s ní v rozvrhovém usnesení způsobem, příčícím se podmínkám, za kterých mělo býti vydání vkladu povoleno, přísluší pojišťovně právo dle §u 9

nesp. říz., stěžovati si do rozvrhového usnesení. Požární náhradu (část její) nelze za tohoto stavu pojati do rozdělovací podstaty.

(Rozh. ze dne 13. srpna 1925, R I 697/25.)

Pojišťovna D. složila do soudní úschovy pojistný peníz za shořelou nemovitost, o níž bylo vedeno dražební řízení. Soud prvé stolice pojal složené peníze do rozvrhové podstaty. Rekursní soud k rekursu dlužníka i pojišťovny D. vyloučil z rozvrhové podstaty část požární náhrady 9.682 Kč 20 h. Důvody: Akciová pojišťovací společnost D. složila ku vyzvání exekučního soudu pojistný peníz 23.476 Kč 30 h u okresního soudu s poznámkou, že z nich lze vydati 9.682 Kč 20 h teprve za souhlasu D. oprávněnému, budou-li přiloženy doklady opětného vybudování. Při tomto obmezení nemohl první soud nakládati volně s tímto penízem, pokud se vztahuje na 9.682 Kč 20 h, nýbrž musil vyčkati podle §u 81, 79 zák. čís. 501/17 ř. zák. návrhu a teprve potom podle něho a jmenovaných předpisů rozhodnouti. Jest ovšem správné, že při tomto zjištěném stavu věci, kdy vydražitel získal pouze nemovitost odhadnutou jako spáleniště a kdy tedy pojišťovací částka nemůže sloužiti k opětnému vybudování, nemohlo usnesení zníti jinak, než jak bylo sepsáno nyní prvním soudcem. Poněvadž však pojišťovací společnost podala rekurs a poněvadž ve skutečnosti nebylo zde návrhu podle zmíněných zákonných ustanovení a společnost nebyla přizvána k rozvrhovému roku, nemohl rekursní soud přejíti tyto formální nedostatky a musil vyloučiti z rozvrhované podstaty 9.682 Kč 20 h.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

V prvé řadě spatřuje stěžovatelka v napadeném usnesení rekursního soudu z toho důvodu protizákonnost, že jím bylo vyhověno rekursu pojišťovny D., representace pro Čsl. republiku v Praze, ačkoliv tato v tomto řízení nebyla ani stranou, ani jinak súčastněnou, tudíž neměla práva k rekursu. Nelze tento právní názor schváliti. Řečená representace složila podáním správně zevně jako vklad do soudního uschování označeným, 23.476 Kč 30 h do soudního deposita podle §u 1425 obč. zák., proto prvý soud nebyl oprávněn podání toto přijmouti ku exekučním spisům, aniž byl oprávněn nakládati s tímto vkladem jako součástí rozdělovací dražební podstaty. Proto byla řečená representace oprávněna podle §u 9 nesp. říz. do tohoto opatření si stěžovati, a na tomto jejím právu nemění ničeho okolnost, že tak učinila v řečeném řízení dražebním, do kterého její věc, soudního deposita podle §u 1425 obč. zák. se týkající, neprávem byla zatažena, a to tím spíše byla oprávněna, poněvadž rozvrhovým usnesením bylo disponováno jí učiněným vkladem způsobem příčícím se podmínkám, pod kterými mělo a mohlo býti povoleno vydání 9.682 Kč 20 h. Tyto podmínky učiněné podle §u 1425 obč. zák. jsou, že 9.682 Kč 20 h má zůstati u soudu uloženo tak dlouho, dokud nebude znovu vybudována shořelá budova, a bylo při tom poukázáno ku §u 17 všeobecných pojišťovacích podmínek a ku §§ 80 a 81 poj. řádu, hlavně však bylo zdůrazněno, že 9.682 Kč 20 h smí býti vydáno pouze s deponentčiným souhlasem oprávněným osobám, budou-li předloženy doklady o znovuvybudování shořelé nemovitosti. Když prvý soud toho nedbal, když i řečený peníz pojal podle §u 215 ex. ř. do rozvrhovací podstaty, porušil zákon. Totéž platí, pokud stěžovatelka vytýká, že nemělo býti vyhověno rekursu povinné strany. Nebyla však rekursním usnesením dotčena právní zásada, vyslovená plenissimárním rozhodnutím býv. Nejvyššího dvoru soudního ve Vídni ze dne 8. června 1904, Praes. 179 Gl. Unger n. ř. pod čís. 2717, neboť toto předpokládá, že se požární náhrada skutečně již stala součástí rozvrhovací podstaty, že totiž byla pojišťovnou pro tuto podstatu složena bezvýminečně.

Čís. 5210.

K držbě nestačí pouhý výkon obsahu práva (chůze), nýbrž vyžaduje se úmysl, vykonávati je jako by právo; nedostatek obrany a trpění se strany obtíženého neopodstatňuje držebního úmyslu na straně oprávněného, ani jeho bezelstnosti. Chodí-li kdo po cizím pozemku, ač vlastník dal na cestu nanésti chrastí a upevniti tam lísu, drží obmyslně a, chodí-li, ač jest tam překážka, není držba jeho pravá.

Překážkou chůze jest každé zařízení, které stěžuje průchod a jímž se pravidelně průchody neuzavírají. Pravosti držby vyhledává se i při vydržení třicetiletém.

(Rozh. ze dne 13. srpna 1925, Rv I 788/25.)

Žaloba o zjištění, že žalobcovo vlastnictví k pozemkům není obmezeno právem chůze na prospěch žalovaných, byla oběma nižšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: Jádrem sporu jest, zda byla držba práva na straně žalovaných bezelstnou, čili nic. Bezelstným držitelem práva podle obdoby §u 326 obč. zák. jest ten, kdo z pravděpodobných příčin má za to, že právo, které vykonává, vykonává jako své právo dle §§ 326 a 328 obč. zák., v pochybnosti má se za to, že držba jest bezelstnou. Proto bylo na odpůrci držitelů práva chůze, tedy na žalobci, by provedl důkaz o obmyslnosti držby žalovaných. Avšak žalobce tohoto důkazu neprovedl. Žalovaní dokázali celou řadou svědků, že v držbě práva chůze po sporné cestě byli, že je vykonávali od roku 1878, takže vydržení bylo dokonáno již v roce 1909, že žalobce ani jeho předchůdci ve vydržecí době proti chůzi nic nenamítali, ač o ní věděli. Prvý soudce zjistil, že ve vydržecí době ani lísa nebránila faktickému výkonu práva chůze, ba ani trní, naházené tam až po vydržení v roce 1918. §u 1488 obč. zák. se žalobce nemůže dovolávati, poněvadž trní to tam neleželo tři léta; kdyby i na krásně trní to bylo bránilo výkonu chůze, muselo by tam ležeti nejméně tři roky a po tu dobu by byli žalovaní nemohli chůzi vykonávati; naproti tomu jest prvým soudcem bezvadně zjištěno, že toto nevykonávání trvalo nejvýše jeden rok a to docela až po dokonaném již vydržení.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

Právem vytýká dovolatel nesprávné právní posouzení proto, že odvolací soud pokládá držbu žalovaných za bezelstnou a pravou. K držbě nestačí pouhý výkon obsahu práva, tedy v souzeném případě výkon chůze. Držbou stává se výkon teprve, je-li tu úmysl vykonávati chůzi jako by právo (§ 309 druhá věta slova »pro sebe«, § 312 posl. věta, § 313 obč. zák. slova »jako povinnost«). V požadavku úmyslu jest obsaženo, že výkonů trpěných a konaných z pouhé sousedské blahovůle nemá býti využito k nabytí držby a k vydržení práva. V takovém jednání lze spatřovati dokonce i obmyslnost a po případě i nepravost držby. Ovšem na úmysl držební pravidelně bude lze souditi jen z okolností případu. Ale žalobci ani netvrdili, že vykonávali chůzi jako své právo, netvrdili tedy úmysl držební a tento z obsahu spisů také ani neplyne. Úsudek prvého soudu, že tento úmysl lze odvoditi z toho, že se žalovaným nebránilo v chůzi, je právně mylným. Nedostatek obrany a trpění se strany obtíženého neopodstatňuje ještě úmyslu držebního na straně oprávněného, tím méně opodstatňuje jeho bezelstnost. Naopak ze smíru ze dne 12. září 1912 plyne, že strany zamýšlely jím upraviti nárok žalovaných na přístup na pozemky, pro něž se částečně i nyní práva chůze přes hliniště domáhají (zejména na pozemku parc. čís. 73) konečně a výhradně. Vždyť si vymínili ještě práva, o něž se ani spor nevedl a upraveno bylo právo cesty na sad parc. čís. 10 a jiná vzájemná sousedská práva. Z toho plyne, že strany zamýšlely úpravou touto konečně rozřešiti způsob, jakým žalovaní budou míti přes pozemky žalobcovy přístup na své pozemky, zejména na pozemek parc. čís. 73, pro nějž se i nyní domáhají nového práva chůze. Nebylo-li však tehdy právo chůze přes sporné hliniště vymíněno, plyne z toho, že si ho tehdy žalovaní pro pozemek parc. čís. 73 ani neosobovali a proto nebylo také do smíru pojato. Jeť na snadě, že by při tak obsáhlé úpravě vzájemných sousedských poměrů bylo právo to oním smírem upraveno, kdyby si ho byli žalovaní tehdy osobovali, když strany smírem zřejmě podle obsahu a obsáhlosti jeho chtěly s konečnou platností upraviti své sousedské poměry. Z této okolnosti plyne tedy, že žalovaní, chodili-li již před oním smírem po sporném hliništi, chodili tudy bez úmyslu, osobovati si právo. Úsudek odvolacího soudu, že smír vztahoval se jen na služebnosti, v něm uvedené, jest sice správným, ale nevylučuje nijak úsudku, ve smlouvě přímo vysloveného a z celé tendence smíru patrného, že měl býti konečně upraven přístup žalovaných na jejich pozemky přes pozemky žalobcovy, zejména i přístup na pozemek parc. čís. 73, o němž to ve smíru výslovně jest vytčeno. Z toho, že se o úpravě onoho přístupu jednalo, vyplývá pak právě opak toho, co míní odvolací soud. Ani úsudek odvolacího soudu o bezelstnosti žalovaných není správným. Jak již ukázáno, neplyne z nebránění žalobcova v chůzi žalovaným přes sporné hliniště nijak, jak míní prvý soud, že žalovaní byli držiteli bezelstnými, nehledíc ani k tomu, že odvolací soud bere za prokázáno, že žalobce chůzi leckdy bránil, ale nepřikládá tomu významu, protože se prý žalovaní o tom nedověděli. Když se žalovaní ve smíru v roku 1912 neucházeli o právo chůze přes hliniště, když se nebránili, že žalobce jim dal na cestu na-

nésti chrastí, které chůzi stěžovalo, když nežádali odstranění lísy, která chůzi překážela, i když byla překážka ta odstranitelná tím, že se kameny odvalily, lísa prolezla nebo překročil nevysoký taras vedle lísy, když mají jiné pohodlné cesty na své pozemky, lze ve všech těchto okolnostech spatřiti okolnosti, pro které žalovaným musilo napadnouti a vzejíti jim pochybnosti, zda mají právo chodíti po sporném hliništi. I kdyby tedy bývali přesvědčeni o tom, že právo mají, nebyla by držba jejich bezelstnou, protože jim z celého stavu věci a z okolností shora uvedených musily vzejíti pochybnosti, zda právo to jim skutečně přísluší. Proto je držba jejich obmyslná (§ 326 obč. zák.). Ale držba jejich není ani pravou. Chodí-li od počátku někdo vzdor překážce, nechodí volně, nýbrž násilně. Nesprávným jest úsudek nižších soudů, že lísa, taras a roští není překážkou v chůzi, ježto se dají překročiti, prolézti nebo odstraniti. Překážkou chůze je každé zařízení, které průchod stěžuje a jímž se pravidelně průchody neuzavírají. Překážkou takovou nejsou ovšem dvéře nezamčené. Ony průchodu nepřekážejí a pravidelně uzavírají, netvoříce překážky. Ale lísa přidrátovaná a na druhé straně založená kameny, vedle ní stojící taras, třeba ne vysoký, jsou překážkou chůze, stejně jako roští na cestu naházené, a brání volnému průchodu stejně jako přes cestu položená závora, třeba by byla neuzamčená a odstranitelná. Proto žalovaní, vykonávajíce chůzi vzdor lísе a chodíce přes taras vedle lísy, jak sami přiznávají, vykonávali chůzi onu přes překážky, tedy násilně. Držba jejich je tedy nepravá a nemohou se jí k vydržení práva dovolávati. Neprávem míní prvý soud, že při vydržení 30tiletém pravosti držby se nevyhledává. Jen důvod držby jest při takovém vydržení postrádatelným, nikoli však pravost držby. Vedlo by to k tomu, že by vlastník byl vydán na pospas tomu, že ten, kdo vzdor překážce nějaké právo vykonává, nabývá práva, přes to, že by vlastník se jeho výkonu bránil. Protože držba žalobců nebyla provázena úmyslem, vykonávati ji jako právo, z okolností muselo žalovaným napadnouti, že práva chůze nemají a držba jejich nebyla ani pravá, nemohli vydržeti právo, třebas přes třicet let po sporném hliništi chodili.

Čís. 5211.

Dodatečná lhůta (§ 918 obč. zák., čl. 356 obch. zák.) odpadá jen tehdy, když dlužník vážně a konečně odmítl plnění.

Ustanovení třetího odstavce čl. 357 obch. zák. o výpočtu škody platí i pro obchody, jež nejsou fixními.

Byla-li poskytnuta dodatečná lhůta k plnění, spočívá škoda dle čl. 357 odstavec třetí obch. zák. v rozdílu mezi cenou kupní a cenou tržní (bursovní) v době, kdy dodatečná lhůta končila.

(Rozh. ze dne 13. srpna 1925, Rv I 864/25.)

Žalobce koupil dne 3. září 1924 od žalovaného obilí a, ježto je žalovaný nedodával, určil mu žalobce dodatečnou lhůtu do 7. října 1924. Když žalovaný ani pak nedodal, domáhal se žalobce na žalovaném náhrady škody rozdílem smluvené kupní ceny a vyšší ceny obilí dne 7. října

1924. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalovaný hájí názor, že odvolací soud neposoudil správně otázku výše náhrady škody, protože při stoupající tendenci cen obilí byla žalobcem zbytečně, po případě příliš pozdě na újmu žalovaného poskytnuta dodatečná lhůta k plnění. Dovolání nemá pravdu. Již dle §u 918 a 921 obč. zák. musí smluvní strana, chce-li od smlouvy ustoupiti a požadovati náhradu škody, stanoviti liknavé straně přiměřenou dodatečnou lhůtu, poněvadž nešlo o smlouvu způsobu uvedeného v §u 919 obč. zák. Rovněž tak dle čl. 356 obch. zák. musí býti dána (poskytnuta) k dodatečnému splnění lhůta okolnostem přiměřená. Není tedy odůvodněno tvrzení dovolání, že daná lhůta byla zbytečná. Odůvodňuje-li tento náhled tím, že nebylo vůbec třeba dodatečné lhůty, poněvadž žalovaný již několik dní po uzavření kupu, nejpozději do 10. září 1924, odmítl plnění, dlužno dovolateli připomenouti zjištění odvolacího soudu, že žalovaný až do 7. října 1924 plnění výslovně neodmítl, neboť, prodal-li obilí jinému, není to při zastupitelných věcech ještě zřejmé odmítnutí plnění. Dodatečná lhůta odpadá jen tehdy, když dlužník vážně a konečně odmítl plnění, protože v tom spočívá vzdání se dodatečné lhůty. Dodatečná lhůta nebyla dána ani příliš pozdě. Dlužník může ovšem vzhledem na výši požadované škody namítati, že dodatečná lhůta byla příliš dlouhá neb udělena pozdě, jako v tomto případě, kdy ceny obilí v té době byly na vzestupu. Dle zjištění byla kupní smlouva uzavřena dne 3. září 1924 a dopisem ze dne 1. října 1924 vyzval žalobce žalovaného, by nejdéle do 7. října 1924 obilí dodal, jinak že se kryje na Plodinové burse. Ohledně dodací lhůty udal žalobce při výslechu jako strana, že byla asi 14 dnů ode dne kupu, kdežto svědek Sch. potvrdil, že činila 4 neděle ode dne kupu. Dle toho nelze s určitostí říci, že dodatečná lhůta, daná dopisem ze dne 1. října 1924 do 7. října 1924, byla dána pozdě, neboť, když žalovaný ani dodání výslovně neodmítl, ani jinak vážně nedal na jevo, že nemíní dodati, nemohl žalobce své prohlášení učiniti již před uplynutím dodací lhůty, nýbrž teprve v přiměřené době potom. Nelze tedy přisvědčiti názoru dovolatelově, že škoda může býti vypočítána pouze podle rozdílu cen mezi 3. zářím a 17., nejvýše 24. zářím 1924. Dle čl. 357 odstavec třetí obch. zák., jež platí i pro obchody, jež nejsou fixními, spočívá škoda v rozdílu mezi cenou kupní a cenou tržní (bursovní) v době dlužného plnění, tudíž v tom případě, že byla obmeškalému poskytnuta dodatečná lhůta, v době, kdy tato lhůta končí. Tím způsobem se vypočítává abstraktní škoda kupitelova v těch případech, kdy jest za to míti, že kupiteli ušel zisk dle obvyklého běhu věcí, tudíž při zboží objednaném k dalšímu zcizení. Že se takovým způsobem žalobcova škoda nemá vypočítávati, žalovaný se nebrání, nýbrž jen proti tomu, že rozdíl nákupní a bursovní ceny se neměl počítati až ke dni 7. října 1924. To však bylo, jak z hořejších vývodů plyne, vyvráceno.

Čís. 5212.

Bylo-li manželství rozloučeno též z viny manželky a tato vzdala se ve smíru při předchozím dobrovolném rozvodu výživného v předpokladu, že byt jí manželem postoupený zajistí jí dostatečnou výživu, nemůže se domáhati změny smíru pro změnu poměrů, s níž mohla a měla tehdy počítati.

(Rozh. ze dne 13. srpna 1925, Rv I 910/25.)

Žaloba rozloučené manželky, jíž domáhala se na svém bývalém manželi placení výživného, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelka napadá odvolací rozsudek pro vadnost řízení a nesprávné posouzení právní. Ale odvolací soud právem neshledal oprávněným její nárok na výživné. Manželství navrhovatelky jest rozloučeno i z její viny a nemůže proto býti důvodem pro nárok na výživné. Ani nároku na odškodné dle §u 1266 obč. zák. nemá, když na rozluce nese vinu. Dovolatelka domáhá se sice výživného i z toho důvodu, že smír, jímž se při dobrovolném rozvodu, který předcházel rozluku, vzdala výživného, byl sjednán v předpokladu, že byt, manželem jí postoupený, zajistí jí dostatečnou výživu, a že tento předpoklad se nesplnil. Patrně tedy opírá svůj nárok i o výklad smíru a ustanovení §u 19 zák. rozl. Ale ani podle toho není její nárok opodstatněn. Žaloba o bezúčinnost smíru z důvodu omylu a donucení byla právoplatně zamítnuta. Jest ovšem věcí výkladu smlouvy o výživném, zda může při změně poměrů býti požadována i změna úmluvy a zvýšení výživného nebo výživné vůbec, zda bylo úmyslem stran, výživu vůbec krýti slíbenou úplatou i pro případ změny poměrů. A tu právem nižší soudy poukázaly na to, že žalobkyně mohla počítati s tím, že z bytu, který si vymínila od manžela, vzdavši se výživného, nedocílí vždy plné úhrady vlastní výživy, a že by tedy neodpovídalo ani úmyslu stran ani poctivému výkladu smíru, by žalobkyně pro změnu poměrů, s níž mohla a měla počítati, mohla platnou smlouvu zvrátiti (§ 914 obč. zák.). Srov. judikát čís. 244 nejv. soudu vídeňského. Totéž lze vyvoditi z §u 19 rozl. zák. Dle tohoto ustanovení mohou se strany domáhati změny v úpravě majetkových poměrů z důležitých důvodů. Za takový důležitý důvod nelze však pokládati to, že manželka, která dokonce rozluku spoluzavinila, vzdavši se za postoupení bytu výživy, nemůže nyní z podnájmu bytu docíliti plné úhrady vlastní výživy, když s tím počítati mohla a měla. Právě to, že s tím mohla počítati, nemůže opodstatniti důležitosti důvodu, pro nějž domáhá se změny. Vždyť ustanovení §u 19 rozl. zákona jest jen použitím zásady, vyslovené v onom judikátu, a proto by odporovalo úmyslu stran i poctivému právnímu styku, kdyby strana, zklamavší se ve svých výpočtech, mohla již proto domáhati se změny smlouvy. Ale ustanovení §u 19 rozl. zák. jest v tomto případě dokonce vyloučeno již proto, že rozvod i rozluka staly se za platnosti rozlukového zákona.

Čís. 5213.

I šatstvo a prádlo může býti jměním zakládajícím příslušnost soudu podle §u 99 j. n., pokud není pro majitele nezbytným pro jeho osobní potřebu.

(Rozh. ze dne 18. srpna 1925, R I 368/25.)

Žalobu na říšskoněmeckého příslušníka, jenž v době podání žaloby byl lázeňským hostem v Karlových Varech, zadala žalobkyně na krajském soudě v Chebu, odůvodniviši místní příslušnost §em 99 j. n. Námitce místní nepříslušnosti soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku místní nepříslušnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Soud rekursní má za dokázáno, že žalovaný měl mimo cestovní oděv pro několikanedělní pobyt v Karlových Varech více moderních elegantních obleků a více prádla s sebou, a že sice neměl vlastních peněz, avšak měl k elegantnímu vystupování k disposici jak peněžité prostředky své choti, tak i 10.000 Kč, vybraných za záruky svědka L-a. Tato skutková zjištění nutno rozhodnutí soudu třetí stolice položiti za základ, když dovolací rekurs ani nevytýká, že se rekursní soud nesměl o své újmě od skutkových zjištění soudem prvé stolice po ústním jednání učiněných odchýliti, a když k jeho vývodům, které napadají jen správnost ocenění důkazů, v první stolice provedených, stolicí druhou, přihlížeti nelze, nemá-li soud třetí stolice při rozhodování o rekursu neprávem vycházeti z jiného skutkového děje, než napadeným usnesením byl zjištěn. Vychází-li se, jak se sluší, z něho, jest ovšem právní posouzení, jehož se věci dostalo rekursním soudem, správné. Nejvyšší soud výslovně a obšírně odůvodnil již ve svém rozhodnutí čís. 1754 sb. n. s. zásadu, že i šatstvo může býti jměním ve smyslu §u 99 j. n., pokud ho majitel nezbytně nepotřebuje k osobní potřebě. Že pak šatstvo, má-li někdo mimo cestovní oblek více moderních elegantních obleků a více prádla pro několikanedělní pobyt v Karlových Varech, nespadá pod pojem šatstva pro osobní potřebu majitele nezbytně potřebného, netřeba blíže doličovati.

Čís. 5214.

»Odepřením« jest i složení úřadu rozsudím. Strany mohou tu voliti mezi jmenováním nového rozsudího a neplatností rozhodčí smlouvy. Rozhodla-li se jedna strana pro neplatnost, nemůže ani ona ani její odpůrce žádati za jmenování nového rozsudího.

(Rozh. ze dne 18. srpna 1925, R I 606/25.)

Otto T. navrhl, by byla prohlášena bezúčinnou rozhodčí smlouva mezi ním a Antonínem J-em, ježto rozhodčí, jmenovaný Antonínem J-em,

odpírá (nepatřičně oddaluje) výkon povinností, jež jako rozhodčí byl převzal a že se důsledkem toho druhý rozhodčí, jmenovaný navrhovatelem, svého úřadu vzdal. Soud prvé stolice návrh zamítl, rekursní soud prohlásil smlouvu o rozsudím za bezúčinnou. Důvody: Jisto jest, že navrhovatelem jmenovaný rozsudí Antonín A. oznámil právnímu zástupci Ottona T-a dopisem ze dne 28. března 1925, že úřad rozhodčího soudce složil, a že Otto T. dne 1. dubna 1925 učinil návrh, aby po rozumu §u 583 čís. 2 c. ř. s. bylo vysloveno, že rozhodčí smlouva pozbývá platnosti. Návrhu tomu musí býti vyhověno, ježto rozsudí A. podle onoho dopisu odepřel plniti závazek z přijatého jmenování rozsudím, což podle §u 583 čís. 2 c. ř. s. stačí, by smlouva o rozsudím byla prohlášena bezúčinnou. Nerozhodno jest, z jakého důvodu složil A. úřad rozsudího, ježto nemůže býti stranami, žalobou a exekucí donucován, by své povinnosti splnil. Každá z obou stran může však žádati, by smlouva rozhodčí byla prohlášena bezúčinnou. Pak ale nemůže ani ta, ani ona strana použiti práva §u 581 a 582 c. ř. s. a žádati, by jmenován byl nový rozhodce. Navrhovatel použil práva §u 583 čís. 2 c. ř. s. hned, jak zvěděl, že rozhodce A. svůj úřad složil, nemůže proto na místě A-a býti podle §u 581 a 582 c. ř. s. ustanoven jiný rozhodčí soudce, ježto Antonín J. se nezachoval podle těchto předpisů, namítnuv toliko proti návrhu T-ovu, že bude podán návrh, by za A-a podle §u 582 c. ř. s. byl ustanoven jiný rozsudí, což hledě k ustanovením §§ 581, 582 a 583 čís. 2 c. ř. s. nyní již přípustiti nelze.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

V tom, že navrhovatelem jmenovaný rozsudí Antonín A. svůj úřad složil, jest spatřovati v §u 583 čís. 2 c. ř. s. uvedený případ »odepření výkonu závazků, jež převzal tím, že jmenování přijal«, neboť ve všeobecném znění »odepírá« zahrnuto jest jak trpné chování se rozsudího, tak i jeho výslovné prohlášení, že úřad skládá, bez ohledu na to, zda k tomu má důvody čili nic. Podstatným jest pouze, že rozsudí, jenž jmenování přijal, nechce plniti povinnosti, z toho vyplývající. Rozsudí, jenž převzal úřad, nemůže býti stranami žalobou a exekucí donucován ke splnění své povinnosti, ač jim ručí za veškeru škodu, způsobenou zaviněným odepřením neb oddalováním. Za to může každá z obou stran žádati, by rozhodčí smlouva byla prohlášena za bezúčinnou (§ 583 čís. 2, § 584 odstavec druhý c. ř. s.), nerozhodla-li se v případě, že rozsudí byl jmenován stranou nebo soudem (§§ 581, 582 c. ř. s.), pro návrh na jmenování jiného rozhodce. Neboť v tom případě, že rozsudí byl jmenován stranou nebo soudem a odepřel vykonávati své závazky, prohlašuje jednak § 581 c. ř. s. za přípustné, naléhati na jmenování nového rozsudího pod právními následky §u 582 c. ř. s., jednak stanoví § 583 čís. 2 c. ř. s., že v takovém případě může býti žádáno, by rozhodčí smlouva byla prohlášena za neplatnou. Z těchto zákonných ustanovení plyne, že strany mohou voliti mezi jmenováním rozsudího a neplatností rozhodčí smlouvy. Správnosti tohoto názoru svědčí také motivy k civilnímu řádu soudnímu str. 325, třebaže mluví výslovně jen o oddalování. Jakmile se

jedna strana rozhodla pro to, by rozhodčí smlouva byla prohlášena za bezúčinnou, nemůže ani ona ani její odpůrce žádati jmenování nového rozhodce. Na tomto stanovisku stála důsledně judikatura býv. nejvyššího soudu ve Vídni (rozhodnutí ze dne 5. února 1908, čís. 16613, Nowak N. F. č. 1151, Gl. U. N. F. čís. 4115 a ze dne 4. ledna 1910, R II 1134, Gl. U. N. F. čís. 4876) a stanovisko to zaujal také tento nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 19. května 1925 R I 355/25 sb. n. s. čís. 5041. Neumann, jehož se stěžovatel dovolává, zastává rovněž na stránce 1412 svého komentáře názor, že stranám přísluší právo volby mezi neplatností rozhodčí smlouvy a postupem dle §§ 581 a 582 c. ř. s., když rozsudí, jmenovaný na základě kompromisu odepře plniti své závazky. Téhož názoru jest také Ott (Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního, díl třetí, stránka 287, 288). Navrhovatel, jehož rozsudí odepírá vykonávati převzatý úřad, rozhodl se proto, by rozhodčí smlouva byla prohlášena za bezúčinnou, a dle §u 583 čís. 2 c. ř. s. musí býti jeho návrhu vyhověno, když skutkové předpoklady pro to byly zjištěny. Navrhne-li jedna strana, by smlouva byla prohlášena za bezúčinnou, a druhá strana žádá, by byl jmenován nový rozsudí soudem, musí tento návrh jakožto slabší právo ustoupiti silnějšímu nároku na prohlášení smlouvy za bezúčinnou. To plyne z podstaty věci jakož i ze srovnání ustanovení §§ 581 a 583 c. ř. s. § 581 c. ř. s. prohlašuje totiž vyzvání ke jmenování nového rozhodčího za »přípustné«, § 583 c. ř. s., jednající o prohlášení rozhodčí smlouvy za bezúčinnou, stanoví kategoricky: »totéž má se státi .....«. Jest proto nerozhodno, kdy se stěžovatel dozvěděl o tom, že A. svůj úřad složil, nerozhodno jest, že to zvěděl, jak tvrdí, teprve po doručení předvolání k jednání o návrhu na bezúčinnost rozhodčí smlouvy a že po té (dne 8. dubna 1925) učinil u obchodního soudu v Praze návrh na ustanovení nového rozsudího.

Čís. 5215.

Usnesení, jímž povoleno prozatimní opatření, jest jen tehdy řádně doručeno, byl-li připojen stejnopis návrhu ohrožené strany. Byl-li stejnopis návrhu doručen teprve dodatečně, jest lhůtu k rekursu a odporu počítati od tohoto doručení.

(Rozh. ze dne 18. srpna 1925, R I 637/25.)

Odpůrci ohroženého bylo usnesení ze dne 18. dubna 1925, povolující prozatimné opatření, doručeno dne 22. dubna 1925, aniž by mu byl dodán stejnopis návrhu na povolení prozatimního opatření. Usnesením ze dne 6. května 1925 odmítl soud prvé stolice rekurs do povolujícího usnesení jako opozděný a současně nařídil, by odpůrci byl doručen i stejnopis návrhu. To stalo se dne 8. května 1925. Usnesením ze dne 9. května 1925 odmítl soud prvé stolice odpor proti povolení jako opozděný. Rekursní soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že rekurs i odpor do usnesení ze dne 18. dubna 1925 jest pokládati za včas podané a uložil prvému soudu, by rekurs i odpor vyřídil po zákonu. Důvody: Rekursu žalovaného (odpůrce) nelze upříti oprávněnosti. Podle §u 65 ex. ř. jest vznésti rekurs proti prozatimnímu opatření do osmi dnů a odpor proti němu ve smyslu §u 397 ex. ř. do 14 dnů po doručení usnesení. Jak ze spisů vysvítá, bylo sice usnesení ze dne 18. dubna 1925, jímž navržené prozatimní opatření povoleno, žalovanému dne 22. dubna 1925 k vlastním rukám doručeno, návrh jemu za podklad sloužící byl však teprve dodatečně s usnesením ze dne 6. května 1925 zástupci žalovaného dne 8. května 1925 doručen. Lhůtu pro opravné prostředky lze proto počítati teprve ode dne řádného doručení napadeného usnesení a pro jeho posouzení nutného podkladu (návrhu) a jest tudíž jak rekurs již dne 6. května 1925 podaný, tak odpor dne 8. května 1925 proti bořejšímu prozatimnímu opatření vznesený považovati za včas podané.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Byť i zákon v §u 395 ex. řádu prohlásil jenom, že o tom, jak má usnesení, kterým bylo povoleno prozatimní opatření, býti doručeno odpůrci ohrožené strany, mají platnost ustanovení pro doručení žalob (tedy §§ 106 až 108 c. ř. s.), přece právě z předpisů o doručení žalob a z předpisů §u 53 odstavec druhý ex. ř. je zřejmo, že odpůrci ohrožené strany musí býti doručen s povolujícím usnesením také stejnopis návrhu, že jenom takové doručení, totiž doručení usnesení se stejnopisem — jest s hlediska §§ 106 až 108 čís. a §§ 395 a 53 ex. řádu považovati za řádné doručení povolujícího usnesení, jehož dnem počíná lhůta k rekursu a k odporu. Proto jest dovolací rekurs bezdůvodným, neboť jeho vývody nebylo vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění rekursního usnesení.

Čís. 5216.

Odklad exekuce dle §u 42 čís. 5 ex. ř.

Za námitky dle §u 35 odstavec druhý ex. ř. nelze pokládati ony, jež byly podány u okresní politické správy proti platnosti i vykonatelnosti nároku okresní nemocenské pokladny na zaplacení příspěvků.

Právní moc výkazu o nedoplatcích příspěvků okresní nemocenské pokladny (na rozdíl od jich vykonatelnosti) nepřísluší zkoumati soudům.

(Rozh. ze dne 18. srpna 1925, R I 679/25.)

Návrhu dlužníka, by byl povolen dle §u 42 čís. 5 ex. ř. odklad exekuce okresní nemocenské pokladny ku vydobytí příspěvků, ježto podal u okresní politické správy námitky proti vymáhanému nároku, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud odkladu exekuce nepovolil. Důvody. Dle §u 42 čís. 5 ex. ř. může býti k návrhu nařízeno odložení exekuce, když se podají podle §u 35 odstavec druhý námitky proti návrhu u úřadu, jímž byl vydán některý z exekučních titulů §u 1 čís. 10 a 12 až 14 ex. ř. Námitky podle §u 35 odstavec druhý ex. ř. spo-

čívati musí dle odstavce prvého téhož §u na skutečnostech, nárok zrušujících nebo zastavujících, které nastaly teprve po vzniku titulu exekučního, jenž tomuto řízení jest základem. Za takové námitky nemožno považovati námitky, které dle podací rubriky u okresní politické správy ze dne 24. června 1924 podala strana povinná proti platnosti i vykonatelnosti nároku okresní nemocenské pokladny na zaplacení příspěvků 1260 Kč 34 h a stížnost ku zemské politické správě v námitkách těch obsaženou, neboť strana povinná ani netvrdila, ani neprokázala, že by tu šlo o námitky ve smyslu §u 35 ex. ř. Proto nebylo důvodu k odložení exekuce dle §u 42 čís. 5 ex. ř.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Návrh na povolení odkladu exekuce z důvodu §u 42 čís. 5 ex. ř. opírá stěžovatel o tvrzení, že podal u okresní politické správy námitky proti nároku nyní soudní exekucí vymáhanému, a to nejen co do likvidnosti, nýbrž i co do platnosti exekučního titulu. Nejde tu o žádný z případů, o nichž mluví předpis §u 42 čís. 5 ex. ř.; pokud se týká případu třetího, správně to již dovodil rekursní soud a poukazuje se stěžovatel po této stránce na odůvodnění napadeného usnesení, a nemůže se tu ovšem jednati ani o případ druhý §u 42 čís. 5 ex. ř., což zřejmě plyne ze srovnání s ustanovením §u 39 čís. 5 ex. ř., jež je tam citováno. K vývodům dovolacího rekursu sluší jen ještě uvésti toto. Právní moc výkazu o nedoplatcích příspěvků okresní nemocenské pokladny (na rozdíl od jich vykonatelnosti) nepřísluší zkoumati soudům (viz judikát čís. 251 býv. nejvyššího soudu ve Vídni, uveřejněný v Právníku 1918 str. 13 a násl.).

Čís. 5217.

Nejde o vadu řízení, nepřipustil-li soud prvé stolice, by strana při svém výslechu (§ 371 c. ř. s.) činila nový přednes, nabízela důkazy atd.

(Rozh. ze dne 18. srpna 1925, Rv I 840/25.)

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

důvodů:

Neprávem vytýká dovolatel jako vadu řízení, že soud prvé stolice dne 13. června 1924 jeho výslech jako strany z nenadání přerušil a pokračovati v něm nedovolil, znemožniv takto dovolateli další přednes. Dovolatel měl při svých obsáhlých výsleších ze dne 9., 19. a 26. května a ze dne 2. a 13. června 1924 více než s dostatek příležitosti, by jako strana seznal, co k původnímu úkolu o skutcích, které bylo dokázati, seznati mohl. Avšak také jen tomuto účelu sloužilo provádění důkazu výslechem stran (§§ 371, 376 c. ř. s.). Hodlal-li dovolatel, jak se podle vývodů dovolání zdá, svého výslechu jako strany využitkovati k tomu, by přednášel nová skutková tvrzení, nabízel důkazy, předkládal listiny a podobnými úkony procesní látku znovu rozvíjel, svědčí to o naprostém zneuznávání podstaty tohoto průvodního prostředku, který není určen k tomu, by strany za průvodního řízení dohánělo, co zmeškaly v přípravných spisech a ve svém skutkovém přednesu. Stěžuje si dovolatel proto neprávem, když se soud k takovému nezákonnému postupu nepropůjčil a, maje věc za sdostatek objasněnou a k rozhodnutí zralou, od dalšího jeho slyšení upustil. Výtka vadnosti řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) je tudíž neodůvodněna.

Čís. 5218.

Slaboduchost nečiní sice k právním jednáním vůbec nezpůsobilým, může však podle okolností případu být na závadu svobodě vůle a vážnosti projevu při smlouvě.

(Rozh. ze dne 18. srpna 1925, Rv I 1305/25.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu namítl žalovaný mimo jiné, že směnka jest neplatnou pro nedostatek směnečné způsobilosti žalovaného, jenž prý jest choromyslným. Procesní soud prvé stolice směnečný platební příkaz zrušil. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení věci spatřuje dovolatel v tom, že ze znaleckého posudku nesprávně vyvodil odvolací soud, že žalovaný při podpisu směnky nebyl způsobilým k právním činům. Pokud ovšem dovolatel vytýká nedostatečnou přesvědčivost znaleckého posudku, stavě se na stanovisko, že žalovaný přes tento posudek byl příčetným, uchyluje se od zjištění nižších soudů a neprovádí dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení po zákonu, broje toliko nepřípustným způsobem proti hodnocení důkazů odvolacím soudem. Míní-li ovšem, že slaboduchost, kterou znalci u žalovaného seznali, nebrání všeobecně způsobilosti smluvní, lze v tom směru dovolateli přisvědčiti. Znalci neprohlásili, že žalovaný byl zcela nepříčetným a nebyl vůbec s to užívati rozumu (§ 865 obč. zák.), žalovaný tedy není osobou k právním jednáním pro nedostatek rozumu vůbec nezpůsobilou. Avšak ke smlouvě vyžaduje se kromě způsobilosti také volnost projevu, vážnost jeho a svoboda vůle. Svobody vůle nemá a vážného projevu nečiní, kdo následkem duševní poruchy nemůže se volně rozhodovati. Projev, učiněný v důsledku duševní poruchy, není projevem volným a vážným, nýbrž toliko projevem chorobného ducha a proto absolutně neplatným. Takto duševně chorý, který jen v určitých případech následkem své choroby nerozhoduje se volně a nemá způsobilosti k tomu, třeba by nebyl prohlášen za choromyslného a nebyl v každém případě nepříčetným, jest v takovém případě k právnímu jednání nezpůsobilým pro nedostatek vážnosti projevu, svobody vůle v důsledku choroby. Tu lze rozhodnouti jen dle okol-

nosti případu, zda duševní porucha je takového rázu, že svobodné a vážné rozhodnutí vylučuje. A tu správně seznaly nižší soudy, že podle okolností a stavu zjištěného znalci žalovaný při podpisu směnky svobodné a vážné rozhodnutí učiniti nemohl proto, že vyplynulo z jeho duševní méněcennosti, která příčetnost a možnost, postříci následky jednání, vylučovala, takže jeho rozhodnutí nebylo výplodem zdravého rozumu, nýbrž mělo důvod v chorobném nedostatku rozvahy a vůle. Proto je úsudek nižších soudů, že podpis žalovaného na směnce za takových okolností nebyl platně připojen, správným.

Čís. 5219.

Je-li majitel podniku pojištěn proti následkům zákonného povinného ručení a pojištění vztahuje se na náhradní nároky jak proti pojištěnému tak i proti jeho zástupci (dílovedoucímu), jde v posléz uvedeném směru o smlouvu ve prospěch třetího podle §u 881 druhý odstavec obč. zák.

Otázku, zda a ve kterém okamžiku také třetí osoba nabývá práva, aby mohla žádati plnění, jest řešiti nejen podle ujednání (pojišťovací smlouvy), nýbrž i podle povahy a účelu smlouvy.

Zní-li pojišťovací smlouva i ve prospěch třetího, jest i tento povinen, by dbal přesně pojišťovacích podmínek.

Pokud neoznámení o podání žaloby nelze pokládati za hrubou nedbalost podle §u 32 (3) poj. zák.

(Rozh. ze dne 18. srpna 1925, Rv I 1365/25.)

Majitelka mlýna Emilie P-ová byla pojištěna u žalované pojišťovny proti následkům povinného ručení. V pojištění byly zahrnuty náhradní nároky, jež budou vzneseny nejen na pojistníka, nýbrž i na jeho zástupce (ředitele, inženýra, dílovedoucího). Dílovedoucím v podniku Emilie P-ové byl Antonín L. V podniku utrpěl úraz učeň Josef Z. (viz rozhodnutí čís. sb. 4472) a domáhal se na Antonínu L-ovi náhrady škody, spor však prosoudil, Antonínu L-ovi byly přisouzeny útraty, jichž však neobdržel, ježto Josef Z. požíval práva chudých. Žalobě, jíž domáhal se Antonín L. na základě pojistky Emilie P-ové náhrady útrat na žalované pojišťovně, procesní soud prvé stolice vyhověl. Důvody: Dle návrhu ze dne 9. května 1913, kterého se dovolává pojistka ze dne 24. května 1913, svědčící Emilii P-ové, jsou pojištěním kryty náhradní nároky, které budou vzneseny nejen na pojistníka, nýbrž i na jeho zástupce (ředitele, inženýra, dílovedoucího). Není tedy pochybnosti, že ve smlouvě o pojištění jest obsažen ve smyslu §u 881 obč. zák. novelisovaného znění též slib, že též tento třetí ze smlouvy práv má nabýti. Emilie P-ová byla pojištěna výslovně ve své vlastnosti jako majitelka mlýna a pily; podobný podnik, obzvláště, jedná-li se o ženu, vede se přirozeně v návrhu naznačeným zástupcem. Účelem pojištění bylo, zbaviti podnik vůbec starosti (nebezpečenství), které vznikají ze zodpovědnosti při vedení takového podniku, takže není pochybnosti, že smlouva byla uzavřena nikoliv pouze ve prospěch Emilie P-ové, nýbrž také jejího zástupce, jemuž vedení podniku náleželo, tedy také ve prospěch žalujícího, na kteréhož se bez odporu hodí zvolený výraz (dílovedoucí), k čemuž zvláště vytknouti dlužno, že přiměřenost tohoto výrazu se strany žalované ani nebyla napadena pokud se týče nepřiměřenost jeho ani uplatňována nebyla. Uváží-li se veškeré tyto okolnosti, třeba považovati za jasně projevený a pojistkou přijatý úmysl pojištěnců, aby také pro žalobce ze smlouvy přímo práva vzešla. Tím odpadá též potřeba zabývati se úvahami strany žalované, kterými odůvodňuje návrh na zamítnutí žaloby, rozeznávajíc mezi nebezpečenstvími, která pro smluvního pojistníka vznikají z toho, že musí provozování svého závodu obstarávati jinými osobami, a pro které žalovaná pojišťovna nárok, odpovídající jejím povinnostem uznává, na straně jedné, a mezi nebezpečenstvími na straně druhé, která vznikají pro tyto posléz jmenované osoby s jejich činností v provozování závodu. Nárok žalobní jest tedy smlouvou o pojištění odůvodněn a to vzhledem k ustanovení čl. 11 podmínek, dle kterých spor se provede jménem pojištěncovým a společnost nese všechny náklady sporu a nemá práva srážeti je z pojištěné sumy. Neprávem proto odpírá žalovaná strana náklady sporu žalobci nahraditi. Neprávem dovolává se žalovaná toho, že žalobce ve smyslu čl. 11 podmínek měl pojišťovnu žádati, by mu zřídila zástupce, když žalovaná dopisem z 3. března 1922 prohlásila, že případ nemůže pro jeho neoznámení vzíti na vědomí, ovšem z omylu, jelikož případ vskutku žalované byl oznámen. Úraz nezletilého Z-a byl vyloženě úrazem v podniku podrobeném zákonnému úrazovému pojištění, jak to též žalovaná sama v dopise ze 7. března 1920 vystihla. Pojištění u žalované co se týče škody z důvodu zákonného ručení ustupovalo tedy zcela v pozadí co do věci samé a nároky z pojištění proti žalované se ztenčily v podstatě pouze na otázku útrat sporu, která vznikla teprve až tehdy, když poručenstvo nezletilého Josefa Z-a se rozhodlo přece žalobou vystoupiti, a která nabyla významu jen proto, že nezletilý žalobce požíval práva chudých. Proto také bezdůvodně žalovaná uplatňuje, že oznámení o podání žaloby teprve po měsíci, totiž dopisem ze dne 2. března od Dra K-a na žalovanou řízeným bylo učiněno, neboť podle zvláštnosti případu nebylo rozdílu, zda zpráva tato byla podána ihned v nejbližších dnech, či týdnech. Stanovisko, které žalovaná strana dopisem ze dne 3. března 1922 zaujala, bylo přesně zamítavé a nelze je vykládati jinak, že, bylo-li zamítavé naproti manželům P-ovým, že by bylo jiným naproti nynějšímu žalobci. Důsledky tohoto rozhodnutí musí žalovaná strana nastoupiti, to tím více, že není důvodu, shledávati v postupu, jakým povinné zprávy žalované straně byly podávány, hrubou nedbalost. Jedině takováto hrubá nedbalost by vzhledem k §u 32 zák. čís. 501 z r. 1917 mohla míti za následek, by vstoupila v účinnost ustanovení §u 16 pojišťovacích podmínek, které na případy neoznámení pojí následky ztrátu nároku z pojištění, to tím méně, že v tomto případě nelze vůbec shledávat souvislost mezi způsobem oznámení, tak jak je žalovaná vytýká, na straně jedné a zjištěním příhody a náhrady na straně druhé. Tím, že žalovaná pojišťovna odepřela případ vzíti na vědomí, nastala pro nynějš žalující stranu svého času jakožto stranu žalovanou nutnost se brániti : zříditi si právního zástupce a nelze nic dovozovati z toho, že Antonín L byl při volbě právního zástupce omezen v tom směru, že by musil volit

toho svým zástupcem, koho manželé P-ovi si zvolili, nehledě ani k tomu, že by v poměru procesních stran dřívějšího sporu mohlo nastati střetnutí se zájmů Antonína L-a se zájmy druhých spolužalovaných. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Napadajíc právní názor prvního soudu dospěla odvolatelka k závěru, že smlouva s Emilií P-ovou není smlouvou na cizí účet v technickém slova smyslu, nýbrž toliko smlouvou ve prospěch třetího ve smyslu prvního odstavce §u 881 obč. zák., i kdyby nešlo jen o pojištění ve prospěch Emilie P-ové, nýbrž o pojištění osoby třetí (žalobce). Podle tohoto zákonného ustanovení však tato třetí osoba získává také přímého práva a to podle druhého odstavce téhož §u 881, má-li plnění býti hlavně k prospěchu této třetí osoby. V tomto případu stalo se pojištění zřejmě na prospěch žalobce a za jeho souhlasu, který projevil zřetelně tím, že podal tuto žalobu (§ 863 obč. zák.). Jest tedy dílovedoucí Emilie P-ové Antonín L. k této žalobě aktivně oprávněn i podle vlastního názoru odvolatelčina. Tomu neodporuje ustanovení §u 11 poj. podm., že spor se povede jménem pojištěncovým, neboť tím jest pouze stanoveno, že spor nepovede pojišťovna, ale není tím vyloučeno, že se sporu súčastní zástupce pojistníkův, který, jsa v pojišťovací úmluvě zahrnut, v tomto případě na náhradu škody byl žalován, a obrana jeho byla stejně nutnou, jako obrana majitelky závodu. Zcela správně vyvrátil již první soud námitku odvolatelčinu, že nastala po rozumu §u 16 poj. podm. ztráta nároku vůči pojišťovně, poněvadž Emilie P-ová jí nedala zpráv o tom, že na jejího zástupce (dílovedoucího) byl vznesen nárok a podána žaloba, a že se pojišťovna o tom dověděla teprve z dopisu Dra S-a ze dne 10. ledna 1924, což prý nutno označiti jako hrubou nedbalost podle §u 32 (3) poj. zák. čís. 501/17. Dotyčné, věci i zákonu vyhovující důvody napadeného rozsudku nevyvrací odvolatelka svými vývody, ani ty nepřesvědčují, že tu jde o hrubou nedbalost, která by po rozumu §u 32 (3) poj. zák. odmítavé stanovisko žalované pojišťovny odůvodňovala. Obrana nynějšího žalobce ve sporu s Josefem Z-em byla nutnou, ježto byl také žalován a jako dílovedoucí se obával kolise svých zájmů se zájmy spolužalovaných majitelky mlýna a jejího manžela jako zástupce, byl oprávněn a nucen zříditi zvláštního právního zástupce. To vše ale vyvolala žalovaná pojišťovna tím, že — jak dolíčeno — zcela bezdůvodně zaujala stanovisko naprosto odmítavé. Nárok na náhradu nákladů sporu přísluší žalobci, poněvadž byl pojištěncem, což bylo již odůvodněno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka, opírající dovolání o dovolací důvody podle čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s., považuje za kusost odvolacího řízení, že v něm nebyl proveden: a) důkaz svědkem Ottou A-em, zda se dovolatelka o žalobcově osobě a že žalobce byl svého času také žalován Josefem Z-em, dozvěděla teprve z dopisu Dra S-a ze dne 10. ledna 1924, zda tudíž dříve ani netušila, že je žalobce žalován současně s manžely P-ovými, b) že nebylo zjištěno, zda žalobce skutečně zaplatil Dru S-ovi zažalovaný peníz 14.175 Kč 20 h, zda mu tedy vzešla škoda v tomto penízi. V oné příčině poukazuje k tomu, že podle čl. 11 pojišťovacích podmínek jest pojištěnec povinen žalobu naň podanou ihned pojišťovně předložiti, jinak pozbývá podle čl. 16 nároku na náhradu, že tudíž bylo povinností Emilie P-ové, jako pojištěnce, by žalobu, podanou na Antonína L-a, ihned jí předložila, nebo jí aspoň oznámila, že žaloba ta byla již na něho podána Josefem Z-em, že toho však Emilie P-ová neučinila ve svém dopisu ze dne 2. března 1922 prostřednictvím Dra K-a a neučinil tak ani žalobce, že se tím provinil hrubě proti pojišťovacím podmínkám. V druhé příčině zdůrazňuje, že tím, že žalobci byly přisouzeny útraty 14.175 Kč 20 h, není ještě dokázáno, že žalobce nedostal tuto částku nahraženu, že mu tedy vzešla škoda v této výši. Dovolací soud neshledal, že by tímto byl podle čís. 2 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací opodstatněn, neboť je s odvolacím soudem za jedno v jeho úsudku, že okolnosti, o kterých je dovolatelkou důkaz postrádán, jsou pro rozsouzení této rozepře nerozhodny. V prvé příčině jest ovšem správno, že i třetí osoba, jejíž zájmy jsou pojištěny, je povinna, právě tak zachovávati smluvené podmínky pojišťovací jako smluvník sám, a, když se hrubě proviní proti těmto podmínkám, že to má v zápětí ztrátu jejího náhradního nároku proti pojišťovně. Než již nižší soudy vyložily s pečlivou obsažností a přiléhavě, že dovolatelkou žalobci na vrub kladené opomenutí nelze považovati za takovou hrubou nedbalost, která by podle §u 32 (3) pojišťovacího zákona (předpisu to již nyní platného) měla vzhledem ku čl. 11 a 16 pojišťovacích podmínek za následek ztrátu náhradního nároku proti dovolatelce. Dovolací soud schvaluje úplně také odvolací stolicí schválený závěr prvého soudu, že stanovisko zaujaté dovolatelkou v jejím dopisu ze dne 3. března 1922, když už o podání, tudíž o existenci žaloby věděla z dopisu Dra K-a, bylo úplně zamítavé, a jest lhostejno, že bylo zamítavé jenom proti manželům P-ovým, poněvadž tím bylo zamítavým i proti žalobci. Proto dovolací soud uznal, že oznámení, že byla podána žaloba také na Antonína K-a, v tomto případě bylo by zbytečnou formalitou. Ostatně dovolatelka mohla se při obyčejné péči při obstarávání svých záležitostí, byvši zpravena, že byla žaloba podána, a že jde při tom také o její práva, alespoň nahlédnutím do žaloby přesvědčiti o stavu věci a mohla užiti oněch procesních možností, které jí dává zákon. V druhé příčině je závažno, že proti dovolatelce nebyl uplatněn žalobou nárok podle §u 1042 obč. zák., nýbrž přímý, závazkový, z předpisu §u 881 odstavec druhý obč. zák. i třetí osobě bezprostředně plynoucí nárok, jehož předpokladem není, by útraty byly již skutečně zaplaceny. Proto i tato okolnost je pro rozsouzení rozepře nerozhodna. Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatelka v právním názoru odvolacího soudu, že jde o smlouvu ve prospěch třetího podle §u 881 odstavec druhý obč. zák., a že žalobci jako třetí osobě vzešel proti ní přímý nárok. Dovolatelka poukazuje k tomu, že podle tohoto ustanovení rozhoduje především obsah úmluvy, zda má třetí osobě vzniknouti ze smlouvy přímý nárok, čili nic, a odvolává se na obsah pojišťovacích podmínek, z něhož dovozuje, že osoba, která podepsala pojišťovací návrh, jest za všech okolností totožna s osobou, která má jedině nárok na plnění proti pojišťovně v případě škody a že proto také pojišťovací podmínky používají názvu »pojištěnec« jak pro osobu, která uzavřela pojišťovací smlouvu podpisem návrhu, tak i pro osobu, které ze smlouvy

té jedině přísluší nárok na pojistné plnění. Leč dovolatelka zdůrazňuje svými vývody pouze prvý předpoklad §u 881 odstavec druhý obč. zák. Podle toho zákona otázka, zda a ve kterém okamžiku také třetí osoba nabývá práva, by mohla žádati plnění od slibujícího, musí býti řešena (nejenom) podle ujednání, nýbrž i »podle povahy a účelu smlouvy«. Zákon tedy nepraví, že záleží jenom na smluvní vůli stran, tedy jenom na obsahu pojišťovacích podmínek, jimiž byla projevena podpisem návrhu smluvní vůle. Ale ani tím, co zákon praví, a což činí »ze smlouvy ve prospěch třetích osob« nikoliv jednotný ústav právní, nýbrž nějakou theoretickou abstrakci z případů nemajících vespolek ničeho společného, jenom že v nich za určitých předpokladů má pro třetí osoby vzejíti samostatné oprávnění, není vlastně pověděno nic jiného, nežli že smlouvy mohou i třetím osobám za určitých okolností — jimiž není jenom smlouva, nýbrž i povaha a účel smlouvy — dávati samostatné oprávnění. Podle v úvahu přicházejícího návrhu vztahuje se pojištění Emilie P-ové jako »majitelky mlýna a pily, zaměstnavatelky služebných atd.« na »náhradní« nároky, které na základě zákonných ustanovení budou vzneseny na podepsanou Emilii P-ovou, nebo jejího zástupce — ředitele, inženýra, dílovedoucího poškozenými, jejich pozůstalými, nemocenskými pokladnami, úrazovými pojišťovnami dělnickými, nebo jinak oprávněnými v případě, že v podniku a provozováním podniku (o který jde) bylo zaviněno poranění nebo jiné tělesné poškození osob — je tedy zřejmo už ze samého ujednání, ale také z povahy a účelu smlouvy, že v konkretním případě žalobcově má smluvní plnění sloužiti výhradně ku žalobcovu prospěchu, pro to svědčí žaloba i vykládací pravidlo §u 881 odstavec druhý, druhá věta obč. zák. Vzešel-li takto žalobci vůči žalované přímý nárok náhradní, jest oprávněn, přímo jej žalobou uplatniti, kteréžto právo nemůže mu vzíti ani čl. 11. pojišťovacích podmínek, o němž ostatně případně uvedl odvolací soud, že mu je rozuměti tak, že spor nemá býti prováděn pojišťovnou. Poněvadž jde o samostatné právo žalobcovo, nikoli o právo Emilie P-ové, nemůže je uplatňovati tato, neboť není podmětem tohoto práva. Pokud tvrdí dovolatelka, že podle pojišťovacích podmínek slouží pojišťovací plnění alespoň v první řadě a tudíž hlavně ku prospěchu její smluvnice Emilie P-ové, která podle zákona ručí za provoz svého podniku a tudíž i za své zaměstnance, že proto je dala pojistiti, by se zbavila tohoto risika, ocitá se nejblíže správnému nazírání právnímu na právní podstatu žalobního nároku. Připustila vlastně přijetím Emilii P-ovou už podepsaného pojišťovacího návrhu možnost samostatného ručení žalobcova jako dílovedoucího za úrazy v podniku Emilie P-ové při jeho provozování sběhlé, které pojala do oblasti pojištěného nebezpečenství. Tvrdí-li nyní, že Emilie P-ová proto je dala pojistiti, by se zbavila tohoto risika, přehlíží, že tím nejde o nějaké risiko Emilie P-ové, nýbrž o samostatné risiko žalobcovo z toho důvodu, že koná v podniku Emilie P-ové zodpovědnou a to osobně zodpovědnou službu dílovedoucího — dopustila-li tedy tento způsob pojištění, uznala tím, že pojišťuje podle ujednání, a podle povahy a účelu smlouvy výhradně žalobcovo nebezpečenské risiko, z něhož po případě bude žalobce osobně práv, že tedy plnění je určeno výhradně ku žalobcovu prospěchu.

Čís. 5220.

Hmotné odevzdání vyžaduje, by se odevzdaná věc z vůle odevzdatele a se svolením přejímatele ocitla v takovém poměru k tomuto, by skutečně neb alespoň podle obvyklého nazírání byla v jeho moci.

Věc, odevzdaná manželem manželce, jest ve skutečné moci manželčině, i když zůstala, jako dříve, v bytě obývaném oběma manželi.

(Rozh. ze dne 18. srpna 1925, Rv I 1378/25.)

Dlužníkova manželka domáhala se žalobou na vymáhajícím věřiteli, by z exekuce proti manželi byly vyloučeny kusy nábytku, k nimž tvrdila vlastnické právo. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Bezdůvodné jsou výtky dovolatelovy, vznesené z důvodu nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Jestliže, jak soud druhé stolice zjistil, se odevzdání stalo v přítomnosti dosavadního vlastníka a žalobkyně výslovným jeho prohlášením, že vylučované věci jsou žalobkyně, načež tato prohlásila, že věci ty přijímá a také rukou se jich dotkla a že sporné věci i po té zůstaly jako před tím ve společné obytné místnosti žalobkyně a jejího manžela, jsou zřejmě uskutečněny všechny podmínky hmotného jejich odevzdání podle §u 426 obč. zák., jenž vyžaduje, by odevzdaná věc z vůle odevzdatele a se svolením přejímatele se ocitla k němu v takovém poměru, by skutečně neb alespoň podle obvyklého nazírání byla v jeho moci. Že manželova věc, o které manžel v jejím dosahu prohlásil, že ji odevzdává manželce, a kterou manželka, dotýdajíc se jí, za svou přijala, z vůle obou súčastněných je ve skutečné moci manželčině, když zůstává, jak již před tím byla, v bytě oběma manžely společně obývaném, nelze důvodně popříti. Stalo-li se takto hmotné, tedy skutečné odevzdání darovaných věcí, nevyžaduje k své platnosti ani podle zákona ze dne 25. ledna 1871, čís. 76 ř. zák. formy notářského spisu.

Čís. 5221.

Rozsudek zemského soudu v Ratiboři, vydaný po 16. březnu 1923 ve věci, zmístněné v obci Pišti na Hlučínsku, nemá pro území československé republiky právní závaznosti a nelze na jeho základě povoliti v tuzemsku exekuci.

(Rozh. ze dne 18. srpna 1925, R II 203/25.)

Soud prvé stolice (zemský soud v Opavě) povolil exekuci na základě rozsudků zemského soudu v Ratiboři ze dne 10. ledna 1924 a 18. února 1924. Jak vymáhající věřitelka tak dlužnice bydlely v Pišti na Hlučínsku. Rekursní soud zamítl exekuční návrh. Důvody: Ze spisu plyne, že obě strany bydlely a bydlí v Pišti, kterážto osada

patřila původně k Ratiboři. Dle výnosu zplnomocněného komisaře Československé republiky pro Ratibořsko ze dne 30. března 1923, čís. s. Pr Rat. 67/23 byla Pišť přiřčena na základě usnesení rozhraničovací komise německo-československé ze dne 14. března 1923 Československé republice a byla osada ta pak dne 16. března 1923 obsazena. Tímto dnem počaly vykonávati veřejnou moc úřady a orgány československé a tímto dnem nabyly účinnosti jak zákon ze dne 30. ledna 1920, čís. 76, tak i prováděcí nařízení ze dne 11. března 1920, čís. 152 sb. z. a n. Zemský soud v Ratiboři stal se tedy dnem 16. března 1923 pro spor, zahájený mezi stranami dne 12. dubna 1922, nepříslušným a neměl proto dne 22. března 1923 rozsudek vynésti, nýbrž měl z úřední moci rozepři tu postoupiti okresnímu soudu v Hlučíně (§ 5 (1) nař. čís. 152/20). Ježto soud ratibořský nebyl k vynesení rozsudku příslušným, jest celou věc posuzovati tak, jakoby tu vůbec platného rozsudku (exekučního titulu) nebylo. Že nelze přihlížeti k rozsudku zemského soudu v Ratiboři, plyne i z toho, že se v tuzemsku nebere zřetel na říšsko-německé rozsudky druhé stolice, když soudy ty rozhodly o opravných prostředcích, ač správa byla již tuzemským soudem převzata; v případě takovém musí tuzemský soud druhé stolice opět rozhodovati o opravných prostředcích. Není-li však účinným pro tuzemský soud rozsudek, vynesený druhou stolicí v Ratiboři, nevíže zajisté tuzemský soud ani rozsudek vynesený zemským soudem v Ratiboři jako soudem prvé stolice (§ 5 čís. 1 (4) cit. nař.). Ustanovení §u 80 čís. 1 ex. ř. zde nepřichází v úvahu. Podle tohoto předpisu stačí v tuzemsku k povolení exekuce na základě cizozemského rozsudku, lze-li dotyčnou věc podle tuzemských norem o příslušnosti soudu zahájiti v cizím státě; stačí tedy doba zahájení. Ježto žaloba vymáhající věřitelky byla odpůrci doručena 22. dubna 1922, tedy ještě před účinností svrchu uvedeného zákona v Pišti, bylo by lze povoliti exekuci na základě přiložených rozsudků zemského soudu v Ratiboři, ovšem kdyby tu nebylo shora uvedeného zákona a nařízení, které lze považovati za zvláštní zákon.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Zákonem ze dne 30. ledna 1920, čís. 76 sb. z. a n. o inkorporaci kraje Hlučínského rozšířil Československý stát ve smyslu čl. 83 mírové smlouvy Versaillské svou svrchovanost na část Horního Slezska v mezích, které budou na základě mírové smlouvy a podle jejích ustanovení konečně určeny mezinárodní komisí a ujal se faktického výkonu soudnictví, plynoucího z jeho státní svrchovanosti dnem, kdy postoupené území bylo do správy Československého státu převzato (§ 1 vládního nařízení ze dne 11. března 1920, čís. 152 sb. z. a n.). Podle sdělení ministerstva spravedlnosti ze dne 18. července 1925 stalo se převzetí obce Píště na Hlučínsku dne 16. března 1923. Z toho plyne, že dnem 16. března 1923 byl oprávněn ve sporné věci, o niž tu jde, rozhodovati jen příslušný soud státu Československého, ježto šlo o spor zmístněný na území již převzatém do správy Československého státu. Ustanovení Československo-německé úmluvy o přenesení soudnictví na Hlučínsku ze dne 3. února 1921, čís. 253 sb. z. a n. nemůže se stěžovatelka dovolávati, ježto nebyl zmíněný spor dne 4. února 1920 již projednáván u některého soudu v obvodu sborového soudu v Ratiboři — jak čl. 1 § 1 této úmluvy vyžaduje — nýbrž byl, jak nesporno, teprve v roce 1922 u zemského soudu v Ratiboři zahájen a rozsudek až dne 22. března 1923 vynesen, tedy v době, kdy již v tomto území vykonávala státní svrchovanost a soudní pravomoc republika Československá. Na základě cizozemského rozsudku může však býti na území Československé republiky vedena exekuce jen tehdy a do té míry, pokud je zaručena vzájemnost státními smlouvami aneb vládními vyhláškami (uveřejněnými ve sb. z. a n.). V tomto směru přichází tu v úvahu smlouva mezi Československou republikou a říší Německou o ochraně právní a o právní pomoci ve věcech občanských ze dne 20. ledna 1922, vyhlášená ve sbírce zákonů a nařízení dne 25. června 1924, čís. 130 a vládní vyhláška ze dne 25. června 1924, čís. 131, jíž se uvádí ve známost rozsah vzájemnosti, zaručené předpisy německého civilního soudního řádu o exekuci na základě cizozemských exekučních titulů. Podle §u 328 čís. 1 německého civilního řádu soudního, doslovně v citované vládní vyhlášce uvedeného, nelze uznati rozsudek cizozemského soudu, když soudy státu, jemuž náleží cizozemský soud, podle německých zákonů nejsou příslušny. Jest tedy této zásady použiti i na sporný případ. Byl-li však, jak shora dolíčeno, o sporné věci podle právních norem Československé republiky oprávněn rozhodnouti jen příslušný soud tohoto státu, nemá rozsudek zemského soudu v Ratiboři ze dne 22. března 1923 pro území Československého státu právní závaznosti, a nelze na jeho základě vzhledem k ustanovení §u 79 ex. ř., dále ku smlouvě čís. 130/1924, vládní vyhlášce čís. 131/1924, vymezující rozsah zaručené vzájemnosti a v ní citovanému ustanovení §u 328 čís. 1 německého civilního soudního řádu žádanou exekuci povoliti.

Čís. 5222.

Předpis §u 55, druhá věta j. n. předpokládá, že jde o pohledávku spočívající na témže skutkovém a právním důvodu. Obchodní spojení není, kromě případu čl. 291 obch. zák., zvláštním ústavem právním, nýbrž jenom poměrem, podle něhož strany vcházejí mezi sebou navzájem v určitá právní jednání. Spojení žalob ku společnému projednání nemá vlivu na příslušnost.

(Rozh. ze dne 19. srpna 1925, R I 641/25.)

Žaloby, zadané na okresním soudě týmž žalobcem proti témuž žalovanému o 4.000 Kč a 2.340 Kč, byly sdruženy k společnému projednávání. Námitce věcné nepříslušnosti soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku věcné nepříslušnosti. Důvody: Ani z přednesu stran ani ze skutkového zjištění procesního soudu neplyne důvodně, že zažalované pohledávky jsou jen částí jednotné celkové pohledávky, neb že žalobce domáhá se přebytku vzájemných pohledávek. Nejde totiž o ustanovení §u 55 druhá

a třetí věta j. n., žalobní pohledávky jsou nároky, příslušejícími před okresní soud, a námitka předmětné nepříslušnosti není oprávněna.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel poukazuje k tomu, že namítal proti oběma žalobám, že jsou obě zažalované částky částkami z obchodního spojení, že ze svědecké výpovědi Anny H-ové vychází na jevo, že obě strany byly od 1. března 1919 až do roku 1922 v obchodním spojení, že žalobce poslal žalovanému vyúčtování z tohoto obchodního spojení, že žalovaný přijal toto vyúčtování s podotknutím, že dluh zaplatí, a že v tomto vyúčtování byly zahrnuty také obě zažalované položky. Dále poukazuje k tomu, že svědek Jindřich W. prohlásil, že se strany v letech 1919—1920 častěji scházely, že se tedy domníval, že jsou v obchodním spojení. Z toho stěžovatel odvozuje, že obě zažalované pohledávky jsou z obchodního spojení pro žalobce vybývající pohledávka celková, byť i pohledávky ty vzešly z rozličných důvodů právních. Leč těmito vývody nebylo vyvráceno správné věci i zákonu vyhovující odůvodnění napadeného usnesení. Předpis §u 55 druhá věta j. n. předpokládá, že jde o pohledávku, spočívající na témže skutkovém a právním důvodu. Že o takovou pohledávku nejde, připouští stěžovatel sám, uznávaje, že pohledávky ty vzešly z rozličných důvodů právních. O jaké obchodní spojení šlo mezi stranami, označil nejvýstižněji svědek Jindřich W., na kterého se stěžovatel odvolává, a jenž prohlásil, že se strany v letech 1919—1920 častěji scházely, že se tedy domníval, že jsou v obchodním spojení. Obchodní spojení není, kromě případu čl. 291 obch. zák., zvláštním ústavem právním, nýbrž jenom poměrem, podle něhož strany vcházejí mezi sebou navzájem v určitá právní jednání, a jedině tato právní jednání jsou právním důvodem pro jejich z toho vzešlá práva a závazky. Bylo-li zjištěno, že jde mezi stranami o šest skutkově i právně samostatných, na sobě nezávislých jednání právních a z nich vzešlých šest samostatných pohledávek, z nichž prvá zažalována byla samostatnou žalobou a ostatních pět zažalováno bylo rovněž samostatnou žalobou, pak nepochybil rekursní soud, uznav, že ani jedna z těchto pohledávek není jenom částí celkové pohledávky, že žalující strana byla oprávněna každou z nich zažalovati zvláště, že mohla tak učiniti jedině u okresního soudu bydliště žalovaného, poněvadž podle jejich výše byl pro žalobu příslušným jedině okresní soud. Sčítati lze pohledávky ty jenom potud, pokud byly uplatňovány jednou žalobou. Spojení obcu žalob ku jednotnému projednání (§ 187 c. ř. s.) nemá vlivu na příslušnost (§ 29 j. n.).

Čís. 5223.

Právo postupitele na sudiště podle §u 87 a) j. n. přechází postupem pohledávky na postupníka.

(Rozh. ze dne 19. srpna 1925, R I 650/25.)

Proti žalobě, zadané na sudišti §u 87 a) j. n., vznesl žalovaný námitku místní nepříslušnosti, již soud prvé stolice zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Jest především zabývati se otázkou, zda původní věřitel žalovaného firma A. může se dovolávati místní příslušnosti prvého soudu na základě ustanovení §u 87 a) j. n. K této otázce nutno přisvědčiti, neboť firma A. je protokolovaným obchodníkem, žalovaný jest taktéž obchodníkem a objednávka, která jest podkladem pohledávky, a skutečné převzetí zboží jest prokázáno listinami. Jde však dále o to, zda žalobkyně jako postupnice může z důvodu postupu opírati příslušnost soudu prvého o totéž zákonné ustanovení. Soud prvý míní, že ano, a odůvodňuje své rozhodnutí ustanovením §u 1394 obč. zák., dle něhož tomu, komu byla postoupena pohledávka, svědčí tatáž práva, jaká měl ten, kdo mu ji postoupil. Jedná se o to, jaká práva má tu zákon na mysli. Dle ustanovení §u 1392 obč. zák., převede-li někdo pohledávku na jiného a ten ji přijme, mění se právo a v poměr vchází nový věřitel a dle ustanovení §u 1393 obč. zák. postoupiti se mohou všechna práva, která se dají zciziti, nikdo však nemůže postoupiti práva, která lpí na jeho osobě a tedy s ní pomíjejí. Konečně dle ustanovení §u 1396 obč. zák. dlužník, i když o postupu byl zpraven, nepozbývá námitek, jimiž může čeliti pohledávce. Z těchto ustanovení nutno dovoditi, že mají na mysli jen hmotné a nikoliv procesuální účinky postupu a že právo dlužníka uplatňovati námitky proti pohledávce i vůči postupníku vztahovati se může jen k námitkám, vyplývajícím z práva hmotného a z práva procesuálního nejvýše jen potud, pokud týkati se mohou existence a rozsahu pohledávky. Ujednání stran o podrobení se příslušnosti soudu jest právem procesuálním, nezcizitelným, jednostranně nepřevoditelným. Nepřechází proto při postupu pohledávky s ní na nového nabyvatele. Nemůže se proto žalobce z důvodu postupu dovolávati místní příslušnosti soudu prvého. Jinak by tomu ovšem bylo, když hned v objednacím listu, dříve než jej druhá strana podepsala, nebo ve faktuře před jejím odesláním uvedena jest doložka, že pohledávka se postupuje a druhá strana bez námitek objednací list podepíše, nebo fakturu přijme. V takovém případě uzavírá druhá strana ujednání o podrobení se příslušnosti soudu zároveň s postupníkem.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

K odůvodnění sudiště podle §u 87 písm. a) j. n. se vyžaduje, by jeho podmínky tu byly v době kupu. Nižší soudy právem nepochybují, že tomu tak bylo v tomto případě. Podle §u 1394 obč. zák. jsou postupníkova práva totožna ve příčině postoupené pohledávky s postupitelovými právy. Pohledávka postupem nedoznává změny. Na postupníka přecházejí také vedlejší práva. Nepřecházejí na něho postupitelovy ryze osobními poměry odůvodněné, a jenom jemu osobně příslušející výhody, nesouvisející s objektivní povahou postoupené pohledávky. Není takovýmto přísně osobním právem postupitelovým, které by nemohlo podle §u 1394 obč. zák. přejíti na postupníka, podle §u 87 písm. a) j. n. pro

určitou pohledávku uskutečněná zvláštní příslušnost soudní, nýbrž sluší uznati, že podle tohoto předpisu již odůvodněná příslušnost soudní stává se vedlejším právem pohledávky, přecházejícím s jejím postoupením s postupitele na postupníka. Nemůže býti také přehlíženo, že jde o soudní příslušnost mezi stranami ujednanou, a že také z této příčiny nesmí změnou v osobě věřitele právní postavení dlužníka v nižádném, tudíž ani v procesuálním směru býti zhoršeno, což by mohlo nastati, kdyby postupem pohledávky směl býti připraven o výhody, které si s prodávajícím úmluvou o příslušnosti zabezpečil. Právem se tedy žalobkyně jako postupnice sporné pohledávky dovolávala soudní příslušnosti podle §u 87 písm. a) j. n., pro tuto pohledávku jejím postupitelem nabyté.

Čís. 5224.

Dovolací rekurs je přípustným (§ 527, odstavec druhý, c. ř. s., § 78 ex. ř.), zrušil-li sice rekursní soud usnesení prvého soudu, zamítající exekuční návrh dle §u 353 ex. ř., bez výhrady právní moci, uložil mu však, by své usnesení učinil teprve po výslechu dle §u 358 ex. ř.

(Rozh. ze dne 19. srpna 1925, R I 733/25.)

Soud prvé stolice zamítl návrh na povolení exekuce dle §u 353 ex. ř. proti Bohumilu C-ovi z důvodu, že exekuční titul nezní proti Bohumilu C-ovi, nýbrž proti Bohuslavu C-ovi. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by po zákonu dále jednal a znovu rozhodl, maje za to, že nemůže býti pochyby o totožnosti osoby Bohuslava C-a s Bohumilem C-em a uvedl ku konci důvodů, že o exekučním návrhu nelze rozhodnouti bez slyšení dlužníka dle §u 358 ex. ř.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu a uvedl v otázce přípustnosti dovolacího rekursu v

důvodech:

Sluší uvážiti, zda jest dovolací rekurs vůbec podle §§ 527 odstavec druhý c. ř. s. a 78 ex. ř. přípustným. Rekursní soud sice zrušil usnesení prvého soudu, nevyhradiv, že má výkon příkazu uděleného první stolici býti předsevzat teprve, až by jeho usnesení nabylo právní moci, ale uložil prvému soudu, aby své usnesení učinil teprve po výslechu podle §u 358 ex. ř. Tím prvému soudu sice uložil, aby jednal, nikoli však o otázce, která byla předmětem řízení, a proto je dovolací rekurs přípustný i s hlediska hořejších předpisů.

Čís. 5225.

Jde o zápůrčí žalobu vlastnickou, žaluje-li majitel domu manželku rozvedeného a vystěhovavšího se nájemníka jako osobitelku nájemního práva manželova. Pořad práva je tu přípustným.

(Rozh. ze dne 19. srpna 1925, R I 734/25.)

Proti žalobě Karla H-a na Aloisii W-ovou o vyklizení místnosti vznesla žalovaná námitku nepřípustnosti pořadu prava, jíž soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud námitku zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Žalobou domáhá se žalobce jako vlastník domu vyklizení místností proti žalované, poněvadž žalovaná užívá místností bez jakéhokoliv právního důvodu, že s ní neuzavřel nájemní smlouvy, že nájemníkem byl manžel Hanuš W., jenž se, zrušiv se žalovanou manželské společenství a dav se s ní rozvésti, nájemních práv vzdal, a bez žalobcova svolení přenechal místnosti žalované. Jest tedy tato žaloba zápůrčí žalobou vlastnickou (§ 523 obč. zák.), čelící proti žalované jako osobitelce nájemního práva manželova, kterýmžto osobováním považuje se žalobce zkráceným ve svém vlastnickém právu k domu, v němž jsou místnosti. Takové žalobě není zatarasen právní pořad, jmenovitě nemůže taková žaloba vyřizována býti v řízení podle zákona o ochraně nájemců. Zda jest důvodna, či bezdůvodna, o tom dlužno rozhodnouti až po řízení, o ní zahájeném, v rozsudku. Tam teprve bude řešiti otázky, vyvěrající z námitek žalované proti žalobnímu nároku.

Čís. 5226.

Nelze odložiti rozhodnutí o návrhu na povolení pokračování v dražebním řízení o nemovitosti až do doby, kdy bude ze složeného účtu vnucené správy ohledně téže nemovitosti jasno, jaký výtěžek správa vykazuje.

(Rozh. ze dne 25. srpna 1925, R I 680/25.)

V dražebním řízení o nemovitosti navrhla vymáhající věřitelka pokračování v dražebním řízení, dlužníci pak, by pro případ nového návrhu na nucenou dražbu nebyla dražba povolena ve smyslu §u 201 ex. ř., nýbrž odložena až do vyřízení účtu vnucené správy. Soud prvé stolice odložil rozhodnutí o povolení pokračování ve vnucené dražbě nemovitosti, dlužníkům patřící, až na dobu, kdy bude ze složeného účtu vnucené správy jasno, jaký výtěžek správa ta poskytuje, odůvodniv odklad předpisem §u 14 ex. ř. Rekursní soud zamítl návrh dlužníků a poukázal prvý soud, by ve věci dále jednal a znovu rozhodl. Důvody: Soudu prvé stolice bylo rozhodovati o návrzích obou stran a to: 1. o návrhu dlužníků, by pro případ nového návrhu na vnucenou dražbu nebyla dražba povolena ve smyslu §u 201 ex. ř., nýbrž odložena až do vyřízení účtu vnucené správy, a 2. o návrhu vymáhající strany na obnovení exekuce nařízením dražby nemovitosti. Prvý soudce měl nejprve uvažovati, zda návrh povinné strany podle §u 201 a 202 ex. ř. vůbec jest přípustný a odůvodněn a zda jest vůbec zákonem odůvodněno odložení rozhodnutí o pokračování v dražbě stranou povinnou navrho-

vané. Rekurs vymáhající strany do usnesení soudce prvého soud rekursní shledává důvodným, neboť ani §em 201, ani §em 14 ex. ř. není odůvodněno odložení rozhodnutí o návrhu vymáhající strany na pokračování v exekuci vnucenou dražbou nemovitosti, zejména odložení na dobu tak neurčitou, jak se stalo napadeným usnesením. Exekuční řád zná sice odložení exekuce dle §u 42 ex. ř. z určitých tam uvedených důvodů, nezná však odložení rozhodnutí o návrhu na pokračování v exekuci. Vymáhající strana učinila přesný návrh a návrhu tomu měl soud vyhověti nebo návrh ten zamítnouti, ovšem z důvodů zákonných. Ustanovení §u 14 ex. ř. nelze se tu dovolávati, neboť jak exekuce vnucenou dražbou, tak i exekuce vnucenou správou byly již právoplatně povoleny, exekuce vnucenou dražbou byla pouze odložena a důvod, pro který byla odložena, odpadl, když žaloba povinné strany na zrušení exekuce nejvyšším soudem právoplatně byla zamítnuta. Strana povinná odvolává se na ustanovení §u 201 ex. ř. Měl proto prvý soudce zkoumati, zda jsou tu podmínky tohoto zákonného ustanovení, a nikoliv odložiti rozhodnutí o odůvodněném návrhu strany vymáhající jen proto, by vyčkáno bylo výsledku účtu z vnucené správy a by tak straně povinné poskytnut byl odklad exekuce dle zákona nepřípustný na neurčitou dobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jak již rekursní soud správně uvádí, bylo exekučnímu soudci rozhodnouti jednak o návrhu vymáhající strany na pokračování v dražebním řízení, když byl důvod odkladu, povoleného usnesením ze dne 12. března 1925, právoplatným zamítnutím opoziční žaloby pominul, jednak o návrhu dlužníků, by případnému návrhu na pokračování v dražebním řízení nebylo vyhověno z důvodu §u 201 ex. ř., nýbrž aby byla dražba odložena až do vyřízení účtu o vnucené správě. Prvý soudce obmezil se na odklad rozhodnutí o návrhu na povolení pokračování vnucené dražby až na dobu, kdy bude ze složeného účtu vnucené správy jasno, jaký výtěžek správa vykazuje. Nerozhodl tedy první soud ani o návrhu vymáhající věřitelky ani o návrhu dlužníků. Takováto výhrada rozhodnutí není však ani zákonem ani věcně odůvodněna, zvláště když proti pokračování ve výkonu exekuce již povolené není překážek a dlužníci ani se nepokusili, aby doličili, který z případů §u 201 ex. ř. nastal, a aby rozhodné okolnosti prokázali.

Čís. 5227.

Práva třetích osob k předmětům prozatimním opatřením postiženým nelze uplatniti odporem, nýbrž sporem. Uplatniti je přísluší výlučně osobě oprávněné, nikoliv odpůrci navrhovatelovu.

(Rozh. ze dne 25. srpna 1925, R I 704/25.)

K odporu odpůrkyně navrhovatelů prozatimního opatření zrušil soud prvé stolice prozatimní opatření zákazem zcizení a zastavení bytového zařízení, maje za to, že prozatimní opatření stalo se bezpředmětným, ježto v době doručení soudního zákazu vlastnící bytového zařízení nebyla již odpůrkyně, nýbrž osoba třetí. Rekursní soud zamítl odpor. Důvody: Rekursní soud nesdílí náhledu prvého soudu. Práva třetích osob k předmětům, postiženým prozatimným opatřením, nelze vůbec uplatniti odporem. Práva tato, ať již jde o právo vlastnické neb jiné právo, jež prozatimné opatření činí nepřípustným, dlužno naopak uplatniti pouze sporem, neboť v řízení nesporném otázky sem spadající řešiti nelze. Uplatnění jich přísluší výlučně osobě oprávněné, nikoli odpůrci. Jakých právních prostředků lze k tomu užiti, zákon sice výslovně neuvádí, avšak důsledkem ustanovení §u 402 ex. ř. dlužno za přípustné prohlásiti všechny prostředky, jež přiznává zákon třetím osobám proti exekucím, do jich práv sahajícím. Tedy zejména i žalobu dle obdoby §u 37 ex. ř. Uplatnění těchto práv odporem bylo by tudíž pochybeno a odpor, o tento důvod opřený, i když požadavku určitosti bylo plně vyhověno (»její bytové zařízení v B. se nalézající«) slušelo zamítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelka míní, že založila svůj odpor proti zatimnému opatření na skutečnosti, že prodejem věcí, jichž se týká prozatimní opatření, třetí osobě a nabytím vlastnictví ku věcem těm třetí osobou odňata byla vůbec půda navrhovatelovým údajům, dále, protože prozatimní opatření, proti ní povolené, ukládá jí za tohoto stavu nesplnitelné povinnosti, když, byvši bezelstnou, prodala ony věci třetí osobě, kterou nemůže donutiti, by něco zařídila, aby soudní zákaz jí daný byl odstraněn. Z toho dovozuje, že jest podle §u 397 ex. ř. oprávněna tuto uvedené skutečnosti uplatniti odporem, že v řízení o odporu jest vyříditi nejen otázky procesní, nýbrž i hmotněprávní, že jest tedy také vzíti zřetel na hmotněprávní předpoklad povolení prozatimního opatření, totiž, zda dosud trvá její vlastnictví k věcem, prozatimním opatřením postiženým, a když zaniklo toto vlastnictví, že navrhovatelova žádost postrádá hmotněprávního podkladu, nemá náležitostí v §u 54 odstavec třetí ex. ř. uvedených a že proto musí býti prozatimní opatření zrušeno. Těmito vývody není vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění rekursního usnesení. Podle §u 398 prvý odstavec ex. ř. vztahuje se jednání o odporu proti prozatimnímu opatření na řešení dvou otázek: zda jest povolené prozatimní opatření přípustné a zda jest přiměřené. V této věci otázka přiměřenosti vůbec nepřichází v úvahu, jde tedy jen o to, zda jest povolené prozatimní opatření přípustné. Jako důvod jeho nepřípustnosti uváděla stěžovatelka vlastnické právo třetích osob. Vlastnické právo jest sice právo, které podle §§ 37 a 402 ex. ř. činí prozatimní opatření nepřípustným, když přísluší třetím osobám, ale stěžovatelka nejsouc vlastnicí, nemůže ho žalobou z důvodů §§ 367 a 369 obč. zák uplatňovati. Tím méně může tak učiniti odporem v řízení podle §u 398 ex. ř. Ze hmotněprávních důvodů, na které se zejména odvolává, není k tomu oprávněna, poněvadž tak může učiniti pouze vlastník věcí a

může tak učiniti pouze žalobou, z formálněprávních důvodů nemůže tak učiniti, poněvadž zákon, jehož předpisy jsou velicí, předpisy §§ 37 a 402 ex. ř. nařizuje uplatnění tohoto práva pouze žalobou, vylučuje jiný způsob uplatňování.

Čís. 5228.

Tříletí, po které požívá poplatek z převodu nemovitosti podle §u 216 čís. 2 ex. ř. přednostního pořadí, jest počítati ode dne jeho splatnosti.

(Rozh. ze dne 25. srpna 1925, R I 719/25.)

K rozvrhu nejvyššího podání za nemovitost, prodanou dne 3. června 1924 v exekuční dražbě, přihlásil berní úřad v přednostním pořadí poplatek z převodu nemovitosti dle kupní smlouvy ze dne 17. prosince 1920. Platební rozkaz byl doručen dne 6. září 1921. Soud prvé stolice nepřikázal poplatku v přednostním pořadí, maje za to, že ode dne kupní smlouvy (17. prosince 1920) uplynula v době dražby tříletá lhůta §u 216 čís. 2 ex. ř. Rekursní soud poplatek v přednostním pořadí přikázal, vzav za počáteční den tříleté lhůty 6. listopad 1921, kdy nastala splatnost poplatku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Názoru rekursního soudu, že tříletí, po které požívá převodní poplatek z nemovitosti podle §u 216 čís. 2 ex. ř. při rozvrhu nejvyššího podání přednostního pořadí, jest počítati ode dne splatnosti poplatku, lze přisvědčiti. Zákon mluví na uvedeném místě zcela zřetelně o nedoplatcích a poskytuje jim zákonné právo zástavní v přednostním pořadí jen potud, pokud nejsou zadržené po dobu delší tří let, počítajíc nazpět ode dne příklepu. Teprve po splatnosti převodního poplatku ve smyslu platebního příkazu může býti započato s jeho vymáháním u příslušného úřadu nebo zajištěním a proto zákon, chtěje při rozvrhu nejvyššího podání za nemovitost takové nedoplatky opatřiti zvláštní výsadou přede všemi ostatními pohledávkami hypotekárními, a před pohledávkou vymáhajícího věřitele, omezuje trvání této výsady na dobu, nejvýše tří let od toho dne, kdy dlužník ve smyslu platebního příkazu byl povinen je zapraviti (§ 9 zákona ze dne 9. února 1850, čís. 50 ř. zák.). Stěžovatelé zastávají mylný názor, že pro počítání oné tříleté doby jest rozhodným den uzavření poplatného právního jednání. Tím okamžikem ovšem vzchází nárok eráru na poplatek, jenž ihned nabývá dle zákona přednostního zástavního práva (§ 72 cit. popl. zák.). Tento okamžik rozhoduje však o nároku na poplatek a o jeho výsadním zákonném právu zástavním. Avšak pro otázku, po kterou dobu trvá tato zákonná výsada, pokud se týče od které doby počítati jest ony tři roky, po jichž uplynutí toto výsadní postavení pomíjí, může býti z příčin shora uvedených jedině rozhodným den splatnosti poplatku. Rozhodnutí čís. 1913 sb. n. s., jehož se stěžovatelé dovolávají na podporu svého opačného názoru, ničeho v tom směru neuvádí a rozhodnutí čís. 325 sb. n. s. zdůrazňuje právě proti názoru stěžovatelů, že ani exekuční řád, ani poplatkový zákon nečiní splatnost poplatku podmínkou jeho přednostního práva, že však přednostní právo jeho zaniká uplynutím tří let od doby, kdy poplatek měl býti zaplacen tím, jemuž platebním rozkazem byl předepsán, jinými slovy, že splatnost poplatku není podmínkou přednostního práva, nýbrž toliko okolností, určující dobu jeho trvání (srv. též Neumann, koment. k §u 216 čís. 2 ex. ř. a rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 13. května 1925, čís. R I 403/25 sb. čís. 5035).

Čís. 5229.

Ustanovení §u 1328 obč. zák. nechrání ženu lehkověrnou, nýbrž obelstěnou.

(Rozh. ze dne 25. srpna 1925, Rv I 895/25.)

Žaloba o odškodnění za nesplněnou přípověď manželství, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobkyně opírá žalobu o to, že byla žalovaným k mimomanželské souloži pohnuta přípovědí manželství, aniž by přímo byla tvrdila, že se žalovaný dopustil trestného činu ve smyslu §u 506 tr. zák. Než na tom by nezáleželo, kdyby žalobkyně jinak byla tvrdila, že žalovaný splnění slibu odpírá bez důvodu, což jest jádrem skutkové podstaty tohoto trestného činu. Ale žalobkyně tak neučinila, naopak byvši vyslechnuta jako strana, udala, že domácnost žalovaného opustila proto, že se s jeho dospělými dětmi pohádala. Zbývá tedy jen otázka, zda žalovaný žalobkyni nepohnul k mimomanželské souloži jinak záludně a zda pro to jest jeho jednání mravně zavržitelným a činí ho podle §u 1328 obč. zák. zodpovědným. Ve směru tom je zjištěno, že žalovaný, vdovec s několika dětmi, žalobkyni, vdově, rovněž s několika dětmi řekl, že by byla ženou pro něho, že si ji vezme, a že, když žalobkyně poukázala na Betty G-ovou, která před ní vedla žalovanému hospodářství a již žalovaný za manželku nepojal, prohlásil, že žalobkyně je osobou zcela jinou a že to půjde, což se podle toho, co žalobkyně sama jako strana udala, vztahovalo patrně na to, že se bude domácnosti žalovaného řádně zastávati. Nižší soudy, uvážívše, že nejde o osobu nezkušenou, dospěly na tomto skutkovém podkladě k závěru, že takový pouhý slib manželský za daných okolností nelze pokládati za lstivé pokud se týče klamné jednání, jaké má na mysli § 1328 obč. zák. Nižším soudům dlužno ve směru tom přisvědčiti tím spíše, ježto žalobkyně v prvé stolici netvrdila, že žalovaný přípověď manželství od samého počátku vážně nemínil (sb. n. s. 2253) a naopak uvedla v žalobě, že z chování žalovaného v poslední době (mimomanželský poměr trval již tři roky) soudila, že na to nemyslí, by přípovědi manželství dostál; zákon nechrání osobu lehkověrnou, nýbrž obelstěnou. Napadené rozhodnutí hoví tedy zákonu a věci. Tvrdí-li dovolání, že se odvolací soud

pojmem záludnosti neobíral, přehlíží, že odvolací soud jinak, tedy i ve směru tom, odkázal na důvody prvého rozsudku, jenž ostatně i správně zdůraznil, že prohlášení žalovaného, že žalobkyni za manželku pojme teprve tehdy, až na místě podpory obdrží odbytné, nepřichází v úvahu, jelikož se stalo teprve po té, když žalovaný již asi rok se žalobkyní žil v souložnictví, a nebylo tedy pro žalobkyni pohnutkou, by se mu poddala.

Čís. 5230.

Vyrovnací kvotu jest vypočítati z pohledávky, jak tu byla v době zahájení vyrovnacího řízení. To, co platil po zahájení vyrovnacího řízení, avšak před uzavřením vyrovnání, jest dlužník oprávněn započísti si na vyrovnací kvotu.

(Rozh. ze dne 25. srpna 1925, Rv I 898/25.)

K vyrovnání žalovaného přihlásil žalobce pohledávku konečným penízem 8.682 Kč 45 h. Vyrovnání bylo zahájeno dne 29. října 1922, dne 30. ledna 1923 byl přijat vyrovnací návrh na 50% vyrovnací kvotu. Dne 18. listopadu 1922 zaplatil žalovaný žalobci 4.349 Kč 11 h. Ježto žalovaný neplatil ničeho na splátky vyrovnací kvoty, zažaloval žalobce celou původní pohledávku. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud přiznal žalobci 1902 Kč 12 h, dospěv k výpočtu tím, že odečetl od celé pohledávky peníz zaplacený žalovaným dne 18. listopadu 1922, ze zbytku vypočetl vyrovnací kvotu, jejíž dospělé splátky pak žalobci přisoudil. Po právní stránce vycházel odvolací soud z názoru, že vyrovnací kvotu lze vypočísti pouze z pohledávky, jež tu byla v čas uzavření vyrovnání.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Názor odvolacího soudu, že se vyrovnání může vztahovati jen na pohledávku, která tu byla v čase schváleného vyrovnání, není správným, rozhodující jest stav pohledávky v den zahájení vyrovnacího řízení. Názor odvolacího soudu příčí se zřejmě ustanovení §§ 46 a 47 vyr. ř. Dle těchto ustanovení musí se s věřiteli, jichž pohledávky nepožívají přednostního práva, ve vyrovnání nakládati stejně a jest neplatnou úmluva dlužníka nebo jiných osob s věřitelem, kterou se mu před uzavřením vyrovnání nebo v době mezi jeho uzavřením a pravomocí potvrzovacího usnesení vyhrazují zvláštní výhody. Tím jest vyslovena zásada stejného nakládání se všemi věřiteli 3. třídy, která způsobem donucovacím zakazuje, by některému z nich se nedostalo výhody proti ostatním věřitelům, leč že by vyrovnací řád sám připouštěl výjimky. Z této zásady plyne, že žalobci přísluší tak jako ostatním věřitelům jen 50% z původní pohledávky. Byl by ve výhodě oproti ostatním věřitelům, kdyby se nepřihlíželo ke splátce, již obdržel 18. listopadu 1922 a kdyby se mu přiznal mimo to nárok na vyrovnací kvotu ze zbytku, neboť obdržel by poměrně více než ostatní věřitelé. Výhoda byla by mu poskytnuta již tím, že mu bylo dříve placeno, než věřitelům dle vyrovnání placeno býti mělo. Toto placení bylo tudíž, ať se stalo výslovně předem na kvotu čili nic, dle §u 47 vyr. ř. neplatné, a žalovaný může si to, co platil, započísti na vyrovnací kvotu. Ježto tím jsou vyrovnány všechny dosud splatné lhůty vyrovnací kvoty, není žaloba opodstatněna a byla soudem prvé stolice právem zamítnuta.

Čís. 5231.

Námitka nevčasnosti (škodlivosti) žádaného zrušení spoluvlastnictví může býti odůvodňována pouze okolnostmi pomíjejícího rázu, nikoliv trvalými nebo takovými, jichž změny nebo konce nelze očekávati v dohledné době. Důsledky, plynoucí ze zákona o ochraně nájemců, jsou rázu trvalého.

(Rozh. ze dne 25. srpna 1925, Rv I 1072/25.)

Žalobě o zrušení spoluvlastnictví k nemovitosti bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel spatřuje nevčasnost s hlediska §u 830 obč. zák. v tom, že za nynějších, jmenovitě zákonem o ochraně nájemců způsobených poměrů, vzhledem ku zjištěné úplné obydlenosti v úvahu přicházejícího domu, která na jeho prodejnost nemůže zůstati bez vlivu, poněvadž se za obydlený dům nedá docíliti takové ceny, jako za neobydlený, když se domy kupují hlavně k vůli bytům, jest navrhovaný prodej nevčasným, a ku škodě ostatních účastníků. Dovolatel míní, že to jsou věcné, nikoli osobní, důvody. Leč námitka nevčasnosti nebo škodlivosti žádaného zrušení spoluvlastnictví může býti odůvodňována pouze okolnostmi pomíjejícího rázu, nikoli trvalými, nebo takovými, jichž změny nebo konce nelze očekávati v dohledné době. Proto nemůže dovolatel těžiti pro sebe z důsledků, plynoucích ze zákona o ochraně nájemců, neboť to jsou okolnosti odůvodněné rozvojem poválečných poměrů hospodářských, rázu trvalého, jichž změny podle hospodářských pravidel nelze v dohledné době očekávati, kteréžto změny ostatně s jinými obměnami v hospodářském životě vyskytují se ustavičně. O škodlivosti bylo by lze mluviti jenom tenkráte, kdyby prospěch, který by jinak připadl všem spoluvlastníkům, měl náležeti při prodeji toliko jednomu z nich, což však dovolatel ani netvrdil.

Čís. 5232.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Pro vyměření zaopatřovacích požitků není rozhodna lehčí služba, přikázaná zaměstnanci vzhledem k jeho vysokému stáří, nýbrž jeho dosavadní význačnější služba.

(Rozh. ze dne 25. srpna 1925, Rv I 1294/25.)

Žalobu vdovy po zaměstnanci na velkostatku proti majiteli velkostatku o placení zaopatřovacích požitků dle skupiny deváté procesní soud prvé stolice zamítl. Odvolací soud přiznal žalobkyni zaopatřovací požitky dle skupiny osmé. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Po právní stránce vytýká žalovaný, že odvolací soud porušil předpis §u 10 zákona o zaopatřovacích požitcích čís. 130/1921, nařizující, by zaměstnanci byli zařaděni do jednotlivých skupin podle své poslední skutečně vykonané služby, přisoudiv žalobkyni požitky osmé skupiny, náležející revírním lesním, ačkoliv manžel žalobkyně byl revírníkem jenom do roku 1895, od tohoto roku pak až do své smrti v roce 1898 zastával úřad účetního v malém skladišti, podle něhož by mohla býti mu přiřknuta leda skupina sedmá. Nejvyšší soud souhlasí s právním názorem soudu odvolacího. Manžel žalobkyně byl v roce 1895 jmenován účetním skladiště dříví s malým a pohodlným oborem působnosti po 51 letech celkové lesní služby a 34tileté službě jako revírní lesní. Podle jmenovacího dekretu ze dne 15. července 1895 byl mu v uznání dlouhých a vždy věrných a horlivých služeb udělen současně titul nadlesního a poskytnut peněžitý přídavek. Z toho plyne, že poslední zaměstnání manžela žalobkynina nebylo již aktivní službou v pravém smyslu slova, jakou má na mysli § 10 zák. a při níž mzda i titul bývají pravidelně úměrny konaným pracím, nýbrž tak zvaným místem odpočivným, totiž zvláštním způsobem starobního zaopatření, nahražujícím úplnou pensi. Pro vyměření zaopatřovacích požitků není proto rozhodnou tato služba konaná ve vysokém stáří po tři léta před smrtí, nýbrž předcházející služba revírního lesního. Touto službou nabyl manžel žalobkyně již nároku na zaopatření ve stáří, vyslouženého zaopatření dostalo se mu přidělením nové pohodlné služby účetního s titulem a platem úměrným významnější službě dosavadní. Proto se nemůže služba konaná v posledním postavení vzíti při novém upravení zaopatřovacích požitků již v počet, nýbrž předcházející služba revírního lesního.

Čís. 5233.

Byl-li předmět pronájmu zničen požárem, nemá nájemce nároku proti pronajímateli, by byt znovu zřídil, třebas předmět pronájmu nebyl zničen úplně a bylo ho snad lze obmezeně užívati.

(Rozh. ze dne 25. srpna 1925, Rv I 1359/25.)

Žalobkyně obývala v jednopatrovém domě žalovaných byt v prvém poschodí, jejž byla nucena vyklidit, ježto střecha domu byla zničena požárem. Žalobě, jíž domáhala se napotom na žalovaných, by ji byl byt v používatelném stavu odevzdán a v něm udržován, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání

Důvody:

Dovolací důvod podle §u 503 čís. 4 c. ř. s. není opodstatněn. Bylo zjištěno, že dům žalovaných byl dne 9. dubna 1924 postižen požárem a nastala tedy kromobyčejná náhoda, jakou má na mysli ustanovení §u 1104 obč. zák., které výslovně uvádí také oheň (požár), jako typický případ kromobyčejných náhod. Byl-li předmět nájmu postižen požárem a touto kromobyčejnou nehodou dosavadní nájemní užívání bytu žalobkyni úplně znemožněno, takže musel býti jí vyklizen, nemá dovolatelka právního nároku vůči žalovaným, by jí byt znovu zřídili a v užívatelném stavu odevzdali (§ 1104 obč. zák.). Nesejde na tom, zda by bylo lze, byt do užívatelného stavu znovu uvésti, ježto zákon v §u 1104 obč. zák. sprostil pronajímatele této povinnosti. Dovolání jest na omylu, míníc, že lze tu použíti ustanovení §u 1096 obč. zák. Toto ukládá pronajímateli povinnost k udržování předmětu nájmu ve stavu užívatelném vlastním nákladem pouze v mezích obyčejných případů nahodilého poškození, nikoli při náhodách kromobyčejných. Mylným jest i právní náhled dovolatelčin, že pronajímatel jest sproštěn povinnosti ku znovuzřízení bytu jen, když dům byl požárem úplně zničen. Naopak, z ustanovení §u 1105 obč. zák. 1. věty a její souvislosti s §em 1104 obč. zák. (slova »při takové náhodě«) jasně plyne, že pronajímatel nemá povinnosti ku znovuzřízení předmětu nájmu, ani když by ho bylo lze omezeně užívati.

Čís. 5234.

Ředitelství státního dluhu jest oprávněno ku stížnosti při umořování dluhopisů rakouských válečných půjček.

Pro umoření dluhopisů rakouských válečných půjček jest příslušným okresní soud (§ 115, odstavec čtvrtý j. n.).

Umoření listin (cís. nařízení ze dne 31. srpna 1915, čís. 257 ř. zák.).

Po podrobném vyšetření věci lze vydati současně první dotaz i veřejnou vyhlášku. I v případě §u 8 dostačí stanovení jednoroční lhůty od uveřejnění vyhlášky, byl-li cenný papír splatným již před uveřejněním vyhlášky.

(Rozh. ze dne 25. srpna 1925, R II 186/25.)

K návrhu toho, jemuž se ztratily válečné půjčky i s kupony, zavedl soud prvé stolice (okresní soud v Ž.) řízení, by cenné papíry byly prohlášeny bezúčinnými a vyzval usnesením ze dne 30. dubna 1925 majitele těchto papírů, by je do jednoho roku soudu předložil, jinak že budou po uplynutí jednoroční lhůty prohlášeny bezúčinnými. Ku stížnosti Ředitelství státního dluhu v Praze rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Odstavce prvého §u 115 j. n. nemůže býti v tomto případě použito, poněvadž úvěrní knihy o státních dluhopisech rakouských válečných půjček nejsou vedeny v tuzemsku, a dle §u 1 cís. nař. ze dne 31. srpna 1915, čís. 257 ř. zák. navrhovatel byl oprávněn u tuzemského soudu žádati o prohlášení bezúčinnosti těchto

úpisů, když toto místo zákonné mluví o listinách vůbec, tedy i listinách takových, při nichž povinný jest v cizozemsku. Proto právem první soud považoval se dle odstavce čtvrtého §u 115 j. n. příslušným. Pro názor stěžovatelův, že soud mohl vydati vyhlášku teprve, když povinný zodpověděl první dotaz soudu, není v zákoně opory. § 5 cit. nař. pouze stanoví, že zavedení řízení jest veřejně vyhlásiti, aniž by předpisoval, že může se tak státi teprve po vydání prvního dotazu. Z té okolnosti, že v §u 4 cit. nař. není ustanoveno, že povinný má dotaz zodpověděti do určité lhůty nebo že nezodpovědění jeho jest spojeno s určitými následky, jest usuzovati, že není závady, by vyhláška nebyla vydána současně. Neboť jinak by po případě její vydání bylo vůbec nemožno. První soud učinil dotaz na ministerstvo financí, které dle svého dopisu ze dne 21. října 1924, uvedeného ve výnosu ministerstva spravedlnosti ze dne 5. ledna 1925, toto stanovisko uznává. Dle §u 5 cit. nař. není třeba, by ve vyhlášce byla uvedena doba, kdy o umoření bylo zažádáno, nýbrž jest tam pouze označiti navrhovatele, čehož také první soud dbal. Nelze dále přisvědčiti stěžovateli, že první soud měl ve vyhlášce určiti opovědnou lhůtu co do jejího počátku i konce. § 5 cit. nař. toho nepředpisuje, nýbrž ustanovuje pouze, že má do vyhlášky býti pojata lhůta opovědní. Jaká jest tato lhůta, ustanovuje § 7 cit. nař., aniž by v něm byla zmínka o jejím začátku a konci. Dostačilo tedy, když ve vyhlášce byla uvedena lhůta §u 7, čís. 1, t. j. 1 rok. Začátek a tedy i konec lhůty té jest upraven v §u 8 cit. nař., takže na základě jeho jest každému jasno, od kdy lhůta ve vyhlášce uvedená se má počítati.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu Ředitelství státního dluhu v Praze.

D ů v o d y:

Ředitelství státního dluhu v Praze opírá své oprávnění k podanému mimořádnému dovolacímu rekursu o ustanovení §u 7 čís. 11 vládního nařízení ze dne 23. března 1921, čís. 109 sb. z. a n., zmocňující je ku spoluúčinkování při umořování státních dlužních úpisů a kuponů. Rakouská válečná půjčka, o jejíž umoření jde, není sice československým státním dlužním úpisem, a nenáleží do správy a působnosti Ředitelství státního dluhu, nelze však přehlédnouti, že českoslovenští majitelé válečných půjček, vydaných bývalým rakouským státem, mají podle zákonů čís. 417/1920 a 216/1924 za určitých podmínek nárok na jejich výměnu za dluhopisy IV. státní půjčky československé nebo tříprocentní odškodňovací dluhopisy a pro tuto souvislost se státním dluhem československým nelze Ředitelství státního dluhu upříti právo, by přikázanou mu působnost při umořovacím řízení ohledně československých státních dlužních úpisů nevykonávalo i ohledně rakouských válečných půjček, které jsou v majetku československém. Z týchž důvodů nutno však československým majitelům rakouských válečných půjček přiznati oprávnění, by se podle cís. nař. ze dne 31. srpna 1915, čís. 257 ř. zák. a §u 1 j. n. domáhali u tuzemských řádných soudů jejich umoření, zvláště když případné umoření listin rakouskými soudy po převratu nemůže míti proti tuzemským zavázaným stranám právního účinku. Neprávem setrvává proto dovolací rekurs při názoru, že příslušným ku navrženému provedení umořovacího řízení ohledně čtyř dluhopisů IV. válečné půjčky jest dle prvního odstavce §u 115 j. n. jedině zemský soud ve Vídni, poněvadž se v jeho obvodu vedou příslušné úvěrní knihy. Jako všechny jiné československé zákony, má i jurisdikční norma od převratu platnost pouze v tuzemsku, nemůže tedy určovati příslušnost cizozemských soudů a přikazovati jim ku vyřizování československé právní záležitosti. První odstavec §u 115 j. n. platí od převratu pro československé státní dlužní úpisy, jichž úvěrní knihy se vedou v tuzemsku, nikoliv však pro rakouské válečné půjčky, jichž úvěrní knihy jsou v cizozemsku. Pro nedostatek zvláštního jiného předpisu platí ohledně nich všeobecný předpis čtvrtého odstavce §u 115 j. n. a jest tedy příslušným okresní soud, v jehož obvodě má navrhovatel svůj obecný soud ve věcech sporných. Okresní soud v Ž. jest pro provedení navrženého umořovacího řízení předmětně i místně příslušným. Bezpodstatny jsou i výtky, které dovolací rekurs činí posavadnímu řízení, tvrdě, že nevyhovuje předpisům cís. nařízení ze dne 31. srpna 1915, čís. 257 ř. zák. Podle §u 16 nesp. pat. mohly by jen tehdy vésti ku změně napadeného usnesení, kdyby byla jimi prokázána zřejmá nezákonnost nebo zmatečnost. Nejvyšší soud jich v řízení neshledal. Podle §§ 4 a 5 cit. cís. nařízení nejsou vydání a platnost veřejné vyhlášky podmíněny zodpověděním prvního dotazu zavázanou stranou, není tedy protizákonností, že první soud po podrobném vyšetření věci první dotaz i veřejnou vyhlášku vydal současně. Určení opovědní lhůty k námitkám ve veřejné vyhlášce na jeden rok vyhovuje předpisu §u 7 čís. 1 cit. zák. Podle §u 8 počíná tato lhůta dnem prvního uveřejnění, nebylo tedy třeba její počátek blíže označiti. I kdyby se mělo za to, že se na opovědní lhůtu vztahuje v tomto případě předpis §u 8, že totiž nesmí skončiti dříve, než uplyne rok ode dne dospělosti posledního vydaného kuponu a jistiny, dostačilo ustanovení jednoroční lhůty od uveřejnění vyhlášky, neboť IV. válečná půjčka i poslední vydané její kupony byly splatny již před uveřejněním vyhlášky, totiž 1. června 1923. Dovolací rekurs odůvodňuje navrhované zrušení vyhlášky také ještě nebezpečím majetkové škody, která by prý mohla vzejíti z případného povolení umoření finanční státní správě a soudci. Jaké bude konečné soudní rozhodnutí o umořovacím návrhu, není dnes ještě známo, v každém případě bude na soudu, aby při něm dbal pouze zákona, bez ohledu na zájem navrhovatele a státní správy.

Čís. 5235.

Vede-li se exekuce vnucenou správou závodů továrních, dlužno dříve vydati zákaz dle §u 331 ex. ř., by se povinný zdržel všelikého nakládání s právem (zabavení). Zákaz ten nelze nahraditi zákazem, by nenakládal s u ž i t k y závodu dle §u 99 ex. ř.

Dříve, než se rozhodne o zpeněžení zabaveného práva, jest slyšeti dlužníka i vymáhajícího věřitele (druhý odstavec §u 331 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 25. srpna 1925, R II 236/25.)

Soud prvé stolice povoliv exekuci vnucenou správou továrního podniku, přikázal dlužníku, by se zdržel jakéhokoliv nakládání s užitky, postiženými vnucenou správou. Od výslechu dlužníka bylo upuštěno pro nebezpečí v prodlení. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc prvému soudu, vy vyčkaje pravomoci ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: S napadeným usnesením nelze souhlasiti. Vede-li se (jako v tomto případě) exekuce na závody tovární (§ 341 ex. ř.), musí dříve býti vydán zákaz, by se povinný zdržel všelikého nakládání s právem (zabavení) § 331 ex. ř. (srv. plenissimární rozhodnutí ze dne 25. června 1912, čís. pres. 432/11 knih. jud. čís. 198, úřední sbírka čís. 1416). Dle §u 331 odstavec druhý ex. ř. má exekuční soud, než rozhodne o způsobu zpeněžení zabaveného práva, dlužníka slyšeti. V těchto bodech nevyhovuje napadené usnesení. Exekuce nebyla zahájena »zabavením« a dlužník nebyl slyšen před povolením správy závodu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelka uznává sama správným názor rekursního soudu, že exekuce na tovární podnik, jehož vnucenou správu navrhla, měla býti zahájena vydáním zákazu podle §u 331 ex. ř. (zabavením podniku), ale tvrdí, že se tak stalo, že ona sama v exekučním návrhu vydání tohoto zákazu výslovně navrhla a že zrušené usnesení prvního soudu jej také obsahuje. Tato tvrzení jsou v rozporu se spisy. V exekučním návrhu není o vydání zákazu zmínky. Ovšem nebylo jí ani třeba, neboť v návrhu na vnucenou správu továrního závodu jest mlčky zahrnut již i návrh na jeho zabavení dle §u 331 ex. ř., jež není samostatným exekučním prostředkem, nýbrž jen nutným přípravným krokem pro vlastní exekuci. Zrušené usnesení prvního soudu obsahuje sice zákaz, aby dlužníci nenakládali s užitky závodu, tedy zákaz dle §u 99 ex. ř., jenž jest jen důsledkem povolené již vnucené správy, nemůže však nahraditi zákaz dle §u 331 ex. ř., který se vztahuje na nakládání se závodem samým a musí povolení vnucené správy předcházeti. Jelikož dle §§ 331, 334, 340 a 341 exekuční řád pokládá vnucenou správu továrního podniku pouze za jeden ze dvou možných způsobů zpeněžení práv, povolením exekuce vymáhajícímu věřiteli přiznaných a nelze o ní dle §u 331 druhý odstavec ex. ř. rozhodnouti bez výslechu dlužníka, a vymáhajícího věřitele, kdežto vlastní povolení exekuce, rozhodující o pořadí jednotlivých vymáhajících věřitelů, musí se dle §u 3 odstavec druhý ex. ř. státi bez jakéhokoliv jednání a výslechu, bylo na prvním soudu, by rozhodl předem zásadně o povolení exekuce na tovární závod jeho zabavením dle §u 331 ex. ř., a nařídil současně rok k výslechu obou stran za účelem dalšího rozhodnutí o navrhovaném provedení exekuce vnucenou správou. Povolení navržené vnucené správy bez výslechu stran příčí se příkazu zákona, jenž nepřipouští a vzhledem k předcházejícímu zabavení nepotřebuje výjimek, a má za účel, aby soudce již při povolování vnucené správy mohl posouditi, zdali tento zpravidla považlivý způsob vedení exekuce jest hospodářsky vůbec možným a proveditelným, jmenovitě, zda není tu překážek dle §§ 129 druhý odstavec a §u 39 čís. 8 ex. ř.

Čís. 5236.

Pro nárok nemanželské matky, uplatňovaný výhradně na základě §u 1328 obč. zák., není výlučně příslušným okresní soud.

Rozsah náhradních nároků dle §u 1328 obč. zák. jest širším než dle §u 167 obč. zák. Lhostejno, že žena nedomáhá se všeho, co by jí po případě mohlo náležeti a že uplatňuje částečně nároky, jichž by docílila také podle §u 167 obč. zák.

(Rozh. ze dne 25. srpna 1925, R II 242/25.)

Žalobou, zadanou na sborovém soudě, domáhala se žalobkyně na žalovaném zaplacení 12.000 Kč jakožto náhrady škody pro svedení pod slibem manželství. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl žalobu. Důvody: Žalobkyně domáhá se žalobou proti nemanželskému otci svého dítěte, který byl pravoplatně odsouzen pro přestupek dle §u 506 tr. zák., spáchaný na žalobkyni, náhrady: a) za zmenšenou vyhlídku na sňatek 10.000 Kč, b) za ušlý výdělek (6 týdnů před slehnutím a 6 týdnů po slehnutí 1.260 Kč, c) za povoz ke křtu 30 Kč, d) za prádlo a pleny 260 Kč, e) za výživné (6 týdnů po slehnutí) 840 Kč. Nároky tyto, které žalobkyně opírá o ustanovení §§ 167 a 1328 obč. zák., pokud se týče o § 1042 obč. zák., vznikly jí tedy proti žalovanému z poměru nemanželského otcovství. Podle §u 49 čís. 2 j. n. jest okresní soud výlučně příslušným rozhodovati o závazcích postihujících podle zákona nemanželského otce vůči matce a dítěti. Zákon mluví povšechně o závazcích nemanželského otce ze zákona vůči matce. Proto spadají pod tento zákonný předpis, nehledíc k hodnotě předmětu sporu, všechny rozepře, jimiž nemanželská matka uplatňuje proti nemanželskému otci nároky z poměru nemanželského otcovství, ať spočívají na ustanovení §§ 167, 1042 obč. zák. aneb § 1328 obč. zák. Hledíc k ustanovení §u 104 j. n., nemohl se sborový soud prvé stolice státi příslušným pro tento spor ani výslovnou úmluvou stran. Proto bylo podle §u 477 čís. 3 c. ř. s. (§ 471 čís. 7 c. ř. s.) z povinnosti úřední pro nezhojitelnou nepříslušnost soudu prvé stolice rozsudek a řízení jemu předcházející zrušiti jako zmatečné a žalobu odmítnouti.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by nebera zřetele na důvody svého usnesení, odvolání po zákonu vyřídil.

Důvody:

Podle §u 49 čís. 2 j. n. náleží, nehledíc k hodnotě předmětu sporu, ku výlučnému soudnictví okresních soudů (§ 104 odstavec druhý j. n.) rozepře o otcovství k nemanželskému dítěti a o závazcích postihujících podle zákona nemanželského otce k matce a dítěti. Užívaje slov

»k matce«, dává zákon na jevo, že jde o matčiny nároky z jejího mimomanželského mateřství. Jimi byly arci před třetí dílčí novelou a před uzákoněním §u 166 této III. dílčí novely i nároky podle §u 1328 obč. zák., o kterýchžto nárocích má nyní ustanovení § 167 obč. zák. ve znění §u 10 I. dílčí novely. Odvolací soud míní, že žalobkyně uplatnila žalobou dvojí nároky, totiž podle §u 167 obč. zák. a podle §u 1328 obč. zák., protože se dožaduje kromě náhrady škod, o nichž mluví § 167 obč. zák., také náhrady za zmenšenou vyhlídku na sňatek v částce 10.000 Kč. Dovolací soud nesdílí tohoto právního názoru druhé stolice, neboť základní jednání, z něhož odvozuje žalobkyně svůj žalobní nárok, jest opřeno o tvrzení, že ji žalovaný trestným činem (§ 506 tr. zák.) a lstí pohnul ku dopuštění mimomanželské soulože a že proto jí má nahraditi utrpěnou škodu a ušlý zisk. Je tedy žalobní nárok právním důvodem opřen o právo z §u 1328 obč. zák. zneuctěné ženě plynoucí. Tento nárok nemá co činiti s mimomanželským mateřstvím, neboť vzniká zneuctěním už při prvém tělesném obcování. Náhrada podle §u 1328 obč. zák. není totožna s náhradou podle §u 167 obč. zák., sahá dále, byť i byla také jenom náhradou majetkové škody, k níž však — obdobně podle §u 1326 obč. zák. — náleží také náhrada za zmenšenou vyhlídku na sňatek. Že je širším, než ona podle §u 167 obč. zák., vyplývá z toho, že zahrnuje v sobě náhradu nákladů zaviněných po případě celou dobou těhotenství (tedy nejenom útraty slehnutí a jeho následky), náhradu ušlého zisku po případě po dobu celého těhotenství a šestinedělí, dokonce i náhradu útrat potratu. Na tom nemění ničeho okolnost, že se žalobkyně nedomáhá všeho, co by jí po případě mohlo podle §u 1328 obč. zák. náležeti, a že v rámci §u 1328 obč. zák. uplatňuje částečně nároky, jichž by docílila také podle §u 167 obč. zák.; pro rozepři je rozhodujícím moment svedení trestným činem, jenž právě činí nárok podle §u 1328 obč. zák. podstatně odlišným od nároku podle §u 167 obč. zák. Z toho vyplývá, když žalobou jest domáháno výhradně náhrady podle §u 1328 obč. zák., že pro tuto rozepři je příslušným podle §u 50 odstavec prvý j. n. sborový soud první stolice.

Čís. 5237.

Zákon o stavebním ruchu ze dne 23. května 1919, čís. 281 sb. z. a n. Nelze povoliti státní záruku při stavbách domů s malými byty, prováděných stavebními sdruženími obecně prospěšnými, jinak než proti knihovnímu zajištění předkupního práva a zákazu zcizení a zatížení ve prospěch státu. Knihovní zápisy státní záruky a uvedených vzájemných práv mají se státi současně a, nestalo-li se tak, nelze státu odepříti právo, by dodatečně bez svolení vlastníka domu, jemuž se dostalo státní podpory, si nedal zajistiti svá vzájemná práva.

(Rozh. ze dne 27. srpna 1925, R I 412/25.)

K žádosti Československého eráru, zastoupeného ministerstvem sociální péče, povolil knihovní soud, by se na nemovitostech vložka čís. 112, patřících stavebnímu družstvu státních a jiných veřejných zaměstnanců podle §u 30 zákona ze dne 11. března 1921, čís. 100 sb. z. a n. ve spojení s §em 4 zákona ze dne 23. května 1919, čís. 281 sb. z. a n. a podle §u 60 nařízení ze dne 21. května 1921 čís. 191 sb. z. a n. 1. poznamenalo omezení práva vlastnického zákazem zatížení a zcizení ve prospěch Československého státu, dokud zaručené zápůjčky váznoucí na těchto nemovitostech nebudou umořeny, 2. vložilo právo předkupní pro Československý stát, dokud zaručené zápůjčky váznoucí na těchto nemovitostech nebudou umořeny. Rekursní soud zamítl knihovní žádost. Důvody: Stěžovatel tvrdí, že tu nejde o zápisy, jež lze povoliti na základě zákona, a, poněvadž nebyly předloženy listiny opravňující k povolení žádaných zápisů, že neměly býti povoleny. Soud rekursní shledal stížnost odůvodněnou. Dle §u 26 knih. zák. lze vklady a záznamy a zpravidla i poznámky povoliti jen na základě listin, ať veřejných, ať soukromých, pokud mají předepsané náležitosti. Výjimkou lze knihovní zápisy povoliti i na základě zákona, to však pouze tam, kde to zákon výslovně nařizuje (na př. §§ 47, 49, 50, 58, 88, 89, 99—101, 131, 106, 107, 109, 113, 129, 133 knihovního zákona, §§ 3, 13, 14 zákona ze dne 6. února 1869, čís. 18 ř. zák., §§ 8, 10, 15, 16 zákona ze dne 25. července 1871, čís. 96 ř. zák., § 76 konk. řádu, § 34 zákona ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák., § 8 nař. ze dne 9. ledna 1920, čís. 61 sb. z. a n., § 9 zákona ze dne 11. března 1920, čís. 166 sb. z. a n., §§ 3, 26 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n., § 33 (5) zák. ze dne 11. března 1921, čís. 100 sb. z. a n., § 34 (4) nař. ze dne 21. května 1921, čís. 191 sb. z. a n., § 8 a 28 (4) zákona ze dne 27. ledna 1922, čís. 45 sb. z. a n., §§ 4 a 28 (8) zákona ze dne 25. ledna 1923 čís. 35 sb. z. a n., § 34 nař. ze dne 19. července 1923, čís. 160 sb. z. a n. a jiné). Není-li v zákoně ustanovení, že lze zápis povoliti bez listin na pouhou žádost buď strany, buď úřadu, nutno předložiti listinu, na jejímž základě lze zápis povoliti (§ 34 a 37 nařízení ze dne 21. května 1921, čís. 191 sb. z. a n., § 4 zákona ze dne 27. ledna 1922, čís. 45 sb. z. a n., § 4 zákona ze dne 25. ledna 1923, čís. 35 sb. z. a n., §§ 34 a 37 nař. ze dne 19. července 1923, čís. 160 sb. z. a n.). § 4 zákona ze dne 23. května 1919, čís. 281 sb. z. a n., jenž platil i pro podpory staveb domů pro rok 1920 dle zákona ze dne 6. února 1920, čís. 92 sb. z. a n. a pro rok 1921 dle §u 30 zákona ze dne 11. března 1921, čís. 100 sb. z. a n., ustanovuje, že na domech, jimž se dostalo podpory, jest zajistiti ve prospěch Československé republiky právo předkupní a zákaz zcizení a zatížení, nemá však ustanovení, že se tak má státi z moci úřední, nebo k pouhé žádosti úřadu. Toto ustanovení vykládá se v prováděcím nařízení ze dne 21. května 1921, čís. 191 sb. z. a n., k zákonu čís. 100/1921; v §u 60 je blíže stanoven dosah práva toho pokud se týče omezení vlastníka; v §u 61 a 62 téhož nařízení se stanoví, jakým způsobem dojde k zápisu práv upravených v §u 4 zákona čís. 281/1919 a z nich jest zjevno, že se má tak státi na základě listin; také zápisy dle §u 55 téhož nařízení čís. 191/1921 mají se státi jen na základě listin. Obdobná ustanovení mají i další zákony o podpoře stavebního ruchu čís. 45/1922, čís. 35/1923 a čís. 58/1924 a prováděcí nařízení k nim čís. 355/1922, čís. 160/1923 a čís. 96/1924. Nebylo proto povoliti žádané zápisy jen na pouhou žádost mini-

sterstva sociální péče s poukazem na zákonná ustanovení, že práva ta je zajistiti i bez předložení listiny (§ 32 a 94 čís. 4 knih. zák.).

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Na nemovitostech, na kterých se mají ve prospěch státu zapsati zákaz zcizení a zatížení a právo předkupní na dobu, v žádosti uvedenou, váznou již práva zástavní za zápůjčky, poskytnuté dle zákona o stavebním ruchu ze dne 11. března 1921, čís. 100 sb. z. a n., a při všech těchto zápůjčkách jest dle §u 33 (1) téhož zákona poznamenána záruka státu dle §u 32 čís. 1. V prohlášeních zemské politické správy, připojených k jednotlivým dluhopisům, jimiž se potvrzuje udělení záruky a svoluje k tomu, by byla knihovně poznamenána, praví se výslovně, že záruka byla převzata na základě citovaného zákona; v ojedinělém případě citováno jest prováděcí nařízení k tomuto zákonu ze dne 21. května 1921, čís. 191 sb. z. a n., což však na věci ničeho nemění. Dle §u 30 cit. zák. vztahují se na tyto zápůjčky předpisy zákona o státní podpoře stavebního ruchu ze dne 23. května 1919, čís. 281 sb. z. a n., který v §u 4 ustanovuje, že na domech, jimž se dostalo státní podpory, jest ve prospěch republiky zajistiti právo předkupní a zákaz zcizení a zatížení. Nelze tedy povoliti státní záruku při stavbách domů s malými byty, prováděných stavebními sdruženími obecně prospěšnými, jinak, než proti knihovnímu zajištění předkupního práva a zákazu zcizení a zatížení ve prospěch státu, z čehož opět plyne vzhledem k zásadě §u 97 knih. zák., že knihovní zápisy státní záruky a uvedených vzájemných práv státu mají se státi současně a že, když se současně nestaly, nemůže býti státu odepřeno právo, by dodatečně bez zvláštního svolení vlastníka domu, jemuž se dostalo státní podpory, nedal si zajistiti svá vzájemná práva. Stav, aby jen záruka státu, ale nikoli též vzájemná práva jeho byla zapsána, není vzhledem k velícímu předpisu §u 4 zák. čís. 281/1919 přípustným. Listin, jichž rekursní soud postrádá, není vzhledem k §u 97 knih. zák. a vzhledem k tomu, že státní záruka jest již knihovně poznamenána, potřebí. Právem proto prvý soudce žádané zápisy povolil. K vývodům rekursu družstva do usnesení prvé stolice podotknouti dlužno toto: Přijal-li vlastník domu, nejsa k tomu veřejnou mocí donucován, státní podporu, povolenou mu výslovně ve formě záruky dle zákona čís. 100/1921, podrobil se tím i podmínkám, za nichž lze záruku dle onoho zákona povoliti. Tím podmínky, v zákoně uvedené, stávají se podstatnou součástkou smlouvy a proto omezení práva vlastnického právem předkupním a zákazem zcizení a zatížení děje se na základě srovnalé vůle stran dle zásad soukromého práva a nelze se tu dovolávati §u 109 úst. list., dle něhož soukromé vlastnictví lze omeziti jen zákonem. Předpis tento vztahuje se na nedobrovolné případy omezení vlastnictví. Předpisy knihovního zákona, zejména §§ 20, 26, 31 a 33 knih. zák. nemohou odůvodniti zamítnutí návrhu, ježto tu platí pozdější velící předpis §u 4 zák. čís. 281/1919. Vzhledem k tomuto zákonnému předpisu jest též pro věc nezávažno, jaký byl stav právní v době, kdy platil jen zákon ze dne 22. prosince 1910, čís. 242 ř. zák., jednající o zřízení fondu pro péči bytovou, a jaká soudní praxe se vyvinula v době předpřevratové. Při vyřizování žádostí o knihovní zápisy nemůže se knihovní soud dle §§ 94 a 96 knih. zák. obírati otázkami hmotněprávními, zejména, jaké hmotněprávní účinky vůbec a zejména vůči třetím osobám jeví práva, o jichž zápis jde. K vývodům stížnosti v tomto směru nelze vůbec přihlížeti. Dále není úkolem tohoto případu řešiti otázku, zda § 4 zákona čís. 281/1919 se nyní vztahuje nejen na obce, okresy a stavební sdružení obecně prospěšná — o jedno z nich tuto jde — nýbrž i na jakéhokoliv jiného percipienta. Družstvo soudí, že citace §u 4 zák. čís. 281/1919 v §u 30 zák. čís. 100/1921 vztahuje se jen na způsoby podpor a úlevy berní. Tomuto názoru nelze přisvědčiti, ježto citace tato, kdyby smysl její byl omezen v tomto směru, byla by úplně zbytečna, když zákon čís. 100/1921 obírá se těmito otázkami v dalších svých předpisech, a to v §u 32 způsoby podpor a v §u 39 úlevami berními. Družstvo spatřuje ve slovech §u 4 zák. čís. 281/1919 »jest zajistiti« a ve slovech §u 60 prov. nař. čís. 191/1921 »zapíše se« jen pouhý pokyn pro obsah smluv, jimiž se mají založiti práva, o jichž zápis jde. Ani tomuto názoru nelze přisvědčiti. Zejména z té okolnosti, že v prováděcím nařízení se přikazuje, aby byla zapsána ona omezení, patrno, že zákonodárce neměl na mysli období, v němž se účastníci teprve dohodují o těchto omezeních, a neudílel pouhé pokyny pro ono dohodování. Na věci nemění se ničeho, že nyní ministerstvo sociální péče vydává formuláře smluv, v nichž vlastník stavby svoluje ku vkladu práv, o něž tuto jde, a jest dále pro věc úplně nezávažno, že toto ministerstvo snad vyhražuje si uzavření zvláštní dodatečné smlouvy o záruce, dále že ujednává podmínky zcizení t. zv. rodinných domků (§ 61 prov. nař. čís. 191/1921) a že splnění smlouvy zajišťuje si i ujednáním smluvní pokuty (§ 62 cit. nař.). Družstvo zcela přehlíží, že nejde o práva, která se mají teprve založiti, nebo o závazky, které mají býti vlastníkům domů proti jich vůli uloženy, nýbrž že, jak již řečeno, přijetím záruky státní za podmínek uvedených v zákonných předpisech došlo již ke zřízení těchto práv vzájemnou dohodou mezi poskytovatelem a příjemcem záruky. Proto zcela důsledně nařizuje se v §u 60 prov. nař. prostě již jen zápis práva předkupního a zákazu zcizení a zatížení, a nestanoví se tu již další podmínky pro jich zápis, ač na př. totéž nařízení v §u 34 uznalo za nutno, předepsati podrobné podmínky pro povolení poznámky převzetí záruky. Družstvo sice vyslovuje v rekursu ochotu, jednati s ministerstvem sociální péče a vydati listinu způsobilou k zápisu oněch práv, ale okolnost tato vzhledem k řečenému nemá pro rozhodnutí o tomto knihovním návrhu významu.

Čís. 5238.

Právo třetího, jemuž se má podle §u 881 obč. zák. dostati smlouvou výhody, vzejde okamžikem, kdy byl vyrozuměn.

(Rozh. ze dne 27. srpna 1925, Rv I 1020/25.)

Žalovaný advokát, právní zástupce manželů F-ových, obdržel od nich kupní cenu za dům, ukoupený od žalobců, s příkazem, by peníze vyúčtoval a odevzdal žalobcům, zadrže 6.000 Kč a 800 Kč pro případ, že by žalobci nezaplatili dávky z majetku a daní, jak byli k tomu podle smlouvy povinni. Žalobci, zaplativše dávku z majetku i daně, domáhali se na žalovaném vydání zadržených peněz. Žalovaný namítal, že si zadržené peníze, jsa prý k tomu oprávněn, srazil na své palmární pohledávky proti manželům F-ovým. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud úplně přehlíží právní poměr mezi žalobci a manželi F-ovými jako účastníky trhové smlouvy, dále právní poměr mezi dovolatelem a manželi F-ovými, poměr to právního zástupce k jeho klientům, a posléze právní poměr mezi stranami této rozepře. Dovolatel míní, že byl pouze vůči manželům F-ovým v právním poměru, že jenom jim jest zodpověden, že sice přijal od Emila F-a 190.000 Kč ku vyplacení trhové ceny žalobcům, že tak učinil až na 6.800 Kč, které jejich jménem, lhostejno prý, zda k jejich příkazu, či s jejich svolením zadržel na zajištění dávky z přírůstku majetku a daní, že, takto jednaje, žalobcům jako prodávajícím nijak se nezavázal osobně, že nezadržel tedy ve skutečnosti peníze on, nýbrž kupující, kteří byli oprávněni, nakládati jimi až do doby, kdy budou dávka z přírůstku majetku, pokud se týče daně, zaplaceny. Že, když žalující strana obdržela od kupujícího o 6.800 Kč méně, než jí patřilo, může vymáhati tuto částku pouze na manželích F-ových, nikoliv na dovolateli, jenž k nim nebyl v nijakém poměru právním, že pro rozsouzení této rozepře je nerozhodno, zda vyúčtoval s F-em čili nic, že žalobci mohou žádati zaplacení toliko od svých spolusmluvníků, nikdy od něho, a že je příznačno, že soud uvěřil spíše úpadci s 12,000.000 Kč pasiv, nežli advokátu. Těmito vývody jednak rozchází se dovolatel s odvolacími zjištěními, k nimž se odkazuje, a neprovádí po zákonu dovolacího důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s., jednak nelze jeho právnímu názoru přisvědčiti. Podle §u 881 obč. zák., když si někdo dá přislíbiti plnění někomu třetímu, může požadovati, by bylo plněno třetímu. Zda a ve které době nabývá onen třetí práva, požadovati od slibujícího plnění, jest posuzovati podle ujednání, podle povahy a podle účelu smlouvy. V pochybnostech nabývá třetí tohoto práva, má-li býti plněno výhradně ku jeho prospěchu. Nejzávažnější otázkou tohoto předpisu jest, zda a kdy vzejde třetí osobě neodvolatelné právo. V této příčině však zákon mlčí, pravidlo vládní předlohy, podle kterého rozhodovati měl okamžik, kdy byl třetí vyrozuměn, nebylo převzato do zákona, ale přes to sluší podle §§ 7 a 1425 obč. zák. uznati, že právo toho, jemuž se má dostati smlouvou výhody, vzejde okamžikem jeho vyrozumění. V tomto případě zjištěno, že mezi dovolatelem jako advokátem a jeho klienty uzavřena byla smlouva podle §u 881 obč. zák. ve prospěch žalobců, že žalobci nabyli o této smlouvě vědomosti již při uzavření trhové smlouvy s manželi F-ovými a že tím okamžikem vzešel jejich nárok vůči dovolateli, jenž peníze pro ně přijal od manželů F-ových s příkazem, by je vyplatil žalobcům, jakmile bude žalobci splněna smluvní podmínka, že bude jimi zaplacena dávka z přírůstku hodnoty a daně, kterážto povinnost, jak bylo dále zjištěno, byla žalobci splněna.

Čís. 5239.

Živnosti: hostinská a autodopravní nespadají pod živnosti, uvedené v druhé větě prvého odstavce §u 341 ex. ř., nevyžadujíce průkazu způsobilosti.

(Rozh. ze dne 1. září 1925, R I 747/25.)

K vydobytí peněžité pohledávky byla vymáhajícímu věřiteli povolena exekuce zabavením hostinské a výčepní živnosti dlužníka jakož i jeho podniku zdravotní autodopravy. K návrhu povinného zastavil soud prvé stolice exekuci, ježto jde o živnost, k níž se vyžaduje zvláštní povolení a bylo zjištěno, že dlužník provozuje každou ze živností s méně nežli čtyřmi pomocnými silami. Rekursní soud odmítl návrh dlužníkův na zastavení exekuce. Důvody: Jest především nepochybno, že se nejedná o řemeslné živnosti; dle předpisů živnostenského řádu a novely k němu ze dne 5. února 1907, nejedná se však ani o živnosti, k nimž by se vyžadovalo zvláštní způsobilosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu ze správných zákonu i věci vyhovujících důvodů napadeného usnesení, k nimž vzhledem k vývodům rekursu

dodal:

Obě živnosti, exekucí postižené, jsou živnostmi koncesovanými (§ 15 odstavec 3 a 15 živn. řádu), k nimž se podle §u 23 živn. řádu, obsahujícího taxativní výpočet, nevyžaduje průkazu zvláštní způsobilosti. Tvrzení rekursu, že udělení živnostenského povolení (koncese) jako takové obsahuje v sobě již průkaz způsobilosti k vedení této živnosti, jest očividně nesprávným. Je-li takového průkazu způsobilosti dle zákona k udělení koncese třeba, musí býti dle §u 23 živn. řádu zvlášť podán a teprve na jeho základě se koncese propůjčí. Lichým jest dále, poukazuje-li stěžovatel na potřebu úředního průkazu o způsobilosti k řízení motorového vozidla; tento průkaz jest policejně zaveden jedině k vůli bezpečnosti jízdy motorovými vozidly (nař. pres. zemské pol. správy ze dne 22. dubna 1920, čís. 310 sb. z. a n.) a nemá co činiti s průkazem způsobilosti k vykonávání živnosti.

Čís. 5240.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

Pro nárok obchodního pomocníka dle §u 29 zák. jest lhostejno, zda a kdy si našel nebo najíti mohl jiné zaměstnání.

(Rozh. ze dne 1. září 1925, Rv I 979/25.)

Žalobce byl vedoucím inženýrem u žalované firmy, byv služební smlouvou přijat až do konce března 1926. Byv dnem 31. července 1924 propuštěn, domáhal se na žalované zaplacení služebních požitků za zbývající služební dobu. Žalovaná namítla mimo jiné též, že žalobce byl v době od 1. listopadu 1924 do konce prosince 1924 zaměstnán jinde, za kterážto dva měsíce měl příjem 24.000 Kč. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě potud, že srazil ze zažalovaného peníze oněch 24.000 Kč. Odvolací soud přiznal žalobci i oněch 24.000 Kč a uvedl v tomto směru v důvodech: V §u 29 zákona o obchodních pomocnících ze 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. jest ustanoveno, že zaměstnanec, byl-li zaměstnavatelem bez důležitého důvodu předčasně propuštěn, může bez újmy případných dalších nároků na náhradu škody žádati kromě dílu odměny svým dosavadním výkonům přiměřeného odměnu, která mu podle smlouvy náleží za čas, který by musil projíti až do skončení služebního poměru uplynutím určeného smluvního času a že celá odměna se stane dospělou zrušením služebního poměru. Stejné ustanovení obsahuje § 32 zákona o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák. jenom, že poslední věta do něho nebyla pojata. Naproti tomu obsahuje §em 150 třetí dílčí novely k obč. zák. ze dne 19. března 1916, čís. 69 ř. zák. nově vsunutý § 1162 b) obč. zák. tento předpis s tím obmezením, že zaměstnanec musí si dáti zaúčtovati, co ušetřil, protože nekonal služeb, anebo co si vydělal jinak, nebo čeho schválně si nevydělal, ač mohl. Podle §u 153 novely zůstávají však netknutými dřívější zvláštní předpisy, upravující služební poměry (zvláště živnostenský řád, zákon o obchodních pomocnících, zákon o statkových úřednících) a ustanovení novely lze použiti jen na takové otázky služebního poměru, o nichž není ustanovení ve zvláštních zákonech. § 29 zák. o obch. pom. § 32 zákona o statkových úřednících a § 84 živn. řádu obsahují však zvláštní předpis o tom, jaké nároky zaměstnanec může činiti, byl-li propuštěn bez důležitého důvodu, a § 29 zák. o obch. pom. ustanovuje dokonce výslovně, že mzda stává se celá splatnou rozvázáním služebního poměru. Tomuto předpisu nemůže býti podle §u 6 obč. zák. dán jiný výklad, než že pro nárok propuštěného jest zcela lhostejno, zda a kdy jiné zaměstnání našel (Mayer-Grünberg sur. 359 AC 2353 8/4 3 čís. 3939, Gl. U. 6754 13/1 14 Rv II 1430/13, sb. n. s. čís. 1411), poněvadž v době, kdy mzda jest splatnou, jest ještě zcela nejisto, zda a kdy jiné zaměstnání najde. Ehrenzweig sice uvádí v §u 373 stránka 459, že nyní § 1162 b) by měl býti přijat k výkladu §u 29 zák. o obch. pom., poněvadž jinak se přijde k nedozírným důsledkům při hojných dlouhých ba doživotních smlouvách. Takovýto výklad byl by však v přímém rozporu s jasným zněním donucovacího předpisu §u 29 zák. o obch. pom. a §u 153 III díl. nov. Tohoto názoru jest asi též Mayr-Harting v II. svazku § 384 stránka 243, poněvadž nevyvrací sice přímo názor Ehrenzweigův, spokojuje se ale tím, že jeho názor uvádí v poznámce 20. Soud odvolací jest proto právního názoru, že žalobci přísluší mzda celá a že následkem toho odpočítání 24.000 Kč, které ve svém novém postavení bral, se stalo neprávem.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce sdílí dovolací soud názor odvolacího soudu a poukazuje dovolatelku na správné důvody napadeného rozsudku. Názor odvolacího soudu, že vzhledem k jasnému ustanovení §u 153 III. dílčí novely k obč. zákoníku nepřichází v úvahu předpis §u 1162 b) tohoto zákona, neodporuje nikterak vysvětlivkám bývalého ministerstva spravedlnosti ve Vídni ve věstníku na rok 1916, strana 118, které se vůbec nezabývají §em 29 zákona o obchodních pomocnících. Úvaha, že tento předpis, zejména při doživotních služebních smlouvách, může po případě vésti k nemožným a zaměstnavatelovu existenci ohrožujícím důsledkům, mohla by býti podnětem pro změnu tohoto §u zákonodárcem, neopravňuje však soudy, by proti všem vykládacím pravidlům přiznaly §u 29 zákona o obch. pom. a §u 153 třetí dílčí novely k obč. zák. slovné znění a smysl, jehož tyto zákonné předpisy skutečně nemají.

Čís. 5241.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Opuštění manžela jest zlomyslným (§ 13 c) rozl. zák.), měl-li opustivší manžel úmysl, ublížiti tím zanechanému manželi.

(Rozh. ze dne 1. září 1925, Rv I 1244/25.)

Žalobě manželky, by její manželství se žalovaným bylo rozloučeno, ježto ji žalovaný zlomyslně opustil, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu pro tentokráte zamítl. Důvody: Dle žalobního tvrzení, doplněného ústním přednesem, měl žalovaný v Čechách biograf, avšak nedařilo se mu valně, a, když ho začaly tísniti dluhy, zmizel tajně z města dne 24. června 1912 a teprve po delší době psal manželce z Chicaga, že má různá zaměstnání, a poslal několik dopisů i pohledů ještě roku 1913. Ke konci tohoto roku však přestal vůbec psáti. Dopisy manželky byly z počátku žalovanému doručovány, v roce 1915 však byl jí dopis jako nedoručitelný vrácen, po válce pak již po něm marně pátrala u čsl. konsulátu. První soud zjistil, že žalovaný 24. června 1912 pro dluhy tajně domov opustil a odešel do Chicaga a že je od roku 1913 nezvěstným, dále že tvrzení žalobkyné jsou správná a žalovaný že poslal manželce roku 1913 150 K. První soud, odvolávaje se na spisy, dle nichž žalovaný v úředním listu třikráte marně byl vyzván, by se k manželce vrátil, má za to, že nastalo zlomyslné opuštění manželky a že jest tu tedy rozlukový důvod §u 13 c) rozl. zák., však neprávem. Byloť přece zjištěno, že žalovaný byl okolnostmi donucen, domov a manželku tajně opustiti, že v Americe si hle-

dal výživu a opětně manželce své psal, a to, jak svědčí dopis ze dne 24. února 1913 a pohlednice ze dne 9. ledna a 10. března 1913, způsobem, z něhož zřejmo, že manželku svou měl rád a že ji zlomyslně neopustil; také ona mu odepisovala a až počátkem války stal se pobyt žalovaného neznámým. Není zajisté důvodu, pokládati jednání žalovaného za zlomyslné opuštění, vždyť mohl na př. odebrati se jako vojín do války a tam neb i jinde zemříti nebo dostati se, hledaje zaměstnání, někam, odkud není mu možno zprávu o sobě dáti. Věcí žalobkyně bylo, by prokázala, že jednání žalovaného bylo zlomyslné pokud se týče že přestal ji dopisovati a neoznámil jí změny pobytu v úmyslu, by ji opustil a nemusil se o ni starati, to se však nestalo, a nestačí pouhá okolnost, že vyzvání, by se manžel ku své manželce do šesti měsíců navrátil, nevedlo k cíli. Uvésti vše, co opodstatňuje neb alespoň podporuje nárok žalobní, bylo povinností strany žalující již v řízení před soudem stolice prvé. Zanedbala-li tuto povinnost, padá toto zanedbání jen na její vrub, a řídící činnost soudu právem se obmezila na ony dotazy a podněty, které slouží bližšímu vysvětlení a objasnění věci (srov. rozh. čís. 84 sb. n. s.), třebas se jednalo o řízení, ovládané zásadou vyhledávací. Rozsudek prvý zrušiti a nařídíti doplnění řízení pátráním po pobytu žalovaného nemělo by účelu, neboť dle přípisu čsl. konsulátu v Chicagu ze dne 2. srpna 1921 nebylo možno přes úsilovné pátrání ani pomocí časopisů pobyt žalovaného vypátrati a policejní hlášení osob ve Spojených Státech zavedeno není, tak že konsulát nemá možnosti dalšího pátrání. Nesmí se také zapomínati, že od zmizení žalovaného uplynula doba přes 10 let, čímž pátrání se stalo ještě obtížnějším. Ježto není možnosti, podati důkaz jedině uplatňovaného důvody rozluky §u 13 a) rozl. zák., nezbylo vzhledem k ustanovení §u 10 min. nař. ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák. než žalobu pro tentokráte zamítnouti, a nezbývá žalobkyni, než, aby po pobytu svého manžela vhodným způsobem dále pátrala nebo, má-li jiný důvod rozluky (snad rozvrat) tento, pokud ovšem bude moci ho prokázati novou žalobou, uplatnila.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce uznal odvolací soud právem, že tu není zlomyslného opuštění žalobkyně manželem, ano jest nesporno, že pohnutkou jeho tajného odjezdu do Ameriky byly dluhy, že manželství až do odjezdu žalovaného bylo šťastné, že dobrým byl i pozdější písemní styk obou manželů, a že žalovaný poslal manželce z Ameriky i peníze a vyslovil přání, by za ním přijela, až se sám uchytí. Zlomyslným opuštěním by byl odjezd žalovaného jenom, kdyby jeho pohnutkou byl býval úmysl, ublížiti manželce, tuto pohnutku nutno však pokládati za zjištěných okolností za vyloučenu. V pozdějším přerušení dopisování a jakéhokoliv jiného styku mohlo by sice býti spatřováno dodatečné zlomyslné opuštění, ale jenom tehdy, kdyby jeho důvodem byl dodatečně pojatý zlý úmysl, nehlásiti se již k manželce. Takový úmysl nebyl prokázán, naopak přiznává dovolání samo, že příčinou nezvěstnosti žalovaného může býti i jeho smrt, pro kterou ostatně mluví i zákonná domněnka §u 24 obč. zák. Pro nedostatek potřebného plného důkazu uplatněného rozlukového důvodu byla žaloba odvolacím soudem právem zamítnuta. (§ 13 poslední odstavec rozl. zákona, § 99 obč. zák.). Nemá-li žalobkyně jiného důvodu pro navrhovanou rozluku, než nynější nezvěstnost žalovaného, nemůže se jí domáhati žalobou, nýbrž jenom návrhem na prohlášení žalovaného za mrtva dle §u 24 obč. zák. a zákonů ze dne 16. února 1883, čís. 20 ř. zák. a ze dne 30. června 1921, čís. 252 sb. z. a n. čl. V.

Čís. 5242.

Ustanovení §u 174, odstavec druhý konk. ř. platí i v řízení vyrovnávacím. Plné uspokojení může žádati jen věřitel, k jehož pohledávce nebylo přihlédnuto výhradně z viny dlužníkovy. To dokázati jest na věřiteli.

(Rozh. ze dne 1. září 1925, Rv I 1287/25.)

O jmění žalobcově bylo vedeno řízení vyrovnací, jež skončilo vyrovnáním na 35%. Žalovaná společnost »Československý adresář« vedla proti žalobci pro celou svou pohledávku exekuci, jejíhož zrušení domáhal se žalobce, tvrdě, že vymáhaná pohledávka byla pojata do vyrovnání, avšak omylem pod jménem »Československý kompas«. Žalobu, by exekuce byla prohlášena nepřípustnou a zrušena, procesní soud prvé stolice zamítl. Důvody: Dle §u 2 vyrovnacího řádu jest uložena v odstavci druhém navrhovateli vyrovnávacího řízení povinnost, by v seznamu jmění uvedl kromě jiného všechny své dluhy s udáním adres věřitelů. Uvedla-li žalující strany ve vyrovnávacím řízení nesprávnou adresu věřitelky, strany žalované, musí dle názoru soudu nésti také důsledky tohoto svého zavinění, zejména následky §u 53 (4) vyr. ř., dle něhož věřitelé, na jejichž pohledávky zaviněním dlužníka ve vyrovnání nebylo vzato zřetele, mohou žádati zaplacení v plné výši. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Mezi stranami nebylo sporu o tom, že vyrovnávací řízení o jmění žalující firmy bylo zahájeno i provedeno, což předpokládá v prvé řadě řádné vyhlášení ediktu o zavedení vyrovnávacího řízení. Že ostatně předpoklad ten byl správným, plyne zřejmě ze spisů vyrovnacích, dle nichž edikt ten byl vyvěšen na soudní desku obchodního soudu v Praze dne 17. prosince 1923 a vyhlášen v Úředním listě republiky Československé dne 22. prosince 1923. Poněvadž dle §u 63 vyr. ř. a dle §u 174 (2) konk. ř. v případě, kde kromě veřejného oznámení jest předepsáno zvláštní doručení, nastávají následky doručení již veřejným oznámením, i když doručení bylo opomenuto, jest zřejmo, že žalovaná firma, ač byla o zavedení vyrovnávacího řízení ediktem zpravena, opominula svou pohledávku k řízení tomu přihlásiti. Tím zavinila, neb alespoň spoluzavinila, že ve vyrovnacím řízení nebylo na její pohledávku hleděno, čímž vyloučeno jest použití §u 53 (4) vyr. ř., předpokládajícího toliko zavinění dlužníkovo. Tím stalo se zbytečným zjišťovati, zdali vedle žalované firmy stihá zavinění též firmu žalující. Jest tedy žalovaná firma účastna účinků vyrovnávacího řízení dle §u 53 vyr. ř., a ježto dle vyrovnacích spisů byla první splátka dle

vyrovnání soudně pravoplatně potvrzeného splatna teprve 11. října 1924, nebyla žalovaná firma oprávněna exekuci dne 20. června 1924 prováděti vůbec, a bylo tedy právem žalováno na její nepřípustnost.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, provádějíc dovolací důvod podle čís. 4 §u 503 c. ř. s., vytýká odvolacímu soudu, že nesprávně posoudil ustanovení §u 174 (2) konk. ř. v řízení vyrovnávacím (§ 63 vyr. ř.), a doličuje, že jeho použití v tomto případě pro řízení vyrovnávací není přípustno, poněvadž odporuje zcela zvláštnímu ustanovení §u 53 (4) vyr. ř. Než právnímu názoru dovolatelčinu nelze přisvědčiti. V §u 53 (4) vyr. ř. je vysloveno, že věřitel, jehož pohledávka zůstala jen vinou dlužníkovou nepovšimnuta ve vyrovnávacím řízení, může žádati plné její uspokojení. Omezuje tedy zákon tuto výjimku ze zásady §u 53 (1) vyr. ř. pouze na případ, kdy výhradně jen vinou dlužníkovou nebylo k pohledávce věřitelově ve vyrovnacím řízení hleděno. Bylo proto na žalované, by výhradné zavinění dlužnice ve sporu prokázala, což však se jí nezdařilo. Zavinění dlužnice záleželo podle zjištění prvého soudu v tom, že v seznamu věřitelů ve vyrovnávacím řízení uvedla nesprávně dovolatelčinu adresu jako »Československ. kompas« místo správně »Československý adresář«, a žalující strana ve sporu vysvětlila, že k mylnému označení adresy byla svedena německým zněním žalované firmy na jejich obchodních dopisech »Čechoslowakische Adreßbuch-Comp.«, považujíc zkratku »Comp.« za slovo Compas, ve spojitosti se slovem »Adreßbuch«. Než, nehledíc k tomuto omylu žalující firmy, nelze zavinění její považovati za výhradné, ježto zahájení vyrovnávacího řízení bylo ve smyslu §u 4 vyr. ř. uveřejněno vyhláškou nejen na soudní desce, nýbrž i v úředních listech s právními účinky doručení pro žalovanou a tím dána jí možnost, aby o vyrovnávacím řízení zvěděla. Zákon právě — mimo jiné — ustanovil i vyzvání věřitelstva veřejnou vyhláškou ku přihláškám pohledávek (§ 4 čís. 6 vyr. ř.), předvídaje, že při velkém množství věřitelstva by mohlo zvláštní doručování selhati. Mylným je názor dovolatelčin, že ustanovení §u 174 (2) konk. řádu nelze tu použiti ve smyslu §u 63 vyr. ř., poněvadž prý použití jeho vylučuje zvláštní předpis §u 53 (4) vyr. ř. Než ustanovení toto nikterak se nedotýká právních účinků doručení veřejnou vyhláškou při současném doručování zvláštním dle jednotlivých adres, jak byly stanoveny tyto účinky v §u 174 (2) konk. ř., a platí proto tento předpis i v řízení vyrovnávacím. Nelze přisvědčiti názoru dovolatelčinu, že bylo povinností dlužnice, by prokázala, že není sama vinna tím, že k pohledávce žalované firmy nebylo ve vyrovnávacím řízení hleděno. Naopak dovolatelce jako věřitelce příslušelo dokázati výhradné zavinění dlužnice na tom, že nemohla se súčastniti řízení vyrovnávacího, což však se dovolatelce nezdařilo, poněvadž tu bylo i její spoluzavinění, že nedbala veřejné vyhlášky a jejích právních účinků, jak již odvolací soud správně odůvodnil, a stačí k jeho důvodům odkázati. Žalovaná firma nemůže se tedy dovolávati ve svůj prospěch ustanovení §u 53 (4) vyr. ř. Naopak platí i o její pohledávce ustanovení §u 53 (1) vyr. ř. a, ježto první splátka vyrovnávací kvoty v době výkonu exekuce, t. j. dne 20. června 1924 nebyla ještě splatnou, posoudil odvolací soud věc po právní stránce bezvadně, vyhověv žalobě o nepřípustnost exekuce.

Čís. 5243.

Zaopatřovací požitky (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Nárok vdovy po řediteli cukrovaru na zaopatřovací požitky. Nezáleží na tom, zda cukrovar byl ze záboru vyloučen dle §u 3 písm. a) záb. zák., čili nic.

Pod § 2 záb. zák. nemohou býti zahrnovány průmyslové podniky, jež jsou právně i hospodářsky samostatné a neslouží hospodaření na ostatním pozemkovém majetku. Pokud souvisí cukrovar hospodářsky se zemědělskou výrobou.

(Rozh. ze dne 1. září 1925, Rv I 1307/25.)

Žalobě vdovy po řediteli cukrovaru v Ž. proti majiteli velkostatku o placení zaopatřovacích požitků dle zák. čís. sb. 130/21 bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Po právní stránce dovozuje dovolání, že rozhodnutí sporu závisí od rozřešení otázky, zda byl cukrovar objektem podle §u 3 písm. a) záb. zák. ze záboru vyloučeným, a že podmínky tohoto vyloučení jsou dány. Naproti tomu dlužno souhlasiti s opačným názorem žalobkyně, sdíleným i odvolacím soudem, potud, že při přesném formulování sporné právní otázky nezáleží s hlediska zákona čís. 130/1921 o zaopatřovacích požitcích na skutečnostech záboru a vyloučení ze záboru, nýbrž jenom na tom, zda byl cukrovar, jehož ředitelem byl manžel žalobkyně, částí velkého majetku pozemkového, totiž — dle §u 2 záb. zák. — souboru nemovitostí, jichž výměra, náležející vlastnicky jedné osobě nebo týmž spoluvlastníkům, jest větší než 150 ha půdy zemědělské neb 250 ha půdy vůbec. Že skutečnost záboru nerozhoduje, plyne z §u 2 zákona čís. 130/1921, dle něhož se tento zákon za jistých podmínek vztahuje i na zaměstnance na půdě dle §u 3 písm. b) záb. zák. ze záboru vyloučené, dále z toho, že v §u 1 zákona čís. 130/1921 jest citován ze záborového zákona pouze § 2, určující, co jest pokládati za velký majetek pozemkový, nikoliv však další jeho předpisy o tom, který velký majetek se zabírá a který se ze záboru vylučuje. Leč logický výklad pojmu velkého majetku pozemkového dle §u 2 záb. zák. vedl k závěru, že nemohou v něj býti zahrnovány průmyslové podniky, jež jsou právně i hospodářsky samostatné a neslouží hospodaření na ostatním pozemkovém majetku. Poněvadž to jsou právě podmínky, za kterých § 3 písm. a) záb. zák. vylučuje jednotlivé objekty ze záboru, mohlo prováděcí nařízení k zákonu čís. 130/1921 ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., ustanoviti, že se do velikého majetku mají počítati

také zemědělské a lesní průmyslové podniky, pokud nejsou vyloučeny ze záboru dle §u 3 písm. a) záb. zák. Nelze souhlasiti s míněním žalující strany, že prováděcí nařízení v této příčině odporuje zákonu, a nutno zkoumati, zda byly u cukrovaru v Ž. splněny podmínky §u 3 písm. a) záb. zák., zda byl totiž právně i hospodářsky samostatným a nesloužil hospodaření na pozemkovém majetku žalovaného. Odvolací soud právem popřel, že tu byly tyto podmínky, překážející zažalovanému nároku. Nelze sice souhlasiti se Státním pozemkovým úřadem, dle něhož se cukrovaru nedostávalo právní samostatnosti, poněvadž usazovací nádrže na odpadní vodu, jež jsou nezbytnou součástí cukrovaru a nepostrádatelny pro nerušený chod podniku, jsou zřízeny na pozemku, náležejícím k velkostatku, neboť právní samostatnost podniku nevylučuje, by s ním nebyla spojena práva na věc cizí, přece však již uvedená technická souvislost cukrovaru a velkostatku žalovaného nasvědčuje, že tvořily hospodářský celek. Cukrovar jest zemědělským průmyslovým podnikem a prospívá hospodaření na zemědělské půdě jednak zpracováváním řepy na ní vyrobené, jednak odváděním odpadků výroby k účelům hospodářským. Při naprostém nedostatku jiných tvrzení musí se pokládati za obecně známé, že cukrovar žalovaného sloužil k lepšímu obhospodařování jeho zemědělské půdy, to tím spíše, an podléhal vrchní správě téhož centrálního ředitelství, jako pozemkový majetek. Vůči nepochybné hospodářské souvislosti nemá pro posouzení otázky, zda byl manžel žalobkyně, jsa úředníkem cukrovaru, zaměstnán na velkém majetku pozemkovém, významu, že cukrovar byl připsán žalovanému v samostatné knihovní vložce, že nebyl poután svazkem svěřenským a že byl zapsán v obchodním rejstříku. Tyto okolnosti dokazují jenom právní samostatnost cukrovaru, hospodářská jeho souvislost se zemědělskou půdou žalovaného, činící z něho jenom část velkého pozemkového majetku, nebyla jimi zrušena. Rozhodnutí nižších soudů, že manžel žalobkyně byl zaměstnancem na velkém majetku pozemkovém, vyhovuje zákonu.

Čís. 5244.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 30. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n.). Zákazem §u 18 zák. mělo se čeliti pouze vykořisťování bytové nouze. Smlouva jest neplatna pouze tehdy, měl-li jí býti mařen účel zákona o ochraně nájemníků, pokud se týče, směřuje-li k obcházení tohoto zákona, jest však platnou, když strany takového účinku nezamýšlely. Platnou jest smlouva, jíž prodáno zařízení bytu za účelem zrušení manželského společenství.

(Rozh. ze dne 1. září 1925, R I 1340/25.)

Manželé Max a Josefina P-ovi zamýšleli se rozvésti a shodli se za tím účelem s Aloisem B-em o tom, že Max P. opustí společný byt, že manželé prodají Aloisu B-ovi zařízení bytu a že se Alois B. nastěhuje k Josefině P-ové. Správce domu Václav N. s úmluvou souhlasil. Ježto Alois B. s Josefinou P-ovou zle nakládal a z bytu ji vypudil, domáhala se Josefina P-ová žalobou, by Alois B. byl uznán povinným, odevzdati jí byt jako nájemkyni, pokud se týče pustiti ji do bytu jako nájemkyni a v obývání bytu jí nepřekážeti. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Dovolání, jež uplatňuje jedině dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., nelze upříti oprávnění. Dle žalobní žádosti domáhá se žalobkyně na žalovaném, by jí jako nájemkyni bytu v domě čp. 48 byt ten odevzdal a jí v obývání jeho nepřekážel, opírajíc žalobní nárok o své domnělé výhradné právo nájemní a přiznávajíc žalovanému k bytu pouze právo podnájemníka. Naproti tomu tvrdí žalovaný, že k bytu přísluší jemu právo nájemní, a proto závisí rozhodnutí sporu, jak podotkl již správně odvolací soud, na rozřešení otázky, kdo vlastně z obou stran jest nájemcem bytu. Dle názoru soudu odvolacího jest při otázce, kdo jest nájemcem bytu, vzíti v úvahu jednak poměr stran rozepře mezi sebou a k manželu žalující, jednak poměr k vlastníkům domu. V tomto směru má odvolací soud za to, že právní dosah ujednání mezi Václavem N-em a žalovaným závisí na právním významu a dosahu úmluvy mezi žalovaným a manžely P-ovými, poněvadž však ujednání to příčí se prý ustanovení §u 18 zákona o ochraně nájemníků a jest proto nicotným, nedošlo prý ani k smlouvě nájemní mezi žalovaným a vlastníky domu. Odvolacímu soudu nelze přisvědčiti. Dle §u 18 zákona o ochraně nájemníků ze dne 30. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n., jenž v tomto případě přichází v úvahu, jest ovšem pronájem nebo postoupení bytů s podmínkou, že nájemník koupí zařízení bytu, zapovězen. Avšak při výkladu tohoto ustanovení dlužno si v prvé řadě uvědomiti, jaký účel zákonodárce tímto ustanovením sledoval. V tomto směru není pochyby, že se tímto zákazem mělo čeliti vykořisťování bytové nouze. Kde není vztahu mezi právním jednáním druhu, naznačeného v §u 18 dotč. zák., a mimořádnými poměry bytovými, jež zavdaly příčinu k vydání zákonů o ochraně nájemníků, nemá místa zmíněný zákaz a nejde o úmluvu zapovězenou a tudíž nicotnou. Jinými slovy: Zapovězeny a nicotny ve smyslu §u 18 zák. o ochr. náj. a §u 879 obč. zák. jsou smlouvy takové jen tehdy, má-li jimi býti mařen účel zákona o ochraně nájemníků, pokud se týče, směřují-li k obcházení tohoto zákona — smlouvy jsou však přes povšechné znění onoho ustanovení platnými, když strany takového účinku nezamýšlely. V tomto případě jest zjištěno, že manželé P-ovi chtěli zrušiti manželské společenství a že Max P. byt, v němž dosud společně se svou manželkou obýval, chtěl opustiti. K tomu účelu bylo třeba, by se manželé shodli o rozdělení společného svého majetku, obzvláště o rozdělení společného zařízení bytu. Dle skutkových zjištění odvolacího soudu učinili to tak, že Max P. za souhlasu žalobkyně prodal žalovanému svou ideelní polovici zařízení bytu a zároveň mu postoupil byt, v němž žalokyně i nadále měla zůstati. V těchto opatřeních nelze spatřovati právní jednání, které by se dle toho, co uvedeno, příčilo účelu zákona o ochraně nájemníků, nebo kterým by ustanovení tohoto zákona měla býti obcházena, naopak šlo o dohodu, jež dle §u 105 obč.

zák. byla předpokladem pro soudní povolení rozvodu manželství, o něž manželé P-ovi dodatečně zažádali. Z těchto důvodů nelze však přes ustanovení §u 18 zák. o ochr. náj. uvedené smlouvě o prodej nábytku a postoupení bytu upříti platnosti. Je-li smlouva platnou, dlužno ovšem i dodatečný souhlas správce domu k ujednanému postoupení bytu považovati za platný a závazný, a nutno proto uznati, že žalovaný na základě smlouvy a dodatečného souhlasu správce domu vstoupil do přímého nájemního poměru k vlastníkům domu. Ustanovení §u 6 zák. o ochr. náj. nemůže se žalobkyně dovolávati, když Max P. bez jejího odporu, ba dokonce s jejím souhlasem bytem disponoval, než společnou domácnost opustil. Je-li tomu tak, jest ovšem také nerozhodným, zda žalovaný jest výhradným nájemcem bytu či zda dle vůle stran při ujednání smlouvy ze dne 9. května 1922 mělo také žalobkyni příslušeti spolunájemní právo ke spornému bytu. Neboť, jak již v úvodu bylo řečeno, zakládá žalobkyně nárok žalobní na svém výhradném právu nájemním, žalovaný však dokázal, že mu přísluší aspoň právo společného nájemního užívání bytu, čímž zvrátil podklad žalobního nároku, opřeného o výhradné právo nájemní.

Čís. 5245.

Cesta z nouze (zákon ze dne 7. července 1896, čís. 140 ř. zák.).
Žádati za cestu z nouze může vlastník pozemku, třebas nebyl vlastníkem knihovním. Nebyla-li přídělcům přiznána nezbytná cesta v řízení přídělovém, jsou oprávněni domáhati se jí dle zákona o cestách nezbytných, aniž by se k tomu vyžadovalo souhlasu Státního pozemkového úřadu. Zástupce tohoto úřadu netřeba přivzíti ku řízení o nezbytné cestě.

(Rozh. ze dne 1. září 1925, R II 155/25.)

Vlastníci pozemků, jichž dostalo se jim v přídělovém řízení, domáhali se na Františku N-ovi zřízení cesty z nouze. Žádosti bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů.

Námitka, že žádost o cestu z nouze jest předčasna, ježto ani žádající přídělci ani stěžovatel nejsou dosud zapsáni za knihovní vlastníky přidělených nemovitostí, vyřídily nižší stolice právem zamítavě, neboť, mluví-li zákon o nezbytných cestách o vlastníku nemovitosti cesty potřebné (na rozdíl od pachtýře anebo jiného uživatele nevlastníka), a o vlastníku nemovitosti zatížené, nemá tím na mysli a nestanoví, že k žádosti oprávněn jest jen vlastník knihovní a že cestu požadovati lze jen proti vlastníku v knize již zapsanému (§§ 1, 5, 10 a další zákona o nezbytných cestách). Předpokládá-li zákon knihovní vlastnictví na obou stranách, činí tak jen, ježto tento právní poměr bývá pravidlem, nelze však dle účelu a smyslu zákona nikterak z toho vyvozovati, že by teprve knihovní vlastnictví na obou stranách pokládáno býti mohlo za zákonný předpoklad pro uplatnění nároku toho. V tomto případě tím méně, ježto jde o nemovitosti, přidělené účastníkům z reformy pozemkové na základě přídělového zákona, při nichž zápis knihovního vlastnictví závisí od toho, kdy Státní pozemkový úřad provede dotyčnou přídělovou akci způsobem ku knihovnímu vkladu schopným (§ 27 zák. příd.). Nesporno jest však a jest přípisem Státního pozemkového úřadu i potvrzeno, že nemovitosti byly tímto úřadem účastníkům již do držby a užívání odevzdány a jest tedy účastníky pokládati již za naturální vlastníky. Z přípisu Státního pozemkového úřadu vyplývá dále, že přídělci žádali o nezbytnou cestu již v řízení přídělovém, že jim však cesta ta pro odpor stěžovatelův nebyla přídělovým komisařem přiznána. Okolnost tato nemůže býti na závadu, by se přídělci nezbytné cesty nedomáhali podle zákona o nezbytných cestách ze dne 7. července 1896 čís. 140 ř. zák., prokáží-li zákonné podmínky pro tento svůj nárok, neboť není zákonného předpisu, který by tomuto opatření, pokud se týče nálezu přídělového komisaře propůjčoval právní účinek, vylučující pořad dle zákona o nezbytných cestách. Není tedy správna námitka, že bez souhlasu Státního pozemkového úřadu žadatelům nezbytná cesta přiznána býti nemůže; potřeba tato objevila se v důsledku přídělové akce fakticky již provedené a jest nyní na soudu, jehož se účastníci za účelem splnění této potřeby dovolali na základě zákona o nezbytných cestách, by neodvisle od Státního pozemkového úřadu, pokud se týče přídělového komisaře o této právní potřebě jednal a rozhodl dle předpisů a právních směrnic cit. zákona. Z toho důvodu nebylo též třeba ku zřízení přivzíti zástupce Státního pozemkového úřadu.

Čís. 5246.

K povolení prozatimního opatření dle §u 382 čís. 8 ex. ř. postačí, osvědčí-li manželka, domáhající se odděleného bydliště, že jest ohrožena na některém ze svých právních statků, jehož skutečné porušení bylo by zákonným důvodem k rozvodu manželství od stolu a lože ve smyslu §u 109 obč. zák.

(Rozh. ze dne 1. září 1925, R II 227/25.)

Návrh manželky proti manželi o prozatimní opatření odděleného bydliště a placení výživného, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud vyhověl návrhu. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

K povolení prozatimního opatření podle §u 382 čís. 8 ex. ř. postačí, osvědčí-li manželka, domáhající se odděleného bydliště, že jest ohrožena na některém ze svých právních statků, jehož skutečné porušení by bylo zákonným důvodem k rozvodu manželství od stolu a lože ve smyslu §u 109 obč. zák. Z provedeného šetření v prvé stolici usoudil správně rekursní soud, že manžel navrhovatelky znemožňuje jí spolužití ve společné domácnosti, k němuž po zákonu byla by povinnou

(§ 92 obč. zák.) — tím, že ji z domácnosti vyhání, vše před ní zamyká, odpírá jí jídlo a jeho přípravu v domácnosti, takže musí pro sebe vařiti u cizích osob, a že zakázal, by jí nebylo prodáváno obchodníkem zboží na úvěr a placeno nájemné od nájemníků. Porušuje tím žalobce zákonnou svou povinnost, z ustanovení §u 91 obč. zák. plynoucí i právo manželčino na přiměřenou výživu ve společné domácnosti, jež manželka pociťuje jako opětovná příkoří a hrubé zasáhnutí do svých manželských práv, a kromě toho i zlehčuje žalobce její postavení jako manželky svými zákazy vůči třetím osobám, jimiž projevuje jí zřejmě nedůvěru. Jest souhlasiti s míněním rekursního soudu, že již tyto okolnosti postačí samy o sobě, by odůvodnily návrh manželčin na povolení prozatimního bydliště a určení prozatimního výživného ve smyslu §u 382 čís. 8 ex. ř.

Čís. 5247.

Advokát jest povinen (§ 1299 obč. zák.) vznésti k příkazu strany opravný prostředek, třebaže výsledek opravného prostředku zdá se mu býti nejistým.

(Rozh. ze dne 1. září 1925, Rv II 380/25.)

Ve sporu o rozluku manželství bylo rozsudkem procesního soudu prvé stolice uznáno na rozluku z viny manželky (nynější žalobkyně). Advokát manželky vypověděl jí plnou moc, načež byl nyní žalovaný advokát ustanoven žalobkyni zástupcem chudých za účelem podání odvolání. Žalovaný však odvolání nepodal, pročež se žalobkyně domáhala na něm náhrady škody, ježto prý okolnosti, jichž mělo býti použito v odvolání, byly by pro ni přivodily příznivý výsledek a tím i vysouzení sporu o výživné proti manželi. Procesní soud prvé stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud uznal žalobní nárok důvodem po právu. Důvody: V souhlasu s prvním soudem pokládá odvolací soud na základě údajů žalobkyně slyšené jako strany, informace a dopisu žalobkyně ze dne 15. května 1923, který žalovaný sám předložil, a dopisu žalovaného ze dne 22. května 1923 za zjištěno, že žalovanému před uplynutím lhůty odvolací bylo známo, že žalobkyně proto trvá na podání odvolání, ježto tvrdí, že se svým manželem jest ve 4. měsíci těhotenství. Žalovaný však odvolání nepodal, jsa toho mínění, že tato okolnost byla by podle §u 482 c. ř. s. nepřípustnou novotou a že tudíž odvolání by nemohlo míti úspěchu. Prvý soud má za to, že v tomto směru nelze žalovanému přičítati vinu, nepodal-li odvolání, jsa tohoto právního názoru. Než především dlužno řešiti otázku, zda advokát, ustanovený chudé straně, může sám o své újmě odepříti provedení určitého procesního úkonu. Podle čl. XXXIII. uvoz. zák. k c. ř. s. může advokát, ustanovený chudé straně, žádati u procesního soudu prvé stolice za sproštění, zdá-li se mu právní záležitost svévolnou a bezvýslednou. Dokud tedy nebyl soudem pravoplatně sproštěn, nemůže odepříti zastupování chudé strany. V tomto případě tudíž žalovaný svémocně proti jasnému předpisu zákona a proti výslovné žádosti chudé strany odvolání nepodal, čímž nesporně porušil svou povinnost jako advokát ustanovený chudé straně. V dalším dospěl pak odvolací soud k názoru, že nepodání odvolání jest v příčinné souvislosti se škodou, způsobenou žalobkyni.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce. Mylným jest názor dovolatelův, že nebyl povinen vyhověti příkazu, uděleném mu stranou, jím zastoupenou, a podati odvolání z rozsudku proto, že šlo o volný výklad zákona. I kdyby bylo šlo o otázku v zákoně neřešenou, ač ve skutečnosti šlo o věc jasnou a nepochybnou, měl žalovaný vznésti opravný prostředek na něm výslovně požadovaný. Nelze souhlasiti s jeho náhledem, jako by opravný prostředek měl býti zástupcem strany vznesen jen tehdy, je-li příznivý jeho výsledek jistým. Spíše je přisvědčiti názoru, že k podání opravného prostředku není zástupce strany přes její vyzvání povinen jen tehdy, může-li se opříti o přesný a určitý předpis zákona, vylučující ať již prostředek ten sám o sobě, nebo jeho úspěch. Po vyhovění žalobě na rozluku došlo nutně k zamítnutí žaloby, kterou žalobkyně domáhala se na manželi výživného. Tento nárok byl jí rozsudkem odepřen výhradně jen s poukazem na rozsudek rozlučující manželství z viny žalobkyně. K tomuto rozsudku musilo dojíti, když žalovaný jako právní zástupce žalobkyně nevyhověl příkazu, a nepodal odvolání. Důsledkem zamítnutí žaloby na placení výživného není manžel žalobkyně povinen poskytovati jí slušnou výživu podle §u 91 obč. zák., po případě platiti jí výživné, k němuž měl býti odsouzen. Že by manžel žalobkynin nebyl s to, poskytovati jí slušnou výživu, nebylo v tomto sporu ani tvrzeno; žalovaný namítl jen přemrštěnou výši požadovaných částek, o čemž nelze prozatím jednati, ježto jde jen o právní důvod nároku. Nelze tudíž ani při výkladu podle §u 863 obč. zák. dojíti k jinému výsledku, než k němuž dospěl soud odvolací. Bezvýznamné je tvrzení dovolatelovo, že jako advokát neručil za výsledek sporu, neboť tato skutečnost nemá spojitosti se žalobním nárokem. Pro tento spor stačí zjištění, že by se žalobkyni bylo dostalo výživného i útrat sporů, kdyby byl žalovaný podal odvolání, jež bylo na něm požadováno. V tomto směru ručí žalovaný jako právní zástupce za nepříznivý výsledek sporu, přivoděný jedině jeho opomenutím.

Čís. 5248.

K tomu, by se movitá věc stala příslušenstvím nemovitosti, se vyžaduje, by sloužila hospodářskému účelu hlavní věci. Na větším nebo menším stupni fysické stability tohoto spojení nezáleží. Zařízení strojové k výrobě elektřiny jest příslušenstvím mlýna rozšířeného o elektrárnu. Nevyhledává se ohledně strojů, by vlastník věci hlavní byl i vlastníkem věci vedlejší, jen když stroj byl postaven vlastníkem věci hlavní.

(Rozh. ze dne 1. září 1925, Rv II 537/25.)

Žalovaná banka vedla exekuci vnucenou dražbou na dlužníkův mlýn s elektrárnou. Žalující firma, tvrdíc vlastnické právo ku elektrárenským strojům, žalovala o nepřípustnost exekuce na tyto stroje. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalovaná vede exekuci na elektrárenské stroje, k nimž žalobkyně (dovolatelka) dle svého tvrzení vyhradila si právo vlastnické. Nesporno jest, že tato výhrada není v knize pozemkové dle §u 297 a) obč. zák. poznamenána. Přisvědčiti jest názoru dovolatelky, že k tomu, by věc stala se příslušenstvím nemovitosti, vyžaduje se dle §u 294 obč. zák., by věc, která se s nemovitostí spojuje, sloužila hospodářskému účelu hlavní věci. V tomto sporu tomu tak jest. Zařízení strojové, sloužící k výrobě elektřiny (dle dovolacího spisu k osvětlování města), není ovšem příslušenstvím mlýna nebo mlynářské živnosti jako takové. Ale dovolatelka přehlíží, že původní mlýn rozšířen byl o podnik elektrárenský, takže nyní hlavní věcí jest mlýn a elektrárna, a právě tato elektrárna jest hlavní věcí oproti strojům dovolatelkou dodaným. Není tedy správným názor dovolatelky, že stroje, o něž jde, jsou věcí samostatnou, ježto hlavní věcí jest mlýn a jeho příslušenstvím býti nemohou. Dovolatelka hledí dále dovoditi, že dalším požadavkem vzniku příslušenství jest vlastnictví, že totiž vlastník věci hlavní musí býti vlastníkem věci vedlejší. Ale názor tento jest v rozporu se zněním a účelem §u 297 a) obč. zák. Dle tohoto zákonného předpisu nelze stroje, spojené s nemovitostí, jen tehdy považovati za příslušenství nemovitosti, je-li v pozemkové knize poznamenáno, že stroje jsou vlastnictvím někoho jiného, jinak tedy na základě tohoto zákonného předpisu platí stroje za příslušenství nemovitosti bez ohledu na ujednanou výhradu vlastnictví. Z této zásady vycházejí rozhodnutí tohoto nejvyššího soudu čís. 2799, 3085, 3263 a zejména 4118 sb. n. s., na jichž důvody se dovolatelka odkazuje. Ostatně rozhodnutí čís. 4118 (R II 299/24) bylo vydáno v její vlastní věci, a právě v tomto rozhodnutí poukazem na zákonné motivy bylo dovozeno, že knihovnímu věřiteli přísluší na strojích, s nemovitostí spojených a jejím příslušenstvím se stavších, právo zástavní po rozumu §u 457 obč. zák., ač-li nebyla — nejpozději při spojení strojů s nemovitostí — v pozemkové knize poznamenána výhrada vlastnictví pro dodavatele strojů. Na rozhodnutí čís. 3699 téže sbírky se dovolatelka neprávem odvolává, ježto tam šlo o případ zcela jiný, že totiž osoba třetí a ne vlastník podniku (pily) věnovala cizí stroj k účelům oné pily. V tomto rozhodnutí jest též výslovně poukázáno na to, že dle §§ 294 a 297 obč. zák. vlastnosti příslušenství může nabýti jenom stroj, který byl v podniku postaven vlastníkem, čemuž nebylo v onom případě, v němž kupitel od vlastníků továrny odlišný sám nestal se ani vlastníkem sporného stroje. Netřeba se tedy obírati otázkou, zda vlastník elektrárny k zmíněným strojům nabyl práva vlastnického, neboť, jak dovozeno, žalované straně přísluší právo zástavní bez ohledu na tuto otázku. K vývodům dovolacím se ještě podotýká, že k tomu, by věc stala se příslušenstvím nemovitosti, stačí, aby byla určena k trvalému jejímu užívání a k ní byla v takovém místním poměru, který tímto účelem jest podmíněn. Stačí proto, že stroje byly v elektrárně instalovány a s ní, jak dovolatelka sama doznává, spojeny a že mají tedy trvale účelům elektrárenským sloužiti. Nezáleží však na větším nebo menším stupni fysické stability tohoto spojení; v §u 297 obč. zák. prohlašují se za příslušenství i okovy u studny, provazy, řetězy, hasičské náčiní a pod., tudíž věci, které dle fysických zákonů jsou věcmi samostatnými. Jeví tedy právo zástavní za pohledávky žalované strany plnou účinnost vůči dovolatelce, kteréžto bylo ohledně jejího tvrzeného práva vlastnického právoplatně odepřeno povolení poznámky knihovní dle §u 297 a) obč. zák., pročež právem soudové obou nižších stolic nevyhověli žalobě.

Čís. 5249.

Zákon o společenstvech ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Společenstvo, jehož členem může býti každý dělník, řemeslník, obchodník atd., není oprávněno provozovati živnost hostinskou, kavárenskou, divadelní a biografickou. Lhostejno, že správním úřadem byla udělena družstvu hostinská koncese.

(Rozh. ze dne 2. září 1925, R I 569/25.)

Žádost »Družstva Dělnický dům v X., zapsané společenstvo s ručením obmezeným«, by byla zapsána do rejstříku společenstevního změna §u 1 stanov v ten smysl, že společenstvo jest oprávněno provozovati ve svém domě živnost hostinskou, kavárenskou, divadelní a biografickou, rejstříkový soud zamítl, poněvadž provozování oněch živností u společenstva, jehož členem může býti dle §u 15 stanov každý dělník, řemeslník, obchodník atd., nemůže se díti společnou hospodářskou prací členů a členové nemají ve své výživě a hospodaření podporováni býti přímo, nýbrž při živnostech oněch může zaměstnáno býti jen několik málo členů a členové mají býti podporováni jen nepřímo rozdílením případného zisku tak, že by nešlo o svépomocnou živnost ve smyslu §u 1 zák. o společenstvech ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., dle něhož provozování živnosti hostinské a kavárenské jest u tohoto společenstva vzhledem k ustanovení §u 15 stanov a provozování divadelní a biografické živnosti u společenstva vůbec nepřípustno, ježto v posledních případech nejde o účel hospodářský, nýbrž zábavný, poučný, vzdělavací, zkrátka kulturní, ideální, k jehož sledování forma společenstevní přípustna není. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil poukázav k důvodům prvého soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Proti usnesení rekursního soudu jest v nesporném řízení dovolací rekurs přípustným jen tehdy, je-li napadené usnesení ve zřejmém rozporu

se zákonem neb se spisy, aneb je-li zmatečným (§ 16 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák.). Těchto podmínek se v tomto případě nedostává. Ke správným důvodům napadeného usnesení stačí vzhledem k vývodům dovolacího rekursu dodati ještě toto: Společenstva výdělková a hospodářská jsou dle §u 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. spolky o neuzavřeném počtu členů, jichž účelem jest podporovati výdělek nebo hospodářství členů buď společným provozováním podniku neb, o kterýž případ zde vůbec nejde, poskytováním úvěru. Podstatným pojmovým znakem jejich jest tudíž v onom případě nejen společné provozování podniku členy družstva, nýbrž též podporování výdělku nebo hospodářství členů družstva provozováním podniku těmito jeho členy. Zákon předpokládá sdružení osob ke společné hospodářské činnosti, podporující přímo jejich živnost nebo, provozují-li různé živnosti, sdružení jich ku společné hospodářské činnosti, podporující přímo tyto jich živnosti, nikoliv však sdružení ku provozování určitých podniků na opatření kapitálu a rozdělení zisku, což jest známkou čisté asociace kapitálové, pro kterou forma družstevní není přípustnou. Již z různosti povolání a odborného zaměstnání osob, jež dle §u 15 stanov mohou býti členy společenstva, plyne, že nejde ani o společnou výrobu, ani o společné provozování živnosti hostinské, kavárenské, divadelní a biografické, nýbrž právě jen o účast na zisku. Pokud jde o provozování divadla a biografu, tedy podniků, sloužících účelům vzdělavacím nebo zábavním, byla by forma společenstevní vyloučena již pro nedostatek účelu hospodářského. Namítá-li se v dovolacím rekursu, že zápis obmýšlené změny stanov měl býti povolen již proto, poněvadž magistrátem hlavního města Prahy byla družstvu udělena koncese hostinská, stačí k tomu uvésti, že tím není ještě nijak prejudikováno samostatnému rozhodnutí rejstříkového soudu, jemuž dle §u 3 nařízení ze dne 14. května 1873, čís. 71 ř. zák. výslovně jest uloženo, by dbal, by opovědi k zápisu do obchodního rejstříku hověly zákonu. Není-li tedy obmýšlený účel družstva v souhlasu se zákonem o výdělkových a hospodářských společenstvech, jehož § 11 stanoví, že úchylky se dopouštějí jen potud, pokud to zákon výslovně připouští, čehož při §u 1 zákona není, nesmí rejstříkový soud zápis povoliti (viz k tomu také nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 17. ledna 1900, čís. 4 věstníku z roku 1900).

Čís. 5250.

Pokud lze připustiti dodatky k věcné firmě společnosti s r. o. za účelem bližšího označení firmy.

(Rozh. ze dne 2. září 1925, R I 583/25.)

Rejstříkový soud povolil zápis firmy: »M. O. S., oděvní společnost s r. o.«. Rekursní soud uložil společnosti, by ve lhůtě, která jí bude rejstříkovým soudem dána, znění firmy v příčině dodatku M. O. S. patřičně změnila, ježto by jinak společnost byla z obchodního rejstříku vymazána. Důvody: Společnosti bylo usnesením rejstříkového soudu ze dne 20. listopadu 1923 v odstavci prvém, potvrzeném zdejším rozhodnutím ze dne 27. února 1924 právoplatně odepřeno označení »Moravská« v navrhované firmě »Moravská oděvní společnost s r. o.« z důvodů tam uvedených. Na podkladech tohoto rozhodnutí se tím, že Leopold S. zemřel a jeho dědičkami se staly vdova Emilie S-ová a dcera Lydie R-ová, nic podstatného nezměnilo a platí tedy i nyní nepřípustnost označení společnosti jako moravské. Dodatkem ve znění firmy »M. O. S.« se zřetelně obchází shora naznačené rozhodnutí zkrácením slov »Moravská oděvní společnost« na jich počáteční písmena M. O. S. s připojením teček a není proto dodatek ten, příčící se právoplatným rozhodnutím a zásadám §§ 5 a 102 zák. ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. a §§ 15 a násl. obchodního zákona o firmách a jejich dodatcích, přípustným. Ještě dlužno podotknouti, že dodatek M. O. S. se podstatně různí od fantastického dodatku »Mos«, majícího pouze význam, rozlišující od jiných firem, v příčině kteréhož se společnost u obchodní a živnostenské komory v Praze dle její sdělení ze dne 31. března 1924 dotazovala. Poněvadž znění firmy jest podstatnou částí opovědi společnosti k zápisu do obchodního rejstříku (§§ 3, 4, 5, 11 a 12 zák. čís. 58/1906 ř. zák.), měl býti zápis společnosti pod touto firmou nepřípustného znění do obchodního rejstříku rejstříkovým soudem odepřen.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Jde o věcnou firmu společnosti s ručením obmezeným ve smyslu §u 5 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. Společnost s ručením obmezeným jest společností dle obchodního zákona (§ 61 odstavec třetí zákona), a vztahují se proto i na ni všeobecná ustanovení tohoto zákona o firmách (čl. 15 a násl. obch. zák.). Dle čl. 16 druhý odstavec, druhá věta obchod. zák. jsou přípustny k firmě dodatky, sloužící k bližšímu označení osoby nebo závodu, aniž by zákon přesně vymezoval jich obsah nebo formu. Základní zásada pravdivosti firmy vztahuje se ovšem i na tyto dodatky, takže by nebyly přípustnými zejména takové dodatky, jimiž by mohla býti veřejnost uvedena v omyl co do způsobu neb rozsahu závodu, neb co do poměrů jeho majitele. V tomto případě jde o dodatek »M. O. S.« k věcné firmě »Oděvní společnost s r. o.«. Není závady, by toto bližší označení oděvního závodu na rozdíl od jiných závodů téhož druhu nebylo jako součást firmy povoleno, poněvadž se nepříčí zásadám svrchu vytčeným, jsouc samo o sobě zcela indiferentním. Nelze také volbě tohoto dodatku vytýkati obcházení právoplatného rozhodnutí rejstříkového soudu ze dne 20. listopadu 1923, pokud jím bylo odepřeno označení »Moravská« v navrhované firmě »Moravská oděvní společnost s r. o.«, neboť širší veřejnost, neznající původní usilování společníků o firmu právě zmíněnou, nemusí nezbytně a také nemůže v dodatku M. O. S. spatřovati zkratku firmy, jejíž používání bylo odepřeno tak jako by ani soud na tento význam dodatku neusuzoval a usuzovat nemohl, kdyby byli společníci hned zprvu žádali o zápis firmy ve znění nyní opraveném.

Čís. 5251.

Zákon o společenstvech ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

Družstvo nemůže býti komanditistou společnosti, zabývající se činností, jež jest cizí podnikání družstva.

(Rozh. ze dne 2. září 1925, R I 584/25.)

V opovědi komanditní společnosti ku zápisu do rejstříku byl uveden jako komanditista: Eskomptní ústav, zapsané společenstvo s r. o. v X. Rejstříkový soud zápis povolil, rekursní soud zamítl žádost za zápis. Důvody: Dle čl. 158 obch. zák. komanditista k osobnímu provádění obchodů komanditní společnosti není oprávněn a ani povinen. Přes to však dle čl. 150 obch. zák. účastní se na obchodní živnosti pod společenskou, komanditní firmou provozované svým majetkovým vkladem, tímto ručí za závazky společnosti (čl. 165 a 166 obch. zák.) a jest súčastněn na výtěžku i ztrátách obchodování (čl. 162 obch. zák.). Liší se podstatně od pouhého věřitele společnosti, jenž na provozu obchodu společnosti není súčastněn a také za ztráty společnosti neručí. V tomto případě jest označeno jako komanditista družstvo »Eskomptní ústav, zapsané společenstvo s ručením obmezeným«, které již dle svého pojmu družstevního (§§ 1 a 88 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.) není oprávněno jiné obchody, než v jeho stanovách vytčené a v předloženém výtahu ze společenstevního rejstříku krajského soudu vyjmenované samo provozovati neb se na nich súčastniti. Z toho důvodu není také súčastnění se tohoto družstva na živnosti a obchodech pod ohlášenou firmou provozovaných přípustno, poněvadž předmět podniku ohlášené společnosti není činností, kterou se zvelebuje výdělková neb živnostenská posice jeho členů, a jest předmět podniku pod firmou »J. P. a spol., komanditní společnost« přihlášený podnikání družstva cizí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud správně dovozuje, že komanditista není sice ani oprávněn, ani povinen k osobní účasti na provozu obchodů komanditní společnosti (čl. 158 obch. zák.), že se však přes to účastní ve smyslu čl. 150 obch. zák. svým vkladem na obchodní živnosti, provozované pod společenskou firmou, maje podíl na zisku a ztrátě, čímž se podstatně liší od pouhého věřitele společnosti. Nepřezírá tedy rekursní soud nikterak právní podstaty komanditisty, jak mu dovolací rekurs neprávem vytýká, a jsou také veškeré další vývody napadeného usnesení, k nimž se poukazuje a jež sdílí i dovolací soud, jen nutným důsledkem rekursním soudem správně rozpoznané právní podstaty jak komanditisty, tak i společenstva. Není správným názor rekurentů, že účast družstva vkladem na cizím obchodním podniku nutno pokládati jen za výhodné uložení kapitálu. Vždyť vstupem do cizí obchodní společnosti přejímá komanditista, jak již svrchu dovoděno, také risiko ztrát, čemuž u prostého věřitele není. Pro případ ztráty byl by tedy příslušný kapitál odňat účelům společenstevním. Rovněž nelze přehlédnouti, že jakákoli spekulační činnost pojmového určení družstva jest naprosto cizí. Společenstva mohou ovšem výminečně provozovati obchody, tedy i bráti na nich účast, ale vždy jen v rámci vlastního nikoli cizího podniku (§ 13 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.). Právnímu posouzení věci rekursním soudem nelze ničeho vytýkati.

Čís. 5252.

Přerušení valutových sporů (nařízení ze dne 18. prosince 1924, čís. 274 sb. z. a n.).

Přerušiti spory, v nichž se měna stala spornou, jest nařízeno všeobecně, bez ohledu na to, kdy a z jakých důvodů vznikla spornost měny. Nejde o novotu ve smyslu §u 482 c. ř. s., uplatňováno-li přerušení teprve v odvolání. V tom, že popřen platební závazek, dlužno spatřovati i popření měny.

(Rozh. ze dne 2. září 1925, R I 657/25.)

Odvolací soud přerušil řízení podle nařízení ze dne 18. prosince 1924, čís. 274 sb. z. a n.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Jest nesporno, že zažalovaná pohledávku vznikla před 26. únorem 1919 mezi stranami, z nichž jedna měla před tímto dnem řádně bydliště na území československém, druhá na území Rakouské republiky. Závazek zněl původně na rakousko-uherské koruny a lhostejno jest, že žalovaný dle potvrzujícího dopisu ze dne 9. srpna 1921 uznal své saldo v československé měně a že v první stolici výslovně nevznesl námitky co do měny v tom směru, že jde o pohledávku, splatnou nikoliv v československých, nýbrž ve starých korunách rakouských. Stačilo, že žalovaný popřel platební závazek, proti němu žalobou uplatňovaný, čímž popřena byla i měna, jež jest jen jednou stránkou platebního závazku vůbec, a důsledkem tohoto popření musí soudem při řešení sporu s ostatními k platebnímu závazku se vztahujícími právními otázkami kontradiktorně býti rozhodována. Avšak, i kdyby námitka v příčině měny, vznesená teprve v odvolání, měla býti považována za novotu, nebylo by to na závadu navrženému přerušení sporu po rozumu vládního nařízení ze dne 18. prosince 1924, čís. 274 sb. z. a n. vydaného na základě §u 6 zákona ze dne 30. června 1922, čís. 207 sb. z. a n., ježto nařízení to, s nímž v souladu jest i vládní nařízení ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n., vzhledem na účel, jejž sleduje, totiž stanoviti mezistátní dohodou právní pravidlo, jak platiti jest pohledávky, při nichž měna následkem státní a měnové rozluky se stala spornou, přikazuje přerušení sporu o takovýchto pohledávkách se spornou měnou zcela

všeobecně, a nerozeznává nijak, kdy a z jakých důvodů tato spornost vznikla. V tomto smyslu rozhodl nejvyšší soud již několikráte a poukazuje se k vůli stručnosti na rozhodnutí otištěné ve Sb. n. s. 3221 a 2316 a na odůvodnění k nim připojené.

Čís. 5253.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Pro nárok na zaopatřovací požitky jest lhostejno, z jakého důvodu zaměstnanec pobírá výslužné, aniž záleží na tom, že po svém výstupu ze služby na velkém pozemkovém majetku byl zaměstnán jinde.

Samostatný strojník a zároveň dílovedoucí cihelny náleží do čtvrté skupiny tabely.

(Rozh. ze dne 2. září 1925, Rv I 1308/25.)

Žalobce byl od 29. května 1899 zaměstnán na velkostatku žalovaného jako strojník na parní pile. Následkem zastavení práce v pile dostal žalobce dne 1. srpna 1913 tříměsíční výpověď a zároveň byl dán po uplynutí výpovědní lhůty do výslužby, při čemž mu bylo vyměřeno výslužné. Žalobě o placení zaopatřovacích požitků dle čtvrté skupiny tabely k zákonu čís. sb. 130/21 bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Po právní stránce setrvává žalovaný při námitce, že žalobce nemá nároku na upravení pense podle zákona čís. 130/1921, poněvadž prý jeho pense není zaopatřovacím požitkem. Důvodem k tomuto tvrzení jest žalovanému, že žalobce nenabyl pense pro stáří neb invaliditu, nýbrž podle smlouvy následkem předčasného propuštění ze služby, a že jest výdělečně činným v jiném závodě. Podle tohoto názoru by se pensista, jehož pense pro svou nepatrnost neuživí, a jenž proto se musí i dále živiti svou prací, nemohl vůbec domáhati výhod nového zákona, upravujícího poskytovanou již pensi přiměřeně změněné hodnotě peněz a novým cenám živobytí. Toho zákonodárce zřejmě nezamýšlel a nelze to vyčísti ani z doslovu zákona. V §u 1 prohlašuje zákon pensi za zaopatřovací požitek, nerozeznávaje nijak, z jakého důvodu se pobírá. V §u 9 připouští zákon, že pensista může míti i jiné příjmy, podléhající dani z příjmu, tedy také příjem pracovní, zákonné úpravě zaopatřovacích požitků překáží takový další příjem teprve, když součet všech pensistových příjmů převyšuje 15.000 Kč ročně. Mylným jest konečně názor, že posavadní pense žalobcova není pensí starobní. Nebyla sice poskytnuta z důvodu, že žalobce nebyl pro stáří již schopen výdělku, výdělečná neschopnost není však podmínkou starobní pense, nýbrž uplynutí určité doby v trvalém služebním poměru. V tomto případě byl stranami smluven nárok na starobní pensi již po desítileté službě pro případ, že žalovaný dá žalobci výpověď. Jelikož se tak stalo po 14leté trvalé službě, nabyl žalobce nároku na smluvenou, pro krátkou služební dobu arci jen nepatrnou pensi, a nelze mu nyní odepříti její úpravu dle zákona čís. 130/1921. Žalovaný dále vytýká, že žalobce neměl býti zařaděn do čtvrté, nýbrž do třetí skupiny zaopatřovacích požitků, poněvadž prý nebyl vedoucím mistrem řemeslnickým, nýbrž jen obyčejným strojníkem. Podle srovnalého skutkového zjištění nižších soudů, která dovoláním nejsou a, spočívajíce na svobodném hodnocení důkazů, podle §u 503 c. ř. s. ani nemohou býti napadena, byl žalobce v cihelně žalovaného zaměstnán nejen jako samostatný strojník, pověřený dozorem na stroje a mající k ruce topiče a kováře, nýbrž také ještě jako dílovedoucí veškeré strojové výroby, při níž mu podléhalo nejméně 14 dalších dělníků. Žalobce měl takto dvojí, tedy zvýšenou, zodpovědnost jednak za stroje, jednak za strojovou výrobu, a měl také dvojí, tedy zvýšenou kvalifikaci, jednak strojnickou, jednak cihlářskou. Zařadění do třetí skupiny by nebylo možno žalobci odepříti, kdyby byl býval jenom strojníkem, neb jenom dílovedoucím při strojové výrobě. Spojení obou služeb a s ním spojené zvýšení kvalifikace i zodpovědnost ospravedlňují jeho zařadění do vyšší, čtvrté skupiny. Zařadění to souhlasí také s vysvětlivkami připojenými k prováděcímu vládnímu nařízení čís. 189/1921, podle nichž jsou služební výkony čtvrté skupiny podobné výkonům nižších kategorií, ale vyžadují vyšší kvalifikace, samostatnosti a zodpovědnosti.

Čís. 5254.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Urážky odůvodňují rozluku podle §u 13 e) rozl. zák. pouze tehdy, jsou-li citelnými, třebas nejsou takové síly, jak vyžaduje § 109 obč. zák., a třebas nejsou stihatelny podle trestního zákona; zejména se nevyžaduje veřejnost. Rozlukovým důvodem však mohou býti pouze tehdy, byly-li osobou, proti které směřovaly, pociťovány jako hrubé, ji nezaviněné příkoří, a proto jim jsou urážky, které byly vyvolány nepřístojným chováním druhého manžela.

(Rozh. ze dne 2. září 1925, Rv I 1410/25.)

Žaloba manžela, domáhající se na manželce rozluky manželství z důvodů §u 13 písm. e) rozl. zák., byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud, ačkoliv zjistil, že ho žalovaná opětovně vinila z cizoložství, že s chodila na něho stěžovat i k zástupcům obce, ačkoliv zjistil, že mu ve

řejně nadávala kurevníků a cizoložníků, že měla i s M-ovou výstupy, že přišla jednou v neděli odpoledne na radnici, kde pracovali M-ová, F. i on, že se postavila mezi dveře a křičela: »Tak ty ji zase tady trachtuješ« a že M-ové vyčítala, že okrádá děti a ženu, neuznal, že tím byla prokázána podmínka rozlukového důvodu podle §u 13 písm. e) zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. Dovolatel uvádí, že je úředníkem obce N. a že toto obviňování Marie M-ové mohlo míti za následek nejen jeho kárné vyšetřování, nýbrž i jeho propuštění ze služby, a že, když odvolací soud odůvodňuje zamítnutí jeho žaloby poukazem na rozhodnutí vídeňského nejvyššího dvoru soudního Gl. Unger N. F. čís. 3722 a 5631, jednak tento poukaz není případným, poněvadž se toto rozhodnutí nemůže vztahovati na rozlukový zákon tohoto státu, jednak, že to nejsou důvody pro rozsudek. Dovolací soud, přezkoumav výsledky provedených důkazů a veškerého jednání z úřední povinnosti a osvojiv si zjištění odvolacího soudu, neuznal, že se sporné věci dostalo v rozsudku druhé stolice nesprávného právního posouzení. Především jest poznamenati, že odvolací soud neodůvodnil zamítavé své rozhodnutí pouze poukazem na rozhodnutí vídeňského nejvyššího dvoru soudního Gl. Unger N. F. čís. 3722 a 5631, nýbrž jednak schválil právní názor prvého soudu po této stránce, jednak uvedl, že urážky žalovanou učiněné nelze jí přičítati k vině proto, že byla k nim vyprovokována chováním svého manžela, a že rozčilení žalované nad nepřístojným chováním jejího manžela omlouvá i výstupy vylíčené Ludmilou R-ovou a Marií N-ovou, jakož i její stížnosti jak na manžela, tak na M-ovou. To je odůvodnění nejen obsažné, nýbrž i příléhavé, po věcné i právní stránce správné, ale také poukaz k oněm dvěma rozhodnutím je případný, poněvadž je tímto poukazem osobám práva znalým — obě strany jsou zastoupeny advokáty — blíže osvětleno právní nazírání druhé stolice na skutečnosti odůvodňující rozlukový důvod podle §u 13 písm. e) rozl. zák. Urážky podle tohoto předpisu odůvodňují rozluku pouze tehdy, jsou-li citelnými, třebas nemusí býti takové síly, jak vyžaduje § 109 obč. zák., a třebas nemusí býti ani stihatelny podle trestního zákona, zejména se ohledně nich nevyžaduje veřejnost. Rozlukovým důvodem mohou však býti pouze tehdy, byly-li osobou, proti které směřovaly, pociťovány jako hrubé, jí nezaviněné příkoří. Proto jim nejsou urážky, které byly vyvolány nepřístojným chováním druhého manžela, což platí zvláště v tomto případě, v němž jest posouditi, že jak bylo zjištěno, podezření žalované nebylo naprosto neodůvodněné, protože mezi M-ovou a dovolatelem byl poměr velmi důvěrný — čemuž nasvědčuje zjištění, že byli viděni po 4. hodině ráno v lese na odlehlém místě jak žalobce držel M-ovou kol pasu a M-ová ho kolem krku a zajisté je přisvědčiti odvolacímu soudu i v tom, že, kdyby žalobce nezačal, totiž nenavázal takových styků s M-ovou, bylo by nedošlo u žalované k výstupům, výbuchům žárlivosti a k oněm urážkám. Za tohoto stavu nemohou býti urážky, o které běží, pociťovány dovolatelem jako hrubé, jím nezaviněné příkoří, neboť byly vyvolány jeho chováním, které rozvrátilo jeho manželský život. Je tedy právní závěr odvolacího soudu, že rozlukový důvod podle §u 13 písm. e) rozlukového zákona není odůvodněn, správný, dovolací soud jej sdílí a schvaluje.

Čís. 5255.

Mimořádná opatření bytové péče.

O určení výše nájemného za byty, přikázané dle §u 2 zákona ze dne 11. července 1922, čís. 225 sb. z. a n. v doslovu čl. I. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 87 sb. z. a n., jest jednati v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 2. září 1925, R II 254/25.)

Navrhovatelé, jimž byl okresní politickou správou přikázán byt podle §u 2, odstavec druhý, zákona ze dne 11. července 1922, čís. 225 sb. z. a n. v doslovu čl. I. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 87 sb. z. a n., domáhali se na okresním soudě, by byla v nesporném řízení stanovena výše nájemného. Soud prvé stolice návrhu vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Zákon o zabírání bytů ze dne 30. října 1919 nepozbyl účinnosti. Dnem 30. června 1921, čís. 592 sb. z. a n. pominulo jen zmocnění obcí a společných bytových úřadů k dalšímu provádění opatření podle §u 2—31 zákona, kteréž zmocnění bylo § 70 zákona ze dne 11. března 1921, čís. 100 sb. z. a n. prodlouženo do 30. června 1921. Dnem 30. června 1921 nepozbyl zejména platnosti předpis §u 12 o výši náhrady za byty zabrané a o příslušnosti soudu k určení náhrady té v případech, v §u 12 (3) uvedených, neboť dnem 30. června 1921 nemohla přestati ani veškerá působnost obcí a společných bytových úřadů (§ 14 zákona ze dne 11. července 1922, čís. 225 sb. z. a n.). Přes to bylo rekursu vyhověti. V případě tomto nejde o zabírání bytů ve smyslu onoho zákona, nýbrž o určení nájemného dle §u 2 zákona ze dne 11. července 1922, čís. 225 sb. z. a n. v doslovu zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 87 sb. z. a n. Zákon tento nemá předpisu o tom, jak má býti určeno nájemné z bytů určeným nájemníkům. Ustanovení §u 12 zákona o zabírání bytů nelze obdobou použiti, neb jest to výjimečný zákon, který se jen vztahuje na byty, o které tu nejde. Poněvadž není jiného zákonného ustanovení o určení nájemného určeným nájemníkům dle §u 2 zákona ze dne 11. července 1922, čís. 225 sb. z. a n. v doslovu zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 87 sb. z. a n. v řízení nesporném a nejde též, jak vyplývá z návrhu, o ustanovení výše nájemného podle zákona o ochraně nájemníků, nebyl soud prvé stolice oprávněn určiti nájemné v řízení nesporném.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by rozhodl o rekursu, nehledě k důvodu zamítnutí.

Důvody:

Rekursní soud sám právem zdůrazňuje, že zákon ze dne 30. října 1919, čís. 592 sb. z. a n., zejména jeho předpis §u 12 nepozbyl posud platnosti, protože dnem 30. června 1921 pominulo dle §u 70 zákona ze dne 11. března 1921, čís. 100 sb. z. a n. pouze zmocnění obcí (společných bytových úřadů) k dalšímu provádění opatření podle §u 2—31 onoho zákona. To vysvítá také již z ustanovení §u 14 zákona ze dne 11. července 1922, čís. 225 sb. z. a n., kde se praví, že zabrání bytů a míst-

ností, provedená podle zákona ze dne 30. října 1919, zůstávají v platnosti, že obce (společné bytové úřady) mohou podle toho zákona činiti veškerá opatření, nutná za účelem správy a vrácení bytů zabraných a za účelem zabezpečení svých práv a splnění svých povinností, ze zabrání pro ně vyplývajících, a že obec může nájemníku zabraného bytu dáti výpověď. Jest ovšem dále správné, praví-li rekursní soud, že v tomto případě nejde o zabírání bytů ve smyslu zákona čís. 592/1919, nýbrž o určení nájemníka dle §u 2 zákona ze dne 11. července 1922, čís. 225 sb. z. a n. v doslovu zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 87 sb. z. a n. Nelze však přistoupiti na jeho názor, že z toho důvodu, že tento zákon nemá ustanovení o tom, jak má býti určeno nájemné z bytu, pro kterýž okresní politická správa (magistrát) určila nájemníka, nelze nájemné ustanoviti soudem v řízení nesporném. Zákon čís. 592/1919 vyvolán byl kromobyčejnými poměry bytové nouze a propůjčoval také obcím (společným bytovým úřadům) mimořádná práva, zmocniv je ku zabírání bytů a místností, třeba i obydlených za jistých podmínek, by takovým způsobem činěna byla rázná opatření ku zmírnění a odstranění bytových nedostatků. Po zkušenostech, nabytých prováděním tohoto zákona, bylo toto mimořádné zmocnění obcí (společných bytových úřadů) dnem 30. června 1921 zastaveno, jinak však zákon sám, jak shora již vyloženo, za účelem další správy a vrácení zabraných bytů ponechán ještě v platnosti, ale, by nadále ještě trvajícím neutěšeným poměrům bytovým bylo částečně odpomáháno, byl vydán zákon čís. 225/22, jenž zejména předpisy §u 2 a 13 hleděl této snaze vyhověti. Zákon tento byl pak nově upraven novelou čís. 87/23, ale oba, jak již zápisy jejich dosvědčují, byly vydány rovněž jako zákon o zabírání bytů za účelem mimořádných opatření bytové péče. Pokud se zejména týče předpisu §u 2, bylo obmezeno oprávnění okresní správy politické pouze na to, že po marné výzvě majitele domu, by sám do jisté lhůty pronajal, určila, tedy jemu vnutila nájemníka pro jeho nepronajaté a neobydlené místnosti, hodící se k obývání. Ale jak zákon čís. 592/19 tak i tyto pozdější zákony čís. 225/22 a čís. 87/23 sledují v podstatě týž účel, totiž čeliti bytové nouzi, souvisejí úzce spolu, an dřívější nahražen pozdějším, jenž jest toliko jeho pokračováním s jinými, ale za týmž cílem jdoucími předpisy. Též dle tohoto novějšího zákona neurčuje správní úřad výši nájemného, nýbrž ponechává to především dohodě stran. Zákon čís. 592/1919 obsahoval výslovně ustanovení (§ 12), že, nedošlo-li v té příčině k dohodě, jest povolán okresní soud (nájemní úřad), aby v řízení nesporném určil náhradu, nebylo-li nájemné ze zabavených místností a bytů stanoveno. Nebyl-li posud tento předpis zákona zrušen a celý zákon čís. 225/1922 a čís. 87/1923 jsou pokračováním zákona dřívějšího, jehož účely podobně sledují, není příčiny pochybovati o tom, že téhož předpisu o určení prvého nájemného lze použiti i v tom případě, že o to požádal nájemník, určený okresní politickou správou dle §u 2 novějšího zákona. Z toho důvodu nepřipadlo ani zákonodárci, by do novějšího zákona opět přejímal týž nebo podobný předpis, který úřad a v jakém řízení má ustanoviti výši nájemného, pakli se strany nedohodly. Nutno uvážiti ještě toto: Nejen majitel domu, nýbrž i nájemník má stejně živý zájem na tom, by věděl, kolik z bytu a místností, pro něž byl proti vůli jejich majitele

určen, má platiti, po případě aspoň na soudě ukládati. Neboť by i pro něho mohla vzejíti, zejména kdyby poměr zůstal po delší dobu neurovnán, trapná situace. Otázka úpravy nájemného, kdyby měla se státi jen v cestě sporu, byla by ponechána v tom ohledu, kdy se tak stane, více nebo méně libovůli majitele domu. To nelze rozhodně schvalovati. Mimo to úprava dála by se cestou zdlouhavou a nákladnou a nelze seznati, proč by se měla dáti přednost takovému řízení před jednodušším a lacinějším řízením nesporným, jež moderní zákony očividně, kde se tak jen může státi, podporují a kteréž může téhož účelu dosáhnouti stejně dobře, ale rychleji a s úsporou nákladů. Proto prvý soud správně k žádosti nájemníkově ustanovil nájemné ve smyslu zákona čís. 592/1919 a bylo tudíž usnesení rekursního soudu, jež pouze z formálních důvodů návrh žadatelů zamítlo (správně odmítnouti mělo), ale jež se nezabývalo věcnou částí podané stížnosti, zrušiti a uložiti mu, by o stížnosti ve věci samé rozhodl.

Čís. 5256.

Není porušením práva dle syndikátního zákona, schválil-li poručenský soud v lednu 1919 prodej nemovitosti nezletilcovy, i když část kupní ceny měla býti splacena ve válečných půjčkách.

(Rozh. ze dne 3. září 1925, Co I 1/25.)

Žalobkyně, narozená v roce 1902, domáhala se na Československém eráru dle syndikátního zákona náhrady škody, ježto poručenský soud svolil v lednu 1919 ku prodeji jejích nemovitostí, za něž část kupní ceny byla vyplacena ve válečných půjčkách. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Nárok žalobní opírá se o zákon ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák. Tu pak dle §u 1 jest vyloučeno uplatňovati náhradu škody způsobené porušením zákona, bylo-li možno sjednati nápravu opravnými prostředky v zákoně naznačenými. Není pochybnosti, že bylo možno proti usnesení o povolení prodeje i proti přijetí válečných půjček na úplatu podati stížnost dle §u 9 nesp. říz. a jest vlastně již tím žalobní nárok vyloučen, že podána nebyla, což je nesporno. Leč, i kdyby se mělo za to, že mateřská poručnice, která sama prodej navrhovala, neměla příčiny ke stížnosti do povolujícího usnesení a že nebyl tu také nikdo jiný ke stížnosti oprávněný, takže tím odpadla možnost sjednati nápravu, chybí tu další podmínka totiž porušení úřední povinnosti soudcovským úředníkem. Pokud jde o povolení prodeje, je z nesporných okolností patrno, že okresní soud provedl veškerá šetření, povahou věci vyžadovaná, než k prodeji svolil. Především uplatňován tu byl důvod, který byl zajisté velmi závažným, úmysl mateřské poručnice přestěhovati se i s dětmi do cizozemska, čímž přirozeně byla by ztížena a zdražena správa nemovitostí. Důvod, který osvědčil se i pravdivým, ježto k přestěhování nesporně došlo. Ze spisů poručenských však se zjišťuje, že bylo poukazováno na malý výnos domů v poměru k úrokům z kapitálu, ale hlavně vyslovena pochybnost o tom, je-li majetek nemovitý v T. výhodným uložením kapitálu vzhledem ke špatné finanční

situaci města při značných přirážkách, a nutnosti krýti schodek půjčkami. Když potom znalecký odhad dopadl níže, než byla nabízená cena, a když i obec cenu uznala za přiměřenou a potvrdila, že by se dražbou ceny vyšší nedocílilo, jak možno tvrditi, že prodej nebyl k očividnému prospěchu nezletilců, podle tehdejší situace. Stoupaly-li pak ještě ceny realit, bylo to úkazem, který nemohl nikdo předvídati, neboť spolupůsobilo tu množství různých okolností, které předem nemohly býti známy. Stejně mohlo zejména v místech lázeňských nebo na válečném průmyslu súčastněných dojíti k poklesu cen a pak by se dle pozdější zkušenosti mohlo stejně vytýkati, kdyby soud nebyl býval prodej schválil. Tím spíše pak platí tyto úvahy po doplnění šetření nařízeném krajským soudem a když kupci cenu obou vil dost podstatně zvýšili, neboť sama žalobkyně a její sestra, ač byly již ve věku dosti vyspělém (16 a 18 let), pokládaly tehdy prodej za očividně výhodný, dva další znalci potvrdili výhodnost tu a vyslovili mínění, že stoupání cen sotva lze očekávati a prodej doporučili. Nyní pak, když odborní znalci realit pokládali prodej za zvláště výhodný a odporučení hodný, žádá se od soudců, by měli větší znalost a prozíravost a prodej neschválili. Po zkušenosti následujících let ovšem se krásně tvrdí, co všechno mohli soudcové předvídati, ale tehdy netušili toho ani odborníci. Je tedy patrno, že v otázce prodeje soudci na věci súčastnění nezanedbali ničeho a měli podstatné důvody, by prodej pokládali za očividně výhodný pro nezletilé, takže nijak neporušili zákon, když prodej schválili. Pokud pak jde o to, že schválen byl prodej z volné ruky a nikoli veřejnou dražbou, padá tu právě zase na váhu znalecký posudek a potvrzení obce, že by se dražbou vyšší ceny nedocílilo, i když pominou se národnostní důvody, které, jak se ze spisů poručenských zjišťuje, v žádostech byly tehdy uplatňovány s poukazem na přání zesnulého otce a jeho přátel, byť i ne při prodeji těchto dvou vil, o něž se zde jedná, ale při prodeji domu, tedy také nemovitosti nezletilých. Jen mimochodem se podotýká, že se schválení tohoto prodeje soudu nevytýká, ač cena trhová převyšovala odhadní ani ne o 7%, kdežto zde činilo zvýšení 12—13%. Pokud jde o přijetí válečných půjček na zaplacení, nemá to vlastně s otázkou prodeje co dělati, neboť to již spadá do uložení kapitálu. Tu pak stačí poukázati k tomu, že válečná půjčka byla papírem požívajícím sirotčí jistoty a že předpis ten platil také po převratu v Československé republice, ježto nebyl odvolán. Teprve výnosem ze dne 6. června 1919, čís. 12.360/19 schválilo ministerstvo spravedlnosti výnos vrchního zemského soudu v Brně, aby odvolány byly poukazy k automatickému nákupu válečných půjček za výtěžky kuponů nařízené výnosem býv. ministerstva spravedlnosti ze dne 8. května 1915, čís. 16 v. min. sprav. a teprve v červencovém čísle Věstníku min. sprav. z r. 1919 byl tento výnos otištěn. Neporušil tedy soud žádných předpisů, když k uložení kapitálu použil papírů požívajících sirotčí jistoty. I kdyby tedy bylo pravdou, že tehdy byly válečné půjčky odbývány již za 60%, a že rozšiřovány byly pověsti, že vláda zamýšlí změnu měny, nemohlo by v tom býti porušení předpisů, že soud nehleděl k takovým pověstem a nemohl dbáti soukromých manipulací s půjčkami. Vždyť nebylo tehdy ani známo, jaké stanovisko zaujmou k válečným půjčkám mírové smlouvy.

Ostatně vše to, co se vytýká, že měl věděti a uvažovati soud, mohla věděti a uvažovati také mateřská poručnice, i její právní zástupce a nezletilé samy. Nikdo však tehdy nevěděl to, co později nastalo, a nelze v neznalosti toho a zachovávání vydaných předpisů shledati porušení úřední povinnosti a zavinění škody žalobkyně.

Nejvyšší soud nevyhověl odvolání.

Důvody:

Odvolatelé shledávají porušení povinnosti soudcovských, zavdavší podnět k syndikátnímu nároku, v porušení předpisu §u 232 obč. zák. tím, že bylo dáno svolení k prodeji nemovitostí, náleževších tehdy i žalobkyni, a k zaplacení částky kupní ceny dluhopisy válečných půjček. Již na tomto místě jest označiti jako bezdůvodnou výtku, poukazující na nedostatečný tehdy věk nezletilé žalobkyně, narozené 28. května 1902, jež tehdy v den výslechu, t. j. 3. ledna 1919, byla stará více než 16½ roku, a dne 1. července 1921, tudíž o 2½ roku později byla prohlášena za zletilou s prominutím let. Poukazuje-li odvolání na tehdejší hranici zletilosti 24 let, nemá to významu, ježto při posouzení duševní vyspělosti rozhodoval skutečný stav rozumu a ne právní předpis. Nelze proto po stránce nedostatečnosti věku činiti odůvodněné výtky usnesení poručenského soudu, naopak lze důvodně předpokládati, že nezletilá žalobkyně mohla při výslechu dne 3. ledna 1919 posouditi důsledky jednání, o něž tehdy šlo, když byla po 2½ letech prohlášena za zletilou, při kteréž příležitosti prozkoumán byl opětně její duševní stav co do její vyspělosti. Byly proto tehdy soudy oprávněny přihlédnouti při rozhodování o věci i k jejímu prohlášení. Ve věci samé padá nejvíce na váhu, že uvažování soudu o návrhu na zcizení nemovitostí spadlo do kritické doby převratu, kdy rázem změnilo se státní uspořádání střední Evropy, kdy staré státy ukončily své bytí a na místě jich vznikaly nové státy, kdy nebylo nikomu, tudíž ani soudcům, možno posouditi i jen nejbližší budoucnost. V této neklidné a nejisté době, kdy každý den přinášel nové události, musily soudy uvažovati o návrhu poručenstva na prodej nemovitostí, a musily o něm rozhodnouti, neboť poručenstvo dožadovalo se vyřízení svého návrhu přes všecky skutečnosti, na něž nyní poukazuje odvolání jako na překážku, ovšem teprve nyní, když poměry, jež byly shora vylíčeny, se mezi tím vyjasnily a upravily. Dnes jest ovšem snadno poukazovati na důsledky tehdejších jednání, ale v době návrhu nebylo možno jakékoliv důsledky předvídati. Návrh byl odůvodněn nutností vystěhování se mateřské poručnice i nezletilé žalobkyně do ciziny. Navrhovatelé, a zajisté právem vzhledem k tehdejším poměrům, poukázali na obtíže, s nimiž bude spojena správa nemovitostí, výlohy s tím spojené, nízký výnos domů, šlo přece o obytné budovy, jichž výnos dal se posouditi jen podle výše nájemného. V tomto ohledu postačí poukaz na odůvodnění návrhu podaného poručenstvem dne 11. srpna 1918. Tyto údaje nebyly ovšem pro poručenský soud rozhodné, ale soud byl jak oprávněn, tak i povinen k nim přihlédnouti, neboť tolik mohl zajisté předpokládati, že byly učiněny poručenstvem a jeho právním zástupcem poctivě a subjektivně pravdivé, a že poru-

čenstvo aspoň podle poctivého svého přesvědčení sledovalo zájem poručenců, a nejednalo proti nim. Šlo proto soudu ještě jen o to, by i objektivně zjistil předpoklady §u 232 obč. zák. Soud dal skutečně odhadnouti nemovitosti ty a dotázal se městského úřadu, by zjistil další podmínky; v tomto směru postačí poukaz na skutkový děj zjištěný soudem první stolice. Při dalším rozhodování musil soud přihlédnouti k odchodu dosavadních vlastníků do ciziny, a k obtížím, jež se nutně měly naskytnouti, kdyby domy, tehdy málo nesoucí, bylo nutno spravovati cizími lidmi. Jest obecně známo, s jakými výlohami a nedostatky bývá správa domu spojena, nemůže-li ji vésti vlastník. V tomto případě přeložil vlastník své bydliště mimo stát. Soud nemohl dále nechati bez povšimnutí vývody žádosti o soudní schválení prodeje, zajisté odpovídající pravdě, podle nichž město Teplice-Šanov bylo tehdy ve špatném stavu finančním. Možnost dalšího zhoršení tohoto stavu dovodilo poručenstvo velice pravděpodobně poukazem na úpadek bohatého válečného průmyslu, jenž po válce nutně musil nastati. Stejně závažný byl i poukaz na pokles valuty. Za tohoto předpokladu musil poručenský soud v prodeji domu na tehdejší poměry výhodném shledati podle §u 232 obč. zák. patrný prospěch nezletilé žalobkyně, pro niž měl nutně peněžitý kapitál větší cenu, než nemovitost ležící v cizině, zejména za tehdejších nejistých hospodářských i politických poměrů. Ani po jiné stránce nebylo pochybnosti. Prodejní smluvená cena převyšovala odhadní cenu znalcem vypočtenou, a to i skutečnou cenu bez ohledu na výnos nájemného. Výrokem znalcovým, že domy tehdy zúročily se nedostatečně, podporováno bylo jen tvrzení poručenstva o výhodnosti prodeje. Vzhledem k tomuto určitému znaleckému posudku nebylo třeba, by znalci, kteří byli slyšeni o posudku dostatečně odůvodněném a jej schválili, uvedli proto zvláště své důvody. Nerozhodným pro věc byl návrh na sproštění spoluporučníka, podaný nejen mateřskou poručnicí, nýbrž i spoluporučníkem samotným, a odůvodněný dostatečně dlouholetou nepřítomností jeho ve válce, takže ve skutečnosti nemohl zastávati svůj úřad. Pro zřízení opatrovníka nebylo důvodu podle §§ 269, 270 a 271 obč. zák., ježto nezletilá žalobkyně byla dostatečně zastoupena mateřskou poručnicí. Další výtky odvolatelů, poukazující na nedostatek důkazu vojenskými znalci o tehdejších válečných poměrech, a na časté změny v knihovním vlastnictví odkazují se na předchozí vývody, podle nichž poručenský soud musil v první řadě přihlédnouti k odchodu nezletilé žalobkyně do ciziny. Procesní soud posoudil věc správně po právní stránce i co do otázky, zdali žalobní nárok jest odůvodněn schválením koupě, když část kupní ceny měla býti splacena dluhopisy válečných půjček. I v tom směru jest přihlédnouti k tehdejším poměrům, za kterých nedalo se ještě nic souditi o osudu válečných půjček pro budoucnost. Dluhopisy těchto půjček požívaly ještě tehdy sirotčí jistoty, jak správně dovodil procesní soud. Naopak byl by zajisté způsobil postup soudu značné znepokojení mezi majiteli těchto dluhopisů, kdyby již v lednu 1919 byl odepřel dluhopisům těm vůbec hodnotu a neuznal jich za dostatečný ekvivalent kupní ceny. I v tomto směru učinily soudy, co bylo v jejich moci, by odvrátily od nezletilé žalobkyně možnou újmu. Vyhověly proto své zákonné povinnosti tím, že přiměly kupitele nemovitostí, by kupní cenu zvýšili o 10.000 Kč, čímž pravděpodobně byl hrazen předvídatelný úbytek na hodnotě těchto dluhopisů, mimo to přiměl poručenský soud již na počátku jednání strany k tomu, že snížena byla část kupní ceny, pokud měla býti zaplacena podle úmluvy stran tímto způsobem. Jest ještě dnes známo, že i v době, kdy soudy rozhodovaly o požadovaném schválení kupních smluv, obchodovalo se s dluhopisy válečných půjček, jež byly kupovány, byť i za menší než nominelní cenu, ježto převládal názor, že nejisté tehdy poměry budou ať již mírovými smlouvami anebo jiným způsobem upraveny ve prospěch majitelů válečných půjček. Schválil-li proto soud kupní smlouvy za uvedených podmínek, neporušil tím práva přestoupením své úřední povinnosti ve smyslu §u 1 zákona ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák.

Čís. 5257.

Úplná ztráta notářova úřadu dle §u 19 písm. d) not. řádu nastává i tehdy, jest-li ztráta svéprávnosti časově pomíjející a uzdravení z duševní choroby jest možným, ba pravděpodobným. Oddálení podle §u 165 písm. d) not. řádu jest pouze prozatímním opatřením pro dobu, dokud nebylo vysloveno sesazení z úřadu dle §u 19 písm. d) not. řádu.

(Rozh. ze dne 5. září 1925, R I 737/25.)

Notář W. v Č. byl dne 29. prosince 1924 pro duševní chorobu přijat k léčení do Českého zemského ústavu pro duševně choré v K. Usnesením okresního soudu ze dne 25. ledna byla vyslovena přípustnost, aby notář W. byl v uzavřeném léčebném ústavě nadále ponechán, poněvadž dle posudku znaleckého je stížen duševní chorobou (psychosa alkoholiça) a z toho důvodu částečně neschopen, samostatně jednati, a také by se státi mohl nebezpečným svému okolí. Na základě opětného znaleckého posudku ze dne 2. dubna 1925 byl notář W. usnesením soudu opatrovnického ze dne 6. dubna 1925 částečně zbaven svéprávnosti a vyřčeno, že má nadále ponechán býti v ústavě léčebném a jemu zřízen zastance v osobě Leona Sch-a. Toto usnesení stalo se pravoplatným. Notářská komora v L. učinila pak návrh, by notář W., jenž pozbyl způsobilosti k volnému nakládání jměním, byl zatímně zbaven notářského úřadu (§ 165 písm. d) not. ř.). Týž návrh učinilo vrchní státní zastupitelství, a přidalo se k němu i presidium sborového soudu prvé stolice v sídle notářské komory l-ské. Vrchní zemský soud prohlásil, že se notář W., pozbyv způsobilosti k volnému nakládání jměním, dle §u 19 písm. d) not. ř. s úřadu notářského v Č. sesazuje a že, jakmile toto rozhodnutí moci práva nebude, k znovuobsazení místa notářského v Č. bude přikročeno, maje za to, že návrh jest odůvodněn skutečnostmi shora uvedenými, pročež mu bylo vyhověti a důsledkem toho dle §u 19 písm. d) řádu notářského prohlásiti, že se notář W. — s výhradou případného rekursu k Nejvyššímu soudu — s notářského úřadu v Č. sesazuje, a že, jakmile toto usnesení nabude moci práva, k znovuobsazení notářského místa v Č. bude přikročeno.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení jest odůvodněno velícím předpisem §u 19 písm. d) not. ř., ustanovujícím, že úřad notáře zaniká ztrátou volné správy jmění, jež jest dle §u 6 písm. a) not. ř. podmínkou dosažení notářského místa, a že v takovém případě vrchní zemský soud má bez dalšího řízení sesaditi notáře z úřadu. Předpis tento jest bezvyjimečným, nerozeznává mezi trvalou ztrátou svéprávnosti a ztrátou jen dočasnou. Vrchní zemský soud byl povinen říditi se tímto příkazem zákona a rozhodnouti, jak se stalo, bez ohledu na návrhy notářské komory a vrchního státního zastupitelstva, které zněly jen na prozatimní oddálení dle §u 165 not. ř. Nelze arci popříti, že mezi předpisy §u 19 písm. d) not. ř. a §u 165 písm. d) not. ř., který rovněž způsobem velícím nařizuje, by kárný soud zbavil prozatím notáře úřadu, ocitl-li se v úpadku nebo z jiných důvodů pozbyl volné správy majetku, může býti spatřován jistý rozpor v případech, když ztráta svéprávnosti jest jen přechodnou, neboť zákon neustanovuje, kdy sluší postupovati podle prvního a kdy podle druhého předpisu. Rozpor ten vysvětluje se redakčním nedopatřením při projednávání zákona v parlamentu. Podle materialií, vydaných Dem Josefem Kasererem ve sbírce Oesterreichische Gesetze mit Materialien v roce 1887, měl § 19 písm. d) v původní vládní osnově z roku 1869 nynější doslov, předpisu §u 165 písm. d) pak v ní vůbec nebylo, takže o bezvyjimečnosti onoho předpisu nemohlo býti pochyby. Poslanecká sněmovna omezila jej v ten rozum, že úřad notáře zaniká zaviněnou ztrátou svobody ve správě jmění, toto její usnesení nestalo se však zákonem. Druhá vládní osnova z roku 1871 podržela dřívější, bezvyjimečný doslov §u 19 písm. d) a odůvodnila to zájmy stran, od kterých prý nemůže býti požadováno, by se musily obraceti na notáře, jenž, ztrativ volnou správu vlastního majetku, ztratil tím i důvěru potřebnou k bezvadnému zastávání úřadu. Výbor poslanecké sněmovny přistoupil jen částečně, totiž při ztrátě svéprávnosti pro marnotratnost, na toto stanovisko, jinak setrval při dřívějším usnesení poslanecké sněmovny a upravil § 19 písm. d) tak, že se úřad notáře ztrácí »durch den Verlust der freien Vermögensverwaltung (§ 6 lit. a) wegen Verschwendung oder sonst aus Verschulden«. Zároveň doplnil předpisy o prozatimním oddálení z úřadu nynějším ustanovením §u 165 písm. d). Podle tohoto návrhu měla tedy každá ztráta volné správy majetku míti za následek prozatimní oddálení z úřadu, úplná ztráta úřadu měla býti však vázána jen na zavinění, které ovšem by bylo třeba zjistiti kárným řízením. Poslanecká sněmovna podržela doplnění §u 165 písm. d), změnila však § 19 písm. d) a usnesla se, že úřad má zaniknouti »durch den Verlust der freien Vermögensverwaltung wegen Verschwendung, wegen Eröffnung des Concurses oder wegen nicht blos zeitlicher Leibes- oder Geistesgebrechen.« Ale komise panské sněmovny usnesla se obnoviti původní doslov vládní osnovy s tím odůvodněním, že veškeré ohledy na jednotlivce musí ustoupiti veřejnému zájmu, který nesnese, by notář, pozbyvší volné správy vlastního majetku zaviněné neb beze své viny, trvale neb přechodně, mohl spravovati majetek cizí a zastávati úřad, vyžadující plné důvěry obecenstva. Komise byla proto toho názoru, že ztráta úřadu musí nastati i tam, kde omezení svéprávnosti jest jen přechodným. Námitce přílišné krutosti k postiženému notáři čelí poukazem na to, že vyšetřování duševního stavu se vleče vždy delší dobu, takže tam, kde lze očekávati uzdravení, pravidelně nedojde vůbec ke ztrátě svéprávnosti, dále tím, že notář po opětném nabytí svéprávnosti může se ucházeti o nové notářství. Panská i poslanecká sněmovna přistoupily k těmto vývodům, a osnova stala se zákonem v nynějším doslovu. Byl tedy nepochybným úmysl zákonodárce, by úplná ztráta úřadu nastala i tam, kde ztráta svéprávnosti má časem pominouti a uzdravení z duševní choroby jest možným, ba i pravděpodobným. Tento úmysl byl velícím a bezvyjimečným doslovem §u 19 písm. d) také zřetelně projeven, takže nelze o jeho smyslu pochybovati. Bylo by bývalo ovšem logické, by při obnovení původního doslovu §u 19 písm. d) byl býval komisí panské sněmovny vynechán nebo přiměřeně upraven dodatek §u 165 písm. d), vsunutý poslaneckou sněmovnou právě jen následkem zamýšlené změny §u 19 písm. d), zpráva komise nepokládá však tento dodatek za zbytečný, poněvadž prý jest třeba, by notář, jenž se ocitl v úpadku nebo z jiných důvodů ztratil volnou správu majetku, byl vždy ihned oddálen. Podle toho sluší vykládati oddálení podle §u 165 písm. d) jen jako prozatimní opatření pro dobu, dokud nebylo vysloveno sesazení z úřadu dle §u 19 písm. d). Tento výklad nepříčí se doslovu uvedeného předpisu a mluví pro něj okolnost, že při nebezpečí z prodlení může býti oddálení nařízeno sborovým soudem prvé stolice. V případě duševní choroby mohlo by toto oddálení přijíti v úvahu při zřízení prozatimního podpůrce dle §§ 8—11 řádu o zbavení svéprávnosti. V tomto případě nejde o takové prozatimní opatření opatrovnického soudu, které by propuštěním z léčebného ústavu se stalo ihned bezúčinným, jak se stěžovatel mylně domnívá. Notář W. byl zbaven řádně a právoplatně částečně svéprávnosti dle §u 35 cit. řádu, ustanovený mu podpůrce není podpůrcem jen prozatimním. Jelikož i částečné jen zbavení svéprávnosti má dle §u 4 řádu o zbavení svéprávnosti ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák. za následek ztrátu volné správy majetku, jsou tu podmínky §u 19 písm. d) not. ř. a musilo býti podle něho rozhodnuto.

Čís. 5258.

Do usnesení, jímž byla povolena exekuce dle §u 249 a násl. ex. ř. na movitosti, tvořící příslušenství nemovitosti, jest oprávněn stěžovati si vymáhající věřitel, jenž vedl exekuci na onu nemovitost, za níž navrhl, by movitosti byly vydraženy v pokračování v dražebním řízení o nemovitosti.

Nabylo-li právní moci usnesení, jímž byly schváleny dražební podmínky ohledně exekuční dražby nemovitosti s dodatkem, že movitosti, spojené trvale s draženou nemovitostí, nebudou při dražbě spoluprodávány, lze po prodeji nemovitosti vésti na movitosti samostatnou exekuci.

(Rozh. ze dne 9. září 1925, R I 741/25.)

Proti dlužníku vedla exekuci jednak banka Č. dražbou tovární nemovitosti, jednak manželé R-ovi zabavením, uschováním a prodejem zařízení továrny. Exekuční soud povolil manželům R-ovým exekuci na movitosti kromě předmětů pod pol. 1—10 odhadního protokolu. Rekursní soud nevyhověl rekursu banky Č., k rekursu manželů R-ových povolil exekuci i na předměty pod pol. 1—10 odhadního protokolu.

Nejvyšší soud dovolací rekurs banky Č. jednak odmítl, jednak mu nevyhověl.

Důvody:

Ježto stěžovatelka není vlastní stranou tohoto exekučního řízení, bylo především uvažovati, zda jest k rekursu oprávněna. K otázce té bylo přisvědčiti vzhledem na zvláštní poměr tohoto případu, záležející v tom, že nastala kolise mezi dvojím navzájem se vylučujícím pořadem exekučním, totiž rozpor o tom, zda lze na předměty čís. 1 až 10 odhadního protokolu vésti mobilární exekuci dle titulu II. pododd. I. exekučního řádu, či zda mají předměty tyto býti exekučně vydraženy v pokračování v dražebním řízení reálném, jak stěžovatelka jakožto vymáhající věřitelka v tomto dražebním řízení navrhla. Tím odůvodněn jest přímý právní zájem stěžovatelčin a spolu oprávnění, by se, ježto jde jen o otázku právní, domáhala právní odpomoci rekursem proti napadenému povolujícímu usnesení. Ostatně lze poukázati i k tomu, že exekuce tato souvisí úzce i s exekucí v exekučním návrhu navrženou a povolenou zabavením nároku na vydání dotyčných věcí dle §§ 325, 294 a násl. ex. ř., v níž jest stěžovatelka poddlužníkem, a v této vlastnosti již dle předpisu §u 294 posl. odst. ex. ř. k rekursu oprávněna.

Rekurs jest však přípustným arciť jen v oné části, v příčině které rekursní soud proti zamítavému usnesení soudu prvé stolice vymáhající straně exekuci povolil, v ostatní části jde o souhlasná usnesení nižších soudů, proti nimž rekurs podle §u 528 c. ř. s. a §u 78 ex. ř. jest nepřípustným. Tím odůvodněno jest odmítnutí rekursu co do této části. Předmětem rozhodnutí jest tudíž jen exekuce, týkající se předmětů pol. 1 až 10 odhadního protokolu ze dne 7. května 1924, v příčině nichž soud první stolice návrh na exekuci zamítl z toho důvodu, že na ně jakožto na příslušenství věci movité navržená exekuce není přípustna (§ 252 ex. ř.). Při posuzování otázky, zda dlužno předměty tyto pokládati za příslušenství nemovitosti, čili nic, která jest pro rozhodnutí v první řadě směrodatnou, nerozhoduje arciť, jaké stanovisko k otázce té zaujímaly strany ve sporu C 668/22, a které názory projeveny byly v rozsudcích, v tomto sporu vydaných. Na otázku tuto se tehdejší rozsudečné výroky přímo nevztahovaly a vlastnost předmětů těch jako příslušenství byla jen jednou z právních otázek, o kterých v onom sporu musilo býti uvažováno. Nesporno a odhadním protokolem ostatně bezvadně prokázáno jest, že předměty, o něž jde, jsou »stroje« v technickém smyslu § 297 a) obč. zák. a že jsou s realitou (továrnou), která mezitím byla v exekuční dražbě prodána a stěžovatelkou vydražena, uvedeny v takové trvalé spojení, jaké se v §§ech 294 a 297 obč. zák. předpokládá. Vzhledem k tomu nelze o tom míti pochybnosti, že předmětům těm, ježto v příčině nich není v knihách poznamenáno vlastnictví jiné od vlastníka reality rozdílné osoby, přiznati jest právní povahu příslušenství po rozumu §u 297 a) obč. zák., což mělo arciť za důsledek, že práva zástavní, jichž věřitelé nabyli na dotyčné realitě, vztahovala se dle §u 457 obč. zák. i na tyto předměty, příslušenství její tvořící. Jako příslušenství měly pak sdíleti osud hlavní a směly do exekuce pojaty býti toliko s nemovitostí samou (§§ 252, 140 ex. ř.). Od tohoto pravidla bylo se odchýleno v dražebním řízení právě na návrh stěžovatelky jako tehdejší vymáhající věřitelky, která, počítajíc na přednostní uspokojení z těchto předmětů jako domnělé své ruční zástavy, navrhla, by tyto předměty nebyly s realitou prodávány jako její příslušenství, kteréžto návrhu bylo v náležitém pořadu řízení i vyhověno usnesením exekučního soudu ze dne 7. června 1924, jímž byly schváleny dražební podmínky s tím dodatkem, že předměty ony nebudou při dražbě jako příslušenství spoluprodávány. Usnesení toto jest vůči tehdejším účastníkům, k nimž náležejí obě v této věci se proucí strany, pravoplatným a není dle zákona důvodu k úsudku, že shodnouti se na této úchylce od zákona bylo by volné disposici súčastněných stran odňato. Důsledkem tohoto usnesení a reální dražby mezi tím bez tohoto příslušenství provedené pozbyly předměty ony právní povahy příslušenství a důsledkem toho jest, že mohou býti nyní samostatně postihovány exekucí dle zákonných předpisů o hmotných věcech movitých a nelze přisvědčiti názoru stěžovatelky, která si představuje dodatečný exekuční prodej těchto předmětů jakožto pouhý tehdy odložený další oddíl reálního dražebního řízení E 215/24. Jaký vliv tato skutečnost má co do těchto předmětů jako někdejšího příslušenství na existenci a trvání dříve nabytých reálních práv zástavních, nenáleží do rámce tohoto rozhodnutí.

Čís. 5259.

Odpor dle §u 184 odstavec prvý čís. 2 ex. ř. proti příklepu jest opodstatněn jen tehdy, nebyl-li dražební edikt vůbec na desce přibit, nebo tak krátce po přibití odstraněn, že by se to ve svých důsledcích rovnalo jeho nepřibití. Byl-li odstraněn krátce před dražbou, bylo přes to vyhověno předpisu §u 171 odstavec šestý ex. ř.

(Rozh. ze dne 9. září 1925, R I 775/25.)

Do udělení příklepu k vydražené nemovitosti v T. vznesl dlužník odpor z důvodu §u 184 čís. 2 ex. ř., jemuž soud prvé stolice vyhověl a příklep odepřel. Rekursní soud zamítl odpor. Důvody: Soud prvé stolice odepřel příklep s odůvodněním, že vyhlášení dražebního roku nebylo uveřejněno způsobem zákonným, poněvadž Jindřich L. a Albert P. potvrdili, že jeden den před dražebním rokem edikt s vyhlášením lhůty dražby nebyl přibit na obecní desce v T. Naproti tomu však udal obecní zapisovatel Josef H., že přibil dražební edikt dne 18. dubna 1925 na obecní desce. Podle názoru soudu rekursního bylo tím vyhověno předpisům o vyhlášení dražebního roku ve smyslu usta-

novení §§ 184 odstavec druhý a 171 ex. ř. a není proto platnost vyhlášení tím dotčena, že vyvěšený edikt byl stržen anebo poškozen.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle §u 171 odstavec šestý ex. ř. má dražební rok mimo vyhlášení ediktem podle §u 71 odstavec prvý ex. ř. v obci, ve které jest nemovitost dražbou prodávaná, vyhlášen býti způsobem v místě obvyklým. Není sporu o tom, že se vyhlášení taková v T. dějí přibitím ediktu na obecní desce. Zjištěno jest, že edikt na obecní desce přibit byl dne 18. dubna 1925, tedy dávno před dražebním rokem ze dne 2. června 1925. Dlužno souhlasiti s rekursním soudem, že tím bylo vyhověno předpisu §u 171 odstavec šestý ex. ř., a nezáleží na tom, že edikt, jak zjištěno, den před dražbou na úřední desce nebyl. Exekuční řád nepředpisuje, by edikt na obecní desce zůstal po jistou dobu, jak tomu na příklad v řízení upravovacím při zakládání knih pozemkových (viz vzorec 191 Věstníku min. sprav. 1924 str. 100), nejmě snad až do dražebního roku, nýbrž jen, by vyhlášení dražebního roku kromě vyhlášení ediktem podle §u 71 odstavec prvý ex. ř. stalo se také ještě v příslušné obci způsobem v místě obvyklým, a tímto způsobem jest v tomto případě přibití ediktu na obecní desce, což se, jak zjištěno, stalo. Jen kdyby dražební edikt vůbec nebyl býval přibit, nebo kdyby tak krátce po přibití byl opět odstraněn, že by se to ve svých důsledcích rovnalo jeho nepřibití, byl by opodstatněn odpor vznesený stranou povinnou podle §u 184 odstavec prvý čís. 2 ex. ř., než to při vznesení odporu při dražebním roku ani tvrzeno nebylo. Napadené rozhodnutí hoví tudíž věci a zákonu a zejména není řízení rekursního soudu vadným proto, že nebylo přihlíženo k obsahu podání povinné strany ze dne 25. správně 26. června 1925, ve kterém povinná tvrdí, a nabízí o tom důkazy, že edikt na obecní desce vůbec přibit nebyl, neboť žádost tato byla podána po vydání usnesení prvého soudu a plným právem nevšiml si proto rekursní soud jejího obsahu (min. sprav. k §u 520 c. ř. s. bod 3). Ostatně je z úředního přípisu obecního představenstva v T. ze dne 3. června 1925, čís. 159 patrný opak onoho nového a proto nedovoleného tvrzení strany povinné.

Čís. 5260.

Smlouva dle §u 1055 obč. zák.

Hodnota zcizené (směněné) věci není podstatnou vlastností věci, leč že byla výslovně a zvláště stanovena podmínkou smlouvy. Dohoda o ceně váže strany, i když se napotom zjistí, že neodpovídá skutečné hodnotě, vyjímajíc ovšem případ zkrácení přes polovinu obecné ceny.

(Rozh. ze dne 9. září 1925, Rv I 1013/25.)

Dle smlouvy ze dne 24. února 1923 zavázala se Antonie H-ová předati Marii K-ové svůj dům čp. 416, Marie K-ová pak předati Antonii H-ové svůj dům čp. 1129 a doplatiti jí 200.000 Kč. Žalobě Marie K-ové proti Antonii H-ové o splnění této smlouvy oba nižší soudy vyhověly, odvolací soud z těchto důvodů: Soud prvé stolice zjistil, že strany uzavřely dne 24. února 1923 smlouvu, dle které Antonie H-ová předává Marii K-ové svůj dům s hypotekou 100.000 Kč a Marie K-ová Antonii H-ové svůj dům čp. 1129 s hypotekou 140.000 Kč a doplatí hotově 200.000 Kč, že Marie K-ová dne 24. února 1923 vyplatila Antonii H-ové závdavek 10.000 Kč, že smlouva se měla psáti do 8 dnů, že vzájemné vlastnictví směněných objektů mělo nastati ihned, kdežto užitky a břemena měla se vyúčtovati ku dni 1. května 1924, že kromě uvedených hypotek nepřejímá žádná strana jiných knihovních a poplatkových závazků, že útraty a poplatky převodní nese každá strana v poměru získaných objektů a dávku z přírůstku hodnoty každá strana ze svého domu. Z těchto zjištěných okolností je patrno, že strany ujednaly směnu svých domů a poněvadž ceny jich nebyly stejné, připlatila žalující strana žalované 200.000 Kč. Dle posudku znaleckého zjistil prvý soud, že obecná cena domu čís. 1129 činí 164.079 Kč 10 h, a obecná cena domu čís. 416 353.806 Kč 25 h, činí tedy příplatek k domu čís. 1129 více, než jeho obecná cena. A tu nelze již mluviti o čisté smlouvě směnné, kde odevzdává se předmět za předmět dle §u 1045 obč. zák., nýbrž o smlouvě ve smyslu §u 1055 obč. zák. — kde odevzdává se předmět za předmět a peněžitý příplatek. Převyšuje-li tento peněžní příplatek obecnou cenu směnného předmětu, pokládá se smlouva taková za smlouvu kupní. A o takový případ se zde jedná. Při smlouvě dle §u 1055 obč. zák. dlužno šetřiti jak náležitošti kupní tak i směnné smlouvy. A tu dochází odvolací soud na základě prvým soudem zjištěných okolností k názoru, že tyto náležitosti tu jsou. Přesně ujednány jsou předměty, které mají býti navzájem odevzdány i peníz, který má býti připlacen, doba, kdy se má státi odevzdání i vyúčtování břemen a užitků, jaké hypotekární dluhy mají býti převzaty a jak se mají zaplatiti útraty a poplatky ze smluv. Při smlouvě kupní ve smyslu §u 1055 obč. zák. není třeba, by i cena směněných předmětů byla stanovena a do smlouvy pojata, hlavní věcí je, by příplatek byl určitý, a tomu tak jest. O omylu žalované strany nemůže býti řeči, když jest prokázáno, že o směně domů již před uzavřením smlouvy bylo jednáno a Stanislav H. směnu domu žalované doporučil, když si byl dříve dům čp. 1129 prohlédl a vyžádal dobrozdání. Náležitosti smlouvy dle §u 869 obč. zák. zjistil prvý soud na základě výpovědi těchto svědků. Jaké knihovní dluhy mají býti převzaty, bylo výslovně ujednáno a také prvý soud tuto okolnost na základě listiny ze dne 24. února 1923 správně zjišťuje. Dostaly-li se nové dluhy do knih, nemůže to býti na závadu smlouvy, poněvadž tyto jest povinen vlastník domu dáti vymazati. Nemožnost plnění mohla by přijíti v úvahu jen tenkráte, kdyby šlo o absolutní nemožnost plnění, a té zde není, ježto žalovaná postarati se může o to, by rodina její, zejména manžel H., který ke směně domu radil, se z bytu vystěhovala.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, jež uplatňuje dovolací důvody §u 503 čís. 2 až 4 c. ř. s., nelze přiznati úspěchu; jeho vývody nejsou způsobily vyvrátiti správné

odůvodnění napadeného rozhodnutí, jež vyhovuje plně věci i zákonu. Soud odvolací vykládá správně v odůvodnění svého rozsudku, že smlouvu, o niž jde, posuzovati jest jako smlouvu trhovou po rozumu §u 1055 obč. zák. a že v písemné úmluvě stran o hlavních bodech smlouvy ze dne 24. února 1923 splněny jsou veškeré podstatné náležitosti, jež zákon k úplnému a závaznému ujednání smlouvy předpokládá (§§ 861, 869, 885 a 1053, 1055 obč. zák.). Dle vývodů dovolání směřuje úsilí dovolatelky hlavně a především k tomu, by se závazku ku splnění této smlouvy sprostila z toho důvodu, že hledí — arciť zcela nepřípadně — dovoditi, že byla druhou stranou uvedena v podstatné části smlouvy v omyl a že tudíž není povinna smlouvu takto uskutečněnou dodržeti. V tom, že odvolací soud na tento důvod neuznal, k této otázce prý výpovědí svědků H-a a Josefa a Adolfa K-ových neuvážil, o tvrzeném omylu důkazu výslechem stran neprovedl, a ve svém odůvodnění též z nesprávného, spisům odporujícího předpokladu vychází, jako by byl sobě Stanislav H. vyměněný dům čp. 1129 se svědkem K-em ještě před onou úmluvou prohlížel, vidí uplatněné dovolací důvody. Leč to vše neprávem. Své oklamání (obelstění) dovozuje dovolatelka v podstatě na ten způsob, že jejím výslovně vytčeným smluvním úmyslem bylo, by za svůj dům dostala hodnotu 460.000 Kč; že tento výsledek byl jí jednatelem (a manželem) žalobkyně Josefem K-em i zaručován ujištěním, že ve směněném domu a doplatku peněžitém dostane se jí půl milionu korun, že ona, důvěřujíc v tato ujištění a neznajíc pravé ceny vyměněného domu, jejž si před tím její manžel bez důvěrníka věci znalého prohlédl, dala svůj souhlas k úmluvě ze dne 24. února 1923, podlehnuvši takto svodům Josefa a Adolfa K-ových, již za žalobkyni o smlouvu vyjednávali. Teprve po této úmluvě prohlédl si prý manžel žalované Ž. dům čp. 1129 se stavitelem K-em jako svým odborným rádcem a ten ho před směnou varoval, ježto dům, jak se později i posudkem znaleckým zjistilo, nemá hodnoty ani plných 170.000 Kč. Podstatným předpokladem smlouvy i smluvním ujednáním prý tedy bylo, že se žalované má dostati hodnoty 460.000 Kč, na tomto základě bylo prý též o smlouvu vyjednáváno a žalobkyně sama v původním žalobním návrhu uváděla výslovně i směnné hodnoty, arciť libovolnými částkami nižšími, které později ze žalobního návrhu vypustila, by unikla ztrátě sporu, ježto by byla platnost smlouvy na základě určitých směnných cen ujednané neobstála. Žalovaná opírá obranu svou jednak o skutkové předpoklady, jež v nižších stolicích zjištěny nebyly, neboť nižší soudy nezjistily, že bylo o smlouvu tímto způsobem jednáno, smlouva na základě určitě vymíněné a zaručené hodnoty směnných předmětů ujednána; písemní úmluva ze dne 24. února 1923, jež jako konečný výsledek vyjednávání byla upsána a podpisem stran a svědků závazně zjištěna, neobsahuje ničeho o těchto hodnotách. Kdyby bylo přes to o smlouvu vyjednáváno bývalo v tom smyslu, jak žalovaná tvrdí, nebylo by lze tvrzenému ujišťování Josefa a Adolfa K-ových přikládati širší význam, než jako pouhému vyceňování a vychvalování směnného předmětu, jež jest pravidlem při takových smlouvách, ježto obě strany, hledíce si každá především svého zájmu, při vyjednávání spolu smlouvají a to tak, že zcizující strana věc svou nadhodnocuje, by druhou stranu k smlouvě za výhodnou cenu získala, a tato strana věc cizí zase podhodnocuje, by ji levně dostala. Bylo by však nepřípadno viděti v tomto vyceňování a hodnocení jakousi smluvní přípověď, za jejíž správnost strana ručí; jest naopak věcí strany, která do vyjednávání o smlouvu vstupuje, by sobě sama svůj majetkový zájem a prospěch, jehož smlouvou docíliti hledí, bez spoléhání na ujišťování a vychvalování druhé strany, ba přímo proti němu u sebe bedlivě uvážila, odhadla a vhodným způsobem (radou u znalých osob) a pod. vyšetřila dříve, než konečně svůj souhlas k smlouvě dá. Hodnota věci zcizené není — nebylo-li to výslovně a zvlášť za podmínku stanoveno — což se dle zjištění nižších soudů v tomto případě nestalo — podstatnou vlastností věci jako jiné pro hodnotu důležité a závažné vlastnosti, za které, byly-li výslovně nebo dle povahy věci smluvně připověděny, se ručí; o hodnotě se strany dojednávají úmluvou o ceně, a byla-li na konec obapolně ujednána cena, váže toto ujednání strany, aniž lze tvrditi, že by strana zcizující za to ručila, že zcizená věc má skutečně i hodnotu, rovnající se této smluvené kupní ceně nebo při vyjednávání tvrzené směnné hodnotě. Ujednání o ceně váže strany, i když se napotom zjistí, že neodpovídá skutečné hodnotě, a toliko v tom případě, že by některá strana byla zkrácena přes polovici obecné ceny, propůjčuje jí zákon právní prostředek námitky této po rozumu §u 934 obč. zák. Nezáleží tedy pranic na tom, jak a kdy se žalovaná nebo její manžel za ni jednající o pravé hodnotě domu informovali a ujistili; neučinili-li tak aneb učinili-li tak nedostatečně a spoléhali-li více jen na to, co jim o hodnotě směnného domu tvrdila a ujišťovala druhá strana, jde to na jejich vrub. Omyl, který žalovaná z tohoto důvodu tvrdí, nemůže jí sloužiti za důvod ku zvrácení smlouvy, kterou z těchto domněle mylných předpokladů ujednala, neboť nejde o podstatný omyl, dotýkající se právního jednání, nýbrž nanejvýše o omyl v pohnutce, vztahující se k okolnosti, kterou každá strana při smlouvání vyjednávání sama na svoje vlastní nebezpečí má zkoumati, nespoléhajíc na ujišťování strany druhé (§ 871 a násl. obč. zák.). Je tedy lhostejno, jaké údaje žalobkyně, pokud se týče její jednatelé, žalované o hodnotě domu čp. 1129 činili a jak jí smluvní protihodnotu vypočítávali. Přistoupila-li žalovaná na smlouvu, jak jest v písemném ujednání ze dne 24. února 1923 v hlavních bodech shrnuta, jest jí vázána, třeba smlouva ta co do hodnoty vyměněného domu nesplňovala přípovědi druhé strany a tím vzbuzené její představy, jež ji k ujednání smlouvy pohnuly, leda že by bylo z toho — jak žalovaná námitkou též uplatnila — vyšlo zkrácení přes polovici obecné ceny, které však prokázáno nebylo. Lichou jest tedy námitka obelstění, o niž se žalovaná pokouší, a nesprávným jest vývod dovolání, který žalovaná způsobem poněkud nejasným provádí v ten smysl, že prý vlastně k smluvní dohodě ani nedošlo, ježto prý žalované na výslovně jí vymiňovanou a jí domněle zaručovanou protihodnotu 460.000 Kč druhá strana nabízí daleko méně. V úmluvě oné byla ujednána směna jednoho domu za druhý s příplatkem 200.000 Kč, jde tedy o plnou smluvní shodu a této smluvené vzájemné úplaty se žalované dostati má za podmínek tehdy dále sjednaných.

Čís. 5261.

§ 35 ex. ř. předpokládá skutečnosti nárok zrušující nebo zastavující; nestačí skutečnosti, z nichž by bylo lze snad vyvoditi, že důvody exekučního titulu, původně správné, již správnými nejsou.

(Rozh. ze dne 9. září 1925, Rv I 1435/25.)

Žaloba dlužníka proti vymáhajícímu věřiteli, by bylo uznáno právem, že nárok žalovaného, vymáhaný exekucí, zanikl, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jde o žalobu podle §u 35 ex. ř. Exekučním titulem jest usnesení, jímž byla na žádost žalovaného připuštěna čtvrtletní výpověď žalobce z bytu k termínu srpnovému 1924 z důvodu §u 1 (2) čís. 12 zákona o ochraně nájemníků a bylo vysloveno podle §u 4 (2) téhož zákona, že nájem skončí 31. října 1924 a že vypovězená strana jest povinna byt do 14. listopadu 1924 do 12. hod. pol. straně vypovídající pod exekucí odevzdati, pod podmínkou, že vypovídající (nyní žalovaná) strana přenechá vypovězené (nyní žalující) straně byt, jejž sama obývá, jako byt náhradní. Aby žaloba měla úspěch, musil by žalobce dokázati skutečnosti nárok zrušující nebo zastavující, nastavší teprve po vzniku exekučního titulu. V tom směru tvrdí žalobce, že po vzniku exekučního titulu a) zdravotní stav jeho manželky i jeho samého tak se zhoršil, že nabízený náhradní byt již není dostatečným, b) že od 26. listopadu 1924 uprázdnil se v domě žalovaného jiný byt stejně výhodný jako jest byt žalobcův, takže žalovaný žalobcova bytu již nutně nepotřebuje. Z těchto skutečností však — i kdyby byly pravdivé, což první soud za pravdivé nepřijal a odvolací soud nezkoumal — nijak neplyne závěr, že nárok žalovaného na vyklizení a předání bytu žalobcova byl zrušen, t. j. že nárok pominul jedním ze způsobů uvedených ve třetí a čtvrté hlavě občanského zákona (§§ 1411 až 1451), nebo že jeho právní účinnost byla zastavena. Ze skutečností těch dalo by se nejvýše vyvozovati, že důvody exekučního titulu neodpovídají již skutečnosti, ale tím nárok sám nijak nebyl dotčen. V jednotlivostech jest uvésti ještě toto: Exekuční titul odůvodnil dostatečnost náhradního bytu nejen s ohledem na zdravotní stav manželek žalobce i žalovaného, nýbrž i s ohledem na ostatní poměry obou stran. I kdyby tedy zdravotní stav manželky žalobcovy byl se zhoršil, dotýkala by se tato skutečnost jen jedné složky důvodů, jichž první soud pro dostatečnost bytu použil, nikoli však dostatečnosti samotné, tím méně exekučního nároku na vyklizení bytu. Nájemní poměr byl zrušen dnem 31. října 1924 a žalobce měl byt vykliditi do 14. listopadu 1924 do 12 hodin poledne. I kdyby bylo pravda, že se v domě žalovaného od 26. listopadu 1924 uprázdnil jiný rovnocenný byt, nebyl tím již zrušený nájemní poměr zase obnoven a neuhasl tím vymáhaný nárok, nehledě ani k tomu, že v tě době měl býti vypovězený byt již dávno vyklizen a že žalobce nemůže ze své liknavosti vyvozovati pro sebe ještě nějaké výhody.

Čís. 5262.

Poznámka podle §u 61 knih. zák. jest přípustna jen tehdy, když ten, kdo jest ve svém knihovním právu nějakým vkladem zkrácen, domáhá se neplatnosti vkladu toho a žádá, by byl obnoven předešlý stav knihovní. Nelze ji však povoliti, uplatňuje-li obligační nárok na nemovitost.

(Rozh. ze dne 10. září 1925, R I 744/25.)

Návrhu žalobcovu, by byla knihovně poznamenána jeho žaloba o vydání polovice usedlosti, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Dle §u 61 knih. zák. může ten, kdo se má vkladem ve svém právu knihovním za zkrácena a takovému vkladu pro neplatnost rozepří odpírá, žádaje, by předešlý stav knihovní byl obnoven, žádati, by rozepře taková byla v knize pozemkové poznamenána. Žalobkyně se však neplatnosti vkladu nedomáhá, nýbrž uplatňuje pouze obligační nárok na polovici usedlosti, posud knihovně žalovaném připsanou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Zcela správně uvádí rekursní soud, že poznámka dle §u 61 knih. zák. jest přípustna jen tenkráte, když ten, kdo jest ve svém knihovním právu nějakým vkladem zkrácen, domáhá se neplatnosti vkladu toho a žádá, by předešlý stav knihovní byl obnoven. V tomto sporu žalobkyně se nedomáhá neplatnosti vkladu ani obnovy dřívějšího stavu knihovního, nýbrž uplatňuje obligační nárok na polovici usedlosti dosud knihovně žalovanému zapsanou. Jest tedy poznámka sporu dle §u 61 knih. zák. nepřípustna. Stěžovatelka nemůže se dovolávati ani předpisu §§ 1234 a 1236 obč. zák. V §u 1234 obč. zák. se nepraví a ani nelze z něho vyvoditi, že v případě úmrtí nebo v případě rozluky manželství stává se smlouva o společenství majetku neplatnou, nýbrž jen se tu stanoví, jaká práva zakládá smlouva ona. § 1236 obč. zák. nepřichází tu vůbec v úvahu. Právem proto rekursní soud zamítl poznámku dle §u 61 knih. zák., i nemohlo býti dovolacímu rekursu vyhověno.

Čís. 5263.

Nedostatek svolení vojenských úřadů nečiní manželství neplatným.

(Rozh. ze dne 10. září 1925, Rv I 571/25.)

Na podnět ministerstva Národní obrany bylo zahájeno soudní řízení o tom, zda jest neplatným manželství rotmistra Josefa K-a, jež uzavřel, nemaje k tomu svolení vojenských úřadů, dne 30. září 1919 s Růženou po rodu T-ovou, či manželství, jež uzavřel dne 15. dubna 1922 s Žofií po rodu B-ovou. Procesní soud prvé stolice uznal manželství s Růženou po rodu T-ovou platným, a v důsledku toho manželství

s Žofií po rodu B-ovou neplatným. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Platnost manželství Josefa K-a — později zemřelého, — které uzavřel dne 15. dubna 1922 se Žofií po rodu B-ovou, závisí dle spisů a obsahu dovolání na zodpovědění otázky, zda manželství téhož Josefa K-a s Růženou po rodu T-ovou, uzavřené dne 30. září 1919, bylo platným manželstvím, ačkoliv Josef K., konavší tehda činnou službu vojenskou, neměl k tomu povolení příslušného vojenského úřadu ve smyslu §u 54 obč. zák. Nejvyšší soud, přezkoumav k dovolání, opírajícímu se o důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., spisy se všemi přílohami z moci úřední, nemůže než souhlasiti s kladnou odpovědí, danou v souhlasu s prvým soudem na otázku soudem odvolacím. Jak již uvedeno, jest zřetelem k obsahu spisů a dovolání jedině sporno, zda ustanovení §u 54 obč. zák. a v dovolání citované vojenské sňatkové normale (Militärheiratsnormale) z roku 1812 jest dosud v platnosti, takže by bez svolení příslušného vojenského úřadu nebyl Josef K. mohl dne 30. září 1919 uzavříti platné manželství. Dovolání, jež, poukazujíc k tomu, že ani § 54 obč. zák. ani citované normale nebyly nikdy zrušeny, hájí názor, že nedostatek povolení příslušného vojenského úřadu jest překážkou platnosti manželství osoby vojenské, nelze přiznati úspěchu. Dle sňatkového normale, jež zřejmě jest v souvislosti s ustanovením §u 54 obč. zák., byla manželství proti jeho předpisům uzavřená neplatna, a ve smyslu nařízení dvorní válečné rady (Hofkriegsratsverordnung) ze dne 30. srpna 1837 (str. 532 sb. pol. zák.) byly vojenské úřady oprávněny žádati, by platnost takových manželství byla vyšetřena. Než předpisy o sňatcích v c. k. pozemní armádě (Landesarmee) ze dne 14. září 1861, čís. 3851 C. K. min. války vydanými na základě nejvyššího rozhodnutí ze dne 30. srpna 1861 byla zrušena nicotnost (Nullität) manželství osob vojenských, která byla uzavřena bez povolení vojenských úřadů, všechny dřívější předpisy v tomto směru vydané — tedy i normale i citované nařízení z roku 1837 — byly zrušeny a bylo pouze vysloveno, že vojenské osoby, které bez povolení příslušného vojenského úřadu vstoupí v manželství, propadnou vojenským trestům. Tento právní stav nebyl změněn žádným z pozdějších branných zákonů, počínajíc zákonem ze dne 5. prosince 1868, čís. 151 ř. zák. až do zákona ze dne 5. července 1912, čís. 128 ř. zák., pokud se týče zákona ze dne 19. března 1920, čís. 193 sb. z. a n. Z toho plyne, že předpis §u 54 obč. zák., který formálně zrušen nebyl, tím, že již není vojenského předpisu, prohlašujícího manželství osoby vojenské, uzavřené bez povolení příslušného vojenského úřadu, za neplatné, — na takovéto předpisy poukazuje § 54 obč. zák. — pozbyl svého dřívějšího právního významu, a omezení vojenských osob při uzavírání manželství má nyní jen povahu administrativního zákazu, není však již překážkou platnosti takovýchto manželství ve smyslu práva civilního (srovnej Mayerhofer Handbuch für den politischen Verwaltungsdienst V. str. 78 a 79). Dle toho manželství Josefa K-a s Růženou T-ovou bylo dne 30. září 1919 — hledíc k tehdy platnému brannému zákonu ze dne 5. července 1912, čís. 128 ř. zák. a prováděcímu nařízení ze dne 27. července 1912, čís. 153 ř. zák. (viz po této stránce § 67 zákona ze dne 19. března 1920, čís. 193 sb. z. a n.) platně uzavřeno a jest opačný názor dovolání právně mylným. Důsledkem toho odvolací soud právem manželství Josefa K-a s Žofií B-ovou uzavřené dne 15. dubna 1922 pro překážku §u 62 obč. zák. prohlásil za neplatné (§ 28 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.), a bylo proto dovolání zamítnuto jako neodůvodněné.

Čís. 5264.

Společenstva dle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

Není závady, by ve stanovách nebylo ustanoveno, že vyloučený člen vystupuje z družstva dnem právoplatného vyloučení, zvláště když i ručení vyloučeného člena jest stanovami upraveno způsobem přípustným po zákonu.

Předmětem podnikání družstevního nemůže býti takové ukládání úspor, jež se kryje se zvyklostmi ústavů, které provozují výlučně nebo z převážné části úvěrní obchody (zákon ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb. z. a n.).

Provozování společenstevního podniku nelze svěřiti i nečlenům a to ani na dobu přechodnou. To ovšem netýká se prací podřadného druhu.

Pokud zvolené představenstvo nemůže samo provésti změnu stanov, třebas bylo k tomu zmocněno.

(Rozh. ze dne 11. září 1925, R I 608/25.)

Rejstříkový soud zamítl usnesením ze dne 27. března 1925 žádost »Výrobního družstva dělnických dlaždičů pro X., zapsané společenstvo s r. o.«, o zápis nových stanov. Důvody: 1. Ustanovení §u 2 stanov písm. e), podle něhož účelu družstva má býti dosaženo mimo jiné přijímáním a úrokováním členských úspor, je nepřípustné, neboť nelze dovoliti sloučení činnosti po většině hospodářské s přijímáním úspor od členů, když ve smlouvě společenské podrobná ustanovení o přijímání, zúrokování úspor od členů, o jich správě, bezpečném uložení atd. vůbec chybí a obmezené ručení pro jistotu úspor těch žádných záruk nepodává. Ostatně vzhledem k zákonu ze dne 10. října 1924 čís. 239 sb. z. a n. bylo by nyní nutno ve stanovách výslovně uvésti, že úspory od členů mohou býti ukládány pouze na knížky členské jako zápůjčky (nikoliv snad na vkladní knížky), neboť jedině tohoto případu onen zákon se netýká. 2. Ustanovení §u 2 poslední odstavec stanov, podle něhož činnost družstva se neobmezuje jen na členy, nýbrž za jistých podmínek mohou býti zaměstnáni i nečlenové, je nepřípustné, ježto vlastní spoluúčast členů na podniku je v každém případě nutna a družstvo, při němž členové sami na společném podniku nejsou činnými a provozování podniku jiným osobám, nečlenům, přenechávají, nemůže

býti uznáno za společenstvo ve smyslu zákona. 3. Ustanovení §u 9 stanov, podle něhož vyloučený člen vystupuje z družstva dnem právoplatného vyloučení, jest nepřípustné, ježto i v případě vyloučení končí členství posledním dnem správního roku, kdy vyloučení se stalo (§ 54 odstavec druhý, 55, 77 odstavec prvý, § 78 zák. o společenstvech). Rozkladu do tohoto usnesení rejstříkový soud usnesením ze dne 8. května 1925 nevyhověl a, poukázav k důvodům usnesení ze dne 27. března 1925, uvedl dále v důvodech: 1. Pokud se týče úspor členů, poukazuje se na zákon ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb. z. a n. podle něhož vklady na knížky smějí nyní přijímati jen ústavy, uvedené v §u 2 zákona, mezi jinými jen úvěrní společenstva (družstva) a to jen taková, která podle svých stanov i ve skutečnosti provozují výlučně nebo z převážné části úvěrní obchody. Při tom dlužno poukázati na to, že — jak ve vládním návrhu, tak i ve výborové zprávě senátu k zákonu bylo zdůrazněno — za vkladní knížku považovati dlužno každou stvrzenku o súročitelném peněžním vkladu, která musí býti předložena, má-li býti vklad vyplacen, že pod tento pojem nespadají členské knížky společenstev, která od členů přijímají zápůjčky a stvrzují příjem a splacení zapůjčených částek, a že zákon, »aby nemohl vklady na knížky přijímati kdokoliv«, přesně nyní vyznačil, které ústavy smějí přijímati vklady a vydávati vkladní knížky. Poukaz stěžovatelův na výnosy, v rozkladu uvedené, jest za nynějšího stavu zákonodárství zcela bezpředmětným (viz Dr. Dvořák »Nové zákony o peněžnictví« 1924 str. 77). 2. Pokud se týče §u 2 poslední odstavec stanov, nutno činiti rozdíl mezi otázkou, zda družstvo smí provozovati obchody i s nečleny, a mezi otázkou, zda kromě členů i nečlenové mohou v družstvu býti bezprostředně činni. A v tomto případě se jedná jen o rozhodnutí této druhé otázky. 3. Pokud se týče vyloučení člena, § 55 zákona o společenstvech jedná o právech a povinnostech vystupujícího člena vůbec, v §u 5 čís. 4 zákon pak označuje slovem »vystoupení« všecky způsoby zániku členství, t. j. výpověď, úmrtí a vyloučení. § 55 zákona zná »vystoupení« jen na konci správního (obchodního) roku. Z ustanovení zákonných (§ 54, 55, 77, 78, 5 čís. 4) jest tudíž zřejmo, že dnem vyloučení myslí zákon vždy jen poslední den správního roku, v němž byl člen vyloučen. Tím dnem také končí členství (den ukončení členství) a vyloučený člen ručí také za všecky závazky, vzniklé až do dne vyloučení, t. j. dne ukončení členství. S tím nelze ovšem — jak stěžovatelé nesprávně uvádí — stotožňovati den ztráty členství, t. j. den, kdy byl člen vyloučen. (Viz souhlasnou literaturu: Stross Das österr. Genossenschaftsrecht 1887 str. 189, JUDr. Stibic: Nástin družstevního práva 1921 str. 16, prof. JUDr. Wenig: Příručka obchodního práva 1921 str. 278, Scheiner: Handels- u. Genossenschaftsregister II. díl str. 261, Pisko Lehrbuch des österr. Handelsrechtes 1923 str. 458). 4. Zvolené představenstvo, áč zmocněno k provedení změn valnou hromadou, nemůže změny stanov samo provésti, neboť vady vytčené nejsou snadno napravitelnými, vyžadujíce změny smlouvy společenské, na nichž se musí usnésti valná hromada § 33, odstavec druhý cit. zák. (rozh. nejv. soudu ze dne 6. září 1922 R I 1017/22 sb. n. s. čís. 1819, které se týkalo zcela obdobného případu). Rekursní soud nevyhověl rekursu, poukázav k důvodům usnesení ze dne 27. března 1925 a ze dne 8. května 1925. Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu, pokud usnesením rekursního soudu byla zamítnuta žádost o zápis nových stanov do společenstevního rejstříku z důvodu, že ustanovení §u 9 stanov, podle něhož vyloučený člen vystupuje z družstva dnem právoplatného vyloučení, jest nepřípustné, a změnil napadené usnesení v ten smysl, že tento důvod zamítnutí žádosti odpadá; v ostatním dovolacímu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Rejstříkový soud zamítl žádost stěžujícího si družstva za zápis nových stanov, poněvadž některá jich ustanovení shledal po zákonu závadnými. Pro nejvyšší soud přicházejí v úvahu již jen předpisy stanov, v odůvodnění usnesení rejstříkového soudu ze dne 27. března 1925 a ze dne 8. května 1925 pod čís. 1 až 3 uvedená. Mimo to napadá rekurující družstvo také rozhodnutí rekursního soudu, pokud jím potvrzen byl výrok soudu prvého, že není nepřípustno, aby nařízené změny stanov provedlo představenstvo. Jde o souhlasná usnesení nižších soudů v nesporném řízení a proto jest dovolací rekurs přípustným jen za podmínek §u 16 čís. patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. Nejvyšší soud shledává dovolací rekurs odůvodněným pro zřejmý rozpor se zákonem jen v bodě třetím citovaných usnesení, a to z těchto důvodů: Nelze sdíleti názor nižších soudů, že by bylo nepřípustným ustanovení §u 9 stanov, dle něhož vyloučený člen vystupuje z družstva dnem právoplatného vyloučení, poněvadž prý i v případě vyloučení končí členství posledním dnem správního roku, kdy se vyloučení stalo. Nutno rozlišovati mezi dobrovolným vystoupením a vyloučením člena družstva, jež rozeznává i § 5 čís. 4 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Onen případ upravuje § 77 cit. zák., dle něhož společenstevní poměr může skončiti teprve po uplynutí závodního roku. Takovéhoto ustanovení pro případ vyloučení člena však zákon nemá, poněvadž již z pojmu a z účelu vyloučení člena, jehož další setrvávání ve společenstvu mohlo by býti škodlivým, vychází, že musí působiti již okamžikem, kdy se stalo. Takovouto úpravu smlouvou připouští zákon v §u 5 čís. 4. Tomu nikterak nejsou na závadu ustanovení §§ 78 a 79 zákona, jež určují jen dobu ručení člena společenstva s ručením obmezeným, když přestal býti členem družstva, a dobu, kdy musí býti vyplaceno jeho pohledávání ze společenského poměru. Stanovy vyhovují tudíž po této stránce zákonu, zvláště když i ručení vyloučeného člena stanovami jest upraveno způsobem po zákonu přípustným. (Rozh. čís. 4156 sb. n. s., A. Cl. čís. 2390). Jinak jest stížnost neodůvodněna a stačí ku správným důvodům napadeného usnesení vzhledem k vývodům dovolacího rekursu uvésti ještě toto: K čís. 1. usnesení rejstříkového soudu: Že nejde o pouhé poskytování zápůjček družstvu jeho členy, vychází již ze znění stanov, kde se mluví o »podporování spořivosti členů přijímáním a úrokováním členských úspor«, a také z obsahu »Řádu pro členské úspory«, kde není ani slova o zápůjčce a kde celá úprava ukládání úspor, zejména způsobu jich přijímání a vydávání kryje se úplně se zvyklostmi ústavů (družstev), které provozují výlučně nebo z převážné části úvěrní ob-

chody (srv. zejména §§ 4, 5, 8, 10, 11 řádu). To, co stěžující si družstvo obmýšlí a ve stanovách v §u 2 e) zřejmě vyjadřuje, bylo by tedy obcházením předpisu §§ 1 a 2 zákona ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb. z. a n., a právem oba nižší soudy návrh na zápis této změny stanov ve společenstevní rejstřík zamítly. K čís. 2 usnesení rejstříkového soudu: I v tomto směru dlužno přisvědčiti právnímu názoru nižších soudů, že právní povaha družstva nepřipouští, by bylo provozování společenstevního podniku svěřeno také nečlenům. Odporovalo by to zásadě §u 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., dle něhož »družstva jsou spolky s neuzavřeným počtem členů, jichž účelem jest podporovati výdělek neb hospodářství členů společným provozem závodu . . .« Členové družstva musí tedy býti súčastněni na provozu podniku jako takoví. Rozšíření provozu na nečleny bylo by tedy již s podstatou družstva neslučitelno. Při tom zákon nepřipouští výjimek, nerozeznává zejména účast nečlenů trvalou a přechodnou, nýbrž obmezuje činnost družstva vůbec jen na členy. (Srv. A. Cl. 2561.) Tomu není na závadu ani ustanovení §u 85 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák., jenž sleduje jen účely daňové. Není ovšem vyloučeno, by při provozu závodu členy nebylo použito pro práce druhu podřadného sil pomocných, jež nejsou členy družstva (výpomocných prodavačů, osob služebných, nádeníků atd.). Rozsah činnosti výpomocných sil dle §u 2 není však stanovami vůbec vymezen a není také jeho poměr k družstvu přesně upraven. K bodu 4. usnesení rejstříkového soudu ze dne 8. května 1925. Pokud nižší soudy prohlásily za nepřípustné, by v tomto případě provedlo příslušné změny stanov představenstvo, třeba že bylo ku změnám valnou hromadou zmocněno, sdílí nejvyšší soud i tu právní názor soudů nižších stolic, i jeho odůvodnění a poukazuje ku svému rozhodnutí čís. 1819 sb. n. s.

Čís. 5265.

K zápisu zrušení veřejné obchodní společnosti, likvidační firmy a likvidatorů stačí opověď i jen jednoho veřejného společníka.

(Rozh. ze dne 11. září 1925, R I 685/25.)

Veřejný společník Julius K. opověděl u rejstříkového soudu zrušení a likvidaci společnosti a navrhl za likvidatory dosavadní veřejné společníky sebe a Reginu S-ovou. Rejstříkový soud vzal opověď na vědomí, rekursní soud k rekursu veřejné společnice Reginy S-ové zrušil napadené usnesení a uložil rejstříkovému soudu, by, vyčkaje pravomoci, dále po zákonu jednal. Důvody: Zrušení společnosti musí býti podle čl. 129 obch. zák. opovězeno k zápisu do obchodního rejstříku a má obchodní soud účastníky, t. j. společníky k opovědi donucovati. Společníci jsou pak také povinni dle čl. 135 obch. zák. opověděti likvidatory ku zápisu do obchodního rejstříku. Z toho následuje, že skutečnosti právě uvedené mohou býti zapsány jen ku opovědi všech účastníků. K opovědi jednoho že společníků bylo by lze provésti zápis jen tehdy, kdyby druhý společník opověď spolupodepsati odepřel

a proti němu v základě právoplatného rozsudku povolen byl exekuční zápis oněch skutečností. Tohoto případu však v tomto případě není. Opověď zrušení a likvidace firmy učinil společník firmy Julius K. sám a následkem této opovědi měl rejstříkový soud dle čl. 129 odstavec čtvrtý obch. zák. přiměti Reginu S-ovou, by i ona se své strany opověď zrušení a likvidace firmy učinila, po případě opověď Julia K-a spolupodepsala, neměl však na základě pouhé jednostranné opovědi zápis zrušení a likvidace firmy povoliti. Napadené usnesení jest tudíž v odporu se zákonem, jmenovitě s ustanovením čl. 129, 135 obch. zák. a slušelo je proto zrušiti. Bude věcí prvého soudu, by dle toho, co zde řečeno, obnovil dřívější stav rejstříkový a o opovědi Julia K-a, čeho třeba, po zákonu zařídil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Julia K-a.

Důvody:

Dovolací soud nesdílí názor rekursního soudu, že k zápisu zrušení veřejné obchodní společnosti a likvidační firmy s likvidatory jest nutno, by opověď byla podána, pokud se týče podepsána všemi veřejnými společníky. Nesporno-li, jako v tomto případě, že společnost byla zrušena, že firma přešla v likvidaci a že likvidatory, ježto ani smlouvou ani usnesením společníků jiné osoby za likvidatory povolány nebyly, jsou společníci zrušené společnosti, stačí, když opověď o zrušení společnosti, likvidace a likvidatorů učiní i jeden ze společníků. Tím jest pořádkovým předpisům čl. 129 a 135 obch. zák. vyhověno. Opačné stanovisko rekursního soudu, žádající opověď od všech společníků, nemá opory v zákoně, neboť zákon v čl. 129 a 135 obch. zák. nemluví o všech společnících. Než přes tento rozdíl stanoviska v uvedeném bodu nebylo lze vyhověti dovolacímu rekursu, pokud stěžováno si v něm na zrušení prvním soudem povoleného zápisu likvidační firmy a likvidatorů a pokud prvnímu soudu uloženo, aby další po zákonu zařídil. K tomu, by likvidační firma a likvidatoři byli do rejstříku zapsáni, nutno podle čl. 135, odstavec prvý obch. zák., aby likvidatoři buď osobně před obchodním soudem svůj podpis znamenali nebo znamenání v ověřené formě soudu podali. Likvidatorka Regina S-ová toho dosud neučinila. Pro tento nedostatek podpisu jednoho z likvidatorů v opovědi likvidace a likvidatorů bylo usnesení prvního soudu právem rekursním soudem zrušeno a na prvním soudu bude, by k odstranění tohoto nedostatku potřebné kroky (čl. 135, odstavec třetí obch. zák.) zařídil a pak o návrhu společníka Julia K-a ohledně likvidační firmy a likvidatorů znovu rozhodl.

Čís. 5266.

Zatížení společné nemovitosti výměnkem není pomíjející okolností, jež by bránila zrušení spoluvlastnictví.

Pouhá možnost, rozděliti společnou věc, nedává ještě spoluvlastníku práva (§ 843 obč. zák.) domáhati se fysického rozdělení společné věci, nýbrž musí to býti možnost také hospodářsky zdůvodněná, totiž takové

fysické dělení nesmí býti spojeno se značným zmenšením hodnoty a velikými náklady.

(Rozh. ze dne 11. září 1925, Rv I 1295/25.)

Žalobě o zrušení spoluvlastnictví k nemovitostem soudní dražbou, oba nižší soudy vyhověly, odvolací soud z těchto důvodů: Jest ovšem správné, že za nemovitosti, jež jsou předmětem společného vlastnictví stran, dal by se očekávati větší výtěžek, kdyby na nich nevázl žádný nebo vázl jen jeden výměnek, než když na nich váznou výměnky dva. Z toho však nelze ještě důvodně dovozovati, že by žalobkyně byla povinna odložiti uplatňování práva, příslušejícího jí dle §u 830 obč. zák. až na dobu, kdy výměnky ty neb alespoň jeden z nich odpadnou. Podle §u 830 obč. zák. jest každý spoluvlastník zásadně oprávněn žádati za zrušení spoluvlastnictví, nesmí jen činiti tak v nevčas nebo na škodu ostatních, jinak musí trpěti odklad nevyhnutelný, okolnostem přiměřený. Z toho je zřejmo, že odklad zrušení spoluvlastnictví mohou odůvodniti toliko okolnosti rázu pomíjejícího, jichž změnu lze očekávati v čase poměrně krátkém a že spoluvlastník i pak musí si dáti líbiti jen odklad nevyhnutelně nutný. Takových okolností žalovaný nedokázal. Žalobkyně není povinna odložiti uplatňování svého práva na zrušení spoluvlastnictví až na dobu, kdy odpadne výměnek Jana D-a. I kdyby bylo prokázáno tvrzení žalovaného, že Jan D. jest 84 let stár, nebylo by tím ještě dokázáno ani osvědčeno, že výměnek jeho v krátkém čase odpadne. Odklad na celou, možná ještě dlouhou řadu let, není však žalobkyně povinna trpěti. Neprokázal tedy žalovaný, že by zrušení spoluvlastnictví bylo se domáhano v nevčas. Z toho také vyplývá, že řízení nezůstalo neúplným a vadným proto, že první soud nezjistil stáří Jana D-a. Správně uvedl také první soud, že ten, kdo kupuje v dražbě nemovitosti stížené výměnkem, béře v úvahu, jak dlouho asi může výměnek vzhledem ke stáří (a zdravotnímu stavu) výměnkářovu pravděpodobně ještě trvati, a že dle toho se rozhodne, do jaké výše bude dražiti. Okolnost, že žalovaný sám nemá snad dostatečných prostředků, aby mohl se účastniti dražby celých nemovitostí, nelze pokládati za škodu (ostatních), jakou má na mysli § 830 obč. zák. Jinak by právo, předpisem tím poskytnuté, bylo namnoze vůbec ilusorním. Nedůvodnou jest také výtka, že první soud ocenil nesprávně a nedokonale posudek znalců, dospěv k závěru, že fysické dělení nemovitostí není možným, a pokud by bylo možným, bylo by spojeno se značným zmenšením hodnoty a velikými náklady. Nehledíc k tomu, že soud není vázán posudkem znaleckým, najmě celým jeho obsahem, nýbrž má výsledky důkazu znaleckého stejně jako výsledky jiných průvodů volně uvažovati a oceňovati (§ 272 c. ř. s.) a podle toho i k jiným závěrům dojíti může, odvolává se žalovaný k odůvodnění svého stanoviska na jedinou větu znaleckého posudku, přehlížeje ostatní obsah nálezu a posudku. Znalci prohlásili výslovně, že dům čp. 6 je vůbec fysicky nedělitelným. Dvůr že dal by se sice fysicky rozděliti, že by však severní polovice neměla stáje, tak, že by bylo nutno postaviti stáje nové, což by vyžadovalo nákladu 35.000 Kč, čímž teprve by se docílilo rovnocennosti obou polovic. Budovy dvora že mají cenu 80.000 Kč a rozdělením jich že by nastalo zmenšení ceny o 10.000 Kč. Mimo to že bylo by nutno v domě čp. 38 provésti adaptace nákladem 4000—5000 Kč, dále zříditi druhou studnu nákladem asi 2.500 Kč. Rozdělení dvora plotem a stodoly prkennou stěnou že vyžadovalo by nákladu 2.000 Kč. Pozemky prohlásili sice znalci za dělitelné, avšak s tím, že k mnohým z nich nebylo by snad příjezdu a že by proto, aby nebylo třeba zřizovati služebnosti, bylo nutno nechati část jejich jako cesty, což by značilo zmenšení jejich ceny. Za tohoto stavu věci jest závěr prvního soudu, že fysické dělení, i pokud by bylo možným, bylo by spojeno s velikými náklady a se značným zmenšením hodnoty, plně odůvodněn. V takovém případě je však zrušení společenství majetku provésti dražbou (§ 843 obč. zák.). Při tom první soud připadně zdůraznil, že nemovitosti, o něž jde, tvoří dohromady hospodářský celek, rolnickou usedlost, na které dosud jednotně se hospodařilo a že k hospodaření jest třeba jak pozemků, tak budov, Nelze proto zrušení společenství prováděti tím způsobem, že by se část společenského majetku (pozemky) rozdělila fysicky, ostatní pak (budovy obytné a zároveň hospodářské) prodala dražbou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel spatřuje nesprávné právní posouzení v podstatě v dvojím: a) že odvolací soud neuznal, že rozsudkem požadované rozdělení společné reality děje se nevčas a že b) nevzal na to zřetele, že podle znaleckého posudku je fysické dělení možným. V prvé příčině spatřuje dovolatel nevčasnost v okolnosti, že jest společná nemovitost zatížena dvěma nad pomysl tísnivými výměnky, takže by se zřetelem na ně do dražby šlo holé vlastnictví, dále, že jeden výměnkář dosáhl již věku 84 let. Míní tedy, že tímto zatížením jest společná nemovitost pro přítomnou dobu nepoměrně znehodnocena, a že nemůže sdíleti právní názor odvolacího soudu, že škoda, hrozící z nevčasného prodeje, dá se odvrátiti, že se dovolatel může sám súčastniti dražby a že koupěchtivý vezme zřetel na stáří a zdravotní stav výměnkářův. Dovolateli však nelze v tom přisvědčiti. Právo na zrušení spoluvlastnictví nesmí býti podle §u 830 obč. zák. vykonáno nevčas, nebo na škodu ostatních spoluvlastníků; spoluvlastník sice musí trpěti nevyhnutelný, okolnostem přiměřený odklad, při tom však mu nesmí býti znemožněno, by vůbec nemohl uplatniti právo jemu zásadně propůjčené. Proto možno námitku nevčasnosti nebo škodlivosti zrušení spoluvlastnictví odůvodňovati pouze okolnostmi pomíjejícího rázu, nikoliv trvalými, nebo takovými, jichž změny, nebo konce nelze očekávati v dohledné době. Nerozhodny jsou při posuzování nevčasnosti subjektivní poměry spoluvlastníkovy a z nich vyvěrající subjektivní škoda, neboť pak by spoluvlastník pro osobní poměry spoluvlastníků začasté nikdy nemohl své právo ani vykonati, nýbrž rozhodujícími jsou objektivní věci samotné se dotýkající a na ni věcný účinek mající poměry. Jde-li o doživotní výměnek, jde vždy o trvalé poměry, nikoli o poměry pomíjejícího rázu, neboť podle obyčejné zkušenosti délka lidského života ani u starců nedá se nijak

odhadnouti, výměnek tedy jako břemeno trvalého rázu nemůže býti zákonitým podnětem, by spoluvlastník byl nucen strpěti odklad zrušení spoluvlastnictví na dobu, která ani s přibližnou pravděpodobností není určitelna. S hlediska včasnosti nebo škodlivosti nelze přihlížeti ku dovolatelovu poukazu, že řečeným zatížením je společná nemovitost pro přítomnou dobu nepoměrně znehodnocena, neboť toto zatížení je právě jenom stavem všechny spoluvlastníky podle poměru jejich vlastnických podílů rovnoměrně tížícím, kterýžto stav se zřetelem na neurčitelnost délky jeho trvání, byť i po případě mohl státi v příčinné souvislosti, že se třeba za společnou nemovitost utrží méně, než kdyby byla prodávána, až někdy výměnkáři pomrou, nemůže způsobiti škodu, o jaké mluví předpis §u 830 obč. zák. Rovněž nelze dovolateli dáti za pravdu, pokud se snaží zvrátiti zjištění, že společná nemovitost je fysicky nedělitelná, pokud se týče, kdyby fysické dělení bylo možné, že by bylo spojeno se značným zmenšením hodnoty a velikými náklady. Právem vyzdvihují správné, věci i zákonu vyhovující důvody odvolacího rozsudku, že nemovitosti, o které jde, tvoří dohromady hospodářský celek, jsouce rolnickou, až dosud jednotně obhospodařovanou usedlostí, která se neobejde přirozeně jak bez pozemků, tak bez budov, neboť pouhá možnost fysického dělení, která ovšem jest u všech věcí, ještě nedává v §u 843 obč. zák. spoluvlastníku právo, domáhati se fysického rozdělení společné věci, nýbrž musí to býti možnost také hospodářsky zdůvodněná, totiž takové dělení fysické nesmí býti spojeno se značným zmenšením hodnoty a velikými náklady. Nebyly tedy ani v této příčině dovolacími vývody vyvráceny správné důvody napadeného rozsudku, dovolacím soudem sdílené.

Čís. 5267.

Na základě rozsudku, jímž bylo vysloveno zrušení spoluvlastnictví k nemovitosti dražbou, nemůže se vydražitel domáhati vyklizení spoluvlastníka, obývajícího společnou dříve nemovitost.

(Rozh. ze dne 15. září 1925, R I 795/25.)

Rozsudkem ze dne 13. listopadu 1924 bylo vysloveno zrušení spoluvlastnictví domu soudní dražbou a rozdělení výtěžku mezi oba vlastníky Emanuele H-a a Martu K-ovou. Na základě tohoto rozsudku domáhal se Emanuel H., vydraživší nemovitost, by Marta K-ová vyklidila společnou nemovitost. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Podle §u 7 ex. ř. může býti povolena exekuce, když z exekučního titulu kromě osoby oprávněné a povinné jest zřejmý předmět, způsob, rozsah a čas dlužného plnění neb opomenutí. V tomto případě jest exekučním titulem rozsudek ze dne 13. listopadu 1924, jímž bylo toliko vysloveno zrušení spoluvlastnictví domu čp. 220 soudní dražbou a rozdělení výtěžku mezi oba vlastníky Emanuela H-a a Martu K-ovou. Ani v něm, ani v exekučním spise o prodeji domu čp. 220 není vysloveno, že jest spoluvlastnice domu Marie K-ová povinna hostinské místnosti a byt vyklidit a vydražiteli odevzdati. Dle poslední věty §u 156 ex. ř. má se odevzdání vydražené nemovitosti státi způsobem v §u 349 ex. řádu uvedeným. Má totiž býti vydražitel uveden soudním orgánem do držby nemovitosti — jednalo-li by se o nájemníka jest vydražitel oprávněn dáti mu řádnou výpověď. (§ 1120 druhá věta obč. zák.). Na základě kterého titulu Marta K-ová místností shora uvedených používá, není ze spisů zřejmo. V řízení exekučním nelze o tom před povolením exekuce se stranami jednati (§ 3, 55 ex. ř.). Sdílí proto soud rekursní právní náhled stěžovatelky, že není tu exekučního titulu ku povolení exekučního vyklizení místností, o něž jde.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel míní, že i při dražbě společné nemovitosti, ve příčině jejíhož výkonu platí podle §u 352 ex. ř. předpisy §§ 272 až 280 nesp. říz., má býti odevzdání vydražené nemovitosti vydražiteli vykonáno podle §u 156, druhý odstavec ex. ř. způsobem §u 349 ex. ř. Tento právní názor nemá opory v zákoně. Předpis §u 272 nesp. říz. dovolává se sice jako podpůrného pramene právního vedle ustanovení dražebního řádu ze dne 15. července 1786, čís. 565 sb. z. s. (srv. též dekret dvorní kanceláře ze dne 14. září 1815, čís. 101 sb. zák. pol.) také norem procesního řádu, tedy také ustanovení exekučního řádu, ale těchto právě může býti použito jenom potud, pokud to dopouští možnost obdobného použití. Po této stránce je závažno, že dražba společné nemovitosti za účelem zrušení tohoto společenství (§ 830 obč. zák.) nedotýká se vůbec práv na nemovitosti váznoucích, nebo i jinak třetím osobám, jimiž podle okolností mohou býti i spoluvlastníci, k těmto nemovitostem příslušejících, proto ani není zapotřebí, by osoby, pro které váznou na nemovitostech nějaká práva, byly vyrozuměny o povolení takové dražby. Míní-li stěžovatel, že dřívější spoluvlastnice Marta K-ová užívala hostinských místností ve vydraženém domě jen mocí svého spoluvlastnictví a že zrušením tohoto spoluvlastnictví pozbyla práva místností těch dále užívati, přehlíží, že otázka tato ve dražebním řízení vůbec nebyla řešena, tím méně byla pravoplatně rozhodnuta, že jmenovitě nebyla rozhodnuta rozsudkem dražebnímu řízení podle §u 352 ex. ř. za základ položeným. Poukázati sluší k tomu, že ani dražební podmínky neposkytují pro stěžovatelem vymáhaný nárok opory, uvádějíce pouze, že dnem složení kupní ceny přecházejí užitky nemovitosti na vydražitele a že po splnění dražebních podmínek vydána bude vydražiteli listina, že může býti jeho vlastnictví podle §u 278 nesp. říz. vloženo na vydraženou nemovitost. Sluší tedy souditi, že okolnost, zda spoluvlastnice Marta K-ová používá místností bez právního důvodu a že je proto povinna je vykliditi, může býti řešena jenom v rozepři, když ku řešení této otázky nedošlo v nesporném řízení, pokud by v tomto bylo vůbec dopuštěno. Proto předpisu §u 156 druhý odstavec ex. ř. nemůže býti se zřetelem na § 282 nesp. říz. v tomto případě obdobně použito a proto, když vydražitel učinil návrh podle §u 349 ex. řádu, právem zkoumal rekursní soud s hlediska §u 7 ex. ř., zda tomuto návrhu svědčí platný titul exekuční a, neshledav jej, právem zamítl exekuční návrh.

Čís. 5268.

Ku zřízení jistoty ve smyslu §u 56 c. ř. s. stačí i jeden rukojmí. Pokud jest rukojmí dostatečnou jistotou.

(Rozh. ze dne 15. září 1925, R I 804/25.)

V exekuční věci říšskoněmeckého vymáhajícího věřitele nepřijal rekursní soud zaručení se Bohumila P-a místo jistoty dle §u 56 c. ř. s., změniv usnesení prvého soudu, jímž byl rukojmí za jistotu přijat.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud nepřijal zaručení se Bohumila P-a místo jistoty, kterou ve výši 30.000 Kč měl rekurent podle rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 12. května 1925 R I 378/25 do 14 dní složiti na soudě jako podmínku povoleného odkladu dražebního řízení z trojího důvodu: 1. proto, že prý podle onoho rozhodnutí nejvyššího soudu má jistota záležeti v hotových penězích; 2. protože zákon (§ 56 c. ř. s.) žádá při zřízení jistoty zaručení se více rukojmí, než jednoho, což vyznačeno v zákoně slovy: »opatření jistoty rukojmími«; a 3. proto, že zaručení se Bohumila P-a neshledal za jistotu dostatečnou. Z těchto důvodů neuznává nejvyšší soud první dva za opodstatněné. Nejvyšší soud, mluvě ve svém rozhodnutí ze dne 12. května 1925 R I 378/25 o složení jistoty na soudě ve výši 30.000 Kč, nestanovil, že jistota musí záležeti jen v hotovosti, a nevyloučil zřízení jistoty jiným způsobem, v §u 56 c. ř. s. vedle složení hotových peněz připuštěným. Opačné stanovisko rekursního soudu nemá opory ani v doslovu rozhodnutí, ani v jeho smyslu, takže rozhodnutí to by nebylo na překážku zřízení jistoty rukojemstvím. Mluví-li zákon v §u 56 c. ř. s. (též § 1373 obč. zák.) o opatření jistoty rukojmími, nelze to vykládati v ten rozum, že jeden rukojmí k zřízení jistoty nestačí. Zákon nijak použití množného čísla při obratu »rukojmími« nezdůrazňuje, jednoho rukojmího při zřízení jistoty nikde nevylučuje a dlužno tedy ponechati uvážení soudu, zda podle okolností případu i jeden rukojmí jest dostatečnou jistotou. Naproti tomu za opodstatněný uznati jest důvod čís. 3 pro nepřijetí zaručení se Bohumila P-a. Již sám zákon (§ 56 c. ř. s.) klade v řadě způsobů jistoty jistotu rukojemstvím až na poslední místo a připouští ji jen jako jistotu náhradní místo pravidelné jistoty v hotových penězích nebo cenných papírech. Důvodem toho podle motivů k §u 56 c. ř. s. jest, že se rukojemství k účelu zajištění méně hodí, ježto nesnadno jest, zjistiti platební způsobilost rukojmího a mimo to dosažení uspokojení nebo krytí při takové jistotě bývá spojeno s obtížemi. Uváživ tudíž rekursní soud toto a dále, jak uvádí, i to, že kromě toho, co rekurent a Bohumil P. sami o majetku rukojmího a jeho způsobilosti k placení uváději, ničeho ve spisech není, z čeho by se na způsobilost k placení u P-a s bezpečností dalo souditi, a jestliže první soud zámožnost P-ovu přijímá jako mu známou, když neuvádí odkud a na základě čeho tuto známost má, že to nestačí, nepochybil rekursní soud, když zaručení se Bohumila P-a za jistotu nepřijal a protože tím podmínka odkladu dražebního řízení splněna nebyla, právem nařídil pokračování v exekučním řízení.

Čís. 5269.

Otázka příčinné souvislosti jest otázkou smíšenou.

Při výměře bolestného lze k duševním útrapám přihlédnouti pouze tehdy, pokud zvyšovaly tělesné bolesti poškozeného.

Stihlo-li poranění osobu nezhojitelně nemocnou (tabes), jest rozděliti újmy z nemoci a poranění na vrub obou.

(Rozh. ze dne 15. září 1925, Rv I 682/25.)

Žalobce, jenž trpěl již delší dobu úbytěmi míchy (tabes), byl dne 28. února 1922 při železniční nehodě poraněn, čímž jeho zdravotní stav se zhoršil. Žalobou domáhal se žalobce na dráze bolestného, léčebného atd. celkem 256.647 Kč, na dosud ušlém výdělku 75.647 Kč 36 h a důchodu měsíčních 6.303 Kč. Procesní soud prvé stolice přisoudil žalobci na bolestném atd. 76.680 Kč, na ušlém výdělku 73.844 Kč 48 h a měsíční důchod 4.615 Kč do 28. února 1929, od 1. března 1929 pak doživotní důchod 2087 Kč. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobcovu, odvolání žalovaného pak vyhověl potud, že přiznal žalobci na bolestném atd. pouze 41.902 Kč, na ušlém výdělku 33.396 Kč a důchod pouze do 28. února 1929 měsíčních 2087 Kč. Důvody: Jak plyne z posudku znalců, na němž spočívá zjištění prvého soudu a který tedy soud měl za bezvadný, trpěl žalobce před úrazem již léta na vysýchání míchy (tabes), jež neprobíhalo statisórně, nýbrž progressivně, a byl nehodou průběh choroby pouze uspíšen a zhoršen tím způsobem, že nastala nejprve trvalá 80%, od 1. září 1922 úplná nezpůsobilost k výdělku. Znalci uvedli dále, že choroba míchy, která tu byla již před úrazem, způsobila dvěma třetinami bolesti a újmy na výdělku a úraz jednou třetinou, a že již vzniklé i budoucí výlohy za ošetřování a léčení jest připsati dvěma třetinami na vrub úrazu a jednou třetinou na vrub existující již chorobě míchy. Dle posudku znaleckého žalobce i když byl schopen vykonávati až do úrazu své povolání, mohl by pro svou chorobu vykonávati své povolání ještě pouze 3 až 7 roků, jak se dá předvídati a to, i kdyby byl úrazu neutrpěl. Jeho nezpůsobilost k povolání nastala by po uplynutí této doby, jak lze předvídati, i bez úrazu. Ze zjištění, odpovídajících posudku, která dlužno též položiti za základ rozhodnutí odvolacího soudu, plynou při správném ocenění tyto důsledky: 1. Že projevy choroby a následky u žalobce nastalé jsou vůbec v příčinné souvislosti s nehodou pouze poměrným dílem, že tudíž náklady způsobené zhoršením choroby, t. j. jednak výlohy nemoci a léčení — a k těmto jest čítati netoliko výlohy za lékaře, nýbrž i výlohy pobytu v sanatoriu, přilepšení na straně a za ošetřovatelku — dále jednak bolestné a ušlý výdělek má nahraditi (zaplatiti) žalovaná strana pouze v tom poměru, pokud byla zjištěna jich souvislost s úrazem, tedy že úraz byl jich příči-

nou, výlohy nemoce a léčení tudíž $^2/_3$, bolestné a ušlý výdělek $^1/_3$. 2. Že ony náklady a újmy, které by stihly žalobce pouze pro jeho chorobu, tedy i v tom případě, kdyby neutrpěl úraz, vůbec ho neopravňují k nároku na náhradu proti žalované straně, poněvadž vůbec nelze uvésti úraz s nimi do příčinné souvislosti. Tyto důsledky plynou jak z ustanovení §u 1 zákona o ručení železnic, tak z všeobecných ustanovení obč. zák. o náhradě škody. Povinnost k náhradě škody vztahuje se pouze na ony škody, které byly přivoděny příhodou v dopravě, nelze ji však rozšiřovati i na škody přivoděné okolnostmi, které nelze odvozovati, byť i ne bezprostředně, z poškozující příhody v dopravě. Žalobcem uplatňované námitky byly by pouze tehdy oprávněny, kdyby škodné následky pro život a zdraví žalobcovo, nastalé úrazem, bylo přičítati pouze na vrub jeho »disposice« k nastalé chorobě, na vrub jeho tělesných vlastností, jimiž bylo usnadněno, že nastaly škodlivé následky. V tomto sporu nejde však o pouhou konstitutiální disposici k onemocnění v jistém směru, k jistým komplikacím, nýbrž o chorobný stav, který tady již byl, který k nastalému těžkému výsledku ublížení přispěl měrou tak podstatnou, že tento výsledek bez chorobného stavu žalobcova vůbec by byl nemohl býval nastati, ba jde tu o stav, který by sám byl přivodil, i bez každého úrazu, v dohledné době projevivší se následky. V takovém případě ručí podnik pouze za onu část následků, která prokazatelně byla přivoděna příhodou v dopravě, po případě ručí pouze v té míře, pokud tento výsledek byl zraněním uspíšen, pokud nastal dříve, než by byl též nastal jinak. Poněvadž znalci prohlásili, že pouze poměrnou část nastalých těžkých následků jest přičísti na vrub úrazu, a že by tyto následky nastaly též, jak se dá předvídati, bez úrazu ve 3—7 letech, musí se rozhodnutí tím říditi a bylo tudíž na základě posudku a z něho vyvozených důsledků stanoviti nároky na náhradu. Vzhledem k těmto zásadám přiznal odvolací soud žalobci $^2/_3$ výloh léčení a nemoci a $^1/_3$ bolestného a ušlého výdělku. Za dobu od 1. března 1929 nebylo žalobci přiznáno nic, poněvadž dle posudku znalců nastaly by dnešní projevy a následky choroby i bez působení úrazu nejpozději po 7 letech pro nemoc míchy, jež tu byla již před nehodou, úraz tedy není s těmito dalšími následky vůbec již v příčinné souvislosti a nelze jej uvésti v takovou souvislost.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Důvody:

Při výměře bolestného jest dovolací soud vázán jen skutkovým zjištěním, na jehož základě nižší soudy bolestné určily, ale přísluší mu právo zkoumati, zdali přisouzené bolestné jest přiměřené okolnostem takto zjištěným. Nižší soudy přihlížely ke všem okolnostem, rozhodným pro výši bolestného, jak co do způsobu, tak co do míry, tak co do trvání, tak co do opakování bolestí. K duševním útrapám, které žalobce vytrpěl po dobu, co ležel v roztříštěném vagoně, než se vzpamatoval, nelze při stanovení bolestného přihlížeti, leč by byly zvyšovaly tělesné bolesti, což však nebylo zjištěno. Tvrdí-li dovolání, že žalobce bude trápen bolestmi až do smrti, přehlíží při tom, že podle znaleckého posudku, k němuž se oba nižší soudy přiklonily, budou návaly bolestí vždy řidší, až zmizí téměř úplně v silně pokročilém období vysýchání míchy. Vzhledem k uvedenému neshledává dovolací soud příčiny, by se co do výše bolestného uchýlil od mínění nižších soudů. Také co do otázky příčinné souvislosti a co do otázky ručení dráhy za následky nehody, není dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci opodstatněn. Otázka příčinné souvislosti jest otázkou smíšenou, pokud totiž jde o skutkový podklad pro úsudky soudu, je to otázka skutková, a pokud jde o závěry ze skutečností, je to otázka právní. Dovolací soud může přezkoumati právě jen tyto závěry, jest však ve směru skutkových zjištění vázán. Nižší soudy zjistily, že žalobce v době železniční nehody nebyl zdráv, nýbrž že trpěl již po léta pokročilou nemocí úbytěmi míchy (tabes), která progresivně pokračuje; znalci praví, že železniční nehoda stihla člověka těžce nervově nemocného a že toliko značně uspíšila a zhoršila nemoc žalobcovu. Z těchto skutečností správně nižší soudy co do příčinné souvislosti mezi nehodou a žalobcovou škodou vyvodily, že dráha neručí za újmy žalobcovy, které jsou jen následkem jeho nemoci a které buď již tu v době nehody byly nebo byly by nastaly i bez železniční nehody, neboť tyto újmy nebyly nehodou »přivoděny«, jak § 1 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. praví. Újmy nemocí přivoděné, ať již jde o bolesti neb o potřebu léčení a zlepšení stravy, neb o ošetřování, nebo konečně o nezpůsobilost k výdělku, nejsou v příčinné souvislosti s nehodou a proto neprávem žalobce žádá, by mu erár nahradil všechny újmy jakoby jeho nemoci nebylo. Dovolání, mluvíc o žalobcově sklonu k nemoci zapomíná, že žalobce již těžce nemocen byl a zdůrazňujíc »změnu žalobcova stavu«, která prý byla přivoděna jedině nehodou, přehlíží, že vážná nemoc žalobcova nebyla by zůstala státi v období, v němž byla v době nehody, nýbrž že by byla podle posudku znalců i bez nehody progresivně pokračovala, takže by se byl žalobce do 3—7 let stal prostě následkem své nemoci úplně nezpůsobilým k povolání. Následkem tohoto přehlédnutí žádá žalobce od eráru nejen úplnou náhradu za celých 7 let, nýbrž přes tuto dobu, t. j. přes 28. únor 1929 bez časového obmezení, jakoby do té doby byl býval zůstal v takovém stavu, v jakém byl dne 28. února 1922. Jakým podílem participuje na újmách žalobcových jeho nemoc se strany jedné a jakým podílem nehoda se strany druhé, nelze ovšem matematicky vypočísti, jak dovolatel správně uvádí. V tomto směru možno počítati jen s pravděpodobností. Protože však soudu chyběly v této odborné otázce potřebné znalosti, bylo nutno vyslechnouti znalce, kteří podali soudu úsudek, řídíce se svými odbornými vědomostmi. Neprávem tedy tvrdí dovolání, že nezáleží na medicinské diagnose jednak pro otázku zhoršení tabes po nehodě a jednak pro ručení eráru za následky nehody, nýbrž že záleží jen na tom, jak zdravým se žalobce před nehodou cítil a jak byl k práci schopen. O tomto mínění žalobcově bude později ještě blíže pojednáno. Hodnotiti význam posudku znaleckého náleží jen těm soudům, kterým vůbec náleží hodnocení průvodů, tedy jen soudům prvé a druhé stolice, neboť znalecký posudek jest také jen jedním z průvodů, které soudy volně hodnotí, hledíce k výsledkům celého jednání a dokazování (§§ 272 a 488 c. ř. s.). Přiklonil-li se odvolací soud, hodnotě průvody, úplně k znaleckému posudku, nemá dovolací soud možnosti, by toto hodnocení přezkoumal a aby proti

odbornému posudku znalců postavil svůj neodborný posudek, leda že by znalecký posudek trpěl vadami §u 362 c. ř. s., čehož však dovolatel ani sám netvrdí. Nutno tedy při stanovení podílu nemoci se strany jedné a podílu nehody se strany druhé na újmách žalobcových vycházeti z poměru, ze kterého vycházel odvolací soud na základě znaleckého důkazu, totiž že na bolestech a výdělkové neschopnosti participuje nemoc dvěma třetinami a nehoda jednou třetinou, na nákladech léčení, zlepšení stravy a ošetřování že participuje nemoc jednou třetinou a nehoda dvěma třetinami. To platí i pro útraty ošetřovatelky, třebaže znalci uvedli, že by byl žalobce bez nehody nepotřeboval ošetřovatelky po 3—7 let, neboť s druhé strany setrvali znalci na svém písemném posudku co do následků nehody vůbec a počítali s možností, že žalobce také již jen za tři roky byl by mohl ošetřovatelky potřebovati, kdežto odvolací soud přiznává žalobci podíl na nákladech ošetřování po celých 7 let. Tím jsou vyřízeny všechny vývody dovolání, kterými brojí proti možnosti dělení příčinnosti. Jak již shora podotčeno, dovolatel nepřikládá významu zhoršení své nemoci, které by i bez nehody prostým průběhem nemoci bylo nastalo. Dovolatel stále zdůrazňuje, že bylo zjištěno, že byl až do dne nehody úplně výdělku schopen, a tvrdí, že jeho nemoc nebyla by měla vlivu na jeho výdělkovou schopnost ještě po 3—7 let. V tomto směru žalobce opětně zapomíná, že jeho pokročilá nemoc nebyla by zůstala státi na stavu ze dne 28. února 1922. Znalci neudali a přirozeně ani udati nemohli, jakým tempem, v jakých časových mezerách a kolika procenty bylo by ubývalo výdělečné schopnosti žalobcově bez nehody a toliko následkem jeho nemoci. Znalci však hleděli při svém posudku ke všem v úvahu přicházejícím momentům, zejména k tomu, že nemoc již před nehodou tu byla, že tu byly již také bolesti, a jiné tabetické obtíže a že tabes často také bez zevnějšího vlivu náhle a trvale se zhorší, což právě u žalobce nastalo asi před 3 roky, kdy náhle viděl vše dvojmo a kdy pravé víčko mu ochable kleslo. Také k tomu hleděli znalci podle výslovného svého udání, že žalobce přes svou nemoc byl výdělku schopen a že by jím byl snad ještě po léta zůstal. Znalci vzali tedy do počtu i výdělečnou způsobilost žalobcovu v době nehody, takže není přípustno, by dovolatel tuto jedinou a jemu příznivou okolnost vytrhl ze souboru všech ostatních také rozhodných, ale jemu nepříznivých okolností a aby jen na ní své nároky stavěl. Když tedy odvolací soud podle posudku znalců rozdělil nároky žalobcovy, totiž jednak bolestné, jednak jednotlivé náhradní položky za léčení, zlepšení stravy, ošetřování i ušlý výdělek (kteréžto položky byly zjištěny oběma soudy souhlasně), když přiznal žalobci jen ty částky, které jdou na vrub nehody, a když také pro budoucnost vyměřil žalobci měsíční důchod podle zmíněného poměru, nelze mu nesprávné právní posouzení věci důvodně vytýkati.

Čís. 5270.

Jde o smlouvu o dílo, byly-li objednány šaty dle míry, třebas látku dodal zhotovitel.

Ručení dle §u 1167 obč. zák. jest přísnější, než ručení dle §u 922 obč. zák. Najmě může objednatel odstoupiti od smlouvy o dílo tehdy, když vady jsou odstranitelné, podnikatel jest ochoten je odstraniti, zákazník však tuto nabídku odmítl, jakož i tehdy, když oprava, pro kterou se zákazník původně rozhodl, byla provedena, avšak dílo přes to jen zůstalo nadále v podstatě vadným a nepotřebným. Odstoupiti od smlouvy může zákazník bez časového omezení.

Nezáleží na tom, zda objednaný oblek jest objektivně upotřebitelným, nýbrž na tom, zda jest upotřebitelným pro zákazníka.

(Rozh. ze dne 15. září 1925, Rv I 921/25.)

Žalobce (cizozemec) dal si zhotoviti u žalovaného frakový a sakový oblek s dodáním do 21. července 1924 a zaplatil předem. Ježto dodané obleky byly vadné, odstávajíce u krku a stěžujíce volný pohyb paží, domáhal se žalobce vrácení úplaty proti vrácení obleků. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nižší soudy správně uznaly, že smlouva, o kterou jde, jest smlouvou o dílo, byť i nebylo lze souhlasiti s míněním odvolacího soudu, že pro posouzení této právní otázky rozhoduje poměr mezi hodnotou látky, dodané zhotovitelem a cenou práce. Rozlišujícím znakem mezi smlouvou kupní a smlouvou o dílo jest, co bylo podle úmyslu stran hlavním předmětem a účelem smlouvy, a teprve, kdyby ohledně tohoto úmyslu stran vznikly pochybnosti (slova §u 1166 obč. zák. »v pochybnosti«), sluší se říditi vykládacím pravidlem §u 1166 obč. zák. (Sb. n. s. čís. 1066). V souzeném případě však není pochybnosti, že hlavním předmětem a účelem smlouvy bylo zhotovení určitého díla, byť i látku dodal žalovaný, v jehož závodě žalobce frakový oblek a sako s vestou objednal. Šaty tyto, za které účtoval žalovaný 5.100 Kč, byly objednány podle míry a byly na objednateli podle vlastního udání žalovaného několikráte zkoušeny. Žalobce, vyhledav závod žalovaného, který podle vlastního udání dovolání má nejlepší zákaznictvo, neučinil tak k vůli látce, nýbrž v předpokladu, že v závodě tom objednané šaty budou zhotoveny dokonale. Že objednání obleku podle míry, třebas krejčí dodal látku, jest smlouvou o dílo, bylo ostatně nejvyšším soudem vysloveno již v rozhodnutí sb. n. s. čís. 4073 a dovolací soud neshledává příčiny, by se od tohoto právního názoru odchýlil. Netřeba proto zkoumati, zda jest v rozporu se spisy předpoklad odvolacího soudu, že cennější byla práce, když, jak doličeno, tato skutečnost pro rozhodnutí této právní rozepře jest nedůležita, nehledíc k tomu, že vše, co v tomto směru nově přednáší dovolání vzhledem k zákazu novot v dovolacím řízení stejně musilo by zůstati bez povšimnutí (§ 504 odstavec druhý c. ř. s.). Z toho, co shora bylo uvedeno, plyne, že žalovaný ručí ze smlouvy o dílo, tedy podle §u 1167 obč. zák., jak správně uznaly nižší soudy. Ručení toto jest však přísnějším, než ručení při správě (§ 932 obč. zák.), najmě může objednatel odstoupiti od smlouvy při podstatných vadách i tehdy, když vady jsou odstranitelné (sb. n. s. čís. 3103) a podnikatel jest

ochoten je odstraniti, zákazník však tuto nabídku odmítl (Gl. U. 4618, 5437, 6669). Než dovolání nemá pravdu ani v tom, že odvolací soud zjištěné vady mylně pokládá za podstatné. Odvolací soud převzal zjištění prvého soudu o tom, jakými vadami dílo bylo stiženo, a zjistil dále v souhlasu s prvým soudem na základě výpovědi odborného svědka Josefa R-a a na základě posudku znalce Josefa H-a, že žalobce dodané mu šaty ve stavu, v jakém byly dodány, nositi nemohl. Byly proto dodané šaty pro něho nepotřebné a právem uznaly nižší soudy, že jde o vady podstatné. Dovolání je na omylu, tvrdíc, že vady díla mohou býti pokládány za vady podstatné jen tehdy, jsou-li rázu spíše objektivního a nikoliv subjektivního, čímž patrně chce naznačiti, že při dodaných šatech mohlo by se mluviti o podstatných vadách, kdyby zjištěné vady byly takové, že by pro ně šaty vůbec se nedaly nositi, a že tedy pro posouzení podstatnosti vad nerozhoduje, že dodané šaty nehodily se k užívání pro žalobce. Než dovolání přehlíží, že žalobce neobjednal šaty k dalšímu zcizení, nýbrž k osobnímu užívání, z čehož plyne, že, byly-li šaty stiženy takovými vadami, že žalobce je nemohl nositi, byly to vady podstatné, které dílo činily pro objednatele nepotřebným. Dovolání v této souvislosti také vytýká, že znalec podal posudek i v otázce, zda jsou zjištěné vady vadami podstatnými. Pravdu má dovolání jen potud, že otázka, zda je vada podstatnou čili nic, jest otázkou právní, a že otázky právní nezodpovídá znalec, nýbrž soudce. Pak-li však znalec přes to k této otázce zaujal stanovisko a soudce, uznav je správným, toto znalcovo mínění vzal za své, nelze v tom spatřovati nesprávné právní posouzení věci, jak mylně za to má dovolání, jen když sama právní otázka soudem nebyla posouzena mylně, což, jak dolíčeno, v tomto případě se nestalo. Proč znalec pokládal zjištěné vady za podstatné, jest ovšem nedůležito. Za tohoto stavu věci nepadá dále na váhu, zda je podstatnou vadou i okolnost, že šaty žalobci nebyly dodány zavčas. Dovolání nelze přisvědčiti ani v tom, že žalobce nemůže nárok ze správy uplatňovati, protože dílo schválil. Dovolání poukazuje na poslední zkoušku ze dne 19. července 1924, při které prý byly šaty již zcela hotové, a na skutečnost, že žalobce šaty ihned zaplatil, vyslovil svou spokojenost a prohlásil, že ani nemyslel, že šaty tak dobře dopadnou, a tvrdí, že za tohoto schválení díla jest nedůležito, zda žalobce dodatečně, najmě dopisem ze dne 25. července 1924 dílu vytýkal vadnost. Dovolání nevšímá si toho, že žalovaný na tento žalobcův dopis neodkázal ho na ono domnělé schválení, nýbrž dopisem ze dne 28. července 1924 podle vlastního svého tvrzení vyzval žalobce, by za účelem provedení »žádaných změn« — žalobce mluví ve svém dopise ze dne 25. července 1924 ovšem o »vadách« — se do jeho závodu dostavil, což se dne 30. července 1924 také stalo, a že žalovaný byl ochoten tyto »změny«, které si žalobce přál, provésti, že však žalobce tuto nabídku odepřel. K tomu přistupuje, že v prvé stolici nebylo tvrzeno, že žalobce při oné zkoušce vyslovil svou spokojenost, nýbrž pouze, že řekl, že ani nemyslel, že frak, a ne šaty, tak dobře dopadne, vlastně, že nemyslel, že frak ještě tak dobře dopadne, což jest spíše poukazem k tomu, že při dřívějších zkouškách nijak nevyhovoval, jak zcela správně zdůrazňuje dovolací odpověď. O nějakém schválení díla, jímž žalobce

vědomě a úmyslně se vzdal svých případných nároků ze správy, nelze za těchto okolností ani mluviti, a zejména nelze schválení spatřovati v dopisu ze dne 25. července 1924, ve kterém žalobce dodanému dílu naopak vytýká celou řadu závažných vad a ohledně saka na př. píše, že je naprosto vyloučeno, že by je mohl nositi. Že vady byly zřejmé (§ 928 obč. zák.), nebylo v prvé stolici tvrzeno, pokud se týče namítáno, a jde tedy ve směru tom o nedovolenou novotu (§§ 482, 504 odst. 2 a 513 c. ř. s.), která by se ostatně jen s tíží v soulad uvésti dala s tvrzením žalovaného v prvé stolici, že šaty při zkoušce dne 30. července 1924 nevykazovaly žádných vad. V rozhodnutí Gl. U. čís. 2618 n. ř., k němuž dovolání odkazuje, nejde o smlouvu o dílo, nýbrž o smlouvu námezdní, a ostatně se tam nejvyšší soud vídeňský otázkou schválení poskytnutých služeb ani neobírá. S hlediska dovolacího důvodu §u 503 čís. 4 c. ř. s. vytýká konečně dovolání, že žalobce nemůže od smlouvy odstoupiti, poněvadž dopisem ze dne 25. července 1924 žádal opravu, čímž své právo volební spotřeboval, než odvolání nemá pravdu ani zde, jelikož zákazník od smlouvy o dílo odstoupiti může bez časového omezení, dokonce i tehdy, když oprava, pro kterou se původně rozhodl, byla provedena, avšak dílo přes to jen zůstalo nadále v podstatě vadným a nepotřebným.

Čís. 5271.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.). Slova »od 1. listopadu 1918« v §u 31 čís. 3 zákona znamenají, že domy byly již 1. listopadu 1918 ve vlastnictví tam jmenovaných podmětů.

(Rozh. ze dne 15. září 1925, Rv II 575/25.)

Proti soudní výpovědi, již dala okresní nemocenská pokladna žalovanému z bytu ve svém domě, namítl žalovaný mimo jiné, že dům, v němž bydlí, jest vlastnictvím okresní nemocenské pokladny od 5. prosince 1902 a že proto podléhá ochraně nájemníků, poněvadž § 31 zákona o ochraně nájemníků dlužno vyložiti tak, že jen domy, jichž od 1. listopadu 1918 nabyl ústav sociálně pojišťovací, nepodléhají ochraně nájemníků. Procesní soud prvé stolice ponechal výpověď v platnosti mimo jiné z těchto důvodů: Podle §u 31 čís. 3 zákona ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. nevztahuje se tento zákon na domy, které jsou od 1. listopadu 1918 ve vlastnictví sociálně pojišťovacího ústavu. »Od 1. listopadu 1918« nemůže znamenati nic jiného než, že tyto domy dne 1. listopadu 1918 byly již ve vlastnictví ústavu sociálně pojišťovacího, že tedy nepřešly do vlastnictví zákonem zvláště privilegované právnické osoby později, než dne 31. října 1918. Kdyby tomuto ustanovení zákona se přikládal smysl, tvrzený stranou vypovídanou, muselo by toto ustanovení zníti »domy, jichž vlastnictví ode dne, neb po dni 1. listopadu 1918 bylo nabyto« (srv. i § 1, čís. 13, 14, 15, § 31 čís. 1, 2, 5 zák. o ochr. náj.). Ale ani podle úmyslu zákona, o kterém ostatně důvodové zprávy nepodávají v tomto ohledu žádného vysvětlení, nemohlo býti míněno, že by se ochrana nájemníků nevzta-

hovala na domy právnických osob, zvláštních výhod požívajících, jichž tyto právnické osoby nabyly ode dne 1. listopadu 1918. Odporovalo by rozhodně tendenci zákona, kdyby se mělo za to, že obce atd. mohly by vypovídati nájemníky v domech, jichž nebyly teprve po 31. říjnu 1918, neboť pak by také mohly nabýti domů za tím účelem, aby daly dosavadním nájemníkům výpověď. Tento výklad zákona vedl by k důsledkům nesnesitelným a odporuje zřejmě úmyslu zákonodárce, jak vychází na jevo zejména z §u 1 čís. 13, 14, 15 zák. o ochr. náj. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Po právní stránce posoudil první soud věc správně. Vývody odvolání nejsou s to, by zvrátily správný názor prvního soudu, jehož důvody jsou přesvědčivé. Pro názor ten mluví ještě to, že zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. na jiných místech (§ 1 čís. 13—14) uváděl první listopad 1918 jako konečný mezník nabytí vlastnictví, z čehož jest usuzovati, že i nový zákon, který byl vyvolán týmiž poměry, den ten ustanovil jako takový konečný mezník, poněvadž pro vytčení právě tohoto dne mluvily stejné důvody.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Uplatněný dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. není opodstatněn, sporná věc posouzena byla v odvolací stolici správně. Zákon ze dne 26. března 1925 čís. 48 sb. z. a n., mluvě v §u 31 čís. 3 o domech, které jsou od 1. listopadu 1918 ve vlastnictví sociálně pojišťovacího ústavu, má na mysli nepřetržité vlastnictví k takovému domu od 1. listopadu 1918 až do doby, v tomto řízení v úvahu přicházející. Takovým domem jest i dům, o který se v rozepři jedná, neboť je skutečně v nepřetržitém vlastnictví sociálně pojišťovacího ústavu od 1. listopadu 1918, proto se naň nevztahuje ochrana zákona o nájemcích. Okolnost, že je v nepřetržitém vlastnictví sociálně pojišťovacího ústavu ještě dále, je pro onen předpis docela bez významu, hlavně však nedá se z této okolnosti odvozovati, že se na řečený dům nevztahuje předpis §u 31 citovaného zákona. Dovolacími vývody nebylo tedy vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění napadeného rozsudku, dovolání je bezdůvodné.

Čís. 5272.

V tom, že žalobce v rozepři uznal splátku žalovaných a projevil ochotu, odpočítati ji od zažalované pohledávky, nelze spatřovati projev započítací. Bylo-li v rozsudečných důvodech, ač ve výroku rozsudečném se o tom nestala zmínka, vysvětleno, že rozsudečným výrokem nebylo odúznáno žalovaným právo domáhati se vrácení splátky, nabyli žalovaní pravoplatností onoho rozsudku nároku na vrácení splátky dle §u 1435 obč. zák. a mohou se touto okolností brániti žalobou dle §u 35 ex. ř. exekuci vedené pro onen peníz.

(Rozh. ze dne 15. září 1925, Rv II 576/25.)

Ve sporu Cg I 749/23 zažaloval Dr. B. proti manželům K-ovým palmární účet 50.351 Kč, od něhož odečetl 9.000 Kč, takže zažaloval celkem 41.351 Kč. Procesní soud prvé stolice přisoudil Dru B-ovi celkem 23.915 Kč 78 h, odpočítav jiné srážky, nikoliv však oněch 9.000 Kč. Rozsudek ten nabyl právní moci. Bylo zjištěno, že manželé K-ovi uplatili Dru B-ovi 9.000 Kč na přisouzenou pohledávku, pro niž Dr. B. vedl proti nim exekuci. Ve sporu, o nějž tu jde, a jímž se manželé K-ovi domáhali zrušení exekuce, šlo pouze o to, zda oněmi 9.000 Kč byl zaplacen zbytek vymáhané pohledávky, čili nic. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Důvody: Žalobou ve spise Cg I 749/23 zjištěno a žalovaný jako strana nepřísežně slyšen to přiznává, že jeho palmární účet dle přílohy A. žaloby činil 50.351 Kč 20 h, od toho odečetl splátky 9.000 Kč a domáhal se žalobou zaplacení zbytku 41.351 Kč 20 h plus 829 Kč, úhrnem 42.180 Kč 20 h. Přílohou A. žaloby (palmárním účtem) a rozsudkem ze dne 12. června 1924, č. j. Cg 749/23 zjištěno, že procesní soud upravil celý palmární účet Dra B-a, znějící na 50.351 Kč 20 h na 43.915 Kč 78 h, od tohoto odpočítal splátky 20.000 Kč, v nichž splátky 9.000 Kč nejsou zahrnuty a které vůbec neodpočítává, a přisoudil žalobci 23.915 Kč 78 h. Rozsudkem odvolacího soudu ze dne 4. října 1924 zjištěno, že splátky 9.000 Kč z přisouzené částky žalobci rovněž nebyly odečítány. Tím tedy zjištěno, že Dru B-ovi byl upraven soudem celý palmární účet, avšak z upraveného účtu splátky 9.000 soudem nebyly odečítány. Citovanými rozsudky zjištěno, že o splátkách 9.000 Kč vůbec nebylo rozhodováno. Spisem Cg I 749/23 zjištěno, že žalovaní ani nenamítali, že zaplatili již 9.000 Kč. V žalobní odpovědi uvedli, že zaplatili Dru B-ovi celkem 28.000 Kč, obnosy blíže neuvedli, ani důkazu o tom neuvedli, jest tedy toto tvrzení neurčité. Žalobce uvedl splátky 9.000 Kč na konci palmárního účtu a také v protokolu ze dne 3. března 1924 ve spise Cg I 749/23 se o nich zmiňuje slovy: »Na pohledávku zaplatila protistrana splátky v příloze uvedené.« Soud však o nich nejednal a nerozhodoval, jest proto námitka žalovaného, že o splátkách 9.000 Kč bylo již právoplatně rozhodnuto, vratkou. Námitka žalovaného, že nelze zálohu 9.000 Kč započítávati teprve dopisy ze dne 20. a 23. prosince 1924, poněvadž byla již odečítána před zažalováním palmárního účtu a poněvadž nejde o pohledávku vzájemnou, pokládal soud za neodůvodněnou Jest shora zjištěno, že Dr. B. odečítal 9.000 Kč od palmarního účtu, avšak tím, že soud upravil celý palmární účet a splátky 9.000 Kč neodečítal, bylo to pro žalobu věcně bezvýznamným a pohledávka manželů K-ových 9.000 Kč oproti pohledávce Dra B-a trvala dále a byla započtením uplatňována, jak zjištěno dopisy ze dne 20. a 23. prosince 1924, teprve 20. a 23. prosince 1924 proti zbytku exekučně vymáhané pohledávky Dra B-a, tedy pohledávky vzájemné. Konečně námitka žalovaného, že žalobcové neopírají žalobní nárok o skutečnosti vzniklé po exekučním titulu, jest vratkou. Započtení není způsobeno tím, že jsou tu dvě vzájemné pohledávky, nýbrž k započtení jest třeba jednání a započtení působí od té doby, kdy pohledávka věřitelova sejde se se vzájemnou pohledávkou dlužníka a strany projeví vůli tyto pohledávky vyrovnati. Tato vůle projevila se teprve dopisem ze dne 20. a 23. pro-

since 1924, od té doby počalo započtení působiti a proto skutečnost, o niž se opírá žalobní nárok, totiž započtení, vznikla až po exekučním titulu. Ježto žalovaný, jak zjištěno dopisem ze dne 23. prosince 1924, byl ke zrušení exekuce vyzván, jí nezrušil, ač celá pohledávka byla zaplacena, slušelo žalobě vyhověti. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Výsledky průvodního řízení je zjištěno, že podmínek §u 35 ex. ř. tu není. Neboť žaloby podle tohoto místa zákona lze opříti jen o skutečnosti nárok zrušující, které nastaly po vzniku exekučního titulu, jenž jest základem tomuto řízení, a záleží-li exekuční titul v soudním rozhodnutí, jest rozhodna doba, až do které dlužník mohl příslušných skutečností účinně užiti v předcházejícím řízení soudním. Podle zjištění prvého soudce — ze spisů Cg I 749/23 — odečetl žalovaný od pohledávky v dotyčném sporu zažalované spornou položku 9.000 Kč. Tím vzájemnou pohledávku žalobců již tehdy uznal a započetl. Jedná se proto o skutečnost, které bylo užito již ve sporném řízení Cg I 749/23. Soudy, onu rozepři rozhodující, nepřihlížely arciť, jak prvý soudce správně zjišťuje, při svém rozhodování k tomuto započtení, jež žalobce sám uplatňoval. Žalobci podali sice v onom sporu jako žalovaní odvolání, ve kterém si však stěžovali proti tomu, že na jejich vzájemnou pohledávku, žalobcem samým započtením odečtenou, nebyl brán zřetel. Při tomto stavu věci nebyla založena tím, že žalobci dodatečně dopisy ze dne 20. a 23. prosince 1924 prohlašovali, že svou vzájemnou pohledávku započítávají se zbytkem ponledávky žalovaného, exekucí vymáhané, skutečnost, která nastala po vzniku exekučního titulu.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Sporné věci nedostalo se v odvolacím rozsudku právního posouzení správného, podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací jest opodstatněn. Odvolací soud míní, že skutečnost, zrušující nárok žalovaného, vymáhaný exekucí, kterou dovolatelé položili za základ své žalobě podle §u 35 ex. ř., vznikla před exekučním titulem, poněvadž žalovaný, jak bylo zjištěno spisy Cg I 749/23, odečetl od pohledávky, v řečené rozepři zažalované, spornou položku 9.000 Kč a že tím již tehdy uznal a započetl vzájemnou pohledávku dovolatelů. Že tedy jde o skutečnost, které mohlo býti použito již ve sporném řízení Cg I 749/23, že sice soudy, tuto rozepři rozsuzující, nepřihlížely při svém rozhodování k tomuto započtení tehdejším žalobcem uplatňovanému, ale že dovolatelé si nestěžovali do toho, že na jejich vzájemnou pohledávku nebyl vzat zřetel. Že tedy za tohoto stavu nelze pohlížeti na okolnost, že dovolatelé dopisy ze dne 20. a 23. prosince 1924 prohlásili žalovanému, že svou vzájemnou pohledávku započítávají se zbytkem vymáhané pohledávky žalovaného, jako na skutečnost, exekuční titul zrušující, nastalou po vzniku exekučního titulu. Tento právní názor nelze sdíleti. Uvedl-li žalovaný v rozepři Cg I 749/23, že dovolatelé zaplatili na jeho palmární pohledávku, jejíž výše měla býti a také skutečně byla teprve v rozepři určena, 9.000 Kč, uznal tím pouze dovolateli vykonaný plat a projevil ochotu tento peníz odpočítati, v tom však nelze spatřovati započtení, pro které v tomto období nebylo nejpodstatnějšího předpokladu, totiž vzájemné pohledávky dovolatelů. Dovolatelé prostě platiti 9.000 Kč na palmární pohledávku žalovaného, kterou neuznávali pouze ohledně její výše a přiměřenosti. Další otázkou jest, zda se právní moc rozsudků rozepře Cg I 749/23 vztahuje podle §u 411 c. ř. s. také na oněch 9.000 Kč dovolateli zaplacených a žalovaným jako placení přijatých. Podle §u 417 čís. 3 c. ř. s. může pouze rozsudečný výrok nabýti právní moci, nikoli však rozsudečné důvody, jmenovitě nikoli v těchto učiněná, byť i třeba právotvorná zjištění. Není-li v rozsudečném výroku rozhodnuto o nějaké části nároku nebo vzájemného nároku, a není-li tato vada napravena způsobem v §u 423 c. ř. s. uvedeným, nebo v opravných stolicích, vztahuje se právní moc rozsudku pouze na výslovně rozsouzenou část žalobní pohledávky. Ovšem rozsudečný výrok nemůže býti opraven rozsudečnými důvody, přece však může býti důvodů použito ku správnému výkladu rozsudečného výroku. Tomu je tak v tomto případě, v němž rozsudečné důvody podávají spolehlivý a bezpečný výklad, že rozsudečný výrok nevzal zřetele na to, co tehdejší žalobce sám udával, že totiž dovolatelé zaplatili mu již před vznikem exekučního titulu na jeho palmární pohledávku 9.000 Kč. Rozsudečné důvody vysvětlují v tomto případě spolehlivě, že rozsudečným výrokem nebylo dovolatelům oduznáno, že na palmární pohledávku zaplatili již 9.000 Kč. Proto dovolatelé pravoplatností onoho rozsudku nabyli proti žalovanému nároku podle §u 1435 obč. zák., aby jim jako pravý dluh zaplacených 9.000 Kč bylo vráceno, poněvadž tím okamžikem přestal právní důvod, aby je dále podržel. Tento nárok vzešel dovolatelům teprve po vzniku exekučního titulu, neboť, dokud rozsudek nenabyl právní moci, měly obě strany ustavičně ještě možnost, aby pochybení rozhodujících soudů bylo opravným prostředkem napraveno. Dovolatelé mohli se zajisté nadíti od žalovaného jako osoby práva znalé a stavovských povinností dbalé, že nebude těžiti z pochybení soudu a že vezme, jako bylo jeho povinností, zřetel na to, že mu dovolatelé zaplatili na jeho palmární pohledávky 9.000 Kč. Žalovaný však tohoto placení nedbal, neodpočetl od přisouzeného mu peníze oněch 9.000 Kč, nevzal zřetele ani na započítací dopisy dovolatelů ze dne 20. a 23. prosince 1924, pokračoval v exekuci i když byla zaplacena celá jeho pohledávka až na sporný zbytek 9.000 Kč, čímž projevil zřetelně, že změnil v žalobě projevenou vůli odpočítati přijatých a podržených 9.000 Kč z přisouzené mu pohledávky palmární. Tím jest odůvodněna žaloba dovolatelů podle §u 35 ex. ř.

Čís. 5273.

Obsahuje-li slovní část ochranné známky soubor slov, tvořících ve své souvislosti znění firmy, jejíž užívání bylo zakázáno, jest rejstříkový soud oprávněn zakročiti ve smyslu čl. 26 obch. zák. a netrpěti užívání oněch slov jako firmy ani na zboží, ani na jeho obalu.

(Rozh. ze dne 16. září 1925, R I 467/25.)

Ku stížnosti veřejné obchodní společnosti »Santosa, výroba lučebních a výživných přípravků Fr. Maršner«, na akciovou společnost »První česká akciová společnost továren na orientálské cukrovinky a čokoládu na Král. Vinohradech, dříve A. Maršner«, uložil rejstříkový soud posléz zmíněné akciové společnosti dle čl. 26 obch. zák. a §u 12 uv. zák. k obch. zák. pokutu 300 Kč pro neoprávněné užívání slov »Orion« a »Orion Maršner A. S.« a v podobném označení — a zakázal jmenované akciové společnosti další užívání těchto slov pod pokutou. Důvody: Veřejná obchodní společnost »Santosa, výroba lučebních a výživných přípravků Fr. Maršner« oznámila podáním ze dne 13. prosince 1924 a ze dne 31. prosince 1924, že akciová společnost: »První česká akciová společnost továren na orientálské cukrovinky a čokoládu, dříve A. Maršner« užívá dále firmy jí nepříslušející »Orion Maršner Praha A. S.«, majíc ji na svých budovách, obalech zboží, užívajíc jí při inserci v časopisech, na obchodních autech a p. Na doklad předložila obálky časopisů »průmysl potravinářský« ze dne 3. prosince a 18. prosince 1924 a obaly koupeného zboží po výmazu uvedené závadné firmy. Akciová společnost při výslechu o těchto stížnostech udala, že usnesení obchodního soudu ze dne 21. listopadu 1924, jímž byla vymazána firma »Orion« Maršner Praha A. S. »První české továrny na orientálské cukrovinky a čokoládu« a zapsána stará firma, — bylo jí doručeno k rukám právního zástupce 29. listopadu 1924, že zástupce to společnosti ihned oznámil s vyzváním, aby se dle toho zařídila, že však společnost byla tím překvapena a při rozsahu závodu nemohla ihned všude závadnou firmu odstraniti, ale učinila opatření, aby se tak stalo. V písemném vyjádření, pokud jde o inserci, udala společnost, že inserce byla vždy předem na delší čas objednána, že obálky zmíněného časopisu byly předem natisknuty a nelze tedy zabrániti, aby snad i v pozdějším čísle se nevyskytl inserát se starou firmou. Společnost však doznala, že na provozovně má označení »Orion« a pod ním starou nezávadnou firmu, rovněž doznala, že na vozidlech jsou dále slova »Orion Maršner« se zněním staré firmy a že uvádí do obchodu výrobky označené slovy »Orion Maršner« dle dokladů stěžovatelkou předložených a namítá, že tyto slovní a obrázkové známky »Orion Maršner«, ... »Orion Maršner A. S. Prague« L. T. D. Prague má chráněny. Jest tudíž zjištěno, že, ač rozhodnutím nejvyššího soudu byla za nepřípustnou uznána firma obsahující slova »Orion Maršner Praha A. S.« atd., užívá akciová společnost těchto slov dále a to buď jen slova »Orion« ve spojení se starou firmou, nebo »Orion Maršner« s dalšími dodatky »Praha A. S.«, »S. A. Prague«, »L. T. D. Prague« atd., čímž jedná proti předpisu čl. 26 odstavec druhý obch. zák., neboť užívá firmy, jí nepříslušející, k označení svého závodu pokud se týče jeho výrobků. Jest nerozhodno, že má chráněny slovní známky dle předložených osvědčení, neboť užívání těchto slov, obsažených v zakázané firmě, jest nepřípustno a to proto, že slovo »Orion« samo o sobě není chráněno, nýbrž jen ve spojení se slovem »Maršner« atd., a, i kdyby bylo chráněno samo, není dovoleno užívati ho k označení závodu, ježto je obsaženo v zakázané firmě, ani ve spojitosti se starou firmou a rovněž nesmí býti užíváno z týchž důvodů slov »Orion Maršner«, ježto nebylo prokázáno, že byla státní správou schválena změna staré firmy v tomto směru. Jest tudíž nepřípustno, by uvedených slovních známek, obsažených v zakázané firmě, bylo užíváno jak samotných, tak ve spojení se starou firmou; doznané užívání jich porušuje zákaz užívání nepříslušné firmy a bylo proto rozhodnouti jak shora uvedeno. Rekursní soud vyhověl rekursu akciové společnosti potud, že zrušil usnesení prvého soudu, pokud jím bylo stěžovatelce pod pokutou zakázáno užívání slova Orion a změnil je, pokud jím byla stěžovatelce uložena pokuta 300 Kč pro užívání nepříslušející firmy »Orion Maršner A. S.«, jinak že bude proti ní pro každý jednotlivý zjištěný případ nastoupeno pokutami; jinak rekursu nevyhověl. Důvody: Pokud jde o užívání slova »Orion«, jest osvědčením Obchodní a živnostenské komory v Praze ze dne 2. ledna 1924 prokázáno, že stěžovatelka toto slovo pro sebe chráněno má jako slovní známku dle zákona ze dne 6. ledna 1890, čís. 19, zák. ze dne 30. června 1895, čís. 108 ř. zák., 17. března 1913, čís. 65 ř. zák. a ze dne 24. června 1919, čís. 471 sb. z. a n. V základě toho jest stěžovatelka oprávněna tuto slovní známku užívati k označení svého zboží, ovšem ale tak, aby slovo to nebylo ve spojitosti s firemním zněním a nečinilo s ním jeden celek. Pokud tedy jde o pouhé užívání slova »Orion« samotného, nelze užívání to stěžovatelce zabraňovati a když prvý soud napadeným usnesením pokutoval stěžovatelku pro používání pouhého slova »Orion«, překročil meze své působnosti, poněvadž v tomto případě nejde o užívání nepříslušící firmy a nemůže proto soud zakročiti dle čl. 26 obch. zákona. V tomto směru jest tedy stížnost oprávněna a bylo jí vyhověno tak, jak shora uvedeno. Jinak má se ale věc pokud jde o označení »Orion Maršner A. S.« Jde tu dle celého způsobu tohoto označení o znění firemní, jak také prvý soud v napadeném usnesení dovodil, kteréžto firemní označení však stěžovatelce nepřísluší, a jest proto zákaz užívání takového nepříslušného označení odůvodněn. V tom směru nemůže stěžovatelku chrániti ani to, že má označení »Orion Maršner A. S.« chráněno, neboť tím by se jenom obcházely předpisy o firmách platné, což ovšem nelze pokládati za přípustné. Není však možno souhlasiti s prvým soudem, pokud napadeným usnesením uložil ihned stěžovatelce pro používání tohoto nepříslušného znění firemního pokutu 300 Kč, neboť řízení ve věcech firemních ovládáno jest dle §u 15 úv. zák. k obch. zák. zásadami řízení nesporného a tu dle §u 19 cit. zák. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. lze donucovacími prostředky proti stranám nastupovati tehdy, když ony neuposlechnou příkazů jim soudem daným. Z toho následuje, že soud rejstříkový měl stěžovatelce nejprve zakázati používání nepříslušné firmy a pak teprve, kdyby příkazu tomu nevyhověla, pokutami proti ní nastoupiti. Pokud tedy stěžovatelka pokládá se stíženou tím, že jí hned při prvém případu uložena byla pokuta, dlužno jí přisvědčiti a bylo proto její stížnosti vyhověno tak jak shora uvedeno. Jinak však stížnosti vyhověno nebylo, poněvadž zákaz používání nepříslušné firmy jest odůvodněn.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu akciové společnosti.

Důvody:

Rekurentka stěžuje si do usnesení rekursního soudu, pokud v souhlase se soudem rejstříkovým rozšiřuje zákaz používání slov »Orion Maršner Praha A. S.« neb »Orion Maršner Prague S. A.« a »Orion Maršner Prague Ltd.« i na obalu zboží, pro něž má stěžovatelka slova tato ve sdružených (slovních a obrazových) známkách pro své výrobky chráněna, jak vykázala vysvědčeními obchodní a živnostenské komory v Praze. Jde tedy o otázku, zda působí zákaz užívání firmy, o jejíž protokolaci se obchodník ucházel a jež mu právoplatně byla odepřena, také na označování obalů zboží touto firmou, když má plné její znění chráněno jako slovní část sdružené ochranné známky, a zda může tudíž rejstříkový soud zakročiti ve smyslu čl. 26 obch. zák. K otázce této jest přisvědčiti. Účelem a smyslem přísného práva firemního tak, jak se jeví v ustanoveních článků 15 až 27 obch. zák. jest nejen ochrana individuality obchodníkovy a jeho obchodních zájmů, nýbrž i ochrana široké veřejnosti. S tímto účelem bylo by naprosto neslučitelným, by záruky, jichž firemní právo poskytuje, mohly býti mařeny tím, že by obchodník, jemuž bylo zakázáno užívání určité firmy jako odporující zákonu, přes to firmy této, byť i v obmezené míře, pod rouškou ochranné známky dále užíval. Soudům ovšem nepřináleží, by zkoumaly, jak dalece neb zda vůbec ta ktera zvolená ochranná známka hodí se k registraci (§§ 3, 10, 11 zákona ze dne 6. ledna 1890, čís. 19 ř. zák., § 1 zák. ze dne 30. července 1895, čís. 108 ř. zák., čl. I. a II. zákona ze dne 17. března 1913, čís. 65 ř. zák.) a nemohou také užívání nabyté ochranné známky zakázati. Tím však není jim odňato právo a povinnost, by bděly nad přesným zachováváním předpisů firemních. Jestliže si tedy zvolil obchodník jako slovní část ochranné známky soubor slov, tvořících ve své souvislosti znění firmy, jejíž užívání mu bylo zakázáno, musí nésti také důsledky, totiž, že mu užívání oněch slov jako firmy nebude trpěno ani na zboží, ani na jeho obalu. Opatřením tím nesmí býti ovšem zasaženo v jeho právo k označení zboží a jeho obalu chráněnou slovní známkou, třebaže tato zněla stejně jako nedovolená firma, pokud této známky bylo použito způsobem, z něhož patrně a nade vši pochybnost jest zřejmo, že jde o ochrannou známku a ne o zakázanou firmu (označi-li na př. onen soubor slov výslovně jako ochrannou známku). Toho v tomto případě není. Nelze také přehlédnouti, že vyžadovala obchodní slušnost, by stěžovatelka, když jí nebylo povoleno užívání firmy »Orion Maršner Praha A. S.«, sama se postarala o výmaz (změnu) stejně znějící ochranné známky, neb aspoň aby jí přestala užívati a tím zabránila možnému klamání veřejnosti tuzemské i cizozemské. K poukazu rekurentky na rozhodnutí Nejvyššího soudu čís. 2105 sb. n. s. stačí uvésti, že Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí k odchylným názorům nižších soudů v otázce, o niž jde, nezaujal vůbec stanoviska, poněvadž proň byla rázu podružného, a rozhodnutí jeho týkalo se jen otázky přípustnosti rekursu, podaného finanční prokuraturou.

Čís. 5274.

Inventář pozůstalosti dlužno zříditi i tehdy, nebylo-li dosud rozhodnuto ve sporu, na který byli přihlášení dědicové dle §u 125 nesp. říz. poukázáni, pakli některý z dědiců se přihlásil k pozůstalosti s dobrodiním inventáře nebo zažádal o sepis inventury.

Námitka, že holografní závěť není psána celá touže rukou, není námitkou »zevní vady« závěti, není-li to z listiny samé na prvý pohled zřejmo.

(Rozh. ze dne 16. září 1925, R I 725/25.)

K pozůstalosti po Emilii M-ové přihlásila se universální dědička z písemné závěti bezpodmínečně a dědicové ze zákona podmínečně. Pozůstalostní soud poukázal dědice ze zákona na pořad práva a zamítl pro tentokráte návrh opatrovníka jednoho ze zákonných dědiců, by byl zřízen inventář. Rekursní soud potvrdil napadené usnesení, pokud jím byli poukázáni dědicové ze zákona na pořad práva, zrušil je však, pokud jím byl zamítnut návrh na zřízení inventáře a uložil prvému soudu, by zřídil bez odkladu inventář.

Nejvyšší soud nevyhověl ani dovolacímu rekursu dědičky ze závěti, ani dovolacímu rekursu dědiců ze zákona.

Důvody:

Po stránce formální jest ovšem výrok rozhodnutí rekursního soudu, jímž bylo nařízeno bezodkladné sepsání inventáře, změnou usnesení pozůstalostního soudu, jenž návrh na zřízení inventáře pro tentokráte zamítl, nikoli jeho zrušením. Avšak dovolací rekurs dědičky, kteráž se k pozůstalosti přihlásila ze závěti, není z věcných důvodů opodstatněn. Inventář pozůstalosti nutno zříditi i tehdy, nebylo-li posud rozhodnuto ve sporu, na kterýž byly strany dle §u 125 nesp. říz. poukázány, když některý z dědiců přihlásil se k pozůstalosti s dobrodiním inventáře, nebo zažádal o sepis inventury, jak se stalo i v tomto případě (§ 92 nesp. říz., § 802 a 807 obč. zák.). Zákon neustanovuje sice určité lhůty pro sepsání inventáře, ale zdůrazňuje, že se tak má státi za nejdříve (§ 802 obč. zák.), by nebyl zmařen účel, kterýž zřizování inventury má (§ 97 nesp. říz.), neboť čím delší doba uplynula od úmrtí zůstavitelova, tím obtížněji lze tohoto účelu dosáhnouti. Není překážkou a nemění ničeho na tom okolnost, že dlužno teprve pořadem práva o tom rozhodnouti, zdali jsou k pozůstalosti povoláni dědici ze zákona, či dědička, která se přihlásila ze závěti bezpodmínečně. Též dědicové ze zákona, jichž podmínečnou přihlášku k pozůstalosti byl soud dle §u 125 nesp. říz. povinen přijati, jsou účastníky k takové přihlášce oprávněnými a mimo to pozůstalostní soud i z úřední povinnosti má přikročiti ke zřízení inventáře, poněvadž jeden ze zákonných dědiců jest pod soudní ochranou. Otázka výloh inventury nemůže zde býti rozhodující, zvláště když nebylo posud vyřknuto, kdo je má hraditi (srv. rozh. čís. 1870 sb. n. s.).

Není však ani odůvodněn dovolací rekurs dědiců ze zákona, podaný s hlediska zřejmé protizákonnosti a rozporu se spisy (§ 16 nesp. říz.) do té části usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení prvého soudu, že dědicové, kteří ze zákona podali podmíněnou přihlášku k pozůstalosti, odkazují se se svými dědickými právy na pořad žaloby.

Správně uvádí sám rekurs, že nestačí pouhé popření pravosti poslední vůle bez osvědčení odporu, by ve sporu dědickém mohla býti přikázána úloha žalobce dědici ze závěti. Znova se tvrdí v dovolacím rekursu, že listina, z níž dědička ze závěti odvozuje své právo, vykazuje nedostatek patřičné formy holografního testamentu dle §u 578 obč. zák., poněvadž není psána celá touže rukou. Ale z listiny samé, jak již uvedl správně rekursní soud, není to na první pohled zřejmo a sami stěžovatelé praví dále, že více než tvrditi tuto okolnost nebylo jim možno. Postačuje, když listina svým zevnějškem nevzbuzuje objektivně odůvodněné pochybnosti o správnosti formy a své pravosti. Dáti znalcem z moci úřední dotyčnou listinu prohlédnouti a zjistiti, zda tvrzené okolnosti jsou správné čili nic, znamenalo by prováděti již v nesporném řízení důkaz o její platnosti, což však nelze připustiti, poněvadž jest to ponecháno řádnému sporu. Jelikož tedy dědicové ze zákona opírají svůj nárok k pozůstalosti o slabší důvod, byla jim správně přikázána úloha žalobců v příštím sporu o dědické právo.

Čís. 5275.

Úprava označení místa ve firmě v menšinovém jazyku dle nového názvosloví měst, obcí a osad v Československé republice (zákon ze dne 14. dubna 1920, čís. 266 sb. z. a n.). Jsou-li v úředním seznamu míst úřední názvy v jazyku státním i menšinovém, jest soud i úřad povinen provésti změnu podle názvů v obou jazycích.

(Rozh. ze dne 16. září 1925, R I 751/25.)

Rejstříkový soud vyzval společenstvo v Kamenickém Šenově, by pozměnilo ve firmě sídlo firmy ze Steinschönau na úředně stanovený název Stein-Schönau. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Napadené usnesení hoví předpisům §u 4 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 266 sb. z. a n. a čl. 3 vládního nařízení ze dne 25. srpna 1921, čís. 324 sb. z. a n., v jichž smyslu ve veřejných knihách a záznamech vyznačena býti má z úřední povinnosti změna úředních názvů měst a obcí. Tato ustanovení platí dle výnosu ministerstva spravedlnosti ze dne 8. března 1925, čís. 1784, čís. 10 věstníku též pro rejstřík obchodní a společenstevní. Poněvadž pak do znění firmy rekurentky pojato jest jméno Kamenický Šenov v německém znění »Steinschönau«, právem soud rejstříkový vybídl rekurentku napadeným usnesením, aby se vyjádřila, zda nový způsob psaní onoho jména místa béře na vědomí či jiné znění firmy opověděti chce.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Zákonem ze dne 14. dubna 1920, čís. 266 sb. z. a n. bylo uloženo ministru vnitra, by, vyslechna odborný poradní sbor a přihlédna k zájmům veřejným, ustanovil pro každé město, obec a osadu úřední jméno, pokud se týče jeho změny (§ 1). Zároveň byl ministr vnitra zmocněn, by prováděl revisi názvosloví měst, obcí a osad v Československé republice (§ 6). Tvto úřední názvy míst vedou se v patrnosti ve zvláštní matrice při ministerstvu vnitra, jež na základě matriky vydá úřední seznam míst v republice Československé (§ 3). Pro Čechy byl vydán tento úřední seznam pod názvem »Statistický lexikon obcí v Čechách«, a výnosem ministerstva vnitra ze dne 23. června 1923, čís. 43.354 ustanoveny názvy obcí v něm uvedených za názvy úřední. Podle §u 1 prováděcího nařízení vlády republiky Československé ze dne 25. srpna 1921, čís. 324 sb. z. a n. ustanoví ministr vnitra úřední jméno, které si vytvořil jazyk československý. Čl. 2. tohoto nařízení však připouští, aby pro města, obce a osady, v nichž obývá alespoň 20% státních občanů menšinového jazyka, jakož i u měst, obcí a osad, pro něž si nevytvořil jazyk československý zvláštního názvu, stanoven byl za dalších podmínek za úřední název také onen, který vytvořil jazyk národní menšiny. Je-li pro některé město, obec neb osadu ustanoven za úřední název též název, který vytvořil jazyk národní menšiny, jsou soudy a úřady jakož i strany ve styku s nimi povinny, užívati úředního názvu v jazyku, v němž jest sepsán ostatní text (čl. 3 (3) prov. nař.). Z toho vyplývá, že úředním názvem jest především název v jazyku československém a vedle toho může jím býti též název v jazyku národní menšiny. Kde tedy v úředním seznamu míst (statistický lexikon) jsou úřední názvy v obou jazycích, jsou soudy i úřady povinny provésti změnu podle obou těchto názvů. (Viz výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 26. září 1924, čís. 38.893, čís. 35 Věstníku z roku 1924, čís. 9). Dle čl. 3 prováděcího nařízení bylo přikázáno soudům a příslušným úřadům, by změnu dosavadního úředního názvu místa a obce z úřední povinnosti provedly ve veřejných knihách a záznamech, k nimž jest řaditi také rejstřík obchodní a společenstevní (výnos min. sprav. ze dne 8. března 1925, čís. 1784, čís. 10 věstníku z roku 1925, čís. 4). Ve Statistickém lexiku obcí v Čechách jest vyznačen úřední název Kamenického Šenova v jazyku národní menšiny Stein-Schönau. Bylo-li tedy rejstříkovým soudem učiněno opatření ve smyslu vytčených předpisů, jmenovitě posléz citovaného výnosu ministerstva spravedlnosti a schválil-li rekursní soud tento postup, nelze napadené usnesení pokládati vůbec za zákonu odporující. Názor rekurujícího družstva, že slovo »Steinschönau« jako součástka firmy nemůže býti předpisy oněmi dotčeno, neobstojí. Firma zní: »Spar- und Vorschussverein Steinschönau, registrierte Genossenschaft mit beschränkter Haftung«. Slovo »Steinschönau« není tedy ničím jiným, než označením sídla spolku, tak jako kdyby firma zněla »Spar- und Vorschussverein in Steinschönau . . .«. Ale i kdyby se slovo Steinschönau považovalo za dodatek k firmě, sloužící bližšímu označení podniku ve smyslu právě vytčeném, musil by dodatek ten, vyjadřující obsahově jméno místa, již dle zásady, že firma musí býti pravdivou, odpovídati skutečnosti, t. j. krýti se s úředním jeho názvem. Proč k uvedené změně došlo a zda je historickým vývojem odůvodněna, nespadá již v rámec úvahy soudu.

Čís. 5276.

Ku povolení prozatimního opatření ku zajištění peněžité pohledávky proti cizinci stačí, že by exekuce musela jinak býti prováděna v cizo-

zemském státě, s nímž Československá republika nemá dosud smlouvy o vzájemnosti.

(Rozh. ze dne 16. září 1925, R I 757/25.)

Soud prvé stolice povolil ku zajištění peněžité pohledávky tuzemské banky prozatimní opatření proti bulharské firmě. Rekursní soud zamítl návrh na povolení prozatimního opatření. Důvody: Na rozdíl od předpisu odstavce prvého §u 381 ex. ř., dle něhož stačí k povolení prozatimního opatření objektivní ohrožení, a může zejména ku vynucení jiných nároků, než peněžitých povoleno býti prozatimní opatření, kdyby musel rozsudek vykonán býti v cizině, vyžaduje § 379 ex. ř., aby tu bylo ohrožení subjektivní, totiž ohrožení nároku navrhovatelova určitou činností, pokud se týče určitým jednáním odpůrce, jež by pravděpodobně mohla dobytí pohledávky navrhovatelovy podstatně ztížiti nebo zmařiti, pokud se týče, by činnost ta, pokud se týče jednání to bylo způsobilé zhoršiti (zmenšiti) majetkový stav dlužníkův vzhledem na poměr jeho k navrhovateli; při tom nečiní § 379 ex. ř. rozdílu, zda jde o tuzemce, či cizozemce. Že žalovaná strana podobnou činnost nebo jednání předsevzala, žalující strana v návrhu neuvádí. Okolnosti, že žalovaná má sídlo v cizině — v Bulharsku, — že tam jsou politické poměry neurovnané, podání žaloby v Bulharsku jimi znemožněno, rozsudek musel by býti vykonán v cizině a vykonatelnost jeho v Bulharsku není zaručena, jsou pro povolení prozatimního opatření dle §u 379 ex. ř. nerozhodny, jak jasně plyne z porovnání podmínek prozatimního opatření dle §u 379 a 381 ex. ř.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Pro posouzení věci po stránce právní rozhodna jest skutečnost, že dlužníkem jest firma, mající své sídlo v Bulharsku, s kterýmž státem nemá Čsl. republika ještě ani smlouvy o vzájemnosti. Nejvyšší soud vyložil již v rozhodnutí svém čís. 4092 sb. n. s. své hledisko v případě, že odpůrce jest cizincem. S tohoto hlediska posuzuje i tento případ. Bylo proto vyhověti dovolacímu rekursu a obnoviti usnesení soudu prvé stolice, nevyhovující odporu a ponechávající v platnosti povolené prozatimné opatření.

Čís. 5277.

Ke schůzi obecního výboru v Čechách jest pozvati všechny jeho členy, kteří se mohou dostaviti, nikoliv však i ty, kdož jsou trvale nepřítomni (konají válečnou službu).

Nezachování třídenní lhůty mezi obesláním členů výboru a schůzí výboru není samo o sobě důvodem neplatnosti usnesení. Rovněž nem důvodem neplatnosti, že na obsílce jako pořad jednání byl uveden úpis válečné půjčky a nikoliv ujednání zápůjčky za účelem úpisu, o což vlastně šlo.

Okolnost, že nebyli před usnesením obecního výboru zvoleni náhradníci za členy trvale nepřítomné a že ke schůzi byli pozváni a súčastnili se hlasování přebyteční náhradníci, nepůsobí sama o sobě neplatnost usnesení, nýbrž musilo by býti prokázáno, že by nebylo došlo k usnesení obecního výboru v témž smyslu, jak se skutečně stalo, kdyby byli bývali včas zvoleni náhradníci za členy trvale nepřítomné anebo kdyby přebyteční náhradníci se nebyli súčastnili jednání a hlasování.

(Rozh. ze dne 16. září 1925, Rv I 914/25.)

Žalobě banky proti obci o zaplacení zápůjčky poskytnuté obci za účelem úpisu válečné půjčky bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

Důvodů:

Neoprávněny jsou výtky proti platnosti usnesení zastupitelstva (tehdy výboru) žalované obce ze dne 12. května 1916. V tomto směru trvá dovolací soud na svém rozhodnutí čís. pres. 865/24 (čís. sb. 4321), na něž poukazuje ostatně i dovolatelka. Nižší soudy zkoumaly správně platnost onoho usnesení, již žalovaná obec popřela, neshledaly však důvody neplatnosti uvedené žalovanou stranou tak závažnými, by uznaly usnesení ono neplatným. Šlo předně o zjištění, zda zachovány byly donucovací předpisy obec. zřízení, po případě zda nezachování jiných předpisů přivodilo neplatnost onoho usnesení. I v tomto směru byla věc posouzena správně po právní stránce. Co do řešení této otázky, jest úplně souhlasiti s nižšími soudy, že předpis §u 42 obecn. zříz. nelze vyložiti tak formalisticky, by bylo nutno pozvati k sezení členy, o nichž jest jisto, že meškají ve válečné službě mimo obec, tak že se nemohou dostaviti k sezení naprosto, bezvýhradně. Zákonodárci šlo o to, by pozváni byli všichni členové, kteří se mohou dostaviti, by z nich nebyl nikdo vynechán, ať v čase obsílky dí ve svém bytě, čili nic. Ale vždy musí býti počítáno s možností, že se může dostaviti, i když obsílka bude sdělena členům jeho domácnosti. Kde je však zjištěna naprostá nemožnost účasti při sezení, jak tomu bylo ve válce u osob, jež nastoupily vojenskou službu mimo své bydliště a nebyly ještě propuštěny domů, nemůže nepozvání jich míti právní účin předpokládaný za jiných okolností. Dovolatelka přichází ostatně do rozporu sama s sebou, neboť v dalších vývodech rozeznává nepřítomnost trvalou a dočasnou. V tomto případě šlo nesporně o nepřítomnost trvalou, což postačí k správnému posouzení věci. Nezáleží proto na tom, že ke schůzi nebyli pozváni tři členové výboru, meškající mimo obec ve válce, jak bylo zjištěno doznáním žalované samotné. Ani další výtky nejsou oprávněny. Že nezachování třídenní lhůty mezi obesláním a sezením nepůsobí neplatnost usnesení, uznal nejvyšší soud již opětně v podobných případech. Totéž platí o skutečnosti, že jako bod jednání byl na obsílce uveden úpis válečné půjčky a nikoli sjednání zažalované zápůjčky. Na rozpor ten bylo sice poukázáno v rozhodnutí Rv II 464/23, citovaném dovolatelkou, ne však jako na důvod neplatnosti, nýbrž jako na skutečnost, jež mimo

jiné vadila tomu, by mohl býti pokládán za napravený nedostatek záležející v tom, že členové nebyli řádně pozváni. Sama pro sebe však skutečnost tato nemůže přivoditi neplatnost usnesení již proto, že bylo jistě známo všem členům výboru, že úpis válečné půjčky nemůže se státi bez současného sjednání zápůjčky. Skutečnosti, že nebyli před usnesením zvoleni náhradníci za členy trvale nepřítomné, a že k schůzi byli pozváni a účastnili se hlasování přebyteční náhradníci, nepůsobí podle zákonného předpisu neplatnost usnesení. Zákon sám nestihá tyto skutečnosti tak dalece, by prohlásil usnesení neplatným, jakmile nastaly. Bylo by proto třeba dalších okolností, t. j. žalovaná strana musila by prokázati, že by nebylo došlo k usnesení v témže smyslu, kdyby bylo došlo v čas k náhradní volbě za členy trvale nepřítomné, anebo kdyby přebytečných pět náhradníků nebylo se účastnilo jednání a usnášení se. To platí ostatně i o okolnostech shora namítaných. Že došlo skutečně k usnesení o sjednání zápůjčky se žalobkyní, t. j. její právní předchůdkyní, bylo zjištěno nižšími soudy bezvadně již na základě protokolu o jednání.

Čís. 5278.

Fakturní doložky mimo případ §u 88, odstavec druhý, j. n. nelze pokládati sice obecně za závazné již proto, že druhá strana nečinila proti nim námitek, lze však je po případě pokládati za závazné vzhledem ku zvláštním okolnostem případu. Byla-li na faktuře razítkem vyznačena doložka o odškodném za používání obalu zboží, jest vzhledem k okolnostem případu spatřovati v kupitelově mlčení souhlas s doložkou. Odškodné jest tu smluvní pokutou.

I dle obchodního práva lze smluvní pokutu zmírniti.

Při zmírnění smluvní pokuty nelze nechati nepovšimnutým, že jde o prodlení i na druhé straně a že odklad trval tak dlouhou dobu, že smluvní pokuta pozbyla vlastně povahy trestu a jest v pravdě již jen odškodněním.

(Rozh. ze dne 16. září 1925, Rv I 1070/25.)

Žalující firma domáhala se na žalované firmě zaplacení 1506 Kč jakožto půjčovného z jednoho sudu za dobu od 27. října 1919 do 12. prosince 1923, opírajíc se o doložku ve faktuře, že ze sudů, které nebudou do jednoho měsíce vráceny, jest platiti denně 1 Kč. Procesní soud prvé stolice považoval úplatu za smluvní pokutu a přisoudil ji vzhledem k §u 1489 obč. zák. pouze za poslední tři léta před podáním žaloby (7. května 1924). Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyně, k odvolání žalované přisoudil žalobkyni pouze 50 h denně.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

S odvolacím soudem nelze souhlasiti v tom, že doložka o odškodném 1 Kč za den, vytištěná razítkem na faktuře, žalovanou firmu nezavazovala, a jest naopak přisvědčiti opačnému názoru soudu první stolice. Odvolacímu soudu bylo by jen potud přisvědčiti, že fakturní doložky mimo případ §u 88 j. n. nelze považovati obecně za závazné již proto, že druhá strana proti nim námitek nečinila; nelze však také mimo tento případ jim odpírati závaznost vůbec a dlužno vůbec otázku pro každý jednotlivý případ zkoumati dle jeho zvláštních okolností. V obchodě, kde se zpravidla jedná rychle, krátce a úsečně, kde se neujednávají smlouvy široce do všech podrobností a nepíšou o nich zevrubné listiny, kde naopak strany obmezují se na ujednání o podstatných částech a vedlejší podřadné, se smlouvou však nutně související podmínky ponechávají úpravě dle běžných zvyklostí, mají tyto doložky nepopiratelný účel pro přesnější určení smlouvy v těchto podřadnějších podrobnostech a dlužno je pokládati za závazné potud, pokud dle významu a důležitosti doložky a ostatních okolností smlouvy jest důvodně za to míti, že druhá strana proti nim odpor nevznesla jen proto, že jim odporovati nechtěla a je takto uznala. O fakturní doložce, o niž ve sporu jde, platí tento úsudek v plné míře, neboť doložka tato zakládá se jednak na vládním nařízení ze dne 14. července 1919, čís. 384 sb. z. a n., jímž takové přirážky a vedlejší poplatky byly stanovením maximálních sazeb upraveny, takže žalovaná firma, nechtěla-li se těmto od ní žádaným úředním přirážkám a vedlejším platům podrobiti, byla by se musila nutně proti tomu ohraditi a levnější sazby pro sebe žádati, jednak byly mezi stranami již dříve obchody dle téže doložky uzavírány a odškodné za nevrácení sudů dle ní placeno. Že na faktuře byla i jiná (tištěná) doložka této odporující, nepadá na váhu, ježto žalovaná strana při rozumném zkoumání obsahu faktury nutně seznati musila, že jde o tiskopis ze starších dob a že se doložka ta dle svých sazeb na poměry v době uzavření obchodu ani nehodí; ostatně již z toho, že tato první doložka byla na faktuře razítkem přitištěna, musilo býti žalované straně zjevno, že pro ni jen tato doložka má platiti. Dle toho lze tedy míti za nepochybné, že žalovaná firma byla povinna — jak v doložce jest vytčeno — platiti za sud, nebyl-li do měsíce vrácen, odškodné 1 Kč denně, a soud první stolice posuzuje tento plat správně jako smluvní pokutu dle §u 1336 obč. zák. pokud se týče dle čl. 284 obch. zák. Přes to však neshledává Nejvyšší soud dovolání oprávněným ani v tom směru, aby dovolatelce přiřčeno býti mohlo odškodnění v tom rozsahu, jak rozhodl soud první stolice. Tento soud přiřkl žalobkyni odškodné, pokud nebylo promlčeno, v plné výši ujednané smluvní pokuty, maje za to, že pokuta ta, ježto jde o obchod, nepodléhá dle čl. 284 obch. zák. soudcovskému zmírnění. S náhledem tímto souhlasiti nelze a starší i novější judikatura připouští ve smyslu §u 1336 obč. zák., nedotčeného čl. 284 obch. zák., zmírnění smluvní pokuty i při obchodech a toto stanovisko zaujímá ve svých rozhodnutích i Nejvyšší soud (srv. rozhodnutí čís. 1975 sb. n. s.). Vzhledem na okolnosti případu pokládá Nejvyšší soud zmírnění smluvní pokuty právně plně důvodným. Ze zjištění nižších soudů vyplývá, že sud, o nějž jde, zůstal nevrácen u žalované od 27. října 1919 do 12. prosince 1923 a že byl ihned vrácen, jakmile ji žalobkyně dopisem ze dne 6. prosince 1923 o něj upomenula. Žalovaná tvrdí, že sud nevrátila jen z nedopatření, které arciť jejího smluvního provinění neodklizuje a že sudu

pro sebe dále nepoužívala, a uvádí, že na tomto prodlení jest spoluvinna i žalobkyně, ježto patrně také ona na něj zapomněla a dříve o něj neupomínala, kteréžto tvrzení nechala žalobkyně bez odvety. Ježto se tedy jedná o prodlení z oboustranného nedopatření a smluvní pokuta 1 Kč za sud a den jeví se dle cen, jak se po roce 1921 vyvinuly, nepřiměřeně vysokou, zvláště, když jde o odklad tak dlouho trvající, jak tomu bylo v tomto případě, při němž nepřichází již ve zřetel onen moment smluveného trestu, který jest význačným pro smluvní pokutu a má liknavou stranu ku přesnějšímu plnění smlouvy pobízeti, nýbrž spíše už jen moment skutečného majetkového zájmu, který tímto průtahem byl dotčen, jest spravedlivo, by ona smluvní pokuta byla zmírněna na míru tohoto skutečného hospodářského zájmu a v této příčině jest dle znaleckých posudků ve sporu vydaných souhlasiti plně s odvolacím soudem, když toto odškodnění snížil na polovici smluvené pokuty.

Čís. 5279.

Společnost s r. o.

Byli-li jednatelé zvoleni pokaždé valnou hromadou na určité období a při další valné hromadě některý z nich zvolen nebyl, přestal býti jednatelem, třebas usnesení se stalo prostou většinou hlasů. O odvolání jednatelů mohlo by se mluviti pouze tehdy, kdyby se na něm společníci usnesli za funkčního období.

Nedodání opisu opovědi pro finanční prokuraturu a nedostatek ověření podpisů jednatelů není ještě důvodem k zamítnutí opovědi, nýbrž jest za účelem odstranění těchto vad naložiti s opovědí dle §u 89 jedn. řádu.

(Rozh. ze dne 16. září 1925, R II 220/25.)

Rejstříkový soud zamítl návrh společnosti s r. o., by byl Alois U. vymazán ze seznamu jednatelů. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Dlužno sice přisvědčiti právnímu názoru stěžující si firmy, že poslední mandát Aloisa U-a jako jednatele zakládá se na volbě vykonané ve smyslu společenské smlouvy ze dne 28. srpna 1919, při poslední valné hromadě dne 7. června 1922, nelze však za správný uznati názor stěžující firmou hájený, že tento mandát Aloisa U-a jako jednatele vypršel projitím správního roku. To vyplývá jednak z ustanovení §u 16 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák., jednak ze smlouvy společenské a konečně i z protokolu o valné hromadě ze dne 7. června 1922, kde nikde není uvedeno, že by funkce jednatelů končila projitím správního roku. Vzhledem k tomu může Alois U. býti jako jednatel odvolán pouze způsobem, srovnávajícím se s ustanovením platné společenské smlouvy. Podle ustanovení §§ 8 a 9 společenské smlouvy lze odvolati jednatele z důležitých příčin usnesením valné hromady toliko většinou tří čtvrtin všech hlasů společníků, tedy v tomto případě 30 hlasy, ježto společnost skládá se ze tří společníků, z nichž každý dle §u 9 zmíněné dosud platné společenské smlouvy ze dne 28. srpna 1919 má na valné hromadě 13 hlasů. Až do valné hromady dne 28. února 1925 byli jednateli této společnosti všichni tři společníci: Bedřich K., Jaroslav Ž. a Alois U., z nichž každému dle smlouvy společenské příslušelo na valné hromadě 13 hlasů. Na valné hromadě dne 28. února 1925 zvoleni byli jednateli Bedřich K. a Jaroslav Ž. hlasy Bedřicha K-a a Jaroslava Ž-a, kdežto Alois U. hlasoval proti. Stalo se tudíž zvolení Bedřicha K-a a Jaroslava Ž-a jednateli, jež vlastně obsahovalo v sobě odvolání Aloise U-a z jednatelství, pouze 26 hlasy, kdežto ve smyslu dosud platné smlouvy společenské může nastati odvolání jednatelství jen kvalifikovanou tříčtvrtinovou většinou, t. j. 30 hlasy. Vzhledem k tomu právem první soud zamítl návrh stěžující si společnosti, aby Alois U. vymazán byl ze seznamu jednatelů, ježto odvolání jeho neodpovídá ustanovením dosud platné smlouvy společenské. Rovněž právem vzhledem k ustanovení §§ 17, 102 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. a §u 10 uvoz. zák. k obchodnímu zákonu, by podpisy nových jednatelů na opovědi byly ověřeny a opisy pro finanční prokuraturu připojeny (zákon čís. 257 z roku 1921).

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že vyslovil, že po odstranění formálních vad není překážek, by k návrhu společnosti s r. o. nebyl v obchodním rejstříku Josef U. jako jednatel vymazán.

Důvody:

Rekursní soud správně dovozuje, že poslední mandát Aloise U-a jako jednatele zakládá se na volbě, vykonané při poslední valné hromadě dne 7. června 1922. § 8 společenské smlouvy praví, že »představenstvo pozůstává ze dvou nebo více jednatelů, kteří byli společníky zvoleni«, a že »do prvního představenstva povolávají se inž. Alfred Sch. (jenž byl později odvolán), Bedřich K., Alois U. a Jaroslav Ž. jako jednatelé.« Tím jest jasně vyjádřeno, že novou volbou při valné hromadě společníků může nastati změna v představenstvu. Byla-li tedy na pořad řádných valných hromad ze dne 21. prosince 1921, 7. června 1922 a 28. února 1925 jako zvláštní bod dána také volba jednatelů, a společníci volbu tuto skutečně vykonali a to v prvních dvou valných hromadách bez jakéhokoliv odporu se strany některého společníka, nutno z toho dovozovati, že společníci považovali, pokud se týče již při valné hromadě dne 21. prosince 1923 na tom se usnesli, že se funkční období dosavadních jednatelů končiti má vždy výkonem nové volby. Z toho však důsledně vyplývá, že, kdyby kterýkoliv z nich při některé z dalších voleb, jako se stalo při valné hromadě dne 28. února 1925, prostou většinou hlasů vykonané — ani zákon ani společenská smlouva pro zřízení jednatelů kvalifikované většiny hlasů nežádají — za jednatele již zvolen nebyl, přestal býti jednatelem, poněvadž prošla doba trvání jeho jednatelského mandátu, nikoliv však odvoláním. O odvolání jednatelů mohlo by se mluviti jen tehdy, kdyby se na něm společníci usnesli za funkčního období jmenovitě na mimořádné valné hromadě k tomu účelu svolané (§ 36 odstavec druhý zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák.) a bylo by pak ovšem k němu dle §u 9 společenské smlouvy třeba kvalifikované většiny tří čtvrtin všech hlasů. O takové odvolání v tomto pří-

padě nejde, nýbrž jen o novou volbu, důsledkem které nutno pokládati mandát Aloise U-a za zaniklý. Stěžujícímu družstvu jest však také přisvědčiti v tom, že nedodání opisu opovědi pro finanční prokuraturu a nedostatek ověření podpisů jednatelů, jehož ovšem nutně se vyžaduje (§§ 17 a 102 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. a § 10 uvoz. zák. k obch. zák.) není ještě důvodem pro zamítnutí opovědi, nýbrž že bylo za účelem odstranění těchto formálních vad opovědí naložiti ve smyslu §u 89 jedn. řádu. Rozhodnutí rekursního soudu odporuje tudíž zřejmě zákonu a jest dovolací rekurs v §u 16 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. odůvodněn.

Čís. 5280.

Exekuce na základě říšskoněmeckých exekučních titulů.

Vzhledem k ustanovení §u 80 čís. 2 ex. ř. a §u 328 čís. 2 něm. c. ř. s. není nutno, aby k exekučnímu návrhu byl připojen výkaz o tom, že žaloba byla doručena čsl. státnímu příslušníku buď osobně ve státě procesního soudu nebo právní pomocí se strany Čsl. státu. Stačí doložka vykonatelnosti (zemského) soudu na nálezu (hamburské) přátelské arbitráže.

Závadu při doručení předvolání nelze uplatňovati rekursem, nýbrž odporem dle §u 83 ex. ř.

(Rozh. ze dne 16. září 1925, R II 226/25.)

Soud prvé stolice povolil exekuci na základě rozsudku rozhodčího soudu v Hamburku (Hamburské přátelské arbitráže) ze dne 8. března 1923 a usnesení zemského soudu v Hamburku ze dne 14. dubna 1925 (správně 3. března 1925). Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Dlužno zkoumati, zda jsou splněny podmínky §u 79 a 80 ex. ř. Hledíc k vládní vyhlášce ze dne 25. června 1924 čís. 131 sb. z. a n. není pochybnosti o tom, že vzájemnost s Německou říší je zaručena též, pokud jde o výroky rozhodčích a rozhodčích soudů. Podle §§ 1042, 1045 a 1046 něm. c. ř. s. jest rozhodčí výrok vykonatelným, byla-li k žalobě, podané u příslušného soudu, vyslovena rozsudkem jeho vykonatelnost. V tomto případě stalo se tak usnesením zemského soudu v Hamburku ze dne 3. března 1925. Toto usnesení jest opatřeno doložkou ze dne 14. dubna 1925, v níž se potvrzuje, že návrh na prohlášení vykonatelnosti výroku rozhodčího ze dne 28. července 1924 byl odpůrci doručen dne 15. září 1924 okresním soudem v K. na Moravě a že usnesení ze dne 3. března 1925 nabylo právní moci a že vykonatelnost jest přípustnou. Hledíc k ustanovení §u 80 čís. 2 ex. ř. v souvislosti s předpisem §u 328 čís. 2 něm. c. ř. s. je nutno, by exekučnímu návrhu byl připojen výkaz o tom, že žaloba (návrh z 28. července 1924) byla doručena čsl. státnímu příslušníku buď osobně ve státě procesního soudu nebo právní pomocí se strany Čsl. státu. Shora uvedená doložka ze dne 14. dubna 1925 není v tomto směru postačitelnou, ježto nelze přezkoumati, zda doručení skutečně se stalo způsobem, zákonem předepsaným. Proto bylo exekuční návrh již z tohoto důvodu zamítnouti. Nebylo tudíž třeba zkoumati, zda vymáhaná pohledávka povstala ze zakázaného obchodu terminového (§ 81 čís. 4 a čl. XXIX. uvoz. zák. k ex. ř.). Další vývody stížnosti, že smlouva mezi Čsl. státem a Německou říší o vzájemné právní pomoci čís. 130/1924 sb. z. a n. nabyla mezinárodní působnosti dne 28. června 1924, takže nemůže se vztahovati na exekuční tituly z doby před její působností, jsou nerozhodnými již z toho důvodu, že výroku rozhodčímu byla přiznána vykonatelnost (§ 1042 něm. c. ř. s.) teprve usnesením ze dne 3. března 1925. Rovněž nelze přisvědčiti názoru stěžovatelky, že obdobou podle §u 722 něm. c. ř. s., hledíc k zásadě vzájemnosti, bylo nutno, by rozsudkem o vykonatelnosti příslušného Čsl. soudu byla vyslovena přípustnost exekuce, ježto tuzemský právní řád nepředpisuje tohoto řízení při cizozemských exekučních titulech.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by podrobil rekurs věcnému vyřízení.

Důvody:

Nelze přisvědčiti názoru soudu rekursního, že hledíc k ustanovení §u 80 čís. 2 ex. ř. v souvislosti s předpisem §u 328 čís. 2 něm. c. ř. s. je nutno, by k exekučnímu návrhu byl připojen výkaz o tom, že žaloba (návrh ze dne 28. července 1924) byla doručena našemu státnímu příslušníku buď osobně ve státě procesního soudu nebo cestou právní pomoci se strany našeho státu, a že doložka ze dne 14. dubna 1925 na nálezu o vykonatelnosti rozhodnutí hamburské přátelské arbitráže k tomu nestačí, neboť není správné, že na základě této doložky nelze přezkoumati, zda doručení skutečně se stalo způsobem v zákoně předepsaným. Doložka tato jest úřední doložkou zemského soudu v Hamburku a v ní výslovně se uvádí, že návrh vymáhající věřitelky, by nález hamburské přátelské arbitráže byl prohlášen za vykonatelný, byl dne 15. září 1924 okresním soudem v U. povinné doručen, a pochybnosti o správnosti tohoto potvrzení z listiny samé nejsou patrny. V důsledcích toho sluší uznati, že takovéto úřední potvrzení soudu cizozemského o tom, že předvolání spor zahajující bylo podlehnuvšímu občanu republiky Československé doručeno, hoví plně předpisu §u 328 čís. 2 něm. c. ř. s., který jedině dle znění posledního odstavce vládní vyhlášky ze dne 25. června 1924, čís. 131 sb. z. a n. v úvahu přichází, a není proto uvedený názor soudu rekursního správným. Ostatně i kdyby na věci něco bylo a při doručení dotyčného předvolání nějaká závada by se byla stala, která však z předložené listiny (exekučního titulu) není patrna, nebylo by lze tuto závadu uplatňovati rekursem, nýbrž jen odporem, který dle znění §u 83 ex. ř. k tomu jest určen, by zjednal nápravu. Dle motivů k §u 83 ex. ř. jest soud při rozhodování o návrhu na povolení exekuce povinen přihlížeti jen k vadám, patrným z předložených listin, a taková vada ohledně doručení dotyčného návrhu z uvedené listiny patrna není. Jeví se proto dovolací rekurs vymáhající věřitelky, pokud z tohoto formálního důvodu napadá zamítnutí návrhu na povolení exekuce soudem rekursním, odůvodněným. Povinná strana v rekursu napadala též povolení exekuce z toho důvodu, že v tomto případě

vymáhaná pohledávka povstala z terminového obchodu a že tudíž jest zde důvod k zamítnutí návrhu na povolení exekuce podle §u 81 čís. 4 ex. ř. Soud rekursní s ohledem na své právní stanovisko v otázce formální se rekursem povinné po stránce věcné vůbec nezabýval a neřešil otázku, zda povolení exekuce s hlediska §u 81 čís. 4 ex. ř. jest přípustným. Bylo proto po zrušení napadeného usnesení pro nesprávnost právního názoru soudu rekursního v otázce formální uložiti soudu rekursnímu, aby o rekursu povinné strany, nehledě k zamítavému důvodu formálnímu, nyní ve věci samé rozhodl.

Čís. 5281.

Po skončení vyrovnacího řízení není závady, by se dlužník nezavázal poskytovati na pohledávku, jež podléhala účinkům vyrovnacího řízení, více, než činila vyrovnací kvota, nebo zaplatiti celou pohledávku. Původní závazek dlužníkův trvá co do nedoplatku dále jako nežalovatelná obligace. Vyrovnáním nenastává novace pohledávky.

(Rozh. ze dne 16. září 1925, Rv II 360/25.)

Žalobce zapůjčil žalovanému v prosinci 1921 20.000 Kč. O jmění žalovaného zahájeno bylo dne 20. listopadu 1922 řízení vyrovnací, vyrovnání bylo potvrzeno dne 7. března 1923 a skončeno dne 26. března 1923. Dne 22. září 1923 podepsal žalovaný prohlášení, jímž se zavázal spláceti žalobci dluh, pro případ pak, že se ožení a otevře si hostinec, zavázal se žalovaný celý dluh zaplatiti. Ježto posléz uvedené skutečnosti nastaly, domáhal se žalobce zaplacení 20.000 Kč. O b a n i ž š í soudy uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Odvolatel má za to, že úmluva z 22. září 1923 příčí se předpisu §u 879 obč. zák. a jest proto neplatná a právně bezúčinná, neboť prý není než slibem, který dal žalovaný žalobci ohledně zaplacení celého dluhu v době, kdy vyrovnací řízení trvalo; takový slib jest prý však v rozporu se zákazem vyrovnacího řádu (§ 50) o zvláštních výhodách a je proto jak tento slib, tak i dodatečná smlouva v jeho smyslu neplatná, a slibem tím nemohla býti ani naturální obligace založena. Žalobce nemůže prý žádati více, než vyrovnací kvotu. S tímto názorem nelze souhlasiti. Podle §u 53 vyr. ř. zbavuje soudně potvrzené vyrovnání dlužníka pouze povinnosti zaplatiti věřitelům více než vyrovnací kvotu, čímž však původní závazek zůstává nedotčeným, třeba by věřitel nemohl z něho — mimo případ §u 57 vyr. ř. — pořadem práva uplatňovati nároky. Závazek ten, jak správně uvádí soud prvé stolice, trvá jako obligace naturální a není závady, by závazek tento dodatečně po vyrovnání nemohl býti dlužníkem uznán v celé původní výši. Právem proto odsoudil prvý soud žalovaného podle žalobní prosby a uložil mu také za povinnost nahraditi žalobci útraty sporu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Právní názory, kterými se řídil odvolací soud, řeše sporné otázky, jsou správné. Po skončení vyrovnacího řízení není po zákonu závady, by se dlužník nezavázal poskytnouti na pohledávku, jež podléhala účinkům vyrovnacího řízení, více než činila vyrovnací kvota nebo zaplatiti celou pohledávku (§ 47 vyr. ř.). Původní závazek dlužníkův trvá dále jako nežalovatelná obligace, protože následkem účinků vyrovnání (§ 53 vyr. ř.) nemůže býti zbytek pohledávky nad kvotu věřitelem vymáhán. To plyne z ustanovení §§ 57 a 58 vyr. ř. Vždyť vyrovnáním nenastává novace pohledávky. Není proto dodatečný závazek dlužníkův takové povahy, že by žalovaný mohl se dovolávati předpisu §u 879 obč. zák. na podporu tvrzení, že jest proti dobrým mravům. Ježto pak byly zjištěny okolnosti, z nichž ve smyslu ujednání dlužno na to usuzovati, že nastal případ splatnosti celého dluhu, nelze než dovolání uznati za bezdůvodné.

Čís. 5282.

Zákon o silostrojích ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák.

Ručení při provozu automobilů jest jednak ručením za výsledek (§§ 1, 2, 3 poslední odstavec zák.), jednak ručením za prokázané zavinění (§§ 3, 4, 5 zák.).

Řidič nemůže se odvolávati na vyviňovací důvod §u 2, dal-li znamení na větší vzdálenost před naproti jedoucím nákladním vozem, nedal však dalšího znamení, ač podle místních poměrů nebylo vyloučeno, že mohou za nákladním vozem jíti chodci.

(Rozh. ze dne 17. září 1925, Rv I 949/25.)

Nákladní automobil žalovaného družstva jel po hlavní ulici v L. Řidič, vida proti sobě jeti povoz, dal ve vzdálenosti asi 200—300 kroků znamení houkačkou, načež se provoz správně vyhnul. Za povozem šel nedospělý žalobce (v době úrazu 3½letý), vběhl automobilu do cesty, byl jím přejet a těžce poraněn. Žalobní nárok na náhradu škody neuznal p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e důvodem po právu. D ů v o d y: Jest nesporno, že na nákladním automobilu nebylo připevněno úřední osvědčení, že automobil nemůže překročiti rychlost 25 km za hodinu. Ustanovení §u 5 zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. nepřichází vůbec v úvahu. Úraz dlužno tudíž právně posuzovati podle §§ 1 a 2 zákona o ručení za škody, způsobené jízdou automobily. Procesní soud má za to, že zjištěnými skutečnostmi strana žalovaná dokázala, že řidič zachoval veškeré předpisy a opatrnosti, za daných okolností nutné, a že přes to nemohl zameziti úraz (§ 2 zákona). Neboť jest zjištěno, že nezl. žalobce nehrál a neskotačil snad s jinými dětmi na silnici, když úraz se mu přihodil. Kdyby tak bylo bývalo, mohlo by se ovšem žádati na řidiči, by rychlost zmírnil na 6 km za hodinu. Řidič však dětí před sebou na silnici neviděl. Neměl též příčiny dávati bezprostředně před nákladním povozem, který se správně uhýbal, výstražná znamení. Děti mezi 3—4 roky nemají ještě dostatečného rozumu, by postřehly nebezpečí přijíždějícího auta. Vběhne-li dítě takové, kterého řidič auta vůbec neviděl a viděti nemohl, náhle do dráhy jedoucího auta, jest to neštěstí, z kteréhož ani řidič ani vlastník automobilu není práv. Řidič automobilu takové nehody zameziti nemůže. Přípisem městského úřadu v L. jest

zjištěno, že městským úřadem určitá rychlost automobilům předepsaná nebyla. Podle policejních předpisů (§ 46 nař. ze dne 28. dubna 1910, čís. 81 ř. zák.) řídič byl oprávněn uzavřenou obcí L. jeti rychlostí, nepřekročující 15 km za hodinu. Lze-li zde mluviti o vině na úrazu, padá vina na osoby, které mají dohlížeti na děcko tak útlé, by samo neběhalo na silnici a nepřišlo do nebezpečí podobného úrazu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud uznal žalobní nárok důvodem po právu.

Důvody:

Především je rozhodno, že ustanovení §u 5 zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. nepřichází v tomto případě v úvahu, takže není vyřazeno z platnosti ustanovení §u 1, 2 a 3 poslední odstavec zákona. Odvolací soud považuje dovolatelův právní názor, že ručení podle automobilového zákona jest ručením za výsledek událostí, způsobených automobily, za nesprávný a míní, že provozovatel silostroje ručí jenom za zavinění, ovšem zákonem tehda předpokládané, nedokáže-li některého důvodu osvobozujícího podle §u 2 zákona. To není zcela přesné, a zvláště to není zcela správné. Pro silostroje platí dvoje právo. V popředí stojí ručení za výsledek za podnikové nebezpečenství. To arci neplatí pro všechny silostroje (§ 5) a pro každého poškozeného (§§ 3 a 4). Ale za tímto ručením stojí ručení podle všeobecného práva občanského (§ 7), což jest ručením za prokázaná zavinění, a sem spadají případy §§ 3, 4 a 5 zákona, jakož i případy, kdy jest zvláštní automobilové ručení promlčeno nebo zaniklo opomenutím ohlášky úrazu. V této rozepři však nepřichází v úvahu ručení podle všeobecného práva občanského, nýbrž zvláštní ručení automobilové, tedy ručení za výsledek. Že o takové ručení šlo, nepopírala ani žalovaná strana, neboť skutkové předpoklady tohoto ručení zůstaly nespornými, a také odvolací soud ve skutečnosti o tom nepochyboval, neboť se obíral otázkou, zda se žalovanému podařil vyviňovací důkaz podle §u 2 zákona. Tuto otázku však zodpověděl kladně. Že byl dovolatelův úraz způsoben automobilem žalovaného, zůstalo nesporným. Žalovaný dokazoval, že si dovolatel zavinil svůj úraz sám, pokud se týče, že mu přes řádné užití všech předepsaných a z věci plynoucích opatrností při vedení silostroje a zacházení s ním nemohlo býti zabráněno. Leč odvolací zjištění nedokazují, že se žalovaný v rozhodujícím okamžiku zachoval podle povinnosti zvláštními předpisy mu ukládané, jmenovitě oné podle §u 45 ministerského nařízení ze dne 28. dubna 1910, čís. 81 ř. zák. Bylo zjištěno, že poslední výstražné znamení dáno bylo řídičem na vzdálenost asi 200—300 kroků, a že později již vůbec nebylo dáno. Tím však jest prokázán opak názoru odvolacího soudu, že totiž řídič učinil vše, co mohl a měl učiniti, neboť, bylo-li dále zjištěno, že za povozem, kterému se vyhýbal, a jenž byl naložen dřívím, pohyboval se tři a půl roku starý žalobce, jest zřejmo, že výstražné znamení, šoferem na vzdálenost 200—300 kroků dané, bylo naprosto nedostatečnou ochranou pro osoby, pohybující se za povozem a tudíž šoferu neviditelné, najmě když se podle zjištění žalobcův úraz přihodil na hlavní ulici v L., tedy uvnitř oživené osady, kde šofer při náležité pozornosti mohl předpokládati, že za naloženým povozem mohou býti lidé, kteří výstražného znamení neslyší na tak velikou vzdálenost a snad ani nemohou slyšeti. V tom dlužno spatřovati zavinění šoferovo, neboť když se tím silnice stala nepřehlednou, že proti autu jel vůz, za kterým, poněvadž šlo o hlavní silnici v L., mohl někdo jíti, bylo povinností šoferovou, by znamení na velikou vzdálenost dané, když se blížil k vozu, opakoval, a tím osobu za vozem jdoucí na blížící se auto upozornil a rychlost zmírnil. Dovolací soud nemůže tedy sdíleti názor odvolacího soudu, že šofer neměl příčiny, dávati další výstražné znamení, poněvadž povoz se správně vyhýbal, a šofer i ostatní, na autu přítomné osoby, neviděli nikoho na silniční jízdní dráze. Přítomnost dítěte za povozem pádně poráží tento názor. Nesprošťovala žalovaného sebe větší nepozornost chodců — ač o takové u žalujícího dítěte a tím arci o nějaké jeho vině vlastní nemůže býti řeči — ať již je této nepozornosti příčina jakákoliv, — povinnosti, aby učinil vše, co mohlo zabrániti jakémukoliv předvídatelnému úrazu a co také bylo možným. Že za míjeným povozem může býti člověk, nemůže býti považováno za nepředvídatelnou událost, zvláště když se úraz přihodil uvnitř osady na její hlavní ulici. Sluší uznati, že troubením mohlo býti zabráněno úrazu. Také bylo zatroubení to možným. Dovolací soud proto uznal, že se žalovanému nepodařil osvobozovací důkaz podle §u 2 zákona, neboť, kdyby se byl s náležitou dbalostí zachoval podle daných předpisů a podle z věci vyplývající opatrnosti, mohlo býti zabráněno úrazu, že tedy je žalobní nárok důvodem svým po právu, a že mu jest v této míře vyhověti.

Čís. 5283.

Nevyhledává se, by jednotlivé vývody odvolání byly prostorově k sobě seskupeny dle jednotlivých uplatňovaných odvolacích důvodů. Odvolací důvod nesprávného hodnocení důkazů nelze vyříditi prostě poukazem k tomu, že důkazy byly provedeny bezvadně.

Odpůrčí řád.

Dle §u 2 odp. řádu lze odporovati i pouhému knihovnímu zajištění pohledávky, třebas právě a dospěle, byli-li tím věřitelé poškozeni.

Při důvodu dle §u 2 čís. 3 odp. řádu stačí, dokáže-li žalobce, že dlužník v posledních dvou letech předsevzal právní jednání, které bylo objektivně způsobilé věřitele zkrátiti, že jím byl žalobce v čas podání žaloby zkrácen a že žalovaný jest blízkým příbuzným dlužníkovým.

Zkracovací úmysl dlužníka nemusí přímo směřovati ku zkrácení věřitelů a býti jediným cílem jednání, stačí, že dlužník měl vědomí, že právním jednáním zkracuje věřitele.

Pod výrazem »znám býti musil« dlužno rozuměti nevědomost, spočívající na zanedbání povinné péče po rozumu §u 1297 obč. zák. a čl. 282 obch. zák. Otázka zavinění jest otázkou právní.

(Rozh. ze dne 17. září 1925, Rv I 1035/25.)

Žalobou domáhal se věřitel, by dlužní úpis ze dne 23. května 1923, jímž dlužníci Adolf a Anna T-ovi uznali žalovanému Karlu Z-ovi (bratru

Adolfa Z-a a synu Anny Z-ové) dluh ze zápůjčky 40.000 Kč a svolili ku vkladu zástavního práva proň na své nemovitosti — byl uznán vůči žalobci za bezúčinný právě tak, jako vklad zástavního práva. Oba nižší soudy žalobu zamítly. Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Jde o odpůrčí žalobu podle §u 2 čís. 1—3 a §u 3 čís. 1 odp. řádu. Soudové obou nižších stolic správně dovodili, že by exekuce žalobce proti dlužníkům nevedla k cíli. Tím vyhověno předpisu §u 8 odp. ř., dle něhož též jest nerozhodno, kdy žalobcova pohledávka vznikla, na což již odvolací soud správně poukazuje. Odporovacím důvodem čís. 1 §u 3 nelze se obírati, ježto jej žalobce neuplatňoval již v prvém odvolacím řízení. Ježto pak mezi žalovaným a žalobcovými dlužníky jest příbuzenský poměr (§ 4 odp. ř.), přichází především v úvahu § 2 čís. 3 odp. ř. Správně uvádí odvolací soud, že dle §u 2 odp. ř. lze odporovati i pouhému knihovnímu zajištění pohledávky třebas pravé a poctivé, byli-li zajištěním tím věřitelé poškozeni; ježto v §u 2 nejsou vypočtena určitá právní jednání, lze důvody tuto uvedenými napadati všechna právní jednání bez rozdílu. Při důvodu dle §u 2 čís. 3 odp. ř. stačí, dokáže-li žalobce, že dlužník v posledních dvou letech předsevzal právní jednání, které bylo objektivně způsobilé věřitele zkrátiti, že jím žalobce v čase podání žaloby jest zkrácen a že žalovaný jest blízkým příbuzným dlužníkovým. Těmto třem podmínkám vyhověno jest zjištěním, že žalovaný, syn a bratr žalobcových dlužníků, nabyl na jich realitách práva zástavního za pohledávku v té výši, že tím byla cena reality vyčerpána. Nezávažno jest, že žalovaný, který dle §u 13 odp. řádu má postavení obmyslného držitele, se svým bratrem Josefem vedl na reality dlužníků exekuci dražebním řízením a že došlo v době, kdy byl již tento odpůrčí spor veden, k prodeji hluboko pod odhadní cenu. Vzhledem k relativnímu účinku odporování (§ 1 odp. ř.) jest též nezávažno, jaká břemena byla na realitách vložena v době od vkladu napadeného práva do zápisu poznámky odpůrčí žaloby. Něco více, než ony tři okolnosti, žalobce dokazovati nemusí, a jest naopak věcí žalovaného, by namítal, a dokázal, buď že dlužníci neměli zkracovacího úmyslu v době právního jednání, nebo, měli-li jej, že žalovanému úmysl tento nebyl znám. Nerozhodno jest, že zkracovací úmysl dlužníků nevztahoval se právě na odporujícího žalobce, nýbrž na jiné věřitele. Především jde o to, zda tu byl na straně dlužníků zkracovací úmysl. Není třeba, by úmysl tento přímo směřoval ku zkrácení věřitelů a byl jediným cílem jednání, stačí, že dlužník měl vědomí, že právním jednáním zkracuje věřitele. Tento smysl onoho zákonného pojmu není odvolacímu soudu, který stále mluví jen povšechně o zkracovacím úmyslu dlužníků, zcela jasným. Dle zjištění prvé stolice žádal žalovaný zajištění své pohledávky, ježto se obával, že Adolf Z. při sňatku postoupí majetek manželce a že žalobcovi dlužníci mu z tohoto důvodu vyhověli. Ale tím není ještě zjištěno, že při zřizování práva zástavního neměli dlužníci vědomí o tom, že zároveň oním jednáním zkracují jiné své věřitele. Odvolací soud neobíral se zjištěním, zda v onom přímém úmyslu dlužníků se zřetelem k dalším skutkovým okolnostem, jimiž se měl odvolací soud obírati, není současně obsaženo vědomí dlužníků, že poškozují ostatní své věřitele. Zejména pominul zjištění prvého soudce, že dlužníci v době, kdy přišlo k místu právní jednání, jemuž se odporuje, neměli hotových peněz, spoléhajíce na ženitbu Adolfa Z-a a věno budoucí jeho manželky a že byli si vědomi nepříznivé finanční situace. Kdyby odvolací soud měl správný právní názor o pojmu zkracovacího úmyslu, zajisté by se byl po rozumu §u 272 c. ř. s. touto okolností obíral. Odvolací soud dále praví, že žalobce důvodu nesprávného ocenění důkazu neprovedl tak, jak žádá § 467 čís. 3 c. ř. s., a že proto odvolací soud nemůže k tomuto odvolacímu důvodu hleděti a přejímá dle §u 498 c. ř. s. zjištění prvního soudce, ježto prý spočívají na bezvadně provedeném řízení průvodním. Leč okolnost, že důkazy provedeny bezvadně, jest v tomto směru nezávažna. Jsou-li na př. bezvadně slyšeni 2 svědkové a vypovídají-li protichůdně, nepodává bezvadné provedení důkazů směrnice pro to, komu z nich se má věřiti. Ostatek není správno, že odvolání nevyhovuje předpisu §u 467 čís. 3 c. ř. s. Vždyť odvolací spis uvádí a srozumitelně rozvádí odvolací důvod nesprávného ocenění důkazů, a okolnost, že v něm jednotlivé vývody nejsou prostorově k sobě seskupeny dle jednotlivých uplatňovaných odvolacích důvodů, nemůže vésti k tomu, aby odvolací soud k těmto vývodům nepřihlížel. Taková formálnost není v §§ 467 čís. 3 a 471 čís. 3 c. ř. s. předepsána.

V dalším vytkl dovolací soud jednotlivé body odvolání, uplatňující důvod nesprávného ocenění důkazů, jimiž se odvolací soud nezabýval, v čemž shledal dovolací důvod dle §u 503 čís. 2 c. ř. s., a uvedl dále v důvodech: V případě, že žalovanému nezdaří se důkaz o tom, že tu nebyl zkracovací úmysl dlužníků ani ve smyslu shora uvedeném a pouze v tomto případě — půjde o otázku, zda žalovanému tento úmysl zákonem v §u 2 čís. 3 předpokládaný, byl znám anebo znám býti musil. Pod výrazem »znám býti musil« rozuměti dlužno nevědomost, spočívající na zanedbání povinné péče po rozumu §u 1297 obč. zák. nebo čl. 282 obch. zák. (srv. § 3 konk. ř.). Otázka zavinění jest otázkou právní a není ohledně ní dovolací soud vázán náhledem nižších stolic. Dovolací soud již z vlastního přednesu žalovaného sama dospívá k právnímu závěru, že žalovanému přičítati jest k vině, nevěděl-li o zkracovacím úmyslu žalobcových dlužníků. Žalovanému není sice bráněno, aby bratru a matce nepůjčoval peníze bez zajištění, ale činil-li tak a teprve dodatečně chtěl si zápůjčky, když dosáhly v poměru k jmění dlužníků značné výše, knihovně zajistiti, a tehdy zvěděl, že dlužníci dluhují další rovněž značnou sumu 30.000 Kč jeho bratru Josefu Z-ovi, a dohodoval-li se po té s tímto bratrem, že si oba dají své pohledávky knihovně zajistiti, měl zajisté při nejmenším v této době míti závažné pochyby o finančním postavení své matky a svého bratra Adolfa. Dali-li si však již příštího dne žalovaný a jeho bratr Josef současně na realitách Adolfa a Anny Z-ových zajistiti tak značnou částku (70.000 Kč), a nestaral-li se žalovaný o to, jaké ještě další dluhy mají Adolf a Anna Z-ovi, a nikoho se na to ani nevyptával, nelze pochybovati o tom, že jeho nevědomost o tom, že jsou tu ještě další věřitelé, kteří budou za-

jištěním jeho pohledávky zkráceni a že Adolf a Anna Z-ovi jsou si při nejmenším tohoto účinku onoho zajištění vědomi, jest zaviněnou. Jest tedy pro případ, že žalovanému nezdaří se důkaz o tom, že tu nebyl zkracovací úmysl dlužníků, tato druhá podmínka odporovatelnosti dle §u 2 čís. 3 odp. ř. pro žalobce příznivě rozřešena.

Čís. 5284.

Pro žaloby o pensijní nároky železničních zaměstnanců uvedených v §u 2 až 8 nař. vlády rep. čsl. ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n., tedy proti společenstevnímu pensijnímu ústavu (§ 4), proti pensijnímu fondu státních drah (§ 7) a proti schváleným pensijním zařízením soukromých drah (§ 8) je příslušný rozhodčí soud zemské úřadovny II. Všeobecného pojišťovacího ústavu v Brně.

(Plenární rozhodnutí ze dne 22. září 1925, čís. pres. 363/25.)

V rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 15. ledna 1924 č. j. R II 498/23/1, uveřejněném ve sb. n. s. čís. 3396, byla vyslovena přípustnost pořadu práva pro pensijní nároky zaměstnanců státních drah, již nejsou státními zaměstnanci ve smyslu organ. statutu pro železniční správu. V rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 27. ledna 1925, č. j. R I 68/25/1 vysloven názor, že o zaopatřovacích nárocích zřízenců státem převzaté buštěhradské dráhy rozhoduje příslušný rozhodčí soud zemské úřadovny II. Všeobecného pensijního ústavu v Brně. Vzhledem k tomu nařídil první president Nejvyššího soudu, aby tato sporná otázka byla předložena plenárnímu senátu k rozhodnutí. Plenární senát rozhodl se pro stanovení shora uvedené právní věty a to z těchto

důvodů:

Když bylo upravováno pensijní pojištění zákonem ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n., bylo v §u 2 a) výslovně stanoveno, že pensijní pojištění zaměstnanců drah, sloužících veřejné dopravě, a jich pomocných ústavů upraví ministr sociální péče v dohodě s ministrem železnic nařízením. Nařízení to, opírající se výslovně o zmocnění §u 2 a) zákona č. 89/20 sb. z. a n., bylo vydáno jako nařízení vlády rep. čsl. ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n. Odkázavši v §u 1 železniční zaměstnance tam zmíněné pod zákon čís. 89/20, upravuje pensijní pojištění železničních zaměstnanců v §u 2 výrazem »ostatní« zahrnutých, rozděluje je v kategorie §u 2 až 6, pak 7 a konečně 8 a to v pojištění dle zákona č. 89/20 sb. z. a n. (§ 1), pojištění dle zvláštní úpravy tohoto nařízení (§ 2 až 6), pojištění zaměstnanců státních drah (§ 7) a pojištění vlastním pensijním zařízením soukromých drah (§ 8). Ohledně zaměstnanců státních drah ustanovuje § 7, že pojištění jich jest opatřeno podle zvláštních předpisů pensijním fondem státních drah a že ustanovení §u 4 až 6 se na ně nevztahuje. Tyto §§ 4 až 6 upravují obsah organisace a stanov společenstevního pensijního ústavu a proto byla vyloučena jich platnost pro zaměstnance státních drah, opatřených podle zvláštních předpisů pensijním fondem státních drah. Za to platí však i pro zaměstnance státních drah ustanovení §u 9 a sl. tohoto nařízení, jak patrno: 1. z doslovu §u 9, jenž stanoví, že pro pojištění podle §u 2 až 8 a tedy i pro pojištění §u 7, t. j. zaměstnance státních drah platí obdobně vyjmenované tam předpisy zákona č. 89/20 sb. z. a n. s uvedenými tam odchylkami a doplňky. 2. z citace §u 7: a) v §u 9 čís. 2, kde se pensijní fond státních drah staví na roveň t. zv. náhradním ústavům zákona, b) v §u 9 čís. 7, c) v §u 10 a d) v §u 11 citujícím v odstavci druhém též § 9 čís. 7. Nelze proto o tom pochybovati, že pro zaměstnance státních drah platí též odchylka předpisu §u 9 čís. 8 tohoto nař., že pro žaloby podle obdoby §u 75 odst. 2 zákona je příslušný rozhodčí soud zemské úřadovny II. Všeobecného pensijního ústavu v Brně. To odpovídá též účelu zákona. Zákon (čís. 89/20 sb. z. a n.) stanovil pro žaloby podle §u 75 odst. 2 výlučnou příslušnost příslušného rozhodčího soudu §u 76 a v §u 66 č. 3 stanovil tuto příslušnost §u 76 podmínkou existence tak zv. náhradních ústavů, § 66 čís. 3 platí i pro zaměstnance státních drah dle §u 9 odst. 1 a jeho doplňku čís. 2 nařízení. Je patrno, že zde zákon i nařízení postupují důsledně v otázce příslušnosti o rozhodování žalob podle obdoby §u 75 odst. 2 zák. a že v ustanovení to výslovně pojímá i zaměstnance státních drah. S tím souhlasí i motivy zákona. Podlé důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona nár. shrom. čsl. roku 1920 tisk 2135 str. 27 a 35 vytýká si osnova mezi hlavními účely novelisace pensijního pojištění... 4. omeziti do jisté míry dosavadní roztříštění pensijního pojištění a 5. upraviti ochranu pojištěnců při změně nositelů pojištění, a v souhlase s tím na straně 35.... 4. sdružení všech nositelů pojištění, jež zůstanou zachovány, ve Svaz obdobný svazu nemocenských pokladen. Podle těsnopisecké zprávy o 115. schůzi Nár. shr. čsl. v Praze dne 5. února 1920, zprávy sociálně politického výboru o vládní osnově zákona o pensijním pojištění, tisk čís. 2305, pravil tehdy zpravodaj Dr. Engliš (str. 3474 a 3475): »Další skupina poslední zlepšení záleží v tom, že náhradní ústavy a opatření byla zmenšena na počet nejmenší. Zpřísněny byly totiž podmínky pro další trvání náhradních ústavů, takže čekáme, že do jednoho roku nám nezůstane více než 30 náhradních ústavů. Náhradní ústavy ovšem činí jistou konkurenci pensijnímu ústavu, oslabují ho, a samy jsouce isolovány, nejsou s to, aby plnily veškeré úkoly, jež čekají pensijní ústav. Jistě tane každému na mysli, že celé pensijní pojištění má splynouti v jeden společný ústav, který by pojišťoval netoliko pro případ pense, invalidity, stáří, vdovské pense, ale také pro případ nezaměstnanosti, nemoci, všech úrazů atd. Tedy roztříštěné tyto náhradní ústavy budou nyní sloučeny v nucený svaz, jemuž případně úkol společné inspekce, preventivní péče a jiných organisačních úkolů pro náhradní pojištění«, a na str. 3476: »Ale bude jistě žádoucno, by celá soustava pensijního pojištění a jeho orgánů byla úplně přetvořena a sjednocena.« Patrna z toho snaha scelování a sjednocení organisace pensijního pojištění, která došla výrazu i v tom, že bylo postaráno i o koncentraci judikatury v jedno-

tlivých zemských obvodech u zvláštních rozhodčích soudů, u železničních zaměstnanců — zaměstnance státních drah nevyjímaje — o úplnou koncentraci judikatury u jediného zvláštního rozhodčího soudu v Brně. Tím právní věta v čele uvedená jest odůvodněna.

Čís. 5285.

Výlučným pramenem pojištěneckého práva pro všechny zaměstnance železnic, sloužících veřejné dopravě, jest nařízení ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n.

Roztřídění železničních zaměstnanců do jednotlivých skupin §u 1 a 2 nařízení.

Skupiny zaměstnanců, uvedených v §u 1 nař., podléhají co do příslušnosti ohledně pensijních nároků rozhodčímu soudu pensijního ústavu dle §u 76 zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n., skupiny §u 2 rozhodčímu soudu zemské úřadovny II. Všeobecného ústavu v Brně.

Rozhodování o nárocích, jichž řešení přikázáno rozhodčím soudům, nelze úmluvou stran přenésti na řádné soudy. Stalo-li se přece tak, jest vzhledem k §u 42 j. n., §u 240, odstavec druhý, a §u 477 čís. 3 c. ř. s. kdykoliv vysloviti nepříslušnost soudu a zmatečnost řízení.

(Rozh. ze dne 22. září 1925, R I 82/25.)

Žalobci (ústřední inspektor a vrchní inspektor bývalé ústecko-teplické dráhy, oba ve výslužbě) domáhali se na státu zaplacení místního přídavku ve smyslu zákona ze dne 3. března 1921, čís. 99 sb. z. a n., dovozujíce žalobní nárok proti státu z §u 1409 obč. zák. a zákona o výkupu ústecko-teplické dráhy státem ze dne 30. června 1922, čís. 234 sb. z. a n. Procesní soud prvé stolice, zamítnuv námitku nepřípustnosti pořadu práva, zamítl žalobu věcně. V onom směru uvedl v důvodech: Žalovaná strana námitku nepřípustnosti pořadu práva opírá o zákon ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. § 2 a dále o § 9 čís. 8 vl. nař. k tomuto zákonu ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n., dle nichž spory z pojištění ohledně zřízenců železničních rozhoduje rozhodčí soud zemské úřadovny II. Všeobecného pensijního ústavu v Brně. Žalobci popřeli důvodnost námitky, navrhli její zamítnutí s odvoláním se na tvrzení žalované samé v žalobní odpovědi ohledně námitky věcné nepříslušnosti dovolaného žalobou zemského civilního soudu v Praze, kterézto námitce se žalobci podrobili. Je nesporno, že žalobci jsou pensisté bývalé c. k. priv. Ústecko-Teplické železniční společnosti, kterou převzal žalovaný na základě výkupního zákona ze dne 30. června 1922, čís. 234 sb. z. a n. a k němu vydaného vl. nař. ze dne 7. prosince 1922 čís. 354 sb. z. a n., dle nichž přešly na státní železniční správu fondy Utd., zejména pensijní. Obě strany dovolaly se ve sporu pensijních stanov s dodatky Utd. V základě těchto, jež byly čteny a pravost jich není sporna, zjistil soud, že § 25 uvádí, že spory mezi členy pojišťovacího ústavu a dráhou rozhoduje nikoliv řádný soud, nýbrž rozhodčí soud, sestavený dle blíž uvedených ustanovení v cit. §u. I v tomto případu jde o spor mezi pensisty a dráhou, pokud se týče její universální nástupkyní, státní železniční správou. Dle shora cit. ustanovení jak pens. stanov, tak zákona a vl. nařízení měl by správně tento spor býti rozhodnut nikoliv soudem řádným, nýbrž soudem rozhodčím ve smyslu §u 9 čís. 8 vlád. nař., avšak hledíc k tomu, že žalovaná strana sama uvedla, že pro rozsouzení tohoto sporu věcně příslušným jest obchodní soud v Praze dle §u 51 čís. 2 j. n. a §u 39 čís. 2 uvoz. zák. k obch. zák., a žalobci námitce té se podrobili, jak soud ze spisů sem zemským civilním soudem v Praze odstoupených zjistil, shodly se strany na tom, by spor byl rozhodnut řádným soudem. Odvolací soud k odvolání žalobců usnesení, jímž byla zamítnuta námitka nepřípustnosti pořadu práva, správně námitka nepříslušnosti řádných soudů, napadený rozsudek a celé jednání jim předcházející zrušil a žalobu odmítl. Důvody: Není sporu o tom, že jde v této při o pensijní pojištění žalobců jako pensistů bývalé c. k. priv. ústecko-teplické dráhy, kterou žalovaný erár vykoupil a do vlastnictví převzal dnem 1. ledna 1923 podle zákona ze dne 30. června 1922, čís. 234 sb. z. a n. a prováděcího nařízení vl. ze dne 7. prosince 1922, čís. 354 sb. z. a n., podle nichž přešly na státní správu železniční fondy této dráhy, zejména i fond pensijní (§§ 5 a 6 cit. zák.). Podle §u 25 stanov pensijního fondu útecko-teplické dráhy, jichž se obě strany dovolaly, byl by k rozhodnutí této pře příslušným soud sestavený podle předpisu tam uvedeného. Tento § 25 byl však změněn §em 9 čís. 8 vl. nař. ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n., který stanoví, že pro žaloby podle obdoby §u 75 (2) zákona, tudíž i pro tuto žalobu, je příslušným rozhodčí soud zemské úřadovny II. Všeobecného pensijního ústavu v Brně. Toto vládní nařízení má závaznou moc zákona, neboť bylo vydáno podle §u 2 a) zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. Byla proto tato věc odňata působnosti řádných soudů mocí zákona, tudíž vůbec a nikoli jen úmluvou stran, která může býti kdykoli zase změněna neb odvolána. Důsledkem toho nesmí podle §u 104 odstavec druhý j. n. býti vznesena na řádný soud dohodou stran. Stalo-li se tak přece a zamítl-li procesní soud námitku nepřípustnosti pořadu práva s odůvodněním, že se strany shodly na tom, aby byl spor rozhodnut dovolaným řádným soudem, jsou toto jeho usnesení i rozsudek a celé řízení jím předcházející zmatečnými podle §u 477 čís. 6 c. ř. s. a bylo zmatku toho dbáti z povinnosti úřední podle §u 42 odstavec prvý j. n. § 240 odstavec třetí a § 471 čís. 7 c. ř. s., i když žádnou stranou vytknut nebyl, a bylo rozhodnouti, jak se stalo (§ 473 odstavec prvý, 477 čís. 6 a 478 odstavec prvý c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalobců.

Důvody:

Názor stěžovatelů, že, majíce normální pensijní nároky, jsou dle §u 2 čís. 3 zákona o pens. pojištění z pojistné povinnosti vyňati a nepodléhají tudíž vůbec tomuto zákonu a že, jsouce členy pensijního fondu Ústecko-Teplické dráhy, nespadají ani pod nařízení ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n., nutí pojmouti spornou otázku příslušnosti zásadně a rozvinouti ji v celé její šíři, neboť jen tak lze čeliti chybným východi-

skům a mylným závěrům stížnosti. Zákon o pensijním pojištění v soukromých a některých ve veřejných službách ustanovených zřízenců ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. pro r. 1907, změnil již po druhé svůj doslov, poprvé cís. nařízením ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. (první novela), po druhé zákonem ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. (druhá novela). Co se týče železničních zřízenců, o něž jde, ustanovily o nich: původní text, jenž v §u 1 vylučoval vůbec zřízence státní, stanovil v §u 2 čís. 4, že zřízenci železnic sloužících veřejné dopravě jsou z pojištění tohoto zákona vyňati a že se jejich pensijní zaopatření upraví nařízením; první novela v §u 2, vyloučivši v čís. 5 opět vůbec zřízence státní, stanovila v čís. 6, že zřízenci zemí, okresů, obcí a ústavů a korporací tam jmenovaných, pak zřízenci železnic, sloužících veřejné dopravě, jsou vyňati z pojištění tohoto zákona jen pod tou podmínkou, že normální, t. j. s místem jimi zastávaným spojené pensijní nároky již mají nebo jich uplynutím stanovené zkušební doby nebo zatímního ustanovení nabudou; druhá novela v §u 2 čís. 3 shrnula právě uvedené oba předpisy (čís. 5 a 6) první novely v jedno a změnila je v ten rozum, že zaměstnance státu čís. 5 postavila na roveň zaměstnancům »jiných nucených svazů územních« a zájmových, ústavů a korporací čís. 6 (první změna), řkouc o všech stejně, že vyňati jsou z pojištění tohoto zákona pod tou podmínkou, mají-li normální pensijní nároky shora již zmíněné, avšak vypustila z tohoto celého ustanovení železniční zřízence vůbec, nečiníc o nich pražádné zmínky (druhá změna), oproti čemuž však v nově připojeném §u 2 a) vyslovila, že pensijní pojištění zaměstnanců drah veřejné dopravě sloužících a jich pomocných ústavů upraví nařízením ministr sociální péče s ministrem železnic. Poněvadž tento § 2 a) železniční zřízence státu a jiných veřejných svazů v §u 2 čís. 3 shora jmenovaných nevyjímá, jest již z toho patrno, že tito nejsou v §u 2 čís. 3 zahrnuti ve všeobecném výraze »zaměstnanci státu« (a jiných nucených svazků územních) a že tedy pod zákon tento mocí jeho samého vůbec nespadají, nýbrž podléhají nařízení, v §u 2 a) slíbenému a již také vydanému a shora citovanému. Že tomu tak, plyne nadevši pochybnost i z tohoto nařízení, jež v §§ 7, 9 a 10 pojištění zaměstnanců státních drah upravuje. Rozhodným tedy pro všecky zaměstnance železnic veřejné dopravě sloužících, tedy i pro zaměstnance státních drah jest jen toto nařízení datující ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n., jež jest výlučným pramenem pojišťovacího jich práva. Toto nařízení pak rozeznává v §u 1 a 2 tři skupiny železničních zaměstnanců: 1. zaměstnanci §u 1, t. j. zaměstnanci ustanovení před definitivou na zkoušku nebo prozatím, pakli ustanovení to trvá déle tří let, a zaměstnanci na výpomoc nebo na zvláštní smlouvu přijatí podléhají pojištění podle hořejšího zákona, vyhovují-li podmínkám §u 1 nařízení čís. 1 a 2: tito tedy pod zákon spadají, ale ne přímo mocí zákona samého, nýbrž teprv mocí tohoto nařízení, které, protože právě odkázáni jsou na zákon, dále si jich již nevšímá. 2. zaměstnanci ostatní, t. j. ti, kteří nejsou zahrnuti v §u 1 a nespadají tedy pod zákon, mají dle §u 2 pojištění zvláštní, upravené podrobně v dalších předpisech nařízení §§ 3—11, vyjma 3. zaměstnance, které § 2 z těchto ostatních vylučuje, t. j. dělníky, učně a zaměstnance vykonávající převážnou měrou práce podřízené (jichž výčet podává § 1 (1) zákona ve znění druhé novely, čítaje sem služby čeledínské, nádenické nebo takové, jichž vykonavatelé se nepovažují za obchodní pomocníky dle zákona o obch. po.n.), jakož i zaměstnance ustanovené pouze na zkoušku nebo prozatím, pakli (to vzhledem k §u 1 dodati sluší) ustanovení to netrvá déle tří let, kteří, všichni tedy následkem tohoto vyjmutí, pojištěni nejsou ani podle zákona ani podle nařízení. Mohou ovšem býti pojištěni podle předpisů jiných, ale, pakli jsou, nemá to s otázkou co činiti a musí se na ně užíti předpisů o pojištění, jemuž tam podléhají, nikdy však těchto, t. j. dotčeného zákona a nařízení. To je však zde bezpředmětno, neboť žalobci pod toto čís. 3 nespadají. Dle druhého odstavce §u 2 může vláda nařízením rozšířiti okruh pojištěných zaměstnanců, což nemůže míti jiného smyslu, než že může do pojištění čís. 2 pojmouti i některé kategorie ze skupiny čís. 3. To je význam tohoto ustanovení. Ovšem také neporozuměli vůbec §u 1 a 2, majíce za to, že oba upravují jen pensijní pojištění provisorních zřízenců, definitivních se nedotýkajíce: stěžovatelé nepostřehují, že definitivní spadají do skupiny shora pod čís. 2 uvedené, jež výrazem »ostatní« všecky zaměstnance železniční zahrnula, pokud nespadají do skupin čís. 1 a 3. Co se týče příslušnosti soudní, náleží pensijní nároky zaměstnanců: skupiny čís. 1 nyní dle předpisu §u 75 zákona ve znění druhé novely před rozhodčí soudy pensijního ústavu dle §u 76 zákona. (Pozn. § 75 pův. zákona citoval tu sice také jen rozhodčí soud, zapomenuv, že v §u 65 čís. 5 stanovil, že náhradní ústavy musí tu vyhraditi příslušnost buď rozhodčího soudu nebo řádného soudu. To postřehla první novela, která toto ustanovení má v §u 65 čís. 3 a ustanovila proto v §u 75 (2), že nároky pensijní uplatňovati dlužno u rozhodčího soudu pokud se týče u řádného soudu, zde tehdy, pakli to po rozumu §u 65 čís. 3 dopadá. Avšak druhá novela v §u 65 nevyhradila již stanovám možnost odkázati spory před řádné soudy, nýbrž v §u 66 čís. 3 výslovně nařídila, že spory ty musí býti vyhraženy rozhodčímu soudu, a proto potom také v §u 75 (2) věta druhá stanoví výlučnou příslušnost soudu rozhodčího); skupiny čís. 2 dle předpisu §u 9 čís. 8 nařízení před rozhodčí soud zemské úřadovny II. všeob. pens. ústavu v Brně. U skupiny čís. 3 nemůže otázka příslušnosti nastati, ježto skupina ta, jak řečeno, ani pod zákon ani pod nařízení nespadá, nejsouc pojištěna ani dle toho ani dle onoho. Spor by tu mohl nastati jen v otázce, do které skupiny zaměstnanec spadá a zda tedy pojištěn jest, či nikoli, t. j. on by řadil sám sebe buď do skupiny čís. 1 neb skupiny čís. 2 a žalovaná strana by se bránila a řadila ho do skupiny čís. 3; ovšem by i tu žaloba vždy musila býti podána u toho neb onoho rozhodčího soudu (nikdy u řádného soudu) a spor by se týkal vlastně jen existence nároku. Skupiny čís. 1 a 2 nespadají tedy se svými nároky pensijními nikdy pod příslušnost řádných soudů, což platí ovšem i o zaměstnancích soukromých drah ve státní správě dle zákona ze dne 22. prosince 1920, čís. 690 sb. z. a n. § 4. Žalobci (stěžovatelé) spadají do skupiny čís. 2, protože dle zákona ze dne 30. června 1922, čís. 234 sb. z. a n. a nař. vl. ze dne 7. prosince 1922, čís. 354 stát vykoupil Ústecko-Teplickou dráhu a pensijní závazky této dráhy přešly dle §u 5 cit. výkupního zákona na pensijní fond státních drah, žalobci mají tedy nárok pensijní nyní proti tomuto fondu, spadají tedy pod § 7 nař. čís.

506/21 a tím i pod § 9 čís. 8 téhož nař. a tudíž pod rozhodčí soud tam jmenovaný. Zbývá jen dodati, že § 42 j. n. stanoví, že je-li věc odňata řádným soudům, musí dovolaný soud nepříslušnost soudu a zmatečnost řízení vysloviti, ať je to v kterékoli stolici a že dle §u 104 j. n. nemohou strany prorogovati řádně soudy, když věc před ně nepatří. Ježto dle §u 1 j. n. rozhodčí soud nepatří k soudům řádným, nebyla možna ani prorogace obchodního soudu v Praze a zůstalo řízení před jakýmkoli řádným soudem provedené zmatečným dle §u 477 čís. 3 c. ř. s. a jest tím vyvráceno i stanovisko stížnosti, že, když nejde o námitku nepřípustnosti pořadu práva, nýbrž pouze nepříslušnosti řádných soudů, jeví se prý námitka ta dle §u 239 c. ř. s. a §u 104, 2 j. n. opozděnou, nebyvši učiněna při prvním roku. Přehlížiť stížnost, že třeba se to nazvalo nepříslušností, je to přece nepříslušnost, jež ani prorogací zhojena býti nemůže a nelze tedy zřetel na ni dle §u 42 j. n. a §u 240, 2 a 477 čís. 3 c. ř. s. nikdy promeškati.

Čís. 5286.

Předpis §u 599 c. ř. s. nevztahuje se na rozhodčí soudy zřízené zákonem, najmě na rozhodnutí rozhodčí komise dle §u 75 náhr. zák.

(Rozh. ze dne 22. září 1925, R I 663/25.)

Žalobce byl zaměstnán ve dvoře D. od roku 1914 až do podzimu 1922, kdy dvůr ten Státním pozemkovým úřadem byl zabrán, jako šafář ve službách pachtýře a majitele rolnického hospodářství v D. Františka E-a. Dvůr D. byl na to úplně rozparcelován a Státní pozemkový úřad přidělil budovy tohoto dvora do vlastnictví Františku E-ovi, učiniv platnost přídělu závislým na tom, že nabyvatel přistoupí na podmínky, jež mu budou Státním pozemkovým úřadem dodatečně sděleny. Mezi těmito podmínkami byl též požadavek, by nabyvatel budov převzal do svých služeb šest stálých zaměstnanců na zabraném majetku, kteří v důsledku pozemkové reformy přišli o své zaměstnání. Jedním z těchto zaměstnanců byl též žalobce. Žádost jeho ze dne 15. února 1923 o přiznání peněžního odškodného při provádění pozemkové reformy byla Státním pozemkovým úřadem zamítnuta a zamítnuta také jeho stížnost do tohoto rozhodnutí k rozhodčí komisi pro zaopatření zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém v Praze. V žalobě proti Státnímu pozemkovému úřadu, o niž tu jde, uvedl žalobce, že rozhodnutí toto jest pochybené již z toho důvodu, že zbytkový statek v D. nezůstal a že on sám, ač byl dříve šafářem, jest nyní prostým deputátním dělníkem malorolníka Františka E-a a přisluší mu tudíž náhrada za to, že pozbyl místa šafáře. Domáhal se proto jednak výroku o bezúčinnosti shora uvedeného rozhodnutí rozhodčí komise jakožto výroku rozhodčího ve smyslu §u 595 c. ř. s. s odůvodněním, že o stížnosti jeho proti rozhodnutí Státního pozemkového úřadu bylo rozhodčí komisí rozhodnuto, aniž by byl slyšen a dána mu možnost účasti na jednání a dále, že nález rozhodčí komise odporuje právním předpisům rázu donucovacího, obsaženým v zákonných ustanoveních o zaopatření zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (§ 9 vlád. nař. čís. 305/1922), jednak uplatňoval proti žalované straně nárok na přiznání náhrady ve smyslu §u 75 náhr. zák. a §u 17 vlád. nař. ze dne 21. října 1922, čís. 305 sb. z. a n. Žalovaná strana vznesla námitku nepřípustnosti pořadu práva, již odůvodnila tím, že o nároku na zaopatření (odškodnění) ve smyslu zákonů o pozemkové reformě vyhrazeno jest rozhodování Státnímu pozemkovému úřadu, proti jehož opatřením jest přípustna stížnost k rozhodčí komisi, orgánu administrativnímu, a v dalším postupu pak stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, důsledkem čehož jest, že pořad práva vyloučen. Soud prvé stolice námitce nepřípustnosti pořadu práva vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Rozhodčí komise pro zaopatření zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém rozhoduje o stížnostech proti opatřením (rozhodnutím) Státního pozemkového úřadu dle §u 75 a proti rozhodnutím kuratoria fondu pro zaopatření zaměstnanců velkostatkářských dle §u 73 (5) zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. (zákona náhradového) ve znění zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. (§ 1 vlád. nař. ze dne 7. prosince 1922, čís. 374 sb. z. a n.). Tato rozhodčí komise jest rozhodčím soudem obdobným oněm rozhodčím soudům, které mají základ v zákonech z oboru sociální politiky, jež rozhodčí soudnictví při úrazových pojišťovnách, nemocenských pokladnách dělnických, při bratrských pokladnách hornických a pod. zevrubně a samostatně zařídily. Tyto rozhodčí soudy vykonávají funkce soudcovské na základě zmocnění státem jako orgány veřejné, jimž tudíž strany dle zákona jsouce podrobeny nemohou uniknouti, jsou obligatorní a nálezy jejich nejsou podrobeny přezkoumání soudem. Ustanovení IV. oddílu VI. dílu civilního soudního řádu nevztahují se na soudy rozhodčí, které vůli zákonodárcově původ svůj děkují, nýbrž jen na ty, které výhradně z vůle soukromníků právem uznané vznik svůj berou (Ott, Soustavný úvod III. díl str. 278). Pro žalobu založenou na ustanoveních právě uvedených není skutkového ani právního podkladu, výrok rozhodčí komise shora uvedené nemohou řádné soudy přezkoumávati a také nárok na přiznání požadované náhrady vymyká se z pravomoci řádných soudů. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Důvody: Prvý soud pokládá rozhodčí komisi pro zaměstnance na velkém majetku pozemkovém za soud rozhodčí, obdobný soudům, kotvícím v zákonech z oboru sociální politiky, přičítá mu funkci orgánu veřejného, jehož nálezy nejsou podrobeny přezkoumání soudem. Leč tu užívá prvý soud obdoby zákonů vyjimečných, výslovně uznaných za platné článkem XII. úv. zák. k c. ř. s., a přehlíží úplně všeobecný předpis §u 599 c. ř. s., že ustanovení oddílu o rozhodčích jest obdobně použiti na soudy rozhodčí, zřízené zákonitým způsobem posledními pořízeními nebo jinými opatřeními, která neopírají se o dohodu stran, a stanovami. Tím jest všeobecně stanoveno, že rozhodnutí rozhodčích soudů, komisí a pod., pokud není tu zvláštního vyjimečného ustanovení, podléhají v mezích předpisů §§ 595—598 c. ř. s. přezkoumání soudem. Dlužno zajisté přihlédnouti k tomu, co již uvedl o sporné rozhodčí komisi nejvyšší správní soud, že je tu jaksi prvým orgánem, jenž rozhoduje o sporu mezi stranami — zaměstnancem s jedné a pozemkovým úřadem s druhé strany, takže úplně vykonává funkci rozhodčího dle §u 577 a násl. a má

tedy povahu rozhodčího soudu zřízeného opatřením na dohodě stran nezávislým, jak je má na mysli § 599 c. ř. s. Nelze tedy žalobci upříti právo, domáhati se toho, by byl výrok rozhodčí komise v mezích zákonných soudem přezkoumán a pořad práva jest v tomto rozsahu přípustným.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Jako praxe nikdy o tom nepochybovala, tak také všecka lepší nauka od prvopočátku pojímá předpis §u 599 odstavec prvý c. ř. s. jen v ten rozum, že se vztahuje pouze na rozhodčí soudy soukromoprávní disposicí dosažené, že tedy nikterak neplatí pro rozhodčí soudy zřízené zákonem, i je jí to již ze znění předpisu tak jasno, že nikterak neshledává potřeby, teprv to blíže zdůvodňovati (Ott, Soust. úvod díl III. § 124 str. 278, 279, Hora, Čsl. civ. proc. právo díl III. § 31 a), Neumann, kom. k c. ř. s. III. vyd. str. 1615 n. n., Fürstl, D. n. C. P. G. k §u 599 str. 869 čís. 1). Ovšem někteří si otázky neuvědomují (Ullmann, Grundriß d. C. P. R. str. 170 B, Hanausek, Schiedsvertrag und Schiedsgericht § 3), avšak, pokud literatura přístupna, tak jen jediný Pollak (Syst. d. ö. Z. P. R. § 134 III. c) pozn. 19) jest náhledu opačného, pojímaje v § 599 odstavec prvý c. ř. s., jak sám praví, výkladem rozšiřujícím výraz »opatření« (Verfügung) v tom smyslu, jakoby v sobě zahrnoval i pojem zákona, a myslí, že to vyžaduje účel předpisu, aniž se však pokouší domnělý zákonodárný důvod vysvětliti a vůbec náhled svůj nějakým výkladem opříti. Jest však s tím na zřejmém omylu. Právě důvod zákonodárný, jenž pochopen býti může dobře jen se zřetelem na historický vývoj ústavu, dokazuje zřetelně správnost náhledu, že slovo »opatření« (disposice) znamená tu toliko disposici soukromých stran, nikdy nařízení zákonodárcovo. Ústav rozsudího, zřízeného smlouvou, má svůj počátek v římském právu, a v tom rozsahu dochoval se přes celý středověk, jenž mu zvláště přál pro nedostatečnost soudnictví státního (zeměpanského) a dovedl ho k takovému vývoji, že podle svědectví právních historiků nezůstal bez značného vlivu na vývoj a úpravu soudů řádných. V tom rozsahu převzalo ho také moderní zákonodárství, jako na příklad: občanský zákon, jenž v §u 1391 právě ještě jen smlouvu o rozsudího zná a úpravu její do soudního řádu odkazuje, jíž se jí dostalo v §u 270 a násl. Josef. soud. řádu, kde se poznačuje jeho smír (narovnání) na rozsudího. Podrobnější úpravy stal se však ústav účastným až v platném civ. soudním řádě, jenž v §u 577 podle starého zvyku rovněž ze smlouvy o rozsudího vychází, při tom však podle vzorů říšsko-německého soudního řádu ke konci oddílu v §u 599 vztahuje předpisy o rozsudím, smlouvou dosazeném, i na rozsudí dosazené jakýmkoliv jiným právnicky stejně hodnotným způsobem, t. j. smlouvě rovnocenným právním úkonem, jakýmiž jsou, poněvadž smlouva o rozsudího jest úkonem práva soukromého, právě jen jiné úkony soukromoprávní, jež citovaný předpis zahrnuje výrazem »poslední nebo jiné ne na dohodě stran spočívající pořízení nebo stanovy« (letzwillige oder andere nicht auf Vereinbarung der streitenden Teile beruhende Verfügungen oder Statuten): musí to tedy býti buď poslední pořízení nebo jiná mimosmluvní disposice stran, mezi nimiž literatura uvádí nadační listiny a akty o zřízení fideikomisu, anebo konečně stanovy, jež však zákon připomíná tu potud zbytečně, protože i stanovy jsou smlouvou a jsou zahrnuty tedy už v §u 577, takže zmínka o nich má význam jen vzhledem k §u 577 odstavec třetí c. ř. s. (požadavek písemnosti). § 1048 říšskoněm. soud. řádu, z něhož § 599 jinak doslovně převzat, stanovy vynechává, aniž by to vykladatelům vadilo, aby mezi tituly zřízení rozsudího neuváděli i stanovy. V tomto smyslu, že totiž jen soukromoprávní úkony se pod ním míní, vykládá výraz »pořízení« (disposice) srovnale i říšskoněmecká nauka k §u 1048 říšskoněm. soud řádu) srv. Stein, Grundriß d. Z. P. R. 1924 § 123, Sydow, Busch, Krantz Z. P. O. v Guttertagsche Sammlung 1922 str. 974, Schwarz Z. P. O. 1924 str. 172 násl., kde se praví, že rozsudí je soudce dosazený právním jednáním, tož smlouvou, stanovami, posledním pořízením. Kdyby byl zákonodárce chtěl předpis vztáhnouti i na rozsudí, dosazené zákonem, byl by to řekl a byl by za slovo »pořízení« dosadil ještě výraz »nebo zákonem«, jako to v nesčíslných jiných případech činí. Vedle těchto rozsudích dosazených vůlí stran zná ovšem moderní doba ještě také právě rozhodčí soudy dosazené vůlí zákonodárce (zákonem), při nichž důvodem zřízení byla dříve těžkopádnost soudního řízení (Ott), nyní jím však spíše jest třídní duch súčastněných vrstev obyvatelstva, jenž snaží se dosíci soudů obsazených druhy v povolání. Tyto tak zvané obligatorní rozhodčí soudy, jimž strany »nemohou uniknouti« (Ott), nejsou podrobeny přezkumu řádných soudů: aby byly, to by musil zákon zvláště to nařídíti. Tak se stalo na příklad v příčině bursovních rozhodčích soudů (čl. XXIII. uv. zák. k c. ř. s.). Kde tomu tak není, jako na příklad při hornických rozhodčích soudech, nelze se proti jich nálezům dovolávati odpomoci u řádných soudů. Sem, mezi obligatorní rozhodčí soudy, patří ale také projednávaný případ, neboť rozhodčí komise, pro něj příslušná, povolána jest nikoli vůlí stran, nýbrž zákonem, t. j. §em 75 n. zn. náhr. zák., jenž proveden vl. nařízeními ze dne 21. října 1922, čís. 305 sb. z. a n. (§ 24 a násl.) a ze dne 7. prosince 1922, čís. 374 sb. z. a n. Tu nejen že není nikde pořad soudní proti rozhodnutí komise předurčen, nýbrž naopak v §u 24 (2) prvého nařízení, jež se zakládá na posledním odstavci §u 75 zákona náhr. a pořád platí, jeżto není druhým derogováno, an toto druhé jest dle svého úvodu jen dodatkem k němu, jest výslovně ustanoveno, že »komise rozhodne s konečnou platností«, což platí i dle spadajícího sem §u 73 (5) náhr. zák. V nařízení vl. ze dne 29. října 1924, čís. 192 sb. z. a n. byla sice v bodě II věta §u 24 (2) vl. nařízení ze dne 21. října 1922, čís. 305 sb. z. a n. »komise rozhodne s konečnou platností« vypuštěna, patrně proto, že autor si uvědomil, že v §u 75 náhr. zákona obsažena není, než přes tuto výpustku zůstává konečná platnost rozhodnutí rozhodčí komise dána duchem zákona a nelze nižádným způsobem oddiskutovati, dokud zůstává v platnosti § 73 (5) téhož zákona, neboť nelze, aby táž komise zde rozhodovala s konečnou platností, v §u 75 téhož zákona však nikoli. Není tedy pořad §u 595 c. ř. s. žádným způsobem přípustným a ovšem také ne žádný jiný soudní pořad. Rozhoduje-li však komise s konečnou platností, což rekursní soud přehlíží, pak teprve nelze odkazovati na § 599 c. ř. s., neboť ten tu pak místa míti nemůže, i kdyby se na krásně

vztahoval jinak i na rozhodčí soudy zákonem stanovené. Následkem toho není třeba řešiti otázku, zda nároky §u 75 náhr. zák., toto břemeno z důvodu pozemkové reformy státu zákonem uložené, jsou nároky soukromoprávními, či veřejnoprávními, neboť, i když jsou soukromoprávními, nenáležejí na pořad soudní.

Čís. 5287.

Obnova drobných zemědělských pachtů (zákon ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n.).

Ve smyslu zákonů o obnově pachtů jest propachtovatelem nejen ten, kdo uzavřel pachtovní smlouvu s pachtýřem, nýbrž i každý jeho právní nástupce v držbě propachtovaného pozemku, aniž na tom záleží, zda jest držitelem pouze fysickým, či též knihovním.

(Rozh. ze dne 22. září 1925, R I 701/25.)

Proti žádosti pachtýře o obnovu pachtu dle zákona ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n. vznesli propachtovatelé námitky, jimž soud prvé stolice vyhověl s tím, že se další obnova pachtu nepovoluje. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pachtýř jest na omylu, maje za to, že jeho odpůrce nelze pokládati pro rozhodný čas za propachtovatele, poněvadž tehdáž ještě knihovními vlastníky nebyli a pachtovní smlouva nebyla uzavřena s nimi, nýbrž s jejich předchůdkyní v držbě. Neboť neprávem zavléká sem stěžovatel § 1120 obč. zák., jestiť ve smyslu zákonů o obnově pachtu propachtovatelem nejen ten, kdo uzavřel pachtovní smlouvu s pachtýřem, nýbrž i každý jeho právní nástupce v držbě propachtovaného pozemku, aniž na tom záleží, zda držitel jest držitelem pouze fysickým či též knihovním, stačiť úplně sama držba fysická, jen když se zakládá na právním nástupnictví, t. j. nebyla nabyta svémocně, nýbrž byla nabyvateli od předchůdce předána.

Čís. 5288.

Pozemková reforma.

Erár má nárok, by mu z hyperochy přejímací ceny za zabraný majetek byly přikázány splatné daně dosud nepřikázané, t. j. daně z výdělku a příjmu, reální daně z jiných nemovitostí, než o jichž přejímací cenu jde, a konečně dávka z majetku a přírůstku na majetku, třeba se staly splatnými teprve po dni, kdy zabraný majetek byl převzat, pokud ovšem již nebyly přiznány v přednostním pořadí. Předpis §u 47 (2) náhr. zák. nevztahuje se na osobní daně a dávky §u 51.

(Rozh. ze dne 22. září 1925, R I 766/25.)

Dohodou Státního pozemkového úřadu s dědicem zpupné pozůstalosti svěřenství Ch. byla stanovena za převzaté pozemky přejímací cena 468.648 Kč 29 h, již rozvrhl soud prvé stolice dle §§ 47 a násl. zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. v ten způsob, že vyloučil nejprve 12.000 Kč jako částečnou jistotu ku krytí patronátních břemen, dále přikázal bernímu úřadu 91.141 Kč v přednostním pořadí na dávku z majetku a přírůstku na majetku, a na zadržených daních reálních 31.994 Kč 84 h, v dalším pak přikázal knihovní pohledávky a zbytek 151.618 Kč 65 h držiteli svěřenství. Rekursní soud k rekursu finanční prokuratury napadené usnesení potvrdil. Důvody: Pokud jde o dávku z majetku a o dávku z přírůstku na majetku, nejsou podle přípisu berní správy v P. ze dne 24. října 1924 dávky ty ještě konečně předepsány a z prozatimního předpisu vypadá na převzaté pozemky 88.216 Kč. Jelikož cena převzatých nemovitostí jest 303.803 Kč, bylo úplně vyhověno zákonnému předpisu o zajištění dávek, obsaženému v §u 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n., když bylo přikázáno na dávky ty v přednostním pořadí 91.141 Kč. Na daňových nedoplatcích přihlásil k rozvrhovému roku, konanému dne 8. července 1924, berní úřad v K. přípisem ze dne 4. července 1924 celkem 639.517 Kč 71 h. V sumě té, jak je patrno ze sdělení téhož berního úřadu ze dne 5. září 1924 a ze dne 14. října 1924, zahrnuty jsou nedoplatky daňové, vztahující se na celé panství Ch. Že do přihlášky nepatřily dlužné daně reální (pozemková, domovní a činžovní) z nemovitostí nepřevzatých, rozumí se samo sebou, ale rovněž tak není o tom pochybnosti, že nelze přihlížeti k přihlášeným zároveň nedoplatkům na dani z výdělku a na dani z příjmu (58.332 Kč 41 h). Vždyť i tyto daně plynuly z celého panství, jaká část z nich vypadá na nemovitosti převzaté, nebylo ani přibližně uvedeno, což stačí, by byly tyto nedoplatky vyloučeny z přikázání na cenu přejímací, protože dlužno podle §u 49 a 51 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. za to míti, že ve smyslu tohoto zákonného ustanovení bylo by lze tyto nedoplatky přikázati jenom tenkráte, kdyby pramen dotyčných daní byl jaksi součástí nemovitostí, jejichž cena se rozvrhuje. Posléz uvedenými přípisy ze dne 5. září 1924 a ze dne 14. října 1924 berní úřad v P. — po náhledu soudu rekursního, původní svou přihlášku přivedl jenom na pravou míru, pokud se týče ji opravil a, bylo-li podle této opravené přihlášky přikázáno finanční prokuratuře v zastoupení eráru 31.994 Kč 84 h — byly tím nedoplatky daňové — pokud měly býti hraženy z přejímací ceny — úplně vyrovnány.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu finanční prokuratury zrušil usnesení obou nižších soudů, pokud šlo o poslední odstavec usnesení soudu prvé stolice, přikazující zbytek přejímací ceny 151.618 Kč 65 h držiteli svěřenství a soudu prvé stolice uložil, by, doplně řádně řízení, znovu o těchto 151.618 Kč 65 h rozhodl.

Důvody:

Nelze souhlasiti s nižšími stolicemi, když prvá § 51 náhr. zák. vůbec přehlíží a druhá jeho použití výslovně odpírá. V §u 51 náhr. zák. jest

předepsáno, že část přejímací ceny, nároky předchozími, t. j. přednostními a hypotečními pohledávkami, jakož i reálními břemeny a výsadními nároky (§ 47 (1) náhr. zák., jenž v sobě zahrnuje poukaz ku §§ 216—228 ex. ř., a pak §§ 49 a 50 náhr. zák., ač prvý obsažen je podstatně již v §u 216 čís. 3 ex. ř.), nevyčerpaná, přikáže se na starší daně a dávky, nepřikázané ani v přednostním, ani v knihovním pořadí a na osobní přímé daně a veřejné dávky, vlastníkem dluhované. Rekursní soud míní, že přihlášené nedoplatky daně z výdělku a daně z příjmu bylo by lze přikázati jen tehdy, kdyby pramen jich byl »jakoi součástí nemovitostí, jejichž cena se rozvrhuje«. Patrně tím chce říci, že by výdělek, pokud se týče příjem, z něhož daň předepsána, musil pocházeti právě z nemovitostí, o něž jde v rozvrhu, kdežto prý jde o výdělek a příjem z celého panství. Avšak s tímto omezením nelze souhlasiti, neboť zákon nic takového nepraví a také důvod zákonodárný tomu odporuje. Předpis zahrnuje dvojí daně a dávky: 1.) »starší« daně a dávky, nepožívající ani přednostního ani knihovního pořadí, pod nimiž nutně rozuměti jest předem daně a dávky reální, jež nebyly přikázány již podle předpisu §u 216 čís. 2 a 4 ex. ř., neboť jinak nebylo by tohoto předpisu vzhledem k předpisu 2., jenž zahrnuje všecky daně a dávky osobní (nereelní) vůbec třeba. Není to tedy nic jiného, než opětovaný předpis §u 217 čís. 1 ex. ř., dle něhož po uspokojení všech jiných nároků přijdou na řadu reální daně a dávky starší než tříleté, ježto i ty požívají zákonného zástavního práva (ač ne také přednostního jako v §u 216 čís. 2 ex. ř.), i je to tedy, je-li tomu tak, vskutku předpis zbytečný, protože jednou obsažen jest již v §u 47 (1) náhr. zák., jenž zahrnuje, jak řečeno, všecky rozvrhové zásady §§ 216—228 ex. ř., tedy také předpis §u 217 čís. 1. 2.) »Osobní přímé daně a dávky veřejné vlastníkem dluhované«. Tento předpis docela zřetelně odhlíží od povahy reálnosti a vůbec ode vší spojitosti daně neb dávky s nemovitostí, můžeť to býti třeba daň z příjmu, předepsaná z kapitálů peněžitých, nebo daň z výdělku, předepsaná ze živnosti čistě osobní, nejsoucí v souvislosti s najatou nemovitostí vůbec, neřku-li s nemovitostí, o niž jde. Netřeba tedy, by daně neb dávky ty »patřily« k nemovitosti anebo s ní »souvisely«, takže věc je jiná, než v §u 1409 obč. zák., jenž užívá výrazu prvého, a ve vl. nař. ze dne 27. července 1920, čís. 463 sb. z. a n., čl. I. k §u 62 odst. (4) obsahujícím výklad k zákonu ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. o dávce z majetku a z přírůstku na majetku, užívajícím výrazu druhého, jímž se míní patrně hospodářská souvislost, vykládaná v §u 18 čís. 2 cit. zák. Zákon překročuje tu meze exekučního řádu a dává přikazovati erární nároky daňové a dávkové, představující čistě osobní dluhy vlastníka nemovitosti. A může to dobře učiniti, neboť, oč tu jde? O hyperochu (arg. slova: »nevyčerpaná část přejímací ceny«), tedy o částku připadající po uspokojení všech přednostních reálních, knihovních a výsadních nároků dlužníku samému, tudíž o poměr pouze mezi dlužníkem a státem, z něhož všecky třetí osoby jsou vyřazeny, i může tedy stát, když tu jsou hotové peníze, patřící dlužníku, proti němuž má osobní pohledávky, tyto peníze reklamovati pro sebe, na místo by byly dlužníku vydány a stát musil své nároky na něm dobývati teprve exekucí. Takto je to jednodušší a lepší i pro dlužníka, protože lacinější. To je tedy důvod zákonodárný. Zákon omezuje to ovšem jen na dluhy daňové a dávkové, protože jen tyto jsou pravidelně likvidní, jsouce opatřeny od původu exekučním titulem (§ 1 čís. 13 ex. ř.) a ovšem, jak již z této vykonatelnosti plyne a mimo to i v §u 51 náhr. zák. samém výjádřeno jest (slova: daně a dávky vlastníkem »dluhované«), na daně a dávky již splatné. Tento důvod zákonodárný má i tyto dva další předůležité důsledky: a) že pod předpis ad 2. spadají i daně a dávky reální, avšak vypadající z jiných nemovitostí téhož dlužníka, než z té, jejíž přejímací cena je předmětem rozvrhu: neboť od reality, z níž předepsána, abstrahována byvši, je i tato daň daní pouze osobní, b) že předpis ad 2. ne i onen ad 1. jeví se výjimkou z §u 47 (2) náhr. zák. Tu má se věc takto: Jako při exekuci dražbou nemovitosti rozhodným jest pro přechod povinností s držbou nemovitosti spojených den příklepu (§ 156 ex. ř.), což má za následek, že také všecky nároky přikazují se z dražebního výtěžku jen až do toho dne (§ 216 čís. 2, 3, 4 odst. 2 ex. ř., což se rozumí i v §u 217 tamže), kdežto odtud nese je již vydražitel, tak jest při převzetí zabraného majetku, kde není dražby a příklepu, rozhodným dle §u 47 (2) náhr. zák. den skutečného převzetí v §u 29 tamže vytčený, tedy v případě dohody den v ní stanovený, jímž je v tomto případě dle čl. VII. dohody den 1. října 1923, neboť od toho dne stihají všecky povinnosti s držbou nemovitosti spojené přejímající stát, i možno tedy z přejímací ceny přikázati jen požadavky až do toho dne splatné. Z toho ale právě je výjimka pro osobní daně a dávky ad 2., ježto tyto nemají s realitou co činiti, takže o nějakém převzetí jich státem nemůže býti řeči: praví-li tedy § 47 (2), že rozvrh provede se dle stavu v den skutečného převzetí, myslí toliko na břemena a povinnosti »s vlastnictvím nemovitosti spojené« (výraz §u 156 ex. ř.), pokud se týče břemena a povinnosti »k ní patřící« (jakými jsou výsadní požadavky §§ 49 a 50, jenž nyní v §u 47 (3) n. zn. omezen jest na nároky zaopatřovací, ježto služební patří ode dne převzetí na přejímatele), žádným způsobem však na osobní daně a dávky §u 51, jež s nemovitostí naprosto ničeho co činiti nemají a pro něž tedy den převzetí nemovitosti státem v nižádném směru rozhodným býti nemůže. Má tedy erár nárok, aby mu z hyperochy dle §u 51 náhr. zák. přikázány byly splatné daně, posud nepřikázané, t. j. daně z výdělku a příjmu, daně reální z jiných nemovitostí, než o jichž přejímací cenu jde, a konečně dávka z majetku a přírůstku z něho, třebas se splatnými staly teprve po dni 1. října 1923, i bylo by, pokud zbytek ceny stačí, přikázati daně a dávky shora citovanými přihláškami, pokud v přednostním pořadí, nepožívajíce ho, přikázány nebyly, kdyby tu nebyly pochybnosti po stránce osobní, kterou se vůbec zabýváno nebylo. Dohoda uvádí jako stranu předávající JUDra Leopolda T-a jako přihlášeného dědice svěřenské (i) zpupné pozůstalosti Jana T-a, jenž také dle lustra jest v knihách jako držitel (list B) zapsán, prvý soud pak uvádí v úvodu svého rozvrhu jako předávající stranu tuto pozůstalost, ale zbytek 151.618 Kč 65 h přikazuje Dru Leopoldu T-ovi, což jest jistě rozpor. Ve svěřenském majetku, jímž jest dle lustra nemovitost vl. čís. 393 zemských desk, nástupce nastupuje přímo z práva zakladatelova a nikoli z práva zůstavitelova, jenž měl pouhé držení a užívání (§ 631 obč. zák.) až na čáku nabytí vlastnictví dle

§u 645 obč. zák. Jinak ovšem při majetku zpupném, jímž je dle lustra nemovitost vložky čís. 93. Kdyby byl Dr. Leopold T. posud jen držitelem svěřenským, učinil prvý soud chybu, když zbytek ceny přikázal jemu osobně, neboť, nenáleží-li svěřenská nemovitost držiteli, jenž má jen užívání, nenáleží mu ani cena přejímací, z které by mu příslušely jen úroky. Ale při svěřenském majetku sluší nyní přihlížeti k zákonu ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n., jímž svazek svěřenský zrušen, ale není patrno, komu připadl majetek ten v tomto případě, ježto dle zákona může býti účinek jeho velmi různý. Vzhledem k tomu, že daň z výdělku a příjmu nemohla asi býti předepsána »svěřenství«, jak přihláška praví, nýbrž určité osobě, a dále, že dávka z majetku předepisuje se ze všeho majetku osoby (§ 2 čís. 1 zák. čís. 309/20), k němuž připočte se i jmění svěřenské (§ 7 čís. 2 téhož zák.), z přejímací ceny však dle §u 51 náhr. zák. možno přikázati jen daně a dávky dluhované vlastníkem (předavatelem), dlužno zjistiti, komu a z čeho předepsána byla daň z výdělku a příjmu, jakož i dávka z majetku a přírůstku z něho, což z přihlášek není vidět, zda zemřelému Janu T-ovi (není ani udáno, kdy zemřel), či JUDru Leopoldu T-ovi, neboť zřejmo jest, že na př. daň předepsaná nebožtíku Janu z allodu, jejž nedědí Dr. Leopold T., nemohla by placena býti z přejímací ceny náležející tomuto, což platí též o dani výdělkové a z příjmu, předepsané nebožtíku, není-li Dr. Leopold T. jeho dědicem, a dále kdo jest správně předavatelem, t. j. bývalým vlastníkem převzatých nemovitostí, o něž jde, zda vskutku Dr. Leopold T., zejména pokud jde o svěřenský majetek, neboť z udání dohody, že je přihlášeným dědicem pozůstalosti Jana T-a, to neplyne. Kdo je předavatelem (vlastníkem), je rozhodno vždy osobně, neboť k jednání jako účastník musí býti obeslán právě on (§ 47 (3) náhr. zák.), a věcně potud, pokud daně a dávky nejsou reální a nejsou jeho dluhem.

Čís. 5289.

Nejde o zahájenou rozepři, požadována-li v pozdější žalobě náhrada škody proto, že žalovaným prý byl zaviněn exekuční prodej předmětu, o jehož vrácení bylo v dřívějším sporu žalováno z důvodu vlastnického práva žalobcova.

(Rozh. ze dne 22. září 1925, R I 781/25.)

Ve sporu dříve zahájeném domáhal se žalobce na žalovaném vrácení automobilu, kdežto ve sporu pozdějším, o nějž tu jde, žaloval o náhradu škody 90.000 Kč, jež prý mu vzešla tím, že automobil byl vinou žalovaného prodán v exekuční dražbě. Námitce zahájené rozepře soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku zahájené rozepře.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekurent brojí proti napadenému usnesení proto, že rekursní soud, seznav, že v dřívějším sporu jest žalováno o vrácení automobilu z důvodu vlastnictví žalobkyně k němu, v nynějším sporu že domáháno se náhrady škody z důvodu zaviněného prý žalovanou stranou exekučního prodeje automobilu, že tedy v obou sporech jde o různé nároky z různých právních důvodů, zamítl, změniv usnesení prvního soudu, rekurentovu námitku zahájené rozepře. Rekurent míní, že, i když ve sporech jde o různé nároky z různých právních důvodů, čemuž neodporuje, jedná se přes to o tutéž spornou věc a jeho námitka zahájené rozepře že jest tudíž opodstatněna, ježto skutkový základ jest v obou sporech týž a mimo to v nynějším sporu žádáno jest vlastně jen interese, místo původně žádaného plnění, pročež že nejedná se o jinou žalobu, neboť podle §u 235 c. ř. s. žádáno-li místo původního předmětu interese, není to změnou žaloby. Stanovisko rekurentovo není správné. Především nesprávem tvrdí totožnost skutkového základu ve sporech. Skutkové podstaty se v obou sporech liší, neboť v dřívějším sporu tvořilo základ sporu a žalující strana tvrdila své vlastnictví k automobilu a jeho odnětí, pokud se týče zadržování automobilu z vlastnické sféry žalobkyně, v nynějším sporu uvádí jako podklad žalobního nároku mimo to exekuční prodej automobilu a jeho zavinění žalovanou stranou. Ostatně, i kdyby skutkový základ v obou sporech byl týž, nejde o tutéž spornou věc, jakmile tu jest, což i při témže skutkovém základu možno, jiný nárok, totiž žádán-li jiný předmět. Ustanovení §u 235 c. ř. s. dovolává se rekurent na opodstatnění námitky zahájené rozepře nepřípadně. Již proto, že podle tohoto ustanovení nepokládá se za změnu žaloby, když beze změny žalobního důvodu žádá se místo původního předmětu interese. Zde však žalobní důvod jest jiný. Mimo to ustanovení §u 235 c. ř. s. není na závadu, by interese nebylo uplatňováno zvláštní žalobou a protože jde pak o jiný předmět, tedy jiný žalobní nárok (§ 233 c. ř. s.) není v takovém případě námitka zahájení rozepře opodstatněna.

Čís. 5290.

Ředitelství státního dluhu jest oprávněno ku stížnosti v řízení o umoření státních dlužních úpisů a nepotřebuje za tím účelem přispění finanční prokuratury.

(Rozh. ze dne 22. září 1925, R I 787/25.)

Rekursní soud odmítl stížnost Ředitelství státního dluhu v Praze do usnesení prvého soudu v řízení o umoření státních dluhopisů. Důvody: Ředitelství státního dluhu v Praze opírá svou stížnost o předpis §u 7 čís. 11 vlád. nař. ze dne 23. března 1921, čís. 109 sb. z. a n. Podle tohoto předpisu však náleží Ředitelství státního dluhu v příčině umoření státních dluhopisů a kuponů dávati příslušnému soudu vyžádané zprávy a ústřední státní pokladně poukazy k výkonu umoření; míti v patrnosti nesprávné nebo vadné vyhlášky umořovací; dbáti toho, by nepříslušné nebo nesprávné vyhlášky nebo nálezy umořovací nevešly v moc práva, a za tím účelem vésti se soudem potřebnou korespondenci a neměla-li by úspěchu, podati zprávu ministerstvu financí.

Z toho jest patrno, že právo stížnosti do rozhodnutí a opatření soudů ve věcech umořovacích Ředitelství státního dluhu přiznáno není.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by vyřídil věcně rekurs Ředitelství státního dluhu.

Důvody:

Rekursní soud upřel neprávem Ředitelství státního dluhu právo stížnosti do rozhodnutí a opatření soudů ve věcech umořovacích. Nemůže býti pochybnosti o tom, že si erár může stěžovati proti usnesením, jimiž se prohlašují za umořené listiny týkající se státních dluhů. Právo to plyne z §u 9 nesp. říz. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. a jest uznáno v §u 7 čís. 11 vládního nařízení ze dne 23. března 1921, čís. 109 sb. z. a n., ukládajícím Ředitelství státního dluhu mimo jiné za povinnost dbáti toho, by nesprávné umořovací nálezy nevešly v moc práva. Jde jen o to, zda může Ředitelství státního dluhu podávati rekursy samo, či zda musí tak činiti finanční prokuratura, jež jest dle služební instrukce ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák. povolána k zastupování eráru na soudě. Tato příslušnost finanční prokuratury není bezvyjimečná, dle §u 2 odstavec třetí služební instrukce ustanovují zvláštní předpisy, pokud v řízení na soudech a zvláště v exekučním řízení mohou jednotlivé právní úkony býti předsevzaty i jinými úřady než finanční prokuraturou. Takovým zvláštním předpisem jest právě také § 7 čís. 11 nařízení čís. 109/1921, neboť ukládá se v něm Ředitelství státního dluhu, dbáti toho, by nepříslušné nebo nesprávné vyhlášky a nálezy umořovací nevešly v moc práva, a za tím účelem vésti se soudem potřebnou korespondenci. Z tohoto ustanovení plyne jednak, že Ředitelství státního dluhu má podávati proti nesprávným umořovacím usnesením opravné prostředky, tedy rozklady a rekursy, pokud ovšem jsou přípustny a důvodny, jednak že se při tom nepotřebuje dožadovati přispění finanční prokuratury, neboť má samo vésti se soudem potřebnou korespondenci, totiž sepisovati příslušné žádosti a činiti příslušné návrhy, k nimž ovšem náleží též žádosti a návrhy určené pro vyšší soudy nebo-li opravné prostředky. Z těchto důvodů odchýlil se Nejvyšší soud od dřívějšího svého názoru projeveného v rozhodnutí ze dne 4. září 1923, čís. 2897 sb. n. s., již obšírně odůvodněným rozhodnutím ze dne 21. července 1925, č. j. R I 586/25 čís. sb. n. s. 5188 a musil i v této věci uznati, jak shora uvedeno.

Čís. 5291.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n.).

Vlastníci domu, kteří jej celý pronajali a zavázali se vykliditi místnosti, jimi v něm obývané, nemají nároku na odklad exekuce vyklizením těchto místností.

(Rozh. ze dne 22. září 1925, R I 801/25.)

Manželé H-ovi pronajali manželům R-ovým celý hotel a zavázali se soudním smírem ze dne 10. prosince 1924, že se do 1. srpna 1925 vystěhují z místností, v hotelu obývaných. Ježto tak neučinili, vedli proti nim manželé R-ovi exekuci vyklizením, proti níž domáhali se manželé H-ovi odkladu exekuce. Soud prvé stolice odklad povolil, rekursní soud zamítl návrh na odklad.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelé spatřují nesprávné posouzení právní v tom, že rekursní soud uznal, že předpokladem odložení exekuce nuceným vyklizením podle §u 1 zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. jest, by povinná strana užívala v úvahu přicházejících místností na základě nějakého práva, a že ani vlastnické právo povinných není takovým právem. Stěžovatelé míní, že, kdyby povinní užívali místností, jimi obývaných, na základě nějakého práva, by vůbec nemohla proti nim vedena býti exekuce, že právní názor rekursního soudu odporuje tomu, že oni jsou vlastníky hotelu, ve kterém bydlí, že jsou propachtovateli tohoto hotelu, že tedy mezi nimi a pachtéři přece jenom trval určitý poměr právní, na základě kterého užívali svého dosavadního bytu, že nejsou ani vetřelci, ani naprosto bezprávnou stranou. Stěžovatelé úmyslně nechtějí porozuměti rozhodnutí tohoto nejvyššího soudu (sb. čís. 3250), na které se odvolávala ve své stížnosti do usnesení soudu prvé stolice vymáhající strana a zbytečně polemisují s odůvodněním tohoto rozhodnutí. Stěžovatelé prodali (§ 1094 obč. zák.) smlouvou pachtovní užívání pachtovního předmětu a tím převzali povinnost, poskytovati pachtéřům umluvené užívání (§ 1098 obč. zák.). Poněvadž i pachtovní smlouva je smlouvou konsensuální (§ 1092 obč. zák. slova: uzavírají se týmž způsobem jako kupní smlouva), projevují propachtovatelé uzavřením pachtovní smlouvy vůli vzdáti se vlastnického užívání pachtovního předmětu ve prospěch pachtéřův. Proto sluší uznati, že právo užívání pachtovního předmětu z právního důvodu vlastnictví zaniklo z propachtovatelovy vůle. Pak ovšem nemá propachtovatel postavení oněch osob, které zákon ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. v §u 1 uvádí příkladmo jako osoby ustanovením o odložení exekuce chráněné, neboť, kdo se sám a za úplatu vzdá svého bydlení, by z něho těžil, nemůže se dožadovati výjimečné ochrany zákona, jejíž poskytování by se v tomto případě příčilo dobrým mravům.

Čís. 5292.

Byl-li nedospělec vydrážděn ke škodnému činu chováním se poškozeného nedospělce, jest po případě škůdce povinen náhradou pouze poloviny škody.

(Rozh. ze dne 22. září 1925, Rv I 988/25.)

Žalobce i žalovaný navštěvovali společně III. třídu. Když žalobce vykřikl na žalovaného, syna pekařova, že otec jeho peče mrzáky (baťovky), řekl mu žalovaný, by si to nechal, že ho to bude mrzet, žalobce však výrok ještě dvakráte opakoval, načež žalovaný mrštil po něm násadkou s pérem, jež zasáhlo žalobce do oka a poranilo je tak, že musilo býti vyňato. V trestním řízení byl žalovaný uznán vinným přestupkem nedospělých. Žalobní nárok na náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice důvodem zcela po právu, odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného potud, že uznal žalobní nárok po právu toliko polovicí. Důvody: Podle zjištěných okolností jest jisto, že žalobce má spoluvinu na tom, že žalovaný po něm hodil pérem, a sluší tuto spoluvinu spatřovati v tom, že žalobce mezi vyučováním na žalovaného posměšně pokřikoval a svá posměšná slova opakoval přes varovné upozornění, by si to nechal, že ho to bude mrzet. Naproti tomu však sluší uvážiti, že žalobci bylo tehdy teprve 9 let a že nemůže ve smyslu příslušných předpisů občanského zákona za svou nerozvážnost býti činěn plně zodpovědným jako osoba dospělá (§ 248 odstavec druhý obč. zák.). Proto také nemůže býti v tomto případě použito §u 1308 obč. zák., to tím méně, poněvadž posměšná slova žalobcova nemohou býti považována za dostatečný podnět k tomu, by se žalovaný, který je o 3 léta starší než žalobce, dal strhnouti k činu tak nerozvážnému, jakým provedl svou odvetu. Přichází tedy v úvahu předpis §u 1310 obč. zák. Podle úsudku školního lékaře jest sice žalovaný méně duševně nadán, povahy prchlejší a popudlivý, ale jinak je tělesně zdráv. Není tedy užívání svého rozumu zbaven a sluší ho i v řízení civilním činiti za jeho trestný čin zodpovědným. Zřetelem k tomu, že nebylo zjištěno, že žalovaný má jmění a že i žalobce sám svůj úraz do jisté míry spoluzavinil tím, že na žalovaného pokřikoval, má soud odvolací ve smyslu poslední věty §u 1310 obč. zák. za přiměřeno, by žalovaný nesl škodu žalobci způsobenou pouze polovicí, byť i zavinění žalovaného bylo větší, než spoluvina žalobcova.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Důvody:

Dovolatel vytýká, že se odvolací soud ocitá svými důvody do jisté míry v rozporu, tvrdí-li, že v tomto případě nemůže býti užito předpisu §u 1308 obč. zák., poněvadž dovolatel nezavdal podnětu ku nerozvážnému činu žalovaného, ale když pak spatřuje dovolatelovu spoluvinu v tom, že dovolatel na žalovaného posměšně pokřikoval. Tohoto rozporu není ve skutečnosti v napadeném rozsudku. Způsobilost nedospělých (do 14. roku) zavazovati se bezprávnými činy jest, jak z §§ 248 odstavec druhý a 1308 obč. zák. vyplývá, pouze výjimečná, za všech okolností je náhradní nárok proti nedospělým podle §u 1310 obč. zák. pouze podpůrným. Proto musí dovolatelem zastávaný právní názor, že, aby mohlo býti uznáno na dovolatelovo spoluzavinění, musila by býti mezi jeho činem a jeho úrazem příčinná souvislost, přijat býti potud s opatrností, že s hlediska ručení nedospělých za jejich bezprávné činy nemůže přicházeti v úvahu spoluzavinění, jaké má na mysli předpis §u 1304 obč. zák., nýbrž že jest rozhodujícím předpis §u 1308 obč. zák. S hlediska tohoto předpisu nelze ovšem pochybovati, a také odvolací soud svým odůvodněním se zřetelem na tento předpis nepochybuje, že dovolatelovo dětsky školácké pokřikování, byť i žalovaného sesměšňovalo, nemůže býti považováno za spoluvinu na těžkém ublížení tělesném, jaké mu způsobil žalovaný. Z toho odvolací soud právem usoudil, že v tomto případě nelze použíti výjimečného předpisu §u 1308 obč. zák., podle kterého se dovolatel může na žalovaném domáhati náhrady škody, poněvadž ku škodlivé události nezavdal příčiny. Ostatně tento nárok na náhradu škody byl by obmezen předpisem §u 1309 obč. zák., po této stránce však nebylo ani tvrzeno, ani dokázáno, že by dovolatel mohl dosíci náhrady škody od oněch osob, jimž by vzešlá škoda mohla býti kladena na vrub, protože nepřihlížely »k osobám takovým pod opatrování jim svěřeným«. Nastal tedy případ §u 1310 obč. zák. V tomto případě je nedospělec povinen, nahraditi podle okolností buď celou škodu, nebo slušný díl škody, je-li tu některý v tomto předpisu uvedený předpoklad. Odvolací soud, přezkoumav výsledky průvodní a veškerého jednání, dospěl ku poznání, že, byť i nešlo o provinilý podnět poškozeného, rázu a rozsahu v §u 1308 obč. zák. uvedeného — čemuž ostatně již v dovolacím řízení není odporováno — přece jenom jde o něco, co odvolací soud nazývá dovolatelovým spoluzaviněním, což však ve skutečnosti jeví se dovolacímu soudu jako lehkovážné chování poškozeného vůči duševně méně nadanému, prchlivému a popudlivému spolužáku. Dovolací soud sice neuznal, že by si byl dovolatel býval vědom nebezpečnosti svého dráždivého chování, přece však sdílí právní názor odvolacího soudu, že jest na tuto okolnost s hlediska §u 1310 obč. zák. vzíti slušný zřetel, a proto schvaluje napadený právní názor druhé stolice, že je slušno a přiměřeno, aby žalovaný nesl škodu pouze jednou polovicí. Poněvadž obě strany dosáhly v této rozepři práva chudých, poněvadž dovolatelovo tvrzení, že jest žalovaný synem majetného živnostníka, je novotou v dovolacím řízení podle §u 504 c. ř. s. nepřípustnou, nemohl přicházeti podle §u 1310 obč. zák. v úvahu ohled na majetnost škůdcovu a poškozeného v dovolatelově smyslu.

Čís. 5293.

V tom, že se strany za sporu dohodly, by palmární účet advokátův byl předán advokátní komoře k upravení, a prohlásily, že se podrobují rozhodnutí advokátní komory, nelze spatřovati smlouvu o rozsudím, nýbrž dohodu o ustanovení odhadce (rozhodčího).

(Rozh. ze dne 22. září 1925, Rv I 1094/25.)

Žalující firma jakožto postupnice Dra Eugena S-a domáhala se na žalované zaplacení palmárního účtu 78.196 Kč 56 h. Žalovaná namítla nepřiměřenost palmáru, načež se obě strany dohodly, by účet byl předložen k upravení advokátní komoře, jejímuž rozhodnutí se podrobí. Advokátní komora upravila účet na 51.840 Kč 30 h, jež pak procesní soud prvé stolice žalované přisoudil. Odvolací soud ne-

vyhověl odvolání žalované. Důvody: Odvolatelka, provádějíc odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci, napadá závěr prvého soudu, spatřující v dohodě stran ze dne 24. května 1924, by palmární účet Dra Evžena S-a byl odevzdán advokátní komoře v Praze k úpravě, a v prohlášení, že se podrobují rozhodnutí advokátní komory, smlouvu ve smyslu §u 1391 obč. zák. a § 577 c. ř. s., a snaží se dovoditi, že se v tomto případě nejedná o výrok soudu rozhodčího, nýbrž o posudek znalecký, který je podroben prozkoumání soudu. Na právní povahu dohody ze dne 24. května 1924 lze usuzovati pouze z jejího obsahu, který je nesporný a zjištěn protokolem ze dne 24. května 1924. Podle tohoto protokolu nebylo mezi stranami sporu o tom, že Dr. Evžen S. vykonal práce, v jeho palmárním účtu uvedené, sporna byla pouze výše odměn, účtovaných za vykonané práce. Leč o přiměřenosti těchto odměn nenavrhovala ani ta ani ona strana důkazu znaleckého jmenovitě důkazu posudkem advokátní komory, nýbrž dohodly se obě na tom, by účet Dra Evžena S-a se všemi příslušnými spisy předán byl advokátní komoře k upravení prohlašujíce, že se rozhodnutí advokátní komory podrobují. Důsledkem toho neměl prvý soud příčiny, by vydával průvodní usnesení a učinil opatření, které vyhovovalo souhlasnému návrhu obou stran, zaslav palmární účet se spisy advokátní komoře k upravení útrat. Již z toho je zřejmo, že usnesení výboru advokátní komory, jímž upravila účet odměn a výloh na 51.840 Kč 30 h, nebylo provedením průvodního usnesení a nebylo posudkem znaleckým. Kdyby nebylo bývalo oné dohody stran, bylo by náleželo prvému soudu, by palmární účet upravil sám, vyslechna po případě o přiměřenosti jednotlivých položek odměn znalce. Právní význam dohody záleží v tom, že strany souhlasnou vůlí prvý soud této povinnosti zbavily a přenesly úkol úpravy účtu na advokátní komoru, která podle svých odborných znalostí a zkušeností je s to, by úkolu tomu řádně dostála. Svým prohlášením, že se rozhodnutí advokátní komory podrobují, daly strany zřejmě na jevo, že považují toto rozhodnutí za konečné soudnímu přezkumu nepodléhající vyřešení otázky přiměřenosti honoráře, které má soud položiti ve věci hlavní za základ svého rozsudku, a že se již napřed vzdávají veškerých námitek proti němu. Právě proto, že strany se nedohodly na tom, by advokátní komora celý spor rozřešila, pověřivše ji pouze úkolem úpravy výše účtovaných odměn a útrat, nejde o smlouvu o rozsudím dle §u 1391 obč. zák. a § 577 c. ř. s., nýbrž o dohodu o odhadci (arbitratoru) či rozhodčím podobnou té, kterou má zákon na zřeteli v §§ 835, 841, 842 obč. zák. Dohoda tohoto druhu má další oporu také v §§ 1056, 1057 a 1092 obč. zák. a nelze proto o ní důvodně tvrditi, že se příčila zákonným předpisům rázu donucujícího. Mají-li, jako v tomto případě, obě strany právo, volně předmětem nakládati, a poskytuje-li jim zákon možnost, by požádaly výbor advokátní komory o smírné vyřízení sporu o pohledávku z palmárního účtu (§ 19 adv. řádu), nelze seznati, proč by nemohly přenésti rozřešení sporné otázky přiměřenosti takové pohledávky na výbor advokátní komory a výroku jeho dobrovolně se podrobiti. Učiní-li úmluvu tohoto obsahu, jest pro ně závazna a nemohou od ní jednostranně ustoupiti. To platí i v souzeném případě a proto prvý soud položil právem usnesení výboru advokátní komory o výši palmárního účtu za základ svému rozhodnutí a právem odmítl veškeré návrhy strany žalované, směřující k tomu, by správnost onoho usnesení byla přezkoumána, neboť návrhy tyto byly v rozporu s dohodou, podle které se strany rozhodnutí advokátní komory podrobily, a nepřípustným pokusem dohodu tuto porušiti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Obě strany v tomto sporu dle protokolu o ústním jednání ze dne 4. května 1924 učinily dohodu a navrhly souhlasně: »aby účet p. Dra Evžena S-a, který je předmětem tohoto sporu, se všemi příslušnými spisy byl předán advokátní komoře v Praze k upravení, a prohlašují, že se rozhodnutí advokátní komory podrobují.« Soud prvé stolice spatřoval v této dohodě závaznou smlouvu po rozumu §u 1391 obč. zák. a §u 577 c. ř. s. potud, pokud obě strany tuto smlouvu souhlasně nerozvázaly nebo pořadem práva nedocílily výroku o její neplatnosti. Tohoto názoru odvolací soud nesdílel, vycházeje s hlediska, že nejde o smlouvu o rozsudím podle §u 1391 obč. zák. a §u 577 c. ř. s., nýbrž o dohodu o odhadci (arbitratoru), nebo-li rozhodčím podobnou oné, kterou má na mysli zákon v §§ 835, 841, 842 obč. zák. po případě podle §§ 1056, 1057 a 1092 obč. zák. Nemůže býti pochybnosti o tom, že, kdyby byly strany dohodu ujednaly před zahájením tohoto sporu písemně, že by šlo o smlouvu o rozsudím podle §u 1391 obč. zák. a § 577 c. ř. s., jelikož by se byly strany tak podrobily v celém rozsahu rozhodnutí advokátní komory a byly by na její nález vázány, pokud by tuto dohodu (smlouvu) souhlasně nerozvázaly nebo pořadem práva nedocílily výroku o její neplatnosti. Jinak má se však věc v tomto případě, kde postupník zažaloval palmární účet Dra Evžena S-a (postupitele) a kde výslovně žalovaná přiznala skutečné provedení účtovaných prací — nepatrné části odměn požadovaných i přiměřenost, kdežto všem ostatním namítala přemrštěnost. V tomto případě právem neměl odvolací soud dohodu za smlouvu o rozsudím, jelikož zahájený spor měl býti řádným soudem rozhodnut a toliko přiměřenost odměn měla býti přezkoumána advokátní komorou a jí upravena. Nešlo o posudek znalecký podle soudního řádu, ten nebyl ani stranami nabídnut, ani soudem z moci úřední připuštěn, nýbrž šlo o úpravu odměn třetí osobou, mimo spor stojící, a dlužno souhlasiti s odvolacím soudem, že šlo o odhadce (rozhodčího) s tím dalším závazkem, že se strany upravení palmárního účtu podrobují, že tedy nemá býti dále spor veden o přiměřenosti výše odměn. Dlužno tudíž v této dohodě spatřovati mimo to ještě dále smlouvu o narovnání, v tom tkvící, že se spokojí strany s upravenou odměnou a vzdají se jakýchkoli námitek proti ní (§ 1380 obč. zák.). Odvolací soud posoudil tudíž věc po stránce právní správně a jest proto důvod nesprávného právního posouzení neopodstatněn. Za tohoto stavu věci a dále i vzhledem k tomu, že žalovaná již ve svém přednesu uznala jak rozsah prací, tak skutečné jich provedení, nebylo třeba se těmito otázkami zabývati nižším soudům a prováděti nabízené důkazy, pročež nelze odvolacímu soudu vytýkati kusost řízení, záležející prý v tom, že nebyl připuštěn důkaz o

oněch okolnostech svědky Drem Aloisem S-em a Drem Janem N-em o tom, že advokátní komora zkoumala pouze přiměřenost odměn a nikoli rozsah vykonaných prací. Byl-li důkaz nabízenými svědky zbytečným, byl zbytečným i důkaz výslechem stran o týchž okolnostech a jest tudíž i dovolací důvod podle čís. 2 §u 503 c. ř. s. z těchto důvodů uplatňovaný neopodstatněn.

Čís. 5294.

Vykonávání úřadu soudcovského jest na překážku jakákoliv mravní úhona, pro kterou nelze obdržeti vysvědčení bezúhonnosti, aniž by bylo třeba, by to byl nějaký čin trestný nebo kárný, kdežto zápis do listiny advokátů může býti odepřen, je-li něco na závadu dle zákona trestního, po případě dle nálezu disciplinárního.

Přiznána-li vládou mravní bezúhonnost tím, že někdo byl jmenován soudcem, nemůže mu ji oduznávati výbor advokátní komory.

Mravní bezúhonnost a důvěryhodnost lze posuzovati vždy jen dle doby přítomné.

(Rozh. ze dne 22. září 1925, R II 250/25.)

Žádost o zápis do seznamu advokátů (kandidátů advokacie) výbor advokátní komory odepřel dle §u 15 disc. statutu pro advokáty a kandidáty advokacie pro nedostatek důvěryhodnosti.

Nejvyšší soud vyhověl žádosti o odpomoc, zrušil napadené usnesení komorního výboru a nařídil mu, by znovu vyřídil žádost o zápis do seznamu advokátů (kandidátů advokacie).

Důvody:

Podle sdělení presidia vrchního zemského soudu v Praze ze dne 23. dubna 1925 byl žadatel jmenován okresním soudcem usnesením vlády ze dne 8. února 1924, nastoupil službu tu dne 1. června 1924 a vykonával ji až do dne 7. července 1924, kteréhož dne z ní vystoupil, i byla resignace ta přijata výnosem ministerstva spravedlnosti ze dne 17. července 1924, a potvrzeno jest týmž sdělením, že za dobu svého soudcovského úřadu nebyl v disciplinárním vyšetřování. Tím byl žadatel z disciplinárního nálezu ze dne 30. dubna 1920, v napadeném usnesení komorního výboru citovaného úplně a bezpodmínečně rehabilitován a nelze mu tedy zápis z důvodu tohoto disciplinárního nálezu odpírati. Jestiť samozřejmé, že, uznán-li kdo za mravně způsobilého k úřadu soudcovskému, nelze ho neuznati za rovněž tak způsobilého k povolání advokátnímu, neboť úřad soudcovský jakožto úřad veřejný vyžaduje beze vší pochyby naprosté veřejné důvěry, takže více ani pro povolání advokátní, jež v podstatě jest povoláním soukromým, ale ovšem od státu autorisovaným, vyžadovati nelze, nebo-li má-li se užíti terminologie římskoprávní, jest úřad soudce magistratus, kdežto úřad advokáta jest pouhé munus publicum. To se podává i z předpisů zákonných. Podle §u 2 soud. instr., jenž dle čl. II. nař. min. ze dne 5. května 1897, čís. 112 ř. zák. (jednací řád) posud platí, vyžaduje se k dosazení na soudcovský úřad bezúhonné mravní chování bezpochybným způsobem prokázané. Překážkou je tedy jakákoli mravní úhona, pro kterou nemůže obdržeti vysvědčení úplné bezúhonnosti, aniž by třeba bylo, aby to byl zrovna nějaký čin trestný neb kárný, může to býti i čin právně úplně nezávažný, jen když v sobě chová mravní závadu. Oproti tomu advokátní řád v ohledu mravním neměl žádného takového předpisu, nýbrž stanovil v §§ 1 až 4 pouze intellektuelní podmínky, co však se týče charakteru mravního podotýkal jen v §u 7 odstavec druhý a třetí, že zápis do listiny advokátů může býti odepřen jen, je-li mu něco na závadu dle zákona trestního a pak leda následkem disciplinárního nálezu, pokud to disciplinární předpisy připouštějí, což je právě § 15 disc. statutu, dopouštějící odepření zápisu pro disciplinární přečin (§ 14), pro nějž kandidát jeví se nehodným důvěry. Místo toho však nyní podle §u 2 písm. a) a b) zákona ze dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb. z. a n. nastupuje jako překážka dosažení advokacie toliko odsouzení pro trestný čin mající v zápětí ztrátu práva volebního do obcí po dobu této ztráty a výmaz ze seznamu kandidátů advokacie na základě nálezu disciplinárního po dobu, po kterou výmaz trvá. Předpis prvý, a) značí zmírnění dřívějšího stavu, neboť ztráta práva volebního do obcí nenastává pro každý trestný čin, nýbrž jen pro takový, na který zákon klade ji bezpodmínečně anebo kde ji soud dle zákona vyslovil, což smí jen, když čin spáchán byl z pohnutek nízkých a nečestných (§ 3 čís. 3 zákona ze dne 31. ledna 1919, čís. 75 sb. z. a n. ve znění zákona čís. 163/1920 a čís. 253/1922). Předpis druhý, b) pak praví, že překážka trvá tak dlouho, pokud trvá výmaz; ale výmaz ze seznamu kandidátů advokacie nevyslovuje se dle §u 12 písm. d) discipl. stat. adv. na určitou dobu, nýbrž bez omezení časového a jen se v §u 14 odstavec druhý téhož statutu praví, že nový zápis do seznamu toho nemůže se státi než až po uplynutí 3 let. Musil by tedy kandidát dle slovného znění, než by mohl žádati za zápis do seznamu advokátů, vždy vymoci si napřed opětný zápis do seznamu kandidátů, při čemž by mu byla dle §u 15 téhož statutu na závadu případná důvěrynehodnost. Zda takového opětného zápisu do seznamu kandidátů třeba jest, aneb možno-li žádati hned za zápis do seznamu advokátů, jsou-li tu jinak všecky podmínky, zejména potřebná praxe, netřeba zde rozhodovati (byloť by to předčasno), ale ovšem i když se žádá přímo za zápis do seznamu advokátů, nastává tu hořejší otázka důvěryhodnosti, a tu tedy dlužno zde řešiti. Jestliže vláda, jak shora ukázáno, jmenovala žadatele okresním soudcem, což se mohlo státi dle §u 81 písm. a) úst. list. pouze ve sboru (§ 80 téže list.), musila si uvědomiti, zda vyhovuje žadatel podmínce §u 3 soudní instr., t. j. zda lze mu přiznati mravní bezúhonnost, a přiznala-li mu ji, jmenovavši ho soudcem, nemůže nyní výbor advokátní komory mu ji oduznávati, toť by právní řád sám v sobě byl rozdělen, což připustiti nelze. Avšak on mu ji oduznává, prohlašuje ho za důvěry nehodna, neboť v mravní bezúhonnosti vládou mu přiznané jest zahrnuta jako pojem značně užší i důvěryhodnost. Doložiti dlužno, že mravní bezúhonnost jakož i důvěryhodnost mimo ni posuzovati dlužno ve smyslu právního řádu (§§ 2 a 3 soud. instr., § 15 disc. stat., § 2 písm. a) a b) cit. zák. čís. 40/22) vždy dle doby přítomné, sice by úhonnost pokud se týče důvěrynehodnost provinilec vlekl

s sebou po celý svůj život jako břemeno nesvržitelné, což odporuje humánní tendenci moderní doby, ale napadené usnesení ani se nesnaží dovoditi, proč by žadatel ještě dnes, po řadě let, měl býti důvěry nehodným, pokud se týče vůbec si neuvědomuje, zda a proč již původně delikt žadatelův involvoval důvěrynehodnost, neboť jakkoliv není to otázka tak jednoduchá, jak si ji žadatel představuje, jest přece nicméně při posuzování důvěryhodnosti potřebné k advokátnímu povolání rozdílem velikým, dopustil-li se kandidát poklesku pouze proti cti a vážnosti stavu, nebo docela poklesku proti povinnostem povolání.

Čís. 5295.

Promlčení nároku dle §u 1328 obč. zák. počíná již odepřením splnění manželského slibu.

Prohlášení zletilého vojína, že nesplní manželského slibu, třebas bylo učiněno za trvání vojenské služby, jest bezdůvodným odepřením slibu a zakládá již o sobě nárok na náhradu.

(Rozh. ze dne 22. září 1925, R II 255/25.)

Žalobu ženy o náhradu škody proti svůdci dle §u 1328 obč. zák. procesní soud prvé stolice zamítl, maje za to, že žalobní nárok jest promlčen. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Žalobkyně tvrdí v žalobě, že jí žalobce zmrhal po přípovědi manželství, v které s ní chtěl vejíti, až se z vojny vrátí. První soud zjišťuje, že žalovaný přišel na dovolenou z vojny, kam narukoval, o Velikonocích 1922, které byly tehdy 16. a 17. dubna 1922 a prohlásil tehdy žalobkyni, že si ji nevezme, a že s ní ničeho míti nechce, a zjišťuje první soud, že od této doby uplynula do podání žaloby více jak 3 léta. Nárok žalobkyně prýští z §u 1328 obč. zák., to jest na plný ušlý zisk, zejména na odškodnění za zmenšení vyhlídky budoucího sňatku, opřený o trestný čin žalovaného, zmrhání žalobkyně pod přípovědí manželství. Není vůbec třeba, by trestní soudce vyslovil trestnost skutku, stačí i, když civilní soudce předpoklady tohoto činu trestného zjistí (viz rozhodnutí Gl. U. XIV. číslo 5392). Činem trestným, o který tu jde, jest přestupek §u 506 tr. zák. Ku trestnosti však nestačí, že slib manželství byl učiněn, nýbrž i že bezdůvodně splnění jeho svůdcem bylo odpíráno, třeba původně úmysl splnění tu byl, a teprve potom opačné rozhodnutí vůle sledoval. Avšak trestnost tu po dobu, kdy žalovaný byl vojínem, třeba na dovolené jsoucím, nenastala, dokud vojínem byl, vždyť by jako vojín po dobu vojenské služby ve sňatek vejíti nemohl a kdyby vojna mu trvala více než 3 leta, mohl by prohlášením svého rozhodnutí o nevstoupení ve sňatek na počátku vojenské služby snadno tříleté promlčení žalobkynina nároku přivoditi, protože pro ni dříve, než by se žalovaný z vojny vrátil, ani nárok žalobní platně vzniknouti nemohl (viz § 40 (72) zákona ze dne 5. července 1912, čís. 128 ř. zák.). Kdy žalovaný skutečně z vojny se vrátil — a jen doba po návratu jeho z vojny jest rozhodna pro projev žalovaného odpírati manželství, poněvadž tu dříve byly překážky na vůli svůdcově nezávislé, jež mu ve splnění manželského slibu bránily — prvním soudem zjištěno nebylo. Zjistí-li první soud, že doba ta nastala před 3 roky, bude věcí prvního soudu zjistiti, zda po návratu z vojny a kdy žalovaný závazné prohlášení žalobkyni učinil, že si ji nevezme. Teprve pak, stalo-li se tak v době před 3 lety před podáním žaloby, lze mluviti o bezdůvodnosti žaloby pro promlčení.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a nařídil odvolacímu soudu, by o odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

Právem žalovaný napadá názor odvolacího soudu, že promlčení nároku na náhradu škody nemohlo nastati před skončením jeho vojenské služby. Prvý soud zjišťuje a odvolací soud zjištění to přejímá, že žalovaný o velikonocích (16. a 17. dubna) 1922, jsa ještě ve službě vojenské, prohlásil žalobkyni, že si ji nevezme, a známost s ní přerušil. K tomu, by vznikl nárok na náhradu škody pro svedení proti svůdci dle §u 1328 obč. zák., je potřebí svedení k souloži trestným činem, totiž slibem manželství, jenž bez důvodu nebyl dodržen. K podstatě trestného činu (§ 506 tr. zák.) a vzniku škody se tedy vyhledává svedení a odepření splniti slib bez důvodu. K početí promlčení pak se dle §u 1489 obč. zák. vyžaduje, by škoda vznikla, a byla známa poškozenému. To se stalo již odepřením splnění slibu manželství. Odepření splnění nemá ovšem významu tam, kde a pokud svůdce naprosto, na příklad pro nezletilost, slibu splniti nemůže, tedy, kde i ona nezpůsobilost k manželství je důvodem odepření, takže nelze říci, že odpírání manželství děje se bez důvodu. Avšak vojenská služba žalovaného není takovou naprostou překážkou splnění slibu manželského a nemůže tvořiti důvod pro odpírání jeho splnění, ježto lze překážku tu povolením úřadů vojenských odčiniti (§ 36 branného zákona ze dne 19. března 1920, čís. 193 sb. z. a n.). Proto i prohlášení zletilého vojína, jakým byl žalovaný, že slibu manželského nesplní, třeba za trvání vojenské služby učiněné, je bezdůvodným odepřením slibu a zakládá již o sobě nárok na náhradu. Nerozhoduje, že žalovaný slíbil, že pojme žalobkyni za manželku až se vrátí z vojny. Nárok na náhradu nevznikl teprve návratem z vojny, nýbrž již tím, že bylo vážně odepřeno splnění slibu, třeba ještě za trvání vojenské služby, neboť tím byl již trestný čin dokonán. Když tedy žalobkyně sama tvrdila, že odepření splniti slib bez důvodu se stalo již o velikonocích 1922, tedy 16. či 17. dubna, uplynuly do podání žaloby — dne 2. května 1925 — již více než tři roky a promlčení dle §u 1489 obč. zák. bylo by již dokonáno, kdyby nebylo přerušeno, jak tvrdí žalobkyně. Proto neobstojí názor odvolacího soudu, že promlčení nemohlo nastati dříve, nežli se žalovaný z vojny vrátil.

Čís. 5296.

Dopravní řád železniční.

Povinnost příjemce zásilky ku placení dovozného není obmezena na částky uvedené v nákladním listu.

Dráha má nárok na dovozné odpovídající deklaraci zboží v nákladním listu, třebas tato nesouhlasí se skutečnou povahou zboží.

Vadami, jež nejsou při odběru zevně znatelnými (§ 97 (2) čís. 4 žel. dopr. ř.), jsou takové, jež se při technických úkonech spojených s odebráním zboží nedají zjistiti pouhými smysly, nýbrž teprve převážením nebo přepočítáním.

(Rozh. ze dne 22. září 1924, Rv II 411/25.)

Proti žalobě dráhy o nedoplatek dovozného 2.401 Kč 50 h namítl žalovaný příjemce započtením nárok proti dráze na náhradu škody 2.371 Kč, jelikož se za dopravy jiné zásilky ztratila část zboží. Procesní soud prvé stolice uznal sice zažalovanou pohledávku po právu, zároveň však uznal po právu pohledávku namítanou započtením, takže zažalovaná pohledávka byla vyrovnána. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného, k odvolání žalobkyně pak neuznal započtením namítanou pohledávku po právu. Nejvyšší soud obnovil k odvolání žalovaného rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Bezdůvodné je dovolání žalovaného ohledně nedoplatku na dovozném 2.401 Kč 50 h. Zboží bylo v nákladním listu označeno odesílatelem jako syrové solené a syrové suché kůže, aniž bylo udáno, kolik je koží toho a kolik onoho druhu. Jelikož solené kůže a suché kůže tarifují různě a nákladní tarif díl I. odd. B., jemuž se odesílatel dle doložky přitištěné na každém nákladním listu podrobil, předpisuje pod A I g, že, podá-li odesílatel jedním nákladním listem různě tarifující zboží, neudav váhy jednotlivě podle druhu zboží nebo tarifních tříd, počítá se dovozné podle zboží nejvýše tarifujícího, mělo býti na dovozném předepsáno a vybráno o 2.401 Kč 50 h více, než se skutečně stalo. Dovolání cituje právě uvedený tarifní předpis nesprávně, tvrdíc, že podle něho dráha může počítati v takovém případě dovozné dle vyššího tarifu, a dochází následkem toho i k mylnému závěru, že, nepoužila-li dráha tohoto svého oprávnění hned při prvním výpočtu dovozného, nemůže ho užíti již dodatečně. Ve skutečnosti nejde v tomto případě o nic jiného, než o omyl, který se železnici přihodil při počítání dovozného, takový omyl nemůže jí býti dle jasného předpisu §u 70 žel. dopr. ř. na škodu, dráha má právo požadovati doplatek do jednoho roku. Zaplatiti jest povinen dle §u 70 (2) žel. dopr. ř. nikoliv odesílatel, nýbrž žalovaný jako příjemce zboží. Že povinnost příjemcova ku placení dovozného není obmezena na částky uvedené v nákladním listu, plyne z citace §u 70 odst. (2) v §u 76 odst. (4) žel. dopr. ř. Zcela pochybené je dovolávání se §u 60 (5) žel. dopr. ř., který platí pouze ohledně přirážek k dovoznému. Teprve v dovolacím řízení přednesená námitka nedostatku pasivní legitimace jest tedy nejen opozděná, nýbrž i bezpodstatná. Liché jsou také veškeré námitky, zakládající se na tvrzení, že deklarace koží v nákladním listu byla nesprávná, a že v nákladu suchých koží vůbec nebylo. Názor nižších soudů, že dráha má nárok na dovozné, odpovídající deklaraci zboží v nákladním listu, i když nesouhlasí se skutečnou povahou zboží, srovnává se se stálým zdejším rozhodováním, a poukazuje se v té příčině jmenovitě na rozhodnutí čís. 3736 sb. n. s. Železnice je hromadným dopravním prostředkem, nemůže každé jednotlivé zásilce věnovati tolik času a péče, kolik by snad zasluhovala, a nemůže napravovati to, co odesílatel zanedbal. Důkazem o nákladní smlouvě jest nákladní list (§ 61 (3) žel. dopr. ř. a čl. 391 obch. zák.). Podle §u 56 písm. d) žel. dopr. ř. musí nákladní list obsahovati označení zásilky podle jejího obsahu. Podle tohoto označení vypočte se dovozné. Železniční dopravní řád chrání sice dráhu proti následkům nepravdivého označení, uděluje jí v §u 58 právo, by přezkoumala, souhlasí-li zásilka s nákladním listem co do obsahu, ukládá pro případ nesprávného označení zboží v §u 60 straně, aby zaplatila nejen rozdíl v dovozném, nýbrž i konvencionelní pokutu pod jménem přirážek k dovoznému, nechrání však nijak také stranu před následky nedopatření přihodivšího se jí při vyplnění nákladního listu, naopak ustanovuje v §u 57, že odesílatel nese všechny důsledky, jež vzejdou z nesprávného jeho vyplnění. K těmto důsledkům náleží i vyměření vyššího dovozného, než by odpovídalo skutečné povaze zboží. Vzhledem k těmto přesným formálním předpisům železničního řádu nelze mluviti o tom, že by postup dráhy odporoval dobrým mravům, neb že by se dráha nespravedlivě obohacovala. V tomto směru musilo býti dovolání zamítnuto.

Za to dlužno přisvědčiti dovolateli v tom, že napadeným rozsudkem nebyl spor správně posouzen po stránce právní, když jím nebyla uznána vzájemná pohledávka 2.371 Kč 42 h. Odvolací soud odepřel žalovanému nárok na náhradu škody za ztracené 352 kg konin z jiné zásilky, poněvadž žalovaný tuto zásilku již odebral a zaplatil dovozné, čímž podle §u 97 odst. (1) žel. dopr. ř. všechny nároky proti železnici pomíjejí, a nepřistoupil na námitku, že jde o výjimku z tohoto pravidla dle §u 97 (2) čís. 4 žel. dopr. ř., totiž o vadu zevně neznatelnou, která může býti uplatněna i po odebrání zboží. Podle odvolacího soudu má tento předpis na mysli jenom vady tajné, vnitřní, zjištěný úbytek koží mohl prý býti snadno zjištěn ihned při odebrání. Nehledíc však k zjištění prvého soudu, že žalovaný hned po naložení poslední fůry, tedy ještě při odběru úbytek nákladu reklamoval a za vyšetření žádal, nelze za vady, jež nejsou ve smyslu §u 97 (2) čís. 4 žel. dopr. ř. při odběru zevně znatelné, pokládati jenom vady, jež nejsou při odběru vůbec zjistitelné, nýbrž všechny, jež se při technických úkonech spojených s řádným odebráním zboží pouhými smysly, totiž zrakem, sluchem, čichem nebo hmatem přímo nepoznávají, zůstávají utajeny. Příjemce jest sice podle železničního dopravního řádu oprávněn, ale není povinen, dáti si náklad dráhou převážiti nebo přepočítati, není také povinen a vždycky ani nemůže náklad přepočítati a převážiti sám již na stanici. Vady, které se teprve přepočítáním nebo převážením dají zjistiti, nejsou vadami zevně znatelnými. Proti zneužití jest dráha dostatečně chráněna tím, že strana při dodatečném uplatnění takové vady musí dokázati, že vznikla za dopravy a před odebráním zboží. Poněvadž odvolací soud převzal zjištění prvního soudu, že úbytek váhy o 352 kg vznikl za železniční přepravy,

poněvadž tento úbytek při celkové váze 10.210 kg nebyl zevně, totiž oku znatelným, nýbrž mohl býti zjištěn teprve převážením, a poněvadž o vyšetření úbytku železnicí bylo v čas zažádáno, jsou všechny podmínky §u 97 (2) čís. 4 žel. dopr. ř. splněny, pročež musilo v tomto směru býti obnoveno rozhodnutí prvého soudu.

Čís. 5297.

Placena-li vyrovnací splátka o tři dny později, obživuje (i podle práva platného na Slovensku), najmě, bylo-li ve vyrovnání obživnutí pohledávky stanoveno pro nedodržení lhůt, celá pohledávka. Lhostejno, že věřitel splátku přijal.

(Rozh. ze dne 22. září 1925, Rv II 550/25.)

Žalobce zavázal se v nuceném vyrovnání, jež bylo schváleno dne 24. dubna 1924 sedrií v Košicích, zaplatiti věřitelům, mezi nimiž byla i žalovaná firma, 40% kvotu v měsíčních lhůtách, počínajíc 1. zářím 1924 pod ztrátou lhůt a obživnutím původní pohledávky. Žalobce vplatil pro žalovanou měsíční splátky na poštovním úřadě v Košicích složenkou poštovního a šekového úřadu ve dnech 3. září, 3. října a 7. listopadu 1924. Žalované byla napotom povolena exekuce na žalobcovy movitosti ku vydobytí celé původní pohledávky. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce zastavení, po případě zrušení této exekuce, uváděje, že za den placení nutno považovati den poukázání splátek u poštovního úřadu, že nepatrné opozdění se vůbec nepovažuje za významné opozdění a že strana žalovaná splátky bez námitek přijala. Žalovaná namítla, že o dobropisu splátek byla uvědoměna poštovním a šekovým úřadem v Praze teprve ve dnech 6. září, 6. října a 10. listopadu. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Dle názoru soudce jest ovšem považovati za den zapravení splátky den, kdy splátka byla žalobcem prostřednictvím šekového úřadu poukázána v Košicích žalované, nikoli den, kdy žalovaná byla šekovým úřadem o dobropisu vyrozuměna. Než soudce nesdílí názor žalobcův o nepatrném prý a bezvýznamném opozdění ve lhůtě splatnosti o tři dny, neboť dle §u 57 vyr. ř. ve znění čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., také nevčasné a neúplné splnění potvrzeného vyrovnání dlužníkem zrušuje pro všechny věřitele ve vyrovnání poskytnutou slevu a ostatní výhody. Kromě toho v potvrzeném nuceném vyrovnání jest výslovně uvedeno, jak nesporno, že splátky mají býti činěny vždy prvého každého měsíce, počínaje 1. zářím 1924 pod ztrátou lhůt a obživnutím původní pohledávky. Zapravila-li strana žalující splátky místo 1. září a 1. října teprve 3. září a 3. října, nehledíc ani k tomu, že 1. září a 1. října nebyla ani neděle ani svátek, obživla sama sebou původní pohledávka strany žalované, a nebylo s její strany zapotřebí činiti nějaké námitky. Ostatně nejsilnější námitkou žalované bylo podání žádosti za povolení exekuce, a nelze žalované předpisovati, zda, kdy a v jaké lhůtě musí podati námitky proti nedodržení lhůty po případě žádostí za povolení exekuce. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: V tomto sporu jde o námitky proti exekuci dle §u 36 odstavec prvý ex. ř. Uvádí-li odvolatel, že věc, pokud jde o splatnost celé pohledávky vymáhající strany, zde žalované firmy, posuzovati se měla dle zákonů slovenských, činí tak právem. První soud dovozuje totiž ve svém rozsudku, že dle §u 57 vyr. řádu ve znění článku III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., nevčasné a neúplné splnění potvrzeného vyrovnání dlužníkem zrušuje pro všechny věřitele ve vyrovnání poskytnutou slevu a ostatní výhody. Ale první soud přehlédl, že nucené narovnání uzavřeno bylo dne 24. dubna 1924 před sedrií v Košicích s tím, že dlužník se zavazuje, počínajíc dnem 1. září 1924, platiti věřitelům 40% jejich požadavků pod ztrátou lhůt a oživení původní pohledávky. Platí tedy pro vnucené vyrovnání předpisy, platné na Slovensku. Avšak ustanovení vyrovnacího řádu ze dne 10. prosince 1914, čís. 337 ř. zák., doplněné v §u 57 zákonem ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. větou, že to, co platí v §u 57. vyrovnacího řádu, platí i, nesplnil-li dlužník včas a plně potvrzeného vyrovnání — neplatí dle článku IV. téhož zákona pro Slovensko. Neplatí-li tedy třetí věta tohoto zákona na nucené narovnání, které dlužník uzavřel před sedrií Košickou, nelze z ustanovení článku III. vyvozovati pro vymáhající stranu (žalovaného) právo na vedení exekuce pro obživnutí celé pohledávky z důvodu neplnění včasného a plného.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Sporné věci nedostalo se v odvolacím rozsudku právního posouzení správného. Žalobce založil svou žalobu podle §u 36 čís. 1 ex. řádu na tvrzení, že se podle nuceného narovnání, schváleného Košickou sedrií dne 24. dubna 1924 zavázal, zaplatiti na úplné vyrovnání pohledávek věřitelů 40%, počínaje dnem 1. září 1924 prvého dne každého měsíce splatných ve dvanácti stejných lhůtách pod následky ztráty lhůt a obživením původní pohledávky. Že těchto lhůt sice nedodržel, poněvadž platil na poštovním úřadě v Košicích složenkou poštovního a šekového úřadu ve dnech 3. září 1924, 3. října 1924, že se zpozdil tedy zcela nepatrně, ale že opozdění nemůže při posouzení otázky obživnutí celé pohledávky přicházeti vůbec a zvláště z toho důvodu v úvahu, poněvadž žalovaná firma přijala opozděné placení bez námitek. Odvolací soud uznal, že je žaloba důvodna z té příčiny, poněvadž sedrií schválené nucené narovnání dlužno posuzovati podle předpisů o vnuceném vyrovnání platných pro Slovensko, že tedy nelze o něm použíti předpisů §u 57 vyrovnacího řádu ze dne 10. prosince 1914, čís. 337 ř. zák. ve znění zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., poněvadž tento zákon podle IV. článku neplatí pro Slovensko. Leč přehlédl odvolací soud, že na Slovensku je to, co posléze citovaný zákon nařizuje, již dávno platným právem a také přehlédl, že otázka obživnutí celé původní pohledávky právě podle práva, platného na Slovensku, ale v prvé řadě musí býti posuzována podle schváleného nuceného narovnání. Podle tohoto narovnání muselo býti placeno počínajíc dnem 1. září 1924

prvého dne každého měsíce pod následky ztráty lhůt a obživením původní pohledávky. Poněvadž žalobce platil na poštovním úřadě v Košicích složenkou poštovního a šekového úřadu ve dnech 3. září 1924 a 3. října 1924, platil opožděně, proto obživla se ztrátou lhůt celá pohledávka dovolatelky. Okolnost, že dovolatelka přijala opožděné plnění, nemůže býti posuzována jako vzdání se práv tímto opožděným placením dovolatelce vzešlých, zvláště když dala exekučním návrhem ze dne 29. října 1924 zřetelně na jevo, že se nevzdala těchto práv, nýbrž naopak je uplatňuje.

Čís. 5298.

Oddělovací práva, obživlá zrušením vyrovnání, nezaniknou, i když bylo ve lhůtě čtrnáctidenní znovu zahájeno vyrovnací řízení.

(Rozh. ze dne 22. září 1925, Rv II 585/25.)

Žalovaný nabyl dne 13. června 1924 exekučního zástavního práva k žalobcovým movitostem ku vydobytí pohledávky 4.003 Kč. Dne 19. července 1924 bylo zahájeno o žalobcově jmění řízení vyrovnací, jež bylo dne 30. listopadu 1924 zastaveno dle §u 50 čís. 2 vyr. ř., avšak dne 6. prosince 1924 bylo zavedeno nové vyrovnací řízení. Dne 16. března 1925 uplatil žalobce na pohledávku žalovaného 1358 Kč. Žalovanému bylo pak dne 9. dubna 1925 povoleno dražební řízení. Žalobce domáhal se v žalobě, o niž tu jde, by bylo uznáno právem, že nárok žalovaného zanikl soudním potvrzením vyrovnání dne 27. února 1925 a že se povolení exekuce zrušuje, jelikož zástavní právo, vzniklé dne 13. června 1924, zaniklo zavedením vyrovnacího řízení dne 13. července 1924, zastavením tohoto vyrovnacího řízení sice oživlo, avšak vzhledem na vyrovnací řízení, zahájené dne 6. prosince 1924 do 14 dnů po zastavení prvního vyrovnacího řízení opět znovu zaniklo. Neboť tytéž důvody, které platí pro zrušení exekučního práva zástavního v řízení úpadkovém, platí také pro řízení vyrovnací a platí § 2 (2) konk. ř. obdobně i zde. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Důvody: Soud se připojuje k vývodům žalující strany, podle kterých ustanovení §u 2 (2) konk. ř. platí obdobně také pro opětně povolené vyrovnací řízení, když do 14 dnů po zastavení dřívějšího vyrovnacího řízení se povolí opětné vyrovnací řízení, jak tomu jest v souzeném případě, při čemž jest lhostejno, z jakých důvodů se stalo zastavení dřívějšího vyrovnacího řízení. Pro tento výklad mluví nejenom ustanovení §u 12 a 63 vyr. ř., nýbrž také pamětní spis k vyrovnacímu řádu, který uvádí, že tytéž důvody, které platí pro zrušení exekučního práva zástavního v řízení úpadkovém, platí také pro vyrovnací řízení. Poměr mezi vyrovnacím řízením a úpadkovým řízením jest zákonem tak upraven, že vyrovnací řízení má přednost. Kdyby však exekuční práva zástavní zanikla pouze při vyhlášení úpadku, ve vyrovnacím řízení však by zůstala v platnosti, měli by všichni věřitelé, nemající exekučních přednostních práv z posledních 60 dnů, a to jest zpravidla větší počet věřitelů, valný zájem na znemožnění vyrovnání a prohlášení úpadku, takže nemůže býti pochyby o tom, že by nehlasovali pro vyrovnání a vyrovnání v mnohých případech jenom proto zmařili, by tak přednostní práva jiných věřitelů byla zmařena. Dle názoru soudu nelze tedy o tom mluviti, že soudcovské právo zástavní žalované strany bylo nabyto dříve než 60 dnů před zahájením vyrovnacího řízení ve smyslu §u 12 vyr. ř. a nemá proto žalovaný přednostní právo na udělení uspokojení ve smyslu §u 11 vyr. ř. Odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel, jenž dovolání opírá jedině o dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., prováděje tento důvod, uznává sice, že vyrovnací řád nemá ustanovení, jaký účinek má vyrovnací řízení, zahájené ve čtrnácti dnech po zrušeném vyrovnání, na nabytá práva zástavní, ale míní, že tato mezera v zákoně musí býti vyplněna podle §u 7 obč. zák. obdobou, že proto třeba dbáti podobných případů zákonem přesně rozhodnutých, tedy v tomto případě předpisů úpadkového řádu. Leč dovolatel přehlíží, že předpisy, na které béře zřetel, jsou předpisy velicími, u nichž obdobné použití je vyloučeno. Nemá-li tedy vyrovnací řád takového ustanovení, jakým je ono § 2 (2) konk. řádu, nemůže v něm býti použito řečeného výjimečného předpisu, vyvolaného jistou spojitostí mezi vyrovnáním a bezprostředně po tomto zahájeným řízením úpadkovým. Zrušení vyrovnacího řízení má za následek, že pod doslov §u 12 vyr. řádu zahrnutá práva oddělovací opět obživují, leda že by nedošlo včasně ku zahájení úpadkového řízení (§ 2 (2) konk. řádu). Zrušení toto odstraňuje všecky ze zahájení vyrovnacího řízení vzešlá dispoziční práva dlužníkova a uplatňování věřitelských práv obmezující překážky, pokud (§ 56 čís. 3 vyr. ř.) nedojde v zákonité kontinuitě ku zahájení úpadkového řízení; znovu zahájené vyrovnací řízení nemá na předtím zrušené řízení vyrovnací nijakého vlivu.

Čís. 5299.

Exekuce na platy (zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n.). Má-li povinný plat jako aktivní a mimo to odpočivné jako pensionovaný veřejný zaměstnanec, sečítají se pro vypočtení existenčního minima při exekuci pro nárok na výživné ze zákona obojí požitky.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, R I 708/25.)

Manželka domáhala se povolení exekuce na služební platy manželovy ku vydobytí dlužného výživného. Soud prvé stolice povolil exekuci s tím, že z úhrnných příjmů manželových musí zůstati 3.000 Kč volnými. Rekursní soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že dlužníku musí z jeho odpočivného zůstati volnými 2.000 Kč a z požitků jako školníka 3.000 Kč. Důvody: Jak žalovaný sám přiznává, má jako pensionovaný zřízenec státních drah roční odpočivné 4.164 Kč a jako školník státní reálky ročně 8.000 Kč. Podle ustanovení zákona ze

dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. musí při exekuci pro pohledávku výživného zůstati volno ze zabaveného odpočivného 2.000 Kč (§ 2 (2) a při jiných služebních požitcích jakéhokoliv druhu 3.000 Kč (§ 1 (2). Bylo proto rekursu vyhověti, a částku, jež má zůstati volnou, na 5.000 Kč zvýšiti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Podle zjištěného stavu jest povinný školníkem státní reálky s platem ročních 8.000 Kč a pobírá kromě toho také roční odpočivné 4.164 Kč jako pensionovaný zřízenec státních drah z téže státní pokladny. Případ jest proto posouditi podle §u 1 odstavec prvý a druhý zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 2. července 1924, čís. 177 sb. z. a n. a míti na mysli, že jde pouze o několik služebních platů osoby zaměstnané ve službách veřejných, které lze zabaviti jako platy jakéhokoliv druhu pro pohledávku z výživného podle druhého odstavce téhož §u až do dvou třetin platu zaměstnancova a volných zůstati musí ročně jen 3.000 Kč. Odpočivné ztrácí v tomto případě svou samostatnou povahu a nezabezpečuje proto povinnému další volné existenční minimum po rozumu §u 2 (2) zákona. Takovéto zvýšení příjmu exekuci nepodléhajícího zvláštním výpočtem pro každý druh příjmů aktivního zaměstnance neodpovídalo by duchu zákona, jenž chrániti chce nároky na výživné ze zákona až do nejkrajnější meze možné existence, ba příčilo by se jeho ustanovení prvého odstavce §u 1 zákona.

Čís. 5300.

Knihovní poznámky dle §u 61 a násl. knih. zák. jsou prozatimními opatřeními a platí o nich lhůty §§ 402 a 65 ex. ř.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, R I 735/25.)

Rekursní soud odmítl pro opozděnost rekurs do usnesení prvého soudu, jímž byla povolena knihovní poznámka spornosti, ježto poznámku spornosti (§ 61 knih. zák.) vzhledem k čl. XIII. čís. 7 uvoz. zák. k exekučnímu řádu dlužno považovati za prozatimní opatření a jsou proto pro posuzování lhůty k rekursu rozhodnými ustanovení §u 402 a 65 ex. ř., dle nichž lhůta rekursní činí pouze 8 dnů. (Sb. n. s. čís. 1720). Usnesení bylo však doručeno žalovanému 11. července 1925, kdežto rekurs podán byl teprv 23. července 1925.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Podle názoru stěžovatelova nejde v tomto případě o návrh na povolení prozatimního opatření, poněvadž prý návrhu žalující strany schází podstatné náležitosti §u 389 ex. ř., totiž doba, na kterou se má povoliti, osvědčení listinné a udání peníze, jehož složením by se strana žalující spokojila. Než dovolací soud nesdílí oprávněnost tohoto názoru, nýbrž shledává, jak již učinil i v jiných případech, tak zejména v případech pod čís. 1720 a 4134 sb. n. s., že zde jde o poznámku spornosti dle §u 61 knih. zák., která dle své právní povahy, i dle svého účelu a účinku jest prozatimním opatřením (ve smyslu §u 381 ex. ř.), jak výslovně vytčeno jest v materialiích k čl. XIII. uv. zák. k ex. řádu, v nichž se praví, že prozatimná opatření upravená v druhém oddílu druhé části exekučního řádu nevyčerpávají všech prozatimních opatření, jimiž zabráněno býti má až do právoplatného skončení sporu škodlivým změnám, nárok žalobní ohrožujícím, a že se tudíž k vůli přehledu o těchto právních prostředcích dle starého a nového práva doporučuje, aby v uvozovacím zákoně bylo na ta'o v jiných zákonech obsažená a v platnosti zůstavená prozatimní opatření poukázáno. Předpisem čl. XIII. čís. 7 cit. uvozovacího zákona k ex. řádu byly tudíž knihovní poznámky, tam dotčené, zařaděny do soustavy exekučního řádu jako prozatimní opatření starého práva. Důsledkem toho posoudil soud rekursní přípustnost opravných prostředků a lhůtu k nim správně pouze dle předpisů exekučního řádu a odmítl zcela právem rekurs, podaný teprve po uplynutí 8denní lhůty §u 65 ex. ř. vzhledem k §u 402 ex. ř. jako opozděný.

Čís. 5301.

Postup soudu, byl-li k zápisu do rejstříku opovědén podnik, jenž dle zápisu v obchodním rejstříku dosud jest provozován jiným vlastníkem pod jinou firmou.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, R I 743/25.)

Dr. Vilém Sch. uvedl v opovědi k rejstříku, že převzal podnik firmy Továrny Pyramid S. a spol., jejž bude provozovati pod vlastní firmou »Chemická továrna Pyramid Ing. chem. Dr. V. Sch.«. Rejstříkový soud vrátil opověď s tím, 1. by byla v ověřené formě spolupodepsána veřejným společníkem Gustavem Sch-em a Janou Sch-ovou, dědičkou po zemřelém společníku Karlu Sch-ovi, 2. k opovědi připojená smlouva ze dne 8. května 1925 byla opatřena schvalovací doložkou pozůstalostního soudu, ježto platnost smlouvy od toho závisí. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Zápis firmy do obchodního rejstříku může býti povolen — jsou-li splněny i ostatní podmínky, jen tehdy, vykáže-li opovídatel, že provozuje obchodní závod určitého rozsahu. Rekurent uvedl v opovědi, že převzal podnik firmy Továrna Pyramid S. a spol., který bude provozovati pod vlastní firmou »Chemická továrna Pyramid Ing. chem. Dr. V S.«. Podnik stěžovatelův jest tedy totožným s oním, který dle zápisu v obchodním rejstříku dosud jest provozován jiným vlastníkem pod jinou firmou. Vejde-li tato okolnost ať již způsobem jakýmkoliv ve zná

most soudu vedoucího obchodní rejstřík, musí tento soud působiti k tomu, by ona nesrovnalost byla odstraněna. K tomu vede dvojí cesta: buď vyzve, by dosavadní majitelé závodu opověděli výmaz firmy, která bez závodu nemůže po právu dále trvati, po případě současně i nového nabyvatele závodu, by opověděl svoji firmu k zápisu do rejstříku, nebo, shledá-li soud, že převod závodu není dosud definitivně proveden, poněvadž platnost smlouvy závisí na splnění určité podmínky, jako v tomto případě, kde se jí má dostati pozůstalostního schválení, dosud nevykázaného, vrátí opověď nového nabyvatele závodu k zápisu jeho nové firmy, pod kterou hodlá provozovati podnik, jehož dosud právoplatně nenabyl, k příslušnému doplnění předložením dokladu, že překážka, vadící konečnému nabytí závodu a tudíž i jeho provozu odpadla. Rejstříkový soud nemohl se ovšem rozhodnouti než pro tuto druhou možnost a nařídil-li současně, by byla opověď v ověřené formě spolupodepsána dosavadními společníky, od nichž opovídatel závod převzal, učinil tak patrně za tím účelem, by způsobem v §u 22 min. nař. ze dne 9. března 1863, čís. 27 ř. zák. stanoveným byl prokázán jejich souhlas k zápisu nové firmy pro opovídatele na základě provozu podniku jim náležejícího.

Čís. 5302.

Zrušení svěřenství (zákon ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n.).

Podány-li ku svěřenství dvě sobě odporující přihlášky, dlužno otázku čekatelských práv vyřešiti v řízení nesporném, pokud nejde o zjištění sporných otázek skutkových, nýbrž jen o řešení otázek právních na základě zákonných předpisů, určitých ustanovení zřizovacích listin nebo jiných bezesporných skutečností.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, R I 765/25.)

Svěřenský soud přijal k reálnímu svěřenství K-skému dědickou přihlášku nezl. Pavla K-a i nezl. Jiřího K-a a zahájil řízení podle §u 125 nesp. říz. výzvou, by zákonní zástupci obou přihlášených dědiců se vyjádřili, která strana má vystoupiti jako žalobce proti druhé straně. Rekursní soud k rekursu nezl. Jiřího K-a napadené usnesení potvrdil. Důvody: Nezl. Jiří K. stěžuje si svými zákonnými zástupci do usnesení prvého soudu, jímž přihláška nezl. Pavla K-a ku svěřenství K-skému na základě svěřenské zřizovací listiny ze dne 24. dubna 1720 podmínečně a s dobrodiním inventáře byla na soud přijata, poněvadž dle jeho názoru jest nezákonné. Nezl. Pavel K. odůvodnil přihlášku dědickou svazkem příbuzenským, který vykázal předloženým křestním listem a zřizovací listinou o svěřenství, jejíž opis ve spisech je založen, uváděje, že jest potomkem starší linie rodu K-ského, která v prvé řadě je ku nastoupení svěřenství povolána. Dle §u 122 nesp. říz. má soud pozůstalostní přihlášku řádně doloženou na soud přijati, dle §u 123 nesp. říz. i tehdy, když je v rozporu s jinou přihláškou dědickou. Ukládá mu však, by po slyšení stran rozhodl, kdo z přihlášených dědiců má býti poukázán na pořad práva. Tak se také zemský soud zachoval.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu nezl. Jiřího K-a potud, že zrušil usnesení nižších soudů, pokud jimi bylo zahájeno řízení podle §u 125 nesp. říz., jinak napadené usnesení potvrdil.

Důvody:

Obě usnesení odporují, pokud byla zrušena, zřejmě zákonu ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. a je tím oprávněn podle §u 16 pat. o nesp. říz. dovolací rekurs. § 10 (1) tohoto zákona stanoví, by pozůstalostní řízení o svěřenském jmění po držiteli, zemřelém přede dnem účinnosti tohoto zákona, bylo provedeno podle dosavadních předpisů pro svěřenství, a bylo při tom hleděno k ustanovení §u 3 (2) zákona. Podle tohoto předpisu má svěřenství, uvolněné v den, kdy zákon nabude účinnosti, úmrtím dosavadního držitele, odevzdáno býti do neomezeného vlastnictví čekateli, který podle zřizovací listiny povolán jest k nástupnictví. Tím dána jest svěřenskému soudu pevná směrnice, kterou se má bráti při provedení pozůstalostního řízení ve svěřenských věcech. Usnesení soudu prvé stolice vyšlo již za účinnosti uvedeného zákona. Podle spisů zemřel poslední držitel svěřenství, Leopold K., dne 20. června 1921, tudíž přede dnem účinnosti zákona. Svěřenství nebylo dosud odevzdáno nikomu, a nebylo provedeno pozůstalostní řízení ve smyslu §u 10 (1). O svěřenství ucházejí se dva nápadníci, kteří oba přihlásili se jako dědici na základě zřizovací listiny ze dne 4. dubna 1720. Jsou to stěžovatel a nezl. Pavel K. Přihlášky jejich byly přijaty na soud, jenž zahájil řízení podle §u 125 nesp. říz. výzvou, by zákonní zástupci obou přihlášených dědiců vyjádřili se, která strana má vystoupiti jako žalobce proti druhé straně. Usnesení to bylo napadeno nezl. Jiřím K-em, jenž cítí se v první řadě dotčeným přijetím přihlášky nezl. Pavla K-a na soud, a navrhuje odmítnutí přihlášky, důsledkem toho pak i zrušení usnesení. Nejvyšší soud uvažoval v prvé řadě o tom, zda nebude možno řízení podle §u 10 (1) zákona provésti beze sporu bez ohledu na obě přihlášky dědické. Teprve v druhé řadě přijde na přetřes otázka, zda přijetí druhé přihlášky dědické odporuje zřejmě zákonu, anebo je zmatečným. Obě přihlášky, označené jako dědické, odporují si jen, pokud oba nápadníci požadují každý pro sebe celé svěřenství, jinak však spočívají na témže právním základě, t. j. téže zřizovací listině. Nejvyšší soud vyslovil opětně, že otázka čekatelských práv může podle okolností řešena býti v řízení nesporném, pokud nejde o zjištění sporných otázek skutkových, nýbrž jen o řešení otázek právních na základě zákonných předpisů, určitých ustanovení zřizovacích listin anebo jiných bezesporných skutečností. Nezáleží při tom na sporných názorech stran, jež vykládají si různě jak zákonné předpisy, tak i ustanovení listin, nýbrž na tom, zda otázky ty mohou býti řešeny bez formálního sporu. Pokud jest ze spisu patrno, půjde v této svěřenské věci jen o výklad zákonných předpisů, a sice zákona o zrušení svěřenství čís. 179/1924, v první řadě o rozhodnutí, který z obou nápadníků jest čekatelem podle §u 3 (2), po případě i dalších předpisů, tudíž i §u 9, jehož dovolává se stěžovatel, aniž se

jím zabývají nižší soudové. Že by šlo o sporné otázky skutkové, není patrno ze spisů, a nižší soudy nezavedly řízení podle §u 125 z tohoto důvodu, nýbrž jen vzhledem k oběma přihláškám. § 10 ponechává sice výslovně dosavadní předpisy pro svěřenství v platnosti, tím však není řečeno, že by soud musil v každém případě, jakmile podány a na soud přijaty byly odporující si přihlášky k svěřenství, postupovati podle §u 125 nesp. říz., neboť § 10 vytkl další směrnici poukazem na § 3 (2), čímž poskytl svěřenským soudům možnost v případech, v nichž půjde jen o výklad zákona, rozhodnouti beze sporu. O takový případ jde i tu, jak vyplývá ze spisů, neboť není tu předpokladů, jichž průkaz mohl by býti proveden jen řízením sporným, a nejsou aspoň dosud sporná ani ustanovení zřizovací listiny co do doslovu, ani příbuzenské svazky obou nápadníků s posledním držitelem svěřenství. Není proto příčiny ke sporu, a důsledkem toho odporuje naříkané usnesení, s ním i usnesení soudu prvé stolice, pokud jimi byly strany poukázány na pořad práva, zřejmě zákonu. Pokud však byla na soud přijata přihláška nezl. Pavla K-a, není tu, jak z předchozích výkladů patrno, předpokladu §u 16 nesp. říz., neboť tím není bráněno svěřenskému soudu v dalším postupu podle §u 10 zákona o zrušení svěřenství.

Čís. 5303.

Pro veřejnou obchodní společnost nelze použíti staré firmy dosavadního kupce jednotlivce, jenž nebyl kupcem plného práva, vytvořila-li se veřejná společnost tím způsobem, že závod jeho byl spojen se závodem jiného kupce jednotlivce, čímž teprve dosaženo rozsahu, podmiňujícího protokolaci, nýbrž dlužno zvoliti firmu odpovídající ustanovení čl. 17 obch. zák.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, R I 786/25.)

Rejstříkový soud vyhověl žádosti veřejné společnosti, již tvořili společníci Rudolf Leo K. a Pavel T., by byla do rejstříku zapsána firma veřejné společnosti »Rudolf Leo K.«. Rekursní soud uložil oběma veřejným společníkům, by ve lhůtě, která jim bude rejstříkovým soudem stanovena, přihlásili pro svou veřejnou obchodní společnost zákonu odpovídající znění firmy k zápisu do obchodního rejstříku při jich veřejné obchodní společnosti, ježto by jinak byla jejich pod shora uvedenou firmou zapsaná veřejná obchodní společnost z obchodního rejstříku vymazána a veřejní společníci ku podání opovědi zákonu vyhovující by byli dohánění. Důvody: Předloženými přílohami jest prokázáno, že oběma veřejným společníkům bude z jejich obchodního podniku předepsána daň výdělková ve výši podmiňující dle §u 7 uvoz. zák. k obch. zák. a zákona ze dne 30. června 1921, čís. 260 sb. z. a n. povinnost prokolační. Jde o zápis veřejné obchodní společnosti pod novou firmou, která tedy musí býti pravdivá. Dle čl. 17 obch. zák. musí firma veřejné obchodní společnosti, pokud nejsou do ní pojata jména všech společníků, obsahovati jméno aspoň jednoho z nich s dodatkem naznačujícím, že jde o společnost. Tomuto zákonnému zásadnímu požadavku však neodpovídá opovězené znění firmy, které obsahuje jméno jen jednoho z obou společníků bez onoho dodatku. Proto nemělo býti vyhověno žádanému zápisu do obchodního rejstříku, nýbrž vzhledem k ustanovení §u 12 uvoz. zák. k obch. zák. a čl. 19 obch. zák. měla býti dříve zařízena oprava opovědi co do znění firmy.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle opovědi utvořili Rudolf Leo K. a Pavel T. veřejnou obchodní společnost za účelem provozu rafinerie skla a vývozu v K. s působností od 27. ledna 1925. Opovídatelé vykázali také, že jim bude předepsána výdělková daň podmiňující protokolaci. Jde tedy o zápis obchodní firmy veřejné společnosti, jejíž znění musí vyhovovati předpisu čl. 17 obch. zák., totiž obsahovati buďto jména obou veřejných společníků neb aspoň jméno jednoho z nich s dodatkem naznačujícím, že jde o společnost. Toho při ohlášené firmě »Rudolf Leo K., Glasraffinerie und Export in St.« není a právem rekursní soud usuzuje, že zápis této firmy do obchodního rejstříku neměl býti povolen. Ani vývody dovolacího rekursu, jmenovitě poukazem k čl. 24 obch. zák. nedá se přípustnost této firmy odůvodniti. Rekurenti sami přiznávají, že původně provozoval Rudolf Leo K. vlastní rafinerii skla a že mu nebyla předepsána daň dle §u 7 uvoz. zák. k obchodnímu zákonu (dle zákona ze dne 30. června 1921, čís. 260 sb. z. a n.). Nebyl tedy té doby kupcem plného práva a jméno, pod nímž závod provozoval, nebylo obchodní firmou ve smyslu obchodního zákona (§ 7 uvoz. zák. k obchodnímu zákoníku čl. 15 a 19 obch. zák.). Teprve po splynutí jeho závodu se závodem Pavla T-a, tedy ne vstupem tohoto do podniku K-ova, nabyl takto nově utvořený závod rozsahu podmiňujícího protokolaci, a bylo na společnících, aby si zvolili firmu, odpovídající předpisu čl. 17 obch. zák. a zažádali o její zápis do obchodního rejstříku. K vedení spojených závodů pod neprotokolovanou firmou Rudolf Leo K. nebylo vůbec zákonných podmínek, neboť čl. 24 obch. zák. předpokládá vstup společníka do trvajícího již obchodního závodu kupce plného práva, který jedině může vésti firmu ve smyslu obchodního zákona, na kterou se vztahují předpisy třetího titulu obchodního zákona. Rozhodnutí rekursního soudu hoví plně zákonu a nemohlo býti dovolacímu rekursu vyhověno.

Čís. 5304.

Příslušnosti dle §u 9 zák. o automobilech může se dovolávati i ten, komu byl náhradní nárok poškozeným postoupen.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, R I 811/25.)

Žalující pojišťovna domáhala se na žalovaném náhrady škody, jež vznikla jejími postupiteli při srážce automobilu postupitelova s automobilem žalovaného v Děčíně. Proti žalobě, žádané na okresním soudě

v Děčíně, vznesl žalovaný námitku místní nepříslušnosti, jíž soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku místní nepříslušnosti. Důvody: Dle obsahu žaloby jedná se o srážku dvou automobilů v Děčíně, při čemž žalobkyně jako postupnice V. P-a požaduje náhradu škody, která vnikla při srážce na autu V. P-a. § 3 zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. vylučuje použití ustanovení §u 1 a 2 tohoto zákona o ručení vlastníka auta a o průvodním břemenu, kteráž vznikají ze srážky aut ohledně nároku na náhradu škody oběma vlastníkům, jak tomu jest v tomto případě. Tím však není řečeno, že zákona nelze vůbec použíti na tento případ, neboť zákon obsahuje také ustanovení, jaká jsou opatření pro případy, ve kterých nemá nastoupiti ručební povinnost podle tohoto zákona. Tak ustanovuje § 8 zákona, že vlastník silostroje ručí také tam za zavinění osob, jichž při provozování používá, kde nároky na náhradu jest posuzovati dle občanského práva. Rovněž týká se § 5 zákona ustanovení o průvodním břemenu při škodě, kde není ručení dle §u 1 a 2 tohoto zákona. Z toho vychází na jevo, že § 9 zákona o příslušnosti nezávisí na předpokladech, které v §u 1 a 2 byly dány jako základní ustanovení o povinnosti ručební. To vychází také z motivů zákona. Kdežto první vládní návrh z roku 1904 nezná takového ustanovení o příslušnosti a tehdejší návrh zákona z dnešního zákona obsahuje jen §§ 1, 2, 3, 5, 13, 14, 15, byla navržena právním výborem poslanecké sněmovny ustanovení §u 9 o otázce příslušnosti s odůvodněním, že ustanovení o příslušnosti jest jedním z nejdůležitějších ustanovení zákona, že by právo poškozeného bylo zkráceno, podle okolností zmařeno, kdyby musil stíhati ručitele u soudu jeho vzdáleného bydliště a že tudíž musely býti dány vůbec zvláštní normy o náhradě škody z provozování silostrojů. Toto ustanovení o příslušnosti jest ustanovením pro čin nedovolený a nikoliv ustanovením o příslušnosti z porušení smlouvy. Jest tudíž příslušným pro tento případ, který se udál v Děčíně, okresní soud v Děčíně. Tento soud není vyloučen tím, že pohledávka na náhradu škody není uplatňována poškozeným, nýbrž postupníkem. Jak již zmíněno, § 8 zákona ustanovuje, že určité případy náhrady škody z automobilových úrazů jest posuzovati dle občanského práva. Pro tyto případy jest bez dalšího jasno, že dle ustanovení §u 1393 obč. zák. jest možným postup pohledávky na náhradu škody bez jakéhokoliv obmezení a bez újmy ustanovení o příslušnosti, poněvadž ani obč. zákon, ani civilní řád soudní neznají nepřípustnost postupu vzhledem k ustanovení o příslušnosti. Jen tam, kde příslušnost založena byla smlouvou, nemůže postup materielního práva bez dalšího míti za následek postup formálního smluveného procesního práva ohledně příslušnosti, když to nebylo smluveno výslovně, šetříc předpisů procesního řádu. V tomto případě jedná se o ustanovení o příslušnosti z bezesmluvního stavu deliktního, takže v nedostatku zákonného ustanovení postup pohledávky na náhradu škody má za následek také ustanovení o příslušnosti §u 9 zákona. Ježto § 12 zákona dotýká se také pojištění proti ručební povinnosti, aniž by nastalo obmezení ohledně ustanovení o příslušnosti vzhledem na pravidelný případ postupu nároků na náhradu škody pojišťovací společnosti, tím spíše jest přiznati, že ustanovení o příslušnosti platí také pro postupníka. Byť i tyto důvody by nebyly shledány opodstatněnými, bylo by dle §u 7 obč. zák. vzíti zřetel na důvody podobných zákonů, v tomto případě na zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. vztahující se na ručení při úrazech na železnicích. Podle tohoto zákona patří žaloby ze železničních úrazů před obchodní soud a sice dle volby žalobce před obchodní soud sídla žalovaného podniku, nebo před obchodní soud, v jehož obvodu se úraz udál a sice beze zřetele na hodnotu rozepře (čl. VI. uvozovacího zákona j. n. a zákon ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n. a ze dne 21. června 1923, čís. 123 sb. z. a n.). Kdyby v tomto zákoně postup působil, že by soud místa úrazu nebyl příslušným, nýbrž soud dle všeobecných ustanovení o příslušnosti, musela by se důsledně při postoupených pohledávkách uznávati příslušnost okresního soudu při žalobách pod 5.000 Kč, což by přímo odporovalo zákonu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel má sice pravdu v tom, že ustanovením §u 9 zákona o silostrojích mělo tomu, kdo byl provozem silostroje poškozen, býti usnadněno soudní uplatňování jeho náhradního nároku. Není však v zákoně opory pro mínění, že sudiště na výběr dané bylo zákonem poskytnuto pouze poškozenému pro jeho osobu, jako osobní výsada. § 9 ustanovuje všeobecně, že na náhradu škod, způsobených provozem silostrojů, žalovati lze též u věcně příslušného soudu, v jehož obvodě se škodná příhoda stala. O takovou žalobu tu jde, neboť uplatňován jest nárok na náhradu škody, způsobené v Děčíně silostrojem žalovaného. Postupem změnila se jen osoba věřitele, nikoliv právní povaha nároku (§§ 1392 a 1394 obč. zák.).

Čís. 5305.

Vésti exekuci na základě platebního rozkazu ve smyslu §§ 5 a 8 zákona ze dne 20. prosince 1922, čís. 408 sb. z. a n. jest oprávněn vnucený likvidátor, nikoliv družstvo.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, R I 815/25.)

Platebním příkazem bylo nařízeno Vilému W-ovi zaplatiti 6.521 Kč na účet vnuceného likvidatora, ustanoveného Nákupnímu a prodejnímu družstvu československých přádelen bavlny, zapsanému společenstvu s r. o. Na základě platebního příkazu domáhalo se Nákupní a prodejní družstvo povolení exekuce proti Vilému W-ovi. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Podle platebního příkazu, který jest v tomto případě exekučním titulem, bylo povinné straně uloženo platiti na účet vnuceného likvidatora. O povolení exekuce nežádá však vnucený likvidator, nýbrž nákupní a prodejní družstvo čsl. přádelen bavlny, zapsané společenstvo s r. o. v likvidaci a také toto, nikoliv však vnucený likvidator, podepsalo plnou moc právního zástupce. Podle §u 9 ex. ř. bylo tudíž nástup-

nictví družstva v oprávnění likvidatora prokázati veřejnými aneb veřejně ověřenými listinami, a, nestalo-li se tak, jako v tomto případě, bylo návrh na povolení exekuce zamítnouti. Podotknouti jest, že nebylo povinností soudce, by si sám obstaral doklad o tom, zda pohledávka vnuceného likvidatora nepřešla opět na společenstvo. Vždyť tento přechod oprávnění jednak nebyl ani v návrhu výslovně tvrzen, jednak §§ 3 a 55 ex. ř. zakazují při návrhu na povolení exekuce konati předběžné šetření a vyžadovati od úřadu nebo stran potřebné listiny, vyjmouc případy výslovně v zákoně uvedené, které zde nepřicházejí v úvahu. (Rozh. nejv. soudu ze dne 5. prosince 1922, R I 1278/22, sb. n. s. čís. 2066).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Mínění vymáhající věřitelky, že doložkou na ukládacím platebním rozkaze, dle níž jest platiti u Zemské banky na účet vnuceného likvidatora, označeno jest pouze místo platební, nelze přisvědčiti. Místem platebním jest Zemská banka; dalším ustanovením, že jest platiti na účet vnuceného likvidatora, jest však označena osoba z exekučního titulu oprávněná. Dle §u 1 zákona ze dne 20. prosince 1922, čís. 408 sb. z. a n. jest vnucený likvidator veřejným orgánem, jemuž dle §u 5 jest propůjčeno právo, neuhrazený schodek z obchodů družstva s bavlnou a přízí, zakoupené na úvěr, za který vláda vzala na se záruku, rozvrhnouti na osoby k jeho uhrazení povinné a uložiti jim placení částek na ně připadajících platebními příkazy, jež jsou exekučními tituly. Není v zákoně uvedeno, že družstvo jest oprávněno, na základě platebních rozkazů, vnuceným likvidatorem vydaných, vymáhati zaplacení rozvržených částek. V platebním rozkaze jest dlužníku uloženo, zaplatiti na účet vnuceného likvidatora. V zákoně není také uvedeno, že rozvržené částky jest odvésti družstvu; dle §u 8 poslední odstavec jest peníze, které na základě rozvrhu neuhrazeného schodku se sejdou, odvésti Bankovnímu úřadu ministerstva financí na úhradu úvěru státem zaručeného. Za osobu oprávněnou z exekučního titulu lze tudíž pokládati jen vnuceného likvidatora, nikoliv družstvo.

Čís. 5306.

Rukojemská smlouva nevyžaduje formy písemné aniž jinakých formalit, je-li rukojemství samo obchodem, ať již na straně věřitele, nebo rukojmího.

Pokud jest převzetí rukojemství za vyrovnacího řízení zvláštní výhodou věřitele, zapovězenou §em 47 vyr. ř.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, Rv I 549/25.)

Žalobě na Marii B-ovou o zaplacení 6.175 Kč bylo oběma nižšími soudy vyhověno. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by doplně řízení, znovu rozhodl.

Důvody:

Jest přisvědčiti právnímu názoru odvolacího soudu, že zásady §u 1346 odstavec druhý obč. zák. nelze použiti, jest-li rukojemství samo obchodem, ať již na straně věřitele nebo rukojmího, a že tu platí čl. 317 odstavec prvý obch. zák., dle něhož se při obchodě nevyžaduje pro smlouvu písemného vyhotovení, aniž jinakých formalit. Žalobkyně byla v době, kdy se jí žalovaná za dluh svého manžela zaručila, obchodníkem a byla tudíž i rukojemská smlouva dle čl. 273 (274) obch. zák. aspoň na její straně obchodem a nebylo proto k její platnosti třeba písemné formy. Byla-li by tedy tato rukojemská smlouva jinak platnou a účinnou, ručila by žalovaná dle čl. 281 odstavec druhý obch. zák. a §u 1357 obč. zák. za celý dluh rukou společnou a nedílnou s hlavním dlužníkem, svým manželem. Než odvolací soud neobíral se námitkou žalované strany, že celé jednání žalobkyně, končící podpisem obou směnek, tudíž i záruka Marie B-ové za dluh Františka B-a bylo nedovoleným ve smyslu §u 47 vyr. ř., poněvadž jím měla býti žalobkyni poskytnuta výhoda proti ostatním věřitelům, a omezil se toliko na poukaz k ustanovení §u 48 vyr. ř. a 151 konk. ř., dle nichž zavedení vyrovnávacího řízení ani uvalení úpadku na jmění hlavního dlužníka nemá vlivu na rukojemský závazek třetí osoby. Tímto předpisem jsou však míněny jen rukojemské závazky, ujednané před zavedením vyrovnávacího řízení, jež nejsou k tomuto řízení v žádném vztahu. Naproti tomu jest však dle §u 47 vyr. ř. a souhlasného §u 150 konk. ř. neplatnou úmluva dlužníka nebo jiných osob, s některým věřitelem, kterou se mu před uzavřením vyrovnání nebo v době mezi jeho ujednáním a právní mocí potvrzovacího usnesení vyhrazuje právě z podnětu vyrovnávacího řízení nebo v nějaké, třeba jen vzdálené souvislosti s ním objektivně nějaká výhoda. V tomto případě zaručila se Marie B-ová za dluh svého manžela za vyrovnávacího řízení za okolností, z nichž by bylo po případě možno dovoditi, že se tak stalo za tím účelem, aby žalobkyně došla bezpečnějšího uspokojení své pohledávky a ve větším rozsahu, než by se jí ho jinak dostalo. Odvolací soud zjistil, že František B. po zahájení vyrovnávacího řízení dluhoval žalobkyni 23.032 Kč za zboží, dané mu do komise a 7.002 Kč za zboží pevně zakoupené, že pak za vyrovnacího řízení bylo mezi nimi ujednáno, že František B. převezme komisní zboží do vlastnictví po slevě 50% a co do dluhu 7.002 Kč že má platiti 30% kvotu dle vyrovnacího návrhu. Celý dluh byl pak vyúčtován na 16.820 Kč a kryt dvěma směnkami, jež pak podepsala i Marie B-ová, zavázavši se při té příležitosti za dluh svého manžela jako rukojmí. Později byl dluh zaokrouhlen na 15.000 Kč a uhražen až na zbytek 6.175 Kč. Žalovaná strana tvrdila však v prvé stolici, že František B. převzal zboží, dané mu původně do komise již k naléhání zástupce žalobkyně, patrně před zahájením vyrovnávacího řízení na pevný účet. Pak by ovšem byla bývala celá pohledávka žalobkyně vyrovnávacím řízením dotčena. Správnosti tvrzení žalované strany zdála by se nasvědčovati okolnost, že žalující firma ve své přihlášce k vyrovnávacímu řízení neuplatnila vylučovacího práva, nýbrž přihlásila celou svou pohledávku jako každý jiný věřitel a že se také s celou touto pohledávkou zúčastnila hlasování.

Kdyby tedy bylo správným, že komisní zboží bylo Františkem B-em převzato na pevný účet již před vyrovnávacím řízením, byla by pozdější úmluva o slevě 50% na tomto zboží a zajištění zbytkové pohledávky žalobkyně (včetně další pohledávky 7.002 Kč do výše 30%) směnkami a nad to ještě rukojemstvím Marie B-ové zřejmě nedovolenou výhodou ve smyslu §u 47 vyr. ř. Ale i kdyby bylo pravdou, že František B. v době do zahájení vyrovnávacího řízení komisního zboží na pevný účet nepřevzal, bylo by opět rozhodno, zda toto zboží za vyrovnacího řízení bylo po ruce, či zda bylo již rozprodáno a v tomto případě, zda se tak stalo před, či již po zahájení vyrovnávacího řízení (§ 21 vyr. ř.). Okolnosti tyto měly by totiž vliv na posouzení otázky, zda žalobkyni vůbec příslušelo právo na vyloučení zboží, daného do komise neb výtěžku za ně, či jen nárok náhradní, který by byl ovšem odkázán toliko na kvotu. Dle toho bylo by pak posuzovati dosah a přípustnost onoho mimosoudního ujednání mezi stranami, jmenovitě i záručního závazku Marie B-ové. Uvésti jest ještě, že subjektivní momenty, zejména pohnutka a účel úmluvy, o jejíž přípustnosti se zřetelem k §u 47 vyr. ř. jest uvažovati, jsou právě tak nerozhodnými, jako její hospodářský význam a úspěch. Bylo by proto zcela lhostejno, zda pohnutkou žalované Marie B-ové bylo, aby zamezila trestní stihání svého manžela, či zda mělo býti docíleno hlasování v určitém směru a zda to mělo pro výsledek vyrovnání nějaký význam, čili nic. Poněvadž okolnosti svrchu vytčené, pro spor rozhodné nebyly jednak vůbec vzaty na přetřes, jednak, pokud se tak stalo, nebylo přihlíženo k námitkám žalované strany a nabídnutým jí důkazům, jichž výsledky by mohly míti po případě podstatný vliv na hodnocení důkazů již provedených, zůstalo řízení neúplným a bylo proto dle §u 510 c. ř. s. rozsudky obou nižších stolic zrušiti.

Čís. 5307.

Dozorčí rada akciové společnosti (čl. 194, 226 obch. zák.) není oprávněna podati žalobu proti vůli valné hromady v případě, kde tato jest ochotna sprostiti ji i správní radu zodpovědnosti udělením absolutoria, pod výminkou, již dozorčí rada podáním žaloby zmařila.

Zmocnění valné hromady možno dáti po případě dodatně.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, Rv I 1055/25.)

Proti žalobě dozorčí rady akciové společnosti T. proti správním radům téže společnosti, by nahradili společnosti škodu, vznesli žalovaní námitku nedostatku aktivního oprávnění ku sporu. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Ze znění žalobní žádosti »jsou povinni zaplatiti akciové společnosti T. jménem náhrady škody« jasně vysvítá, že žalobci nechtěli tím uplatniti pouze svou vlastní zodpovědnost (čl. 194, odstavec třetí obch. zák.), nýbrž chtěli jménem akciové společnosti T. a pro tuto společnost uplatňovati škodu, která jí prý byla způsobena žalovanými. Článek 226 obch. zák. prohlašuje, že předpisu čl. 194 obch. zák. lze užiti na akciové společnosti Zastupování společnosti ve sporech, na nichž se usnesla valná hromada a které se vedou proti členům představenstva, jest tím představenstvu odňato. Podle čl. 226, 194 obch. zák. náleží však dozorčí radě, by vedla spory proti komplementářům, po případě proti členům představenstva, jen když se na jejich vedení valná hromada usnese. Jenom, jedná-li se o její vlastní zodpovědnost, může dozorčí rada podati žalobu bez usnesení valné hromady, ano i proti jejímu usnesení. (Randa, obchodní právo II. B, str. 136, 137 v něm. vydání). Valná hromada akcionářů akciové společnosti jest nejvyšším orgánem, rozhodujícím ve všech věcech společnosti, který zřizuje představenstvo a likvidatory podle ustanovení stanov a usnáší se, je-li toho třeba, na vedení sporu proti členům představenstva (Randa II. str. 143). Dozorčí rada má právo, pustiti se do sporu proti komplementářům (členům představenstva) a) ve vlastním jménu, pokud se jedná o vlastní zodpovědnost dozorčí rady, b) jménem společnosti. Podle čl. 195, na který se také výslovně odvolává čl. 226, mohou komanditisti komanditní společnosti na akcie zvoliti na valné hromadě zvláštní zmocněnce k vedení procesu proti komplementářům (Randa II. str. 157). Sami žalobci blíže neopodstatnili, že chtějí uplatňovati vlastní zodpovědnost dozorčí rady, naopak žalobní žádost »zaplatiti společnosti« svědčí spíše o opaku. Kromě toho neuvedli žalobci, zda a jak dalece byli voláni k zodpovědnosti společností. Jenom když se valná hromada usnese na vedení sporu, jest dozorčí rada, a to dozorčí rada v čase podání žaloby fungující, orgánem spor vedoucím, leč že valná hromada zřídila jiné zmocněnce. K tomu jest dále prokázáno, že jistě nebylo dáno zmocnění k podání této žaloby na valných hromadách v roce 1923, a že také nebylo hlasováno o této věci. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Soud odvolací sdílí právní názor soudu prvé stolice, že žalující dozorčí rada k žalobě není aktivně oprávněna. Dle čl. 226 a 194 obch. zák. jest dozorčí rada akciové společnosti zmocněna vésti spory proti představenstvu (správní radě), na nichž se valná hromada akcionářů usnesla. Tedy dozorčí rada jako taková, pokud funkci dozorčí rady zastává, může spory vésti. Aby spor jako dozorčí rada mohla zahájiti, musí býti dozorčí radou v době podání žaloby. Tomu tak u žalující strany v tomto případě není. Žalující strana, ačkoliv žaluje jako dozorčí rada akciové společnosti T., její dozorčí radou již před zahájením sporu nebyla. Žalující strana nebyla již oprávněna jako dozorčí rada k vedení sporu proti žalovaným jako bývalé správní radě dne 10. září 1923 se usnášeti. Žalobci byli v době té jen akcionáři a mohli by dle čl. 226 a 195 obch. zák. do sporu vstoupiti jen jako vedlejší intervenienti. Jinaká práva, jim dle čl. 224 obch. zák. příslušející, vykonávají ve valné hromadě. Okolnost, že dle tvrzení žalující strany jde o vlastní její zodpovědnost jako dozorčí rady, která fungovala současně se žalovanými jako dřívější správní radou, jest zcela bez významu. Neboť k vedení sporu proti členům představenstva (správní rady) jest zmocněna toliko dozorčí rada, tedy dozorčí rada, která tuto funkci zastává, po případě zmocněnec valnou hromadou zvolený nebo soudem jmenovaný (čl. 226 a 195 obch. zák.). Z toho patrno, že žalující strana jako bývalá dozorčí rada k vedení sporu není oprávněna

něna a z důvodu toho k žalobě není aktivně legitimována. Žalující strana nebyla by však k žalobě aktivně oprávněna, i kdyby jako bývalá dozorčí rada spor vésti mohla, jelikož tu není usnesení valné hromady k vedení sporu a o vlastní její zodpovědnost by se nejednalo. Dle čl. 226 a 194 odstavec třetí obch. zák., jedná-li se o vlastní zodpovědnost dozorčí rady, může dozorčí rada bez nebo proti usnesení valné hromady akcionářů představenstvo (správní radu) žalovati. Soud odvolací nesdílí právní názor soudu prvé stolice, že by dozorčí rada (členové dozorčí rady) v takovém případě musili spor vésti vlastním jménem, nikoliv jménem akciové společnosti. Práva a povinnosti představenstva (správní rady) akciové společnosti jako jejího zákonného zástupce stanoveny jsou v čl. 227 a násl. obch. zák. a v §§ 28 až 34 stanov. Jmenovitě pak čl. 241 obch. zák. ustanovuje, že členové představenstva, kteří jednají mimo meze svého příkazu nebo předpisy obchodního zákona nebo proti smlouvě společenské, ručí za škodu tím vzniklou osobně a solidárně. O právech a povinnostech dozorčí rady jednají čl. 225 a 226 obch. zák. a §§ 35 a 36 stanov. Ačkoliv zákon o ručení dozorčí rady nemá ustanovení, nelze dle všeobecných zásad pochybovati, že členové dozorčí rady pro opomenutí povinného dozoru a zkoumání dle práva občanského ručí akciové společnosti za náhradu škody. Právním důvodem žaloby jest, že žalovaní proměnili ke svému užitku společnost s r. o. T., ač byla pasivní, ve společnost akciovou, že uváděli akcionáře soustavně v omyl na valných hromadách, že vědomě zatajovali v bilancích ztráty, že lehkovážně dávali zboží na úvěr beze vší úhrady, že nedbali varovných hlasů dozorčí rady, že kreditovali zástupcům v cizině bez omezení a že nebyla korespondence řádně dle stanov podepisována. Právním důvodem uplatňovaných nároků jsou tedy jednak jich provinění, jednak lehkomyslné a nedbalé řízení akciového podniku. Z toho, že žalovaní jako členové bývalé správní rady dopustili se prý nesprávností, za něž — náhradu škody — sami ručí osobně a solidárně, nelze již osobní zodpovědnost žalující straně, která tvrdí, že své povinnosti konala, dovozovati, třeba žalovaní spoluzavinění žalobců na všech udánlivých škodách ve sporu uplatňovali. Kdyby tomu tak bylo, neměla by dozorčí rada k vedení sporu jménem akciové společnosti proti představenstvu nikdy svolení valné hromady potřebí. Soud odvolací sdílí proto právní názor soudu prvé stolice, že by žalující strana k vedení sporu, i kdyby k tomu jako bývalá dozorčí rada byla povolána, měla zapotřebí usnesení valné hromady a že ho tu není. Na valné hromadě dne 18. června 1923 prohlásil předseda, že automaticky nastupuje pro správní radu absolutorium, kdyby nikdo do 3 měsíců proti členům správní rady nepodal žaloby. Prohlášení to není usnesením, by žalující strana jako bývalá dozorčí rada podala žalobu. Volba nové dozorčí rady měla se při oné valné hromadě provésti a 25. června 1923 volba ta také byla provedena. Jest prokázáno, že usnesení o podání žaloby bývalou dozorčí radou valnou hromadou se nestalo, a vedení sporu žalobkyní jako bývalou dozorčí radou ani dodatně usnesením valné hromady schváleno nebylo. Z toho patrno, že žalující strana, kdyby jako bývalá dozorčí rada k vedení sporu proti správní radě byla povolána, bez usnesení valné hromady k tomu nebyla zmocněna, že tedy k žalobě není aktivně oprávněna.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nižší soudy řešily předem otázku, zda po právní stránce jsou splněny předpoklady žalobního nároku podle čl. 226 a 194 obch. zák. Zápornou odpovědí na tuto otázku posoudily věc správně po právní stránce, a důsledkem tohoto posouzení jest zamítnutí žaloby. Co do dalšího, lze ponechati nerozřešenu otázku, zda žalobci jsou dosud členy dozorčí rady, po případě zda byli jimi v čase podání žaloby, a zda oprávněni by byli k žalobě jako členové dřívější dozorčí rady, jež po případě nebyla ještě sproštěna zodpovědnosti. Žalobní nárok není oprávněn v žádném z těchto případů. Čl. 194 (226) obch. zák. činí oprávnění dozorčí rady k žalobě závislým na zmocnění valné hromady nebo na zájmu vyvolaném vlastní zodpovědností. Vzhledem k tomu, že žalovaná strana popřela oprávnění žalobců ke sporu, byli žalobci povinni, by uvedli a prokázali skutkové okolnosti, t. j. buď zmocnění valné hromady, nebo skutečnosti, odůvodňující jich zodpovědnost. Pro dovolací řízení není již sporno, že potřebného zmocnění nedostalo se žalobcům před podáním žaloby. K tomu nedostačilo udělení absolutoria jen podmíněného tříměsíční lhůtou. Žalobci tvrdí sice, že jim zmocnění ono bylo uděleno dodatně, ale předem budiž uváženo, zda prokázali vlastní zodpovědnost. V tomto směru uvedli žalobci různé skutečnosti, jimiž má býti v první řadě prokázána povinnost žalovaných k náhradě škody, ale žalobci dovozují z nich i vlastní zodpovědnost. Hlavním důvodem jest, že nebyli dosud sproštěni zodpovědnosti, ježto jim, jakož i bývalé správní radě, jejíž členy byli žalovaní, nebylo uděleno absolutorium, t. j. nebyly schváleny účty, bilance a pod. V této příčině jest však přihlédnouti k jejich vlastnímu skutkovému přednesu, opakovanému ještě v dovolání. S absolutoriem měla se věc jinak, neboť nebylo jim odepřeno, nýbrž mělo nastoupiti automaticky, nepodal-li nikdo žaloby proti správní radě. V tomto smyslu usnesla se valná hromada akciové společnosti dne 18. června 1923, podle tohoto usnesení měli býti sproštěni zodpovědnosti jak členové bývalé správní rady, tak důsledkem toho i žalobci jako členové dozorčí rady uplynutím tří měsíců. Záleželo proto na žalobcích, by vyčkali uplynutí této lhůty, a tím i sproštění svých závazků. K tomu bylo by došlo, ježto žaloba nebyla by bývala podána, kdyby ji nepodali žalobci sami dne 15. září 1923, tudíž tři dny před uplynutím lhůty. Žalobci tak učinili jako členové dozorčí rady, ale bez usnesení valné hromady. Za těchto okolností nelze ovšem mluviti ani o tom, že žalobcům šlo o vlastní jejich zodpovědnost, když o své újmě zmařili možnost, by zodpovědnosti té byli sproštěni. Ustanovení odstavce třetího čl. 194 obch. zák. nelze vykládati v ten rozum, že by dozorčí rada byla oprávněna podati žalobu proti vůli valné hromady i v případě, kde tato jest ochotna sprostiti ji i správní radu zodpovědnosti udělením absolutoria. To platí zejména v tomto případě, kde ani podle skutkového přednesu žalobců valná hromada neusnesla se na tom, že dozorčí

rada, skládající se ze žalobců, má podati do tří měsíců žalobu (i podle dovolacího spisu znělo usnesení, že absolutorium nastupuje automaticky, jestli nikdo do tří měsíců proti správní radě nepodá žalobu), aniž činila tuto dozorčí radu zodpovědnou za škodu způsobenou společnosti udánlivým jednáním žalovaných. Žalobci poukazují proto na to, že, podavše žalobu, jednali v zájmu akciové společnosti, jež byla jednáním žalovaných poškozena na svém jmění. K tomu byli žalobci oprávněni jen za souhlasu valné hromady, t. j. jen tehdy, kdyby je ostatní akcionáři usnesením valné hromady byli k tomu zmocnili. Zákon nevylučuje zajisté, by zmocnění takové nebylo uděleno i dodatně, mohlo se tak státi v případě, kdyby byla valná hromada chtěla překaziti absolutorium, závislé na uplynutí lhůty tím, že by se byla usnesla na podání žaloby, zejména, kdyby bylo správné tvrzení žalobců, že nebyly splněny předpoklady, jež vedly k podmíněnému udělení absolutoria. Mohlo by se na př. státi, že nebylo možno udělíti formální zmocnění k žalobě před uplynutím lhůty, ač vůle většiny akcionářů se k tomu nesla. V tomto případě bylo možným zmocnění dodatné. Žalobci tvrdí, že zmocnění dodatného se jim dostalo, ale tvrzení to nebylo prokázáno, naopak převzal odvolací soud zjištění soudu prvé stolice, že nebylo na valné hromadě dne 26. listopadu 1923 schváleno podání žaloby, a že o tom nebylo ani hlasováno. Nebyl proto nedostatek zmocnění napraven ani dodatně. Důsledkem toho posoudily nižší soudy, zamítnuvše žalobu, věc správně po právní stránce, usoudivše, že žalobci neprokázali základního zákonného předpokladu své žaloby. Tvrdí-li žalobci na konci dovolacího spisu, že nebyli sproštěni zodpovědnosti, jest jim odpověděti, že zavinili to sami podáním žaloby bez souhlasu ostatních akcionářů, kteří ponechali si sice čas na rozmyšlenou, ale neusnesli se na podání žaloby. Vědomí morální povinnosti nemůže nahraditi zákonný požadavek usnesení neb skutečné zodpovědnosti, naopak měl zákonodárce důvod pro to, že odepřel dozorčí radě právo k žalobě bez usnesení anebo proti usnesení valné hromady v případě, kde nejde o vlastní zodpovědnost, chtěje tím zabrániti zbytečným sporům. O zodpovědnost nejde pak tam, kde byla úmyslně vyvolána proti vůli valné hromady.

Čís. 5308.

Lze se domáhati pořadem práva uznání služebnosti z důvodu vydržení na pozemku proti naturálním vlastníkům pozemku, zapsaného dosud do seznamu veřejného statku.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, Rv I 1059/25.)

Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě, jíž domáhali se žalobci na žalovaných uznání práva zajížděti k vikýři přes pozemek, jejž žalovaní koupili v roce 1924 od obce M. a jehož nebyli dosud knihovními vlastníky. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl žalobu. Důvody: Z obsahu žaloby a provedených důkazů plyne, že žalobci uplatňují, že vydržením let, výkonem přes 50 let, nabyli služebnos i jezditi a zajížděti povozy ku svému vikýři při hranici usedlosti své čp. 5 a usedlosti žalovaných čp. 4. Výkon této služebnosti vztahuje se dle tvrzení žaloby na část veřejného statku čkat. 1021, náves, kterou žalovaným obecní zastupitelstvo odprodalo, jejíž knihovního vlastnictví žalovaní však dosud nenabyli. Dle toho služebným pozemkem má býti veřejný statek, zde náves, k níž dle §u 288 obč. zák. přísluší obecné užívání každému, toto užívání neplyne z věcného práva k veřejnému statku, nýbrž opřeno jest o veřejnoprávní povahu veřejného statku a obmezeno jest stejným obecným užíváním i jiných osob. Ovšem není vyloučeno, by k částem veřejného statku nenabyly jednotlivé osoby výlučných práv, jimiž by veřejnoprávní povaha této části veřejného statku zanikla, ale, pokud by tento převod veřejného statku ve sféru soukromých práv třetích osob nestal se za souhlasu osob, ku správě veřejného statku povolaných (obce, okresu, země a pod.), mohla by tato obmezení veřejnoprávních práv užívacích veřejného statku státi se jen takovými výkony oprávněných oproti veřejnému statku nebo jeho části po dobu vydržení, by jimi osoby třetí z obecného užívání veřejného statku byly vyloučeny a osoby k zastupování veřejného statku povolané tomuto výlučnému, meze obecného užívání veřejného statku přesahujícímu užívání nebránily. Je tedy možné nabytí zvláštních práv soukromých i ku veřejnému statku vydržením, ale jen za výše uvedených podmínek. Ale o takováto soukromá práva, vydržením nabytá, žalobcům se v tomto případě nejedná. Žalobci v žalobním žádání uplatňují jen to, že vydržením nabyli práva po části veřejného statku č. kat. 1021 jezditi a zajížděti povozy k vikýři v jejich usedlosti zřízenému, a tvrdí, že tudy jezdili proto, by seno a otavu s vozů, s nimiž ku svému stavení pod vikýř zajeli, mohli metati. Toto žalobci tvrzené oprávnění však dle své povahy nijak nepřesahuje obecného užívání veřejného statku, když žalobci zajeli s vozem po návsi podél svého stavení — a jen ochrany tohoto práva dle žaloby se domáhají, — neboť nekonali tím nic jiného, než, co konali i jiní občané, a tím tuto jízdu neopírali o žádné soukromé právo právě tak jako ti, kteří s vozu před jich domem zastavivšího skládají uhlí, dříví, zboží a pod. Žalobci zajížděním povozů ku svému stavení a zastavením povozů před ním na veřejné návsi nemohli nabýti na veřejném statku soukromé služebnosti chráněné §em 523 obč. zák., ježto výkony ty konány byly v rozsahu obecného užívání, a výkony těmi třetí osoby z obecného užívání návsi vyloučeny nebyly a konečně nepřýštily ani z vůle, nabýti držby soukromé veřejný statek obmezující, ani nebyly opřeny o výkon práva takového. Práva žalobců, žalobou uplatňovaná i kdyby rozsah obecného užívání veřejného statku přesahovala, označiti lze nejvýše jako práva sousedská, která, i když jdou přes meze obecného užívání, zůstávají nicméně jen veřejnoprávními právy užívacími, které nelze posuzovati dle norem práva soukromého, nýbrž práva veřejného a proto nepatří před řádné soudy (srv. Krainz I. str. 207 a 208). Proto také bývalý správní soud ve svém rozhodnutí čís. 12515 (sbírky Budwinski) správně tvrdí, že třídy a ulice obce mají nejen za účel sloužiti veřejné komunikaci, nýbrž i umožniti použití jednotlivých budov dle jich zřízení, tedy vyhověti zvláštním potřebám jich ohledně světla, vzduchu, přístupu a pod. a že tedy majitelé domu mají právní nárok na zvláštní použití podmíněné zřízením

stavby, poněvadž právním základem povolení stavebního a tedy trvání budovy jest schválené zřízení tříd, ulic, náměstí. Toto právo však není služebností a to ani v případě odnětí povahy veřejného statku se jako taková neobjeví, nýbrž jest právem veřejným (srv. rozh. Gl. U. 10737).

Nejvyšší soud k dovolání, správně rekursu zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání po zákonu jednal a rozhodl nepřihlížeje k použitému důvodu odmítnutí žaloby.

Důvody:

Odpůrci dovolatelů vytýkají v dovolací odpovědi nepřípustnost vzhledem na nesprávně volenou formu opravného prostředku, ježto napadené rozhodnutí jest pouhým usnesením, jemuž mohlo a mělo býti odpíráno jedině rekursem dle §u 519 c. ř. s. a nikoli dovoláním, a navrhují jeho odmítnutí. Nejvyššímu soudu se nevidí, tomuto návrhu vyhověti se zřetelem na zásady, které vyložil ve svém plenárním rozhodnutí otištěném pod čís. 1309 sb. n. s., třebas arciť bylo správné, že dovolatelé nepoužili opravného prostředku dle zákonné formy přiměřeného napadenému rozhodnutí, neboť z obsahu jeho jest patrno, že dovolatelé jedině z nepřesného právního rozeznávání přehlédli, že nejde o rozsudek, t. j. věcné rozsouzení sporu v stolici odvolací, které ve zrušovacím usnesení odvolacího soudu spatřovali, vycházejíce z právního názoru, že jde o věc patřící na pořad práva a že o ní jen rozsudkem může býti rozhodnuto. Tak se při správném použití zákona i státi mělo. Ve sporu jde o čistou žalobu po rozumu §u 523 obč. zák., která směřuje proti žalovaným jako naturálním, totiž dosud knihovně nezapsaným vlastníkům pozemkové parcely čkat. 1021 náves v M. zapsané v seznamu veřejného statku, kterýžto dílec — jak jest nesporno — žalovaní v roku 1924 od obce M. koupili, v držbu ujali a na němž také již i přístavbu provádějí. Na tomto dílci právě uplatňují žalobci služebnost zajíždění povozy k vikýři, tvrdíce, že oni, pokud se týče jejich předchůdci této cizí prostory na tento způsob užívali nejméně již od roku 1870 a to nikoli jen v rámci obecného užívání veřejného statku, nýbrž jako své zvláštní osobité právo. Že lze nabýti držby i na statku veřejném a dosáhnouti na něm věcných práv, jest v teorii i praxi nesporno a lze poukázati na § 1472 obč. zák. a na zákon ze dne 25. července 1871, čís. 96 ř. zák. o řízení opravovacím v případech založení, doplnění, znovuzřízení nebo změny knih pozemkových, zejména na §§ 7, 15 a násl. a 20. Žalobci neuplatňují služebnost z důvodu svého veřejnoprávního oprávnění na spoluužívání onoho dílce bývalého veřejného statku, nýbrž z důvodu vydržení, ježto více než 40letým výkonem své vlastní z rámce pouhého obecného užívání vybočující držby, tedy z důvodu soukromoprávního služebnosti této nabyli. Jde tedy o právní rozepři, která nepochybně náleží na pořad práva (§ 1 j. n.).

Čís. 5309.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.). O výpovědi, dané před 1. dubnem 1925 z nájmu místnosti, na něž se dle §u 31 čís. 3 zákona ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. nevztahuje po tomto dni ochrana nájemců, lze i po 1. dubnu 1925 jednati pouze v řízení nesporném. Bylo-li přece o soudní výpovědi zavedeno řízení dle §u 571 a násl. c. ř. s., jest zmatečným (§ 477 čís. 6 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 23. září 1925, Rv I 1485/25.)

Dne 30. března 1925 dala žalující obec pachtýři obecního hostince mimosoudní výpověď. K námitkám pachtýře procesní soud prvé stolice ponechal výpověď v platnosti, odvolací soud výpověď zrušil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů i s předchozím řízením pro zmatečnost a výpověď odmítl.

Důvody:

Nesporno jest, že žalovaný má od žalobkyně v domě, který jest v jejím vlastnictví již od doby před 1. listopadem 1918, najaty hostinské místnosti na dobu do 30. září 1925 a že žalobkyně dala mu mimosoudní výpověď, jež byla žalovanému doručena dne 30. nebo 31. března 1925. Za doby platnosti zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n., to jest do 31. března 1925, mohla smlouva pronajímatelem býti vypovězena jen se svolením soudu, a bylo o tom, zda se výpověď připouští, dle §u 4 jednati výhradně v řízení mimosporném. V §u 31 čís. 3 zákona ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n., jenž nabyl působnosti dnem 1. dubna 1925, bylo ustanoveno, že zákon se nevztahuje na domy, které jsou od 1. listopadu 1918 ve vlastnictví osady neb obce, výpověď jest přípustna na základě právoplatného usnesení zastupitelstva. Dle tohoto ustanovení zanikají tudíž, ale teprve počínajíc 1. dubnem 1925 nájemní smlouvy ohledně zmíněných domů, uzavřené na určitou dobu, projitím času; počínajíc 1. dubnem 1925 jest při smlouvách na neurčitou dobu přípustna výpověď bez svolení soudu, a proti výpovědem, daným počínajíc dnem 1. dubna 1925 jsou přípustny námitky a jest o nich jednati v řízení dle §§ 571 a násl. c. ř. s. Ustanovení §u 31 čís. 3 nepůsobí však zpět, dle zásady §u 5 obč. zák. nemá tudíž na výpovědi ze smluv týkajících se domů uvedených v §u 31 čís. 3, jež byly dány před 1. dubnem 1925, žádného vlivu. Jelikož zákon neobsahuje přechodného ustanovení, plyne z toho, že o návrzích na svolení k výpovědi, jež byly podány za platnosti zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. a o nichž nebylo do 1. dubna 1925 právoplatně rozhodnuto, bylo lze i po 1. dubnu 1925 jednati jen v řízení mimosporném, námitky proti výpovědem, daným před 1. dubnem 1925, byly i po 1. dubnu 1925 vyloučeny a sporné řízení o nich nebylo přípustno. Nižší soudy, které o výpovědi žalobkyní žalovanému dané dne 30. nebo 31. března 1925, připustily sporné řízení, jednaly tudíž o věci na pořad práva nepatřící. Rozsudky a celé řízení jim předcházející jsou zmatečny dle §u 477 čís. 6 c. ř. s. Bylo je dle §§ 477, 478 a 513 c. ř. s. zrušiti a výpověď odmítnouti.

Čís. 5310.

Provedl-li oddělovací věřitel realisaci svých oddělovacích práv před skončením vyrovnávacího řízení, jest kvotu vypočísti ze zbytku pohledávky po odečtení výtěžku oddělovacích práv, jinak jest však oprávněn žádati vyrovnací kvotu z celé v čas vyrovnání nezaplacené pohledávky a nelze při tom vzíti zřetel na realisaci provedenou po skončení vyrovnávacího řízení.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, Rv I 1494/25.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu na 70.000 Kč namítl žalovaný mimo jiné, že pohledávka žalobkyně činila původně 420.000 Kč, že však byla z největší části zajištěna hypotekárně na domě dlužníka a na jeho pozemcích, v soudním vyrovnání pak o jmění dlužníka schválena a přijata byla 20% kvota a ježto žalobkyně přihlásila k vyrovnacímu řízení pouze 100.000 Kč, protože zbývajících 320.000 Kč kryto jest úplně hypotekami a zástavami a na kvotu 20% zaplatila žalovaná celkem 20.000 Kč, že celá její pohledávka zaplacením zanikla. Dále namítla, že prý jest žaloba předčasnou, dokud zástavy nebyly realisovány a nestalo se vyúčtování a konečně že byl prý závazek k zaplacení celé pohledávky neplatný, ježto by se dostalo jednomu věřiteli výhody před ostatními věřiteli. Procesní soud prvé stolice ponechal směnečný platební příkaz v platnosti toliko ohledně 12.724 Kč 97 h, jinak ho zrušil. Důvody: Nesprávným jest tvrzení žalované strany, že žalobkyně přihlásila k vyrovnání pouze 100.000 Kč. Ze spisů vyrovnacích plyne, že žalobkyně přihlásila k vyrovnávacímu řízení svou pohledávku z běžného účtu 428.217 Kč a ze směnky 8000 Kč, že však jí přiznáno bylo žalobkyni hlasovací právo jen do výše 100.000 Kč, vzhledem k zástavnímu právu, které měla žalobkyně. Přes to však nebylo lze ponechati směnečný příkaz platební v celém rozsahu v platnosti. Ze spisů vyrovnacích vychází a také obě strany přiznávají, že vyrovnání skončeno 20% kvotou, věřitelstvem přijatou a také se přiznává, že na kvotu tuto bylo zaplaceno 20.000 Kč. Dle §u 53 vyr. ř. osvobozuje se dlužník potvrzením vyrovnání od povinnosti hraditi věřitelům to, oč zkráceni byli a to bez ohledu, zda pohledávku přihlásili, či nikoliv a platí to ohledně všech pohledávek, z jakéhokoliv důvodu. Jest ovšem pravda, že dle §u 11 vyr. ř. nejsou vyrovnáním dotčena práva vylučovací, ku kterým patří také vložená práva zástavní (hypoteka) i zákonné zástavní právo, to však znamená, že věřitelé vylučovací (hypotekární) mohou se hojiti z hypoteky bez ohledu na vyrovnání a mohou dosíci i zaplacení celé pohledávky hypotekární, avšak, nestačí-li hypoteka ku krytí celé pohledávky, nemohou věřitelé hypotekární žádati zaplacení nekrytého zbytku na osobním dlužníku. V souzeném případě jest věc tato: Celá pohledávka žalující banky, ať krytá zástavou, pohledávkami, depem, ať nekryta činí 436.217 Kč. Z toho 20% činí 87.243·40 Kč, které žalobkyně ve smyslu soudního vyrovnání může žádati. Na to zaplaceno bylo 20.000 Kč, zbývá tedy 67.243 Kč 40 h, na kterouž částku zástupce žalobkyně také žalobu obmezil, nežádaje dále také 6% úroků. Avšak od této kvoty nutno odečisti jednak 32.542 Kč 43 h, útržek za postoupení pohledávky, a 21.976 Kč z realisování depa akcií Čuprie a půjčky Jugoslávské, dohromady tedy 54.518 Kč 43 h, což odečteno od 67.243 Kč 40 h dává zbytek 12.724 Kč 97 h a ohledně tohoto zbytku jest směnečný platební příkaz odůvodněn a bylo jej proto uznati platným. Ohledně zbývající částky (70.000 — 12.724·97 = 57.275 Kč 03 h), bylo směnečný příkaz platební jako neodůvodněný zrušiti. Odvolací soud vyhověl odvolání žalobkyně potud, že ponechal směnečný platební příkaz v platnosti ohledně 67.243 Kč 40 h, ohledně 2.756 Kč 60 h ho zrušil. Důvody: Jde o to, jaké jest právní postavení žalobkyně v důsledku toho, že jako vyrovnací věřitelka se súčastnila na vyrovnacím řízení žalované strany. Žalobkyně jest jednak věřitelkou odlučovací, jednak věřitelkou vyrovnací, a z tohoto jejího dvojitého postavení plynou také práva a povinnosti žalobkyně. Pokud právo odlučovací sahá, nedotýká se vyrovnání věřitele ani v příznivých ani v nepříznivých ustanoveních vyrovnání, pokud však jest věřitel odlučovací zároveň věřitelem vyrovnacím, jest podroben ustanovením vyrovnání. Vyrovnací dlužník a jeho ručitel jsou povinni, vyrovnací pohledávku krýti podle ustanovení vyrovnání a zákaz zvláštních výhod dle §u 47 vyr. ř. týče se i takové pohledávky. Uspokojení takového vyrovnacího věřitele stane se podle nominální hodnoty jeho pohledávky. Z toho plyne, že odlučovací právo takového věřitele zůstane potud mimo úvahu, že příslušnou kvotu dle vyrovnání obdrží z celé své pohledávky a nikoli z pravděpodobného schodku. S hledisek těchto dále následuje, že věřitelé takoví jsou oprávněni, výtěžku, docíleného realisací jistot, použiti k úhradě své pohledávky, pokud vyrovnací kvotou nebyla kryta, a že tomu tak, vyplývá z ustanovení §§ 11, 46 vyr. ř., dle nichž práva věřitelů odlučovacích a vylučovacích ani zavedením řízení vyrovnacího ani vyrovnáním samotným nejsou dotčena. V tomto případě přihlásila žalobkyně k vyrovnacímu řízení žalované strany pohledávku 436.217 Kč, z čehož činí 20% kvota, k jejíž placení se žalovaný zavázal, 87.243 Kč 40 h, na kterouž bylo zaplaceno, jak zjištěno, 20.000 Kč, tak že zbývá 67.243 Kč 40 h, které ještě žalobkyně má k pohledávání a na kteréž žalobu obmezila. Pokud touto vyrovnací kvotou žalobkyně uspokojena není, jest oprávněna, použiti výtěžku, docíleného realisací jistoty k úhradě své pohledávky. Výtěžek tento činil, jak zjištěno, 32.542 Kč 43 h jakožto útržek za postoupení pohledávky a 21.976 Kč z realisování depotu akcií Čuprie a půjčky Jugoslávské úhrnem 54.518 Kč 43 h a tento výtěžek může si žalobkyně, dle toho co předesláno, odpočísti na svou pohledávku, pokud vyrovnací kvota uspokojena nebyla. Nelze proto přisvědčiti prvému soudu, že tento peníz jest odečísti od vyrovnací kvoty, když vůbec prokázáno není, že vyrovnací kvotou a výtěžkem z realisace jistot byla žalobkyně uspokojena. Neprávem proto prvý soud odpočetl výtěžek od vyrovnací kvoty, a spočívá v tomto směru rozhodnutí prvého soudu na nesprávném právním posouzení věci.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V dovolacím řízení jde jedině o to, zda žalobkyně, jsoucí vůči vyrovnávacímu dlužníkovi věřitelkou dílem oddělovací (zajištěnou), dílem

osobní, může žádati vyrovnávací kvotu 20% z celé v čase vyrovnání nezapravené pohledávky 436.217 Kč, tedy částku 87.243 Kč 43 h, či zda se od této částky má odečísti peníz 54.518 Kč 43 h, docílený — a to dle vlastního přednesu žalované teprve po skončení řízení vyrovnávacího — realisací práv oddělovacích, jak za to měl soud prvé stolice a v opravném řízení tvrdí žalovaná. Otázkou, o kterou tu jde, zabýval se nejvyšší soud již v případě obdobném a vyřešil ji tak, jak i nyní rozhodl soud odvolací (čís. 3999 sb. n. s.). Dovolací soud vycházel tenkrát v podstatě z těchto úvah: Při řešení sporné otázky, nutno míti především na zřeteli důsledky dvojitého postavení, jaké má ve vyrovnávacím řízení ten, kdo jest zároveň oddělovacím (zajištěným) a osobním věřitelem. Na základě práva oddělovacího může takovýto věřitel dosíci uspokojení většího, než věřitelé pouze osobní, po případě i uspokojení úplného (100%ního), aniž v tom lze spatřovati poskytnutí zvláštní výhody, což by jinak dle §u 47 vyr. ř. nebylo dovoleno. To plyne z ustanovení §u 46 (1) vyr. ř., že nároky věřitelů oddělovacích nejsou vyrovnáním dotčeny. S druhé strany není takovémuto věřiteli jako věřiteli osobnímu bráněno, by k vyrovnávacímu řízení nepřihlásil celou svou pohledávku. Jediného omezení doznává věřitel, mající toto dvoje postavení, co do práva hlasovacího. Dle §u 39 (3) vyr. ř. přísluší takovýmto věřitelům právo hlasovací jen tím dílem jejich pohledávky, který pravděpodobně není kryt právem oddělovacím. Ale tím není řečeno, že jim také vyrovnávací kvota přísluší jen z této částky, pravděpodobně nekryté oddělovacím právem. Stanovení práva hlasovacího a určení kvoty vyrovnávací dlužno rozeznávati, nikoli ztotožňovati. Dále nelze přehlédnouti, že se ve vyrovnávacím řízení neděje zkoumání a zjišťování pohledávek, jako v úpadkovém řízení dle §u 105 a násl. konk. ř. a neprovádí ani realisace jmění vyrovnávacího dlužníka. V důsledku toho nebyly do vyrovnávacího řádu převzaty předpisy §u 132 konk. ř., a nelze jich ani v rámci §u 63 vyr. ř. použíti v řízení vyrovnávacím, ježto vyrovnávací řád v §§ 10, 11, 39, 44 a 46 má v té příčině předpisy zvláštní, jež nebrání tomu, by každý věřitel neuplatňoval v plném rozsahu své osobní nároky vůči dlužníkovi. Proto jest práva oddělovací a práva, postavená jim na roveň, pokud za vyrovnávacího řízení nebyla realisována a tím dosud nevedla k zániku i osobních nároků, při výpočtu vyrovnávací kvoty nechati nepovšimnuta, tak že dotyční věřitelé nejsou ve vyrovnávacím řízení věřiteli schodkovými, jakými jsou v řízení úpadkovém dle §u 132 kon. ř. Vyrovnávací kvota přísluší jim tedy z celé v čase vyrovnání nezapravené pohledávky a nejen z pravděpodobného schodku, nekrytého právem oddělovacím. Nejvyšší soud nemá příčiny, by se v tomto případě odchýlil od zásad, vyslovených v onom rozhodnutí (srv. též čís. 3852 sb. n. s.), nebo dokonce přidal se k stanovisku žalované pozůstalosti, které nemá v zákoně nejmenší opory. Vždyť v případě žalované straně nejpříznivějším mohlo by jen přijíti v úvahu, zda se snad z celkové pohledávky 436.217 Kč nemá sraziti částka 54.518 Kč 43 h (výtěžek, docílený realisací práv oddělovacích), a toliko ze zbytku 381.698 Kč 57 h jakožto nároku čistě osobního vypočísti 20%ní kvota vyrovnávací částkou 76.339 Kč 71 h, tak že by, když vyrovnávací dlužník zaplatil žalobkyni již 20.000 Kč, zbýval jen nedoplatek vyrovnávací kvoty 56.339 Kč 71 h, nikoli 67.243 Kč 40 h. Než, že tak postupovati nelze, plyne z toho, co bylo již vyloženo. Žalovaná jest na omylu, tvrdíc, že ustanovení §§ 11 a 46 vyr. ř. mají jen ten význam, že oddělovací práva mohou býti uplatňována bez ohledu na zahájené řízení vyrovnávací, tedy jen význam formální. Ustanovení ta vyslovují naopak též zásadu hmotněprávní, že oddělovací věřitel může z věci, která jest předmětem práva oddělovacího, dosíci zaplacení i celé své pohledávky, ne jen kvoty vyrovnávací. Potud má dovolatelka pravdu, že provede-li oddělovací věřitel realisaci svých oddělovacích práv před vyrovnávacím řízením, jest kvotu vypočísti ze zbytku pohledávky po odečtení výtěžku práv oddělovacích, a že tedy jest lépe na tom věřitel, který realisuje oddělovací práva až po skončení řízení vyrovnávacího. Ale to jest důsledek, plynoucí z povahy vyrovnávacího řízení a ze zvláštního postavení oddělovacího věřitele ve vyrovnávacím řízení, zejména z toho, že se — jak již dolíčeno — ve vyrovnávacím řízení neprovádí realisace jmění vyrovnávacího dlužníka, a že oddělovací věřitel nemůže býti nucen, by vůbec, po případě v určité době realisoval své právo oddělovací. Proto nelze ani tvrditi, že se věřitelům oddělovacím, kteří s realisací práv oddělovacích čekají do vyrovnávacího řízení — pokud se týče do jeho skončení — poskytuje proti předpisu §u 47 vyr. ř. výhoda před věřiteli ostatními. Neprávem se žalovaná pozůstalost dále dovolává §§ 11 a 12 vyr. ř., dle nichž může vyrovnávací komisař odročiti realisaci oddělovacích práv na šedesát dnů. Lze beze všeho připustiti, že to jest míněno ve prospěch vyrovnávacího dlužníka, nikoli na jeho škodu, ale jinak nelze z těchto ustanovení ničeho odvoditi pro stanovisko žalované strany. Pokud dovolatelka konečně poukazuje na § 39 (3) vyr. ř., dle něhož věřitelům, požívajícím práv oddělovacích, přísluší právo hlasovací jen ohledně té části pohledávky, o níž lze předpokládati, že nebude kryta právy oddělovacími, stačí odkázati na to, že — jak již vyloženo — přesně nutno rozlišovati mezi hlasovacím právem věřitele oddělovacího a vyrovnávací kvotou, která mu přísluší.

Čís. 5311.

Snoubenec jest oprávněn stěžovati si do usnesení, jímž bylo rozhodnuto o (jeho) návrhu na zřízení věna.

Věno jest určiti v cestě nesporné a soud jest oprávněn uložiti též jeho zaplacení.

Povinnost vyvěniti dceru trvá i pro druhý sňatek, třebas dcera při prvém sňatku věna nežádala.

Povinnost vyvěniti dceru neřídí se jen dle jmění rodičů, nýbrž přicházejí v úvahu i služební příjmy a lze po případě uložiti povinnost ku vyvěnění i ve splátkách.

(Rozh. ze dne 23. září 1925, R II 258/25.)

Věnceslava S-ová, rozená H-ová, hodlajíc se po druhé provdati za Oldřicha D-a, domáhala se na svém otci Matouši H-ovi vyplacení věna 200.000 Kč. Tehdejší snoubenec, pozdější manžel Oldřich D. se k žá-

dosti připojil. Soud prvé stolice určil věno na 10.000 Kč. Rekursní soud vyhověl stížnosti Věnceslavy S-ové a Oldřicha D-a potud, že uložil Matouši H-ovi vyplatiti věnem 5000 Kč do 14 dnů a dále 6000 Kč ročně v měsíčních splátkách až do doby, kdy vstoupí do výslužby. Důvody: Věnem jest dle §u 1218 obč. zák. jmění, které manželka nebo někdo jiný za ni mužovi dá nebo slíbí, by se mu ulehčil náklad, jejž manželství s sebou přináší. Z pojmu věna vyplývá, že pro vyměření věna směrodatnými jsou jednak stav manželů v době uzavření sňatku, poněvadž podle manželova stavu řídí se v první řadě domácnost a její náklady, jednak stav a jmění osob, povinných k poskytnutí věna v čase uplatňování dotačního nároku a slušný zřetel na to, by hospodářská existence povinného nebyla ohrožena a podryta. Nárok na věno vzniká sňatkem (§ 1220 obč. zák.), nepomíjí však, nebylo-li hned při sňatku požadováno a nepomíjí ani v případě, když dcera nebo vnučka, provdavší se poprvé, věna vůbec nežádá, pokud se ho ovšem jasně a určitě způsobem každou pochybnost vylučujícím nevzdala, a provdá-li se pak po druhé. Nemá-li dcera vlastního jmění, jsou dle §u 1220 a §u 141 a 143 obč. zák. v první řadě rodiče povinni, by jí věno dali a to nejprve otec. Není sporné, že Věnceslava D-ová narodila se z Marie H-ové v době, kdy tato provdána byla za inž. Matouše H-a po uplynutí 180 dnů po uzavření sňatku a před uplynutím 300 dnů před rozloučením manželského svazku a správně odkázal soud prvé stolice otce inž. Matouše H-a s jeho námitkou, že Věnceslava D-ová není jeho přirozenou dcerou, na předpisy §u 138 a 158 obč. zák. Nárok na věno vzniká sňatkem. Oddacím listem okresní politické správy v K. ze dne 21. května 1925 jest dokázáno, že Věnceslava S-ová, rozená H-ová, byla u tohoto úřadu oddána s úředníkem Oldřichem D-em dne 18. května 1925, čímž padá námitka stěžovatele inž. Matouše H-a, že Oldřich D. nehodlá pojmouti Věnceslavu S-ovou za manželku. Pokud tvrdí inž. Matouš H. ve stížnosti, že Oldřich D. nepožaduje věna, poukazuje se na písemné podání Oldřicha D-a ze dné 14. ledna 1925, kterým se tento připojuje k žádosti Věnceslavy S-ové o určení přiměřeného věna, a na to, že také Oldřich D. si stěžuje do nízké výměry věna. Ostatně může nevěsta žádati věno, i když muž ho nežádá, poněvadž věno se dává nejen k prospěchu mužovu, nýbrž i manželky, jak plyne z předpisu §u 1229 obč. zák. Nerozhodno je pro nárok Věnceslavy D-ové, že se při rozvodu manželství s Drem S-em vzdala nároku na výživné pro sebe i své dítě, rozhodno jest jedině, že Věnceslava D-ová vlastního jmění nemá (§§ 1219 a 1220 obč. zák.). Ostatně, i kdyby se byla nároku na výživné pro svou osobu nevzdala, pozbyla by ho opětným sňatkem. Inž. Matouš H. jest tedy jako otec povinen, by své manželské dceři dal věno přiměřené jeho stavu a jmění a stavu manžela Oldřicha D-a. Oldřich D. byl obchodníkem a jest dle oddacího listu úředníkem v Praze. Otec inž. Matouš H. je báňským inspektorem v D., podruhé ženat, nemá kromě dcery Věnceslavy D-ové žádných dětí, stará se tedy pouze o druhou manželku, která ovšem jest nemocna tuberkulosou a potřebuje lázeňského léčení. Většího movitého a nemovitého majetku nemá, nýbrž pouze hotovost a cenné papíry ve výši 16.908 Kč. Že by měl větší majetek, nemohlo býti vyšetřeno a navrhovatelé nemohli osvědčiti. Jest sice pojištěn na 25.497 Kč, ale pojištěný kapitál bude mu vyplacen teprve při vstupu do výslužby a není známo, v jaké valutě, ježto pojištěn jest u vídeňské pojišťovny, takže toto pojištění nepřichází zatím jako jmění v úvahu. Za to má inž. H. značné služné jako báňský inženýr dle vlastního údaje 66.516 Kč ročně, vedle naturálních požitků, jako bezplatného bytu a otopu. Vzhledem k tomu pokládá rekursní soud věno, ustanovené soudem prvé stolice na 10.000 Kč, za nízké a na odůvodněnou stížnost manželů D-ových je zvýšil, přizpůsobil je však jednak účeli věna jako příspěvku k ulehčení nákladů, jež manželství s sebou přináší, jednak jmění dodatečně povinného otce, jehož jmění pozůstává hlavně ve služném, tedy v požitcích měsíčně pobíraných. Uložil proto otci inž. H-ovi, by jako věno zaplatil dceři Věnceslavě D-ové do 14 dnů hotově 5000 Kč a aby jí pak platil ročně 6000 Kč v měsíčních stejných splátkách počínaje dnem 1. června 1925. Hotové placení 5000 Kč odůvodněno jest většími potřebami při uzavření sňatku, zejména nutností opatřiti zařízení pro domácnost, roční plat 6000 Kč pak jest jistě přiměřený ročnímu služnému otce, který se stará pouze o nemocnou manželku, má roční služné 66.000 Kč a bezplatný byt a otop. Tento roční příspěvek může ovšem otec poskytovati pouze po dobu, po kterou bude v činné službě, kdežto po vstupu do výslužby odpadne mu pohyblivá tantiema asi 36.000 Kč ročně, takže bude odkázán jen na výslužné asi 24.000 Kč ročně a příspěvek na domácnost provdané dcery nebude s to platiti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Věnceslavy D-ové a Oldřicha D-a ani dovolacímu rekursu Matouše H-a.

Důvody:

Neprávem stěžuje si Matouš H. do toho, že rekursní soud přijal a vyřídil rekurs manžela Oldřicha D-a do určení věna. Ovšem nemá dle §u 1225 obč. zák. práva na věno, pakli si je nevymínil. Ale § 1221 obč. zák. stanoví, že soud má určiti věno na žádost snoubenců. Tím přiznává snoubenci a napotomnímu manželi oprávnění, aby o určení věna žádal a dává-li mu právo k žádosti, propůjčuje mu zároveň též oprávnění k rekursu proti rozhodnutí o žádosti. Ve věci samé nejsou dovolací rekursy Oldřicha D-a, Věnceslavy D-ové a Matouše H-a opodstatněny, a lze poukázati stěžovatele na správné důvody rekursního soudu a k vývodům dovolacích rekursů připojiti jen toto: Není zmatkem řízení, ba nezakládá ani nesprávnosti rozhodnutí, vyměřil-li rekursní soud věno v řízení nesporném a uložil otci vyplacení jednak v hotovosti, jednak ve způsobě dočasné renty, měsíčně splatné. Že věno určiti je cestou nesporou, jest blíže odůvodněno v nálezu repertoria čís. 178, na jehož důvody se stěžovatel odkazuje. Není správným názor Matouše H-a, že nesporný soudce má toliko věno určiti, nikoli však uložiti jeho zaplacení a že o výplatu dlužno žalovati zvláštní žalobou, takže nesporný soudce nemá určovati lhůty pariční, ježto usnesení nesporného soudce není prý vykonatelno proto, že ani v zákoníku občanském ani v nesporném patentu to není ustanoveno. Vždyť dle §u 1 čís. 6 ex. ř. a §u 12 nesp. říz. jsou rozhodnutí nesporného soudce vykonatelna, tvoří titul exekuční, takže tento soud, určuje věno, může určiti nejen výši nýbrž i lhůty

k plnění dle okolností případu se slušným ohledem na obě strany. Námitka Matouše H-a, že není přirozeným otcem Věnceslavy D-ové, je nerozhodna. Po zákonu jest Matouš H. jejím otcem, narodila-li se po 180. dni od uzavření sňatku až do 300. dne po rozloučení manželství. To nižší soudy zjistily. Otázku nedostatku manželského původu nelze ani v řízení nesporném řešiti. A když Matouš H. si nevymohl rozsudek na oduznání manželského původu, nemá možnosti v tomto řízení nedostatek takového původu namítati. Řízení není proto kusé, že nebyly provedeny důkazy o tom, že Věnceslava D-ová není jeho přirozenou dcerou. Rovněž není správným názor otce Matouše H-a, že povinnost, vyvěniti dceru, trvá jen při prvém provdání, nikoli však pro druhý sňatek. To ze zákona vyčísti nelze. Naopak ze znění §u 1223 obč. zák. plyne, že pro druhý sňatek nemá dcera nároku na věno jen tehdy, když věno už obdržela. Z toho však plyne úsudek, že, neobdržela-li ho, nároku neztratila, i když je při prvém sňatku nežádala. Povinnost vyvěnění dcery nezaniká tím, že se provdá a napřed nebo při sňatku věna nežádá. V nežádání věna při prvém sňatku nelze o sobě spatřiti vzdání se nároku mlčky. Vždyť pouhé nežádání nutně a bez pochyby nesvědčí vůli, vzdáti se zákonného nároku, může míti důvody jiné a proto pouhé mlčení nutně nesvědčí vůli, že dcera se nároku vzdává (§ 864 obč. zák.). Proto Věnceslava D-ová nezbavila se nároku na věno, když ho při prvém sňatku nežádala. Také je nerozhodno, že se žadatelka znovu provdala a vzdala se výživného od prvého manžela, s nímž manželství je rozloučeno. Výměra není nepřiměřena. Nelze přisvědčiti ani otci Matouši H-ovi, že věno je vyměřeno přemrštěně ani manželům D-ovým, že je nepřiměřené a nedostatečné. Neprávem soudí Matouš H., že při výměře přichází v úvahu jen jeho jmění (hotovost, nemovitosti, pohledávky a tak podobně) a nikoli jeho služební příjmy. Zákon v §u 1221 obč. zák. klade za podmínku i za mez určení věna na straně rodičů mohoucnost a nerozeznává, lze-li rodičům vyplatiti věno hned nebo později. Vyšetří-li se tedy, že rodiče nemohou vyvěniti dceru hned, že však ji mohou vyvěniti z příjmů, které později budou splatny, lze jim uložiti povinnost k vyvěnění dle vyšetřených poměrů, jak ji budou moci vyvěniti, třeba ve splátkách. Vysoký příjem služební 66.516 Kč vedle bytu a otopu umožňuje Matouši H-ovi, aby z něho ve splátkách věno zřídil, a nelze říci, že by pro jedinou dceru, i když se musí starati o nemocnou ženu, ze svého ročního příjmu nemohl na věno odložiti necelou jedenáctinu po krátkou dobu, co ještě bude aktivně sloužiti, a vedle toho vyplatiti necelou třetinu ze svých úspor. Ale vyšší věno nebylo by jeho mohoucnosti přiměřeno, přihlédneme-li k tomu, že musí v prvé řadě pečovati o nemocnou manželku a její léčení, které zajisté vyčerpává příjmy jeho značnou měrou, a k tomu, že je povinen udržovati vyšší životní úroveň vzhledem k svému postavení v závodě a společnosti. Proto nebylo rekursům vůbec vyhověno.

Čís. 5312.

Bylo-li zahájení vyrovnacího řízení uveřejněno vyhláškou nejen na soudní desce, nýbrž i v úředních listech, byla dána věřiteli možnost, by zvěděl o vyrovnacím řízení, a nelze v tom, že nebylo k jeho pohledávce ve vyrovnacím řízení přihlédnuto, spatřovati výhradné zavinění dlužníka ve smyslu §u 53 (4) vyr. řádu.

(Rozh. ze dne 24. září 1925, Rv I 969/25.)

Žalující firma domáhala se na žalované firmě zaplacení celé pohledávky, ježto k zažalované pohledávce nebylo přihlédnuto ve vyrovnání, v němž se žalovaná vyrovnala na 35%. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud přiznal žalobkyni pouze vyrovnací kvotu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

Uplatňován jest dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. a jde jen o výklad §u 53 (4) vyr. ř. Zjištěno jest, že žalovaná nepojala pohledávku žalobkyninu do seznamu věřitelů po rozumu §u 2 vyr. ř., že žalobkyně se nesúčastnila vyrovnávacího řízení a že pohledávka její zůstala v tomto řízení nepovšimnuta. Dle §u 53 (1) vyr. ř. jest vyrovnávací dlužník zásadně sproštěn povinnosti i takovýmto věřitelům, řízení se nesúčastnivším, platiti něco nad vyrovnávací kvotu, a může takovýto věřitel dle odstavce (4) téhož §u jen tenkráte žádati na dlužníku plné uspokojení své pohledávky, dokáže-li, že výhradně jen zaviněním dlužníka nebylo hleděno k jeho pohledávce ve vyrovnávacím řízení. Odvolací soud správně dovozuje, že žalobkyni nepodařilo se dokázati výhradnou vinu žalované strany. Zahájení vyrovnávacího řízení bylo po rozumu §u 4 vyr. ř. uveřejněno vyhláškou nejen na soudní desce, nýbrž i v úředních listech s právními účinky pro žalobkyni a tím jí byla dána možnost, by zvěděla o vyrovnávacím řízení. Zákon ustanovil veřejnou vyhlášku, obsahující výzvu k přihláškám pohledávek, předvídaje, že by mohlo zvláštní doručování selhati. Učinil-li zákon toto opatření, jest povinností věřitelovou, by se staral o to, zda jeho dlužníci jsou ve vyrovnání. V tomto případě vyvíjela žalobkyně svou činnost přímo v místě, kde má žalovaná firma své sídlo a kde jest i vyrovnávací soud. Za tohoto stavu věci nelze mluviti o tom, že žalobkyni zdařil se důkaz o výhradné vině žalované strany na tom, že k pohledávce žalobkyně nebylo ve vyrovnávacím řízení hleděno, a právem proto odvolací soud částečně odvolání vyhověl. Dovolatelka vytýká, že prakticky prý nebude míti předpis §u 53 (4) vyr. ř. významu, když se věřiteli za spoluvinu bude přičítati, že nevšiml si vyrovnávací vyhlášky. Není však úkolem tohoto rozhodnutí, by dovolateli byly sděleny případy, v kterých předpis §u 53 (4) vyr. ř. měl již praktický význam.

Čís. 5313.

Pozemková reforma.

Za investice, jež sám byl učinil, dostane se vlastníku náhrady jen nepřímo tím způsobem, že zvýší se o ně cena nemovitostí a tím i přebytek, připadající vlastníku po uspokojení oprávněných osob. Učinil-li investice držitel svěřenství, připadne onen přebytek svěřenské podstatě,

držiteli svěřenství přísluší pouze nárok podle §u 641 obč. zák. Totéž platí i o úrocích z přejímací ceny.

Pro přikázání dávky z majetku a přírůstku na majetku jest rozhodnou čistá hodnota nemovitostí, zjištěná v řízení ukládacím.

(Rozh. ze dne 30. září 1925, R I 702/25.)

Rekursní soud zrušil usnesení prvého soudu, jímž byla rozvržena přejímací cena za zabraný majetek. Důvody: Dle dohody o přejímací ceně ze dne 14. ledna 1924 stanovena byla cena přejímací za nemovitosti na 2,180.898 Kč 61 h. V této přejímací ceně obsažena jest i náhrada za investice 72.673 Kč 42 h, která dle §u 43 náhradového zákona byla vlastníku nemovitostí přiznána. Státním pozemkovým úřadem byla tato náhrada proto zvlášť stanovena, poněvadž na ni činili nároky pachtýři jednotlivých nemovitostí a jich vlastník projevil souhlas, by tato náhrada byla připsána pachtýřům jako jich pohledávka vůči němu. V takovém případě stanoví § 43 (2) náhr. zák., že Státní pozemkový úřad má rozvrhovému soudu učiniti pouze návrh, by pohledávky pachtýřů z tohoto důvodu zařadil v rozvrhu přejímací ceny za pohledávky knihovních věřitelů věcně oprávněných a za nároky podle §u 50 náhr. zák. Z toho nutně plyne, že tato náhrada zvyšuje přejímací cenu a do ní náleží. Neměl proto prvý soud tuto náhradu z přejímací ceny vyloučiti a ji přímo přikázati požívateli svěřenství za provedení investic. Dle §u 62 zák. ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. požívá dávka z majetku a přírůstku na nemovitostech co do částky poměrně na ně vypadající, avšak nejvýše do 30% zjištěné čisté hodnoty nemovitostí zákonného práva zástavního, jemuž přísluší přednost přede všemi na nemovitostech váznoucími právy a pohledávkami ze soukromých nebo zákonných titulů. Z toho ustanovení plyne, že musí býti nejdříve zjištěna čistá hodnota nemovitostí, ohledně nichž dohoda se stala, i dávka z majetku a přírůstku na tyto nemovitosti připadající, aby poměrná část dávky z majetku a přírůstku do výše 30% mohla býti v pořadí přednostním přikázána. Čistou hodnotu nemovitostí lze vypočísti, když od přejímací ceny 2,180.898 Kč 61 h odpočtou se všechny knihovní dluhy a břemena na tyto nemovitosti poměrně připadající. A teprve z takto vypočtené čisté hodnoty lze přikázati částku připadající na dávku z majetku a přírůstku z těchto nemovitostí nejvýše do 30% v přednostním pořadí. Dle toho se však prvý soud nezachoval, přikázav celou splatnou částku na tuto dávku ku dni 3. května 1922 splatnou 1,203.711 Kč 44 h a celý úrok z prodlení 776.160 Kč 40 h z celé dávky. V podání čís. 5369/25 uvádí finanční prokuratura, že čistá hodnota přejímacích nemovitostí činí 14,632.375 Kč, avšak to je patrně čistá hodnota celého svěřenství i rustikálních nemovitostí, když cena přejímací za nemovitosti, o něž jde, činí pouze 2,180.898 Kč 61 h.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacím rekursům finanční prokuratury ani držitele svěřenství.

Důvody:

Jakkoli stížnosti mají v podstatných otázkách pravdu, nelze nicméně obejíti se bez dalšího šetření, a jest proto nutno, ponechati zrušovací rozhodnutí rekursního soudu ve své míře a jen opříti je o správné důvody, by se nařízené šetření nedostalo na scestí. Podle obsahu napadeného rekursního rozhodnutí a obsahu dovolacího rekursu jde o tři otázky. První otázka týče se položky investiční 72.673 Kč 42 h, kterou první soudce svěřenskému držiteli z přejímací ceny přikázal, rekursní soud však k dalšímu rozvrhu ponechává, přikázání to neschvaliv. Tu má stížnost držitele sice pravdu, že rekursní soud omylem zaměnil tuto náhradu, určenou za investice držitele, s náhradou, určenou za investice pachtýřů, jež jak přehledná tabulka Státního pozemkového úřadu, tak zvláště také jeho rekurs, o němž rekursní soud rozhodoval, přesně od sebe liší a rozlučují — náhrada přiznaná za investice držitele činí 72.673 Kč 42 h a náhrada za investice pachtýřů 82.862 Kč 78 h — avšak i po odklizení tohoto omylu a právě potom nemůže náhrada za investice držitelovy přikázána býti z přejímací ceny, kdežto náhradu vyměřenou pachtýřům za investice by z ní přikázati bylo, ovšem ne v prvním pořadí, nýbrž teprv v posledním dle předpisu §u 43 a) odstavec (2) a (5) náhr. zák. Investice vlastníkovy zvyšují sice také přejímací cenu, jak § 43 (2) nové znění náhr. zákona nařizuje, výslovně ustanoviv, že na ně má býti při oceňování vzat zřetel, avšak zákon neobsahuje předpisu, že by se investice ty měly vlastníku z přejímací ceny nahraditi, a neobsahuje ho vším právem. Investice ty zvýšily sice hodnotu vlastníkova majetku, nyní státem převzatého, avšak cena nastupuje na místo nemovitostí a proto i na ni mají nárok především ti, kdož měli nárok na nemovitost, t. j. přednostní věřitelé (daňový a poplatkový erár a j.), hypoteční věřitelé a jiní věcně oprávnění, kdežto vlastník obdrží teprv přebytek, který zde tvoří zbytek přejímací ceny, vybývající po uspokojení všech věcně oprávněných, všech osobně oprávněných povolaných výsadně, jakož i, což i sám § 59 náhr. zák. nové znění přehlíží, osobních daní a dávek vlastníkem dluhovaných (§ 49—51 náhr. zák.). Investice vlastníkovy zvyšují ovšem nejen přejímací cenu, nýbrž i přebytek, zbude-li vůbec něco po uspokojení všech právě jmenovaných nároků, a v této míře tedy i vlastník na zvýšku přejímací ceny investicemi těmi má podíl. Zákon v §u 43 (2) náhr. zák. mluví ovšem jen o vlastníku, protože myslí na obyčejný případ, ale rozumí se, že se to vztahuje i na majetek svěřenský. Učinil-li svěřenský držitel investice, bude z toho těžiti přebytek, připadající svěřenské podstatě a držiteli, jenž investice ty učinil, má pouze nárok dle §u 641 obč. zák., při čemž zde zůstávají bez povšimnutí poměry, nastavší zákonným zrušením svěřenství. Druhá otázka týče se poměru, v jakém přikázány býti mají dávka z majetku a přírůstku z majetku. Pravda ovšem, že dle §u 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. dávka ta požívá na nemovitostech přednostního zákonného práva zástavního jen co do částky na ně vypadající a to ještě jen nejvýše do 30% zjištěné čisté hodnoty nemovitostí. Jde tu tedy o dvě číslice: jaká částka vypadá na převzaté nemovitosti a jaká je zjištěná čistá hodnota jejich, z níž pak přijde v úvahu jen 30%. Rekursní soud míní, že zjišťovati tyto číslice musí rozvrhový soud a dává návod, kterak vypočísti čistou hodnotu převzatých nemovitostí, maje za to, že se to stane tak, že se od přejímací ceny odečtou knihovní dluhy a břemena na převzaté nemovitosti po-

měrně vypadající. Tento návod není sice správným, neboť nepůjde jen o knihovní dluhy a břemena, nýbrž dle vládního nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 463 sb. z. a n. k §u 62 (1) zákona odst. (4) srážejí se dluhy a břemena s nemovitostí vůbec související, čímž se myslí hospodářská souvislost tak jako v §u 18, kde se o ní podrobně mluví, a v §u 1409 obč. zák., kde je vyjádřena výrazem »připatřiti«, avšak na to nedojde, neboť soud tu nemá co zjišťovati, nýbrž pouze musí vyšetřiti, jakým penízem čistá hodnota nemovitosti v ukládacím řízení zjištěna byla a ten musí za základ položiti. Jak již § 62 zákona vyslovil, požívá dávka přednostního práva do 30% zjištěné čisté hodnoty, t. j. hodnoty zjištěné orgány ukládacími (§ 34 zák.) nebo-li vyměřovacími (§ 49 zák.) v řízení vyměřovacím, v němž se dle §u 6 (1) zákona zjišťuje hodnota dle stavu dne 1. března 1919 a to ovšem hodnota čistá (§ 8 odst. 2, § 18 a § 20 odst. 3 zákona). Tato berními orgány k 1. březnu 1919 zjištěná čistá hodnota musí tedy býti vzata za základ a tu tedy dlužno u úřadů příslušných vyšetřiti. To platí i o poměru, kterým dávka na nemovitosti převzaté vypadá (srv. rozh. čís. 3702 a 4239 sb. n. s.). Finanční prokuratura sice udala, že čistá hodnota převzatých nemovitostí činí podle vyměřovacích spisů 14,632.375 Kč a není sice mínění rekursního soudu, že prý jest to patrně cena celého svěřenství, jako pouhá domněnka ničím nedoložená na místě, avšak je to přece zatím pouhé udání strany, jež ostatním účastníkům ani k vyjádření ještě předloženo nebylo a nemůže tedy sloužiti za bezpečný základ přikázání, i nelze se tedy bez vyšetření dotazem u příslušného úřadu obejíti. Třetí otázka konečně týče se úroků z přikázaných částek. Úroky ty běží dle §u 47 (2) a §u 29 náhr. zák. ode dne převzetí v dohodě čl. III. stanoveného, tedy ode dne 15. listopadu 1923, jenž platí za den rozhodný tak jako při dražbě den příklepu, avšak není příčiny, aby se o nich výrok neučinil, když dle dohody čl. III. má Státní pozemkový úřad úroky z přejímací ceny, která se rozvrhuje, ode dne 15. listopadu 1923, platiti. Držitel svěřenský je na omylu, domnívaje se, že přísluší jemu, neboť jemu přísluší teprve z přebytku, který případne svěřenské podstatě (§ 59 n. zn. náhr. zák.): věřitelé a jiní oprávnění jdou před svěřenskou podstatou tak jako v jiných případech před vlastníkem.

Čís. 5314.

Promlčení přednostního práva převodního poplatku se přetrhuje, bylo-li použito zákonných prostředků k jeho vymáhání; mezi ně patří i knihovní zajištění.

(Rozh. ze dne 30. září 1925, R I 760/25.)

Z rozvrhu výtěžku za exekučně prodanou nemovitost nepřikázal soud prvé stolice v přednostním pořadí poplatek z převodu. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, znovu rozhodl. Důvody: Berní úřad přihlásil k nejvyššímu podání poplatek z převodu 24.500 Kč s úroky 8594 Kč z kupní smlouvy ze dne 27. září 1920, kterou nabyla firma Ř. vydražené nemovitosti. Poněvadž tento poplatek z převodu byl předepsán platebním příkazem ze dne 23. listopadu 1920, jest mezi dnem splatnosti tohoto poplatku a mezi dnem příklepu vydražené nemovitosti ovšem doba delší 3 let. Než z výtahu knihovního jest zřejmo, že bylo dne 27. ledna 1921 zaznamenáno knihovně na vydražené nemovitosti právo zástavní pro poplatek ze shora uvedeného platebního příkazu a ještě jiný poplatek v úhrnné výši 54.000 Kč. Z výminečného ustanovení nařízení ministerstva financí ze dne 3. května 1850, čís. 181 ř. zák. III. odst. § 14, zákona ze dne 13. prosince 1862, čís. 89 ř. zák. a nařízení ministerstva spravedlnosti a financí ze dne 13. prosince 1852, čís. 256 ř. zák. platícího pro poplatek z převodu přerušuje se promlčení přednostního práva zástavního pro nedoplatky poplatků z převodu vtělením nebo záznamem práva zástavního pro poplatky ty, takže i přednostní právo zástavní pro přihlášený poplatek z převodu 24.500 Kč s poznamenanými 5% úroky z prodlení nezaniklo ještě pro přerušení promlčení. Berní úřad neprokázal sice proti předpisu §u 210 ex. ř. ani nárok na tento poplatek z převodu 24.500 Kč s úroky listinami, nýbrž obmezil se na pouhé ohlášení tohoto peníze. Poněvadž však tato poplatková pohledávka jest knihovně poznamenána, měl se prvý soudce nahlédnutím do sbírky listin, tvořící součást pozemkové knihy, přesvědčiti dle poslední věty §u 210 ex. ř., zda tato pohledávka s přísl. jest skutečně prokázána příslušnou listinou a hodí-li se k zaplacení, to tím spíše, ježto jsoucnost pohledávky té z pozemkové knihy samé dle shora řečeného není zřejmá, ježto vklad týká se dvou pohledávek shrnutých dohromady v peníz 54.000 Kč.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Přihláškou ku dražbě ze dne 6. dubna 1925 ohlásil berní úřad v přednostním pořadí kromě daní také převodní poplatek z kupní smlouvy ze dne 27. září 1920 s úroky. Ačkoli berní úřad nepředložil před rozvrhovým rokem ani při něm v prvopise neb ověřeném opise listin, zakládajících přihlášenou pohledávku, nebylo v tomto případě vůbec třeba, by exekuční soud nahlížel do sbírky listin pozemkové knihy, poněvadž k úsudku, zda přihlášený poplatek vznikl z převodu dražené nemovitosti a zda požívá přednostního zástavního práva na této nemovitosti, postačil knihovní výpis z vložky čís. 20 pozemkové knihy, z něhož lze na listu B pod pol. 21 seznati, že nemovitosti v dražbě jsoucí nabyla firma Ř., nyní v úpadku jsoucí, právě trhovou smlouvou ze dne 27. září 1920, z níž převodní poplatek byl berním úřadem přihlášen a že přihlášený poplatek byl kumulativně ještě s jiným poplatkem v téže vložce na listu C pod pol. 154 zástavním právem zajištěn dne 27. ledna 1921. Lze tedy z knihovního výpisu seznati vše, čeho bylo třeba k rozhodnutí sporné otázky, zda přísluší přihlášenému převodnímu poplatku přednostní právo zástavní na vydražené nemovitosti. Převodní poplatek váze podle §u 72 popl. zák. ze dne 9. února 1850, čís. 50 ř. zák. na nemovitosti, jejímž převodem vznikl, a přiznává mu zákon přednostní právo před pohledávkami ze soukromoprávních důvodů. Podle §u 14

nař. min. financí ze dne 3. května 1850, čís. 18 ř. zák., zachovaného v platnosti čl. III. uvoz. zák. k ex. řádu, promlčuje se přednostní právo ve třech letech ode dne, kdy poplatek podle platebního rozkazu měl býti zapraven. Promlčení toto se však přetrhuje, bylo-li použito zákonných prostředků k vymáhání poplatku, mezi něž patří i knihovní zajištění poplatku (srv. jud. 153), jež stalo se v tomto případě dne 27. ledna 1921 a začala tedy tímto dnem běžeti nová tříletá promlčecí lhůta pro přednostní právo poplatku a skončila dnem 27. ledna 1924. Po té zůstalo knihovně zjištěnému poplatku zachováno již jen jeho běžné knihovní pořadí. Ježto dražba nemovitostí, o něž tu jde, byla provedena dne 15. dubna 1925 a v této době přednostní právo pro převodní poplatek již uplynutím tří let ode dne knihovního zajištění zaniklo, netřeba prováděti rekursním soudem nařízené šetření o této pohledávce berního úřadu, když požadované pro ni přednostní pořadí jí přiznati nelze.

Čís. 5315.

Soud, povoluje prozatimní opatření podle §u 382 odstavec prvý ex. ř., jest vázán zajišťovacími prostředky, navrženými stranou, a nemůže povoliti stranou nenavržený způsob zajištění.

(Rozh. ze dne 30. září 1925, R I 792/25.)

Návrhu, by bylo povoleno prozatimné opatření uschováním obilí, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud vyhověl rekursu odpůrce potud, že povolil prozatimné opatření správou obilí. Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu odpůrce prozatimného opatření nepovolil a uvedl v

důvodech:

Po formální stránce nelze přisvědčiti názoru rekursního soudu, že soud, jenž povoluje podle §u 382 odstavec prvý ex. ř. prozatimní opatření, není vázán zajišťovacími prostředky, navrženými stranou, nýbrž může povoliti též prozatimní opatření způsobem, stranou nenavrženým, jen když návrh na zajištění nároku, ohroženou stranou tvrzeného, byl učiněn a odpovídá zákonným předpisům o prozatimních opatřeních. Podle §u 382 odstavec prvý ex. ř. má soud ovšem jistou volnost při výběru zajišťovacích prostředků, ale jen volnost obmezenou, totiž potud, že při nařízení zajišťovacího prostředku podle povahy případu nejúčelnějšího není sice vázán prozatimními opatřeními, v §u 382 ex. ř. uvedenými, ale je vázán návrhem strany, neboť podle výslovného předpisu onoho ustanovení stane se nařízení zajišťovacího prostředku k návrhu strany. Názor, že požadavku návrhu ve smyslu §u 382 odstavec prvý ex. ř. jest učiněno zadost, když ohrožená strana činí vůbec návrh na povolení prozatimního opatření, třebaže v něm není uveden zajišťovací prostředek, jenž má býti povolen, ocitá se v rozporu s předpisem §u 389 ex. ř., podle něhož ohrožená strana musí přesně označiti opatření, za které žádá. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje také předpis §u 392 ex. ř., že pro týž nárok může k návrhu povoleno býti několik opatření

zároveň, jeví-li se jich soudu podle povahy případu třeba, by účelu zajištění bylo úplně dosaženo. Ze srovnání těchto předpisů s předpisem §u 382 odstavec prvý ex. ř. jde na jevo, že soud může povoliti jen taková opatření, jež byla ohroženou stranou navržena a že jest povinností ohrožené strany, by navrhla takový zajišťovací prostředek, jejž může soud podle §u 382 odstavec prvý ex. ř. jako účelný k zajištění ohroženého nároku nařídit. Není potřebí šířiti se o tom, že materialie k exekučnímu řádu, jichž se dovolává rekursní soud, nelze vykládati v ten rozum, že odporují zásadním předpisům §§ 382 (1), 389 a 392 ex. ř.; naopak hlavním účelem jejich vývodů jest dolíčiti, s jakých hledisek bylo upuštěno od toho, vázati soud a strany určitými v zákoně taxativně vypočtenými prostředky. Materialie vyslovují obavu, že taxativním výpočtem způsobené přílišné omezování soudce v příčině volby prostředků k zajištění stranou žádaného výsledku sporu anebo exekuce, mohlo by mařiti účel prozatimních opatření, jelikož by se tím dlužníku dostalo premie na vymýšlení opatření, jimž by nebylo lze čeliti zajišťovacími prostředky v zákoně vypočtenými. Postup rekursního soudu, jenž místo prozatimního opatření uschováním, navrženého stranou a povoleného soudem prvým, povolil prozatimní opatření správou, jehož ohrožená strana vůbec nenavrhla, nelze tudíž srovnati se zákonem.

Čís. 5316.

Totožnost rozepře předpokládá totožnost konkretního žalobního nároku. Totožnost právního poměru, z něhož v tom i onom sporu odvozuje se různý konkretní nárok, nestačí. Rozhodnutí o právním poměru jakožto předurčující otázce pro rozhodnutí o konkretním žalobním nároku stává se účastným hmotněprávní moci jen za podmínek §u 236 (§ 259) c. ř. s.

(Rozh. ze dne 30. září 1925, Rv I 928/25.)

Žalobkyně domáhala se na žalovaném náhrady škody, ježto žalovaný nesplnil trhovou smlouvu, jíž prý jí prodal louku. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Co do právního posouzení činí se v dovolání napadenému rozsudku výtka, že nepřistoupil na názor, že otázka, zda kupní smlouva byla uzavřena, byla již pravoplatně rozhodnuta ve sporu u okresního soudu v S. (č. j. C 49/21). Dovolatelka nemá pravdu. Spor byl sice veden mezi týmiž stranami, avšak nejedná se o týž nárok žalobní. V prvém sporu vyslovuje rozsudek povinnost žalovaného vydati žalobkyni aneb ve stejné váze nahraditi 16 q lučního sena z parcely čís. 34 v Z., sklizeného v roce 1921, nebo zaplatiti za ně po 280 Kč za každý metrický cent. V druhém sporu zažalována byla náhrada škody 10.000 Kč za seno v době od 1921—1923 a za prodejní hodnotu louky. O otázce, zda kupní smlouva byla platně uzavřena, nebylo vůbec rozsudkovým výrokem

rozhodnuto a proto nevztahují se na ni účinky materielní právní moci dle §u 411 c. ř. s. Rozhodnutí soudu nemůže sáhati dále, než pokud bylo stranami navrhováno a proto dosah jeho zůstává obmezen na žalobní nároky nebo stranami vyvolané výrokové zjištění dle §§ 236 a 259 c. ř. s. Třeba bylo v důvodech obou rozhodnutí též uvažováno a zjištění učiněno o předběžné otázce kupu, na níž přirozeně závisel výsledek sporů o žalobních nárocích, není toto zjištění účastno právní moci, poněvadž jen výrok rozsudku obsahuje věcné rozhodnutí o jsoucnosti určitého práva neb právního poměru, o jehož zjištění takovým způsobem nebylo však v dřívějším sporu žádáno. Materielní právní moc dotýká se tedy jen rozhodnutí sama, nikoli též jeho předpokladů, řešených pouze v důvodech rozsudkových. Soud přirozeně musí se vysloviti i o předběžných otázkách svého rozhodnutí a skutkové zjištění i právní úsudek o nich si utvořiti, aby dospěl právě k určitému rozhodnutí o vzneseném nároku stran. Má-li však i v tomto směru nastati účinek právní moci, jest zapotřebí mezitimního určovacího návrhu a jen tím způsobem může býti zabráněno tomu, by dva různé soudy, rozhodující třeba mezi týmiž stranami o různých nárocích, spočívajících na témže skutkovém a právním předpokladu, nedospěly v posledněším ohledu k odchylnému výsledku. Tohoto prostředku zákona žalující strana v prvém sporu nepoužila a tím se stalo, že v novém sporu, o který tu jde, soud, zabývaje se při provádění důkazů důkladněji předurčující otázkou, zda žalovaný o koupi louky se žalobkyní jednal, kup platně ujednal a písemní smlouvu podepsal, došel k opačnému přesvědčení než měl soud v dřívějším sporu těchže stran. Dlužno tedy přisvědčiti právnímu názoru odvolacího soudu, že o otázce, zda byl kup uzavřen, nebylo ještě právoplatně rozhodnuto. Zjistiv pak, že žalovaný louku ani ústně ani písemně neprodal, učinil z toho právní závěr, že není odůvodněn žalobní nárok na náhradu škody.

Čís. 5317.

Vykonal-li simultanní věřitel právo volby ve smyslu §u 15 druhý odstavec knih. zák., a dostal-li uspokojení své pohledávky z výtěžku dražby, zanikl dnem příklepu jeho dřívější nárok na smluvené úroky a má ode dne příklepu úrokový nárok jen na poměrné uspokojení z uhražovacího fondu úrokového; nezáleží na tom, že pohledávka na neprodaných spoluzavázaných nemovitostech ještě vymazána nebyla.

(Rozh. ze dne 1. října 1925, R I 745/25.)

Vymáhající věřitel vedl exekuci vnucenou dražbou jednak na nemovitost A, jednak na simultanně zavazené nemovitosti B a C. Nemovitosti B a C byly exekučně prodány a vymáhající věřitel požadoval hotové zaplacení z těchto nemovitostí, jehož se mu skutečně v rozvrhu dostalo i se smluvními 7¼% úroky do dne příklepu. K návrhu spoluvlastnice nemovitosti A soud prvé stolice exekuci na tuto nemovitost zrušil dle §u 40 ex. ř. Rekursní soud zamítl návrh na zrušení exekuce. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Vymáhající věřitel připouští také v rekursu, že jeho pohledávka záleží vlastně jen v rozdílu úrokovém, vzniklém teprve po příklepu v dražebním řízení nemovitostí B a C, a to v rozdílu mezi úroky, které obdržel z nejvyššího podání ode dne příklepu z tak zvaného uhražovacího fondu úrokového a 7¾%ními úroky smluvenými a knihovně vtělenými. Jde tedy jen o otázku, zda má nynější vymáhající věřitel nárok na vymáhaný rozdíl úrokový, kterou prvý soud správně zodpověděl záporně. Dle exekučních spisů okresního soudu v S. byly nemovitosti v dražbě prodané vedlejšími vkladbami pro pohledávku knihovní věřitelky banky A. 19.544 Kč 61 h se 7¾%ními úroky od 5. října 1922 a útratami a byla tedy její pohledávka simultanní, která již dle ustanovení §u 222 odstavec prvý ex. ř. měla býti hotově zaplacena z rozdělované podstaty. Podle §u 15 odstavec druhý knih. zák. příslušelo simultanní zástavní věřitelce právo volby, v jakém poměru chce býti uspokojena z výtěžku docíleného při dražbě prodaných nemovitostí. Rozhodla-li se banka A., by pohledávka její byla hotově zaplacena z této rozdělované podstaty, vykonala tím jako simultanní zástavní věřitelka své právo volby, a došla-li uspokojení své pohledávky z výtěžku dražbou docíleného, zanikl dnem příklepu i její dřívější nárok na smluvené 7¾%ní úroky a měla ode dne příklepu úrokový nárok jen na to, co nejvyšší podání, pod úrok uložené, vyneslo (§ 215 čís. 1 a § 152 odstavec třetí ex. ř.) a na poměrné uspokojení z tohoto výtěžku, tvořícího zvláštní uhražovací fond pro pohledávky k hotovému placení přikázané (§ 229 odstavec druhý ex. ř.). Z rozdělované podstaty obdržela banka A. úplnou úhradu přihlášené pohledávky 19.544 Kč 61 h se 7¾%ními úroky ode dne 5. října 1922 do dne příklepu i přihlášených exekučních útrat rozvrhovým usnesením ze dne 5. března 1925 právní moci nabyvším a usnesením exekučního soudu ze dne 18. května 1925 byly jí z úrokového fondu uhražovacího na její pohledávku přikázány další úroky po dni příklepu poměrnou částkou 1317 Kč 36 h a došla tedy pohledávka banky A. v onom exekučním řízení úplného uspokojení, zejména i ohledně úrokových nároků a tím zanikla a nesejde ani na tom, že dosud na spoluzavazených nemovitostech, dražbou neprodaných, knihovně vymazána nebyla (§ 222 odstavec čtvrtý ex. ř. a § 236 ex. ř.).

Čís. 5318.

Žaloba na odevzdání pachtované nemovitosti náleží ku výlučné příslušnosti okresního soudu. Lhostejno, že žalobce uvedl k odůvodnění žalobního nároku, že smlouva byla platně sjednána a že žalovaný namítal neplatnost pachtovní smlouvy, po případě její dodatné zrušení.

(Rozh. ze dne 1. října 1925, R I 840/25.)

Proti žalobě, zadané vzhledem k §u 49 čís. 5 j. n. na okresním soudě, o splnění pachtovní smlouvy, bránili se žalovaní tím, že nedošlo ku platné pachtovní smlouvě, pokud se týče že byla zrušena, ježto jí ža-

lování neuznali. K námitce věcné nepříslušnosti soud prvé stolice žalobu odmítl, rekursní soud námitku zamítl. Důvody: Prvý soud jest toho mínění, že dle §u 49 čís. 5 j. n. byl by příslušným k rozhodnutí sporu jen, kdyby smlouva sama byla uznána druhou stranou za pravou a platnou, čehož zde není, takže prý se vlastně vede spor pouze o tuto otázku. Tomuto názoru nelze přisvědčiti, zejména nelze souhlasiti s tím, že by při stejném přednesu žalobců a stejné žádosti žalobní byl jednou výhradně příslušným soud okresní, v jehož obvodu je věc propachtována, po druhé soud příslušný dle hodnoty předmětu sporu a dle bydliště žalovaných. Žalobci nežalují o zjištění, zda smlouva pachtovní je či není po právu, žalují na její dodržení, a ovšem bude ve sporu tom třeba řešiti předurčující otázku o bytí či nebytí nájemního poměru, leč tato otázka nebude rozhodována výrokem rozsudku, nýbrž pouze v důvodech, stejně jako spor o úroky ve výši nejvýše 5.000 Kč rozhodoval by okresní soud, třeba že by byla pohledávka sama, přesahující 5.000 Kč, sporna, nebo že by v jiném sporu bylo řešiti jako prejudicielní otázku poměr, o němž by bylo rozhodovati nikoli v soudním, nýbrž ve správním řízení (§ 236, 259 odstavec druhý, § 190 c. ř. s., rozh. čís. 1094 sb. n. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pro posouzení příslušnosti soudu rozhodnými jsou podle §u 41 odstavec druhý j. n. jen údaje žalobcovy, pokud není jich nesprávnost soudu známa. Právem posoudil proto rekursní soud příslušnost soudu jen na základě těchto údajů a vyloučil z úvahy okolnosti, vyplývající teprve z přípravných spisů, jakož i z dalšího skutkového přednesu žalovaných. Důsledkem toho nelze přihlédnouti ke sporům, jež podle tvrzení stěžovatelů byly zahájeny jak mezi žalobci a třetí osobou, tak i na žalobu podanou žalovanými na žalobce, domáhající se vyklizení sporné nemovitosti. Tím méně lze se zabývati vývody dovolacího rekursu, jimiž má býti dotvrzena neplatnost pachtovní smlouvy, o niž opřen je nárok uplatněný touto žalobou. Stěžovatelé přehlížejí, že jde posud jen o příslušnost okresního soudu v S. a o nic jiného. Žalobci domáhají se plnění pachtovní smlouvy sjednané podle jich tvrzení se žalovanými, odevzdáním pachtované nemovitosti do pachtovního držení. Předmětem sporu je tudíž toto odevzdání. § 49 čís. 5 j. n. přikazuje okresním soudům spory z pachtovních smluv, pokud netýkají se bytí smluv. Nejde proto o spor tohoto druhu, t. j. týkající se bytí smlouvy, tvrdí-li žalobce, uplatňující nárok na základě smlouvy, v žalobě, že smlouva ta byla platně sjednána, pokud tím jen odůvodňuje sporný nárok a pokud mu nejde o jiné než o uvedení skutkové okolnosti, na níž zakládá se nárok jeho (§ 226 c. ř. s.). Podobně nelze pochybovati o příslušnosti okresních soudů ani tehdy, když žalovaný, bráně se proti nároku uplatněnému na základě pachtovní smlouyv, namítne její neplatnost, po případě její dodatné zrušení. Tu půjde jen o otázku předurčující, předmětem žaloby zůstane však vždy jen nárok vznesený na základě smlouvy, jejíž platnost byla žalobcem tvrzena jako předpoklad

sporného nároku. Jinak stal by se předpis §u 49 čís. 5 j. n. bezúčelným, neboť v nejvíce případech bylo by žalovanému dáno na vůli odvrátiti od sebe rychlé řízení a rozhodnutí, jehož zákonodárce chtěl docíliti předpisem §u 49 čís. 5 a protáhnouti věc námitkou nepříslušnosti soudu na základě popření platnosti smlouvy. V tomto případě omezili se žalobci na uvedení skutkových okolností, z nichž dovozují vznik vymáhaného nároku, aniž by bylo patrno ze žaloby, že půjde ve sporu přímo o bytí smlouvy, naopak lze ze žaloby dovoditi, že žalovaní zdráhají se uznati smlouvu platně sjednanou a dovoditi z ní důsledky je vížící. Tato okolnost postačí k posouzení příslušnosti soudu podle §u 49 čís. 5 j. n.

Čís. 5319.

Řízení soudu prvé stolice nestává se odvolacím řízením a nevylučuje tudíž přednesu novot ani tehdy, když bylo po zrušení rozsudku prvého soudu nařízeno odvolacím soudem.

Lhůta ku zkoumání zboží (čl. 347 obch. zák.) neprodlužuje se zpravidla ani tehdy, když bylo zboží odevzdáno zasílateli kupitelem splnomocněnému, ani tehdy, když bylo kupitelem, třebaže s vědomím prodatele, zasláno na jiné místo třetí osobě, leč že by strany byly ujednaly něco jiného.

(Rozh. ze dne 1. října 1925, Rv I 962/25.)

Žalobě prodatele na kupitele o zaplacení kupní ceny za zboží bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Podle §u 467 čís. 3 c. ř. s. musí odvolací spis obsahovati mimo jiné zvláště také určité, stručné označení důvodů odporu (odvolacích důvodů) a podle §u 498 c. ř. s. má odvolací soud — mimo případ zmatečnosti, o který tu nejde — položiti za základ svému rozhodnutí výsledky jednání a provedených důkazů, v prvé stolici najisto postavené, uplatňovanými odvolacími důvody nedotčené. Dovolatelka neuplatňovala v odvolacím spise, že skutkové zjištění soudu prvé stolice o včasnosti výtek podle čl. 347 obch. zák. je formálně vadné, protože jemu odpovídající skutkový přednes byl prý podle §u 496 c. ř. s. opožděný a zmatečnost v něm také nelze spatřovati. Odvolací soud se tudíž podle §u 498 c. ř. s. ani nesměl zabývati otázkou, zda přednes ten byl či nebyl opožděn, a vytýká mu dovolání proto neprávem jako vadu, že skutkové zjištění soudu první stolice o tom, zda a kdy vadnost zboží byla vytýkána, položil svému rozhodnutí za základ. Ustanovení §§ 482 a 483 c. ř. s. se žalovaná strana, by dolíčila nesprávnost postupu odvolacího soudu, dovolává neprávem. Ta jednají o novotách, přednesených v řízení odvolacím. Novota, pro kterou si dovolání stěžuje, byla však přednesena v řízení před soudem prvé stolice. Řízení soudu prvé stolice se nestává odvolacím řízení a tudíž nevylučuje přednesu novot ani tehdy, když bylo po zrušení rozsudku prvního soudu nařízeno odvolacím soudem, který

by ovšem podle §u 496 poslední odstavce c. ř. s. byl je býval mohl provésti také sám. Není tudíž výtka vadnosti řízení podle §u 503 čís. 2 c. ř. s. důvodna.

Pokud dovolání výtku mylného právního posouzení (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) opírá o tvrzení, že podle znaleckého posudku pro vznesení výtek v projednávaném případě bylo třeba lhůty 8 až 14 dnů pro zvláštní, náhodou se vyskytnuvší překážky, které bránily neodkladnému ohledání zboží, odchyluje se od skutkových zjištění nižších soudů, podle nichž takových překážek nebylo, neprovádí tudíž po zákonu uplatněný dovolací důvod, jenž vyžaduje, by se zákonem srovnáván byl ten skutkový děj, který nižší soudy zjistily. Řešiti pak právní otázku, zda je zasílatel povinen nebo třeba jen oprávněn zkoumati jakost zboží, na něho pro jeho zákazníky došlého, netřeba. Je zjištěno, že zboží bylo zasláno zasílatelské firmě z příkazu žalované. Z toho vyvodily oba nižší soudy právem, že byl jejím plnomocníkem a že žalovaná tím nebyla sproštěna povinnosti, uložené jí čl. 347 obch. zák. Je jak ve vědě, tak i v praksi již dávno ustálen právní názor, že se lhůta ke zkoumání zboží zpravidla neprodlužuje ani tehdy, když zboží bylo odevzdáno zasílateli kupitelem zplnomocněnému, ani tehdy, když bylo kupitelem, třebaže s vědomím prodatele, zasláno na jiné místo osobě třetí, leč že by strany byly něco jiného ujednaly. To nebylo ani tvrzeno. Tvrzení, že je obchodním zvykem, by kupitelovo zboží prozkoumal až jeho poslední kupitel, nebylo v prvé stolici předneseno a je proto podle §§ 504, 482 a 513 c. ř. s. v dovolacím řízení nedovolenou novotou. Názor, že se lhůta čl. 347 obch. zák. oněmi okolnostmi neprodlužuje, sdílí i tento Nejvyšší soud, jak mimo jiné lze seznati z jeho rozhodnutí č. 1313 a 2348 sb. n. s., na jejichž obšírné odůvodnění se poukazuje. Vytýká proto dovolání napadenému rozsudku neprávem mylné právní posouzení, když i odvolací soud zaujal právě naznačené právní stanovisko.

Čís. 5320.

Pro žalobu o dodržení nájemní smlouvy a odevzdání najaté nemovitosti platí kratší lhůty §u 575. Lhostejno, že žalovaný popřel ve sporu jsoucnost nájemní smlouvy.

(Rozh. ze dne 1. října 1925, Rv II 604/25.)

Žaloba o dodržení nájemní smlouvy byla oběma nižšími soudy zamítnuta, Nejvyšší soud odmítl žalobcovo dovolání.

Důvody:

Napadený rozsudek byl žalobci k rukám jeho právních zástupců podle návratky doručen dne 16. července 1925. Dovolání, jež bylo podle spisů u soudu podáno dne 7. září 1925, jest opozděno, především již z toho důvodu, že jde o spor, jímž žalobce domáhá se na žalovaných odevzdání pronajatého mu bytu, tedy dle §u 224 čís. 4 c. ř. s. o věc feriální, u níž podle §u 225 odstavec druhý c. ř. s. okolnost, že nastaly soudní prázdniny, nemá vlivu na počátek a uplynutí lhůt. Nehledic k tomu, dlužno dovolání, podané teprve třináctého dne po uplynutí soudních prázdnin, pokládati za opožděné také proto, že v tomto sporu, kde žaloba domáhá se výroku, že žalovaní jsou povinni dodržeti nájemní smlouvu se žalobcem a najatý byt mu odevzdati, platila kratší osmidenní lhůta k podání opravných prostředků, stanovená v §u 575 odstavec prvý c. ř. s. pro řízení v rozepřích ze smlouvy nájemní nebo pachtovní. V tomto směru stačí poukázati na rozhodnutí býv. nejvyššího soudu vídeňského rep. nál. čís. 196 Gl. U. N. F. 3661, od něhož se odchýliti tento nejvyšší soud neshledává příčiny, když sám důsledně zaujímá totéž stanovisko, jež sdílí též Hora, Československé civilní právo procesní, díl III., 1924, str. 174 dole. Na správnosti tohoto názoru ničeho nemění, že žalovaná strana ve sporu popřela, že došlo vůbec k platné smlouvě nájemní, neboť otázka, zda nájemní smlouva byla platně dojednána, bývá často předurčující ve sporech o odevzdání najatých věcí, aniž se tím něco mění na naléhavosti věci, která byla zákonodárným důvodem pro ustanovení kratších lhůt ve sporech nájemních. Bylo proto dovolání odmítnouti jako opožděné, když se tak nestalo již nižšími soudy (§ 507 c. ř. s.).

Čís. 5321.

Účtoval-li věřitel, zajištěný úvěrovou hypotekou, při rozvrhovém roku pouze v mezích úvěrové hypoteky, soud prvé stolice mu však přikázal nad tuto mez, jest zadnější knihovní věřitel oprávněn k rekursu, třebas při roku nepodal odporu.

Věřiteli, zajištěnému úvěrovou hypotekou, nelze na jistinu i s úroky a útratami přikázati více, než na kolik zní úvěrová hypoteka. Na tom nemění ničeho, že při pohledávce z úvěru byla poznamenána vykonatelnost.

(Rozh. ze dne 2. října 1925, R I 767/25.)

Na vydražených nemovitostech vázlo zástavní právo pro úvěrovou pohledávku do výše 180.000 Kč ve prospěch Občanské záložny v N. Rozvrhuje nejvyšší podání přikázal prvý soud Občanské záložně kromě jistiny též úroky a útraty v celkové výši 190.092 Kč. K rekursu zadnějšího knihovního věřitele banky L., přikázal rekursní soud Občanské záložně pouze 180.000 Kč. Důvody: Dle obsahu spisů vloženo jest pro Občanskou záložnu v N. na nemovitostech dražbou prodaných právo zástavní z poskytnutého úvěru do výše 180.000 Kč. Takováto pohledávka nepřikazuje se dle §u 216 ex. ř. a §u 16 knih. zák., nýbrž dle zvláštního ustanovení §u 224 ex. ř. a §u 14 zák. knih. Dle §u 14 knih. zák. musí býti při knihovním zajištění úvěrní pohledávky v listině o zřízení zástavy udán nejvyšší peníz úvěru. Tento nejvyšší peníz nesmí býti co do částky poskytnutého úvěru i s úroky k němu přirostlými a vedlejším příslušenstvím překročen a zástavním právem tohoto druhu stižená nemovitost ručí za úvěr kapitálový, pokud se týče úroky a jiné příslušenství jen do tohoto nejvyššího obnosu. Vzhledem k tomu lze v dražebním řízení věřiteli takovému na jistinu a vedlejší pří-

slušenství přikázati z nejvyššího podání jen částku v rámci nejvyššího peníze vloženého při úvěrové hypotece. Nestačí-li tento nejvyšší peníz ku krytí jistiny s příslušenstvím, vychází podle §u 224 a obdoby §u 226 odstavec čtvrtý ex. ř. pohledávka částečně na prázdno. Vedlejšímu příslušenství nepřísluší v tomto případě pořadí jistiny, není-li pro ně zvlášť právo zástavní vloženo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Občanské záložny.

Důvody:

Pokud jde o přípustnost rekursu banky L., není správným názor stěžovatelky Občanské záložny v N. v dovolacím rekursu hájený, že dle §u 234 ex. ř. banka L. nemá práva k rekursu proti rozvrhovému usnesení, poněvadž při rozvrhovém roku, při kterém její zástupce byl přítomen, proti přikázání pohledávky Občanské záložny v N., o kterou zde jde, nepodala odporu. Dle obsahu protokolu o rozvrhovém roku ze dne 22. června 1925 neměla banka L. k odporu důvodu, ježto pohledávka vymáhající věřitelky Občanské záložny v N. i s úroky a útratami v pořadí úvěrové hypoteky do 180.000 Kč účtovaná, byla účtována jen v rámci knihovního úvěru 180.000 Kč, na což vymáhající věřitelka nesporně měla nárok. Z tohoto obsahu protokolu o rozvrhovém roku neplyne, že Občanská záložna v N. v tomto pořadí na svou pohledávku s úroky a útratami chtěla míti více přikázáno než 180.000 Kč a neměla proto následující věřitelka banka L. důvodu, by proti tomuto přikázání podávala odpor, když Občanská záložna v N. blíže nevysvětlila, co všecko v tomto pořadí přikázáno míti chce, a když v protokole o rozvrhovém roku při této položce výslovně je uvedeno, že ohledně jistiny vyjde Občanská záložna v N. na prázdno. Neodpovídá-li tento obsah protokolu o rozvrhovém roku tomu, co Občanská záložna v N. nad 180.000 Kč v tomto pořadí chtěla míti přikázáno, bylo na ní, by to jasně a nepochybně při rozvrhovém roku prohlásila a také protokolovati dala, chtěla-li skutečně útraty exekuční nad 180.000 Kč v tomto pořadí míti přikázány, jak nyní tvrdí. Když tak neučinila a následkem toho k podání odporu bankou L. při rozvrhovém roku nedošlo, neztratila tato práva rekursu v mezích jí dle §u 213 ex. ř. příslušejícího práva odporu. Není proto dovolací rekurs po stránce formální odůvodněným. Po stránce věcné jest správným názor soudu rekursního, že, jde-li o právo zástavní z poskytnutého úvěru, v úvahu přicházejí předpisy §u 224 ex. ř. a §u 14 knih. zák., že nelze věřiteli přikázati na jistinu i s úroky a útratami více, než peníz, na který zní úvěrová hypoteka, a že, nestačí-li tento peníz ku krytí jistiny s příslušenstvím, vychází pohledávka věřitelova s částí, úvěrní hypoteku převyšující, na kapitále na prázdno. Názor tento plně odpovídá jasnému znění svrchu uvedených předpisů zákonných, jak již také nejvyšším soudem v rozhodnutí sb. n. s. čís. 4493 bylo vysloveno. Názor stěžovatelky, že ona zásada platí jen ohledně úroků, nikoli však ohledně útrat, vzniklých vydobýváním úvěrové pohledávky, není správným, neboť nic podobného ze znění §u 14 knih. zák. a §u 224 ex. ř. neplyne a ani ze znění §u 216 čís. 4 ex. ř. vyvoditi se nedá, když zákon mezi útratami s vymáháním pohledávky spojenými a ostatními útratami nečiní rozdílu. Mínění stěžovatelovo, že by tím, kdyby se v pořadí úvěrové pohledávky do určité výše zajištěné přikázaly nad tuto zajištěnou výši útraty s vydobytím úvěrové pohledávky spojené, neutrpěl princip důvěry v knihy pozemkové, není správným, neboť nutnost stanovení přesné výše úvěrové pohledávky, z §u 14 knih. zák. plynoucí, ukazuje na to, že knihovní věřitelé za takovouto pohledávku úvěrovou zajištění v důvěře v pozemkovou knihu počítati mohou s tím, že výše úvěrové pohledávky, z pozemkové knihy patrná, nikdy a za žádných okolností nebude překročena. Pokud konečně jde o vývody dovolacího rekursu, že zde nejde o pohledávku úvěrovou, nýbrž o pohledávku vykonatelnou, poněvadž usnesením ze dne 8. ledna 1925 byla Občanské záložně v N. ku vydobytí vykonatelného pohledávání 179.656 Kč se 7% úroky, útratami sporu a útratami exekučními povolena exekuce knihovní poznámkou vykonatelnosti při pohledávce z poskytnutého úvěru do nejvyššího peníze 180.000 Kč a vykonatelnost tato byla také v pozemkové knize poznamenána, jsou vývody tyto novotou v řízení opravném nepřípustnou. Však i kdyby tomu tak nebylo, nebyl by názor stěžovatelčin správným, neboť knihovní poznámka vykonatelnosti při pohledávce z poskytnutého úvěru do výše 180.000 Kč způsobiti nemůže, aby na vykonatelnou pohledávku vymáhající věřitelky v pořadí úvěrové hypoteky více než 180.000 Kč přikázáno býti mohlo.

Čís. 5322.

Žaloba obce proti soukromníkům o uvedení v držbu veřejné silniční parcely. Pořad práva jest vyloučen pouze tehdy, jde-li obci ve skutečnosti o prohlášení sporné cesty za veřejnou, nikoliv však i tehdy, jde-li o žalobu z důvodu vlastnického práva obce k spornému pozemku, třeba jako statku veřejnému, domáhající se neobmezenosti a svobody tohoto vlastnictví proti osobování si a výkonu práv, vybočujících z mezí obecného užívání veřejné cesty.

(Rozh. ze dne 2. října 1925, R I 802/25.)

Proti žalobě obce v Čechách na manžele W-ovy o uvedení v držbu veřejné silniční parcely namítli žalovaní nepřípustnost pořadu práva, kteréžto námitce soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolací rekurs je oprávněn. První soud odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva a odůvodnil své rozhodnutí v podstatě tím, že žalující obec domáhá se žalobou zjišťovacího výroku, že sporný pozemek je cestou veřejnou a že žalované straně k jeho části nepřísluší vlastnické právo, takže podle účelu žaloby, který jest rozhodným pro posouzení

příslušnosti, nejde o nárok soukromoprávní, nýbrž o nárok veřejnoprávní, o němž rozhodovati jest úřadům správním. Soud rekursní k rekursu žalující obce zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva a nařídil prvnímu soudu, by jednal ve věci samé, vycházeje z názoru, že se žaloba nedomáhá zjištění, předpokládaného prvním soudem, nýbrž pouze toho, by bylo zjištěno, že žalovaným nepřísluší soukromé právo k spornému pozemku, a že tedy jde o soukromoprávní nárok, o němž jest rozhodovati řádným soudům. Toto různé stanovisko, jež nižší soudy zaujaly v otázce přípustnosti pořadu práva, není pouhým důsledkem odlišného nazírání na věc s hlediska právního, nýbrž tkví v tom, že nebyly náležitě ujasněny a vyšetřeny okolnosti, rozhodné pro řešení oné otázky. Ani ze žalobního tvrzení a založené na něm prosby žalobní, která zní v ten smysl, aby žalovaná strana byla uznána povinnou, uvésti žalující stranu ve faktickou neobmezenou držbu veřejné silniční parcely, zapsané do seznamu veřejných statků a spravovanou žalující obcí, ani z výsledků jednání, omezeného v prvé stolici na námitku nepřípustnosti pořadu práva, nelze bezpečně seznati, k čemu vlastně žaloba směřuje, zejména, zda jde o žalobu possesorní či petitorní (vindikaci, žalobu zápůrčí). Jelikož pak na tomto podkladě nelze bezpečně rozhodnouti o soukromoprávní nebo veřejnoprávní povaze žalobního nároku, nezbylo než napadené usnesení jakož i usnesení soudu prvé stolice zrušiti a usnésti se dále, jak se stalo, při čemž se podotýká, že pořad práva byl by vyloučen sice tehdy, kdyby žalující obci ve skutečnosti šlo o prohlášení sporné cesty za veřejnou, nikoli však také tehdy, kdyby šlo o žalobu z důvodu vlastnického práva obce k spornému pozemku — třeba jako statku veřejnému — domáhající se neobmezenosti a svobody tohoto vlastnictví proti osobování si a výkonu práv, vybočujících z mezí obecného užívání veřejné cesty a spočívajících tedy v důvodech soukromoprávních, slovem tedy kdyby šlo o odražení soukromoprávních nároků nebo vůbec neveřejnoprávního zásahu v nemovitost.

Čís. 5323.

Do usnesení okresního soudu ve vyvlastňovacím řízení dle zákona ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák. jde stížnost na krajský (zemský) soud, nikoliv na vrchní zemský soud.

(Rozh. ze dne 2. října 1925, R I 816/25.)

V řízení o vyvlastnění pozemků k účelům železničním stanovil soud prvé stolice (okresní soud na Žižkově) cenu pozemků. K rekursům obou stran vrchní zemský soud v Praze ceny pozemků o něco snížil.

Nejvyšší soud k dovolacím rekursům obou stran zrušil napadené usnesení i usnesení prvého soudu a uložil prvému soudu, by předložil spisy zemskému civilnímu soudu v Praze k rozhodnutí jako soudu rekursnímu.

Důvody:

V zákoně ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák. o vyvlastnění pro zřízení a provoz drah uvádí se (§ 30 zákona) vrchní zemský soud jako stolice rekursní; to odpovídalo arciť postupu stolic, který v době vzniku tohoto zákona dle tehdejších jurisdikčních předpisů platil, neboť vrchní zemský soud byl tehdy povolán rozhodovati jakožto rekursní stolice o všech rekursech bez rozdílu, týkaly-li se usnesení okresních soudů či soudů sborových. V tomto poměru stolic nastala však změna uzákoněním jurisdikční normy ze dne 1. srpna 1895, čís. 111 ř. zák., dle níž rozhoduje nyní v druhé stolici o rozsudcích a usneseních okresních soudů příslušný krajský a zemský soud (§ 3 j. n.) a o rozsudcích a usneseních krajských a zemských soudů vykonávajících soudnictví v první stolici, vrchní zemský soud (§ 4 j. n.). O tom nesmí mýliti čl. VIII. odstavec čtvrtý uvozovacího zákona k jurisdikční normě, jímž shora citovaný zákon byl v platnosti zachován, neboť z doslovu tohoto článku jest zřejmým smysl zákona, že má sice na dále zůstati při příslušnosti soudů v případech tohoto vyvlastnění, ovšem ale při změněném poměru stolic, který citovanými předpisy nové jurisdikční normy byl zaveden. Zachována byla v platnosti tedy jen věcná a místní příslušnost soudů k rozhodování v tomto vyvlastňovacím řízení, nebylo však úmyslem tohoto zákonného předpisu nadále zachovati též někdejší příslušnost vrchních zemských soudů jako stolice rekursní jako výjimku z obecného instančního poměru soudů cit. předpisy §§ 2—4 j. n. nově upraveného. (Srv. komentář Neumann I. strana 20 a rozhodnutí vídeňského nejvyššího soudu Gl. U. n. ř. I 144, Právník 1899 strana 401, Boubela: Zprávy 1899 strana 191). Napadené usnesení je tedy vydáno rekursním soudem v tomto případě absolutně nepříslušným a důsledkem toho zmatečné, pročež bylo je z podnětu podaných stížností pro tuto vadu z moci úřední zrušiti a usnésti se, jak shora uvedeno.

Čís. 5324.

K dobrovolnému zrušení akciové společnosti jest třeba svolení berní správy, třebas společnost vznikla teprve po vydání zákona ze dne 17. února 1920, čís. 134 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 2. října 1925, R I 817/25.)

Rejstříkový soud vyhověl opovědi akciové společnosti, by do rejstříku bylo zapsáno, že na základě usnesení valné hromady akciové společnosti byla akciová společnost zrušena a vstoupila do likvidace. Rekursní soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že akciové společnosti uložil, by ve lhůtě, která jí bude dána rejstříkovým soudem, předložila osvědčení příslušné berní správy, že tato nenamítá ničeho proti zrušení společnosti, jinak by po marném uplynutí lhůty zápis zrušení a likvidace firmy byl vymazán a původní stav obnoven. Důvody: Dle §u 8 zákona ze dne 17. února 1920, čís. 134 sb. z. a n. a odstavce I. nařízení ze dne 20. dubna 1920, čís. 259 sb. z. a n. mohou

SEMINÁŘNÍ

býti usnesení o zrušení společnosti zapsána do rejstříku obchodního jen tehdy, vykáže-li se společnost osvědčením příslušné berní správy, že tato proti zrušení společnosti nečiní námitek. Tomuto požadavku v tomto případě nebylo vyhověno a neměl důsledkem toho zápis zrušení a likvidace společnosti býti povolen.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle §u 8 zákona ze dne 17. února 1920, čís. 134 sb. z. a n. jest k dobrovolnému zrušení společnosti zapotřebí svolení berní správy, příslušné ku zajištění dávky z majetku. Společností takovou jest dle článku I. prováděcího nařízení k tomuto zákonu ze dne 20. dubna 1920, čís. 259 sb. z. a n. také akciová společnost. Zrušení společnosti jest dle téhož článku nařízení dobrovolným, děje-li se dobrovolným usnesením účastníků (akcionářů), a může býti zapsáno do obchodního rejstříku jen tehdy, vykáže-li se společnost osvědčením příslušné berní správy, že tato proti zrušení nečiní námitek. Akciová společnost, o niž jde, usnesla se na zrušení a likvidaci na valné hromadě dne 23. února 1925 všemi hlasy přítomných akcionářů, tedy dobrovolně ve smyslu §u 8 cit. zákona a článku I. prováděcího nařízení a byla proto povinna, by při opovědi zápisu zrušení vykázala souhlas berní správy, a neměl rejstříkový soud před tímto osvědčením zápis povoliti. Jest nerozhodno, že se rekurující společnost ustavila teprve na základě výnosu ministerstva vnitra ze dne 19. srpna 1920, tedy po vydání oněch předpisů, neboť zákon nečiní rozdílu. Rovněž nelze dovoditi z účelu zákona — zajištění dávky z majetku — že společnosti, vzniklé v této pozdější době nejsou povinny, by si zjednaly souhlas berní správy ke svému zrušení, neboť může se na příklad státi, že jde o podnik, jehož nabyl nynější majitel od předchůdce, jemuž byla dávka z majetku předepsána a za kterou do jisté míry ručí nový nabyvatel (§ 8 druhý odstavec zákona čís. 134/1920). Musí proto býti berní správě v každém případě zrušení společnosti umožněno, by zařídila, čeho třeba k zajištění dávky. A k tomu směřuje právě zákonný předpis svrchu vytčený.

Čís. 5325.

Zápis předmětu obchodu není sice při komanditní společnosti obligatorním, dojde-li však k němu, musí býti pravdivým. Pokud nelze zapsati »bankovní« a »směnárenskou živnost«.

(Rozh. ze dne 2. října 1925, R I 818/25.)

Rejstříkový soud zamítl žádost firmy »K. a spol., komanditní společnost,« by byla zapsána jako nový předmět podniku bankovní a směnárenská živnost, ježto dle sdělení obchodní a živnostenské komory firma »K. a spol., komanditní společnost« provozuje jen obchod s losy, zejména prodej losů na splátky, vzhledem k čemuž by nebyl opověděný předmět podniku pravdivým. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekurentka domáhá se zápisu změny dosavadního předmětu podniku »obchod s losy v Československé republice dovolenými« na »bankovní a směnárenskou živnost«. Zápis předmětu podniku v obchodní rejstřík není sice při komanditní společnosti obligatorním, dojde-li však k němu, musí býti pravdivým, což plyne již z účelu obchodního rejstříku, který má veřejnost autoritativně informovati o obchodních poměrech kupců tam zapsaných. Jest proto povinností soudů rejstřík vedoucích, by opověď k zápisu zkoumaly i po této stránce co do její správnosti a pravdivosti. Podnik, ohlášený jako bankovní a směnárenská živnost, předpokládá již dle svého označení pravidelný provoz všech bankovních obchodů ve větším měřítku po živnostensku. Bylo-li tedy zjištěno opětnými dotazy u obchodní a živnostenské komory, k vyjádřením a vysvětlením tohoto druhu zákonem ze dne 29. června 1868, čís. 82 ř. zák. povolané (viz k tomu výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 20. listopadu 1922, čís. 45.193 čís. 36 věstníku z roku 1922), že podnik rekurentčin zabývá se pouze obchodem losy, zejména na splátky a že bankovních a směnárenských obchodů po živnostensku pravidelně neprovozuje, a vyzněl-li posudek svazu bankovních firem Československé republiky v Praze, jehož se sama rekurentka dovolává, v ten smysl, že firma K. a spol. provozuje pravidelně a ve větším rozsahu obchod losy a to specielně obchod s losy na splátky, kdežto jinaké bankovní obchody provádí nejvýše ojediněle, a uvádí-li konečně gremium pražského obchodnictva ve svém dopise ze dne 26. srpna 1925, že rekurentka provozuje zatím jen obchod s losy, jmenovitě na splátky, ve značnějším rozsahu a že prý teprve zamýšlí zabývati se všemi bursovními obchody a zvýšiti kapitál a že není dosud členem pražské peněžní bursy — nutno přisvědčiti názoru obou nižších soudů, že nelze zapsati podnik rekurentčin do obchodního rejstříku jako závod bankovní a směnárenský, poněvadž by to odporovalo zásadě pravdivosti.

Čís. 5326.

V řízení o soudním odhadu za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty platí o opravných prostředcích předpisy nesporného řízení.

(Rozh. ze dne 2. října 1925, R I 830/25.)

V řízení o odhadu nemovitostí za účelem vyměření zemské dávky z přírůstku hodnoty zamítl soud prvé stolice námitky účastníků proti jmenování třetího znalce. Rekursní soud odmítl rekurs jako nepřípustný. Důvody: Jmenování znalců pro výkon odhadu, o nějž tu jde, řídí se ustanovením §u 273 nesp. říz. a podpůrnými předpisy civilního soudního řádu a exekučního řádu. Dle §u 239 druhý odstavec ex. ř. není proti usnesení, kterým se určuje, kolik znalců má býti přivzato k odhadu, a kterým znalci se jmenují, samostatného opravného prostředku. Poněvadž stěžovatelé domáhají se vlastně změny rozhodnutí ze dne 25. července 1925 v tom bodě, že byl přivzat ještě třetí znalec z oboru

stavebního, je stížnost nepřípustná i proti napadenému usnesení, kterým byly zamítnuty námitky proti ustanovení třetího znalce, a slušelo ji jako takovou odmítnouti, když tak již soud prvé stolice neučinil (§ 78 ex. ř. a §§ 523 a 526 odstavec druhý c. ř. s.).

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by o rekursu znovu rozhodl.

Důvody:

Soudní odhad nemovitostí za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty jest úkonem řízení nesporného, jehož podstata spočívá v provedení znaleckého důkazu spojeného s místním ohledáním a ve zhodnocení tohoto důkazu. Řízení upraveno jest v §§ 267—280 nesp. říz. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák., podle §u 272 nesp. říz. platí pak pro ně, pokud patent nemá sám vlastních odchylných ustanovení, avšak jen ohledně výkonu odhadu, předpisy »procesního řízení«, totiž dříve všeobecného soudního řádu ze dne 1. května 1781, čís. 13 sb. z. s., nyní pak nahražující je předpisy nového civilního soudního a zvláště exekučního řádu, jmenovitě tedy t. zv. odhadního řádu vydaného v základě §u 144 poslední odstavec ex. ř. Ohledně opravných prostředků platí dle toho tedy předpisy nesporného řízení, kde podle §u 9 nesp. říz. rekurs přípustný jest, beze všeho obmezení, a může strana s ním vyčkati až do vyřízení rozkladu podaného proti doručenému jí usnesení. Rozhodnutí rekursního soudu, že se rekurs odmítá jako nepřípustný a pozdě podaný, nelze srovnati s těmito zákonnými předpisy, proto musilo býti zrušeno, a rekursnímu soudu uloženo, aby rekurs vyřídil ve věci samé.

Čís. 5327.

Ani v řízení exekučním není opravná stolice, zkoumajíc přípustnost a včasnost rekursu, vázána názory nižších soudů.

Požární náhradu, složenou dle §u 307 ex. ř. (§ 1425 obč. zák.) na soudě, jest rozvrhnouti podle zásad §§ 283—287 ex. ř. Neplatí tu ustanovení §u 239 poslední odstavec ex. ř.; dovolací rekurs do souhlasných usnesení nižších stolic jest nepřípustným (§§ 528 c. ř. s., 78 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 2. října 1925, R I 832/25.)

Soud prvé stolice přikázal požární náhradu knihovním věřitelům nevzav zřetele k daňové pohledávce eráru. Rekursní soud k rekursu eráru napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Dovolací rekurs směřuje proti souhlasným rozhodnutím nižších stolic, jimiž z rozvrhované požární náhrady za dům nebylo nic přikázáno na vykonatelnou daňovou pohledávku čsl. eráru. Prvý soudce usnesením ze dne 25. června 1925 odmítl tento dovolací rekurs jako nepřípustný, k rekursu finanční prokuratury však rekursní soud usnesením ze dne 10. srpna 1925 přijal tento dovolací rekurs k soudu, a usnesení toto vešlo v moc práva. Avšak tímto usnesením není vázána opravní stolice, povolaná k věcnému vyřízení dovolacího rekursu. V §§ 523 a 528 c. ř. s. jest ovšem již soudu prvé stolice nařízeno, by nepřípustné a opožděné rekursy přímo odmítl. Ale v §u 526 druhý odstavec c. ř. s. jest opravné stolici, k vyřízení rekursu povolané, rovněž nařízeno, by nepřípustné neb opožděné rekursy ihned odmítla. Tento příkaz, především přípustnost a včasnost rekursu opětně zkoumati, jest opravné stolici dán beze všeho omezení, z čehož patrno, že zkoumání ono není vázáno názory nižších stolic. Dle §u 78 ex. ř. platí tato zásada i v exekučním řízení. Nejvyšší soud pak shledává, že dovolací rekurs, o nějž jde, jest nepřípustným. Správně uvádí rekursní soud, že předpis §u 79 poj. zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. nepřichází tu v úvahu, ježto nevešel dosud v platnost. Rovněž k §u 215 čís. 4 ex. ř. nelze přihlížeti, ježto na realitu požárem poškozenou nevede se reální dražba a požární náhrada nestala se součástkou rozvrhové podstaty. Za to však jde tu o případ §u 307 ex. ř. Dle §u 307 ex. ř. jest poddlužník, činí-li si na pohledávku, přikázanou k vybrání, nárok též jiná osoba než vymáhající věřitel, oprávněn a za určitých podmínek i povinen, by přikázanou pohledávku složil u exekučního soudu pro všechny tyto osoby (§ 1425 obč. zák.). Složenou pohledávku rozvrhnouti jest dle zásad §§ 283—287 ex. ř. (Srv. Fürstel »Rak. civ. proc. zákony« vydání 1899 sv. II. str. 625, Neumannův komentář k ex. řádu výklad k §u 307 ex. ř.). Při rozvrhu podle §u 283 až 287 ex. ř. neplatí vyjimečný předpis §u 239 poslední odstavec ex. ř. o přípustnosti mimořádného dovolacího rekursu, jak patrno z §u 286 odstavec prvý, kdež se § 239 necituje. Platí tu tedy všeobecný předpis §u 528 c. ř. s. a 78 ex. ř. V tomto případě jde o řízení podle §u 307 ex. ř., ježto požární náhrada jest zabavena dvěma věřitely a činí si na ni nárok i další osoby. Vzhledem k uvedenému jest dovolací rekurs do souhlasných rozhodnutí obou nižších stolic jako nepřípustný odmítnouti.

Čís. 5328.

Proti nárokům na plnění výměny lze namítnouti započtením vzájemné pohledávky pouze, pokud není celková výše výměny vyloučena z exekuce.

(Rozh. ze dne 2. října 1925, Rv I 1226/25.)

Žalobě o plnění výměnku procesní soud prvé stolice vyhověl, neuznav vzájemných pohledávek, namítaných žalovanými započtením. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Ve věci samé jest pro otázku přípustnosti započtení rozhodným, zda výměna žalobců (naturální dávky a peněžitá částka do výše 800 Kč)

přesahuje výši §em 330 ex. ř. stanoveného existenčního minima, neboť započtení vzájemných pohledávek žalovaných mohlo by býti připuštěno jen potud, pokud by celková výše výměny nebyla z exekuce vyloučena. Opačné mínění dovolatelů zvláště jejich poukaz na § 293 ex. ř., není správným, neboť výměna dle své povahy jest nárokem na výživu, obdobným nároku na výživu podle §u 291 čís. 1 ex. ř., při které sami dovolatelé nepřípustnost započtení v dovolání uznávají. Soudem odvolacím v souhlase se soudem prvé stolice bylo zjištěno, že právoplatným rozhodnutím exekučního soudu mezi stranami bylo vysloveno, že z celé výměny žalobců (naturální dávky a roční peněžitá částka 1200 Kč) jen ročních 400 Kč podléhá exekuci. Když tomu tak, musí celá výměna žalobců až na těchto 400 Kč ročně, které pro pohledávky žalovaných jsou již zabaveny, těmto zůstati jako jejich existenční minimum, které zákonem ze dne 1. dubna 1925, čís. 66 sb. z. a n. na 4000 Kč ročně bylo stanoveno. Poněvadž pak zákonný předpis, že existenční minimum exekutovi musí zůstati volným, jest předpisem nutkavým, jest samozřejmo, že toto existenční minimum žalobců nemůže býti zkráceno ani započtením pohledávek věřitelů k plnění výměny povinných, i když jde na obou stranách o pohledávky peněžité. V důsledku toho, třebas by bylo přisvědčiti tvrzení dovolatelů, že při posouzení započitatelnosti vzájemných pohledávek rozhodnou jest jedině jejich stejnorodost a že právní důvod vzniku vzájemných pohledávek při započtení na váhu nepadá, jest právní posouzení věci soudem odvolacím v tomto případě započtení vzájemných pohledávek peněžitých nepřipouštějící, správným, stavu věci i zákonu plně odpovídajícím, neboť připuštěním tohoto započtení porušen by byl nutkavý předpis §u 330 ex. ř., podle kterého výměna do svrchu uvedené výše z exekuce a tudíž i ze započtení jest vyloučena. Tvrzení dovolatelů, že žalobci započtením vzájemných pohledávek žalovaných na své nutné výživě nebudou ohroženi, poněvadž četné naturální dávky jim příslušející ke krytí jejich výživy stačí, odporuje zjištění nižších soudů, že exekuce na výměnu žalovaných 400 Kč ročních převyšující z důvodů §u 330 ex. ř. jest vyloučena.

Čís. 5329.

Byla-li v případě vyvlastnění pouhého užívání pozemku důlním podnikatelstvem k zajištění náhrady za užívání složena na soudě sirotčí jistota, může býti k žádosti složitele vyměněna za jinou ovšem opět jen sirotčí jistotu i bez souhlasu odpůrcova.

(Rozh. ze dne 2. října 1925, R II 231/25.)

Podle výnosu Báňského revírního úřadu v dohodě s okresní politickou správou v M. ze dne 26. ledna 1922 bylo uznáno, že Antonín D. část svého pozemku p. č. 262 tam blíže uvedenou postoupiti má hornímu ředitelství Báňské společnosti k užívání, jakmile horní ředitelství zajistí sirotčí jistotou roční náhrady 1650 Kč. Báňská společnost složila ve smyslu §u 103 odstavec druhý horn. zák. jako jistotu za roční náhrady na soudě vkladní list městské spořitelny v M., znějící na 33.000 Kč,

o čemž strany byly vyrozuměny. Návrh Báňské společnosti, by vkladní list byl vyměněn za státní investiční půjčku dopravní, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud návrhu vyhověl. Důvody: Napadeným usnesením byla výměna vkladního listu spořitelny v M. na 33.000 Kč za státní investiční půjčku dopravní zamítnuta, poněvadž Antonín D. s touto výměnou nesouhlasil a složení toto se rovná složení dle §u 1425 obč. zák. Stížnosti na toto usnesení nelze upříti odůvodnění, neboť jedná se v tomto případě o složení ve smyslu §u 103 horn. zák., dle něhož důlní podnikatel jest oprávněn, požadovati, by pozemek byl mu k užívání postoupen, jakmile výkupné soudně složí, neb vyplacení roční náhrady zajistí se sirotčí jistotou. V tomto případě nejedná se o výkupné, nýbrž pouze o zajištění roční náhrady se sirotčí jistotou, jelikož dle rozhodnutí vyvlastňovacího zůstalo vlastnictví vyvlastněného pozemku Antonínu D-ovi a pouze užívání tohoto pozemku bylo vyvlastněno. Důlnímu podnikateli jest ponecháno na vůli, roční náhradu zajistiti složením zúročitelných státních papírů každého druhu za předpokladu, že tyto cenné papíry požívají sirotčí jistoty (§ 194 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák.). Poněvadž státní investiční půjčka dopravní zaručuje sirotčí jistoty, bylo stížnosti vyhověti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Napadeným usnesením byla Báňské společnosti povolena výměna složení ve státní investiční půjčku dopravní. Nelze souhlasiti s názorem dovolacího rekursu, že bez stěžovatelova souhlasu se tak státi nemělo. S vývody dovolacího rekursu slušelo by se souhlasiti, kdyby se jednalo o složení na soudě podle §u 1425 obč. zák. (sb. n. s. čís. 2839 a rozhodnutí jiná), nebo, kdyby bylo bývalo stěžovateli vyvlastněno právo vlastnické k pozemku a kdyby podle §u 103 odstavec druhý horn. zák. pro něj bylo složeno »výkupné«. Než o případ §u 1425 obč. zák. nejde, a stěžovateli nebylo vyvlastněno právo vlastnické k jeho pozemku a nebylo proto na soudě pro něho složeno výkupné, nýbrž vyvlastněno mu bylo toliko užívání tohoto pozemku a složena byla pro něho ve smyslu §u 103 odstavec druhý horn. zák. jistota za roční náhrady, která, má-li její složení opravňovati důlního podnikatele, žádati ihned přenechání pozemku, musí podle §u 103 odstavec druhý horn. zák. býti jistotou sirotčí. Nic jiného zákon ve směru tom nepředpisuje. Z toho plyne, že v případě vyvlastnění toliko užívání pozemku má jeho vlastník pouze nárok na sirotčí zajištění ročních škod, a že tudíž sirotčí jistota za tímto účelem na soudě složená k žádosti složitele vyměněna býti může za jinou, ovšem opět jen sirotčí jistotu i bez souhlasu odpůrcova, jelikož jeho práva a zájmy, zákonem zaručené, tím dotčeny nejsou, pokud jen úroky z jistoty kryjí roční náhrady vlastníku pozemku přiznané. Že osoba, pro niž složení se stalo, k té které sirotčí jistotě má více nebo méně důvěry, nepadá zde na váhu.

Čís. 5330.

Ustanovení §u 11 ex. ř. nelze rozšiřovati na členy představenstev hospodářských a výdělkových společenstev; předpis §u 8 zákona ze dne

11. prosince 1919, čís. 658 sb. z. a n. nemůže nahraditi exekuční titul proti členům představenstva.

(Rozh. ze dne 2. října 1925, R II 290/25.)

Na základě výkazu o nedoplatku daně z obratu, znějícího proti družstvu, vedl erár exekuci proti bývalému členu představenstva družstva. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Výkaz o nedoplatcích, tvořící exekuční titul, jest opatřen doložkou vykonatelnosti. Nehledíc k tomu, není podle §u 54 ex. ř. pro exekuční tituly, uvedené v §u 1 čís. 13 ex. ř., k nimž patří také výkaz o nedoplatcích na daních, doložky vykonatelnosti vůbec třeba. Jsouť i bez ní exekučními tituly a zkoumati, zda jinak jsou správny a odpovídají vnitřním předpisům finanční správy, nejsou soudy povolány. Přes to bylo stížnosti vyhověti, poněvadž exekuční žádost nevyhovuje předpisům §u 7 a 9 ex. ř. Exekuční titul zní proti záložnímu, obchodnímu a výrobnímu družstvu válečných poškozenců v B. I když vymáhající věřitel výtahem z obchodního rejstříku prokázal, že dlužník byl v době od 24. ledna 1923 do 23. června 1923 členem ředitelstva tohoto družstva, nedostačuje ustanovení §u 8 (2) zákona ze dne 11. prosince 1919, čís. 658 sb. z. a n. k tomu, by se na základě exekučního titulu, znějícího proti družstvu, vedla exekuce přímo proti dlužníkovi jako osobě odpovědné za správu družstva. Vymáhající věřitelka musí si sjednati exekuční titul proti dlužníkovi, kterému jinak by byla odňata možnost, by v příslušném řízení správním uplatňoval námitky ohledně své závaznosti a výše nedoplatku daně, který připadá na období jeho činnosti u družstva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovateli se nepodařilo vyvrátiti správné a vystižné důvody rekursního soudu, ze kterých byl návrh na povolení exekuce zamítnut. Z pravidla §§ 7 a 9 ex. ř., že exekuce může býti povolena jenom proti dlužníku uvedenému v exekučním titulu, zná zákon pouze dvě výjimky. První v §u 9 ex. ř., bylo-li veřejnými nebo ověřenými listinami prokázáno, že závazek, určený exekučním titulem, přešel na osobu, proti které se navrhuje exekuce, druhou v §u 11 ex. ř., zní-li exekuční titul proti veřejné obchodní nebo komanditní společnosti a exekuce se vede proti jejím osobně ručícím společníkům. V tomto případě nejde o žádnou z těchto dvou výjimek, jmenovitě nelze na něj rozšiřovati výjimku §u 11 ex. ř., založenou na solidárním závazku osobně ručících společníků za dluhy společnosti dle čl. 112 a 150 obch. zák., jenž se podstatně liší od ručení členů představenstev výdělkových a hospodářských společenstev dle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Ustanovení §u 8 zákona ze dne 11. prosince 1919, čís. 658 sb. z. a n. o dani z obratu, podle něhož osoby, zodpovědné za správu korporace nebo společnosti, ručí za její daň, může býti snad důvodem ku předpisu daně v řízení správním, tedy ku vydání exekučního titulu, ač o tom v citovaném zákoně samém přímého ustanovení není, ale nemůže exekuční titul nahraditi.

Čís. 5331.

Zakročili-li o výmaz zůstavitelovy firmy pouze někteří dědicové, jest na soudě, by dohánět ostatní liknavé dědice k opovědi, nemůže však nařídíti opověděvším dědicům, by přiměli ostatní dědice k opovědi.

(Rozh. ze dne 2. října 1925, R II 292/25.)

Výmaz zůstavitelovy firmy opověděli k rejstříku pouze někteří z dědiců. Rejstříkový soud vrátil jim opověď s tím, by zařídili, aby opověď výmazu byla podepsána také ostatními dědici. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Majitel firmy má změnu nebo zánik firmy soudu opověděti (čl. 25 obch. zák.), jinak má ho soud k tomu pořádkovými pokutami donutiti (čl. 26 obch. zák.). Nežije-li majitel firmy, stihne tato povinnost přirozeně dědice. Poněvadž jde o provedení zániku firmy a toto mohou provésti jenom všichni dědicové, nedostojí jednotlivý dědic své povinnosti, zakročí-li o výmaz firmy sám, nýbrž bude se mu postarati o to, by taky ostatní dědicové tak učinili. Tato povinnost bude zároveň jeho právem, které bude moci také uplatniti. Následkem toho a poněvadž na žádosti stěžovatelů o výmaz firmy scházejí podpisy jednotlivých dědiců, správně prvý soud postupoval, když stěžovatelům nařídil, by obstarali podpisy dědiců těch. Chyba spočívá pouze v tom, že prvý soud nenařídil to současně i dědicům nepodepsavším, což možno arciť dodatečně opraviti. Tím je již také řečeno, že soud není povinen — jak si stěžovatel myslí — obstarati scházející podpisy sám. Vychází to přímo z ustanovení čl. 26 obch. zák.

Nejvyšší soud zrušil příkaz rejstříkového soudu, by opovídatelé sami zařídili, by opověď výmazu byla podepsána také ostatními dědici.

Důvody:

Dle čl. 25 obch. zák. jest zánik firmy opověděti způsobem čl. 19 obch. zák. k zápisu do obchodního rejstříku. Povinnost tuto ukládá zákon v čl. 26 obch. zák. účastníkům, t. j. tomu, pro nějž byla firma v rejstříku zapsána, a zemřel-li, přirozeně jeho dědicům. Nemůže býti pochybnosti, že v tomto případě jsou účastníky všichni dědicové, pokud dědictví přijali (§ 547 obč. zák.). Nedostojí-li dědicové oné povinnosti, jest na soudu, by je k opovědi výmazu zaniklé firmy zůstavitelovy dohánět pokutami (čl. 26 obch. zák. a § 12 uvoz. zák. k obch. zák.). Třebaže povinnost ta jest táž pro všecky dědice, stihá každého z nich osobně. Zakročí-li tedy jen někteří z dědiců o výmaz firmy, musí soud z úřední povinnosti ostatní, t. j. liknavé dědice sám k opovědi dohánět (arg. čl. 26 obch. zák.), tedy všecky a nejen některé. Není zákonného podkladu, by dědicové, kteří opověď podali, mohli býti nuceni — neučiní-li tak dobrovolně, — aby přiměli také ostatní dědice k témuž úkonu, po případě aby snad podpis opovědi vymáhali pořadem práva. Usnesení rekursního soudu jest tedy ve zřejmém rozporu se zákonem.

Čís. 5332.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n.).

Manželka povinného vyklizením není oprávněna domáhati se odkladu exekuce, pakli manžel v době návrhu na odklad exekuce bydlel v bytě, o jehož vyklizení jde.

Pokračování v nájemním poměru ve smyslu §u 6 (2) zákona na ochranu nájemců předpokládá trvání nájemního poměru v době, kdy manžel opustil společnou domácnost.

(Rozh. ze dne 6. října 1925, R I 654/25.)

Návrh manželky, by povolen byl odklad exekuce vyklizením, vedené proti manželi, soud prvé stolice ohledně dlužníka (manžela) zamítl, ohledně příslušníků rodiny povinného návrhu vyhověl a odklad povolil. Rekursní soud k rekursu vymáhajícího věřitele napadené usnesení ohledně příslušníků rodiny povinného zrušil. Důvody: Manželka zavázaného navrhla za něho odklad vyklizení. Plná moc jí však předložena nebyla. Při jednání dne 20. dubna 1924 prohlásil žalovaný, že sám nečiní nároků na odklad vyklizení. Dle výsledků dosavadního jednání obývá zavázaný se svou rodinou a jest nájemcem bytu, jejž jest vykliditi, exekuční návrh směřuje také proti němu. Návrh, aby exekuce nebyla provedena proti členům jeho rodiny, nebyl učiněn žádnou stranou, takový návrh však ve smyslu §u 1 zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. jest bezpodmínečně nutným, má-li býti odklad povolen; z úřední moci se odklad nuceného vyklizení nepovoluje. §u 6 zákona na ochranu náj. nelze zde použiti, ježto zavázaný své rodiny ještě neopustil a jest také sporno, zda je přípustné obdobné použití tohoto ustanovení při odkladu vyklizení. Nájemní poměr zavázaného pominul rozsudkem ze dne 11. března 1925 C III 212/25 a o pokračování jeho nemůže býti řeči.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nejvyšší soud shledává dle stavu spisů správným názor soudu rekursního, že v době podání návrhu na odklad exekuce Annou W-ovou povinný Eduard W. v bytě, o jehož vyklizení jde, se svou manželkou Annou W-ovou ve společné domácnosti bydlel a že nenastal proto předpoklad §u 6 (2) zák. o ochraně nájemníků. V důsledku toho nemohla stěžovatelka jako manželka povinného ve smyslu §u 6 (2) zák. o ochraně náj. vstoupiti v jeho práva nájemní ohledně bytu. Z toho plyne, že manželce povinného Eduarda W-a, proti němuž jedině návrh na vyklizení bytu byl podán, nepříslušelo právo, by za odklad exekuce jako příslušnice rodiny povinného žádala, ježto na ni práva a povinnosti jejího manžela jako nájemníka nepřešla. Jménem povinného návrh tento podati nemohla, poněvadž k tomu svým manželem nebyla zmocněna. Návrh na vyklizení bytu členy rodiny povinného podán nebyl a jest proto také

přisvědčiti názoru soudu rekursního, že odklad exekuce vyklizením bytu členy rodiny povinného z moci úřadu povolen býti nemohl a neměl. Na tom nemohou nic změniti vývody dovolacího rekursu, ježto budovány jsou na tom předpokladu, že ve smyslu §u 6 (2) zák. o ochr. náj. na manželku přešla nájemní práva povinného, kterýžto předpoklad, jak svrchu uvedeno, nemá ve spisech opory. Nájemní poměr mezi povinným a vymáhající věřitelkou byl zrušen pravomocným rozsudkem ze dne 11. března 1925, ježto v rozsudku tomto žalovaný byl uznán povinným, byt, o který zde jde, žalobkyni odevzdati. Okolnost, že povinný za jistých předpokladů mohl si vymoci odklad exekuce, na tom ničeho nemění, neboť oním rozsudkem zrušený nájemní poměr mezi vymáhající věřitelkou a povinným tímto odkladem nebyl by obživl. Z toho plyne také správnost názoru rekursního soudu, že po pravomoci onoho rozsudku předpoklad §u 6 zák. o ochr. náj., totiž opuštění společné domácnosti manželem a z toho plynoucí přechod práv nájemních na jeho rodinu nastati nemohl, ježto pokračování v nájemním poměru v dotyčném zákonném ustanovení uvedené předpokládá nepochybně trvání nájemního poměru v době, kdy manžel společnou domácnost opustil.

Čís. 5333.

Jde-li o opatření za účelem zajištění berních nedoplatků ve smyslu dvorských dekretů ze dne 18. září 1786, čís. 577 sb. z. s. a ze dne 24. října 1806, čís. 789 sb. z. s., dekretu dvorské komory z 11. dubna 1848, čís. 1134 sb. z. s. a čl. III. uvoz. zák. k ex. ř., jest dovolací rekurs do souhlasných rozhodnutí nižších soudů nepřípustným.

(Rozh. ze dne 6. října 1925, R I 690/25.)

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs do souhlasných usnesení nižších soudů, jimiž byl povolen záznam zástavního práva ku zajištění daňových pohledávek eráru.

Důvody:

Jde o opatření za účelem zajištění berních nedoplatků ve smyslu dvorských dekretů ze dne 18. září 1786, čís. 577 sb. z. s. a ze dne 24. října 1806, čís. 789 sb. z. s., dekretu dvorské komory ze dne 11. dubna 1848, čís. 1134 sb. z. s., jakož i čl. III. úv. zák. k ex. ř., dle jehož druhého odstavce šetřiti jest předpisů exekučního řádu, pokud dle těchto předpisů má platnost soudní řízení. Platí tu proto i předpis §u 78 ex. ř. a §u 528 c. ř. s., dle nichž dovolací rekurs do souhlasných rozhodnutí nižších soudů není přípustným, pokud v exekučním řádu není nic jiného nařízeno, jak jest tomu v tomto případě.

Čís. 5334.

Je-li celkový peníz, pro který bylo podle §u 53 knih. zák. na nemovitosti poznamenáno pořadí, vyčerpán postupnými vklady zástavního

práva po částkách, náleží zástavním právům v rozličném čase vloženým vůči třetím osobám, výhody pořadí podle §u 53 knih. zák. nepožívajícím, rovné, poznámkou podle §u 53 knih. zák. poskytnuté pořadí, avšak mezi sebou mají ona práva pořad stanovený předpisem § 29 knih. zák.

(Rozh. ze dne 6. října 1925, R I 758/25.)

Vlastnice nemovitosti vymohla si dne 31. října 1922 na nemovitost poznámku pořadí pro zamýšlené zadlužení do výše 60.000 Kč, v kteréžto pořadí bylo dne 30. ledna 1923 vloženo zástavní právo pro pohledávku Dra H-a 40.000 Kč a dne 9. března 1923 pro pohledávku K-ové 20.000 Kč. Zavazená nemovitost byla po té exekučně prodána a soud prvé stolice přikázal z nejvyššího podání nejprve pohledávku 40.000 Kč Dru H-ovi, na K-ovou pak se dostalo pouze zbytku 6012 Kč. Rekursní soud k rekursu K-ové napadené usnesení potvrdil. Důvody: Stěžovatelka vytýká rozvrhovému usnesení, že její pohledávce mělo býti přiznáno totéž knihovní pořadí, jako pohledávce Dra H-a. Prvý soudce přiznal v knihovním pořadí napřed celou pohledávku Dru H-ovi a teprve zbytek přiznal K-ové. Tak stalo se však právem. Vždyť § 53 knih. zák. nezměnil nijak všeobecně platné ustanovení §u 20 knih. zák., dle něhož o knihovním pořadí rozhoduje podání knihovní žádosti, nýbrž zavedl jen pro vlastníka výhodu, že si může vyhraditi výhodné pořadí pro zápůjčky, které by později potřeboval. Že by taková zápůjčka byla tak dlouho nejistá v tom, jaké skutečně bude míti pořadí a pokud při případné dražbě bude uspokojena, jak dlouho by celý vyhražený peníz pro zadlužení nebyl vyčerpán, nemá ani opory v §u 53 knih. zák., ani se nesrovnává s jistotou, která se předpokládá u knihovních zápisů.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs jest bezdůvodným. Když je celkový peníz, pro který bylo podle §u 53 knih. zák. na nemovitosti poznamenáno pořadí, vyčerpáván vklady zástavního práva po částkách postupně, náleží zástavním právům v rozličném čase vloženým vůči třetím osobám, výhody pořadí podle §u 53 knih. zák. nepožívajícím, rovné, poznámkou podle §u 53 knih. zák. poskytnuté pořadí, avšak mezi sebou mají v poznámce pořadí v rozličném čase postupně vložená práva zástavní podle §u 29 knih. zák. pořad tímto předpisem ustanovený. Nekoliduje totiž předpis §u 29 knih. zák. s předpisem §u 53 knih. zák., jmenovitě není tento zrušen předpisem §u 53 knih. zák. Předpis §u 53 knih. zák. jest výsadou jenom majiteli zástavy svědčící a jemu umožňující, by mohl svým věřitelům pro přesně určený peníz zachovati přednostní pořadí před zástavními právy, která se nemohou dovolávati výhody vyhražené vlastníkem hypoteky jenom určitým právům zástavním.

Čís. 5335.

Exekuce na platy (zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n.). Pojem »důchodu« jest širším než pojem »služební plat«. V onom jsou zahrnuty i příjmy ve smyslu §u 3 zákona. Nelze domáhati se exekuce na »veškeré důchody« veřejného zaměstnance, aniž byly přesně označeny a popsány.

(Rozh. ze dne 6. října 1925, R I 784/25.)

Soud prvé stolice povolil k návrhu vymáhající věřitelky exekuci na jednu třetinu důchodů, jež měl povinný jako účetní plynárny. Rekursní soud vyhověl rekursu dlužníkovu potud, že povolil exekuci na jednu třetinu služebního platu, který má dlužník jako účetní plynárny. Důvody: Rekursní soud změnil napadené usnesení a povolil exekuci na $^1/_3$ služebního platu, který má stěžovatel ve svém postavení jako účetní plynárny, ježto zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. mluví v §u 1 výslovně o »služebních platech« a nikoli o »důchodech«, jak nesprávně uvedla vymáhající strana ve svém návrhu. Dle náhledu soudu rekursního jest totiž »důchod« pojmem širším než »služební plat«, neboť pod »důchod, který má žalovaná ve svém postavení«, — jak uvádí vymáhající strana ve svém návrhu — spadaly by veškeré příjmy, plynoucí povinnému z jeho postavení, tudíž i takové, které zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. v §u 3 výslovně z exekuce vylučuje.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Vymáhající strana stěžuje si do usnesení rekursního soudu, navrhujíc, by obnoveno bylo usnesení prvé stolice, z toho důvodu, poněvadž rekursní soud usnesení, kterým jí byla povolena exekuce na jednu třetinu důchodů, které má povinný ve svém postavení »jako účetní plynárny«, změnil v tom, že povolil exekuci na jednu třetinu »služebního platu«. Stěžovatelka poukazuje k tomu, že rekursní soud volil tuto změnu proto, by uchránil dlužníka před zabavením také oněch jeho služebních příjmů, které po zákonu (§ 3 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n.) jsou vyloučeny z exekuce, míní však, že tím nebylo dosaženo účinku rekursním soudem zamýšleného. Stěžovatelka, souhlasíc s rekursním soudem, že pojem »důchod« jest širším než pojem »služební plat«, poněvadž důchodem sluší rozuměti veškeré platy, plynoucí úředníku z jeho služebního postavení od jeho zaměstnavatele, tudíž také příjmy uvedené v §u 3 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n., vytýká napadenému usnesení, že používá slov »služebního platu«, ačkoliv zákon mluví o »služebních platech« a stanoví, že z nich může býti zabavena toliko jedna třetina, vždy však tak, že musí dlužníku zůstati volným roční příjem 6000 Kč, z čehož odvozuje, že zákon včítá do »služebních platů« nejen služné, nýbrž i ostatní požitky státních a veřejných zaměstnanců. Stěžovatelce nelze dáti za pravdu. Předpisem §u 54 čís. 3 ex. řádu uloženo jest vymáhající straně, by označila při exekuci na jmění ony části majetku, na které má býti exekuce vedena, tedy, chtěla-li se domáhati exekuce na veškeré důchody dlužníkovy, jak zněl návrh, bylo její povinností, by tyto důchody přesně označila a popsala, a tím soudu

exekuci povolujícímu umožnila posouzení, zda jde o důchody, podle zákona zabavitelné. Toho stěžovatelka ve svém návrhu neučinila, proto rekursní soud právem nahradil slovo »důchodů« zákonitým obratem »služebního platu«, při čemž nemůže býti považováno za pochybení, že místo v zákoně použitého množného čísla (srv. § 1 »ze služebních platů osob zaměstnaných«) užil u jednoho povinného pouze jednotného čísla. Další poukaz stěžovatelčin ku zákonu ze dne 20. prosince 1922 čís. 394 sb. z. a n. není případným, neboť rozlišování v něm činěné nemá pro zákon čís. 314/1920 sb. z. a n. právního významu. Tolikéž nemůže se stěžovatelka dovolávati předpisů před posléze uvedeným zákonem platných, ale tímto zákonem změněných a je také pro tuto věc lhostejno, jaké terminologie užívá sbírka úředních formulářů, berouc zřetel na zákony dříve platné. Ostatně stěžovatelka sama souhlasí se správným názorem rekursního soudu, že pojem »důchod« jest širším než pojem »služební plat«, poněvadž důchodem sluší rozuměti veškeré platy plynoucí úředníku z jeho služebního postavení od jeho zaměstnavatele, tudíž také příjmy uvedené v §u 3 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n.

Čís. 5336.

Řádný soud není vázán rozhodnutím rozhodčího soudu úrazové pojišťovny dělnické, že věc, jež byla na něho vznesena, náleží ku příslušnosti řádných soudů. §u 46, odstavec prvý j. n. nelze tu obdobně užiti.

(Rozh. ze dne 6. října 1925, R I 826/25.)

Spor, o nějž tu jde, byl původně vznesen na rozhodčí soud dělnické úrazové pojišťovny v Praze, jenž žalobu odmítl pro nepříslušnost a odkázal ji na řádný soud. Soud prvé stolice námitku nepřípustnosti pořadu práva zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Jest zjištěno, že podle smlouvy ze dne 5. října 1919 byl ujednán pro spory mezi stranami zvláštní rozhodčí soud, že však strany úmluvou ze dne 3. října 1924 tuto doložku o soudu zrušily a souhlasně prohlásily, že spory mají býti řešeny rozhodčím soudem dělnické úrazové pojišťovny v Praze, podle zákona příslušným. Na základě tohoto skutkového stavu jest rekursní soud v souhlasu s názorem stran a prvého soudce toho názoru, že tento spor bylo rozhodnouti rozhodčím soudem Dělnické úrazové pojišťovny. (Zákon ze dne 22. prosince 1920, čís. 689, zák. ze dne 15. května 1919, čís. 268 sb. z. a n., ze dne 20. listopadu 1917, čís. 457 ř. zák. § 6 g) zákona ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák. a ze dne 16. července 1892, čís. 202 ř. zák.). Rozhodčí soud dělnické úrazové pojišťovny v Praze odmítl usnesením ze dne 10. listopadu 1924 žalobu pro nepříslušnost a odkázal ji na příslušný řádný soud, poněvadž se jedná o soukromou pokladnu a nikoliv o veřejnou nemocenskou pokladnu podle zákona ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák. Rekursní soud musil počítati s tímto formálním usnesením rozhodčího soudu a nemohl pro formální právní moc tohoto usnesení přezkoumati, zda toto usnesení se stalo podle předpisů o řízení před rozhodčími soudy (§ 38 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 207 sb. z. a n.). Rekursní soud sdílí právní názor stran a prvého soudu, že v době, kdy žaloba ještě nebyla rozhodčím soudem dělnické úrazové pojišťovny odmítnuta, řádné soudy nebyly příslušny pro rozhodnutí věci. Jedná se o rozhodnutí otázky, zda odmítnutím žaloby rozhodčím soudem v Praze se stal okresní soud v T. pro tuto žalobu příslušným. V tom směru odvolává se žalobce na ustanovení §u 46 j. n. a usnesení prvého soudu mimo to na ustanovení § 7 obč. zák. §u 46 j. n., který praví, že rozhodnutí soudu o věcné nepříslušnosti jest závazným pro každý soud, u kterého se zahájí následkem toho právní věc, nemůže býti použito již pro své zařazení v zákoně ze dne 1. srpna 1895, čís. 111 ř. zák., poněvadž tento zákon obsahuje předpisy o řádných soudech a nevztahuje se na jiné orgány, které podle §u 95 ústavní listiny ze dne 29. února 1920, čís. 120 sb. z. a n. vykonávají funkce soudcovské. Má-li se ustanovení §u 46 j. n. použiti na jiné než řádné soudy, nutno to upraviti zvláštním předpisem, jak to také bylo vysloveno současně s vydáním j. n. a c. ř. s. V článku 24 uvozovacího zákona k c. ř. s. ohledně rozhodčích soudů bursovních a později v §u 24 zákona ze dne 27. listopadu 1896, ř. zák. čís. 218 ohledně živnostenských soudů. Také dějinný vývoj procesních řádů svědčí tomuto právnímu názoru. Podle §u 274 všeobecného soudního řádu ze dne 1. května 1781, čís. 13 sb. z. s. jest stranám volno v případě, že se nevzdaly výslovně stížnosti, po výroku rozhodčího soudce spornou věc podati u řádného soudu a bez zřetele na výrok rozhodčího soudce tam provésti. Toto ustanovení platí především pro smluvní soudce rozhodčí. Myšlenka tato jest také v ustanovení §u 49, 67, 69 a 70 zákona o živnostenských soudech ze dne 14. května 1869, čís. 63 ř. zák. zatím zrušeného. Podle těchto ustanovení může strana, která namítla nepříslušnost živnostenského soudu a s touto námitkou byla zamítnuta, žádati u řádného soudce zrušení rozsudku živnostenského soudu z důvodu nepříslušnosti. Tento dějinný vývoj svědčí o tom, že období použití §u 46 j. n. použitím §u 7 obč. zák. pro rozhodování rozhodčího soudu dělnické úrazové pojišťovny ohledně věcné nepříslušnosti jest úplně cizí právnímu životu. Poněvadž §u 46 j. n. nemůže býti použito, zůstává při nepříslušnosti řádného soudu, stranami souhlasně uznané. Tím se však žalobce nezbavil ochrany právní. Neboť zákon ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n. dovoluje žalobci podle §u 3, 4, 5 žádati za rozhodnutí zvláštního senátu za účelem vyřešení kompetenčního konfliktu. Jest-li dovolání se obdoby podle §u 7 obč. zák. na místě, jest také vhodno ohledně dovolání se kompetenčního senátu, poněvadž tento senát byl zřízen k řešení kompetenčních konfliktů, které přinesl sebou vyvíjející se život právní svou specialisací. Ustanovení §u 95 úst. listiny a uvedené tam označení rozhodčího soudu jako nositele moci soudcovské podporuje tento názor. Námitka nepříslušnosti řádných soudů (§ 42 j. n.) jest tudíž odůvodněna.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vývody rekursu nebylo vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění napadeného usnesení, k němuž se stěžovatel odkazuje. Před-

pisy procesní jsou předpisy velicími, proto je jakékoliv obdobné použití jich vyloučeno. Proto nelze použiti obdobně předpisu §u 46 odstavec prvý j. n., kterého se stěžovatel znovu dovolává. Pokud jde o otázku vyřízení kompetenčního konfliktu a o stěžovatelův poukaz ku předpisům zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n., není potřebí v tomto řízení otázkou tou se obírati. Sahá-li stěžovatel posléze také ku přirozeným zásadám právním podle §u 7 obč. zák., přehlíží, že z těchto odvoditi může soudce scházející normu právní, není-li příslušného ustanovení právního. Leč tomu není tak v tomto případě, v němž — a to zde rozhoduje — tato rozepře byla odňata právnímu pořadu nikoliv úmluvou stran, nýbrž ustanovením §u 6 písm. g) zákona ze dne 20. listopadu 1917, čís. 457 ř. zák. Na tomto stavu nemění ničeho okolnost, že rozhodčí soud dělnické pojišťovny v Praze žalobu odmítl a poukázal na příslušný soud řádný, neboť tento soud není vázán podle §u 46 j. n. tímto pouze řádných soudů se týkajícím předpisem.

Čís. 5337.

Rozhodovati o tom, zda správní úřad byl povinen disponovati dle nařízení ze dne 11. srpna 1921, čís. 270 sb. z. a n. melivem a zda porušiv tuto svou povinnost, jest práv z náhrady škody, patří úřadům správním.

(Rozh. ze dne 6. října 1925, R I 834/25.)

Žalující mlynář domáhal se na Československém eráru zaplacení 31.467 Kč. K námitce nepřípustnosti pořadu práva soud prvé stolice (zemský soud v Praze) žalobu odmítl, odvolací soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Oba nižší soudy pokládají žalobní nárok za nárok veřejnoprávní, rozpor jest mezi nimi jen potud, že první soud, odvolávaje se na vládní nařízení ze dne 11. srpna 1921, čís. 270 sb. z. a n. má za to, že o tomto nároku proti státu mají rozhodovati úřady správní v mezích své příslušnosti a že přezkoumání tohoto rozhodnutí náleží Nejvyššímu správnímu soudu (§ 2 čís. 6 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n.), kdežto rekursní soud zastává názor, že příslušným jest podle §u 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. dovolaný zemský civilní soud v Praze, protože prý není positivního ustanovení, kterým by pravomoc k rozhodování o nárocích toho druhu, jakým jest nárok žalobní, byla přikázána úřadům správním. Prvnímu soudu jest dáti za pravdu. Při posuzování oné otázky dlužno vycházeti ze skutkových tvrzení, o něž žalobce opřel svůj žalobní nárok. Žalobce tvrdí, že uzavřel s okresní správou politickou, která v tomto případě vykonávala také funkci okresní rozdělovny, t. zv. »mlýnskou smlouvu« ze dne 18. října 1921, že podle této smlouvy byla okresní správa politická jako rozdělovna povinna disponovati mlýnskými výrobky, vyrobenými z obilí, žalobci přiděleného, že skutečně mlýnskými výrobky až do května nebo června 1922, ba ještě dne 20. července 1922 disponovala, že pak přestala disponovati zbyvšími ve mlýně zásobami, t. j. 200 kg krupice a 13.072 kg mouky k vaření, že upomínky žalobcovy zůstaly bez výsledku, že tedy žalobce po předcházející pohrůžce veřejně prodal ony výrobky podle čl. 343 obch. zák. a žádá na státu náhradu rozdílu mezi cenou přejímací a nižší cenou prodejní celkovým penízem 31.467 Kč 36 h. Kdežto v žalobě poukazoval žalobce důrazně na bod 4. smlouvy, který je nadepsán »Disposiční právo politického úřadu« a ve kterém jest ustanoveno, že zůstává jedině okresnímu politickému úřadu vyhraženo právo, nakládati volně jak s plodinami, tak s výrobky z nich, uchyluje se od tohoto pojetí již v přípravném spise potud, že klade hlavní váhu na své tvrzení, že okresní politická správa byla současně také rozdělovnou, protože pro funkční okresní rozdělovny nikoho získati nemohla, a že jako rozdělovna byla povinna melivem disponovati. Žalobce činí tak zajisté proto, by vyvrátil námitku nepřípustnosti pořadu práva a takto dolíčil, že jde o soukromoprávní poměr mezi mlýnem a rozdělovnou. Tímto tvrzením by však sám odnímal půdu příslušnosti soudu podle §u 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918, na který se v žalobě odvolal, a jenž — jak jest již ustáleno — vztahuje se jen na nároky veřejnoprávní. V podstatě založena jest žaloba na tvrzení, že okresní správa politická jako rozdělovna byla povinna disponovati i zbyvším melivem, že toho neučinila a že z tohoto opomenutí vznikla žalobci škoda, kterou mu stát musí nahraditi. Žalobce praví sám v rekursním spise, že opírá svůj nárok také o okolnost, že okresní správa politická jakožto státní orgán nevykonávala svoji funkci tak, jak měla a že tím způsobila straně žalující škodu. Zhusťuje se tedy rozhodnutí tohoto mezisporu na zodpovědění otázky, zda mají rozhodovati o tvrzené povinnosti správního úřadu (by melivem disponoval), a o případném jeho porušení soudy, či úřady správní. V tom směru dlužno blíže si všimnouti vládních nařízení ze dne 30. června 1921, čís. 224 a ze dne 11. srpna 1921, čís. 270 sb. z. a n., z nichž ono jedná o uvolnění a hospodaření sklizní z roku 1921, druhé o úpravě veřejného zásobování obilím a mlýnskými výrobky pro hospodářské období 1921/22. Ono nařízení ustanovuje v §§ 5 a 6, že obchodním provedením budou pověřeny zemědělské organisace a obchod a že administrativní agendu přejímají okresní správy politické a vrchní správu a dozor ministerstvo pro zásobování lidu. Druhé nařízení, vytyčujíc v §u 4 základní zásady pro distribuci a dávajíc v §u 8 bližší předpisy pro rozdílení obilí a mlýnských výrobků, rovněž přesně při této vyživovací akci rozeznává jednak stránku administrativní, kterou obstarávají úřady správní, a jednak stránku obchodní, kterou obstarávají zásobovací organisace spotřebitelů a obchod. Správní úřady přidělují obilí a mlýnské výrobky, správní úřady tedy disponují těmito předměty potřeby — jak to také odst. 4 mlýnské smlouvy výslovně stanoví, a nikoliv okresní rozdělovny jako takové — jak míní žalobce — jejichž úkol vytýčen jest v §u 8 odst. (3) a (4) vládního nařízení čís. 270/21. Vše, co zapadá do rámce této zásobovací správní agendy, opatřují a rozhodují správní úřady a pokud jde o vrchní dozor a vrchní správu, ministerstvo pro zásobování

lidu, které může za určitých předpokladů dokonce povoliti výjimky z jednotlivých ustanovení nařízení čís. 270/21 (§ 17) a které bylo všeobecně pověřeno provedením tohoto nařízení (§ 18). Z toho jest zřejmo, že o otázce disposice mlýnskými výrobky, která je hlavním sloupem této žaloby, a na ní závislého náhradního nároku proti státu, nepřísluší rozhodovati soudům po rozumu §u 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., že o tomto nároku jest rozhodovati správním úřadům v pořadu stolic a že přezkoumání tohoto rozhodnutí přísluší podle §u 2 čís. 6 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n. Nejvyššímu správnímu soudu. Za tohoto stavu věcí nenáleží soudům ani řešiti otázku, zda výnos ministerstva pro zásobování lidu ze dne 28. ledna 1925, čís. 37.340/6377/24, zamítající požadavek žalobců na zaplacení téhož rozdílu 31.467 Kč 36 h, jest rozhodnutím nejvyššího správního úřadu, či — jak míní rekursní soud — pouhým prohlášením v zastoupení státu jako strany. Netřeba se dále vůbec zabývati otázkou, zda okresní správa politická byla současně také rozdělovnou, či zda rozdělovnou byl smluvní mlýn žalobců, a netřeba zvláště řešiti otázku, jaké právní povahy (zda soukromoprávní, či veřejnoprávní) byl by poměr mezi orgány, opatřujícími obchodní stránku rozdělovací akce, zejména mezi smluvním mlýnem a okresní rozdělovnou, neboť v tomto případě jde právě o administrativní stránku této akce. Není tudíž toto rozhodnutí v rozporu ani s rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 4. března 1924, č. j. R I 141/24, uveřejněným pod čís. 3560 sb. n. s. (které se vyslovilo pro přípustnost pořadu práva ve sporu mezi generálním komisionářem Centrokooperativu a mlýnem o zaplacení dodaného obilí), ani s rozhodnutím Nejvyššího správního soudu ze dne 14. září 1923, čís. 15.496, uveřejněným pod čís. 2646 sb. n. spr. s. (které v obdobné věci, jako jest tato, rozhodlo věcně o stížnosti smluvního mlýna proti ministerstvu pro zásobování lidu pro odepření »oddisponování« vařivé mouky a náhrady rozdílu mezi cenou nabývací a cenou při oddisponování docílenou).

Čís. 5338.

Pozemková reforma.

Exekuci na základě výpovědi ze zabraného majetku lze vésti i po uplynutí lhůty §u 575 odstavec třetí c. ř. s., až do provedení pozemkové reformy. Předpisů civilního řádu soudního (§§ 560 a násl.) nelze použíti na výpověď Státního pozemkového úřadu, vyjímajíc předpisu §u 560 čís. 2 a 3 c. ř. s. v případě §u 21 náhr. zák.

(Rozh. ze dne 6. října 1925, R I 845/25.)

Následkem výpovědi dané Státním pozemkovým úřadem z bytu ku dni 1. července 1925, domáhal se Státní pozemkový úřad počátkem srpna 1925 na dlužníku exekučního vyklizení bytu. Soud prvé stolice zamítl exekuční návrh, ježto byl podán po čtrnáctidenní lhůtě §u 575, odstavec třetí c. ř. s. Rekursní soud exekuci povolil. Důvody. Prvý soudce zamítl exekuční návrh proto, že usnesením ze dne 20. března 1925 byla dána výpověď ze smlouvy nájemní ke dni 1. července 1925, že platí tedy i na tento případ předpis §u 575 c. ř. s., když ve 14 dnech po tom, co nastala doba pro vyklizení najatého p... nebylo za vyklizení žádáno, že exekuční titul pozbyl platnosti a nastala zákonná domněnka o obnovení nájmu mlčky. Rekursní soud uznal stížnost vymáhající strany proti tomuto usnesení odůvodněnou. Jest pravda, že Státní pozemkový úřad dal straně povinné výpověď z bytu v celém rozsahu. Proti této výpovědi povinná strana stížnosti nepodala, takže jest v právní moci. K výpovědi z bytu byl Státní pozemkový úřad oprávněn dle §u 20 a 21 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. Jest ovšem pravda, že dle §u 21, druhý odstavec cit. zák. všeobecné a zvláštní předpisy o výpovědních lhůtách k zrušení nájemního poměru platí také pro tyto výpovědi z důvodu poměru nájemního. Avšak použití předpisu §u 575 a 576 c. ř. s. o 14denní preklusivní lhůtě vyloučeno jest tu poslední větou §u 20 zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n., dle níž návrh na exekuční vyklizení lze učiniti kdykoliv a to i tehdy, byla-li Státním pozemkovým úřadem osobě hospodařící prodloužena lhůta k vyklizení, což se tu mlčky stalo. Tento předpis vztahuje se nejen na osobu hospodařící, nýbrž i na nájemníky ve smyslu §u 21 cit. zák., poněvadž i pro tuto výpověď, pokud se týče pro exekuci na základě této výpovědi platí předpisy §u 20 cit. zák. Druhý odstavec §u 21 má na mysli pouze výpovědní lhůty stěhovací, by totiž k nim byla dána výpověď, nebrání však tomu, by Státní pozemkový úřad nežádal za exekuci i po 14 dnech ode dne výpovědní lhůty, takže exekuční titul nepozbyl tu účinnosti. Bylo tudíž stížnosti vyhověti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Prvý soudce nevystihl účel výpovědi dle §§ 12—25 náhr. zák., zneuznávaje její právní povahu jako prostředku k úspěšnému provádění pozemkové reformy. Dává-li výpověď Státní pozemkový úřad dle oněch předpisů, jest to něco jiného než dává-li ji vlastník domu jakožto pronajímatel, jenž smlouvu uzavřel, anebo je právním nástupcem smluvníka a může ji tedy také obnoviti, i když ji vypověděl, a to je zákonodárným důvodem předpisů §u 575 odstavec třetí c. ř. s., že výpověď pozbývá účinnosti a tedy nájemní smlouva se obnovuje (§ 569 tamže), když do 14 dnů po uplynutí vyklizovací lhůty nebylo žádáno za exekuci. Státní pozemkový úřad však není ani vlastníkem, ani pronajímatelem, není s nájemcem ve smlouvě a nemůže tedy také býti řeči o její obnově, proto tu předpis §u 575, odstavec třetí (569) c. ř. s. místa míti nemůže. Vůbec nelze vzhledem k účelu a potřebám pozemkové reformy předpisů civ. soudního řádu o výpovědi použiti na výpověď Státního pozemkového úřadu dle náhradového zákona, a to ani podpůrně, jak nejvyšší soud již bezpočtukráte dolíčil. Výpověď, daná Státním pozemkovým úřadem, zůstává účinným exekučním titulem až do provedení pozemkové reformy. To vyžaduje její účel. Je-li to výpověď nájemci, neb tomu, kdo má služebnost bytu dle §u 21 náhr. zák., tak ovšem podle odstavce druhého tohoto §u platí všeobecné a zvláštní předpisy vydané o výpovědních lhůtách k zrušení nájemního poměru i pro tuto výpověď, tedy

předpisy §u 560 čís. 2 a 3 c. ř. s., ale to se týče právě jen výpovědních lhůt a ničeho jiného.

Čís. 5339.

Domáháno-li se vzhledem ku změněným poměrům zvýšení úrazového důchodu již pravoplatně přisouzeného, nejde o nárok, podléhající promlčení dle §u 1489 obč. zák.

(Rozh. ze dne 6. října 1925, R I 849/25.)

Co do předchozího děje poukazuje se na rozhodnutí čís. sb. 4308. Procesní soud prvé stolice po té žalobu zamítl. Důvody: Dle §u 1489 obč. zák. promlčuje se každá žaloba o náhradu škody do 3 let od doby, kdy způsobená škoda byla poškozenému známa. V tomto případě zvýšené drahotní poměry a tím i zvýšená škoda žalobcova byla mu již za války, která skončila roku 1918, nejméně již od roku 1919 známa, žalobu však podal až dne 26. září 1923, tedy dávno po uplynutí tří let po okamžiku, od kterého zvýšení drahotních poměrů a tím tedy způsobená mu škoda byla mu známa a byla tudíž žaloba tato podána zřejmě opožděně. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Ustanovení §u 1489 obč. zák. tu nedopadá. Má na mysli nárok na náhradu škody přiměřeně uplatněný na základě události, z níž škoda primérně povstala; zde však o takový primérní nárok se nejedná. Primérní nárok na odškodnění založený na příhodě v dopravě elektrických drah, udavší se dne 14. října 1911, na němž spočívá i přítomný žalobní nárok, byl žalobcem žalobou ze dne 27. března 1912 v čas soudně uplatněn a bylo o něm právoplatně rozhodnuto; tento nárok pozůstává dále a nemůže již zaniknouti promlčením. Jak nejvyšší soud ve svém zrušovacím rozhodnutí čís. sb. 4308 zdůrazňuje, jest však oním rozsudkem o nároku pokud se týče výživného rozhodnuto pro budoucnost jen dočasně a podmíněně, to jest pro dobu, pokud tytéž vyživovací poměry potrvají. Z tohoto primérního, rozsudkem na jisto postaveného nároku na výživné (na důchod) plyne sám sebou nárok poškozeného na zvýšení přisouzených mu rent za změněných vyživovacích poměrů v jeho neprospěch, tudíž za zvýšených drahotních poměrů. Tento sekundérní nárok na zvýšení renty, zakládající se kořenem v právoplatném rozsudku, nemůže samostatně promlčením zaniknouti a může tudíž uplatněn býti pro budoucnost, pokud ony změněné poměry trvají. Nesejde proto na tom, že změna poměrů řečených v tomto případě nastala již v roce 1919 a že žalobce žalobu na zvýšení renty původně mu přiměřené uplatnil teprve v roce 1923, tedy po uplynutí lhůty promlčecí §u 1489 obč. zák.; rozhodné jest pouze, že změněné poměry byly v čas podání žaloby, a to jest nesporné.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Stěžovatel spatřuje nesprávné posouzení právní ve zrušovacím usnesení odvolacího soudu z toho důvodu, poněvadž odvolací soud uznal, že žalobcův nárok není promlčen, a že nelze v tomto případě použiti předpisu §u 1489 obč. zák. Míní, že tento právní názor odporuje doslovu tohoto předpisu, podle kterého se promlčuje každá žaloba na náhradu škody ve třech letech, počítaje od času, kdy škoda a škůdcova osoba byla známa, že tedy odvolací soud neprávem rozlišuje mezi primérním a sekundérním nárokem na náhradu škody, považuje nárok, přisouzený žalobci dřívějším rozsudkem, za primérní a žalobní nárok za sekundérní, zakládající se kořenem svým na primérním nároku, a že s tohoto hlediska nesprávně usuzuje, že tento druhotný nárok »pozůstává dále, že nemůže promlčením samostatně zaniknouti a může býti uplatněn pro budoucnost, pokud trvají ony změněné poměry«. Míní, že kořenem nynějšího žalobcova nároku není rozsudek, nýbrž úraz, z něhož nárok povstal, že žalobce žalobního nároku neodvozuje z dřívějšího rozsudku, nýbrž ze změněných poměrů vyživovacích a drahotních, a že jenom tyto jsou mu základem pro žalobní nárok. Poukazuje k tomu, že dřívější rozsudek není konstitutivním aktem, kterým byl nárok založen, nýbrž pouze aktem deklarativním, a že ve zrušovacím usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. října 1924 bylo vysloveno, že jde v žalobě o nárok zcela nový a veskrze samostatný. Míní, že žalobou požadované zvýšení důchodu jest další škodou, kterou žalobce utrpěl po vydání původního rozsudku, že tedy žaloba o zvýšení důchodu jest žalobou o náhradu škody podle §u 1489 obč. zák., a, když se žalobce dověděl o této škodě více než před třemi roky před podáním žaloby, že soud prvé stolice právem žalobu zamítl z důvodu promlčení. Leč dovolací soud neuznal, že se sporné věci dostalo v napadeném usnesení právního posouzení nesprávného. Odvolací soud mluví sice o nároku prvotném a o nároku druhotném, ale odůvodňuje správně toto rozlišování, když dále praví, že předpis §u 1489 obč. zák. má na mysli nárok na náhradu škody přiměřeně uplatněný na základě událostí, ze kterých původně vzešla škoda, že neběží o takový nárok prvotný v této rozepři, že tento prvotný nárok, založený na příhodě v dopravě elektrických drah, udavší se dne 14. října 1911, na němž spočívá i žalobní nárok této rozepře, uplatněný svého času žalobou a pravoplatně žalobci přisouzený, pozůstává dále, nemůže již zaniknouti promlčením a že je žalobci zdrojem druhotného jeho nároku, touto žalobou uplatněného. Stěžovatelův právní názor, že dřívější rozsudek není konstitutivním aktem, kterým byl nárok založen, nýbrž pouze aktem deklaratorním, nelze schváliti. Předpisem §u 406 c. ř. s. nebyl ani znovu upraven, ani změněn předpis §u 904 obč. zák. Předpis §u 904 obč. zák. přiděluje soudům nikoliv deklarativní, nýbrž konstitutivní funkci. Pravotvorný rozsudek — tvoře nový stav právní — působí svou konstitutivní mocí jako právní skutečnost také vůči třetím osobám. Od tohoto účinku líšiti jest reflexní účinek rozsudku, projevující se tím, že každý třetí jest povinen uznati pravoplatné rozhodnutí. Pro třetí osoby nevzniká tu právo, nýbrž jen skutková podstata, podmiňující vznik, změnu a zánik právního poměru, na němž třetí je súčastněn jako

podmět oprávněný, nebo zavázaný. Z toho všeho vyplývá, že stěžovatel, tvrdě, že tato žaloba je žalobou o náhradu škody, a že nárok jí uplatněný podléhá tříletému promlčení podle §u 1489 obč. zák., přehlíží úplně konstitutivní funkci rozsudku v původní rozepři, kterou vytvořen byl nový právní stav, nová skutečnost právní, a je-li žalováno na jejím základě, že nejde o náhradu škody, o které bylo rozhodnuto původním rozsudkem, nýbrž jde o nový samostatný nárok, opírající se o právní skutečnost tímto původním rozsudkem vytvořenou a o takovou změnu poměrů, která by po případě opodstatnila obdobné užití zásady (§ 936 obč. zák., § 7 obč. zák.), totiž zásady o tak zvané doložce rebus sic stantibus. Z toho všeho vyplývá dále, že nelze v tomto případě použiti předpisu §u 1489 obč. zák., že tedy odvolací soud nepochybil po stránce právního posouzeni, usoudiv, že žalobou uplatněný nárok není promlčen.

Čís. 5340.

Dopravní řád železniční.

Přijala-li dráha, byť i v souvislosti se železniční přepravou, do svého skladiště na základě schovací smlouvy zboží, neručí za škodu jeho zmrznutím. Za nebezpečí zmrznutí zboží ve skladišti neručí dráha ani podle smlouvy dopravní.

(Rozh. ze dne 6. října 1925, Rv I 889/25.)

Žalobce, tvrdě, že zboží zmrzlo ve skladišti žalované dráhy, kde bylo uloženo za příčinou vyclení, domáhal se na dráze náhrady škody. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolací důvod nesprávného právního posouzení dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. jest proveden částečně proti zákonu, pokud se jím napadá skutkové zjištění odvolacího soudu, že zboží došlo do Prahy již zmrzlé. Zjištění to opírá se o obsáhlý důkaz svědecký a stalo se po zhodnocení všech navzájem si odporujících svědeckých výpovědí. Pokus o jeho zvrácení jest ve své podstatě jenom brojením proti volnému zhodnocení provedených důkazů odvolacím soudem, to však není podle §u 503 c. ř. s., v němž jsou všechny dovolené dovolací důvody vypočítány, vůbec přípustným. Pokud byl dovolací důvod nesprávného právního posouzení proveden podle zákona, jest bezpodstatný. Vychází-li se z nezměnitelného již skutkového zjištění odvolacího soudu, že zboží bylo zmrzlé již před svým uložením do nádražního skladiště, pozbyla žaloba skutkového základu, neboť opírá se o tvrzení, že zboží bylo do uschování odevzdáno zdravé. Než, i kdyby se mělo za to, že zboží za přepravy zmrzlo jen částečně, a škoda byla dokonána teprve jeho nedostatečným ošetřením ve skladišti, není žalobní nárok po právu. Dlužno souhlasiti s dovoláním, že dráha, svolivši, zy žalobkyně uložila zboží až do vyclení v jejím skladišti, neposkytla jenom místo k jeho uložení, nýbrž převzala i povinnost, chrániti je před škodou, na př. krádeží, poškozením, požárem, že tedy převzala je v ochranu, a že došlo mezi stranami ke smlouvě schovací dle §§ 957—969 obč. zák., nelze však přisvědčiti jeho názoru, že ujednání této smlouvy zavazovalo dráhu k takovému opatření zboží, by bylo chráněno také před mrazem. Ustanovení §u 957 obč. zák., že uschovatel jest povinen chrániti věc před škodou, nemá toho významu, že uschovatel jest povinen v každém případě ji chrániti před jakoukoliv škodou, v této příčině rozhoduje ujednání a poctivý výklad vůle stran. Dle čl. 282 obch. zák. a §u 81 odst. (6) a (3) žel. dopr. ř. ručí sice dráha při uskladnění zboží v jejím skladišti za zachování bedlivosti řádného obchodníka, tím určuje se však pouze stupeň povinné bedlivosti, nikoliv také její rozsah. Pro posouzení rozsahu ručení, pokud nebylo o něm nic výslovně smluveno, třeba uvážiti, že nádražní skladiště slouží účelům dopravním. V něm jest uloženo zboží v době od ujednání smlouvy nákladní až do naložení na vůz a od složení s vozu až do vydání adresátovi. Zařízení i provoz skladiště musí býti proto a jsou přizpůsobeny předpisům o smlouvě nákladní a o ručení dráhy z této smlouvy. Ručení dráhy ze smlouvy nákladní jest mnohem přísnějším, než ručení ze smlouvy schovací, jest však přizpůsobeno technickým možnostem železnice. Dráha jest hromadným dopravním ústavem a nemůže věnovati každému jednotlivému zboží takovou péči, jaké by pro svou různou odolnost všem možným nebezpečím potřebovalo. Podle §u 86 (1) čís. 4 žel. dopr. ř. neručí dráha u zboží, které svou zvláštní přirozenou povahou jest vydáno zvláštnímu nebezpečí, že utrpí poškození vnitřní zkázou, za škodu, která vzejde z takového nebezpečí, neručí tedy dráha za škodu vzniklou zmrznutím zboží v době mezi jeho převzetím k dopravě až do jeho vydání adresátovi, a to bez ohledu na to, zda zmrzlo zboží na železničním voze či ve skladišti. Jest ponecháno straně, by své zboží opatřila tu i tam před mrazem sama. Je-li však dráha prosta povinnosti opatřiti před mrazem zboží uložené ve skladišti za účelem splnění smlouvy nákladní, nemůže býti u ní předpokládána vůle, zavázati se k takovému opatření u zboží, jež bylo uloženo v jejím skladišti sice v souvislosti se železniční přepravou, ale jen na základě smlouvy schovací, jak se stalo v tomto případě. Nedostatek takové vůle na straně dráhy byl pro žalující stranu poznatelným nejenom ze známých jí předpisů o ručení dráhy z nákladní smlouvy, nýbrž i ze zařízení skladiště, do něhož sama zboží naložila, a jež nebylo nijak před mrazem chráněno. Žalobkyně byla dokonce varována, by zboží pro nebezpečí zmrznutí nechala na voze, a přiznala mlčky svou vlastní povinnost opatřiti zboží před mrazem, tím, že je sama, arci nedostatečně, obložila slámou a mořskou trávou a přikryla. Nelze proto uznati, že se dráha schovací smlouvou, jež dle vlastního tvrzení žalobkyně byla učiněna jen konkludentními činy, zavázala chrániti zboží před nebezpečím zmrznutí, a nelze ji vůbec, pokud se jinak výslovně nezavázala, uznati za povinnou ručiti u zboží, uloženého do jejího skladiště na základě smlouvy schovací, ale

v souvislosti se železniční přepravou, za nebezpečí, za něž neručí podle železniční smlouvy nákladní.

Čís. 5341.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Měl-li po služební dobu zaměstnancovu pozemkový majetek zprvu ve své režii vlastník a po té pachtýř a domáhal-li se zaměstnanec v době, kdy majetek byl v pachtu, zaopatřovacích požitků na vlastníku, jenž mu je přiznal za dobu u něho (vlastníka) ztrávenou, jest zaměstnanec oprávněn domáhati se na vlastníku zaopatřovacích požitků dle zákona čís. 130/1921 jen vzhledem ke službě, u něho ztrávené a dle postavení, jež u něho zaujímal.

(Rozh. ze dne 6. října 1925, Rv I 913/25.)

Žalobce byl od roku 1883 zaměstnancem na velkém pozemkovém majetku žalovaného, bývalého hraběte. Dvory, na nichž žalobce sloužil, měl zprvu v režii žalovaný, po patnáctileté službě žalobcově dvůr, na němž právě žalobce jako poklasný sloužil, byl nadále propachtován, a žalobce stal se za pachtu šafářem. V roce 1917 domáhal se žalobce na žalovaném zaopatřovacích požitků a bylo mu výnosem ze dne 14. listopadu 1917 poukázáno výslužné »za léta v hraběcí službě ztrávená«. Žalobce setrval i po té ve službě, až byl roku 1924 novým vlastníkem propuštěn. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na žalovaném placení zaopatřovacích požitků dle zák. čís. 130/1921 a to vzhledem k čtyřicetileté době služební a vzhledem ku svému postavení šafáře. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobci služební požitky vzav za základ pouze patnáctiletou služební dobu žalobcovu a postavení jeho poklasného. Odvolací soud k odvolání žalobcovu napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Žalovaný poukázal žalobci na jeho žádost »za léta v hraběcí službě ztrávená« roční pensi 336 Kč k měsíční výplatě po 28 K pozadu, počínaje dnem 1. prosince 1918. Vychází to z výnosu žalovaného ze dne 14. listopadu 1917 a z přípisu ústřední kanceláře žalovaného ze dne 11. listopadu 1918. Správně poukázal prvý soud k tomu, že v prvé listině, která jest adresována pouze na ústřední kancelář, je uvedeno, že si žalovaný pro případ, bude-li žalobce i dále sloužiti, vyhrazuje výměru pense změniti, nebo ji i dočasně zastaviti, že však v druhé listině, která je adresována žalobci, se o výhradě takové nečiní zmínky. Z toho jde, že žalobce nebyl dán žalovaným do pense, nýbrž, že byla mu pense poukázána pouze za léta, ztrávená v hraběcích službách. Žalobce také nepřestoupil dle zjištění prvého soudu do neaktivního poměru, nýbrž zůstal i nadále ve službách ve dvoře Ch. u nájemců tohoto dvora až asi do července 1924, kdy byl propuštěn ze služby V-em, který dvůr ten koupil. Do jaké kategorie podle tabulky k zákonu čís. 130 z roku 1921 má býti žalobce, na něhož vzhledem ke shora uvedenému vztahuje se zákon tento dle ustanovení jeho §u 1 písm. a), zařazen, dlužno posuzovati dle §u 10 téhož zákona podle poslední skutečně vykonané služby. Je správným tvrzení odvolatelovo, že poslední takovou službou rozumí se poslední služba zaměstnancova na velkém pozemkovém majetku. Poslední službou žalobcovou na velkém pozemkovém majetku žalovaného byla však u žalovaného jeho služba jako poklasného. Šafářem nebyl jmenován žalobce dle zjištění prvého soudu žalovaným, nýbrž pachtýřem Š-em, a to v době, když již byl žalobce zaměstnancem tohoto, takže jako zaměstnanec žalovaného žalobce šafářem nikdy nebyl. Soud prvé stolice správně dovodil, že a proč toto jmenování nemůže míti vlivu na poměr žalobcův k žalovanému (jeho právním předchůdcům). Když tedy zjištěna byla poslední služba žalobcova u žalovaného jako poklasného, patří mu požitky jen jako takovému, a ty činí dle druhé skupiny, uvedené v tabulce k tomuto zákonu na základním požitku 1000 Kč, na drahotním přídavku 600 Kč a na vybavovacím příspěvku 400 Kč, celkem 2000 Kč ročně při plné služební době. Ježto však žalobce sloužil u žalovaného (jeho právních předchůdců) jak bylo prvým soudem zjištěno celkem 15 let, a jak správně k tomu poukázal již prvý soud, žalobce ani netvrdí, že by byl nároku na plné zaopatřovací požitky nabyl již po 35leté službě, naopak sám béře výpočtu svých nároků za základ službu 40letou, přísluší mu dle §u 4 zákona čís. 130 z roku 1921 50% požitků, tedy částka 1000 Kč ročně. Okolnost, že žalobce v listinách označen je jako šafář, má procesní soud právem za bezvýznamnou, ježto žalobce v době vydání listin skutečně již šafářem byl, obdržev, jak již shora bylo uvedeno, služební hodnost tuto od pachtýře dvora Š-a. Poněvadž tedy žalobce šafářem žalovaného vůbec nebyl, což správně poznačil prvý soud za rozhodné, stanovena byla soudem procesním doba pro vyměření pense jen 15 lety. Vždyť žalobce, jak bylo prvým soudem zjištěno, nastoupil službu na panství M. na jaře roku 1883 jako kočí ve dvoře M., sloužil nepřetržitě celkem po dobu 10 roků, napřed jako kočí, potom jako hajný, byl pak po této době jmenován poklasným pro dvůr Ch., který do podzimu roku 1914 patřil k panství M. a zůstal v této službě po dobu asi 5 roků, takže, ježto dle zjištění měl oba dvory M. i Ch. po celou tu dobu, co žalobce na dvorech těchto sloužil, ve vlastní režii majitel, a teprve po této době byl dvůr Ch. propachtován nejdříve Š-ovi, potom P-ovi a R-ovi, ztrávil žalobce ve službách žalovaného jen oněch 15 let. Soud odvolací sdílí názor prvého soudu, že k tomu, by se žalobci započetla doba služební, již později ztrávil ve službách pachtýřů, kteří ho převzali, není zákonného důvodu, poněvadž žalovaný nebyl již jeho zaměstnavatelem. Žalovaný není také, jak uvedl již prvý soud, právním nástupcem těchto pachtéřů ve smyslu §u 12 zákona čís. 130 z roku 1921 ve znění zákona ze dne 13. července 1922, čís. 215 sb. z. a n. Bylo by nespravedlivo, ukládati žalovanému povinnost, by platil pensi celou jen proto, že ji žalobce na něm jediném požaduje, když nepožaduje zaopatřovací požitky od posledního zaměstnavatele, jemuž žalovaný byl by po případě povinen přispívati poměrnými částkami, až se zjistí povinnost platební posledního zaměstnavatele (pachtýře). Povinnost žalovaného dříve nenastává a nelze ji samovolně rozšiřovati. Že žalobce, když byl po propachtování dvora Ch. ve službách pachtéře zůstal, nebyl již ve službách žalovaného, tomu nasvědčuje již ta okolnost, že, jak bylo prvým soudem na základě jeho (žalobcova) vlastního seznání, jako strana k důkazu slyšeného, rovněž zjištěno, při propachtování některého dvora žalovaného byl dle pachtovní smlouvy pachtéř povinen všechny zaměstnance převzíti do služby a že pachtéř

také plat převzatým zaměstnancům vyplácel sám a sám stanovil jejich služební hodnost a jejich služební poměr.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dle předpisu §u 11 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. ve znění novely ze dne 13. července 1922, čís. 215 sb. z. a n. jest povinen plniti požitky v tomto zákonu uvedené zaměstnavatel, u něhož počala, nebo v případě §u 1 písm. b) zákona má počíti výplata zaopatřovacích požitků. Dle zjištění nižších soudů nebyl zaměstnavatelem žalobcovým v roce 1917, kdy se žalobce ucházel u žalovaného o pensionování, žalovaný, nýbrž pachtýř dvora Ch. Tvrzení dovolatele, že žalobce přes to, že byl zaměstnán u pachtýře dvora Ch., byl a zůstal zaměstnancem žalovaného jako tehdejšího vlastníka dvora Ch., není správné, neboť § 11 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. mluví o zaměstnavateli a nikoli o vlastníku, u něhož počala, nebo v případě §u 1 písm. b) má počíti výplata zaopatřovacích požitků, a proto jest ohledně osoby k placení zaopatřovacích požitků povinné nerozhodno, zda jest vlastníkem velkého majetku pozemkového, či pouze pachtýřem, neboť rozhodno jest jedině, kdo v této době byl zaměstnavatelem. Nižší soudy správně vyvodily, že tímto zaměstnavatelem nebyl žalovaný. Na závadu není, že zákon chtěl osud zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém, jak v rozhodnutí čís. 3482 sb. n. s. jest vysloveno, spojiti věcně s velkým majetkem pozemkovým, na němž byli zaměstnáni, neboť pro věcný nárok jest vždy rozhodno jen to, že služby byly konány na velkém majetku pozemkovém a že jest jej platiti z tohoto velkého majetku pozemkového. Jakým podílem bývalí zaměstnavatelé k tomuto placení zaopatřovacích požitků budou přispívati, jest pro zaměstnance nerozhodno, a proto stanovil zákon v uvedeném §u 11, že požitky zaopatřovací plniti má zaměstnavatel, u něhož počala nebo v případě §u 1 písm. b) má počíti výplata zaopatřovacích požitků a tak zjednal jasno i ohledně osoby k placení zaopatřovacích požitků povinné. Když žalobce svůj nárok na zaopatřovací požitky z důvodu svého trvalého zaměstnání na velkém majetku pozemkovém neuplatnil v roce 1917, kdy ještě jeho služební doba nečinila 40 let proti svému tehdejšímu zaměstnavateli, nýbrž proti vlastníku velkého majetku pozemkového, u něhož dle zjištění nižších soudů 15 let, a to naposledy jako poklasný byl zaměstnán, a od tohoto mu dle dotyčného dekretu »za leta v hraběcí službě ztrávená« přiznána byla pense, byl žalobce sice v době účinnosti zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. bývalým zaměstnancem na velkém majetku pozemkovém, který požíval zaopatřovacích požitků z důvodu trvalého služebního poměru na velkém majetku pozemkovém ve smyslu §u 1 písm. a) tohoto zákona, ale jen ohledně doby, po kterou u žalovaného jako bývalého majitele velkostatku byl zaměstnán a ohledně které mu žalovaným byl přiznán dar z milosti, t. j. ohledně doby 15 let. Ohledně ostatní doby u pachtýřů dvora Ch. jako zaměstnavatelů žalobcových na velkém majetku pozemkovém ztrávené takovým zaměstnancem žalovaného nebyl, neboť neměl ještě 40letou dobu služební na velkém majetku pozemkovém, tedy nenabyl nároku na vyplácení pense nebo provise dříve, nežli zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. počal působiti (§ 1 písm. b) tohoto zákona). Jest proto správným názor soudu odvolacího, že žalobcovi jen jako bývalému zaměstnanci na velkém majetku pozemkovém ve smyslu §u 1 písm. a) zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. proti žalovanému patří zaopatřovací požitky ovšem jen za tu dobu, po kterou byl u žalovaného jako vlastníka dvora M. skutečně zaměstnán a za kterou mu také dle dotyčného dekretu zaopatřovací požitky byly přiznány; za dobu pozdější tyto zaopatřovací požitky žalobce od žalovaného požadovati nemůže, poněvadž ve smyslu §u 1 písm. b) svrchu uvedeného zákona za tuto dobu nároku na pensi nenabyl. Jest proto právní posouzení věci soudu odvolacího ohledně doby pro stanovení výše zaopatřovacích požitků žalovaného rozhodné bezvadným a dovolání žalovaného v tomto směru neodůvodněným. Pokud jde o výši zaopatřovacích požitků, jest pro ni rozhodnou poslední služba žalobcova na velkém majetku pozemkovém, v době, za kterou mu zaopatřovací požitky byly žalovaným přiznány. Touto službou jest ona služba, kterou žalobce konal u žalovaného jako svého zaměstnavatele na velkém majetku pozemkovém. Služba tato byla dle zjištění nižších soudů službou poklasného a nikoliv službou šafáře, kterým žalobce později u pachtýřů dvora Ch. se stal, a proto nepochybil soud odvolací, když v souhlase se soudem prvé stolice vyměřil zaopatřovací požitky žalobcovy proti žalovanému dle poslední služby žalobcovy u žalovaného.

Čís. 5342.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n.).

Dědic (representant pozůstalosti) může žádati za odklad exekuce vyklizením obchodních místností, najatých zůstavitelem.

(Rozh. ze dne 6. října 1925, R II 295/25.)

Návrh dědice Josefa L-a, by povolen byl odklad exekuce vyklizením obchodních místností, z nichž byl vypověděn zůstavitel, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud odklad povolil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelka sama uznává správným názor soudu rekursního, že Jakub L. jest representantem pozůstalosti po Janu Ondřeji L-ovi. Jako representant této pozůstalosti jest zajisté osobou, která ve smyslu §u 1 zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. může učiniti návrh na odklad exekuce vyklizením obchodních místností, najatých zůstavitelem v domě vymáhající věřitelky, neboť exekuční vyklizení najatých místností nutně předpokládá, že mezi vymáhajícím věřitelem a povinným není nájemního poměru. Není proto srozumitelna výtka, že předpisu §u 1 zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. na Jakuba L-a nelze

použiti, protože mezi ním a vymáhající věřitelkou není nájemního poměru, když jedině Jakub L. jako representant a universální dědic zemřelého nájemníka Jana Ondřeje L-a může vykliditi najaté obchodní místnosti a odklad vyklizení proti němu jako representantu bývalého nájemníka povolen byl jen proto, poněvadž nemá náhradních místností. Na povinného jako universálního dědice přešla všecka práva a všecky závazky zemřelého nájemníka a tudíž i právo, učiniti za povinnou pozůstalost návrh ve smyslu §u 1 zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n.

Čís. 5343.

Nekoná-li se pozůstalostní řízení proto, že darováním za živa zůstavitele bylo celé jeho jmění vyčerpáno, nelze v nesporném řízení jednati o vypočtení povinného dílu. Nárok na vydání darování dle §u 951 obč. zák. i s otázkami s ním souvisejícími přísluší v každém případě na pořad práva.

(Rozh. ze dne 6. října 1925, R II 297/25.)

Žádost syna, by byla projednána pozůstalost po zemřelém jeho otci a byl vypočten povinný díl navrhovatelův, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Návrh zněl v ten smysl, by pozůstalost po zemřelém otci navrhovatelově byla projednána a povinný díl s ohledem na darování dle odstupní smlouvy ze dne 19. června 1917 byl mu vypočten, s odůvodněním, že pozůstalost pro nedostatek jmění nebyla projednána, že však zůstavitel odstoupil svůj majetek druhému synovi Janu a jeho manželce, totiž domek s pozemky a movitý majetek ve značné ceně, že smlouvu odstupní jest pokládati za darování a že navrhovatel jako nepominutelný dědic jest výplatou pouhého podílu 200 Kč zkrácen, takže má právo, by cena darování byla vpočtena do pozůstalosti a by obdarovaní přispěli tím, čeho se na povinný díl nedostává. Než navrhovatel sám neuvádí, že po zůstavitelovi zbylo jmění, o němž by bylo zavésti řízení pozůstalostní a není proto odůvodněn jeho návrh, by pozůstalost po Janu N-ovi st. byla projednávána. Ale ani jinak nemůže mimořádný dovolací rekurs prokázati zřejmou nezákonnost napadeného usnesení. Jako nárok na výplatu povinného podílu již vyměřeného může proti těm, kdož k jeho úplnému zapravení jsou povinni (§ 764 a 783 obč. zák.) jen žalobou býti uplatněn, tak i v tom případě, že následkem darování za živa zůstavitele nestačí pozůstalé jmění na povinný díl, může zkrácený nepominutelný dědic jen pořadem práva domáhati se vydání daru na obdarovaném (§ 951 obč. zák.). Jen tehdy, provádí-li se pozůstalostní řízení, jest možno a nutno za tohoto řízení způsobem §u 784 obč. zák. vypočísti z pozůstalosti povinný díl nepominutelného dědice, a lze k žádosti nepominutelného dědice k vypočtenému jmění pozůstalostnímu připočísti dle §u 785 obč. zák. darování dle jeho hodnoty ve smyslu §u 794 obč. zák., pokud ovšem se při tom nevyskytly sporné otázky, jež nelze řešiti prostředky nesporného řízení (§ 2 čís. 7 nesp. říz.). Nekoná-li se však pozůstalostní řízení, protože darováním za živa zůstavitele bylo, jak tvrdí navrhovatel, celé jeho jmění vyčerpáno, není ani možno, by bylo v nesporném řízení o tom jednáno. Na pořad práva přísluší v každém případě nárok na vydání darování dle §u 951 obč. zák. a v jeho průběhu řešiti jest veškeré otázky sem spadající, totiž zda navrhovatel jest nepominutelným dědicem a zda postupem jmění za živa zůstavitele nastalo darování, k němuž možno při výpočtu povinného dílu dle žádosti přihlížeti, zda tímto darováním byl povinný podíl vůbec neb do jaké části zkrácen a zda proto zkrácený nepominutelný dědic se může domáhati vydání darování za účelem uspokojení vypočteného povinného dílu.

Čís. 5344.

Nesplniv včas a plně potvrzeného vyrovnání, ztrácí dlužník výhody z vyrovnání (§ 57 vyr. řádu) bez ohledu na to, jak velký jest rozdíl v čase neb obnose a z jakého důvodu vyrovnání včas a plně nedodrženo. Lhostejno, že to dlužník nezavinil.

(Rozh. ze dne 6. října 1925, Rv II 407/25.)

Žalobce domáhal se na žalovaném zaplacení celé pohledávky, jež byla účastna vyrovnacího řízení o jmění žalovaného, tvrdě, že žalovaný zaplatil na vyrovnací splátku 246 Kč 08 h, splatnou dne 2. března 1925, teprve dne 13. března 1925 jen 243 Kč 50 h. Oba nižší soudy žalobu zamítly, Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

Dovolání, opřené o důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., jest opodstatněno. V napadeném rozsudku bylo zjištěno, že manželka žalovaného, která mu vede, poněvadž se o to nemůže starati, korespondenci a knihy, zavinila, že žalobce neobdržel první splátky z uzavřeného a potvrzeného vyrovnání plně, poněvadž ji vypočítala pouze dle jistiny a nikoliv dle vyššího peníze, v němž jest zahrnuto i příslušenství. Právem dlužno zdůrazniti, že se tak stalo ze zavinění, neboť žalovaný při vyrovnacím řízení uznal tuto úhrnnou pohledávku 2.460 Kč 36 h a sám přiznává, že vyrovnací správce ho hned po vyrovnání upozornil, že 10% kvoty má vypočítávati podle tohoto peníze, jak jest ve sloupci 9 tabely tužkou uveden. Sám nyní dále přiznává, že ve smyslu §u 1313 a) obč. zák. byl by zodpovědným za provinění osoby, jejíž služeb použil. Poukaz na §§ 872 a 876 obč. zák., že se tu jedná o nepatrný a nezaviněný omyl, není případný a je též bez významu, že nedoplatek první splátky byl zapraven ihned, jakmile žalovaný na to byl obnovením žaloby, doručené 10. března 1925, upozorněn. Směrodatným jest ustanovení §u 57 vyr. ř. ve znění čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., jenž praví, že dlužník, nesplní-li včas a plně potvrzené vyrovnání, ztrácí výhody z vyrovnání.

Nečiní rozdílu, jak velký jest rozdíl v čase neb penízi a z jakého důvodu se nedodržení stalo. Ani příčina nezaviněná nemůže míti významu. V tomto případě však včasné a plné dodržení vyrovnání bylo opomenuto dokonce zaviněním na straně žalovaného. Vyrovnáním se poskytují dlužníku zvláštní výhody na základě kompromisu mezi zájmy věřitelů a zájmy dlužníkovými, ale jen za předpokladu, že dlužník aspoň povinnostem z vyrovnání dostojí přesně. Je-li tedy podle §u 53 vyr. ř. dlužník zbaven vyrovnáním povinnosti nahraditi věřitelům újmy, jež trpí, jest záhodno, a spravedlivo v zájmu věřitelů, by takových výhod byl účasten jen dlužník, jenž převzaté závazky z vyrovnání splní (viz motivy důvodové zprávy čís. 3972 ke vládnímu návrhu zákona čís. 99/23). Neučiní-li tak dlužník, musí nésti přísné následky zákona, poněvadž nelze od věřitelů požadovati ještě další shovívavost neb újmu. Jako nikdo by nemohl pokládati za neodůvodněnou žalobu neb exekuční žádost, kdyby dlužník nedopatřením nevyhověl přesně a úplně své povinnosti v den splatnosti, tak stejně není neodůvodněný ani nárok vyrovnacího věřitele, nesplnil-li dlužník převzaté vyrovnání včas a úplně.

Čís. 5345.

Okolnost, že byla povolena exekuce na nezabavitelnou mzdu, nelze uplatňovati rekursem, nýbrž návrhem dle §u 39 čís. 2 ex. ř., leč že by předpoklady nezabavitelnosti byly zřejmy již z exekučního návrhu.

(Rozh. ze dne 7. října 1925, R I 648/25.)

Soud prvé stolice povolil exekuci zabavením důchodů dlužníka, jež mu příslušejí jako zaměstnanci ve výši plus 50 Kč týdně ze mzdy a přikázáním polovice důchodů těchto k vybrání až do výše vykonatelné pohledávky. Rekursní soud exekuční návrh zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud uvádí v rozporu se spisy, že podle obsahu samotného návrhu exekučního činí služební příjem dlužníkův jenom 50 Kč týdně, a z toho odvozuje, že dlužník vzhledem na zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. a v tomto zákonu stanovené existenční minimum 6000 Kč ročně nemá vůbec příjmu, exekuci podléhajícího, že proto není zákonitých podmínek pro zabavení dlužníkovy mzdy. Rekursní soud přehlédl, že vymáhající strana netvrdila ve svém návrhu, že dlužník má mzdy pouze 50 Kč týdně, nýbrž že tvrdila, že dlužník má mzdy 4 Kč 80 h za hodinu, a že navrhovala, aby dlužníku z této mzdy zabaveno bylo pouze 50 Kč týdně. Podle tohoto tvrzení činila by dlužníkova mzda při úplné době pracovní 216 Kč týdně, nebo-li 864 Kč měsíčně, jak bylo navrhováno a také povoleno prvým soudem, zbývala by dlužníku měsíční volná mzda 664 Kč, tedy o 164 Kč více, než činí měsíční nezabavitelné minimum. Z toho vyplývá, že navrhovaná exekuce povolena byla soudem prvé stolice zcela správně. Jiná otázka je, zda může okolnost, že povolena byla exekuce na nezabavitelnou mzdu, když tato nezabavitelnost není zřejma z exekučního návrhu a když podle obsahu exekučního návrhu jde o zabavitelnou mzdu, uplatňována býti rekursem. Otázku tuto učiněnou povinnou stranou v jejím rekursu do usnesení prvého soudu dlužno zodpověděti záporně. Otázka, zda dlužník skutečně požívá mzdy v té výši, jak bylo tvrzeno, je skutkovou otázkou, která v rekursním řízení, pro které platí zákaz novot, nemůže býti řešena. Mimo to je okolnost, že povolena byla exekuce na nezabavitelnou mzdu, zákonitým důvodem pro zrušení exekuce podle §u 39 čís. 2 ex. řádu, o jehož důvodnosti může podle §§ 39 a 62 ex. ř. rozhodnuto býti jedině usnesením exekučního soudu. Pro toto řízení je soud dostatečně vyzbrojen předpisy §§ 45, třetí odstavec a 55 druhý odstavec ex. řádu, a co nejhlavnějšího zákon sám tím, že § 39 ex. ř. nařizuje kategoricky zrušení exekuce na návrh, nebo z úřední povinnosti, jsou-li prokázány pod čísly 1 až 8 uvedené předpoklady, vylučuje možnost jiného uplatňování řečené okolnosti, nežli způsobem v §§ 39 a 62 ex. řádu uvedeným, pakli předpoklady ty nebyly již z exekučního návrhu zřejmy.

Čís. 5346.

Nezaplacené premie za pensijní pojištění zaměstnanců mají dle §u 38 cís. nař. ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. za předpokladů a za omezení §u 76 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. přednostní právo ve smyslu §u 216 čís. 2 ex. ř. Jde-li však o exekuci na předměty horního vlastnictví ve smyslu §§ 240 a násl. ex. ř., mají býti pohledávky bratrských pokladen a příspěvky k pensijnímu fondu všeobecného pensijního ústavu zaplaceny z nejvyššího podání až za pohledávkami, uvedenými pod čís. 1—3 §u 216 ex. ř. (tudíž až za daněmi).

(Rozh. ze dne 7. října 1925, R I 730/25.)

V exekuční dražbě bylo horní těleso vydraženo za 5.500 Kč. K rozvrhu nejvyššího podání přihlásil pohledávky jednak erár na dani výdělkové, na poplatku z převodu, na dani uhelné, dále revírní bratrská pokladna (vymáhající věřitelka), okresní nemocenská pokladna, ústřední zaopatřovací fond bratrských pokladen, úrazová pojišťovna dělnická a zemská úřadovna II. všeobecného pensijního ústavu. Ježto přihlášené pohledávky daleko převyšovaly rozdělovanou podstatu, přikázal je soud prvé stolice poměrně (§ 218 ex. ř.). Rekursní soud k rekursu finanční prokuratury přikázal rozvrhovou podstatu pouze erára na poměrnou úhradu daně výdělkové, poplatku z převodu a daně uhelné. Důvody: Dle všeobecných rozdělovacích zásad §u 216 ex. ř. jest při rozvrhu nejvyššího podání pečlivě přihlížeti také k pořadí, v kterém v úvahu přicházející nároky z nejvyššího podání mají býti uspokojeny a budou tudíž, nestačí-li nejvyšší podání k ukojení všech nároků, předem uspokojeny nároky, které v pořadí §u 216 a 217 ex. ř. jsou zařazeny a teprve po jich ukojení nároky patřící do následujícího pořadí. Při nedostatečnosti ukojení všech nároků téhož pořadí buďtež tyto zapraveny jak dle přednosti za sebou jdou a teprve při stejné před-

nosti podle poměru výše jistiny s přísl. Dle §u 216 ex. ř. mají po krytí výdajů za správu dlužné daně s přirážkami a jiné veřejné dávky i s úroky z prodlení a soudně určenými útratami býti zapraveny z rozdělové podstaty, když se na prodanou nemovitost vztahují, zákonného zástavního nebo přednostního práva požívají a nejsou déle zadržélé, než tři leta přede dnem příklepu. Dle stálé judikatury požívají tohoto přednostního práva také daň výdělková a dávka uhelná, kdežto pohledávky bratrských pokladen, nemocenských a pensijních pokladen jen potud mají přednostní postavení, že podle §u 246 ex. ř. mají býti z podstaty zaplaceny před pohledávkami uvedenými v §u 216 čís. 4. Podle toho jest oproti náhledu prvého soudu, poněvadž veškeré pohledávky, ku kterým týž kvotou přihlížel, stejného pořadí nepožívají, se zřetelem na zákonem stanovené pořadí z docíleného nejvyššího podání, přiřknouti eráru poměrnou část daně výdělkové, poplatku z převodu a daně uhelné, čímž jest nejvyšší podání úplně vyčerpáno.

Nejvyšší soud nevyhověl odvolacímu rekursu vymáhající věřitelky (bratrské pokladny) a zemské úřadovny II. všeobecného pensijního ústavu.

Důvody:

Dovolací rekursy nejsou opodstatněny. Zemská úřadovna II. všeobecného pensijního ústavu v Praze vytýká rekursnímu soudu, že prý neměl zřetele k tomu, že nezaplacené premie za pensijní pojištění zaměstnanců mají dle §u 38 cís. nař. ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. za předpokladu a za omezení §u 76 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák., týkajícího se výdělkové daně, v exekučním řízení přednostní právo jako nedoplatky daní ve smyslu čís. 2 §u 216 ex. ř. Stěžovatelka poukazuje v tomto směru na rozhodnutí bývalého vídeňského Nejvyššího soudu ze dne 14. března 1916, č. j. R II 67/16, repertoř nálezů čís. 258 a na výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 14. března 1924, čís. 7403, Věstník 1924, čís. 13 str. 56, jímž soudům bylo nařízeno, by ve smyslu §u 172 čís. 1 ex. ř. doručením dražební vyhlášky vyrozumívaly všeobecný pensijní ústav v Praze. Dále dovolává se stěžovatelka ustanovení §u 246 čís. 3 ex. ř., které má na mysli pouze pohledávky bratrských pokladen a nevztahuje se prý proto na nezaplacené premie za pensijní pojištění zaměstnanců. Stěžovatelka má pravdu v tom, že tyto premie za oněch předpokladů a omezení mají při rozvrhu nejvyššího podání přednostní právo, než přehlíží, že v tomto případě jde o exekuci na předměty horního vlastnictví ve smyslu §§ 240 a násl. ex. ř. a že proto dlužno dbáti předpisu §u 246 čís. 3 ex. ř., že pohledávky bratrských pokladen mají býti zaplaceny z nejvyššího podání před pohledávkami uvedenými v čís. 4 §u 216 ex. ř., tedy za pohledávkami uvedenými pod čísly 1, 2 a 3 tohoto §u, tudíž za daněmi. Jak zřejmo z motivů k exekučnímu řádu, chtěl zákonodárce pořadí těchto pohledávek upraviti tak, jak obsaženo bylo v §u 41 konkursního řádu ze dne 25. prosince 1868, čís. 1 ř. zák. z roku 1869, kde pohledávky bratrských pokladen jsou také uvedeny teprve na třetím místě a výslovně za pohledávkami eráru. Střetnou-li se tedy při rozvrhu výtěžku docíleného dražbou dolu pohledávky bratrských pokladen s jinými pohledávkami, jimž přísluší přednostní právo, rozhoduje o pořadí těchto nároků ustanovení §u 246 ex. ř. Že tento § v čísle 3 mluví jen o bratrských pokladnách, nevadí, neboť pořadí těchto pohledávek platí patrně také pro příspěvky k pensijnímu fondu, které pro provozování dolů mají asi stejný hospodářský a sociálně politický význam, jak příspěvky k bratrským pokladnám. Právem proto rekursní soud při rozvrhu nejvyššího podání k pohledávce úřadovny II. všeobecného pensijního ústavu v Praze nehleděl. Pokud druhá stěžovatelka, bratrská pokladna, dovolává se k odůvodnění svého rekursu přednostního práva, které přísluší pohledávkám bratrských pokladen ve smyslu §u 216 čís. 2 ex. ř., stačí ji poukázati na hořejší vývody.

Čís. 5347.

Žalobu ve smyslu §u 37 ex. ř. lze podati pouze před provedením exekuce.

(Rozh. ze dne 7. října 1925, Rv I 847/25.)

Žaloba Bohumíra K-a, by byla zrušena exekuce vyklizením, povolená žalovaným proti Bohuslavu M-ovi, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Zjištěním nižších soudů jest mezi stranami nesporno, že usnesením ze dne 7. listopadu 1923 byla straně žalované proti Bohuslavu M-ovi povolena exekuce vyklizením a odevzdáním krámu a že na základě tohoto povolení bylo vyklizení předsevzato, všechny věci byly vyklizeny a uloženy u špeditéra a Bohuslav M. byl o tom zpraven vyrozuměním soudu ze 16. prosince 1923. Žaloba na zrušení exekuce byla podána dle podacího razítka dne 26. dubna 1924. Žalobu takovou však, jak patrno z jejího účelu, možno podati jedině před provedením exekuce, neboť dle §u 37 odstavec prvý ex. ř. čelí proti provedení exekuce a odstavec třetí téhož §u předpokládá výslovně, že se podává buď před početím, nebo po početí výkonu exekuce; po provedení exekuce nemá žaloba již účelu, jak vyplývá z toho, že učiněno opatření, by exekuce byla na žalobu odložena (§ 42 čís. 5, §§ 43—45), a z poslední věty §u 37 ex. ř., že po pravoplatném vyhovění žalobě jest exekuci zrušiti, což však není více možno, byla-li exekuce již provedena. Žalobu ve smyslu §u 37 ex. ř. lze tudíž podati pouze před provedením exekuce, by se neminula účelem, k němuž směřuje, a jeví se proto žaloba taková v tomto období exekučního řízení bezpředmětnou a byla následkem toho právem zamítnuta.

Čís. 5348.

Bylo-li ve věci, nepřevyšující 2.000 Kč, prvým soudem žalobě vyhověno, odvolacím soudem pak žaloba (k odvolání žalovaného) pro tentokráte zamítnuta, jest dovolání žalovaného nepřípustno (§ 502, odstavec třetí, c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 7. října 1925, Rv I 1107/25.)

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalované.

Důvody:

Žalobkyně navrhla odsouzení žalované k zaplacení 2.440 Kč. První soud odsoudil žalovanou k zaplacení 1907 Kč s přísl. a zamítl žalobu se zbytkem 533 Kč. Tato zamítací část vešla v moc práva. Druhý soud vyhověl odvolání žalované potud, že zamítl žalobu také ještě s další částkou 400 Kč, ale jen pro tentokráte, potvrdil však rozsudek soudu prvé stolice co do částky 1507 Kč s přísl. Z toho jde, že ohledně částky 1507 Kč jsou tu souhlasné odsuzující rozsudky obou nižších soudů a že dovolání v této příčině jest podle §u 502 odstavec třetí c. ř. s. ve znění cís. nař. ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. a čl. IV. zák. ze dne 8. června 1923, čís 123 sb. z. a n. a podle zák. ze dne 19. prosince 1924, čís. 292 sb. z. a n. nepřípustné, protože již odvolací soud rozhodoval o věci, jejíž hodnota nepřevyšovala 2.000 Kč a protože nelze požadovati rozhodnutí nejvyšší stolice ve sporu v nižších stolicích souhlasně rozsouzeném a hodnotu 2.000 Kč nepřevyšujícím. Nejinak jest tomu i pokud jde o částku 400 Kč, kterou žádala žalobkyně za látku, zaslanou žalované a která jest rovněž obsažena v oněch 1907 Kč, o nichž odvolací soud rozhodoval. Tu však nutno co do přípustnosti dovolání rozeznávati mezi postavením žalobkyně a žalované. První soud odsoudil žalovanou též k zaplacení 400 Kč, druhý soud žalobu v tomto bodě pro tentokrát zamítl. Rozsudek procesního soudu byl tedy v té příčině změněn, ale jen ve prospěch žalované a v neprospěch žalobkyně; leda tato byla by oprávněna, dovolávati se rozhodnutí třetí stolice, ježto nejde o věc nepatrnou (§ 502 odstavec třetí c. ř. s.), ani nikoliv ona. To jde na jevo z této úvahy: Žalovaná navrhla v prvé i v druhé stolici úplné zamítnutí žaloby. Tomuto návrhu — pokud jde o oněch 400 Kč — nevyhověl ani prvý ani druhý soud; v té příčině jest tu souhlas obou rozhodnutí; oba soudy jsou toho názoru, že nárok žalobní i ohledně látky jest odůvodněn; rozdíl jest jen v tom, že odvolací soud nepokládá nárok na zaplacení 400 Kč toho času ještě za zralý, kdežto prvý soud ano; dovolání s hlediska žalované jest i tu podle §u 502 odstavec třetí c. ř. s. nepřípustno. Opačný názor vedl by k neudržitelnému důsledku: kdyby byl odvolací soud odvolání žalované ani částečně nevyhověl, musila by se tato s tím spokojiti; když však jí částečně vyhověl, mohla by se dovolati třetí stolice?

Čís. 5349.

Pokud úmluva o odměně za sprostředkování sňatku nespadá pod předpis §u 879, odstavec druhý čís. 1 obč. zák.

(Rozh. ze dne 7. října 1925, Rv I 1129/25.)

Žalobkyni byl vydán Pražským magistrátem živnostenský list, jímž bylo vzato na vědomí, že žalobkyně bude v Praze provozovati živnost sdělování adres ve všech záležitostech s vyloučením veškerého dalšího sprostředkování. Seznámivši žalovaného s pí. Zdenkou K-ovou, s níž žalovaný napotom uzavřel sňatek, domáhala se žalobkyně na něm zaplacení odměny. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Odvolání jest oprávněno již z toho důvodu, že prvý soud posoudil věc nesprávně po stránce právní, což platí jmenovitě o výkladu §u 879 druhý odstavec čís. 1 obč. zák. Ani skutkové údaje strany žalující, ani skutečnosti ve sporu zjištěné, nezůstavují pochybnosti o tom, že žalobkyně domáhá se na žalovaném smluvené odměny za sprostředkovatelskou činnost, směřující k tomu, by mezi žalovaným a paní Zdenkou K-ovou došlo ke sňatku manželskému. Činnost tato spadá pod pojem vyjednání smlouvy manželské ve smyslu citovaného předpisu zákonného a je tedy žalobkyní tvrzená úmluva o 2% odměně nicotna a nikoli jen neplatna. Ve sporu nejde o pouhé sdělení adresy Zdenky K-ové za účelem seznámení se žalovaného s ní, nýbrž také o další činnost sprostředkovatelskou prvým soudem na základě svědectví Louisy R-ové a žalobkyně jako strany k důkazu slyšené zjištěnou, která měla vésti k tomu, aby žalovaný se Zdenkou K-ovou uzavřel sňatek manželský. Takové sprostředkovatelské činnosti zákon nepřeje, vycházeje ze stanoviska, že uzavírání sňatků má se díti svobodným rozhodnutím vůle obou stran na základě vzájemné náklonnosti, a proto snaží se předpisem §u 879 odstavec druhý čís. 1 obč. zák. zabrániti každému nedovolenému působení na toto volné rozhodnutí, jmenovitě se strany osob, které následkem slíbené odměny za sprostředkování manželství mají na uzavření sňatku vlastní hmotný zájem. Poukazuje-li prvý soud na to, že sdělování adres jest živností úřady povolovanou, není to případné, poněvadž žalobkyně nežádá zažalovanou odměnu za pouhé sdělení adresy Zdenky K-ové, nýbrž za námahu a výlohy spojené se seznámením žalovaného s nynější jeho manželkou. Mimo to nevěnoval prvý soud náležité pozornosti tomu, že podle živnostenského listu vydaného magistrátem hlavního města P. byla vzata na vědomí opověď žalobkyně ze dne 27. dubna 1922, že bude provozovati živnost sdělování adres ve všech záležitostech s vyloučením veškerého dalšího sprostředkování. Vyvíjela-li tedy žalobkyně mimo pouhé sdělení adresy Zdenky K-ové další činnost sprostředkovatelskou, prvým soudem zjištěnou, vybočila tím z mezí živnostenské opovědi magistrátem na vědomí vzaté a nelze tuto její sprostředkovatelskou činnost považovati za činnost příslušným úřadem povolenou. Ježto základem nároku žalobního je smlouva nicotná, tedy smlouva, jejíž právní jsoucnosti zákon neuznává a která tudíž nemůže býti zdrojem nároků, jež žalobkyně z ní vyvozuje, je žalobní prosba bezdůvodna.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolání z důvodů §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s. nebylo lze upříti oprávněnosti. Činí napadenému rozsudku právem výtku, že spočívá na předpokladu, jenž jest v rozporu se spisy a se zjištěními prvého soudu, že totiž se jednalo o smluvenou odměnu za sprostředkování sňatku, ná-

sledkem čehož jest pak i právní názor na tom založený nesprávný. V žalobě bylo uvedeno, že žalovaný požádal žalobkyni o udání adresy dámy s milionovým věnem, při čemž se zavázal, že jí dá odměnu za její námahu a výlohy spojené se seznámením jeho s onou dámou, dojde-li k sňatku s některou jemu udanou dámou. Odměna se měla vypočísti dle věna budoucí manželky i dle jeho vlastního jmění. Žalovaný sám tvrdil, že k jeho seznámení s paní K-ovou došlo přičiněním paní R-ové, kteráž byla již od několika let známou jeho nynější manželky, že žalobkyně nikterak nepůsobila k tomuto seznámení, naopak se ještě snažila jeho snoubenku od sňatku zrazovati. V rozsudku prvého soudu bylo pouze zjištěno, že žalovaný požádal žalobkyni v její kanceláři, by mu sdělila adresu nějaké nevěsty, a že tato, byvši upozorněna svojí známou R-ovou na Zdenku K-ovou, zavedla žalovaného do bytu R-ové, kdež se dozvěděl osobní a majetkové poměry paní K-ové, a že již při první návštěvě bylo ujednáno, že žalovaný zaplatí za udání adresy odměnu. Soud prvé stolice tedy dobře rozlišuje udání pouhé adresy, jež vedlo k seznámení, od další sprostředkovatelské činnosti, jež záleží v účinném působení na uzavření sňatku. Z toho zjištění plyne dále, že také individualita ženy, se kterouž seznámení žalovaného a jeho případný pozdější sňatek měl nastati, byla žalobkyni úplně lhostejna. Zákon prohlašuje za nicotné úmluvy o odměně za sprostředkování sňatku s určitou osobou z toho důvodu, by sprostředkovatelem nebylo působeno na svobodnou vůli snoubenců, »poněvadž sprostředkovatel obyčejně používá klamných, lstivých údajů, čímž oba snoubenci neb aspoň jeden z nich svedeni bývají k manželství, jehož později trpce litují, což pro rodinu bývá velmi škodlivé« (Zeiler komentář sv. 3). Od toho však musí býti rozlišován případ, kde se požaduje smluvená odměna toliko za sjednání bližší známosti a výhody s tím spojené (Zeiler na témže místě, Stubenrauch 8. vyd. sv. 2. str. 37), aniž třetí osoba další obsáhlou činností, přemlouváním, vychvalováním, odstraňováním protiv a překážek pokoušela se sňatek uskutečniti. Též v rozhodnutích dřívějšího Nejvyššího soudu ze dne 9. března 1881, sb. 8319 a ze dne 19. března 1902 sb. 1822 se takto rozlišuje a klade při prohlášení nicotnosti úmluvy váha na prokázanou sprostředkovatelskou činnost (ohlašování sprostředkování sňatků ve veřejných listech, převzetí a provádění příkazu vyhledati vhodnou nevěstu, anebo vhodného ženicha, sprostředkování vzájemných dotazů a nabídek mezi dotyčnými osobami, po případě dovedením a vzájemným představením a setrvání v úloze důvěrníka obou stran i po jejich seznámení, takže se sprostředkovatel nijak neobmezil na pouhé vyhledávání snoubenců). Praví-li se tedy v žalobě, že odměna se požaduje za námahu, vysvětlila to žalobkyně při svém výslechu tím způsobem, že za účelem sdělení adres nevěst jest nucena vyšetřovati jejich majetkové poměry a používati k tomu služeb rozličných informačních kanceláří a z toho vycházelo zjištění soudu procesního, že smluvena byla odměna 2% z věna i ze jmění žalovaného za udání adresy, ovšem pod podmínkou, dojde-li vůbec k sňatku s některou dámou, jejíž adresu žalobkyně mu sdělovala, což se také stalo. Vychází-li se tudíž ze zjištění prvého soudu, pokud se týče prokázané činnosti žalobkyně, kteréž zjištění odvolací soud převzal, nebylo by možno dovolávati se ustanovení §u 879 odstavec druhý čís. 1 obč. zák., v němž se mluví »o vyjednání smlouvy manželské«, zvláště když prokázanou činností žalobkyně nebyl ani zjištěný objem živnostenského oprávnění jejího překročen.

Čís. 5350.

Nedostatku podstatné náležitosti (čl. 7 směn. ř.) se rovná, když směnka obsahuje sice veškeré podstatné náležitosti, ale některé z nich nemohou vedle sebe obstáti, ježto se navzájem vylučují. Údaje na směnkách nemusí sice býti za všech okolností pravdivé, ale vždy musí býti možné. Neplatnou jest směnka, byl-li uveden napotom, třebas osobou k tomu oprávněnou, jako den vydání směnky den, kdy vydatel, směnku podepsavší, již neexistoval.

(Rozh. ze dne 7. října 1925, Rv I 1529/25.)

Směnečný platební příkaz byl o b ě m a n i ž š í m i s o u d y ponechán v platnosti.

N e j v y š š í s o u d směnečný platební příkaz zrušil.

D ů v o d y:

Nejpodstatnější z námitek, jež žalovaná vznesla proti směnečnému příkazu platebnímu, jest námitka, že podpisy R-ské filiálky banky S. na zažalovaných směnkách ze dne 7. srpna 1924 nelze pokládati za podpisy platné, protože banka tehdy již neexistovala, a proto směnkám chybí náležitost čl. 4 čís. 5 sm. ř., neboť, uzná-li se tato formální námitka odůvodněnou, padá již tím žaloba směnečná. Nižší soudy k této námitce nehleděly. Prvý soud spokojil se zjištěním, že akcepty, o které jde, byly dne 6. a 22. září 1922 Františkem H-em odevzdány bance S., filiálce v R., a téhož dne touto bankou jako vydatelkou podepsány. Odvolací soud, podrobněji se obíraje onou námitkou, vyložil, že fusí banky S. se žalující bankou nastala universální sukcese žalující banky ve veškerá práva banky S., že touto universální sukcesí přešla na žalující banku také veškerá práva, plynuvší pro banku S. z akceptů a z prohlášení M. a že byla tudíž také žalobkyně oprávněna, vyplniti směnky splatností, kdykoliv toho bylo potřeba. Než vše to přicházelo by snad v úvahu, kdyby byla žalovaná namítala, že se směnkám v době připojení podpisů nedostávalo některé z podstatných náležitostí čl. 4 sm. ř., zejména doby splatnosti (nařízení min. sprav. ze dne 6. října 1853, čís. 200 ř. zák.); ale nedotýká se jádra otázky, o kterou jde. Vzhledem ke skutkovým zjištěním nižších soudů byla zajisté banka S. oprávněna, vyplniti směnečné blankety kdykoliv dle potřeby, a nelze ani důvodně pochybovati, že toto právo jako každé jiné právo přešlo na žalobkyni jakožto universální nástupkyni banky S. Opačný názor žalované neobstojí. Ale používajíc tohoto práva, musila žalobkyně postupovati tak, by směnky byly formálně bezvadny, zejména by nechovaly v sobě vnitřního rozporu, který by je činil neplatnými. A toho žalobkyně nedbala, pokud vyplňujíc směnečné blankety, opatřené podpisy banky S. jako vydatelky,

uvedla na nich jako den vydání 7. srpen 1924, kdy banka S., zaniknuvši fusí se žalující bankou v listopadu 1923 již neexistovala. Tak, jako universální dědic, vyplňuje v mezích práva, propůjčeného zůstaviteli dlužníkem, směnečné blankety, podepsané zůstavitelem, nemohl by platně jako den vydání uvésti den, kdy zůstavitel již nežil, ježto mrtvý nemůže nic podepisovati, nemohla také žalobkyně na zažalovaných směnkách připojiti jako čas vydání den, kdy její právní předchůdkyně, jejímiž podpisy směnky byly opatřeny, po právu již netrvala. Lze připustiti, že ustanovení čl. 4 čís. 6 sm. ř. jest rázu formálního, ale náležitost tam stanovená jest dle výslovného nařízení čl. 4 sm. ř. náležitostí podstatnou, a z písemnosti, jíž se nedostává byť jen jedné z podstatných náležitostí čl. 4 sm. ř., nevzniká závazek směnečný (čl. 7 sm. ř.). Takovému nedostatku podstatné náležitosti se však rovná, když směnka obsahuje sice veškeré podstatné náležitosti, ale některé z nich nemohou vedle sebe obstáti, ježto se navzájem vylučují, neboť v takovém případě má se věc tak, jako kdyby oněch náležitostí vůbec tu nebylo. Údaje na směnkách nemusí sice za všech okolností býti pravdivé, ale vždy musí býti možné (srv. přesvědčivé vývody Grünhutovy: Wechselrecht I. 402/403, k tomu též Staub: Wechselordnung čl. 4 § 38 a); Borckhardt: Wechselordnung str. 75/77; Wächter, Wechsellehre str. 144). Nemožným jest na příklad, aby trasát byl totožným s remitentem, neb aby den splatnosti předcházel den vydání. Že takové směnky nejsou platny, obecně jest uznáváno (Cz. 436, 750). Stejně nemožným jest, by směnka byla vydána v době, kdy vydatel již neexistoval, a proto nemohou ani z takové písemnosti vzejíti závazky směnečné. Ze zažalovaných směnek nemůže tedy žalobkyně proti žalované uplatniti nárok směnečný, i kdyby jí nárok příslušel jako nárok obecnoprávní; směnečná žaloba nemá tudíž nezbytného podkladu, totiž platné směnky, a již proto měl k oné námitce žalované strany směnečný příkaz platební býti zrušen.

Čís. 5351.

Pohledávku obživlou dle tvrzení žaloby nedodržením vyrovnání, lze zažalovati u soudu pro ni původně příslušného.

(Rozh. ze dne 7. října 1925, R II 288/25.)

Pohledávka, o niž tu jde, vznikla za dodané zboží, s nímž byla zároveň zaslána faktura s doložkou splatnosti a žalovatelnosti v K. Věřitel přihlásil pohledávku k vyrovnání dlužníkovu, dle něhož byly splátky na vyrovnací kvotu splatny v F. Ježto dlužník nedodržel vyrovnací lhůty, domáhal se věřitel žalobou na soudě v K. zaplacení celé pohledávky. Námitku místní nepříslušnosti soud prvé stolice zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl, maje za to, že opožděným zasláním vyrovnací splátky nestalo se vyrovnání bezúčinným a že proto trvá i příslušnost soudu v F.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Zkoumání příslušnosti soudu děje se podle §u 41 odstavec druhý j. n. v občanských rozepřích na základě údajů žalobcových, leč by soudu již bylo známo, že nejsou správné. Nezáleží na tom, že podle soudního vyrovnání potvrzeného usnesením soudu jsou jednotlivé kvoty splatny v F., neboť důvodem žaloby není toto vyrovnání, o němž žalobce naopak tvrdí, že nedodržením lhůt pozbylo platnosti, nýbrž původní jeho pohledávka, která prý tímto způsobem obživla. Než ohledně této pohledávky je nesporno, že vznikla za dodané zboží a že zároveň se zbožím byla zasílána a bez pozastavení přijata faktura s doložkou splatnosti a žalovatelnosti v K., neboť námitku nepříslušnosti soudu žalovaná neopřela o tvrzení, že fakturu zároveň se zbožím neobdržela, nýbrž o tvrzení, že podle soudního vyrovnání bylo místo plnění v F. Jest proto okresní soud v K. pro tuto rozepři podle §u 88 odstavec druhý j. n. místně příslušným. Rozhodnutí o tom, zda soudní vyrovnání pozbylo platnosti, zda následkem toho obživla původní pohledávka a zda tedy žaloba jest věcně odůvodněna, zůstává ovšem vyhraženo hlavnímu sporu, a nelze mu předbíhati rozhodnutím o námitce místní nepříslušnosti, jak mylně učinil odvolací soud.

Čís. 5352.

Byl-li v řízení sporném opravný prostředek sice včas podán na poštu, avšak řízen na nesprávný soud, tímto pak, třebas včas, zaslán na soud, u něhož jej bylo podati, a došel tam po lhůtě, jest jej odmítnouti jako opožděný. Nepříslušný soud není povinen zaslati ihned opravný prostředek příslušnému soudu.

V řízení mimosporném, exekučním, úpadkovém a o prozatimních opatřeních jest opravný prostředek podán včas, byl-li sice řízen na soud nepříslušný, tímto však ve lhůtě zaslán soudu příslušnému.

(Rozh. ze dne 7. října 1925, R II 291/25.)

Procesní soud prvé stolice ponechal směnečný platební příkaz v platnosti. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu prvé stolice, by, vyčkaje pravomoci, o ní znovu jednal a ji rozhodl.

Nejvyšší soud odmítl rekurs.

Důvody:

Jde o spor směnečný. Ve směnečném řízení činí však lhůta k rekursu osm dní (§ 555 čís. 2 c. ř. s.). Rekurs pak jest, jak obecně uznáváno přes doslov §u 520 c. ř. s., podati vždy u soudu prvé stolice (arg. § 528 odstavec prvý, poslední věta; Mat. I. 365). Napadené usnesení soudu odvolacího bylo zástupci žalované doručeno dne 1. září 1925, lhůta rekursní končila se tedy dne 9. září 1925, ale rekurs došel prvého soudu

— okresního soudu v P. — teprve dne 12. září 1925, tedy po uplynutí lhůty rekursní, a proto bylo jej jako opozděný odmítnouti. Na tom ničeho nemění, že rekurs (jak patrno z poštovního razítka na předložené obálce) byl na poštu dán dne 9. září 1925, tedy ve lhůtě (§ 89 org. zák.), neboť zásilka byla řízena na nepříslušný soud — krajský soud v O. — a v takovém případě započítávají se v řízení sporném do lhůty dny poštovní dopravy. Jeť smysl §u 89 org. zák. ten, že strana, která může činiti podání též poštou, nemá vlivu na to, jakým způsobem si bude pošta počínati při dopravě, že by tedy mohlo vzniknouti nebezpečí, že bez zavinění strany dojde podání na soud pozdě. Proto § 89 org. zák. stanoví, že dny poštovní dopravy do lhůty se nevčítají. Jestliže však strana řídí podání na nepříslušný soud a podání dojde pak příslušného soudu pozdě, zavinila strana sama, nikoliv pošta, že podání došlo na příslušný soud opožděně. Tím, že strana řídí — z důvodu jakéhokoliv — podání na soud nepříslušný, připravuje se sama o výhodu §u 89 org. zák. Mohlo by se namítnouti, že nepříslušný soud, na nějž bylo podání řízeno, jest povinen, postoupiti ihned podání soudu příslušnému, a že, došel-li naň spis ve lhůtě a odevzdán-li postoupený spis ještě ve lhůtě znovu poště k dopravě na příslušný soud, má se věc tak, jako kdyby strana sama ještě ve lhůtě byla znovu dala spis na poštu a tím si zachovala výhodu §u 89 org. zák. Než proti tomu stačí vytknouti, že jen v řízení nesporném a v řízeních, postavených mu na roveň, má věc, byla-li řízena na nepříslušný soud, tímto soudem býti postoupena soudu příslušnému (§ 44 j. n.). Lze tudíž připustiti, že v řízení nesporném, exekučním, úpadkovém a v řízení o prozatimních opatřeních jest opravný prostředek, třebas byl řízen na nepříslušný soud, podán včas, byl-li tímto soudem ve lhůtě odeslán (poštou) na soud příslušný. Ale jinak má se věc v řízení sporném, kde není povinností nepříslušného soudu, by zaslal podání, byť i včas naň došlé, ihned soudu příslušnému a tím napravil chybu, jíž se strana dopustila. Nebude ovšem závady, by tak neučinil, ale v takovém případě nelze soud pokládati za jakéhosi zástupce strany, a proto neplatí zásada, vyslovená pro řízení nesporné a řízení, postavená mu na roveň. Ostatně v tomto případě nepříslušný krajský soud v O., jehož došel rekurs žalované dne 10. září 1925, tedy ve lhůtě (hledí-li se k tomu, že byl včas dán na poštu) skutečně a sice ještě usnesením z téhož dne postoupil rekurs okresnímu soudu v P., ale rekurs byl, jak opět patrno z poštovního razítka na předložené obálce, odevzdán znovu poště teprve dne 11. září 1925, tedy, ať se na věc pohlíží jakkoliv, vždy pozdě.

Čís. 5353.

Ručení dráhy (zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.).

V tom, že cestující utrpěl úraz, přecházeje po vadně sestaveném můstku mezi vagony, jest spatřovati příhodu v dopravě, třebas vlak ještě neopustil počáteční stanice.

Pokud dlužno v neopatrném počínání si cestujícího při přecházení můstku spatřovati jeho spoluzavinění.

(Rozh. ze dne 8. října 1925, Rv I 839/25.)

Žalobkyně utrpěla úraz tím, že, přecházejíc z vagonu, v němž jela, do jídelního vozu, upadla na chybně postaveném spojovacím můstku. Nehoda stala se dříve, než se vlak dal do pohybu ze stanice, v níž byl sestaven. Žalobě proti dráze o náhradu škody 51.111 Kč 50 h vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přisoudil žalobkyni 4.611 Kč 50 h. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyně, odvolání žalované vyhověl potud, že přisoudil žalobkyni pouze 2305 Kč 75 h a uvedl v tomto směru v důvodech: Nemůže býti pochybnosti o tom, že, nebyly-li při sestavování vozů nebo před samým nastupováním obecenstva příklopy nebo plošiny, jež sousední a průchodní vozy spojují, v poloze normální, tak že někdo při přechodu následkem chybného jich postavení snadno upadnouti neb do nezakrytého prostoru nohou dostati se mohl, a k úrazu přišel, jedná se o příhodu v dopravě. Této příhodě v dopravě mohla dráha předejíti, kdyby se postarala buď o správné položení příklopů, jež při posunování vozů snadno se zvedají, neb o pečlivý dozor na stav plošin, zejména před nastupováním obecenstva. Od povinného ručení neosvobozuje dráhu, že vlak nebyl ještě v pohybu, neboť spojovací můstek sloužil již v té chvíli ku přechodu do jídelního vozu a chybná poloha plošin byla úchylkou od pravidelného provozu. Jsou tu tedy podmínky §u 1 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák., že se předpokládá, že příhoda nadešla zaviněním dráhy, nebo jejích orgánů. Tím padá také námitka věcné a místní nepříslušnosti soudu, odůvodňovaná v ten rozum, že prý tu nebylo příhody v dopravě — právem proto soud prvý tuto námitku zamítl. Byť tu však byly podmínky §u 1 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák., mělo ještě býti zkoumáno, zda není tu některý z vyviňovacích důvodů §u 2 zákona. Nikdo netvrdil, že příhodu vyvolala vyšší moc nebo neodvratitelná činnost třetí osoby, ale prvý soud nezabýval se dosti pečlivě otázkou, zda si žalobkyně úraz sama spolunezavinila, jak to tvrdila žalobní odpověď. Žaloba líčí, že plošiny můstku nebyly náležitě spojeny a že žalobkyně jednou nohou do volné prostory se dostala a následkem toho upadla. Při informativním výslechu udala, že ocitla se levou nohou v prázdnu. Již z tohoto tvrzení žalobkyně jest zřejmo, že překročujíc můstek, nedbala pozornosti, jaká se dá předpokládati u rozumného člověka (§ 1297 obč. zák.), že si vůbec nevšímla, zda jest v cestě nějaká překážka nebo nějaké nezabezpečené nezakryté místo. Ve sporu netvrdila, že jest snad značně krátkozrakou, a poněvadž příhoda, jak nesporno, stala se v poledních hodinách, dá se předpokládati, že bylo dosti denního světla a že na cestu bylo dosti viděti, třebas byly po stranách závěsy. Proto, ať již žalobkyně následkem chybně postaveného můstku o vyčnívající hranu zakopla, nebo jednou nohou do skuliny vstoupila, nutno uznati, že sama svou nepozorností úraz si spoluzavinila, neboť za denního světla při náležité pozornosti byla by musila seznati, že plošiny nejsou v normálním horizontálním položení neb aspoň, že jedna z nich do výše trčí a mezi nimi skulina (mezera) vznikla nebo někde něco do cesty přečnívá. Míra zavinění dráhy (jejích orgánů) z jedné a míra zavinění žalobkyně z druhé strany nedá se v tomto případě přesně určiti a proto nese žalobkyně dle §u 1304 obč. zák. škodu jednou polovicí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

Důvody:

Dovolací soud neuznal, že se sporné věci dostalo v odvolacím rozsudku právního posouzení nesprávného. Žalobkyně spatřuje je v tom, že odvolací soud uznal, že si úraz spoluzavinila, nedbavši obyčejné, v §u 1297 obč. zák. míněné, a u každého, kdo je zdravého rozumu, předpokládané opatrnosti, pokud se týče, že odvolací soud uznal, že se míra zavinění stran nedá v tomto případě přesně určiti a že proto použil předpisu §u 1304 obč. zák., nedbav, že podle dovolatelčina tvrzení je zavinění žalovaného převážně větším, když i ne, na čemž trvá v prvé řadě, úplným. Žalovaný spatřuje týž dovolací důvod v tom, že odvolací soud uznal, že v době, kdy se udála škodlivá příhoda, spojovací mostek sloužil ku přechodu do jídelního vozu, poněvadž podle předpisů i v době nehody platných, smí obecenstvo vstoupiti do jídelního vozu teprve 10 minut po odjezdu vlaku z počáteční stanice, jakou je právě pro vlak, jímž jela dovolatelka, stanice D. Z toho dovozuje, že se jednání žalobkyně příčilo nejen platným předpisům, nýbrž i každému cestujícímu známým zvykům železniční dopravy, že tedy toto jednání dlužno označiti jako jednání na vlastní nebezpečenství. Pokud jde o žalobkyni, která se sama pokládá v dovolání za velmi scestovalou paní, míní tato, že v tom nelze viděti neopatrnost, když se — dokonce ku poukazu zřízence dráhy — chtěla dostati z jednoho vagonu do druhého. V tom však není spatřováno odvolacím soudem její spoluzavinění, nýbrž v tom, že vlastní nepozorností zakopla následkem chybně postaveného mostku o nějakou vyčnívající hranu, nebo vstoupila jednou nohou do nějaké skuliny, neboť za denního světla při náležité pozornosti byla by musila zahlédnouti, vlastně správněji zpozorovati, že plošiny nejsou v normálním položení horizontálním, aneb aspoň, že jedna trčí do výše, a mezi nimi vznikla skulina (mezera), nebo že někde něco přečnívá do cesty. Dovolacímu soudu je okolnost, sice přesně nezjištěná, ale pravděpodobná, že na cestu po můstku nebylo dobře viděti, vyvážena zjištěním, že žalobkyně konala tuto cestu, když se vlak ještě nepohyboval, a že v místech, kde se nehoda udála, bylo přítmí, neboť tyto okolnosti jednak ukládaly, jednak dovolovaly žalobkyni, by se pohybovala docela volně, by veškerou pozornost soustředila na tuto již svou povahou a všemi okolnostmi nebezpečnou chůzi. Pokud míní žalovaný, že žalobkyně tím, že se vydala na cestu, porušila platné předpisy o návštěvě jídelního vozu, přehlíží, že porušení těchto předpisů není se žalobní příhodou v příčinné souvislosti, poněvadž spojovací můstek mezi jednotlivými vozy rychlovlakovými, včetně jídelního vozu, do rychlovlakové soupravy zařaděného, neslouží jenom cestujícím, hodlajícím navštíviti jídelní vůz, a poněvadž používání tohoto spojovacího můstku není cestujícím zakázáno nějakými předpisy, nýbrž naopak řečený můstek spojovací slouží, aby po něm cestující přecházeli. Okolnost, že žalobkyně chtěla navštíviti jídelní vůz, je pro tuto rozepři zrovna tak nerozhodna, jako okolnost, že žalobkyně jela do určité stanice. Ani v otázce míry žalobkynina zavinění a zavinění žalované strany nebyla sporná věc odvolacím soudem posouzena nesprávně. Také podle názoru soudu dovolacího nelze mluviti o převážném zavinění žalovaného, poněvadž toto nebylo žalovanému dokázáno. Je-li žalobkyně skutečně velmi scestovalou paní, jak tvrdí v dovolání, nemohlo jí býti neznámo, jak se má chovati, by se jí něco nepřihodilo při přecházení z jednoho vagonu do druhého, zvláště když při náležité pozornosti mohla zpozorovati, jak se žalovaná provinila při sestavování vlakové soupravy proti bezpečnosti cestujících. Sdílí tedy dovolací soud i v této věci právní závěry napadeného rozsudku.

Čís. 5354.

Odpůrčí nárok přísluší odporujícímu věřiteli jen proti tomu, kdo od jeho dlužníků něčeho nabyl. Odpůrčí nárok má pouze relativní povahu, právní jednání sama, jimž dlužníkův věřitel odporuje, nejsou nicotna ani ve své podstatě naprosto neplatna, a zůstávají v poměru dlužníka k jeho smluvní straně a vůbec v poměru k osobám třetím mimo tento právní poměr jsoucím v platnosti. Odporuje zcizení nemovitosti, může se věřitel domáhati na nabyvateli věci pouze toho, by nabyvatel věci dopustil, by věřitel vedl na věc exekuci tak, jako by nebyla zcizena.

(Rozh. ze dne 8. října 1925, Rv I 1197/25.)

Odpůrčí žaloba manželů J-ových proti manželům F-ovým a Š-ovým byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelé podávají odpůrčí žalobu jak proti manželům Václavu a Marii F-ovým, kteří smlouvou trhovou ze dne 9. ledna 1922 nabyli od manželů Václava a Marie Š-ových, dlužníků to žalobců, nemovitosti vl. čís. 28 pozemkové knihy Ž. a 68 pozemkové knihy C., tak i proti manželům Š-ovým, kteří si zároveň vyhradili výměnek a služebnost bytu a domáhají se výroku, že smlouva tato má býti vůči jejich pohledávce 96.262 Kč 61 h bezúčinnou, a že žalovaní jsou povinni, svoliti k obnovení dřívějšího stavu knihovního. Avšak tato petitorní část žalobního nároku neodpovídá zásadám odpůrčího řádu. Odpůrčí nárok přísluší odporujícímu věřiteli proti tomu, kdo od věřitelova dlužníka něčeho nabyl (§ 1, 11 až 16 odp. ř.), dlužník sám nemá bezprostředně co dělati ani s nárokem odpůrčím ani s tím, co odpůrce věřitele má tomuto plniti. Odpůrčí nárok má pouze relativní povahu a proto § 1 odp. ř. mluví jen o bezúčinnosti vůči věřiteli. Právní jednání sama, jimž dlužníkův věřitel odporuje, nejsou nicotna, ani ve své podstatě naprosto neplatna, a zůstávají v poměru dlužníka k jeho smluvní straně a vůbec v poměru k osobám mimo tento právní poměr jsoucím v platnosti. Proto odpůrčí řád v §§ 12 a 13, kde jedná o obsahu odpůrčího nároku, nepoužívá výrazu »zpět plniti« a nelze odpůrčím nárokům připisovati restitutorní povahy (srv. Bartsch-Pollak kom. ku konk., vyr. a odp. ř. II. díl pozn. 4, str. 362). Z toho plyne, že věřitel, který se pokládá za zkrácena zcizením nemovitého majetku dlužníkova, může dle §u 13 odp. ř. to, co odporovatelným jednáním z dlužníkova jmění bylo zcizeno, pro sebe požadovati

jen potud, pokud jest toho třeba k jeho uspokojení, není-li to možno, má mu odpůrce dáti náhradu. Plnění, které by nepřesahovalo účel, vytčený v §u 13 odp. ř., může záležeti při zcizení nemovitosti v tom, že nabyvatel věci musí dopustiti, by věřitel vedl exekuci na tuto věc tak, jakoby nebyla zcizena; na toto plnění má zníti prosba žalobní (srv. Bartsch-Pollak II. díl str. 363 pozn. 9, Lehmann kom. ke konk., vyr. a odp. ř. II. díl str. 251, Ehrenzweig kom. ke konk. a odp. ř. str. 529). Ničeho takového však žalobci v tomto sporu nežádají, nýbrž se domáhají jen toho, by žalovaní byli uznáni povinnými, svoliti k výmazu práva vlastnického pro manžely F-ovy vloženého, ku vkladu práva vlastnického pro manžely Š-ovy a k výmazu výměnku a služebnosti bytu vložených pro manžely Š-ovy. K tomu však dle předpisů odpůrčího řádu práva nemají, i není proto tato petitorní část žalobního nároku v zákoně odůvodněna. Ježto pak první věta prosby žalobní, by vyslovena byla bezúčinnost smlouvy ze dne 9. ledna 1922 oproti žalobcům, jest pouze úvodem k petitorní části prosby žalobní (arg. slova »a v důsledku toho svoliti k výmazu atd.«) a tudíž s ní stojí a padá, byla právem v nižších stolicích žaloba s celou svou konečnou prosbou zamítnuta.

Čís. 5355.

Neodmítl-li v nesporném řízení soud prvé stolice nepřípustný dovolací rekurs, jest na soudu rekursním, by tak učinil.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n.).

Nařídil-li v řízení o úpravě nájemného rekursní soud další jednání, nelze si do tohoto rozhodnutí stěžovati.

(Rozh. ze dne 8. října 1925, R II 305/25.)

Proti žalobě pronajímatele na nájemníka o nájemné, namítl žalovaný, že umluvené nájemné jest přemrštěné a odporuje předpisům zákona o ochraně nájemníků o přípustném zvýšení nájemného. Procesní soud podle §u 25 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. přerušil řízení a vyžádal si rozhodnutí nesporného oddělení. Usnesením ze dne 26. června 1925 upravil prvý soud nájemné z bytu, odmítl však úpravu nájemného z pekařské místnosti, odvolávaje se na předpis §u 14 zák. o ochraně nájemníků, rekursní soud zrušil však na stížnost nájemníkovu toto usnesení a uložil soudu prvé stolice, by ustanovil přípustné zvýšení a určení nájemného, hledě i k dílně pekařské, jednotně pojímaje v to nájemné za byt, jak shora uvedeno. Dovolací rekurs byl rekursním soudem odmítnut. Důvody: Jde o rozhodnutí soudu podle §u 22 zák. o ochraně nájemníků, do něhož jest připuštěna stížnost ke sborovému soudu prvé stolice, další opravný prostředek, tedy dovolací rekurs, jest však podle předpisu §u 24 zák. o ochraně nájemníků vyloučen, bez rozdílu, zda stalo se rozhodnutí soudu na návrh stran, či na požádání soudu podle §u 25 zák. o ochraně nájemníků. Opak pro druhý případ nelze vyvozovati ze zákona o ochraně nájemníků, najmě ze zařazení předpisu o rozhodování o přípustnosti zvýšení nájemného jako otázce předurčující za předpis §u 24 o opravných prostředcích.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Dle §u 24 zákona o ochraně nájemníků ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. jest přípustna do rozhodnutí soudu podle §§ 21 a 22 tohoto zákona stížnost toliko k sborovému soudu prvé stolice a další opravný prostředek jest vyloučen. V tomto případě soud prvé stolice ohledně místností, užívaných k výdělečné činnosti, odepřel úpravu nájemného, avšak rekursní soud na úpravu uznal a za tím účelem, vyhověv stížnosti do usnesení, jímž prvý soud návrh na úpravu nájemného odmítl, nařídil další jednání. Tu již půjde o řízení, při němž dojíti má k úpravě nájemného. Vylučuje-li onen zákonný předpis opravný prostředek ku třetí stolici do usnesení ve věci samé, nutno míti za to, že zákon nechtěl připustiti takové rekursy ani do usnesení soudu druhé stolice, jimiž se uznává na úpravu nájemného a nařizuje další jednání. Že druhá věta §u 24 zákona platí i v případě §u 25, dovodil správně rekursní soud. I v případech §u 25 jde o rozhodnutí soudu dle §§ 9, 10, 12, 21 a 22 zákona. Ani dalším vývodům rekursním, že soud rekursní nebyl oprávněn rekurs jako nepřípustný odmítnouti, když tak neučinil prvý soudce, nelze přisvědčiti. Předpis §u 14 odstavec druhý nesp. říz. ve znění novely nelze vykládati tak, že jen soud prvé stolice smí zkoumati otázku přípustnosti rekursu. Účelem tohoto předpisu jest, by zbytečně nebyly vyšším soudům předkládány rekursy nepřípustné, a tohoto účelu zákonného dbá i rekursní soud, napraví-li to, co učiniti opomenul soud prvé stolice. Právem proto rekursní soud odmítl dovolací rekurs jako nepřípustný.

Čís. 5356.

Uschovatel (kožešin) není po zákonu povinen dáti je pojistiti proti krádeži a ohni.

(Rozh. ze dne 8. října 1925, Rv II 447/25.)

Žalobkyně odevzdala kožešiny do uschování žalované firmě, jež provozovala kožešnickou živnost a přijímala za úplatu kožešiny do uschování. Žalobní nárok o náhradu škody neuznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu, odvolací soud uznal žalobní nárok důvodem po právu.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Odvolací soud, když zavinění žalované firmy ohledně volby, způsobilosti a obvyklé bezpečnosti místností, ve kterých byly uloženy sporné kožešiny, nebylo zjištěno, naopak bylo zjištěno, že žalující strana byla i s místnostmi i s jejich situací i se způsobem uložení obeznámena, a přes to dávala žalované po mnoho let své kožišiny do úschovy, poukazuje k tomu, že žalovaná provozuje úschovu kožišin po živnostensku a že přebírá do úschovy kožišiny vysoké ceny, z čehož usuzuje, že tyto okolnosti měly býti žalované firmě podnětem, by při úschově cizích ko-

žišin vynaložila zvláštní stupeň píle a pozornosti, že tedy měla u vědomí toho užíti veškerých opatření ochranných, by ochránila sebe i majitele kožišin do úschovy převzatých od možných ztrát, a že proto měla dáti kožišiny do úschovy převzaté pojistiti proti krádeži a ohni. Odvolací soud odvozuje tuto povinnost žalované z předpisů §u 964 obč. zák. a čl. 282 obch. zák. Dovolací soud tohoto právního názoru odvolací stolice v tomto případě nesdílí. Žalující strana ani netvrdila, tím méně dokázala, že smluvně zavázala dovolatelku, by sporné kožišiny dala pojistiti proti krádeži a proti ohni, čehož si nelze nepovšimnouti, poněvadž bylo zjištěno, že dovolatelka prováděla úschovu úplatně a po živnostensku, a poněvadž náklad na takové pojištění musil by býti podle pravidel řádného obchodování přesunut na ukladatelku. Poukaz odvolacího soudu k tomu, že to bylo dovolatelčinou povinností, odvozenou z pravidla §u 1299 obč. zák., není případným, uváží-li se, že i u žalobkyně dlužno předpokládati stupeň obyčejné v §u 1297 obč. zák. míněné opatrnosti a že si ukladatelka musila býti vědoma, že by pojistné musila dovolatelce uhraditi. O nějakém porušení smluvní povinnosti nemůže tedy býti řeči. Že by uschovatelka ze zákona byla povinna věci u ní uložené dáti pojistiti proti krádeži a proti ohni, nemá opory v zákoně. Nejde o žádný ze tří případů §u 965 obč. zák., ve kterých by se dovolatelka nemohla odvolávati na náhodu, nejde také o zaviněnou náhodu, tedy o případ §u 1311 druhé věty obč. zák. Prohlašuje-li zákon, že ten, kdo náhodu přivodil svým zaviněním, ručí za všecky újmy, které by jinak nebyly nastaly, dlužno míti na paměti, že dosah každé normy právní jest nutně obmezen jejím účelem, že proto možno ručení za náhodu vyžadovati jen tam, kde byla porušena právní norma, mající předejíti i takovým náhodám. Nutno sice přihlížeti k celkovému účelu normy, i ku vedlejším účelům sebe vzdálenějším, avšak vyloučiti jest vše, co norma neminila postihnouti. Toť právě případ právní příčinnosti na rozdíl od obyčejné příčinnosti přirozené. Něco takového nedá se vyvoditi ze souvislosti odvolacím soudem zjištěných a této rozepři za základ položených skutků, naopak dovolací soud uznal, že jde o pouhou náhodu, která podle §u 1311 prvé věty obč. zák. škodí tomu, v jehož jmění, nebo osobě se udála, tedy v tomto případě žalobkyni jako ukladatelce.

Čís. 5357.

Bylo-li v dluhopise umluveno splniště u ústředny věřitelovy, nelze v tom, že věřitel napotom povolil dlužníku, by skládal anuity u jeho filiálky, spatřovati změnu splniště.

Promlčení, jeho stavení a přerušení řídí se zákony, jež jsou směrodatny pro právní poměr, o nějž jde. Dle splniště smlouvy jest po případě posuzovati i promlčení nároku.

Nařízení, jimiž byly prodlouženy promlčecí lhůty pohledávek uvedených v §§ 1480 a 1486 obč. zák., vztahují se též na anuity.

Věřitel byl oprávněn odmítnouti plnění, bylo-li mu nabízeno po měnové rozluce splacení anuity ve měně filiálky, jež se stala státním převratem cizozemskou.

(Rozh. ze dne 13. října 1925, Rv I 843/25.)

Banka, jejíž ústředna byla v Praze, poskytla roku 1911 žalované lvovské firmě zápůjčku 800.000 K. Dle §u 9 dluhopisu vzala žalovaná na sebe závazek veškeré platy z této zápůjčky plniti v Praze u pokladny banky. Ježto žalovaná nezaplatila ústředně banky anuit, splatných dne 1. března 1919, 1. září 1919, 1. března 1920, 1. září 1920, 1. března 1921 a 1. září 1921, domáhala se žalobkyně jich zaplacení v Kč. Žalovaná namítla najmě, že původní znění smlouvy o plništi bylo dohodou stran změněno v ten rozum, že se mají anuity zaplatiti u lvovské filiálky žalující banky ve Lvově, čímž přestala býti Praha plništěm. Dále, že pro tento spor jest směrodatným dle §u 37 obč. zák. polský zákon, neboť jedná se o úmluvu mezi tuzemskou bankou a cizozemským podnikem, která byla v cizině, totiž ve Lvově uzavřena. Zápůjčka byla totiž dlužníkům připočítána ve Lvově a smlouva o zápůjčce byla uzavřena ve Lvově, také dluhopis byl ve Lvově vystaven a podepsán. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Důvody: Dle dluhopisu ze dne 1. prosince 1911 má soud zjištěným, že žalobkyně poskytla a vyplatila žalované straně zápůjčku k účelům průmyslovým a obchodním ve výši 800.000 K proti 6½% zúročení včetně anuit, 1% režijního příspěvku, vždy předem 1. března a 1. září splatných. Dále, že si žalobkyně dala tuto zápůjčku i s příslušenstvím hypotekárně zajistiti na nemovitostech dlužnice ve vložkách pozemkové knihy města Lvova. Soud má dále zjištěným dle §u 9 dluhopisu, že žalovaná vzala na sebe závazek, veškeré platy z této zápůjčky plniti v Praze u pokladen žalobkyně, že tedy splniště smlouvy v Praze bylo vůlí stran ujednáno ve smyslu čl. 325 obch. zák. a § 905 obč. zák. Toto ujednání nebylo dodatečně srovnalou vůlí stran změněno, jak mylně za to má žalovaná strana. Neboť soud zjistil z korespondence stran, že žalobkyně k dotazu žalované ze dne 19. července 1912 o informaci, zda umořovací splátky mohla by platiti proti potvrzení u filiálky žalující banky ve Lvově, odpověděla tázaná kladně, že možno žalované u hypotekárního oddělení lvovské její filiálky splátky složiti, žalobkyně si však sama na každou anuitu vyhrazuje kvitanci zaslati. Tímto prohlášením nevzdala se žalobkyně úmluvy o plništi v Praze, nýbrž projevila jen ochotu vůči žalované k její žádosti, by jí ulehčila manipulaci se zasíláním peněz, jmenovaná filiálka byla pouhou prostřednicí při proplacení anuit, nikoliv splništěm smlouvy (čl. 278 obch. zák.). To vychází také na jevo z přípisu ze dne 21. srpna 1916, v němž jest zmínka o urgenci centrály — žalobkyně — o zaplacení 420 K 44 h. Tímto povolením místa ke složení peněz, tedy jakousi platebnou, nezměnilo se ničeho v příčině splniště smlouvy a závazků na něm závislých. Žalobkyně tím jen ustoupila od svého práva, by jí žalovaní dluh do Prahy u její pokladny dodali, zrušila tím jen povahu dluhu donosného a přešly na ni nebezpečí a útraty dopravy dluhu ze Lvova do Prahy, jež jinak nésti měl dlužník — žalovaní. Zákon v čl. 325 obch. zák. výslovně stanoví, že má dlužník placení peněžité pohledávky zaslati na své útraty a nebezpečí věřiteli do jeho bydliště, tím však zůstává, jak výslovně v čl. 325 odstavec druhý obch. zák. uvedeno, splniště čl. 324 obch. zák. nedotčeno. Dle tohoto zjištěného stavu věci byla Praha ujednána za místo splnění, vůle stran, řízená úmyslem zapůjčovatelky nesla se patrně k tomu, by právní poměr ze smlouvy byl zmístněn v jejím sídle, to konečně

plyne též z toho, že Praha byla zároveň ustanovena za sudiště, jak rozhodnuto bylo usnesením ze dne 26. června 1924, pokud se týče 20. září 1924. Důsledkem toho zůstala práva vížící se k místu splniště smlouvy zachována žalobkyni. K nim patří dle ustanovení §§ 983, 1412, 1413 obč. zák., by dlužníci žalobkyni plnili v Praze to, co povinni jsou dle smlouvy plniti, tedy v tomto případě splatné anuity a to se zřetelem na § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. v československých korunách v poměru 1 koruna rakousko-uherská rovná se 1 koruně československé. Ostatně dlužno dále uvážiti, že nařízení vlády republiky Československé ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., kterým byl vydán zákaz převodu peněžitých pohledávek v korunách splatných do území této republiky, změnily se poměry tak, že žalobkyni, zde sídlo mající, bylo znemožněno od 6. února 1919 pro zdejší území s částkou anuitní 5. března 1919 u filiálky její lvovské složenou disponovati, tím by se stalo plnění toto méně cenným na újmu žalobkyně. Proto složením tohoto peníze se žalovaná nesprostila smluvního závazku, peníz ten nebyl také žalobkyní jakožto placení přijat, byl dotyčnou lvovskou filiálkou žalovaným vyúčtován a, jak sami tvrdí, k dobru připsán. Citovaným nařízením pozbyli žalovaní oprávnění ke skládání anuit ve Lvově, ježto předpoklad pro skládání toho minul vzhledem k tomu, že by žalobkyně nebyla obdržela plnocenné placení, a že by nemohla penízem tím v tuzemsku volně disponovati a že jí nutno platiti ve smyslu §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. v korunách československých. Právní poměr z dlužního úpisu ze dne 1. prosince 1911 nutno posuzovati dle práva sídla žalobkyně, neboť toto její sídlo jest ustanoveno smlouvou za splniště a sudiště. Žalobkyně dala si dle §u 12 dluhopisu od žalovaných síbiti, že závazky ze smlouvy přejímají za sebe i právní nástupce, čímž dala jasně na jevo svou vůli, by sídlo její bylo též sídlem právního poměru, aby tedy právu tohoto sídla podléhal i dlužník — žalovaní. Tito se vůli její podrobili, přistoupivše na podmínky dluhopisu. Ustanovení §u 37 obč. zák. výslovně dovoluje, by strany si ustanovily právo, dle něhož právní poměr má býti posuzován, což může se státi i mlčky (§ 863 obč. zák.) konkludentními činy. Soud má dále zjištěným dle zákona ze dne 26. března 1919, čís. 246 a z 30. června 1920, čís. 318 polské sbírky zákonů, že vláda Polské republiky stanovila při pohledávkách vyjmenovaných v §§ 1480, 1486, 1489 obč. zák., že doba od 1. listopadu 1918 do 30. června 1920 a odtud dále do 30. června 1922 nezapočítává se do lhůty tříletého promlčení. Důsledkem toho nelze právem tvrditi, že zažalované anuity, jež jsou právě pohledávkami dle §u 1480 obč. zák., ze dne 1. března 1919, 1. září 1919, 1. března 1920, 1. září 1920 jsou promlčeny, a jest v tom směru vznesená námitka rovněž bezdůvodnou. Bezdůvodnou jest i námitka zániku pohledávky podle §u 1425 obč. zák. vzhledem k tomu, že žalovanými bylo nabízeno k plnění něco jiného, totiž koruny nekolkované, pokud se tkne polské marky, což pro žalobkyni nebylo plněním ve smyslu dle §u 1413 obč. zák. a proto právem bylo jich přijetí odepřeno. Rozhodly-li soudy polské republiky v tom směru ve sporech jinak, jak blíže uvedeno v usnesení ze dne 26. června 1924, vycházejíce z jiného právního názoru, není tím soud tuzemský vázán, byť i rozhodnutí polských soudů vešla v právní moc, ježto rozsudky dotyčné nejsou pro tuzemsko vykonatelné pro nedostatek zaručené vzájemnosti ve smyslu §§ 79, 80, 81 ex. ř. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Již ve svém rozhodnutí o příslušnosti dovolaného soudu zdůraznil odvolací soud, že pro posouzení právního poměru stran rozhoduje splniště, a nikoli místo, kde smlouva byla uzavřena, a že z dovolaných listin jasně plyne, že se žalující banka nevzdala splniště, ve smlouvě ujednaného. Vždyť jen svolila, že jí žalovaní mohou anuity splatné v Praze, složiti u lvovské její filiálky. Tato filiálka se tím nestala splništěm smlouvy, nýbrž pouhou prostřednicí pro placení anuit a podle toho pak také jednala. Z toho jest však zřejmo, že Lvov nebyl ani po této změně ve způsobu placení splništěm, ani platištěm, které by podle vůle stran mělo nahraditi splniště původně smlouvou vyjednané (čl. 324 a 325 obch. zák.). To potvrzuje zřetelně obsah dopisů, jak již prvním soudem případně bylo dolíčeno. Stačí proto na tyto zjištěnému stavu skutkovému i zákonu vyhovující důvody prvního soudu odkázati. Praha zůstala splništěm, sudištěm i právním sídlem smlouvy ohledně všech závazků, z ní plynoucích, a sice podle jasně projevené vůle žalující banky v §u 12 dluhopisu, kteréžto vůli se žalovaní smluvně podrobili. Z toho první soud právem dovodil, že tím strany po rozumu §u 37 obč. zák. i stanovily právo, dle něhož právní poměr jejich má býti posuzován. Ostatně již tím, že strany ujednaly splništěm Prahu, daly zřejmě na jevo, že chtějí míti smlouvu založenu a tudíž i posuzovánu podle práva tohoto splniště, čímž nastala výjimka z §u 37 obč. zák. v něm předvídaná. Ale i otázka promlčení byla správně rozhodnuta a netrpí proto napadený rozsudek vytýkaným rozporem se spisy procesními, neboť tříletá promlčecí lhůta pohledávek v §u 1480 obč. zák. zmíněných, o něž tu jde, končí v době vyznačené v polských zákonech ze dne 26. března 1919, čís. 246 a ze dne 30. června 1920, čís. 318 sb. pr. totiž v době od 1. listopadu 1918 do 30. června 1922. Tříleté promlčení zažalovaných úroků a anuit podle §u 1480 obč. zák. počíná podle §u 1478 obč. zák. dnem jich splatnosti, přerušuje se však podle §u 1497 obč. zák. podáním žaloby u příslušného soudu. Tato žaloba byla podána u příslušného soudu dne 17. ledna 1924, dlužno proto pro posouzení této otázky počítati od podání žaloby tři léta zpět a pak je zřejmo, že by promlčecí lhůta zažalovaných pohledávek, o které tu jde, končila právě v době v řečených polských zákonech uvedené. Namítají-li odvolatelé, že anuita splatná 1. března 1919 byla zaplacena, stačí i tyto jejich vývody odkázati na správné důvody napadeného rozsudku, zejména, že již vzhledem na vl. nař. ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. žalovaní tímto placením nevyhověli své smluvní platební povinnosti. Proto také dotyčná u lvovské filiálky uložená částka nebyla žalobkyní právem přijata jako placení, nýbrž filiálkou tou pouze vyúčtována a k dobru žalovaných připsána. Správným jest i názor prvního soudu o namítaném zániku pohledávky podle §u 1425 obč. zák. a odvolatelé tu neuvádějí proč jej za takový neuznali.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce souhlasí dovolací soud s napadeným rozsudkem až na rozřešení otázky, zda v tomto případě co do promlčení anuit splatných 1. března a 1. září 1919 a 1920, jsou směrodatny tuzemské či polské zákony. Dovolací soud přikloňuje se v tomto směru k právnímu názoru, vyslovenému Gustavem Walkerem v díle: »Internationales Privatrecht, Wien, 1922« na str. 278, že promlčení, jeho stavení anebo přerušení řídí se zákony, které jsou směrodatny pro dotyčný právní poměr. Jelikož v tomto případě jsou žalováni osobní dlužníci žalující banky, která neuplatňuje žádného věcného práva k nemovitostem ve Lvově a jelikož zde nejde o smlouvu týkající se nemovitosti, nýbrž pouze o vrácení zápůjčky na místě plnění a jelikož žalovaní sami udali, že veškerý věcný vztah mezi jejich dluhem a uvedenými nemovitostmi byl zrušen rozsudkem Nejvyššího soudu ve Varšavě ze dne 30. prosince 1922, jímž právoplatně byl povolen výmaz zástavního práva za zažalovanou pohledávku, nelze hleděti podle ustanovení §u 300 obč. zák. ani k bydlišti žalovaných ani k místu, kde dlužní úpis ze dne 1. prosince 1911 byl vydán, nýbrž výlučně k právním předpisům, které platí na místě splnění. Toto není směrodatno pouze pro měnu, ve které dlužník má platiti, nýbrž také v otázce promlčení. Ujednaly-li strany jako splniště a sudiště Prahu, daly tím na jevo, že podrobují sporný právní poměr také co do včasnosti žaloby a jejího promlčení zákonům zde platícím a proto nemohou se ani žalovaní ani tuzemská žalující banka dovolávati stavení promlčení, které polskými zákony bylo nařízeno v prospěch polských věřitelů. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje také význam a důležitost, kterou při posouzení smluvních závazků má místo splnění a sudiště. Právem poukazuje odvolací soud na to, že Praha jest splništěm, sudištěm a vůbec právním sídlem smlouvy pro veškeré závazky z ní plynoucí, a proto může v tomto případě přicházeti v úvahu pouze tuzemské stavení promlčení. K ustanovení §u 37 obč. zák. ovšem nelze hleděti, jelikož v době vydání dlužního úpisu ze dne 1. prosince 1911 Praha a Lvov byly rakouskými městy a strany státními příslušníky téže říše. Posuzuje-li se námitka promlčení s hlediska tuzemského práva, nelze anuity, splatné 1. března a 1. září 1919 a 1920 považovati za promlčeny. Že zde jde o anuity ve smyslu §u 1480 obč. zák., a ve smyslu výnosu bývalého vídeňského ministerstva spravedlnosti ze dne 17. března 1917, čís. 6726, věstník na rok 1917, str. 91 a že výpočet těchto anuit v žalobě jest správným, mezi stranami není sporno. Nařízeními, vydanými před podáním žaloby, ze dne 20. ledna 1919, čís. 31, ze dne 24. února 1920, čís. 111, ze dne 18. února 1921, čís. 65, ze dne 10. března 1922, čís. 97 a ze dne 15. února 1923, čís. 36 sb. z. a n. byly prodlouženy promlčecí lhůty pohledávek, které jsou uvedeny v §§ech 1480 a 1486 obč. zák. a pro něž zkrácena byla §§ 192 a 194 třetí dílčí novely k obč. zák. promlčecí lhůta. Anuity jsou takovými pohledávkami přes to, že zahrnují v sobě také úroky, které již před vydáním třetí dílčí novely k obč. zák. podléhaly tříletému promlčení, jelikož uvedená nařízení všeobecně mluví o pohledávkách, pro něž zkrácena byla promlčecí lhůta, a jelikož v otázce promlčení nemají se rozeznávati splátky na kapitál od úrokových částek (Viz Dr. Armin Ehrenzweig, System des österr. allgem. Privatrechtes, 1920, str. 373). Zažalované anuity splatné 1. března a 1. září 1919 a 1920 nebyly tedy dle tuzemského práva promlčeny v době podání žaloby, t. j. 17. ledna 1924. Vzhledem na toto právní stanovisko dovolacího soudu není potřebí, zabývati se výkladem polských zákonů ze dne 26. března 1919, čís. 246 a ze dne 30. června 1920, čís. 318. Že nižší soudy právem rozeznávají splniště (Praha) od platiště (Lvov), jest zřejmo z ustanovení druhého odstavce čl. 325 obch. zák. Že žalující banka právem odmítla přijetí částky 28.488 K 73 h složené žalovanými 5. března 1919 u filiálky žalující banky ve Lvově, nižší soudy správně odůvodnily. Stačí v tomto směru podotknouti, že 5. března 1919 již platila ustanovení zákona ze dne 25. února 1919, čís. 84 sb. z. a n. a vládního nařízení z téhož dne čís. 86 sb. z. a n., že bankovky budou okolkovány ve dnech od 3. března až včetně do 9. března 1919, že po skončení tohoto okolkování jen kolkované bankovky mají oběh v území Čsl. státu a že počínajíc 10. březnem 1919 nekolkovaná bankovka není zákonným platidlem na tomto území. Těmto nařízením podléhala vzhledem na místo splnění v Praze také splátka 28.488 K 73 h učiněná žalovanými 5. března 1919, kterou žalující bance nebylo placeno to, co měla k požadování (§ 1412 obč. zák.). Za tohoto stavu věci není potřebí, zabývati se otázkou, zdali ústředna banky a její pobočka jsou týmž právním podmětem a zdali peníz složený u pobočky stane se ihned vlastnictvím ústředny čili nic.

Čís. 5358.

Nárok dráhy na náhradu škody proti zaměstnavateli, ježto neoprávněně potvrdil, že dělník jest u něho stále zaměstnán a že má nárok na slevu jízdného.

Jen o nároku na náhradu škody, jenž byl řádně individualisován, lze rozhodnouti, zda jest důvodem po právu.

Třebas odpor proti platebnímu příkazu podal pouze jeden z více žalovaných, stal se platební příkaz bezúčinným ohledně všech žalovaných a jest i ostatní žalované obeslati k ústnímu líčení. Nestalo-li se tak, dlužno nedopatření napraviti a to i bez žalobcova návrhu. Byli-li ostatní žalovaní sice k ústnímu líčení obesláni, nedostavili-li se však, aniž žalobce učinil ohledně nich návrhu nebo prohlášení, zůstalo řízení ohledně nich v klidu.

(Rozh. ze dne 13. října 1925, Rv I 871/25.)

Československý železniční erár domáhal se na majitelce modního závodu Martě F-ové náhrady škody, ježto žalovaná potvrdila prý neprávem na průkazce Františky B-ové, že jest u ní zaměstnána, načež Františka B-ová jezdila dráhou na dělnickou legitimaci. Proti platebnímu příkazu znějícímu jak proti Martě F-ové, tak proti Františce B-ové podala odpor jedině Marta F-ová, načež procesní soud prvé stolice uznal mezitímním rozsudkem, že žalobní nárok není proti Martě F-ové důvodem po právu. Odvolací soud uznal žalobní nárok proti Martě F-ové důvodem po právu.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Názor dovolání, že žalovaná byla oprávněna potvrditi průkazku Františky B-ové i v době mrtvé saisony, kdy B-ová u ní pracovala jen zcela výjimečně, po předchozím zvláštním vyzvání a nepravidelně, není správným. Otázku tu dlužno řešiti se zřetelem na účel a obsah potvrzení, jímž se dosvědčuje, že majitel průkazky jest u potvrzujícího závodu zaměstnán a že má nárok na slevu jízdného, dále na povinnost zaměstnavatele, zachovati i při takových potvrzeních píli a bedlivost, jež při obyčejných schopnostech může býti požadována (§ 1297 obč. zák.). Výhody dělnických lístků jsou vyhraženy, jak žalovaná při povinné pozornosti věděti mohla, a potvrzujíc, že její dělnice má na ně nárok, věděti byla povinna, pouze pro jízdy do práce a zpět, a to buď ve formě dělnických týdenních jízdenek, opravňujících ke každodenní jízdě tam a zpět po dobu jednoho týdne, nebo ve formě zpátečních jízdenek, opravňujících k jízdě na počátku pracovního týdne do místa pracovního a ke zpáteční jízdě na konci týdne. Dělnice, která dojíždí do práce jenom občas a jenom na den, nemůže vůbec využitkovati výhody dělnických lístků k tomu, proč jsou určeny, a nemá na ně nároku. Jestliže žalovaná potvrzovala průkazku B-ové také v době, kdy tato u ní trvale nepracovala a nároku na slevu jízdného neměla, potvrzovala nepravdu, proto je podle upozornění, vytištěného na průkazce, a podle pravidel občanského práva povinna nahraditi škodu, která dráze vzešla použitím potvrzené průkazky k jízdám, pro něž sleva jízdného neplatí. Přes to, že v tomto podstatném bodě nelze dovolání dáti za pravdu, musily býti po jeho návrhu rozsudky nižších soudů zrušeny a nařízeno doplnění řízení prvním soudem, neboť posavadní řízení trpí vadou, jež činí bezpečné právní posouzení rozepře nemožným. První soud obmezil jednání na právní důvod žalobního nároku a rozhodl o něm mezitímním rozsudkem dle §u 393 c. ř. s., ač z přednesu žalované strany neplyne, že popřela žalobní nárok také co do výše, a výpočet požadovaného rozdílu mezi pravidelným jízdným a sníženým dělnickým jízdným nemohl činiti obtíží. Toto procesní opatření prvního soudu způsobilo nejasnost rozhodnutí odvolacího soudu. Týž uznal právem, že nárok eráru na náhradu škody způsobené mu potvrzením dělnické průkazky na slevu jízdného Františce B-ové v době, kdy nebyla u žalované zaměstnána, jest svým důvodem po právu. Takto formulován, jest názor odvolacího soudu jen výrazem právního názoru, není však z něho patrno, který určitý nárok se jím uznává. Jednotlivý nárok na náhradu škody může býti individualisován buď určitým bezprávným činem neb opomenutím, jímž byla škoda způsobena, neb popsáním určité škody, jejíž náhrada se požaduje. Jenom o nároku, který byl takovým způsobem určen, může býti rozhodnuto, zda je důvodem po právu, při čemž nelze se obmezovati ovšem jenom na otázku bezprávnosti určitého jednání, neboť další podnímkou nároku na náhradu škody jest, by vznikla škoda, která jest s bezprávným jednáním v příčinné souvislosti. Touto další otázkou se odvolací soud vůbec nezabýval. Ohledně bezprávného jednání jest možno sice z předposledního odstavce jeho důvodů usuzovati, že je spatřuje v potvrzení legitimace pro období od 15. ledna 1923 do 14. února 1923, ale nelze bezpečně tvrditi, že jest tím vyřízen žalobní nárok. Vady napadeného rozsudku mají svůj původ v neurčitosti a nejasnosti žaloby. Žalobní nárok byl opřen o tvrzení, že žalovaná potvrzovala legitimaci Františky B-ové také v době, kdy táž u ní nepracovala a neměla nároku na dělnický lístek. Na předložené průkazce jest úhrnem 11 potvrzení, poslední vydané pro dobu od 15. února 1923 do 15. března 1923 nepřichází však zřejmě v úvahu, poněvadž průkazka byla již 14. února B-ové odebrána. Z kterého, po případě, z kterých dřívějších potvrzení žalující strana odvozuje uplatněný nárok na náhradu škody, nebylo v žalobě udáno a zůstalo nezjištěno. Nelze to zjistiti ani nepřímo ze škody, jejíž náhrada se částkou 1074 Kč 40 h požaduje, neboť žalující strana neudala, jakým způsobem vypočítala tuto částku, za kolik jízd a za které jízdy Františky B-ové požaduje náhradu. Tyto nedostatky žaloby a přednesu žalující strany měly býti napraveny při jednání dle §u 182 c. ř. s., dokud se tak nestane, nelze o žalobě vůbec rozhodnouti, neboť teprve, až žalující strana udá, která potvrzení pokládá za nepravdivá a za které jízdy požaduje rozdíl jízdného jako náhradu škody, bude lze posouditi, zda se dotyčná potvrzení stala neprávem a zda byla v příčinné souvislosti s tvrzenou škodou. Jelikož jest třeba nového jednání v první stolici, aby se věc stala zralou k rozhodnutí, musily býti podle §u 510 c. ř. s. zrušeny rozsudky obou nižších soudů a sporná věc býti vrácena soudu prvnímu. Dodati dlužno, že vedle majitelky závodu jest zažalována i Františka B-ová. Odporem, jejž proti platebnímu příkazu podala prvá žalovaná, stal se týž bezúčinným i ohledně Františky B-ové, a měl i proti ní býti položen rok k ústnímu líčení. Zda se tak stalo, nelze ze spisů poznati, doručení obsílky k roku položenému na den 16. září 1924 Františce B-ové není vykázáno. Nebyla-li posud k jednání obeslána, stalo se tak nedopatřením, jež třeba napraviti i bez žalobcova návrhu. Byla-li obeslána, pak jest řízení proti ní v klidu dle §u 170 c. ř. s., neboť nepřišla k jednání a žalující strana ohledně ní neučinila žádného návrhu ani prohlášení. Každým způsobem jest však rozepře i ohledně Františky B-ové zahájena dle §u 232 c. ř. s., táž jest ve sporu spolužalovanou stranou, proto nelze souhlasiti s odvolacím soudem, že by žalující strana byla pozbyla práva domáhati se žalobního nároku proti Františce B-ové a že Františku B-ovou nelze v dalším řízení pokládati za stranu rozepře.

Čís. 5359.

Zařazení železničních zaměstnanců do služebních tříd. Výnosem min. železnic ze dne 24. září 1921, čís. 93 Věstníku byl proveden postup do VI. třídy vesměs pouze co do požitků, nikoliv co do služební třídy samé a to i ohledně úředníků nové skupiny III a.

(Rozh. ze dne 13. října 1925, Rv I 893/25.)

Žaloba vrchního oficiála státních drah proti Československému státu o zařadění do VI. služební třídy, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobce, nabyv podle předpisů o časovém postupu železničních zaměstnanců a o propočítání služebních let požitků VI. služební třídy, domáhá se i zařadění do této třídy a snaží se odůvodniti oprávněnost svého nároku celou řadou starších předpisů, jmenovitě jednotlivými ustanoveními služebního řádu vydaného výnosem ministerstva železnic ze dne 7. dubna 1898, čís. 16.366, při čemž však přehlíží, že tyto starší předpisy, služební řád nevyjímajíc, platí jen potud, pokud nejsou v rozporu s novějšími předpisy. Žalobce byl zařaděn do nově utvořeného statu III a na základě nařízení ministerstva železnic ze dne 18. června 1921, čís. 84 věstníku, a byly mu při tom přiznány požitky VI. služební třídy na základě výnosu ministerstva železnic o propočítání služebních let ze dne 24. září 1921, čís. 93 věstníku. Tento výnos, vydaný na základě zmocnění §u 3 zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 222 sb. z. a n. ustanovuje v §u 18, že se ve statu III a) provede postup do třídy VI. vesměs pouze do požitků, nikoliv, jak žalobce se toho domáhá, do služební třídy samé. Nárok žalobcův byl by proto oprávněn jenom, kdyby prokázal, že právě zmíněným předpisem byla porušena jeho nabytá práva podle §§ 4 a 40 služebního řádu, nebo že by odporoval zákonu. Nižší soudy správně a obšírně vyvrátily všechny námitky, které žalobce v obou směrech přednesl. Ani služebním řádem ani výnosem ze dne 29. dubna 1911, čís. 48 věstníku, jímž byl pro úředníky státních drah zaveden časový postup, nebyl žalobci zaručen postup do VI. třídy, nebyla tedy jeho práva dotčena tím, že mu podle výnosů čís. 36/1920, 84/1921 a 93/1921 byl otevřen tento postup jenom platově. Jako zákon, s nímž by § 18 výnosu čís. 93/1921 mohl býti v rozporu, přichází v úvahu pouze zákon ze dne 7. října 1919, čís. 541 sb. z. a n., jímž byl časový postup státního úřednictva rozšířen o jednu třídu, právě tento zákon zaručuje však časový postup jenom platově, takže, praví-li ve čl. X., že se v jeho důsledku upraví také požitky zaměstnanců u státních podniků, nebylo tím ministerstvo železnic zavázáno, by o jednu třídu rozšířilo časové povyšování, zavedené u státních železnic v roce 1911, nýbrž mohlo právě v duchu uvedeného zákona rozšířiti časový postup svých úředníků do nové další třídy také jen platově, jak také učinilo nařízením ze dne 16. února 1920, čís. 36 věstn. Žalobcův nárok není podle platných předpisů odůvodněn. K jednotlivým dovolacím vývodům se ještě dokládá: Ustanovením §u 40 čís. 13 služebního řádu jest sice železničním zaměstnancům zaručeno určité pořadí, avšak toto ustanovení týká se, jak z citovaného tam §u 41 služebního řádu vyplývá, jenom pořadí ve služební třídě, do které byl zaměstnanec jmenován, a nemůže býti rozšiřováno na zařadění do vyšší služební třídy. Praví-li se v §u 41 služebního řádu, že úředníci jsou zařaděni do služebních tříd podle svého platu, platilo to pro dobu, kdy byl služební řád vydán. Novými předpisy o časovém postupu, vydanými ministerstvem železnic stejně jako služební řád a na základě téže plné moci, byl služební řád právě v tomto směru změněn, takže se ho nelze již dovolávati. Stejně neprávem poukazuje dovolání na § 63 služebního řádu, ten byl změněn již nařízením čís. 48/1911 věstn., ale i toto nařízení platí nyní jenom potud, pokud lze je srovnati s pozdějšími předpisy, tedy jmenovitě nařízeními čís. 36/1920 a 93/1921 věstn. Neprávem dovolává se žalobce dále toho, že nařízením čís. 84/1921 věstn., jímž byl status III. rozdělen na III. a) a III. b), byla lhůta časového povýšení do VI. třídy ve statu III. a) určena na 9 let, že tedy podle tohoto nařízení jest prý úředníkům tohoto statu časovým postupem dosažitelna VI. služební třída sama, a nikoliv jenom její plat. Nutno připustiti, že doslov tohoto nařízení sám o sobě mluví pro žalobce, avšak z jeho srovnání s nařízením čís. 36/1920 věstníku, kterým byl pro železniční úředníky proveden zákon čís. 541/1919 o rozšíření časového postupu, a jenž ustanovuje v bodě prvém, že povýšení úředníků do tříd časovému postupu nově otevřených jest vázáno podmínkou propůjčení místa systemisovaného v takové služební třídě, a že jinak postoupí úředník pouze do požitků vyšší služební třídy, aniž by současně dosáhl této služební třídy, plyne, že i úředníci nové skupiny III. a) mohou dosáhnouti nově jim otevřené VI. služební třídy jenom platově, leč by byli jmenováni na místo v této třídě systemisované. Bylo by hrubou nesrovnalostí, kdyby skupině III. a) bylo časové povýšení do VI. třídy zajištěno, zatím co by vyšší skupina II. b) postupovala do VI. třídy jenom platově. Veškeré pochybnosti musí však zmizeti vůči výslovnému předpisu citovaného již §u 18 výnosu čís. 93/1921, že se postupy do VI. třídy u skupiny III. a) provedou jenom platově. Bezpodstatné jest proto také dovolávání se bodu 7 nařízení čís. 48/1911, podle něhož jednotlivá služební místa železniční nejsou vázána na určité platové třídy, takže přidělení na jakékoliv místo nezakládá nároku na povýšení do vyšší třídy, neboť ani toto ustanovení nebylo nezměnitelné, a nečiní pozdější systemisování jednotlivých míst pro určitou služební třídu neplatným. Konečně odvolává se žalobce neprávem i na ustanovení nařízení čís. 36/1920 bod 1, že pro přechodní dobu a to včetně až do povyšovacího termínu červencového 1920 budou úředníci, kteří na základě nové úpravy mají nárok na časové povýšení do nejvyšší služební třídy svého statu, povýšeni do této třídy skutečně a nikoliv jenom platově bez ohledu na to, že jim nebude propůjčeno místo systemisované v této služební třídě. Ustanovení to vztahovalo by se na žalobce jenom, kdyby byl do červencového terminu 1920 nabyl práva na časový postup do VI. třídy, v této době nebyla mu však VI. třída vůbec ještě ani otevřena, otevření to stalo se teprve v roce 1921 zřízením nového statu III. a). Ku vyvrácení námitky, že podle základního pravidla o propočítání služebních let, vysloveného v §u 1 výnosu čís. 93/1921, má se propočítání provésti tak, jako by příslušný zákon a navazující na něj nařízení a výnosy byly účinnými hned v době, kdy zaměstnanec nastoupil službu, a že podle toho žalobce již v červenci 1920 měl nárok na povýšení do VI. třídy, stačí poukázati na to, že § 18 téhož výnosu jest autentickým podrobným výkladem zmíněného základního pravidla, a že podle něho mohou úředníci statu III. a) postoupiti do VI. služební třídy jenom platově.

Čís. 5360.

Uložení náhrady důstojníku (zákon ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák.), jehož nepečoval o dostatečnou ochranu svěřených mu erárních

peněz, svěřiv je proti zákazu býv. rak. ministerstva války ze dne 25. května 1915, čís. pres. 8076 poddůstojníku, by zaplatil potraviny u zásobárny a poddůstojník, jemuž byly u zásobárny odevzdány, peníze ty zpronevěřil.

Výnos býv. rak. ministerstva války ze dne 25. května 1915, čís. pres. 8076 nepozbyl platnosti státním převratem. Důstojníku nelze uložiti náhradu, když beze své viny a s vynaložením zvláštní péče a pozornosti, jaké lze se naditi do důstojníka, obstarávajícího také správní záležitosti, onoho výnosu neznal.

Pojem přímé a nepřímé příčinné souvislosti. Pokud lze přičítati důstojníku vinu na tom, že poddůstojník v případě, o nějž jde, zpronevěřil peníze. Příčinná souvislost byla přerušena tím, že důstojník zásobárny poukázal poddůstojníka, peníze přinesšího, by je odevzdal poddůstojníku zásobárny.

Otázka příčinné souvislosti jest otázkou smíšenou; pokud jde o skutkový podklad pro úsudky soudu o příčinné souvislosti, je to otázka skutková a pokud jde o tyto úsudky, je to otázka právní.

(Rozh. ze dne 13. října 1925, Rv I 903/25.)

Major vozatajského praporu Karel R. svěřil poddůstojníku Ottu H-ovi větší částku peněz, by zaplatil potraviny u proviantury. Otto H. odevzdal u proviantury peníze poddůstojníku Antonínu N-ovi, jenž je zpronevěřil. Karlu R-ovi byla pak nálezem správního vojenského úřadu předepsána náhrada. Žalobě, jíž se Karel R. domáhal proti Čsl. eráru neplatnosti onoho nálezu, procesní soud prvé stolice vyhověl a nález zrušil. Odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud vyhověl žalobcovu dovolání potud, že zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání, opírající se o důvody §u 503 čís. 2, 3 a 4 c. ř. s., jest jen z důvodu posléz uvedeného částečně opodstatněno. Žalobce domáhá se podle §u 2 zákona ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák. a čl. XI. čís. 5 uvoz. zák. k c. ř. s. zrušení nálezu o náhradě škody 7.403 Kč 80 h, která mu jako dalšímu podpůrnému ručiteli vojenskými úřady správními z toho důvodu byla uložena, že nepečoval o dostatečnou ochranu svěřených mu erárních peněz, svěřiv je proti zákazu býv. rak. ministerstva války ze dne 25. května 1915, čís. pres. 8076 poddůstojníkovi k cíli zaplacení potravin u proviantury. Dlužno tedy zkoumati, zda žalobce porušil v tomto směru svou služební povinnost, kterou měl vzhledem ke správě a vydávání erárních peněz. Neúplností odvolacího řízení podle §u 503 čís. 2 c. ř. s. jest dovolateli, že odvolací soud nehleděl při posuzování otázky zavinění k platným služebním předpisům, z nichž dovolací spis cituje; a) »A — 10 k §u 12 bod 104, § 19 bod 180« a b) »O — 1 § 4 str. 10 odst. 3«. Předpisu ad a) nedovolával se žalobce ani v první ani ve druhé stolici a nejsou v procesních spisech založeny, ale týkají se patrně, jak dovolatel dále rozvádí, t. zv. peněz na stravu (»Menagegeld«) právě tak jako předpis ad b). Podle tohoto předpisu bylo sice dovoleno vydávati denně potřebné peníze na stravné poddůstojníkovi, ale jen potud, pokud nebyly potraviny opatřovány ve velkém, čemuž právě zde tak bylo. Rozpor se spisy podle §u 503 čís. 3 c. ř. s. shledává dovolatel v tom, že odvolací soud pokládá výnos min. rak. války ze dne 25. května 1915, čís. 8076 za platný i pro Čsl. armádu. V tomto směru nejde však o podstatný skutkový předpoklad, který by byl v rozporu se spisy, nýbrž o výtku nesprávného právního posouzení věci, kterou možno již na tomto místě vyříditi. Citovaný výnos min. rak. války určen byl pro zázemí a jest intimátem rozkazu vrchního armádního velitelství ze dne 22. dubna 1915, čís. 37.731, který určen byl pro službu v poli, platil tedy jak v zázemí, tak v poli. Tvrdil-li tedy žalobce v první stolici, že výnos platil jen pro použití v poli (a on v poli byl) a tvrdil-li nyní v dovolání, že výnos byl vydán jen pro zázemí a že on byl v poli, neprospělo by mu to v žádném směru, protože výnos platil tu i tam. Jde jen o to, nabyl-li platnosti i pro Čsl. armádu a byl-li v platnosti v rozhodné době, kdy se zpronevěra peněz stala. K této otázce právem oba nižší soudy přisvědčily, protože výnos až do vydání nových služebních předpisů pro čsl. armádu zrušen nebyl, takže již podle zákona ze dne 28. října 1919, čís. 11 sb. z. a n. stal se závazným i pro Čsl. armádu a nebylo jeho nového oznamování v Čsl. armádě již zapotřebí. Nevadí, že čl. 2 cit. zák. zmiňuje se jen o zákonech a nařízeních, neboť podle ustálené praxe platí totéž o vnitřních výnosech a rozkazech, které tvoří integrující část zákonů a nařízení a slouží k jejich provedení, což odpovídá také účelu zákona, by zachována byla souvislost dosavadního právního řádu se stavem novým, by nenastaly zmatky a upraven byl přechod k novému státnímu životu. Jiná jest však otázka subjektivního zavinění. I kdyby byl žalobce objektivně proti služebnímu zákazu jednal, tedy objektivně bezprávného činu se byl dopustil, nebylo by lze uložiti mu náhradu škody, kdyby bez své viny a s vynaložením zvláštní péče a pozornosti, jaké lze se naditi do důstojníka, obstarávajícího také správní záležitosti (§§ 1294, 1299 obč. zák.), výnosu neznal. Takové zavinění musilo by mu býti dokázáno. V tomto směru neposoudil odvolací soud věc po stránce právní správně, nevěnovav tomuto subjektivnímu zavinění pozornosti. Není o tom sporu, že výnos nebyl ani v říšském ani v zemském zákoníku, ani v nějakém věstníku prohlášen. Žalobce tvrdil, že mu výnos nikdy nebyl sdělen a že ho neznal. Ve výnosu ovšem bylo v úvodu odst. 5 a v posledním odstavci nařízeno, by byl všem velitelům, gážistům a gážistům aspirantům oznámen, by vše k jeho vyhlášení v potřebném objemu bylo zařízeno, ale z toho nevychází na jevo, zda se obsah výnosu na vědomí žalobcovo dostal. Žalobce tvrdil, že byl tehdy — tedy asi koncem května a počátkem června 1915 — v poli, ale v tom směru nepoužil procesní soud předpisu §u 182 c. ř. s., ač jeho použití bylo na místě, zejména co do otázek, u kterého vojenského tělesa, na kterém místě a v jaké hodnosti sloužil a zda i tam byl výnos ve známost uváděn a jak, tak aby se posouditi mohlo, zda i žalobci na vědomí se dostal nebo byl by se dostal, kdyby žalovaný náležité pozornosti byl užil (viz níže). V té příčině bude tedy nutno řízení doplniti. Naproti tomu tvrzená přetíženost různými služebními funkcemi, která prý ža-

lobci nedovolovala, by osobně peníze za potraviny donášel zásobovacímu důstojníku kapitánu Františku S-ovi, nemohla by ho omluviti, neboť byl s kapitánem S-em u téhož vojenského útvaru a nebylo nemožno, by mu peníze osobně neodevzdával, ovšem na pravém místě a na potvrzenku, a nemohla ho této povinnosti v záležitosti tak důležité, jako jest péče o erární peníze, sprostiti ani tvrzená služební přetíženost, neboť správné odvádění peněz tak mnoho času nezabralo. Kdyby soud přijal za pravdivé, že žalobce výnos znal, nebo kdyby podle zjištěných skutečností došel k právnímu závěru, že žalobce při vynaložení zvláštní péče, k jaké ve svém povolání jako důstojník byl povinen (§ 1299 obč. zák.), byl by o výnosu věděl a že ho tedy jen ze své viny neznal, došlo by k řešení další otázky, totiž otázky příčinné souvislosti, ve kterémžto směru rovněž nelze s právním posouzením odvolacího soudu souhlasiti, aspoň nikoli v té všeobecnosti, jak otázka tato byla řešena. Otázka příčinné souvislosti není ovšem otázkou skutkovou — jak míní odvolací soud — jehož názor není v souladu ani s jeho vlastním postupem, protože by — kdyby šlo o skutkovou otázku, nebyl mohl bez opakování důkazů uchýliti se od opačného názoru prvního soudu, který příčinné souvislosti mezi jednáním žalobcovým a nastalou škodou neshledal. V pravdě jde o otázku smíšenou: pokud jde o skutkový podklad pro úsudky soudu o příčinné souvislosti, je to otázka skutková, a pokud jde o tyto úsudky, je to otázka právní. Dovolací soud může s hlediska důvodu nesprávného posouzení věci přezkoumati právě jen tyto úsudky, jsa v ohledu skutkovém zjištěním nižších soudů vázán. Dovolání namítá, že žalobce neměl k N-ovi žádných služebních vztahů, že mu nic nesvěřoval, že poslal H-a k S-ovi, že S. sám H-a odkázal na N-a, že od toho okamžiku odpadá zodpovědnost žalobcova za následky, které vzešly ze zavinění S-ova a že by byla škoda vznikla, i kdyby on sám byl býval odevzdal peníze S-ovi, nebo na jeho příkaz N-ovi. Žalobce tím chce dovoditi, že H. odevzdal peníze na právém místě, totiž v proviantuře a že je jen z poukazu zásobovacího důstojníka předal N-ovi, že tedy zásahem S-ovým byla příčinná souvislost mezi jednáním žalobcovým a nastalou škodou přerušena. Těmto vývodům nutno z části přiznati oprávnění. Zákon ovšem zná nejen t. zv. přímou, nýbrž i nepřímou příčinnou souvislost. V onom případě jde o bezprostřední příčinu určitého výsledku, ve druhém případě jde o přidružení jiných nahodilých okolností, jimiž byl výsledek pouze podmíněn. Za škodu ručí nejen ten, kdo ji svým zaviněním bezprostředně způsobil, nýbrž podle §u 1311 obč. zák. i ten, kdo svým zaviněním zavdal podnět k náhodě, která byla příčinou škody, zvláště tenkráte, když přestoupil zákonný nebo jiný předpis, jehož účelem jest předejíti škodám, třeba náhodným. Podle §u 1301 obč. zák. je také zodpověděn za škodu ten, kdo k tomu přispěl, že jiný protiprávně škodu způsobil. Použije-li se těchto zásad na souzený případ, jeví se věc takto: Shora citovaný výnos býv. rak. ministerstva války a rozkaz vrchního armádního velitelství praví v odst. 3 a 4, že osobám mužstva (k nimž v rozhodné době náleželi také rotmistři), nesmějí býti peněžní částky jako zálohy, nebo k cíli zaslání a pod. — vyjma případy v předpisech dovolené — odevzdávány; že ve případě zpronevěry nebo ztráty při nešetření tohoto předpisu bude onen orgán, který peníz osobě mužstva odevzdal, bezohledně přidržen k náhradě škody a že nemohou gážisti a gážisti-aspiranti, kteří nešetřením tohoto předpisu eráru škodu způsobí, počítati s prominutím náhrady. Zřejmým účelem tohoto předpisu bylo předejíti škodám, které by z toho mohly vzniknouti, že se svěřují erární peníze mužstvu. Porušil-li žalobce tento předpis ze své viny a svěřil-li zaviněně peníze poddůstojníkovi proti zákazu, ručil by ovšem státu za škodu, která jeho protiprávným jednáním (nikoli »opomenutím«, jak praví odvolací soud) vzešla. Bylo by při tom lhostejno, zda do řetězu kausálních příčin vstoupilo jednak nedbalé vykonávání služby zásobovacím důstojníkem, jednak trestná zpronevěra jeho přidělence. I kdyby byl H. peníze k zaplacení potravin mu odevzdané ztratil, třeba čirou náhodou, byl by žalobce eráru náhradou škody podle §u 1311 obč. zák. povinen. Nejinak jest tomu, když H. peníze zaplatil poddůstojníkovi, jemuž podle předpisů zaplaceny býti neměly. To všechno platí však jen potud, pokud rotmistr H. platil peníze N-ovi bez poukazu zásobovacího důstojníka S-a. Pokud však kapitán S. sám dal H-ovi poukaz, aby peníze jemu přinesené odevzdal N-ovi, přetrhla se tímto jednáním příčinná souvislost mezi činem žalobcovým a nastalou škodou a šla tato pak již jen na vrub S-ův a N-ův. Pakliže poddůstojník H. podle žalobcova příkazu odevzdával peníze v proviantuře S-ovi a jen z poukazu S-ova je odevzdal přímo N-ovi, má se věc tak, jakoby je byl odevzdal S-ovi a tento zase N-ovi, takže jen tato cesta zkrátila se tím, že peníze nešly rukama S-ovýma, ale s jeho souhlasem byly vydány přímo N-ovi. S., jenž peníze převzíti měl, dal poukaz, aby je H. odevzdal přímo N-ovi, na své vlastní nebezpečí a účet, a nikoli na nebezpečí a účet žalobcův. Ale tak by byly věci dopadly, i kdyby byl žalobce neposlal H-a, nýbrž osobně se s nimi ke S-ovi odebral a jemu je odevzdal, neboť při tom stavu dlužno zcela určitě a bezpečně za to míti, že by byl S. obnos i takto přinesený a přijatý N-ovi odevzdal, i je z toho vidno, že škoda nenastala proto, čili tím, že žalobce poslal s penězi H-a, nýbrž proto či tím, že S. je sám nechtěl převzíti a odkázal odevzdatele jich na N-a, by je dal jemu. Zavinil tedy škodu S., nikoli žalobce, u něhož není ani nepřímé příčinné souvislosti mezi jeho činem a škodou, neboť by byla škoda zajisté nastala, i kdyby byl žalobce sám peníze S-ovi donesl a tedy úplně dle zákona se zachoval. To odpovídá úplně nauce (srv. Randa Náhr. škody 1912 str. 24; ještě příznivější stanovisko pro naši otázku zaujímá Krasnopolski Obl. 1910 str. 167, 168, jenž přenechává vše rozumnému soudcovskému posouzení, zda škoda je v »přičítatelném« kausálním nexu s činem; srv. Krainz-Ehrenzweig Syst. II. 1920 str. 37 násl.). To se srovnává s předpisem §u 1311 obč. zák., dle něhož ten, kdo přestoupí nějaký »zákon«, t. j. právní normu, snažící se vyvarovati poškozením »nahodilým«, t. j. takovým, jež přestoupení tomu přičítati nelze, třeba je přičítati bylo činu osoby třetí, ručí za škodu, jež by byla jinak nenastala; v našem případě citovaný výnos snaží se dle svého obsahu takovým škodám zabrániti a žalobce tedy neručí, pokud se dokáže, že by byla škoda i bez jeho přestupku nastala. Ale právě v tomto směru jsou skutková zjištění nižších soudů nedostatečná a bylo zase použití §u 182 c. ř. s. na místě. Nižší soudy přijaly za pravdivé, že ža-

lobce jako velitel dopravní setniny svěřoval peníze určené proviantuře na zaplacení potravin, odebraných z vojenské zásobárny pro setninu, svému účetnímu poddůstojníku rotmistru Otonu H-ovi, který je však neplatil přímo zásobovacímu důstojníkovi kapitánu S-ovi, nýbrž strážmistru Antonínu N-ovi, jenž vypomáhal zásobovacímu důstojníkovi při kancelářských pracech, a že N. z peněz jemu odevzdaných zpronevěřil — pokud jde o dopravní setninu — částku 7403 Kč 80 h. První soud zjistil ještě na základě výpovědí svědků, že kapitán S. určitě v jednom případě odkázal H-a na strážmistra N-a, by mu peníze předal a že H. buď hned nebo za několik dní doručil žalobci stvrzenku o odevzdaných peněžních částkách, opatřenou podpisem kapitána S-a. Kolikrát a po jakých částkách rotmistr H. takovým způsobem celkový peníz 7403 Kč 80 h N-ovi předával, a zdali vždy byl kapitánem S-em na N-a odkázán, či zdali mu v některých případech o své újmě platil, nebylo zjištěno. Shora uvedené skutečnosti bude nutno s použitím §u 182 c. ř. s. dle možnosti zjistiti. Pokud by se zjistiti nedaly, šlo by to ovšem na vrub žalobcův, ježto onen řetěz kausálních příčin byl zahájen porušením předpisu a na žalobci jest, by dokázal přetržení kausální řady. V případech, o kterých se dokáže, že S. odkázal H-a na N-a, přetrhla se příčinná souvislost mezi činem žalobce a škodou, žalobce tedy za škodu tu neručí, jak shora dovoděno. Zdali však i v těch případech, v nichž peníze odevzdány H-em přímo N-ovi, bez specielního poukazu S-em, má se pokládati za to, že odevzdání peněz stalo se s presumptivním souhlasem S-ovým, lépe řečeno, zda S. byl by peníze stejně byl N-ovi odevzdal, i kdyby je byl žalobce sám přinesl a jemu, S-ovi, odevzdal, takže škoda by byla nastala i bez poklesku žalobcova (viz hořejší výklad na § 1311 obč. zák.), bude věcí úvahy na základě všech zjištěných průvodních okolností, k nimž by náležela zejména ta, zda S. vůbec všechnu peněžní správu N-ovi přenechal a sám ji vůbec nevedl. Nebude-li takto žalobce osvobozen na celé čáře, nýbrž bude ve větší či menší míře ručiti, bude při stanovení výše náhrady použiti §u 273 c. ř. s. a obdoby §u 3 zák. ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák., ale bude třeba, aby pokud možno zjištěny byly aspoň přibližně ciferně sumy, jaké v jednotlivých případech předmětem odvádění byly. Ježto tedy v uvedených směrech jest odůvodněn dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci, ale pro správné rozhodnutí chybí skutkové podklady a mezera tato zasahuje až do prvé stolice, bylo postupovati podle §§ 496 čís. 3, 510. 511 a 513 c. ř. s.

Čís. 5361.

Manželství uzavřené před duchovním církve státem uznané (církve československé) jest platné i tehdy, bylo-li uzavřeno dříve, než bylo dáno státní schválení k ustavení dotyčné náboženské obce.

(Rozh. ze dne 13. října 1925, Rv I 990/25.)

Žalobce domáhal se na žalované manželce výroku, že manželství s ní uzavřené je neplatné, ježto sňatek uzavřen byl před funkcionářem církve československé ve V., jenž v době sňatku nebyl oprávněn asistovati při sňatcích s účinky občansko-právními a ježto náboženská obec ve V. církve československé nebyla při uzavření sňatku státem povolena a ustavena. Procesní soud prvé stolice prohlásil manželství neplatným s tím, že na neplatnosti manželství nemá viny žádný z manželů. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Soud prvé stolice zjistil na základě přípisů zemské správy politické v Praze ze dne 29. září 1924 a ze dne 31. prosince 1924 a výnosu ministerstva školství a národní osvěty v Praze ze dne 28. května 1924, že československá náboženská obec ve V. byla státně schválena teprve výnosem ze dne 28. května 1924, takže před 28. květnem 1924 duchovní správce této církve ve V. Antonín R., který manžele dne 5. února 1922 oddával, nebyl autorisován úředně k vykonávání funkcí duchovního správce a zvláště k uzavírání platných sňatků a že ostatně až do dne přípisu z 31. prosince 1924 ustavení se oné náboženské obce ani volba duchovního správce zemské správě politické hlášena nebyla. Na základě tohoto zjištění uznal prvý soud sňatek ve smyslu §u 12 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. neplatným, poněvadž byl uzavřen před duchovním církve československé, který v době sňatku nebyl oprávněn asistovati při sňatcích s účinky občanskoprávními. V tomto názoru prvého soudu spatřuje odvolatelka nesprávné právní posouzení věci, poněvadž prý oddávající farář Antonín R. byl skutečně řádným a příslušným duchovním strany žalované, byv podle výpovědi svědka Dra F-a ustanoven duchovním správcem ve V. konsistoří církve československé již v roce 1921, tedy v době, kdy církev československá již výnosem ministerstva školství ze dne 15. září 1920, čís. 542 sb. z. a n. všeobecně byla uznána a kdy tudíž také konsistoř této církve k ustanovení Antonína R-a duchovním správcem byla i státně oprávněna a zákon (§ 1 zák. ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. a § 75 obč. zák.) pro platnost církevního sňatku ohledně církve nijakých podmínek neklade, zejména nemluví prý o nějakém schválení církve pokud se týče náboženské obce státem. Tato výtka, rozsudku prvého soudu činěná není však odůvodněna, neboť zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. nepotřeboval ani stanoviti nějaké zvláštní požadavky pro kvalifikaci církevního orgánu, asistujícího sňatku ve formě církevní uzavíranému, poněvadž již dle dřívějšího práva (zákona ze dne 20. května 1874, čís. 68 ř. zák.) mohl s účinky civilněprávními asistovati sňatkům církevním pouze duchovní takové náboženské obce, která byla státní správou uznána (schválena) a to duchovní, který podle schváleného statutu pro organisaci dotyčné obce náboženské je k této funkci oprávněn — tudíž je příslušným řádným duchovním správcem (§ 75 obč. zák.). Vždyť církev nelze stavěti nad stát, jemuž přísluší právo suverenity, tak totiž, že autonomie různých církví ve státě jen v mezích předpisů státních uplatňovati se může. Je proto i církevní sňatek, přípustný dle zákona čís. 320/1919 aktem státním, jejž funkcionář dotyčné náboženské obce vykonává pouze v kompetenci, státní správou mu svěřené. Jurisdikce propůjčená dotyčnému funkcionáři náboženské obce Ústřední radou (konsistoří) platí tudíž jen pro vnitřní poměry dotyčné církve, neplatí však pro vnější vztahy, pro poměr

její ke státu. Není-li tedy dotyčný funkcionář příslušným duchovním ve smyslu norem státních, nemůže sňatek před ním uzavřený býti platným v ohledu civilněprávním ani tehdy, jestliže tento duchovní mohl sňatku asistovati s účinky církevními dle názorů dotyčné náboženské společnosti. Vůči státu existuje náboženská obec de jure a nikoli jen de facto — tehdy, jsou-li splněny normy, státem pro uznání nových konfesí dané. Normy tyto dosud platné obsahuje zákon ze dne 20. května 1874, čís. 68 ř. zák., který stanoví v §§ 4 a 5, že ke zřízení náboženských obcí vyhledává se státního schválení a že před jeho udělením náboženská obec ustaviti se nesmí, a dále v §§ 9 a 11, že představenstvo náboženské obce a duchovní správce oznámen býti musí zemské správě politické. Dle těchto předpisů nestačí tudíž schválení všeobecného statutu určité náboženské společnosti, jak se to stalo výnosem ze dne 15. května 1920, čís. 542 sb. z. a n., nýbrž je nutno schválení a uznání každé jednotlivé náboženské obce této společnosti. Takovéto ustanovení jest ostatně obsaženo i v »Ústavě církve československé«, schválené výnosem ministerstva školství a Národní osvěty ze dne 15. října 1921, čís. 87.471 (čl. 6), stanovící ke zřízení každé náboženské obce této církve potřebu schválení diecesní rady jakož i schválení státního. Nebyl tedy ani ve smyslu této Ústavy církve československé farář Antonín R. ve V. řádně ustanoven a byl proto sňatek stran, před ním uzavřený dle §u 12 cit. zák. ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. a §§ 69 a 75 obč. zák. právem prohlášen za neplatný.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Především dlužno uvésti, že odvolací soud buduje rozsudek na předpisech již zrušených, jakýmiž jsou §§ 69 a 75 obč. zák., jež podle výslovného předpisu §u 31 odstavec druhý zákona o obřadnostech smlouvy manželské ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. pozbyly platnosti, nahraženy byvše předpisy §u 1 a §§ 8 a 12 cit. zák., čímž také derogován § 81 obč. zák., aspoň pokud jde o příslušnost duchovních správců, jimž jsou snoubenci přifařeni. Netřeba tedy více se tázati, kdo je to »řádný« duchovní správce §u 75 obč. zák., nýbrž záleží již jen na jeho příslušnosti, která neřídí se již přifařením dle §u 81 obč. zák., nýbrž příslušným jest dle §u 12 odstavec třetí a §u 8 cit. zák. o občanské smlouvě manželské duchovní správce, jenž vyhlášky předsevzal, ku kterým zase je dle §u 12 odstavec třetí a §u 8 téhož zákona příslušným duchovní správce, v jehož obvodu úřední působnosti mají snoubenci pokud se týče ten který z nich řádné bydliště. Ve věci samé dlužno rozeznávati mezi právní jsoucností církve a právní jsoucností pouhé náboženské obce. Nemá-li církev právní jsoucnosti, t. j. není-li státem uznána, nemůže arci býti řeči o nějakém jejím duchovním správci a duchovní správě, neboť vše to nemůže právně býti uznáno, když není uznána církev. Existuje-li však již církev po právu, není v tom samo o sobě právní závady, by církev ta členům svým nepřisluhovala duchovní správou platně, t. j. by tato duchovní správa byla vykonávána právem a měla, pokud jich dle povahy věci míti může, také právní účinky, třebaže církev ta nebyla ještě rozčleněna v jednotlivé náboženské obce vůbec, pokud se týče třeba že v tom kterém místě, kde se duchovní správa vykonává, náboženská obec nebyla ustavena buď vůbec, anebo ne ještě platně, t. j. nebyla ještě příslušným státním úřadem schválena. Není v tom o sobě žádné právní závady, protože logika tomu nijak nebrání, naopak tomu svědčí: dle §u 1 čís. 2 zákona ze dne 20. května 1874, čís. 68 ř. zák. udělí ministr kultu (§ 2) uznání nové církvi jen, když její náboženská nauka, bohoslužba a ústava nic protizákonného neb nemorálního neobsahuje. To vše tedy se musí před uznáním zkoumati, ale, uznána-li pak církev, jsou uznány i její obřady a tudíž i její obřad celebrování sňatků (smluv manželských) a to úplně stačí, když zákon církevní uzavření sňatků za dostatečné a platné uznává, státního předsevzetí toho úkonu nežádaje (§ 1 zákona o obč. sml. manž.). I aby to tedy právní závadu mělo, musil by tu býti právní předpis, jenž platnost tohoto úkonu duchovní správy a tudíž platnost sňatku mimo platně zřízenou, t. j. státně schválenou náboženskou obec a duchovního správce v ní k tomu rovněž státně schváleného neuznává, a to jest tedy přední otázkou, zda takový předpis právní, ať již zjevný nebo skrytý, v platném právu jest. Na tu otázku dlužno dáti odpověď zápornou z těchto důvodů: I. Dle zákona ze dne 20. května 1874, čís. 68 ř. zák., o nějž se nižší stolice opírají, vyvozujíce své stanovisko z jeho §§ 4, 5, 10 a 11, jest sice podmínkou pro uznání každé nové církve, by bylo zajištěno zřízení a trvání aspoň jedné náboženské obce (§ 1 čís. 2), ale, byla-li tato podmínka splněna, udělí se dle §u 2 ministrem kultu církvi té právní uznání, aniž by se výkaz, že skutečně obec taková potom zřízena byla, vůbec vyžadoval, takže o to se již stát nijak nestará. Podmínka tedy sleduje účel pouze hospodářský, by nebyly zřizovány pranepatrné církve, jež k plnění úkolů s existencí svou spojených postrádají hmotných prostředků. Ale církev jednou státně uznaná existuje potom právně bez ohledu na to, zda zajištěná a tedy vůbec nějaká obec zřízena byla, čili nic, a má dle druhého odstavce §u 2 všecka práva, jež podle státních zákonů církvím státně uznaným příslušejí. To ovšem nejsou jen práva, jež jim příslušela tehdáž dle čl. 15 st. zák. ze dne 21. prosince 1867, čís. 142 ř. zák., která nyní v podstatě příslušejí dle §u 122 úst. list. každému náboženskému vyznání i bez ustavení se v církev, nýbrž i práva, zakládající se v jakýchkoli zákonech jiných. § 4 téhož zákona čís. 68/1874 ovšem praví, že k zřizování náboženských obcí a ku změně jich obvodů jest třeba státního schválení, které se dle §u 5 uděluje jen na výkaz, že hmotné prostředky ke krytí jejich úkolů, zejména též k vydržování duchovního správce potřebné jsou zajištěny. Také z toho je patrno, že státu běží hlavně o stránku hospodářskou, která ovšem na platnost úkonů duchovní správy účinku míti nemůže. Ovšem pokud jde o obvod náboženských obcí, na nějž klade důraz i § 6 čís. 1, dotýká se věc arci i veřejné správy státní potud, že matriky, jež duchovní správa vede, jsou založeny podle jejich obvodů, a to je důvod, proč zákon si té otázky všímá, ale ukáže se níže pod III., že to pro otázku platnosti sňatečního úkonu duchovní správy nemá dle práva nyní v republice platného významu. Konečně

jest v §u 10 a 11 téhož zákona předepsáno, že duchovní správce může býti ustanoven jen tak, že církevní úřad k jeho zřízení povolaný oznámí osobu za správce vyhlédnutou státnímu úřadu a zřízení je volné, když do určité lhůty po oznámení nedojdou od státního úřadu námitky. Avšak ani tyto předpisy nemají důvod svůj ve starosti o úkony duchovní správy a správnost jich, nýbrž v ohledu na zájmy státní, jakými se jeví právě zájem o uvedené již matriky a pak, jak § 12 dokazuje, zájem o veřejnou mravopočestnost a po případě i (ztráta zdejšího státního občanství) bezpečnost státu. Proto dle nálezu bývalého vídeňského správního soudu ze dne 15. února 1888 Budw. XII. čís. 3934 není třeba oznámení §u 11, když v církvi starokatolické na uprázdněné místo k funkcím naléhavé povahy duchovní se vysílají. Z tohoto zákona tedy hledaný právní předpis nijak vyčísti nelze, i jest proto zcela lhostejno, že i ústava církve čsl. vyžaduje k ustavení náboženské obce, jak odvolací soud dokládá, schválení státního, i je to lhostejno, když je lhostejno, je-li tu náboženská obec, čili nic, a záleží jen na právní jsoucnosti církve. Vskutku také i Stubenrauch 8. vyd., str. 147 pozn. 2, ač si otázku neuvědomil, počítá platnost sňatku o d e d n e u z n á n í n o v é c í r k v e, jejž pokládá za den rozhodný. II. Zákon ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák. v ustanoveních svých svědčí dokonce přímo proti všemu podobnému výkladu předpisů pod I. citovaných. Zákon tento se sice týče jen katolické církve, ale zajisté nebude od místa zužitkovati jeho myšlenku i pro otázku, o niž jde, to tím spíše, že, nebude-li závady proti platnosti úkonu u církve katolické, bude jí tím méně u jiné. § 7 stanoví, že uvedení osoby v církevní úřad a s ním spojené s p i r i t u e l n í o p r á v n ě n í náleží c í r k e v n í m u p ř e d s t a v e n é m u, kdežto uvedení v důchody s úřadem spojené že náleží s t á t n í s p r á v ě. § 8 sice přiznává státu podobný zásah jako § 12 zákona pod I. uvedeného, tak jako již § 6 stanovil ji i při dosazování v církevní úřad obdobně jako § 11 shora I. a § 9 jedná o opatření v případě nastalé nezpůsobilosti duchovního správce, nařizuje, že státní a církevní úřad mají se postarati o zástupce ve vzájemném dorozumění, avšak § 10 stanoví, že v případech, že duchovního správce zajde jiná překážka, má c í r k e v n í p ř e d s t a v e n ý, a n i ž b y p o t ř e b o v a l s t á t n í h o s o u h l a s u, nejde-li zrovna o zájmy majetkové tam naznačené, učiniti opatření. Zákon tedy rozeznává spiritualie, k nimž ovšem patří zvláště udělování svátostí, jakou je i celebrování sňatku, a věci hmotné či světské: spiritualie ponechává zásadně, pokud tomu nebrání ten neb onen jeho zájem, církvi samotné, záležitosti světské avšak bere na sebe buď výlučně nebo za spolupůsobení církve. Stát sice má, jak řečeno, na sňatečních úkonech duchovní správy církevní zájem z příčiny matrik, avšak zákon o obř. sml. manž. čís. 320/19 stanoví oproti dřívějšímu právu, jež to nechávalo na pochybách, v §u 10 výslovně, že platnost manželství na zřízení zápisu v matrice nezávisí, čímž i ten zájem prohlášen jest v této příčině za nerozhodný. III. Zákon ze dne 9. dubna 1870, čís. 51 ř. zák. předpisuje v §u 1, že úkony, jež zákony v příčině sňatků a vedení matrik o nich duchovním správcům přikazují, přísluší ohledně osob, j e ž ž á d n é z á k o n n ě u z n a n é c í r k v i n e n á l e ž e j í, okresním hejtmanstvím, pokud se týče magistrátům statutárních obcí. Za podmínku klade se tedy, by osoba buď náležela žádné církvi, anebo, by církev, k níž náleží, nebyla zákonem uznána, nikterak ale nestačí případ, když tu církev zákonem uznaná jest, avšak není v ní ještě náboženské obce státem schválené. A to je nejsilnější vyvrácení stanoviska nižších stolic: kdyby měly pravdu, pak by v takovém případě osoby náležející církvi, nemající ještě žádné náboženské obce, byly vůbec z práva sňatku vyloučeny, neboť světský úřad by je oddati nemohl, protože tu není podmínky, by náležely k církvi zákonem neuznané, ježto jejich církev uznána je, ale kdyby je oddal duchovní správce této církve, byl by to sňatek neplatný, ježto tu není náboženské obce. A tak by tomu bylo také, i kdyby třeba nějaká obec tu již byla, ale oni by nebyli do ní příslušni, tak aby je jejich správce oddati mohl. Zřejmo, že mínění, že sňatek ten je neplatný, musí býti zavrženo, protože vede k nemožnému výsledku. Ovšem nyní v Čsl. republice zákon v obř. sml. manž. čís. 320/19 umožnil i takovým osobám sňatek civilní, učiniv ho úplně volným, kdežto do té doby byl jen opatřením nouzovým, avšak zákon I., o nějž se napadený zde názor opírá, musí býti vykládán podle doby svého vzniku, za které zákon III. už existoval, a nikoli podle stavu našeho zákonodárství nynějšího, když toto na něm samém docela ničeho ani přímo, ani nepřímo nezměnilo. K podobnému výsledku došlo by se i podle zákona ze dne 25. května 1868, čís. 47 ř. zák., ale to již rozbírati netřeba, stačí zákon hořejší. IV. Byla-li by však jiná pochybnost ještě, jest tu předpis §u 99 obč. zák., že domněnka jest vždy pro platnost manželství. Předpis ovšem platí přímo jen v příčině důkazu, není ale závady užiti ho v duchu zákona, jenž přeje bezesporně zachování manželství, obdobně i na případ, že stav právní je pochybným, neboť i pak dlužno ve smyslu zákonodárcově rozhodnouti se spíše pro platnost než pro neplatnost manželství. Když tedy čsl. církev jest uznána již od 15. září 1920 a sňatek celebrován dne 5. února 1922, je v tomto ohledu vše v pořádku. Nicméně daný případ nelze řešiti posud pro překážku jinou. Byl sice zrušen § 94 obč. zák. §em 25 zák. o obř. sml. manž., avšak nahrazen byl §em 28 tohoto zákona a i dle tohoto jest důvod neplatnosti manželství vytčený v §u 8 pokud se týče v §u 12 (3) téhož zákona, t. j. uzavření jeho před n e p ř í s l u š n ý m úřadem, neb duchovním správcem, důvodem veřejnoprávním, jejž vyšetřiti dlužno z úřední povinnosti, takže předpis §u 12 řízení ve věcech manželských, že vyšetřování má se omeziti jen na uplatněné důvody neplatnosti, zde místa nemá. Avšak, zda farář R. byl příslušný, není ze spisů zřejmo. Co udal svědek biskup Dr. F., je jen potvrzení právního stavu, jehož posouzení náleží soudu na základě zjištěných skutečností. Bylo by tedy vyšetřiti a zjistiti, kdy a kterým aktem církevním byl farář R. ustanoven a v jaké vlastnosti, a zda pro nějaký obvod a pro který, a pak teprv bude lze posouditi, byl-li dle shora citovaných předpisů příslušným.

Čís. 5362.

Schválila-li valná hromada společenstva postup členů představenstva, nemůže se společenstvo napotom na nich domáhati náhrady škody.

(Rozh. ze dne 13. října 1925, Rv I 1040/25.)

Žalující družstvo domáhalo se na žalovaných, bývalém svém předsedovi, místopředsedovi, pokladníku a předsedovi dozorčí rady zaplacení 50.000 Kč, tvrdíc, že mu žalovaní poukázavše zálohy Václavu D-ovi, aniž tento předložil účty, a jednajíce takto proti výslovnému znění smlouvy, svým hrubým zaviněním a neopatrností způsobili škodu 50.000 Kč, ježto Václav D. žalujícímu družstvu materiálu a práce, odpovídající záloze, nedodal. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Odvolací soud zjistil, že výplata sporné částky je zařaděna do účetní závěrky za rok 1919 v pokladničním účtu vydání, že závěrka ta byla nejprve ve schůzi dozorčí rady žalujícího družstva dne 29. února 1920 prozkoumána, pak ve společné schůzi dozorčí rady s představenstvem družstva dne 7. března 1920 probrána a konečně se octla na pořadí valné hromady ze dne 21. března 1920, při které účetní zpráva a závěrka byly schváleny a představenstvo, jakož i pokladní byli z odpovědnosti propuštěni. Podle čl. 20, prvý odstavec stanov žalujícího družstva má valná hromada dohlížeti na celou správu, zvláště však na činnost dozorčí rady. Bylo tudíž na ní, by se s postupem svých — nyní žalovaných — činitelů obeznámila, jeho správnost přezkoumala a podle výsledku toho zařídila, co v zájmu společenstva uznala za nutné. Jestliže tak neučinila a přece podle čl. 20 druhý odstavec stanov udělila konečné schválení (absolutorium), jde to na její vrub, zejména, když ani netvrdí, že žalovaní k jejímu případnému omylu o pravém stavu věci dali podnět nebo její omyl je z okolností musil napadnouti neb ještě zavčas byl vysvětlen (§ 871 obč. zák.). Právem proto shledal odvolací soud v usnesení valné hromady schválení postupu, který žalovaní při výplatě 50.000 Kč zachovali, a neposoudil věc mylně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), když praví, že žalovaní dále za své tehdejší jednání nejsou odpovědni, třebaže poukazy vydali jako zálohu, než Václav D. předložil schválené účty.

Čís. 5363.

Diferenční obchody.

V tom, že komitent složil sice krytí, provozoval však obchody daleko je převyšující, nežádal vydání koupených papírů, nečinil výtek proti depotním výpisům a kontokorentům a nežádal závěrečných listů o provedení příkazu, jest po případě spatřovati diferenční obchody.

(Rozh. ze dne 13. října 1925, Rv I 1187/25.)

Žalující banka domáhala se na žalované manželce bankovního úředníka zaplacení zůstatku 19.700 Kč na kontě všeobecném a 43.777 Kč na kontě úvěrovém, jenž zůstal ve prospěch žalobkyně z jejího obchodního spojení se žalovanou. Žalovaná namítala, že obchody mezi žalovanou a žalobkyní, z nichž vzešla zažalovaná pohledávka, byly obchody diferenčními. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Jedná se jedině o to, zda jde o obchod diferenční neboli o hru a sázku ve smyslu ustanovení §u 1271, 1272 obč. zák. Správně uvádí odvolatelka, že diferenčním jest obchod, při němž dle souhlasné vůle stran je vyloučeno právo a povinnost ke skutečnému dodání určitého zboží a má býti placen toliko rozdíl mezi cenou nákupní a prodejní. Je nesporno, že žalobkyně byla se žalovanou v obchodním spojení, prováděla na její příkaz a účet různé obchody bankovní, zejména kup a prodej cenných papírů, vzájemné vyúčtování dělo se jednak účtem všeobecným, jednak účtem úvěrovým, že pro toto obchodní spojení platily všeobecné bankovní obchodní podmínky žalobkyně, které byly se žalovanou smluveny (uznány). Soud prvý dále zjistil a zjištění tato nejsou odvoláním dotčena, že Štěpán S. dával žalující bance jako manžel žalované příkazy k nákupu papírů, že dostával jako zástupce žalované depotní výtahy, kde byly uvedeny papíry pro žalovanou koupené jen počtem, že nikdy nežádal vydání papírů pro žalovanou koupených a že proti depotním výtahům a kontokorentům nikdy nečinil výtek; zjistil dále, že bursovní příkazy, udělené žalující bance od jejích komitentů se provádí kupem na burse, papíry tam koupené uloží většinou v Pražské účtovací bance, papíry, pokud nejsou slosovatelné ukládají se do kumulativního depot, pro všechny komitenty společného dle druhu efektů, že komitentům zasílají se výtahy kontokorentní a depotní, v kterých posledních jsou uvedeny papíry počtem a ne dle čísel, když klient si proplatí svůj účet a chce si vyzvednouti své papíry, že žalující papíry, pokud jsou uloženy u súčtovací banky, u této vyzvedne; že v kumulativním depot nelze zjistiti, komu ten který papír náleží, že však k žádosti komitentů se jim oznámí čísla jich papírů, že žalovaná oznámení čísel papírů nežádala a že jí proto sdělena nebyla a že pro žalovanou veškeré koupené papíry byly jí k disposici po zaplacení dočasné pohledávky banky a že měla banka v depot veškeré papíry, které pro žalovanou koupila; zjistil konečně, že dle smluvených podmínek pro obchod cennými papíry k pojištění uvěřené kupní ceny zůstanou bankou pro komitenty koupené kusy ve správě banky, že pro účet svých obchodních spojenců deponované u banky cenné papíry vede banka jen na výslovný příkaz odděleně ve správě a úschově, že však zpravidla je přikládá ke svým vlastním zásobám bez ohledu na určitá čísla kusů a že komitentu jest kdykoliv volno, vyhraditi si určitá čísla. Soud prvý béře také za prokázáno, na základě výpovědi svědka Štěpána S-a, že žalovaná neměla úmyslu kupovati papíry efektivně, nýbrž že se jí jednalo jen o diferenci při kupu (prodeji) papírů a zisk tím docílený. Jaký však byl úmysl žalované, není skutkovou okolností a není proto možno úmysl takový zjišťovati. To může býti jen úsudkem soudu z jiných zjištěných skutečností. Úmysl ten dovodil prvý soud z toho, že zjistil, že příkazy ku koupi a prodeji cenných papírů tak rychle za sebou následovaly, že cena nakupovaných papírů nijak neodpovídala jmění žalované, že si žalovaná nikdy nevyzvedla papíry u žalobkyně deponované, že koupené papíry nevyplácela a že dala žalobkyni zálohu, která neodpovídala ceně kupovaných papírů. Ale z těchto okolností nelze ještě usuzovati na onen úmysl žalované. Je

zjištěno, že žalovaná dávala žalobkyni přesné příkazy ku koupi a prodeji určitých papírů, určitého množství. Je-li tomu tak, jak může namítati, že nechtěla kupovati papíry efektivně? Jisto je, že žalovaná spekulovala, ale spekulační obchody nemusí býti vždy obchody diferenčními. Avšak i kdyby byla měla žalovaná úmysl, takový obchod provozovati, musila by dokázati, že tento její úmysl byl také žalobkyni znám, by tím právní povaha diferenčního obchodu byla založena. Žalovaná ani netvrdí, že žalobkyni tento svůj úmysl sdělila a tato s ním souhlasila. Tvrdí jen, že žalobkyně o tomto jejím úmyslu věděla. Je-li však zjištěno, že žalobkyně příkazy žalované skutečně prováděla tak, že nákupy a prodeje papírů obstarala a papíry ty pro žalovanou ve svém depot uschovávala, jest takový úmysl na straně žalobkyně naprosto vyloučen. To také žalovaná věděla a věděti musila, když je zjištěno, že dostávala výtahy depotní, kde byly uvedeny veškeré papíry pro ni zakoupené a v úschově žalobkyně pro ni se nalézající a že žalovaná nikdy proti výkazům těmto námitek nečinila. Nezáleží na tom, že žalobkyně nežádala snad ani na žalované vyšší krytí; to bylo jejím právem, ne však povinností; stejně tomu jest tak i ohledně svépomocného prodeje papírů. Žalobkyně nesdělovala sice žalované jednotlivá čísla pro ni koupených a v úschově se nalézajících cenných papírů, ale z okolností výše zjištěných plyne, proč tak činila, a že dle smluvených podmínek nebyla povinna tak učiniti. Žalovaná také, jak je zjištěno, nikdy za sdělení těchto čísel nežádala. Nedomáhala se také nikdy vydání cenných papírů a nemůže proto tvrditi, že jich žalobkyně v depot neměla, ač jest opak prokázán. Při posuzování povahy diferenčního obchodu také nezáleží na tom, zda žalobkyně vystupovala jako samokontrahentka, poněvadž okolnost tato má dle čl. 376 odstavec třetí obch. zák. jen ten význam, že žalovaná může držeti se jako komitent žalobkyně jakožto přímého smluvníka.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Co do právního posouzení jde jedině o rozhodnutí, zda bankovní obchody, jež prováděla žalující banka na příkazy žalované, a z nichž dovozuje zažalovaný nárok, je pokládati za obchody diferenční a tudíž nežalovatelné. Nejde tu o otázku skutkovou, nýbrž právní, kterou lze zodpověděti na základě skutkových zjištění, převzatých odvolacím soudem. Nejvyšší soud opětovně rozhodoval o diferenčních obchodech, a vytkl svůj právní názor o nich zejména v rozhodnutí čís. sb. 4703. Z téhož právního názoru vychází i při posouzení tohoto sporu. Odvolacímu soudu, jenž neuznal skutkové povahy diferenčních obchodů v tomto případě, postačil nedostatek tvrzení, že žalovaná sdělila žalobkyni úmysl provozovati jen diferenční obchody, mimo to má soud ten za to, že na straně žalobkyně je vyloučen onen úmysl, ač by stačilo již jen vědomí o tomto úmyslu žalované strany, když žalobkyně prováděla příkazy žalované obstaráním nákupu a prodeje papírů, jakož i úschovy jich v depot. Tento názor nelze však přijati bez dalšího za vlastní, nýbrž je zkoumati, zda žalující banka věděla přes to o úmyslu žalované strany, nesoucím se za kursovním ziskem jen z výpočtu diference, po případě zda byla k tomu i nápomocna. Toto, byť i tajené vědomí žalující strany, lze posouditi na základě skutkových zjištění, jež stala se na příslušná tvrzení žalované strany, bránící se námitkou diferenčních obchodů. Záleželo na této straně, by na dotvrzení své námitky uvedla skutečnosti, z nichž by se dalo souditi na vědomí žalobkyně o jejím úmyslu sledujícím jedině účel, by příkazy k nákupu a prodeji cenných papírů domohla se ne skutečného plnění těchto příkazů, nýbrž jen výplaty zisku, vypočteného na základě kursovních rozdílů cenných papírů, na něž příkazy ty zněly. Žalovaná tvrdila skutečně určité okolnosti, a byla na základě důkazů o nich nabídnutých učiněna skutková zjištění. Dovolací soud probral tato zjištění, jakož i skutečnosti patrné z příloh i shodného přednesu stran. Žalovaná je manželkou bankovního úředníka, jenž za ni jednal mimo jiné i tím, že informoval se u banky o výši požadovaného krytí, udílel příkazy k nákupu a patrně i k prodeji papírů, přes to však nikdy nežádal vydání papírů koupených pro žalovanou, nečinil výtek proti depotním výpisům a kontokorentům, a nežádal závěrečných listů o provedení příkazů. Přes to, že žalující banka nejednala přímo se žalovanou, neinformovala se o jejích majetkových poměrech, a to ani tenkráte, když žalovaná přes upomínky neplatila kupní ceny za papíry, a spokojila se pouze s domněním svých úředníků, že manžel žalované vyženil asi 100.000 Kč a že strýc žalované zakládá ho peněz. Ve skutečnosti neměla však žalovaná dalšího jmění, by doplnila krytí, než co složila. Ani tyto okolnosti nevylučovaly však samy o sobě žalovatelných komisionářských obchodů, po případě žalovatelných nákupů cenných papírů za účelem spekulace s nimi. I tu je přihlédnouti ke všem dalším skutečnostem, rozhodným pro spornou otázku. Nebylo by tu jistě diferenčních obchodů, kdyby manželka bankovního úředníka byla žalující bance udělila jeden anebo více příkazů k nákupu neb i prodeji cenných papírů s přesným súčtováním kupní ceny, kdyby byla papíry po zaplacení kupní ceny převzala, anebo ponechala je u žalující banky v úschově jako své vlastnictví, přesně označené. V souzeném případě šlo o t. zv. obchodní spojení, jež počalo v lednu 1920 tím, že manžel jinak nemajetné žalované dal převésti, po případě složil v době od 21. do 29. ledna úhrnem 28.500 Kč jako t. zv. krytí, a hned v téže době dal koupiti cenné papíry za více než 100.000 Kč, z těchže papírů pak dal prodati v době od 30. ledna do 3. února 1920 tytéž papíry v ceně více než 83.000 Kč. Celý další účet, sahající až do konce roku 1923, vykazuje změny rychle za sebou následující a způsobené příkazy k nákupu a prodeji cenných papírů. První půlletí roku 1920 končilo pro žalovanou dluhem 23.467 Kč, a cena nakoupených a prodaných papírů činila hned v prvním ročním období několik set tisíc až milion Kč. Tyto skutečnosti musily býti nápadnými žalující bance, jež si musí vždy býti vědoma pravé podstaty obchodů jí provozovaných, zejména pak nežalovatelnosti diferenčních obchodů. Postačilo již první půlletí k bezpečnému přesvědčení, že žalované, zastoupené, aspoň formálně, manželem, znalým bankovních obchodů, nejde než o to, by využila kursovních rozdílů jednotlivých papírů, a získala příkazy k jich nákupu a prodeji, ne však skutečným nákupem a prodejem. Žalující banka nepodnikla

ničeho proti tomu, ač pravá podstata obchodů těch byla jí určitě známa, naopak podporovala hru tím, že prováděla další příkazy, usnadňující jí podle možnosti tak dalece, pokud shodovalo se to s dalším úmyslem, zastříti skutečnou podstatu obchodů. Ani později nestarala se o majetkové poměry žalované, ač jí poskytovala značný úvěr tím, že nežádala od ní hotového placení, po případě že ho nevymáhala, když žalovaná nevyhověla jejím upomínkám. Žalobkyně nepředkládala ani žalované, ani jejímu manželi závěrečných listů; žalovaná ovšem jich nežádala, ale právě z této okolnosti mohla a musila žalobkyně souditi, oč vlastně jde. Žalobkyně, přicházejíc žalované v dosažení pravého její úmyslu ještě více vstříc, nezdržovala provádění příkazů udílených žalovanou omezením jich na cenné papíry přesně označené, nýbrž ukládala koupené papíry v pražské súčtovací bance anebo je dávala do kumulativního depot, uváděla papíry ty počtem a ne dle čísel, a to i ve výpisech kontokorentních i depotních. I tu se spokojila s tím, že žalovaná, ač k tomu byla oprávněna, nežádala oznámení čísel papírů, po případě jich vydání, nežádala také, by vedeny byly odděleně ve správě a úschově. Avšak právě z toho je patrno, že žalované nešlo o efektivní plnění, že šlo jí jen o kursovní zisk, takže neměla důvodu, by použila svého oprávnění, jímž má býti umožněno jen efektivní plnění. Žalované nešlo o vlastnictví určitých papírů, nýbrž jen o kursovní jich cenu, již představovaly v čase příkazů k nákupu a prodeji. Tato cena byla dostatečně zjevna z účetních výpisů, a jiného žalovaná nepotřebovala. Nebylo proto třeba zjistiti onen úmysl žalované svědeckou výpovědí Štěpána S-a, neboť úmysl ten, zakládající skutkovou povahu diferenčního obchodu, je patrným z celého tohoto t. zv. obchodního spojení, z něhož je patrno i vědomí žalující banky o onom úmyslu, což úplné stačí k podstatě diferenčních obchodů. Žalující banka již v krátké době, jakmile nešlo o nic jiného, než o opětné a četné příkazy k nákupu a prodeji cenných papírů, udělované bez náležitého krytí i plnění k rukám žalované, nemohla býti jako obchodník v pochybnosti o tom, že žalované nejde o nic jiného, než by získala jen těmito příkazy rychle za sebou následujícími, tedy ne o jiné než hru počítající s možností zisku z rozdílu kursovních cen. Žalobkyně, nejen že umožnila, nýbrž také usnadnila tuto hru vědomě tím, že poskytla žalované značný úvěr, nestarajíc se o její majetkové poměry, že vystupovala vůči ní jako vlastní smluvní strana, provádějíc příkazy tak, jakoby papíry jí prodávala a od ní zase kupovala, že nakoupené papíry ukládala společně s papíry jiných komitentů do hromadné úschovy, vědouc z mlčení žalované strany, že tato nežádá jich vydání ani přesného označení a souhlasí s prostým zdáním efektivního plnění. Z toho vyplývá, že i žalobkyni šlo jen o příkazy k nákupu a prodeji cenných papírů, a že její více účetnické než skutečné plnění dálo se na oko, by zastřen byl pravý ráz diferenčních obchodů, a žalobkyně nepozbyla právní možnosti zažalovati případný nedoplatek. Touto formou není však soud vázán, nýbrž je na námitku žalované strany povinen přihlédnouti k pravé podstatě věci, a důsledkem toho je posouditi sporné obchodní spojení, záležející v komisionářských obchodech, prováděných ve skutečnosti jen k docílení kursovního zisku jako nežalovatelnou hru, a žalobu zamítnouti.

Čís. 5364.

K pojmu diferenčních obchodů.

Jde o efektivní obchod cennými papíry na burse, skládal-li komitent bance potřebnou hotovost, vyžadoval-li si od banky koupené cenné papíry a dodával-li jí cenné papíry ku prodeji.

V řízení směnečném jest i pro odvolací (dovolací) odpověď lhůta osmidenní.

(Rozh. ze dne 13. října 1925, Rv I 1299/25.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu na 20.000 Kč namítl žalovaný mimo jiné, že směnkou měl býti kryt zůstatek (saldo), vyplývající pro žalující banku z obchodů diferenčních. Procesní soud prvé stolice ponechal směnečný platební příkaz v platnosti. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud dovolání nevyhověl, návrh žalobkyně na přisouzení útrat dovolací odpovědi zamítl.

Důvody:

Co do pojmu a podstaty obchodů diferenčních stačí poukázati k rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 20. ledna 1925, č. j. Rv I 1875/24 sb. n. s. čís. 4571 a jde jen o to, zda se žalovanému podařilo prokázati, že i v tomto případě šlo o takové obchody. Žalovaný uvedl, že nikdy nebyl samostatným obchodníkem, nýbrž jen výpomocnou silou v obchodě svého otce za stravu, že jest nemajetným, o čemž svědčí bezvýslednost exekucí proti němu vedených, že také dle svého povolání a bydliště byl dalek skutečného provozování obchodů cennými papíry. Dojížděl sice občas do Prahy na bursu a tam setkal se jednou s ředitelem žalobkyně H-em, který ho vyzval, by si otevřel u žalobkyně spekulační účet a by za tím účelem složil 100.000 Kč. Žalovaný uposlechl této výzvy, vypůjčil si peníze u otce a prováděl spekulační transakce, při čemž mu šlo jen o docílení kursovních zisků nikoli o efektivní dodání a převzetí cenných papírů. To také žalobkyně věděla a věděti musila, což plyne z toho, že dle výpisu z obchodních knih jejich činil obrat za dobu od 21. července 1923 do 25. října 1923 na účtě »má dáti« 1,395.100 Kč, na účtě »dal« 1,049.673 Kč, k 31. prosinci 1923 celkový obrat na účtě »má dáti« 2,142.320 Kč 99 h, na účtě »dal« 1,922.290 Kč 90 h, ku 23. dubnu 1924 pak na účtě »má dáti« 648.214 Kč a na účtě dal 628.336 Kč 25 h. V daném případě nebylo prý efektivně plněno, zejména nebyly mu cenné papíry vydány, ač o to žádal. U některých položek nebylo při koupi papírů vyčkáno dne valuty a byly papíry ještě před tímto dnem prodány. Při značném obratu nebylo efektivní plnění ani možným, a žalobkyni šlo jen o to, by docílením velkého obratu získala na diskontní sazbě i různých poplatcích a provisích. Spekulační úmysl musel býti žalobkyni znám již z toho, že při jednom z prvých obchodů na spekulaci à la baisse zůstal žalovaný dle seznamu hodnot k 31. prosinci 1923 dlužen 350 akcií Kreditek a 300 akcií Alpinek. Žalobkyně prý také věděla, že žalovaný není zámožným, neboť při nepatrném krytí 20.000 Kč vymáhala všemožně úhradu a vynutila

si vydání bianco směnky. K vyvrácení těchto tvrzení uvedla žalobkyně, že žalovaný na počátku obchodního spojení složil na hotovosti 100.000 Kč, udílel jí příkazy ústní i písemné k nákupu cenných papírů, které žalobkyně provedla na burse a dle jich výsledků připsala hodnotu na účtě žalovaného buď k dobru neb k tíži a papíry měla pro žalovaného v depotu. Šlo tedy vždy o obchod na burse, efektivní. Žalovaný uznal prý správnost kontokorentu ze dne 30. června 1924 a v kanceláři Dra N-a před podáním žaloby výslovně svůj dluh, jejž se zavázal splácetí po 5.000 Kč, při čemž bylo ujednáno, že, nedodrží-li splátek, bude směnka, kterou dal 2. května 1924 žalobkyni, vyplněna na 20.000 Kč a ihned zažalována. Žalovaný nedodržel ani prvé splátky. Příkazy své mínil žalovaný vážně. Uděloval je bursovním agentům samostatně jako stálý návštěvník bursy, takže ve většině případů banka prováděla jen převody kupu a prodeje papírů na účtě žalovaného. Když pak v jednotlivých případech žalobkyně shledala, že obchody přesahují bankovní krytí, bylo agentům zakázáno, by příkazy žalovaného neprováděli. Žalovaný měl vždy možnost nakoupené hodnoty si vyžádati, poněvadž byly pro něho v úschově, o čemž byl vždy zpraven. Časově byla realisace vždy možná. Žalovaný skládal k rukám žalobkyně hotovosti v různých obdobích, a také si je vybíral. Složených záloh, kromě vybraných, bylo použito k nákupu cenných papírů pro žalovaného dle jeho příkazů. Žalobkyni bylo známo, že žalovaný provádí značné obchody prostřednictvím banky P., ukazoval také žalobkyni značné odpočty a šla o něm pověst, že má jmění okrouhle 2,000.000 Kč. O sobě tvrdil, že má nemovitosti jak na Kladně, tak i v Praze, že jest účasten vkladem čtvrt milionu na jakési továrně na kovové zboží v Praze, a že má statisícové dodávky do kladenských hutí. Žalovaný byl také majitelem bursovního lístku, který se vydává jen osobám finančně dobře situovaným. O dobré finanční situaci a důvěryhodnosti žalovaného svědčilo také, že mu bylo uděleno disposiční právo na účty jiných osob, jehož také použil. Kromě toho byly žalobkyni známy výborné majetkové poměry otce žalovaného i jeho tety Kláry G-ové. Na základě provedených důkazů, jež strany o svých tvrzeních nabídly, učinil procesní soud tato zjištění, jež odvolací soud dle §u 498 c. ř. s. rovněž převzal: Žalovaný jest sice nyní bez majetku, nikdy nebyl samostatným obchodníkem, nýbrž jen zaměstnán jako příručí v obchodě svého otce za stravu, požívá úplné volnosti a často dojížděl do Prahy. Klára G-ová zapůjčila mu 28.000 Kč na spekulační obchody a též otec daroval mu peníze, že »stál již mnoho peněz«. Žalovaný prováděl v roce 1923 až 1924 u filiálky banky P. značné spekulační obchody a měl u ní podkrytý účet. Dále bylo však také zjištěno, že žalovaný od počátku obchodního spojení se žalobkyní činil dojem zámožné a důvěryhodné osoby, jednak dle způsobu života, jednak tím, že tvrdil, že kupuje dům na Vinohradech, že jest súčastněn kapitálem asi čtvrt milionu Kč na průmyslovém podniku pražském, že vydělal značný peníz na akciích V. — Magnesit, jednak, že předkládal značné odpočty od banky P. pokud se týče filiálky, skládal sám u žalobkyně větší hotovosti a cenné papíry, že měl disposiční právo k účtům cizích osob u žalobkyně se nacházejícím a disposice ty prováděl, že měl stálou legitimaci na bursu pro zboží a cenné papíry, která se dle znalcova posudku vydává jen osobám zámožným po vyšetření bursou, při čemž se majetek 300.000 až 500.000 Kč nepovažuje za jmění dostatečné veliké pro člena bursy — a konečně že dle pověsti, kterou si žalobkyně opatřila od krajanů žalovaného, tento se pohyboval na Kladně v nejlepších kruzích. Z těchto zjištěných okolností dovodily oba nižší soudy právem, že žalobkyně mohla žalovaného pokládati za vážného komitenta, třebaže nyní skutečně jest nemajetným. Dovolatel ovšem namítá, že se banka neměla spokojiti s tím, co jí o svých majetkových poměrech sděloval a že také informace, o nichž byla řeč, nebyly dostatečné, že proto banka zanedbala povinnou péči a musí nésti nebezpečí s tím spojené. Než dovolatel přehlíží, že míra spolehlivosti a důvěryhodnosti komitenta se neřídí vždy a v každém případě jen dle reálních záruk, které komitent bance nabízí. Vždyť i ty mohou býti zdánlivé. Záleží také na osobních vlastnostech, obchodní obratnosti a stycích, které komitent udržuje. Složil-li tedy žalovaný již při počátku obchodního spojení zálohu asi 100.000 Kč a vyzněly-li informace o něm, pokud je žalující banka potřebovala, příznivě a vyvíjel-li se další obchod s ním, jak ještě později bude vyloženo na pevné základně, skládalť ještě další hotovosti a cenné papíry, úměrně ujednaným obchodům, nemožno banku viniti, že jednala lehkomysině neb ne obchodnicky, jmenovitě že musila míti pochybnost o opravdovosti obchodů, které s ní žalovaný sjednával. I kdyby se byla žalobkyně doslechla, že jest žalovaný dobrým spekulantem, nebylo by to ještě nic závadného. Spekulace sama o sobě není nedovolenou a bývá právě při obchodech cennými papíry předním jich účelem. Kdo kupuje cenný papír, očekává, že cena jeho stoupne a má-li snad později pochybnosti, neb hrozí-li pokles, hledí se ho zbýti. Dovolatel poukazuje dále k tomu, že rozsah obchodů byl přímo enormní, poněvadž obrat, docílený za necelého půl roku, převyšoval 2,000.000 Kč a má za to, že již tato okolnost postačila, aby opodstatnila námitku hry ve smyslu §u 1270 a násl. obč. zák. Než ani tato okolnost sama o sobě nebyla by rozhodující. Nezáleží jen na rozsahu obchodů, nýbrž hlavně na jejich proveditelnosti. A tu zjistily nižší soudy, že obligo žalovaného nebylo vyšší než 300.000 Kč a že měl proti němu aktiva vyšší 200.000 Kč na hotovosti a cenných papírech, že se pohyboval v povolené výši lombardu 70% a plnil řádně příkazy. Soudy zjistily však také, že realisace obchodů v celém jich rozsahu byla lehce proveditelna, časově možna a to i obchodů s kratší lhůtou, t. j. prodej a koupě týchž cenných papírů, dříve než došlo k arangement, poněvadž koupě a prodeje takové nejsou vyrovnávány téhož dne, nýbrž všecky teprve k příštímu arangement. Mimo to prováděla je banka přes depot žalovaného. Pokud jde o způsob provádění obchodů, zjistily soudy, že žalovaný dával ústně, písemně nebo telefonicky příkazy buď přímo bance nebo bursovním agentům, kteří oznámili výsledek žalobkyni, která dle toho buď žalovaného zatížila neb uznala na účtě lombardním a dodané nebo vybrané papíry vyznačila na jeho účtě depotním. Žalovaný měl dle ujednání při navázání obchodního spojení za povinnost, složiti větší hotovost a do depot větší počet cenných papírů, které měly býti do výše 70% kursovní ceny lombardovány a nakoupené papíry měly přijíti rovněž do lombardu. Žalovaný své povinnosti dostál, složiv 25. čer-

vence 1923 hotově 5.627 Kč a 3480 Kč, pak výtěžek za 150 prodaných akcií Poldiny hutě, 74.009 Kč a také se strany žalobkyně bylo postupováno dle zmíněného ujednání, neboť žalobkyně kupovala na příkaz žalovaného cenné papíry, protihodnotou za ně zatěžovala jeho účet lombardní a počtem kusů uznávala jeho účet depotní, při prodeji pak uznávala ho za výtěžek na účtě lombardním a zatížila na účtu depotním. Každý takový příkaz k prodeji neb ke koupi byl obchodem efektivním, žalobkyně měla pro žalovaného dotyčné papíry pohotově, žalovaný také občas o jich vydání žádal a také jí papíry do depot odevzdával. Jest tudíž nesprávným dovolatelovo tvrzení, že papíry nebyly efektivně dodávány. Poukazuje-li dovolatel na to, že byly žalující bankou trpěny tak zvané obchody »z prázdné ruky«, pokud se týče spekulace žalovaného à la baisse, stačí opět poukázati ku zjištěním obou nižších soudů, že žalobkyně neuznala žalovanému prodej 25 kusů akcií Ústecko-chemických, které žalovaný přikázal bursovnímu agentu L-ovi v březnu nebo dubnu 1924, aniž byl tyto papíry měl v depot u žalobkyně, kde tedy šlo o prodej »z prázdné ruky«, a patrně jen o kursovní diferenci a že zakázala bursovním agentům přijímati příkazy od žalovaného, a hleděla od té doby ponenáhlu obchody se žalovaným zlikvidovati. Tím projevila žalobkyně zřejmě, že neníní se žalovaným vcházeti v obchody diferenční. Jiných případů, kde by byla žalobkyně prodeje »z prázdné ruky« trpěla, dovolatel jednotlivě vůbec neuvádí a omezuje se jen na povšechné tvrzení. Svědek H. uvádí sice, že žalobkyně dovolila žalovanému v několika případech obchody »z prázdné ruky«, ale jen proto, že šlo o papíry, jež měl žalovaný uloženy u Průmyslové banky, aneb o papíry, které mu žalobkyně mohla zapůjčiti. Z těchto výjimečných případů nedalo by se ovšem usuzovati na podstatu celého obchodního spojení. Stejně tomu jest co do obchodů na spekulaci à la baisse. Dovolatel má tu patrně na mysli odevzdání 150 akcií Poldiny hutě hned na počátku obchodního spojení. Ale tu dovodily již nižší soudy, že akcie tyto byly převedeny na žalobkyni dne 31. července 1923 k příkazu žalovaného Českou průmyslovou bankou v Praze, tedy vzhledem k úmluvě, tvořící základ obchodního spojení žalovaného se žalobkyní, jak již bylo dolíčeno, tedy ne na spekulaci, a právem nižší soudy z okolností těchto usuzují, že šlo i tu o plně reelní obchod. Dovolání vytýká také, že nikdy nenastal případ, by žalovaný koupené papíry od žalující banky obdržel. K vyzvání procesního soudu, by přesně oznámil, kdy a o které papíry žádal, uvedl žalovaný jen, že krátce před podáním žaloby žádal o vydání akcií Poldiny hutě a losů, že však žalobkyně výdej odepřela. K tomu již správně podotkl prvý soud, že té doby nebyla pohledávka žalobkyně dostatečně kryta a že proto žalobkyně byla oprávněna, by vykonala zákonné právo zadržovací k těmto papírům, poněvadž žalovaný neprojevil ochoty, že při jich vydání pohledávku žalobkyně vyrovná. Neopodstatněnost dovolatelovy výtky, že se banka nestarala včas o doplnění krytí jeho běžného účtu, plyne již ze samého dovolání, kde na jiném místě se praví, že účet žalovaného byl neustále dostatečně kryt a že při nepatrném podkrytí tonula žalobkyně v úzkostech o úhradu a všemi možnými i nemožnými prostředky se snažila dosíci úhrady. Jest tudíž opodstatněn konečný závěr odvolacího soudu, že žalobkyně ani výslovně, ani mlčky se žalovaným neujednala, že má býti placena jen diference cen na místě efektivního dodání a odebrání cenných papírů, neb že by byla věděla o jeho úmyslu hráti jen o diferenci, a svým počínáním umožňovala jeho uskutečnění, nýbrž, že naopak při všech obchodech se žalovaným mohla za to míti, že jde o vážné provedení skutečných příkazů jí daných, které také provedla. Postrádá tudíž námitka diferenčních obchodů rovněž opodstatnění, dovolání jest ve všech směrech neodůvodněné a nemohlo se potkati s úspěchem. Návrh na přisouzení útrat dovolací odpovědi strany žalující bylo zamítnouti, poněvadž odpověď byla podána opožděně, t. j. po uplynutí osmidenní lhůty §u 555 čís. 2 c. ř. s., platné též pro dovolací odpověď (Viz Ott: Úvod ve stud. soud. ř. III., str. 197, Hora: System III., str. 171, Neumann II., str. 1589 a stálou praxi).

Čís. 5365.

Podstata směnky z ochoty záleží v tom, že její přejímatel béře na sebe povinnost, postarati se, by směnka byla zaplacena, aniž by bylo při tom dokročeno na podpisatele z ochoty. Nestane-li se tak zaviněním přejímatelovým, jest tento práv podpisateli z ochoty náhradou škody. Ví-li třetí nabyvatel o tomto poměru a vykoná-li přes to své právo ze směnky, nelze v tom spatřovati obmyslnost, leč že by mezi podpisatelem směnky z ochoty a přejímatelem směnky bylo výslovně ujednáno, že směnky nemá býti vůbec použito a tato úmluva byla třetímu nabyvateli známa.

(Rozh. ze dne 13. října 1925, Rv I 1424/25.)

Směnečný platební příkaz byl ponechán v platnosti soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jest nesporno, že žalovaný podepsal obě žalobní směnky, vydané Maxem B-em, jako přijatel a že směnky přešly indosací B-ovou na žalobkyni. Jest tedy žalovaný ve smyslu čl. 23 a 81 sm. ř. povinen, ježto směnky dospěly, by zaplatil žalobkyni jako směnečné věřitelce (čl. 36 sm. ř.), celý směnečný peníz se 6% úroky a to při směnce znějící na 1.925 rent. marek ode dne splatnosti (čl. 50 sm. ř.), při směnce na 2.000 rent. marek však teprve od 18. února 1925, t. j. ode dne presentace směnky (čl. 40 sm. ř.), mimo to pak co do směnky prvé $^1/_3$% provise, poněvadž žalobkyně jako majitelka směnky dala ji pro neplacení protestovati (čl. 50 sm. ř.), což k zachování jejího práva také proti vydateli bylo nezbytno (čl. 41 sm. ř.). Námitka žalovaného, že podepsal žalobní směnky vydateli B-ovi jen z ochoty, by mu umožnil opatření automobilu, nemá významu, neboť, i kdyby tomu tak skutečně bylo, nebyl by tím směnečný závazek žalovaného nikterak dotčen. Podstatou směnky z ochoty jest, že její přejímatel, zde B., béře na se povinnost postarati se, by směnka byla zaplacena, aniž by při tom bylo dokročeno

na podpisatele z ochoty. Nestane-li se tak zaviněním přejímatelovým, jest tento podpisateli z ochoty práv z náhrady škody. I tehdy, byla-li směnka taková převedena na osobu třetí, které jest známo, že přijatel podepsal jen z ochoty některému z předchůdců, nemůže býti okolnost tato onomu třetímu nabyvateli směnky s účinkem namítána, neboť ochota podepsavšího přijatele záleží právě v tom, že přejímatel směnky (B.), jež stala se po případě podpisem z ochoty cennější, může ji dáti v oběh. Ví-li tedy třetí nabyvatel o tomto poměru a vykoná-li své právo ze směnky, nelze v tom spatřovati obmyslnost, neboť on ví jen, že se podpisatel z ochoty k svému přejímateli směnky chtěl zavázati kterémukoli třetímu nabyvateli, tedy i jemu, což není nijak na závadu výkonu práva jeho jako směnečného věřitele. Jinak by se ovšem věc měla, kdyby bylo, jak se při směnkách z ochoty stává, mezi podpisatelem z ochoty a přejímatelem směnky výslovně ujednáno, že směnky nemá býti vůbec použito, totiž, že nemá býti realisována a kdyby tato úmluva třetímu nabyvateli byla známa. Pak by ovšem třetí nabyvatel nebyl bezelstným, kdyby směnku přes to zažaloval. O to však v tomto případě nejde a jest proto lhostejno, zda žalobkyně věděla, že žalovaný podepsal žalobní směnky jen z ochoty a za jakým účelem, jestliže k tomuto účelu bylo směnek skutečně použito. Tvrdí-li žalovaný teprve v odvolání a dovolání, že mu jednatel žalující společnosti slíbil, že směnky prozatím u sebe ponechá až do doby, kdy bude vydateli možno, aby je vyplatil, čímž by se byl ovšem zřekl jich uplatňování žalobou proti přijateli, jest to novota, jíž se právem odvolací soud nezabýval a kterou musí ponechati nepovšimnutou i soud dovolací. Že směnek bylo B-em skutečně použito k opatření automobilu, zjistily oba nižší soudy z dopisů ze dne 3. a 10. února 1925, jichž pravost oběma stranama byla uznána.

Čís. 5366.

Na odbytné dle zákona ze dne 22. prosince 1924, čís. 286 sb. z. a n. lze vésti exekuci jen, pokud převyšuje 4000 Kč.

(Rozh. ze dne 13. října 1925, R II 301/25.)

Exekuci, vedenou na odbytné dlužníka 4.217 Kč 50 h dle zákona ze dne 22. prosince 1924, čís. 286 sb. z. a n., zabavením a přikázáním k vybrání, soud prvé stolice k návrhu dlužníka zrušil. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by se usnesl o rozvrhu odbytného 4.217 Kč 50 h. Důvody: Napadeným usnesením byly veškeré na odbytné 4.217 Kč 50 h vedené exekuce jakožto nepřípustné zrušeny, poněvadž odbytné 4.217 Kč 50 h skládá se dílem z drahotních přídavků, které vůbec exekuci nepodléhají, a ostatní zbývající peníz nedosahuje přípustné výše pro exekuci volné 4000 Kč. Rekursní soud nesouhlasí s tímto právním názorem. Povinný byl na základě §u 16 (1) podle obdoby §u 9 zákona ze dne 22. prosince 1924, čís. 286 sb. z. a n. dán do trvalé výslužby a bylo mu vyměřeno v důsledku toho k poslednímu dni měsíce července 1925 pro výměru odpočivných požitků započítatelné služební doby 4 roků jednoho měsíce 14 dní, odbytné jednou pro vždy ve výši čtyřnásobku jednoměsíčního příjmu naposled vyplacených stálých požitků, ve výši 4.217 Kč 50 h. Nárok na odbytné na základě zákona ze dne 22. prosince 1924, čís. 286 sb. z. a n. jest samostatným, zvláštním nárokem, který nemá povahy dřívějších služebních požitků. Odbytné jest jednotným a nedělitelným celkem a pro otázku, zda a v jaké míře je odbytné zabavitelným, nepřicházejí v úvahu části, z kterých se odbytné skládá. § 2 čís. 3 cit. zák. ustanovuje, že odbytné činí při jednoroční službě jednoměsíční příjem naposled vyplacených stálých požitků, při delší službě částku jednoměsíčního příjmu naposled vyplacených stálých požitků násobeného počtem služebních let. Co je rozuměti pod pojmem stálých požitků vysvětluje § 24 zákona. Stálými aktivními požitky ve smyslu tohoto zákona jsou služné (adjutum), denní plat (mzda), místní (činžovní) přídavek, jednotný drahotní přídavek, přídavek na děti a osobní přídavek, pokud není podmíněn určitým služebním výkonem. V dekretu presídia mor. sl. vrchního zemského soudu v Brně ze dne 1. července 1924 je zřejmě vzhledem k tomuto zákonnému předpisu uvedena výše služného a jednotlivých přídavků. Položky, z kterých se odbytné skládá, pozbyly však v rámci odbytného samostatné existence a dřívější povahy služného a přídavků, a je směrodatným pro otázku, zda odbytné je zabavitelným, jedině výše odbytného jako jednotného celku.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu dlužníka potud, že obnovil usnesení prvého soudu, pokud jím byla zrušena exekuce na odbytné povinného co do částky 4000 Kč. Co do zbytku 217 Kč 50 h pak usnesení rekursního soudu potvrdil v ten rozum, že nevyhověl návrhu dlužníka na zrušení exekuce.

Důvody:

Rekursní soud vykládá mylně ustanovení §u 2 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. v ten rozum, že na odbytné, převyšující 4000 Kč jest exekuce přípustna bez omezení. Podle poslední věty odstavce (1) tohoto §u musí dlužníku zůstati vždy ročních 4000 Kč. Toto označení »ročních« lze vztahovati jen na výslužné a zaopatřovací platy (srv. první větu §u 2), ne však na odbytné, ohledně něhož platí omezení exekuce do třetiny tak, by dlužníku zůstalo volných 4000 Kč. Zákonodárci šlo zajisté o to, by dlužník, odkázaný na odbytné, nebyl pro nejbližší čas po výstupu ze služby zbaven všech prostředků, a by mu bylo umožněno hledati klidněji nové zaměstnání jemu lépe odpovídající, než kdyby byl odkázán na nejbližší náhodu. To platí tím spíše pro odbytné stanovené zákonem ze dne 22. prosince 1924, čís. 286 sb. z. a n. Co do částky 4000 Kč zrušil tudíž exekuční soud právem exekuci podle §u 39 čís. 2 ex. ř. Co do zbytku odbytného oprávněn však byl rekurs vymáhajícího věřitele, jenž jediný odporoval zrušovacímu usnesení. Věřitel tento navrhl v rekursu zrušení nebo změnu usnesení a stanovení opětného rozvrhového roku. Patrně nebylo rekurentovi známo, že ostatní vymáhající věřitelé neodporovali zrušení exekuce, takže ohledně nich stalo se právoplatně. Bylo proto co do zbytku vyhověti rekursu jen tím, že bylo zamítnouti návrh povinného na zrušení exekuce, a přenechati vymáhajícímu

věřiteli a exekučnímu soudu další provedení exekuce povolené na služební požitky povinného. Nelze proto ani co do zbytku potvrditi doslovně usnesení rekursního soudu ukládající exekučnímu soudu, by se usnesl o rozvrhu odbytného, neboť k rozvrhu není dosud příčiny, pokud zbývá jediný vymáhající věřitel.

Čís. 5367.

V rámci úvěrní hypoteky nelze požadovati více, než činí nejvyšší míra uvedená v pozemkové knize.

Z rozdělovací zvláštní úpadkové podstaty mohou býti uhrazeny před oddělnými věřiteli jen takové pohledávky podstaty, které se na ni vztahují. O tom, které pohledávky vztahují se na úpadkovou podstatu všeobecnou a které na úpadkovou podstatu zvláštní, rozhoduje výlučně úpadkový soud (úpadkový komisař), vykonav potřebná šetření, s vyloučením pořadu práva, a to i tehdy, byla-li věc, náležející ku zvláštní podstatě, prodána exekučně. Exekučnímu soudu náleží případné upravení položek, o nichž uznal úpadkový soud, že se vztahují k úpadkové podstatě.

V řízení o rozvrhu nejvyššího podání nelze přisouditi útraty proti úpadci.

(Rozh. ze dne 14. října 1925, R I 732/25.)

Za úpadkového řízení o jmění akciové společnosti B. byly v exekuční dražbě prodány nemovitosti úpadkyně. Rozvrhuje nejvyšší podání za tyto nemovitosti, přikázal exekuční soud v přednostním pořadí pod a) výlohy a útraty opatrovnictví nad firmou B. a to jednak útraty opatrovníka, jednak členů poradního výboru, b) výlohy a útraty správce úpadkové podstaty. V knihovním pořadí přikázal exekuční soud nejprve Úvěrnímu ústavu v rámci úvěrové pohledávky 125.000 a 6000 Kč pouze 131.000 Kč z přihlášených 162.723 Kč, dále přikázal několika dalším věřitelům pohledávky dle přihlášky. Věřitel firma M. vyšel na prázdno. Rekursní soud k rekursům firmy M. a Úvěrního ústavu napadené usnesení potvrdil. Důvody: Rekurs firmy M. vytýká, že neměly býti v pořadí výsadním přikázány ani útraty opatrovníka a členů poradního výboru, ani útraty správce podstaty, než s náhledem tím nelze souhlasiti. Při rozvrhu výtěžků za nemovitosti patřící do úpadkové podstaty jest ovšem říditi se předpisy exekučního řádu, avšak i předpisem §u 49 (1) konk. ř., dle něhož v pořadí před odlučovateli zapraviti jest útraty zvláštní správy, zpeněžení a rozdělení zvláštní podstaty. Hledí-li se k tomuto předpisu, nemůže býti pochybno, že opatrovník i členové poradního výboru, jakož i správce podstaty mají nárok, by jim před ostatními věřiteli nahrazeny byly všechny náklady, které učinili na zvláštní podstatu. Nejen výlohy předchozí vnucené správy, nýbrž vůbec každé zvláštní správy musí dojíti přednostního zaplacení, neboť § 49 (1) v tom nečiní rozdílu. Správa, jak uvedl prvý soud, týkala se výhradně realit do dražby daných jako jediného majetku, který měl cenu a to ku zřejmému prospěchu věřitelů knihovních, a odpovídá tudíž předpisu §u 47 konk. ř., když celé tyto útraty z výtěžku za nemovitosti budou zapraveny. Ani rekurs Úvěrního ústavu není důvodným. Přikázání pouze 131.000 Kč, jak to prvý soud učinil, odpovídá zcela ustanovení §u 224 ex. ř., neboť další přihlášené úroky mohly by býti dle §u 14 knih. zák. přikázány jen potud, pokud by došly úhrady v nejvyšší sumě úvěrové hypoteky. Překročiti meze ručení jest nepřípustné, neboť tím by trpěla důvěra ve veřejnou knihu a reální úvěr byl by vydán nebezpečí. Správně uvedl prvý soud, že toto zbytkové příslušenství mohlo by dojíti úhrady jen v knihovním pořadí nabytém exekucí, kdyby se na ně z nejvyššího podání dostalo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Úvěrního ústavu, k dovolacímu rekursu firmy M. změnil usnesení rekursního soudu v ten rozum, že rozvrhové usnesení prvého soudu v bodech a) a b) zrušil a uložil exekučnímu soudu, by ustanovil nový rok k rozvrhu nejvyššího podání a znovu rozhodl o ohlášených nárocích opatrovníka (členů poradního výboru) a správce úpadkové podstaty v novém rozvrhovém řízení; návrh firmy M. na přisouzení útrat dovolacího rekursu zamítl.

Důvody:

Dovolacímu rekursu Úvěrního ústavu nelze přiznati oprávněnosti. Je pravda, že podle §u 17 knih. zák. mají zadrželé tříleté úroky totéž pořadí s jistinou a že s tím v souladu jest ustanovení §u 216 čís. 2 ex. ř., podle něhož tohoto pořadí požívají úroky, které, příslušejíce ze smlouvy nebo ze zákona, nejsou zadrželé déle tří let přede dnem příklepu. Než z těchto ustanovení zákona nelze pro tento případ ničeho odvozovati, neboť nejde o obyčejnou, nýbrž o úvěrovou hypoteku ve smyslu §u 14 knih. zák., při níž nesmí býti nejvyšší míra, uvedená v pozemkové knize, zde 125.000 Kč a dalších 6000 Kč ku krytí vedlejších závazků, úhrnem tedy 131.000 Kč, překročena a to ani o útraty ani o jinaké vedlejší náklady. Správně proto uznaly nižší soudy, že více než 131.000 Kč rekurentka v pořadí úvěrní hypoteky z nejvyššího podání, pokud se týče rozdělovací podstaty obdržeti nemůže. Na tom nemění ničeho, že dne 14. června 1924 podle úvěrní listiny a rozsudku ze dne 31. března 1923 vloženo bylo v pořadí tohoto úvěrního pohledávání právo zástavní pro vykonatelnou pohledávku stěžovatelky celkem 125.000 Kč s úroky a útratami tam blíže uvedenými bez omezení, neboť vklad úroků a jiných nákladů nad rámec nejvyšší míry, uvedené v pozemkové knize jest nepřípustným a nemůže proto jeviti právní účinky a zejména ne takové, jimiž by byly zkráceny zadní věřitelé, kteří by jinak byli zklamáni v důvěře v pozemkovou knihu. Naproti tomu jest částečně odůvodněn dovolací rekurs firmy M. Nelze sice souhlasiti s dovolacím rekursem, že výlohy a útraty opatrovnictví nad úpadkovou firmou úhrnnou částkou 114.803 Kč 50 h a výlohy a náklady správce úpadkové podstaty částkou 23.642 Kč 36 h neměly z rozdělovací podstaty v pořadí výsadním vůbec býti zapraveny. Zejména nelze to odvozovati z toho, že jde o podstatu zvláštní ve smyslu §u 48 úp. ř., neboť podle §u 49 (1) úp. ř. mají se zapraviti z užitků, jakož i z výtěžku věci náležející k zvláštní podstatě před oddělnými věřiteli náklady této zvláštní správy, jakož i útraty zpeněžení a rozdělení této zvláštní podstaty, a tudíž i útraty opatrovnictví, pokud

mají této náležitosti. Také nelze přehlédnouti, že útraty opatrovnictví, jak byly usnesením okresního soudu ze dne 12. prosince 1924 upraveny, t. j. penězem 106.513 Kč 75 h, uznány byly usnesením věřitelského výboru ze dne 25. března 1925 za pohledávku podstaty (§ 116 čís. 5 úp. ř.) a že provedení tohoto usnesení podle úpadkových spisů nebylo zapovězeno úpadkovým soudem (§ 95 (2), (3) úp. ř.). Že správce úpadkové podstaty má nárok na náhradu svých hotových výdajů a na odměnu za svou námahu, stanoví § 82 úp. ř., a že tyto jeho nároky jsou pohledávkami podstaty, které podle §u 47 (1) úp. ř. především mají býti zapraveny z podstaty, je zřejmo z §u 46 úp. ř. Právem však zdůrazňuje stěžovatelka v dovolacím rekursu, že z nejvyššího podání, docíleného zpeněžením věcí, náležejících k zvláštní podstatě, pokud se týče z dotyčné rozdělovací podstaty, mohou býti uhrazeny před oddělnými věřiteli jen takové pohledávky podstaty, které se na ni vztahují (§ 47 (1) úp. ř.), pokud se týče jen náklady v §u 49 (1) úp. ř. uvedené. Než o tom, které z nákladů a útrat opatrovnických, uznaných za pohledávku podstaty, pokud se týče z nákladů a útrat správce úpadkové podstaty vztahují se na úpadkovou podstatu všeobecnou a které z nich vztahují se na podstatu zvláštní, rozhoduje podle §u 47 (3) úp. ř. úpadkový soud, pokud se týče úpadkový komisař (§ 170 úp. ř.), vykonav potřebná šetření (§ 173 (5) úp. ř.), s vyloučením právního pořadu, a to i tehdy, byla-li věc, náležející k zvláštní podstatě, exekučně prodána, jak tomu jest v tomto případě. Tato příslušnost úpadkového soudu jest výlučná. Exekučnímu soudu náleží po případě upravení položek, o nichž uznal úpadkový soud, že se vztahují na zvláštní podstatu (§ 125 (4) úp. ř.). Bude proto nutno, o tom, které z účtovaných nákladů a útrat jak opatrovnictví, tak správce úpadkové podstaty, vztahují se na podstatu všeobecnou a které se vztahují na podstatu zvláštní, před nařízením nového rozvrhového roku vyžádati si (§ 55 odstavec třetí ex. ř.) rozhodnutí úpadkového soudu, by takto zjednán byl zákonný podklad pro rozhodnutí, které z oněch nákladů a útrat sluší přikázati z jistiny 480.700 Kč, jejíž rozvrhem firma M. cítí se býti zkrácenou. Bylo proto dovolacímu rekursu uvedené firmy vyhověno, ovšem ne v míře plné, nýbrž jen způsobem uvedeným.

Návrh na přisouzení útrat dovolacího rekursu byl přes jeho částečný úspěch zamítnut, poněvadž právoplatným příklepem přestala úpadkyně býti stranou v exekučním řízení a řízení samo, změnivši tímto okamžikem svou povahu, rovná se nadále spíše řízení úpadkovému, z čeho plyne, že v řízení o rozvrhu nejvyššího podání právě tak, jak v řízení úpadkovém, útraty se nepřisuzují (úř. sb. býv. nejv. s. ve Vídni čís. 1464, kn. jud. 201 a sb. čsl. nejv. soudu čís 3386, 3702, 3703).

Čís. 5368.

Uhelná dávka požívá zákonného zástavního práva na dole s veškerým horním příslušenstvím; dávku za poslední tři léta ode dne příklepu zadrženou dlužno zapraviti z rozdělovací podstaty, i když nebyla zajištěna zástavním právem. Ustanovení §u 76 zákona čís. 220/96 nepřichází tu v úvahu.

Pohledávky bratrských pokladen nepožívají při rozvrhu výtěžku z dražby horního předmětu stejné přednosti s pohledávkami uvedenými v §u 216 čís. 2 ex. ř.

(Rozh. ze dne 14. října 1925, R I 836/25.)

Soud prvé stolice přikázal nejvyšší podání za horní těleso eráru, rozvrhnuv je poměrně na uhelnou dávku a jinou pohledávku eráru. Rekursní soud k rekursu bratrské pokladny napadené usnesení potvrdil. Důvody: Rekurentka přihláškou ze dne 16. června 1925 přihlásila veškeré svoje pohledávky úhrnem 3590 Kč 18 h výslovně v přednostním pořadí dle §u 246 čís. 3 ex. ř., dle kterého pohledávky bratrských pokladen vzhledem k těm částkám, které držitelé dolů mají platiti a které od dělníků byly sice zapraveny, nebo jim ze mzdy sraženy, avšak do pokladny nebyly vloženy, nebo v ní scházejí, mají býti z podstaty zaplaceny v pořádku tam uvedeném, před pohledávkami v §u 216 čís. 4 uvedenými, tudíž až po pohledávkách čís. 1 až 3 tamtéž uvedených. Finanční prokuratura přihlásila dne 9. června 1925 nedoplatky uhelné dávky 17.158 K 85 h v pořadí přednostním, doloživši tuto přihlášku vykonatelným výkazem nedoplatků důchodkového kontrolního úřadu ze dne 22. srpna 1924 potvrzeným okresním finančním ředitelstvím k hotovému zaplacení, a pohledávku čsl. státu 163 Kč 10 h se zákonnými 7% úroky z prodlení od 1. července 1924 vkladem práva zástavního na vydražených nemovitostech pod b) pol. 50 zajištěnou v pořadí knihovním. Proti přihlášce té nebyl podán odpor, a kdyby se i přihlíželo pouze k oněm nedoplatkům uhelné dávky, které pocházejí z doby méně než 3 roky před provedením dražby a pokud bylo pro ně právo zástavní na prodané nemovitosti vloženo v době jednoho roku od splatnosti, nemohlo by se na pohledávky stěžovatelky, jí přihlášené ničeho z dražebního výtěžku dostati, protože by v každém případě vyčerpán byl přihlášenou uhelnou dávkou předcházející dle §u 246 čís. 3 a 216 čís. 2 ex. ř. pohledávkám stěžovatelky, takže této dle §u 234 a 213 ex. ř. ani nepřísluší právo, napadati rozvrhové usnesení rekursem.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze přiznati oprávněnosti. Uhelná dávka požívá podle §u 40 zákona ze dne 9. dubna 1920 čís. 260 sb. z. a n. v doslovu čl. V. zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 296 sb. z. a n. zákonného zástavního práva na dole s veškerým horním příslušenstvím. Sluší proto uhelnou dávku zadrželou za poslední tři léta ode dne příklepu zapraviti z rozdělovací podstaty v pořadí §u 216 čís. 2 ex. ř. a to i tehdy, když nebyla zajištěna zástavním právem. Ustanovení §u 76 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. nepřichází v úvahu, jelikož uhelná dávka není ani daní výdělkovou ani jinakou přímou daní osobní a § 40, pokud se týče čl. V. shora uvedených zákonů takového omezení neobsahují. Příklep byl udělen podle spisů dne 14. ledna 1925, přihlášena pak byla podle výkazu nedoplatků ze dne 22. srpna 1924 opatřeného doložkou vykona-

telnosti uhelná dávka od měsíce února 1922, tedy jen dávka uhelná, která podle §u 216 čís. 2 ex. ř. má výsadní přednosti. Jelikož dávka tato činí s příslušenstvím požívajícím stejného pořadí úhrnem 19.743 Kč 53 h, tedy daleko přesahuje rozdělovací podstatu 2.228 Kč 19 h, není stěžovatelka ani dotčena tím, že prvý soud ve stejném pořadí přikázal na jinou pohledávku československého eráru 19 Kč 07 h přes to, že tato pohledávka byla přihlášena v pořadí knihovním, jak správně zdůraznil již rekursní soud. Na odůvodnění toho, že k dávce uhelné při rozvrhu nejvyššího podání, správně rozdělovací podstaty, vůbec nemělo býti přihlíženo, odkazuje dovolací rekurs též na ustanovení §u 172 ex. ř. citovaného v §u 216 čís. 2 ex. ř., ale přehlíží jednak, že zadržela uhelná dávka podle výtahu z pozemkové knihy částkami 4.087 Kč 10 h a 945 Kč 82 h, tedy penízem rozdělovací podstatu převyšujícím, zástavním právem byla zajištěna, jednak, že rekurentka není vymáhající věřitelkou, byť i v rekursu proti rozvrhovému usnesení neprávem se tak označila. Než stěžovatelka nemá pravdu ani v tom, že také pohledávkám bratrských pokladen přísluší výsadné pořadí podle §u 216 čís. 2 ex. ř., a že jí tedy příslušela alespoň poměrná částka z rozdělovací podstaty. Jak sluší postupovati, když se rozděluje výtěžek z dražby dolu nebo jiného předmětu horního vlastnictví, stanoví § 246 ex. ř., jenž jest doplňkem §u 216 ex. ř. Podle výslovného předpisu §u 246 ex. ř. jest však zaplatiti pohledávky tam pod čís. 1—4 uvedené a mezi nimi na třetím místě i pohledávky bratrských pokladen před pohledávkami v §u 216 čís. 4 ex. ř. uvedenými a ne snad před pohledávkami uvedenými v §u 216 čís. 3 ex. ř. Z toho plyne nad veškeru pochybnost, že pohledávky bratrských pokladen stejné přednosti s pohledávkami uvedenými v §u 216 čís. 2 ex. ř. nepožívají a že tedy návrh dovolacího rekursu na poměrné rozdělení podstaty mezi Československým erárem (uhelná dávka) a stěžovatelkou v zákoně opory nemá. Opačný názor nelze shledati ani v rozhodnutích nejvyššího soudu vídeňského, kn. jud. čís. 144 a 150, k nimž se dovolací rekurs odnáší, ani se k němu nekloní nauka, která naopak hájí názor shora uvedený a za platnosti §u 246 ex. ř. jedině možný (Neumann, komentář k exekučnímu řádu, Vídeň 1909—1910 str. 703; Lehmann, Die Zwangsversteigerung nach der österreichischen Exekutionsordnung, Vídeň 1906, str. 361 pokud se týče 378).

Čís. 5369.

Pozemková reforma.

Do usnesení, jímž určena náhrada, příslušející pachtýři (§ 43 a) náhradového zákona), jest pachtýř oprávněn si stěžovati.

Uznal-li vlastník nároky pachtýřovy na náhradu investic, meliorací a hnojiv, jest postupovati dle §u 43 a), nikoliv dle §u 50 a) náhr. zák.

Do náhradové knihy nepatří pohledávky, jež jest vyplatiti hotově. Rozvrhový soud musí v rozvrhovém usnesení ohledně každé jednotlivé pohledávky vysloviti, zda ji přikazuje k placení, či ku převzetí. Pouze hyperochu soud prostě přikáže a přenechá Státnímu pozemkovému úřadu, zda ji vyplatí hotově či zapíše ji do náhradové knihy. K hotovému placení jest kromě pohledávek veřejnoprávních přikázati jiné pohledávky za podmínek §u 223 ex. ř. Stačí však, když věřitel prohlásí při rozvrhovém roku, že žádá hotové vyplacení. Pozemkový úřad není oprávněn určovati předem, které pohledávky jest zapsati do náhradové knihy.

(Rozh. ze dne 14. října 1925, R I 838/25.)

Státní pozemkový úřad přiznal dle §u 43 a) zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. Maxu M-ovi, bývalému pachtýři zabraného dvora, za stavební investice, meliorace a animální hnojiva celkem 39.665 Kč 31 h a uvedl dále v předposledním a posledním odstavci:

Ježto přejímací cena za dvory bude dle §u 47 náhr. zákona příslušným soudem rozvržena a zástupci vlastníka si činí nárok na shora uvedené pachtýřům jménem investic, meliorací a náhrad za animální hnojiva přiznané obnosy z titulu příslušných pachtovních smluv, bude dožádán soud rozvrh provádějící, by ve smyslu §u 50 a) náhr. zák. poslední odstavec tyto nároky odkázal ku projednání pořadem práva soukromého.

Jménem investic, meliorací a náhrad za animální hnojiva přiznané obnosy, pokud tvoří dle §u 50 a) náhr. zákona soudem provádějícím rozvrh právoplatně určenou pohledávku uvedených pachtýřů proti státu, předpokládaje, že přejímací cena nebude vyčerpána pohledávkami v §u 59 náhr. zákona uvedenými, budou ve smyslu §u 60 náhr. zákona prvý odstavec, poslední věta zapsány jako dluh státu do náhradové knihy.

Soud prvé stolice (zemský soud v Praze) nevyhověl rekursu, jejž vznesl pachtýř společně s vlastníkem zabraného majetku. Rekursní soud jich rekursu vyhověl a napadené usnesení, pokud se týkalo odkázání náhrady na pořad práva a jejího zápisu do náhradové knihy změnil v ten způsob, že pachtýři přikázaná náhrada za meliorace, investice a animální hnojiva 39.665 Kč 31 h přiznává se v zákonném pořadí k hotové výplatě po pravomoci rozvrhového usnesení. Důvody: S názorem prvého soudu, že se stěžovatel vzdal stížnosti, souhlasiti nelze. V protokolu, sepsaném dne 14. března 1924 u Státního pozemkového úřadu v Praze vzdal se sice Max M. stížnosti do příslušného rozhodnutí Státního pozemkového úřadu, leč toto vzdání mohlo se vztahovati jedině na výši požadované náhrady 39.665 Kč 31 h, ohledně které dohoda se stala. O poukázání náhrady na pořad práva a jejím zápisu do náhradové knihy nebylo při sepisování protokolu vůbec jednáno. Rozhodnutí o tom stalo se teprve na základě prohlášení zástupce majitele statku v nepřítomnosti stěžovatelově a proto také vzdání se stížnosti nemohlo se na tyto dvě skutečnosti vztahovati. Nelze proto z tohoto důvodu stěžovateli upříti právo ku stížnosti. Zástupce majitele velkostatku sice při vyjednávání o výši náhrady prohlásil, že souhlasí s výší náhrad, nesouhlasí však, by náhrady byly pachtýřům přiznány, poněvadž na náhrady ty činí si nároky z důvodů pachtovních smluv, a žádal, aby byli pachtýři se svými nároky soudem rozvrh provádějícím odkázáni ku projednání na pořad práva. Dle toho Státní pozemkový úřad požádal ve smyslu §u 50 náhr. zákona soud rozvrh provádějící, aby pachtýř s náhradou byl poukázán na pořad práva. Tento důvod však odpadl, ježto

zástupce majitele velkostatku, byv dodatečně vyslýchán, prohlásil, že s výplatou náhrady přímo pachtýři souhlasí, poněvadž se s ním ohledně nároků z pachtovní smlouvy úplně dohodl. Výslovně pak uvedl, že prohlášení v protokolu ze dne 14. března 1924 týkalo se všeobecně všech pachtýřů panství a že při něm nebyl vzat zřetel na zvláštní dohodu před tím zástupci majitele panství s Maxem M-em ujednanou. Tuto dohodu Státní pozemkový úřad ve vyjádření ze dne 5. listopadu 1924 doznává a také ze spisů Státního pozemkového úřadu vyplývá stanovení ceny přejímací. Z toho plyne, že všeobecné prohlášení v protokolu ze dne 14. března 1924 se na Maxe M-a nevztahovalo. O pozdější změnu v souhlasu stran se tu nejedná, nýbrž spíše o nedorozumění při sepisování protokolu, které však nemůže býti na újmu stranám. Neměl proto také soud dožádán býti, by Max M. se svým nárokem poukázán byl na pořad práva, nýbrž povinností Státního pozemkového úřadu bylo, by ohledně vyšetřené náhrady ve smyslu §u 43 a) náhr. zák. učinil soudu pouze návrh, aby pohledávku pachtýřovu zařadil v rozvrhu přejímací ceny za pohledávky knihovních věřitelů věcně oprávněných a za nároky podle §u 50. Soud rozvrhuje přejímací cenu dle zásad o rozvrhu nejvyššího podání za nemovitosti v dražbě prodané, pokud zákon náhradový nestanoví odchylek (§ 47 zák. náhr.). Platí tedy pro rozvrh přejímací ceny předpisy exekučního řádu o rozvrhu nejvyššího podání za vydražené nemovitosti. Rozvrh má za účel přejímací cenu rozděliti a oprávněným přikázati. A poněvadž v tomto případě jedná se jen o rozvrh přejímací ceny, která záleží z hotovosti, nemohou nároky stěžovatelovy jinak přiznány býti než ku hotovému zaplacení, když zákon náhradový žádných předpisů o výplatě náhrady nemá. Zákon náhradový také nestanoví, že náhrada má býti jako dluh státu zapsán do náhradové knihy. Výminečných ustanovení o zápise do náhradové knihy nelze na tuto náhradu použíti. Že tomu tak jest, vyplývá z ustanovení §§ 47 a 60 a 61 náhr. zák., kde výslovně se stanoví, které pohledávky pokud se týče přejímací cena mají býti do náhradové knihy zapsány. Také by tím účel rozvrhu byl úplně zmařen. Zápis do náhradové knihy má účel zajišťovací. Toho však zde není zapotřebí, když náhrada za jiné nároky neručí.

Nejvyšší soud změnil ustanovení předposledního a posledního odstavce usnesení Státního pozemkového úřadu v ten rozum, že 1. předposlední odstavec nahradil tímto ustanovením: Ježto přejímací cena za dvory bude dle §u 47 náhr. zákona příslušným soudem rozvržena a zástupci vlastníka výslovně souhlasili, aby pachtýři Maxu M-ovi jménem investic, meliorací a náhrad za animální hnojiva přiznaný obnos 39.665 Kč 31 h přikázán byl přímo tomuto pachtýři, učiní Státní pozemkový úřad soudu rozvrhujícímu přejímací cenu návrh, by pohledávku tuto zařadil v rozvrhu přejímací ceny za pohledávky knihovních věřitelů, věcně oprávněných a za nároky podle §u 50 náhr. zákona; 2. poslední odstavec zrušil a z rozhodnutí Státního pozemkového úřadu vymítil.

Důvody:

Především dlužno řešiti otázku, zda přísluší pachtýři stížnost, neboť, byla-li by nepřípustna, musila by býti odmítnuta a to z úřední povinnosti, třeba že dovolací stížnost Státního pozemkového úřadu nepřípustnost neuplatňuje. První otázkou, kterou se nižší stolice vůbec nezabývaly jest, zda zákon přiznává pachtýři stížnost, a sluší ji řešiti tím spíše, že sám vlastník bral oprávnění pachtýře k stížnosti v pochybnost a jen proto se k jeho stížnosti, jak v přístupu svém k ní výslovně prohlašuje, připojil, by ji udržel svou legitimací. Leč po názoru Nejvyššího soudu je náhled ten mylný a pachtýři stížnost přiznati dlužno. Znění zákona je sice dosti obojetné, avšak duch zákona nepřipouští pochybností. Praví sice § 46 (1) n. zn. náhr. zákona všeobecně, že stížnost do určení přejímací ceny přísluší vlastníku a oprávněným z knihovních práv, takže by dle toho pachtýři, jenž pachtovní právo své nemá v knihách vtěleno, nepříslušela. Avšak § 43 a) předposlední a poslední odstavec téhož zákona stanoví, že o stížnosti do rozhodnutí Státního pozemkového úřadu o náhradě příslušející pachtýři za strojená a animální hnojiva platí obdobně právě předpisy §u 46. Slovem »obdobně« je vyjádřeno, že jako v §u 46 přísluší stížnost proti určení ceny nemovitosti vlastníku nemovitosti, tak má zde příslušeti pachtýři proti určení náhrady pachtýři příslušející, neboť jako tam vlastník, je zde zase pachtýř předním a hlavním interesentem. Kdyby byl zákon nechtěl zde přiznati oprávnění k stížnosti pachtýři, nemusil by byl, pokud jde o animální hnojiva (poslední odstavec), o stížnosti vůbec mluviti a na § 46 odkazovati, protože vlastníku přísluší stížnost právě již dle tohoto §u, ježto mu přísluší do přejímací ceny za nemovitost a cena ta právě v sobě obsahuje i náhradu za animální hnojiva. Za to, co se týče strojených hnojiv, vůbec jest interesentem jen pachtýř, protože náhrada za tato hnojiva nepojímá se do přejímací ceny, i nemůže tedy odkaz na předpisy §u 46 ohledně stížnosti míti jiného významu, než že tím oprávnění k ní má býti přiznáno právě jemu. Ovšem, pokud jde o náhradu za investice a meliorace chybí v §u 43 a) odst. (1) a (2), které o nich jednají, podobný odkaz na § 46, ale to jest jen nedopatřením redakčním, což na výsost dokazuje právě poslední odstavec §u 43 písm. a) jednající o náhradě za animální hnojiva, neboť jako tuto, také tam náhrada pojímá se do přejímací ceny, kterou zvyšuje a přísluší-li pachtýři stížnost tuto, musí mu příslušeti také tam. A vůbec, kdyby se zákon ani v posledních dvou odstavcích §u 43 a) o stížnosti nezmiňoval, musila by oprávnění k ní, pokud jde právě o náhrady tohoto §u, přiznána býti pachtýři vždy z toho důvodu, že je v této příčině právě on buď jediným, nebo aspoň předním a hlavním interesentem a § 9 nesp. říz., jenž tu dle §u 46 (4) náhr. zákona platí, stížnost přiznává vůbec každému interesentu.

Ve věci samé toto: Rekursní soud rozhodnutí prvé stolice, správně řečeno tedy také rozhodnutí Státního pozemkového úřadu změnil v ten rozum, že náhradu pachtýři určenou na 39.665 Kč 31 h: ad 1. přímo v zákonném pořadí přiznal, t. j. ve smyslu jeho důvodů přikázal, a to ad 2. k hotovému zaplacení po pravomoci rozvrhového usnesení, což obé napadá stížnost Státního pozemkového úřadu. Tu dlužno především poznamenati, že rekursní soud má omylem za to, že jde o rozvrh přejímací ceny. Vskutku nejde o soudní usnesení rozvrhové dle §u 47 náhr. zákona a tudíž o stížnost dle §u 52 téhož zákona, nýbrž o rozhodnutí Státního pozemkového úřadu ve smyslu §u 44 (1) a tudíž o stížnost

dle §u 46. Ad 1. Pochybil tedy rekursní soud, když náhradu přímo v zákonném pořadí přiznal, kdežto šlo jen o to, jaký návrh bude míti Státní pozemkový úřad, až bude žádat za rozvrh přejímací ceny (§ 47 odstavec prvý), učiniti rozvrhovému soudu: zda, jak napadené rozhodnutí Státního pozemkového úřadu učiniti chce, návrh na odkázání nároků pachtýřových dle §u 50 a) poslední odstavec na pořad práva, protože jich vlastník neuznal, či návrh dle §u 43 a) (2) a (5), by soud v budoucím rozvrhu zařadil je na místě tam stanoveném, ježto vlastník je uznal a s tím souhlasí. Rozhodnutí záviselo tedy od uznání vlastníka a, když rekursní soud uznání to zjistil, měl uznati na návrh poslednější a v tom smyslu změnit rozhodnutí Státního pozemkového úřadu, jak se zde shora ad 1. stalo. Tuto mez však rekursní soud překročil a v té míře tedy rozhodnutí jeho neobstojí, k čemuž doložiti dlužno, že přiznávati nároky v zákonném pořadí nemá smyslu, když se ještě neví, zda se na ně v tom pořadí vůbec dostane. Avšak také Státní pozemkový úřad nemá pravdu, trvaje na tom, že v rozhodnutí svém správně slíbil návrh na odkázání nároků pachtýřových na pořad práva, a žádá obnovení svého výroku. Rekursní soud právem dal opatřiti prohlášení vlastníka ohledně uznání nároků pachtýřových, protože to měl učiniti již Státní pozemkový úřad, když si v té příčině obsah protokolu ze dne 17. listopadu 1923 s protokolem ze dne 14. března 1924 odporují. Poněvadž pak výslechem zástupců vlastníka vyšlo na jevo, že vlastník opravdu svoluje k uhrazení nároků pachtýřových z přejímací ceny, je tu případ §u 43 a) odst. (2) a (5) a nikoli případ §u 50 a) poslední odstavec. Nač také nutiti strany na pořad soudního sporu, když sporu mezi nimi není? A jaký má Státní pozemkový úřad zájem na tom, by se věc mezi pachtýřem a vlastníkem nevyřídila dobrovolně, nýbrž po zlém, sporem. Žádný. On sám uplatňuje jen to, že se musil říditi posledním tehdejším prohlášením vlastníka. Ale i kdyby v tom pravdu měl, ač nemá, protože při bedlivém přihlédnutí bylo vidět, že prohlášení to nechtělo se vztahovati na M-a, že je to jen nedorozumění, když ho nevyjímá, přece by to nebylo žádnou překážkou, by se nyní, když se prohlášení vlastníka změnilo, změnil také příslušný výrok v rozhodnutí Státního pozemkového úřadu, zvláště když toto pořád ještě nenabylo právní moci a novoty v nesporném řízení jsou v období opravném dovoleny.

Ad 2. Tu jsou nižší stolice opětně na sporu. Prvý soud má se Státním pozemkovým úřadem, který ten názor hájí i v dovolací stížnosti, za to, že hotově platiti jest jen ty požadavky, ohledně nichž to zákon náhradový výslovně stanoví (§§ 49 a 60 mimo § 43, jenž s rozvrhem nemá co činiti), ostatní že může Státní pozemkový úřad dáti zapsati do náhradové knihy. Oproti tomu pachtýř a rekursní soud jsou mínění přímo protichůdného, že naopak do náhradové knihy zapsány býti mohou jen ty požadavky, ohledně nichž to zákon výslovně stanoví, ostatní pak že zaplatiti jest hotově. Poněvadž ohledně náhrady pachtýři za investice, meliorace a animální hnojiva nemá zákon žádného ustanovení v tom směru, jest na bíledni, že se názory ty nemohou sejíti. Ale obojí tyto vývody nejsou místny, ba řešení této otázky vůbec sem nepatří a neměl je Státní pozemkový úřad do svého rozhodnutí vůbec pojímati, neboť je to nejen předčasné, nýbrž přisvojil si tím Státní pozemkový úřad pravomoc, která nenáleží jemu, nýbrž rozvrhovému soudu a to teprve při sdělávání rozvrhového usnesení, jak nade vši pochybnost plyne z těchto předpisů náhradového zákona: Dle §u 59 tvoří náhrada za převzatý majetek, pokud není vyčerpána při soudním rozvrhu pohledávkami třetích osob, pohledávku vlastníka vůči státu. Dle §u 60 jakmile rozvrhové usnesení nabylo moci práva, povinen je Státní pozemkový úřad veřejnoprávní pohledávky v rozvrhovém usnesení k placení přikázané, jakož i služební platy a mzdy §u 49 hotově vyplatiti, oproti tomu kapitály pohledávek přikázaných (v rozvrhovém usnesení) k převzetí dáti zapsati do náhradové knihy. Dle §u 61 zbytek náhrady na vlastníka dle rozvrhového usnesení vypadající může Státní pozemkový úřad vyplatiti vlastníku buď hotově nebo dáti zapsati do náhradové knihy. Z toho plyne dvojí: jednak že rozvrhový soud v rozvrhovém usnesení ohledně každé jednotlivé pohledávky musí vysloviti, zdali ji přikazuje k placení nebo k převzetí, a že jedině, co se týče hyperochy, vlastníku připadající, takového výroku neučiní, protože to není právě pohledávka, nýbrž hyperocha a že ji tedy prostě přikáže a Státnímu pozemkovému úřadu přenechá, by dle §u 61 sám stanovil, zda ji vyplatí hotově, či zapíše ji do náhradové knihy, jednak, že z pohledávek z přejímací ceny (»náhrady«) přikázaných dá Státní pozemkový úřad zapsati do náhradní knihy jen ty, které přikázány byly v rozvrhovém usnesení k převzetí (§ 60), tak že pak také jen tyto rozumějí se v §u 69, jenž jedná o výpovědi pohledávek v náhradové knize zapsaných. To zajisté odpovídá povaze věci, neboť do náhradové knihy dle povahy věci nepatří zajisté pohledávky, jež dlužno hotově vyplatiti, nýbrž jen pohledávky, jež ponechány byly státu úvěrem, t. j. přikázány k převzetí. Musí tedy Státní pozemkový úřad s výrokem ad 2) počkati, až rozvrhový soud vydá rozvrhové usnesení, a může teprve podle toho, zda soud ten pohledávku, o niž jde, přikáže k hotovému vyplacení, či k převzetí, učiniti opatření, by byla vyplacena neb zapsána do náhradové knihy. Ale ovšem zákon náhradový neřeší nikde, ani v §u 60, otázku, které pohledávky má rozvrhový soud přikázati k převzetí, nýbrž jen praví v §u tom, že pohledávky veřejnoprávní a — to praví zde již po druhé, nebo jednou to řekl již v §u 49 — pohledávky z poměru služebního vyplatiti (a tudíž i přikázati) jest hotově, kapitály soukromoprávních pohledávek k převzetí přikázané však že má Státní pozemkový úřad dáti zapsati do náhradové knihy. Než nepotřeboval otázku sám řešiti, neboť je řešena již jinde a zákon na toto řešení odkázal: předpisuje v §u 47 (1), že soud rozvrhne přejímací cenu dle zásad o rozvrhu nejvyššího podání za nemovitosti v dražbě prodané, pokud sám nestanoví odchylek, těmito zásadami však jsou předpisy §§ 216, 217 ex. ř. nesoucí nápis »všeobecné zásady rozvrhové« a §§ 218—228 ex. ř. nesoucí nápis »ustanovení zvláštní«, t. j. zásady zvláštní, mezi nimiž jest i předpis §u 223 stanovící, co se mimo případ nároků na opětující se dávky, pohledávek podmíněných a pohledávek simultanních (§§ 219—222 ex. ř.) vyžaduje k tomu, by pohledávka přikázána byla k hotovému zaplacení, což ovšem se vztahuje při rozvrhu přejímací ceny pouze na pohledávky soukromoprávní, protože veřejnoprávní musí dle §u 60 přikázány býti hotově, což

právě je jedna z odchylek v §u 47 (1) zmíněných. § 223 ex. ř. předpokládá ovšem, že, má-li býti pohledávka přikázána k hotovému placení, muselo hotové placení býti v čas, t. j. dle §u 171 odstavec druhý ex. ř. nejpozději 8 dní před dražebním rokem žádáno. Důvodem této lhůty je, by vydražitel věděl, které pohledávky bude musiti hotově platiti, a dle toho se při dražení mohl zaříditi. Tento důvod při rozvrhu přejímací ceny odpadá a stačí tedy, když věřitel prohlásí při rozvrhovém roku, že žádá hotové vyplacení. Teprv tedy podle toho, jak se věřitel, o něhož jde, při rozvrhovém roku zachová, zda vyplacení požádá, čili nic, rozhodne rozvrhový soud, zda se pohledávka jeho přikazuje k hotovému vyplacení či ku převzetí, a jen, bude-li přikázána ku převzetí, bude na Státním pozemkovém úřadě, aby ji dal zapsat do náhradové knihy (§ 60). To zajisté odpovídá povaze věci a úmyslu zákonodárce, neboť jde jen o provedení pozemkové reformy; ukládá-li tedy zákon jisté oběti, ukládá je jen vlastníku nemovitosti, jehož majetek zabral (mezi tyto oběti vlastníka náleží mimo to, že musí přijmouti cenu vyměřenou dle let 1913—1915, také to, že si musí dle §u 61 dáti líbiti, že mu Státní pozemkový úřad hyperochu zapíše do náhradové knihy, a to nevypovědítelně, místo, aby mu ji hotově vyplatil), nebylo však úmyslem zákonodárce, by také od věřitelů oběti vyžadoval, vždyť chtěl, jak v záborovém zákoně praví, postihnouti jen majetek pozemkový a to veliký, o věřitelích se však vůbec nezjišťuje, jaký a jak veliký majetek mají, a jistě by bylo nespravedlivo, by zákon zkracoval věřitele, třeba nuzného, odnímaje mu disposici jeho kapitálem jen proto, že je to za příležitosti pozemkové reformy. Neprávem tedy Státní pozemkový úřad vyslovil již předem, nevyčkav budoucího výroku rozvrhového soudu ohledně způsobu přikázání pachtýřovy pohledávky, že ji zapíše do náhradové knihy a byla proto stížnost dle §u 46 (2) náhr. zák. n. zn. přípustna, protože ad 1) i ad 2) jde o porušení předpisů §§ 42—45 náhr. zákona, a sice ad 1) proto, že se prohřešeno bylo proti positivnímu předpisu §u 43 a) (2) a (5), a ad 2) proto, že pojato bylo do rozhodnutí o přejímací ceně ustanovení, jež do něho dle předpisů těch (§§ 42—45) pojato býti nemělo, ježto tyto k tomu neopravňují a přestoupen tedy takto rámec, jímž pravomoc Státního pozemkového úřadu omezena.

Čís. 5370.

V tom, že poukázaný dlužník přijal účty a zaslal část kupní ceny poukazci (asignatáři), jest spatřovati přijetí poukazu. Lhostejno, že pro poukázaného dlužníka (společenstvo) bylo stanovami předepsáno, že představenstvo má prohlásiti projev své vůle a podepisovati společenstvo způsobem ve stanovách upraveným. Proti přijetí poukazu může poukázaný dlužník namítati, že neodebral úhrady, pouze tehdy, přijal-li poukaz s touto výhradou.

(Rozh. ze dne 14. října 1925, Rv I 868/25.)

Žalující firma domáhala se na žalovaném společenstvu zaplacení kupní ceny za zboží, jež dodala jednotlivým členům společenstva. O b a nižší soudy žalobu zamítly v podstatě proto, že žalované společenstvo nezavázalo se žalobkyni za pohledávky, jež jí vznikly proti jednotlivým členům společenstva. N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Odvolací soud zjistil, že objednávky, o které ve sporu jde, učinili členové společenstva u žalující firmy sami pro sebe, a že objednané zboží jim bylo také dodáno. Vzhledem k tomuto zjištění lze prohlášení kupitelů, že kupují zboží na účet společenstva, přikládati jen ten význam, že tím poukázali žalující firmu, aby kupní cenu za zboží jim dodané si vybrala u žalovaného společenstva. Právní poměr mezi stranou žalující a žalovanou jest tudíž posuzovati dle předpisů o poukazu (§ 1400 a násl. obč. zák.). O poukazu uvědomila žalující firma společenstvo tím, že mu zasílala měsíčně účty o dodávkách se sdělením, že zboží bylo osobám v účtech uvedeným dodáno na účet společenstva. Zasláním těchto účtů vyzvala zároveň žalující firma jako příjemce poukázky žalované družstvo jako poukázaného dle §u 1401 obč. zák. k plnění. Dle §u 1400 obč. zák. jest poukázaný dlužník povinen plniti poukazci dle obsahu svého platebního slibu. Zjištěno bylo, že žalované společenstvo poslední dva účty ze dne 30. dubna 1924 a ze dne 31. května 1924 na 17.221 Kč a 4.368 Kč, úhrnem na 21.589 Kč, odmítlo přijmouti a je žalující firmě vrátilo. Tu ovšem není pochybno, že nepřijalo příkazu tyto účty zaplatiti. Žalobní nárok co do 21.589 Kč není tudíž odůvodněn. Jinak se však má věc ohledně zbytku zažalované pohledávky. Jde o zbytek kupní ceny z účtů ze dne 31. ledna, 29. února a 31. března 1924. O těchto účtech jest odvolacím soudem zjištěno, že tyto účty byly doručeny společenstvu samotnému, že společenstvo je bez námitky přijalo a pak také část kupní ceny žalující firmě zaslalo. Dovolatelce dlužno přisvědčiti v tom, že žalované společenstvo tím, že tyto účty bez námitky přijalo a na ně platilo, přijalo mlčky (§ 863 obč. zák.) poukaz, zaplatiti je celé, a že tudíž jest povinno, zaplatiti dosud nezapravený zbytek na tyto účty. Dle pravidel poctivého obchodu, nepřipouští toto jednání jiného výkladu. Nesejde na tom, jak míní odvolací soud, že společenstvo nepřevzalo vůči členům, kteří zboží koupili, závazku, že zaplatí za ně kupní cenu u žalující firmy, a že účty přijalo, předpokládajíc, že dostane od nich úhradu, pokud se týče, že bude moci súčtovati kupní cenu, kterou za ně zaplatí s protipohledávkami těchto za zboží společenstvu dodané. Proti přijetí poukazu může dle §u 1402 obč. zák. poukázaný dlužník činiti námitky jen, pokud se týkají platnosti poukazu nebo plynou z obsahu poukazu nebo ze zvláštního poměru mezi ním a poukazcem. Že neobdrželo úhrady, bylo by tedy společenstvo mohlo namítati jen, kdyby bylo poukaz přijalo s výhradou, že bude platiti jen potud, pokud samo bude míti úhradu, nemůže však tuto námitku činiti, když účty bez námitky přijalo a splátku bez výhrady konalo. Bezpodstatna jest námitka, že přijetí poukazu nestalo se formou, která jest ve stanovách pro projev vůle představenstva předepsána. Ustanovení

§u 17 zák. o společenstvech, že představenstvo má prohlásiti projev své vůle a podepisovati za společenstvo způsobem ve stanovách ustanoveným, nevylučuje, by projev vůle nebyl učiněn i mlčky, konkludentními činy. Přes to však nelze dovolacímu soudu rozhodnouti ve věci samé, poněvadž nižší soudy, vycházejíce z nesprávného právního názoru, nejednaly o tom, kdy jednotlivé částky byly splatnými a od které doby jest tudíž počítati úroky z prodlení, ač o tom mezi stranami byl spor.

Čís. 5371.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Z dobrodiní zákona jsou vyloučeni zaměstnanci na majetku připadlém státu podle mírových smluv, i když neplatí ohledně nich předpisy o zaopatření veřejných zaměstnanců.

(Rozh. ze dne 14. října 1925, Rv I 1456/25.)

Vdova po nadlesním na dříve císařském, nyní Československé republice patřícím velkostatku Brandýse nad Labem domáhala se na Československém erár zaopatřovacích požitků podle zákona čís. sb. 130/21. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nejvyšší soud řešil již ve více případech (Rv I 677/25, sb. n. s. čís. 5079, Rv I 679/25, Rv I 714/25, Rv I 923/25) otázku, zda zaopatřovací požitky podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. přísluší též bývalým zaměstnancům a jejich pozůstalým na majetku připadlém Čsl. státu na základě mírových smluv, ku kterémuž majetku patří také velkostatek Brandýs n. L., a dospěl pokaždé k odpovědi záporné. Odchýliti se od tohoto stanoviska neshledává Nejvyšší soud příčiny ani ve sporu tomto, s případy již rozhodnutými zcela obdobném. Nejvyšší soud trvá na důvodech, uvedených v dřívějších jeho rozhodnutích a ježto důvody ty uvádí odvolací soud v napadeném rozsudku, netřeba jich zde opakovati. Pakli tedy odvolací soud, přidržuje se dotyčných rozhodnutí Nejvyššího soudu, zamítl žalobu v tomto případě, neshledává dovolací soud, že posoudil věc po stránce právní, jak žalobkyní jest vytýkáno (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), nesprávně. Názor dovolání, že napadený rozsudek, jakož i dřívější rozhodnutí nejvyššího soudu v obdobných případech vydaná neodpovídají úmyslu zákonodárce (§ 6 obč. zák.), ježto odpírají zaopatřovací požitky podle zákona čís. 130/21 zaměstnancům a jejich pozůstalým na majetku státu podle mírových smluv připadlém i tehdy, když zaměstnanci a jejich pozůstalí nejsou zaopatřeni podle normálu platného pro státní zaměstnance, kdežto podle úmyslu zákonodárcova, jak prý vidno z důvodových zpráv tisk čís. 1130 a 1471, měli býti z požitků podle uvedeného zákona vyloučeni (§ 2) jen ti zaměstnanci a pozůstalí po nich na majetku Čsl. státu podle mírových smluv připadlém, pro něž neplatí předpisy o veřejných zaměstnancích, není správný. Onen úmysl možno tvrditi při původním vládním návrhu zákona, což plyne z jeho doslovu a z důvodové zprávy k němu (tisk čís. 1130), ale úmysl ten nelze již vyčísti z návrhu sociálně politického a zemědělského výboru a důvodové zprávy k němu (tisk čís. 1471) a co se týče platného zákona, doslov jeho §u 2, jak blíže jest v rozsudku odvolacího soudu rozvedeno, a z něho plynoucí smysl nepřipouští pochybnosti, že z dobrodiní zákona čís. 130/21 byli vyloučeni zaměstnanci a jejich pozůstalí na majetku připadlém státu podle mírových smluv, i když ohledně nich neplatí předpisy o zaopatření veřejných zaměstnanců. Dokladem toho, jak již v předchozích rozhodnutích Nejvyššího soudu bylo na to poukázáno, jest i resoluce sociálně politického výboru poslanecké sněmovny (tisk čís. 3679) usnesená při příležitosti projednávání změny zákona čís. 130/21 v roce 1922, kde se vláda vyzývá, by se postarala o placení a zajištění zaopatřovacích požitků zaměstnanců na velkostatcích, kteří podle §u 2 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. jsou z dobrodiní tohoto zákona vyloučeni. Zákon jest tedy určitý, nikterak pochybný a výklad ve smyslu v dovolání uplatňovaném není možný. Dovolání nepřípadně poukazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. dubna 1924, Rv I 260/24 (sb. n. s. čís. 3720), tvrdíc, že prý Nejvyšší soud v otázce, o kterou se jedná, zaujal jiné stanovisko, totiž stanovisko ve smyslu v dovolání zastávaném. V dotyčném rozhodnutí otázka, zdali zaměstnancům a jejich pozůstalým na majetku připadlém státu podle mírových smluv, přísluší požitky podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. na přetřesu nebyla a není řešena.

Čís. 5372.

Propočítání služební doby železničních zaměstnanců.

Předpisu §u 2 čís. 2 výnosu min. žel. čís. 53924/1921 nelze použiti na nynější úředníky, kteří byli původně stabilisováni jako služebníci a teprve později byli individuelně jmenováni do příslušné kategorie úřednické. Rozdíl mezi odstavcem druhým a třetím vysvětlivek ku čís. 2 §u 2 výnosu min. žel. ze dne 24. září 1921, čís. 53924 záleží právě v tom, že propočtení celkové doby v úřednickém statu IIIa mají podle odstavce druhého vysvětlivek býti účastni jen ti zaměstnanci, kteří hned od počátku služební doby byli zařazeni do příslušné podúřednické kategorie anebo služby těchto kategorií skutečně vykonávali, nebyvše intimováni jako podúředníci; z této výhody jsou odstavcem třetím vysvětlivek vyloučeni ti zaměstnanci, kteří byli původně stabilisováni jako služebníci a teprve později byli jmenováni individuelně podúředníky příslušné kategorie. Těmto jest služebnickou dobu propočísti zvláště, t. j. odděleně podle §u 3 nařízení (výnosu).

(Rozh. ze dne 14. října 1925, Rv I 1607/25.)

Žaloba vrchního oficiála státních drah proti Čsl. železničnímu erár, by mu byla propočítána služební doba od 1. března 1889 ve statu IIIa,

byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávnost právního posouzení shledává dovolatel v mínění odvolacího soudu, že žalobce nemůže požadovati propočtení doby služebnické ve statu III a) ve smyslu §u 2 čís. 2 výnosu min. železnic ze dne 24. září 1921, čís. 53924, nýbrž jen podle §u 3 tohoto výnosu, a dolíčuje, že měla mu býti propočítána celá dřívější služba, tedy i služebnická v úředním statu III a), poněvadž prý hned od počátku své služební doby skutečně vykonával službu výpomocného staničního mistra. Než dovolacím vývodům nelze přisvědčiti. Podle zjištění nižších soudů byl žalobce přijat dne 1. března 1889 jako staniční přední dělník a byl pak 1. května 1895 jmenován ložním dozorcem a dne 4. června 1895 zapisovačem vozů, dne 22. listopadu 1902 byl jmenován staničním dozorcem a v této funkci byl dne 12. srpna 1903 pověřen vedením stanice v Z. a dne 1. ledna 1904 byl jmenován staničním mistrem. Z tohoto zjištěného služebního postupu žalobcova jasně plyne, že byl původně stabilisován jako služebník a teprve později byl individuelně jmenován podúředníkem a do statu III a) byl s celou kategorií staničních mistrů zařazen až výnosem min. železnic ze dne 18. června 1921, čís. 35.081 s účinností od 1. ledna 1921. Nejvyšší soud již ve svém rozhodnutí ve sb. n. s. čís. 4371 zevrubně se obíral otázkou, zda předpisu §u 2 čís. 2 výnosu min. železnic čís. 53924/1921 — jehož se žalobce dovolává pro propočtení své dřívější služebnické doby — lze použíti i na nynější úředníky, kteří původně byli stabilisováni jako služebníci a teprve později byli individuelně jmenováni do příslušné kategorie podúřednické, a zodpověděl tuto otázku záporně, zevrubně odůvodniv, že předpis tento na ně neplatí. Stačí proto odkázati k důvodům onoho rozhodnutí nejvyššího soudu a vzhledem k dovolacím vývodům jest ještě uvésti, že rozdíl mezi odstavcem druhým a třetím vysvětlivek k čís. 2 §u 2 výnosu min. železnic ze dne 24. září 1921, čís. 53924 záleží právě v tom, že propočtení celkové služební doby v úředním statu III a) mají podle odstavce druhého vysvětlivek býti účastni jen ti zaměstnanci, kteří hned od počátku služební doby byli zařazeni (intimováni) do příslušné podúřednické kategorie, anebo služby těchto kategorií skutečně vykonávali, nebyvše intimováni jako podúředníci, že však z této výhody jsou odstavcem třetím vysvětlivek vyloučeni ti zaměstnanci, kteří původně byli stabilisováni jako služebníci a teprve později byli jmenováni individuelně podúředníky příslušné kategorie a že těmto jest služebnickou dobu propočísti zvláště, t. j. odděleně podle §u 3 nař., pokud se týče výnosu. Tento předpis úplně dopadá na žalobce, jak byl jeho služební postup výše zjištěn. Posuzuje-li se sporná otázka propočtení služebnické doby žalobcovy s tohoto právního hlediska, nesejde na tom, zda žalobce, když byl podle zjištění nižších soudů zaučen úředníky pro jejich ulehčení do prací kancelářských, konal také tyto mu přikázané práce, ježto tak činil jako stabilisovaný služebník, a netřeba se také zabývati otázkou, zda rozdělením statu III železničních úředníků ve status III a) a III b) podle nařízení min. železnic ze dne 18. června 1921, čís. 35081 (úř. věstník čís. 84), byly utvořeny dva staty, či jen dvě oddělení téhož původního statu III., když žalobce nemůže svůj nárok z důvodů výše uvedených opříti o ustanovení §u 2 čís. 2 výnosu min. železnic čís. 53924/1921.

Čís. 5373.

Propočítání služební doby železničních zaměstnanců. Výnosem min. železnic ze dne 18. prosince 1923, čís. 46651/1922 byla přiznána výhoda započítáním dvou let do lhůty povyšovací a postupné určitým skupinám železničních zaměstnanců jen z důvodu zvláštní povahy služby, vyžadující zvláštního výkonu.

(Rozh. ze dne 14. října 1925, Rv I 1608/25.)

Ministerstvo železnic vydalo dne 18. prosince 1923 pod čís. 46651/22 tento výnos: »Uznávajíc zvláštnost služebního poměru zaměstnanců kategorie strojmistrů, revisorů vozů a revisorů vlaků nařizuje ministerstvo železnic s platností od 1. ledna 1924, by jim při jmenování do uvedených kategorií byly započítány dva roky do lhůty povyšující a postupové. Zaměstnancům, kteří byli jmenováni strojmistry, vozovými revisory, nebo vlakovými revisory do 1. ledna 1924, přiznává se tato výhoda k 1. lednu 1924«. Žalobce, vrchní oficiál Čsl. státních drah, jenž byl dne 29. března 1923 sproštěn místa revisora vlaků a přikázán k dopravní službě kancelářské, žádal železniční správu o přiznání výhody uvedeného nařízení a byv se svou žádostí zamítnut, domáhal se na Čsl. železničním eráru žalobou započtení 2 let do lhůty povyšovací a postupové. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Po právní stránce byla věc posouzena odvolacím soudem bezvadně a dovolací soud sdílí úplně jeho právní názor, že výnosem min. železnic ze dne 18. prosince 1923, čís. 46651/1922 byla přiznána výhoda započítání dvou let do lhůty povyšovací a postupové určitým skupinám železničních zaměstnanců jen z důvodu zvláštní povahy služby, vyžadující zvláštního výkonu, a že z obsahu výnosu jest poznatelným úmysl, že výhody se má dostati jen těm, kdož v tomto zvláštním poměru služebním byli již v době účinnosti výnosu, t. j. dne 1. ledna 1924 a těm, kdo do tohoto zvláštního poměru po 1. lednu 1924 jmenováním vstoupí. Bylo-li zjištěno, že žalobce v době účinnosti výnosu nebyl již činným jako revisor vlaků, nýbrž že již od 29. března 1923 byl místa vlakového revisora sproštěn, poněvadž této zvláštní službě řádně nevyhovoval a že byl přeložen k dopravní službě kancelářské a zařazen do stavu kancelářských výpravčích a tuto službu také od té doby skutečně konal, nemůže ani z okolnosti, že mu dosud zůstal titul dřívějšího zaměstnání, odvozovati nároku na výhodu výnosem min. železnic čís. 46651/1922 poskytnutou a nemá pro žalobní nárok právního důvodu, když výhoda byla spojena s předpokladem skutečného výkonu služby v určitém poměru

služebním, ve výnosu přesně vymezeném, t. j. v kategorii strojmistrů, neb revisorů vozů, nebo vlakových revisorů. Nevyhověl-li žalobce tomuto základnímu předpokladu, nesejde již ani na tom, jak mu byla celková služba propočítána.

Čís. 5374.

Pozůstalostní soud nemůže pověřiti notáře inventurou nemovitého jmění mimo obvod okresního soudu jeho sídla. V takovém případě jest dožádati o výkon příslušný soud, jenž ovšem může pověřiti opět příslušného notáře jako soudního komisaře.

Nařídíti soupis jmění k návrhu nepominutelného dědice jest oprávněn jedině soud pozůstalostní. Nařízen-li soupis »pozůstalostního jmění«, jest rozsah soupisu dostatečně určen. Pozůstalostní soud není povinen, žádati na nepominutelném dědici zálohu k provedení soupisu.

(Rozh. ze dne 14. října 1925, R II 316/25.)

K žádosti nepominutelného dědice, jíž ohlásil a uplatňoval nárok na povinný díl a zároveň žádal za zřízení inventury ve smyslu §§ 67 a 68 III. dílčí nov. k obč. zák. a § 794 obč. zák., nařídil pozůstalostní soud inventuru veškerého pozůstalostního jmění a pověřil provedením inventury notáře v U. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu dědice potud, že zrušil napadené usnesení i usnesení prvého soudu, pokud jimi byl pověřen notář v U., by jako soudní komisař provedl inventuru případného nemovitého jmění i mimo obvod okresního soudu v U., jinak dovolacímu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Ježto napadeným usnesením bylo rozhodnutí soudu první stolice potvrzeno, byl by mimořádný dovolací rekurs dopuštěn jen za předpokladů §u 16 nesp. říz., totiž pro zřejmý rozpor se spisy neb se zákonem nebo pro zmatečnost. V zřejmém rozporu se zákonem jsou napadená usnesení potud, pokud jimi byl pověřen notář v U., by jako soudní komisař provedl inventuru případného nemovitého jmění i mimo obvod okresního soudu v U. Usnesení soudu první stolice sice příkaz ten nedává výslovně, ale z vývodů, kterými odůvodněno rozhodnutí o rozkladu, plyne jasně, že se vztahuje i na jmění v sousedních okresích. Pokud jde o jmění nemovité v cizích okresech, příčí se daný příkaz zřejmě předpisu §u 117 j. n. Podle něho přísluší výkon všech reálních úkonů a zejména i inventury — mimo výjimečné případy, kterých tu není — onomu okresnímu soudu, v jehož obvodě věc leží. Vyskytne-li se tudíž, že do pozůstalosti patří také nemovitosti v okresech cizích, je o provedení inventury o nich požádati podle §u 37 odstavec druhý j. n. okresní soud podle §u 117 j. n. místně příslušný, jemuž teprve je zůstaveno, by jí po případě pověřil notáře jako soudního komisaře podle §§ 183—185 not. ř. Slušelo proto napadené usnesení a s ním i usnesení soudu prvé stolice v tomto směru zrušiti.

Jinak není předpokladů pro mimořádný dovolací rekurs podle §u 16 nesp. říz. Soupis jmění byl nařízen k návrhu nepominutelného dědice, který k němu byl podle §u 804 obč. zák. oprávněn. Podle §u 92 odstavec prvý nesp. říz. musí soud soupis pozůstalostního jmění nařídíti, když osoba, podle občanského zákona k tomu oprávněná o jeho zřízení žádá. Ježto jde o výkon, jejž dlužno provésti za pozůstalostního řízení a podle předpisů patentu o projednávání pozůstalosti, je zřejmo, že jej může nařídíti jen soud pozůstalostní (srv. též rozhodnutí čís. 252 sb. n. s.). Pozůstalostní soud nařídil toliko »soupis veškerého pozůstalostního jmění«, nikoli jmění zůstavitelova syna Rudolfa G-a a jeho manželky Herminy G-ové. Neměl proto ani příčiny, by vlastníky tohoto cizího jmění slyšel, než své usnesení vydal. Výrazem »soupis pozůstalostního jmění« jest jmění, o kterém soupis má býti zřízen, vzhledem k předpisům §§ 531 a násl. obč. zák. a §§ 97 a násl. nesp. říz. s dostatek přesně označeno a jest zejména jasně řečeno, že nemovitosti patřivší v čase úmrtí zůstavitele již manželům Rudolfu a Hermině G-ovým, do soupisu pojati není. Také není předpisu, podle něhož by pozůstalostní soud býval povinen, žádati na nepominutelném dědici zálohu pro náklady soupisu jmění, nemůže tudíž ani v tomto směru jíti o zřejmý rozpor se zákonem. Jiné rozpory se zákonem neb spisy neb zmatečnosti stížnost sama ani netvrdí a také jich ve spisech jinak nelze shledati. Nejsou tudíž — kromě výroku v úvodě tohoto rozhodnutí uvedeného — jinak předpoklady §u 16 nesp. říz. pro mimořádný dovolací rekurs dány.

Čís. 5375.

Dlužníka lze po rozumu §u 47 ex. ř. přidržeti jen k tomu, by udal své přítomné jmění, nikoliv též k tomu, by vyjevil, jak naložil dřívějším svým majetkem.

(Rozh. ze dne 15. října 1925, R I 855/25.)

K návrhu věřitele dle §u 47 ex. ř. dostavil se dlužník k roku, předložil seznam majetku a prohlásil, že jest ochoten přísežně potvrditi, že údaje v seznamu jsou správné a úplné a že ze svého jmění nezamlčel ničeho. Věřitel navrhl při roku, by byl do přísahy pojat dodatek ohledně zodpovídání se dlužníka, jak naložil s jednotlivými položkami svého příjmu. Ježto se dlužník zdráhal tento dodatek zodpověděti, uvalil na něho prvý soud k návrhu věřitele vazbu. Důvody: Povinná strana dostavila se sice k roku ku složení vyjevovací přísahy a projevila ochotu, složiti vyjevovací přísahu v tom směru, že její údaje v seznamu jmění jsou správné a úplné a že ze svého jmění ničeho vědomě nezamlčela, kdežto na zvláštní otázky strany vymáhající, jejíž odpověď měla býti dle návrhu vymáhající strany pojatá, přísahu složiti se zdráhala, ačkoliv jí okolnosti ty jsou dle vlastního doznání známé, a žádala, aby od pojetí jich do přísahy vyjevovací bylo upuštěno. Strana vymáhající učinila proto návrh na uložení vazby proti straně povinné za účelem donu-

cení strany povinné ku složení přísahy ve směru vymáhající stranou žádaném. Dle doslovného znění odstavce třetího §u 47 ex. řádu může exekuční soud pojati do přísahy vyjevovací i jiné dle daných poměrů k vyšetření na exekuci se vztahující příhodné okolnosti a dle důvodové zprávy (mater. II. str. 17) lze pojati do přísahy vyjevovací určité skutečnosti a okolnosti a tím povinného přiměti ku pravdivému vyjádření, z něhož by se dalo dociliti podkladu ku zjištění jmění dlužníka. Rekursní soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že se dodatek, navržený při roku vymáhajícím věřitelem do přísahy nepojímá, vazba na dlužníka neuvaluje, a nařídil prvému soudu, by dále po zákonu jednal. Důvody: Stížnosti nelze upříti oprávnění. K soudnímu příkazu předložil dlužník seznam svého majetku sestavený po rozumu §u 47 odstavec druhý ex. ř. a před soudem o roku k výkonu přísahy vyjevovací prohlásil, že je ochoten přísahou potvrditi, že jeho údaje v seznamu tom obsažené jsou správné a úplné a že ze svého jmění ničeho nezamlčel. Tak své povinnosti, zákonem mu uložené, plně vyhověl. Vyjevovací přísaha je přirozeným doplňkem dosavadních marných snah věřitele, vypátrati předměty exekuci podrobené, neboť až do bezvýslednosti exekuce nebyl dlužník povinen podporovati věřitele oznámením svého majetku. Povinnost podporovati věřitele, nastává dlužníku teprve bezvýsledností exekuce; zdráhá-li se, vzniká podezření, že je tu majetek, který nechce udati. Proto umožňuje zákon, by přikročeno bylo k donucení (§ 47 ex. ř.). Než i tu podle zásad exekučním řádem vládnoucích postupovati dlužno vůči dlužníku s nutnou šetrností a bez tvrdosti. Této zásadě zajisté by se příčilo, kdyby do přísahy pojat byl dodatek vymáhajícím věřitelem o roku 29. dubna 1925 žádaný. Neboť dodatek onen dle pravdy směřuje k tomu, by se dlužník zodpovídal, jak naložil s uvedenými tam položkami svého příjmu. Dle obdoby §u 321 čís. 1 c. ř. s. a §u 78 ex. ř. a hledě ku zásadě v §u 202 tr. ř. nesmí však býti pojato do přísahy nic, co by po případě nutilo dlužníka, by sobě nebo blízkým příbuzným přivodil pohanu, nebo dokonce nebezpečí trestního stihání, zejména pro mařenou exekuci. Soud rekursní sdílí názor soudu prvého, že do přísahy vyjevovací pojati lze určité okolnosti a skutečnosti, aby tím přidržen byl povinný ku pravdivému vyjádření, ze kterého by se dal získati podklad k vypátrání a zjištění dlužníkova majetku. Je nepochybně přípustno dotazovati se po okolnostech, ze kterých zcizení jeví se neplatným nebo odporovatelným. Avšak tento ráz nemají dotázky stížností napadené. Stěžovatel jest ochoten přísahou potvrditi, že oznámil veškeren svůj majetek a že ničeho nezamlčel, že tedy jiného majetku ani hodnoty majetkové nemá. Doplněk přísahy nutno pokládati dle §u 47 ex. ř. za nepřípustný a dlužníkův odpor za odůvodněný.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud zcela správně dovozuje, že dlužníka po rozumu §u 47 ex. ř. lze přidržeti jen k tomu, by udal své jmění, a nikoliv též k tomu, by vysvětlil, jak naložil s dřívějším svým majetkem. Dle jasného znění §u 47 ex. ř. vztahuje se přísaha vyjevovací jen na přítomný majetkový stav dlužníkův. Tento rozsah vyjevovacího řízení není rozšířen ani předpisem předposledního odstavce §u 47 ex. ř., v jehož rámci lze dlužníku ukládati jen taková vysvětlení, která mají za účel, by vyhledány byly věci, které jest vydati nebo jež lze do exekuce vzíti. Tudíž i vysvětlení takováto mohou se týkati jen přítomného majetkového stavu dlužníkova, kdežto návrh vymáhajícího věřitele jde přes tuto hranici.

Čís. 5376.

Přednesla-li strana při prvém roku žalobu a strany nechaly pak řízení v klidu, není žalobce oprávněn vzíti žalobu zpět bez souhlasu žalovaného, leč že se zřekne žalobního nároku.

(Rozh. ze dne 15. října 1925, R I 870/25.)

O žalobě, zadané na okresním soudě, byl ustanoven rok k ústnímu jednání na 3. dubna 1925, při němž strany po půlhodinném jednání ponechaly řízení v klidu. Napotomní podání žalobce, jímž oznamoval, že béře žalobu zpět, soud prvé stolice odmítl, rekursní soud poukázal prvý soud, by vyrozuměl žalovaného o zpětvzetí žaloby. Důvody: Prvý soudce odmítl podání, kterým žalobci žalobu brali zpět, poněvadž žalobci se nezříkají nároku a přivolení žalované ku zpětvzetí žaloby vykázáno není (§ 237 c. ř. s.). Stížnost žalobců do tohoto usnesení soud rekursní shledává důvodnou. O žalobě bylo ustanoveno ústní jednání na 3. dubna 1925 a v protokole o ústním jednání jest pouze uvedeno, že po půlhodinném jednání strany nechaly řízení v klidu. Z toho vyplývá, že strany při ústním jednání vlastně před soudem za intervence soudce nejednaly, že se jen dohodovaly a výsledkem dohodnutí bylo, že řízení ponechaly v klidu. Následkem toho, kdyby byla některá strana po uplynutí lhůty §u 168 c. ř. s. navrhla, by ustanoven byl rok k ústnímu jednání, bylo by bývalo nutno řízení započíti znovu tak, jako by se byl rok ještě vůbec nekonal a dohoda stran o klidu řízení postavila spor do toho období, v jakém byl před počátkem prvního roku, neboť nemůže tu býti řeči o nějakém konaném prvním roku.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dle §u 237 c. ř. s. může žalobce, nezříkaje se žalobního nároku, vzíti žalobu bez souhlasu žalované strany zpět jenom až do počátku prvého roku, a když by se žalovaný k němu nedostavil, také ještě při prvém roku. Za nedostavení k roku platí dle §u 133 odstavec druhý c. ř. s. i to, že strana se k roku sice dostaví, ale přes soudcovo vyzvání neprojednává nebo po vyvolání věci opět se vzdálí. Dle protokolu o roku ze dne 3. dubna 1925, kterýžto protokol činí dle §u 215 c. ř. s. plný důkaz o průběhu a obsahu jednání, přednesla strana žalující žalobu, a po půlhodinovém jednání nechaly strany řízení v klidu. Vývody rekursního soudu, že se strany při tomto roku jen »dohodovaly«, jsou tedy v rozporu s protokolem o roku. Kdyby v tomto sporu došlo k obnově řízení, zůstalo

by zejména v platnosti, že žalobci žalobu již přednesli, a stihly by je jen následky §u 442 odstavec druhý a 399 c. ř. s. Že v protokolu není obsah celého jednání podrobně protokolován, jest nezávažno. Za tohoto stavu věci nebyli žalobci po roku ze dne 3. dubna 1925 oprávněni, aby nevzdávajíce se nároku, vzali žalobu bez souhlasu žalované zpět.

Čís. 5377.

Obecní zaměstnanci (zákon ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920).

Pokud jest plně zaměstnán obecní strážník. Rozhoduje jen služba jeho konaná pro obec, nikoliv práce ve škole, k nimž byl zjednán školní radou.

(Rozh. ze dne 15. října 1925, Rv I 894/25.)

Žaloba obecního strážníka proti obci o placení služebních požitků dle zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n., byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jde o to, zda tu byly dne 12. ledna 1921 zákonné podmínky pro žalobcovo ustanovení definitivním obecním zřízencem (strážníkem), totiž, zda žalobce byl podle §u 3 zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. z roku 1920 u obce plně a trvale zaměstnán, takže jeho služba byla stálým a výhradným jeho povoláním, které musil konati po celou v jeho oboru platnou pracovní dobu, při nejmenším 8hodinnou pracovní dobu denní. Rozhodnou jest jen otázka, jaké služby žalobce pro obec, nebo z příkazu obecního zastupitelstva skutečně konal. Méně závažnou jest otázka, čemu věnoval ostatní čas; otázka ta měla význam jen potud, že z ní mělo býti posouzeno, byl-li žalobce u obce plně zaměstnán. Jest tedy lhostejno, zda žalobce pro sebe obhospodařoval 5 nebo 10 korců polí, jen na tom záleží, že žalobce nevěnoval se plně službě strážníka, nýbrž vykonával kromě jiných zaměstnání také své polní hospodářství. Správně nepřihlížely nižší soudy ku pracím, které žalobce konal ve škole, na objednávku školní rady a nikoli z příkazu obecního zastupitelstva, neboť práce ty konal pro jiný právní podmět, než pro žalovanou obec, odměna za to nebyla žalovanou obcí zúčtována a žalobce konal v tomto směru služby školníka pro školní obec, tedy zase jiné zaměstnání, než službu strážníka pro místní obec. Ostatně nebyl žalobce podle zjištění nižších soudů ani se započtením školních prací plně zaměstnán. Pochůzky, které žalobce konal podle odst. 8 služ. instr. i pro místní školní radu, byly nižšími soudy v úvahu vzaty. Služba ponocenská nemohla býti počítána, protože žalobce podle vlastního doznání této služby již od roku 1916 nekonal. Procesní soud důkladně zjišťoval všechny služby a práce, které žalobce konal ve své vlastnosti obecního strážníka, a dospěl ke konečnému zjištění, že celá pracovní doba žalobcova ve službě obce činila za dřívějších časů průměrně 3—4 hodiny denně, za purkmistra P-a v posledních letech (od roku 1919—1923) jen 2—2½ hod. denně. Odvolací soud tato zjištění převzal. Za tohoto stavu věci nemůže býti ani řeči o tom, že žalobce byl u obce plně zaměstnán a že služba obecního strážníka byla jeho výhradným povoláním. Naopak žalobce měl několik zaměstnání, z nichž žádné nebylo jeho výhradným povoláním (srv. také rozhodnutí čís. 1954 sb. n. s.).

Čís. 5378.

Nevyhověl-li odvolací soud (byť i nesprávně) ve formě rozsudku výtce zmatečnosti, nelze si do toho stěžovati.

Není závady, by v žalobě o plnění nebylo se domáháno též určení předurčujícího právního poměru.

Pokud není skutkovým přednesem žalobcovým opodstatněn (§ 396 c. ř. s.) nárok, by bylo převedeno na žalobce vlastnictví ku pozemku, jehož žalovaný nabyl dle zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 15. října 1925, Rv II 626/25.)

Žalobce domáhal se na žalované, by bylo zjištěno, že mu přísluší vlastnické právo k pozemkům, a by žalovaná byla uznána povinnou, vydati mu vkladu schopné prohlášení ku vkladu vlastnického práva. Procesní soud prvé stolice uznal rozsudkem pro zmeškání podle žaloby. Žalovaná uplatnila v odvolání zmatečnost dle §u 477 čís. 5 c. ř. s. a nesprávné právní posouzení. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Žalovaná, která jest pro choromyslnost úplně zbavena svéprávnosti, napadla svým zástupcem, podle §u 90 org. zák. zřízeným, rozsudek pro zmeškání jednak z důvodu zmatečnosti podle §u 477 čís. 5 c. ř. s., protože dřívější její opatrovník v dorozumění se žalobcem první rok zmeškal; jednak z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Odvolací soud rozhodl o odvolání — jak praví v důvodech — v neveřejném zasedání nejen ve příčině důvodu zmatečnosti (§ 471 čís. 5 a § 473 odstavec prvý c. ř. s.), nýbrž i ve věci samé, protože se strany vzdaly ústního jednání odvolacího (§ 492 c. ř. s. ve znění zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n.) a vydal rozhodnutí, které co do formy není ani rozsudkem, ani usnesením. Na rozsudek poukazuje nadpis: »Jménem Republiky« a výrok rozhodnutí: »Odvolání se nevyhovuje, napadený rozsudek se potvrzuje«. Na usnesení poukazuje úvod »Krajský jako odvolací soud usnesl se....« a vynechání jmen soudců, kteří rozhodovali (§ 417 čís. 1 c. ř. s.). Správně mělo býti rozhodnuto rozsudkem, do jehož nálezu mělo býti pojato také usnesení, jímž bylo odvolání, pokud uplatňovalo zmatečnost, zamítnuto (§ 497 a § 473 prvý odstavec c. ř. s.). Ale tato formální vada nemá významu, protože zmatečnosti nezakládá a v dovolání není ani vytýkána a protože z odůvodnění je zjevno, že odvolací soud jak vytýkanou zmatečnost, tak roz-

hodnutí ve věci zkoumal a že odvolání nevyhověl ani co do zmatečnosti, ani co do nesprávného právního posouzení věci. Právě z toho důvodu, že odvolací soud zkoumav zmatečnost, této neshledal, není dovolání, pokud napadá usnesení odvolacího soudu o zmatečnosti, přípustným a bylo je podle §§ 507 a 523 c. ř. s. odmítnouti. Do usnesení odvolacího soudu v řízení odvolacím lze si totiž stěžovati jen ve případech v §u 519 c. ř. s. přesně vytčených. Zde by mohl přijíti v úvahu jen předpis čís. 1 §u 519 c. ř. s., kterého však tu není, protože podle tohoto předpisu a ustálené praxe nejvyššího soudu připouští se rekurs jen do usnesení odvolacího soudu, jímž bylo odvolání odmítnuto, t. j. odmítnuto z důvodů formálních, uvedených v §u 471 čís. 2 a 3 a v §u 474 odstavec druhý c. ř. s. buďsi pro nepřípustnost, nebo pro opozděnost, nebo pro formální vadnost, ale nikoli v těch případech, kde bylo odvolání zamítnuto, nebo-li kde mu nebylo vyhověno, protože odvolací soud, zabývaje se vytýkanou zmatečností věcně, neuznal ji za opodstatněnou. Nemůže se tedy dovolací soud obírati dovoláním, pokud pod titulem důvodu nesprávného právního posouzení věci znovu uplatňuje zmatečnost prvního rozsudku z toho důvodu, že byl vydán rozsudek pro zmeškání proti choromyslné žalované, jejíž zákonný zástupce se k prvnímu roku nedostavil.

Za to však nelze upříti oprávnění dovolacímu důvodu nesprávného právního posouzení věci podle §u 503 čís. 4 c. ř. s., pokud jde o rozhodnutí ve věci samé. Rozsudek pro zmeškání prvního roku lze vydati proti žalovanému na návrh žalobcův jen na podkladě skutkového přednesu žalobcova, vztahujícího se na předmět sporu, pokud snad není vyvrácen důkazy, jež má soud po ruce. Soud je povinen pokládati za pravdivý jen skutkový přednes, ale volnost právního posouzení jest soudu zachována, takže soud jest zejména povinen zkoumati, zda nárok žalobní možno podle zákona z přednesených skutečností vyvozovati. Shledá-li soud, že nikoli, musí návrh žalobcův na vydání rozsudku pro zmeškání proti žalovanému vyříditi zamítnutím žaloby. A tak tomu mělo býti i v souzeném případě. Zástupce žalobcův nepřednesl při prvém roku nic nového, takže jest rozhodným jen obsah žaloby. Skutkovým podkladem žaloby jest tvrzení, že žalovaná nabyla knihovního vlastnictví sporných parcel podle zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., že peníze k zaplacení pozemků byly žalované poskytnuty žalobcem s ujednáním, že »po přídělu v důsledku ustanovení čl. I. (4) zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 311 sb. z. a n. bude vlastnictví na žalobce převedeno, protože o příděl ucházel se vlastně on, protože žalovanou živí a tato pro chorobu nemá na pozemku zájmu«. Dále obsahuje žaloba ještě tvrzení, že žalobce sporné pozemky obhospodařuje, platí dávky, neplatí nájemného, počíná si jako vlastník a že je za takového žalovanou uznáván. Tyto skutečnosti však nijak nestačí k odůvodnění žalobního návrhu, který zní, by bylo zjištěno, že žalobci přísluší právo vlastnické ke sporným parcelám a že žalovaná jest povinna vydati mu vkladu schopné prohlášení, že se mu vklad práva vlastnického povoluje. Není ovšem správným názor dovolání, že prý nelze takto hromaditi prosbu určovací s prosbou o plnění a že by žalobkyně musila dokázati právní zájem na určení po rozumu §u 228 c. ř. s. Prosba určovací jest v tomto případě sice potud pochybena, pokud žádá zjištění, že žalobci přísluší právo vlastnické, kterého bez knihovního vkladu nelze nabýti (§ 431 obč. zák.), takže mu přísluší nejvýše jen obligační nárok na splnění tvrzeného ujednání, ale jinak není vyloučeno, by žalobce nežádal v žalobě o plnění také určení právního poměru, který jest otázkou předurčující pro rozhodnutí o nároku na plnění. Tuto předurčující otázku musil by soud v důvodech řešiti, i kdyby do žalobní prosby nebyla pojata (srv. § 236 c. ř. s.). Podle čl. I. (4) zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 311 sb. z. a n., na který se žalobce sám odvolal, smí však nabyvatel pozemky, nabytě podle zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům zciziti mezi živými do deseti let jen se svolením pozemkového úřadu, svolení to musí býti vykázáno v návrhu na zápis práva vlastnického a tohoto svolení není jen tehdy třeba, jde-li o zcizení mezi manželi, nebo s rodičů na potomky. Převod tohoto vlastnického práva na žalobce — jak tento v rozsudku žádá — mohl by se tedy státi jen za podmínek zmíněného zákona. Vždyť byla žalovaná nabyvatelkou pachtovaných pozemků a pro ni bylo právo vlastnické s obmezením podle čl. I. (4) cit. zák. do knihy pozemkové vtěleno; k tomuto obmezení musil soudce při rozhodování o prosbě žalobní tím spíše hleděti, že na ně byl ještě upozorněn knihovním lustrem na žalobě, které měl při rozhodování po ruce. Žalobce však ani svolení pozemkového úřadu netvrdil, tím méně předložil, a netvrdil také, že je potomkem žalované. Nebyla tedy prosba žalobní v přednesených skutečnostech podle zákona odůvodněna a měla býti rozsudkem pro zmeškání zamítnuta. Odvolací soud byl si toho vědom, ale domnívá se, že tento důvod nebyl kryt odvolacím důvodem nesprávného právního posouzení věci. V tomto směru nelze však s ním souhlasiti. Odvolání uplatňovalo důvod nesprávného právního posouzení věci také v tom směru, že »ujednání žalobcem tvrzené, jež se stalo roku 1920 v čase, kdy žalovaná nebyla již příčetnou, nestačí jako důvod nabytí práva vlastnického pro žalobce, že proto nelze z důvodu tohoto ujednání požadovati vynesení rozsudku v tom směru, že vlastnické právo se na žalobce převádí a že, pakliže byl vynesen rozsudek v tom směru, byl vynesen na základě nedostačujícího skutkového podkladu«. Třebaže tedy odvolání necitovalo výslovně zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 311 sb. z. a n. — a nemusilo jej citovati, protože právo zná soud — uplatnilo přece odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci v tom směru, že ujednání samo nestačí a že byl rozsudek vynesen na základě nedostačujícího skutkového podkladu. Odvolací soud vykládá tento uplatněný důvod příliš úzce, jakoby vsunutou větou, že »žalovaná nebyla v čas ujednání již příčetnou«, byla popírána platnost ujednání. To jest však omyl, protože odvolání netvrdilo neplatnost, nýbrž nepostačitelnost ujednání a nedostačující skutkový podklad pro žalobní nárok. V tom směru právem vytýká dovolání napadenému rozsudku nesprávné právní posouzení věci proto, že odvolací soud, ač mezeru žaloby seznal, žalobu nezamítl, ač ze žalobního děje nevyplývá žádaný nárok.

Čís. 5379.

Jest důvodem dle §u 379 odstavec druhý ex. ř. k povolení prozatimního opatření pro výživné manželčino, neodvádí-li manžel manželce drahotní přídavek, který na ni dostává.

Obstávka dle §u 379 odstavec třetí čís. 3 ex. ř. je přípustna jen ohledně existentní pohledávky; nestačí možnost nároku (pohledávky) v budoucnosti.

Prozatimní opatření děje se vždy na náklad navrhující strany, což platí i ohledně útrat ve vyšších stolicích.

(Rozh. ze dne 20. října 1925, R I 768/25.)

Manželka železničního úředníka navrhla, by ku zajištění jejího nároku na výživné proti manželi bylo povoleno prozatimní opatření jednak obstávkou služného manželova, s obmezením, že odpůrci musí zůstati volných 3.000 Kč ročně, jednak obstávkou možného odbytného manželova 10.000 Kč. Soud prvé stolice prozatimní opatření povolil, rekursní soud návrh zamítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu, pokud jím bylo povoleno prozatimní opatření obstávkou služného, ohledně obstávky odbytného napadené usnesení potvrdil a poukázal dovolací stěžovatelku s nárokem na náhradu útrat dovolacího rekursu až na rozhodnutí ve věci hlavní.

Důvody:

Rekursní soud pokládal za osvědčený toliko nárok, nikoli však nebezpečenství po rozumu §u 379 odstavec druhý ex. ř., leč v tomto směru neprávem. Nárok byl osvědčen poukazem na žalobu č. j. C II 596/25 a tam zase na ujednání ohledně plnění výživného podle spisů o souhlasném rozvodu manželství Nc I 414/23 téhož povolujícího soudu, kterážto spisy hned opatřeny býti mohly (§ 274 c. ř. s.). Avšak i druhý zákonný předpoklad pro povolení prozatimního opatření, totiž nebezpečenství po rozumu §u 379 odstavec druhý c. ř. s., jest pokládati za osvědčený. Ohrožená strana (žalobkyně) tvrdila v žalobě č. j. C II 596/25, na kterou se v návrhu odvolala, že její manžel má jí podle dohody, učiněné u příležitosti rozvodu, platiti měsíčně 150 Kč výživného, že jí zůstal dlužen za únor 1925 70 Kč a za další měsíce celé výživné po 150 Kč, a tvrdila v návrhu, že manžel neplatí jí výživného přes to, že pro ni dostává drahotní přídavek, který jí tímto způsobem odejímá. První soud měl podle §u 389 odstavec prvý ex. ř. nařídíti osvědčení tohoto důležitého tvrzení, a když tak neučinil, jsou opravné soudy podle §u 526 c. ř. s. a §u 78 ex. ř. oprávněny, tuto mezeru doplniti. To se také z příkazu nejvyššího soudu stalo, a jest nyní oznámením ředitelství státních drah ze dne 13. října 1925 osvědčeno, že odpůrce navrhovatelky dostával až dosud 115 Kč měsíčně drahotního přídavku na svou manželku. Tím jest také osvědčeno, že manžel přídavek na manželku sice béře, ale podle jeho určení manželce neodvádí, že tím výše nezaplacených alimentů měsíc od měsíce vzrůstá a jest nebezpečenství, že na základě exekučního titulu nebude lze svého času zadržené výživné že služného nebo výslužného odpůrce najednou vydobýti. Tím jest dán předpoklad §u 379 odstavec druhý ex. ř., že manžel svým chováním, totiž použitím drahotního přídavku, určeného na výživu manželky, pro sebe, ohrožuje příští dobývání nahromaděných alimentů, takže exekuce může býti, když ne zmařena, tedy aspoň značně stížena. Ředitelství státních drah oznámilo oním dopisem také, že odpůrce jest dán od 1. listopadu 1925 do výslužby, ale že v pensijním výměru drahotní přídavek na ženu nebyl mu přiznán, ježto nároku na něj neuplatnil. Tato okolnost nevadí povolení žádaného prozatimního opatření, protože jeho přípustnost jest posuzovati podle stavu v době, kdy první soud o žádosti rozhodoval. Ostatně obsahuje zákon pro případy přeložení dlužníka na odpočinek předpisy v §§ 299 a 402 ex. ř.

Navrhovatelka žádala také obstávku případného odbytného 10.000 Kč, které by snad její manžel při možném propuštění ze služby dostal. V tom směru právem rekursní soud návrh zamítl — ovšem z jiného důvodu; zákon dovoluje totiž v §u 379 odstavec třetí čís. 3 ex. ř. obstávku jen tehdy, když odpůrce ohrožené strany již má pohledávku nebo nárok proti třetí osobě, nikoli tehdy, je-li tu jen možnost takové pohledávky nebo takového nároku v budoucnosti.

Výrok o útratách dovolacího rekursu, který v největší své části měl úspěch, odůvodněn jest v §u 393 ex. ř., podle kterého prozatimní opatření učiní se pokaždé na náklad navrhující strany bez újmy jejího nároku na náhradu těchto nákladů. Tento předpis platí při povolení prozatímního opatření nejen v první stolici, nýbrž i ve vyšší stolici. Okolnost, že částečně zvítězil odpůrce ohrožené strany také s rekursem ve druhé stolici (pokud šlo o odbytné) a že odpůrkyně v tomto bodě v třetí stolici nezvítězila, nepadá podle §u 43 odstavec druhý c. ř. s. a §u 78 ex. ř. na váhu, protože touto částí zvláštní útraty druhé strany způsobeny nebyly.

Čís. 5380.

Předpis §u 417, odstavec třetí, c. ř. s. platí i ve sporech o rozvod manželství od stolu a lože.

(Rozh. ze dne 20. října 1925, Rv I 1222/25.)

V řízení o žalobě manžela o rozvod manželství od stolu a lože nedostavila se k prvému roku žalovaná manželka, načež procesní soud prvé stolice k návrhu žalobce uznal rozsudkem pro zmeškání podle žaloby. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmatečnost čís. 9 §u 477 a čís. 1 §u 503 c. ř. s. spatřuje dovolatelka v tom, že odvolací soud nepřihlédl k tomu, že rozsudek prvé stolice pro zmeškání vydaný neuvádí nijakých důvodů pro své rozhodnutí, že na-

opak po této stránce s poukazem ku §u 4 nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 2. června 1914, čís. 125 ř. zák. a čís. nař. ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. schválil způsob vyhotovení řečeného rozsudku prvou stolicí. Dovolatelka tvrdí, že ohledně manželských sporů neplatí použité předpisy, nýbrž platí ohledně nich předpisy civilního řádu soudního tedy §§ 417 a 272 c. ř. s., pokud se týče § 477 čís. 9 c. ř. s. Není tím uplatněný důvod opodstatněn. Odvolává-li se dovolatelka na předpisy civilního řádu soudního, neměla přehlédnouti ustanovení §u 417 třetí odstavec c. ř. s., podle kterého rozsudky pro zmeškání mohou býti sepsány zkráceně, o čemž podrobnosti ustanovuje nařízení. Podle §u 1 nařízení min. sprav. ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák. má býti s výhradou, v této otázce nepřicházející v úvahu, v manželských rozepřích šetřeno předpisů civilního řádu soudního, platí tedy i pro rozvodové řízení předpis §u 417 třetí odstavec c. ř. s. a shora citovaného nařízení, na základě tohoto zákona vydaného. Nelze také mluviti v takovém případě podle §u 477 c. ř. s. o naprostém nedostatku důvodů u rozsudku pro zmeškání vydaného formou v §u 4 nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 2. června 1914, čís. 125 ř. zák. a čís. nařízení ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. uvedenou, poněvadž o přednesu dostaviv̌ší se strany platí předpis §u 396 c. ř. s. a vydáním rozsudku pro zmeškání je zároveň vyřčeno, že tento za pravdivý pokládaný přednes opodstatňuje po právní stránce důvodnost žalobního žádání.

Čís. 5381.

Zrušení společenství k nemovitosti není na závadu, že přísluší jednomu společníku osobní koncese. Proti nároku na zrušení společenství lze uplatňovati s úspěchem jen důvody povahy přechodné, jakým není pokles ceny půdy následkem agrární reformy. V rozsudku, vyhovujícím žalobě o zrušení společenství, nelze stanoviti podmínky prodeje.

(Rozh. ze dne 20. října 1925, Rv I 1486/25.)

Žalobě o zrušení spoluvlastnictví k hospodě čp. 10 zapsané ve vložce čís. 8 se všemi pozemky v téže vložce zapsanými a s veškerým příslušenstvím (zejména s živým a mrtvým inventářem) soudní dražbou bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Praví-li § 830 obč. zák., že zrušení spoluvlastnictví nelze žádati v dobu nevhodnou, nebo na újmu druhého spoluvlastníka, tu, kdyby důvody nevhodnosti neb újmy měly býti takové, jaké uplatňuje žalovaný, nebylo by téměř nikdy možno, žádati zrušení spoluvlastnictví, a již proto nemůže dovolatel míti pravdu. Zákon má na mysli jen důvody povahy přechodné, o nichž lze míti za to, že v době dohledné a tudíž nedaleké odpadnou: to plyne jasně ze sankce zákazu k němu v zákoně připojené, že totiž si podílník musí dáti líbiti přiměřený odklad, jemuž se dobře vyhnouti nelze. Takových důvodů však dovolatel vůbec neuplatnil. Aby usedlost nebyla při prodeji zmrhána, bude starostí dražebních podmínek, jež mají stanoviti přiměřenou, daným poměrům odpovídající vyvolací cenu (§ 277 nesp. říz.), při níž náležitý zřetel vzat by byl jak na hodnotu nemovitosti samé, tak na hodnotu inventáře k ní náležejícího. Docela bezdůvodné je mínění dovolatele, že již nyní v rozsudku samém měly býti podmínky prodeje stanoveny, toť by bylo vzhledem k uvedenému předpisu přímo protizákonné. Čiře osobní věc dovolatele to je, provozuje-li v usedlosti na svou koncesi živnost hostinskou, to nemůže odpůrkyni brániti, aby svůj nárok na zrušení spoluvlastnictví neprovedla, neboť to se ceny nemovitosti vůbec netýče, ježto to není živnost radikovaná, nýbrž osobní koncese, takže jest to jeho starostí, kde ji bude provozovati (§ 20 a) živn. ř.). Obě strany mají stejné právní postavení: nemá-li žalobkyně žádati prodej nevčas nebo na újmu žalovaného (»na újmu« vlastně v sobě zahrnuje i pojem »nevčas«, neboť i ten může reprobován býti jen, hrozí-li z toho újma), naopak zase žalovaný nemá prodej na újmu žalobkyně zdržovati a včasnému zrušení společenství brániti. A že je stav společenství neudržitelným, když spoluvlastníky jsou rozvedení manželé, spolu nežijící, je beze všech důkazů samo o sobě na bileni. Slyšeti svědky o včasnosti a prospěšnosti prodeje, pokud se týče o dočasné nevčasnosti a neprospěšnosti, jest přímo nemístno, protože to jest otázka právní, kterou posuzuje soud na základě konkretních důvodů k dolíčení její uplatňovaných, takže jen o tomto skutkovém podkladu jejím důkazy prováděti dlužno. Takovými konkretními důvody, jež dovolání uplatňuje, je však jednak řečená již hostinská živnost, která, jak dovoděno, za důvod zákonitý uznána býti nemůže, jednak obava dovolatele, že nebude dostatek koupěchtivých, ježto agrární reforma v tamním kraji provedená hlad po půdě nasytila, což, je-li pravdou, bylo by překážkou nedohlednou, jakou, jak rovněž již vyloženo, připustiti nelze, ježto zákon počítá jen s překážkami přechodnými, krátkodobými, sice by každý podílník vydán byl dobré vůli svého společníka.

Čís. 5382.

Zaplatila-li třetí osoba jako dobrovolný plátce věřiteli solidární dluh a prohlásila v postupní listině, že se vzdává postoupených jí věřitelských práv pouze vůči jednomu ze spoludlužníků, není závady, by se nedomáhala zaplacení celé pohledávky na ostatních spoludlužnících.

(Rozh. ze dne 20. října 1925, Rv I 1552/25.)

Směnka, vydaná občanskou záložnou v K., byla podepsána Josefem C-em, Gustavem B-em a Františkem D-em jako přijateli. Marie B-ová zaplatila směnku vydatelce, dala si postoupiti směnečnou pohledávku se všemi právy z ní plynoucími i listinami ji prokazujícími, a prohlásila v postupní listině, že se postoupených jí práv vzdává proti Gustavu B-ovi, svému synu. Na základě platebního příkazu a postupní listiny vedla Marie B-ová proti Josefu C-ovi exekuci pro celou pohledávku. Josef C. domáhal se žalobou podle §u 35 ex. ř. zrušení exekuce, tvrdě mimo

jiné, že Marie B-ová platila za svého syna, Gustava B-a, s úmyslem, by dluh jeho naprosto zanikl. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě potud, že prohlásil exekuci nepřípustnou do jedné třetiny. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobce, k odvolání žalované žalobu zcela zamítl. Důvody: Mínění odvolatele, že B-ová zaplacením pohledávky měla pouze v úmyslu sprostiti Gustava B-a, svého syna, jest mylné a v přímém rozporu s obsahem postupní listiny a s výpovědí svědků. Také nelze souhlasiti s náhledem odvolatele, že by bez řešení vnitřního poměru mezi spoluzavázanými někdo třetí se nemohl státi jich věřitelem na základě původního exekučního titulu, neboť není v tom obcházení předpisu §u 896 obč. zák., ježto nová věřitelka nebyla spoludlužnicí přijatelů směnky a získala pohledávku postupem (§ 1392 obč. zák.). Vývody žalobcovy, že žalovaná, vzdavši se při placení sporné pohledávky postoupených práv a nároků proti synovi z platebního příkazu, přivodila tím úplný zánik pohledávky, nemohou obstáti, neboť jednalo se o pohledávku proti třem solidárně zavázaným dlužníkům a prominutím dluhu (§ 1444 obč. zák.) jednomu spoludlužníku nezaniká celá pohledávka (§ 894 obč. zák.), neboť zůstává ještě pohledávka proti druhým spoluzavázaným a věřiteli dle §u 891 obč. zák. jest na vůli zůstaveno, zda chce dobývati na jednotlivém spoludlužníku celou pohledávku či část její. Poněvadž žalovaná získala postupem veškerá práva vymáhajícího věřitele, není potřebí obírati se otázkou, zda spoludlužníku Gustavu B-ovi příslušejí nějaká postižní práva a proto i s míněním prvého soudu, že zprošťujícím prohlášením Marie B-ové nastal týž stav, jako kdyby byl Gustav B. sám pohledávku zaplatil, nelze se stotožňovati. Nárok žalobcův není po právu, jak dále ještě uvedeno bude, i bylo tudíž odvolání žalobcovo jakožto bezdůvodné zamítnouti. Naproti tomu odvolání strany žalované, pokud uplatňuje důvod nesprávného právního posouzení, nelze upříti oprávněnosti. Poměr spoludlužníků mezi sebou nepřichází v tomto sporu k řešení, poněvadž se tu jedná o korrealní jich závazek vůči věřiteli. Avšak, i kdyby mohlo se souhlasiti s tím, že placením se strany Marie B-ové měl zaniknouti dluh Gustava B-a u Občanské záložny v K., neměnilo by to ničeho na jejích právech proti jeho spoludlužníkům, neboť ona nezískala snad pouhý postižní nárok spoludlužníka, nýbrž pohledávku vymáhajícího věřitele proti všem solidárně zavázaným spoludlužníkům a, propustila-li ze závazku pouze Gustava B-a, závazek ostatních trvá. Důležito jest, že žalovaná předem zaplatila Občanské záložně v K. a postoupiti si dala celou pohledávku se všemi právy a pak teprve prohlásila, že propouští Gustava B-a ze závazku, jak z postupní listiny zřejmo. Nelze proto souhlasiti s názorem prvého soudu, že žalovaná, zaplativši dluh, zaplatila jednu třetinu celého dluhu, jež na syna jejího připadala, a že postupem pohledávky nemohla získati více práv proti zbývajícím spoludlužníkům, než na dvě třetiny pohledávky postoupené s příslušenstvím. Naopak žalovaná, získavši pohledávku se všemi právy, mohla tuto vykonatelnou pohledávku dobývati na kterémkoli ze solidárních dlužníků (§§ 1392, 1394 a 891 obč. zák.). Nemůže proto býti exekuce v rámci tohoto oprávnění prováděná nepřípustná, a jest celý žalobní nárok bezdůvodným.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, uplatňující dovolací důvody podle č. 3 a 4 §u 503 c. ř. s., není opodstatněno. K vývodům jeho jest především s hlediska právního uvésti toto: Exekuční titul (směnečný platební příkaz ze dne 9. srpna 1924), podle něhož byla Marii B-ové proti žalobci ve spojení s postupní listinou ze dne 10. prosince 1924 povolena mobilární exekuce, zakládá se na směnce, vydané občanskou záložnou pro K., znějící na 35.000 Kč, o které jest nesporno, že byla podepsána žalobcem, dále Gustavem B-em a Františkem D-em jako přijateli. Podpisem přijatelů vznikl jejich solidární směnečný závazek, úplně samostatný a abstraktní, a nesejde na tom, jaký měl obecnoprávní důvod a z jakého soukromoprávního poměru vzešel. Žalovaná Marie B-ová zaplatila směnku vydavatelce, Občanské záložně v K., jako dobrovolný plátce třetí, nejsouc ani formálně ani materielně za dluh zavázána, a, ježto při placení dala si směnečnou pohledávku postoupiti se všemi právy, z ní plynoucími, i listinami, ji prokazujícími, neprohlásivši, že za syna Gustava B-a platí jen z toho důvodu, aby pohledávka směnečná zanikla, šlo tu ve skutečnosti o výkup pohledávky osobou třetí, který věřitelka přijala (§ 1422 obč. zák.). Ostatně žalovaná při zaplacení a postupu pohledávky projevila v postupní listině poznatelným způsobem svůj úmysl, že nechce, aby pohledávka zanikla, nýbrž že ji přijímá se všemi věřitelskými i exekučními právy již pro pohledávku Občanskou záložnou vydobytými. Nesejde na tom, že v listině není výslovně uvedeno, že pohledávku kupuje, ježto z obsahu listiny na jinou vůli Marie B-ové nelze usuzovati. Přešla tudíž zaplacením pohledávky věřitelce již ze zákona (§ 1422 obč. zák.) na žalovanou veškerá právě zmíněná práva věřitelská, tedy i právo, na žalobci jako solidárním dlužníku celou postoupenou pohledávku exekučně vymáhati (§ 9 ex. ř.). Mylným jest právní názor dovolatelův, že, když žalovaná zaplatila věřitelce cizí dluh (t. j. za syna Gustava B-a) a v postupní listině prohlásila, že se postoupených jí věřitelských práv vzdává pouze proti svému synu, těmito právními úkony zanikla úplně směnečná pohledávka i proti ostatním dvěma směnečným dlužníkům, totiž žalobci a Františku D-ovi, neboť osobní sproštění jednoho ze spoludlužníků věřitelem, nesprošťuje ještě ostatní dlužníky solidárního závazku (§§ 891 a 894 i. f. obč. zák.). Že žalovaná měla na mysli propustiti pouze svého syna ze závazku, plyne zcela zřetelně z obsahu postupní listiny ze dne 10. prosince 1924, v níž výslovně prohlašuje, že si proti ostatním dvěma směnečným dlužníkům, Františku D-ovi a Josefu C-ovi, ponechává veškerá jí postoupená věřitelská práva. Důvodnou není ani výtka, že ostatní spoludlužníci nedali souhlasu k vyplacení směnky Marií B-ovou, ježto takového souhlasu jest třeba jen, když se výkup pohledávky věřiteli proti jeho vůli vnucuje (§ 1423 obč. zák.). Dovolání mylně odkazuje též k ustanovení §u 896 obč. zák., ježto tu nejde o vnitřní poměr a postih mezi spoludlužníky, a nelze ani přisvědčiti jeho vývodům, že zaplacením pohledávky Marií B-ovou Občanské záložně v K. zanikla pohledávka aspoň jednou třetinou, pokud se týkala spoludlužníka Gustava B-a, a stačí tu odkázati ku správným důvodům odvolacího soudu o solidárním závazku všech spoludlužníků, který byl také v exekučním titulu výslovně vytčen.

Čís. 5383.

Řeholní kongregace jsou korporacemi veřejného práva, a podléhají předpisům nařízení ze dne 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. K výpovědi z nájmu stačí svolení místního představeného řádu.

Soud není oprávněn přezkoumávati, zda nařízení stavebního úřadu jest a z jakých důvodů nezbytné. S hlediska §u 3 zákona o ochraně nájemců ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. nezáleží na tom, zda stavení má býti zbořeno z důvodů bezpečnostních, či z jiných veřejných důvodů, a lhostejno, zda nařízení ono bylo vydáno z úřední moci, či na žádost vlastníka budovy.

Není porušením předpisu §u 405 c. ř. s., bylo-li se domáháno vyklizení najatých místností a v rozsudku, žalobě vyhovujícím, bylo zároveň vysloveno zrušení nájemní smlouvy.

(Rozh. ze dne 20. října 1925, Rv I 1679/25.)

Konvent mnichů řehole sv. Františka Serafínského, reformát v P., domáhal se na žalovaných vyklizení místností, jež měli najaty v domě žalobcově, ježto výnosem městské rady v P. ze dne 7. listopadu 1923 a výměrem městského úřadu z 18. března 1925 bylo prý nařízeno z důvodů veřejných, zbořiti dům, v němž byly najaté místnosti. Procesní soud prvé stolice uznal právem, že se nájemní smlouva mezi stranami zrušuje a že žalovaní jsou povinni najaté místnosti vyklidit a žalobci odevzdati. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Pokud se týče především vytýkané zmatečnosti, spatřují ji odvolatelé v tom, že soud prvé stolice nezjistil a žalující strana neprokázala, že jest oprávněna vésti spory a že zástupci jejímu byla udělena právoplatně plná moc. Uplatňují tedy odvolatelé důvod zmatečnosti dle §u 477 čís. 5 a § 6, 7 c. ř. s., v obojím směru neprávem. Dle §u 5 nař. min. pro záležitosti kultu a vyučování ze dne 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. mají duchovní řády a kongregace právo právní jednání uzavírati a zejména, pokud toho jejich řády dopouštějí, jmění jakýmkoliv řádným způsobem nabývati. V jednáních takových kromě běžných jednání při obyčejném provozování hospodářství mají býti zastupovány svým místním představeným, který však, jsou-li podřízeni dle zřízení řádu provinciálním představeným, má prokázati, že tito k tomu svolili. Že řehole žalujícího konventu jako duchovního řádu, případně kongregace dopouští, by nabýval jmění, jest zřejmo z toho, že konvent žalující jest vlastníkem kláštera č. p. 121 a 341 v P. a jako takový ve vložce čís. 116/I. hlavní knihy města P. zapsán, což by se zajisté státi nemohlo, kdyby řehole nabývání jmění nedopouštěla. Jest tudíž žalující konvent dle §u 1 c. ř. s. k vedení procesu způsobilým, jak soud prvé stolice, na jehož odůvodnění se v ostatním poukazuje, správně uvedl. V tomto případě domáhá se žalující strana na žalovaných vyklizení místností v domě č. p. 341 v P. z důvodů v §u 3 zákona o ochr. náj. Nelze pochybovati, že pronájem místností, výpověď nájemní smlouvy patří k běžným jednáním při obyčejném provozování, to jest při obyčejné správě domu a není k tomu tudíž zapotřebí svolení provinciálního představeného, jak ze shora uvedeného výnosu ministerstva kultu a vyučování jest patrno, a není proto také ani zapotřebí svolení ku podání žaloby na vyklizení, neboť i tato patří ku běžným jednáním při obyčejném provozování hospodářství. Dle shora citovaného ministeriálního nařízení zastupují duchovní řády a místní kongregace představení, v tomto případě tedy kvardián P. Silber H., nepotřebuje tedy tento zvláštní plné moci a výkazu o právoplatném usnesení, takže i výtka, že žalující konvent nebyl zastoupen svým representantem a že kvardián nebyl oprávněn udělovati plnou moc, jest neodůvodněná. V rámci odvolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci uplatňuje odvolání, že nařízení stavebního úřadu v P. bylo vydáno na žádost strany žalující a nikoliv z moci úřední, že nejedná se o nařízení z důvodů bezpečnostních, že nařízení neodpovídá stavebnímu řádu pro Čechy, ježto dle předpisu stavebního řádu lze nařídit zbořené stavení pouze, je-li se obávati, že stavení se sesuje, kdežto stavení, o něž tu jde, které jest zcela samostatné a má samostatné číslo domovní, není ve stavebním ohledu vadným. Z toho dovozuje odvolání, že dotčené nařízení stavebního úřadu nemůže býti podkladem pro rozsudek soudcovský, ježto nevyhovuje §u 3 zák. o ochr. náj. S tímto právním názorem odvolání nelze souhlasiti. Že výměr městského úřadu v P. ze dne 12. března 1923 týkal se budovy, o jejíž vyklizení se jedná, připouští odvolatelé konkludentně ve svých vývodech. Tímto výměrem bylo žalujícímu konventu uloženo, místnosti, jichž se v tomto stavení dosud užívá, vykliditi, stavení zbourati a odstraniti a praví se tam dále doslovně: »Toto opatření je nezbytno z ohledů veřejných, jednak proto, by docíleno bylo jednotného řešení celé fronty kláštera při ulici Františkánské, jednak proto, že nynější místnosti jsou závadny do té míry, že je nelze vedle nyní znovu zřízených přístaveb dobře ponechati, zejména pokud se týče stavebního stavu, stavů odvodních a pod.« Pronajaté stavení musí se tedy dle uvedeného výměru, tudíž z nařízení stavebního úřadu zbourati, čímž dán jest předpoklad §u 3 zák. čís. 48/25 sb. z. a n. pro zrušení smlouvy nájemní bez výpovědi. Citovaný předpis zákona neobmezuje důvod zrušení nájemní smlouvy pouze na případy, má-li stavení dle úředního příkazu býti zbouráno z důvodů bezpečnostních, nerozeznává, má-li zbourání býti provedeno z důvodu bezpečnostních, či z jiných důvodů veřejných a nerozeznává také, zdali nařízení stalo se z moci úřední, či bylo-li vyvoláno na žádost vlastníka budovy. Dle doslovu a smyslu §u 3 cit. zák. jest pro soudce jedině směrodatným, že stavební úřad zbourání stavení pronajatého pravoplatně nařídil, otázka, stalo-li se toto opatření stavebního úřadu právem, či nikoliv, nespadá do úvahy soudcovské, nýbrž náleží její řešení jako otázky správní do oboru působnosti úřadů správních. První soudce tudíž právem vzal za základ svého rozhodnutí obsah výměru stavebního úřadu a nezabýval se otázkou, zda výměr ten po stránce právní jest odůvodněn čili nic, stačí, že výměr ten nabyl právní moci a že obsahuje nařízení pronajímateli, by pronajaté stavení bylo zbouráno. Právem tedy prvý soudce žalobě vyhověl. Dle rozsudečného nálezu pojal první soudce mimo výrok na vyklizení, jak v žalobě byl navržen, také výrok, že smlouva nájemní mezi stranami uzavřená se zrušuje, ač v žalobě za tento výrok výslovně žádáno není. Tímto postupem nepřekročil první soudce předpis §u 405 c. ř. s. Uplatňuje-li totiž žalobce zrušovací důvod §u 3

zákona o ochr. náj. a žádá za vyklizení najatých místností, domáhá se tím mlčky zrušení smlouvy nájemní, neboť obsahem této smlouvy jest dočasné, úplatné užívání nespotřebitelné věci (§ 1090 obč. zák.), kteréž užívání pomíjí vyklizením, tím zaniká i poměr nájemní. Vyslovil tedy prvý soudce v napadeném výroku, čeho se žaloba mlčky domáhala.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelé uplatňují dovolací důvody podle čís. 1 (čís. 5 §u 477) a 4 §u 503 c. ř. s. Provádějíce na prvém místě uplatněný důvod, míní, že žalující strana neprokázala, že byla aktivně legitimována ke sporu, že tak mohla učiniti jedině řádovými předpisy a stanovami, by bylo prokázáno, kdo jest oprávněn ji zastupovati. Tvrdí, že žalující strana tak neučinila, že proto nelze tento nedostatek obejíti uvedením, v odvolacím rozsudku obsaženým, že, když jest knihovní vlastnicí, je také oprávněna ku sporu. Míní, že žalující strana byla jako duchovní řád povinna předložiti podle §u 5 nařízení ministerstva kultu a vyučování ze dne 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. své řádové předpisy řečenému ministerstvu, by mohly býti uvedeny ve veřejnou známost. Míní dále, že úsudek, zda jest žalující strana legitimována, může se opírati pouze o stanovy, a pokud tyto nebyly předloženy, že neměly nižší soudy podkladu pro rozhodnutí o aktivní legitimaci. Míní, že žalující strana nemohla býti zastoupena kvardiánem, pokud tento neprokázal svolení příslušného provinciála řádu, dále, že odvolací soud přikládá předpisu citovaného nařízení ministerského jiný význam, než kterému svědčí jeho doslov, že se totiž předpis ten vztahuje pouze na nejběžnější úkony hospodářské, a že při těchto není zapotřebí, by řád byl zastupován místním představeným, tu že postačí zákrok pouhých členů řádu, pokud však musí řád zastupovati místní představený, že je zapotřebí, aby si opatřil řádové přivolení provinciálovo. Že příslušný předpis má na mysli pouze hospodářské úkony nejvšednějšího rázu, je prý patrno z toho, že se nevyžaduje, by při nich fungoval místní představený řádu, nýbrž stačí i jiný člen. V tomto případě že běží o právní jednání velkého dosahu pro řád a neobyčejně dalekosáhlých účinků majetkoprávních, totiž o výpověď z celého samostatného objektu, který hodlá zbořiti, a vystavěti nové krámy, ze kterých by mohl mimořádně těžiti. Dále spatřují týž důvod dovolací v tom, že žalující strana neprokázala, že P. Silber H. je řádovým kvardiánem konventu v P., což by se prý mohlo státi jedině biskupským potvrzením. To že se nestalo, a že také oni neuznali, že by byl P. H. oprávněným zástupcem a představeným žalujícího konventu. Posléze poukazují k tomu, že shora citované nařízení ministerské opírá se o konkordát uzavřený bývalou rakouskou monarchií s papežskou stolicí, tento konkordát že byl zrušen, a že jest proto uvážiti, jaké důsledky to mělo na příslušná nařízení ministerská. Že ostatně žalující strana musí jako každá osoba právnická originálně, to jest ze svých řádových předpisů prokázati svou způsobilost ku sporu, což se nestalo. Těmito vývody uplatněný důvod dovolací není opodstatněn. Řeholní kongregace jsou korporacemi (§ 26 obč. zák.) veřejného práva, nespadají ani pod spolkový zákon ze dne 26. listopadu 1852, čís. 253 ř. zák., ani pod spolkový zákon ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák., naopak stanoví § 3 písm. a) tohoto zákona, že duchovní kongregace posuzovati jest podle předpisů o nich daných. Tu pak § 31 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák. o úpravě zevních poměrů katolické církve odkazuje ohledně zevních poměrů klášterních společenstev v katolické církvi ku zvláštním předpisům ohledně nich vydaným. Po zrušení konkordátu je to ministerské nařízení ze dne 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. o duchovních řádech a kongregacích, které zrušením konkordátu nepozbylo platnosti a které výslovně nebylo nijakými předpisy pozdějšími zrušeno. Když se tedy odvolací soud, zkoumav aktivní legitimaci žalující strany, jak praví dovolatelé, správně však podle §u 1 c. ř. s. její způsobilost ku sporu řídil předpisy tohoto ministerského nařízení, nepochybil po právní stránce a stačí, bude-li již tuto poukázáno ku jeho správným důvodům. Za tohoto stavu není zcela bez významu, uvádí-li odvolací soud, že žalující konvent je vlastníkem kláštera č. p. 121 a 341 v P. a že je jako takový zapsán ve vložce čís. 116/I. hlavní pozemkové knihy města P., že to by se nemohlo státi, kdyby řehole nedopouštěla nabývání jmění, neboť, mohla-li žalující strana samostatně vcházeti v platné závazky, je podle §u 1 c. ř. s. také způsobilá samostatně na soudě jako strana jednati. Podle §u 4 c. ř. s. mají zákonní zástupci takových stran, kterým schází procesní způsobilost, prokázati listinou své právo ku zastupování a v té které případnosti i snad ještě potřebné zmocnění zvláštní k vedení rozepře, pokud by obé již soudu nebylo známo, při prvním úkonu procesním, který konají před soudem. Podle §u 5 min. nařízení ze dne 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. mají duchovní řádové a kongregace právo uzavírati právní jednání a zejména, pokud toho jejich řády dopouštějí, právo nabývati jmění řádným způsobem. V takových jednáních kromě běžných jednání obyčejného hospodaření mají býti zastupovány svým místním představeným, který — jsou-li podle řádového zřízení podrobeny provinciálním představeným — má prokázati, že provinciální představený k tomu svolil. Postrádají-li dovolatelé, že toto svolení nebylo místním představeným vykázáno, sluší poukázati k tomu, že jak odvolací soud zcela správně uvedl, v tomto případě tohoto svolení nebylo zapotřebí, poněvadž výpověď z nájemní smlouvy patří ku běžným jednáním při obyčejném provozování správy domu, poněvadž tedy nejde o věc nějaké dalekosáhlosti, jak tvrdí dovolatelé. Byla-li odvolacímu soudu osobnost kvardiána P. Silbera H-a známa, bylo-li mu známo, že je místním představeným žalující kongregace, tedy jejím representantem, dovoloval mu předpis §u 4 c. ř. s., by upustil od prokazování této skutečnosti, zejména mohl se obejíti bez předložení řádových pravidel.

Dovolací soud neuznal, že se sporné věci dostalo v napadeném rozsudku právního posouzení nesprávného. Výklad, jaký dávají dovolatelé předpisu §u 3 zákona o ochraně nájemníků, že totiž jediným jeho smyslem jest, že nelze trvati na ochraně, nastane-li objektivní a všeobecnými zájmy odůvodněná nutnost rozbourati určitý dům, dával by soudům právo přezkoumávati správnost nálezu stavebního úřadu, což však je vyloučeno. Odvolací soud nemohl přezkoumávati správnost v úvahu přicházejícího nálezu, nemohl se obírati otázkou, zdali bylo konáno ko-

misionelní ohledání budovy, nemohl zkoumati, zdali opatření stavebního úřadu jest vůbec a z jakých důvodů nezbytné. Správně uvádí odvolací soud, že zákon o ochraně nájemců neobmezuje důvodu zrušení nájemní smlouvy pouze na případy, má-li stavení býti zbořeno podle úředního příkazu z bezpečnostních důvodů, nebo z jiných veřejných důvodů, že nerozlišuje také, zdali bylo dotyčné nařízení vydáno z úřední moci, či na žádost vlastníka budovy. Neposkytuje-li zákon v takovém případě nájemníku ochranu, nemůže se nájemník dovolávati svých osobních poměrů a zájmů, ale také nemůže vytýkati, že šlo jenom o subjektivní přání vlastníka domu, by dům byl zbořen, a postaveny byly nové výnosnější krámy.

Pokud posléze spatřují dovolatelé nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud neuznal, že soud prvé stolice, vysloviv také zrušení nájemní smlouvy, ačkoliv o toto nebylo v žalobním návrhu žádáno, tím porušil zásadu §u 405 c. ř. s., sluší uvésti, že ani v této příčině není podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací opodstatněn. Řečená zásada ukládá rozhodujícímu soudu, že jsa vázán při vydání rozsudku na návrhy stran, nesmí přisouditi v í c e, a nesmí přisouditi n ě c o j i n é h o, nežli bylo navrhováno. Ani o tento, ani o onen případ nejde, když bylo žádáno s uplatněním zrušovacího důvodu podle §u 3 zákona o ochraně nájemců pouze za vyklizení najatých místností, a vysloveno bylo zároveň u vyhovění tomuto návrhu nenavrhované zrušení nájemní smlouvy, neboť toto zrušení bylo obsaženo v žalobním návrhu, poněvadž vyklizení nájemních místností je v tomto případě důsledkem zrušení nájemní smlouvy. Šlo tedy jenom o právnicky správnou stylistickou úpravu žalobního žádání, kterou žalující straně nebylo přisouzeno ani více, ani něco jiného, nežli bylo navrhováno.

Čís. 5384.

Odpůrčí nárok.

Ku sprošťujícímu účinku uspokojení jiného odpůrčího nároku (§ 18 odp. ř.) jest třeba, by nárok ten byl oprávněn dle náležitostí §u 8 odp. řádu.

(Rozh. ze dne 20. října 1925, R II 304/25.)

Proti žalobě Leopolda Sch-a, by darování nemovitosti dlužníkem žalobcovým žalované (otcem dceři) bylo prohlášeno vůči žalobci bezúčinným, namítla žalovaná, že na výzvu okresní záložny v U. a na její pohrůžku odpůrčí žalobou zaplatila záložně pohledávku za dárcem nemovitostí. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl, maje za to, že žalovaná vzhledem ku placení okresní záložně není již převodem nemovitosti obohacena. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. D ů v o d y: Pokud se žalovaná dovolávala §§ 17, 18 ve spojení s §em 13 odp. ř., jest na ní, by dokázala, že dobrovolným uspokojením záložny uspokojila věřitele k odporu oprávněného (§ 8 odp. ř.). Nelze sice s odvolatelem souhlasiti v tom, že jedině přípustným způsobem plnění odpůrčího nároku jest plnění rozsudečné a že by ten, proti němuž odpůrčí nárok směřuje, musil za všech okolností nejprve se pustiti do sporu, byť i beze všech vyhlídek na úspěch, naopak podle okolností zajisté stačí vážná hrozba odpůrčí žalobou. Každým způsobem však musí žalovaný dokázati, že uspokojený věřitel byl tehdy k odporu hmotně oprávněn vykonatelností a nedobytností své pohledávky a že také zákonná lhůta pro uplatnění odpůrčího nároku byla zachována. Touto otázkou se však prvý soud v rozsudku výslovně vůbec neobírá a procesní látka ve spisech obsažená neskýtá spolehlivé opory, by příslušné okolnosti byly odvolacím soudem objektivně zjištěny. Žalovaná ovšem nemůže se s účinkem omlouvati tím, že tehdy nevěděla, že se může proti záložně brániti, neboť uspokojila-li osobně pohledávku záložny, ač tu nebylo odpůrčího rozsudku, a ač ostatně byla jen povinna dáti si líbiti, by záložna se domáhala uspokojení ze sporných nemovitostí (§ 13 (1) odp. ř.), učinila tak očividně proto, by tyto nemovitosti pro sebe uchránila, tedy ve vlastním zájmu a tím zřejmě jednala na vlastní nebezpečí. Opatrnost byla tím více na místě, ježto tehdy již žalovaná věděla o odpůrčím nároku žalobcově, jenž jí byl opověděn v březnu 1923. Dlužno tedy odvolateli potud přisvědčiti, že, když prvá stolice v naznačených směrech věc právnicky mylně posoudila a proto neučinila dalších skutkových zjištění nezbytných k úsudku, že žalovaná se může s účinkem dovolávati §§ 13, 17, 18 odp. ř., jeví se řízení kusým.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Rekurs není odůvodněn. Stěžovatelka vytýká napadenému zrušovacímu usnesení nedorozumění vůči právnímu hledisku soudu prvé stolice, leč neprávem, neboť soud odvolací správně nepřejal toto hledisko prvé stolice a svým usnesením opravuje právní omyl v něm tkvící. Soud prvé stolice pokládá totiž dle odůvodnění svého rozsudku darovací postup polovice pozemků vl. čís. 725 v H. dlužníkem žalobcovým Josefem K-em jeho dceři — nynější žalované — za právní jednání po rozumu §u 3 čís. 1 odpůrčího řádu odpíratelné, zamítá však tímto sporem uplatněný odpůrčí nárok žalobcův z toho důvodu, ježto míní, že žalovaná, jíž přiznává bezelstnost dle §u 13 odpůrčího řádu, nemá z onoho bezúplatného přídělu již žádného obohacení proto, ježto na výzvu okresní záložny v U. a na její pohrůžku odpůrčí žalobou zaplatila jí za otce kolem 10.000 Kč, tedy daleko více než činila zjištěná hodnota takto přijatého obohacení (§ 13 odpůrčího řádu). Soud odvolací nevešel právem na tento důvod, neboť touto námitkou neuplatňovala žalovaná obranu ve smyslu §u 13 odpůrčího řádu, dle jehož třetího odstavce jest bezelstný příjemce bezúplatného plnění povinen toto jen potud zpět vydati, pokud je jím obohacen, nýbrž bránila se tím, že, uspokojivši takto odpůrčí nárok jiného věřitele z téhož odpůrčího důvodu proti ní vznesený, jest vůči nynějšímu odpůrčímu žalobci sproštěna dalšího odpůrčího závazku po rozumu §u 18 odpůrčího řádu, dle něhož při souběhu několika odpůrčích nároků odpůrčí závazek postihovaného nemá převyšovati míru v §§ 13 a 14 odpůrčího řádu stanovenou. Otázku řešiti

jest tedy jedině dle posléz citovaného zákonného předpisu a z toho důvodu není třeba obírati se podrobněji oněmi vývody rekursu, kterými stěžovatelka podepříti hledí právní názor soudu prvního, vztahující se ku ztrátě »obohacení«. S tohoto hlediska jest však souhlasiti plně se zrušovacím usnesením odvolacího soudu k této otázce a, vytýká-li stěžovatelka usnesení tomuto rozpor v odůvodnění a nedostatek důvodu pro zrušení rozsudku, jest v obou směrech v neprávu. Uvádí-li odvolací soud, že jiný odpůrčí věřitel může býti s účinkem §u 18 odpůrčího řádu uspokojen i bez neb před podáním odpůrčí žaloby, neocitá se s tímto náhledem v rozporu, požaduje k vůli průkazu oprávněnosti onoho uspokojeného odpůrčího nároku i důkaz o vykonatelnosti dotyčné pohledávky (§ 8 odpůrčího řádu), neboť jde zřejmě o dvě různé skutečnosti. Ku sprošťujícímu účinku uspokojení jiného odpůrčího nároku dle §u 18 odpůrčího řádu jest třeba, aby nárok ten byl oprávněn dle náležitostí v §u 8 odpůrčího řádu stanovených a soud odvolací právem pohřešuje v řízení první stolice spolehlivá zjištění o těchto náležitostech.

Čís. 5385.

K osvědčení nebezpečí dle §u 381 čís. 1 ex. ř. stačí, že hrozí změna dosavadního stavu. Lhostejno, odkud nebezpečí hrozí; zavinění odpůrcovo se nevyhledává.

(Rozh. ze dne 20. října 1925, R II 313/25.)

Prozatimní opatření uschováním a správou vinného destilátu soud prvé stolice povolil, rekursní soud návrh zamítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Žalobkyně domáhá se na žalovaném, jako schovateli, vydání 400 litrů (nyní 800 litrů) vinného destilátu a žádá současně za povolení prozatímního opatření podle §u 382 čís. 1 a 2 ex. ř. uschováním a správou destilátu. Žalovaný odporoval povolujícímu usnesení prvního soudu jen proto, že prý nebylo osvědčeno nebezpečenství podle §u 381 čís. 1 a 2 ex. ř., v čemž mu rekursní soud přisvědčil, leč neprávem. Mylně domnívá se rekursní soud, že by bylo třeba osvědčiti, že destilát vyteki ze sudu následkem nedbalosti žalovaného. Stačilo úplně osvědčení, že z vinného destilátu, jehož vydání se žalobkyně domáhá, vyteklo ve sklepě žalovaného následkem chybné zátky a kapsle z jednoho sudu 150 litrů a že i druhý sud propouští zátkou a kapslí tekutinu. Již tím jest osvědčeno nebezpečenství podle §u 381 čís. 1 ex. ř., totiž že vymáhání neb uskutečnění nároku, zejména změnou dosavadního stavu bylo by zmařeno nebo značně stíženo. Zákon nežádá v opaku k §u 379 ex. ř. osvědčení nebezpečenství, které by mělo základ v jednání nebo opomenutí odpůrcově, nýbrž stačí úplně jen objektivní ohrožení, pročež zbytečně se oba nižší soudy ve svých usneseních i obě strany ve svých opravných spisech zabývaly otázkou zavinění žalovaného. Podle §u 381 ex. ř. je bez významu, odkud nebezpečenství hrozí, zdali snad od odpůrce, či od třetí osoby, či od náhody. Podle zákona stačí též, když změna dosavadního stavu jen hrozí a není tedy třeba, by již započala; zde však již započala, když z jednoho sudu 150 litrů vyteklo a když i druhý sud zátkou tekutinu propouští. Za tohoto stavu věci netřeba se obírati ještě další otázkou, zda snad jsou tu též podmínky čís. 2 §u 381 ex. ř. o hrozící nenahraditelné škodě, když již hrozící změna dosavadního stavu podle čís. 1 §u 381 ex. ř. plně stačí. Při tom jest k názoru rekursního soudu, že vyteklý destilát dá se nahraditi jiným téhož druhu, jen podotknouti, že k povolení prozatimního opatření následkem hrozící změny dosavadního stavu stačí odůvodněná obava, že nebude možno docíliti právě onoho plnění, jehož se ohrožená strana domáhá, třeba by náhrada za ně byla zajištěna, že však mimo to v tomto případě chybí jakékoliv osvědčení pro domněnku odvolacího soudu, že žalovaný jiný vinný destilát má vůbec a téhož druhu zvláště. Ježto tedy oba zákonné předpoklady prozatimního opatření, nárok i nebezpečenství, byly osvědčeny, a ježto navrhované zajišťovací prostředky jsou vhodné k dosažení žádoucího cíle, právem první soud prozatimní opatření povolil.

Čís. 5386.

Jde-li o exekuci na pohledávku knihovně nezajištěnou, a dlužník má bydliště na Slovensku (Podkarpatské Rusi), poddlužník pak v historických zemích, jest ku povolení exekuce místně příslušným okresní soud poddlužníkova bydliště.

(Rozh. ze dne 20. října 1925, Nd II 126/25.)

V exekuční věci banky A. proti Františku B-ovi v Mukačevě rozhodl Nejvyšší soud záporný spor o příslušnost mezi okresním soudem ve Zlíně a okresním soudem v Mukačevě v ten rozum, že určil příslušným okresní soud ve Zlíně.

Důvody:

Okresní soud ve Zlíně usnesením ze dne 2. září 1925, v moc práva vešlým, exekuční návrh, jenž se opíral o právoplatný rozsudek téhož okresního soudu ze dne 15. dubna 1925 a zněl v ten rozum, by byla k vydobytí vykonatelné pohledávky 1.831 Kč s přísl. povolena exekuce zabavením a přikázáním k vybrání pohledávky více méně 2.000 Kč příslušející dlužníku oproti firmě B. ve Zlíně, odmítl pro místní nepříslušnost proto, že dle §u 18 čís. 4 ex. ř. je pro exekuci na pohledávky, pokud nejsou knihovně zajištěny, příslušným okresní soud, u kterého má dlužník svůj soud ve věcech sporných. Také okresní soud v Mukačevě usnesením ze dne 1. října 1925 návrh ten pro nepřípustnost odmítl, poukázav k ustanovení §u 32 zák. čl. LIV:1912. Dle toho, co uvedeno, jde o exekuci na neknihovně zajištěnou pohledávku, a, poněvadž dlužník nemá obecného soudu ve sporných věcech v oné části území Čsl. republiky, v níž platí jurisdikční norma ze dne 1. srpna 1895, čís. 111

ř .zák., ale poddlužník má své bydliště ve Zlíně, jest dle §u 18 čís. 3 ex. ř. ve znění novely o úlevách soudům (cís. nař. ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák.) okresní soud ve Zlíně k vyřízení zmíněné exekuční žádosti místně příslušným.

Čís. 5387.

Předpis §u 364 b) obč. zák. vztahuje se pouze na vlastníka pozemku a nelze ho rozšiřovati na osoby, které na příkaz vlastníkův a v jeho zájmu pracovaly na jeho pozemku.

Pokud nelze činiti stavitele zodpovědným za škodu, jíž utrpěly při stavbě sousední pozemky.

(Rozh. ze dne 21. října 1925, Rv I 980/25.)

Z příkazu eráru jakožto vlastníka pozemku sousedícího s domem žalobkyně, budovali stavitelé M. a N. na pozemku dům, při čemž byla půda prohloubena tak, že na domě žalobkyně vznikly trhliny. Žalobě proti oběma stavitelům a eráru o náhradu za znehodnocení domu vyhověl procesní soud prvé stolice jen ohledně eráru, ohledně stavitelů ji zamítl. Odvolací soud k odvolání žalobkyně napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Škoda na domě žalobkyně vznikla tím, že sousední, spolužalovanému eráru náležející pozemek byl při stavbě, prováděné na příkaz eráru oběma prvními žalovanými na hranicích prohlouben takovým způsobem, že stabilita domu byla na čas porušena, v jeho zdivu povstaly nové trhliny, a staré trhliny se rozšířily. Že takové prohloubení erárního pozemku bylo protiprávní, o tom nelze vzhledem k zákazu §u 364 obč. zák. pochybovati a došlo také v odsouzení eráru k náhradě škody náležitého právního posouzení. Mylný jest však názor dovolatelčin, že jsou za prohloubení pozemku dle §u 364 b) obč. zák. také ještě zodpovědni oba stavitelé, poněvadž oni to byli, kdo pozemek prohloubili. Třebas to v samém textu §u 364 b) obč. zák. není výslovně řečeno, plyne přece z jeho zařazení ve všeobecném občanském zákoníku pod odstavec jednající o obmezení práva vlastnického vůbec a ve prospěch sousedů zvláště, že se vztahuje na vlastníka pozemku a že nemůže býti rozšiřován na osoby, které na příkaz vlastníkův podle jeho příkazu a v jeho zájmu pracovaly na jeho pozemku, neosobujíce si při tom na pozemek žádného práva. Zodpovědnost těchto osob může býti posouzena jenom podle všeobecných právních pravidel o povinnosti k náhradě škody, § 364 b) obč. zák. ani podle svého doslovného znění, ani podle svého zařadění a smyslu se na ně nevztahuje. Proto závisí rozhodnutí sporu ohledně prvých dvou žalovaných výhradně na otázce jejich vlastního zavinění, a jsou bezpředmětny všechny vývody, kterými se snaží dovolatelka svůj nárok dovoditi přímo z §u 364 b) obč. zák. a z jeho souvislosti s §em 364 a) obč. zák. Podle srovnalého skutkového zjištění nižších soudů, založeného na důkazech svědeckých a posudku znalců, provedli oba žalovaní stavitelé převzaté dílo, novostavbu domu, na sousedním pozemku, odborně, bezvadně a se šetřením všech možných opatrností, nelze jim tedy vytýkati ani porušení obyčejné bedlivosti dle §u 1297 obč. zák., ani nedostatek pozornosti neb znalostí, jimiž byli jako odborníci povinni dle §u 1299 obč. zák. Tím jest otázka jejich zavinění rozřešena v neprospěch žalobkyně a padá žalobní nárok. Pokud žalobkyně napadá právě uvedené skutkové zjištění, tvrdíc s hlediska §u 503 čís. 2 a 3 c. ř. s., že posudek znalců trpí vnitřními rozpory a že odvolací soud nepřihlížel k jeho některým jednotlivostem, neprovádí takto uplatněné dovolací důvody po zákonu, nýbrž brojí jimi zakrytě proti ocenění provedeného důkazu odvolacím soudem, což však jest v dovolacím řízení nepřípustno. To platí jmenovitě o výtce, že odvolací soud nevzal náležitého zřetele na udání znalců, že částečné podkopání štítové zdi a klid práce od 30. dubna do 2. května 1923 nemohly míti na štítnou zeď povážlivého vlivu. Mylně spatřuje dovolání rozpor mezi zjištěním, že stavitelé provedli své dílo bezvadně a odborně, a posudkem znalců, že mělo býti při stavbě uváženo zvětšení tlaku, kterým bude stará štítová zeď po podkopání a zatížení druhým patrem působiti na dům žalobkyně. Žalovaní stavitelé převzali stavbu na základě hotových plánů, ve kterých bylo s použitím staré štítové zdi počítáno, jejich právní povinností bylo jenom provésti novostavbu bezvadně a odborně podle těchto plánů, takže se nepotřebovali vůbec starati ani o vliv, jaký bude míti provedení novostavby na sousední dům, ani o vzájemná práva a povinnosti obou sousedů, komplikovaná v tomto případě tím, že štítová zeď pro novostavbu byla postavena svého času právě majitelem sousedního domu. Starosti tyto byly věcí stavebníkovou a stavitele, který vypracoval plány, nikoliv žalovaných. Z §u 1299 obč. zák. by mohla býti leda odvozována jejich povinnost, by upozornili stavebníka na nebezpečí, hrozící sousednímu domu prováděním stavby podle uděleného jim příkazu a schválených plánů, ale i této povinnosti byli sproštěni tím, že prováděli stavbu za odborného dozoru stavebníkova, vykonávaného stavebním ředitelem ing. S-em a stavebním radou K-em. Zodpovědnost, kterou žalovaní stavitelé převzali podle stavebních podmínek za bezpečnost základů a za škody způsobené při provádění novostavby na sousedních budovách, zavazovala je jenom vůči eráru, nikoliv také přímo vůči žalobkyni, a byla mimo to v podmínkách samých obmezena jenom na případy nešetření potřebné opatrnosti a bezpečnostních pravidel, dále zlomyslnosti dělníků a zaměstnanců, takže na vady plánu stavebního se nevztahovala a pro rozhodnutí sporu jest bez významu.

Čís. 5388.

V tom, že nastalo zvýšení dopravních sazeb na říšskoněmeckých drahách, jež bylo lze předvídati vzhledem k poklesu německé marky, nelze spatřovati nepředvídatelnou náhodu ve smyslu §u 1447 obč. zák.

Dlužník nemůže se dovolávati poklesu francouzského franku, jenž nastal v době, kdy byl již v prodlení.

(Rozh. ze dne 21. října 1925, Rv I 1122/25.)

Žalovaná tuzemská firma prodala v říjnu 1923 žalující francouzské firmě vagonové zásilky dřeva franco vagon Strassburg-Port du Rhin, dříví však nedodala, vymlouvajíc se jednak na zvýšení dopravních tarifů na říšskoněmeckých drahách, jednak na pokles francouzského franku. Žalobu o náhradu škody pro nesplnění smlouvy oba nižší soudy zamítly, Nejvyšší soud zrušil rozsudky nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Je nesporno, že žalovaný měl žalobkyni dodati podle smlouvy, dojednané v říjnu 1923, devět vagonů řeziva do 31. prosince 1923. Dále je nesporno, že zboží mělo býti zasláno franco vagon Strassburg-Port du Rhin procleně francouzské celnice, že žalovaný, ač opětně upomenut, prodaného řeziva nedodal a že žalobkyně konečně oznámila žalovanému dopisem svého právního zástupce ze dne 19. února 1924, že mu poskytuje lhůtu k dodatečnému plnění do 15. března 1924, jinak že bude žádati na místě plnění náhradu škody. Žalovaný ani v této lhůtě smlouvy nesplnil a namítá hospodářskou nemožnost plnění, jelikož právě v rozhodné době, od 1. listopadu 1923, nastalo 100% zvýšení dopravních sazeb na říšsko-německých drahách, při čemž dovozné placeno býti mělo v zlatých markách, k čemuž se v únoru 1924 přidružil pokles francouzského franku o 50%. Ve směru tom poukázal již prvý soud právem k tomu, že žalovaný nemůže se dovolávati poklesu francouzského franku, když v době nastalého poklesu byl v prodlení s plněním. Ale plnění nestalo se žalovanému nemožným ani zvýšením dopravních sazeb říšsko-německých drah, neboť toto zvýšení, byť i pro žalovaného znamenalo značnou majetkovou újmu, není takovou náhodou, která by činila plnění i jen hospodářsky nemožným, neboť podle zjištění nižších soudů, najmě i odvolacího soudu nebylo nepředvídatelným, naopak v oné době při znehodnocení německé marky dalo se očekávati, jen že, což ovšem na váhu nepadá, nedalo se předvídati, kdy a v jaké míře změna nastane. Nešlo tedy o náhodu ve smyslu §u 1447 obč. zák., nýbrž o okolnost, které žalovaný při ujednání smlouvy a zejména při určení nabídnuté kupní ceny dbáti měl. Žalovaný, neučiniv tak, nejednal obchodnicky (čl. 282 obch. zák.). Pro nepříznivé následky tohoto svého nekupeckého chování nemůže nyní žalovaný dovolávati se toho, že plnění stalo se mu nemožným, nehledíc k tomu, že podle zjištění nižších soudů žalovaný prodané zboží zaslati mohl přes Rakousko a Švýcary a že ani netvrdil, tím méně prokázal, že by i tato doprava byla spojena bývala s takovými náklady, které by ho hospodářsky byly zničily. Naprosto na váhu nepadá, že žalovaný i v roku 1924 při obchodech dřívím utrpěl škodu 42.000 Kč, a netřeba proto ani pátrati po příčinách těchto ztrát. Neprávem odkazuje dovolací odpověď na rozhodnutí sb. n. s. čís. 1680, neboť jde tam o případ jiný, totiž o smlouvu z roku 1908 a o změnu poměrů válkou přivedenou, která žádnou ze smluvních stran nebyla a nemohla býti předvídána, ba ani tušena. Mylným jest i mínění odvolacího soudu, že splnění smlouvy mělo by za následek nespravedlivé obohacení žalující strany a že se žalobní nárok proto příčí dobrým mravům. Nehledíc k ustanovení čl. 286 obch. zák., podle něhož obchodním jednáním nelze odporovati pro nepřiměřené zkrácení a zejména ani pro zkrácení přes polovici, neznamená v obchodním životě ztráta na jedné straně nutně obohacení na straně druhé a najmě není proti dobrým mravům, když obchodník, byť i za okolností jemu příznivých, trvá na splnění platné a zákonům nijak nepříčící se smlouvy.

Čís. 5389.

Výživné, splatné do vyhlášení úpadku, je pohledávkou úpadkovou a vnucené vyrovnání v úpadku týká se ho bez ohledu na to, zda bylo přihlášeno k úpadku čili nic. Výživné, spadajíc do třetí třídy úpadkových věřitelů, podléhá vyrovnací srážce.

Nárok na výživné, splatné po vyhlášení úpadku, trvá potud, pokud vzhledem ku změně poměrů živitele nebyl znovu určen rozhodnutím soudním.

Žalobou dle §u 35 ex. ř. lze uplatňovati proti exekuci pro výživné dítěte jak zmenšenou platební mohoucnost živitele tak dosažení samostatné výživy dítěte. Lhostejno, že povinnost vyživovací byla stanovena v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 21. října 1925, Rv I 1128/25.)

Manželský otec domáhal se žalobou podle §u 35 ex. ř. zrušení exekuce vedené proti němu jeho nezletilou dcerou ku vydobytí výživného, stanoveného v řízení nesporném. Žalobu opodstatňoval mimo jiné tím, že upadl do insolvence, vyrovnání a úpadku a že tím zanikla jeho povinnost, vyživovati žalovanou. Oba nižší soudy žalobu zamítly.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by řízení doplnil a znovu rozhodl, mimo jiné z těchto

důvodů:

Nelze upříti oprávnění výtce, že nižší soudy neměly zřetele na námitku žalobce, že upadl do insolvence, do vyrovnání a úpadku, a že tím jeho povinnost, vyživovati žalovanou, zanikla. Ovšem žalobce neprovedl, v jaké míře úpadkovým řízením zanikla jeho povinnost vyživovací, ale odvolací soud zjišťuje z konkursních spisů, že dle platného nuceného vyrovnání jest žalobce povinen, svým věřitelům třetí třídy zaplatiti 60% jejich pohledávek. Neprávem míní odvolací soud, že úpadkem nejsou rodinné vyživovací nároky dotčeny a že ani výživné, dlužné do vyhlášení úpadku, není úpadkovou pohledávkou. To ani z §u 1 ani z §u 5 konk. řádu nelze vyvoditi, naopak výživné, splatné do vyhlášení úpadku, je úpadkovou pohledávkou, jak tomu svědčí §§ 14, 15 a 16 konk. řádu, kde se jako úpadkové pohledávky uvádějí i pohledávky výživného a to bez rozdílu z jakého důvodu. Nelze proto sdíleti názor odvolacího soudu, že řízení úpadkové a nucené vyrovnání v něm sjednané, netýkalo se po-

hledávky výživného, žalované příslušejícího. Bylo-li tedy výživné splatno do vyhlášení úpadku, jest částkou, splatnou do té doby úpadkovou pohledávkou, nucené vyrovnání týká se jí pak bez ohledu na to, zda bylo výživné k úpadku přihlášeno čili nic (§ 156 konk. řádu), a ježto výživné není pohledávkou prvé nebo druhé třídy úpadkových věřitelů (§§ 51 a 52 konk. ř. a contr.), tvoří pohledávku třetí třídy úpadkové (§ 53 konk. ř.) a jest účastno vyrovnací srážky (§§ 150 a 156 konk. řádu). Pokud tedy nárok na výživné trval, byl by žalobce ohledně částek, splatných do vyhlášení úpadku, povinen, platiti toliko 60% kvotu vyrovnací. Jinak se věc však má s výživným, splatným po vyhlášení úpadku, za jeho trvání nebo po skončení úpadku. Tu ovšem ustanovuje § 5 konk. řádu, že správce podstaty za souhlasu výboru věřitelů má stanoviti, pokud výživné úpadce nebo jeho rodiny má býti kryto z podstaty. Ale tím není nijak řečeno, že by nároky na výživné, zejména nároky stanovené již exekučním titulem, pouhým vyhlášením úpadku i vůči úpadci zanikly, nebudou-li z podstaty kryty. Vždyť úpadce může míti majetek do podstaty nespadající a může býti schopen, platiti výživné i z toho, co mu za tím účelem ponecháno. Nárok na výživné, splatný po vyhlášení úpadku, trvá tedy potud, pokud vzhledem ke změně poměrů živitele nebyl znova určen rozhodnutím soudním. Vyhlášení úpadku samo o sobě na trvání a zánik práva na výživné vlivu nemá. Žalobce uplatňuje však žalobním tvrzením, že se stal insolventním, že zavedeno bylo řízení vyrovnací a že upadl v úpadek a tím pozbyl schopnosti k placení výživného, také změnu poměrů na své straně, jíž se objem povinnosti vyživovací mění a částečně zrušuje. Odvolací soud je toho názoru, že tyto okolnosti žalobce nemohl uplatniti námitkami dle §u 35 ex. ř., nýbrž že se měl domáhati nového rozhodnutí nesporného soudce o objemu a trvání povinnosti. Týž názor vyslovuje odvolací soud i ohledně námitky, že povinnost vyživovací pominula tím, že žalovaná nabyla schopnosti, sama se vyživovati. Názor odvolacího soudu však sdíleti nelze. Jak zmenšená platební mohoucnost živitele, otce, tak i dosažení způsobilosti k samostatné výživě u dítka, jsou okolnostmi, jež ruší zcela nebo z části nárok na výživné a proto lze je proti exekuci pro výživné, bylo-li již exekučním titulem stanoveno, uplatniti námitkami dle §u 35 ex. ř. Ta okolnost, že výživné bylo stanoveno v řízení nesporném, nevylučuje námitek dle §u 35 ex. ř., a naopak je dle doslovu tohoto ustanovení zákona pro námitky proti exekuci pořad nesporný vyloučen a nutno okolnosti zcela nebo z části rušící vykonatelný nárok proti exekuci uplatniti žalobou dle §u 35 ex. ř. Avšak nižší soudy se svého stanoviska neobíraly se ani tím, zda namítané dosažení způsobilosti k samostatné výživě u žalované v době od 22. listopadu 1923 do 21. listopadu 1924 nastalo ani zda změnou mohoucnosti platební pro nastalou insolvenci, vyrovnací řízení a úpadek nárok na výživné částečně nebo zcela zanikl. Proto zůstalo řízení v nižších stolicích kusým, bylo dovolání vyhověti a ježto vada týká se již řízení v první stolici, zrušiti rozsudky obou nižších soudů a nařídíti, jak se stalo. Bude tedy na soudu prvé stolice, aby zjistil, pokud žalovaná v době, za niž se výživné vymáhá, nabyla způsobilosti k samostatné výživě, a pokud zanikl zcela nebo z části nárok na výživné změnou platební mohoucnosti žalobcovy a při tom ohledně splátek, splatných v době do vyhlášení úpadku, vzal zřetel i na nucené vyrovnání.

Čís. 5390.

Zákon ze dne 23. července 1919, čís. 440 sb. z. a n. vztahuje se i na závazky ze smluv bývalé c. k. rakouské železniční správy z doby před 28. říjnem 1918.

(Rozh. ze dne 21. října 1925, Rv I 1141/25.)

Žalobce domáhal se na Československém eráru zaplacení za práce, jež byl předsevzal dle smlouvy s bývalou c. k. rakouskou železniční správou. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu pro tentokráte zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, opravil však rozsudek odvolacího soudu v ten rozum, že se žaloba odmítá.

Důvody:

Odvolací soud uznal správně a v úplném souhlase se zdejším plenárním rozhodnutím ze dne 10. března 1925, čís. pres. 944/24, sb. n. s. čís. 4787, na jehož obšírné důvody se dovolatel poukazuje, že pro zažalovanou pohledávku platí přiročí, stanovené zákonem ze dne 23. července 1919, čís. 440 sb. z. a n. Podle §u 2 tohoto zákona neměl odvolací soud žalobu sice pro tentokráte zamítnouti, nýbrž odmítnouti, to však jest vada jen ryze formální, kterou práva žalobcova zůstala nedotčena, a jež proto mohla býti vyřízena opravou, aniž by tím byl přiznán dovolání úspěch. Přiročí bylo v §u 1 zákona čís. 440/1919 nařízeno pro všechny pohledávky, které vznikly proti býv. c. k. eráru, ze smlouvy nebo ze skutečností, nastalých před 28. říjnem 1918, bez jakéhokoliv dalšího rozlišování, podle něhož musí býti přerušeny všechny spory a odmítnuty všechny žaloby, mající za předmět takové pohledávky, bez ohledu na to, zda byl žalován bývalý c. k. erár, či erár československý, a bez ohledu na to, zda opírá se žaloba o mírové smlouvy, či o soukromoprávní předpis §u 1409 obč. zák. Tak, jako nemá názor, že se poslední odstavec čl. 205 mírové smlouvy St. Germainské vztahuje jenom na veřejné nebo válečné dluhy bývalého Rakouska, opory v jeho zcela všeobecném znění, nelze ani z doslovu zákona čís. 440/1919 dovoditi, že se nevztahuje na závazky ze smluv učiněných před 28. říjnem 1918 c. k. rakouskou železniční správou. Podle důvodové zprávy ze 17. července 1919 tisk 1367 k tomuto zákonu jest konečná úprava i těchto závazků vyhražena konečnému vyrovnání o právech a závazcích zaniklého mocnářství a jednotlivých nástupnických států, přiročí má pak ten význam, že nemá býti soudními rozhodnutími přištímu řešení těchto otázek mezinárodními smlouvami a dalšími zákony předbíháno. Tyto důvody platí ještě dnes, a zákon o přiročí nebyl posud změněn.

Čís. 5391.

Výhradě vlastnického práva ku zboží, prodanému na úvěr až do dalšího zcizení zboží, není na úkor, že kupitel může zboží dále prodati za cenu, kterou sám určí, ani, že třetí kupitel zboží jest chráněn ustanove-

ním §u 367 obč. zák. proti vlastnické žalobě prodatele. Lhostejno, že prodatel odeslal zboží na účet a nebezpečí kupitele.

(Rozh. ze dne 21. října 1925, Rv II 623/25.)

Při exekuci na svršky Františka S-a bylo zabaveno též zboží, ohledně něhož domáhala se žalující firma napotom zrušení exekuce, tvrdíc, že je dala Františku S-ovi pouze do komise, vyhradivši si vlastnictví až do úplného zaplacení ujednané ceny. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Výhradě práva vlastnického ku zboží na úvěr prodanému až do doby dalšího zcizení zboží není na úkor, že kupitel může zboží dále prodati za cenu, kterou sám určí, tedy se ziskem neb i ztrátou, ani, že třetí kupitel zboží jest chráněn ustanovením §u 367 obč. zák. proti vlastnické žalobě, nehledí-li se ani k tomu, že právě okamžikem dalšího zcizení zaniklo žalobkyni vyhražené právo vlastnické ku zboží. Ani okolnost, že žalující firma odeslala zboží na účet a nebezpečí svého kupitele, nemá vlivu na výhradu práva vlastnického, poněvadž nebezpečí přechází pravidelně s odevzdáním věci bez ohledu na převod vlastnictví, které ale právě při výhradě vlastnického práva nepřechází současně s odevzdáním věci, nýbrž rozhoduje tu ujednání smluvních stran o době přechodu vlastnictví, které bylo též v tomto případě nižšími soudy zjištěno.

Čís. 5392.

Domáháno-li se v žalobě odškodnění dle poslední věty §u 367 obč. zák., nelze žalobu zamítnouti pro tentokráte, ježto nebyl dosud proveden spor s třetí osobou, jež věci nabyla, aniž proto, že nebyl učiněn návrh na zjištění, že třetí osoba nabyla věci bezelstně. O okolnostech těchto dlužno rozhodovati ve sporu dle §u 367, poslední věta obč. zák., leč že by již byly předmětem jiného sporu (§ 190 c. ř. s.). Ovšem bude pak věcí žalovaného, by dokázal nedostatek bezelstnosti třetí osoby.

(Rozh. ze dne 22. října 1925, Rv I 739/25.)

Žaloba o odškodnění dle §u 367, poslední věta obč. zák. byla oběma nižšími soudy zamítnuta.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Není správným (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) stanovisko nižších soudů, najmě odvolacího soudu, že nutno žalobu, v níž se žalobkyně na žalovaném, jemuž prý svěřila klavír k užívání, domáhá po rozumu §u 367 poslední věta obč. zák. odškodnění za to, že klavír prodal a ji tím o klavír připravil, zamítnouti pro tentokrát proto, že žalobkyně neprovedla dosud sporu s kupitelem klavíru o jeho vydání, takže není na jisto postaveno, zda kupitel, Tomáš M., není povinen klavír jí vydati, aniž zjištěno, že nabyl klavíru bezelstně, pokud se týče není správným názor odvolacího soudu, že žaloba jest předčasna, ježto žalobkyně neučinila ve sporu návrhu podle §u 236 c. ř. s. a nevydobyla si mezitímního rozsudku zjišťujícího podmínku pro nabytí vlastnictví ke klavíru Tomášem M-em, totiž jeho bezelstnost. Bezelstnost Tomáše M-a při nabytí klavíru koupí od žalovaného tak jako někdejší vlastnictví žalobkyně ke klavíru a neoprávněnost prodeje klavíru žalovanému prý jen svěřeného, jsou vesměs předpoklady žaloby o odškodnění podle §u 367 poslední věta obč. zák. a, jsou-li tyto předpoklady sporny a nebylo-li o nich již jinde rozhodnuto, nutno o nich v tomto sporu jako o předurčujících rozhodnouti. Vyloučiti tyto předurčující otázky z rámce vedeného sporu a odkazovati rozhodnutí o nich sporu jinému nelze. Toliko, kdyby dotyčné předurčující právní poměry a okolnosti byly předmětem již jiného zahájeného sporu, bylo by možno řízení v tomto sporu podle §u 190 c. ř. s. přerušiti. Tento případ dán není. Nelze nutiti žalobkyni, aby nejprve provedla bezúspěšný spor s kupitelem klavíru, to tím méně, ježto by rozhodnutí v dotyčném sporu nebylo ani pro žalovaného jakožto osobu mimo spor stojící závazným, a také nelze stranu nutiti, by učinila ve sporu určovací návrh a vydobyla si mezitimní rozsudek o některém z předpokladů jejího nároku neb obrany. Stanovisko nižších soudů, že nelze o bezelstnosti Tomáše M-a ohledně nabytí klavíru rozhodnouti, než jen ve sporu s ním vedeném, není správné. To, že Tomáš M. není stranou ve sporu, není tomu, by uvedená okolnost, pokud se týče právní poměr nebyl v tomto sporu zjištěn, na překážku. Rozdíl oproti sporu žalobkyně proti Tomáši M-ovi jest jen ten, že v tomto sporu vzhledem k domněnce §u 328 obč. zák. nebude na žalobkyni, by ona dokazovala jí tvrzenou bezelstnost, nýbrž by žalovaný dokázal nedostatek bezelstnosti na straně Tomáše M-a.

Čís. 5393.

O tom, zda obec řádně dostála povinnosti §u 3 nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 409 sb. z. a n. o odkladu exekuce, nelze rozhodovati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 27. října 1925, R I 858/25.)

Při vyklizení žalobce z obytného stavení manželů P-ových byly žalobcovy svršky v jeho nepřítomnosti s přibráním důvěrníků z obydlí vyklizeny a postaveny na silnici a byly pak starostou obce S. zaneseny do opatřené místnosti. Žalobce, tvrdě, že místnost nebyla vhodným náhradním bytem a že utrpěl škodu na věcech i na zdraví, dále, že jeho nábytek byl poškozen, nádobí při přestěhování bylo rozbito a také stříbrné kapesní hodinky se mu ztratily, domáhal se na obci S. zaplacení 5000 Kč. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud k žalobcovu odvolání zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a žalobu odmítl. Důvody: Pokud jde o právní stránku, nutno

především vyšetřiti, zda jsou zde předpoklady pro soudní uplatňování práva, o němž žalobce tvrdí, že mu přísluší. Teprve potom dalo by se mluviti o otázce promlčení, jakož i o tom, zda obec vůbec ručí za škodu na zdraví. I dle tvrzení žalobce sama nejde o smlouvu uschovací, již by žalobce byl snad se žalovanou obcí uzavřel dle §u 983 obč. zák., pokud se týče §u 349 ex. ř. Žalobce, jak zjištěno, nábytku nadále užíval a obec nestarala se o opatření nábytku. Pakliže tedy obec při nuceném vyklizení bytu dle §u 3 nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 409 sb. z. a n. starala se o věci nuceně vyklizené a byla obezřelá při jich přenesení, nejde o soukromoprávní poměr, nýbrž o právní poměr, který vyplývá z veřejnoprávního poměru, k čemuž obec také ve smyslu péče o chudinství, která jí náleží, byla povinna. Tato povinnost ukládá se obci jakožto veřejnoprávnímu svazu. Obec má pečovati dle těchto veřejnoprávních ustanovení o zájmy svých členů a zda obec této své povinnosti náležitě dostála, či tyto zájmy v jednotlivém případě zanedbala, o tom může býti rozhodnuto jen cestou veřejnoprávní. Pořad práva jest nepřípustný. Jelikož dle §u 240 c. ř. s. o otázce nepřípustnosti práva v každém období sporu z úřední moci může býti rozhodnuto, musel býti rozsudek jakož i řízení, jemu předcházevší pro nepřípustnost pořadu práva zrušen a žaloba odmítnuta.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekurs není opodstatněn. Nejvyšší soud sdílí názor odvolacího soudu a poukazuje stěžovatele na důvody napadeného usnesení, které jsou v podstatě správné a nebyly vyvráceny rekursem. K jeho vývodům se podotýká, že žalobce v prvé stolici netvrdil soukromoprávní poměr k žalované obci, nýbrž tvrdil pouze, že žalovaná obec náležitě nedostála povinnosti jí uložené v §u 3 vládního nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 409 sb. z. a n. Tato povinnost nevyvěrá ze soukromoprávního poměru, nýbrž z poměru veřejnoprávního. Žalobce a žalovaná obec nevystupují zde jako rovnoprávné podměty právního poměru, nýbrž jako podřízený člen k nadřízenému veřejnoprávnímu svazu, který ve veřejném zájmu pro svého příslušníka má býti činným ve smyslu uvedeného §u. O tom, zda obec tuto povinnost řádně vykonala, možno rozhodovati jen se stanoviska veřejnoprávního. Právem proto odvolací soud uznal, že v tomto případě pořad práva jest vyloučen. (Viz rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 4154 sb. n. s.). Za tohoto stavu věci není potřebí řešiti přípustnost anebo nepřípustnost pořadu práva s hlediska §u 37 obecního zřízení pro Čechy ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zákoníka.

Čís. 5394.

V tom, že žalovaný, byv řádně obeslán, se nedostavil k roku, protože položen byl na den, uznaný státně za svátek, nelze spatřovati důvod zmatečnosti dle §u 477 čís. 4 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 27. října 1925, R I 876/25.)

Soud prvé stolice (okresní soud v L.) položil o žalobě prvý rok na 15. srpen 1925 a, ježto se žalovaný k němu nedostavil, vynesl k návrhu žalobce rozsudek pro zmeškání. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného opírajícímu se o zmatek dle §u 477 čís. 4 c. ř. s., zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a uložil prvému soudu, by, vyčkaje právomoci, znovu ve věci jednal a rozhodl.

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že odvolání zamítl.

Důvody:

Rekursu nelze upříti oprávněnosti. Zmatečným ve smyslu §u 477 čís. 4 c. ř. s. jest rozsudek a řízení jemu předcházející, když možnost na soudě projednávati straně byla odňata nezákonným postupem. V tomto případě byl položen o žalobě prvý rok na 15. srpna 1925, tedy na svátek (§ 1 zákona ze dne 3. dubna 1925, čís. 65 sb. z. a n.), a bylo tohoto dne o žalobě jednáno a rozsudek vynesen. Tento postup byl nezákonným. Ale žalovaný — a právě v tom jest těžisko uvedeného důvodu zmatečnosti — tímto nezákonným postupem nebyl nadobro vyloučen ze soudního slyšení, neboť, byv řádně předvolán, mohl se k soudu dostaviti a mohl před ním jednati o žalobě, jak učinil žalobce, nehledíc k tomu, že mohl i žádati za přeložení roku, pakli položením roku na svátek byl dotčen ve svém náboženském cítění. Na jednání ve svátek nelze vztahovati důvod zmatečnosti ve smyslu §u 477 čís. 4 c. ř. s. (Klein Vorlesungen, Vídeň 1900, str. 239).

Čís. 5395.

Vládní nařízení ze dne 6. září 1922, čís. 262 sb. z. a n. Vojenskou službu nelze započítati do advokátní praxe tomu, kdo nebyl zapsán do seznamu kandidátů advokacie do měsíce po té, kdy nařízení nabylo účinnosti.

(Rozh. ze dne 27. října 1925, R I 889/25.)

Výbor advokátní komory nepřiznal kandidátu advokacie výhod dle ustanovení vládního nařízení ze dne 9. prosince 1919, čís. 651 sb. z. a n. ve znění upraveném nařízením ze dne 6. září 1922, čís. 262 sb. z. a n., ježto ani dne 12. září 1922, ani 12. října 1922 nebyl zapsán v seznamu kandidátů advokacie. Vrchní zemský soud napadené usnesení potvrdil ze správných důvodů mu připojených, uváživ, že ustanovení §u 2 vládního nařízení čís. 262 z roku 1922 je výlučné, nepřipouštějící ani výjimek, ani obdobného použití. Stěžovatel mohl, chtěje se věnovati stavu advokátskému, dne 12. září 1922 ze služby soudní, která dle mezitím účinnosti nabyvšího zákona ze dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb. z. a n. § 5 čís. 2 podmínkou zápisu do seznamu advokátů již není, vystoupiti a dáti se zapsati do seznamu kandidátů advokacie a tím se státi účasten výhod, poskytnutých kandidátům advokacie zkráceným válečnou službou v konání praxe advokátní nařízením vlády ze dne 6. září 1922, čís. 262 sb. z. a n.

Nejvyšší soud nevyhověl odvolání.

Důvody:

Odvolatel odporuje tomu, by naň bylo užito §u 22 vl. nař. ze dne 6. září 1922, čís. 262 sb. z. a n. z toho důvodu, že předpis ten nabytých práv neruší a on prý již před tím právo na žádané nyní započtení nabyté měl. Ale je v tom na omylu. Nesmí se především přehlížeti, že i při nařízení ze dne 6. září 1922, čís. 262 sb. z. a n. zrovna tak jako tomu bylo již při nařízení ze dne 23. března 1920, čís. 176 sb. z. a n. pořád se tu jedná o nařízení ze dne 9. prosince 1919, čís. 651 sb. z. a n., které nyní zní tak, jak ono první nařízení je stylisuje, t. j. ode dne, kdy ono první v platnost vstoupilo (12. září 1922), má se věc tak, jakoby nařízení ze dne 9. prosince 1919, čís. 651 sb. z. a n. mělo to znění, jaké mu toto poslední nařízení dává, hned původně, takže od té doby nelze se na jeho dřívější jinaké znění již odvolávati. Ale to právě činí odvolatel, uplatňuje, že před tím měl již právo nabyté. Dejme tomu, že měl, než pak je měl již tehdáž uplatniti. Jestliže však přihlížel nečinně a nechal i měsíční lhůtu v §u 2 stanovenou uplynouti, aniž by se do seznamu kandidátů zapsati dal, musí si to přičísti sám, že si to promeškal. Právní norma mu dávala možnost, by včas svá práva obhájil, avšak on přes její výstrahu tak neučinil. On arci, zdá se, nemůže pochopiti, jak by o právo nabyté bylo lze přijíti, a věc má se tak, že je tomu dost těžko porozuměti a tudíž i těžko to vysvětliti. Nejlépe položíme-li si otázku: má nabyté právo dáti si započítati vojenskou službu, trvati bez omezení nekonečně, až do smrti kandidátovy? Domnívá se tak patrně odvolatel, ale v tom je právě důvod ustanovení, že nařízení toto neomezené trvání připustiti nechce. Výhoda vždy chtěla platiti jen pro ty, kteří záhy, do určité krátké lhůty po skončení vojenské služby, advokátní praxi nastoupili, tak již hned dle nařízení čís. 651/1919 (»alespoň do roka po tom, kdy z ní scil. z vojenské služby vystoupí, vstoupí do praxe«, což se vztahuje právě na ty, kteří v čas vydání nařízení kandidáty ještě nejsou, t. j. ještě v praxi se nenalézají, neboť ti, kteří v ní již jsou, zahrnuti jsou již v úvodním výraze »Pro kandidáty advokacie«, který předpokládá, že adept v seznamu kandidátů už zapsán je), tak také i v nařízení 176/20 (»byli zapsáni« a jak dle smyslu doplniti dlužno, posud jsou, a »do roka vstoupili do praxe«) a konečně právě také v nařízení čís. 262/22, kde se v §u 1 odstavec prvý praví, že ustanovení, že vojenská služba započte se do praxe, platí pro kandidáty advokacie, t. j. pro adepty, kteří v čase vydání nařízení v seznamu kandidátů advokacie zapsáni jsou (§ 30 odstavec prvý advokátního řádu) a to pro ty: 1. kteří také již před nastoupením vojenské služby byli zapsáni do seznamu toho, 2. kteří před nastoupením vojenské služby byli v praxi soudní dle §u 2 písm. a), b) advokátního řádu započitatelné do praxe advokátní a teprve později do seznamu kandidátů advokacie zapsáni byli, 3. kteří do dvou let po skončení právnických studií službu vojenskou nastoupili a do dvou let po jejím skončení vstoupili do praxe. A nyní přijde § 2, jenž v předešlých nařízeních obsažen nebyl. Praví, že výhody této účastni jsou kandidáti, kteří v době, kdy toto nařízení nabude účinnosti anebo do jednoho měsíce po té, v seznamu kandidátů advokacie zapsáni budou. Těžisko předpisu záleží ve slovech »anebo do jednoho měsíce po té« ..... zapsáni budou. Neboť ostatní obsah jeho je dán již §em 1, kde se tak, jak

v obou nařízeních předešlých, předpokládá, že adept v čase vydání nařízení již kandidátem advokacie, t. j. v seznamu zapsán je. Ale nařízení chtělo výhodu poskytnouti i tomu, kdo sice v čase vydání nařízení ještě zapsán nebyl, a rozšířilo ji tedy i na ty, kdož se do jednoho měsíce zapsati dají. A to měl tedy každý, i odvolatel, včas učiniti. Kdo se zanášeli úmyslem oddati se povolání jinému a v době té se zapsati nedali, nemohou to již dohoniti. Důvod je, že takoví, kteří se věnovali jiné životní dráze, jednak na to nereflektovali a jednak vyšli z praxe, a tedy ji mají zase dohoniti, t. j. musí nyní vykázati plnou praxi, v níž se jim vojenská léta neslevují a tedy nezapočítávají. Konečně odkazuje se na § 2 nařízení čís. 176/20, jenž výslovně zrušil nabyté právo na započtení a vyňal z toho jen ty, kdo již na základě této bývalé výhody do seznamu advokátů (ne kandidátů advokacie) zapsáni byli. Není tedy třeba již ani rozbírati, zda odvolatel měl před posledním nařízením právo nabyté, a jen se jemu samému, aniž by se to probíralo a dokazovalo, dává na úvahu, možno-li o právu nabytém u něho mluviti, když konal vojenskou službu od 21. června 1915 do 28. října 1918 a v seznamu kandidátů advokacie byl zapsán od 1. dubna 1919 do 1. března 1921 a když se tento stav podřaďuje pod předpis článku 1 (1) nařízení čís. 651/19 pokud se týče §u 1 odst. (1) nařízení čís. 176/20, o což se posud nepokusil. Ovšem že nedopadá naň ani § 1 čís. 1 nynějšího nařízení, takže také již proto není s nárokem svým v právu.

Čís. 5396.

Právní povaha vkladní knížky společenstva s r. o. Pokud nelze vkladní knížku vzhledem ku stanovám společenstva pokládati za papír svědčící majiteli a to ani za nedokonalý cenný papír svědčící majiteli, nýbrž za pouhý papír legitimační.

Jde-li o pouhý papír legitimační, nestačí ku postupu pohledávky z něho smlouva, nýbrž vyžaduje se předání papíru.

Postoupený dlužník nemůže odporovati platnosti postupní smlouvy, leč že byl postup vyloučen smlouvou mezi ním a původním věřitelem.

Postoupený dlužník může i proti postupníku uplatniti námitku započtení, vznikla-li mu vzájemná pohledávka proti postupiteli do oznámení o postupu.

(Rozh. ze dne 27. října 1925, Rv I 993/25.)

Proti žalobě Antonína H-a, domáhajícího se na žalovaném úvěrním družstvu zaplacení 57.491 Kč 85 h proti předložení a vydání vkladní knížky čís. 1324, znějící na jméno Dr. W., namítlo žalované družstvo mimo jiné též pohledávku 10.000 švýc. franků proti Dru W-ovi. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby a neuznal vzájemné pohledávky po právu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení věci shledává dovolání v tom, že oba nižší soudy pokládají knížku, o kterou v tomto sporu jde, za papír majiteli svědčící a že následkem toho nehledí k námitkám žalovaného Úvěrního ústavu, příštícím z jeho poměru ke vkladateli a původnímu vlastníku knížky, Dru W-ovi. Dovolání je v právu. Jest nesporno, že dne 4. ledna 1922 přepsán byl kontokorentní dobropis advokáta Dra W-a u žalovaného Úvěrního ústavu v tehdejší částce 50.272 Kč na knížku čís. 1324 téhož ústavu, že knížka jest označena jako »Výtah z knihy vložených kapitálů«, že zní na jméno Dra T. W-a a na požadavek ke dni 3. ledna 1924 ve výši 57.491 Kč 85 h, jehož výplaty se žalobce v tomto sporu domáhá. Podle dosavadních skutkových zjištění nižších soudů zemřel Dr. W. dne 20. listopadu 1922, ale odevzdal před tím koncem října nebo počátkem listopadu 1922 onu knížku žalobci na úhradu svého dluhu z hotové zápůjčky 52.000 Kč. Zjištění toto učinily nižší soudy přes námitku žalovaného a nabídnuté důkazy, že ještě po smrti Dra W-a vybral jeho solicitátor K. za advokátní kancelář na knížku dvakrát po 3000 Kč, že tedy knížka nemohla býti před smrtí Dra W-a žalobci odevzdána, a dále, že dopisem ze dne 9. října 1923 žádal Josef J. — tedy jiná osoba, než žalobce, — za výplatu vkladu, tvrdě, že vklad i knížka, kterou v ruce měl, jsou jeho vlastnictvím. Zjištěním nižších soudů jest dovolací soud vázán, protože žalovaný ústav neuplatňuje již v onom směru vady řízení, jak to učinil ještě v odvolání. Podle obsahu spisů žalobce ani netvrdil, že mu knížka byla Drem W-em odevzdána na místě placení, nýbrž tvrdil na třech místech a tvrzení to až do konce sporu nezměnil, že knížku tu koupil, ale přes to jest zjištění nižších soudů, učiněné podle výpovědí svědků Václava H-a a Josefy H-ové, položiti za základ rozhodnutí tohoto sporu, protože žalovaný ústav v té příčině žádného dovolacího důvodu neuplatňuje, a o zmatečnost nejde. Nižší soudy pokládají onu knížku za papír majiteli svědčící, neb aspoň za papír, který plní tutéž funkci, jako papír, majiteli svědčící, a kladou ji na roveň knížkám spořitelním. Při tom první soud odvolává se na zákony ze dne 14. dubna 1920, čís. 302 a ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb. z. a n. a na § 16 stanov, druhý soud na stanovy a skutečnou funkci knížky, jako prý papíru majiteli svědčícího. Oba soudy pokládají za nerozhodné, v jakém právním poměru žalovaný ústav s Drem W-em byl, jaké úmluvy s ním měl a zda mu přísluší nějaká vzájemná pohledávka proti Dru W-ovi, kladouce hlavní váhu na to, že žalobce nabyl knížky bezelstně, že nejde o postup pohledávky a že nelze tedy činiti žalobci námitky z osoby Dra W-a. Podle toho možno stanovisko nižších soudů vymeziti v ten rozum, že odevzdáním vkladní knížky, z níž obmezení dispositčního práva s vkladem není zjevno, přeneseno bylo na žalobce právo z knížky, jako papíru majiteli svědčícího, podle celého jejího obsahu, že není tu nástupnictví v obligační právo předchůdcovo a že tedy dlužník nemůže použiti proti nabyvateli knížky těch námitek, které by mu byly příslušely z osoby jeho spolusmluvníka. Stanovisko toto bylo by správné, kdyby šlo skutečně o papír, majiteli svědčící. Tomu však tak není, nižší soudy neposoudily právní povahu knížky správně a jsou tudíž i ostatní jejich právní závěry mylné. Předem nutno si ujasniti, že §u 10 zákona ze dne 14. října 1920, čís. 302 sb. z. a n., který stanoví, že knížky (vkladní listy), jež vydávají spořitelny na vklady, mají povahu papírů majiteli svědčících, nelze jen tak bez dalšího použiti na společenstvo s ručením obmezeným, o jaké tu jde, proto že pro spořitelny vydány jsou zvláštní předpisy a protože spořitelny podléhají dozoru státnímu v míře daleko větší, než společenstva. Dále nutno předeslati, že nelze tu použiti ani §u 1 zákona ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb. z. a n., který vkladní knížky, vkladní listy a vůbec stvrzenky o zúročitelných peněžních vkladech, vydané od společenstev, klade co do právní povahy na roveň podobným papírům spořitelen, protože jednak děj, jenž jest podkladem tohoto sporu, odehrál se r. 1922, tedy dávno před vydáním onoho zákona, jednak tento zákon dosud působnosti nenabyl a nabude účinnosti teprve 7. listopadu 1925. Jest tedy nutno posuzovati právní povahu sporné knížky jednak podle předpisů dosud platných, jednak podle jednotlivostí případu, zejména podle stanov. Co do předpisů přichází v úvahu výnos ministerstva vnitra ze dne 7. listopadu 1896, čís. 36062 (otištěný při §u 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. sb. Manz), podle kterého mohou společenstva i od nečlenů přijímati peněžní vklady a vydávati na ně potvrzenky, které však co do formy a znění nesmějí zakládati domněnku, že jde o spořitelní vkladní knížku, a které podle své právní povahy jsou jen dlužním úpisem na zapůjčený peníz. Co do jednotlivostí případu jsou důležity tyto okolnosti: 1. že knížka označena jest jako »Výtah z knihy vložených kapitálů«, čímž již na venek se zřejmě označuje, že není representantem dotyčné pohledávky, nýbrž že vztahuje se jen na určitou peněžní zápůjčku společenstvu poskytnutou a že jest jen potvrzenkou na vložený peníz; 2. že knížka zní na pravé jméno a bydliště vkladatele Dra W-a a nikoli na nějaké jméno libovolné nebo smyšlené nebo na jiné označení, při kterém by osoba vkladatelova ustupovala do pozadí; 3. že § 16 stanov praví: v odstavci 1., že Úvěrní ústav přijímá úsporné vklady od každého, tedy také od nečlena ke zůrokování, v odstavci 2., že ručí při takových vkladech celým svým jměním za přesné splnění všech vůči vkladatelům převzatých závazků, v odstavci 3., že vklady vyplatí se tomu, kdo knížku předloží, že však jest Úvěrní ústav oprávněn, ale není povinen, zkoumati oprávnění (legitimaci) toho, kdo knížku předložil. Toto ustanovení pojato jest také ve výtahu do vkladní knížky v tom znění, že vklady vyplatí se doručiteli knížky, že však ústav není povinen zkoumati oprávnění (legitimaci) toho, kdo knížku předložil. Zejména toto ustanovení stanov, které jest součástí smlouvy mezi peněžním ústavem a vkladatelem, jest pro posouzení právní povahy knížky velice důležité a neprávem nižší soudy právě tomuto ustanovení nevěnovaly pozornosti. Vždyť i žalobce v dovolací odpovědi klade důraz na to, že jde o oboustranné právní jednání, že takovou smlouvu nelze jednostranně změniti a že prý ustanovení stanov o výplatě vkladu každému majiteli knížky jest podstatnou součástí smlouvy. Tomu jest zajisté tak, ale pak nutno posuzovati ustanovení celé, nikoli jen jeho část. Podle právě uvedeného smluvního ustanovení jest Úvěrní ústav oprávněn, ale není povinen, zkoumati legitimaci toho, kdo, předkládaje knížku, žádá výplatu. Ústav vyhražuje si tedy právo zkoumati, jakým způsobem doručitel knížky jí nabyl a zda jest podle práva oprávněn vybrati vklad na místě vkladatele. Ústav však naopak chrání se také pro případ, že by

doručitel knížky nebyl právně legitimován vklad vybrati, další výhradou, že není povinen, zkoumati legitimace a že přece výplatou vkladu bude sproštěn závazku na zpětné vyplacení vkladu vkladateli. Netřeba tu v celé šíři rozvinovati obtížnou otázku cenných papírů vůbec a cenných papírů majiteli svědčících zvlášť (jsou také legitimační papíry majiteli svědčící), neboť pro souzený případ stačí, že jsou tu okolnosti, které právní povahu cenného papíru majiteli svědčícího při sporné knížce vylučují. Ze všech pod čís. 1—3 uvedených okolností jde nade vši pochybnost na jevo, že sporná knížka není papírem majiteli svědčícím a to ani t. zv. dokonalým cenným a majiteli svědčícím papírem, který by pohledávku representoval, na kterém by aktivní i pasivní stránka obligace lpěla, podle jeho obsahu vznikala, přenášela se a zanikala; ani t. zv. nedokonalým cenným papírem majiteli svědčícím, při kterém by ne sice existence, ale výkon pohledávky lpěl na papíru tou měrou, že by každý majitel papíru byl oprávněn od úvěrního ústavu zaplacení žádati, a že by úvěrní ústav byl povinen doručiteli knížky vklad vyplatiti. Naopak jest z uvedených okolností zřejmo, že sporná knížka jest jen prostým papírem legitimačním, kterým se doručitel vůči peněžnímu ústavu jako věřitel legitimuje, kteroužto legitimaci ústav za dostatečnou uznati může, ale podle stanov také nemusí. Takové legitimační papíry slouží pohodlí a ulehčení styků pro obě strany: pro věřitele tím, že mu netřeba teprve svou osobní totožnost vykazovati, nebo postupní listinu nebo plnou moc předkládati; pro dlužníka tím, že může s právním účinkem platiti tomu, kdo knížku předloží, aniž by se vydával nebezpečenství, že bude nucen plniti ještě jednou (srv. také Krainz II. str. 221, 229—231). Z toho důvodu nelze ve prospěch žalobce zhodnotiti ani okolnost, že žalovaný ústav po smrti Dra W-a dvakráte vyplatil doručiteli na knížku po 3000 Kč, neboť v těchto případech neuznal právě ústav za nutno použiti svého práva, by zkoumal legitimaci doručitelovu. V dovolacích podáních zmiňují se obě strany o tom, že knížka byla vázána heslem, o němž tvrdí žalobce, že je zná. Nižší soudy v tomto směru nic nezjistily, naopak první soud praví, že z knížky není viděti, že by byla vázána heslem nebo jinou klausulí. To asi skutečnosti neodpovídá, neboť na první i druhé straně prvního listu knížky jest písmeno »L« v barevném kruhu, což patrně má znamenati »Losungswort«, ale to nic nemění na právní povaze sporné knížky jako papíru legitimačního, naopak tuto vlastnost jen dotvrzuje, neboť v takovém případě musí se ten, kdo chce vklad vybrati, dvojnásobně legitimovati: jednak předložením knížky, jednak znalostí hesla, aniž by přes to ústav byl nucen bez dalšího zkoumání legitimace vklad mu vyplatiti. Jde-li o papír legitimační, tedy o papír, který slouží jen k důkazu obligační pohledávky, která existuje samostatně mimo listinu, platí o převodu takové pohledávky vše to, co platí o převodu jiných obligačních pohledávek jen s tou odchylkou, že ku převodu nestačí prostě smlouva, nýbrž že jest třeba k její hotovosti odevzdání, které se děje předáním papíru, ne snad proto, že by papír pohledávku representoval, nýbrž proto, že »její uplatnění jest vázáno na držbu papíru o pohledávce zřízeného« jak již § 427 obč. zák. na mysli má a jak §§ 304—305 ex. ř. výslovně praví (srv. také Krainz II. str. 241). Šlo tedy v tomto případě v pravdě o postup pohledávky Dra W-a proti žalovanému úvěrnímu ústavu na žalobce po rozumu §u 1392 a dalších obč. zák. a to podle zjištění nižších soudů na místě placení (§ 1414 obč. zák.). Právním důvodem této majetkové změny byla tedy cessio in solutum. Z toho již také vyplývá, že opodstatněn jest i druhý dovolací důvod neúplnosti řízení podle §u 503 čís. 2 c. ř. s. a to ve dvojím směru, jak to dovolání uplatňuje: a) Postoupený dlužník zpravidla nemůže odporovati platnosti postupní smlouvy a musí se po pravidle spokojiti důkazem, že postup se skutečně stal. Ale výjimečně může odporovati platnosti postupu, zejména tehdy, byl-li postup smlouvou mezi ním a původním věřitelem vyloučen (t. zv. zákaz postupu, srv. Krainz II. str. 236, 239, 247). Takový protismluvní postup nemusí si dáti postoupený dlužník líbiti. V tomto směru tvrdil a tvrdí žalovaný úvěrní ústav, že byl s Drem W-em v obchodním kontokorentním spojení, že Dr. W. nebyl členem společenstva, že tedy jeho závazky vůči společenstvu musily býti úplně kryty a že s ním za tím účelem hned při počátku obchodního spojení a pak při každém jednotlivém jeho příkazu bylo výslovně ujednáno, že všechny jeho požadavky u společenstva a také jeho požadavek ze sporné knížky čís. 1324 slouží za krytí a zástavu pro nároky společenstva vůči němu, jak to odpovídá také všeobecným podmínkám pro obchodní styk žalovaného společenstva a že tedy Dr. W. ani nesměl svým vkladem volně nakládati. Kdyby tomu tak bylo, nebyl by postup platným a byl by již tím odňat žalobě podklad. Nižší soudy však v tomto směru skutkových zjištění neučinily, takže jest řízení kusým. b) Žalovaný ústav namítal ještě dále, že počátkem října 1922 z příkazu Dra W-a prodal předem (t. zv. »Vorlagegeschäft«) 10.000 švýcarských franků, které mu Dr. W. teprve dodatečně měl dodati, a že Dra W-a dne 5. října 1922 touto švýcarskou frankovou pohledávkou zatížil a tuto pohledávku k odpočtení uplatňuje. Kdyby tomu tak bylo a kdyby tu byly podmínky započtení podle §u 1438 a d. obč. zák., mohl by postoupený dlužník vzájemnou pohledávku uplatniti i proti postupníku (§§ 1396 a 1442 obč. zák.) a byly by uplatněným započtením vzájemné pohledávky až do výše nižší pohledávky ex tunc, t. j. kdy se střetly, zrušeny (§ 1438 obč. zák.). Také v tomto směru neobsahují rozsudky nižších soudů žádných zjištění, protože tyto v důsledku svého právního názoru pokládaly uvedené okolnosti za nerozhodné. Naproti tomu jest lhostejno tvrzení žalobcovo, že prý Dr. W. v čase vzniku knížky čís. 1324 ještě žádného dluhu u žalovaného ústavu neměl, že prý žalobce v čase nabytí knížky o nějakém závazku Dra W-a vůči žalovanému ústavu nevěděl a že v knížce nějaké omezení ve příčině výplaty vkladu není poznamenáno. Vše to mělo by význam jen tehdy, kdyby knížka byla papírem, majiteli svědčícím, jakým není. Žalovaný ústav tvrdí, že mu vzájemná pohledávka vznikla již za života Dra W-a a před postupem a jest proto tvrzení dovolací odpovědi, že prý žalovaný to netvrdil, v rozporu se spisy. Stačilo by, kdyby vzájemná pohledávka byla postoupenému dlužníku vznikla až do oznámení o postupu (Krainz II. str. 247). Ježto podstatné okolnosti pro rozhodnutí sporu zjištěny nebyly a kusost tato zasahuje až do první stolice, a bude zřejmě třeba dalšího jednání v prvé stolici, bylo postupovati podle §§ 510 a 511 c. ř. s.

Čís. 5397.

»Mimosoudní přiznání se« k souloži v kritické době (§ 163 obč. zák.) zakládá nanejvýše domněnku otcovství, neobsahuje však ještě nikterak uznání otcovství.

(Rozh. ze dne 27. října 1925, Rv I 1144/25.)

Žalobě o uznání nemanželského otcovství bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

V první řadě uplatňuje žalovaný dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., nesprávné právní posouzení věci, vytýkaje rozsudku odvolacího soudu, že se nezabýval důležitou okolností, spisy doloženou, že se totiž jiný než žalovaný, t. j. jakýsi M. v nesporném řízení přiznal, že s matkou nemanželského dítěte v kritické době souložil. Tímto mimosoudním doznáním bylo prý již po rozumu §u 163 obč. zák. zjištěno otcovství M-ovo a nebylo pak již lze žalovati druhého, t. j. žalovaného na uznání otcovství. Než tento výklad §u 163 obč. zák. jeho věty: »aneb ten, kdož se k tomu, t. j. k souloži, byť i mimosoudně přizná« jest nesprávným, neboť přiznání se k souloži v kritické době zakládá nanejvýše domněnku otcovství, neobsahuje však nikterak ještě uznání otcovství. Pouhou domněnku lze pak vyvrátiti protidůkazem po rozumu §u 270 c. ř. s., zejména tedy důkazem, že někdo jiný jest otcem dítěte. Ostatně vykládá nauka i praxe onu větu jen v tom smyslu, že v mimosoudním přiznání soulože bylo lze spatřovati jen prostředek průvodní bez výjimečné náležitosti §u 110 ob. s. ř. a sluší za to míti, že zavedením nového civilního řádu slova ona byla zrušena §§ 266, 272 c. ř. s. (Viz k tomu Krasnopolski-Kafka Familienrecht str. 268 a theorii tam uvedenou.) Podle §u 16 první dílčí novely k občanskému zákoníku náleží nespornému soudci, by se postaral o to, by otcovství k nemanželskému dítěti bylo buď uznáno — což se v tomto případě nestalo — neb určeno pořadem práva. Byl tudíž postup nesporného soudce, jenž poukázal zjištění otcovství na pořad práva, správný a jest dotyčná výtka dovolatelova bezpodstatná. Pokud dovolatel v tom, že se odvolací soud nezabýval touto otázkou teprve v odvolání jeho nadhozenou, spatřuje zároveň také dovolací důvod neúplnosti řízení po rozumu čís. 2 §u 503 c. ř. s., padá jeho výtka již poukazem na nerozhodnost přiznání soulože osobou jinou než žalovanou. Poněvadž pak v jiném směru po stránce právní dovolatel rozsudek odvolacího soudu pokud jde o zjištění otcovství nenapadá, jest plně souhlasiti s vývody napadeného rozsudku a míti za to, že zákonné podmínky pro zjištění otcovství žalovaného k žalujícímu nemanželskému dítěti jsou splněny.

Čís. 5398.

Pro nárok nemocenské pokladny na zaplacení dlužných nemocenských příspěvků a úroků z nezaplacených příspěvků není pořad práva přípustným.

(Rozh. ze dne 27. října 1925, R II 298/25.)

Nemocenská pokladna stavebních živností žalovala podnikatele staveb o dlužné nemocenské příspěvky a úroky z nezaplacených příspěvků. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a žalobu odmítl. Důvody: Dle žalobního děje žaluje žalobkyně o dlužné nemocenské příspěvky a úroky z nezaplacených příspěvků. Dle ustanovení §u 41 zákona ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák. přísluší rozhodovati dozorčím úřadům spory mezi zaměstnavateli a okresními nemocenskými pokladnami o povinnosti k placení příspěvků. V §u 11 zákona ve znění čl. VII. zákona čís. 268/1919 jsou uvedeny pokladny, které pojištění pro případ nemoci provádějí, a v §u 38 cit. zák. se stanoví, že dlužné příspěvky se vymáhají cestou správní. Vzhledem k tomu, že dle zprávy města B. žalobkyně přináleží k pokladnám, které dle §u 11 cit. zák. provádějí pojištění pro případ nemoci, nařízené §em 1 cit. zák., a žalobkyně domáhá se placení dlužných nemocenských příspěvků, jež jsou dávkami veřejnými, nepatří ve smyslu ustanovení §u 38 cit zák vymáhání dlužných těchto příspěvků na pořad práva.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Názor stěžovatelky, že námitka nepřípustnosti pořadu práva je námitkou privilegovanou, musí býti při prvém roku uplatňována, a vznesení její v odvolání jest opozděno, není správným Dle §u 240 odstavec třetí c. ř. s. nutno přihlédnouti v každém období rozepře k nepřípustnosti pořadu práva z moci úřední, měl toho tedy prvý soud nejen při vyřizování žaloby dbáti, ale k této závadě i při vynášení rozsudku přihlédnouti. Dle §u 42 j. n. nutno v každém období rozepře dbáti nepřípustnosti pořadu práva o proto odvolací soud právem k této závadě přihlédl. Neprávem se dovolává stěžovatelka rozhodnutí Nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 7. listopadu 1899 (judikát čís. 144) a ze dne 16. října 1917. Netýkají se stejného případu, totiž otázky, zda jest přípustným pořad práva ohledně řízení, jímž se zakládá titul exekuční pro zadržélé příspěvky pro nemocenskou pokladnu, tedy řízení ukládacího a sporu o povinnost příspěvkovou, nýbrž přípustnosti soudní exekuce pro příspěvky již právoplatně uložené. Třebaže dle §u 1 čís. 12 ex. ř. tvoří totožnou vykonatelnosti opatřené výkazy nedoplatků příspěvků pro nemocenskou pokladnu exekuční titul pro soudní exekuci (srv. jud. 144), není tím nijak vyloučeno, že k rozhodování o výši a správnosti uložení povolán jest jedině úřad správní, jak výslovně je předepsáno v §§ 38 a 41 zákona o nemocenském pojišťování ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák., nedotčeného v této části zákonem ze dne 15. května 1919, čís. 268 sb. z. a n. Na tom nemůže ničeho měniti ani okolnost, že snad bylo trpěno uplatňování těchto nároků stěžovatelčiných pořadem práva, a netřeba rozhodovati vzhledem k onomu výslovnému předpisu zákona, jaký ráz má tento příspěvek.

Čís. 5399.

V témž dražebním řízení o nemovitosti odhad starší jednoho roku může býti podkladem pro určení odhadní ceny. Bez nového odhadu nelze

se však obejíti, když od doby prvého odhadu nastala podstatná změna v jakosti nemovitosti anebo z jiných příčin podstatná a trvalá změna její hodnoty.

(Rozh. ze dne 27. října 1925, R II 299/25.)

V exekučním dražebním řízení o nemovitosti byl odhad proveden dne 1. února 1924 a usnesením ze dne 2. července 1925 stanoven dražební rok na 6. srpna 1925. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a nařídil prvému soudu, by na základě nového odhadu pokračoval v dražebním řízení. Důvody: Hledíc k ustanovení §u 142 ex. ř. bylo stížnosti vyhověti, neboť ustanovení toto žádá přesně, by odhad, na jehož základě se koná dražba, nebyl starší jednoho roku, čemuž v tomto případě není, ježto za základ dražby jest vzat odhad z roku 1924. Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc rekursnímu soudu, by, proveda šetření, o rekursu znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze upříti oprávnění. Rekursní soud nesprávně vykládá § 142 ex. ř., maje za to, že toto ustanovení platí za všech okolností také v případě, že v témže dražebním řízení pro okolnosti náhodou nastalé aneb jednou ze stran způsobené uplynula od odhadu doba delší jednoho roku. Zpravidla má se v dražebním řízení konati jen jediný odhad (§ 140 ex. ř.). Výjimku z této zásady obsahuje ustanovení §u 142 ex. ř., že od nařízení odhadu může býti upuštěno, když nemovitost za dřívějšího dražebního řízení byla odhadnuta, od toho času neuplynulo více než rok a mezi tím nenastala podstatná změna ve stavu nemovitosti. Jak zřejmo z motivů k exekučnímu řádu, bylo účelem tohoto předpisu, by se bylo uvarováno zbytečných odhadů. Výjimečné ustanovení §u 142 ex. ř. nelze tedy vykládati v ten smysl, že v témže dražebním řízení odhad starší jednoho roku vůbec nemůže býti pokladem pro určení odhadní ceny a že jest potřebí druhého, nového odhadu. Tím ovšem není řečeno, že v témže dražebním řízení za všech okolností jest přípustným pouze jediný odhad. Naopak nebude lze obejíti se bez nového odhadu jako podkladu pro další dražební řízení a zejména jako podkladu pro nejnižší podání, když od doby prvého odhadu nastala podstatná změna v jakosti nemovitosti anebo z jiných příčin podstatná a trvalá změna její hodnoty. (Viz rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 12. prosince 1916, č. j. R I 377/16.) V tomto případě byl vymáhající straně povolen přístup k dražebnímu řízení usnesením exekučního soudu ze dne 14. prosince 1923, odhad proveden 1. února 1924 a odhadní cena určena usnesením ze dne 11. února 1924. Po té byla ovšem usnesením ze dne 26. září 1924 exekuce odložena až do skončení sporu o nepřípustnost exekuce, než usnesením ze dne 2. července 1925 bylo v dražebním řízení pokračováno a dražební rok byl ustanoven na den 6. srpna 1925. Nelze tedy právem tvrditi, že zde jde o odhad za dřívějšího dražebního řízení ve smyslu §u 142 ex. ř. Jak výše dolíčeno, mohl by býti proveden nový odhad jen za předpokladu, že od doby prvého odhadu nastala podstatná změna v jakosti nemovitosti anebo z jiných příčin podstatná a trvalá změna jejich hodnoty. Jelikož rekursní soud se svého právního stanoviska v tomto směru neučinil zjištění a nehledě k dotyčným tvrzením stěžovatele, není Nejvyšší soud s to, by rozhodl ve věci samé.

Čís. 5400.

Pozemková reforma.

Čl. 250 mírové smlouvy Trianonské nemá na zřeteli zákonodárství mírové (na př. o pozemkové reformě).

Ve stížnosti proti přejímací ceně nelze uplatňovati námitky proti záboru.

Pokud lze si stěžovati proti přejímací ceně. Nelze zvláště čítati a ceniti stavební plochu.

Pokud nelze přiznati bonitní přirážku.

(Rozh. ze dne 27. října 1925, R II 323/25.)

Soud prvé stolice (zemský soud v Praze) vyhověl stížnosti majitele velkostatku do usnesení Státního pozemkového úřadu, jímž byla stanovena přejímací cena za zabraný majetek 625.602 Kč 20 h potud, že zvýšil přejímací cenu na 629.976 Kč 67 h. Rekursní soud k rekursu majitelů napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl jejich dovolacímu rekursu.

Důvody:

Co se týče čl. 250 mírové smlouvy Trianonské, jest otázka, stěžovateli na jeho podkladě rozvinutá, úplně bezpředmětná, jak níže ukázáno bude. Nejvyšší soud měl však již vícekráte příležitost i k této otázce stanovisko zaujmouti, což obzvláště podrobně učinil v rozhodnutí ze dne 28. dubna 1925, R I 354/25, sb. n. s. čís. 4977. Chtějí-li se tedy stěžovatelé o mínění Nejvyššího soudu k této otázce informovati, odkazují se na toto rozhodnutí, z něhož se přesvědčí o nesprávnosti svého stanoviska, třebaže tam šlo o smlouvu Versaillskou. Zde budiž jen stručně podotknuto, že i čl. 250 mír. sml. Trianonské týče se opatření válečných a tudíž majetku nepřátelského, jak dokazuje citovaný v něm čl. 232, že však nikterak nemá na zřeteli zákonodárství mírové, o jaké se tu jedná a jemuž podrobeni jsou nejen cizinci, lépe řečeno (bývalí) nepřátelé, nýbrž i vlastní občané státu, jak v řečeném rozhodnutí blíže rozvedeno, že však v tomto případě jde o použití norem zákonodárství mírového, dle nichž naloženo bylo i se stěžovateli zrovna tak, jako s každým domácím občanem, jehož majetek záboru podléhá. Než i kdyby právní stanovisko stěžovatelů bylo správné, nemají přece pravdu z formálních příčin a proto jest otázka materielní bezpředmětna. Dejme tomu, že stěžovatelé mocí čl. 250 cit. mír. sml. jsou skutečně vyjmuti ze zákonodárství záborového, pak ale promeškali pravý čas k uplatňování této výsady a přicházejí s námitkou touto pozdě, když ji činí teprve v stížnosti proti rozhodnutí o ceně přejímací. Uplatňovati námitku, že majetek nepodléhá záboru, slušelo buď: 1. proti výroku Státního po-

zemkového úřadu, že majetek platí za zabraný, výrok to, který se pravidelně tají v návrhu na poznámku záboru, který ale nepodléhá odporu v cestě soudní, nýbrž jen stížnosti k nejvyššímu správnímu soudu, nebo, nebylo-li takového výroku, tedy, 2. proti oznámení zamýšleného převzetí, jež rovněž jen v udané cestě napadati by bylo lze, anebo konečně 3. nejpozději v soudní stížnosti proti výpovědi, která se dle §u 12 náhr. zákona připouští jen ohledně majetku zabraného, nikoli však teprve v stížnosti proti ceně přejímací, když již Státní pozemkový úřad majetek převzal a vlastníkem jeho se stal: tu možno již jen stěžovati si právě co do ceny přejímací, jak to § 46 náhr. zák. výslovně praví. Ale ovšem stěžovatelé i do té si z důvodu čl. 250 stěžují, než rovněž neprávem. Neboť dle výslovného předpisu §u 46 náhr. zákona může se stížnost ta opírati jedině o to, že porušeny byly zvláštní předpisy vydané vládou na základě §u 41 (2) téhož zákona pro určování a vypočítávání přejímací ceny, nebo předpisy §u 42 až 45 cit. zák., nikoli tedy o to, že porušen byl čl. 250 mírové smlouvy Trianonské. Druhým bodem stížnosti jest, že nebyla zvláště čítána a oceněna plocha stavební. Přes to, že pro ni nebyly vydány žádné tabulky, nelze prý ji převzíti bez náhrady, zrovna tak jako ne půdy viniční, lesní a neplodné, pro něž prý rovněž není zvláštních tabulek, nýbrž prý musí býti oceněny znalci dle §u 41 (3) náhr. zák. Ale i to je důvod mylný, jak vysvitne ze soustavného seřadění předpisů sem spadajících. Dle §u 2 nařízení ze dne 21. ledna 1921, čís. 53 sb. z. a n. platí: 1. tabulky I. pro půdu bez budov, 2. tabulky II. pro půdu s budovami, 4. tabulka IV. pro vinice na Slovensku a Podkarpatské Rusi, 5. tabulka V. pro lesní majetek. V §u 8 čís. 5 pak se praví, že v tabulkách I. a II. zahrnuta jest všecka půda vyjma viničnou, lesní, neplodnou a stavební. Pod čís. 4 téhož §u pak stanoví se pojem neplodné půdy a kdy se zvláště cení a kdy ne, a jak se cení, pod čís. 5 téhož §u udává se, co se má považovati za plochu stavební. V §u 10 (2) pak stanoveno, že vinice v historických zemích oceňují se dle §u 41 (3) náhr. zák., t. j. znalci. K ocenění každé půdy, ať viniční, neb lesní neb neplodné jsou tedy dány předpisy, jen o ocenění stavební plochy ne: o té se pouze a prostě praví, že není zahrnuta v tabulce II. Ježto však předpis §u 2 čís. 2 a sama tabulka II. praví, že cena zde udaná platí pro půdu s budovami, plyne z toho obého dohromady, že nařízení plochu stavební zvláště čítati a ceniti nechtělo a jedině z toho důvodu předpisy o tom nedalo. Naprosto nelze mysliti, že by na to bylo pouze zapomnělo, když o ploše stavební zrovna tak často mluví, jako o ostatních druzích půdy, pro něž předpisy o ocenění má. To také odpovídá stavu věci, neboť nařízení má za to, že když pojata v ocenění hodnota budov, nelze čítati ještě zvláště plochu stavební, neboť budovy bez stavební plochy existovati nemohou a cena její je tedy zahrnuta již v ceně budov. Třetím bodem stížnosti jest bonitní přirážka dle §u 3 (2) a §u 4 téhož vlád. nař. ve znění vládního nařízení ze dne 21. září 1922, čís. 296 sb. z. a n. Dle §u 4 má se bonitní přirážka přiznati zejména, je-li převzatý majetek v nadprůměrném, vzorném stavu hospodářském s výstavními budovami dobře zachovalými, nebo s plodností půdy mimořádně zvýšenou vydatným hnojením. Z těchto důvodů bonitní přirážky není, vyjma co se týče budov u dvora K., kde proto přiznána 4% přirážka, jež je přiměřená, prokázán nikde žádný, i odkazuje se na podrobný nález znalce, z něhož nedostatek řečených podmínek vysvítá sám sebou, takže dobré zdání znalcem k tomu v tom smyslu přičiněné, jest jen nezbytným logickým důsledkem nálezu.

Čís. 5401.

Pro vymáhání nároku cukrovarů proti Československé melasové komisi (v likvidaci) o nedoplatek kupní ceny za melasu, již od nich komise koupila za účelem dalšího prodeje, jest pořad práva přípustným.

(Rozh. ze dne 29. října 1925, R I 882/25.)

Proti žalobě slovenských cukrovarů na Československou melasovou komisi v likvidaci v Praze o 259.474 Kč namítla žalovaná komise nepřípustnost pořadu práva. Soud prvé stolice (zemský soud v Praze) námitce vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Důvody: Prvý soud odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva z toho důvodu, že prý se žalující strana soukromoprávního důvodu na vydání zažalovaných 259.474 Kč vůbec nedovolává a že rozhodování o jejím nároku spadá do oboru pravomoci úřadů správních. Z důvodu prvého soudu je zřejmo, že prvý soud považuje žalobní nárok za nárok veřejnoprávní. S názory těmito nelze souhlasiti. Jest ovšem pravda, že Čsl. komise melasová byla jakožto státní orgán pověřena dohledem nad výrobou a spotřebou melasy, jakož i úpravou obchodu melasou a že jí tudíž byly přikázány funkce v oboru veřejnoprávním, avšak nebudiž přehlíženo, že komise byla ustavena jako osoba právnická, jako samostatný právní podmět v oboru soukromoprávním, a že byla v tomto oboru činna, pokud provozovala činnost obchodní. Tuto obchodní činnost vyvíjela jmenovitě, pokud nakupovala melasu pod závěru danou, a s ní podle příslušných nařízení nakládala (čl. 8 nař. čís. 619/20). Že tato obchodní činnost melasové komise spadala do oboru soukromoprávního, o tom nezůstavují příslušná nařízení žádných pochybností a stačí v této příčině poukázati na čl. 9, 10 a 15 nařízení čís. 610/19 a na čl. 9, 12 a 14 nařízení čís. 619/20. Podle přednesu žalující strany vyvozuje táž svůj žalobní nárok z obchodního spojení jednotlivých žalobců se žalovanou komisí, záležejících v tom, že melasová komise kupovala od žalujících firem melasu k vývozu do Rakouska určenou za plnou cenu přejímací, jež činila 63 Kč za 1q, že jim však vyplácela pouze 48 Kč za 1 q a nedoplatek 15 Kč skládala do zvláštního fondu, který měl býti vydán průmyslu cukrovarnickému k rozdělení na jednotlivé cukrovary dle poměru výroby každého cukrovaru za účelem zlepšení přejímací ceny, čímž mělo se cukrovarům dostati stejnoměrné náhrady za to, že jim bylo oněch 15 Kč na 1 q strhováno. Vzniklo-li tudíž zažalovaných 259.474 Kč z oněch nedoplatků přejímací ceny, sluší na věc pohlížeti tak, jakoby se strana žalující domáhala náhrady nedoplatků přejímací ceny, stranou žalovanou jí zadržených, a vyvozuje tudíž strana žalující své nároky z kupních úmluv mezi žalujícími firmami a stranou žalovanou, nebo-li z obapolného obchodního spojení. To je poměr ryze soukromoprávní a proto náleží o nárocích z tohoto poměru rozhodovati řádným soudům (§ 2

zákona čís. 121/23 a vyhláška čís. 70/24 sb. z. a n.). Veškeré úvahy prvého soudu o tom, jaký význam má usnesení plenární schůze Čsl. komise melasové ze dne 14. března 1919 pro nabytí subjektivních práv strany žalující, jsou v nynějším období sporu předčasné, a soud rekursní poznamenává k nim pouze tolik, že ono usnesení, kterým bylo disponováno o fondu melasovou komisí založeném, spadalo rovněž do oboru soukromoprávní působnosti této komise jako osoby právnické, která u výkonu své obchodní činnosti onen fond založila a spravovala. Poněvadž, jak shora dovozeno, strana žalující uplatňuje v tomto sporu nárok soukromoprávní, o němž náleží rozhodovati řádným soudům, měl prvý soud námitku nepřípustnosti pořadu práva jako bezdůvodnou zamítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Žalované straně nepodařilo se dolíčiti nesprávnost napadeného usnesení a vyvrátiti jeho správné důvody. V podstatě vyčerpávají se všechny její námitky poukazem k ustanovení §u 9 vládního nařízení ze dne 14. listopadu 1919, čís. 610 sb. z. a n. a čl. 8 vládního nařízení ze dne 12. listopadu 1920, čís. 619 sb. z. a n., že proti všem nařízením a opatřením československé komise melasové přísluší účastníkům stížnost do jednoho týdne po oznámeném nařízení komise k ministerstvu pro zásobování lidu. Žalovaná strana přehlíží, že toto ustanovení platí právě jen pro nařízení a opatření, uvedená podrobně v týchž článcích obou nařízení, jež ovšem komise vydává jako orgán státní správy, a které proto podléhají přezkumu nadřízených ministerstev. Žaloba cukrovarů nenapadá však nějaké nařízení neb opatření melasové komise, nýbrž vymáhá na ní jako právnické osobě, tedy podmětu majetkových práv a závazků, nedoplatek přejímací ceny za melasu koupenou od nich za účelem dalšího prodeje do Rakouska, tvrdíc, že komise byla povinna platiti za ni 63 Kč za 1 q, zaplatila však posud jenom 48 Kč, a že nedoplatek jest již splatným. Takto uplatněný nárok jest nárokem soukromoprávním, k rozhodování o něm jsou podle §u 1 j. n. příslušny řádné soudy, jak ostatně bylo uznáno v §§ 1 a 2 zákona ze dne 8. června 1923, čís. 121 sb. z. a n. Námitka, že zažalovaný příplatek byl melasovou komisí vybírán s úmyslem, by byl rozdělen mezi cukrovary jako dobrovolný příplatek, může po případě vésti k zamítnutí žalobního nároku, ale nemůže býti důvodem pro odmítnutí žaloby pro nepřípustnost pořadu práva.

Čís. 5402.

Stavební ruch (zákon ze dne 25. ledna 1923, čís. 35 sb. z. a n.).

Vyvlastňovatel, žádaje podle §u 8 (3) zák. o vklad vlastnického práva na vyvlastněné nemovitosti pro sebe, musí podle §u 7 (2) zák. prokázati listinami k návrhu připojenými, že došlo k vyvlastnění a že náhrada za vyvlastněnou nemovitost byla za podmínek §u 7 (1) zák. hotově zaplacena neb u knihovního soudu složena.

(Rozh. ze dne 29. října 1925, R I 891/25.)

Žádosti stavebního družstva, by podle výnosu okresní politické správy ze dne 31. března 1925 bylo pro ně vloženo vlastnické právo na pozemky, vyvlastněné dle zákona o stavebním ruchu ze dne 25. ledna 1923, čís. 35 sb. z. a n., soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud žádost zamítl. Důvody: Dle §u 5 zákona ze dne 25. ledna 1923, čís. 35 sb. z. a n. vydá úřad (t. j. úřad v §u 4 (1) zákona jmenovaný) vyvlastňovací nález s obsahem v odst. (4) a (6) §u 5 uvedeným a z rozhodnutí odvolacím úřadem o nálezu tom učiněného není dalšího opravného prostředku (§ 5 (7) zákona). Takovýmto vyvlastňovacím nálezem (rozhodnutím o něm) nabývá však vyvlastnitel pouze důvodu (§§ 425 a 431 obč. zák.) závislého na podmínce složení náhrady prozatímní jistoty způsobem v §u 7 zákona stanoveným (§ 6 (1) zákona, a tam citovaný § 365 obč. zák.). Splnění této podmínky vykazuje se odevzdáním v držbu v §u 7 (2) zákona zmíněným. Třebaže se tedy v §u 8 (3) zákona nepraví výslovně, čím má vyvlastnitel svůj návrh na vklad práva vlastnického doložiti, jde z toho, co řečeno, na jevo, že doklady těmi jsou jednak nález vyvlastňovací, jednak výkaz odevzdání pozemku úřadem v držení vyvlastňovatele. V případě, o který tu jde, nebyl však předložen ani výkaz o odevzdání pozemků v držení vyvlastnitele, t. j. žalobní žádosti scházel vyvlastňovací nález, neboť ve výnosu zemské správy politické ze dne 25. března 1925 intimovaném okresní správou politickou ze dne 31. března 1925 praví se výslovně, že zemská politická správa v Praze výnosem tím potvrzuje vyvlastňovací nález, avšak ve směrech ve výnosu tom zmíněných doplněný (pozměněný), tak že v knihovní žádosti dubna 1923, čís. 31185. Poněvadž doklady ku povolení vkladu potřebné v knihovní žádosti scházely, měla býti žádost zamítnuta.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Přisvědčiti jest názoru rekursního soudu, že vyvlastňovatel, žádaje dle §u 8 (3) zákona o stavebním ruchu ze dne 25. ledna 1923, čís. 35 sb. z. a n. o vklad práva vlastnického na vyvlastněné nemovitosti pro sebe, musí dle §u 7 (2) zákona listinami prokázati, že došlo k vyvlastnění a že náhrada za vyvlastněnou nemovitost byla za podmínek §u 7 (1) téhož zákona hotově zaplacena nebo u knihovního soudu složena. Dle jasného znění §u 94 knih. zák. musí býti knihovní návrh odůvodněn obsahem listin k návrhu přiložených. Rekursní soud správně vytkl, že nebyl předložen vyvlastňovací nález správního úřadu prvé stolice, nýbrž pouze výnos zemské politické správy, který však obsahuje jen slovné znění částečných změn a doplňku nálezu prvé stolice, a rovněž správně poukazuje na to, že nebyl přiložen výkaz o složení náhrady k soudu. Nestačí, že snad u soudu jsou spisy, z nichž složení k soudu jest patrno, nýbrž třeba jest, aby i složení náhrady bylo listinou k návrhu připojenou prokázáno. Právem proto zamítl rekursní soud žádost stěžovatele o vklad práva vlastnického na vyvlastněné pozemky, a nemohlo býti dovolacímu rekursu vyhověno.

Čís. 5403.

Mezinárodní železniční doprava.

Předepsala-li cizozemská dráha přeplatky v cizozemské měně, lze se domáhati na tuzemské dráze vrácení přeplatku pouze v oné cizozemské měně, třebas byl přeplatek zaplacen v měně tuzemské.

Byl-li přeplatek předepsán roku 1921 v německých markách, lze se přece vzhledem ke katastrofálnímu poklesu německé marky domáhati na tuzemské dráze vrácení přeplatku v Kč a to dle kursu ke dni reklamace.

(Rozh. ze dne 29. října 1925, Rv I 1047/25.)

Žalující, tuzemská firma, zaslala v listopadu 1921 zboží do Holandska a bylo jí říšsko-německou dráhou vypočítáno na dovozném více o 9081·64 marek, než mělo býti vypočítáno. Přeplatek reklamovala žalobkyně dne 16. června 1922. Když byla reklamace v dubnu 1924 vyřízena zamítavě, žalovala žalobkyně československý železniční erár o vrácení přeplatku v Kč, dle kursu ze dne 14. listopadu 1921, kdy přeplatek zapravila. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalované rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Žalovaná strana napadá rozsudek odvolacího soudu jenom z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Zásadně nelze jejím vývodům upříti oprávněnosti. Žaloba jest ryzí žalobou z nákladní smlouvy a opírá se o čl. 12 mezinárodní Bernské úmluvy. Jen jako taková mohla býti podle čl. 27 m. ú. podána proti československé státní železniční správě, ačkoliv nikoliv tato, nýbrž německé dráhy předepsaly a vybraly přeplatek na dovozném, o jehož vrácení se žaluje. Československé dráhy nezavinily škodu žalující strany a neobohatily se na její úkor. Předepsáno a vybráno bylo 23.278·92 M., mělo býti předepsáno pouze 14.197·33 M., přeplaceno bylo 9.081·64 M. Podle čl. 12 m. ú. má strana právo na vrácení tohoto přeplatku, nemá však dalších nároků. Jmenovitě nemá nároku ani na náhradu škody ani na vrácení vnitřní hodnoty vybraného přeplatku. Proto nemůže strana požadovati vrácení přeplatku v jiné měně, než ve které byl předepsán; nahodilý pokles hodnoty peněz jde na její účet. Vylučujíc nárok strany na náhradu škody, vylučuje mezinárodní úmluva i zavinění železnice a obmyslnost její držby, ukládajíc jí pouze vrácení přeplatku, sprošťuje ji každého dalšího ručení. Žalující strana poukazuje na to, že neplatila markami, nýbrž československými korunami. To ovšem nebylo její povinností, nýbrž právem, a nebyly tím zákonné závazky železnice změněny neb rozšířeny. Podle čl. 336 obch. zák. a § 1413 obč. zák. byla žalující strana oprávněna platiti efektivně v markách. I když platila československými korunami dle denního kursu, k čemuž měla právo dle druhého odstavce čl. 336 obch. zák., bylo placení přece jen placením pohledávky splatné v markách (§ 1412 obč. zák.) a nebyly jím změněny ani obsah, ani vnitřní podstata ani měna placené pohledávky. Zaplaceno, nebo-li — jak se § 70 žel. dopr. ř. a čl. 12 m. ú. vyjadřují — vybráno, bylo 9081·64 M., a jen tento neprávem předepsaný a zaplacený peníz jest železnice povinna vrátiti. Kdyby byla žalující strana podle čl. 27 m. ú. požadovala vrácení přeplatku přímo na německé železnici, jež jej předepsala a přijala, nebylo by o tom vůbec pochyby. Reklamováním u železnice československé nebyl závazek nijak změněn. Přes to nelze vyhověti návrhu žalovaného eráru, aby žaloba byla zamítnuta, poněvadž, požaduje vrácení přeplatku v československých korunách, požaduje něco, nač nemá práva. Nelze přehlédnouti, že vnitřní hodnota německé marky od zaplacení přeplatku v listopadu 1921 do vyřízení reklamace v dubnu 1924 poklesla tak, že ředitelství státních drah upustilo pro nepatrnost hodnoty přeplatku od jeho vyplacení, a útraty výplaty byly by patrně převyšovaly její hodnotu. Při takovém poklesu hodnoty bylo by vrácení přeplatku v markách hospodářsky nesmyslno a nemohlo by vůbec býti pokládáno za placení, neboť nebyla by jím druhé straně poskytnuta vůbec žádná hodnota. Stav nastalý katastrofálním poklesem německé marky rovná se nemožnosti placení v této měně, a dlužno jej po právní stránce tak posouditi. Podle § 1447 obč. zák. sprošťuje nahodilá nemožnost plnění zavázanou stranu závazku, ale ukládá jí za povinnost, by nahradila, co přijala z důvodu tohoto závazku, takovým způsobem, by neměla zisku ze škody druhé strany. Tuto náhradu lze určiti jenom v zákonné měně, proto jest žaloba na placení v československých korunách v tomto případě přes ustanovení čl. 12 m. ú. přece oprávněna. S rozhodnutími nižších soudů nelze souhlasiti pouze v tom, že odsoudily žalovanou stranu ku vrácení přeplatku v korunách československých podle kursu, jaký byl při placení dovozného. Správně bylo vzíti za základ rozhodnutí kurs v den reklamace, tedy ke dni 16. června 1922. Jestliže mezinárodní úmluva stejně jako československý železniční dopravní řád vylučují při vybrání vyššího dovozného na straně dráhy zavinění, nelze pokládati za to, že byla dráha v zaviněném prodlení s vrácením přeplatku do té doby, než strana jej reklamuje. Žalující strana mohla podati reklamaci hned po placení, každý odklad jde na její účet a musí sama nésti jeho následky, jmenovitě i pokles kursu německé marky. Teprve dnem reklamace stal se vůči dráze nárok na vrácení přeplatku splatným (§§ 1417, 904 obč. zák.), a žalovaná dráha ocitla se neplacením v prodlení. Potřeba, by ohlášený nárok byl předem vyšetřen, jde na účet dráhy, strana nemůže jím býti ve svém právu na placení zkrácena. Prodlením v placení stala se dráha povinnou nahraditi žalující straně škodu jí tím způsobenou, ta pak nezáleží při poklesu dlužné měny jenom v nemožnosti použíti jinde dlužného kapitálu, jež se nahražuje úrokem z prodlení, nýbrž i v jeho znehodnocení. Pokles kursu jde proto ode dne reklamace na účet dráhy. Reklamací ustálila se vnitřní hodnota přeplatku v poměru k domácí měně, přepočítání marek na československé koruny mělo se státi podle kursu v den reklamace. Jelikož tento kurs nebyl zjištěn, nezbylo než zrušiti rozsudky nižších soudů a vrátiti rozepři prvnímu soudu ku doplnění řízení zjištěním kursu ke dni 16. června 1922 a novému rozhodnutí.

Čís. 5404.

Zákon o silostrojích ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák.
Vozidlo bylo odňato »protiprávním« (§ 1, čtvrtý odstavec, zákona) postupem tehdy, šlo-li o takové jednání a potud, když a pokud byly jím dotčeny jisté zájmy, chráněné určitou právní normou.

(Rozh. ze dne 29. října 1925, Rv I 1327/25.)

Prvžalovaný Vlastimil M., jeda na motocykle svého bratra, žalovaného Emanuela M-a, porazil žalobce a poranil je. Žalobní nárok o náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu, jak proti Vlastimilu M-ovi, tak proti Emanuelu M-ovi. Odvolací soud nevyhověl odvolání Vlastimila M-a, k odvolání Emanuela M-a neuznal však proti němu žalobní nárok důvodem po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání Vlastimila M-a, k dovolání žalobců obnovil ohledně Emanuela M-a rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Vadnou neúplností odvolacího řízení jest žalující straně, že se odvolací soud neobíral otázkou, zdali vozidlo, o které běží ve sporu, bylo řízeno tak, aby nemohlo býti nepovolaným uvedeno v pohyb, pokud se týče, že se odvolací rozsudek nevyslovil, pokládá-li ustanovení §u 11 ministerského nařízení ze dne 28. dubna 1910, čís. 81 ř. zák. za splněno, čili nic. Není tím podle čís. 2 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod opodstatněn. Odvolací soud zjistiv, že prvžalovaný použiv nestřeženého okamžiku, ve kterém Emanuel M. nechal státi svůj motocykl na ulici před krámem a do toho se vzdálil, na motocykl vsedl a odejel, tím zároveň zjišťuje, že motocykl ten nebyl podle ustanovení §u 11 ministerského nařízení ze dne 28. dubna 1910, čís. 81 ř. zák. opatřen tak, aby nemohl býti nepovolanou osobou uveden v pohyb, ale tím také odpovídá na otázku, zdali pokládá řečené ustanovení ochranné za splněno, čili nikoli, totiž odpovídá záporně. Ostatně jest po této stránce závažno, že Emanuel M., jenž by byl povinen důkazem vyviňovacího důvodu v tomto směru, ani netvrdil, ani nedokázal, že by byl motocykl v onom rozhodujícím okamžiku nějakým takovým způsobem, jaký má na mysli citovaný předpis, ochráněn. Důvodným je dovolání žalující strany, pokud jest jím uplatňován dovolací důvod nesprávného posouzení právního. Dovolatelé spatřují nesprávné posouzení právní v tom, že Emanuel M. byl vyviněn podle §u 1 (4) autom. zákona a že ohledně Emanuela M-a nebylo žalováno z jeho zavinění, nýbrž jedině a výhradně z ručení podle automobilového zákona. V prvé řadě sluší zkoumati opodstatněnost vyvinění spolužalovaného Emanuela M-a s hlediska §u 1 (4) autom. zákona, podle kterého majitel vozidla jenom tehdy je sproštěn ze zodpovědnosti, když v době škodlivé události bylo vozidlo protiprávním postupem odňato z jeho držení. Z toho předpisu vyplývá, že zákon vyžaduje podle svého doslovu protiprávní postup zcela neodvisle od otázky, zda je někdo a po případě kdo je subjektivně zodpověden za protiprávní jednání, takový postup způsobivší. Jde jen o objektivní protiprávnost, tedy o porušení předpisů všeobecného řádu právního. Protiprávním jest jednání jenom relativně, totiž protiprávním jest jenom takové jednání a jenom potud, když a pokud jsou jím dotčeny jisté zájmy, chráněné určitou právní normou. Bylo-li zjištěno, že si Vlastimil M. bez vědomí a svolení svého bratra, spolužalovaného Emanuela M-a, vypůjčil jeho motocykl, bylo-li zjištěno, že Emanuel M. nezakázel svému bratru Vlastimilu výslovně, by nepoužíval jeho motocyklu, nýbrž jenom všeobecně před delším časem řekl, že nikdo nemá používati jeho motocyklu, nelze v jednání Vlastimila M-a spatřovati protiprávní čin, neboť tu nejde o porušení zájmů chráněných určitou normou právní, nýbrž jde o záležitost pravidelných styků bratrských. Již z toho vyplývá shodně s právním názorem prvé stolice, že u Emanuela M-a nejde o vyvinění podle §u 1 (4) automob. zák. Dovolatelům sluší však přisvědčiti i potud, pokud spatřují nesprávné posouzení právní v právním závěru odvolacího rozsudku, že ohledně Emanuela M-a nebylo žalováno z jeho zavinění, nýbrž jedině a výhradně z ručení podle automobilového zákona, a že proto bylo žalobu zamítnouti. Předpis §u 226, prvý odstavec, c. ř. s. ukládá žalobci v tomto směru jedině, by uvedl skutkové okolnosti, na kterých se zakládá jeho nárok ve věcech hlavních a vedlejších, po jednotlivu, krátce a úplně, nemusí tedy žalobce uvésti určité předpisy právní, ba nemůže býti jeho právu na újmu, i kdyby je uvedl nesprávně, poněvadž je věcí rozhodujícího soudu, by použil při právním posuzování sporné věci správných norem právních. Dovolací soud uznal, že žalující strana vyhověla své v §u 226 prvý odstavec c. ř. s. uložené jí povinnosti dostatečnou měrou udavši, že žalovaný Emanuel M. je vlastníkem (§ 1 (1) autom. zák.) motocyklu, neboť nebylo její povinností, by se v žalobě a vůbec i za sporného řízení starala o vyvinění Emanuela M-a. Když naopak Emanuel M. nastoupil vyviňovací důkaz, bylo jeho povinností, aby uvedl všechny okolnosti, jaké má v §§ 11, 51 a 53 na mysli ministerské nařízení ze dne 28. dubna 1910, čís. 81 ř. zák. V tomto směru uznal dovolací soud, že se Emanuel M. nezachoval, jak mu jako vlastníku motocyklu uloženo bylo předpisy §§ 11 a 51 cit. nař., neboť, kdyby se byl zachoval podle těchto předpisů, bylo by Vlastimilovi M-ovi znemožněno, aby si bez vědomí a svolení bratrova mohl vypůjčiti jeho motocykl. To jest arci zaviněním Emanuela M-a, není to však zaviněním samostatným, jak na ně nahlíží druhá stolice, tedy zavinění, ze kterého by muselo býti žalováno zvlášť a výslovně, nýbrž jde o vzdálené zavinění, třebas jako hrubá nedbalost se projevivší, přicházející v úvahu jenom jako součást Emanuelem M-em uplatněného vyvinění, jejíž dokazování, jak již bylo dolíčeno, setkalo se s úplným nezdarem.

Čís. 5405.

Závazek k odběru piva z určitého pivovaru nelze vložiti do pozemkové knihy jako reální břemeno. Byl-li závazek ten obsažen v dluhopisu, jímž byla pivovarem poskytnuta zápůjčka původnímu majiteli nemovitosti a zápůjčka i s vedlejšími závazky, mezi nimž byl i závazek k odběru piva, byla knihovně zajištěna, nenabyl závazek ten právního

účinku též proti knihovním nástupcům vypůjčitele, leč že by ho byli výslovně a zvlášť osobně převzali.

(Rozh. ze dne 29. října 1925, Rv I 1329/25.)

Hostinský T. vypůjčil si od žalujícího pivovaru 15.000 Kč a v dluhopisu se zavázal za sebe (za svého podsudího nebo pachtýře), že bude po dobu 10 let odebírati pivo ze žalujícího pivovaru a že, neučiní-li tak, bude za každý hektolitr bezdůvodně odebraného cizího piva povinen zaplatiti 10 Kč. K zajištění pohledávky 15.000 Kč bylo vloženo na dům T-ův zástavní právo a jistota 5.000 Kč za vedlejší závazky. Zavazený dům prodal T. manželům Ž-ovým a tito opět manželům J-ovým, kteří nepřevzali závazku k odběru piva. Žaloba, jíž domáhal se žalující pivovar na manželích J-ových zaplacení smluvní pokuty, ježto odebrali pivo z jiného pivovaru, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

V knihách jest vloženo pouze právo zástavní za zápůjčku 15.000 Kč s jistotou 5.000 Kč za vedlejší závazky, není však knihovně vložen též závazek vypůjčitele, dluhopisem stanovený, k odběru piva z pivovaru žalující strany a nemohl knihovně ani vložen býti vzhledem na právní řád a stálou judikaturu, které z důvodů v judikátu čís. 133 podrobně vyložených nepřipouští zápis takovýchto závazků jako břemen reálních. Není-li tedy přípustno, by závazek takový byl knihovně zvěcněn, jest lhostejno, že závazek ten jest obsažen v dluhopise, dle něhož byla zápůjčka i s vedlejšími závazky, v nichž i onen závazek jest obsažen, knihovně vtělena. Závazek ten, který dle doslovu listiny se ostatně obmezuje jen na tehdejší majitele hypoteky, nemohl tedy nabýti právního (věcného) účinku též proti dalším knihovním nástupcům, pokud by jej byli výslovně a zvlášť osobně nepřevzali. Že o takovém převzetí v tomto případě řeči býti nemůže z toho důvodu, že žalovaní na sebe převzali onu pohledávku, netřeba šíře vykládati, neboť onen závazek obyčejně se zápůjčkou nemá co činiti. Převzal-li ho původní majitel, učinil tak proto, že mu byla zápůjčka poskytnuta a byla mu tato poskytnuta, aby tento závazek převzal. Pro další nástupce byla však zápůjčka prostým knihovním dluhem, který na srážku kupní ceny převzali, aniž měli důvodu přejímati i onen závazek, k němuž se původní majitel jen k vůli oné zápůjčce uvolil.

Čís. 5406.

Obchodní pomocníci (zákon ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.). Služebními poměry na určitou dobu (§ 19 odstavec prvý zák.) nejsou jen ty, jichž konec byl již předem přesně určen podle kalendáře, nýbrž i ony, jichž trvání je ustanoveno s objektivní určitelností, při nichž sejde jedině na tom, by vůle smluvníků nepřipouštěla pochybností, že takový služební poměr nemá býti poměrem bez určitého trvání, nýbrž že má trvati určitý, byť prozatím podle kalendáře neohraničený čas, o jehož skutečné délce obě strany nemusí prozatím ani míti jistoty.

(Rozh. ze dne 29. října 1925, Rv I 1335/25.)

Ježto v červenci 1924 onemocněl účetní žalovaného Š., přijal žalovaný na zkoušku žalobce. Dne 8. října 1924 byl služební poměr mezi žalobcem a žalovaným zrušen a nahražen nově ujednaným služebním poměrem, jenž měl trvati tak dlouho, dokud se účetní Š. nevrátí z dovolené. Účetní Š. nastoupil službu dne 31. prosince 1924, načež byl žalobce propuštěn. Žaloba, jíž , tvrdě, že mu měla býti dána řádná šestinedělní výpověď dle §u 20 zák., domáhal se žalobce služebních požitků za měsíce leden-březen 1925, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud uznal, že v tomto případě nebylo zapotřebí výpovědi, poněvadž byl dne 8. října 1924 přijat jenom na dobu až do návratu účetního Š-a. Především považuje nesprávným tvrzení odvolacího soudu, že byl dne 8. října 1924 znovu přijat, poněvadž si odvolací soud osvojil zjištění prvého soudu, podle kterého byl jeho původní služební poměr dne 8. října 1924 pouze přerušen, což však prý neznamená, že byl přijat znovu, nýbrž znamená to, že byl jeho definitivní poměr ustanoven na dobu až do Š-ova návratu. Míní, že toto ustanovení dlužno vykládati tak, že doba Š-ova návratu do obchodu nebyla známa ani jemu ani žalované firmě, že služební poměr byl ustanoven bez určení přesné konečné lhůty, tedy na neurčitý čas podle §u 19 zákona o obchodních pomocnících, že proto byla žalovaná firma povinna dáti mu dne 15. listopadu 1924 šestinedělní výpověď, by ho mohla dne 31. prosince 1924 propustiti. Dále míní, že nelze v tom, že souhlasil, by jeho služební poměr trval až do návratu účetního Š-a, spatřovati jeho vzdání se práva na výpověď. Dovolatel není v právu. Zákon (§ 19 odstavec prvý zákona o obch. pom.) zná služební poměry, končící uplynutím doby, na kterou byly uzavřeny, t. j. služební poměry uzavřené až do uplynutí nějak ohraničené doby. Z toho vyplývá, že služebními poměry na určitou dobu uzavřenými nejsou jenom ony, jichž konec již do předu byl přesně určen podle kalendáře na den a hodinu, nýbrž že jimi jsou také ony, jichž trvání jest ustanoveno s objektivní určitelností, při nichž sejde jedině na tom, by vůle stran nedopouštěla pochybností, že takový poměr služební nemá býti poměrem bez určitého trvání, nýbrž že má trvati určitý, byť prozatím podle kalendáře neohraničený čas, o jehož skutečné délce obě strany prozatím ani nemusí míti jistoty. Měl-li dovolatelův poměr služební trvati, jak bylo zjištěno, jen tak dlouho, dokud se účetní Š. nevrátí ze své zdravotní dovolené, šlo o služební poměr objektivně časově ohraničený, provázený smluvní jistotou, že skončí, jakmile se dostaví řečená událost časová. Okolnost, že se Š. nemusil vůbec vrátiti, že mohl třeba i zemříti, nemá v tomto případě právního významu, když bylo zjištěno, že Š. nastoupil službu zase dne 31. prosince 1924, že se

tedy služební poměr dovolatelův nestal služebním poměrem bez určitého trvání. Také je bez právního významu dovolatelovo tvrzení, že nelze v tom, že souhlasil, by jeho služební poměr trval až do návratu účetního Š-a, spatřovati jeho vzdání se práva na výpověď, poněvadž podle §u 19 odstavec prvý zákona o obch. pom. služební smlouvy na určitou dobu uzavřené končí bez výpovědi uplynutím času, na který byly uzavřeny, dovolatel tedy nemaje nároku na výpověď, nemohl se výpovědi vzdáti ani výslovně ani poznatelně, způsobem v §u 863 obč. zák. uvedeným. Považuje-li dovolatel nesprávným tvrzení odvolacího soudu, že byl dne 8. října 1924 znovu přijat, ani po této stránce není uplatněný důvod dovolací opodstatněn, když je zjištěno, že toho dne byl jeho původní poměr služební zrušen a nahražen nově ujednaným poměrem služebním, mající trvati, jak rovněž bylo zjištěno, tak dlouho, dokud se účetní Š. nevrátí ze své zdravotní dovolené.

Čís. 5407.

Pojem obchodů spekulačních a diferenčních. Obchody spekulační nemusí býti ještě obchody diferenčními. Zapravila-li banka za svého komitenta dluh u jiné banky, nelze vůči její pohledávce ze zápůjčky namítati, že komitentův dluh u původní banky byl dluhem z diferenčních obchodů.

Skládá-li se běžný účet z položek žalovatelných a nežalovatelných, podrží obojí druh položek svou samostatnost v ten způsob, že se navzájem vyrovnají položky žalovatelné s jedné strany a položky nežalovatelné s druhé strany.

(Rozh. ze dne 29. října 1925, Rv I 1605/25.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu namítli žalovaní mimo jiné, že právní jednání, jsoucí podkladem zažalovaných krycích směnek, jest nežalovatelné, ježto šlo o obchody diferenční. Procesní soud prvé stolice ponechal směnečný platební příkaz v platnosti a odvětil k oné námitce žalovaných v důvodech: Diferenčními obchody jsou obchody, při nichž srovnalou vůlí stran jest vyloučeno právo žádati, by bylo skutečně dodáno (odebráno), jakož i vyloučena povinnost skutečně dodati (odebrati) a místo toho jest — výslovně nebo mlčky, konkludentním jednáním — ujednáno, že má býti placen jen rozdíl dvou cen, při čemž stačí, když se úmysl i jen jedné strany nesl tímto směrem a druhá strana věděla o tomto úmyslu a podle něho si počínala, umožňujíc takto svému smluvníku, aby uskutečnil svůj úmysl, docíliti jen kursovního zisku. Zde však nebylo vyloučeno vůlí obou stran, by bylo dodáno (odebráno), aniž vyloučena povinnost dodati (odebrati), naopak, banka v kontokorentu přesně vykazovala prodej i koupi cenných papírů, jakož i výsledky transakcí, které byly efektivně, valutou, nikoliv rozdílem, vypláceny nebo k tíži — podle obratu — připisovány. Nejednalo se zde tedy o placení rozdílu dvou cen, nýbrž skutečného výsledku obchodu ve valutě, nikoli v diferenci. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nutno především vytknouti, že žalovaní, jak se zdá, ještě v dovolacím řízení nejsou si plně vědomi podstaty a právních účinků obchodů spekulačních, stotožňujíce je mylně s obchody diferenčními. Obchody diferenční jsou ovšem vždy obchody spekulačními, ale spekulační obchody nemusí býti a nejsou vždy obchody diferenčními. Kdo kupuje cenné papíry, by je dříve nebo později zase prodal a na kursu vydělal, spekuluje sice, ale neprovádí ještě obchodů diferenčních. Docílení kursovních rozdílů (diferencí) jest tu jen účelem obchodu, kdežto při obchodech diferenčních jest kursovní rozdíl (diference) předmětem obchodu. Jen obchody posléze naznačené podléhají zásadám o hře a sázce (§§ 1271 a násl. obč. zák.) a jsou nežalovatelny, nikoli však jiné obchody, spekulační. Bližší definici obchodů diferenčních podaly nižší soudy ve svých rozsudcích; nejvyšší soud s ní tím spíše může souhlasiti, když se v podstatě shoduje s jeho vlastní ustálenou judikaturou. První soud pak podrobně vyložil, že a proč v tomto případě nešlo o obchody diferenční; soud odvolací zaujal stanovisko opačné. Netřeba zkoumati, zdaž obstojí právní názor odvolacího soudu. Mnohé nesporné a zjištěné skutečnosti mohly by nasvědčovati opaku. Vždyť žalovaní sami udali, že si prvý žalovaný v září 1921 uložil veškeré cenné papíry v počtu asi 1000 kusů u žalující banky, pokud se týče u její filiálky v J., kde zůstaly uloženy, že se s těmito papíry pustil do spekulace; že banka prodávala papíry u ní se nalézající, kupovala za výtěžek papíry jiné, inkasovala na papíry dividendy, zpeněžovala kupony; při nových emisích akcií vybízela prvého žalovaného k úpisům akcií mladých; že se do počátku roku 1923 počet papírů zčtvernásobil a později stoupl až na 13.000 kusů; že když banka hrozila exekučním prodejem papírů, vyjednával s ní prvý žalovaný, by jich neprodávala; že v čase žaloby měl prvý žalovaný u žalobkyně uloženo na 7000 kusů papírů; a že teprve v roce 1925 žalobkyně prodala všechny cenné papíry. Podle rozsudku prvého soudu stalo se dále nesporným, že filiálce žalující banky v B. byly vydány všechny cenné papíry prvého žalovaného, kde zůstaly uloženy až do poslední doby spolu s nově přikoupenými. Vše to mohlo by spíše poukazovati k tomu, že se koupě a prodej papírů děly i dle pravé vůle a úmyslu žalovaného efektivně, že cenné papíry byly skutečně v uschování žalující banky, k disposici žalovaného, a že mezi ním a bankou nešlo o pouhou hru, jejíž přemětem byly kursovní diference. Ale netřeba zde řešiti oné otázky proto, že, jak i odvolací soud právem zdůraznil, nemá pro tento spor významu rozhodujícího. Neboť — i kdyby bylo šlo o obchody ryze diferenční — a nejen o bezvadné obchody spekulační — neplynulo by z toho nic ve prospěch žalovaných. Je nesporno, že v září 1921 filiálka žalující banky v H. převzala od tamní filiálky banky Ž. účet prvého žalovaného spolu s cennými papíry (v počtu 1700), vyplativši filiálce banky Ž. její pohledávku 394.871 Kč proti prvému žalovanému, a otevřela tomuto nový účet, na němž dne 22. září 1921 připsala k tíži oněch 394.871 Kč. Jakého rázu byl účet prvého žalovaného, převzatý od banky Ž., nebylo v rozsudcích nižších soudů zjištěno. Žalovaní v písemných námitkách v té příčině ničeho neuvedli. Teprve v přípravném podání — lze připustiti, že v rámci námitek písemných — označili onen účet jako účet spekulační, ale ani tu,

ani později v prvé stolici netvrdili, že pocházel z obchodů diferenčních, a také v dovolání mluví jen o účtu spekulačním. Než, i kdyby již účet u banky Ž. byl pocházel z obchodů diferenčních, neměnilo by to ničeho na věci. Banka Ž. nebyla by v tom případě ovšem mohla zažalovati svou pohledávku 394.871 Kč proti prvému žalovanému, ale tento mohl jí beze všeho s právním účinkem zaplatiti (§ 1432 obč. zák.). A když žalující banka založila ho prostředky, by mohl vyrovnati svůj účet u banky Ž., pokud se týče zapravila za něho dluh u banky Ž., může se domáhati zaplacení zápůjčky takto mu poskytnuté, neboť zápůjčka nebyla dána do zakázané hry, aniž za tím účelem, by způsobeno bylo něco nedovoleného (§ 1174 obč. zák.), nýbrž k vyrovnání dosavadního — byť i snad nežalovatelného — dluhu žalovaného (naturální obligace). Že se žalovaný pustil později znovu do spekulací, nečiní ze zápůjčky, dané k zaplacení starého dluhu, zápůjčku do zakázané hry. První debetní položka na účtu, jejž žalující banka nově otevřela prvému žalovanému, byla tudíž položkou bezvadnou, platnou a žalovatelnou. Později byl účet rozdělen na dva účty — účet hypotekární a účet běžný (reportní) — a vedle nich byl veden účet třetí — účet korun rakouských. Žalovaní ovšem tvrdí, že šlo jen formálně o několik účtů, v pravdě že byl účet jediný a jednotný. I to lze jim přiznati, aniž tím čeho získají. Kdyby šlo o účet v pravdě jednotný, v němž byly též vyúčtovány obchody diferenční, měla by se věc tak, že by účet obsahoval jednak položky bezvadné, žalovatelné — zápůjčku 394.871 Kč a příslušenství (úroky atd.), — jednak položky závadné, nežalovatelné — pocházející z prováděných obchodů diferenčních. V takovém případě běžný účet (kontokorent) nejeví obvyklých účinků, záležejících v tom, že se jednotlivé platy nekonají na určité pohledávky, že jednotlivé pohledávky se neúčtují na určité vzájemné pohledávky a nemohou samostatně býti uplatňovány, nýbrž že se občas vyúčtuje a vyšetří zůstatek (saldo) ze všech plnění obou stran a takto zjistí, kdo z obou stran jest věřitelem a kolik má k pohledávání. Tomu vadí různorodost jednotlivých položek — žalovatelných a nežalovatelných, — které tudíž v takovém případě nesplynou, nýbrž podrží svou samostatnost tak, že se navzájem vyrovnají jen žalovatelné položky s jedné strany a položky nežalovatelné se strany druhé (srv. Staub-Pisko čl. 291 § 18 a). V případě projednávaném vykazoval by tedy jednotný účet ve prospěch žalobkyně — vedle sebe — jednak žalovatelnou pohledávku ze zápůjčky 394.871 Kč, o níž nebylo zjištěno, že byla zaplacena, jednak nežalovatelný požadavek z obchodů diferenčních. Poněvadž pak ona pohledávka převyšuje zažalovanou částku 250.000 Kč, a žalobní směnky byly, jak zjištěno, žalobkyni dány ke krytí pohledávek, které žalobkyni vzejdou z jakéhokoliv důvodu, zejména z poskytovaného úvěru, jest směnečný nárok po právu a byl směnečný příkaz platební právem zachován ve své moci.

Čís. 5408.

Lze povoliti exekuci na jmění veřejných společníků pro pohledávku za veřejnou obchodní společností, ohledně níž bylo zahájeno řízení vyrovnací.

(Rozh. ze dne 29. října 1925, R II 329/25.)

Soud prvé stolice povolil exekuci na movitosti veřejných společníků ku vydobytí pohledávky proti veřejné obchodní společnosti, ohledně níž bylo v běhu řízení vyrovnací. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Stěžovatelé tvrdí, že exekuce jest nepřípustnou, protože dle §u 10 vyr. ř. po zahájení vyrovnání na jmění dlužníka nelze nabýti soudcovského práva zástavního a poněvadž dle §u 60 (2) vyr. ř. účinky vyrovnání, zavedeného o jmění veřejné společnosti, se vztahují též na společníky, pokud se týče jejich poměru k věřitelům společnosti. Tomuto názoru dlužno přisvědčiti. Je sice pravda, že § 60 (2) vyr. ř. mluví o účincích vyrovnání, nikoliv vyrovnávacího řízení nebo jeho zahájení, avšak slovo »vyrovnání« nutno vyložiti tak, že se i účinky celého vyrovnacího řízení vztahují na společníky. Jinak by toto ustanovení nemělo účinku zákonodárcem zamýšleného. Neboť z povahy veřejné společnosti a z poměru veřejných společníků k společnosti, dle něhož majetek společnosti a společníků, pokud se týče uspokojení věřitelů společnosti, tvoří jeden celek (čl. 85, 112 obch. zák.) a ze zásady rovnoprávnosti všech věřitelů vůči vyrovnávacímu dlužníku (§ 46 (3) vyr. ř.) vysvítá, že věřiteli společnosti není dovoleno, by se pro svou pohledávku za vyrovnacího řízení společnosti hleděl uspokojiti ještě zvláštní exekucí proti jednotlivým společníkům, tím by byl úplně zmařen účel vyrovnání, by si totiž dlužník svou finanční situaci ulehčil tím, že zaplatí pouze část pohledávky v určitých lhůtách. V tomto případě jedná se o pohledávku proti společnosti, která dle vyrovnacího spisu ve vyrovnacím řízení byla též přihlášena, vymáhající věřitelka domáhá se přes to ještě uspokojení zvláštní exekucí proti společníku, žádá tudíž ze jmění, ze kterého pro případ potvrzení má dostati pouze část pohledávky v určitých lhůtách, ještě další zaplacení a tím nepřípustnou výhodu a to jest vzhledem na ustanovení §u 46 (3) a §u 60 (2) vyr. ř. nepřípustným a to vzhledem na rozšiřující výklad §u 60 (2) vyr. ř. bez ohledu na to, že vyrovnání dosud nebylo potvrzeno.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Vymáhající věřitelka stěžuje si právem do toho, že rekursní soud zamítl její návrh na povolení mobilární exekuce pro její pohledávku za veřejnou společností proti veřejným společníkům proto, že bylo ohledně společnosti zahájeno vyrovnací řízení. § 10 vyr. ř. sice stanoví, že po zahájení vyrovnacího řízení nelze již nabýti soudcovského práva zástavního, neb úkojného k věcem dlužníkovým. Ale dlužníkem vyrovnacím je tu toliko veřejná společnost, o jejímž majetku bylo vyrovnací řízení zahájeno, ale nejsou vyrovnacími dlužníky společníci se svým soukromým majetkem, jehož se vyrovnací řízení ohledně společnosti netýká (§ 61 vyr. ř.). Vždyť ohledně majetku společníků musí vyrovnací řízení zvlášť býti zahájeno. Do té doby lze proto na něm nabýti soudcovského práva zástavního nebo úkojného. Tomuto názoru nepříčí se ustanovení §u 60 (2) vyr. ř., ježto jedná jen o účincích již právoplatného a uskutečněného vyrovnání ve prospěch společníků, nikoli však o účincích zahájení řízení vyrovnacího. Tak stále rozhoduje tento nejvyšší soud a lze poukázati v tom směru zejména k odůvodnění nálezů

2523 a 3183 sb. n. s. Neprávem domnívá se rekursní soud, že slovo »vyrovnání« v §u 60 (2) vyr. ř. nutno vyložiti tak, že i účinky celého vyrovnacího řízení (tedy i jeho zahájení) vztahují se na společníky a že by jinak toto ustanovení nemělo účinku zákonodárcem zamýšleného. Tak dalekosáhlé účinky zákonodárce oním ustanovením ani zamýšleti nemohl, jakž plyne z těchto úvah: Zákonodárce opustil zásadu staršího úpadkového práva (§ 199 st. konk. ř.), že úpadek veřejné společnosti má za následek i úpadek společníků, a nepřijal podobné zásady ani pro řízení vyrovnací (§ 60, 61 vyr. řádu). Může býti předlužena a neschopna placení společnost a nikoli společníci. Tím, že zákonodárce propůjčil uskutečněnému vyrovnání účinky i pro společníky, ovšem jen v případě pokud nebylo ve vyrovnání stanoveno jinak, tedy pouze fakultativně, nemohl zamýšleti, by věřitelé společnosti, kteří jí poskytli úvěr, spoléhajíce na platební způsobilost solidárně ručících společníků, byli zbaveni možnosti sáhnouti na majetek společníků, jakmile vyrovnací řízení se zahájí toliko ohledně předlužené a insolventní společnosti, ale není příčiny k zahájení řízení vyrovnacího ohledně společníků a jejich soukromého majetku. Tím by se společníci mohli vyhnouti svému závazku, třeba měli značný majetek soukromý do společnosti nevnesený, ohlašujíce vyrovnací řízení jen ohledně společnosti, v němž by po případě jen nahodilou většinou a ze zvláštních důvodů byl hlasováním přijat vyrovnací nárok přes to, že společníci mají nepředlužený soukromý majetek, a to v neprospěch některých věřitelů. Z toho, že zákonodárce umožňuje ve vyrovnání společnosti zachování zvláštních závazků solidárně ručících společníků, plyne, že nemá jim věřitelům společnosti býti bráněno, aby před zahájením vyrovnání ohledně jejich majetku zatím se nemohli chrániti vedením exekuce na soukromý majetek společníků. Jsou-li společníci předluženi, nic jim nebrání, aby vyrovnání ohlásili a tím znemožnili i exekuci společenských věřitelů na svůj soukromý majetek. Nemůže tedy býti účelem §u 60 (2) vyr. ř., aby věřitelé prostým ohlášením vyrovnání toliko ohledně společnosti zabránili vedení exekuce na svůj soukromý majetek. Také se nabytím práva úkojného na majetku společníků nedostává věřiteli společnosti zvláštní výhody ve smyslu §u 46 (2) vyr. ř. Vždyť tu nejde o výhodu plynoucí z vyrovnání, tedy o výhodnější postavení věřitele ohledně uspokojení z majetku společenského, nýbrž o jinou výhodu z nabytého práva zástavního nebo úkojného na jmění společníka, které mohou nabýti věřitelé všichni.

Čís. 5409.

By mohla počíti promlčecí lhůta §u 1489 obč. zák., musí býti znalost škody taková, by vystačila k podání žaloby.

Kupujícímu přísluší již na základě smlouvy primérní právo, žádati včasné dodání zboží a přistoupí k tomuto primérnímu právu ještě akcesorní nárok na náhradu škody pro opožděné plnění, ocitl-li se prodatel v prodlení. K uplatnění těchto práv není třeba volby podle čl. 355 obch. zák. Jí bylo by třeba jen k uplatnění jednoho z obou sekundérních práv, totiž žádati místo plnění náhradu škody neb ustoupiti od smlouvy.

Pouhé mlčení obchodníka není za pravidelných poměrů samo o sobě ani souhlasem ani vzdáním se práva, ale nabývá tohoto významu tam, kde obchodník měl se ozvati, nesouhlasil-li, a kde jednotlivosti případu nedopouštějí důvodně pochybnosti o tom, že by obchodník nebyl mlčel, kdyby nebyl souhlasil.

Jde o vadu skrytou, byly-li v bednách pod vrstvou citronů prvotřídních uloženy citrony méněcenné. V tom, že takto vadné zboží bylo rozprodáno, nelze spatřovati jeho schválení kupitelem.

(Rozh. ze dne 29. října 1925, Rv II 379/25.)

Proti žalobě o zaplacení kupní ceny za dva vagony citronů namítla žalovaná firma celou řadu vzájemných pohledávek. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, vzájemné pohledávky žalované neuznal za pravé. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

V řízení dovolacím jde již jen o to, zda po právu jsou vzájemné pohledávky, které žalovaná uplatnila započtením a to: I. Z obchodu svíčkového z roku 1920: 1. rozdíl dopravného z Neapole na hranici rakousko-italskou 3.699 lir 75 ct. = Kč 11.839·20, 2. žalobkyní zaviněné zvýšené clo Kč 7860·39, 3. žalobkyní zaviněné manko 278 kg svíček Kč 6227·20. II. Z obchodu citronového z roku 1923: 1. náhrada škody za opožděné dodání druhého vagonu citronů 4180 lir = Kč 6270·—, 2. náhrada za méněcenné citrony verdelli bastardi, přimíšené objednaným a cennějším citronům prima fiore lir 360. — Dovolání, opřenému o důvody §u 503 čís. 2 a 4 c. ř. s., nelze přiznati úspěchu, pokud se týče odstavců I. 1—3 a II. 1. Ad I./1. Žalovaná nejprve tvrdila, že rozdíl v dopravném 3699 lir 75 ct. musila zaplatiti spediterovi, později však tvrdila, že ve svém kontokorentním účtu připsala žalobkyni k dobru účtované jí dovozné z Neapole na rakousko-italskou hranici, ale že po záporném vyřízení reklamace se strany dráhy touž částkou zase žalobkyni zatížila, a že žalobkyně při vzájemném účtování hrazení tohoto rozdílu odepřela. Obě strany za sporu prohlásily, že sporné nároky z dodávky svíček posud nebyly vyrovnány. Žalovaná tvrdí v dovolání a tvrdila již v odvolání, že byla se žalobkyní v kontokorentním spojení a že provozovala se žalobkyní četné obchody. Podle tohoto přednesu nepřísluší žalované dosud žádná vzájemná pohledávka na přeplaceném dovozném, jak správně vyložil soud odvolací. Připsala-li totiž žalovaná v kontokorentu žalobkyni na jedné straně 3699 lir 75 ct. k dobru a na druhé straně k tíži, zrušila tím sama tyto položky navzájem, takže v saldu, jakožto výsledku konečného súčtování celé řady aktivních i pasivních položek, tato položka nehrála již žádné role. Výsledek je tedy ten, že žalobkyně proti žalované zmíněnou pohledávku tvrdí, ale žalovaná ji popírá. Tento rozpor nelze však vypořádati v této rozepři uplatněním vzájemné pohledávky, ani nezaplacené ani bezvýhradně nezaúčtované. Není tudíž vadou odvolacího řízení, že ani odvolací soud neprovedl důkazu výslechem stran k cíli »úplného vyjasnění« této otázky — jak dovolání praví. Není ostatně úkolem důkazu výslechem stran věc teprve objasňovati, nýbrž

jest jeho úkolem o přesně tvrzených skutečnostech důkaz provésti (§ 277 odstavec prvý a § 371 odstavec prvý c. ř. s.). Ad I. 2—3. Jest přisvědčiti oběma nižších soudům, že uplatněné vzájemné pohledávky na náhradu škody za zvýšené clo a za manko svíček jsou podle §u 1489 obč. zák. promlčeny. Žalovaná tvrdí, že promlčecí lhůta mohla započíti teprve, až zvěděla, že zpozdění vagonů při překročení československé hranice (až do prosince 1920) zavinila žalobkyně, a že to zvěděla teprve z dopisu ředitelství státních drah v Bratislavě ze dne 12. května 1921, od které doby do uplatnění vzájemné pohledávky, t. j. do 2. května 1924 ještě tři léta neuplynula. Žalovaná není v právu, neboť její tvrzení odporuje jejímu vlastnímu dopisu ze dne 20. prosince 1920. Lhůta promlčecí počíná podle §u 1489 obč. zák. znalostí škody a škůdcovy osoby, správně osoby toho, kdo je náhradou škody povinen. Znalost musí býti taková, aby vystačila k podání žaloby, tedy i co do příčiny a rozsahu škody. V onom dopisu neuznává žalovaná účtů jí žalobkyní zaslaných a obsahujících také položku za clo. Žalovaná sama píše, že vagon došel do Břeclavi 30. října a odešel 30. listopadu 1920, že si vyhražuje právo — jestliže dráha nebude hraditi clo, zvýšené od 1. prosince 1920, a bude se vymlouvati, že nebylo přiloženo dopravní osvědčení — žádati náhradu rozdílu ve clu od žalobkyně z jejího zavinění, protože žalovaná sama vydala dopravní osvědčení zástupci žalobkyně hned při objednávce. Dráha pak skutečně v dopisu ze dne 12. května 1921 zamítla nárok na náhradu celních poplatků z téhož důvodu, jak jej uváděla žalovaná, totiž že dovozní povolení nebylo včas přiloženo. Co do manka 278 kg svíček věděla o něm žalovaná podle zjištění nižších soudů již dříve z nákladních listů hned po dojití zboží 13. prosince 1920, věděla také, že svíčky byly v Bratislavě přeloženy a že spediterská firma Sch. nedala v Bratislavě zjistiti manko soupisem skutkové podstaty. Žalovaná podotýká ve zmíněném dopise žalobkyni, že svíčky měly býti dle úmluvy odeslány na adresu žalované do Brna a nikoli na adresu žalobkyně do Bratislavy. Podle toho věděla žalovaná již v prosinci 1920 jak o škodě, tak o osobě náhradou povinné, tak o příčině škody, o níž chtěla míti jen jistotu, bude-li dráhou hrazena, takže, když došlo záporné vyřízení reklamace, ve kterém příčina škody byla žalované jen potvrzena, bylo její věcí, aby včas náhradní nároky proti žalobkyni uplatnila, zvláště když měla k tomu i po odmítnutí reklamace přes 2½ roku času. Ad II. 1. Pokud jde o vzájemnou pohledávku na náhradu škody 4180 lir za opozdění druhého vagonu citronů, je dovolání v právu, tvrdíc, že odvolací soud neposoudil věc po stránce právní správně, když, odvolávaje se na čl. 355 a 356 obch. zák., pokládá za to, že žalovaná měla popřáti žalobkyni přiměřenou lhůtu k dodání zboží s tím, že jinak bude žádati splnění smlouvy a náhradu škody. Toho by bylo třeba jen tehdy, kdyby bylo šlo o obchod fixní podle čl. 357 obch. zák., avšak v tom směru jsou oba nižší soudy i žalovaná firma za jedno, že nešlo o obchod fixní. Kupujícímu přísluší již na základě smlouvy primérní právo žádati včasné dodání zboží a přistoupí k tomuto primérnímu právu ještě akcessorní nárok na náhradu škody pro opozděné plnění, když se prodatel ocitl v prodlení. K uplatnění těchto práv není třeba volby podle čl. 355 obch. zák. Takové volby bylo by třeba jen k uplatnění jednoho z obou sekundérních práv, totiž žádati místo splnění náhradu škody nebo ustoupiti od smlouvy. Přes to

však nemůže míti dovolání ani v tomto bodě úspěchu, protože žalované nepřísluší vzájemná akcessorní pohledávka na náhradu škody ještě z jiného důvodu, oběma nižšími soudy již uznaného, totiž, že žalovaná s opozděným vypravením vagonu citronů mlčky souhlasila. Žalovaná v tomto bodě uplatnila v odvolacím spise po stránce právního posouzení jen, že prý žalobkyně porušila smluvní povinnost, nevypravivši druhý vagon podle smlouvy již 15. října 1923, nýbrž o týden později a že takto ocitla se v prodlení a ručí za škodu vzniklou opozděným dodáním. Nižšími soudy je zjištěno, že druhý vagon měl býti podle úmluvy odeslán do 15. října 1923 ze Sirakus v Italii do Terstu, kde citrony měly býti podrobeny další úpravě. Dopisem ze dne 19. října 1923, tedy již po uplynutí lhůty, do které vagon měl býti vypraven, oznamuje žalobkyně žalované, že o druhém vagoně nemá dosud zpráv ze Sirakus a že jakmile je dostane, žalované to oznámí. Lístkem ze dne 26. října 1923 oznamuje pak žalobkyně žalované, že druhý vagon byl dne 22. října 1923 odeslán ze Sirakus do Terstu zasilatelské firmě Angelo R., aby tam citrony byly podrobeny úpravě za účelem sežloutnutí. Žalovaná podle zjištění nižších soudů proti těmto dopisům ničeho nenamítala, ačkoliv již z lístku ze dne 26. října 1923 seznala, že citrony byly odeslány ze Sirakus o týden později, než bylo smluveno. Pouhé mlčení nebylo by ovšem samo o sobě a za pravidelných poměrů ani souhlasem ani vzdáním se práva, ale nabývá tohoto významu tam, kde obchodník měl se ozvati, když nesouhlasil, a kde jednotlivosti případu nedopouštějí důvodně pochybnosti o tom, že by obchodník nebyl mlčel, kdyby nebyl souhlasil (§§ 863 a 914 obč. zák. a čl. 279 obch. zák.). Tak tomu bylo zde. Zásada poctivosti a důvěry v obchodu toho žádala, aby žalovaná, nesouhlasíla-li s týdenním zpozděním vypravení vagonu, to druhé straně ohlásila, aby tato, pokud by to bylo v její moci, urychlením další úpravy a dopravy zboží zpozdění nahradila. Není tedy ani tato vzájemná pohledávka po právu. V uvedených směrech nelze tedy dovolání přisvědčiti.

Ad II. 2. Odůvodněno je však dovolání, pokud jde o náhradu 630 lir za méněcenné citrony verdelli bastardi. Podle zjištění nižších soudů byly v 63—64 bednách (ze 420 beden citronů) pod vrchními pěti až šesti vrstvami cennějších citronů prima fiore uloženy ostatní méněcenné citrony verdelli bastardi. Oba nižší soudy souhlasí v tom, že nejde tu o skrytou vadu dodaného zboží, nýbrž že jde o vadu zjevnou. V této příčině vytýká dovolání právem s hlediska dovolacího důvodu §u 503 čís. 4 c. ř. s. nesprávné posouzení věci po stránce právní, tvrdíc, že šlo v tomto případě o vadu skrytou. Za vady skryté sluší pokládati takové, jež při odborném ohledání hned po dodání by objeveny býti nemohly. Jde tedy o to, v čem má v tomto případě toto odborné ohledání zboží záležeti. V té příčině udal znalec Vilém S., že zkoumání dodaných citronů děje se tak, že již při celní prohlídce se odtrhne deska bedny, vyndá se několik citronů a prohlíží se jejich jakost. Více se pravidelně doma již zboží neprohlíží, až přijde-li se snad při prodeji na nějaké závady. Tento způsob ohledání tohoto druhu zboží, dodaného ve velkém, zajisté postačí a sluší jej proto pokládati za odborný, neboť v řádném obchodě citronovém může a musí kupující velkoobchodník spoléhati na to, že jeho dodavatel je poctivým obchodníkem, u něhož přece nelze předpokládati, že by tak rafinovaným způsobem značnou část beden na-

plnil méněcenným zbožím a toto pak na oklamání kupujícího zakryl několika vrstvami citronů cennějších. Že by šlo o pouhé nahodilé nedopatření při ukládání citronů do beden, jež by při odborném ohledání, provedeném tak, jak shora naznačeno, mohlo býti objeveno, jest vzhledem k tomu, že ve všech 63—64 bednách s vadnými citrony byly právě tyto v a d n é citrony vespod, takže ohlédající ani při jediné bedně nemohl vadnost poznati a pozastaviti, vyloučeno. Dle řečeného jde tedy v tomto případě o vadu skrytou, jejíž skrytost neležela ovšem v povaze dodaného vadného zboží, nýbrž v okolnostech, za jakých bylo vadné zboží v bednách uloženo, zkrátka řečeno v tom, že vadné zboží bylo skryto pod bezvadným. Z toho pak ovšem plyne, že pro žalovanou, když nemohla ihned vytýkati skrytou vadnost dodaných citronů, nenastaly důsledky druhého odstavce čl. 347 obch. zák. Učinila zadost svým povinnostem, uloženým jí tímto článkem, když vadnost zboží oznámila žalobkyni hned po objevení vad dodaných citronů. Není tudíž odvolací soud v právu, vytýká-li žalované, odvolávaje se na čl. 347 a 348 obch. zák., že neměla vadné zboží dále prodávati, nýbrž že je měla dáti k disposici a postarati se o prozatímní uschování zboží nebo o prodej dle čl. 343 obch. zák. Šlo-li, jak shora dovozeno, o skrytou vadu, pak nelze ovšem důvodně tvrditi, že žalovaná tím, že vadné citrony rozprodala, zboží schválila. Žalovaná dovolává se ostatně ve svém dovolání právem i ustanovení čl. 350 obch. zák., že totiž žalobkyně (nebo její zmocněnec nebo ten, kdo byl dodávkou neb balením pověřen) dolosním jednáním, totiž uložením méněcenného zboží pod několik vrstev citronů smluvní jakosti v tolika bednách, uvedla žalovanou v omyl, aby přijala protismluvní zboží, učinivši zřejmě v nepoctivém úmyslu opatření, aby bylo zamezeno odkrytí vad zboží při jeho zkoumání. Žalovaná arci se tohoto ustanovení v prvé stolici nedovolávala, přednesla však takové skutečnosti, jež poukazovaly na takové dolosní jednání. Nejde tedy v této příčině o nepřípustnou novotu. Žalobkyně nemůže se tudíž také z tohoto důvodu dovolávati ve svůj prospěch ustanovení čl. 347 obch. zák.

Čís. 5410.

Do rozhodnutí o tom, která strana má platiti svědečné, nelze si stěžovati.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1925, R I 753/25.)

S o u d p r v é s t o l i c e nařídil ve sporném řízení, by svědečné bylo vyzvednuto od žalovaného. R e k u r s n í s o u d napadené usnesení zrušil. N e j v y š š í s o u d odmítl dovolací rekurs.

D ů v o d y:

Podle §u 347 druhý odstavec c. ř. s. nemůže rozhodnutí o svědečném býti napadáno opravným prostředkem, a to nejen rozhodnutí o výši svědečného, nýbrž i rozhodnutí o otázce, která ze stran má svědečné zaplatiti. To plyne jasně ze srovnání tohoto ustanovení s předpisem §u 365 druhý odstavec c. ř. s., jenž praví, že k vyměření poplatků znalcům vztahují se obdobně ustanovení §u 347 c. ř. s., avšak v protivě k §u 347 druhý odstavec c. ř. s. výslovně nařizuje, že proti usnesení o v ý m ě ř e těchto poplatků se rekurs připouští. Správnosti tohoto názoru, pokud jde o rozhodnutí, která ze stran má svědečné zaplatiti, nasvědčuje také ustanovení §u 528 c. ř. s., jež jen proto mluví pouze o znalečném a nikoliv o svědečném, poněvadž podle §u 347, druhý odstavec c. ř. s. by nemělo vůbec dojíti k rozhodnutí druhé stolice o svědečném, ať již o výši jeho, nebo o otázce, kdo je má zaplatiti. Dle toho byl nepřípustným již rekurs žalované strany, a to platí tím spíše o dovolacím rekursu žalující strany. Bylo jej proto odmítnouti, což podle §u 523 c. ř. s. mělo se státi již v první, po případě v druhé stolici.

Čís. 5411.

Má-li zajišťovací exekuce na základě exekučního titulu proti veřejné obchodní společnosti býti povolena přímo na jmění osobně ručícího společníka, musí býti osvědčeno, že dobytnost pohledávky je také u něho podle §u 370 ex. ř. ohrožena. Zvláštního osvědčení ohledně společníků není třeba, byla-li již povolena zajišťovací exekuce proti společnosti, ježto bylo osvědčeno, že je dobytnost ohrožena nejen pro poměry společnosti, nýbrž i pro poměry jejích společníků.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1925, R I 875/25.)

Na základě rozsudku proti veřejné obchodní společnosti navrhl vymáhající věřitel ku zajištění peněžité pohledávky zajišťovací exekuci proti veřejnému společníku Janu G-ovi, předloživ výměr okresního soudu, jímž byla povolena zajišťovací exekuce proti veřejné společnosti H. a G. S o u d p r v é s t o l i c e zajišťovací exekuci proti veřejnému společníku povolil, r e k u r s n í s o u d exekuční návrh zamítl. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Třebaže k návrhu na povolení zajišťovací exekuce proti Janu G-ovi byl přiložen výměr okresního soudu ze dne 27. července 1925 o povolení zajišťovací exekuce proti firmě H. a G., nemůže stěžovatel z toho nic vyvozovati pro správnost svého tvrzení, že zajišťovací exekuce byla již také povolena proti Janu G-ovi, neboť onen výměr se o tom vůbec nezmiňuje. Má tudíž rekursní soud pravdu, pravě, že okresnímu soudu bylo toliko tvrzeno, že zajišťovací exekuce povolena byla také proti povinnému Janu G-ovi. Pravdu má rekursní soud i v tom, že navrhovatel způsobem tím, totiž pouhým tvrzením nevyhověl předpisu §u 370 ex. ř. o osvědčení hrozícího nebezpečí. Míní-li stěžovatel, že pro povolení zajišťovací exekuce proti veřejnému společníku obchodní společnosti pro pohledávku z exekučního titulu, jenž zní proti společnosti, stačí, když bylo osvědčeno nebezpečí pro vydobytelnost pohledávky u společnosti samé, je na omylu. Veřejná společnost a její společníci jsou různými hospodářskými jednotkami. Jmění společnosti nutno rozlišovati od jmění

společníků. Společníci ručí sice za všechny závazky společnosti rukou společnou a nerozdílnou celým svým jměním (čl. 112 obch. zák.) a podle exekučního titulu, vydobytého proti společnosti, lze za jistého předpokladu povoliti exekuci i přímo na jmění jednotlivých společníků osobně ručících (§ 11 ex. ř.), avšak tím není nic získáno pro názor, že lze proti nim povoliti zajišťovací exekuci, když nebezpečí nedobytnosti bylo osvědčeno jen, pokud jde o společnost samu. Jeť zcela dobře myslitelno, že jmění osobně ručícího společníka značně převyšuje veškeré dluhy společnosti a je dosahu věřitelovu snadno přístupné, takže skýtá pevné záruky pro vydobytnost pohledávky u něho, třebaže je na společnosti samé již nevydobytelna. Má-li tedy zajišťovací exekuce na základě exekučního titulu, nabytého proti společnosti, býti povolena přímo na jmění společníka osobně ručícího, musí býti osvědčeno, že vydobytnost pohledávky je také u něho podle §u 370 ex. ř. ohrožena. Ovšem, kdyby zajišťovací exekuce proti společnosti byla bývala povolena, protože bylo osvědčeno, že je vydobytnost ohrožena nejen pro poměry společnosti, nýbrž také pro poměry jejích společníků, pak by zvláštního osvědčení pro zajišťovací exekuci proti těmto již třeba nebylo. Ale ani v tom není rozporu, neboť nezbytné osvědčení bylo by i tu o nich podáno, a to již napřed, takže právě již netřeba je podati znovu. Než o takový případ osvědčení proti společnosti, jež by bylo zároveň osvědčením proti společníkům, tu nejde. Zamítl proto rekursní soud nárok na zajišťovací exekuci právem.

Čís. 5412.

Rekurs proti rozvrhovému usnesení, opřený o důvody, zakládající se na obsahu přihlášky, kterou jest rozvrhový soudce povinen vziti v úvahu dle celého obsahu, jest přípustným (§ 234 ex. ř.), třebas důvody ty nebyly při jednání o rozvrhu stěžovatelem uplatněny.

Ručení hypotekárního dlužníka za dávku z majetku (zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n.) jest pouze podpůrným.

Splátky na dávku z majetku nelze především započítávati na kvotu požívající zákonného práva zástavního na nemovitosti jakožto dluh tíživější (§ 1416 obč. zák.), jest je však účtovati rovnoměrně na všechen majetek dávkou dotčený.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1925, R I 885/25.)

Rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodanou nemovitost, nepřikázal soud prvé stolice eráru v přednostním pořadí přihlášenou pohledávku 5.998 Kč 60 h na dávce z majetku, knihovní věřitelce bance M. přikázal pak zbytky nejvyššího podání 8.500 Kč 85 h. Rekursní soud přikázal eráru v přednostním pořadí pohledávku na dávce z majetku, následkem čehož přikázal pak bance M. pouze 2.502 Kč 85 h. Důvody: Rekurs jest ospravedlněný ,poněvadž stěžovatel právem vytýká nesprávné právní posouzení v napadeném rozvrhovém usnesení, pokud jím bylo vyhověno odporu vymáhajícího věřitele a knihovní věřitelky a pohledávka z dávky z majetku nebyla přikázána k zaplacení z důvodu, že berní úřad ve své přihlášce čisté hodnoty nemovitostí neudal, že hodnota tato nevysvítá ani z předloženého platebního rozkazu, že berní úřad nepředložil při rozvrhovém roku ukládacích spisů k nahlédnutí, takže přihláška dávky z majetku jest nejasná a neúplná a že bez udání a doložení čisté hodnoty nemovitostí ukládacími spisy, v tomto případě listinami, v §u 210 ex. ř. naznačenými, nelze nejvyššího podání vůbec správně rozvrhnouti. K dražebnímu roku oznámil berní úřad podáním ze dne 9. května 1925, že pohledávka na dávce z majetku a z přírůstku na majetku, připadající na vydražené nemovitosti i se zadrženými úroky činí 5.998 Kč 60 h, a jako doklad správnosti této přihlášky předložil potvrzení berní správy ze dne 24. dubna 1925, podle kterého byla dávka vyměřena vlastníku vydražených nemovitostí dne 1. března 1919, Tomáši Š-ovi, že z dávky tomuto vyměřené připadá na tytéž nemovitosti 5.557 Kč a že čistá hodnota nemovitostí těch k 1. březnu 1919 zjištěná činí 25.000 Kč, jakož i že výše zmíněný platební rozkaz byl Tomáši Š-ovi doručen dne 27. ledna 1923. Tím erár splnil povinnost k řádné přihlášce daně, uloženou mu předpisy §u 172 poslední odstavec ex. ř., zákona o dávce z majetku a z přírůstku na majetku, ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. ve znění zákona čís. 424/1920 sb. z. a n. a prováděcího nařízení ze dne 27 .července 1920, čís. 463 sb. z. a n. a exekučnímu soudu nepřísluší dále přezkoumávati správnosti této přihlášky. Ježto podle §u 62 zákona čís. 309/1920 sb. z. a n. přihlášená pohledávka na dávce požívá na vydražené nemovitosti do 30% její, ku 1. březnu 1919 zjištěné čisté hodnoty, tudíž do výše 7.500 Kč zákonného práva zástavního, jemuž přísluší přednost přede všemi na téže nemovitosti váznoucími právy a pohledávkami ze soukromoprávních aneb zákonných titulů, slušelo pohledávku tu přikázati eráru v přednostním pořadí k zaplacení.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů v bodech, napadených rekursem a odkázal věc na soud prvé stolice, by dle toho, co níže uvedeno, ve věci znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Stěžovatelka napadá usnesení rekursního soudu proto, že byla v přednostním pořadí eráru přikázána celá přihlášená kvota dávky z majetku a z přírůstku na majetku 5.557 Kč s úroky z prodlení 441 Kč 60 h, ač prý jest ve spisech a zejména ve vyúčtování berního úřadu potvrzeno, že bývalý vlastník reality do dražby dané Tomáš Š. na onu dávku z majetku, vyměřenou celkem na 96.944 Kč, zaplatil do dne přihlášky (30. dubna 1925) 59.214 Kč, z čehož prý následuje, že splátkami jest úplně zapravena kvota, požívající na vydražené realitě zákonného práva zástavního, ježto konané platy bylo účtovati především na tuto kvotu jako dluh tíživější (§ 1416 obč. zák.) anebo při nejmenším, že jest uplaceno 61·08%, t. j. na zbytek 2.162 Kč, ježto splátky již učiněné (úhrnem 61·08%) jest poměrně započítávati na všecky majetkové části a že dále neměly býti přisouzeny ani úroky z prodlení, ježto dlužník (Tomáš Š.) není vůbec v prodlení s placením, anebo že měly býti přisouzeny jen úroky z částky splatné a nezaplacené, nikoli však z celých 5.557 Kč.

Dále napadá stěžovatelka usnesení i proto, že částka na dávku z majetku přikázáná neměla býti poukázána k hotovému placení pro berní úřad, nýbrž měla býti dle §u 221 ex. ř. poukázána k úročnému uložení, ježto dle §§ 61 a 62 zákona o dávce nemovitost za dotyčnou kvotu dávky pouze »ručí« pro ten případ, že by vlastník dlužník Tomáš Š. svému závazku nedostál, tento však splátky správně platí. Tyto důvody odporu nebyly sice při jednání o rozvrhu stěžovatelkou uplatněny, přes to však není rekurs o tyto důvody opřený nepřípustný podle §u 234 ex. ř., ježto tyto námitky proti rozvrhu zakládají se na obsahu přihlášky, kterou rozvrhový soudce dle celého obsahu v úvahu a jednání vzíti povinen jest; jeť na příloze ku přihlášce skutečně berním úřadem potvrzeno, že Tomáš Š. na dávku až do dne přihlášky tvrzený peníz uplatil. Nelze sice souhlasiti s rekursem, že by splátky měly býti především započítány na kvotu požívající zákonného práva zástavního na nemovitosti jakožto dluh tíživější (§ 1416 obč. zák.), ježto se tento zákonný předpis pro různost zásady na tento případ vztahovati nedá, odporovaloť by to úmyslu zákona a účelu přednostního zákonného zástavního práva, kterého dávka požívá, neboť zákon sleduje zajištění eráru co do kvoty na nemovitost do 30% její čisté hodnoty vypadající až do úplného zaplacení dávky. Naproti tomu nelze však upříti oprávněnosti náhledu, že splátky účtovati jest rovnoměrně na všechen majetek, dávkou dotčený, neboť podle §u 62 (1) zák. čís. 309/20 a k § 62 (1) poslední al. nař. čís. 463/20 požívá dávka na nemovitostech zákonného práva zástavního jen co do částky poměrně na ně vypadající a nejvýše do 30% čisté hodnoty. Bylo tudíž na rozvrhovém soudci, by dle učiněných splátek vyšetřil, jaká kvota z celkové dávky připadala na vydražené nemovitosti; kolik z ní poměrně ze zaplacených částek jest již uhraženo a kolik jest ještě v nedoplatku, dle čehož ovšem se bude říditi i přiřknutí úroků z prodlení, jde-li vůbec o prodlení v placení vzhledem na § 55 zákona o dávce. Oprávněna jest i námitka, týkající se závazku ručebního. Přisvědčiti jest stěžovatelce, že ručení hypotekárního dlužníka za dávku z majetku jest pouze podpůrným. Již z §§ 60—62 zák. čís. 309/20 lze seznati, že zákonodárce rozeznává původního, hlavního dlužníka, od pouhého obyčejného ručitele, a rozeznává ručení osobní a věcné. V prováděcím nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 463 sb. z. a n. jest k §u 61 (1) výslovně uvedeno, že osobní ručení za dávku jest ručením subsidiárním, t. j. nastává teprve tehdy, když poplatník povinnosti platební nedostál. K §u 62 odst. 1—5 al. 1 se praví, že věcná ručení povedou berní správy v patrnosti podobným způsobem, jako osobní ručení; v al. 2 že věcné ručení uplatní se zvláštní platební výzvou a v poslední al., že jinak platí co do uplatňování věcného ručení obdobně předpisy o ručení osobním za dávku. Tomu svědčí konečně i nadpisy §u 61 zák. a § 61 nař. »Ručení« (srov. též rozh. čís. 3776 sb. n. s.). Bylo-li by správno tvrzení rekursu, že přímý dlužník Tomáš Š. není dosud v prodlení s touto kvotou, má sice přes to erár nárok, aby mu částka, požívající na prodané realitě zákonného zástavního práva, byla z rozdělovací podstaty i před splatností vyhražena, ale na zaplacení částky té nabude nároku až nastane splatnost podle §u 55 zák. a až bude oznámeno, že osobní dlužník povinnosti placení nedostál. Do té doby bylo by vyhraženou částku podle §u 221, prvý odstavec a § 223 třetí odstavec ex. ř. úročně uložiti. Ježto tedy nutno v těchto směrech rozvrhové jednání doplniti, bylo usnesení nižších stolic v napadené části zrušiti a nové rozhodnutí nařídíti.

Čís. 5413.

Předmětem poznámek dle §u 36 instrukce pro schovací úřad civilních soudů v Praze mohou býti pouze práva co do existence a objemu nesporná.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1925, R I 887/25.)

V pozůstalostní věci byla advokátem složena na soudě hotovost 21.200 Kč. Žádost advokáta, by bylo poznamenáno, že na hotovosti váze zástavní právo pro jeho pohledávku z právního zastupování zůstavitele, soud prvé stolice zamítl, poněvadž palmární účet advokátův byl uznán za správný a splatný pouze přihlášeným dědicem Vilémem O-em, nebyl však uznán přihlášenými dědičkami Mariannou B-ovou a Malvínou R-ovou, ač advokát jim předložil zevrubnou specifikaci tohoto účtu, a poznámky práv sporných, co do objemu neurčitých nelze připustiti. Rekursní soud poznámku povolil. Důvody: Dle ustanovení §u 19 adv. ř. ze dne 6. července 1868, čís. 96 ř. zák. může advokát, když správnost a výše jeho pohledávky z právního zastoupení jest popřena, složiti došlou ho hotovost do soudní úschovy a výši své pohledávky prokázati. K složené hotovosti přísluší advokátovi zákonné právo zástavní pro pohledávku ze zastoupení. Nešlo zde tedy o poznámku sporného práva, jak prvý soudce mylně se domnívá, nýbrž o poznámku advokátského zákonného práva zástavního. Jest proto nerozhodno, že palmární účet stěžovatelův byl uznán pouze jedním dědicem za správný a splatný a ostatními dědici, že uznán nebyl. Když by palmární pohledávka byla dědici uznána, mohl stěžovatel dle §u 19 prvý odstavec adv. ř. 21.180 Kč prostě zadržeti a svou pohledávku krýti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Jak již v rozhodnutí čís. 4.214 sb. n. s. podrobně uvedeno, mohou býti předmětem poznámek dle §u 36 instrukce pro uschovací úřad civilních soudů v Praze ze dne 15. listopadu 1849, čís. 7.219 jen práva co do existence a objemu nesporná, jak tomu bývá při poznámkách a záznamech, jichž podkladem jsou listiny o zcizení, zastavení nebo postupu, dále rozsudky, rozhodnutí správních úřadů a t. d. Zde však již skladatel sám uvádí, že dva z přihlášených dědiců jeho palmárního účtu neuznali. Není tedy palmární pohledávka advokátova a tím ani zákonné právo zástavní, které si tento dle §u 19 adv. ř. osobuje, co do existence i co do objemu nesporným, a nemůže býti předmětem poznámky nebo záznamu dle citované instrukce. O sporných právech, jichž existence jest předurčujícím podkladem pro opatření, jež učiniti

jest v řízení nesporném, nemůže dle §u 2 čís. 7 nesp. říz. pozůstalostní soudce rozhodovati ani tehdy, jeví-li se mu popírání práva zcela nebo aspoň z části neodůvodněným.

Čís. 5414.

Řád o zbavení svéprávnosti (cís. nařízení ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák.).

Osoba, jíž byl zřízen prozatimní podpůrce dle §u 8 řádu, není tímto opatřením podrobena omezení §u 4, odstavec druhý, řádu.

V případě §u 4, odstavec druhý, řádu jest závěť zřízená před notářem úplně na rovni závěti soudní.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1925, R I 915/25.)

Dědička ze zákona navrhla, by byl ustanoven rok k přísežnému výslechu tří svědků o událostech ze dne 27. ledna 1925 a před tím, jež vedly k protokolu ze dne 27. ledna 1925, předloženému notářem o ústním posledním pořízení zůstavitelově, jemuž byl dne 17. dubna 1924 zřízen prozatimní podpůrce. Pozůstalostní soud návrh zamítl, poněvadž jde o ústní poslední pořízení, zřízené před notářem a 2 svědky a takové pořízení klade se dle §u 70 not. řádu na roveň soudnímu poslednímu pořízení, tudíž předpis §u 586 obč. zák. na takovéto poslední pořízení se nevztahuje. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Soud rekursní, přezkoumav spisy a napadené usnesení, poukazuje na správné odůvodnění prvého soudu, kterým své rozhodnutí doprovází, neboť hoví stavu věci a zákonu a soud rekursní je plně sdílí. Dle obsahu protokolu ze dne 27. ledna 1925 notářem sepsaného sepsal notář notářské poslední pořízení po rozumu §u 70 notářského řádu, zůstavitelem ústně učiněné, za přítomnosti notáře a dožádaných dvou svědků poslední vůle a takové poslední pořízení dle znění cit. zákonného ustanovení jest pokládati za rovné soudnímu poslednímu pořízení, když šetřeno bylo všeobecných předpisů o úřadování notářů a také zachovány byly předpisy o sepsání soudních posledních pořízení v §ech 569, 587 až 592 a 594 až 596 obč. zák. a v §ech 72 a 73 not. řádu předepsané formality byly zachovány. Rekursní soud neshledává, že by notář některý shora uvedených předpisů nešetřil a první soudce právem proto vyslovil, že se předpis §u 586 obč. zák. na takové poslední pořízení vztahovati nemůže. Pokud stěžovatelka se odvolává na to, že zůstaviteli byl dle usnesení ze dne 17. dubna 1924 ustanoven zatimní podpůrce a že prý proto mohl dle ustanovení §u 569 obč. zák. a §u 4 (2) řádu o zbavení svéprávnosti ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák. zůstavitel jedině pořizovati ústně před soudcem, přehlíží, že tato ustanovení platí jen o osobách, které byly částečně zbaveny svéprávnosti a jsou na roveň dospělým nezletilcům. I když prozatimní podpůrce má dle §u 9 řádu o zbavení svéprávnosti práva a povinnosti podpůrcovy, nelze z tohoto ještě souditi, že také v takovém případě platí obmezení ohledně způsobilosti k pořizování v §u 4 (2) řádu, uvedená, dokud částečné zbavení svéprávnosti právoplatně nebylo vysloveno, jmenovitě

ani pro zneužívání nervových jedů. I když ve zmíněném protokole není uvedeno, že se notář přesvědčil přimčřeným šetřením, že prohlášení poslední vůle stalo se volně a po zralé úvaze (§ 569 obč. zák.), přece v tomto případě nebylo toho třeba, ježto onen předpis týče se pouze osob, které jsou nezletilé a nedosáhly 18. roku a osob uvedených v §u 4 (2) řádu o zbavení svéprávnosti. O takový případ tu však nešlo. Když však soud rekursní uznal, že notář zachoval veškeré předpisy, o nichž se § 70 not. řádu zmiňuje, rovná se zmíněné pořízení soudnímu a právem vyslovil první soudce, že se na takové poslední pořízení předpis §u 586 obč. zák. nevztahuje a právem návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jako důvody stížnosti uplatňuje stěžovatel jednak rozpor se spisy, jednak rozpor se zákonem; pod tímto druhým důvodem patrně vytýká zřejmou nezákonnost napadeného usnesení po rozumu §u 16 nesp. říz. Dle stěžovatele byl zůstavitel těžce tělesně i duševně chorým a těžkým morfinistou. Jde předem o to, zda osoba, jíž byl dle §u 8 řádu o zbavení svéprávnosti ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák. zřízen prozatimní podpůrce, jest tímto opatřením podrobena také omezení §u 4 (2) téhož řádu, že totiž může činiti poslední pořízení jen ústně před soudem za podmínek §u 569 obč. zák. Rekursní soud správně zodpověděl tuto otázku záporně. Dle §u 9. a 4. (3) cit. řádu má prozatímní podpůrce práva a povinnosti poručníka. Ale poručník není po zákonu oprávněn, by za poručence činil poslední pořízení nebo při něm působil (§§ 564 až 569 obč. zák.). Proto zřízení prozatímního podpůrce samo o sobě nedotýká se vyšetřovancovy způsobilosti pořizovati na případ smrti. Aby ona omezená způsobilost nastala, muselo by to býti v §u 8 až 11 cit. řádu výslovně stanoveno. Tato omezená způsobilost pořizovací nastává tedy teprve výrokem o zbavení svéprávnosti. Kdyby opačné stanovisko stěžovatelovo bylo správno, byla by zvrácena nejpodstatnější zásada, na níž jest vybudován řád o zbavení svéprávnosti. To by vlastně každý již předem, to jest po případě již návrhem na zbavení svéprávnosti byl vskutku zbaven svéprávnosti, a šlo by pak v dalším řízení vlastně o obnovení svéprávnosti, ač dle vysvětlivek k řádu o zbavení svéprávnosti (Věst. min. spr. 1916 č. XIII.) bylo účelem zákona, by se zabránilo názoru, že ten, kdo má býti zbaven svéprávnosti, jest jen předmětem vyšetřování, a aby se vyšetřovanci poskytla úplná právní ochrana proti neospravedlněnému odejmutí neb omezení způsobilosti jednati. Prozatímní podpůrce zřizuje se mu pouze v jeho vlastním zájmu a k ochraně těchto zájmů zásadně nepatří omezení způsobilosti pořizovací. Tomu dal zákon sám jasný výraz; v §u 4 cit. řádu teprve osoba, svéprávnosti pro duševní chorobu nebo slabomyslnost částečně již zbavená, a nikoli osoba, jejíž duševní stav se teprv vyšetřuje, jest ohledně způsobilosti pořizovací na roveň dospělému nezletilci ve věku do osmnácti let. Ježto v tomto případě k zbavení svéprávnosti vůbec nedošlo, nebylo třeba, by notář, sepisuje dle §u 70 not. řádu protokol o ústním pořízení, připojil k němu po rozumu §u 569 obč. zák. výsledky přiměřeného pátrání, zda projev

poslední vůle děje se volně a s uvážením. K vůli úplnosti se podotýká, že nelze přisvědčiti ani názoru stěžovatelovu, že v případě §u 4 (2) cit. ř. o zbavení svéprávnosti není závěť před notářem zřízená na roveň soudní závěti. Tímto §em není omezen předpis §u 70 not. ř. o rovnocennosti závěti před notářem zřízené se závětí soudní. Poslední pořízení ze dne 27. ledna 1925, o něž jde, má všechny náležitosti notářského pořízení. Jest ovšem pravda, že i notář jako soukromá osoba může býti obyčejným svědkem závěti. Ale tomu v tomto případě tak nebylo. Dbáno bylo všeobecných předpisů o úřadování notářů (hlava IV. not. ř.) i předpisů §§ 73 a 68 not. ř. a §§ 587 a násl. obč. zák. Protokol jest podepsán notářem ve výslovné vlastnosti jeho jako notář, opatřen úřední jeho pečetí a byl uložen na notářství (§§ 74, 91, 96, 110 a násl. not. ř.). Že v úvodě notář se označuje též za svědka závěti, nevadí. Stěžovatel přehlíží, že za slovy »... jsem byl dožádán, abych byl svědkem jeho ústního posledního pořízení« stojí ještě slova: »a toto notářsky osvědčil.« Jde tedy o notářské pořízení formelně bezvadné a nevztahuje se proto na ně předpis §u 586 obč. zák. a právem nižší soudy zamítly návrh na výslech testamentárních svědků dle tohoto §u.

Čís. 5415.

Ručení podle §u 1320 obč. zák.

V tom, že majitel psa, jenž přišel za ním bez náhubku do veřejné místnosti a nebyl zlým ani výbojným, nechal u svých nohou ležeti a neměl uvázaného na provázku, nelze spatřovati jeho nápadnou bezstarostnost. Znetvoření rtu u muže zakládá povinnost k náhradě jen při úmyslnosti nebo nápadné bezstarostnosti. Spoluzavinění poškozeného nelze spatřovati v tom, že krmil cizího psa, jenž při tom po něm skočil, aniž v tom, že neupozornil držitele psa, by psa opatřil náhubkem.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1925, Rv I 763/25.)

Žalobce, městský strážník, zašel do hostince, kde pojídal jaternici a házel odpadky psu žalovaného. Odcházeje z hostince dojídal žalobce ještě jaternici, pes žalovaného na něho skočil a ukousl mu kus rtu. Žalobě o bolestné 15.000 Kč a 25.000 Kč za trvalé zohyzdění obličeje vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobci bolestné 2.500 Kč, jinak žalobu zamítl. Pokud se týče bolestného, uznal soud přiměřeným 5.000 Kč, přisoudil však žalobci pouze polovinu, shledav jeho spoluvinu v tom, že házel psu slupky od jaternice a že jako městský strážník neupozornil žalovaného, že jest psa opatřiti náhubkem. Odvolací soud k odvolání žalobce napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobcovu potud, že mu přiznal bolestné 5.000 Kč.

Důvody:

Dovolateli nelze přisvědčiti, pokud s hlediska čís. 4 §u 503 c. ř. s. spatřuje nesprávné právní posouzení věci v tom, že mu nebyla přiznána náhrada za trvalé zohyzdění a snížení jeho schopnosti k pití a k mluvení. V tom směru přicházejí v úvahu předpisy §§ 1320 a 1326 obč. zák. Dle těchto zákonných předpisů může náhrada za zohyzdění býti požadována jen, když zohyzdění zapříčiněno bylo zlým nakládáním pachatelovým, tedy úmyslným nebo hrubě zaviněným jednáním. O takovéto jednání žalovaného však dle zjištěného stavu věci nejde a v důsledcích toho netřeba řešiti otázku, zdali a jak veliké odškodnění žalobci za jeho zohyzdění přísluší, když jest zjištěno, že zohyzdění toto nebude míti vliv na lepší zaopatření žalobce, ježto jako policejní strážník tím žádné újmy neutrpěl a přirozeně při svém budoucím zaopatření také neutrpí, neboť jde o nepatrné zohyzdění muže, nikoli ženy. Nárok na náhradu za snížení schopnosti k pití a k mluvení není rovněž dle předpisu §u 1325 obč. zák. odůvodněn. Nejde, jak již uvedeno, o úmyslné nebo hrubé zaviněné jednání žalovaného a žalobce těmito nedostatky dle zjištění nižších soudů nestal se ani částečně k výdělku nezpůsobilým, když přes ně nadále své povolání jako policejní strážník bez závady vykonávati může a vykonávati bude moci, takže ani v tomto směru újmy neutrpěl. Je sice pravda, že žalobci dle posudku znaleckého pro nepatrnou deformitu dolního rtu, o kterou jde, zbudou nějaké potíže při pití a při řeči vždy, a mohl by proto za tuto svou újmu žádati náhradu, to však jen tehdy, kdyby tu byly předpoklady nároku na úplné dostiučinění ve smyslu §u 1324 obč. zák. Než předpokladů těch tu není, poněvadž, jak již uvedeno, dle zjištěného stavu věci nestalo se poranění žalobce ze zlého úmyslu nebo nápadné bezstarostnosti žalovaného, když žalovaný, jak zjištěno, provinil se jen tím, že nechal svého psa, jenž bez náhubku do hospody za ním přišel, neměl zlých vlastností, ani nebyl výbojným ani útočným, v hospodě u svých nohou ležeti a neměl jej na šňůře uvázaného. Toto opomenutí nelze dle názoru soudu dovolacího za daného stavu věci pokládati za nápadnou bezstarostnost a nelze proto žalobci přiznati ani náhradu škody za způsobené mu potíže při pití a mluvení. Pokud však dovolatel vytýká, že odvolací soud právně nesprávně posoudil zjištěný skutkový stav, tvořící podklad pro řešení otázky spoluzavinění, jest mu přisvědčiti. Odvolací soud spatřuje spoluzavinění žalobce ve dvou směrech, jednak v tom, že žalobce hodil několikrát psu žalovaného slupku z jelita, čímž prý zvyšoval jeho chuť, takže pes, chtěje se zmocniti posledního sousta, jež žalobce dával do úst, skočil po něm, kousl žalobce právě do úst a poranění mu způsobil, jednak v tom, že žalobce jako orgán bezpečnostní se nepostaral o to, by pes byl v době kontumace buď opatřen náhubkem anebo z hostinské místnosti odstraněn. Právní úsudek odvolacího soudu o spoluzavinění není správný. Jen tenkrát by se dalo mluviti o spoluzavinění žalobce dle §u 1305 obč. zák., kdyby se byl žalobce něčím prohřešil proti přirozené opatrnosti, jakou § 1297 obč. zák. u každého normálního člověka předpokládá. Tím, že žalobce házel psovi slupky, zvýšil snad jeho chuť na další, nemohl se však ani z daleka toho nadíti, že pes po něm skočí a kousnutím ho poraní. Poranění nebylo následkem jeho počínání, neboť pes, který se krmí, pravidelně vůbec nebývá člověku jej krmícímu nebezpečným. Ani další odvolacím soudem uvedený důvod neobstojí. Žalobce nepřišel do hostince ve službě, nebyl tedy ani oprávněn, neřku-li po-

vinen, aby zakročil pro nějaké nepřístojnosti. Neprohřešil se však ani proti své přirozené, každému člověku vlastní opatrnosti, neboť nemohl nebezpečí předvídati, naopak mohl o psu, který byl bez náhubku ve společnosti svého majitele, předpokládati, že je neškodným. Nelze mu proto ani z těchto důvodů klásti za vinu, že se nepostaral o to, aby pes buď byl opatřen náhubkem aneb z místnosti vyveden. Jelikož nižší soudy i s hlediska §u 1320 obč. zák. jeho spoluzavinění vyloučily, zjistivše, že psa nedráždil, nestihá ho nijaké spoluzavinění za úraz a přísluší mu celé a nedělené bolestné. V tomto směru odůvodněnému dovolání bylo tudíž vyhověti. Jelikož žalobce se v odvolacím řízení spokojil 5.000 Kč bolestného a žalovaný ničeho proti určení výše bolestného dle §u 273 c. ř. s. nenamítal, bylo toto celé přisouditi.

Čís. 5416.

Československá lihová komise, nikoliv Československý stát, byla podmětem práv a povinností z právních jednání, která komise sama uzavírala s třetími osobami.

Pokud ručí ze závazků čs. lihové komise dle §u 1409 obč. zák. čs. stát.

Lhůty §§ 1 a 2 zákona ze dne 8. června 1923, čís. 121 sb. z. a n. jsou lhůtami propadnými.

Jměním dle §u 1409 obč. zák. není každá jednotlivá fysická věc o sobě, nýbrž buď veškeré jmění nebo část jeho neb aspoň takový souhrn majetkový, který jest určitou hospodářskou jednotkou, tvoře podklad pro osobní úvěr, kterého dosavadní majitel jmění požíval.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1925, Rv I 974/25.)

Akciová společnost lihovaru a lučební továrny domáhala se na Československém eráru doplacení přejímací ceny za líh, který ve výrobním období 1920/1921 dodala Československé lihové komisi v Praze. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, shledav odůvodněnou námitku nedostatku pasivního oprávnění ku sporu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Jde především o otázku, zda vlastníkem přejímaného lihu stal se Čsl. erár, či Čsl. lihová komise. Mimořádné poměry válečné přivodily, že i spotřeba lihu nemohla býti ponechána volnému obchodu a stala se předmětem veřejné péče. Již v době předpřevratové zřízena byla tak zv. lihová ústředna ve Vídni. Po převratu bylo její působnost na území Čsl. státu zastaviti a proto nařízením Národního výboru ze dne 8. listopadu 1918, čís. 29 sb. z. a n. byla pro území Čsl. státu zřízena tak zv. Československá komise lihová se sídlem v Praze a svěřena jí veškerá péče o úhradu spotřeby lihu. Organisace a působnost této komise byla upravena nařízením vlády ze dne 7. května 1920, čís. 355 sb. z. a n. a v §u 6 (2) označena jest jako pomocný státní orgán pro veškerou péči o výrobu, nerušené zásobování a řádné hospodaření lihem, a zároveň v §u 6 (4) výslovně stanoveno, že jest samostatnou právní osobností a že provozuje veškeré do oboru její působnosti spadající obchody na vlastní účet za ručení svých fondů a důchodků plynoucích z jejího hospodaření. Podotýká se, že nařízení čís. 355 z roku 1920 jest vydáno na základě zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n. a požívá tedy moci zákona. Vlastní hospodaření lihem a obchody s tím spojené, k nimž zajisté patří i přejímání lihu, tím kterým lihovarem skutečně vyrobeného, a spojené s tím převzetí závazku, zaplatiti výrobci přejímací cenu, nechtěl tedy prováděti stát sám svými úřady, nýbrž přenesl agendu tuto na samostatný hromadný útvar, tvořící samostatnou právnickou osobnost. V důsledku toho stal se tento hromadný útvar a nikoliv Čsl. stát podmětem práv a povinností vzniklých z právních jednání, která tato komise sama s třetími osobami uzavírala. Dovolatelka ani nesnaží se dokázati, že komise tato v těch kterých právních jednáních s třetími osobami a zejména při jednáních s dovolatelkou sama dávala na jevo, že jedná jen jako zástupkyně eráru, tudíž s účinky §u 1017 obč. zák. Že přebytky, jichž lihová komise docílí, nebo-li jak § 6 cit. nař. praví, výtěžek za odbytý líh má dle §u 21 téhož nařízení připadnouti státní pokladně, a jak ona komise tyto přebytky do státní pokladny odváděla a jak věc prováděla, by i při oné povinnosti odváděti přebytky měla po dobu své působnosti majetkové fondy a důchodky, ručící za její závazky, jest pro uvedenou otázku nerozhodno. Dovolatelka snaží se sice i ze znění §u 21 cit. nař. dovoditi, že erár to byl, který líh přejímal. Ale pro výklad §u 21 (1) cit. nař. v ten rozum, že pod závazky, o nichž se tento zákonný předpis zmiňuje a jež má Čsl. lihová komise splniti, rozuměti dlužno závazky Čsl. eráru jako vlastního přejímatele lihu, není ani v doslovu tohoto předpisu a ani v ostatních předpisech tohoto nařízení opory. Rovněž ze znění zákona ze dne 8. června 1923, čís. 121 sb. z. a n., jednajícího o uplatnění nároků proti hromadným útvarům, při státním hospodaření předměty spotřeby spolupůsobivším, nedá se ničeho ve prospěch dovolatelčin dovoditi. V §u 1 a 3 tohoto zákona jedná se totiž o soukromoprávních nárocích za ústřednami, komisemi, ústavy, po případě za jich odbočkami, a jinými hromadnými útvary, které spolupůsobily při státním hospodaření předměty spotřeby a jsou v likvidaci, a v §u 2 mluví se o uplatňování jich žalobou u příslušného soudu proti ústředně (jejím odbočkám). V témž §u děje se ovšem též zmínka o případném uplatňování těchto nároků proti státu, ale tím není řečeno, že ten, kdo má nárok proti ústředně, smí jej dle své vůle uplatňovati proti státu, jinými slovy není v tomto zákonném předpisu způsobem konstitutivním založen přímý závazek státu k plnění nároků vzešlých proti zmíněným hromadným útvarům. Chce-li kdo žalovati stát z nároků takových, musí v tom kterém konkretním případě dokázati zvláštní titul právní, z kterého by plynul takový závazek státu. Proč do §u 2 (1) zák. čís. 121/1923 pojata byla slova »ani případně proti státu«, patrno nejlépe z materialií k tomuto zákonu. Dle vládního návrhu tisk čís. 4095 posl. sněmovny, zprávy výboru ústavněprávního téže sněmovny tisk čís. 4142 a

těsnopisecké zprávy o 213. schůzi posl. sněm. ze dne 14. května 1923, dále ze zprávy ústavněprávního výboru senátu tisk čís. 1672 jest patrno, že propadné lhůty §u 1 a 2 tohoto zákona stanoveny byly za tím účelem, by s uplatňováním soukromoprávních nároků proti ústředním a komisím nebylo zúmyslně čekáno, až zbytek kmenového úřednictva ústředen a komisí se rozejde a až bude stíženo shledávati obsáhlý materiál roztroušený po rozličných úřadech, a bylo dále výslovně uvedeno, že na vyjasnění rozsahu závazků ústředen a komisí vůči třetím osobám záleží státu hlavně tam, kde ručí za případné schodky některé ústředny. Nebylo tedy v §u 2 cit. zákona rozhodováno o hmotněprávní povaze oněch závazků. Nezávažno je dále pro věc, že nařízení čís. 355/1920 nečiní rozdílu mezi přejímáním lihu a kupem a že mluví jen o přejímání. Rovněž nelze ničeho pro žalobkyni dovozovati z toho, že o období, kdy hospodaření bylo prováděno čsl. komisí lihovou a poté meziministerským komitétem pro likvidaci Čsl. lihové komise, mluví se ve výnosech ministerstva financí ze dne 7. února 1922 a ze dne 9. listopadu 1923 jako o době »státního hospodaření lihem«. Této dikce používá i zákon čís. 121/1923, a tento zákon právě jedná o nárocích proti ústředním a komisím, a ani v tomto zákoně ani v oněch výnosech není volba onoho výrazu ničím jiným než prostým pojmenováním onoho obhospodařovacího období na rozdíl od hospodářství pozdějšího nebo normálního. O státním hospodaření mohlo se pak v onom období vším právem mluviti, ježto při něm působnost veřejnoprávní vyvinovaly státní úřady (srov. §§ 4, 15 až 17, 22 až 28 nař. čís. 355/1920) a ježto Čsl. komise lihová sama označena byla jako pomocný státní orgán a její členové a úředníci byli dle §u 12 na roveň postaveni orgánům veřejné správy. Ze všeho, co uvedeno, neplyne tedy správnost závěru dovolatelky, že Čsl. komise lihová pouze spravovala jmění státní a že stát sám byl kupitelem lihu. Dovolatelka poukazuje ještě na to, že dle výnosu ministerstva financí ze dne 7. února 1922, čís. 9717/1314/22 IV/10 bod 3 mělo Družstvo hospodářských lihovarů při likvidaci dosavadního státního hospodaření lihem převzíti líh hospodářskými lihovary nad kontingent vyrobený za stejnou cenu, za kterou »státní správa« líh ten převzala, a že stát ve smlouvě, jíž byla prodána žalobkyni zásoba lihu, označen jest za vlastníka seznamenaných zásob lihu. Avšak ani z toho, ani z onoho nelze ničeho ve prospěch žalobkyně dovozovati, poněvadž sama v žalobě tvrdí, že dodala sporný líh Čsl. komisi lihové, a ježto žalobkyně, jak již uvedeno, ani nesnaží se dovoditi, že komise v právních jednáních s třetími osobami a zejména se žalobkyní dávala na jevo, že jedná jen jako zástupkyně eráru. Tím vyřešena jest otázka, kdo jest v tomto sporu přímým smluvníkem žalující strany, a že jím není žalovaný erár. Podotknouti konečně dlužno, že dovolatelka neprávem snaží se dovoditi, že přejímání lihu není vůbec soukromoprávní činností komise, ježto se o ní mluví v §u 19 nařízení čís. 355/1920, pojednávajícím o správní agendě Čsl. lihové komise, a nikoliv v §u 20, který jedná o obchodní a obchodně-finanční agendě její. Avšak tím kterým konkretním jednáním lihové komise, jímž tato přejímá od určitého výrobce určité množství vyrobeného lihu, zakládají se soukromoprávní závazky této komise zrovna tak, jako odevzdáním surového lihu rafineriím ku čištění za mzdu, třebas o obou těchto druzích právních jednání mluví se v §u 19 cit. nařízení. Stačí poukázati na důvody rozhodnutí čís. 3954 sb. n. s., kdež šlo o spor o mzdu za čistění lihu.

Žaloba však opřena jest podpůrně též o důvod §u 1409 obč. zák. Jak již shora dovozeno, jest k tomu, by ze závazků čsl. lihové komise mohl býti žalován stát sám, třeba, by v tom kterém případě dokázán byl zvláštní důvod právní. Takovým důvodem může býti převzetí dluhu dle §u 1409 obč. zák. Podstata tohoto právního ústavu záleží v tom, že závazek původního dlužníka zůstává nedotčen a k němu přistupuje závazek přejímatele jmění, zaplatiti bezprostředně dluhy k převzatému jmění patřící. Jde tedy o to, zda nárok za jedním z hromadných útvarů, v §u 1 zákona ze dne 8. června 1923, čís. 121 sb. z. a n. uvedených, uplatňován býti může z tohoto důvodu proti státu. Jest předem obírati se otázkou, zda vyhověno náležitostem tohoto zákona, než bude uvažováno a rozhodnuto ve věci po stránce tohoto právního důvodu. V §u 2 cit. zákona jest stanoveno, že nároky proti zmíněným hromadným útvarům zanikají a nelze jich ani kompensací uplatniti, a to ani proti oněm útvarům ani případně proti státu, nebyly-li způsobem v §u 1 uvedeným a ve lhůtě tam stanovené přihlášeny a nebyly-li poté u příslušného soudu ve lhůtě §u 2 žalobou uplatněny. Tyto obě lhůty (k přihlášce a k žalobě) jsou, jak ze znění i z účelu zákona patrno, lhůtami propadnými a ne promlčecími, a není proto dle §u 1501 obč. zák. třeba, by nezachování jich bylo žalovanou stranou namítáno, naopak jest průkaz žalující strany o tom, že bylo předpisům §u 1 a 2 vyhověno, podstatnou podmínkou a podkladem žalobního nároku a bez tvrzení a průkazu, že předpisům těmto bylo vyhověno, nelze žalobě vyhověti. Nižší soudové touto otázkou se neobírali, i jest tedy především třeba v tomto směru řízení doplniti, načež bude v případě pro žalobkyni příznivém přikročiti ku zkoumání ostatních podmínek převzetí dluhu dle §u 1409 obč. zák. Dle tohoto zákonného předpisu ten, kdo převezme nějaké jmění nebo podnik, ručí věřitelům zcizovatelovým za dluhy, jež patří k tomuto jmění nebo podniku a jež mu při převzetí byly známy neb aspoň musely býti známy. V tomto směru však není skutkový základ sporu s dostatek objasněn. Líh, o nějž v tomto sporu jde, převzala, jak již uvedeno, v obhospodařovacím období 1920—1921 Čsl. lihová komise v Praze. Působnost této komise byla ukončena dle vyhlášky min. fin. ze dne 30. září 1922, čís. 294 sb. z. a n. dnem 30. září 1922. Dnem tímto vstoupila komise tato do likvidace, což patrno z toho, že zřízen byl pro ni likvidační orgán, totiž t. zv. meziministerské komité pro likvidaci Československé komise lihové. Z kterých osob se tento likvidační orgán skládal, jest pro tento spor nezávažno. Vzhledem k tomuto ukončení působnosti lihové komise stalo se nutným opatření pro období 1922/1923 a bylo dle nařízení vlády ze dne 19. října 1922, čís. 300 sb. z. a n. a vyhlášky min. fin. ze dne 4. listopadu 1922, čís. 312 téže sbírky obhospodařovací činností pro toto období pověřeno meziministerské komité, obdrževši pro tuto činnost totéž postavení, jaké pro dřívější období měla lihová komise (§ 2 nař. čís. 300/1922). Mělo tedy ono komité v období 1922/1923 dvojí postavení, jednak likvidovalo Čsl. lihovou komisi, jednak jako samostatná právní osoba hospodařilo v období 1922/1923 lihem. Vládním

nařízením ze dne 1. srpna 1923, čís. 173 sb. z. a n. (§ 6) byla pro dobu od 1. září 1923 pověřena obhospodařovací činností »Společnost pro zpeněžení lihu, společnost s r. o. v Praze« a dle §u 12 téhož nařízení týmž dnem skončena působnost meziministerského komitétu ohledně samostatné jeho činnosti, a nařízeno mu, by vedle likvidace Čsl. komise provedlo i likvidaci svou vlastní. Žalovaná strana tvrdí, že meziministerské komité jako samostatná právní osobnost předalo zásoby zbylého lihu Čsl. eráru, a odvolací soud z pouhého znění onoho vládního nařízení snaží se dovoditi, že předmětem převodu vskutku byly jen zásoby z období 1922/1923. Ale okolnost, že právní předpisy něco nařizují, není ještě také důkazem, že se tak stalo, i bude proto vzíti na přetřes a provésti zjištění o tom, která právní osobnost a jaké zásoby lihu koncem období 1922/1923 odevzdala Čsl. eráru a zda mezi nimi byly i zásoby, které patřily lihové komisi v likvidaci. Při tom bude třeba přihlížeti i k tomu, zda to bylo množství takové, by mohlo býti nazváno jměním po rozumu §u 1409 obč. zák. Jměním dle §u 1409 obč. zák. není každá jednotlivá fysická věc o sobě, nýbrž pod výrazem oním rozuměti jest buď veškeré jmění nebo kvotu jeho nebo aspoň takový souhrn majetkový, který jest určitou hospodářskou jednotkou a který jako takový tvoří podklad pro osobní úvěr, kterého dosavadní majitel jmění požíval (srovnej Krainz-Ehrenzweig »System obč. práva« II/2 str. 261, zprávu komise pro justiční věci str. 300 a věstník min. sprav. 1916 str. 122 a násl.). Jen jde-li o takovýto souhrn majetkový, lze mluviti o tom, že tu jest jmění, k němuž patří určité osobní dluhy zcizovatelovy. I bude po případě věcí soudu, by dle §u 182 c. ř. s. přidržel strany, by v tomto směru objasnily skutkový stav. Po případě dle stavu věci bude se třeba obírati tím, v jakém období jest likvidace Čsl. lihové komise, jejíž existenci jako právnické osoby, pokud jde o její likvidaci a o účely likvidační, uznává ještě vládní vyhláška ze dne 6. října 1923, čís. 184 sb. z. a n. a vyhláška ze dne 9. listopadu 1923, čís. 110, 567/9357/23/IV A/10, uveřejněná v Úředním listě čís. 294, a zda se prováděla odděleně od likvidace meziministerského komitétu jako právnické osobnosti v období 1922/1923 hospodařivší, a jaký jest vztah obou těchto útvarů v likvidaci k smlouvě a zda pro otázku pasivní legitimace má význam i § 22 této smlouvy jednající o předání místnosti. Okolnostmi těmi třeba se vzhledem k předpisu §u 1409 odstavec prvý věta druhá obč. zák. obírati po případě i z toho důvodu, že dovolatelka vytýká, že, kdyby stát převzal zásoby lihu (dle dovolání jediný majetek komise) a neručil za závazky, byl by obohacen. Vyjde-li po doplnění řízení ve směrech shora naznačených na jevo, že žalobu nelze opříti ani o právní důvod uvedený v §u 1409 obč. zák., bude žalobu zamítnouti. Jinak bude třeba obírati se dalšími útočnými prostředky žalobcovými a obranami žalovaného, jimiž se dosud obě nižší stolice neobíraly.

Čís. 5417.

Úprava majetkových poměrů manželů tím způsobem, že při rozchodu manželů převzal manžel za úplatu polovinu usedlosti manželčiny a manželka vzdala se výživného po dobu, po kterou by s manželem nežila ve společné domácnosti. V pouhém obnovení manželského společenství nelze spatřovati odvolání oné dohody.

Ohledně úpravy výše výživného manželce jest míti za to, že strany ji stanovily vzhledem k poměrům a to k potřebám manželky a mohoucnosti manželově v době úpravy; pokud však jde o vzdání se výživného, děje se toto pravidelně bez ohledu ku napotomní změně poměrů. Změna smlouvy o vzdání se výživy jest možna soudním výrokem jen tehdy, kdyby byly tvrzeny a prokázány okolnosti, které opodstatňují poznání, že strany souhlasně určité okolnosti jejich vůli určující a na jejich rozhodnutí působící předpokládaly a bez tohoto předpokladu by ku vzdání se nebylo došlo.

Důvodem ku placení výživného není již ta okolnost, že úplata, poskytnutá manželem manželce za polovinu usedlosti, se poklesem měny znehodnotila.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1925, Rv I 1007/25.)

Žalobě odděleně žijící manželky, jíž se domáhala na manželi placení výživného, bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Ze zjištění prvého soudu vyplývá, že mezi spornými stranami docházelo stále z viny obou k výstupům, při nichž si nadávali a jeden s druhým zle nakládal, a že výstupy dospěly tak daleko, že si vzájemně vyhrožovali i zabitím, takže žalobkyně několikráte od žalovaného odešla, že sice žalobkyně po dvakráte k popudu žalovaného se do společné domácnosti k němu vrátila, což potrvalo od července 1920 do prosince 1921 a od dubna 1923 do května 1924, že v obou případech opětného odchodu žalobkyně od žalovaného zavdal k odchodu tomu podnět žalovaný tím, že žalobkyni od sebe vyháněl a tím, že jí na těle ubližoval, pokud se týče jí vyhrožoval a budil v ní důvodnou obavu dalšího zlého nakládání. Když tedy zjištěno, že žalobkyně z viny žalovaného byla nucena ho opustiti, a když nelze, jak správně uvedl prvý soud, za zjištěných shora uvedených okolností důvodně na ní požadovati, by se k němu do společné domácnosti vrátila, jest jeho povinností, by jí platil výživné po rozumu §u 91 obč. zák., ano bylo zjištěno, že žalobkyně nemá dnes jiného jmění, než úspory ve výši asi 10.000 Kč a živí se prací rukou, majíc i dítě ve své péči. Soud prvé stolice právem dospěl ku přesvědčení o této povinnosti žalovaného přes ujednání stran v notářském spise ze dne 30. září 1912, jímž žalobkyně se zřetelem na zamýšlený rozvod manželství se žalovaným od stolu a lože postoupila žalovanému ½ své usedlosti č. p. 36 proti převzetí knihovních dluhů a doplacení jí hotově 11.500 Kč za současného vzdání se nároku na placení výživného pro případ, že by se žalovaným nežila. Jest přisvědčiti názoru prvého soudu, že vzdání se výživného žalobkyní v notářském spise nelze uznati za účinné ani po dobu přítomnou. Dohoda mezi stranami v notářském spise učiněna byla, jak uvedeno, se zřetelem na zamýšlený rozvod manželství od stolu a lože, ke kterému nedošlo, a správně uvedl prvý soud, že i když by trvalý faktický rozchod manželů bylo by tu podle vůle stran co do účinků klásti na roveň rozvodu, byly účinky ony odstraněny později tím, že žalobkyně k žalova-

němu na jeho výzvu se vrátila, s ním delší dobu žila a byla ochotna žíti dále, kdyby ji svým chováním nebyl dal dostatečný důvod k opětnému odchodu, takže na případ pohlížeti dlužno tak, jakoby manželské společenství mezi stranami trvalo. Faktickým obnovením manželského společenství a dalším naturálním vyživováním žalobkyně se strany žalovaného strany mlčky, konkludentním činem odvolaly původní ujednání o vzdání se výživného se strany žalobkyně (§ 863 obč. zák.). Odvolání takové nemuselo se státi výslovně, jak žalovaný mylně za to má. Ale za správný poznačiti jest názor prvého soudu, že i kdyby nebylo lze uznati dohodu z roku 1912 uvedeným způsobem za odvolanou z vůle stran, nemělo by to ničeho na povinnosti žalovaného k vyživování žalobkyně se zřetelem na ustanovení §u 1389 obč. zák. Strany urovnávaly notářským spisem své majetkové poměry, poněvadž případný rozvod soudní povoliti by bylo lze jen za předpokladu, že strany ohledně majetkových poměrů jsou již mezi sebou dohodnuty. Že pak nastalo na straně žalobkyně podstatné zhoršení jejích poměrů znehodnocením vnitřní hodnoty peněz a v důsledku toho několikanásobným zdražením všech životních potřeb, které po ujednání smírného vyrovnání se ohledně jich majetkových poměrů válkou a poměry poválečnými vyvolány byly, tedy okolnosti, s nimiž strany v době smíru počítati nemohly, dovodil prvý soud náležitě. Že pak notářský spis má povahu smírného porovnání se stran ohledně jich majetkových poměrů, o tom nemůže býti nejmenší pochybnosti vzhledem k jeho obsahu a účelu jeho sepsání. Ze zjištění prvého soudy plyne dále, že nynější majetkové poměry žalovaného nejeví se nikterak utěšenými, že však cena jeho usedlosti činí přece jen asi 150.000 Kč, že není knihovně zadlužen a že žalovaný má jen asi do $^1/_5$ neknih. dluhů. Uznal-li tedy soud procesní použiv ustanovení §u 273 c. ř. s., že žalovaný jest s to, by přispíval žalobkyni, — jež jinak není mu v domácnosti nápomocnou ve smyslu §u 92 obč. zák., — na výživu měsíčně 150 Kč, dlužno názoru tomu, jako správnému, přisvědčiti.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Dovolatel napadá odvolací rozsudek pro nesprávné posouzení právní, rozpor se spisy a vadnost řízení. V prvé řadě nutno se obírati výkladem ustanovení notářského spisu ze dne 30. září 1912 o vzdání se výživného žalobkyní. Notářským spisem převzal žalovaný v době, když žalobkyně pro nesváry již od něho byla odešla a tedy spolu nežili, její polovici společné usedlosti za hotovou úplatu 11.500 Kč a převzav na dluzích manželčiných 6.518 Kč, tedy celkem za úplatu 18.018 Kč, a žalobkyně naproti tomu vzdala se výživného po dobu, co by se žalovaným nežila ve společné domácnosti. Odvolací soud ve shodě s prvým soudem míní, že tuto dohodu odvolaly strany souhlasně tím, že se žalobkyně k muži vrátila, a opíraje tento úsudek o § 863 obč. zák. Leč s tím nelze souhlasiti. Je ovšem pravda, že se odvolání dohody nemusilo státi výslovně, ale pouhé obnovení manželského spolužití, které přece již ve smlouvě bylo předvídáno a s nímž bylo tedy počítáno, nelze vyložiti jako projev vůle, čelící k tomu, že úmluva nemá nadále platiti. Takovému úmyslu pouhé obnovení manželského spolužití beze všech pochyb nijak nesvědčí, a je pochybno, zda by byl žalovaný projevil takový souhlas bez zrušení postupu polovice usedlosti a vrácení peněz. Vždyť ztrátu výhody, které ze smlouvy nabyl, totiž zbavení povinnosti vyživovací, při pouhém vrácení se manželky do společné domácnosti nijak neměl nahrazenu oním pouhým návratem manželčiným. Proto návrat manželky, ve smlouvě již předvídaný, a přijetí manželky do společné domácnosti nelze beze všech pochyb vykládati jako vzdání se výhod, plynoucích pro žalovaného z oné dohody. Netřeba při tom ani uvažovati nižšími soudy nezjištěnou, ale žalovaným tvrzenou okolnost, že cena odstupní byla právě vzhledem na vypořádání poměrů majetkových a vzdání se výživného větší, nežli cena skutečná. Není správným, uvádí-li žalobkyně k opodstatnění opačného názoru v dovolací odpovědi, že vzdání se výživného bylo pojato do smlouvy právě proto, že tehdy žalobkyně se žalovaným ještě žila. Vždyť žalobkyně sama při svém výslechu potvrdila opak, a proto nutno úmluvě rozuměti tak, jak zní, že žalobkyně nebude míti nároku na výživu, nebude-li se svým manželem žít. Nerozhoduje dle dohody, z jakého se to stane důvodu. Odvolací soud míní dále, že vzdání se výživného není závažným proto, že se poměry změnily na straně žalobkyně, protože znehodnocením peněz znehodnotila se hotovost, kterou za postoupenou polovici od manžela dostala a ona s tím a se stoupnutím drahoty počítati nemohla. Odvolací soud při tom schvaluje názor prvého soudu, že úmluva o vzdání se výživného platí vůbec, pokud se poměry nezmění (rebus sic stantibus). V této povšechnosti však zásadu takovou ze zákona vyvoditi nelze. Zásadně nutno smlouvy dodržeti a změna poměrů nemá na ně vlivu. Ovšem při úmluvách o výživné z důvodu rodinného poměru, jehož pramenem je jednak svazek rodinný, jednak však mohoucnost živitele, a jehož míru určují také potřeby vyživovaného, je úprava výše výživného ovšem pravidelně smlouvána vzhledem k přítomným potřebám na straně jedné a mohoucností na straně druhé, a pro výši výživného lze proto míti pravidelně za to, že strany chtějí upraviti tuto výši vzhledem k poměrům, a změna o domluvené výši je tedy odůvodněna již v předpokládané vůli stran výkladem smlouvy a úmyslu smluvníků, pokud opak není zřejmý. Jinak tomu však je tam, kde oprávněný vzdává se výživného, kde tedy nejde o výměru výše výživného dle poměrů, a kde pravidelně poměry stran vůli smluvníků určovati nemusí a také neurčují. Tu lze míti za to, že na vzdání se pravidelně nemívají vlivu ani předpokládané potřeby vyživovaného, ani mohoucnost živitelova, že tyto okolnosti nejsou podstatným předpokladem, z něhož strany při vzdání se vycházejí, a jenž jejich vůli určuje. Proto při pouhém vzdání se výživy úmluvou nelze opříti nárok na její změnu soudem o předpoklad, ve vůli stran kotvící, že se poměry nezmění. Jen tam, kde by tomu tak bylo, kde by strany za předpokladu, že se poměry nezmění, úmluvu o vzdání se sjednaly, byla by možna její změna výkladem, opřeným o ony předpoklady dle úmyslu a poctivosti právního styku a mylnost předpokladů, již dokázati má, kdo ji tvrdí a o ni nárok opírá (§§ 914, 1389 obč. zák.). Změna smlouvy o vzdání se výživy byla by soudním výrokem možna jen tehdy, kdyby byly tvrzeny a prokázány okolnosti, opodstatňující závěr, že strany souhlasně určité

okolnosti, jejich vůli určující a na jejich rozhodnutí působící předpokládaly a bez tohoto předpokladu by ku vzdání se nebylo došlo, a kde by tedy nebylo ani poctivé, aby se na ony souhlasné předpoklady nevzal slušný ohled (§ 914 a 1389 obč. zák.). Bez ohledu na tuto úvahu zná zákon možnost změny smlouvy pro změněné poměry jen v případech výjimečných. Na příklad při smlouvě předběžné (§ 936 obč. zák.), pak při §u 1052 obč. zák., a pro hospodářskou nemožnost plnění dle §u 1447 obč. zák. Ale zásadně změna smluvních nároků v důsledku změny poměrů nenastává. Zásadu, uvedenou ohledně výše manželčina výživného vyslovil již Nejvyšší soud vídeňský v judikátu čís. 244 (Nov. sb. 1678), ale v témže judikátu vyslovil i zásadu, že je závazno vzdání se výživy. Zásadu, vyslovenou oním judikátem čís. 244 ohledně výše výživného, přijal a rozšířil rozlukový zákon v §u 19 na dohody, sjednané o majetkových poměrech při rozvodu, bylo-li manželství později rozloučeno. Dle motivů (tisk. čís. 298 zasedání národního shromáždění roku 1919) přijato bylo ono ustanovení proto, že strany nemohly myslet na změny zejména rozlukovým zákonem vyvolané. Tedy zákonodárce vychází sám z toho, že důležitým důvodem pro změnu dohody jsou jen takové poměry, jež strany předpokládati nemohly a naopak, že předpokládaly právě poměry nezměněné. Úmysl zákonodárce tedy je v podstatě ve shodě s tím, co bylo vyloženo. Že by žalobkyně byla předpokládala, že se poměry nezmění, a jen za tohoto předpokladu se byla vzdala výživy, sama ani netvrdí, a nelze na to z toho, co vyšlo ve sporu na jevo, ani souditi. Míní-li tedy prvý soud, že rozhoduje, že žalobkyni odstupní cena za polovici usedlosti, kterou v roce 1912 od svého manžela obdržela, již nezajišťuje takové míry výživy a takové její části, jako v roce 1912, není to významno, když žalobkyně netvrdila, že to předpokládala, a z toho, co ve sporu vyšlo na jevo ani souditi nelze, že by za opačného předpokladu se výživného nebyla vzdala. Bez ohledu na to, lze-li upotřebiti zásady §u 19 rozlukového zákona všeobecně i pro dohody, které nebyly učiněny při rozvodu, a i na případy, kdy rozluka nenastala, a platí-li tedy ustanovení §u 19 rozlukového zákona i na případ sporný, není zde ani podstatné změny poměrů ani důležitého důvodu, který by změnu zjednané dohody slušně odůvodňoval. Prvý soud zjistil a odvolací soud zjištění to přejímá, že nenastala podstatná změna poměrů žalovaného, ani žalované, — nehledí-li se k poklesu vnitřní hodnoty její hotovosti. Žalovaný zůstal vlastníkem usedlosti asi 52 korců pozemků, ba dokonce nastala změna v jeho neprospěch tím, že pozbyl ve válce značné části své pracovní způsobilosti, že hospodářství jeho je nyní zanedbanější, že nemá nyní hospodyně, kterou mu dříve byla jeho matka. Žalobkyně pak nestala se neschopnou k výdělku a má ještě asi 10.000 až 11.000 Kč, tedy totéž, co tehdy dostala na hotovosti za postoupenou polovici usedlosti. Podstatnou změnu poměrů na straně žalobkyně spatřují ovšem nižší soudy, jak již uvedeno, přece v tom, že kupní cena vyplacená jí za polovici usedlosti jest znehodnocena. Dříve prý z ní mohla žalobkyně krýti větší část své výživy, nyní však může ji krýti z části daleko menší. Ale, nebylo-li tvrzeno, že bylo p ř e d p o k l a d e m při dohodě roku 1912, že žalobkyně bude moci z kupní ceny z větší části výživu krýti, nelze již z toho důvodu toto znehodnocení považovati za dostatečný důvod ku změně dohody. Ale není dostatečným důvodem ani proto, že tuto ztrátu žalobkyně vyvažuje na druhé straně zhoršené postavení žalovaného. Žalobkyně zůstala totiž způsobilou k výdělku a žije u svých rodičů jako dříve, jenom její hotovost byla znehodnocena. Žalovaný však pozbyl značné části výdělkové způsobilosti, jeho hospodářství je nyní ve stavu daleko neutěšenějším, nemá hospodyně, stav dobytka jeho je nedostatečný, pole zanedbaná, stavby sešlé a potřebné oprav nebo novostavby. Následkem nehnojení jsou pozemky méně výnosné, takže z hospodářství se dle posudku znaleckého výnosu asi 4.000 Kč bude lze nadíti teprve po letech, až se stav jeho zlepší investicemi. Tento zhoršený stav žalovaného vyvažuje tedy zhoršený stav žalobkyně, a proto nemůže býti ona změna poměrů na straně žalobkyně důležitým důvodem ku změně dohody o výživné.

Čís. 5418.

Nejde o rozepři zahájenou, domáhá-li se za změněných poměrů zvýšení výživného, třebas o něm mezi týmiž stranami (manželi) byl zahájen spor, v němž jest nyní klid řízení.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1925, Rv I 1066/25.)

Žalobě manželky, odloučeně žijící, proti manželi o zvýšení výživného bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c.

N e j v y š š í s o u d uvedl v otázce, o niž tu jde, v

d ů v o d e c h:

Dovolatel vytýká odvolacímu rozsudku zmatečnost a nesprávné právní posouzení, leč to i ono neprávem. Rozsudky nižších soudů nejsou zmatečny proto, že roku 1917 žalovala žalobkyně žalovaného o výživné 60 Kč měsíčních, spor tento zůstal v klidu, tedy ještě je na soudě a nižší soudy přes to neuznaly, že projednávání nynějšího sporu brání rozepře zahájená. V prvé řadě nutno připomenouti, že by nešlo vůbec o žádný ze zmatků, v §u 477 c. ř. s. výčetmo uvedených, a tudíž ani o důvod dovolací dle §u 503 čís. 1 c. ř. s., třebaže by soud z moci úřadu měl k rozepři zahájené přihlédnouti (§§ 240 c. ř. s.). Ale ani věcně není dovolatelova výtka oprávněna, neboť nejde o stejný spor, byť i strany byly tytéž a jednalo se také o výživné z důvodu manželského poměru. Není tu ani totožnosti předmětu sporu, ani totožnosti právního důvodu. Předmětem dřívějšího sporu bylo výživné 60 korun rakouských měsíčně a důvodem netoliko svazek manželský o sobě, nýbrž i tehdejší mohoucnost žalovaného a tehdejší potřeby žalobkyně. Nárok na výživné z poměru rodinného svazku kotví ovšem v tomto svazku, ale také se určuje mohoucností živitele a potřebou vyživovaného, vymezenou slušností (§ 91 obč. zák.), takže pramenem nároku není o sobě svazek manželský, nýbrž mohoucnost manželova a stejně i případně změně podléhající potřeby slušné výživy manželčiny. Tak lze říci, že se nárok na výživné vždy znova rodí z nových poměrů a těmto se přizpůsobuje. Proto žaloba o

výživné, založená na jiných poměrech, žádá-li se o novou úpravu výživného, není totožnou se žalobou, v níž se žádalo za úpravu za poměrů rozdílných. Nevadí tedy nynější žalobě rozepře zahájená, když žalobkyně v žalobě i za sporu právě změnu poměrů uplatňovala a žádá novou žalobou za novou úpravu výživného, dříve následkem sporu dobrovolnou dohodou za jiných poměrů částkou 40 Kč měsíčně stanoveného. Vždyť rozepře zahájená, stejně jako věc rozsouzená, mají ten význam, že nemají býti odděleně projednávány spory o týchž nárocích, a to z téhož důvodu, totiž jednak z důvodu procesní hospodárnosti a dále proto, aby bylo zabráněno tomu, by v téže věci nebylo rozhodnuto různě na stejném podkladě, tedy z důvodu veřejné právní jistoty. Toto hledisko však nedopadá na případy, kde uplatňují se ve sporu o výživné zcela nové poměry a důvody pro jeho výměru, takže pro takovéto případy nově zahájený spor ani práce soudu nepřidává ani nenastává nebezpečí různého rozhodnutí stejné věci. Neprávem vytýká dovolatel, že žalobkyně nezaložila svého nároku na úpravu výživného na změněných poměrech. Vždyť již v žalobě tvrdila, že se stala k výdělku neschopnou a že se hospodářské poměry a tím i její potřeby změnily, založila tedy již v žalobě svůj nárok na změně poměrů a celým sporem se táhne její tvrzení, že dřívější výživné 40 Kč za změněných poměrů jí nestačí. Proto výtka, že nebylo přihlédnuto k zahájenému dříve mezi týmiž stranami sporu o výživné dle §u 240 c. ř. s. odůvodněna není.

Čís. 5419.

Chovatelem psa ve smyslu §u 1320 obč. zák. jest ten, kdo ve vlastním jménĕ může rozhodovati, jak má býti pes opatřen. Za chovatele psa nelze pokládati též toho, s nímž sdílel chovatel psa společnou místnost (kočovný vůz), třebas pes hlídal i pro něho.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1925, Rv I 1386/25.)

Žalobkyně byla pokousána psem, náležejícím Karlu H-ovi, jenž sdílel s Rudolfem M-em, majitelem kolotoče, společný vůz. Žaloba o náhradu škody proti Rudolfu M-ovi byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelka spatřuje nesprávné posouzení v tom, že odvolací soud nepovažoval žalovaného za chovatele psa. Míní, když pes pobýval ve skutečnosti u žalovaného, když hlídal také majetek žalovaného, tedy také žalovanému byl užitečným, že dlužno žalovaného považovati za chovatele tohoto psa přes to, že bylo zjištěno, že náležel Karlu H-ovi. Dovolací soud neshledává, že by tím byl podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný dovolací důvod opodstatněn. Byť i bylo zjištěno, že pes pobýval velkou část dne ve voze náležejícím žalovanému, anebo býval uvázán na voze, že Karel H., zeť žalovaného, a jeho dcera, choť žalovaného, sdíleli se žalovaným jeho kočovnou domácnost, ve které přirozeně pes následovavší věrně svého pána, ovšem také se pohyboval, že se tedy soužití v úvahu přicházejících osob a sporného psa zvláště v zimě soustřeďovalo právě jen v kočovném voze kolotočového podniku, nebo aspoň v jeho bezprostřední blízkosti, přece jenom sběh těchto okolností, z nichž by dovolatelka ráda těžila, nevylučuje možnost H-ova vlastnictví ke psu, a také nevylučuje předpokladu, že je Karel H. chovatelem sporného psa. Tím je podle §u 1320 obč. zák. ten, kdo ve vlastním jménĕ může rozhodovati, jak má pes býti opatřen, a jak má naň býti dohlíženo, a tomuto právu H-ovu nemusilo býti, a jak bylo zjištěno, také nebylo na překážku úzké soužití v úvahu přicházející společnosti, odkázané více méně na těsné prostory kočovného vozu. Dovolatelčin poukaz na jiné rozhodnutí tohoto nejvyššího soudu, že za chovatele psa může býti považován i ten, kdo se ujme psa poběhlíka a strpí, by pobýval na jeho dvoře, není pro tuto věc případný. Byloť zjištěno, že Karel H. sdílevší tehda zimní ležení žalovaného v Ch. s dcerou žalovaného, svou manželkou, choval psa z vlastní záliby, byl pro sporný případ trestně stíhán, tedy šlo, jak zjištěno, o samostatné chovatelství H-ovo, a je lhostejno, že snad i žalovaný měl ze psa nějaký prospěch, když pes, hlídaje u H-a, mimoděk hlídal i u žalovaného. Je tedy otázka, sloužil-li pes také ku prospěchu žalovaného, pro otázku chovatelství psa, pro otázku to v této rozepři závažného významu, pro rozsouzení rozepře lhostejná a v nepřipuštění nějakých dovolatelkou ostatně ani blíže neuváděných důkazů o této okolnosti nespočívá podle čís. 2 §u 503 c. ř. s. na druhém místě uplatněný důvod dovolací. Když odvolací soud podle svých zjištění dospěl ku právnímu názoru, že žalovaný nebyl chovatelem sporného psa, že tedy žalobní o předpis §u 1320 obč. zák. opírající se nárok není důvodem svým vůči žalovanému po právu, je tento právní závěr správný.

Čís. 5420.

K přičtení viny na rozluce jednomu z manželů nestačí, že důvod rozluky nastal v jeho osobě, nýbrž vyhledává se k tomu, by mu mohla býti přičtena vina, subjektivní jeho zavinění.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1925, Rv I 1489/25.)

Žalobě manžela o rozluku manželství pro duševní chorobu (hysterii) manželčinu procesní soud prvé stolice vyhověl, neuznav zavinění žádného z manželů. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nelze přisvědčiti dovolateli, že odvolací soud, potvrdiv výrok prvního soudu, že na rozluce žádná strana viny nenese, věc po stránce právní posoudil nesprávně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Pokud dovolatel míní, že vina na rozluce jest na straně žalované dána již tím, že bylo na rozluku uznáno pro duševní chorobu žalované, tedy z důvodu, nastavšího v osobě žalo-

vané, dovodil nesprávnost tohoto stanoviska případně odvolací soud, poukázav k tomu, že k přičtení viny na rozluce jednomu z manželů nestačí okolnost, že důvod rozluky nastal v jeho osobě, nýbrž že se vyhledává k tomu, by mu vina mohla býti přičtena, také subjektivní zavinění, toto však u žalované, co se týče její duševní choroby, ani tvrzeno není. Správnost tohoto stanoviska odvolacího soudu plyne z míst zákona v napadeném rozsudku uvedených (Srovnej též rozhodnutí čís. 1285 sb. n. s.). Žalobce také neprávem tvrdí, že vina na rozluce měla býti přičtena žalované proto, že mu svou chorobu při uzavření sňatku zamlčela. Není zjištěno, že žalovaná o své chorobě tehdy věděla a nelze proto tvrditi, že ji žalobci zamlčela, nebyla proto právem vina ani z tohoto důvodu žalované přičtena.

Čís. 5421.

Přerušení valutových sporů (zákon ze dne 18. prosince 1924, čís. 274 sb. z. a n.).

Firma jest obchodním jménem, pod kterým obchodník provozuje živnost, a není samostatným právním podmětem vedle něho a mimo něho. Kdo se v tuzemsku, třebas pod svým obchodním jménem svým závodem usadil, má v tuzemsku své sídlo ve smyslu §u 66 j. n., třebas měl závody též jinde a jinde bydlil.

Pro přerušení valutových sporů není vždy rozhodným bydliště strany, nýbrž jest přihlížeti i k tomu, kde jest její závod, jenž byl zúčastněn na obchodě. Řízení nelze přerušiti, je-li závod samostatnou hospodářskou jednotkou, vztahuje-li se sporná pohledávka výhradně na ni a měla-li tato jednotka v rozhodný den sídlo v tuzemsku.

Neodporuje zákonu ze dne 30. června 1922, čís. 207 sb. z. a n., že v nařízení ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n. byl stanoven pojem samostatné hospodářské jednotky.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1925, R II 315/25.)

Spor o žalobě tuzemské banky proti firmě F. v Šumperku o zaplacení zápůjčky poskytnuté za účelem úpisu válečné půjčky soud prvé stolice k návrhu žalované přerušil dle nařízení ze dne 18. prosince 1924, čís. 274 sb. z. a n. Rekursní soud zamítl návrh na přerušení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Není sporu, že Rudolf K. jest od 28. prosince 1911 majitelem protokolované firmy, jejíž hlavní závod je v Šumperku a závod pobočný ve Vídni. Dovolací rekurs sám dovolává se zcela právem názoru ve vědě a judikatuře takměř všeobecně uznaného, že firma jest jen obchodním jménem, pod kterým obchodník provozuje živnost, a není samostatným právním podmětem vedle něho a mimo něho. Má-li tedy Rudolf K., třebaže jen pod svým obchodním jménem, v tuzemsku závod, nelze pochybovati, že se v tuzemsku usadil s úmyslem, ze zřízení tuzemského závodu najevo jdoucím, trvale se tu zdržovati, to jest, že má v tuzemsku své bydliště (sídlo) (§ 66 j. n.). Tomu není na závadu, že má také jiné závody na jiném místě a jinde bydlí. Lze o něm leda jen říci, že má několik bydlišť (sídel), což je možností, ke které § 66 druhý odstavec j. n. výslovně bere zřetel. Mimo to nelze trvalý pobyt ztotožňovati s pobytem nepřerušeným. Pobyt majitele firmy v sídle jeho závodu zůstává do zrušení závodu trvalým, třebaže jeho majitel z jakýchkoli důvodů delší nebo kratší dobu meškal mimo sídlo svého závodu. Již z těchto úvah plyne, že Rudolf K. jako majitel firmy F. má své stálé bydliště (sídlo) v tuzemsku a není odůvodněn jeho návrh, by spor byl přerušen z toho důvodu, že žalovaný prý má a dne 26. února 1919 měl své stálé bydliště ve Vídni. Je také přisvědčiti názoru rekursního soudu, že Rudolf K., když v letech 1918—1920, jak zjištěno, meškal převážnou část roku v sídle svého hlavního závodu, hlavního střediska své hospodářské činnosti, v Šumperku, tam tehdy, zejména i 26. února 1919 také měl své bydliště (sídlo). Názoru tomu nevadí žalobcovo doznání, že majitel žalované firmy neměl dne 26. února 1919 bydliště v tuzemsku. V žalobcově prohlášení nelze spatřovati doznání skutečnosti podle §u 266 c. ř. s., nýbrž projev právního názoru, o jehož správnosti rozhoduje soud podle přednesu stran a ostatních výsledků jednání bez ohledu na vlastní úsudek strany, třebaže by jí byl nepříznivým. Skutkové okolnosti však, z kterých by bylo lze dospěti k žalobcovu, od názoru rekursního soudu odchylnému úsudku, že majitel v rozhodný čas neměl bydliště v tuzemsku, předneseny nebyly. Správné je napadené rozhodnutí konečně též potud, pokud se opírá o názor, že tu jde o samostatnou hospodářskou jednotku ve smyslu nařízení ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n. Nejvyšší soud vyslovil již v rozhodnutí čís. 2012 sb. n. s. právní názor, že pro přerušení valutových sporů podle nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n. (nyní nař. ze dne 18. prosince 1924, čís. 274), není vždy rozhodujícím bydliště strany, nýbrž že je přihlížeti i k jejímu závodu, jenž byl na obchodu súčastněn. Je-li závod samostatnou hospodářskou jednotkou, vztahuje-li se sporná pohledávka výhradně na ni a měla-li tato jednotka v rozhodný den — stejně jako odpůrce — sídlo v tuzemsku, nelze projednávání valutového sporu podle oněch nařízení přerušiti. Že v projednávaném sporu právě řečené překážky proti jeho přerušení tu jsou, nelze pochybovati, neboť jde o hlavní závod podniku, tedy jistě o samostatnou hospodářskou jednotku, zažalovaný dluh se podle zjištění odvolacího soudu o způsobu jeho vzniku, súčtování a splácení vztahuje výhradně k této hospodářské jednotce, a je nesporno, že její sídlo je v tuzemsku. Názor žalované strany, že nařízení čís. 265/22, pokud jedná o samostatné hospodářské jednotce, odporuje zákonu ze dne 30. června 1922, č. 207 sb. z. a n., podle něhož bylo vydáno, a jenž pojmu toho nezná, nýbrž mluví jen o věřitelích a dlužnících, jimiž — podle názoru stěžovatele — mohou býti jen osoby fysické nebo právnické, nikoli však obdobné samostatné jednotky hospodářské, je mylným. Jsouť podle nauky kromě fysických a právnických osob také ještě jiné hospodářské útvary, na př. veřejné obchodní společnosti, které mohou býti nositeli práv a povinností, věřiteli a dlužníky. Mimo to vedl však hospodářský

vývoj k tomu, že odštěpné závody rozvětvených podniků, třebaže nauka odštěpným závodům samostatnou právní osobnost odepírá, zcela samostatně dojednávají smlouvy, nabývají práv a přejímají a plní závazky, stávají se dlužníky a věřiteli a se takto vyvinuly v samostatnou hospodářskou jednotku na hlavním závodu úplně nezávislou. Nelze si mysleti, že by si zákonodárce, upravuje právní poměry mezi věřiteli a dlužníky v tuzemsku a v cizozemsku, tento zvláštní druh dlužníků a věřitelů nebyl uvědomil nebo jej chtěl úmyslně z úpravy vyloučiti. Neodporuje proto zákonu čís. 207/22, když pojem samostatné hospodářské jednotky výslovně pojat i do prováděcího nařízení čís. 265/22 a se k němu přihlíží jak v něm, tak i v nařízeních čís. 236/23 a 274/24. Dovolací rekurs je na omylu, míně, že posléz naznačená nařízení onoho pojmu vůbec neznají. Mluvíť výslovně o »pohledávkách a dluzích filiálek bank, úvěrních ústavů« atd. a mohou rozumně tak činiti jen tehdy, když jim přiznávají vlastnost samostatné hospodářské jednotky. Pokud se žalovaná strana konečně snaží svůj názor, že zažalovaný dluh není dluhem žalované firmy jako samostatné hospodářské jednotky, opříti o rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, podle kterých válečné půjčky nelze míti za část provozovacího kapitálu podniku, jehož předmětem není obchodování cennými papíry, nemůže se setkati s úspěchem, neboť nejde o to, zda válečná půjčka může či nemůže býti provozovacím kapitálem žalovaného podniku, nýbrž jde o to, zda dluh, který vznikl tím, že žalovaný podnik válečnou půjčku upsal na úvěr, je jeho dluhem či není. Na otázku tu jest odpověděti kladně, jelikož je pro ni úplně lhostejno, ke kterému účelu neb pro koho žalovaná firma válečnou půjčku na úvěr upsala, jen když je jisto, že ji upsala ona. Podle toho, co takto dolíčeno, není žalovaná firma stranou, mající bydliště (sídlo) v cizozemsku a není tudíž jí tvrzený důvod pro přerušení sporu opodstatněn.

Čís. 5422.

Státní zaměstnanec, konající službu u telefonního úřadu a ji nepřerušivší, nestává se soukromou osobou a není sproštěn povinnosti mlčenlivosti (§ 321 čís. 3 c. ř. s.) pouze na základě toho, že se abonent s ním zná a ho požádá, by hovoru věnoval pozornost.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1925, Rv II 448/25.)

Žaloba o zaplacení kupní ceny byla o b ě m a n i ž š í m i s o u d y zamítnuta, o d v o l a c í s o u d uvedl v otázce, o niž tu jde, v d ů v o d e c h: Neúplnost řízení spatřuje odvolání v tom, že prvním soudem nebylo vyhověno druhému návrhu žalovaného na výslech svědka Rudolfa P-a, poštovního zřízence. Při výslechu svědka nešlo prý o úřední, nýbrž toliko o soukromou záležitost, ježto žalovaný svědka jako známého prosil, by věnoval pozornost tomu, co se bude mezi stranami telefonicky mluviti, neboť již tehdy očekával, že z poslední dodávky vznikne spor, takže svědek dozvěděl se o okolnostech, o nichž má vypovídati, na popud žalovaného a nikoliv na základě vlastního postřehu ve vlastnosti službu vykonávajícího úředníka. Výtka není zákonem a stavem věci odůvodněna. Svědek Rudolf P. odepřel jako poštovní zřízenec výpověď s odvoláním se na § 321 čís. 3 c. ř. s. a tvrdil, že byl tehdy v úřadě a povinnosti mlčenlivosti nebyl platně sproštěn. Dožádaný soudce shledal odepření výpovědi důvodným, když poštovní úřad také potvrdil, že svědek nebyl sproštěn povinnosti úřední mlčenlivosti. Nevyhověl-li první soud návrhu žalovaného na opětné slyšení svědka Rudolfa P-a, nelze tvrditi, že postup jeho neodpovídal zákonu. Návrhu takovému lze podle §u 344 c. ř. s. vyhověti jen tehdy, má-li procesní soud za to, že odepření svědectví, jež bylo soudcem dožádaným uznáno za oprávněné, je nepřípustno. Tomu však v tomto případě tak není. Dle výpovědi svědka Rudolfa P-a jest míti za prokázáno, že svědek ten byl tehdy, když se konal telefonický hovor mezi stranami, ve výkonu svého úřadu. Ježto použití důvodů, které svědka opravňují k tomu, by odepřel svědectví, jest dáno na jeho vůli a v tomto případě složením svědectví byl by svědek porušil povinnost mlčenlivosti jemu uloženou a státem uznanou, jak z potvrzení poštovního úřadu vidno, bylo úplně přípustným, když dožádaný soudce shledal odepření odůvodněným. Není řízení kusým proto, že první soud návrhu žalovaného na opětné slyšení svědka P-a nevyhověl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatel především obírá se tím, že svědek P. neměl prý důvodů k tomu, aby, odvolávaje se na povinnost úřední mlčenlivosti, odepřel po rozumu §u 321 čís. 3 c. ř. s. svědectví, a spatřuje vadnost řízení dle §u 503 čís. 2 c. ř. s. v tom, že také odvolací soud uznal toto odepření svědecké výpovědi přípustným. Avšak odvolací soud v napadeném rozsudku výstižně dovodil správnost svého postupu, a stačí dovolatele odkázati na důvody napadeného rozsudku, a jen vzhledem k vývodům dovolacím se podotýká, že státní úředník nebo zřízenec, u telefonního úřadu právě službu konající a ji nepřerušivší, nestává se soukromou osobou a není sproštěn povinnosti úřední mlčenlivosti prostě proto, že abonent se s ním zná a ho požádá, by hovoru věnoval pozornost. Není tedy dovolací důvod §u 503 čís. 2 c. ř. s. opodstatněn.

Čís. 5423.

Nelze mimo případy, v zákoně uvedené, knihovně poznamenati obmezení, zakládající se na obligačním závazku (na př. závazek, že vlastník nemovitosti za sebe a své právní nástupce se vzdává námitek proti případnému rozšíření vodního práva).

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1925, R I 847/25.)

Městská obec P. navrhla, by byla povolena na mlýnské usedlosti čp. 10 při vlastnickém právu Rudolfa B-a knihovní poznámka, že Rudolf B. za sebe a své právní nástupce ve vlastnictví vodního oprávnění,

spojeného s mlýnem čp. 10 se vzdává námitek proti eventuelnímu rozšíření vodního oprávnění, které městské obci P. přísluší. Soud prvé stolice knihovní poznámku povolil, rekursní soud žádost zamítl. Důvody: Poněvadž se žádá o povolení knihovní poznámky, bylo zkoumati, zda jsou tu vůbec zákonné předpoklady pro její povolení. Otázku tuto bylo zodpověděti záporně. Zákon knihovní připouští dle §u 20 poznámky dvojího druhu, jednak za účelem vyznačení takových osobních poměrů, které mají za předmět disposiční právo vlastníka nebo věřitele hypotekárního. Poznámky skupiny druhé směřují k založení určitých, dle předpisů zákona knihovního a soudního řádu s nimi spojených účinků. Poznámku navrhovanou nelze však zařaditi ani pod tu ani pod onu skupinu. Pokud jde o onu skupinu, má zákon knihovní na mysli především vyznačení takových poměrů, které jsou důležity ku zjištění osobní totožnosti vlastníka nebo hypotekárního věřitele jako na příklad změna jména, zejména provdáním, pak oněch skutečností, jež disposici vlastníka nebo hypotekárního věřitele obmezují, jako na příklad uvalení opatrovnictví, úpadku a pod. Do této skupiny navrhovanou poznámku však zařaditi nelze, neboť nemá za účel ani, vyznačiti určitý osobní poměr vlastníka, a rovněž nesleduje účel, by se jí vyznačilo obmezení disposiční, vyplývající z osobních vlastností vlastníka nebo hypotekárního věřitele. Podle obsahu listiny a návrhu knihovního má poznámka navrhovaná za účel vyjádřiti a vyznačiti jistou povinnost, kterou vlastník věci na se vzal oproti třetí osobě a která jeví se tudíž jako závazek, jenž v knize pozemkové může býti proto zapsán na listu závad, jako vklad nebo záznam. Nelze jej však nikdy pokládati za takový stav, který má za účel vyznačiti totožnost osobní nebo takové okolnosti, jež z osobních vlastností obmezují disposiční právo vlastníka nebo hypotekárního věřitele. Tím méně lze odůvodniti navrhovanou poznámku druhým odstavcem §u 20 zákona knihovního, neboť nelze ji opříti o některý předpis zákona knihovního, soudního nebo exekučního řádu nebo některého zákona zvláštního. Poznámka navrhovaná jest tudíž dle zákona již sama o sobě nepřípustna. Avšak nehledě k tomu, jest závazek dle předložené listiny Rudolfem B-em převzatý nejasný a neurčitý a nelze proto vůbec ani zjistiti, jaké to rozšíření vodního práva, o něž se jedná, má býti, v čem má spočívati a jak dalece má sahati. Prohlášení to nemůže býti proto dle §u 869 obč. zák. pouhým projevem vůle stran, a jest také již z toho důvodu neplatné, a nemůže proto býti základem pro povolení navrhovaného knihovního zápisu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jest ovšem správné, že případy vyznačení osobních poměrů knihovní poznámkou ve smyslu §u 20 a) knih. zák. nejsou vyjmenovány výlučně. Avšak poznámky toho druhu nesmějí sloužiti k účelům knihovního vyznačení poměrů čistě obligační povahy vůbec, poněvadž by se tím obcházel výslovný předpis §u 9 knih. zák., že jen věcná práva a břemena a dále jen ještě taková obmezení ze soukromoprávních úmluv mohou býti předmětem knihovního zápisu, jež zákon výslovně připouští (právo koupě zpáteční a předkupní, právo nájemní a pachtovní). Proto jen osobní poměry, zejména pokud mají za účinek obmezení majetkové správy, mohou se v pozemkové knize vyznačiti ve formě poznámky, nikoli však obmezení, jež se zakládají na obligačním závazku, jak tomu jest v tomto případě. Stěžovatelka zažádala o knihovní poznamenání závazku dle zvláštního prohlášení, že nynější vlastník mlýna čp. 10 za sebe a své právní nástupce se vzdává námitek proti případnému rozšíření vodního oprávnění, které městské obci v P. přísluší. Avšak nelze takový obligační závazek knihovně poznamenati a takovým knihovním vyznačením propůjčovati mu povahu věcného obmezení (srv. obdobné rozh. čís. 1599 sb. n. s.).

Čís. 5424.

Pokud jest ve firmě komanditní společnosti nepřípustným dodatek ku jménu komplementáře, naznačující společenský poměr.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1925, R I 900/25.)

Žádost Otty L-a o zápis firmy »Otto L. a spol., komanditní společnost« do rejstříku byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dle čl. 17 obch. zák. musí firma komanditní společnosti obsahovati rodové jméno aspoň jednoho osobně ručícího společníka (komplementáře) s dodatkem, naznačujícím společnost. Jest tedy firmu utvořiti tak, by obsahovala buď jména všech osobně ručících společníků, neb aspoň jednoho z nich s dodatkem, vyznačujícím společnost, který v obou případech jest nezbytným. Lze přisvědčiti stěžovatelům, že zákon nemá určitého předpisu o způsobu, jakým má býti poměr společenský naznačen, že tedy volbu ponechává stranám. Než této libovůli klade jistou mez všeobecná zásada, že firma, tudíž i dodatek, její součást tvořící, musí býti pravdivá, t. j., že nesmí obsahovati nic, co by mohlo veřejnost uváděti v omyl. Kdyby firma obsahovala jméno jen jednoho komplementáře s dodatkem »a spol.« neb s dodatkem »komand.« neb »a komand.«, bylo by se zřetelem k předpisu čl. 17 samozřejmým, že přes to, že ve firmě jest vyznačen jediný komplementář, může jich býti ve skutečnosti více. Jestliže však, jako v tomto případě, ku jménu jednoho jen komplementáře jsou připojeny dva dodatky, totiž »a spol.« a »komanditní společnost«, bylo by možno právem usuzovati, že prvý dodatek »a spol.« poukazuje k účasti více osobně ručících společníků, tvořících veřejnou společnost (čl. 150 obch. zák.), ač ve skutečnosti jest jen jediný, druhý dodatek pak ke komanditistům, třebaže společníci při tvoření firmy dodatkem »komanditní společnost« zamýšleli vyznačiti vlastně jen význam dodatku prvého. Právem tudíž oba nižší soudy prohlásily zvolený dodatek za nepřípustný a jest již tím zamítnutí opovědi k zápisu firmy do obchodního rejstříku odůvodněno.

Čís. 5425.

Ku povolení odkladu exekuce podle §u 42 čís. 5 ex. ř. stačí, že byla podána žaloba v té způsobě, jakou má na mysli § 42 čís. 5 ex. ř., aniž by exekuční soud byl oprávněn přezkoumávati, zda jsou tu předpoklady té které žaloby, uvedené v §u 42 čís. 5 ex. ř.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1925, R I 901/25.)

Na základě žaloby, jíž domáhal se Antonín G. zrušení exekuce vedené proti P-ovi, povolil soud prvé stolice k návrhu Antonína G-a odklad exekuce podle §u 42 čís. 5 ex. ř. Rekursní soud zamítl návrh na odklad exekuce, maje za to, že tu nejde o žalobu ani podle §u 35, 36, ani podle §u 37 ex. ř. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Podle doslovu §u 42 čís. 5 ex. ř. lze mimo jiné případy odložiti exekuci, byla-li podána některá ze žalob v §§ 35, 36 a 37 ex. ř. V tomto případě vznesl Antonín G. proti povolené exekuci vyklizením hostince a bytu žalobu, jíž soud prvé stolice označil za žalobu podle §§ 35 a 36 ex. ř. a již stěžovatel v dovolacím rekursu považuje za žalobu podle §u 37 ex. ř., a byla k jeho návrhu soudem prvé stolice povolená exekuce vyklizením hostince a bytu odložena až do pravomocného rozhodnutí zmíněnou žalobou zahájeného sporu. Rekursní soud k rekursu vymáhajících věřitelek změnil toto usnesení a návrh Antonína G-a na odložení zamítl z důvodu, že žaloba Antonína G-a po věcné stránce není ani žalobou podle §§ 35 a 36 ex. ř., ani podle §§ 37 či 39 čís. 5 ex. ř., čímž jí upírá odůvodněnost. Než neprávem. Vždyť, není-li procesní soud oprávněn, takovou žalobu bez zahájení a provedení řízení zamítnouti, nepřísluší ani exekučnímu soudu, po případě vyšším stolicím, aby o odůvodněnosti této žaloby rozhodovaly mimo spor. Nebyl tudíž rekursní soud oprávněn přezkoumávati, zda jsou tu předpoklady té či oné žaloby, neboť tím předstihoval rozhodnutí procesního soudu, naopak bylo se mu spokojiti, že byla žaloba v té způsobě podána, jakou má na mysli právě § 42 čís. 5 ex. ř.

Čís. 5426.

Povinnému, který podal žalobu dle §u 35 ex. ř., nehrozí nenahraditelná újma majetková, odůvodňující povolení odkladu exekuce podle §u 42 ex. ř., má-li vykliditi byt, sestávající z jediného pokoje, může-li takový dostati v podnájmu, třebas za podnájemné značně vyšší.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1925, R I 903/25.)

Podavši žalobu podle §u 35 ex. ř., domáhala se povinná dle §u 42 čís. 5 ex. ř. odkladu exekuce vyklizením. Soud prvé stolice odklad povolil, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Jest sice pravda, že dle potvrzení městské úřadovny je bytová nouze a že tudíž strana povinná ocitla by se exekučním vyklizením v nepříjemné situaci, leč přes to nelze tvrditi, že by nepovolením odkladu utrpěla nenahraditelnou nebo těžce napravitelnou újmu majetkovou, neboť obývá jediný pokoj a těch není nedostatek, takže byt náhradní by našla jako podnájemnice; ostatně, kdyby ve sporu zvítězila, byla by strana vymáhající povinna nahraditi jí škodu, která jí snad vznikne neoprávněným vyklizením. Při povolování odkladu je přihlížeti nejen k újmě strany povinné, nýbrž i k újmě strany vymáhající a posouditi, čí újma je větší (Neuman, Kom. k §u 43 ex. ř.). Strana vymáhající má pro svůj nárok exekuční titul, kdežto strana povinná tvrdí okolnosti, jež by měly za následek zrušení exekučního titulu; pravdivost jejich jest však dokázati teprve sporem. Uváží-li se, že strana povinná dostala výpověď z bytu proto, že opětovně hrubě porušila pořádek v domě, neshodla se s druhými nájemníky a že v takovém případě dle zákona nájemníku odklad proto, že nemůže najíti vhodného bytu nelze povoliti a že další bydlení její v domě může vésti k novým různicím, nelze pochybovati o tom, že zájem vymáhající věřitelky, by se strana povinná vystěhovala, je větší než zájem této, aby zůstala v bytě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Není správným tvrzení stěžovatelky, že neodpovídá skutečnosti názor soudu rekursního, že stěžovatelce, bude-li nucena byt vykliditi, nehrozí nenahraditelná újma majetková. Soud rekursní vychází z toho, že povinná obývá se svou rodinou jediný pokoj, jakých je dostatek, a následkem toho v případě vyklizení bytu je bezpečná naděje, že takovýto pokoj, když ne přímo do nájmu, tedy aspoň do podnájmu dostane, a to je rozhodující, ježto v žádosti za odklad exekuce vůbec žádného důvodu pro odklad neuvedla, a možno tedy přihlížeti jen k povaze věci samé, zda-li z ní se důvod odkladu podává. Skutečnost řečenou, že je takových bytů dostatek, povinná ve své dovolací stížnosti vůbec nepopírá a tvrdí jenom, že s ohledem na své rodinné a majetkové poměry není s to za pokoj v podnájmu platiti nájemné, nyní v Praze ve výši 300—500 Kč měsíčně prý běžné. Skutečnost tato, i kdyby byla správnou, není však s to, by přivodila změnu napadeného usnesení, neboť jednak jest to novota v první stolici neuplatňovaná, ku které přihlížeti nelze, protože rekursní stolice mohou rozhodovati jen na základě téhož skutkového stavu, jako prvý soudce, a jednak sama netvrdí, že by případnou škodu, která by jí tím vzešla, na odpůrkyni dobýti nemohla, kdyby ve sporu oposičním zvítězila, a nelze tedy říci, že nepovolením odkladu utrpí nenahraditelnou neb těžko nahraditelnou škodu, což je dle §u 44 ex. ř. předpokladem povolení.

Čís. 5427.

Není kusostí řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.), nebyl-li připuštěn důkaz posudkem advokátní komory jako znalce o přiměřenosti útrat.

Pro spor substituovaného právního zástupce s jeho substituentem o náhradu útrat není věcí rozsouzenou, že o útratách bylo již rozhodnuto mezi stranami rozepře, k níž se substituce vztahovala.

Substituovanému advokátu přísluší proti substituentovi jako mandantovi i nárok na náhradu útrat a odměn za ony právní úkony, jím vykonané, jež zůstaly procesním soudem neodměněny, poněvadž je nepokládal za nutné a účelné, jež však byly vyvolány přímým příkazem substituenta nebo byly v příčinné souvislosti se skutečnostmi, které nastaly právě v osobě substituenta nebo jím byly zaviněny. Lhostejno, zda právní úkony zůstaly neodměněny vůbec či jen z části. Právnímu zástupci přísluší proti jeho zmocniteli (substituentu) nárok na odměnu za podání přípravného spisu, třebas byl vzhledem k §u 258 c. ř. s. nepřípustným, dostal-li k tomu příkaz od svého zmocnitele (substituenta).

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1925, Rv I 1110/25.)

Ve sporu společnosti P. v Praze s firmou S. na Slovensku zastupoval žalovanou firmu žalovaný, advokát na Slovensku, jenž substituoval Dra H-a, advokáta v sídle procesního soudu v Praze. Spor skončil tím, že žaloba byla odmítnuta pro nepříslušnost soudu a firmě S. přisouzeny útraty 9.144 Kč 30 h. Dr. H. zaslal žalovanému palmární účet za substituci na 14.473 Kč 14 h, na nějž žalovaný zaplatil pouze oněch 9.144 Kč 30 h, zastávaje názor, že nemusí substitutovi platiti více, než mu (substituentu) bylo přisouzeno na útratách. Žalobou domáhal se pak substitut na substituentu zaplacení rozdílu 5.328 Kč 08 h, jejž napotom obmezil na 3.422 Kč 44 h. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobci pouze 361 Kč 92 h. Odvolací soud k odvolání žalobce napadený rozsudek potvrdil. Důvody: V tomto sporu sluší řešiti otázku, zda a pokud advokát, který ve sporu substituoval právního zástupce zvítězivší strany, má proti tomuto svému substituentovi nárok na náhradu dalších a vyšších útrat a odměn, než těch, které byly zastoupené zvítězivší straně rozsudkem přisouzeny proti odpůrci. Odvolací soud sdílí názor prvního soudu na tuto otázku potud, že substituovanému advokátu přísluší proti jeho substituentovi jako mandantovi nárok na náhradu útrat a odměn ohledně oněch právních úkonů, jím vykonaných, které procesním soudem zůstaly neodměněny, poněvadž je soud nepokládal za nutné a účelné, které však vyvolány byly přímým příkazem substituenta, nebo byly v příčinné souvislosti se skutečnostmi, které nastaly právě v osobě substituenta, nebo-li byly jím zaviněny předpokládajíc, že tyto úkony nebyly dle procesního řádu přímo nepřípustny. Dle této zásady, která odpovídá ustanovením §u 1014 obč. zák. uznal první soud nárok žalobcův na odměnu a na náhradu útrat za sepsání podání na soud se žádostí o prodloužení lhůty ku předložení dokladů ze dne 28. června 1922 150 Kč za oprávněný vzhledem na to, že tento úkon substituta byl substituentem zaviněn tím, že substitutovi dokladů, které soudu předložiti bylo, včas nezaslal. Právem však dle téže zásady první soud nevyhověl nároku žalobce na procesním soudem odepřené odměnění podání ze dne 28. srpna 1922 jako přípravného spisu. Dopisem žalovaného jest ovšem prokázáno, že žalovaný žalobci příkaz ku podání přípravného spisu toho dal. Než dle §u 258 c. ř. s. přípustny jsou přípravné spisy jen mezi prvním rokem a ústním jednáním; poněvadž však zde šlo o přípravný spis již za ústního jednání, neměl a nesměl žalobce nepřípustný přípravný spis podati, ač substituent k tomu příkaz dal, to tím méně, když si toho musil býti vědom, že žalovaný jako slovenský advokát dotyčný předpis civilního soudního řádu, na Slovensku neplatícího, patrně tak dokonale nezná. Učinil-li však žalobce přece tak, nemůže si činiti nárok na odměnu a náhradu útrat za tento nepřípustný úkon ani proti žalovanému jako substituentovi a první soud právem tento nárok zamítl. Pokud se týče ostatních jmenovitě pojednaných nároků žalobce týkají se tyto veskrze zvýšení procesním soudem přiřknutých odměn a náhrad útrat z toho důvodu, že dotyčné právnické úkony vyžadovaly větší námahy a času, než by přiřknutým částkám odpovídalo. V tomto směru nesdílí odvolací soud názor prvního soudu, že tyto nároky posuzovati sluší rovněž dle shora uvedené zásady. Dle §u 54 c. ř. s. náleží straně, by před ukončením jednání, které rozhodnutí předchází, předložila soudu seznam svých útrat se všemi doklady, které se k osvědčení udání v seznamu obsažených a k odůvodnění použití jistých sazeb advokátního tarifu zdají po případě potřebnými; a dle §u 41 c. ř. s. rozhodne procesní soud dle svého uvážení vedeného bedlivým oceněním všech okolností o tom, které odměny a útraty jest pokládati za nutné a jakými částkami jest je určiti. V tomto případě předložil žalobce jako substituovaný právní zástupce sám seznam útrat svých a svého substituenta, procesní soud o těchto útratách dle shora uvedené zásady v rozsudku rozhodl, toto rozhodnutí nebylo napadeno, tedy vešlo v moc práva, tím bylo o útratách, pokud se týče položek odměněných, jak co do jejich nutnosti a účelnosti, tak co do jejich přiměřené výše konečně rozhodnuto, jest tedy ohledně nich věc rozsouzena a jest proto nepřípustným novými tvrzeními a doklady odůvodněný nárok na zvýšení přiřknutých odměn, jak jest zde uplatněn. Neprávem první soud tedy o přítomné žalobě zvýšil útraty za úkony účtované pod datem 23. července 1921 procesním soudem přisouzené obnosem 5 Kč na 150 Kč, než v tomto směru není rozsudku odporováno. Pokud se týče ale ostatních položek toho druhu první soud právem nárok žalobní na zvýšení útrat zamítl.

Nejvyšší soud zvýšil přisouzený peníz na 1873 Kč 36 h.

Důvody:

Není kusosti řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) v tom, že nebyl připuštěn důkaz posudkem advokátní komory jako znalce o přiměřenosti útrat, které žalobce svému substituentovi účtoval. Soudce, jemuž se dostalo jeho ustanovením za soudce veřejného vysvědčení o jeho odborných právních znalostech, může a musí s těmito vystačiti také na určení advokátových útrat, jak již vyřknuto a blíže odůvodněno v rozhodnutí čís. 2286 sb. n. s. Ale právem vytýká dovolání odvolacímu rozsudku mylné právní posouzení (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Nelze tvrditi, že jde o rozsouzenou věc, že ve sporu, ve kterém nyní se střetnuvší právní zástupci jednu stranu jako substituent a substitut zastupovali, o položkách nyní mezi nimi sporných bylo již rozhodováno. Tehdejší spor byl mezi jinými

osobami a nárok na náhradu útrat byl uplatňován a posuzován jen jako příslušenství jiného nároku, o který byl onen spor. Bylo proto tehdy o přiměřenosti účtovaných odměn rozhodovati podle zásad §u 40 až 55 c. ř. s. Nyní jde o spor mezi právními zástupci z poměru substituenta k substitutu jedné z oněch stran. Mezi nimi je přiměřenost odměny posuzovati podle zásad o smlouvě zmocňovací a námezdní (§ 1014 a 1152 obč. zák.). Zásada §u 41 c. ř. s. o nutnosti nákladů pro účelné vedení sporu tu neplatí. V tomto směru praví odvolací soud v podstatě správně, že substituovanému advokátu přísluší proti jeho substituentovi jako mandantovi i nárok na náhradu útrat a odměn za ony právní úkony jím vykonané, které procesním soudem zůstaly neodměněny, poněvadž je soud nepokládal za nutné a účelné, které však vyvolány byly přímým příkazem substituenta nebo byly v příčinné souvislosti se skutečnostmi, které nastaly právě v osobě substituenta, nebo-li byly jím zaviněny. Zdali právní úkony ty zůstaly neodměněny vůbec či jen z části, nečiní, jak odvolací soud míní, podstatného rozdílu. Nelze seznati, proč by právní zásady, odvolacím soudem vyřknuté, nebylo použíti i na položky procesním soudem vůbec neodměněné, nýbrž toliko na ony, které byly odměněny jen z části. Je zcela dobře myslitelno, že právě tak, jak ony vůbec nepřisouzené položky, také nepřisouzená část položek jinak uznaných a přisouzených byla zaviněna neb vyvolána substituentem samým. Pokud tedy jde o položky v rozsudku první stolice jmenovitě udané pod čís. 1, 2, 3 a), 4 a 7, mohl by zásadně býti po právu nárok žalobcův na přiřknutí vyšší částky, než byla v prvním sporu proti tehdejšímu odpůrci neb v nynějším sporu soudem první stolice proti žalovanému přisouzena. Avšak právem poukázal soud první stolice v té příčině k tomu, že žalobce nedokázal a přesně vzato ani netvrdil okolností, ze kterých by bylo souditi na to, že se jedná o práce (náklady), odůvodněné skutečnostmi nastavšími v osobě dotyčného zmocnitele, že ani ze spisu Cg V 543/21 nelze na to souditi a že proto bylo položky ty pokládati za přiměřené i pro poměr mezi stranami této rozepře. Třebaže tudíž odvolací soud, pokud jde o právě naznačené položky, věc posoudil právně mylně, nelze přece dovolání ohledně nich vyhověti. Proti tomu byla žaloba neprávem zamítnuta co do pol. čís. 6 sepsání přípravného spisu s předložením dokladů. Odvolací soud má za to, že nárok ten není po právu, ač je prokázán příkaz žalovaného, by přípravný spis byl podán, ježto podání přípravného spisu bylo podle §u 258 c. ř. s. nepřípustné. Je sice pravda, že podle výkladu §u 258 c. ř. s., jak je od doby jud. č. 248 býv. vídeňského Nejvyššího soudu — viz čís. 1755 sb. víd. m. spr. — celkem jednotně uznáván za správný, podání přípravného spisu bylo za pokročilého stavu sporného řízení nepřípustným. Než správnost onoho výkladu nečiní předpis §u 258 c. ř. s. ještě zákonným zákazem podle §u 879 obč. zák. Již doslov §u 258 c. ř. s., který po léta dovoloval kolísavý výklad o přípustnosti či nepřípustnosti přípravných spisů po prvním ústním líčení, svědčí proti názoru, že by šlo o přímý zákonný zákaz. Ten by jistě vyžadoval jasnějšího a přesnějšího znění. Ale předpisu §u 258 c. ř. s. se povahy zákonného zákazu nedostává hlavně pro jeho vnitřní povahu. Jde tu jen o formální předpis, upravující toliko průběh soudního řízení. Jeho porušení nemá jiných následků, než které soudní řád k tomu připíná, že se totiž k obsahu takového nepřípustného podání nepřihlíží, že se přípravný spis podateli vrátí bez věcného vyřízení a že podatel, i kdyby ve sporu zvítězil, nemá podle §u 41 c. ř. s. proti odpůrci nároku na náhradu těchto útrat. Není-li podání přípravného spisu, třebaže se příčí správnému výkladu §u 258 c. ř. s., zákonem zakázáno (§ 879 obč. zák.), není ani podle zásad o smlouvě zmocňovací a námezdní závady, by právnímu zástupci proti jeho straně a důsledně i substitutu proti substituentovi nevznikl nárok na odměnu za jeho podání, když k tomu od svého zmocnitele dostal příkaz. V projednávaném případě jde z korespondence žalobcem předložené a žalovaným uznané na jevo, že žalovaný žalobci příkaz dal, ačkoli žalobcem byl upozorněn, že takové přípravné spisy podle c. ř. s. zásadně nejsou přípustny. Žalovaný nemůže proto žalobci odepírati zaplacení útrat s příkázaným podáním spojených. V dalším odůvodnil Nejvyšší soud míru zvýšení přisouzeného peníze a to jmenovitě v těchto položkách: 1. přijetí substitučního dopisu, 2. potvrzení substituce s právním dobrozdáním, 3. intervence u prvního roku, 3 a) dopis se zprávou o výsledku prvního roku a dalšími propósicemi, 4. dopis o ústním jednání ze dne 27. května 1922 s právním rozkladem, 5. žádost o prodloužení lhůty ku předložení dokladů sporných spisů, 6. sepsání přípravného spisu s předložením dokladů, 7. intervence při jednání 19. listopadu 1923.

Čís. 5428.

Zahájení vyrovnacího řízení nemá vlivu na nesplněné smlouvy. Strany, zejména i vyrovnací dlužník, pokud mu v tom nebrání mimořádné okolnosti (§ 8 vyr. řádu), jsou oprávněny, smluvní poměr, nevyřízený dosud splněním, upraviti do budoucna podle vzájemné dohody. Prodatel jest oprávněn použiti §u 1052 obč. zák. a nevzdává se práva na použití jeho tím, že žaloval o zaplacení kupní ceny, ani tím, že přihlásil pohledávku k vyrovnávacímu řízení, ani tím, že nepoužil postižního práva dle §u 22 vyr. řádu. Právo postihu dle §u 22 vyr. ř. a právo, zadržěti zboží dle §u 1052 obč. zák., lze vykonati vedle sebe. Dodavatel jest oprávněn i ku prodeji dle čl. 343 obch. zák., neodebral-li kupitel zboží, maje mylně za to, že za zboží jest zaplatiti pouze vyrovnací kvotu.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1925, Rv I 1264/25.)

Pravoplatným rozsudkem ze dne 23. června 1922 byla firma B. uznána povinnou zaplatiti firmě G. 64.000 Kč za zboží, jež byla firma G. zaslala zasílateli v sídle firmy B. s příkazem, by je firmě B. vydal jen proti zaplacení kupní ceny. Dne 6. července 1922 bylo o jmění firmy B. zahájeno řízení vyrovnací, k němuž firma G. přihlásila svou pohledávku 64.000 Kč a jež skončilo dne 1. listopadu 1922 vyrovnáním na 32%. Dne 25. ledna 1923 bylo zboží veřejně prodáno, z kteréhožto prodeje dostalo se firmě G. po srážce výdajů celkem 15.856 Kč 88 h. Sraživši si tuto částku z celé pohledávky 64.000 Kč, vedla firma G. proti firmě B. exekuci ku vydobytí zbytku. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se firma B., by exekuce byla prohlášena nepřípustnou. Procesní

soud prvé stolice vyhověl žalobě jen ohledně 32.828 Kč 50 h, vycházeje z názoru, že nárok firmy G. nezanikl a exekuce jest tudíž přípustnou pouze ohledně 15.448 Kč (32% vyrovnací kvoty z 48.276 Kč, t. j. celé pohledávky 64.000 Kč méně výtěžku veřejného prodeje). Odvolací soud k odvolání obou stran napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Základ exekučního usnesení ze dne 15. října 1924 tvoří rozsudek ze dne 23. června 1922, kterým nynější žalobkyně odsouzena, zaplatiti žalované 64.000 Kč s přísl., poněvadž žalobkyně neodebrala zboží, které od žalované koupila. Předmětem sporu, který byl rozhodnut rozsudky krajského soudu ze dne 6. června 1923, odvolacího soudu ze dne 3. října 1923 a nejvyššího soudu ze dne 11. března 1924 Rv I 1796/23 (viz čís. sb. 3601), byla otázka, zda přísluší žalované — ježto zatím zboží následkem prodlení žalobkyně v přijetí dle čl. 343 obch. zák. veřejně dala prodati, vedle nebo kromě nároku na splnění také nárok na náhradu škody dle čl. 343 obch. zák. Tato otázka byla všemi třemi soudy zodpovědena záporně. Nejvyšší soud zamítl žalobu, poněvadž žalovaná již před tím žalovala o splnění, takže nebyla již oprávněna změniti právo volby, poskytnuté jí článkem 354 obch. zák. Současně vyslovil v rozhodovacích důvodech, že žalovaná může výtěžek, docílený dražbou, odpočítati již jen od té částky, která jí byla přiznána na základě žaloby proti kupující, ve které uplatňovala své právo na splnění smlouvy. To žalovaná také učinila a vede proto exekuci pouze ohledně zbytku 48.276 Kč 72 h a ohledně útrat Kč 1432·70. Otázka, zda jí přísluší tento zbytkový nárok na splnění, nebyla dosud rozhodnuta. Žalovaná přihlásila svou protipohledávku 64.000 Kč s přísl. k vyrovnacímu řízení o jmění žalobkyně, v přihlášce však připomenula, že jí přísluší ohledně této pohledávky právo zadržovací. Jde tedy o dvojstrannou smlouvu, která v době přihlášky ze žádné strany ještě nebyla splněna. O takovéto smlouvě obsahuje úpadkový řád v §u 21 zvláštní ustanovení, řád vyrovnací však nikoliv. Z toho však ještě neplyne, že řízení vyrovnací takových smluv se vůbec netýká. Kdyby tomu tak bylo, byl by řád vyrovnací tak ustanovil i ohledně těchto smluv, jak učinil v §u 11, co se týče práv na oddělení a vyloučení. Právo zadržovací, které žalovaná uplatňuje, není sice právem retenčním ve smyslu čl. 313 obch. zák., přes to však žalované příslušelo. Dle §u 1052 obč. zák. musí ten, kdo chce žádati splnění, sám dříve svému závazku dostáti. Z toho plyne, že žalobkyně, chtěla-li zboží míti, musila zaplatiti kupní cenu a že právě tak žalovaná měla žalobkyni zboží jen tehdy předati, až by byla obdržela od žalované plnou kupní cenu. Pokud žalobkyně kupní ceny nezaplatila, mohla si žalovaná zboží zadržeti (Bartsch-Pollak str. 167). Dle §u 10 (2) vyr. ř. jest s právy retenčními v řízení vyrovnacím naložiti jako s právy zástavními a dle §u 11 (1) vyr. ř. nejsou práva na vyloučení zahájením řízení dotčena. Pokud tudíž pohledávka žalované retenčním právem byla kryta, nebyla řízením vyrovnacím dotčena, pokud však nebyla kryta, podléhala předpisům řízení vyrovnacího právě tak, jako každá jiná osobní pohledávka, a jen v té výměře příslušelo žalované dle §u 39 (3) vyr. ř. právo hlasovací ve vyrovnacím řízení (Sb. nejv. s. 2826, 2973, 3420). Přes zahájení řízení vyrovnacího podržela žalobkyně způsobilost k právním jednáním, a byla tudíž, kdyby správce ve vyrovnání byl býval srozuměn, oprávněna, vyplatiti zboží u žalované zaplacením plné kupní ceny. Ježto tak neučinila, šlo o prodlení v přijetí a žalovaná byla oprávněna ve smyslu čl. 343 obch. zák. zboží po pohrůžce veřejně prodati. Tohoto práva žalovaná použila a dala zboží prodati, při čemž žalobkyně vydražila zboží za nejvyšší podání 21.132 Kč 18 h. Z tohoto podání byly v prvé řadě zaplaceny inserční a kancelářské poplatky atd., kdežto zbytek 15.723 Kč 28 h byl dle přednesení žalované z kupní ceny 64.000 Kč sražen, takže zbývá pouze ještě zbytek 48.276 Kč 72 h s přísl. Těchto 48.276 Kč 72 h nebylo kryto zbožím, které si žalovaná svého času zadržela, tvoří tudíž osobní pohledávku žalované, která nepodléhá ustanovením řízení vyrovnacího. Kvota 32% z částky 48.276 Kč 72 h činí 15.448 Kč 22 h.

Nejvyšší soud zamítl žalobu i ohledně 32.828 Kč 50 h.

Důvody:

Není sporu, že zboží, které žalobkyně dne 29. listopadu 1920 u žalované objednala, bylo dne 6. července 1922, když o žalobcově jmění bylo zahájeno vyrovnávací řízení, ještě uloženo u zasílatele, který měl od žalované firmy příkaz, by je žalobkyni vydal jen za hotové, ale do té doby od žalobkyně zaplacení nedostal. Kupní smlouva o zboží nebyla tudíž tehdy ještě splněna, neboť prodané zboží nebylo kupiteli ještě odevzdáno do neobmezené držby (§§ 1047, 1066 obč. zák.), naopak, příkazem, by zboží nebylo vydáno, až bude zaplaceno, projevil prodatel důrazným způsobem vůli, že smlouvu teprve splní, až žalobkyně zaplatí. Projevil svým postupem sice dokonalou pohotovost, smlouvu splniti, ale ještě jí nesplnil. Zahájení vyrovnávacího řízení nemá — jinak než zahájení úpadkového řízení (§ 21 konk. ř.) — na nesplněné smlouvy žádného vlivu. To plyne jasně z vývodů pamětního spisu k vládní osnově úpadkového, vyrovnávacího a odpůrčího řádu na str. 158. Jsou proto strany, zejména i vyrovnávací dlužník, pokud mu v tom nebrání mimořádné okolnosti (§ 8 vyr. ř.), o které tu nejde, oprávněny, smluvní poměr, nevyřízený dotud splněním, do budoucna upraviti podle vzájemné dohody. V tom nelze viděti porušení §u 47 vyr. ř. o zákazu zvláštních výhod pro některého věřitele, neboť, není-li pohledávka podrobena vyrovnávacímu řízení, protože jde o smluvní jednání, jehož se vyrovnání podle §u 8 a §u 10 vyr. ř. netýká, netýká se pohledávky té ani zákaz §u 47. To platí i pro projednávaný případ. Dovolateli bylo podle toho ponecháno na vůli, by podle §u 1052 obč. zák. plnění odepřel až do té doby, kdy bude poskytnuto nebo zajištěno plnění vzájemné, neboť vzájemné plnění bylo ohroženo špatnými, ze zahájení vyrovnávacího řízení jasně zjevnými majetkovými poměry strany druhé a v projednávaném sporu nebyly ani žalobkyní vysloveny pochybnosti o tom, že žalobkyniny majetkové poměry žalované straně v době uzavření smlouvy — bez mála dva roky před tím — nemusily býti známy. Práva, plynoucího jí z §u 1052 obč. zák., nepozbyla žalovaná ani žalobou o zaplacení kupní ceny, ani přihlášením pohledávky k vyrovnávacímu řízení, ani opomenutím výkonu postižního práva podle §u 22 vyr. ř. Žaloba o zaplacení jest jen zdůrazněným trváním na smlouvě, tedy i na zajištění neb poskytnutí vzájemného plnění, pokud to zákon dovoluje. Přihláška pohledávky k vyrovna-

címu řízení zabezpečuje věřiteli po případě zákonný vliv na průběh vyrovnávacího řízení, nemá však hmotněprávního vlivu na přihlášenou pohledávku, když pohledávka ta, majíc svůj vznik ve smlouvě v den zahájení vyrovnávacího řízení ještě nesplněné, tímto, jak dolíčeno, vůbec není dotčena. Také nelze z přihlášky pohledávky usuzovati na úmysl věřitelův, vzdáti se výhod, které mu zákon proti dlužníku poskytuje, jako práva zadržovacího, práva postihu, práva žádati poskytnutí neb zajištění vzájemného plnění podle §u 1052 obč. zák., zejména tehdy, když v přihlášce je obsažen poukaz na některou z těchto zvláštních výhod, třebaže uplatňovaná výhoda — jako v projednávaném případě — nebyla označena přesným zákonným výrazem. Nelze proto míti za to, že se žalovaná strana, přihlásivši pohledávku proti žalobkyni k vyrovnání s podotknutím, že pro ni má retenční právo, chtěla zříci práva, jí z §u 1052 obč. zák. plynoucího. Nelze to souditi ani z toho, že neuplatnila práva postihu podle §u 22 vyr. ř. Bude sice mnohdy hospodářsky účelnějším, uplatniti proti vyrovnávacímu dlužníku jako osobě zpravidla méně schopné neb ochotné, smlouvy splniti, právo postihu podle §u 22 vyr. ř., zabezpečující vrácení zboží, než právo §u 1052 obč. zák., poskytující toliko možnost, pokusiti se o splnění smlouvy u strany hospodářsky zřejmě ochablé. Avšak to nemá významu pro řešení otázky právní přípustnosti práva posléz jmenovaného, nehledíc ani k tomu, že lze po případě vykonati obě tato práva, jsou-li zákonné podmínky proto dány, vedle sebe, totiž napřed právo postihu, by zaslané zboží bylo vráceno, a poté, nebyla-li smlouva ještě splněna, i právo na poskytnutí neb zajištění vzájemného plnění podle §u 1052 obč. zák. Byla-li žalovaná strana jako dodatel podle toho oprávněna trvati na smlouvě, byla také oprávněna proti liknavé kupující straně provésti za předpokladů čl. 343 obch. zák. veřejný prodej jí objednaného, ale přes řádnou nabídku neodebraného zboží. To žalovaná strana učinila, když žalobkyně zboží neodebrala, majíc mylně za to, že je povinna, je odebrati jen za část kupní ceny, vypočtenou podle kvoty soudního vyrovnání, a když se tím octla v neodůvodněném průtahu zaplacení celé kupní ceny. Že si žalovaná při tomto prodeji počínala formálně bezvadně, sama žalující strana nepopírá. Nenapadá ani správnost výpočtu vymáhané pohledávky, vychází-li se z předpokladu, jí ovšem odmítaného, že se nemá přihlížeti k výsledkům vyrovnávacího řízení. K těm však, podle toho, co bylo právě vyloženo, při správném posouzení věci přihlížeti nelze. Bylo proto žalobní návrh, by nárok žalované strany z rozsudku ze dne 23. června 1922 na zaplacení 64.000 Kč s přísl. zaplacením 32% kvoty byl uznán za úplně zaniklý, pokládati za neodůvodněný a slušelo žalobu zamítnouti i co do té částky, s kterou jí v nižších stolicích bylo vyhověno. Výtka mylného právního posouzení věci podle §u 503 čís. 4 c. ř. s. byla tudíž žalovanou stranou vznesena právem.

Čís. 5429.

I když jméno obce jest dodatkem k firmě, sloužícím k bližšímu označení podniku, musí se krýti s úředním názvem obce.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1925, R II 327/25.)

Rejstříkový soud usnesl se sděliti firmě K. a R., pivovar v Loučce toto: Podle Statistického lexikonu obcí, vydaného roku 1924 ministerstvem vnitra a státním úřadem statistickým, byl dosavadní německý název obce Ehrenberg zrušen a obec ta zove se nyní pouze Loučka. Dle článku 3. nařízení vlády ze dne 25. srpna 1921, čís. 324 sb. z. a n. a výnosu ministerstva spravedlnosti ze dne 8. března 1925, čís. 1784 (Věstníku č. 10), byla z tohoto důvodu z úřední moci u firmy v rejstříku zapsána změna sídla podniku z Ehrenberg na Loučka. O tom se uvědomujete s připomenutím, že podle článku 4. zmíněného nařízení vlády jest ve všech podáních používati správného označení obce, jinak by bylo dotyčné podání vráceno k opravě. Jelikož název nyní pozměněné obce jest i v německém znění firmy, obmýšlí krajský soud také firmu v tomto směru z úřední moci opraviti tím způsobem, že dosavadní německá firma »K. & R., Brauerei Ehrenberg« bude pak zníti: »K. & R., Brauerei Loučka«. Dosavadní česká firma zůstane ovšem nezměněna. Vyzýváte se proto, byste do 14 dnů sem oznámil, zda nové znění německé firmy béřete na vědomí, či zda hodláte přihlásiti jiné znění firmy k zápisu do rejstříku. Nevyjádříte-li se do této lhůty, bude německá firma, jak shora naznačeno, z úřední moci opravena, aniž byste byl o tom ještě zvláště uvědoměn. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Stěžovatelka není v právu tvrdíc, že poznačení »Brauerei Ehrenberg« jest pouze přídavkem k firmě po rozumu čl. 16 obch. zák., což nejlépe jest viděti z českého znění firmy, které tohoto přídavku neobsahuje, naopak vyznačuje správně český název obce. Jest tedy jasno, že také v německé firmě jméno »Ehrenberg« jest jménem místa podniku. Napadené usnesení cituje sice správně výnos min. sprav. č. 10 věstníku z roku 1925, avšak z tohoto výnosu jest patrno, že právním podkladem výnosu i usnesení jest vlastně § 4 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 266 sb. z. a n. a nařízení vydané ve smyslu §u 25 tohoto zákona a to čl. 3 a 4 vl. nař. ze dne 25. srpna 1921, čís. 324 sb. z. a n. Podle těchto míst zákonných jest pro soudy vůbec rozhodným jediné úřední jméno obce a mají býti příslušné opravy ve veřejných knihách soudních, k nimž náležejí také obchodní rejstříky, z moci úřední provedeny. Protože se zde, jak nahoře bylo uvedeno, jedná o jméno obce, vyhovuje napadené usnesení záměru i účelu zákona a jest tedy odůvodněno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu rejstříkového, není ve zřejmém rozporu ani se zákonem ani se spisy, není také zmatečným a nemohlo proto býti dovolacímu rekursu pro nedostatek podmínek §u 16 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. vyhověno. Vzhledem k vývodům dovolacího rekursu dlužno uvésti ještě toto: Vyzval-li rejstříkový soud rekurentku, by do 14 dnů prohlásila, zda béře nové znění firmy v jazyce německém na vědomí, či zamýšlí-li přihlásiti jiné znění firmy k zápisu do rejstříku, vyšel tím jen stěžovatelce vstříc, by jí před úřední opravou umožnil, aby po případě

firmu sama změnila způsobem, který by jejím zájmům spíše vyhovoval. K opravě samé jest ovšem rejstříkovému soudu po bezvýsledném uplynutí lhůty vzhledem k předpisům rekursním soudem citovaným nutně přikročiti. Názor rekurentky, že slovo »Ehrenberg« nemůže býti jako součástka firmy oněmi předpisy dotčeno, neobstojí. Firma v německé řeči zní: »K. & R., Brauerei Ehrenberg«. Slovo »Ehrenberg« není než označením sídla závodu (Brauerei) právě tak jako v českém znění firmy slovo »Loučka«, tedy tak jako kdyby firma zněla: ».... Brauerei in Ehrenberg«. Ale, i kdyby se slovo »Ehrenberg« považovalo za dodatek k firmě, sloužící k bližšímu označení podniku (čl. 16 obch. zák.) ve smyslu právě vytčeném, musil by tento dodatek, vyjadřující obsahově jméno místa, již dle zásady, že firma musí býti pravdivou, odpovídati skutečnosti, t. j. krýti se s jedině přípustným úředním jeho názvem. Nelze tedy ani mluviti o porušení nabytého práva. Výnos min. sprav. ze dne 8. března 1925, čís. 1784 čís. 10 věstníku z roku 1925, čís. 4 nezasahuje nikterak způsobem příčícím se zákonu v práva stran, nýbrž, ukládaje soudům, by změnu dosavadního úředního názvu místa a obce provedly také v rejstřících obchodních a společenstevních, byť i šlo o název pojatý do firmy, postupuje zcela v duchu zákona ze dne 14. dubna, čís. 266 sb. z. a n., pokud se týče prováděcího nařízení vlády republiky Čsl. ze dne 25. srpna 1921, čís. 324 sb. z. a n. (čl. 3).

Čís. 5430.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.). »Náhradními byty« ve smyslu §u 31 (2) zák. nejsou byty, které mimosoudně, bez soudního svolení k výpovědi, byly dány fakticky jako byty náhradní.

Vlastnost bytu jako bytu náhradního má pro přípustnost výpovědi význam vůbec jen tehdy, když jde o dům, na který se zákon dle §u 31 (1) nevztahuje.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1925, Rv II 659/25.)

Proti výpovědi z bytu, již dala okresní nemocenská pokladna žalované nájemnici, namítla tato, že vypovězený byt jest bytem náhradním, jejž jí dala vypovídatelka roku 1921, proti čemuž žalovaná původní byt v jiném domě vypovídatelky vyklidila. Procesní soud prvé stolice výpověď zrušil. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Otázka, zda na byt, přenechaný žalované v roce 1921 žalobkyní výměnou, má býti pohlíženo jako na byt náhradní ve smyslu §u 1 (2) čís. 12 zákona na ochranu nájemníků, jest výhradně otázkou právní, kterouž odvolací soud v souhlasu s prvním soudcem zodpovídá kladně. Ustanovení §u 31 (2) zák. na ochr. náj., že osoby, jimž byl pronajat náhradní byt dle ustanovení §u 1 (2) čís. 12 zák. na ochr. náj., mohou býti vypovězeny jen za předpokladů §§ 1—3 zákona, i když se jedná o místnosti, na něž se jinak ustanovení zákona na ochr. náj. ohledně výpovědi nevztahují, jest dáno výhradně v zájmu nájemce. Zákonodárce chtěl tím chrániti ony nájemce, kteří již jednou svůj zákonem chráněný byt dali majiteli domu k disposici proti přenechání obydlí náhradního. Při tom jest zcela lhostejno, zda to učinili dobrovolně, či byli k tomu donuceni rozhodnutím soudním. Omezení na tento případ znamenalo by ničím neospravedlněnou přísnost zákona proti těm osobám, kteří smírnou cestou poskytnou majiteli domu, čeho by jinak teprve soudním řízením mohl docíliti. Poněvadž se jedná o ustanovení sloužící výhradně zájmu nájemce, nemůže býti ono zákonné místo vyloženo omezujícím způsobem tak, že má na mysli pouze takové náhradní byty, které byly přenechány nájemci za působnosti nyní platného zákona na ochr. náj. Námitka žalobkyně, že žalovaná, kdyby ještě dnes bydlela v dřívějším obydlí, nepožívala by vůbec ochrany nájemníků, jest sice správnou, avšak pro tento spor bez právního významu. Neboť žalovaná musela by jen proto pozbýti ochrany nájemníků, poněvadž by v tomto případě nemohla namítnouti, že jednou již majiteli domu přenechala byt tehdy chráněný za byt náhradní.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nižší soudy prohlásily výpověď za nepřípustnou, protože prý jde o náhradní byt podle §u 31 (2) o ochraně nájemníků z roku 1925. Především nelze tu vůbec mluviti o náhradním bytě ve smyslu zákonů o ochr. náj. Jak Nejvyšší soud již v rozhodnutí čís. 4285 sb. n. s. vyslovil a blíže odůvodnil, nejsou náhradními byty podle §u 31 (2) zákona ze dne 25. dubna 1924 sb. z. a n., — a ustanovení to bylo do nového zákona ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. převzato — byty, které mimosoudně, bez soudního svolení k výpovědi byly dány fakticky jako byty náhradní. V projednávaném případě vyklidila žalovaná, jak nesporno, dřívější byt a přijala nový, nynější byt bez soudního řízení. Nejde tedy podle správného výkladu zákona o náhradní byt v pravém smyslu slova. Nejde-li o takový byt, netřeba také ještě řešiti v dovolání nadhozenou otázku, zda platí předpis §u 31 (2) zákona čís. 48/1925 jen o náhradních bytech, které byly najaty teprve za jeho účinnosti, či též o těch, které byly najaty dříve. Než vlastnost bytu jako bytu náhradního má pro přípustnost výpovědi význam vůbec jen tehdy, když jde o dům, na který se zákon o ochraně nájemníků podle §u 31 (1) nevztahuje. Vztahuje-li se totiž zákon o ochraně nájemníků na dům, o jehož byt jde, lze dáti z něho výpověď jen podle přípustnosti právě tohoto zákona, ať je to byt náhradní nebo není. Jen když se zákon o ochraně nájemníků na dům nevztahuje, platí výjimka, že lze sice zásadně nájemní smlouvy o bytech v něm vypovědĕti bez obmezení zákona o ochraně nájemníků, ale že, pokud jde o smlouvy o náhradních bytech ve smyslu §u 31 (2), přece jen i tu toliko za předpokladů ustanovení §§ 1—3 tohoto zák. Nutno proto především po stránce skutkové řešiti otázku, zda se ochrana nájemníků na dům, v němž jest vypovězený byt, vůbec vztahuje, zejména, zda dům ten jest od 1. listopadu 1918 ve vlastnictví žalobkyně. Vztahuje-li se na něj, totiž nejsou-li splněny skutkové předpoklady §u 31 (1) čís. 3, kterého ustanovení se žalobkyně dovolává, nelze výpověď vůbec posuzovati podle §u 31 zák. o ochr.

náj., nýbrž je o ní provésti jinak platné řízení podle §u 4 a 5 téhož zákona. Nevztahuje-li se však ochrana nájemníků na zmíněný dům, byla by ovšem výpověď přípustna bez obmezení §u 31 (2) a nebylo by ani bráti zřetele k tomu, že prý jde o náhradní byt, neboť o ten tu, jak úvodem dolíčeno, nejde. Úvahy, z kterých nižší soudy vykládají pojem »náhradní byt« odchylně od rozhodnutí čís. 4285 sb. n. s., že totiž žalovaná jednou již majiteli domu přenechala byt tehdy chráněný za byt náhradní, a že by obmezení vlastnosti náhradního bytu na náhradní byty v soudním řízení najaté bylo ničím neospravedlněnou přísností zákona proti těm osobám, které smírnou cestou poskytly majiteli domu, co by jinak teprve soudním řízením mohl docíliti, nedoceňují podstatný rozdíl mezi oběma případy. Byl-li straně náhradní byt přikázán za soudního řízení, musila se strana z dřívějšího bytu vystěhovati, třebaže se jí nový, přikázaný byt nijak nezamlouval. Jsouc okolnostmi nucena, jej přes to najati, má se těšiti alespoň jistotě, že bez podstatných důvodů (§§ 1—3 zák. o ochr. náj.) nemůže býti znovu vypověděna, třeba že jde o dům, na který se jinak ochrana nájemníků nevztahuje a proto jinakému nájemníku byt může býti vypověděn kdykoli podle vůle pronajímatele a přípustnosti občanského zákona. Strana však, která se svého dřívějšího bytu vzdala o své újmě neb snad z ohledů na zájmy pronajímatele, soudem co do jejich oprávněnosti nezkoumané, a nezávisle na výroku soudu o nutnosti záměny a vhodnosti bytu nového, nemá na ochranu v nájmu tohoto náhradního bytu silnějšího nároku, než každá jiná strana, která si z jakéhokoliv jiného důvodu v témže domě byt najala. Její soukromou ochotu nelze, pokud jde o soudní ochranu nájemní smlouvy, na roveň postaviti soudně uložené povinnosti, by uspokojujíc se s náhradním bytem, vyprázdnila byt původně najatý. Jelikož nižší soudy se pro své mylné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) nezabývaly s otázkami, zda tu jsou skutkové předpoklady §u 31 (1) čís. 3 a § 1 až 3 zák. o ochr. náj., pokud se žalobce těchto ovšem dovolává, je nutno řízení ve směrech nahoře naznačených doplniti.

Čís. 5431.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.). Slova »od 1. listopadu 1918« v §u 31 čís. 3 zákona znamenají, že domy byly již 1. listopadu 1918 ve vlastnictví tam jmenovaných podmětů.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1925, Rv II 691/25.)

Okresní nemocenská pokladna dala výpověď z domu, jehož nabyla dne 10. dubna 1918. K námitkám vypovězené procesní soud prvé stolice výpověď zrušil, maje za to, že dům, o nějž jde, podléhá vzhledem k doslovu §u 31 (1) čís. 3 ochraně nájemců, ježto byl dne 1. listopadu 1918 již ve vlastnictví okresní nemocenské pokladny. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Dle doslovu zákona jsou zproštěny ze závazků zákona o ochraně nájemníků domy určitých výsadních osob, jsou-li v jejich vlastnictví od 1. listopadu 1918. Jsou to tedy domy, jichž tyto osoby nabyly dne 1. listopadu 1918 nebo později. Mají tedy tyto osoby před ostatními pronajímateli tyto výhody: u jiných pronajímatelů platí ohledně výpovědi předpis §u 1 (1) čís. 13 a 14 zák. o ochr. náj. (nutná potřeba; nabytí vlastnictví před 31. prosincem 1922). Mimo to mají vlastníci těchto domů volnost ohledně výše nájemného. Z tendence zákonodárství o ochraně nájemníků vysvítá, že tato ochrana měla býti odbourána jen znenáhla. Výklad žalující strany (dle něhož tyto domy jsou sproštěny z břemen zákona o ochraně nájemnků, jsou-li ve vlastnictví privilegovaných osob nejpozději do 1. listopadu 1918) nesouhlasí s doslovem zákona: mimo to nebylo by srozumitelno, proč zákon těmto osobám neponechal úplně volnou disposici ohledně těchto domů vůbec (ne jen do 1. listopadu 1918). Toto časové omezení je tím méně pochopitelno, poněvadž dle zákona o ochraně nájemníků jsou nové domy z toho zákona vyňaty, byly-li vystavěny od 27. ledna 1917. Ani koupené domy nepodléhají v otázce výpovědi závazku tohoto zákona, byly-li koupeny před 31. prosincem 1922 (§ 1 čís. 13 a 14 zák.). Není tedy při takovém výkladu zákona jasno, co stanovení lhůty (1. listopad 1918) v této souvislosti znamená.

Nejvyšší soud uznal výpověď účinnou.

Důvody:

Právní názor odvolacího soudu, že zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. v §u 31 (1) čís. 3 slovy »domy, které jsou od 1. listopadu 1918 ve vlastnictví« osob tam naznačených, míní domy, jichž osoby ty nabyly dne 1. listopadu 1918 nebo později, je mylný (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Příčí se jak doslovu zákona, tak i jeho duchu a účelu. Již podle obecné mluvy je zcela jasno, co zákon míní. Praví-li se o někom neb o něčem, že jest od určitého dne v určitém stavu, na příklad někdo je od jistého dne na cestách, kdesi ve službách, něčím zaměstnán aneb něco je od jistého dne ztraceno, zkaženo, v někoho držení, praví se tím jasně, že tvrzený stav alespoň oním — třeba již dávným — dnem nastal, že od něho trvá, a nikoli, že nastal kdykoli po něm, třeba v době nejposlednější. Kdyby byl zákon to mínil, co udává odvolací soud, byl by jistě použil také nějakého výrazu, z kterého by tento jeho úmysl byl býval jasný, jak to učinil v témže §u pod čís. 1, 2, 5, v nichž prohlašuje jisté události (stavební povolení, pronájem) za rozhodné, staly-li se po určitém dnu. Právě z okolnosti, že v čís. 3 změnil výraz, jehož na jiných místech důsledně používá, nutno souditi, že tak učinil úmyslně, spojuje s tím zvláštní smysl. Tomu nasvědčuje také úvaha, že podle důvodové zprávy čís. 5091/25 novým zákonem na ochranu nájemníků čís. 48/25 měl kruh osob neb domů, pro které ochrana nájemníků platí, býti zúžen, pokud se tak mohlo státi bez vážného ohrožení oprávněných zájmů, a že proto byly vyňaty z ochrany domy osob v §u 31 čís. 3 jmenovaných, u kterých se nebylo obávati, že by práva výpovědi zneužily. S tímto úmyslem by se neshodovalo, kdyby § 31 čís. 3 platil jen pro domy, těmito osobami po 1. listopadu 1918 nabyté. Domů po 1. listopadu 1918 vystavěných by se zúžení ochrany netýkalo, ježto již dosud beztak byly z ní vyňaty domy, pro něž bylo uděleno nebo se udílí úřední

povolení stavební po 27. lednu 1917. Vypadly by tedy z ochrany jen domy, které oněmi osobami po 1. listopadu 1918 jiným způsobem byly nabyty. Těch při známém ochabnutí obchodu s obytnými budovami v době popřevratové asi nebylo mnoho. Za to by byla ochrana nově rozšířena na budovy železnic a železničních fondů, těmito před 1. listopadem 1918 nabyté, které dosud z ochrany byly vyňaty bez všeho omezení. Již tento důsledek, že by ochrana nájemníků, která měla býti odbourána, byla proti dosavadnímu stavu rozšířena na újmu důležitých veřejných zájmů na volnosti železniční dopravy a správy, vyvrací výklad zákona, odvolacím soudem zastávaný. Proti tomu má dobrý smysl, že ani podle nového zákona čís. 48/25 nejsou vyňaty z ochrany domy, osobami v §u 31 čís. 3 jmenovanými nabyté po 1. listopadu 1918 jinak než stavbou, pokud se tkne přestavbou, přístavbou a nástavbou, pro které bylo stavební povolení uděleno neb se udílí po 27. lednu 1917. Vynětím i těchto domů z ochrany byl by býval podlomen — pro zvelebení stavebního ruchu velmi důležitý a proto státní správou podporovaný — zájem oněch osob, zříditi si nové stavby ochraně nepodrobené. Mimo to bylo zachováním ochrany pro ně účelně čeleno možným obavám, by některé z těchto osob zklamavše důvěru zákonem k nim projevenou nenabyly starších budov snad jen na oko a tím zjednaly možnost, nájemníkům z nich dáti výpověď. Nelze proto s právním názorem odvolacího soudu o výkladu §u 31 čís. 3 souhlasiti. Ježto podle toho, co bylo právě dolíčeno, námitka žalované strany, že tu není výjimky z ochrany nájemníků podle §u 31 čís. 3 zákona čís. 48/25, není odůvodněna, a žalobkyně nemusí pro výpověď z domu, na který se ochrana nevztahuje, důvody udávati, bylo její výpověď uznati za účinnou a rozhodnouti jak se stalo.

Čís. 5432.

Nesprávný dovolací návrh není důvodem k odmítnutí dovolání, je-li z obsahu dovolání zjevno, jaký správný návrh byl míněn.

Zápůrčí žaloba spoluvlastníka proti spoluvlastníku jest přípustna. Do žalobní prosby netřeba sice pojati jednotlivé rušební činy, není však vadou, stalo-li se tak.

Při výpočtu poměru hlasů dle §u 833 obč. zák. jest sčítati podíly spoluvlastníků, kteří tvoří jednu stranu rozepře.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1925, Rv I 1472/25.)

Žalobci, spoluvlastníci polovice velkostatku, domáhali se na žalovaném, spoluvlastníku druhé polovice velkostatku, zjištění, že žalovaný porušil právo žalobců na spoluvlastnictví, spoluužívání a na rovnoprávnou spolusprávu velkostatku tím, že bez souhlasu žalobců a proti jejich vůli přijal Františka Z-a za hospodářského správce atd. (v žalobě vypočtena celá řada případů), dále pak, by žalovaný byl uznán povinným, uznati toto porušování práv žalobců, zdržeti se ho a dopustiti, by správa velkostatku vedla se napříště ve shodě spoluvlastníků a vyžádati si ke každému užívání velkostatku co do podstaty i užitků souhlas a svolení žalobců. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání žalovaného — označené v rubru nesprávně jako »dovolací stížnost žalobce« — uplatňuje číselně jen dovolací důvody §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s. a navrhuje zrušení obou nižších rozsudků a zamítnutí žaloby. Přes to, že dovolací návrh (§ 506 čís. 2 c. ř. s.) neodpovídá uplatněným dovolacím důvodům a důsledně z nich nevyplývá, neshledal dovolací soud příčiny, by dovolání již pro formální vadu odmítl, jak to žalující strana v dovolací odpovědi navrhuje, neboť z obsahu dovolacího spisu i z jeho závěrečného návrhu na zamítnutí žaloby je zjevno, že dovolatel mínil změnu rozsudku odvolacího soudu a že rovněž jen omylem v rubru opravný prostředek jako dovolací stížnost pojmenoval (§ 84 druhý odstavec c. ř. s.). Nutno tedy vejíti ve vyřízení dovolání ve věci samé. Možno tak učiniti ovšem jen potud, pokud z neuspořádaných a jedním dechem různé a k tomu povšechné výtky přednášejících vývodů lze seznati, v čem žalovaný ten který dovolací důvod spatřuje. Jde o žalobu zápůrčí podle obdoby §u 523 obč. zák., kterou podali spoluvlastníci jedné ideální polovice velkostatku na spoluvlastníka druhé ideální polovice téhož velkostatku pro porušování jejich spoluvlastnických práv jednostranným nakládáním společnou věcí; žalobou tou se domáhají upuštění od takového protizákonného zasahování do jejich právní oblasti. Že jest taková zápůrčí žaloba spoluvlastníka proti spoluvlastníku přípustna, jest v nauce i praxi uznáváno (srv. na př. Randa »Právo vlastnické« z roku 1917, str. 83 a 298 a rozhodnutí čís. 4017 sb. n. s.). Jest proto mylným názor dovolatelův, že mezi spoluvlastníky jest přípustna jen žaloba o ustanovení společného správce, neb o rozdělení společné věci, a jsou pro tento spor bezvýznamnými veškeré vývody dovolání, které se pojí k předpisu §u 836 obč. zák. Žalobci žádali za rozsudek, že byli ve svém spoluvlastnickém právu porušeni celou řadou činů žalovaného spoluvlastníka (v žalobě blíže uvedených), že jest žalovaný povinen veškerého porušování se zdržeti a dopustiti, by správa společného statku vedla se příště ve shodě spoluvlastníků. Jde tu tedy o žalobu na opomenutí rušebních činů a na snášení spolusprávy a nikoliv o prostou žalobu určovací podle §u 228 c. ř. s., jak míní dovolatel. Takovému odsuzujícímu rozsudku možno i exekucí podle §u 355 a dalších ex. ř. průchod zjednati, což by při prostém rozsudku určovacím bylo vyloučeno. Jsou tedy také bezvýznamnými všechny vývody dovolání, které se pojí k udánlivému nedostatku právního zájmu na bezodkladném zjištění ve smyslu §u 228 c. ř. s. Jestliže žalobci pojali do žalobní prosby také jednotlivé činy rušební, nebylo to ovšem nutno, ale není to také žádnou vadou, protože otázka rušebních činů byla nutným předpokladem pro rozhodnutí o zápůrčí žalobě a byl by si ji musil procesní soud v důvodech rozřešiti, i kdyby do žalobní žádosti pojata nebyla. Dovolatel je na omylu, míně, že jest největším podílníkem, o vyvozuje z toho různé důsledky, zejména právo, býti podle §§ 836 a 837 obč. zák. správcem společné věci. Takového

práva žalovaný proti ostatním podílníkům nemá, byť i — jak uvádí — vedl správu již po dlouhou dobu řádně a poctivě. Žalovaný přehlíží, že jest vlastníkem jen jedné ideální polovice velkostatku a že žalobci ve svém souhrnu jsou vlastníky druhé ideální polovice, tedy stejného dílu jako on, byť i Václavu S-ovi byla připsána jen jedna čtvrtina a byť i druhá čtvrtina byla připadla z pozůstalosti Marie S-ové dědicům Václavu S-ovi ml. a Oldřichu S-ovi, každému po jedné osmině. Vůči žalovanému, jako jedné procesní straně, jsou tu žalobci, jako druhá procesní strana, která ve svém celku představuje také polovici velkostatku, takže jest tu rovnost hlasů po rozumu §u 833 obč. zák., a nelze jen porovnávati podíl žalovaného s podílem každého jednotlivého spolužalobce a z toho sestrojovati většinu (relativní většinu) pro žalovaného. Ve všech těchto otázkách není tu žádného nesprávného právního posouzení věci v napadeném rozsudku.

Čís. 5433.

V řízení o odhadu k vůli vyměření zemské dávky z přírůstku hodnoty jest do usnesení prvého soudu, jímž uloženo navrhovateli složiti zálohu na útraty, rekurs přípustným.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, R I 622/25.)

Soud prvé stolice uložil v odhadním řízení za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty navrhovateli (zemskému inspektorátu), by složil zálohu na útraty odhadu. Rekursní soud odmítl rekurs navrhovatele. Důvody: Stížnost bylo odmítnouti, ježto jest nepřípustnou. Jak již nejvyšší soud opětně (srov. rozhod. čís. sb. 1182, 1918) vyslovil, jde při soudním odhadu nemovitostí dle §u 18 třetí odstavec řádu, jímž zavedena zemská a obecní dávka z přírůstku hodnoty nemovitostí, cís. patentu ze dne 29. prosince 1915 čís. 83 z. zák. pro Čechy, sice o odhad řízení nesporného, avšak při jeho provedení nutno šetřiti zákonných předpisů, jež nastoupily na místo všeobecného řádu soudního a dražebního, o nichž se zmiňuje § 272 nesp. říz., totiž předpisů exekučního řádu § 140 až 144, reálního odhadního řádu ze dne 25. července 1897, čís. 175 ř. zák. a podpůrně civilního řádu soudního § 351 a násl. Platí tedy při řešení otázky, zda soud může si vyžádati zálohu na znalečné, ustanovení §§ 332, 346 a 365 druhý odstavec c. ř. s. i zde, a zcela správně uložil prvý soudce navrhovateli, by složil zálohu na tyto útraty. Pokud stěžovatel snaží se ze slov §u 18 dávkového řádu »hradí ten« dovoditi, že, když nebylo použito slov »nahrazuje inspektorátu« nebo »jest inspektorátu povinen nahraditi«, že nelze ukládati zemskému inspektorátu složení zálohy na útraty odhadu, poněvadž by zmařen byl úmysl zákonodárce, by útraty odhadu hradila strana dle výsledku odhadu k tomu povinná, nelze mu přisvědčiti. Názor ten jest mylným, neboť otázka zálohy nemá s otázkou konečné náhrady útrat souvislosti a nelze ji s ní směšovati. Když uvádí stěžovatel, že nelze použíti v tomto případě ustanovení §§ 367, 349 druhý odstavec c. ř. s., ježto jedná se o zvláštní zákon, jemuž nemohou derogovati cit. ustanovení, přehlíží, že ustanovení §u 18 řádu dávkového týče se pouze otázky konečné náhrady útrat a nemá s otázkou zálohy na znalečné co činiti, jak již shora uvedeno. Ježto však dle §u 349 druhý odstavec, 367 c. ř. s. proti usnesení o uložení zálohy není opravného prostředku, slušelo stížnost odmítnouti jako nepřípustnou dle obdoby cit. zákonných předpisů.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by znovu rozhodl o rekursu navrhovatele.

Důvody:

Dlužno přisvědčiti rekursnímu soudu potud, že soudní odhad obecné hodnoty nemovitostí za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty jest sice odhadem řízení nesporného dle §§ 267 až 280 patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák., jehož podstata spočívá v provedení znaleckého důkazu spojeného s místním ohledáním, že však podle §u 272 nesp. říz. platí pro provedení odhadu, pokud patent o nesp. řízení nemá o něm vlastních předpisů, ustanovení procesního řízení, jímž lze nyní rozuměti jenom nový civilní soudní řád a nový řád exekuční. Pro provedení znaleckého důkazu platí tedy i při odhadu za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty předpisy §§ 351—370 c. ř. s., leč s výjimkou oněch ustanovení, jež se vztahují na opravné prostředky, neboť patent o nesp. říz. má o opravných prostředcích vlastní podrobná ustanovení, která se podstatně liší od předpisů civilního soudního řádu. Kdežto dle §u 514 c. ř. s. jest rekurs ve sporném řízení přípustným jenom, pokud ho zákon v jednotlivých případech nevylučuje, jest v řízení nesporném dle §u 9 nesp. říz. přípustným beze všeho obmezení. Rekurs proti usnesení prvního soudu není tedy nepřípustným dle §§ 365, 332, 349 a 367 c. ř. s., a neměl ho rekursní soud odmítnouti, nýbrž vyříditi ve věci samé. Když tak neučinil, nezbylo než zrušiti jeho usnesení a uložiti mu, by o stížnosti znova rozhodl.

Čís. 5434.

V řízení podle §u 125 nesp. říz. jest soudce oprávněn, zjišťovati, zda závěť, zřízená v cizině, vyhovuje formám platným v místě zřízení. Platnost závěti jest posuzovati dle místa zřízení.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, R I 861/25.)

K pozůstalosti po Janu B-ovi, zemřelém se zanecháním závěti, zřízené v Ohiu v Severní Americe, přihlásila se ze závěti Anna B-ová, ze zákona pak Františka a Anna K-ovy. Pozůstalostní soud poukázal dědičku ze závěti na pořad práva. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by po zákonu dále jednal a znovu rozhodl. Důvody: Dědická přihláška stěžovatelky opírá se o poslední pořízení, které však soudu pozůstalostnímu bylo předloženo toliko v ověřeném opise. Přihlášku tuto přijal soud prvé stolice na soud a rozhodnutí o přihlášce této nabylo pravomoci. Taktéž byly přijaty na

soud přihlášky zákonných dědiček a i toto rozhodnutí nabylo pravomoci. Jde nyní o to, kterou ze stran, jichž vzájemné přihlášky si odporují, dlužno poukázati na pořad práva. Dle ustanovení §u 126 nesp. říz. musí zákonní dědicové vystoupiti žalobou proti dědicovi z posledního pořízení v náležité formě zřízeného a co do pravosti nepopřeného. Zákonní dědicové popřeli sice pravost posledního pořízení, neuvedli však okolnosti, které by vzbuzovaly vážnou pochybnost o pravosti poslední vůle. Není proto vzhledem k úředně ověřenému opisu závěti pochybnosti o pravosti poslední vůle zůstavitelovy. Pokud se týče druhé náležitosti, které se vyžaduje k tomu, by zákonní dědicové byli odkázáni na roli žalobců, totiž by závěť byla v náležité formě zřízena, omezil se soud prvé stolice na posuzování závěti toliko se stanoviska práva tuzemského a nevzal v úvahu platnost závěti dle místa, kde byla zřízena. Byla-li zachována forma závěti, předepsaná ve Spojených státech amerických, pokud se týče ve státě Ohio, dlužno závěť pokládati za platnou, neboť ustanovení §u 4 obč. zák., jež stanoví způsobilost tuzemců ku právním jednáním v cizině omezuje tuto způsobilost jen, pokud se týče omezení osobních způsobilostí a pokud právní jednání má vyvolati zároveň účinky v tuzemsku. Žádného z těchto omezení tu není, ježto o obmezení způsobilosti k pořizování závěti nemůže býti řeči, a nelze tvrditi, že zůstavitel poslední vůli zřizoval toliko pro tuzemsko. Soud prvé stolice otázku platnosti posledního pořízení dle zákonů země, kde bylo zřízeno, neučinil předmětem slyšení stran po rozumu §u 125 nesp. říz. a nezjistil pro své rozhodnutí nutnou okolnost, zda zachovány byly předpisy pro platnost posledního pořízení stanovené v území, kde poslední pořízení bylo zřízeno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

V posledním pořízení nadepsaném jako poslední vůle a závěť nařizuje zůstavitel takto: »Dávám, odkazuji a zůstavuji navždy své manželce Anně B-ové všechen svůj movitý i nemovitý majetek, jehož bych byl vlastníkem v době své smrti.« Již z toho vysvítá jasně bezpodstatnost námitky stěžovatelek, že poslední vůli nelze považovati za závěť, poněvadž neobsahuje ustanovení dědice. Stěžovatelky popřely též pravost poslední vůle, ale neuvedly, jak na to správně poukazuje rekursní soud, okolností, jež by toto popření odůvodnily, neb aspoň do jisté míry osvědčily. Jest ovšem pravda, že v tomto řízení nelze se pouštěti do vnitřního zkoumání důvodnosti tohoto popírání, ale stěžovatelky vyslovily jen domněnku, že jde o závěť podvrženou, čímž však, aniž byly pro to uvedeny bližší okolnosti, nemůže býti již dědička ze závěti zbavena svého výhodnějšího postavení jako dědička ze silnějšího titulu proti dědicům ze zákona. Stěžovatelky zastávají nesprávný náhled, že, poněvadž poslední vůle nevykazuje formálních náležitostí dle tuzemských zákonných předpisů, měla proto již pozůstalé manželce, která podala dědickou přihlášku z této závěti, přikázána býti úloha žalobkyně. Poslední vůle byla, jak posud nesporno, zřízena zůstavitelem, zdejším státním příslušníkem, ve státě Ohio Spojených států severoamerických. Pokud se týče těchto formálních náležitostí, stačilo by k platnosti posledního pořízení, pokud vyhovují předpisům místa zřízení, čímž snaží se docíliti ulehčení vzájemných styků, neboť forma právního jednání řídí se zásadou »locus regit actum« a proto dostačí, dbá-li se v tom ohledu práva platného v místě, kde se stalo právní jednání, o jehož formu běží. V občanském zákoně jest recipována teorie personálních, reálních a smíšených statutů. Pod smíšenými statuty, mezi něž patří otázky posuzování forem právního jednání, rozuměly se zákony místa právního jednání (Unger, System, I. sv., str. 153, Krainz, System, I. sv., str. 53, Stubenrauch, 8. vydání při výkladu §u 4 obč. zák., Mayr-Dominik, Soustava obč. zák., kniha I., str. 41, § 34—37 a 300 obč. zák.). Může-li však závěť zůstavitelova považována býti za platnou, pokud se formy týče, z toho důvodu, že snad vyhovuje plně předpisům platným v místě jeho zřízení, právem rekursní soud nařídil další, v tom ohledu ještě potřebné šetření a teprve potom bude možno rozhodnouti ve smyslu §u 126 nesp. říz. o tom, komu ze střetnuvších se dědiců jest přiznati úlohu žalobce pro spor o dědické právo. Není správno, že závěť může své právní účinky projeviti jen ohledně jmění v tuzemsku se nacházejícího, neboť že jest jmění zde se nacházející jedině pozůstalostní jmění, není doposud ničím doloženo, a mimo to, což hlavní, pořizuje se závětí ohledně veškerého jmění bez obmezení, kde se nachází.

Čís. 5435.

Není závady, by za vyrovnávacího řízení nebyla povolena exekuce, jíž se uplatňuje smluvní právo zástavní, nedotčené vyrovnacím řízením.

Žaloba ze zástavy předpokládá, že pohledávka jest již splatnou a že dlužník nevyhověl své povinnosti, kdežto žaloba dle §u 258 ex. ř. jest na místě jen, pokud nenastala ještě splatnost pohledávky zajištěné zástavou.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, R I 909/25.)

Soud prvé stolice zrušil z úřadu podle §u 39 čís. 2 ex. ř. a §u 10 vyr. ř. exekuci zabavením, uschováním a prodejem movitostí. Důvody: Zjištěno jest, že exekuční žádost byla podána a exekuce povolena již za řízení vyrovnávacího, zahájeného o jmění dlužníkově usnesením ze dne 5. února 1925. Exekuce nebyla tudíž přípustna vzhledem k §u 10 vyr. ř., ježto nejde o pohledávky, požívající práva přednostního. Strana vymáhající namítá sice, že nabyla k zabaveným věcem movitým již dříve smluvního práva zástavního dle přiloženého prohlášení ze dne 13. dubna 1922, avšak v prohlášení onom jest pouze důvod práva zástavního, k jehož nabytí by třeba bylo dle §u 451 obč. zák., by věřitel vzal zastavené věci v uschování, což se však nestalo, jak vidno z prohlášení a ze spisů exekučních, takže smluvního práva zástavního zde není. Okolnost, že řízení vyrovnávací již bylo skončeno, jest nerozhodnou vzhledem k znění §u 10 (1) vyr. ř. Bylo proto exekuci z úřední moci zrušiti dle §u 39 čís. 2 ex. ř. a §u 10 vyr. ř. Rekursní soud zrušil napadené usnesení. Důvody: Dle §u 11 (1) vyr. ř. nejsou řízením

vyrovnávacím dotčena oddělovací práva. Vymáhající věřitel tvrdí, že exekucí uplatňuje smluvní právo zástavní, nabyté již v roce 1922, tedy dlouho před usnesením ze dne 5. února 1925. Ze spisů zdejšího soudu jde na jevo, že vymáhající věřitel ve sporu uplatňoval ono smluvní právo zástavní a že žalobě bylo vyhověno v plném rozsahu. Nejde tedy v exekuci o zřízení soudcovského práva zástavního, dosud neexistujícího, nýbrž jen o realisaci smluvního práva zástavního, jež nebylo dotčeno řízením vyrovnávacím.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel opakuje nesprávné tvrzení usnesení prvého soudu, že smluvního zástavního práva není tu vůbec, protože v prohlášení ze dne 13. dubna 1922 jest obsažen pouze důvod k zástavnímu právu. O žalobě vymáhající strany ze dne 23. května 1925 byl vynesen rozsudek pro zmeškání ze dne 10. června 1925, údaje žalobcovy o skutkových okolnostech bylo pokládati za pravdivé (§ 396 c. ř. s.). Dle toho pokládati jest za pravdivý také údaj žaloby, že žalovaná strana dala stroje zakoupené z poskytnuté zápůjčky, jež jsou v žalobě podrobně uvedeny, současně (13. dubna 1922) straně žalující do zástavy k zajištění její pohledávky, že však žalobkyně ponechala je žalované straně k užívání, zachovavši si své právo zástavní, což bylo osvědčeno tím způsobem, že byly na jednotlivých strojích upevněny štítky označující zástavní právo a na dveřích provozovny návěští, že stroje byly odevzdány žalobkyni do zástavy. Že nabytí zástavního práva k ruční zástavě může mimo způsob skutečného předání (§ 451 obč. zák.) se státi též symbolicky, vysvítá z ustanovení §u 452 obč. zák. Není též správné tvrzení stěžovatelovo, že vymáhající věřitel nikdy tohoto svého smluvního práva zástavního neuplatnil, že by napřed musil žalobou zakročiti o jeho realisaci a, protože tak posud neučinil, že jedná se v tomto případě o soudcovské právo zástavní ve smyslu §u 10 (1) vyr. ř. Žaloba, o níž byl vydán rozsudek pro zmeškání, sloužila však jen k uplatnění dříve již sjednaného práva zástavního ve smyslu §§ 461 a 466 obč. zák. a není, jak tvrdí stěžovatel, obyčejnou žalobou o placení. To plyne již z toho, co shora uvedeno o obsahu žaloby, pokud se týče smluvního práva zástavního, dále z toho, že konečný návrh žaloby zní na odsouzení pod uvarováním exekuce na tytéž stroje, jež smluvně byly dány do zástavy. Proto správným jest názor rekursního soudu, že v exekuci nejde o zřízení soudcovského práva zástavního, jež do té doby netrvalo, nýbrž jen o uplatnění zástavního práva smluvního, jež nebylo dotčeno řízením vyrovnacím. Byť splněn hmotný předpoklad žaloby zástavní, že nastala již splatnost pohledávky a dlužník nevyhověl své povinnosti. Uplatnění zástavního práva (§ 461 obč. zák.) může se díti jen žalobou, načež možno na základě vykonatelného titulu domáhati se napřed exekučního zájmu (§ 253 a násl. ex. ř.) jako prvního stupně exekučního, než lze povoliti prodej zástavy (§ 264 a násl. ex. ř.). Žaloba dle §u 258 ex. ř. na zjištění nároku na přední uspokojení z výtěžku zástavy jest jako žaloba určovací (§ 228 c. ř. s.) na místě jen, pokud nenastala ještě splatnost pohledávky zástavou zajištěné a je-li zástava v držení povinné strany, nemůže se věřitel stavěti proti exekučnímu zabavení žalobou dle §u 37 ex. ř. Kdyby byl správným náhled, jejž zastává stěžovatel, nemohl by věřitel vůbec po zahájení vyrovnacího řízení uplatniti své smluvní právo zástavní, poněvadž jeho uplatnění vždy musí vésti k žalobě a exekuci, což by se však právě příčilo ustanovení §u 11 (1) a §u 46 (1) vyr. ř.

Čís. 5436.

Kdo mimo případ §u 12 vyr. ř. nabyl na nemovitosti dlužníkově před vyrovnávacím řízením zástavního práva, třeba jen zřízením úvěrní hypoteky, může i za řízení vyrovnávacího vésti na nemovitost exekuci dražbou.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, R I 919/25.)

Soud prvé stolice povolil exekuci vnucenou dražbou, rekursní soud exekuční návrh zamítl, ježto usnesením ze dne 23. dubna 1925 bylo o jmění dlužníka zahájeno řízení vyrovnávací, vzhledem k čemuž (§ 10 vyr. ř.) nebyla přípustnou exekuční žádost, podaná dne 17. června 1925.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud, změniv povolující usnesení prvého soudu a zamítnuv pro ten čas návrh na povolení exekuce s poukazem na § 10 (1) vyr. ř. a zahájení vyrovnávacího řízení o jmění dlužníkově dne 23. dubna 1925, nepovšiml si, že podle knihovního výtahu vloženo jest pro vymáhající věřitelku na nemovitostech, jichž dražba byla navržena, již od 19. března 1924 právo zástavní za úvěrní a záruční pohledávky téže věřitelky do výše 55.000 Kč, že vymáhající věřitelka na základě pravoplatných směnečných platebních příkazů žádá jednak za poznámku vykonatelnosti co do částky 28.000 Kč s přísl. v rámci oné vtělené úvěrní a záruční hypoteky, jednak za dražbu nemovitostí v zástavu daných a že první soud oba tyto druhy exekuce podle exekučních vzorců čís. 178 (poznámka vykonatelnosti) a č. 196 (vnucená dražba) povolil, třebaže do vyhotovení usnesení nedopatřením nebyl pojat obsah exekučního vzorce čís. 178 (který v knize vzorců v poznámce druhé právě o poznámce vykonatelnosti při úvěrních a záručních hypotekách se zmiňuje). Nejde tu tedy o nabytí soudcovského práva zástavního, nebo práva na uspokojení po rozumu §u 10 (1) vyr. ř. za vyrovnávacího řízení, nýbrž o výkon smluvního zástavního práva, pozůstávajícího již déle roku před zahájením vyrovnávacího řízení, tedy o výkon práva oddělovaního, které podle §u 11 (1) vyr. ř. nebylo zavedeným vyrovnávacím řízením dotčeno. Nevadí, že vymáhající věřitelka nabyla smluvního zástavního práva nikoli pro číselně určitou pohledávku (§ 14 prvý odstavec knih. zák.), nýbrž pro všechny pohledávky, které jí až do výše 55.000 Kč z důvodů v §u 14 druhý odstavec knih. zák. uvedených vzniknou, neboť i takováto úvěrní a záruční hypoteka poskytuje knihovním vkladem hned právo zástavní a nikoli jen knihovní pořadí, což nejlépe vidno z §u 224 ex. ř., podle kterého pohledávky v rámci takové hypoteky až do posledního rozvrho-

vého roku skutečně vzniklé, jest z nejvyššího podání k placení nebo převzetí přikázati, a nevyčerpaný zbytek na úrok uložiti. Že oddělovací právo, jsoucí tu již v době zahájení vyrovnávacího řízení (mimo případy uvedené v §u 12 vyr. ř.) může býti i za vyrovnávacího řízení cestou exekuce uplatněno, jde na jevo také z §u 11 druhý odstavec vyr. ř., který stanoví jen zvláštní důvod pro odklad vnuceného prodeje. Nevadila tedy povolení žádané exekuce okolnost, že o jmění dlužníkově zahájeno bylo dne 23. dubna 1925 vyrovnávací řízení a bylo tudíž usnesení prvního soudu obnoviti.

Čís. 5437.

Správce úpadkové podstaty jest oprávněn vzdáti se za úplatu ve prospěch třetí osoby úpadcovy osobní hostinské koncese, třebas úpadce s tím nesouhlasil.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, R I 936/25.)

Úpadkový komisař svolil k tomu, by se správce úpadkové podstaty Marie M-ové vzdal osobní hostinské koncese dlužnice. Rekursní soud zamítl návrh správce úpadkové podstaty. Důvody: Práva plynoucí z hostinské koncese Marie M-ové náležejí sice ku jmění podrobenému úpadku (§ 1 k. ř.), leč koncese tato jako taková není vyhlášením úpadku na jmění dlužnice dotčena a zůstává i nadále dlužnice nositelkou této koncese, která jest osobní. Z toho plyne, že správce úpadkové podstaty, ač mu jinak náleží využitkovati tuto koncesi ve prospěch věřitelů, na př. propachtováním, nemůže se této koncese na úkor dlužnice vzdáti bez jejího souhlasu. Konaným šetřením jest zjištěno, že dlužnice Marie M-ová sice původně souhlasila s tím, by správce úpadkové podstaty jejím jménem se vzdal její hostinské koncese, že však si později věc rozmyslila a zdráhala se proto v kanceláři správce úpadkové podstaty dotyčné prohlášení podepsati a prohlašuje výslovně Marie M-ová, že nesouhlasí s tím, by se správce úpadkové podstaty jejím jménem vzdal její hostinské koncese.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu s tou úpravou, že se správci úpadkové podstaty uděluje svolení ku vzdání se hostinské koncese Marie M-ové č. 36 pod podmínkou, že hostinská koncese bude propůjčena Františce Č-ové.

Důvody:

Rekursní soud zamítl návrh správce úpadkové podstaty na udělení svolení ku vzdání se hostinské koncese patřící úpadkyni Marii M-ové v domě čís. 36, za kteréž vzdání uchazečka o tuto koncesi Františka Č-ová zaplatí úpadkové podstatě 4000 Kč, z toho důvodu, že k vzdání se hostinské koncese jako osobního oprávnění jest zapotřebí souhlasu majitelky koncese Marie M-ové, tato však že souhlasu nedala. S tímto stanoviskem rekursního soudu nelze souhlasiti. Podle §u 1 (1) konk. ř. odnímá se prohlášením úpadku veškeré exekuci podléhající jmění

úpadce jeho volné disposici, podle odstavce druhého uvedeného §u přechází správa úpadkového jmění na orgány úpadkového řízení najmě na správce podstaty a podle téhož odstavce §u 1 konk. ř. jest jmění úpadkové podstaty použíti k uspokojení osobních věřitelů úpadkového dlužníka. K tomuto posléz uvedenému cíli ukládá se v §u 115 konk. ř. správci podstaty, by jmění podstaty zpeněžil. Ku jmění úpadkové podstaty patří též živnostenské oprávnění, neboť tato, jak plyne z ustanovení §§ 331 a 340 ex. ř., z exekuce vyloučena nejsou. Patří tedy k úpadkové podstatě též hostinská koncese a platí ohledně ní, totiž její správy a zpeněžení, co v tom směru obecně uvedeno o jmění úpadkové podstaty, tudíž její správa a zpeněžení náleží orgánům úpadkového řízení, najmě správci podstaty. Podle §§ 115 a 118 konk. ř. má sice, pokud možno, o zamýšleném zcizení slyšen býti úpadce, ale jeho souhlas nebo nesouhlas rozhodný není. Z toho plyne, že také nesouhlas dlužnice Marie M-ové se vzdáním se její koncese, kterým koncese má býti zpeněžena, není rozhodným a rekursní soud čině navržené zpeněžení koncese jejím vzdáním se odvislým od souhlasu dlužnice, učinil tak neprávem. Zdali živnostenský úřad vzdání se koncese bez souhlasu její majitelky správcem podstaty uzná a ji přijme, jest věcí tohoto úřadu a dotyčného řízení. Podle uvedeného a ježto jiné překážky ohledně nařízeného způsobu zpeněžení s hlediska úpadkového řízení není, bylo k dovolacímu rekursu obnoviti usnesení prvního soudu, avšak bylo toto usnesení, protože jen podmínečné vzdání se koncese bylo navrženo a patrně též úpadkovým komisařem míněno, upraviti, jak ve výroku uvedeno.

Čís. 5438.

Ve sporu o doplnění povinného dílu, zkráceného darováním, neplatí sice formálně pro odhad nemovitostí reální odhadní řád ze dne 25. července 1897, čís. 175 ř. zák., nicméně lze však při vyšetření odhadní ceny použíti jeho zásad.

Okolnosti rozhodné pro vyšetření odhadní ceny. Byla-li nemovitost postoupena s výhradou požívání pro postupitele, jest pro vyšetření ceny nemovitosti rozhodnou doba, kdy požívání postupitelovo přestalo. Nejde-li o čisté darování, nýbrž o právní jednání smíšené, nelze se domáhati vydání nemovitosti, nýbrž lze nárok na doplnění povinného dílu uspokojiti toliko penězi.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, Rv I 901/25.)

Zůstavitel, otec žalobcův, postoupil v únoru 1920 druhému svému synovi, žalovanému, mlýn i s pozemky za 10.000 Kč, vyhradiv si požívání všeho až do své smrti. V žalobě, o niž tu jde, domáhal se žalobce na žalovaném, by za účelem doplnění povinného dílu o 28.700 Kč po otci, zemřelém v lednu 1924 vydal mlýn i s pozemky a svolil k veřejné dražbě těchto nemovitostí, čehož se může žalovaný sprostiti zaplacením 28.700 Kč. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě potud, že uznal povinnost žalovaného, vydati nemovitosti ku krytí zkráceného povinného dílu 7.187 Kč a svoliti k jich dražbě, kte-

rýchžto povinnosti se může sprostiti zaplacením 7.187 Kč. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobcovu, k odvolání žalovaného změnil napadený rozsudek v ten rozum, že zamítl žalobu, pokud se domáhala vydání nemovitostí a svolení k jich dražbě a uznal žalovaného pouze povinným zaplatiti žalobci 4375 Kč.

Nejvyšší soud k dovolání obou stran zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Nižší stolice, majíce za to, že odhad jest nedostatečný, sáhly k vratkému prostředku ocenění dle domnělé nájemní činže a domnělé schopnosti objektu, poskytovati výživu, odvolací soud mimo to i k volné úvaze dle §u 273 c. ř. s. Proti tomu se obě dovolání ohražují, jenže žalovaný se spokojuje s posudkem znalců, kdežto žalobce domáhá se opakování znaleckého důkazu. Soudce má dle §u 362 druhý odstavec c. ř. s. znalecký posudek přezkoumati a vezme jej za základ rozhodnutí jen, je-li dostatečným. Nižším stolicím neviděl se odhad mlýna dostatečným, poněvadž prý znalci neudali jeho základ, ani zásady, podle nichž při výpočtu postupovali. Pak ale měly soudy v tom směru důkaz ten dáti doplniti, jak § 362 druhý odstavec c. ř. s. nařizuje. A skutečně jest posudek znalecký nedostatečným, neboť dle kterých předpisů bylo ceniti? Tuto otázku dlužno si nejprve uvědomiti. Neplatí tu ani předpisy reálního odhadního řádu ze dne 25. července 1897, čís. 175 ř. zák., jenž platí pro exekuční řízení a pak dle §u 33 pro konkursní řízení, a dle §u 272 nesp. říz. pro nesporné řízení, nýbrž jde o důkaz znalecký ve sporu (§ 351 c. ř. s.), pro nějž arci hmotné právo má, pokud jde právě o zásady, podle kterých odhadovati, dostatečné předpisy. Bylo beze vší pochyby odhadovati dle §u 305 obč. zák., to jest vyšetřiti obecnou řádnou cenu, ku které se dospěje, odhaduje-li se věc dle užitku, který se zřetelem k času a místu obyčejně a všeobecně poskytuje. Bylo by tedy bývalo především vyšetřiti a udati užitek z mlýna, pokud se týče z mlýnské živnosti v něm provozované, to jest vyšetřiti, kolik průměrně ročně se ve mlýně vzhledem k místním poměrům (množství zákazníků), zařízení mlýna a vodní síle semele a co z toho počítati dlužno na čistý výtěžek, a podobně vypočítati čistý výtěžek ze zemědělského hospodářství a z chovu dobytka zvláště vzhledem k spojené s tím mlýnské živnosti, jež, jak známo, chovu dobytka napomáhá, při čemž přihlížeti dlužno ke stavu dobytka při smrti nebožtíka Václava K-a, jemuž užívání celé mlýnské usedlosti až do jeho smrti náleželo. Jak řečeno, neplatí tu sice formálně odhadní řád, ale přece dlužno upozorniti co do vyšetření rozhodných dat na § 17 odh. ř. Řád ten obsahuje zásady, spočívající na dlouhé a bohaté zkušenosti a mající všeobecnou platnost, protože se zakládají na logickém propracování §u 305 obč. zák., jenž jim jest východiskem, takže konečně i odhadní řád jest jen jeho provedením. Tím, že dlužno vyšetřiti čistý roční výtěžek, ovšem není řečeno, že by za všech okolností musila se vzíti za odhadní cenu zrovna suma, vyplývající z kapitalisování ročního čistého výtěžku, neboť zákon (§ 305 obč. zák.) zajisté má na mysli cenu prodejní, t. j. tu, za kterou objekty

toho druhu a té povahy za dané doby a vzhledem k danému místu se prodávají a kupují (obchodují) a v které tedy obecná cena nejlépe výrazu dochází, i mohou zajisté býti na snadě okolnosti, jež znemožňují docílení náležité ceny, řídčeji okolnosti, jež umožňují docílení vyšší ceny. Sám odhadní řád v §u 16 poslední odstavec s takovými úchylkami počítá a žádá jen, by úchylka od zásady byla odůvodněna, ba i exekuční řád staví na té myšlence, když v §u 151 nejnižší podání stanoví polovicí, pokud se týče dvěma třetinami ceny odhadní, třeba vyšetřena byla kapitalisováním čistého výtěžku, a při předmětech horního vlastnictví, kde pravidelně méně kupitelů nadíti se lze, dle §u 244 dokonce jednou třetinou, ponechávaje zvýšení dražbě, t. j. úsudku koupěchtivých. Upozorniti však dlužno, že znalec pozemků neudal cenu dle druhu, bonitních tříd a plošných jednotek, jejíž udání náleží k sebekontrole (srv. § 17 odh. ř.). Žalovaný uplatňuje, že nižší stolice pustily se zřetele, že r. 1920 reality měly větší a peníze menší cenu. K tomu upozorniti dlužno, že sice dle §u 951, 785 prvý odstavec obč. zák. vyšetřiti jest cenu dle §u 794 téhož zákona, to jest cenu, jakou nemovitost měla v době převzetí (odevzdání), že však v tomto případě prodána byla sice mlýnská usedlost, o niž jde, v únoru 1920, že ale prodávající vyhradil si právo požívání až do své smrti, takže do té příslušela žalovanému toliko holá držba podstaty a teprve po smrti otcově, jenž zemřel dne 30. ledna 1924, příslušely mu i užitky, ale podle přirozenosti věci platí za odevzdání a převzetí právě jen takový fysický převod, který braní užitků umožňuje. Na tom stanovisku stojí zásadně také exekuční řád, jak § 156 ve spojení s §em 159 čís. 4 dokazuje. Dle toho dlužno jako dobu převzetí považovati konec ledna 1924 a nikoli únor 1920, a podle té doby ceniti, čímž řečená námitka žalovaného jest odklizena. Určovati cenu dle domnělého pachtovného a dle toho, kolik osob ve mlýně bylo živo, nebo konečně volnou úvahou dle §u 273 c. ř. s. nebylo místno, když takové mlýny v pachtu nebývají (srv. § 17 odh. ř. »obvyklé pachtovné«) a je těžko určiti náklad na výživu osoby v takové živnosti, kde pravidelně osoba při práci vypomáhá a když konečně důkaz znalecký je na snadě, ježto předmět odhadu je tu a znalcům nemůže úkol jeviti se těžší než při každém jiném odhadu. Mínění dovolání žalobcova, že žalovaný je povinen vydati samy nemovitosti, není místné, v tom má odvolací soud pravdu. Nejdeť o čisté darování, nýbrž s koupí smíšené, žalovaný neobdržel darem nemovitost celou, nýbrž jen část její hodnoty, a když věc jest nedělitelná a on část její vydati povinen není, nelze to v duchu §u 951 obč. zák. vyrovnati jinak, než penězi, jak k tomu předpis ten žalovanému dává právo i pro případ čistého darování. Z toho také jde, že jen žalovaný, ježto je to dáno do jeho vůle, mohl by tomu odporovati, nikoli žalobce. Žalovaný ale toho nečinil, naopak v dovolání proti tomu brojil. Rozhodnutí čís. 1770 sb. n. s. mělo jiný skutkový podklad, tam totiž Lydie K. obdržela dům bezplatně, šlo tedy o darování čisté. Uplatňoval-li žalovaný, že s manželkou ve mlýně pracoval a že se mu otec za to odměnil a nahradil mu to postupem mlýna, nebylo lze pojímati to jako námitku započtení, jak tomu nyní chce jeho dovolání, protože netvrdil, že práce ty mu dělal v úmyslu, by si ho za to zavázal k úplatě, a nikoli z lásky a pro užitek, který sám z té práce měl,

jsa při nejmenším s celou rodinou z toho živ. Tak na to odpověděti sluší, kdyby to mínil jako započtení proti tvrzenému darování, že totiž postup mlýna se strany otce nejeví se vůči němu darováním, nýbrž odplatou za služby, neboť i pak by to bylo darováním, sice darováním z uznalosti, vždy však darováním, jak § 940 obč. zák. výslovně praví. Pak-li však to míní jako započtení v pravém slova smyslu, tedy srážku proti žalobnímu nároku, je to tím spíše nemístno, neboť proti žalobci nemůže si srážeti to, co si počítal proti otci, a dokonce jen jako nárok na otcovu »uznalost«, kteréhož výrazu i pojmu sám na uvedeném místě užil. Bylo tedy za účelem správného odhadu, kteráž otázka jediné posud vyřešena není, tak rozhodnouti, jak se stalo, k čemuž se podotýká, že obě strany napadly ocenění sporné mlýnské usedlosti dle domnělého pachtovného a domnělé její výživnosti, jakož i — žalovaný výslovně, žalobce odporem proti výsledku úvahy dle §u 273 c. ř. s. a v tom mají úspěch, ježto jim dáno v tom za pravdu, pročež vyhověno oběma dovoláním a to následkem vadnosti znaleckého důkazu žalobcem ve smyslu §u 503 čís. 2 c. ř. s. uplatňované.

Čís. 5439.

Bylo-li nakladateli přenecháno právo úplného využití (exploitace) uměleckého obrazového díla, jest oprávněn vydati obrazy i v kalendáři, jehož úprava jest umělecká.

Ten, komu původce (autor) přenechal reprodukci díla, není bez jeho souhlasu oprávněn převésti reprodukční právo na osobu třetí.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, Rv I 930/25.)

Žalobce (akademický malíř) propůjčil firmě K. a spol. výhradné reprodukční právo k vydání obrázkového díla. Firma K. a spol. přenechala smlouvou ze dne 9. října 1922 reprodukční právo žalovanému Miroslavu K-ovi, jenž vydal podle štočků žalobcových obrazů kalendáře i samostatné obrazy. Žalobce domáhal se na firmě K. a spol. zrušení nakladatelské smlouvy, kteryžto spor vysoudil (viz rozhodnutí čís. sb. 4473). Ve sporu, o nějž tu jde, domáhal se na Miroslavu K-ovi, že mu (žalobci) přísluší původcovské právo k obrazům, že reprodukce, již provedl dle těchto obrazů žalovaný, stala se bezprávně, že bylo jí vsaženo do práv žalobcových, že hotové reprodukce propadají podle §§ 56, 61 aut. zák., že žalovaný jest povinen to uznati a zdržeti se dalšího reprodukování, rozmnožování, vydávání a rozšiřování reprodukcí žalobcových obrazů. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Sice byla rozsudkem ze dne 15. ledna 1924, potvrzeným v obou vyšších stolicích (viz čís. sb. 4473) nakladatelská smlouva ze dne 4. ledna 1919 mezi žalobcem a firmou K. a spol. na 110 obrazů, o něž jde, zrušena, a sice právě proto, že firma K. a spol. přenechala neprávem reprodukční právo žalovanému nyní Miroslavu K-ovi, nicméně však není rozsudkem tím vyřízen i nynější spor, v němž žalobce domáhá se proti Miroslavu K-ovi uznání svého autorského práva a zákazu dalšího zásahu do něho, neboť jest sice Miroslav K. právním nástupcem firmy K. a spol., avšak odvozuje právo ono od ní ještě z té doby, kdy smlouva mezi žalobcem a ní ještě trvala a byla právě smlouva ze dne 9. října 1922, kterou firma K. a spol. žalovanému reprodukční právo přenechala, důvodem zrušení nakladatelské smlouvy mezi žalobcem a jmenovanou firmou. Nepůsobí tedy sice rozsudek ten přímo i proti žalovanému a bude třeba otázku, zda byla firma K. oprávněna převésti reprodukční právo na žalovaného, řešiti podle obsahu procesní látky v tomto sporu rozvinuté, ale nevypadne ovšem, je-li látka podstatně stejná, řešení ani zde jinak, protože i pro tento spor platí totéž právo, to jest právo platné před zákonem o smlouvě nakladatelské ze dne 11. května 1923. Jak dovolání samo správně uvádí, jde o dvě otázky: 1. zda firma K. a spol. byla dle nakladatelské smlouvy ze dne 4. ledna 1919 oprávněna reprodukovati obrazy žalobcovy v úpravě kalendářní, a pak-li ano, 2. zda firma ta byla oprávněna právo toto dále převésti, zejména též žalovanému přenechati. Prvý soudce zodpověděl otázku 2. záporně, a otázku 1., ač ji již řešiti nemusil, kladně. Druhý soud naopak zase zodpověděl záporně otázku 1. a otázku 2., ač ji již řešiti nemusil, kladně. Dovolání ovšem čelí do rozsudku soudu odvolacího a odpovídá na obě otázky kladně, dlužno je tedy probrati po řadě v logickém pořadu. Ad 1. Kdyby to smlouva ze dne 4. ledna 1919 říkala tak, jak to praví odvolací soud, že totiž propůjčuje v ní žalobce firmě K. a spol. výhradné právo reprodukční k vydání obrázkového díla »Československý stát« a že mimo to svolil k tomu, by nakladatelé mohli obrazy vydati i ve formě pohlednic a prodávati též jednotlivé obrazy z díla, tu by se snad dalo souhlasiti s náhledem odvolacího soudu, že každá jiná reprodukce, vyjmouc ve vyjmenovaných třech způsobách, byla nakladateli zapovězena. Ale smlouva počíná si docela jinak. V čl. 1. al. 2 uděluje nakladateli výhradné právo reprodukční, tudíž — tak praví sama výslovně — výlučné právo k mechanickému rozmnožování a rozprodávání, a jak se dále v al. 3. praví, právo výhradného obchodního vytěžení, ovšem v mezích zákona a ustanovení smlouvy, jež podrobně následují v článcích 2, 3, 4 a teprv v čl. 5 praví se dále, že nakladatelé použijí obrazů k vydání díla »Československý stát«, při čemž je sice patrno, že obrazy objednány byly z podnětu tohoto díla, nicméně praví se dále v čl. 9 al. 2, že nakladatelé mohou vydávati též pohlednice dle obrazů těch zhotovené, a určuje se honorář autorův za tento způsob reprodukce, a stanoví konečně čl. 10 doslova: »Kdyby nakladatelé jednotlivě prodávali obrazy z díla toho, jsou povinni platiti autoru další honorář«, jenž se tím stanoví a praví se pak v al. 2, že to se týče také i v tom případě, kdyby nakladatelé vydali dle návrhů těch zhotovené obrazy v jiné velikosti než pro dílo samo (roz. »Československý stát«) mimo pohlednic. Bylo-li však nakladatelům propůjčeno právo výhradné exploitace a bylo pamatováno na to, že i mimo dílo »Československý stát« budou je moci vydávati a to nejen ve velikosti pohlednic, nýbrž i mimo to i v jiné další velikosti než velikosti určené pro ono dílo, tedy v jakékoli, a byl i za tento

způsob vydání, jenž, nebyv nijak blíže určen, mohl na se vzíti firmu všelijakou, ustanoven honorář, je zřejmo, že v zájmu obou stran bylo, by se obrazy vydaly na všecek možný způsob, jen když to půjde na odbyt, ovšem s tou jedinou podmínkou, by úprava nečinila umělecky dílu hanbu, jak se z ostatního obsahu smlouvy dovoditi dá. Úprava kalendářní nebyla tedy sama o sobě vyloučena a přišlo by jen na její uměleckou výši. Co o tom řekl znalec, stačilo by, aby ani v té příčině nebylo shledáno závady. Avšak jen prvý soud se výpovědí znalce zabývá, nikoli i soud odvolací, na jehož skutková zjištění dovolací soud právě jest vázán, takže nemůže stavěti přímo na zjištěních prvého soudce. Výsledek v této otázce není tedy takový, aby žalobě mohlo býti přímo vyhověno, a dlužno zkoumati proto otázku druhou.

Ad 2. Tu dlužno souhlasiti s prvým soudcem, že firma K. a spol. nebyla oprávněna reprodukční právo na žalovaného převésti. Ve smlouvě arci není tato otázka řešena vůbec, ani kladně, ani záporně, i byl na pomoc k výkladu jejímu ve sporu žalobce s firmou K. a spol. shora zmíněném proveden důkaz znalecký o tom, jaké jsou tu v poctivém obchodu nakladatelském obvyklosti, podle nichž by smlouvu dle §u 914 obč. zák. vyložiti bylo. Sice i v tomto sporu znalec dostal na to otázku, v čem dlužno spatřovati připuštění tohoto důkazu, a zodpověděl ji, čímž připuštěný důkaz proveden, avšak nižší stolice ani ta, ani ona důkazu tohoto, jenž i tu vypadl záporně, že totiž nakladatel ze své moci, bez dohody s autorem, neodvažuje se reprodukční práva dále postoupiti, nepoužily a žádného zjištění neučinily, takže nezbývá, nemá-li býti nutným doplnění napadeného rozsudku příslušným zjištěním, než zkoumati, zda nelze již dle smlouvy nebo zákona samého dojíti k výsledku, že nakladatel, nebylo-li mu to ve smlouvě zvláště dovoleno, není oprávněn reprodukční právo postoupiti dále. Dle smlouvy lze říci, že jsou tu sice náznaky pro výklad, že nebylo úmyslem žalobcovým, přiznati nakladatelce i právo převodu, byloť by tím stíženo a po případě znemožněno právo kontroly a vlivu na úhradu díla žalobci v čl. 7 a 8 vyhrazené, ale z toho by se s bezpečností dalo souditi jen na to, že by nakladatelka nesměla své reprodukční právo dále dáti, aniž by to zároveň žalobci neoznámila, neboť tímto uvědomněním bylo by mu právo kontroly a vlivu na úpravu umožněno. Dlužno tedy zkoumati otázku ve světle zákonných předpisů. Tu velmi důmyslně odvolal se prvý soudce na předpisy o smlouvě služební a smlouvě o dílo, dle nichž práce nebo dílo musí, není-li ve smlouvě stanoveno jinak, provedeny býti objednaným samotným, jenž to nemůže přenechati jinému (§§ 1153, 1165 obč. zák.). Poněvadž však odvolací soud tomu odporuje, dlužno stanovisko to blíže obhájiti. Odvolací soud praví, že nakladatelská smlouva je smlouvou svého druhu a že tedy na ni předpisy smlouvy služební neb o dílo vztahovati nelze. To ale není žádným důvodem. Pravda, že je to dle své povahy smlouva svého druhu, jak to uznávají také motivy k III. novele dílčí, které to o ní výslovně praví, a, nazývajíce ji s Grünbergem smlouvou pracovní, uznávají, že formálně nelze ji podřaditi ani pod normy smlouvy služební ani smlouvy o dílo. Ale na tom nezáleží, čím smlouva dle své povahy teoreticky je, nýbrž na tom, zač ji zákon pokládá, jak na ni nazírá. A tu zákon vskutku přiřaďuje ji smlouvě služební a smlouvě o dílo jakožto odrůdu jednoho a téhož vyššího řádu. Kap. 26 obč. zák. nese totiž nápis »Smlouvy o služebních výkonech« a řadí a čísluje druhy jich takto: 1. »Smlouva námezdní«, 2. »Smlouva nakladatelská«, 3. »Smlouva čelední«. Třetí dílčí novela pak nadpisuje místo toho takto: »Služebná smlouva a smlouva o dílo. Smlouva nakladatelská« a čísluje a řadí pak takto: 1. »Smlouva služební«, 2. »Smlouva o dílo«, 3. »Smlouva nakladatelská«. I novela tedy zachovala souřadnost všech tří smluv mezi sebou a tudíž podřízenost všech tří pod společný vyšší pojem, a, jak řečeno, motivy pokládají smlouvu nakladatelskou za smlouvu »pracovní«. Není to sice správné, ale bývalo to kdysi správné, t. j. má to historický důvod. Známoť, že ve středověku a raném a středním novověku autoři, zvláště spisovatelé, nežádali honoráře, naopak byli vděční tiskaři, když jim dílo vytiskl na svůj náklad anebo mecenáši, když tiskaři za ně náklad ten hradil, jinými slovy, literatura nebyla hned živností, jako jí je dnes, nýbrž byla to opravdu přátelská služba, kterou nakladatel autoru prokazoval, a proto ještě občanský zákon klade důraz na tuto službu, ba sama III. dílčí novela §§ 1172, 1173 neví ještě ničeho o honoráři, o němž ustanovení obsahuje teprv shora citovaný zákon o nakladatelské smlouvě. Dnes, kdy pravidelně ne již autor, je-li dobrý, o nakladatele, nýbrž naopak nakladatel o dobrého autora se uchází, není to arci již služební smlouva, nýbrž obchod, dílo se prodává za peníze a byla by to jedna z t. zv. smluv innominátních, kdyby právě neměla jméno smlouvy nakladatelské. Ale to nevadí, by tam, kde mají předpisy o ní mezeru, nebyla tato vyplněna obdobou předpisů o smlouvách, jež zákon jí za nejpříbuznější (§ 7 obč. zák.) pokládá, tedy obdobou předpisů o smlouvě služební a o dílo, to tím spíše, když opravdu i povaha věci samé to s sebou nese, že se to zrovna vnucuje; jako není zaměstnateli lhostejno, kdo bude jeho čeledínem nebo dělníkem nebo služebníkem, a zadavateli díla, kdo bude jeho zhotovitelem, nýbrž si vybírá, tak nebude taky autoru, zejména autoru uměleckého díla lhostejno, kde je bude reprodukovati, nýbrž autor si vybírá, protože záleží na tom, jak dílo bude reprodukováno a jak to tedy uchazeč dovede. Že jest smlouva smlouvou svého druhu, nevylučuje ještě obdobu, neboť mezera nějak vyplněna býti musí, a jde jen o to, by vyplněna byla co nejvýhodněji, by zvolena byla obdoba co nejpříbuznější. Tak na příklad jest smlouva o užívání věci za úplatu jinou než v penězích (za práce neb služby) také smlouvou svého druhu (innominátní), ale bude se zajisté takměř ve všem spravovati dle smlouvy nájemní, při níž úplata za užívání věci záleží v penězích. Podporu pro názor, že nakladatel, není-li ve smlouvě jinak ustanoveno, nesmí reprodukční právo přenášeti na jiného, lze nalézti i v zákoně o právu autorském ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák., jenž v §u 16 stanoví, že původce může výkon původcovského práva svého omezeně nebo neomezeně smlouvou jinému přenechati, dále v §u 37, že původcovské právo na dílech výtvarného umění zavírá v sobě výhradné právo dílo reprodukovati a reprodukce rozprodávati a konečně v §u 21, že kdo bez svolení původce předsevezme nějakou původci v zákoně výlučně vyhraženou dispositi dílem, dopouští se zásahu v právo autorské a jest za to zodpověden. Z toho všeho vyplývá, že výkon práva autorského jen po-

tud na jiného přechází, pokud ho autor naň převedl a že se nemůže omezený převod rozšiřovati, že převod platí jen v tom objemu, jaký smlouva stanovila a nastanou-li tedy pochybnosti, že nelze smlouvu vykládati v tomto bodě způsobem rozšiřujícím. Ovšem se s tím shoduje také § 29 (2) shora cit. zák. o smlouvě nakladatelské, žádaje k přenesení souhlasu zadavatele, jenže arci pro souzený případ ještě neplatí. Než dokazuje aspoň tolik, že myšlenka odpovídá povaze věci, když ji zákonodárce sám přijímá, a z toho pak plyne, že, je-li věc v souzeném případě dle obsahu smlouvy nevyřešena, nemůže ji výklad řešiti ve prospěch převodu a tudíž na úkor autorův. Ježto tedy firma K. a spol. k převodu svých práv na žalovaného oprávněna nebyla, nemohl ani žalovaný bezprávným převodem žádných práv vůči autoru nabýti a musí si to pohledávati na své smluvnici. Následkem toho je lhostejno, zda firma K. a spol. sama byla dle své smlouvy s autorem k vydávání obrazů v úpravě kalendářní ad 1. oprávněna, a bylo proto i bez vyřešení této otázky tak rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 5440.

Do souhlasných rozsudků nižších soudů ve věci nepřevyšující 2000 Kč, jest dovolání nepřípustné, nevyslovil-li odvolací soud, zrušuje původně rozsudek prvého soudu, právní názor, prvý soud vížící. Lhostejno, že odvolací soud napotom potvrdil rozsudek prvého soudu z jiných důvodů.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, Rv I 1069/25.)

Nejvyšší soud odmítl dovolání do srovnalých rozsudků nižších soudů, jimiž byla zamítnuta žaloba o 547 Kč.

Důvody:

Proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu jest dle §u 502 odstavec třetí c. ř. s. ve znění zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n. a ze dne 19. prosince 1924, čís. 252 sb. z. a n. dovolání nepřípustné, nepřesahuje-li předmět sporu na penězích neb peněžité hodnotě 2.000 Kč. Dle čtvrtého odstavce téhož §u jest dovolání ovšem přípustno, byl-li odvolacím soudem potvrzený rozsudek procesního soudu vynesen vzhledem k usnesení soudu odvolacího (§ 519 čís. 3 c. ř. s.), jež rekursem nelze bráti v odpor a jímž dřívější rozsudek dle §§ 496 čís. 2 a 3 a 499 c. ř. s. byl zrušen a věc byla odkázána zpět soudu prvé stolice. § 502 c. ř. s. rozeznává tedy, co do přípustnosti dovolání z potvrzujícího rozsudku dva případy, přihlíží-li se k zákonodárnému účelu výjimečného ustanovení odstavce čtvrtého. Jsou-li tu totiž dvě souhlasná rozhodnutí soudu prvé a druhé stolice, vynesená úplně volně, na sobě nezávisle, z vlastního samostatného přesvědčení, jest tu zajisté dostatečná záruka správnosti právního posouzení věci. V tomto případě se dovolání nepřipouští, jelikož vnitřním důvodem odepření dalšího pořadu práva jest jen souhlas dvou soudů, rozhodovavších u vzájemné nezávislosti. Jinak však je tomu v případě druhém, kdy původní rozsudek soudu prvého byl zrušen a věc vrácena byla k novému projednání a rozhodnutí, při němž soud první pak dle ustanovení §u 499 druhý odstavec c. ř. s. nesmí již věc volně a nezávisle po právní stránce posuzovati, nýbrž jest vázán právním posouzením, z něhož vycházel soud odvolací, zrušuje prvý rozsudek. V takovémto případě není tu souhlasu dvou soudů, rozhodovavších u vzájemné nezávislosti, není tu tedy vnitřního důvodu pro odepření dalšího pořadu, a proto jest správno ponechati pro případ takový volnou cestu k soudu Nejvyššímu (vládní motivy). Nevyslovil-li tudíž odvolací soud, zrušuje rozsudek soudu prvého, právní přesvědčení, jež by dle §u 499 odstavec druhý c. ř. s. při novém rozhodování vázalo soud první stolice, takže tento, nově rozhoduje, jest prost vší závislosti a opětně zcela dle svého vlastního přesvědčení může rozhodnouti, pak je tu, třeba byl rozsudek již jednou zrušen a věc vrácena k novému jednání a rozhodnutí, přece jen případ první. Neboť potvrdí-li pak soud odvolací nový rozsudek soudu prvého, jsou tu skutečně právně souhlasné rozsudky dvou soudů ve svých rozhodnutích navzájem nezávislých i odpadá důvod k dovolání, obmýšlený zákonem dle čtvrtého odstavce §u 502 c. ř. s. a musí tu naopak zůstati při pravidlu, vysloveném v třetím odstavci téhož §u, že další pořad jest vyloučen. Tak je tomu i v tomto případě. Procesní soud prvým rozsudkem zamítl žalobu v podstatě pro nedostatek aktivní legitimace žalobcovy a po případě také proto, že by žalobce nemohl uplatňovati dle závěrečného listu zvýšené dovozné, počítané dle účtování ze dne 7. prosince 1921, které nastalo od 1. listopadu 1921, ani schodek 40 kg, který dle téhož účtování byl již započítán. Odvolací soud usnesením ze dne 7. září 1923 zrušil rozsudek procesního soudu, jednak proto, poněvadž prvý soud rozhodl o otázce legitimace k žalobě jen dle závěrečného listu a nepřihlížel k případné nezjištěné dosud ústní úmluvě, jednak proto, poněvadž nebyla náležitě vzata na přetřes okolnost, zda snad Filip R. nebyl jen prostředníkem mezi stranami a nebyly provedeny příslušné důkazy a proto, poněvadž nebyla řešena otázka, kdo dle ujednání měl nésti rozdíl dovozného a ztrátu zboží za dopravy, kdo zavinil průtah v dodání kukuřice a konečně že nebylo dostatečně objasněno, zda schodek 40 kg kukuřice byl žalobci již započten k dobru. Odvolací soud nevyslovil tudíž žádný určitý právní názor, kterým by byl procesní soud ve smyslu §u 499 druhý odstavec c. ř. s. býval vázán, nýbrž nařídil jen doplnění řízení za účelem přesného zjištění skutkových okolností, jež měly tvořiti teprve základ právního posouzení věci vůbec. Procesní soud, doplniv řízení, rozhodl znovu zcela samostatně, uznal sice aktivní legitimaci žalobcovu, avšak zamítl žalobu proto, poněvadž zjistil, že zvýšení dovozného šlo na vrub kupujícího, tedy žalobce, a že tento, ač bylo zboží dodáno opožděně, nezachoval se dle čl. 357 obch. zák. Co do schodku 40 kg zjistil první soud, že žalovaný počítal žalobci o těchto 40 kg méně a příslušné částky od žalobce nežádal. Z těchto zjištění dovodil pak procesní soud, že žalobce nemůže žádati ani náhrady zvýšeného dopravného, ani vrácení peníze, vybývajícího na oněch 40 kg kukuřice. Odvolací soud potvrdil sice tento rozsudek procesního soudu, avšak podstatně z jiných důvodů, totiž proto, poněvadž dle jeho názoru žalobce nebyl k žalobě aktivně legitimován. Jsou tu tedy souhlasné roz-

sudky dvou na sobě nezávislých soudů, proti kterým, když předmět sporu 2.000 Kč nepřevyšuje, dovolání jest nepřípustné, neboť týž případ by byl nastal, kdyby byl odvolací soud, nezrušiv první rozsudek procesního soudu, nýbrž řízení sám dle §u 496 poslední odstavec c. ř. s. doplniv, rozsudek tento hned potvrdil. Mělo býti tudíž dle prvního odstavce §u 507 c. ř. s. nepřípustné dovolání odmítnuto hned soudem prvé stolice. Poněvadž se tak nestalo, bylo dovolání podle ustanovení §ů 471 čís. 2 a 474 druhý odstavec c. ř. s., jichž tu dle §u 513 c. ř. s. dlužno použíti, odmítnouti.

Čís. 5441.

Byla-li skladníku tabáku zvýšena erárem provise od určitého dne, nepřísluší mu provise i ze zboží, jež měl v den ten na skladě nebo jež, byvši jím odebráno, bylo k němu na cestě. Lhostejno, z jakého důvodu byla provise zvýšena.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, Rv I 1139/25.)

Žalobce měl v M. hlavní tabákový sklad s tabákovou trafikou. Výnosem okresního finančního ředitelství v Ch. byl žalobce vyrozuměn, že skladní trafika byla ode dne 15. května 1922 odděleně propůjčena společnosti A. a že žalobci se jako ekvivalent za ušlý výdělek zajišťuje zvýšení dosavadní provise z hlavního tabákového skladu z 0·6% na 1·5%. Žalobě proti státu o zaplacení zvýšku provise z tabáku, jenž dne 15. května 1922 měl již žalobce na skladě nebo jenž byl k němu na cestě, oba nižší soudy vyhověly, odvolací soud z těchto důvodů: Jedinou vlastně oporou pro záporné stanovisko žalované strany jest ustanovení §u 12 předpisu pro skladníky z roku 1911 čís. 104 věst. min. financí, kterému se žalobce ve svém ustanovovacím protokole, jak spisy okr. fin. ředitelství v Ch. zjištěno, podrobil. Z toho dovozuje žalovaná strana, že zvýšení dosavadní skladní provise, žalobci příslušející, ze 0·6% na 1·5% mohlo se vztahovati teprve na tabační zboží odebrané žalobcem po doručení revisního rozhodnutí (které doručení se stalo 10. května 1922) a nikoliv také na zásoby tabákového materiálu na skladě jsoucího, za které ovšem žalovaná považuje zboží, tehdy již žalobcem objednané, ale ještě na cestě jsoucí, které však, jak ze spisů okr. fin. ředitelství v Ch. zjištěno, došlo v nákupní ceně 319.590 Kč do M. teprve 13. května 1922 a do skladiště převezeno dne 15. a 16. května 1922. Leč pro rozhodnutí tohoto sporu nestačí pouhé odvolání se na dotyčný předpis. Nemůže totiž býti o tom pochyby, třebaže šlo o právní poměr, týkající se tabákového monopolu, že poměr mezi finanční státní správou (státem) na straně jedné a žalobcem jako skladníkem a současně majitelem skladní tabáční trafiky na straně druhé byl přes všechna ustanovení skladních i trafikantských předpisů poměrem soukromoprávním (§ 2 cit. předpisu pro skladníky) a věc patří na pořad práva. Z toho vyplývá, že kromě dotyčných předpisů, které ovšem nesporně tvoří součást smlouvy mezi žalobcem a erárem, nutno bráti patřičný zřetel na veškerá jiná ustanovení práva soukromého, pokud ovšem povaha případu to opodstatňuje a dotčené předpisy pro skladníky toho nevylučují. Na prvém místě ihned třeba zdůrazniti, že veškerá ustanovení zákonů, nařízení, výnosů a podobné vyvěrají z potřeb právního života, který právě upravovati mají, ovládány jsouce přirozeně zásadou spravedlnosti. Nutno je tudíž vykládati tak, jak to odpovídá normálním potřebám denního života a také smlouvy na jich podkladě uzavřené vždy vykládati dle zásady víry a důvěry soukromého obchodování tak, by slovným, šablonovitým výkladem ustanovení dotčených norem nevznikl v jednotlivci pocit křivdy a nespravedlnosti. Tomu zajisté bylo by tak v tomto případě, kdyby žalobě nemělo býti vyhověno. Jest nesporno, že žalobce byl až do 15. května 1922 netoliko majitelem hlavního skladu tabákového v M., nýbrž že zároveň měl propůjčenu s dotyčným skladem spojenou skladní trafiku, pročež přicházejí v úvahu zvýšené příjmy dle §u 8 cit. sklad. předpisu. Výnosem okr. fin. řed. v Ch. ze dne 8. května 1922 byl žalobce vyrozuměn, že se dnem 15. května 1922 skladní trafika od hlavního skladu odděluje a předává společenstvu »A.« i že se žalobci dosavadní jeho 0·6% skladní provise na 1·5% zvyšuje s účinností od 16. května 1922. Z celé souvislosti nemůže býti o tom pochyby, že ono zvýšení skladní provise mělo sloužiti za náhradu za oddělení skladní trafiky od hlavního skladu, neboť jinak se nedá vysvětliti ono zvýšení a také žalovaná je jinak nevysvětluje. Vedl-li žalobce — jako v tomto případě — spolu i hlavní sklad za malou provisi 0·6% právě se zřetelem na větší zisk, který mu kynul na druhé straně z provozování skladní trafiky, bylo věcí správy finanční, když mu skladní trafiku odňala a sklad hlavní ponechati chtěla, by se s ním dohodla přesně o podmínkách, za kterých dále hlavní sklad povede. Mělo-li se žalobci dostati plného odškodnění, jak bylo úmyslem stran, nutno onu zvýšenou provisi počítati i ze zboží, které dne 10. května 1922 žalobce na skladě měl i které teprve na cestě bylo, neboť mu bylo znemožněno odnětím skladní trafiky na dotyčném zboží v trafice docíliti obvyklého dřívějšího zisku a zajisté za původní malou provisi by onoho zboží na sklad neobjednal. Ustanovení §u 12 předpisů pro skladníky proto na tento výjimečný případ použíti nelze, neboť mohlo míti na mysli normální případy, kdy se mění pouze výše provise za stávajícího, jinak nezměněného právního poměru — nikoliv na případ, kdy se odnímá oprávněnému část podniku a nařizuje, by vedl zbytek podniku za změněné provise. Na tom nemůže ničeho změniti ani použité slovo »vždy« v cit. §u, neboť nelze mu vzhledem k všeobecným předpisům právním přičísti význam, jaký mu žalovaný dává. Samo finanční okresní ředitelství v Ch. ve své zprávě na zemské finanční ředitelství v Praze ze dne 24. června 1922 uznává, že by bylo možno žádosti žalobcově vyhověti z důvodu slušnosti. Poněvadž jak zákony a nařízení, tak i smlouvy mají býti ovládány zásadou slušnosti a sjednané právo má býti jaksi vyvrcholením slušnosti, jest soud odvolací toho náhledu, že vyhověním žalobci v tomto případě vyhověno bylo také zcela duchu zákona přes slovné znění vydaného předpisu pro skladníky.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Dlužno přisvědčiti dovolávající se žalované straně, že odvolací soud, přiznav žalobci vzhledem na to, že mu, počínajíc dnem 15. května 1922,

byla zvýšena skladní provise ze 0·6% na 1·5%, tuto zvýšenou provisi i z tabákových tovarů, které žalobce jako skladník tabákového skladu v M. měl dne 15. května 1922 na skladě a které byly toho dne na cestě do skladu, věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) posoudil nesprávně. Poměr mezi státem, jako majitelem tabákového monopolu a skladníky tabákových tovarů jest upraven v předpisech o skladnících, uveřejněných ve věstníku ministerstva financí z roku 1911 pod čís. 104 a podle §u 2 těchto předpisů jest rozhodným pro posouzení práv a povinností skladníka protokol s ním o jeho zřízení za skladníka sepsaný, jehož předpisem (§ 2 odstavec druhý) se skladník podrobuje ustanovením předpisů o skladnících a trafikantech. Protokol ze dne 15. května 1919 o převzetí hlavního tabákového skladu v M. žalobce podepsal a se v něm ještě výslovně předpisům o skladnících podrobil. Podle §u 12 odstavce druhého těchto předpisů a to, i když jde o mimořádnou změnu percentuální provise (§ 14), předpisuje se nová (při zvýšení) nebo se odpíše (při snížení) posavadní provise vždy až při odběru, který následuje po doručení dotyčného rozhodnutí o provisi. Toto ustanovení ohledně provise při její změně platilo vzhledem k zmíněnému podrobení se žalobce předpisům o skladnících také u žalobce co se týče zvýšení provise ke dni 15. května 1922. Že by nastati měla u žalobce od dotyčných předpisů úchylka, ve výměrech, týkajících se zvýšení žalobcovy provise, obsaženo není. Z toho plyne, že, byla-li žalobci zvýšena provise výměrem ze dne 8. května 1922, doručeným dne 10. května 1922 s účinkem ke dni 15. května 1922, nelze zvýšenou provisi počítati u zboží, které bylo již dříve objednáno pokud se týče odebráno a žalobce je na skladě nebo na cestě do skladu již měl. Požadovaná provise, ježto týká se takového zboží, žalobci tudíž nepřísluší. Stanovisko nižších soudů, že zvýšená provise byla míněna jako odškodnění za to, že žalobci byla dnem 15. května 1922 odebrána se skladem spojená hlavní trafika, čímž mu ušel z ní zisk, nemá ve spisech opory. Žalobce neměl nároku na odškodnění za to, že mu uprázdněná po smrti jeho otce trafika, která mu stejně jako sklad jen prozatimně byla ponechána, byla odebrána a erár podle dotyčných předpisů o skladnících a trafikantech k nějakému odškodnění za ušlý zisk povinen nebyl. Příčinu zvýšení provise vzhledem k §u 12 odstavec první a §u 14 odstavec druhý předpisů o skladnících hledati jest v tom, že žalobce při ponechání dřívější skladní provise nemohl na skladě po odebrání hlavní trafiky vyjíti. Ostatně, ať byl důvod jakýkoli, ustanovení §u 12 odstavec druhý zmíněných předpisů platí vždycky. Že by § 12 předpisů se případu žalobcova netýkal, protože jde o zvýšení provise v mimořádném případě, kdežto § 12 týká se nové úpravy provise při příležitosti pětiletých revisí výnosu skladu, jest odvolací soud na omylu, neboť podle §u 14, který jedná o mimořádných změnách provise, platí ustanovení §u 12 odstavec druhý i pro mimořádné změny provise. Z důvodů slušnosti, jak též míní odvolací soud, požadavek žalobcův za opodstatněný uznati nelze, ježto by se to nesrovnávalo se zmíněnými předpisy, pokud se týče, ježto předpisy ty tvoří součást jejich, s bezzávadnými ustanoveními smlouvy.

Čís. 5442.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Odpuštění ve smyslu §u 14 písm. c) rozl. zák. musí býti projevem jasným. V ujednání o dobrovolném rozvodu nelze spatřovati vzdání se rozlukového důvodu.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, Rv I 1515/25.)

Žalobě manželky proti manželi o rozluku manželství pro cizoložství manželovo bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

důvodů:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatel v právním názoru odvolací stolice, že se ujednání sporných stran ze dne 25. července 1924 o dobrovolném rozvodu jejich manželství nikterak nedotýká žalobkynina nároku na rozluku jejich manželství z jeho viny. Dovolatel míní, že oběma stranami podepsaným narovnáním je prokázáno, že má býti jejich manželství dobrovolně rozvedeno, a že proto není toto ujednání bez významu pro toto rozlukové řízení, že, má-li význam tohoto ujednání posuzován býti správně, musí býti použito předpisu §u 914 obč. zák. a se zřetelem na tento předpis nesmí býti opomenuto, že už tenkráte věděla žalobkyně o všech okolnostech, které nyní uplatňuje v tomto rozlukovém řízení, a že, když se přes to tenkrát rozhodla pro rozvod, tím měla býti vyloučena možnost uplatňování rozluky. Z toho odvozuje, že uzavřením ujednání o dobrovolném rozvodu žalobkyně se vzdala práva uplatňovati jí tvrzený důvod rozlukový. Není tím podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací opodstatněn. Správně uvádí odvolací soud, že odpuštění, které má za následek zánik žalobního práva podle §u 14 písm. c) rozl. zák., musí býti jasné, nepochybné, a že proto nemůže býti spatřováno v prozatimním ujednání ze dne 25. července 1924, ve kterém se manželé dohodli na dobrovolném rozvodu. Jde o dva zcela různé nároky, zásadně rozdílné povahy a právních účinků, svolení k dobrovolnému rozvodu nezahrnuje tedy v sobě také mlčky a poznatelně vyslovené vzdání se práva uplatňování rozlukového důvodu, který žalobkyni vzešel zjištěným cizoložstvím dovolatelovým.

Čís. 5443.

Dán-li bance poukaz, by uhradila třetí osobě peníz, banka připsala peníz osobě třetí k dobru, tato však přijetí odmítla, načež poukazatel poukaz odvolal, jest poukazatel oprávněn domáhati se na bance vrácení peníze a banka není oprávněna započítati poukázaný peníz na svou pohledávku proti třetí osobě.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, Rv I 1545/25.)

Žalobě, jíž domáhal se žalobce na H-ské filiálce banky Č. zaplacení 4.380 Kč, bylo procesním soudem prvé stolice vyhověno, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Jak nesporno, poukázal žalobce žalovanou filiálku, aby za něho uhradila firmě Adolf B. v J. 4.380 Kč. Nesporno jest, pokud se týče, bylo zjištěno, že žalovaná filiálka pověřila provedením poukazu filiálku v J., tato že uvedenou částku firmě Adolf B. připsala na jejím účtě k dobru, že však majitel firmy Adolf B., byv uvědoměn o dobropisu, ihned se proti němu ohradil a jej vrátil s tím, že mu poukázaný, pokud se týče k dobru připsaný peníz nepatří. Na to žalobce svůj poukaz na firmu Adolf B. odvolal. Z toho, co uvedeno, vidno, že z uskutečnění příkazu sešlo a jestliže přes to žalovaná filiálka peníz 4.380 Kč, který, jak nesporno, od žalobce jako úhradu jeho poukazu přijala, se tomuto vydati zdráhá, jest po právu nárok na vrácení 4.380 Kč po rozumu §u 1435 obč. zák., protože pominul důvod, by si žalovaná filiálka částku tu podržela. Na věci ničeho nemění, že filiálka v J. si peníz firmě Adolf B. žalobcem poukázaný odpočítává na svou pohledávku za touto firmou a žalobcův nárok na vydání jeho odpírá uznati. Dobropis 4.380 Kč byl Adolfem B-em odmítnut, uvedený peníz nestal se majetkem Adolfa B-a a proto pro jeho odpočet z dluhu B-ova u filiálky v J. nebylo podmínek podle §u 1438 obč. zák. Že by žalobce zažalované částky domáhati se měl na firmě Adolf B., nelze odvolacímu soudu přisvědčiti, neboť tato firma poukaz a dobropis odmítla a do jejího majetku z poukázaného peníze ničeho nepřešlo. Žalobce také právem domáhá se zaplacení na žalované filiálce v J., neboť žalované filiálce dal poukaz k úhradě a jí dal peníz na tuto úhradu, k níž nedošlo. Odvolací soud, uznav jinak a zamítnuv žalobu, neposoudil věc po stránce právní správně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.).

Čís. 5444.

Prostým usnesením většiny společníků nelze odvolati zastupování společnosti společníkem vůči třetím osobám.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, R II 319/25.)

Žádosti některých společníků veřejné obchodní společnosti, by byl v rejstříku proveden výmaz práva Karla S-a ku zastoupení a obchodnímu vedení společnosti, bylo rejstříkovým soudem vyhověno, rekursní soud žádost zamítl. Důvody: Nelze sdíleti názor stěžovatelem ve stížnosti zastávaný, že se nejedná o veřejnou společnost, na niž se vztahují předpisy čl. 85 a násl. obč. zák. V tom směru stačí stěžovatele poukázati na smlouvu společenskou a zápis firmy v rejstříku jako veřejné společnosti. Zápis v rejstříku firemním, totiž výmaz práva Karla S-a ku zastoupení a obchodnímu vedení společnosti stal se však prvním soudem proti předpisu čl. 87 a 88 obch. zák., poněvadž opověď tohoto zápisu nestala se všemi společníky, jak to zákon ve zmíněných ustanoveních výslovně vyžaduje. Žadatelé odvolávají se k odůvodnění své žádosti na ustanovení čl. 101 obch. zák., který pojednává o odvolání práva k vedení obchodní společnosti a upravuje vnitřní poměr společníků, jak to z nadpisu toho oddílu je zřejmo. Toto právo k vedení obchodní společnosti není předmětem zápisu v rejstříku firemním, jak to plyne z ustanovení čl. 86 a 87 obch. zák. K výmazu práva, zastupovati společnost, o jehož výmaz vlastně jde (čl. 86 a 87 obch. zák.), jest zapotřebí souhlasné žádosti všech společníků, čemuž v tomto případě tak není.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud správně rozeznává právo veřejného společníka k zastupování společnosti na venek (čl. 115 obch. zák.) a právo k jednatelství (vedení obchodu) v poměru vnitřním (čl. 99 obch. zák.). Obojí práva jsou pojmově různá a nesbíhají se vždy v osobě téhož společníka. Nemůže býti pochybnosti, že jak oprávnění k zastupování společnosti na venek, tak i právo k jednatelství v poměru vnitřním, propůjčené některému ze společníků, možno za souhlasu všech společníků, tedy i toho, jehož se týče, kdykoli odvolati. Při odporu některého ze společníků stanoví obchodní zákon ve čl. 101 pro prvý případ, že i tu může býti z řádné příčiny právo společníka k jednatelství, založené smlouvou, jednostranně odvoláno, což by se ovšem mohlo státi jen sporem. Otázku, zda takovéto jednostranné odvolání jest přípustné i co do zastupování společnosti vůči třetím osobám, zákon výslovně neřeší a literatura, zejména v otázce, zda by tu bylo použiti obdoby (čl. 101 obch. zák.), se rozchází (viz Staub-Pisko, I. § 2 při čl. 115). Touto otázkou netřeba se však zabývati, poněvadž, i kdyby uvedený názor byl správným, byla by i tu nutna žaloba a nestačilo by prosté usnesení většiny společníků. Kdyby tedy všecky okolnosti, uvedené v dovolacím rekursu, byly pravdivými, nemohl by býti na jich základě povolen výmaz zastupitelského práva Karla S-a z obchodního rejstříku, když není vykázán souhlas všech společníků, pokud se týče když opověď všemi společníky nebyla podepsána (čl. 86, 87 a 88 obch. zák.).

Čís. 5445.

Úrazové pojištění dělnické (zákon ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. na rok 1888).

Neoznámil-li podnikatel pojišťovně úraz včas nebo řádně dle §u 29 zák. o úr. poj. děln., propadá pouze trestu dle §u 52 úr. zák., není však práv dělníku z náhrady. Na podnikatele může dělník nastupovati jedině, způsobil-li podnikatel (jeho zákonný zástupce nebo representant) úraz úmyslně a to jen o to, co dělníku dále ještě přísluší dle občanského zákona v poměru k úrazovému zákonu.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, Rv II 353/25.)

Žaloba, jíž domáhal se zaměstnanec na zaměstnavateli placení měsíčního důchodu, ježto ho zaměstnavatel nepřihlásil včas u úrazové pojišťovny, čímž pozbyl nároku na důchod úrazové pojišťovny, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Předeslati jest, že úrazový zákon ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. pro rok 1888 platí nyní ve znění zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 207 sb. z. a n. a dlužno ho tedy v tomto znění užívati, třebaže v otázce, o niž jde, podstatná změna v jeho obsahu nenastala. Dle tohoto zákona jsou dělníci podniků podrobených úrazovému pojistění pojištěni proti úrazům ze zákona samého (§ 1) a nárok na náhradu vzniká úrazem (§ 5 a 6). Ovšem jest podnikatel (neb jeho zástupce) dle §u 29 povinen úraz do týdne písemně u úrazovny oznámiti, avšak tento předpis podepřen jest pouze trestní sankcí §u 52 druhý odstavec na opominutí oznámení, postrádá však vší sankce povinnosti ručební, zejména též o poměru k dělníku úraz utrpěvšímu, jakož ovšem i v poměru k úrazovně samé. Nelze tedy podnikatele postihovati jinak než právě oním trestem, když této povinnosti nevyhoví, a nemůže z důvodu tohoto opominutí dělník, utrpěvší úraz, na něm se pro úraz ten hojiti. To platí i tehdy, když oznámení sice učiněno, ale obsahovalo mylné (nesprávné) údaje, na kterýž případ chybí dokonce i sankce trestní. To má důvod, neboť o dělníka jest postaráno i tehdy, když podnikatel oznámení opominul. Oznámí-li podnikatel podle své povinnosti úraz, stačí to sice a není třeba zakročení dělníka samého, nýbrž úrazovna dá věc na oznámení to vyšetřiti, je-li třeba (§ 30), a náhradu vyměří (§ 33), avšak ať se to stalo nebo ne, ať podnikatel úraz ohlásil anebo neohlásil, pokud se týče ať ho ohlásil včas nebo ne, a ať úrazovna náhradu vyměřila nebo nevyměřila, nikdy to dělníku není na újmu, neboť § 34 ho před újmou chrání, řka, že nevyměřila-li úrazovna odškodné, musí sám nárok svůj příslušné pojišťovně do roka po případě do dvou roků oznámiti, sice nároku pozbude. Tady teprv je sankce. Břímě, starati se o uplatnění nároku, uvalil zákon na dělníka sama (»musí« oznámiti) a pohrozil mu ztrátou nároku jako následkem promeškání. Musí si to tedy přičísti sám, zanedbal-li tento předpis a nároku pozbyl. Podnikatel jest mu jen v jediném případě práv, to jest tehdy, způsobil-li on sám nebo jeho zákonný zástupce neb representant úraz dělníkův úmyslně (§ 46 slova: »toliko tenkráte« mají právo), a sice omezuje se tento nárok dělníkův proti podnikateli jen na to, oč mu dle občanského zákona v poměru k úrazovému zákonu více přísluší. Jinak je podnikatel vší povinnosti vůči dělníku z úrazu sproštěn, což souhlasí s účelem zákona, nebo ten je dán právě proto, by jednak dělník se svými nároky náhradními nebyl závislým na majetkových poměrech podnikatelových, jež mohou ztroskotati, a jednak, by podnikatel nenesl nebezpečí úrazů, nýbrž sprostil se ho placením předepsaného pojistného. Bylo tedy věcí žalobce, jenž nároku dle §u 46 neuplatňuje, by byl včas, t. j. ve lhůtě §u 34 svůj nárok sám u pojišťovny uplatňoval, a musí si to přičísti sám, neučinil-li tak. Zcela nemístně opírá nárok na náhradu na opozdění oznámení podnikatelova a jeho udánlivý nepřípadný obsah a rovněž zcela zbytečně soud odvolací se těmito otázkami vůbec a zejména velmi široce obírá, a obě nižší stolice vyšetřují, zda úraz byl toho rázu, že by byl odůvodňoval nárok. To vše je docela nerozhodno.

Čís. 5446.

Vlastnictví a držba vkladní knížky spořitelní jsou právy, činícími exekuci na vkladní knížku nepřípustnou.

Zastavení vinkulované vkladní knížky předpokládá, by knížka byla odevzdána věřiteli do úschovy.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, Rv II 675/25.)

Žalobce vedl ku vydobytí peněžité pohledávky příslušející mu proti pozůstalosti po Arturu R-ovi, exekuci zabavením pohledávky, příslušející povinné straně proti poddlužnici, bance U. ze vkladní knížky čís. 50.969, znějící na jméno Artur R. a zabavením nároku povinné strany na vydání téže vkladní knížky. Žalobkyně, tvrdíc vlastnické právo ku vkladní knížce, žalovala o nepřípustnost exekuce. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žaloba, o niž tu jde, je žalobou podle §u 37 exek. řádu, a žalobkyně uplatňuje jí vůči dovolatelčině exekuci své vlastnictví ku vkladní knížce; tvrdíc, že toto právo činí exekuci nepřípustnou. Nebylo sporu, že knížka vkladní je vlastnictvím žalobkyně a že ji má tato ve svém držení. Podle §u 10 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 302 sb. z. a n. znějí sice knížky nebo vkladní listy, které spořitelny vydávají na vklady, na určité jméno, vkladatelem udané, ale mají povahu papírů majiteli svědčících, takže každý, kdo předloží takovou knížku, jest pokládán i bez průkazu totožnosti za řádného držitele, a má mu býti vyplacena žádaná částka, pokud není výplatě na překážku umořovací řízení o vkladní knížce, nebo soudní zákaz, anebo, není-li vklad vázán způsobem připuštěným stanovami — a mohou býti vklady vázány zejména na podpis, heslo, průkazní lístek, nebo na okolnost, o které jest již předem jisto, že musí nastati. Podle §u 3 zákona ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb. z. a n. platí obdobně ve příčině právní povahy vkladní knížky, vázání vkladu a t. d. ustanovení §§ 10 až 12 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 302 sb. z. a n. i o vkladních knížkách vydávaných ústavy v §u 2 zákona 239/1924 uvedenými. Z těchto předpisů, ale také z předpisu §u 305 ex. ř. opakem vyplývá, že vlastnictví a držba vkladní knížky, o kterou jde ve sporu, jsou takovými právy, která v první řadě činí exekuci podle §u 296 ex. ř. vlastně neproveditelnou, poněvadž podle §u 296 ex. ř. uskutečněné zabavení nemůže býti realisováno, když předpis §u 305 ex. ř. vyžaduje, by vymáhajícímu věřiteli dostalo se držby vkladní knížky. Dovolatelčino tvrzení, že žalobkynin manžel Artur R. dal vkladní knížku, o kterou jde ve sporu, jí do zástavy, že ji dal v její prospěch vinkulovati, takže pohledávka z této knížky byla skutečně v její prospěch proti poddlužnici (bance U.) dána do zástavy poskytnutím dobrovolného smluvního práva zástavního, mělo by význam pouze tenkráte, kdyby bylo zjištěno, že vkladní knížka, o kterou jde, jest v jejím držení. Podle §u 448 obč. zák. může jako zástava sloužiti každá věc, která dopouští zcizení

a má prodejní cenu, tedy i vkladní knížka, neztrácející této vlastnosti ani vinkulací, která jest jenom obmezením její oběživosti. Ale nesmí býti přehlíženo, že zastavení vinkulované vkladní knížky, které se uskutečňuje podle §§ 451, 1368 a 1369 obč. zák. (a § 296 ex. ř.), předpokládá nutně, by bylo vyhověno také předpisu §u 452 obč. zák., tedy, by realisaci umožňující vkladní knížka byla odevzdána zástavnímu věřiteli do úschovy. Bylo-li v tomto případě zjištěno, že vkladní knížka zůstala a dosud jest v rukou žalobkyně jako její vlastnice, je tvrzené zastavení této vkladní knížky Arturem R-em pro tuto rozepři bez právního významu, naopak sluší uznati, že zjištěné vlastnictví a držba žalobkyně ku této vkladní knížce je právem činícím dovolatelčiny exekuce nepřípustnými. Dokazuje-li dovolatelka, provádějíc dále podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací, opak, nelze jí dáti za pravdu.

Čís. 5447.

Zákon ze dne 27. ledna 1922, čís. 33 sb. z. a n., o užití dopravních cest a nemovitostí pro telegrafy.

»Náhradou« ve smyslu §u 9 (5) zák. rozumí se náhrada za majetkové újmy, způsobené vlastníku přímo a bezprostředně zřízením a udržováním telegrafu na jeho nemovitosti.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1925, R I 911/25.)

Žalobce domáhal se na eráru náhrady škody, ježto prý zřízenci státního telegrafního a telefonního úřadu, opravujíce vedení na stojanu, jenž byl na střeše žalobcovy stodoly, způsobili, že úlomky drátu zapadly do sena, jehož požitím dobytek žalobcův se roznemohl a pošel. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl žalobu. Důvody: Podle přednesu žalující strany domáhá se tato na eráru (telegrafní správě) náhrady škody, která jí byla způsobena neopatrností zřízenců telegrafní správy při výkonu jejich služby záležející v opravě a výměně telefonních drátů, tedy při udržování telefonu. Žalobní nárok spadá tudíž pod ustanovení §u 6 (2) zákona ze dne 27. ledna 1922, čís. 33 sb. z. a n. O nárocích tohoto druhu rozhoduje, nedojde-li mezi telegrafní správou a poškozeným k dohodě, ve smyslu §u 9 (5) zákona okresní soud, v jehož obvodu jest předmět, kterého se týká telefonní zařízení, a to v řízení nesporném (§ 9 prováděcího nařízení ze dne 1. února 1923, čís. 21 sb. z. a n.). Prvý soud rozhodoval tudíž o věci, která na pořad práva v řízení sporném nepatří, a proto stižen jest jak rozsudek, tak celé řízení sporné zmatečností ve smyslu §u 477 čís. 6 c. ř. s. K této zmatečnosti, byť i jí strany nevytýkaly, jest přihlížeti z moci úřední a proto bylo dle §u 471 čís. 7 a §u 477 c. ř. s. rozhodnouti, jak se stalo. Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Žalobce požaduje náhradu škody na dobytku utrpěné, tvrdě, že byla způsobena nedbalostí zřízenců telegrafní správy, kteří koncem roku 1924 při pracích na telegrafním vedení, upevněném na střeše žalobcovy stodoly, nechali spadnouti odpadky drátů do píce složené na půdě stodoly. Odvolací soud zrušil rozsudek prvního soudce i předcházející mu řízení jako zmatečné a odmítl žalobu, poněvadž pokládal žalobní nárok za nárok na náhradu dle §§ 6 odst. (2) a 9 odst. (5) zákona o užití dopravních cest a nemovitostí pro telegrafy ze dne 27. ledna 1922 čís. 33 sb. z. a n. S tímto jeho názorem nelze souhlasiti. Při řešení otázky přípustnosti pořadu práva, o kterou prozatím výhradně jde, může a musí zůstati stranou, zda náleží žalobcova škoda ke škodám uvedeným v §u 6 (2) zákona. Tolik jest však jisto, že požadovaná náhrada není náhradou dle §u 9 odst. (5), jejíž stanovení jest vyhraženo okresním soudům a nesspornému řízení. Ze souvislosti pátého odstavce §u 9 s předcházejícími čtyřmi odstavci, které upravují řízení, vynucující trpění telegrafních zařízení na dopravních cestách a cizích nemovitostech, plyne, že se tu náhradou rozumí odškodné, příslušející vlastníkovi za to, že bylo jeho nemovitosti použito ku telegrafním účelům, tedy náhrada za majetkové újmy, způsobené mu přímo a bezprostředně zřízením a udržováním telegrafu na jeho nemovitosti. Budou to zpravidla škody, které mohou již předem býti podle plánu zamýšleného zřízení telegrafu předvídány a podle druhého odstavce §u 9 ohlášeny. Z materialií k tomuto zákonu, tisk čís. 1096 a 3386, totiž z důvodových zpráv ústavně-právních výborů senátu i poslanecké sněmovny, jest nade vši pochybnost patrno, že vzorem pro odkázání nároků odškodňovacích na řízení nesporné byla ustanovení vyvlastňovacího zákona ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák., dále §§ 13—15 zákona o státní podpoře soustavné elektrisace ze dne 22. července 1919, čís. 438 sb. z. a n., že zákon má tu na mysli jenom ony majetkové újmy, které má povolení užívacích práv na cizí nemovitosti pro zatíženého bezprostředně v zápětí, a jež má dle §u 15 zákona posléze zmíněného určiti na základě odhadu znalců již politický úřad současně s povolením užívacích práv, při čemž jest však zatíženým vyhraženo právo, by zažádali za stanovení odškodného u místně příslušného okresního soudu řízením nesporným. Nárok uplatněný žalobcem v tomto sporu není nárokem na takovou náhradu a nehodí se po vzoru řízení vyvlastňovacího ku jednání v řízení nesporném jako doplňku předcházejícího správního řízení. Jeho projednávání řízením nesporným bylo by také v rozporu s § 2 čís. 1 nesp. říz. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák., neboť nejde při něm pouze o zjištění sporné výše náhrady jejím odhadem, nýbrž o řešení skutkových a právních otázek, které zůstaly v předcházejícím správním řízení úplně stranou, týkají se i samého důvodu nároku a vyžadují nutně sporného jednání. Proto byla rozepře odkázána odvolacím soudem neprávem ku projednání v řízení nesporném, a musilo býti uznáno, jak se stalo.

Čís. 5448.

Zajištění nároku knihovní poznámkou nelze posuzovati jen s hlediska §u 382 ex. ř., nýbrž i s hlediska příslušných předpisů knihovního zá-

kona. Ani dle §u 20 ani dle §u 61 knih. zák. není přípustnou knihovní poznámka žaloby na knihovní postup knihovní pohledávky.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1925, R I 925/25.)

Návrhu, by byla knihovně poznamenána žaloba o postup pohledávky i se zástavním právem na nemovitosti, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Dle §u 61 knih. zákona jest poznámka žaloby přípustna pouze tehdy, má-li žalobkyně své právo knihovně zapsáno. Tohoto předpokladu zde není, poněvadž žalobou uplatňuje se právo, pro žalobkyni posud knihovně nezapsané, totiž nárok na knihovní postup hypotekární pohledávky.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Žalobkyně domáhá se, jak z jejího návrhu vysvítá, nejen výslovným návrhem na povolení prozatímního opatření obstávkou, o němž dosud ani v první stolici ještě rozhodnuto není, nýbrž i navrženou knihovní poznámkou žaloby prozatímního zajištění svého žalobou uplatněného nároku na knihovní postup knihovní pohledávky, neboť v návrhu podrobně odůvodňuje a osvědčiti hledí nebezpečí, které hrozí uskutečnění jejího nároku z jednání žalovaného. Nejde o nárok peněžitý a, ježto § 382 ex. ř. zajišťovací prostředky uvádí jen příkladmo, lze sice připustiti, že k zajištění takovýchto nároků jsou za ostatních zákonných podmínek přípustny též jiné zajišťovací způsoby v §u 382 ex. ř. neuvedené. Navržené zajištění zažalovaného nároku knihovní poznámkou žaloby jest však posuzovati nejen s hlediska §u 382 ex. ř., nýbrž dlužno též zkoumati, zda navržená poznámka vyhovuje i předpokladům knihovního zákona. Že s hlediska §u 61 knih. zák. není přípustnou, odůvodnil správně již rekursní soud a stačí proto odkázati k jeho důvodům. Navržená knihovní poznámka není však přípustnou ani s hlediska §u 20 knih. zák., jak mylně má za to stěžovatelka, poněvadž se jí nemají uvésti v patrnost osobní poměry rázu §u 20 lit. a) knih. zák., ani se jí nemají přivoditi určité právní účinky podle ustanovení knihovního zákona nebo civilního řádu soudního neb exekučního řádu (lit. b). Knihovní poznámky k jiným účelům však přípustnými nejsou, jak z doslovu §u 20 knih. zák. nepochybně vysvítá.

Čís. 5449.

Sudiště podle §u 99 j. n. nemůže se dovolávati žalobce, bydlící v cizozemsku, pro žalobu o splnění kupní smlouvy ohledně nemovitosti v tuzemsku, byla-li smlouva ujednána v cizozemsku a tamže měla býti splněna. Jest bez významu, že smlouva měla býti sepsána a zavtělena tuzemským právním zástupcem žalobce v tuzemsku. Jde-li o jednotnou smlouvu, nestačí ku založení sudiště, že pouze jeden z více žalobců má bydliště v tuzemsku.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1925, R I 934/25.)

Žalobci, bydlící ve Vídni, domáhali se na žalovaném, bydlícím rovněž ve Vídni, splnění kupní smlouvy ohledně $^2/_5$ domu v Marianských Lázních. Námitku místní nepříslušnosti soud prvé stolice (krajský soud v Chebu) zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Soud rekursní nesdílí právního názoru soudu prvé stolice, že sudiště jmění dle §u 99 j. n. jest založeno proto, že sporná věc (uzavření smlouvy) jest v právním vztahu k tuzemsku. Jest zjištěno, že obě sporné strany mají bydliště ve Vídni, kdež skutečně také bydlí a že spolužalobkyně má též bydliště v Mariánských Lázních. Jest dále nesporno, že sporná smlouva předchozí (punktace) o $^2/_5$ domu v Mariánských Lázních, žalovanému patřících, jež jsou předmětem sporu, byla ujednána ve Vídni. Smlouva trhová měla býti právním zástupcem žalobců v Mariánských Lázních sepsána (koncipována), zaslána plnomocníku žalovaných do Vídně k podpisu a pak za účelem knihovního provedení právnímu zástupci v Mariánských Lázních vrácena. Jak plyne z údajů žaloby, jedná se o jednotnou smlouvu. Žalobci nemají bydliště v tuzemsku, sporný nárok zakládá se na smlouvě, sjednané v cizině, a závazek měl býti splněn žalovaným v cizině, takže schází veškeren vztah stran rozepře k tuzemsku. Okolnost, že dle ujednání měla býti smlouva sepsána (koncipována) a zavtělena právním zástupcem žalobců v tuzemsku, jest pro spornou příslušnost dle §u 99 j. n. bez významu, jelikož obstarávání úkonů těch právním zástupcem tím mělo se státi jen za účelem snažšího provedení smlouvy, uzavřené v cizině, kde též závazek žalovaným měl býti splněn. Účelem sudiště majetku dle §u 99 j. n. bylo chrániti zájmy tuzemských oprávněných proti dlužníkům, bydlícím v cizozemsku, a umožniti tuzemským věřitelům snažší vymáhání jejich práv proti povinným, majícím bydliště v cizině tak, by tuzemský žalobce nebyl nucen domáhati se svého práva před soudem cizozemským. Poněvadž žádný z obou žalobců nemá v tuzemsku bydliště, jde o splnění jednotné smlouvy a není žádného vztahu stran rozepře k tuzemsku, nemohou žalobci příslušnost dovolávaného soudu opírati o ustanovení §u 99 j. n.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není opodstatněn. Nejvyšší soud sdílí co do sudiště dle §u 99 j. n. právní názor rekursního soudu, který v podstatě souhlasí s právní zásadou vyslovenou Nejvyšším soudem v rozhodnutí čís. 1638 sb. n. s., že sudiště dle §u 99 j. n. může se dovolávati jen osoba, bydlící v tuzemsku, ať jest tuzemcem nebo cizozemcem. Stačí proto poukázati stěžovatele na důvody tohoto rozhodnutí a na důvody napadeného usnesení. Rozhodnutí Nejvyššího soudu čís. 488 sb. n. s. předpokládá trvalé vztahy stran k tuzemsku, jichž v případě, o nějž jde, není, neboť žalobci domáhají se teprve žalobou vlastnictví k 40% domu v Mariánských Lázních a tvrdí, že žalovaný ho pozbyl úmluvou ze dne 22. února 1924. Stěžovatelé poukazují tedy neprávem na toto rozhodnutí.

Čís. 5450.

V tom, že soud při rozporu obou znalců přibral pouze jednoho dalšího znalce, není vady řízení.

Předchozí pozorování chorého v ústavu pro nervové a duševní choroby není nezbytným podkladem psychiatrického znaleckého posudku.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1925, Rv I 1191/25.)

Žaloba proti dráze o náhradu škody ze železničního úrazu byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

důvodů:

Dovolatel napadá odvolací rozsudek pro nesprávné posouzení právní a vadnost řízení. Pod rouškou prvého dovolacího důvodu napadá názor odvolacího soudu, že při různosti posudku dvou znalců stačí přibrání jednoho znalce, míně, že zákon (§ 362 c. ř. s.) předpisuje v takovém případě přibrání více znalců a že v tomto případě neplatí ustanovení §u 351 c. ř. s., dle něhož je soudu volno, kolik znalců chce přibrati. Avšak tento, prý nesprávný postup soudu nelze napadati důvodem čís. 4 §u 503 c. ř. s., neboť tímto důvodem lze napadati toliko nesprávné použití hmotného práva na zjištěné skutečnosti, kdežto nesprávný formální postup soudu dlužno napadati dovolacím důvodem čís. 2 §u 503 c. ř. s. Dovolateli však nelze přisvědčiti, že nižší soudy postupovaly nesprávně. Přibrání nového znalce nepředpisuje zákon ani imperativně, nýbrž jen dle úvahy soudu, neshledá-li dostatečných důvodů, by se přiklonil k tomu neb onomu posudku a dává-li zákon v §u 351 c. ř. s. soudu volnost, kolik znalců chce přibrati, a vylučuje-li proti stanovení počtu znalců jakýkoliv opravný prostředek, plyne z toho, že ani v §u 362 c. ř. s. nechtěl omeziti soudcovu volnost při určení počtu znalců. Z použití množného čísla »znalců« v §u 362 c. ř. s. nelze opak vyvozovati. Vždyť zákon označuje důkaz znalecký vůbec jako důkaz »znalci« a užívá množného čísla jako výrazu technického pro důkaz znalecký vůbec. Tak na př. v nadpisu 5. titulu, v §u 351, 352, 355, 359, 363, 366 druhý odstavec c. ř. s. Z toho sluší vyvoditi, že použití množného čísla v §u 362 c. ř. s. nesvědčí úmyslu zákonodárcově, že by byl chtěl nařiditi přibrání více znalců imperativně a nikoliv dle úvahy soudu, nýbrž spíše opaku. Proto nehledě ani k tomu, že žalobce dle §u 196 c. ř. s. tento formálně prý nesprávný postup včas nevytýkal a že proti stanovení počtu znalců vůbec je opravný prostředek dle §u 366 c. ř. s. vyloučen, není přibrání toliko jednoho třetího znalce vadou řízení. Vadnosti řízení není ani v tom, že nebylo zařízeno další pozorování žalobce v ústavě pro nervové a duševní choroby. Civilní řád soudní nezná takového důkazního prostředku. Pozorování duševně chorého slouží jenom ku znalcově informaci jako ohledání předmětu dobrého zdání. Takové informace znalci nepostrádali, protože podávali posudek dle výsledku celého jednání a spisů a dle opětného vlastního pozorování chorého žalobce. Uznali-li znalci tuto informaci za dostatečnou, posudek skutečně podavše, nelze shledati vadnost řízení v nedostatečném jich informování.

Čís. 5451.

Rozlišující znaky smlouvy služební a smlouvy o dílo.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1925, Rv I 1237/25.)

Dle smlouvy ze dne 3. října 1923 převzal žalobce počínajíc 1. říjnem 1923 samostatné vedení dílny žalovaného, v níž byly prováděny opravy. Dle třetího odstavce smlouvy bylo výslovně umluveno, že žádné ze stran nepřísluší výpověď obchodního poměru a že jest žalobci vždy volno, býti činným v zájmu třetích osob, nikoliv však v obchodních místnostech žalovaného nebo v jeho dílně. Úplata smluvena pro žalobce 1000 Kč měsíčně. Oznámení bylo učiněno u živnostenského úřadu na jméno žalobcovo. Ježto žalovaný zabránil dne 30. června 1924 žalobci přístup do dílny, domáhal se žalobce dle zákona o obchodních pomocnících mzdy za dobu od 1. července 1924 do 30. září 1924. Oba nižší soudy žalobu zamítly, Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl. V otázce, o niž tu jde, uvedl v

důvodech:

Dovolatel vytýká právem nesprávné právní posouzení věci, vyvozuje-li odvolací soud ze znění smlouvy, že jde o smlouvu o dílo a nikoliv o smlouvu služební. Pro smluvní poměr stran rozhoduje dle znění §u 1151 obč. zák., zdali šlo o mzdu dle času vyměřenou za práci, či o mzdu úhrnnou za hotové již dílo, a zda-li měl žalobce při provádění smluvené práce hospodářskou samostatnost. Pro vymezení pojmu obou smluv jest rozhodným, jak plyne z motivů zákona (str. 206 zprávy justiční komise), zdali jde na jedné straně o trvalý poměr závazkový mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, o práci za řízení a disposic zaměstnavatelových, s jeho prostředky pracovními, o osobní povinnost pracovní a osobní nárok na práci a závazek ručiti za péči, ale jinak nikoli za zdar nebo nezdar práce, jenž jde na účet zaměstnavatelův, tedy úhrnem o to, zdali jde o osobní hospodářskou závislost zaměstnaného v podniku zaměstnavatelově. To jsou znaky pro smlouvu služební, kdežto při smlouvě o dílo, dle týchž motivů, jde o závazek k výkonu, jeho zdar dle vlastního plánu, vlastními prostředky, s pomocníky nebo substituty, se zárukou nejen za péči, ale za správu za vady díla, s převzetím nebezpečí nezdaru, tedy úhrnem o jednání samostatného podnikatele. Při bližším rozboru sporné smlouvy dojde se však k úsudku, že sjednána byla mzda časová a že jde o nesamostatné pracovní výkony bez převzetí risika. Ohlášení živnosti a zápis žalobcův u společenstva nesvědčí beze všeho proti služebnímu poměru. Vždyť i samostatný podnikatel může sjednati smlouvu služební a vedle služby provozovati i živnost samostatně, ba dokonce může se jednati o ohlášení na oko. Ze smlouvy samé plyne, že žalobce měl býti toliko správcem dílny, kterou si žalovaný ponechal, a označuje ji ve smlouvě za svůj obchod. Žalobce byl ohlášen k nemocenskému a pensijnímu pojištění samotným žalovaným, takže tento ho sám za svého zřízence považoval. Žalobce měl dále v každém případě přes to, že mu

náleželo technické vedení, žádati o svolení žalovaného k disposici ohledně vedení závodu. Žalovaný měl nésti náklad provozní i výlohy režijní. Žalobce měl dostávati toliko 1000 Kč měsíční mzdy, zařízení dílny mělo zůstati žalovanému. Při tomto stavu věci je jasno, že žalovaný byl podnikatelem, nikoli žalobce v poměru k žalovanému, že se nejednalo o odměnu za vykonané dílo, nýbrž o časovou mzdu, tedy že jsou zde pojmové znaky smlouvy služební. Že žalobci byla ponechána technická samostatnost vedení dílny, nerozhoduje, neměl-li hospodářské samostatnosti ve zjednané práci a nenesl-li risika jejího výsledku. Proto je bezvýznamno, užily-li strany ve smlouvě slova »obchodní spojení« pro svůj smluvní poměr. O sobě slovo to nic pro spor neznamená, služebního poměru nevylučuje a žalovaný ani nemůže je ve svůj prospěch vykládati, protože sám tohoto označení užil, jak v dovolací odpovědi doznává, a slušelo by je dle §u 915 obč. zák. tedy vyložiti v jeho neprospěch. Rovněž nemá významu, že dle smlouvy bylo žalobci povoleno býti mimo dílnu činným v témž oboru pro sebe. I samostatný podnikatel může vedle své živnosti sjednati smlouvu služební a také § 7 zákona o obchodních pomocnících nevylučuje, aby zaměstnanci nebylo takové povolení samostatného provozování živnosti v témž oboru dáno. Bezvýznamno je i to, že bylo ujednáno bez vypovědi zrušiti poměr smluvní dle libovůle stran. Je otázkou pro sebe, bylo-li pro žalobce toto ujednání platno (na př. §§ 20 a 40 zákona o obch. pom., §§ 1159—1164 obč. zák.), ale pro ráz smlouvy významu to nemá.

Čís. 5452.

Význam doložky v objednacím listu: »při zaplacení protiúčtem«.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1925, Rv I 1372/25.)

Žalobu o zaplacení kupní ceny za dodané zboží procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde o otázku, jaký význam má doložka »při zaplacení protiúčtem«, obsažená v objednacím listu ze dne 22. ledna 1924. Lze souhlasiti s dovoláním, že doložka tato, určující způsob placení, byla míněna jako »výhoda« pro žalovanou a že sluší jí tedy rozuměti tak, že žalobkyně měla se spokojiti s placením ve zboží a že neměla býti oprávněna žádati na žalovaném zaplacení hotovými. Avšak i tuto doložku jako součást smlouvy sluší vykládati podle zvyklosti poctivých styků (§ 914 obč. zák.) a nelze proto přikládati jí význam, že platiti má za všech okolností, najmě i tehdy, když žalovaná, jak netoliko tvrzeno žalobkyní, nýbrž zjištěno odvolacím soudem, placení ve zboží opětně odepřela a když odepření toto bylo bezdůvodné, jak plyne z toho, že žalovaná za sporu zažalovaný dluh zásadně uznala. Opačný výklad příčil by se veškerému právnímu citu a nelze proto za to míti, že by odpovídal vůli stran, obchodníků (čl. 278 obch. zák.), o jejichž jednání se předpokládá, že se řídí zásadou víry a věrnosti. Dovolací soud schvaluje proto právní názor odvolacího soudu, že žalovaná za zjištěného stavu věci nemůže se dovolávati výhody, která podle toho, co uvedeno, poskytnuta jí byla za předpokladu, že povinnosti své zavčas splní, neboť v obchodním životě není obvyklo poskytovati výhody dlužníkům liknavým anebo dokonce takovým, kteří bezdůvodně odepírají plnění.

Čís. 5453.

Nárok ze zkrácení přes polovici obecné ceny lze uplatňovati i námitkou proti žalobě o plnění. Námitka není vyloučena již tím, že postižený smluvník o pravé ceně věděti musil, aniž tím, že byl srozuměn s ujednanou cenou proto, že byla tehdy běžná a předmět smlouvy se tak cenil.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1925, Rv II 505/25.)

Co do předchozího děje poukazuje se na rozhodnutí čís. sb. 4332. Odvolací soud poté vyhověl částečně odvolání a změnil napadený rozsudek v tom směru, že žalovaní jsou povinni splniti smlouvu jen tehdy, zaplatí-li jim žalobce na kupní cenu 7.622 Kč 40 h. Důvody: Jest prokázáno, že smlouva byla právoplatně uzavřena a zbývá proto zabývati se jen výtkou, že prvý soudce po právní stránce věc mylně posoudil, upřev žalovaným právo na námitku zkrácení nad poloviční cenu proto, ježto jim pravá cena byla známou (§ 935 obč. zák.). Jest ovšem spornou otázka, zda tohoto právního prostředku možno použíti i ve formě námitky proti žalobě na splnění smlouvy, když obč. zákon sám o způsobu, jak nárok ten má býti uplatňován, se nezmiňuje. Odvolací soud má však za to, že i tento způsob uplatňování nároku pro ono zkrácení je přípustným, když i při jiných podobných právních ústavech, na př. při správě, jejímž následkem je rovněž zrušení smlouvy (§ 922 obč. zák. a násl.) jest všeobecně uznán, ač o způsobu uplatňování se občanský zákon před vydáním dílčích novel rovněž nezmiňoval. Otázka ta však souvisí s druhou spornou otázkou, zda námitku zkrácení nad poloviční cenu možno činiti i před splněním smlouvy. Pro záporný názor svědčí slova §u 934 obč. zák. »gegeben hat« a »an dem gemeinen Werte erhalten hat«. Nelze však nicméně ulpěti na tomto slovném znění zákona, nýbrž nutno se zabývati i logickým výkladem tohoto ustanovení. Chtělo zkrácenému přispěti na pomoc tím, že mu vyhradilo právo, pevně uzavřenou smlouvu zrušiti, prokáže-li zákonem žádané podmínky. Ale jaká by to byla ochrana, kdyby zkrácený musil napřed smlouvu splniti a pak teprve měl právo samostatnou žalobou se domáhati zrušení téže smlouvy a obnovení původního stavu. Mezitím se mohl odpůrce státi insolventním, znemožniti navrácení v předešlý stav a zkráceného o jeho ochranu vůbec připraviti. Před splněním smlouvy byl by zkrácený bezbranným. To by neodpovídalo ani praktičnosti, ani hospodárnosti, vedlo by ke zbytečným komplikacím a útratám sporu a činilo by ochranu zkráceného problematickou. A možno-li činiti námitku zkrácení nad polovici pravé ceny již před splněním smlouvy, nelze pochybovati o tom, že možno tak

činiti i námitkou proti žalobě o plnění, poněvadž není rozumných důvodů, jež by tomu bránily. Tohoto názoru je nejen nauka, nýbrž i judikatura. Tak praví Hasenöhrl Oblig. Recht II. str. 429: »Im Prozesswege kann die Aufhebung des Vertrages sowohl mittels Klage als auch durch Erhebung einer Einrede gegen die Klage auf Erfüllung begehrt werden«. Krasnopolski: Oblig. Recht str. 148 praví: »Der Ausspruch wegen Verkürzung über die Hälfte kann, obzwar dies in der Praxis strittig ist, auch excipiendo gegen die Klage auf Erfüllung geltend gemacht werden«. Totéž opakuje na str. 150, kde mluví o promlčení tohoto práva. Krainz: System (V. vyd. II. sv. str. 142) rovněž praví: »Die Wirkung der Verkürzung besteht in der mit der Klage oder Einrede geltend zu machenden Aufhebung des Geschäftes...« Stubenrauch § 935 str. 125 bod 6. uvádí: »Nach Verlauf dieser Zeit (promlčecí doba) kann dieses Recht auch nicht im Wege der Einrede mehr geltend gemacht werden«. Rovněž souhlasí Unger: Priv. Recht 2. str. 493 poznámka 2, 495 pozn. 7. a 503, pozn. 24. Rozh. nejv. soudu Gl. U. č. 1992, 4485. Za tohoto stavu jsou proto žalovaní oprávněni uplatňovati zkrácení pod polovici pravé ceny námitkou proti žalobě a mohou na základě toho žádati zrušení smlouvy, prokáží-li, že dle smlouvy by neobdrželi ani polovici toho, co druhé straně v obecné ceně jsou povinni dodati (§ 934 obč. zák.). Obecnou cenou rozumí se dle §u 305 obč. zák. odhadní cena věci dle užitku, jejž s ohledem na dobu a místo obvykle a všeobecně skýtá. Cena ta se stanoví, jak z §u 304 obč. zák. plyne, soudním odhadem, jenž ohledně nemovitostí je zevrubně upraven odhadním řádem ze dne 25. července 1897, čís. 175 ř. zák. Soudní znalci odhadli prodané podíly bez břemen na 7822 Kč 40 h. Žalobce tvrdí sám, že mu byly prodány bez břemen, a v žalobním žádání se skutečně domáhá bezbřemenného přenesení vlastnického práva k podílům těm, takže obecná hodnota jich činí tolik, kolik znalci stanovili, t. j. 7822 Kč 40 h. Žalobce ujednal však kupní cenu pouze 3000 Kč, tedy ani ne polovici a zkrátil proto žalované více než o polovici pravé ceny podílů. Prvý soudce jim nárok pro zkrácení nepřiznává, poněvadž prý jim pravá cena prodaných podílů byla známou a tím nároku toho pozbyli (§ 935 obč. zák.). Odvolací soud nesdílí tohoto názoru. Neboť, srovnají-li se jednotlivé případy v §u 935 obč. zák. uvedené, kdy právní prostředek místa nemá, lze seznati, že zákon zná jen tři druhy důvodů, vylučujících onen právní prostředek, 1. výslovné vzdání se (ausdrücklich darauf Verzicht getan), 2. nemožnost splnění nároku ze zkrácení nad polovicí ceny (pravá cena se již nedá zjistit — věc byla soudní dražbou prodána), 3. vědomé placení přemrštěné ceny a) ze zvláštní obliby nebo b) z důvodu částečného darování při smíšených smlouvách a c) že je s placením přemrštěné ceny srozuměn. Na první pohled je patrno, že všechny tyto tři poslední případy [a)—c)] mají společnou známku v tom, že zkrácený věděl, že jeho plnění je nepoměrně přemrštěným, neboť jak by mohl prohlásiti, že platí ze zvláštní obliby a jak by mohl projeviti úmysl částečného darování. V třetím případě to praví výslovně zákon sám. V prvých dvou případech sleduje zkrácený zjevně mimo to také určitý cíl a svoluje ke zkrácení z určité pohnutky; dává se k přemrštěnému plnění pohnouti zvláštní oblibou neb. aby druhého částečně obdaroval. A takovouto pohnůtku nelze vyloučiti ani v případě třetím, třeba to zákon zjevně nevyslovuje. Neboť jest to jednak již v povaze lidské, že nikdo nesvolí k svému zkrácení jen proto, by se zkrátil, nýbrž že má k tomu nějaký jiný důvod, jenž nemusí ani sledovati vždy hmotný zisk, nýbrž i mravní, politický, společenský a pod. Jednak nezná občanský zákon abstraktních smluv a nelze proto míti za to, že v tomto případě by abstraktnost stačila. A konečně by tento třetí případ, kdyby nevyžadoval určité pohnutky, byl tak široce založen, že by uvedené ostatní dva případy zahrnoval a zvláštní jejich uvádění by bylo zbytečným a odporovalo by příkladné stručnosti občanského zákoníka vůbec. A proto dospívá odvolací soud k tomu názoru, že zkrácený i v tomto posledním případě ztrácí právní prostředek §u 934 obč. zák. jen tehdy, když převzal na sebe přemrštěné plnění z určitého konkretního důvodu, a že nemůže ho tehdy pozbýti, když při převzetí přemrštěného závazku se sběhl omyl. Omyl ten se nemusí týkati podstatné části smlouvy, poněvadž nejde o neplatnost smlouvy, a neplatí zde proto předpisy §§ 870 a násl. obč. zák. Stačí omyl v pohnutce, pro kterou se zkrácený k nepřiměřeně vysokému plnění zavázal (Krainz: System str. 141, Hasenöhrl: Oblg. R. II. str. 427, Stubenrauch str. 123, zejm. pozn. 3). Takovýto omyl v pohnutce, která přiměla žalované k prodeji jejich podílů za 3000 Kč, je prokázán, neboť je zjištěno, že žalobce namluvil žalovaným, že jiné podíly jsou prodány nebo jich prodej zajištěn, ač to pravdou nebylo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobce.

Důvody:

Nesprávným shledává dovolatel názor odvolacího soudu, že nárok ze zkrácení pod polovici lze uplatňovati námitkou proti žalobě o plnění, tedy již před splněním smlouvy, a odůvodňuje to tím, že také nárok ze správy lze uplatniti až po odevzdání, a doslovem §u 934 obč. zák. Ale tu lze dovolatele poukázati na správné důvody odvolacího soudu, jež vývody dovolání nejsou vyvráceny. Netřeba řešiti otázky, zda lze žalobu ze správy podati již před splněním smlouvy. Nejde tu o případ zcela obdobný. Ale výkladu přijatému soudem odvolacím svědčí i historický výklad. V právu římském náležel nárok na zrušení smlouvy jen kupiteli. Teprv glossátoři přiznávali ho i prodateli, bez rozeznávání, jak ho lze uplatniti. V původním návrhu občanského zákoníka upraven byl nárok jednak při směně textem nynějším, jednak zvlášť při kupu, kde přiznána náhrada za zkrácení, aniž se rozeznává, lze-li ji uplatniti jen žalobou. Tedy tu námitka nevyloučena. Z porad vychází, že redaktoři nezvolili text nynější v úmyslu vyloučiti námitku, chtěli jen jednotně zkrácení upraviti pro všecky smlouvy úplatné a z debat plyne také, že chtěli považovati kup sám za nezákonný a odporovatelný. Proto lze usuzovati, že ponechali text zákona dle původního návrhu jen proto, že vycházeli z předpokladu, že strana pravidelně pravou cenu sezná teprve po splnění, ale že nemínili k existenci nároku za zrušení smlouvy bezpodmínečně také splnění jako podmínku stanoviti (srov. Offner: Protokoly II 76 až 78, 88 až 89, 559 a násl. Stejného názoru jest i převážně

literatura: tak spisovatelé uvedení odvolacím soudem a Unger: System II. 495 pozn. 7, Mayr: Syst. II. str. 87).

Nesprávným shledává dovolatel dále názor odvolacího soudu, že žalovaným nebyla cena podílu známa a proto že nároku ze zkrácení pod polovici pozbyli a že odchýlil se odvolací soud od názoru prvého soudu, že cena podílu žalovaným známa byla. Leč prvý soud nezjistil, že pravá cena podílu žalovaným známa byla, nýbrž usuzuje jen, že jim známa býti musila přes to, že to žalobce ani netvrdil. Odvolací soud právem nesdílí názoru prvního soudu. Vždyť by nerozhodovalo a nestačilo, že prodavateli pravá cena známa býti musila. § 935 obč. zák. výslovně stanoví, že námitku lze vznésti tehdy, byla-li pravá cena straně známa a ona přes to s nepoměrnou cenou byla srozuměna; proto dlužno souhlasiti s názorem soudu odvolacího, že námitka vyloučena není, když žalobce ani netvrdil, že žalovaným pravá cena známa byla, a odvolací soud zbytečně vyvracel názor prvního soudu, že žalovaným byla pravá cena známa, když ho prvý soud nevyslovil. Mylným je názor dovolatelův, že námitku a nárok ze zkrácení přes polovici vylučuje, byli-li žalovaní srozuměni s cenou ujednanou, proto, že byla tehdy běžná a podíly se tak cenily. Zákon ceny běžné nezná, nýbrž mluví o ceně pravé (§ 935 obč. zák.) a obecné (§ 934 obč. zák.). Takovou pravou cenou je cena obecná nebo řádná ve smyslu §u 305 obč. zák. a tuto cenu znalci dle pravidel odhadního řádu a občanského zákonníka vyšetřili (§ 306 obč. zák., §§ 15 a 16, 20, 28 a 30 odh. řádu a soud ji právem také za pravou cenu přijal. Ta okolnost, že si někteří občané ve V. odhadovali cenu níže, je nerozhodna a nerozhoduje také vždy pro stanovení pravé ceny pouze zákon nabídky a poptávky, jak míní dovolatel. Že se pravá cena v době kupu nedala vyšetřiti, protože palírna byla již přestavěna, je nedovolenou novotou a vyvráceno i tím, že ji znalci skutečně vyšetřili.

Čís. 5454.

Exekuce vnucenou správou dlužníkových hor a exekuce vnucenou správou dlužníkova horního podniku jsou dvě samostatné exekuce, jež nemohou vedle sebe obstáti. Vnucená správa živnostenských podniků není samostatným exekučním prostředkem, nýbrž jedním ze způsobů zpeněžení. Vnucenou správu horního podniku nelze povoliti, lze-li vésti exekuci vnucenou správou hor.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1925, R I 910/25.)

Pravoplatným usnesením ze dne 22. července 1924 byla ku vydobytí peněžité pohledávky povolena vymáhajícímu věřiteli exekuce vnucenou správou dlužníkova horního majetku. Usnesením ze dne 7. května 1925 povolil soud prvé stolice ku vydobytí téže pohledávky exekuci vnucenou správou dlužníkova horního podniku, záležejícího v dobývání uhlí a jeho zcizování. Rekursní soud tento exekuční návrh zamítl. Důvody: Pro vykonatelnou peněžitou pohledávku vymáhajícího věřitele byla povolena již usnesením ze dne 22. července 1924 exekuce vnucenou správou dlužníkova horního majetku ve vložkách čís. 338, 178, 337, 391 a 1152 horní knihy M. a vložkách č. 82 a 83 pozemkové knihy pro kat. obec N. Vzhledem k tomu jest nynější exekuční návrh na povolení exekuce vnucenou správou dlužníkova horního podniku, záležejícího z dobývání uhlí a jeho zcizování na týchž horních nemovitostech, učiněný stranou vymáhající — jak ve svém návrhu uvádí — jen z důvodů formelních, aby vnucená správa horních nemovitostí chráněna byla proti případným, řádnou správu poškozujícím námitkám osob třetích, dílem zbytečným, dílem zákonně nepřípustným. Podle §§ 99 prvý odstavec, 103, 109 a 119, pak §§ 240 a 241 ex. ř. jest důsledkem povolení a zavedení vnucené správy horních nemovitostí, že dlužník a každá třetí osoba zdržeti se musí každého nakládání s výtěžky spravované horní nemovitosti a zasahování do oprávnění vnuceného správce a že jest tento oprávněn veškeré požitky a příjmy ze spravované nemovitosti vybrati a zpeněžiti, tedy také uhlí z podniku horního těžiti a zcizovati. Není proto k tomuto účelu třeba zaváděti ještě zvláštní vnucenou správu sama horního podniku. Správa ta jest však i nepřípustná, neboť podnik horní není podnikem živnostenským ve smyslu §u 341 ex. ř., na podnik ten se předpisy živnostenského řádu nevztahují a nemůže proto z důvodu tohoto a dále vzhledem k ustanovení §u 331 ex. ř., dle něhož exekuce na práva majetková přípustná je pouze, nemají-li použity býti předpisy o exekuci na majetek nemovitý (§§ 240 a násl., 248 ex. ř.), býti povolena zvláštní exekuce vnucenou správou horního podniku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs vychází z mylného předpokladu, že navržená a prvním soudem povolená exekuce vnucenou správou dlužníkova horního podniku znamená jenom rozšíření exekuce již dříve zahájené vnucenou správou dlužníkových hor, a rozšíření práv vnuceného správce. Ve skutečnosti jde o novou, samostatnou exekuci, která má ovšem postihnouti tytéž majetkové hodnoty, jako první exekuce, totiž výnos dolování. Že tomu tak, jest patrno jmenovitě z různosti exekučních soudů, neboť vnucená správa hor vede se u krajského soudu v M., kdežto pro novou exekuci byl by exekučním soudem okresní soud v U. Není možno, by se na týž statek pro tutéž pohledávku vedly dvě různé exekuce u dvou různých soudů. Pokládal-li stěžovatel za přípustno a potřebno, neb aspoň výhodno, by vnucenou správou nebyly postiženy hory samé, nýbrž podnik na nich provozovaný, byl by musil ze svého stanoviska důsledně navrhnouti vnucenou správu podniku, upustě současně od pokračování v první exekuci. Již z tohoto důvodu jest jeho stížnost do zamítnutí návrhu na vnucenou správu podniku bezdůvodná. Rekursnímu soudu dlužno však přisvědčiti i v tom, že tato nově navrhovaná exekuce není vůbec přípustna. Vnucená správa horního majetku byla povolena podle §§ 240 násl. a 97 násl. ex. ř. Vedle ní jest zvláštní vnucená správa horního podniku podle §u 341 ex. ř. po právu nemožná. Ne snad proto, že by taková vnucená správa mohla býti uvalena jenom na podniky, podléhající živ-

nostenskému řádu, nýbrž poněvadž § 331 ex. ř. ji vylučuje. Ze zařadění §u 341 ex. ř. do kapitoly, jednající souborně o exekuci na jiná majetková práva, než o nichž jest řeč v předcházejících kapitolách, a ze souvislosti jeho s ostatními předpisy této kapitoly plyne, že neobsahuje zvláštních samostatných ustanovení o vedení exekuce na živnostenské podniky, nýbrž jenom zvláštní ustanovení o zužitkování zabavených podniků za účelem dosažení exekučního účelu, totiž zaplacení vymáhané pohledávky. Vnucená správa podniků není samostatnou exekucí, nýbrž jedním ze způsobů pokračování v exekuci, exekuce sama zahajuje se podle §u 331 ex. ř. zabavením podniku, jak se ostatně prvním soudem podle stěžovatelova návrhu vydáním zákazu dle §u 331 ex. ř. také stalo. Z toho plyne, že se přípustnost nově navrhované exekuce musí posuzovati právě podle §u 331 ex. ř., ten však ji připouští výslovně jenom v případech, kdy nelze vésti exekuci přímo vnucenou správou hor dle §u 240 a násl. ex. ř. V tomto případě jest tato přímá exekuce možná, ba byla již i zahájena, pročež byl nový exekuční návrh právem zamítnut. Otázkou, zda vztahuje se povolená vnucená správa hor i na pohledávky, vzniklé mezi povolením vnucené správy a uvedením správce v jeho úřad, nelze se při této příležitosti, jak stěžovatel sám uznává, zabývati; tvrzení, že rekursní soud k této právní otázce přisvědčil a z tohoto důvodu exekuční návrh zamítl, jest s jeho odůvodněním v rozporu. Tolik však třeba podotknouti, že nic nepřekáželo stěžovateli, aby nezabavil oněch pohledávek zvláštním exekučním návrhem a nedal si je odevzdati k vybrání, což věřitele opravňuje k samostatnému jich vymáhání, a že stěžovatel podle spisů to také již před novým exekučním návrhem učinil, takže nelze ani dobře seznati, jak by odepřením nově navrhované exekuce mohl býti ve vymáhání těchto pohledávek zkrácen neb ohrožen.

Čís. 5455.

Banka, poskytnuvší upisovatelům válečné půjčky zápůjčku, jest oprávněna domáhati se na nich zaplacení zápůjčky, nehledíc k úmluvám, jež s upisovateli učinil sprostředkovatel a sběratel úpisů válečných půjček, jenž nebyl zmocněncem banky. Pro poměr banky k upisovateli byl rozhodným pouze písemný formulář.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1925, Rv I 1216/25.)

Proti žalobě banky na upisovatele válečných půjček o zaplacení zápůjčky, již byla žalobkyně žalovaným k úpisům poskytla, namítli žalovaní, že jim agent Josef Sch., vybízeje k úpisu válečné půjčky, slíbil, že nebudou museti ničeho platiti, naopak že získají. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Výtky proti právnímu posouzení rozepře odvolacím soudem jsou bezdůvodny. Podle zjištěných skutkových okolností nemohl odvolací soud uznati Josefa Sch-a za zmocněnce žalující banky, nýbrž jenom za sprostředkovatele a sběratele úpisů válečných půjček. Okolnost, že Sch. sám obcházel lidi a vyzýval je k úpisům, byla jím samým dostatečně vysvětlena příkazem, jejž obdržel od politického úřadu, na zmocnění bankou nelze z ní souditi. Stejně nelze je usuzovati z toho, že Sch. dostával od banky provisi za úpisy jí odevzdané, zvláště když právě spíše pouzí sprostředkovatelé dostávají takové provise než skuteční zmocněnci. Formuláře žalující banky, jichž Sch. při sbírání úpisů používal, neustanovují ničeho o plné moci sběratelově, naopak plyne z jejich sepsání ve formě přímého dopisu bance, že byla jejich podpisem učiněna přímá nabídka bance podle obsahu formuláře, že sprostředkovatel neměl práva banku zavazovati, a že bance zůstávalo vyhrazeno nabídku přijati neb odmítnouti. Přijetím nabídky byla učiněna mezi stranami smlouva dle obsahu formuláře, ale nebylo schváleno ujednání, jež dle tvrzení žalovaných se stalo se Sch-em ústně. V písemném úpisu není o něm zmínky, žalovaní pak ani netvrdí, tím méně prokázali, že Sch. neb oni sami je bance oznámili. Nezáleží na tom, že Sch. byl od neznámého úředníka banky informován v tom smyslu, že upisovatelé mají za každých upsaných 1000 K zaplatiti 185 K, ostatní že jest věci banky, neboť, i kdyby onen úředník byl měl právo zavazovati banku, nelze v udělené informaci spatřovati udělení plné moci Sch-ovi, by za banku přejímal záruku pro případ, že upsaná válečná půjčka bude znehodnocena a poskytnutá lombardní zápůjčka nebude jí již dostatečně kryta. Zcela neprávem vytýkají žalovaní, že odvolací soud nepřihlížel k poměrům, jaké byly při upisování válečných půjček. Právě naopak nepřihlížejí oni sami k tomu, že bylo tehdy nevlasteneckým a po případě i trestným jednáním, projeviti pochybnosti o bezpečnosti úpisů válečných půjček, že úpisy měly sirotčí jistotu, zabezpečen lombard u rakousko-uherské banky do hodnoty 75% na 5% úrok, a že byly obchodovány za kurs, lišící se nepatrně od kursu upisovacího. Pro strany nebylo tehdy důvodu, by požadovaly od bank, pověřených upisováním, nějakou záruku. Důvěra žalovaných v ujišťování Sch-ovo o výhodnosti požadovaného jím úpisu nebyla následkem jejich nezkušenosti neb omylu, nýbrž obecným tehdejším přesvědčením, jež se ukázalo nesprávným teprve pozdějším vývojem válečných a politických událostí. I kdyby však přece šlo o podstatný, Sch-em vzbuzený, omyl, neručí za něj žalující banka, neboť Sch. nebyl jejím zmocněncem, a nebylo ani tvrzeno, tím méně prokázáno, že by banka o omylu žalovaných byla věděla. Obsah písemné přihlášky nedával příčiny k pochybnostem, že žalovaní si přejí, by zbývající, k úpisu potřebný peníz jim banka zapůjčila proti zastavení upsaných papírů. Stejně neprávem se snaží žalovaní prokázati neplatnost svých úpisů nátlakem, vykonávaným na ně hrozbou odnětí jatečných povolení. I tento nátlak by mohl býti žalující bance na újmu jenom, kdyby byla o něm věděla, neb aspoň zřejmě věděti musila (§ 875 obč. zák.), dále kdyby se jím byla na úkor žalovaných nápadně obohatila (§ 879 čís. 4 obč. zák.). Ani v tom, ani v onom směru nebylo nic podstatného tvrzeno, tím méně prokázáno.

Čís. 5456.

Na základě exekučního titulu proti společnosti s r. o. nelze povoliti proti jejímu jednateli exekuci a to ani ku vydobytí daně z obratu.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1925, R II 332/25.)

Erár domáhal se proti Ottu D-ovi povolení exekuce pro dlužnou daň z obratu, jež byla předepsána firmě Y., společnosti s r. o., jejímž byl Otto D. jednatelem. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Exekuční titul zní proti firmě Y., kdežto exekuce byla povolena proti Ottu D. Proti jinému než v exekučním titule pojmenovanému, může však exekuce býti povolena pouze v případě §u 11 ex. ř., jehož tu není, protože se nejedná o veřejnou společnost, nýbrž společnost s obmezeným ručením. Byla tedy exekuce neprávem povolena.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovateli nepodařilo se vyvrátiti správné důvody rekursního soudu. Z pravidla §§ 7 a 9 ex. ř., že exekuce může býti povolena jenom proti dlužníku, uvedenému v exekučním titulu, zná zákon pouze dvě výjimky. První v §u 9 ex. ř., bylo-li veřejnými nebo veřejně ověřenými listinami prokázáno, že závazek, určený exekučním titulem, přešel na osobu, proti které se navrhuje exekuce, druhou v §u 11 ex. ř., zní-li exekuční titul proti veřejné obchodní nebo komanditní společnosti, a exekuce se vede proti jejím osobně ručícím společníkům. V tomto případě nejde o žádnou z těchto dvou výjimek, jmenovitě nelze na něj rozšiřovati výjimku §u 11 ex. ř., založenou na solidárním závazku osobně ručících společníků za dluhy společnosti dle čl 112 a 150 obch. zák., jenž se podstatně liší od ručení jednatelů společností s ručením obmezeným dle §u 25 zákona z 6. března 1906 čís. 58 ř. zák. Z ustanovení §u 8 zákonů o dani z obratu ze dne 12. srpna 1921, čís. 321 sb. z. a n. a 21. prosince 1923, čís. 268 sb. z. a n., že, stíhá-li daň právnickou osobu (korporaci, spolek a pod.), ručí za daň osoby, odpovědné za správu, rukou nerozdílnou, nelze dovoditi změnu oněch přesných ustanovení exekučního řádu. Může snad býti sice důvodem k vzniku exekučního titulu proti jednotlivým osobám, které ručí za daň právnické osoby, ale nemůže ho nahraditi.

Čís. 5457.

Bylo-li uzavření společenské smlouvy podmínkou udělení licence k prodeji tabáku a kolků, jest nedovoleno zrušení společenské smlouvy tím, že by se převedla licence k prodeji tabáku a kolků.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1925, Rv II 375/25.)

Prodejový sklad tabáku v H. byl zadán společnosti, skládající se ze žalobce a žalovaného, válečných to invalidů. Smlouvou ze dne 5. března 1924 odstoupil žalobce žalovanému svůj podíl z této smlouvy za různá plnění. Ježto žalovaný neplnil, domáhal se žalobce plnění žalobou, jež byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Po stránce právní shledává dovolací soud správným názor soudu odvolacího, že odstupní smlouva ze dne 5. března 1924 s dodatkem ze dne 13. března 1924 měla za předmět hlavně a především podíl žalobcův na licenci k prodeji tabáku a kolků a že proto nelze ji považovati za čistou smlouvu likvidační. Je sice správné, že na společenskou smlouvu mezi stranami dne 3. ledna 1924 uzavřenou vztahují se předpisy práva soukromého, nesprávným jest ale úsudek dovolatelův, že tuto společenskou smlouvu mohly strany uzavříti a proto také zrušiti bez ohledu na předpisy, platné pro zadávání licence k prodeji tabáku, neboť dle zjištěného stavu věci smlouva společenská ze dne 3. ledna 1924 stala se za účelem provozu prodeje tabáku a kolků v H., kterýžto provoz strany, smlouvu tu uzavírající, mohly uskutečniti jen na základě licence v cestě administrativní jim udělené. Když pak žalobce trafiku (svůj podíl na ní) dle předpisu §u 34 nař. min. financí ze dne 10. dubna 1911, čís. 44.236 nikomu, tedy ani žalovanému postoupiti ani propachtovati nesměl a tento odstup trafiky (podílu žalobcova na ní) hlavní předmět smlouvy odstupní ze dne 5. března 1924 tvořil, jest správným názor soudu odvolacího, že nelze smlouvu tuto považovati za obyčejnou likvidační smlouvu společenského poměru stran, nýbrž že hlavním účelem smlouvy bylo přivoditi odstup trafiky žalobcem (podílu jeho na ní) na žalovaného a že proto smlouva tato, příčíc se onomu min. nařízení, není platnou. Vývody dovolání, kterými dovolatel snaží se líčiti, že odstupní smlouva jako smlouva likvidující soukromoprávní poměr mezi stranami jest platná, nejsou s to, by otřásly nebo vyvrátily onen právní názor soudu odvolacího, třebas lze připustiti, že v trafice kromě tabáku a kolků prodávaly se i jiné věci, jejichž prodej na licenci administrativního úřadu nebyl vázán. Nelze proto přisvědčiti ani názoru dovolatelovu, že strany tak, jako mohly své poměry ze společenského poměru plynoucí upraviti bez vlivu finanční správy, tak také zase mohly bez ohledu na finanční správu tento poměr zrušiti, neboť dovolatel při tomto svém tvrzení přehlíží, že uzavření společenské smlouvy mezi stranami bylo podmínkou udělení licence na prodej tabáku a kolků a že tedy jak uzavření, tak i zrušení společenské smlouvy, provozu této licence se týkající, vázáno bylo předpisy o udělení takové licence a jejím odstoupením nebo propachtováním a že, když předpisy takovýto odstup a propachtování licence nedovolují, nedovoleným bylo i zrušení společenské smlouvy stran převedením licence k prodeji tabáku a kolků touto licencí podmíněné. Vývody dovolatele, v nichž snaží se dovoditi, že předmětem odstupní smlouvy nebyla licence na prodej tabáku a kolků, nýbrž předměty patřící k provozu této trafiky, nelze dle zjištěného stavu věci uznati správnými, neboť to z odstupní smlouvy nevysvítá, naopak výše odstupní ceny (převzetí dluhů žalobcových ve výši 21.882 Kč 83 h a vyplacení odstupného 1800 Kč) nepochybně ukazuje na to, že předmětem odstupu byla hlavně licence a nikoli předměty svrchu uvedené.

Čís. 5458.

Kupitel není oprávněn odmítnouti přijetí zboží jedině proto, že prodatel ve faktuře změnil podmínky smlouvy.

Význam úmluvy »promptního« dodání.

Z důvodu, že více bylo posláno, lze zásilku pozastaviti jen, kdyby se tím zboží stalo zároveň vadným k přijetí. Lze-li však bez nepoměrného nákladu a znehodnocení celku to, oč více zasláno, vyloučiti neb oddělíti, musí smluvené množství býti přijato, ostatní pak dáno k disposici, aniž by musel kupitel přesně zachovati předpis čl. 347 obch. zák.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1925, Rv II 494/25.)

Žalobce domáhal se na žalovaném zaplacení kupní ceny za slivovici, již byl žalovanému dodal, žalovaný však přijetí její odepřel. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Soud prvé stolice zamítl žalobní žádost o zaplacení kupní ceny za dodanou slivovici proto, že žalobce se neřídil přesně objednacím listem, nevyhověl žádosti žalovaného, by účet ve smyslu objednacího listu doplnil a opravil a byl s dodávkou dle objednacího listu v prodlení, takže žalovaný byl oprávněn dle článku 355 obch. zák. od smlouvy ustoupiti. Právem vytýká žalobce, že věc nebyla soudem prvé stolice správně posouzena po stránce právní. Nešlo o obchod fixní. Fixní obchod jest tu dle čl. 357 obch. zák. jen tenkráte, byla-li při dodávacím obchodě ujednána a za podmínku učiněna přesně a pevně určená doba neb lhůta, a dá-li se zároveň z doslovu smlouvy o dodávce zboží neb z okolností případu předpokládati úmysl a vůle stran, by určení času pro dodávku bylo podstatnou součástí dodávací smlouvy v ten způsob, že pozdější dodání, než v dobu ujednáním určenou, nemá býti pokládáno za splnění smlouvy, že zmeškáním určené doby nebo lhůty obchod padá, a že později, než v době nebo lhůtě ujednáním určené nesmí býti s účinkem ani dodáno ani dodání žádáno. Podle zjištění soudu prvé stolice bylo ujednáno dodání objednané slivovice promptně a v objednacím listě stojí »Lieferzeit prompt«. Výrazem »promptně«, »ihned« není však doba nebo lhůta přesně určena, a ostatně žalovaný, na němž jest břímě důkazu, ani netvrdil, tím méně prokázal, že promptní dodávka byla vyměněna s tím účinkem, že dodání nikoliv promptní nemělo dle úmyslu a vůle stran býti pokládáno za splnění smlouvy o dodávce slivovice. Žalovaný však také netvrdil, tím méně prokázal, že pozdější než promptní dodání slivovice bylo pro něho bezcenným, ježto nemohl již dodané slivovice použíti k účelu, k němuž ji objednal a určil, že žalobci tento účel byl znám a že proto dodání slivovice dne 30. května 1924 není již splněním smlouvy a že šlo zde o obchod, který dle své povahy nedopouští poskytnutí dodatečné lhůty dle článku 356 obch. zák. Nebyl tedy žalovaný oprávněn ustoupiti od smlouvy po dodávce slivovice bez poskytnutí přiměřené dodatečné lhůty, když žalobce nedodal promptně a s dodávkou prodléval. Objednávka se stala dle objednacího lístku v F. prostřednictvím zástupce žalobcova. Měl tedy žalobce vyčkati asi dobu, které bylo potřebí, aby tento zástupce sdělil objednávku žalobci, by slivovice při pravidelném chodu závodu žalobcova byla dána do nádoby, odevzdána dráze k dopravě a aby při pravidelném trvání dopravy železniční došla z V. do F. Nedošla-li slivovice v té době — mohlo to býti snad 5 až 6 dnů — do F., musil žalovaný, chtěl-li od smlouvy ustoupiti, po uplynutí těchto 5 až 6 dnů žalobci poskytnouti přiměřenou dodatečnou lhůtu k dodání s oznámením, že od smlouvy ustupuje, nebude-li slivovice dodána ani v této dodatečné lhůtě. Žalovaný tak neučinil a proto pokládati jest za splnění smlouvy, když žalobce dodal žalovanému objednanou slivovici nikoliv promptně, nýbrž teprve 5 týdnů po objednávce a žalovaný nemá práva od smlouvy ustoupiti a příjem dodané slivovice odepříti. Nesprávným je dále názor soudu prvé stolice, že žalovaný byl jako kupitel oprávněn od smlouvy ustoupiti a převzetí dodané slivovice odepříti z toho důvodu, že ujednáno bylo, že kupní cena za slivovici jest splatna 60 dnů po dodávce, kdežto dle účtu později zaslaného ze dne 20. května 1924 žádal žalobce okamžité zaplacení účtované částky za slivovici dodanou a při prodlení s placením 9% úroky. Smlouva o dodávce slivovice sjednána byla mezi stranami dne 24. dubna 1924, ujednané podmínky smlouvy, jak byly do objednacího listu pojaty, staly se tím dnem závaznými pro obě strany a nemohly později jednostranně bez souhlasu druhé strany býti měněny. Strany ujednaly dle objednacího listu, že kupní cena za objednané zboží jest splatna 60 dnů po dodávce a proto odchylné ustanovení o splatnosti kupní ceny v účtě později žalobcem zaslaném, nemohlo pro žalovaného bez jeho přivolení založiti závazek odchylný od závazku převzatého smlouvou o dodávce. I kdyby byl žalovaný účet přijal bez námitky, byl by zůstal přece zavázán zaplatiti kupní cenu teprve 60 dnů po dodávce zboží, a, když již chtěl žalovaný jednati opatrně, stačilo, by buď žalobci sdělil, že s platební lhůtou v účtě nesouhlasí a že trvá na platební lhůtě ujednané dle objednacího listu, nebo že účet vrátil k opravě ve smyslu objednacího listu. Odchylná podmínka o splatnosti kupní ceny obsažena v účtě oprávňovala žalovaného na nejvýše k vrácení účtu, nikoliv však k ustoupení od smlouvy a k odepření převzetí dodaného zboží. Nesprávným je konečně názor soudu prvé stolice, že žalovaný právem ustoupil od smlouvy a odepřel převzetí dodané slivovice z toho důvodu, že objednal 25 litrů slivovice, že však mu bylo dodáno 30.4 litrů slivovice. Odvolací soud zjistil na základě přejímacího listu, — a žalovaný to ani nepopírá, — že bylo žalobcem dodáno v sudě 30.4 litrů slivovice, a dále na základě posudku znalce, že sudy nemívají přesné míry, že při zasílání lihovin v sudech musí býti sudy zcela naplněny a že v obchodě lihovinami nehraje žádnou roli, bylo-li místo objednaného množství dodáno o menší množství více nebo méně a že za takový malý rozdíl, který dle obyčeje v obchodě lihovinami nepadá na váhu, pokládati jest i množství 5 litrů při objednávce 25 litrů slivovice, bylo-li totiž místo objednaných 25 litrů slivovice dodáno v sudě 30.4 litrů slivovice. Že by bylo bývalo při sjednání dodávací smlouvy učiněno podmínkou, že musí býti dodáno jen přesně objednané množství a že by bylo bývalo ujednáno, že musí býti dodáno jen v demioně, z čehož by se snad při poměrně přesném objemu demionu dalo souditi, že dle úmyslu a vůle smluvních stran nemělo býti dodáno ani méně ani více, žalovaný ani netvrdil, tím méně prokázal a objednací list, který obsahuje všecky podmínky smlouvy, nemá ustanovení o tom, v jaké nádobě má objednaná slivovice býti dodána. Ostatně žalovaný v dopise ze dne 12. června 1924 a ze dne 2. července 1924 projevil ochotu do-

dané množství slivovice převzíti a trval pouze na opravě účtu dle objednacího listu a ještě v odvolacím sdělení prohlásil, že se mu nejednalo o to, že dodáno bylo o několik litrů více. Byl proto žalovaný povinen dle zvyku v obchodě lihovinami, převzíti celé dodané množství slivovice. Konečně, i kdyby tento názor nebyl správným, byl by musil žalovaný převzíti aspoň množství slivovice, které objednal, a byl by mohl nanejvýše odmítnouti převzetí množství 5.4 litrů, o které bylo dodáno více, což mohlo se státi tím, že by byl žalovaný buď množství, o které bylo více dodáno, ponechal v sudě, nebo je stočil do lahví a dal žalobci k disposici.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací důvod nesprávného právního posouzení není opodstatněn. Sám dovolatel tvrdí, že žalobce jinými podmínkami ve faktuře nemůže ho jednostranně donutiti ke změně původní pevné objednávky. Změnil-li tedy žalobce takovým způsobem původní ujednání ohledně splatnosti, nebyl žalovaný proto ještě oprávněn odmítnouti přijetí zboží, netvrdil-li vůbec, že svou jakostí neodpovídalo smlouvě nebo zákonu (čl. 346 obch. zák.). V dovolání se pak již nic dále nerozvádí, pokud se toho týče, že zboží nebylo dodáno promptně. Ostatně význam toho pojmu a, jak se měl zachovati žalovaný, nedodal-li žalobce promptně, vyložil náležitě a obšírným způsobem odvolací soud. Dovolatel zastává jen ještě názor, že, poslal-li mu žalobce proti úmluvě více, mohl zaslané zboží vůbec odmítnouti, aspoň však že měla žaloba, pokud se týče neobjednaného zboží, býti zamítnuta. Avšak ani tu nelze mu dáti za pravdu. Celá zásilka byla by mohla, protože bylo více posláno, pozastavena býti dle čl. 347 obch. zák. jen tehdy, kdyby se bylo zboží tím stalo zároveň vadným k přijetí. Důvod spočíval by v tom, že bez nepoměrného nákladu nebo znehodnocení celku nebylo by možno, oč více zasláno, vyloučiti neb odděliti. Lze-li to, jak správně na to již poukázal odvolací soud, musí smluvené množství býti přijato, ostatní pak dáno k disposici, aniž kupitel musil přesně zachovati předpis čl. 347 obch. zák. (Staub-Pisko, sv. II. str. 279). Žalovaný však neprávem odmítl celou zásilku, nehledě k tomu, že se jedná toliko o nepatrný rozdíl, kterýž dle znalcova výroku nepadá při obchodě s lihovinami na váhu, zvláště když bylo dodáno v sudě, jenž, nemaje přesné míry, musí býti zcela vyplněn.

Čís. 5459.

V řízení o žalobě nemanželské matky o zaplacení útrat šestinedělí a těhotenství není vždy zapotřebí, by nemanželské otcovství bylo zjišťováno zvláštním soudním výrokem. Zjištění tohoto jest však třeba, dohá-li se matka na otci, by bylo dítěti placeno výživné, ať již důsledkem §u 1042 obč. zák. ve vlastním jméně nebo jako zákonná poručnice jménem svého nemanželského dítěte. Pokud jest tu na soudci, dáti nemanželské matce návod ku provedení procesních úkonů.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1925, R I 905/25.)

Žalobu nemanželské matky (bydlící na Slovensku) proti otci (bydlícímu v Čechách) o placení výživného a náhradu výloh těhotenství a šestinedělí procesní soud prvé stolice zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Žalobkyně požaduje jako matka nemanželského dítka na žalovaném jako přirozeném otci tohoto jejího dítka jednak výživné měsíčně 300 Kč, jednak výlohy těhotenství 450 Kč a útraty šestinedělí 600 Kč, aniž byla proti žalovanému vznesla žádost o zjištění otcovství. Soud prvé stolice zamítl žalobu v celku proto, že nelze žádati plnění zákonných otcovských povinností na někom, kdo otcovství k dítku ani neuznal ani rozsudkem ani jinak za otce dítka toho uznán nebyl, a dále proto, že na uznání otcovství žaloba nezní a že by ani žalobkyně nemohla žalovati, což platí, i o výživném. Usnesením soudu odvolacího byl rozsudek první stolice zrušen dle §u 496 čís. 3 c. ř. s. a bylo mu nařízeno, by po právní moci tohoto usnesení znovu jednal a rozhodl, a to z toho důvodu, že otcovství žalovaného jest v tomto sporu toliko právním předpokladem žalobního nároku, jejž třeba zjistiti, aniž bylo třeba, by v žalobním žádání byl učiněn též návrh na soudní výrok o otcovství a by uznání, správně zjištění otcovství bylo pojato do výroku rozsudečného neb aby předcházel jiný rozsudek o uznání otcovství. S odvolacím soudem nelze sice souhlasiti v této povšechnosti, neboť třeba rozlišovati, že zažalovány jsou jednak výživné na dítko, jednak výlohy šestinedělí a těhotenství pro matku, a že k tomu jest potřebí dvojího měřítka s hlediska dítěte a matky zvlášť. Pokud žalobkyně vystupuje žalobou o zaplacení útrat šestinedělí a těhotenství ve vlastním jméně, jest souhlasiti s odvolacím soudem, že otcovství žalovaného jest toliko právním předpokladem pro její vlastní nárok a tu že není vždy potřebí, aby soudním výrokem zjišťováno bylo otcovství, které se případným úmrtím dítka mohlo státi snad již bezpředmětným. Tento nárok matčin jest samostatný a bylo lze jej po případě uplatňovati žalobou zvláštní, na zjišťování otcovství k dítěti zvláštním soudním výrokem nezávislou. Jinak jest však tomu v případě, žaluje-li matka dítěte o výživné ať již podle ustanovení §u 1042 obč. zák. ve vlastním jméně či jako zákonná poručnice jménem svého nemanželského dítěte. V obou těchto případech záleží na tom, by otcovství k dítěti bylo zjištěno buď rozsudkem neb uznáním k placení výživného, ať již za minulost (§ 1042 obč. zák.) neb pro budoucnost. Ze žaloby není dosti jasno, pokud se domáhá žalobkyně výživného jako zákonná poručnice svého dítěte neb jménem vlastním a bude v tom směru třeba ještě jejího jasného prohlášení. Na zjištění otcovství zvláštním soudním výrokem má podstatný zájem arciť dítko samo, a matka jeho může vystupovati za ně ve sporu jen jako zákonná jeho poručnice a to se svolením poručenského soudu, je-li tohoto podle zákonů na Slovensku platných vůbec potřebí, což žalobkyně ve svém odvolání popírá a což bude třeba zjistiti. Nedostatek tento jest závažným s hlediska §u 1, pokud se týče §u 6 c.

ř. s. a bude na soudu první stolice, by v tom směru dal patřičné příkazy. Nelzeť dále přehlédnouti, že jde v podstatě o žalobu o otcovství a dítko nezletilé, jsoucí pod zvláštní ochranou zákona (§ 21 obč. zák.) a tu že třeba v první řadě dbáti ustanovení §§ 182, 195, 431 a 432 c. ř. s., jež ukládají soudci, by straně — žalobkyně byla u ústního líčení v prvé stolici zastoupena toliko soudním, kancelářským úředníkem — dal návod ku provedení jejích procesních úkonů, případně ji přiměl k určovacímu návrhu dle §u 236 c. ř. s. ohledně zjištění otcovství. V žádném směru nestačí tedy důvody prvním soudem uvedené k úplnému zamítnutí žaloby a jest potřebí dalšího jednání a rozhodnutí, jak je nařídil soud odvolací, vycházeje z právního názoru částečně aspoň správného.

Čís. 5460.

Náklady vyrovnacího správce nepožívají výsadního pořadí při rozvrhu nejvyššího podání za exekučně prodanou nemovitost; zajištění jich nelze provésti na úkor všeobecné rozvrhové podstaty a předcházejících knihovních věřitelů.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1925, R I 921/25.)

Rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodanou nemovitost nepřikázal soud prvé stolice v přednostním pořadí pohledávku vyrovnacího správce za náklady vyrovnacího řízení, ježto pohledávka ona nepožívá přednostního pořadí ve smyslu §u 216 ex. ř. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Exekuční řád v §u 216 uvádí, které nároky lze z rozvrhové podstaty v pořadí výsadním zapraviti, a k těmto nárokům nepatří odměna správce ve vyrovnávacím řízení; citované ustanovení exekučního řádu nelze obdobně rozšiřovati na jiné případy, ježto by tím otřesena byla důvěra v knihu veřejnou a ohrožen byl reální úvěr pokud se týče jistota hypotekárních věřitelů.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vývody dovolacího rekursu nejsou s to, by vyvrátily správné důvody napadeného usnesení. Nárok na přednostní přikázání požadované a vyrovnávacím soudcem přiřknuté odměny vyrovnávacího správce nelze nikterak odůvodniti ustanovením §u 216 čís. 1 ex. ř., neboť za dražebního řízení nebyla pro osoby k nejvyššímu podání poukázané vůbec správa vedena a vyrovnávací řízení bylo již dávno před tímto dražebním řízením skončeno, byvši zahájeno jen po návrhu a k prospěchu dlužníka samého, jenž zahájením tím nebyl v zásadě obmezen ve své volné disposici se svým jměním. Nárok ten nelze však ani odůvodniti z čís. 2 §u 216, neboť, byť i exekuční řád neobsahoval zevrubného výpočtu výsadních, zákonným právem zástavním nadaných poplatků, pohledávek a dávek, nestačí poukaz na ustanovení §u 23 vyr. řádu, by z tohoto zákonného ustanovení bylo lze odůvodniti zákonitou přednost před pohledávkami knihovními. Nelze sdíleti názor stěžovatelův, že při stanovení výsadního pořadí v §u 23 vyr. ř. měl zákonodárce na mysli vnucenou realisaci dlužníkova jmění, neboť účelem vyrovnávacího řízení jest právě umožniti dlužníkovi další existenci slevou pohledávek věřitelských bez exekučního zásahu (§ 11 (2) vyr. ř.). Ustanovení ono nemá jiného smyslu, než jaký mu přiložil tento nejvyšší soud v rozhodnutí čís. 1399 sb. n. s. Přednost pohledávek po rozumu tohoto zákonného ustanovení záleží v podstatě v tom, že musí býti dlužníkem — a jen ten jest jejich pasivním podmětem a nikoliv nějaká fiktivní vyrovnávací podstata — plně zaplaceny, pokud se týče aspoň zabezpečeny (§ 46 (2) vyr. ř.), jinak by nedošlo vyrovnání soudního schválení (§ 50 čís. 4 vyr. ř.). Výsadní pohledávky nejsou stíženy zákazem §u 10 vyr. ř., že nelze po zahájení vyrovnávacího řízení na věcech dlužníkovi patřících nabýti soudcovského práva zástavního neb uspokojovacího, a neplatí pro ně ani ustanovení §u 12 vyr. ř. Ohledně těchto pohledávek má se věc až na jedinou výjimku, zákaz vyhlášení úpadku, tak, jako by vyrovnávací řízení vůbec nebylo zahájeno. Tato ustanovení zákona umožňují tudíž vyrovnávacímu správci, by si zajistil své náklady, pokud je zajištění jejich vzhledem k majetkovému stavu dlužníkovu vůbec možno a není proto ustanovení §u 23 vyr. ř. předem zbytečné. Na úkor všeobecné rozvrhové podstaty a předcházejících knihovních věřitelů, pro něž zahájené vyrovnání nemělo prospěchu, zajištění ono provésti nelze.

Čís. 5461.

Pozemková reforma.

Ujednal-li Státní pozemkový úřad s vlastníkem zabraného majetku dohodu o převzetí, ale pak ji nechtěl dodržeti a převzetí odmítal, jest vlastník oprávněn domáhati se na státu splnění dohody žalobou a to na zemském soudě v Praze dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n.

Pokud čelí záborové právo státu i proti pachtýři.

Jde o smlouvu soukromoprávní, převzal-li Státní pozemkový úřad budovu pachtýřem na zabraném pozemku vystavěnou, a lze se domáhati splnění její na soudě příslušném dle předpisů j. n. Příslušnost dle §u 83 a 49 čís. 5 j. n. tu nedopadá.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1925, R I 953/25.)

V žalobě, zadané na zemském soudě v Praze, jíž domáhal se na státu zaplacení 60.000 Kč, tvrdil žalobce, že mu byla v provádění pozemkové reformy dána Státním pozemkovým úřadem výpověď ze statku, jejž měl v pachtu s celým příslušenstvím, k němuž patří také sušárna zeleniny. S ostatním příslušenstvím převzal Státní pozemkový úřad protokólem ze dne 26. října 1921 také onu sušárnu, mezi žalobcem, majitelem statku a Státním pozemkovým úřadem stala se také dohoda, že Státní pozemkový úřad zaplatí žalobci náhradu za převzetí statku a žalobcem předsevzatých investic, odhad jich ceny ustanoven na den 31. října 1921, ale odhad ani toho dne ani později proveden nebyl, naopak sdělil žalobci Státní pozemkový úřad, že na sušárnu nečiní nároku a ponechává žalobci, by s ní jako svým vlastnictvím si naložil. Toto stanovisko Stát-

ního pozemkového úřadu odporuje prý předpisu §u 9 zákona čís. 215/19 a ani na předpis § 34 zákona čís. 329/20 nemůže prý se pozemkový úřad odvolávati, poněvadž sušárnu již jednou převzal. Na základě toho žalobce — odhaduje budovu sušárny se zařízením na 60.000 Kč — navrhl odsouzení žalované strany zaplatiti mu 60.000 Kč. Žalovaná strana vznesla proti žalobě námitku nepřípustnosti pořadu práva, místní i věcné nepříslušnosti soudu. Pokud se týče námitky nepřípustnosti pořadu práva přednesla strana žalovaná, že sušárna nebyla Státním pozemkovým úřadem převzata a rozhodování o otázkách týkajících se provádění pozemkové reformy přikázáno je řízení správnímu, částečně pak zákonem náhradovým čís. 329/20 a novelou k němu čís. 220/22 soudnímu řízení nespornému. Soud prvé stolice vyhověl námitce nepřípustnosti pořadu práva a žalobu odmítl. Důvody: Pouze § 50 a) novely čís. 220/22 odkazuje na pořad práva, jemu však musí obligatorně předcházeti soudní řízení nesporné, kterým musí býti pachtýř odkázán na pořad práva, ale nikoli proti státu, nýbrž proti vlastníku převzatého statku. Mezi stranami jest sporno, zda sušárna, za kterou se žalobce domáhá náhrady, byla Státním pozemkovým úřadem převzata, zda je týž povinen ji převzíti a jaká náhrada měla by býti žalobci za ni vyplacena. Žalobce opírá svůj poměr ke straně žalované o výpověď z pachtu, kterou mu dal Státní pozemkový úřad při provádění pozemkové reformy. Předpisem §u 15 zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. přikázáno bylo provádění pozemkové reformy a tím i řešení všech právních poměrů do tohoto oboru spadajících pozemkovému úřadu, pokud výslovným předpisem některé úkony ze souboru těchto otázek nebyly vyňaty a přikázány soudu. Takovéto vyjmutí nestalo se ohledně otázek, které žalobce tímto sporem předkládá k rozhodnutí. Naopak předpis §u 34 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. stanoví, že pozemkový úřad není povinen převzíti stavby nadbytečné nebo s převzatým zemědělským podnikem nesouvislé; rozhodovati o tom, které stavby jsou nadbytečné a s podnikem nesouvislé, přísluší pozemkovému úřadu, rovněž tak provedení jejich odhadu. Státní pozemkový úřad je úřadem správním a činnost jeho povahy veřejnoprávní. O nárocích povahy veřejnoprávní přísluší tomuto soudu podle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. rozhodovati jen tehdy, když se úřad správní vyslovil k rozhodnutí v tom kterém směru nepříslušným (čís. 6 §u 2 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n.), což se však v tomto případě nestalo, naopak Státní pozemkový úřad otázku tuto řešil, není však přípustným předložiti soudu její přezkoumání prostřednictvím zákona čís. 4/18. Státnímu pozemkovému úřadu mimo rozhodování o otázkách spadajících do poměrů právních, vyvolaných pozemkovou reformou je také svěřena realisace těchto rozhodnutí; při provádění této realisace na podkladě vydaných rozhodnutí vystupuje Státní pozemkový úřad ovšem také jako zástupce eráru (vykupujícího a pod.), v tomto směru úkony pozemkového úřadu nebyly by povahy veřejnoprávní a pak by přípustnost pořadu práva dána byla. O takovou pouhou realisaci se však ve sporném případě nejedná. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Důvody: Prvý soud sice správně uvádí, že mezi stranami je spor o to, zda sušárna, za kterou žalobce žádá náhradu, byla

Státním pozemkovým úřadem převzata, ale nesprávně vychází ze stanoviska, jako by šlo o to, zda je Státní pozemkový úřad povinen ji převzíti a jaká náhrada má býti žalobci vyplacena. Žalobce netvrdí, že je Státní pozemkový úřad povinen sušárnu převzíti, nýbrž tvrdí, že ji převzal a že je povinen náhradu za ni vyplatiti, že však to odpírá a cenu ani odhadem nestanovil a stanoviti nechce. Tu nejde již o otázky pozemkové reformy, nýbrž o sporné faktum, z něhož vyvozuje se závazek druhou stranou neuznaný, jehož podkladem jest sice řízení o zabrání půdy a náhrady za ni, ale není jeho obsahem. Nejde tu o rozhodnutí Státního pozemkového úřadu ohledně zabrání půdy neb ohledně náhrady za ni (ohledně náhrady vypovězenému pachtýři), které by mělo býti přezkoumáno soudem, nýbrž jde tu o to, zda Státní pozemkový úřad jménem státu určitý objekt na zabraném statku převzal čili nic. Převzal-li již objekt, jest povinen vyplatiti náhradu, popírá-li však převzetí a odpírá-li i náhradu vůbec nabídnouti a určiti, nemůže míti místa řízení předepsané zákonem ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. nebo zákony čís. 329/20 a 220/22 sb. z. a n. přikázané úřadům správním, poněvadž je vlastně spor o to, zda vůbec tu je důvod pro další takové řízení. Poněvadž tato otázka není přikázána úřadům správním a poněvadž jde o nárok proti státu z důvodu sice veřejnoprávního, ale úřadům správním nepřikázaného, nelze tvrditi, že by tu byl pořad práva vyloučen.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Místo jednostranným úředním postupem, jakým jest oznámení zamýšleného převzetí, výpověď a případná exekuce, může Státní pozemkový úřad převzetí uskutečniti také dohodou s vlastníkem (§ 26/1, 29, 31/2 náhr. zák.), která jednostranný postup úřední nahražuje, obsahujíc jej v sobě, avšak zahrnujíc ještě něco více, ježto je to úmluva, která pravidelně váže obě strany. Kdyby tedy Státní pozemkový úřad od jednostranného úředního postupu zahájeného za účelem převzetí upustil (oznámení zamýšleného převzetí, výpověď a případný návrh exekuční vzal zpět), nemohl by jej vlastník dle všeobecných zásad právních k převzetí nutiti. Pakliže však Státní pozemkový úřad ujednal s vlastníkem platnou dohodu o převzetí, ale pak by ji nechtěl dodržeti, a převzetí odmítal, nelze se domysliti, jak by vlastník, kdyby měl za to, že Státní pozemkový úřad k dodržení je povinen a on jej k tomu nutit chtěl, měl právu svému průchod zjednati jinak než pořadem žaloby. Pořadem nějakého řízení ve smyslu náhradního zákona, zejména řízení nesporného, by to zajisté nešlo. Nárok arci by byl veřejnoprávním a měla by tu tedy místo příslušnost dle zákona ze dne 3. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. A zde jest něco podobného, jenže nejde o veřejnoprávní nárok. Záborové právo státu čelí zásadně proti vlastníku půdy, nikoli proti osobám jiným, zejména ne proti pachtýři, jehož zkrácení naopak zásadně zakazuje (§ 9 (2) záb. zák.). Jen výjimkou dotýká se zákon i jeho zájmů, odpíraje mu na př. náhradu škody způsobené předčasným zrušením pachtu [§ 50 a)], a jen výjimkou čelí přímo i záborové právo proti němu, když totiž § 12 záb. zák. nařizuje, že každý vlastník živého a mrtvého

inventáře, ať pachtýř, užívatel nebo vlastník půdy, povinen jest prodati povinnou část jeho státu, kteréž právo státu rozvádí blíže §§ 53—58 náhr. zák. Jinak je pachtýř súčastněn v záborovém řízení potud, že mu jako osobě hospodařící musí dána býti z hospodaření výpověď (§ 12 násl. náhr. zák.), a v náhradovém řízení potud, že mu přísluší náhrada za investice dle §u 43 a), a za přeplatky pachtovného dle §u 50 a) poslední odstavec náhr. zák. A potud jest v poměru veřejnoprávním, t. j. v poměru z důvodu státního práva záborového. Ale o takový poměr zde nejde. Nejde o inventář ani o náhradu investic nebo přeplatků, nýbrž o budovu, kterou žalobce jako pachtýř vystavěl na cizím majetku zabraném, a o níž zástupci vlastníka majetku toho prohlásili, že pachtýř stavbu tu provedl, aniž by ji oznámil, že oni nejsou ochotni mu platiti náhradu a navrhují a souhlasí, by si pachtýř sušárnu odboural a prodal a pod. (t. j. uznávají, že má jus tollendi) a konstatováno úředně, že sušárna ta jest objektem soukromým, samostatným, k budovám velkostatku nenáležejícím a s nimi nespojeným. To však jest bezesporno, protože žalovanou stranou předložený opis protokolu ze dne 31. října 1921, to vykazující, uznán žalobcem za pravý. Ale žalobce tvrdí, že Státní pozemkový úřad sušárnu dle protokolu ze dne 26. října 1921 převzal v cestě dohody za odhadní cenu, která měla býti těprve vyšetřena, že však později odhad i převzetí odepřel o odpírá, ač od dohody ustoupiti oprávněn není, i žádá žalobce zaplacení. Je docela lhostejno, že Státní pozemkový úřad dal žalobci jako pachtýři výpověď, neboť ani pak nebyl povinen spornou sušárnu převzíti, tím méně, když by to dle §u 34 náhr. zák. nebyl povinen ani vůči vlastníku, když dle shora citovaného nesporného protokolu sušárna ta k budovám velkostatku nenáleží a s nimi spojena není, nýbrž je čistě soukromým majetkem pachtýře, proti němuž zábor nečelí. Jedině rozhodno je, že žalobce zakládá svůj nárok na to, že Státní pozemkový úřad sušárnu převzal. Zda je to pravda či není a, pak-li ano, zda dohoda o převzetí jest platná, je teprv otázkou sporu ve věci samé, neboť od toho závisí nárok žalobcův, proto to žalovaná strana zbytečně již teď uplatňuje. Jak shora citovaný protokol dokazuje, nejde zde ani o případ §u 43 a), že by cena za žalobcovu sušárnu byla pojata bývala do ceny přejímací za nemovitost vlastníkem vyměřenou a měla z této ceny se svolením vlastníka býti v rozvrhovém řízení v příslušném pořadí přikázána, nýbrž jde čistě o poměr mezi Státním pozemkovým úřadem a žalobcem, v němž vlastník súčastněn není, a jenž se zakládá na dohodě o převzetí mezi stranami dle tvrzení žalobce uzavřené. Jde tedy o tvrzené převzetí, jež se sice stalo za příležitosti provádění pozemkové reformy, ale zakládá se na soukromoprávní smlouvě, z níž nároky uplatňovati dlužno pořadem práva. Jen v tom tedy nelze souhlasiti s rekursním soudem, že by šlo o poměr veřejnoprávní. Zajisté Státní pozemkový úřad může předsebráti i jednání povahy soukromoprávní, na př. koupě, a, kdyby v souzeném případě tvrdil on, že sušárnu od žalobce smlouvou převzal a žalobce nechtěl mu ji vydat, nezbylo by mu zajisté nic jiného, než žalovati ho o dodržení a splnění smlouvy. Poněvadž jde o poměr soukromoprávní, není sice dána příslušnost zemského soudu v Praze dle zákona ze dne 3. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., ale nějaké nepříslušnosti nezhojitelné, k níž by bylo z úřední povinnosti hleděti, protože by soud tu ani dohodou nemohl příslušným býti učiněn, tu není. Žalovaná strana sice uplatňovala v prvé stolici místní i věcnou nepříslušnost, to z důvodu §§ 83 a 49 čís. 5 j. n., že prý jde o spor z poměru pachtovního, avšak není s tím v právu, neboť jde o spor, jak řečeno, z důvodu tvrzené smlouvy o přenechání sušárny za odhadní cenu, tedy smlouvy kupní. V dovolací stížnosti žalovaná strana uplatňuje již jen nepřípustnost pořadu práva, ale, jak ukázáno, rovněž neprávem.

Čís. 5462.

Předepsáno-li ve stanovách stavebního a bytového družstva, že vklad člena stává se nevypověditelným, »jakmile družstvo přikročilo ku stavbě vlastního (rodinného) domu a jakmile bylo na ni učiněno jakékoliv vydání«, stává se vklad toho kterého člena nevypověditelným jenom tehdy, bylo-li přikročeno ku stavbě domu právě pro něho.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1925, Rv I 1311/25.)

Žalobě, jíž domáhal se člen stavebního a bytového družstva na družstvu vrácení úsporných vkladů, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Žalobce domáhá se v tomto sporu vrácení úsporných vkladů, žalovaná to odpírá, uvádějíc, že družstvo přikročilo k stavbě vlastního (rodinného) domku, čímž prý se vklady staly dle §u 23 stanov nevypověditelnou zálohou, a že v době, kdy žalobce dal výpověď, bylo již se stavbou jeho domku započato. Především obírati se jest podstatou těchto úsporných vkladů. Dle §u 1 odstavec 2 bod b) stanov, kdež se jedná »o opatřování vlastních čili rodinných domů«, patří k této činnosti družstevní též »přijímání úsporných vkladů na běžný účet od členů, kteří hodlají nabýti vlastních či rodinných domů«, jimiž dle §u 21 odstavec 1 stanov jsou »domy s obmezeným počtem malých bytů, určené k tomu, by byly převedeny do vlastnictví členů«. Tento §. 21 pojednává o prodávání takovýchto domů a dle jeho odstavce 6. má se trhová cena z pravidla rovnati vlastnímu nákladu na dům a dle 7. odstavce téhož §u jest smlouvu trhovou předložiti čsl. ministerstvu sociální péče. Celá akce, týkající se zbudování takovýchto domů, jest v souvislosti se státní akcí k podpoře stavebního ruchu, a také v §u 1 stanov výslovně jsou citovány zákony ze dne 22. prosince 1910, čís. 242 ř. zák. a ze dne 20. února 1919, čís. 98 sb. z. a n. A právě vzhledem k tomu, že stavební činnost družstev takových podmíněna jest finanční podporou státu, nebývá z pravidla možno, by již při početí stavby byl domek definitivně prodán tomu, kdo jej hodlá zakoupiti. Proto může družstvo prováděti stavbu rodinných domků buď tak, že je staví do zásoby, což dle intencí prováděcích nařízení k jednotlivým zákonům o podpoře stavebního ruchu se

díti nemá (srv. Dr. Kubišty »Zákony o podpoře stavebního ruchu« díl II. str. 53 a 54), nebo založí se poměr čekatelský, o němž mluví § 21 odstavec třetí stanov. Čekatelem vlastnického práva k tak zvanému vlastnímu (rodinnému) domu sluje osoba, která se platně zavázala rodinný domek pro ni jinou osobou (zde žalovaným družstvem) stavěný převzíti do svého soukromého vlastnictví, šetříc předpisů platných pro převod takových domů do soukromého vlastnictví. Dle §u 21 poslední odstavce stanov žalovaného družstva má představenstvo a jeho dozorčí rada navrhnouti pravidla o prodeji takovýchto domů a valné hromadě jest vyhraženo schválení těchto pravidel. V tomto sporu žalovaná netvrdila, že takováto pravidla již má, a ježto žalovanou stranu stíhají důsledky §u 442 odstavec druhý a 399 c. ř. s., nelze ani dle §u 182 c. ř. s. nařídíti doplnění skutkového základu v tomto směru. Toliko z výpovědi stran k důkazu slyšených zdá se vycházeti, že příděl domů má se říditi dle výše úsporných vkladů. V tomto sporu jest zjištěno, že žalobcovy úsporné vklady jsou tak nepatrné, že by nepřišel na řadu na přidělení domu. Není tedy zjištěno, že žalobce jest čekatelem určitého domu, a ani se nepodařil žalovanému družstvu důkaz o tom, že v době, kdy dal žalobce výpověď, bylo již se stavbou jeho domku započato. Nemůže tedy z tohoto důvodu družstvo odpírati vrácení úsporných vkladů žalobci. Tvrzení družstva v dovolací odpovědi, že koupilo pozemek, na němž by stál žalobcův domek, odporuje tomu, co bylo odvolacím soudem zjištěno a nelze dle §u 504 c. ř. s. k těmto vývodům přihlížeti. Jest nyní řešiti otázku, zda úsporné vklady stanou se nevypověditelny tím, že družstvo vůbec začne stavěti t. zv. vlastní (rodinný) domek. Dle §u 23 odstavec třetí stanov nemají úsporné vklady člena přesahovati trhovou cenu domu nebo výši úhrnného nákladu domu, jehož vlastnictví ukladatel hodlá nabýti. Dle pátého odstavce téhož §u »mohou člen i družstvo vypověděti vklady na půl roku předem; jakmile však družstvo přikročilo ke stavbě vlastního (rodinného) domu a jakmile bylo na ni učiněno jakékoli vydání, pokládá se vklad za nevypověditelnou zálohu stavební«. Třebas znění tohoto odstavce není příliš jasno, přece z volby výrazu »ke stavbě vlastního (rodinného) domu« a zejména z prohlášení úsporných vkladů za »nevypověditelnou zálohu stavební« ve spojitosti s §§ 1, 2, 18 a 21 stanov jest míti za to, že úsporné vklady jsou určeny k tomu, by se jich užilo jen ke stavbě domu pro ukladatele určeného a nikoli pro budování domu pro jiného člena nebo pro budování domů do zásoby. Ježto pak v tomto případě není zjištěno, že žalované družstvo počlo stavěti dům, který by byl určen právě jen pro žalobce, neproměnily se jeho úsporné vklady v nevypověditelnou zálohu stavební. Pro tento výklad svědčí i to, že v §u 23 není stanovena lhůta, po kterou nevypověditelnost má trvati, což se patrně stalo proto, že vypořádání a vyúčtování oné nevypověditelné stavební zálohy nastane samočinně dostavěním a prodejem domu, k jehož stavbě pro ukladatele družstvo již přikročilo. Tím padá i druhá námitka žalovaného družstva, i jeví se nárok žalobcův na vrácení vypovězených vkladů po právní stránce opodstatněn, a bylo proto dovolání vyhověti. Za tohoto stavu věci jest nerozhodno, že družstvo pro celou řadu domků koupilo již staveniště a jak daleko stavba jednotlivých domků pokročila. Rovněž nezávažno jest, že Josef Z. nebyl oprávněn za žalované družstvo slibovati vrácení úsporných vkladů žalobci, a že poměr čekatelský, kdyby byl právoplatně založen, nemohl by býti jednostranným projevem čekatelovým zrušen. Rovněž nepadá tu na váhu oprávnění členů (§ 17 stanov) převésti své závodní podíly na jiné osoby. Jest ovšem pravda, že tímto výkladem stanov může býti přivoděno zmenšení stavebního fondu družstva a tím účel družstva stížen. Ale s druhé strany jest přihlížeti i k zájmům vkladatelů, kteří zajisté nemínili úspory své věnovati na stavbu domku pro jiné. Jest věcí družstva, by nevyvíjelo činnost ve větší míře, než jeho prostředky v §u 2 stanov uvedené a způsobem dle stanov používané stačí.

Čís. 5463.

Do výroku soudu druhé stolice o útratách zajištění důkazů nelze si stěžovati.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1925, Rv I 1318/25.)

Nejvyšší soud odmítl dovolání, správně rekurs.

Důvody:

Dovolání směřuje jen proti výroku o útratách, zejména proti té části, kde jde o útraty vzešlé zajištěním důkazů. Ani tyto útraty nejsou dle své povahy ničím jiným, než útratami sporu, nebo jsou útratami spojenými s prováděním důkazů zrovna tak, jako útraty důkazů za sporu prováděných. Nárok na jich náhradu dle §u 388 c. ř. s. zakládá se rovněž v §u 41 c. ř. s., dle něhož strana podlehnuvší ve sporu, má hraditi odpůrci útraty potřebné k účelnému domáhání nebo bránění práva, a nejde tu o nárok založený ve hmotném právu, na př. XXX. hlavě obč. zák. Na věci se ničeho nemění tím, že žalobce tyto útraty pojal do žalobní prosby jako samostatnou část žalobního nároku, poněvadž ani tím nepřestaly býti příslušenstvím hlavního nároku, totiž částí útrat procesních. Ale do výroku druhé stolice o útratách není dle §u 528 c. ř. s. opravný prostředek ku třetí stolici vůbec přípustným a bylo proto dovolání, správně rekurs jako nepřípustný odmítnouti, nehledíc ani k tomu, že dle §u 55 c. ř. s. lze výrok o útratách v rozsudku obsažený napadnouti jen rekursem, takže i volba opravného prostředku (dovolání) jest pochybena.

Čís. 5464.

Vynášeje rozsudek pro zmeškání dle §u 398 c. ř. s., není soud sám od sebe povinen (oprávněn) přihlédnouti k tomu, že bylo za sporu zavedeno a skončeno vyrovnací řízení, třebas mu věc byla známa.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1925, Rv I 1445/25.)

Pro zmeškání lhůty k odpovědi na žalobu vynesl procesní soud prvé stolice k žalobcovu návrhu rozsudek pro zmeškání vyhovující žalobě. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Žalovaná napadá rozsudek první stolice pro nesprávné právní posouzení věci a navrhuje, by rozsudek buď byl zrušen a věc vrácena byla soudu prvé stolice k dalšímu jednání a k vynesení nového rozsudku, buď aby rozsudek byl změněn v ten rozum, že žalovaná strana jest povinna zaplatiti straně žalující pouze 25%ní kvotu ze zažalovaného peníze. Uplatňovaný odvolací důvod nemá oprávnění. Neprávem uplatňuje strana žalovaná dovolávajíc se ustanovení §u 53 vyr. ř., že nárok žalobní pozůstává vzhledem na to, že napadený rozsudek vynesen byl po skončení vyrovnacího řízení, jež proti žalovanému společenstvu bylo zavedeno, po právu jen 25%, poněvadž žalovaná strana ve vyrovnávacím řízení soudně schváleném, se zavázala vůči věřitelům, kteří své pohledávky k tomuto řízení přihlásili, a tudíž také vůči žalující společnosti, jen ku zaplacení 25%ní kvoty jejich pohledávek a poněvadž strana žalovaná důsledně osvobozena byla od zaplacení 75%ního zbytku dluhů těch. Než námitka ta jest nedůvodna. Zahájením vyrovnacího řízení o jejím jmění nebylo řízení o žalobě, již dne 17. března 1922 podané, nijak dotčeno; nepodání žalobní odpovědi stranou žalovanou ve lhůtě soudem do 28. dubna 1922 stanovené nepozbylo tedy zahájením vyrovnacího řízení účinnosti a právem tudíž učinila strana žalující dne 19. března 1925 návrh na vynesení rozsudku pro zmeškání ve smyslu §u 398 a 396 c. ř. s. Poněvadž nebyl zde žádný z důvodů, z nichž dle §u 402 c. ř. s. návrh na vydání rozsudku pro zmeškání jest odmítnouti, vydal soud první stolice právem rozsudek pro zmeškání dle žalobního přednesu a nepochybil, nevzav zřetele na vyrovnací řízení mezitím o jmění strany žalované zavedené a skončené, když v tomto směru žádný přednes ve sporu se nestal a když ostatně zahájení vyrovnacího řízení na průběh sporu a zejména na účinek nepodání žalobní odpovědi vlivu míti nemohlo. Marně tudíž uplatňuje strana žalovaná, že první soud z moci úřední přihlížeti měl ku notorickému jemu výsledku vyrovnacího řízení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud zcela správně uvedl, že soud prvé stolice, vynášeje rozsudek pro zmeškání dle §u 398 c. ř. s., právem nevzal zřetele k vyrovnávacímu řízení, jež bylo za sporu zavedeno a skončeno, ježto v tomto směru nebyl ve sporu učiněn žádný přednes. Předpis §u 269 c. ř. s. má pouze ten význam, že okolnosti soudu známé nemusí strana, je uplatňující, dokazovati, vždy však je na straně, by je včas přednesla. Omeškala-li žalovaná podati zavčas žalobní odpověď, pozbyla práva, by před procesním soudem přednesla své obrany, a nese si tedy sama důsledky toho, že ve sporu nebyl uplatněn výsledek vyrovnávacího řízení, totiž zánik pohledávek, pokud přesahují vyrovnávací kvotu, a že soud dle §u 396 a 398 c. ř. s. nemohl k němu přihlížeti, třebas snad jinak okolnosti tyto byly u soudu notorické. Byl tedy postup nižších stolic správný, a nelze v tomto směru nižším stolicím činiti výtky. K vývodům dovolatelovým

dlužno ještě dodati, že rozhodnutí čís. 2481 sb. n. s. se na tento případ nehodí, ježto tam bylo kontradiktorně jednáno, a částečný zánik pohledávky ve vyrovnávacím řízení byl žalovanou stranou výslovně namítán.

Čís. 5465.

Zmatek dle §u 477 čís. 9 c. ř. s. jest spatřovati v tom, že soud, vyhověv námitce nepřípustnosti pořadu práva, nicméně rozhodl pak ve věci samé a žalobu zamítl.

Měl-li soud za to, že přes tvrzení žaloby jest potřeba ku zrušení nájemního poměru výpovědi dle zákona na ochranu nájemců, bylo na něm, by žalobu rozsudkem zamítl.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1925, Rv I 1644/25.)

Spolek pro postavení chorobince domáhal se na žalovaném odevzdání najatého bytu. Žalovaný namítl nepřípustnost pořadu práva. Procesní soud prvé stolice námitce usnesením, pojatým do rozsudku, vyhověl, rozsudkem pak ve věci samé žalobu zamítl. Odvolací soud k odvolání žalobce napadený rozsudek i s usnesením vyhovujícím námitce nepřípustnosti pořadu práva potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní znovu rozhodl.

Důvody:

Přezkoumav spisy shledal Nejvyšší soud, že napadený rozsudek trpí zmatečností, dovolatelem neuvedenou (§ 471 čís. 7 c. ř. s.), že totiž sám sobě odporuje (§ 477 čís. 9 c. ř. s.). Touže zmatečností byl stižen již rozsudek prvé stolice, neboť praví ve výroku, že se námitce nepřípustnosti pořadu práva vyhovuje, zároveň však rozhodl ve věci samé, tedy rozhodoval pořadem práva o věci, o níž sám právě tvrdil, že na pořad práva nepatří. Toť dva výroky, které se navzájem vylučují. Měl-li soud prvé stolice snad za to, že žaloba — a s ní podle §u 567 c. ř. s. spojená výpověď — o vyklizení bytu, vyňatého prý podle tvrzení žalobcových ze zákona o ochraně nájemníků, nepatří na pořad práva a tudíž je nepřípustna, pak mu s jeho právního stanoviska, jehož správnost toho času přezkoumávati nelze, nezbývalo než, by žalobu odmítl, nezabývaje se s ní vůbec co do věci samé. Měl-li však soud za to, že je přes tvrzení žalobcovo potřeba výpovědi, které lze docíliti dle zákona o ochraně nájemníků jedině v řízení nesporném, že tudíž žaloba postrádá svého skutkového a právního podkladu a proto je bezdůvodna, mohl žalobu jen zamítnouti rozsudkem ve věci samé a nemohl vysloviti nepřípustnost pořadu práva, neboť pro tu by byl musil žalobu odmítnouti. (Srov. rozh. čís. 3437 sb. n. s.) Tento vnitřní rozpor rozsudkového výroku (§ 477 čís. 9 c. ř. s.) neměl ujíti pozornosti odvolacího soudu (§ 471 čís. 7 c. ř. s.). Odvolací soud však, místo by zřejmý rozpor odčinil, potvrdil oba výroky soudu prvé stolice, jak výrok o nepřípust-

nosti pořadu práva, tak i rozhodnutí ve věci samé, takže se ocitl v témž rozporu, jako rozsudek soudu prvé stolice a je proto jeho rozsudek stižen touže zmatečností (§ 477 čís. 9 c. ř. s.) jak onen. Bylo proto oba rozsudky podle §u 510 druhý odstavec c. ř. s. zrušiti a věc vrátiti do stolice první.

Čís. 5466.

Zaplatila-li třetí osoba se svolením vyměřovacího úřadu za povinné spoluvlastníky nemovitosti dávku z přírůstku hodnoty, jest oprávněna domáhati se zaplacení celé dávky na kterémkoliv spoluvlastníku, třebas tento nebyl souhlasil s jejím placením. Nárok jest opodstatněn ustanovením §§ 1422, 1423 obč. zák., nikoliv však §u 1042 obč. zák.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1925, Rv II 526/25.)

Žalobce domáhal se na žalované zaplacení 7.996 Kč 07 h, jež byl zaplatil výběrčímu úřadu za žalovanou a jejího manžela Jana P-a jakožto spoluvlastníky prodané nemovitosti na dávce z majetku. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d uvedl po právní stránce v d ů v o d e c h: Co do právního posouzení přichází v úvahu jediné předpis §§ 1423 a 1422 obč. zák. Podle názoru odvolacího soudu stačí, by se zaplacení dluhu stalo k žádosti nebo se souhlasem i jen jednoho ze solidárních dlužníků k tomu, aby si plátce po rozumu §u 1422 obč. zák. mohl dáti postoupiti zaplacenou pohledávku se všemi právy vůči všem solidárním dlužníkům a může se pak podle povahy tohoto dluhu solidárního stejně jako původní věřitel domáhati zaplacení od kteréhokoli z více dlužníků, jejichž vzájemné postižní nároky a povinnosti zůstávají nedotčeny.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Rozsudek soudu odvolacího jest v podstatě správný a nelze dovolání přiznati úspěchu. K vyvrácení vývodů dovolacích jest uvésti toto: Žalobní nárok byl založen na skutkovém tvrzení, že žalobce zaplatil za manžele Jana a Terezii P-ovy jejich solidární dluh 7.996 Kč 07 h na zemské dávce z přírůstku hodnoty, a že zemský výběrčí úřad tuto již exekučně vymáhanou pohledávku jako solidární závazek dlužníků ve smyslu §u 1423 obč. zák., správně §u 1422 obč. zák. žalobci postoupil, což není ani sporno a souhlasí i s potvrzením ze dne 7. května 1924. Domáhá se tedy žalobce zaplacení 7.996 Kč 07 h na žalované jako solidární dlužnici z právního důvodu výkupu pohledávky (§ 1422 obč. zák.). Vykoupil-li však žalobce dluh formálně i hmotně cizí, dav si při placení postoupiti práva věřitelská, nastal placením postup (cessio necessaria) a pohledávka přešla na žalobce jako nového věřitele. Ustanovení §u 1042 obč. zák. naproti tomu předpokládá, že plněním osoby třetí dlužníkův zákonný závazek zanikl a jen z tohoto důvodu může ten, kdo za dlužníka závazek splnil, požadovati náhradu učiněného nákladu, plnil-li ovšem v úmyslu a v předpokladu, že mu plnění bude nahraženo (animo obligandi) (srov. Ehrenzweig: System 2 sv. 1 část 1920 str 663). Zde však závazek dlužníkův neuhasl placením žalobcovým ve smyslu §u 1412 obč. zák., když požádal o postup pohledávky věřitelovy, neboť změnila se jen osoba věřitele (Ehrenzweig System 2 sv. 1 pol. str. 291 a násl.) a proto nelze nárok žalobcův odůvodniti ustanovením §u 1042 obč. zák. Byla-li dlužná dávka zákonem (§ 15 odstavec prvý zákona ze dne 26. prosince 1914, čís. 18 z roku 1915 z. zák. pro Moravu) uložena spoluvlastníkům jako závazek solidární a jako takový byla exekučně vymáhána, jest přisvědčiti mínění, že solidárnost lpí pouze v povaze dávky samé. Žalobce jako osoba třetí byl oprávněn nabídnouti věřiteli žalované plnění jejího dluhu i bez souhlasu žalované jako dlužnice (§ 1422 obč. zák. novel. znění). Přijal-li věřitel jeho plnění a při placení postoupil žalobci k jeho žádosti svá věřitelská práva, nabyl tento (t. zv. smluvenou subrogací) téhož právního postavení vůči dlužnici, jaké měl dřívější její věřitel a tato dlužnice jest povinna mu plniti ve stejném rozsahu i pokud se týče solidárního závazku, jako původnímu svému věřiteli. Dovolání opírá svůj opačný názor ještě o přednovelové znění §u 1422 obč. zák. a dovolává se i z té doby rozhodnutí nejvyššího soudu vídeňského ze dne 15. března 1911, přehlížejíc, že třetí dílčí novelou k občan. zákonu byl dřívější § 1422 obč. zák. v nové úpravě zařazen jako § 1423 obč. zák. a že podle tohoto ustanovení jest souhlasu dlužníkova ku placení třetí osobou jen tenkráte třeba, když věřitel plnění odmítá a má mu býti proti jeho vůli vnuceno. Je-li však věřitel ochoten přijmouti plnění třetí osoby za dlužníka, může se tak státi s právními účinky placení za dlužníka i bez jeho souhlasu, ježto ustanovení §u 1422 obč. zák. u novel. znění vyžaduje jen souhlas věřitele, nikoli též dlužníka. Lichou je též námitka, že se postup a nárok žalobcův příčí dobrým mravům. Nemravnost vidí dovolání patrně v pohnutce, z které žalobce dluh zaplatil, totiž v ujednání s manželem žalované, jež prý směřovalo k tomu, přesunouti zaplacení celé dávky na ni. Avšak v domnělém přesunutí platební povinnosti na žalovanou není nic nemravného, když žalovaná ani netvrdí, že by pro ni byla vyloučena možnost postihu na jejím manželi jako solidárním spoludlužníku.

Čís. 5467.

Dohoda o sudišti dle §u 88, odstavec prvý, j. n. může se státi jakýmkoliv způsobem, jen když se prokáže listinou, byť i tato byla podepsána jen jednostranně žalovaným. Stačí doložka: »Splatno a žalovatelno v místě, kde jest účet vystaven.«

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1925, R I 912/25.)

Žalující, pražská firma, domáhala se na městské obci R., na Moravě, zaplacení nájemného z filmů. Žalobu zadala na okresním soudě v Praze, odůvodnivši místní příslušnost ustanovením §u 88, prvý odstavec, j. n. Námitce místní nepříslušnosti s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl a žalobu odmítl. R e k u r s n í s o u d zamítl námitku místní ne-

příslušnosti. Důvody: První soudce zkoumal místní příslušnost výhradně jen s hlediska ustanovení §u 104 j. n. Učinil tak zbytečně, poněvadž se žalobkyně k odůvodnění příslušnosti tohoto předpisu vůbec ani nedovolávala, nýbrž příslušnost prvého soudu odůvodňovala jen §em 88 odstavec prvý j. n. Císařským nařízením ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. byl tento předpis proti původnímu svému doslovu změněn tak, že lze na splnění smlouvy .... žalovati .... u soudu místa, v němž se má smlouva dle ujednání stran plniti, kdežto dřívější doslov zněl »dle písemného ujednání«. K odstavci prvému cit. §u připojen byl ještě dodatek »ujednání musí býti listinou prokázáno«. Dodatek tento vztahuje se jen na ujednání splniště, nikoliv na ujednání sudiště. Podle výnosu min. sprav. ze dne 2. června 1914, čís. 43 Věstníku stala se tato změna úmyslně za tím účelem, by podmínky soudu splniště byly stejné v bývalém Rakousku jako v Uhrách a dodává se v něm, že podle novelovaného znění není třeba písemného ujednání sudiště, takže jím nastal soulad mezi podmínkami soudu splniště a soudu příslušného podle §u 104 j. n. s jedinou úchylkou, že ujednání podle §u 104 j. n. dlužno prokázati již v žalobě, čehož u sudiště podle §u 88, prvý odstavec j. n., třeba není. Stačí tedy, jak v onom výnose se dále uvádí, když ujednání se uskutečnilo jakýmkoli způsobem, třeba ústně neb podrobením se tištěným smluvním podmínkám, ano i mlčky, jenom když úmluva se prokáže listinou, byť i tato byla podepsána jen jednostranně žalovaným, jako je na př. objednací lístek, závěrečný list, komisní nota a podobně. Tento výklad nutno uznati za správný, poněvadž vyhovuje jak doslovu §u 88 prvý odstavec j. n., tak i úmyslu zákonodárcovu. Objednacím lístkem ze dne 30. října 1924, svědkem Františkem P-em v zastoupení žalované obce podle jeho doznání podepsaným, jest prokázáno, že obsahuje doložku »Splatno a žalovatelno v místě, kde účet jest vystaven«. Účtem žalující stranou žalované straně zaslaným ze dne 28. listopadu 1924 s připojenou k němu poštovní poukázkou jest dále prokázáno, že vystaven byl v Praze. Z obojího vyplývá tedy logický závěr, že nájemné za film žalovanou stranou objednaný a jí žalující stranou dodaný bylo splatno a mělo býti zaplaceno v Praze, což žalovaná strana ani nepopřela. Výpověďmi svědků má soud rekursní také za prokázáno, že, i když ne výslovně, přece mlčky bylo mezi zástupci stran ujednáno, že nájemné mělo býti zaplaceno v Praze. Zástupce žalované strany věděl, že tato bydlí v Praze, že tam vystaví účet a že žalovaná strana bude povinna tam zaslati nájemné za film. Proto také bez námitek podepsal objednací lístek, který při náležité opatrnosti, kterou u každého rozumného člověka nutno předpokládati (srovnej § 1297 obč. zák.) musil čísti a tedy také doložku o splatnosti v jeho záhlaví vytištěnou. Že o splništi se výslovně nemluvilo, je se zřetelem na to snadno vysvětlitelno. Bylo prostě samozřejmé, že žalovaná strana zašle žalobkyni smluvené nájemné do Prahy, kde tato bydlí a kde účet vystaví. Takovýto postup jest v poctivém obchodním styku při uzavírání smluv, o jakou tu jde, tak samozřejmým, že se o tom pravidelně nikdy zvláště nemluví, zejména když je to zřejmo i z objednacího lístku. Z řečeného plyne, že smlouva mezi stranami měla býti žalovanou splněna, t. j. nájemné z filmu zaplaceno v místě vystavení účtu, t. j. v Praze, což objednacím lístkem a účtem, tedy listinami, jest prokázáno. Jsou tu tedy všechny předpoklady pro příslušnost dovolaného soudu zákonem v §u 88 prvý odstavec j. n. vyžadované, pročež námitka místní nepříslušnosti jest bezpodstatná a neprávem bylo jí prvním soudem vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pokud jde o ustanovení §u 88 prvý odstavec j. n., shledává Nejvyšší soud výklad, jaký tomuto zákonnému ustanovení dává rekursní soud, správným, stavu věci a zákonu odpovídajícím a poukazuje proto stěžovatelku na dotyčné důvody napadeného usnesení. Jest pravda, že k založení místní příslušnosti dle §u 88 prvý odstavec j. n. jest potřebí, aby strany dohodly se ohledně místa plnění. Dohoda tato, jak soud rekursní v napadeném usnesení vyvodil, také skutečně se stala a sice mělo dle této dohody listinou (objednacím lístkem ze dne 20. října 1924) prokázané nájemné za půjčený film zaplaceno býti tam, kde účet jest vystaven. Účet jest dle zjištění soudu rekursního vystaven v Praze a proto soud rekursní správně Prahu jako umluvené splniště pro zaplacení zažalovaného obnosu uznal. Tvrzení stěžovatelky, že pro obě strany splništěm bylo R., poněvadž nebylo ujednáno, že žalobkyně smlouvu splní již tím, že odevzdá zapůjčený film dopravnímu prostředku, nemá významu, když smluveno bylo, že nájemné splatno a žalovatelno bude v místě, kde účet byl vystaven a když žalovaná věděla, že žalobkyně, která má své sídlo v Praze, také účet v Praze vystaví. Podepsáním objednacího lístku, na němž toto ustanovení se nalézá, uznala žalovaná svou povinnost nájemné za film žalobkyni zaplatiti v Praze a tím Prahu, která pro žalobkyni jako místo jejího bydliště byla místem plnění, uznala se své strany za splniště smlouvy.

Čís. 5468.

Rozepře, domáhající se vydání bytu, prý bezdůvodně užívaného, není věcí prázdninovou (§ 224 čís. 4 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1925, R I 928/25.)

Žalobě, domáhající se vyklizení bytu, ježto prý ho žalovaní užívají bez právního důvodu, procesní soud prvé stolice vyhověl. Odvolací soud odmítl odvolání žalovaných. Důvody: V tomto případě jedná se o žalobu na vyklizení z bytu, tedy o spor o odevzdání bytu, pročež tuto věc dlužno pokládati ve smyslu §u 224 čís. 4 c. ř. s. za feriální věc. Napadený rozsudek byl doručen zástupci žalovaných dne 24. července t. r., takže čtrnáctidenní odvolací lhůta již dnem 7. srpnem byla uplynula. Jelikož však odvolání bylo podáno u prvého soudu teprve dne 8. září, jest opožděným a bylo je proto již v neveřejném sezení dle §u 471 čís. 2, 473 a 474 druhý odstavec zavrhnouti. Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by rozhodl o odvolání jako včasně podaném.

Důvody:

Z ustanovení §u 224 čís. 4 c. ř. s. jasně plyne, že prázdninovými věcmi jsou spory, vzniknuvší z poměru nájemního a pachtovního, poněvadž výslovně zákon mluví o rozepřích z výpovědi, o odevzdání nebo převzetí věcí spachtovaných nebo najatých. Odvolací soud má za to, že i spory o vydání bytu, který žalovaný užívá bez jakéhokoli právního důvodu, — a o takový spor právě tu jde — jsou věcí prázdninovou a zařazuje je rovněž pod ustanovení §u 224 čís. 4 c. ř. s., než neprávem, neboť nejde tu vůbec o poměr nájemní, z něhož rozepřím bylo přiznáno urychlené vyřízení bez ohledu na odkladné účinky soudních prázdnin (§ 225 c. ř. s.). Věci feriální jsou v §u 224 c. ř. s. přesně (taxativně) vyjmenovány a nelze tohoto předpisu rozšiřovati na věci jiné. Rozepře, o niž tu jde, mohla by jen podle ustanovení druhého odstavce §u 224 c. ř. s. býti prohlášena zvláštním usnesením za věc prázdninovou, což se však v tomto případě nestalo. Nejde-li tu o věc feriální, počala čtrnáctidenní lhůta k odvolání z rozsudku prvé stolice, doručeného dne 24. července 1925, běžeti podle ustanovení §u 225 prvý odstavec c. ř. s. teprve ode dne 26. srpna 1925 a končila dnem 8. září 1925 a měl tedy odvolací spis, tohoto dne k soudu prvé stolice došlý, býti vyřízen jako včas podaný (§ 464 c. ř. s.).

Čís. 5469.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n.). V řízení o svolení soudu k výpovědi jest nepřípustným návrh na zavedení nového mimosporného řízení.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1925, R I 938/25.)

Soud prvé stolice zamítl návrh vypovídané strany, by bylo znovu zavedeno mimosoudní řízení o svolení k výpovědi. Důvody: Právoplatným usnesením rekursního soudu ze dne 12. května 1924 byla ku stížnosti strany vypovídající výpověď z bytu strany vypovídané připuštěna a dle §u 4 (5) zák. na ochr. náj. jest jiný opravný prostředek než stížnost na sborový soud prvé stolice vyloučen. Návrh strany vypovídané obsahuje vlastně žádost za obnovu řízení, jež dle ustanovení citovaného ustanovení zák. na ochr. náj. jest nepřípustnou. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Soud rekursní poukazuje na správné odůvodnění prvého soudu, jenž návrh na zavedení nového mimosporného řízení o schválení výpovědi zamítl, správně odmítl. Když v této nájemní věci bylo již tímto soudem usnesením ze dne 12. května 1924 právoplatně rozhodnuto, jest dle jasného znění §u 4 (5) zák. ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n., kterým »jiný opravný prostředek jest vyloučen« i zavedení nového řízení v téže věci vyloučeno. Ze znění zákona nelze dovoditi, jak stěžovatel se marně snaží, že jest jen vyloučena dovolací stížnost a navrácení v předešlý stav, nýbrž i obdobné použití ustanovení civilního řádu soudního o obnově jest rovněž vyloučeno. Patent ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. rovněž návrhu na obnovu řízení nesporného nepřipouští a nelze soudu rekursnímu shledati správným názor stěžovatele, že nepřipustiti možnost obnovy v řízení výpovědním by se příčilo dobrým mravům a všeobecným právním zásadám. Zákon na ochranu nájemníků jest zákonem na výsost specielním a ustanovení jeho dlužno vykládati restriktivně a nikoliv extensivně. Nemůže tedy ani ustanovení §u 6 a 7 obč. zák. v tomto případě býti použito.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu, neshledav v rozhodnutích nižších soudů zřejmé protizákonnosti.

Čís. 5470.

Zrušení svěřenství (zákon ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n.).

§em 2 (4) zák. není vyloučeno, by účastníci neučinili dohodu závislou na soudním schválení, je-li některý z nich nesvéprávným a to na schválení příslušného soudu opatrovnického. Rozsah činnosti svěřenského soudu dle §u 2 zák.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1925, R I 955/25.)

Opatrovnický soud schválil dohodu ohledně nezletilce Zdeňka Hyacintha L-a, jíž se mu dostalo odškodnění u příležitosti zrušení svěřenství a jíž se upravily poměry uvolněného jmění, náležejícího ku svěřenství, vzhledem k tomu, že nárok opatrovancův ku svěřenství byl sporným. Rekursní soud napadené usnesení zrušil a nařídil, by po právní moci jeho usnesení byla věc postoupena k vyřízení svěřenskému soudu. Důvody: Soud prvé stolice jako soud opatrovnický zřídil k návrhu otce nezletilce Dra Ferdinanda Josefa L-a se zřetelem k tomu, že se jedná o dohodu za příčinou zrušení svěřenství, nezletilému dítku opatrovníka k činu, s nímž bylo pak jednáno a dohoda uzavřena, kterou soud prvé stolice mocí úřadu opatrovnického schválil. Po rozumu §u 2 (4) zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. musí dohoda býti do šesti měsíců ode dne, kdy tento zákon nabude účinnosti, předložena příslušnému soudu svěřenskému a vyžaduje schválení soudem svěřenským. Ze spisů svěřenských zjistil soud rekursní, že skutečně byla dne 14. května 1923 předložena zemskému soudu civilnímu v Praze jako soudu svěřenskému dohoda uzavřená dne 4. května 1925 mezi nynějším držitelem svěřenství Drem Maxem Ervínem L-em se strany jedné a dle zákona povolanými čekateli tohoto svěřenství, mezi nimiž uveden i nezl. Zdeněk Hyacint L. zast. opatrovníkem k činu Drem Mojmírem L-em, advokátem v Praze, se strany druhé a výhradou schválení svěřenského soudu a souhlasu Státního pozemkového úřadu, podle níž veškeří čekatelé jsou srozuměni s tím, že veškeré jmění svěřenské připadne nynějšímu držiteli Dru Maxu Ervínu L-ovi s tím, že pro čekatele nevyhražuje se náhrada ani odškodnění. Dohoda tato dosud schválena není. Pakli dohoda taková schválena byla soudem prvé stolice, byl tento po názoru soudu rekursního k tomu po rozumu §u 2 vůbec nepříslušným. Předpis tento jasně a bez výhrad stanoví, že dohodu takovou schvaluje jedině soud svěřenský a neliší, zda běží o čekatele zletilé či nezletilé,

takže i ohledně nezletilých čekatelů jest příslušným soud svěřenský. Neplatí tedy ohledně nezletilých čekatelů všeobecný předpis §u 109 j. n., neboť zákon čís. 179/24 jest předpisem zvláštním. Že tomu tak, nasvědčuje i úvaha, že právě svěřenský soud, který jest obeznámen podrobně s poměry, zejména i s podstatou majetkovou, dovede nejlépe posouditi, zda dohoda nepříčí se účelu zákona. Soud prvé stolice mohl také dohodu schváliti jen na základě spisů svěřenských, které si musil dříve vyžádati. Dohoda skutečně byla také včas předložena příslušnému soudu svěřenskému i ohledně nezletilého Zdeňka Hyacinta L-a, takže soud prvé stolice nepřípustným způsobem pustil se do jednání i do rozhodnutí. Soud svěřenský vystupuje tu podle povahy věci jako soud opatrovnický (cura bonorum) a, jsou-li na věci súčastněni čekatelé, i jako opatrovnický soud ohledně nich — neboť § 2 vůbec nerozlišuje, o jaké čekatele běží. Se zřetelem k výlučné příslušnosti soudu svěřenského ke schválení dohody a k povaze tohoto předpisu jako zvláštního, takže jím jest derogováno i předpisu §u 109 j. n., jest přirozeně soud svěřenský jedině příslušným ke všem úkonům, jichž jest zapotřebí v otázce schválení. Z toho plyne, že, jsou-li tu čekatelé nezletilí, pouze on jest příslušným, by ustanovil nezletilci opatrovníka k činu — pakli řízení to vůbec povahou věci jest zdůvodněno, zejména pakli zájmy tohoto nezletilce skutečně jsou v rozporu se zájmy jeho otce jako zákonného zástupce (§ 270 obč. zák.). Neplatí pro zřízení opatrovníka k činu předpis druhého odstavce §u 112 j. n., který jest jen předpisem podpůrným. Opatrovníka k činu dle povšechné zásady jevící se v prvém odstavci §u 112 j. n. zřizuje vždy soud, který zabývá se věcí hlavní, jak také zřejmo z jednotlivých zákonných předpisů o ustanovení opatrovníka v těch kterých případech. V úvaze této jest tedy k tomu příslušným soud svěřenský jako soud, který se má zabývati věcí hlavní. Svědčí tomu i předpis §u 255 nesp. říz. o všeobecné působnosti soudu svěřenského, který sice pozbyl platnosti vydáním zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n., v zásadě své však platí i dle nového §u 2 (4) zákona potud, že stanovena výlučná příslušnost soudu svěřenského ke všem úkonům přípravným, jichž třeba k tomu, aby se mohlo rozhodnouti o otázce schválení dohody. Po názoru soudu rekursního nebyl tudíž příslušným soud prvé stolice ani k zřízení opatrovníka k činu.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc rekursnímu soudu, by rozhodl o rekursu, nepřihlížeje ke zrušovacímu důvodu.

Důvody:

Rekursní soud vychází z mylného názoru právního. § 2 (4) zákona o zrušení svěřenství čís. 179 sb. z. a n. z roku 1924 nevylučuje, by účastníci neučinili dohodu, závislou na soudním schválení, je-li některý z nich nesvéprávným, a to na schválení příslušného soudu opatrovnického. V tomto případě sjednána byla dohoda podle §u 2, mimo jiné též s nezl. Zdeňkem Hyacintem L-em, narozeným v roce 1924. Otec jeho, pokládaje se z nerozhodných dnes důvodů za vyloučena ze zastupování syna, zažádal u soudu příslušného podle §u 112 j. n. o zřízení opatrovníka k činu. Soud vyhověl žádosti, a jednal dále za jmenovaného nezletilce jako opatrovník soudem zřízený advokát, jenž sjednal dohodu za tohoto opatrovance, načež opatrovnický soud po výslechu účastníků dohodu schválil vzhledem k jmenovanému opatrovanci, uložil opatrovníku, by ji podepsal, a sám opatřil spis schvalovací doložkou. Z toho nelze vyvoditi, než že právní účin dohody co do účasti tohoto nezletilce podmíněn je z vůle účastníků právoplatností usnesení opatrovnického soudu, schvalivšího dohodu vzhledem k němu. S tímto schválením dohody opatrovnickým soudem nemá schválení její soudem svěřenským podle §u 2 zákona čís. 179 z r. 1924 nic společného. Činnost svěřenského soudu omezena je v této příčině jedině na úvahu, zda dohoda vyhovuje náležitostem §u 2. Po stránce osobní bude svěřenský soud uvažovati jen o tom, zda účastníci byli oprávněni k dohodě podle uvedeného zákonného předpisu, nikdy však o tom, zda anebo jak dalece dotčeny jsou dohodou zájmy jednotlivých účastníků. U nesvéprávných účastníků bude svěřenský soud zkoumati jedině, zda byli řádně zastoupeni a zda dohoda byla schválena chráněnským soudem, jinak zůstane zájem jich mimo úvahu svěřenského soudu, ježto bylo tomuto soudu uloženo jedině dbáti toho, by likvidace svěřenství odpovídala zákonu, t. j. by omezení závazkem svěřenským bylo zrušeno bez naděje na obnovu. Nebylo proto ustanovením §u 2 zákona o zrušení svěřenství zrušeno ustanovení §§ 112 (109) j. n., pokud jde o nesvéprávné čekately, naopak trvají oboje vedle sebe nerušeně. Mylným je názor rekursního soudu, že svěřenský soud mohl sám nesvéprávnému účastníku zříditi opatrovníka, a napraviti tím nedostatek zákonného zastoupení, naopak mohl by svěřenský soud v tomto případě dovoditi jediný důsledek, že dohoda nebyla sjednána tímto účastníkem, a uvažovati jedině o tom, zda dohoda, sjednaná ostatními účastníky je platná podle §u 2 zák. Podle toho zachová se svěřenský soud i v tomto případě, nebude-li usnesení opatrovnického soudu potvrzeno. Rekursní soud zrušil neprávem napadené usnesení i s předchozím řízením, nezbývá proto, než zrušiti jeho usnesení a poukázati jej, by rozhodl o rekursu věcně, vyloučiv z úvahy domnělou zmatečnost podle §u 2 zákona o zrušení svěřenství.

Čís. 5471.

Právo zaměstnance na provisi, nahlédnouti do obchodních knih zaměstnavatele, nelze postoupiti. Obchodní knihy nejsou »společnými listinami (čl. XLIII uv. zák., § 304 c. ř. s.)« zaměstnavatele a postupníka zaměstnancova.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1925, Rv I 1044/25.)

Firma K. domáhala se na firmě Z., by jí na požádání předložila své obchodní knihy, pokud jest jich třeba k úplnému vyšetření nároku Lva M-a na provisi proti žalované, tvrdíc v žalobě, že se jí Lev M., jenž byl dříve ředitelem a správním radou žalobkyně, nyní pak jest generálním representantem žalované, zavázal odvésti veškeré provise a bonifikace, na něž má nárok proti žalované. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Rozhodující ve sporu jest otázka,

zda obchodní knihy žalovaného jsou »společnými listinami« ve smyslu čl. XLIII uv. zák. k c. ř. s. a §u 304 c. ř. s. Jest nepochybno, že Lev M., jsa zaměstnancem žalované firmy, jest oprávněn dle ustanovení zákona o obchodních pomocnících (obchodního zákona) nahlédnouti do knih žalované, pokud se týkají jeho poměru k ní. K otázce, zda toto právo k nahlédnutí do knih jest postupitelným, nelze přisvědčiti, ježto se tu jedná o právo ryze osobní a ježto jest hleděti ku vztahům důvěry mezi žalovanou a Lvem M-em. Žalobkyně jest konkurenční firmou žalované, obě vyrábějí kaolin a obchodují jím a nahlédnutí do knih by v tomto případě porušovalo zásadu víry a věrnosti (komentář k zák. o obch. pom. Mayer-Grünberg str. 184). Dlužno se však dále zabývati i otázkou, zda žalobkyni nepřísluší právo k nahlédnutí do knih nikoliv jako právo postoupené Lvem M-em, nýbrž jako právo samostatné. Dle čl. XLIII uv. zák. k c. ř. s. lze i mimo zahájený spor domáhati se žalobou, by byla předložena společná listina (§ 304 c. ř. s.). Vzhledem k §u 304 čís. 2 c. ř. s. — § 304 čís. 1 c. ř. s. nepřichází tu vůbec v úvahu — není žalovaná dle občanského práva povinna knihy předložiti. Dle čís. 3 §u 304 c. ř. s. musely by býti obchodní knihy oběma stranám společné. Žalobkyně chce předložením obchodních knih žalované zvěděti, co si u ní Lev M. vydělal. Obchodní knihy zachycují ovšem právní poměr mezi Lvem M-em a žalovanou. Nejsou však zřízeny v zájmu stran této rozepře a nezachycují vzájemné právní vztahy mezi žalobkyní a žalovanou. Nejsou proto obchodní knihy žalované společnými listinami ve smyslu čl. XLIII uv. zák. k c. ř. s. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Po právní stránce poukazuje se k důvodům napadeného rozsudku, k nimž se dodává: Právo nahlédnouti do knih žalované firmy příslušelo Lvu M-ovi pouze na základě jeho poměru k ní, tudíž pouze osobně vzhledem k tomuto postavení. V tomto postavení není však vůči žalované firmě žalující firma vzhledem ku smlouvě postupní. Nemohlo proto toto právo, příslušející pouze Lvu M-ovi pro jeho osobu, býti předmětem postupu a nemohlo býti s postoupenou pohledávkou převedeno. Právo toto nelpí na postoupené pohledávce Lva M-a, nýbrž jest samostatným a přísluší jen Lvu M-ovi na základě jeho postavení k žalované firmě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dle žaloby odvozuje sice žalobkyně své právo k nahlédnutí do obchodních knih žalované formálně z ustanovení čl. XLIII uvozovacího zákona k civilnímu řádu soudnímu, považujíc obchodní knihy žalované za listiny společné ve smyslu §u 304 c. ř. s., vzhledem k tomu, že jí Lev M. postoupil svůj nárok na provisi, jež mu přísluší vůči žalované; hmotněprávním důvodem žalobního nároku jest však dle toho ve skutečnosti postup těchto pohledávek M-ových. Že obchodní knihy žalované nelze pokládati vůbec za listiny společné, dovodily správně již nižší soudy, poukázavše zejména k tomu, že knihy tyto netýkají se nikterak vzájemných poměrů mezi žalobkyní a žalovanou. Nestaly by se však společnými ani tím, kdyby z nich byly zjevny skutečně již vzešlé pohledávky Lva M-a žalobkyni postoupené, tím méně tehdy, pokud Lev M. proti žalované ještě žádných takových pohledávek neměl. Ale ani postupem eventuelních provisních pohledávek M-ových na žalobkyni, nemohlo na ni přejíti také jeho právo k nahlédnutí do obchodních knih žalované, smlouvou výslovně jemu zaručené a to ani tehdy, kdyby jí bylo bývalo M-em výslovně spolupostoupeno. Právo toto jest ryze osobním (ius personalissimum), tkvícím ve služebním poměru M-ové k žalované a nikoli na pohledávce samé, byť i vyvíralo z povahy této pohledávky (provise) a sloužilo ku kontrole jejího případného vzniku. Že tomu tak, plyne z úvahy, že podkladem služebního poměru jest v prvé řadě vzájemná důvěra, jež určuje nejen ráz a rozsah služeb, svěřených zaměstnanci, nýbrž i způsob úhrady jeho požitků. Ví-li zaměstnavatel, rozhodnuv se pro úplatu ve způsobu provise, že bude musiti po případě dáti zaměstnanci k disposici své obchodní knihy, třeba jen v obmezeném rozsahu, počítá nezbytně s tím, že to bude jen zaměstnanec, jehož věc se týká, a že se tím nevydá v nebezpečenství, odhaliti svá obchodní tajemství, zjevná z knih, osobám třetím, po případě firmám konkurenčním. Oprávnění zaměstnanci takto poskytnuté jest tedy úzce spjato s jeho osobností, jen on může právo toto vykonávati a jen jemu jest zaměstnavatel povinen trpěti výkon onoho práva. Náleží tudíž právo zaměstnancovo, nahlížeti v obchodní knihy zaměstnavatele, v okruh práv nezcizitelných, lpících na osobě, a nemůže býti dle §u 1393 obč. zák. na jiné vůbec převedeno. Nemohlo proto ani právo Lva M-a k nahlédnutí do obchodních knih žalované přejíti automaticky postupem jeho provisních pohledávek na žalobkyni — přímý postup nebyl ani tvrzen — ježto není jen pouhým, dle §u 1394 obč. zák. převoditelným jich accessoriem. Při tom jest zcela lhostejno, zda jest žalovaná vůči žalobkyni firmou konkurenční čili nic.

Čís. 5472.

Pojišťovací smlouva.

Jest-li dle pojišťovacích podmínek pojišťovna oprávněna, zrušiti smlouvu pojišťovací bez vší výpovědi, byl-li pojistník v prodlení s placením pojistného splatného v prvém pojišťovacím roce, jest povinna projeviti odstup od smlouvy pojistníkovi buď výslovně nebo činem konkludentním. Nezvěděl-li pojistník o odstupu pojišťovny od smlouvy a zaplatil-li pojišťovací premii, trvá pojišťovací smlouva dále.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1925, Rv I 1495/25.)

Žalobě proti pojišťovně o vyplacení pojistného bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Ve věci samé kotví rozhodnutí této pře v zodpovědění otázky, zda zrušila žalovaná pojišťovací smlouvu s právním účinkem proti pojištěnci čili nic. V tom směru arciť stanoví § 5, druhý odstavec všeobecných pojišťovacích podmínek, že, je-li pojistník v prodlení s placením pojistného, splatného v prvém roce pojišťovacím, pojišťovna jest oprávněna, pokud zaplacení se nestalo, zrušiti smlouvu bez výpovědi, avšak

neustanovuje ničeho, že tak pojišťovna učiniti mohla bez vyrozumění pojištěného. O to se právě zde jedná a tu přisvědčiti jest názoru prvého soudu, že žalovaná byla v tomto případě povinna oznámiti pojištěnému svůj úmysl, smlouvu zrušiti. Tato povinnost žalované vyplývá jednak již z povahy smlouvy pojišťovací jakožto dvoustranné konsensuální smlouvy, jednak v tomto případě i z toho, že, jak zjištěno, žalovaná upomínala pojištěného o placení pojistného s tím, že jinak bude soudně vymáháno, z čehož právem mohl pojištěný usuzovati, že pojišťovna na smlouvě trvá a ji zrušiti nemíní. Proto měla pojišťovna, změnivši svůj úmysl a zvolivši druhou možnost, zrušení smlouvy, o tom zpraviti pojištěného, aby vůči němu se stalo zrušení smlouvy s právním účinkem. Že by se tak byla zachovala, žalovaná netvrdila, a dopis ze dne 4. července 1923, ve kterém mluví o zrušení smlouvy, na váhu již nepadá proto, že dopis ten se do rukou pojištěného již nedostal, poněvadž dne 5. července 1923 zemřel. Vniterní provedení storna nestačí za tohoto stavu věci ku zrušení smlouvy.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nejvyšší soud sdílí právní názor odvolacího soudu, že vniterní storno nestačilo ku zrušení smlouvy. Podle druhého odstavce všeob. poj. podmínek jest pojišťovna, je-li pojistník s placením pojistného, splatného v prvním pojišťovacím roce, v prodlení, oprávněna, pokud se zaplacení nestalo, zrušiti pojišťovací smlouvu beze vší výpovědi. Tím jest pojišťovně vyhraženo právo, zrušiti pojišťovací smlouvu, aniž by dala pojistníkovi výpověď. Použití tohoto práva závisí na její vůli. A právě proto, že odstup od smlouvy závisí na její vůli, musí odstup ten, aby byl účinným, býti projeven druhé straně (pojistníkovi) ať výslovně, ať konkludentními činy, vždy však takovým způsobem, by pojistník nebyl v pochybnosti o tom, že smlouva byla zrušena a že není proto povinen plniti ze smlouvy. Pojistník nemůže jinak věděti, pokud projev ten nedojde, zdali pojišťovna použije svého práva k odstupu, či zdali bude trvati na splnění smlouvy a na zaplacení dlužných premií, či zda použije práva, vyhraženého jí ustanovením prvého odstavce §u 5 všeob. poj. podm., podle něhož má pojišťovna, nebyla-li ... některá splátka prvního ročního pojistného i se všemi vedlejšími poplatky zaplacena nejdéle do 8 dnů po dni splatnosti, právo, soudně vymáhati zaplacení celého prvního ročního pojistného bez ohledu na smluvené jeho splátky. Rozhodnutí čís. 3786 sb. n. s., na něž se dovolání odvolává, se na tento případ nehodí, neboť v případě, jehož se týká ono rozhodnutí, bylo do všeobecných pojišťovacích podmínek (čl. 9) pojato ustanovení, že, neuplatní-li se nárok na premii soudně do 3 měsíců ode dne splatnosti, má se za to, že se odstoupilo od smlouvy a pojišťovna splatné premie do 3 měsíců soudně nevymáhala. Tam ovšem nebylo třeba vzhledem na toto výslovné ustanovení zvlášť ještě pojistníka vyrozuměti, že pojišťovna od smlouvy odstupuje, jinak však je tomu v tomto případě, kde pojišťovací podmínky ničeho neustanovují, že pojišťovna tak učiniti mohla bez vyrozumění pojistníkova. Použití slov »bez vší výpovědi« má ten význam, že odstup, jakmile byl straně projeven, odstraňuje smluvní poměr ihned a bezpodmínečně, tak jako kdyby nebyl býval založen. Pokud však o zrušení tom nezvěděl, může pojistník premii zaplatiti, pojistitel jest povinen přijmouti platební nabídku, pokud se týče nepřijetím jejím ocitl by se v prodlení a ve prospěch pojistníka nastaly by veškeré účinky zaplacení premie, tudíž zvláště také pojistitelovo pojistné ručení (§ 1419 obč. zák.). Právem poukazuje odvolací soud také na to, že z toho, že, jak zjištěno, pojišťovna upomínala pojištěného o zaplacení pojistného s tím, že jinak dlužné pojistné bude soudně vymáháno, pojištěný mohl právem usuzovati, že pojišťovna na smlouvě trvá a ji zrušiti nemíní.

Čís. 5473.

Stát jest povinen zaplatiti pohledávku, za kterou se zaručil dle §u 27 čís. 1, 29 čís. 2 zákona o stavebním ruchu ze dne 27. ledna 1922, čís. 45 sb. z. a n., aniž by byl oprávněn odepříti placení bez vydání postupní listiny nebo postupní doložky vkladní.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1925, Rv I 1840/25.)

Žalující záložna zapůjčila podle dlužního úpisu ze dne 5. ledna 1923 Josefu K-ovi na stavbu domu 320.000 Kč proti pololetní vzájemné výpovědi. Zápůjčka byla zajištěna na domě zástavním právem a Československý stát převzal za ni záruku ve smyslu zákona ze dne 27. ledna 1922, čís. 45 sb. z. a n. O jmění Josefa K-a byl po té vyhlášen úpadek, žalobkyně vypověděla pohledávku, a, ježto ji ani Josef K. ani erár nezaplatil, domáhala se na eráru zaplacení žalobou, proti níž namítl erár, že záruka, kterou stát za vymáhanou pohledávku převzal podle zákona ze dne 27. ledna 1922, čís. 45 sb. z. a n., není rukojemstvím ve smyslu občanského zákoníka, nýbrž širším samostatným právním ústavem, jehož právní povaha je dána předpisem §u 29 cit. zák. čís. 45/22 a proto nevztahuje se na ni předpis §u 1356 obč. zák. o splatnosti v případě vyhlášení úpadku na jmění dlužníka. Žalovaný erár projevil ochotu zaplatiti zažalovanou pohledávku, vydá-li mu žalující záložna předem listinu, potvrzující příjem pohledávky a opatřenou vkladnou doložkou, by se mohl podle ní provésti knihovní převod pohledávky na žalovaný erár, žalobkyně však odepřela vydání takové listiny neb převzetí závazku o postupu pohledávky na Čsl. erár, a proto navrhla žalovaná strana zamítnutí žaloby. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Důvody: Spornou zbývá pouze otázka, zda žalovaná strana může se důvodně opírati návrhu žalobnímu proto, že žalující záložna odepřela jí před zaplacením vydati listinu o převodu pohledávky na žalovaný erár nebo zavázati se před zaplacením k postupu pohledávky žalovanému eráru. A tu dlužno uznati, že zdráhání takové je neoprávněno. Žádost za převod pohledávky na žalovaný erár před zaplacením pohledávky cestou postupu nemá v zákoně opory; neboť jak § 1358, tak i § 1422 obč. zák. předpokládají zaplacení pohledávky a pak dle §u 1358 obč. zák. dle zákona přechází pohledávka na zaplativšího ru-

kojmí, aniž je potřebí výslovného postupu, dle §u 1422 obč. zák. pak vzniká teprve zaplacením nárok plátce na postup. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Jde tu o případ §u 27 čís. 1 a §u 29 čís. 2 zákona o stavebním ruchu ze dne 27. ledna 1922, čís. 45 sb. z. a n. Strana žalovaná uznává, že stát jest povinen pohledávku, za kterou se podle předpisů právě citovaných zaručil, byla-li vypovězena, věřiteli zaplatiti, čímž v zásadě uznává, že stát i v tomto případě jest povinen zažalovanou pohledávku s příslušenstvím žalobkyni zaplatiti, ale snaží se dovoditi, že věřitelka má vzájemnou povinnost, by státní správě buď vydala listinu o postupu zažalované pohledávky dle §u 1422 obč. zák. anebo potvrdila příjem valuty a vydala kvitanci opatřenou intabulační doložkou za účelem knihovního převodu pohledávky následkem postupu ze zákona, při čemž poukazuje jednak na § 1358, jednak na § 1426 obč. zák. Předpis posléz uvedený není odvolatelem citován vhodně. Podle §u 1426 obč. zák. byl by žalovaný oprávněn žádati od žalobkyně pouze kvitanci, obsahující náležitosti, tamtéž uvedené, a tu doznal žalovaný ve sporu sám, že žalobkyně jest ochotna žalovanému takovou kvitanci vydati. Leč § 1426 obč. zák. neobsahuje ustanovení o tom, že by věřitel byl povinen vydati plátci kvitanci opatřenou intabulační doložkou, žalovaným žádanou, a nemá tedy tento požadavek žalovaného v §u 1426 obč. zák. opory. Pokud jde o použití §u 1358 obč. zák., není odvolatel ve svých vývodech důsledným. Na jedné straně napadá názor prvého soudu, že podle §u 1358 obč. zák. přechází pohledávka na zaplativšího věřitele dle zákona, aniž je potřebí výslovného postupu, a snaží se dovoditi, že záruka podle zákona o stavebním ruchu státem převzatá není rukojemstvím ve smyslu občanského zákona a že tudíž nelze předpisů občanského zákona o rukojemství v tomto případě použíti ani obdobou, připouští na straně druhé možnost postihu podle §u 1358 obč. zák. i v tomto případě, čímž dává prvému soudu ve příčině použití §u 1358 obč. zák. za pravdu. Podle názoru soudu odvolacího má v tomto případě předpis §u 1358 obč. zák. význam rozhodující. I kdyby pravdou bylo, že záruka, kterou stát poskytuje věřiteli a dlužníku dle §u 27 čís. 1 a §u 29 čís. 2 zákona o stavebním ruchu, jest upravena způsobem samostatným a od předpisů občanského zákona o rukojemství odchylným, není to nikterak na závadu, by v tomto případě nebylo předpisu §u 1358 obč. zák. použito. Předpis tento platí nejen ve případech rukojemství ve smyslu občanského zákona, nýbrž ve všech případech tomu podobných. Již podle judikátu čís. 208 vydaného před třetí dílčí novelou byla platnost §u 1358 obč. zák. uznávána pro všechny případy, ve kterých někdo platí dluh formelně svůj, ale materielně cizí, a třetí dílčí novela vytýčila rozsah působnosti téhož paragrafu tak, že platí ve všech případech, kdy někdo zaplatí dluh, za který osobně nebo určitými kusy majetku ručí. Že v tomto případě jde o dluh, za který stát osobně ručí, o tom nemůže býti důvodné pochybnosti (§§ 27, 29 a 61 zákona čís. 45/22). Tím je dovozeno, že v tomto případě jest použíti předpisu §u 1358 obč. zák. Podle tohoto předpisu vstoupí stát, zaplatí-li zažalovanou pohledávku, již ze zákona do práv věřitelových a bude věřitel jím uspokojený povinen vydati mu veškeré právní pomůcky, jež proti hlavnímu dlužníku Josefu K-ovi má, tedy na př. dlužní úpis a pod. Na vydání listiny postupní anebo postupní doložky vkladní stát oproti uspokojenému věřiteli nároku nemá a také těchto právních listin nepotřebuje, poněvadž má možnost uplatňovati své nároky, které naň ze zákona přejdou, již na základě §u 1358 obč. zák. Prvý soud opřel tudíž právem své rozhodnutí o § 1358 obč. zák., ale pochybil, pokud se dovolával též §u 1422 obč. zák. Předpisy těchto dvou paragrafů vylučují se navzájem a je-li dovozeno, že v souzeném případě platí § 1358 obč. zák., je tím použití §u 1422, pokud se týče i § 1423 obč. zák. vyloučeno. Také strana žalovaná poukazuje na §§ 1422 a 1423 obč. zák. neprávem. Obava strany žalované, že by postižní právo státu bylo ohroženo tím, že by věřitel mohl vydati vedle kvitance státní správě také výmaznou listinu stavebníkovi, není na místě, neboť proti takovému jednání je stát chráněn předpisem §u 1360 poslední věta obč. zák. Rozhodnutí nejvyššího soudu, na něž odvolatel poukazuje, nemají v tomto případě významu. Důležitým jest judikát čís. 208, ale ten svědčí proti názorům odvolatelem hájeným.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc v podstatě správně po stránce právní. Pokud žalovaná strana odporuje obdobnému užití §u 1358 obč. zák., je poukázati na to, že názor odvolacího soudu kryje se s náhledem projeveným na str. 140 spisu: »Zákony o podpoře stavebního ruchu« díl I., a sice s výkladem připojeným autorem Drem Hynkem Kubištou k §u 29 v odst. III., podle něhož stát, zaplativ z důvodu záruky věřitelovi za dlužníka, vstupuje podle §u 1358 obč. zák. do práv věřitelových. Avšak ani o tom není třeba uvažovati v dovolacím řízení, v němž jde jedině o otázku, zda žalovaná strana jest oprávněna odepříti placení zažalované pohledávky bez vydání postupní listiny anebo postupní doložky vkladní. Žalovaná strana dovozuje právo to ze zákona o stavebním ruchu čís. 45 sb. z. a n. z r. 1922, ale zákon ten neobsahuje ani výslovného předpisu, ani jiného ustanovení, z něhož by se dal nárok ten odvoditi. Dovolatelka sama odůvodňuje nárok ten jedině poukazem na ohrožení svého postižního nároku. Ani v tomto směru nelze s ní souhlasiti. § 61 zákona odst. 4, jednající o postihovém právu, poukazuje na zvláštní nařízení, jež nebylo dosud vydáno. Nařízení vlády čís. 160 z r. 1923, zmiňující se o postihovém právu podle §u 61 zákona, poukazuje na zvláštní nařízení, jež bude vydáno teprve po roce 1925, jinak však vylučuje právo to do konce roku 1925. Jiného ustanovení o postihu zákon neobsahuje. I tento názor odpovídá náhledu vyslovenému v uvedeném již spise na témže místě, jakož i v dílu II. na str. 167. Nezáleží na zmínce, obsažené v odvolacím spise, o námitce učiněné v jiném sporu, že dlužník nesplnil podmínek podpory, ježto žalovaná strana uznává v tomto sporu povinnost svou k placení, činíc ji závislou jedině na vydání kvalifikované listiny.

Čís. 5474.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n.).

Vyklizením povinnému nájemníku nelze přičítati k vině, že se nenastěhoval do bytu, pronajímatelem mu pořízeného, byl-li mu tento byt k disposici sice dříve, nikoliv však v době, do které najatých místností užíval za souhlasu pronajímatelova.

S hlediska §u 1 zák. nelze přihlížeti k zájmům příštího nájemníka (pachtýře), pro něhož má býti vyklizovaný byt uvolněn.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1925, R I 948/25.)

Návrhu povinného, by byl povolen odklad exekuce vyklizením, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Podle §u 1 zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. o odkladu exekuce vyklizením místností může vyklizením povinný dovolávati se ochrany tohoto předpisu jen tehdy, nemá-li bez své viny jiné potřebě odpovídající náhrady. Rekursní soud vyhověl rekursu vymáhající strany a návrh povinného na odklad exekuce zamítl v úvaze, že povinný, jenž podle informací ze dne 23. prosince 1924 a ze dne 9. ledna 1925 jím podepsaných a podle dopisu ze dne 10. února 1925 místnosti hostinské a obytné sám vypověděl a se zavázal, že ku dni 15. února 1925 veškeré místnosti vyklidí a majitelům odevzdá, nenastěhoval se do bytu v K. od 15. února 1925 jemu pořízeného, ačkoliv s ním souhlasil, čímž sám zavinil, že potřebě odpovídající náhradu nemá. I kdyby se připustilo, že zavinění povinného může spadati i do doby před vydáním exekučního titulu, jelikož zákon ve směru tom nerozeznává a jelikož to nelze ani vyčísti z toho, že zákon, upravuje odklad exekuce, přirozeně mluví o povinném, nelze souhlasiti s rekursním soudem, že tu zavinění bylo. Především neplyne z uvedených listin, že k vyklizení povinný místnosti užívané vypověděl, nýbrž toliko, že souhlasil s rozvázáním smlouvy, neboť prohlašuje jak v informaci ze dne 23. prosince 1924, tak i v informaci ze dne 9. ledna 1925, že souhlasí, by smluvní poměr k firmě F. byl rozvázán. Ale důležitějším jest, že se o místnosti, které vyklizením povinný ku dni 15. února 1925 vyklidit a odevzdati se zavázal, podle spisů okresního soudu vůbec nejedná, nýbrž že běží toliko o jednu přízemní světnici a část půdy, kteréžto místnosti povinný za souhlasu pronajímatelů užíval do 1. dubna 1925 a jež teprve tohoto dne vyklidit a odevzdati měl. Jen vyklizení a odevzdání těchto místnosti bylo povinnému soudem nařízeno, jen povolení exekuce vyklizením těchto místností bylo vymáhající stranou navrženo a jen ohledně těchto místností byla exekuce vyklizením povolena. I kdyby tedy zásadně bylo lze spatřovati vinu vyklizením povinného v tom, že se do bytu pronajímateli mu pořízeného nenastěhoval, nelze mu vyčítati, že tak neučinil k 15. únoru 1925, najmě před 1. dubnem 1925, do kterého dne místnosti, o které běží, za souhlasu pronajímatelů užíval. Že by však onen náhradou pořízený byt v K. byl povinnému býval k disposici také ještě k 1. dubnu 1925, vymáhající strana při ústním jednání o návrhu na odklad exekuce vyklizením netvrdila, naopak plyne z jejího tehdejšího přednesu, že tento byt pro povinného byl pořízen k 15. únoru 1925 a že jen tím, že povinný zavčas do něho se nenastěhoval, bytu tohoto pozbyl. Za tohoto stavu věci nepřichází byt v K., o němž ostatně povinný tvrdil, že mu byl jen nabídnut, ne však pořízen, a že by se do něho nebyl mohl nastěhovati pro zdravotní stav své manželky, vůbec v úvahu, a nelze tedy přičítati povinnému za vinu, že potřebné náhrady nemá. K zájmům příštího nájemníka (pachtýře), by místnosti povinným užívané co nejdříve byly uvolněny, nelze přihlížeti, neboť účelem zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. jest, chrániti dosavadního užívatele místností, by nebyl bez přístřeší, a nikoliv ujati se zájmů toho, kdož z dosavad užívaných místností ho chce vypuditi.

Čís. 5475.

K platnosti přistoupení k dluhu nevyhledává se písemné formy.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1925, Rv I 1409/25.)

Žalující firma domáhala se na žalovaném zaplacení, ježto se zaručil za dluh P-ové, dlužnice žalobkyně. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud uvedl v důvodech: Správně uznal prvý soud, že se žalovaný zavázal dodatečně zaplatiti celý účet P-ové bez omezení časem a že, byť i nepoužil při tom slov, že se zavazuje jako rukojmí a plátce, přece skutečně se zavázal, za ni vedle ní její dluh platiti (§ 1344 a 1347 obč. z.) a že je povinen zažalovanou pohledávku žalující straně zaplatiti, a to jako spoludlužník. Jest přisvědčiti soudu stolice prvé, že právní jednání mezi žalující firmou (čl. 272 čís. 3 obch. z.) a P-ovou je na straně této obchodem. Ježto pak žalovaný zavázal se z tohoto právního jednání za její dluh, není dle tohoto právního jednání se zřetelem na ustanovení čl. 317 obch. zák. platnost smlouvy jeho se žalobkyní podmíněna písemným jejím sepsáním.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud neodsoudil, jak mylně za to má dovolání, žalovaného jako rukojmího a plátce, nýbrž, protože se zavázal dluh P-ové zaplatiti nikoli pod podmínkou, že hlavní dlužnice jej nezaplatí, jako spoludlužníka přistoupivšího k zažalovanému dluhu (§§ 1344 a 1347 obč. zák.). Nemá tudíž podkladu, vytýká-li žalovaný v dovolání jako nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), že byl odsouzen jako rukojmí a plátce a dovozuje-li nesprávnost odsuzujícího výroku z toho, že domnělé jeho zaručení se nestalo v písemné formě a jest tudíž neplatným (§ 1346, druhý odstavec obč. zák. v novém znění) a že zaplacení dluhu nebylo prý předem od hlavní dlužnice požadováno. Z téhož důvodu postrádá opodstatněnosti i výtka vadnosti řízení (§ 503 č. 2 c. ř. s.), neboť postrádané důkazy o rozmluvě ze dne 19. prosince 1923 vedeny byly o tom, že se žalovaný za zažalovaný dluh jako rukojmí a

plátce nezaručil. Toto stanovisko zaujal i odvolací soud a dotyčné důkazy tím odpadly. Názor odvolacího soudu o přistoupení žalovaného k dluhu P-ové a odsouzení jeho z tohoto důvodu dovoláním zůstává nedotčeno. K důvodům odvolacího soudu v tomto směru dlužno jen tolik podotknouti, že k platnosti přistoupení k dluhu (§§ 1344 a 1347 též § 1406, odstavec druhý obč. zák.) písemné formy se vůbec nevyžaduje, takže dovolávati se ustanovení čl. 317 obch. zák. ani zapotřebí není. Zbývá výtka žalovaného, že nárok žalobkyně jest předčasný, protože žalovaný prý nebyl o zaplacení dluhu upomenut (§ 1334 obč. zák.). Žalovaný však byl nejpozději upomenut žalobou, ale dluhu nezaplatil, takže ani s hlediska splatnosti dluhu nebylo závady proti odsouzení žalovaného.

Čís. 5476.

I když advokát přijal příkaz k vyjednání určité smlouvy a dal si pro případ uskutečnění smlouvy přislíbiti paušální odměnu, nejde o smlouvu sprostředkovatelskou, nýbrž plnomocenskou, pročež při nezdaru má advokát nárok na přiměřenou odměnu palmární.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1925, Rv I 1465/25.)

Žalobě advokáta o zaplacení odměny bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatel v podstatě v tom, že odvolací soud nenahlížel na smlouvu stran jako na sprostředkovatelskou smlouvu, nýbrž jako na příkaz. Dovolatel míní, že žalobcova činnost byla činností sprostředkovatelskou, která však nenáleží ku stavovské činnosti advokátově, že tedy nejde o palmar, nýbrž o provisi. Jest však uvážiti, že v odvolacím řízení přichází v úvahu již jenom projekt S., že žalobcova paušální odměna byla ujednána jenom pro případ, že se tento projekt uskuteční, a že práce, které měl žalobce pro dovolatele obstarati, byly svou povahou převážně právnické. Okolnost, co dovolatele pohnulo, aby obstarání této záležitosti svěřil právě žalobci, a že při tom žalobcova osobnost, jako člena městského zastupitelství, měla pro dovolatele jistý význam, nemůže ničeho měniti na právní povaze smlouvy stran. Jelikož nejde o sprostředkovatelskou smlouvu, při které by ovšem sešlo na tom, zda bylo docíleno smluvního výsledku, nýbrž jde o příkaz, neuhasla dovolatelova v §u 1014 obč. zák. uvedená povinnost tím, že žalobcova činnost neměla výsledku, očekávaného dovolatelem. Dovolatel spatřuje nesprávné právní posouzení také v tom, že odvolací soud nepovažoval žalobci původně ohledně lázeňského projektu udělenou plnou moc za zaniklou, nýbrž uznal, že, když nebyla odvolána, měla platiti také pro následující vyjednávání. Leč odvolací soud uvedl, učiniv po této stránce příslušné zjištění z obsahu předložených listin, že žalobce jednal jako zmocněnec žalovaného, že mu svěřováno bylo další jednání, a z toho důvodu usuzuje právem, že mu není zapotřebí obírati se otázkou, zdali se tak dělo na základě dříve udělené plné moci či na základě nového příkazu. Poněvadž nejde o sprostředkovatelskou smlouvu, nemusil odvolací soud zjišťovati, o jakou částku, kterou dovolatel zamýšlel vložiti do podniku, běželo, zejména, zda činila tato suma pouze 50.000 Kč u obchodu S., z čehož dovolatel odvozuje, že by žalobce měl nárok pouze na 2% z tohoto penize ať už jménem provise, ať jménem palmaru, tedy že by podle ujednání směl si činiti nárok pouze na odměnu 1000 Kč. Pokud vytýká dovolatel částkou 2000 Kč přisouzené odměně žalobcově z titulu smluvních osnov nepřiměřenost, pokud míní, že takové osnóvy dlužno v nejlepším případě honorovati pouze jako přípravné práce, není ani po této stránce uplatněný důvod dovolací opodstatněn. Dovolací soud béře zřetel k tomu, že dovolatel sám naznačuje, že si zvolil žalobce za svého právního zástupce a že proto odešel od svého dosavadního právního zástupce ze zvláštních důvodů vzhledem ku žalobcovu společenskému postavení, musil si býti při udělení příkazu vědom své povinnosti v §u 1014 obč. zák. uvedené, proto nemůže podle potřeby tvrditi jednou, že šlo jenom o sprostředkovatele, a po druhé jenom o advokáta a proto dospívá dovolací soud srovnale s nižšími stolicemi ku poznání, že odvolacím soudem přisouzená odměna 2000 Kč je přiměřená.

Čís. 5477.

»Zlý úmysl« záleží v tom, že bezprávné jednání bylo chtěno, ač jednající byl si vědom jeho bezprávnosti. »Nedopatřením« pak jest, když někdo opomene náležitou péči, které vyžaduje obecný život vůbec anebo zvláštní okolnosti určitého případu, když neuváží, jaké následky může míti jeho jednání pro právně chráněné statky.

Jde-li o náhradu škody za to, že nebylo lze používati zahradní restaurace, nelze vzíti za podklad výtěžek restaurace v zimních měsících.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1925, Rv I 1509/25.)

Žalobci domáhali se na žalovaném náhrady škody, ježto nedodržel a nesplnil smlouvu, kterou jim pronajal dne 22. listopadu 1919 zámeckou restauraci v T. spolu s hostinskou koncesí na dobu tří let počínajíc dnem 1. srpna 1920. Procesní soud prvé stolice neuznal mezitímním rozsudkem žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud uznal žalobní nárok důvodem po právu. Nejvyšší soud napadený rozsudek potvrdil. Konečným rozsudkem přiznal pak procesní soud prvé stolice z požadovaných 134.073 Kč žalobcům pouze 7.057 Kč, odvolací soud zvýšil přisouzený peníz o 11.785 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

Důvody:

K dovolání žalobů: Nesprávnost právního posouzení spatřují žalobci v tom, že odvolací soud pokládá zavinění žalovaného za

pouhé nedopatření, nikoliv za hrubé zavinění. Vidí — jak to vyplývá zřetelně z jejich dovolacího návrhu — právní pochybení v tom, že jim odvolací soud nepřisoudil ušlého zisku za celá tři léta, po která měl pacht trvati. Není tím podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací opodstatněn. Bezpráví je zaviněným, když jeho původce je přivodil úmyslně nebo z nedbalosti, dlužno tedy i u nedbalosti mluviti o zavinění přímém. Odvolací soud správně rozpoznal, že u žalovaného není ani zlého úmyslu, ani hrubé »nápadné nedbalosti«. Zlý úmysl záleží v tom, že bezprávné jednání bylo chtěno, ač jednající byl si vědom jeho bezprávnosti. Takovému předpokladu nesvědčí odvolací zjištění, ba ani tvrzení žalobců. Nedbalostí jest, když někdo opomene náležité péče, které vyžaduje obecný život vůbec, anebo zvláštní okolnosti určitého případu, když neuváží, jaké následky může míti jeho jednání pro právně chráněné statky. Zákon nevymezuje pojmů nedopatření na jedné a hrubé nedbalosti na druhé straně, stanoví pouze pravidlem §u 1297 obč. zák. pojmovou hranici, zřetelně předpokládaje, že kdo jedná s péčí a pozorností, o jaké mluví tento předpis, pokládá se za pořádného občana a jeho jednání tvoří měřítko, zda odůvodněna jest v konkretním případě výtka nedbalosti. Odvolací soud, řídě se těmito pravidly, správně odůvodnil, že lze u žalovaného mluviti o pouhém nedopatření nikoli o hrubé nedbalosti.

K dovolání žalovaného: Slušelo uvážiti, že, když jde o letní restauraci s nepravidelnými zisky, nemůže býti skutečná škoda počítána podle udánlivě pasivních měsíců, nýbrž podle celkové saisony, zvláště, když bylo zjištěno, že vedení restaurace vyžaduje, aby letní příjem byl vyrovnán se zimním.

Čís. 5478.

Povinnost majitele, zamřížovati okna, týká se jen oken v cizí zdi, ve své vlastní zdi může míti okna nezamřížovaná, leč že by si byl soused zamřížování vymínil. Právo souseda nelze vyvozovati ani z ustanovení §u 364 a 1295, druhý odstavec, obč. zák.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1925, Rv II 746/25.)

Vlastnice domu čp. 13 domáhala se na vlastnici domu čp. 7, by žalovaná dala zamřížovati 3 okna, vedoucí do dvora domu čp. 13, tvrdíc, že okna byla dříve zamřížována a že předchůdkyně žalované mříže odstranila. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Odvolání je odůvodněno, neboť ustanovení §u 488 obč. zák. ukládá povinnost, zamřížovati okna jen tomu, kdo má služebnost okenního práva. To plyne jednak ze zařadění tohoto ustanovení do stati o služebnostech, jednak z doslovu tohoto ustanovení samého. Prvé dvě věty mluví o služebnosti okna a služebnosti vyhlídky. Obě služebnosti mohou současně oprávněnému příslušeti. Druhá věta vypouští služebnost vyhlídky a stanoví povinnost panujícího domu se služebností pouze okenní. Služebností okenní se dle §u 475 obč. zák. rozumí oprávnění míti v cizí zdi okno. Žalovaná však má okna ve vlastní zdi, vykonává své právo vlastnické a nikoliv služebnost. Tendence zákonodárce je jasnou. Služebnost značí pro držitele služebné věci omezení jeho vlastnického práva (§ 482 druhá věta obč. zák.) a má býti vykonávána, pokud povaha a účel její to připouští, tak, by držitele služební věci co nejméně tížila (§ 484 obč. zák.). Proto i držitel služebnosti okenní nesmí své právo zbytečně rozšiřovati a nesmí svého práva užívati tak, jako by měl služebnost širšího rozsahu, t. j. služebnost vyhlídky. Z tohoto důvodu je služebnost okenní omezena na právo zamřížovaného okna v cizí zdi. Více k výkonu této služebnosti se nevyžaduje. Naproti tomu vlastník zdi, v níž si zřídil okna, nemůže býti omezován ve svém vlastnickém právu (§ 354 obč. zák.), poněvadž jedná v mezích svého práva (§ 1305 obč. zák.) a zákon vlastníku nikde povinnost zamřížování oken neukládá.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc bez právního omylu a zejména vystihl správně podstatu služebnosti práva k oknu, která jest právem, míti okno v cizí zdi. Jen pro tento případ platí ustanovení §u 488 obč. zák. o právu k oknu a případná povinnost majitele panující nemovitosti otvor zamřížovati. Ve své vlastní zdi může majitel míti okna zamřížovaná nebo nezamřížovaná a soused nemá právo, žádati na něm, by okna opatřil mřížemi, pokud si to smluvně nevymínil. Takové právo nebylo by lze odvoditi ani z ustanovení §u 364 obč. zák., podle něhož majitel výkonem svého vlastnického práva nesmí zasahovati do práv třetích osob, ani jinak jednati proti zákonům, omezujícím výkon tento v zájmu zachování a zvelebení obecného blaha, ani z ustanovení §u 1295 druhý odstavec obč. zák., když žalobkyně ani netvrdila, že žalovaná užívá svého vlastnického práva způsobem, příčícím se dobrým mravům, a že výkon ten má zřejmě jen ten účel, by tím žalobkyni způsobena byla škoda. Vadí-li žalobkyni, že žalovaná následkem odstranění mříží z oken, vedoucích na její pavlač, má prý na tuto pavlač volný přístup, lze jí zůstaviti, by na svém majetku učinila ve směru tom vhodná a zákonu se nepříčící opatření. Pokud dovolání na dolíčení dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci odkazuje na rozhodnutí nejvyššího soudu Vídeňského ze dne 2. listopadu 1859 Gl. Ung. čís. 897, sluší vytknouti, že ojedinělé toto rozhodnutí, opírající se mylně o ustanovení §u 488 obč. zák. na případ tento zřejmě se nehodící, jest právně pochybeným.

Čís. 5479.

Pokud není pro ten který případ v zákoně jinak ustanoveno, jest stranám přes to, že obě jsou členy organisací uzavřevších kollektivní smlouvu, nicméně volno, ujednati si individuelní služební smlouvu odchylnou od smlouvy kollektivní, a to bez rozdílu, zda byla úchylka učiněna ve prospěch zaměstnance nebo zaměstnavatele.

(Plenární rozhodnutí ze dne 24. listopadu 1925, čís. pres. 544/25.)

Rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 24. června 1924, č. j. Rv I 562/24 byla vyslovena zásada, že když obě strany jsou členy organisací uzavřevších kollektivní smlouvu služební, lze úchylku od smlouvy kollektivní ujednati jen ve prospěch zaměstnance, nikoli však ve prospěch zaměstnavatele. Rozhodnutím téhož soudu ze dne 6. března 1925, č. j. Rv II 892/25 vyslovena naopak zásada, že úchylku takovou ujednati lze i ve prospěch zaměstnavatele. V obou případech uvažována otázka ta jen pro obor a s hlediska §u 6 odst. 2 zák. o obch. pom. a §u 114 odst. 4 živn. ř. Vzhledem k tomuto přímo protichůdnému stanovisku obou rozhodnutí byla presidiem nejvyššího soudu tato sporná otázka předložena plenárnímu senátu jmenovaného soudu, který se usnesl na hořejší právní větě, a to z těchto

důvodů:

Především dlužno pojednati o případnostech, jichž zákonná úprava smlouvu kollektivní připomíná, a potom teprv o případnostech, kde tomu tak není. O smlouvě kollektivní či hromadné činí zmínku především zákon o obchod. pomocnících v §u 6 odst. 2 a živnostenský řád v §u 114 odst. 4. § 6 odst. 2 zák. o obch. pom. stanoví sám výslovně, že kollektivní smlouva platí jako ujednání (t. j. nahražuje smlouvu individuelní) potud, pokud strany úmluvou nestanovily něco jiného. Předpis tento vychází tudíž jak z úplné volnosti, tak také z úplné rovnosti stran: neomezuje je nijak v právu volné disposice, nýbrž zachovává jim možnost učiniti individuelní smlouvu služební odporující smlouvě kollektivní (volnost), a nestanoví nižádnou výhodu, nižádnou prerogativu pro jednu nebo druhou stranu služebního poměru, zejména také ne pro zaměstnance (rovnost) a není tedy vůbec způsobilý tvořiti nějaké právo nutící, pročež také není pojat do §u 40 téhož zákona, v němž se uvádí předpisy nadané mocí práva nutícího ve prospěch zaměstnance, a už tím jest celá kontroversa v podstatě své pro obor zákona o obch. pom. rozřešena. Neboť aby se mohlo říci, že individuelní smlouva nesmí v neprospěch zaměstnance stanoviti úchylku od smlouvy kollektivní, musil by zákon napřed odejmouti stranám volnost disposice, což však se zde nestalo, jak právě kladný obsah §u 6 odst. 2 a negativní obsah §u 40 dokazuje. Když ale zákon sám takto takové ujednání připouští, nemůže už proto na něm shledáváno býti nic nemravného. Než uvažujeme-li o otázce věcně, dospějeme dokonce k názoru, že připuštění takových ujednání je přímo hospodářsky oportunní, ne-li docela nezbytné. Jednak možno jest, že zaměstnanec jest ještě začátečník anebo pro tělesné vady neb jinou značně zmenšenou způsobilost pracovní silou méněcennou, které nelze ani při největší liberálnosti slušně přiznati nárok na stejnou mzdu jako ostatním zaměstnancům, takže, kdyby zákon individuelní ujednání nepřipouštěl, mělo by to za následek, že zaměstnavatel by takovému zaměstnanci to dobrodiní, které mu přijetím do služby neb práce za mzdu jeho osobním kvalitám přiměřenou, ač výše mzdy kollektivní nedosahující, prokazuje, nucen byl odepříti, takže taková zaměstnání hledající osoba by zůstala bez zaměstnání a bez výživy, připadajíc na obtíž státu, protože rozmnožujíc řady nezaměstnaných, neb obci, protože spadajíc mezi osoby požívající práva chudinství. Ale i naopak mohlo by nepřipuštění míti neblahé následky zase pro zaměstnavatele a ovšem tím opět i pro zaměstnanectvo. Může jíti o mladý podnik, který se hospodářsky teprv ujmouti a zakotviti snaží, postrádaje však potřebných finančních prostředků musí se zatím ve všem, tedy i ve mzdách, uskrovniti, nebo mohou postihnouti podnik třeba již zdárně existující různé rány a pohromy, jež mohly by přivoditi jeho ruinování, kdyby nenapjal všecky síly, ku kterémuž napětí bude pravidelně také náležeti snížení mezd, ale nelze pochybovati, že tak bude lépe i pro samo zaměstnanectvo, když se snížení podrobí a části mzdy své vzdá, přispěvši takto k udržení závodu a tím pramene své výživy, kdežto příkrou neústupností závod hnán by byl v úpadek, jednostejno, zda neústupnost by měla původ a důvod svůj ve vůli zaměstnanectva nebo ve vůli zákona. Dokud pro tyto a podobné případy hrozící účastníkům hospodářskou kalamitou není v zákoně opatřena přiměřená předvídavá úprava, do té nelze také do všeobecného předpisu §u 6 odst. 2 zák. o obch. pom., jenž zněním svým žádné výjimky nedopouští, výjimky takové ani vinterpretovávati ani jinak vnášeti. Posud řád práva majetkového jest řádem soukromoprávním, jak se za celá tisíciletí historicky vyvinul, zůstavuje v zásadě stranám právo, upraviti poměr svůj podle vlastní souhlasné vůle, a kde se od této zásady uchyluje, je to právě odchylka, tož vždy předpis contra rationem juris, jenž nemůže býti rozšiřován, neboť pořád platí stará regule Paulova Dig. kn. 50 tit 17 de div. reg. jur. 141 quod contra rationem juris receptum est, non est persequendum ad consequentias, třeba že v moderní době tyto výjimky značně se množily a třeba že množení toto dlužno pozdraviti jako sociální pokrok, pokud daná společnost svým mravním uschopněním pro něj již zralá jest. Teprve v řádu kollektivistickém, jenž právě jest protivou řádu individualistického, jest naopak zase zásadou úprava veřejnoprávní, nedopouštějící volné disposice soukromé, leč výjimkou, pročež zde zase tato výjimka nedovoluje rozšiřování. Ale i náš majetkový řád jest posud řádem soukromoprávním a individualistickým, jenom že arci reformovaným ve směru novodobých ideí sociálních, římskému právu téměř neznámých, agrární otázku vyjímaje. Jako § 6 odst. 2 zákona o obch. pom. má obdobné ustanovení i § 114 b) odst. 4 živn. řádu, předpisující, že smlouva sjednaná mezi společenstvem živnostníků a jejich pomocnictvem — to byl prvý v zákoně vzpomenutý případ smlouvy kollektivní — má sice pro strany náležející k společenstvu a pomocnictvu závaznou platnost, to však opět jen potud, pokud pořadem smlouvy nebyly učiněny odchylné úmluvy, při čemž opět se nerozeznává, zdali úchylka jest na prospěch zaměstnanci či zaměstnavateli. S tímto ustanovením dospěli jsme k výmluvnému potvrzení hořejšího našeho stanoviska. Zákon ze dne 12. prosince 1919, č. 29 sb. z. a n. na rok 1920 upravující poměry domácké práce, stanoví totiž v §u 21, že kollektivní smlouvy v oboru domácké práce platí za součást každé smlouvy, která byla ujednána příslušníky organisací, jež kollektivní smlouvu, zvanou tam tarifní, uzavřely (odst. 1) a praví pak v odst. 3, že »pro obor působnosti tohoto zákona«, to jest tedy pouze zákona o domácké práci »neplatí ustanovení odst. 4 §u 114 b) živn. řádu«. Z toho jasně zřejmo, že předpis odst. 4

§u 114 b) živn. ř. všude jinde vyjma právě obor domácké práce zůstal úplně v platnosti, zejména platí tedy dále pro všecky živnosti živnostenskému řádu podrobené, jichž je nekonečná řada, pokud nejsou provozovány »domáckou prací«, kterou ovšem líšiti dlužno od domácího průmyslu (čl. V. lit. e) úv. pat. k živn. ř., § 1 odst. 5 živn. ř. a Budw. 1019 A, § 78 a) živn. ř. a § 5 lit. c) zák. o živn. soud.). Tím více ale zůstal v platnosti i náš § 6 odst. 2 zákona o obch. pom., jenž s domáckou prací vůbec co činiti nemá, z čehož dle paroemie exceptio firmat regulam jde, že dovolávati se hořejšího ustanovení zákona o domácké práci jako nějaké zásady, která by měla všeobecnou platnost a byla prolomila opačnou zásadu zákona o obch. pom., naprosto nelze. Ale ještě v jiném směru je § 2 zákona o domácké práci poučný. Právě proto, že zákon dobře ví, co shora šíře vyloženo, že taková kollektivní smlouva jest s to, podnik za jistých nepříznivých konstellací neb konjuktur ruinovat, poskytuje v odst. 2 každé smluvní straně prostředek, aby se z ní vyzula, stanově, že po vydání řádu — rozuměj řádu domácké práce dle §u 18 — odporujícího hromadné smlouvě může každá strana smlouvu tu vypověděti na 6 neděl, bez ohledu na jinak smluvenou dobu její platnosti, ač není zcela jasno, kdo se tu míní »smluvní stranou«, zda strany služebního poměru nebo kollektivní smlouvy a ani tisky 1586 a 1968 věc neosvětlují. Řád domácké práce jest souhrn usnesení ústřední komise týčících se poměrů domácké práce, zejména mzdových a pracovních, tedy souhrn opatření úředních, při nichž na všecky směrodatné poměry náležitý zřetel bráti předepsáno jest (§§ 14—17) a jichž potom každý zaměstnavatel na prospěch zaměstnance šetřiti musí, aniž by dovoleno bylo soukromou úmluvou (na rozdíl od smlouvy kollektivní) se od ní odchýliti (§ 18). Tato nevyzutelná závaznost řádu jest něco jiného, než závaznost smlouvy kollektivní, neboť známo, že úřední předpisy pro obor soukromoprávních poměrů vyžadují a také požívají tak intensivní závaznosti, že všecku odporující jim dispositivní činnost stran vylučují jako na př. maximální ceny a jiná opatření lichevního práva. Ale hlavní věcí je, že §em 21/3 zákona o domácké práci vyřazen jest § 114 b) odst. 4 živn. ř. z poměrů domácké práce naprosto, tudíž nejen v neprospěch zaměstnance, ale také v neprospěch zaměstnavatele, zachována tedy parita stran. Mělo-li by se tedy zákona užiti analogicky, ač, jak ukázáno, to nelze, musela by se analogie vztahovati i na tuto paritu, což znamená, že doložka §u 6 odst. 2 zákona o obch. pom., »pokud nebylo ujednáno něco jiného« byla by výkladem škrtnuta, k čemuž nejsme oprávněni. Že smlouva individuální uzavřená mimo rámec smlouvy kollektivní nemůže za platného řádu pokládána býti za smlouvu proti dobrým mravům, plyne dále mocně také z toho, že není posud žádného zákonného předpisu, jenž by nutil účastníka, aby se stal členem organisace, a že tudíž, jak na straně zaměstnavatelů, tak zaměstnanců, jsou extranei, tak zvaní outsiders, divocí, kteří nejsou členy žádné organisace, nejen mají úplnou volnost, ale přímo odkázáni jsou výlučně na smlouvy individuelní. Dle toho všeho dlužno tedy vyčkati dalšího vývoje zákonodárství. Dosud § 6 odst. 2 zákona o obch. pom. nebyl nijak změněn, ale pakli tomu tak, tož zajisté musí míti smysl pořád stejný, jaký měl dřív, takový musí míti i nyní a byť byl vývoj kollektivismu nevím jaké síly a jakého stupně dosáhl. Jaký ale smysl má a jak mu vždy bylo rozuměno, o tom třeba nahlédnouti jen do bohaté judikatury v příručnici Mayera-Grünberga (1915 u Manze) str. 59, dle níž kolektivní smlouva může býti z platnosti vyřazena specielní úmluvou a to i mlčky dohodnutou a že platnosti takové specielní úmluvy nevadí ani zákaz její v kolektivní smlouvě obsažený. Docela tak ale také nauka. Stačí tu odkázati na důkladné dílo Mayer-Grünberg (Manz 1911) str. 90—92, kteří citují i význačná místa z motivů. Ustanovení to připojil národohospodářský výbor poslanecké sněmovny, jenž kolektivní smlouvu charakterisoval jako úmluvu o druhu a objemu služeb, jakož i o výši úplaty a přiznával jí jen platnost dispositivní, nikoli nutící. Individuelní či specielní úmluva prevaluje tedy smlouvě kolektivní a není opačný náhled, že prý by se to příčilo dobrým mravům a sociálnímu cítění, aby zaměstnavatel zvláštním ujednáním mohl zaměstnance zbaviti výhod ze smlouvy kolektivní, nijak oprávněn, obsahuje již v sobě samém kontradikci: stalo-li se ujednání, tedy zaměstnanec souhlasil a tu pak nelze říci, že zaměstnavatel ho zbavil výhod. Ovšem opačný názor omezuje neplatnost individuelní smlouvy toliko na případ, že je vůči smlouvě kolektivní na úkor zaměstnanci, nikoli je-li na úkor zaměstnateli a tudíž zaměstnanci na prospěch: tu se však pořád přehlíží, že i to by bylo správným jen, kdyby § 6 odst. 2 zák. o obch. pom. byl zaměstnanci nějaké výhody poskytl a § 40 téhož zákona byl tuto výhodu prohlásil za právo nutící, kdežto on vůbec § 6 v sobě neobsahuje. K tomu všemu dodati dlužno, že § 6 odst. 1 a 2 zák. o obch. pom. přejat byl do osnovy unifikovaného občanského zákona v §§ 1151 a 1152, k čemuž motivy výslovně prohlašují, že po zralé úvaze osnova ponechala stranám volnost, upraviti služební poměr odchylně od smlouvy kolektivní. Mimo uvedené již předpisy zákona o obch. pom., živn. řádu a zákona o domácké práci odkazuje na smlouvu kolektivní také ještě zákon o nemocenských pokladnách ze dne 20. listopadu 1917, č. 457 ř. zák. v §u 6 lit. e) a zákon o domovnících ze dne 30. ledna 1920 č. 82 sb. v §u 9 a 18, avšak zda a pokud tyto specielní předpisy služební stanoví závaznost kolektivních smluv jako právo nutící a vylučující volnost disposice, zejména však také rovnost stran, dlužno ovšem i tu uvažovati jak ze znění těchto předpisů samých a ostatního obsahu jednoho každého zákona (přímé ustanovení rovné §u 40 zák. o obch. pom. tu chybí), což však přesahuje již rámec vzniklé kontroversy a dlužno to tedy ponechati řešení konkretních případů, až se v praxi vyskytnou, neboť do té doby by to bylo předčasné a ovšem i zbytečné. Právní věta shora položená odpovídá však i řešení těchto případů, ať vypadne kladně nebo záporně. Naproti tomu platí, jak se samo sebou rozumí, disposiční volnost stran vůči smlouvě kolektivní ve všech těch případech, při jichž úpravě zákon o smlouvě kolektivní žádného ustanovení nemá zmínky o ní nečině, neboť tu rovněž nezavdává obsah zákona žádné příčiny disposiční volnost stran omezovati.

Čís. 5480.

Zrušení svěřenství (zákon ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n.).

Působnost svěřenských soudů nelze rozšiřovati na jiné případy, než §u 15 zákona. Bývalý svěřenský soud není oprávněn prohlásiti se zvláštním usnesením za příslušna k řízení ve věcech svěřenství, proměněných ve fideikomisární substituce.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1925, R I 864/25.)

Zemský soud v Praze jako soud svěřenský oznámil svěřenským účastníkům toto: I. Podle zákona o zrušení svěřenství ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. zbývá svěřenskému soudu vyříditi dohody dle §u 2 uzavřené, dokončiti pozůstalosti po držitelích svěřenství do dne účinnosti zákona zemřelých, rozhodnouti o nástupnictví ve smyslu §§ 3, 4, 7 a 8 téhož zákona a učiniti opatření dle jeho §§ 6 a 7. Jinak přestala působnost soudu svěřenského uplynutím lhůty §u 2 zákona t. j. dnem 14. května t. r. Pokud ovšem v pozemkových knihách označení těles svěřenských nebude vymazáno budou odtud vkladní listiny na ně se vztahující potřebnou doložkou opatřeny. Úřad opatrovníků svěřenství a potomstva zanikne sám sebou, jakmile soud svěřenský schválí právoplatně dohodu podle §u 2 zákona, a, nebude-li dohoda předložena nebo nebude-li schválena, jakmile vysloví podle §u 7 právoplatně, kdo převezme uvolněné svěřenské jmění. II. Zemský soud civilní v Praze se však zároveň ujímá řízení záležitostí substitučních, pokud svěřenství zde spravovaná byla dle §u 3 (1) nebo dohodou účastníků dle §u 2 cit. zák. proměněna ve fideikomisární substituce. Podle poslední věty §u 15 zákona o zrušení svěřenství má tuto činnost převzíti soud podle obecných pravidel příslušný a za takový obecný soud substituční se v řečených případech podepsaný soud právě prohlašuje. V jurisdikční normě není totiž o pravomoci substituční žádných předpisů, a, kde byla poslední vůlí zůstavitele fideikomisární substituce dle §u 608 obč. zák. nařízena, dbá o provedení tohoto nařízení původní pozůstalostní soud. Při svěřenstvích se staral o provedení zakládacích listin soud svěřenský, jímž byl v Čechách zemský civilní soud v Praze. Proto má za to, že jest jeho povinností, by na splnění zakládacích listin, pokud zákon jejich účinnost ve formě fideikomisárních substitucí zakončuje, ještě dozíral, což tím více jest odůvodněno, poněvadž činnost soudu substitučního s dosavadní činností svěřenskou ve všem souvisí, jsou zde obsáhlé svěřenské spisy, dle nichž po letech substituční podstaty po rozumu §u 12 zák. o zrušení svěřenství budou odděleny a jsou v Praze také zemské desky o velkostatcích svěřenských po celé zemi rozptýlených a sídlí zde i informovaní zástupci stran. Ostatně se ponechává stranám, jež by se substituční jurisdikcí podepsaného soudu nesouhlasily, by opravnými prostředky změny tohoto usnesení se domáhaly. Rekursu majitele panství Jana Sch-a rekursní soud vyhověl a změnil napadené usnesení v odstavci II. v ten způsob, že ku řízení záležitostí substitučních ohledně bývalého svěřenství prvorozených Sch-ů příslušným jest krajský soud v Č. Budějovicích. Důvody: Zákonem ze dne 3. července 1924 čís. 179 sb. z. a n. byla všechna svěřenství zrušena. Tím stalo se svěřenské jmění zpupným. § 15 zákona má přechodné předpisy pro činnost bývalých soudů svěřenských a vyslovuje, že přestává jich působnost a zákonná péče o svěřenství schválením dohody neb uplynutím lhůty §u 2 zákona. Bude-li třeba věc dále vyříditi nebo v ní jednati, postoupí ji z úřední moci soudu příslušnému pak podle obecných pravidel. Z tohoto předpisu vysvítá, že úmysl zákonodárcův byl, aby činnost svěřenského soudu přestala tím okamžikem, kdy jím provedena byla opatření v §u 15 zákona mu uložená. Případ ten zde nastal, ježto dohoda o úpravě jmění uvolněného svěřenství nebyla ve lhůtě §u 2 zákona soudu předložena, čímž nabyl dle §u 3 (1) zákona jmění zbaveného svěřenského svazku Jan Sch. jako přední dědic, jsa omezen jen svěřenským nástupnictvím. Od této doby přechází péče o jmění, fideikomisární substitucí vázané, na soud podle zásad nesporného řízení. Tímto soudem jest za trvání pozůstalostního řízení pozůstalostní soud a po odevzdání pozůstalosti poručenský a opatrovnický soud. Příslušnost těchto soudů řídí se podle předpisů jurisdikční normy ve věcech nesporných (§ 105, 109 a 110 j. n.). Dle těchto předpisů jest pozůstalostním, poručenským neb opatrovnickým soudem ohledně jmění deskového onen sborový soud, v jehož obvodu zůstavitel, poručenec nebo opatrovanec má řádné bydliště. V tomto případě projednává se u krajského soudu v Č. Budějovicích pozůstalost zpupného jmění Sch-ského, poněvadž poslední držitel měl řádné bydliště v obvodě tohoto krajského soudu. U tohoto soudu projednávala by se také pozůstalost i ohledně bývalého svěřenského jmění Sch-ského, nyní zpupného, kdyby ještě za platnosti svěřenství nebyla skončena. A tento soud byl by také poručenským a opatrovnickým, jemuž by péče o jmění příslušela.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení, jakož i usnesení prvého soudu, pokud bylo napadeno.

Důvody:

Obě usnesení odporují zákonu o zrušení svěřenství ze dne 3. července 1924 čís. 179 sb. z. a n. Zrušením svěřenství přestala působnost dosavadních svěřenských soudů. § 15 zákona omezil konečnou jich činnost na úkony přesně vytčené, jichž provedením pomíjí jich pravomoc z dřívějšího důvodu naprosto. Jinak přestává jejich působnost a zákonná péče o svěřenství schválením dohody neb uplynutím lhůty §u 2. Předpis ten nesmí býti rozšiřován na jiné úkony. To by se příčilo úmyslu zákonodárcovu, vyjádřenému zmíněným zákonem. Mimo uvedený předpis neustanovil zákon ničeho co do příslušnosti soudů k dalšímu jednání ve věcech bývalých svěřenství, zejména nezmiňuje se o řízení věcí substitučních ohledně svěřenství proměněných ve fideikomisární substituce. Jedině v případě, že nastane potřeba, věc dále vyříditi, nebo v ní jednati, bude možno podle zvláštností případu posouditi podmínky obecné příslušnosti soudu ve smyslu předpisů j. normy. Neodpovídá proto zákonu, že zemský soud civilní v Praze jako bývalý soud svěřenský prohlásil se zvláštním usnesením za příslušna podle obecných pravidel k řízení věcí substitučních, a ujal se řízení toho. Bylo proto usnesení jeho zrušiti jako nicotné. Usnesení to nemůže býti závazným ani pro jiné případy, v nichž byla stejným způsobem stanovena příslušnost téhož soudu k řízení věcí substitučních ohledně svěřenství proměněných ve fideikomisární substituce. Podle dodatné zprávy dochází zemského soudu civilního v Praze množství návrhů na schválení odprodejů, směn, dohod s pozemkovým

úřadem atd., mimo to odstupuje mu krajský soud v Č. Budějovicích podání tak došlá k vyřízení. Ani z tohoto důvodu nemůže usnesení to obstáti, nýbrž bude na zemském soudu civilním v Praze, by teprve u vyřízení těchto návrhů uvážil, který soud je příslušným k rozhodnutí o nich podle obecných pravidel, a podle toho zařídil další ve smyslu §u 15 zákona, t. j. vyřídil je sám, bude-li příslušným podle obecných předpisů j. n., ne však na základě zrušeného usnesení nebo jako bývalý soud svěřenský, nebo postoupil je příslušnému soudu. Z důvodů shora vytčených nemůže nadále trvati ani usnesení rekursního soudu, uznávající k řízení těchže věcí jiný soud za obecně příslušný, aniž k usnesení tomu dán byl podnět potřebou věc dále vyříditi anebo v ní jednati. Zrušením obou usnesení bylo proto zabrániti důsledkům, jež by mohly v jiných případech býti dovozeny z toho, že určitý soud byl uznán příslušným k řízení věcí substitučních zvláštním usnesením již předem bez jednání ve věci anebo jejího vyřízení.

Čís. 5481.

Na právo k výkonu myslivosti v Čechách lze vésti exekuci nejen vnucenou správou, nýbrž po případě i vnucenou dražbou.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1925, R I 913/25.)

Soud prvé stolice povolil vymáhajícímu věřiteli zpeněžení výkonu honebních práv dlužníku v honitbách honebních společenstev ve V. v Ch. a v Č. v Čechách příslušejících a usnesením ze dne 9. května 1925 zabavených veřejnou dražbou na základě vymáhajícím věřitelem předložených dražebních podmínek, jež schválil a uložil soudní kanceláři, by veřejnou dražbu co nejdříve po pravomoci usnesení provedla. Důvody: Dle exekučního řádu zpeněžení honebních práv jako práv majetkových má se státi po slyšení stran z pravidla vnucenou správou (§§ 331, 332 a 334 ex. ř.); zpeněžení prodejem lze povoliti toliko, když jiný způsob zpeněžení vůbec nelze provésti nebo s nepoměrně vysokým nákladem (§ 332 ex. ř.). Vymáhající věřitel zažádal o zpeněžení honebních práv dlužníku příslušejících veřejnou dražbou dle dražebních podmínek, jež předložil. Vzhledem k tomu, že bylo zjištěno, že vnucená správa zabavených honebních práv by neposkytla žádného čistého výnosu, zejména z toho důvodu, že pachtovné jest z výtěžku dle §u 336 ex. ř. předem zaplatiti, bylo povoleno zpeněžení jich veřejnou dražbou a to dle podmínek vymáhající stranou předložených, proti nimž nebyly podány námitky. Rekursní soud zamítl návrh, by povolen byl prodej veřejnou dražbou výnosu nájemních honebních práv povinného. Důvody: Dlužník napadá usnesení prvého soudu z toho důvodu, že prodej spachtovaného práva honebního jako práva subjektivního jest nepřípustným, a, kdyby i dražba byla přípustnou, musil by vymáhající věřitel předem prokázati, že jiné zpeněžení, než prodejem nedalo se provésti, a mimo to, že dražební podmínky nemohou býti schváleny bez účastenství interesovaných honebních společenstev, jež by mohly utrpěti prodejem honebních práv škodu, a nebylo v dražebních podmínkách ustanoveno, co se má státi s jistotou povinného, a zda má i kupitel složiti jistotu. Nelze souhlasiti s názorem stěžovatele, že v dražebních podmínkách mělo býti ustanoveno o jistotě, neboť dražba nemůže upraviti poměr, založený mezi honebními společenstvy a povinným spachtováním honitby, jí má se založený poměr pachtem zciziti. Přes to nelze upříti stížnosti důvodnosti. Příslušnými slouvami pachtovními převzal povinný od honebních společenstev ve V., v Č. a Ch. výkon práva myslivosti (§ 6 (1) zákona o myslivosti ze dne 1. června 1866, čís. 49 z. zák.). Jak se má práva myslivosti užívati, posuzovati dlužno dle zákona honebního (druhá věta §u 1), obsahuje proto honební zákon hlavně předpisy, upravující výkon práva honebního, kteréž předpisy, stanovící četná obmezení výkonu práva honebního v zájmu veřejném, náležejí právu veřejnému. Při úpravě výkonu honebního práva hrály značnou roli prvky veřejnoprávní, neboť jde v prvé řadě o to, by bylo zabráněno vyplenění revíru. Proto také zákon v §u 6 při výkonu práva myslivosti společenstvy samými ustanovuje jisté záruky, za kterých společenstva sama mohou myslivost vykonávati; činí-li se tak při provozování myslivosti společenstvy znalci, tím spíše dlužno opatrně postupovati při pronajmutí honitby, kdy zajisté nebezpečí vybití revíru je tím větší. Aby toto nebezpečí bylo co možno nejmenším, má společenstvo možnost úpravou dražebních podmínek, po případě výhradou schválení vydražitele tomuto nebezpečí čeliti. Za takových záruk vydražil výkon myslivosti povinný a, kdyby byla přípustnou dražba jím spachtovaného výkonu, musilo by se to provésti zřejmě na podatele nejvyšší podání činícího, aniž by společenstva měla možnost odepříti schválení vydražitele a tím by obmezení daná ve veřejném zájmu byla zmařena. Jest sice pravda, že dle §u 442 obč. zák. nabyvatel nenabude více práv, než měl postupitel, než to týká se práva samotného, výkon jeho však může se různě prováděti dle osoby nabyvatele. Z tohoto důvodu jest veřejná dražba výkonu práva myslivosti povinnému v základě pachtovních smluv přináležejícího nepřípustnou a možno tyto výkony, směřující ku braní požitků ze spachtovaných honiteb, zpeněžiti jedině vnucenou správou, jak ustanovuje § 334 ex. ř.; zda tato povede k cíli bude možno jedině posouditi při jejím provádění. Vyhověno proto stížnosti povinného (viz honební zákon od Dra Karla Stehlíčka z r. 1907 str. 10) a napadené usnesení změněno v ten způsob, že návrh vymáhajících věřitelů, aby povoleno bylo zpeněžení zabavenčho výkonu honebních práv příslušejícího povinnému k honitbám v obcích V., Ch. a Č. byl zamítnut.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Způsob zpeněžení zabavených pachtovních práv k výkonu honitby není ustanovením §u 334 ex. ř. omezen pouze na vnucenou správu, nýbrž lze za podmínek §u 340 ex. ř. povoliti i propachtování těchto práv veřejnou dražbou. Tento způsob zpeněžení neodporuje předpisům zákona o myslivosti pro Čechy ze dne 1. července 1866, čís. 49 z. zák., neboť i podle ustanovení §u 6 tohoto zákona lze provésti propachtování honitby honebním společenstvem veřejnou dražbou a osoba pachtýře není nikterak závislou na schválení honebního společenstva, ježto zákon v §u 18 druhý odstavec uznává každého vydražitele za pachtýře, jen když

vyhovuje podmínkám §§ 15 a 28 zákona o myslivosti. Právo k honitbě nelpí na určité osobě a lze proto výkon jeho na jiné osoby převésti, což děje se pravidelně po uplynutí pachtovní doby společenstvem ať z volné ruky, nebo dobrovolnou dražbou a není zákonné překážky, by nebylo i exekučně dražbou zpeněženo, poněvadž jako právo majetkové je předmětem exekuce (§ 331 ex. ř.). Vymáhající věřitelkou předložené a soudně již schválené dražební podmínky ukládají ostatně vydražiteli jako novému pachtýři stejné závazky, jaké měl dosud povinný a nenastanou ani v právním poměru jeho k honebnímu společenstvu změny. Poukaz rekursního soudu na ustanovení §u 6 zákona o myslivosti, podle něhož honební společenstvo smí vykonávati myslivost pro sebe jen zvláštními přísežnými odborníky myslivosti, nehodí se na tento případ a mylným jest jeho názor, že exekuční dražbou práv k honitbě by byla odňata honebnímu společenstvu možnost, schváliti vydražitele, ježto přehlíží, že zákon o myslivosti v § 18 druhý odstavec uznává za pachtýře každého vydražitele za podmínek shora vytčených bez ohledu na schválení společenstvem. Mylným jest i mínění rekursního soudu, že exekuční zpeněžení dlužníkových práv k výkonu myslivosti nelze provésti jinak než vnucenou správou (§ 334 ex. ř.), neboť tato jest sice pravidelným a prakticky nejčastěji vhodným způsobem zpeněžení. Zákon nevylučuje však nikterak i propachtování práv veřejnou dražbou, zvláště když vnucenou správou by vznikly značné náklady, které by činily výtěžek její pochybným, což právě v tomto případě prvý soud zjistil (§§ 332 a 340 ex. ř.).

Čís. 5482.

Usnesení trestního soudu, jímž bylo vzhledem k zastavení trestního řízení dle §u 90 tr. ř. uloženo uschovateli věcí, jichž se trestní řízení týkalo, by je vydal tomu, proti němuž bylo vedeno trestní řízení, není exekučním titulem ve smyslu §u 1 čís. 8 ex. ř., na základě něhož by mohla býti vedena exekuce proti uschovateli na vydání věcí.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1925, R I 973/25.)

K oznámení Martina L-a ze dne 30. května 1924, že Josef E. zpronevěřil mu koně s postrojem a vůz, bylo zahájeno přípravné trestní vyhledávání a usnesením ze dne 30. května 1924 nařízeno zabavení koně a vozu a jejich předání Martinu L-ovi, jako zatímnímu uschovateli až do skončení trestní věci. Na návrh státního zastupitelstva bylo usnesením prvého soudu ze dne 1. září 1924 případné vyhledávání podle §u 90 tr. ř. zastaveno a na návrh Josefa E-a ze dne 1. října 1924 bylo v téže trestní věci, již zastavené, prvým soudem dne 2. října 1924 vydáno usnesení, kterým byl Martin L. jako prozatímní uschovatel svého úřadu sproštěn a uloženo mu, by koně a vůz vrátil Josefu E-ovi. Ježto Martin L. tak neučinil, vedl proti němu Josef E. na základě usnesení trestního soudu ze dne 2. října 1924 exekuci na vydání koně s postrojem a vozu. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Exekučním titulem podle exekučního řádu jsou podle §u 1 čís. 8 ex. ř. také právoplatné nálezy trestních soudů, které vydány

byly o útratách trestního řízení nebo o soukromoprávních nárocích, anebo prohlašují danou jistotu za propadlou a o kterých bylo vymáhajícím věřitelem předloženo potvrzení, naznačené v §u 54 poslední odstavec ex. ř., o jejich vykonatelnosti. Které povahy musí tyto nálezy býti a jak jest je vydati, ustanovuje trestní řád ve dvacáté prvé hlavě o nálezích o opatřeních trestního soudu ohledně nároků práva soukromého (§ 365 až 379 ex. ř.). Byl-li obviněný odsouzen, má zpravidla soud zároveň rozhodnouti o soukromoprávních nárocích poškozeného (§ 366 tr. ř.) a sice podle §u 373 tr. ř. nálezem, který má potom účinek, že se může přímo u civilního soudu žádati za jeho výkon. Tato ustanovení platí vzhledem k předpisu §u 447 tr. ř. též v řízení o přestupcích. Usnesení prvého soudu ze dne 2. října 1924 není proto nálezem trestního soudu o soukromoprávních nárocích, v §u 373 tr. ř. naznačených, nýbrž opatřením téhož soudu podle §u 90 poslední věty tr. ř., kterým mělo se státi bezpředmětným usnesení ze dne 30. května 1924. Nehledíc k tomu vymáhající věřitel nepředložil potvrzení o vykonatelnosti téhož usnesení, předepsaného v §u 54 poslední větě ex. ř. Není-li exekučního titulu podle §u 1 ex. ř., soud prvé stolice, povoliv exekuci, posoudil věc právně mylně.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že rekursní soud upřel usnesení ze dne 2. října 1924 č. j. Tv 105/24/23 právní povahu exekučního titulu podle §u 1 čís. 8 ex. řádu. Leč dovolací soud sdílí správné, věci i zákonu vyhovující důvody napadeného usnesení, podle kterého řečené usnesení jest pouhým opatřením trestního soudu podle §u 90 poslední věty tr. ř., jímž nebylo rozhodnuto o soukromoprávních nárocích, a jehož provedení vykoná trestní soud z úřední povinnosti. Ostatně poukázal rekursní soud právem k tomu, že podle §u 54 poslední věty ex. ř. nebylo předloženo potvrzení o vykonatelnosti řečeného usnesení, kteréhožto potvrzení ovšem, vzhledem k tomu, co bylo pověděno úvodem, nelze dosáhnouti.

Čís. 5483.

Není-li zástavní věřitel s to, by vrátil zástavu, poněvadž ji bezprávně zcizil, jest povinen dáti zástavci náhradu dle hodnoty v době, kdy zástava měla býti vrácena. Lhostejno, že zástavní věřitel zcizil zástavu před touto dobou.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1925, Rv I 1245/25.)

Žalobce dal žalovanému ku zajištění peněžité pohledávky do zástavy zboží, jež pak žalovaný zcizil. Žalobce, zaplativ koncem září 1921 žalovanému dluh, domáhal se náhrady 20.000 Kč, podle hodnoty zboží koncem září 1921. Procesní soud prvé stolice přisoudil žalobci pouze 8.281 Kč 65 h, vzav za základ hodnotu zboží v době svého rozsudku (5.

července 1924). Odvolací soud přisoudil žalobci zažalovaných 20.000 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověl odvolání.

Důvody:

Pro právní posouzení věci jest otázkou, podle které doby je posouditi výši obecné hodnoty sporné zástavy, zda podle dne rozsudku, či podle dne, kdy mělo zboží dané do zástavy býti žalobci vráceno. Odvolací soud rozhodl se správně pro tento druhý názor. První soud vyložil si mylně předpis §u 406 c. ř. s., jehož nelze užíti na určení obecné hodnoty sporné zástavy. Věc bylo posouditi jinak. Jako obecná hodnota zboží daného do zástavy přichází v úvahu jeho prodejní, nikoli výrobní cena, neboť pro žalobce mělo zboží význam jako předmět obchodu. Žalovaný měl v září 1921 vrátiti žalobci sporné zboží, za něž byl by žalobce tehdy utržil 20.000 Kč, kdyby je byl prodal, neboť pro tento účel je vyrobil. Nevrátiv zboží upadl žalovaný v prodlení, a ručí žalobci za škodu tím způsobenou. O tom není již sporu. Kdyby byl žalovaný nahradil žalobci škodu, způsobenou mu prodejem zástavy ihned, byl by mu musil zaplatiti 20.000 Kč. Žalovaný však tak neučinil, nýbrž pustil se do sporu, v němž podlehl, z čehož vyplývá, že byl v neprávu. Nezáleží proto na tom, že cena sporného zboží poklesla, takže v čase skončení sporu činila o málo více než 8000 Kč, neboť žalovaný nemůže vyzískati sporem, jímž bylo zjištěno, že jednal proti smlouvě, a žalobce nemůže trpěti škodu z vítězného sporu ve prospěch odpůrce. Bez podstaty jsou proto všecky výklady dovolatelovy o bezdůvodném obohacení žalobcově a o kořistných výpravách, naopak je to žalovaný sám, jenž chtěl těžiti ze svého bezprávného jednání tím, že se pustil do sporu. Nerozhodné je konečně, že žalovaný prodal zástavu již dávno před časem, kdy ji měl vrátiti, neboť není vyloučeno, že si ji mohl v uvedeném čase zase opatřiti a tím vyhověti své povinnosti jako zástavní věřitel.

Čís. 5484.

Předpisu §u 19 rozlukového zákona nelze použíti na manželství, jež byla rozvedena až za platnosti rozlukového zákona.

Manželka nemůže se domáhati zvýšení výživného, ujednaného smírem při rozvodu manželství od stolu a lože, vzhledem k okolnostem, s nimiž mohla a měla počítati již při uzavření smíru.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1925, Rv I 1278/25.)

Manželství stran bylo usnesením ze dne 25. března 1920 rozvedeno od stolu a lože, usnesením ze dne 19. července 1921 pak rozloučeno. Při rozvodu zavázal se manžel platiti manželce měsíčně 150 Kč. Žalobu, jíž domáhala se na manželi zvýšení výživného o 500 Kč měsíčně, odůvodňovala žalobkyně tím, že příjmy žalovaného se zvýšily, kdežto ona jest pro churavost neschopna výdělku. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni zvýšení výživného měsíčně o 200 Kč, odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného, k odvolání žalobkyně zvýšil výživné měsíčně o 250 Kč.

Nejvyšší soud k dovolání žalovaného zamítl žalobu i ohledně 250 Kč.

Důvody:

Právem vytýká dovolatel, že ustanovení §u 19 zákona rozlukového se nehodí na sporný případ proto, že nejde o manželství, rozvedené před platností zákona toho. Zákon rozlukový umožnil změnu majetkových dohod manželů, sjednaných před platností rozlukového zákona. Dle motivů (tisk čís. 298 nár. shrom. z roku 1919) stalo se to proto, že strany při dřívějších rozvodech před platností zákona rozlukového a dohodách při tom učiněných na důsledky zákona rozlukového pamatovati nemohly, ale podotýká se tu také, že bude věcí manželů na příště, aby již při rozvodu pamatovali na možné následky zákona. Tedy zákonodárce sám zamýšlel, by příště strany při dohodách manželských při rozvodech a rozlukách byly opatrny tak, by pomýšlely na příští důsledky rozluky takovým způsobem, aby jistota dohod takových nebyla otřásána, poněvadž již § 105 obč. zák. pro rozvod předpokládá jistotu o uspořádání majetkových poměrů jako podmínku povolení rozvodu. Ježto manželství stran bylo rozvedeno a dohoda o výživném manželi byla sjednána za platnosti rozlukového zákona, nelze ustanovení §u 19 zákona upotřebiti k odůvodnění změny výživného (viz rozhodnutí čís. 3577 sb. n. s.). Jiná ovšem jest otázka, zda je výměra výživného, dohodou stanovená, stanovena nezměnitelně podle úmyslu stran bez ohledu na změnu poměrů, či zda lze dohodě té odporovati pro mylné předpoklady stran (§§ 914 a 1389 a 1385 obč. zák.). Aby k tomu bylo hleděno, tomu § 19 rozl. zák. ovšem nebrání. Ale tu jednak žalobkyně v prvé stolici netvrdí, že smír byl sjednán jen s ohledem na tehdejší poměry, ač to žalovaný popíral, tedy že dle úmyslu stran mělo se ke změně poměrů přihlížeti. Netvrdila ani, že mylně předpokládala, že se její a žalobcovy poměry nezmění. Již proto její žaloba o zvýšení výživného není opodstatněna. Ale na druhé straně bez ohledu na to, ona sama mohla počítati s tím, že plat žalovaného se postupem zlepší a že se ožení a také s tím, že ona nebude vždy zdráva a schopna výdělku. Vždyť sama v odvolacím řízení tvrdila, že žalovaný byl příčinou toho, že její zdraví jest podlomeno a že se hned po zrušení manželského společenství musila dáti léčit, tak že jest patrno, že se u žalovaného roznemohla. Proto by nebylo slušno a neodpovídalo by poctivému výkladu sjednané dohody, by okolnosti, s nimiž žalobkyně mohla a měla počítati, nyní mohla uplatňovati k tomu účelu, aby docílila změny sjednané úmluvy. Vzhledem na toto právní posouzení případu netřeba se již zabývat otázkou viny na rozvodu a na rozluce aniž tím, jaký vliv by mohla tato vina míti na možnost změny výživného.

Čís. 5485.

Bursovní hra manželova jest důvodem rozvodu, jsou-li prokázány okolnosti, vrhající na manželovu povahu příhanu nepořádku, činíce život

s ním pro jeho vadnou povahu trvale nesnesitelným a ohrožujíce vedle toho také dobrou pověst rodiny.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1925, Rv I 1774/25.)

K žalobě manželky o rozvod manželství od stolu a lože rozvedl procesní soud prvé stolice manželství z viny obou manželů. Odvolací soud k odvolání žalovaného napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl odvolání.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatel v tom, že uznal i odvolací soud, že jest opodstatněn rozvodový důvod nepořádného způsobu života a důvod hlubokého rozvratu manželského, v prvé řadě, že odvolací soud spatřuje nepořádnost způsobu jeho života v tom, že hrál na burse a na dostizích, že hrou na burse způsobil žalobkyni značnou ztrátu na jejím jmění, že i sázky na dostizích byly způsobilé uvésti v nebezpečenství jeho majetek a majetek jeho choti, že odvolací soud odvozuje z toho jeho sklon k lehkomyslnému zacházení s majetkem. Dovolatel uvádí, že odvolací soud zjišťuje správně, že mu žalobkyně zapůjčila k bursovním spekulacím část svého jmění 15.000 Kč, pak 22.000 Kč ve 25 akciích a že jsou ztraceny obě tyto hodnoty. Vytýká odvolacímu soudu, že praví, že se první soud právem nezabýval zjištěním přesné číslice ztráty manželčina jmění následkem jeho hry na burse, že toto tvrzení odvolacího soudu je proto nesprávné, poněvadž se prý soud svým zjišťováním dodělal nesprávného výsledku, započítav do této ztráty nejen jím vypočtený peníz 10.000 Kč, nýbrž i také pasiva depotu u firmy H., ohledně kteréhožto depotu dovodil, že na vrub bursovní hry dlužno čítati z manželčina jmění pouze 7.000 Kč, kdežto částky 20.000 Kč že bylo upotřebeno na jejich domácnost, že však odvolací soud nezjišťuje, zda tento jeho (odvolatelův) výpočet považuje za správný, nýbrž uvádí prostě, že stačí i částka 10.000 Kč, pokud se týče 17.000 Kč jím jako úbytek žalobkynina jmění uznaná, k úsudku, že jde o ztrátu značného jmění žalobkynina následkem hry na burse. Dovolatel míní, což však odvolacím soudem nebylo zjištěno, že původní majetek jeho choti činil 198.000 Kč, a že vzhledem k tomuto jmění nelze za dnešních poměrů úbytek 10.000 Kč pokud se týče 17.000 Kč považovati za úbytek podstatné nebo značné částky jmění. Připouštěje, že hra na burse, neb i jiné hry mohou tvořiti za určitých okolností důvod k rozvodu, míní, že tomu není tak v tomto případě, v němž dlužno bráti zřetel na veškeré okolnosti, za kterých hrál, zejména, že nesmí zůstati nepovšimnut motiv jeho spekulace, kterým byla láska k jeho manželce a touha opatřiti rodině lepší existenci. Vytýká dále, že si odvolací soud nepovšiml, že jeho choť souhlasila s jeho úmyslem hráti na burse, že nešlo o divokou nebo náruživou hru, že odvolacímu soudu postačila skutečnost prohry a tím nastalé ohrožení majetku žalobkyně. Souhlasí s napadeným rozsudkem, pokud praví, že možnost ztráty nelze vyloučiti u žádné hry spekulativní, ale dovozuje z toho, že, když žalobkyně souhlasila, aby hrál, musila také počítati s možností ztráty, že proto není správným další názor odvolacího soudu, že žalobkyně mohla s tím počítati, že bude hráti tak, by nevzešla z toho nějaká škoda. Míní, že, má-li býti bursovní hra důvodem k rozvodu, musí býti prokázány takové okolnosti, které vrhají na manželovu povahu příhanu nepořádku, které činí život s ním pro jeho povahu trvale nesnesitelným a které vedle toho ohrožují také dobrou pověst rodiny. Že o ohrožení žalobkynina jmění nelze mluviti také již proto, jelikož neměl dispositního práva nad jejími úložkami, vyjímaje jediné, kterou věnovala výslovně bursovní hře. Že manžel může míti správu manželčina jmění podle §u 1238 obč. zák., že může hráti bez manželčina vědomí a přece nemůže býti mluveno o nedovoleném způsobu. Dovolací soud však neshledal, že by byl podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací opodstatněn. Dovolateli ovšem sluší úplně přisvědčiti, pokud praví, že, má-li býti bursovní hra důvodem rozvodu, musí býti prokázány takové okolnosti, které vrhají na manželovu povahu příhanu nepořádku, které činí život s ním pro jeho vadnou povahu trvale nesnesitelným a které vedle toho ohrožují také dobrou pověst rodiny. Jenže přehlíží, že právě takové okolnosti vyšly odvolacím zjištěním na jevo. Dovolatel sám vylíčil své majetkové poměry v ten způsob, že požívá měsíčního služného 2000 Kč, že nemá vlastního jmění, že jmění jeho choti činilo 198.000 Kč, že jim jeho tchyně poskytovala bezplatný byt o dvou pokojích s příslušenstvím a přispívala jim 1000 Kč měsíčně na domácnost, dodávaje, že jejich důchody činily v roce 1922 40.000 Kč ročně. Byla-li, jak dovolatel rovněž sám tvrdil, jeho choť skromná a šetrná, nelze pochybovati, že jeho rodina mohla žíti v urovnaných poměrech majetkových a zajisté i ve slušném blahobytu středostavovské rodiny. Je-li po pětiletém manželství tento hospodářský stav rodiny zkrácen na jistině o 10.000 Kč, pokud se týče o 17.000 Kč, a činí-li dovolatelův nepodkrytý účet u firmy V. 45.000 Kč jest uznati, že byl dovolatelovou hrou na burse a vůbec jeho hospodařením, ohledně něhož, spíše ku svému neprospěchu poukázal dovolatel ku předpisu §u 1238 obč. zák., hospodářský stav jeho rodiny zhoršen velmi podstatně, že byly otřeseny jeho solidní základy. Dovolatel tvrdí, že hrál z lásky ku své a touž logikou mohl by se omlouvati, že není za nic zodpověděn, poněvadž se dal zachvátiti psychosou poválečné doby, toužící po lacinych manželce a z touhy, by zaopatřil své rodině lepší existenci. Týmž právem a nijak nezasloužených ziscích, lačné lehko nabytých peněz. Taková omluva není dostatečnou. Odvolací soud právem poukázal k tomu, že je dovolatel bankovním úředníkem. Jako takový měl, nebo mohl si zjednati vědomost o povaze hry na burse, o její nebezpečnosti a zejména o její nevhodnosti jako prostředku ku zlepšování existence středostavovské rodiny, u které ztráta více než jednoho celoročního příjmu je těžkým otřesem hospodářské rovnováhy. Rovněž neomlouvá dovolatele, že žalobkyně dala mu část svého věna k jeho hře na burse k disposici, neboť tato okolnost nesprošťovala ho (§ 91 obč. zák.) povinnosti, by se choval jako hlava rodiny, aby místo doporučování hry na burse jako prostředku k rychlému zbohatnutí, zabránil, by k tomu nedošlo. Ale ani další omluva dovolatelova, že v roce 1924 již nehrál na burse, to že šlo jenom o sanační hru provozovanou arci s jeho vědomím firmou V. není dostatečnou, naopak tato okolnost je dovolacímu soudu zdrojem jeho přesvědčení s druhou stolicí shodného, že dovolatelova náklonnost ke

hře má ráz trvalosti a že se projevuje jeho sklon k lehkomyslnému zacházení majetkem, dovolateli ani nepatřícím, nýbrž věnovaným vzhledem ku právní povaze věna stabilisaci finanční rovnováhy jeho rodiny. Hraje-li hráč již jen proto, by vyrovnal hrou zaviněné a nepodkryté ztráty, neprojevuje tím, že se dal poučiti nebezpečností hry, nýbrž je to důkazem utkvělosti falešných představ. Pak zajisté lze již mluviti o náruživosti, a to nebezpečné náruživosti, poněvadž takové počínání dává v sázku nejen peníze, nýbrž i celou existenci rodiny. To již se projevuje jako vadnost povahy, nepočitající, že tento způsob sanace může selhati a že pak musí nevyhnutelně nastati neselhávající způsob sanace, totiž uhražování dluhu z pravidelných příjmů, jimiž rodina disponuje. Rozlišuje-li dovolatel do jisté míry mezi svým vlastním dluhem 45.000 Kč a mezi postižeností žalobkynina majetku, není to zcela případné, poněvadž ztenčení také jeho příjmů služebních, z nichž taková škoda může býti jedině kryta, je zkázonosným pro celou rodinu, zvláště, je-li správným jiné tvrzení dovolatelovo, že rodina nevystačila s normálními příjmy, že již 20.000 Kč musilo býti dosazeno na domácnost z manželčina jmění. Dospívá tedy dovolací soud k tomu, že jest opodstatněn rozvodový důvod nepořádného způsobu života a tím zaviněného hlubokého rozvratu manželství, takže na manželích nelze spravedlivě požadovati, by setrvali v manželském společenství — hlubokého rozvratu manželského proto, poněvadž dovolatelovým jednáním zasažena byla průměrná míra hospodářského blahobytu jeho rodiny a tím ohrožena byl nejen klidná existence manželské pospolitosti, nýbrž i ohrožena byla samotná podstata manželského soužití po mravní stránce, poněvadž manžel takto jednající přirozeně musel pozbýti důvěry manželčiny.

Čís. 5486.

Společenstva dle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

Obsahoval-li protokol o valné hromadě společenstva pouze zápis, že se valná hromada v určitém směru usnesla a soud neměl jinak pochybnosti o správném postupu, nemůže z úřední povinnosti žádati výkaz, že bylo vyhověno všem podmínkám správného usnášení se. Zjišťuje-li však protokol také tyto okolnosti a je-li z něho zjevno, že se usnesení nestalo řádně, musí soud k těmto vadám přihlížeti.

Ustanovení stanov, že dozorčí rada se volí prostou (relativní) většinou hlasů, nepříčí se zákonu ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

Výkon volby neoprávněnou osobou jest bez významu, neměl-li vlivu na výsledek volby.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1925, R I 935/25.)

Opověď společenstva k rejstříku, že předsedou byl na valné hromadě zvolen Antonín R., nevzal rejstříkový soud na vědomí, nýbrž vrátil ji s tím, by ředitelstvo ihned svolalo novou valnou hromadu, na ní volbu členů ředitelstva a dozorčí rady znovu provedlo a výsledek do čtyř neděl soudu oznámilo. Důvody: Jak šetřením zjištěno, súčastnil se hlasování při volbách nečlen Jaroslav H., který dle sdělení ředitelstva členem společenstva ani není, a neměl býti proto připuštěn k volbě. Následkem toho usnesení valné hromady ze dne 26. dubna 1925 stalo se neplatným, bylo proto zrušeno ohledně volby Antonína R-a a nařízeno, jak shora uvedeno. Ostatně tím, že z ostatních členů ředitelstva i dozorčí rady, náhradníků i revisorů účtů nikdo nedosáhl nadpoloviční většiny, jeví se nové svolání valné hromady stejně nutným. Rekursní soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že změnil příkaz, by v nové valné hromadě byla znovu vykonána volba členů ředitelstva a dozorčí rady, v ten rozum, že na nové valné hromadě má býti konána volba členů ředitelstva vyjma předsedy Antonína R-a, jehož opětnou volbu vzal na vědomí. Důvody: Rejstříkový soud jako takový vykonává vliv na družstva potud, pokud jde o zápisy do společenstevního rejstříku (ku př. §§ 8, 9, 10, 11, 16, 40 zákona ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. zák.) a dále v případech v zákoně výslovně vytčených (na př. §§ 87, 29 odstavec třetí, 70 cit. zák. ze dne 10. června 1903 čís. 133 ř. zák.). Při zkoumání opovědi jest se říditi dle §u 18 min. nařízení ze dne 14. května 1873 čís. 71 ř. zák. a zvláště při vedení rejstříku platí zásady nesporného řízení (§ 7 cit. nař. min.). Posuzuje-li se případ tohoto rekursu dle těchto všeobecných zásad, jest patrno, že rekurs jest odůvodněným. Dle výkazů opovědí ze dne 22. května 1925 súčastnilo se valné hromady dne 26. dubna 1925 408 členů, bylo odevzdáno 407 hlasů, z nich připadlo 405 na opětnou volbu představenstva předsedy Antonína R-a. Rejstříkový soud zabýval se případem volení Jaroslavem H-ou a nepřihlížel k ostatním případům v oznámení členů družstva uvedeným o dvojí volbě za společenstvo pekařů, volbě Jana K-a též za jeho tchyni Barboru R-ovou. Avšak, i kdyby se vzal nejnepříznivější případ volby v těchto všech případech, odpadly by tím pouze 3 hlasy, takže by pak zbyly pro shora uvedeného 404 hlasy, tedy daleko více, než vyžaduje čl. 15 stanov. Není tedy správným názor soudu rejstříkového, že následkem neoprávněné volby Jaroslavem H-ou usnesení valné hromady se ruší ohledně zvolení Antonína R-a, vždyť tím, že tento člen ředitelstva obdržel tak značnou většinu volební, nabyl dle stanov práva na členství v ředitelství, pokud se týče na předsednictví v představenstvu (ředitelstvu) a nemůže v tomto právu a zejména ne cestou nespornou býti zkrácen. Rovněž nesprávným jest náhled rejstříkového soudu o nutnosti nové volby do dozorčí rady, vždyť ku její zvolení nevyžaduje se v stanovách absolutní většiny, nýbrž stačí relativní (prostá) většina hlasů (čl. 16 stanov) a nad to volby do dozorčí rady ani nejsou předmětem opovědi ku zápisu do společenstevního rejstříku. Proto schází důvod ku zakročení rejstříkového soudu na novou volbu do dozorčí rady.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nemůže býti pochybnosti, že jest rejstříkový soud se zřetelem k ustanovení §u 24 nařízení ze dne 24. června 1903 čís. 134 ř. zák. a §u 2 a 9 zákona ze dne 10. června 1903 č. 133 ř. zák. nejen oprávněn, nýbrž i povinen, aby k revisní zprávě, vytýkající závady, k tomu působil, by byly společenstvem zachovávány předpisy zákona i stanov, tudíž také, by jich bylo dbáno při volbách činovníků. Nelze však přehlédnouti, že dle §u 18 nařízení ze dne 14. května 1873 čís. 71 ř. zák. při opovědi

usnesení valné hromady k zápisu do společenstevního rejstříku stačí k průkazu tohoto usnesení — pokud stanovy nenařizují jinak — předložení opisu protokolu o valné hromadě, náležitě ověřeného. Obsahoval-li by tento protokol pouze zápis, že se valná hromada v určitém směru usnesla a soud jinak o správném postupu neměl pochybností, nemohl by z moci úřední žádati výkaz, že bylo vyhověno všem podmínkám správného usnášení se (na př. že byla valná hromada řádně svolána, zda byla k usnášení způsobilou, jaký byl poměr hlasů atd.). Zjišťuje-li však protokol také tyto okolnosti a je-li z něho zjevno, že nebylo postupováno dle stanov neb zákona, na př., že se k usnesení nedostávalo předepsaného počtu hlasů (většina relativní místo absolutní neb dvoutřetinové), pak ovšem musí soud k těmto vadám přihlížeti a dle toho s opovědí naložiti, po případě naříditi čeho třeba, aby bylo zákonu (stanovám) vyhověno. Pokud jde předem o volbu dozorčí rady, nařizují stanovy v čl. 16, že valná hromada volí dozorčí radu prostou, tedy relativní většinou hlasů, což se nepříčí zákonu, neboť § 33 zákona ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. zák., k němuž rekurenti poukazují, připouští výslovně odchylky od předpisu zákona, dle něhož se valná hromada usnáší absolutní většinou hlasů. Bylo tedy při volbě dozorčí rady postupováno přesně dle stanov a ne proti zákonu. Co do nepřístojností při volbách, totiž že volil nečlen Jaroslav H., že za společenstvo pekařů prý byla vykonána volba dvakráte a že předseda dozorčí rady H. zapsal do listiny přítomných jméno své tchyně R-ové, která to sice nepopírá, ale tvrdí, že se vlastní volby súčastnila osobně, poukázal již rekursní soud správně k tomu, že by v nejpříznivějším případě šlo o neplatnost tří hlasů, které na výsledek volby Antonína R-a za člena ředitelstva (představenstva) neměly pražádného vlivu. Totéž platí dle výsledku hlasování i co do volby dozorčí rady, náhradníků a revisora účtů. Nevhodnost místnosti mohla sice působiti na jednání rušivě, není však nikterak prokázáno, že by byla volby znemožnila a připustili stěžovatelé sami, že se členstvo do místnosti za účelem odevzdání hlasovacího lístku dostalo, tedy volbu vykonalo.

Čís. 5487.

Pro způsobilost, býti stranou, jest podstatno pouze, zda jde o právní podmět, jenž jest schopen míti vlastní jmění jako soubor práv a závazků, nepodstatno však, zda dotyčný podmět může svými právy a závazky volně nakládati, či zda jest ve správě jmění více méně obmezen dozorčí činností jiného právního podmětu.

Stranou mohou býti i ústavy. Jest jím též »Zemská škola gobelinová a kobercová ve Valašském Meziříčí.«

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1925, R I 937/25.)

Zemská škola gobelinová a kobercová ve Valašském Meziříčí domáhala se na žalovaném zaplacení za dodaný koberec. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu, maje za to, že se žalobkyni nedostává způsobilosti ke sporu.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by pomina zrušovací důvod svého rozhodnutí dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Jako žalobkyně vystupuje »Zemská škola gobelinová a kobercová ve Valašském Meziříčí«, zastoupená prozatímním správcem Jaroslavem K-em, který udělil právnímu zástupci procesní plnou moc ze dne 22. března 1924. Za sporu udělil také moravský zemský výbor témuž právnímu zástupci procesní plnou moc ze dne 1. srpna 1924. První soud uznal žalující stranu za procesně způsobilou, druhý soud žalující straně procesní způsobilost upřel, vycházeje z názoru, že žalující škola není samostatným podmětem práv, nýbrž pouhým zemským ústavem, který nemá vlastního jmění, jímž by mohl samostatně nakládati a že podléhá disposicím zemského výboru. Již v tomto směru jest předeslati, že nutno dobře rozeznávati mezi způsobilostí býti ve sporu stranou, totiž způsobilostí, uplatniti a hájiti ve sporu práva vlastním jménem, a mezi procesní způsobilostí, totiž způsobilostí samostatně ve sporu jako strana jednati, ať osobně nebo zástupcem. Nutno dále rozeznávati mezi způsobilostí, býti stranou, a mezi volnou a omezenou disposicí co do správy majetku. Co do způsobilosti, býti stranou jest podstatno toliko, zda jde o právní podmět, který je schopen míti vlastní jmění jako soubor práv a závazků, nepodstatno naproti tomu, zda dotyčný právní podmět může svými právy a závazky volně nakládati, či je-li ve správě jmění více méně omezen dozorčí, nebo jinakou mocí jiného právního subjektu. Pro souzený případ jde o otázku, možno-li žalující škole přiznati vlastnost právnické osoby. V tom směru nutno vycházeti ze zjištění odvolacího soudu, převzatého z části od prvého soudu, z části samostatně učiněného z dopisu moravského zemského výboru ze dne 28. srpna 1925, že žalující škola je vlastně dílnou na výrobu koberců a gobelinů, že je vedena po obchodnicku, že na její účet jdou též platy zaměstnanců, že náklad na školu hradí se jednak z výtěžku za prodané zboží, jednak z příspěvků státních, zemských a jiných veřejných činitelů, že stanovy nevešly dosud ve všech bodech v platnost (není zjištěno v kterých), že zejména kuratorium nebylo utvořeno, že vrchní dozor zůstal moravskému zemskému výboru a že poměr ředitele k zemskému výboru je upraven smlouvou a instrukcí. Odvolací soud zjišťuje dále ještě z uvedeného dopisu, že gobelinová a kobercová škola byla převzata roku 1908 zemským výborem, z čehož usuzuje, že jde o ústav zemský, který nemá vlastní vůle a samostatnosti, jak by tomu bylo u právnické osoby, že naopak podléhá výhradně disposicím zemského výboru. Bylo již řečeno, že větší nebo menší omezení disposice ředitelovy při správě ústavu nepadá co do vlastnosti právnické osoby ústavu na váhu. Výhradně na váhu padá jen, zda je tu zákonem uznaná možnost neosobního jmění, sledujícího určitý dovolený účel, a co jest substrátem, pomocí kterého se tohoto účelu má dosáhnouti. Že tímto substrátem není určitá jednota osob (korporace podle §§ 26 a 27

obč. zák.) jest na bíledni, ale substrátem tu není ani určitý majetek, který by jako základní fond měl úkolu sloužiti (nadace podle §u 646 obč. zák.). Tím však ještě nejsou vyčerpány všechny zjevy právnických osobností a všechny možnosti samostatně právní existence. Jsou tu ještě ústavy, které nemajíce pevného základního (nadačního) majetku, byly zřízeny — ať již státem, nebo jinou veřejnou korporací nebo soukromníkem — k účelům všeužitečným, zejména také kulturním, které mají samostatnou organisaci a samostatné zastoupení a které sledují svůj cíl prostředky majetkovými. (sr. také Stubenrauch k § 26 obč. zák. pozn. 4). O takový ústav jde i v souzeném případě. Právní povahu žalující školy v nedostatku jiných předpisů nutno posuzovati jen podle jednotlivostí případu. Podle zjištění nižších soudů a dopisu zemského výboru, jehož obsah si odvolací soud osvojil a podle §u 1 stanov jest účelem školy po stránce technicko-průmyslové vštípiti žákům technickou dovednost a poskytnouti obyvatelstvu chudého kraje valašského nový pramen výživy, a po stránce vychovatelské, vésti žáky k pořádku. Pramenem příjmů jsou škole mimo subvence, (které pro právní povahu školy úlohu nehrají) výtěžky za prodané zboží, které je vyráběno nejen žáky, nýbrž i dělníky za mzdu. Podle smlouvy a instrukcí jest dosavadní správce smluvním zaměstnancem zemského výboru, s nímž se smlouva rok od roku prodlužuje, a jenž má mimo jiné také povinnost nakupovati materiál, vydávati jej ke zpracování, platiti mzdy dělníkům, přejímati vyrobené zboží a starati se o odbyt vyrobeného zboží, což jest jedním z hlavních úkolů správce. Příjmy správce hradí se na prvním místě z prostředků školy. Uváží-li se, že vyučování trvá jen tak dlouho, pokud je toho k řádnému vyučení se třeba (podle stanov asi 6 až 8 neděl) a uváží-li se uvedené okolnosti, jest z toho zřejmo, že nejde tu o zemskou školu v pravém slova smyslu (jako na př. zemská škola reálná), nýbrž o podnik samostatně organisovaný se samostatným zastoupením na venek, o podnik ne nepodobný obchodnímu závodu, který si pracovníky odborně vzdělává, zejména když podle instrukce může býti výroba gobelinů a koberců svěřena toliko absolventům této školy. Proto nelze klásti váhu ani na označení »Zemská« škola, ani na slova dopisu zemského výboru, že školu roku 1908 převzal, a jest souhlasiti s názorem zemského výboru, vysloveným v témže dopisu, že nelze nazírati na tuto školu jako na zemský ústav v pravém slova smyslu. Z toho, co posud uvedeno, je zjevno, že žalující strana je samostatným právním podmětem a že má způsobilost býti ve sporu stranou. Druhou otázkou jest otázka zastoupení této právnické osoby. V tomto směru netřeba řešiti otázku, zda i správce školy sám a bez schválení zemského výboru mohl jménem školy žalobu podati, když jde o zaplacení kupní ceny za prodaný koberec a když podle instrukce má správce se starati o odbyt zboží, když jest povinen dlužné pohledávky zavčas upomenouti a čeho třeba k jejich včasnému vydobytí zaříditi. Netřeba tuto otázku řešiti proto, že zemský výbor sám za sporu udělil procesní plnou moc témuž zástupci, jemuž ji udělil správce školy, uvědomiv o tom procesní soud ještě zvlášť a když takto vedení sporu schválil. I kdyby tu nějaký nedostatek zvláštního zmocnění v tom směru původně byl býval, byl dodatečně napraven (§§ 6, 7, 477 čís. 5 c. ř. s.) Není tu tedy důvodu pro zrušení prvního rozsudku a řízení, jak odvolací soud učinil.

Čís. 5488.

Prozatimní opatření zákazem spoluvlastníka spoluvlastníku společné nemovitosti, by nezapočal s přístavbou (nepokračoval v ní). Nárok jest osvědčen průkazem spoluvlastnického práva, ohrožení pak povolujícím usnesením stavebního úřadu.

Stačí, že změna dosavadního stavu (§ 381 čís. 1 ex. ř.) hrozí; nevyhledává se, by již započala.

V rekursu do usnesení povolujícího prozatimní opatření nelze uváděti novoty, ovšem ale v odporu (§ 397 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1925, R I 940/25.)

Spoluvlastnice navrhla proti spoluvlastníku povolení prozatimního opatření v ten způsob, by byla odpůrci zakázána přístavba, pokud se týče pokračování v započaté přístavbě ku společné nemovitosti. Soud prvé stolice prozatimní opatření povolil, rekursní soud návrh na povolení zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nárokem, jehož zajištění má sloužiti navrhované prozatimní opatření, není nárok na zastavení započaté přístavby, jak se rekursní soud domnívá, nýbrž nárok, by jeden spoluvlastník nezasahoval svémocně do práv druhého spoluvlastníka. Ohrožená strana také neodůvodňovala svůj návrh tím, že chce podati žalobu na zastavení přístavby, nýbrž zmínila se o žalobě jen v nástinu navrženého usnesení, by jí byla uložena lhůta ve smyslu §u 391, druhý odstavec, ex. ř. Ohrožená strana opřela svůj návrh o tvrzení, že jest s odpůrcem spoluvlastnicí domu, každý z jedné polovice, že odpůrce bez jejího souhlasu a bez jejího vyrozumění o stavební komisi vymohl si svolení stavebního úřadu k přístavbě, že však není oprávněn bez souhlasu spoluvlastnice přístavbu prováděti, že tedy spoluvlastnice navrhuje prozatimní opatření zákazem započetí po případě pokračování v přístavbě po rozumu §u 382 čís. 5 ex. ř. Své právo spoluvlastnické osvědčila navrhovatelka poukazem na vložku čís. 752 pozemkové knihy, z níž lustrum jest připojeno k návrhu. Nebezpečenství osvědčovala navrhovatelka tím, že připojila opis usnesení stavebního úřadu o povolené přístavbě. Tím byly osvědčeny oba zákonné předpoklady prozatimního opatření, tvrzený nárok a hrozící nebezpečenství (§§ 381 a 389 ex. ř.). Osvědčením práva spoluvlastnického co do polovice domu byl již také osvědčen nárok podle §§ 828, 833 až 836 obč. zák., by druhý spoluvlastník stejně velikého podílu o své újmě změny ve společné věci nepředsevzal, neboť děleno jest jen právo k věci a nikoli věc sama, takže žádný podílník nemá práva ani k nejmenší hmotné částce společné věci. K nakládání celou věcí, nebo jakoukoli hmotnou její částí jest třeba spojené vůle všech spoluvlastníků. Nemohou-li se dohodnouti, jest se jim zachovati podle předpisů §§ 833 až 835 obč. zák., ale o své újmě změny předsevziti není žádný z nich oprávněn. Jestliže tedy odpůrce navrhovatelky vymohl si bez jejího souhlasu povolení k přístavbě,

ohrozil tím její spoluvlastnické právo, čímž osvědčen jest již také druhý předpoklad, totiž nebezpečenství podle §u 381 čís. 1 ex. ř. Stačí podle tohoto předpisu obava, že by jinak soudní vymáhání nebo uskutečnění nároku, zejména změnou dosavadního stavu, bylo zmařeno nebo značně stíženo; stačí, že změna dosavadního stavu jen hrozí, a není ani zapotřebí, aby již byla započala. Okolnosti, kterými navrhovatelka odůvodňovala, proč nechce přístavbu dovoliti, totiž že se bojí dalšího zadlužení, jsou jen pohnutkou jejího nesouhlasu a jsou pro povolení prozatimního opatření nerozhodné. Stačí, že souhlasu neudělila. Rovněž nerozhodno jest, jak daleko přístavba již pokročila a jaké majetkové újmy mohou ze zastavení přístavby spoluvlastníkům domu vzejíti. To uvážiti, bylo věcí navrhovatelky, než návrh na zákaz přístavby učinila. Dovolací soud může přezkoumati usnesení rekursního soudu jen podle stavu, jaký tu byl v době, kdy první soud o návrhu rozhodoval. Novoty, uváděné odpůrcem v rekursu a novoty, uváděné ohroženou stranou v dovolacím rekursu, musí zůstati nepovšimnuty. To platí také o tvrzení odpůrcově, že navrhovatelka jest jeho manželkou a že on jest zákonným správcem jejího jmění (§ 1238 obč. zák.), neboť v návrhu nebylo o manželském poměru ani slova a ze stejného přijmění nelze na takový poměr souditi, protože by mohlo jíti na př. také jen o sourozence. Protože však odpůrce před rozhodnutím nebyl vyslechnut a nemohl tedy své námitky přednésti, přísluší mu podle §u 397 ex. ř. odpor, v kterém ovšem i novoty může uplatniti, což také skutečně učinil; teprve v řízení o odporu bude dotyčné sporné otázky nutno řešiti.

Čís. 5489.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n.).

S hlediska §u 1 zák. jest nezávažno, jakou škodu utrpí povolením odkladu strana vypovídající, že byla výpověď povolena z důvodu §u 1 (2) čís. 10 zákona ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. a jaký vliv má odklad na zaměstnanost zřízenců té neb oné strany.

Pojem »náhrady odpovídající potřebě«.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1925, R I 978/25.)

Vlastníci domu vymáhali na obuvnické firmě B. vyklizení obchodních místností, z nichž byli dali firmě B. pravoplatně soudní výpověď z důvodu §u 1 (2) čís. 10 zák. na ochr. náj. (potřebujíce místností pro sebe). Návrh firmy B., by byl povolen odklad exekuce vyklizením, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud návrhu vyhověl. Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by o návrhu na odklad dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Dle §u 1 zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. lze odložiti exekuci vyklizením najatých místností, nemá-li povinný bez své viny jiné potřebě odpovídající náhrady. Jiných podmínek zákon nežádá, a

proto jest nezávažno, jakou škodu utrpí strana vypovídající povolením odkladu. Rovněž nezávažno jest, že výpověď byla povolena z důvodu §u 1 (2) čís. 10 zákona ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. a jaký vliv má odklad na zaměstnanost zřízenců té neb oné strany. Stěžovatel snaží se dovoditi, že strana vypovídaná má náhradu potřebě odpovídající v domě čís. 24 v Č. Ale tu již rekursní soud zcela správně dovodil, že ona malá místnost neodpovídá potřebě strany vypovídané, a stačí stěžovatele odkázati na tyto důvody napadeného rozhodnutí. Z té okolnosti, že si strana vypovídaná tuto místnost opatřila, nelze ještě dovozovati, že se tím vzdala ochrany dle zákona čís. 51/1925. Městský úřad v Č. potvrzuje sice nouzi bytovou v tomto městě, ale přece ze spisu výpovědního vyšlo na jevo, že Bohumil S., jenž jest vlastníkem prodejny obuvi firmy B., opatřil náhradní místnosti v domě Anny O-ové č. p. 442 pro firmu H. Nelze pochybovati, že, podařilo-li se Bohumilu S-ovi, vlastníku to právě oné prodejny, jež ze sporných místností v domě čís. 261 má býti vyklizena, získati pro firmu H. náhradní místnosti, jest vzhledem k úzkému poměru Bohumila S-a k straně vypovídané patrno, že tato při náležité dbalosti (§ 1297 obč. zák.) mohla získati tyto místnosti přímo pro sebe, ale ovšem jen tehdy, byla-li Anna O-ová k pronájmu jich ochotna nejen pro firmu H., nýbrž po případě i přímo pro stranu vypovídanou. Tato okolnost není zjištěna a jest třeba v tomto směru šetření doplniti. Druhou otázkou bude, zda místnosti v domě čís. 442 by byly pro vypovídanou stranu náhradou její potřebě odpovídající. Prvý soudce nazývá tyto místnosti prostě »jinou náhradou«, ale spolehlivě nezjistil, zda místnosti ty jsou náhradou odpovídající potřebě strany. I v tomto směru bude třeba šetření doplniti. K pojmu »náhrady odpovídající potřebě« uvésti jest toto: V nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 409 sb. z. a n. byl podmínkou odkladu nedostatek »přiměřené náhrady« a poprvé v zákoně ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. mluví se o »náhradě odpovídající potřebě«, což dle Kubišty (výklad k zák. o ochr. náj. a k zák. o odkladu exekuce vyklizením z 1923 str. 127 a 23) znamená v podstatě »dostatečnou náhradu«, t. j. náhradní místnosti, které se srovnávají s nezbytnou potřebou nájemníkovou, vyvolanou tím, že má dosavadní místnosti vykliditi. I v tomto směru bude třeba šetření doplniti.

Čís. 5490.

Třebas nároky bagatelní byly projednávány společně s nároky nebagatelními, jest dovolání ohledně nich nepřípustné. Rozhodl-li odvolací soud nepřípustně o odvolání ohledně oněch nároků, nemůže dovolací soud, odmítnuv dovolání, ježto jde o věci bagatelní, zrušiti také rozsudek odvolacího soudu a odmítnouti též odvolání.

Při projevech konkludentními činy dlužno hleděti ku všem jednotlivostem případu, k celému ději v jeho souvislosti.

Dělník ztrácí nárok na úplatu (§ 1155 obč. zák.), jen pokud službu odepřel anebo na jeho straně vyskytly se překážky, by služby opětně nekonal. Stačí však, že jest k práci ochoten, k ní připraven. Zaměstnavatel musí ho napřed vyzvati ke smluvené práci.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1925, Rv I 1310/25.)

Žalobci, zaměstnaní v továrně žalované firmy, domáhali se na ní náhrady škody, tvrdíce, že žalovaná přerušila práci na 14 dnů až 3 neděle pro nedostatek materiálu a že po uplynutí této doby zdráhala se žalobce přijati do služby, a opírajíce žalobní nárok jednak o § 1295 obč. zák., ježto žalovaná nepodnikla potřebných kroků, by dosáhla od státu náhrady za vyplacení podpory nezaměstnaným dělníkům, jednak o § 1155 obč. zák. Procesní soud prvé stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud uznal žalobní nárok důvodem po právu, maje v onom směru za to, že žalovaná neopomenula ničeho, by dostála své povinnosti, v druhém směru nedospěl ze zjištěných okolností, na rozdíl od prvého soudu, k závěru, že byli žalobci při zastavení provozu propuštěni.

Nejvyšší soud dovolání žalované ohledně žalobních nároků, jež nepřevyšovaly 300 Kč, odmítl, ohledně ostatních žalobních nároků dovolání vyhověl, napadený rozsudek zrušil a vrátil věc odvolacímu soudu, by v rozsahu zrušení dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolání, pokud se týče žalobních nároků ve výroku pod I. uvedených, není dle zákona přípustné (§ 502 odstavec druhý c. ř. s.). Žádný z těchto nároků nepřevyšuje 300 Kč (§ 448 c. ř. s.) a mělo proto již odvolání býti zavrženo (§ 471 čís. 2 c. ř. s.), poněvadž nebylo podáno ze žádného z důvodů zmatečnosti (§ 477 čís. 1 až 7 a 501 c. ř. s.). Ačkoliv tyto nároky z důvodu §u 11 čís. 1 c. ř. s., třeba že jde o částky bagatelní, mohly býti s nároky ostatních spolužalobců, jež vesměs převyšují 300 Kč, spojeny v jednu žalobu, pro kterou byl okresní soud dle §u 49 čís. 6 j. n. bez ohledu na úhrnnou výši věcně příslušným, tvoří přece ony nároky každý o sobě samostatnou pohledávku a s toho hlediska nutno posuzovati otázku přípustnosti opravného prostředku a zejména též dovolání. Docela nevadí, že rozhodnuto bylo zatím o nárocích jen co do jejich právního důvodu rozsudkem mezitimním, a též není překážkou, že soud prvé stolice pokládal odvolání za přípustné neb opomenul, (zvláště když ani v odpovědi na odvolání nebyl k tomu dán podnět) k nepřípustnosti odvolání přihlížeti. Bylo-li však soudem druhé stolice věcně rozhodnuto o odvolání, dle zákona nepřípustném, ať již z té neb oné příčiny, nemůže dovolací soud, odmítnuv dovolání, ježto jde o věci nepatrné, zrušiti také rozsudek odvolacího soudu a odmítnouti též odvolání. Zůstane tedy ohledně těchto zažalovaných nároků při tom, jak mezitimním rozsudkem co do jejich právního důvodu bylo rozhodnuto soudem druhé stolice, a dovolací soud nemá z důvodů procesního práva možnosti, na tomto stavu věci něco změniti. Co do ostatních žalobních nároků jest dovolání žalované firmy, pokud uplatňuje důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., jen z části opodstatněno. Podstatnou pro rozhodnutí sporu jest toliko otázka, zda byl pracovní poměr žalobců jen na čas přerušen — jak tvrdí žalobci — či zda byl úplně rozvázán — jak tvrdí žalovaná. Tato otázka jest otázkou právní, kterou možno rozřešiti jen úsudkem ze zjištěných skutkových okolností. Co do skutkových zjištění však se rozsudky obou nižších soudů podstatně rozcházejí. Kdežto první soud na základě výpovědí svědků Ferdinanda P-a, Jana

G-a a Václava J-a přijal za dokázáno, že dělníci z práce propuštěni byli a že jim to bylo způsobem, všechnu pochybnost vylučujícím, prohlášeno a neuvěřil svědkům Rudolfu M-ovi a Josefu M-ovi, odvolací soud naproti tomu jinak hodnotil výpovědi těchto svědků i jejich hodnověrnost a došel k přesvědčení, že dělníci propuštěni nebyli. Že jde o změnu skutkových zjištění, vidno z důvodů napadeného rozsudku, které v podstatě praví, že zjištění prvního soudu není v průvodních výsledcích odůvodněno a že odvolací soud oproti zjištění prvního soudu nemá důkaz o propuštění za provedený. Protože však první soud učinil své zjištění podle průvodů bezprostředně provedených a odvolací soud žádného z důkazů neopakoval, ani nedoplnil, jest tu zřejmě vada řízení odvolacího podle §u 503 čís. 2 c. ř. s. (§§ 488, 498 c. ř. s.), ale vada tato nebyla v dovolání vytýkána, takže dovolací soud nemůže k ní přihlížeti. Dovolání uplatňuje důvody §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s., ale důvodu podle čís. 3 vůbec neprovádí, vytýkajíc pod jeho rouškou nesprávné hodnocení důkazů odvolacím soudem, což však není žádným dovolacím důvodem. Avšak ze všech vývodů dovolacího spisu, přednesených jak pod titulem důvodu podle čís. 3, tak pod titulem důvodu podle čís. 4 lze jasně seznati, že dovolatelka v podstatě toliko vytýká odvolacímu soudu, že neprávem pokládal pracovní poměr jen za přerušený a nikoli za zaniklý. Jedině na tom jí záleželo. V tom však spočívá výtka nesprávného právního posouzení věci, protože jde o otázky právní. Nesprávné právní posouzení věci v otázce přerušení nebo zániku pracovního poměru tu jest. Odvolací soud klade na několika místech svých důvodů váhu jen na to, zda bylo dělníkům výslovně prohlášeno, že jsou propuštěni, a praví, že nelze při tom hleděti k vedlejším okolnostem, které v tomto směru jsou nerozhodné, jako na př. odhlášení žalobců z nemocenské pokladny, vyplácení podpory v nezaměstnanosti v cestě refundace, dále to a ono chování se žalobců po zastavení provozu a pod. Odvolací soud pokládá tedy tyto okolnosti za nedůležité, nezjišťuje jich (až na nespornou okolnost odhlášení z nemocenské pokladny) a vypočítává je jen příkladmo. S tímto právním názorem však souhlasiti nelze. Projev vůle může se státi nejen výslovně, nýbrž také mlčky (§ 863 obč. zák.). Při projevech konkludentními činy nutno však hleděti ke všem jednotlivostem případu, k celému ději v jeho souvislosti. Teprve pak, až budou všechny jednotlivosti zjištěny — i ty, které pokládá odvolací soud za vedlejší — bude možno posouditi, zdali tu bylo propuštění dělníků a tím nastalé zrušení pracovního poměru aspoň mlčky (§ 863 obč. zák.). Okolnosti odvolacím soudem jen příkladmo vypočítané a co do jich pravdivosti nezjišťované nelze předem již označiti za bezvýznamné pro konečný úsudek. K tomu přistupuje ještě další zjištění prvního soudu, učiněné podle výpovědi svědka Václava J-a, že svědek ohlásil závodním výborům, že se provoz zastavuje, že se to zase tak udělá, jako v uplynulém roce při krisi, že tehdy byli dělníci propuštěni, že dostávali po devět měsíců státní podporu z nezaměstnanosti a pak podporu na refundaci a že nyní byla zavedena hned podpora na refundaci proto, aby dělnictvo dostávalo tuto podporu bez přerušení. K tomuto důležitému zjištění prvního soudu o postupu při předešlé krisi nezaujal odvolací soud stanoviska, jen je z výpovědi svědka J-a opakuje a uvádí, co naproti tomu vypověděli svědci M. a U. Jest tedy v uvedených směrech co do použití §u 863 obč. zák. dovolací důvod

§u 503 čís. 4 c. ř. s. opodstatněn, ale dovolací soud nemůže toho času ve věci rozhodnouti, protože mu chybí potřebná skutková zjištění. Bude tudíž na odvolacím soudu, by o všech v odvolání uplatněných důvodech, pokud nejsou nepřípustnými novotami a nejsou již tímto rozhodnutím odbyty, zejména o všech žalobci z důvodu nesprávného hodnocení průvodů napadených skutkových zjištěních prvního soudu se vyslovil, by po případě — bude-li míti pochybnosti o správnosti skutkových zjištění prvního soudu — po rozumu §u 488 c. ř. s. se zachoval a pak znova rozhodl. Naproti tomu není opodstatněn dovolací důvod žalované podle §u 503 čís. 4 c. ř. s., pokud jde o výklad §u 1155 obč. zák., jak obsažen jest v rozsudku odvolacího soudu, že totiž žalobcům uvedeným pod II. příslušela by úplata také za práce nevykonané následkem okolnosti, jež se sběhla na straně zaměstnavatelově, jestliže dělník byl k práci ochoten. Dovolatelka vykládá nesprávně tento pojem v ten smysl, že žalobci se měli opět sami k práci hlásiti a že nestačí pouhá trpná připravenost. Jen pokud by dělník služby odepřel aneb na jeho straně vyskytly se překážky, aby opět služby konal, ztrácel by nárok na úplatu (Ehrenzweig, System II. Obligationenrecht). Stačí však, je-li jen k práci ochoten, k ní připraven, ale zaměstnavatel musí ho napřed ke smluveným pracím vyzvati (rozh. býv. nejv. soudu ze dne 2. srpna 1892 sb. Gl. U. 14.333). Věcí zaměstnavatelovou by bylo, by dokázal, že žalobci na jeho vyzvání práci odmítli, aneb pro vlastní překážky konati ji nemohli, což dle zjištění napadeného rozsudku nebylo ani tvrzeno ani prokázáno. Pokud konečně šlo o právní důvod žaloby ze zavinění podle §u 1295 obč. zák., odbyl jej již případným způsobem odvolací soud, zjistiv, že žalovaná na vyzvání úřadu podala vysvětlení, z jaké příčiny zastavila provoz ve své továrně, že však ministerstvo sociální péče neuznalo to za důvod refundace, takže žalovaná učinila za daných okolností vše potřebné, aby dosáhla od státu náhrady za vyplacenou podporu nezaměstnaným dělníkům a nedopustila se zaviněného opomenutí, z něhož by mohly proti ní býti odvozovány žalobní nároky na náhradu škody. V tom směru došel tedy odvolací soud k témuž závěru jako soud prvé stolice a též dovolací soud tento názor sdílí.

Čís. 5491.

I záchvat mrtvice následkem rozčilení a přepjetí ve službě může býti »úrazem« ve smyslu služebního řádu úřednictva Čsl. bank.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1925, Rv I 1351/25.)

Žalobce byl dirigentem expositury žalované banky P. Byv v kanceláři raněn mrtvicí nemohl po delší dobu vykonávati službu; po té konal přechodně lehčí službu, avšak posléze stal se ke službě opět neschopným. Žalovaná banka, jež mezitím vstoupila do likvidace, dala žalobci výpověď ku dni 30. června 1924, odvolávajíc se na § 43 odstavec čtvrtý služebního řádu služebnictva Československých bank. Žalobce ohradil se proti výpovědi a přijal ji jen s výhradou nároku, který vznesl ve smyslu §u 21 odstavec třetí služebního řádu služebnictva Československých bank, totiž, že mu dosavadní požitky budou vypláceny až do úplného uzdravení. Žalovaná banka vyplatila žalobci služební požitky pouze do 30. června 1924. Žalobou domáhal se pak žalobce na žalované bance, by mu, počínajíc 1. červencem 1924, doplnila invalidní rentu, vyplácenou Pensijním ústavem československého peněžnictví, na plat, jenž mu byl posléze bankou vyplacen, a tvrdil v žalobě, že mrtvice ranila ho z ohromného rozčilení, přepracování nervů, poněvadž rozšířily se zprávy o insolvenci banky a vkladatelé žádali bouřlivě své vklady zpět, že neštěstí toto stalo se mu zcela bez jeho viny při vykonávání služby v kanceláři žalované banky a to jen proto, že se stala likvidní, že tudíž běží o úraz, na nějž vztahuje se ustanovení §u 21 odstavec třetí služ. řádu, že je proto banka povinna platiti mu dosavadní služné až do smrti, po případě do nabytí způsobilosti ke službě, pokud se týče doplniti mu invalidní rentu, kterou dostává od Pensijního úřadu Československého peněžnictví, obchodu a živnosti v Praze. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Soud dospěl k názoru, že není tu nároku žalobou vymáhaného, který žalobce opírá o ustanovení §u 21 poslední odstavec služebního řádu úřednictva Československých bank. Tento § 21 jedná o platu úředníka v případě nemoci. V odstavci prvém jest ustanoveno, že, nemůže-li trvale ustanovený úředník vykonávati pro nemoc službu, obdrží po 12 měsíců, prozatímně ustanovený po 6 měsíců, pokud nemoc trvá, plné požitky, zmenšené o případný invalidní důchod. Trvá-li nemoc déle než rok u trvale ustanovených úředníků, pokud se týče půl léta u prozatímních, a není-li dle výsledku lékařské prohlídky naděje na úplné uzdravení do 6 (3) měsíců, může úředníku býti dána výpověď. Odstavec druhý §u 21 jedná o úmrtním kvartálu. Odstavec třetí, na nějž se žalobce odvolává, zní takto: »Zvláštní přídavky v neštěstí. Utrpí-li úředník bez vlastního zavinění při vykonávání služby tělesný úraz, jenž byl bankou zaviněn, a stane se dle souhlasného dobrozdání dvou lékařů (ústavního a nemocenské pokladny, v případě neshody platí obdobně předpis §u 19) ke službě zcela neschopným, má nárok na všechny dosavadní požitky. Tyto požitky musí býti vypláceny až do jeho smrti, pokud se týče znovunabytí výdělečné způsobilosti, avšak po srážce částky, rovnající se invalidní rentě, jež mu dle zákonného pensijního nebo smluvního (úrazového) pojištění jest vyplácena. Prokáže-li se, že úředník zemřel následkem takového úrazu, doplní banka vdově a sirotkům zákonné pensijní nebo smluvní (úrazové) požitky, po případě vyměří jim výslužné ve výši ¾ požitků zemřelého. Tímto úrazem jest i oslepnutí bez vlastní viny nastalé.« Dle znění tohoto odstavce jest první podmínkou nároku tam stanoveného »tělesný úraz«. Soud je toho názoru, že slovu »úraz« nutno rozuměti ve smyslu všeobecně užívaném, že totiž úrazem jest porušení tělesné celistvosti, způsobené náhlým popudem vnějším a z vnějšku, na př. nárazem, střelou, popálením, pádem a pod. Za takovýto úraz nemožno však pokládati příhodu, sběhší se žalobci, totiž mrtvici, způsobenou krvácením do mozku, jak uvedeno jest v žalobě, neboť to jest projev nemoci, třebas náhle vystoupivší, ale podmíněné stavem tělesným, který třebas již delší dobu trvá, jest však skrytý, až pak pojednou projeví se náhlým ochuravěním. Že ono ustanovení má na mysli úraz tělesný v tom smyslu, jak soud je vykládá, patrno úsudkem z opaku z poslední věty dotyčného odstavce, kde úrazu tělesnému na roveň se klade

oslepnutí bez vlastní viny nastalé. Oslepnutí může totiž právě nastati bez vnějšího vlivu neb popudu a bez porušení zevnější kontinuity těla na oku neb v okolí jeho, z příčin vnitřních, jako jest na příklad ochrnutí nervu zrakového, porucha sítnice nebo čočky, zákal a pod., takže není tu tělesného »úrazu«, nýbrž choroba a takový případ pak tímto ustanovením výslovně je postaven na roveň úrazu. Z toho dlužno souditi, že jiná podobná onemocnění nebo choroby, krom oslepnutí, není možno podřaditi pod ustanovení §u 21 odstavec třetí, tedy také ne ochuravění mrtvicí, neboť nemožným jest rozšiřující výklad ustanovení. Ježto po názoru soudu chybí tu hlavní předpoklad nároku, totiž »tělesný úraz«, nemusel se soud pouštěti ani do rozboru dalších podmínek, zdali je tu zavinění banky a zda nezavinil si je žalobce sám. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody. Rozhodnutí sporu spočívá v řešení otázky, zda ranění mrtvicí, jež žalobce u vykonávání služby u žalované banky stihlo a jehož následkem byla úplná neschopnost žalobce ku vykonávání služby, podřaditi lze pod pojem tělesného úrazu ve smyslu §u 21 poslední odstavec služebního řádu úřednictva čsl. bank. Odvolací soud připojuje se k názoru prvního soudu, že tuto otázku zodpověděti sluší způsobem záporným a shledává k správnému odůvodnění tohoto názoru v napadeném rozsudku dodati jen toto: Nevadí správnosti názoru toho, že cit. odstavec služebního řádu nadepsán jest: »Zvláštní přídavky v neštěstí« neboť z doslovu tohoto odstavce plyne, že není míněno každé neštěstí, nýbrž jen tělesný úraz úředníka a neblahé následky tohoto úrazu a mimo to jen ještě oslepnutí úředníka bez jeho vlastní viny nastalé. Toto vypočtení případů neštěstí jest taxativní a nelze řečené ustanovení rozšiřovati na jiné tělesné onemocnění, které úředníka může stihnouti ve službě. Jako tělesný úraz lze však označiti dle všeobecného užívání jazyka poruchu tělesné integrity, přivoděnou popudem bezprostředně z venčí na tělo člověka působícím, nikoliv však zejména události, které bezprostředně jen na duševní rovnováhu člověka působí a ve svých dalších důsledcích teprve následkem zvláštní jeho povahy tělesné jeho onemocnění vyvolají. O událost takovou jde zde u žalobce; dle vlastního přednesu octl se následkem bouřlivého útoku vkladatelů na filiálku žalované banky, jejíž dirigentem byl, v ohromném rozčílení a přepjetí nervů a následkem tohoto porušení duševního klidu teprve byl raněn mrtvicí. Jest samozřejmé, že k tomuto důsledku došlo jenom následkem zvláštní tělesné povahy žalobce, neboť není pravidlem, nýbrž vzácnou výjimkou, že k takovému důsledku duševního rozrušení při člověku i popudlivém dojde. První soud dospěl právem k úsudku, že mrtvicí, kterou žalobce byl raněn, nelze uznati za tělesný úraz ve smyslu posledního odstavce §u 21 služ. ř. nýbrž že se jeví býti jen onemocněním následkem zvláštní náklonnosti žalobce k onemocnění právě tohoto druhu.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by doplně řízení, znovu rozhodl.

Důvody:

Rozpor se spisy spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud vzal za základ svého rozsudku jako samozřejmé, že žalobce byl raněn mrtvicí následkem zvláštní tělesné povahy a zvláštní náklonnosti k onemocnění tohoto druhu, ač tento skutkový předpoklad není ani nesporným ani nebyl prokázán. Než ze souvislosti příslušného odstavce napadeného rozsudku nutno dovoditi, že odvolací soud vyslovil tu jen závěr z notorické prý jinak skutečnosti, že k takovému důsledku duševního rozrušení (mrtvice) docházívá i při člověku popudlivém jen ve zvláště výjimečných případech a že tedy — dle jeho přesvědčení — k témuž důsledku došlo i u žalobce jen vzhledem k jeho zvláštní tělesné povaze. Správnost tohoto úsudku odvolacího soudu dlužno však posuzovati jen s hlediska právního posouzení věci a není proto výtka rozporu se spisy odůvodněna. S právním posouzením věci odvolacím soudem nelze však v podstatě souhlasiti. Odvolací soud praví, že rozhodnutí sporu spočívá jen v řešení otázky, zda ranění mrtvicí, jež stihlo žalobce u vykonávání služby u žalované banky, a jehož následkem byla úplná neschopnost žalobcova k další službě, lze podřaditi pod pojem úrazu ve smyslu §u 21 poslední odstavec služ. řádu úřednictva Českosl. bank. Tomu by ovšem tak bylo jen tehdy, kdyby k otázce bylo odpověděti záporně, neboť pak by se nedostávalo jedné z podstatných náležitostí, podmiňujících nárok žalobcův na požitky ve smyslu citovaného ustanovení služebního řádu. Kdyby však bylo ranění mrtvicí vzhledem k okolnostem, případ provázejícím, pokládati za úraz ve smyslu §u 21 služ. řádu, bylo by nutno ještě dále uvažovati, zda žalovaná banka úraz tento skutečně zavinila. Odvolací soud vyslovuje právní názor, že pod pojem »úraz« spadá jen porucha tělesné integrity, přivoděná popudem bezprostředně zvenčí na tělo působícím, nikoli však událost, která působí jen na duševní rovnováhu člověka a ve svých dalších důsledcích teprve následkem jeho zvláštní povahy vyvolá jeho tělesné onemocnění. Z toho dovozuje, že u žalobce nejde o »úraz«, nýbrž jen o událost zmíněného právě druhu, poněvadž žalobce dle svého vlastního přednesu ocitl se následkem bouřlivého útoku vkladatelů na filiálku žalované banky, jejímž byl dirigentem, v ohromném rozčílení a přepjetí nervů a následkem tohoto porušení duševního klidu byl teprve raněn mrtvicí. S úzkým vymezením pojmu »úraz« tak jak činí odvolací soud, nelze však souhlasiti. Odvolací soud, uvažuje o významu a dosahu pojmu »úraz« má zřejmě na mysli jen zranění, ať již vnější nebo vnitřní, jež bylo poškozenému přivoděno přímým vnějším působením síly fysické na příklad úderem, pádem, nárazem, střelou, s nimiž jest pravidelně spojena porucha tělesné integrity, přehlíží však, že takovýmto přímým vnějším popudem nemusí vždy býti jen síla fysická, nýbrž po případě také střet okolností, působících zhoubně na nervovou soustavu a vyvolávajících v lidském organismu vážné poruchy. Vnější popud nemusí tedy býti vždy somatický, nýbrž také psychický. Zda jest tomu tak v určitém případě, pokud se týče, zda není zhoubný účinek výsledkem nějaké dřívější, dotud skryté choroby, který by byl nastal i bez tohoto vnějšího psychického popudu, vymyká se posudku soudcovu; k tomu třeba vědomostí odborných. Pokud jde o výklad posledního odstavce §u 21 služebního řádu, možno vypočtení případů neštěstí pokládati jen potud za taxativní, pokud jde o »úraz, zaviněný bankou a oslepnutí, třeba bankou nezaviněné. Jest tedy ovšem vyloučena jakákoliv nemoc, jež není úrazem nebo oslepnutím. Naproti tomu znění tohoto ustanovení slu-

žebního řádu nikterak nebrání, aby se za to nemělo, že i tu bylo pomýšleno na úraz v nynějším slova smyslu, tak jak pojem jeho shora byl vymezen. Odvolací soud, vycházeje z odlišného právního názoru, co do pojmu »úraz«, nezabývá se okolnostmi svrchu uvedenými, nezjistil zejména podstatu choroby žalobcovy a její bezprostřední původ se zřetelem k celkovému jeho zdravotnímu stavu před ochrnutím, ač jen tím by byl dán spolehlivý podklad pro posouzení, možno-li mluviti vůbec o úrazu (neštěstí). Řízení zůstalo proto neúplným.

Čís. 5492.

I rekurs do usnesení soudu druhé stolice jest podati u příslušného soudu prvé stolice, třebas usnesení druhé stolice bylo doručeno tímto soudem přímo. Byl-li rekurs podán přímo u soudu druhé stolice, nelze odpočítati od lhůty dny poštovní dopravy.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1925, R II 190/25.)

O d v o l a c í s o u d zamítl návrh vedlejší intervenientky na opravu (doplnění) odvolacího rozsudku. Do tohoto usnesení podala vedlejší intervenientka rekurs na Nejvyšší soud přímo u odvolacího soudu, jenž jej odmítl jako opožděný.

N e j v y š š í s o u d zamítl rekurs do odmítacího usnesení.

D ů v o d y:

Rekursu vedlejší intervenientky do usnesení odvolacího soudu ze dne 15. května 1925, jímž byl odmítnut jako opožděný její rekurs do usnesení odvolacího soudu, zamítajícího návrh vedlejší intervenientky na opravu, pokud se týče doplnění odvolacího rozsudku, nelze přiznati oprávnění. Jako jiné opravné prostředky na příklad odvolání (§ 465 odstavec prvý c. ř. s.) nebo dovolání (§ 505 odstavec prvý c. ř. s.) jest i rekursy a to i tehdy, jde-li o rekursy do usnesení soudu druhé stolice, podati u příslušného soudu prvé stolice (§ 520 c. ř. s. ve srovnání s §em 528 c. ř. s., dobrozdání Nejvyššího soudu k §u 520 c. ř. s.). I když tedy rekurs odvolacím soudem odmítnutý směřoval proti usnesení soudu druhé stolice a usnesení to bylo přímo tímto soudem rekurentce doručeno, bylo rekurs do tohoto usnesení podati u soudu prvního ve lhůtě 14 dnů (§ 521 c. ř. s.). Odmítnutý rekurs u prvního soudu ve lhůtě podán nebyl, nýbrž došel k tomuto soudu, byv mu postoupen odvolacím soudem, až po 14 dnech, tedy opožděně. Na věci ničeho nemění, že byl rekurs ve lhůtě 14 dní po doručení rekursem napadeného usnesení dán na poštu a odeslán na odvolací soud. Tím nebylo vyhověno uvedenému již předpisu, že rekurs podati jest u příslušného soudu prvé stolice, to tím méně, ježto odvolací soud, ano šlo o spornou věc (§ 44 j. n. a contrario), nebyl povinen rekurs příslušnému soudu odstoupiti. Co se poštovní dopravy týče, nelze ji odpočítávati, neboť podle §u 89 org. zák. nevpočítává se do lhůt toliko poštovní doprava, která se koná na příslušný soud a kterou strana sama svým podáním způsobila, nikoli doprava, která se konala na soud nepříslušný a byla způsobena soudním opatřením. Rekurentka neprávem poukazuje na to, že usnesení odvolacího soudu, do něhož si odmítnutým rekursem stěžovala, bylo jí doručeno též procesním soudem prvé stolice a že od tohoto doručení (24. dubna 1925) do dojití rekursu u prvního soudu (5. května 1925) neuplynula lhůta 14 dnů. Rozhodným bylo doručení dne 18. dubna 1925, jež se stalo odvolacím soudem, nikoli doručení další a také s tímto doručením při podání rekursu ani rekurentka sama nepočítala. Odmítnutý rekurs nebyl včas podán a, že byl pro opožděnost odmítnut (§ 523 c. ř. s.), stalo se právem.

Čís. 5493.

Exekuce na platy (zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n.). Ustanovení §u 2 zák. vztahuje se i na odbytné (najmě na odbytné dle zákona ze dne 22. prosince 1924, čís. 286 sb. z. a n.).

Neřídí-li se soud exekuci povolující předpisy zákona čís. 314/20, jest povolení exekuce odporovati rekursem, nebo po pravomoci usnesení navrhnouti dle §u 5 zák. zrušení exekuce, pokud odporuje předpisům tohoto zákona.

Předpisy §§ 1, 2 zákona nejsou předpisy velícími.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1925, R II 349/25.)

S o u d p r v é s t o l i c e rozvrhl odbytné 4876 Kč, jež bylo na základě zákona ze dne 22. prosince 1924, čís. 286 sb. z. a n. složeno pro dlužníka na soudě podle §u 1425 obč. zák., v ten rozum, že je přikázal vymáhajícím věřitelům v pořadí §u 300 ex. ř., při čemž se nedostalo na pohledávku výživného manželky dlužníkovy Cyrily H-ové. K rekursu manželky dlužníkovy r e k u r s n í s o u d zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, znovu rozvrh provedl. D ů v o d y: Dle výslovného znění §u 2 zákona ze dne 15. dubna 1920 čís. 314 sb. z. a n. podléhá i odbytné exekuci omezeně, a stanoveny jsou dvě hranice, nejvyšší: zabavitelnou částkou $^1/_3$ odbytného a, vedena-li exekuce o pohledávky výživného, zabavitelnou částkou $^2/_3$, nejnižší: existenčním minimem 4000 Kč, a jde-li o pohledávky výživného existenčním minimem 2000 Kč. Podobně obmezil i dříve platný zákon ze dne 21. dubna 1882 čís. 123 ř. zák. v §u 2 exekuci na odbytné na část existeční minimum 500 zl. přesahující a pro pohledávky výživného připouštěl exekuci neobmezeně. Jsou to ustanovení s mocí donucující a nemohou proto vymáhající věřitelé, jimž byla povolena exekuce zabavením celého odbytného, nabýti zástavního práva i na onu částku odbytného, jež jest z exekuce vyloučena (§ 290 prvý odstavec ex. ř.; §§ 30 čís. 2 a odstavec druhý § 41 ex. ř.). Následkem toho mají neprivilegované pohledávky nárok dojíti uspokojení z odbytného 4876 Kč, pokud 4000 Kč převyšuje, tedy pouze z 876 Kč. Na pohledávku výživného Cyrily H-ové nepřipadá vzhledem k jejímu pořadí (§ 300 ex. ř.) nic, avšak jí přísluší právo zabaviti další částku až do existenčního minima 2000 Kč, takže na ni připadá dalších 2000 Kč. Rekursu bylo proto vyhověno a věc musela býti vrácena prvému soudci k novému rozvrhu vzhledem k ustanovení §§ 39, druhý odstavec, 41 a 285 ex. ř.

N e j v y š š í s o u d vyhověl dovolacím rekursům vymáhajících věřitelů v ten rozum, že odmítl rekurs Cyrily H-ové do usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dle §u 299, druhý odstavec ex. ř. jest zabavením služného postižen i příjem, kterého nabude dlužník tím, že byl dán na odpočinek. K příjmu takovému zajisté patří i odbytné. Plně jest přisvědčiti rekursnímu soudu, že § 2 zákona ze dne 15. dubna 1920 čís. 314 sb. z. a n. vztahuje se i na odbytné, a že tedy toto podléhá exekuci do 1. března, při čemž volno musí zůstati dlužníku 4000 Kč, při pohledávkách v druhém odstavci §u 2 uvedených však do $^2/_3$ s volnými 2000 Kč. V tomto §u 2 mluví se sice o »ročních« 4000 Kč (2000 Kč), ale toto označení »roční« vztahuje se jen na výslužné a zaopatřovací požitky, které jsou periodickými platy, a ne na odbytné, ohledně něhož platí omezení do $^1/_3$ (nebo $^2/_3$) tak, by dlužníku zůstalo volných 4000 Kč (nebo 2000 Kč). To platí i pro odbytné dle zákona z 22. prosince 1924 čís. 286 sb. z. a n. Jest pravda, že soudce exekuci povolující má se říditi předpisy zákona čís. 314/1920; neučiní-li však tak, mylně vykládaje zákon, jsa tedy v omylu právním, měl dlužník rekursem odporovati povolení exekuce (srv. rozhodnutí tohoto Nejvyššího soudu čís. 2560 sb. n. s.); mimo to však při exekuci toho druhu, o jaký tuto jde, může i po pravomoci usnesení dlužník dle §u 5 cit. zák. navrhnouti, aby exekuce byla zrušena, pokud odporuje předpisům tohoto zákona. K vůli úplnosti se podotýká, že předpis §u 295 druhý odstavec ex. ř. již tu nepřijde v úvahu, ježto úřad odbytné poukazující již tento plat likvidoval a na soudě složil. Nebudou-li však účinky povolené exekuce od dlužníka naznačenými prostředky zvráceny, zůstává exekuce v platnosti. Kdyby byl zákon něco jiného chtěl, zajisté by byl nařídil, že zrušení takové exekuce má se státi kdykoliv i z moci úřední. Nejsou tedy předpisy §§ 1 a 2 cit. zák. velícími předpisy právními v tom směru, že by k nim soud exekuční dle §u 214 ex. ř. musil vždy, tedy bez ohledu na to, byl-li vznesen odpor, z moci úřední přihlížeti, a nelze opačnému názoru rekursního soudu přisvědčiti. V tomto případě byla vymáhajícím veřitelům povolena exekuce na odbytné, dle zákona ze dne 22. prosince 1924 čís. 286 sb. z. a n. dlužníku vyměřené, beze všeho omezení a, ježto si do usnesení tyto exekuce povolujících dlužník nestěžoval a ani neučinil dle §u 5 zákona čís. 314/1920 návrh, aby tyto exekuce byly zrušeny, pokud odporují tomuto zákonu, nebyl rekursní soud oprávněn, zrušiti usnesení prvé stolice za tím účelem, aby soud prvé stolice dle §u 39 čís. 2 a 41 druhý odstavec ex. ř. exekuce zmíněné z moci úřední na část odbytného exekuci podrobenou obmezil a rozvrh vzhledem k tomuto obmezení znovu provedl. Ježto Cyrila H-ová při rozvrhovém roku odporu nevznesla a nejde v tomto případě o porušení velících předpisů, nepřísluší jí dle §u 234 ex. ř. právo k rekursu do rozvrhového usnesení, i bylo proto dovolacím rekursům vyhověti tak, pak shora uvedeno.

Čís. 5494.

Práva pachtovní (hostinské koncese) náležejí k majetkovým právům ve smyslu § 331 ex. ř.; jest přípustno jich zabavení k vydobytí peněžité pohledávky.

Při povolení exekuce jeví se [illegible] přípustnosti podpachtu, pakli bylo navrženo zpeněžení vnucenou správou.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1925, R I 906/25.)

Ku vydobytí peněžité pohledávky povolil soud prvé stolice vnucenou správu hostince čp. 14 náležejícího povinnému jakož i zabavení hostinské koncese náležející povinnému a sice jak hostinské živnosti v domě čp. 14, tak i hostinské živnosti propachtované dlužníku obci Ch-skou v sálech v sadu — a přikázal dlužníku, by se zdržel jakéhokoliv nakládání s touto hostinskou koncesí (hostinskou živností). Rekursní soud vyhověl rekursu dlužníkovu potud, že napadené usnesení, pokud jím byla povolena exekuce zabavením hostinské živnosti (hostinské koncese) propachtované dlužníku městskou obcí Ch. v sadu a straně povinné dán zákaz, by se každého nakládání s touto koncesí hostinskou (hostinskou živností) vystříhala, zrušil a soudu prvé stolice uložil, by doplně řízení vydal nové usnesení. Důvody: Rekurs jeví se odůvodněným, pokud povoleno bylo zabavení hostinské živnosti (koncese) propachtované dlužníku městskou obcí ch-skou, neboť zabavení práv pachtovních jest sice přípustno, jest-li však podpropacht bez újmy vlastníka nemožným nebo ve smlouvě výslovně zakázán, jest exekuce nepřípustna (§ 1098 obč. zák. a komentář Neumannův k ex. ř. str. 952 a 966). Měl proto prvý soud, než exekuci povolil, po případě z moci úřední vyšetřiti (§ 55 třetí odstavec ex. ř.), zda dle obsahu pachtovní smlouvy jest dání živnosti v podpacht přípustno, čili nic (stížnost tvrdí, že jest dle smlouvy vyloučeno). Nezbylo tudíž, než v tom směru napadené usnesení zrušiti. V ostatních směrech však stížnosti vyhověti nelze. Jest pravda, že navržena byla exekuce toliko vnucenou správou hostince čp. 14 v Ch., pak hostinské koncese v témže domě a vnucenou správou hostinské koncese obcí propachtované, a že povolena byla exekuce vnucenou správou hostince čp. 14, v dalším pak pouze zabavení hostinské koncese (hostinské živnosti) v témž domě, pak hostinské živnosti (hostinské koncese) propachtované straně povinné obcí Ch-skou. To však nevadí, neboť, bylo-li žádáno o povolení exekuce vnucenou správou živnostenského oprávnění nebo podniku, zahrnuje tento návrh v sobě také zabavení, soud exekuci povolující má zabavení nebo také všeobecně pouze »exekuci« povoliti, zákaz straně povinné vydati, a vyřízení návrhu na zpeněžení (vnucenou správou neb vnuceným propachtováním) soudu exekučnímu ponechati, což se i zde stalo až na to, že prvý soud opomenul straně povinné také zakázati, by se koncese nevzdala, a vyrozuměti o tom též úřad živnostenský, by tento případné vzdání se koncese nebo živnosti mohl odmítnouti (Neumann str. 957). Exekuce na koncesi hostinskou jest přípustna (Neumann str. 957 a rozhodnutí tam citované, pak str. 953), zejména podléhají exekuci také v čl. VII. uv. pat. k živn. zákonu zmíněná prodejná reální a radikovaná oprávnění jakožto majetková práva (Neumann str. 953). Jde-li o živnost koncesovanou, má býti vedena exekuce nejen na živnostenský podnik, nýbrž i na koncesi, poněvadž tímto způsobem jednak exekuce na podnik jest zajištěna, jednak zabavení koncese zůstane v platnosti, i když provozování živnosti po zabavení bude zastaveno (Neumann str.

954). V tomto případě povolil prvý soud zabavení hostinských koncesí a hostinských živností, a, i kdyby nepovolil současně zabavení obou, nemůže si strana povinná do toho stěžovati, poněvadž by tím práva její nebyla stížena, nejvýše práva strany vymáhající, a jen ta by si mohla stěžovati (srov. také cit. komentář str. 971). Pokud posléze jde o výtku, že v domě čp. 14 jest hostinská živnost radikovaná, nesmí se přehlížeti, že sice živnost takovou jest pokládati za součást domu čp. 14, že však v tomto případě povolena byla také vnucená správa hostince čp. 14 vedle zabavení hostinské koncese tamže, a bylo již také řečeno, že zabavení koncese vedle zabavení podniku hostinského jest přípustno a účelno.

N e j v y š š í s o u d obnovil k dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky usnesení soudu prvé stolice s tou opravou, že se povoluje zabavení pachtovních práv, povinnému náležejících, jak k hostinské živnosti ch-ské městské obce v sálech v parku povinným tam provozované, tak i ke koncesi k provozu této živnosti sloužící a že se povinnému zakazuje, by se zdržel každého nakládání s těmito pachtovními právy.

D ů v o d y:

V tomto případě řešiti jest především otázku přípustnosti dovolacího rekursu vymáhající věřitelky do usnesení soudu rekursního, pokud jím usnesení soudu prvé stolice, povolující exekuci zabavením hostinské živnosti (hostinské koncese) povinnému městkou obcí Ch-skou v sále v parku propachtované bylo zrušeno a soudu prvé stolice uloženo, by doplně řízení nové usnesení vydal. Poněvadž soud rekursní v napadeném usnesení soudu prvé stolice výslech stran po pravomoci tohoto usnesení neuložil a dle stavu věci k doplnění řízení soudem rekursním nařízenému výslechu toho nebude potřebí, jest otázku přípustnosti dovolacího rekursu vymáhající věřitelky zodpověděti kladně a její dovolací rekurs věcnému rozhodnutí podrobiti. Ve věci samé přisvědčiti jest názoru soudu rekursního, že zabavení pachtovních práv k vydobytí vymáhané pohledávky jest přípustno, neboť práva pachtovní náležejí zajisté pod pojem práv majetkových v §u 331 ex. ř. uvedených, která se dají zpeněžiti. Naproti tomu není správným názor soudu rekursního, že již v tomto období řízení exekučního, t. j. při povolení exekuce zabavením práv pachtovních, jest nutno se zabývati soudu exekuci povolujícímu otázkou, zdali zpeněžení zabavených práv podpachtem bez újmy vlastníka jest možno a zdali podpacht v pachtovní smlouvě obce Ch. s povinným tomuto nebyl zakázán. K vyvrácení názoru tohoto stačí poukázati na to, že přípustnost podpachtu, který soud rekursní má na mysli při povolení exekuce zabavením práv pachtovních v úvahu vůbec nepřichází, když navrženo bylo zpeněžení vnucenou správou. V důsledcích toho jeví se soudem rekursním soudu exekuci povolujícímu nařízené šetření o přípustnosti podpachtu pachtovních práv povinného při nejmenším předčasným, i kdyby nebylo předpisu §u 55 druhý odstavec ex. ř. šetření takové při povolení exekuce nepřipouštějícího. Bylo proto dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky vyhověti a v napadené části obnoviti usnesení soudu prvé stolice s opravou svrchu uvedenou, poněvadž znění usnesení soudu prvé stolice mohlo by zavdati důvod k pochybnostem o tom, co bylo zabaveno.

Čís. 5495.

Omezení rekursního práva v §u 234 ex. ř. vztahuje se nejen na věřitele, dostavivší se k rozvrhovému roku, nýbrž i na věřitele, kteří se k rozvrhovému roku nedostavili.

Tříletou lhůtu §u 216 čís. 2 ex. ř. jest počítati zpět ode dne příklepu do dne, kdy poplatek stal se nedoplatkem, a nikoliv do dne, kdy byl předepsán.

Jde o porušení velícího předpisu §u 216 ex. ř., byla-li dávka z majetku přikázána ve větší míře, nežli dovoluje § 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1925, R I 923/25.)

Rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodanou nemovitost, přikázal e x e k u č n í s o u d ve výsadním pořadí eráru na dávce z majetku 5792 Kč a na poplatku z převodu 5027 Kč. Rekursu vymáhajících věřitelů vyhověl r e k u r s n í s o u d potud, že nepřikázal převodního poplatku v přednostním pořadí, jinak rekurs odmítl. D ů v o d y: Stěžovatelé uvádějí ve stížnosti, že soud exekuční neprávem přikázal bernímu úřadu k úhradě dávky z majetku předepsané Oldřichu Š-ovi, bývalému majiteli domu 5.792 Kč, a že přikázal dále v přednostním pořadí úhradu 5027 Kč převodního poplatku z roku 1920, ačkoliv poplatek ten není z posledních 3 let. Rekursní soud uznal stížnost jen částečně odůvodněnou a to pokud se týče přikázání převodního poplatku v přednostním pořadí. Podle §u 216 čís. 2 ex. ř. mají býti z rozdělovací podstaty zapraveny v pořadí přednostním poplatky za převod majetku za poslední tři léta přede dnem příklepu zadržélé. Příklep udělen byl vydražitelům usnesením ze dne 20. října 1923. Poplatek z převodu 5027 Kč předepsán byl platebním rozkazem ze dne 1. září 1920, jest tudíž poplatek ten starší 3 let a byl proto neprávem přikázán v pořadí přednostním. Následkem toho se poplatek ten vylučuje z rozvrhu v přednostním pořadí. Stěžovatelé nepodali sice odpor proti přikázání tohoto poplatku v pořadí přednostním při roku rozvrhovém, ježto nebyli přítomni, avšak přes to přiznáno jim právo stěžovati si, poněvadž soud, přikázav tento poplatek v pořadí přednostním, chybil proti všeobecným zásadám §u 216 ex. ř. o rozvrhu. Naproti tomu neuznal soud přípustnou stížnost, pokud se týče přikázání dávky z majetku, ježto stěžovatelé při roku rozvrhovém přítomni nebyli, odpor tudíž vznesen nebyl a nejsou tudíž vzhledem k ustanovení §u 234 ex. ř. oprávněni bráti rozvrhové usnesení v této části v odpor rekursem z důvodu, jejž mohli uplatniti odporem ve smyslu §u 213 ex. ř.

N e j v y š š í soud k dovolacímu rekursu eráru změnil napadené usnesení ohledně poplatku z převodu v ten rozum, že obnovil usnesení prvého soudu; k rekursu vymáhajících věřitelů do napadeného usnesení, pokud jím byl odmítnut jich rekurs ohledně dávky z majetku, napadené usnesení v tomto bodě zrušil a vrátil spisy rekursnímu soudu s poukazem, by o rekursu ohledně dávky z majetku znovu rozhodl.

Důvody:

Dle předpisu §u 234 ex. ř. jsou povinný a věřitelé, k rozvrhovému roku se dostavivší, oprávněni odporovati rozvrhovému usnesení jen v rozsahu práva odporu jim dle §u 213 ex. ř. příslušejícího. V tomto případě se vymáhající věřitelé k rozvrhovému roku nedostavili a nemohli proto proti přikázání berním úřadem k rozvrhu nejvyššího podání v pořadí přednostním účtovaných pohledávek ani co do výše ani co do pořadí podati odpor. Byli proto vymáhající věřitelé, jak soud rekursní v napadeném usnesení uvedl, k rekursu proti rozvrhovému usnesení soudu prvé stolice oprávněni jen, pokud přikázáním pohledávky na dávce z majetku 5.792 Kč a převodního poplatku 5.027 Kč berním úřadu porušeny byly vížící předpisy §u 216 ex. ř. a není zajisté správným názor vymáhajících věřitelů, že § 234 ex. ř. upravuje jen právo k rekursu věřitelů k rozvrhovému roku se dostavivších, že však neodnímá právo to věřitelům, kteří k rozvrhovému roku se nedostavili, neboť názor tento odporuje jasnému znění §u 234 ex. ř.

Pokud jde o dovolací rekurs finanční prokuratury jménem berní správy, nezodpověděl soud rekursní otázku, zda přikázáním převodního poplatku porušen byl velící předpis §u 216 ex. ř., správně, zodpověděv ji kladně. Při řešení této otázky jest dle obsahu rekursu vymáhajících věřitelů jen posouditi, zda berním úřadem přihlášený převodní poplatek byl zadržely déle než tři roky ode dne příklepu čili nic. Soud rekursní jest toho názoru, že převodní poplatek byl starším tří let ode dne příklepu zpět počítajíc, poněvadž poplatek tento předepsán byl již dne 1. září 1920 a příklep stal se dne 17. října 1923. Názor tento není správný. Předpis §u 216 čís. 2 ex. ř. mluví o poplatcích zadrželých a proto nemůže býti pochybnosti, že tříletá lhůta tam stanovená musí se počítati zpět ode dne příklepu do toho dne, kdy dotyčný poplatek stal se nedoplatkem a nikoli ode dne, kdy byl předepsán, neboť předpisem dotyčný poplatek není poplatkem zadrželým. Poněvadž v tomto případě převodní poplatek dle přihlášky berního úřadu stal se nedoplatkem teprve od 19. října 1920 a příklep stal se 17. října 1923, spadá dotyčný poplatek ještě do lhůty tříleté a bylo proto již z tohoto důvodu dovolacímu rekursu finanční prokuratury vyhověti.

Pokud jde o rekurs vymáhajících věřitelů proti přikázání dávky z majetku 5.792 Kč, shledal jej rekursní soud nepřípustným, poněvadž stěžovatelé při rozvrhovém roku nebyli přítomni a tudíž nejsou oprávněni brátí rozvrhové usnesení v této části v odpor rekursem. Tento názor rekursního soudu není správným, neboť dávka z majetku dle předpisu §u 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. požívá přednostního zástavního práva jen do částky připadající na prodanou nemovitost, nejvýše do 30% zjištěné čisté hodnoty nemovitosti. Byla-li dávka z majetku z prodaných nemovitostí, jak vymáhající věřitelé ve svém rekursu tvrdí, ve větší než svrchu uvedené míře přikázána, byl tím porušen velící předpis §u 216 ex. ř. a měli by vymáhající věřitelé proti tomuto přikázání právo rekursu. Podle §u 210 ex. ř. nelze při rozvrhu nejvyššího podání přihlížeti k nárokům, které nejsou z veřejných knih, zájemních nebo jiných exekučních spisů zřejmy anebo listinami již u soudu se nalézajícími prokázány, jestliže oprávněný přihlásiv svůj nárok jej nejpozději při rozvrhovém roku nedoložil listinami, z nichž oprávněnost nároku a jeho způsobilost k uspokojení vyplývá. Zákon nerozeznává, o jaký nárok se jedná, zdali o nárok soukromé osoby či veřejného orgánu a bude proto na soudu rekursním, aby řešil otázku, zdali berní úřad ohledně dávky z majetku při rozvrhovém roku této své povinnosti dostál a zda-li tato dávka z majetku v celé své výši na nemovitostech nuceně prodaných požívala přednostního práva. Poněvadž bez řešení těchto otázek soudem rekursním ohledně dávky z majetku hned ve věci samé rozhodnouti není možno, bylo napadené usnesení v tomto směru zrušiti a vyhovujíc rekursu vymáhajících věřitelů rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 5496.

Poddlužníku přísluší právo k rekursu ve smyslu §u 294, čtvrtý odstavec ex. ř., příčí-li se platební zápověď sama o sobě zákonu, byl-li jí nenáležitě stížen nebo dány-li mu neodůvodněné příkazy.

Ku povolení exekuce zabavením a přikázáním důchodů dlužníka nestačí udání vymáhajícího věřitele, že dlužník jest zaměstnán u poddlužníka a že jako takový má mzdu. Zněl-li návrh na zabavení důchodů, jest je přesně označiti a popsati.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1925, R I 942/25.)

Soud prvé stolice povolil exekuci zabavením a přikázáním důchodů, jež má dlužník u svého zaměstnavatele. Rekursní soud k rekursu zaměstnavatele exekuční návrh zamítl. Důvody: Stížnost jest odůvodněna, neboť exekuční návrh proti předpisu §u 54 ex. ř. neobsahoval určení výše zabavených důchodů, aby bylo lze vůbec posouditi přípustnost zabavení po rozumu zákona ze dne 15. dubna 1920 čís. 314 sb. z. a n. Soud prvé stolice povolil za tohoto stavu věci exekuci neprávem, nemaje pro povolení exekuce bezpečného podkladu ani na základě údajů návrhu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle ustanovení druhého odstavce §u 294 ex. ř. může poddlužník platební zápověď napadnouti rekursem. Stížnost svou může poddlužník arciť opírati toliko o vývod, že údaje návrhu neospravedlňují povolení exekuce, v podstatě tedy o to, že platební zápověď sama o sobě se příčí zákonu nebo že poddlužník byl jí nenáležitě stížen anebo že mu byly dány neodůvodněné příkazy. Tomuto požadavku vyhověl poddlužník, neboť vytkl ve své stížnosti, že v návrhu vymáhající věřitelky nebyla uvedena výše pohledávky, kterou zabavuje, nýbrž jen všeobecně důchody, ačkoliv jde jen o denní mzdu na hodinovou výpověď, kterážto mzda v době povolení exekuce musela by býti vydělána a splatna. Není tudíž opodstatněnou výtka vymahající věřitelky v dovolacím rekursu, že je rekurs zaměstnavatele — poddlužníka nepřípustným. Pokud jde o věcnou stránku dovolacího rekursu, nesdílí dovolací soud názor stě-

žovatelčin, že stačí ku povolení exekuce udání vymáhající strany, že jest povinný zaměstnán u rekurujícího poddlužníka jako dělník a že má jako takový mzdu, čímž prý bylo plně vyhověno ustanovení §u 54 ex. ř. Návrh vymáhající věřitelky nezněl však na zabavení mzdy, nýbrž na zabavení důchodů, které prý má povinná strana ve svém postavení jako dělník u svého zaměstnavatele, pokud přesahují roční důchod 6000 Kč. Proto bylo povinností navrhovatelky, by tyto důchody přesně označila a popsala a tím soudu exekuci povolujícímu umožnila, by mohl posouditi, zda jde o důchody podle zákona ze dne 15. dubna 1920 čís. 314 sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 2. července 1924 čís. 177 sb. z. a n. zabavitelné. Vývody dovolacího soudu nejsou proto vyvráceny správně důvody napadeného usnesení, s nimiž dovolací soud souhlasí.

Čís. 5497.

Prozatímní opatření.

V případě §u 381 čís. 1 ex. ř. netřeba se zabývati otázkou, zda hrozí nenahraditelná škoda.

Pro povolení prozatímního opatření správou společného statku podle §u 382 čís. 2 ex. řádu a zákazem samovolných disposic jednoho spoluvlastníka stačí, že týž přes souhlasné rozsudky dvou stolic disponuje společnými bankovními penězi a vypovídá zaměstnance.

Zda jsou tu podmínky povolení prozatímního opatření, jest posuzovati podle stavu v době podání návrhu.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1925, R I 946/25.)

Spoluvlastníci, jimž náležela ideelní polovina velkostatku, navrhli povolení prozatímního opatření proti spoluvlastníku ku zajištění zachování spoluvlastnických práv navrhovatelů k velkostatku, správou velkostatku a zákazem disposic s produkty zemědělskými, nákupu věcí pro velkostatek a jeho samovolné administrace, zejména zákazem, by se odpůrce zdržel všech škodlivých činů, samovolných rozkazů úředníkům, vyplácení buď celého neb částečného ročního honoráře na jeho účet z příjmů velkostatku, odebírání nepřiměřeného množství naturalií za ceny nižší nežli běžné a konečně nakládání a disposice s příjmy velkostatku. Soud prvé stolice prozatímní opatření povolil, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Strany jsou spoluvlastníky velkostatku S. a přísluší každé právo vlastnické k ideální polovici tohoto velkostatku. Z poměru spoluvlastnictví vycházejí vzájemné závazky spoluvlastníků, které občanský zákon upravuje v §§ 830, 844 a 854—856. Ve věcech týkajících se jediné řádného užívání a spravování společné věci, rozhoduje většina hlasů, počítaná dle poměru podílů, které jednotliví účastníci mají na věci společné. Nemohou-li se spoluvlastníci dohodnouti o správě, jako tomu jest v tomto případě, dlužno domáhati se opatření po rozumu §u 836 obč. zák. totiž zřízení správce společné věci. Navrhovatelé se však snaží oklikou prozatímního opatření k zajištění zachování spoluvlastnických práv k velkostatku S. jednak vnutiti odpůrci zřízení správce, jednak omeziti ho v dosavadních disposicích vykonávaných prý samovolně při správě velkostatku. Pro povolení navrženého prozatímního opatření není tu však podle názoru rekursního soudu předpokladů exekučního řádu. Zákon požaduje při zajištění jiných nároků než peněžitých, o jaký zde běží, dle ustanovení §§ 381, 389 a 390 ex. ř. nejen osvědčení nároku, nýbrž i nad to osvědčení nebezpečí. Nebezpečí to však nebylo osvědčeno předloženým výtahem z desk zemských o stavu hypotekárního zadlužení polovice velkostatku patřící odpůrci. Navrhovatelé neuplatňují proti odpůrci odškodňovacího nároku, nýbrž toliko nárok na zachování spoluvlastnických práv; nepadá tu tudíž majetkový stav odpůrce vůbec na váhu, a zákon také v § 381 čís. 2 ex. ř. má na mysli jinou nenahraditelnou škodu, která hrozí nepeněžitému nároku. Takové škody navrhovatelé vůbec neuvedli, tvrdíce jen, že jim hrozí hmotná škoda samovolnými správními úkony odpůrcovými. Avšak ani té tu neosvědčili, že by škoda ta byla nenahraditelnou se zřetelem k majetku odpůrce, ježto výtah z desk zemských sám o sobě nepodává osvědčení, že by polovice velkostatku S. patřící odpůrci byla předlužena, když skutečná hodnota nemovitostí ani přibližně osvědčena nebyla, nehledíc ani k tomu, že odpůrce jest kromě toho výhradným majitelem dalších nezadlužených nemovitostí, totiž pily a mlýna v ceně 400.000 Kč.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud shledal, že pro povolení navrženého prozatímního opatření (správou společného velkostatku podle §u 382 čís. 2 ex. ř. a zákazem jakýchkoliv samovolných disposic a příkazů spoluvlastníka) není tu předpokladu exekučního řádu, v první řadě proto, že není osvědčeno nebezpečí a nenahraditelná škoda po rozumu §u 381 čís. 2 ex. ř. Než rekursní soud přehlédl, že otázkou hrozící nenahraditelné škody není třeba se zabývati, jde-li o případ §u 381 čís. 1 ex. ř., kdy jest se navrhovateli pouze obávati, že by jinak uskutečnění nároku bylo zmařeno nebo značně stíženo. Odůvodněnost takové obavy osvědčili navrhovatelé dostatečným způsobem listinami k návrhu přiloženými, z nichž bylo zřejmo, že odpůrce navrhovatelů přes souhlasné rozsudky prvé a druhé stolice ve sporu dává zřízencům společného velkostatku samovolně výpověď a samovolně disponuje bankovními společnými penězi. Majetkové poměry odpůrcovy nepadají při tom již tak na váhu, nicméně bylo lze i z knihovního výtahu seznati, že spoluvlastnický podíl odpůrcův na velkostatku jest značně zatížen. Navrhovatelům nelze brániti v tom, že se pokouší v cestě prozatímního opatření vnutiti odpůrci jednak zřízení správce jednak omeziti ho v dosavadních disposicích vykonávaných prý samovolně při správě velkostatku; měli sice pro svůj nárok v době podání tohoto návrhu již dva souhlasné rozsudky pro sebe, avšak exekuci ku zajištění lze dle §§ 370, 371 čís. 1 ex. ř. vésti jen pro pohledávky peněžní. Této doby mají již navrhovatelé pro sebe i rozsudek stolice třetí, avšak k tomu přihlížeti nelze, nýbrž posouditi jest věc podle stavu v době podání návrhu. Tenkráte byl však návrh na požadované prozatímní opatření odůvodněn a nezáleží již na tom, že opatření to povoleno bylo na dobu, až navrhovatelé budou s to svého nároku domáhati se řádnou exekucí.

Čís. 5498.

Nárok manželky dle dvorského dekretu ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s., jest uplatňovati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1925, R I 949/25.)

Proti žalobě, jíž domáhala se rozvedená manželka na manželi placení výživného podle dvorského dekretu ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s., namítl žalovaný manžel nepřípustnost pořadu práva, ježto o nároku dle dvorského dekretu ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s. jest jednati v řízení mimosporném. Soud prvé stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Dle dvorského dekretu ze dne 4. května 1841 čís. 531 sb. z. s. nemá manželka, jejíž manželství rozvedeno bylo z viny obou manželů, zpravidla nároku na slušnou výživu, soud může však přes to k její žádosti přiřknouti výživné od případu k případu, se zřetelem ke všem okolnostem a k důvodu slušnosti. Z toho jest patrno, že při rozvodu manželství z viny obou manželů nejde o zákonný nárok manželčin na výživu, nýbrž ze jest toliko soudcovskému uvážení ponecháno, zda v jednotlivém případě, přihlížeje ke zvláštním jeho okolnostem, nemluví důvody slušnosti pro to, by rozvedené manželce přiznáno bylo výživné. V tomto případě bylo manželství rozvedeno z viny obou manželů a nemá proto žalobkyně zákonného nároku na placení výživného a nemůže se ho domáhati žalobou, tedy cestou spornou, nýbrž v řízení nesporném. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Důvody: Názor, že nárok ve smyslu dvorského dekretu ze dne 4. května 1841 čís. 531 sb. z. s. nemůže býti uplatňován sporem, nýbrž jen v řízení nesporném, opírá první soud o to, že v dekretu tom se praví, že soudce může k »žádosti« manželčině přiřknouti jí slušnou výživu od případu k případu se zřetelem ke všem okolnostem a důvodům slušnosti pro ni mluvícím, tedy podle volného uvážení. K názoru tomu nelze přisvědčiti. Účelem dvorského dekretu nebylo upraviti řízení, nýbrž doplniti materielně-právní předpisy občanského zákona o poměru manželů. Opačný náhled nelze důvodně opírati ani o to, že ve dvorském dekretu mluví se o »žádosti manželčině, ani o to, že je rozhodnutí »ponecháno soudci« podle okolností případu. Slova »žádati« a podobného výrazu, používá i občanský zákoník na různých místech na př. v §u 1264 a v §u 107, ač jde tu o případy, kde není pochybnosti o tom, že nároky ony je uplatňovati jen ve sporu a nikoli v řízení nesporném. Že i procesní soudce rozhoduje dle okolností podle svého volného uvážení, tomu svědčí ustanovení §§ 273 a 43 c. ř. s. Jelikož nárok rozvedené manželky na slušnou výživu ve smyslu dvor. dekretu ze dne 4. května 1841 čís. 531 sb. z. s. má svůj důvod v právu manželském a je nárokem čistě majetkoprávním a jelikož není předpisu, jenž by nárok takový odkazoval do řízení nesporného (§§ 50 čís. 3, 76 j. n.) jeví se námitka nepřípustnosti pořadu práva nedůvodnou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vývody dovolacího rekursu jsou nezpůsobilé, by vyvrátily nebo otřásly správnými, stavu věci a zákonu odpovídajícími důvody napadeného usnesení, a proto se stěžovatel především na ně poukazuje. Nárok na manželčinu výživu podle dvorského dekretu ze dne 4. května 1841 čís. 531 sb. z. s. jest nárokem manželčiným, spočívajícím na povinnosti manželově k výživě manželčině stanovené v § 91 obč. zák. a jest proto nárokem majetkoprávním, závislým od zjištění podmínek jeho existence, které, stavše se mezi stranami spornými, jedině formálním důkazním řízením, tedy ve sporu, na jisto mohou býti postaveny (§ 2 čís. 7 nesp. pat.). Volná úvaha soudcovská nemá proto toho významu, který jí stěžovatel přikládá.

Čís. 5499.

Dovolací důvod dle §u 503 čís. 3 c. ř. s. jest tu nejen tehdy, jsou-li rozsudku za základ položeny skutečnosti, které nejsou obsahem spisů, nýbrž i tehdy, když rozhodné skutečnosti, které jsou obsahem spisů, nebyly v rozsudku vzaty v úvahu.

Ručení dráhy (zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.).

Nastalo-li v motorovém voze pouliční dráhy krátké spojení, jde o příhodu v dopravě, jež zakládá nárok na náhradu škody, třebas úraz byl bezprostředně přivoděn výskokem cestujícího z vozu.

Zákon předpokládá v §u 1297 obč. zák. obyčejnou, normální lidskou pozornost a pokládá za zavinění jen nezachování této normální opatrnosti. Není zaviněním poškozeného, vyskočil-li vzhledem k nebezpečí, přivoděnému krátkým spojením, z motorového vozu, třebas tak učinil kolmo ku směru jízdy.

O útratách řízení odvolacího a dovolacího ve sporu, obmezeném na důvod nároku, jest rozhodnouti až v rozsudku konečném.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1925, Rv I 1741/25.)

V motorovém voze pouliční dráhy žalované společnosti vznikl z krátkého spojení požár, cestující, mezi nimi i žalobce, ve zmatku z jedoucího vozu vyskakovali, při čemž žalobce utrpěl úraz. Žalobní nárok na náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu, rovněž uznal důvodem po právu nárok žalobcův na útraty sporu. Odvolací soud neuznal žalobní nárok důvodem po právu.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu, vyloučiv z něho výrok o útratách, a vyřkl dále, že útraty řízení odvolacího a dovolacího jest pokládati za náklady sporu.

Důvody:

Dovolání, opírající se o důvody §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s. jest opodstatněno. Dovolání mluví sice stále o rozsudku prvé stolice, ale z jeho obsahu jest zjevno, že míní rozsudek druhé stolice. Není o tom sporu, že krátké spojení, které nastalo za jízdy v elektrickém vedení motoro-

vého vozu, jest pokládati za příhodu v dopravě. Podle souhlasného zjištění nižších soudů seskočil žalobce následkem této příhody za jízdy se zadní plošiny vozu, upadl a utrpěl zranění. Právem oba nižší soudy uznávají, že nehoda žalobcova jest v příčinné souvislosti s příhodou v dopravě. Tato nebyla sice bezprostřední příčinou nastalého výsledku, protože přistoupilo k ní ještě jednání žalobcovo, totiž seskok s vozu, který teprve měl za následek zranění, ale byla příčinou prostředeční, která přidružením se jiných okolností výsledek podmínila. I taková nepřímá příčinná souvislost stačí k založení nároku na náhradu škody. Lhostejno jest při tom, zdali snad škoda vzejíti nemusila, zdali nastala jen následkem nahodile přibylých okolností a zdali bylo ji lze předvídati čili nic. (Srv. §§ 1295, 1301 a 1311 obč. zák. a Randa »Náhrada škody« z roku 1912 str. 21—24.) Odvolací soud, přikloniv se k námitce žalované dráhy, dospěl k závěru, že žalobce si svůj úraz výhradně zavinil a že jest dráha takto podle §u 2 zák. ze dne 5. března 1869 čís. 27 ř. zák. vyviněna. Vlastní zavinění žalobcovo shledává odvolací soud v tom, že žalobce bez nutné příčiny a jen z nerozvážnosti vyskočil, a dále v tom, že neseskočil ve směru jízdy, nýbrž kolmo k němu, což mělo za následek jeho pád. Lze ponechati stranou otázku, zdali by tu vůbec bylo lze mluviti o vyviňovacím důvodu vlastního zavinění poškozeného na příhodě v dopravě, neboť žalobci nelze přičísti vůbec žádného zavinění, za které by zodpovídal a které by vylučovalo jeho nárok na náhradu škody. Při posouzení otázky viny nutno vycházeti ze všech zjištěných skutkových okolností a z celého děje v jeho souvislosti, což odvolací soud opomenul. Odvolací soud praví výslovně, že si osvojuje bezvadná zjištění prvního rozsudku, uvedená v prvém odstavci jeho důvodů. Podle těchto zjištění nastalo krátké spojení uvnitř silně obsazeného vozu, nastala silná detonace, vyražen byl poklop pod sedadlem Františky S-ové a vyšlehly značně vysoké plameny, jimiž svědkyně byla popálena; zároveň ze zadní stěny vozu, kde byla umístěna pojistka, vyšly plameny jak dovnitř vozu, tak na plošinu, kde stál žalobce a to přímo proti jeho obličeji; příběh provázen byl sykotem a silným kouřem a vyvolal mezi jedoucími osobami velký zmatek, takže všichni za křiku »hoří«, »oheň« vyskočili a co nejrychleji z vozu vyjíti se snažili. Otevřením zadních dveří vozu táhly se plameny ze vnitřku na zadní plošinu, jedoucí lidé nedbali uklidňujícího volání průvodčích a největší část z nich, bojíc se o život, vyskákala za jízdy a upadla, což první učinil žalobce. Odvolací soud vybral si z celého tohoto děje jen několik okolností, totiž že žalobce, 33letý inteligentní muž, povoláním stavitel, jest schopen normální pozornosti, že uleknuv se vyšlehnuvšího plamene (tedy jednoho plamene) ze zadní stěny, mohl na prostorné plošině, která stačí pro 12 osob, ustoupiti stranou a byl pak v bezpečí; že mohl získati potřebnou rozvahu, když musil dříve otevříti sklapovací mříž u plošiny a že, když již seskakoval, měl seskočiti ve směru jízdy. K ostatním shora uvedeným závažným skutečnostem odvolací soud již nehleděl, což dovolání právem vytýká jako dovolací důvod §u 503 čís. 3 c. ř. s. Tento důvod je totiž dán nejen tehdy, jsou-li rozsudku za základ položeny skutečnosti, které nejsou obsahem spisů, nýbrž i tehdy, když rozhodné skutečnosti, které jsou obsahem spisů, nebyly v rozsudku vzaty v úvahu. Zákon vyžaduje v §u 1297 obč. zák. vynaložení takové péče a opatrnosti, jaké lze se naditi do každého člověka obyčejných schopností. Zákon tedy předpokládá obyčejnou, normální pozornost lidskou (diligentia in abstracto) a pokládá za zavinění jen nezachování této normální opatrnosti. Vždy nutno při tom hleděti k okolnostem případu, neboť i normálně opatrný člověk jinak si bude počínati při hrozícím mu nebezpečenství a jinak, je-li v bezpečí a klidu. Vždy nutno jen zkoumati, zdali jednání (opomenutí) bylo danými poměry odůvodněno. Také inteligence nemůže tu hráti rozhodující role, nýbrž spíše — jak dovolání praví — větší nebo menší pevnost nervů. Zcela správně první soud tyto jednotlivosti případu vyzdvihl, zejména detonaci při nastalém krátkém spojení a vyražení poklopu, vyšlehnutí plamenů nejen do vozu, nýbrž i na plošinu přímo proti obličeji žalobce, kouř a sykot, křik spolucestujících, že hoří a všeobecnou paniku, t. j. případ, kdy jednotlivec, třeba rozvážný, stržen jest všeobecným rozrušením mysli davu. Když za takových okolností žalobce, domnívaje se, že mu hrozí vážné nebezpečenství — ať tomu objektivně tak bylo, nebo ne — a hnán jsa pudem sebezachování bez dalšího uvažování otevřel si sklapovací mříž a vyskočil, nelze v tom spatřovati zanedbání normální pozornosti lidské, což nejlépe vidno již z toho, že podle zjištění prvého soudu většina cestujících právě tak se zachovala a není podkladu pro domněnku, že tak učinila jen podle žalobcova příkladu. I kdyby tak bylo učinilo jen šest cestujících — jak tvrdí dovolací odpověď — stačilo by to k témuž úsudku. Ani okolnost, že žalobce neseskočil ve směru jízdy, nýbrž kolmo k němu, ač prý — jak odvolací soud míní — mohl postříci, že se vrhá do nebezpečenství, které prý mu na plošině nehrozilo, není způsobilá, aby jeho vinu založila, naopak je zřejmým dokladem pro to, že žalobce pokládal seskok s jednoucího vozu za menší nebezpečenství, než setrvání na plošině, protože každý normální člověk volí ze dvojího zla vždy to menší. Praví-li odvolací soud, že se rozvážná část cestujících omezila na to, že z vnitřku vozu, kde plamen vyšlehl, vyšla na přední plošinu, ocitá se bez udání průvodů v rozporu s převzatým zjištěním prvního soudu, že většina cestujících vyskákala, což mu rovněž dovolání právem vytýká jako rozpor se spisy podle §u 503 čís. 3 c. ř. s. Nelze tedy při správném právním posouzení věci mluviti o vlastním zavinění žalobcově a o vyvinění dráhy podle §u 2 zák. ze dne 5. března 1869 čís. 27 ř. zák., takže tato ručí za škodu podle §u 1 cit. zák. Žalovaná dráha tvrdila již v odvolání a opakuje poukazem na odvolací spis i v dovolací odpovědi jednak, že prý žalobce nehodou neutrpěl újmy na výdělku, jednak že prvý soud neměl vysloviti, že jest po právu také nárok žalobcův na náhradu útrat sporu. Jde však o rozsudek mezitímní a stačí tedy, je-li nárok jen důvodem po právu. Odvolací soud se sice nevyjádřil o tom, zda přejímá také zjištění prvního soudu o utrpěném úrazu, uvedená v odstavci druhém prvního rozsudku, ale i odvolací soud, právě tak jako první soud, má za zjištěno, že žalobce nějaký úraz utrpěl. To stačí k založení důvodu pro nárok na náhradu ušlého zisku podle §u 1 cit. zákona a podle tam uvedeného §u 1325 obč. zák. Vyšetření výše náhrady náleží až do druhého období sporu a jest o ní rozhodnouti až v rozsudku konečném. Výrok prvního soudu ve čtvrtém odstavci rozsudkového nálezu, že jest po právu i nárok na náhradu útrat sporu, pojat byl do rozsudku patrně jen proto, že tak zněla prosba žalobní.

Ale procesní soud současně vyhradil v posledním odstavci podle §u 393 c. ř. s. rozhodnutí o útratách konečnému rozsudku, což jest v rozporu se čtvrtým odstavcem. Bylo tedy tento čtvrtý odstavec z výroku rozsudkového eliminovati. K útratám sporu náležejí také náklady řízení odvolacího a dovolacího a bude o nich rovněž rozhodnouti až v konečném rozsudku, protože jejich výše při náhradě škody řídí se podle §u 4 vládn. nař. ze dne 3. května 1923 čís. 95 sb. z. a n. podle hodnoty soudem vyšetřené nebo uznané a tato bude určena teprve v rozsudku konečném.

Čís. 5500.

Navrhovatel prozatímního opatření jest dle §u 393 ex. ř. povinen zaplatiti uschovací poplatek za věci, postižené zápovědí, i po té, kdy uplynula doba, na niž bylo prozatímní opatření povoleno, až do dne, kdy odpůrce byl zpraven o jeho zrušení.

(Rozh. ze dne 27. listopadu 1925, R II 314/25.)

K návrhu Isidora F-a bylo povoleno prozatímné opatření uschováním svršků, náležejících manželům B-ovým. Prozatímné opatření bylo zrušeno z moci úřední dne 5. prosince 1924, o čemž byli manželé B-ovi vyrozuměni dne 16. ledna 1925. K žádosti manželů B-ových povolil jim pak soud prvé stolice vydání uschovaných věcí proti zaplacení uschovacího poplatku. Rekursní soud vyhověl rekursu manželů B-ových potud, že uložil navrhovateli Isidoru F-ovi zaplacení uschovacího poplatku za dobu ode dne uschování (1. srpna 1922) do 16. ledna 1925, manželům B-ovým pak uložil zaplacení uschovacího poplatku počínajíc dnem 17. ledna 1925. Důvody: Dle §u 393 ex. ř. stihá navrhovatele Isidora F-a v prvé řadě povinnost k náhradě útrat prozatímního opatření včetně náhrady nákladů na soudní uschování věcí, prozatímním opatřením zasažených, v celém rozsahu, nehledíc ani k tomu, že prozatímní opatření po uplynutí lhůty bylo zrušeno z úřední moci, aniž by bývali navrhovatelé proti manželům B-ovým byli podali žalobu neb sami něco podnikli ku zrušení prozatímního opatření.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nejvyšší soud souhlasí co do právního posouzení věci s názorem rekursního soudu, jenž odůvodnil své usnesení poukazem na ustanovení §u 393 ex. ř., podle něhož učiní se prý zatímné opatření vezdy na náklad navrhující strany bez újmy jejího nároku na náhradu těchto nákladů. To platí podle onoho ustanovení také o nákladech na úschovu a správu věcí, které jsou postiženy zápovědí. Ustanovení to zní všeobecně, a není příčiny, vyloučiti jeho platnost v tomto případě, kde prozatímné opatření úschovou a správou obrazů a koberce bylo arci povoleno jen do 1. července 1923, kde však tyto věci zůstaly i přes tento čas v úschově soudní dražebny. Bylo povinností navrhovatelů, na jichž náklad prováděno se prozatímní opatření, by se sami postarali o včasné jeho zrušení, chtěli-li předejíti i dalším důsledkům své povinnosti co do schovacího poplatku. Ježto tak neučinili, bylo jim právem uloženo zaplatiti náklady spojené s prozatímním opatřením do dne 16. ledna 1925, kdy byli odpůrci navrhující strany zpraveni o zrušení tohoto opatření.

Čís. 5501.

Pozemková reforma.

Bylo-li navrženo omezení exekuce až do vydání nového rozhodnutí Státního pozemkového úřadu o nároku exekuta na ponechání zabraných pozemků podle §u 20 příděl. zák., jde o odložení exekuce ve smyslu §u 42 ex. ř. (čís. 1 nebo 5).

(Rozh. ze dne 1. prosince 1925, R I 877/25.)

Návrhu státního pozemkového úřadu na vyklizení a předání zabraných nemovitostí soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Když dle návrhu šlo o omezení exekuce až do vydání nového rozhodnutí Státního pozemkového úřadu o nároku exekuta na ponechání sporných pozemků dle §u 20 příď. zák., šlo v pravém slova smyslu jen o odložení exekuce ve smyslu §u 42 ex. ř. až do právoplatného rozhodnutí věci. Nehodí se sice žádné z čísel tohoto §u na případ ten doslova, protože exekuční řád s ním nepočítal a počítati nemohl, nemaje tušení o příští pozemkové reformě, ale je mu nejbližším případ čís. 1, jenž jedná o odložení exekuce z důvodu žaloby o bezúčinnost exekučního titulu a liší se od tohoto případu jen potud, že předpokládá žalobu o bezúčinnost titulu, v tomto případě však se bezúčinnost neuplatňuje žalobou, nýbrž vznesením nároku na vyloučení, propuštění nebo ponechání pozemku v exekuci vzatého a řízením o něm předepsaným, při čemž konečné rozhodnutí, dáno-li nároku místo, činí exekuční titul, t. j. výpověď, z práva samého (ipso jure), bezúčinným. Ostatně možno případ připodobniti i případu čís. 5, jenž dopouští odložiti exekuci na žalobu opoziční, že totiž po vydání exekučního titulu nastaly okolnosti nárok vymáhaný rušící nebo stavící, neboť vyloučení, nebo propuštění nebo ponechání jest takovou vymáhaný nárok Státního pozemkového úřadu rušící skutečností a, jakmile se tedy žádost o ně podá, což se ovšem neděje žalobou (a v tom je jediný rozdíl), je tomu podobně, jakoby podána byla opoziční žaloba. Arci nevadí, že v tomto případě místo odložení žádáno, a pak povoleno bylo omezení, tož zrušení exekuce, neboť ten rozdíl má význam na př. při exekuci zabavením neb zřízením zástavního práva, kde jeden věřitel druhému může předejíti, nikoli však zde, kde Státní pozemkový úřad žádné konkurence nemá a někdo ho mezi tím, co exekuce trvá ve stavu zrušenosti, předejíti nemůže, takže

zrušení exekuce, při němž posud provedené exekuční úkony se ničí, nemá tu silnějšího významu a nepříznivějšího pro věřitele účinku, než odložení, při němž arci posud provedené exekuční úkony zůstávají v platnosti.

Čís. 5502.

Pozemková reforma.
Výpověď nájemcům, již nejsou osobami hospodařícími, jest posuzovati jako výpověď z nájmu ve lhůtách §u 560 čís. 2 a 3 c. ř. s. a nespadá pod § 12 náhr. zák.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1925, R I 974/25.)

Soud prvé stolice doručil výpověď Státního pozemkového úřadu vlastníku zabraného majetku. Rekursní soud ku stížnosti vlastníka napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vlastníka.

Důvody:

Stěžovatel uplatňuje, že na vypovězených parcelách stojí domy, v nichž bydlí nájemníci, a že tedy výpověď, která má býti dána osobě hospodařící, měla dána býti nájemníkům, které za hospodařící osoby pokládati dlužno, a nikoli jemu, jenž je vlastníkem. Tyto důvody jsou bezpředmětny, neboť zákon rozeznává nájemce a pachtýře hospodářských jednotek jako statků, dvorů a pod., které ovšem pokládá za osoby hospodařící a nařizuje, že má výpověď z hospodaření dána býti jim (§ 18 a) a § 12 náhr. zák.), a nájemce ostatní, zejména tedy nájemce bytu (§ 21 téhož zák.), u kterých nemluví o výpovědi z hospodaření, nýbrž o výpovědi prostě, mysle zřetelně, jak odstavec druhý §u tohoto (21) naznačuje, na výpověď z nájmu ve lhůtách §u 560 čís. 2 a 3 c. ř. s. Výpověď těmto nájemcům není tedy výpovědí z hospodaření a nespadá pod § 12 náhr. zák., jak zřetelně plyne jak z povahy věci samé, tak i z uspořádání látky v zákoně, jenž nejprv vyřídil otázku výpovědi osobě hospodařící (§ 12—19) a stížnosti osoby hospodařící proti ní (§ 20) a pak teprv jedná o výpovědi nájemcům, kteří nejsou osobami hospodařícími (§ 21) a liší tuto od oné i v § 24, vyjímaje ji z vyhlášení na soudní desce a v úředním listě. Příklad to osvětlí. Kdyby nájemce měl na př. najatý zámek s parkem, jehož jednotlivé byty podpronajímá stranám na letní pobyt, jest nájemce takový osobou hospodařící v §u 18 a) pod jménem nájemce hospodářské jednotky myšlenou, pakli opravdu zámek je samostatnou hospodářskou jednotkou a přísluší mu výpověď dle § 12, kdežto nájemci bytů obdrží výpověď jen dle § 21. Jestliže však majitel zámku nebo, jako v tomto případě, domu sám pronajímá byty v něm jednotlivým stranám, jest hospodařící osobou on sám a výpověď z hospodaření musí čeliti proti němu. Jak se Státní pozemkový úřad vypořádá s nájemníky, do toho vlastníku nic není, věcí Státního pozemkového úřadu je, by se postaral o to, by svého

času i nájemníky mohl z domů vykliditi. Stěžovatel tedy si stěžuje ne ze zájmu svého, nýbrž ze zájmu cizího (nájemníků), o něž se mu starati nepřísluší.

Čís. 5503.

Právo úpadkového soudu podle §u 11 (2) konk. řádu vztahuje se nejenom na prováděné již zpeněžovací řízení, nýbrž týká se i povolení nového zpeněžovacího řízení.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1925, R I 987/25.)

Usnesením ze dne 18. března 1925 bylo vymáhajícímu věřiteli povoleno zabavení dlužníkovy živnosti. Dne 3. července 1925 byl na jmění dlužníka vyhlášen úpadek a současně byl vnucený prodej odložen na 60 dnů. K žádosti vymáhajícího věřitele povolil soud prvé stolice usnesením ze dne 10. července 1925 zpeněžení dlužníkovy živnosti vnuceným propachtováním, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Usnesením ze dne 3. července 1925 byl na jmění dlužníkovo vyhlášen úpadek a zároveň byl vnucený prodej odložen na 60 dnů. Dle pamětního spisu k §u 11 (2) vyr. ř. vztahuje se zákaz prodeje na každý způsob zpeněžení, ať se stane v jakékoliv formě. Ježto vnucené propachtování jest rovněž druhem zpeněžení, an i jím se odnímá předmět zabavení na určitou dobu dlužníku a výtěžek z pachtu jest určen k uspokojení zástavních věřitelů, brání povolení vnuceného propachtování předpis §u 11 (2) konk. ř.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel míní, že jeho, dříve než šedesát dnů před zahájením úpadku na podniku povinného nabyté právo zástavní představuje podle §u 11 (1) konk. řádu oddělovací právo, že mu tedy ani v úpadkovém řízení nemůže býti bráněno, by nepokračoval ve zpeněžení nabytého soudcovského práva zástavního. Dále míní, že odkládací právo úpadkového soudu podle §u 11 (2) konk. ř. vztahuje se jenom na prováděné už řízení zpeněžovací, nebo, bylo-li aspoň už povoleno zpeněžení, že však se právo to nemůže dotýkati povolení nového řízení zpeněžovacího, že takové usnesení o odložení exekuce na 60 dnů může míti nejvýše vliv na ustanovení zpeněžovací lhůty. Těmto právním názorům stěžovatelovým nelze přisvědčiti, neboť nemají opory ani v doslovu zákona, ani ve vysvětlení v pamětním spisu str. 20—21. V §u 11 (2) konk. ř. uvedené právo úpadkového soudu, pokud se týče úpadkového komisaře vztahuje se právě na exekuce zahájením úpadku nedotčené, tedy jež tu jsou jako oddělovací práva. Důvody, jež vedly zákonodárce k tomuto pronikavému opatření, vyloženy jsou v pamětním spisu na místě shora naznačeném. Domnívá-li se stěžovatel, že takové usnesení o odložení exekuce na 60 dnů může míti nejvýše vliv na ustanovení zpeněžovací lhůty, ale že nemůže zabrániti povolení nového řízení zpeněžovacího, přehlíží, co má podle §u 43 ex. ř. odložení exekuce v zápětí.

Čís. 5504.

Zavázal-li se při původním převodu nemovitosti tehdejší kupitel zaplatiti převodní poplatek, nemovitost pak dále zcizil a poplatku z původního převodu nezaplatil, nový nabyvatel nemovitosti pak poplatek z původního převodu zaplatil, jest oprávněn (§ 1358 obč. zák.) domáhati se na smluvnících původního převodu postihem zaplacení. Lhostejno, že platební příkaz byl před zaplacením doručen jen jedné z původních smluvních stran.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1925, Rv I 1326/25.)

Dne 19. května 1924 koupila Božena N-ová od žalovaných Boženy F-ové a Jiřiny L-ové dům a zavázala se zaplatiti převodní poplatek. Kupní smlouvou ze dne 11. července 1924 prodala Božena N-ová dům žalobkyním, jež zapravily poplatek z tohoto převodu. Ježto poplatek z dřívějšího převodu nebyl zapraven, byl vymáhán na žalobkyních, které ho zaplatily, a domáhaly se náhrady na žalovaných a Boženě N-ové. Procesní soud prvé stolice žalobu ohledně Boženy F-ové a Jiřiny L-ové pro tentokráte zamítl, ohledně Boženy N-ové uznal rozsudkem pro zmeškání podle žaloby. K odvolání žalobkyň odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Žalobní nárok opírá se o předpis §u 1358 obč. zák. Předpokladem nároku na náhradu nákladu dle tohoto ustanovení jest, by žalobce zaplatil cizí dluh za určitého dlužníka, který své povinnosti ve příčině zaplacení tohoto dluhu nevyhověl. Žalobkyně zaplatily sporný poplatek převodní dne 15. listopadu 1924, tedy v době, kdy převodní poplatek žalovaným ještě vůbec předepsán nebyl a kdy nebylo jisto, zda jim předepsán bude. Byl tedy stranou žalující zaplacen pouze převodní poplatek jako dluh Boženy N-ové, který se zakládal na platebním rozkaze, jenž jí byl doručen dne 22. července 1924. Zřetelem k tomu je nepochybno, že strana žalující domáhala se právem náhrady částky jí zaplacené na Boženě N-ové, neboť ve příčině této žalované vstoupila strana žalující zaplacením dluhu ve práva finančního eráru jako věřitele. Jinak má se věc ve příčině žalovaných, neboť proti těmto finanční erár před zaplacením onoho převodního poplatku žádných nároků ještě neuplatňoval a učinil tak teprve platebními rozkazy, které byly žalovaným doručeny dne 10. (12.) ledna 1925, při čemž byla žalovaným poskytnuta platební lhůta 30 denní, jež tedy končila dnem 9. (11.) února 1925. I kdyby se tedy vycházelo se stanoviska, že strana žalující se může dovolávati předpisu §u 1358 obč. zák. i proti žalovaným, je jisto, že prvý soud nemohl tyto žalované v době prohlášení rozsudku ze dne 24. ledna 1925 odsouditi k zaplacení do 14 dnů pod exekucí, když splatnost pohledávky oproti eráru nastala teprve dnem 9. (11.) února 1925. Ostatně je tu ještě jiná okolnost, která by bránila tomu, by žalobní prosbě bylo už nyní vyhověno. Strana žalovaná prokázala ve sporu, že podala proti příslušným platebním rozkazům berního úřadu ze dne 10. ledna 1925 včas odvolání, a proto nebyly tyto platební rozkazy v době prohlášení rozsudku prvého soudu dosud právoplatny. Dokud však není o povinnosti žalovaných ku placení převodního poplatku v pořadí úřadů správních právoplatně rozhodnuto, nelze žalované odsouditi, by žalující straně zaplatili zažalovaný peníz s příslušenstvím, poněvadž není vyloučena možnost, že platební rozkazy budou zrušeny. Kdyby se tak stalo, zanikl by právní důvod, na kterém se nárok eráru zakládá, tím zanikla by i povinnost žalovaných převodní poplatek platiti a nebylo by lze prokázati, že žalobkyně zaplatily sporný dluh za žalované, což je nezbytným předpokladem nároku podle §u 1358 obč. zák.

Nejvyšší soud uznal právem, že žalované jsou společně s Boženou N-ovou (třetí žalovanou) povinny zaplatiti žalobkyním zažalovaný peníz.

Důvody:

Napadeným rozsudkem nebylo vyhověno odvolání žalující strany v podstatě z těchto důvodů: 1. že žalobkyně zapravily převodní poplatek v době, kdy oběma prvním žalovaným nebyl ještě předepsán a nebylo jisto, zda vůbec jim bude uložen, 2. že v době vynesení rozsudku soudu prvé stolice nenastala pro ně ještě splatnost poplatku, 3. že ani doposud nenastala pravoplatnost předpisu jim doručeného. Uplatňujíce důvod dle čís. 4 §u 503 c. ř. s., právem napadají dovolatelky správnost těchto názorů. Žaloba byla opřena o postižní nárok ve smyslu §u 1358 obč. zák. Žalobkyně, jež koupeným domem věcně ručily za poplatek z prvého převodu (§ 72 popl. zák.), vstoupily, zaplativše jej právem zákonného předpisu (subrogace) jako nový věřitel v nárok eráru za účelem uplatnění postihu vůči těmto dvěma žalovaným, jež jako smluvní strana poplatného právního jednání byly s druhou smluvní stranou (třetí žalovanou Boženou N-ovou) k zapravení poplatku solidárně povinny (§ 68 třetí odstavec popl. zák.). Vstup plátce v práva věřitelova nepředpokládá nutně, by ručitel zapravil dluh již splatný. Otázka ta měla by jen ten význam, kdy nový věřitel smí nastoupiti proti posavadnímu dlužníkovi s nárokem na náhradu toho, co za něho zaplatil. V tomto případě jsou však již splněny podmínky pro žalobní nárok nejen proti třetí žalované Boženě N-ové, která již rozsudkem pro zmeškání byla odsouzena, nýbrž i proti oběma prvním žalovaným. Právo státu na poplatek vzniká již dobou, kdy sjednáno bylo poplatné právní jednání, takže na druhé straně již tou dobou vzniká poplatková povinnost pro osoby, jež onoho právního jednání byly účastny. Výše nároku a povinnosti poplatkové zjišťuje se pak vyměřením poplatku platebním rozkazem, tedy formálním aktem, jenž tuto poplatkovou povinnost jen určuje, avšak ji teprv netvoří ani nezakládá. Pakli ovšem teprve vyměřením se určuje objem poplatkového závazku zásadně již pozůstávajícího, nesmí býti v tomto případě přehlédnuto, že Boženě N-ové byl platební příkaz o vyměření poplatku, jak nesporno, doručen již dne 22. července neb 22. srpna 1924, tedy dávno před tím, než žalobkyně tento poplatek zaplatily. Poněvadž však obě žalované jsou solidárně s Boženou N-ovou povinny k zapravení poplatku takto již vyměřeného, vešly žalobkyně, zaplativše jej z důvodu věcného ručení, v právo eráru i vůči oběma žalovaným, poněvadž též za ně zapravily povinnost platebním příkazem již určenou. Neboť, jako jest vůči eráru bez významu, že dle smlouvy mezi účastníky

poplatného právního jednání měla poplatek zaplatiti Božena N-ová, nezáleží ani na tom, zdali a kdy žalovaným byl poplatek platebním rozkazem oznámen. Vyměřený poplatek, tedy číselně určený, jest dle toho, co výše řečeno o vzniku nároku poplatkového a ve smyslu výslovného předpisu splatný již doručením platebního rozkazu (§ 60 popl. zák.), tudíž v tomto případě, jakmile předpis byl doručen Boženě N-ové jako jedné ze solidárně ručících osob. Zaplatila tedy žalující strana nejen vyměřený, nýbrž i splatný poplatek eráru nejen za Boženu N-ovou, nýbrž i za obě žalované, které dle zákona s ní osobně spolu ručí, a nabyla proto žalující strana výplatou pohledávky eráru veškerých jeho práv se všemi vedlejšími oprávněními nejen proti N-ové, nýbrž i proti nim. Doba, kdy nastala splatnost poplatku, nesmí se zaměňovati s dobou vykonatelnosti neb právoplatnosti. Lhůta třiceti dnů k zapravení poplatku (§ 60 třetí odstavec popl. zák.) jest dána ke splnění předepsané povinnosti a po jejím uplynutí se čítají úroky z prodlení a může úřad, nebyla-li podána stížnost, zakročiti o nucené vymáhání poplatku. Ale splatnost, t. j. povinnost k zaplacení poplatku nastává, jak uvedeno, již dříve a stížnost nemá odkladného účinku (§ 78 popl. zák.). Vzhledem k tomu, co výše řečeno, jest bez významu okolnost, že žalovaným byly platební příkazy doručeny až dne 10. ledna a 12. ledna 1925, že v době vydání prvního rozsudku ještě neuplynula 30denní lhůta k zaplacení a že žalované podaly včas odvolání.

Čís. 5505.

Bylo-li manželství v nižších stolicích rozloučeno jen z viny žalovaného manžela a tento v dovolání navrhoval pouze, by bylo uznáno i na spoluvinu žalujícího manžela, nelze se dovolacímu soudu zabývati ani otázkou, zda jest opodstatněn důvod rozluky, ani otázkou dovolatelovy viny na rozluce.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1925, Rv I 1333/25.)

Žalobě manžela o rozluku manželství z manželčiny viny procesní soud prvé stolice vyhověl. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil rozsudky obou nižších soudů ve výroku o vině a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl. V otázce, o niž tu jde, uvedl v

důvodech:

Žalovaná navrhovala v prvé stolici, by manželství rozloučeno bylo z viny žalobcovy, a tento návrh opakovala i v odvolání, avšak v dovolání navrhuje již jen, aby uznáno bylo, že manželství rozlučuje se »zároveň« neboli také z viny žalobcovy, nenavrhuje tedy již, aby uznáno bylo na jeho výlučnou vinu, nýbrž jen na jeho spoluvinu. Jest otázkou, jaký právní význam má tento omezený návrh. Soud má z úřední povinnosti vyšetřiti, zdali tu jest uplatňovaný důvod rozluky, na uznání nebo doznání jeho nesmí nic dáti, a kdyby žalovaná strana se nedostavila, nesmí přece vydati rozsudek pro zmeškání, nýbrž musí věc stejně pečlivě vyšetřiti. A tak by se mohlo říci, že když nebránění se nemá účinku na výsledek sporu, nemůže ho míti ani opominutí příslušného odvolacího nebo dovolacího návrhu, a že vždy i ve vyšších stolicích musí se z úřední povinnosti přihlížeti k tomu, zda důvod rozluky jest objektivně řádně prokázán. V tomto případě je tedy otázka ta, bude-li po výslechu svědků přijato za prokázáno, že žalobce se žalovanou skutečně tak špatně nakládal, že měla všecku příčinu společnou domácnost míjeti, zda může soud pro nedostatek uplatňovaného zlomyslného opuštění, tedy pro nedostatek důvodu rozluky žalobu přímo zamítnouti, či zda rozhodujícím jest nyní už pouze dovolací návrh, jenž se omezil výlučně na otázku viny, najmě spoluviny žalobcovy, a výrok nižších stolic o rozluce samé ponechává netknutým, takže ten už nabyl právní moci a nelze jej více změniti. Zajisté toto poslednější jest pravé a správné. Neboť, kdyby byla žalovaná dovolání vůbec nepodala, byly by rozsudky nižších stolic zůstaly v platnosti a nebylo by bývalo možno přes všecku zásadu vyšetřovací, v řízení rozlukovém platící, nic na nich změniti. Jestliže tedy žalovaná dovolání podala, může k němu býti přihlíženo jen v té míře, pokud bylo podáno, jest rozhodným jeho dovolací návrh, a výrok, kterého se návrh ten nedotýká, nabyl právní moci a nemůže býti na něm ničeho měněno. Bude se tedy moci jednati již jen o spoluvinu manželovu, neboť i výrok o své vlastní vině nechává žalobkyně v dovolání nenapadeným a toto omezení řízení na pouhou otázku viny má veledůležitý procesuální význam; poněvadž nejde už o důvod rozluky, který nemůže býti dokazován výslechem stran, nýbrž jen o otázku viny, při níž důkaz ten vyloučen není, takže, nestačí-li soudu důkaz svědky, kteří přece jen z valné části jsou svědky »od slyšení« (ab auditu), může soud, třeba-li, sáhnouti i k výslechu stran.

Čís. 5506.

Při společenstvech s ručením obmezeným lze doplatky, požadované ku krytí schodku, vřaditi mezi aktiva společenstva. Není-li po jich připočtení družstvo pasivním, nemají ani likvidatoři povinnost zakročiti o vyhlášení úpadku.

Není závady, by bytové společenstvo neumluvilo s členem vybírání t. zv. drahotního přídavku (příspěvku) stavebního.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1925, Rv I 1343/25.)

Stavební společenstvo s ručením obmezeným domáhalo se na žalovaném členu zaplacení doplatku 15.000 Kč. Žalovaný namítl započtením vzájemnou pohledávku 20.000 Kč, již zaplatil žalobci na jeho vyzvání jako drahotní příspěvek. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby a neuznal po právu pohledávku namítanou započtením. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil a uvedl ku konci důvodů: Pokud odvolatel napadá výrok prvého soudu, že započtením namítaná pohledávka 20.000 Kč není po právu, stačí k vyvrácení jeho vý-

vodů poukázati na obsah prohlášení ze dne 10. listopadu 1920, jím vlastnoručně podepsaného. Tímto prohlášením zavázal se žalovaný vědomě k zaplacení drahotního příspěvku 10.000 Kč za každou obytnou místnost, která mu bude pro bytový úřad dána k disposici a zaplatil-li za dvě takové místnosti 20.000 Kč, splnil tím jen svůj závazek a nemá oproti žalujícímu družstvu zákonného nároku na vrácení tohoto peníze.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jak zjištěno, byly na valné hromadě žalujícího družstva dne 14. června 1923 usneseny zrušení a likvidace družstva a byla likvidatory k tomuto dni sestavena likvidační bilance vykazující schodek 1,122.846 Kč 42 h; ve valné hromadě dne 25. června 1924 byla pak tato bilance schválena a usneseno, by vymáhán byl na členech k úhradě schodku doplatek ve výši 50% členských příspěvků (závodních podílů). Dovolatel, na němž jest v tomto sporu 50%ní doplatek v zažalované výši vymáhán, vysloviuje názor, že při passivitě bilance měli likvidatoři navrhnouti vyhlášení úpadku, v němž by stav jmění byl zjištěn a rozvrhové řízení bylo provedeno, že však nejsou oprávněni samovolně ony doplatky stanoviti a na členech vymáhati; správnost tohoto závěru snaží se dovolatel vyvoditi z §u 49 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Ale ani z předpisu §u 49 nelze správnost tohoto závěru dovoditi. Dle §u 76 zákona ručí členové za závazky společenstva s ručením obmezeným nejen v případě úpadku, nýbrž i v případě likvidace. Jest sice pravda, že dle §u 49 jsou likvidatoři pod vlastní zodpovědností povinni, by navrhli vyhlášení úpadku, je-li z bilance patrno, že aktiva společenstva nestačí ke krytí jeho dluhů. Ale § 49 obsahuje jen všeobecná ustanovení o povinnostech likvidatorů a vztahuje se na společenstva s ručením jak obmezeným tak neobmezeným. Proto jest jej vykládati tak, by neobsahoval rozporu s dalšími zvláštními předpisy, zejména s předpisy jen pro společenstva s ručením obmezeným platícími (§ 76—86 zákona). A tu nelze přehlédnouti, že v §u 85 doplatky členů výslovně se označují jako částky dluhované společenstvu s ručením obmezeným. Ustanovení toto jest v souhlasu s různou povahou obojího druhu společenstev. Při ručení neomezeném ručí členové věřitelům za schodek celým jměním solidárně a vzhledem k tomuto dalekosáhlému závazku jest zvlášť upraveno t. zv. rozvrhové řízení (§ 61 a násl. zákona). Při společenstvech s ručením obmezeným jde však dle § 76 jen o úhradní závazek vůči společenstvu. Lze tedy při společenstvech s ručením obmezeným doplatky ke krytí schodku požadované, které v § 85 jsou označeny jako částky společenstvu dluhované, vřaditi mezi aktiva společenstva, a jestliže po připočtení jich není družstvo passivní, nemají ani likvidatoři povinnost o vyhlášení úpadku zakročiti. V tomto případě stačí dle likvidační bilance k nabytí bilanční rovnováhy splacení polovice (50%) doplatků, které na členech dle §u 76 zákona mohou býti požadovány. Tím padá celý podklad námitky shora uvedené, a netřeba se obírati tím, zda i z jiných důvodů jeví se tato námitka neopodstatněnou. Pokud jde o nárok na vrácení drahotního přídavku stavebního namítaný

započtením, posoudil odvolací soud věc správně, a stačí odkázati na důvody napadeného rozsudku. Vzhledem k vývodům dovolacím se ještě podotýká: Dle §u 2 stanov může družstvo od členů vybírati i takovéto příspěvky (arg. slova: »a jinaké platy«). Tudíž nebylo třeba změniti stanovy za tím účelem, aby mohl vybírán býti drahotní příspěvek stavební, a vybírání jeho, neboli, jak dovolatel praví, zvýšená tím platební povinnost členů neodporuje stanovám. Vybírání jich neodporuje ani zásadám v §§ 5, 11 a 76 zákona o společenstvech; v podstatě jde o vzájemnou protihodnotu za plnění žalujícího družstva, totiž za to, že dovolateli i za tehdejších svízelných stavebních poměrů a stoupnutí cen stavebního materiálu a mezd byly v novostavbách družstevních dány k použití náhradní místnosti pro bytový úřad, aby tento neprovedl částečné zabrání bytu dovolatelova. Plat tento označen jest výslovně jako příspěvek, nikoli jako zápůjčka družstvu nebo vypověditelný, u družstva učiněný vklad, v kterých případech by mohl dovolatel bez ohledu na poskytnutí náhradních místností částky tyto zpět žádati. Příspěvek onen jest též něčím zcela odlišným od závodních podílů, a stanovení příspěvků těchto není ani porušením oněch bodů smlouvy společenské, které se vztahují na výši podílů a způsob jich složení. Příspěvky tyto nelze ani pokládati za plnění na účet ručebního závazku v §u 76 zákona a §u 24 stanov členům uloženého; kdyby tomu tak býti mělo, to by se vlastně měla věc tak, že členové to, co dle §u 24 druhý odstavec stanov a §u 76 cit. zák. měli by plniti teprve po zahájení likvidace, splnili by již dříve a že tyto částky byly by již včas zahájení likvidace spotřebovány, čímž účel předpisu §u 24 druhý odstavec stanov a 76 zákona by byl zmařen. Ostatně dovolatel vylíčenou právní stránku oněch příspěvků vlastně sám v dovolání připouští, nazývaje je »zvýšenou platební povinností«, a namítaje jen, že k založení povinnosti této třeba změny stanov na základě usnesení valné hromady.

Čís. 5507.

Povolena-li exekuce vyklizením »na ohlášení«, nájemce však před uplynutím vyklizovací lhůty zažádal o odklad exekuce a exekuční soud se usnesl, že o výkonu exekučního vyklizení bude rozhodnuto až po vyřízení návrhu na odklad, běží lhůta §u 575 c. ř. s. ode dne, kdy návrh na odklad exekuce byl právoplatně zamítnut.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1925, Rv I 1845/25.)

Usnesením ze dne 19. listopadu 1924 povolena byla žalovaným proti žalobci na základě usnesení ze dne 24. dubna 1924 exekuce na přihlášení vyklizením místností. Žalobce měl vykliditi místnosti do 14. listopadu 1924. Žalobce tvrdí, že si měli žalovaní, vymáhající vyklizení exekucí na přihlášku, vymoci ve lhůtě 14denní, počínající dnem, stanoveným v právoplatném výpovědním usnesení, nejen povolení exekuce, nýbrž žádati i za její výkon. Poněvadž tak neučinili, nastalo prý obnovení nájemního poměru. Navrhl proto žalobce, by bylo uznáno právem, že nárok žalovaných z usnesení ze dne 24. dubna 1924 zanikl. Žaloba byla

zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelka vytýká nesprávné právní posouzení proto, že odvolací soud neuznal, že nájem byl obnoven a že vykonatelné usnesení o výpovědi ke 14. listopadu 1924 pozbylo platnosti přes to, že žalovaní, ač navrhli v poslední den vyklizovací lhůty (dne 14. listopadu 1924) exekuci vyklizovací na přihlášku, nepřihlásili se ve 14denní lhůtě po uplynutí vyklizovací lhůty k výkonu exekuce. Dále míní dovolatelka, že je nesprávným úsudek odvolacího soudu o preklusi žaloby z toho důvodu, že neuplatnila nynější námitky proti exekučnímu nároku v dřívějším oposičním sporu proti téže exekuci a to proto, že žalobkyně nevěděla a věděti nemohla, že nebyla podána přihláška o výkon exekuce. V §u 1114 obč. zák. se stanoví, že nájem se obnovuje mlčky, když pronajímatel po uplynutí lhůty nájmu nechal nájemníka dále předmětu najatého užívati, a v §u 569 c. ř. s., že skončený nájem obnovuje se mlčky nepodáním žaloby ve 14denní lhůtě po skončení nájmu. Obnova nájmu je tedy následkem nečinnosti pronajímatelovy. Nečinnost ta však předpokládá, že pronajímatel činným býti mohl. § 575 c. ř. s. ustanovuje v třetím odstavci dále v důsledku oněch zásad, že výpovědi, příkazy k odevzdání předmětu najatého a rozsudky na odevzdání nebo převzetí pozbývají platnosti, nepodá-li se ve čtrnácti dnech návrh na exekuci vyklizením nebo převzetím. Je tedy i zde okolnost, že exekuční titul pozbyl platnosti toliko následkem nečinnosti pronajímatelovy. Předpokládá-li se tedy i tu pro obnovu nájmu a pozbytí exekučního titulu platnosti nečinnost, vyžaduje to, by pronajímatel nebyl nucen mlčeti a býti nečinným, nebo-li, by mohl s výsledkem o vyklizení zakročiti. Nemůže-li to učiniti, nelze v jeho nečinnosti spatřovati svolení k obnově nájmu. Je-li tedy důsledkem odkladu exekuce její výkon nemožným, nelze v nepřihlášení se k výkonu shledati nečinnost, jakou žádá zákon. Žalovaní nemohli zakročiti o výkon vyklizení, ačkoliv ve lhůtě §u 575 c. ř. s. podali návrh na exekuci vyklizovací, a přihlásiti se k výkonu exekuce, ježto žalobkyně již před uplynutím vyklizovací lhůty dne 13. listopadu 1924 navrhla odklad exekuce dle zákona z 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n. a exekuční soud se usnesl, že o výkonu exekučního vyklizení bude rozhodnuto až po vyřízení návrhu na odklad. Následkem tohoto usnesení bylo by bývalo hlášení se o výkon exekuce beze všeho účinku a proto do vyřízení návrhu na odklad nelze nepodání přihlášky k výkonu považovati za mlčení pronajímatelovo ve smyslu §u 575 c. ř. s. Povolení exekuce vyklizovací bylo žalovaným doručeno teprve dne 20. ledna 1925, a to poté, když byl návrh na odklad exekuce usnesením rekursního soudu ze dne 14. ledna 1925 právoplatně zamítnut. Žalovaní zakročili však 21. ledna 1925 o vyklizení, přihlásivše se k výkonu exekuce, a učinili to tedy ve 14denní lhůtě od té doby, kdy tak učiniti mohli. Proto se přihlásili k výkonu exekuce ještě včas, a exekuční titul na vyklizení nepozbyl platnosti jejich nečinností. Uvedeným zásadám neodporují nálezy tohoto nejvyššího soudu, uveřejněné pod čís. 1663 a 2551 Sb. n. s., jak míní dovolatelka. Tam se jednalo o případy jiné, v kterých vymáhající věřitel (pronajímatel) mohl s účinkem k výkonu exekuce vyklizovací se přihlásiti, ale přes to toho neučinil, dav takto na jevo, že v nájmu zatím pokračovat hodlá, a ponechal tedy nájemce v nejistotě. Tomu však není tak v případě sporném, ježto žalovaní se již při jednání o návrhu na odklad exekuce odkladu bránili, takže žalobkyni muselo býti zřejmo, že žalovaní v nájmu pokračovat nechtějí.

Čís. 5508.

Výklad ustanovení pachtovní smlouvy o výpočtu pachtovného, nastane-li: »eine gesetzliche Aenderung oder Herabminderung der Geldvaluta«. Devalvací měny rozumí se tu nejen devalvace zákonná, nýbrž i skutečná. Bylo-li umluveno původně zvýšení pachtovného pro případ devalvace měny, jest spatřovati v tom, že strany se napotom dohodly o zvýšení pachtovného dle opatření ze dne 8. října 1920, čís. 586 Sb. z. a n., ustoupení od oné úmluvy.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1925, Rv I 1928/25.)

Žalobkyně propachtovala žalované společnosti v roce 1917 tři dvory. V odstavci IV. pachtovní smlouvy bylo doslovně ustanoveno: »Aenderung der Valuta. Sollte während der Pachtdauer eine gesetzliche Aenderung oder Herabminderung der Geldvaluta eintreten, wird der Verpächterin die Wahl gelassen, entweder den Pachtzins und alle Geldansätze dieses Pachtvertrages auf die neue Valuta derart umzurechnen, dass ein Verlust für sie nicht eintrete und diese umgerechneten Ansätze sodann im Vertrage der Pächterin vorzuschreiben oder falls die Pächterin auf Umrechnung nicht eingehen will, diesen Vertrag einjährig zu kündigen ohne dass der Pächterin hieraus ein Ersatz oder sonstiger Anspruch zusteht.« V roce 1925 vyzvala propachtovatelka pachtýřku, aby upravila pachtovné k poměru nynější valuty ve smyslu odst. IV. pachtovní smlouvy. Ježto pachtýřka tak neučinila, dala jí propachtovatelka mimosoudní výpověď z pachtu, proti níž žalovaná namítla mimo jiné, že propachtovatelka se po zavedení čsl. měny spokojila tím, že dosavadní pachtovné bylo placeno v Kč a přijavši platy tyto, nevyhradila si žádati doplatky a že po vydání opatření Stálého výboru Národního shromáždění Čsl. republiky ze dne 8. října 1920 č. 586 Sb. z. a n. podrobily se strany shodně předpisům tohoto opatření a přepočetly dle jeho směrnic pachtovné, takže nynější pacht nespočívá na smlouvě, nýbrž na nové úpravě, která ve smyslu zákonných předpisů za souhlasu obou stran byla provedena. Procesní soud prvé stolice námitkám nevyhověl a ponechal výpověď v platnosti. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Strany se shodují, že slovem Herabminderung míněna devalvace; sporno je toliko, zda devalvace zákonná, či jakákoliv. Soud odvolací souhlasí s názorem soudu prvého, že odstavec IV. smlouvy platí při jakékoli devalvaci a dovozuje to z jeho poslední věty »unter einer Herabminderung der Valuta sind etwa vorkommende Agioschwankungen nicht za verstehen,« neboť agio se nestanoví zákonem, nýbrž vy-

tváří se hospodářskými poměry a jenom ve výjimečných případech stanoví stát příplatky k papírovým penězům, zejména, má-li se platiti clo zlatem nebo jiným drahým kovem a platiti je lze i papírovými penězi, jež mají kurs jiný, než peníze zlaté, leč i v tomto případě přihlíží se ku agiu vytvořenému hospodářskými poměry. Kdyby byly měly strany na mysli pouze »zákonné« snížení valuty, byla by ona věta zbytečnou. Co bylo motivem ustanovení odst. IV. smlouvy jest zřejmo ze slov »dass ein Verlust für die Verpächterin nicht eintrete« a taková ztráta nastane spíše skutečnou devalvací než zákonnou, která je velice řídká, kdežto skutečná dosti častá. Při tomto výkladu sporného odst. IV. (§§ 914, 6 obč. zák.) nebylo třeba připouštěti nabízený důkaz tlumočníkem německé řeči. Jak ze slova Schwankungen v cit. větě patrno, míněny jsou jím nepatrné výchvěvy agiové buď nahoru nebo dolů, při čemž se předpokládá, že poměr valuty domácí k cizím stálým, neznehodnoceným zůstává v celku nezměněn; je totiž známo, že za ustálených mírových hospodářských poměrů agio tuzemských peněz oproti penězům jiných států vlivem různých okolností kolísalo, ale nepatrně, že německá marka stávala 1 korunu 18 h, někdy něco nad, jindy pod, a že stejně bylo s lirou, franc. frankem, angl. librou a dolarem americkým a právě tyto nepatrné rozdíly neměly oprávňovati žalobkyni k tomu, by použila práv jí příslušejících z cit. odstavce smlouvy. Že tím nebyl míněn každý pokles valuty, tedy jen značný pokles platební hodnoty tuzemských peněz, vysvitá z toho, že každý takový pokles je snížením valuty, a pak bylo by ustanovení o »snížení« úplně zbytečné. O tom, že nastal od roku 1917 veliký pokles platební mohoucnosti tuzemských peněz, netřeba šířiti slov a rovněž je nesporno, že nejedná se tu o kolísání, nepatrné výchvěvy agia, nýbrž o trvalý stav, přihlédne-li se k poměru čs. koruny k švýc. franku, amer. dolaru, anglické libře, holadskému zlatému; za měřítko nelze vzíti rovněž znehodnocené valuty jiných a zejména okolních států. V době platnosti opatření Stálého výboru ze dne 8. října 1920, čís. 586 Sb. z. a n. byla žalobkyně oprávněna domáhati se zvýšení pachtovného jak na základě odst. IV. smlouvy, tak i na základě cit. opatření čís. 586 Sb. z. a n. z r. 1920. Je proto řešiti otázku, zda tím, že žádala za zvýšení dle zákona a žalovaná strana k němu přivolila, nepozbyla nároku ze smlouvy. Soud prvé stolice správně k tomu odpovídá záporně. Práva uplatňovati nárok ze smlouvy pozbyla by žalobkyně tenkráte, kdyby to byla ať výslovně ať mlčky projevila (§ 1444, 863 obč. zák.). Žalovaná přiznala, že žalobkyně výslovně se nároku toho nevzdala a z výpovědi svědka U-a vyplývá, že ho chtěla uplatňovati a obrátila se proto na Dra Sch-a, jenž byl toho mínění, že to nejde, a k radě jeho domáhala se zvýšení pachtovného, pokud bylo přípustno dle zákona; ani v tomto postupu nelze spatřovati vzdání se mlčky učiněné, neboť nebyly dokázány okolnosti, které zrale uváženy nepřipouštějí jiného závěru než toho, že se žalobkyně vzdává nároku ze smlouvy. Ostatně ta okolnost, že Dr. Sch. byl toho mínění, že nelze se domáhati zvýšení pachtovného ze smlouvy, nebyla v době, kdy žalovaná přistoupila na zvýšení pachtovného, dle zákona žalované ani známa. Z dopisu Dra Sch-a ze dne 9. listopadu 1920 pak jest zřejmo, že se žalobkyně nezmiňuje ani slovem o právu dle odst. IV. smlouvy a ze slov dopisu tohoto a dopisu ze dne 27. ledna 1921, že »zvýšení pachtovného neplatí pouze pro rok 1921, nýbrž i pro zbývající léta smluvní,« nelze dovozovati, že by tím bylo jakékoliv jiné zvýšení pachtovného, zejména ze smlouvy vyloučeno, neboť slovy těmi je pouze citován zákon čís. 586 z r. 1920 [§ 2 (1)], jenž stanoví možnost zvýšení jak pro rok 1921 tak i pro zbývající pachtovní léta. Důsledkem tohoto právního názoru odpadá nutnost zabývati se s vývody odvolatelky o omylu a jeho účinnosti v tomto případě. Dle cit. odst. IV. smlouvy byla žalobkyně oprávněna v případě zákonné změny valuty nebo devalvace buď pachtovné přepočítati, by jí ze změn valuty nevzešla ztráta a přepočtení sazby žalované předepsati ku placení, nebo kdyby tato nechtěla přistoupiti na přepočtení, dáti jí z pachtu výpověď. V tomto druhém případě neměla povinnost jí sděliti přepočtené sazby a proto stačilo, prohlásila-li žalovaná, že nepřistupuje na přepočtení dle odst. IV. smlouvy, jak tu učinila v posledním odst. dopisu ze dne 26. února 1925, v němž tvrdí, že žalobkyně právního nároku na přepočtení pachtovného nemá, uvádějíc pro to důvody; dopis ten byl odpovědí na dopis zástupce žalobkynina ze dne 24. února 1925, v němž se výslovně uvádí, že žalovaná odmítá plnění dle odst. IV. smlouvy.

Nejvyšší soud výpověď zrušil.

Důvody:

Žalovaná spatřuje nesprávné posouzení právní především v nesprávném výkladu žalobkynina dopisu ze dne 27. ledna 1921 a za druhé v nesprávném použití předpisu §u 914 obč. zák., přesněji řečeno, v nesprávném výkladu pachtovní smlouvy, zejména jejího čtvrtého odstavce. Zákon vyžaduje (§§ 869, 565 obč. zák.) určitost a srozumitelnost prohlášení. Prohlášení vůle má býti určité, to jest nesmí býti učiněno tak všeobecně, by nebylo možno vůbec seznati, kam směřovala vůle. Prohlášení vůle má býti srozumitelné, to jest uzpůsobené tak, by ve příjemci vznikla žádoucí představa. Při výkladu sporné smlouvy objevil se sporným smysl a význam použitých slov. Podle §u 6 obč. zák. má soud přihlížeti především ku vlastnímu významu slov v jejich souvislosti a ku zřejmému úmyslu stran. Poněvadž však výklad může začínati teprve tam, kde je význam použitých slov pochybným, kde úmysl není zřejmým, nevyjadřuje tato zákonná věta nic jiného, než že není dovoleno překrucovati jasná prohlášení. Dovolací soud, přezkoumav smysl a význam použitých slov seznal, že slovný výklad zavdává podnět k pochybnostem, poněvadž nelze zcela bezpečně souditi z použitých slov na to, co strany, je-li dotyčný odstavec smlouvy čten v souvislosti, tedy pokud jde o výklad zřejmého úmyslu stran, řečeným odstavcem vyjádřiti chtěly a vyjádřily. V tomto směru přichází proto v úvahu předpis §u 914 obč. zák., podle něhož je rozhodující zásada, že při výkladu smluv nesmí se lpěti na doslovném smyslu výrazu, nýbrž že vypátrati jest úmysl stran, a smlouvu tak vyložiti, jak to odpovídá zvykům poctivého obchodu. Nerozhoduje tudíž doslovné znění prohlášení, nýbrž úmysl obou stran a smysl jejich prohlášení, pokud vyplývá z jasného úmyslu (§ 6 obč. zák.) a pokud příjemce, uváživ všechny okolnosti, neměl rozumného důvodu o něm pochybovati (§ 863 obč. zák.). Chráněna je tedy vzájemná důvěra stran a při tom brán je zřetel

na zvyklosti poctivého obchodu. Úkolem soudu jest, by vypátral obsah smlouvy, nikoli však aby ho doplňoval, nebo zlepšoval. V této příčině dlužno především přihlédnouti ku další výtce, že odvolacímu soudu není zcela jasným pojem »devalvace«. Praví se totiž v napadeném rozsudku, že »strany se shodují, že slovem Herabminderung míněna je toliko devalvace«, a že je »sporno toliko, zda devalvace zákonná, či jakákoliv«. V národohospodářské nauce jest ovšem slovo devalvace ustáleným názvem pro snížení z á k o n n é relace mezi hodnotou peněžní jednotky a hodnotou kovu, změna zákonné relace je proveditelna jenom zákonem, proto obrat »devalvace jiná, nežli zákonná« je s hlediska národohospodářské nauky nezvyklým. Leč, byť i strany mluvily v řečeném odstavci pachtovní smlouvy jenom o zákonité devalvaci, přece je z dalšího znění smlouvy zřetelně patrno, zejména ze slov »dass ein Verlust für die Verpächterein nicht eintrete«, že strany mluvíce o »Herabminderung der Geldvaluta« mohly míti na mysli jenom pokles vnitřní hodnoty a kupní síly platidel, kterou si hospodářský život určuje samostatně, nevázaje se nikterak ustanovením zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 Sb. z. a n., jímž státem byla stanovena jednostranně a formálně nominelní cena papírových peněz, a jímž upraven byl nucený oběh a správa platidel, což jest zajisté právem velícím, a že se propachtovatelka chtěla a mohla úmluvou svou chrániti před ztrátou z jakéhokoliv znehodnocení peněz, při čemž mělo býti nebezpečenství s tím spojené, které by ji jinak stihlo, přesunuto na pachtéřku. Jiného smyslu nemá řečené ustanovení, neboť by jinak ustanovení závěrečné, že ze snížení peněžní valuty nesmí propachtovatelce vzejíti nějaká ztráta, bylo vůbec beze smyslu. Zákonná devalvace a zákonné stanovení zmenšené hodnoty měny je vždy jenom následkem předchozí devalvace skutečné, které se tím jenom dostává sankce zákona. Jest přirozeno, že se stát, pokud možno brání takovému uzákonění devalvace, že se snadno k němu neodhodlá, tím však nejsou odstraněny skutečná devalvace a její nepopíratelné, každému zřejmé účinky na celý hospodářský život států a jednotlivce. Proto je ve skutečnosti prakticky lhostejno, zda devalvace byla, či nebyla uzákoněna. Ostatně kdyby sporná stať měla se skutečně vztahovati jenom na zákonitou devalvaci, ustanovení to bylo by zcela bez významu, poněvadž by stát v případě zákonné devalvace, jak se to stalo v §u 12 finančního patentu ze dne 20. února 1811, musil ustanoviti poměr, v jakém jest platiti dřívější dluhy v nových platidlech. Na tom ničeho nemění okolnost, že je v poslední větě čtvrtého odstavce pachtovní smlouvy uvedeno, že »unter einer Herabminderung der Geldvaluta sind etwa vorkommende Agioschwankungen nicht zu verstehen«, neboť z tohoto obmezení, určujícího do jisté míry hranici pro platnost v odstavci čtvrtém obsaženého ujednání, nedá se odvoditi, že by měly strany na mysli výhradně jenom zákonitou, a nikoli také skutečnou devalvaci. V tomto směru tedy není podle č. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací opodstatněn. Nemůže mu však býti upřena opodstatněnost ve druhém směru, pokud je dovolatelkou spatřován v nesprávném výkladu odvolací stolice ohledně žalobkynina dopisu ze dne 27. ledna 1921. Odvolací soud řešiv otázku, zda žalobkyně tím, že žádala prostřednictvím Dra Sch-a za zvýšení pachtovného v době platnosti opatření Stálého výboru Národního shromáždění Čsl. republiky ze dne 8. října 1920, čís. 586 Sb. z. a n., a že žalovaná k tomu svolila, nepozbyla nároku z odstavce čtvrtého pachtovní smlouvy, usoudil, že tuto otázku dlužno zodpověděti záporně, a vyslovil názor, že tohoto nároku pozbyla by žalobkyně jenom tenkráte, kdyby to byla ať výslovně, ať mlčky projevila. Odvolací soud míní, že z dopisu Dra Sch-a ze dne 9. listopadu 1920 jest zřejmo, že se žalobkyně nezmiňuje ani slovem o právu podle IV. odstavce smlouvy a že ze slov tohoto dopisu, jakož i z dopisu ze dne 27. ledna 1921, že zvýšení pachtovného neplatí pouze pro rok 1921, n ý b r ž i p r o z b ý v a j í c í l é t a s m l u v n í, nelze dovozovati, že by bylo jakékoliv jiné zvýšení pachtovného, zejména ze smlouvy, vyloučeno, poněvadž slovy těmi je pouze citován zákon [§ 2 (1)] čís. 586/1920 Sb. z. a n., stanovící m o ž n o s t zvýšení jak pro rok 1921, tak i pro zbývající léta pachtovní. Tomuto právnímu názoru odvolací stolice nelze přisvědčiti. Podle čtvrtého odstavce pachtovní smlouvy bylo po celou dobu pachtovní pachtovné zvýšitelno za podmínek tamže uvedených. Odvolací soud zjistil, že žalobkyně, která se smluvního nároku, což i dovolatelka připustila, nevzdala výslovně, chtěla původně uplatňovati s m l u v n í nárok na zvýšení pachtovného, že se obrátila proto na Dra Sch-a, jenž však mínil, že to nejde a že se pak na jeho radu domáhala zvýšení pachtovného podle opatření Stálého výboru č. 586/1920 Sb. z. a n. Když se pak obě strany dohodly mimosoudně, že se pachtovné zvyšuje v rámci opatření Stálého výboru čís. 586/1920 Sb. z. a n., a ž e z v ý š e n í p a c h t o v n é h o n e p l a t í p o u z e p r o r o k 1921, n ý b r ž i p r o z b ý v a j í c í l é t a s m l u v n í, sluší v tom spatřovati novou smluvní úpravu ohledně c e l é h o z b ý v a j í c í h o p a c h t o v n é h o, tedy až do konce pachtovního poměru, a byla by si žalobkyně při této nové c e l k o v é úpravě pachtovného musila znovu vyhraditi možnost o p ě t o v n é h o zvýšení pachtovného, které bylo při této příležitosti smluveno u r č i t ý m penízem pro celou zbývající dobu pachtovní. To ostatně vyplývá také z právní povahy pachtovní smlouvy, předpokládající podle §u 1090 obč. zák. u r č i t o s t neb alespoň určitelnost výše pachtovného, které by tu nebylo, kdyby strany, o nichž sluší souditi, že jim při uzavření nové smlouvy šlo o zachování pachtovní smlouvy až do projití pachtovní doby, měly býti ohledně výše pachtovného a možnosti jeho zvýšení v nejistotě. Z toho sluší odvozovati, že žalobkyně nemůže svou výpověď opírati o čtvrtý odstavec pachtovní smlouvy.

Čís. 5509.

Vyrovnací řád.

Pro nepřesné zapravení splátky obživuje celá pohledávka bez ohledu na to, z jakého důvodu dlužník přesně nesplnil. Nároku na celou takto obživlou pohledávku nepozbývá věřitel tím, že přijal všechny splátky, jež úhrnem převyšují vyrovnací kvotu a že nevytýkal dlužníku prodlení v placení.

Počátek lhůty ku vyrovnací splátce s hlediska práva platného na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1925, Rv II 589/25.)

Žalovaná užhorodská firma dluhovala žalující prostějovské firmě za zboží 17.140 Kč 12 h. O jmění žalované bylo zavedeno vyrovnací řízení, v němž se žalovaná vyrovnala na 40%. Tvrdíc, že žalovaná nezaplatila řádně vyrovnacích splátek, domáhala se žalobkyně na ní zaplacení celé pohledávky zmenšené o zaplacené splátky. Bylo zjištěno, že žalovaná zaplatila prvou splátku opozděně, že však napotom žalující přijala všechny splátky, takže vyrovnací kvota byla dokonce přeplacena. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Obsahem spisů soudní stolice v Užhorodu o mimokonkursním vyrovnacím řízení žalované firmy jest prokázáno, že žalovaná strana uzavřela se svými věřiteli dne 2. prosince 1922 vyrovnání toho obsahu, že se dlužnice zavázala zaplatiti svým věřitelům 40% jejich pohledávek do 8 měsíců v 5%ních lhůtách na ten způsob, že prvých 5% jest splatno v den, kdy soudní stolice potvrdí konečné usnesení a ostatní že jsou splatny přesně za měsíc od prvého zaplacení, že však, nebude-li některá ze lhůt dodržena, obnovuje se nárok v plném obsahu. Toto vyrovnání bylo usnesením soudní stolice v Užhorodě ze dne 9. prosince 1922 potvrzeno v celém obsahu a bylo jim výslovně také stanoveno, že prvních 5% bude zaplaceno v den právoplatně potvrzeného usnesení soudní stolicí, zbývajících 35% pak v 5%ních splátkách každého měsíce přesně v den splatnosti prvé splátky a že se v případě, nebude-li některá z těchto lhůt dlužníkem dodržena, ponechává věřitelům právo k uspokojení nároku v plném rozsahu. Obsahem těchto spisů má odvolací soud dále za zjištěno, že usnesení soudní stolice v Užhorodě ze dne 9. prosince 1922 bylo ponejprv uveřejněno v úředním listě republiky Československé dne 1. února 1923, a že usnesení to bylo doručeno žalované straně dne 9. února 1923 a vyvěšeno na soudní tabuli dne 22. prosince 1922. Soudem prvé stolice bylo dále bezvadně zjištěno a odvolací soud si zjištění to také osvojuje, že žalovaná strana první splátku 2.616 Kč 30 h na pohledávku žalující strany učinila dne 22. února 1923, ostatní splátky po 872 Kč učinila dne 6. března, 4. dubna, 1. května, 6. června a 6. července 1923, takže zaplatila celkem žalující straně na její pohledávku 17.278 Kč 70 část 6.976 Kč 30 h. Je spornou jen otázka, zda žalovaná strana splátky ty učinila zavčas, v době, jak se podle vyrovnání zavázala. První soud zodpověděl otázku kladně, vycházeje z právního názoru, že pravomoc usnesení soudní stolice v Užhorodě ze dne 9. prosince 1922 nastala dnem 24. února 1923, ježto lhůtu rekursní jest počítati ode dne doručení usnesení toho žalované straně, což se stalo 9. února 1923, takže žalovaná zapravila první lhůtu zavčas, zapravivši ji dne 22. února 1923. Odvolání napadá tento názor jako nesprávný, tvrdíc, s poukazem na ustanovení §u 63 vyr. ř. a 174 k. ř., že pravomoc usnesení soudu prvé stolice v Užhorodě řídí se dnem jeho vyvěšení na soudní desce. Odvolání žalobkyně není opodstatněno. Nelze sice souhlasiti s odvoláním, že by pro řešení případu bylo použíti ustanovení vyrovnávacího a konkursního řádu platného v zemích historických, když vyrovnávací řízení bylo provedeno u soudní stolice v Užhorodu, kde platí mimokonkursní vyrovnávací řád dle nařízení čís. 4070/1915 M. E. Jest proto dle zásady, »locus regit actum« řešiti případ dle tohoto nařízení, platného na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Podle §u 52 tohoto nařízení čís. 4070 (15 M. E.) jest soudní usnesení o potvrzení vyrovnání uveřejniti a mimo to jest je doručiti také dlužníkovi a všem ohlášeným věřitelům. Podle §u 60 nařízení činí lhůta k rekursu proti usnesení, uveřejněnému v úředním listě, 15 dnů a počíná dnem, kdy bylo usnesení ponejprv uveřejněno v úředním listě. V tomto případě počínala tudíž rekursní lhůta dnem 1. února 1923, takže pravomoc usnesení soudní stolice v Užhorodu ze dne 9. prosince 1922 nastala dnem 16. února 1923. Toho dne náleželo také dlužníkovi (žalované straně), by ve smyslu vyrovnání zaplatil žalující straně na její přihlášenou pohledávku první splátku. Žalovaná strana zaplatila sice, jak je zjištěno, první splátku teprve dne 22. února 1923. Žalobkyně však jak tuto splátku, tak i všecky ostatní přijala, neučinivši co do prodlení nižádné námitky, což se zřetelem k pravidlům slušnosti a poctivosti v obchodě nemůže býti vykládáno jinak, než že se nároků z případného prodlení vzdala a že konané splátky také co do včasnosti uznala za správné. Poněvadž placení pohledávky jest dvoustranným právním jednáním, které přivodí zánik pohledávky, nemůže žalobkyně nyní, když už podle zjištění napadeného rozsudku dostala více, než činila smluvená vyrovnací kvota, dodatečně namítati nevčasnost plnění první splátky, kterouž námitku ostatně ve sporu uplatnila teprve dodatečně, založivši původně žalobu na tvrzení, že žalovaná nesplatila celých 40% pohledávky.

N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Dovolání, uplatňujícímu dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci, nelze upříti oprávněnost. Žalovaná měla, jak odvolací soud správně odůvodňuje, učiniti první splátku 16. února 1923, což se nestalo. Tím obživla dle vyrovnání soudem potvrzeného pohledávka firmy žalující v plném původním rozsahu. Vyrovnání nerozeznává, jak velkým jest rozdíl v čase nebo v obnose a z jakého důvodu jeho nedodržení se stalo. Věřitel není povinen zvláště prohlásiti, že lhůty pokládá za propadlé a že požaduje zaplacení celé pohledávky. Tyto následky byly již stanoveny ve vyrovnání pro případ, že vyrovnací dlužník přesně nedodrží stanovené splátky, nastávají tedy splněním této podmínky samy sebou (§§ 897 a 699 obč. zák.) a dlužník musí s nimi počítati, nevyhověl-li úplně povinnostem z vyrovnání. Toto skytá dlužníkovi určité výhody a věřitelům přináší újmy a proto musí vyrovnávací dlužník toho dbáti, by podmínky vyrovnání přesně splnil, a neučiní-li tak, lhostejno, z jakého důvodu (§ 699 obč. zák.), nastává pro něho závazek a pro věřitele právo ze samočinně obživlé původní pohledávky. Dlužník nemůže namítati, že, neprohlásí-li se věřitel po nedodržení vyrovnání ihned určitě, že požaduje celou pohledávku, octl by se dlužník v nejistotě. Věřitel nemusí odmítnouti dodatečně došlé vyrovnávací splátky, by dal zřejmě na jevo, že trvá na zaplacení obživlé celé pohledávky. (Stejně rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. března 1925, č. j. Rv I 237/25, ze dne 22. září 1925 č. j. Rv II 550/25 a ze dne 6. října 1925 č. j. Rv II 407/25.) V době, kdy žalující došla první splátka 2.616 Kč 30 h, žalovaná firma nedluhovala vyrovnávací kvoty, nýbrž, jak dolíčeno, celou

pohledávku v původní výši. Nároku na tuto pohledávku žalující strana nepozbyla proto tím, že přijala všechny splátky, které úhrnem převyšují 40%ní vyrovnávací kvotu o 64 Kč, ani tím, že žalované firmě nevytýkala prodlení v zaplacení vyrovnávací lhůty. Stanovisko žalující strany odpovídá obsahu soudně schváleného vyrovnání a neodporuje nikterak zásadě slušnosti a poctivosti v obchodu, ani dobrým mravům. Okolnosti, že žalující firma přijala splátky a že založila žalobu původně jen na tvrzení, že žalovaná firma celé vyrovnávací kvoty nezaplatila, nestačí dle §u 863 obč. zák., který předpokládá jednání, jež nezavdává rozumného důvodu k pochybnostem, k závěru, že žalující firma se vzdala nároku z prodlení žalované firmy a že splátky uznala za včasné, to tím méně, jelikož se žalovaná strana v prvé stolici nikterak neohradila proti rozšíření žalobního důvodu na okolnost, že první splátka nebyla včas učiněna. Námitka žalované firmy, že zde přichází v úvahu ustanovení §u 55 nařízení čís. 4070/1915 M. E. o skončení vyrovnávacího řízení, není odůvodněna, neboť dle obsahu vyrovnání jest rozhodným den, kdy vyrovnání bylo soudně schváleno. Jinak poukazuje se žalovaná strana v tomto směru na správné důvody rozsudku odvolacího soudu. Za dolíčeného právního stavu věci nemá významu ani další námitka žalované strany, že ji prý nebylo možno první vyrovnací lhůtu před 22. únorem 1923 zaplatiti, jelikož vyrovnávací správce spravoval vyrovnávací podstatu až do ukončení vyrovnávacího řízení. Žalující strana jest tudíž oprávněna, žádati na žalované firmě dosud nezapravený zbytek celé pohledávky, která dle zjištění odvolacího soudu činí 10.302 Kč 40 h a která v odvolacím spisu byla omezena na 10.301 Kč 70 h.

Čís. 5510.

V řízení o rozvrhu nejvyššího podání za exekučně prodanou nemovitost nelze již zkoumati, zda rozvrhovaná podstata byla zjednána v předchozím řízení postupem, přesně odpovídajícím všem předpisům exekučního řádu.

Rekursem proti rozvrhovému usnesení nelze napadati, že na místo původního nejvyššího podání, docíleného při dražebním roku, a na místo předražku vstoupilo nejvyšší podání zvýšené podle §§ 197 a 198 ex. ř.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1925, R I 945/25.)

Do usnesení prvého soudu, jímž rozvrženo nejvyšší podání za exekučně prodanou nemovitost, vznesl rekurs vydražitel. Rekursní soud rekursu nevyhověl. Důvody: Rekurs směřuje formelně proti rozvrhovému usnesení, neobsahuje však vůbec důvodů pro domnělou nesprávnost tohoto usnesení, nýbrž zabývá se věcmi, které do řízení rozvrhového vůbec nepatří, nýbrž týkají se předražku, který svého času byl přijat. Toto přijetí vešlo však v moc práva. Rekurs není tedy vůbec proveden a postrádá veškerého podkladu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle §u 229 ex. ř. jest v rozvrhovém usnesení nejdříve vykázati úhrnnou rozdělovací podstatu. Výkaz její je postatnou částí onoho usnesení. Může proto rozvrhové usnesení býti opravným prostředkem napadáno, není-li v ně pojatý výkaz rozvrhované podstaty správným, zejména, když nevykazuje správně, co rozdělovanou podstatou (§ 215 ex. ř.) jest. Avšak právem praví rekursní soud, že rekurs v projednávaném případě postrádá všeho podkladu, ježto rozvrhové usnesení zcela správně vykazuje jako rozvrhovanou podstatu jen to, co jí podle předchozího řízení je. Zda rozvrhovaná podstata v předchozím řízení byla zjednána postupem, přesně odpovídajícím všem předpisům exekučního řízení, nelze v rozvrhovém řízení již přezkoumati, zejména v projednávaném případě, ve kterém stěžovatelka byla usnesením ze dne 15. ledna 1925 o nabídce předražku zpravena, jej zvýšením svého nejvyššího podání zbavila účinku a její stížnosti proti zamítnutí předražku s konečnou pravoplatností nebylo vyhověno. Tím bylo vyřknuto a nelze již napadati, že na místo původního nejvyššího podání, docíleného při dražebním roku, a na místo předražku vstoupilo nejvyšší podání, zvýšené podle §§ 197 a 198 ex. ř. Byla proto jeho částka v rozvrhovém usnesení právem uvedena jako část rozvrhované podstaty a právem rozvržena.

Čís. 5511.

Do usnesení rekursního soudu, jímž bylo zrušeno usnesení prvé stolice a nařízeno doplnění, vyžadující jednání se stranami, jest dovolací rekurs přípustným jen, byla-li vyhrazena právní moc.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1925, R I 1003/25.)

Rekursní soud zrušil k rekursu vymáhajícího věřitele usnesení prvého soudu, jímž byla zrušena exekuce na movitosti podle §u 251 čís. 1 a 5 ex. ř., a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Rekursní soud, vyhověv rekursu vymáhajícího věřitele, zrušil usnesení prvého soudu ze dne 18. června 1925, kterým byla exekuce na předměty, v zájemním protokole pod pol. 2, 3, 4, 8, 9, 11 a 14 seznamenané, podle §u 251 čís. 1 a 5 ex. ř. zrušena, a nařídil prvému soudu, by doplně řízení, dále jednal a znovu rozhodl. Ježto doplnění řízení bude vyžadovati jednání se stranami o skutkových okolnostech, které mají býti vyšetřeny, a průvodech je doličujících, byl by dovolací rekurs přípustným jen, kdyby napadenému usnesení byla vyhrazena právní moc (§ 527 druhý odstavec c. ř. s. a § 78 ex. ř.). Takové doložky však rozhodnutí rekursního soudu nemá, pročež bylo dovolací rekurs jako nepřípustný odmítnouti (§ 523 c. ř. s. a § 78 ex. ř.), když neučinil tak již soud prvé stolice.

Čís. 5512.

Pokud přísluší lékárníku proti okresní nemocenské pokladně nárok na náhradu za léky, jež vydal členům nemocenské pokladny na recepty pokladničních lékařů přes to, že všechny recepty byly opatřeny nápadným předtiskem, že léky vydá určitá jiná lékárna, a okresní nemocenská pokladna vyrozuměla lékárníka, by na její účet kromě případů nutných ve své lékárně členům pokladny léků nevydával.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1925, R I 960/25.)

Žalobě lékárníka proti okresní nemocenské pokladně o zaplacení léků, dodaných členům nemocenské pokladny, procesní soud prvé stolice vyhověl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, řízení doplnil a věc znovu rozhodl. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Zažalované částky požaduje lékárník přímo od okresní nemocenské pokladny za léky, které vydal v roce 1924 členům této pokladny na recepty pokladničních lékařů přes to, že všechny dotyčné recepty byly opatřeny (mimo firmu okresní nemocenské pokladny v P.) nápadným předtiskem: »Lék vydá a vyúčtuje pouze lékárna »Život«, Praha II., Hybernská 7« a přes to, že okresní nemocenská pokladna vyrozuměla žalujícího lékárníka oběžníkem, aby na její účet léků kromě případů nutných ve své lékárně členům pokladny nevydával. Správně usuzuje odvolací soud, že právním důvodem žaloby jest tu nárok na náhradu nákladu po rozumu §u 1042 obč. zák. Kupní smlouvy zde není, protože žalobce není s okresní nemocenskou pokladnou v přímém právním poměru a poukaz podle §§ 1400 a 1403 obč. zák. v případech nikoli nutných zde rovněž není, protože žalobce nebyl žalovanou okresní nemocenskou pokladnou poukázán, by na její účet léky vydával, nýbrž naopak, byl od toho oběžníkem zrazován. Předeslati nutno, že pořad práva k uplatnění nároku podle §u 1042 obč. zák. jest přípustným, protože tento náhradní nárok jest nárokem soukromoprávním i tehdy, když zákonný závazek, splněný za jiného, jest rázu veřejnoprávního (srov. čís. 2305 sb. n. s.). Žalobce hájí stanovisko, že jako lékárník jest podle §u 15 instrukce ze dne 3. listopadu 1808, čís. 16.135 povinen, vydati každému na lékařský recept lék, a že tedy musí míti také právo žádati zapravení léku od nemocenské pokladny. Toto stanovisko, které osvojil si také první soud, nelze uznati za správné. Žalobce směšuje tu — jak již odvolací soud správně uvedl — povinnost k vydání léku s právem žádati zaplacení od jiné osoby, než odběratele léku, která mimo to ještě vydání léků na její účet zakázala. Tento zákaz tak málo se týká povinnosti k vydání léků, jako předtisk na receptech. Okresní nemocenská pokladna zakázala jen vydání léků na její účet, nezakázala však vydávání léků vůbec, takže může žalobce své povinnosti, vydati každému lék na recept, bez překážky dostáti, ale ovšem musí se o zaplacení léku takto vydaného právě tak sám postarati, jako to musí učiniti u jiných odběratelů. Žalobce tvrdil v první stolici, že předtisk na receptech je pro něho nezávazným, protože je po zákonu nepřípustný. Ani v tomto směru nelze žalobci přisvědčiti. Podle §u 21 stanov okresní nemocenské pokladny — vydaných podle vzoru, zavedeného výnosem ministerstva sociální péče ze dne 13. října 1919, čís. 25.560 a schválených magistrátem hlavního města Prahy — jest okresní nemocenská pokladna povinna vydati členům potřebné léčebné prostředky buď lékárnami pokladnou určenými, nebo jinak. Z jiných lékáren mohou potřebné léčebné prostředky býti zakoupeny na účet pokladny jenom v případech nutných. Opatří-li si nemocný sám léčiva, nahradí pokladna náklad až do částky, kterou by jí bylo vynaložiti, kdyby pokladna léky sama opatřovala. Že tímto předpisem nestala se újma na povinnosti lékárníkově, vydati každému lék, bylo již vyloženo. Ale předpis ten odpovídá také zákonu, zvláště §u 39 čís. 3 zákona ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák., podle kterého mohou svazy okresních nemocenských pokladen zakládati a provozovati společné lékárny; dále §u 35 zákona o lékárnictví ze dne 18. prosince 1906, čís. 5 ř. zák. z roku 1907, podle kterého provozování vlastních ústavních lékáren může býti dovoleno také okresním nemocenským pokladnám. Může tedy tato pokladna dostáti své zákonné povinnosti, by poskytla svým členům potřebné léčebné prostředky (§ 6 čís. 1 zák. čís. 33/1888), také tím způsobem, že odkáže své členy na určitou lékárnu, ať již ústavní, nebo veřejnou. K tomu nutno dodati, že žalovaná tvrdí v odvolání, že lékárna »Život« jest právě takovým ústavem, který si zřídil svaz nemocenských pokladen. Ale, i kdyby tomu tak nebylo, bylo by to pro právní posouzení této rozepře lhostejno, protože jedině lékárna »Život« byla okresní nemocenskou pokladnou k vydávání léků členům pokladny určena. Odvolací soud zrušil odsuzující rozsudek prvního soudu k vůli doplnění řízení a doplnění skutkových zjištění ve dvou směrech: a) aby za pomoci §u 182 c. ř. s. bylo zjištěno, zda a v kterých receptech šlo o případy nutné, kde žalovaná sama podle §u 21 stanov dovolovala, by na její účet byly léky i v jiné lékárně zakoupeny; b) aby rovněž za pomoci §u 182 c. ř. s. bylo zjištěno, kolik by byla žalovaná nemocenská pokladna za dotyčné léky zaplatila v lékárně »Život«, protože jen tento peníz uspořila a jen tento peníz musí žalobci nahraditi. V obou směrech jest nařízené doplnění na místě. Pokud by šlo o případy nutné, nelze souhlasiti s míněním žalobcovým, že vydávání léků je vždy věcí naléhavou, což ostatně sám uznává, tvrdě, že naléhavost posouditi může jen lékař, nikoliv lékárník, a uvádí příklady, v kterých by šlo o případy nutné. A jen v těchto případech nutných dovolila žalovaná okresní nemocenská pokladna v §u 21 stanov i v oběžníku, že na její účet léky zakoupeny býti mohou, šlo by tedy o pravý poukaz podle §§ 1400, 1403 a 1014 obč. zák. Pokud by však šlo o případy nikoli nutné, tedy svolením žalované okresní nemocenské pokladny nekryté, má žalobce podle §u 1042 obč. zák. nárok jen na náhradu toho nákladu, jejž by pokladna sama podle zákona byla musila učiniti. Podle zákona však byla by pokladna zadost učinila své povinnosti k opatření léků (§ 6 čís. 1 zák. čís. 33/1888) také tím, že určila lékárnu »Život«, aby na její účet členům léky vydávala. S tím úplně sou-

hlasí předpis §u 21 poslední odstavec stanov toho obsahu, že opatří-li si nemocný léčivo sám, nahradí pokladna náklad až do částky, kterou by musila vynaložiti, kdyby sama léky opatřovala. K vyšší náhradě podle zákona povinna není. Zjištění této výše není zbytečné — jak žalobce v rekursu míní, tvrdě, že prý žalovaná vzhledem k sazebníku, platnému pro nemocenské pokladny ničeho neuspořila — neboť není vyloučeno a není dosud vysvětleno, zdali žalovaná nepožívá ve svazové lékárně »Život« ještě dalších výhod. Právem odvolací soud vyslovil, že uvedené a pro rozhodnutí sporu podstatné skutečnosti měly býti za pomoci §u 182 c. ř. s. na přetřes vzaty a zjištěny. Jak bylo již řečeno, jest právním důvodem žaloby nárok na náhradu podle §u 1042 obč. zák. V rámci tohoto uplatněného nároku byl procesní soud povinen starati se při materielním řízení sporu o vyčerpávající probrání věci a zejména o vyplnění mezer v tom směru, by nedostatečné údaje o okolnostech k odůvodnění nároku přednesené byly doplněny, průvodní prostředky pro tyto údaje byly naznačeny a vůbec byla dána všechna vysvětlení, jichž jest třeba, aby skutkový podklad práv a nároků stranami tvrzených byl podle pravdy na jisto postaven. To platí pro tento případ tím spíše, že žalobce v první stolici nebyl zastoupen advokátem (§ 432 c. ř. s.). Nestalo-li se tak, zůstalo řízení vadným (§ 496 čís. 3 c. ř. s.). Co se týče břemene průvodního, jest žalobce na omylu, tvrdě v rekursu, že prý bylo věcí žalované pokladny, aby v první stolici tvrdila a u každého jednotlivého účtu prokázala, jakou částku by byla v lékárně »Život« uspořila. Naopak, bude věcí žalobcovou, by on přednesl skutečnosti a průvody pro odůvodnění svého žalobního nároku nutné. Na něm tedy také bude, by označil recepty, kde šlo o případy nutné, — správně nutkavé — na př. že již recept nutkavost označoval, nebo že nebylo možno včasně lék z lékárny »Život« opatřiti, nebo že šlo o vydání léku za noci, kdy prý lékárna »Život« byla zavřena, na což žalobce již narážel, nebo konečně že tu šlo o zvláštní případy, které by dle potřeby znaleckým posudkem mohly býti osvětleny. Pokud by dotyčné skutečnosti dokázány nebyly, šlo by to ovšem na vrub žalobcův, v jehož zájmu jest, aby skutečnosti nárok žalobní zakládající, byly soudem uznány za pravdivé. Tím ovšem není vyloučeno, aby i druhá strana nenabídla odvody co do tvrzení odpůrcových (§ 178 c. ř. s.).

Čís. 5513.

Dopravní řád železniční.

Dráha neručí za škodu úrazem (pádem) dobytčete, jež naložil odesílatel sám, nepouživ pevných provazů a opomenuv dobytče podestlati, aniž mu dav průvodce. Dělníci, přidaní dráhou odesílateli k nakládání, jsou jeho zřízenci.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1925, Rv I 1345/25.)

Žalobce naložil sám do vagonu dobytče a nedal mu průvodce. Za dopravy dobytče sklouzlo, poranilo se a muselo býti poraženo. Žaloba proti dráze o náhradu škody byla o b ě m a n i ž š í m i s o u d y zamítnuta. O d v o l a c í s o u d uvedl po právní stránce v d ů v o d e c h: Dle §u 86 (1) čís. 5 žel. dopr. ř. neručí železnice u živých zvířat za škodu, která vzejde ze zvláštního nebezpečí, s nímž jest přeprava pro ně spojena, a dle téhož § 86 (2) předpokládá se v tom případě, když mohla z tohoto nebezpečí škoda vzejíti, že škoda z tohoto nebezpečí také vzešla. Jak ze zjištění prvého soudu na jevo jde, mohlo skutečně poškození krávy vzejíti za zvláštního nebezpečí dopravy živých zvířat, neboť žalobce, ač bylo jeho povinností dle příl. B. k žel. dopr. ř. § 3 (6) a dle tarifu díl II. sešit 1 dobytku podestlati — nepodestlal, a ač měl dáti aspoň průvodce, tak neučinil, — a tak se stalo, že na hladké, výkaly znečištěné a kluzské podlaze mohlo dobytče lehce uklouznouti, od kruhu, k němuž bylo přivázáno vadným provazem se utrhnouti a jsouc ponecháno bez dohledu, se zraniti. Tedy vadné naložení dle §u 86 (1) čís. 3 žel. dopr. ř. spolupůsobilo. Na neznalost tarifů se žalobce právem nemůže odvolávati, ježto na ně výslovně železniční dopravní řád v §u 6 poukazuje, a mimo to v nákladním listě, jímž smlouva dopravní byla uzavřena, se také výslovně uvádí, že platí pro smlouvu nákladní kromě žel. dopr. ř. i příslušné tarify, jichž znalost si zjednati bylo věcí žalobce jako dopravce a nebylo věcí zřízenců dráhy udíleti mu poučení. Pomáhali-li žalobci i zřízenci dráhy při nakládání neb podestýlání, pak nelze je dle předpisu nákladního tarifu I. díl odd. B. oddíl A. IV. odst. e) pokládati za zřízence dráhy, nýbrž odesílatele. Žalobce však kromě toho i prohlášením v nákladním listě sám doznal, že zásilku odesílá bez průvodce na vlastní nebezpečí.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Znalec z oboru služby komerčně-dopravní měl býti a byl vyslechnut o tarifních předpisech, týkajících se přepravy živých zvířat a opatření jejich podestláním. Jeho výpověď jest v úplném souhlasu s předpisy tištěného nákladního tarifu, jenž podle nařízení ze dne 10. února 1905, čís. 14 ř. zák. a 30. prosince 1918, čís. 4 sb. z. a n. nabyl uveřejněním ve Věstníku pro železnice a plavbu a vyložením k nahlédnutí na jednotlivých stanicích závaznosti, a může býti u železničních úřadů koupen. Nemůže býti pokládána za vadnou z toho jediného důvodu, že znalec ve svém písemném posudku překročil meze svého úkolu a vyslovil se o oprávněnosti žalobcova nároku. Námitku, že žalobce byl železničními dělníky, kteří pomáhali při nakládání, uveden v omyl o rozsahu svých povinností a povinností dráhy, vyvrátil již soud odvolací poukazem na ustanovení nákladního tarifu I. B oddíl A IV. (správně V.) lit. e). Podle §u 48 odst. (6) žel. dopr. ř., jemuž sám žalobce a to právem přikládá moc zákona, bylo jeho povinností, obstarati naložení zvířat a bezpečné jich umístění ve voze, dle právě uvedeného tarifního předpisu nelze dělníky přidělené drahou odesílateli za účelem nakládání, považovati za její lidi, nýbrž za zřízence odesílatelovy, za něž dráha neručí. Toto ustanovení platí, ať již železniční dělníci odesílateli pomáhali jen při nakládání, či naložení sami provedli místo něho. Mylným jest názor, že mezi nepřidáním průvodce a uklouznutím dobytčete a tím způsobeným jeho

zraněním není příčinné souvislosti. Průvodce nemůže a nemá arci zabraňovati nárazům, ale jest dle §u 48 (8) žel. dopr. ř. povinen opatřovati zvířata za přepravy. V tom by bývala zahrnuta i povinnost, udržovati podlahu vozu v takovém stavu, by zvířata ve svých výkalech neklouzala. Pokud se žalobce odvolává povšechně na své dřívější vývody, musí se spokojiti s poukazem na správné a vystižné odůvodnění odvolacího soudu.

Čís. 5514.

Bylo-li v dražebních podmínkách dobrovolné dražby nemovitosti stanoveno, že vydražitel zaplatí ze svého jakékoliv veřejné dávky a poplatky, jest vydražitel povinen zaplatiti (nahraditi) i dávku z přírůstku hodnoty. Lhostejno, že vydražitel byl spoluvlastníkem vydražené nemovitosti.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1925, Rv I 1420/25.)

Žalovaní koupili v dobrovolné dražbě dům, jenž byl dosavad spoluvlastnictvím žalobců a žalovaných, na základě dražebních podmínek, jichž odstavec 11 stanovil: Vydražitel nese ze svého bez započtení na nejvyšší podání náklady spojené s vkladem práva vlastnického do knih, poplatek z převodu práva vlastnického s případnými přirážkami a vůbec jakékoliv veřejné dávky a poplatky. Žalobcům byla po té předepsána dávka z přírůstku hodnoty, již zaplatili, a domáhali se vzhledem k čl. 11 dražebních podmínek její náhrady na žalovaných. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Soud prvý zjistil, že zástupce žalobců sepsal dražební podmínky, zástupce žalovaných s nimi souhlasil a že při jednání právních zástupců dávka z přírůstku hodnoty zvlášť jmenována nebyla. Z toho plyne, že strany dohodly se na dražebních podmínkách toho obsahu, jak přiloženy jsou spisům dražebním. Tyto v odstavci 11 mají ustanovení: Vydražitel nese ze svého bez započtení na nejvyšší podání náklady spojené s vkladem práva vlastnického do knih, poplatek z převodu práva vlastnického s případnými přirážkami a vůbec jakékoliv veřejné dávky a poplatky. Okresní soud povolil dražbu na podkladě těchto podmínek a proto práva a povinnosti vydražitele nutno posuzovati jedině dle těchto dražebních podmínek. Celý dům vydražili žalovaní a proto okresní soud usnesením z 23. března 1924 uložil žalovaným jako vydražitelům, že bez započtení do nejvyššího podání zapraví také poplatky z převodu práva vlastnického s případnými přirážkami a vůbec jakékoliv veřejné dávky a poplatky. Je zjištěno platebním rozkazem magistrátu hlavního města Prahy ze dne 24. dubna 1924, že dávka z přírůstku hodnoty nemovitosti předepsána byla žalobcům a že ji tito také zaplatili. Je tedy rozhodnouti otázku, zda žalobci mohou domáhati se náhrady tohoto peníze na žalovaných na základě dražebních podmínek, které jedině v tomto případě jsou směrodatny pro posouzení povinnosti žalovaných. Soud prvý míní, že nelze žalovaným uložiti povinnost zaplatiti dávku z přírůstku hodnoty, poněvadž prý tu nebylo ujednání stran, že dávku ta ponese nabyvatel, a odvolává se na § 13 zákona ze dne 27. dubna 1922, čís. 143 sb. z. a n. Dle tohoto zákonného ustanovení platí dávku z přírůstku hodnoty zcizitel, je-li však zcizená nemovitost ve spoluvlastnictví, všichni spoluvlastníci rukou nerozdílnou. V tomto případě nebyli zcizitely pouze žalobci, nýbrž i žalovaní, neboť i tito žádali za prodej domu, koupili také celý dům v dražbě a byli by, kdyby jejich názor byl správným, povinni platiti jako zcizitelé společně se žalobci onu dávku rukou nerozdílnou. Na tom by nemohla ničeho změniti skutečnost, že byli spoluvlastníky poloviny domu, neboť nebylo vyloučeno, že dům vydražiti mohly osoby jiné a žalovaní proto, zúčastnivše se dražby, musí býti postaveni na roveň osobám takovým bez ohledu na jejich spoluvlastnictví. Dle dražebních podmínek byli žalovaní jako vydražitelé povinni bez započtení do nejvyššího podání zapraviti ze svého vůbec jakékoliv veřejné dávky a poplatky. Ustanovení to stalo se souhlasnou vůlí stran. Dávka z přírůstku hodnoty je dávkou veřejnou i poplatkem (dávkou) a musí proto žalovaní jako vydražitelé i tuto dávku zaplatiti, byť by i při stanovení dražebních podmínek se o tom nejednalo. Tomu není na závadu ustanovení §u 13 citovaného zákona, které má na mysli ručení za dávku jen oproti úřadu, ale nevylučuje, by strany se nedohodly jinak. Dohodly-li se, že vydražitel povinen jest nésti jakékoliv veřejné dávky, je povinen nésti i dávku z přírůstku hodnoty. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nejvyšší soud souhlasí s výkladem, kterého se dostalo v napadeném rozsudku §u 11 dražebních podmínek. Kdyby otázka, kdo má nésti jednotlivé veřejné dávky a poplatky, měla býti řešena podle příslušných zákonných ustanovení, nebylo by bývalo vůbec třeba, zmiňovati se o nich v dražebních podmínkách. Když se tak stalo a bylo v nich řečeno, že vydražitelé zaplatí ze svého jakékoliv veřejné dávky a poplatky, nelze této podmínce rozuměti jinak, než že vydražitelé ponesou i ty veřejné dávky a poplatky, které by jinak musili nésti prodávající, tedy jmenovitě i dávku z přírůstku hodnoty, neboť i ta jest dávkou veřejnou. Že takovou byla také skutečná vůle žalobců, plyne ze zjištění prvního soudu, že první žalobce právě za účelem sepsání dražebních podmínek takovou vůli projevil. Zjištění to zůstalo v opravném řízení nedotčeno. Jaká byla skutečná vůle žalovaných, nemohlo býti ovšem zjištěno, svým podpisem dražebních podmínek přijali je však dříve ještě, než věděli, že sami dům vydraží, za své, proto jsou podle nich zavázáni, ať již byli na omylu o jich pravém významu, neboť zavinili si jej sami, nebo pokládali již tehdy podmínky za nejasné, ale přece je podepsali a na jich základě dům koupili (§§ 869 poslední věta, 915 druhá věta obč. zák.).

Čís. 5515.

Nárok na zvláštní odměnu podle druhého odstavce §u 17 adv. sazby nelze přiznati za zcela bezúčelná, byť i na naléhání strany učiněná podání, domáhající se co nejrychlejšího vyřízení věci.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1925, Rv I 1559/25.)

Žalující advokát zaslal žalované firmě za zastupování v několika sporech palmární účet, na nějž žalovaná zaplatila pouze část 22.373 Kč 38 h. K žalobě o zbytek 26.023 Kč 37 h přiznal procesní soud prvé stolice žalobci dalších 7.500 Kč. Odvolací soud k odvolání žalované žalobu zamítl. Důvody: Soud prvé stolice, prozkoumav sporné položky, uznal na základě provedených důkazů veškeré stranou žalovanou upravené položky žalobcova palmárního účtu za správně a přiměřeně upravené, pokud se týče neuznání jich za odůvodněné, čímž také žalovanou stranou žalobci zaplacená celková částka palmáru a hotových výloh 22.374 Kč 37 h jako správně a přiměřeně přiznaná prokázána. Zjistiv pak na základě výpovědi žalobcovy, že spor žalované proti Maxu Sch-ovi o 145.234 Kč 54 h vyžadoval velmi intensivní činnosti jeho i jeho kanceláře, dovodil z toho, že žalobce jest oprávněn žádati vyšší odměnu za provedené výkony ve smyslu §u 17 advok. tar. a následkem toho přisoudil mu 7.500 Kč nad sazby advokátního tarifu. S názorem tímto nelze souhlasiti. Jest sice správné zjištění prvého soudu, že veřejný společník žalované firmy T. velice často naléhal na to, by onen spor byl co možná nejdříve skončen, zejména, pokud se týká exekučních výkonů a prozatimního opatření, následkem čehož bylo vykonáno velmi mnoho pochůzek, někdy až zbytečných, že žalobce upozorňoval T-a, že pokus o povolení prozatimního opatření bude marným, a vymlouval mu to, že však k jeho naléhání přece mu vyhověl, ale prvý soud přehlížel, že všechny tyto výkony jsou podrobně v palmárním účtě uvedeny a žalovanou stranou přiznány. Žalobce netvrdí, že kromě těchto výkonů předsevzal ještě další výkony, které v palmárním účtu nejsou uvedeny, naopak z jeho vlastních doznání a výpovědi svědkyně H-ové plyne, že každý výkon byl do palmární knihy zapsán a žalované zaúčtován. To je také patrno i z toho, že v palmárním účtu uvedena je položka 10 K za žádost žalované firmy o mírný účet. Přiznaná odměna za tyto úkony jest více než přiměřena. Z toho však, že k příkazu žalované bylo předsevzato mnoho výkonů i zbytečných, které byly zvláště honorovány, nelze ještě usuzovati, že spor vyžadoval velmi intensivní činnosti. Dle §u 17 adv. tarifu dlužno vyšší odměnu přiznati jen tam, kde výkony nelze průměrně oceniti, na příkl. vyžadují-li nadprůměrné námahy nebo ztráty času studiem sporných otázek neb obsáhlého procesního materiálu. A to jistě nelze říci o výkonech shora uvedených, které byly obyčejnými výkony a zvlášť honorovány. Může se proto závěr prvého soudu týkati jen položek sporných, na které spor byl omezen a které týkají se vlastního vedení sporu. A tu sám žalobce výslovně prohlásil: »abych upřímně řekl. nebyl proces s Maxem Sch-em nijak zvlášť obtížným, zejména ne právnicky, ale obtížné byly ty mnohé různé výkony, které k naléhání T-a jsem musel svou kanceláří podnikati, hlavně, by bylo zabráněno umělému protahování sporu se strany Sch-a. Již z toho plyne, že o nějaké nadprůměrné právnické námaze v tomto případě řečí býti nemůže. Ale ani ze spisů není patrno, že ve sporu vynaložena byla zvláštní píle a práce. Nenasvědčuje tomu ani podání nejen nepřípustného, nýbrž i opozděného dovolacího rekursu, který žalobce z vlastního popudu podal, ani intervence u okresního soudu na Z., ač již předem patrno bylo, že na žalovanou stranu z rozvrhové podstaty nic se dostati nemůže. Ostatně, jak účet byl sdělán, vysvítá nejlépe z toho, že jiný účet předložen byl soudu a jiný účet zaslán byl žalované straně. A tuto okolnost vysvětluje svědkyně H-ová tím, že účet k soudu sestavovala Božena K-ová po paměti, jak dodatečně se dle výpovědi H-ové zjišťuje. Žalobce pak sám účet před podáním žaloby ani neprohlédl, by se o správnosti jeho přesvědčil. Má proto odvolací soud za to, že za toho stavu věci na nadprůměrnou námahu ve smyslu §u 17 adv. tar. usuzovati nelze a že následkem toho vyšší odměna neprávem byla přisouzena.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud uznal, že mu za úkony pro žalovanou stranu provedené nepřísluší vyšší odměna podle §u 17 adv. tarifu, a že považoval účet žalovanou stranou upravený za přiměřený. Míní, že, kdyby byl odvolací soud přihlížel ku svědeckým výpovědem Dra F-a a Dra M-a, kteří většinou pracovali ve věci žalované, byl by musil schváliti právní názor prvé stolice. Míní, že odvolací soud svým poukazem, že žalobcovou kanceláří činěna byla různá podání, ač zbytečně, opomíjí skutečnost, že příčinou těchto podání byl zástupce žalované T., ježto ustavičně dovolatele nabádal ku podávání různých návrhů, byť i byly zcela bezúčelny, chtěv docíliti pokud možno nejrychlejšího rozhodnutí sporu proti firmě Sch., a že přes veškero dovolatelovo upozorňování o marnosti a bezvýslednosti jakýchkoliv kroků trval na oněch úkonech právnických. Míní, že poukaz odvolacího soudu, že za tyto úkony byly účtovány drobné položky zahrnuté v položkách žalovanou upravených a jím uznaných a že byl dostatečně honorován za své veškeré úkony, rovněž není správným, poněvadž on tyto drobné položky uznal jenom, by zjednodušil spor. Že těmito malými položkami nebyla odměněna jeho a jeho kanceláře obzvláštní, odměny také podle §u 1 adv. tarifu zasluhující péče a námaha, při čemž odvolací soud opětně nepřihlíží ku svědeckým výpovědem Dra F-a a Dra M-a. Dále míní, že odvolací soud nedbal, že šlo o několik věcí, a že útraty byly přisouzeny pouze ve sporu proti Maxu Sch-ovi, takže rozpor mezi účtováním H-ové a K-ové je pouze zdánlivým. Z těchto vývodů je nepochybně patrno, že se dovolatel domáhal a domáhá, by jeho úkony hodnoceny byly podle §u 17 (2) advokátního tarifu, tedy že považuje své úkony za ony, za jaké sluší odměnu posouditi podle advokátního tarifu. Leč tu je podle §u 17 (1) adv. tar. závažno, že soud nemůže podle tohoto tarifu přisouditi šmahem odměnu za všechny úkony advokátem předsevzaté, nýbrž je povinen zkoumati, zda výkonu bylo zapotřebí a zdali byl účelným a že odměna náleží také jen tehdy, je-li podání formálně a jazykově správně upraveno. Praví-li zákon dále (§ 17 (2) adv. tar.), že vyšší odměna, než je stanovena v sazbě, má býti určena za výkony, které nelze oceniti průměrně, a uvádí-li jako příklad tohoto výjimečného případu: »vyžadují-li nadprůměrné námahy, nebo ztráty času studiem sporných otázek, nebo obsáhlého materiálu procesního« — je zřejmo, že nárok na výjimečnou

odměnu dle tohoto §u 17 mají jenom přísně advokátské, svou odborností těžké, nebo obsáhlostí procesního materiálu svízelné úkony, takže sluší uznati, že nároku na tuto výjimečnou odměnu nemají zcela bezúčelná, jenom na naléhání strany učiněná podání, domáhající se co nejrychlejšího vyřízení rozepře, o kterých dovolatel uvádí sám, že byla učiněna přes jeho upozorňování o marnosti a bezvýslednosti takových kroků.

Čís. 5516.

Právo podle §u 908 obč. zák. nelze přiznati kupiteli vedle práv podle čl. 355 obch. zák. Není však závady, by právo podle §u 908 obč. zák. nebylo uplatněno vedle nároku na vrácení toho, co bylo bezdůvodně placeno.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1925, Rv I 1563/25.)

Kupní smlouva byla zrušena dohodou stran, při čemž si kupitel vyhradil vůči prodateli, jehož zaviněním z kupu sešlo, domáhati se vrácení dvojnásobného závdavku a splátky na kupní cenu. Žalobě, jíž se kupitel domáhal vrácení dvojnásobného závdavku a splátky na kupní cenu, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Pokud míní dovolatel, že žalobce dopisem ze dne 20. října 1924 vykonal definitivně volbu podle čl. 335 obch. zák., nelze mu dáti za pravdu, neboť doslov onoho dopisu nesvědčí tomuto právnímu názoru. Praví sice žalobce v dopisu, že bude požadovati na dovolateli náhradu škody pro nedodání, ale hned ji konkretisuje v ten způsob, že bude požadovati vrácení závdavku podle §u 908 obč. zák. dvojnásobným penízem, tedy částkou 8.000 Kč, a vrácení 1.000 Kč, jež zaplatil do předu, a je lhostejno, že poznamenává, že by podle obchodního zákona mohl uplatňovati více. Z toho vyplývá, že nějaké právo z práv kupujícího proti obmeškalému prodateli podle čl. 355 obch. zák. příslušející vůbec nebylo uplatněno, nýbrž uplatněno bylo pouze právo podle §u 908 obč. zák. Toto právo by ovšem nemohlo býti přiznáno kupujícímu proti obmeškalému prodateli vedle práv ve čl. 355 obch. zák. výčetmo uvedených, poněvadž těmito právy úplně se vyčerpává nárok kupujícího podle čl. 355 obch. zák. Sluší tedy uznati, že předpis §u 908 obč. zák., pokud dlužno použíti čl. 355 obch. zák., neplatí. Není však na závadu, by předpisu §u 908 obč. zák. nebylo použito tam, kde stranami na kupu súčastněnými vyvolán byl stav, za něhož předpisů čl. 355 obch. zák. už použito býti nemůže, jako tomu je v tomto případě, v němž sešlo ze smlouvy z mlčky a poznatelně projevené vůle obou smluvních stran, z nichž kupující vyhradil si vůči prodateli, jehož zaviněním s uzavřeného kupu sešlo, právo podle §u 908 obč. zák. a, pokud jde o vrácení 1.000 Kč, právo podle §u 1435 obč. zák., na kteroužto výhradu i prodávající reagoval (dopis ze dne 27. října 1924) rovněž jenom vzájemným nárokem podle §u 908 obč. zák., čímž možnost uplatniti práva podle

čl. 354 a 355 obch. zák. byla z jejich právního poměru navzájem srozumitelně projevenou vůlí úplně vyřazena. Právo podle §u 908 obč. zák. jest sice alternativním, nikoli kumulativním, totiž nelze žádati dvojnásobný závdavek, splnění nebo náhradu škody (srov. §§ 921 a 1295 obč. zák.), ale o takovou kumulaci nejde, požaduje-li kupitel také vrácení toho, co bezdůvodně platil, podle §u 1435 obč. zák., neboť to jest samostatným nárokem a hlavně to není nárokem téže právní povahy jako jest onen podle §u 908 obč. zák. Na tom ničeho nemění okolnost, že žalobce citoval v žalobě vedle §u 908 obč. zák. a to až na druhém místě čl. 355 obch. zák., tedy že se po právní stránce domníval mylně, že nárok podle §u 908 obč. zák. může obstáti vedle jeho práv v čl. 355 obch. zák. výčetmo uvedených. Strany jsou sice povinny podle §u 226 prvý odstavec c. ř. s. přednésti všechny skutkové okolnosti, na kterých se zakládá žalobcův nárok ve věcech hlavních a vedlejších, což podle §u 243 c. ř. s. platí i o námitkách odpovědi na žalobu, ale jsou v rozepři vázány jenom skutkovým přednesením, nikoli svými právními názory, proto jim pochybení v citovaných předpisech nemůže uškoditi.

Čís. 5517.

Ručení železnic (zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.).

Pokud dráha neručí za škodu požárem v osobním vagonu, byl-li požár způsoben tím, že třetí osoba vezla s sebou hořlaviny.

Soud může podle volného uvážení učiniti svá zjištění i podle některých odporujících si důkazů.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1925, Rv I 1622/25.)

Požárem ve vagoně osobního vlaku za jízdy byla popálena celá řada cestujících. Žalobní nárok jednoho z poškozených na náhradu škody neuznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu, poněvadž oheň vypukl tím, že dva cestující nezpozorovaným a nezpozorovatelným způsobem do vozu sebou vzali a tam umístnili láhev benzinu, že benzin se vzňal, takže příhoda v dopravě byla způsobena neodvratným činem osoby třetí, za niž dráha neručí. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel, mluvě o tom, že určité skutky nebyly prokázány, totiž s jeho hlediska nebyly prokázány důkazem úplným, zneuznává úplně činnost soudu podle §u 272 c. ř. s., při které má soud podle volného uvážení, pečlivě přihlédaje k výsledkům veškera jednání a provedených důkazů posouditi, zda některý skutkový údaj má býti pokládán za pravdivý, či nikoli, a z doslovu §u 417 třetí odstavec c. ř. s. ve znění čl. IV. čís. 3 zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n. vyplývá zřetelně, že soud může podle volného uvážení učiniti svá zjištění i podle odporujících si důkazů. Tvrdí-li tedy dovolatel, že něco nebylo přímo doká-

záno, upírá soud možnost, aby způsobem v §u 272 c. ř. s. uvedeným výsledky průvodní a veškerého jednání volně uvažoval a podle tohoto volného uvážení dospěl k určitému zjištění.

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud uznal, že se žalovanému úplně zdařil důkaz vyviňovacího důvodu. Dovolatel praví, že oheň vznikl, že podle povahy věci to byla patrně nějaká hořlavina, asi benzin, nebo nějaká látka příbuzná, a že od něho chytl vagon. Nyní se ptá, zda by mohl s bezpečnou nadějí na vítězství žalovati ony dva cestující, že oni přinesli do vozu benzin a tím zavinili oheň, ale hned si odpovídá, že takový spor byl by ztracený již napřed, poněvadž by musil dokázati, že oni cestující tímto pro dráhu neodvratitelným způsobem vnesli do vagonu hořlavinu, že jejich vinou látka vytekla a byla zapálena, ale že by to nemohl dokázati. Z toho odvozuje, že týž důkaz, naprosto bezvadný a veškeru nejistotu vylučující, musila by podati dráha, kdyby chtěla býti vyviněna. Že nestačí pravděpodobnost, byť sebe větší, že dráha byla povinna dokázati, že požár zavinili Z. a Ž., a že toho nedokázala. Tímto provedením uplatněného důvodu dovolacího uchyluje se dovolatel podstatně od odvolacího zjištění a proto neprovádí uplatněného důvodu dovolacího v tomto směru zákonitě. Podle odvolacího zjištění žalovanému se vyviňovací důkaz podařil úplně, dovolací soud, jenž nemůže při přezkumu právního posouzení vycházeti z dovolatelových, odvolacím soudem nezjištěných tvrzení a domněnek, uznává, že se sporné věci dostalo v napadeném rozsudku právního posouzení správného.

Čís. 5518.

Právní pomoc s říší Německou.

Smlouva mezi republikou Československou a říší Německou o ochraně právní a právní pomoci ve věcech občanských, uveřejněná pod čís. 130 sb. z. a n. na rok 1924, se nevztahuje na exekuci. Exekuce jest upravena vládní vyhláškou ze dne 25. června 1924, čís. 131 sb. z. a n. Vyhláškou touto zaručená vzájemnost není odvislou od řízení, jehož ten který ze smluvních států používá, připouštěje exekuci na základě cizozemského exekučního titulu, nýbrž stačí, že se exekuce v tom kterém státě na základě cizozemského titulu připouští.

Není-li z obsahu exekučního titulu (hamburské přátelské arbitráže) patrno, že šlo o obchod diferenční, nelze tuto okolnost uplatňovati rekursem do povolení exekuce, nýbrž odporem ve smyslu §u 83 ex. ř.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1925, R II 351/25.)

Předchozí děj jest vylíčen v rozhodnutí čís. sb. 5280. Rekursní soud po té potvrdil usnesení prvého soudu, neshledav ve zjištěných okolnostech dostatečného podkladu pro závěr, že obchod, o nějž šlo, dlužno považovati za zakázaný terminový obchod.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nelze přisvědčiti mínění stěžovatelčinu, že exekuce v tomto případě neměla býti povolena, poněvadž exekuční titul (rozsudek přátelské arbitráže v Hamburku) vydán byl v březnu 1923 a smlouva mezi republikou Československou a říší Německou o ochraně právní a právní pomoci ve věcech občanských uveřejněná ve sbírce zákonů a nařízení pod čís. 130 z roku 1924 nabyla platnosti teprve 28. června 1924, neboť smlouva tato se na exekuce nevztahuje, nýbrž vládní vyhláška ze dne 25. června 1924, čís. 131 sb. z. a n. Pokud jde o otázku, zda pro povolení exekuce bylo potřebí provésti řízení delibační v tuzemsku, jak to německý civilní řád v §u 722 pro vykonatelnost exekuce v Německu na základě cizozemského rozsudku stanoví, jest poukázati na to, že čs. zákonodárství delibačního řízení nezná. Je proto zcela bezvýznamno, že v říši Německé na základě cizozemského rozsudku jen tehdy exekuce povolena býti může, byla-li rozsudkem o vykonatelnosti ve smyslu §u 722 něm. c. ř. s. exekuce prohlášena za přípustnou, ježto vzájemnost svrchu uvedenou vládní vyhláškou zaručená není odvislou od řízení, jehož ten který ze smluvních států za účelem přípustnosti exekuce na základě cizozemského titulu používá, nýbrž stačí, že se exekuce v cizím státě na základě cizozemského titulu připouští. Není proto ani v tomto směru dovolací rekurs odůvodněn. Pokud konečně jde o otázku, zdali povolení navržené exekuce z důvodu §u 81 čís. 4 ex. ř. mělo býti odepřeno, jest v tomto případě pro zodpovědění této otázky jedině rozhodným obsah exekučního titulu, tedy nálezu přátelské arbitráže hamburské. Z obsahu tohoto nálezu, zvláště z jeho důvodů není však patrno, že šlo zde o obchod diferenční a nemohla proto tato okolnost při rozhodování o návrhu na povolení exekuce vzata býti v úvahu, když námitky, že jde o obchod diferenční, stěžovatelka jedině rekursem uplatňovala a nikoli odporem ve smyslu §u 83 ex. ř., jak v takovém případě náleží (viz motivy k cit. §u), když z listin návrhu exekučnímu připojených (exek. titulu) není skutkový podklad námitky zřejmý.

Čís. 5519.

Opustí-li manželka svémocně společnou domácnost anebo, lze-li jí neb i jí přičítati vinu na tom, že manželské spolužití bylo fakticky přerušeno, nemůže žádati na muži výživu. Nemůže-li však z viny manželovy sdíleti s ním společnou domácnost, musí jí manžel po případě v penězích přispívati na slušnou výživu jeho jmění přiměřenou.

(Rozh. ze dne 4. prosince 1925, Rv I 1442/25.)

Žalobě odloučeně žijící manželky proti manželi o placení výživného procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl a uvedl ku konci důvodů: Uváží-li se, že žalobkyně se žalovaným zle nakládala a i majetek mu zlomyslně poškodila, dlužno dojíti k názoru, že manželské spolužití je nemožným, jak obě strany souhlasně uvádějí, že však tuto nemožnost zavinily obě strany svým ne-

ústupným chováním. Povinnost manželku dle §u 91 obč. zák. živiti předpokládá společné manželské žití dle §u 92 obč. zák. Pak-li však manželka nemožnost tohoto spolužití spoluzavinila, nemůže činiti nárok, aby jí manžel poskytl výživu při odděleném bydlišti. A tuto nemožnost žalobkyně svým jednáním spolu přivodila.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Správno jest, že dle §u 91 obč. zák. jest manžel povinen, by manželce poskytoval slušnou výživu jeho jmění přiměřenou, a že s druhé strany dle §u 92 obč. zák. manželka má s ním sdíleti domácnost a dle svých sil ho podporovati. Při tomto pravidelném stavu bude manželka dostávati zákonnou výživu in natura. Ze vzájemného poměru předpisů §§ 91 a 92 obč. zák. plyne, že, opustí-li manželka svémocně společnou domácnost, anebo lze-li jí přičítati vinu na tom, že spolužití manželské bylo fakticky přerušeno (§ 93 obč. zák.), nemůže žádati na muži výživu, a že v opačném případě, pakliže vinou manželovou nemůže manželka s ním sdíleti společnou domácnost, musí jí manžel po případě v penězích přispívati na slušnou výživu jeho jmění přiměřenou. Proto správně postupoval odvolací soud, uvažuje, zda jest tu i spoluvina manželčina na faktickém zrušení manželského spolužití, správněji řečeno, zda žalobkyně měla důvod k opuštění společné domácnosti. Odvolací soud ze zjištěných skutečností zcela správně a výstižně dovodil, že jest žalovaná spoluvinna na nemožnosti manželského spolužití, a stačí dovolatelku prostě odkázati na důvody rozsudku napadeného. Ze zjištění těchto vychází zejména na jevo, že žalovaný žalobkyni nikdy z domu nevyháněl a ani jí vážně nevyhrožoval, ale že naproti tomu žalobkyně již před sňatkem projevila sklon k rozvodu, se žalovaným zle nakládala a i majetek mu zlomyslně poškodila. Neměla tedy žalobkyně důvodu, by přerušila společnou domácnost, a proto nemohlo býti jejímu dovolání vyhověno.

Čís. 5520.

Spory ze smlouvy služební jsou spory feriálními (§ 224 čís. 5 c. ř. s.) bez rozdílu, zda jde o zřízence vyšší, či nižší.

(Rozh. ze dne 4. prosince 1925, Rv I 1757/25.)

Ve sporu obchodního pomocníka proti zaměstnavateli o služební požitky odmítl Nejvyšší soud žalobcovo dovolání.

Důvody:

Žalobce opírá žalobní žádání o tvrzení, že byl žalovaným ustanoven za obchodvedoucího v jeho pobočném obchodě za úplatu 8%—10% z obratu v tomto obchodě a volný byt, že byla umluvena půlroční výpověď vždy jen 1. ledna a 1. července, že však ho žalovaný propustil bezdůvodně 19. ledna 1924 a že proto jest povinen, zaplatiti mu úplatu za dobu do 31. prosince 1924, náhradu za byt pro tutéž dobu a náklady stěhovací. Soud prvé stolice vyslovil právní názor, že smlouva mezi stranami jest smlouvou služební a že jest žalobce pokládati za obchodního pomocníka. V odvolání uplatňoval žalobce nesprávné právní posouzení věci jen potud, pokud šlo o právní názor soudu prvé stolice, že byly zde podstatné důvody, opravňující žalovaného dle §u 27 zák. o obch. pom., propustiti žalobce ze služby bez výpovědi. Proti právní kvalifikaci smlouvy soudem prvé stolice nebylo v odvolání brojeno. Tím byla tato otázka právoplatně vyřešena, ježto odvolací soud mohl rozsudek prvého soudu přezkoumati sice v rámci odvolacích návrhů, ale jen v rozsahu a dosahu odvolacích důvodů. Proto dlužno vycházeti z toho, že tu jde o spor ze smlouvy služební. Tyto spory jsou dle §u 224 čís. 5 c. ř. s. věcmi feriálními, bez rozdílu, zda jde o zřízence vyšší či nižší. Ve věcech feriálních počíná a běží dle §u 225 c. ř. s. lhůta k dovolání i za soudních prázdnin. Rozsudek odvolacího soudu byl žalobci doručen 13. srpna 1925, dovolání bylo podáno teprve 8. září 1925. Jest tedy opožděné a bylo je dle §u 474 druhý odstavec a 513 c. ř. s. jako takové odmítnouti, když tak dle §u 507 prvý odstavec c. ř. s. neučinil již první soud.

Čís. 5521.

K předpisům §§ 290—293 ex. ř. jest přihlédnouti z úřadu.

V návrhu na exekuci zabavením nároku na vyplacení pojistného za shořelou budovu jest udati a prokázati, že dle stanov pojišťovny nemusí býti náhrady použito k opětnému vystavení neb opravení budov. Jinak nelze exekuci povoliti.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1925, R I 997/25.)

Soud prvé stolice povolil ku vydobytí peněžité pohledávky exekuci zabavením pohledávky dlužníkovy proti pojišťovně na vyplacení pojistného za shořelou budovu a shořelé bavlněné zásoby. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Dle dosud platného ustanovení dvorního dekretu ze dne 8. července 1828, čís. 2354 sb. z. s. a § 290 čís. 2 ex. ř. jsou z exekuce úplně vyňaty částky pojistného, které přísluší povinné straně ze smlouvy pojišťovací, týkající se pojištění budov a jich příslušenství, když těchto peněz podle stanov pojišťovacího ústavu musí býti použito k opětnému vystavení a zřízení shořelé budovy nebo k doplnění příslušenství. Náleželo tudíž podle §u 54 čís. 3 ex. ř. vymáhající straně, by již v exekučním návrhu prokázala, že pojistné podle stanov onomu účelu sloužiti nemá a v tomto případě proto exekuci podléhá. Pro nedostatek tohoto průkazu měl proto již prvý soud návrh exekuční zamítnouti a netřeba se zabývati s ostatními vývody rekursu.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu potud, že ohledně pojistného za shořelé bavlněné zásoby obnovil usnesení prvého soudu, jinak dovolacímu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Podle obsahu návrhu na povolení exekuce zabavením pohledávky příslušející prý povinné firmě proti pojišťovací akciové společnosti M. na základě pojišťovací smlouvy následkem požáru více méně 100.000 Kč, shořely povinné firmě bavlněné zásoby a část továrny. Pokud jde o pojistnou částku za shořelé bavlněné zásoby, nejde o pohledávku vyňatou z exekuce. Bylo proto ve směru tom dovolacímu rekursu vyhověno a usnesení prvého soudu obnoveno. Jinak ovšem má se věc, pokud jde o pojistnou částku za shořelou část továrny (budovy). Tu dlužno míti na zřeteli, že ustanovení §§ 290—293 ex. ř. jest šetřiti z moci úřední, že o tom, zda pohledávka jest zabavitelnou, sluší rozhodnouti při vyřízení exekučního návrhu (sb. n. s. 3176) a že podle §u 290 čís. 2 ex. ř. jsou z exekuce vyňaty pojistné částky, jež dlužníkovi náležejí ze smlouvy o pojištění budovy nebo příslušenství nemovitosti, musí-li podle stanov upotřebeno býti těchto peněz, by poškozená budova byla znovu vystavena neb opravena, neb, by příslušenství bylo doplněno. Bylo proto na vymáhající věřitelce, by v návrhu na povolení exekuce udala (§ 54 prvý odstavec čís. 3 ex. ř.) a prokázala (§ 5 druhý odstavec ex. ř.), že podle stanov poddlužnice, pojišťovací společnosti, nemusí užito býti požární náhrady k opětnému vystavení neb opravení budov, pokud se týče k doplnění příslušenství, neboť jen potud mohla exekuce býti povolena. Jelikož se tak nestalo a vymáhající věřitelka najmě ani netvrdila, že ony předpoklady tu jsou, hoví napadené usnesení v tomto směru zákonu a věci, pročež po této stránce dovolacímu rekursu vyhověno nebylo. Míní-li dovolací rekurs, že postačovalo, že přikázání zabavené pohledávky povoleno bylo »bez újmy práv nabytých třetími osobami«, přehlíží, že nepřípustnou exekuci nelze povoliti vůbec a že ustanovení dvorního dekretu ze dne 8. července 1828, čís. 2354 sb. z. s. za účinnosti exekučního řádu ze dne 27. května 1896, čís. 79 ř. zák. platí jen tehdy, pokud tu není podmínek pro použití §u 290 čís. 2 ex. ř. a pojistná částka tudíž zabavitelnou jest (sb. n. s. vídeňského čís. kn. jud. 162).

Čís. 5522.

Exekučním řízením ve smyslu druhého odstavce §u 223 c. ř. s. není sporné řízení o žalobách exekučním řádem upravených. Ohledně nich platí předpis §u 225 odstavec prvý c. ř. s.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1925, R I 1016/25.)

Rozsudek prvého soudu, zamítající žalobu podle §u 35 ex. ř., byl žalobci doručen dne 25. července 1925. Odvolací soud odmítl odvolání, podané dne 17. srpna 1925, jako opožděné, maje za to, že jde o věc feriální ve smyslu §u 223, druhý odstavec, c. ř. s.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by pomina odmítací důvod napadeného usnesení, znovu jednal po zákonu o odvolání.

Důvody:

Rozsudek prvé stolice doručen byl žalující straně dne 25. července 1925, odvolání podáno bylo dne 17. srpna 1925. Je sice správno, že podle §u 223 druhý odstavec c. ř. s. soudní prázdniny nepůsobí na exekuční řízení, čítajíc k němu i jednání o rozvrhu nejvyššího podání, zákon však, mluvě o exekučním řízení, má na mysli pouze toto, nikoli sporné řízení, byť i toto se týkalo žalob, exekučním řádem upravených. Předpisy §§ 42 čís. 5 a 44 ex. ř. poskytnuta jest účastníkům dostatečná ochrana proti možným škodám z pokračování v exekuci a, kde by tato ochrana nepostačila, dána jest straně předpisem §u 224 poslední odstavec c. ř. s. ještě další ochrana. Poněvadž věc, o kterou jde, není prázdninovou, platí o ní předpis §u 225 prvý odstavec c. ř. s., podle kterého, připadá-li počátek lhůty do soudních prázdnin, prodlužuje se lhůta o celou dobu nebo část soudních prázdnin, která ještě zbývá při počátku lhůty.

Čís. 5523.

Jest na vymáhajícím věřiteli, by v návrhu na povolení exekuce zabavením a přikázáním k vybrání pohledávky dlužníkovy proti pojišťovně ze smlouvy o požárním pojištění nemovitosti prokázal, že peníz, na nějž má dlužník nárok, nemá sloužiti ku znovuvybudování nebo znovuzřízení budovy. Neučinil-li tak, jest poddlužník (pojišťovna) oprávněn k rekursu do usnesení povolujícího exekuci.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1925, R I 1028/25.)

Ku vydobytí peněžité pohledávky byla vymáhajícímu věřiteli povolena exekuce na dlužníkovo zboží. Výkon exekuce byl zmařen tím, že skladiště dlužníkovo i se zbožím shořelo. Napotomnímu návrhu vymáhajícího věřitele, by mu ku vydobytí oné peněžité pohledávky byla povolena exekuce zabavením pohledávky dlužníka proti pojišťovně M. na pojistné a by mu tato pohledávka byla přikázána k vybrání, soud prvé stolice vyhověl a zakázal poddlužnici (pojišťovně M.), by neplatila dlužníku na zabavenou pohledávku, a dlužníku zakázal disposici se zabavenou pohledávkou. Rekursní soud k rekursu poddlužnice exekuční návrh zamítl. Důvody: Dle dosud platného ustanovení dvorního dekretu ze dne 8. července 1828, čís. 2354 sb. z. s. a § 290 čís. 2 ex. ř. jsou pojišťovací obnosy, které příslušejí straně povinné ze smlouvy pojišťovací, týkající se pojištění budov a jich příslušenství, musí-li těchto obnosů podle stanov pojišťovacího ústavu po-

užito býti k opětnému vystavení a opětnému zřízení poškozené budovy neb k doplnění příslušenství, z exekuce úplně vyňaty. Náleželo tedy podle §u 54 čís. 3 ex. ř. vymáhající straně, by hned v návrhu exekučním prokázala, že zajištěný obnos podle stanov nemá sloužiti onomu účelu a v tomto případě tedy exekuci podléhá. Jelikož průkazu tohoto tu není, měl již prvý soud návrh exekuční zamítnouti a netřeba se proto s ostatními vývody rekursu blíže ještě zabývati. V důsledku toho příčí se i obstávka napadeným povolením exekuce poddlužnici vydaná zákonu, pročež oprávnění poddlužnice k tomuto rekursu po rozumu §u 294 poslední odstavec ex. ř. jeví se býti ospravedlněné.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelka míní, že, když byl dán poddlužnici příkaz podle §u 301 ex. ř. ku vyjádření o zabavené pohledávce, příslušející povinné straně proti poddlužnici na základě pojišťovací smlouvy a když se poddlužnice vyjádřila, je tím celá věc vyřízena pro soud exekuci povolující, že v takovém případě nemůže býti použito předpisu §u 294 poslední odstavec ex. ř., že tomuto předpisu sluší rozuměti tak, že poddlužnice může si stěžovati jenom, když je opatřeními soudu obmezena ve svých právech. Když však tvrdí poddlužnice, že nejde o zabavitelný nárok, že takový nárok nemůže býti zasažen zápovědí, a že proto poddlužnice nepotřebuje si stěžovati. V druhém směru spatřuje stěžovatelka nesprávné posouzení právní v tom, že rekursní soud ukládá jí, by podle §u 54 čís. 3 ex. ř. prokázala už v exekučním návrhu, že pojistná náhrada nemá podle stanov sloužiti k účelu §u 290 čís. 2 ex. ř., že tedy podléhá soudnímu zabavení. Stěžovatelka míní, že jí nemůže býti ukládáno, by už předem konala obtížná vyhledávání o povaze požárního pojištění a čekala, až ji předstihne snad lépe nežli ona s věcí obeznámený věřitel. Míní, že soud povolil exekuci na základě jí uvedených okolností a že teprve s povolením exekuce vyzval poddlužnici ku vyjádření, že by tedy tato mohla navrhovati nejvýše, by povolení exekuce bylo odvoláno na základě jí předvedených důkazů, pokud se týče, by v novém usnesení povolujícího soudu bylo vysloveno, že se povolená exekuce nevztahuje na zabavený nárok, jelikož jest nezabavitelný, to ovšem za předpokladu, kdyby bylo považováno nutným tuto okolnost dáti zjistiti samostatným usnesením povolujícího soudu, a že by poddlužnici teprve do tohoto druhého usnesení příslušelo právo rekursu. Leč těmito vývody nebylo vyvráceno správné a zákonu vyhovující odůvodnění napadeného usnesení. Pokud stěžovatelka upírá poddlužnici vůbec právo ku rekursu v tomto případě a dopouští jedině, že by si mohla poddlužnice stěžovati teprve do druhého usnesení povolujícího soudu, jak je má na mysli podle svých předchozích vývodů, nemá ovšem toto její mínění opory v zákoně. Rekurs podle §u 294 čtvrtý odstavec c. ř. s. může poddlužnice opírati o vývod, že údaje návrhu neospravedlňují povolení exekuce, tedy v podstatě o to, že platební zápověď sama o sobě se příčí zákonu, nebo že poddlužnice byla jí stížena nenáležitě, nebo že jí dány byly zákonem neodůvodněné příkazy. Poněvadž šlo o zabavení pohledávky, příslušející povinné straně proti poddlužnici na základě pojišťovací smlouvy, a poněvadž zabavení takových pohledávek je obmezeno způsobem v §u 290 čís. 2 ex. ř. uvedeným, poněvadž tedy v tomto směru by šlo o nezabavitelnou pohledávku, rekursní soud uznal správně, že stěžovatelce náleželo podle §§ 54 čís. 3 a §u 55 druhý odstavec ex. ř., by prokázala, již v exekučním návrhu, zda pojistná náhrada je zabavitelna, totiž, zda neslouží účelu §u 290 čís. 2 ex. ř. Proto byly údaje návrhu nedostatečné, proto neospravedlňovaly povolení navrhované exekuce a proto byla poddlužnice podle §u 294 čtvrtý odstavec ex. ř. oprávněna, by si stěžovala již do exekučního povolení, což ostatně bylo s hlediska její zájmů, které je povinna jako pojišťovna také po zákonu zastupovati, nezbytno, nemělo-li usnesení, kterým by pojistná náhrada byla odňata účelu, jemuž podle stanov i podle zákona má sloužiti, nabýti i proti ní právní moci se všemi a to nejen s formálními, nýbrž i hmotněprávními účinky. V druhé řadě byl by tak zmařen zákonem chráněný účel pojistných náhrad požárních.

Čís. 5524.

Bylo-li kupní cenu platiti při dodání a kupitel převzal část zboží, ocitl se v prodlení, nezapravil-li dodanou část zboží při jejím převzetí.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1925, Rv I 699/25.)

Žalovaný objednal od žalobce několik vagonů zboží (ponožek). Kupní cenu bylo platiti při dodání. Žalobce dodal žalovanému vagon zboží, žalovaný však kupní ceny nezaplatil, pročež žalobce odepřel další dodávky. Proti žalobě o zaplacení kupní ceny za dodaný vagon namítl žalovaný započtením pohledávku na náhradu škody, ježto žalobce nedodal dalších vagonů, ač prý mu žalovaný udělil dodatečnou lhůtu s pohrůžkou, že bude požadovati náhradu škody. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Výtku nesprávného právního posouzení věci provádí dovolatelka v několika směrech. Předně shledává nesprávným názor odvolacího soudu, že žalobkyně nabyla práva, zbývající dodávku tak dlouho zadržeti, dokud nebyla zaplacena dodávka první, že se proto žalobkyně, vykonávajíc toto právo zadržovací, neoctla v zaviněném prodlení s dodávkou zbývající, a že následkem toho pro nedostatek zaviněného prodlení v dodání na straně žalobkyně žalované nemohl vůbec vzejíti nárok na výkon práva volebního po rozumu čl. 356 obch. zák. Arciť připouští dovolatelka, že názor odvolacího soudu má oporu v mínění komentáře Stauba-Pisko (§ 14 k čl. 354), má však za to, že se tento vý-

klad na souzený případ nehodí, poněvadž nebyla smluvena dodávka sukcesivní, nýbrž jednotná. Než dovolací soud schvaluje právní názor soudu odvolacího a dodává, že, pokud jde o »zaviněné« prodlení, není »viny«, jestliže prodávající nedodává proto, že kupitel sám napřed octl se v prodlení. Názor tento je ve shodě se stálou praxí soudní a se zásadou §u 1052 obč. zák., která ukládá straně, domáhající se splnění, povinnost, by sama napřed byla ochotna splniti. Předpokladem tohoto názoru jest arciť smlouva o dodávkách sukcesivních, dílčích, a nikoliv o dodávkách, jež tvoří celek a se navzájem jen doplňují (§ 11 u čl. 355 cit. kom.). Dovolatelka má pak za to, že v jejím případě jde o dodávku jednotnou, avšak proti tomu poukázaly zcela správně oba nižší soudy k tomu, že při značném množství na vagony prodaného zboží, jež mělo býti dodáno v měsíci listopadu, a vzhledem k výpovědi svědka Antonína P-a jest odůvodněn uzávěr, že dílčí dodávání téhož zboží nebylo smlouvou vyloučeno a že bylo tudíž přípustno (čl. 359 obch. zák.). Ostatně nebyla by dovolatelka na tom lépe, ani kdyby bylo šlo o plnění v celistvosti, neboť žalující firma nabídla jí dopisem ze dne 3. prosince 1923 před uplynutím dodatečné lhůty skutečně také druhý a třetí vagon zboží k převzetí a to nikoliv za podmínek od smlouvy odchylných, neboť placení bylo umluveno při převzetí zboží a také místo nabízeného převzetí, Liberec, nebylo jiné, než které si dovolatelka sama vyvolila při převzetí prvního vagonu, dirigovavši tento vagon do Liberce. Dovolatelce nepodařilo se ani pro tento případ dokázati, že se žalobkyně octla v prodlení. Zcela případným jest také další poukaz odvolacího soudu, že žalovaná firma skutečně přijala první vagon zboží, nečiníc takto mlčky (§ 863 obč. zák.) námitky proti onomu dílčímu plnění. Důsledkem ustanovení smlouvy stran stanovící placení za zboží ihned při jeho přijetí, a také vzhledem k obecné zásadě čl. 342 třetí odstavec obch. zák., mělo býti plněno, pokud se týče placeno z ruky do ruky; neučinila-li tak kupitelka, zboží přijavší, octla se v prodlení s placením a nese proto také veškeré důsledky tohoto svého prodlení. Z ustanovení §u 1415 obč. zák. nelze ničeho ve prospěch dovolatelčin vyvoditi, neboť jest tam pouze stanoveno, že částečné placení »nemusí« věřitel přijmouti, z čehož plyne úsudkem z opaku, že když »chce«, může tak učiniti, tedy právě tak, jak se obdobně stalo v tomto případě s plněním, kdy kupitelka přijala část zboží, aniž dle svého názoru byla k tomu povinna. To, co uvádí dovolatelka příkladmo o zaplacení polovice kupní ceny předem a neoprávněnosti požadování jen polovice vzájemného plnění, mělo by snad význam, kdyby šlo o plnění celistvé, nikoliv však při plnění dílčím. Důsledkem toho padají také její další vývody v tom směru, že jest kupitel povinen zaplatiti teprve tehdy, když má veškeré koupené zboží v rukou. Další nesprávné právní posouzení věci shledává dovolatelka v tom, že oba nižší soudové přehlédli, že žalobkyně neodůvodňuje své zdráhání se dodávati tím, že žalovaná první část dodaného zboží nezaplatila, nýbrž zcela jinými okolnostmi, patrnými z dopisu jejího ze dne 20. listopadu 1923, tedy okolnostmi z doby, kdy žalobkyně ještě ani nevěděla, že žalovaná první dodaný vagon zboží nezaplatí, poněvadž se tento vagon dostal do jejích rukou teprve začátkem prosince 1923. Než dovolatelka přehlíží, že dopis ze dne 20. listopadu 1923, jímž vyslovuje žalobkyně zrušení smlouvy, nemohl se vztahovati na první vagon, odeslaný již 10. listopadu 1923 a byvší od 26. listopadu 1923 již v moci dovolatelčině, která jím, ať právem nebo neprávem, disponovala. Bylo by proto zbytečným, zabývati se oprávněností onoho zrušení ze dne 20. listopadu 1923, pokud se týče jednotlivými důvody v něm uvedenými. Nikoliv žalobkyně jest tou stranou, která smlouvu porušila a bez oprávněného důvodu dodávku další zadržuje, nýbrž smlouvu porušila dovolatelka, jež část zboží přijala bez námitky a přes to, ačkoliv koupila za hotové při dodání zboží a nikoliv na úvěr, zaplacení odpírá z důvodu nedodání dalšího prodaného zboží. Teprve tehdy, kdyby dovolatelka byla své platební povinnosti zadost učinila, příslušelo by jí právo volby dle čl. 355 obch. zák. a pak teprve nabyla by významu otázka, zda zachovala se dovolatelka podle ustanovení čl. 356 obch. zák., žádajíc náhradu škody pro nesplnění. Poněvadž se tak nestalo, není třeba zabývati se touto otázkou. Dovolatelka neprokázala takto oprávněnost svého nároku, z něhož odvozuje svou pohledávku z vyúčtování namítanou, a náleží jí, aby zaplatila dlužnou kupní cenu neztenčenou.

Čís. 5525.

Přípustnost (důvodnost) obnovy jest posuzovati dle práva platného v historických zemích, i když jde o případ ze Slovenska, projednávaný na zemském soudě v Praze vzhledem k zákonu ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. V řízení o obnovu jedná se pouze o přípustnosti a důvodnosti žaloby o obnovu, nikoliv o opodstatněnosti nároku samého.

Nedostává-li se žalobě o obnovu z důvodu čís. 7 § 530 c. ř. s. předpokladu, že žalobce nebyl bez své viny s to novou skutečnost uplatniti již v základní rozepři, jest žalobu o obnovu zamítnouti rozsudkem.

Stát neručí za škodu, jež byla způsobena (na Slovensku) jeho orgány vybočením z rámce úředního výkonu.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1925, Rv I 1151/25.)

Co do předchozího děje poukazuje se na rozhodnutí čís. sb. 3647. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce obnovy onoho sporu, tvrdě, že po 28. květnu 1924 podařilo se mu vypátrati, že vojenské hlídky, které u něho 12., 14., 16. a 18. prosince 1918 domovní prohlídky prováděly, učinily tak na výslovný rozkaz vyšší své vrchnosti, jmenovitě na rozkaz tehdejšího seredského velitele kapitána Františka S-y, že tudíž, obdržely-li hlídky vojenské rozkaz ne sice k tomu, aby ho na majetku poškodily, nýbrž aby jeho dům prohledávaly, při tom cenné mu věci v původní žalobě uvedené odnesly — nepochybně vše stalo se v služebním pokračování činnosti hlídek a že za to stát dle rozsudku Nejvyššího soudu je zodpovědný. Procesní soud prvé stolice žalobu o obnovu rozsudkem zamítl. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel ve svých vývodech míní, že normy slovenského civilního soudního řádu v příčině obnovení sporu jsou obnově mnohem příznivější, než normy soudního řádu historických zemí, podle něhož se řídil procesní soud, že dle slovenského řádu byla by obnova přípustna bez dalšího, že otázka přípustnosti obnovy jest prý otázkou práva hmotného a nikoli formálního, pročež prý posuzovati ji dlužno dle práva slovenského. Nemůže prý výhod slovenského práva zbaven býti tím, že pro jeho věc zákon ustanovil výlučnou příslušnost zemského soudu v Praze. V tom mu nelze dáti za pravdu. Neboť, odkázána-li věc zákonem před zemský soud v Praze, musí býti projednána nutně podle civilního řádu historických zemí, protože zemský soud jen dle tohoto řádu smí pokračovati, jak čl. I. uv. zák. k němu výslovně nařizuje. Dle tohoto řádu však jest, jak z jeho předpisů §§ 530—547 vyplývá, otázka přípustnosti obnovy otázkou řízení a nikoli kusem práva hmotného. Bude tedy případ i v dovolací stolici posuzován dle civ. soud. řádu historických zemí. Dle předpisů tohoto řádu rozpadá se řízení o žalobě na obnovu, nebyla-li tato dle §u 538 a limine odmítnuta, po pravidle (§ 541), to jest vyjmouc případ §u 540, ve dvě období: nejprv se jedná a rozhodne o důvodnosti a přípustnosti obnovy, a to vyjmouc případ §u 543, rozsudkem (§ 541) a pakli že se obnova povolí a rozsudek základní rozepře se zruší (§ 536 čís. 5), jedná se dále ve věci samé a tato se novým rozsudkem rozhodne. V prvé části jde tedy nejen o p ř í p u s t n o s t obnovy, to jest dle §u 538 (543) o to, zdali žaloba o obnovu byla včas podána a zdali se opírá o některý z důvodů §u 530 c. ř. s., nýbrž také o důvodnost obnovy, t. j. rozhodnost neb aspoň závažnost uplatňovaného důvodu obnovy. Jde-li zvláště o obnovu podle čís. 7 tohoto §u pro nově nalezené skutečnosti pokud se týče průvody, rozbírá se nejen, zdali tyto nové skutečnosti nebo průvody nemohla strana uplatniti beze své viny již v základní rozepři, což patří k otázce přípustnosti obnovy (§ 530 poslední odstavec), nýbrž i, zdali tyto novoty samy o sobě nebo ve spojení s procesní látkou základní rozepře jsou způsobilé, přivoditi rozhodnutí obnovovateli příznivější, což patří k otázce důvodnosti obnovy (§ 530 čís. 7). Pravdivost nových skutečností se však v řízení tom nebéře na přetřes a nové důkazy se neprovádějí, nýbrž teprve, má-li prvé období řízení ten výsledek, že se obnova uzná za přípustnou a důvodnou a povolí se za zrušení rozsudku základní rozepře, obnoví se jednání v základní rozepři a tam se pravdivost nových skutečností rozbírá a pokud dle výsledku toho jednání důkazů třeba, nové důkazy se provádějí. V tomto případě však prvý soud mezi obojím obdobím nerozlišoval a obě smísil: provedl nové jednání a nové důkazy ve věci samé dříve ještě, než o důvodnosti a přípustnosti obnovy rozhodl, a vynesl pak rozsudek, jímž žádost za obnovu zamítl, v důvodech pak činí především zjištění ve věci samé, ale ovšem zbytečně, ježto ve věci samé nerozhoduje, a potom teprv udává důvod, proč obnovu nepovoluje, důvod to, který se kvalifikuje jako nepřípustnost obnovy, a odvolací soud s ním v tom všem souhlasí. Ve věci samé šlo totiž v základní rozepři o to, zda vojenské oddíly, jež byt žalobcův vyplenily, jednaly u vykonávání vojenské služby, takže by stát za škodu u výkonu tom způsobenou byl práv, a bylo zdejším rozsudkem ze dne 26. března 1924 Rv I 1732/23 čís. sb. 3647 vysloveno, že dle stavu věci žalobcem tvrzeného nešlo vůbec o výkon veřejné moci (služby neb úřadu), ježto žalobce sám opětovně zdůrazňoval, že vojenské oddíly neobdržely k zakročení v žalobcově bytě od vrchnosti rozkazu a že čin byl vykonán nikoli v zájmu branné moci, takže z toho jde, že vojenské oddíly jednaly na svůj vrub a z vlastního počinu a že tedy stát za jejich čin neručí a není náhradou škody povinen. Tomu čelí žalobce právě žalobou o obnovu, tvrdě v ní nyní, že vojenské hlídky provedly u něho domovní prohlídku, při níž byt vyplenily, na výslovný rozkaz vrchnosti, zejména rozkaz velitele kapitána S-a, tedy při služebním výkonu, což prý žalobce posud nevěděl. Prvý soud zjistil (ač jak řečeno, zjišťování to sem ještě nepatřilo, nýbrž leda až do sporu ve věci samé, k němuž již nedošlo), že rozkaz ten ovšem dán byl, třeba že ne zrovna kapitánem S-em, tak přece setníkem B-em, avšak dovozuje, že žalobce o této skutečnosti věděl neb aspoň věděti mohl, ba musil hned po zahájení trestního řízení proti pachatelům v dubnu 1920, kdežto žaloba v základní rozepři podána teprv v dubnu 1922. Zamítá tedy prvý soud žalobu o obnovu z důvodu, že chybí předpoklad §u 531 poslední odstavec c. ř. s., by totiž byl žalobce beze své viny, t. j. bez vlastního zanedbání nebýval s to, novou skutečnost již v základní rozepři uplatniti, a druhý soud s tím souhlasí. Tu především namanuje se otázka, zda nespadá tento důvod zamítnutí pod § 543, že žaloba o obnovu byla opožděna, neboť, spadal-li by, platilo by zamítavé rozhodnutí za pouhé usnesení a nebylo by dle §u 528 c. ř. s. proti potvrzujícímu rozhodnutí druhé stolice dalšího opravného prostředku a dovolání by bylo nepřípustno. Tuto otázku však zodpověděti dlužno záporně, neb § 543 jedná jen o případu, když žaloba o obnovu podána pozdě, t. j. po uplynutí lhůty §u 534 č. 4, nikoli i o případu, že novota sama (skutečnost neb důkaz) uplatňována opožděně dle §u 530 poslední odstavec. Zde možno rozhodnouti jen rozsudkem a je proto dovolání přípustno. Dovolání napadá dovozování nižších stolic, že žalobce věděl neb věděti musel o nové skutečnosti již z trestního řízení v roce 1920 proti pachatelům provedeného. Toto dovozování netřeba přezkumovati, neboť žalobu o obnovu dlužno zamítnouti z jiného, docela bezpečného důvodu, totiž toho, že postrádá důvodnosti, ana uplatňovaná novota jest naprosto nerozhodna a nezávažna, takže povolovati k vůli ní obnovu řízení nemělo by účele, ježto není s to, aby přivodila rozhodnutí žalobci příznivější. Žalobce neporozuměl dobře shora citovanému rozhodnutí zdejšímu ze dne 26. března 1924 Rv I 1732/23-1, čís. sb. 3647, když se tam praví, že i slovenská soudní praxe uznává ručení státu za škody orgány jeho způsobenou jen pod tou neúchylnou podmínkou, že orgán způsobil škodu u výkonu své služby nebo úřadu, tedy vůbec u výkonu veřejné moci, kterouž podmínku však žalobce tu sám popíral, když tvrdil, že vojenské oddíly, jež byt jeho vyplenily, neobdržely ku svému jednání vrchnostenského rozkazu. Neboť má za to, že tím, když nyní dokáže, že oddíly měly vyšší rozkaz k provedení domovní prohlídky v jeho bytě, při příležitosti této prohlídky však že jeho věci odnesly, bude náležitosti oné zadost uči-

něno. Ale v tom se mýlí, neboť, jak už v rozhodnutí zdejším č. 4310 sb. n. s. bylo podrobněji vyloženo, musí, aby nárok proti státu byl založen, škoda orgánem státním způsobena býti právě nezákonným výkonem moci veřejné, jak to nyní i § 92 úst. list. výslovně stylisuje, tož služby neb úřadu samého, a nikoli tedy neručí stát, když škoda způsobena mimo rámec tohoto výkonu, tedy excesem z něho, výtržností, neboť k excesu, výtržnosti, trestnému činu nemá orgán státní služební (úřední) moci, k tomu ho služba (úřad) neověřuje a jak žalobce v žalobě správně podotýká, ani se to mysliti nedá, to činí na svůj vlastní soukromý vrub a zodpovědnost. K četným příkladům v cit. rozhodnutí uvedeným budiž uveden ještě ten, že kdyby četník při eskortě zatčeného užil proti zatčenému proti předpisu zbraně, ručí stát dle slov. práva za škodu zraněním neb zabitím zatčeného způsobenou, neboť služební výkon četníkův právě na zatčeného se vztahuje, zatčený jest jeho předmětem. Pakli by však četník, ať zúmyslně, ať neopatrností při eskortě způsobil zbraní zranění osobě třetí, na př. v tlačenici při vstupování do vlaku neb vystupování z něho, aby si cestu uvolnil, neručí už stát, nýbrž jen četník sám, protože tento třetí nebyl předmětem jeho služebního výkonu, na něho se jeho služební moc nevztahovala, úraz byl sice způsoben za vykonávání moci veřejné a při příležitosti výkonu toho, ale nikoli výkonem moci veřejné, jak soudní praxe slovenská dle duchu svého žádá a nyní § 92 ústavní listiny výslovně praví. A ještě jeden příklad: když státní úředník má peníze soukromníků, na př. sirotčí ve svém opatrování a zpronevěří je, ručí stát za tuto škodu (i v historických zemích, pokud je odůvodněna žaloba syndikátní), protože peníze ty jsou předmětem jeho úřední moci; když však kancelářský úředník, jenž peníze ty nemá pod závěrou, nýbrž je povolán k úkolům jiným, na př. jako písař nebo registrátor, pokladnu tu vyloupí, neručí stát, neboť úřední moc pachatele nevztahovala se na ni, byla jiná a jen mu více méně poskytla příležitost k spáchání činu. Kdyby tedy i na krásně dokázáno bylo, že vojenské oddíly při domovní prohlídce vedle toho, že podle rozkazu pušky zabavily, byt žalobcův vyplenily, t. j. věci jeho odnesly, což v rámci jich služebního výkonu zahrnuto nebylo, nebyl by tím nárok na náhradu škody proti státu založen, skutečnost ta je tedy naprosto nerozhodna a neodůvodňuje proto žaloby o obnovu.

Čís. 5526.

Příslušnost zemského soudu v Praze dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. vztahuje se toliko na nároky z veřejnoprávních poměrů vnitrostátních, nikoliv i na nároky, mající původ ve veřejnoprávních poměrech mezistátních (mezinárodních). Jde o nárok veřejnoprávní, domáhá-li se cizozemská firma na Československém erára náhrady za své železniční vozidlo (cisternu), zabavené Československým erárem.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1925, Rv I 1551/25.)

Žalující cizozemská (budapešťská) firma domáhala se na Československém eráru náhrady za cisternu, jíž Československý erár byl zabavil. Procesní soud prvé stolice (zemský civilní soud v Praze) žalobu zamítl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva.

Důvody:

Není ovšem o tom pochyby, že jde o nárok veřejnoprávní, protože zabrání cisterny čsl. státem (vládou) a přikázání jí svazu minerálních olejů stalo se u výkonu výsostního práva státu nad vším územím republiky a všemi věcmi v ní se nalézajícími. Je-li však tomu tak, nelze souhlasiti, že případ sluší posuzovati dle předpisů občanského práva o náhradě škody, platných v republice Československé, jak odvolací soud za to má, neboť případ práva veřejného nelze posuzovati dle norem soukromoprávních. K tomu doložiti dlužno, že nelze ani říci, zda by se potom případ měl řešiti podle práva historických zemí, či podle práva slovenského, ježto sama žaloba praví, že není známo, kde cisterna byla zabrána, tedy zda na území historických zemí, či na území Slovenska, ale v tom území, kde byla zabrána, tam případ se stal a právo toho území by tedy bylo nutno naň upotřebiti, což je velmi důležito, ježto mezi obojím právem je podstatný rozdíl. Poněvadž tedy jde o nárok veřejnoprávní, mohla by býti založena příslušnost zemského soudu civilního v Praze jen po rozumu zákona ze dne 3. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., ale ani to nelze připustiti, protože, jak už v rozhodnutí čís. 4544 sb. n. s., na něž se odkazuje, podrobněji vyloženo, má zákon tento na mysli jen nároky z veřejnoprávních poměrů vnitrostátních, nikoli však i nároky, mající původ svůj ve veřejnoprávních poměrech mezistátních, mezinárodních, o jaký zde jde, z týchž důvodů jako v citovaném rozhodnutí, kde předmětem sporu byly obyčejné vagony, zde pak cisterna, což ovšem nehraje rozhodující úlohy, tím méně, když v obou případech jde o náhradu za ně v penězích, ježto předmět sám se ztratil. Kdyby šlo o vrácení cisterny, musila by věc vyřízena býti způsobem ve smyslu Portorosské úmluvy v dopisu ministerstva železnic ze dne 3. dubna 1925 vytčeném, když však jde o náhradu za ni a za její užívání a Portorosská úmluva nemá o tom ustanovení, nezbývá účastníkům, než by úmluva ta se doplnila úmluvou další, nebo-li, aby se obrátili na příslušné činitele svého státu, by o jich nároky postaráno bylo cestou diplomatickou. Pořadem práva tomu předbíhati nelze, pročež musily rozsudky nižších stolic, které o nároku žalobkyně uznaly, zamítnuvše ho, že prý jí nepřísluší, býti ve smyslu §u 42 j. n. a §u 477 čís. 6 c. ř. s. zrušeny, čímž je žalobkyni nárok její, má-li ho, zůstaven nedotčeným. Zrušení stalo se arci z úřední povinnosti civilním soudním řádem a jurisdikční normou soudu v pořadu stolic uložené, neboť žalobkyně to nenavrhovala, naopak žádá si v dovolání rozhodnutí pořadem práva.

Čís. 5527.

Pozemková reforma.

§§y 73 a 75, nový doslov, náhradového zákona jest postaráno o zaměstnance, kteří zůstali v činné službě i po 6. květnu 1921. Na zaměstnanci jest, by obrátil se na kuratorium fondu a pak po případě na rozhodčí komisi, nemůže však uplatňovati nárok proti Státnímu pozemkovému úřadu na řádném soudě.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1925, Rv I 1729/25.)

Žalobce byl lesmistrem na panství, jež bylo státem zabráno, a byv dne 1. září 1921 Státním pozemkovým úřadem ze služby propuštěn, vysoudil nejprve pravoplatně na eráru spor o zaplacení služného za 6 měsíců a domáhal se pak sporem, o nějž tu jde, na eráru placení doživotního výslužného. Soud prvé stolice vyhověl námitce nepřípustnosti pořadu práva a žalobu, pokud se zakládala na ustanovení §u 75 náhr. zák., odmítl, jinak ji zamítl. Důvody: Nárok na pensijní zaopatření vůči státu odvozuje žalobce jednak z platných zákonných předpisů, zejména ustanovení §u 75 náhr. zák., jednak ze smlouvy se svým bývalým zaměstnavatelem a převzetí závazku tohoto státem. Pokud žaloba zakládá se na ustanovení §u 75 náhr. zák. shledal soud pořad práva vyloučeným. Zmíněným ustanovením ve znění novely ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. bylo řešení sporů, sem náležejících, přikázáno výlučně zvláštní rozhodčí komisi. Jest sice pravda, že novela čís. 220/1922 v době žalobcova propuštění (1. října 1921) ještě vydána nebyla, než okolnost tato nemá právního významu, ježto příslušnost soudu vůbec, tudíž i přípustnost právního pořadu dlužno zkoumati dle toho právního stavu, jaký jest v době podání žaloby (§§ 41 a 42 j. n.), nikoli dle doby, kdy skutečnost, nárok zakládající, nastala. Až do vydání novely nebyl žalobci pořad práva nikterak zamezen, jakmile však novelou zřízena rozhodčí komise, musí se nutně tomuto předpisu podrobiti. Bylo proto námitce nepřípustnosti pořadu práva vyhověti a žalobu pokud se opírá o předpis §u 75 náhr. zák. odmítnouti. V dalším pak vyvodil soud ze zjištěných skutečností, že žalobce neuzavřel smlouvy s dřívějším zaměstnavatelem. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Žalobce uplatňuje neúplnost řízení a nesprávné právní posouzení, ale vývodům svým v těchto směrech předesílá úvahu, dle které prý námitce nepřípustnosti pořadu práva co do žalobního důvodu podle §u 75 náhr. zák. neprávem bylo místa dáno, a dovozuje, že pro posouzení této otázky rozhodny jsou předpisy, plativší v době, kdy nabyl nároku dle cit. §u, t. j. když v roce 1921 ze služby Státním pozemkovým úřadem byl propuštěn, že novela čís. 220/1922 nemá zpětné platnosti a nerozhoduje doba zahájení sporu, nýbrž doba nabytí nároku. Poněvadž se zdá, že uplatňuje takto § 75 prvotní doslov náhr. zák. nejen ve formálním směru co do příslušnosti, nýbrž i ve směru hmotném co do vzniku a obsahu nároku, dlužno se s otázkou tou zabývati, při čemž nemůže vaditi, když se věc osvětlí i co do otázky příslušnosti, třeba tato souhlasnými rozhodnutími nižších stolic už právoplatně ve smyslu plenárního usnesení čís. 3775 sb. n. s. jest uklizena. § 72 staré znění náhr. zák. stanovil, že pozemkový úřad provede ke dni 4. března 1920 soupis všech zaměstnanců na zabraném majetku, pokud náležejí do kategorie osob, podléhajících pensijní povinnosti dle zák. čís. 89/1920 a byly v služebním poměru na majetku tom před 1. srpnem 1914, pod kterouž kategorii žalobce dle stavu věci, zdá se, že by spadal. § 73 staré znění téhož zákona pak předpisoval, že vláda se zmocňuje, by určila míru zaopatřovacích požitků a část osob v §u 72 jmenovaných dle směrnic tam blíže poznačených, a k tomu účeli že se zřizuje fond a určeny zároveň prameny jeho příjmů. § 75 staré znění téhož zákona konečně nařizoval, že trvalí zaměstnanci, pokud pozbudou svého zaměstnání jedině následkem převzetí zabraných nemovitostí státem, požívají mezi jiným i výhody čís. 6, že totiž dle finančního stavu fondu, v §u 73 uvedeného, mohou jim z fondu toho poskytovány býti podpory v nezaměstnanosti. Zde tedy v §u 75 starobní a invalidní zaopatřovací požitky nebyly přiznány, takže pro ně zůstával rozhodným jen předpis §u 73, v němž však nebylo udáno, jak nárok na fond v něm zmíněný má se uplatňovati a zda vůbec zaměstnanci nějaká cesta k jeho uplatnění jest otevřena, takže se zdá, že vláda měla určiti míru zaopatřovacích požitků z úřední povinnosti, pak-li ovšem se předpis ten vůbec jako povinnost vůči zaměstnanci, jako předpis, nárok zaměstnanci zřizující, rozuměti dá. Tato neurčitost a nejasnost byla ovšem postřehnuta a proto, než došlo k praktikování předpisu, byl § 73, a s ním zároveň § 75 nově upraven, kde otázka přesně rozřešena, o čemž níže. Arci v §§ 72 a 74 staré znění upravuje se pensijní poměr bývalých zaměstnanců, kteří dne 4. března 1920 pense nebo darů z milosti již požívali, avšak pod tyto kategorie žalobce nespadal, ježto v tento den byl ještě v aktivitě a nikoli již v pensi. Novela čís. 220/1922 upravila věc tak, že § 75 pod čís. 4 zřizuje zaměstnancům, kteří převzetím zabraného majetku státem služby pozbyli, nárok na zaopatření starobní, tedy na pensi, ovšem alternativně, nebude-li o ně postaráno způsoby čís. 1—3, a upravuje tento nárok v §u 73 podrobně, ustaviv řečený fond za samostatnou právnickou osobu a předepsavši, že o nárocích na fond rozhoduje kuratorium a na stížnost proti rozhodnutí kuratoria rozhodčí komise. K těmto §§ 73 a 75 vyšla celá řada nařízení, jež však zde uváděti je bezúčelno. Budiž podotknuto hned zde, že zákonné opatření §§ 75 a 73 nové znění náhr. zák. bylo učiněno právě vzhledem na takové zaměstnance, jako je žalobce, tedy v jejich prospěch, jak se to podává zvláště z porovnání jeho se zákonem čís. 130/1921 a důvodových zpráv k jeho osnovám, neboť z toho všeho plyne, že tento zákon chtěl se postarati o zaměstnance již pensionované nebo po dobu vakace zákona do pense vstoupivší, kdežto citovanými §§ 75 a 73 náhr. zák. zůstává vyhražena starost o zaměstnance přes den 6. května 1921 v aktivitě setrvavší. Žalobce tedy chopil se akce nesprávně, když místo, aby se byl obrátil na kuratorium fondu

a pak po případě na rozhodčí komisi, obrátil se na Státní pozemkový úřad, jenž nemá jménem fondu co rozhodovati, a když ho Státní pozemkový úřad, jak sám praví pro nepříslušnost odmítl, stěžoval si na nejvyšší správní soud, ale ovšem také nepořídil, načež, jak říká, obrátil se na rozhodčí komisi, ale byl odmítnut i od ní a to pro opozděnost. Jak sám praví, vyslovil Státní pozemkový úřad kromě své nepříslušnosti zároveň, že podmínky §u 75 náhr. zák. dány nejsou. To by ovšem kuratorium fondu a rozhodčí komisi jako pouhý právní náhled úřadu k rozhodnutí nepříslušného nevázalo, a jest-li tedy žalobce ve své svízelné situaci může nároky své uplatniti, jest to možno jen uvedenou zákonnou cestou vznesením nároku na fond (kuratorium) a odtud po případě na rozhodčí komisi, kteryžto pořad že by byl nastoupil, není z obsahu spisů vůbec vidno.

Čís. 5528.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.). Jde-li o nájem místností jiných, než obytných, přichází v úvahu pouze prvá věta §u 1116 a) obč. zák., nikoliv druhá věta tohoto §u, aniž § 6 (1) zákona na ochranu nájemců.

Předpisu §u 7 (2) zák. na ochranu nájemců jest rozuměti tak, že i za platnosti zákona o ochraně nájemníků nájemník může nájemní poměr vypověděti a že zejména může býti nájemní smlouva zrušena i srovnalou vůlí stran, že však při dojednání smlouvy, vyjmouc případ §u 2—4 zák., nelze ji účinně obmeziti na dobu předem určenou.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1925, Rv II 754/25.)

V žalobě, jíž domáhali se na Bertě D-ové vyklizení obchodní místnosti ve svém domě, tvrdili žalobci, že Evženie D-ová (sestra žalované) v domě žalobců najala obchodní místnosti za měsíční nájemné 251 Kč, a že tam provozovala koncesi ku zprostředkování služebních míst pro služky jí osobně propůjčenou. Dozvěděvše se o úmrtí Evženie D-ové, dali žalobci svým právním zástupcem sděliti žalované dopisem ze dne 10. dubna 1924, že jí onu místnost obchodní nemohou pronajmouti a že nesouhlasí s tím, by vstoupila do poměru nájemního, naopak, že mají za to, že nájemní smlouva s Evženii D-ovou zanikla její smrtí a vyzvali proto žalovanou, by obchodní místnost dne 30. dubna 1924 vyklidila. Na tento dopis prý odpověděl zástupce žalované dne 11. dubna 1924, že lze provozovati koncesi Evženii D-ové náležející ještě po dobu 6 měsíců na účet pozůstalosti; žalobci ať posečkají až Berta D-ová se uklidní po rozčilení vyvolaném smrtí sestřinou. Této žádosti žalobci prý vyhověli a dovolili žalované, by užívala obchodní místnost až do provedení pozůstalostního řízení, po případě po dobu 6 měsíců k výkonu koncese Evženie D-ové, na účet pozůstalosti. Po uplynutí šestiměsíční lhůty a po ukončení projednávání pozůstalosti po Evženii D-ové byla žalovaná dopisem ze dne 3. února 1925 vyzvána, by obchodní místnost vyklidila bez průtahu a, jelikož vyzvání tomuto nevyhověla, používá nyní obchodní místnosti bez jakéhokoliv právního titulu. Živnost sprostředkování míst pro služebné nebyla přenesena Reginou D-ovou na její dvě dcery, nýbrž Regina D-ová ve prospěch Evženie D-ové své koncese se zřekla, živnost byla provozována pouze Evženií D-ovou, která nabyla koncese pro sebe samu. Obchod nebyl provozován společně, zejména Berta D-ová, dokud Evženie D-ová byla na živě, neplatila daň výdělkovou a také živnosti neohlásila. Berta D-ová nikdy nesdělila se žalobci, že jest spolunájemnicí sporné místnosti a nebyla s ní uzavřena nikdy nájemní smlouva. Žalovaná namítla: Nájemnicí sporné obchodní místnosti byla prý původně Regina D-ová, matka žalované a Evženie D-ové, která živnost sprostředkování míst pro služebné provozovala na základě vlastní koncese. Asi v roce 1914 přenesla Regina D-ová obchod na své obě dcery Evženii a Bertu a předala jim jej. Ježto však koncese mohla býti udělena formálně jen jedné osobě, byla propůjčena Evženii D-ové. Berta a Evženie však obchod provozovaly společně jako spolu-vlastnice, společně pokračovaly v nájemní smlouvě, uzavřené jejich matkou a byla proto žalovaná spolunájemnicí sporné místnosti a zůstala nájemnicí této místnosti i po smrti své sestry. Když po smrti Evženie D-ové zástupce žalobců žádal za vyklizení obchodní místnosti, žádal zástupce žalované, by místnost ta byla přenechána žalované alespoň na dobu 6 měsíců. Tento návrh mlčky byl přijat a žalované ponechána místnost proti zaplacení starého nájemného a sice po dobu více než 3 měsíce, pročež podle §u 2 (3) zák. o ochr. náj. nájemní smlouva tím způsobem uzavřená může býti vypovězena jen se souhlasem soudu. Žalovaná jest universální dědičkou Evženie D-ové a jako taková také její právní nástupkyní v poměru nájemním, pročež vůči žalované lze rozvázati nájemní smlouvu jen výpovědí. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Soud má za to, že výměnou dopisů ze dne 10. a 11. dubna 1924 mezi stranami došlo ke smlouvě, kterou by se Berta D-ová byla bývala zavázala, že spornou místnost po uplynutí 6 měsíců vyklidí, neboť v dopise ze dne 11. dubna 1924 jest výslovně uvedeno: »nárok, který uplatňujete jménem vlastníků domu již z tohoto důvodu tou dobou po právu nepozůstává, avšak mám za to, že i nadále nelze uplatňovati tento nárok s důvodem.« Tento výrok vylučuje, by se mohlo míti za to, že zástupce žalované jejím jménem učinil návrh, že žalovaná místnost po uplynutí 6 měsíců vyklidí, a další obsah dopisu, ve kterém pouze se dovolává pisatel dobré vůle žalobců a jejich zástupce, nemůže ničeho měniti na smyslu tohoto prohlášení. Tím, že žalobci nechali uplynouti šest měsíců, aniž by trvali na vyklizení, a v mezidobí přijali nájemné od Berty D-ové, nedošlo ke smlouvě nájemní na dobu neurčitou ve smyslu §u 2 (3) zák. o ochr. náj. se žalovanou osobně, neboť v dopise ze dne 11. dubna 1924 žádá se za šestiměsíční lhůtu pro žalovanou výslovně jako pro dědičku po Evženii D-ové a zástupkyni pozůstalosti, takže se strany žalobců v nájemním poměru bylo pokračováno s Bertou D-ovou jenom jako zástupkyní pozůstalosti po Evženii D-ové, nebyla však s ní uzavřena nová smlouva nájemní. Ani za spolunájemnici společně s Evženií D-ovou nelze žalovanou považovati, poněvadž s ní nájemní smlouva nikdy uzavřena nebyla ani výslovně, ani mlčky. Podle přednesu strany žalované, patrně Regina D-ová, dosavadní nesporná nájemnice, ve prospěch Evženie D-ové se vzdala své

koncese. Jelikož tu jde o živnost koncesovanou, lze považovati za majitelku živnosti a obchodu jen Evženii D-ovou, při čemž právně nepřichází v úvahu, jak se dohodly obě sestry D-ové mezi sebou ohledně vedení obchodu a upotřebení zisku. Výslovně beztak v nájemní smlouvu uzavřenou Reginou D-ovou nikdy nikdo nevstoupil. Že by Berta D-ová žalobci mlčky byla uznána jako spolunájemnice, ba že by žalobcové byli musili věděti, že Berta D-ová si na to činí nárok, by byla považována za spolunájemnici sporné obchodní místnosti, není ničím dokázáno. Přes to musela býti žaloba zamítnuta, neboť podle §u 1116 a) obč. zák. smrtí jedné ze smluvních stran smlouva nájemní se nezrušuje. Toto ustanovení §em 6 zák. o ochr. náj. patrně nebylo ani zrušeno, ani změněno, poněvadž úmysl zákona o ochr. náj. byl ten, by výpověď (možnost rozvázání) nájemních smluv byla stěžována, nikoli však ten, aby byly zřízeny nové důvody rozvázání, jichž neznalo občanské právo. Jelikož žalovaná jest universální dědičkou Evženie D-ové, jest oprávněna, pokračovati v nájemním poměru a používá sporné místnosti nikoliv bez právního důvodu. Nájemní smlouvu vůči ní lze rozvázati jen řádnou výpovědí. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d o y: Nesprávným jest právní názor dovolatelky, že § 1116 a) obč. zák. nevztahuje se na spornou místnost, poněvadž nejde o byt. Jest sice pravda, že druhá věta tohoto místa zákonného platí jen o nájmech bytů. Na tu však se první soud neodvolával, nýbrž měl na mysli první větu, která platí pro nájemní smlouvy vůbec. Právem tedy uznal, že nájemní smlouva nebyla zrušena úmrtím nájemkyně, nýbrž že přešla universální sukcesí na žalovanou, § 6 zák. o ochr. náj. na tom ničeho nemění, poněvadž týká se jen místností obyvatelných, což ostatně odvolatelé sami uznávají.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání uplatňuje toliko dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci ve smyslu §u 503 čís. 4 c. ř. s., ale není opodstatněno. Dovolací soud schvaluje právní názor odvolacího soudu, že nájemní smlouva, o kterou jde, úmrtím Evženie D-ové, sestry žalované, nezanikla, a že zejména nepřichází v úvahu ani druhá věta §u 1116 a) obč. zák., ani ustanovení §u 6 (1) zákona o ochr. náj., jelikož nejde o nájem místností obytných. Dovolací soud také uznává, že vyměněním dopisů ze dne 10. dubna a 11. dubna 1924 nebyl tento nájemní poměr ani mlčky (§ 863 obč. zák.) zrušen. Ve směru tom odkazuje se na správné důvody napadeného rozsudku. Ale, i kdyby bylo správným stanovisko žalující strany, že nájemní smlouva úmrtím Evženie D-ové zanikla a že mezi žalovanou a žalobci došlo k nové smlouvě, podle které měla žalovaná býti oprávněna obchodní místnosti užívati po dalších šest měsíců, ale také povinna místnost tu po uplynutí uvedené doby žalobcům vyklizenou odevzdati, neměnilo by to na věci ničeho, neboť je nesporno, že žalovaná za toto užívání platila nadále stejné nájemné, jako její zemřelá sestra, z čehož patrno, že, i kdyby k této nové smlouvě bylo došlo, dojednána by byla opět jen smlouva nájemní, ovšem na určitou dobu, která se však podle §u 2—3 zákona o ochraně nájemníků pokládá po dobu platnosti tohoto zákona za učiněnou na neurčitou dobu s výpovědní lhůtou zvláštními předpisy stanovenou nebo v místě obvyklou, a která by tedy jednostranně právě tak mohla býti rozvázána jen soudním svolením k výpovědi, jako smlouva nájemní, do které žalovaná jako dědička po Evženii D-ové podle §u 1116 a) prvá věta obč. zák. vstoupila. Na tom neměnila by ničeho ani okolnost, že se žalovaná při dojednání této domnělé smlouvy prý zavázala, že obchodní místnost po uplynutí stanovené lhůty vyklidí a žalobcům odevzdá, jelikož účinnost ustanovení §§ 1 až 6 a 7 — (1), a tedy i právě uvedeného ustanovení §u 2—3 zák. o ochr. náj. podle §u 7 (2) tohoto zákona nemůže býti vyloučena aneb obmezena smlouvou stran, čemuž rozuměti jest tak, že i za platnosti zákona o ochraně nájemníků nájemník může nájemní poměr vypověděti, a že zejména může nájemní smlouva býti zrušena i srovnalou vůlí stran, že však při dojednání smlouvy, vyjmouc případ §u 2 (4) zákona, zde v úvahu nepřicházející, nelze ji účinně na dobu předem určenou omeziti (sb. n. s. 1780, 1791). Jelikož podle toho jde o poměr nájemní a nájemní smlouva nebyla zrušena ani výpovědí, ani uplynutím lhůty, ani srovnalou vůlí stran, trvá nájemní poměr dále, a byla proto žaloba na vyklizení zamítnuta nižšími soudy právem a věc tedy rozhodnuta v podstatě bez právního omylu.

Čís. 5529.

K tomu, by byla dávka z majetku přikázána v přednostním pořadí (§ 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n.) se vyžaduje, by v přihlášce k rozvrhu nebo při rozvrhovém roku byly předloženy doklady, osvědčující, že se jedná o dávku z majetku, vypadající na prodanou nemovitost a kolik činí čistá, ukládacím řízením zjištěná hodnota této nemovitosti ku dni 1. března 1919.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1925, R I 975/25.)

Rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodanou nemovitost nepřiznal s o u d p r v é s t o l i c e v přednostním pořadí dávku z majetku. R e k u r s n í s o u d napadené usnesení potvrdil. D ů v o d y: Dle ustanovení §u 210 ex. ř. mají osoby poukázané na nejvyšší podání předložiti listiny, které jsou dokladem jejich nároku, nejsou-li již u soudu, nejpozději při roku v prvopise neb opise, jinak bude přihlédáno k jejich nárokům při rozvrhu toliko potud, pokud z veřejné knihy, ze zájemních a jiných exekučních spisů na jevo jde, že jsou podle práva platné a k uspokojení způsobilé. Dávce z majetku přiznává § 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. přednostní právo zástavní toliko potud, pokud na nemovitost připadá, a to jen do části nepřevyšující 30% zjištěné čisté hodnoty nemovitosti. I bylo tedy na berním úřadě, pokud se týče na finanční prokuratuře, by tyto předpoklady, které z výkazů nedoplatků naprosto na jevo nevycházejí, nejpozději při roku rozvrhovém prokázala, a, ježto tak ani při roku, k němuž zástupce finanční prokuratury se dostavil, se nestalo, nelze na přihlášku dávky z majetku vzíti

vůbec zřetel. Na tomto závěru, zakládajícím se na přesném ustanovení zákona, nemůže změniti ničeho ani to, že soud prvé stolice učinil již po rozvrhovém roku na finanční prokuraturu dožádání o dodatečné předložení dokladů nutných k posouzení přihlášené pohledávky. K tomu připomenouti dlužno, že ani výkazy nedoplatků ze dne 17. října 1924 a ze dne 6. února 1925 nejsou tak dalece určité, by z nich bylo patrno, že dávka z majetku týká se skutečně jen prodávané nemovitosti. Soudu exekučnímu nelze ukládati povinnost, by sám vyhledával doklady o tom, že přihlášená pohledávka jest co do jsoucnosti a rozsahu správnou (§ 6 popl. zák.). Trhové smlouvy v roce 1912 a 1913 uzavřené, na něž stěžovatelka poukazuje, nedávaly naprosto možnosti přezkoumati správnost dávky z majetku, vyměřované na zcela jiném základě po rozumu §u 12 zák. o dávce z majetku. Soud prvé stolice rozhodl tudíž zcela správně, když, opíraje se o ustanovení §§ 210 a 214 ex. ř., k pohledávce této nepřihlížel.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Co se týče dávky z majetku jest mylným názor rekurentčin, že si exekuční, pokud se týče rekursní soud mohl sám čistou hodnotu prodané nemovitosti ke dni 1. března 1919 zjistiti a podle toho přihlášenou dávku z majetku v mezích §u 62 zákona o dávce z majetku ze dne 8. dubna 1920 čís. 309 sb. z. a n., to jest do 30% zjištěné čisté hodnoty v přednostním pořadí z nejvyššího podání přiřknouti. Provésti ukládací řízení ohledně dávky z majetku, oceniti za tím účelem majetek a zjistiti jeho čistou hodnotu jsou povolány orgány finanční správy (§§ 34, 38 čís. 6 a 39 zákona o dávce z majetku) a nikoli soudy (§ 6 popl. zák.). Proto bylo na berní správě, pokud se týče finanční prokuratuře (§ 210 ex. ř.), by buď přihlašujíce dávku z majetku nebo při rozvrhovém roku předložily doklady, z nichž by šlo na jevo, že se jedná o dávku z majetku, vypadající na prodanou nemovitost a kolik činí čistá hodnota této nemovitosti zjištěná ke dni 1. března 1919, by měl soud podklad pro to, že přihlášená dávka z majetku 30% zjištěné čisté hodnoty nemovitosti nepřevyšuje a že jí tedy požadované přednostní pořadí přísluší. I když se vezme za to, že z přihlášky, pokud se týče z přiloženého k ní výkazu nedoplatků vyplývá, že se přihlášená dávka z majetku týká prodané nemovitosti, nebylo v přihlášce vyhověno požadavku ohledně předložení dokladu o zjištěné čisté hodnotě nemovitosti. Tento doklad předložen nebyl. Vzhledem k tomu (§§ 210 a 214 ex. ř.) nebylo lze ani dávku z majetku z nejvyššího podání přikázati a vytýká rekurentka její nepřiřčení neprávem.

Čís. 5530.

I při exekuci podle §u 349 ex. ř. může odklad exekuce ohroziti uspokojení vymáhající strany; byl-li povolen na základě žaloby podle §u 36 čís. 3 ex. ř., lze uložiti žalobci jistotu podle §u 44, druhý odstavec ex. ř.

Pro výši jistoty rozhoduje interese, nastupující na místě plnění (§ 368 ex. ř.), k němuž patří i zisk, který může povolením odkladu v budoucnosti žalované straně ujíti.

Nezáleží na tom, může-li žalobce jistotu složiti, může-li nalézti náhradu za místnosti, jež má vykliditi, jaké nároky mu vzejdou, zvítězí-li ve sporu (podle §u 36 čís. 3 ex. ř.) a zda jest žalobní nárok hmotněprávně odůvodněn.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1925, R I 1006/25.)

K žalobě podle §u 36 čís. 3 ex. ř. povolil soud prvé stolice odklad exekuce vyklizením. Rekursní soud vyhověl rekursu žalovaného (vymáhajícího věřitele) potud, že uložil navrhovateli (dlužníku) dle §u 44, druhý odstavec, ex. ř. jistotu 40.000 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu ani té ani oné strany.

Důvody:

Jde o to, zda rekursní soud, povoliv odklad exekuce vyklizením na základě žaloby podle §u 36 čís. 3 ex. ř., právem uložil žalující straně jistotu dle §u 44 druhý odstavec ex. ř. a zda výše 40.000 Kč jest přiměřena. I. K stížnosti strany žalující: Žalující strana míní, že předpisu §u 44 druhý odstavec ex. ř. nelze tu použíti, ježto jde o zcela zvláštní druh exekuce. Avšak předpis tento není omezen na určité druhy exekuce; i při exekucích vynucením nějakého jednání, tedy i při exekuci dle §u 349 ex. ř., může odklad exekuce ohroziti uspokojení žalované strany, neboť již ta okolnost, že po dobu odkladu nebude moci žalovaná strana s místnostmi, jež je vykliditi, nakládati podle své potřeby (vyvolané zamýšlenou přestavbou), znamená pronikavý zásah do majetkové oblasti žalované strany, a není třeba, by přistoupily k tomu ještě další okolnosti. Při exekucích tohoto druhu rozhoduje pro uložení a výši jistoty pouze interese na místě plnění nastupující (§ 368 ex. ř.), k němuž patří i zisk, který povolením odkladu v budoucnosti žalované straně může ujíti. Majetkové poměry žalující strany nepřicházejí při otázce, zda jest tuto jistotu uložiti, vůbec v úvahu a to ani v tom směru, zda žalující strana dle svých hospodářských poměrů nemůže anebo s tíží může složiti jistotu ve výši stanovené. Rovněž nepřichází při této otázce v úvahu okolnost, že žalující strana nemůže nalézti náhradu za vyklizené živnostenské místnosti, čímž by po případě byla ohrožena její existence. Na tyto okolnosti jako samostatný důvod k odkladu exekuce béře zákonodárce zřetel při odkladu dle zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. Zákonodárce způsobem v tomto zákoně uvedeným přihlíží tedy k bytové nouzi, jinak však nedotýká se v žádném směru předpisů exekučního řádu upravujících odklad exekuce z jiných důvodů, totiž z důvodů v §u 42 ex. ř. uvedených, a tudíž při nich má předpis §u 44 druhý odstavec ex. ř. plnou účinnost. Rekursnímu soudu byl tento zákonný stav jasným, a ničím není odůvodněna výtka žalující strany, že soud rekursní, vyměřuje jistotu ve výši 40.000 Kč, chtěl vlastně znemožniti účel žalobní, takže oklikou vlastně odklad nebyl povolen. Nezávažna

jest dále pro otázku, o niž tuto jde, okolnost, jaké náhradní nároky žalující straně vzejdou, zvítězí-li ve sporu, dále zda nárok žalobní jest hmotněprávně odůvodněn a zda žalované straně za náhradu škody bude ručiti ještě další osoba. Pokud jde o výši jistoty, právem rekursní soud určil její výši dle §u 273 c. ř. s. a 78 ex. ř., ježto jde o budoucí nároky, jichž výši nyní číselně nelze určiti. Žalující strana sama v dovolacím rekursu doznává, že jde o rozšíření hotelu o 5 až 10 pokojů a to hotelu, který jest v Praze na Václavském náměstí a žalované straně skvěle jde. Nedotknutelnost místností, jež jest vykliditi, zajisté má značný vliv na provedení přestavby a tím na ztrátu zisku po dobu, o kterou bude přestavba prodloužena. Za těchto okolností shledává dovolací soud vyměřenou jistotu za přiměřenou k onomu zájmu žalované strany, který jest ohrožen povolením odkladu. Není tedy rekurs žalující strany odůvodněn.

II. K rekursu strany žalované: Pro otázku výše jistoty jest nezávažno, zda si žalující strana mohla nalézti náhradní byt či nikoliv. Žalovaná strana v dovolacím rekursu neuvádí nových konkretních okolností, z nichž by se dalo odůvodniti zvýšení jistoty; zejména správnost tvrzení, že při odkladu exekuce bude trpěti škodu denně aspoň 2000 Kč, není odůvodněna novou okolností, k níž rekursní soud nepřihlížel. Proto nemůže býti rekursu žalované strany vyhověno ani v tom směru, by usnesení obou nižších stolic byla pro vadnost řízení zrušena.

Čís. 5531.

Uzavřen-li smír o výživném pro případ rozvodu manželství od stolu a lože, nemůže se domáhati jeho bezúčinnosti ten z manželů, jenž napotom odepřel souhlas k rozvodu.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1925, Rv I 1377/25.)

Žaloba manželky, jíž domáhala se na manželi, by byl prohlášen neplatným smír o výživném, uzavřený ve sporu stran o rozvod manželství od stolu a lože (načež měl býti povolen dobrovolný rozvod, pro odpor manželky však povolen nebyl) a by žalovaný byl uznán povinným platiti žalobkyni výživné, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Právem prohlásil odvolací soud smír za právoplatný. Dovolatelka nemůže se vzhledem k zásadě poctivosti a bezelstnosti dle §u 863 obč. zák. v právním životě platící, odvolávati na to, že sama dosud maří provedení dobrovolného rozvodu. Jak nesporno, odepřela podpis při smiřovacím pokusu, následkem čehož nemohlo býti řízení dle §u 103 a 104 obč. zák. provedeno a dobrovolný rozvod od stolu a lože nemohl býti soudem povolen. Jest připustiti, že při ujednávání smíru aspoň žalovaný předpokládal, že k rozvodu dojde v krátké době. Ale tento předpoklad nebyl učiněn smluvní podmínkou v ten rozum, že celé jednání

bylo učiněno závislým na podmínce, jejíž splnění jest dovolatelce dáno na její naprosto ničím neomezenou vůli. Tudíž onen předpoklad jest za daných okolností pro platnost a účinnost smíru nezávažným. Rovněž nerozhodno jest, zda žalovaný má možnost, vynutiti na žalobkyni náležité účastenství v řízení rozvodovém. S otázkou, zda lze provésti řízení rozvodové s výsledkem kladným, nelze vůbec stotožňovati otázku platnosti a závaznosti právního jednání, jímž onen smír ve své podstatě jest. Ani od dohody na dobrovolný rozvod nemůže žádný z manželů jednostranně odstoupiti. Zásadu tuto vyslovil tento Nejvyšší soud již ve svých rozhodnutích č. j. 516 a 2977 sb. n. s., a neshledává důvodu, aby se od ní odchýlil v tomto případě.

Čís. 5532.

Ručení dráhy (zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.).

Jest vyviňujícím důvodem §u 2 zákona, neslyšel-li člověk, vstoupivší na trať, pískání vlaku proto, že byl hluchý a kromě toho bezděky přivíral oči.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1925, Rv I 1497/25.)

Vlak místní dráhy zachytil na přejezdu povoz, řízený manželem žalobkyně, při čemž byl manžel žalobkyně usmrcen. Ke srážce došlo přes to, že strojvůdce dával delší dobu výstražné znamení píšťalou, vozka však pískotu neslyšel, jsa hluchým. Žaloba manželky usmrceného proti dráze o náhradu škody byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

V §u 2 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. uvedeny jsou důvody, z nichž osvobozena jest dráha od ručení za škody v §u 1 téhož zákona uvedené. Jedním z těchto důvodů jest i zavinění poškozeného. Zavinění toto dokázati má dráha. Dovolatelka tvrdí, že důkaz ten jest pokládati za nezdařený, je-li přes vše, co ve sporu uvedeno, pochybnost o vině poškozeného. Na doklad toho teprve v opravném řízení uvedla, že není vyloučeno, že její usmrcený manžel, který, jsa hluchý a maje tehdy hlavu sklopenou, vstoupil zrovna před jedoucí vlak, učinil tak nikoli z vlastní nedbalosti, nýbrž snad následkem nevolnosti nebo následkem toho, že, jsa snad ještě nezvyklým na nový stupeň hluchosti, věsil hlavu v podobném psychickém rozpoložení jako když zavírá oči ten, kdo chce soustředěně mysliti. Již odvolací soud správně podotkl, že pro takovéto pouhé domněnky není ve spisech skutkového základu. Avšak, i kdyby pravdou bylo, že usmrcený kromě své hluchosti v osudném okamžiku ještě oči přivíral, a kdyby nebylo lze mu to přičítati k vině, bylo by ho pokládati za osobu rovnou tomu, kdo se ve stavu dočasného pomatení smyslů a jen následkem tohoto stavu octne před jedoucím vlakem. V okolnostech těchto spatřovati by bylo se stanoviska dráhy neodvratitelnou zvenčí účinkovavší náhodu, která rovněž žalovanou dráhu dle §u 2 cit. zák. sprošťuje ručení (srv. plenis. rozh. býv. nejv. soudu ve

Vídni ze dne 8. dubna 1908, pres. 4/8, sbírky Nowakovy čís. 1086 n. ř.). Dovolatelka počítá též s tou možností, že usmrcený, jsa při své hluchotě desorientován pískáním a slabě percipuje zvuky parní píšťaly, měl snad dojem hlasů odjinud přicházejících. Ale v tomto případě by šlo zase jen o jeho zavinění, že, ač měl onu chorobu a ač mu proto šafář M. řízení volů již jednou odebral, přece stále naléhal na tohoto svědka a po roce 1921 opět dosáhl toho, že mu svědek svěřil zase vedení volů s potahem. Z uvedeného patrno, že nižší soudové právem žalobě nevyhověli.

Čís. 5533.

Ustanovení §§ 12 a 40 služebního řádu pro železniční zaměstnance (vyhlášeného výnosem ministerstva železnic ze dne 7. dubna 1898, čís. 16366) o právních účincích přijímacích dekretů dlužno obdobně použiti i pro dekret povyšovací. Práva, nabytá povýšením, nelze zrušiti jednostranným odvoláním se strany správního úřadu.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1925, Rv I 1809/25.)

Žalobě revidenta státních drah, jíž se domáhal proti Československému eráru zjištění, že mu přísluší s pořadím od 1. července 1921 osmá služební třída statu II. b) úředníků československých státních drah dle dekretu ředitelství československých státních drah v Košicích ze dne 11. března 1923, že dekret téhož ředitelství ze dne 17. května 1924 je bezúčinným a že žalovaný erár jest povinen doplatiti žalobci za čas od 30. června 1923 do 1. ledna 1924 služební požitky osmé služební třídy, oba nižší soudy vyhověly, odvolací soud z těchto důvodů: Pokud jde o právní posouzení věci, namítala žalovaná strana, že ředitelství v Košicích se mýlilo, určivši pořadí žalobce v IX. služební třídě od 1. července 1916 a důsledkem toho neprávem povýšilo ho do osmé služební třídy statu II. b) s pořadím již od 1. července 1921, že proto právem toto zařadění a povýšení dekretem ze dne 17. května 1924 bylo zrušeno. Jde o to, jaký význam má doručení dekretu o zařadění a povýšení a zda toto později jednostranně může býti změněno nebo zrušeno. Žalobce, jak je nesporno, jest železničním úředníkem a podléhá proto služební pragmatice pro zřízence železniční, vyhlášené výnosem min. železnic ze dne 7. dubna 1898, čís. 16.366. Nepřísluší mu proto postavení skutečného státního zřízence a nevztahuje se na něho dekret ze dne 16. srpna 1841, čís. 555 sb. z. s. Služební pragmatika v §u 12 praví, že každý úředník obdrží ustanovovací dekret, ve kterém musí býti vytčeno, do které služební kategorie náleží, jaký má titul, plat a pod. V oddílu V. §u 40 odst. 4 se pak mluví o právech zaměstnanců v tom směru, že jim zaručena jest nezkratitelnost jim náležejících nebo přiznaných příjmů dle služební třídy a stupnice platové, v níž se nalézají, vyjímajíc případy §u 54. Ani v tomto §u 54 ani v dalších ustanoveních pragmatiky není zmínky o tom, že jednou provedené zařadění do určité třídy nebo povýšení může býti odvoláno nebo změněno. Žalovaná strana uvádí jen, že dekret o zařadění a povýšení nemá povahy konstitutivní, že tedy pro

úředníka nezakládá právního nároku, nýbrž že jest rozuměti dekretu tak, že z důvodů použití citovaných tam předpisů, zakládajících materielně nesmluvní nárok žalobce na úpravu požitků, budou zaměstnanci vypláceny požitky té které třídy, že tedy v souzeném případě ředitelství, určivši dekretem žalobcovy požitky, nevešlo v novou smlouvu, nýbrž projevilo vůli, jakým způsobem zákonný po případě v cestě nařizovací uložený závazek k úpravě požitků splniti zamýšlí. To však odporuje ustanovení §§ 12 a 40 služ. pragmatiky. Doručením a právomocí dekretu nabývá úředník práv v dekretu mu přiznaných. Poměr mezi stranami je poměrem ryze soukromoprávním, smluvním. V organisačním statutu ze dne 19. ledna 1916, čís. 16 ř. zák. a v §u 3 služební pragmatiky se vyslovuje, že, pokud služební pragmatikou a zákonnými předpisy různost práv a povinností není podmíněna, možno použíti i pro železniční zaměstnance obdobně předpisů platících pro státní zaměstnance. Avšak ani služební pragmatika pro státní zaměstnance ze dne 25. ledna 1914, čís. 15 ř. zák. ani jiné zákony, na toto zaměstnanectvo se vztahující, nemají ustanovení o tom, že by jednou provedené a právoplatné zařadění a povýšení státního zaměstnance mohlo býti zrušeno z důvodů, žalovanou stranou tvrzených. Tato pragmatika stanoví v §u 49, že o každém povýšení do vyšší třídy hodnostní vyhotoví se dekret, v němž uvedou se úřední titul, platy a den povýšení, a v §u 55, že postup do vyšších platů provede se na přihlášení úředníkovo, o každém postupu do vyšších platů vydá se dekret, ve kterém vyznačí se platy a den nápadu práva. Pouze zákon ze dne 22. prosince 1924, čís. 287 sb. z. a n. v § 11 nařizuje, že, byl-li odpočivný nebo zaopatřovací požitek přiznán neb likvidován neprávem, nebo částkou vyšší, smí se od příjemce požadovati vrácení částky, kterou přijal v dobré víře, a v §u 7, že podle zásad tohoto zákona upraví se i odpočivné požitky pensionovaných zaměstnanců podniků a ústavů, státem spravovaných, i pensistů drah sestátněných. V tomto případu nejedná se však ani o požitky odpočivné ani zaopatřovací. Žalovaná namítá dále, že propočítání provedlo již ředitelství státních drah v Praze, ale netvrdí ani, že dekret o tom žalobci byl doručen. Konečně namítá, že při propočítání ředitelství košické se mýlilo, určivši jeho pořadí v IX. služební třídě od 1. července 1916. Jak z vývodů žalobní odpovědi plyne, přivoděn byl omyl ten jedině nesprávným výkladem zákonů a předpisů o propočítání. Žalovaná strana také ani netvrdí, že žalobce sám nesprávným údajem, oznámením a pod. omyl ten přivodil, neb o něm věděl. Nebylo by tu tedy ani předpokladů §u 871 obč. zák., dle něhož by strana žalovaná nebyla vázána ustanovením dekretu ze dne 11. března 1923.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení věci spatřuje dovolání v tom, že odvolací soud použil ustanovení §§ 12 a 40 služebního řádu pro železniční zaměstnance (vyhlášeného výnosem ministerstva železnic ze dne 7. dubna 1898, čís. 16.366) o právních účincích přijímacích dekretů obdobně i pro dekret povyšovací. Dovolacím vývodům nelze však přisvěd-

čiti. Vždyť účel a právní povaha povyšovacího dekretu jsou v podstatě stejny jako u dekretu přijímacího, ježto také jím se znova upravuje právní poměr mezi železničním zaměstnancem a zaměstnavatelem, a proto jsou v něm uvedeny veškeré podstatné znaky tohoto nového poměru jako hodnost, služební třída určitého stavu a doba pořadí. Vše to obsahuje i dekret žalobcův ze dne 11. března 1923, čís. 12.058 a jest v něm uveden i právní důvod povýšení poukazem na příslušné zákony a výnosy ministerstva železnic. Odvolací soud v rozsudku správně odůvodnil, že žalobce nabyl pravoplatně vydaným a jemu doručeným dekretem o povýšení, práv v dekretu mu přiznaných a že není zákonných předpisů, jimiž by mohl nabytých práv býti zbaven jednostranným opatřením nadřízeného správního úřadu, a dovolací soud sdílí úplně jeho právní názor. I jinak lze odkázati k zevrubným a správným důvodům rozsudku odvolacího soudu.

Čís. 5534.

K zákazu vydržení podle §u 43 cís. patentu ze dne 25. července 1853, čís. 130 ř. zák., dlužno přihlédnouti z úřadu.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1925, R II 350/25.)

Procesní soud prvé stolice zamítl žalobu, by bylo uznáno právem, že žalovaným nepřísluší ani služebnost ani jakékoliv jiné právo jízdy z lesa. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, řízení doplnil a ve věci znovu rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Cís. patentem ze dne 25. července 1853, čís. 130 ř. zák., měla býti z důvodů veřejnoprávních zbavena lesní půda břemen a podle §u 1 třetí odstavec písm. a) byla vyvazena různá práva k lesním pozemkům, mezi nimi i polní služebnosti. Podle §u 6 a) muselo vyvazení a upravení těchto práv býti projednáno z povinnosti úřední a ustanovením §u 43 pat. bylo zakázáno nabytí takových práv vydržením ode dne vyhlášení patentu, t. j. ode dne 14. července 1853 a vydržení dosud nedokonaná prohlášena byla za přerušená. K tomuto zákazu, majícímu povahu veřejnoprávní, nutno hleděti z povinnosti úřadu a proto nesejde na tom, že žalobci teprve v opravném řízení uplatnili námitku, že pozemky, k nimž žalovaný si osobuje služebnost jízdy, vydržením nabytou, byly v době vydržení lesní půdou. Odvolací soud poukazuje správně k tomu, že již při místním ohledání bylo prvým soudem zjištěno, že dosud stojí na pozemku žalobců podél sporné cesty v délce asi 15 kroků staré smrky a jedle. Již tato zjištěná okolnost měla prvý soud vésti k tomu, by z moci úřední vyšetřil, zda osobovaná služebnost jízdy nepříčí se veřejnoprávnímu zákazu vydržení v cís. pat. z roku 1853 vyslovenému, zejména, zda v době vydržecí nebyla vykonávána po půdě lesní, a do které doby spadá ukončení vydržení, poněvadž vydržení takových práv jen do dne vyhlášení

patentu dokonaná, byla uznána za platná. Při tom nesejde ani na tom, že v přítomné době služební pozemek není již v katastru označen jako les. Napadené zrušovací usnesení rekursního soudu, nařizující prvému soudu doplnění řízení v tomto směru, jest odůvodněno.

Čís. 5535.

V řízení o umoření státních dluhopisů (rakouské stříbrné renty) jest Ředitelství státního dluhu oprávněno ku stížnosti.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1925, R II 362/25.)

Do usnesení prvého soudu, jímž byl umořen státní dluhopis stříbrné renty, stěžovalo si Ředitelství státního dluhu v Praze. Rekursní soud stížnost odmítl. Důvody: Nejprve dlužno se zabývati předběžnou otázkou, zda je Ředitelství státního dluhu v Praze oprávněno k opravnému prostředku. Otázku tu sluší záporně zodpověděti. Zodpovědění její závisí na tom, zda zákonně přísluší tomuto úřadu takové právo. Zákonem ze dne 22. prosince 1920, čís. 686 sb. z. a n. bylo pro správu státního dluhu republiky Československé zřízeno Ředitelství státního dluhu a § 2 zákona toho stanoví, že bližší ustanovení o působnosti ředitelství se ponechávají nařízení vlády. Tímto nařízením jest nařízení ze dne 23. března 1921, čís. 109 sb. z. a n. a uvedeno v § 7 o úkolech ředitelství co do umoření státních dlužních úpisů toto: pol. 11 »v příčině amortisace státních dluhopisů a kuponů dávati příslušnému soudu vyžádané zprávy a ústřední státní pokladně poukazy k výkonu amortisace; míti v patrnosti nesprávné nebo vadné edikty amortisační, dbáti toho, aby nepříslušné nebo nesprávné edikty neb nálezy amortisační nevešly v moc práva a za tím účelem vésti se soudem potřebnou korespondenci, a neměla-li by úspěchu, podati zprávu ministerstvu financí.« Z toho jest patrno, že soudy musí o každém kroku v řízení o umoření státních dluhopisů vyrozuměti Ředitelství státního dluhu za tím účelem, by nedošlo k nepříslušnému vyřízení ediktů a nálezů umořovacích, že jim však nepřísluší řádné opravné prostředky proti amortisačním nálezům soudů, nýbrž, pakli zakročení nemělo úspěchu, jest se mu obrátiti na ministerstvo financí. Jest tedy stížnost nepřípustnou a bylo ji odmítnouti.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by znovu rozhodl o stížnosti Ředitelství státního dluhu.

Důvody:

Rekursní soud upírá neprávem na základě §u 7 čís. 11 vládního nařízení ze dne 23. března 1921, čís. 109 sb. z. a n. Ředitelství státního dluhu oprávnění ku stížnosti proti umořovacím nálezům. Ředitelství státního dluhu bylo tímto předpisem uloženo, by mělo v patrnosti nesprávné nebo vadné umořovací vyhlášky, dbalo toho, by nepříslušné neb nesprávné vyhlášky a nálezy umořovací nevešly v moc práva, aby za tím účelem vedlo s dotyčným soudem potřebnou korespondenci a, neměla-li

by úspěchu, podávalo zprávu ministerstvu financí. Pod korespondencí s příslušnými soudy, která má zabrániti, by vadné nebo nesprávné vyhlášky a nálezy nevešly v moc práva, nelze rozuměti nic jiného, než podávání opravných prostředků proti pochybeným usnesením soudů ve věcech umořovacích, neboť jiným způsobem nelze vůbec zabrániti, by se usnesení, jimiž navrhovatelé nabývají již určitých práv, nestala právoplatnými (§ 9 nesp. říz.). Jde tu o vědomou výjimku z pravidla §§ 1 a 2 služební instrukce pro finanční prokuratury ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák., jíž byla zastupováním eráru před soudy, tedy také podáváním opravných prostředků, pověřena finanční prokuratura až na případy upravené zvláštními předpisy podle předposledního odstavce §u 2 I. této instrukce. Z ustanovení, že Ředitelství státního dluhu má podávati zprávu ministerstvu financí, neměla-li jeho korespondence se soudy úspěchu, nelze nic získati pro názor, zastávaný rekursním soudem, neboť ani ministerstvo financí nemůže podávati opravné prostředky proti soudním rozhodnutím, nýbrž pouze finanční prokuratura, jejíž uvědomění však není předepsáno. Právě z toho, že Ředitelství státního dluhu má podávati zprávu o bezúspěšnosti své korespondence nikoliv finanční prokuratuře, nýbrž přímo ministerstvu financí, nutno dovozovati, že se tu korespondencí nerozumí pouhá upozornění soudu, nýbrž opravné prostředky. Stížnost Ředitelství státního dluhu proti umořovacímu nálezu prvního soudu byla proto neprávem odmítnuta jako nepřípustná.

Čís. 5536.

Zadržovací právo dle §u 471 obč. zák. nemá sloužiti k chikanosnímu protahování sporu a proto nemá míti námitka, že tu jest (zadržovací právo), za následek zamítnutí žaloby na vydání věci, nýbrž jen to, že jest žalovaného odsouditi k vydání věci toliko na vzájemné plnění.

Předpisy §§ 1109 a 1440 obč. zák. nejsou předpisy práva velícího a mohou býti úmluvou stran z platnosti vyloučeny.

Nestačí pouhá ochota k vzájemnému plnění ve smyslu §u 471, odstavec druhý, obč. zák.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1925, Rv II 478/25.)

Dne 11. listopadu 1923 uzavřely strany smlouvu, dle které žalobkyně odevzdala žalovaným do vlastnictví hotovost 1900 Kč a veškeré své domácí a hospodářské nářadí, začež se žalovaní zavázali poskytovati žalobkyni až do její smrti byt o jednom pokoji a ji úplně stravovati a v případě nemoci ošetřovati, při čemž bylo dále ujednáno, že žalovaní jsou povinni 1900 Kč, jakož i domácí a hospodářské nářadí vrátiti, kdyby u nich nemohla setrvati. Dle tvrzení žalobkyně ukázalo se za krátko, že její pobyt u žalovaných je nemožným. Když od žalovaných žádala vrácení 1900 Kč a svršků, vynutili prý na ní pod pohrůžkou, že jí jinak peníze nevrátí, úpis, dle něhož žalobkyně měla ponechati žalovaným až do konce roku 1926 pozemek »Novinu« ve výměře dvou měr, který má žalobkyně jako vdova po panském kováři od velkostatku v dlouhodobém pachtu. Žalobkyně žalobou, o niž tu jde, domáhala se na žalovaných odevzdání pozemku »Novina« v užívání, poněvadž prý jednak souhlas ku ponechání pozemku »Novina« v užívání žalovaným byl jimi na žalobkyni pod pohrůžkou vynucen, jednak že žalobkyně ve smyslu smlouvy ze dne 27. července 1924 má právo, žalovaným kdykoliv pole odebrati proti náhradě za hnůj, kteroužto náhradu žalobkyně jest ochotna žalovaným, pokud ovšem hodnotu toho dosud nevyužili, nahraditi. Oba nižší soudy žalobu zamítly.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, zamítl však žalobu jen pro tentokráte.

Důvody:

Dovolatelka opírá žalobu především o § 870 obč. zák., tvrdíc, že smlouva ze dne 27. července 1924, kterou dala žalovaným pole »Novinu« do podpachtu, byla na ní vynucena vyhrůžkou. Dle §u 870 obč. zák. žádá se mimo jiné, aby bázeň pohrůžkou vzbuzená byla důvodnou, čemuž však v tomto případě není. Prohlásili-li žalovaní, že žalobkyni 1900 Kč nevrátí, nedá-li jim úpis, že jim ponechá pozemek »Novinu« na tři roky, mohla se žalovaná dle §u 19 obč. zák. dovolati pomoci soudní. Další okolnosti, na příklad že by žalovaní peníze zašantročili a pod., nebyly ani tvrzeny, naopak jest zjištěno, že již před 27. červencem 1924 žalovaný pro žalobkyni v Reifeisence peníze složil. Ze všeho, co uvedeno, jest patrno, že bázeň žalobkynina nebyla důvodnou. Tím stávají se všechny další výtky dovolatelkou ohledně tohoto důvodu žalobního uplatňované bezpředmětny. Dovolatelka opírá svůj nárok též o to, že dle úpisu ze dne 27. července 1924 má právo, za oněch tří let podpachtu žalovaným kdykoli pole odebrati, při čemž by jim musila dáti náhradu za hnůj, a nabízí se k této náhradě. Předeslati jest, že soudové obou nižších stolic správně mluví o podpachtu, při němž podpachtovné rovná se pachtovní činži, již žalobkyně jako pachtýřka měla platiti. Žalovaní proti vrácení pachtovaného pozemku brání se tím, že dosud nedostali náhrady za hnůj, obdělání a výsev. Tudíž osobují si právo zadržovací. Dle §u 471 obč. zák. jest přípustno, aby osoba pro závazky tuto uvedené (»debita cum re iuncta«) věc zadržovala s účinkem, že může býti odsouzena k vydání věci jen proti tomu, že se jí současně z ruky do ruky dostane onoho vzájemného plnění. Jak v motivech k zákonu (zpráva komise pro justiční věci k §u 471 obč. zák.) uvedeno, nemá toto zadržovací právo sloužiti k chikanosnímu protahování sporu, a proto nemá míti námitka tato za následek zamítnutí žaloby na vydání věci, nýbrž jen to, že jest žalovaného odsouditi k vydání věci toliko na vzájemné plnění z ruky do ruky. Ale předpis §u 471 neplatí dle §u 1109 a 1440 obč. zák. při smlouvách pachtovních, pročež žalovaní nemohou zadržovací právo opírati jen o předpis zákona. Předpisy §§ 1109 a 1440 obč. zák. nejsou normami práva velícího, jako na př. §§ 1163 druhý odstavec a 1164 obč. zák., a mohou býti úmluvou z platnosti vyloučeny. Soudy nižších stolic dovozují správně, že k takové úmluvě došlo, zjistivše, že žalobkyně má právo smlouvu předčasně zrušiti proti náhradě za hnůj. Ovšem oba soudy nižších stolic činí ze zjištění tohoto další závěr, že tu platí § 1116 obč. zák., tak totiž, že toto předčasné zrušení smlouvy lze

provésti jen ve formě pololetní výpovědi. Ale závěr tento nemá ve skutkovém zjištění opory, a něco podobného nebylo ve sporu namítáno, pročež nelze se touto otázkou obírati. Jak řečeno, zadržovací právo nemá sloužiti k chikanám. Tomu mohla dovolatelka čeliti tím, že by byla prosbu žalobní uzpůsobila vůči této své vzájemné povinnosti anebo poskytla jistotu podle §u 471 druhý odstavec obč. zák. Nestačí pouhá ochota k tomuto vzájemnému plnění, nedojde-li výrazu ve výroku rozsudkovém. Ježto pak žalobkyně až do konce sporu setrvala na tom, aby žalovaní bez výhrady odsouzeni byli k vydání pole, a ježto žalobkyně práva tohoto rozsahu nemá, nezbylo než žalobu zamítnouti, ovšem s tím samozřejmým omezením, že se tak děje jen pro tentokráte.

Čís. 5537.

Zákonem ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n. o osmihodinné době pracovní není zabráněno, by odměna za práci přes čas nebyla paušalisována. Lhostejno, že nebylo stanoveno trvání práce přes čas.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1925, Rv II 657/25.)

Žalobce byl podomkem u žalované společnosti s r. o. Jeho týdenní mzda 120 Kč byla zvýšena s jeho souhlasem vzhledem na práci přes čas na týdenních 150 Kč, později na 140 Kč. Žaloba o úplatu za práci přes osmihodinnou pracovní dobu byla zamítnuta oběma nižšími soudy v podstatě proto, že práce přes čas byla již odměněna smluvenou vyšší týdenní mzdou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

důvodů:

Prováděje dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., míní dovolatel, že neúplnost řízení způsobila mylný právní názor obou nižších stolic o tom, zda žalovanou tvrzená úmluva jest platnou. Že namítal proti této úmluvě, že jest neplatna jednak pro neurčitost, jednak pro nedovolenost, jednak pro protizákonnost a že se příčí dobrým mravům. Míní, že, když nebylo v této smlouvě vytčeno, jak dlouho bude žalobce pracovati přes čas, je předmět smlouvy neurčitý, a tato neurčitost že ji činí neplatnou. Že jinak by bylo, kdyby byla uzavřena po vykonané práci, kdy už by mu bylo jasno, kolik práce koná přes čas, že však bylo zjištěno, že se hlásil o odměnu za práci přes čas. Dále míní, že ustanovení §u 12 zákona ze dne 19. prosince 1918 čís. 91 sb. z. a n. jsou velícími předpisy, že úmluvou stran nemůže býti prodloužena osmihodinná doba pracovní, leda s povolením příslušných úřadů, jak to také vyplývá z výnosu ministerstva sociální péče ze dne 21. března 1919, čís. 4751/III-19. Že se úmluva ta příčí dobrým mravům, protože znamená útisk hospodářsky slabšího zaměstnance, že nepatrné zvýšení mzdy o 20 Kč týdně jest obcházením zákona, že je využitím žalobcovy hospodářské tísně, kterou byl donucen, by za práci přes čas přijímal nepřiměřeně nízkou odměnu.

Dále míní, že dlužno jednoduchým výpočtem dospěti k tomu, že za necelých 7 měsíců jeho služeb u žalované strany pracoval 519 hodin přes čas, nebo 66 pracovních dnů osmihodinových, že tím byl jeho pracovní měsíc prodloužen o 10 pracovních dnů, a že za tento pracovní prodloužený měsíc dostal, pracuje přes čas, o 120 Kč méně, než kdyby práce přes čas byla odměňována jako průměrná práce. Dovolací soud neshledal, že se sporné věci dostalo v odvolacím rozsudku právního posouzení nesprávného. Především dlužno si povšimnouti zjištění, že dovolatelova práce, o kterou běží ve sporu, záležela v tom, že jezdíval s autem se šoférem v týdnu třikrát až čtyřikrát mimo město, že býval na těchto cestách přes poledne i přes noc, že tělesnou prací jeho bylo jenom nakládání a skládání zboží, že za jízdy seděl klidně a bez jakékoliv námahy vedle šoféra, že dostával příplatek za poledne a nocležné, pokaždé 5 Kč, jakož i že si vydělával na zpropitném mnohem více, než dělníci zaměstnaní ve skladišti, s cizími lidmi se nestýkající. Z tohoto zjištění vyplývá, že dovolatelova práce byla zvláštní povahy, že se její doba dala těžko změřiti, že to byla doba nesnadno kontrolovatelná. Je tedy pochopitelno, že strany, jak bylo dále zjištěno, umluvily paušalisování oněch prací přes čas. Nelze uznati, že by paušalisování odměny za práci přes čas bylo nedovoleným, nebo protizákonným, nebo, že by se příčilo dobrým mravům. Zákon ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n. v §u 6 pouze nařizuje, by práce přes čas byla placena zvláště, nezakazuje však, by odměna nebyla paušalisována. Když si strany umluvily výši odměny za práci přes čas, platí podle §u 1152 obč. zák. tato umluvená odměna a není potřebí obírati se otázkou, zda jest odměna ta přiměřenou či nikoli. Nemůže také býti řeči o nějakém útisku hospodářském, když šlo o dobrovolnou úmluvu. Proto nemůže žalobce nyní vytýkati, že šlo jenom o nepatrné zvýšení mzdy a že byl k uzavření této, nyní za nemravnou jím považované smlouvy donucen pouze manželčinou chorobou a stísněnými poměry na trhu práce. Nelze také uznati, že by úmluva byla neplatnou pro udánlivou neurčitost z toho důvodu, že nebylo ve smlouvě vytčeno, jak dlouho bude dovolatel pracovati přes čas. Právem poukazuje prvý soud po této stránce k tomu, že se dovolatel před vstupem do služeb u žalované mohl snadno, zejména dotazem u svých předchůdců přesvědčiti, jaké jsou pracovní hodiny u žalované. Dovolací soud míní, že to bylo tím spíše jeho povinností, když si ujednal, že veškerá práce přes čas bude odměňována paušálně. Okolnost, že se dovolatel později hlásil o odměnu za práci přes čas, je bez právního významu, když bylo zjištěno, že odměňování práce přes čas bylo smluveno paušálně. Dovolací soud také neshledal, že by se úmluva, o kterou běží, i nějak jinak příčila dobrým mravům, poněvadž pro tento právní závěr není opory ani v odvolacích zjištěních, ba ani ne v dovolatelových tvrzeních. Dal-li dovolatel přednost snad hůře odměňované práci, protože byla pohodlnější a do jisté míry příjemnější, nežli jiná práce namáhavá, sice osmihodinová, ale nepřetržitá a vyčerpávající, před prací méně pohodlnou, nelze mluviti o nedovoleném a nemravném nátlaku se strany žalované zaměstnavatelky, neboť se vůči takovému nátlaku mohl snadno a vydatně ubrániti tím, kdyby byl smlouvy se žalovanou neuzavřel.

Čís. 5538.

Při směně nemovitostí jde sice o jednotné právní jednání, uskutečňuje se jím však tolik vlastnických převodů, kolik je směněných nemovitostí.

Převodní poplatek z takové smlouvy, byť i jednotně předepsaný, skládá se z tolika částí, kolik je směněných nemovitostí a neručí zaň všechny směněné nemovitosti společně a nedílně.

Pokud dlužno považovati s hlediska §u 210 ex. ř. přihlášku eráru k rozvrhovému roku za postačitelnou, byly-li poplatky ze směnných smluv přihlášeny jednotně.

(Rozh. ze dne 11. prosince 1925, R I 427/25.)

Do usnesení o rozvrhu nejvyššího podání za exekučně prodané nemovitosti, stěžoval si erár, ježto nebyly přikázány v přednostním pořadí dávka z majetku a převodní poplatky za směněné nemovitosti. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil s tím, že se vyhovuje odporu městské spořitelny v M. proti přikázání pohledávek. Důvody: Dle §u 210 ex. ř. jest povinností účastníků, jichž nároky jsou poukázány na nejvyšší podání, by své pohledávky na jistině i na příslušenství přihlásili a, je-li toho třeba, i listinně doložili tak, by soudce exekuční nebyl v pochybnosti, co se vlastně žádá, jinak smí soudce k pohledávkám těm přihlížeti jen potud, pokud z veřejné knihy nebo spisů exekučních vysvítají jako právoplatné a k uspokojení způsobilé. Že také veřejné orgány musí tohoto předpisu šetřiti, se všeobecně uznává. Přihlášky veřejných dávek, jichž se stížnost týče, zákonným předpisům vyhovují. Pokud jde o přihlášenou dávku z majetku, jest sice její povaha i výše s příslušenstvím zřejmou z přihlášky, a jest také pro tuto pohledávku zaznamenáno na obou vydražených realitách právo zástavní v pozemkových knihách, avšak přihlášena jest pohledávka ta k dražbě obou vložek knihovních, aniž zřejmo, mnoho-li připadá na jednotlivou realitu z úhrnného peníze. Vada tato jest takového rázu, že soudce exekuční není s to, by sám posoudil, mnoho-li má z přihlášeného peníze přikázati na tu a onu samostatně vydraženou nemovitost, z nichž každá je zapsána v samostatné vložce, to tím spíše, že ani z pozemkové knihy nelze seznati, kolik připadá na ten a onen dům. Není povinností soudu, by přihlášky vadné dal doplňovati, a by snad dokonce šetření v té příčině konal, třebas šlo o veřejné dávky. Brání tomu přísný předpis §u 210 ex. ř. i předpis §u 211 poslední odstavec ex. ř., který zakazuje po skončení rozvrhového roku přihlášku doplňovati. Dle §u 213 druhý odstavec ex. ř. má soudce, vznese-li se odpor, pokusiti se o smír, a skutečnosti pro rozhodnutí směrodatné ujasniti slyšením přítomných osob, odporem dotčených; k roku rozvrhovacímu však vůbec se nikdo za erár nedostavil, byl tam přítomen pouze právní zástupce knihovní věřitelky Městské spořitelny v M., který vznesl odpor právě proto, že z přihlášky není patrno, jaká dávka byla na jednotlivé objekty exekutu patřící vyměřena a jaká kvota připadá na reality vydražené. Neměl tedy soudce podkladu, aby při roku rozvrhovém o odporu jednal, i nezbylo, než se zřetelem k §ům 210 a 211 ex. ř. návrh na přikázání dávky z majetku v pořadí výsadním zamítnouti a odporu vyhověti. Podobně jest tomu u převodních poplatků, které vesměs jsou vyměřeny ze směnných smluv. Neobstojí sice výtka odporu, že není u převodního poplatku v přihlášené výši prokázáno, nebylo-li snad vlastníkem reality směnné něco placeno na tento poplatek — to jest pro přikázání nerozhodno, neobstojí dále výtka, že další převodní poplatek jest promlčen, když ze spisů zřejmo, že platební rozkaz byl doručen teprve dne 20. října 1921 (§ 216 čís. 2 ex. ř.), neobstojí konečně ani výtka, že běží o prozatímní smlouvu směnnou u poplatku a že schází průkaz o vykonatelnosti poplatku, poněvadž soudu nepřísluší zkoumati správnost předpisů a netřeba přihlášku dokládati listinou, tím méně o vykonatelnosti, když stačí pouhá přihláška a právo výsadní spočívá v zákoně samém (§§ 6 a 72 poplatk. zákona). Právem však i tu opřen jest odpor o to, že z přihlášek nelze seznati, mnoho-li z přihlášených částek připadá na tu kterou nemovitost; ani ze spisů knihovních a exekučních, které dle §u 210 ex. ř. byly vyžádány, nelze se ničeho určitého dobrati. Jednotlivé směněné nemovitosti neručí simultánně za převodní poplatek, nýbrž jen poměrně, a lze z nejvyššího podání přikázati jen poměrný díl připadající na jednotlivé objekty (§§ 216 čís. 2 ex. ř. a 72 a 97 poplatk. zákona), sr. i rozhodnutí Nowak n. ř. č. 58. Marně snaží se stěžovatel tuto závadu omlouvati, že prý přihlašující úřady nevěděly, že bude každý dům tvořiti zvláštní podstatu. Nehledě k tomu, že přihlašující orgány musí si býti dobře vědomy svých zákonných povinností a že podávání přihlášek k rozvrhu není u nich věcí vzácnou, jest právě ze spisů zřejmo, že každý dům má zvláštní své číslo i vložku, že byly samostatně odhadovány a každý odhadnut jinak, že v dražebních podmínkách výslovně stojí, že každý dům bude sám o sobě prodáván zvláště, že také v ediktu dražebním jest každý dům zvláště označen, i že o sobě byl dražen. Nezbylo tedy soudu prvému, než aby vadné přihlášky, které nemohl, ani nesměl dáti doplňovati, učinil podkladem svého rozhodnutí, které ovšem nemohlo vyzněti než tak, jak vyznělo: Že nelze přihlášené pohledávky v pořadí výsadním přikázati.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů, pokud byla napadena, a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Stěžovatel vytýká rekursnímu soudu, že se jeho usnesení opírá o tvrzení, že ani ze spisů knihovních, ani exekučních nebylo lze se ničeho dobrati. Míní, že toto tvrzení neodpovídá skutečnosti, poněvadž poplatek, o který tu jde, — dovolací rekurs neuvádí tohoto poplatku ani ve svých vývodech ani ve svém návrhu — byl knihovně zajištěn, poněvadž platební rozkaz, připojený svého času jako doklad knihovní žádosti, je založen ve sbírce listin u knihovního soudu a tvoří podle knihovního zákona jako součást sbírky listin také součást pozemkové knihy. Míní, že z těchto spisů bylo zřejmo, o jaký poplatek jde, pokud se týče, že jde skutečně o převodní poplatek, týkající se vydražené nemovitosti. Dále uvádí rekurs nedosti srozumitelně, a proto nutno jeho

přednes podati doslovně: »Vyznačený poplatek v platebním rozkazu obsaženého vychází také na jevo, které podíly dotyčného celkového poplatku připadají na jednotlivé nemovitosti, tedy také, co připadá na onu nemovitost v tomto případě vydraženou«. Patrně tím má býti řečeno, že platební rozkaz jest dostatečným dokladem pro závěr, mnoho-li z přihlášených poplatků připadá na vydraženou nemovitost. Dále míní, že, nemohl-li první soud okamžitě vypočítati přesnou číslici, vypadající na poplatek, se neslušelo, by jednoduše celý poplatek vyloučil z přikázání, nýbrž že měl celý přihlášený poplatek, o jehož právní povaze jako výsadního pořadí požívajícího poplatku, nebylo pochybností, zachovati ve přednostním pořadí, a odpor věřitele proti tomuto přikázání poukázati na administrativní pořad, »v němž výkaz o výši přídělu byl konečně rozhodnut«. Na základě těchto vývodů navrhuje stěžovatel, by byl převodní poplatek na vydražené nemovitosti, připadající z tohoto nejvyššího podání, přikázán v přednostním pořadí, po případě, by obě usnesení nižších stolic byla zrušena, a soudu prvé stolice bylo nařízeno, aby znovu rozhodl o rozvrhu nejvyššího podání. Sluší uvažovati, zda je dovolací rekurs opodstatněn. Převodní poplatky, o které běží, byly přihlášeny řádně a včasně, z knihovního výpisu vychází na jevo, že oba nyní v úvahu přicházející platební rozkazy byly exekučnímu soudu po ruce, a z nich bylo zřejmo, o jaké poplatky jde. že totiž jde o převodní poplatky ze směnné smlouvy, týkající se kromě vydražených také ještě jiných nemovitostí. Rekursní soud správně vystihl právní povahu ručení nemovitosti za převodní poplatek ze směnné smlouvy, Byť i směnná smlouva podle §u 1045 obč. zák. představovala ohledně všech směněných nemovitostí jednotné jednání právní, přece vyplývá z právní povahy tohoto právního jednání, že se jím uskutečňuje tolik převodů vlastnických, kolik je směněných nemovitostí, takže jednotně ze směnné smlouvy předepsaný poplatek převodní skládá se z tolika částí, kolik je směněných, jako samostatné celky vystupujících nemovitostí, a, poněvadž podle §u 72 popl. zák. věcné ručení za převodní poplatek vztahuje se pouze na věc, převodem vlastnictví zasaženou, nedá se z tohoto zákona odvoditi, že by za převodní poplatek ze směnné smlouvy ručily všechny směněné nemovitosti společně a nedílně. Proto nelze mluviti o nějakém ručení simultánním a použití §u 222 ex. ř., vztahujícího se jedině na simultánní, podle § 15 knih. zák. zajištěné pohledávky, nebylo by v tomto případě na místě. Jiná jest otázka, zda lze přihlášku eráru považovati s hlediska § 210 ex. ř. za postačitelnou, když byly oba v úvahu přicházející poplatky ze směněných smluv přihlášeny ku dražebnímu a potom ku rozvrhovacímu řízení jednotně, pokud se týče, zda byl exekuční soud s to, by podle pomůcek v §u 214 ex. ř. uvedených a při vyřízení odporu po ruce mu jsoucích, ve kterážto příčině zejména sluší poukázati ku knihovnímu výpisu v dražebních spisech, rozhodnouti mohl o odporu, obmezeném ve příčině obou poplatků převodních pouze na tvrzení, že jde o směnu, a že nebylo prokázáno poplatkovým úřadem, jaká kvota připadá na vydražené na jedné, a na ostatní směněné reality na druhé straně, a že nebylo prokázáno, zda nebylo placeno vlastníkem směněné reality na tento poplatek, pokud se týče, o odporu ohledně druhého poplatku, také na námitku promlčení se vztahujícím. Rekursní soud míní, že taková povinnost eráru musí býti odvozována z předpisu §u 210 ex. ř., ale při tom přehlíží pravou podstatu vzneseného odporu, že totiž tento nesměřoval proti té části převodního poplatku, která podle §u 72 popl. řádu vázne na vydražených nemovitostech, kterážto část jest podle zákonitých předpisů, jichž i poplatkový úřad musil při svém vyměření použíti, vypočítatelna, tedy i exekučním soudem zjistitelna. Jest sice správno, že podle §u 210 ex. ř., platného jak pro nároky soukromých, tak i veřejných osob, jest přihlášku, pokud není doklad o pohledávce již u soudu, nebo nárok není z pozemkové knihy nebo zájemných, nebo jiných spisů exekučních zřejmý, doložiti listinami, prokazujícími nárok ve příčině jeho jsoucnosti a způsobilosti a že podle §u 211 poslední odstavec ex. ř. není dovoleno doplňovati nedostatečné přihlášky až po skončení rozvrhového roku, to však nemá co činiti s tímto případem, v němž nejde o doplnění nedostatečné přihlášky, neboť přihlášené poplatky převodní byly při správném postupu exekučního soudu zjistitelny, byvše právě patrny ze spisů exekučních a z listin, k nimž exekuční soud musil přihlédati, zvláště když se jich i úřad pro vyměřování poplatků ve své přihlášce a ve výkazu k ní připojeném z 12. května 1924 výslovně dovolával a těmito doklady je blíže určoval. Kdyby byl exek. soud naložil s těmito přihláškami, jak mu zákon ukládal předpisy §u 78 ex. ř. a §§ 84, 85 a 77 c. ř. s., kdyby byl rozvrhové jednání řádně si připravil, bylo by mu bývalo lze při rozvrhovém roku podle §§ 213 a 214 ex. ř. o odporu zákonitě pojednati a o něm rozhodnouti. Okolnost, že se zástupce eráru nedostavil k rozvrhovému roku, nepadá na váhu, poněvadž tím, oč jde, přichází v úvahu porušení velicích předpisů, k nimž jest při rozvrhu přihlížeti i tehda, když nebyl podán odpor proti tomuto porušení. Bylo tedy důvodnému rekursu dovolacímu vyhověti, a poněvadž pro nedostatečnost řízení v prvé stolici nebylo lze vyhověti návrhu na změnu napadeného usnesení, slušelo rozhodnouti, jak se stalo. Rozhodnutí soudu prvé stolice, jenž vznesený odpor ve výroku svého usnesení vyřídil tím, že na přihlášené pohledávky nepřikázal ničeho, jest obsaženo v důvodech, k čemuž dlužno poukázati.

Čís. 5539.

Zadržovací právo podle čl. 313 obch. zák.
I přípravné práce k zahájení provozu obchodu jsou obchody ve smyslu čl. 273 obch. zák. Náležejí sem i platy, jež vynaložil obchodník se zřetelem k provozu obchodu jiného obchodníka.

(Rozh. ze dne 11. prosince 1925, R I 977/25.)

Žalobě o vydání látek a stroje na střihání vzorků procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Prvý soud vyhověl žalobě, poněvadž žalovaný neprokázal, že zadržovací právo bylo smluveno, a poněvadž

sám tvrdí, že ku smlouvě zastupitelské nedošlo, následkem čehož nemůže se dovolávati ustanovení čl. 313 a 374 obch. zák., tím méně pak § 471 obč. zák., ježto žalovaný ani netvrdí, že na věci učinil náklad. Soud odvolací souhlasí se zjištěním prvého soudu, že mezi stranami jednalo se sice o smlouvu komisionářskou, že však mezi nimi k hotové smlouvě komisionářské nedošlo, následkem čehož nemůže se žalovaný také dovolávati ustanovení čl. 374 obch. zák., aby uplatnil právo zadržovací. Nelze však souhlasiti s názorem prvého soudu, že žalovaný nemůže uplatňovati právo dle čl. 313 obch. zák., poněvadž neprokázal, že bylo smluveno. Čl. 313 obch. zák. nepředpokládá, by zadržovací právo bylo smluveno, nýbrž stanoví, že obchodník má pro své splatné pohledávky ze vzájemných obchodů zadržovací právo na věcech dlužníka, které s jeho (dlužníkovou) vůlí přišly do jeho držení na základě těchto obchodů. Z tohoto ustanovení plyne, že zadržovací právo vzniká i bez ujednání, jsou-li předpoklady čl. 313 obch. zák., vyžaduje se však, by ten, kdo chce toto právo uplatniti, vyrozuměl o tom druhou stranu. A tu je v tomto případě nesporno, že obě strany jsou obchodníky a že žalující firma odevzdala žalovanému zboží za účelem obchodů, že žalovaný z těchto obchodů odvozuje nárok na zaplacení 18.412 Kč 95 h a 950.000 K r., pro které uplatňuje své právo zadržovací na tomto zboží a tvrdí, že pohledávky ty jsou splatny. Lhostejno při tom, o jaký obchod se jedná, čl. 313 obch. zák. vyžaduje jen obchodní spojení a to zde bezesporně bylo. Uplatňování zadržovacího práva stalo se dopisem žalovaného ze dne 24. dubna 1924, ač i pouhé zadržení věcí dlužno pokládati za uplatnění tohoto práva, poněvadž se zvláštní formy k uplatňování práva toho nevyžaduje. Jedná se proto jen o to, zda tvrzené pohledávky jsou po právu, pocházejí z těchto vzájemných obchodů a jsou také splatny. A tu žalovaný tvrdí, že konal za žalobkyni různé platy na základě ústních i písemných příkazů, a předkládá o tom doklady. Tvrdí, že každý větší peníz, který za žalobkyni vyplatil, zejména větší částky, sděloval žalobkyni a tato nikdy proti tomu nečinila námitek. Těmito okolnostmi se prvý soud v rozsudku vůbec nezabýval a také o nich zjištění neučinil, ač jsou důležity, poněvadž od zjištění těchto okolností rozřešení sporu jest závislým.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Žalovaný vznesl ve sporu o vydání předmětů v žalobě uvedených námitku, že si věci ony zadržuje k zajištění svých pohledávek 18.412 Kč a 950.000 rak. kor., jež mu proti žalobkyni vzešly z hotových vydání pro ni vynaložených, které také za řízení určitě specifikoval. Jde tedy o to, zda jsou splněny zákonné podmínky, by žalovaný mohl vykonati zadržovací právo. V úvahu mohla by tu přijíti ustanovení čl. 313 a 374 obch. zák., nebo §u 471 obč. zák., z nichž posléze uvedená dvě, jak již oba nižší soudy správně dovodily, nedopadají, poněvadž jest jednak zjištěno, že mezi stranami nedošlo k ujednání smlouvy komisionářské, jednak nesporno, že žalovaný neučinil na věci, o něž jde, nákladu. Zbývá tedy předpis čl. 313 obch. zák., dle něhož přísluší obchodníku pro jeho

splatné pohledávky ze vzájemných obchodů s jiným obchodníkem zadržovací právo na movitých věcech a cenných papírech dlužníkových, které s vůlí tohoto na základě obchodů přešly v jeho držbu, pokud je má ještě v moci nebo jinak jimi může nakládati. Jest nesporno, že obě strany jsou obchodníky a že předměty v žalobě uvedené s vůlí žalobkyně jako jich vlastnice byly zaslány (odevzdány) žalovanému, který je má dosud v moci. Není správným tvrzení stěžovatelčino, že svědek P. uvedl, že sedm kusů crepe de China odevzdal žalovanému do uschování, aniž by byl k tomu žalobkyní zmocněn. Svědek klade důraz jen na to, že nebyl zmocněn, by zboží to dal žalovanému do zástavy. Naproti tomu žalobkyně sama přiznává v žalobě, že zboží bylo dáno žalovanému za účelem zřízení jejího skladu a majitel žalující firmy potvrdil při svém výslechu jako strana výslovně, že věci ony svěřil žalovanému jako své vlastnictví. Z toho plyne však také, že není v rozporu se spisy, uvádí-li odvolací soud, že jest nesporno, že bylo zboží odevzdáno žalovanému za účelem obchodu. Jde tedy jen o to, zda věci přešly v držení žalovaného na základě obchodů a zda možno pohledávky žalovaného — předpokládaje ovšem jich pravost a splatnost — pokládati za pohledávky ze vzájemných obchodů se žalobkyní. K oběma otázkám jest přisvědčiti. Byť i nebyla v době předání sporných předmětů žalovanému a ani později zastupitelská (komisionářská) smlouva mezi stranami dojednána, přece jen se o ni vyjednávalo a zaslala žalobkyně zboží i stroj na střihání vzorků žalovanému jen za tím účelem, aby jich bylo upotřebeno v jejím obchodě, který zařizovala v Praze a jehož vedoucí silou měl býti žalovaný. V nejnepříznivějším případě šlo tu tedy o přípravné práce k zahájení provozu obchodu, jež jsou samy obchody ve smyslu čl. 273 obch. zák. Dostaly se tedy věci ony v držení žalovaného na základě obchodů. Pohledávky žalovaného, jak je tento vypočítává, jsou jednak zálohy vyplacené za žalobkyni jejím zřízencům, jednak hotová vydání na různých poplatcích, clech, dani a t. d., tedy vesměs platy vynaložené v zájmu a k účelu provozu jejího obchodu. I takovéto konání platů, které obchodník se zřetelem k provozu obchodu jiného obchodníka podnikne a jež jsou vlastně zápůjčkami, jest obchodem dle čl. 273 obch. zák. a plyne již z povahy věci, že jsou to obchody vzájemné, totiž ujednané právě mezi těmito dvěma obchodníky. Byly by tedy na straně žalovaného splněny veškeré podmínky k nabytí práva zadržovacího dle čl. 313 obch. zák., kdyby bylo zjištěno, že jeho pohledávky jsou po právu a splatny. Poněvadž se těmito okolnostmi prvý soud v rozsudku nezabýval, neučiniv potřebných zjištění, zůstalo řízení neúplným a právem odvolací soud, zrušiv rozsudek, nařídil jeho doplnění.

Čís. 5540.

Nelze povoliti přeměnu společnosti s r. o. v družstvo dle zákona ze dne 10. prosince 1924, čís. 279 sb. z. a n., má-li dle stanov družstva býti jeho účelem také obchod cizími výrobky a námezdní zpracování

neb čištění cizí suroviny a mohou-li se státi členy družstva fysické osoby bez obmezení.

(Rozh. ze dne 11. prosince 1925, R I 996/25.)

Rejstříkový soud zamítl žádost společnosti s r. o. o zápis zamýšlené přeměny v zapsané společenstvo s r. o. Důvody: Jediným společníkem společnosti s r. o. jest Družstvo hospodářských lihovarů pro prodej lihu, zapsané společenstvo s ručením obmezeným, které dle stanov má býti také — alespoň prozatím — jediným členem obmýšleného nového společenstva. To však odporuje přímo vížícímu předpisu §u 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., dle něhož předpisy tohoto zákona vztahují se pouze na sdružení neobmezeného počtu členů. Z tohoto ustanovení i z pojmu slova »společenstvo« plyne, že společenstvem nemůže býti útvar, který má jen jednoho člena. Dle §u 2 zákona čís. 279/24 nelze tedy zápis zamýšlené přeměny povoliti. Nebylo by však také možno, by na místo nynější společnosti s r. o. s jedním společníkem nastoupilo společenstvo s více členy, poněvadž by tím počet osob, které by jako společenstvo živnost provozovaly, byl zvýšen vůči nynějšímu stavu, kde provozuje živnost jen osoba jediná. Tím by byl tedy v podstatě změněn způsob i předmět provozu, což odporuje předpisu §u 1 zákona čís. 279/24. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by o opovědi znovu rozhodl. Důvody: Zamýšlená přeměna společnosti s ručením obmezeným ve výrobní a hospodářské společenstvo podle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. může býti dle §u 2 zákona ze dne 10. prosince 1924, čís. 279 sb. z. a n. poznamenána v obchodním rejstříku jen, odpovídají-li stanovy družstva platným předpisům a bylo-li prokázáno, že usnesení společníků podle §u 1 zákona stalo se podle zákona neb podle smlouvy společenské. S těchto hledisek náleží soudu rejstříkovému zkoumati opověď zamýšlené přeměny společnosti s ručením obmezeným ve výdělkové a hospodářské družstvo. V tomto případě prokázala rekurentka, že usnesení o přeměně společnosti s r. o. ve výrobní a hospodářské družstvo stalo se jednomyslně, předložila také stanovy budoucího společenstva s ručením obmezeným a náleželo tedy jedině zkoumati rejstříkovému soudu, zda takto splnila opovídatelka podmínky §u 2 zákona. Soud rekursní nesdílí názor prvého soudu, že družstvo hospodářských lihovarů pro prodej lihu v Praze, zapsané společenstvo s ručením obmezeným, má býti alespoň prozatím jediným členem obmýšleného nového společenstva, neboť to ze stanov nikterak neplyne, nýbrž § 6 stanov toliko stanoví, že dosavadní společník společnosti lihovar v P. společnost s ručením obmezeným převezme 300 podílů družstva, čímž však není vyloučeno, že nepřistoupí i další noví členové, jak to předvídají také §§ 3 a 6 stanov, které obsahují i ustanovení o nově přistupujících členech. Tím padá důvod, pro který opověď rekurentky byla zamítnuta.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekurentka vytýká, že rekursní soud neprávem nesdílí názor rejstříkového soudu, že Družstvo hospodářských lihovarů pro prodej lihu, zapsané společenstvo s r. o., má býti aspoň z počátku jediným členem nového společenstva, o jehož příští zápis jde, což jest prý patrno ze stanov. Než stěžovatelka přehlíží, že nové družstvo se posud neustavilo, že tedy není možno již nyní tvrditi, že členem jeho aspoň z počátku bude jen ono družstvo, zvláště, když stanovy nic takového nepraví, naopak s přistoupením dalších členů v §§ech 3 a 6 výslovně počítají. Rejstříkový soud neměl tedy toho času ani možnosti, přezkoumati skutečný stav budoucího družstva posud neexistujícího, a bylo mu jen dle §u 2 zákona ze dne 10. prosince 1924, čís. 279 sb. z. a n. uvažovati o tom, zda stanovy příštího družstva odpovídají platným předpisům a zda stalo se usnesení společníků společnosti s ručením obmezeným ve smyslu §u 1 cit. zák. po zákonu, nebo podle společenské smlouvy. Názoru rekursního soudu jest tudíž ve směru svrchu uvedeném přisvědčiti. Než přes to bylo vyhověti návrhu stěžovatelčinu na zamítnutí žádosti za poznámku zamýšlené přeměny v obchodním rejstříku a to z těchto důvodů: Jak již uvedeno, náleží rejstříkovému soudu, by mimo jiné zkoumal, zda stanovy budoucího družstva odpovídají platným předpisům a má býti jeho rozhodnutí, pokud by nabylo právní moci, nezvratitelným podkladem pro zápis příštího družstva (§ 4 zák. čís. 279/24). Nejvyšší soud shledává, že ustanovení §§ 1 a 3 stanov odporují vížícímu předpisu §u 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. potud, pokud má býti účelem družstva také obchod výrobky cizími a námezdní zpracování neb čištění líhu cizího (§ 1 stanov), a pokud se mohou státi členy družstva fysické osoby bez obmezení (§ 3 stanov), tedy, i když se nezabývají výrobou líhu. Dle těchto ustanovení neobmezuje se již činnost družstva jen na podporu výdělku neb hospodářství vlastních členů, což předpokládá § 1 zákona čís. 70/73 ř. zák., nýbrž společenstvo stává se sdružením ryze kapitalistickým, poněvadž zisku z činnosti jeho mohou býti účastny i osoby, výrobou líhu se nezabývající. Nevyhovují tudíž stanovy po této stránce základním zásadám, vyplývajícím z pojmu družstva, a měla býti opověď již z tohoto důvodu zamítnuta.

Čís. 5541.

Otázku, zda žalobce o obnovu bez své viny nemohl v základní rozepři nové okolnosti a průvody uplatniti (§ 530 čís. 7 c. ř. s.), jest zkoumati a řešiti z moci úřední. Nové okolnosti a průvody, po nichž žalobce o obnovu začal pátrati teprve po vydání rozsudku, nelze uplatniti žalobou o obnovu dle §u 530 čís. 7 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 11. prosince 1925, Rv I 1636/25.)

Žalobě o obnovu, pokud se dovolávala důvodu dle čís. 7 §u 530 c. ř. s., procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V základní rozepři, jejíž obnovy se žalobce domáhá, šlo již jen o zjištění, po jakou dobu Antonín Z., jako pojišťovací agent, byl na cestách v době od počátku srpna 1916 do konce září 1917, tedy po jakou dobu se nestravoval v domácnosti žalobce Karla P-a. Podle toho měla býti totiž určena výše vzájemné pohledávky Karla P-a proti Antonínu Z-ovi. Žalobce opírá žalobu o obnovu o důvod §u 530 čís. 7 c. ř. s. tvrdě, že teprve po vynesení konečného rozsudku první stolice ze dne 16. ledna 1923 i druhé stolice ze dne 12. září 1923 podařilo se mu zjistiti a nalézti nové důkazy o tom, že Antonín Z. ve sporné době pro pojišťovnu vůbec necestoval a žádného platu od ní neměl. Podle toho jde jak o nové skutečnosti, které jsou opakem skutečností tvrzených v původním sporu manželi Antonínem a Josefinou Z-ovými, tak o nové průvody, které žalobce teprve v žalobě o obnovu nabídl. Obnova z důvodu §u 530 čís. 7 c. ř. s. je však přípustna jen tehdy, když strana bez své viny nemohla uplatniti nové skutkové okolnosti, nebo průvodní prostředky před koncem ústního jednání, po kterém byl vydán rozsudek prvé stolice. Okolnost, že tu takového zavinění není, jest zákonným předpokladem žaloby o obnovu z onoho důvodu asi tak, jako je »právní zájem« při žalobě určovací podle §u 228 c. ř. s. zákonným předpokladem této žaloby. Soud musí tedy sám od sebe tuto otázku řešiti a není odkázán na námitky strany druhé. Jde to na jevo také z úvahy, že žaloba o obnovu jest mimořádným právním prostředkem, který má místo jen za předpokladů zákonem stanovených, takže nemůže záležeti na tom, zdali druhá strana námitku nedostatku některé ze zákonných podmínek učiniti chce, či nikoli. Není tudíž dovolatel v právu, tvrdě, že námitka žalovaných ve směru zavinění učiněná teprve v odvolacím spisu jest nepřípustnou novotou a že prý jest tu tedy dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. (Viz k tomu Neumann Komentář k civ. soudn. řádu III. vydání str. 1555, Ott »Soustavný úvod ve studium civ. soudn. řádu« III. str. 141 a Hora »Čsl. civilní právo procesní« III. str. 144). První soud otázky nedostatku zavinění vůbec neřešil, ač ji — jak již řečeno — z moci úřadu řešiti měl. Protože však jde o otázku právní, mohou ji řešiti také vyšší soudy, mají-li jen potřebný skutkový podklad, jsou-li tu tedy potřebné skutkové okolnosti již zjištěny, nebo nesporny. Tak tomu v souzeném případě. Nutno přisvědčiti odvolacímu soudu, že podle zjištěného, po případě nesporného skutkového děje, mohl žalobce Karel P. při náležité opatrnosti a péči o řádné vedení sporu již v základní rozepři přednésti skutečnosti a průvody, které uplatňuje teprve v žalobě za obnovu. Žalobce ani nepopírá, že věděl, že Antonín Z. byl pojišťovacím agentem u pojišťovací společnosti »K.«. Jde to ostatně na jevo také z firmy otištěné na dopisech ze dne 16. května a 20. května 1918, které sám žalobce již v základní rozepři předložil. Jeho odpůrci tvrdili již při ústním jednání dne 10. června 1922, že Antonín Z. byl každého týdne po tři až čtyři dny na cestách, nabídli o tom důkazy a byli o této okolnosti při posledním ústním jednání dne 16. ledna 1923 také jako strany vyslechnuti. Měl tedy žalobce v mezičasí dosti času, správnost tohoto tvrzení přezkoumati, po průvodních prostředcích o odvodu pátrati a dotyčný přednes ještě v řízení před první stolicí učiniti. Tu pak ovšem bylo na snadě obrátiti se v prvé řadě o informaci na pojišťovnu »K.«, o jejíhož zaměstnance šlo. Dovolatel snaží se věc vylíčiti tak, jakoby jen čirou náhodou byl se o nových skutečnostech a průvodech dozvěděl. Ale to odporuje spisům a sice trestním spisům a z nich při ústním jednání dne 18. října 1924 přečteným výpověděm svědků, z nichž jeden udal, že na podzim 1923 obrátil se na něho žalobce při rozhovoru s dotazem, zda by mu mohl vyšetřiti..... a druhý udal, že loňského roku a letos (1923—1924) vyhledal ho stavitel P. a dotazoval se..... I kdyby tedy žalobce nebyl se o své újmě obrátil na některého a zejména vedoucího úředníka »K.«, což bylo nejjednodušší, mohl již za základní rozepře učiniti táž šetření, která učinil až na podzim roku 1923, když k tomu od 10. června 1922 do 16. ledna 1923 měl více než 7 měsíců času (srv. též rozhodnutí uveřejněné v Právníku 1909 str. 537). Tím padají také námitky dovolatelovy, že prý se nemohl nadíti, že »K.« má v evidenci cesty svých zástupců a že prý by se byl sám nic nedozvěděl, neboť bylo jeho povinností a náleželo k opatrnému vedení sporu, aby se o to pokusil anebo včasně těchže cest použil, kterých použil až na podzim 1923. Proto jest také nepřípadným srovnávání tohoto případu s případem, kde by se dodatečně přihlásil dříve zcela neznámý svědek, se kterým by se strana po sporu nahodile setkala. Tak tomu v souzeném případě nebylo.

Čís. 5542.

»Výslovnou« dohodou o příslušnosti míní se v §u 104 j. n. ujednání »zřejmé«. Dojde k němu i tím, že žalovaný svým podpisem přijme písemní nabídku, obsahující prorogační doložku. Jest na žalovaném, by prokázal, že doložky nečetl a že se jí nechtěl podvoliti.

(Rozh. ze dne 11. prosince 1925, R II 348/25.)

Místní příslušnost procesního soudu (okresního soudu v K.) odůvodňoval žalobce tím, že bylo výslovně ujednáno, že účtovaný peníz z dodávky jest zažalovati v K. K námitce místní nepříslušnosti soud prvé stolice žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku místní nepříslušnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Žalobce podal žalobu na zaplacení zbytku kupní ceny za dodané dynamo s montáží u okresního soudu svého bydliště a odvolal se k odůvodnění místní příslušnosti procesního soudu na předpis §u 104 j. n. a předložil o objednávkách dva lístky ze dne 26. června 1924 a 28. července 1924, které obsahují v předtisku záhlaví také větu: »Veškeré platy dějí se franko našemu závodu v K. a jsou v K. splatny a žalovatelny.« Zda byly objednací lístky připojeny již k žalobě, jak to § 104 prvý odstavec j. n. žádá, není zjištěno. Spíše však se zdá, že nikoliv, protože žalovaný teprve při ústním jednání navrhl, by bylo žalobci předložení objednacích lístků uloženo. Ale tato okolnost o sobě nestačila by k dodatečnému odmítnutí

žaloby, když procesní soud žalobu z toho důvodu a limine neodmítl a lístky byly žalobcem dodatečně předloženy (srv. rozhodnutí čís. 3456 sb. n. s.). Objednací lístky jsou oběma stranami podepsány a za pravé uznány. Podle zjištění prvního soudu, na němž odvolací soud ničeho nezměnil, nebylo při objednávce mezi zástupcem žalobcovým a mezi žalovaným řeči o příslušnosti a o obsahu záhlaví, což odpovídá také tvrzení žalovaného. První soud dále praví, že z obsahu výpovědi svědka Julia P-a nelze ani bezpečně míti za dokázáno, že si žalovaný před podpisem celé záhlaví lístku přečetl (ačkoli tento svědek uvedl, že žalovaný sám lístky podepsal po přečtení objednávky i záhlaví). Odvolací soud nezaujal k této skutkové otázce stanoviska, ale pro tento případ lze se bez přesného zjištění této skutečnosti obejíti, jak bude dále vyloženo. Zákon předpisuje v §u 104 prvý odstavec j. n. »výslovnou« úmluvu o příslušnosti. To však neznamená, že by o příslušnosti musilo býti jednáno výslovně, a že by souhlas musil býti projeven ústně, že by tedy ujednání mlčky učiněné (§ 863 obč. zák.) bylo vyloučeno — jak míní žalovaný, — nýbrž zákon rozumí tím jen »zřejmé« ujednání příslušnosti, třebaže se tak stalo písemně tím, že žalovaný písemní nabídku, obsahující prorogační doložku, svým podpisem přijal (srv. rozhod. čís. 2060 sb. n. s.). Soukromá listina, vydatelem podepsaná, podává plný důkaz o tom, že prohlášení v ní obsažené pochází od vydatele (§ 294 c. ř. s.). To platí také o listině, obsahující prorogační úmluvu (srv. rozh. čís. 3715). Bylo věcí žalovaného, aby takto podaný důkaz vyvrátil odvodem, že doložky prorogační nečetl a že se jí podrobiti nechtěl. Toho žalovaný ani netvrdil, nýbrž obmezil se na tvrzení, že »nebylo žádné ústní úmluvy o příslušnosti a že úmluva taková nemůže býti nahražena jednostranným podepsáním objednacího lístku«. Nebylo tedy třeba, by žalobce dokázal žalovanému, že tento doložku četl, nýbrž naopak měl žalovaný dokázati, že jí nečetl, čehož neučinil. Za tohoto stavu věcí netřeba se ani odvolávati na účet, obsahující také doložku »splatno při obdržení účtu a žalovatelno v K.«, o němž rekursní soud zjišťuje, že byl bez námitek přijat.

Čís. 5543.

Účetní nález vojenské pensijní likvidatury, jímž byla povinnému předepsána náhrada přeplatků vojenských zaopatřovacích požitků, není exekučním titulem pro soudní exekuci.

(Rozh. ze dne 11. prosince 1925, R II 363/25.)

Soud prvé stolice povolil k návrhu eráru exekuci na základě účetního nálezu vojenské pensijní likvidatury. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Účetní nález vojenské pensijní likvidatury, kterým jsou důstojníkům ve výslužbě předepsány k náhradě zaopatřovací požitky, které neoprávněně pobírali, není exekučním titulem ani dle čísla 10 ani dle čísla 12 § 1 ex. ř. Dle těchto ustanovení jsou exekučními tituly rozhodnutí o nárocích soukromoprávních, která, byvše vydána úřady správními nebo jinými veřejnými orgány k tomu povolanými, nejsou již podrobena pořadu právnímu, jenž by exekuci zastavoval, a dle čís. 12 právoplatné nálezy úřadu správního nebo jiných veřejných orgánů k tomu povolaných, v záležitosti práva veřejného vystavené, ale v obou případech jen tehdy, byla-li exekuce zákonným předpisem výslovně přidělena soudu. Není však zákonného ustanovení, dle něhož by nález vojenské pensijní likvidatury o náhradě zaopatřovacích požitků vojenským osobám neprávem nebo větší částkou vyplacených, byl vykonatelný soudní exekucí. Zákon ze dne 27. prosince 1924, čís. 288 sb. z. a n., kterým se mění některé předpisy o zaopatřovacích požitcích vojenských osob, předpisuje v § 26, že v případě, byl-li zaopatřovací příspěvek přiznán nebo likvidován neprávem, nebo větší částkou, může se od příjemce žádati vrácení, pokud se týče přeplatek srážeti z požitků, nemá však ustanovení, že exekuce na základě nálezu vojenské pensijní likvidatury, kterým byl přeplatek předepsán k náhradě, přiděluje se soudům. Byla tedy napadeným usnesením povolena exekuce bez některého z titulů v § 1 ex. ř. vyjmenovaných, stížnost do povolujícího usnesení jest odůvodněna, bylo jí proto vyhověno a napadené usnesení změněno v ten rozum, že se exekuční návrh zamítá.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podkladem pro navrženou exekuci jest účetní nález vojenské pensijní likvidatury, jímž byla povinnému předepsána náhrada přeplatků vojenských zaopatřovacích požitků. Jest tu tedy nález správního úřadu, vydaný v záležitostech práva veřejného, takže by mohlo běžeti jen o exekuční titul po rozumu §u 1 čís. 12 ex. ř. Ale i kdyby se za to pokládalo, že jest to rozhodnutí správního úřadu, nebo jiného veřejného orgánu o soukromoprávních nárocích, že by tedy mohlo běžeti o exekuční titul po rozumu §u 1 čís. 10 ex. ř., platilo by co do přípustnosti soudní exekuce totéž. V obou případech jest totiž soudní exekuce přípustna jen tehdy, byla-li zákonnými ustanoveními soudům přidělena. Takového předpisu pro tento případ není — jak rekursní soud správně vyložil — a byl proto exekuční návrh právem zamítnut.

Čís. 5544.

Zákon o zrušení svěřenství ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n.

Svěřenskému soudu nepřísluší, by zkoumal sjednanou dohodu (§ 2 zák.) po hmotněprávní stránce, pokud jinak vyhovuje účelu zákona, nýbrž jen po stránce formální, totiž zda byla dohoda včas v náležité formě předložena a ujednána osobami k tomu oprávněnými. Slyšeti jest i čekatele, kteří podle zřizovací listiny nejsou ještě pravděpodobně vyloučeni z nástupnictví. Soud nemůže schváliti dohodu, příčí-li se účelu zákona nebo jsou-li tu bližší čekatelé, než v listině jsou uvedeni, již z dohodou nesouhlasí. Není závady, by osoby na řízení súčastněné neupravily předloženou dohodu dodatečně vespolným souhlasem.

Neschválí-li soud dohodu, jest, jako by vůbec nebyla předložena. Nedohodnou-li se strany a ostatní povolaní čekatelé ve lhůtě §u 2 zák.,

anebo jsou-li stranami rozepře, nemůže soud, jsa vázán výrokem procesního soudu, hleděti k dohodě. Účastníkům jest sice volno, by i po té upravili si dohodou jinak svá práva, leč případné schválení takové dohody nepřísluší již soudu svěřenskému, nýbrž soudu substitučnímu.

Lhůta §u 2 zák. jest lhůtou propadnou.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1925, R I 881/25.)

Majitel II. T-ského svěřenství František Antonín T., čekatelé svěřenství a opatrovník svěřenství a potomstva uzavřeli dohodu podle §u 2 zákona o zrušení svěřenství, dle níž veškeré jak nemovité, tak movité jmění svěřenské má se státi volným, neomezeným vlastnictvím nynějšího držitele Františka Antonína T-a. Členové starší linie rodu Dr. František T. a František de Paula T. podali na držitele svěřenství Františka Antonína T-a dvě žaloby, jimiž napadli držební a čekatelské nároky smluvníků oné dohody. Svěřenský soud (zemský soud v Praze) 1. vyzval všechny čekatele svěřenské, jichž pobyt nebyl znám nebo byl v cizině, jakož i ty, kdož by podle zřizovací listiny ze dne 26. ledna 1671 mohli si činiti nároky na nástupnictví ve svěřenství, by se u svěřenského soudu písemně neb ústně do 60 dnů od uveřejnění této vyhlášky v »Úředním Listě« o dohodě vyjádřili, jinak že bude soud míti za to, že legitimace osob na ní se súčastnivších k uzavření dohody uznávají a s obsahem dohody souhlasí a by dále v téže 60denní lhůtě přihlásili u téhož soudu nároky na plnění podle zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. i osoby, jímž takové nároky ze zřizovací listiny příslušejí, a žádali za jejich pojištění, jinak že nebude k takovým nárokům v tomto řízení dále přihlíženo a bude ponecháno oprávněným, by jim zjednávali platnost podle všeobecných předpisů, 2. sdělil účastníkům, že před svěřenským schválením dohody bude třeba vyčkati právoplatné vyřízení sporů zahájených Dr. Františkem T-em ve příčině otázky, zda nejsou členové starší linie předními osobami, oprávněnými k uzavření dohody podle §u 2 zákona. Rekursní soud nevyhověl stížnosti JUDra. Františka T-a a Františka de Paula T-a. Důvody: Držitelem II. T-ského reálního svěřenství je František Antonín T. Jako takový je oprávněn uzavříti podle §u 2 zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. dohodu s čekateli. Stala-li se dohoda, musí býti do 6 měsíců ode dne, kdy zákon nabude účinnosti, písemně předložena příslušnému soudu svěřenskému. Povinností soudu pak jest, by dle §u 2 (4) zákona konal o ní šetření a vyzval vyhláškou na soudní desce a v úředním listě čekatele, jichž pobyt není znám anebo jest v cizině, jakož i ty, kdož by podle zřizovací listiny mohli činiti nároky na nástupnictví ve svěřenství, by se u soudu vyjádřili ve lhůtě stanovené. To také učinil a bylo usnesení o tom, že se tak stalo, také zvlášť doručeno Dru Oskaru R-ovi v zastoupení JUDra Františka T-a. V usnesení tom výslovně uvedeno, že před svěřenským schválením dohody bude třeba vyčkati právoplatné vyřízení sporů zahájených u zemského soudu civilního v Praze ve příčině otázky, zda nejsou členové starší linie předními osobami, oprávněnými k uzavření dohody podle §u 2 zákona. Dle toho počínal si svěřenský soud úplně dle zákonných předpisů a byl povinen vyhlášku vydati, by zjistil, kdo si činí na svěřenství nároky. Stěžovatel učinil vyjádření, ve kterém odporuje dohodě z důvodu, že nebyla uzavřena mezi oprávněnými osobami. Tímto předběžným šetřením nezadal svěřenský soud v ničem nárokům stěžovatelů na svěřenství, naopak nároky ty chrání. Újma se jim také státi nemůže, když teprve po právoplatném vyřízení zahájených sporů bude o dohodě rozhodnuto a dohoda teprve po schválení svěřenským soudem může nabýti platnosti. Ani tím nejsou nijak porušeny zásady §u 2 patentu o nesporném řízení. Nynější držitel svěřenství František Antonín T. musel dohodu v době 6 měsíců po účinnosti zákona předložiti, neměl-li pozbýti výhody dle §u 2 zákona. Lhůtu šestiměsíční nelze jinak stanoviti, když zákonem je stanovena.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu JUDra Františka T-a a Františka de Paula T-a částečně vyhověl, zrušil usnesení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu s příkazem, by Františkem Antonínem T-em předložený a na soud přijatý návrh dohody prozatím ponechal ve spisech a vyčkal, komu bude nárok platně přiznán ve sporném řízení, pokud se týče, by v důsledku tohoto usnesení dále po zákonu jednal, tedy, aby vyrozuměl Státní úřad pozemkový, že dohoda jemu zaslaná je toho času bezpředmětna, aby požádal o její vrácení a zrušil vyhlášky o této dohodě, pokud se týče, je odvolal; nevyhověl však dovolacímu rekursu potud, pokud jím bylo žádáno, by svěřenský soud poučil strany, že lhůta ku případné dohodě počíná běžeti teprve od pravoplatného vyřízení zahájených sporů.

Důvody:

Stížnostním vývodům nebylo lze upříti opodstatněnosti, pokud vytýkají druhé stolici její závěr, že si svěřenský soud počínal úplně podle zákonných předpisů a že byl povinen vydati vyhlášku, aby zjistil, kdo si činí nároky na svěřenství. Zřejmé porušení zákona spatřují především ve způsobu, jakým rekursní soud vyložil ustanovení §u 2 zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. Uvádějíce podle doslovu zákona povinnosti svěřenského soudu vůči předložené mu dohodě, vytýkají, že tento soud nedbal těchto předpisů, a že rekursní soud schválil svým rozhodnutím tento postup, zejména tím nedbal těchto předpisů, jelikož ihned přikročil ku vyřízení předběžné vyhlášky, ačkoliv pojem »předběžné« vyhlášky je zákonu cizí, že naopak vyhláška má obsahovati doslovné usnesení svěřenského soudu o podání dohody, naložení s ní, a výzvu k osobám s danou sankcí. Stěžovatelé vytýkají rozpor mezi usnesením a vyhláškou, jenž jim jest dokladem nesprávného jednání svěřenského soudu. Tento rozpor spatřují v tom, že, kdežto v usnesení ze dne 27. května 1925 tvrdí svěřenský soud, že od Františka Antonína T-a došlý návrh na schválení dohody podle §u 2 zákona, upravující poměry uvolněného jmění druhého T-ského reálního svěřenství, se vyřizuje předběžnou vyhláškou, zní uveřejněná vyhláška jinak, že především postrádá názvu »předběžná« a je nadepsána jako »vyhláška o svěřenské dohodě«, že pak uvádí, že dnešní majitel reálního svěřenství, jakož i čekatelé, uzavřeli dohodu, podle které má veškeré, jak movité, tak nemovité jmění svěřenské státi se volným, neobmezeným vlastnictvím nynějšího držitele

Františka Antonína T-a, že toliko v usnesení, tudíž pro onen kruh súčastněných osob, které beztak znají skutečnosti ohledně zahájených sporů, jest uvedeno, že podle oznámení Dra Františka T-a podány jsou členy starší linie rodu na držitele svěřenství dvě žaloby držebním a čekatelským nárokům osob dohodu uzavřevších odporující, kterážto okolnost že však není uvedena ve vyhlášce vůbec, takže tím veřejnost, a hlavně veškerý kruh čekatelský, není zpraven o nejdůležitější okolnosti, že držba, jakož i čekatelství osob, onu dohodu uzavírajících, pokud se týče osob, které učinily návrh na schválení dohody, je sporná. Vůči těmto výtkám uvážil dovolací soud, že podle §u 2 zákona nemá příslušeti soudu, by zkoumal sjednanou dohodu po hmotněprávní stránce, pokud jinak vyhovuje účelu tohoto zákona, nýbrž jenom po stránce formální, totiž, zdali byla dohoda včas [§ 2 (4)] v náležité formě předložena a ujednána osobami k tomu povolanými [§ 2 (1—3)], že zákon vyslovuje jenom všeobecné pravidlo, že dohoda je mezi súčastněnými možna. Arciť podle odstavce (3) postačí ku dohodě, souhlasí-li držitel svěřenství a nejbližší tři čekatelé, a, není-li jich, opatrovník potomstva, při čemž zákon zřejmě sledoval ustanovení §u 644 obč. zák., které obdobně vymezil pro dohodu o poměrech po zrušení svěřenství zákonem. Poněvadž však potomci jsou již representováni předkem, ale s druhé strany přece není dosud jisto, zda by vždy byli povoláni ku nástupnictví, a kdyby tedy byli připuštěni k dohodě, vyloučili by jiné čekatele, kteří mohou s pravděpodobností počítati na účast, je v zájmu spravedlivé úpravy, aby byli slyšeni i čekatelé, kteří podle zřizovací listiny nejsou ještě pravděpodobně vyloučeni z nástupnictví, ustanovil zákon, že při dohodě nehledí se ku přímým potomkům těch čekatelů, t. j. oněch tří, nebo nejbližších čekatelů podle první a druhé věty tohoto odstavce. Zákon předpokládá zřejmě, že soudům bude sotva kdy známo bezpečně ze spisů, jak je rozvětvena rodina, které patří svěřenství, a že by proto ani nemohly posouditi dobře, jsou-li osoby, které ujednaly dohodu, skutečně nejbližšími čekateli, proto přes to, že byla dohoda podepsána třemi udánlivými čekateli, a jejich podpisy byly ověřeny na listině, musil zákon učiniti opatření, kterým by bylo zajištěno, že tyto osoby jsou k tomu oprávněny, a že nemá jiná osoba, kromě nich, bližšího práva, čímž je zabráněno možnosti, aby se nevyskytly později nároky na svěřenské jmění, snad odůvodněné, k nimž nebylo přihlíženo proto, že nebyl znám bližší čekatel, zvláště že nebyl znám soudu, nebo, že se nevědělo o jeho pobytu. Proto ustanovil zákon pod následky prekluse ediktální řízení v §u 2 (4), by umožnil osobám, které si činí nároky jako bližší čekatelé, uplatniti tyto nároky před schválením dohody, a nařídil také výslech svěřenského opatrovníka, aby takto mohl soud vyšetřiti, jsou-li osoby na dohodě súčastněné také nejbližšími čekateli, jichž souhlas postačí ku dohodě, nebo, není-li takových čekatelů. Soud by nemohl tudíž schváliti dohodu, kdyby se příčila účelu zákona (odstavec (4) prvá věta §u 2), anebo, kdyby zjistil, že jsou tu podle zřizovací listiny bližší čekatelé, než na předložené listině súčastnění, a že tito nesouhlasí s dohodou. Zákon žádá jen, by dohoda byla předložena do šesti měsíců ode dne, kdy zákon nabyl účinnosti, t. j. do 14. května 1925, neustanovuje ničeho o tom, do kdy bude dohoda schválena, ani co nastane, kdyby schválena

nebyla. Jenom v §u 3 ustanovuje, že nastane úprava vlastnických poměrů ze zákona podle předpisů tam uvedených, nebude-li dohoda předložena ve lhůtě. Ale v §u 2 (4) předpisuje zákon, že dohoda vyžaduje schválení svěřenským soudem, po případě soudem, na který přenáší svěřenskou agendu (§ 16). Z těchto předpisů vyplývá, že soud rozhodne, vykonav podle zásad nesporného řízení (§ 2) šetření z úřední moci, vyslechnuv súčastněné, a osoby, které snad vznesly námitky, a hledě docíliti shody mezi nároky si odporujícími. Nebude proto vyloučeno, by osoby v tomto řízení súčastněné neupravily dodatečně předloženou dohodu vespolným souhlasem. Arciť hledě k ustanovení §u 2 (3), podle kterého stačí souhlas držitele svěřenství a nejbližších tří, pokud se týče, dvou čekatelů, nebo opatrovníka potomstva, bude musiti soud rozhodnouti, byly-li činěny v této příčině námitky, zda a které osoby jsou nejbližšími čekateli, jichž souhlas postačí k dohodě. I tu bude rozhodno ustanovení §u 2 nesp. pat. Zjistí-li soud, — a to v tomto případě přichází v úvahu — že na předložené listině súčastnění nejsou podle zákona oprávněni, tedy že jiní ohlásili své nároky podle §u 2 (4) zákona, uzná-li tyto ohlášené nároky jako bližších čekatelů odůvodněnými, a nebude-li dodatečně docíleno dohody, nebude návrh formelně vyhovovati, a soud odepře schválení. Tím však nastane i prekluse podle §u 3 zákona, neboť nebude tu dohody, vyhovující zákonným ustanovením, proto bude nutno věc posuzovati, jako kdyby dohoda nebyla vůbec předložena. Vzhledem k tomu, co bylo právě pověděno, je právní otázkou této věci, zdali svěřenský soud mohl o předložené mu dohodě bezodkladně zahájiti řízení podle §u 2 zákona, jmenovitě, zda mohl vydati vyhlášku v předpisu tom uvedenou, a zda byl oprávněn prvopis dohody sděliti se Státním úřadem pozemkovým v Praze k souhlasu s dohodou podle §u 15 cit. zák. Stěžovatelé vytýkají po této stránce, že účelem oznámení nebylo pouze, by se svěřenský soud na ně stručně odvolal v napadeném usnesení, nýbrž aby byl upozorněn, že Dr. František T. ve smyslu zřizovací listiny podle zásad primogenitury, a odvolávaje se na doslov a výklad nyní platných zákonů a na nový řád právní, uplatňuje právo nejbližšího čekatele pro sebe a své bratry, a že František de Paula T. jakožto oprávněný člen ze starší linie, používaje svého lepšího práva, domáhá se žalobou vydání svěřenského jmění. Dále uvádějí, že proto byly v řečeném oznámení doslovně uvedeny žalobní návrhy a to ohledně žaloby č. j. Ck VI 248/24, domáhající se proti všem dohodu uzavřevším účastníkům rozsudečného výroku: 1. že JUDr. František T. jest čekatelem druhého svěřenství, 2. že on a jeho bratři jsou nejbližšími čekateli tohoto svěřenství ve smyslu §u 2 (3) zákona ze dne 3. července 1924, č. 179 sb. z. a n. a že 3. žalovaní (František Antonín T. a nezletilí Krištof Šimon a Ferdinand T., jakož i Arnošt T.) jsou povinni upustiti od každého opatření, které by zmenšilo žalobci jako nejbližšímu čekateli příslušející právo, zejména právo uzavříti dohodu podle §u 2 zákona s někým jiným, než se žalobcem jako nejbližším čekatelem. Dodati k tomu sluší, že podle spisů Ck VI 248/24 bylo mezitím rozsudkem zemského civilního soudu ze dne 26. listopadu 1925, stranám už vypraveným, žalobnímu žádání ohledně žalobce JUDra Františka T-a a ohledně bodů 1 a 2 žalobního žádání vyhověno. Při rozhodování o ná-

rocích čekatelů je pro nesporné řízení rozhodným ustanovení §u 2 nesp. říz., zejména jeho 7. odstavce. Poněvadž, byl-li zahájen spor o nástupnictví, jsou sporny hlavně skutkové okolnosti, jež vyřešiti a zjistiti náleží spornému řízení, ustanovil § 8 cit. zákona, že svěřenský soud vyčká, komu bude nárok platně přiznán ve sporném řízení, vyhradil však, by spor byl zahájen před uplynutím šestiměsíční lhůty §u 2 zákona, tedy před 14. květnem 1925. V tomto případě byla žaloba podle spisů Ck VI 248/24 podána dne 27. října 1924, tedy ještě v době, než zákon ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. nabyl účinnosti (§ 19 tohoto zákona). Tato lhůta je propadnou, takže po jejím uplynutí nelze již předložiti dohodu podle §u 2 zákona, nýbrž svěřenský soud, vyčkav pak rozhodnutí ve sporu, učiní podle něho další opatření. Bylo patrným úmyslem zákona působiti, by zahájené spory byly vyřízeny dohodou, ku které dojde tím spíše, čím pochybnější a spornější byly by nároky dočasného držitele. Bude pak možna tato úprava právních poměrů k uvolněnému jmění svěřenskému: a) držitel a čekatelé se dohodnou a předloží ve propadné lhůtě §u 2 zákona učiněnou dohodu. Schválí-li ji soud, bude provedena podle §u 2 (5) zákona. Pakli jí neschválí, nastane stejný případ jako b) kdyby vůbec nebyla dohoda předložena. Tam, kde už byl zahájen spor (§ 8), nemůže svěřenský soud svým výrokem a úpravou vlastnických poměrů předbíhati rozhodnutí sporu, nýbrž musí vyčkati jeho výsledek. Nedohodnou-li se mezitím ve lhůtě §u 2 zákona strany a ostatní povolaní čekatelé, nebo, jsou-li stranami rozepře, bude výrok procesního soudu závazným i pro svěřenský soud, a tento nebude moci již hleděti k dohodě podle §u 2 zákona. Poněvadž jde vždy již jen o soukromá práva, jichž se může každý zříci, nebo libovolně jimi nakládati, nebude ani potom vyloučeno, by i pak ještě účastníci dohodou si neupravili jinak svá práva, ale to by už nebyla dohoda podle § 2 zákona, svěřenskému soudu by nepříslušelo, by ji schvaloval podle §u 2 zákona, nýbrž náleželo by toto případné schvalování, pokud by mohla býti dotčena práva budoucího nástupce — fideikomisárního substituta — soudu substitučnímu, tedy platily by pro ni všeobecné předpisy právní. Je proto rozhodujícím v této věci, že rozepře Ck VI 248/24 zahájena byla dne 27. října 1924, kdežto dohoda, o kterou tuto běží, uzavřena byla teprve dne 17. dubna 1925, a předložena byla svěřenskému soudu dne 20. dubna 1925, pročež dlouho po zahájení rozepře svrchu uvedené, jejíž zahájení oznámeno bylo svěřenskému soudu podáním, dne 15. prosince 1924 na soud došlým. Zahájil tedy svěřenský soud jednání podle §u 2 zákona o dohodě mezi účastníky, o kterých věděl, ale také podle obsahu svěřenských spisů a jmenovitě podle doslovu zřizovací listiny musil věděti, že jest jejich právo ku svěřenství sporné, zejména že jest sporné se strany stěžovatelů způsobem velmi závažným, když u nich jde o skutečnost, která je sice podle zřizovací listiny snad po případě může vylučovati, ale která nyní platným řádem právním, nastalým po 28. říjnu 1918, hlavně zákonem o zrušení šlechtictví, prohlášením občanské rovnosti atd. není uznávána. Ze znění zákona nemůže býti pochybnosti, že nepozbyli čekatelského oprávnění čekatelé, u nichž podle nového řádu právního taková obmezení zřizovacích listin stala se bezúčinnými a bezpředmětnými. Zákon o zrušení

svěřenství nemohl vyřaditi svými předpisy platnost zákona o zrušení šlechtictví ve prospěch takových držitelů svěřenských, kteří je drží na základě rodových výsad a předsudků o rovnorodém sňatku na úkor občanů čekatelů, jichž právo je silnějším, nebere-li se zřetel na odstraněný předsudek rodový. Z toho všeho vyplývá, že svěřenský soud zřejmě porušil zákon, ale také se dopustil zřejmé protispisovosti a v důsledku toho i zmatečnosti řízení, což všecko velmi přehledně mu bylo vytýkáno už v rekursu do jeho usnesení, čehož však nedbal rekursní soud, když s porušením zásad shora uvedených vyřídil dohodu uzavřenou pouze s čekateli, jichž práva jsou sporná a pochybná. Čekateli ve smyslu §u 2 (2) zákona jsou ti, kdož v den, kterého nabude zákon účinnosti, tedy dne 14. listopadu 1924 (§ 19), jsou povoláni podle zřizovací listiny ku posloupnosti ve svěřenství, jsou již na živu, nebo aspoň pokládáni jsou za narozené (§ 22 obč. zák.), při čemž však nehledí se k omezením zřizovacích listin, která se příčí právnímu řádu po 28. říjnu 1918 zrušením šlechtictví (pro nerovný sňatek, nedostatek šlechtictví, nebo určitého počtu šlechtických předků a podobným). Nemělo býti také přehlédnuto, že František de Paula T. podal pod č. j. Ck VI 259/24 na nynějšího držitele svěřenství Františka Antonína T-a žalobu o vydání veškerého jmění svěřenského a jmenovitě také o uznání, že mu jako členu starší linie přísluší silnější právo svěřenské, než žalovanému, o kteréžto žalobě rovněž nebylo dosud rozhodnuto právoplatně. Ostatně, kdyby i byl pravým držitelem II. T-ského reálního svěřenství, nebyl František Antonín T., o jehož svěřenské držitelství je spor, oprávněn takovou dohodu uzavříti, neboť nemohl opominouti při jejím uzavření oba stěžovatele, dokud v této příčině (§ 8) nebude právoplatnými rozsudky rozřešena otázka držitelství a nejbližšího čekatelství, neměl tedy svěřenský soud zákonitého podkladu pro další opatření podle §u 2 (4) zákona, nýbrž měl se zachovati podle §u 8 (1) zákona, totiž měl vyčkati, komu bude nárok ve sporném řízení platně přiznán, a podle toho měl učiniti potřebná opatření, nevydav vlastního usnesení. Potud bylo dovolacímu rekursu vyhověti.

Nebylo mu však vyhověti potud, pokud jest jím žádáno, by svěřenský soud poučil strany, že lhůta ku případné dohodě počíná běžeti teprve od právoplatného vyřízení zahájených sporů, neboť toto žádání, jak už bylo vyloženo podrobně v hořejších vývodech, není opodstatněno. Předložená dohoda bude moci podle zákona přicházeti v úvahu pouze tehdy, kdyby o žalobním návrhu stěžovatelů bylo právoplatně rozhodnuto zamítavě. Jinak jest lhůta podle §u 2 zákona lhůtou propadnou, toho času ovšem uplynula, a proto nová dohoda, v rámci zákona uzavřená, vůbec už nemůže přicházeti v úvahu.

Čís. 5545.

Zákon o zrušení svěřenství ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n.

Svěřenský soud není nadále (po účinnosti zákona o zrušení svěřenství) oprávněn schvalovati odprodeje svěřenských nemovitostí. Návrh přes to svěřenskému soudu podaný jest nepřípustný.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1925, R I 924/25.)

Svěřenský soud (zemský soud v Praze) schválil smlouvy o odprodeji části kmenové podstaty svěřenské. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a odmítl návrh na schválení smluv.

Důvody:

Zákonem ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n., nabyvším podle §u 19 účinnosti za tři měsíce po vyhlášení, tedy dnem 14. listopadu 1924, byla zrušena svěřenství všeho druhu, a pozbyly tímto dnem podle §u 18 platnosti všechny předpisy zákonů a nařízení o svěřenstvích, pokud jsou v rozporu s tímto zákonem, zejména §§ 618 až 645 obč. zák., §§ 108, 220 až 256 nesp. říz., zákony ze dne 13. června 1868, čís. 61 ř. zák. a ze dne 27. března 1918, čís. 117 ř. zák., §§ 50 čís. 4, 78 prvý odstavec, 116 j. n., §§ 97 druhý odstavec a 109 ex. ř., nařízení uherského ministerstva spravedlnosti ze dne 7. dubna 1869, čís. 1889 J. M., §§ 2 čís. 1 a § 42 zákona čl. I. z roku 1911. V platnosti zůstala prozatímně pouze ta činnost svěřenských soudů, která je v onom zákoně ustanovena výslovně, mezi kterou však nenáleží schvalování odprodejů svěřenských nemovitostí (srovnej zákon ze dne 27. března 1918 čís. 117 ř. zák.). Je tedy zřejmou protizákonností (§ 16 nesp. říz.), dostalo-li se smlouvám, o které běží, byť i za účastenství opatrovníka svěřenství a potomstva, pokud se týče opatrovníka nezletilých čekatelů soudem prvé stolice svěřenského a rekursním soudem opatrovnického schválení, o kterézto poslední ostatně nebylo ani žádáno. Právem vytýkají stěžovatelé rekursnímu soudu také nedůslednost, když na jedné straně prohlašuje činnost svěřenského soudu za skončenou, ale na druhé, předpokládav, že by mohlo běžeti o činnost prvého soudu jako opatrovnického soudu, řídí se ve věci samé — totiž přesně řečeno ve věci opatrovnické — výhradně údaji svěřenského protokolu, uvádí-li, že v tomto protokolu je zapsán jako držitel svěřenství František Antonín T., a jakožto tři čekatelé jeho dva synové a jeho bratr, při tom však nebéře zřetele na další spisy »opatrovnického« soudu, na spisy zahájených rozepří v otázkách svěřenství. Poněvadž dle shora řečeného podán Františkem Antonínem T-em návrh dle zákona nepřípustný, bylo dovolacímu rekursu vyhověti, napadené usnesení jakož i usnesení prvého soudu zrušiti a zmíněný návrh odmítnouti.

Čís. 5546.

Při zápůrčí žalobě není třeba, by rušitel osvojoval si určité právo, omezující cizí vlastnictví. Ba nevadí ani, že rušitel výslovně přiznává, že k zásahu do cizího vlastnictví oprávněn není.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1925, R I 1014/25.)

Procesní soud prvé stolice zamítl žalobu, aby bylo uznáno, že žalobci jsou skutečnými neobmezenými vlastníky role jim v pozemkové knize do knihovního vlastnictví připsaného, že žalovaným k tomu pozemku nepřísluší žádné právo, zejména právo užívání, že žalovaní tím, že dne 18. července 1925 posekali krmivo na pozemku, rušili vlastnictví žalobců k pozemku tomu, že jsou povinni to uznati, a každého zasahování do vlastnického práva k pozemku tomu se zdržeti. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci a doplně řízení, znovu rozhodl. Důvody: Žaloba domáhající se rozsudku, že žalobci jsou vlastníky pozemku, není žalobou určovací, jak procesní soud mylně odůvodňuje, nýbrž jest žalobou o plnění. Jde očividně o žalobu zápůrčí po rozumu §u 523 obč. zák., která čelí k obhájení vlastnictví pozemku žalobců proti žalovaným, kteří rušili vlastnictví žalobců jiným způsobem než zadržováním. Rušení samo může záležeti v tom, že si žalovaní osobují o své újmě jakékoli nakládání věcí žalobců, anebo že volnému vykonávání vlastnického práva kladou překážky, a v obou případech nesejde na tom, zda si žalovaní osobují k takovému obmezování cizího vlastnictví právo čili nic, také není třeba, by se zasahování do cizího oboru vlastnictví jevilo jako trvalé obmezení, a aby mohlo tvořiti obsah služebnosti nebo některého jiného práva, a slouží tedy žaloba zápůrčí k zamezení každého bezprávného vsahání v obor vlastnický. Procesní soud, vycházeje z mylného názoru, že jde o žalobu zjišťovací (§ 228 c. ř. s.), neprávem pokládal za zbytečné zjišťovati skutkový stav, poněvadž prý žalobci nemají právního zájmu na určení právního poměru, který byl žalovanými přiznán.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Odvolací soud zcela správně posoudil právní povahu žaloby jako žaloby zápůrčí (§ 523 obč. zák.), jejímž konečným cílem nebylo zjištění neomezenosti vlastnictví, nýbrž jen předpokladem a z konečného žalobního návrhu lze zcela zřetelně seznati, že žalobci domáhají se ochrany svého vlastnictví k pozemku proti rušení jeho žalovanými, navrhujíce, by byli uznáni povinnými zdržeti se každého dalšího zasahování do jejich práv vlastnických. Jde tu tedy zřejmě o žalobu na plnění, nikoli o žalobu určovací. Při zápůrčí žalobě vlastnické (§ 523 obč. zák.) není třeba, aby rušitel osvojoval si nějaké určité právo, cizí vlastnictví omezující, a jest též lhostejno, že žalovaní ve sporu ani nepopírali neomezenost vlastnického práva žalobců k pozemku. Stačí, že bylo jejich činností zasáhnuto rušivě do obsahu vlastnického práva žalobců a tito jsou oprávněni domáhati se soudního výroku, zakazujícího pokračování v takových rušebních činech pro budoucnost. Rušebním činem jest dojista i užívání pozemku cizího posečením a sklizením úrody proti vůli vlastníka, jímž porušují se jeho práva k neomezenému užívání pozemku (§ 354 obč. zák.) a vlastník může se domáhati soudní ochrany svobody (neomezenosti) svého vlastnictví i tenkráte, když rušitel výslovně přiznává, že k zásahu do cizího vlastnictví oprávněn není (srv. Randa: Vlastnictví: o žalobě zápůrčí, Ehrenzweig: System rak. práva soukr. I. díl, 2. pol. § 246, str. 331 a násl.).

Čís. 5547.

Při exekuci na pojistné jest na vymáhajícím věřiteli, by již v exekučním návrhu označil pojistné tak, by bylo zjevno, zda jde o pojistné, jež přísluší dlužníku z pojišťovací smlouvy ohledně nemovitosti (příslušenství nemovitosti), čili nic. Jde-li o takové pojistné, jest dále na vymáhajícím věřiteli, by již v exekučním návrhu prokázal, že jsou tu předpoklady §u 290 čís. 2 ex. ř., za nichž lze exekuci povoliti. Že dlužníkova pohledávka na pojistné jest po právu, netřeba v návrhu na povolení exekuce prokazovati.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1925, R I 1022/25.)

Vymáhající věřitelé navrhli exekuci zabavením dlužníkova nároku proti pojišťovně na výplatu pojistného. Soud prvé stolice exekuci povolil. Rekursní soud zamítl k rekursu poddlužnice exekuční návrhy, pokud se vztahovaly na pojistné za nemovitosti. Důvody: Z ustanovení §§ 54 čís. 3, 55, odstavec druhý a 290 čís. 2 ex. ř. vyplývá, že vymáhající věřitel, chtěje vésti exekuci na pojistné, musí se již v exekučním návrhu tak označiti, by bylo zjevno, zda jde o pojistné, na něž má dlužník nárok z pojišťovací smlouvy, již uzavřel ohledně budovy nebo příslušenství nemovitosti (továrního zařízení). Vedena-li exekuce na takovéto pojistné, jest na vymáhajícím věřiteli, by již v exekučním návrhu prokázal, že jsou tu předpoklady §u 290 čís. 2 ex. ř., za nichž lze exekuci povoliti. Tento průkaz může vymáhající věřitel lehko podati výtahem z pozemkové knihy a stanov pojišťovny. Byly tedy povoleny pouze exekuce, jež byly navrženy výslovně na pojistné za movitosti (§ 293 obč. zák.); ostatní exekuční návrhy byly zamítnuty.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení hoví zákonu a věci, a jest i plně souhlasiti s jeho odůvodněním, na které dovolací rekurs se odkazuje. K vývodům rekursním se podotýká, že označení pohledávky a poddlužníka postačuje jen z pravidla (Neumann, Kommentar zur Exekutionsordnung, Vídeň 1909—1910 str. 847), že však nestačí, a to právě dovolací rekurs přehlíží, v případech, kde jde o požární náhradu, která za jistých předpokladů podle §u 290 čís. 2 ex. ř. jest vyňata z exekuce. Pravdu má dovolací rekurs v tom, že ani v těchto případech netřeba prokazovati v návrhu na povolení exekuce, že pohledávka jest po právu, neboť, byla-li povolena exekuce zabavením pohledávky, která není po právu, nebyla tím povolena exekuce nepřípustná, která by nesměla býti vykonána a která, pak-li přes to byla vykonána, byla by zmatečnou a musila by býti kdykoliv zastavena (§ 39 odst. 1 čís. 2 ex. ř.), nýbrž jen exekuce bezúčelná, která by nemohla vésti k uspokojení vymáhajícího věřitele. Ale tohoto průkazu napadené usnesení nepostrádá, nýbrž dolíčení okolností, z nichž by bylo patrno, že navržená exekuce není podle zákona

nepřípustnou, čemu by ovšem tak bylo, kdyby požární náhrada příslušela za shořelou budovu nebo příslušenství nemovitosti a kdyby podle stanov upotřebeno býti muselo těchto peněz, by poškozená budova byla znovu vystavena neb opravena neb aby příslušenství bylo doplněno, — a to právem, jelikož nepřípustné exekuce nesmějí vůbec býti povolovány, předpisů §§ 290—293 ex. ř. šetřiti jest z moci úřední (Neumann, Kommentar zur Exekutionsordnung, druhé vydání, str. 807), a o tom, zda pohledávka (věc nebo právo) jest z exekuce vyňata, sluší rozhodnouti již při vyřízení exekučního návrhu (sb. n. s. 3176). Poukaz dovolacího rekursu na ustanovení §u 301 ex. ř. nepřiléhá, neboť předmětem prohlášení, které ostatně exekuční soud poddlužníkovi uloží jen k návrhu vymáhajícího věřitele, kdežto předpoklady přípustnosti exekuce, jak uvedeno, sluší zkoumati z moci úřední, nejsou tyto předpoklady, nýbrž vesměs jen okolnosti, které s otázkou přípustnosti exekuce nemají nic co činiti. Rekursní soud nežádá na vymáhající věřitelce nic nemožného, pokládaje za potřebné, by již v návrhu na povolení exekuce označila pojistnou hodnotu tak, aby z toho bylo patrno, že nejde o požární náhradu vyňatou podle §u 290 čís. 2 ex. ř. z exekuce, neboť byť i průkaz o tom mohl býti druhdy obtížným, není přece nemožným, a jinak musí se vymáhající věřitel podrobiti předpisu §u 55 druhý odstavec ex. ř., jenž stanoví, že navrhovatelem dokázány býti musí všechny okolnosti, které jsou podstatné pro navrhované soudcovské rozhodnutí, což v prvé řadě platiti musí o okolnostech rozhodných pro posouzení, zda exekuce jest přípustna a zda tedy může býti povolena. Jak rozhodl rekursní soud v jiných případech, jest pro posouzení tohoto případu nerozhodno, byť i se tak stalo jediným usnesením. Konečně dovolací rekurs vytýká, že poddlužnice neměla napadnouti povolení exekuce, nýbrž zachovati se podle §u 1425 obč. zák., ale přehlíží, že podle §u 294 čtvrtý odstavec ex. ř. poddlužník může platební zápověď napadnouti rekursem, a že tedy poddlužnice pojišťovací akciová společnost použila jen tohoto zákonem jí propůjčeného práva, nastoupivši cestu stížnosti.

Čís. 5548.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Domáháno-li se povolení rozluky na základě předchozího rozvodového rozsudku (§ 17), nelze přihlédnouti k tomu, že manželé obnovili po rozvodovém rozsudku manželské společenství.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1925, R I 1029/25.)

Žádost manželky, by bylo prohlášeno rozloučeným manželství, jež bylo rozvedeno rozsudkem ze dne 17. dubna 1925 z viny manželčiny, oba nižší soudy zamítly, Nejvyšší soud žádosti vyhověl a prohlásil manželství rozloučeným z viny manželky.

Důvody:

Dovolací rekurs do srovnalých usnesení obou nižších stolic jest podle §u 16 nesp. říz. opodstatněn, poněvadž napadeným usnesením zřejmě byl porušen zákon. Podle §u 17 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. může každý manžel, byl-li soudem právoplatně vysloven rozvod podle §§ 107—109 obč. zák., z některého důvodu uvedeného v §u 13 rozl. zák., nehledě ku předpisu §u 15 téhož zákona, žádati za rozluku manželství na podkladě provedeného už sporu o rozvod. Dojde-li soud na základě konaných šetření ku přesvědčení, že by skutečnosti ve sporu o rozvod na jevo vyšlé, byly už tehdy odůvodnily nárok o rozluce, kdyby oň bylo bývalo žalováno, vysloví rozluku manželství usnesením, do něhož převezme výrok o vině z rozsudku, vydaného ve sporu o rozvod manželství. Že by tu těchto zákonitých předpokladů nebylo, nebylo vyšetřeno nižšími soudy. Zamítavé rozhodnutí nižších stolic spočívá výhradně na zjištění, že se manželé po rozvodu opět sešli ku trvalému soužití, že se skutečně vrátili do manželského společenství s vůlí, žíti znovu a trvale jako manželé a že v tomto společenství setrvali několik (4 až 6) týdnů; a na právním závěru z tohoto zjištění odvozeném, že tímto obnovením manželského společenství zrušili povolený rozvod. Zejména rekursní soud nepochybuje, že, když podle §u 14 písm. c) roz. zák. pomíjí odpuštěním právo žalovati podle §u 13 téhož zákona na rozluku, platí tento důvod zániku nutně i pro žádost o rozluku podle §u 17 zákona, poněvadž tato žádost nahražuje jenom onu žalobu, že jde pořád stejně o nárok na rozluku. Dovolací soud nesdílí těchto právních názorů nižších stolic. Jaká je činnost soudu při žádosti za rozluku, vyplývá z § 17 roz. zák. Podle tohoto předpisu má soud zkoumati jedině, zda by skutečnosti ve sporu o rozvod na jevo vyšlé byly už tehdy odůvodnily výrok o rozluce, kdyby oň bylo bývalo žalováno. Proto prvý soud neprávem vyšetřoval skutkové okolnosti, jež se udály po vydání rozvodového rozsudku. Jest proto bez právního významu, že manželé fakticky žili po vydání rozsudku v rozvodovém sporu v manželském společenství, neboť bylo žádáno za rozluku podle §u 17 rozl. zák. manželkou z důvodů jejího cizoložství a hlubokého rozvratu manželského (§ 13 lit. a), h) cit. zák.) rozvodovým rozsudkem zjištěných, nikoli z důvodu nepřekonatelného odporu (§ 13 lit. i) cit. zák.) podle §§ 15 a 16 tohoto zákona, při němž nutno by bylo blíže se obírati otázkou obnovení manželského společenství po provedeném rozvodu. Poněvadž je tedy žádost stěžovatelčina po zákonu opodstatněna, bylo dovolacímu rekursu vyhověti a rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 5549.

Bylo-li při propachtování dvora před pozemkovou reformou umluveno, že pachtýř jest v případě zrušení pachtu povinen vrátiti propachtovateli zásoby, má propachtovatel nárok na vrácení zásob i tehdy, došlo-li ke zrušení pachtovní smlouvy záborem dvora Státním pozemkovým úřadem. Tomuto nároku propachtovatelovu nemůže pachtýř čeliti námitkou započtení, třebas propachtovatel projevil ochotu přijati na místo zásob jejich hodnotu v penězích.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1925, Rv I 1147/25.)

Smlouvou ze dne 1. ledna 1917 pronajal žalobce žalovanému dvory a vyminil si při skončení pachtu vrácení zásob (slámy, mrvy, kompostu atd.). Když byly dvory Státním pozemkovým úřadem zabrány, domáhal se žalobce na žalovaném vrácení zásob s tím, že žalovaný může se tohoto plnění sprostiti zaplacením 78.123 Kč 80 h. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Odvolací soud zamítl žalobní nárok na vrácení zásob sena, slámy, mrvy, pokud se týče kompostu, které žalobce jako propachtovatel dvorů přenechal žalovanému jako pachtýři na dobu trvání pachtu s povinností při skončení pachtu zásoby ty mu vrátiti, vycházeje ze stanoviska, že převzetím pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem odstraněn byl všeliký právní poměr mezi stranami, zejména, že zanikla pachtovní smlouva mezi nimi a že tudíž žalobní nárok, opírající se o pachtovní smlouvu a jen o ni, nemá podkladu. Se stanoviskem tímto souhlasiti nelze. I když převzetím pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem pachtovní poměr mezi stranami byl zrušen, byl zrušen toliko v mezích onoho převzetí, zásoby však, o které se vede spor, nebyly Státním pozemkovým úřadem, jak nesporno, převzaty a nárok žalobcův ze smlouvy na vrácení zásob, ačli jest jinak opodstatněn, přes ono převzetí Státním pozemkovým úřadem trvá. Tím vyvrácena jest námitka nedostatku žalobcovy legitimace ke sporu, odůvodňovaná převzetím pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem a názorem, že převzetím přešla práva s pachtovní smlouvy na Státní pozemkový úřad a že jen ten by byl po případě oprávněn nárok na vrácení zásob uplatňovati. Zůstal-li, jak uvedeno, nárok na vrácení zásob převzetím pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem nedotčen, jest žalobce ohledně tohoto nároku k žalobě oprávněn. Žalovaný míní, že nárok na vrácení zásob žalobci nepřísluší, protože smlouvou vyhrazen byl tento nárok žalobci jen v případech tam uvedených a případ zrušení pachtovního poměru převzetím pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem ve smlouvě uveden není. S tím souvisí i námitka předčasnosti žaloby zakládající se na tom, že pacht byl ujednán až do roku 1929 a teprve tehdy mohly by zásoby býti zpět požadovány. S názorem žalovaného souhlasiti nelze. Na případ zrušení pachtovního poměru následkem převzetí pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem ovšem ve smlouvě pamatováno není a také v roce 1917 pro nepředvídatelnost pamatováno býti nemohlo, ale z toho, že strany ujednaly vrácení zásob ve všech tehdy předvídatelných případech zrušení pachtovního poměru, to jest při ukončení pachtu následkem uplynutí pachtovní doby, následkem nedodržení pachtovních

podmínek žalovaným, dlužno míti za to, že podle vůle stran (§ 914 obč. zák.) mělo k vrácení zásob dojíti a bylo vrácení to ujednáno pro všechny případy zrušení pachtovního poměru. Vylučovati případ zrušení pachtu následkem převzetí pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem tudíž nelze. Nesrovnávalo by se ani s požadavkem spravedlnosti, aby si žalovaný zásoby ponechal, neboť byl by jimi bezdůvodně obohacen. Tím, že případ zrušení pachtovního poměru převzetím pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem jest řaditi k případům, kdy žalovaný byl podle smlouvy zavázán vrátiti přenechané mu zásoby, pozbývá opodstatnění námitka předčasnosti žaloby. Nejen při uplynutí pachtovní doby, nýbrž po případě dříve, byl-li by pachtovní poměr zrušen dříve, byl žalovaný povinen zásoby mu přenechané odevzdati a, ježto případ dřívějšího zrušení pachtovního poměru nastal, jest nárok žalobcův již nyní dán a žaloba není předčasnou. Žalovaný zastával v první stolici též stanovisko, že žalobní nárok není ani co do rozsahu opodstatněn proto, že od pachtovních objektů následkem vnucených pachtů odpadla asi třetina půdy a že by požadované množství zásob bylo asi o třetinu sníženo. Avšak toto stanovisko proti rozsudku prvního soudu v odvolání žalovaný již neuplatňoval a proto zabývati se jím netřeba. Podle smlouvy žalobce nárok na vrácení zásob má a, pokud se žalovaný pokusil existenci tohoto nároku zvrátiti, jeho dotyčné námitky nejsou opodstatněny. Žalovaný čelil žalobnímu nároku také námitkou pohledávek navzájem. Namítal, že pachtovní smlouvu ujednal v předpokladu, že bude trvati 12 let a že Státní pozemkový úřad převzal pachtovní objekty dříve následkem zakročení žalobce, což byl by vzájemný nárok na náhradu škody, a namítl dále k odpočtu výlohy zařizovací a meliorační na pachtovní objekty. Tyto námitky nemají v tomto sporu místa. Jde o vrácení zásob, žalovanému přenechaných, to jest spolu se dvory propachtovaných, tomuto nároku nelze čeliti podle §u 1109 obč. zák. námitkou započtení a vyloučeno jest též započtení podle §u 1440 obč. zák. a, pro nestejnorodost nároků, také podle §u 1438 obč. zák. Na tom ničeho nemění okolnost, že žalobce projevil ochotu přijmouti na místě požadovaných zásob jako jejich hodnotu 78.123 Kč 80 h, neboť tím se žalobní nárok nezměnil v nárok peněžitý, nýbrž zůstává nárokem na vrácení věcí a započtení proto místa nemá. Za tohoto stavu věci netřeba se zabývati otázkou, zdali a v jaké výši vzájemné k odpočtu namítané pohledávky vznikly, ani zdali jsou po právu nebo zdali, jak první soud uznal, podle §u 1097 obč. zák., nebyvše zavčas uplatňovány, zanikly.

Čís. 5550.

Smluvní prohlášení o převzetí dluhu dlužno učiniti vůči věřiteli nebo jeho zmocněnci, nestačí nahodilé prohlášení vůči třetí osobě, věřitelem nezmocněné.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1925, Rv I 1282/25.)

Žalobu o zaplacení 50.000 Kč odůvodňoval žalobce tím, že žalovaný převzal vůči němu zaplacení dluhu svého otce. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel chce z upomínání žalovaného vyvoditi, že schválil převzetí dluhu, které ujednal prý Leo M. se žalovaným pro něho. Ale to jest okolnost nerozhodná, jak vyplyne z následujícího. V prohlášení žalovaného vůči nezmocněnému Leonu M-ovi nelze spatřiti převzetí dluhu žalovaným ve smyslu §u 1405 a 1406 obč. zák., ani přístup žalovaného k dluhu otcovu jako plátce ve smyslu §§ 1344 a 1347 obč. zák. Smluvní prohlášení o převzetí dluhu nutno učiniti vůči věřiteli nebo jeho zmocněnci. Nestačí tedy prohlášení vůči osobě třetí nezmocněné. Ke vzniku závazku smluvního třeba slibu nebo prohlášení u vědomí závaznosti, tedy smluvní nabídky, poněvadž převzetí závazku vůči věřiteli jest smlouvou, jak je pojímá také § 1406 obč. zák. K takové smlouvě se dle §u 861 obč. zák. vyhledává, by jedna strana prohlásila druhé, že něco jí plniti chce, a aby druhá strana takové prohlášení přijala, tedy přijetí onoho slibu prohlásila. Ke smlouvě ve prospěch třetího pak se vyhledává dle §u 881 obč. zák., by ten, kdo prohlášení zavázaného přijímá, dal si je slíbiti jako závazek a to pro třetího, předpokládá tedy vyžádaný slib (§ 881 slova »versprechen lassen«). Proto nestačí toliko nahodilé prohlášení. Zjištěno však bylo, že žalovaný řekl toliko vůči svědku Leonu M-ovi, který nebyl věřitelem ani zmocněncem žalobcovým, že dluh sporný za otce zaplatí, by, jak svědek M. praví, dali jeho otci pokoj. Avšak nebylo zjištěno, že by Leo M. toto prohlášení si ve prospěch žalobce slíbiti dal, tedy že si onen slib vyžádal pro sebe jako slib smluvní a také že tento slib sám ve prospěch žalobcův přijal. Proto nejedná se o smlouvu vůbec a ani o smlouvu o převzetí dluhu již proto, že tu není prohlášení o přislíbení a jeho přijetí ani vůči věřiteli samému, nebo vůči jeho zmocněnci, ani vůči třetímu, jenž by si pro žalobce nějaký slib dal učiniti, tedy si ho vyžádal. Závazným prohlášením a slibem vůči Leonu M-ovi bylo by prohlášení žalovaného jen tehdy, kdyby Leo M. si byl dal slíbiti zaplacení pro žalobce. To však ani tvrzeno ani prokázáno nebylo.

Čís. 5551.

Úpis válečné půjčky obcí v Čechách.

Předpisu §u 42 obec. zříz. pro Čechy nelze použíti ohledně členů obecního výboru, kteří byli povoláni k výkonu vojenské služby mimo obec, v níž byli zvoleni do výboru. Obci, provádějící podle §u 292 c. ř. s. důkaz proti zevně bezvadnému dluhopisu, jest prokázati nejen, že ten který člen výboru nebyl pozván do rozhodné schůze, nýbrž také, že nebyl ve vojenské službě mimo obec.

K platnému usnesení nestačí pozvání a přítomnost poměrného počtu, čítaného nikoli podle čísla volených členů, nýbrž podle skutečného stavu.

Nepadá na váhu, že schůze obecního zastupitelstva se súčastnila osoba, jež nebyla ani jeho členem ani jeho náhradníkem a připojila se k hlasům ostatních v dostatečném počtu přítomných členů a náhradníků, pakli hlas její byl pro výsledek hlasování nerozhodným.

Z toho, že usneseno se bylo na úpisu válečné půjčky, jest usuzovati i na to, že bylo jednáno a stalo se usnesení o tom, že se tak má státi zápůjčkou, leč že členové výboru hlasovali pro úpis zápůjčky v předpokladu, že válečná půjčka bude zaplacena z obecního jmění nebo obecních příjmů, a že by nebyli hlasovali pro úpis, kdyby byli věděli, že není možným bez zápůjčky.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1925, Rv I 1567/25.)

Žalující banka domáhala se na obci v Čechách zaplacení 17.266 Kč a 24.586 Kč, jež si byla obec vypůjčila za účelem úpisu válečných půjček. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ohledně 17.266 Kč, jinak zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nižší soudy upírají souhlasně usnesením výboru (nyní zastupitelstva) žalované obce ze dne 19. května a 12. prosince 1916 platnosti pro nešetření předpisů obecního zřízení čes. v trojím směru. O každém z těchto důvodů budiž pojednáno zvláště.

1. Odvolací soud převzal zjištění soudu prvé stolice, že členové tehdejšího výboru žalované obce Ludvík S. a Josef P. nebyli zváni do schůzí, na nichž byl usnesen úpis válečných půjček, že jim nebylo doručeno oznámení o nich. O tomto důvodu neplatnosti bude uvažováno jen vzhledem ke schůzi ze dne 12. prosince 1916, kdežto o neplatnosti usnesení ze dne 19. května 1916 bude pojednáno v odst. 2. Nepozvání některého ze členů do schůze obecního výboru je podle §u 42 ob. zř. čes. dostatečným důvodem neplatnosti. Že oba shora jmenovaní byli v době pozvání ke schůzi dne 12. prosince 1916 členy obecního výboru, nebylo žalobkyní napadeno přes dopis okresní správy politické v L., podle něhož Josef P. vzdal se patrně jen hodnosti radního a zůstal členem výboru. Nelze souhlasiti bez výhrady s vývody dovolatelčinými, že měly býti prokázány důvody starostovi známé a ho k tomu opravňující, by nepozval jmenované členy do schůzí na př. trvalá nemoc anebo nepřítomnost z jiného důvodu, vyjímajíc následovní případ. Nejvyšší soud připouští totiž jedinou výjimku z pravidla §u 42 ob. zř. u členů výboru, kteří za válečné doby povoláni byli k trvalému výkonu vojenské služby mimo obec, v níž zvoleni byli do výboru. U těchto členů bylo vyloučeno, by se do schůze dostavili, neboť před propuštěním jich ze služby vojenské nebylo možno předpokládati, že se ze své vůle budou moci dostaviti do výborových schůzí. Nárok žalobní jest opřen o bezvadné dluhopisy jako veřejné listiny. Žalovaná obec, tvrdíc neplatnost usnesení, jež zavdalo podnět k příslušnému dluhopisu, provádí tím důkaz podle § 292 c. ř. s. a v tom smyslu náleží jí nejen prokázati, že některý ze členů nebyl zván do příslušné schůze, nýbrž také, že nepozvaný nebyl v trvalé službě vojenské mimo obec. K důvodu neplatnosti usnesení

ze dne 12. prosince 1916 pro nepozvání členů S-a a P-a nestačí proto důkaz, že oba tito členové, nebo některý z nich, nebyli zváni do oné schůze, nýbrž je třeba také zjištění, že v době obsílky ke schůzi té nebyli ve vojenské službě mimo obec tak jako členové, u jichž jmen je v přiloženém seznamu poznámka vyznačující povolání jich do vojenské služby. Odvolací soud poukázal sice k tomu, že u jmen obou těchto členů v předloženém seznamu není poznámky, ale ani on, ani soud prvé stolice nevyvodily z toho výslovného zjištění, že jmenovaní nebyli v čase obsílky k sezení dne 12. prosince 1916 ve vojenské službě mimo obec. Dovolací soud nemůže sám učiniti ani toto zjištění, nýbrž musí je přenechati nižším soudům, na nichž bude záležeti, zda se spokojí s výpovědí svědka F-a ve spojení se seznamem jím předloženým, či zda provedou další důkazy nabídnuté žalobkyní. Bez tohoto zjištění nelze však uznati na neplatnost usnesení ze dne 12. prosince 1916 z důvodu, že nebyli k sezení konanému téhož dne pozváni členové výboru S. a P., anebo některý z nich. Nezáleží proto na tom, že žalobkyně netvrdila ohledně obou jmenovaných uvedenou okolnost v řízení před soudem prvé stolice, neboť záleželo na žalované obci, by přednesla a dokázala, že nepozvaní členové nebyli v trvalé službě vojenské mimo obec. Jde tu o břímě důkazní přináležející straně, jež podle § 292 c. ř. s. chce prokázati neplatnost veřejné listiny. V tomto směru bylo souhlasiti s právními vývody dovolatelčinými. Další bude záležeti na vytčeném zjištění. Vezme-li soud za prokázáno, že členové S. a P., po případě některý z nich, nebyli tehdy ve službě vojenské mimo obec, bude vyvoditi podle §u 42 ob. zř. zákonné důsledky a bude uznati usnesení obecního výboru stížené vadou vytčenou v § 42 neplatným. Podle tohoto předpisu má oznámení o sezení státi se písemně všem členům výboru; shromáždění, k němuž nebyli pozváni všichni členové výboru, není po právu, a usnesení jím učiněná jsou neplatná. Bude proto zamítnouti žalobu, pokud opírá se o dluhopis, jehož podkladem bylo neplatné usnesení obecního výboru, t. j. usnesení ze dne 12. prosince 1916, bude-li z uvedeného důvodu uznáno neplatným. V dalším poukazuje se dovolatelka na plenární rozhodnutí čís. 4321 sb. n. s.

2. Neprokáže-li žalovaná obec uvedené skutečnosti, t. j. že oba jmenovaní anebo některý z nich nebyli ve vojenské službě mimo obec, nelze již z pouhé jediné skutečnosti, že nebyli pozváni k zmíněné schůzi, dovoditi neplatnost usnesení. Zjistí-li však soud skutečnost tu, bude uvažovati o dalším důvodu neplatnosti pro nedostatečný počet členů výboru, po případě náhradníků, kteří při schůzi oné se usnesli. Nelze souhlasiti s názorem dovolatelčiným, že k platnému usnesení stačily pozvání a přítomnost poměrného počtu, čítaného ne podle čísla volených členů, nýbrž podle skutečného počtu. Zásady užité v rozhodnutí nejvyššího soudu Rv I 48/25, jakož i v rozhodnutí správního soudu čís. 9957 z r. 1899, Budw. č. 13.513 pro usnesení okresních zastupitelstev nelze užíti pro sezení a usnesení obecních zastupitelstev. Co do pozvání lze připustiti jedinou výjimku uvedenou pod čís. 1. Co do přítomnosti však nelze činiti výjimky vůbec, nýbrž je většinu dvou třetin počítati vždy podle počtu všech volených členů. Dovolací soud opírá se tu o náhled vyslovený v rozhodnutí vídeňského správního soudu ze dne 2. ledna

1909, č. 12.872 ex 1908, Budw. čís. 6430, jeho důvody sdílí. Výjimku učiněnou u okresních zastupitelstev nelze připustiti u obecních výborů, do jehož schůzí se členové mohou snadněji dostaviti, tak jako mohou býti snadněji pozváni. Z příslušných předpisů obecního zřízení je patrno, že zákon má na mysli vždy jen veškerý počet volených členů, a ne počet členů v obci přítomných. V tomto směru bylo zjištěno, že usnesení ze dne 19. května 1916 stalo se na schůzi u přítomnosti 23 členů, ač dvoutřetinová většina všech volených členů činila 24. Tím podmíněna je v každém případě neplatnost tohoto usnesení bez ohledu na to, zda k němu nebyli pozváni členové jmenovaní v odst. 1., takže ohledně této schůze není třeba dalšího zjištění. Jinak se má však věc vzhledem k usnesení ze dne 12. prosince 1916, jehož neplatnost dovozují nižší soudové ze skutečnosti, že se ho účastnila osoba, jež nebyla ani členem výboru ani náhradníkem. Při tom však zjišťuje soud prvé stolice, že schůzi té bylo přítomno 24 členů zastupitelstva včetně pěti náhradníků, mimo ně však že účastnil se jí jako šestý náhradník Karel M., jenž nebyl ani náhradníkem. Z toho jest ovšem usouditi, že schůze konala se u přítomnosti dostatečného počtu (24 jako dvou třetin úhrnného počtu) členů (náhradníků). Odvolací soud přejímá sice zjištění soudu prvé stolice, že jmenovaný účastnil se schůze té s rozhodujícím hlasem, ale co do významu tohoto určení jde o právní posouzení věci a ne o skutkové zjištění. Rozhodujícím mohl býti hlas M-ův jen tehdy, kdyby byl rozhodl za rovnosti ostatních hlasů, což odporuje protokolu ze dne 12. prosince 1916 předloženému žalovanou obcí samotnou, podle něhož byl návrh na úpis válečné půjčky přijat všemi hlasy. Šlo tudíž o jednohlasné usnesení ostatních 24 členů, t. j. dostatečného počtu členů výboru a náhradníků, a nelze mluviti o rozhodujícím hlasu osoby, jež k uvedeným 24 platným hlasům připojila neplatný 25. hlas. Přijde tudíž na skutkové zjištění, jež se stalo dosud jen v prvé stolici, totiž že usnesení ze dne 12. prosince 1916 stalo se po vyloučení M-ova hlasu 24 hlasy členů výboru a náhradníků. Pro tento případ bude uznati usnesení to, nebude-li závady vytčené v odst. 1., za platné ve smyslu předpisů obecního zřízení.

3. O posledním důvodu neplatnosti lze uvažovati též jen vzhledem k usnesení ze dne 12. prosince 1916, nevyplyne-li neplatnost jeho z důvodů uvedených v odst. 1., po případě v odst. 2., dojde-li k jinému zjištění co do počtu platných hlasů. Dovolací soud neshledává však neplatnost jeho ve skutečnosti, že v uvedené schůzi byl usnesen jedině úpis válečné půjčky, aniž bylo jednáno a usneseno, že se tak má státi sjednáním zápůjčky s žalující bankou. Názoru odvolacího soudu dalo by se přisvědčiti jen tehdy, kdyby žalovaná obec byla tvrdila a prokázala, že členové výboru, kteří dne 12. prosince 1916 hlasovali pro úpis válečné půjčky, předpokládali, že válečná půjčka bude zaplacena z obecního jmění anebo z obecních příjmů, a že by nebyli hlasovali pro úpis, kdyby byli věděli, že není možným bez sjednání zápůjčky. Tuto okolnost nelze však ani předpokládati, jak je patrno ze svědeckých výpovědí Aloisa N-a a Karla G-a, uvedených v rozsudku odvolacího soudu. Nelze tudíž jinak, než odvoditi z usnesení o úpisu válečné půjčky též usnesení o sjednání zápůjčky ke krytí upsané půjčky.

Čís. 5552.

Funkcionáři obce v Čechách, kteří podepsali starostovi plnou moc pro právního zástupce, nepřesvědčivše se o tom, pro který spor a vůbec účel listina ta má sloužiti a zda se obecní zastupitelstvo na tom usneslo, by obec ve při vstoupila a dotyčného právního zástupce ku vedení pře zmocnila — ručí solidárně (se starostou) za škodu, jež vedením sporu obci vzešla.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1925, Rv I 1576/25.)

Žalující obec (v Čechách) domáhala se na bývalých svých činovnících náhrady škody, jež jí vzešla vedením sporu, a spatřovala zavinění žalovaných v podstatě v tom, že podepsali za obec plnou moc k vedení sporu, nepřesvědčivše se, zda obsahuje přivolení obecního zastupitelstva. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Nesprávně prý posoudil soud prvé stolice věc po stránce právní, shledav zavinění žalovaných v tom, že podepsali za obec plnou moc k vedení sporu s firmou F., nepřesvědčivše se, zda dle §u 55 obec. zřízení obsahuje přivolení obecního zastupitelstva (výboru). Stačilo prý, že přivolení to opisem protokolu o sezení obecního zastupitelstva (výtahem z něho) bylo prokázáno. Nemůže prý proto žalovaným opomenutí pozornosti, která se od nich jako členů obecního zastupitelstva žádá, býti přičítáno za vinu. Výtka ta není odůvodněna. Soud odvolací sdílí právní názor soudu prvé stolice, že usnesení obecního zastupitelstva (výboru) o ustanovení právního zástupce k vedení sporu dle §u 34 čís. 4 obec. zřízení, ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák. pro Čechy mělo býti pojato do plné moci. Plná moc jest listinou o smlouvě zmocňovací a § 55 obec. zříz. výslovně ustanovuje, že v listině takové má býti připomenuto, že přivolení obecního zastupitelstva se stalo, a připomenutí to má býti dvěma členy zastupitelstva podepsané. Že takováto plná moc v onom sporu nebyla žádána, jest pro rozhodnutí tohoto sporu nerozhodným. Ostatně, kdyby pojetí příslušného usnesení obecního zastupitelstva do plné moci třeba nebylo, jak odvolání tvrdí, žalovaní plnou moc k zastupování obce jako členové obecního zastupitelstva podepsali, nepřesvědčivše se, zda usnesení obecního zastupitelstva o ustanovení právního zástupce k vedení sporu se stalo, čímž vedení sporu umožnili a škodu vedením sporu způsobenou — útraty sporu — zavinili. Jakými údaji starosty dali se žalovaní k podpisu plné moci pohnouti, jest pro spor nerozhodným. I kdyby tu ustanovení §u 1299 obč. zák. na žalované nebylo lze použíti, jak odvolání tvrdí, jelikož jde o úřad čestný, který žalovaní jen za určitých předpokladů mohli odmítnouti (§ 8 zákona čís. 75/19 a zákona čís. 253/22), ručí žalovaní dle §§ 1294 a 1297 obč. zák. za způsobenou škodu, jakož i z důvodu, že jednání jejich bylo jednáním nedovoleným.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Přiznávajíce svoji nedbalost, záležející v tom, že ve své vlastnosti jako obecní činovníci podepsali obecnímu starostovi za obec procesní

plnou moc pro advokáta Dr. W-a, nepřesvědčivše se, pro který spor a vůbec účel listina ta sloužiti má a zda se obecní zastupitelstvo na tom usneslo, aby obec ve při vstoupila a zmíněného právního zástupce k zastupování zmocnila, dovozují přes to dovolatelé, že je z tohoto jednání nemůže postihnouti povinnost k náhradě škody, ježto prý škoda nevzešla z jednání jejich, nýbrž vlastně z toho, že procesní soudy nezkoumaly lépe a přísněji náležitosti plné moci jménem obce vydané a jmenovaného zástupce do sporu připustily a tímto nedopatřením vlastně samy zavinily, že spor přes tento nedostatek zvláštního povolení a zmocnění proveden býti mohl. Vývody těmito popírají dovolatelé pouze příčinnou, nižšími soudy zjištěnou souvislost mezi nedbalým svým jednáním a škodou, která jako otázka skutková nepodléhá již přezkoumání stolicí dovolací, důsledkem čehož odpadá potřeba vývody těmito se obírati a uvažovati o tom, zda se v předchozí rozepři přihodilo nějaké nedopatření se strany soudů, spor projednávajících, což jest ostatně pro tento spor zcela nedůležito. Nesprávno jest dále, uvádějí-li dovolatelé k svému vyvinění, že mohl starosta provésti spor o své újmě aspoň v prvé stolici, kde neplatí povinnost zastoupení advokáty, a že tedy se žalovaným neprávem ukládá zodpovědnost za útraty sporu v této stolici, neboť nezáleží na tom, co by se bylo mohlo bez spoluzavinění žalovaných také státi, nýbrž jedině na tom, co se následkem jejich spoluzavinění skutečně stalo. Jakým způsobem se dovolatelé dali pohnouti k tomu, že starostovi plnou moc podepsali, není pro rozhodnutí důležito; žalovaní jednali zřejmě nedbale, když starostovi slepě důvěřovali a plnou moc mu podepsali, nezeptavše se ho, jakému účelu listina tato má sloužiti. Není správné, tvrditi, že jednali z omluvitelného omylu, který vylučuje jejich provinění. Omyl tento si zavinili sami právě svojí nedbalostí, že se nestarali, pro který účel listinu za obec podepisují, a nedbalost jest tím závažnější, když dle zákona jejich podpisy mají právě za účel osvědčiti, že povolení k vedení sporu a zmocnění za obec jako osobu právnickou stalo se způsobem právně náležitým. Lze žalovaným přiznati, že byli starostou oklamáni a tím k svému nedbalému činu svedeni, leč vůči obci tento větší nebo menší poměr na vině nemůže býti s úspěchem uplatněn, ježto se dle toho podíly na povstalé škodě přesně určiti nedají (§ 1302 obč. zák.). Obci jsou tedy právi náhradou celé škody dle cit. předpisu zákonného dovolatelé se starostou G. solidárně a různý poměr viny mohl by k platnosti přijíti jen v jich vnitřním poměru mezi sebou.

Čís. 5553.

Zajišťovací převlastnění neopravňuje k vlastnické žalobě o vydání věcí, nýbrž jen k žádosti, by se z věcí dostalo oprávněnému uspokojení před ostatními věřiteli.

Alternativní zmocnění má význam jen v případě, že předmět, nezáležející v peněžité sumě, byl v rozsudku přisouzen, a jest pouhou nabídkou žalobcovou, nikoli však změnou žaloby ve smyslu §u 235 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1925, Rv II 376/25.)

Žalující banka domáhala se původně na žalované firmě vydání věcí, vyznačených v seznamu připojeném k žalobě, prohlásila pak za řízení, že jest ochotna přijmouti na místo předmětů v seznamu uvedených 14.000 Kč, což odůvodnila tím, že předměty, žalobou požadované, byly zatím v úpadkovém řízení žalované prodány. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobkyně napadá z dovolacích důvodů čís. 4, 2 a 3 §u 503 c. ř. s. rozsudek soudu prvé stolice, poněvadž její žaloba o vydání předmětů, po případě o vyplacení 14.000 Kč, které byla žalobkyně ochotna přijmouti na místo věcí, byla zamítnuta. Provádějíc dovolací důvod nesprávného posouzení věci, zabývá se dovolatelka obšírně otázkou, zda je přípustným t. zv. zajišťovací převod vlastnictví, zda může zajišťovací smlouva tvořiti nabývací důvod práva vlastnického, či zda může domnělý majitel uplatňovati právo zástavní, nikoliv však právo vlastnické, a dochází k názoru, že rozhodnou je v té příčině pouze vůle stran, zda opravdově směřovala ku převodu vlastnictví, zda došla vyjádření způsobem nepochybným a konečně, zda odevzdání věcí se stalo způsobem zákonným. Dovolatelka má za to, že všechny tyto náležitosti jsou v tomto případě splněny, kdežto odvolací soud, poukázav zejména na znění žaloby »žádali jsme proto jistotu ....« a na dopis ze dne 8. března 1922 »bychom Vám mohli dáti za poskytnutý nám úvěr bezvýjimečnou jistotu, rozhodli jsme se veškerý svůj inventář... označiti... jako majetek Vaší ctěné banky,« dospěl k názoru, že strany sice o vlastnictví mluvily, že však vůle jejich k nabytí vlastnictví na těch věcech nesměřovala, a že se stranám jednalo toliko o zajištění úvěrové pohledávky žalující strany. Téhož názoru byl již také soud první stolice, který vyslovil, že žalobkyně nenabyla vlastnictví k vymáhaným věcem, a zamítl žalobu, která směřovala k vydání těchto věcí. Dovolací soud souhlasí s názorem odvolacího soudu a má za to, že stranám šlo jen o vlastnické právo ku zajištění, které však nelze uplatňovati žalobou vlastnickou na vydání věcí, nýbrž lze toliko po rozumu §§ 10, 44, 48 konk. ř. žádati, aby se z těchto věcí, pokud se týče z útržku za ně dostalo oprávněnému zaplacení před ostatními úpadkovými věřiteli. Na povaze žaloby jako žaloby vlastnické nemění v tomto případě ničeho okolnost ta, že žalobkyně doplnila žalobní prosbu způsobem v rozsudku odvolacího soudu naznačeným, neboť správně poukázal odvolací soud k tomu, že jde při tom pouze o zmocnění alternativní po rozumu §u 410 c. ř. s., nikoli však o alternativní obligaci, jak ji má na mysli § 12 ex. ř. Zmocnění alternativní má pak význam jen v případě, že předmět, který nezáleží v sumě peněžité, byl v rozsudku přisouzen a není ničím jiným, než pouhou nabídkou žalobcovou, kterou žalovaný může a nemusí přijati, nikoli však změnou žaloby podle §u 235 c. ř. s. Odvolací soud nepochybil tedy po právní stránce nikterak, když žalobní prosbu jako pochybenou zamítl.

Čís. 5554.

Obchodním zákonem není odůvodněn požadavek, by znamenání firmy kupce jednotlivce dálo se jen vlastnoručním vypsáním celého firemního znění.

(Plenární usnesení ze dne 16. prosince 1925, č. pres. 866/25.)

V poslední době zodpověděl nejvyšší soud různým způsobem otázku, zda znamenání firmy kupce jednotlivce musí se díti vlastnoručním vypsáním firemního znění. Rozhodnutí čís. 2264 sb. n. s. vyžaduje bezpodmínečně tohoto vypsání, kdežto v jiném případě připustil nejvyšší soud znamenání tím způsobem, že majitel firmy (kupec jednotlivec) připojí ke znění firmy »Umělecký válcový mlýn a mechanická tkalcovna V. J. Novotný v Cakli u Ústí n./O.« psanému třetí osobou anebo vytištěnému vlastnoruční podpis V .J. Novotný. Presidium nejvyššího soudu předložilo věc plenárnímu senátu k rozhodnutí této otázky. Jde tu o zásadní otázku, zda znamenání firmy kupce jednotlivce musí se podle zákona díti jen vlastnoručním vypsáním celého firemního znění a zda každé jiné znamenání je vyloučeno. Plenární senát usnesl se přijetím právní věty shora vytčené na záporné odpovědi. V první řadě jde o prolomení uvedené zásady, zastávané dosud jak judikaturou nejvyššího soudu (vídeňského i brněnského), tak i starší literaturou, odpovídajícími zajisté starším názorům i poměrům, ne však poměrům nynějším, kdy vzmáhající se stále obchod a tím rostoucí počet závazků obchodních nutí přímo, by přihlédnuto bylo i k naléhavým potřebám obchodnictva, jimž dosavadní názor nevyhovuje, a by poznovu bylo zkoumáno, zdali názor ten odpovídá i zákonnému stavu tak přiléhavě, že by změna jeho byla vyloučena. Je proto uvážiti, zdali požadavek znamenání firmy kupce jednotlivce vlastnoručním vypsáním celého znění firemního je po zákonu tak absolutní, že by nepřipouštěl výjimky. Obchodní zákon jedná o znamenání firmy kupce jednotlivce v čl. 19, podle něhož má kupec znamenati firmu před soudem mimo svůj osobní podpis, po příp. znamenání podati soudu. Zmíniti jest se i o čl. 15, podle kterého kupec firmou se podepisuje (die Unterschrift abgibt). Ani v těchto článcích, tím méně pak jinde nepraví zákon ničeho o tom, že by kupec jednotlivec byl povinen znamenati firmu tím způsobem, že vlastnoručně vypíše celé její znění. Toho nepraví ani slova §u 15 »die Unterschrift abgibt«, neboť toto ustanovení nevylučuje, že podpis může se státi tím způsobem, že kupec jednotlivec připojí jen svůj vlastnoruční podpis ke znění firmy otištěnému anebo napsanému jinou osobou. Ovšem připouští čl. 229 obch. zák. výslovně znamenání firmy akciových společností tím způsobem, že postačí vlastnoruční podpis firmantů připojený k firmě, jež nemusí tudíž býti vypsána vlastnoručně. Podobná ustanovení mají § 17 zák. o společenstvech z r. 1873 a § 18 zákona o obch. společnostech s r. o. z roku 1906. Ale z těchto ustanovení nelze taktéž dovoditi, že by znamenání firmy nesmělo se díti v jiných případech tímže anebo podobným způsobem, je usnadňujícím. Zákon omezil výslovné ustanovení, že znamenání firmy může se státi uvedeným způsobem, jen na tyto určité případy. Lze proto uvedená ustanovení vyložiti i v ten rozum,

že soudy nemohou vůbec brániti tomu, by znamenání firmy akciových společností, a útvarů jim na roveň postavených, dálo se způsobem vytčeným v čl. 229 a j., takže nemohou uvažovati nikdy o účelnosti anebo dovolenosti tohoto znamenání bez ohledu na zvláštnosti jakéhokoliv případu. Znamenání takové musí připustiti bez výjimky v každém případě. Pokud však nejde o uvedené útvary, nemusí je vždy povoliti, mohou tomu brániti, ovšem jen tehdy, mají-li důvody pro opak, ovšem jest nutno důvody ty zjistiti a vytknouti v každém případě zvláště. Neustanovil-li proto zákon výslovně, že kupec jednotlivec smí znamenati firmu svou jen vlastnoručním vypsáním celého znění, nedá se ustanovení to dovoditi ani z čl. 229 a pod., a zůstává nezvratnou skutečností, že zákon výslovně nestanoví vypsání celého firemního znění, že nezakazuje opak. Randa praví ve svém spise: Soukromé obchodní právo rakouské, vydaném v roce 1888, na str. 94 a 95: »a. Firma osobní, t. j. firma kupce jednotlivce, pak firma veřejných a komanditních společností musí se vlastnoručně psáti od firmanta (čl. 19, 88) sl. er hat dieselbe zu zeichen. Stampiglie je tu naprosto nemístná.« Komentatoři Staub a Pisko neřeší uvedené otázky vůbec. Opačného náhledu než Randa je Dr. Gustav Švamberk ve svém spise »Právo firemní«, vyd. v Praze 1917 sr. str. 96 a 97. Vývody jeho nelze tu uvésti do slova, lze však s nimi jen souhlasiti. Švamberk shledává právem v čl. 15, jehož Randa se ostatně nedovolává, jen zákonný výměr obchodní firmy, ne však ustanovení, že by obchodník byl nucen vypsati vlastnoručně v každém případě celé znění firmy. Dospívá proto k náhledu, že způsob znamenání firmy kupce jednotlivce není zákonem přímo stanoven, takže není závady, by vyšlo se s porozuměním vstříc věcně oprávněným tužbám obchodnictva, i potřebám moderního obchodu. Že jde tu skutečně o tužby obchodnictva, je patrno z toho, že rejstříkové soudy mají často příležitost rozhodovati o opovědi kupců jednotlivců, podle nichž má firma jich znamenána býti i jiným způsobem, než vlastnoručním vypsáním celého znění. Praxe není jednotná, pokud nejde ovšem o nejvyšší stolice. Některé soudy přijímají přihlášky takové bez závady, jiné vyžadují znamenání firmy odpovídající úplně přísné zásadě shora uvedené. Nejvyšší soud vídeňský vycházel z téže zásady, jak je patrno ještě z rozhodnutí jeho z 22. října 1912 č. R II 950/12, srv. Právník LII r. 1913 str. 540. V tomto svém rozhodnutí přiklonil se stručně bez vlastních důvodů k důvodům rekursního soudu, jež se opírají o čl. 19 obch. zák. u srovnání s čl. 229. Ale bylo již shora podotčeno, že ani čl. 19 nestanoví, jak se má firma znamenati, ano rozeznává znamenání firmy a osobní podpis. Praví se v něm pouze: »er hat dieselbe zu zeichnen«, t. j. firmu, aniž stanoví, že se tak může státi jen vlastnoručním vypsáním celého znění. Že slovo »zeichnen« není totožné se slovy »eigenhändig schreiben«, vyplývá právě z čl. 229, podle něhož k znamenání firmy (Zeichnung) stačí připojení vlastnoručního podpisu ke znění firmy nepsanému vlastní rukou. Že by slovo »zeichnen« v čl. 19 mělo jiný význam, shodný s vlastnoručním psaním, není v článku tom stanoveno. Nedá se proto ani ze slova »zeichnen« dovoditi správnost přísnější zásady. Podobně rozhodnutí našeho soudu č. R I 83/23 (č. 2264 sb. n. s.) neuvádí zvláštních důvodů, nýbrž poukazuje jen na důvody rekursního soudu, opírající se

výhradně o čl 19. V obou těchto rozhodnutích šlo o firmu kupce jednotlivce. Jest zajisté jen důsledkem těchto rozhodnutí třetí stolice, že většina firemních soudů vyžaduje nyní, pokud jde o opovědi firem kupců jednotlivců, by bylo celé znění firmy vypsáno vlastnoručně, že však aspoň některé z nich nepostupují stejně i při opovědi firem veřejných společností, ač pro tyto platí co do znamenání firmy stejné pravidlo jako pro kupce jednotlivce (srv. čl. 88). V tomto smyslu odpověděly některé firemní soudy na dotaz učiněný za příčinou zjištění, jaká praxe zachovává se u nich v poslední době. K této nedůslednosti dospělo se jen tím, že se vložilo do určitého předpisu zákonného něco, co v něm ve skutečnosti není, a že se předpis ten vykládá přísněji, než jak zní. Tento přísnější výklad byl zajisté dosud odůvodněn v četných případech. Zápornou odpovědí na otázku shora položenou nebude ještě řečeno, že znamenání firmy kupce jednotlivce může se díti co do vlastnoručního vypsání libovolně, a že by se neomezeně připustilo užívání razítek a pod. Jde tu zásadně o výrok, že z čl. 15 a 19 obch. zák., jakož i čl. 83 a 153 obch. zák. nedá se vyčísti bezvýjimečné pravidlo, že celé znění firmy musí býti vypsáno vlastnoručně. Tím nebude dána naprostá volnost, nýbrž má býti tím vyhověno skutečné potřebě, pokud se tak dá srovnati se zákonem. V tomto směru bude nutno říditi se požadavkem, by firma byla znamenána tak, že by vylučovala jakýkoliv omyl, by tudíž v každém případě bylo patrno, o jakou firmu jde, zejména že jde o firmu kupce jednotlivce. Požadavek ten zůstane nadále v platnosti i když nebude v každém případě vyžadováno vlastnoruční vypsání firmy kupce jednotlivce. Právě proto, že obchodní zákon v čl. 229 (stejně jako uvedené zvláštní zákony) dovoluje pouze akciovým společnostem neomezeně a bez výhrady, by znamenaly firmu bez úplného vlastnoručního vypsání jejího znění, takže znamenání tímto způsobem provedené bude na první pohled nasvědčovati tomu, že jde o znamenání firmy akciové společnosti, bude třeba v každém jiném případě zkoumati, zda znamenání firmy kupce jednotlivce stejným způsobem nevzbudí dojem, že jde o akciovou společnost anebo podobný útvar. Nelze tu probrati všecky případy, kdy se tak může státi, šlo hlavně o stanovení zásady, že soud ten může i ohledně firmy kupce jednotlivce ustoupiti od dřívější přísné zásady, tak jak některé soudy učinily již vzhledem k veřejným společnostem, t. j. ustoupiti od bezvýjimečného požadavku vlastnoručního vypsání celého firemního znění v případě, kde nehrozí nebezpečí, že jde k. p. o věcnou firmu akciové společnosti, nýbrž kde bude zjevno, že jde o firmu kupce jednotlivce. Jde v první řadě o to, by firemní soud nebyl nucen vrátiti bez dalšího zkoumání opověď kupce jednotlivce, jenž domáhá se znamenání firmy odpovídajícího dnešní potřebě obchodní a při tom vylučujícího omyl co do podstaty firmy. Plenární senát pojal proto do právní věty shora uvedené jen obecnou zásadu, aniž vytkl výslovně zvláštní směrnice, neboť bude v první řadě na rejstříkových soudech, jak se nadále zachovají. Vzhledem k tomu, co bylo shora vytčeno jako nutný požadavek znamenání firmy, bude třeba o každém případě uvažovati zvláště. Přes to uvažoval však plenární senát aspoň o případech v praxi nejčastěji se vyskytujících, by vzhledem k nim bylo jeho stanovisko již předem vytčeno. Obecně nebude závady proti znamenání firmy kupce jednotlivce tím způsobem, že obchodník napíše vlastnoručně jen osobní část firmy (osobní dodatky) pod celým zněním firemním, napsaným i jinou osobou anebo vytištěným (k. p. razítkem). Z tohoto znamenání bude patrno nejen, že firma byla znamenána obchodníkem samotným a ne zmocněncem, nýbrž i že jde o firmu kupce jednotlivce, neboť o tom nebude valné pochyby vzhledem k osobnímu jménu obsaženému ve firemním znění. Téhož nelze říci v případě, že by osobní dodatky byly vynechány ve znění firmy napsaném jinou osobou anebo vytištěném, a byly připojeny vlastnoručně k těmto věcným dodatkům. Způsob ten bude přípustný jen tehdy, nedá-li se z věcných dodatků souditi na jinou firmu než na firmu kupce jednotlivce, což bude předmětem úvahy firemního soudu.

Čís. 5555.

Bez svolení manželova není manželka oprávněna žádati za zápis firmy v obchodní rejstřík, třebas nabyla závodu a práva k jeho vedení dědictvím.

Pokud lze upustiti od požadavku, by celá firma kupce jednotlivce byla vypisována.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1925, R I 183/25.)

Rejstříkový soud zapsal u firmy: »Umělecký válcový mlýn a mechanická tkalcovna V. J. Novotný v Cakli u Ústí nad Orl.« změnu toho obsahu, že se zapisuje jako nová majitelka Františka Novotná, znova provdaná Tichá, majitelka mlýna a mechanické tkalcovny v Cakli čp. 27, a vymazuje se dosavadní majitel Václav Novotný. Znamenání firmy zapsáno tak, že majitelka připojí vlastnoručně ku doslovu firmy zapsanému neb vytištěnému podpis »V. J. Novotný« neb »W. J. Novotný«. Rekursní soud změnil napadené usnesení a poukázal majitelku firmy Františku Novotnou, provdanou Tichou, by ve lhůtě, která jí bude dána rejstříkovým soudem, vykázala svolení svého manžela dle čl. 7 obch. zák. a předložila nové, zákonu vyhovující znamenání firmy, ježto by jinak zápis napadeným usnesením ohledně nové majitelky firmy Františky Tiché byl v obchodním rejstříku vymazán. Důvody: Opisem odevzdací listiny ze dne 28. června 1924 a usnesením téhož soudu jest prokázáno, že okresním soudem bylo dáno svolení, by při firmě byla zapsána Františka Novotná jako nynější majitelka firmy, a mimo to vykázala Františka Novotná zmocnění, dané jí okresním soudem dne 24. září 1924, by opověděla změnu při firmě, totiž výmaz dosavadního majitele firmy Václava Novotného a zápis sebe (Františky Tiché) jako nynější majitelky firmy. Není tu tedy závady v předposledním odstavci rekursu zmíněné a není proto rekurs v tomto směru opodstatněn, neboť Františka Tichá: 1. v opovědi nevykázala souhlas svého manžela k tomu, aby pod touto firmou obchody provozovala (čl. 7 obch. zák.), 2. nepředložila předpisu zákona vyhovujícího znamenání firmy. Dle čl. 15 obch. zák. jest firmou kupce jméno, kterým při pro-

vozování obchodů podpisuje. Vyžaduje tedy zákon, by kupec při znamenání firmy její znění (čl. 16 obch. zák.) znamenal, totiž její znění vypsal. Proto neodpovídá zákonu předložené znamenání firmy, totiž aby majitelka firmy ku jejímu celému znění napsanému neb vytištěnému připisovala V. J. Novotný resp. W. J. Novotný. Při tom nelze opovídatelkou snad poukazovati na to, že též zemřelý majitel podobným způsobem znamenal, neboť v nynějším případě jde o to, by aspoň nynější znamenání firmy odpovídalo zákonnému předpisu. Bylo proto rekursu v obou naznačených směrech vyhověno a zařízeno, jak shora uvedeno (§ 22 min. nař. ze dne 9. března 1863 čís. 27 ř. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu do výroku rekursního soudu, že se majitelka firmy Františka Novotná, provd. Tichá poukazuje, aby ve lhůtě, která jí bude dána rejstříkovým soudem, vykázala svolení svého manžela dle čl. 7 obch. zák.; vyhověl mu však, pokud napadl výrok rekursního soudu, že se majitelka firmy Františka Novotná, provd. Tichá poukazuje, aby předložila nové, zákonu vyhovující znamenání firmy, změnil napadené usnesení v této části a obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud právem ukládá stěžovatelce, by vykázala souhlas svého manžela k tomu, aby pod firmou »Umělecký válcový mlýn a mechanická tkalcovna V. J. Novotný v Cakli u Ústí n. Orl.« (pokud se týče také v jazyce německém) provozovala obchody. Provdaná žena nemůže býti dle čl. 7 obch. zák. bez svolení manželova obchodnicí ve smyslu zákona obchodního a není proto ani oprávněna vésti firmu a žádati za její zápis do obchodního rejstříku. Svolení manžela jest právě tak podstatnou podmínkou, by manželka jeho, provozující obchody, v této své vlastnosti nabyla povahy obchodníka, jako její vlastní prohlášení. Má-li se pak poměr nějaký na základě určitého prohlášení vůle zapsati do obchodního rejstříku, jest nutno, by se prohlášení to stalo buď osobně, nebo písemně v ověřené formě (§ 10 uvozovacího zákona k obchodnímu zákoníku, srov. také § 17 téhož zákona). Že stěžovatelka nabyla závodu a práva k jeho vedení pod dosavadní firmou dědictvím, nemůže míti vliv na právo manželovo podle čl. 7 obch. zák., tudíž ani na další povinnost rekurentčinu, vykázati svolení manželovo k provozování závodu, jež stěžovatelce vzešla právě jejím provdáním. V této části není tedy dovolací rekurs opodstatněn.

Naproti tomu nelze dovolacímu rekursu upříti oprávnění, pokud směřuje proti druhé části napadeného usnesení, jímž se majitelce firmy ukládá, by předložila nové, zákonu vyhovující znamenání firmy. Rekursní soud vychází z názoru, že zákon (čl. 15 a 16 obch. zák.) vyžaduje, by kupec jednotlivec při znamenání firmy znamenal její znění, pročež prý předložené znamenání firmy, totiž aby majitelka firmy k jejímu celému znění napsanému nebo vytištěnému připisovala »V. J. Novotný«, pokud se týče »W. J. Novotný«, neodpovídá zákonu. Otázka, jakým způsobem má kupec jednotlivec znamenati svou firmu, jest v nauce sporná, a ani praxe neřeší ji jednotně. Zákon sám neobsahuje o tom výslovného předpisu, obdobného předpisu čl. 229 druhý odstavec obch. zák. o znamenání firmy akciové společnosti nebo předpisu čl. 44 obch. zák. o znamenání firmy prokuristou. Většina spisovatelů z ustanovení čl. 15 obch. zák., že firmou je jméno, kterým obchodník v obchodě podpisuje, vyvozuje, že jediným zákonným způsobem znamenání firmy kupce jednotlivce je vlastnoruční vypsání celého znění firmy. Nemůže býti pochybnosti, že i tento způsob znamenání firmy skutečně odpovídá zákonným předpisům, avšak nelze tvrditi, že jest jediným dle zákona přípustným způsobem. Dokud firmou kupce jednotlivce bývalo pravidelně, jak patrno ze starších zápisů rejstříkových soudů, pouze jeho jméno, nejvýše snad s nějakým celkem nepatrným osobním dodatkem, vyhovoval onen způsob znamenání firmy praktickým potřebám obchodnictva a nebyla tudíž pociťována potřeba jiného znamenání. Nynější poměry obchodní, zejména pak stupňovaná soutěž, nutí namnoze kupce jednotlivce, by volili za firmu kromě jména věcné dodatky, a to někdy dosti dlouhé. Vypisování celého znění firmy činí jim pak přirozeně značné obtíže, a je proto na snadě, že snaží se zaváděti i jiné, pro ně pohodlnější způsoby znamenání firmy. Pokud tyto způsoby znamenání lze uvésti v soulad se zákonem a pokud zatemňují pravého stavu věci, není příčiny, by oprávněným přáním obchodnictva a potřebám moderního obchodu nemělo býti vyhověno. Jinak by bylo ovšem, kdyby znamenání firmy oním způsobem nevylučovalo pochybnosti, že jde o firmu kupce jednotlivce, naopak mohlo vzbuditi dojem, že jde o firmování akciové společnosti podle čl. 229 druhý odstavec obch. zák. Bude proto v každém případě zvláště zkoumati, zdali znamenání firmy kupce jednotlivce oním způsobem odpovídá zásadám shora vytčeným, zejména zda nebude pochybnosti o tom, o jakou firmu jde. (Viz Dr. Gustav Švamberg, »Právo firemní« 1917, str. 95 a násl.). V tomto případě chce majitelka firmy Františka Novotná, provdaná Tichá, vdova po původním majiteli firmy Václavu J. Novotném, znamenati tak, že k napsanému nebo vytištěnému celému znění firmy »Umělecký a válcový mlýn a mechanická tkalcovna V. J. Novotný v Cakli u Ústí nad Orl.« (též německy) připojí podpis »V. J. Novotný« (německy »W. J. Novotný«). Jde tu tudíž jen o věcné označení (Umělecký a válcový mlýn a mechanická tkalcovna) ve spojení s označením osobním (V. J. Novotný atd.), při čemž i toto osobní označení musí býti psáno neb vytištěno stejným způsobem jako věcné označení. Obojímu následuje vlastnoruční podpis obchodníkův. Z tohoto znamenání firmy jsou patrny jak znění firmy, tak i skutečnost, že firmu znamenal její majitel, poněvadž jinak muselo by znamenání obsahovati příslušný dodatek, naznačující plnou moc. Nehrozí zde ani nebezpečí zneužití, zejména vzbuzování dojmu, že jde o znamenání věcné firmy, pročež není důvodu zabraňovati tomuto způsobu znamenání, zejména uváží-li se, že i dřívější majitel firmy ji již od roku 1912 týmž způsobem znamenal. Nejvyššímu soudu je známo, že rejstříkové soudy z valné většiny nedovolují dosud podobného znamenání firmy kupce jednotlivce, avšak je mu též známo, že tímto způsobem nepostupuje se u firem veřejných společností, ač pro ně platí tytéž zásady. I z toho je dovoditi správnost náhledu shora vysloveného, neboť co platí pro uvedené firmy společnostní, musí platiti i pro firmy kupců jed-

notlivců. Viz plenární usnesení ze dne 16. prosince 1925, čís. 866/25 čís. sb. 5554.

Čís. 5556.

Obchodní cestující pro určitý obvod za pevný měsíční plat s dalším nárokem na diety a provise za určitých podmínek (za jednotnou odměnu ve formě zvýšené provise) jest obchodním pomocníkem ve smyslu §u 1 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

Za provozovnu ve smyslu §u 23 zákona o živnostenských soudech jest pokládati sídlo správy podniku, pro který má zaměstnanec svou činnost vyvíjeti.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1925, R I 1009/25.)

Žalobou na okresním soudě pro věci obchodní v Praze domáhal se žalobce na pražské firmě zaplacení provisí. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu. Důvody: Dle žalobního přednesení byla žalující strana zaměstnána u strany žalované ode dne 3. května 1924 tak, že svěřen jí byl prodej výrobků žalované strany. Dle obsahu dopisu ze dne 3. května 1924 stanoveny podmínky jednak ohledně přiděleného vagonu žalující straně, jednak ohledně podávání zprávy o činnosti. Smlouva tato zmiňuje se o tom, že žalující strana bude veškeré prodejní podmínky přesně dodržovati, nařízení žalované strany respektovati a říditi se dle jejích instrukcí. Jest otázkou, zda nedorozumění z poměru námezdního mezi stranami jest příslušným rozhodnouti soud obchodní, či živnostenský. Věcná příslušnost živnostenského soudu obmezena jest jednak ve směru osobním, jednak ve směru věcném. Ustanovením §u 1 (1) zákona ze dne 27. listopadu 1896, čís. 218 ř. zák. o živnostenských soudech upravena jest otázka příslušnosti pro rozhodování o sporech. Ve smyslu §u 5 cit. zák. patří ku dělnictvu mimo jiné ti, kdož vykonávají služby kupecké. Ustanovení toto doznalo značného rozšíření příslušnosti živnostenského soudu (§ 41 zák. ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. o obch. pom.). Dle toho zákonného ustanovení podléhají živnostenským soudům také veškeré osoby zaměstnané v kupeckém podniku, které jsou ustanoveny, by konaly vyšší práce nekupecké. Třeba by se na pohled zdálo, že žalující strana pověřena byla pracemi a obstaráváním úkonů vyššího stupně, přece odvolací soud v obsahu ujednání neshledává vyšší práce, jak se o nich zmiňuje zákon o obchodních pomocnících a za tohoto stavu věci dospěl k tomu závěru, že příslušným ku rozhodnutí sporu nebyl okresní soud pro věci obchodní, nýbrž živnostenský soud. To mělo za následek, že bylo napadený rozsudek jako zmatečný ve smyslu §u 477 čís. 3 c. ř. s. zrušiti.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Služební poměr žalobce k žalované straně jest dostatečně objasněn již předloženou a vzájemně uznanou korespondencí. Žalobce byl dle dopisu ze dne 3. května 1924 obchodním cestujícím žalované firmy pro určitý obvod proti pevnému měsíčnímu platu s dalším nárokem na diety a provise za určitých podmínek a změnil se později poměr tento jen potud, že smluvena byla jednotná odměna ve formě zvýšené provise (dopis ze dne 10. října 1924). Ostatní podmínky, dle nichž se měl žalobce starati o odbyt zboží žalovanou vyrobeného, při čemž byl vázán na příkazy žalované a instrukce její centrály, zůstaly nezměněny. Nejvyšší soud sdílí proto právní názor odvolacího soudu, že služby, k nimž byl žalobce sjednán a jež úzce souvisely s živnostenským odbytem zboží žalované firmy, jsou kupeckými službami ve smyslu §u 1 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. a že žalobce byl v bezprostředním služebním poměru a podřízenosti k žalované, tedy obchodním pomocníkem dle tohoto zákona. Jest tudíž dle §u 41 cit. zák. pro řešení sporu z tohoto poměru příslušným živnostenský soud, poněvadž kupecký závod žalované nesporně podléhá živnostenskému řádu. Nelze souhlasiti s názorem stěžovatelovým, že by uplatňovaný jím nárok na náhradu ztráty na dietách a provisi úhrnným penízem 2100 Kč pro udánlivé znemožnění činnosti po dobu od 12. září do 11. října 1924 měl zvláštní ráz. Vždyť žalobce sám odvozuje i tento nárok z poměru služebního a § 41 zákona o obch. pom. nerozeznává. Právem tedy odvolací soud zrušil rozsudek prvého soudu a řízení jemu předcházející, odmítnuv současně žalobu. (§ 477 čís. 3 a 478 odst. 1 c. ř. s.). Uvésti jest ještě, že za provozovnu ve smyslu §u 23 zákona o soudech živnostenských pokládati jest v tomto případě sídlo správy kupeckého podniku žalované v Praze, pro který měl žalobce dle smlouvy činnost svoji vyvíjeti.

Čís. 5557.

Je-li podle stanov pomocné nemocenské pokladny pro spory mezi pojištěnými členy a představenstvem příslušným rozhodčí soud, jest tento soud příslušným i pro nárok pojištěnce na náhradu nákladů, jež zaplatil svému lékaři za léčení své a své rodiny. Pojištěnec nemůže se odvolávati na to, že nejsou mu známa ustanovení stanov o rozhodčím soudě a že proto není jimi vázán.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1925, R I 1018/25.)

Žalobce, soukromý úředník, domáhal se na nemocenské pokladně soukromých úředníků a zřízenců náhrady toho, co byl zaplatil svému lékaři za léčení své a své rodiny, ježto jest členem žalované nemocenské pokladny a tato byla povinna vlastně lékaři sama zaplatiti útraty léčení, an žalobce jako její člen má dle stanov nárok na bezplatnou lékařskou pomoc jak pro sebe tak i pro svou rodinu. Žalovaná namítla předmětnou nepříslušnost soudu tvrdíc, že pro rozhodnutí o žalobním nároku jest příslušným dle §u 53 stanov žalované pokladny rozhodčí soud pokladny, kterému jest rozhodovati všechny spory z pojišťovacího poměru a krom toho poukázala na § 41 zákona o nemocenském pojištění a na to, že žalovaná jest náhradním ústavem ve smyslu §u 11 čís. 6 tohoto zákona jakožto pokladna pomocná. Soud prvé stolice odmítl žalobu pro věcnou nepříslušnost, rekursní soud zamítl námitku

věcné nepříslušnosti. Důvody: Především sluší uvážiti, na čem žalovaná zakládala námitku předmětné nepříslušnosti dovolaného soudu. Činí tak z toho důvodu, že dle §u 53 stanov žalované strany jest pro spory mezi pojištěnými členy a mezi předsednictvem příslušným výhradně rozhodčí soud. O předmětné nepříslušnosti lze však dle názoru soudu rekursního jen tehdy mluviti, když se jedná o to, který ze řádných soudů jest k rozhodování sporné věci příslušným. Zde však jedná se o nepříslušnost odůvodňovanou tím, že jest příslušným soud rozhodčí, tedy nikoliv soud řádný, a v takovém případě mohlo by se jednati o námitku nepřípustnosti pořadu práva. Tato rovněž byla vznesena a bylo zajisté v první řadě zabývati se touto námitkou. Avšak soud rekursní uznal, že ani námitka předmětné nepříslušnosti ani v ní patrně obsažená námitka nepřípustnosti pořadu práva nejsou opodstatněny. Jedná se jedině o to, zda § 53 stanov žalované strany může se vztahovati na tento žalobní nárok, či nikoliv. Žalovaná strana jest zapsaná pokladna pomocná, které nebylo odňato osvědčení dle §u 7 druhý odstavec zákona ze dne 16. července 1892, čís. 202 ř. zák. (§ 11 čís. 6 zákona ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák. dle znění čl. VII. zákona ze dne 15. května 1919, čís. 268 sb. z. a n., viz potvrzení stanov str. 34) a právem první soudce shledal, že jde o pojištění rázu veřejnoprávního. Nelze tedy soudu rekursnímu sdíleti právní názor stěžovatelův, že nelze stanovám žalované strany přikládati ráz veřejnoprávní a že bylo věcí žalované strany, aby mu stanovy doručila. Naopak správně uvedl první soudce, že měl si žalobce stanovy opatřiti a z nich se o předpisu o rozhodčím soudu (§ 53 stanov) přesvědčiti. Avšak přes zmíněné ustanovení stanov o soudu rozhodčím nelze námitku shledati odůvodněnou. Žaloba jest opřena o to, že žalobce zaplatil za lékařské ošetřování sebe i členů své rodiny MUDru L. Ž-ovi 4470 Kč a, poněvadž byla žalovaná strana povinna náklad ten hraditi domáhá se náhrady těchto výloh. Jde tedy o žalobu dle §u 1042 obč. zák. a dle názoru rekursního soudu nelze § 53 stanov na takovou žalobu vztahovati, třeba se v něm uvádělo, že příslušnost rozhodčího soudu vztahuje se na spory mezi pojištěnými a mezi představenstvem, přece lze souditi, že musí to býti spory týkající se nároku, který vyplývá přímo ze znění stanov. První soud vzal ku pomoci ustanovení §u 25 stanov, dle nichž člen, když mu odepřeno bylo vyplacení podpory, může se do 14 dnů ode dne doručení příslušného výměru odvolati k rozhodčímu soudu. Avšak žalobce nedomáhá se žalobou podpory ve smyslu tohoto ustanovení, nýbrž náhrady nákladu za léčení, takže ani poukaz na znění §u 25 není případný. Také § 41 zákona ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. z. jasně mluví o tom, že pro spory mezi pojištěnci a okresní nemocenskou pokladnou o nárocích na podporu příslušným jest výlučně rozhodčí soud této pokladny. Touto zásadou je zajisté ovládán i § 53 stanov a sluší za to míti, že nelze § 53 stanov vztahovati také na žaloby podle §u 1042 obč. zák. Náhradní nárok dle §u 1042 obč. zák. jest nárokem soukromoprávním a jest přikázán k pravomoci řádných soudů i tehdy, když závazek k nákladu jest rázu veřejnoprávního, jak všeobecně jest uznáváno. Nárok ten lze dle §u 1 j. n. uplatňovati jen před řádnými soudy (srovnej čís. 2305 sb. n. s.).

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

S názorem rekursního soudu, že námitka nepříslušnosti dovolaného soudu není opodstatněna, ježto se v tomto případě nejedná o spor vyhrazený podle §u 53 stanov rozhodčímu soudu, protože nejde o nárok ze stanov plynoucí a podle uvedeného §u stanov jen takové spory příslušejí před rozhodčí soud, souhlasiti nelze. Žalobce domáhá se na žalované pomocné nemocenské pokladně náhrady výloh, které za své a své rodiny léčení zaplatil lékaři a o nichž tvrdí, že je podle stanov měla zaplatiti žalovaná pokladna. Podle §u 53 stanov příslušejí před rozhodčí soud spory mezi pojištěnými členy a představenstvem pokladny. Jest pravda, že zažalovaný nárok jako nárok postižný (§§ 1036, 1037, 1042 obč. zák.) není bezprostředním nárokem člena podle stanov, ale proto vyloučiti jej z příslušnosti rozhodčího soudu podle §u 53 stanov nelze. Doslov §u 53 stanov při své všeobecnosti zažalovaný nárok z příslušnosti rozhodčího soudu nikterak nevylučuje. Ve stanovách v §u 15 a 16 jsou uvedeny případy, kde rovněž se nejedná o nároky přímo z členského poměru k pokladně vyplývající, jde tu také po případě jen o nároky postižní, a není pochybnosti, že v těchto případech je rozhodčí soud příslušným. Vzhledem tedy ke všeobecnému znění §u 53 stanov a k tomu, že, jak uvedeno, příslušnost rozhodčího soudu jen na spory přímo z členského poměru vyplývající omezena není, nutno příslušnost rozhodčího soudu uznati i pro tento spor a námitka nepříslušnosti dovolaného řádného soudu je opodstatněna. Sdíleti opačný názor rekursního soudu nelze ani proto, že by při platnosti tohoto názoru bylo možno ustanovení o rozhodčím soudu obcházeti. Pojištěnec, by se vyhnul rozhodčímu soudu, zaplatil by, co platiti náleží pokladně, a zjednal by si tak příslušnost řádného soudu. Tím byla by však smlouva jednostranně zrušena a mařen účel ustanovení smlouvy o rozhodčím soudě. Co se týče stanoviska žalobcova, že prý ustanovením stanov o rozhodčím soudě není vázán, protože mu nebyly stanovy doručeny a on o dotyčném jejich ustanovení nevěděl, jest jen tolik uvésti, že přistoupením za člena se podrobil stanovám a na něm bylo, aby si jejich znalost zjednal.

Čís. 5558.

Pronajetí uprázdněného bytu ve společném nájemním domě náleží k řádnému hospodaření a užívání domu ve smyslu §u 834 obč. zák. Je-li rozpor mezi spoluvlastníky a poměr hlasů, počítaných podle podílů jest rovný, jest rozhodnouti soudu, zda a komu má býti byt pronajat. V otázce, zda má byt býti pronajat, dlužno dbáti tendence zákonodárcovy, by za bytové tísně byly uvolněné byty znovu pronajaty.

Nelze se zaručiti za nájemcův závazek, že byt, požívající ochrany nájemců, bude (v případě prodeje domu) vyklizen.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1925, R I 1025/25.)

Navrhovatel Dr. Karel H. byl vlastníkem polovice a jeho odpůrci manželé Ondřej a Františka H-ovi vlastníky druhé polovice domu, v němž byl v přízemí uprázdněn byt o jednom pokoji s kuchyní. Spolu-

vlastníci nemohli se dohodnouti o pronajetí tohoto bytu. Kdežto navrhovatel chtěl, by byt byl pronajat, odporovali tomu druzí z důvodů, že dům jest v dražbě a že se prodá výhodněji, bude-li tam volný byt. Kdežto pak navrhovatel chtěl, aby byt byl pronajat Bohuslavu D-ovi, chtěli odpůrci, aby pro případ pronájmu přijat byl za nájemníka Jiří H. Soud prvé stolice schválil za nájemce Bohuslava D-a, rekursní soud k rekursu manželů H-ových schválil nájemcem Jiřího H-a s tím, že stanovil záruku manželů Ondřeje a Františky H-ových, že Jiří H. byt uprázdní, jakmile bude dům prodán. Důvody: Podle ustanovení §u 833 obč. zák. rozhoduje ve věcech řádné správy společné věci většina hlasů počítaná podle podílů. K řádné správě domu sluší čítati i pronajetí uprázdněného bytu. Soud prvý nezjistil poměr podílů vlastnických. Ježto však Dr. H. tvrdí ve svém podání na okres. soudu na Smíchově, že stěžovatelé Stanislav a František H-ovi jsou vlastníky polovice domu a žádná ze stran, ani stěžovatelé ve stížnosti netvrdili, že by mimo Dr. H-a a manželé H-ovy, ještě někdo jiný byl spoluvlastníkem domu, má rekursní soud za prokázáno, že Dru H-ovi náleží polovice domu a manželům H-ovým druhá polovice. Podle ustanovení §§ 834 a 835 obč. zák., jde-li o důležité změny, má rozhodnouti při rovných podílech los nebo rozhodci, pakli však se na tom všichni spoluvlastníci souhlasně neshodnou, soudce. O tom, co se má státi při úkonech obyčejné správy a při rovnosti hlasů, zákon výslovně ničeho neuvádí, nelze však o tom pochybovati, že následkem tohoto nedostatku výslovného ustanovení nutno použíti obdobně ustanovení §§ 834 a 835 obč. zák. jako při změnách mimořádných. Strany netvrdily, ani v řízení před soudem prvým ani v rekursu, že se shodly souhlasně na rozhodnutí o tom, zdali má býti byt v domě jejich pronajat, losem nebo rozhodčím; již návrh Dr. H-a, aby o tom rozhodl soud, jest důkazem o opaku. Proto podle obdoby §§ 834 a 835 obč. zák. soud právem rozhodoval. Než prvý soud také rozhodl právem, aby byt byl pronajat, poněvadž ponechání prázdného bytu po delší dobu, než dojde ku prodeji domu, by znamenalo jen zvýšiti bytovou nouzi všeobecně známou; tomu soud v době, kdy stát usiluje o odpomožení bytové nouze, napomáhati nemůže. Pokud pak jde o osobu nájemníkovu, sluší rozhodnouti se pro takového nájemníka, jehož smlouva nájemní jest pro spoluvlastníky nejvýhodnější. Manželé H-ovi spatřují výhodu smlouvy s Jiřím H-em v tom, že Jiří H. jest ochoten se z bytu vystěhovati, jakmile dům bude prodán. Není třeba za nynějších poměrů blíže dovozovati, že při prodeji domu jest značnou výhodou, je-li v domě nějaký byt prázdným, ježto se proto pravidelně docílí vyšší ceny a to lze důvodně očekávati i při prodeji domu, o nějž jde. Nelze ovšem přehlížeti, že na Jiřím H-ovi jako nájemníku, nevyklidí-li byt při prodeji domu dobrovolně, nebude možno se zřetelem na ustanovení §u 7 zák. o ochr. náj. ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. exekučně vyklizení provésti, než stěžovatelé prohlásili, že přejímají ručení za závazek vyklizení bytu toho Jiřím H-em. Tento jejich závazek sám o sobě jest způsobilým, příznivě účinkovati na cenu domu při jeho prodeji, a jest tedy návrh stěžovatelův na pronajetí bytu Jiřímu H-ovi za jejich řečené záruky příznivější pro vlastníky domu.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Pronajetí uprázdněného bytu v činžovním domě náleží k řádnému hospodaření a užívání domu po rozumu §u 833 obč. zák., při kterém rozhoduje jen většina hlasů, počítaná podle podílů, aniž by bylo možno žádati zajištění podle §u 834 obč. zák. Takové většiny nelze tu docíliti, protože obě strany jsou spoluvlastníky domu rovným dílem. Spoluvlastníci nedohodli se souhlasně na rozhodčím nebo na losu, čehož důkazem jest návrh Dr. H-a. Nezbývá tedy, než aby rozhodl soud podle §u 835 obč. zák., kteréhož předpisu jest použíti obdobně i na úkony obyčejné správy. To vše rekursní soud správně vyložil. Otázku, zda má býti byt vůbec pronajat, rozhodly oba nižší soudy ve smyslu kladném, poukazujíce na bytovou tíseň. Jest jim v tom přisvědčiti, neboť vlastník polovice domu si pronajetí přeje a § 2 zák. ze dne 26. dubna 1923, čís. 87 sb. z. a n. (jehož účinnost byla prodloužena zákonem ze dne 19. prosince 1924 až do 31. prosince 1926), nařizuje opětné pronajetí uprázdněných bytů. Odpor spoluvlastníků druhé polovice domu nemůže tedy zmařiti vůli prvního spoluvlastníka i zákonodárcovu. Nejde tu ovšem o provádění zákona čís. 87/1923, kteréž náleží politickým úřadům, nýbrž jde tu o použití tendence zákonodárcovy k rozhodnutí otázky správy domu, která soudům podle §u 835 obč. zák. k rozhodnutí jest přikázána. Běží tedy již jen o otázku, kterému z obou návrhů co do osoby nájemníka jest dáti přednost. První soud vyhověl návrhu Dr. H-a, protože jím navržený Bohuslav D. jest sice v Praze služebně zaměstnán, ale v Praze bytu nemá, kdežto Jiří H., jejž navrhují manželé H-ovi, má na Smíchově podnájemní byt, jak tito při svém výslechu sami udali. Rekursní soud se však domnívá, že jest dáti přednost Jiřímu H-ovi, protože se za něho manželé H-ovi zaručili, že vyklidí byt, jakmile bude dům prodán. Tento důvod však nemá váhy, jak dovolací stížnost právem doličuje. Jest sice přípustno zaručiti se také za dovolené jednání nebo opomenutí třetí osoby s ohledem na výhodu nebo újmu, která by zajištěnému mohla vzniknouti (§ 1350 obč. zák.). Pochybno již by bylo, zdali jest možno zaručiti se za jednání třetí osoby vůči oprávněnému ještě naprosto nejistému, když přece rukojemství jest závazkem smluvním, který by věřitelem buď výslovně nebo mlčky musil býti přijat (§ 1346 obč. zák.). Ale jisto jest, že závazek rukojemský jest povahy podpůrné, že předpokládá závazek jiný a to závazek platný (§ 1351 obč. zák.), jenž však v tomto případě jest vyloučen §em 7 zákona o ochraně nájemníků ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. Nemělo by tedy rukojemství manželů H-ových významu, pročež ani důvod rekursního soudu nelze vzíti v úvahu, byť i jinak správnou byla jeho úvaha, že při posuzování osoby nájemníkovy dlužno hleděti předem ke prospěchu spoluvlastníků — ovšem spoluvlastníků všech a nejen jednotlivých. Nelze-li však s tohoto hlediska dáti některému nájemníkovi přednost, jest zajisté spravedlivo a odpovídá duchu zákonů o bytové péči, aby byt byl zadán tomu, kdo jej více potřebuje, a to jest v tomto případě uchazeč v Praze zaměstnaný, ale následkem bytové tísně mimo Prahu bydlící.

Čís. 5559.

Potvrdil-li odvolací soud rozsudek prvého soudu z jeho důvodů, není závady, by v dovolání nebylo poukázáno na vývody odvolání.

Na předsedovi společenstva kominíků nelze se domáhati náhrady proto, že nebylo společenstvem včas podáno dobrozdání, vyžádané okresní politickou správou v otázce, zda jest jinému kominíku uděliti oprávnění vymetati v žalobcově obvodu.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1925, Rv I 1387/25.)

Žalující, kominický mistr, domáhal se na žalovaném, předsedovi společenstva kominíků, náhrady škody, ježto společenstvo nepodalo včas dobrozdání proti udělení kominické koncese Josefu K-ovi v žalobcově obvodu. Procesní soud prvé stolice neuznal žalobní nárok co do důvodu základným. Důvody: Žalobce zakládá žalobní nárok 1. na zodpovědnosti žalovaného jako předsedy společenstva kominíků, kterou má vůči členům společenstva ohledně všech svých jednání a opomenutí, 2. na zavinění žalovaného, jež spatřuje v tom, že žalovaný opomenul podati včas, do třínedělní lhůty, jak byla společenstvu vyměřena živnostenským úřadem, dle své povinnosti dobré zdání v tom smyslu, že pro udělení koncese Josefu K-ovi není důvodu, zejména, že toho místní potřeba nevyžaduje a že by udělení nové koncese poškodilo žalobce v jeho příjmech. Žalobce zakládal tudíž svůj nárok na §y 1293 až 1295 obč. zák. Projednání prvé otázky, zda žalovaný je jako předseda společenstva zodpověden jeho členům, odpadá, poněvadž ze zodpovědění druhé otázky, zda je tu zavinění žalovaného, pokud se týče společenstva, vyplývá, že žalobní nárok není po právu. Na základě spisů okresní politické správy o udělení kominické koncese Josefu K-ovi bylo zjištěno, že okresní správa jako příslušný živnostenský úřad předala žádost Josefa K-a za udělení koncese společenstvu kominíků k vyjádření se s tím, že zamýšlí pro případ, kdyby žalobce nevykonával již koncese, udělití koncesi žadateli pro jeho obvod. Toto rozhodnutí bylo vypraveno dne 19. dubna 1921, společenstvo je obdrželo dne 22. dubna a dobrozdání jeho došlo okresní politické správy dne 19. května 1921, tedy po uplynutí třínedělní lhůty §u 23 a) živn. ř. Dle §u 23 a) živn. ř. je živnostenský úřad povinen poskytnouti společenstvu příležitost, by mohlo nahlédnouti do dokladů, jež přiložil žadatel za koncesi k žádosti na osvědčení své způsobilosti, a společenstvo je pak oprávněno podati ve třínedělní lhůtě dobrozdání o předloženém výkazu způsobilosti. Jen v tom smyslu byla okresní politická správa povinna vyrozuměti společenstvo o žádosti Josefa K-a, to se také stalo a společenstvo mělo vliv na udělení koncese pouze ve smyslu §u 23 písm. a) živn. ř., totiž bylo oprávněno nahlédnouti do dokladů o způsobilosti žadatelově a podati dobrozdání o předloženém průkazu způsobilosti. Právní názor žalobce, že společenstvo mělo také právo podati dobrozdání i ohledně toho, zda místní potřeba udělení nové koncese vyžaduje, a že mělo právo stížnosti pro případ, kdyby koncese byla udělena přes jeho odmítavé dobrozdání, je mylný a živnostenským zákonem nelze jej odůvodniti. Žalobce ani

netvrdí, že koncese neměla býti udělena z toho důvodu, poněvadž žadatel neprokázal náležitě své způsobilosti a že udělení koncese s tohoto stanoviska mělo býti napadeno. Je tudíž zjištěno, že společenstvu nepříslušel vliv na udělení koncese z důvodu, že tu není místní potřeby, nebo že by žalobce byl poškozen, čímž je také prokázáno, že tím, že dobrozdání bylo podáno opožděně a ztraceno tím právo odvolati se z toho důvodu, že místní potřeba nové koncese nevyžaduje, žalobci žádná újma nebyla učiněna. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: V otázce právního posouzení stotožňuje se odvolací soud s právním názorem, z něhož nalézací soud zamítl žalobní nárok již co do důvodu, i odkazuje v tomto směru na správné a věcné odůvodnění napadeného mezitímního rozsudku. Vůči vývodům odvolání budiž dále uvedeno: Živnostenský řád i v dnešním četnými dodatky novelisovaném znění zachovává ustanovení § 42 živn. ř., jak upraveno bylo zákonem ze dne 5. února 1907, čís. 26 ř. zák. (Štědrý-Buchtela 1924 str. 1103) a platí podnes ustanovení odstavce 5 onoho §u, jenž zní: Politický úřad zemský, vyslechna zřízené společenstvo a zastupitelstva obecní, může nařídíti změnu nebo zrušení těchto ohraničení podle okresů, aniž proto živnostníkům, jichž se týče, přísluší nárok na odškodnění. V tomto sporu žalobce ve skutečnosti domáhá se odškodnění proto, že kominická koncese udělena byla Josefu K-ovi do vymetacího obvodu žalobcova, což jest následkem přerayonování obou vymetacích obvodů. Jest proto žalobní nárok důvodem svým ve smyslu §u 42 odst. pátý meritorně vyloučen. Proto odpadá další úvaha, zda při udělení koncese kominické Josefu K-ovi dbáno bylo místní potřeby v Š., na což by žalovaný ani jako starosta společenstva kominických mistrů se sídlem v Ú. vliv míti nemohl, když dle §u 23 a) odst. prvý společenstvo každé koncesované živnosti vyjádřiti se má pouze o předloženém průkazu způsobilosti, což nejvyšší správní soud i po převratu výslovně zdůrazňuje (rozh. ze dne 24. dubna 1923, čís. 6845, Štědrý — živn. řád str. 152).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání napadá rozhodnutí jednak pro protispisovost, jednak odvolává se na právní vývody, přednesené již v odvolání proti právnímu posouzení soudu prvé stolice. Ježto odvolací soud rozsudek prvního soudu potvrdil v podstatě z těchže právních důvodů, není závady, by dovolatel, místo aby své právní vývody z odvolání znovu opakoval v dovolání, je tímto stručným způsobem znova neuplatnil, neboť tím zákonem předepsaná určitost obsahu dovolání zajisté netrpí. Odvolací soud se přidal k právním hlediskům rozsudku prvního soudu, jež stačí k odůvodnění shodných rozhodnutí. Nejvyšší soud nepokládá za nutné k důvodům těm přičiňovati další úvahy, neboť věc jest průhledna a podává se jasně z předpisů §§ 14 f), 23 a) a 116 živn. ř., na něž v rozsudku prvého soudu bylo již poukázáno, a dovolatel ve svých vývodech neuvádí nijakých nových hledisek, která by vyžadovala dalšího právního rozboru.

Čís. 5560.

Splnil-li jeden smluvník, nevěda o zahájení vyrovnacího řízení, po jeho zahájení smlouvu, není jeho nárok na vzájemné plnění dotčen vyrovnacím řízením.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1925, Rv I 1484/25.)

Žalující firma dodala žalovanému majiteli biografu dne 16. června 1924 film, jenž byl hrán od 17. do 19. června 1924. Půjčovné bylo splatné po odehrání filmu. Dne 16. června 1924 bylo o jmění žalovaného zahájeno řízení vyrovnací, jež skončilo vyrovnáním na 45%. Žalobkyně, jež pohledávky 1030 Kč 64 h za půjčení filmu nepřihlásila k vyrovnání, domáhala se zaplacení žalobou, jíž procesní soud prvé stolice vyhověl. Důvody: Smlouva, o kterou jde, jest v podstatě smlouvou nájemní ve smyslu §u 1090 obč. zák., kterou žalující stranou odevzdána nespotřebitelná věc movitá (film) žalovanému k použití na jistou dobu a za určitý plat. Jest to tedy smlouva úplatná a, byť i smlouva platně uzavřena byla mezi stranami objednávkou filmu žalovaným a přijetím (potvrzením objednávky) se strany žalující, přece pohledávka, t. j. nárok na smluvenou úplatu vzešel pro žalující stranu teprve tím, že smlouvu sama splnila, totiž film žalovanému v ujednané době dodala a to bylo až po zavedení vyrovnávacího řízení, neboť jinak mohl žalovaný dle §u 918 obč. zák. od smlouvy ustoupiti. Dle §u 10 vyr. ř. nevztahuje se řízení vyrovnávací na pohledávky z právních jednání dlužníka, která mu dle vyrov. řádu k dalšímu vedení obchodu jsou dovolena a o takovou pohledávku právě jde v tomto případě. Žalovaný také tento dluh do seznamu jmění nepojal, čímž sám dal na jevo, že nepokládá jej za dluh, na který řízení vyrovnávací mělo by se vztahovati. Námitka jeho, že nemohl tak učiniti, poněvadž účet nebyl mu ještě zaslán, jest bezdůvodná, ježto výše půjčovného byla mu již v dopise ze dne 9. listopadu 1923 sdělena a doba v dopise ze dne 26. února 1924 stanovena, takže aspoň přibližně výši pohledávky znal a mohl ji uvésti a v době složení přísahy vyjevovací již účet v rukou měl. Z důvodů těchto má soud za to, že vyrovnání na žalovanou pohledávku se nevztahuje. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného potud, že přisoudil žalobci pouze 154 Kč 59 h, ohledně 566 Kč 86 h zamítl žalobu vůbec, ohledně 309 Kč 19 h pak pro tentokráte. Důvody: Tím, že žalující na objednávku žalovaného z listopadu 1923 dopisem ze dne 9. listopadu 1923, oznamujíc žalovanému půjčení filmu na 3—4 dny za 300 Kč denně, přistoupila a jemu pak dopisem ze dne 26. února 1924 sdělila, že půjčení stane se na dobu od 17. do 19. června 1924 za 900 Kč, došlo ve smyslu §u 861 obč. zák. mezi stranami, ježto mezi nimi byl ujednán předmět nájmu, doba nájmu a činže, ku smlouvě nájemní ve smyslu §u 1090 obč. zák., jak správně první soudce dovodil. Tato nájemní smlouva ukládala žalobci, by předmět nájmu dle §u 1090 obč. zák. žalovanému na sjednanou dobu odevzdal, a žalovanému zase, by nájemné v době splatnosti zaplatil (§ 1100 obč. zák.) a toto nájemné, tvořící na straně žalobcově pohledávku jeho, bylo essentiale smlouvy

(Krainz System rak. všeob. soukr. práva obligace z r. 1920 str. 415 a Stubenrauch komentář k obč. zák. z r. 1903 sv. II. str. 331). Byla tu tedy v době zahájení vyrovnacího řízení pohledávka žalující za žalovaným, která ovšem následkem smlouvy mezi stranami byla splatnou po odebrání filmu, t. j. po 19. červnu 1924; odvolání se prvního soudce na ustanovení §u 918 obč. zák. není na místě, neboť žalovaný ho ani použíti nemohl. poněvadž žalobce svůj závazek v čas splnil. Pohledávka žalobcova dne 16. června 1924, t. j. v den zahájení vyrovnacího řízení nedospělá stala se zahájením vyrovnacího řízení dle §u 14 vyr. ř. pro vyrovnací řízení splatnou a vztahují se i na ni účinky vyrovnání, třebas ji věřitel ku vyrovnacímu řízení nepřihlásil a tím se vyrovnacího řízení nesúčastnil (§ 53 čís. 1 vyr. ř.), žalovaný pak soudně potvrzeným vyrovnáním osvobozen žalující zaplatiti schodek, který utrpěla tím, že vyrovnání se uskutečnilo. Soudně potvrzeným vyrovnáním jest žalovaný zavázán žalující firmě na místě zažalované pohledávky 1030 Kč 64 h zaplatiti 45% pohledávky 463 Kč 78 h ve lhůtách, jak v potvrzeném vyrovnání jsou uvedeny. Dle něho byly v době vynesení rozsudku, t. j. 1. dubna 1925 splatny 3 lhůty, celkem 154 Kč 59 h, k jichž zaplacení měl žalovaný dle §u 406 c. ř. s. býti odsouzen, kdežto ohledně částky 566 Kč 86 h s přísl., od které žalovaný byl potvrzeným narovnáním osvobozen, měla žaloba vůbec býti zamítnuta a ohledně 30%, t. j. 309 Kč 19 h, které v době rozsudku nebyly dosud splatné, měla býti žaloba pro tentokráte zamítnuta.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Smlouva o nájem filmů, sjednaná mezi stranami rozepře, nebyla při zahájení vyrovnávacího řízení o jmění žalovaného žádnou stranou ještě splněna. Nastalyť právní účinky vyrovnávacího řízení počátkem dne, kterého byla vyhláška vyvěšena na soudní desce vyrovnávacího soudu, t. j. počátkem 16. června 1924 (§ 7 vyr. ř.), filmy pak — jak zjištěno — došly na nádraží v P. teprve 16. června 1924 večer, byly žalovaným převzaty až 17. června 1924, hrány od 17. do 19. června 1924 a teprve po odehrání filmů, tedy po 19. červnu 1924, mělo dle úmluvy nájemné býti zaplaceno. Na rozdíl od řádu úpadkového (§§ 21 a násl.) nemá vyrovnávací řád předpisů o splnění smluv vzájemných (dvoustranných), jež v čase vyhlášení vyrovnávacího řízení nebyly ještě vůbec neb úplně splněny. Podle druhé věty §u 1052 obč. zák., platné pro všechny smlouvy, byla tudíž žalobkyně oprávněna, odepříti své plnění, t. j. vydání filmů (§ 1096 obč. zák.), dokud jí žalovaný neposkytl nebo nezajistil celé plnění vzájemné, t. j. smluvené nájemné, neboť nelze pochybovati, že zahájením řízení vyrovnávacího nastaly nepříznivé majetkové poměry žalovaného, jež žalobkyni v době ujednání smlouvy (v listopadu 1923) nemusily býti známy a jimiž byla ohrožena. Žalobkyně mohla tedy, kdyby byla věděla o zahájení řízení vyrovnávacího, zadržením filmů donutiti žalovaného, aby buď ustoupil od smlouvy a nechal odehrání filmů, nebo před odehráním zaplatil, po případě zajistil celé nájemné, splatné dle úmluvy teprve po odehrání. Tím by ne-

byla žalobkyni poskytnuta bývala nepřípustná zvláštní výhoda (§ 47 vyr. ř.), ježto příslušné právní jednání vyrovnávacího dlužníka (žalovaného) bylo by spadalo pod právní jednání, která mu byla dovolena podle ustanovení vyrovnávacího řádu k dalšímu vedení obchodů, pohledávka žalobkyně z onoho právního jednání nebyla by tedy dotčena bývala vyrovnávacím řízením (§ 10 (4) vyr. ř. — srovnej též vývody v Bartschově-Pollakově komentáři k vyrovnávacímu řádu § 8 pozn. 86, § 23 pozn. 21, II. (str. 167 a 206). Nemůže pak býti žalobkyni na újmu, že, nevědouc beze své viny o zahájení řízení vyrovnávacího, nemohla postupovati dle §u 1052 obč. zák. a takto si zachovati nárok na celé nájemné. A žalovaný, který po zahájení řízení vyrovnávacího přes to, že se své strany nebyl plnil, bez váhání a rozpaků a bez předchozího vyrozumění žalobkyně o nastalé podstatné změně poměrů, prostě si přisvojil plnění žalobkyně, nemá důvodné příčiny, by si stěžoval, když se mu uloží povinnost, zaplatiti celé nájemné. Naopak, příčilo by se zásadám slušnosti a poctivosti, kdyby měl žalovaný na úkor žalobkyně těžiti ze svého — zajisté ne zcela bezvadného — jednání. Z těchto úvah plyne, že neobstojí právní názor, jenž vedl soud odvolací k částečnému zamítnutí žaloby.

Čís. 5561.

Podal-li odvolání advokát A., v odvolacím řízení však zastupoval stranu advokát B., nelze lhůtu k podání dovolání advokátem B-em počítati ode dne pozdějšího doručení tomuto advokátu, nýbrž ode dne dřívějšího doručení advokátu A., leč že by advokát A. byl vypověděl plnou moc způsobem, předepsaným v §u 36 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1925, Rv I 2072/25.)

Procesní soud prvé stolice ponechal k námitkám žalovaných směnečný platební příkaz v platnosti. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud odmítl dovolání žalovaných.

Důvody:

V první stolici zastupoval žalované advokát Dr. Viktor R., jehož procesní plná moc ve spisech jest založena. Odvolání žalovaných podáno taktéž z kanceláře Dr. R-a, který ovšem nepodepsal odvolací spis, čehož si nižší soudy nepovšimly. Odvolacího líčení súčastnil se za žalované advokát Dr. František B., vykázavší se rovněž procesní plnou mocí, založenou ve spisech. Případné odvolání nebo výpověď plné moci Dr. R-a nebyly odpůrkyni a soudu oznámeny způsobem, předepsaným v §u 36 c. ř. s. Mohly tedy jak žalobkyně, tak i soud důvodně pokládati za to, že žalovaní zplnomocnili Dr. B-a vedle Dr. R-a, kdyžtě není nepřípustno, by se táž strana dala zastupovati několika advokáty (§ 41 odstavec třetí c. ř. s.). Podle prvního odstavce §u 93 c. ř. s. byl tedy rozsudek soudu odvolacího s právním účinkem doručen Dr. Viktoru R-ovi. Stalo se tak dne 26. října 1925, od kteréhožto dne běžela osmidenní lhůta k dovolání (§§ 555 čís. 2, 505 odstavec druhý c. ř. s.), končivší se tedy dne 3. listopadu 1925. Dovolání, podané teprve dne 16. listopadu 1925 — Drem Františkem B-em — podáno tudíž opožděně. K pouhému tvrzení, že Dr. R. vypověděl žalovaným plnou moc již před odvolacím líčením, nelze míti zření, když nebylo šetřeno předpisů §u 36 c. ř. s., ježto by jinak mohly býti obcházeny předpisy civilního řádu soudního o lhůtách k opravným prostředkům a tyto lhůty proti zákonu býti prodlužovány. (Že to v tomto případě bylo zamýšleno, nechce dovolací soud předpokládati.) Opožděné dovolání bylo tedy odmítnouti (§§ 507, 471 čís. 2, 474, druhý odstavec, 495, 513 c. ř. s.).

Čís. 5562.

Nebylo-li přistoupení nezletilé nemanželské matky ku smíru mezi nemanželským otcem a poručníkem o složení odbytného schváleno opatrovnickým soudem nemanželské matky, nevzala tato platně na sebe povinnost, že bude plniti ze svého, nestačí-li odbytné. Lhostejno, že nemanželská matka nebyla pod mocí poručenskou, nýbrž otcovskou, a že otec smír spolupodepsal. Pokud nelze v chování zletilosti nabyvší nemanželské matky spatřovati schválení smíru.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1925, R II 365/25.)

Žádost nemanželského dítěte proti otci o nutné výživné soud prvé stolice zamítl, rekursní soud jí vyhověl. Důvody: Plenisimární rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. října 1924, čís. 299/24 sb. n. s. čís. 4213, které převzalo názor judikátu čís. 245 (plenis. rozh. nejv. soudu ze dne 18. ledna 1916, čís. 1679 úř. sbírky), vyslovilo ohledně přípustnosti zvýšení odbytného složeného nemanželským otcem pro dítě, tyto zásady: I. bez ohledu na změnu poměrů té neb oné strany lze: a) na nemanželském otci požadovati nedostávající se nutnou výživu tehdy, když odbytné, stanovené smírem mezi nemanželským otcem dítěte a poručenstvem dítěte, bylo vyčerpáno, b) byl-li však smír uzavřen také mezi nemanželskou matkou dítěte a po případě rodiči nemanželské matky, lze nutnou výživu požadovati na nemanželském otci dítěte jen tehdy, když nutná výživa se nedá uhraditi ani z odbytného, ani matkou, ani po případě jejími rodiči. II. Požaduje-li se na nemanželském otci dítěte plnění z důvodů změny poměrů, není nárok dítěte omezen na nutnou výživu a nezáleží na tom, zda a do jaké míry je odbytné vyčerpáno. Dle náhledu rekursního soudu nepřistoupila ke smíru o odbytném ze dne 25. ledna 1918 ani nemanželská matka ani její otec Isidor N. Neboť tento svým jménem vůbec smír nepodepsal, nýbrž jednal jen jako zákonný zástupce tehdy neplnoleté nemanželské matky. Tato pak nepřistoupila jako smluvní strana ke smíru proto, poněvadž smír nebyl ohledně ní opatrovnicky schválen (§§ 216, 233, 282, 865 obč. zák.), ač přebírala tím na sebe povinnost, že bude ze svého hraditi to, čeho se z odbytného na nutnou výživu dítěte nebude dostávati. Ani po dosažení zletilosti v roce 1920 (§ 21 obč. zák. ve znění zá-

kona ze dne 23. srpna 1919, čís. 447 sb. z. a n. a §u 172 obč. zák.) ke smíru tomu nepřistoupila, neboť výslovně toho neprohlásila, aniž z jejího jednání lze souditi na mlčky projevený souhlas (§ 863 obč. zák.) a přístup k onomu smíru. Pouhým mlčením a vybíráním peněz z odbytného, složeného v sirotčí pokladně nejsou ještě uklizeny pochybnosti o tom, zda nemanželská matka měla a má v úmyslu osobně přistoupiti ke smíru. Jde proto jedině o smír mezi nemanželským otcem a poručenstvem dítěte. A v takovém případě má dítě nárok, požadovati na otci nedostávající se nutnou výživu, když odbytné je vyčerpáno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Smír o odbytném ze dne 25. ledna 1918 podepsán jest za nemanželské dítě poručníkem z povolání, dále tehdy ještě nezletilým nemanželským otcem a jeho otcovským opatrovníkem a konečně tehdy ještě nezletilou nemanželskou matkou a jejím otcovským opatrovníkem a schválen byl soudem jednak ohledně nemanželského dítěte, jednak ohledně nezletilého nemanželského otce, nikoli však také ohledně nezletilé nemanželské matky, ačkoliv obsahoval v odstavci 5. ustanovení, že nemanželský otec jest všech dalších povinností sproštěn. Tím ovšem — jak již v plenárním usnesení ze dne 7. října 1924, č. pres. 299/24, uveřejněném pod čís. 4213 sb. n. s. bylo vyloženo — přecházela by pro případ vyčerpání odbytného povinnost k výživě dítěte na matku a v další řadě na její rodiče (§ 166 druhý odstavec obč. zák.). Kdyby tu v tom směru platného závazku matky nebylo, byl by nemanželský otec povinen bez ohledu na smír a odbytné poskytovati nemanželskému dítěti nedostávající se nutnou výživu. Nelze o tom pochybovati, že za účastníky dohody nutno pokládati všechny shora uvedené osoby, totiž nezletilé dítě, zastoupené poručníkem a nezletilou nemanželskou matku, zastoupenou otcovským opatrovníkem na straně jedné a nemanželského otce, zastoupeného otcovským opatrovníkem, na straně druhé. Nesporno jest, že ujednané odbytné bylo včas složeno, že však bylo až do 2. května 1925 úplně vybráno a že nový poručník dítěte učinil již 4. dubna 1925 návrh, by bylo nemanželskému otci uloženo plnění výživného 90 Kč měsíčně. Nutno tedy rozřešiti otázku, zda nemanželská matka, které bylo v době smíru 19 let, platně vzala na sebe přistoupením ke smíru povinnost — zákonem jí jinak jen podpůrně uloženoou, — že bude ze svého plniti, k čemu odbytné nestačí. Otázku tuto správně rozhodl rekursní soud v záporném smyslu z toho důvodu, že smír nebyl ohledně nezletilé nemanželské matky opatrovnicky schválen a že z něj následkem toho pro ni žádný závazek nelze vyvozovati. K důvodům rekursního soudu, opírajícím se o předpisy §§ 216, 233, 282, 865 obč. zák. jest dodati jen toto: Opatrovnického schválení bylo ku závaznosti smíru pro nemanželskou matku nutně zapotřebí, třebaže nebyla pod mocí poručenskou, nýbrž pod mocí otcovskou, a třebaže její otec smír spolupodepsal, neboť co do majetkových práv dětí jest otec úplně na roveň postaven poručníkovi. Jest to zřejmo z §u 149 obč. zák. ze slov: »jmenuje soud jiného správce« i z §§ 150 a 175 obč. zák., podle nichž

musí také otec skládati účet a má ve příčině jmění provdané nezletilé dcery práva a povinnosti opatrovníka. Šlo pak o závazek takové důležitosti a takového majetkového dosahu pro nezletilou matku, že bez soudního schválení nezletilou platně podstoupen býti nemohl (§§ 233 a 865 obč. zák.). Běží tedy jen o otázku, zda nemanželská matka po nabyté zletilosti — jež podle jejích let nastala roku 1920 — smír schválila, buďsi výslovně nebo mlčky (srv. § 863 a plenární usnesení k §u 865 obč. zák. ze dne 12. února 1924 čís. pres. 796/23 sb. n. s. čís. 3480). Výslovně se tak nestalo, ale nestalo se tak ani mlčky — jak již rekursní soud správně odůvodnil, — neboť v pouhém mlčení a vybírání peněz z odbytného takový souhlas vyvoditi nelze. K tomu však přistupuje ještě důležitá okolnost ze spisů zjevná, že nemanželská matka vybrala první částku 250 Kč dne 24. března 1923 a že před vybráním druhé částky 900 Kč, jež se stalo 21. ledna 1924, bylo u soudu dne 12. ledna 1924 jednáno o dalším plnění nemanželského otce, při kterém byla přítomna nemanželská matka i poručník dítěte i nemanželský otec se svou manželkou, ale tento zdráhal se ještě něco složiti. Z toho jest viděti, že se nemanželská matka nepokládala za vázánu smírem, uzavřeným za její nezletilosti. Teprve poté byly další částky až do úplného vyčerpání odbytného vybírány. Ježto tedy nemanželská matka platného závazku k doplnění výživného nepřevzala, má po vyčerpání odbytného nemanželský otec povinnost poskytovati dítěti nutnou výživu (§§ 166 a 169 obč. zák.). Že by byl otec nemanželské matky podepsal smír vlastním jménem a že by za sebe takovou povinnost mimo rámec §u 166 druhý odstavec obč. zák. na se byl vzal, pro to není ve spisech podkladu.

Čís. 5563.

Dodatek ve smlouvě: »V případě sporu podrobují se soudu příslušnému pro Vaše sídlo, které jest též místem splatnosti dohodného i náhrady.« Úmluva jest »výslovnou«, byl-li tento dodatek druhému smluvníku přečten a on listinu podepsal.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1925, R II 369/25.)

Žaloba byla zadána na okresním soudě v B. z důvodu §u 104 j. n., ježto prý se obě strany výslovně dohodly na příslušnosti tohoto soudu. K námitce místní nepříslušnosti soud prvé stolice žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku místní nepříslušnosti. Důvody: Prvý soud odmítl žalobu, vyhověv námitce místní nepříslušnosti, z toho důvodu, že věta »V případě sporu podrobují se soudu příslušnému pro Vaše sídlo, které jest též místem splatnosti dohodného i náhrady,« jest pro člověka právnicky nevzdělaného, u soudu neobeznalého nesrozumitelnou, poněvadž výraz »příslušný soud« v širších kruzích obyvatelstva není jistě znám. Soud rekursní však, uváživ, že se v tomto případě jedná o smlouvu mezi majitelem realitní kanceláře v N., jehož příslušným soudem je B., a majitelem domu v M., průmyslovém to středisku, tudíž mezi dvěma stranami inteligentními a v životě obeznalými, dospěl k názoru, že napadená věta tiskopisu, žalované

straně po předchozím přečtení ku podpisu předloženého, nemohla býti nesrozumitelnou, poněvadž hlavní důraz spočívá na slovech »vaše sídlo«, jímž rozumčti dlužno B., a věta neklade na smluvníka požadavku vyšších schopností mimo toho, by při jejím předčítání před podpisem smlouvy sledoval přesně a pozorně její smysl. Tvrzení napadeného usnesení, že v tomto případě nenastala výslovná úmluva o příslušnosti soudní, aspoň ne ústní, jest bezpodstatnou, poněvadž došlo řádně k úmluvě písemné po rozumu §u 886 obč. zák. podpisem listiny ze dne 13. prosince 1924 žalovanou stranou. Poněvadž podstatnou součástkou této písemné úmluvy byla též napadená věta o soudní příslušnosti, bylo napadené usnesení změniti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu ze správných důvodů napadeného usnesení, k nimž vzhledem k vývodům dovolacího rekursu

dodal:

Poukaz stěžovatelův na zdejší rozhodnutí čís. sb. 3661 není případným, neboť v případě onom šlo o podpis listiny, obsahující prorogační doložku, aniž by byla strana listinu tu byla dříve četla anebo aniž by jí byla dříve přečtena. V tomto případě jest však zjištěno, že prodejní příkaz, obsahující tuto doložku, byl stěžovateli přečten, a soud první stolice vychází při svém usnesení výslovně z toho předpokladu, že mu onen tiskopis byl přečten i s větou o příslušnosti, neshledává v tom však výslovnou úmluvu jen proto, že míní, že stěžovateli, jenž prý není právnicky vzdělán ani alespoň v soudních věcech sběhlým, byla tato věta nesrozumitelna. Poukazuje-li stěžovatel na to, že o doložce, vztahující se na příslušnost soudu, nebylo vůbec jednáno, nevylučuje to náležitosti §u 104 j. n., že musí jíti o úmluvu výslovnou. Náležitosti té jest vyhověno, byla-li stěžovateli ona listina s doložkou čtena a tento ji pak později na důkaz svého souhlasu podepsal, neboť úmluva jest »výslovnou«, byl-li dán souhlas k ní ústním projevem anebo podpisem přečtěné listiny, jenž jest rovněž zevním projevem souhlasu na rozdíl od souhlasu, na který lze souditi bez jeho projevu jen z konkludentního jednání strany.

Čís. 5564.

Hypotekárním věřitelům přísluší zástavní právo na požární náhradě, jíž nebylo použito k novostavbě budovy, nechť si podle stanov pojišťovny má býti náhrady k novostavbě použito, ale přece se tak nestane, nechťsi jí k novostavbě použito býti nemusí. Povinnost pojišťovny vůči hypotekárním věřitelům řídí se však pojišťovací smlouvou. Jmenovitě není pojišťovně po zákonu uložena povinnost, by sama pátrala, zda jsou tu hypotekární věřitelé, kteří by si mohli osobovati zástavní právo na požární náhradu, a by je sama upozorňovala na právo zaručené jim dvorským dekretem ze dne 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s. Dokud nenabude účinnosti § 79 poj. zák., platí o povinnostech pojišťovny vůči hypotekárním věřitelům a o dosahu práva na požární náhradu předpisy pojišťovacích podmínek.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1925, Rv I 1215/25.)

Barbora M-ová pojistila roku 1921 svůj dům čp. 123 u žalované pojišťovny na 75.000 Kč. Dne 2. května 1922 byla zničena střecha domu čp. 123 požárem, načež žalovaná pojišťovna vyplatila Barboře M-ové odškodné 15.395 Kč. Barbora M-ová nepoužila vyplacené náhrady ku znovuzřízení střechy domu. Pro žalobce vázly na domě čp. 123 knihovní pohledávky, pro něž vedl exekuci vnucenou dražbou. Do rozvrhového řízení byla pojata též náhrada 15.395 Kč, vyplacená žalovanou pojišťovnou Barboře M-ové, a ježto pohledávky žalobcovy nebyly nejvyšším podáním kryty, přikázal exekuční soud rozvrhovým usnesením ze dne 16. ledna 1924 žalobci na částečnou náhradu zbytku jeho pohledávek též oněch 15.395 Kč. Žalobu, jíž domáhal se na žalované pojišťovně zaplacení 15.395 Kč, odůvodňoval žalobce tím, že žalovaná neměla náhradu vyplatiti Barboře M-ové, leč jen za souhlasu zástavních věřitelů, nebo měla odškodné složiti na soudě bez ohledu, zda byla pojistka vinkulována nebo soudní zápověď dána, čili nic. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Skutečnost, že byla náhrada škody z požáru 15.395 Kč přikázána rozvrhovým usnesením žalující straně, nedává jí oprávnění k tomu, by vymáhala zaplacení na žalované, poněvadž jde tu o rozvrh peníze, jejž exekuční soud pokládal za složený tím, že byl Barboře M-ové vyplacen, čemuž nasvědčuje skutečnost, kterou soud podle exekučních spisů zjišťuje, že strana žalovaná nebyla ani zpravena o rozvrhovém roku, ani jí nebylo rozvrhové usnesení doručeno, a nikoli o přikázání pohledávky za stranou žalovanou jako poddlužníkem ve smyslu §u 294 a 303 ex. ř. Jest tedy otázkou, zda vzhledem k tomu, že podle rozvrhového usnesení má požární odškodnění sloužiti k částečné úhradě žalobcovy pohledávky podle zásad dvor. dekretu ze dne 18. července 1828 čís. 2354 sb. z. s., jest uplatňovaný nárok proti straně žalované přes to, že žalovaná požární odškodné již Barboře M-ové vyplatila, odůvodněn. Citovaný dvorní dekret ustanovuje nepřípustnost postupu soudní zápovědí a exekuce na požární odškodnění, které má býti věnováno znovuzřízení budov, ohněm poškozených, a, nařizuje všeobecné prohlášení této normy, dodává: »Poněvadž tomuto ustanovení za základ slouží úmysl, by odškodného bezpečně dle jeho účelu bylo použito na znovuzřízení poškozených budov, a by zvláště hypotekární věřitelé v opačném případě nebyli zkráceni na svých zástavních právech, musí zároveň býti o to dbáno, by tam, kde již jsou společnosti pro pojišťování proti ohni, pojišťovací společnosti nejen toto nové nařízení dodatně do svých stanov zařadily, nýbrž také další návrh zemské vládě učinily, jakým způsobem by bylo zabezpečiti použití odškodnění ke zřízení budov a jaké doplňující ustanovení za tím účelem by mělo býti do stanov pojato, a rovněž tak budiž na to u nově zřizovaných podniků pro pojišťování proti ohni při návrzích stanov brán patřičný zřetel. Plenissimárním rozhodnutím bývalého nejvyššího soudního dvoru ve Vídni ze dne 8. června 1904, čís. 179 (judikát čís. 162), Gl. U. 2717 byla vyslovena k citovanému dvornímu dekretu tato právní zásada: »Ustanovení dvorního dekretu ze dne 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s., dle něhož v případě, že nedojde k opětnému zřízení shořelé a proti škodě ohněm pojištěné budovy, hypotekární věřitelé na zástavním právu nemají býti zkráceni a z toho ply-

nouci důsledek, že přísluší hypotekárním věřitelům zástavní právo na pojištěném penízi, jehož nebylo použito ke znovuzřízení budovy, platí i po tom, co vstoupil v platnost exekuční řád ze dne 27. května 1896, čís. 79 ř. zák., leč že by tu byly podmínky pro použití §u 290 čís. 2 ex. ř. Tomuto právnímu stanovisku nutno přisvědčiti. Jiná jest však otázka, jaké závazky a povinnosti z toho plynou pro stranu žalovanou, zda zejména ty, které uvádí strana žalující. Není zákonného předpisu, ze kterého by se dala i jen obdobně odvoditi povinnost žalované strany, by se starala o to, zda váznou na pojištěném domě hypotekární pohledávky, a že i bez tohoto zjištění měla žalovaná strana povinnost v každém případě peníze složiti na soudě. Povinnost taková zejména nejen nedá se odvoditi ani z dvorního dekretu ze dne 18. července 1828, čís. 2354, ale ukládati ji straně žalované bylo by proti znění tohoto ustanovení, které tím, že přikazuje, že musí býti dbáno toho, aby případná opatření k ochraně hypotekárních věřitelů byla pojata do stanov pojišťovacích společností, zřejmě k tomu směřuje, že pojišťovacím společnostem nemají býti ukládány povinnosti mimo jejich stanov, a že v tom směru, o nějž tu jde, jsou směrodatnými stanovy společnosti, pokud obsahují ve smyslu příkazu dvor. dekretu případné opatření. Ve všeobecných pojišťovacích podmínkách pro požární pojišťování strany žalované, schválených výnosem ministerstva vnitra ze dne 24. července 1922, na základě kterých i s Barborou M-ovou nesporně uzavřena pojišťovací smlouva, obsaženo jest v projednávaném směru (čl. 25) toto ustanovení: »Při pojištění budov platí se odškodné, vystaví-li se budova znovu, toliko na znovuzřízení pojištěné budovy nebo na doplnění pojištěného příslušenství a placení odškodného může býti na pojišťovateli žádáno teprve tehdy, je-li zabezpečeno, že peněz bude upotřebeno dle jejich určení. Má-li bez této jistoty býti placeno, nebo nevystaví-li se znova budova, může placení nastati jen se svolením věřitelů, kteří své zástavní právo ohlásí pojišťovateli před nastoupením pojištěné příhody....« Podle tohoto článku pojišťovacích podmínek, ježto strana žalující ani netvrdí, že své zástavní právo žalované straně ohlásila, nebo že tak učinil jiný zástavní věřitel, takže by byl nastal případ složení u soudu ve smyslu §u 307 ex. ř., byla žalovaná strana nejen oprávněna, nýbrž i povinna, Barboře M-ové odškodné vyplatiti a nelze jí přičítati opomenutí, které by opravňovalo žalobce, by na ni žádal ať přímo vzhledem k ustanovení cit. dvor. dekretu, nebo z titulu náhrady škody zaplacení zažalovaného peníze. To není nikterak v rozporu se zásadou, kterou, jak výše uvedeno, vyvodil cit. judikát nejvyššího soudního dvoru z dvorního dekretu, neboť jde tu jen o to, že se měl žalobce sám o bezpečnost svých pohledávek hypotekárních starati, a své právo zástavní na požárním odškodném včas uplatňovati. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Dvorní dekret ze dne 18. června 1828, čís. 2354 sb. z. s. stanoví, že má požárních náhrad použito býti ku znovuzřízení poškozených budov, a nemají v opačném případě býti hypotekární věřitelé zkráceni na svých právech zástavních. Z toho plyne, že požární náhrada jest náhradním kapitálem za ohněm zničenou nebo znehodnocenou realitu, na který samo sebou přechází zástavní právo věřitelů, jichž pohledávky jsou na realitě zajištěny.

Následkem toho mohou tito věřitelé žádati, aby z tohoto náhradního kapitálu byli uspokojeni dle svého knihovního pořadí, pakliže z reality samé nedostalo se jim úplného krytí. V tomto případě jedná se dle požární pojistky o požární náhradu, která měla sloužiti ku znovuzřízení shořelého domu a měla býti vyplacena jen, je-li zabezpečeno, že náhrady požární bude upotřebeno dle jejího určení. Ovšem že v pojišťovací smlouvě jest též uvedeno, že, má-li bez této jistoty býti placeno nebo, nevystaví-li se znovu budova, může vyplacení požární náhrady nastati jen se svolením věřitelů, kteří své právo ohlásili pojišťovateli před nastoupením pojistné příhody. Ale toto ustanovení váže jen pojištěnce a pojišťovnu, nemá však účinku vůči třetím osobám, pro které platí jen zákon. Takového zákona však dosud není, ježto ustanovení §u 79 pojišťovacího zákona, dle kterého pojišťovna odškodné může vyplatiti i bez jistoty, že pojištěná budova se znovu zřídí, jen se svolením věřitelů, kteří své zástavní právo pojišťovateli ohlásí před nastoupením pojišťovací příhody, není ještě účinné. Z toho plyne, že pro hypotekární věřitele dosud platí dvorní dekret, dle kterého hypotekárním věřitelům přísluší právo zástavní na požární náhradu. Bylo proto povinností pojišťovny, by, než odškodné vyplatila vlastnici shořelé budovy, se přesvědčila, zda nejsou zde hypotekární věřitelé, jejichž právo zástavní přešlo na požární náhradu. A tu by se byla přesvědčila, že na shořelém domě váznou hypotekární pohledávky, jimž přísluší nárok na požární náhradu. Dle toho měla se zaříditi a náhradu na soudě pro hypotekární věřitele dle §u 1425 obč. zák. složiti. Toho však žalovaná neučinila a tím zavinila, že žalobci nebyl z požární náhrady zaplacen peníz 15.395 Kč, který mu byl rozvrhovým usnesením přikázán. Je proto žalovaná povinna tuto škodu žalobci ve smyslu §u 1295 obč. zák. nahraditi.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvého soudu.

D ů v o d y:

Nejvyšší soud nemá příčiny a nenašel jí ani ve vývodech žalované pojišťovny, by se odchýlil od dosavadního stálého rozhodování, došedšího výrazu v judikátu ze dne 8. června 1904, čís. 162, že dvorským dekretem ze dne 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s. bylo stanoveno právní pravidlo toho obsahu, že hypotekárním věřitelům přísluší zástavní právo na požární náhradu, jíž nebylo použito k nové stavbě budovy. Dovolatelčin výklad, že toto pravidlo právě podle judikátu platí jenom, když tu není předpokladů pro použití §u 290 čís. 2 ex. ř., že však v tomto případě předpoklady ty tu jsou, poněvadž požární náhrady nemusilo býti použito ku znovuzřízení pojištěného domu, jest v rozporu s obsahem judikátu, neboť týž dovozuje v důvodech způsobem vylučujícím každou pochybnost, že zástavní právo hypotekárních věřitelů přechází na požární náhradu jak v tom případě, že podle stanov pojišťovny má býti náhrady použito k nové stavbě, ale přece se tak nestane, tak i tehdy, když jí k nové stavbě použito býti nemusí. Leč uvedené právní pravidlo samo o sobě nestačí, aby žalobě bylo vyhověno. Podle samého pojmu zástavního práva, lze z něho dovoditi jenom právo hy-

potekárního věřitele na zaplacení z požární náhrady, a právu tomu odpovídající povinnosti vlastníka nemovitosti, by trpěl zaplacení zástavního věřitele z požární náhrady. Povinnosti pojišťovny neřídí se tímto právním pravidlem, nýbrž pojišťovací smlouvou, mimo niž nemůže ani pojistník jako přímá smluvní strana, ani hypotekární věřitel, jako třetí osoba, které má býti smlouva na prospěch, nabýti vůči pojišťovně žádných práv. Že tato zásada byla uznávána již při vydání dvorského dekretu ze dne 18 .července 1828, čís. 2354 sb. z. s., plyne jasně zdějin tohoto dekretu vylíčených Maxem Leindörferem v čís. 5 a 6 Juristische Blätter 1905. Jmenovitě nelze ze zástavního práva hypotekárního věřitele dovoditi povinnost pojišťovny, by sama pátrala, zda jsou tu hypotekární věřitelé, kteří by si mohli osobovati právo zástavní na požární náhradu, a aby je sama upozorňovala na právo, zaručené jim dvorským dekretem. Nejlépe to patrno ze srovnání § 79 pojišťovacího řádu ze dne 22. listopadu 1915, čís. 343 ř. zák. a §u 79 zákona o pojišťovací smlouvě ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. Ačkoliv oba právní předpisy mají ve svém čele stejnou zásadu, že se zástavní právo na pojištěné budově vztahuje i na nárok na požární náhradu proti pojišťovně, ukládají pojišťovně povinnosti podstatně různé. Onen předpis stanovil, že náhrada smí býti pojištěnci vyplacena jenom se svolením zástavních věřitelů, kterým v čas požáru příslušelo zástavní právo, a ukládal pojišťovně, by si sama vyžádala jejich souhlas, podle druhého předpisu jest vyplacení náhrady vázáno na souhlas pouze oněch věřitelů, kteří již před požárem vinkulovali pojistku, ohlásili sami tedy pojišťovně své zástavní právo i svou vůli, je uplatniti. Mimo právě zmíněné, navzájem si odporující dva předpisy, z nichž první nenabyl nikdy účinnosti a druhý není ještě účinným, nebylo a není ani velícího ani dispositivního zákonného ustanovení, které by upravovalo povinnosti pojišťovny k zástavním věřitelům. Přes to není však ponecháno smluvní svobodě stran a bdělosti každého jednotlivého věřitele, jakým způsobem mají býti chráněny jeho zájmy vůči pojišťovně a zabezpečeno uplatnění jeho práva na požární náhradu. Dvorský dekret ukázal cestu, jakou se to má státi, nařídiv, aby ustanovení, potřebná k zabezpečení práv zástavních věřitelů, byla pojata do stanov pojišťovacích spolků; nynější pojišťovací regulativ ze dne 5. března 1896, čís. 31 ř. zák. vyhrazuje pak schválení pojišťovacích podmínek každé pojišťovny vůbec a jmenovitě i ustanovení ohledně splnění jejich závazků státní správě a zavazuje pojišťovnu, ujednávati pojišťovací smlouvy jenom podle schválených podmínek (§§ 10, 11 čís. 5, 15, 16, 27, 38, 39 poj. reg.). Dokud nenabude účinnosti velící předpis §u 79 zákona o pojišťovací smlouvě čís. 501/1917, platí o povinnostech pojišťovny vůči hypotekárním věřitelům a o dosahu zástavního práva na požární náhradu předpisy pojišťovacích podmínek každé jednotlivé pojišťovny, a také nárok žalobcův lze posuzovati výhradně jenom podle pojišťovacích podmínek žalované pojišťovny, které byly schváleny výnosem ministerstva vnitra ze dne 24. července 1922 a jsou částí pojišťovací smlouvy. Podle §u 25 těchto podmínek potřebuje pojišťovna k vyplacení odškodného v případě, že se budova znovu nevystaví, svolení jenom těch zástavních věřitelů, kteří jí ohlásili své zástavní právo před pojistnou příhodou. Jelikož žalobce tak neučinil, směla pojišťovna vyplatiti požární náhradu pojištěnci i bez jeho svolení, a neporušila výplatou povinností uložených jí vůči žalobci jako zástavnímu věřiteli. Žalobní nárok na nové vyplacení náhrady k rukoum žalobce není po právu ani mocí práva zástavního, neboť to pominulo tím, že náhrada byla řádně vyplacena již pojištěnci, a předmět zástavy tak zanikl, ani z důvodu náhrady škody, neboť pojišťovna neporušila výplatou náhrady k rukoum pojištěnce převzatých závazků. Dovolání žalované pojišťovny proti odsuzujícímu rozsudku odvolacího soudu jest pro nesprávné právní posouzení dle §u 503 čís. 4 c. ř. s. opodstatněno.

Čís. 5565.

Předpis §u 225 c. ř. s. ohledně rozsudků pro zmeškání vztahuje se jak na odvolání, tak na rekurs i dovolání.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1925, Rv I 1524/25.)

Nejvyšší soud odmítl dovolání.

Důvody:

Podle §u 225 c. ř. s. nemá okolnost, že nastaly soudní prázdniny, vlivu na počátek a uplynutí konečných lhůt v řízení opravném proti rozsudkům pro zmeškání. Zákon nerozeznává, o jaký opravný prostředek jde, nýbrž mluví docela všeobecně o konečných lhůtách v řízení opravném. Platí proto jeho předpis pro všechny opravné prostředky, následkem kterých rozsudek opravným řízením probíhá, tedy jak pro odvolání, tak pro rekurs a dovolání. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje okolnost, že zákon v §u 225 c. ř. s. jednaje o vlivu soudních prázdnin na opravné řízení, používá množného čísla »konečných lhůt«, kdežto v dalších dvou případech v témže odstavci používá jednotného čísla. Nasvědčuje jí dále okolnost, že zákon mluví o opravném řízení, čímž jasně naznačuje, že má na mysli všechny stupně dalšího řízení, ke kterému rozsudek pro zmeškání může dáti podnět, tedy nikoli snad jen nejbližší opravný prostředek proti němu přípustný jako odvolání nebo rekurs, nýbrž i opravné prostředky proti rozhodnutí odvolacího soudu na třetí stolici. Nasvědčuje jí konečně výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 2. června 1914, čís. 43 věst. k nové úpravě §§ 223—225 c. ř. s. ve znění čís. nař. ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. Ten praví, že dodatkem §u 223 c. ř. s. bude pro budoucnost dána možnost, by v soudních prázdninách všechny spory, i když nebyly prohlášeny věcmi feriálními, byly přivedeny až ke konečnému vyřízení, když se nestaly spornými, a že úprava §u 225 c. ř. s. byla zařízena tak, jak se stalo, proto, by (před procesními úkony v druhém odstavci vyjmenovanými) nenastala déle trvající přestávka, která by výhodu, dosíci exekučního titulu i o prázdninách, zase zrušila, pročež není-li úmyslu rozhodnutí napadati, nemá nastoupení právní moci býti soudními prázdninami oddalováno. I tyto vývody výnosu dopadají stejně jak na odvolání, tak na rekursy a dovolání. V pro-

jednávaném případě byl odvolací rozsudek žalující straně doručen dne 1. srpna 1925. Ježto šlo o opravné řízení proti rozsudku pro zmeškání, bylo dovolání i za soudních prázdnin podati do 14 dnů (§ 503 c. ř. s.). Když žalobce je podal až 24. srpna 1925, je zřejmě opozděné a musilo býti odmítnuto (§ 507 c. ř. s.).

Čís. 5566.

S hlediska §u 575, třetí odstavec c. ř. s. není třeba přihlášky k výkonu vyklizovací exekuce, když vymáhající věřitel s účinkem nemůže se přihlásiti následkem povoleného odkladu exekuce.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1925, Rv I 1881/25.)

Na základě soudního svolení k výpovědi byla povolena žalovaným proti žalobkyni exekuce vyklizením na přihlášení. Žaloba, domáhající se výroku, že vymáhaný nárok zanikl, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelka vytýká nesprávné posouzení právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Míní, že výpověď ke dni 14. srpna 1924, k níž soud svolil, pozbyla účinnosti proto, že žalovaní do 14 dnů od uplynutí vyklizovací lhůty nepřihlásili se k výkonu vyklizovací exekuce, o niž ovšem ještě ve lhůtě zažádali, a že tím nárok jejich na vyklizení zanikl. Dále shledává dovolatelka nesprávným náhled odvolacího soudu, že její žaloba podle §u 35 ex. ř. jest zmeškána proto, že zániku nároku neuplatnila již v dřívějším oposičním sporu proti téže exekuci, míníc, že nemohla nynější námitku uplatniti proto, že z exekučního spisu nebylo zřejmo zmeškání lhůty k přihlášce o výkonu exekuce vyklizovací. Než dovolání není odůvodněno. Zákon žádá v §u 575 c. ř. s. toliko, by pronajímatel do 14 dnů od uplynutí lhůty vyklizovací návrh na exekuci podal. Třeba by nestačilo pouhé podání návrhu na exekuci na přihlášku, když vymáhající věřitel pak se skutečně k výkonu exekuce nehlásí, vyklizení provésti nedá a ponechává nájemce v nejistotě, zda je nájem obnoven, čili nic, netřeba přihlášky k výkonu vyklizovací exekuce, když vymáhající věřitel s účinkem se nemůže přihlásiti následkem povoleného odkladu. Žalovaní se skutečně s účinkem k výkonu exekuce přihlásiti nemohli. Exekuční soud dne 16. srpna 1924 se usnesl, že o výkonu exekuce vyklizovací žalovanými navržené, rozhodne až po právoplatném vyřízení návrhu žalobkyně, na odklad exekuce. Když tento návrh byl právoplatně zamítnut usnesením ze dne 16. října 1924, doručeným 3. listopadu 1924, podali žalovaní znova návrh na pokračování v exekuci dne 20. listopadu 1924. Ani návrh nemohl však žalovaným umožniti výkon exekuce proto, že žalobkyně opět, zatím podavši žalobu opoziční, navrhla odklad exekuce, který jí byl usnesením ze dne 26. listopadu 1924 zase povolen na dobu trvání oposičního sporu. Spor byl skončen rozsudkem soudu druhé stolice, doručeným dne 24. dubna 1925, a tu již dne 23. dubna 1925 ohražovali se žalovaní proti dalšímu odkladu a podali 2. května 1925 návrh, by exekuce byla nyní bez přihlášení provedena. Nelze proto říci, že žalovaní nepodali návrhu na exekuci ve 14denní lhůtě a že žalobkyni ponechali v nejistotě o tom, zda nájem obnoven následkem toho, že se k exekuci nepřihlásili, nýbrž žalobkyně sama oddálila výkon exekuce návrhy na odklad. Této zásadě neodporuje rozhodnutí tohoto Nejvyššího soudu, uveřejněné pod čís. 1663 sb. n. s. Tam jednalo se o případy jiné, v nichž pronajímatel mohl se s účinkem o výkon exekuce vyklizovací přihlásiti, ale přes to toho neučinil, dávaje na jevo, že v nájmu pokračovat zatím hodlá a ponechal nájemce v nejistotě. Tomu tak není v případě sporném.

Čís. 5567.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.). Soukromé pensijní ústavy, jež jsou náhradními nositeli zákonného pensijního pojištění podle §u 65 zákona ze 16. prosince 1906, čís. 1/1907 ř. zák. a § 66 novely z 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. jsou sociálně pojišťovacími ústavy ve smyslu §u 31 čís. 3 zákona o ochraně nájemců.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1925, Rv I 2033/25.)

Soudní výpověď, danou ve sporném řízení pronajímatelem Pensijním ústavem pro úředníky akciové společnosti dříve Š., procesní soud prvé stolice k námitkám vypovězeného zrušil, odvolací soud ponechal výpověď v platnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Ačkoliv žalovaný v dovolání již opustil námitku, že žalující Pensijní ústav pro úředníky akciové společnosti není sociálně pojišťovacím ústavem ve smyslu §u 31 čís. 3 zákona o ochraně nájemníků ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n., přece jest třeba zabývati se v první řadě rozřešením této právní otázky, neboť, není-li žalující strana takovým ústavem, vztahuje se zákon o ochraně nájemníků na její dům, a nemůže obstáti její výpověď, daná bez soudního svolení. Ani zákon sám, ani materialie (tisky čís. 5091 a 5113) nepodávají potřebného vysvětlení. Z důvodových zpráv vládního návrhu a sociálně politického výboru lze jenom poznati, že důvodem vyloučení bytů a místností v domech, jež jsou v držení veřejnoprávných korporací neb sociálně pojišťovacích ústavů, z ochrany nájemníků bylo očekávání, že se netřeba u nich obávati zneužívání neobmezeného práva k výpovědi a že se jim umožní prováděti rozvážnou bytovou politiku. Účelem zákonů o ochraně nájemníků jest zabrániti, by nebylo nedostatku bytů zneužito k takovému zvýšení činže, na něž důchody většiny nájemníků by nestačily, ale zároveň se při jich postupném obnovování projevuje tendence uvolniti výpověď ve všech případech, kde nájemník nezasluhuje nebo nepotřebuje zvláštní

ochrany. Podle důvodových zpráv posledního zákona vychází týž z předpokladu, že veřejnoprávní svazky a sociální pojišťovny nedají se při rozhodování o výpovědích vésti pouhou ziskuchtivostí, nýbrž že se budou říditi zásadami vyhovujícími právě vytčeným účelům zákona. Tomu-li tak, není důvodu, by za sociálně pojišťovací ústavy nebyly pokládány vedle dělnických úrazových pojišťoven, Všeobecného pensijního ústavu a jednotlivých nemocenských pokladen také soukromé pensijní ústavy, které jsou náhradními nositeli zákonného pensijního pojištění podle §u 65 zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1/1907 ř. zák. Podle §u 66 čís. 6 novely ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. mohou býti za takové náhradní ústavy uznány pouze takové, v jejichž správě (valné hromadě, výboru, představenstvu atd.) jsou pojištěnci zastoupeni stejným počtem osob jako zaměstnavatelé, při čemž volby musí býti přímé, tajné a poměrné. U ústavů takto spravovaných lze očekávati samovolné plnění účelu zákonů o ochraně nájemníků, totiž ochranu osob hospodářsky slabých a ochrany potřebujících, právě tak jako u jiných všeobecných sociálních pojišťoven, proto dlužno spornou otázku rozhodnouti v jejich prospěch. Také jejich domy, pokud byly nabyty před 1. listopadem 1918, jsou vyloučeny z ochrany nájemníků. Bezpodstatnou jest výtka rozporu se spisy, spatřovaného dovoláním v tom, že napadený rozsudek předpokládá, že došlo k fusi Pensijního spolku pro úředníky spojených strojíren akciové společnosti, dříve R., jenž v roce 1917 se stal koupí vlastníkem domu, se žalujícím Pensijním ústavem pro úředníky akciové společnosti dříve Š., který jest nyní v knize pozemkové jako vlastník zapsán a dává žalovanému výpověď z obchodních místností, v domě najatých. Dovolání jest v rozporu se spisy samo, tvrdíc, že podle spisů došlo jenom k fusi obou akciových podniků, nikoliv však i k fusi jejich pensijních ústavů, fuse těchto ústavů byla prokázána předloženým výnosem ministerstva sociální péče ze dne 29. září 1922 a potvrzením téhož ministerstva ze dne 13. června 1925, v němž jest žalující Pensijní ústav výslovně označen jako právní nástupce prvého Pensijního spolku. Mimo to byla tato fuse obou pensijních ústavů nezbytným důsledkem fuse obou podniků, neboť § 64 odst. (2) a (3) zákona čís. 89/1920 nařizuje, že všichni zaměstnanci téhož podniku musí býti pojištěni u téhož nositele pojištění a že členství zaměstnavatelovo u některého náhradního ústavu má za následek, že tento ústav jest výlučně příslušným pro pojištění všech povinně pojištěných zaměstnanců podniku. Fuse pensijních ústavů se uskutečnila tím, že pojistná podstata Pensijního spolku byla za současného převodu všech práv a závazků převedena na žalující Pensijní ústav, Pensijní spolek pak byl prohlášen za zrušený, takže Pensijní ústav jest jeho pokračovatelem v nejpřísnější formě universální sukcese, a odvolací soud mohl právem vytknouti, že starý ústav nezanikl, nýbrž trvá dále v novém ústavě, maje jenom jiné jméno a rozšířený obor působnosti. Jelikož starý Pensijní spolek byl již v roce 1915 uznán za ústav náhradní a tato jeho právní povaha byla potvrzena v roce 1922, ale také nyní žalující Pensijní ústav jest nositelem náhradního pojištění, není ani v tomto směru překážky, by nebyla žalující strana pokládána za vlastníka domu od roku 1917, kdy byl koupen Pensijním spolkem. Jsou tedy vykázány veškeré podmínky §u 31 čís. 3 zákona čís. 48/1925, a uznal odvolací soud právem, že jde o dům, který ochraně nájemníků nepodléhá, a o výpověď, jež ke své účinnosti nepotřebuje soudního svolení.

Čís. 5568.

Místní přídavky státních zaměstnanců nejsou příbytečným ve smyslu §u 3 zák. ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n., vyloučeným z exekuce bez rozdílu, zda jde o státní zaměstnance pragmatikální, či o zaměstnance státních drah.

Útraty úspěšného dovolacího rekursu vymáhajícího věřitele postihují dlužníka, nikoli veřejný úřad jako poddlužníka (§ 295 ex. ř.), třebas je svým rekursem vyvolal.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1925, R II 357/25.)

Soud prvé stolice povolil ku vydobytí peněžité pohledávky exekuci zabavením jedné třetiny důchodů dlužníka jako topiče u dráhy a přikázáním zabavených důchodů k vybrání až do výše vykonatelné pohledávky s tím, že dlužníku musí zůstati volným roční důchod 6000 Kč. Návrh poddlužníka (ředitelství státních drah), by exekuce byla dle §u 39 čís. 2 ex. ř. prohlášena nepřípustnou, soud prvé stolice zamítl. Důvody: Dle zprávy ředitelství státních drah pobírá povinný jako topič na dráze tyto požitky: 1. služné 5436 Kč, 2. místní přídavek 1404 Kč, 3. jednotný drahotní přídavek 4608 Kč, 4. dětský přídavek 1800 Kč, 5. přechodní příplatek 540 Kč. Dle názoru ředitelství mohou zabaveny býti podle zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. pouze požitky k čís. 1. a nikoli v ostatních bodech uvedené a zejména nikoli »místní přídavek«, který jakožto bývalé příbytečné podléhal exekuci jen ku vydobytí nájemného. Názoru tomuto nelze přisvědčiti z těchto důvodů: Požitky státních zaměstnanců jakož i zaměstnanců v podnicích a fondech státem spravovaných upraveny jsou zákonem ze dne 7. října 1919, čís. 541 sb. z. a n. Čl. II. §u 2 tohoto zákona stanoví, že státním úředníkům V. hodn. tř. přísluší kromě služného též »místní přídavek« (dříve činnostní přídavek). Ustanovením stejného obsahu je § 3 ohledně skupiny sluhů. Pro zaměstnance státních drah byl tento zákon proveden nařízením min. železnic ze dne 16. února 1920, čís. 44.327. Zákon o exekuci na platy a výslužné zaměstnanců jest ze dne 15. dubna 1920, tedy vydán byl v době, kdy již ona zákonná úprava platů tu byla, a proto při jeho výkladu rozhodnou jest doslov těchto platných zákonů a nikoliv odlišný doslov dřívějších již neplatných zákonných ustanovení. Vzhledem k námitkám ředitelství státních drah jest tedy rozhodnou otázka, zda »místní přídavek« po rozumu čl. II. §u 2 pokud se týče 3 cit. zák. exekuci podléhá čili nic. Zákon ze dne 15. dubna 1920 neobsahuje ustanovení, z něhož mohlo by se souditi, že chce »místní přídavek« z exekuce vyloučiti. Naopak z jeho znění dlužno vyvozovati, že tak činiti nechce. Zákon ze dne 2. dubna 1882, čís. 123 ř. zák., jenž tímto zákonem byl vystřídán, uvádí v §u 1 ve výpočtu stálých požitků, exekuci podléhajících, výslovně také přídavky činnostní. Kdyby tedy zákon, který sám

výslovně uvádí, že »místní přídavek« nastupuje na místo dřívějšího »činnostního přídavku«, chtěl pravý opak nařídití, nemůže býti pochyby o tom, že by ve výpočtu požitků z exekuce vyňatých výslovně uvedl také »místní přídavek«. Již z toho lze poznati, že »místní přídavek« nelze ztotožňovati s »příbytečným« v §u 3 (3) zák. tohoto uvedeným. Nehledě k tomu zákon sám podává výklad, jaký druh »požitků« pod příbytečným vyrozumívá, neboť praví: »Na příbytečné (u státních zaměstnanců podléhajících zákonu o služ. pragm. t. zv. bytový ekvivalent, § 58 sl. pragm.) vedena může býti exekuce jen pro nájemné z bytu dlužníkova.« Nikoliv tedy na »místní přídavek« po rozumu §u 3 zák. ze dne 7. října 1919, čís. 541 sb. z. a n. a §u 46 sl. pragm. vztahuje se ustanovení to, nýbrž jen na takový druh požitků, jenž odpovídá požitkům §u 58 sl. pragm. Ta okolnost, že u zaměstnanců státních drah dle cit. již nařízení min. železnic ze dne 16. února 1920, čís. 44.327 nastoupil »místní přídavek« na místě dřívějšího příbytečného, nemůže na věci ničeho měniti. Předně, jak svrchu již uvedeno, ku odlišnému doslovu zákona, který při vydání zákona, o jehož výklad jde, v platnosti již vůbec nebyl, nelze přihlížeti. Dále stanoví čl. X. zákona ze dne 7. října 1919, čís. 541 sb. z. a n.: »V důsledku tohoto zákona upraví se poměry a požitky veškerých ostatních zaměstnanců ve státních úřadech, v podnicích a fondech státem spravovaných, kteří nespadají pod zákon ze dne 25. ledna 1914, čís. 15 ř. zák. (služební pragm.), podle zásad, na nichž je vybudován tento zákon.« Nelze proto týž pojem tohoto zákona (»místní přídavek«) jinak vykládati u zaměstnanců služební pragmatice podléhajících a jinak u jiných zaměstnanců státních. Takový různý výklad nepřipouští ale ani zákon o exekuci na platy zaměstnanců. Kdežto totiž před jeho platností byly různým způsobem upraveny exekuce na platy zaměstnanců státních, zaměstnanců soukromých trvale zaměstnaných a konečně na požitky z pracovních a služebních poměrů, odstranil nový zákon všecko toto rozlišování a dle stejných a jednotných zásad pro všechny otázku tu upravil. Takový výklad zákona tohoto, který by připouštěl, by při exekuci na týž druh požitků — v tomto případě na »místní přídavek« — jinak se postupovalo u jedné skupiny státních zaměstnanců a jinak u skupiny druhé, přímo by tedy odporoval uvedenému úmyslu zákona a byl by proto nepřípustným. Následkem toho místní přídavek sluší při výpočtu částky exekuci podléhající započísti, a poněvadž následkem toho zabavitelné částky požitků povinného činí dohromady přes 6000 Kč, není povolená exekuce nepřípustnou. R e k u r s n í s o u d k rekursu železničního eráru exekuci zrušil. D ů v o d y: Se základním názorem prvé stolice nelze souhlasiti. Z předpisů, jimiž byl zaveden činnostní přídavek státních zřízenců, vysvítá, že činnostní přídavek má nahraditi příbytečné, jež bylo dříve v platnosti. To dokazují zejména předpisy §§ 11 a 12 zák. ze dne 15. dubna 1873, čís. 47 ř. zák. a §§ 1 a 2 zákona ze dne 15. dubna 1873, čís. 49 ř. zák. Činnostní přídavek stupňuje se podle místních poměrů. Tato právní povaha činnostního přídavku byla zachována novými zákony o úpravě platů státních zřízenců (zákony ze dne 7. října 1919, čís. 541 sb. z. a n. a ze dne 18. října 1919, čís. 25 sb. z. a n. z r. 1920). Má tedy aktivní přídavek pro exekuční právo význam příbytečného a to nejen v případech, v nichž státní zřízenci skutečně užívají naturálních bytů (§ 58 služ. pragm., § 3 zákona ze dne 21. dubna 1882, čís. 123 ř. zák., zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. a ze dne 2. července 1924, čís. 177 sb. z. a n.). V tomto případě vede se exekuce pro nárok na odměnu za léčení. Dle zjištění prvé stolice skládá se služné povinného z těchto položek: a) služné 5.346 Kč, b) přechodný příplatek 540 Kč, celkem 5.976 Kč; místní přídavek a drahotní přídavek nelze započítávati do zabavitelné části příjmů (§ 4 zák. ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n.). Roční příjmy dlužníkovy nedosahují v tomto případě nejmenší míry zákona (6.000 Kč). Byla proto exekuce dle §u 39 čís. 2 ex. ř. zrušena.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvého soudu a přisoudil vymáhajícímu věřiteli proti dlužníkovi útraty dovolacího rekursu jako další útraty exekuční.

D ů v o d y:

Nejvyšší soud souhlasí s názorem prvního soudu, že místní přídavky státních zaměstnanců nejsou příbytečným ve smyslu §u 3 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. a nejsou vyloučeny z exekuce po rozumu tohoto zákonného předpisu. Odůvodnění prvního soudu jest správné a výstižné. Ze zákonů ze dne 15. dubna 1873, čís. 47 a 49 ř. zák. nelze dovoditi, že by jimi nově zavedené aktivní (činnostní) přídavky státních úředníků a sluhů, místo nichž se nyní podle čl. II. § 2 zákona ze dne 7. října 1919, čís. 541 sb. z. a n. poskytují místní přídavky, měly právní povahu příbytečného. Příbytečné, poskytované podle starých předpisů ve Vídni a Terstu všeobecně, jinde v jednotlivých případech, bylo tehdy zrušeno, nové všem definitivním státním zaměstnancům přiznané aktivní přídavky byly sice omezeny na dobu činné služby a odstupňovány podle služebního místa, ale měly jinak povahu stálého, s bytovými potřebami nesouvisejícího platu a byly podstatně vyšší než dřívější příbytečné. U sluhů, pokud pobírali již dříve příbytečné, byly aktivní přídavky podle §u 1 zákona čís. 49/1873 vyměřeny ve výši tohoto příbytečného a 25% ročního platu. Podle §u 12 zákona čís. 47/1873 zůstal úředníkům, kteří požívali následkem zvláštních předpisů naturálního bytu neb při jeho nedostatku bytového ekvivalentu, tento nárok v e d l e aktivního přídavku zachován, ale aktivní přídavek byl o p o l o v i c i snížen. Zákony z roku 1873 činí tedy rozdíl mezi aktivním přídavkem, poskytovaným všeobecně a příbytečným, poskytovaným v jednotlivých případech podle zvláštních předpisů. Tento rozdíl byl zachován služební pragmatikou ze dne 25. ledna 1914, čís. 15 ř. zák., jež v §u 45 ustanovuje, že služební příjmy úředníků pozůstávají z platu a aktivního po případě funkčního přídavku, v §u 58 pak přiznává pro jednotlivé případy nárok na naturální byt neb p ř í b y t e č n é podle zvláštních předpisů. Tak dlužno rozeznávati i v právu exekučním. Zákon ze dne 21. dubna 1882, čís. 123 ř. zák. o exekuci na služební požitky osob ve veřejných službách prohlašuje v §u 1 aktivní přídavky za stálé služební požitky podrobené exekuci stejně jako vlastní služné, kdežto v §u 3 má zvláštní ustanovení o příbytečném. Nový zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. vysvětluje

v §u 3 pojem příbytečného poukazem na § 58 služební pragmatiky, takže ohledně zaměstnanců pragmatikálních nemůže býti vůbec pochybnosti, že aktivní, nyní místní, přídavky pod něj nespadají a exekuci jsou podrobeny. To však, co platí pro státní zaměstnance pragmatikální, platí nyní i pro zaměstnance státních železnic, neboť čl. X. zákona ze dne 7. října 1919, čís. 541 sb. z. a n. nařídil, by byly i jejich poměry a požitky upraveny podle zásad, na nichž vybudoval zákon požitky zaměstnanců podléhajících všeobecné služební pragmatice, aby tedy i jim byly poskytnuty výhody čl. II. záležející ve všeobecném zvýšení aktivního přídavku přejmenovaného na přídavek místní. Nařízená úprava požitků železničních zaměstnanců byla provedena, příbytečné, jež dříve pobírali, bylo jim zastaveno, místní přídavky nyní jim vyplácené musí býti po právní stránce a jmenovitě s hlediska práva exekučního posuzovány stejně jako místní přídavky zaměstnanců pragmatikálních. Jsou podrobeny exekuci stejně jako vlastní služné a musí býti při vypočítávání nezabavitelné části dlužníkových příjmů na ně brán stejný zřetel. Jelikož příjmy ty při započítání místního přídavku přesahují částku 6.000 Kč, není povolená exekuce nepřípustnou, a byl návrh na její zrušení zamítnut právem. Jelikož dovolací rekurs vymáhajícího věřitele byl k uplatnění jeho práva nutným, musily býti jeho útraty podle §u 74 ex. ř. přisouzeny proti dlužníku jako další útraty exekuční. Návrhu, by byly uloženy ku placení také železničnímu erár u, jako poddlužníku, jenž svým rekursem je zavinil, nebylo vyhověno, neboť není zvláštního předpisu, jenž by činil veřejný úřad poddlužníka zodpovědným za útraty, jež vzejdou vymáhajícímu věřiteli jeho návrhem neb rekursem dle §u 295 ex. ř., a nelze takový závazek dovoditi ani ze všeobecného předpisu §u 74 ex. ř., jenž ukládá náhradu útrat jenom dlužníkovi, ani §§ 78 ex. ř. a §u 41 c. ř. s., poněvadž podle těchto předpisů lze uložiti náhradu útrat pouze podlehnuvší straně, nikoliv však třetím osobám, třebas byly na exekučním řízení súčastněny jako poddlužníci.

Čís. 5569.

Do základny pro vyměření povinného dílu jest započísti i zákonný přední odkaz manželův dle §u 758 obč. zák.

(Rozh. ze dne 18. prosince 1925, R I 939/25.)

Zůstavitelka Vilemína B-ová ustanovila jediným dědicem svého manžela Adolfa B-a. Jmění zanechala celkem 14.680 Kč, dluhů 10.596 Kč. Rodiče zůstavitelčiny uplatnili právo na povinný díl k šestině čisté pozůstalosti. Pozůstalostní soud přiznal žadatelům z čisté pozůstalosti 4.084 Kč šestinu 680 Kč, 60 h, každému 340 Kč 30 h, při čemž neodečetl od pozůstalostního jmění přednostní odkaz manželův (zařízení bytu) 10.915 Kč. Rekursní soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že se rodičům zůstavitelky nedostane povinného dílu. Důvody: Povinný díl jest sice vypočítati dle §u 786 obč. zák. beze zřetele na odkazy a jiná břemena z posledního pořízení. Předpis tento má však pouze vyjádřiti, že zůstavitel nesmí nepominutelného dědice zkrátiti nařízeními v posledním pořízení, zejména odkazy. Na přednostní odkaz ve smyslu §u 758 obč. zák. se však předpis §u 786 obč. zák. nevztahuje, ježto přednostního odkazu dostává se manželi již ze zákona a bez ohledu na nepominutelné dědické právo zůstavitelových rodičů. Ostatně v době, kdy § 786 obč. zák. vešel v platnost, nebylo ještě pozdějšího ustanovení §u 758 obč. zák. Dle §u 766 obč. zák. přísluší zůstavitelovým rodičům jako povinný díl třetina toho, čeho by se jim dostalo při zákonné posloupnosti. Při vypočtení povinného dílu v tomto případě jest proto nejdříve určiti zákonný dědický podíl, jehož by se rodičům dostalo, kdyby tu nebylo posledního pořízení. Zákonné dědické právo rodičů jest tu obmezeno tím, co by manžel zůstavitelky obdržel ze zákona. Dle §u 757 obč. zák. dostane se manželi, není-li tu dětí, nýbrž pouze rodiče zůstavitelovi, polovina pozůstalosti, dle §u 758 obč. zák. obdrží jakožto zákonný přednostní odkaz též věci náležející do manželské domácnosti. V dalším vzhledem k zjištěnému stavu jmění, dluhů i přednostního odkazu vypočítal rekursní soud, že na povinný díl rodičů zůstavitelčiných nic nezbylo.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Podstata vývodů napadeného usnesení spočívá v tom, že dle znění §u 786 obč. zák. nemá povinný díl býti obmezen nařízeními poslední vůle, ku kterým však nepatří přední odkaz pozůstalého manžela, jenž mu přísluší ze zákona (§ 758 obč. zák.), a že základem pro vypočtení povinného dílu rodičů zůstavitelčiných jest $^1/_3$ jejich zákonného podílu (§ 766 obč. zák.), od kterého by bylo odpočísti nejen zákonný díl pozůstalého manžela, nýbrž i jeho zákonný přední odkaz. Stěžovatelé však právem brojí proti tomuto názoru. Otázka tato zůstala ovšem až dosud značně spornou. Zastanci názoru, hájeného též rekursním soudem, uvádějí, že právní ústav povinného dílu dle svého účelu obmezuje volné pořizování, by nejbližším příbuzným, nepominutelným dědicům, byla zachována aspoň část zůstavitelova jmění, která však činí jen určitý díl zákonného podílu. Přední odkaz pozůstalého manžela plyne však ze zákona a, kdyby se při vyměření povinného dílu neodčítal, bylo by vypočtení povinného dílu protizákonné, poněvadž ustanovením §u 69 I. dílčí novely (§ 758 obč. zák.) nebyly předpisy §u 765 a 766 obč. zák. dotčeny (viz článek o tom pojednávající v časopise Gerichtszeitung z roku 1914 čís. 50, Notariatszeitung z roku 1915, čís. 20 a z roku 1916, čís. 34, 39 a 43). Než názorům těmto nelze přisvědčiti. Práva pozůstalého manžela byla novým ustanovením §u 757 obč. zák. o jeho zákonném dílu dědickém nejen proti dětem, nýbrž zejména proti dalším příbuzným zůstavitelovým značně rozšířena a tím jeho postavení proti dřívějšímu stavu zlepšeno. Mimo to poskytnut mu dle nového předpisu §u 758 obč. zák. nárok na »přední odkaz« movitých věcí, patřících k manželské domácnosti, tedy nikoli sice jako zvláštní zákonný podíl, avšak přece na základě zákona, vedle uvedeného již zákonného podílu, tedy nikoliv jako povinný díl. Přední odkaz pozůstalého manžela, patře mu ze zákona, nemá proto místa vedle dědického práva ze závěti nebo

dědické smlouvy. Účelem jeho bylo, aby z důvodů piety dostalo se pozůstalému manželi věcí jemu milých, protože jich užíval snad po dlouhá léta ve společné domácnosti se zemřelým. Ustanovení zákona nezamýšlí tedy ani tak hmotné zvětšení jeho dědického práva, jež beztak již doznalo rozšíření, jako spíše uznání jeho ideálního zájmu, aby podržel i nadále věci, k nimž ho pojí osobní vztahy z doby manželského soužití. Při vypočtení povinného dílu dlužno tedy sice každým způsobem odečísti od čisté pozůstalosti zákonný podíl dědický pozůstalého manžela, ale jeho zákonný přední odkaz nemůže ještě dále obmezovati povinný díl nepominutelných dědiců. K tomu přistupuje ještě úvaha, že zákonné poznačení »přední odkaz«, jinak dosti nepřiléhavé, nemá míti význam jen teoretický, nýbrž mají o něm platiti také předpisy zákona o odkazech vůbec, zejména §§ 648 a 786 obč. zák. (viz důvodovou zprávu panské sněmovny k §u 69 I. dílčí novely str. 103 a rozhodnutí čís. 1036 sb. n. s.). Nebyly-li změněny §§ 765—766 obč. zák., zůstal první dílčí novelou beze změny též § 786 obč. zák., jehož platnost se vztahuje nejen na odkazy a přední odkazy z posledního pořízení, nýbrž i na zákonný přední odkaz pozůstalého manžela dle §u 758 obč. zák., na kterýž se při vypočtení povinného dílu nebere zřetel (srv. Rob. Mayr, Lehrbuch des bürgerlichen Rechtes, II. svazek, 5. kniha, vydání z roku 1923, str. 190 a 306, Ehrenzweig, System II. svazek 2. díl, vydání z roku 1924, § 488 str. 359—361 a § 530 str. 549 a články v časopisech Gerichtszeitung z roku 1915, čís. 34 a Notariatszeitung z roku 1916 čís. 36). Z vylíčené povahy a účelu zákonného předního odkazu manželova plyne, že nemůže býti řeči o tom, že se povinný díl vypočítává proti zákonu, pakli se započítává do základny pro vyměření povinného dílu. An spočívá na ustanovení zákona, nelze k němu přihlížeti při dědické posloupnosti ze závěti, jak tomu je v tomto případě, neboť jako věřitelé pozůstalosti, tak i nepominutelní dědicové jdou za všech okolností před odkazovníky. Kdyby i na přední odkaz pozůstalého manžela ze zákona mělo býti při vypočtení povinného dílu hleděno, chránil by se pozůstalý manžel tak dalece, že by to bylo nespravedlivé na úkor nepominutelných dědiců, zvláště při malých pozůstalostech, kde řečený přední odkaz obsahuje převážnou část pozůstalosti neb dokonce její celý objem.

Čís. 5570.

O nároku spoluvlastníka proti druhému spoluvlastníku, by mu bylo ve společné nemovitosti přenecháno používání části místností, lze soudu rozhodnouti teprve, nemohli-li se podílníci o užívání dohodnouti ani losem ani rozhodčím. Nemožnost upraviti užívání společného majetku dohodou stran, losem nebo rozhodčím musí býti v žalobě tvrzena a žalobcem dokázána.

Společná držba a správa společné věci ve smyslu §u 833—835 obč. zák. není obmezena jen potud, pokud společníci jednají srovnale.

Pro spoluvlastníka — manžela — neplatí při výkonu práv dle §u 828—838 zvláštní morální povinnosti.

Spoluvlastník je povinen zdržeti se jakéhokoliv samovolného jednání se společnou nemovitostí.

Spoluvlastník není oprávněn bráti si přímo část všech užitků.

Nejde o žalobu určovací ve smyslu §u 228 c. ř. s., spojen-li se žalobou o plnění návrh na zjištění předurčujícího právního poměru.

Nejde o smlouvu svatební, převádí-li se na manželku část nemovitosti manželovy bez jakéhokoliv obmezení.

(Rozh. ze dne 18. prosince 1925, Rv I 1006/25.)

Žalovaný byl vlastníkem polovice usedlosti, druhá polovice byla vlastnictvím Alžběty V-ové, manželky žalovaného, která se v červenci 1922 odstěhovala od žalovaného, jemuž dne 21. července 1922 správu jmění svého vypověděla. Smlouvou ze dne 25. července 1923 prodala V-ová svou polovici usedlosti s příslušenstvím žalobci za 70.000 Kč. Na základě této trhové smlouvy vloženo bylo právo vlastnické na polovici usedlosti Alžbětě V-ové patřivší žalobci. V žalobě, o niž tu jde, domáhal se žalobce na žalovaném uznání spoluvlastnických práv, jak dále jednotlivě uvedeno. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě, pokud se domáhala výroku, že žalobce jest vlastníkem polovice rolnické usedlosti s pozemky a že žalovaný jest povinen to uznati, zamítl však žalobní žádání, že žalovaný jest povinen buď v domovním neb výměnečném stavení straně žalující a straně žalované spoluvlastnicky náležejícím, vykázati užívání, vyprázdniti a odevzdati nejméně jednu světnici se dvěmi komorami a veškerým příslušenstvím a po dobu trvání tohoto spoluvlastnictví zdržeti se jakéhokoliv samovolného nakládání jak usedlostí s veškerými pozemky, tak i příslušenstvím těchto nemovitostí a že jest dále povinen vydati žalobci polovinu veškerých užitků a — snášeti, by si žalobce přímo bral polovinu všech užitků z hospodářství plynoucích, to vše po dobu trvání spoluvlastnictví. V důvodech odvětil soud k námitce žalovaného, že smlouva mezi manželi V-ovými o usedlosti byla smlouovu svatební, toto: Smlouvami svatebními jsou smlouvy, jimiž se upravují majetkové poměry muže a ženy jako manželů, nikoli tedy snad všechny smlouvy, které se uzavírají o majetkoprávních poměrech mezi manželi nebo snoubenci na případ sňatku. Smlouva ze dne 12. října 1917, kterou převzala V-ová polovici usedlosti, není smlouvou svatební, poněvadž nepřevádí polovici na V-ovou pouze pro dobu trvání manželství nebo jen pro případ smrti žalovaného a také nestanoví, co se s polovicí tou státi má pro případ rozloučení manželství, nýbrž je to obyčejná smlouva, kterou byla za úplatu přenechána Alžbětě V-ové polovice na vždy. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného, vyhověl však z části odvolání žalobcovu a změnil napadený rozsudek v ten rozum, že 1. uznal žalovaného povinným a) zdržeti se po dobu trvání spoluvlastnictví jakéhokoli samovolného nakládání s usedlostí, s pozemky, s příslušenstvím těchto nemovitostí a užitky a požitky z plodin a b) trpěti, aby si žalobce po dobu trvání spoluvlastnictví bral přímo polovici všech užitků z hospodářství plynoucích a že 2. žalobu se žádáním, že je žalovaný povinen, v domovním nebo výměnečném stavení stranám společně náležejícím, vyprázdniti a odevzdati žalobci nejméně jednu světnici se dvěma komorami s veškerým příslušenstvím, zamítl pro tentokráte.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu. Dovolání žalovaného vyhověl částečně a změnil rozsudek odvolacího soudu v ten rozum, že obnovil výrok soud první stolice, jímž byla zamítnuta žalobní žádost, že žalovaný je povinen trpěti, by si žalobce po dobu trvání spoluvlastnictví bral přímo polovici všech užitků z hospodářství plynoucích; jinak nevyhověl ani dovolání žalovaného.

Důvody:

Právní názor odvolacího soudu, že se žalobní nárok, by žalovaný přenechal žalobci ve společné usedlosti část místností, týká užívání společné věci, pročež by soud mohl o něm rozhodnouti teprve tehdy, kdyby se podílníci o užívání nemohli dohodnouti ani losem ani rozhodčím (§ 833 a 835 obč. zák.), což nebylo dosud ani tvrzeno, — je v podstatě správným. Doznává opory v poslední větě §u 835 obč. zák., o níž se dovolatel neprávem domnívá, že se nevztahuje na § 833 obč. zák. Otázka ta byla kladně rozřešena již a blíže odůvodněna v rozhodnutí č. 2632 Sb. n. s., k němuž se k vůli stručnosti poukazuje. Pokud žalobcovo dovolání napadá totéž rozhodnutí odvolacího soudu, protože prý z předpisu §u 835 obč. zák. neplyne, že by právě žalující straně náležel důkaz, že navrhovala žalované, by rozhodnutí se stalo losem neb rozhodčím, je rovněž na omylu. Nemožnost upraviti užívání společného majetku dohodou stran, losem neb rozhodčím, je hmotněprávním předpokladem žaloby o rozhodnutí soudcem a musí proto právě tak jak ostatní hmotněprávní předpoklady žaloby býti tvrzena a dokázáno žalobcem (§§ 178 a 226 c. ř. s.). K tvrzení žalobcova dovolání, že tu není souhlasu stran k rozhodnutí naznačenými způsoby, protože souhlas žalované strany pro její zásadní odpor nelze očekávati a žalující strana sama by s nimi nesouhlasila, nelze míti v dovolacím řízení zřetele, protože v nižších stolicích nebylo předneseno (§§ 482, 513 c. ř. s.). Vytýká proto žalobce v dovolání odvolacímu soudu neprávem, že věc po právní stránce posoudil mylně (§ 503 č. 4 c. ř. s.), když žalobu pro tentokráte zamítl. Dovolateli je sice dáti za pravdu, že určovací žaloba zásadně není přípustna, jest-li možno žalovati o plnění. Avšak zásada ta platí jen tehdy, když je žalováno jen na určení, ale neplatí, byl-li se žalobou o plnění spojen návrh na zjištění předurčujícího právního poměru. Návrh ten je v pravdě jen odůvodněním žalobní žádosti o plnění a proto musí býti posuzován podle §u 236 c. ř. s. a nikoli podle §u 228 c. ř. s. Toť právní stanovisko, které Nejvyšší soud zaujímá od delší doby zcela důsledně (srv. mimo jiné rozh. č. 3876, 3941 a 4054 sb. n. s.). Jeho správnost nevyvracejí nijak vývody dovolatelovy, které se s touto judikaturou ani nezabývají. Mylným je právní názor dovolatelův, že společná držba a správa společné věci podle §ů 833—835 obč. zák. přísluší a je možna jen potud, pokud podílníci jednají srovnale. Vždyť §§ 833 a násl. obč. zák. upravují poměr spoluvlastníků právě i pro případy, že se spoluvlastníci co do správy a držby nesrovnali. Také nelze míti pochybnosti, že neshody, pro které se spoluvlastníci co do držby a správy společného majetku nemohou srovnati a proto se musí dovolávati soudního výroku, nemohou žádného z nich zbaviti práva podle §u 833 obč. zák. všem zaručeného, že držba a správa společné věci přísluší všem společníkům pospolu. Nepochybily proto nižší soudy, uznavše, že žalující strana jako spoluvlastnice jest oprávněna žádati a žalovaná strana je povinna připustiti, by se žalující strana buď sama nebo svým plnomocníkem ujala společné držby a správy sporných nemovitostí. Nález ten stranám nikterak nenařizuje, jak dovolání míní, že musí usedlost spravovati v dohodě. Ovšem to také nevylučuje. Jistě však dává stranám, jestliže se srovnati nemohou, právní základ, by se domáhaly odpomoci, kterou jim §§ 833 a násl. dávají na ruku. Jakým způsobem by bylo lze napadený nález pak vykonati, netřeba toho času řešiti. Kdyby však i byl správným názor dovolatelův, že by exekuce nebyla možna, aniž by při ní nebylo zasahováno do jeho spoluvlastnických práv, zbývala by napořád ještě možná exekuce podle §u 368 ex. ř. Byl-li — jak právě dolíčeno — určovací návrh přípustný a nárok na plnění odůvodněn, není vadou řízení, když soud prvé stolice oba tyto výroky shrnul v jeden odstavec a není podstatnou vadou, když odvolací soud výtku, kterou žalovaná strana proti tomuto postupu v odvolání vznesla, pominul mlčením. Mylným je také právní názor dovolatelův, že je smlouvu, kterou žalovaný se svou manželkou dne 12. října 1917 ujednal, pokládati za smlouvu svatební a že se trhová smlouva jeho manželky se žalobcem příčí dobrým mravům. Dovolateli se nepovedlo v příčině té vyvrátiti celkem srovnalé a v podstatě správné důvody nižších stolic, ke kterým se proto i tu poukazuje. Zejména nelze míti za přiléhavé jeho vývody, že by spoluvlastník, míní-li svůj ideální podíl zciziti, důsledně mohl jej také zničiti a že by pro spoluvlastníka — manžela platily při použití práv plynoucích z §§ů 828—838 obč. zák. zvláštní morální povinnosti, odvozené z §u 879 obč. zák. a pro jiného spoluvlastníka neplatící. Názory ty nemají ani v zákoně ani ve vědě podkladu. Správným je konečně výrok odvolacího soudu, že žalovaný je povinen zdržeti se jakéhokoli samovolného nakládání jak s usedlostí a pozemky, tak i s jejich příslušenstvím a jakýmikoli plody. Správnost jeho plyne z §§ 828 a násl. obč. zák., které vylučují, by některý ze spoluvlastníků nakládal se společnou věcí samovolně. Ale právem napadá žalovaná strana výrok rozsudku druhé stolice, že je povinna trpěti, by si žalobce po dobu trvání spoluvlastnictví bral přímo polovici všech užitků, z hospodaření plynoucích, zdůrazňujíc, že jestliže ona nesmí jednostranně disponovati svou polovicí usedlosti a jejím výnosem, nesmí tak činiti ani žalobce. Takový způsob děliti užitky z hospodářství by předně odporoval ustanovení §u 839 obč. zák., podle něhož je také břemena poměrně rozděliti, o kterých se odvolací soud nezmiňuje, na které by však pamatováno nebylo, kdyby si žalobce mohl zkrátka bráti přímo polovici všech užitků. Mimo to by takový způsob děliti užitky z hospodářství co do užitků, které se podle své povahy dělití nedají, odporoval ustanovení §u 840 obč. zák., podle něhož je užitky ty prodati ve veřejné dražbě. V tomto bodu bylo proto dovolání žalované strany vyhověno a obnoven zamítací výrok soudu prvé stolice.

Čís. 5571.

K okolnostem §u 10 (1) vyr. ř. dlužno přihlížeti z moci úřední, leč, že navrhovatel prokáže, že vede exekuci na určité jmění dlužníkovo,

sloužící k oddělenému uspokojení jeho vykonatelné pohledávky jako věřitele odlučovacího.

Účinky vyrovnacího řízení netýkají se odlučovacích práv §u 11 odstavec prvý vyr. ř. jen, pokud mají býti odděleně uspokojena z těch určitých částí jmění dlužníkova, k nimž takových práv bylo dříve nabyto.

Okolnost, že útratová pohledávka, pro niž byla podle exekučního titulu exekuce správně povolena, byla skutečně vyrovnáním dotčena, jak co do objemu, tak i co do splatnosti, jest uplatňovati žalobou podle §u 35 (§ 36 odstavec prvý) ex. ř., nikoliv rekursem proti povolení exekuce.

(Rozh. ze dne 18. prosince 1925, R II 317/25.)

Soud prvé stolice povolil exekuci ku vydobytí útratové pohledávky, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Jest souhlasiti s názorem stěžovatele, že útratová pohledávka, pro kterou exekuce byla povolena, jest příslušenstvím pohledávky hlavní; že sdílí její osud a je tedy vyrovnáním dotčena. Z vyrovnacího spisu jest zřejmo, že pohledávka vymáhajících věřitelů byla co do jistiny a příslušenství k vyrovnání přihlášena a jest tedy zjištěno, že útratová pohledávka, pro kterou se vede exekuce jako příslušenství pohledávky hlavní sdílí její osud a že její 35% vyrovnací kvota byla teprve dne 19. srpna 1925 splatnou. Jest také otázkou, zda byla exekuce povolena právem, když ze žádosti samé jest zřejmo, že v době žádosti bylo o majetku dlužníkově zahájeno vyrovnací řízení. V tom směru stanoví § 10 vyr. ř., že po zahájení vyrovnacího řízení nelze na dlužníkových věcech nabýti soudcovského práva zástavního. Vyrovnací řízení bylo zahájeno 8. ledna 1925 a žádost o exekuci byla podána 20. června 1925. Bylo ji proto ve smyslu citovaného zákonného ustanovení zamítnouti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Exekuce povoluje se k návrhu bez ústního jednání a bez slyšení odpůrce (§ 3 ex. ř.). Platí tedy i pro rekursy v exekučním řízení zákaz novot. Avšak v tomto případě běželo o to, zda možno vůbec žádanou exekuci povoliti vzhledem k zákazu §u 10 (1) vyr. ř., zvláště když vymáhající strana sama dala k tomu podnět svou poznámkou v exekuční žádosti, že pohledávka útrat, pro kterou navrhuje povolení exekuce, není dotčena vyrovnacím řízením o jmění povinné strany. Na jmění vyrovnacího dlužníka nesmí soud od zavedení vyrovnacího řízení exekuci ani povoliti ani vykonati, poněvadž od té doby nelze nabýti ani soudcovského práva zástavního ani práva na uspokojení a k tomu dlužno přihlížeti z moci úřadu, leda že navrhovatel prokáže, že vede exekuci na určité jmění dlužníkovo, jež slouží k oddělenému uspokojení jeho vykonatelné pohledávky jako věřitele odlučovacího. (Srv. Bartsch, sv. I. str. 101 vyd. z roku 1916.). Nejsou tedy správny vývody dovolacího rekursu, že nemělo býti přihlíženo rekursním soudem k obsahu vyrovnacího spisu a že příslušné vývody rekursu povinné strany jsou nepřípustnými novotami, poněvadž prý jest směrodatným pouze obsah spisu o rozepři a exekuční žádosti. Domnívá-li se dále stěžovatel, že jeho pohledávka co do jistiny a příslušenství patří k odlučovacím právům dle §u 11 (1) vyr. ř., přehlíží, že účinky vyrovnacího řízení dle §u 46 (1) vyr. ř. se jich netýkají jen, pokud mají býti odděleně uspokojeny z těch určitých částí jmění dlužníkova, k nimž takových práv bylo dříve nabyto. Stěžovatel sám tvrdí, že jeho pohledávka co do jistiny a příslušenství jest hypotekárně zajištěna, vede však exekuci na movitosti dlužníkovy, aniž by prokázal, že také na těchto nabyl již před zavedením vyrovnacího řízení zvláštních odlučovacích práv.

Jisto jest však z obsahu vyrovnacího spisu, jenž byl povolujícímu soudu po ruce, a vychází to i ze shodných údajů vymáhající a povinné strany, že o exekuci bylo zažádáno dne 20. června 1925 a že byla povolena dne 21. června 1925, tedy již dávno po pravoplatném schválení a ukončení vyrovnacího řízení (19. května 1925), takže poukaz rekursního soudu na ustanovení §u 10 vyr. ř., ze kterého, vyhověv rekursu povinné strany, zamítl exekuční návrh, zde nepřiléhá. Po skončení vyrovnacího řízení není příčiny nepovoliti žádanou exekuci. Jiná jest ovšem otázka, pokud se týče objemu pohledávky. Vymáhající strana navrhla exekuci dle §u 249 a násl. ex. ř. pro pohledávku útrat 1246 Kč 44 h z rozsudku nejvyššího soudu ze dne 21. dubna 1925 a tvrdí v dovolacím rekursu, že tato pohledávka útratová nepodléhá účinkům vyrovnání (35%), poněvadž vznikla teprve za vyrovnacího řízení. Není však třeba na tomto místě zabývati se touto otázkou. Podléhá-li účinkům vyrovnání, pak ovšem řídil by se i objem i doba splatnosti dle podmínek uzavřeného a schváleného vyrovnání. Avšak při povolení exekuce posuzuje soud tyto otázky jedině dle exekučního titulu (§ 7 ex. ř.). Byla-li tedy útratová pohledávka, pro niž byla prvým soudem správně exekuce povolena v plném objemu shora uvedeného rozsudku jako jedině směrodatného exekučního titulu, uzavřeným vyrovnáním skutečně dotčena, jak co do objemu, tak i co do splatnosti, bylo by věcí povinné strany, která to tvrdí, aby jinými prostředky zákonem k tomu účelu poskytnutými a sice odporem ve smyslu §u 35 pokud se týče 36 prvý odstavec ex. ř. to uplatnila, nikoli však rekursem proti povolení exekuce (rozh. čís. 1521 a 4423 sb. n. s.).

Čís. 5572.

Nelze převzíti starou firmu s jiným dodatkem, než takovým, jenž vyjadřuje nástupnictví. Převzal-li kupec jednotlivec starou firmu s dodatkem jiným, jde o novou firmu, v níž musí býti uvedeno jeho jméno.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1925, R I 435/25.)

Firma majitele cihelny Bohdana F-a byla zapsána v rejstříku jako »Bohdan F.« Po smrti Bohdana F-a zdědil závod syn jeho František F., jenž opověděl k rejstříku firmu: »Bohdan F., parostrojní cihelny v Č.« Rejstříkový soud zápis povolil, rekursní soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že majiteli firmy Františku F-ovi uložil, aby ve

lhůtě, která mu bude rejstříkovým soudem stanovena, vykázal, že provozuje parostrojní cihelny, a dále, by v téže lhůtě znamenání firmy uvedl v soulad se zákonem, ježto by jinak nový dodatek ve firmě »parostrojní cihelny« byl z obchodního rejstříku vymazán a on ku předložení zákonného způsobu znamenání firmy byl dohánen. Důvody: Pokud rekurentka se obrací proti povolení dodatku »parostrojní cihelny v Č.« jako vůbec nepřípustnému, nelze, pokud dodatek ten odpovídá pravdě, v něm shledávati nic nedovoleného. Dle čl. 22 obch. zák. nemůže býti nejmenší pochyby, že František F. jako universální dědic po Bohdanu F-ovi může závod vésti pod dosavadní firmou a také jako dědický nástupce v souhrn majetkových práv Bohdana F-a může se rozhodnouti ku dodatkům ve firmě, pokud jsou dle zásady čl. 16 obch. zák. ku bližšímu označení závodu neb osoby. Dodatek k dosavadní firmě »parostrojní cihelny« jest s tohoto hlediska přípustným, ovšem předpokládajíc, že František F. prokáže pravdivost označení parostrojní cihelny, čehož dosud neučinil (§ 22 min. nař. ze dne 9. března 1863, čís. 27 ř. zák.). V tomto případě jde o firmu jednotlivce, kterou znamenati jest majitel povinen dle čl. 15 obch. zák. tedy vlastnoručním vypsáním jejího, v obchodním rejstříku zapsaného znění, bez všech dalších dodatků. Proto předložené znamenání firmy, dle něhož chce František F. znamenati zapsanou firmu tím způsobem, že k jejímu znění kýmkoliv napsanému, vytištěnému neb razítkem vyznačenému chce ještě dále připojovati svůj podpis, přesně řečeno slova »Frant. F.«, jest dle zákona nepřípustným.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu, změnil však usnesení rekursního soudu z úřadu v ten smysl, že zamítl opověď Františka F-a.

Důvody:

Jde o firmu kupce jednotlivce. Dle čl. 16 obch. zák. smí kupec jednotlivec vésti jako firmu jen své rodové jméno (příjmení) buď s jménem (křestním neb matričním) nebo bez něho a může připojiti dodatky, sloužící k bližšímu označení osoby neb závodu. Nebylo by tedy závady, by opovídatel nevedl na příklad firmu František F., parostrojní cihelny v Č., neb Parostrojní cihelny v Č., František F., pakliže by dodatek »parostrojní cihelny v Č.« byl pravdivý. Rozhodl-li se totiž opovídatel, že připojí ku svému příjmení (rodovému jménu), také jméno křestní (matriční), musí to býti jméno jeho a nikoliv nějaké jméno cizí nebo jemu nepříslušející. Zamýšlel-li však opovídatel vésti firmu svého otce, jehož závod zdědil (čl. 22 obch. zák.), musil by firmu otcovu převzíti beze změny neb nanejvýše s dodatkem vyjadřujícím nástupnictví. A tu nelze přisvědčiti názoru rekursního soudu, že by byl dodatek »parostrojní cihelny v Č.« i tu přípustným dodatkem ve smyslu čl. 16 obch. zák. Dodatek k firmě jest její podstatnou součástí. Zněla-li původní firma »Bohdan F.« a chce-li použíti opovídatel této staré firmy, musí ji převzíti tak, jak jest, po případě s dodatkem dle čl. 22 obch. zák. jediné přípustným, totiž takovým, jenž vyjadřuje nástupnictví. Jakýmkoli jiným dodatkem změnila by se původní firma v jinou, novou, nebyla by již firmou odvozenou a musila by míti náležitosti svrchu vytčené. Ať se již tedy posuzuje zvolené znění firmy s hlediska čl. 16 nebo 22 obch. zák., nevyhovuje v žádném směru zákonu a bylo proto rozhodnouti, jak se stalo. Připomenouti jest ještě, že obchodním zákonem není odůvodněn požadavek, by znamenání firmy kupce jednotlivce dálo se jen vlastnoručním vypsáním celého firemního znění. (Viz plenární usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 1925, čís. pres. 866/25 čís. sb. 5554.)

Čís. 5573.

Znění firmy pobočného závodu musí se shodovati se zněním hlavní firmy, třebas v sídle pobočného závodu byla firma téhož znění. Rozlišení lze docíliti jen dodatkem (čl. 21, druhý odstavec, obch. zák.).

(Rozh. ze dne 21. prosince 1925, R I 807/25.)

Rejstříkový soud povolil zápis firmy »Hanuš F., pobočný závod v P. hlavního závodu E. C. F. v J. v Sasku, výroba hasících přístrojů a parních pluhů.« Rekursní soud uložil majiteli firmy Hanuši F-ovi, aby ve lhůtě, která mu bude rejstříkovým soudem udělena, firmu odštěpného závodu v P. v zákonném znění k zápisu do obchodního rejstříku řádně opověděl, ježto by jinak zápis odštěpného závodu, napadeným usnesením povolený, byl v obchodním rejstříku vymazán. Důvody: Dle čl. 21 obch. zák. musí firma, pod kterou jest hlavní závod protokolován, také pro odštěpný závod v jiném místě zřízený býti opovězena k zápisu do obchodního rejstříku u obchodního soudu vedlejšího závodu a v tom případě, že v dotyčném místě jest již stejná firma, musí býti připojen ku oné firmě dodatek, kterým by se od oné již jsoucí firmy zřetelně rozeznávala. Následkem toho jest správným náhled rekurentky, že neměl býti povolen zápis firmy odštěpného závodu, která se úplně liší od firmy hlavního závodu. Na první pohled jest zřejmo, že vůdčí znění firmy ku zápisu připuštěné jest označení »Hans F.«, naproti čemuž vše ostatní jsou jen dodatky o vlastnosti a místu odštěpného závodu, sídle hlavního závodu a předmětu podniku. Proto neodpovídá zapsané znění firmy odštěpného závodu předpisu čl. 21 obch. zák. Okolnost, že majitel firmy prý z ohledů na firmu R. C. v T. jest nucen znění firmy tak zvoliti, aby závod neznamenal jakožto firmu E. C. F. jest povahy soukromoprávní, a nemůže tím býti zákonný předpis obchodního zákona, sloužící zájmům veřejnosti, derogován.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení, k jehož odůvodnění se poukazuje, hoví úplně zákonu. Rekurent snaží se — ovšem teprve v dovolacím rekursu — odůvodniti nesouhlas ve znění firmy hlavního závodu s firmou závodu odštěpného ustanovením čl. 20 druhý odstavec, maje patrně na mysli čl. 21 druhý odstavec obch. zák. Než, i kdyby již byla v sídle pobočného závodu v P. skutečně jiná firma téhož znění »E. C. F.«, což nebylo nijak prokázáno, nebyla by dle čl. 20 druhý odstavec pokud se týče 21

druhý odstavec obch. zák. jinak nejen přípustná, nýbrž i nutná odchylka po zákonu proveditelnou takovou úpravou firmy, jaké se domáhá stěžovatel. Zákon vyžaduje, by k firmě hlavního závodu byl v uvedeném případě připojen dodatek, jímž by se firma odštěpného závodu odlišovala od jiné firmy téhož znění v témž místě již se nacházející. Musí se tedy firma vedlejšího závodu především krýti s firmou hlavního závodu a pak teprve lze přičiniti rozlišující dodatek. Zvolené znění firmy pro vedlejší závod však jest zcela jiné a ku firmě hlavního závodu jen p o u k a z u j e. Toto znění firmy neodpovídá však ani předpisu ani duchu zákona.

Čís. 5574.

Pokud jest pro »Sanatorium pro porodnictví a ženské nemoci« přípustnou forma společenstva.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1925, R I 1043/25.)

S o u d p r v é s t o l i c e povolil zápis firmy »Sanatorium pro porodnictví a ženské nemoci, zapsané společenstvo s r. o.«. R e k u r s n í s o u d zamítl opověď. D ů v o d y: Společenstva dle §u 1 zákona z 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. mají za účel napomáhati živnosti nebo hospodářství svých členů společným provozováním závodu neb poskytováním úvěru. Z toho plyne, že činnost společenstva musí býti omezena toliko na členy družstva a směřovati k účelům svépomocným. Tomuto požadavku opovídající družstvo dle účele a předmětu, který si vytklo, nehoví. Nelze o tom pochybovati, že zřizování léčebních ústavů určeno jest hlavně a převážně pro nečleny, jichž ošetřováním má býti docíleno finančního úspěchu ve prospěch členů družstva, čímž však vpravdě vyvíjí družstvo již činnost kapitalistickou a vymyká se tak z rámce činnosti stanovené v §u 1 zákona. Takováto kapitalistická činnost nehodí se však do formy družstevní, neboť družstva jsou zákonodárcem myšlena jako spolky osob ku společné hospodářské činnosti, nikoli však jako vlastní kapitálové associace, které hospodářství členů družstva jenom prostředně slouží. Podnik, o který tuto jde, nehodí se proto do formy družstevní po rozumu §u 1 zákona a lze účele jeho dosíci jen v jiné formě associační.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvého soudu.

D ů v o d y:

Dle §u 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. jest účelem společenstva podpora výdělku nebo hospodářství členů společným provozem podniku nebo poskytováním úvěru. Jde tu o sdružení osob provozujících v podstatě tutéž živnost za účelem jejího zvelebení a tím i podpory výdělku, společným jejím provozem. Zákon sám rozeznává různé typy družstev a vypočítává některé z nich příkladmo v §u 1, připouštěje však také jiné typy (»und dergleichen«), mající tytéž podstatné znaky, vytčené v definici družstva. V tomto případě jde o družstvo, stojící dle své povahy nejblíže společenstvu výrobnímu. Při družstvu produktivním nemůže býti závady, že výsledek společné hospodářské činnosti jest určen také pro nečleny, vždyť účelem družstva výrobního jest právě odbyt společně vyrobeného statku. Tedy j e n n a v ý r o b ě musí býti súčastněni výhradně členové a směřuje sdružení se jich právě jen k usnadnění a lepší prosperitě jich živnosti společným provozem. Dle §u 3 stanov může býti členem družstva, o jehož zápis jde, jen porodní asistentka, ženský lékař a osoby pracující v příbuzných oborech, tedy vesměs příslušníci určitého příbuzného povolání, kteří se sdružují ke společnému provozu sanatoria a ambulatoria ve smyslu §u 2 stanov, tudíž k společné hospodářské činnosti (§ 1 zák.), odpovídající jich individuelním, příbuzným živnostem. Že pak produktem této jejich činnosti není statek hmotný, nýbrž poskytování ošetření a léčení při určitých druzích nemoci, jest nezávažným, neboť zákon klade důraz jen na společný provoz živnosti, jímž má býti podpořen výdělek neb hospodářství členů, jinak nerozeznávaje. Nelze tedy mluviti o associaci kapitálové, proti zápisu družstva není závady.

Čís. 5575.

Zákon na ochranu nájemců ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. Do usnesení rekursního soudu, jímž odmítnut dovolací rekurs do usnesení rekursního soudu, jímž zrušeno usnesení prvého soudu povolující výpověď a odmítnut návrh vypovídatelův, jest nepřípustným rekurs na dovolací soud.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1925, R I 1061/25.)

V řízení o svolení k výpovědi odmítl N e j v y š š í s o u d dovolací rekurs, správně rekurs.

D ů v o d y:

Usnesením soudu prvé stolice bylo podle §u 1 čís. 12 zákona ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. uděleno vypovídající straně soudní svolení k výpovědi místností tam blíže uvedených. Sborový soud prvé stolice rozhodnutím ze dne 6. října 1925 rekursu vypovídané strany vyhověl, napadené usnesení zrušil a návrh vypovídající strany odmítl. Tím byla věc vyřízena konečně, neboť § 4 (5) zákona omezuje pořad práva na tuto stížnost a vylučuje výslovně jakýkoli jiný opravný prostředek. Jest proto i nepřípustný tento rekurs, stěžovatelkou nesprávně označený jako rekurs dovolací, a nepadá nijak na váhu, že směřuje proti rozhodnutí rekursního soudu, jímž odmítnut byl její dovolací rekurs proti shora uvedenému jeho rozhodnutí ze dne 6. října 1925, jímž, jak uvedeno, tato záležitost vyřízena byla s konečnou platností. Nepřípustné rekursy sluší podle §u 14 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. ve znění čl. X. cís. nař. ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. odmítnouti. Byl proto rekurs vypovídající strany jako nepřípustný odmítnut, což učiniti měl již soud prvé pokud se týče druhé stolice.

Čís. 5576.

Změna žaloby o rozluku manželství v žalobu o rozvod manželství od stolu a lože jest nepřípustna.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1925, R I 1064/25.)

Za sporu o rozluku manželství navrhla žalobkyně omezení žaloby v ten rozum, by bylo uznáno pouze na rozvod manželství od stolu a lože. Soud prvé stolice změnu připustil, rekursní soud návrh na změnu zamítl. Důvody: Žalobkyní při roku dne 18. září 1925 navržené udánlivé omezení na rozluku znějivšího žalobního žádání na rozvod od stolu a lože z viny žalovaného jeví se ve skutečnosti změnou žaloby, kterou prvý soud ve smyslu §u 235 c. ř. s. připustil přes to, že se to nesrovnává s platnými předpisy. Neboť řízení ve sporech o rozluku manželství má po rozumu §u 13 poslední odstavec rozl. zák. ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. oficiosní povahu, kdežto řízení o rozvod manželství jest podrobeno všeobecným ustanovením civilního řádu soudního. To vyplývá nesporně z předpisu §u 4 dvorního dekretu ze dne 23. srpna 1819, čís. 1595 sb. z. s. a z ustanovení §u 6 nař. min. sprav. ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák., dle nichž soudce jest vázán návrhy stran a proto nesmí přihlížeti k důvodům, které nebyly uplatňovány. Dále nejsou důvody rozvodové, v § 109 obč. zák. jen příkladmo uváděné, totožnými s důvody rozlukovými, v § 13 rozl. zák. taxativně normovanými, a nelze také pro provedení žalobního nároku, k jehož uplatnění nařízeno zvláštní řízení, použiti jiného řízení, to tím méně, když druhá strana, která se již pustila do sporu, s tím není srozuměna. Již základní rozdíl mezi obojím řízením vylučuje přípustnost navržené změny žaloby a nepřichází proto již v úvahu otázka, zda by se z toho bylo obávati stížení nebo protahování jednání. Také nelze přehlížeti, že v řízení o rozluku manželství odpadají pro oficiosní jeho povahu nařízení prvého roku a nutnost žalobní odpovědi a že také vyšší stolice se zřetelem k vyšetřovacím pravidlům v tomto řízení nejsou vázány zjištěními soudů nižších a mohou, ježto jsou přípustny i novoty, nařídit doplnění řízení, i když stranami nebylo navrženo. Naproti tomu musí býti v řízení o rozvod manželství ustanoven první rok, při kterém může býti vydán též rozsudek pro zmeškání, nepřípustný vůbec v řízení o rozluku manželství, mimo to jest též poskytnutí lhůty k žalobní odpovědi obligatorně předepsáno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není opodstatněn. Nejvyšší soud sdílí právní názor rekursního soudu a poukazuje stěžovatelku na správné důvody napadeného usnesení, které souhlasí s rozhodnutím Nejvyššího soudu čís. 1480 sb. n. s. Není potřebí, šířiti se o tom, že v otázce, o niž jde, rozhodným jest zákon, nikoliv právní přesvědčení lidu, který prý má za to, že rozvod manželství jest v poměru k jeho rozluce pouhé minus a který přesně

nerozeznává mezi rozlukou a rozvodem manželství, a že pro naši judikaturu jest terminologie německého práva lhostejna. Ostatní právní vývody stěžovatelky jsou vyvráceny důvody uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Čís. 5577.

Ochrana jména (§ 43 obč. zák.).

Ochrany jména vynálezcova může se i po uhasnutí patentu domáhati i ten, jehož rodovým jménem jest ono jméno. »Neoprávněné užívání jména« netýká se pouze užívání jména k označení osoby, nýbrž i k účelům obchodním a reklamním. Nevyhledává se, by oprávněnému vznikla hmotná škoda. Lhostejno, že oprávněný jest cizozemcem (Rakušanem).

(Rozh. ze dne 21. prosince 1925, Rv I 964/25.)

Žalobce byl synem zesnulého Ludvíka H-a, vlastníka patentu pro výroby asbestocementové břidlice. Oprávnění z patentu zaniklo roku 1915. Ježto žalovaná firma Eternitas v K. v Čechách, výroba materiálu k pokrývání střech, používala na tiskopisech označení: »Výrobní patent system H.«, domáhal se na ní žalobce žalobou, by upustila od užívání jmén »H.« a »Patent H.« na dopisech, reklamních lístcích, cennících, plakátech a v každém jiném způsobu. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, vymezil však rozsudkový výrok takto: »Žalovaná firma jest povinna pod exekucí zanechati užívání jména H. i ve spojitosti »patent H.« na dopisech, reklamních lístcích, cennících, plakátech a nápisech způsobem dosud používaným v obchodních tiskopisech.«

Důvody:

Dovolání, uplatňujíc jako hlavní vadu odvolacího rozsudku nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), vytýká, že byla v něm nesprávně posouzena již otázka, zda je žalobce oprávněn ke sporu (aktivní legitimace). Žalobce domáhá se žalobou ochrany svého jména rodového »H.«.[1]) Právo na jméno jest osobnostním právem soukromým,[2]) jemuž přiznána byla ustanovením §u 43 obč. zák. ve znění třetí dílčí novely zvláštní soukromoprávní ochrana proti užívání určitého jména osobou cizí neprávem a způsobem, poškozujícím zájmy pravého nositele jména. Je-li nesporno, že žalobce jest synem zesnulého Ludvíka H-a, vynálezce zvláštní výroby asbestocementové břidlice, až do roku 1915 patentem čís. 5970 v Rakousku chráněné a také v jiných zemích patentované a že sám žalobce jest súčastněn na podniku Eternitové závody v B., společnosti s ruč. obm. s vkladem 4,320.000 Kč, oprávňuje

[1]) Srov. Dr. Em. Adler: Der Namen im deutsch. u. oesterr. Recht 1925 str. 105 a násl.

[2]) Srov. Motivy ku třetí dílčí novele str. 131 (zpráva komise ku § 1 vl. osnovy), Flieder: Právník 1918 str. 190, 191.

ho k žalobě rodem nabyté právo na užívání jména »H.« proti žalované firmě, která příjmení »H.« spojuje s označením způsobu výroby svého podniku na asbestocementovou břidlici, pod firmou »Eternitas«, akc. továrna dehtových výrobků a krycích hmot v K. vedeného, a má žalobce dojista oprávněný zájem na tom, by cizí podnik nebyl uváděn ve spojitosti s jménem »H.«, jehož oprávněným majitelem jest pouze žalobce, jak bude dolíčeno.[3]) Není tudíž výtka nedostatku aktivní legitimace žalobcovy důvodnou. Jest lhostejno, že vynálezcem výrobního patentu byl otec žalobcův, ježto rodové jeho jméno získal žalobce svým poměrem rodinným, čímž nabyl i práva k ochraně tohoto jména ve smyslu §u 43 obč. zák., a mylným jest názor dovolatelčin, že jen vynálezce sám, t. j. Ludvík H. by byl oprávněn k žalobě podle tohoto ustanovení zákona. Žalobce domáhá se žalobou ochrany jména »H.« jako nynější nositel tohoto jména proti používání téhož jména žalovanou při jejím průmyslovém podniku[4]) a nemají proto závažného významu dovolací vývody o tom, že žalobce není oprávněn disponovati jménem svého otce. Není ani správným tvrzení dovolání, že soudy uznaly žalovanou firmu povinnou, by upustila od užívání jména žalobcova, nýbrž uznaly, by zanechala užívání jména »H.« vůbec, při čemž jest rozhodný výrok rozsudečný. Jest přisvědčiti mínění nižších soudů, že dovolávané ustanovení zákona nemá na mysli pouze případ, kdy osoba třetí užívá cizího jména jen k označení osoby (osvojení si cizího jména), jak původně i vládní osnova navrhovala, nýbrž že slovy do zákona pojatými »neoprávněné užívání jména«, byla ochrana jména rozšířena i na případy, když někdo užívá cizího jména k účelům reklamním a o takový případ právě tu jde.[5]) Neboť, užívá-li žalovaná firma ve svých obchodních tiskopisech (dopisních a reklamních) nápadným písmem — červeným — hned na prvém místě tiskopisu slov: »Výrobní system patent H.«, nebo německy: »Erzeugungssystem, verbessertes H's-Verfahren« a při tom slova »H's-Verfahren« nápadně červeně a velkými písmenami zdůrazňuje, využívá tím zřejmě jména »H.«, podle zjištění v obchodním světě chvalně známého co do výrobku asbestocementové břidlice, pro své obchodní účely a žalobce má dojista zájem, aby žalovaná firma upustila od používání jména, jehož nositelem jest nesporně nyní jen on sám. Žalovaná ve sporu nejen neprokázala, nýbrž ani netvrdila, že používání jména »H-ova« pro svůj podnik nějak získala, nemá tudíž práva jména tohoto užívati a neoprávněným jeho používáním pro své obchodní cíle zasahuje nepochybně do osobnostních práv žalobcových, který jediný má zákonný nárok na toto jméno, rodovým příslušenstvím nabyté. Nižší soudy správně uznaly, že postup žalované firmy při používání jména »H.« byl způsobilý vzbuditi omyl o oprávnění k užívání tohoto jména a že žalobce byl tím ve svých oprávněných zájmech poškozen,[6]) když cizí firma užila jeho rodového jména ku svým reklamním účelům, při čemž nesejde ani na tom, zda mu vznikla tím i hmotná škoda (srov. sb. n. s. čís. 2985). Jest lhostejno, na které slovo při používání jména »H.« v celkové souvislosti mínila žalovaná firma ve svých tiskopisech klásti váhu, zejména, zda chtěla zdůrazniti více slovo »systém«, ježto způsob a tiskové provedení, jakým užila jména »H.« ve svých obchodních tiskopisech, jak bylo již dříve dolíčeno, mohly snadno vzbuditi u kupitele, o výrobek se zajímajícího, mylnou domněnku, že jest oprávněnou nástupkyní ve jménu »H.«, kterémužto úsudku by nebránila ani okolnost, že v tiskopisech uváděla též jméno své firmy »Eternitas, akc. spol.«, ježto i jako cizí akciová společnost mohla pro své výrobky jména »H.« získati za úplatu. Žalovaná firma mohla zajisté postup vlastní výroby svým zákazníkům vylíčiti odborným způsobem a nebylo by jí dojista ani vytýkáno, kdyby se při tom zmínila, že její vlastní výroba asbestocementových břidlic byla přizpůsobena bývalému patentovanému výrobnímu postupu H-ovu, kdyby při obyčejné pozornosti bylo z vylíčení jejího poznatelno, že tu jde o podnik docela jiný, se jménem »H.« nikterak nesouvisící,[7]) což však žalovaná firma neučinila, naopak používala jména »H.« takovým způsobem a v takové spojitosti při své reklamně, že mohla způsobiti klamnou domněnku, že jest oprávněnou uživatelkou tohoto jména a ze souvislosti slov »patent H.« v jejich tiskopisech mohl býti vzbuzen i další omyl zákazníků, že tu jde o způsob výroby patentem H. chráněný. Tyto úvahy vedly dovolací soud k tomu, že přesněji vymezil výrok rozsudečný. Mylným jest názor, že takovouto ochranou jména by se prodlužovala do nekonečna výsada patentní i po zrušení patentu, neboť patentem byl tu chráněn způsob a postup výroby a ten zrušením patentu stal se obecně přístupným a svobodným i pro žalovanou firmu. Ani okolnost, že žalobce jest cizozemec (státní příslušník rakouský), nemůže býti jeho žalobě na úkor, ježto podle §u 33 obč. zák. jest zásadně v Československém státě účasten všech práv jako tuzemci a žalovaná firma ani netvrdila, že v Rakousku — kdež doslovně stejný předpis o ochraně jména jest dosud v platnosti, jak tuzemským soudům jest známo (§ 271 c. ř. s.) a tudíž důkazu nepotřebuje — jest s čs. státními příslušníky při uplatnění práv podle §u 43 obč. zák. přísněji nakládáno, než se státními občany rakouskými, takže tu ani nevznikla pochybnost o zachovávání zásady vzájemnosti rakouskými soudy.

[3]) Srov.: Dr. Adler: Der Namen str. 98, 99. Flieder: Právník 1918, str. 191, předposl. odst.

[4]) Staudinger: Komentář k něm. obč. zák. 1912, str. 119 pozn. 2.

[5]) Dr. Adler: Der Namen, str. 87, 97/98 c), Motivy ku třetí dílčí novele str. 131: »Jeder unbefugte Gebrauch nicht nur die Anmasung ist als Tatbestand des Eingriffes gedacht.«

[6]) Staudinger: Komentář k něm. obč. zák. 1912 str. 121 pozn. 8 a 9, str. 112 pozn. 1—6. — Warneyer: Komentář k něm. obč. zák. ku § 12 str. 26 odst. 2.

[7]) Dr. Adler: Der Name str. 97, 98, 99.

Čís. 5578.

Řád o zbavení svéprávnosti (cís. nařízení ze dne 26. června 1916, čís. 207 ř. zák.).

Do rozhodnutí o odporu jest přípustným dovolací rekurs na nejvyšší soud v každém případě, ať jde o srovnalá nebo různá rozhodnutí nižších soudů.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1925, R I 1030/25.)

Usnesením okresního soudu byl Erdmann H. zbaven částečně svéprávnosti pro pijáctví. Odporu Erdmanna H-a krajský soud nevyhověl a usnesení prvého soudu potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Erdmanna H-a a uvedl ohledně přípustnosti dovolacího rekursu v

důvodech:

Předeslati dlužno, že rekurs jest přípustný, protože podle §u 49 druhý odstavec řádu o zbavení svéprávnosti ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. z. lze podati do rozhodnutí o odporu rekurs k nejvyššímu soudu v každém případě, ať jde o srovnalá nebo různá rozhodnutí nižších soudů, neboť podle §u 56 prvý odstavec řádu platí tu předpisy §§ 1 až 19 nesp. pat. jen potud, pokud v řádu nebyly dány předpisy odchylné (srovnej také vysvětlivky ve Věstn. min. sprav. 1916 str. 269 odst. 4 a 5).

Čís. 5579.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.). »Najatými místnostmi« ve smyslu §u 7 (1) zákona rozumí se všechny do užívání dané místnosti, v nichž jest živnost provozována, nechť právní poměr dlužno podle §u 1091 obč. zák. posuzovati jako nájem v užším slova smyslu, nebo jako pacht.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1925, R I 1033/25.)

Proti soudní výpovědi, dané žalované z hostinských místností. namítla, žalovaná nepřípustnost pořadu práva vzhledem k zákonu na ochranu nájemců. Soud prvé stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podkladem sporu jest tento děj: Výnosem okresního hejtmanství ze dne 2. dubna 1894 schváleno bylo propachtování Sch-ské hostinské a výčepní živnosti Rudolfu P-ovi v domě čís. 44 v L. Smlouvou ze dne 29. dubna 1894, označenou jako smlouva pachtovní a obsahující velmi podrobná smluvní ustanovení, propachtovalo ředitelství panství P. manželům Rudolfu a Růženě P-ovým hostinec čís. 44 v L. se všemi místnostmi k provozování výčepní a hostinské živnosti. Podle zjištění nižších soudů zemřel Rudolf P. roku 1924 a vdova Růžena P-ová provozuje živnost hostinskou sama, má hostinec v užívání, bydlí tam a mimo to tam provozuje za souhlasu okresní správy politické vdovským právem také řemeslnou živnost řeznickou svým synem Bedřichem jako obchodvedoucím. Koncese živnosti hostinské a výčepní vede se dále na účet pozůstalostní podstaty po Adolfu Josefu Sch-ovi formálně dosud ještě náměstkem Rudolfem P-em. O žádosti vdovy za udělení hostinské koncese nebylo ještě rozhodnuto. Dědic dřívějšího vlastníka Adolfa Josefa Sch-a prodal hostinec manželům Josefu a Anně K-ovým a dal souhlasně s těmito novými nabyvateli Růženě P-ové čtvrtletní soudní výpověď jak z hostince čís. 44, tak i z hostinské živnosti. První soud nejprve odmítl výpověď a limine s poukazem na § 7 (1) zák. o ochr. náj., protože by mohla býti dána jen se svolením soudu. Rekursní soud však zrušil toto usnesení a nařídil, by o výpovědi bylo jednáno podle §§ 562 až 564 c. ř. s. Tak se stalo, výpověď byla s výpovědním příkazem Růženě P-ové doručena, o jejích včas podaných námitkách bylo jednáno a konečně byla »žaloba« prvním soudem pro nepřípustnost pořadu práva usnesením odmítnuta. Rekursní soud vyhověl rekursu vypovídající strany, zavrhl námitku nepřípustnosti pořadu práva a uložil prvnímu soudu, by po pravomoci ve hlavní věci dále jednal. Rozhodnutí rekursního soudu jest správné, třebaže s jeho odůvodněním nelze souhlasiti, jak bude dále vyloženo. Pro souzený případ nezáleží na tom, jaké právní povahy smlouva jest, zda jest totiž celý smluvní poměr považovati podle »hlavní věci« (§ 1091 obč. zák.) za pacht, či nájem; zda jest »hlavní věcí« využití hostinské koncese pílí a přičinlivostí, či užívání hostince se všemi místnostmi. Při posuzování právní povahy této smlouvy ovšem by označení smlouvy jako pachtovní a zmínky o pachtýřích a pachtovném žádné role nehrály. Pro souzený případ jest jedině rozhodnou otázkou, zda lze na tuto smlouvu použíti předpisů zákona o ochraně nájemců, čili nic. V tomto směru nelze přisvědčiti rekursnímu soudu, že zákon o ochraně nájemníků tu místa nemá, a jest naopak souhlasiti s vývody dovolacího rekursu, že vypovídaná strana záštity onoho zákona požívá. Jde o výklad §u 7 (1) zákona ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. Tento předpis objevuje se poprve v §u 6 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n. a platil původně jen pro živnosti koncesované. Nyní platí pro veškeré, tedy také svobodné a řemeslné živnosti (§ 55 živn. ř.) a zní doslovně: »Předchozí ustanovení vztahují se také na pachtovní smlouvy o provozování živností v najatých místnostech.« Dosah tohoto zákonného ustanovení není jasným a materiálie neposkytují pro výklad pomůcek. Podle doslovu zákona rozšiřuje se záštita proti libovolné výpovědi, která přísluší jinak jen nájemníkům bytů a jiných místností (§§ 1 až 6 a § 30) také na pachtýře, ale jen na pachtýře živností. Předmětem záštity zákona je tedy pacht živnosti, nikoli nájem místností, který jest chráněn již §em 1 a §em 30 zák. o ochr. náj. Pachtýř živnosti je však chráněn proti libovolné výpovědi jen tehdy, provozuje-li ji v místnostech najatých. Tím jest jistě z ochrany zákona vyloučen pachtýř živnosti, kterou provozuje v místnostech vlastních. Jde však o otázku, zda zákon měl na mysli jen rozdíl mezi místnostmi cizími a vlastními, či zda chtěl také rozeznávati mezi místnostmi najatými v užším slova smyslu a mezi místnostmi spolu spachtovanými. Tuto otázku jest zodpověděti záporně a jest při tom hleděti k účelu zákona. Zákon chtěl totiž chrániti proti libovolné výpovědi každého pachtýře živnosti, který ji provozuje v místnostech cizích, z nichž by mohl býti libovolně odstraněn a tak pramene své výživy zbaven. Tohoto účelu zákona dosáhne se jen tehdy, když pro obor §u 7 (1) zákona o ochraně nájemníků nečiní se rozdíl mezi místnostmi

najatými v užším slova smyslu a místnostmi se živností spolu spachtovanými. Jinak by byl účel zákona při velikém počtu pachtýřů živností zmařen. I kdyby tedy podle občanského zákona (§ 1091) bylo smluvní poměr podle »hlavní věci«, totiž podle živnosti, pokládati za pacht, přece platí tu co do místností, v nichž se živnost provozuje, záštita §u 7 (1) zák. o ochraně nájemníků. Zákon o ochraně nájemníků, vycházeje z předpokladu, že místnosti jako takové nejsou předmětem hospodářského využití, z nichž by pílí a přičiněním bylo užitků docilováno, nýbrž že jsou jen místem, na němž se živnostenská činnost soustřeďuje a že jich lze používati tak jak jsou, mluví jen o »místnostech najatých«, ale rozumí tím všechny do užívání dané místnosti, v nichž je živnost provozována, ať již právní povahu dotyčného právního poměru bylo by podle §u 1091 obč. zák. kvalifikovati jako nájem v užším slova smyslu, či jako pacht. Dále bylo by možno ještě zevrubněji rozeznávati mezi místnostmi danými propachtovatelem pachtýři do užívání a mezi místnostmi najatými od jiné osoby a bylo by možno zkoumati, zda zákon i tento případ na mysli měl, ale touto otázkou netřeba se zabývati, protože v souzeném případě propachtovatel živnosti dal pachtýři do užívání zároveň také místnosti. Z toho, co dosud uvedeno, jde na jevo, že dlužno i na souzený případ použíti §u 7 (1) zák. o ochr. náj. Nezáleží na tom, zda provozuje vypovídaná strana hostinskou a výčepní živnost právem, či neprávem, neboť v tomto případě bylo by to jen podnětem k zakročení živnostenského úřadu a, kdyby vypovídaná strana byla zbavena živnostenského oprávnění, bylo by to jen výpovědním důvodem podle §u 1 čís. 16 zák. o ochr. náj.

Čís. 5580.

Zavázal-li se kupitel nemovitosti, že zaplatí dávku z přírůstku hodnoty a závazek jeho byl na koupené nemovitosti zajištěn, jest oprávněn, zaplativ dávku, domáhati se na prodateli, by mu na svůj náklad vydal prohlášení výmazu schopné, třebas zajištění stalo se pouze na přání kupitele bez příkazu a předchozího vědomí prodatele.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1925, Rv I 1349/25.)

Ve smlouvě, jíž koupili od žalovaných nemovitost, zavázali se žalobci, že zaplatí veškeré veřejné dávky, zejména i dávku z přírůstku hodnoty. Notář, jenž prováděl zavtělení, dal pro žalované na prodanou nemovitost vtěliti jistotu, že žalobci oné povinnosti dostojí. Zaplativše dávky, žádali žalobci na žalovaných, by jim podepsali ověřeně výmazné prohlášení. Ježto žalovaní to odepřeli, domáhali se toho žalobci žalobou, jíž procesní soud prvé stolice pro tentokráte zamítl, maje za to, že žalobci řádně nevykázali, že dávku zaplatili. Odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelé uznávají svůj závazek k vydání výmazného prohlášení žalobcům, odepřeli však své podpisy dáti ověřiti na výmazné listině

z důvodu, že knihovní zajištění dávky z majetku a přírůstku na majetku na nemovitostech žalobců bylo provedeno notářem pouze na přání žalobců na místo složení jistoty v hotovosti, bez příkazu a vědomí žalovaných, což bylo i prvým soudem zjištěno. Otázka, stalo-li se knihovní zajištění ve prospěch žalobců, či žalovaných, jest otázkou právního úsudku a nikoli skutkového zjištění a její přezkum jest přípustným i v řízení opravném. Dovolací soud nesdílí názor, že zajištění dávky stalo se jen ve prospěch žalobců, ježto podle ustanovení prováděcího nařízení ze dne 27. dubna 1922, čís. 143 sb. z. a n. ku §u 37 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n. a podle § 13 (3) pravidel o dávce z přírůstku hodnoty nemovitostí ručí i nabyvatelé za tuto dávku, je-li na zciziteli nedobytnou a hypoteční jistotou, žalobci pro tuto dávku zřízenou, stal se ručební závazek žalovaných bezpředmětným. Žalovaní nebyli sice o přeměně původní peněžní jistoty v jistotu hypotekární předem notářem vyrozumění, avšak bylo zjištěno, že usnesení, povolující knihovní zajištění dávky na nemovitostech žalobců právem zástavním, bylo jim řádně doručeno a žalovaní ve sporu ani netvrdili, že proti vkladu činili námitky, nebo že vklad opravnými prostředky napadli. Odvolací soud správně již z tohoto skutkového stavu usoudil, že žalovaní dali dodatečně mlčky na jevo svůj souhlas (§ 863 obč. zák.) s přeměnou jistoty, notářem provedenou a ji schválili. Než žalovaní ještě v dovolacím spise doličují, že se obrátili sami na notáře, by nejen smlouvy trhové jim sepsal, nýbrž i vše ostatní zařídil, aby již sami po zaplacení kupní ceny neměli s celou věcí co dělati, čímž zřetelně projevili souhlas i s dalšími jeho opatřeními v této věci. Závazek žalovaných k vydání vkladní výmazné listiny neplyne sice z ustanovení §u 1426 obč. zák., jak doličuje odvolací soud, nýbrž z ustanovení §u 1369 obč. zák., podle něhož musí ten, jehož knihovně zajištěný nárok byl uspokojen, t. j. knihovní věřitel — a takovým věřitelem byli i všichni žalovaní, když pro ně bylo knihovně vloženo zástavní právo za jistotu pro nezaplacenou dávku z majetku a přírůstku na majetku — učiniti takové opatření, aby zástavce podle něho mohl dosíci výmazu závazku v pozemkové knize. Z tohoto ustanovení zákona plyne i povinnost žalovaných, by žalobcům vydali výmaznou listinu, způsobilou ku knihovnímu vkladu, tedy i závazek jejich k ověření podpisů na listině (§ 31 kn. zák.) na vlastní náklad. Že žalobci skutečně zaplatili celou dávku z majetku a přírůstku na majetku, jest nesporno a žalobci také ochotně nabídli žalovaným, že se mohou o úplném zaplacení dávky přesvědčiti nahlédnutím do dokladů u jejich právního zástupce uložených. Prokázali tedy žalobci, že dávku úplně zaplatili a že právní důvod knihovního zajištění dávky pominul uspokojením zajištěné dávky. Tím jest zároveň opodstatněna povinnost žalovaných, aby žalobcům vydali a svými ověřenými podpisy opatřili výmaznou listinu, ku knihovnímu vkladu způsobilou.

Čís. 5581.

Zákon o silostrojích ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák.

Vzal-li ten, komu bylo auto podnikatelem za úplatu propůjčeno k jízdě, do auta osobu další, ručí i jí podnikatel podle §u 4 zákona.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1925, Rv I 1432/25.)

Od žalovaného najala si automobil Žofie V-ová se svým synem za 750 Kč. Kromě nich jel v automobilu, aniž by byl žalovanému něco zaplatil, se svolením Žofie V-ové též žalobce. Na cestě se automobil, řízený žalovaným, se silnice zřítil a žalobce byl těžce poraněn. Žalobě jeho o náhradu škody proti žalovanému (jeho pozůstalosti) bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nižší soudy zjistily skutkově na základě svědecké výpovědi Žofie V-ové, že tato najala auto pro sebe a svého syna za úplatu 750 Kč, že žalobce ji požádal, by mu dovolila jeti spolu, že se zavázal zaplatiti jí poměrnou část smluvené úplaty, a že ona svolila. Žalovaná strana netvrdí, že by toto pro právní posouzení rozepře podstatné zjištění bylo nesprávným, ale snaží se dovoditi, že není rozhodným, co žalobce ujednal se Žofií V-ovou, nýbrž to, co ujednal s majitelem auta Vilémem E-em, a vytýká provedenému řízení kusost, poněvadž nebyly provedeny o tomto jiném ujednání nabídnuté důkazy svědkem Hermannem V-em a výslechem stran, jimiž by prý bylo prokázáno bývalo, že Vilém E. vzal žalobce s sebou z pouhé ochoty a zadarmo, takže byl vůči němu podle §u 4 automobilového zákona ručení prost. Nehledíc k tomu, že řidič automobilu ručí také za úraz osob, které veze zadarmo a ne po živnostensku, dopustí-li se při jízdě zavinění podle obecných pravidel o závazcích k náhradě škody, a že v tomto případě bylo takové zavinění zjištěno v překročení policejního předpisu o nejvyšší přípustné rychlosti při jízdě automobilem (§ 1311 obč. zák.), bylo provedení postrádaných důkazů zbytečno i s hlediska §u 4 automobilového zákona, neboť vezl-li E. žalobce na základě svolení Žofie V-ové, přijal úplatu za jeho jízdu ve mzdě smluvené s V-ovou. Ochota E-ova mohla záležeti jenom v tom, že svolil, by za smluvenou úplatu 750 Kč jely autem nikoliv dvě, nýbrž tři osoby, na úplatnosti a živnostenské povaze jízdy nemohlo se jí nic změniti. I nesprávné právní posouzení i vadnost řízení jsou v této příčině uplatňovány neprávem.

Čís. 5582.

Popírán-li jen důvod závazku ku placení notářského honoráře, jest se domáhati jeho zaplacení pořadem práva.

Notář jest oprávněn domáhati se zaplacení honoráře na tom, kdo byl účastníkem jednání, jež bylo sjednáno s pomocí notářovou, třebas nebyl právě jím zplnomocněn k onomu jednání.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1925, Rv I 1549/25.)

Žalobě notáře proti Rudolfu F-ovi o zaplacení honoráře bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto d ů v o d ů: V tomto sporu vymáhá žalobce jako notář na žalovaném zaplacení poplatků a odměny za vyhotovení smlouvy zrušovací ze dne 31. července 1924, uzavřené mezi Rudolfem a Agathou L-ovými na jedné straně a žalovaným Rudolfem F-em na druhé straně. Ze zrušovací smlouvy ze dne 31. červenve 1924, jak prvý soudce zjistil, jde zřejmě na jevo, že touto smlouvou žalovaný projevil souhlas se zrušením trhové smlouvy, dne 15. července 1924 uzavřené mezi týmiž stranami jako smlouva ze dne 31. července 1924 a zavázal se dle odstavce IV. této smlouvy ze dne 31. července 1924 zaplatiti veškeré výlohy vzešlé oběma smlouvami mimo poplatky, zejména také ty výlohy, které vzešly sepsáním oné zrušovací smlouvy ze dne 31. červenve 1924 v notářské kanceláři žalobcově. Dle ustanovení §u 175 notářského řádu ze dne 25. července 1871, čís. 75 ř. zák., ručí za zaplacení poplatkův rukou společnou a nedílnou všichni ti, kdož smlouvu byli uzavřeli, pokud nic jiného nebylo ujednáno, to ani v tomto sporu žalovaným tvrzeno není a dle ustanovení §u 184 notářského řádu platí příslušná ustanovení XI. hlavy notářského řádu o notářských poplatcích také o odměně notářů za sepsání soukromých smluv, totiž ustanovení §u 171—184 mimo § 181 not. ř. Z těchto zákonných ustanovení zřejmo, že notář, žalobce, který zrušovací smlouvu ze dne 31. července 1924 sepsal, má právo žádati odměnu za sepsání této smlouvy od obou stran, tedy buď od manželů L-ových, neb od žalovaného Rudolfa F-a a jak stanoví § 891 obč. zák., nehledě ani ku výslovnému závazku žalovaného v odst. IV. cit. smlouvy, přímo od žalovaného jako solidárního dlužníka. Jest proto námitka žalovaného, že není povinen platiti honorář a výlohy za sepsání oné zrušovací smlouvy ze dne 31. července 1924 přímo žalobci, nýbrž jen manželům L-ovým, poněvadž žalobce ani písemně, ani ústně ku sepsání oné smlouvy nezmocnil a že žalobce vystupoval, pokud jeho se týče, jen jako jednatel bez příkazu, po stránce právní neoprávněnou.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Zbytek zažalované pohledávky 3.376 Kč 28 h jest honorářem žalobcovým za práci se smlouvou, sjednanou dne 31. července 1924 v notářské kanceláři žalobcově mezi Rudolfem a Agatou L-ovými s jedné strany a Rudolfem F-em, nyní žalovaným, s druhé strany o rozvázání kupní smlouvy ze dne 15. července 1924. Jde tedy o odměnu žalobce jako notáře za práci spojenou se sepsáním soukromé listiny, jejíž výši podle §u 179 a 184 not. ř. náleželo by na žádost notáře nebo strany ustanoviti sborovému soudu po slyšení druhé strany a případném vyžádání si dobrozdání notářské komory, tedy v řízení nesporném, a pořad práva byl by vyloučen; avšak o takovýto případ zde nejde. Se strany žalovaného nebylo na soudě prvé stolice namítáno ničeho proti vyúčtování 3.376 Kč 28 h, čili jak § 179 not. řádu praví, proti p o m ě ř e n í poplatků, nýbrž žalovaným popírán jen důvod závazku ku placení tohoto honoráře, jednak proto, že nezmocnil prý žalobce ku vyhotovení smlouvy ze dne 31. července 1924, jednak z toho důvodu, že žalobce z této smlouvy nenabyl vůči žalovanému nároku na zaplacení honoráře za tuto smlouvu. Za těchto okolností není mezi žalobcem a dovolatelem sporu o to, kolik má býti žalobci zaplaceno, na kterýžto případ dopadá ustanovení §§ 179, 184 not. ř., nýbrž žalobci jedná se o to, by žalovaného

donutil k zaplacení honoráře co do výše nesporného, což může učiniti jen ve sporu, ve kterém se mu dostane exekučního titulu proti žalovanému. Uplatněného dovolacího důvodu čís. 1 §u 503 c. ř. s. tu tedy není.

Nesprávné právní posouzení věci spatřuje dovolatel v tom, že byl odsouzen ku zaplacení zažalovaného peníze přes to, že nebylo zjištěno, že žalobce zmocnil ku práci spojené se smlouvou rozvazovací ze dne 31. července 1924. Dovolací soud přisvědčuje však názoru odvolacího soudu, že žalovaný jest povinen již podle §u 175 not. ř. k náhradě honoráře žalobci, a stačí poukázati v této příčině na správné odůvodnění napadeného rozsudku. Toto zákonné ustanovení nežádá, by notář byl splnomocněn k úkonu, za který žádá honorář, nýbrž stačí, že někdo jest účastníkem jednání, které bylo s pomocí notářovou sjednáno. Že takovýmto účastníkem rozvazovací smlouvy ze dne 31. července 1924 jest žalovaný, nelze vůbec, přihlížejíc k obsahu smlouvy, ve které jest žalovaný jednou stranou a která jím byla podepsána, vážně brátí v pochybnost. Dovolatel jest podle tohoto zákonného ustanovení solidárně zavázán ku zaplacení honoráře s manželi L-ovými a nelze se mu proto ubrániti žalobě, která si právě jeho jako dlužníka vybrala (§ 891 o. z. o.). Již z tohoto důvodu jest žaloba proti dovolateli odůvodněna a nelze rozsudku odvolacího soudu, který to uznal, vytýkati nesprávné právní posouzení věci.

Čís. 5583.

Upozornění u pokladny, že každý má ve vlastním zájmu přijaté peníze přepočítati a prohlédnouti, ježto dodatečné reklamace se nepřijímají, nelze pokládati za obchodní zvyklost ve smyslu čl. 1 obch. zák. Jako obchodní obyčej bylo by upozornění to závazným jen tehdy, kdyby strany výslovně nebo mlčky ujednaly jeho platnost.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1925, Rv I 1710/25.)

Žalobce vyzvedl u pokladny žalované společnosti tři balíčky po 100 bankovkách á 1.000 Kč. Ježto dvě bankovky byly pozastaveny jako padělek, domáhal se žalobce na žalované společnosti zaplacení 2.000 Kč. Bylo zjištěno, že u pokladny společnosti byl umístěn nápis: »Žádá se, aby každý ve vlastním zájmu přijaté peníze si ihned řádně přepočítal a prohlédl, neboť dodatečné reklamace se nepřijímají.« Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, maje za to, že žalobce stihá nebezpečí placení, neboť vyplácejícího pokladníka za daného stavu věci mohlo stihati nebezpečí jenom tu dobu, pokud peníze vyplácel. Jakmile však žalobce s ohledem na upozornění u přepážky peníze přijal, vyplácející pokladna již ohledně nepravosti, jakož i počtu bankovek neručí. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Soud vzal za prokázáno, že bankovky (správně státovky) jsou uzavřeny v páskách a že se vyplácejí v týchž páskách, v kterých na žalovanou dojdou, a, jak jde z pásky na jevo, jest na nich upozornění: »Přepočítávati u pokladny, jinak se neručí«, a vzal soud za zjištěno, že žalobce skutečně si peníze přepočítal. Soud prvé stolice dále zjistil, že

u žalované strany u každé pokladny jest nápis, že každý ve vlastním zájmu má přijaté peníze si ihned řádně přepočítati a prohlédnouti, neboť dodatečné reklamace se nepřijímají. Avšak tato zjištění prvého soudce neodůvodňují ještě závěr, prvým soudcem z nich vyvozený, neboť jimi nárok žalobcův nepadá. Co do počtu státovek nebylo ku reklamaci žalobcově příčiny, co do pravosti jich nemožno přes upozornění u pokladny žádati od osob, peníze přijímajících, by ihned u pokladny pravoplatně co do pravosti peníze zkoumaly, ježto z pravidla taková věc jest prostě nemožná, jak nejlépe tomu nasvědčuje výpověď svědka Aloise K-a. Nemohla by proto také taková jednostranná vyhláška peněžního ústavu ničeho změniti na právech osob třetích, kterým vždy musí býti ponecháno právo, prokázati, kde padělané peníze obdržely. Utvoření se usance obchodní, příčící se normální možnosti, nelze připustiti. Okolnost, že si žalobce z opatrnosti nepoznamenal a pokladníkem potvrditi nedal čísla obdržených státovek, nemůže zabrániti, aby obtížnějším způsobem pak důkaz o tom, že padělané peníze od žalované obdržel, nemohl podati.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Neobstojí výtka nesprávného posouzení právního. V té příčině napadá dovolatelka vlastně jen názor soudu odvolacího, že nelze připustiti utvoření se obchodní usance, příčící se normální možnosti. Proti příslušným vývodům dovolacího spisu budiž připomenuto toto: Umístěno-li u každé pokladny žalované společnosti upozornění, že každý má ve vlastním zájmu přijaté peníze ihned řádně si přepočítati a prohlédnouti, ježto dodatečné reklamace se nepřijímají, nelze to vůbec pokládati za obchodní zvyklost ve smyslu čl. 1 obch. zák., t. j. za pravidlo práva obyčejového, jsoucí podpůrným právem objektivním a vížícím každého i bez zvláštního podrobení. Pokud by však žalovaná v dotyčném opatření shledávala pouhý obyčej obchodní (usanci), nutno zdůrazniti, že takové obyčeje jsou závaznými jen tehdy, když strany výslovně nebo mlčky ujednaly jejich platnost, že však v tomto případě nelze tvrditi, že by se byl žalobce takovému obyčeji podrobil způsobem, naznačeným v §u 863 obč. zák. K jakým nemožným důsledkům by vedl názor žalované a prvého soudu, že se žalovaná oním upozorněním sprostila veškerého ručení za padělané státovky, plyne ostatně z výpovědi policejního inspektora Aloisa K-a, který jako svědek udal, že padělky byly velice zdařilé a pro laika vůbec nerozeznatelné, takže on sám jednu z padělaných tisícovek u čtyř bank — bez závady — rozměnil za drobné. Nebylo tedy skutečně za pravidelných poměrů možno, pozastaviti padělky hned při pokladně po přepočítání a prohlédnutí, a pravdu má soud odvolací, když praví, že se nemůže utvořiti tvrzený obchodní obyčej (usance), poněvadž by se příčil pravidelné možnosti. Příčil by se však i poctivému obchodování a slušnosti obchodnické.

Čís. 5584.

Vyrovnací řád.

Věřitel, jemuž přísluší oddělovací právo, ani před ani za vyrovnacího řízení nerealisované, jest oprávněn požadovati vyrovnací kvotu z celé pohledávky v čase vyrovnání nezapravené, a uplatňovati pro další, nekrytou část pohledávky právo na oddělené uspokojení. Lhostejno, že věřitel neprohlásil za vyrovnacího řízení, že chce oddělné právo uplatniti.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1925, Rv I 1794/25.)

Žalobce odevzdal žalované bance v depot cenné papíry. Dle bankovních podmínek žalované veškeré peněžní obnosy a cenné papíry, jakož i všechny cenné předměty jiného druhu, zejména též zboží, které vejdou v majetek banky během obchodních styků s jejími zákazníky — platí jako ústavu odevzdané záruky za všechny splatné i nesplatné pohledávky banky jakéhokoli druhu. V lednu 1924 bylo o jmění žalobcově zahájeno vyrovnací řízení, jež skončilo dne 15. července 1924 vyrovnáním na 55%. Žalovaná vedla od roku 1923 proti žalobci spor o 247.128 Kč, v němž byl uzavřen dne 4. září 1924 smír, jímž nynější žalobce uznal pohledávku penízem 145.000 Kč s tím, že pohledávka bude do této výše účastna na vyrovnacím řízení a že bude v této výši ve vyrovnacím řízení uznána a zaplacena ve lhůtách a za podmínek stanovených ve vyrovnacím řízení. Zaplativ vyrovnací kvotu 55% ze 145.000 Kč žaloval žalobce banku, že zaplacením vyrovnacích splátek jsou závazky žalobcovy vůči žalované splněny a že žalovaná jest povinna vydati žalobci cenné papíry, po případě, by bylo uznáno právem, že vyrovnací řízení může se vztahovati pouze na zbytek pohledávky, pokud není kryta cennými papíry, a nikoliv na celou pohledávku, a že jen z tohoto cennými papíry nekrytého zbytku mají býti zapravovány vyrovnací kvoty. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Dle zjištění prvého soudu a přednesu stran není sporno, že soudním smírem ze dne 4. září 1924 byla výše zažalované pohledávky žalované nyní banky stanovena na 145.000 Kč a že při uzavírání smíru toho o cenných papírech nynějšího žalobce, ležících v depotu nynější žalované banky, se nemluvilo. Dle toho zůstala žalovaná banka jednak osobní věřitelkou žalobcovou, jednak i věřitelem s právem oddělovacím v příčině deponovaných, žalobci patřících cenných papírů, tvořících dle podmínek bankovních záruku za všechny splatné i nesplatné pohledávky jakéhokoli druhu žalované banky proti žalobcovi (§ 1368 obč. zák., § 11 (1) vyr. ř.). Náhledu odvolatelova, že žalovaná banka byla povinna, ve vyrovnávacím řízení prohlásiti, zda uplatňuje toto oddělovací právo na žalobci vlastnicky patřící deponované papíry, nelze sdíleti, neboť právo to nebylo vyrovnávacím řízením dotčeno (§ 11 (1) vyr. ř. a § 46 vyr. ř.), tak že vedle osobního věřitelského poměru banky ku žalobci, uplatňovaného přihláškou ze dne 14. února 1924 pro celou pohledávku, později smírem, jenž ostatně byl uzavřen již po právoplatném potvrzení soudního vyrovnání — (potvrzující usnesení ze dne 11. července 1924 vyvěšeno již dne 18. července 1924) — co do výše upraveného, zůstalo právo banky k uplatnění oddělovacího práva nezkráceno a vyrovnávacím řízením nedotčeno. Žalobce ani netvrdí, tím méně prokazuje, že bylo právo zástavní k oněm papírům před nebo za vyrovnávacího řízení realisováno. Náhled žalobcův, že žalovaná banka byla povinna ve vyrovnávacím řízení prohlásiti, zda chce zadržovací, pokud se týče zástavní právo uplatniti a že, neuplatnivši ho za tohoto řízení, práva toho pozbývá, nemá v zákoně opory, naopak §§ 11 a 46 vyr. ř. výslovně ustanovují, že práva oddělovací, t. j. práva věřitelů na oddělené ukojení z věcí, vyrovnávacímu dlužníku patřících, vyrovnávacím řízením nejsou dotčena a také dle §§ 4 čís. 6, 5 (3) vyr. ř. vyzývají se pouze vyrovnávací věřitelé ku přihlášce svých pohledávek. Okolnost, že žalobce ve vyrovnávacím řízení ony cenné papíry, u žalované banky složené, pojal do seznamu svého jmění, ničeho nemůže na věci měniti, vždyť papíry ty zůstaly jeho vlastnictvím, a pojav je do seznamu svých aktiv, vykonal tím jen svou, zákonem mu v § 2 vyr. ř. uloženou povinnost, a nemohla žalovaná banka tímto pojetím papírů těch do seznamu jmění žalobcova pozbýti svých práv na nich. Z jakých prostředků zamýšlel žalobce závazky z potvrzeného vyrovnání plniti, jest nerozhodno a nemohlo se dotknouti oněch práv žalované banky, to tím méně, když při smíru dne 4. září 1924 mezi ním a žalovanou bankou nestala se o papírech těch ani zmínka. Nemůže tedy býti bráněno žalované bance, by jakožto osobní věřitelka nevyžadovala vyrovnávací kvotu z celé své pohledávky, v čas vyrovnání nezapravené, a aby pro další nekrytou část pohledávky té neuplatňovala své právo na oddělené ukojení, které dle zákonných ustanovení shora citovaných vyrovnávacím řízením dotčeno nebylo, a nelze tedy ve výkonu práva toho spatřovati neodůvodněné obohacení žalované banky oproti ostatním věřitelům.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobce prováděje uplatňovaný dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., opakuje v podstatě a z největší části i doslovně vývody svého odvolání. Tyto vývody odvolací soud vyvrátil případně jak vzhledem ku zjištěnému stavu věci, tak podle zákona a proto se dovolatel především poukazuje na důvody napadeného rozsudku. Dodává se toto: Že se žalovaná v přihlášce své pohledávky k vyrovnávacímu řízení nebo v tomto řízení, pokud se týče ve smíru o výši pohledávky ze dne 4. září 1924 zadržovacího (zástavního) práva k cenným papírům žalobce u ní v úschově se nalézajícím, vzdala, tvrditi nelze a také žalobcem tvrzeno nebylo. Podle spisů nebylo zadržovací (zástavní) právo žalovanou dosud realisováno. Podle ustanovení §u 11 první odstavec a §u 46 první odstavec vyr. ř. zůstávají práva oddělovacích věřitelů vyrovnávacím řízením a též vyrovnáním nedotčena. Jsouc netoliko zadržovací (zástavní) věřitelkou, nýbrž také věřitelkou osobní, byla tedy žalovaná podle uvedených ustanovení §u 11 a 46 vyr. ř. s celou svou pohledávkou účastna vyrovnání. Okolnost, že měla žalovaná pro svou pohledávku též zadržovací (zástavní) právo, měla význam toliko ohledně hlasovacího práva, což s nárokem na vyrovnávací kvotu stotožňovati nelze a proto, nezmínila-li

se žalovaná v přihlášce, ani za řízení o svém oddělném právu, nelze z toho dovozovati, že má nárok na kvotu jen z části své pohledávky, oddělným právem nekryté. Obmezení §u 132 konk. ř. ohledně tak zvaných schodkových věřitelů nemá ve vyrovnávacím řízení místa, ježto vyrovnací řád má v této věci v §§ 10, 11, 39, 44 a 46 svá zvláštní ustanovení. Podle toho, co uvedeno, nelze tudíž mluviti o tom, že žalovaná pozbyla nároku na oddělené uspokojení ze zástavního (zadržovacího) práva k cenným papírům žalobcovým, protože toto své oddělné právo ani v přihlášce k vyrovnávacímu řízení, ani v řízení tom neuvedla, aniž lze mluviti o tom, že vyrovnací kvota patří žalované jen ze zbytku její pohledávky po odečtení cenných papírů žalobcových předmět odděleného práva žalované tvořících. Domáhá-li se žalobce rozsudku toto vyslovujícího, právem byl se svým žalobním nárokem nižšími soudy zamítnut. V tomto smyslu rozhodl již Nejvyšší soud ve více svých rozhodnutích a poukazuje se zejména na rozhodnutí sb. n. s. čís. 3420, 3852 a 3999.

Čís. 5585.

Nezáleží na tom, zda doložka domicilu nebyla na směnce v době, kdy ji přijatel podepsal, jen když se dostala na směnku s jeho souhlasem.

Předpis čl. 92 směnečného řádu nevztahuje se na protest pro neplacení, nýbrž pouze na jiné případy protestu.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1925, Rv I 2093/25.)

Směnečný platební příkaz proti přijateli směnky byl ponechán v platnosti soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nezáleží na tom, zda doložka domicilu byla na směnce v době, kdy žalovaný podepsal směnku, jakmile jest zjištěno, že se doložka ta dostala na směnku na základě dohody stran, učiněné dne 24. března 1925, neboť za tohoto předpokladu nelze tvrditi, že byl domicil připojen bez vědomí a proti vůli žalovaného, jak tento namítal, a má se věc tak, jako kdyby doložka domicilu byla od počátku na směnce bývala. Právní omyl vidí dovolatel v tom, že prý odvolací soud oceňoval doložku domicilu jako pouhou změnu soudní příslušnosti, kdežto doložka taková mění podstatně nejen místo placení, nýbrž i ráz směnky, vyžadujíc vždy protestu k zachování práv i proti přijateli, a činíc směnku neplatnou, byla-li bez vědomí nebo proti vůli přijatele připojena až po vyplnění směnky. V tom směru má dovolatel zajisté pravdu, ale jeho vývody nemohou přivoditi rozhodnutí jiné, když jest zjištěno, že doložka domicilu byla připojena za jeho souhlasu, tedy nikoli bez jeho vědomí a proti jeho vůli, a když směnka byla řádně a včas protestována. To dovolatel ovšem popírá, ale neprávem. Připouští, že, ač byl ve směnce jako den splatnosti uveden 1. květen 1925, přece vzhledem k tomu, že to byl svátek (památný den), směnka dospěla k placení teprve dne 2. května 1925 (čl. 92 sm. ř.). Podle čl. 41 sm. ř. bylo sice přípustno, protestovati směnku již tohoto dne, ale nebylo toho nezbytně potřebí, jen když se tak stalo nejpozději druhého dne všedního po dni platebním, t. j. po 2. květnu 1925. Ježto pak 3. května byla neděle, byl prvním dnem všedním 4. květen a druhým dnem všedním 5. květen 1925, a toho dne směnka skutečně byla protestována. Neprávem se žalovaný dovolává článku 92 sm. ř. Tam se sice stanoví, že připadá-li doba, ve které musí nejpozději býti žádáno za některý z úkonů tam uvedených, na neděli neb obecný svátek, nutno žádati za tento úkon v nejbližší na to den všední, a že ustanovení to platí také pro osvědčení protestu, ale vzhledem k tomu, že doba k osvědčení protestu pro neplacení výslovně a zvlášť upravena jest v článku 41, může čl. 92 míti na mysli jen jiné případy protestu (srv. podrobné vývody v Grünhutově knize »Wechselrecht« II. svazek, str. 395 pozn. 96).

Čís. 5586.

Pokud jest nemanželský otec povinen, by hradil náklady na naučení se českému jazyku (návštěva české obchodní školy) dítěti, jež absolvovalo německou obchodní školu.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1925, R II 354/25.)

Návrhu nemanželské dcery, by otec byl povinen platiti jí měsíčně 530 Kč po dobu návštěvy jednoho ročníku české obchodní školy, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze upříti oprávněnosti. Nejvyšší soud vyslovil v rozhodnutí vydaném v této poručenské věci dne 14. listopadu 1923, č. j. R II 431/23 názor, že snaha rodičů, vyučováním v užitečných vědomostech dáti základ k budoucímu blahu dětí a přivésti je tak daleko, aby byly s to, samy se vyživovati, spadá ještě do výchovy dětí a že děti, jimž se takového vyučování dostalo, jsou vychovány a nemohou od rodičů žádati další zaopatření. Nezletilá Aurelie Sch-ová navštěvovala ovšem dvouletou obchodní školu německou v Š., než posudkem ředitele této školy ze dne 23. června 1925, jakož i šetřením prvého soudu jest prokázáno, že absolvování této školy není dostatečným vychováním ve smyslu onoho rozhodnutí nejvyššího soudu, jelikož znalost českého jazyka jest pro velkou konkurenci uchazečů o místa nutná a žákyně uvedené školy, jež ovládají češtinu, dostávají rychle dobré místo a jsou většinou již také umístěny. Právem poukazuje prvý soudce k tomu, že k zajištění budoucnosti nezl. Aurelie Sch-ové, která českého jazyka z dostatek neovládá, jest potřebí, by navštěvovala ještě jeden ročník české obchodní školy v českém okolí, kde se ve stálém styku s tímto okolím naučí česky mluviti. Názor rekursního soudu, že nezl. Aurelie Sch-ová je již dostatečně vychována, není tedy správný. Útraty, které byly spojeny s navštěvováním obchodní školy v Š., zůstaly by za nynějších hospodářských a ob-

chodních poměrů neúčelnými výdaji, kdyby výchova nezletilé nebyla vhodně doplněna, jak prvý soud naznačuje. Teprve po takto skončené výchově musí se Aurelie Sch-ová po případě spokojiti i s nižší službou. Neprávem dovolává se rekursní soud dopisu zemského svazu obchodních společenstev a obchodních gremií v Olomouci ze dne 20. srpna 1925, neboť také z tohoto dopisu nutno dovozovati, že uchazeči o služební místa, již ovládají češtinu, mají přednost, což ostatně nevyžaduje zvláštního dokazování, nýbrž plyne z povahy nynějších hospodářských poměrů. Při výroku, že nezletilá Aurelie Sch-ová měla dosti času a příležitosti naučiti se v Š. českému jazyku, přehlíží rekursní soud, že se také jedná o zvláštní znalost češtiny potřebnou k jejímu povolání. Rekursní soud nesprávně vykládá ono rozhodnutí nejvyššího soudu, míně, že jím byl vysloven názor, že nezletilá Aurelie Sch-ová absolvováním obchodní školy v Š-u za všech okolností bude dostatečně vychována a že není oprávněna, žádati nutné doplnění této výchovy a že tato žádost jest žádostí za poskytnutí zaopatření. Za tohoto stavu věci dlužno souhlasiti s názorem prvého soudce, že cíle výchovy nezl. Aurelie Sch-ové dosud není dosaženo a že nepadá na váhu, že nezletilá netrpí ani duševními ani tělesnými vadami.

Čís. 5587.

Pokud není v zákoně jinak ustanoveno, jest stranám přes to, že jsou členy organisací, uzavřevších kolektivní smlouvu, nicméně volno, ujednati si individuelní služební smlouvu odchylnou od smlouvy kolektivní, bez rozdílu, zda byla úchylka učiněna ve prospěch zaměstnance, či zaměstnavatele. Pokud dlužno v ujednání (chování se) stran spatřovati sjednání odchylky od kolektivní smlouvy.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1925, Rv II 892/24.)

Žalovaný byl zaměstnán u žalující banky jako úředník od roku 1918 až do polovice roku 1922, kdy byl bez výpovědi propuštěn. Jako úředník bankovní zařazen byl do skupiny A peněžního úřednictva a jako takový byl členem organisace bankovních úředníků. Dle kolektivní smlouvy tímto sdružením bankovních úředníků se svazem bank v roce 1919 ujednané byl vyplacen žalovanému plat až do konce roku 1920. V roce 1921 obdržel žalovaný na služném za dobu od 1. ledna 1921 do 31. prosince 1921 celkem 22.464 Kč 46 h. V březnu 1921 ujednána byla mezi sdružením úředníků bankovních a svazem bank nová kolektivní smlouva se zpětnou platností od 1. ledna 1921 a dle ní byly by přináležely žalovanému jako úředníku skupiny A požitky celkem 34.744 Kč. Rozdíl mezi platem, jejž žalovaný za rok 1921 obdržel a mezi platem dle nové kolektivní smlouvy v roce 1921 dne 17. března sjednané činí tedy ve prospěch žalovaného celkem 12.279 Kč 54 h. Za odebrané zboží a na předem vybraném služném dlužil žalovaný žalující bance 4.027 Kč 07 h. Proti žalobě o 4.027 Kč 07 h namítl žalovaný, že zažalovaný nárok zanikl jeho vzájemnou pohledávkou na nedoplatek služného 12.279 Kč 54 h, a v žalobě navzájem navrhl, by banka byla odsouzena k zaplacení

12.279 Kč 54 h po odečtení 4.027 Kč 07 h, tedy ku 8.252 Kč 47 h. Procesní soud prvé stolice žalobě banky vyhověl, žalobu navzájem zamítl. Důvody: Dle §u 6 zák. o obch. pom. platí ohledně požitků obchodních zaměstnanců smlouvy dojednané mezi organisacemi smluvních stran, není-li mezi nimi jiného ujednání. Jest prokázáno, že žalující banka za vystoupení ze svazu bank, který smlouvu kolektivní s peněžním úřednictvem dne 17. března 1921 se zpětnou platností ujednal, žádala již 19. února a že 7. dubna 1921 na to jí sděleno, že sprošťuje se ze závazků pro ni ze svazu plynoucích. Toto propuštění žalující banky ze svazu nemůže míti na práva třetích osob žádného vlivu, zejména nemohlo by samo o sobě zrušiti ani platnost kolektivní smlouvy dne 17. března 1921 ujednané pro žalující banku, kdyby nebylo tu ohledně žalobce navzájem jiného ujednání. Takovéto jiné ujednání však právě ohledně žalovaného tu jest. Dle §u 863 obč. zák. možno uzavírati smlouvu netoliko slovným ujednáním, nýbrž i konkludentními činy, o jichž smyslu nemůže býti mezi stranami pochyb. Zjištěno, že žalovaný stejně jako ostatní úřednictvo věděl, co vedlo žalující banku k tomu, že žádala o propuštění ze svazu bank a co bylo účelem kroku toho, totiž, že byl to úmysl banky, dosáhnouti takového stavu, aby žalující banka nebyla vázána nově projednávanou kolektivní smlouvou, o niž právě tehdy se jednalo mezi svazem bank a sdružením peněžního úřednictva. Zjištěno také, že banka úřednictvu oznámila, a že tedy věděl i žalovaný, o němž svědci praví, že byl důvěrníkem úřednictva u banky, že banka novou kolektivní smlouvu pro sebe za závaznou neuznává. Že závaznost nové smlouvy kolektivní pro žalující banku považovalo i úřednictvo při nejmenším za pochybnou, toho nejlepším důkazem jest žalobcem navzájem nepopřená skutečnost, že úřednictvo o úpravě platu s bankou vyjednávalo, k čemuž jistě nebylo by bývalo důvodu, kdyby úřednictvo bylo pro sebe považovalo za jedině směrodatná ustanovení smlouvy kolektivní bez dalšího jednání. Jestliže žalovaný, znaje toto stanovisko banky a úmysl její správní rady, počínajíc 1. červencem 1921 bez jakéhokoliv dalšího protestu přijímal plat žalující bankou mu vyplácený a ve službách banky zůstával, dalších nároků neuplatňuje, musil si býti i toho vědom, že tímto svým setrváváním ve službách žalující banky zřejmě dává na jevo, že své původně hájené a také přijímáním služného s výhradou po 2 měsíce osvědčené stanovisko závaznosti nové smlouvy kolektivní pro sebe opouští, se služným jemu konaným placením nabízeným se spokojuje, a také jen takto mohla postupu žalovaného rozuměti žalující banka. A těmito právě vylíčenými konkludentními činy vznikla mezi stranami úmluva, platnost nové kolektivní smlouvy vylučující, a nemůže se jí proto žalobce navzájem dovolávati. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolací soud nesdílí názoru prvého soudce, že zaměstnavatel, který jest vázán kolektivní smlouvou, by mohl zaměstnance dodatečně zvláštním ujednáním, s ním uzavřeným, zbaviti výhod, které pro něho z kolektivní smlouvy vyplývají. S tímto obmezením musí se proto vykládati ustanovení §u 6 druhý odstavec zák. o obch. pom., poněvadž jednání takové by se příčilo dobrým mravům a sociálnímu cítění. Avšak přes to nelze vzájemné žalobě vyhověti. Kolektivní smlouvy nejsou dosud zvláštním zákonem upraveny a musí se proto posuzovati

podle zásad práva občanského. Jsou to smlouvy, jež se ujednávají mezi organisacemi jednak zaměstnavatelů, jednak zaměstnanců a jež všechny členy obou organisací zavazují. V případě, o nějž tu jde, jest se však zabývati právním postavením jednotlivého člena ku jeho organisaci. Přistoupením k organisaci splnomocňuje ji člen ku svému zastupování, zejména též k uzavírání kolektivních smluv. Právní poměr člena k organisaci zakládá se proto na splnomocnění ve smyslu §u 1002 obč. zák. Takovéto splnomocnění lze však jednostranně kdykoli odvolati (§ 1020 obč. zák.) s tím účinkem proti osobám třetím, že tyto nenabývají nároku proti plnomocníku z úmluvy uzavřené se zmocněncem po odvolání plné moci (§ 1017 obč. zák.). S tohoto hlediska je posuzovati případ, o nějž tu jde. Žalující banka sdělila svazu československých bank v Praze dopisem ze dne 19. února 1921, že její správní rada se rozhodla, vystoupiti ze svazu pro přílišné zatížení vyplacením mimořádných vybavovacích příspěvků úřednictvu. Tím odvolala splnomocnění k uzavření kolektivních smluv, ji zavazujících, které svazu dříve udělila svým přístupem. Svaz nebyl proto již zmocněn, ačkoliv souhlas s vystoupením žalující banky udělil teprve dopisem ze dne 7. dubna 1921, uzavírati dne 17. března 1921 kolektivní smlouvu s peněžním úřednictvem též jménem žalující banky. Následkem toho nemohlo nabýti úřednictvo této banky z nové kolektivní smlouvy vůbec práv proti své zaměstnavatelce.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Především jest rozhodnou právní otázka, zda přes to, že obě strany jsou členy organisací, uzavřevších kolektivní smlouvu, nicméně jest jim volno, učiniti si individuelní služební úmluvu, úchylnou od kolektivní smlouvy. Tuto otázku dlužno zodpověděti kladně. Neboť § 6 druhý odstavec zákona o obch. pom. praví sice, že v takovém případě platí kolektivní smlouva jako služební úmluva, ale nejen že není tento předpis v §u 40 téhož zákona prohlášen za právo nutící, které by služební smlouvou, najmě individuelní úmluvou na úkor zaměstnance nemohlo býti zrušeno neb omezeno, vůbec tak neb onak změněno, nýbrž, ačkoli by už to samo o sobě stačilo, nad to předpis ten (§ 6 druhý odstavec) sám výslovně stanoví, že kolektivní smlouva platí za úmluvu jen, pokud odporující jí (kolektivní smlouvě) ujednání učiněno nebylo. Když zákon sám takto takové ujednání připouští, nemůže už proto na něm shledáváno býti nic nemravného. Ale uvažuje-li se o otázce věcně, dospěje se dokonce k názoru, že připuštění takových ujednání je přímo hospodářsky vhodným, ne-li docela nezbytným. Jednak možno jest, že zaměstnanec jest ještě začátečníkem anebo pro tělesné vady neb jinou značně zmenšenou způsobilost pracovní silou méněcennou, které nelze ani při největší blahovůli slušně přiznati nárok na touž mzdu, jako ostatním zaměstnancům, takže, kdyby zákon individuelního ujednání nepřipouštěl, mělo by to za následek, že zaměstnavatel by takovému zaměstnanci to dobrodiní, které mu přijetím do služby nebo práce za mzdu jeho osobním vlastnostem přiměřenou, ač výše mzdy kolektivní nedosahující, prokazuje, nucen byl odepříti, takže taková zaměstnání hledající osoba by

zůstala bez zaměstnání a bez výživy, připadajíc na obtíž státu, protože rozmnožujíc řady nezaměstnaných, neb obci, protože spadajíc mezi osoby požívající práva chudinství. Ale i naopak mohlo by nepřipuštění míti neblahé hospodářské následky zase pro zaměstnavatele a ovšem tím opět i pro zaměstnanectvo. Může jíti o mladý podnik, který se hospodářsky teprve ujmouti a zakotviti snaží, postrádaje však potřebných finančních prostředků musí se zatím ve všem, tedy i ve mzdách, uskrovniti, nebo mohou postihnouti podnik třeba již zdárně existující různé pohromy, jež mohly by přivoditi jeho zkázu, kdyby nenapjal všecky síly, ku kterémuž napětí bude pravidelně také náležeti snížení mezd, ale nelze pochybovati, že tak bude lépe i pro samo zaměstnanectvo, když se snížení podrobí a části mzdy se vzdá, přispěvši takto k udržení závodu a tím pramene své výživy, kdežto příkrou neustupností závod hnán by byl v úpadek, jednostejno, zda neústupnost by měla původ a důvod ve vůli zaměstnanectva, či ve vůli zákona. Dokud pro tyto a podobné případy, hrozící účastníkům hospodářskou pohromou, není v zákoně opatřena přiměřená předvídaná úprava, nelze ani do všeobecného předpisu §u 6 druhý odstavec zák. o obch. pom., jenž zněním svým výjimky nedopouští, výjimky takové ani vinterpretovávati ani jinak vnášeti. Posud řád práva majetkového jest řádem soukromoprávním, jak se za celá tisíciletí historicky vyvinul, zůstavuje totiž v zásadě stranám právo, by upravily svůj poměr podle vlastní souhlasné vůle, a, kde se od této zásady uchyluje, je to právě odchylka, předpis contra rationem juris, jenž nemůže býti rozšiřován, neboť pořád platí stará regule Paulova Dig. kn. 50 tit. 17 de div. reg. jur. 141: quod contra rationem juris receptum est, non est persequendum ad consequentias, třeba že v moderní době tyto výjimky značně se množily a třeba že množení toto dlužno pozdraviti jako sociální pokrok, pokud daná společnost svým mravním uschopněním pro něj již zralá jest. Teprve v řádu kolektivistickém, jenž právě jest protivou řádu individualistického, jest naopak zase zásadou úprava veřejnoprávní, nedopouštějící volné disposice soukromé, leč výjimkou, pročež zde zase tato výjimka nedovoluje rozšiřování. Ale i platný majetkový řád jest posud řádem soukromoprávním a individualistickým, jenom že arci reformovaným ve směru novodobých ideí sociálních, římskému právu téměř neznámých, agrární otázku vyjímaje. Jako § 6 druhý odstavec zákona o obch. pom. má obdobné ustanovení i § 114 b) odstavec čtvrtý živ. řádu, předpisující, že smlouva sjednaná mezi společenstvem živnostníků a jejich pomocnictvem — to byl prvý v zákoně vzpomenutý případ smlouvy kolektivní — má sice pro strany náležející ke společenstvu a pomocnictvu závaznou platnost, to však opět jen potud, pokud pořadem smlouvy nebyly učiněny odchylné úmluvy, při čemž opět se nerozeznává, zdali úchylka jest na prospěch zaměstnanci, či zaměstnavateli. S tímto ustanovením dospěje se k výmluvnému potvrzení hořejšího stanoviska. Zákon ze dne 12. prosince 1919 čís. 29 sb. z. a n., upravující poměry domácké práce, stanoví totiž v §u 21, že kolektivní smlouvy v oboru domácké práce platí za součást každé smlouvy, která byla ujednána příslušníky organisací, jež kolektivní smlouvu, zvanou tam tarifní, uzavřely (odstavec 1.) a praví pak v odstavci 3, že »pro obor působnosti tohoto zákona,« to jest tedy pouze zákona o domácké práci »ne-

platí ustanovení odstavce 4 §u 114 b) živn. řádu.« Z toho jasně zřejmo, že předpis odstavce 4 §u 114 b) živn. ř. všude jinde, vyjma právě obor domácké práce, zůstal úplně v platnosti, zejména platí tedy dále pro všecky živnosti živnostenskému řádu podrobené, jichž je nekonečná řada, pokud nejsou provozovány domáckou prací, kterou ovšem líšiti dlužno od domácího průmyslu (či. V. lit. e) uv. pat. k živn. řádu, § 1 odstavec 5 živn. ř. a Budw. 1019 A, § 78 a) živn. ř. a § 5 lit. c) zák. o živn. soud.). Tím více ale zůstal v platnosti i náš § 6 odstavec druhý zákona o obch. pom., jenž s domáckou prací vůbec co činiti nemá, z čehož dle paroemie exceptio firmat regulam jde, že dovolávati se onoho ustanovení zákona o domácké práci jako nějaké zásady, která by měla všeobecnou platnost a byla prolomila opačnou zásadu zákona o obch. pom., naprosto nelze. Ale ještě v jiném směru je § 21 zákona o domácké práci poučný. Právě proto, že zákon dobře ví, co shora šíře vyloženo, že taková kolektivní smlouva jest s to, podnik za jistých nepříznivých poměrů neb konjuktur podkopati, poskytuje v druhém odstavci každé smluvní straně prostředek, by se z ní vyzula, stanově, že po vydání řádu — rozuměj řádu domácké práce dle §u 18 — odporujícího hromadné smlouvě, může každá strana smlouvu tu vypověděti na 6 neděl, bez ohledu na jinak smluvenou dobu její platnosti, ač není zcela jasno, kde se tu míní »smluvní stranou«, zda strany služebního poměru či kolektivní smlouvy a ani tisky 1586 a 1968 věc neosvětlují. Řád domácké práce jest souhrn usnesení ústřední komise, týkajících se poměrů domácké práce, zejména mzdových a pracovních, tedy souhrn opatření úředních, při nichž na všecky směrodatné poměry náležitý zřetel bráti předepsáno jest (§§ 14—17) a jichž potom každý zaměstnavatel na prospěch zaměstnance šetřiti musí, aniž by dovoleno bylo soukromou úmluvou (na rozdíl od smlouvy kolektivní) se od nich odchýliti (§ 18). Tato nevyzutelná závaznost řádu jest něco jiného, než závaznost smlouvy kolektivní, neboť známo, že úřední předpisy pro obor soukromoprávních poměrů vyžadují a také požívají tak účinné závaznosti, že všecku odporující jim dispositivní činnost stran vylučují, jako na př. maximální ceny a jiná opatření lichevního práva. Ale hlavní věcí je, že §em 21/3 zákona o domácké prác ivyřazen jest § 114 b) čtvrtý odstavec živn. ř. z poměrů domácké práce naprosto, tudíž nejen v neprospěch zaměstnance, nýbrž také v neprospěch zaměstnatele, zachována tedy rovnost stran. Mělo-li by se tedy zákona užíti obdobně, ač, jak ukázáno, to nelze, musela by se obdoba vztahovati i na tuto rovnost, což znamená, že doložka §u 6 druhý odstavec zákona o obch. pom. »pokud nebylo ujednáno něco jiného« byla by výkladem škrtnuta. Že smlouva individuální uzavřená mimo rámec smlouvy kolektivní nemůže za platného řádu pokládána býti za smlouvu proti dobrým mravům, plyne dále také z toho, že není posud zákonného předpisu, jenž by nutil účastníka, aby se stal členem organisace, a že tudíž, jak na straně zaměstnavatelů, tak zaměstnanců, jsou extranei, tak zvaní outsiders, divocí, kteří nejsouce členy žádné organisace, nejen mají úplnou volnost, ale přímo odkázáni jsou výlučně na smlouvy individuelní. Dle toho všeho dlužno tedy vyčkati dalšího vývoje zákonodárství. Dosud § 6 druhý odstavec zákona o obch. pom. nebyl nijak změněn, ale pakli tomu tak, musí zajisté míti smysl pořád stejný, jaký měl dřív, takový musí míti i nyní a byť byl vývoj kolektivismu jakékoli síly a jakéhokoli stupně dosáhl. Jaký ale smysl má a jak mu vždy bylo rozuměno, o tom třeba nahlédnouti jen do bohaté judikatury v příručce Mayera-Grünberga (1915 u Manze) str. 59, dle níž kolektivní smlouva může býti z platnosti vyřazena zvláštní úmluvou a to i mlčky dohodnutou a že platnosti takové zvláštní úmluvy nevadí ani zákaz její v kolektivní smlouvě. Docela tak ale také nauka. Stačí tu odkázati na důkladné dílo Mayer-Grünberg (Manz 1911) str. 90—92, kteří citují i význačná místa z motivů. Ustanovení to připojil národohospodářský výbor poslanecké sněmovny, jenž kolektivní smlouvu označil jako úmluvu o druhu a objemu služeb, jakož i o výši úplaty a přiznával jí jen platnost dispositivní, nikoli nutící. Individuelní (specielní) úmluva předstihuje tedy smlouvu kolektivní a není opačný náhled odvolacího soudu, že prý by se to příčilo dobrým mravům a sociálnímu cítění, aby zaměstnavatel zvláštním ujednáním mohl zaměstnance zbaviti výhod ze smlouvy kolektivní, nijak oprávněn, obsahuje již v sobě samém kontradikci; stalo-li se ujednání, zaměstnanec souhlasil a nelze říci, že zaměstnavatel ho zbavil výhod. Ovšem názor odvolacím soudem hájený omezuje neplatnost individuelní smlouvy toliko na případ, že je vůči smlouvě kolektivní na úkor zaměstnanci, nikoli, je-li na úkor zaměstnateli a tudíž zaměstnanci na prospěch; tu se však přehlíží, že i to by bylo správným jen, kdyby § 6 druhý odstavec zák. o obch. pom. byl zaměstnanci nějaké výhody poskytl a § 40 téhož zákona byl tuto výhodu prohlásil za právo nutící, kdežto on vůbec § 6 v sobě neobsahuje. Tento názor byl vysloven také plenárním usnesením ze dne 24. listopadu 1925 č. pres. 544/25. V tomto případě nižší stolice zjistily, že zvláštní úmluva se stala, správněji řečeno, že shodly se strany, že zůstane při platu posavadním, že plat se přes novou kolektivní smlouvu podle ní nezvýší. V té příčině odkazuje se na důvody prvého soudce, jehož zjištění odvolací soud převzal a jenž podrobně vyličuje, že a kterak úmluva ta se uskutečnila; nová kolektivní smlouva, o kterou žalovaný se opírá, dojednána byla dne 17. března 1921 a již tím, že banka úřednictvu dle toho zjištění sdělila, že nebude platiti podle této nové smlouvy, že, kdo s tím není spokojen, má si najíti místo jiné, což skutečně asi 6 úředníků učinilo, žalobce však zůstal, dal na jevo, že raději se podrobuje, než by si nové místo hledal, třeba že z počátku přijímal plat posavadní jen s ohražením, že ho přijímá jen jako splátku, od kteréhož ohražování však záhy upustil a naopak beze vší odmluvy nechal si srážet ještě dluh, aniž by byl uplatňoval, že je hražen jeho vícenároky z nové kolektivní smlouvy. Ale v pravdě ani nějaké dohody, že nová kolektivní smlouva se za základ služebního poměru nepřijímá, třeba nebylo, nýbrž naopak bylo by třeba dohody, aby se přijala, měla-li by platit. Vlastně a správně totiž kolektivní smlouva stává se základem služebního poměru jen, když obě strany aspoň mlčky ji přijaly (§u 6 druhý odstavec zákona o obch. pom. slova »platí jako úmluva«), to jest žádná strana ji nemůže druhé vnutit. Jako však při přijímání do služby platí kolektivní smlouvy již existující jen, pak-li že se žádná strana proti tomu kterému ustanovení jejímu neohradí, tedy jen, když se její předpisy přijmou oboustranně, když ne přímo výslovně, tak aspoň mlčky, tak

když teprve za trvání služebního poměru uskuteční se kolektivní smlouva nebo nastoupí kolektivní smlouva nová, platí i tato také jen, pokud ji obě strany buď výslovně neb mlčky přijmou, t. j. se proti ní aspoň neohradí, neboť jako při přijímání do služby nemusila na ni žádná strana přistoupiti, tak nemusí ani nyní za trvání služebního poměru, nýbrž to závisí i teď od srovnalé vůle obou stran; když tedy banka plat zvýšit nechtěla, mohl z toho úředník vyvoditi důsledky, které jinak by byly záležely v tom, že by byl dal výpověď, která však zde, když banka svým vyjádřením, že kdo není spokojen, má si hledat místo jinde, výpověď prominula, záležely v tom, že mohl opustiti službu bez výpovědi. Zkrátka kolektivní smlouva je sice vzorem pro uzavírání smluv individuelních, uspořujíc projednávání jich, jež by šlo druhdy do set, avšak nenahražuje je, nýbrž služební poměr musí se vždy zakládati na smlouvě individuelní, jež může kolektivní smlouvu akceptovati, ale nemusí; vždy na řadu nejprve přichází otázka, jaký obsah má individuelní úmluva, a pak teprve, pokud tato má mezery, přichází v úvahu smlouva kolektivní (Mayer-Grünberg str. 92 čís. 5), která však je určující v tomto smyslu toliko pro pozdější individuální úmluvy (též str. 91 čís. 3).

Čís. 5588.

Otázka bezelstnosti jest otázkou právní.

Bezelstný věřitel nabývá hmotným odevzdáním a převzetím spořitelní vkladní knížky do ruční zástavy zástavního práva, účinného i proti pravému vlastníku knížky.

K bezelstnému nabytí zástavního práva stačí, že bezelstnost byla tu v době, kdy zástavní věřitel nabyl soukromého zástavního práva, a nemůže mu býti na úkor, že se teprve později dozvěděl o pravém vlastníku věci a že, znaje tuto skutečnost, se přes to domáhal exekučního uspokojení své pohledávky ze zastavené věci.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1925, Rv II 507/25.)

Žaloba, jíž domáhal se žalobce Eduard S. na žalovaném bankovním ústavu vydání spořitelní vkladní knížky, znějící na jméno Anni S., opíraje žalobní nárok o vlastnické právo ku vkladní knížce, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvody podle čís. 3 a 4 §u 503 c. ř. s., nelze přiznati oprávněnost. Žalovaný bránil se proti žalobnímu nároku námitkou, že spořitelní vkladní knížku, znějící na jméno Anni S. a na vklad 2691 Kč 90 h, kterou žalobce prohlašuje za své vlastnictví, obdržel dne 18. dubna 1923 do ruční zástavy od žalobcova syna za vyplacenou mu zápůjčku 2400 Kč a že zástavy nabyl bezelstně, ježto i Jan S. i spolupřítomný svědek K. ujistil úředníka žalovaného Arnošta B-a, který zápůjčku vyřizoval, že knížka jest vlastnictvím zástavce Jana S-a. Prvý soud výpovědí svědka Arnošta B-a zjistil, že, když upozornil Jana S-a, že vkladní knížka zní na jméno Anni S., vysvětlil tento, že vklad jest jeho vlastnictvím a že ho uložil jen na jméno své sestry, by byl uchráněn před případnými náhradními nároky vojenské správy, a také svědek K. potvrdil, že vkladní knížka náleží Janu S-ovi. Z těchto zjištěných skutkových okolností dospěly oba nižší soudy úsudkovou činností k závěru, že žalovaný nabyl vkladní knížky bezelstně do zástavy hmotným odevzdáním a převzetím do vlastního chování, dovolací soud připojuje se k tomuto jejich právnímu úsudku, ježto dle mínění dovolacího soudu žalovaný podle zjištěného stavu věci nevěděl a neměl ani důvodné příčiny pochybovati o tom, že vkladní knížka není vlastnictvím Jana S-a. Odvolací soud ovšem mylně v rozsudku uvádí, že prvý soud skutkově zjistil, že žalovaný při převzetí vkladní knížky jednal úplně bezelstně, neboť prvý soud pouze právním závěrem dospěl ku přesvědčení o bezelstnosti žalovaného. Dovolání právem tudíž v tomto směru vytýká odvolacímu soudu rozpor se spisy, než tato vada neměla pro rozhodnutí věci podstatného významu, poněvadž také odvolací soud zabýval se otázkou bezelstnosti žalovaného ku konci svých rozsudkových důvodů s hlediska právního. Spořitelním vkladním knížkám byla ustanovením §u 10 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 302 sb. z. a n. obecně přiznána právní povaha papírů majiteli svědčících, nikoli jen v poměru k ústavu spořitelnímu, a důsledkem toho představuje papír sám pohledávku a bezelstný zástavní věřitel nabývá hmotným odevzdáním a převzetím vkladní knížky do ruční zástavy zástavního práva, účinného i proti pravému vlastníku knížky, když zástavce nebyl skutečným vlastníkem jejím a odvolací soud správně poukazuje k ustanovením §u 371 obč. zák. a čl. 307 obch. zák. K bezelstnému nabytí zástavního práva ku vkladní knížce postačilo, že bezelstnost byla u žalovaného v době, kdy nabyl soukromého zástavního práva, t. j. při převzetí vkladní knížky do ruční zástavy a nemůže mu býti na úkor, že teprve později o pravém vlastníku knížky zvěděl a že, znaje tuto skutečnost, se přes to domáhal exekučního uspokojení své pohledávky ze zastavené vkladní knížky.

Čís. 5589.

Zavinil-li vydatel akcií, že akcie byly upisovateli nabídnuty opožděně, nemůže se domáhati za ně úplaty, pak-liže v mezidobí nepoměrně poklesly.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1925, Rv II 558/25.)

Žalující banka M. v likvidaci domáhala se na žalovaném nedoplatku 7.200 Kč za akcie, jež byl žalovaný u ní upsal v roce 1921. Žalující banka napotom ocitla se v úpadku. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Důvody: Soud má na základě výpovědí svědka Ferdinanda K-a, který provedl po úpadku žalující banky revise jejího majetkového stavu za zjištěno, že banka při VIII. emisi akcií musela za to míti, že její majetkový stav jest příznivý. Soud má dále na základě výpovědí svědkyně Z-ové ve spojení s výpovědí svědka B-a a výpovědí žalovaného jako strany bez přísahy za zjištěno, že žalovaný několikráte bez výsledku akcie žádal a že také prohlásil, že na akcie ty nereflektuje. Žalovaný sám, jako strana však připouští, že zaplacení

těch akcií nenabídl. Soud je však toho názoru, že dle čl. 222 obch. zák. akcie před úplným splacením nesmějí býti vydány. Žalovaný sám připouští, že dluhuje nedoplatek 7.200 Kč na tyto akcie a proto nebyla banka ze zákona oprávněna, akcie mu vydati. Žalovaný jako kupitel jest povinen v prvé řadě smluvnímu svému závazku dostáti a dlužný peníz zaplatiti, nežli vydání akcií může požadovati. To vychází z ustanovení §u 1062 obč. zák. a §u 471 obč. zák., dle nichž prodávající (držitel) věci jest oprávněn, její vydání až do zaplacení ceny trhové, pokud se týče nákladu na věc učiněného, odpírati. Vzhledem na ustanovení čl. 222 obch. zák. nebyla, jak již shora uvedeno, banka oprávněna, žalovanému akcie před úplným zaplacením vydati a nestačí, že žalovaný měl peníze k zaplacení zbytku kupní ceny při sobě, an sám doznává, že zaplacení akcií nenabídl. Žalovaný byl tedy se zaplacením upsaného kapitálu v prodlení a jest dle čl. 220 obch. zák. povinen, platiti úrok z prodlení a to již ze zákona. Z obou těchto ustanovení plyne, že žalovaný jako akcionář jest povinen dříve zaplatiti akcie vydané, než může vydání jich požadovati. O d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. D ů v o d y: Právního názoru prvého soudu odvolací soud nesdílí. Ze zjištění prvého soudu dospívá odvolací soud k právnímu názoru, že bylo povinností žalující banky, by žalovaného, který opětovně vydání akcií požadoval, o tom uvědomila, že akcie má pro něho pohotově, nebo že jsou pro něho již uloženy a že budou proti zaplacení zbytku upisovacího kapitálu vydány a po případě ho vyzvala, by zbytek upsaného kapitálu zaplatil, že mu akcie pak vydá. To vyžadovala poctivost a důvěra v obchodních stycích a nemůže se banka vymlouvati na to, že akcie již v únoru 1922 byly po ruce, že byla dostatečně kryta, když žalovaný měl u ní běžný účet a ještě i depot a že tedy neměla důvodu žádati na žalovaném zbytek upisovacího kapitálu a že mohla s vydáním akcií počkati, až žalovaný zbytek upisovacího kapitálu zaplatí. Tím, že se banka takovým způsobem nezachovala, ba naopak žalovaného pokaždé, když vydání akcií žádal, odbyla, jednou, že akcií nemá, po druhé, že nejsou ještě tištěny, stíhá ji zavinění na nevčasném splnění smlouvy (§§ 918, 920 obč. zák.) a důsledkem toho i na znehodnocení předmětu plnění. Zavinila-li žalobkyně, že smlouva nebyla včas splněna a důsledkem toho nastalo znehodnocení předmětu plnění, nemůže ve smyslu ustanovení §§ 918 a 920 obč. zák. žádati splnění smlouvy a bylo by již z toho důvodu odvolání vyhověti a žalobu odmítnouti. Odvolání jest však neopodstatněno také, pokud jím odvolatel vytýká prvnímu soudu, že sporný případ neposoudil také s toho hlediska, zda nepříčí se dobrým mravům, by byl odsouzen platiti věc bezcennou, a zda vůbec lze na něm slušně žádati, by dnes za poměrů naprosto změněných splnil původní smlouvu. Jest sice mezi stranami nesporno, že akcie ještě krátce před vyhlášením přírocí 18. listopadu 1922 byly na burse znamenány, jest však obecně známo (§ 269 c. ř. s.), že akcie žalující banky v této době, jakož i v době koncem ledna nebo v únoru 1922, kdy banka se své strany mohla smlouvu splniti, neměly žádné vnitřní hodnoty a že jí nemají ani dnes, že jsou papíry úplně bezcennými. Nastala tu v mezidobí od ujednané smlouvy až do doby, kdy žalobkyně se své strany smlouvu splniti mohla, vinou žalobkyně taková změna poměrů, že by se příčilo dobrým

mravům, by žalovaný byl přidržen platiti věc úplně bezcennou. Akcie žalující banky stihla zkáza, staly se naprosto bezcennými a pomíjí proto ve smyslu ustanovení §u 1447 obč. zák. závazek žalovaného zaplatiti nedoplatek upsaného kapitálu. Nastaly totiž po uzavření smlouvy okolnosti, na které strany ani nemyslely, ba ani mysleti nemohly. Strany počítaly s tím, že obecná hodnota akcií zůstane zachována v době plnění smlouvy, třebas ne v té výši, jakou byla v době uzavření smlouvy, tedy přece počítaly s tím, že akcie nějakou hodnotu podrží. Když však jí změněnými poměry úplně pozbyly, příčilo by se dobrým mravům poskytnouti žalobnímu nároku právní ochranu a jest proto i ve smyslu ustanovení § 879 obč. zák. žalobní nárok neopodstatněn.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobní prosbu o zaplacení 7.200 Kč s přísl. jako salda z běžného účtu změnila žalobkyně za sporu tak, že domáhá se zaplacení tohoto peníze proti vydání koupených akcií, udávajíc (č. l. 46) za důvod nároku tohoto obchod, záležející v tom, že žalovaný upsal v listopadu 1921 32 akcií VIII. emise a splatil jen jistou část; jelikož zbytku, o nějž je spor, nezaplatil, otevřela mu prý banka reportní účet; ježto pak akcie dle obchodních podmínek nebyly vydávány dříve, až byly plně zaplaceny, a ježto žalovaný dosud tak neučinil, nemohly prý dosud akcie býti vydány. Jde tedy o oboustrannou smlouvu, při níž žalovaný jest povinen doplatiti subskripční (nesprávně řečeno »kupní«) cenu a s druhé strany má banka povinnost, by při zaplacení tohoto nedoplatku vydala žalovanému akcie. Jak odvolací soud zcela správně vystihl, bylo vzhledem k zásadě poctivosti v obchodních stycích povinností žalující banky, by žalovaného, který v létě 1922 opětovně vydání akcií požadoval, o tom uvědomila, že akcie má pro něho po ruce, nebo že jsou pro něho již uloženy, a že budou proti zaplacení zbytku upisovacího kapitálu vydány, a aby ho případně na základě těchto upomínek vyzvala, by zbytek upsaného kapitálu zaplatil, že mu akcie pak vydá. Že se žalovaný o vydání akcií nehlásil již v únoru 1922, kdy akcie byly vyhotoveny, nýbrž teprve v létě 1922, kdy chtěl několik akcií přenechati svědkovi B-ovi, jest pro věc nerozhodno, když žalobkyně žalovanému do té doby úvěr nevypověděla. Nezachovala-li se banka takto a naopak žalovaného, když žádal vydání akcií, odbyla dvakráte, že akcií nemá, a jednou, že nejsou ještě tištěny, stíhá ji zavinění na prodlení ve včasném splnění smlouvy. K tomu podotknouti dlužno, že žalovaná banka při oněch urgencích žalovaného neodpírala vydání akcií z toho důvodu, že by žalovaný nechtěl nebo nemohl platiti 7.200 Kč, nýbrž, jak ze zjištěných okolností nutně plyne, při těchto urgencích předpokládala, že hotově zaplatí a proto se na okolnost vzájemného placení neodvolávala. Za těchto okolností jest nezávažno, že žalovaný při oněch urgencích výslovně placení nenabízel, ač měl prý peníze s sebou. Proto o nějakém prodlení na straně žalovaného nemůže býti řeči. Ale za to žalobkyně octla se v prodlení. Sama tvrdí, že akcie byly vyhotoveny v únoru 1922, a v dovolání dokonce tvrdí, že v tomto měsíci již došly na filiálku v Z. Povinností filiálky dle čl. 282 obch. zák. bylo, by na urgenci žalovaného její úředník podíval

se do pokladny, zda tam akcie jsou, anebo aby filiálka v tom případě, že tvrzení dovolacího spisu o dojití akcií není pravdivo, po první urgenci sdělila věc centrále, tak, by při dalších urgencích mohl býti žalovanému sdělen pravdivý stav. O tom, že kterýkoliv bankovní úředník, který pověřen jest stykem se stranami, jest dle čl. 47 obch. zák. zmocněn k tomu, by jménem banky přijímal k vědomosti ústní urgence, a že není třeba písemních urgencí, nelze pochybovati. Proto nezávažno jest, kdo byl oním úředníkem, jenž urgence žalovaného k vědomosti bral, a není řízení odvolací vadno dle §u 503 čís. 2 c. ř. s. z toho důvodu, že přesně nezjištěno, který to byl úředník, s nímž žalovaný jednal. Pokud dovolatelka s hlediska §u 503 čís. 2 a 3 c. ř. s. brojí proti tomu, že žalovanému byla přiložena víra, nelze k těmto vývodům přihlížeti, ježto dle §u 503 c. ř. s. není úkolem dovolacího řízení přezkum toho, jak nižší stolice zhodnotily výsledky provedených důkazů. Žalobkyně sice tvrdila za sporu, že vyzvala žalovaného k zaplacení nedoplatku, ale v tomto směru jest závažno, kdy tak učinila. A tu není vůbec zjištěno, že by byla před povolením příročí učinila projev, z něhož by bylo patrno, že trvá na úplném splnění oné oboustranné smlouvy, a jenž by byl odpovědí na prohlášení žalovaného, po 3 urgencích učiněné, že již akcie nechce. Takovým včas učiněným projevem není zaslání výpisu z běžného účtu ku dni 15. června 1923, proti němuž žalovaný nečinil výtek, ježto zaslání tohoto výpisu spadá do doby příročí. Rovněž do této doby spadá změna prosby žalobní, při ústním jednání 29. září 1923 učiněná, kdež poprvé projevuje žalobkyně výslovnou ochotu k vydání akcií proti zaplacení nedoplatku upisovací ceny. Tedy ani zasláním onoho výpisu ani onou změnou žalobní prosby neodčinila žalobkyně důsledky svého prodlení. Ježto jde o prodlení na straně žalobkyně, a ježto vydání akcií, nabízené teprve za příročí, tedy v době, kdy již akcie neměly ani vnitřní ani vnější ceny a nebyly ani na burse znamenány, nemá pro žalovaného pražádné ceny, nelze žalovaného vzhledem k zásadě §u 1052 obč. zák. přidržeti k smluvnému plnění a právem odvolací soud žalobu zamítl. Stačí ostatek dovolatelku odkázati na podrobné vývody napadeného rozsudku, pokud se touto otázkou obírá, a dlužno vzhledem k dalším vývodům dovolacím podotknouti ještě toto: Otázka, zda by byl žalovaný akcie podržel, kdyby je byl dostal, a tím stejnou ztrátu utrpěl, jest vzhledem k prodlení žalobkyně nezávažna. Rovněž bezvýznamná jest pro věc naděje žalující banky, že prý akcie její po provedené likvidaci budou zase cennými papíry. Za tohoto stavu věci netřeba se obírati dalšími otázkami, jež byly předmětem úvah nižších stolic; ježto pak není již žalováno čisté saldo kontokorentní, netřeba ani přihlížeti k námitce započtení pohledávky 10.400 Kč.

Čís. 5590.

Dle §u 60 bánského nařízení (pro Chorvatsko) ze dne 1. září 1916, čís. 17.500 nevztahuje se nucené narovnání mimo úpadek na bývalé členy veřejné obchodní společnosti, nýbrž tohoto dobrodiní požívají jen veřejní společníci, kteří jsou jimi v době zahájení vyrovnacího řízení.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1925, Rv II 571/25.)

Žalující firma dodala záhřebské firmě A, B a N., veřejné společnosti zboží, za něž zůstala firma dlužna 22.613 Kč 22 h. Žalovaní B. a N. vystoupili z veřejné společnosti, načež zbyvší samomajitel firmy A. se nuceně vyrovnal na 37%. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalobkyně na obou vystoupivších společnících B-ovi a N-ovi, by jí doplatili zbytek její pohledávky, se kterým vyšla na prázdno při vyrovnání firmy A., B. a N. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni ze zažalovaných 17.153 Kč 75 h pouze 14.673 Kč 63 h. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalované, k odvolání žalující přiznal jí celý zažalovaný peníz a odvětil k odvolání žalované v důvodech: Jde o výklad § 60 bánského nařízení ze dne 1. září 1916, čís. 17.500. Podle tohoto ustanovení zbavuje se dlužník všech dluhů tím, že věřitelé přistoupili na vyrovnací kvotu, následkem čehož neuhrazený zbytek nemůže již oživnouti. Podle §u 60 čís. 3 právě zmíněného bánského nařízení vztahuje se nucené vyrovnání i na členy veřejné obchodní společnosti i na vnitřní členy komanditní společnosti (zpráva oddělení ministerstva spravedlnosti v Záhřebě čís. 4442. Žalovaná strana jest právního názoru, že ustanovení §u 60 čís. 3 vztahuje se i na veřejné společníky, kteří před vyrovnáním ze společnosti vystoupili, že vyrovnáním pohledávka jest zrušena a že tudíž i proti vystoupivším společníkům pohledávka není po právu. Než tomuto právnímu názoru nelze přisvědčiti. Podle §u 105 chorv. obchod. zák. vystoupivší člen obchodní společnosti ručí celým svým majetkem solidárně za závazky společnosti, které vznikly za jeho členství a za pozdější obchody a závazky ručí v tom případě, plynou-li bezprostředně z toho, co se přihodilo za jeho členství. Ustanovení §u 60 čís. 3 svrchu uvedeného bánského nařízení vztahuje se podle svého slovného znění pouze na členy veřejné společnosti. Vystoupivší veřejné společníky nelze považovati za členy veřejné společnosti, poněvadž právě svým vystoupením přestali býti jejími členy, pozbyli svého členství ve veřejné společnosti a nejsou již veřejnými společníky. Vzhledem k slovnému znění §u 60 bánského nařízení, má první soud právem za to, že v tom případě, kdyby se mělo ustanovení tohoto paragrafu vztahovati i na vystoupivší členy veřejné společnosti, byl by to musil § 60 bánského nařízení výslovně podotknouti, a, jelikož se tak nestalo, že z toho plyne, že účinky vyrovnání vztahují se pouze na dočasné členy veřejné společnosti, veřejné společníky, nikoliv však na veřejné společníky vystoupivší, tedy bývalé. Sdílí tudíž odvolací soud úplně právní názor procesního soudu, že vnucené vyrovnání, které ujedná firma po vystoupení dotyčného společníka, dotýká se podle platných v Chorvatsku zákonných předpisů pouze firmy samotné, pokud se týče jejích skutečných společníků, nikoliv však také společníků dřívějších, tedy v tomto případě, že vyrovnání firmy A. B. a N. dojednané a ukončené dne 10. ledna 1923 týká se pouze této firmy, resp. jejího samojediného majitele Šalomouna A-a. Jsou tedy žalovaní jako solidární dlužníci primerní povinni zaplatiti žalující straně celý zbytek pohledávky, s níž tato při vyrovnání vyšla na prázdno, který vzhledem k svrchu uvedenému činí celý zažalovaný peníz.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jedině uplatňovaný dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. není opodstatněn. Nižším soudům jest přisvědčiti v tom, že dle §u 60 bánského nařízení ze dne 1. září 1916, čís. 17.500 se nucené narovnání mimo úpadek nevztahuje na bývalé členy veřejné společnosti obchodní, nýbrž že tohoto dobrodiní požívají jen veřejní společníci, kteří jimi jsou v době zahájení vyrovnacího řízení. Tito společníci ručí všem věřitelům společnosti a jsou vlastně těmi fysickými osobami, které pod společenskou firmou obchody provozují. Kdyby nebylo předpisu §u 60 čís. 3 cit. nař., nemělo by vlastně vyrovnací řízení ohledně veřejné společnosti žádného smyslu, ježto by každý věřitel mohl celé své pohledávky dobývati na veřejných společnících. Něco jiného jest však při vyloučených nebo vystoupivších společnících, kteří ručí dle §u 105 obch. zák. chorv. solidárně jen za závazky společnosti, které vznikly v době jejich členství nebo bezprostředně plynuly z toho, co se přihodilo v době jejich členství, tedy jen za určité dluhy, a to vedle společnosti, pokud se týče vedle veřejných společníků, v ní spojených. Proto jsou takoví bývalí společníci pouhými spoludlužníky ohledně těchto určitých dluhů, jichž závazek vyrovnacím řízením zůstává nedotčen jak co do výše, tak co do splatnosti.

Čís. 5591.

Vrácení obecní dávky proto, že prý byla neprávem předepsána a vybrána, nelze se domáhati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1925, R I 962/25.)

Žalobce domáhal se na žalované obci žalobou vrácení obecní dávky, již prý žalovaná žalobci neprávem předepsala. Námitku nepřípustnosti pořadu práva soud prvé stolice zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Předpokladem pro žalobní nárok jest přezkoumání otázky, zda žalovaná strana jest jako veřejnoprávní korporace oprávněna k vybírání dávky, jejíž výše není sporna, čili nic. Nemůže býti o tom žádné pochybnosti, že k rozhodnutí této otázky jest jedině příslušným správní úřad (správní soud) a že tedy rozhodnouti o této věci nelze pořadem práva. Z toho vyplývá, že žalovanou stranou uplatňovaná námitka nepřípustnosti pořadu práva jest právem uplatňována.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

V tom ohledu lze ovšem přisvědčiti náhledu stěžovatelovu, že otázka, zda pořad práva je přípustný, závisí na povaze sporného nároku a jsou-li k rozhodování o něm povolány řádné soudy, že mohou též, pokud toho zapotřebí, řešiti bez ohledu na hranice jinak pro jejich příslušnost vymezené důležité otázky předběžné (§ 190 c. ř. s.). Stěžovatel se

domnívá, že zažalovaný nárok jest soukromoprávní povahy, založený na právním důvodu §u 1435 obč. zák., avšak současně přiznává, že se domáhá vrácení neprávem vybrané spotřební dávky obecní, poněvadž obec může vybírání dávky usnésti a provésti jen zákonnou cestou, což prý se nestalo, pročež prvý soudce správně již rozhodl, že obec nebyla k vybrání dávky v zažalované částce oprávněna. Tím stěžovatel dává sám na jevo, že jádro sporné věci spočívá jen v rozřešení otázky, zda žalovaná obec jako veřejnoprávní korporace byla či nebyla oprávněna k vybrání spotřební dávky v obnose, jehož vrácení se žalobce domáhá. K tomu však, jak správně uvedla druhá stolice, nejsou povolány řádné soudy (§§ 1, 41 a násl. j. n.). Předpis §u 89 obec. zřízení pro Čechy ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák. o zavedení nových platů a dávek byl nahražen fin. novelou ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n., která ve svém §u 35 ustanovuje, že samostatné dávky spotřební mohou býti obcemi vybírány jen na základě povolení vyšších úřadů dohlédacích (odst. 1), případně vlády (odst. 3). Dle §u 44 předpisuje dávky obecní starosta a vybírá je obecními orgány, proti platebnímu rozkazu lze podati odvolání, o němž rozhoduje obecní zastupitelstvo a do jeho rozhodnutí k bezprostřednímu dohlédacímu úřadu, jehož rozhodnutí jest konečné. Z toho jest nad pochybu viděti, že jest pro řešení otázky, zda dávka byla správně či nesprávně vyměřena a vybrána, předepsán zvláštní postup před úřady samosprávnými a proto řádným soudům ani nepřináleží posuzovati, zda poplatník smí se domáhati vrácení obecní dávky, protože její předepsání a vybrání bylo snad nesprávné. Srovnej rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 8. listopadu 1898, čís. 15.173 (nepřípustnost žaloby před řádným soudem pro nárok na vrácení poplatku, jehož vyměření bylo zrušeno správním soudem), rozhodnutí čís. 1108 sb. n. s. (ohledně poplatku zaplaceného u československé vývozní a dovozní komise), ze dne 21. listopadu 1923 R I 996/23 (ohledně příspěvků placených omylem okresní nemocenské pokladně), rozhodnutí čís. 2789 sb. n. s. (vrácení celního poplatku erárem nesprávně vybraného) a rozhodnutí čís. 2613 sb. n. s. (vrácení tržních poplatků od dobytčí a masné pokladny v Praze).

Čís. 5592.

Rozhodnutí správního úřadu jest pro soud předurčujícím pouze tehdy, týká-li se týchž osob, jako v soudním sporu.

Řízení před nejvyšším správním soudem není řízením správním (§ 190 c. ř. s.). Rozhodnutí jeho nelze se dovolávati, nýbrž pouze rozhodnutí správního úřadu, vyneseného na základě zrušovacího nálezu nejvyššího správního soudu pokud se týče nabyvšího neodporovatelnosti tím, že stížnost proti němu byla nejvyšším správním soudem zamítnuta.

Pro příslušnost zemského soudu v Praze dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. jest lhostejno, zda správní cesta byla, ač nepředepsána, skutečně nastoupena.

Rozdíl mezi územím státu a územím celním.

Působnost lihové komise.

Lihová komise byla pouhým výkonným orgánem státu, jenž byl podnikatelem. Stát jest práv, uvolnila-li komise lih do území plebiscitního

jako daně prostý, finanční orgány však z něho daň vyměřily, ježto nešlo o líh vývozní. Jde tu o nárok soukromoprávní.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1925, Rv I 911/25.)

Žalující firma domáhala se na Československé lihové komisi a Československém eráru zaplacení 138.635 Kč 19 h a 2339 Kč a odůvodňovala žalobu takto: Žalující firma byla vyzvána státními úřady, zejména prodejnou lihové komise, by vyvážela líh do těšínského plebiscitního území, že jí za tím účelem bude přidělen zvláštní kontigent daně prostý. Na základě tohoto vyzvání zakročila o příděl daně prostého lihu, lihová komise jí podle výnosu finančního inspektorátu v Opavě ze dne 26. listopadu 1919 a ze dne 24. dubna 1920 i dalších výnosů potřebné množství lihu přidělovala a jako daně prostý účtovala zvyšujíc cenu na 28 Kč (přirážkou 1.200 Kč na 1 hl). Firma vyvezla v době od 31. března do 9. srpna 1920 do těšínského plebiscitního území úhrnem 19.472·39 hl, z kterého množství byla jí výnosem finančního inspektorátu v Opavě z 28. března 1923 předepsána dodatečně spotřební daň 237.563 Kč 16 h. Stížnost proti tomuto výnosu byla ministerstvem financí sice zamítnuta, současně však předepsaná dávka snížena na 138.635 Kč 19 h. Ježto při dodání lihu nebylo firmě přikázáno spotřební dávku od konsumentů vybírati a nyní po 4 letech jest jí to nemožné, trpí škodu v uvedené výši, kterou zavinila lihová komise tím, že svým chováním utvrzovala firmu v názoru, že jde o daně prostý vývozní líh. Poněvadž lihová komise je totožnou s čsl. erárem, ježto její výtěžky připadají státu a je veřejným státním úřadem, a poněvadž dále zákon sám ustanovuje, že v případě nevčasného podání žaloby propadne nárok jak proti likvidaci komise tak i proti státu, je spolužalován též čsl. erár. Další škodu 2339 Kč 70 h utrpěla žalující firma tím, že dle faktury ze 4. prosince 1919 odebrala od lihové komise 2500 hl lihu po 12 Kč 50 h. Z toho vyvezla do plebiscitního území 709 hl, z nichž jí rovněž byla předepsána konsumní dávka po 12 Kč 50 h, takže by jí byl přišel 1 hl na 24 Kč 70 h. Naproti tomu činila v tu dobu cena tuzemského lihu 28 Kč za 1 hl, tedy o 3 Kč 30 h více. Tento rozdíl při 709 hl úhrnem 2339 Kč 70 h lihová prodejna firmě předepsala s tím, že tento peníz může býti zatím až do rozhodnutí otázky zdanění lihu, vyvezeného do plebiscitního území, toliko kryt bankovní zárukou. Avšak začátkem února 1924 dala si lihová komise tento peníz na základě záručního listu vyplatiti a odpírá jej vrátiti odvolávajíc se na rozhodnutí nejvyššího správního soudu o zdanění lihu vyvezeného do plebiscitního území. Uvedené své nároky firma v zákonné lhůtě ohlásila, avšak meziministerské komité pro likvidaci čsl. lihové komise odmítlo je uznati. Žalované namítly: 1. Nepřípustnost pořadu práva ohledně obou žalovaných pokud jde o 138.635 Kč 19 h, poněvadž je to veřejná dávka a žalující firma může se domáhati svého nároku jen pořadem stolic správních, které o něm již rozhodly; 2. nedostatek pasivní legitimace žalobní ohledně téže částky na straně lihové komise, poněvadž jde o spotřební daň předepsanou finančními úřady, tedy erárem, jemuž má býti zaplacena; 3. předčasnost žaloby o náhradu téže částky proti eráru, poněvadž žalující firma těchto 138.635 Kč 19 h dosud nezaplatila a škoda jí tudíž nevzešla; 4. nedostatek pasivní legitimace žalobní ohledně 2339 Kč 70 h, na straně eráru, poněvadž jde o doplatek kupní ceny lihové komisi a ne eráru. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Souhlasným udáním stran je zjištěno, že byl žalobkyni přidělen daně prostý líh k výrobě a vývozu lihovin do ciziny a jako takový za sníženou cenu fakturován a že jí z lihu, vyvezeného do těšínského plebiscitního území, byla dodatečně jednak finančními úřady předepsána spotřební daň 138.635 Kč 19 h jednak lihovou komisí zvýšena fakturovaná cena lihu tuzemského 2339 Kč 70 h. Žalující firma tvrdíc, že i tato částka 2339 Kč 70 h byla vlastně spotřební dávkou, požaduje obě částky na žalovaných jako náhradu škody, kterou utrpěla a kterou zavinily strany žalované. Měla tudíž podle §u 1295 obč. zák. prokázati škodu a vinu žalovaných. Prokazuje to tím, že byla státními úřady a zvláště i lihovou komisí vyzvána k vývozu lihovin do ciziny, že jí byl na její žádost líh výslovně jako daně prostý přidělen i fakturován a že úřady dodatečným předepsáním daně jí znemožnily tutu daň teprve po více letech od svých odběratelů vybrati a tak škodu zavinily. Otázka, zda území těšínské bylo po čas trvání plebiscitu celní cizinou, čili nic, nebyla v době přídělu a vývozu lihu vyjasněna, proto také lihová komise nepožadovala na žalující firmě hotového zaplacení ceny 2339 Kč 70 h, nýbrž se prozatím spokojila záručním bankovním listem. Teprve když bylo rozhodnutím nejvyššího správního soudu ze dne 4. února 1923 vysloveno, že bývalé vévodství těšínské náleželo až od 28. července 1920, kdy část jeho byla radou velvyslanců přiřknuta republice Polské — republice Československé — tvoříc část jejího státního území a že do té doby nenastala změna celního území a celních hranic, dala si lihová komise 2339 Kč 70 h bankou vyplatiti. Tímto rozhodnutím bylo zároveň také ospravedlněno předepsání spotřební dávky 138.635 Kč 19 h finančními úřady, které ji předepsaly již dříve proto, že nepovažovaly plebiscitní území za celní území. Žalobkyně tudíž lihoviny přes celní čáru nepřevezla, proto stalo se předepsání spotřební dávky i zvýšení vývozní ceny lihu na cenu tuzemskou právem a proto také žalované strany žalobkyni žádné škody nezavinily. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Pokud jde o odvolací důvod nesprávného právního posouzení domáhá se žalobkyně náhrady škody jak na Československém eráru, tak i na Československé lihové komisi v Praze v likvidaci, vzešlé jí jejich zaviněním. Zavinění spatřuje v tom, že žalované strany nepostaraly se o to, by líh, o který šlo, byl osvobozen od daně spotřební, ač to bylo žalobkyni připovědělo, že musila dodatečně daně spotřební z lihu zaplatiti v době, kdy bylo jí již nemožno, předepsanou dávku dodatečně na odběratelích vymáhati. Zavinění eráru shledává také v tom, že zástupce státu súčastnil se jednání lihové komise při ujednání, že spotřební dávka vyměřena nebude. Žalobkyně neprávem se domnívá, že líhová komise je totožnou s československým erárem, ježto výtěžky komise lihové připadají státu, líhová komise je veř. ústavem a zákon sám ustanovuje, že v případě nevčasného podání žaloby nárok jak pro likvidaci komise, tak proti eráru propadne. Dle ustanovení § 6 nařízení ze dne 7. května 1920, čís. 355 sb. z. a n. je sice Československá líhová komise zřízena jako pomocný státní orgán pro přechodní dobu (odst. 2), ale jinak právni-

ckou samostatnou osobou, která provozuje veškeré do oboru její působnosti spadající obchody na vlastní účet za ručení svých fondů a důchodků, plynoucích z jejího hospodaření (odst. 3). Nutno tedy líšiti zde dva samostatné právní podměty: žalovaný finanční erár a žalovanou Československou lihovou komisi v Praze v likvidaci. Žalobkyně sama tvrdí, že smlouvou o dodání daně prostého lihu uzavřela s lihovou komisí, nikoliv s erárem a domáhá se proto na komisi náhrady škody z důvodu porušení této smlouvy. Z téhož důvodu domáhala se i na žalovaném erár náhrady, vycházejíc z předpokladu, že obě žalované strany jsou totožné, tedy jedinou právnickou osobou. Nyní v odvolání uvádí, že stát ručí proto, že jeho zástupce zasedá v lihové komisi a súčastnil se jednání o oné smlouvě. Je pravda, že Československá komise lihová podléhá ve své působnosti ministerstvu financí, jež na ni však vykonává jen dohled jednak zástupci v komisi, jednak orgány revisními (§ 16 cit. nař.), že tito zástupci museji býti zváni ke všem schůzím komise, jakož i ke schůzím předsednictva a jsou oprávněni, zasahovati do jednání, žádati vysvětlivky a činiti návrhy, o nichž jest neprodleně učiniti usnesení (§ 17), ale uzavírati smlouvy o vývozu lihu náleží do pravomoci předsednictva komise lihové (§ 11 prvý odstavec), která se skládá z předsedy komise, ze dvou náměstků předsedy a 4 jednatelů (§ 10). Žalovaný erár neuzavřel tedy se žalobkyní smlouvu a jest proto žaloba domáhající se proti němu náhrady škody z porušení této smlouvy naprosto pochybena. Chce-li snad žalobkyně domáhati se této náhrady proti eráru z důvodu, že dodatečným předepsáním daně spotřební bylo jí znemožněno, tuto daň vymáhati na odběratelích, dlužno k tomu uvésti, že škoda vzešla vlastně jen předepsáním a vymáháním těchto daní na žalobkyni. Tyto úkony vykonávati je však výsostným právem státu a nároky z nich odvozované jsou povahy veřejnoprávní, o nárocích takových rozhodovati přísluší však soudům jen za předpokladů ustanovení §u 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n., když není předepsán pro vymáhání takových nároků pořad správní dle zákona z téhož dne čís. 3. Žalobkyně sama tvrdí, že tuto správní cestu nastoupila, ale bezvýsledně. Pořad správní je zde tedy předepsán a byl pořad práva proti eráru vyloučen. Poněvadž však do usnesení soudu prvého, kterým námitka nepřípustnosti pořadu práva byla zamítnuta, stížnost podána nebyla, stalo se usnesení toto právoplatným (§ 42 třetí odstavec j. n.). Přes to soud nároku oprávněnost přiznati nemůže, poněvadž mu nepřísluší přezkoumávati právoplatná rozhodnutí úřadů správních, vydaná v oboru jeho působnosti. Dovozovala-li konečně žalobkyně náhradní nárok proti eráru z té skutečnosti, že spotřební daně byly dodatečně tak pozdě vyměřeny, že je již nemohla od odběratelů vybrati, byla tvrzená škoda způsobena zaviněním orgánů státních při výkonu jejich úřadu. Za takovou škodu orgány finanční správy způsobenou však stát neručí (§ 92 ústavní listiny). Je tedy nárok žalobní proti eráru neodůvodněn. Pokud jde pak o žalovanou Československou komisi lihovou jest nesporno, že žalobkyni byl touto žalovanou prodán daně prostý líh k výrobě a vývozu lihovin do ciziny. To plyne také z předložených faktur. Předpokladem pro osvobození od daně byl tedy vývoz do ciziny. Žalobkyně tvrdí, že líh vyvezla do těšínského plebiscitního území, které pokládala za cizinu. Je však zjištěno, že rozhodnutím nejvyššího správního soudu ze dne 4. února 1923 čís. 18.383/23 vysloveno, že bývalé vévodství těšínské náleželo až do 28. července 1920, kdy část jeho byla radou velvyslanců přiřknuta republice Polské, k republice Československé, tvořic část státního jejího území a že do této doby nenastala změna celního území a celních hranic. Dle tvrzení žalobkyně vyvezla tato líh od žalované koupený v době od 31. března do 9. srpna 1920. Líh odebraný do 28. července 1920 nebyl tedy vyvezen za hranice, nenastala tedy podmínka smluvená a byly jak stát tak líhová komise oprávněny, nakládati s lihem tím jako s lihem pro domácí potřebu určeným, neboť dle zákona ze dne 2. prosince 1919 čís. 643 sb. z. a n., § 6 sproštěn je spotřební daně líh, který se vyveze přes celní čáru, nebo kterého bylo použito k výrobě zboží určeného k vývozu přes celní hranice a vyměřiti dodatečně z něho daň spotřební i zvýšiti cenu vývozní na cenu tuzemskou. Již z tohoto důvodu je i žaloba proti oběma žalovaným neopodstatněna. Nehledíc k tomu, byla by smlouva ohledně zaručení žalované lihové komise za dodání lihu daně prostého neplatna (§ 878 obč. zák.), poněvadž této komisi nepřísluší právo rozhodovati o takové dani a spolukontrahenta sprošťovati povinnosti ji platiti, splniti závazek takový byl pro ni nemožný, což žalobkyni známo býti musilo. Z téhož důvodu nelze také snad mluviti o omylu, do něhož žalobkyně líhovou komisí uvedena byla. Líhová komise daň spotřební žalobkyni nepředepsala, na ni nevymáhala a nemůže proto činěna býti snad zodpovědnou za to, že žalobkyně utrpěla škodu dodatečným pozdním předepsáním daně, nemohouc od svých odběratelů tuto daň již vyzvednouti.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky nižších stolic a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Nižší stolice zamítly žalobu proti oběma žalovaným podstatně z toho důvodu, že, jak prý nesporno, přidělila žalovaná líhová komise žalobkyni daně prostý líh k výrobě a vývozu lihovin d o c i z i n y, že jí dodaný líh také jako daně prostý za sníženou cenu fakturovala, že však žalobkyně vyvezla líh ten v době od 31. března do 9. srpna 1920 do plebiscitního území Těšínského, a že proto (ježto dle náhledu nižších stolic) toto území bylo až do 28. července 1920 tuzemskem, když byla jí z něho dodatečně předepsána finančními úřady spotřební daň 138.635 Kč 19 h a lihovou komisí zvýšena fakturní cena jako u lihu tuzemského o 2339 Kč 70 h, nemá žalobkyně práva žádati náhradu těchto částek, protože líh nebyl vyvezen, jak první stolice praví, za celní čáru, nebo, jak druhá stolice praví, za hranice. Tyto důvody neobstojí po stránce skutkové, ani po stránce právní. Po stránce skutkové není nesporno, že líhová komise přidělovala žalobkyni líh k vývozu d o c i z i n y, nýbrž žalobkyně tvrdila již v žalobě opětovně a opětovně, že šlo o vývoz do p l e b i s c i t n í h o ú z e m í T ě š í n s k é h o, tudíž, jak to v prvním odstavci žaloby vyjadřuje, p ř e s c e l n í h r a n i c i. To patrně myslí dovolání, když ke konci svých vývodů vini rozsudek odvolacího soudu z rozporu se spisy. Ale »cizina«, »celní cizina« a »plebiscitní území Těšínské« jsou různé pojmy, které se nekryjí. Právě proto, že je nižší stolice ztotožňují, trpí důvody jich také omylem právním. Jaký je mate-

rielní rozdíl, o tom níže. Zde zatím vyříditi jest otázku tu jen po formální stránce. Nižší stolice obě se dovolávají nálezu nejvyššího správního soudu ze dne 4. prosince 1923 č. 18383/23, který sice ve spisech založen není, jehož obsah však první soud konstatoval ze spisů Ck XVII 149/24 při jednání dne 3. února 1925, aniž by jej však protokolárně zjistil neb spisy ty předkládací zprávou připojil. Poněvadž nižší stolice vycházejí mlčky sice, ale zcela zřetelně z názoru, že nálezem tím jest otázka ta pro ně vyřízena, dlužno nejprve uvažovati, zda tomu tak, dlužno však na to dáti zápornou odpověď. Pro soudy mohl by nález ten býti závazným jedině tenkrát, kdyby šlo o případ §u 190 c. ř. s. Ale o ten nejde. Neboť dle něho může v případě, že rozhodnutí sporu závisí od jsoucnosti neb nejsoucnosti právního poměru, jenž má býti určen v zahájeném již řízení správním, sporné řízení býti přerušeno až do právoplatného rozhodnutí této správní věci, a ovšem jest pak soud na toto rozhodnutí správního úřadu vázán. Ale tyto podmínky zde chybí. Není tu již prvé podmínky, aby totiž rozhodnutí sporu záviselo od rozhodnutí správního úřadu t. j. aby rozhodnutí toto bylo pro rozhodnutí soudní rozepře předurčujícím. Neboť jím jest jen tehdy, když v řízení správním jsou súčastněny t y t é ž o s o b y, jako v soudním sporu t. j. právní poměr, jenž v něm určen má býti, jest poměrem mezi spornými stranami rozepře (srv. Klein, Vorlesungen str. 77 n., Neumann, Komentář 3 vyd. str. 861 n.). To se zakládá na zásadě §u 12 obč. zák., že rozhodnutí působí a právo tvoří jen mezi stranami, k nimž ovšem patří i jejich právní nástupci, nemůže však vztahováno býti na případy jiné a osoby jiné. V tomto případě však nález nejvyššího správního soudu nebyl vynesen o právním poměru stran rozepře, nýbrž ve věci firmy M. proti ministerstvu financí o spotřební dávku z lihu, nemůže tedy žádným způsobem býti závazným pro spor, o n ě j ž tu jde. Dále není zde podmínky, aby šlo o rozhodnutí správního úřadu. Neboť Nejvyšší správní soud není správním úřadem, nýbrž soudem mimo organisaci správních úřadů a řízení před ním není proto řízením správním, nýbrž řízením před správním soudem. To je důležito proto, že nález nejvyššího správního soudu nemůže vůbec obsahovati i rozhodnutí ve věci samé, tudíž o sporném právním poměru, ježto soud ten má jen právomoc zrušovací a rozhodnutí ve věci musí přenechati správnímu úřadu, i musilo by se tedy dováláváno býti právoplatného rozhodnutí správního úřadu vyneseného na základě zrušovacího nálezu nejvyššího správního soudu, pokud se týče zamítnutím stížnosti k nejvyššímu správnímu soudu proti němu podané neodporovatelnosti nabyvšího. Ale právě když tak k tomu se hledí, nejde v rozhodnutí tom o určení právního poměru pro tento spor předurčujícího ani po stránce v ě c n é (shora jednalo se o stránku osobní), neboť právní rozhodnutí týkalo se spotřební dávky z lihu, určovalo, zda firma M. je k ní povinna, ta věc byla jím jednou pro vždy rozhodnuta, ale výrok neurčoval, zda plebiscitní území Těšínské bylo tuzemskem, či cizinou, nýbrž toto byl právní poměr mezi státem Československým a Polským, který správním úřadem a tudíž ani nejvyšším správním soudem pro nepříslušnost rozhodován býti nemohl, takže otázka ta byla v správním řízení a jest ovšem i v řízení soudním pouze rozhodnou p r á v n i c k o u s k u t e č n o s t í, o níž soud podle rozličnosti a spolehlivosti provedených důkazů a správnosti neb nesprávnosti právního posuzování může v každém řízení vypadnouti jinak, ač objektivně je vždy stejná. Měly tedy nižší stolice skutkové okolnosti pro posouzení této otázky rozhodné vzíti na přetřes a průvodním řízením je z j i s t i t i, a na základě zjištěného skutkového stavu právní povahu plebiscitního Těšínska samy posouditi a tento výsledek svému rozhodnutí za základ položiti, o čemž níže. Dlužno však prvé, než do věci samé se vejde, vyříditi ještě ostatní důvody, o něž odvolací soud mimo onen hořejší již prvním soudem uplatněný zamítnutí žaloby opírá. Žalobkyně založila žalobní nárok proti státu jen na jediný důvod níže uvedený. Jestliže odvolací soud shledává ještě další důvody, a vyvrací i je pro případ, že by žalobkyně i je mínila, je to bezpředmětné. Nicméně, dlužno odpověděti na druhý z nich, totiž ten, že, pokud prý žalobkyně odůvodňuje svůj nárok tím, že dodatečně předepsána spotřební daň, jest to výkon výsostného práva státu, ale nároky vyvozované z takového poměru náležejí prý na pořad práva jen za předpokladu zákona ze dne 3. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., pak-li totiž není předepsán pro jich vymáhání pořad správní. A tu pak dovozuje odvolací soud doslovně, že žalobkyně sama tvrdí, že tuto správní cestu nastoupila, ale bezvýsledně, že tedy pořad správní je předepsán a pořad práva proti cráru vyloučen; že sice do usnesení prvého soudu, kterým námitka nepřípustnosti pořadu práva zamítnuta byla, stížnost nebyla podána, i stalo se usnesení to pravoplatným, nicméně však prý nelze nároku žalobnímu oprávněnosti přiznati, poněvadž soudu nepřísluší přezkoumávati pravoplatná rozhodnutí úřadů správních vydaná v mezích jich působnosti. Tu dlužno především vytknouti, že z toho, že žalobkyně správní cestu nastoupila, ať už s výsledkem neb bezvýsledně, neplyne naprosto, že je pořad správní předepsán, nýbrž, zdali je předepsán, to vyšetřiti sluší z obsahu zákona, a tu nelze nalézti právní normy, která by nárok, o nějž jde, odkazovala na pořad správní. Jest tedy vskutku, i kdyby šlo o nárok veřejnoprávní, ač nejde, o čemž níže, příslušný zemský soud v Praze dle cit. zákona čís. 4/18, což ovšem k vůli příslušnosti podotýkati by nebylo třeba, ježto dle plenárního usnesení nejvyššího soudu, nabylo-li usnesení námitku nepřípustnosti pořadu práva zamítající moci práva, je na to i nejvyšší soud vázán, avšak čerpá-li z toho odvolací soud i důvod pro zamítnutí žaloby, ježto prý správní úřad, jemuž to náleží, rozhodl a soud ho přezkoumati nemůže, je to mylné. Něco jiného bylo předmětem správního rozhodnutí a něco jiného je předmětem tohoto soudního sporu. Odvolací soud patrně myslí tu na rozhodnutí ministerstva financí, kterým stížnost žalobkyně do předpisu spotřební daně, o niž jde, byla zamítnuta, načež zamítnuta i stížnost k nejvyššímu správnímu soudu do tohoto rozhodnutí: tu tedy šlo o to, zda žalobkyně povinna jest touto spotřební daní a byla-li tato daň právem předepsána. Ale to není předmětem tohoto sporu, žalobkyně naprosto neodporuje předpisu daně, naopak na něm staví a praví, že právě proto, že daň byla předepsána, jsou žalovaní povinni jí daň tu n a h r a d i t i, i dlužno jen u každého ze žalovaných zkoumati důvody, které uplatňuje, p r o č ten který z nich má býti povinen k náhradě. Nárok na náhradu právoplatně předepsané daně je něco zcela jiného než otázka, stal-li se předpis právem, či neprávem, neboť ať právem neb neprávem, je to jedno, jakmile se stal právoplatným.

I. Po stránce právní má se věc takto:

a) Nařízení národního výboru ze dne 8. listopadu 1918, čís. 29 sb. z. a n. zřídilo Čsl. komisi líhovou (§ 2), jejíž členové jsou pomocnými orgány veřejné správy státní, nemají však platu, leda jen náhradu výloh cestovních, vyjma předsedu, jeho náměstka a jednatele, kteří obdrží odměnu (§ 6), a stanovilo, že vývoz lihu z území Čsl. státu není bez zvláštního povolení vlády dovolen a povolení to že uděluje komise líhová (§ 13), která tedy dle toho byla orgánem vlády. Nařízení vládní ze dne 7. května 1920, čís. 355 sb. z. a n. stanovilo, že lihová komise jest pomocný státní orgán, zřízený pro péči o výrobu, zásobování a hospodaření lihem, ale zároveň právnickou osobou a provozuje sice obchody v obor její spadající na vlastní účet za ručení svých fondů a důchodů plynoucích z jejího hospodaření, ale výtěžky, docílené za odbytý líh, plynou do státní pokladny (§ 6), náleží jí uvolňovati líh pro vývoz (§ 9 lit. ch) a § 19 lit. b), že komise lihová podléhá dozoru ministerstva financí a nejvyššího účetního kontrolního úřadu (§ 16), k onomu přísluší právo stížnosti z jejích usnesení (§ 15), dále že činnost její je jednak státně-hospodářská a tudíž činností veřejné správy, jednak obchodní, obě že však tvoří celek vzájemně se doplňující (§ 18) a konečně že veškeré čisté přebytky připadají státu a ústřední státní pokladně (§ 21). Vyhláška ministerstva financí z 30. září 1922 čís. 294 sb. z. a n. určila na základě §u 29 nař. čís. 355/20 konec působnosti lihové komise dnem 30. září 1922, do kteréhož dne učiněné disposice její mají podržeti svou platnost, a stanovila, že likvidace komise díti se bude prostřednictvím meziministerského komitétu pro její likvidaci. Zákon ze dne 8. června 1923 čís. 121 sb. z. a n. ve spojení s vyhláškou vlády ze dne 6. října 1923 čís. 184 sb. z. a n. stanovil, že soukromoprávní (§ 3 a contr.) nároky za lihovou komisí pokud se týče uvedeným meziministerským komitétem musí býti přihlášeny ve lhůtě §u 1 (2) zákona určené vyhláškou ministerstva v Úředním listě a zažalovány ve lhůtě §u 2 (1), sice že je nelze uplatniti ani proti komisi (komitétu), ani po případě proti státu (§ 2 (1) a (3). V tomto případě dlužno žalobní nárok považovati za soukromoprávní, protože, jak se zakládá v žalobě, vzešel na podkladě a z příčiny obchodů, k jichž provozování lihová komise dle §u 6 (2) a (4) vl. nař. čís. 255/20 byla povolána, a má tedy původ svůj v poměru soukromoprávním, neboť že všecky obchody její v oboru její působnosti provozované — a všecky ostatní byly jí na uvedeném místě přímo zakázány — musí se pokládati v duchu zákona čís. 121/23 za soukromoprávní, plyne jasně z úvahy, že by tu jinak žádných soukromoprávních nároků nebylo a zákon ten by byl úplně ilusorní, a mimo to i z motivů, které praví, že o většině ústředen platí předpisy soukromého (obchodního) práva jako pro obchodníky a obchodní společnosti, z čehož dlužno souditi, že k této většině čítá zákon právě ty, jež vládní vyhláškou dal pod své normy podřaditi, neboť ty, které nepodléhaly soukromoprávnímu řádu si podřaditi dáti nemohl, protože se vztahuje právě jen na soukromoprávní nároky proti ústředním. Pak ale mají místo propadné lhůty §u 1 (2) a §u 2 (1) zákona, a poněvadž k prelusi dlužno přihlížeti z úřední povinnosti, dlužno zachování těchto lhůt přezkoumati, zda prekluse nenastala, k tomu účeli tedy třeba zjistiti, zda žalující firma přihlásila spornou pohledávku ve lhůtě vyhlášky uveřejněné na straně 8713 Úředního listu čís. 294 ze dne 29. prosince 1923 t. j. v době od 8. ledna do 18. února 1924, což nižší stolice nezjistily. Za to ovšem je ze spisů zjevno, že žaloba podána včas t. j. do 26. května 1924.

b) Podle §u 1 zákona ze dne 20. února 1919 čís. 97 sb. z. a n. tvoří území Čsl. státu samostatné územní celní. Kdyby tomu doslova tak bylo, dalo by se hájiti stanovisko nižších stolic, že tuzemsko a celní území, neb cizina a celní cizina jsou pojmy totožné, ale ve skutečnosti tomu tak není, neboť již zrušené prováděcí nařízení vládní ze dne 12. května 1919 čís. 379 sb. z. a n. stanovilo a platné nyní prováděcí nařízení vládní ze dne 26. dubna 1920 čís. 291 sb. z. a n. stanoví v čl. II. §u 1, že celní území ve smyslu §u 1 cit. zák. tvoří až do definitivního stanovení hranic Čsl. státu území jsoucí v dosahu moci Československé vlády. K tomu srovnati dlužno § 6 čís. 1 zákona ze dne 2. prosince 1919 čís. 643 sb. z. a n., jenž mluví o celní čáře. Líšiti tudíž dlužno mezi hranicí a cizinou celní a hranicí a cizinou státní, kriteriem pro onu jest territoriální dosah státní moci, kriteriem pro tuto pak territoriální rozsah státního práva, neboť obé se někdy nekryje. Tak na př. území francouzské ve světové válce Němci obsazené náleželo v státoprávním smyslu nesporně pořád Francii, bylo však vyňato dočasně z dosahu její státní moci, takže tato nebyla s to, výsostná práva státu, k nimž náleží i pravomoc celní, přechodně vykonávati. Měly tedy nižší stolice ve smyslu §u 1 cit. nař. vziti otázku, zda plebiscitní území Těšínské bylo v rozhodné době v dosahu čsl. státní moci, na přetřes a v případě spornosti skutečnost tu zjistiti. K tomu zavdával jim dostatečný podnět již sám právní předpis, nehledíc ani k tomu, že žalující již v řízení před I. stolicí tvrdila, že již začátkem roku 1920 celní čára oproti plebiscitnímu území řádně zřízeným celním úřadem byla uzavřena. Dosah faktické moci vládní bylo by lze zjistiti dotazem u ministerstva zahraničních věcí, a pokud jde o případnou celní čáru u příslušného místa celní správy, k čemuž doložiti dlužno, že stav mocenský ohledně Těšínského území znám jest nejvyššímu soudu ze sporu vedeného u vrchního soudu v Praze co odvolacího pod značkou Co V 110/25, v němž si tento vrchní soud opatřil ve věci týkající se zaplacení pohledávky věřiteli, bydlevšímu v rozhodnou dobu v Bílsku potvrzení ministerstva zahraničních věcí ze dne 8. května 1925 č. j. 54612 sekce II—5, které praví, že příslušný mezinárodní orgán ustanovil plebiscit na Těšínsku teprve dne 27. září 1919, toto území že bylo hned po převratu obsazeno v části východní Polskem a v západní Čsl. státem, tato okupace že byla upravena, i pokud jde o místní její rozsah, v únoru 1919 povolanými činiteli mezinárodními, kterýž stav uznán i čsl. vládou, jež už v únoru 1919 výslovně byla přistoupila na to, že s konečnou platností o souverenitě nad územím Těšínským rozhodnou mocnosti spojené a sdružené, dále že Bílsko již od prvých dnů převratu nebylo v dosahu moci vlády čsl., ač na druhé straně v době 28. října 1918 a bezprostředně potom celé Těšínsko bylo dle názoru vlády čsl. součástí Čsl. státu. Tu jasně dochází výrazu rozdíl mezi státním územím ve faktickém smyslu a státním územím v právním smyslu a stanoví se pro pojem prvý totéž kriterion, jako shora ve vl. nař. čís. 291/20 pro území státní v celně-

právním smyslu, totiž dosah vládní moci. Nebude-li tedy skutkový stav nedostatku tohoto dosahu žalovanými doznán, mají nižší stolice, jimž ovšem toto potvrzení min. zahr. věcí známo není, naznačenu cestu, kterou jest se za účelem zjištění jeho bráti. Ovšem že v tomto případě nepůjde o Bílsko, nýbrž o místo určení, kam v plebiscitním území vývoz sporného lihu povolen a uskutečněn, k čemuž doložiti dlužno, že finanční prokuratura popřela, že líh byl dopraven na místo určení, což tedy též na přetřes vzíti a zjistiti dlužno, a to platí také o množství lihu žalující firmou do plebiscitního území t. j. za celní čáru neb dosah čsl. státní moci vyvezeného, ježto jen o náhradu daně spotřební z něho jíti může, i odkazuje se v té příčině na to, že udání žaloby co do množství nesrovnává se s udáním finanční prokuratury.

II. Žalující firma zakládá nárok svůj takto: a) proti prvžalované lihové komisi, že žalobkyně byla státními úřady vyzvána, aby vyvážela líh do Těšínského plebiscitního území, že jí za tím účelem bude přidělen líh daně prostý, že na základě toho u lihové komise o příděl daně prostého lihu k vývozu do řečeného území s udáním místa určení zakročila, že byl jí také skutečně k tomu účelu líh daně prostý přidělen a jako daně prostý účtován a že jej na místo určení vyvezla; potom však skoro po 4 letech, když po dodání lihu spotřebitelům už jí není možno dávku spotřební od nich vybrati, že jí byla dodatečně z lihu toho předepsána spotřební daň, a že tedy trpí škodu ve výši předepsané spotřební daně 138.635 Kč 19 h, kterou zavinila lihová komise tím, že svým chováním vzbuzovala v ní dojem, že jde o vývozní líh daně prostý. Poněvadž však lihová komise je totožnou s erárem, ježto je veřejným státním orgánem a její výtěžky připadají jemu, a ježto dále dle zákona je i žaloba proti eráru vázána na propadnou lhůtu zákona čís. 121/23 (viz tento zákon shora pod I a), že tedy žaluje i erár, což patrně má tvořiti i důvod nároku proti eráru. Další nárok na 2359 Kč 70 h činí si z toho důvodu, že jí o tento peníz, jenž představuje rozdíl v ceně mezi lihem tuzemským a vývozním, byla zvýšena fakturní cena. K tomu po právní stránce dlužno nejprve předeslati, že dle §u 6 čís. 1 zákona ze dne 2. prosince 1919 čís. 643 sb. z. a n. jest sproštěn spotřební daně líh, který se vyveze přes celní čáru, arci za podmínek stanovených pro ochranu státní pokladny. Bylo-li tedy tomu tak, jak žalobkyně líčí, je žalobní nárok opodstatněn. Neboť lihová komise, jak její právní postavení pod I a) vylíčeno, nebyla podmětem podniku, výtěžky nenáležely jí, nýbrž plynuly do pokladny státní, byla tedy, když samy právní předpisy pod I. a) citované nazývají ji orgánem veřejné státní správy, jen výkonným orgánem státu, jenž byl podnikatelem, ježto byl podnik veden na jeho účet. Ovšem praví nařízení čís. 355/20, že lihová komise provozuje podnik »na vlastní účet«, ale to je netechnický výraz, jenž usvědčuje je z omylu ustanovením, že výtěžky plynou do státní pokladny a ne do majetku členů komise, a nechce vyslovovati nic jiného, než tautologicky to, co už vysloveno ustavením komise na právnickou osobu. Stát prostě nechtěl vystupovati v obchodu lihovém osobně, protože to ani dobře nemohl, ježto podnik musili vésti vyškolení obchodníci, vůbec odborníci, jakými stát ve svých úřadech pravidelně nedisponuje, pročež podniky jeho se nevyplácejí, což vedlo právě ke komercialisaci jich vyslovené zákonem

ze dne 18. prosince 1922 čís. 404 sb. z. a n. a vládním nařízením ze dne 25. září 1924 čís. 206 sb. z. a n. Stát tedy prostě zřízením lihové komise provedl komercialisaci svého podniku, ku kterémuž účeli jevilo se vhodným ustaviti ji jako právnickou osobu, ač jest to anomalie, když jmění a výtěžky podniku nejsou materielně její. Zkrátka vláda, místo aby zřídila hospodářský úřad ve smyslu §u 90 úst. list. zřídila jeho náhražku lihovou komisí, vybavenou jako samostatná právnická osobnost. Kdyby ještě nějakého dalšího objasnění věci v tom bodě, zda stát byl materielně podmětem podniku, třeba bylo, odkazuje se na předpisy vl. nař. ze dne 19. října 1922 čís. 300 sb. z. a n. (všecky), vyhlášky min. fin. ze dne 4. listopadu 1922 čís. 312 sb. z. a n. (zvláště čl. I.) a vl. nař. ze dne 1. srpna 1923, čís. 173 sb. z. a n. (§§ 1, 2, 6, 8—12), z nichž plyne, že stát dával provozovat hospodářství a obchod lihem na svůj účet a jen měnil provozní orgán. Byla-li však komise jen výkonným orgánem státu, jak to dokazuje dále i to, že ji likviduje vláda sama svým meziministerským komitétem, jest podmětem podniku a tudíž i jeho závazků stát, a podle toho lze posouditi, zda a pokud každý ze žalovaných ze žalobního nároku jest práv. Lihová komise, nejsouc materielně podmětem podniku, vlastně by podle povahy věci zavázanou z nároků jejích obchodů nebyla, kdyby ji právní normy shora pod I. a) uvedené byly výslovně za zavázanou neprohlásily a k tomu cíli, by to právnicky možno bylo, jako právnickou osobu neustavily. Jestliže tedy lihová komise dodávala líh jako daně prostý a on pak nebyl, a způsobila tím žalobkyni, která, když to na jevo vyšlo, už daň vybrati nemohla, škodu, musí jí tuto škodu nahraditi, protože ji zavinila tím, že lihu přikládala právní vlastnost, které neměl, a bylo to její věcí, by se napřed dobře poučila a povahy té mu nepřikládala, sice to činila jen na svůj účet (§ 1299 obdoba §u 923 a pokud jde o náhradu zaviněné škody i obdoba §u 932 obč. zák.). Pravda sice, že, leželo-li místo určení za celní čarou, byla daň předepsána neprávem, ale to nerozhoduje, protože, když jednou právoplatně předepsána byla, je to jedno, zda byla předepsána právem či neprávem, neboť lihová komise, prodavši a dodavši ho jako daně prostý, převzala tím ručení za to, že daň předepsána nebude, a nese následky toho, byla-li přece předepsána. Byla-li neprávem předepsána, musí si to pohledávati na eráru, jehož orgány ji předepsaly, což však je zde bezpředmětné, protože ona a erár (stát) jsou majetkově tudíž i materielně jeden podmět. Stát pak, jsa předmětem podniku, je práv z jednání lihové komise jako své representantky. Za svého representanta je každá právnická osoba tak práva jako fysická osoba sama za sebe. Kdyby však fysická osoba byla tak jednala, jako zde stát svým výkonným orgánem, lihovou komisí, t. j. byla by slibovala, že líh, který přiděluje (prodává a dodává), je spotřební daně prost, avšak potom, když kupitel líh už dále prodal a nemohl od nabyvatele spotřební dávku už vybrat, bylo by to došlo přece k předpisu daně, byla by kupiteli náhradou této škody práva zrovna tak, jak shora lihová komise. Není ani možno připustiti myšlenku, že by stát práv nebyl z nároku proti komisi, neboť, když si výtěžky z podniku osobuje pro svou pokladnu, nemůže odpírati také placení dluhů. A tím jest konečně vysvětlen záhadný výraz zákona č. 121/23, že, promeškají-li se lhůty §u 2, nelze nárok uplatniti ani proti ústředně, »ani případně protistá-

t u«. Výraz případně neznačí nic jiného, než, že je rozdíl mezi ústřednami, že při některé stát ručí, při některé pak nikoli, jak to praví motivy tisk 1672 a 4095 ai 1925, říkouce, že na likvidaci ústředen jest stát interesován zvláště tam, k d e r u č í z a p ř í p a d n é s c h o d k y. Otázka, k d e ručí, při které ústředně, podává se však jedině z povahy ústředny a úpravy jejího poměru ke státu, a jest ji tedy posuzovati při každé ústředně zvláště. To je smysl záhadného toho předpisu. Na nějaké zvláštní důvody závazku, vyskytující se v právním obchodě, jako převzetí dluhu, rukojemství, zástavu a pod. zákon tu naprosto nemyslil, tím méně, když právě proto, aby stát sám obchod vésti nemusil, zřídil ústřednu. Finanční prokuratura doznává sice, že žalobkyni přidělen byl líh daně prostý, tím se prý však nemohla a nechtěla líhová komise zaručiti, že se z něho nebude platiti spotřební daň, ježto rozhodnutí o tom náleželo finančním úřadům, nýbrž označením líhu jako daně prostého mělo prý býti pouze vyjádřeno, že jde o líh k vývozním účelům, z kterého se daň neplatí, a že tedy tento líh, bude-li vyvezen, bude počítán za levnější cenu, než při lihu pro tuzemskou potřebu. Ale tímto výkladem, jenž je ostatně tautologickým, ježto lihem daně prostým jest právě jen líh vývozní, nelze právu uniknouti, neboť nelze jej srovnati s §em 914 obč. zák. Líhová komise, když jí hlášeno bylo místo určení v plebiscitním území, neměla uvolňovati líh pro vývoz a tudíž daně prostý, pak-li to vývoz nebyl, pokud se týče měla a mohla počítati s tím, že to finančními úřady za vývoz uznáno nebude. Odkazuje se v té příčině na hořejší vývody a jen se dodává, že to nelze uznati za přípustné, aby stát jedním orgánem svým (lihovou komisí) přikládal lihu jistou právní vlastnost s druhým orgánem svým (finančním úřadem) ji popřel, aniž by měl býti z onoho svého jednání práv. Praví-li odvolací soud, že zaručení lihové komise za dodání lihu daně prostého bylo by dle §u 878 obč. zák. neplatné, protože splnění závazku takového bylo by jí nemožno, ježto o dani rozhodovati příslušelo orgánu jinému, dlužno odvětiti, že právní nemožnosti tu není, protože líhová komise vždy mohla líh daně prostý dodati (stav tomu se rovnající zříditi), když by totiž daň sama zaplatila, neboť jen o to vždy šlo a také ještě v tomto sporu jde. Když někdo slíbí, že prodávané dobytče je určité vady prosto, ale ono jí stíženo jest, nemůže slíbené plnit, ale tím není řečeno, že je zodpovědnosti za slib prost, nýbrž jde o to, že nemá slibovat, sice risiko bere na sebe. b) Jestliže žalobkyně proti eráru zakládá svůj nárok také na tom, že zástupce státu súčastnil se jednání líhové komise při ujednání, že spotřební dávka vyměřena nebude, je to vůči důvodu uplatněnému shora pod a) zbytečné a netřeba se zabývati otázkou, zda je to, jak odvolací soud za to má, bezvýznamné. Dle vývodů II a) bude nutno v doplňovacím řízení zabývati se také ještě otázkou, zda nebylo žalobkyni možno, spotřební dávku dostatečně vybrati.

Čís. 5593.

Dovolací soud jest oprávněn přihlédnouti k veřejné listině (prohlášení ministerstva zahraničí), jež došla teprve po rozsudku odvolacího soudu, byvši tímto soudem vyžádána.

Rozdíl mezi územím státu a územím celním.

Bílsko patřilo dne 26. února 1919 k státnímu území Československa.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1925, Rv I 1003/25).

Žalobkyně prodala trhovou smlouvou ze dne 18. listopadu 1918 žalované dva domky v Roubovicích (okres Chrudim) a zajistila si nedoplatek kupní ceny 8.000 K na prodaných nemovitostech. Dne 26. listopadu 1918 odstěhovala se žalobkyně z Roubovic do Bílska, kde bydlela až do roku 1922, kdy se přestěhovala do republiky Rakouské. Žalobu, jíž se domáhala nedoplatku kupní ceny v Kč, p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e pro tentokráte zamítl. D ů v o d y: Město Bílsko bylo dne 26. února 1919 v plebiscitním území a připojeno bylo později k Polsku. Žalobkyně tudíž nebydlila dne 26. února 1919 na území republiky. Nařízením vlády ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. bylo stanoveno, že účty, jichž majitelé jsou na území bývalého Rakousko-Uherska mimo obvod Československé republiky, dlužno uzavříti k 26. únoru 1919 a výplaty z nich nesmí se státi v kolkovaných bankovkách československých. Není pochyby po rozumu §u 905 obč. zák., že dluh, o který jde, má se platiti v Roubovicích, kde dlužnice měla své bydliště v době uzavření smlouvy, v korunách československých. Sporným jest jen, zda slovem »účty« rozuměti jest také hypotekární pohledávky. V §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., kterým ono vládní nařízení zůstalo nedotčeno, mluví se o z á v a z c í c h znějících na koruny rakousko-uherské měny, tedy nikoliv jen o účtech. Ježto účelem zákona a nařízení jest upraviti n á r o k y a z á v a z k y zdejších příslušníků vůči cizincům a v y r o v n á n í pohledávek a závazků vzájemných, by příslušníci zdejšího státu nemuseli platiti v korunách československých a přijímati platy ve znehodnocené měně cizí, má soud za to, že vládní nařízení platí i ohledně hypotekárních pohledávek vůči dlužníkům, kteří jsou příslušníky republiky Československé a že tudíž s placením dluhu a vymáháním podobných pohledávek sluší vyčkati až do úpravy měnových poměrů úmluvou mezi republikou Československou a Polskou. Ježto dále žalovaná ochotna jest platiti, jakmile bude jí to dle zákona možno, nebylo řízení přerušeno, nýbrž byla žaloba rozsudkem jako předčasná zamítnuta. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Soud prvé stolice má za to, že žalobkyně nebydlela dne 26. února 1919 na území Čsl. republiky, poněvadž tehdy nebydlela v Bílsku, podotýká však sám, že t o t o m í s t o b y l o t e h d y v ú z e m í p l e b i s c i t n í m a t e p r v e p o z d ě j i p ř i p o j e n o b y l o k P o l s k u. Nemožno tedy tvrditi, že žalobkyně v onen den na území Č s l. r e p u b l i k y n e b y d l e l a. Žalobkyně také tvrdila a nebylo to vůbec popřeno, že jest dosud příslušnicí československou, nikoliv polskou, a že od roku 1922 bydlí v Haleinu, tedy na území republiky Rakouské, což rovněž popřeno nebylo. První soud dospěl dále ku správnému názoru, který je ve shodě s rozhodnutím nejvyššího soudu č. 3181 sb. n. s., že h y p o t é k á r n í d l u h p ř e v z a t ý n a s r á ž k u k u p n í c e n y z a t u z e m s k o u h y p o t e k u, d l u ž n o p l a t i t i v K č. Vždyť pohledávka tato tvoří ve skutečnosti část kupní ceny, za kterou žalovaná dostala příslušnou hodnotu v nemovitosti, z čehož plyne, že byla žalovaná povinna tuto část kupní ceny zaplatiti tak, by hodnotě nemovitosti odpovídala, a bylo by bezdůvodným obohacením jejím na úkor žalobkyně jako hypotékární věřitelky, kdyby žalovaná, která má dům v plné hodnotě tuzemské měny a béře z něho užitky v téže měně, měla dluh svůj zaplatiti v měně méněcenné, což příčilo by se právnímu citu a dobrým mravům. Rozhodl-li tedy prvý soud, že platiti

se má v měně československé, jest v tom rozpor, když žalobu zamítl pro tentokráte proto, že nutno dříve vyčkati úpravy měnových poměrů úmluvou mezi republikou Československou a Polskou, když nad to žalobkyně již v Polsku ani se nezdržuje a tamní příslušnicí není a nebyla. Na věci ničeho nemění, že ministerstvo financí trvá na tom, že výplata nesmí se státi v měně československé a že úprava takovýchto pohledávek (měna a kurs) bude provedena dle výsledku finanční úmluvy mezi republikou Československou a Polskou. Nehledě k tomu, že sdělení to dáno bylo žalované na základě patrně neúplné informace, vychází z nesprávného předpokladu, že žalobkyně měla bydliště mimo obvod Čsl. republiky a cituje zákon ze dne 30. června 1922, čís. 207 sb. z. a n., který jedná o způsobu vyrovnání pohledávek a závazků vzniklých mezi věřiteli a dlužníky československými a cizími. Zákon ze dne 25. února 1919, čís. 84 sb. z. a n. vydán byl k cíli provedení okolkování bankovek a soupisu jmění za účelem uložení majetkové dávky, a také vládní nařízení čís. 167/19 sb. z. a n. mluvící pouze o účtech (viz Jur. Ztg. 1921, čís. 55, rozh. ze dne 14. září 1920, čís. 664 Rv I 424/20 sb. n. s.) zakládá se na tomto zmocňovacím zákoně a má jeho provádění usnadniti. Také stanoví § 6. zákona z 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., že závazky znějící na koruny rakousko-uherské měny, které jsou splatny (jako zde) v oblasti Čsl. státu, platí se v korunách československých v poměru 1 : 1. Zákona ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n. o přerušení sporů prvý soud právem nepoužil, an žalobkyně se do Rakouska přestěhovala teprve po 26. únoru 1919, nehledě ani k tomu, že § 1 cit. zák. předpokládá, že měna, ve které závazky jest splniti, jest sporná, čehož zde není. Pro obdobné použití není pak vůbec důvodu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, doplnil však rozsudek odvolacího soudu ustanovením, že žalovaná jest povinna platiti jen proti předložení výkazu, že pohledávka byla řádně k soupisu přihlášena.

Důvody:

Není tu důvodu, proč zažalovaná dospělá pohledávka neměla býti také splatnou a proč by tedy žaloba měla býti, jak s ní činí první soudce, pro tentokrát zamítána. Není tu předně závady dle vládního nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n., dle něhož účty, jichž majitelé jsou na území bývalého Rakouska a Uherska mimo obvod Československé republiky, dlužno uzavříti k 26. únoru 1919 a výplaty z nich nesmí se konati v československých bankovkách, neboť i, kdyby se pod pojem »účtu« ve smyslu tohoto nařízení zahrnuly všecky jakékoliv pohledávky, tedy i pohledávka zažalovaná, jak tomu žalovaná chce, chybí podmínka, aby žalobkyně dne 26. února 1919 správně dne 1. dubna 1919 (arg. slova »jichž majitelé jsou« roz. v den účinnosti nařízení, jež dle §u 2 nastala 1. dubna 1919, na poznačeném území) byla bývala na území bývalého Rakouska a Uherska mimo obvod Čsl. republiky, tedy aby Bílsko, kteréž tu jedině v úvahu přichází, bylo leželo mimo poznačený obvod. Žalobkyně tvrdí, že koncem roku 1918 přesídlila do Bílska a že tam bydlela nepřetržitě až do roku 1922, tedy i v rozhodnou dobu dne 1. dubna 1919, a teprv od roku 1922 že bydlí v Halleinu. Žalovaná toto tvrzení nepopřela, nýbrž bránila se jen námitkou, že Bílsko nepatřilo v rozhodnou dobu k republice Čsl., i dlužno tedy dle §u 267 c. ř. s. za to míti, že to mlčky doznává a dlužno to tedy pokládati za bezesporné. Pak jde jen o to, zda Bílsko v rozhodnou dobu patřilo k tuzemsku, tedy k Čsl. republice, a tuto otázku dlužno zodpověděti kladně. Odvolací soud opatřil o ní prohlášení ministerstva zahraničních věcí ze dne 8. května 1925, č. j. 54.612 ex 1925 sekce II-5, jehož sám sice užiti nemohl, protože došlo teprve po vydání jeho rozsudku, kteréhož však přes to užiti lze, ježto tvoří veřejnou listinu ve smyslu §u 292 c. ř. s., jenž míru její průvodnosti sám stanoví, nezůstavuje posouzení její soudu, takže i nejvyšší soud, jenž jinak t. j. v příčině průvodů, jichž důkazní moc není v zákoně stanovena, vázán je zjištěními odvolacího soudu, může na obsahu prohlášení toho stavěti, to tím spíše, že dovolání přímo žádá, aby vyjádření ministerstva zahraničí bylo bývalo před rozhodnutím odvolacího soudu vyčkáno. V něm pak se praví, že příslušný orgán mezinárodní ustanovil plebiscit na území Těšínském teprv dne 27. září 1919, tedy teprv po době, pro souzený spor rozhodné, dále, že území to bylo hned po převratu 1918 obsazeno v části východní Polskem a v části západní Čsl. republikou, kteráž okupace byla, i pokud jde o místní její rozsah, upravena v únoru 1919 Nejvyšší radou a stav tento uznán v dobu tu i vládou Čsl. republiky, dále, že Bílsko bylo od počátku v části polské a v únoru 1919 že vláda Čsl. republiky byla již výslovně uznala, že s konečnou platností rozhodnou o suverenitě nad územím vévodství Těšínského mocnosti spojené a sdružené, z těchto skutečností pak že sice vyplývá, že od prvých dnů převratu Bílsko nebylo v dosahu moci vlády Čsl. republiky, a tento stav že se v únoru 1919 zakládal již na aktech mezinárodní platnosti, že však s druhé strany jest konstatovati, že v době od 28. října 1918 a bezprostředně po této době celé území vévodství Těšínského bylo dle názoru tehdejší vlády Čsl. republiky součástí státu Čsl. Republiky. Aby se význam skutečnosti, že Bílsko v rozhodné době »nebylo v dosahu moci vlády Čsl. republiky,« správně oceniti mohl, dlužno si uvědomiti, jaký jest rozdíl mezi územím státu a územím celním. Dle §u 1 zákona ze dne 20. února 1919, čís. 97 sb. z. a n. tvoří sice území Čsl. státu samostatné území celní, avšak dle čl. II. §u 1 nař. vl. ze dne 26. dubna 1920, čís. 291 sb. z. a n. vydaného k jeho provedení celní území ve smyslu cit. §u 1 zákona tvoří až do konečného stanovení hranic Čsl. státu území jsoucí v dosahu moci Čsl. vlády, jak to stanovil již § 1 prov. nař. ze dne 12. května 1919, čís. 379 sb. z. a n. čl. I. hořejšího vl. nař. zrušeného. Aby tedy jisté místo bylo v dosahu státní moci, jest jen podmínkou pro pojem území celního, nikoli však pro pojem území státního (tuzemska). A to odpovídá úplně přirozenosti věci: dosah státní moci podmiňuje celní čáru, právo však hranici státní. Poslední světové dějiny to jasně znázorňují: tak na př. francouzské území ve světové válce nepřátelským vojskem obsazené nepřestalo právně náležeti k Francii, avšak celní čára nemohla jíti po státní hranici, protože tato hranice byla mimo dosah státní moci. Tak tomu také bylo ještě při posledním vpádu řeckém na bulharské území, neboť i tu se po čas vpádu celní čára pošinula za hranici státní. Z toho jasně vyplývá, že Bílsko v rozhodné době bylo sice za čsl. hranicí celní, nikoli ale za hranicí státní, nebo-li, že bylo sice v celní cizině, ale přes to přece

ještě v tuzemsku v státoprávním smyslu. Neboť za tuzemsko musilo býti považováno ve smyslu státního práva historických zemí každé místo, které bylo uvnitř tehdejších hranic Čech, Moravy a Slezska, tedy i celé tehdejší Těšínsko, i pokud bylo obsazeno Polskem, neboť, pokud mezinárodní akty, uznanými i Československem, nebyla část, Polskem obsazená, Polsku přiřknuta, potud nepominulo historické právo Československa na ni a právní hranice Čsl. státu zahrnovala i ji. Čsl. stát sám nebude a tudíž ani žádný čsl. úřad nesmí tvrditi, že Čsl. stát osoboval si státní moc nad Těšínským územím, obsazeným Polskem, neprávem, neboť nejen že by to odporovalo historické pravdě, nýbrž tajilo by v sobě také zjevný rozpor, neboť, znalo-li by se bylo Československo k tomu, že na území to práva nemá, že náleží Polsku, nebylo by bývalo třeba, aby Polsku bylo teprve zmíněným mezinárodním aktem přiřkováno, aktem to, jenž nebyl deklaratorní, nýbrž přímo konstitutivní povahy t. j., že teprv jím Polsko nesporného práva na území to nabylo a Československo pozbylo. Tím jest vyřízena otázka vl. nař. ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. Druhou je otázka vl. nař. ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n. Ani toto není překážkou žalobnímu nároku, neboť podmínky jeho, jak už odvolací soud zcela správně podotkl, chybí, neboť ani žalobkyně nebydlela dne 26. února 1919 v Rakousku, ani měna není sporná. Konečně ani zákon ze dne 30. června 1922, čís. 207 sb. z. a n. (a prov. nař. ze dne 7. srpna 1922, čís. 264 sb. z. a n.) nezbraňuje žalobnímu nároku, neboť § 6 sice zmocňuje vládu, by prohlásila zákaz platů a jiných právních úkonů, směřujících k soukromoprávní úpravě pohledávky mezi věřiteli československými a cizími, a nařídil jich soupis, avšak pokud se tak ohledně Polska nestalo a vláda zákaz ten neprohlásila, jsou platy ty dovoleny. Ostatně není zjevno, zda pohledávka žalobkyně, která jest nepopřeně čsl. příslušnicí, bude spadati pod tento zákon t. j. zda vláda u provedení §u 1 (2) zákona i takového věřitele pojme v »okruh věřitelů a dlužníků i pohledávek a závazků« do řízení vyrovnávacího zahrnutých t. j. budou-li č s l. státní příslušníci v cizině bydlící pokládáni za věřitele c i z í, jež § 1 (1) výslovně předpokládá. Finanční ministerstvo ve výnosu ze dne 17. června 1924, č. j. 33.567/24 II A/4a adresovaném žalované ovšem pokládá placení pohledávky, o niž jde, v Kč za nepřípustné, avšak to proto, že má za to, že Bílsko dne 26. února 1919 (správně 1. dubna 1919) bylo mimo obvod republiky Čsl., kdežto správně bylo jen za celní čarou, a dále, že dle názoru jeho má tu místo § 6 zákona čís. 207/22. Jestliže však tyto předpoklady nedopadají, an prvý není dán a druhý aspoň ještě ne, nemůže ani úsudek z nich čerpaný dopadati. Směrodatným musí býti spíše hořejší sdělení ministerstva zahraničí, v jehož obor otázka, zda bylo či nebylo v rozhodný čas Bílsko v obvodu Čsl. republiky, spadá a výklad zákona, jenž v každém soudním sporu náleží soudům. Že by však citovaným výnosem bylo ministerstvo financí žalované přímo placení zakázalo, není správné, neboť výnos je dle svého tenoru pouze dobrým zdáním podaným na její dotaz. Co se konečně týče otázky, zda byla pohledávka k soupisu přihlášena, je sice ve spisech založena přihláška, ale poněvadž se o ní odpůrkyně věřitelky neprohlásila, ba ani není zřejmo, jak se příloha ta do spisů dostala, byl rozsudek odvolacího soudu doplněn příslušným dodatkem.

Čís. 5594.

Odpůrčí nárok v úpadku.

Podmínkou odpůrčího nároku dle §u 28 čís. 4 konk. ř. jest, že se úpadce súčastnil jako smluvní strana na právním jednání, jemuž se odporuje; nestačí, že právní jednání dotýká se jeho majetku.

»Mrháním« jmění dlužno rozuměti předání majetkových částí, při němž se nedbá lehkomyslným způsobem pravé jich hodnoty. Předpokládá se, že třetí osoba v jednání, jehož se súčastnila, to seznala neb seznati musila.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1925, Rv I 1498/25.)

Správce úpadkové podstaty firmy B. domáhal se na žalovaném, by právní jednání, jímž přešlo operační křeslo do držby žalovaného, bylo vůči úpadkovým věřitelům prohlášeno za bezúčinné a by žalovaný byl uznán povinným vydati křeslo žalobkyni. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal podle žaloby, o d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Pokud se odpůrčích důvodů týče, dlužno je přezkoumati jen v mezích dovolacích vývodů (§ 504 c. ř. s.). Tu se pak především uvádí v dovolání, že prodej operačního křesla žalovanému proto, že větší část kupní ceny byla súčtována na dluh Aloise K-a u žalovaného, jest neplatný, stal-li se bez svolení vyrovnacího správce. Tím má dovolatel patrně na mysli ustanovení §u 8 odst. (2) a (3) vyr. řádu. Je-li tomu tak, jest ovšem právní jednání vůči věřitelstvu bezúčinným, což může uplatniti za úpadkové věřitele správce podstaty, byl-li úpadek, jako je tomu v tomto případě, zahájen současně se zastavením anebo na základě návrhu podaného do 14 dní po zastavení vyrovnacího řízení. Odvolací soud zjistil, že z kupní ceny 5.500 Kč bylo dle ujednání 4.500 Kč odpočteno na pohledávku žalovaného za Aloisem K-em a že firma B., jež prodané operační křeslo vyrobila, obdržela pouze 1.000 Kč. Lze připustiti, že jest správným názor dovolávající se strany, že obchod za takových podmínek není pravidelný, avšak bezúčinnost takového právního jednání nemůže býti uplatněna, nebylo-li prokázáno, že žalovaný znal anebo poznati mohl okolnosti, jež činí jednání protizákonným, leda že věděl neb věděti měl, že vyrovnací správce se opřel výkonu právního jednání. Odvolací soud zjistil, že Alois K., s nímž žalovaný byl již delší dobu v obchodním spojení, neřekl mu, nabídnuv mu operační křeslo ke koupi, od koho je má, že žalovaný nemohl míti za to, že K. není oprávněn křeslo prodávati, že žalovanému to nebylo nápadno, protože K. takové křesla prodával též jiným firmám, že křeslo bylo prodáno žalovanému za částku ještě vyšší než sama žalující strana jeho cenu udává. Mohl-li se tedy žalovaný domnívati, že jedná s K-em osobně, a nikoli jako se společníkem fmy. B. a spol., jest správný názor, že mohl beze zvláštních pochybností též větší část kupní ceny zaúčtovati na soukromý dluh Aloisa K-a a nevěděl a věděti nemohl, že se jedná o obchod firmy, nad

to takový, jenž svým ujednáním vybočuje z obvyklého obchodování firmy, že se stal bez svolení vyrovnacího správce nebo že správce zakázal jeho provedení. Nedostává-li se však byť jen jednoho z těchto předpokladů, není možno bezúčinnost právního jednání vůči věřitelstvu prosaditi. Tvrzení v dovolání, že žalovaný nejednal bezelstně, protože jak s Aloisem K-em, tak i s firmou B. již mnohá léta uzavíral obchody a s K-em vyjednával též jako se společníkem této firmy, jest jednak novotou, jednak se příčí shora uvedenému zjištění. V dovolání se dále provádí, že obchod byl vůči úpadkové podstatě firmy B. odporovatelný podle §u 28 čís. 4 a §u 31 čís. 2 konk. ř., poněvadž se na každý případ jedná o obchod této firmy, nechť Alois K. vystupoval jakýmkoli způsobem. Avšak ani v tom směru není odpůrčí nárok odůvodněn. Dle §u 28 čís. 4 konk. ř. lze za podmínek tam uvedených odporovati jen smlouvě o kup, směnu a dodávku. V tomto případě šlo o smlouvu kupní, sjednanou v posledním roce před vyhlášením úpadku, nedostává se však ostatních podmínek. Dovolatel uplatňuje tuto odporovatelnost ohledně úpadkové podstaty firmy B. Podmínkou tohoto odpůrčího důvodu jest, že úpadce se súčastnil jako smluvní strana na právním jednání, jemuž se odporuje. Nestačí tedy všeobecná podmínka odporovatelnosti, že právní jednání se dotýká úpadcova majetku (§ 27 konk. ř., srv. též R. Bartsch, Konkursní právo, sv. II. str. 225, 244). Alois K. byl sice společníkem uvedené firmy, a otázka, zda na odporovatelném právním jednání se společnost jako nynější úpadce obecný súčastnila svým oprávněným zástupcem, se posuzuje dle hmotného (občanského neb obchodního) práva. Avšak zjistil-li odvolací soud, že při koupi nikdo za společnost nejednal, nemožno tvrditi, že právní jednání, jemuž žalující strana z řečeného důvodu odporuje, bylo sjednáno společností jako nynějším úpadcem. Chybí však také další náležitosti tohoto odpůrčího nároku. Mrháním jmění rozuměti sluší předání majetkových částí, při němž se nedbá lehkomyslným způsobem pravé jich hodnoty a předpokládá se, že třetí osoba v jednání, jehož se súčastnila, to seznala, neb poznati musila. Dle zjištění napadeného rozsudku sjednal však žalovaný s Aloisem K-em za koupené operační křeslo cenu dokonce vyšší, než jakou hodnotu sama žalující strana mu přikládá. Mimo to, nevěděl-li žalovaný, že Alois K. jedná jako společník firmy, nemohlo mu ani býti nápadným, že větší část kupní ceny byla zaúčtována na soukromý dluh K-ův, má-li se za to, že K. tímto způsobem promrhal lehkomyslně jmění společnosti a poškozoval její věřitele.

Čís. 5595.

Odkazovník, bydlící v tuzemsku, jest oprávněn domáhati se na dědici vyplacení odkazů v Kč, třebas pozůstalost byla projednána v cizině (ve Vídni) a odevzdací listina stanovila pro výplatu odkazu měnu cizí (rakouskou).

(Rozh. ze dne 29. prosince 1925, Rv I 1521/25.)

Zůstavitelka, československá příslušnice, ustanovila v závěti, zřízené roku 1916 v Čechách, žalovanou universální dědičkou a odkázala Vendelínu R-ovi 2.000 K a Růženě R-ové 4.000 K s tím, že odkazy mají se vyplatiti ve měně, jež bude v oběhu a platnosti v době výplaty. Po smrti zůstavitelky v roce 1921 byla pozůstalost projednána ve Vídni a v odevzdací listině byla stanovena pro výplatu odkazů rakouská měna. Žalovaná i odkazovníci byli československými státními příslušníky a bydleli v tuzemsku. Žalobě postupnice odkazovníků o vyplacení odkazů v Kč bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelka zastává názor, že jest povinna vyplatiti odkazy jen v rakouských korunách, protože pozůstalost nebyla projednávána v tuzemsku, nýbrž ve Vídni a tam dle odevzdací listiny byly odkazy přikázány v této měně. S tímto názorem nelze souhlasiti. Dědická přihláška není sice slibem zaplacení. Dědická přihláška jest výslovné prohlášení toho, kdo chce uplatniti a prokáže své dědické právo, že dědictví přijímá a nastupuje (§§ 799 a 800 obč. zák.), avšak, byla-li podána bezpodmínečně, zakládá závazek za pohledávky všech věřitelů pozůstalosti a odkazovníků, i když podstata pozůstalosti nestačí (§ 801 obč. zák.). Tento závazek nabývá působnosti odevzdáním pozůstalosti dědici, jenž až do té doby se osobně nepovažuje za dlužníka. Dovolatelka mylně poukazuje na odevzdací listinu, jakoby ta tvořila závazek k výplatě odkazů. Povinnost tato byla nařízena poslední vůlí zůstavitelky, kterou žalovaná má splniti, poněvadž, jak zjištěno, k dědictví se přihlásila bezpodmínečně a pozůstalost jí byla odevzdána. Odkazovník, jenž nebere účasti na projednávání pozůstalosti, nabývá osobního nároku vůči dědici, jenž se tudíž stává jeho osobním dlužníkem (§§ 649 a 684 obč. zák.) a poněvadž v tomto případě jde o výplatu peněžitých odkazů, jest použíti také na tento případ ustanovení §u 905 obč. zák. Jest úplně bez právního významu, že pozůstalost se projednávala ve Vídni a že odevzdací listina stanoví pro výplatu odkazů měnu rakouskou. Pozůstalostní řízení upravilo toliko přechod pozůstalého jmění na dědice a jest nerozhodno, kde se toto jmění nacházelo. Avšak dlužno přihlížeti také k tomu, aby pravá vůle zůstavitelky byla vypátrána (§§ 552 a 655 obč. zák.). Zamýšlela zajisté svým nařízením dědičce, by odkazovníkům se po její smrti dostalo hodnotného odkazu, jak jej měla na mysli v době zřizování poslední vůle. To by však jistě neodpovídalo intencím zemřelé, by odkazovníci nyní následkem okolností, kteréž jí v době pořizování nemohly býti povědomy, byli odbyti částkami přímo malichernými. Neodpovídalo by to nejen patrné vůli zůstavitelky, nýbrž ani právní poctivosti, jaké v právním styku dlužno všude šetřiti. Ani doložka v závěti o měně nedá se vykládati toliko ve prospěch žalované a v neprospěch žalující strany, jak si toho přeje dovolatelka. Spíše ještě to potvrzuje správnost názoru, že dědička má vyplatiti odkazy ve měně platné nyní v tomto státním území, kdež i osoba odkazem obtížená i osoby k němu oprávněné měly a mají dosud své řádné bydliště, nehledě k tomu, že tato otázka i jinak byla již zákonem upravena.

Čís. 5596.

Do srovnalých usnesení nižších soudů, jimiž byla nařízena knihovní poznámka, že bylo zahájeno řízení o zbavení svéprávnosti, jest dovolací rekurs nepřípustným.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1925, R II 383/25.)

Soud prvé stolice nařídil knihovní poznámku, že bylo zahájeno řízení o zbavení svéprávnosti proti vlastníku nemovitosti. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Řád o zbavení svéprávnosti neobsahuje ustanovení o knihovní poznámce, že řízení v něm upravené bylo zahájeno. Nezbývá tedy než posouditi přípustnost této poznámky dle knihovního zákona a proto jedná se v tomto případě o věc knihovní, v které dle §u 130 tohoto zákona další rekurs není přípustným, byl-li rekurs do usnesení prvého soudce soudem druhé stolice zamítnut. Dovolací rekurs do srovnalých usnesení nižších soudů, jimiž byla nařízena knihovní poznámka, že řízení o zbavení svéprávnosti bylo zavedeno proti stěžovatelce, jest tedy nepřípustným. Bylo jej proto odmítnouti, což dle §u 130 knih. zák. měl učiniti již soud prvé stolice.

Čís. 5597.

Pojištění u báňských bratrských pokladen (zákon ze dne 11. července 1922, čís. 242 sb. z. a n.).

Na pohledávky, příslušející pojištěnci dle zákona ze dne 11. července 1922, čís. 242 sb. z. a n., mohou vésti exekuci pouze věřitelé, již dle zákona mají nárok na výživné vůči pojištěnci.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1925, R II 388/25.)

Soud prvé stolice povolil ku vydobytí peněžité pohledávky zemského fondu exekuci zabavením a přikázáním k vybrání pohledávky dlužníka (horníka) proti revírní bratrské pokladně z nemocenského pojištění. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Podle ustanovení §u 88 zákona ze dne 11. července 1922, čís. 242 sb. z. a n., nesmí býti exekucí zabaveny a zajišťovacím úkonem stiženy pohledávky, příslušející dle tohoto zákona, pokud nejde o pohledávky výživného. Ježto nejde o pohledávky výživného, není navržená exekuce přípustna.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není opodstatněn. Vymáhající strana nesprávně vykládá § 88 zákona ze dne 11. července 1922, čís. 242 sb. z. a n., který ustanovuje, že pro pohledávky výživného, které příslušejí podle zákona věřiteli, může býti vedena exekuce až do polovice zaopatřovacího platu (odbytného). Zákon má na mysli věřitele, kteří dle zákona mají nárok na výživné vůči povinnému. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje další ustanovení uvedeného §u, že dlužníku musí volně zůstati ročně 2000 Kč, pokud nejde o nárok na výživu manželského nebo nemanželského dítěte. Nejde tedy v tomto případě o výživné ve smyslu tohoto §u, neboť vymáhající věřitelka žádá na povinném částečnou náhradu 340 Kč za to, že tento v siezském ústavě pro léčení nervových chorob byl zaopatřen od 27. září do 10. listopadu 1924, tedy nikoli ze zákona.

Čís. 5598.

Zařízení biografu jako takové nepřipouští vzetí do úschovy dle §u 451 obč. zák., nýbrž lze zástavní právo zříditi pouze dle §u 452 obč. zák. Nestačí však k tomu protokol o zřízení zástavního práva.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1925, Rv I 1429/25.)

Procesní soud prvé stolice zamítl žalobu, jíž se domahali žalobci, by bylo uznáno právem, že smluvní zástavní právo, zřízené listinou ze dne 1. června 1920 žalobcům ku zařízení biografu jest po právu a že má přednost před soudním zástavním právem žalovaných. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Nesprávné právní posouzení shledává žalující strana v tom, že prvý soud nesprávně má za to, že nejde o souhrn věcí, nýbrž jen o jednotlivé předměty a že proto není podmínek pro zastavení symbolickým odevzdáním a že, poněvadž hmotné odevzdání se nestalo, nevzniklo zástavní právo. Sluší přisvědčiti názoru strany žalující, že zařízení biografu pokládati nutno za věc hromadnou; dle §u 302 obč. zák. rozuměti jest věcí hromadnou souhrn několika zvláštních věcí (předmětů), jež za jednu věc bývají považovány a jedním společným jménem označovány. Pod zařízením biografu bývají označovány všecky věci, jichž jest potřebí, a jež jsou určeny k provozování biografu; označení to jest obvyklé a rozumí se pod ním určitý souhrn sloužící určitému účelu. Jsou zde splněny tytéž náležitosti, jako na př. u knihovny, zařízení domu, skladu zboží, jež právní věda za věci hromadné považuje; není tedy důvodů zařízení biografu upírati povahu věci hromadné. Z toho následuje, že k nabytí práva zástavního dostačí symbolická tradice dle §u 452 obč. zák. a že není správným názor prvého soudu, že žalobci mohli práva zástavního nabýti jen hmotnou tradicí dle §u 451 obč. zák. Dle §u 452 obč. zák. potřebí k zastavení, by bylo použito takových znamení, z nichž každý zastavení snadno může poznati. Toto ustanovení vyhledává tedy jednak znamení, jednak snadnou poznatelnost zastavení. V §u 452 obč. zák. odkazuje se na § 427 obč. zák., který mezi znameními uvádí výslovně i listiny; proto nutno přisvědčiti názoru žalobců, že listina může býti takovým znamením, kterým symbolická tradice (odevzdání) může býti provedena, a které hmotné, skutečné odevzdání nahražuje. Listina, jíž se žalobci dovolávají, totiž protokol ze dne 1. června 1920 však má další náležitosti §u 452 obč. zák., neboť z nich jest patrnou

nejen úmluva, dle níž bylo zařízení do zástavy dáno, nýbrž i ta skutečnost, že žalobci zařízení to na místě samém shlédli a na jednotlivé jeho části i ruku vložili.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Soud dovolací sdílí sice názor soudu odvolacího, že zařízení biografu jako takové nepřipouští vzetí do úschovy, tedy odevzdání do zástavy ve smyslu §u 451 obč. zák. a že proto zástavní práva žalobci tvrzeného lze k nim nabýti podle ustanovení §u 452 obč. zák., ale není správným další jeho názor, že v tomto případě protokol ze dne 1. června 1920 o zřízení práva zástavního sepsaný k tomu stačí, neboť tento protokol není způsobilým, aby jím provedena byla symbolická tradice zařízení biografu ve smyslu §u 452 obč. zák. a aby tak zástavní právo žalobců na zařízení biografu způsobem pro každého poznatelným stalo se zřejmým, třebas v protokole tom se uvádí, že žalobcové zařízení biografu do zástavy jim dané na místě samém shlédli a na jednotlivé jeho části ruku vložili, když jest zjištěno, že zařízení to nebylo při symbolickém odevzdání do zástavy žalobců opatřeno znameními pro každého snadno poznatelnými, z nichž by tato skutečnost byla patrna. Předpis §u 452 obč. zák., jakožto výjimku z pravidla sluší vykládati přesně a musí proto k odevzdání do zástavy ve smyslu tohoto zákonného předpisu bezpodmínečně býti použito takových znamení, ze kterých každý o zastavení dotyčného zařízení lehce může zvěděti. Těchto vlastností protokol ze dne 1. června 1920 nemá a proto jím symbolické odevzdání zařízení biografu do zástavy státi se nemohlo. Na tom ničeho nemění, že žalovaným při provádění exekučních zájmů zařízení ohlašováno bylo zástupci společenstva válečných poškozenců zástavní právo žalobců na tomto zařízení smluvně nabyté, neboť oznamováním tím nahrazeno nebylo při symbolickém odevzdání do zástavy potřebné použití takových znamení, jaké předpis §u 452 obč. zák. žádá. Jest proto dovolání žalovaných ve smyslu §u 503 čís. 4 c. ř. s. v tomto směru odůvodněno. Jelikož také při věcech hromadných symbolické odevzdání do zástavy ve smyslu §u 452 obč. zák. státi se musí a k odevzdání takovému v souzeném případě protokol ze dne 1. června 1920 nestačí, jest pro právní posouzení věci nerozhodným, zdali zařízení biografu jest věcí hromadnou ve smyslu §u 302 obč. zák.

Čís. 5599.

Pozůstalostnímu soudu, vyjmouc případ, že substituční případ již nastal, nelze rozhodovati o tom, zda substituční oprávnění zaniklo, a přidělovati úlohu žalobce nebo žalovaného osobám, z těchto substitučních nařízení oprávněným nebo zavázaným.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1925, R II 360/25.)

Zůstavitel zanechal své manželce nemovitosti s knihovně zajištěným závazkem, že za života o nich může jen k všeobecně užitečným účelům pořídit a potom s fideikomisární substitucí pro případ, že za života svého tak neučiní, pro stipendium studijní k jedné třetině, pro ženskou a mužskou nemocnici v J. ke druhé třetině a pro chudé v J. ke třetí třetině. Dědička, pozůstalá manželka, věnovala takto obtížené reality spolku »Slezská humanita« za účelem zřízení sanatoria a ozdravovny pro tuberkulosní. Obec J. jako účastnice na oněch substitučních legátech, neuznala při jednání o dohodě onoho věnování prohlásivši se o návrhu finanční prokuratury, by bylo město J. poukázáno na pořad práva a určena mu byla lhůta k podání žaloby, že nemá na věci zájmu a že je věcí Slezské humanity, by zakročila žalobou o uznání, že fideikomisární substituce pro uvedené účely zanikly. Prvý soud poukázal obec J. v zastoupení chudých v J. na pořad práva a udělil jí jednoměsíční lhůtu ku podání žaloby o určení, že fideikomisární substituce vtělená na nemovitostech dosud neuhasla proto, že důvody města J., že obyvatelstvo a věnovatelka sama je proti věnování ve prospěch Slezské humanity, nestačí k vyvrácení názoru, že fideikomisární substituce uhasla věnováním, a trvá-li město J. na opačném názoru, má býti poukázáno na pořad práva, by se mu dala příležitost k objasnění právních otázek sporných řádným řízením průvodním. Prvý soud dodal, že kdyby prošla lhůta marné, bude soud vázán z úřední moci pravý stav pozemkové knihy zříditi dle §u 2 čís. 9 nesp. říz. Soud prvé stolice pokládal pak fideikomisární substituce následkem věnování manželky zůstavitelovy za bezpředmětné. Rekursní soud schválil názor prvého soudu s tím, že úlohu žalobce bylo městu J-u přiděliti proto, že druhá strana má na své straně silnější důvod nabývací, totiž smlouvu a že neplatí obdoba §u 126 nesp. říz.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a odmítl návrh finanční prokuratury, aby pozůstalostní soud ve sporné věci ohledně platnosti substitučních ustanovení poukázal město J. na pořad práva a určil mu k podání žaloby u příslušného soudu jednoměsíční lhůtu.

Důvody:

V dovolacím rekursu domáhá se město J. toho, aby úloha žalobce byla přidělena tomu, kdo tvrdí uhasnutí práv z věnování. Leč dovolací soud neshledává, že by pozůstalostnímu soudu příslušelo vůbec rozhodovati v otázce, komu z účastníků má býti úloha žalobce přidělena, do které lhůty žaloba má býti podána, a aby určoval následky jejího nepodání. Soudu pozůstalostnímu přísluší pozůstalost projednati a ohledně odkazů k účelům všeobecně užitečným postarati se o jejich zaplacení nebo zajištění, a rovněž se postarati o zajištění substitučních nařízení (§§ 158, 159 nesp. říz.). Nepřísluší mu však rozhodovati o sporných právech stran, zejména o tom, zda substituční oprávnění zaniklo, a přidělovati úlohu žalobce nebo žalovaného osobám z těchto substitučních nařízení oprávněným nebo zavázaným (§§ 1 a 2 č. 1 nesp. říz.). Pozůstalost byla již pravoplatně odevzdána, substituční oprávnění byla knihovně zajištěna a rovněž byl zajištěn zákaz zcizení daný dědičce mimo zcizení pro případy věnovací k všeobecně prospěšným účelům. Tím byl úkol pozůstalostního soudu skončen, pokud nenastal případ substituce úmrtím dědičky. Ten, kdo z uhasnutí nebo trvání fideikomisární

substituce vyvozuje nějaké nároky soukromoprávní, musí je sám hájiti, je-li právo jeho porušeno, žalobou o plnění, je-li ohroženo, žalobou o určení za zákonných podmínek; ale soudu pozůstalostnímu, vyjmouc případ, že substituční případ již nastal, nepřísluší ani rozhodovati věcně, ani určovati role žalobní a udělovati lhůtu, do které žalobu pod následky nějakými podati dlužno. Případ substituční ještě nenastal, ježto dědička posud žije a substituce je ustanovena jenom pro případ, že za života svého nemovitosti ke všeobecně užitečným účelům nevěnuje. Je-li spor mezi účastníky, kteří se domáhají rozhodnutí pozůstalostního soudu o tom, kdo má žalobou o uhasnutí nebo trvání nadace v důsledku věnování dědičky správněji o tom, je-li nastalé věnování všeužitečným, zakročiti, nemůže ho rozřešiti pozůstalostní soud, nejsa k takovému rozhodování příslušným, a měl naopak vysloviti dle §u 2 čís. 1 nesp. říz. a §u 41 j. n. k takovému rozhodování svoji nepříslušnost a poukázati strany na pořad práva, aniž by určoval roli žalobní a lhůtu k podání žaloby s určitými následky.

Čís. 5600.

Pojišťovací smlouva.

Jedině doba splatnosti pojistek a nikoliv doba podání žaloby jest rozhodnou pro otázku, zda pojišťovně přísluší premie za pojišťovací období.

Respektní lhůta, třebas byla povolena pouze mlčky, připočítává se ku lhůtě pro podání žaloby o zaplacení pojišťovacích premií.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1925, Rv II 493/25.)

Proti žalobě, jíž domáhala se pojišťovna na žalované firmě (veřejné obchodní společnosti K.) zaplacení pojišťovací premie za rok 1924 za pojištění aut proti povinnému ručení, namítla žalovaná mimo jiné, že v roce 1924 již neměla zájmu na pojištění, ježto počátkem roku 1924 byla z veřejné obchodní společnosti K. zřízena akciová společnost K. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Odvolatelka opírá odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci o to, že 1. nárok žalující strany dle §u 63 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. zanikl, protože zájem pojištěné strany na pojištění odpadl, 2. ohledně pojištění z povinného ručení, že žaloba byla opožděně podána a žalobní nárok proto zanikl. Neprávem. ad 1.: § 63 zákona ustanovuje sice, že pojišťovací smlouva uhasne, odpadá-li zájem na pojištění. Současně ustanovuje však tento §, že pojišťovně patří premie až do konce pojišťovacího období, ve kterém se o důvodu uhasnutí dozvěděla. Tím spíše má pojišťovna nárok na premii za celé pojišťovací období, za kterého zájem odpadl. Jak bylo zjištěno, byla znovu zřízena akciová společnost K. zapsaná do rejstříku teprve dne 16. května 1924, první valná hromada konala se dne 17. března 1924 a, i kdyby se mělo za to, což ovšem nebylo výslovně tvrzeno, že auta, jichž se pojišťovací smlouvy týkají, byla převzata novou akciovou společností, nemohlo se to právnicky státi před 17. březnem 1924, zájem žalované firmy na pojištění pozůstával tudíž v době splatnosti zažalovaných premií, t. j. dne 29. ledna 1924 a nebrání ustanovení §u 63 zákona oprávněnosti zažalovaného nároku. Okolnost, že veřejné obchodní společnosti již od roku 1922 byly vedeny akciovou společností K., jest pro posouzení věci zcela bezvýznamnou, neboť právě tak, jak tato okolnost nebránila tomu, že premie za leta 1922 a 1923 byly zaplaceny žalovanou firmou, není překážkou toho, že tato firma jest povinna k zaplacení premií i za rok 1924, protože v době splatnosti byla subjektem pojišťovacích smluv, nikoliv akciová společnost, která tenkráte ještě nepozůstávala a která též smlouvy nepřevzala. Rovněž jest nerozhodno, že v době podání žaloby akciová společnost již byla právnicky aktivována, protože pro oprávněnost zažalovaného nároku nerozhoduje den podání žaloby, nýbrž začátek dotyčného pojišťovacího období. ad 2.: Žalované firmě nebyla písemně udělena jednoměsíční dodatečná platební lhůta. Přes to není žaloba, která byla podána dne 24. května 1924, opožděna. Ježto § 29 poj. zák. dosud ještě neplatí, rozhoduje výhradně obsah smlouvy. Dle §u 6 smlouvy má pojišťovna právo podati žalobu na zaplacení splatných premií jen do 3 měsíců po uplynutí jednoměsíční respektní lhůty. Ježto tato lhůta, jak právě uvedeno, činí jeden měsíc, trvá promlčecí lhůta celkem 4 měsíce, t. j. od 29. ledna do 29. května 1924. Okolnost, že v tomto případě lhůta nebyla výslovně písemně udělena, nemá za následek zkrácení promlčecí lhůty, protože pojišťovací smlouva výslovně mluví o tříměsíční lhůtě po uplynutí respektní lhůty a smlouva neobsahuje ustanovení, dle něhož by opomenutí písemného oznámení dodatečné lhůty, tudíž formální chyba, mělo působiti na dobu materielní promlčecí lhůty. K tomu dlužno podotknouti ještě toto: Začátkem roku 1924 bylo mezi stranami vyjednáváno o převzetí smluv akciovou společností a uzavření nových smluv a byla za tohoto vyjednávání i řeč o tom, že premie již splatné mají dodatečně býti súčtovány. V tomto vyjednávání dlužno shledati mlčky udělené poshovění splatných premií, které žalující firma v dopisu ze dne 21. května 1924 tvrdí, a odporovalo by přímo zásadám obchodního života, kdyby se za vyjednávání uvedeného druhu a při poshovění mlčky uděleném k zachování práv na zaplacení poshověných lhůt ještě žádalo písemné oznámení dle §u 6 poj. smlouvy. Vyjednávání mezi stranami o převzetí starých pojišťovacích smluv akciovou společností a súčtování splatných premií mělo již samo o sobě účinek prodloužení platební lhůty a nemohla proto žalovaná firma míti za to, že opomenutí písemního vyzvání má v zápětí ztrátu práv žalující strany, že zejména má v zápětí zkrácení promlčecí lhůty, dle smlouvy 4 měsíce trvající. Žalovaná firma nemůže proto z té okolnosti, že písemně nebyla upomínána, vyvozovati pro sebe právo v neprospěch odpůrce a jest odvolání i s tohoto stanoviska neospravedlněné.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po stránce právní nejsou vývody dovolání způsobilé, by otřásly nebo vyvrátily správné, stavu věci a zákonu odpovídající důvody napadeného

rozsudku a poukazuje proto soud dovolací dovolatelku především na tyto důvody napadeného rozsudku, k nimž s ohledem na vývody dovolání dodává: I když jest správným, že zákonodárce dle intencí pojišťovacího zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. zkrátiti chtěl lhůtu osvobození pojistitele od ručení, přes to, že pojišťovací smlouva trvá, nelze z ustanovení §u 6 pojišťovacích podmínek vyvoditi, že, nebyla-li jednoměsíční respektní lhůta výslovně udělena, nýbrž jen, jak v tomto případě se stalo, mlčky povolena, lhůta ku podání žaloby činí pouze tři a nikoli čtyry měsíce a že tedy mlčky povolená respektní lhůta nemá významu. Tvrzení dovolání, že při tomto výkladu §u 6 pojišť. podmínek pojistiteli bylo by možno respektní lhůtu na jeden měsíc stanovenou libovolně prodloužiti, nedopadá, když-tě v tomto případě tak se nestalo a žaloba jen s připočtením jednoměsíční respektní lhůty §em 6 pojišť. podmínek stanovené v dalších třech měsících, tedy celkem ve čtyřech měsících byla podána. Tím pozbývají vývody dovolání, touto otázkou se zabývající, svého významu a není proto třeba jimi blíže se obírati. Pokud jde o otázku, zda žalobkyni přísluší nárok na pojišťovací premii do konce pojišťovacího období přes to, že za něho zájem žalované na pojistkách odpadl, nelze přisvědčiti názoru dovolatelky, že tam, kde pojistitel v době zažalování premie věděl, že žádný závazek pro něho z pojišťovací smlouvy vzniknouti nemůže, již není oprávněn svou pohledávku uplatňovati, poněvadž se to příčí pojmu oboustranné smlouvy, jakou pojišťovací smlouva jistě jest, když v době splatnosti zažalovaných premií trvala ještě žalovaná společnost po právu a tudíž i její zájem na pojištění, jak soud odvolací v napadeném rozsudku správně vyvodil. Poněvadž jedině tato doba a nikoli doba podání žaloby jest rozhodnou pro otázku, zda žalobkyni žalobou vymáhané premie až do konce pojišťovacího období příslušejí, jest správným názor soudu odvolacího, že přes to, že vznikem akciové společnosti dne 17. března 1924, tedy před podáním žaloby, které se stalo dne 24. května 1924, zájem žalované na pojištění pominul, táž jest povinna zažalované premie až do konce pojišťovacího období zaplatiti, jak § 63 pojišť. zák. ustanovuje.

Čís. 5601.

Ručení dráhy (zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.).

Srážka vozu, ujevšího po svahu, s vlakem místní dráhy.

(Širou) tratí ve smyslu předpisů pro dopravní službu čís. XIX. čl. 29 bod 10 rozumí se trať vně krajních výměn.

»Stálé střežení vozů« zřízencem předpokládá nepřetržitou přítomnost zřízence u předmětu, nestačí pouhý vzdálený dohled neb občasná docházka na místo předmětu.

Dozoru jest po případě třeba i ve stanici.

Nejde o osoby třetí, za jichž jednání ve smyslu §u 2 zák. o ručení drah dráha neručí, bylo-li ujetí vozu způsobeno jednáním zřízenců podniku, jímž byla dráha manipulací s vozem svěřila.

V tom, že ujetý vůz na svahu trati dostal zrychlení (akceleraci), nelze spatřovati vyšší moc.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1925, Rv II 692/25.)

Na místní dráze Brno—Líšeň byly po odjezdu osobního vlaku z Líšně posunovány zřízenci cihelny vagony naložené uhlím, při čemž se dostal jeden z vagonů na svah trati směrem k Brnu, řítil se po trati a dohoniv osobní vlak, roztříštil poslední vůz tohoto vlaku, při čemž několik cestujících bylo usmrceno, jiní poraněni. Žalobní nárok manželky jednoho z usmrcených proti dráze o náhradu škody byl uznán důvodem po právu soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

I. Podle obsahu dovolání jde již jen o dvě právní otázky a sice: 1. zdali lze mluviti o neodvratném jednání osob třetích, zřízenců cihelny, tedy cihlářského mistra K-a a jeho cihlářských pomocníků; 2. zdali lze mluviti o vyšší moci. Ani toho ani onoho vyviňovacího důvodu tu však nebylo, neboť: Ad 1. Neodvratného jednání řečených osob tu vůbec nebylo, neboť nelze tvrditi, že by se ujetí vozu bylo nedalo opatřením věci přiměřeným zameziti, dlužno tedy ujetí toto přičísti toliko tomu, že dráha opomněla takové opatření učiniti, a opomenutí toto lze umluviti a tudíž dráhu vyviniti tím méně, když určité opatření takové, jímž ovšem nebezpečí vyvarovati lze, bylo jí přímo předpisy pro službu dopravní č. XIX. výslovně uloženo. Jde tu o čl. 29 bod 10 těchto předpisů, jenž udává, jaká opatření mají se státi, když se vozy ponechají na trati mimo stanici, tedy na t. zv. trati volné (širé), a tu jest dle obsahu znaleckých výpovědí a vývodů dovolání především sporno, co rozuměti jest pojmem širé tratě, neboť teprve podle toho lze posouditi, zdali místo, na němž dva vozy, o něž jde, byly zůstaveny, bylo ještě ve stanici, či již na širé trati a zda měly tedy býti zabezpečeny, jak citovaný předpis nařizuje. Tato otázka není otázkou znaleckou, nýbrž otázkou právní, aspoň pokud jde o příslušná bezpečnostní opatření, neboť v tomto směru řeší ji citovaný čl. 29 bod 10 sám. Stanoví doslova: v odst. 1., že pohyby a odvážení vozů za krajní výměny na trať bez lokomotivy jsou všeobecně zakázány, že však ředitelství může k podobnému posunu dáti svolení; v odst. 2., že na místních drahách, kde není sklonu přes 10%, může ředitelství dovoliti, by byly vozy pro naložení nebo vyložení na trati ponechány a nejbližším vlakem nebo strojem do stanice dopraveny; v odst. 3. konečně, že tyto vozy musí býti aspoň 30% váhy brzděny a stále střeženy zřízencem, který je též povinen vozy podložiti. Již z prvního odstavce, jenž liší mezi prostorou před krajní výměnou a za ní nebo-li mezi prostorou uvnitř krajních výměn a vně nich a tuto druhou nazývá tratí, roz. volnou či širou tratí, plyne, že mezi stanice jest na obou stranách krajní výměna a že co jest za těmito výměnami, jest již na širé trati. Že tomu tak, potvrzuje nepochybným způsobem odstavec druhý, obsahující předpis pro místní dráhy, jakou je i žalovaná, a stavící v protivu trať a stanici, takže tu míní se zcela patrně pod výrazem trať ona trať, jež nenáleží ke stanici, tedy trať širá. Ale nehledě naprosto k tomu, že sama dovolatelka, ačkoli po právní stránce hájí náhled, že osudné místo bylo »v oblasti stanice«, po skutkové stránce doznala přece ve svých vývodech výslovně, že kritické místo nalézalo se »něko-

lik metrů za vjezdovou výměnou«, čímž rozuměti jest patrně výměnu krajní a »že leží několik kroků od stanice,« ačkoliv prý v oblasti staniční, k čemuž doložiti dlužno, že citovaný předpis nerozeznává mezi oblastí staniční a stanicí, jako dovolání, nýbrž je proň rozhodným jen pojem stanice, tož že osudné místo jest až za řečenou výměnou, jest zjištěno nižšími stolicemi, neboť první stolice přijímá za prokázáno, že skládka leží již za vjezdovou výhybkou čís. 1, jež je v kilometru 5.912 a druhá stolice to schvaluje tím, že praví, že důvod nesprávného ocenění důkazů, jejž nelze od druhých vždy přesně rozeznati, není opodstatněn. Doložiti dlužno, že předpis čl. 29 bod 10, rozeznávající prostě mezi stanicí a tratí, kterou klade za krajní výměnu a rozumí pod ní trať širou, srovnává se úplně s předpisem čl. 11 bod 1 lit. f), jenž praví, že »širá trať nebo prostě trať jest dráha mezi dvěma stanicemi« a bod 2, dle něhož hranicí mezi tratí (roz. širou) a stanicemi jsou výměny vjezdové, kterýmž výrazem patrně se tu míní totéž, co v čl. 29 bod 10 výrazem krajní výměna. Bylo-li však osudné místo za vjezdovou (krajní) výměnou, bylo dle onoho předpisu na »trati« (= trati širé) a platil tedy pro vozy na něm ponechané předpis odstavce třetího, dle něhož vedle řádného zabrzdění měly býti vozy zřízencem stále střeženy a mimo to i podloženy, což obojí se však podle zjištění nižších stolic nestalo. Nebylo tedy vůbec třeba, aby o pojmu stanice a volné trati, jejž právní předpisy cit. čl. 29 bod 10 a čl. 11 bod 1 lit. f) a bod 2 sám jasně vytyčuje, slyšeni byli znalci neb znalečtí svědkové, a tím méně je třeba, aby, když výpovědi jich se nesrovnávaly mezi sebou anebo samy v sobě, slyšen byl další znalec třetí, a jsou bezpředmětny i všecky vývody, které dovolání na to navazuje v příčině domnělé předpojatosti znalce K-a, výslechu znaleckého svědka W-a a důkazu trestními spisy, v nichž prý uloženo dobrozdání znalce B-a, neboť když znalecké dobrozdání vzhledem k právnímu předpisu věc řešícímu bylo zbytečné, vůbec je jím nutně i každé dobrozdání další, ať si už znalcovo neb znaleckého svědka. Ohledně W-a dlužno mimo to podotknouti, že tento, byv jako znalec pravoplatně odmítnut, nemůže jako znalecký svědek býti slyšen, protože, jak samo dovolání uvádí, měl býti slyšen o okolnostech, jež shledal při svém ohledání místa provedeném až po neštěstí (»nedlouho po neštěstí«), to však není předmět výslechu znaleckého svědka, ježto ten by měl místo jen tehdy, kdyby osoba byla bývala svědkem události samé, kdežto ohledání místa po události jest už předmětem důkazu ohledáním soudním, po případě za přivzetí znalců. Vzhledem k právnímu stanovisku shora vyvinutému, že osudné místo bylo na volné trati, avšak vozy nebyly vůbec ani střeženy ani podloženy, ač to předpis vyžadoval, jest také bezpředmětným domnělý rozpor se spisy, záležející prý v tom, že procesnímu materiálu odporuje zjištění, že v osudném okamžiku přednosta stanice nebyl v kanceláři, nýbrž ve svém bytě, neboť, i když byl v kanceláři, nevyviňuje to dráhu nikterak a rozpor se spisy je tedy nepodstatný. Zůstáváť pořád rozhodno jen opominutí předepsaných opatrností, neboť že tím, že přednosta stanice byl v kanceláři, není učiněno požadavku náležitého a neustálého dozoru zadost ani tehdy, když osudné místo bylo od kanceláře vzdáleno jen minutu cesty, jest na jevě, neboť nebylo možno osobě v kanceláři meškající, i kdyby byla mohla na vozy viděti, což však ani dovolání netvrdí, ihned zakročiti, když se s vozy hnulo. To nejlépe dokazuje skutečnost sama, že přes to neštěstí se stalo, neboť, byl-li to dozor, když přednosta byl v blízké kanceláři, proč nezamezil ujetí vozu a neodvrátil neštěstí? Přece dozor má právě tento účel, a mine-li se jím, tedy tu dozoru vůbec nebylo, nebo nebyl dostatečný. Předpis ale žádá dozor co nejúčinnější, neboť žádá stálé střežení zřízencem, což najisto předpokládá nepřetržitou přítomnost zřízence u předmětu, tak aby v každé případnosti ihned mohl zakročiti, a nespokojuje se pouhým dohledem na vzdálenost neb občasnou docházkou na místo předmětu. Byť znalci také v této příčině byli v rozporu, jest to lhostejno, protože i to je věcí výkladu hořejšího právního předpisu, jenž náleží soudu a nikoli znalcům. Neprávem také dovolává se dráha zákona ze dne 8. srpna 1910, čís. 149 ř. zák., jenž prý poskytuje místním drahám značné úlevy z citovaných předpisů dopravních, vždyť právě shora citovaný dopravní předpis ve svém odstavci 2 a 3 pro spornou otázku rozhodném ukládá povinnosti v něm uvedené výslovně místním drahám. Dovolání samo nemůže udati, v kterém ustanovení svém by tento zákon místním drahám poskytoval úlevu právě v ohledu povinností čl. 29 bod 10 předpisů pro službu dopravní. Aby však žalovaná dráha co nejbezpečněji seznala, že se jí žádná křivda neděje, budiž jí vyloženo, že by nebylo v její prospěch nic získáno, i kdyby se osudné místo pokládalo za místo ve stanici (a nikoli na širé trati), anebo kdyby předpisu čl. 29 bod 10 vůbec nebylo. Neboť domnívá se žalovaná dráha snad, že, kdyby místo bylo ve stanici, že pak už nebylo žádného dohledu na vozy třeba? To by pojímala úkol svůj nedosti vážně. Předpisy předpokládají, že dráha nebude tak lehkomyslná, by stanici umístila zrovna na svahu neb bezprostředně při něm, a proto mluví v uvedeném předpisu jen o trati na sklonu, ale je zřejmo, že, kdyby stanice sama bezprostředně při takovém sklonu umístěna byla, musil by předpis i pro ni platiti, neboť důvodem jeho je právě sklon. Ostatně řádný přiměřený dozor předpokládá se i při vozech ve stanici samé stojících, i mluví se o střežení vozu na širé trati jen proto zvláště, že dozor ze stanice vykonávaný zřejmě nestačí. I ve stanici samé musí dozor býti, neboť nelze, aby cizí nepovolané osoby směly tam s vozidly manipulovati, neboť je to v čl. 29 bod 4 uloženo výslovně jen zřízencům železničním k tomu povolaným. Právo při bezpečnostních opatřeních rozeznává opatření předepsaná a opatření věci přiměřená, ku kterýmž je každý podnikatel i bez předpisu povinen. Zde úplně stačí poukázati v té příčině na ustanovení §u 335 tr. zák., jež platí pro všecky případy, dle §u 337 tr. zák. však jmenovitě též pro železné dráhy, a stanoví trestní následky opomenutí řečených opatření obojího druhu. Že však na takovém terénu, o jaký jde, musí opatření zabezpečující vozy proti ujetí pokládáno býti za opatření povaze věci přiměřené, a že k tomu patří i účinný dozor, o tom nemůže býti nejmenší pochyby ani pro případ, že osudné místo jest ve stanici, zvláště když dle zjištění nižších stolic vozy odstaveny byly zrovna na kulminačním bodě obou sklonů. Jisto je, že o neodvratném jednání osob třetích nemůže býti v tomto případě řeči, protože nelze říci, že jednání

to se zameziti nedalo. Nelze to říci ani tehdy, přijme-li se stanovisko dovolání, jež se spokojuje s neodvratností relativní, která předpokládá, že lidská prozíravost, jakou možno podle povahy věci slušně žádati, nemůže ono jednání třetí osoby předvídati a podniku přiměřenými prostředky, jakými aby disponoval, slušně od něho žádati možno, je zameziti. Neboť prostředky, které se tu vyžadují, aby totiž k vozům na trati v bezprostřední blízkosti nebezpečného sklonu bez lokomotivy zůstavením přikázán byl zřízenec dráhy, jenž by nad nimi bděl, aby se s nimi nic nepřístojného nedělo a všecka k zabezpečení potřebná opatření obstaral, nejsou nijak nedostižny, možno i dlužno je slušně od dráhy vyžadovati, a jednání také není nepředvídatelné, to tím méně, když — nehledě k tomu, že samy právní předpisy je předvídají — vozy, jak nižšími soudy zjištěno a z části i doznáno bylo, již v dřívější době z téže stanice ujely, což dráhu k opatrnosti podobnou věc zamezující nabádati mělo. Tak se věc má, pokud jde o otázku odvratnosti či neodvratnosti jednání. Než i kdyby se přese vše to jednání zřízenců cihelny pokládalo za neodvratné, dráhu to nevyviní, neboť dle §u 2 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. vyviňuje ji jen neodvratné jednání osoby třetí, za jejíž jednání dráha neručí. Nestačí, aby to byla osoba třetí, t. j. někdo, kdo nepatří zrovna k železničnímu personálu, nýbrž se vyžaduje ještě, aby dráha nebyla z jednání této třetí osoby práva. K lepšímu porozumění odkázati dlužno na předpis §u 1 téhož zákona, jenž stanoví právní domněnku, že příhoda v dopravě nastala zaviněním podniku neb oněch osob, jichž podnik při výkonu provozu používá. Vytknouti dlužno, že zákon tu užil výrazu »provoz« (Betrieb), kdežto událost, jež úraz přivodila, musí býti dle jeho znění příhodou v »dopravě« (Verkehr). Zákon tu zřejmě s rozmyslem vyhnul se výrazu (zaviněním podniku) »nebo jeho zřízenců,« neboť chtěl vyjádřiti, že to nemusí býti zrovna zřízenec, nýbrž že stačí, když dráha jisté osoby k výkonu dopravy prostě používá, ať se to děje na základě titulu jakéhokoli, nejen tedy služební smlouvy, v jakou vstupuje zřízenec, nýbrž i na základě smlouvy pracovní, v jakou vstupuje s dráhou na př. dělník pracující na trati nebo podnikatel staveb, jemuž zadána smlouvou o dílo oprava trati a pod. Zákon chtěl zkrátka naznačiti, že stačí pro zodpovědnost dráhy i to, když osoby, jež příhodu v dopravě zavinily, jsou »její lidé«, lidé vykonávající pro ni s její vůlí služby neb práce v oboru jejího provozu vůbec neb dopravy zvláště, jimž ona tedy práce ty svěřila, lhostejno, z jakého důvodu. Dlužno, že výrazu »osoby, jichž při tom používá«, užívají i §§ 1313 a) a 1315 obč. zák. Jestliže tedy znalec K. projevil názor, že žalovaná dráha ručí za lidi cihelny, pokud jim posunování vozů přenechala, dlužno mu v tom přisvědčiti, ne sice proto, že by se to, jak on míní, zakládalo na §u 19 provozního řádu železničního ze dne 16. listopadu 1851, čís. 1 ř. zák. pro rok 1852, z něhož to nelze vyčísti, nýbrž proto, že se to zakládá na hořejších předpisech zákona o ručení železnic, a protože dráha vskutku dle zjištěného skutkového stavu zřízencům cihelny manipulaci s vozy svěřila. Dle nabídky a prohlášení ze dne 19. května 1919 měla dráha s cihelnou smlouvu, že cihelna bude prováděti přesunutí vozů ze stanice ku skládce svými lidmi, ale vždy jen za vědomí a dozoru zřízenců dráhy, za kterýž dozor dráha vybírala poplatek, a ustanoveno dále, že lidé cihelny, zaměstnaní při skládání, povinni jsou podrobiti se bezvýjimečně služebním poukazům železničních zřízenců a zdržeti se naprosto každého svémocného posunování vozů, ku skládce přistavených. K tomu nižší stolice zjistily, že tehdejší přednosta Líšeňské stanice hned při prvním vozu v červnu 1919 zřízence cihelny na jich dotaz, jak dostanou vozy ke skládce, poukázal, že si musí vozy tam dopravovati sami svými lidmi, že oni (zřízenci dráhy) jsou jen dva, a že jim pak při dalších vozech zřízenci dráhy říkali, když došel vůz, kde vůz stojí, aby si ho vzali a prázdný zase postavili na to a to místo, při čemž zřízenci dráhy dotazovali se zřízenců cihelny, zda budou posunovati, a tak že posunování to prováděli zřízenci cihelny, při čemž zřízenec dráhy někdy byl a někdy nebyl. Z toho patrno, že dráha již onou smlouvou přenesla posunování vozů na zřízence cihelny, a že dozor, který si při tom vymínila, zřízenci dráhy sobě i zřízencům cihelny slevili, posunování to zřízencům cihelny do úplné jich moci dali a svěřili, a že tedy zřízenci cihelny vystupovali při tom jako lidé dráhy, od ní k tomu povolaní, jichž ona k tomu používala, za které tedy dráha ve smyslu §u 1 cit. zák. ručí, neboť věc má se tak, jakoby vlastní zřízenci dráhy vozy byly posunovali a osudné oné chyby při tom se dopustili. Doložiti dlužno, že toto počínání dráhy je tím zodpovědnější, když dle čl. 29 bod 4 posunování smějí prováděti jen železniční zřízenci tam jmenovaní, což dle lit. f) výslovně platí i o místních drahách, a že není nikde předpisu, jenž by dráze dovoloval, úkon ten přenésti na někoho jiného, na osoby třetí, jež zřízenci dráhy nejsou a o nichž tedy se neví, zda jsou k tomu způsobilé. Jestliže to tedy dráha učiní, činí to na své vlastní nebezpečí a zodpovědnost. Neprávem tedy mluví dovolání o »zločinném« jednání zřízenců cihelny a svaluje všecku vinu na ně. Že by posunování vozů bylo se dálo tajně a bez vědomí dozorčího zřízence ve stanici, jak dovolání míní, nelze už proto říci, že, jak zjištěno, dálo se to pravidelně a dokonce na základě smlouvy, kterou dráha s majitelem cihelny uzavřela, a poukazu, který zřízenci dráhy zřízencům cihelny dali, dráha o tom tedy velmi dobře věděla, že se to děje, a pravdou z toho zůstává jen tolik, že dráha nepostavila žádného zřízence svého ani k střeženi vozů, tím méně k dozoru nad manipulací s nimi, takže o jeho vědomí o tom v tom okamžiku, kdy se posunování dělo, ovšem nemůže býti řeči. To ale dráhu obviňuje, jak už shora dolíčeno, a nemůže se tím tedy vyviňovati. Že podkladní dřeva byla kradena a musila tedy býti uschovávána, nemůže dráhu vyviniti, neboť to jí nebránilo, by vozy nestřežila, jak měla, pokud se týče, by posunování jich nesvěřovala zřízencům cihelny. V čem by však měla záležeti důležitost okolnosti, zda vůz měl býti posunut až k přejezdu, nelze se dovtípiti a dovolání to také nevysvětluje; s odvratností jednání zřízenců cihelny, s kterouž otázkou dovolání to spojuje, nemá to co činiti. Zda konečně vůz byl odstaven na pravém místě a nebylo ho třeba už dále posunovati, je také lhostejno, když posunován byl a posunování to spadá na vrub žalované.

Ad 2. Vyšší moc záleží dle vývodů dovolání v akceleraci, které ujetý vůz při svém pohybu po nakloněné ploše nabyl a která způsobila u srážky jeho s vlakem prudkost, jež byla příčinou zranění řady osob ve

vlaku jedoucích. Nicméně i samo dovolání, ač jen s ostychem, přiznává příčinnou souvislost mezi ujetím vozu a srážkou, tedy zraněním, ale to prý nepadá na váhu, hlavním viníkem je prý akcelerace. Tu dráha naprosto zneuznává zákon příčinné souvislosti, která zde, jako často i jinde, záleží v řadě skutečností skloubených vzájemně jako články v nepřetržitý řetěz, v němž původní a základní příčinou jest článek první. Bylo-li ujetí vozu příhodou v dopravě, o čemž není sporu, bylo prvním článkem zahajujícím řetěz a dráha, která dle zákona je za ně odpovědna, je zodpovědna za všecko, co tím řetězem příčin způsobeno, neboť nebýti jeho, ujetí vozu, nebylo by ani akcelerace. Vyšší moc vyviňuje jen, byla-li sama hned prvním článkem řetězu, což však u akcelerace je vyloučeno. Podle vzorce dovolatelova měla by se věc takto: ježto kámen spuštěný na něčí hlavu z pouhé ruky s výše ½ metru dopadne na hlavu beze škody, spuštěn však s věže s výše 30 metrů roztříští hlavu, tedy ten, kdo takto spáchal vraždu, vyšel by beztrestně, protože tu není příčinné souvislosti mezi spuštěním kamene a roztříštěním lebky, neboť roztříštění zavinila akcelerace. Že je to protismyslné, nahlédne snad i dovolatel.

Čís. 5602.

Stalo-li se doručení ve věci neferiální za soudních prázdnin, počíná lhůta k opravným prostředkům běžeti dnem 26. srpna, tento den včítajíc.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1925, R I 1044/25.)

Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě o rozvod manželství od stolu a lože. Odvolací soud odmítl odvolání žalovaného jako opožděné. Důvody: Napadený rozsudek byl doručen žalovanému dle předpisů o doručení dne 30. července 1925. Ježto den ten spadal do soudních prázdnin, prodloužila se čtrnáctidenní (§ 464 c. ř. s.) lhůta odvolací o část soudních prázdnin, která při počátku lhůty ještě zbývala (§ 225 c. ř. s.), tudíž o dobu od 31. července 1925 do 25. srpna 1925, kterýmžto dnem soudní prázdniny končí (§ 222 c. ř. s. a § 47 j. ř.), tak že lhůta odvolací ve skutečnosti počala běžeti 26. srpnem 1925 a končila dnem 8. září 1925. Tento den jest však dnem všedním, neboť dřívější předpis §u 44 nař. min. sprav. ze dne 5. května 1897, čís. 112 ř. zák. stanovivší se zřetelem na § 221 c. ř. s. jako den sváteční také den Narození Panny Marie, připadající vždy na 8 září, zrušen byl zákonem ze dne 3. dubna 1925, čís. 65 sb. z. a n., jímž stanoveno, že předpisy o svátcích platí na příště pro dny v §u 1 cit. zákona taxativně uvedené, a v §u 5 zákona vysloveno, že veškerá dosavadní ustanovení o dnech svátečních, pokud se nesrovnávají s citovaným zákonem, se zrušují. Ježto tudíž den narození Panny Marie v § 1 cit. zák. výslovně uveden není, neplatí již od doby platnosti zákona toho, to jest od 15. dubna 1925, za den sváteční, neplatí pro den ten předpisy o nedělích v §u 4 cit. zák. stanovené, a stal se den ten — nehledě k oboru církevnímu — pro obor státní a tudíž také pro obor soudnictví dnem všedním. Jelikož pak odvolání podáno bylo teprve 9. září b. r. a to osobně, tudíž po uplynutí čtrnáctidenní lhůty odvolací, jest opožděné a náleželo již prvému soudu, aby je se zřetelem na § 468 c. ř. s. jako takové odmítl. Ježto se tak nestalo, bylo odvolání soudem odvolacím dle §u 471 čís. 2, 473, 474, 2 c. ř. s. jako opožděné odmítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení odpovídá úplně stavu věci i zákonu. K vývodům rekursu jest dodati toto: Stěžovatel jest na omylu, domnívaje se, že vzhledem k předpisu §u 125 c. ř. s. nepočítá se do odvolací lhůty ještě také první den po soudních prázdninách a že věc má se tak, jakoby rozsudek procesního soudu byl býval doručen až první den po prázdninách, t. j. 26. srpna. Rozsudek v tomto neferiálním sporu doručen byl za soudních prázdnin, totiž 30. července 1925, čímž prodloužila se lhůta k podání odvolání podle §u 225 c. ř. s. o zbytek doby soudních prázdnin, ale jen o tuto dobu a ne také ještě o jeden další den. Počala tudíž čtrnáctidenní lhůta odvolací běžeti dnem 26. srpna 1925, tento den včítajíc, takže odvolání, podané osobně až 9. září 1925, bylo podáno pozdě.

Čís. 5603.

Pro nárok státní nemocnice v Praze na náhradu léčebních útrat proti chovateli psa, jímž byla léčená osoba pokousána, jest přípustným pořad práva.

Dekrety dvorské kanceláře ze dne 11. ledna 1816 sv. 44 str. 2 sb. pol. zák. a ze dne 16. března 1837 sv. 65 str. 94 sb. pol. zák. ustanovují veřejnoprávní povinnost majetného vlastníka vzteklého psa k náhradě útrat léčebních bez ohledu na zavinění.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1925, R I 1055/25.)

Helena P-ová, byvši pokousána psem, byla ošetřována v době od 6. do 21. srpna 1924 v Pasteurově ústavu všeobecné veřejné státní nemocnice na Král. Vinohradech. Ošetřovné činilo 336 Kč. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se Česká finanční prokuratura v Praze jménem nemocnice — správně nyní jménem eráru — na žalovaném náhrady této částky podle §§ 1320 a 1042 obč. zák., tvrdíc, že Helena P-ová pro nemajetnost útraty zaplatiti nemůže a že pes, který ji pokousal, náležel žalovanému a že žalovaný psa náležitě neopatřil. K námitce nepřípustnosti pořadu práva soud prvé stolice žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Náhradní nárok žalobou vymáhaný jest nárokem soukromoprávním, opírajícím se o předpisy občanského zákona, o němž podle §§ 1042, 1320 a 1338 obč. zák. jen soudům náleží rozhodovati, byť i šlo o poplatek původně rázu veřejnoprávního. V tom smyslu rozhoduje nejvyšší soud dů-

sledně a jednotně (srovn. na př. rozhodnutí čís. 110, 431 a 4628 sb. n. s.). Nesejde na tom (což uvádělo první soud a žalovaného v omyl), že otázkou náhrady léčebních nákladů obírały se již také správní úřady, že okresní správa politická výnosem ze dne 25. března 1925 žalovanému náhradu ošetřovného uložila, že naproti tomu zemská správa politická výnosem ze dne 1. června 1925 žalovaného z povinnosti k náhradě ošetřovného z toho důvodu sprostila, že pes byl zdravý, a nesejde na tom, že nemocnice dalšího opravného prostředku nepodala, nýbrž svůj nárok pořadem práva vymáhati se jala. Úřady správní řešily totiž v oboru vlastní působnosti otázku náhradní povinnosti s hlediska dále uvedených dekretů dvorské kanceláře, tedy s hlediska docela jiného, než ji bude řešiti soudům. Úřadům správním sešlo jen na tom, zda byl pes vzteklý, neb aspoň vzteklinou podezřelý, či zdravý, kdežto u soudů tato otázka co do povinnosti k náhradě léčebních útrat vůbec v úvahu nepřichází. Předpis §u 1320 obč. zák. nestanoví snad ručení za výsledek, nýbrž jen ručení za zavinění, ale s přesunutým břemenem průvodním v ten rozum, že chovatel zvířete musí dokázati, že pečoval o potřebné opatření, neb o potřebný dohled. Výjimkou z této zásady stanovily však dekrety dvorské kanceláře ze dne 11. ledna 1816, sv. 44 str. 2 sb. pol. zák. a ze dne 16. března 1837, sv. 65 str. 94 sb. pol. zák., že při škodě, způsobené vzteklými psy, jest majetný vlastník psa povinen k náhradě veškerých léčebných útrat osob, které byly psem pokousány. Takový nárok na náhradu nákladů léčebných — při vzteklých psech — má ovšem ráz veřejnoprávní. (Srv. Randa — náhrada škody str. 79 a také Stubenrauch k §u 1320). Stěžovatel tvrdí sice, že tyto dekrety byly zrušeny zákonem o nakažlivých nemocech zvířecích a že podle »specielních zákonů« (které však opomenul citovati) byl by jen tenkrát povinen hraditi léčebné, kdyby jeho pes byl skutečně nemocný, neb aspoň podezřelý. Tomu by tak bylo, kdyby šlo o použití oněch dekretů, kdyby tedy nezáleželo na zavinění žalovaného. Stěžovatel tvrdí dále, že jen tenkráte přišel by v úvahu soukromoprávní nárok veřejné nemocnice na náhradu ošetřovného, kdyby byl takový nárok administrativními úřady zásadně uznán. Ale v tom jest na omylu, protože směšuje ručení podle oněch dekretů se strany jedné a ručení podle občanského zákona se strany druhé. Zdali jsou tu zákonné předpoklady předpisů §§ 1042 a 1320 obč. zák., bude teprve úkolem rozhodnutí sporu. Za tohoto stavu věci netřeba se vůbec obírati předpisy o úpravě veřejnoprávních poměrů všeobecných veřejných nemocnic v Čechách, najmě zákonem ze dne 5. března 1888, čís. 19 z. zák., na nějž se rekursní soud odvolává.

Čís. 5604.

Lze sice postoupiti i budoucí pohledávky, ale jen tehdy, jsou-li již určeny neb určitelny alespoň co do osoby dlužníka.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1925, Rv I 899/25.)

Žalobu firmy proti bance o zjištění, že není po právu postoupení pohledávek Ludvíkem H-em žalované bance oba nižší soudy zamítly, odvozujíce oprávnění Ludvíka H-a k postoupení sporných pohledávek žalované bance z postupní listiny ze dne 7. července 1923, kterou žalující firma postoupila Ludvíku H-ovi k zajištění jeho případných postižných nároků do nejvyšší částky 500.000 Kč všechny své tehdejší i budoucí pohledávky proti svým zákazníkům a ostatní účetní pohledávky.

Nejvyšší soud vyhověl žalobě potud, pokud šlo o pohledávky, jež vznikly až po 7. červenci 1923.

Důvody:

Dlužno rozeznávati mezi postupem pohledávek v době postupu již existujících a postupem pohledávek budoucích. Lze sice postoupiti i budoucí pohledávky, ale jen tehdy, jsou-li již určeny neb určitelny alespoň co do osoby dlužníka, poněvadž k platnosti postupní smlouvy se vyhledává, jako k platnosti každé smlouvy, by předmět její byl určitý neb alespoň určitelným. Pro neurčitost svého obsahu jest tudíž neplatnou postupní smlouva ze dne 7. července 1923, pokud jí Ludvíku H-ovi postoupeny byly všechny budoucí pohledávky žalující firmy. V důsledku toho nebyla tato postupní smlouva způsobilou, přivoditi přechod pohledávek v rozsudkovém výroku pod 1 až 75 uvedených, na Ludvíka H-a, ježto jsou to pohledávky, které dle zjištění nižších soudů vznikly až po sepsání postupní listiny ze dne 7. července 1923.

Čís. 5605.

Pro posouzení, zda jde o žalobu nájemní, jest rozhodným obsah žaloby a návrh žalobcův, nikoliv však právní otázky, jež vyplynou z přednesu stran. Tvrzeno-li v žalobě, že mezi žalobcem a žalovaným není právního poměru, neplatí kratší lhůty §u 575 c. ř. s.

Propachtovatel nemůže se s obejitím pachtýře domáhati vrácení a předání pachtovního předmětu přímo na podpachtýři (podnájemníku).

(Rozh. ze dne 31. prosince 1925, Rv I 2032/25.)

Žalobě o vyklizení tří nájemníků, obývajících domek čp. 198, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, uplatňující toliko důvod nesprávného právního posouzení věci podle §u 503 čís. 4 c. ř. s., není opodstatněno. Předeslati dlužno, že, ač dovolací spis podán byl na poštu dvanáctého dne po doručení odvolacího rozsudku, jest přece podán včas, protože žalobce opřel nárok na vyklizení bytů o tvrzení, že mezi ním a žalovanými není právního poměru, takže nelze tu použíti předpisu §u 575 c. ř. s., který právě předpokládá spor z poměru nájemního nebo pachtovního. Pro posouzení, zda jde o spor nájemní, jest rozhodným obsah žaloby a návrh žalobcův, nejsou však rozhodnými právní otázky, jež z přednesu stran vyplynou.

KNIHOVNA

Skutková tvrzení žalobcova stačí již o sobě k zamítnutí žaloby, jak odvolací soud podle návrhu žalovaných správně učinil. Žalobce žaluje tři nájemníky, bydlící v domu čp. 198 ve dvoře P., o vyklizení bytů, tvrdě, že jest knihovním vlastníkem domku, že továrník M. byl pachtýřem statku P., k němuž domek náleží, že, dokud ještě byl pachtýřem, nastěhoval do domku žalované jako své tovární dělníky, že po vypršení pachtovní doby domek nevyklidil a vlastníku neodevzdal, naopak vyklizení odepřel, a že žalovaní dosud neprávem v domku bydlí, nejsouce se žalobcem v právním poměru. Žalovaní namítali toliko, že platí nájemné M-ovi, který podle jejich mínění jest vlastníkem domku, a že se žalobcem nájemní smlouvy neujednali. Navrhli proto zamítnutí žaloby. Podle přednesu stran a obsahu opravných spisů není o tom sporu, že byty dal žalovaným do nájmu nebo do podnájmu továrník M. buď jako vlastník, nebo jako pachtýř statku s domkem čís. p. 198. Teprve z opravných spisů vychází na jevo, že M. činí si nárok vlastnický na domek. Dovolatel sám připouští, že M. byl oprávněn dáti nemovitost do podpachtu nebo do podnájmu, ovšem jen na tak dlouho, dokud sám byl pachtýřem. Podle skutkového podkladu žaloby nejde o pravou žalobu vlastnickou (§ 365 obč. zák.), protože žalovaní domku nezadržují a jej jako nájemníci nebo podnájemníci vůbec v moci nemají, nýbrž jsou jen v držení práva nájemního nebo podnájemního. Podle toho, co strany tvrdí, je držitelem a užívatelem domku dosud M. Nejde však ani o žalobu zápůrčí (§ 523 obč. zák.), protože žalovaní nezasahují bezprávně ve vlastnický obor žalobcův, nýbrž užívají místností z důvodu obligačního práva proti pachtýři žalobcovu. Kdyby stačila k vyklizení podpachtýře nebo podnájemníka vždy žaloba zápůrčí, byl by zbytečný předpis §u 568 c. ř. s., protože by vlastník vždy mohl nastupovati na vyklizení přímo proti podpachtéři nebo podnájemníkovi, s nímž sám smlouvy neučinil. To bude moci učiniti jen tehdy, když se s pachtéřem již vypořádal. Proto tu také nepřicházejí v úvahu předpisy §u 375 obč. zák. a §§ 22 až 25 c. ř. s. o pojmenování auktora, ježto žalovaní domku vůbec v držení nemají, nedrží tedy domek jménem M-a a, pokud jsou v držení práv nájemních, drží je vlastním jménem a nechtěli by ani v případech, uvedených v §u 24 c. ř. s., nárok žalobcův uspokojiti. Podle skutkového podkladu žaloby jde o žalobu ze smlouvy, ale podanou proti jiným osobám, než proti spolusmluvníku žalobcovu. Jde o žalobu na vrácení pachtovního předmětu, což vyplývá zvláště z odstavce III. žaloby, podle kterého M. domku nevyklidil a nepředal a z prosby žalobní, že jsou žalovaní povinni byty vyklidit a domek žalobci odevzdati. Nevrátil-li žalobci jeho pachtýř po vypršení pachtovní smlouvy část pachtovního předmětu, totiž domek č. p. 198, jest on s vrácením pachtovního předmětu podle §u 1109 obč. zák. v prodlení, takže jen proti němu musí býti smluvní nárok na vrácení uplatněn. Zvítězí-li žalobce ve sporu proti pachtýři, bude soudní rozhodnutí podle §u 568 c. ř. s. účinným a vykonatelným také proti podnájemníkům a podpachtýřům, any obě strany v tom souhlasí, že mezi nimi není právního poměru, takže poslední věta §u 568 c. ř. s. tu nepřichází v úvahu. Pokus propachtovatelův domoci se vrácení pachtovního předmětu přes hlavu pachtýřovu (a snad jen proto, by se vyhnul jeho námitkám) přímo na podnájemnících, musil tedy selhati.

Čís. 5606.

Do srovnalých usnesení nižších soudů o vyřízení zmateční stížnosti do nálezu bursovního rozhodčího soudu, jest dovolací rekurs nepřípustným.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1925, R II 386/25.)

Soud prvé stolice (zemský soud v Brně) prohlásil ku zmateční stížnosti nález rozhodčího soudu plodinové bursy v Brně bezúčinným. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Dovolací rekurs byl rekursním soudem odmítnut. Důvody: V tomto případě jde o to, zda jest přípustna stížnost proti rozhodnutí soudu druhé stolice, kterýmž bylo potvrzeno napadené usnesení prvé stolice. Stěžovatelka, podavši revisní stížnost, jest toho náhledu, že ustanovení §u 528 c. ř. s. zde platnosti nemá, ježto se vztahuje pouze na usnesení, vydaná podle civilního řádu soudního, kdežto řízení o zmateční stížnosti bylo upraveno zvláštním zákonem, totiž uvozovacím zákonem k civilnímu řádu soudnímu. Než náhledu tomu nelze přisvědčiti. Čl. XXIII. uvoz. zák. k c. ř. s. přikazuje vyřízení zmateční stížnosti proti nálezu bursovního soudu rozhodčího sborovým soudům prvé stolice, a ježto pro soudy takové platí ustanovení civilního řádu soudního, mají i zde místo §§ 514 a 528 c. ř. s. Plyne to i z čl. II. uvoz. zák. k c. ř. s., kde se praví, že nastoupí předpisy I. až V. části c. ř. s. tam, kde jest v zákonech a nařízeních, které nejsou dotčeny tím, že nabyl účinnosti civilní řád soudní, nebo ve stanovách státem schválených jednotlivých ústavů a spolků poukázáno k soudnímu řízení ve věcech sporných. V tomto případě přikazují stanovy plodinové bursy v Brně v § 98 zmateční stížnosti zemskému soudu civilnímu v Brně jako soudu obchodnímu a tím jest také vyřčeno, že soud ten má postupovati podle pravidel civilního řádu soudního, jež pro něho mají platnost. Z tohoto důvodu stanovy také neupravují postup při vyřízení zmateční stížnosti, nemohly to ani učiniti, ježto směrnice pro sborové soudy jsou přesně vyznačeny v civilním řádě soudním. Platí-li však zde i §§ 514 a 528 c. ř. s., nutno odmítnouti revisní stížnost jako nepřípustnou, ježto brojí proti souhlasným usnesením obou nižších stolic.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu do odmítacího usnesení rekursního soudu.

Důvody:

Stěžovatelka nenapadá usnesení z věcných důvodů, neboť tvrzení její, že usnesení to neopírá se o zákonný důvod, odporuje důvodům, v nichž příslušné zákonné předpisy jsou podrobně uvedeny. Je proto třeba zabývati se jedině formálním postupem rekursního soudu, jenž odmítl dovolací rekurs jemu předložený. Postup ten je správný. Neodmítl-li podle §u 528 poslední věty prvního odstavce c. ř. s. již soud prvé stolice nepřípustného dovolacího rekursu, učinil tak právem rekursní soud, neboť vyhověl tím úmyslu zákonodárcovu, by nejvyšší soud nebyl nucen sám vyříditi nepřípustný opravný prostředek.

Čís. 5607.

Železniční doprava s Polskem, bývale ruským, v době plebiscitu na Těšínsku.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1925, Rv II 639/25.)

Žaloba zasílatelské firmy proti Československému eráru o náhradu škody z dopravní smlouvy byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žaloba jest ve své podstatě žalobou o náhradu škody z porušení nákladní smlouvy. Jde o dvě nákladní smlouvy, které sluší dobře rozeznávati. První byla ujednána firmou M. s francouzskými drahami podáním zboží a mezinárodními nákladními listy ku přepravě do Varšavy po případě Sosnowic v bývalém ruském Polsku. Do této smlouvy vstoupily československé státní dráhy tím, že převzaly zboží i s nákladními listy ve své pohraniční stanici Břeclavě ku další dopravě. K řádnému jejímu splnění, jež vyžadovalo přepravu zboží do stanic určených odesílatelem a vydání jeho původním adresátům, nedošlo. Pro dopravní překážku, totiž pro nezaplacení dovozného na československé trati, vyřídila československá dráha nákladní smlouvu tak, že skončila přepravu v Bohumíně a vydala zboží žalující zasílatelské firmě, vybravši si od ní poplatky, váznoucí na zboží, jmenovitě své dovozné. Tím byla tato nákladní smlouva odbyta. O otázkách, zda československá dráha jednala podle smlouvy, zda dopustila se zavinění, zda byla oprávněna změniti adresy v nákladních listech, zda měla je změniti také na duplikátech, není třeba uvažovati a není třeba zabývati se příslušnými vývody stran a nižších soudů, neboť z tohoto důvodu žalující firma nežaluje a nemůže žalovati, nejsouc k tomu oprávněna. Podle §u 99 žel. dopr. ř. mohla by z porušení první nákladní smlouvy žalovati jenom firma M. v Paříži jako odesílatelka zboží, jíž jedině příslušelo k němu právo příkazní. Žalující firma požaduje náhradu pro porušení druhé nákladní smlouvy, kterou ujednala sama jako odesílatelka tím, že podala vydané jí zboží znova ku železniční přepravě novými nákladními listy pro místní dopravu na adresu svých důvěrníků v bývalém ruském Polsku, kteří byli jí poukázáni, by zboží vydali po vybrání záloh a útrat původním adresátům. Tato druhá nákladní smlouva byla polskými drahami porušena tím, že zboží nebylo vydáno adresátům, uvedeným v nových nákladních listech a určeným žalující firmou jako odesílatelkou, nýbrž adresátům původním. Nelze souhlasiti s názorem projeveným již v rozsudku prvního soudu a zdůrazněným soudem odvolacím, že polská dráha nemohla jednati jinak, když se původní adresát vykázal bezvadným duplikátem původního nákladního listu, na němž změna adresy nebyla vyznačena. Pro posouzení povinností polské dráhy jsou ovšem rozhodny zákonné předpisy platící na území dřívějšího ruského Polska, které nebyly zjištěny, poněvadž však bývalé Rusko bylo jedním ze států, přistoupivších k Bernské úmluvě o mezinárodní přepravě zboží ze dne 14. října 1890, čís. 186/1892 ř. zák., netřeba pochybovati, že i tam platilo právní pravidlo čl. 16 této úmluvy podle něhož jest dráha povinna vydati zboží adresátovi vyznačenému odesílatelem na nákladním listu, v tomto případě tedy adresátovi uvedenému žalující firmou na novém nákladním listu, jímž ona zboží odevzdala ku železniční přepravě. Kdyby měl pro posouzení povinnosti dráhy k vydání zboží vůbec nějaký význam duplikát nákladního listu, — ale nemá, neboť podle posledního odstavce čl. 8 mez. úml. nemá významu ani originálního nákladního listu, ani listu nakládacího, — musil by přijíti v úvahu pouze duplikát nákladního listu o druhé nákladní smlouvě, vyhotovený žalující firmou. Polská dráha byla povinna splniti nákladní smlouvu podle nákladního listu, který se zbožím převzala, a nebyla povinna, ale ani oprávněna, zkoumati, zda se československé dráhy při splnění první nákladní smlouvy dopustily zavinění a zda byly oprávněny vydati zboží žalující firmě. Polská dráha vydala proti smlouvě zboží jiné osobě, než žalující firma v nákladním listě ustanovila, ručí proto žalobkyni za zažalovanou škodu, vzniklou jí tím, že nemohla vybrati od původního adresáta své útraty a výlohy a nemohla uplatniti zástavní právo, jež jí na zboží podle čl. 382 obch. zák. příslušelo. Za tuto škodu ručí polská dráha sama, poněvadž ji sama zavinila. I kdyby pro přepravu platila ustanovení mezinárodní úmluvy a kdyby podle ní byla také československá dráha povinna nahraditi žalobkyni škodu, přece by podle čl. 47 příslušelo československé železnici právo postihu proti polské železnici, a mohla by si podle čl. 57 vyžádat zakročení centrálního úřadu pro mezinárodní dopravu. Těžisko sporu spočívá však právě v tom, že mezinárodní úmluva pro spornou přepravu neplatila, takže by československá dráha, kdyby vyplatila zažalovanou náhradu, právo postihu proti polské železnici neměla, ač žalující firma mohla a měla náhradu požadovati přímo od polské železniční správy. Výroku, že se mezinárodní úmluva na spornou přepravu nevztahovala, poněvadž ani Československo ani Polsko tehdy k ní ještě nepřistoupilo, dovolatelka již nenapadá, ale dovozuje povinnost československé dráhy k ručení za polské dráhy z §u 100 žel. dopr. ř. a čl. 401 obch. zák. Ani toho ani onoho předpisu nelze použiti na zažalovaný nárok. Jest sice správné, že tehdejší železniční dopravní řád ze dne 11. listopadu 1909, čís. 172 ř. zák. platil stejně jako platí i nynější dle §u 1 také pro dopravu mezinárodní, pokud nebyla jinak, totiž mezistátními smlouvami, upravena, československé dráhy byly tedy povinny zachovávati jeho předpisy i ohledně zboží určeného ku přepravě do cizozemska, přece však byl a jest železniční dopravní řád normou tuzemskou a nezavazoval dráhy polské. Nemohly-li tuzemské dráhy donutit dráhy polské, by vstoupily do nákladní smlouvy podle předpisů železničního dopravního řádu, nemůže jim býti uloženo ručení za polské dráhy podle tohoto řádu. Stejně jest tomu s čl. 401 obch. zák., jenž jest rovněž normou jenom tuzemskou. Jeho ustanovení, že, předá-li povozník zboží jinému povozníkovi k úplnému nebo částečnému provedení převzaté dopravy, ručí za něj a následující povozníky, předpokládá, že se povozník zavázal ku provedení celé zamýšlené přepravy, a že jest mu možno smluviti se železnicí, na niž jest pro její monopolní postavení ohledně části přepravy odká-

zán, přepravu na jejím úseku. Ustanovení čl. 423 obch. zák., že železnice nesmí své ručení za následující dráhy předem vyloučiti ani obmeziti, nutno vykládati v souvislosti s předcházejícím čl. 422, že železnice nesmí mimo výjimky přesně stanovené odepříti ujednání nákladní smlouvy. Jestliže cizozemská železnice odmítá ujednati s tuzemskou železnicí smlouvu o vzájemné přepravě nákladů a nemůže býti k takové smlouvě donucena, nelze užíti ani čl. 423 ani čl. 401 obch. zák. V takovém případě nezbývá, než aby dráha buď odepřela přepravu, nebo v případě, že cizozemská železnice odepírá sice smluvní styk s tuzemskou dráhou, ale jest ochotna vstoupiti v přímý styk se stranou, — aby se zavazovala jenom pro onu část přepravy, kterou sama může provésti, tedy do pohraniční stanice, tam však odevzdala jménem a na účet odesílatele zboží následující dráze, jež přijetím zboží a nákladního listu vstupuje do přímého smluvního poměru již jenom k odesílateli. Přeprava přestává býti jednotnou, rozdrobí se na tolik samostatných přeprav, kolik jest dopravních státních úseků, odepírajících vstoupiti navzájem ve smluvní poměr, v každém úseku provádí dráhy samostatně dopravu a ručí za ni podle domácích zákonů přímo straně. Námitka, že žalované československé státní dráhy neručí pro nedostatek mezistátních úmluv za dráhy polské, nebyla sice výslovně přednesena, ale jest obsažena v námitce nedostatku pasivní legitimace, odůvodňované tím, že československé dráhy převzaly zboží s nákladním listem od žalující firmy nikoliv ku dopravě svazové, nýbrž za polské dráhy ku dopravě místní. Ačkoliv tak tvrdí nejen žalované československé dráhy, nýbrž — podle vyjádření o navržené vedlejší intervenci ve sporu — také samy polské dráhy, nelze souhlasiti s prvním soudem, že československá dráha jednala, přijímajíc od žalobce zboží ku přepravě do bývalého ruského Polska jako zmocněnec polských drah. Nehledíc k tomu, že neprojevila na venek takové vůle, není tu smlouvy, o níž by se takový zmocněnecký poměr musil opírati. Pouhá skutečnost, že tlakem skutečných poměrů československé dráhy konaly ve stanici Bohumínské výpravní službu i za Poláky, nedostačuje, aby nákladní smlouvy ujednané československými drahami bez jakékoliv výhrady mohly býti pokládány za ujednané jménem a na účet drah polských. Podle čl. 401 obch. zák. není překážkou nákladní smlouvy, že povozník pověří celou smluvenou přepravou povozníka jiného, mohla tedy československá dráha ujednati nákladní smlouvu vlastním jménem, třebas přepravu z Bohumína na východ obstarávaly výhradně polské dráhy. Ostatně náleží i přijetí zboží ku přepravě již k úkonům povozníka a jest nutně spojeno s dalšími výkony, jež nejsou ještě vlastní přepravou, jmenovitě s uskladněním zboží. Tyto výkony prováděla československá dráha dojista vlastním jménem, neboť vybírala za ně poplatky přímo, podle svého tarifu a ve své měně. Nelze také pochybovati, že ručila za převzaté zboží až do jeho skutečného předání polským drahám přímo, a že by se v této příčině nemohla odvolávat na poměr zmocněnecký. Ze všech těchto důvodů nelze mluviti ani o jednatelství bez příkazu. Rozhodnutí rozepře nezávisí však na zjištění takového poměru, nýbrž na tom, potrval-li po skutečném předání zboží s nákladním listem polským drahám a po vzniku nového přímého smluvního poměru mezi žalující firmou jako odesílatelkou zboží a polskými státními drahami vedle něho také ještě původní smluvní poměr mezi žalobkyní a československou státní dráhou, tak že by československá dráha rušila i za další přepravu, či byl-li skutečným předáním zboží s nákladním listem tento smluvní poměr vyřízen a odbyt. Tuto otázku nutno řešiti podle zjištěných skutečných přepravních poměrů a podle vyhlášek československých drah uveřejněných na základě vládního nařízení čís. 4/1919 a §§ 2 a 6 žel. dopr. ř. ve Věstníku pro železnice a plavbu. Poměry, za kterých byly sporné zásilky přepravovány, byly právně i dopravně abnormální. Republika Československá a Polsko stály na počátku roku 1919 ve zbrani proti sobě, v držení stanice Bohumínské vystřídaly se v tomto roce oba státy, ale oba jenom fysickou mocí a prozatímně, žádný z nich neprovedl v jejím zařízení, razítkách a tiskopisech podstatných změn. Prozatímní státní hranice vedla samou stanicí, přepravu na východ obstarávaly ze samé stanice dráhy polské, veškerou staniční a výpravní službu však dráhy československé. O definitivní státní příslušnosti stanice mělo býti rozhodnuto plebiscitem, vše mělo povahu a ráz prozatímnosti. Veškerá přeprava stála pod tlakem válečné demoralisace, jež vedle napjatého poměru obou nově vzniklých států a obtíží spojených s jejich organisací překážela rychlému uspořádání poměrů. Ani Československo, ani Polsko nepřistoupilo dosud k mezinárodní Bernské úmluvě, nebylo však ani jiných pevných, všechny sporné otázky vyčerpávajících státních smluv. Přeprava z Československa do Polska byla na počátku roku 1919 válečnými operacemi úplně znemožněna, a, když neodolatelným tlakem hospodářské potřeby byla obnovena, narážela na takové překážky, že, jak znalec uvedl, mohla býti mnohdy provedena jenom se zanedbáním dopravních předpisů. Doprava tato neměla první čas vůbec smluvního podkladu a udržovala se pouze ústními ujednáními podřízených železničních orgánů od případu k případu a tlakem skutečných poměrů. Tento bezesmluvní stav došel zřetelného výrazu v nařízeních ministerstva železnic ze dne 2. dubna 1919, čís. 10.910 a 13. května 1919, čís. 15045 uveřejněných 12. dubna a 24. května 1919 v číslech 29/30 a 41/42 Věstníku pro železnice a plavbu, že se pro přepravu s Polskem změňují §§ 69 a 72 žel. dopr. ř., že dovozné se všemi poplatky až do pohraniční stanice musí býti placeno předem a že se nesmí zboží zatěžovati dobírkou nebo zálohou. Nákladní smlouva jest smlouvou úplatnou, železnice provozují přepravu za dovozné a vedlejší poplatky, stanovené přesně tarifem. Byly-li všeobecné zákonné předpisy ohledně styků s Polskem změněny v ten rozum, že úplata za veškeré úkony československých drah musí býti zaplacena přímo jim, a že jest nepřípustno zatěžovati zboží jdoucí do Polska dobírkou a zálohami, jež by vyžadovaly dodatečného zúčtování mezi oběma železničními správami, dala tím československá železniční správa zřetelně na jevo, že ujednává při přepravě do Polska nákladní smlouvy jenom ohledně vlastních dopravních úkonů a vlastního státního území, že tedy vylučuje zákonnou jednotnost nákladní smlouvy ohledně československých a polských drah a ponechává odesílateli, by vstoupil s polskou železniční správou v samostatný smluvní poměr. Za trvání tohoto bezesmluvního stavu bylo ručení československé železniční správy za polskou železniční správu vyloučeno. Tarifní předpis čís. 46 ze dne 1. července 1919,

jehož se dovolává žalovaná strana, nemá pro spor tvrzeného významu. Nejen proto, že, jak žalobkyně správně zdůrazňuje, nebyl řádně, totiž ve Věstníku pro železnice a plavbu, vyhlášen, jak by bylo pro jeho všeobecnou závaznost dle §§ 2 a 6 žel. dopr. ř. a nařízení ze dne 29. března 1911, čís. 56 ř. zák. potřeba, nýbrž hlavně proto, poněvadž se jeho odstavec II., jehož se žalovaná strana dovolává, vztahuje jenom na styky se stanicemi na Těšínsku a v Haliči. Na styk se stanicemi v bývalém ruském Polsku, tedy na souzený spor, vztahuje se odstavec I. tohoto předpisu toho obsahu, že přímá železniční přeprava není dosud dovolena. Tarifní předpis obmezuje se tu pouze na zjištění dosavadního skutečného stavu a jeho dalšího nezměněného trvání. Tento skutečný stav, nemožnost přímé nákladní dopravy do bývalého ruského Polska musil býti žalující světové firmě, která se obírá právě v Bohumíně po živnostensku mezinárodní dopravou, znám. Nebyla-li informována, mohlo se to státi jenom nedostatkem bedlivosti podle §u 1299 obč. zák. odborníkům uložené, a musí sama tento nedostatek zodpovídati. Tak, jako neuveřejněním ve Věstníku nebyly odstraněny skutečnosti, že ani Československo ani Polsko nepřistoupily ještě k mezinárodní úmluvě, a že trať na východ od Bohumína byla v polské moci, tak nemohla jim býti odstraněna ani skutečnost, že přímá doprava do bývalého Ruska byla pro nedostatek potřebných úmluv nemožná a nepřípustná. Zákaz přímé dopravy znamenal, že československé dráhy odmítají ujednání jednotných nákladních smluv o přímé dopravě, a že, když se přeprava novým podáním zásilek v pohraniční stanici umožní, odmítají ručení za přepravu na polském území. Tento význam zákazu jest patrným zvláště ze srovnání s odstavcem II., jímž byla obnovena přeprava do Těšínska a Haliče na starém zákonném podkladě, totiž na podkladě železničního dopravního řádu ze dne 11. listopadu 1909 a rakousko-uherského tarifu díl I. odd. A. a B. Kdežto pro styk s Haličí a Těšínskem byla platnost železničního dopravního řádu s odchylkami, jež byly již dříve vyhlášeny, zachována, a tím obnoveno i ručení československých drah za přepravu v Těšínsku a Haliči, zůstala přeprava do ruského Polska beze smluvního a zákonného podkladu. V tomto stavu nenastala změna ani vyhláškou (317) uveřejněnou v čís. 80 Věstníku ze 4. října 1919, jíž byla vyhlášena s platností od 1. října 1919 prozatímní (Varšavská) úmluva o přímé železniční přepravě mezi oběma státy, neboť podle odstavce čís. 5 této úmluvy, vyjmuta byla prozatím přeprava do stanic bývalého ruského a pruského Polska, kde měly býti dodatečnou dohodou připuštěny ku přímé vzájemné přepravě jenom některé stanice. Teprve vyhláškou (362) uveřejněnou v č. 93/94 Věstníku z 22. listopadu 1919 s účinností od 1. prosince 1919 byla Varšavská úmluva rozšířena na přepravu mezi všemi stanicemi obou států, do této doby nespadá však již žádná ze sporných zásilek. Všechny byly podány ku přepravě mezi 3. říjnem a 11. listopadem 1919, kdy přerušení přímé přepravy ještě trvalo, již z vyhlášek č. 29/30 a 41/42 bylo poznatelno a bodem čís. 5 vyhlášky ze 4. října 1919, čís. 80 Věstníku bylo uveřejněno. Vůči tomuto skutečnému a právnímu stavu nemá významu ani okolnost, že mocí skutečných poměrů nebyla výpravní služba zásilek do pruského Polska na stanici Bohumínské obstarávána přímo Poláky, nýbrž že zboží bylo přijímáno československými zřízenci, ani to, že tito zřízenci nebyli si snad vědomi právního významu skutečného stavu a manipulovali zásilky v jednotlivých případech pro nedostatek vhodných zvláštních tiskopisů tak, jako by šlo o přípustnou přímou přepravu. Československé státní dráhy ručí za zboží jenom potud, pokud bylo v jejich moci, a jenom za vlastní zřízence, z toho, že vycházely stranám a poměrům vstříc a obstarávaly staniční službu a výpravu i ohledně zásilek do ruského Polska, nelze souditi na jejich vůli, zaručiti se za polské dráhy. Pokud spočívá žaloba na právním důvodu, že nákladní smlouva byla polskou dráhou bezprávným vydáním zboží cizí osobě porušena, nutno žalobní žádost zamítnouti pro nedostatek pasivní legitimace. Neprávem odůvodňuje žalobkyně žalobní nárok přímým zaviněním československých drah. Pokud je spatřuje v nepořádném splnění prvé nákladní smlouvy, není, jak bylo již úvodem vysvětleno, aktivně legitimována, aby z tohoto důvodu požadovala náhradu. Pokud spatřuje zavinění československé dráhy v zamlčení okolnosti, že změna adresy na prvých nákladních listech stala se bezprávně, poněvadž bez příkazu odesílatele, jest dovolání, nehledíc k tomu, že adresa byla změněna jen na některých nákladních listech, u většiny však zůstala beze změny, v rozporu se skutkovým zjištěním obou nižších soudů, jehož správnost nenapadá a ovšem podle §u 503 c. ř. s. ani nemůže již napadat. Nižší soudy zjistily, že tehdejší zástupce žalující firmy dobře věděl, že dráha změnila adresy bez odesílatelova vědomí a souhlasu, v čemž jest zahrnuto i zjištění jeho vědomosti o tom, že změna v duplikátech, jež byly v rukách odesílatelových, provedena nebyla. Pokud konečně dovolání uplatňuje jako přímé zavinění československé dráhy, že nezodpověděla hned a určitě dotaz polských drah, komu má býti zboží vydáno, a jaké poplatky byly v Bohumíně zaplaceny, jest v rozporu se spisy. První dotaz polských drah byl učiněn dne 17. listopadu 1919 u ministerstva železnic v Praze a mohl býti přirozeně zodpověděn teprve po vyšetření věci. Ředitelství státních drah ve Varšavě dotazovalo se přímo telegraficky teprve dne 26. listopadu 1919, téhož dne zodpověděla stanice Bohumínská dotaz telegramem, jenž nemůže býti označen ani jako neúplný ani jako vyhýbavý, neboť žádá se v něm za vydání zásilky adresátu uvedenému v novém nákladním listu s dodatkem, že týž vydá zásilku původnímu adresátovi, a byly v něm podle dotazu uvedeny také poplatky zaplacené v Bohumíně. Se zřetelem na tento telegram nezáleží již na telegramu stejného obsahu, který odeslalo na nový dotaz ředitelství státních drah v Olomouci 3. prosince 1919. Ale, i kdyby československá dráha byla dotaz nezodpověděla neb zodpověděla jej neúplně, nebylo by toto její opomenutí v příčinné souvislosti s pochybením polských drah, neboť, nehledíc ani ku zřejmě opozděnému odeslání prvního dotazu, byly polské dráhy povinny jednati podle předpisu i bez dotazu a bez odpovědi československé dráhy, a nemohly býti na pochybnostech o tom, že lze zboží vydati jenom adresátovi, uvedenému v novém nákladním listu. Konečně uvádí dovolatelka ve svůj prospěch, že mezi stranami došlo k zasílatelské smlouvě, a že i z ní jest žalovaná železniční správa povinna nahraditi jí zažalované částky. Ze svědecké výpovědi inspektora Sch-a, jenž vydal zásilky žalující firmě, plyne sice, že tak učinil v předpokladu, že firma obstará další přepravu a vydání

zásilek původnímu adresátu, to však bylo pouze podmínkou vydání zboží k rukám žalující firmy, nikoliv samostatným příkazem, z něhož by mohlo býti žalující firmou žalováno. Podle §§ 74 (4) a 81 (3) žel. dopr. ř., na něž se inspektor Sch. na ospravedlnění svého postupu odvolal, může dráha při přepravních překážkách uložiti zboží po vybrání svých výloh a útrat ve veřejném skladišti neb u zasílatele na účet a nebezpečí odesílatelovo. Žalující firma nepřednesla ničeho, z čeho by se dalo souditi, že by v tomto případě dráha jí odevzdala zboží na vlastní účet a nebezpečí, musila si mimo to býti také vědoma, že inspektor Sch. by nebyl býval k takovému postupu jménem dráhy ani oprávněn. Žalobkyně vstoupila přijetím zboží v právní poměr přímo k odesílateli, a mohla by se, pokud by byl její nárok z důvodu spedice oprávněn, držeti pouze jeho. Jelikož i v této příčině nedostává se žalované dráze pasivní legitimace, není třeba uvažovati o námitce, že žaloba jest, pokud se opírá o zasílatelský poměr, předčasná, poněvadž se žalobkyně nedomáhala předem náhrady na příjemci zboží z důvodu nespravedlivého obohacení a na polské dráze z důvodu porušení nákladní smlouvy.

Čís. 5608.

Podíl vystoupivšího společníka veřejné obchodní společnosti jest určiti dle skutečného stavu jmění společnosti v době jeho vystoupení. Ku jmění společnosti patří i její právo nájemní. Započtení jeho hodnoty není dotčeno předpisy zákona na ochranu nájemců, jmenovitě nikoli §em 20 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1925, Rv II 723/25.)

Žalobce Rudolf H. byl od 1. ledna 1921 do 23. února 1924 veřejným společníkem firmy K. S. a spol., jejímž samomajitelem stal se pak žalovaný Berthold S. Dne 11. března 1912 byla mezi manželi N-ovými a firmou K., S. a spol. uzavřena nájemní smlouva, dle které manželé N-ovi pronajali místnosti i s dvorem k účelům továrním firmě K., S. a spol. na dobu od 1. srpna 1912 do 31. července 1922 za roční nájemné 2380 Kč. Dle odst. VII. této smlouvy udělili pronajímatelé firmě K., S. a spol. jako nájímatelce právo, nejdéle 31. července 1921 právoplatně prohlásiti, že poměr nájemní (odst. 1.—6.) od 1. srpna 1922 na dalších 5 let, tudíž do 31. července 1927, se obnovuje. Ohledně nájemného neplatí však nájímatelka dosud ujednaný nájem, nýbrž strany se musí ohledně výše nájemného dohodnouti a, kdyby ujednání docíleno nebylo, věc předložiti smírčímu soudu. Tohoto opčního práva použila firma K., S. a spol. dopisem ze dne 14. června 1921. Jelikož strany ohledně výše budoucího nájemného se nedohodly, rozhodl smírčí soud dne 13. června 1922 a ustanovil nájemné na 11.000 Kč ročně. Dle disoluční smlouvy ze dne 23. února 1924 má býti zisk rozdělen na polovici. V této smlouvě jest také o nájemní hodnotě řeč a zní dotyčné ustanovení takto: »Ohledně hodnoty nájemného jest Rudolf H. oprávněn, požadovati od Bertholda S-a náhradu hodnoty tohoto nájemného práva, připadající na něho. Dohodli jsme se na tom, že jsme učinili konečnou rozvahu za příčinou vystoupení společníka Rudolfa H-a a že ohledně sporného bodu nájemní hodnoty Rudol H. má nárok na sporný peníz jakožto hodnotu nájemního práva.« Ohledně nájemného za dobu od 1. srpna 1922 do 31. července 1927 platí ustanovení porovnání ve spisech Cg II 502/22. Napadla totiž firma K., S. a spol. nález rozhodčí a podala proti manželům N-ovým žalobu o neplatnost rozhodčího nálezu. Spor tento (Cg II 502/22) skončil však dne 11. listopadu 1922 porovnáním tohoto obsahu: »žalující firma zavazuje se, zaplatiti žalovaným manželům jako nájemné z továrních místností v nájemní smlouvě ze dne 11. března 1922 blíže uvedených ročně 6000 Kč včetně všech přirážek a dávek a to až do konce platnosti nového zákona o ochraně nájemníků ze dne 27. dubna 1922 čís. 130 t. j. až do 30. dubna 1923. Tato smluvená výše nájemného nabývá účinnosti dnem 1. srpna 1922, takže žalující firma jest povinna zaplatiti žalovaným nájemné, připadající na tuto dobu, t. j. od 1. srpna 1922 až do 30. dubna 1923 6000 Kč. Po uplynutí platnosti citovaného zákona, tudíž ode dne 1. května 1923, bude nájemné z výše uvedených továrních místností upraveno tak, jak to bude novým zákonem stanoveno. V bilancích pořízených ku dni 1. červnu 1921, 1. červnu 1922 a 1. červnu 1923 jest v aktivech uvedena položka: »Mietwert Fabrikslokal 1000 Kč«. Tyto bilance jsou stranami ve smyslu společenské smlouvy podepsány. Dřívější bilance a disoluční bilance této položky neobsahují. V žalobě, jíž domáhal se na žalovaném zaplacení 32.459 Kč, tvrdil žalobce, že nájemní hodnota činí ročně nejméně 26.000 Kč po odečtení nájemní činže 7000 Kč, tedy 19.000 Kč. Jelikož jest dle disoluční smlouvy ze dne 23. února 1924 rozděliti zisk na polovici, přísluší mu z nájemného ze 3 roky 5 měsíců z celkového obnosu 88.833 Kč po odečtení příslušné nájemní činže 23.915 Kč polovice vyplývajícího obnosu 64.918 Kč t. j. 32.459 Kč. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobci pouze 10.819 Kč 68 h, jinak žalobu pro tentokráte zamítl. Důvody: Jelikož jest nepopřeno, že si žalobce v disoluční smlouvě vyhradil právo, žádati odměnu za cenu nájemního práva na něho vypadající, musí býti předem rozřešena otázka, zda taková nájemní hodnota jest majetkem, čili nic. Soud k této otázce přisvědčil. Dle §§ 285, 291, 292, 303 a 1090 obč. zák. jedná se v tomto případě o nájemní právo, tedy o nehmotné, ocenitelné osobní právo, jelikož firma K., S. a spol. najatých místností potřebovala ku provozování továrnického podniku. Nájemní právo toto (po srážce činže) má tedy ovšem peněžitou cenu a není pochybnosti, že jako aktivní položka musí býti zařazeno do bilance, kde musí býti oceněno. Má tedy žalobce nárok na vyplacení částky z této hodnoty na něho vypadající. Vším právem však namítá žalovaná strana, že žalobce nemůže žádati vyplacení za celou zbývající dobu nájemní smlouvy, neboť jest čítati s různými okolnostmi, na př., že továrna může vyhořeti, nebo že nástupci, nynějšímu žalovanému, bude z té neb oné příčiny znemožněno továrních místností dále užívati, to tím více, jelikož prodloužení pachtovní smlouvy do pozemkové knihy zapsáno nebylo. Již z toho důvodu jest žaloba, pokud se týče dvou třetin, předčasnou. Právem dále namítá žalovaná strana, že stanovení nájemného 7000 Kč od 1. května 1923 se stalo, když byl v platnosti zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., který pozbyl platnosti dnem 1. května 1924. Na jeho místo vstoupil nový zákon ze dne 25. dubna 1924 s platností do 30. dubna 1925. Disoluce se stala

23. února 1924, tedy v době, kdy ještě měl platnost zákon o ochraně nájemců ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a nař. § 14. obou zákonů ustanovuje však, že byla-li po vyhlášení těchto zákonů smlouva ohledně místností, sloužících ku provozování živnosti, uzavřena na určitou dobu, nejméně 3 let, nelze na ni použíti zákona o ochraně nájemců. Zda nový zákon bude obsahovati podobné ustanovení, není dosud známo. V souzeném případě jedná se o novou smlouvu, neboť smlouva ze dne 11. března 1912 nebyla jen prodloužena, nýbrž bylo mezi stranami ujednáno, že vzhledem na změněné poměry musí býti stanoveno nové nájemné, po případě smírčím soudem. Z toho vychází na jevo (§ 1094 obč. zák.), že se jedná o novou smlouvu, na kterou však nelze použíti zákona o ochraně nájemců. Jelikož však, jak již uvedeno, toho času není jisto, zda § 14. shora uvedených zákonů bude opětně pojat do nového zákona o chraně nájemců, jest žaloba i z toho důvodu předčasnou (obdoba § 1276 ob. zák.). Dle čl. 130 obch. zák. děje se disoluce na základě stavu majetku, ve kterém jest společnost v čase vystoupení společníka. Dle posudku znalců činí nájemní hodnota 35.450 (28.000 Kč), tedy méně, než žalobce sám žádá. Jelikož v čase vynesení tohoto rozsudku nájemní právo dále ještě trvalo, odpadá prozatím na žalobce jedna třetina, kdežto ohledně dvou třetin jeví se žaloba býti předčasnou.

O d v o l a c í s o u d k odvolání obou stran napadený rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d k dovolání žalovaného zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Z ustanovení čl. XII. společenské smlouvy, že do konečné bilance jest pojmouti ceny jednotlivých aktiv ne dle směrnic, platných pro sestavení ročních bilancí, nýbrž dle cen tržních, po případě dle cen znalcem stanovených, plyne jasně, že podíl vystoupivšího společníka má býti určen dle skutečného stavu jmění společnosti v době jeho vystoupení, jako to odpovídá i předpisům čl. 130 a 131 obch. zák. K jmění společnosti patří všechna práva do ní vznesená a ji nabytá. Patří k němu tedy i práva nájemní a musí k nim býti přihlíženo, má-li býti zjištěn skutečný stav majetku společnosti, když a pokud mají majetkovou hodnotu. Že čl. XII. společenské smlouvy se nezmiňuje výslovně o nájemních právech společnosti, nebrání tomu, by k nim nebylo přihlíženo; nemělo by se tak státi jen tehdy, kdyby to smlouva zakazovala. Vzhledem k ustanovení čl. XII. není pak pro ocenění těchto práv v konečné bilanci beze všeho směrodatným jejich ocenění v ročních bilancích zhotovených za účelem rozdělení zisku. Dovolateli jest sice přisvědčiti v tom, že nájemní smlouva o společenských místnostech byla chráněna předpisy zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., platného v době jeho vystoupení ze společnosti (23. února 1924), a že se na ni vztahovala též ustanovení §§ 8 až 12 tohoto zákona o výši nájemného. Nájemní smlouva byla učiněna prohlášením společnosti ze dne 14. června 1921, že používá svého opčního práva a obnovuje nájemní poměr od 1. srpna 1922 na dalších pět let do 31. července 1927. Byla tudíž učiněna před tím, než onen zákon nabyl účinnosti a v důsledku toho se nevztahovalo na ni ustanovení §u 14 zákona, jak mylně předpokládá soud prvé stolice. Že nájemné bylo zvýšeno za účinnosti zákona, nemá vlivu na totožnost smlouvy. Předpisy zákona o ochraně nájemníků není však nárok žalobcův vyloučen, jak žalovaný se domnívá. Nepříčí se ustanovení zákona o výši nájemného, poněvadž se žalobce, nejsa pronajímatelem, nedomáhá na žalovaném zvýšení nájemného. Nepříčí se ani ustanovení §u 20 (2) zmíněného zákona. Nájemní práva společností nabytá přešla sice tím, že žalobce ze společnosti vystoupil a žalovaný sám převzal podnik a firmu, na žalovaného samotného. V tomto smyslu bylo by lze mluviti o postoupení nájemních práv žalovanému. Avšak účelem ustanovení §u 20 (2), zakazujícího veškerá právní jednání, jimiž dosavadní nájemník dá sobě nebo někomu jinému něco poskytovati nebo slíbiti za postoupení bytu v souvislosti s tím, jest, zabrániti využívání bytové nouze. O využití tísně žalovaného žalobcem nemůže však býti řeči, neboť nejde o nic jiného, než o vypořádání se obou společníků, o určení podílu vystoupivšího společníka na jmění společnosti dle skutečného stavu tohoto jmění. Proto se nehodí předpis §u 20 (2) na tento případ. Dovolatel přirovnává žalobcův nárok k žádosti společníka, který by v době vázaného hospodářství se byl domáhal toho, by do bilance bylo pojato zboží státem obhospodařované vyššími cenami, než činily stanovené nejvyšší ceny. Přirovnání není přilehavé. Hodnota práv pronajímajitelových rovná se ovšem při místnostech, podléhajících ochraně nájemníků, výši nájemného, dle zákona stanoveného, a tomu jest tak i u nájemce, pokud vystupuje jako pronajímatel, totiž pokud najaté místnosti dává do podnájmu (§ 16 zák. o ochraně náj.). Není však zákonem o ochraně nájemníků vyloučeno, že pro nájemce, který užívá najatých místností k výrobě zboží, může toto užívání vzhledem na zákonnou úpravu nájemného a na zjištěné trvání smlouvy, míti cenu větší, než placené nájemné, a že proto nájemní práva mohou pro něho míti hodnotu majetkovou. Zda též v tomto případě takovou hodnotu mají, lze ovšem zjistiti jen na základě odborného posudku. Nižší soudy pokládají za majetkovou hodnotu nájemních práv, na které žalobce má míti podíl, rozdíl mezi nájemným skutečně placeným a nájemným odpovídajícím obecné hodnotě nemovitosti za dobu od vystoupení žalobce ze společnosti do ukončení smluvené doby nájemní. Tím by však žalobce měl podíl na zisku, jehož žalovaný z nájemních práv docílí v době p o vystoupení žalobce, nehledě ani k otázce, zda tento výpočet zisku je správným. Jako aktivum společnosti pro určení stavu jejího jmění může však přijíti v úvahu jen cena nájemního práva jako takového, jako práva základního, z něhož sice roční zisk prýští, od něhož však tento roční zisk jest rozdílným. Na zisk z nájemního práva docílený, po jeho vystoupení, nemá společník nároku. Rozsouzení sporu závisí tudíž na řešení otázky, měla-li nájemní práva společnosti jako taková, v době vystoupení žalobce ze společnosti (dne 23. února 1924) majetkovou hodnotu, a jakou. Řešení této otázky vyžaduje, jak řečeno, odborných znalostí. Jest tudíž třeba posudku znaleckého. Nepovede-li tento k výsledku, nezbude ovšem, než uchýliti se k zásadám §u 273 c. ř. s. Jelikož nižší soudy, vycházejíce z nesprávného právního názoru v naznačeném směru neprovedly potřebných důkazů a zjištění, bylo dovolání vyhověti a, ježto jest patrně potřebí jednání v prvé stolici, aby věc se stala zralou k rozhodnutí, bylo ji dle §u 510 c. ř. s. vrátiti soudu prvé stolice, by o ní znovu jednal a ji rozhodl.

Dodatek.

Rozhodnutí senátu pro řešení konfliktů kompetenčních.

I. Pokud úředníci státní a obecní mohou uplatňovati nároky ze služebního poměru na řádných soudech. Pro nároky zaměstnance elektrických podniků města Prahy proti zaměstnavateli jsou příslušny soudy.

Předpisem §u 96 ústavní listiny byla rozšířena pravomoc senátu pro řešení konfliktů kompetenčních na řešení sporů mezi úřady správními a soudy vůbec (nikoliv jen soudy řádnými).

(Rozhodnutí senátu pro řešení konfliktů kompetenčních ze dne 25. května 1925, čís. 287 z roku 1924.)

Kladný spor o příslušnost okresního soudu pro Staré město a Josefov v Praze s radou hlavního města Prahy jako samosprávným úřadem prvé stolice o příslušnost pro rozepři Josefa K-a, zřízence pražské obce, proti elektrickým podnikům hlavního města Prahy o zaplacení strţených příspěvků k nemocenské pokladně rozhodl senát pro řešení kompetenčních konfliktů v ten rozum, že uznal příslušnost soudů.

Důvody:

I. Děj.

Josef K. podal u okresního soudu pro Staré Město a Josefov v Praze na elektrické podniky hlavního města Prahy žalobu na vrácení příspěvků k nemocenské pokladně, které mu žalovaná strana z jeho služného při výplatě strhla a zakládal nárok tento na to, že dle dekretu, jímž byl na základě usnesení městského zastupitelství v Žižkově ze dne 29. prosince 1920 jmenován trvale ustanoveným zaměstnancem obce Žižkovské, měla obec Žižkovská nésti všechny dávky z jeho služebních požitků předepsané, v případě pak sloučení obce té s jinou obcí její právní nástupkyně, tedy dle zákona o sloučení sousedních obcí s Prahou ze dne 6. února 1920 čís. 114 sb. z. a n. nyní po sloučení obec Pražská, že také obec Žižkovská skutečně příspěvek k nemocenské pokladně sama hradila, obec Pražská však nyní mu jej ze služného neoprávněně strhuje. Na tuto žalobu rada hlavního města Prahy jako samosprávný úřad prvé stolice jmenovanému okresnímu soudu oznámila, že v této záležitosti považuje sebe za výhradně kompetentní, a popírajíc v té věci přípustnost pořadu práva, žádala, by ji okresní soud spisy této záležitosti postoupil, což tento pominul mlčením. Při ústním přelíčení u okresního

soudu pak žalovaná strana namítla nepřípustnost pořadu práva a mimo to věcnou nepříslušnost okresního soudu, ježto prý, nepatří-li věc před samosprávné úřady, zejména prý také před stížnostní sbor zřízený dle § 12 zákona o Velké Praze ze dne 6. února 1920, čís. 116 sb. z. a n., tedy že patří dle §u 41 zákona o nemocenském pojištění ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák. před správní úřady, roz. státní, a jestliže ale nepatří vůbec na pořad správní, ani onen ani tento, tedy že patří před živnostenský soud, pokud se týče před soud vykonávající jurisdikci obchodní. Jak tato stanoviska byla odůvodněna, o tom níže. Okresní soud námitku nepřípustnosti pořadu práva i věcné nepříslušnosti své usnesením ze dne 16. září 1924 zamítl, a to v podstatě z toho důvodu, že zákon ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. pro rok 1920 upravující služební poměry zřízenců obecních, jenž má prý platnost pro všecky obce, tedy i pro Prahu, v § 24 spory ze služebních poměrů zřízenců těch přikazuje, jak soud výslovně praví (jinak zákon) »řádným soudům«. Proč se pokládá příslušným i oproti živnostenskému soudu a soudům ve věcech obchodních, netřeba zde vzhledem k právnímu stanovisku, jež níže bude zaujato, uváděti. Na rekurs žalovaných elektrických podniků zemský civilní soud v Praze usnesením ze dne 27. října 1924 rozhodnutí to potvrdil v podstatě z týchž důvodů. Již před tím dne 15. října 1924 podaly žalované podniky návrh na řešení kladného kompetenčního konfliktu. Důvody, o něž žalované podniky a rada hlavního města Prahy, která mimo řečené oznámení k soudu podala ještě vyjádření ke konfliktnímu senátu, nepřípustnost pořadu práva a nepříslušnost okresního soudu ve spisech svých (oznámení rady, námitky u soudu, rekurs, návrh na řešení konfliktu a vyjádření) opírají, jsou souborně shrnuty tyto: 1. Jde prý o záležitost veřejnoprávní, t. j. o rozhodnutí otázky, zda a pokud sjednocená obec Pražská, veřejnoprávní to korporace, z veřejnoprávního aktu sloučení obcí dle zákona ze dne 6. února 1920, čís. 114 sb. z.a n. jest povinna převzíti do svých služeb právoplatně jmenované zřízence připojených obcí a uznati právo na nároky jim v obcích těch před připojením přiznané. Že zákon ten otázku tuto považuje za veřejnoprávní, toho dokladem jest prý § 7 odstavec druhý a třetí, dle nichž o převzetí zřízenců okresních, nedojde-li k dohodě, rozhodne ministerstvo vnitra. Ale vedle tohoto §u 7 také § 6 téhož zákona přikazuje prý konečné rozhodnutí o právech čistě majetkových ministerstvu vnitra a musí prý i žalobce v tomto případě práva svá oproti obci vyvozovati též jedině z povinností, které obec pražská tímto zákonem převzala. 2. Popírajíce, že žalobce byl jmenován na základě usnesení městského zastupitelstva v Žižkově ze dne 29. prosince 1920, tvrdí, že jmenován byl definitivně ustanoveným zaměstnancem městské elektrárny v Žižkově usnesením elektrárenského odboru ze dne 15. ledna 1920, schváleným městskou radou v Žižkově ve schůzi dne 20. ledna 1920, toto jmenování že stalo se již po dni, kdy zákon ze 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. nabyl účinnosti (12. ledna 1920), že však zachován nebyl postup pro ustanovení zřízenců obecních dle citovaného zákona předepsaný (§§ 2. 6. zák.), zejména nebylo jmenování to provedeno volbou obecního zastupitelstva. Jest prý tedy v prvé řadě rozhodnouti, zda žalobce jest právoplatně jmenovaným zřízencem obce Žižkovské a zda sjednocená obec Pražská ve smyslu §u 3 zákona ze dne 6. února 1920, čís. 114 sb. z. a n. jej jako právoplatně ustanoveného zřízence do služeb svých přejmouti jest povinna, což prý je otázka veřejnoprávní. 3. Podle §u 2 zákona ze dne 6. února 1920, čís. 114 sb. z. a n. rozšířena byla dnem sloučení na celý obvod sjednocené obce pražské platnost obecního řádu ze dne 27. dubna 1850, čís. 85 z. zák., takže ode dne sloučení platí i pro trvale ustanovené zaměstnance sloučených obcí ustanovení §u 77 cit. obec. ř., dle kterého jest ku všem úředníkům a služebníkům obce, pokud nebyli přijati z platu denního nebo toliko na čas určitý, zachovati se dle předpisů platných pro úředníky magistrátní, a jest i služební poměr těchto zaměstnanců povahy veřejnoprávní a nikoliv soukromoprávní, jak výslovně prý uznáno jest již v rozsudku senátu pro řešení konfliktů kompetenčních ze dne 13. listopadu 1920, čís. 25, v jehož závěrečném odstavci výslovně se praví: »S druhé strany však § 73. statutu vyslovuje principielně rovnost postavení všech zaměstnanců obecních se zaměstnanci magistrátu, takže, nutno-li přiznati veřejnoprávní povahu služebnímu poměru zaměstnanců magistrátu — nelze ji popříti ohledně zaměstnanců ostatních. 4. Ustanovení §u 24 zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920, dle něhož spory o služební příjmy zřízence patří na pořad soudní, a o něž obě soudní stolice svou příslušnost opřely, nemá prý tu tedy už vzhledem k těmto vývodům místa, ale mimo to zákon ten vztahuje se jen na obce podléhající obecnímu zřízení ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák., nikoli však na obce statutární, zejména tedy také ne na Prahu, což podrobně z genese zákona toho a jeho motivů dokazuje, což však vzhledem k právnímu stanovisku, jež níže zaujato bude, je bezpředmětné a proto se zde pomíjí. 5. Příslušnost správních úřadů dle §u 41 zák. o nem. pojištění odůvodněna je prý tím, že jde o zadržení části příspěvků k nemocenské pokladně, vypadající na zaměstnance. 6. Příslušnost živnostenského soudu je prý dána po skutkové stránce tím, že žalované elektrické podniky jsou podnikem živnostenským a žalobce jest jejich zaměstnancem, tudíž živnostenským pomocným pracovníkem, a po právní stránce předpisy zákona o živnostenských soudech ze dne 27. listopadu 1896, čís. 218 ř. z. (§ 1, § 3 (2), § 4 písm. c) a § 5 písm. b). 7. Příslušnost soudu ve věcech věcech obchodních založena prý je v § 39 čís. 2 uv. zák. k obch. zák., ježto žalované podniky, jsouce protokolovanou firmou, pokud se týče provozující je obec Pražská je obchodníkem.

II. Právní otázka.

1. Jde-li o zaměstnance státní, dlužno rozeznávati, je-li zaměstnanec činným u vykonávání veřejné, t. j. státní moci, tedy ustanoven buď u úřadu státní správy (§§ 85—90 úst. listiny), na př. správy politické, finanční, vojenské atd., nebo státního soudnictví (§ 94 úst. list.), tudíž u soudu řádného nebo mimořádného, jakýmž jest soud živnostenský nebo soud státní, oproti soudům rozhodčím, jež nejsou státními (§ 95 úst. list.), anebo je-li naopak zřízen v soukromohospodářském podniku státu jako na př. na státním majetku zemědělském nebo lesním, v státním podniku báňském, hutním, lázeňském, dopravním (železné dráhy), v státní továrně, tiskárně a pod., jinými slovy, abychom mluvili s ústavní listinou (§ 90), zda jde o ustanovení u úřadu, jemuž svěřena jest pravomoc výsostná čili výrazem feudálního zřízení mluvě »vrchnosten-

ská« (imperium) nebo pouze správa hospodářská bez takovéto pravomoci. Služební poměr prvých je čiře veřejnoprávní, služební poměr druhých v podstatě soukromoprávní, neboť, zřizuje-li si stát, jenž jako osoba hromadná (pomyslná) sám jednati nemůže, k výkonu veřejné moci určité orgány, vystupuje právě ve své pravé a vlastní úloze jako stát t. j. nositel veřejné moci, kterou zřízením tím na orgán tento na dobu jeho zřízení činí, jak říkáme, na dobu »služebního poměru«, přenáší, takže služební povinnosti orgánu záležejí právě v obstarávání funkcí k výkonu veřejné moci potřebných, a poněvadž povinnosti ty, tvořící podstatu služebního poměru, jsou dle svého předmětu veřejnoprávní povahy, je povahy té i služební poměr, kdežto, vystupuje-li stát jako soukromohospodářský podnikatel, což je už mimo jeho vlastní úkol, neliší se podstatně ničím od soukromníka sledujícího podobnou hospodářskou (pravidelně výdělečnou) činnost, ať jest to jednotlivec nebo společnost (firma) nebo jakýkoli jiný útvar kollektivní, a proto i služební poměr orgánů, které si k vykonávání této hospodářské činnosti zřizuje, neliší se v podstatě od služebního poměru zaměstnanců zřízených v podnicích soukromníků. V jaké z obou těchto vlastností stát vystupuje, činí vůbec rozdíl svrchovaně zásadní. Stát jako soukromohospodářský podmět podroben jest soukromoprávnímu majetkovému řádu ve všech směrech, podléhaje aktivně i pasivně, čili co do práv i závazků normám práva soukromého, obecného (§§ 26, 290 obč. zák.) i obchodního (§ 8 obch. zák.), ať jde o práva a závazky věcné nebo obligační a tu zase smluvní nebo ex delicto, a následkem toho týmž civilním soudům (§§ 74, 81 násl. j. n.) a témuž civilnímu řízení (§ 1 c. ř. s., čl. IV. čís. 1 uv. zák. k c. ř. s.) jako každý jiný soukromník — leda že by výjimkou přiznána mu byla zásadu nijak nerušící výsada jako v §§ 1472, 1485 obč. zák., nebo v §u 8 uv. zák. k obch. zák. — o čemž všem vůči státu jako předmětu veřejnoprávnímu čili nositeli moci veřejné nemůže býti řeči. To jest založeno tak hluboko v povaze a přirozenosti věci, že ze třech právotvorných důvodů (rationes juris), jimiž jsou necessitas, opportunitas, utilitas, je zde, pokud jde o právo hmotné (jinak, jak uvidíme, co do příslušnosti), právotvorným živlem přímo prvý: nutnost. Či bylo by možno a jsou tu pro to důvody vhodnosti neb užitečnosti, aby stát na př. jako provozovatel železnic podléhal jiným předpisům a ručil jinak než dráha soukromá, tak že by se právní poměr měnil, jakmile by zboží bylo přeloženo neb osoba přestoupila z vlaku do vlaku? Nikoli: taková proměnlivost působila by právní nejistotu a byla pro právní styk a najmě pro obchod přímo škodlivou. Proto i stát podléhá tu předpisům obch. zákona (čl. 422—431), žel. dopr. řádu a zákona o povinném ručení železnic ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák., pokud se týče při dopravě autobusy ručení dle zákona o provozu silostrojů ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. a následkem toho tu i tam i téže soudní jurisdikci. Rovněž poměr z dopravy poštovní, ač ji jako takovou provozuje jen erár, podřaděn jest §em 1317 obč. zák. pod právo soukromé, pročež náhradní nároky z ručení eráru (§ 213 násl. pošt. ř. čís. 317/16) náležejí i tu na pořad práva, ovšem teprv po vyčerpání pořadu správního (§ 219 čís. 2 pošt. ř.), což ale jest jen vyslovený případ §u 105 úst. list., jehož zařízení spočívá na důvodech vhodnosti (t. j. že většina případů vyřídí se správním pořadem bez útrat a k soudu dostanou se jen případy skutečně sporné), jenž však předpokládá zásadně soukromoprávnost nároku. Lapidárně jeví se rozdíl, naskytne-li se mezi oběma případnostmi paralela jako na př. v otázce, jak ručí stát za své zřízence (orgány). Jak od původu v nauce i praxi jednomyslně ustáleno, ručí stát jako hospodářský podnikatel za své orgány docela tak jako každý jiný soukromý podnikatel, tudíž podle norem obč. zákona, tedy, jde-li o plnění smluvní, dle §u 1313 a) a jde-li o náhradu škody z deliktu, dle § 1315; avšak jde-li o výkon moci veřejné, kde ovšem otázka plnění smluvního odpadá a zůstává jen ručení deliktní, ručí stát za nezákonný výkon jen, pak-li mu speciální právní norma ručení to ukládá a jen v objemu, v jakém mu je ukládá; předpisy obč. zákona nedají se tu nijak, ani obdobně applikovati, protože povaha obou případů je docela jiná — zásada to právní, jenž nyní v ústavní listině v §u 92 (104) jest sankcionována, k čemuž doložiti jest, že čl. 12 zákl. zák. čís. 145/67 mluvil jen o civilním ručení státního úředníka, ne státu. Proto i příslušnost jest jiná tam a jiná zde: tam příslušny jsou soudy dle jur. normy (§§ 74, 87, 88, 104), zde pak výlučně jen zemský soud v Praze dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., jímž zřízen z důvodů vhodnosti mimořádný pořad práva pro nároky — jak od původu bezesporno — pouze veřejnoprávní, jež dřív patřily před říšský soud dle zák. ze dne 21. prosince 1867, čís. 143 ř. zák. § 3 písm. a). Tato příslušnost říšského soudu pro nároky na náhradu škody z poměrů veřejnoprávních byla ovšem původně dosti sporná, neboť mělo se často za to, že každá náhrada škody náleží dle §u 1338 obč. zák. na pořad práva. Ale už před válkou nabyl vrchu názor, že rozhodna jest právní sféra (zda soukromo- nebo veřejnoprávní), do níž akt škodu způsobivší spadá, tak zejména, že nároky na náhradu škody způsobené výkonem výsostného práva nenáležejí před řádné soudy (srv. Ott, Rechtspflege und Verwaltung ve Festschrift f. K. Klein 1914 str. 56/63). Nyní ovšem u nás od převratu platí onen mimořádný pořad soudní v textu uvedený, v čemž je naše praxe od počátku ustálena. Stejná paralela naskytuje se důsledně i v právní povaze poměrů služebních, o něž nám jde: dle zásady samé poměr zaměstnance ustanoveného ve veřejné správě státní nebo státním soudnictví jest, jak už řečeno, veřejnoprávní; podléhá také předpisům práva veřejného a náleží kontroversy z něho na pořad správní, za to poměr zaměstnance zřízeného v soukromohospodářském podniku státním, lépe řečeno poměr státu k zaměstnanci takovému, jest soukromoprávním zrovna tak, jak všecko ostatní právní postavení státu, jak shora dolíčeno, podléhá proto také normám práva soukromého a spory z něho náležejí na pořad soudní, předpokládaje ovšem, že z této zásady nenastala specielním předpisem zákona z důvodu vhodnosti více méně podstatná úchylka, jakých jsme shora již dvě, ovšem v oboru služeb. poměru se netýkajícím, konstatovati příležitost měli, což nejsou ovšem ještě úchylky všecky. To se děje častěji, neboť zákonodárce může přeřaditi věci: princip (zásadu) prolamují pak maximy, pravidlo výjimky a naskytuje se pak rozháraný, velmi pestrý obraz. Ale: kde není dokazatelné výjimky, tam zůstává v platnosti pravidlo, neboť exceptio firmat regulam. Úchylky však jsou někdy radikální. Co se týče zaměstnanců státní moci (správy a soudnictví), tu přes to, že názor, jakoby každý majetkověprávní nárok byl nárokem

soukromoprávním, je prý definitivně odbyt (Ott str. 59), neumlká nicméně mínění, že gážové nároky státních zřízenců jsou soukromoprávními. Již shora provedeno, že veřejnoprávnost služebního poměru státního zřízence spočívá na tom, že jeho služební povinnosti, jež podstatu služebního poměru jeho tvoří, jsou veřejnoprávního rázu a otázka, jaké povahy je nárok gážový pojat o sobě, zůstavena stranou. Vskutku nauka (Sarwey), že platové nároky státního zřízence od veřejnoprávní povahy služebního poměru jeho se odpoutávají a vlivu veřejných zájmů naprosto oproštěny stávají se nároky soukromoprávními, nauka to zasluhující aspoň de lege ferenda vší úvahy, měla ten výsledek, že v Německu pořad práva pro platové a pensijní nároky říšských úředníků a soudců zákony z r. 1907 uznán za přípustný (Ott str. 91 pozn. 106). O stavu našeho práva níže v celé souvislosti obou druhů služebních poměrů. Co se týče hospodářských podniků státu, nelze sice popírati, že při nich mohou býti súčastněny veřejné zájmy na př. obchodní a komunikační, jindy sociální neb osvětové, jindy dokonce přímo státní, tak zejména finanční, vojenské a j. (ostatně každý veřejný zájem v konci konců dotýká se aspoň nepřímo státu), pročež zákon ze dne 18. prosince 1922, čís. 404 sb. z. a n. tyto veřejné zájmy v §u 2 (1) výslovně vytýká, dávaje si proto název zákona o úpravě hospodaření ve státních závodech, jež »převahou« nemají plniti úkoly správní (převahou ne: tedy z části přece, což jest výraz oněch veřejných zájmů), a prováděcí nařízení ze dne 25. září 1924, čís. 206 sb. z. a n., jenž v §u 1 tyto podniky vypočítává, praví v §u 2 správně, že úkol podniků těch je národohospodářský a jen »případně« i správní, a že mají tedy, dbajíce všeobecně uznaných veřejných zájmů, býti vedeny dle zásad řádného »obchodníka« — chce patrně říci řádného hospodáře — od kteréž zásady lze se dle odst. 3 uchýliti jen pro důležité zájmy státní (ne už vůbec veřejné, jež dle hořejšího beztak opatřeny býti musí), avšak súčastnění veřejných zájmů v provozu hospodářského podniku daleko ještě neznamená, že podnik ten, úřad jeho, vykonává veřejnou moc, o což při našem kriteriu jde a což se tedy v hořejších předpisech nedopatřením směšuje, neboť takový hospodářský úřad jest právě ten, o němž mluví § 90 úst. listiny, že jest »bez jakékoli výsostné pravomoci«, obstarává-li jen správu hospodářskou. Mimo to rozhodujícími pro úchylky nejsou vůbec tyto veřejné zájmy, aspoň to nikde není vidět, jako spíše, jak uvidíme, technická konstrukce poměru podle známek nebo spíše jen zřetelů více méně pouze zevních, o nichž by důvodně pochybovati lze bylo, jsou-li právem vzaty za pravotvorný důvod, kdyby za nimi vlastně nevězely důvody jiné, zejména výhoda soudního důkazu, pokud jde o přesun na pořad práva, tedy důvody praktické potřeby, jimž [níže čís. 2 ad b)] druhdy dán výraz i přáním súčastněných kruhů.

V našem právu má se věc takto: Dekret dv. kanc. ze dne 16. srpna 1841, čís. 555 sb. z. s. odkázal všecky vzájemné nároky ze služebního poměru státního zaměstnance na pořad právní, držel se tedy, pokud jde o zřízence při státní správě, přísně zásady, pokud však jde o zřízence hospodářských podniků státních, opustil zásadu naprosto a stvořil konstrukci jinou: kdežto, jak jsme řekli, povaha služebního poměru určuje se povahou služeb, zda zřízenec ustanoven u vykonávání veřejné moci anebo u provozování majetkového podniku, tak zde, kde služby by jej kvalifikovaly na poměr soukromoprávní, určena povaha jeho povahou zaměstnavatele, totiž státu: když ten jest osobou (korporací) veřejnoprávní, budiž jím i poměr služební jím uzavřený. Ovšem že stát v soukromomajetkovém podniku nevystupuje jako podmět veřejnoprávní, ale zapomnělo se to nebo nechtělo se rozeznávati, a protože u státu v popředí vystupuje jeho veřejnoprávní postavení tak mocně, že druhou stránku zastiňuje, dá se tato konstrukce a potiori chápat, tím spíše, že v oněch dobách hospodářských podniků státem provozovaných bylo ještě pokrovnu. Ostatně byly i ony ustanoveny podle vzoru úřadů správních, na př. tabáková režie, takže se na pohled ničím nelišily. Kde tomu tak nebylo, nýbrž poměr upraven smlouvou, jako na př. u poštmistrů, nebyl zřízenec podřaďován pod onen dekret a uznáván pro spory z jeho služebního poměru pořad práva, o čemž níže. Praví-li ale Ulbrich Staatsw. IV. 1909 str. 314, že nepodstatný jest druh služeb, zda jde o vrchnostenské funkce či technické pomocné služby, tedy, ač on důvod neudává žádný, může se to zakládati jen na tento dekret z r. 1841, a jen proto, že on nerozeznává, nikoli ale na povahu věci samé: rozdíl přece uznán v samém zákonodárství let 1910, 1914, jak se níže u obcí ukáže (stať v Ulbrichovi datuje však z r. 1909) a zvláště v naší ústavní listině. Tento stav doznal ovšem změn, jež z části jsou staršího data, než sám dekret, jenž uklidil dřívější nejistotu. Co se týče zaměstnanců ve veřejné správě, dopuštěn je pořad práva z důvodu přesnosti soudního důkazu připuštěním soudní vyzývací žaloby, nyní určovací §u 228 c. ř. s., dle dv. dekretů resp. patentů v čl. XXXVIII uv. zák. k c. ř. s. citovaných, dále vyhražením soudních žalob dle §§ 2 a 3 zák. ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák. (čl. XI. čís. 5 uv. zák. k c. ř. s.) proti administrativním nálezům vojenských úřadů o náhradě škody porušením služební povinnosti způsobené a dle §u 89 druhý odstavec služ. pragm. ze dne 25. ledna 1914, čís. 15 ř. zák. soudních žalob proti administrativním nálezům o náhradě škody ze služebního poměru vůbec, a konečně §em 153-III. dílčí nov. k obč. zák., o němž v souvislosti s následujícím níže. Co se týče zaměstnanců v hospodářských podnicích státu, uplatňuje se průlomem do maximy hořejšího dekretu ze dne 16. srpna 1841, že určujícím pro povahu služ. poměru je veřejnoprávní povaha zaměstnavatele (státu), maxima nová, že totiž určujícím je povaha zřizovacího aktu: Jakkoli zřízenci státních podniků, spadajících pod §§ 1 a 2 čís. 1—3 zák. o obch. pom. dle § 4 téhož zákona pod zákon ten a tudíž ani pod případnou příslušnost živnostenského soudu (§ 41) nespadají, a rovněž tak úředníci státních zemědělských a lesních statků nespadají pod zákon o úřednících statkových ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák. dle jeho § 2 odst. 1, tak přece — a tím to odčiněno —dle §u 153 III. dílčí novely k obč. zák. předpisy obč. zákona o služební smlouvě (§§ 1153—1164) platí i pro všecky zaměstnance státní, jichž služební poměr spočívá na soukromoprávní smlouvě (což tam negativně vyjádřeno: neplatí, nespočívá-li), takže, poněvadž se nijak nerozeznává, platí to nejen o zaměstnancích hospodářských podniků státních, nýbrž i zaměstnancích státní správy, pak-li jen titulem služebního poměru jich je služební smlouva soukromoprávní, jejíž pojem podává § 1151 obč. zák. Věc těchto smluvních zaměstnanců státních, podléhajíc soukromému právu, patří tudíž na pořad soudní. To se ostatně uznávalo, jak už shora ře-

řeno, i vždy před tím (písaři, později kancelářští pomocníci, poštmistři a j.), jenže nyní se to zakládá na výslovné normě. Poštovní zřízenci spadají pod dekret ze dne 16. srpna 1841 a tudíž na pořad správní, železniční však nikoli: tito podléhají služ. pragmatice pro železniční zřízence, vyhlášené výnosem min. železnic ze dne 7. dubna 1890, čís. 16366 (§ 2 čís. 1), nemají tudíž vzhledem k § 19 a 6 čís. 6 org. statutu pro státní železniční správu ze dne 19. ledna 1896, čís. 16 ř. zák. postavení skutečných státních zřízenců, t. j. zřízenců ve smyslu cit. dekretu z roku 1841 a patří s platovými nároky svými na pořad soudní, což praxe ode vždy a neúchylně zachovává. Ostatní sem patřící kategorie vyjmenovány u Ulbricha n. u. m. str. 315.

2. To bylo třeba předeslati, by rozvinutím obrazu v celé šíři otázka byla náležitě založena, neboť, co o státu, to platí i o státoprávních tělesech nižšího řádu t. zv. samosprávných svazech uvnitř státu, o nichž § 91 úst. lit. zmínku činí: zemi, župě, okresu, obci, takže i při obcích, o něž nám jde, půjde již jen o applikaci seznaných hledisek. Ježto obec rovně ostatním samosprávným svazům nevykonává žádné moci soudní, běží při ní jen o obecní veřejnou správu a obecní hospodářské podniky. Ač v detailech obraz je jiný, naše tři hlediska určující povahu služebního poměru dostavují se opět: a) povaha služby, zda je to funkce v obecní veřejné správě nebo v obecních hospodářských podnicích, b) povaha zaměstnatele, že je to obec, osoba veřejnoprávní, c) povaha ustanovovacího aktu, zda je to jednostranné dosazení či soukromoprávní smlouva. Ad a) Ohledně obecních zaměstnanců nemáme žádné takové všeobecné normy, jakou je pro státní zřízence hořejší dekret ze dne 16. srpna 1841, jsme tedy na půdě úplně panenské a možno i dlužno rozhodnouti podle samé základní zásady. Jestliže stát jako provozovatel hospodářského podniku podléhá, jak shora pod čís. 1. ukázáno, ve všech poměrech tohoto podniku normám soukromého práva, platí to na základě týchž předpisů i o obci, o níž jako o osobě soukromoprávní další zmínku činí i § 867 obč. zák. Jest tedy, pokud není zvláštní normou stanovena formální úchylka, i služební poměr jejich zaměstnanců v hospodářském podniku jejím ustanoveným poměrem soukromoprávním a náleží dle §u 1 j. n. na pořad řádných soudů. Co se týče hledisek b) a c), je zde hledisko c) starší a b) mladší, pročež je dlužno zde stopovati v opačném pořadí napřed c) a pak b). Ad c. Jestliže § 4 zák. o obch. pom. zaměstnance státních soukromoprávních podniků z působnosti zákona toho vyloučil, tak § 3 disponoval se zaměstnanci obecních podniků jinak, tak totiž, že, provozuje-li se podnik §u 1 neb 2 obcí, podléhají osoby v něm při kupeckých neb vyšších nekupeckých službách zaměstnané tomuto zákonu, pak-li že jejich služební poměr spočívá na soukromoprávní smlouvě a je-li to podnik podléhající živnostenskému řádu, je pak podle §u 41 příslušný živnostenský soud. Obdobné ustanovení má o zaměstnancích obecních statků zemědělských a lesních § 2 zák. o úř. statk., jenže tu ovšem podobné ustanovení, jako má § 41 zák. o obch. pom., chybí, ježto není posud zvláštních soudů pro tyto podniky, a poměr služební náležel tu tedy na řádné soudy; náležel t. j. jak je tomu nyní v republice, o tom níže. Konečně má stejný předpis i § 153 III. dílčí novely, jenž už shora ohledně státních zaměstnanců citován, ohledně všech obecních zaměstnanců, nehledě, jsou-li zaměstnáni v obecní správě či v obecním podniku, ale předpis ten přijde pro náš případ dle dalšího ustanovení téhož §u 153 jen tehdy v potaz, nedopadá-li zákon o obch. pom., který dopadá neb nedopadá podle toho, zda náš podnik (elektrárna) podléhá živnostenskému řádu čili nic: podléhá-li, pak se věc posuzuje dle zák. o obch. pom. a je příslušný živnostenský soud, a nepodléhá-li, posuzuje se věc dle obč. zákona a je příslušný řádný soud. To je však pro řešení konfliktu, jak se níže ukáže, lhostejno a proto se to zde neřeší. Příslušnost obojího tohoto soudu byla by však vyloučena, kdyby služební poměr nespočíval na soukromoprávní smlouvě a to je nade vši míru svízelná otázka. Především, když se k pojmu smlouvy přičiní attribut soukromoprávní, vybavuje to představu protivy, tož smlouvy veřejnoprávní, takže, kdyby sice poměr spočíval na smlouvě, ale ta byla veřejnoprávní, už by na pořad soudní nepatřil. Jsou sice, jak se obecně uznává, smlouvy také veřejnoprávní (státní, mezinárodní, mírové atd.), ale v čem má záležeti rozdíl tady, kde jde o ustanovení v hospodářském podniku a kde tedy nelze nic více říci, než že se osoba ustanovuje pro ty a ty služby v něm? V čem tu má spočívati kriterion mezi obojím attributem? I když bychom řekli, že zákonu snad jde jen o smlouvu a chce jen říci, že, je-li tu, je soukromoprávní, nebude tím svízel přemožena. Jakkoli Ulbrich (str. 316) a jiní mají za nepopiratelné, že propůjčení úřadu jest »jednostranný akt výsostný« státu (resp. obce), většina nauky přece hájí pořad t. zv. theorii smluvní. Tento těžký spor, v němž Ott (str. 91) ani stanovisko zaujmouti si netroufá, theoreticky rozhodovati sice netřeba, ale obtíž je v tom, že nelze nalézti meze, kde končí jednostranný akt a začíná smlouva, když přece ku každému propůjčení úřadu, t. j. ku obsazení každého místa či k založení každého služebního poměru potřebí jest nutně svolení i druhé strany, a jednostranný akt státu neb obce naprosto nestačí, nemůžeť nikomu proti jeho vůli býti ani nic půjčeno a proto ani »propůjčeno« neřku založen býti závazek (I) ku konání služeb, dokud stát neb obec nemá právo nutit. K tomu přistupuje, že i smlouva se může uzavírat v týž formách, jako domnělé jednostranné propůjčení, zejména mohou i při smlouvě kandidáti hledáni býti vypsáním veřejné soutěže a může jako jmenování i smlouva díti se (a děje se) na základě normativu určujícího práva i povinnosti t. j. požitky i služby zřízence, takže pro ujednání pravidelně už nic nezbývá, a jedno jest, zda vzorec nazveme normativem, statutem či podmínkami smluvními, a konečně kladení zvláštních podmínek i u úřadů jednostranně propůjčených se přihází (univ. prof.), jak Ulbrich sám připomíná. Není tedy divu, že i Meyer-Grünberg, Kom. z. H. Gh. G. 1911 str. 50—56 po nejdůkladnějším vyšetřování zůstavují čtenáře na holičkách, docházejíce k výsledku, že spolehlivé kriterion chybí (55) a, majíce leda za to, že pod zákon o obch. pom. spadá každý zaměstnanec obecního podniku, »pokud není dokázáno, že jeho služební poměr nekotví v soukromém právu« (56), řekněme tedy rovnou kotví ve veřejném právu, ale našli jen jediný příklad veřejnoprávního projůjčení služby v podniku hospodářském, ten totiž, že ve vyhlášce uveřejněné v zemském zákoníku dolnorak. č. 44 roku 1888 uvedeno, že úředníci zemskému ústavu hypotečního zařaděni budou do statusu dolnorak. zemských úředníků, a to prý je, co zaměstnavatel musí dokázati: takový výjimečný předpis. Skutečně však jedině v tom pří-

kladě možno nalézti východisko. Nezáleží ani na té veřejné vyhlášce, ani konečně na tom statusu, neboť to nemá vůbec právního významu, bude-li nebo nebude-li figurovati ve statusu úředníků zaměstnaných v docela jiném oboru (na př. lesník, sládek, elektrotechnik, mašinista statusu koncept. neb kancelář. úředníků), s nimiž nikdy soutěžiti nemůže, ale závažné je, zdali zaměstnanec hospodářského obecního podniku přijat byl podle norem platných pro veřejné úředníky obce, t. j. úředníky zaměstnané v obecní správě, čili nic, neboť pak lze říci, že jeho smlouva byla nebo nebyla veřejnoprávní, tedy nebyla nebo byla soukromoprávní. A naopak kdyby úředník veřejné správy byl přijat za jiných podmínek než dle norem pro úřednictvo veřejné platných, ať už třeba dle norem platných pro úřednictvo podnikové, neb jakkoli jinak, byla by to, ačkoliv jeho funkce je veřejná, smlouva soukromoprávní. Šťastným ten obrat §u 3 zák. o obch. pom., §u 2 zák. o úř. statk. a §u 153 III. nov. ovšem nikdy nebude, ale jde o to, dáti mu výklad aspoň správný. V našem případě však ani z daleka žalované elektr. podniky ani rada hlavního města Prahy netvrdily, že žalobce byl přijat podle norem platných pro úřednictvo obecní správy obce Žižkovské, naopak kvalifikují jej jako dělníka ve smyslu §u 5 zák. o živn. soudech, nepřipisujíce mu ani charakter zaměstnance pro vyšší služby dle §u 3 zák o obch. pom. Nezakládá-li se ale služební poměr žalobcův na »smlouvě veřejnoprávní« v hořejším smyslu, nepatří na pořad správní, nýbrž před soud, ať řádný nebo živnostenský. Ad b) Naše vlastní čsl. (popřevratové) zákony rozlišují zaměstnance obecní (též okresní) v úředníky a zřízence, ale nerozeznávají mezi obecní správou a obecními podniky, neboť: zákon ze dne 29. května 1908, čís. 35 z. zák. ve znění zákona ze dne 23. července 1919, čís. 443 sb. z. a n. o obecních úřednících stanoví v §u 2 odstavec druhý, že úředníci ustanovení ve smyslu jeho předpisu jsou veřejnými, avšak v §u 3 rozumí jimi nejen úředníky veřejné správy, nýbrž výslovně pojímá mezi ně v odst. IV. i úředníky lesní, hospodářské a j., tedy i úřednictvo podniků obecních a odkazuje pak v §u 40 bez rozdílu oboru spory o jich příjmy služební na pořad samosprávný, avšak dle §u 44 celý ten zákon neplatí pro úředníky obcí statutárních, tedy také ne pro Prahu; zákon ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. o obecních zřízencích klade v §u 2 zřízence při správě obecní i zřízence podniků obecních opět sobě na roveň, avšak odkazuje zcela naopak v §u 24 spory o jejich příjmy služební na pořad soudní. Žalované podniky a rada hlavního města Prahy nepopírají, že žalobce je pouhým zřízencem, avšak dokazují, že ani tento zákon nevztahuje se na obce statutární. Tuto otázku však řešiti netřeba, neboť, i když se zákon ten na Prahu nevztahuje, tak přece pořad správní jest vyloučen, když žádné z obou výjimečných hledisek b) a c) nedopadá a tudíž při své moci a váze zůstává základní zásada a), dle níž zaměstnanci hospodářských podniků obecních se svými nároky platovými patří na pořad práva soukromého. Ovšem uplatňují se ještě dva jiné důvody pro pořad administrativní, ale i ty neprávem, neboť: 3) Neprávem odvolávají se odpůrkyně žalobce na § 77 ob. ř. hl. města Prahy, dle něhož to, co platí o úřednících magistrátních, platí i o ostatních úřednících a služebnících obce Pražské (leda že by byli přijati na plat denní, nebo přechodně jen na určitý čas), a na rozsudek tohoto konfliktního senátu ze dne 13. listopadu 1920, čís. 25, dle něhož nelze ani těmto druhým v §u 77 zmíněným zaměstnancům upříti veřejnoprávní povahu jejich služebního poměru. Tu odpůrkyně zneuznávají smysl a dosah citovaného rozsudku, jenž se naší otázkou, tož povahou služeb. poměru zaměstnanců podnikových nezabýval a vůbec na ně nemyslil. Neboť tam šlo o magistrátního úředníka, tedy úředníka veřejné správy, a když z obsahu obec. řádu pražského konstatováno, že neobsahuje žádné kompetenční normy, vyšetřována byla povaha služebního poměru žalobcova, a když shledáno, že je veřejnoprávní, vysloveno, že pro nároky z něho má místo pořad samosprávný. Tím tedy našemu případu nijak praejudikováno nebylo. 4. Neprávem také odvolávají se odpůrkyně žalobce na § 41 zák. o nem. pojištění. Neboť tento sice praví, že spory mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem pro srážky příspěvkových podílů rozhoduje dozorčí úřad, jímž dle §u 19 jest politický úřad prvé stolice, avšak jest na jevě, že tento předpis nechce zasahovati rušivě do sféry soukromoprávní a měniti kompetenci ve věcech mzdových a vůbec nárocích smluvních. Skutečné také praxe vyvinula se v tom smyslu: dle nálezu býv. víd. správního soudu, uveřejněného v Amtliche Nachrichten d. Min. d. Innern 1900 str. 12 n. uznalo ministerstvo, že příslušnost §u 41 má místo jen, když se nárok odvozuje ze zákona o nem. pojištění samého (na rozdíl od smlouvy neb jiného titulu), a správní soud důvod ten ještě zesílil dodav, že politický úřad je příslušný jen pro nároky uplatňované na základě řečeného zákona a z titulu veřejnoprávního, čímž se praxe spravuje (Pospíšil-Tuček, Výklad zák. o nem. pojištění 1924). V našem případě však jde o to, že zaměstnavatel srážel zaměstnanci příspěvky, které se nesrážeti a tudíž ze svého hraditi zavázal, pročež zaměstnanec žaluje na vrácení sražených obnosů, čili na doplacení mzdy — nárok to ryze soukromoprávní. 5. Ostatní námitky nepatří k otázce přípustnosti pořadu práva, nýbrž do věci samé. Nejde o to, zda obec Pražská je povinna žalobce převzíti, nýbrž o to, je-li povinna stržené mu částky zaplatiti. I kdyby na otázku, byla-li povinna ho převzíti a převzala-li ho, došlo tu, i kdyby to byla otázka veřejnoprávní, byla by to jen otázka praejudicielní, kterou soud může dle §u 190 a 195 c. ř. s. sám si rozřešiti, nebo, je-li řízení správní již zavedeno, může rozhodnutí o ní vyčkati. Totéž platí o otázce, bylo-li usnesení městské rady žižkovské, jímž žalobce ustanoven definitivním, legální a platné, s čímž dle §u 3 zák. čís. 114/1920 souvisí právě otázka povinnosti obce pražské ku převzetí žalobce. Námitka §§ 6 a 7 téhož zákona je už proto lichá, že předpisy ty jednají o převzetí majetku, aktivního i pasivního, jakož i zřízenců okresů tam jmenovaných a nikoli obce Žižkovské, kdežto v tomto případě jde o služební poměr, jenž se nedá pod pasiva míněná v §u 6 vůbec podřaditi. 6. Uvážiti bylo tenor výroku. § 6 zák. o konfl. sen. praví, že vysloviti jest, který úřad neb soud jest příslušným, takže by se zdálo, že příslušný úřad neb soud musí býti nutně pojmenován. Avšak dle §u 3, jenž jest základní, konfliktní senát řeší jen kompetenční konflikty mezi řádnými soudy a správními úřady, úkolem jeho je tedy pouze nalézti, který z obou těchto druhů veřejné moci, nikoli i který individuelní soud neb úřad správní je příslušný, neboť překročoval by tím meze své vlastní příslušnosti, neboť rozhodovati o příslušnosti místní neb věcné mezi dvěma nebo více soudy nebo správními úřady povolán není, to řeší

se, je-li to pouze mezi stranami sporno, pořadem námitky a opravných prostředků, a, je-li to mezi soudy (správními úřady) samými sporno, instancemi jinými (§ 47 j. n., § 3 cit. zák.) nebo způsobem jiným (§ 24 zák. o živn. soudech). Tím méně pak může to učiniti, když skutečnosti pro takové výroky rozhodné ani zjištěny nejsou, jako zde. V tomto případě jde totiž o elektrárnu. Dle čl. V. lit. 1. vyhl. pat. k živn. řádu podniky železných drah nepodléhají živnostenskému řádu, ale dle rozhodnutí býv. víd. správního soudu ze dne 25. června 1901, Budw. 426 A, s nímž dlužno souhlasiti, zahrnuje pojem podniku železničního i pomocné závody k provozu jeho určené, tedy, jde-li o elektrickou dráhu, tož i elektrárnu dodávající dráze elektrickou energii. Dle §u 1 druhý odstavec zák. o živn. soudech věcná příslušnost živnostenského soudu může se vztahovati na všecky podniky, jež podléhají živn. řádu a na podniky čl. V. písm. 1. cit. vyhl. patentu t. j. železné dráhy, avšak dle §u 3 nař. ze dne 1. července 1900, čís. 110 ř. zák. příslušnost pražského živn. soudu na železné dráhy se nevztahuje. Avšak také dle §u 41 zák. o obch. pom. vztahuje se příslušnost živn. soudu jen na podniky živnost. řádu podrobené. Poněvadž žalobce nekoná kupecké služby, spadal by jeho služební poměr pod zákon o obch. pom., a tím, podléhá-li žalovaná elektrárna živn. řádu, i pod živn. soud jen tehdy, jsou-li jeho služby »vyšší« (§ 3 zák. o obch. pom.). Žalovaná elektrárna podléhá dle toho živn. řádu jen, pakli není pomocným závodem pouličních elektrických drah města Prahy, jež ovšem spadají pod pojem drah železných a nespadají proto pod příslušnost pražského živn. soudu a s nimi ani elektrárna, je-li jejich pomocným závodem. Ale to je právě sporno, neboť zalované podniky v rekursu do usnesení prvého soudce, jenž to předpokládal, aniž by to byl vyšetřil a zjistil, to popřely, popírajíce, že elektrárna dodává elektrické dráze energii. Bez zjištění této okolnosti není tedy jisto, zda služební poměr žalobce, jenž by, kdyby nešlo o podnik elektrické dráhy, nýbrž pouze o podnik elektrárenský, spadal pod živn. soud buď dle §u 1, §u 4 a) a c) a §u 5 a) neb b) živn. řádu nebo dle §u 3 a 41 zák. o obch. pom. dle toho, zdali služby jeho jsou nižší nebo vyšší, ač v bodě §u 5 a) se to mocí §u 73/3 živn. řádu z části stýká, — podléhá živnostenskému soudu nebo řádnému soudu. Zda konečně nebyl by příslušným po případě okresní soud pro věci obchodní dle §u 51 čís. 2 a 52 j. n. a §u 39 čís. 2 uv. zák. k obch. zák., jak rovněž žalované podniky uplatňují, netřeba už rozbírati. Nelze tedy pro nedostatek zjištění rozhodných skutečností určiti, který soud je příslušný. Ovšem je ta věc pořadem stolic soudních už odbyta a zůstane to při příslušnosti dovolaného okresního soudu, protože námitky nepříslušnosti byly právoplatně zamítnuty: ale, vysloví-li konfliktní senát, který soud je příslušný, tedy musí soud ten býti příslušným podle dobře pojatého smyslu zákona, čili senát může rozhodovati jen dle kompetenčních norem a nikoli dle nahodilého výsledku incidenčního sporu o příslušnost, jenž může býti i přes svou právoplatnost chybným. Senát tedy nemohl příslušnost okresního soudu pro Staré Město a Josefov ani vysloviti ani popříti. Avšak vysloviti pouze, že samosprávné úřady příslušny nejsou, nestačilo, neboť zákon předpisuje, by vysloveno bylo, že a kdo je příslušným. Musil tedy výrok býti volen tak, jak se stalo. Že zahrnuje i živnostenský soud, nevadí. § 3 cit. zák. sice praví, že senát konfliktní řeší spory mezi řádnými soudy a správními úřady, a řádnými soudy jsou dle §u 1 j. n. toliko soudy okresní, sborové, vrchní soudy a nejvyšší soud, kdežto živnostenský soud, jejž sám zákon v §u 24 zák. o živn. soudech klade jako protivu řádných soudů, je soudem mimořádným, takže o jeho příslušnost senát konfliktní dle cit. §u 3 rozhodovati by neměl. Avšak to se změnilo ústavní listinou, která, udavši v §u 95 vedle řádných soudů i mimořádné a rozhodčí, předepsala v §u 96, že spory o příslušnost mezi soudy, tedy zřejmě všemi soudy §u 95, ať řádnými, mimořádnými neb rozhodčími s jedné a správními úřady s druhé strany rozhodují se podle zvláštního zákona, čímž míří právě na § 3 cit. zák. a míní tento konfliktní senát. Kdo také jiný měl by spory ty řešiti, není žádného jiného opatření učiněno. Ústavní listina tedy rozšířila příslušnost tohoto senátu.

II. Předpis §u 105 ústavní listiny byl účinným již před tím, než byl vydán zákon k jeho provedení.

Nález rozhodčí komise, zřízené dle zákona o závodních výborech, že zaměstnavatel jest povinen přijati zpět do práce propuštěné dělnice, jest rozhodnutím správního úřadu o soukromoprávních nárocích, jež přezkoumávají řádné soudy.

(Rozhodnutí senátu pro řešení konfliktů kompetenčních ze dne 25. května 1925, čís. 337 z roku 1925.)

Záporný spor o příslušnost mezi nejvyšším správním soudem a nejvyšším soudem stran přezkoumání nálezu rozhodčí komise podle zákona o závodních výborech v Děčíně ze dne 13. března 1924 č. Rk 5/24/4 vydaného ve věci propuštění dělnic Antonie K-ové a Marie R-ové rozhodl senát pro řešení kompetenčních konfliktů v ten rozum, že jsou řádné soudy příslušny jednati a rozhodnouti o žalobě, kterou firma Mathias O. podala dne 29. července 1924 u okresního soudu v Děčíně, stran zrušení, pokud se týče změny nálezu rozhodčí komise v Děčíně ze dne 13. března 1924.

Důvody:

Firma Mathias O. propustila dne 22. února 1924 dělnice Antonii K-ovou a Marii R-ovou. Závodní výbor jmenované firmy předložil záležitost propuštění dělnic ve smyslu §u 3 písm. g) zákona o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921 čís. 330 sb. z. a n. rozhodčí komisi v Děčíně, která nálezem ze dne 13. března 1924 rozhodla, že jmenovaná fa. jest povinna přijati propuštěné dělnice znovu do práce za dřívějších podmínek. Do tohoto nálezu rozhodčí komise podala jmenovaná firma stížnost k nejvyššímu správnímu soudu, který usnesením ze dne 24. června 1924, čís. 8562 odmítl podle §§ 3 písm. a) a 21. zákona o správním soudu stížnost jako nepřípustnou v podstatě z těchto důvodů: předmětem rozhodování rozhodčí komise byl nárok zaměstnanců podle §u 3 písm. g) zákona o závodních výborech; tento nárok jest rázu soukromoprávního, ježto vzchází ze soukromoprávního poměru mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, jehož zřídlo hledati sluší ve smlouvě pracovní;

jestliže však nálezem rozhodčí komise byla uznána existence nároků rázu soukromoprávního, nemá nejvyšší správní soud možnosti přezkoumati nález rozhodčí komise, neboť podle §u 105 ústavní listiny přezkoušení takového výroku rozhodčí komise přísluší řádným soudům, což má za následek, že příslušnost nejvyššího správního soudu jest podle §u 3 a) zákona o správním soudu v tomto případě vyloučena. Na to podala jmenovaná firma u okresního soudu v Děčíně na propuštěné dělnice žalobu dne 29. července 1924 s návrhem, by nález rozhodčí komise byl prohlášen zmatečným a právně bezúčinným aneb by nález ten byl změněn v ten smysl, že firmě bude ponecháno na vůli, by buď obě dělnice přijala opět do práce neb jim opatřila jiné zaměstnání neb je odškodnila odstupným ve výši v žalobním návrhu označené. Okresní soud odmítl tuto žalobu pro nepřípustnost pořadu práva. Krajský soud v Litoměřicích vyhověl stížnosti firmy a uznal příslušnost řádných soudů. Nejvyšší soud usnesením ze dne 18. listopadu 1924 č. j. R I 938/24/1 čís. sb. 4363 vyhověl však revisnímu rekursu propuštěných dělnic a obnovil usnesení okresního soudu v podstatě z těchto důvodů: rozhodčí komisi nelze v případech, když rozhoduje podle §u 3 písm. g) zákona o závodních výborech o nárocích soukromoprávních pokládati za správní úřad; rozhodčí komise vystupuje tu jako rozhodčí soud podle §u 95 ústavní listiny a to s konečnou platností; ustanovení §u 105 ústavní listiny nelze se tu proto dovolávati. Firma podala po té u předsedy konfliktního senátu návrh na řešení záporného konfliktu kompetenčního, který vznikl mezi nejvyšším správním soudem a mezi nejvyšším soudem. Senát pro řešení kompetenčních konfliktů uvažoval o tomto návrhu takto: I. Především bylo se senátu zabývati námitkou, kterou ve svém vyjádření o návrhu na řešení kompetenčního konfliktu vznesly súčastněné strany — propuštěné dělnice Antonie K-ová a Marie R-ová — že totiž návrh ten jest nepřípustný. Súčastněné strany dovozují v tomto směru, že o nároku, který uplatňovaly v řízení před rozhodčí komisí proti svému zaměstnavateli, vydala rozhodčí komise meritorní výrok, jímž rozhodla kladně o tomto nároku; nelze prý tu tedy mluviti o záporném konfliktu kompetenčním; dále nebyl předmětem řízení před rozhodčí komisí a předmětem řízení před řádnými soudy, které bylo skončeno usnesením nejvyššího soudu, týž nárok, neboť v prvém řízení šlo o nárok zaměstnanců proti zaměstnavateli na znovu přijetí do práce, kdežto v druhém řízení, zahájeném k podnětu zaměstnavatelovu, šlo o otázku, zdali nález rozhodčí komise jest právně bezúčinným čili nic. Touto námitkou uplatňují súčastněné strany v podstatě vlastně, že senát není příslušným řešiti kompetenční konflikt, který mu byl v tomto případě k řešení předložen. Tuto námitku neshledal však senát důvodnou. Súčastněné strany přehlížejí zřejmě vlastní podstatu kompetenčního konfliktu, o který tu jde. Tento kompetenční konflikt mezi nejvyšším správním soudem s jedné strany a řádnými soudy se strany druhé netýká se vůbec otázky příslušnosti rozhodčí komise k rozhodování o nároku zaměstnanců proti zaměstnavateli, nýbrž otázky zcela jiné, totiž otázky příslušnosti nejvyššího správního soudu, pokud se týče řádných soudů k přezkoumání nálezu rozhodčí komise vydaném o zmíněném nároku zaměstnanců, neboť, jak z děje svrchu vylíčeného patrno, vznikl kompetenční konflikt v tomto případě jedině tím, že nejvyšší správní soud prohlásil se nepříslušným jednati o stížnosti vznesené u něho zaměstnavatelem do nálezu rozhodčí komise, a že nejvyšší soud — jakožto poslední stolice soudní — vyslovil, že řádné soudy nejsou příslušnými jednati o žalobě zaměstnavatele, kterou se domáhal u řádného soudu toho, by nález rozhodčí komise byl prohlášen za právně bezúčinný, eventuelně aby nález ten byl v určitých směrech změněn. Za tohoto stavu věci může býti pro otázku, je-li konfliktní senát v tomto případě příslušným jednati o kompetenčním konfliktu, který uvedeným způsobem vznikl mezi nejvyšším správním soudem a mezi řádnými soudy — jak plyne z ustanovení §§ 3 a 4 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n. — jedině rozhodným, zdali jak nejvyššímu správnímu soudu, tak i řádným soudům byla předložena k rozhodnutí tatáž věc, a zdali, jak nejvyšší správní soud, tak i poslední přípustná stolice řádných soudů popřely příslušnost k rozhodování o téže věci. V tomto případě šlo pak vskutku jak ve stížnosti vznesené zaměstnavatelem u nejvyššího správního soudu, tak i v žalobě, kterou podal zaměstnavatel u řádných soudů, v podstatě o touž věc, neboť zaměstnavatel domáhal se jak u nejvyššího správního soudu, tak i u řádných soudů přezkoumání téhož nálezu rozhodčí komise. Jak nejvyšší správní soud, tak i nejvyšší soud — tento jako poslední stolice řádných soudů — popřely pak příslušnost k přezkoumání téhož nálezu rozhodčí komise, — popřely tedy příslušnost k rozhodování o téže věci. Pak ale jest tu dán záporný konflikt kompetenční mezi nejvyšším správním soudem s jedné strany a mezi řádnými soudy se strany druhé, k jehož řešení jest konfliktní senát příslušným. Okolnost, že rozhodčí komise nepopřela svou příslušnost k rozhodování o nároku, který v řízení před rozhodčí komisí vznesli zaměstnanci proti zaměstnavateli, stejně jako okolnost, že v řízení před rozhodčí komisí byl vznesen nárok zaměstnanců proti zaměstnavateli, kdežto v řízení soudním, ukončeném usnesením nejvyššího soudu, domáhal se zaměstnavatel zrušení, pokud se týče změny nálezu vydaného rozhodčí komisí, jsou, jak plyne z hořejších úvah, vůbec bez právního významu pro otázku příslušnosti konfliktního senátu k řešení záporného kompetenčního konfliktu, vzniklého mezi nejvyšším správním soudem a mezi řádnými soudy stran přezkoumání nálezu rozhodčí komise.

II. Zodpověděv kladně otázku své vlastní příslušnosti v tomto případě mohl senát přistoupiti k meritornímu řešení kompetenčního konfliktu. Podle §u 2 zákona o správním soudu ze dne 22. října 1875, čís. 36 ř. zák. z r. 1876 a podle §u 2 zákona o nejvyšším správním soudě ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n. jest nejvyšší správní soud povolán rozhodovati ve všech případech, kdy někdo tvrdí, že mu bylo protizákonným rozhodnutím neb opatřením úřadu správního ublíženo v jeho právech. Podle §u 3 písm. a) cit. zák. z r. 1875 a §u 2 cit. zák. z r. 1918 jsou z příslušnosti nejvyššího správního soudu vyloučeny věci, o nichž náleží rozhodovati řádným soudům. V odst. 1 § 105 ústavní listiny se pak stanoví, že ve všech případech, ve kterých úřad správní podle zákonů o tom vydaných rozhoduje o nárocích soukromoprávních, volno jest straně tímto rozhodnutím dotčené po vyčerpání opravných prostředků dovolávati se nápravy pořadem práva. V odst. 2 § 105 ústavní listiny se pak praví: »Podrobnosti upravuje zákon«. Vzhledem k citovaným ustanovením musil se senát při řešení záporného kompe-

tenčního konfliktu vzniklého v tomto případě mezi nejvyšším správním soudem a mezi řádnými soudy nejprve zabývati otázkou, nejde-li tu právě o případ, který má na mysli ustanovení §u 105 ústavní listiny. V tomto směru dospěl pak senát k těmto závěrům: Po názoru senátu neobsahuje ustanovení §u 105 ústavní listiny snad pouze vyjádření nějaké zásady stran přípustnosti pořadu práva proti rozhodnutím úřadů správních o nárocích soukromoprávních, kteroužto zásadu nebylo by snad lze applikovati do té doby, dokud nebude vydán zvláštní zákon k provedení její. Ustanovení to dlužno naopak pokládati za právní normu již nyní účinnou, tedy za normu, kterou lze již nyní applikovati. Tomuto názoru nestojí v cestě ani odst. (2) § 105 ústavní listiny. V tomto odstavci používá ústavní listina — podobně jako na jiných místech (na př. v odstavci (2) § 88 a odst. (2) § 127) dikce »Podrobnosti upravuje zákon« nikoliv však obratu »Provedení této zásady vyhražuje si zvláštním zákonem«, kteréhožto obratu užila ústavní listina na př. v § 133. Praví-li však ústavní listina v odst. (2) § 105 pouze, že »Podrobnosti upravuje zákon«, jest tím pouze vyjádřeno, že ústavní listina sama nechce se zabývati a také se nezabývá podrobnostmi souvisejícími s uplatňováním nároků, o nichž jest řeč v odst. (1) § 105, nýbrž že odkazuje k tomu, že předpisy o úpravě těchto podrobností jest hledati v příslušných jiných zákonech. Je-li však, jak bylo právě dovozeno, ustanovení §u 105 ústavní listiny právní normou již nyní účinnou, pak jest v tomto případě zkoumati, lze-li této normy použíti také ve příčině onoho nálezu rozhodčí komise zřízené podle zákona o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n., jehož přezkoumání bylo v daném případě odmítnuto jak nejvyšším správním soudem tak i řádnými soudy. Zmíněným nálezem vyslovila rozhodčí komise, opírajíc se o ustanovení §u 3 písm. g) cit. zákona o závodních výborech, že firma Mathias O. jest povinna propuštěné dělnice přijmouti znovu do práce za dřívějších podmínek. Tento nález rozhodčí komise jest po názoru senátu rozhodnutím úřadu správního a to rozhodnutím o nároku soukromoprávním, jak plyne z této úvahy: 1. Citovaným zákonem o závodních výborech byla uvedena v život instituce závodních výborů, které jsou podle §u 3 cit. zákona povolány k tomu, by hájily a povzbuzovaly hospodářské, sociální a kulturní zájmy zaměstnanců v závodě. Tímto svým úkolem jsou závodní výbory vlastně orgány sociální péče určitého druhu a spadá proto činnost jejich v obor práva veřejného. K judikování o sporných otázkách, jež mohou se vyskytnouti při provádění zákona o závodních výborech, povolán jest pak zvláštní úřad, jejž zákon jmenuje rozhodčí komisí — nikoliv rozhodčím soudem. Jak patrno z ustanovení §u 26 cit. zákona, jakož i z dalších ustanovení tohoto zákona, jež se citují v §u 26, pohybuje se judikující činnost rozhodčí komise na poli práva veřejného — a jest tedy rozhodčí komise úřadem správním. Na této právní povaze rozhodčí komise jakožto úřadu správního nemění nic okolnost, že rozhodčí komise jest výjimečně v jediném případě, totiž v případě uvedeném v §u 3 písm. g) cit. zákona — povolána také k tomu, by judikovala —s konečnou platností — o nárocích soukromoprávních. Tato činnost jest právě jen výjimkou z pravidla. Z uvedené okolnosti nelze také vyvozovati, že by rozhodčí komise, rozhoduje-li podle §u 3 písm. g) cit. zák. o nároku soukromoprávním, měla v této věci funkci nějakého rozhodčího soudu. 2. Podle §u 3 písm. g) cit. zákona o závodních výborech má správa závodu propuštění zaměstnance, který jest aspoň tři roky nepřetržitě v podniku zaměstnán, sděliti ihned závodnímu výboru, který může věc předložiti rozhodčí komisi, která rozhodne s konečnou platností a která za předpokladů uvedených sub aa) bb) cc) má uznati, že zaměstnavatel jest povinen buď přijati zaměstnance zpět do práce a nahraditi mu ušlý výdělek nebo poskytnouti mu odbytné, případně opatřiti mu místo jiné. Tato ustanovení §u 3 písm. g) cit. zákona nenechávají nejmenší pochybnosti o tom, že jimi byl pozměněn obsah pracovního poměru mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem upravený dosud živnostenským řádem, čeledními řády, zákonem o obchodních pomocnících, pokud se týče předpisy všeobecného zákoníka občanského, a to zejména také nejen v příčině otázky, kdy může zaměstnavatel zrušiti pracovní poměr jednostrannou výpovědí, nýbrž i ve příčině soukromoprávních následků, jaké jsou spojeny s výpovědí, která byla dána proti předpisům §u 3 písm. g) cit. zákona a zákona o závodních výborech. Pak ale jest nález rozhodčí komise, v němž se podle §u 3 písm. g) cit. zákona vyslovuje, že zaměstnavatel jest povinen přijati znovu do práce propuštěného zaměstnance — a o takovýto nález jde také v tomto případě — rozhodnutím o nároku soukromoprávním, neboť nález ten určuje obsah nároků plynoucích ze soukromoprávního poměru založeného služ., pracovní neb čelední smlouvou. Okolnost, že zaměstnanec nemůže podle §u 3 písm. g) cit. zák. takovýto nárok před rozhodčí komisi formelně sám uplatňovati, nýbrž že jen závodní výbor může spornou věc vznésti na rozhodčí komisi, sama o sobě nestačí k tomu, by takovémuto nároku vtiskla ráz veřejnoprávní. Je-li tedy, jak svrchu dovozeno, nález rozhodčí komise, o nějž v tomto případě jde, rozhodnutím úřadu správního o nároku soukromoprávním, pak jde tu o případ, který má na mysli ustanovení §u 105 ústavní listiny. Pak ale přísluší přezkoumání tohoto nálezu rozhodčí komise podle § 105 ústavní listiny výhradně řádným soudům. Příslušnost nejvyššího správního soudu k přezkoumání tohoto nálezu rozhodčí komise jest tedy vzhledem k ustanovení §u 3 písm. a) zákona o správním soudu vyloučena.

III. O nárocích obecních zřízenců proti obci ze služebního poměru jest rozhodovati soudům, třebas by šlo o obec statutární a služební smlouvu, uzavřenou před zákonem ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920.

(Rozhodnutí senátu pro řešení konfliktů kompetenčních ze dne 25. května 1925, čís. 338 z roku 1925).

Záporný spor o příslušnost mezi moravským zemským výborem a krajským soudem v Jihlavě o nároku Karla W-a proti městské obci Jihlavské na určení, že jeho propuštění z městských služeb není po právu a jeho služební poměr dále trvá, dále na zaplacení služebních požitků, rozhodl senát pro řešení konfliktů kompetenčních v ten rozum, že uznal příslušnost řádných soudů.

Důvody:

Karel W., od roku 1912 do 30. června 1924 trvale ustanovený městský strážník v Jihlavě, byl rozhodnutím vládního komisaře ze dne 26.

června 1924, čís. 252 propuštěn z městských služeb a zbaven nároku na služné a pensi. Stěžoval si u zemského výboru v Brně, ten však odmítl rozhodnutím ze dne 16. srpna 1924 stížnost pro nepříslušnost, odvolávaje se na předpis §u 24 zákona o úpravě služebních poměrů obecních zřízenců z 17. prosince 1919, čís. 16/1920 sb. zák. a nař., že se spory trvale ustanovených obecních zřízenců, jež vzešly ze služebního poměru, rozhodují pořadem soudním. Karel W. podal tedy proti městské obci Jihlavě žalobu u okresního soudu v Jihlavě, žádaje za určení, že jeho propuštění je nezákonné a služební poměr trvá dále po právu, a za odsouzení žalované strany ku zaplacení služebních požitků za první další tři měsíce částkou 2181 Kč. Okresní soud odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva, poněvadž se žalobce neprohlásil podle §u 25 zákona čís. 16/1920 do tří měsíců, má-li býti jeho služební poměr posuzován na dále podle tohoto zákona, následkem čehož platí prý dřívější smlouva, a o té sluší dle §u 117 městského statutu a §u 112 městské služební pragmatiky rozhodovat úřadům správním. Krajský soud v Jihlavě potvrdil na stížnost žalobcovu usnesení okresního soudu, dokládaje k jeho důvodům, že se zákon čís. 16/1920 stejně jako obdobný zákon o úpravě služebních poměrů obecních úředníků ze dne 23. července 1919, čís. 443 sb. z. a n. vůbec nevztahuje na zaměstnance statutárních měst, jakým jest také Jihlava. Uvedenými rozhodnutími byla příslušnost k rozhodování o nároku Karla W-a odepřena v předepsaném postupu stolic jak poslední přístupnou stolicí soudní, tak i poslední přípustnou stolicí správní, neboť další opravný prostředek z usnesení krajského soudu v Jihlavě byl nepřípustný dle §u 528 c. ř. s., rozhodnutím zemského výboru pak mohlo býti odporováno jen stížností na nejvyšší správní soud, jenž však není již správním úřadem. Vznikl tak kompetenční konflikt záporný dle §u 4 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n., a Karel W. navrhl jeho rozřešení. Moravský zemský výbor a krajský soud v Jihlavě setrvaly v zaslaných vyjádřeních při svých rozhodnutích a jejich důvodech. Senát pro řešení kompetenčních konfliktů uvažoval takto: Československá republika upravila služební poměry obecních úředníků a obecních zřízenců v Čechách, na Moravě a ve Slezsku rozdílně a to dvěma zákony. O poměrech úředníků byl vydán zákon ze dne 30. července 1919, čís. 443 sb. z. a n., jímž byl částečně změněn, doplněn a na Moravu a Slezsko rozšířen český zákon ze dne 29. května 1908, čís. 35 z. zák., na zřízence vztahuje se zákon ze dne 17. prosince 1919, čís. 16/1920 sb. z. a n. Pouze ohledně úředníků bylo při tom v §u 2 prvého zákona vysloveno, že jsou zaměstnanci veřejnými, zřízenecký zákon nemá podobného, veřejnoprávní povahu služebního postavení obecních zřízenců zdůrazňujícího ustanovení. Důsledně ustanovil úřednický zákon v §u 40, že spory o služební příjmy a výslužné a zaopatřovací požitky vdov a sirotků, jakož i ostatní spory vzešlé ze služebních poměrů úředníka, rozhodují se pořadem stolic samosprávných. Tytéž spory zřízenců jsou však v § 24 zřízeneckého zákona odkázány na pořad soudní. Materialie ke zřízeneckému zákonu dokazují, že se tak stalo s dobrým rozmyslem. Podle původního návrhu zákona, tisk 1040, měly býti spory o služební příjmy a výslužné zřízenců, jakož i o zaopatřovací požitky vdov a sirotků rozhodovány řádnými soudy, ostatní spory vzešlé ze služebního poměru však úřady samosprávnými. Měl býti tedy ohledně zřízenců zaveden stav, který tehdy platil ohledně obecních úředníků v Čechách podle §u 40 zemského zákona čís. 35/1908. Ústavní výbor odchýlil se podle odůvodnění svého návrhu tisk čís. 2010 sice bez udání důvodů, ale vědomě od starého i nového úřednického zákona a přikázal veškeré spory ze služebních poměrů zřízenců řádným soudům. Předpis nového zákona jest zcela jasný a jest bezvýjimečný. Vztahuje se proto jak na zřízence podle nového zákona, tak na zřízence, jichž služební poměr má býti dle §u 25 téhož zákona pro nedostatek příslušného prohlášení posuzován po stránce hmotné podle jejich dosavadní smlouvy. Až do vydání zákona čís. 16/1920 nebylo vůbec zákona, který by upravoval právní poměry obecních zřízenců v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, sporé předpisy obecních zřízení a statutů byly zcela nedostatečné a neustanovovaly nic o tom, náleží-li spory ze služebních poměrů zřízenců na pořad soudní či správní. Kompetenční konflikty, jež následkem toho vznikaly, byly vyřešeny nyní zákonem ve prospěch příslušnosti soudní, nový zákonný předpis působí pak dle druhé věty § 29 j. n. zpět a platí i pro staré služební poměry, jež se mají posuzovati dle služební smlouvy. Kompetenční norma §u 24. zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920 zní docela všeobecně a sluší jí proto užíti na všechny zřízence obecní, tedy též na zaměstnance obcí statutárních, a tudíž i na zřízence města Jihlavy (usnesení nejvyššího správního soudu ze dne 10. prosince 1924, čís. 21.598).

IV. Senát pro řešení kompetenčních konfliktů není příslušným řešiti spor o příslušnost mezi řádným soudem a rozhodčím soudem hornickým, zřízeným dle zákona ze dne 25. února 1920, čís. 145 sb. z. a n.

(Rozhodnutí senátu pro řešení konfliktů kompetenčních ze dne 25. května 1925, čís. 345 z roku 1925).

Senát pro řešení konfliktů kompetenčních zamítl pro nepříslušnost návrh několika horníků na řešení záporného kompetenčního konfliktu mezi rozhodčím soudem hornickým v Mostě a krajským soudem v Litoměřicích ohledně příslušnosti k rozhodnutí o jejich žalobě na Jindřicha M-a, továrníka v P. a Arnošta F-a, ředitele továrny v N., o zaplacení ušlé mzdy.

Důvody:

Navrhovatelé podali u hornického rozhodčího soudu v Mostě žalobu na zaplacení mzdy, která jim ušla tím, že jsouce členy závodní rady na Helenině dole v K., patřícího odpůrcům, dostali dne 19. března 1921 14denní výpověď z práce a byli pak dne 2. dubna 1921 propuštěni, ačkoliv žalovaní neopatřili si k tomu svolení rozhodčího soudu, jehož se k tomu dle §u 11 zákona o závodních radách ze dne 25. února 1920, čís. 144 sb. z. a n. vyžaduje. Jmenovaný rozhodčí soud žalobu tu usnesením ze dne 24. července 1923 pro nepříslušnost odmítl, což tedy se stalo ještě před vydáním nového zák. o hornických rozhodčích soudech ze dne 3. července 1924, čís. 170 sb. z. a n., tedy ještě dle zákona ze dne 25. února 1920, čís. 145 sb., jejž vrchní rozhodčí soud ještě neznal (§ 2). Na to podali ji navrhovatelé u kraj. soudu v Litoměřicích, který však ji usnesením ze dne 10. dubna 1924 pro nepřípustnost pořadu práva odmítl, a odmítnutí toto, jevící se jako odmítnutí pro nepříslušnost řádných

soudů (§ 42 j. n.), bylo rozhodnutím vrchního zemského soudu v Praze ze dne 24. června 1924 č. j. R VII 76/24 potvrzeno. Jest tu tedy sice záporný kompetenční konflikt, avšak na důvody té které nepříslušnosti, zejména též na důvody v citovaných rozhodnutích a ve vyjádření účastníků uplatňované nedojde, neboť konfliktní senát zkoumaje především otázku své vlastní příslušnosti dospěl k výsledku, že jest k řešení tohoto kompetenčního konfliktu nepříslušným. Dle §u 3 zák. ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n. jest konfliktní senát povolán rozhodovati o kompetenčních konfliktech mezi řádnými soudy a správními úřady. Není ovšem pochyby, že krajský soud v Litoměřicích jest soudem řádným (§ 1 j. n. a druhý oddíl zák. o soud. org. § 30), avšak rovněž nemůže býti pochyby, že rozhodčí hornický soud zřízený vedle zákona ze dne 25. února 1920, čís. 145 sb. z. a n., nyní dle zákona ze dne 3. července 1924, čís. 170 sb. není úřadem správním. To plyne jasně z ústavní listiny. Hlava třetí této listiny jedná o moci vládní a výkonné, a v této hlavě jsou pod nápisem »Ministerstva a nižší správní úřady« shrnuty v §u 85—91 základní předpisy o úřadech správních, z nichž se podává sám pojem a povaha těchto úřadů. Dle toho jsou úřady správní buď úřady státními (§§ 85—90) anebo samosprávními (§ 91) dle toho, zda jsou zřízeny státem pro agendu jeho neb svazy samosprávními pro agendu jejich. Konstruovati definici netřeba, neboť pro naši otázku (§ 3 zák. o konfl. sen.) jde jen o protivu mezi správou a soudnictvím, a protivu tu vytkla už ústavní listina sama svým systematickým rozřaděním i pro náš případ, to jest pro otázku rozhodčích soudů. Hlava čtvrtá ústavní listiny totiž jedná pod nápisem »Moc soudcovská« o tom, kdo vykonává soudnictví, a praví v § 95, že soudní moc v civilních právních věcech přísluší soudům civilním, a to buď řádným nebo mimořádným a rozhodčím. Ústavní listina tedy líšíc dva řády veřejné moci: správu a soudnictví, o nichž v §u 96 praví, že jsou od sebe ve všech stolicích odděleny, zařadila rozhodčí soudy mezi orgány soudnictví a nelze je tedy žádným způsobem podřaditi pod úřady správní. Praví-li pak v §u 96 dále, že řešení sporů o příslušnost mezi soudy a úřady správními upravuje zákon, myslí tím přímo náš zákon čís. 3/18 o konfl. sen. (§ 3) a nelze tedy ani v tomto zákoně žádným způsobem pod úřady správními vyrozumívati rozhodčí soudy. Ovšem tento zákon upravuje pouze řešení konfliktů mezi řádnými soudy a správními úřady, kdežto § 96 ústavní listiny má na mysli soudy vůbec, tedy všecky soudy § 95, tudíž i soudy rozhodčí, ale našemu případu nebude pomoženo ani když § 3 zákona o konfliktním senátě pojmeme v celé šíři §u 96 ústavní listiny, tak totiž, že v ústavní listině jako zákonu pozdějším podal sám zákonodárce (§ 8 obč. zák.) výklad zákona o konfliktním senátě, a to extensivní, neboť pak by se sice vztahoval i na soudy rozhodčí, ale vždy předpokládaje konflikt se správním úřadem, kdežto zde jde o konflikt s řádným soudem. Že ale rozhodčí soud hornický je rozhodčím soudem právě ve smyslu §u 95 úst. listiny t. j. že vykonává soudní moc ve věcech civilních, nemůže býti vzhledem k povaze agendy v § 2 písm. a) zákona čís. 145/20, nyní v § 2 odst. 1 písm. e) a f) a odst. 2 zák. čís. 170/24 k jeho jurisdikci přikázané (mzdové a platové věci, propuštění z práce) žádné pochyby, a že jde o civilní věc i v našem případě, je nejen bezesporno, ale zřejmo i ze skutkového základu žalobního návrhu shora vyličeného.

Seznamy vypracoval
Dr. BOŘIVOJ PEKÁREK,
tajemník nejvyššího soudu.

Věcný seznam abecední.

Adopce viz osvojení si.
Adresář: objednaný k dodání po vyjití a nedodaný po delší dobu čís. 5123.
Advokát: jako opatrovník viz opatrovník.
— otázka udělení substitučního oprávnění kandidáta jen dle předpisů správních, přípustnost odvolání na nejvyšší soud čís. 4716.
— kandidátu nelze započítati ke službě potřebné ku zápisu do seznamu advokátů přípravnou službu soudcovskou čís. 4716, 5047.
— komu nelze započítati do praxe službu podle nařízení čís. 262/22 čís. 5395.
— započtení vojenské služby advokáta, jenž se dal aktivovati čís. 4759.
— nelze zapsati do seznamu kandidátů advokacie kandidáta, jenž jest spolu i s advokátem, u něhož má býti zapsán, se službách společnosti, na jejíž zastupování se dotyčný advokát výhradně omezil čís. 4841.
— při vyřízení žádosti o zápis do seznamu nelze přezkoumávati právoplatný dřívější zápis do seznamu jiné komory, též na Slovensku; právní povaha povolání čís. 5028.
— pojem bezúhonnosti a důvěryhodnosti; přiznána-li vládou bezúhonnost soudci, nemůže ji oduznati výbor advokátní komory čís. 5294.
— dohodly-li se strany za sporu, by palmární účet advokátův byl předán komoře k upravení, a prohlásily, že se podvolují rozhodnutí advokátní komory, jde o ustanovení odhadce (rozhodčího), nikoliv rozsudího čís. 5293.
— posudek advokátní komory ohledně přiměřenosti útrat a kusost řízení čís. 5427.
— nárok substituovaného advokáta proti substituentu na náhradu útrat; pokud přísluší za náklady neodměněné; podání nepřípustných přípravných spisů čís. 5427.
— nárok na zvláštní odměnu podle §u 17/2 adv. sazby nelze přiznati za podání, domáhající se co nejrychlejšího vyřízení věci čís. 5515.
— a zastupování Státního obilního ústavu čís. 4528.
— a porušení §u 93 c. ř. s. čís. 4704.
— náhrada škody, nevznesl-li k příkazu strany opravný prostředek čís. 5247.
— smlouva sprostředkovatelská či pluomocenská čís. 5476.
— viz též smlouva zmocnitelská, zástupce právní.
Advokátní komora viz advokát.
Agent viz smlouva sprostředkovatelská.
— pojišťovny viz pojišťovna.
Agrární operace viz pozemková reforma.
Akcept směnky viz směnka.
Akcie: nesprávná přípověď peněžního ústavu o vlastních akciích a neplatnost kupu akcií podle §§ 870 a 871 obč. zák. čís. 4814.
— kdo jest vlastníkem čís. 4873.
— půjčka neznamenaných na pražské burse a náhrada škody podle §u 368 ex. ř. čís. 5090.
— zavinil-li vydatel, že byly upisovateli nabídnuty opozděně, nemůže se za ně domáhati úplaty, pakliže v mezidobí nepoměrně poklesly čís. 5589.
— viz též společnost akciová.
Akciová společnost viz společnost akciová.
Alternativní pohledávka a odpůrčí nárok čís. 5185.
— **zmocnění** viz zmocnění alternativní.
Amortisace viz umoření.
Annuity: promlčení viz tamže.
Artistický ředitel kabaretního podniku viz obchodní pomocník.

Asignace viz poukaz.
Autodopravní živnost: nevyžaduje průkazu způsobilosti čís. 5239.
Automobil: srážka vozu s automobilem, vůz předjíždějícím čís. 4545.
— pokud jest šoférovi přičítati zavinění, že neužil všech prostředků, by zamezil smyk poštovního autobusu po náledí čís. 4893.
— ručení jest jednak ručením za výsledek, jednak za prokázané zavinění; pokud se nemůže řidič odvolávati na vyviňovací důvod §u 2 čís. 5282.
— protiprávní odnětí vozidla (§ 1 (4) zák.) čís. 5404.
— vzal-li ten, komu bylo auto podnikatelem za úplatu propůjčeno k jízdě, do auta osobu další, ručí i jí podnikatel podle §u 4 zák. čís. 5581.
— počátek promlčení podle §u 6 a) zák. čís. 5088.
— příslušnosti podle §u 9 zák. může se dovolávati i ten, komu byl nárok postoupen čís. 5304.
— provoz soukromníkem na určité trati, třebas na ní provozována i doprava státem; vrácení části subvence vzhledem ke smlouvě čís. 4657.
— vydání jeho, exekuce podle §u 8 ex. ř. čís. 4742.
— nábytkový: nabytí zástavního práva čís. 4613.
Autorské právo: jsou-li ustanovení Bernské úmluvy o právu autorském v rozporu s předpisy zákona čís. 197/1895, má přednost úmluva; dílo ve smyslu čl. 18; trvání autorského práva k překladu; čl. 310 Versailské smlouvy nelze použiti čís. 5184.
— — a nakladatelská smlouva viz smlouva nakladatelská.

Bagatelní věci viz nepatrné věci.
Banka: příročí viz tamže.
— zaměstnanec viz obchodní pomocník, zaměstnanec bankovní.
— a válečná půjčka viz válečná půjčka.
— záruka na dobu, že bude určitá osoba vedoucím ředitelem čís. 4599.
— byl-li poskytnut úvěr cizozemci přes míru stanovenou příslušnými předpisy, právní jednání nicotné, obnovení předchozího stavu čís. 4660.
— povinnosti její, dán-li jí příkaz k úpisu IV. státní půjčky použitím uschovaných u ní dluhopisů rak. válečných půjček čís. 4668.
— likvidace její a právní zájem podle §u 228 c. ř. s. čís. 5144.
— poukaz, by uhradila třetí osobě peníz, připsáno k dobru, třetí osoba odmítla, odvolání poukazu, povinnost banky peníz vrátiti čís. 5443.
— viz též komisionář.
— **rakousko-uherská** viz bankovní úřad.
Bankovní úřad min. financí: splacení v Kč zápůjček, poskytnutých rak. uh. bankou na lombard válečných půjček čís. 4581, 4631.
— **úředník** viz zaměstnanec bankovní.
— **závod** ve firmě čís. 4819.
Báňské bratrské pokladny: pojištění viz tamže.
Bavlna: obchody s firmami Novoyorskými čís. 4703.
Bázeň (§ 870 obč. zák.): pohrůžka při placení provise čís. 5150.
Berní nedoplatky viz nedoplatky berní.
— **správa:** jest třeba svolení ke zrušení akc. spol., třebas vznikla teprve po vydání zák. 134/1920 čís. 5324.
Bernská úmluva o autorském právu viz autorské právo.
Bezdůvodné obohacení viz obohacení bezdůvodné.
Bezelstnost: jest otázkou právní; nabytí spořitelní vkladní knížky do ruční zástavy; podmínky bezelstného nabytí zástavního práva čís. 5588.
— jde o otázku právní, břímě důkazní čís. 4659.
— při vydržení viz vydržení.
Bezúčinnost smíru o výživném viz výživné.
— **vojenského náhradníko nálezu** viz nález náhradní vojenský.
Běžný účet: splátka na dluh; použití §u 1416 obč. zák. jest vyloučeno čís. 5136.
— — skládá-li se z položek žalovatelných a nežalovatelných čís. 5407.
Bigamie viz manželství.

Bílsko: patřilo 26. února 1919 k státnímu území Československa čís. 5593.
Biograf viz kinematograf.
Blízcí příbuzní viz úpadek, vyrovnání.
Bolestné viz náhrada škody podle §u 1325 obč. zák.
Bonitní přirážka viz pozemková reforma (náhradový zákon).
Bratrská pokladna viz pokladna bratrská.
— **báňská pokladna:** pojištění viz tamže.
Břímě průvodní viz důkaz.
Budoucí pohledávka: postup její čís. 4740, 5604.
Budova (§ 2 zák. čís. 318/1919) viz zajištění půdy.
Bursa: § 56 podmínek (usancí) pražské bursy pro obchod se zbožím není donucovacím předpisem ve smyslu čl. XXV. uv. zák. k c. ř. s. čís. 4913.
— diferenční obchody viz hra.
— rozhodčí soud viz tamže.
Bursovní hra manželova a rozvod manželství čís. 5485.
— **rozhodčí soud** viz rozhodčí soud.
Buštěhradská dráha: příslušnost pro pensijní nároky zaměstnanců čís. 4597.
Bydliště oddělené viz prozatimní opatření.
— **poslední** a prohlášení za mrtva viz tamže.
Byt: ve společné nemovitosti viz společenství statků.
— peněžité vyrovnání rozdílů hodnot viz společenství statků.
— zábor bytu viz tamže.
— **náhradní:** exekuce k opatření jeho podle §u 353 ex. ř. čís. 4719.
— — jinak viz ochrana nájemců.
— **služební:** vlastnost jeho není po případě dotčena tím, že užívatel platí zaň úplatu čís. 4840.
Bytové družstvo viz společenstvo.

Celní území a území státu čís. 5592, 5593.
Cena kupní viz smlouva kupní.
— **obecná:** pro dávku z přírůstku hodnoty nemovitosti čís. 5183.
— — zkrácení přes polovinu viz tamže.
— **přejímací** viz pozemková reforma (náhradový zákon).
Cese viz postup.
Cesta z nouze (zák. čís. 140/1896): žádati může vlastník, třeba neknihovní; nepřiznání cesty v řízení přídělovém čís. 5245.
Cestující obchodní viz obchodní pomocník.
Církev československá a platnost manželství čís. 5361.
Cizozemec: jistota žalobní viz tamže.
— a soudiště podle §u 104 j. n. čís. 4594.
— a příslušnost tuzemského soudu k rozluce čís. 5060.
— a ochrana jména (§ 43 obč. zák.) čís. 5577.
Cizozemské hmotné právo: kdy ho může tuzemský soudce použiti čís. 4662.
— **á měna** pohledávky: kurs při přikázání čís. 4565.
— **pojišťovna:** způsobilost ku sporu viz tamže.
— **společnost:** způsobilost ku sporu viz tamže.
— **valuta** (nař. čís. 46/1924): vyloučení exekuce na zabavenou částku čís. 5020.
— — jinak viz valuta cizí.
Clausula rebus sic stantibus viz doložka.
Condikce viz obohacení bezdůvodné.
Cukrovar: nárok proti melasové komisi a pořad práva čís. 5401.
— a zaopatřovací požitky viz zaopatřovací požitky.
Cvičení ve zbrani v roce 1924 a předpis §u 1154 b) obč. zák. čís. 4603.

Časopis: ručení vydavatelstva viz náhrada škody podle §u 1315, 1330 druhý odstavec obč. zák.
Čekatelská práva viz svěřenství.

Československá církev a platnost manželství čís. 5361.
— **ý stát** viz stát československý.
Čin konkludentní čís. 5490.
Činže viz smlouva nájemní.
Čistá pozůstalost viz pozůstalost.
Členství správní rady akc. spol. viz společnost akciová.

Daň (daně): doba výsadního uspokojení při opětné dražbě čís. 4858.
— pokud jsou dluhem úpadkové podstaty čís. 5097.
— pokud lze na ně vésti exekuci čís. 5180.
— zaplacení z přejímací ceny viz pozemková reforma (náhradový zákon).
— **z obratu:** bylo-li poskytování povozů a odměna za ně smluveno před zavedením daně čís. 4672.
— — exekuce proti jednateli společnosti s r. o. čís. 5456.
— **z příjmu:** srážka zaměstnavatelem ze služného čís. 4802.
— — náhrada nesražené daně čís. 4821.
— **výdělková:** úmluva mezi spoluvlastníky o placení; žaloba oprávněného proti zavázanému, by zaplatil daň berního úřadu čís. 5104.
— — výše její a opověď obchodníka k rejstříku čís. 5157.
— — pokud za ni ručí nemovitost; od kdy jest ji přikázati čís. 5163.
— **válečná:** splatnost její čís. 5083.
Dar: vydání jeho podle §u 951 obč. zák. vždy v řízení sporném čís. 5343.
Dávka obecní: a pořad práva viz tamže (obec).
— **y veřejné:** doba výsadního uspokojení při opětné dražbě čís. 4858.
— — pokud je nelze přikázati z nejvyššího podání čís. 5208.
— **výměnkářské** viz výměnek.
— **z majetku a přírůstku na majetku:** a pozemková reforma viz tamže (náhradový zákon).
— — — a složení dluhu na soudě čís. 4747.
— — — pokud jest výkaz nedoplatků formálně vadným čís. 4908.
— — — doklady při přihlášce k rozvrhovému roku čís. 4933, 5206, 5529.
— — — knihovně nezajištěná; povinnost berního úřadu přihlásiti již k dražebnímu roku čís. 5103.
— — — ručení hypotekárního dlužníka jest pouze podpůrným; splátky na dávku jest účtovati rovnoměrně na všechen majetek dávkou dotčený čís. 5412.
— — — byla-li přikázána ve větší míře, nežli dovoluje § 62 zák. čís. 309/1920, jde o porušení velicího předpisu §u 216 ex. ř. čís. 5495.
— **z přírůstku hodnoty nemovitostí:** ručitel ze zákona nemůže se domáhati náhrady podle §u 1042 obč. zák. čís. 4530.
— — — ručení nabyvatelovo a složení potřebného peníze k soudu čís. 4739.
— — — povinnost zaplatiti ji vydražitelem vzhledem k dražebním podmínkám čís. 5514.
— — — zaplacení jí třetí osobou se svolením vyměřovacího úřadu a domáhání se náhrady na kterémkoliv spoluvlastníku čís. 5466.
— — — zavázal-li se kupitel nemovitosti, že ji zaplatí a závazek jeho byl na koupené nemovitosti zajištěn; právo jeho, zaplatí-li dávku, domáhati se na prodateli, by mu vydal prohlášení schopné výmazu čís. 5580.
— — — odhad viz tamže.
— **uhelná:** pokud jest ji přiřknouti z rozdělovací podstaty dolu s horním příslušenstvím čís. 5368.
Deposice soudní viz složení na soudě.
Depositum soudní viz úschova soudní.
Devalvace měny a zvýšení pachtovného čís. 5508.
— — jinak viz měna.
Dědic: a ochrana nájemců viz ochrana nájemců.
— vstupuje v nájemní práva zůstavitele doručením odevzdací listiny; doručení dříve než zákon čís. 85/23 nabyl účinnosti; právo dědice k žalobě čís. 4903.
— otázku, do jaké výše ručí po odevzdání pozůstalosti dědicové, jest k námitce jich řešiti ve sporu o zaplacení pohledávky čís. 4925.
— povolání dosud samostatné obce za dědičku a sloučení, dříve než dědictví napadlo, s jinou obcí čís. 4931.
— pokud jest oprávněn podati žalobu o zmatečnost, kterým dědicům dlužno doručiti žalobu proti pozůstalosti čís. 4939.
— a výmaz firmy zůstavitelovy čís. 5331.
— viz též pozůstalost.
— **nepominutelný** viz díl povinný.
Dědický podíl viz podíl dědický.
— **é poplatky** viz poplatky pozůstalostní.
Dělnické pojištění viz pojištění.
Dělník viz smlouva služební.
Diferenční obchod viz hra.
Díl povinný: které dluhy a břemena jest odpočítati; nárok na úroky; doba rozhodná pro výpočet čisté pozůstalosti, změny jmění, kladení účtů; účast na zisku, ztrátě a výtěžcích čís. 4649.
— — nelze jednati o něm v nesporném řízení, nekoná-li se pozůstalostní řízení proto, že darováním za živa zůstavitele bylo celé jeho jmění vyčerpáno čís. 5343.
— — vydání daru podle §u 951 obč. zák. vždy v řízení sporném čís. 5343.
— — jde-li o právní jednání smíšené, nelze se domáhati vydání nemovitosti, nýbrž lze nárok na doplnění uspokojiti toliko penězi čís. 5438.
— — jest do něho započísti i zákonný přední odkaz manželův podle §u 758 obč. zák. čís. 5569.
— — odhad viz tamže.
Dílčí rozsudek viz rozsudek dílčí.
Dílo viz smlouva o dílo.
Dílovedoucí viz obchodní pomocník.
Disciplinární řízení viz kárné řízení.
Dítě: výživné viz tamže.
— pořad práva pro žalobu na zjištění, že dítě, zapsané v matrice jako manželské, jest nemanželského původu čís. 4588.
— pokud nelze žalovati o úplatu za provedené dílo osoby, jež jsou podpůrně povinny k výživě dítěte čís. 4573.
— **manželské:** nouze ve smyslu §u 154 obč. zák. čís. 4705
— — trvalost nezvěstnosti ve smyslu §u 159, prvá věta, obč. zák. čís. 5085.
— — oduznání manželského původu; pravomoc rozsudku čís. 5089.
— **nemanželské:** poměr matky k nemanželskému dítěti dle zákonů vlasti dítěte; žaloby z nemanželského otcovství dle zákona toho místa, kde byla žaloba podána čís. 4541.
— — pokud jest otec povinen, by hradil náklady na naučení se českému jazyku dítěti, jež absolvovalo německou obchodní školu čís. 5586.
— — viz též matka nemanželská, otec nemanželský.
Divadelní koncese viz koncese divadelní.
Dluh: nejde o nový samostatný směnečný dluh, smluveno-li zapravení dluhu ve splátkách a dány na jednotlivé splátky směnky čís. 4559.
— placení dluhu viz tamže.
— převzetí dluhu viz tamže.
— uznání dluhu viz tamže.
Dluhopis a příslušnost podle §u 104 j. n. viz příslušnost podle §u 104 j. n.
Dlužník solidární: pokud nezřekl se věřitel zažalováním solidární zodpovědnosti dlužníků čís. 4892.
— — ručení více osob za škodu společně a nedílně, třebas vzešla z nedopatření jich; lhostejno, že činnost jich byla trestně různě kvalifikována čís. 4940.
— — solidární ručení nezakládá ještě nedílného společenství v rozepři; vypuštění požadavku solidárního závazku jest pouze obmezením žalobní prosby čís. 4997.

Dny na poště viz lhůta podle §u 89 org. zák.
Doba pracovní osmihodinná: zák. čís. 91/1918 není zabráněno, by odměna za práci přes čas nebyla paušalisována; lhostejno, že nebylo stanoveno trvání práce přes čas čís. 5537.
Dobré mravy viz neplatnost (nemravnost) smlouvy.
Dobrovolná dražba viz dražba.
— **ý plátce** viz placení.
Dodatečná lhůta viz lhůta dodatečná.
Dodávání piva viz pivo.
Dohled na zvíře viz náhrada škody podle §u 1320 obč. zák.
Dohoda o výživném viz výživné.
Dohodčí smlouva viz smlouva sprostředkovatelská.
Dohodnocení viz měna.
Dolování viz hory.
Doložka fakturní viz faktura.
— — soudištní viz příslušnost podle §u 88/2 j. n.
— **rebus sic stantibus:** o výživném viz výživné.
— — umluvena-li před válkou za povozy přiměřená úplata čís. 4672.
— — při výměnku čís. 4954.
— — platí pro obě strany; úmluva lékaře s náboženskou obcí židovskou před válkou, že bude léčiti členy židovské náboženské obce čís. 5021.
— **ve směnce** viz směnka.
Domácnost společná viz manžel(ka).
Domicil viz směnka.
Donucující norma viz rozhodčí soud bursovní.
Doplatky k podílům viz společenstvo.
Doplnění věna viz smlouva svatební.
— **žaloby** viz žaloba.
Doprava poštovní viz pošta.
— **železniční (nákladní):** na drahách podřízených různým ředitelstvím státních drah; místní příslušnost finanční prokuratury čís. 4620.
— — vepsání slova »průvodce« odesílatelem do **nákladního listu** čís. 4860.
— — byla-li zásilka s nákladním listem vydána adresátovi, není odesílatel oprávněn k soudnímu uplatňování práv z nákladní smlouvy proti dráze; lhostejno, že příjemci nebyl odebrán duplikát nákladního listu čís. 4681.
— — předepsání **dopravného** omylně odesílateli, nikoliv příjemci; domáhání se ve lhůtě §u 71 žel. dopr. ř. doplatku na příjemci čís. 4867.
— — povinnost příjemce zásilky ku placení dovozného není obmezena na částky uvedené v nákladním listu; dráha má nárok na dovozné odpovídající deklaraci zboží v nákladním listu; pojem neznatelných vad čís. 5296.
— — povinnost dráhy vrátiti dovozné a stojné, jež vybrala proto, že nebylo po ruce dovozního povolení čís. 4639.
— — povinnosti toho, **kdo sám naložil** vůz čís. 4683.
— — překročil-li odesílatel, nakládaje sám vagon, jeho únosnost; náhrada škody dráze; povinnost dráhy; přiměřenost náhrady za přeložení nákladu čís. 4803.
— — povinnost dráhy, přijala-li příkaz, nevyhovující formálním předpisům §u 73 žel. dopr. ř. čís. 4964.
— — znatelné **vady obalu** (u celovagonových zásilek) čís. 5070.
— — povinnosti dráhy při prozkoumání vad obalu, neznatelnost vad čís. 5128.
— — otázka, zda vada zavazadla byla zevně znatelnou, jest otázkou právní čís. 5128.
— — § 97 žel. dopr. ř. předpokládá **odebrání zboží,** jež bylo předmětem nákladní smlouvy čís. 5125.
— — pokud dráha **neručí** za zmrznutí zboží čís. 5340.
— — pokud dráha neručí za škodu úrazem (pádem) dobytčete čís. 5513.
— — důvod §u 86 (1) čís. 4 žel. dopr. ř. nikoliv proti škodám, vzniklým na zboží **přirozenou povahou** cizího zboží čís. 4688.

— — samovznícení fosforu, dopravovaného v témž voze čís. 4688.
— — zákonná domněnka §u 86 (2) žel. dopr. ř., dopravována-li tekutina ve skleněném balonu čís. 4689.
— — mimořádně prudká vichřice není **vyšší mocí** ve smyslu §u 84 žel. dopr. ř. čís. 4683.
— — pokud nelze dráze přičítati zavinění při hasení nábytkového vozu zapáleného **jiskřením** čís. 4982.
— — vyjádření **škody podle §u 88 žel. dopr. ř.** v Kč, a placení v jugoslávských dinarech; náhrada škody, nebylo-li placeno v den reklamace a **kurs** později poklesl čís. 4558.
— — obecná obchodní hodnota zboží, dopraveného do Rakouska, v Kč a náhrada v Krak; pro kurs rozhodným den reklamace čís. 4630.
— — obecnou obchodní hodnotu americké mouky vypočítati jest v dolarech a vyplatiti v Kč dle kursu v den reklamace čís. 4735.
— — vrácení přeplatku; pokles německé marky, doba rozhodná pro kurs čís. 5064, 5403.
— — přepočítání dovozného, vyúčtovaného v cizí měně, na Kč čís. 5122.
— — pojem **tarifu** čís. 4816.
— **mezinárodní:** dohoda v Portorose; nároky soukromých podnikatelů drah na náhradu za používání vozidel nástupnickými státy čís. 4544.
— — údaje nákladního listu u zboží naloženého odesílatelem; pokud jsou důkazem proti železnici čís. 4736.
— — dráha neručí za překročení lhůty, došlo-li k němu nenadálým a nepředvídaným přeplněním stanice zásilkami čís. 4875.
— — nebyla-li v nákladním listu určena přepravní cesta, jest na dráze, by volila cestu pro odesílatele nejúčelnější čís. 4920.
— — předepsány-li cizozemskou dráhou přeplatky v měně cizozemské, lze se vrácení domáhati jen v cizozemské měně; předepsání v německých markách a domáhání se v Kč čís. 5403.
— — vyhláška o železniční přepravě **s Maďarskem;** nákladní smlouva jednotna, i když súčastněno několik dráh, povinnost dráhy, nevybrala-li od odesílatele omylem část dovozného čís. 4816.
— — doprava **s Polskem;** podrobení se tarifní vyhlášce ze dne 4. října 1919, čís. 80 a ze dne 22. listopadu 1919 čís. 93 a 94 Věstníku pro žel. a plavbu čís. 4860.
— — s Polskem, bývale ruským, v době plebiscitu na Těšínsku čís. 5607.
Doručení: pokud jest porušení §u 93 c. ř. s. zmatkem čís. 4704.
— v exekučním řízení: vzdaly-li se ho strany, počíná lhůta §u 65/2 ex. ř. dnem prohlášení čís. 4981.
— v knihovním řízení čís. 5052.
— při povolení prozatimního opatření čís. 5215.
— k vlastním rukám: pokud stačí předání zásilky osobě třetí čís. 4811.
Dovolací soud viz dovolání.
— **stížnost** viz stížnost dovolací.
Dovolání: a podání vedlejšího intervenienta viz intervenient vedlejší.
— přihlédnutí k veřejné listině viz listina veřejná.
— pokud nepřípustno z důvodu §u 502/2 c. ř. s. čís. 4888.
— přípustnost dovolání o určovacím návrhu ve sporu obmezeném na útraty čís. 5100.
— přípustnost, jde-li o vrácení přeplatku na dovozném, jež bylo zaplaceno ohledně všech zásilek najednou čís. 5064.
— bylo-li prvým soudem žalobě vyhověno, odvolacím soudem pak žaloba (k odvolání žalovaného) pro tentokráte zamítnuta, jest vzhledem k §u 502/3 c. ř. s. dovolání žalovaného nepřípustno čís. 5348.
— pokud nepřípustno podle §u 502/4 c. ř. s. čís. 5440.
— nepřípustnost jeho, projednávány-li společně věci bagatelní s nebagatelními čís. 5490.
— lhůta počítá se od doručení rozsudku odvolacího soudu právnímu zástupci zřízenému pro řízení opravné čís. 4556.
— lhůta k němu, zastupovali-li stranu dva advokáti čís. 5561.
— pro odpověď v řízení směnečném lhůta osmidenní čís. 5364.

— důvod podle §u 503 čís. 2 c. ř. s. a znalecký posudek viz znalec.
— — nebyl-li připuštěn důkaz posudkem advokátní komory jako znalce o přiměřenosti útrat čís. 5427.
— — odchýlení se od zjištění prvého soudu, ač nepředsevzat důkaz výslechem svědků; nestačí, že svědecké výpovědi byly při odvolacím líčení přečteny bez průvodního usnesení čís. 4679.
— — není, nepřipustil-li soud prvé stolice, by strana při svém výslechu činila nový přednes, nabízela důkazy atd. čís. 5217.
— podle §u 503 čís. 3 c. ř. s. čís. 5499.
— ustrojil-li si odvolací soud skutkový podklad obrany, žalovaným po skutkové stránce nedostatečně opodstatněné z výsledků jednání a dokazování čís. 4738.
— podle §u 503 čís. 4 c. ř. s.: možno napadati pouze právní názor, vyslovený v rozsudku, nikoliv i v předchozím zrušovacím usnesení odvolacího soudu čís. 4835.
— pokud není nesprávný dovolací návrh důvodem k odmítnutí dovolání čís. 5432.
— pokud stačí poukaz na vývody odvolání čís. 5559.
— pokud se nelze zabývati otázkou, zda jest opodstatněn důvod rozluky ani otázkou viny na rozluce čís. 5505.
— pokud nelze vzhledem k obsahu rozsudku odvolacího soudu uváděti určitou okolnost teprve v dovolání čís. 4862.
— dovolací soud jest v nesporném řízení oprávněn samostatně zjistiti skutkové okolnosti čís. 4577.

Dovozné viz doprava železniční.

Dovozní povolení viz povolení dovozní.

Doznání soulože viz otec nemanželský.

Dozorčí rada společenstva, společnosti akciové viz společenstvo, společnost akciová.

Dráha místní a doprava pošty viz pošta.
— **státní** viz státní dráha.
— — viz též doprava železniční, náhrada škody dráhou.

Drahotní příplatek železničního zaměstnance viz zaměstnanec železniční.

Dražba dobrovolná: pokud odporuje úmluva zákazu dvorského dekretu ze dne 6. června 1838, čís. 277 sb. z. s. čís. 4777.
— — dražební podmínky není pojati do žaloby podle §u 830 obč. zák. čís. 5165.
— — a vyklizení spoluvlastníka čís. 5267.
— — ustanovení dražebních podmínek, že vydražitel zaplatí ze svého jakékoliv veřejné dávky a poplatky; povinnost zaplatiti dávku z přírůstku hodnoty čís. 5514.
— **vnucená:** přípustnost v rámci kaučí hypoteky za úpadku čís. 4540.
— — předpoklady postupu ve smyslu §§ 134, 101 ex. ř. čís. 4849.
— — oprávnění veřejné obchodní společnosti v likvidaci k vydražení nemovitosti, na níž jest pro ni zajištěna pohledávka čís. 5033.
— — odstranění vady ve výkazu zastoupení vydražitele; předložení potřebných listin až v řízení opravném čís. 5033.
— — odhad starší jednoho roku, pokud se nelze obejíti bez nového čís. 5399.
— — poznámka zákazu zcizení a zavazení; poznámka zavedení dražebního řízení po té, kdy byl vyhlášen úpadek, ale dříve než úpadci věc náležela; nelze se domáhati zastavení (odložení) dražebního řízení čís. 4611.
— — dle §u 11 (2) vyr. řádu lze odložiti jen výkon dražby čís. 5073.
— — nelze odložiti rozhodnutí o pokračování v řízení, až bude ze složeného účtu vnucené správy jasným výtěžek čís. 5226.
— — povinnost veřejných orgánů přihlásiti pohledávky čís. 4878.
— — povinnost berního úřadu přihlásiti knihovně nezajištěnou dávku z majetku k dražebnímu roku čís. 5103.
— — opomenutí přihlášky podle §u 171/3 ex. ř. nemá škodlivých následků čís. 5168.
— — nabytí vlastnictví podle §u 170 čís. 5 ex. ř.; nárok může uplatňovati pouze osoba, jež byla vlastníkem pozemku před dražbou; drželi-li před dražbou vlastníci, lze vydržení počítati teprve od dražby čís. 5142.
— — pokud oprávněn odpor proti příklepu podle §u 184, prvý odstavec, čís. 2 ex. ř. čís. 5259.
— — stižnost vymáhajícího věřitele do usnesení, jímž byla podle §u 249 ex. ř. povolena exekuce na movitosti, tvořící příslušenství nemovitosti čís. 5258.
— — nabytí právní moci usnesení, jímž schváleny dražební podmínky ohledně exekuční dražby nemovitosti s dodatkem, že movitosti nebudou spoluprodávány čís. 5258.
— — povolení exekučního prodeje movitých věcí a lhůta §u 256/2 ex. ř. čís. 5179.
— — na právo k výkonu myslivosti v Čechách čís. 5481.
— — podle §u 352 ex. ř.: pro dražební řízení platí ustanovení exekučního řádu čís. 4842.
— opětná: doba, po kterou jest v případě opětné dražby přiznati daním a veřejným dávkám právo na výsadní uspokojení čís. 4858.
— **rozvrh nejvyššího podání:** simultanní hypoteka viz hypoteka simultanní.
— soudce není povinen, by přezkoumával správnost zápisů ve hlavní knize, aniž aby nahlížel do sbírky listin čís. 4864.
— jest dbáti i změn, které nastaly v knihovním stavu po poznámce příklepu až do dne rozpočetního roku čís. 5168.
— výše a obsah rozvrhové podstaty není předmětem jednání při rozvrhu, neplatí tu §§ 213, 234 ex. ř., nýbrž § 65 ex. ř. čís. 5147.
— soud není oprávněn opatřiti si po rozvrhovém roku před vydáním usnesení potřebná vysvětlení čís. 5206.
— v řízení o rozvrhu nelze zkoumati, zda rozvrhovaná podstata byla zjednána postupem, odpovídajícím předpisům ex. ř. čís. 5510.
— doba, po kterou jest v případě opětné dražby přiznati daním a veřejným dávkám právo na výsadní uspokojení čís. 4858.
— veřejné dávky nelze přikázati, nebyly-li k dražebnímu roku přihlášeny, třebas veřejný orgán byl o něm vyrozuměn čís. 5208.
— ručení nemovitosti za výdělkovou daň, ať jest předepsána z kterékoliv nemovitosti; doba, od níž ručení počíná čís. 5163.
— přihláška nedoplatku dávky z majetku čís. 4908, 4933, 5206, 5495, 5529.
— pokud přísluší přednostní právo převodnímu poplatku, okolnost tu musí erár prokázati čís. 4864.
— od kdy jest počítati tříletou lhůtu, ve které zaniká přednostní právo převodního poplatku čís. 5035.
— věcné ručení nemovitosti za převodní poplatky, rozsah přezkoumací činnosti exekučního soudu čís. 5061.
— přednostní právo poplatku z převodu čís. 5228; pokud se přetrhuje promlčení čís. 5314.
— tříletá lhůta přednostního pořadí poplatku z převodu čís. 5495.
— přihláška eráru, jde-li o poplatek ze směnečných nemovitostí čís. 5538.
— přednostní pořadí pohledávek bratrských pokladen a příspěvků k pensijnímu fondu všeobecného pensijního ústavu čís. 5346; bratrských pokladen a uhelné dávky čís. 5368.
— náklady vyrovnacího správce čís. 5460.
— hypotekární pohledávku, znějící na cizí měnu, dlužno přikázati z nejvyššího podání v Kč podle kursu ke dni příklepu čís. 4565.
— domáhání se zaplacení celé pohledávky, byla-li prodána pouze ideální část zavazené nemovitosti čís. 4934.
— v pořadí knihovní pohledávky sice útraty exekuce vnucenou správou, nikoliv však útraty exekucí na svršky a pohledávky čís. 5087.
— náklady vyrovnacího správce čís. 5460.

— pokud (ne)lze pojati do rozvrhu požární náhradu za nemovitost exekučně prodanou čís. 4795, 5209.
— viz též požární náhrada.
— rekurs, porušeny-li velící předpisy; v řízení rozvrhovém nepřisuzují se náklady na opravné prostředky čís. 4966.
— pokud přípustna stížnost, třebas nepodán odpor čís. 5412.
— rekursem nelze napadati, že na místo původního nejvyššího podání a na místo předražku nastoupilo nejvyšší podání zvýšené podle §§ 197 a 198 ex. ř. čís. 5510.
— přípustnost (dovolacího) rekursu čís. 4522.
— omezení rekursního práva pro věřitele, nedostaviví se čís. 5495.
— přikázání pohledávky nejbližšímu knihovnímu věřiteli, třebas rekuroval vzdálenější; návrh eráru, by byla zadržena pohledávka na důchodkové pokutě čís. 5087.
— odpor, směřující proti přední hypotece, nemá, byl-li vysouzen, v zápětí, že by se zadní věřitelé posunuli ku předu, nýbrž uvolněné místo připadne odporovavšímu věřiteli čís. 5200.
— pokud nelze použiti §u 239/6 ex. ř. čís. 5073.
— dovolací rekurs podle §u 239/3 ex. ř. čís. 4624.
— pokud lze přiznati útraty rozvrhového řízení čís. 4934.
— nelze přisouditi v rozvrhovém řízení čís. 4966, proti úpadci čís. 5367.

Drobný pachtýř viz zajištění půdy, obnova pachtu, úprava pachtovného, pozemková reforma.
Družka: a ochrana nájemců čís. 5017.
Družstvo: dle zák. čís. 70/1873 viz společenstvo.
— dle zák. čís. 408/1922: vedení exekuce na základě platebního rozkazu čís. 5305.
— **bytové** viz bytové družstvo.
Držba: vydržení viz tamže.
— vkladní knížky viz knížka vkladní.
— otázka bezelstnosti (obmyslnosti) jest otázkou právní; břímě důkazní čís. 4659.
— pokud se nenabývá soukromoprávní držby užíváním veřejného statku čís. 4697.
— »přenechání« a »znamení« podle §u 315 obč. zák. čís. 5137.
— vlastníka nemůže doznati újmy podrobením se neb uznáním detentora (nájemníka) čís. 5149.
— nestačí pouhý výkon obsahu práva; překážka chůze po cizím pozemku; pravost i při vydržení třicetiletém čís. 5210.
— **rušená:** rekurs do konečného usnesení nemá odkladného účinku čís. 5204.
— — nárok na vrácení věci odvozovaný ze svémocného odnětí z držby, nelze uplatňovati v řízení řádném čís. 4993.
Dříví (zák. čís. 121/21): postoupení práva další obmýtní smlouvou čís. 4968.
— — pojem užívatele lesa, ohledně změn výše jistoty rekurs nepřípustným čís. 4969.
Důchod: exekuce viz exekuce (na platy).
— **obecní** viz obec.
— **úrazový:** domáháno-li se zvýšení jeho, neplatí promlčení podle §u 1489 obč. zák. čís. 5339.
— — jinak viz pojištění úrazové.
Důchodková pokuta: a rozvrh nejvyššího podání viz dražba.
Důkaz: posudkem vysoké školy v civilním řízení čís. 4836.
— posudkem obchodní a živnostenské komory čís. 4837.
— advokátní komory o přiměřenosti útrat čís. 5427.
— veřejnou listinou; nesprávnost osvědčeného příběhu čís. 5093.
— břímě průvodní: při ručení podle čl. 380 a 282 obch. zák. čís. 4658.
— — při obmyslnosti čís. 4659.
— — při diferenčních obchodech čís. 4660, 4703.
— — v případě §u 53 (4) vyr. ř. čís. 4663.
— — při žalobě na náhradu škody čís. 4953.
— — při ručení podle §u 1320 obč. zák. čís. 5008.
— — v odpůrčím sporu čís. 4912, 5283.
— — věřitele v řízení vyrovnacím čís. 5242.
Duplikát nákladního listu viz doprava železniční.
Důstojník: náhrada, ježto nepečoval o dostatečnou ochranu svěřených mu erárních peněz; výnos býv. min. války z 25. května 1915 čís. pres. 8076 nepozbyl platnosti státním převratem; přerušení příčinné souvislosti čís. 5360.
— viz též nález náhradní vojenský.
Duševně chorý viz choromyslný.
Důvěra v pozemkovou knihu a postup viz postup.
— jinak viz knihy veřejné.
Důvod: dovolání, odvolání, rozvodu, rozluky viz dovolání, odvolání, rozvod, rozluka.
— nároku viz rozsudek mezitimní.
Dvojženství viz manželství.

Efektivní obchody čís. 5364.
Elektrické podniky města Prahy viz Praha.
Excindační žaloba viz žaloba podle §u 37 ex. ř.
Exekuce: existenční minimum viz mzda.
— na hory viz hory.
— proti jednateli společnosti s r. o. viz společnost s r. o.
— lhůta §u 256/2 ex. ř. viz tamže.
— odklad exekuce viz tamže.
— na právo myslivosti viz honba.
— v pozemkové reformě viz pozemková reforma (náhradový zákon).
— na požární náhradu viz požární náhrada.
— rekurs viz stížnost.
— proti státu viz stát.
— na vkladní knížku viz knížka vkladní.
— vnucená dražba viz dražba vnucená.
— vnucená správa viz správa vnucená.
— a vyrovnací řízení viz vyrovnání.
— žaloba podle §u 35, 36, 37, 258 ex. ř. viz žaloba.
— rozhodčí výrok podle §u 46 zák. o myslivosti pro Čechy jako **exekuční titul** čís. 4774.
— notářský spis o rukojemské smlouvě jako exekuční titul čís. 4806.
— pokud není soudní smír exekučním titulem čís. 4808.
— exekuční titul podle §u 1 čís. 8 ex. ř.: nezakládá usnesení trestního soudu, jímž vzhledem k zastavení trestního řízení podle §u 90 tr. ř. bylo uloženo uschovateli věci, by ji vydal tomu, proti němuž bylo trestní řízení vedeno čís. 5482.
— povinnost soudu při povolení exekuce podle §u 1 čís. 8 ex. ř. čís. 4605.
— exekuční titul podle §u 1 čís. 13 ex. ř.: potvrzení vykonatelnosti berním úřadem; pokud nemá soud přezkoumacího práva čís. 4637.
— výkaz nedoplatku úřadu pro zahraniční obchod za povolení, jež udíli, jako exekuční titul čís. 4927.
— účetní nález vojenské pensijní likvidatury, pokud není exekučním titulem čís. 5543.
— nedostatek potvrzení o právní moci a povolení exekuce čís. 4932.
— právní moc výkazu o nedoplatcích příspěvků okresní nemocenské pokladny nepřísluší zkoumati soudům čís. 5216.
— přezkoumání exekučního titulu po stránce formální čís. 4908.
— vésti exekuci na základě platebního rozkazu ve smyslu §§ 5 a 8 zák. čís. 408/22 jest oprávněn vnucený likvidator, nikoliv družstvo čís. 5305.
— podle §u 8 ex. ř., jde-li o vydání automobilu čís. 4742.
— § 11 ex. ř. nelze vztahovati na členy představenstva společenstva čís. 5330.
— na neknihovní pohledávku, **příslušnost** čís. 5386.
— vnuceným zřízením zástavního práva trvá (§ 17 ex. ř.), pokud trvá vnuceně zřízené zástavní právo čís. 4789.
— příslušnost k povolení exekuce zabavením kaučí hypoteky čís. 4999.

— pokud lze vésti proti **státu** exekuci na jeho daňové pohledávky čís. 5180.
— pokud nepřípustna exekuce proti státu čís. 4533.
— částečné **zrušení exekuce** žalobou podle §u 35 ex. ř.; návrh podle §u 41 ex. ř. a žaloba podle §u 35 ex. ř. čís. 4635.
— námitky podle §u 35, druhý odstavec, ex. ř. proti platnosti a vykonatelnosti nároku okresní nemocenské pokladny na zaplacení příspěvků čís. 5216.
— zrušení exekuce může navrhnouti jen povinný čís. 4578.
— zrušovací důvod podle čís. 2 §u 39 ex. ř. lze uplatniti pouze návrhem, nikoliv žalobou čís. 4650, 4833.
— pokud počíná lhůta §u 65/2 ex. ř. prohlášením usnesení čís. 4981.
— pokud přísluší stížnost podle §u 68 ex. ř. také třetím osobám čís. 5098.
— nelze použiti předpisů o opravných prostředcích v řízení o věcech nepatrných čís. 5095.
— **na základě říšskoněmeckých titulů:** pro útraty ohrožené strany v řízení
— — o prozatímních opatřeních čís. 4596.
— — § 80 čís. 2 ex. ř. nevztahuje se na příslušníky říše německé čís. 4607.
— — vykonatelnost rozsudku proti tuzemci podmíněna doručením obsílky k vlastním rukám nebo plnomocníku čís. 4976.
— — doložka soudního písaře, že nález (rozsudek) jest pravomocný; rozsudek »s výhradou« čís. 5190.
— — pokud netřeba připojení výkazu o doručení; potvrzení, že rozhodčí nález jest dle podmínek Brémské bavlnové bursy vykonatelným; požadavek předložení vykonatelnosti rozhodčího výroku čís. 5191.
— — netřeba výkazu o tom, že žaloba byla doručena čsl. příslušníku; stačí doložka vykonatelnosti; závadu při doručení předvolání jest uplatňovati odporem čís. 5280.
— — vyhláška čís. 131/1924, podmínky vzájemnosti; okolnost, že šlo o obchod diferenční, jest uplatňovati odporem čís. 5518.
— — pokud nelze ji povoliti na základě rozsudku zemského soudu v Ratiboři čís. 5221.
— pokud lze povoliti **pro výživné** uhražovací, třebas byla povolena pro tutéž doba zajišťovací čís. 4527.
— pokud nelze se na vymáhajícím věřiteli domáhati **náhrady škody,** ježto vedl exekuci i na věci, nenáležející dlužníku čís. 4632.
— na jmění **veřejných společníků,** je-li společnost ve vyrovnání čís. 5408.
— **na spoluvlastnický podíl** podle §§ 249 a násl. ex. ř. čís. 5102.
— pokud jest zařízení fotbalového hřiště věcí movitou čís. 4676.
— zastoupení dlužníka ve smyslu §u 253/4 ex. ř. čís. 4845.
— **vyloučení** (§ 251 čís. 6 ex. ř.) strojů i nástrojů, potřebných pro živnostenské pomocníky dlužníkovy čís. 5045.
— nezabavitelnost podle §u 251 čís. 6 ex. ř.: nepřichází v úvahu vlastnictví povinného, nýbrž rozhoduje, zda dlužník věcí skutečně používal čís. 5207.
— na věci v držení **třetí osoby,** k jich vydání neochotné, nelze vésti exekuci zabavením; potřeba souhlasu třetí osoby; zabavení pro jeho pohledávku čís. 5202.
— ručení vymáhajícího věřitele v případě §u 259 ex. ř. čís. 4946.
— způsob zabavení vkladní knížky čís. 4731.
— exekuční zabavení **pohledávky** a složení na soudě čís. 4739.
— exekuční zabavení pohledávky a dřívější postup její čís. 4740.
— zabavena-li mzda jen peněžitá, výpočet existenčního minima čís. 4622.
— při exekuci na pohledávku nutno v exekučním návrhu udati i její právní důvod čís. 4796.
— na prodejní provisi trafikantovu čís. 4830.
— vyloučení na částku, zabavenou podle nař. čís. 46/24 a zadrženou jako jistota za pokutu a vyšetřovací útraty čís. 5020.
— na pohledávky, příslušející pojištěnci podle zák. čís. 242/1922 čís. 5597.
— právo poddlužníka k rekursu, náležitosti exekuce zabavením a přikázáním pohledávek dlužníka čís. 5496.
— k §u 290—293 ex. ř. jest přihlédnouti z úřadu čís. 5521.
— pohledávku přikázanou k vybrání vymáhá věřitel vlastním jménem čís. 4932.
— převod exekučních práv (§§ 308 a 322 ex. ř.) na singulární nástupce čís. 4995.
— přikázání pohledávky k vybrání a podrobení se rozhodčímu soudu dlužníkem čís. 5002.
— oprávnění vymáhajícího věřitele čís. 5169.
— **na platy:** Šem 6 zák. 314/20 zrušen zákon z 29. dubna 1873 čís. 68 ř. zák., na které platy se vztahuje ustanovení, že povinnému musí zůstati volné roční požitky 3.000 Kč čís. 4895.
— náležitosti při povolení exekuce čís. 5496.
— má-li povinný plat jako aktivní a odpočivné jako pensionovaný veřejný zaměstnanec; vypočtení existenčního minima čís. 5299.
— pojem »důchodu« jest širším než pojem »služební plat«; exekuce na »veškeré důchody« zaměstnance čís. 5335.
— byla-li povolena na nezabavitelnou mzdu; rekurs či návrh podle §u 39 čís. 2 ex. ř. čís. 5345.
— na odbytné podle zák. čís. 286/24 čís. 5366.
— § 2 zák. čís. 314/20 i na odbytné (zák. čís. 286/24); odpomoc, nešetřil-li soud povolující exekuci předpisů zák. čís. 314/20, § 1, 2 nejsou velícími čís. 5493.
— místní přídavky nejsou příbytečným ve smyslu §u 3 zák. čís. 314/20 čís. 5568.
— § 330 ex. ř. při plněních podobných výměnku čís. 5148.
— **na divadelní koncesi** čís. 4539.
— na insertní kancelář a prodejnu lístků čís. 5004.
— na výhradné kutací právo čís. 4850.
— na **živnost** hostinskou a autodopravní čís. 5239.
— na pachtovní práva (hostinskou koncesi) podle §u 331 ex. ř.; při povolení nelze se zabývati otázkou přípustnosti podpachtu čís. 5494.
— **vyklizením:** vedena-li proti osobě, proti níž čelí exekuční titul i proti odvodci této; právní prostředky tohoto proti exekuci čís. 5187.
— — pojem »přenechání« podle §u 349 ex. ř. čís. 5137.
— — ku opatření náhradního bytu nájemníku, bydlícímu v domě vymáhajícího věřitele, podle §u 353 ex. ř. čís. 4719.
— podle §u 354 ex. ř.: ku vynucení závazku vlastníkova ku krmení dobytčete výměnkářova čís. 5044.
— **zajišťovací:** pro výživné a pro tutéž dobu uhražovací čís. 4527.
— — na divadelní koncesi čís. 4539.
— — přeměna v uhražovací a vyrovnání čís. 4642.
— — podmínky povolení čís. 4975.
— — podmínky povolení podle §u 371 čís. 1—4 ex. ř. čís. 5034.
— — § 371 čís. 1 ex. ř. neplatí o útratách odvolacího řízení čís. 5074.
— — podmínky povolení proti veřejnému společníku na základě titulu proti společnosti čís. 5411.

Existenční minimum viz mzda, exekuce na platy.
Exkulpace (dráhy) viz náhrada škody (dráhou).

Faktura: pokud jest doložky, mimo sudištní, pokládati za závazné; doložka o odškodnění čís. 5278.
— sudiště viz příslušnost podle §u 88, druhý odstavec, j. n.
Feriální věci: viz prázdniny soudní.
Fideikomis viz svěřenství.
Fideikomisární substituce viz substituce.
Filiální závod viz pobočný závod.
Film viz kinematograf.
Finanční prokuratura: historický vývoj; zastupování státního obilního ústavu čís. 4528.
— — zastupuje velkostatek, patřící nyní čs. eráru čís. 4533.
— — nelze proti ní vésti exekuci pro útraty čís. 4533.
— — místo události ve smyslu §u 4 instrukce; je-li na dopravě súčastněno více ředitelství státních drah čís. 4620.

— — zastupuje na soudě státní dráhy; v podání rekursu do rozhodnutí o návrhu ředitelství jest spatřovati schválení návrhu čís. 4730.
— — výlučně oprávněna zastupovati stát; i v řízení o stanovení přiměřené náhrady nájemní za místnosti zabrané pro školu; lhůta k rekursu od doručení usnesení finanční prokuratuře čís. 4754.
— — zastupuje stát ve výpovědním řízení z majetku, připadlého státu podle zák. čís. 354/21 čís. 5062.
— — a Ředitelství státního dluhu čís. 5290, 5535.
— — není oprávněna stěžovati si do usnesení rekursního soudu, zrušivšího usnesení pozůstalostního soudu, jímž bylo nařízeno dědici předložiti výtah z obchodního rejstříku a z knih čís. 5130.
— — a řízení o umoření válečných půjček čís. 5188, 5234.
— **úřad:** přezkoumání rozhodnutí jeho soudem čís. 4938.
Firma: ohlášení předmětu podniku kupcem jednotlivcem; zápis podniku do obchodního rejstříku jako »bankovní závod« čís. 4819.
— kupce jednotlivce; tím, že není zapsána v obchodním rejstříku, není procesně nezpůsobilá čís. 5198.
— věcná společnosti s r. o.; pokud nepřípustny dodatky čís. 5250.
— zakročení podle čl. 26 obch. zák., obsahuje-li slovní část ochranné známky soubor slov, jehož se pak užívá na zboží a obalu zboží čís. 5273.
— úprava označení místa ve firmě v menšinovém jazyku a úřední názvosloví čís. 5275.
— jméno obce jako dodatek k firmě musí se krýti s úředním názvem obce čís. 5429.
— pokud nelze pro veřejnou obchodní společnost použíti staré firmy dosavadního kupce jednotlivce čís. 5303.
— při komanditní společnosti není zápis předmětu obchodu obligatorním; dojde-li k němu, musí býti pravdivým; pokud nelze zapsati »bankovní a směnárenskou živnost« čís. 5325.
— komanditní společnosti: pokud nepřípustným dodatek ku jménu komplementáře, naznačující společenský poměr čís. 5424.
— postup rejstříkového soudu, zakročili-li o výmaz firmy zůstavitelky pouze někteří dědicové čís. 5331.
— pojem čís. 5421.
— povinnost opovědi k rejstříku a odvolání do výměru daně čís. 5157.
— znamenání firmy kupce jednotlivce nemusí se dáti vlastnoručním vypsáním celého firemního znění čís. 5554, 5555.
— bez svolení manželova není manželka oprávněna žádati za zápis čís. 5555.
— nelze převzíti starou firmu s jiným dodatkem, než takovým, jenž vyjadřuje nástupnictví, jinak jde při kupci jednotlivci o novou firmu čís. 5572.
— znění firmy pobočního závodu musí se shodovati se zněním hlavní firmy, třebas v sídle pobočného závodu byla firma téhož znění čís. 5573.
Fond zemský: snížení ošetřovného v ústavu pro choromyslné s »výhradou postižních práv« a napotomní zvýšení jeho čís. 4628.
Footbalové hřiště viz hřiště footbalové.
Forma sňatku viz sňatek.
Frank: kurs viz tamže.
Funkcionář obce viz obec.
Fuse akciové společnosti viz společnost akciová.

Generální poručník viz poručník.

Hlavní závod: firma viz tamže.
Hlučínsko: nelze povoliti exekuci na základě rozsudku zemského soudu v Ratiboři, vydaného po 16. březnu 1923 ve věci, zmístněné v obci Pišti čís. 5221.
Hmotné odevzdání viz převod vlastnictví.
— **právo cizí** viz cizozemské hmotné právo.
Hodnota bytu: peněžité vyrovnání rozdílu viz společenství statků.
— **sporu** viz ocenění sporu.
Holografní závěť viz pořízení poslední.
Honitba: rozhodčí výrok podle §u 46 zák. o myslivosti pro Čechy jako exekuční titul čís. 4774.
— v Čechách: podpacht není zásadně zakázán; pokud lze připustiti za pachtýře i společnost čís. 4965.
— na právo k výkonu lze v Čechách vésti exekuci nejen vnucenou správou, nýbrž i vnucenou dražbou čís. 5481.
Honorář notářský viz notář.
Horní inspektor viz pojištění úrazové.
Hornický rozhodčí soud viz rozhodčí soud hornický.
Hory: rozsah povinnosti majitele dolu k náhradě škody čís. 4677.
— provoz jich a zákon čís. 318/1919 viz zajištění půdy.
— komu přísluší nárok na náhradu škody z dolování čís. 4775.
— výhradné kutací právo podle §u 22 horn. zák. jest samostatným horním objektem; exekuce na ně podléhá §§ 330 a násl. ex. ř. čís. 4850.
— ručení podnikatele za škodu na povrchových budovách čís. 4916.
— složení jistoty k soudu v případě vyvlastnění pouhého užívání pozemku důlním podnikatelstvem; výměna jistoty čís. 5329.
— exekuce na ně; pořadí pohledávek bratrských pokladen a nezaplacených premií za pensijní pojištění čís. 5346.
— bratrské pokladny a uhelná dávka čís. 5368.
— exekuce vnucenou správou hor a exekuce vnucenou správou horního podniku čís. 5454.
Hospodářské společenstvo viz společenstvo.
— **ý stroj** viz náhrada škody.
Hospodářství obecní viz obec.
Hostinská koncese viz koncese hostinská.
— **živnost** viz živnost hostinská.
Hostinský: ručení za úraz hosta čís. 4793.
— jinak ručení viz smlouva schovací.
Hra: diferenční obchody; ustanovení §u 1271 obč. zák. nelze obcházeti úmluvou stran čís. 4571.
— pojem diferenčních obchodů; není jím ještě spekulační obchod, břímě průvodní čís. 4660.
— pojem diferenčních obchodů; efektivní obchod komisionáře; břímě důkazní; obchody bavlnou s firmami novoyorskými čís. 4703.
— diferenční obchody čís. 5363, 5364.
— obchody diferenční a spekulační čís. 5407.
— bursovní manželova a důvod rozvodu čís. 5485.
Hraniční zeď viz ohražení.
Hromadná věc a zástavní právo viz zástavní právo.
Hrubé zavinění podnikatele čís. 4691.
Hřiště footbalové: pokud jest jeho zařízení věcí movitou čís. 4676.
Hyperocha při přejímací ceně viz pozemková reforma (náhradový zákon).
Hypoteka viz též zástavní právo.
— **kauční (úvěrová):** průkaz, zřízena-li k zajištění všech pohledávek; kdy se stává kauční právo zástavní bezpodmínečným; exekuce vnucenou dražbou za úpadku čís. 4540.
— — odpočítávání splátek čís. 4579.
— — nelze přiznati útraty dražebního a rozvrhového řízení, leč že byla pro ně zřízena zvláštní úvěrová hypoteka čís. 4934.
— — příslušnost k povolení exekuce zabavením čís. 4999.
— — účtoval-li věřitel při rozvrhovém roku v mezích úvěrové hypoteky, soud však přisoudil více, právo zadnějšího knihovního věřitele k rekursu čís. 5321.
— — na jistinu s úroky a útratami nelze přikázati více než na kolik zní hypoteka čís. 5321.
— — nelze požadovati více, než činí nejvyšší míra, uvedená v pozemkové knize čís. 5367.
— — a dražba na nemovitost za řízení vyrovnacího čís. 5436.
— — viz též úvěrová pohledávka.

— **simultanní:** propuštění jedné z nemovitostí věřitelem; právo dlužníka na srážku; srážka peníze, jejž vlastník jiné nemovitosti složil na soudě čís. 4762.
— — poslední odstavec §u 222 ex. ř. i pro případ, že byl ohledně všech nemovitostí předsevzat dražební rok, ale některá z nich nebyla vydražena; ohlášení nároku na hotové zaplacení a jiné než poměrné uspokojení pohledávky čís. 5007.
— — prodána-li exekučně pouze část zavazené nemovitosti čís. 4934.
— — vykonal-li věřitel právo volby ve smyslu §u 15, druhý odstavec, knih. zák. a dostal-li uspokojení pohledávky z výtěžku dražby, pokud má nárok na úroky čís. 5317.
Hypotekární pohledávka: přikázání viz dražba.

Chodník: náhrada škody majitelem domu viz tamže.
Choromyslný: platnost právního jednání, je-li či není-li pod opatrovnictvím; totéž u slabomyslného; světlé okamžiky u tohoto čís. 4551.
— ústav pro ně viz fond zemský.
— znalecký posudek viz znalec.
— viz též zbavení svéprávnosti.
Chorvatsko: vyrovnání viz tamže.
Chovatel zvířete viz náhrada škody podle §u 1320 obč. zák.
Chudý: právo jeho viz tamže.
— protokolování odvolání viz odvolání.
Immisse přímá či nepřímá čís. 4958.
Individuelní smlouva viz smlouva kolektivní.
Inserce ve spolkovém listě viz spolek.
Insertní kancelář: exekuce vnucenou správou čís. 5004.
Inspektor horní viz pojištění úrazové.
Inspektorát zemský viz dávka z přírůstku hodnoty.
Interesse podle §u 368 ex. ř.: výpočet náhrady škody, jde-li o půjčku akcií, neznamenaných na pražské burse čís. 5090.
Intervence vedlejší: podání, že přistupuje k odvolání po uplynutí lhůty; pokud lze k němu přihlížeti čís. 4827.
Invecta et illata viz zástavní právo.
Inventář pozůstalostní: válečné půjčky jest pojati hodnotou ke dni zůstavitelova úmrtí čís. 4543.
— — kterak jest pojati podíl zůstavitelův na veřejné obchodní společnosti čís. 5022.
— — jest zříditi i tehdy, nebylo-li dosud rozhodnuto ve sporu podle §u 125 nesp. řiz. čís. 5274.
— — pokud jest pověřiti notáře mimo obvod jeho sídla; nařídití jest oprávněn jedině pozůstalostní soud; záloha nepominutelného dědice čís. 5374.
Investice vlastníka a přejímací cena viz pozemková reforma (náhradový zákon).

Jazyk státní, menšinový viz názvosloví.
Jednatel společnosti s r. o. viz společnost s r. o.
Jednatelství bez příkazu: poskytnuta-li drobnému pachtýři náhrada za to, že upustil od nároku podle zákona čís. 318/1919 čís. 4645.
Jiskření viz doprava železniční, náhrada škody dráhou.
Jistota: při odkladu exekuce viz odklad exekuce.
— při těžbě dříví viz dříví.
— při vyvlastnění viz vyvlastnění.
— ve smyslu nař. čís. 46/24: vyloučení z exekuce čís. 5020.
— žalobní: stačí i jen jeden rukojmí čís. 5268.
Jízdné: nárok dráhy na náhradu škody proti zaměstnavateli, jehož neoprávněně potvrdil, že dělník má nárok na slevu čís. 5358.
Jméno (§ 43 obč. zák.): ochrana vynálezcova jména i po uhasnutí patentu; neoprávněné užívání jména; nevyhledává se, by oprávněnému vznikla škoda; lhostejno, že oprávněný jest cizozemcem čís. 5577.
Jmenování likvidatora komanditní společnosti čís. 4641.
Jmění (§ 1409 obč. zák.) čís. 5416.
— ve smyslu §u 99 j. n. viz příslušnost podle §u 99 j. n.
— spolku viz spolek.

Kabaret: artistický ředitel viz obchodní pomocník.
Kamna viz smlouva o dílo.
Kancelář insertní: exekuce vnucenou správou čís. 5004.
Kandidát advokacie viz advokát.
Kapelník v biografu viz kinematograf.
Kárné řízení: železničního zřízence viz zaměstnanec železniční.
Kaucní hypoteka viz hypoteka kaucní.
Kinematograf: příslušnost pro námezdní spor kapelníků čís. 4564.
— není přípustna forma společenstva čís. 5159.
— zřízení zástavního práva na zařízení jeho čís. 5598.
Klid řízení: není proň místa v opravném řízení čís. 4852.
— — a zpětvzetí žaloby čís. 5203.
Klinika viz nemocnice.
Kmenový vklad viz společnost s r. o.
Kniha náhradová viz pozemková reforma (náhradový zákon).
— **y obchodní:** pokud lze v ně nahlédnouti svědku čís. 5013.
— — právo nahlédnouti zaměstnance na provisi nelze postoupiti; pokud nejsou společnými listinami čís. 5471.
— — provisní není společnou listinou čís. 4557.
— **pozemková (veřejná):** zástavní právo jest chráněno důvěrou, třebas ho smluvníkův předchůdce nabyl exekučně čís. 4851.
— — komu jest přiznati ochranu důvěry; komora pod nemovitostí čís. 5032.
— — důvěry se nemůže domáhati vymáhající věřitel, jenž exekučně zabavil knihovně sice dosud zajištěnou, avšak již zaplacenou pohledávku čís. 5153.
— — postupník nemůže se odvolávati na důvěru, nebyl-li bezelstným čís. 4621.
Knihovní poznámka viz poznámka knihovní.
— **přednost** viz přednost knihovní.
— **věci:** nevčítání dnů do poštovní dopravy čís. 4521.
— **vlastník:** právo ku stížnosti viz stížnost.
— **zajištění** a odpůrčí nárok viz odpůrčí nárok.
— **zápis** viz zápis knihovní.
Knížka vkladní: způsob zabavení čís. 4731.
— — opatřená heslem, lze ji dáti do zástavy čís. 4930.
— — daná věnem, manžel nabývá pouze práva požívacího čís. 5131.
— — společenstva s r. o., právní povaha, pokud jest pouhým papírem legitimačním, k postupu se vyžaduje předání papíru čís. 5396.
— — spořitelní; vlastnictví a držba činí exekuci nepřípustnou; zastavení vinkulované předpokládá, že byla odevzdána věřiteli do úschovy čís. 5446.
— — spořitelní: nabytí zástavního práva hmotným odevzdáním a převzetím čís. 5588.
Kočí: nezdatnost jeho viz náhrada škody podle §u 1315 obč. zák.
Kolektivní plná moc viz plná moc.
— **smlouva** viz smlouva kolektivní.
Kolky: prodej jich a společenská smlouva viz společnost.
Komanditní společnost viz společnost komanditní.
Kominík: na předsedovi společenstva nelze se domáhati náhrady proto, že nebylo společenstvem včas podáno dobrozdání, zda jinému kominíku jest uděliti oprávnění vymetati čís. 5559.
Komise lihová: podmět práv a povinností; ručení čsl. státu z jejích závazků čís. 5416.
— — byla pouhým výkonným orgánem státu, ručení státu čís. 5592.

— **melasová:** pořad práva viz tamže (stát).
— **paritní:** příslušnost rozhodčího soudu čís. 4957.
Komisionář: W-konto čís. 4566, 4744, 5144.
— likvidace a právní zájem (§ 228 c. ř. s.) čís. 5144.
— dání zboží do komise na určitou dobu a vliv zahájení vyrovnacího řízení čís. 4687.
— Státního obilního ústavu viz obilní ústav.
Komora advokátní viz advokát.
— **obchodní** a živnostenská: posudek její ve sporu čís. 4837.
Kompensační uhlí viz uhlí kompensační.
Kompetenční konflikt viz spor o příslušnost, senát ku řešení kompetenčních konfliktů.
Koncese divadelní: pokud lze vésti na ni (zajišťovací) exekuci čís. 4539.
— hostinská: vzdání se v úpadku čís. 5437.
— — jest majetkovým právem podle §u 331 ex. ř.; pokud při povolení exekuce zabavením nelze se zabývati přípustností podpachtu čís. 5494.
Kondikce viz obohacení bezdůvodné.
Konflikt kompetenční viz spor o příslušnost, senát ku řešení kompetenčních konfliktů.
Kongregace řeholní: jsou korporacemi veřejného práva a podléhají předpisům nař. čís. 95/1853; k výpovědi z nájmu stačí svolení místního představeného řádu čís. 5383.
Konkludentní čin čís. 5490.
Konkurs viz úpadek.
Konto W čís. 4566, 4744, 5144.
Kontokorent viz běžný účet.
Kontumační rozsudek viz rozsudek pro zmeškání.
Konventionální pokuta viz pokuta smluvní.
Koňský řezník viz řezník.
Kormidelník: ručení jeho viz náhrada škody.
Kráva: nárok ze správy viz správa.
Krmení dobytčete výměnkářova viz výměnek.
Křižovatka viz silnice.
Kupec: zápis firmy viz firma.
— jinak viz obchodník.
Kurs při náhradě škody v nákladní dopravě železniční viz doprava železniční.
— přikázané pohledávky viz dražba.
— pokles franku a prodlení dlužníka čís. 5388.
Kusost řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) viz dovolání.
Kutací právo viz hory.
Kvota vyrovnací viz vyrovnání.

Lázně: ručení majitele za úraz, ježto výtopná tělesa byla přístupná doteku čís. 4696.
Léčební útraty: vzteklý pes viz pes.
Lék viz lékárník.
Lékárník: pokud má nárok na náhradu za léky proti okresní nemocenské pokladně čís. 5512.
Lékař: úmluva s náboženskou obcí židovskou a změna poměrů čís. 5021.
— zubní: ručení jeho a u něho zaměstnaného zubního technika za vadné vsazení můstku; zákon čís. 303/20 pouze na zubní techniky, provozující samostatně živnost čís. 4776.
Les viz dříví.
Lesní služebnost viz služebnost.
Lest: řezníka viz řezník.
Létadlo viz pojištění.
Lhůta: k odvolání, dovolání viz odvolání, dovolání.
— respektní viz pojištění.
— a věci feriální viz prázdniny soudní.

— při vyrozumění o roku viz rok.
— §u 71 žel. dopr. ř. viz doprava železniční.
— zachování v čase žaloby, byl-li napotomní spor o příslušnost rozhodnut ve prospěch původně dovolaného soudu čís. 5072.
— zachování, byla-li žaloba odstoupena nepříslušným soudem příslušnému čís. 5072.
— dodatečná: není jí zpravidla třeba poskytnouti při sezonním obchodu čís. 4738.
— — pokud ji netřeba poskytnouti, jde-li o dodání adresáře čís. 5123.
— — (§ 918 obč. zák., čl. 356 obch. zák.): kdy odpadá, výpočet škody podle čl. 357/3 obch. zák. čís. 5211.
— — (dle §u 933 obč. zák.): jest propadnou čís. 4610.
— — — a přípověď, že kráva jest stelnou čís. 4749.
— — — otelila-li se kráva později nežli zaručeno čís. 5049.
— — — šestinedělní, platí i při obchodech čís. 5138.
— — dle §u 1162 d) obč. zák.: nač se vztahuje, počátek její, stanovení prekluse čís. 5003.
— — dle §u 1489 obč. zák.: počátek její čís. 5409.
— — dle čl. 347 obch. zák.: pokud se neprodlužuje čís. 5319.
— — dle §u 126/2 c. ř. s.: výročí narození presidenta republiky čís. 4992.
— — dle §u 555 c. ř. s.: osmidenní odvolací (dovolací) odpověď v řízení směnečném čís. 5364.
— — dle §u 575/1 c. ř. s.: rozhodným obsah žaloby; jde o spor nájemní, domáháno-li se zjištění pachtovního poměru a odevzdání věci do pachtovního užívání čís. 4890.
— — — pro žalobu o dodržení nájemní smlouvy a odevzdání nemovitosti; popření jsoucnosti smlouvy čís. 5320.
— — — neplatí, tvrzeno-li v žalobě, že mezi žalobcem a žalovaným není právního poměru čís. 5605.
— — dle §u 575/3 c. ř. s.: a pokračování v odložené exekuci čís. 4595.
— — — a odklad exekuce čís. 4810.
— — — neplatí v případě výpovědi ze zabraného majetku čís. 5338.
— — — počátek její, byla-li povolena exekuce vyklizením (»na ohlášení«) a zažádáno o odklad čís. 5507, 5566.
— — dle §u 65 ex. ř.: pokud počíná prohlášením usnesení čís. 4981.
— — — při rozvrhu požární náhrady složené na soudě jest osmidenní čís. 5051.
— — — o knihovních poznámkách podle §u 61 a násl. knih. zák. čís. 5300.
— — — počátek její k rekursu do povolení prozatímního opatření čís. 5215.
— — dle §u 216 čís. 2 ex. ř.: od kdy jest ji počítati při poplatku z převodu čís. 5035, 5495.
— — dle §u 256/2 ex. ř.: stavení zahájením vyrovnacího řízení; nestačí, bylo-li pokračováno v prodejovém řízení k návrhu jiného věřitele čís. 4665.
— — — a povolení exekučního prodeje zabavených věcí čís. 5179.
— — dle §u 89 org. zák.: nevčítání dnů i ve věcech knihovních čís. 4521.
— — — započítání dnů poštovní dopravy čís. 5352, 5492.
— — dle §u 119 konk. ř.: v prodejovém řízení osmidenní čís. 4907.
— — dle §u 34 zák. o obch. pom.: jest propadnou práva hmotného čís. 5072, 5080.
— — nevztahuje se na případy, kdy byla dána řádná výpověď po rozumu §u 20 zák. čís. 5080.
— — dle §u 6 a) zák. o automobilech: počátek její čís. 5088.
— — — (ochrana nájemců a odklad exekuce vyklizením).
— — dle §u 6 nař. čís. sb. 83/1918 jest propadnou čís. 4523.
— — dle §u 20 (3) zák. čís. 85/23: výpočet čís. 4585.
— — dle §u 20 (3) zák. čís. 84/23: výpočet čís. 4943.
— — dle zák. čís. 51/25: od kdy jest ji počítati čís. 5174.
— — pozemková reforma:

— — dle §u 31 náhr. zák.: nabytí účinnosti ohledně ostatních věcných práv čís. 4616.
— — obnova drobných zemědělských pachtů: čl. I. zák. čís. sb. 204/24 jest lhůtou propadnou čís. 4666.
— — promíčecí §u 19 pojišť. zák. nevztahuje se na doplacení t. zv. premiového rabatu čís. 4713.
— — §u 1 a 2 zák. čís. 121/1923 jsou lhůtami propadnými čís. 5416.
Licence k prodeji tabáku a kolků a společenská smlouva viz společnost.
Líhová komise viz komise líhová.
Likvidace banky viz banka.
— komisionáře viz komisionář.
— společenstva viz společenstvo.
— veřejné obchodní společnosti viz společnost veřejná.
Likvidator komanditní společnosti, jmenování jeho soudem čís. 4641.
— společenstva viz společenstvo.
— dle zák. čís. 408/1922: oprávnění jeho vésti exekuci čís. 5305.
Likvidatura vojenská pensijní: pokud není účetní nález exekučním titulem pro soudní exekuci čís. 5543.
List nákladní viz doprava železniční.
— **objednací** viz objednací list.
— **vkladný:** v úschově soudu viz složení k soudu.
Listina (y): umoření viz tamže.
— **odevzdací** viz pozůstalost.
— **soukromá:** pokud lze se domáhati vydání její čís. 4557.
— **společné:** pokud nejsou jimi obchodní knihy čís. 5471.
— — pojem; není jí provisní kniha čís. 4557.
— **veřejná:** dovolací soud jest oprávněn k ní přihlédnouti, třebas došla po vydání rozsudku odvol. soudu, byvši tímto soudem vyžádána čís. 5593.
— — důkaz viz tamže.
Lombard válečných půjček viz bankovní úřad.
Los: jest jeho podstatnou vlastností (§ 870 obč. zák.), kdy bude tažen; smlouva uzavřená sprostředkovatelem uvedeným v §u 4 zák. z 30. června 1878, čís. 90 ř. zák. čís. 5054.

Maďarsko: přerušení valutových sporů čís. 4863.
— přepravní smlouva s ním čís. 4816.
Majitel dolu viz hory.
— domu: ručení jeho viz náhrada škody.
— — odklad exekuce vyklizením viz tamže.
— lázní viz tamže.
— pivovaru viz pivo.
Malíř a náhrada škody viz náhrada škody.
Manifestační přísaha viz přísaha.
Manudukční povinnost viz řízení sporu.
Manžel(ka): výživné viz tamže.
— správa jmění viz tamže.
— následování do společné domácnosti; dovolávání se poklesků prominutých čís. 4583.
— pokud se nelze na manželce domáhati, by přijala manžela do společné domácnosti čís. 4838.
Manžel: nelze se na něm domáhati náhrady škody z pronajetí bytu manželkou třetí osobě čís. 4960.
— svolení jeho k žádosti manželky za zápis v obchodní rejstřík čís. 5555.
Manželka: vzdání se nároků proti manželi čís. 5151.
Manželský původ dítěte viz dítě.
Manželství: nedostatek formy uzavření z úřadu i tehdy, uzavřeno-li v cizině; důvod k zahájení úředního řízení o neplatnosti, byly-li spisy trestního soudu postoupeny civilnímu k rozhodnutí předběžné otázky, zda manželství uzavřené v Rusku bylo platným čís. 4693.
— nedostatek svolení vojenských úřadů nečiní je neplatným čís. 5263.
— uzavřené před duchovním církve státem uznané (církve československé) jest platné i tehdy, bylo-li uzavřeno dříve, než bylo dáno státní schválení k ustavení dotyčné náboženské obce čís. 5361.
— rozluka, rozvod viz tamže.
Marky německé: zápůjčka v nich viz zápůjčka.
— — jinak viz měna.
— **polské** viz Polsko.
Masa úpadková viz úpadek.
Matka nemanželská: stačí, byla-li žádost podle §u 168 obč. zák. podána již před porodem dítěte; domáhání se toho, co dítě potřebuje, by bylo udrženo na živu čís. 4577.
— — domáhá-li se zaplacení útrat šestineděli a těhotenství, pokud netřeba zjišťovati otcovství čís. 5459.
— — vázanost její smírem o odbytném, k němuž přistoupila čís. 5562.
— — viz též dítě nemanželské, otec nemanželský.
Melasová komise: pořad práva viz tamže (stát).
Melivo: nařízení čís. sb. 270/1921 a nepřípustnost pořadu práva čís. 5337.
Menšinový jazyk a názvosloví viz názvosloví.
Mezinárodní doprava železniční viz doprava železniční mezinárodní.
— — poštovní viz pošta.
— **právo:** ohledně moci poručenské a poměru matky k nemanželskému dítěti; žaloby z nemanželského otcovství čís. 4541.
— — a soudiště podle §u 104 j. n. čís. 4594.
— — kdy smí tuzemský soudce použíti cizího hmotného práva čís. 4662.
— — pro retorsi rozhodna judikatura v době, kdy skončeno řízení v prvé stolici čís. 4698.
— **smlouva** viz smlouva mírová.
Mezispeditér viz zasílatel.
Mezitimní návrh určovací viz návrh určovací.
— **rozsudek** viz rozsudek mezitimní.
Mezizasílatel viz zasílatel.
Měna: W-konto čís. 4566, 4744, 5144.
— v Polsku čís. 4698.
— výměna polských marek za Kč; omyl finančních úřadů čís. 4582.
— požadavek dohodnocení (valorisace) pohledávek, znějících na znehodnocenou měnu, nemá v tuzemském právu opory čís. 4662.
— byla-li pohledávka z dodání zboží do komise splatna před válkou v německých markách, zaplacení v Kč, kolik činily marky v rakouských korunách v den splatnosti; rentové marky německé nelze použíti ku přepočtení; pokud ztrátu věřitelovu poklesem marky nelze přičísti na vrub prodlevšího dlužníka čís. 4746.
— povinnost železniční společnosti platiti kupony prioritních obligací a vylosované obligace v Kč, a to i když po přechodnou dobu měla sídlo v cizině čís. 5094.
— přepočítání dovozného a kupní ceny, vypočtené v cizí měně, na Kč čís. 5122.
— pokud byl věřitel oprávněn odmítnouti plnění čís. 5357.
— devalvace a zvýšení pachtovného čís. 5508.
— Bílsko patřilo 26. února 1919 k státnímu území Československa čís. 5593.
— kurs při přikázání pohledávky viz dražba.
— soupis podle zák. čís. 207/22 viz tamže.
— v mezinárodní dopravě železniční viz doprava železniční mezinárodní.
— vyplacení odkazu v Kč viz odkaz.
Městský úřad sociální péče viz poručník z povolání.
Mimořádné vydržení viz vydržení.
Mimosporné řízení viz nesporné řízení.
Minimum existenční viz exekuce na platy, mzda.
Mír: má-li podle smlouvy z doby válečné býti plněno »po uzavření míru mezi

Rakouskem a Anglií, jakmile s Anglií nastanou pravidelné poměry dopravní a platební čís. 4837.
Místní dráha a pošta viz pošta.
— **přídavek** viz zaměstnanec státní.
Místnosti náhradní viz odklad exekuce.
Mistr tkalcovský, tovární viz obchodní pomocník.
Mlčení obchodníka: význam jeho čís. 5409.
Moc plná podle §u 31 kn. zák. čís. 5001.
— — jinak viz plná moc.
— — poručenská viz poručenství.
— **právní** viz právní moc.
Movitost(i): jest jí živnostenské oprávnění čís. 4539.
— a ručení dráhy viz náhrada škody dráhou.
— pokud jest jí zařízení footbalového hřiště čís. 4676.
Mravy dobré viz neplatnost smlouvy.
Mrhání jmění viz odpůrčí nárok.
Mrtvice: pokud jest úrazem čís. 5491.
Můstek zubní viz lékař zubní.
Myslivost viz honitba.
Mzda: zabavena-li jen peněžitá, nelze při výpočtu existenčního minima přihlížeti k naturálním požitkům čís. 4622.
— srážení její a ocenění sporu viz ocenění sporu.
— viz též exekuce (exekuce na platy).

Náboženská obec a platnost manželství viz manželství.
— — židovská: úmluva s lékařem a změna poměrů čís. 5021.
Nabytí vlastnictví: podle §u 418 obč. zák. čís. 4648.
— — svěřená věc podle §u 367 obč. zák. čís. 4659.
— — k vydražené nemovitosti čís. 5142.
— — viz též převod vlastnictví.
— **zástavního práva** viz zástavní právo.
Nábytkový automobil viz automobil.
— **vůz** viz doprava železniční.
Nadace a pozůstalostní poplatky viz poplatky.
Naddůlní viz pojištění úrazové.
Nadzástavní právo viz zástavní právo.
Nahlédnutí do knih viz knihy obchodní.
Náhoda (§ 1447 obč. zák.) viz nemožnost plnění.
Náhrada podle §u 41 náhr. zák. viz pozemková reforma.
— **požární** viz požární náhrada.
— **škody:** poškozením silnice viz silnice.
— — automobilem viz automobil.
— — opatrovníkem viz opatrovník.
— — obcí: pořad práva viz tamže.
— — při úrazovém pojištění dělnickém viz pojištění úrazové.
— — na předsedovi společenstva kominíků viz kominík.
— — důvod nároku viz rozsudek mezitimní.
— — **obcí** v Čechách za úředníky důchodu čís. 4765.
— — zásada **ručení za výsledek** není v platném právu obecně uznána čís. 4893.
— — **důkazní břímě** žalobcovo čís. 4953.
— — uplatňována-li (namítána odpočtem) promlčená pohledávka čís. 5036.
— — jen o nároku, jenž byl řádně individualisován, lze rozhodnouti, zda jest důvodem po právu čís. 5358.
— — **podle §u 1293 obč. zák.:** pojem ušlého zisku čís. 4677.
— — **podle §u 1295 a násl. obč. zák.:** na vymáhajícím věřiteli, ježto vedl exekuci na věci, dlužníku nenáležející čís. 4632.
— — — rozsah povinností majitele dolu k náhradě škody čís. 4677.
— — — komu přísluší nárok ze škody dolováním čís. 4775.
— — — tím, kdo si vymohl k soukromé obžalobě na ochranu známky prozatímní opatření čís. 4732.
— — — hostinským, spadl-li host do sklepa čís. 4793.
— — — nárok vlastníka peněz, zabavených u třetí osoby, proti vymáhajícímu věřiteli čís. 4859.
— — — povinnost majitele domu udržovati schůdným chodník, vedoucí od vstupu do domu na ulici čís. 4942.
— — — pro nárok státu proti vlastníku domu, dal-li byt zabraný pro státního zaměstnance do nájmu jinému nájemníku čís. 4960.
— — — úraz pádem na schodech v době, kdy byly malovány; malíř není zodpovědný za úraz; zavinění poškozeného čís. 5115.
— — — nárok dráhy proti zaměstnavateli, ježto neoprávněně potvrdil, že dělník má nárok na slevu jízdného čís. 5358.
— — — pokud nemůže se domáhati společenstvo na členech představenstva čís. 5362.
— — — pokud neručí stavitel za škodu, již utrpěly při stavbě sousední pozemky čís. 5387.
— — — podnikatel, bylo-li zařízení v podniku schváleno, neručí za úraz, zakázal-li zřejmým způsobem přístup do podniku; úraz nedospělce čís. 4623.
— — — uzavřen-li majitelem hospodářský stroj do stodoly a poškození nedospělce čís. 4769.
— — — zodpovědnost majitele hospodářství za úraz, jejž utrpěl zaměstnanec nedostatečným zařízením elektrického vedení čís. 4979.
— — — zaměstnavatelem služebné, neopatřivší se při čištění oken ochranným pásem čís. 5066.
— — — majitelem lázní, ježto vytopná tělesa byla přístupna doteku čís. 4696.
— — — zubním lékařem a u něho zaměstnaným zubním technikem za vadné vsazení můstku čís. 4776.
— — — kormidelníkem závodní lodi za škodu, již utrpěla osoba v jiné lodi neopatrným řízením závodní lodi čís. 5175.
— — — advokátem, nevznesl-li k příkazu strany opravný prostředek čís. 5247.
— — **podle §u 1297 obč. zák.:** zlý úmysl a nedopatření čís. 5477.
— — **podle §u 1302 obč. zák.:** způsob, jakým mají jednotliví účastníci hraditi způsobenou škodu čís. 4874.
— — — ručení více osob za škodu společně a nedílně i tehdy, vzešla-li z nedopatření; lhostejno, že činnost byla různě trestně kvalifikována čís. 4940.
— — **podle §u 1308 obč. zák.:** byl-li nedospělec vydrážděn ke škodnému činu chováním se poškozeného čís. 5292.
— — **podle §u 1315 obč. zák.:** jediná vědomá nedbalost zakládá nezdatnost kočího, nikoliv však jediné nedopatření čís. 4545.
— — — nechal-li učeň u své světnice otevřené okno, jež bylo vichřicí strženo čís. 4549.
— — — zdatnost redaktora, ručení vydavatelstva časopisu za škodu způsobenou uveřejněním nepravdivé zprávy čís. 4574.
— — — nevyžaduje se předchozí vědomosti o nezdatnosti, nestačí nevědomé a neúmyslné nedopatření čís. 4586.
— — — pojem zdatnosti; nestačí jedno nedopatření čís. 4765.
— — — může se sbíhati s ručením podle §u 1320 obč. zák.; pojem zdatnosti; ručení vlastníka většího statku, má-li více zřízenců, jsoucích v poměru nadřízenosti a podřízenosti čís. 5110.
— — **podle §u 1318 obč. zák.:** zaháčkované otevřené okno čís. 4549.
— — — pád pohyblivé výkladní skříně čís. 4586.
— — **podle §u 1319 obč. zák.:** bylo-li okno vichřicí vyzdviženo a vrženo na ulici čís. 4549.
— — — pád tašky se střechy čís. 4817.
— — — míra péče; nepřítomnost majitele, jenž zřídil správce čís. 5101.
— — **podle §u 1320 obč. zák.:** ručení na základě zavinění; průvodní povinnost; míra péče čís. 5008.

— — — může se sbíhati též ručení podle §u 1315 obč. zák. čís. 5110.
— — — nápadná bezstarostnost majitele psa, spoluzavinění poškozeného čís. 5415.
— — — chovatel psa; sdílení společné místnosti čís. 5419.
— — — povinnost vlastníka vzteklého psa k náhradě léčebních útrat čís. 5603.
— — **podle §u 1325 obč. zák.:** bolestné, predisposice poškozeného a hodnota peněz čís. 4952.
— — — pojem čistě psychických bolestí; při výměře bolestného nepřichází v úvahu životní míra poškozeného čís. 5114.
— — — pokud lze při výměře bolestného přihlédnouti k duševním útrapám; poranění osoby nezhojitelně nemocné čís. 5269.
— — — znetvoření rtu u muže čís. 5415.
— — **podle §u 1328 obč. zák.:** jen ženě obelstněné, nikoliv lehkověrné čís. 5229.
— — — není výlučně příslušným okresní soud; poměr k nároku podle §u 167 obč. zák. čís. 5236.
— — — početí promlčení; prohlášení zletilého vojína, že nesplní manželského slibu, učiněné za trvání vojenské služby čís. 5295.
— — **podle §u 1330, druhý odstavec, obč. zák.:** ručení redaktora a vydavatelstva časopisu za škodu způsobenou uveřejněním nepravdivé zprávy čís. 4574.
— — **podle §u 1333 obč. zák.:** pokud nelze přičísti na vrub dlužníka ztrátu věřitele poklesem měny čís. 4746.
— — pokles kursu franku za prodlení dlužníka čís. 5388.
— — viz též doprava železniční (kurs).
— — **podle §u 368 ex. ř.:** čís. 5090.
— — **podle §u 394 ex. ř.:** čís. 5193.
— **dráhou:** z nákladní dopravy viz doprava železniční.
— — vniknutí na dráhu, třebas byly závory spuštěny a poškození na majetku čís. 4640.
— — ručení pouze podle předpisů obč. zák. mimo případ čís. 1 §u 19 žel. dopr. ř. čís. 1 ř. zák. na rok 1852 čís. 5038.
— — pokud ručí dráha podle min. nař. ze 14. září 1854, čís. 238 ř. zák. za movitosti ve shořelých nemovitostech čís. 4572.
— — pokud neručí místní dráha za poškození lidí a věcí tím, že je zasáhl vlak na závorami nechráněné křižovatce čís. 4723.
— — podle zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.:
— — průkaz vyvinění podle §u 2; spuštění závor a přihoda v dopravě; starreflektory; spoluzavinění poškozeného čís. 4554.
— — provoz dráhy, nezáleží na tom, kde se úraz stal, nýbrž v čí provozu nastal čís. 4638.
— — příhoda v dopravě, vystupoval-li cestující z vlaku již se pohybujícího; zavinění poškozených cestujících čís. 4734.
— — pokud jest v náhlém napadnutí sněhu spatřovati vyšší moc, vyviňující dráhu čís. 4869.
— — výbuch třaskaviny v nádražním skladišti jest příhodou v dopravě; pokud ručí dráha čís. 4874.
— — nesprávné spuštění železničních závor; splašení se dobytčete a úraz průvodce čís. 5112.
— — utrpěl-li cestující úraz, přecházeje můstek mezi vagony dříve než vlak opustil počáteční stanici; spoluzavinění cestujícího čís. 5353.
— — požár v osobním vagonu čís. 5517.
— — vstoupil-li hluchý člověk na trať čís. 5532.
— — srážka vozu, ujevšího po svahu, s vlakem místní dráhy; širou jest trať vně krajních výměn; stálé střežení vozů; dozor ve stanici; nejde o třetí osoby, bylo-li ujetí vozu způsobeno jednáním zřízenců podniku, jimž dráha svěřila manipulaci s vozem; zrychlení (akcelerace) vozu čís. 5601.
— — věcná příslušnost pro spory podle §u 3 čís. 4592.
— — dle zákona ze dne 12. července 1902, čís. 147 ř. zák.:

nastalo-li v motorovém voze pouliční dráhy krátké spojení; pokud nejde o zavinění poškozeného čís. 5499.
Náhradní byt viz byt náhradní, ochrana nájemců.
— **místnosti** viz odklad exekuce.
— **nález vojenský** viz nález náhradní, důstojník.
— **pojištění** viz pojištění náhradní.
Náhradník člena obec. zastupitelstva viz obec.
Náhradová kniha viz pozemková reforma (náhradový zákon).
— **ý zákon** viz pozemková reforma.
Nájemce: ochrana viz tamže.
Nájemní právo viz smlouva nájemní.
Náklad (§ 1042 obč. zák.): nemůže se domáhati ručitel ze zákona, jenž zaplatil dávku z přírůstku hodnoty čís. 4530.
— na společnou věc viz společenství statků.
Nakladatelská smlouva viz smlouva nakladatelská.
Nákladní list viz doprava železniční.
— **smlouva** viz smlouva nákladní.
— — **železniční** viz doprava železniční.
Nákup cizí valuty viz valuta cizí.
Náledí viz obec.
Nálepky viz zástavní právo.
Nález bursovního rozhodčího soudu viz rozhodčí soud bursovní.
— **náhradní vojenský:** jde o případ §u 3 zák. čís. 72/1887, byla-li předepsána náhrada škody způsobené při řízení automobilu čís. 4779.
— — — spojena-li se žalobou o zrušení též žalobní prosba, by exekuce na základě nálezu byla prohlášena neplatnou a zrušena; rozsah zákona čís. 72/1887 čís. 4998.
— — — viz též důstojník.
— **účetní** viz účetní nález.
Naložení zboží a doprava železniční viz doprava železniční.
Námezdní smlouva viz smlouva služební.
— spor kapelníků v biografu: příslušnost čís. 4564.
Náměstek viz smlouva zmocnitelská.
Námitka nepříslušnosti atd. viz příslušnost atd.
Napadnutí sněhu viz náhrada škody drahou.
Narozeniny presidenta republiky a prodloužení lhůty čís. 4992.
Nástupnický stát viz stát nástupnický.
Naturalie a zaopatřovací požitky viz zaopatřovací požitky.
Naturální požitky viz mzda.
Navrácení k předešlému stavu: zamítnut-li návrh odvolacím soudem, jest opravný prostředek nepřípustným čís. 4751.
Návrh dovolací viz dovolání.
— **určovací mezitímní:** nebyl-li určen v předchozím sporu, pokud lze se zabývati otázkou v pozdějším sporu znovu čís. 4851.
— — — nepřípustným ve sporu obmezeném na útraty; přípustnost dovolání čís. 5100.
— — — účasten pravomoci rozsudku čís. 5316.
Název obce viz obec.
Názvosloví: úprava označení místa ve firmě v menšinovém jazyku; jsou-li v úředním seznamu míst úřední názvy v jazyku státním i menšinovém, jest soud i úřad povinen provésti změnu v obou jazycích čís. 5275.
— jméno obce jako dodatek ku firmě čís. 5429.
Nedílné společenství v rozepři viz společenství v rozepři.
Nedopatření čís. 5477.
Nedoplatky berní: zajištění jich, nepřípustnost dovolacího rekursu do souhlasných rozhodnutí čís. 5333.
— **příspěvků nemocenských pokladen** viz pojištění nemocenské.
Nedospělec: úraz jeho v podniku, do něhož se vloudil čís. 4623.
— byl-li vydrážděn ke škodnému činu chováním se poškozeného čís. 5292.
Nedostatek procesní způsobilosti viz způsobilost ku sporu.

Nedovolenost výminky viz výminka.
Negotiorum gestio viz jednatelství bez příkazu.
Nejvyšší podání viz dražba.
— **soud** viz dovolání.
— **správní soud** viz správní soud.
Nemanželské dítě, matka, otec viz dítě, matka, otec.
Nemocenská pokladna viz pokladna, pojištění nemocenské.
Nemocnice všeobecná v Praze: poměr ku klinikám; lze ujednati soukromoprávní smlouvu o léčení čís. 4826.
— **státní** v Praze: pořad práva viz tamže (stát).
Nemovitost: v knize pozemkové nezapsanou není zastavená část pozemkové parcely, jež dosud není vyznačena jako parcela stavební čís. 5195.
Nemožnost plnění: nastalo-li zvýšení dopravních sazeb čís. 5388.
— — vliv války na smluvenou úplatu za povozy čís. 4672.
— — § 1447 obč. zák. není donucující normou ve smyslu čl. XXV. uv. zák. k c. ř. s. čís. 4575.
— — přidělen-li byt družstvem třetí osobě čís. 4584.
— — (§ 1447 obč. zák.): pokles cen textilního zboží čís. 4682.
— — při služebnosti viz služebnost.
— **výminky** viz výminka.
Nemravnost smlouvy viz neplatnost smlouvy.
Neoznámení úrazu viz pojištění úrazové.
Nepatrné věci: pojem ve smyslu §u 502/2 c. ř. s. čís. 4888.
— — předpisů o opravných prostředcích nelze použíti v řízení exekučním čís. 5095.
— — projednávány-li společně s nároky nebagatelními; nepřípustnost dovolání čís. 5490.
Neplatnost manželství viz manželství.
— **(nemravnost, nicotnost)** smlouvy:
— o zápůjčku viz zápůjčka.
— diferenční obchody viz hra.
— úmluvy podle zák. na ochr. náj. viz ochrana nájemců.
— úmluvy ve vyrovnacím řízení viz vyrovnání.
— pokud právní jednání, příčící se zákonnému zákazu, jest nicotným čís. 4536.
— byl-li poskytnut úvěr bankou cizozemci přes míru stanovenou příslušnými předpisy, právní jednání nicotné, obnovení dřívějšího stavu, § 1174 obč. zák. se nevztahuje na vrácení toho, co bylo poskytnuto k plnění smlouvy od původu neplatné čís. 4660.
— nicotnost jednání, příčícího se nařízení čís. 644/19, jednání příčící se zákonnému zákazu, jest ničí, třebas nebyla na zákaz tato sankce zvlášť stanovena čís. 4712.
— nicotnost při obchodě kompensačním uhlím čís. 4750.
— jde-li o inserci ve spolkovém listě čís. 4772.
— odporující dvorskému dekretu z 6. června 1838, čís. 277 sb. z. s. čís. 4777.
— nelze se domáhati zrušení části smlouvy o zápůjčku čís. 4901.
— nicotnost, zakazuje-li ji přímo zákon; pokud jest smlouva nicotna, nezakazuje-li ji přímo zákon čís. 5054.
— nájemní smlouvy o bytu, zajištěném pro státního zaměstnance čís. 5069.
— pokud se smlouva o odebírání piva příčí dobrým mravům čís. 5084.
— pokud se příčí dobrým mravům smlouva o zastavění pozemku čís. 5116.
— pokud není nemravnou smlouva, bylo-li pohroženo při vymáhání provise čís. 5150.
— úmluva o odměně za sprostředkování sňatku čís. 5349.
Nepominutelný dědic viz dědic.
Nepřekonatelný odpor viz rozluka manželství.
Nepřímá immisse viz immisse.
Nepřípustná novota viz novota.
Nepřípustnost rekursu (dovolacího) viz stížnost (dovolací).
— **žaloby** viz žaloba.
Nesporné řízení: třetí stolice jest oprávněna zjišťovati čís. 4577.
— — přestoupení předpisů o příslušnosti není zmatečnosti čís. 4590.
— — plnou moc jest prokázati písemně čís. 5120.
— — nepříslušnost zmatečnosti; důvody zmatečnosti podle §u 477 c. ř. s. čís. 5188.
— — neodmítl-li soud prvé stolice nepřípustný dovolací rekurs, jest na rekursním soudu, by tak učinil čís. 5355.
Nesvéprávný viz zbavení svéprávnosti.
Neurčitost žaloby viz žaloba.
Nevěstinec: zápůjčka viz tamže.
Nezabavitelnost viz exekuce.
Nezapsaná nemovitost viz nemovitost.
Nezbytná cesta viz cesta z nouze.
Nezdatnost viz náhrada škody podle §u 1315 obč. zák.
Nezletilec: a prohlášení za mrtva viz tamže.
Neznalost zákona viz zákon.
Německo: povolení exekuce viz exekuce.
— vykonatelnost rozsudku v tuzemsku čís. 4596, 4607, 4976, 5190, 5191, 5221, 5280.
— exekuce není upravena smlouvou čís. 130/1924, nýbrž vyhláškou čís. 131/24, podmínky vzájemnosti čís. 5518.
— tamní příslušník a náhrada podle §u 41 náhr. zák. čís. 4977.
Německé marky viz měna.
— **společnosti a pojišťovny:** způsobilost ku sporu viz tamže.
Nicotnost smlouvy viz neplatnost smlouvy.
Norma donucující viz rozhodčí soud bursovní.
Normál pensijní viz pojištění pensijní.
Notář: nemá právo rekursu do usnesení pozůstalostního soudu, jímž mu bylo odňato projednání pozůstalosti čís. 4988.
— domáhání se v nesporném řízení poplatků za sepsání soukromých listin čís. 5139 a za zhotovení závěti čís. 5140.
— pořad práva, popírán-li jen důvod závazku ku placení honoráře; oprávnění notáře domáhati se zaplacení na tom, kdo byl účastníkem jednání čís. 5582.
— závěť, zřízená před ním a § 4 řádu o zbavení svéprávnosti čís. 5414.
— ztráta jeho úřadu (§ 19 d) not. ř.) nastává i tehdy, jestli ztráta svéprávnosti časově pomíjející a uzdravení možným; oddálení (§ 165 d) not. ř.) jest pouze prozatímním opatřením čís. 5257.
— pokud nelze ho pověřiti inventurou nemovitého jmění mimo obvod jeho sídla čís. 5374.
— viz též pořízení poslední.
Notářský spis: nevyžaduje ho dohoda manželů o výživném čís. 4635.
— — netřeba při vzdání se nároku mezi manželi čís. 5151.
— — a společnost s r. o. viz tamže.
— — o smlouvě rukojemské, není ani, když jde o rukojmího a plátce, exekučním titulem, neobsahuje-li právního důvodu hlavního dluhu čís. 4806.
Nouze (§ 154 obč. zák.) čís. 4705.
Nová firma viz firma.
Novace pohledávky nenastává vyrovnáním čís. 5281.
Novoty (§ 482 c. ř. s.): pokud nejde o ně čís. 4616.
— a řízení o odklad exekuce vyklizením čís. 4896.
— nepřípustným jsou námitky, jimiž strana pokouší se překvapiti odpůrce teprve v řízení opravném čís. 4915.
— v novém řízení podle §u 496/2 c. ř. s.; nelze se zabývati obranou, která nebyla uplatněna v původním řízení čís. 5024.
— není uplatnění přerušení valutového sporu v odvolání čís. 5252.
— přednes v řízení u prvého soudu na základě zrušení rozsudku odvolacím soudem čís. 5319.
— a prozatímní opatření čís. 5488.
Nový York: obchody s bavlnou čís. 4703.

Obal zboží a doprava železniční viz tamže.
Obec: pořad práva viz tamže (obec).

— povolání dosud samostatné za dědičku a dříve, než dědictví napadlo, sloučení s jinou obcí čís. 4931.
— jméno obce jako dodatek k firmě musí se krýti s úředním názvem obce čís. 5429.
— v Čechách: uzavřena-li smlouva osobami, jež neměly potřebného schválení; pokud se nevyžaduje písemné formy čís. 4643.
— — nezachována-li třídenní lhůta před schůzí obecního výboru čís. 4690.
— — úpis válečné půjčky, nedodržení svolávací lhůty (v Čechách), neuvedení jednání o výpůjčce na pořadu, nedostatek podpisu zapisovatele, předčasná realisace, usnesení o placení úroků čís. 4580.
— — pokud nejde o veřejnoprávní poměr ve smyslu §u 70 obec. zříz. a §u 2 zák. čís. 421/19, nýbrž o soukromoprávní poměr vlastnický čís. 4846.
— — neplatnost usnesení obecního zastupitelstva, nebyl-li za dočasně nepřítomného člena povolán náhradník čís. 4871.
— — pojem obecního statku; náležitosti žádosti o výmaz podle zák. čís. 421/1919 čís. 4967.
— — nárok na náhradu škody, ježto neposypala náledí na veřejné cestě čís. 5006.
— — porušení předpisu §u 42 obec. zříz. pro Čechy při úpisu válečných půjček čís. 5093.
— — které členy jest pozvati ke schůzi výboru; nezachování třídenní lhůty mezi obesláním a schůzí; uvedení na obsílce úpisu válečné půjčky a nikoliv ujednání zápůjčky; vliv okolnosti, že nebyli zvoleni náhradníci za členy trvale nepřítomné a že ke schůzi byli pozváni a súčastnili se hlasování přebyteční náhradníci čís. 5277.
— — usnesení o úpisu válečné půjčky a zápůjčka; § 42 obec. zříz. pro Čechy nelze použíti ohledně členů obecního výboru, kteří byli povoláni k vojenské službě; důkazní břemeno obce; k platnému usnesení počet podle skutečného stavu; neoprávněné hlasování čís. 5551.
— — ručení funkcionářů obcí za škodu vedením sporu, podepsali-li neoprávněně plnou moc starostovi pro právního zástupce čís. 5552.
— — oprávnění úředníků důchodu, ručení obce čís. 4765.
— na Moravě: žaloba na soudě o náhradu škody proti činovníkům obce a předchozí nález samosprávného úřadu; soud zkoumá příčinnou souvislost mezi zaviněním a škodou čís. 4797.
— — pokud jest neplatným její příkaz k úpisu válečné půjčky čís. 4991.
— **náboženská** a platnost manželství viz manželství.
— — židovská viz náboženská obec židovská.
— **statutární;** o nárocích obecních zřízenců proti obci jest rozhodovati soudům. Dodatek III.

Obecná cena: zkrácení přes polovinu viz tamže.
— — jinak viz odhad.
— **obchodní hodnota** viz doprava železniční.

Obecní statek viz statek obecní.
— **zaměstnanec** viz zaměstnanec obecní.

Obchod(y) (čl. 271 a násl. obch. zák.): pojem »zjednání« věcí movitých ve smyslu čl. 271 čís. 1 obch. zák. čís. 4906.
— i přípravné práce k zahájení provozu obchodu; platy, jež vynaložil obchodník se zřetelem k provozu obchodu jiného obchodníka čís. 5539.
— diferenční viz hra.
— sezonní viz lhůta dodatečná.
— splátkové viz splátkové obchody.
— zahraniční: úřad viz tamže.

Obchodní knihy viz knihy obchodní.
— **komora** viz komora obchodní.
— **obecná hodnota** viz doprava železniční.
— **obyčej, zvyklost** viz zvyklost obchodní.
— **pomocník:** lhůta §u 34 viz tamže.
— služby artistického ředitele kabaretního podniku v hotelu jsou vyššími službami nekupeckými; pokud nelze kabaretní podnik pokládati za součást živnosti hostinské čís. 4764.
— tovární mistr koná vyšší služby; pokud nelze v netaktním se zachování ku představenému spatřovati důvod propuštění čís. 4825.
— pojem vyšších služeb; pokud sem spadá dílovedoucí čís. 4854.
— tkalcovský mistr; soud jest oprávněn přiznati kvalifikaci vyšších nekupeckých služeb, třebas v mezisporu o příslušnost vycházel z názoru opačného čís. 5078.
— pokud sem spadá sládek pivovaru čís. 4926.
— jest jím obchodní cestující pro určitý obvod za pevný měsíční plat s dalším nárokem na diety a provise za určitých podmínek čís. 5556.
— pečlivost řádného obchodníka vůči zaměstnancům, započtení (nesprávné) schodku na služné čís. 4695.
— bylo-li umluveno, že lze trvání smlouvy přerušiti buď výpovědí příslušející zaměstnanci neb zrušením služebního poměru, příslušejícím zaměstnavateli čís. 5080.
— pokud jest spatřovati odepření poslušnosti v tom, že bankovní úředník nevyhověl výzvě, by převzal řízení filiálky čís. 5176.
— pro nárok podle §u 29 jest lhostejno, zda a kdy si našel nebo najíti mohl jiné zaměstnání čís. 5240.
— služební poměry na určitou dobu (§ 19, odstavec prvý, zák.) čís. 5406.
— pokud právo podle §u 35 nemůže býti změněno ani ztenčeno čís. 5132.
— viz též smlouva kolektivní.
— **spojení:** a příslušnost čís. 5222.
— **zvyklost** viz zvyklost obchodní.

Obchodník: opověď jeho k rejstříku; podal-li odvolání do výměru daně nad hranici pro kvalifikaci kupce plného práva čís. 5157.
— význam mlčení jeho čís. 5409.

Obilní ústav státní: zastupování jeho jen finanční prokuraturou čís. 4528.
— — příslušnost rozhodčího soudu podle nař. čís. 404/1920 čís. 4562.
— — pohledávka zmocněnce (komisionáře), ustanoveného odbočkou, proti ústavu jest povahy soukromoprávní; propadnutí její ve smyslu §u 1 zák. čís. 121/23 čís. 5092.

Objednací list: význam doložky »při zaplacení protiúčtem« čís. 5452.

Oblek viz smlouva o dílo.

Obligace prioritní: měna viz tamže.

Obmezení sporu na útraty viz útraty.
— **žalobní prosby** viz žaloba.

Obmyslnost při vydržení viz vydržení.
Obmýtní smlouva viz dříví.

Obnova řízení (podle §u 530 a násl. c. ř. s.): nepřípustna v řízení o svolení soudu k výpovědi čís. 5469.
— — přípustnost (důvodnost) dle práva v historických zemích, třebas jde o případ ze Slovenska (zák. čís. 4/1918) čís. 5525.
— — byl-li v základním sporu vynesen rozsudek pro zmeškání; obnovy podle §u 530 čís. 7 c. ř. s. nemůže se domáhati, kdo neuplatňoval okolnost již v dřívějším sporu; k pojmu nedbalosti čís. 4924.
— — z důvodu čís. 7 §u 530 c. ř. s. nelze se dovolávati skutečností, vzniklých teprve po té, kdy bylo skončeno jednání v prvé stolici čís. 4836.
— — jest zamítnouti rozsudkem, nedostává-li se předpokladu, že žalobce (§ 530 čís. 7 c. ř. s.) nebyl beze své viny s to, uplatniti novou skutečnost již v základní rozepři čís. 5525.
— — otázku, zda žalobce nemohl (§ 530 čís. 7 c. ř. s.) uplatniti nové okolnosti a průvody v základní rozepři, jest zkoumati z moci úřední čís. 5541.
— — dle §u 530 čís. 7 c. ř. s. nelze uplatniti nové okolnosti a průvody, po nichž žalobce o obnovu začal pátrati teprve po vydání rozsudku čís. 5541.
— — **drobných zemědělských pachtů:**

— — pouze na zemědělské pozemky, propachtované k účelům zemědělským čís. 4949.
— — neužito-li zákona o obnově pachtu, může dojíti k obnově dle §u 1114 obč. zák. a §u 569 c. ř. s.; zameziti lze obnovu pouze žalobou podle §u 569 c. ř. s. čís. 4944.
zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n.:
— — pokud lze použíti předpisu §u 10; význam liknavosti pachtýře čís. 4666.
zákon ze dne 30. září 1924, čís. 204 sb. z. a n.:
— — podmínka §u 2 b) i tehdy, vezme-li propachtovatel pozemky do vlastní režie a dá je obdělávati zjednanými silami čís. 4535.
— — lhůta čl. I. jest propadnou čís. 4666.
— — pozemek »ve vlastní správě« propachtovatele čís. 4720.
— — veřejná obchodní společnost není vyloučena z dobrodiní čl. II. b) zák. čís. 4820.
— — dobrodiní čl. II. a) přísluší i obročníku, čl. VI. zák. čís. 213/22 platí i za účinnosti zák. čís. 204/24 čís. 4935.
— — propachtovatelem jest i každý právní nástupce toho, kdo uzavřel pachtovní smlouvu čís. 5287.
— — **vnuceného pachtu:** dle kterých zákonných předpisů jest žádost posuzovati čís. 4669.

Obnovení manželského společenství: význam předpisu §u 110 obč. zák. čís. 4583.
— **nájemní smlouvy** podle §u 569 c. ř. s. jest řešiti sporem čís. 4595.

Obohacení bezdůvodné: § 1432 obč. zák. předpokládá, že bylo placeno dobrovolně čís. 4816.
— — domáhání se náhrady na státu, ježto zabaviv cizí valutu, za vyššího kursu ji prodal a vrátil ji později, nakoupiv ji za kursu nižšího čís. 5039.
— — náhrada vlastníku peněz, zabavených vymáhajícím věřitelem u třetí osoby čís. 4859.

Obrat: daň viz tamže.
Obročník viz obnova pachtu.
Obstávka viz prozatimní opatření.
Obyčej obchodní viz zvyklost obchodní.
Obživnutí pohledávky ve vyrovnání viz vyrovnání.
Ocenění sporu (§ 500 c. ř. s.): jde-li o peněžitý nárok, nepřesahující 2.000 Kč, není odvolací soud oprávněn oceniti předmět sporu nad 2.000 Kč; nárok peněžitý, nepřesahující 2.000 Kč proti zaměstnanci, by srážel mzdu ku vydobytí pohledávky, nepřesahující 2.000 Kč čís. 4707.
— — byla-li hodnota určena v základním sporu, není odvolací soud oprávněn se od ní odchylovati, třebas následkem obnovy byl zrušen rozsudek odvolacího soudu v základním sporu čís. 5025.

Odběr piva viz pivo.
Odbytné za dílo a úpadek čís. 4783.
— a výživné nemanželského dítěte viz tamže.
— podle zák. čís. 286/24: exekuce naň čís. 5366, 5493.

Oddělené bydliště viz prozatimní opatření.
Odebírání piva viz pivo.
Odepsání závadprosté: ve vyzývacím řízení platí o opravných prostředcích ustanovení knihovního zákona čís. 5053.

Odevzdací listina viz pozůstalost.
Odevzdání věci viz převod vlastnictví.
— **zástavy** viz zástavní právo.

Odhad: k vůli vyměření dávky z přírůstku hodnoty; z rozhodnutí nabyl práv buď zemský inspektorát nebo zcizitel nemovitosti čís. 4970.
— příslušnost, jsou-li nemovitosti zapsány dílem v zemských deskách, dílem v pozemkové knize čís. 5027.
— určení útrat; nedobytnost jich čís. 5086.
— obecná cena podle §u 305 obč. zák.; cena odhadní a prodejová; pokud jest šetřiti předpisů odhadního řádu čís. 5183.
— o opravných prostředcích platí předpisy nesporného řízení čís. 5326.
— přípustnost rekursu do usnesení prvého soudu, jímž uloženo navrhovateli složiti zálohu na útraty čís. 5433.
— v dražebním řízení: starší jednoho roku; pokud lze se obejíti bez nového odhadu čís. 5399.
— k vůli doplnění povinného dílu: které předpisy platí, postoupení nemovitosti s výhradou požívání pro postupitele čís. 5438.

Odhadce viz rozsudí.
Odkapní žlab: služebnost viz tamže.
Odkaz či příkaz (§ 709 obč. zák.) čís. 5029.
— pokud odkazovník, bydlící v tuzemsku, jest oprávněn domáhati se vyplacení v Kč, třebas pozůstalost byla projednána v cizině, a odevzdací listina stanovila pro výplatu měnu cizí čís. 5595.
— přední manželův podle §u 758 obč. zák. jest započísti do základny pro vyměření povinného dílu čís. 5569.
— dědické poplatky viz poplatky pozůstalostní.

Odkázání věci na jiný soud viz postup věci jinému soudu.
Odklad exekuce dle §u 42 a násl. ex. ř.
— — dražebního řízení viz dražba.
— — a vyrovnání viz vyrovnání.
— — při zrušení spoluvlastnictví čís. 4842.
— — rekursní soud překročil návrh rekursu, domáháno-li se v rekursu nepovolení odkladu exekuce a rekursní soud povolil odklad pouze, složí-li dlužník jistotu čís. 4922.
— — důvody §u 42 ex. ř. výčetmo; nelze odložiti k žalobě, již domáhá se žalobce z důvodu vlastnického práva proti dlužníku vydání zabavené věci čís. 4974.
— — podle §u 42 čís. 5 ex. ř.: na základě námitek podle §u 35, druhý odstavec, ex. ř. čís. 5216.
— — podle §u 42 čís. 5 ex. ř.: stačí, že žaloba byla podána v té způsobě, jakou má na mysli čís. 5425.
— — povinný, jenž podal žalobu podle §u 35 ex. ř. proti exekuci vyklizením čís. 5426.
— — uložení jistoty při odkladu exekuce podle §u 349 ex. ř.: okolnosti rozhodné pro výši jistoty čís. 5530.
— — **v pozemkové reformě** čís. 5501.
— — **vyklizením:** a pořad práva proti obci viz pořad práva (obec).
— — — a lhůta §u 575, odstavec třetí, c. ř. s. čís. 5507, 5566.
— — — a pokračování v exekuci vyklizením čís. 4595.
— — — zda ho jest povoliti, dlužno posuzovati dle stavu v době návrhu na odklad; rozhodnutí prvého soudu až po té, kdy uplynula lhůta, na niž bylo žádáno o odklad čís. 4651.
— — zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n.:
— — — povaha náhradních místností čís. 4755.
— — — vzdání se nájemníka výslovně čís. 4757.
— — — povoliti (nikoli též vykonati) lze exekuci vyklizením z bytu; návrh na pokračování v dosud nepovolené exekuci, a lhůta §u 575/3 c. ř. s. čís. 4810.
— — — okolnosti, návrh odůvodňující, teprve na vyzvání; nejde o nedovolené novoty, učinil-li tak povinný v rekursu bez soudní výzvy; pokud nelze použíti nového výpovědního a stěhovacího řádu pro Čechy čís. 4896.
— — zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n.:
— — — nemá nároku bývalý majitel domu, jenž používá bytu i po uplynutí lhůty, do níž byl povinen se vystěhovati čís. 4667.
— — — vzdal-li se povinný výslovně dobrodiní zákona čís. 4980.
— — — pojem »povinného« v době vzniku exekučního titulu čís. 5009.
— — zákon ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n.:
— — — potřebu odkladu netřeba osvědčovati; od kdy jest počítati lhůtu čís. 5174.

— — — vlastník, který celý dům pronajal a zavázal se vykliditi místnosti jím v něm obývané čís. 5291.
— — — pokud nemůže se domáhati manželka povinného; pokračování v nájemním poměru čís. 5332.
— — — dědic (representant pozůstalosti) může žádati za odklad exekuce vyklizením obchodních místností, najatých zůstavitelem čís. 5342.
— — — pokud nelze vyklizením povinnému nájemníku přičítati k vině, že se nenastěhoval do bytu, pronajímatelem mu pořízeného; nelze přihlížeti k zájmům příštího nájemníka čís. 5474.
— — — nezávažno, jakou újmu utrpí strana vypovídající, byla-li výpověď povolena z důvodu §u 1 (2) čís. 10 zák. čís. 48/25 a jaký vliv má odklad na zaměstnanost zřízenců; pojem »náhrady odpovídající potřebě« čís. 5489.

Odkladný účinek rekursu viz stížnost.

Odložení viz odklad.

Odlučovací právo viz úpadek.

Odměna právního zástupce viz zástupce právní.
— **rozhodců** viz rozsudí.
— **za sprostředkování** sňatku čís. 5349.
— jinak viz smlouva služební, doba osmihodinná.

Odmítnutí plnění viz placení.

Odpočivné viz zaopatřovací požitky.

Odpor nepřekonatelný viz rozluka manželství.
— **proti hypotece, proti příklepu** viz dražba.
— **se spisy** viz dovolání.
— **proti platebnímu příkazu** viz příkaz platební.
— **při zbavení svéprávnosti** viz zbavení svéprávnosti.

Odpověď odvolací (dovolací) viz odvolání (dovolání).

Odpůrčí nárok v úpadku viz úpadek.
— — otázka, zda právním jednáním, jemuž se odporuje, byl zkrácen dlužníkův věřitel, není otázkou skutkovou, nýbrž právní čís. 4546.
— — pokud možno odporovati knihovnímu zajištění pohledávky čís. 4546.
— — bezvýslednost exekuce na veškeré jmění dlužníkovo, ale jen na takové, jež jest pro věřitele dosažitelno čís. 4714.
— — podmínky žaloby podle §u 8; důkazní břímě žalovaného čís. 4912.
— — pokud lze odporovati smlouvám ve prospěch třetího čís. 5127.
— — dle §u 2 pouhému knihovnímu zajištění pohledávky, důkazní břemeno žalobce v případě §u 2 čís. 3; zkracovací úmysl dlužníka; význam »znám býti musil«; otázka zavinění jest otázkou právní čís. 5283.
— — odpůrčí žaloba, domáhající se bezúčinnosti zástavního práva; úmysl zkrátiti věřitele; pravděpodobnost zkrácení věřitelstva čís. 5145.
— — není podmínkou, by jednání stalo se na oko, zkrácení odporujícího věřitele, poměr žaloby odpůrčí k žalobě podle §u 1409 obč. zák.; stačí, že měl odporující věřitel vykonatelnou pohledávku v době, kdy se právnímu jednání odporuje; pokud může býti alternativní pohledávka podkladem nároku čís. 5185.
— — přísluší jen proti tomu, kdo od dlužníka odporujícího věřitele něčeho nabyl; právní jednání sama nejsou nicotna, čeho se lze domáhati na nabyvateli nemovitosti čís. 5354.
— — podmínky sprošťujícího účinku uspokojení jiného odpůrčího nároku (§ 18) čís. 5384.
— — pojem »mrhání jměním«; předpokládá se, že třetí osoba to seznala nebo seznati musela čís. 5594.
— **spor:** vysouzení jeho a právo knihovní přednosti viz přednost knihovní.

Odpuštění urážek manžela viz rozluka manželství.

Odškodnění podle §u 367 obč. zák.: nebyl-li dosud proveden spor s třetí osobou, jež věci nabyla, a nebyl-li učiněn návrh na zjištění, že třetí osoba nabyla věci bezelstně čís. 5392.

Odštěpný závod viz pobočný závod.
— — zápis do rejstříku viz rejstřík.

Odtok vody viz vlastnictví.

Oduznání manželského původu dítěte viz dítě manželské.

Odvodce a vedení exekuce viz třetí osoba.

Odvolání: ocenění sporu viz tamže.
— pokud není odvolací soud povinen stanoviti rok k líčení čís. 4601.
— soud odvolací není oprávněn zabývati se věcí samou, odmítl-li soud prvé stolice žalobu z formelního důvodu čís. 4608.
— vadnost řízení, neopakován-li důkaz výslechem svědků čís. 4679.
— pokud možno odvolací důvody doličiti i ústně při odvolacím roku; náležitosti odvolání čís. 4715.
— přípustnost na nejvyšší soud ve věci udělení substitučního oprávnění kandidátu advokacie čís. 4716.
— lhůta neprodlužuje se podáním žádosti o povolení práva chudých aniž mylným soudním poučením o lhůtě čís. 4753.
— pokud není soud povinen vrátiti věc prvému soudu čís. 4783.
— přípustno učiniti návrh, by rozsudek prvého soudu byl změněn v ten způsob, že se manželství rozvádí z viny druhé strany čís. 4823.
— nevyhledává se, by jednotlivé vývody byly k sobě seskupeny dle jednotlivých uplatňovaných důvodů; vyřízení důvodu nesprávného hodnocení důkazů čís. 5283.
— v řízení směnečném pro odpověď lhůta osmidenní čís. 5364.
— nevyhověno-li rozsudkem výtce zmatečnosti, nelze si do toho stěžovati čís. 5378.
— protokolární: věcné nedostatky nemůže zástupce chudých po lhůtě §u 464 c. ř. s. opraviti, třebas mu byla soudem k tomu dána nová lhůta čís. 5194.
— **poručníka z povolání** viz poručník z povolání.
— **uznání otcovství** viz otec nemanželský.

Ohražení (§ 858 obč. zák.): o žalobě, že hraniční zeď jest ve společném vlastnictví obou sousedních stran a že jsou oprávněny užívati jí každá se své strany až do polovice, jest jednati pořadem práva čís. 4848.
— povinnost vlastníka pozemku, postarati se o ohražení po pravé straně; prvá a druhá věta §u 858 obč. zák. týká se jen plotu po levé straně čís. 4891.

Ochrana důvěry ve veřejné knihy viz knihy veřejné.
— **jména** viz jméno.
— **nájemců:** pokud jí požívá smlouva o skladu piva čís. 4870.
— — nepožívá ochrany, byly-li za jednotnou úplatu přenechány místnosti k výlučnému užívání pro účele hostinské živnosti čís. 4984.
— — právní poměr zástupce majitele hostinské živnosti (výčepníka) čís. 5005.
— — pokud lze se domáhati zaplacení činže pořadem práva čís. 4879.
— — podána-li žaloba a bylo třeba výpovědi dle zákona na ochranu nájemců, jest žalobu zamítnouti čís. 5465.
— — v řízení o svolení k výpovědi nepřípustným návrh na zavedení nového mimosporného řízení čís. 5469.
— — nelze se zaručiti za nájemcův závazek, že byt požívající ochrany nájemců bude vyklizen čís. 5558.
— — nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n.:
— — — § 2 b) i v poměru mezi majitelem domu a nájemcem; jednoroční lhůta §u 6 jest propadnou čís. 4523.
— — zákon ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n.:
— — — dohoda o postoupení bytu, schválená pronajímatelem; odevzdání bytu na pronajímateli a dřívějším nájemníku čís. 4617.
— — — neplatnost celé smlouvy, byl-li postoupen byt za podmínek odporujících §u 18 a 20 (2) zák. čís. 4617.
— — — uzavřena-li samostatná smlouva nájemní a samostatná smlouva o koupi zařízení krámu, není ani ona ani tato smlouva neplatnou čís. 4741.

— — — pokud jest smlouva neplatnou podle §u 18 zák.; prodej zařízení bytu za účelem zrušení manželského společenství čís. 5244.
— — zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n.:
— — — počátek lhůty §u 20 čís. 4585.
— — — §em 20 (2) stanovena pouze neplatnost úmluvy o úplatě, nikoliv i postoupení bytu; lhostejno, zda jde o byt či místnost obchodní; pod »postoupení« spadá i směna místností čís. 4801.
— — — doručením odevzdací listiny vstupuje dědic v práva zůstavitelova; vliv zákona čís. 85/23, §u 1 (2) čís. 15 a §u 6 (1) čís. 4903.
— — — § 20 (2) nelze použíti na započtení hodnoty nájemního práva do jmění společnosti čís. 5608.
— — zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n.:
— — — druhý odstavec §u 6 nevztahuje se na případ nájemcova úmrtí čís. 4578.
— — — pojem »přestavby« ve smyslu §u 31 čís. 1 nekryje se zcela s pojmem přestavby podle §u 25 stavebního řádu pro Prahu čís. 4656.
— — — nezáleží na tom (§ 6), po jakou dobu bydlel dědic v domě zůstavitelově, aniž na tom, zda se vzdal svého dřívějšího bytu čís. 4709.
— — — lhůta §u 20 (3) počíná se zrušením smlouvy předešlého nájemníka čís. 4943.
— — — opustí-li otec, nájemník, domácnost, není »příslušníkem« jeho domácnosti jeho syn, jenž, maje sám rodinu, sdílel s ním společný byt čís. 4950.
— — — družka nájemcova není příslušníkem jeho rodiny ve smyslu §u 6 (2) zák. čís. 5017.
— — — dobrodiní §u 6 (2) nepožívá ten, v jehož prospěch se vzdal dědic dědictví čís. 5031.
— — — pokud se nevztahuje na okna, používaná k vyložení zboží čís. 5196.
— — — nařídil-li v řízení o úpravě nájemného rekursní soud další jednání, nelze si do tohoto rozhodnutí stěžovati čís. 5355.
— — zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.:
— — — výklad slov »od 1. listopadu 1918« v §u 31 čís. 3 čís. 5271, 5431.
— — — dána-li před 1. dubnem 1925 výpověď z nájmu místností podle §u 31 čís. 3 zák. čís. 5309.
— — — pokud spadají soukromé pensijní ústavy pod § 31 čís. 3 zák. čís. 5567.
— — — pokračování v nájemním poměru ve smyslu §u 6 (2) čís. 5332.
— — — nájem místností jiných než obytných, nepřichází v úvahu § 6 (1); výklad §u 7 (2) čís. 5528.
— — — najaté místnosti ve smyslu §u 7 (1) zák. čís. 5579.
— — — soud není oprávněn přezkoumávati, zda nařízení stavebního úřadu jest a z jakých důvodů nezbytné; lhostejno (§ 3), zda stavení má býti zbořeno z důvodů bezpečnostních či z jiných veřejných a lhostejno, zda nařízení bylo vydáno z úřední moci či na žádost vlastníka čís. 5383.
— — — »náhradními byty« nejsou, které byly dány mimosoudně, jen tehdy, když jde o dům, na který se ochrana nájemců nevztahuje čís. 5430.
— — — nepřípustnost rekursu do usnesení rekursního soudu, jímž odmítnut dovolací rekurs do usnesení rekursního soudu, jímž zrušeno usnesení prvého soudu, povolující výpověď a odmítnut návrh vypovídatelův čís. 5575.

Ochranná známka viz známka ochranná.
Okamžik světlý viz choromyslný.
Okno a ručení podle §§ 1318, 1319 obč. zák. viz náhrada škody podle §§ 1318, 1319 obč. zák.
— služebnost otvírání viz služebnost.
— a ochrana nájemců viz tamže.
— povinnost majitele zamřižovati týká se jen oken v cizí zdi čís. 5478.
Okres: nezachována-li osmidenní lhůta před schůzí okresního zastupitelstva čís. 4690.
— § 70 zák. míní jen skutečné členy čís. 4690.
Okresní; nemocenská pokladna viz pokladna nemocenská.
— **péče** o mládež viz poručník.
Omyl: řezníka viz řezník.
— § 870 obč. zák., nezáleží na tom, zda se týkal podstatného kusu smlouvy čís. 4814.
— § 871 obč. zák. nepředpokládá obmyslnost druhé strany čís. 4814.
— při kupu akcií čís. 4814.
— způsobený agentem pojišťovny čís. 4815.
— § 875 obč. zák. předpokládá, že druhá strana sice o omylu třebas nevěděla, ale tuto svou nevědomost zavinila svou nedbalostí čís. 5054.

Opatrovník nepřítomného vlastníka zabraného majetku viz pozemková reforma.
— toho, kdo setrvav při vypuknutí války v nepřátelské zemi, sloužil v nepřátelském vojsku; nelze se na něm domáhati náhrady, ježto nepodal rekursu do usnesení povolujícího dražbu čís. 4737.
— dědiců: pokud ho nelze zříditi čís. 4988.
— viz též poručenství, poručník.

Opatrovnictví nad choromyslným a slabomyslným viz choromyslný.
Opětná dražba viz dražba opětná.
Oposiční nárok viz žaloba podle §u 35 ex. ř.
Opověď k rejstříku viz rejstřík.
Oprava díla viz smlouva o dílo.
— **věci a pojištění** viz pojištění.

Oprávnění živnostenské jest věcí movitou čís. 4539.
— **substituční** viz advokát.
— **ku sporu** viz žaloba.

Opravný prostředek: nepřípustný, zamítnut-li odvolacím soudem návrh na navrácení ku předešlému stavu pro zmeškání roku čís. 4751.
— — předpisů o věcech nepatrných nelze použíti v řízení exekučním čís. 5095.
— — pokud jest podán včas, byl-li řízen na nesprávný soud; zaslání jeho ve lhůtě soudu příslušnému čís. 5352.
— — viz též odvolání, dovolání, stížnost.
— **řízení:** není v něm místa pro klid řízení čís. 4852.
— — novoty viz tamže.

Opuštění zlomyslné viz rozluka, rozvod manželství.
Osmihodinná doba pracovní viz doba pracovní.
Osoba právnická viz právnická osoba.
Osobnost právní viz právní osobnost.
Osvojení si: do schvalujícího usnesení nemá právo zasahovati rozloučená manželka osvojitele, třeba podala žalobu o obnovu rozlukového sporu čís. 4626.
Ošetřovné v ústavu pro choromyslné viz fond zemský.
Otázka: právní a nikoliv skutková, zda byl právním jednáním, jemuž se odporuje, zkrácen dlužníkův věřitel čís. 4546.
— skutková nikoliv právní, vysloveno-li i na základě výpovědi svědků, že šlo o zástavu, nikoliv zajišťovací převlastnění čís. 4560.
— zda smluvník dbal péče řádného obchodníka čís. 4658.
— při bezelstnosti (obmyslnosti) držby čís. 4659.
— právní: jest jí otázka bezelstnosti čís. 5588.
— skutková: jakým způsobem postupují cizí soudy čís. 4698.
— právní: zda právní jednání, jemuž se v úpadku odporuje, jest bezúplatným čís. 5127.
— právní: zavinění dlužníka při odpůrčím nároku čís. 5283.
— právní: zda vada zavazadla byla zevně znatelnou čís. 5128.
— smíšená: příčinná souvislost čís. 5269, 5360.

Otec nemanželský: nepřísluší mu stížnost do usnesení poručenského soudu, jímž byly stanoveny podmínky pro smír mezi otcem a poručníkem čís. 4591.
— — bylo-li uznáno jedním mužem, jest žalobu proti druhému muži pro tentokráte zamítnouti, zvrátiti lze uznání jedině sporem čís. 4678.

— — doznal-li soulož, ale popřel otcovství, nelze postupovati ve smyslu §u 16 I. dílčí novely čís. 4882.
— — mimosoudní přiznání se k souloži zakládá nanejvýš domněnku otcovství, neobsahuje však nikterak uznání otcovství čís. 5397.
— — pokud není třeba zjištění otcovství, domáhá-li se matka zaplacení útrat šestinedělí a těhotenství čís. 5459.
— — výchova dítěte viz dítě nemanželské.
— — výživné viz výživné dítěte nemanželského.
— — viz též dítě nemanželské, matka nemanželská.
Oznámení sňatku viz smlouva svatební.
Oznámky viz zástavní právo.

Pacht vnucený viz pozemková reforma (přídělový zákon).
Pachtovné, pachtovní smlouva viz smlouva nájemní a pachtovní.
Pachtýř drobný viz zajištění půdy, obnova pachtu.
Palmární účet právního zástupce viz zástupce právní.
Parcela pozemková, stavební viz nemovitost.
Paritní komise: příslušnost rozhodčího soudu čís. 4957.
Patent viz vynález.
Pátrání po zásilce viz pošta.
Patronát: pokud přechází na stát při převzetí statku, na němž váznе čís. 4880.
Paušalisování odměny za práci přes čas viz doba pracovní osmihodinná.
Péče řádného obchodníka čís. 4658.
— **bytová** viz zábor bytu.
— **o mládež** viz poručník.
Peněžitá mzda viz mzda.
— **ý nárok:** ocenění sporu viz tamže.
— **é vyrovnání** rozdílu hodnot bytů viz společenstvi statků.
Peněžní ústav: přiročí viz tamže.
Pensijní likvidatura vojenská viz likvidatura.
— **nárok** železničních zaměstnanců: rozhodčí soud viz tamže.
— **normál** viz pojištění pensijní.
— **pojištění** viz pojištění pensijní.
— **ústav soukromý** viz ochrana nájemců.
Pes vzteklý: povinnost majitele k náhradě útrat čís. 5603.
— jinak viz náhrada škody podle §u 1320 obč. zák.
Pišť viz Hlučínsko.
Pivo: nepřípustnost a neurčitost žaloby čís. 4612.
— vypořádání poměru mezi majitelem pivovaru a podsudím, přestal-li majitel pivovaru před časem pivo vařiti čís. 4791.
— smlouva o vedení skladu, pokud smlouvou nájemní, požívající ochrany nájemců čís. 4870.
— pokud se smlouva o odebírání příčí dobrým mravům čís. 5084.
— závazek k odběru z určitého pivovaru nelze vložiti do knih jako reální břemeno; pokud nenabyl závazek právního účinku vůči knihovním nástupcům vypůjčitele čís. 5405.
Pivovar viz pivo.
Placení: dobrovolné třetí osobou solidárního dluhu a vzdání se postoupených věřitelských práv na jednom ze spoludlužníků čís. 5382.
— započtení jednotlivých splátek dluhu čís. 4559.
— věřitel byl oprávněn odmítnouti plnění, bylo-li nabízeno splacení anuity ve měně filiálky, jež se stala státním převratem cizozemskou čís. 5357.
— dávky z přírůstku hodnoty a domáhání se náhrady její na kterémkoliv spoluvlastníku čís. 5466.
— viz též splátka dluhu.
Platební příkaz viz příkaz platební.
Platidla cizí: nicotnost jednání příčícího se nařízení čís. 644/19 čís. 4712.
Platnost manželství viz manželství.
— **smlouvy** viz neplatnost smlouvy.
Plebiscit viz Těšínsko.
Plná moc podle §u 31 knih. zák. čís. 5001.
— — zástupců spolku viz spolek.
— — v řízení nesporném jest prokázati písemně čís. 5120.
— — byla-li udělena kolektivně, avšak plnomocníci nejednali kolektivně; nemohou přenésti plnou moc na jednoho ze sebe čís. 5176.
Plnění ve smyslu §u 881 obč. zák. čís. 4647.
— nemožnost jeho viz tamže.
Plnomocník viz smlouva zmocnitelská.
Plot viz ohraženi (§ 858 obč. zák.).
Pobočný závod viz firma, rejstřík.
— — příslušnost viz příslušnost podle §u 87 j. n.
Počátek lhůty viz dražba.
Podání nejvyšší viz dražba.
Podatka viz pošta.
Poddlužník: pozbytí účinnosti zákazu jemu při prozatímním opatření čís. 4887.
— právo k rekursu čís. 5496.
— útraty viz tamže.
Podíl člena společenstva viz společenstvo.
— **dědický:** nelze zastaviti čís. 4923.
— **spoluvlastnický** viz společenství statků.
Podindosament: účinky jeho čís. 4724.
Podkarpatská Rus: vyrovnání viz tamže, jinak viz Slovensko.
Podloudný vývoz viz syndikátní ručení.
Podmínky bursovní viz bursa.
— **dražební** viz dražba.
Podnájemník viz smlouva nájemní.
Podnikatel hor viz hory.
Podnikový úraz viz pojištění úrazové.
Podpacht myslivosti viz honba.
Podpůrce prozatímní viz zbavení svéprávnosti.
Podstata úpadková viz úpadek.
Podsudí: vypořádání poměru mezi majitelem pivovaru a podsudím, přestal-li majitel pivovaru před časem pivo vařiti čís. 4791.
Pohledávka: exekuce na ni viz tamže.
— **hypotekární** viz dražba.
— **úvěrová** viz úvěrová pohledávka.
Pohnutka: vliv její ve smyslu §u 870 obč. zák. čís. 5152.
Pojištění: způsobilost pojišťovny ku sporu viz způsobilost ke sporu.
— pojistné premie ve vyrovnání viz vyrovnání.
— pojištění zásilky zasílatelem viz zasílatel.
— složení požární náhrady pojišťovnou na soudě viz požární náhrada.
— železničních zaměstnanců viz zaměstnanec železniční.
— uschovatelem čís. 5356.
— kdo převzal věci k opravě, není povinen dáti je pojistiti čís. 4633.
— způsoben-li agentem omyl pojišťovny v podstatném bodu smlouvy čís. 4815.
— dvě různá pojištění, pojištěna-li proti ohni nemovitost a svršky v ní se nalézající; práva pojišťovny, učiněno-li nesprávné udání pouze ohledně movitostí čís. 4918.
— je-li majitel podniku pojištěn proti následkům zák. povinného ručení, jde po případě o smlouvu na prospěch třetího (zástupce majitele); od kdy nabývá třetí osoba práva žádati plnění; i třetí jest povinen dbáti pojišťovacích podmínek čís. 5219.
— ustanovení podmínek, že pojišťovna jest oprávněna zrušiti smlouvu beze vší výpovědi, byl-li pojistník v prodlení s placením pojistného splatného v prvém pojišťovacím roce čís. 5472.
— jedině doba splatnosti pojistek jest rozhodnou pro otázku, zda pojišťovně přísluší premie za pojišťovací období; respektní lhůta připočítává se ku lhůtě pro podání žaloby o zaplacení poj. premií čís. 5600.
— promlčecí lhůta §u 19 poj. zák. nevztahuje se na doplacení t. zv. premiového

rabatu, předpis §u 23 (5) poj. zák. dosud neplati; ustanovení poj. podmínek, že se v případě zrušení poj. smlouvy vrátí premie; doplacení slevy dobové čís. 4713.
— § 32 poj. zák. a ustanovení poj. podmínek, dle něhož byl připojištěním pojištěnců u jiného ústavu přerušen nárok na náhradu čís. 4780.
— pokud neoznámení o podání žaloby není hrubou nedbalostí podle §u 32 (3) poj. zák. čís. 5219.
— § 79 poj. ř. čís. 343/25 byl zrušen §em 170 poj. zák. čís. 501/17; § 79 poj. zák. čís. 501/17 nenabyl dosud účinnosti čís. 5051.
— **báňských bratrských pokladen** (zákon ze dne 11. července 1922 čís. 242 sb. z. a n.):
— — pokud přípustna exekuce na pohledávky příslušející pojištěnci čís. 5597.
— **nemocenské:** pořad práva viz tamže.
— — rozhodčí soud viz tamže.
— — námitky podle §u 35, druhý odstavec, ex. ř. proti platnosti a vykonatelnosti nároku okresní nemocenské pokladny na zaplacení příspěvků; přezkoumání právní moci soudem čís. 5216.
— — nárok lékárníka proti nemocenské pokladně na náhradu za léky čís. 5512.
— — viz též pokladna nemocenská.
— **pensijní:** ustanovení pensijních normálů, přiznávající soukromému zaměstnanci důchod přes rámec zákonného pojištění čís. 4538.
— — přednostní pořadí premií při exekuci a při exekuci na předměty horního vlastnictví čís. 5346.
— — zřízenců (zákon čís. 89/20), jen pojištěnec jest oprávněn žádati vrácení zaplacených premií (premiových reserv); pokud může tak činiti vymáhající věřitel čís. 4790.
— **úrazové:** soud jest vázán výrokem rozhodčího soudu úrazové pojišťovny, zda jde o úraz podnikový čís. 4627.
— — soud není vázán rozhodnutím rozhodčího soudu, že věc, jež byla na něho vznesena, náleží ku příslušnosti řádných soudů čís. 5336.
— — hrubé zavinění podnikatele, netřeba, by úraz byl způsoben positivním činěním; nárok pojišťovny proti podnikateli na důchod skutečně vyplacený, i když jej později zkapitalisovala čís. 4691.
— — význam vzdání se poškozeného pro nárok jeho proti pojišťovně a nárok pojišťovny proti povinnému čís. 5088.
— — nejde o úraz podnikový, použil-li dělník přes výslovný zákaz zařízení podniku (zdviže) čís. 5111.
— — ručení horního inspektora a naddůlního podle §u 47 úr. zák.; spoluzavinění poškozeného; výpočet náhrady čís. 5133.
— — neoznámil-li podnikatel pojišťovně úraz včas nebo řádně, není práv dělníku z náhrady; pokud může dělník na podnikatele nastupovati, způsobil-li úraz úmyslně čís. 5445.
Pojišťovací ústav a ochrana nájemců viz ochrana nájemců.
Pojišťovna nemocenská, úrazová, viz pojištění nemocenské, úrazové.
Pokladna bratrská: pokud přísluší přednostní právo zástavní i po vyhlášení úpadku čís. 4951.
— — přednostní pořadí čís. 5346, 5368.
— — **báňská:** pojištění viz tamže.
— **nemocenská okresní:** služba v ní jest veřejnou, jest rovnocennou službě u dráhy?; nevztahuje se na ni výnos min. žel. z 12. ledna 1922, čís. 66.900-I/3, čís. 5015.
— — pořad práva viz tamže.
— — viz též pojištění nemocenské.
— — **pomocná:** rozhodčí soud viz tamže.
Pokles kursu franku a prodlení dlužníka čís. 5388.
Pokonání mimoúpadkové viz vyrovnání.
Pokuta (§ 86, 220 c. ř. s.) čís. 4748.
— **důchodková** a rozvrh nejv. podání viz dražba.
— **smluvní:** lze ji zmírniti i dle obchodního práva; okolnosti, k nimž jest při zmírnění přihlédnouti čís. 5278.
Polní cesta viz silnice.
Polsko: výměna Kč za polské marky; omyl finanční správy čís. 4582.
— měna; postup polských soudů čís. 4698.
— železniční doprava; podrobení se tarifní vyhlášce ze dne 4. října 1919, čís. 80 a ze dne 22. listopadu 1919, čís. 93 a 94 Věstníku pro žel. a plavbu čís. 4860.
— s Polskem bývalé ruským v době plebiscitu na Těšínsku čís. 5607.
Pomocná pokladna nemocenská: rozhodčí soud viz tamže.
Pomocník obchodní viz obchodní pomocník.
Poplatek(ky) dědické viz poplatky pozůstalostní.
— **notáře** viz notář.
— **pozůstalostní:** věnována-li nadace v první řadě příbuzenstvu a teprve v druhé řadě účelům lidumilným, užitečným nebo prospěšným; zaplacení poplatků za jiného a domáhání se sporem náhrady; oprávněnost soudu přezkoumati rozhodnutí finančního úřadu čís. 4938.
— ručení dědice i s odkazovníkem nedílně, svolení poddědiců ku zaplacení ze substituční podstaty čís. 4761.
— byla-li v tuzemsku projednána a odevzdána movitá pozůstalost tuzemce, nalézající se v Rakousku, nelze z ní zajistiti pozůstalostní poplatky z movité pozůstalosti téhož tuzemce, nalézající se v Italii čís. 5130.
— **převodní:** pokud mu přísluší přednostní zástavní právo čís. 4864.
— — zavázal-li se kupitel prodateli, že je zaplatí a poplatky byly prodateli předepsány, avšak dosud jím nezaplaceny čís. 4978.
— — od kdy jest počítati tříletou lhůtu, ve které zaniká přednostní právo čís. 5035.
— — věcné ručení nemovitosti, rozsah přezkoumávacího práva exekučního soudu čís. 5061.
— — tříletá lhůta přednostního pořadí počíná splatností čís. 5228, kdy se stal nedoplatkem čís. 5495.
— — pokud se přetrhuje promlčení přednostního práva čís. 5314.
— — zavázal-li se ho zaplatiti při původním převodu tehdejší kupitel, nemovitost pak dále zcizil, nový nabyvatel zaplatil, postih jeho proti původním smluvníkům čís. 5504.
— — ze směnné smlouvy čís. 5538.
— **úřadu pro zahraniční obchod** viz úřad.
Popření pohledávky v úpadku viz úpadek.
Popsání zájemné viz zástavní právo.
Poptávací řízení viz pošta.
Porod: výlohy jeho a příslušnost viz prozatímní opatření, jinak viz matka nemanželská.
Poručenství: k nemanželskému dítěti dlužno posuzovati dle zákonů vlasti dítěte čís. 4541.
Poručník: oprávnění stěžovati si do knihovního usnesení jménem nezletilce čís. 5052.
— z povolání: o odvolání městského úřadu sociální péče rozhoduje pouze zájem poručence čís. 5018.
— jde o úkon soudní správy, nevyhověno-li návrhu okresní péče o mládež, že zřídila generálního poručníka; činnost soudní, svěřeno-li určité poručenství generálnímu poručníku čís. 4770.
— viz též opatrovník.
Pořad práva: pokud nepřípustným dovolací rekurs čís. 4563.
— — rozhodly-li oba nižší soudy v otázce přípustnosti pořadu práva, třebas se tak nestalo výslovně ve výroku rozsudečném čís. 4674.
— — **stát:** náhrada škody státem na vlastníku domu, dal-li byt, zabavený pro státního zaměstnance, do nájmu jinému nájemníku čís. 4960.
— — a náhradní nález vojenský čís. 4998.
— — nelze uplatňovati nároky ze služebního poměru vojenského čís. 5046.
— — proti rozhodnutí ministerstva podle zákona ze dne 7. dubna 1920, čís. 230 sb. z. a n. čís. 5106.
— — pro vymáhání nároku cukrovarů proti Československé melasové komisi (v likvidaci) a nedoplatek kupní ceny za melasu čís. 5401.

— — přípustný pro nárok státní nemocnice v Praze na náhradu léčebních útrat proti chovateli psa, jímž byla léčená osoba pokousána čís. 5603.
— — pokud úředník může uplatňovati nároky ze služebního poměru na řádném soudě Dodatek I.
— — zaměstnance Státního pozemkového úřadu čís. 5527.
— — **obec:** domáhá-li se přiznání práva z důvodu, že po určitém soukromém pozemku chodil každý čís. 4604.
— — náhrady škody obcí proti činovníkům obce čís. 4797.
— — uznání užívacích práv čís. 4846.
— — soud jest po případě sám oprávněn řešiti předurčující otázku, zda a v jakém směru a rozsahu jest obec povinna udržovati cesty v pořádku čís. 4894.
— — nárok na náhradu škody, ježto neposypala náledí na veřejné cestě čís. 5006.
— — opomenula-li (v Čechách) učiniti bezpečnostní opatření při vykopávce za účelem opravy stoky u silnice čís. 5181.
— — pokud přípustný pro nárok obce proti soukromníkům o uvedení v držbu veřejné silniční parcely čís. 5322.
— — nárok na náhradu, ježto zamítnuvši žádost za odklad exekuce vyklizením zabraného bytu zamlčela při exekuční žádosti závažnou okolnost čís. 5172.
— — náhrada škody pro nedostatečné uschování věcí, jež byly dány obci v úschovu na základě zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. čís. 4834.
— — nepřípustným, zda dostála povinnosti §u 3 nař. čís. sb. 409/20 čís. 5393.
— — nelze se domáhati pořadem práva vrácení dávky, jež prý byla neprávem předepsána a vybrána čís. 5591.
— — pokud úředník může uplatňovati nároky ze služebního poměru na řádném soudě Dodatek I.
— — pro nároky zřízenců statutární obce ze služební smlouvy uzavřené před zák. čís. 16/1920 Dodatek III.
— — **různé:** o honorář notářův viz notář.
— — o výživné nemanželského dítěte viz tamže.
— — pro žalobu o zjištění, že dítě, zapsané v matrice jako manželské, jest nemanželského původu čís. 4588.
— — nárok zemského fondu na ošetřovné v ústavu pro choromyslné proti osobě, povinné podle zákona k výživě čís. 4628.
— — pro placení činže čís. 4879.
— — nepřípustný, jde-li o výpověď danou před 1. dubnem 1925 z místností podle §u 31 čís. 3 zák. čís. 48/25, čís. 5309.
— — ohledně hraniční zdi čís. 4848.
— — pro náhradu nákladu, jenž byl učiněn spoluvlastníkem na společnou věc čís. 5105.
— — přípustným pro zápůrčí žalobu vlastnickou, žaluje-li majitel domu manželku rozvedeného a vystěhovavšího se nájemníka čís. 5225.
— — uznání služebnosti z důvodu vydržení proti naturálním vlastníkům pozemku, zapsaného dosud v seznamu veřejného statku čís. 5308.
— — nárok na ochranu vlastnictví proti porušení změnou přirozeného odtoku vody v sousedově pozemku čís. 4958.
— — nepřípustným, jde-li o disponování melivem podle nařízení čís. 270/1921 čís. 5337.
— — nepřípustným pro nárok nemocenské pokladny na zaplacení dlužných nemocenských příspěvků a úroků z nich čís. 5398.
— — pro žalobu pachtýře proti Státnímu pozemkovému úřadu o splnění dohody o převzetí čís. 5461.
— — nepřípustný zaměstnance proti Státnímu pozemkovému úřadu čís. 5527.
— — nárok dle dvorského dekretu ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s. čís. 5498.
— — přezkoumání nálezu rozhodčí komise podle zákona o závodních výborech Dodatek II.
— — viz též rozhodčí soud.

Pořadí: poznámka viz poznámka pořadí.
Pořízení poslední: námitka, že holografní není psáno celé touže rukou, není námitkou »zevní vady« čís. 5274.
— — zřízení před notářem v případě §u 4 (2) řádu o zbavení svéprávnosti čís. 5414.
— — v řízení podle §u 125 nesp. říz. jest soudce oprávněn zjišťovati, zda závěť, zřízená v cizině, vyhovuje formám platným v místě zřízení; platnost jest posuzovati dle místa zřízení čís. 5434.
Poslední bydliště a prohlášení za mrtva viz tamže.
— **pořízení** viz pořízení poslední.
Postoupení bytu viz ochrana nájemců.
Postup (cese): postupník nemůže se odvolávati na důvěru v pozemkovou knihu, nebyl-li bezelstným čís. 4621.
— napotomní exekuční zabavení pohledávky; složení její na soudě čís. 4739.
— pokud lze postoupiti budoucí pohledávku čís. 4740.
— budoucích pohledávek, jsou-li již určeny nebo určitelny alespoň co do osoby dlužníka čís. 5604.
— nelze soudně zabaviti pohledávku, jež byla již postoupena třetí osobě čís. 4740.
— právo postupitele na sudiště podle §u 87 a) j. n. přechází na postupníka čís. 5223.
— a příslušnost podle §u 9 automob. zák. čís. 5304.
— při legitimačním papíru vyžaduje se předání; pokud nemůže dlužník odporovati platnosti postupní smlouvy; uplatnění námitky započtení proti postupníku čís. 5396.
— nepřípustný ohledně práva zaměstnance na provisi, nahlédnouti do obchodních knih čís. 5471.
— **věci jinému soudu (§ 261, šestý odstavec, c. ř. s.):** stačí, že důvod, zakládající příslušnost soudu, byl tu v době, kdy žaloba byla vznesena u soudu, prohlásivšího se nepříslušným, stačí, že skutečnosti, opodstatňující příslušnost, byly uvedeny zároveň s označením soudu, jemuž měl býti spor postoupen čís. 4778.
— — lhostejno, zda jde o nepříslušnost zhojitelnou, či nezhojitelnou čís. 4779.
— — a přerušení promlčení čís. 4856.
— — a zachování propadné lhůty čís. 5072.
Posudek advokátní komory viz advokát.
— **vysoké školy** viz škola vysoká.
— **znalecký** viz znalec.
Poškozenec válečný viz trafikant.
Pošta: počítání dnů do lhůty viz lhůta podle §u 89 org. zák.
— uložena-li podnikateli místní dráhy koncesní listinou povinnost dojednati s poštovní správou smlouvu o dopravě poštovních zásilek a zřízenců čís. 4684.
— ztrátou věci jest i krádež; propadná a promlčecí lhůta; §u 92 úst. list. nelze tu použíti; na poštovní zásilku na Slovensko nelze použíti mezinárodní smlouvy poštovní čís. 4914.
— předložení podatky a potvrzení žádosti, by zavedeno bylo pátrání po zásilce, jsou podstatnou formalitou poptávacího řízení po zásilce čís. 5154.
Potvrzení právní moci: nedostatek jeho a povolení exekuce čís. 4932.
Poukaz (asignace): přijal-li poukázaný dlužník účty a zaslal část kupní ceny poukazci; námitky dlužníka proti přijetí poukazu čís. 5370.
— bance, by uhradila třetí osobě peníz, připsání k dobru, třetí osoba odmítla, odvolání poukazu, povinnost banky vrátiti peníz čís. 5443.
Poukázání dědiců na pořad práva viz pozůstalost.
Poválečný úvěr viz úvěr poválečný.
Povinný díl viz díl povinný.
— **é ručení:** pojištění viz tamže, jinak viz náhrada škody.
Povolání dědice viz dědic.
Povolení dovozní a doprava železniční viz doprava železniční.
Povozy: úplata za poskytování a změna poměrů válkou čís. 4672.

Pozemkové knihy viz knihy veřejné.
— **á parcela** viz nemovitost.
— **reforma:** Státní pozemkový úřad jest povinen zapraviti soudu útraty se zřízením (k jeho návrhu) opatrovníka nepřítomnému vlastníku zabraného majetku čís. 4718.
— — úmluva před pozemkovou reformou, že pachtýř má při ukončení pachtovního poměru odevzdati propachtovateli zásoby píce atd. a zábor majetku čís. 4884, 5549; nároku tomu nelze čeliti námitkou započtení čís. 5549.
— — Státní pozemkový úřad zastupuje stát, třeba šlo o otázky exekučního práva čís. 5012.
1. zákon ze dne 15. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. (záborový zákon):
— — pokud spadá průmyslový podnik (cukrovar) pod zábor čís. 5243.
— — ujednal-li Státní pozemkový úřad s vlastníkem dohodu o převzetí a nesplnil ji; splnění pořadem práva; příslušnost čís. 5461.
— — pokud čelí záborové právo proti pachtýři čís. 5461.
2. zákon ze dne 30. ledna 1920, čís. 81 sb. z. a n. (příděłový zákon):
— — dle kterých zákonných předpisů jest posouditi žádost o obnovení vnuceného pachtu; vnucený pacht jest pouze prozatímním opatřením; kdy lze dáti výpověď čís. 4669.
— — vlastník nemůže zříditi pozemkovou služebnost k pozemku, jehož nabyl ze zabraného majetku se svolením Státního pozemkového úřadu, obmezeným dle §u 19 (2), 21 (2) a 24 příď. zák. čís. 4670.
— — navržení omezení exekuce až do vydání nového rozhodnutí Státního pozemkového úřadu o nároku exekuta podle §u 20 příď. zák. čís. 5501.
— — 3. zákon ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n. (o hospodaření na zabraném majetku):
— — §em 22 nebylo ničeho změněno na §u 1162 d) obč. zák. čís. 5003.
— — 4. zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. (náhradový zákon):
— — lhůta podle §u 31 viz tamže.
— — pokud nestačí uvedení vložek ve výpovědi čís. 4590.
— — výpověď nájemcům, již nejsou osobami hospodařícími, jest posuzovati jako výpověď z nájmu čís. 5502.
— — exekučním titulem jest výpověď sama; proti exekuci vyklizením opoziční nárok na soudě; dlužno dbáti i předpisů exekučního řádu čís. 4829.
— — § 575/3 c. ř. s. neplatí o exekuci na základě výpovědi ze zabraného majetku, §u 560 čís. 2 a 3 c. ř. s. jest použíti v případě §u 21 náhr. zák. čís. 5338.
— — pojem »odevzdání« a »předání« dle §u 20 (3) znamená »přenechání« podle §u 349 ex. ř. čís. 5137.
— — význam slov »na jich vrub« v §u 4 čís. 4718.
— — čl. 250 mírové smlouvy Trianonské nemá na zřeteli pozemkovou reformu čís. 5400.
— — čl. 297 mírové smlouvy Versaillesské a vyměření náhrady podle §u 41 náhr. zák.; nárok příslušníka německé říše na náhradu; pokud jest soud oprávněn přezkoumávati rozhodnutí Státního pozemkového úřadu o vypočtení přejímací ceny čís. 4977.
— — legitimace ku stížnosti v řízení o rozvrhu přejímací ceny podle §u 47 (3) zák. čís. 4771.
— — pokud přechází na stát poměrná kvota patronátních břemen čís. 4880.
— — erár má nárok, by mu z hyperochy přejímací ceny byly přikázány splatné daně dosud nezaplacené, dávka z majetku, přírůstku na majetku; § 47 (2) nevztahuje se na osobní daně a dávky §u 51. čís. 5288.
— — pokud se dostane vlastníku (držiteli svěřenství) náhrady za investice, jež byl sám učinil; úroky z přejímací ceny; přikázání dávky z majetku a přírůstku na majetku čís. 5313.
— — stížnost pachtýře do usnesení, jímž mu byla určena náhrada; uznání nároků pachtýřových na náhradu investic, meliorací a hnojiva; které pohledávky náležejí do náhradové knihy; hyperocha; které pohledávky jest hotově vyplatiti čís. 5369.
— — ve stížnosti proti přejímací ceně nelze uplatňovati námitky proti záboru; pokud lze si stěžovati proti přejímací ceně, nelze zvláště čítati a ceniti stavební plochu; pokud nelze přiznati bonitní přirážku čís. 5400.
— — na rozhodnutí rozhodčí komise dle §u 75 náhr. zák. nevztahuje se § 599 c. ř. s. čís. 5286.
— — §§y 73 a 75 jest postaráno o zaměstnance, kteří zůstali v činné službě i po 6. květnu 1921; zaměstnanec nemůže uplatňovati nárok proti Státnímu pozemkovému úřadu pořadem práva čís. 5527.
— **úřad:** přezkoumání rozhodnutí jeho o určení a vypočtení přejímací ceny; vystupuje tu jako úřad čís. 4977.
— — zastupuje stát při provádění pozemkové reformy, třebas šlo o otázky práva exekučního čís. 5012.
— — nárok zaměstnance a pořad práva viz pořad práva.
Poznámka knihovní: zákazu zcizení a zabavení viz zákaz zcizení a zabavení.
— — zavedení prodejového řízení viz dražba vnucená.
— — zahájení řízení o zbavení svéprávnosti viz zbavení svéprávnosti.
— — podmínek, jež ve prospěch železniční správy byly vytčeny při povolení ku stavbě čís. 4730.
— — nepřípustna, že nájemní činže jest předem zapravena čís. 4752.
— — podle §u 36 instrukce pro schovací úřad civilních soudů v Praze čís. 5413.
— — která obmezení nelze poznamenati čís. 5423.
— — pořadí: ani mimo úpadek nelze povoliti vklad v pořadí poznámky na základě exekučního titulu čís. 4561.
— — knihovnímu zápisu v poznamenaném pořadí není na závadu, že listina, sloužící za základ knihovního zápisu nepochází od nynějšího vlastníka nemovitosti, nýbrž byla vydána jeho předchůdcem čís. 4760.
— — a odpůrčí nárok v úpadku čís. 4788, 4794.
— — pokud přichází v úvahu předpis §u 53 kn. zák. a pokud § 29 kn. zák. čís. 5334.
— — spornosti: pokud ji lze povoliti čís. 4525.
— — nejen s hlediska §u 382 ex. ř., nýbrž i s hlediska knihovního zákona; nepřípustnost žaloby na knihovní postup knihovní pohledávky čís. 5448.
— — podle §u 61 a násl. knih. zák. jsou prozatímním opatřením čís. 5300.
— — pokud jest přípustna; nelze ji povoliti, uplatňuje-li se pouze obligační nárok čís. 5262.
Pozůstalost: depositum soudní viz úschova soudní.
— dědické poplatky viz poplatky pozůstalostní.
— díl povinný viz tamže.
— inventář pozůstalostní viz tamže.
— poslední pořízení viz pořízení poslední.
— ručení dědice viz dědic.
— stížnostní právo finanční prokuratury viz finanční prokuratura.
— doba rozhodná pro výpočet čisté pozůstalosti čís. 4649.
— dohoda pozůstalé vdovy se zástupcem nezl. dítek na způsob fideikomisární substituce; způsob obmezení v dodatku k odevzdací listině čís. 4699.
— soud není povinen přijati na soud dědické přihlášky zřejmě neodůvodněné čís. 4729.
— pokud jest řádně zastoupena ve sporu čís. 4832.
— kterým dědicům jest doručiti žalobu proti pozůstalosti čís. 4939.

— pokud nelze zříditi opatrovníka zákonnými dědicům v cizozemsku se zdržujícím čís. 4988.
— odkaz či příkaz (§ 709 obč. zák.) čís. 5029.
— oprávnění správce podati žalobu na vyklizení čís. 5031.
— uzavřel-li manžel za manželku smír, nevykázav se plnou mocí, jest v řízení pokračovati bez ohledu na smír, poukázání na pořad práva podle §u 2 čís. 7 nesp. říz. nemá tu místa čís. 5120.
— námitka, že holografní závěť není celá psána touže rukou, není námitkou »zevní vady« závěti čís. 5274.

Požadovací nárok viz zajištění půdy.
Požární náhrada: rozvrh její soudem čís. 4795.
— — složení jí na soudě, rozsah náhrady, rekursní lhůta osmidenní čís. 5051.
— — dvorský dekret z 18./7. 1828, čís. 2354 sb. z. s. dosud platí čís. 5091.
— — nebylo-li jí použito k znovuzřízení pojištěného předmětu; vyplacení části pojištěncem (napotomním úpadcem) neknihovnímu věřiteli; pokud není správce úpadkové podstaty oprávněn domáhati se náhrady čís. 5091.
— — rozvrh její a knihovní práva; náhrada za výměnkové dávky čís. 5042.
— — složení na soudě; pokud soud není oprávněn pojati ji do rozvrhové podstaty; rekurs pojišťovny čís. 5209.
— — rozvrh podle §u 283—287 ex. ř.; do souhlasných usnesení jest dovolací rekurs nepřípustným čís. 5327.
— — co jest udati a prokázati v návrhu na exekuci zabavením nároku na vyplacení pojistného za shořelou budovu čís. 5521, 5523, 5547.
— — a návrh poddlužníka v rekursu čís. 5523.
— — zástavní právo hypotekárních věřitelů i povinnost pojišťovny vůči nim čís. 5564.

Požitky naturální viz mzda.
— **pensijní** viz zaopatřovací požitky, pojištění pensijní.
Práce přes čas viz doba pracovní.
Pracovní smlouva viz smlouva služební.
Pragmatika služební železničního zřízence viz zaměstnanec železniční.
Pragmatikální zaměstnanec viz zaměstnanec státní.
Praha: stavební řád viz tamže.
— státní nemocnice: pořad práva viz tamže.
— zemský soud: příslušnost jeho viz tamže.
— právní osobnost všeobecné nemocnice čís. 4826.
— povolání dosud samostatné obce za dědičku a napotomní sloučení s Prahou čís. 4931.
— schovací úřad viz tamže.
— pořad práva pro nároky zaměstnanců Dodatek I., Dodatek III.
Právní moc: nedostatek potvrzení a povolení exekuce čís. 4932.
— — rozsudku viz rozsudek.
— **osobnost:** pokud jí není zplnomocněné zastupitelstvo SSSR v Československé republice čís. 5043.
— **otázka** viz otázka.
— **souvislost** (§ 391, třetí odstavec, c. ř. s.) čís. 4784.
— **zájem** (§ 228 c. ř. s.) viz žaloba určovací.
— **zástupce** viz zástupce právní.
Právnická osoba a blízcí příslušníci viz úpadek, vyrovnání.
Právo chudých: žádostí neprodlužuje se lhůta k podání odvolání čís. 4753.
— — viz též odvolání protokolární.
Pravomoc rozsudku viz rozsudek.
Pravost držby viz držba.
Praxe advokátní, soudní kandidáta advokacie viz advokát.
Prázdniny soudní: spor o žalobě podle §u 37 ex. ř. není věcí feriální; druhý odstavec §u 225 c. ř. s. platí i ohledně útrat čís. 4524.
— — pod § 224 čís. 2 c. ř. s. nespadá rozepře, domáhající se vydání bytu, prý bezdůvodně užívaného čís. 5468.
— — spory ze smlouvy služební bez rozdílu, zda jde o zřízence vyšší či nižší čís. 5520.
— — předpis §u 225 c. ř. s. ohledně rozsudků pro zmeškání vztahuje se jak na odvolání, tak na rekurs i dovolání čís. 5565.
— — nespadají sem žaloby upravené exekučním řádem čís. 5522.
— — stalo-li se za nich doručení ve věci neferiální, počíná lhůta k opravným prostředkům běžeti dnem 26. srpna čís. 5602.
Pražská bursa viz bursa.
Prekarium viz výprosa.
Preklusivní lhůta viz lhůta.
Premie pojistné ve vyrovnání viz vyrovnání.
Premiový rabat viz pojištění.
Prioritní obligace: měna viz tamže.
Procesní zmocněnec viz advokát, notář, právní zástupce, smlouva zmocnitelská.
— **způsobilost** viz způsobilost ku sporu.
Prodej podle čl. 310 obch. zák.: není přípustna žaloba podle §u 37 ex. ř. čís. 5067, 5068.
— — není vyloučen tím, že si na věc osobuje vlastnické právo třetí osoba čís. 5068.
— **na splátky** viz smlouva kupní.
— **svršků:** příslušnost k povolení čís. 4527.
— **tabáku a kolků:** společenská smlouva viz společnost.
Prodejna lístků: exekuce vnucenou správou čís. 5004.
— — příslušnost podle §u 87 druhý odstavec j. n. čís. 5119.
Prodejní provise viz provise.
Prodejové řízení viz dražba.
— — dle §u 119 konk. ř.: rekursní lhůta osmidenní čís. 4907.
Prodlení kupitele s přijetím zboží: povinnosti prodatele čís. 4947.
— — jinak viz smlouva kupní.
— **dlužníka** viz náhrada škody podle §u 1333 obch. zák.
Prohlášení za mrtva: poslední bydliště nezletilce, jsoucího pod mocí otcovskou čís. 5117.
Prokura: pokud ji nelze uděliti v případu zrušení komanditní společnosti čís. 4963.
Prokuratura finanční viz finanční prokuratura.
Prokurista banky a otázky na svědka viz svědek.
Promlčení: lhůta viz tamže.
— přerušení nastává teprve, když věc došla k příslušnému soudu, třebas následkem opatření podle §u 261/6 c. ř. s. čís. 4856.
— vymáhání (uplatnění odpočtem) pohledávky a závazek k náhradě škody čís. 5036.
— podle §u 6 a) automob. zákona: počátek jeho čís. 5088.
— nároku podle §u 1328 obč. zák.: počátek jeho čís. 5295.
— přednostního práva převodního poplatku pokud se přetrhuje čís. 5314.
— podle §u 1489 obč. zák.: nespadá sem, domáháno-li se vzhledem ku změněným poměrům zvýšení úrazového důchodu již právoplatně přisouzeného čís. 5339.
— jeho stavení a přerušení řídí se zákony, jež jsou směrodatny pro právní poměr, o nějž jde; nařízení, jímž prodlouženy promlčecí lhůty, vztahuje se též na anuity čís. 5357.
— počátek lhůty §u 1489 obč. zák. čís. 5409.
Promptní dodání: čís. 5458.
Propadná lhůta viz lhůta.
Propinační právo viz pivo.
Prorogace viz příslušnost podle §u 104 j. n.
Prostředky opravné viz opravné prostředky.
Protest viz směnka.
Protokolární odvolání viz odvolání.
Provise: prodejní trafikantova čís. 4830.
— skladníka tabáku čís. 5441.
— sprostředkovatelská viz smlouva sprostředkovatelská.

— z obratu v úpadku čís. 4783.
Provisní kniha viz kniha provisní.
Provoz automobilu viz automobil.
— **dráhy** viz náhrada škody drahou.
— **hor** viz hory, zajištění půdy.
Provozovna ve smyslu §u 23 zák. o živn. soudech čís. 5556.
Prozatímní opatření: podmíněno osvědčením určitého nároku příslušejícího určité osobě čís. 4928.
— — práva třetích osob nelze uplatniti a to jen jim odporem, nýbrž sporem čís. 5227.
— — jsou jimi knihovní poznámky podle §u 61 a násl. knih. zák. čís. 5300.
— — povolení podle §u 379, druhý odstavec ex. ř., neodvádí-li manžel manželce drahotní přídavek čís. 5379.
— — obstávka jen ohledně existentní pohledávky čís. 5379.
— — pokud lze povoliti proti cizinci pro peněžitou pohledávku čís. 5276.
— — náležitosti doručení povolujícího usnesení; lhůta k rekursu a odporu, byl-li stejnopis návrhu doručen teprve dodatečně čís. 5215.
— — kdy pozbývá účinnosti zákaz poddlužníku vůči tomuto čís. 4887.
— — zákazem spoluvlastníka spoluvlastníku nemovitosti, by nezapočal s přístavbou, osvědčení nároku a ohrožení; stačí, že změna dosavadního stavu hrozí čís. 5488.
— — k osvědčení nebezpečí dle §u 381 čís. 1 ex. ř. stačí, že hrozí změna dosavadního stavu; lhostejno, odkud nebezpečí hrozí; zavinění odpůrcovo se nevyhledává čís. 5385.
— — podle §u 381 čís. 1 ex. ř., netřeba se zabývati otázkou, zda hrozí nenahraditelná škoda, podmínky povolení podle §u 382 čís. 2 ex. ř.; podmínky jest posuzovati podle stavu v době podání návrhu čís. 5497.
— — při povolení podle §u 382, odstavec prvý, ex. ř. jest soud vázán zajišťovacími prostředky, navrženými stranou čís. 5315.
— — ku povolení manželce, by manžel, exponovaný v cizině, byl donucen složiti na soudě výživné pro nenarozené dítě a výlohy porodu, jest příslušným soud posledního bydliště manželova v historických zemích čís. 4711.
— — povolením odděleného bydliště, provedení jeho podle §u 349 ex. ř. čís. 4919.
— — pro nároky podle §u 1264 obč. zák. předpokládá pravomoc rozsudku na rozvod čís. 4928.
— — osvědčení ohrožení manželky podle §u 382 ex. ř. čís. 5246.
— — v rekursu do povolujícího usnesení nelze uváděti novoty, ovšem ale v odporu čís. 5488.
— — útraty exekučního provedení prozatímního opatření čís. 4919.
— — útraty ve vyšších stolicích nese navrhovatel čís. 5379.
— — povinnost navrhovatele zaplatiti uschovací poplatek podle §u 393 ex. ř. až do dne, kdy byl odpůrce zpraven o zrušení čís. 5500.
— — ručení za škodu toho, kdo si vymohl k soukromé obžalobě na ochranu známky prozatímné opatření čís. 4732.
— — pro nárok na náhradu podle §u 394 ex. ř. jest nerozhodno, proč navržené opatření ukázalo se neoprávněným čís. 5193.
— — poznámka zákazu zcizení a zavazení a napotomní exekuce čís. 4611.
— **podpůrce** viz zbavení svéprávnosti.
Průkaz způsobilosti: nevyžaduje ho živnost hostinská a autodopravní čís. 5239.
Průvodní usnesení viz usnesení průvodní.
Předkupní právo: nejde o ně, obsahovala-li smlouva o prodeji polovice nemovitosti ustanovení, že každá ze smluvních stran jest povinna nabídnouti svou polovinu domu druhé straně ku koupi, kdyby ji chtěla prodati čís. 4673.
— — při stavebním ruchu viz ruch stavební.
Předmět sporu: ocenění viz tamže.
Přednes skutkový: není jím otázka strany na znalce čís. 4953.
— strany: nepřipustil-li ji soud, by při výslechu činila nový přednes, nabízela důkazy atd. čís. 5217.
Přední odkaz viz odkaz.
Přednost knihovní: žaloba domáhající se jí čís. 4789.
— — nestane se vůči žalobci bezúčinnou vysouzením odpůrčího sporu proti tomu, pro něhož bylo vloženo zástavní právo čís. 5200.
Přednostní zástavní právo viz zástavní právo.
Předpis donucující: viz rozhodčí soud bursovní.
Předseda spolku viz spolek.
Přejímací cena viz pozemková reforma (náhradový zákon).
— — a zajištění půdy viz zajištění půdy.
Přejímatel dluhu: stát československý viz tamže.
— — jinak viz převzetí dluhu.
Překlad: autorské právo viz tamže.
Přeměna exekuce zajišťovací v uhražovací viz exekuce zajišťovací.
— **obecního statku** v kmenové jmění obce viz statek obecní.
— **společnosti s r. o.** viz společnost s r. o.
Přeplnění stanice viz doprava železniční.
Přepychové šatstvo: nezl. manželského dítěte čís. 4813.
Přerušení promlčení viz promlčení.
— **řízení v úpadku** viz úpadek.
— **sporů:** dle nařízení čís. 240/1924 viz příroči.
— — dle zákona čís. 440/1919: pokud sem spadají pohledávky za dodané zboží anebo práce provedené před 28. říjnem 1918 čís. 4787.
— — vztahuje se i na závazky ze smluv bývalé c. k. rakouské železniční správy z doby před 28. říjnem 1918 čís. 5390.
— — přejímatel bývalého c. k. podniku, nelze použíti zák. čís. 440/19 čís. 4608.
— — valutových: nezáleží na tom, kdy byl učiněn návrh; pokud nejde o uznání pohledávky v Kč čís. 4654.
— — — přípustnost rekursu, přerušena-li rozepře v řízení odvolacím; lhostejno, že žaloba byla snad bezdůvodna, předpisy §u 8 a 9 nař. čís. 265/1922 nebyla dotčena nařízení o přerušení čís. 4692.
— — — odložil-li súčtovací ústav přihlášku k soupisu čís. 4828.
— — — lhostejno, kdy a z jakých důvodů vznikla spornost měny; v popření platebního závazku jest spatřovati popření měny; nejde o novotu (§ 482 c. ř. s.), uplatňováno-li přerušení teprve v odvolání čís. 5252.
— — — Bílsko patřilo 26. února 1919 k státnímu území Československa čís. 5593.
— — — dle nař. čís. 224/24: rozhodnutí o tom, kdy vznikla sporná pohledávka proti určité osobě, jest ponechati Československému súčtovacímu ústavu čís. 4863.
— — — dle nař. čís. 274/24: závod pod obchodním jménem v tuzemku; pokud nelze přerušiti vzhledem k závodu v tuzemsku; pojem hospodářské jednotky v nařízení čís. 265/22 čís. 5421.
— — — pokud lze k němu časově přihlédnouti; zda splněny podmínky přerušení, jest posuzovati dle stavu zjištěného soudem čís. 4671.
Přestavba viz ochrana nájemců.
Převlastnění zajišťovací nepravňuje k vlastnické žalobě o vydání věci čís. 5553.
— — či zástavní právo — zjištění skutkové čís. 4560.
— — ochrana jedině žalobou podle §u 258 ex. ř. čís. 5026, 5161.
Převod exekučních práv (§§ 308 a 322 ex. ř.) na singulární nástupce čís. 4995.
— **knihovní pohledávky:** knihovní vlastník nemá práva ku stížnosti čís. 5201.
— **nemovitostí:** poplatek viz tamže.
— **vlastnictví:** podmínky hmotného odevzdání; pokud věc odevzdaná manželem manželce jest v její skutečné moci čís. 5220.
— — viz též nabytí vlastnictví.
Převodní poplatek viz poplatek převodní.
Převzetí díla viz smlouva o dílo.
— **dluhu:** jmění ve smyslu §u 1409 obč. zák. čís. 5416.

— — smluvní prohlášení dlužno učiniti vůči věřiteli nebo jeho zmocněnci čís. 5550.
Přibrání znalce viz znalec.
Příbuzní blízcí viz úpadek, vyrovnání.
Přibytečné viz zaměstnanec státní.
Příčinná souvislost: jest otázkou smíšenou čís. 5269.
Přídavek místní viz zaměstnanec státní.
Příděl bytu družstvem viz bytové družstvo.
— **zabraného bytu** viz zábor bytu.
Přídělový zákon viz pozemková reforma.
Přihláška (veřejných orgánů) k exekuční dražbě viz dražba.
Přihoda v dopravě viz náhrada škody dráhou.
Přijatel směnky viz směnka.
Příkaz (§ 709 obč. zák.): či odkaz čís. 5029.
— bance k úpisu viz banka.
— **platební:** postup soudu, podal-li odpor pouze jeden z více žalovaných čís. 5358.
Příkázání pohledávky při rozvrhu nejvyššího podání viz dražba.
— — **k vybrání:** věřitel ji vymáhá vlastním jménem čís. 4932.
— — převod exekučních práv na singulární nástupce čís. 4995.
— — a podrobení se dlužníka rozhodčímu soudu čís. 5002.
— — oprávnění vymáhajícího věřitele čís. 5169.
Příklep viz dražba.
Příležitostná společnost a způsobilost ku sporu viz způsobilost ku sporu.
Přímá immisse viz immisse.
Příplatek člena společenstva viz společenstvo.
— **železničního zaměstnance** viz zaměstnanec železniční.
Připojištění viz pojištění.
Přípravná služba soudcovská viz advokát.
— **ý spis:** nepřípustný podle §u 258 c. ř. s. a odměna advokáta čís. 5427.
Přípustnost odvolání, pořadu práva atd. viz odvolání, pořad práva atd.
Přirážka bonitní viz pozemková reforma (náhradový zákon).
Přiročí podle nařízení čís. 240/24: do usnesení rekursního soudu, jímž odepřeno přerušiti řízení, jest přípustným dovolací rekurs čís. 4655.
— dle §u 5 čís. 2 nelze pokračovati v zahájených již rozepřích čís. 4655.
— na peněžní ústav nelze nastupovati ani o složení vyjevovací přísahy čís. 4809.
— jinak viz přerušení sporů.
Přírůstek hodnoty: dávka viz tamže.
Přísaha vyjevovací: přiročí viz tamže.
— — podle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s.: podmínky žaloby čís. 5030.
— — podle §u 47 ex. ř.: jen ohledně přítomného jmění, nikoliv jak naloženo s dřívějším majetkem čís. 5375.
Příslušenství: §em 297 a) obč. zák. nebyly změněny předpisy §§ 294 a 297 obč. zák.; pokud nabývá vlastnosti příslušenství stroj čís. 5141.
— pojem; pokud platí výhrada cizího vlastnictví ohledně strojů; §em 297 a) obč. zák. jest změněn požadavek §u 294 obč. zák., by vlastník určil věc za příslušenství; stačí zevní spojení čís. 5192.
— pokud se jím stává movitá věc vzhledem k nemovitosti; stačí, byl-li stroj postaven vlastníkem věci hlavní čís. 5248.
Příslušníci blízcí viz úpadek, vyrovnání.
Příslušnost: bursovního rozhodčího soudu viz rozhodčí soud bursovní.
— finanční prokuratury viz finanční prokuratura.
— ku povolení prozatímního opatření viz prozatímní opatření.
— při prohlášení za mrtva viz tamže.
— vázanost soudu výrokem o příslušnosti viz vázanost soudu.
— senát pro řešení kompetenčních konfliktů viz senát.
— spor o příslušnost viz tamže.
— spojen-li se žalobou, zadanou na sborovém soudě, nárok, pro nějž byl příslušným okresní soud čís. 4547.
— přestoupení předpisů příslušnosti v nesporném řízení není zmatečností čís. 4590.
— při jednání o námitce nepříslušnosti lze uplatňovati i jiný důvod příslušnosti, v žalobě neuvedený, vyjmouc případ §u 104 j. n. čís. 5040.
— námitku nepříslušnosti dlužno vyříditi před námitkou rozepře právoplatně rozsouzené čís. 5162.
— pro zažalování pohledávky obživlé nedodržením vyrovnání čís. 5351.
— **dle §u 49 čís. 2:** nárok nemanželské matky na náklad, jejž učinila pro dítě čís. 4971.
— — nevztahuje se na nárok podle §u 1328 obč. zák. čís. 5236.
— **dle §u 49 čís. 5 j. n.:** žaloba na odevzdání pachtované nemovitosti, třeba žalobce uvedl, že smlouva byla platně sjednána a žalovaný namítal neplatnost (zrušení) smlouvy čís. 5318.
— — nespadá sem žaloba pachtýře zabraného majetku proti Státnímu pozemkovému úřadu o splnění dohody o převzetí budovy čís. 5461.
— **dle §u 49 čís. 6 j. n.:** námezdní spory kapelníků v biografu čís. 4564.
— **dle §u 51 j. n.:** nevztahuje se na případ, utvořili-li členové správy akciové společnosti zvláštní syndikát, jenž převzal od společnosti určitý počet nostra akcií čís. 4910.
— **dle §u 55, druhá věta, j. n.:** pojem pohledávky; obchodní spojení; spojení žalob ku společnému projednání čís. 5222.
— **dle §u 69 j. n.:** ku povolení prozatímního opatření manželce, by manžel, exponovaný v cizině, byl donucen složiti na soudě výživné pro nenarozené dítě a výlohy porodu čís. 4711.
— **dle §u 70, druhý odstavec, j. n.** platí obdobně i pro nezletilé manželské dítě čís. 4710.
— **dle §u 76 j. n.:** nerozeznává mezi tuzemci a cizinci, dvorské dekrety z 15. VII. 1796 a 23./X. 1801, čís. 542 sb. z. s. nebyly zrušeny vydáním nové j. n. čís. 5060.
— **dle §u 81 j. n.:** není žaloba, domáhající se výroku, že žalobcům jako držitelům určitých pozemků přísluší právo, pozemky ty zavlažovati a že žalovaní jsou povinni nerušiti žalobce v tomto právu čís. 4987.
— **dle §u 83 j. n.** viz dle §u 49 čís. 5 j. n.
— **dle §u 87 j. n.:** jsoucnost závodu v době žaloby, třeba již nebyl provozován čís. 4619.
— — **druhý odstavec j. n.:** jde-li o prodejnu čís. 5119.
— **dle §u 87 a) j. n.:** právo postupitele na sudiště přechází postupem pohledávky na postupníka čís. 5223.
— **dle §u 88 prvý odstavec j. n.:** doložka: »splatno a žalovatelno v místě, kde jest účet vystaven«, podepsaná jen žalovaným čís. 5467.
— **dle §u 88 druhý odstavec j. n.:** pozastavil-li kupitel dodávku zboží jen proto, že dodáno mu bylo více než objednal čís. 4818.
— — všechny nároky, vyplynuvší z realisace obchodu; i nárok na výlohy prodeje zboží dle čl. 343 obch. zák. čís. 5040.
— — vrácení faktury s tím, že se zásilka pozastavuje, nebo že se fakturované zboží jako neobjednané odmítá; fakturu jest vrátiti bez zbytečného odkladu čís. 5099.
— — nezakládá ji doložka: »Splatno v X. per comptant. Obě strany se podrobují výlučně soudní pravomoci v X.« čís. 5121.
— — a dohoda o příslušnosti rozhodčího soudu bursovního čís. 4897.
— **podle §u 99 j. n.:** stačí kterýkoliv, byť i sebe menší majetek, jmenovitě i pohledávka, ačli není mezi stranami sporna čís. 4831.
— — šly-li výlohy společníků k tíži společnosti (společenského fondu) čís. 4961.
— — pokud jest šatstvo a prádlo jměním čís. 5213.
— — pokud nepřípustna, bydlí-li žalobce (jeden z nich) v cizozemsku čís. 5449.

— **podle §u 104 j. n.:** »jmenovité« uvedení soudu čís. 4593.
— — ujednání »zřejmé« čís. 5542.
— — lhostejno, zda ten, kdo se podrobil, bydlí na Slovensku, jest cizincem; platnost podrobení se s hlediska práva tuzemského (platného v historických zemích) čís. 4594.
— — dodatečné předložení listinného dokladu (prvopisu); podrobení se přejímatele dluhu podmínkám dluhopisu čís. 4828.
— — doložka, že »všechny žaloby ze smlouvy jest podati u určitého soudu« čís. 5019.
— — pokud nastala ohledně manžela cizozemce, jenž se obíral pouze věcí samou čís. 5060.
— — stačí doložka: »splatno a žalovateino v X.« na objednacím lístku čís. 5167.
— — dodatek ve smlouvě: »v případě sporu podrobuji se soudu příslušnému pro Vaše sídlo, které jest též místem splatnosti dohodného i náhrady«; »výslovnost« úmluvy čís. 5563.
— **podle §u 115 j. n.:** k umoření rakouských válečných půjček soud sborový čís. 5188, okresní čís. 5234.
— **podle §u 117 j. n.:** při odhadu pro dávku z přírůstku hodnoty, jsou-li nemovitosti zapsány dílem v zemských deskách, dílem v pozemkové knize čís. 5027.
— — nařízení soupisu jmění k návrhu nepominutelného dědice; pověření notáře čís. 5374.
— **exekučního soudu** k žalobě, domáhající se uznání knihovní přednosti vzhledem k exekučnímu nabytí zástavního práva žalovaným čís. 4789.
— **ku povolení exekuce** na neknihovní pohledávku, dlužník má bydliště na Slovensku a poddlužník v historických zemích čís. 5386.
— **podle §u 4 čís. 6 ex. ř.:** ku povolení exekuce zabavením kauční hypoteky čís. 4999.
— **pro žalobu podle §u 37 ex. ř.:** proti politické exekuci čís. 5011.
— **podle §u 264 ex. ř.** čís. 4527.
— **pro spory podle §u 3 zák. o ručení železnic** ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. čís. 4592.
— **podle §u 9 zák. o automobilech:** může se ji dovolávati i ten, komu byl náhradní nárok postoupen čís. 5304.
— **zemského civilního soudu v Praze** (zák. čís. 4/1918 sb. z. a n.) k žalobě pachtýře zabraného majetku proti Státnímu pozemkovému úřadu o splnění dohody o převzetí čís. 5461.
— — nevztahuje se na nároky z veřejnoprávních poměrů mezistátních; domáhání se cizozemské firmy na Čsl. eráru náhrady za železniční vozidlo čís. 5526.
— — jen na nároky z veřejnoprávních poměrů vnitrostátních, nikoliv na nároky, mající původ ve veřejnoprávních poměrech mezistátních čís. 4544.
— — nárok proti státu na náhradu pro obohacení, ježto stát, zabaviv cizí valutu, za vyššího kursu ji prodal a vrátil ji později, nakoupiv ji za kursu nižšího čís. 5039.
— — lhostejno, zda správní cesta byla, ač nepředepsána, skutečně nastoupena čís. 5592.
— **živnostenských soudů:** námezdní spory kapelníků v biografu čís. 4564.

Přistoupení k dluhu: nevyhledává se písemné formy čís. 5475.
Přístup vedlejšího intervenienta viz intervence vedlejší.
Pseudoprokurator viz směnka.
Psychiatrický posudek viz znalec.
Psychické bolesti viz náhrada škody podle §u 1325 obč. zák.
Půjčka akcií viz akcie.
— **státní:** úpis bankou viz banka.
— **válečná** viz válečná půjčka.
Původ manželský dítěte viz dítě manželské.
Původcovské právo viz autorské právo.

Rabat premiový viz pojištění.
Rada správní akc. spol. viz společnost akciová.
Rakousko-uherská banka viz bankovní úřad.
Ratiboř viz Hlučínsko.
Redaktor časopisu: ručení za škodu viz náhrada škody podle §u 1315, 1330, druhý odstavec, obč. zák.
Reforma pozemková viz pozemková reforma.
Rejstřík: změnu v členství správní rady akc. spol. jest ihned opověděti též ku zápisu do rejstříku pobočního závodu čís. 4576.
— pokud se vyžaduje státního schválení k zápisu odštěpného závodu, opovídaného veřejnou společností, jejímž společníkem jest akciová společnost na Slovensku čís. 4652.
— pro posouzení přípustnosti zápisu jest nerozhodno, že zápis téhož znění byl již dříve povolen jiným rejstříkovým soudem a finanční prokuratura si do povolení nestěžovala čís. 5058.
— opověď kupce plného práva; podal-li odvolání do výměru daně čís. 5157.
— nedodána-li opověď jednatelů spol. s r. o. finanční prokuratuře a podpisy jednatelů nebyly ověřeny čís. 5279.
— postup soudu, byl-li k zápisu opověděn podnik, jenž jest dosud provozován jiným vlastníkem pod jinou firmou čís. 5301.
— viz též firma.

Reklamace viz doprava železniční.
Rekurs viz stížnost.
Rekursní soud: překročení návrhu rekursu v řízení o odkladu exekuce čís. 4922.
Relutum zadávky výměnkové viz výměnek.
Rentové marky viz měna.
Representace komanditní společnosti viz společnost komanditní.
Reprodukční právo viz smlouva nakladatelská.
Respektní lhůta viz pojištění.
Retenční právo viz zadržovací právo.
Retorse: judikatura v době, kdy skončeno řízení v prvé stolici čís. 4698.
Revise viz dovolání.
— **společenstva** viz společenstvo.
Revisní stížnost viz stížnost dovolací.
Rodiče: nouze ve smyslu §u 154 obč. zák. čís. 4705.
Rok: nebyla-li dodržená lhůta mezi vyrozuměním o roku a rokem, není strana oprávněna, by se nedostavila k roku čís. 4811.
— dražební viz dražba.
— odvolací viz odvolání.
Rozdělení bytů ve společné nemovitosti viz společenství statků.
— **společné nemovitosti** viz společenství statků.
Rozepře rozsouzená: určili-li si rozhodci sami odměnu čís. 4674.
— — uvedl-li dlužník v žalobě podle §u 35 ex. ř. totéž, co ve stížnosti do usnesení povolujícího exekuci čís. 4872.
— — nelze ji opírati o soudní smír, třebas vykonatelný čís. 4583, 5162.
— — námitku nepříslušnosti dlužno vyříditi předem čís. 5162.
— — byla-li ve vyrovnacím řízení dle uherského práva pohledávka zjištěna a vyrovnání soudem schváleno čís. 5162.
— — totožnost rozepře předpokládá totožnost konkretního žalobního nároku čís. 5316.
— — jde-li o spor substituovaného právního zástupce proti substituentu o náhradu útrat čís. 5427.
— — v případě žaloby podle §u 35 ex. ř. čís. 4936.
— **zahájená:** nejde o ni, domáhá-li se v prvé žalobě manžel rozvodu z viny manželčiny, v druhé pak manželka z viny manželovy čís. 5170.
— — vystupovala-li v jedné rozepři cizozemská komanditní společnost, v druhé pak její tuzemská representace čís. 4877.
— — nenastává uplatňováním námitky započtení čís. 5205.
— — zvýšení výživného za změněných poměrů čís. 5418.
— — nejde o ni, požadována-li v pozdější žalobě náhrada škody proto, že

žalovaným prý byl zaviněn exekuční prodej předmětu, o jehož vrácení bylo v dřívějším sporu žalováno z důvodu vlastnického práva žalobcova čís. 5289.
— — počátek lhůty čís. 5072.
Rozhodce viz rozsudí.
Rozhodčí soud úrazové pojišťovny viz pojištění úrazové.
— — spolku viz spolek.
— — přípustnost dovolacího rekursu viz stížnost dovolací.
— — přikázání pohledávky k vybrání a podrobení se mu dlužníkem před povolením exekuce, čís. 5002.
— — zrušením rozhodčího nálezu pozbývá platnosti i sama smlouva o rozhodčím čís. 5055.
— — nelze přenésti rozhodování úmluvou stran na řádný soud čís. 5285.
— — § 599 nevztahuje se na rozhodčí soudy zřízené zákonem (rozhodnutí rozhodčí komise dle §u 75 náhr. zák.) čís. 5286.
— — bursovní: pojem donucující normy ve smyslu čl. XXV. uv. zák. k c. ř. s., není jí předpis §u 1447 obč. zák. čís. 4575.
— — — dohoda o příslušnosti nepozbyla platnosti tím, že jedna strana zaslala napotom fakturu s doložkou §u 88/2 j. n. druhé straně a tato ji nepozastavila čís. 4897.
— — — pokud třeba ku podrobení se výslovné písemné smlouvy a nestačí výměna závěrečných listů čís. 5082.
— — hornický: spor o příslušnost se řádným soudem Dodatek IV.
— — dle nař. č. 404/1920: náležejí naň pouze spory o výši srážky z přejímací ceny čís. 4562.
— — v kolektivní smlouvě obecních zřízenců: rozsah příslušnosti čís. 4957.
— — zemské úřadovny II. Všeobecného poj. ústavu v Brně: jest příslušným pro žaloby o pensijní nároky železničních zaměstnanců uvedených v §u 2—8 nař. vl. z 29./XII. 1921, čís. 506 sb. z. a n. čís. 5284, 5285.
— — pensijního ústavu podle §u 76 zák. čís. 89/20: spadají sem skupiny zaměstnanců uvedené v §u 1 nař. čís. 506/21 čís. 5285.
— — pomocné nemocenské pokladny: pro nárok pojištěnce na náhradu nákladů, jež zaplatil svému lékaři za léčení své a své rodiny čís. 5557.
— — viz též rozsudí.
— **výrok:** podle §u 46 zák. o myslivosti pro Čechy jako exekuční titul čís. 4774.
Rozhodnutí správního úřadu viz správní úřad.
Rozkazní řízení viz příkaz platební.
Rozluka manželství: zamítnutí žaloby manželovy o rozvod manželství, ježto neshledána vina manželčina na zrušení manželského spolužití, a jeho napotomní žaloba o rozluku pro rozvrat manželství čís. 4686.
— — nezdařil-li se pokus o smír, jest majetkoprávní nároky poukázati na pořad práva čís. 4862.
— — pokud jest pro tuzemsko neplatnou, povolena-li v cizině tuzemským příslušníkům čís. 5076.
— — k vině na rozluce vyhledává se subjektivní zavinění čís. 5420.
— — nepřípustna změna žaloby v žalobu o rozvod čís. 5576.
— — pokud se nelze dovolacímu soudu zabývati otázkou, zda jest opodstatněn důvod rozluky, ani vinou na rozluce čís. 5505.
— — pokud jest opuštění manžela zlomyslným čís. 5241.
— — pokud jsou urážky důvodem rozluky (§ 13 e) čís. 5254.
— — pokud nelze přihlížeti k odpuštěným již urážkám, pojem urážky ve smyslu §u 13 e); nelze přihlížeti ke skutečnostem z doby po vydání odvolacího rozsudku čís. 4983.
— — rozvrat může býti způsoben i osobou třetí, okolím neb beze vší viny nějaké osoby; poměr takové příčiny k (převážné) vině manžela čís. 5050.
— — při zjišťování převážného zavinění manželova zásada vyšetřovací čís. 4686.
— — důvod §u 14 c) rozl. zák. i pro rozluku podle §u 17 rozl. zák.; odpuštěním podle §u 14 c) rozl. zák. jest i manželské spolužití čís. 5158.
— — odpuštění ve smyslu §u 14 c) musí býti projevem jasným; nestačí ujednání o dobrovolném rozvodu čís. 5442.
— — pokud nestačí souhlas manželky k návrhu manžela, by manželství bylo rozloučeno pro nepřekonatelný odpor čís. 4756.
— — nepřekonatelný odpor, souhlas druhého manžela, neodvolatelnost souhlasu čís. 4782.
— — souhlas druhého manžela (§ 16 c) rozl. zák.) v době povolení rozluky čís. 4994.
— — rozvedeno-li po působnosti rozlukového zákona, rozluka podle §u 15 rozl. zák. jen za souhlasu druhého manžela čís. 5023.
— — za rozluku podle §u 17 rozl. zák. lze žádati i tehdy, byl-li vysloven rozvod rozsudkem pro zmeškání; pokud nemůže podle §u 17 rozl. zák. žádati za rozluku manžel, jenž zavdal příčinu k rozvodu čís. 5189.
— — nelze přihlédnouti k obnovení manželství po rozvodovém rozsudku čís. 5548.
— — §u 19 rozl. zák. nelze užíti na manželství, jež bylo rozvedeno až za platnosti rozlukového zákona čís. 5484.
— — viz též výživné manželky rozloučené.
Rozpočet viz smlouva o dílo.
Rozpor se spisy viz dovolání.
Rozsouzená rozepře viz rozepře rozsouzená.
Rozsudek: rozsah právní moci při žalobě určovací čís. 4646.
— pokud jest rozhodnutí o předurčující otázce účastným právní moci čís. 5316.
— právní moc brání tomu, by se bylo domáháno plnění, o němž bylo již právoplatně rozhodnuto a jež nebylo vymoženo pouze následkem toho, že nebylo použito vhodného prostředku exekučního čís. 5171.
— o žalobě na oduznání manželského původu působí absolutně; pokud nelze zvrátiti právoplatnost jeho rozhodnutí čís. 5089.
— nárok na vrácení splátky vzhledem k rozsudečným důvodům předchozího rozsudku, ač ve výroku nebylo o tom zmínky čís. 5272.
— pokud nejde o porušení §u 405 c. ř. s. čís. 5383.
— **dílčí:** právní souvislost, jest do něho pojati poukaz na ještě vybývající rozhodnutí o vzájemných pohledávkách čís. 4784.
— **mezitímní:** uplatňováno-li žalobou o náhradu škody několik nároků různého druhu a namítnuta nedůvodnost, jest řešiti ve sporu o důvodu i příčinnou souvislost a důvodnost jednotlivých nároků čís. 5075.
— — jen o nároku na náhradu škody, jenž byl řádně individualisován, lze rozhodnouti, zda jest důvodem po právu čís. 5358.
— **pro zmeškání** a obnova řízení čís. 4924.
— — a odpůrčí nárok v úpadku čís. 4781.
— — a rozluka manželství podle §u 17 rozl. zák. čís. 5189.
— — a vypuštění požadavku solidárního závazku ze žalobní prosby čís. 4997.
— — při žalobě, k níž zavdalo podnět vedení exekuce, jest přihlédnouti i k exekučním spisům; pokud úřední spisy jsou důkazy po ruce jsoucími čís. 5155.
— — pokud nestačí skutkový přednes čís. 5378.
— — předpis §u 417, třetí odstavec, platí i ve sporech o rozvod čís. 5380.
— — podle §u 398 c. ř. s. soud není sám od sebe povinen (oprávněn) přihlédnouti k vyrovnání čís. 5464.
— — a soudní prázdniny viz prázdniny soudní.
Rozsudí: nejsou povoláni určovati sami pro sebe odměnu; pokud jim přísluší nárok na odměnu čís. 4674.
— zdráhá-li se splniti závazek ze jmenování; postup stran čís. 5041.
— »odepřením« jest i složení úřadu; jmenování nového rozsudího či neplatnost smlouvy čís. 5214.

— nejde o smlouvu o rozsudím, nýbrž o odhadce (rozhodce), dohodly-li se strany o tom, by palmární účet advokátův byl předán k upravení advokátní komoře a prohlásily, že se podrobují jejímu rozhodnutí čís. 5293.
— viz též rozhodčí soud.
Rozvazovací výminka viz výminka.
Rozvod manželství: rozepře rozsouzená viz tamže.
— — teprve v odvolacím řízení není přípustno učiniti návrh, by byl rozsudek prvé stolice změněn v ten způsob, že se manželství rozvádí z viny druhé strany čís. 4823.
— — zlomyslné opuštění manžela čís. 4855.
— — nezdařil-li se smír, jest majetkoprávní nároky poukázati na pořad práva čís. 4862.
— — a prozatímní opatření čís. 4928.
— — platí předpis §u 417, třetí odstavec, c. ř. s. čís. 5380.
— — bursovní hra manžela jako důvod rozvodu čís. 5485.
— — nepřípustna změna žaloby o rozluku v žalobu o rozvod čís. 5576.
Rozvrat manželství viz rozluka manželství.
Rozvrh nejvyššího podání viz dražba.
— **přejímací ceny** viz pozemková reforma (náhradový zákon).
— **požární náhrady** viz požární náhrada.
Ručení člena společenstva viz společenstvo.
— **dědice** viz dědic.
— **hostinského** viz smlouva schovací.
— **povinné:** pojištění viz tamže.
— **syndikátní** viz syndikátní ručení.
— **za dávku z majetku** viz dávka z majetku.
— **za škodu** viz náhrada škody.
Ruch stavební: smír za řízení, dohoda nemusí se týkati právě toho pozemku, o jehož vyvlastnění bylo původně žádáno čís. 4792.
— — byla-li poznamenána státní záruka, lze zajistiti dodatečně bez zvláštního svolení vlastníka právo předkupní a zákaz zcizení a zabavení ve prospěch státu čís. 5143, 5237.
— — průkazy vyvlastňovatele žádajícího o vklad vlastnického práva čís. 5402.
— — povinnost státu zaplatiti zaručenou pohledávku čís. 5473.
Rukojemství: uzavření rukojemské smlouvy bezprostředně před vyrovnáním a výhoda jednomu z věřitelů; nemůže se dovolávati částečného sproštění hlavního dlužníka nuceným narovnáním čís. 4706.
— pokud není notářský spis o něm exekučním titulem čís. 4806.
— či spoludlužník čís. 4843.
— ručení ve vyrovnání viz vyrovnání.
— a jistota žalobní čís. 5268.
— pokud nevyžaduje písemné formy, aniž jiných formalit čís. 5306.
— k přistoupení k dluhu se nevyhledává písemné formy čís. 5475.
— nelze se zaručiti za nájemcův závazek, že byt, požívající ochrany nájemců bude vyklizen čís. 5558.
— **rukojmí a plátce:** ručení ve vyrovnání viz vyrovnání.
Rus Podkarpatská: vyrovnání viz tamže, jinak viz Slovensko.
Rusko sovětské: předpisy o uzavření sňatku čís. 4693.
— — splnomocněné zastupitelstvo S. S. S. R. požívá v Čsl. republice právní osobnosti pouze ve věcech obchodních čís. 5043.
Rušená držba viz držba rušená.

Řád viz kongregace řeholní.
— silniční viz silnice.
— služební úředníků bank viz zaměstnanci bankovní.
— stavební viz stavební řád.
— výpovědní a stěhovací pro Čechy: z 26./6. 1924. čís. 172 sb. z. a n.: pokud nelze ho použíti čís. 4896.
Ředitel artistický kabaretního podniku viz obchodní pomocník.
Ředitelství Státního dluhu: právo k rekursu v řízení o umoření státních dluhopisů (válečných půjček) čís. 5188, 5234, 5290, 5535.
Řeholní kongregace viz kongregace řeholní.
Řezník (koňský): pokud se dopustil při uzavírání nájemní smlouvy lsti (omylu) čís. 4532.

Řidič automobilu viz automobil.
Říšsko-německé exekuční tituly viz exekuce.
Řízení: dovolací, odvolací viz dovolání, odvolání.
— nesporné viz nesporné řízení.
— opravné viz opravné řízení.
— pozůstalostní viz pozůstalost.
— prodejové viz dražba.
— rozkazní viz příkaz platební.
— směnečné viz směnka.
— sporu: pokud sahá povinnost soudu, starati se o úplné probrání věci čís. 4921.
— ve věcech manželských viz manželství, rozluka, rozvod manželství.
— ve věcech nepatrných viz nepatrné věci.
— vyzývací viz odepsání závadprosté.
— před nejvyšším správním soudem viz správní soud.

Samosprávné úřady: přezkoumání rozhodnutí jich soudem jen po stránce formální čís. 4690.
Samostatná obec viz obec.
Sanatorium viz společenstvo.
Sazba advokátní viz advokát.
Sběrná osoba viz válečná půjčka.
— **ý vůz** viz zasilatel.
Sbírka listin: soudce nemá povinnost (§ 214 ex. ř.) do ní nahlížeti čís. 4864.
Senát ku řešení kompetenčních konfliktů: předpisem §u 96 úst. list. byla rozšířena jeho pravomoc na řešení sporů mezi úřady správními a soudy vůbec Dodatek I.
— — není příslušným řešiti spor o příslušnost mezi řádným soudem a rozhodčím soudem hornickým dle zák. čís. 145/20 Dodatek IV.
Seznam míst úředních viz názvosloví.
Sezonní obchod viz lhůta dodatečná.
Schovací úřad: civilních soudů v Praze; předmět poznámek čís. 5413.
Schválení státní: k zápisu do rejstříku viz rejstřík.
Sídlo (§ 66 j. n.) čís. 5421.
Silnice: křižovatka, kde odbočuje z hlavní silnice polní cesta čís. 4545.
— přípustnost zatížení na neerárních v Čechách; ručení za poškození silnice čís. 4600.
Silostroj viz automobil.
Simultanní hypoteka viz hypoteka.
Sklad piva viz pivo.
— **zboží** a zástavní právo viz zástavní právo.
Skladník tabáku: nárok jeho na provisi čís. 5441.
Skrytá vada viz správa.
Skříň výkladní viz náhrada škody podle §u 1315 obč. zák.
Skutková otázka viz otázka.
— **ý přednes** viz přednes skutkový.
Slaboduchost: vliv na uzavření smlouvy čís. 5218.
Slabomyslný viz choromyslný.
Sládek pivovaru: pokud spadá pod zákon o obchodních pomocnících a pokud pod zákon o statkových úřednících čís. 4926.
Sledování manžela viz manžel.
Sleva z kupní ceny viz smlouva kupní.
— **jízdného** viz jízdné.

Slib plnění podle §u 880 a) obč. zák.: nároky smluvníka slibujícího čís. 5164.
Sloučení obce viz obec.
Slovensko: a sudiště podle §u 104 j. n. čís. 4594.
— a zápis do rejstříku viz rejstřík.
— a ručení státu viz stát československý.
— poštovní doprava viz pošta.
— určení soudu viz spor o příslušnost.
— vyrovnání viz tamže.
— přípustnost obnovy viz obnova.
Složení na soudě: činí-li si na přikázanou pohledávku kromě věřitele nárok též postupník čís. 4739.
— — nabyvatelem, ručícím za dávku z přírůstku hodnoty nemovitosti čís. 4739.
— — třebas nezaplatil věřitel dosud dávky z majetku a přírůstku na majetku čís. 4747.
— — jest i povinností dlužníkovou; žalováno-li o zaplacení dluhu, lze uznati i na složení dluhu na soudě čís. 4747.
— — vlastníkem simultanně zavazené nemovitosti čís. 4762.
— — vázanost oferenta, byl-li oblat vyrozuměn; vydání jednomu z více oblátů čís. 4807.
— — dožaduje-li se na soudu, u něhož byl vkladný list v úschově, jednak vymáhající věřitel, jednak poškozený v trestním řízení vydání listin čís. 4909.
— — rozvrh složené pohledávky čís. 5042.
— — požární náhrady viz požární náhrada.
Služba: soudcovská přípravná viz advokát.
— vojenská: započítání její viz advokát.
— — a pořad práva viz pořad práva (stát).
Služby vyšší viz obchodní pomocník.
Služebná viz smlouva služební.
Služební byt viz byt služební.
— **pragmatika železničního zřízence** viz zaměstnanec železniční.
— **řád úřednictva bank** viz zaměstnanec bankovní.
Služebnost: vydržení její na pozemku, dosud veřejném statku; vztah služebnosti vstoupiti na sousedův pozemek za účelem oprav na odkapním žlabu a štítní zdi ku služebnosti vésti nad pozemkem odkapní žlab a otevírati okno čís. 4697.
— pokud nezaniká podle §u 526 obč. zák. při spoluvlastnictví čís. 4959.
— pokud se příčí dobrým mravům úmluva o zastavení pozemku čís. 5116.
— vydržení služebnosti, by nebylo bráněno přístupu vzduchu a světla k oknům, podmínky, nestačí podrobení, uznání detentora (nájemníka) čís. 5149.
— uznání pořadem práva proti naturálním vlastníkům pozemku zapsaného dosud do seznamu veřejného statku čís. 5308.
— lesní: k zákazu vydržení podle §u 43 cís. pat. z 25./7. 1853, čís. 130 ř. zák. dlužno přihlédnouti z úřadu čís. 5534.
— nemůže vlastník zříditi k pozemku, jehož nabyl ze zabraného majetku se svolením Státního pozemkového úřadu obmezeným výhradou §u 19 (2), 21 (2) a 24 příděl. zák.; obmezení jest náhodou ve smyslu §u 1447 obč. zák. čís. 4670.
— povinnost majitele, zamřižovati okna čís. 5478.
Služné v úpadku viz úpadek.
Směna viz smlouva směnná.
Směnka: umluveno-li zapravení dluhu ve splátkách pod ztrátou lhůt a dány na jednotlivé splátky směnky, nebyl založen nový samostatný směnečný dluh čís. 4559.
— převzat-li podpisem směnek osobní závazek, nemá zánik směnečného osobního závazku v zápětí zánik obecnoprávního osobního závazku čís. 4701.
— pokud možno ohledně námitek učiniti nový přednes skutkový a důkazní čís. 4605.
— lhůta osmidenní i pro odvolací (dovolací) odpověď čís. 5364.
— podstata směnky z ochoty; povinnost přejímatele, právo nabyvatele čís. 5365.
— zmocnění věřitele, by »kdykoliv směnku vyplnil jakýmkoliv datem vydání a splatnosti«, neopravňuje ho zažalovati směnku před uplynutím doby, do níž byly zaplaceny úroky čís. 5177.
— stačí, byly-li po vydání směnečného platebního příkazu, ale před vynesením rozsudku soudem prvé stolice v řízení o námitkách doplněny nedostávající se náležitosti směnky čís. 4904.
— údaje nemusí býti pravdivé, ale možné; uvedení dne jako dne vydání, kdy vydatel již neexistoval čís. 5350.
— neplatnost směnky, smísen-li v ní živel směnky vlastní a směnky vydané čís. 5160.
— není třeba, by ve směnce byla doložka valutová a súčtovací čís. 4805.
— podpis směnky funkcionářem společenstva čís. 4605.
— účinky t. zv. subindosamentu čís. 4724.
— směnečné ručení v případě §u 2 zák. o spol. s r. o.; ručení pseudoprokuratora čís. 4905.
— ujednání domicilu mlčky, přenechání práva domicilovati trasantem osobě třetí; pokud netřeba tu protestu proti přijateli čís. 4550.
— pokud pravá směnka umístěná nevyžaduje protestu k zachování směnečného nároku proti přijateli čís. 4805.
— lhostejno, zda doložka domicilu dostala se na směnku až po podpisu přijatele, ale s jeho souhlasem čís. 5585.
— čl. 92 sm. ř. nevztahuje se na protest pro neplacení čís. 5585.
Smír: ve sporu o rozvod (rozluku) viz rozvod (rozluka).
— o výživném viz výživné.
— v pozůstalostním řízení viz pozůstalost.
— a diferenční obchody čís. 4571.
— lze z něho vyvoditi pouze hmotněprávní námitku čís. 4583, 5162.
— soudní: pokud není exekučním titulem čís. 4808.
Smírčí soud spolku viz spolek.
Smíšená otázka viz otázka smíšená.
Smlouva: neplatnost (nemravnost, nicotnost smlouvy) viz neplatnost smlouvy.
— obce viz obec.
— není důvodem k odstupu (§ 918 obč. zák.), byl-li dlužníkův smluvník rušen vnuceným správcem ve výkonu smluvních práv čís. 5173.
— **autorská** viz autorské právo.
— **dopravní** viz doprava železniční, pošta, smlouva nákladní, zasílatel.
— **kolektivní:** přijetí zaměstnance zvláštní úmluvou za nižší plat, připouští-li to smlouva čís. 4763.
— — pokud jest stranám volno ujednati individuelní smlouvu odchylnou od smlouvy kolektivní čís. 5479, 5587.
— — pokud dlužno v ujednání (chování se) stran spatřovati sjednání odchylky od kolektivní smlouvy čís. 5587.
— **kupní:** předkupní právo viz tamže.
— — dávka z přírůstku hodnoty viz tamže.
— — vady zboží viz správa.
— — či smlouva o dílo čís. 4569.
— — nárok na zaplacení kupní ceny vzchází při dojednání trhové smlouvy čís. 4733.
— — prodal-li vlastník touž nemovitost dvěma osobám, z nichž jedné byla knihovně připsána, druhé pak do fysické držby odevzdána, tato pak zcizila dále nemovitost čís. 4847.
— — výklad úmluvy, že při prodeji na splátky podrží si prodatel při nedodržení lhůt splacenou část kupní ceny jako odškodné za užívání věci čís. 4885.
— — výhrada vlastnického práva a domáhání se zaplacení kupní ceny čís. 4993.

— — význam dohody, že prodatel bude ujednané kupní ceny účtovati tak, jak je v době dodání bude účtovati konkurence čís. 4937.
— — zavázal-li se kupitel převzíti převodní poplatky a byly prodateli předepsány, avšak jím dosud nezaplaceny čís. 4978.
— — oprávnění kupitele odmítnouti zboží, neodpovidá-li způsob plnění smlouvě čís. 5024.
— — přepočítání kupní ceny, vypočítané v cizí měně, na Kč čís. 5122.
— — smlouva podle §u 1055 obč. zák.; hodnota zcizené věci není podstatnou vlastností věci; vázanost stran dohodou o ceně čís. 5260.
— — výhrada vlastnictví prodatele čís. 5391.
— — význam doložky v objednacím listu: »při zaplacení protiúčtem« čís. 5452.
— — kupitel není oprávněn odmítnouti přijetí zboží jedině proto, že prodatel změnil ve faktuře podmínky smlouvy; promptní dodání; pokud může kupitel pozastaviti zboží, bylo-li zasláno více čís 5458.
— — prodlení kupitele, bylo-li platiti kupní cenu při dodání a kupitel převzal část zboží čís. 5524.
— — právo podle §u 908 obč. zák. a ostatní práva kupitelova při zrušení smlouvy čís. 5516.
— — práva prodatele, umluveno-li dodání zboží v určité době se splatností kupní ceny určitou dobu po dodání, kupitel však prohlásil, že nemůže zboží zaplatiti čís. 4682.
— — čl. 355 obch. zák. není kupiteli zabráněno, domáhati se slevy z kupní ceny čís. 4738.
— — náhradní nároky z opozděného dodání; pokud nespadají pod čl. 349 obch. zák. (§ 932 obč. zák.) čís. 4886.
— — škoda ve smyslu čl. 355 obch. zák. čís. 4898.
— — povinnosti prodatele, ocitl-li se kupitel v prodlení s přijetím zboží čís. 4947.
— — čl. 357/3 obch. zák. i pro obchody, jež nejsou fixními; výpočet škody, byla-li poskytnuta dodatečná lhůta k plnění čís. 5211.
— — primérní a sekundérní právo kupitele čís. 5409.
— **mandátní** viz smlouva zmocnitelská.
— **mírová:** čl. 297 mírové smlouvy Versaillské nelze použiti na případ vyměření náhrady podle §u 41 náhr. zák. čís. 4977.
— — čl. 310 mírové smlouvy Versaillské a právo autorské čís. 5184.
— — čl. 250 mírové smlouvy Trianonské nemá na zřeteli zákonodárství mírové čís. 5400.
— **nájemní a pachtovní:** knihovní zápis a poznámka viz zápis, poznámka knihovní.
— — — lhůty §u 575 c. ř. s. viz tamže.
— — — odklad exekuce vyklizením viz tamže.
— — — ochrana nájemců viz tamže.
— — — lest (omyl) při uzavření řezníkem čís. 4532.
— — — přidělilo-li bytové družstvo ve svém domě byt svému členu čís. 4584.
— — — dohoda dosavadního nájemníka s novým o postoupení bytu, schválená vlastníkem; domáhání se odevzdání na vlastním i dřívějším nájemníku čís. 4617.
— — — právní zájem nájemce na zjištění nájemního poměru, domohl-li se pronajímatel svolení k výpovědi čís. 4708.
— — — propachtovatel nemůže se s obejitím pachtýře domáhati vrácení a předání pachtovního předmětu přímo na podpachtýři čís. 5605.
— — — nájemce nemůže se domáhati na třetí osobě petitorní žalobou, by ho nerušila v užívání najaté věci čís. 4804.
— — — učinil-li pachtýř náklad na pozemek v předpokladu, že mu pozemek zůstane v pachtu po řadu let čís. 4835.
— — — úmluva před pozemkovou reformou, že pachtýř má při ukončení pachtovního poměru odevzdati propachtovateli zásoby píce atd. a zábor majetku čís. 4884, 5549; nároku tomu nelze čeliti námitkou započtení čís. 5549.
— — — s jinou osobou o bytu, zajištěném pro státního zaměstnance jest nicotnou čís. 5069.
— — — služební byt čís. 4840.
— — — pokud sem spadá smlouva o vedení skladu piva čís. 4870.
— — — právní poměr zástupce majitele hostinské živnosti (výčepníka) čís. 5005.
— — — pokud lze se zaplacení činže domáhati pořadem práva čís. 4879.
— — — zda nedošlo k obnovení podle §u 569 c. ř. s., lze řešiti pouze sporem čís. 4595.
— — — kterak jest zameziti obnovu pachtu čís. 4944.
— — — právo nájemní patří ku jmění společnosti čís. 5608.
— — — byly-li za jednotnou úplatu přenechány místnosti k výlučnému užívání za účelem hostinské živnosti čís. 4984.
— — — ustanovení §u 1104 obč. zák. vztahuje se i na případ §u 1105 obč. zák. čís. 4614.
— — — byl-li předmět pronájmu zničen (částečně) požárem, nemá nájemce nárok na znovuzřízení čís. 5233.
— — — doručením odevzdací listiny vstupuje dědic v nájemní práva zůstavitelova; právo dědice domáhati se, že usnesení soudu o svolení k výpovědi jest proti němu bezúčinné čís. 4903.
— — — při nájmu místností jiných, než obytných přichází v úvahu pouze prvá věta §u 1116 a) obč. zák. čís. 5528.
— — — zákonné zástavní právo podle §u 1101 obč. zák. nevztahuje se na svršky podnájemníka, třeba byl členem rodiny nájemcovy čís. 5124.
— — — zákonné zástavní právo ve vyrovnání čís. 5199.
— — — peněžní vyrovnání rozdílů hodnot bytů, jichž užívají spoluvlastníci ve společném domě čís. 5186.
— — — devalvace měny a zvýšení pachtovného čís. 5508.
— — — pachtovné obvyklé v okresu, pachtovné podle ceny určitých obilnin čís. 4537.
— **nakladatelská:** přenechání práva úplného využití uměleckého obrazového díla; další převod reprodukčního práva jen se souhlasem původce čís. 5439.
— **nákladní:** uložena-li koncesní listinou podnikateli místní dráhy povinnost dojednati s poštovní správou smlouvu o dopravě poštovních zásilek a zřízenců čís. 4684.
— — jinak viz doprava železniční.
— **o dílo:** či smlouva služební čís. 5451.
— — či smlouva kupní; dodání kamen prvotřídních; nestanovení lhůty zákazníkem ku provedení oprav, nárok na úplatu jen za dílo bezvadné čís. 4569.
— — převzetí díla za úhrnnou cenu čís. 4568.
— — objednání šatů dle míry; kdy lze odstoupiti od smlouvy; lhostejno, zda objednaný oblek jest objektivně upotřebitelným čís. 5270.
— **o inserci** ve spolkovém listě viz spolek.
— **pojišťovací** viz pojištění.
— **rukojemská** viz rukojmí.
— **schovací:** pokud neručí hostinský za škodu, jež byla způsobena hostu zloději, vpíživšími se do hostinského pokoje čís. 4899.
— — ručení vymáhajícího věřitele v případě §u 259 ex. ř. čís. 4946.
— — pokud neručí dráha za zmrznutí zboží čís. 5340.
— — uschovatel není po zákonu povinen dáti pojistiti kožešiny proti krádeži a ohni čís. 5356.
— **služební:** smlouva kolektivní viz tamže.
— — lhůty viz tamže.
— — předpis §u 1154 b) obč. zák. vztahuje se na nastoupení cvičení ve zbrani roku 1924 čís. 4603.
— — pokud jest zaměstnavatel oprávněn sraziti si ze služného daň z příjmu čís. 4802, náhrada nesražené daně čís. 4821.
— — služební smlouva s úřadem v zastoupení státu pouze písemně čís. 4853.

— — přijetí do služeb na zkoušku a provisorně s výhradou propuštění, kdyby nevyhověl čís. 4853.
— — uzavřena-li co do ostatních podmínek přesně, co do odměny však pouze podmínečně, jest, nesplnila-li se tato podmínka, platiti odměnu přiměřenou čís. 4866.
— — nárok zaměstnance, jehož služební smlouva, uzavřená na dobu jednoho roku, byla zaměstnavatelem bezdůvodně předčasně rozvázána čís. 4911.
— — ručení majitele hospodářství za úraz zaměstnanci čís. 4979.
— — pokud neručí zaměstnavatel služebné za úraz, spadla-li při čištění oken, neopatřivši se ochranným pásem čís. 5066.
— — zrušení služebního poměru zaměstnavatelem, byl-li zaměstnanec původně vyšší přesazen do nižší kategorie; může požadovati jen úplatu podle §u 1162 b) obč. zák. čís. 5129.
— — či smlouva o dílo čís. 5451.
— — pokud ztrácí dělník nárok na úplatu podle §u 1155 obč. zák. čís. 5490.
— — osmihodinná doba pracovní viz doba pracovní osmihodinná.
— — viz též obchodní pomocník, zaměstnanec.
— **směnná:** hodnota věcí není podstatnou vlastností, vázanost stran dohodou o ceně čís. 5260.
— — uskutečňuje se tolik vlastnických převodů, kolik je směněných nemovitostí čís. 5538.
— **speditérská** viz zasílatel.
— **společenstevní, společenská** viz společenstvo, společnost.
— **sprostředkovatelská:** výhradné zastoupení pro určitý obvod, výslovný slib provise i za obchody, přímo sjednané čís. 4680.
— — ujednáno-li, že provise se připíše sprostředkovateli až po úplném zaplacení se strany zákazníka čís. 4727.
— — jest smlouvou odvážnou; nepřísluší odměna, minula-li se dohodčí činnost s výsledkem, smluvně vymíněným čís. 5108.
— — pokud nejde o bázeň (§ 870 obč. zák.) a nemravnost (§ 879 obč. zák.) při vymáhání provise čís. 5150.
— — byly-li obchody ujednány pod podmínkou, jež se napotom nesplnila; pokud přísluší nárok na odměnu čís. 5178.
— — či plnomocenská advokáta čís. 5476.
— **svatební:** povinnost rodičů, žádala-li dcera za zřízení nebo doplnění věna teprve později čís. 4555.
— — pokud nejde o provdání se dcery bez vědomí rodičů, domáhání se třetí osoby náhrady věna na zavázaném, jenž je odepřel plniti; pokud jde o náhradu věna, domáháno-li se náhrady výbavy čís. 4675.
— — oprávnění manželky, domáhati se na manželi vrácení věna, bylo-li manželství rozloučeno z viny obou manželů; ku vkladní knížce, dané věnem, nabývá manžel pouze práva požívacího čís. 5131.
— — oprávnění snoubenců stěžovati si do usnesení, jímž bylo rozhodnuto o (jeho) návrhu na zřízení věna; věno určiti jest v cestě nesporné a uložiti jeho zaplacení, druhý sňatek dcery, okolnosti směrodatné pro povinnost vyvěnění dcery čís. 5311.
— — nejde o ni, převádí-li se na manželku část nemovitosti manželovy bez jakéhokoliv obmezení čís. 5570.
— **ve prospěch třetího:** pokud lze jí odporovati čís. 5127.
— — slib plnění podle §u 880 a) obč. zák.; nároky smluvníka slibujícího čís. 5164.
— — při pojištění ze zákonného ručení; nabytí práv třetí osobou; dbání pojišťovacích podmínek třetí osobou čís. 5219.
— — kdy vzejde právo třetího čís. 5238.
— — plnění ve smyslu §u 881 obč. zák. jest též svolení ke knihovnímu zápisu; ujednání zákonným zástupcem; jest oprávněn domáhati se splnění čís. 4647.
— **vetešnická:** a zahájení řízení vyrovnacího čís. 4687.
— **zasílatelská** viz zasílatel.
— **zmocnitelská:** byla-li udělena plná moc kolektivní, avšak nejednali kolektivně, nemohou přenésti plnou moc na jednoho ze sebe čís. 5176.
— — či sprostředkovatelská advokáta čís. 5476.
— — oprávnění procesního zmocněnce v poměru ku zmocniteli, ustanoviti si náměstka, a zodpovědnost přímo zmocniteli čís. 4766.
— — pokud není nahraženo zvláštní zmocnění podle §u 1008 obč. zák.; smír za řízení dle zákona o stavebním ruchu čís. 4792.
— — plná moc ve smyslu §u 31 kn. zák. čís. 5001.
— — v řízení nesporném jest plnou moc prokázati písemně čís. 5120.
— — viz též advokát, notář, zástupce právní.
— **o zápůjčku** viz zápůjčka.
— **o zástavu** viz zástavní právo.

Smluvní pokuta viz pokuta smluvní.
Sníh viz náhrada škody dráhou.
Snoubenec viz smlouva svatební.
Sňatek: odměna za sprostředkování, pokud nespadá úmluva o ni pod § 879, odstavec druhý čís. 1 obč. zák. čís. 5349.
— co do formy rozhodno právo místa, kde byl uzavřen čís. 5060.
— jinak viz smlouva svatební.
Sociálně pojišťovací ústav viz ochrana nájemců.
Solidární dlužník viz dlužník solidární.
— **ručení** viz dlužník solidární.
Soud: manudukční povinnost viz řízení sporu.
— vázanost soudu viz tamže.
— dovolací, odvolací viz dovolání, odvolání.
— svěřenský viz svěřenství.
Soudce: pojem bezúhonnosti čís. 5294.
Soudcovská služba přípravná viz advokát.
Soudní prázdniny viz prázdniny soudní.
— **praxe** kandidáta advokacie viz advokát.
— **smír** viz smír soudní.
Souhlas manželův s rozlukou viz rozluka manželství.
Soukromá listina viz listina.
— **ý pensijní ústav** viz ochrana nájemců.
— **ý zaměstnanec** viz zaměstnanec.
Soupis podle zákona čís. 207/1922: žalobu jest pro tentokráte zamítnouti; spadá sem i pohledávka, ohledně níž jest spornou otázka, zda placením a přijetím cizí měny byla úplně vyrovnána čís. 4728.
— — odložil-li súčtovací ústav přihlášku jako bezpředmětnou, jest v přerušeném řízení pokračovati čís. 4828.
— **pozůstalosti** viz inventář pozůstalosti.
Sousedské právo viz vlastnictví.
Souvislost právní (§ 391 odstavec třetí c. ř. s.) čís. 4784.
— **příčinná** viz otázka smíšená.
Sovětské Socialistické Republiky viz Rusko.
Spediter viz zasílatel.
Spekulační obchody čís. 5407.
Spis notářský viz notářský spis.
Spis přípravný viz přípravný spis.
Spisy úřední a rozsudek pro zmeškání viz rozsudek pro zmeškání.
Splátka (y) dluhu na úvěrovou pohledávku; odpočítávání jich čís. 4579.
— — na dluh dle něm. obč. zák. čís. 4724.
— — určená dlužníkem na určitou položku a přijetí jí věřitelem; splátka při běžném účtu čís. 5136.
— — pokud nelze v jejím uznání spatřovati započítací projev čís. 5272.
— — viz též placení dluhu.
— nadávku z majetku viz dávka z majetku.
— vyrovnací kvoty viz vyrovnání.

Splátkové obchody: výklad úmluvy, že při nedodržení lhůt podrží si prodatel splacenou část kupní ceny jako odškodné za užívání věci a její znehodnocení užíváním čís. 4885.
— — pokud nepozbývá prodatel práva požadovati věc zpět tím, že se napřed pokusil vymoci si na kupiteli zaplacení kupní ceny čís. 5016.
Splatnost válečné daně čís. 5083.
Splniště: bylo-li umluveno u ústředny věřitelky a napotom povoleno skládati anuity u filiálky, nejde o změnu čís. 5357.
— úvěrové pohledávky viz úvěrová pohledávka.
— viz též měna, smlouva kupní.
Spojení obchodní a příslušnost čís. 5222.
— rozvedených manželů: význam §u 110 obč. zák. čís. 4583.
— žalob a příslušnost čís. 5222.
Společenství statků (§ 825 a násl. obč. zák.).
— — včasnost **zrušení,** sloužila-li společná nemovitost účelům veřejné společnosti čís. 4553.
— — předčasnost žaloby, jíž se domáhá manžel na manželce zrušení spoluvlastnictví čís. 4721.
— — námitka nevčasnosti (škodlivosti) zrušení; nespadají sem důsledky ze zákona o ochraně nájemců čís. 5231.
— — zrušení není na závadu, že přísluší jednomu společníku osobní koncese; proti nároku nelze uplatňovati pokles ceny půdy následkem agrární reformy; v rozsudku vyhovujícím žalobě, nelze stanoviti podmínky prodeje čís. 5381.
— — do žaloby o zrušení podle §u 830 obč. zák. není pojati dražební podmínky; žaloba, že žalobci přísluší proti žalovanému právo, žádati soudní dražbou zrušení spoluvlastnictví čís. 5165.
— — není přípustno domáhati se, by jednotlivé díly knihovního tělesa byly prodány veřejnou dražbou, ostatní pak aby byly fysicky rozděleny čís. 5134.
— — zatížení společné nemovitosti výměnkem a zrušení společenství; možnost, rozděliti fysicky společnou věc, nedává ještě spoluvlastníku k tomu práva čís. 5266.
— — na základě rozsudku, jímž bylo vysloveno zrušení spoluvlastnictví k nemovitosti dražbou, nemůže se vydražitel domáhati vyklizení spoluvlastníka čís. 5267.
— — pasivní legitimace k žalobě o zrušení, zatížen-li podíl spoluvlastníka fideikomisární substitucí čís. 4721.
— — žaloba na rozdělení společné nemovitosti na dva rovnocenné byty a přenechání jednoho bytu k výhradnému bydlení; nejde o »důležitou změnu« společné věci, rozdělení bytů nelze ponechati řízení exekučnímu čís. 4556.
— — pro dražební řízení za účelem provedení nároku na zrušení spoluvlastnictví platí předpisy exekučního řádu; pokud lze exekuci odložiti čís. 4842.
— — **pronajetí** uprázdněného bytu ve společném nájemním domě čís. 5558.
— — nárok spoluvlastníka proti druhému spoluvlastníku, by mu bylo ve společné nemovitosti přenecháno používání části místností; pokud není společná držba a správa společné věci obmezena; pro spoluvlastníka — manžela — neplatí při výkonu práv zvláštní morální povinnosti; spoluvlastník jest povinen zdržeti se jakéhokoliv samovolného jednání, spoluvlastník není oprávněn bráti si přímo část všech užitků čís. 5570.
— — pokud není společník oprávněn samostatně nakládati užitky jmění čís. 4615.
— — **manžel,** jemuž manželka vypověděla správu společného majetku, není oprávněn zciziti fysickou část výtěžku společného majetku čís. 4615.
— — nabude-li spoluvlastník panujícího pozemku výhradného vlastnictví k služebnímu pozemku čís. 4959.
— — **exekuce** na spoluvlastnický podíl podle §§ 249 a násl. ex. ř. čís. 5102.
— — úmluva mezi spoluvlastníky **o placení výdělkové daně;** žaloba oprávněného na zavázaného, by daň zaplatil berními úřadu čís. 5104.
— — povinnost vydražitele (společníka) zaplatiti dávku z přírůstku hodnoty čís. 5514.
— — pořad práva pro nároky spoluvlastníka **na náhradu nákladu,** jejž učinil na společnou věc; pokud může se spoluvlastník na spoluvlastníku domáhati náhrady čís. 5105.
— — peněžní **vyrovnání rozdílů hodnot bytů,** jichž užívají spoluvlastníci ve společném domě, není činží; nejde o smlouvu nájemní čís. 5186.
— — **zápůrčí žaloba** spoluvlastníka proti spoluvlastníku; výpočet poměru hlasů podle §u 833 obč. zák. čís. 5432.
— — **v rozepři nedílné;** nezakládá ho ještě pouhá solidárnost závazku čís. 4997.
Společenstvo výdělkové a hospodářské (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.):
— — předseda společenstva kominíků viz kominík.
— — **činnost** nelze rozšiřovati na nečleny čís. 4985.
— — pokud nepřípustným označení »Deutsche Presse« a pokud vybočuje účel tiskařského družstva z rámce zákona čís. 5058.
— — pokud není přípustno pro podnik rázu výchovného a zábavného, spojený s výdělečným provozováním kinematografických představení čís. 5159.
— — pokud není oprávněno provozovati živnost hostinskou, kavárenskou, divadelní a biografickou čís. 5249.
— — pokud nemůže býti komanditistou společnosti čís. 5251.
— — pokud nelze v družstvo dle zák. čís. 279/24 proměnití společnost s r. o. čís. 5540.
— — pokud jest přípustno pro »Sanatorium pro porodnictví a ženské nemoci« čís. 5574.
— — předmět podnikání družstevního; nelze svěřiti provozování podniku nečlenům; pokud zvolené představenstvo nemůže předsevzíti změnu stanov; ustanovení stanov, že vyloučený **člen** vystupuje z družstva dnem právoplatného vyloučení čís. 5264.
— — kdo neučinil písemné přihlášky, není členem čís. 5077.
— — **výplata vypověděných podílů** a nepříznivý výsledek revise po dni splatnosti podílů čís. 4567.
— — žaloba likvidujícího společenstva proti členu, by zaplatil **příplatek;** nevyhlášení úpadku čís. 4609.
— — usnesení o zvýšení podílů stává se účinným zápisem do rejstříku a to i pro člena, jenž napotom svůj podíl vypověděl čís. 4798.
— — likvidatoři společenstva s r. o. jsou oprávněni, požadovati mimo úpadek doplatky k podílům i dříve, nežli byl zpeněžen majetek společenstva; rozvrh doplatků nespornou cestou není tu obligatorním čís. 4865, 4868.
— — rozvrh doplatků na základě t. zv. bilančního schodku, nelze započtením namítati stavební příspěvek zaplacený družstvu čís. 4868.
— — pokud nelze vymáhati zvýšené podíly na vystoupivším již členu čís. 5057.
— — předpis stanov o nevypověditelnosti vkladu stavebního a bytového družstva čís. 5462.
— — doplatky společenstva s r. o. lze vřaditi mezi aktiva pozůstalosti; bytové družstvo může umluviti placení t. zv. drahotního přídavku čís. 5506.
— — oznámení účelu v pozvánce **k valné hromadě;** oprávnění valné hromady prodloužiti zákonnou ručební dobu; právní povaha smlouvy čís. 5118.
— — nešetření stanov při přijetí poukazu čís. 5370.
— — pokud jest přihlédnouti k vadám při usnášení se, ustanovení stanov, že se dozorčí rada volí prostou většinou hlasů; výkon volby neoprávněnou osobou jest bez významu, neměl-li vlivu na výsledek volby čís. 5486.

— — **přidělení** bytu členu v družstevním domě, přidělení bytu třetí osobě čís. 4584.
— — pokud jest zákonnou **revise pobočného závodu** revisorem svazu, jemuž podléhá hlavní závod čís. 4664.
— — **ručení,** podepsal-li směnku funkcionář čís. 4605.
— — osoba jednající za společenstvo čís. 4941.
— — nemůže se domáhati náhrady škody na členech představenstva, schválila-li valná hromada jich postup čís. 5362.
— — § 11 ex. ř. nelze rozšiřovati na členy představenstva; § 8 zák. č. 658/19 nemůže nahraditi exekuční titul čís. 5330.
— — právní povaha **vkladní knížky** společenstva s r. o. čís. 5396.
— — **podle zákona čís. 408/1922:** vedení exekuce na základě platebního rozkazu čís. 5305.

Společná domácnost viz manžel (ka).
— **listina** viz listina.

Společnost (dle §u 1175 a násl. obč. zák.) a způsobilost ku sporu viz tamže.
— bylo-li uzavření společenské smlouvy podmínkou udělení licence k prodeji tabáku a kolků, pokud jest nedovoleno zrušení smlouvy čís. 5457.
— **akciová:** příslušnost viz příslušnost podle §u 51 j. n.
— — změnu v členství správní rady jest ihned opověděti též ku zápisu do rejstříku pobočního závodu čís. 4576.
— — akciová na Slovensku, majitelka veřejné společnosti a zápis odštěpného závodu do rejstříku čís. 4652.
— — omyl při kupu akcií čís. 4814.
— — kdo jest vlastníkem akcií proti společnosti čís. 4873.
— — výklad ustanovení stanov o složení akcií za účelem výkonu hlasovacího práva čís. 4902.
— — pokud pozbývá způsobilosti procesní čís. 5014.
— — pokud dozorčí rada není oprávněna podati žalobu proti vůli valné hromady, zmocnění valné hromady dodatně čís. 5307.
— — k dobrovolnému zrušení třeba svolení berní správy, třebas společnost vznikla až po vydání zákona čís. 134/1920 čís. 5324.
— — viz též akcie.
— **komanditní:** jmenování likvidatora soudem čís. 4641.
— — cizozemská veřejná a její tuzemská representace; jde o týž podmět rozepře čís. 4877.
— — pokud nelze při zrušení uděliti prokuru čís. 4963.
— — pokud nemůže býti komanditistou družstvo čís. 5251.
— — zápis předmětu obchodu není obligatorním, dojde-li však k němu, musí býti pravdivým; pokud nelze zapsati »bankovní a směnárenskou živnost« čís. 5325.
— — pokud nepřípustným ve firmě dodatek ku jménu komplementáře, naznačující společenský poměr čís. 5424.
— **příležitostná** (syndikát) a způsobilost ku sporu viz způsobilost ku sporu.
— **s ručením obmezeným:** a blízcí příslušníci viz úpadek, vyrovnání.
— — ručení podle §u 2 zák.; z podpisů na směnkách i zde ručení směnečné čís. 4905.
— — pojem »jednajícího« ve smyslu §u 2 (2); jest jím i zaměstnanec čís. 4996.
— — pokud přípustny dodatky při věcné firmě čís. 5250.
— — nezvolení jednatele prostou většinou; odvolání jednatele; nedodání opisu k opovědi a nedostatek ověřených podpisů jednatelů při opovědi čís. 5279.
— — na základě exekučního titulu proti společnosti nelze povoliti exekuci proti jednateli a to ani ku vydobytí daně z obratu čís. 5456.
— — pokud nelze povoliti přeměnu společnosti s r. o. v družstvo dle zák. čís. 279/1924 čís. 5540.
— — uplacený společenský podíl lze požadovati zpět, nebyla-li smlouva o přistoupení ku společnosti zřízena ve formě notářského spisu čís. 4800.
— — rozsah předpisu §u 63 posl. odst. zák.; započtení toho, co bylo předem vneseno do společnosti, na kmenový vklad čís. 5037.
— — zaplacení kmenového vkladu nelze pominouti (posečkati); ručení společníka, jenž platil za společnost na účet svého kmenového vkladu, ale nepostaral se o to, by bylo placení jako takové zapsáno v knihách společnosti čís. 5063.
— **tichá:** oprávnění tichého společníka vůči komplementáři čís. 4702.
— **veřejná:** výklad §u 60 banského nařízení ze dne 1. září 1916 čís. 17.500 čís. 5590.
— — převzetí závazku společníkem vůči věřitelům společnosti přesahujícího hranici čl. 122 a 146 obch. zák.; závazek jeho zůstává nedotknut vyrovnáním společnosti čís. 4701.
— — počátek účinnosti společnosti vůči třetím osobám čís. 4548.
— — včasnost zrušení společné nemovitosti, jež sloužila účelům veřejné společnosti čís. 4553.
— — zápis odštěpného závodu do rejstříku, je-li majitelem hlavního závodu akciová společnost na Slovensku čís. 4652.
— — a obnova drobných zemědělských pachtů čís. 4820.
— — právní povaha její; vyrovnání se společností a závazky společníků čís. 4827.
— — požadavek podpisu dědiců k zápisu do rejstříku vzhledem k ujednání pro případ smrti společníka čís. 4876.
— — kterak jest pojati podíl zůstavitelův do pozůstalostního inventáře čís. 5022.
— — v likvidaci jest oprávněna k vydražení prodávané nemovitosti, na níž jest pro ni zajištěna pohledávka čís. 5033.
— — k zápisu zrušení veřejné společnosti obchodní, likvidační firmy a likvidatorů stačí opověď i jen jednoho veřejného společníka čís. 5265.
— — pokud nelze použíti staré firmy dosavadního kupce jednotlivce čís. 5303.
— — exekuce na jmění společníků pro pohledávku za společností, je-li společnost ve vyrovnání čís. 5408.
— — podmínky povolení zajišťovací exekuce proti společníkům na základě exekučního titulu proti společnosti čís. 5411.
— — prostým usnesením většiny společníků nelze odvolati zastupování společnosti společníkem vůči třetím osobám čís. 5444.
— — podíl vystoupivšího společníka jest určiti dle skutečného stavu jmění v době vystoupení; ku jmění společnosti patří i její právo nájemní; započtení jeho hodnoty není dotčeno předpisy zák. na ochranu nájemců čís. 5608.
— **železniční** viz železniční společnost.

Spolek: použití jmění rozešedšího se spolku čís. 4676.
— stanoven-li ve stanovách k rozhodování sporů smírčí soud, a domáhání se splnění soukromoprávních nároků na soudě; úmluva, že člen spolku jest povinen zaplatiti určitý peníz za inserci ve spolkovém listě, i kdyby v něm neinseroval čís. 4772.
— pokud jest zavázán ze smlouvy sjednané předsedou; omezení plné moci zástupci ve stanovách čís. 5013.

Spoludlužník či rukojmí čís. 4843.
— placení třetí osobou viz placení.

Spoluvlastnictví viz společenství statků.

Spoluzavinění poškozeného viz náhrada škody.

Spor o příslušnost: určení soudu pro spor, jímž vyloučená manželka domáhá se výživného proti manželi, bydlícímu na Slovensku čís. 4917.
— — viz též určení soudu.
— **námezdní** viz námezdní spor.
— **valutový:** přerušení viz tamže.

— viz též žaloba.
Spornost: poznámka viz poznámka spornosti.
Spořitelna: vkladní knížka viz knížka vkladní.
Spouštění závor viz náhrada škody dráhou.
Správa: lhůta viz tamže.
— povinnost vytknouti ihned vady zboží, předpokládá, že kupitel zboží převzal čís. 4785.
— skrytá vada, byly-li pod vrstvou citronů prostředních uloženy v bednách citrony méněcenné; v rozprodání zboží nelze spatřovati jeho schválení kupitelem čís. 5409.
— vady podle §u 1167 obč. zák. čís. 5270.
— předpokládá, že věc byla přijata jako plnění čís. 4886.
— nespadá sem nárok na náhradu z opozděného dodání čís. 4886.
— přípověď, že kráva jest stelná, neplatí lhůta §u 933 obč. zák. čís. 4749.
— zaručení se, že se kráva do určité doby otelí čís. 5049.
— nároky pro kupitele z přípovědi, že dobytče jest zdravé čís. 4610.
— převzal-li kupující povinnost, poskytovati výměnek až do určité doby a byl prodávajícím ubezpečen, že jest výměnek až do té doby vypořádán čís. 4843.
— **berní** viz berní správa.
— **jmění manželčina:** pokud se může manžel domáhati náhrady schodku čís. 4547.
— — manžel, jemuž vypověděna správa, není oprávněn zciziti fysickou část výtěžku společného majetku čís. 4615.
— **společné nemovitosti** viz společenstvi statků.
— **vnucená:** na divadelní koncesi, osoba správce čís. 4539.
— — na insertní kancelář a prodejnu lístků čís. 5004.
— — továrních podniků; zákaz podle §u 331 ex. ř.; slyšení dlužníka i vymáhajícího věřitele čís. 5235.
— — hor a horního podniku; pokud nelze tuto povoliti čís. 5454.
— — živnostenských podniků není samostatným exekučním prostředkem čís. 5454.
— — na právo k výkonu myslivosti v Čechách čís. 5481.
— — pořadí útrat založeno knihovní poznámkou; lhostejno, že původně exekuce zajišťovací a teprve později přeměněna v uhražovací čís. 5087.
— — správce jest orgánem soudu; závaznost smluv, jež uzavřel dlužník dříve, než mu bylo doručeno usnesení o povolení čís. 5173.
— — složení účtu o výtěžku a pokračování v dražebním řízení čís. 5226.
Správce dvora viz zaopatřovací požitky.
— pozůstalosti viz pozůstalost.
— technický viz zaopatřovací požitky.
— úpadkové podstaty viz úpadek.
— vyrovnací viz vyrovnání.
Správní záznamu: žaloba viz tamže.
Správní rada akciové společnosti viz společnost akciová.
— **soud** nejvyšší: řízení před ním není řízením správním; rozhodnutí jeho nelze se dovolávati čís. 5592.
— **úřad:** pokud rozhodnutí jeho jest pro soud předurčující čís. 5592.
Sprostředkovatel viz smlouva sprostředkovatelská.
— **losů** viz los.
— **sňatku** viz sňatek.
Srážky daně viz daň.
— **ze mzdy** a ocenění sporu viz ocenění sporu.
— **z vyrovnacích splátek** viz vyrovnání.
Stará firma viz firma.
Stát československý a zábor bytu viz zábor bytu.
— — nárok proti němu pro obohacení viz obohacení.
— — syndikátní ručení viz tamže.
— — a zaopatřovací požitky zaměstnanců viz tamže.
— — přerušení sporů dle zák. čís. 440/19 viz tamže.
— — přejímatel bývalého c. k. podniku čís. 4608.
— — pokud nelze vymáhati zaplacení pohledávky exekucí soudní čís. 4533.
— — pokud lze proti němu vésti exekuci na daňové pohledávky čís. 5180.
— — služební smlouvu s úřadem v zastoupení státu lze uzavříti pouze písemně čís. 4853.
— — pokud ručí ze závazků čsl. lihové komise čís. 5416.
— — pokud jest práv ze závazků čsl. lihové komise (uvolnění lihu do území plebiscitního jako lihu prostého a vyměření daně finančními orgány) čís. 5592.
— — nárok na náhradu škody na Slovensku, ježto zabavené obilí nebylo včas vydáno, nýbrž uloženo ve mlýně, kde napotom shořelo; výraz »zákon« v §u 92 úst. list.; podmínky ručení státu, pojem normální doby čís. 4531.
— — neručí za škodu, jež byla způsobena (na Slovensku) jeho orgány vybočením z rámce úředního výkonu čís. 5525.
— — ručení (na Slovensku) za výtržnost vojska čís. 4786.
— — rozdíl mezi územím státu a územím celním čís. 5592, 5593.
— **nástupnický:** používání nákladních vozů a náhrada čís. 4544.
Statek obecní: pojem; náležitosti žádosti o výmaz podle zák. čís. 421/1919 čís. 4967.
— **veřejný:** pokud se nenabývá užíváním jeho soukromoprávní držby; vydržení služebnosti na pozemku, dosud veřejném statku čís. 4697.
Statkový úředník viz úředník statkový.
Státní dráha: zastupuje ji na soudě finanční prokuratura; schválení návrhu ředitelství státních drah finanční prokuraturou čís. 4730.
— jazyk a názvosloví viz názvosloví.
— nemocnice v Praze: pořad práva viz tamže (stát).
— obilní ústav viz obilní ústav.
— půjčka; úpis bankou viz banka.
— schválení k zápisu do rejstříku viz rejstřík.
— zaměstnanec viz zaměstnanec státní.
— záruka a stavební ruch viz ruch stavební.
Statutární obec viz obec.
Stavba: § 418 obč. zák. netýká se staveb, zlepšených různými opravami; nároku nabývá se již provedením stavby; vzdání se ho stavebníkem čís. 4648.
Stavební družstvo viz společenstvo.
— parcela viz nemovitost.
— ruch viz ruch stavební.
— řád pro Prahu: pojem přestavby ve smyslu zákona na ochranu nájemců čís. 4656.
Stavebník viz stavba.
Stavení promlčení viz promlčení.
Stelnost krávy viz správa.
Stěhovací řád viz výpověď.
Stížnost: nemanželského otce viz otec nemanželský.
— notáře viz notář.
— pojišťovny ohledně požární náhrady viz požární náhrada.
— do rozvrhového usnesení viz též dražba vnucená.
— omezení stížnostního práva v §u 234 ex. ř. čís. 5495.
— právo poddlužníka čís. 5496.
— přípustnost (dovolacího) rekursu do rozvrhového usnesení čís. 4522.
— v řízení o rozvrhu přejímací ceny ze zabrané nemovitosti čís. 4771.
— pokud nelze použíti §u 239 čís. 6 ex. ř. čís. 5073.
— pokud přísluší stížnost podle §u 68 ex. ř. také třetím osobám čís. 5098.
— vymáhajícího věřitele, jenž vedl exekuci na nemovitost, do usnesení, jímž byla povolena exekuce dle §u 249 a násl. ex. ř. na movitosti čís. 5258.
— právo k ní zadnějšího knihovního věřitele při úvěrové hypotece, třeba nepodal odporu čís. 5321.
— ani v exekučním řízení není opravná stolice, zkoumajíc přípustnost a včasnost rekursu, vázána názory nižších stolic čís. 5327.

— nepřípustna do rozhodnutí soudu o tom, zda svědek má býti slyšen přímo soudem rozhodujícím či soudem z příkazu činným čís. 4857.
— nepřípustna do rozhodnutí o tom, která strana má platiti svědečné čís. 5410.
— ve sporném (exekučním) řízení lze podati jen u soudu prvé stolice čís. 5109.
— do usnesení, jímž uloženo složiti zálohu na útraty při odhadu čís. 5433.
— do výroku rozsudku o útratách nemá odkladného účinku čís. 4743.
— rekurs do konečného usnesení v řízení pro rušenou držbu nemá odkládacího účinku čís. 5204.
— nepřísluší knihovnímu vlastníku proti povolení převodu knihovní pohledávky čís. 5201.
— překročení návrhu rekursu v řízení o odklad exekuce čís. 4922.
— nezákonnost pohledávky v rekursu čís. 4966.
— nepřípustna ohledně změn ve výši jistoty podle zák. čís. 121/21 čís. 4969.
— stížnost podle §u 15 nesp. říz. nutno ve čtrnáctidenní lhůtě podati na soudě rekursním čís. 4726.
— ve vyvlastňovacím řízení železničním jde na krajský (zemský) soud čís. 5323.
— neodmítnuta-li nepřípustná soudem prvé stolice, jest na rekursním soudu, by tak učinil čís. 5355.
— **dovolací:** nepřípustnost její v řízení podle zákona na ochranu nájemců viz ochrana nájemců.
— — jest podati u příslušného soudu prvé stolice čís. 5492.
— — nepřípustnost do srovnalých usnesení o námitce nepřípustnosti pořadu práva, třeba rekursní soud časové omezení přípustnosti blíže formuloval čís. 4563.
— — nepřípustna, odmítl-li procesní soud nový skutkový a důkazní přednes a odvolací soud to v důvodech svého rozsudku schválil čís. 4570.
— — pokud neplatí přípustnost dovolacího rekursu podle §u 239, třetí odstavec, ex. ř. čís. 4624.
— — přípustna do usnesení rekursního soudu, jímž bylo odepřeno přerušiti řízení podle nař. čís. 240/1924 čís. 4655.
— — přípustnost, byla-li valutová rozepře přerušena teprve v odvolacím řízení čís. 4692.
— — zrušil-li rekursní soud k rekursu obou stran usnesení prvého soudu a hned ve věci sám v neprospěch povinné strany rozhodl a povolil jinou exekuci, než první soud čís. 5059.
— — přípustna do srovnalých usnesení nižších soudů ve sporném řízení, prohlásil-li se rekursní soud vázaným právním názorem svého předchozího zrušovacího usnesení čís. 5119.
— — pokud přípustna podle §u 527/2 c. ř. s., třebas nevyhražena pravomoc čís. 5224.
— — nepřípustna do souhlasných rozhodnutí o rozvržení požární náhrady čís. 5327.
— — nepřípustna do souhlasných rozhodnutí nižších soudů o opatření za účelem zajištění berních nedoplatků čís. 5333.
— — nepřípustna, nařídil-li v řízení o úpravě nájemného rekursní soud další jednání čís. 5355.
— — nepřípustna do rozsudku odvolacího soudu, jímž nevyhověno výtce zmatečnosti čís. 5378.
— — nepřípustna do výroku soudu druhé stolice o útratách zajištění důkazů čís. 5463.
— — nepřípustna, zrušeno-li usnesení prvého soudu a nařízeno doplnění, vyžadující jednání se stranami čís. 5511.
— — do rozhodnutí o odporu podle řádu o zbavení svéprávnosti přípustna v každém případě čís. 5578.
— — nepřípustna do srovnalých usnesení nižších soudů, jimiž byla nařízena knihovní poznámka, že bylo zahájeno řízení o zbavení svéprávnosti čís. 5596.
— — nepřípustna do srovnalých usnesení nižších soudů o vyřízení zmateční stížnosti do nálezu bursovního rozhodčího soudu čís. 5606.
— — pokud přípustna ohledně útrat čís. 4948.
— — přípustna do usnesení rekursního soudu, jímž uložena prvému soudu náhrada útrat podle §u 51, druhý odstavec, c. ř. s. čís. 4973.
— — nepřípustna proti rozhodnutí rekursního soudu proto, že nebylo rozhodnuto o útratách čís. 4986.
— podle §u 45 j. n.: pokud nepřípustna čís. 5056.
— — do usnesení sborového soudu druhé stolice, jímž zamítnuta námitka příslušnosti rozhodčího soudu a vyslovena příslušnost dovolaného sborového soudu prvé stolice čís. 5055.
— **zmateční** do nálezu bursovního rozhodčího soudu viz rozhodčí soud.

Stojné viz doprava železniční.
Strana: přednes její viz tamže.
— způsobilost ku sporu viz tamže.
Strážník obecní viz zaměstnanec obecní.
Stroj: kdy nabývá vlastnosti příslušenství čís. 5141.
— pokud platí výhrada vlastnictví čís. 5192.
— pokud jest příslušenstvím věci hlavní čís. 5248.
— hospodářský viz náhrada škody.
Subindosament: účinky jeho čís. 4724.
Substituce: zaplacení dědických poplatků ze substituční podstaty čís. 4761.
— pozůstalostnímu soudu nelze zásadně rozhodovati o tom, zda substituční oprávnění zaniklo a přidělovati úlohu žalobce a žalovaného čís. 5599.
— obdobný závazek pozůstalé vdovy vůči nezl. dětem čís. 4699.
— **fideikomisární** a zrušení spoluvlastnictví viz společenství statků.
— — oprávnění poručníka stěžovati si do knihovního usnesení jménem nezletilce čís. 5052.
— — zatížení nemovitosti stižené fideikomisární substitucí, bez svolení zástupce nezl. substitutů a poručenského soudu čís. 5052.
Substituční oprávnění kandidáta advokacie viz advokát.
Substituovaný advokát viz advokát.
Substitut viz smlouva zmocnitelská.
Subvence podnikateli automobilových jízd viz automobil.
Súčtovací ústav viz soupis pohledávek, přerušení sporů.
Svátek viz zmatek podle §u 477 čís. 4 c. ř. s.
Svaz Sovětských Socialistických Republik viz Rusko.
Svedení viz náhrada škody podle §u 1328 obč. zák.
Svéprávnost: zbavení viz tamže.
Svědečné viz svědek.
Svědek: prokuristy banky nelze se dotazovati, zda účet určité osoby byl v určité době aktivním čís. 4653.
— do rozhodnutí o tom, zda má býti slyšen přímo soudem rozhodujícím či soudem z příkazu činným, nepřipouští se rekurs čís. 4857.
— nahlédnutí v odpůrcovy obchodní knihy čís. 5013.
— pokud není státní zaměstnanec sproštěn mlčenlivosti čís. 5422.
— do rozhodnutí o tom, která strana má platiti svědečné, nelze si stěžovati čís. 5410.
Svěřená věc (§ 367 obč. zák.) čís. 4659.
Svěřenství a pozemková reforma viz pozemková reforma.
— přihláška čekatele svěřenství, jenž uzavřel nerovnorodý sňatek čís. 4729.
— po nabytí účinnosti zákona čís. 179/24 nelze vziti na vědomí oznámení podle §u 255 nesp. říz.; svěřenský soud a práva čekatelů; rozhodování o nich v řízení nesporném čís. 4758.
— § 24 zák. čís. 318/1919 platí i o závazku svěřenském čís. 4844.
— podány-li dvě sobě odporující přihlášky, pokud dlužno otázku čekatelských práv vyřešiti v řízení nesporném čís. 5302.
— § 2 (4) zák. čís. 179/24 a dohoda účastníků závislá na soudním schválení; rozsah činnosti svěřenského soudu podle §u 2 zák. čís. 5470.
— působnost soudů nelze rozšiřovati na jiné případy, než §u 15 zák.; bývalý svěřenský soud není oprávněn prohlásiti se zvláštním usnesením za pří-

slušna k řízení ve věcech svěřenství pozměněných ve fideikomisární substituce čís. 5480.
— pokud lze soudu přezkoumati dohodu ve smyslu §u 2 zák. čís. 179/24; účinky neschválení dohody soudem; lhůta §u 2 jest propadnou čís. 5544.
— svěřenský soud není po vydání zák. čís. 179/24 oprávněn schvalovati odprodeje svěřenských nemovitostí čís. 5545.

Světlý okamžik viz choromyslný.
Svolení berní správy viz berní správa.
— soudu k výpovědi viz ochrana nájemců.
— vojenských úřadů k manželství viz manželství.
Symbolické odevzdání zástavy viz zástavní právo.
Syndikát a způsobilost ku sporu viz tamže.
— viz příslušnost podle §u 51 j. n.
Syndikátní ručení: nařídil-li vyšetřující soudce před skončením trestního řízení prodej zboží, zabaveného podle zákona o podloudném vývozu čís. 4725.
— — schválil-li poručenský soud prodej nemovitosti a část kupní ceny měla býti splacena ve válečných půjčkách čís. 5256.

Šatstvo přepychové: nezl. manželského dítěte čís. 4813.
Šestineděli viz matka.

Širá trať viz náhrada škody dráhou.
Škoda: ve smyslu čl. 355, 357 obch. zák. viz smlouva kupní.
— jinak viz náhrada škody.
Škola: stanovení přiměřené náhrady; zastupování státu finanční prokuraturou čís. 4754.
— **vysoká:** důkaz posudkem jest v civilním soudním řízení v zásadě vyloučen čís. 4836.
Šofér viz automobil.

Tabák: nárok skladníka na provisi čís. 5441.
— prodej jeho a společenská smlouva viz společnost.
Tarif advokátní viz advokát.
— **železniční** viz doprava železniční.
Taška: náhrada škody podle §u 1319 obč. zák. čís. 4817.
Technik zubní viz lékař zubní.
Technický správce viz zaopatřovací požitky.
Telegrafy: náhrada ve smyslu §u 9 (5) zák. čís. 33/1922 čís. 5447.
Těhotenství viz matka.
Těšínsko: měna čís. 4698.
— železniční doprava s Polskem, bývale ruským, v době plebiscitu čís. 5607.
— Bílsko viz tamže.
Tichá společnost viz společnost tichá.
Tkalcovský mistr viz obchodní pomocník.
Totožnost rozepře viz rozepře rozsouzená (zahájená).
Továrna: vnucená správa viz správa vnucená.
Tovární mistr viz obchodní pomocník.
Trafikant: pokud lze na prodejní provisi povoliti exekuci; je-li trafikant válečným poškozencem, dlužno přihlédnouti též k §u 36 zák. čís. 142/1920 čís. 4830.
— jinak viz tabák.
Trasant viz směnka.
Trať širá viz náhrada škody dráhou.
Trianonská smlouva viz smlouva mírová.
Třaskavina viz náhrada škody dráhou.
Třetí osoba: smlouva v její prospěch viz smlouva ve prospěch třetí osoby.
— — ve smyslu §u 2 zák. o ruč. žel. viz náhrada škody dráhou.
— — vedena-li exekuce vyklizením zároveň proti odvodci, nemá tento žalobu podle §u 37 ex. ř., avšak podle §u 39 čís. 5 ex. ř. čís. 5187.
— — ve smyslu §u 262 ex. ř.; souhlas její; dal-li zabaviti věci jen pro svou pohledávku čís. 5202.
— — a prozatimní opatření čís. 5227.
— — placení viz tamže.

Učeň: zdatnost jeho viz náhrada škody podle §u 1315 obč. zák.
Účet: uznání jeho nevylučuje odporu pro omyl a za předpokladů kondikce čís. 4660.
— **běžný** viz běžný účet.
Účetní nález: vojenské pensijní likvidatury není exekučním titulem čís. 5543.
Událost ve smyslu §u 4 instrukce o finanční prokuratuře viz finanční prokuratura.
— v dopravě viz náhrada škody dráhou.
Uhelná dávka viz dávka uhelná.
Uhlí kompensační: nicotnost smlouvy, vsunula-li se mezi výrobce potravin a důlní podnik osoba třetí; byly-li potraviny dodány za ceny vyšší než zákonem stanovené, lze se domáhati pouze ceny maximální čís. 4750.
Uhražovací exekuce viz exekuce.
Umoření listin: cís. nař. 257/1915: současné vydání prvního dotazu i veřejné vyhlášky; jednoroční lhůta od uveřejnění vyhlášky v případě §u 8 čís. 5234.
— státních dluhopisů: stížnost Ředitelství státního dluhu čís. 5535.
— válečných půjček viz válečné půjčky.
Úmysl zlý čís. 5477.
Úpadek: společenstva viz společenstvo.
— poslední věta §u 2 (2) konk. ř. nevztahuje se na výsadní pohledávky ve smyslu §u 23 vyr. ř. čís. 4972.
— pokud lze vésti exekuci vnucenou dražbou v rámci kaučí hypoteky čís. 4540.
— § 10 konk. ř. nevztahuje se na práva, nabytá v době, kdy věc byla ještě vlastnictvím třetích osob čís. 4611.
— pokud nelze se domáhati odložení dražebního řízení čís. 4611.
— právo soudu podle §u 11 (2) konk. ř. vztahuje se i na povolení nového zpeněžovacího řízení čís. 5503.
— § 51 čís. 2 jen na služné za služby vykonané v posledním roce před vyhlášením úpadku; náleží sem i provise z obratu; nespadá sem odbytné za dílo, zhotovené zaměstnancem čís. 4783.
— přednostní zástavní právo pohledávek bratrských pokladen čís. 4951.
— pokud jsou daně dluhem úpadkové podstaty čís. 5097.
— výživné v úpadku (splatné před a po vyhlášení) čís. 5389.
— které pohledávky jest hraditi ze zvláštní úpadkové rozdělovací podstaty; pravomoc úpadkového soudu (komisaře) a exekučního soudu čís. 5367.
— v rozvrhovém řízení nelze přisouditi útraty proti úpadci čís. 5367.
— vzdání se za úplatu hostinské koncese správcem čís. 5437.
— opětné zahájení rozepře podle §u 113 k. ř. i za řízení opravného; změny žaloby netřeba; táž rozepře; návrh na znovuzahájení a úprava žaloby, účinky, nebylo-li zavčas navrženo znovuzahájení čís. 4548.
— byla-li pohledávka, přihlášená k úpadku, popřena, lze žalobu opírati jen o týž důvod, změna žaloby vyloučena čís. 4552.
— na zjištění odlučovacího práva lze jen tehdy žalovati, jde-li o věci náležející do úpadkové podstaty čís. 4560.
— v prodejovém řízení dle §u 119 konk. ř. jest rekursní lhůta osmidenní; útraty dovolacího rekursu podaného v rozvrhovém exekučním řízení správcem úpadkové podstaty čís. 4907.
— na zrušení podle §u 167 nevztahuje se § 150 konk. ř. a může býti s jednotlivými věřiteli nestejně nakládáno čís. 5152.
— pokud není správce podstaty oprávněn domáhati se vrácení části požární náhrady, již pojištěnec, o jehož jmění byl napotom vyhlášen úpadek, vyplatil neknihovnímu věřiteli čís. 5091.
— § 174, druhý odstavec, konk. ř. platí i v řízení vyrovnávacím čís. 5242.
— odpůrčí nárok: poměr blízkých příslušníků ve smyslu §u 32 konk. ř. nepřichází v úvahu u osob právnických, najmě společnosti s r. o. čís. 4589.

— — pokud lze odporovati tomu, že úpadce opomenul se ve sporu právně hájiti a tím přivodil vydání rozsudku pro zmeškání čís. 4781.
— — pokud jest pro posouzení odporovatelnosti rozhodným den knihovní poznámky pořadí, nikoliv den zřízení dluhopisu nebo vkladu zástavního práva čís. 4788, 4794.
— — otázka, zda právní jednání, jemuž se odporuje, jest bezúplatným, jest povahy právní čís. 5127.
— — pokud lze odporovati smlouvám ve prospěch třetího čís. 5127.
— — odpůrčí právo podle §u 28 konk. ř. vedle odpůrčího práva podle §u 30 konk ř. čís. 5145.
— — podmínkou odpůrčího nároku podle §u 28 čís. 4 konk. ř. jest, že se úpadce súčastnil jako smluvní strana na právním jednání; »mrhání jměním« čís. 5594.
— — viz též odpůrčí nárok.

Úpis státní půjčky bankou viz banka.
— **válečné půjčky** viz válečná půjčka.
Upozornění u pokladny viz zvyklost obchodní.
Úprava pachtovného dle opatření čís. 586/20: dohodnutí stran o úpravě a upuštění od zvýšení pachtovného pro případ devalvace měny čís. 5508.
Úraz: pokud jest jím mrtvice čís. 5491.
— a náhrada škody viz náhrada škody.
Úrazový důchod viz důchod úrazový.
— **é pojištění** viz pojištění úrazové.
Urážky manžela viz rozluka manželství.
Určení soudu (§ 28 j. n., § 52 uh. c. ř. s.): pro spor, jímž se rozloučená manželka domáhá nově úpravy výživného proti manželi, bydlícímu na Slovensku čís. 4917.
— — byl-li určen krajský soud za účelem umoření válečných půjček, nebyl oprávněn postoupiti věc okresnímu soudu čís. 5188.
Určitost pachtovného viz smlova nájemní a pachtovní.
Určovací návrh viz návrh určovací.
— **žaloba** viz žaloba určovací.
Úroky při simultanní hypotece viz hypoteka simultanní.
Úřad (y) bankovní viz bankovní úřad.
— **finanční** viz finanční úřad.
— **městský** sociální péče viz poručník z povolání.
— **pozemkový** viz pozemkový úřad.
— **samosprávné:** přezkoumání rozhodnutí jich soudem jen po stránce formální čís. 4690.
— **správní** viz správní úřad.
— **státní** viz stát.
— **pro zahraniční obchod:** právo vybírati poplatky za povolení, která udílí, i dodatečně po udělení povolení a vymáhání soudní exekucí čís. 4927.
Úřední seznam míst viz názvosloví.
— **spisy** a rozsudek pro zmeškání viz rozsudek pro zmeškání.
Úředník: obecního důchodu viz obec.
— **statkový:** zaopatřovací požitky (zákon čís. 130/21) viz tamže.
— — pokud sem spadá sládek pivovaru čís. 4926.
— jinak viz zaměstnanec.
Usance bursovní viz bursa.
Úschova obcí vyklizených věcí; pořad práva viz tamže (obec).
— **soudní:** vyhradil-li si pozůstalostní soud v odevzdací listině správu o disposici, nemůže dědicům odpírati rozhodnutí o svolení k převodu z ciziny do tuzemska čís. 5010.
— — viz též složení k soudu.
Uschovatel viz smlouva schovací.
Usnesení průvodní: pokud jest ho třeba v odvolacím řízení čís. 4679.
Uspokojení výsadní: daní atd. viz dražba.
Ústav: může býti stranou čís. 5487.
— **obilní** viz obilní ústav.
— **peněžní:** příroči viz tamže.
— **pro choromyslné** viz fond zemský.
— **sociálně pojišťovací** viz ochrana nájemců.
— **súčtovací** viz soupis pohledávek, přerušení sporů.
Ústavní listina: účinnost §u 105 Dodatek II.
— — předpis §u 96 a senát pro řešení kompetenčních konfliktů Dodatek I.
— — jinak viz stát.
Ušlý zisk: čís. 4677.
Útraty: substituovaného advokáta viz advokát.
— samostatnou pohledávkou teprve pravoplatným přisouzením čís. 4773.
— přiříknuté usnesením stávají se vykonatelnými uplynutím lhůty k plnění, třebas byl podán rekurs čís. 4636.
— v rozsudku: rekurs nemá odkladného účinku čís. 4743.
— odložení rozhodnutí o útratách v řízení o důvodu nároku čís. 4874.
— pokud přípustný rekurs do usnesení rekursního soudu čís. 4948.
— pokud nelze prohlásiti řízení zmatečným čís. 4948.
— pokud nelze soudu uložiti náhradu útrat podle §u 51, druhý odstavec, c. ř. s. čís. 4973.
— nerozhodl-li o nich rekursní soud, jest žádati za doplnění jeho usnesení, dovolací rekurs nepřípustným čís. 4986.
— odvolací řízení: neplatí o nich předpis §u 371 čís. 1 ex. ř. čís. 5074.
— odhadu za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty; uložení náhrady soudem; hrazení v případě nedobytnosti čís. 5086.
— složení zálohy na útraty při odhadu čís. 5433.
— obmezení sporu na ně a nepřípustnost určovacího návrhu o žalobním nároku čís. 5100.
— řízení odvolacího a dovolacího ve sporu obmezeném na důvod nároku, jest o nich rozhodnouti až v rozsudku konečném čís. 5499.
— zajištění důkazů: do výroku soudu druhé stolice nelze si stěžovati čís. 5463.
— se zřízením opatrovníka nepřítomnému vlastníku zabraného majetku jest povinen zapraviti Státní pozemkový úřad čís. 4718.
— dovolacího rekursu, jenž byl v rozvrhovém řízení exekučním podán správcem úpadkové podstaty čís. 4907.
— přikázání jich v pořadí knihovní pohledávky čís. 5087.
— řízení dražebního a rozvrhového v rámci úvěrové hypoteky čís. 4934.
— útraty rozvrhového řízení lze přiznati jen, byla-li pro ně zřízena zvláštní jistota čís. 4934.
— v rozvrhovém řízení nelze přisouditi čís. 4966, proti úpadci čís. 5367.
— pořadí útrat při vnucené správě čís. 5087.
— úspěšného dovolacího rekursu vymáhajícího věřitele postihují dlužníka, nikoliv veřejný úřad jako poddlužníka, třebas je vyvolal svým rekursem čís. 5568.
— ve vyšších stolicích v řízení o prozatímním opatření nese navrhovatel čís. 5379.
— exekučního provedení prozatímního opatření čís. 4919.

Úvěr bankovní viz banka.
— **poválečný:** zákonem čís. 276/20 bylo založeno přednostní právo k úhradě pohledávek čís. 4833.
Úvěrová hypoteka viz hypoteka úvěrová.
— **pohledávka:** odpočítávání splátek čís. 4579.
— — použití uvolněného zástavního práva; splniště původní úvěrní listiny, třeba dlužník přesídlil do ciziny čís. 4598.
Uzavření míru viz mír.
Území celní a území státu čís. 5592, 5593.
Uznání dluhu a diferenční obchody čís. 4571.
— — předpokládá zpravidla zavazovací důvod čís. 5173.
— **otcovství** viz otec nemanželský.
— **účtu** viz účet.
Užívatel lesa viz dřívi.

Vada řízení viz dovolání.
— **znaleckého posudku** viz znalec.
— **zboží** viz správa.
Valčicko: nařízení čís. sb. 453/1920 a nicotnost smlouvy čís. 4536.
Válečná daň: splatnost její čís. 5083.
— **ý poškozenec** viz trafikant.
— **á půjčka:** do pozůstalostního inventáře jest ji pojati hodnotou ku dni zůstavitelova úmrtí čís. 4543.
— — bankovní úřad min. financí viz tamže.
— — úpis státní půjčky bankou viz banka.
— — pokud nelze považovati sběrnou osobu za zřízence banky; význam ujištění sběratele, že upisovatel bude ručení prost čís. 4990.
— — oprávnění banky domáhati se zaplacení zápůjčky nehledíc k úmluvám, jež učinil sběratel, jenž nebyl zmocněncem banky čís. 5455.
— — a syndikátní nárok čís. 5256.
— — příslušným k umoření jest sborový soud; byl-li určen podle §u 28 j. n. sborový soud, nebyl oprávněn postoupiti věc okresnímu soudu čís. 5188; právo rekursu Ředitelství státního dluhu čís. 5188, 5234, příslušnost okresního soudu čís. 5234.
— — úpis obcí v Čechách: nedodržení svolávací lhůty, neuvedení jednání o výpůjčce na pořadu, nedostatek podpisu zapisovatele na protokolu, předčasná realisace, usnesení o placení úroků čís. 4580.
— — nezachována-li třídenní lhůta před schůzí obecního výboru čís. 4690.
— — nezachována-li osmidenní lhůta při schůzi zastupitelstva okresního; § 70 zák. o okres. zastup. míní jen skutečné členy čís. 4690.
— — nebyl-li v Čechách povolán náhradník čís. 4871.
— — úpis obcí v Čechách; porušení §u 42 obec. zříz.; názor býv. rak. min. vnitra o dočasném zbavení působnosti §§ 42 a 43 obec. zř. čís. 5093.
— — usnesení obecního výboru v Čechách jest platným, uveden-li na obsílce úpis válečné půjčky, nikoliv ujednání zápůjčky: pokud nejsou na závadu nedostatky co do svolání (počtu členů) schůze obecního výboru čís. 5277.
— — a usnesení obce v Čechách čís. 5551.
— — pokud jest neplatným příkaz obce na Moravě k úpisu čís. 4991.
Válka a doložka rebus sic stantibus viz doložka.
Valná hromada společenstva viz společenstvo.
Valorisace viz měna.
Valuta cizí: pouhý nákup nepříčí se ještě nařízení čís. 644/1919; podržel-li zákazník cizí peníze a chtěl zameziti jich exekuční prodej čís. 4660.
— — vyloučení exekuce na zabavenou částku nař. čís. 46/1924 čís. 5020.
Valutový spor: přerušení viz tamže.
Vázanost soudu: výrokem rozhodčího soudu úrazové pojišťovny, zda jde o úraz podnikový čís. 4627.
— — není rozhodnutím rozhodčího soudu úrazové pojišťovny dělnické, že věc, jež byla na něho vznesena, náleží ku příslušnosti řádných soudů čís. 5336.
— — rozhodnutím samosprávného úřadu čís. 4690.
— — přezkoumání rozhodnutí finančního úřadu čís. 4938.
— — jeho rozhodnutím, že věc patří před živnostenský soud, třebas živnostenský soud se prohlásil poté místně nepříslušným čís. 5000.
— — není vázán výnosem min. žel. o započtení let čís. 5015.
— — potvrzením právní moci zabíracího usnesení příslušným úřadem čís. 5059.
Včasnost rekursu viz stížnost.
Vdova a zaopatřovací požitky viz zaopatřovací požitky.
Vedení skladu piva viz pivo.
Vedlejší intervence viz intervence vedlejší.
Veletrh: zasílatel viz tamže.
Velkostatek: patřící nyní Čs. eráru, k zastupování povolána finanční prokuratura čís. 4533.
Versaillská smlouva viz smlouva mírová.
Versio in rem: při stavbě, přechod nemovitosti na singulárního nástupce čís. 4648.
— — nelze použíti, použil-li kdo věcí ve svém vlastním zájmu a prospěchu; učinil-li pachtýř náklad na pozemek v předpokladu, že mu zůstane v pachtu po řadu let čís. 4835.
Veřejné dávky viz dávky veřejné.
— **knihy** viz knihy veřejné.
— **á listina** viz listina veřejná.
— důkaz viz tamže.
— **á obchodní společnost** viz společnost veřejná.
Vetešnická smlouva a zahájení řízení vyrovnacího čís. 4687.
Věc hromadná a zástavní právo viz zástavní právo.
— **movitá** viz movitá věc.
Věno viz smlouva svatební.
Věřitel vymáhající: pokud se nelze na něm domáhati náhrady škody, ježto vedl exekuci i na věci, dlužníku nenáležející čís. 4632.
— — ručení za úschovu podle §u 259 ex. ř. čís. 4946.
— — jinak viz exekuce.
Věstník pro železnice a plavbu čís. 4860.
Vina na rozluce viz rozluka manželství.
Vinkulovaná vkladní knížka viz knížka vkladní.
Vklad kmenový viz společnost s r. o.
Vkladní knížka viz knížka vkladní.
— **ý list** viz složení na soudě.
Vlastní směnka viz směnka.
Vlastnictví: nabytí viz tamže, převod vlastnictví viz tamže.
— žaloba vlastnická, zápůrčí viz tamže.
— výhrada jeho prodatelem a nezaplacení úroků kupitelem, vyloučení věci z exekuce kupitelem čís. 4824.
— výhrada jeho, lhostejno, že kupitel může zboží dále prodati a že odesláno na účet a nebezpečí kupitele čís. 5391.
— pořad práva na ochranu proti porušení změnou přirozeného odtoku vody čís. 4958.
— nepřímá a přímá immisse; porušení sousedského práva bez ohledu, zda vlastník užívá pozemku sám či třetími osobami čís. 4958.
— výhrada vlastnického práva a domáhání se zaplacení kupní ceny čís. 4993.
— rozsah předpisu §u 364 b) obč. zák. čís. 5387.
— k vkladní knížce viz knížka vkladní.
Vnucená dražba viz dražba vnucená.
— **ý pacht** viz pozemková reforma (přídělový zákon).
— **á správa** viz správa vnucená.
Voda: pořad práva viz tamže (voda).
Vojenské cvičení viz cvičení ve zbrani.
— **ý náhradní nález** viz nález náhradní vojenský.
— **á pensijní likvidatura** viz likvidatura.
— **á služba:** započítání její viz advokát.
— — a pořad práva viz pořad práva (stát).
— **é úřady:** svolení jich k manželství viz manželství.
Vojín: prohlášení jeho za trvání vojenské služby, že nesplní slibu podle §u 1328 obč. zák. čís. 5295.
Volba podle čl. 355 obch. zák. viz smlouva kupní.
Vozidla: používání nástupnickými státy viz doprava železniční mezinárodní.
Vrácení zástavy viz zástavní právo.
Všeobecná nemocnice pražská: právní osobnost čís. 4826.
Vůz nábytkový viz doprava železniční.
Výbor advokátní komory viz advokát.
— **obecní** viz obec.
Výbuch třaskaviny viz náhrada škody drahou.
Výčepník viz živnost hostinská.
Vydaná směnka viz směnka.

Vydání daru viz dar.
— **listiny** viz listina.
Vydavatelstvo časopisu viz náhrada škody podle §u 1315, 1330, druhý odstavec, obč. zák.
Výdělková daň viz daň výdělková.
Vydražitel viz dražba.
Vydržení: služebnosti na pozemku, dosud veřejném statku čís. 4697.
— k mimořádnému stačí držení bezelstné; výprosa vylučuje bezelstnost; pokud jest napotomní obmyslnost překážkou; projev obmyslnosti čís. 4889.
— lze počítati teprve od dražby, drží-li před dražbou nemovitost její vlastníci čís. 5142.
— služebnosti, by nebylo bráněno přístupu vzduchu a světla k oknům, podmínky, nestačí podrobení ani uznání detentora (nájemníka) čís. 5149.
— i při tříčtiletém pravost držby čís. 5210
— lesní služebnosti: k zákazu podle §u 43 cís. pat. čís. 130/1854 dlužno přihlédnouti z úřadu čís. 5534.
Výhrada vlastnictví viz vlastnictví.
Vyjevovací přísaha viz přísaha.
Výkaz nedoplatků dávky z majetku viz dávka z majetku.
Výkladní skříň viz náhrada škody podle §u 1318 obč. zák.
Vyklizení: odklad exekuce viz tamže.
— exekuce viz exekuce vyklizením.
— spoluvlastníka viz společenství statků.
Vykonatelnost útrat viz útraty.
Výlohy porodu a příslušnost viz prozatímní opatření.
Vyloučení z exekuce přejímací ceny viz zajištění půdy.
— — jinak viz exekuce.
Vylučovací žaloba viz žaloba podle §u 37 ex. ř.
Vymáhající věřitel viz věřitel vymáhající.
Výmaz firmy viz firma.
— zástavního práva viz zástavní právo.
Výměna polských marek viz Polsko.
Výměnek: převzetí jeho kupitelem a závazek ze správy čís. 4843.
— umluvení penčžitého reluta a plnění v přírodninách; doložka rebus sic stantibus čís. 4954.
— náhrada dávek při rozvrhu požární náhrady čís. 5042.
— závazek vlastníka statku ke krmení dobytčete; vynucení podle §u 354 ex. ř. čís. 5044.
— jest jím reální právo požadovati od vlastníka selské usedlosti dávky za účelem výživy; pokud jest použití §u 330 ex. ř. čís. 5148.
— pokud lze proti nároku na plnění namítnouti započtením vzájemné pohledávky čís. 5328.
— a zrušení spoluvlastnictví čís. 5266.
Výminka: nemožnost a nedovolenost rozvazovací výminky, účinek na smlouvu čís. 4599.
Vynález: ochrana jména vynálezcova i po uhasnutí patentu čís. 5577.
Výplata podílu člena společenstva viz společenstvo.
Výpověď ze zabraného majetku viz pozemková reforma (náhradový zákon).
— z vnuceného pachtu viz pozemková reforma (přídělový zákon).
— a právní zájem nájemce na zjištění nájemního poměru čís. 4708.
— pokud nelze použíti nového výpovědního a stěhovacího řádu pro Čechy čís. 4896.
— státu z pachtu majetku, připadnuvšího mu podle zák. čís. 354/21 čís. 5062.
Výpovědní řád viz výpověď.
Výprosa vylučuje bezelstnost čís. 4889.
Výrobní společenstvo viz společenstvo.
Výrok rozhodčí viz rozhodčí výrok.
Vyrovnání: dlužník nepozbývá způsobilosti ku sporu čís. 4556.
— vliv **zahájení,** dáno-li zboží do komise na určitou dobu (smlouva vetešnická) čís. 4687.
— vzešel-li nárok na zaplacení kupní ceny před zahájením vyrovnacího řízení čís. 4733.
— zahájení jeho a nesplnění smlouvy; práva dodavatele čís. 5428.
— splnil-li jeden smluvník, nevěda o zahájení vyrovnacího řízení, po jeho zahájení smlouvu, není jeho nárok na vzájemné plnění dotčen vyrovnáním čís. 5560.
— soud není sám od sebe povinen (oprávněn) k němu přihlédnouti, vynášeje rozsudek pro zmeškání čís. 5464.
— pokud nepřípustna proti dlužníku **exekuce;** počátek účinků vyrovnacího řízení; nepřípustnost přeměny exekuce zajišťovací v uhražovací, stížnost dlužníka čís. 4642.
— odložení exekuce na 60 dnů od zahájení vyrovnacího řízení a stavení lhůty §u 256 (2) ex. ř. čís. 4665.
— nicotnost exekučního práva, nabytého proti zákazu §u 10 vyr. ř. čís. 4812.
— dle §u 11 (2) vyr. ř. lze odložiti pouze výkon dražby čís. 5073.
— zahájením jeho zůstává nedotčeno zadržovací (retenční) právo čís. 5113.
— zahájením jeho neuvolní se jistota složená při odkladu exekuce dle §u 42 čís. 5 ex. ř. čís. 5156.
— povolení exekuce pro smluvní zástavní právo, nedotčené řízením čís. 5435.
— možno vésti exekuci na nemovitost, nabyto-li před vyrovnáním zástavního práva, třebas jen zřízením úvěrní hypoteky čís. 5436.
— pokud netřeba k okolnostem §u 10 (1) vyr. ř. přihlížeti z moci úřední; pokud se netýkají účinky vyrovnacího řízení odlučovacích práv §u 11 (1) vyr. ř.; okolnost, že byla útratová pohledávka dotčena vyrovnáním, dlužno uplatňovati proti exekuci žalobou podle §u 35 ex. ř. čís. 5571.
— zákonné zástavní právo pronajímatelovo zůstává odlučovacím právem; vedení exekuce čís. 5199.
— ani dle vyrovnacího řádu ani dle nuceného mimoúpadkového pokonání (na Slovensku) není vyrovnací věřitel oprávněn vésti exekuci; vedl-li ji přece, povinnost vrátiti, oč obdržel více, výlohy exekuce (v cizozemsku) nelze odčítati čís. 5096.
— **útraty:** samostatnou pohledávkou teprve právoplatným přisouzením čís. 4773.
— **bezúčinnost jednání** vyrovnacího dlužníka; napotomní vyhlášení úpadku, zpětné posunutí 60tidenní lhůty v případu §u 2 konk. ř. čís. 4794.
— **oddělovací práva,** obživlá zrušením vyrovnání, nezaniknou, i když bylo ve lhůtě čtrnáctidenní znovu zahájeno vyrovnací řízení čís. 5298.
— **příslušnost** pro zažalování pohledávky obživlé nedodržením vyrovnání čís. 5351.
— pokud nelze považovati pojistné premie za **výsadní pohledávky** čís. 4945.
— poslední věta §u 2 (2) konk. ř. nevztahuje se na výsadní pohledávky ve smyslu §u 23 vyr. ř. čís. 4972.
— náklady správce nepožívají přednostního pořadí při rozvrhu nejvyššího podání za exekučně prodanou nemovitost čís. 5460.
— poměr **blízkých příslušníků** ve smyslu §u 43 vyr. ř. nepřichází v úvahu u osob právnických, najmě u společností s r. o. čís. 4589.
— ohražení se vyrovnacího dlužníka proti tomu, by bylo pohledávce přiznáno **hlasovací právo** a neuznání pohledávky za pravou čís. 5071.
— uzavření **rukojemské úmluvy** bezprostředně před vyrovnáním a **výhoda** jednomu věřiteli; rukojmí nemůže se dovolávati částečného sproštění hlavního dlužníka vnuceným narovnáním čís. 4706.
— dohoda mezi věřitelem a spoludlužníkem vyrovnacího dlužníka nespadá pod § 47 vyr. ř. čís. 4861.
— pokud jest převzetí rukojemství zvláštní výhodou ve smyslu §u 47 vyr. ř. čís. 5306.
— zaručení se rukojmího a plátce prohlášením, že k vyrovnání přistupují čís. 4767.
— ručení rukojmího a plátce, vyskytne-li se po právoplatném schválení vyrovnání věřitel, jehož pohledávku postihují účinky vyrovnání čís. 4962.
— pokud neplatí pro rukojmího, jenž přistoupil k vyrovnání, závazek ze ztráty lhůt čís. 5065.

— soud může **potvrditi** odhlasované vyrovnání jen tak, jak bylo odhlasováno a nemůže na něm ničeho měniti; ustanovení nestalo se neplatným tím, že nebylo pojato do vyhlášky o potvrzení čís. 5166.
— **kvota** z pohledávky, jež byla v době zahájení vyrovnacího řízení; započtení toho, co platil dlužník po té čís. 5230.
— vypočítání vyrovnací kvoty, provedl-li oddělovací věřitel realisaci oddělných práv před skončením řízení (po něm) čís. 5310.
— právo na kvotu věřitele, jemuž přísluší oddělné právo čís. 5584.
— předpoklady **§u 53 (4) vyr. ř.** čís. 4663.
— plné uspokojení jen věřitel, k jehož pohledávce nebylo přihlédnuto výhradně z viny dlužníkovy, to dokázati jest věřiteli čís. 5242.
— pokud nejde o výhradné zavinění dlužníka ve smyslu §u 53 (4) vyr. řádu čís. 5312.
— chování se věřitele, nebyla-li **zaplacena splátka** včas; nezaviněné opozdění; plnění a přijetí více po skončení vyrovnacího řízení čís. 4768.
— neoprávněné a libovolné srážky poštovného z vyrovnacích splátek čís. 4602.
— význam úmluvy, nebude-li do určité doby po splatnosti poslední lhůty zapravena celá kvota čís. 4900.
— nesplněno-li plně a včas čís. 5344.
— uzavřeno-li na Slovensku a v Podkarpatské Rusi s výhradou obživnutí původních pohledávek, vztahuje se vykonatelnost na celou přihlášenou pohledávku; námitka rozepře právoplatně rozsouzené čís. 5162.
— celá pohledávka obživuje (i na Slovensku), byla-li vyrovnací splátka zaplacena o 3 dny později čís. 5297.
— obživnutí celé pohledávky pro nepřesné zapravení splátky; počátek lhůty ku vyrovnací splátce s hlediska práva platného na Slovensku a v Podkarpatské Rusi čís. 5509.
— oprávněnost dlužníka platiti po vyrovnání více než vyrovnací kvotu čís. 4805.
— po skončení vyrovnání není závady, by se dlužník nezavázal zaplatiti více než činí vyrovnací kvota; nedoplatek jen nežalovatelnou obligací; vyrovnáním nenastává novace pohledávky čís. 5281.
— **veřejné obchodní společnosti** a závazek veřejného společníka čís. 4701.
— s veřejnou obchodní společností a samostatné závazky jednotlivých společníků ze směnky, pokud nejde o zvláštní výhodu ve smyslu §u 47 vyr. ř. čís. 4827.
— exekuce na jmění veřejných společníků pro pohledávku za společností, ohledně níž bylo zahájeno řízení vyrovnací čís. 5408.
— dle §u 60 bánského nařízení (pro Chorvatsko) ze dne 1. září 1916, čís. 17.500 nevztahuje se na bývalé členy veřejné obchodní společnosti čís. 5590.
— platí tu § 174, druhý odstavec, konk. ř. čís. 5242.
— **rozdílů hodnot bytů** viz společenství statků.

Vyrozumění o roku viz rok.
Výsadní uspokojení daní atd. viz dražba, vyrovnání.
Výsledek: ručení zaň čís. 4893.
Výslech strany viz strana.
— **svědka** viz svědek.
Vysoká škola viz škola vysoká.
Vyšší moc v dopravě železniční viz doprava železniční.
— **služby** viz obchodní pomocník.
Vytknutí vad zboží viz správa.
Výtržnost vojska a ručení státu viz stát československý.
Vyvinění dráhy viz náhrada škody dráhou.
Vyvlastnění podle zákona o stavebním ruchu viz ruch stavební.
— dle zák. čís. 30/1878: stížnost jde na krajský (zemský) soud čís. 5323.
— užívání pozemku důlním podnikatelstvem; výměna sirotčí jistoty, složené na soudě čís. 5329.
Vývoz podloudný: prodej zabaveného zboží a syndikátní ručení viz syndikátní ručení.
Vyzývací řízení viz odepsání závad prostě.
Výživné: povolení exekuce zajišťovací a pro tutéž dobu uhražovací čís. 4527.
— v úpadku čís. 5389.
— žaloba podle §u 35 ex. ř. viz tamže.
— **dítěte:** pro nenarozené dítě a příslušnost viz prozatimní opatření.
— — **manželského:** k určení proti otci jest příslušným obecný soud dítěte, bydlícího v zemích historických, třebas otec byl nyní exponován v cizině čís. 4710.
— — — zda slušné, rozhoduje otec dle vlastního uznání; přepychové šatstvo není mu povinen poskytnouti, ani hraditi náklad, jiným na ně vynaložený čís. 4813.
— — **nemanželského:** nelze žalovati toho, kdo není uznán za otce dítěte a není současně o uznání to žalován čís. 4541.
— — — nároky svéprávného proti otci jen pořadem práva čís. 4625.
— — — uznání otcovství a ochota, složiti odbytné, aniž byla určena lhůta ku složení čís. 4881.
— — — nelze použíti §u 16 I. dílčí novely, doznal-li sice nemanželský otec soulož, popřel-li však otcovství čís. 4882.
— — — původně upraveno rozsudkem, pak smírem, další úprava v řízení nesporném čís. 5081.
— — — pokud jest vázána nezl. nemanželská matka smírem o odbytném, k němuž přistoupila čís. 5562.
— **manželky:** nerozvedené, odděleně žijící čís. 4583.
— — pokud jest povinna přijímati je in natura čís. 4618.
— — dohoda manželů o výživném nevyžaduje formy notářského spisu čís. 4635.
— — nemá nároku, opustí-li svémocně společnou domácnost, anebo má-li viny na zrušení společenství; nemůže-li sdíleti společnou domácnost z viny manželovy, má nárok čís. 5519.
— — vzdání se nároku proti manželi čís. 5151.
— — pokud lze povoliti prozatímné opatření čís. 5379.
— — převzetí za úplatu polovice usedlosti manželčiny a placení výživného vzhledem k poklesu měny čís. 5417.
— — výše výživného a změna poměrů; vzdání se výživného a výrok soudu změňující smlouvu čís. 5417.
— — zvýšení jeho za změněných poměrů a rozepře zahájená čís. 5418.
— — **rozvedené:** pokud se nemůže domáhati zvýšení, uzavřen-li smír čís. 5484.
— — — nárok dle dvorského dekretu ze 4./5. 1841 čís. 531 sb. z. s. jest uplatňovati pořadem práva čís. 5498.
— — — bezúčinnosti smíru nemůže se domáhati ten z manželů, jenž r a potom odepřel souhlas k rozvodu čís. 5531.
— — **rozloučené:** určení soudu ve sporu proti manželi, bydlícímu na Slovensku čís. 4917.
— — — nenastane změna smíru následkem okolností, jež manžel mohl předvídati (jeho sňatek) čís. 5048.
— — — vzdala-li se nároku smírem při rozvodu a změna poměrů, již mohla předpokládati čís. 5212.
— — — ujednáno-li před válkou a manželka si nevyhradila nároku na další zvýšení čís. 4839.
Vzdání se nároků manželkou; nevyžaduje notářského spisu čís. 5151.
Vzteklý pes viz pes.
W-konto čís. 4566, 4744, 5144.

Zabavení vkladní knížky čís. 4731.
— exekuční pohledávky: dřívější její postup čís. 4739, 4740.
— peněz u třetí osoby a nárok na náhradu vlastníka proti vynáhajícímu věřiteli čís. 4859.
— věci u třetí osoby viz třetí osoba.

Zábor bytu: náhrada škody státem proti vlastníku domu, dal-li byt, zabraný pro státního zaměstnance, do nájmu jinému nájemníku; nelze se domáhati náhrady škody na manželi vlastnice domu čís. 4960.
— — pro vojenského gážistu; právoplatné úřední rozhodnutí o přídělu působí i proti třetí osobě, jíž povinný byt dále pronajal; potvrzení právní moci zabíracího usnesení příslušným správním úřadem jest pro soud závazné čís. 5059.
— — pro státního zaměstnance; nájemní smlouva s třetí osobu jest nicotnou čís. 5069.
— — o určení výše nájemného dle §u 2 zák. čís. 225/22 (čl. I. zák. čís. 87/23) jest jednati v řízení nesporném čís. 5255.
— **půdy** viz pozemková reforma.
Zadržovací právo: podle §u 471 obč. zák.: na základě něho jest odsouditi k vydání věci toliko na vzájemné plnění; pouhá ochota nestačí; §§ 1109 a 1440 obč. zák. nejsou předpisy práva velícího čís. 5536.
— — podle čl. 313 obch. zák. čís. 5539.
— — a zahájení vyrovnání čís. 5113.
Zahájená rozepře viz rozepře zahájená.
Zahraniční obchod: úřad viz tamže.
Zájem právní (§ 228 c. ř. s.) viz žaloba určovací.
Zájemné popsání viz zástavní právo.
Zajištění berních nedoplatků viz nedoplatky berní.
— **důkazů:** do výroku druhého soudu o útratách nelze si stěžovati čís. 5463.
— **knihovní** a odpůrčí nárok viz odpůrčí nárok.
— **půdy drobným pachtýřům** (zák. čís. 318/1919): nejednal podle §u 1037 obč. zák., kdo poskytl drobnému pachtýři náhradu za to, že upustil od nároku podle zák. čís. 318/19 čís. 4645.
— — k výměně podle §u 5 (2) neopravňuje pouhá způsobilost požadovaného pozemku k provozu hor; lhostejno, že budovy (§ 2) jsou větší, než požadovatelé potřebují k provozu zemědělství čís. 4717.
— — § 24 zák. platí i o závazku svěřenském; vyloučení přejímací ceny a pohledávky na vydání této ceny z exekuce čís. 4844.
— — pokud jest převedeno vlastnictví čís. 5378.
Zajišťovací exekuce viz exekuce zajišťovací.
— **převlastnění** viz převlastnění zajišťovací.
Zákaz: poddlužníku viz poddlužník.
— zákonný a nicotnost smlouvy viz neplatnost smlouvy.
— zcizení a zavazení: poznámka není na závadu napotomní exekuci čís. 4611.
— při stavebním ruchu viz ruch stavební.
Zákon: pokud neznalostí řádně vyhlášeného nelze se omlouvati čís. 4536.
Zákonné povinné ručení viz pojištění.
— **ý zákaz:** nicotnost smlouvy viz neplatnost smlouvy.
— **é zástavní právo** viz zástavní právo zákonné.
— **ý zástupce** viz zástupce zákonný.
Záloha na útraty při odhadu viz odhad.
Záložna: vkladní knížka viz knížka vkladní.
Zaměstnanec: smlouva kolektivní, služební viz tamže.
— viz též obchodní pomocník.
— **bankovní:** i záchvat mrtvice může býti úrazem ve smyslu služebního řádu čís. 5491.
— **obecní:** pokud jest plně zaměstnán obecní strážník čís. 5377.
— — pořad práva viz tamže (obec).
— — zák. čís. 16/1920: § 6, 7, jen pro zřízence, kteří byli zvoleni po provedené soutěži obecním zastupitelstvem; zastupitelstvo nemůže jmenovací právo převésti na správu městského podniku čís. 5197.
— **soukromý:** a pensijní pojištění viz pojištění pensijní.
— **státní:** pořad práva viz tamže (stát).
— — jako svědek viz svědek.
— — místní přídavky nejsou příbytečným ve smyslu §u 3 zák. čís. 314/20 bez rozdílu, zda jde o zaměstnance pragmatikální či o zaměstnance státních drah čís. 5568.
— — nárok podle zákona ze dne 7. dubna 1920, čís. 230 sb. z. a n.; pořad práva; pokud jest učiněno zadost podmínkám §u 8 čís. 5106.
— státního pozemkového úřadu a pořad práva viz tamže (různé).
— **železniční:** rozhodčí soud pro pensijní nároky viz tamže.
— — příslušnost pro žaloby o pensijní nároky zaměstnanců býv. Buštěhradské dráhy čís. 4597.
— — zvýšení drahotního příplatku, stanoveného smírem z roku 1917 mezi železničním zaměstnancem a dráhou čís. 4587.
— — výnosem o započtení let není soud vázán, započtení služby u okresní nemocenské pokladny čís. 5015.
— — služební pragmatika: § 140 a zálohy na účet příštích platů, zastavení požitků podle §u 28; dvě samostatná kárná řízení, pokud nelze se dovolávati §u 28 a 29 služ. pragm. čís. 5126.
— — zařazení do třídy III. b); z výnosu min. žel. ze dne 30. května 1923, čís. 19.879 nenabyli železniční zaměstnanci práv, výklad výnosu toho; § 6 zák. čís. 234/22 vztahuje se pouze na odpočivné požitky zaměstnanců čís. 5146.
— — pojištěnecké právo podle nař. čís. 506/21; roztřídění dle skupin §u 1, 2; příslušnost rozhodčích soudů čís. 5285.
— — zařazení do služebních tříd; výnosem z 24./9. 1921 čís. 93 Věstníku postup do VI. třídy vesměs jen co do požitků čís. 5359.
— — výklad předpisu §u 2 čís. 2 výnosu min. žel. čís. 53924/1921 čís. 5372.
— — výhoda započítání dvou let podle výnosu čís. 46.651/1922 čís. 5373.
— — §§ 12 a 40 služ. řádu dlužno obdobně použíti i pro dekret povyšovací; práva, nabytá povýšením, nelze zrušiti jednostranným odvoláním čís. 5533.
Zamřižování oken viz okno.
Zánik závazku: obecnoprávního nenastává po případě zánikem směnečného osobního závazku čís. 4701.
Zaopatřovací požitky (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.):
— — vyměřeny-li po 6. květnu 1921 zaopatřovací požitky se zpětnou platností nad stanovené zákonné minimum, k podporám nelze hleděti čís. 4634.
— — nemá nároku, kdo při započetí působnosti zákona, ač měl již vysloužено, dále sloužil čís. 4661.
— — význam zvyklosti, poskytovati zaměstnancům výslužné nebo dary z milosti čís. 4685.
— — lhostejno, z jakého důvodu výslužné a že zaměstnán po svém výstupu jinde čís. 5253.
— — měl-li pozemkový majetek ve své režii zprvu vlastník a potom pachtýř, a domáhal-li se zaměstnanec v době, kdy byl pozemek v pachtu, požitků na vlastníku čís. 5341.
— — nepřísluší zaměstnanci na majetku, připadlém Čs. státu na základě mírových smluv čís. 5079, 5371.
— — pokud nelze přiznati (jest odpočítati) dosavad pobírané naturalie čís. 4542.
— — odečtení od odpočivného důchodu, vypláceného všeobecným pensijním ústavem; která léta jest započísti; souhlasil-li zaměstnavatel s pojištěním čís. 4799.
— — nárok vdovy, byla-li jí zaměstnavatelem poskytována pense, nebo dar z milosti čís. 4644.
— — nárok vdovy po řediteli cukrovaru; pokud spadá cukrovar pod § 2 záb. zák., pokud vyloučení jeho ze záboru podle §u 3 a) záb. zák. čís. 5243.
— — není rozhodnou lehčí služba, přikázaná zaměstnanci vzhledem k jeho vysokému stáří čís. 5232.

— — správce jediného dvora do skupiny 8. čís. 4799.
— — pokud spadá technický správce do skupiny 9. čís. 4929.
— — samostatný strojník a zároveň dílovedoucí cihelny do čtvrté skupiny čís. 5253.

Zápis advokáta do seznamu viz advokát.
— **knihovní** nájemního práva čís. 4752.
— — platnost jeho nezávisí od doručení, předpoklad pravomoci uvědomění stran čís. 5052.
— **v rejstřík** viz rejstřík.

Započtení (kompensace): pokud nelze na soudě uplatňovati vzájemnou pohledávku, nenáležející na pořad práva; rozhodnutí jest pojati do rozsudečného výroku; náprava, nestalo-li se tak čís. 4530.
— zaměstnavatele na služné obchodního pomocníka čís. 4695.
— proti nároku družstva na zaplacení doplatku stavební příspěvek družstvu čís. 4868.
— nepřípustno pohledávkou, uplatňovanou v jiném sporu čís. 4877.
— k hotovosti se vyhledává projev vůle dlužníka před sporem čís. 4784.
— uplatňováním námitky nenastává rozepře zahájená čís. 5205.
— pokud nelze je spatřovati v uznání splátky čís. 5272.
— pokud lze namítnouti proti nárokům na plnění výměny vzájemné pohledávky čís. 5328.
— bankou čís. 5443.
— pachtýře v pozemkové reformě čís. 5549.
— uplatňování dlužníkem proti postupníku čís. 5396.
— **do advokátní praxe** viz advokát.
— **dnů poštovní dopravy** do lhůty čís. 4521, 5352, 5492.
— **let železničního zaměstnance** viz zaměstnanec železniční.
— **splátek dluhu** viz placení.

Zápůjčka: v Kč a zástavou složeny marky; pokud neplatnost smlouvy zástavní (nař. čís. 644/19) nemá v zápětí neplatnost smlouvy o zápůjčku čís. 4529.
— za účelem provozování nevěstince jest po případě nicotnou a nelze se domáhati vrácení; výmaz knihovního vtělení čís. 4621.
— pro neplatnost nebo nicotnost nelze se domáhati zrušení části smlouvy čís. 4901.

Zápůrčí žaloba viz žaloba zápůrčí.
Záruka banky viz banka.
— **státní** a stavební ruch viz ruch stavební.
Zařízení biografu viz kinematograf.
— **krámu** a ochrana nájemců viz ochrana nájemců.
Zasílatel: zánik zákonného zástavního práva, neobživnutí jeho čís. 4989.
— náhrada škody zákazníku, neoznámil-li mu bezodkladně, že **předmět**, dopravovaný na veletrh, byl poškozen čís. 4955.
— ručení za nesprávný výpočet dopravného; rozdíl mezi ručením podle čl. 380 a 282 obch. zák. čís. 4658.
— pojištění zásilky »v sobě«: význam příkazu odesílatele zasílateli, by zboží v sobě pojistil, povinnost zasílatele sděliti odesílateli osobu pojišťovatele a obsah pojišťovacích podmínek; rozsah příkazu, pojistiti zásilku čís. 4694.
— zavázal-li se dopraviti zboží ve svých vlastních sběrných vozech; ručení za mezizasílatele čís. 4738.
Zastavení dražebního řízení viz dražba.
Zastavění pozemku služebnost viz tamže.
Zástavní právo: důvěra v knihy veřejné viz knihy veřejné.
— — zasílatele viz zasílatel.
— — zápůjčka v Kč a zástava v markách; neplatnost smlouvy zástavní (nař. čís. 644/19) nedotýká se platnosti smlouvy o zápůjčku čís. 4529.
— — nelze zastaviti podíl dědický čís. 4923.
— — vkladní knížka, opatřená heslem čís. 4930.
— — zastavení vinkulované vkladní knížky čís. 5446.
— — podmínky bezelstného nabytí čís. 5588.
— — nevyhledává se úplatnosti čís. 4930.
— — přípustnost zřízení připevněním oznámek; náležitosti oznámek; nestačí oznámky, že se převádí vlastnictví čís. 4560.
— — nabytí symbolickým odevzdáním věci; k nábytkovému vozu jen odevzdáním čís. 4613.
— — ujednání o zavazení nemovitosti pro pohledávku ze zápůjčky, až bude splacena pohledávka z úvěru čís. 4579.
— — § 452 obč. zák. i pro obor obchodního práva; nestačí, že v tuzemsku byly připevněny nálepky, naznačující zastavení, v řeči francouzské; připevnění nálepek musí býti trvalým čís. 4883.
— — předpoklady zastavení znameními (věci hromadné a skladu zboží); náležitosti označení zastavených předmětů čís. 5107.
— — k zařízení biografu podle §u 452 obč. zák. čís. 5598.
— — nedá-li je vlastník vymazati pro zaniklou pohledávku, upotřebení pro jinou pohledávku čís. 4598.
— — není-li zástavní věřitel s to, aby vrátil zástavu, ježto ji bezprávně zcizil, je povinen dáti zástavci náhradu dle hodnoty v době, kdy měla býti zástava vrácena čís. 5483.
— — přednostní pohledávky bratrských pokladen a úpadek čís. 4951.
— — přednostní poplatku z převodu; tříletí počíná splatností poplatku čís. 5228, pokud se přetrhuje promlčení čís. 5314.
— — přednostní zástavní právo výdělkové daně čís. 5163.
— — zákonné podle §u 1101 obč. zák. nevztahuje se na svršky podnájemníka, třeba byl členem rodiny nájemcovy čís. 5124.
— — prodej zájemně (§ 1101 obč. zák.) pro činžovní pohledávku popsaných svršků; účel a význam zájemného popsání čís. 5199.
— — zákonné zástavní právo podle §u 1101 obč. zák. a vyrovnání čís. 5199.
— — exekuční nadzástavní právo, vydobyté na hypotekární pohledávku, trvání jeho účinnosti; čtvrté věty §u 469 obč. zák. nelze použíti při nabytí exekučního zástavního práva čís. 4956.
— — **vnucené:** pokud není ukončena exekuce jím čís. 4789.
Zastoupení dlužníka ve smyslu §u 253 (4) ex. ř. čís. 4845.
— **pozůstalosti** ve sporu čís. 4832.
— **pro určitý obvod** viz smlouva sprostředkovatelská.
— **společnosti** viz společnost.
Zástupce zákonný a dojednání smlouvy ve prospěch zastoupených čís. 4647.
— chudých a protokolární odvolání viz odvolání.
— právní: nárok na palmár, zastupoval-li stranu bez řádné plné moci čís. 4700.
— — viz též advokát, notář, smlouva zmocnitelská.
Zastupitelstvo S. S. S. R. viz Rusko.
— obecní, okresní viz obec, okres.
Zastupování Státního obilního ústavu viz obilní ústav.
— velkostatku viz velkostatek.
Závadprosté odepsání viz odepsání závadprosté.
Závdavek: právo podle §u 908 obč. zák. nelze přiznati kupiteli vedle práv podle čl. 355 obch. zák.; lze je však uplatniti vedle nároku na vrácení toho, co bylo bezdůvodně placeno čís. 5516.
Zavedení prodejového řízení viz dražba.
Závěť viz pořízení poslední.
Zavinění hrubé viz pojištění úrazové.
Závod: příslušnost viz příslušnost podle §u 87 j. n.
— bankovní ve firmě čís. 4819.
— hlavní, poboční: firma viz tamže.
— pobočný viz pobočný závod.
Závodní výbory: přezkoumání nálezu rozhodčí komise pořadem práva Dodatek II.
Závory viz náhrada škody dráhou.
Záznam: žaloba o spravení viz tamže.
Zbavení svéprávnosti (nařízení čís. 207/16): osoba, jíž byl zřízen prozatímní podpůrce, není podrobena omezení §u 4 (2) nař.; závěť zřízená před notářem čís. 5414.

— — do rozhodnutí o odporu jest přípustným dovolací rekurs na nejvyšší soud v každém případě čís. 5578.
— — nepřípustnost dovolacího rekursu do srovnalých usnesení nižších soudů, jimiž byla nařízena knihovní poznámka, že bylo zahájeno řízení o zbavení svéprávnosti čís. 5596.
— — viz též choromyslný.
Zboží: význam úmluvy, že přenechané zboží jest vrátiti neb zaplatiti rozdíl v ceně čís. 4629.
Zdatnost viz náhrada škody podle §u 1315 obč. zák.
Zeď hraniční viz ohražení.
Zemský fond viz fond zemský.
— inspektorát viz dávka z přírůstku hodnoty.
— **soud v Praze** (zák. čís. 4/1918): příslušnost jeho viz tamže.
— **á škola:** způsobilost býti stranou čís. 5487.
Zisk ušlý čís. 4677.
Zjednání věcí ve smyslu čl. 271 čís. 1 obch. zák. čís. 4906.
Zjištění v nesporném řízení viz nesporné řízení.
— otcovství viz otec.
— skutkové viz otázka skutková.
— podle některých odporujících si důkazů čís. 5517.
Zkrácení přes polovici obecné ceny: lze uplatňovati námitkou, pokud není námitka vyloučena čís. 5453.
— — — nepřípustnost žaloby čís. 4748.
— **věřitele** viz odpůrčí nárok.
Zlomyslné opuštění viz rozluka, rozvod manželství.
Zlý úmysl čís. 5477.
Zmateční stížnost do nálezu bursovního rozhodčího soudu viz rozhodčí soud.
Zmatečnost (zmatek): žaloba o ni viz žaloba o zmatečnost.
— — nebyl-li stát zastoupen finanční prokuraturou čís. 4754.
— — není jí přestoupení předpisů o příslušnosti v nesporném řízení čís. 4590.
— — podle §u 7 c. ř. s., vzata-li žaloba zpět s výhradou opětného podání a rozhodnutí o útratách čís. 4948.
— — důvody §u 477 c. ř. s. i v řízení nesporném, nepříslušnost soudu čís. 5188.
— dle §u 477 čís. 3 c. ř. s.: spojen-li se žalobou zadanou na sborovém soudě nárok, pro nějž byl příslušným okresní soud čís. 4547.
— dle §u 477 čís. 4 c. ř. s.: není v tom, že žalovaný, byv řádně obeslán, nedostavil se v den, uznaný státně za svátek čís. 5394.
— — porušení §u 93 c. ř. s. jest zmatkem jen ve sporu advokátském čís. 4704.
— dle §u 477 čís. 9 c. ř. s.: vyhověl-li soud námitce nepřípustnosti pořadu práva a přece rozhodl ve věci samé čís. 5465.
Zmeškání viz rozsudek pro zmeškání.
Změna poměrů viz doložka rebus sic stantibus.
— **žaloby** v úpadku viz úpadek.
— — nejde o ni, uplatňována-li v žalobě náhrada za užívání vozů a později nárok z obohacení čís. 4544.
— — alternativní zmocnění není změnou žaloby čís. 5553.
— — nepřípustna změna žaloby o rozluku v žalobu o rozvod čís. 5576.
Zmocněnec Státního obilního ústavu viz obilní ústav.
Zmocnění alternativní: význam jeho, jest nabídkou žalobcovou nikoliv změnou žaloby čís. 5553.
Zmocnitelská smlouva viz smlouva zmocnitelská.
Zmrznutí zboží viz doprava železniční.
Znalec: důkaz posudkem vysoké školy v civilním řízení čís. 4836.
— posudek obchodní a živnostenské komory čís. 4837.
— otázka strany na něco a skutkový přednes čís. 4953.
— přibrání třetího na volném uvážení soudu čís. 4551.
— není vadou řízení, převzal-li soud při rozporu obou znalců pouze jednoho dalšího; předchozí pozorování duševně chorého v ústavu není nezbytným předpokladem psychiatrického znaleckého posudku čís. 5450.
Znamenání firmy viz firma.
Znamení a zástavní právo viz zástavní právo.
Známka ochranná: ručení za škodu, kdo si vymohl prozatímní opatření k soukromé obžalobě čís. 4732.
Znesvéprávnění viz zbavení svéprávnosti.
Znovuzahájení řízení v úpadku viz úpadek.
Zpětvzetí žaloby viz žaloba.
— a klid řízení čís. 5203.
Zplnomocněné zastupitelstvo S. S. S. R. viz Rusko.
Způsobilost ke sporu (býti stranou): nemají cizozemské společnosti a pojišťovny, jež nebyly připuštěny k tuzemskému obchodování; i německé čís. 4526.
— — příležitostné společnosti (syndikátu); náprava vady čís. 4531.
— — vyrovnacího dlužníka čís. 4556.
— — kdy ji pozbývá akciová společnost čís. 5014.
— — není-li firma kupce jednotlivce zapsána v rejstříku čís. 5198.
— — podmínky; může ji míti i ústav (zemská škola ve Val. Meziříčí) čís. 5487.
Zrušení exekuce viz exekuce.
— **náhradního nálezu** důstojníka viz důstojník.
— **spoluvlastnictví** viz společenství statků.
— **svěřenství** viz svěřenství.
— **vojenského náhradního nálezu** viz nález náhradní vojenský.
Zřízení věna viz smlouva svatební.
Zubní lékař, technik viz lékař zubní.
Zvyklost obchodní: upozornění u pokladny, že každý má přijaté peníze přepočítati a prohlédnouti, nelze pokládati za obchodní zvyklost; pokud přichází v úvahu jako obchodní obyčej čís. 5583.
Zvýšení příplatku železničního zaměstnance viz zaměstnanec železniční.
— úrazového důchodu viz důchod úrazový.
Žaloba: změna žaloby viz tamže.
— proti úpadkové podstatě viz úpadek.
— na zjištění odlučovacího práva viz úpadek.
— proti pozůstalosti viz pozůstalost.
— o zrušení náhradního nálezu vojenského viz nález náhradní vojenský.
— o zrušení společenství statků viz společenství statků.
— žalobní jistota viz jistota žalobní.
— a soudní prázdniny viz prázdniny soudní.
— nepřípustnost a neurčitost o dodávání určitého množství piva ročně pod exekucí čís. 4612.
— znění, domáhá-li se nároku na převod vlastnického práva k nemovitostem čís. 4647.
— nezařídil-li prvý soud doplnění žaloby, nepřichází tu v úvahu, bylo-li o ní zahájeno a provedeno ústní jednání čís. 4921.
— obmezení žalobní prosby vypuštěním solidárního závazku čís. 4997.
— zpětvzetí žaloby za klidu řízení čís. 5203, 5376.
— zpětvzetí žaloby s výhradou opětného podání a napotomní prohlášení řízení za zmatečné čís. 4948.
— **nájemce:** nepřípustna proti třetí osobě čís. 4804.
— **nájemní:** rozhodným obsah a návrh žaloby čís. 5605.
— **odpůrčí:** a žaloba podle §u 1409 obč. zák. čís. 5185.
— — podle §u 8 odp. řádu: podmínky čís. 4912.

— **o plnění:** lze se v ní domáhati též určení předurčujícího právního poměru čís. 5378.
— domáhající se uznání **přednosti knihovní** vzhledem k exekučnímu nabytí zástavního práva žalovaným, náleží ku příslušnosti exekučního soudu čís. 4789.
— **pro rušenou držbu** čís. 4993.
— **o spravení záznamu:** nelze namítati nedostatek formálnosti třetího odstavce §u 56 knih. zák. čís. 4745.
— **určovací:** rozsah právní moci rozsudku čís. 4646.
— — pokud právní zájem nájemce na zjištění nájemního poměru, domohl-li se pronajímatel svolení k výpovědi čís. 4708.
— — právní zájem; zkoumací právo soudu čís. 4722.
— — právní zájem při likvidaci banky (komisionáře) čís. 5144.
— — nejde o ni, spojen-li se žalobou o plnění návrh na zjištění předurčujícího právního poměru čís. 5570.
— **vlastnická:** neoprávňuje k ní zajišťovací převlastnění, čís. 5553.
— vlastnická **žaloba zápůrčí:** žaluje-li majitel domu manželku rozvedeného a vystěhovavšího se nájemníka čís. 5225.
— zápůrčí spoluvlastníka proti spoluvlastníku; pojetí jednotlivých rušebních činů čís. 5432.
— — není třeba, by si rušitel osoboval určité právo omezující cizí vlastnictví čís. 5546.
— **ze zástavy** a podle §u 258 ex. ř. čís. 5435.
— **pro zkrácení přes polovinu obecné ceny:** nepřípustna, nelze-li již obnoviti původní stav čís. 4748.
— **o zmatečnost:** nelze ji odmítnouti proto, že byla podána osobou, k tomu neoprávněnou; pokud jest oprávněn podati ji dědic čís. 4939.
— **podle čl. XLII uv. zák. k c. ř. s.** viz přísaha vyjevovací.
— **podle §u 35 ex. ř.:** lze se domáhati i jen částečného zrušení exekuce a návrh podle §u 41 ex. ř. čís. 4635.
— — a výpověď ze zabraného majetku čís. 4829.
— — uvedeno-li v ní totéž, co ve stížnosti do povolení exekuce, jde o rozepři rozsouzenou čís. 4872.
— — pokud jest ji odmítnouti k námitce věci právoplatně rozsouzené čís. 4936.
— — předpokládá skutečnosti nárok zrušující nebo zastavující čís. 5261.
— — pokud možno se domáhati vrácení splátky vzhledem k důvodům předchozího rozsudku čís. 5272.
— — proti exekuci pro výživné dítěte; co lze uplatňovati čís. 5389.
— **podle §u 35 (36 odstavec druhý) ex. ř.:** jest ji uplatňovati okolnost, že útratová pohledávka byla vyrovnáním dotčena čís. 5571.
— **podle §u 35 (36) ex. ř.:** musí býti žádáno rozhodnutí o námitkách proti nároku (proti povolení exekuce), nestačí žalobní návrh na zrušení exekuce čís. 5135.
— **podle §u 37 ex. ř.:** spor jest věcí feriální čís. 4524.
— — nelze ji uplatňovati zástavní a přednostní práva třetích osob čís. 4833.
— — nepřípustna v řízení o prodeji podle čl. 310, 382 obch. zák. čís. 5067, 5068.
— — spoluvlastníka proti zabavení spoluvlastnického podílu na hmotné věci movité čís. 5102.
— — kupitele při koupi věcí s výhradou vlastnictví čís. 4824.
— — nepřísluší držiteli nemovitosti čís. 5182.
— — nepřísluší odvodci proti exekuci vyklizením čís. 5187.
— — lze ji podati pouze před provedením exekuce čís. 5347.
— — proti politické exekuci; místně příslušný soud podle čl. III. uv. zák. k c. ř. s. čís. 5011.
— **podle §u 39 čís. 5 ex. ř.:** přísluší odvodci proti exekuci vyklizením čís. 5187.
— **podle §u 258 ex. ř.:** nelze ji uplatňovati vlastnické právo k věci čís. 4822.
— — v exekučním řízení pro zajišťovací převlastnění čís. 5026, 5161.

Železniční společnost: prioritní obligace a měna viz měna.
— **zaměstnanec** viz zaměstnanec železniční.
Židovská obec náboženská viz náboženská obec židovská.
Živnost hostinská a ochrana nájemníků viz ochrana nájemníků.
— — pokud nelze v právním poměru zástupce majitele hostinské živnosti (výčepníka) spatřovati smlouvu nájemní čís. 5005.
— — a autodopravní nevyžaduje průkazu způsobilosti čís. 5239.
— — koncese hostinská viz tamže.
Živnostenská komora viz komora obchodní.
— **é oprávnění** viz oprávnění živnostenské.
— **é soudy:** příslušnost viz tamže.
— — a vázanost řádného soudu rozhodnutím viz vázanost soudu.
— provozovna ve smyslu §u 23 zák. čís. 5556.
Žlab odkapní: služebnost viz tamže.

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA

Seznam ustanovení zákonných, jež byla v tomto svazku vyložena.

I. Občanský zákonník.

	Čís.
§ 2	4536, 5054
§ 4	5434
§ 26	4589, 4765, 5038, 5043, 5383, 5487
§ 33	4526, 4698, 5076, 5577
§ 34	4541
§ 36	5060
§ 37	4662, 5094, 5357
§ 40	4950, 5017
§ 43	5577
§ 54	5263
§ 62	4693
§ 69	5361
§ 75	5361
§ 91	4583, 4618, 5151, 5417, 5418, 5484, 5519, 5531
§ 92	4618, 5417, 5519
§ 93	4583, 4618, 4838, 5519
§ 96	4693
§ 103	5531
§ 104	5531
§ 105	5484
§ 108	4862
§ 109	4583, 4855, 5485, 5576
§ 110	4583, 5158
§ 117	4862
§ 133	5076
§ 134	5076
§ 137	4588
§ 139	4623, 4813
§ 141	4628, 4710, 4813
§ 143	4573
§ 154	4705, 4979
§ 158	5089
§ 159	5085, 5089
§ 163	4541, 4678, 4882, 5397, 5459
§ 166	4541, 4625, 4881, 5081, 5562, 5586
§ 167	4577, 4711, 5236, 5459
§ 168	4577, 4711
§ 180	4626
§ 198	5018
§ 208	4770
— druhý odst.	5018
§ 228	4737
§ 232	5256
§ 233	5562
§ 259	5018
§ 282	4737
§ 294	4572, 4676, 5141, 5192, 5248
§ 297	4572, 4676, 5141, 5192, 5248
§ 297 a)	5141, 5192, 5248
§ 298	4539
§ 305	5183, 5438, 5453
§ 309	5210
§ 312	5149, 5210
§ 313	5149, 5210
§ 315	5137
§ 326	4659, 4889, 5210, 5588
§ 328	4659
§ 337	4765
§ 339	4993
§ 346	4993
§ 364	4958, 5478
§ 364 a)	4677, 4916
§ 364 b)	5387
§ 364 c)	4611
§ 366	4974
§ 367	4659, 5067, 5391, 5392
§ 371	5588
§ 372	4847
§ 418	4648
§ 426	5220
§ 427	4613, 4883, 5137, 5396
§ 431	4697
§ 432	4697
§ 440	4847
§ 447	5087, 5553
§ 448	4923, 4930, 5446
§ 449	4621
§ 451	5598
§ 452	4560, 4613, 4883, 5107, 5446, 5598
§ 456	4930
§ 457	4795, 4934
§ 461	5435
§ 469	4579, 4598, 4851, 4956, 5153, 5483
§ 471	5113, 5536, 5539
§ 475	4697, 5478
§ 476 čís. 10	5149
§ 488	5478
§ 509	4969, 5131
§ 512	5148
§ 523	5225, 5308, 5432, 5546
§ 526	4959
§ 536	4931
§ 545	4729
§ 547	4832, 4939
§ 550	4832, 4939
§ 552	5434
§ 569	5414
§ 578	5274
§ 586	5414
§ 608	4699, 4721
§ 613	4761, 5052
§ 641	5313
§ 642	4844
§ 647	5029
§ 649	5595
§ 698	4599
§ 709	5029
§ 758	5569
§ 784	4649, 5343
§ 785	5343, 5438
§ 786	4649, 5569
§ 794	5343, 5438
§ 802	4925
§ 815	4925
§ 820	4939
§ 821	4939
§ 822	4923
§ 828	4556
§ 828 a násl.	5570
§ 829	4615, 5102
§ 830	4553, 4556, 4721, 5102, 5134, 5165, 5231, 5266, 5267, 5381
§ 833	5432, 5570
§ 834	4556, 5105, 5558
§ 835	5105, 5558, 5570
§ 836	5432
§ 837	5432
§ 839	5186, 5570
§ 840	4556, 5186, 5570
§ 841	5134
§ 843	4842, 5134, 5266
§ 850	4848
§ 851	4848
§ 854	4848
§ 855	4848
§ 858	4891
§ 863	4892, 4941, 5409, 5417, 5490, 5587
§ 865	4551, 4881, 5218, 5562
§ 870	4532, 5054, 5150, 5152
§ 871	4532, 4814, 5054
§ 875	4815, 5054
§ 876	4814
§ 879 odst. 1	4529, 4536, 4617, 4621, 4660, 4712, 4750, 4772, 4777, 4801, 4812, 4901, 4965, 5054, 5069, 5084, 5116, 5150, 5152, 5244
— odst. 2 čís. 1	5349
— — čís. 4	4885, 5150
§ 880 a)	5164
§ 881	4647, 4978, 5104, 5127, 5219, 5238
§ 883	4800, 4853
§ 886	4643
§ 887	4647
§ 888	4940
§ 890	4940
§ 891	4892, 4997
§ 893	4892
§ 896	4762, 4874
§ 898	4599
§ 904	4881
§ 905	4598, 5357, 5593, 5595
§ 906	5016
§ 908	5516
§ 914	4629, 4657, 4694, 4727, 4837, 4937, 5409, 5417, 5452, 5508, 5549
§ 915	4657, 4767, 5065
§ 916	4583, 5185
§ 918	5173, 5211, 5560, 5589
§ 920	5589
§ 928	4843
§ 932	4610, 4749, 4843, 4886
§ 933	4610, 4749, 5049, 5138
§ 934	4748, 5453
§ 935	5453
§ 936	4672, 4673, 4954, 5021, 5417
§ 951	5343, 5438
§ 957	5340
§ 964	4633, 5356
§ 965	4633
§ 970	4899
§ 974	4889
§ 983	4529, 4621, 4990, 5090, 5455
§ 988	4662, 4698
§ 989	4662, 4698
§ 990	4631, 4961
§ 991	5090
§ 1002	4700, 5476
§ 1008	4792, 5001, 5120
§ 1010	4766
§ 1011	5176
§ 1014	4547, 5427, 5476
§ 1016	5013
§ 1017	4960, 5013, 5176
§ 1035	4700
§ 1036	4700
§ 1037	4645, 4700, 4835
§ 1040	5105

Čís.

§ 1041 . . . 4648, 4835, 5105
§ 1042 4530, 4628, 4675, 4813, 4821, 4978, 4979, 5459, 5466, 5512, 5557
§ 1045 . . . . . 5260, 5538
§ 1052 4682, 4885, 5177, 5428, 5560, 5589
§ 1053 . . . 4569, 4937, 5260
§ 1055 5260
§ 1056 4537
§ 1057 4537
§ 1058 4537
§ 1061 4947
§ 1063 . . . 4824, 4993, 5391
§ 1072 4673
§ 1077 4673
§ 1086 4687
§ 1087 4687
§ 1088 4687
§ 1090 4537, 4584, 4791, 4840, 4870, 4965, 5005, 5186, 5560, 5608
§ 1091 . . . . . 4984, 5579
§ 1094 . . . . . 4537, 5186
§ 1096 4614, 4617, 4804, 4890, 5233
§ 1097 4942
§ 1098 . . . . . 4965, 5494
§ 1101 . . . . . 5124, 5199
§ 1104 . . . . . 4614, 5233
§ 1105 . . . . . 4614, 5233
§ 1109 . . . . . 5536, 5605
§ 1114 4944
§ 1116 a) 4903, 5528
§ 1118 4666
§ 1120 5287
§ 1151 . . . . . 5451, 5476
§ 1152 4674, 4680, 4700, 4727, 4791, 4866, 5108, 5178
§ 1154 b) 4603
§ 1155 5490
§ 1157 . . . . . 4979, 5066
§ 1158 4853
§ 1159 4853
§ 1162 4791
§ 1162 b) . . . 4911, 5129, 5240
§ 1162 d) 5003
§ 1165 . . . . . 4569, 4633
§ 1166 . . . . . 4569, 5270
§ 1167 . . . . . 4569, 5270
§ 1170 4569
§ 1170 a) 4568
§ 1174 4660
§ 1175 . . . . . 4965, 5457
§ 1202 5457
§ 1217 5570
§ 1218 5311
§ 1220 . . . . . 4555, 5311
§ 1221 . . . . . 4555, 5311
§ 1222 4675

Čís.

§ 1223 5311
§ 1225 5311
§ 1227 5131
§ 1229 . . . . . 5131, 5311
§ 1231 4675
§ 1238 . . . 4547, 4615, 4960
§ 1239 4547
§ 1264 . . . 4862, 4928, 5131
§ 1271 4571, 4660, 4703, 5363, 5364, 5407, 5485
§ 1272 4571, 4660, 4703, 5363, 5364, 5407, 5485
§ 1278 4923
§ 1288 4694
§ 1293 4677
§ 1294 . . . 4600, 4953, 5552
§ 1295 4632, 4677, 4775, 4942, 4953, 4960, 5036, 5038, 5090, 5175, 5362, 5478, 5559
— odst. 2. 5478
§ 1296 . . . . . 4668, 4953
§ 1297 4623, 4640, 4769, 4793, 4916, 4942, 4979, 5115, 5175, 5283, 5358, 5387, 5477, 5499, 5552
§ 1298 4668
§ 1299 4668, 4696, 4776, 4793, 5115, 5247, 5360, 5387, 5552
§ 1301 . . 4874, 4940, 4960, 5360
§ 1302 . . . . . 4874, 4940
§ 1304 4554, 4769, 4874, 5133, 5292, 5353, 5415, 5499
§ 1308 5292
§ 1310 5292
§ 1311 4662, 4893, 4979, 5175, 5360
§ 1313 a) 4765
§ 1315 4545, 4549, 4574, 4586, 4765, 4893, 4942, 4946, 5038, 5110
§ 1316 4899
§ 1317 4914
§ 1318 . . . . . 4549, 4586
§ 1319 . . . 4549, 4817, 5101
§ 1320 5008, 5110, 5415, 5419, 5603
§ 1324 . . . . . 5415, 5477
§ 1325 4775, 4952, 5114, 5269, 5415
§ 1326 5415
§ 1327 4979
§ 1328 . . . 5229, 5236, 5295
§ 1330 odst. 2. 4574
§ 1333 . . 4558, 4630, 4746, 5388
§ 1336 5278
§ 1338 4765, 4894, 5006, 5172, 5181, 5603, Dodatek I.
§ 1344 5475
§ 1346 . . . 4843, 5306, 5558
— odst. 2. 5475
§ 1347 . . . . . 4843, 5475
§ 1351 5558
§ 1353 . . . 4706, 4767, 5065

Čís.

§ 1354 4706
§ 1357 4962
§ 1358 4530, 4762, 4821, 5473, 5504
§ 1360 4762
§ 1368 4529
§ 1369 . . . . . 5483, 5580
§ 1376 . . 4559, 4571, 4660, 5173
§ 1380 4571, 4583, 4635, 4881, 5081, 5120, 5151, 5531
§ 1381 5151
§ 1389 4587, 4839, 4954, 5048, 5212, 5417, 5484
§ 1391 5293
§ 1392 4739, 4740, 5304, 5396, 5604
§ 1393 . . 4995, 5304, 5471, 5604
§ 1394 5223
§ 1395 . . . . . 4740, 5002
§ 1396 . . . 4621, 5201, 5396
§ 1400 . . . . . 5370, 5443
§ 1401 5370
§ 1402 5370
§ 1404 . . . . . 4978, 5104
§ 1406 . . . 4843, 5475, 5550
§ 1407 4828
§ 1408 4828
§ 1409 . . 4608, 4787, 5185, 5416
§ 1412 . . . . . 4747, 5357
§ 1413 . . . . . 4698, 5403
§ 1415 . . . . . 4559, 5136
§ 1416 4559, 4579, 4724, 5136, 5412
§ 1419 4947
§ 1422 . . . 5382, 5466, 5473
§ 1423 . . . 5382, 5466, 5473
§ 1425 . . 4739, 4747, 4762, 4795, 4807, 4909, 4947, 5042, 5051, 5209, 5327, 5329

Čís.

§ 1425 . . 4807, 4909, 4947, 5042, 5051, 5209, 5327, 5329
§ 1426 5473
§ 1431 . . 4582, 4660, 4859, 5039
§ 1432 . . . 4800, 4816, 5036
§ 1434 5096
§ 1435 4657, 4660, 5272, 5443, 5516
§ 1438 . . 4530, 4695, 4784, 4868, 4877, 5205, 5272, 5328, 5396, 5443, 5549
§ 1440 5536
§ 1442 5396
§ 1444 . . . . 4762, 5151
§ 1445 4959
§ 1446 5153
§ 1447 4575, 4584, 4670, 4672, 4682, 4791, 5064, 5388, 5403, 5589
§ 1465 5142
§ 1472 . . . 4697, 4889, 5308
§ 1473 4889
§ 1477 . . . . 4889, 5210
§ 1480 5357
§ 1486 5357
§ 1489 . . 4914, 5295, 5339, 5409
§ 1493 4889
§ 1497 4856
§ 1500 4621, 4851, 5032, 5149, 5153
§ 1501 5036

Občanský zákonník pro říši německou.

čl. 11 uv. zák. 5060
čl. 13 uv. zák. 5060
čl. 40 uv. zák. 5060
§ 366 4724
§ 1317 5060
§ 1324 5060

II. Obchodní zákonník.

Čís.

§ 7 uv. zák. . . . 5157, 5303
§ 10 uv. zák. 5279
§ 12 uv. zák. 5331
§ 39/3 uv. zák. 4910
§ 47 uv. zák. . . . 5067, 5068
čl. 1 5583
čl. 7 5555
čl. 12 4819
čl. 15 . . . 5198, 5554, 5555
čl. 16 . . 4819, 5325, 5429, 5572
— odst. 2 5250
čl. 17 . . . . . 5303, 5424
čl. 19 . . . 5157, 5554, 5555
čl. 20 odst. 2 5573
čl. 21 odst. 2 5573
čl. 22 5572

Čís.

čl. 24 5303
čl. 25 5331
čl. 26 . . . . . 5273, 5331
čl. 40 . . . 4963, 5013, 5471
čl. 55 . . . . . 4905, 4996
čl. 82 5178
čl. 83 5554
čl. 85 . . . 4652, 4820, 4827
čl. 88 4876
čl. 101 5444
čl. 106 5022
čl. 110 4548
čl. 112 . . . . . 4701, 4827
čl. 115 5444
čl. 122 4701
čl. 123 čís. 2 4876
čl. 129 . . . . 4876, 5265

Čís.

čl. 130 . . . . . 5022, 5608
čl. 131 5608
čl. 133 4641
čl. 135 5265
čl. 137 . . . . . 4963, 5033
čl. 140 4963
čl. 146 4701
čl. 150 . . . . 5251, 5325, 5424
čl. 153 5554
čl. 158 5251
čl. 160 4702
čl. 172 4963
čl. 183 4873
čl. 194 5307
čl. 210 4576
čl. 212 4576
čl. 222 5589
čl. 223 4873
čl. 226 5307
čl. 227 4576
čl. 228 4576
čl. 229 . . . . . 5554, 5555
čl. 247 5014
čl. 253 4702
čl. 271 4764
— čís. 1 4906
čl. 273 . . . . . 4764, 5539
čl. 278 . . . . . 4629, 4727
čl. 279 5583
čl. 282 . . . . 4658, 4695, 4947, 4982, 5123, 5283, 5356
čl. 284 5278
čl. 291 . . . . 4660, 5136, 5407
čl. 306 4883
čl. 307 5588
čl. 309 4883
čl. 310 . . . . . 5067, 5068
čl. 313 . . . . . 5113, 5539
čl. 317 . . . . . 5306, 5319
čl. 324 . . . . . 5094, 5357

Čís.

čl. 325 5357
čl. 336 . . . . 4558, 4630, 4746, 5094, 5122, 5403
čl. 342 5122
čl. 343 . . . . 4947, 5040, 5428
čl. 344 5024
čl. 345 5024
čl. 346 . . . . . 5024, 5458
čl. 347 . . . 4785, 5319, 5409, 5458
čl. 349 . . . . . 4886, 5138
čl. 354 5524
čl. 355 . . . 4738, 4886, 4898, 5123, 5409, 5458, 5516, 5524
čl. 356 . . . 4738, 5123, 5211, 5524
čl. 357 . . . . . 5211, 5458
čl. 361 4738
čl. 365 4955
čl. 374 5539
čl. 376 4694
— odst. 1 4566
— odst. 3 . . . 4566, 4744, 5144
čl. 380 . . . 4658, 4694, 4738, 4955
čl. 382 . . . . . 4989, 5068
čl. 384 4694
čl. 387 . . . . . 4738, 4955
čl. 390 4684
čl. 401 5607
čl. 420 4684
čl. 422 5607
čl. 423 5607

Obchodní zákonník platný na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.

§ 62 4531

Obchodní zákonník pro říši Německou.

§ 377 4785

III. Jurisdikční norma.

Čís.

čl. VIII. čís. 4 uv. zák. . . . 5323
§ 1 4588, 4604, 4625, 4628, 4834, 4848, 4879, 4894, 4958, 4960, 4998, 5006, 5046, 5105, 5106, 5172, 5181, 5225, 5308, 5309, 5322, 5337, 5393, 5398, 5401, 5461, 5498, 5527, 5557, 5591, 5603, Dodatek I, II, III.
§ 3 5323
§ 4 5323
§ 11 4590

Čís.

§ 28 . . . . . 4917, 5188
§ 29 . . . . 4778, 5076, 5222
§ 37 odst. 2 5374
§ 41 . . . . . 5040, 5351
§ 42 . . . . 4772, 5000, 5285
— odst. 3 . 4563, 4674, 5000
§ 44 . . . 4590, 5027, 5352
§ 45 . . . . . 5055, 5056
§ 46 5336
§ 47 5072
§ 49 čís. 2 . . . . 4971, 5236
— čís. 5 . . . . 5318, 5461
— čís. 6 4564

Čís.

§ 51 . . . . . 4592, 4910
§ 55 5222
§ 65 4917
§ 66 . . . . . 5117, 5421
§ 67 5117
§ 68 5117
§ 69 . . . . . 4710, 4711
§ 70 odst. 1 4711
— odst. 2 . . . . 4710, 4711
§ 71 . . . . . 4710, 5117
§ 73 odst. 2 . . . . 4710, 4711
§ 74 4620
§ 76 5060
§ 81 4987

Čís.

§ 83 5461
§ 87 4619
— odst. 2 5119
§ 87 a) 5223
§ 88 odst. 1 5467
— odst. 2 . . . 4818, 4897, 5040, 5099, 5121, 5351
§ 99 . . . 4831, 4961, 5213, 5449
§ 104 4593, 4594, 4828, 5019, 5040, 5060, 5167, 5285, 5542, 5563
§ 109 4710
§ 112 5470
§ 115 . . . . . 5188, 5234
§ 117 . . . . . 5027, 5374

IV. Soudní řád.

Čís.

čl. II. 5606
čl. IV. čís. 1 5188
čl. XII. uv. zák. 4772
čl. XIV. čís. 3 uv. zák. . 4897, 5082
čl. XXV. uv. zák. . . 4575, 4913
čl. XXXIII. uv. zák. . . . 5247
čl. XLII. uv. zák. 5030
čl. XLIII. uv. zák. . . . 4557, 5471
§ 1 . . . . 4526, 4531, 4556, 4826, 5014, 5043, 5198, 5383, 5487
§ 3 4526
§ 6 . . . . . 4531, 4939, 5487
§ 7 . . . 4531, 4948, 5198, 5487
§ 14 4997
§ 18 4827
§ 31 4766
— poslední odstavec . . . 4716
§ 36 5561
§ 40 5086
§ 41 4636, 4773, 4919, 5427, 5463, 5568
§ 50 4919
§ 51 odst. 2 4973
§ 52 5499
— odst. 2 4874
§ 55 . . . . . 4743, 5100
§ 56 5268
§ 73 4753
§ 84 . . . . . 4531, 4932, 5194
§ 85 . . . . . 4531, 4932, 5194
§ 86 4748
§ 93 . . . . . 4704, 4754, 5561
§ 106 . . . . . 4811, 4939
§ 116 4718
§ 118 4718
§ 124 4981
§ 125 5602

Čís.

§ 126 odst. 2 4992
§ 168 . . . . . 4852, 5203
§ 169 5203
§ 170 . . . . . 4852, 5203, 5358
§ 178 4915
§ 179 . . . 4570, 4605, 4738, 5040
§ 182 . . . . . 4921, 5155
§ 183 5155
§ 187 5222
§ 190 . . . . . 4938, 5592
§ 192 odst. 2 . . . . . 4655, 4692
§ 220 4748
§ 223 odst. 2 . . . . . 4524, 5522
§ 224 čís. 4 5468
— čís. 5 5520
§ 225 5602
— odst. 2 . . . . . 4524, 5565
§ 226 . . . . . 4647, 4921
§ 227 4547
§ 228 . . . 4560, 4612, 4646, 4708, 4722, 4903, 5144, 5378, 5570
§ 232 . . . 4877, 5072, 5205, 5289, 5418
§ 233 . . . . . 5170, 5205, 5289
§ 235 . . . . . 4534, 4544, 4548, 4552, 5553, 5576
— odst. 4 4997
§ 236 . . . . . 4851, 5100, 5316
§ 237 . . . . . 4948, 5203, 5376
§ 240 4583, 4674, 4772, 4872, 4877, 4936, 5162, 5170, 5285, 5316, 5418
§ 258 5427
§ 259 . . . . . 4851, 5316
§ 261 5162
— odst. 6 4778, 4779, 4856, 5072
§ 269 5464
§ 272 5517

Čís.

§ 273 . . . . . 4874, 4898
§ 277 4857
§ 291 4857
§ 292 . . . . . 5551, 5593
— odst. 2 5093
§ 304 5471
— čís. 3 4557
§ 321 čís. 3 5422
— čís. 5 4653
§ 332 5433
§ 347 odst. 2 5410
§ 349 5433
§ 351 . . . . 4836, 4837, 5450
§ 362 . . . 4551, 5433, 5450
§ 365 odst. 2 5410
§ 367 5433
§ 371 5217
§ 388 5463
§ 391 odst. 3 4784
§ 392 odst. 1 4784
§ 393 . . . . . 5075, 5358
§ 396 . . . 4781, 4924, 4997, 5155, 5189, 5378, 5380, 5464
§ 398 5464
§ 405 . . . 4548, 4922, 5383
§ 406 4612
§ 409 5204
§ 410 5553
§ 411 4646, 4851, 4872, 5076, 5089, 5171, 5200, 5205, 5272, 5316
§ 417 odst. 3 5380
§ 419 4530
§ 423 4986
§ 430 4986
§ 431 4921
§ 435 4921
§ 442 5155
§ 448 . . . . . 4888, 5095
§ 454 4993
§ 459 5204
§ 464 . . . 4556, 4753, 5194
§ 467 . . . . . 4715, 5194
— čís. 3 . . 4715, 5194, 5283
— čís. 4 4715
§ 471 čís. 3 5283
§ 477 5188
— čís. 3 . . 4547, 5188, 5285
— čís. 4 . 4601, 4704, 4811, 5394
— čís. 5 . . . . 4832, 4939
— čís. 6 . . 4588, 5309, 5465
— čís. 9 5465
§ 482 . . . . 4616, 4715, 4823, 4896, 4915, 5024, 5252, 5319, 5488
§ 483 5319
§ 488 4679
§ 491 4852
§ 496 . . . . . 4783, 5319

Čís.

— čís. 2 5024
§ 498 4679
§ 499 . . . . . 4608, 5119
— odst. 2 5440
§ 500 odst. 3 . . . . 4707, 5025
§ 502 odst. 2 . . 4888, 5100, 5490
— odst. 3 . 5064, 5348, 5440
— odst. 4 . . . 5119, 5440
§ 503 4835
— čís. 2 4679, 5217, 5427, 5450
— čís. 3 . . . 4738, 5499
— čís. 4 4546, 4560, 4658, 4659, 5127, 5269, 5283, 5360, 5588
§ 505 4827
— odst. 2 5561
§ 511 odst. 2 4601
§ 513 4852
§ 514 4743
§ 517 odst. 2 5095
§ 519 4751
§ 519 čís. 1 5378
§ 520 . . . 5109, 5352, 5492
§ 524 . . . 4636, 4743, 5204
§ 527 odst. 2 . . . 5224, 5511
§ 528 . . 4522, 4563, 4570, 4948, 4973, 4986, 5059, 5100, 5119, 5333, 5463, 5606
§ 529 čís. 2 4939
§ 530 . . . 4924, 5469, 5525
— čís. 7 4836, 4924, 5525, 5541
§ 531 odst. 2 5525
§ 538 . . . . . 4939, 5525
§ 543 5525
§ 552 5358
§ 555 čís. 2 5364
§ 557 . . . . . 4605, 4904
§ 559 4904
§ 560 čís. 2 . . . 5338, 5502
— čís. 3 . . . 5338, 5502
§ 565 4669
§ 568 . . . . . 5187, 5605
§ 569 . . . . . 4595, 4944
§ 572 4669
§ 575 odst. 1 . 4890, 5320, 5605
— odst. 3 . 4595, 4810, 5338, 5507, 5566
§ 577 . . 4674, 5002, 5286, 5293
§ 579 5041
§ 581 . . . . . 5041, 5214
§ 582 5214
§ 583 5055
— odst. 1, čís. 2 . 5041, 5214
— odst. 2 5041
§ 584 odst. 2 5041

Čís.

§ 594 4674
§ 595 . . . . . 5055, 5286
— čís. 5 4674
§ 599 . . . . . 4957, 5286

Soudní řád platný na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.

§ 52 4917
§ 317 4594
§ 413 4917

V. Exekuční řád.

Čís.

čl. III. uv. zák. 4927, 5011, 5333
čl. VII. uv. zák. . . . 4533
čl. IX. čís. 5 uv. zák. . . 5180
— čís. 10 uv. zák. . . . 4895
čl. XIII. čís. 6 uv. zák. . . 5199
— čís. 7 uv. zák. . . . 5300
čl. XIV. uv. zák. 4880
čl. XXVII. uv. zák. . . . 5199
§ 1 čís. 8 . . . . 4606, 5482
— čís. 10 . . . 4829, 5543
— čís. 12 . 4829, 5059, 5543
— čís. 13 4637, 4806, 4908, 4927
— čís. 16 4774
§ 3 4637
§ 4 čís. 6 4999
§ 7 . . . 4612, 4742, 4808, 4908
§ 8 4742
§ 9 . . . . . 4932, 4995
§ 10 4995
§ 11 . . . . . 5330, 5411
§ 14 5226
§ 15 . . . . . 4533, 5180
§ 17 4789
§ 18 čís. 1 4999
— čís. 3 5386
§ 27 5034
§ 28 4533
§ 35 . . . 4635, 4872, 4936, 5135, 5261, 5272, 5389, 5426, 5571
— odst. 2 . . . 4829, 5216
§ 36 . . . . . 5135, 5571
— čís. 3 5530
§ 37 4524, 4824, 4833, 4849, 4956, 4974, 5011, 5026, 5067, 5068, 5098, 5102, 5161, 5182, 5187, 5227, 5347
§ 39 čís. 2 4650, 4833, 4844, 5345
— čís. 5 5187
§ 40 4578
— odst. 2 4829

Čís.

§ 41 4635
§ 42 . . . 4651, 4974, 5501, 5530
— čís. 5 . . 4842, 4974, 5156, 5216, 5425, 5426
§ 43 5426
§ 44 5426
— odst. 2 5156
§ 47 . . . . . 4809, 5375
§ 51 4789
§ 53 5215
§ 54 . . . . . 5059, 5496
— odst. 1 čís. 3 . . 4622, 4796, 5523, 5547
— odst. 2 4606
§ 55 . . . . . 4637, 5206
— odst. 2 . . 5494, 5523, 5547
§ 62 5345
§ 63 čís. 4 4622
§ 65 . . . 5051, 5147, 5215, 5300
— odst. 2 4981
§ 66 5098
§ 68 . . . . . 4632, 5098
§ 74 . . . 4907, 4919, 4934, 4966, 5096, 5367, 5568
§ 78 . . . 4522, 4919, 5109, 5333, 5511, 5568
§ 79 . . . . 4596, 5190, 5191, 5221, 5280, 5518
§ 80 4596
— čís. 1 5191
— čís. 2 . . . . 4607, 4976, 5190, 5191, 5280
— čís. 3 . . . . 5190, 5191
§ 81 čís. 4 . . . . 5280, 5518
§ 83 . . . . . 5280, 5518
§ 88 4789
§ 90 5195
§ 97 5454
§ 99 5235
§ 101 4849
§ 104 5087

Soudní řád pro říši Německou.

§ 382 čís. 1 5221
— čís. 2 4976, 5190, 5191, 5280
§ 597 5190
§ 599 čís. 1 5190
§ 722 5518
§ 1042 5191
§ 1048 5286

	Čís.
§ 109	5173
§ 110	5173
§ 111	5173
§ 114	5173
§ 115	5226
§ 120 čís. 4	5087
§ 134	4849
§ 140	5258
§ 142	5399
§ 154	4858
§ 157	5061
§ 170 čís. 5 st. zn.	5142
— n. zn.	4849, 5142
§ 171 odst. 3	5168
— odst. 6	5259
§ 172	4878, 5103
— posl. odst.	5208
§ 184 čís. 1	5033
— čís. 2	5259
— čís. 7	5033
§ 186 odst. 2	5033
§ 197	5510
§ 198	5510
§ 201	5226
§ 202	5073, 5226
§ 209	5168
— čís. 2	4771
§ 210	4864, 4908, 4933, 5206, 5208, 5314, 5529, 5538
§ 211	5206, 5538
§ 213	4966, 5147, 5200, 5206, 5321, 5495, 5510
§ 214	4864, 5168, 5206
§ 215	5209, 5510
— čís. 1	5317
§ 216 odst. 1 čís. 1	5087, 5460
— čís. 2	4858, 4864, 5035, 5061, 5103, 5163, 5228, 5314, 5346, 5368, 5460, 5495, 5538
— čís. 3	5368
— čís. 4	4565, 5321, 5346, 5368
— odst. 2	5087
§ 218 odst. 3	5087
§ 221	5087
§ 222	4762, 4934, 5007, 5317
§ 224	4540, 4934, 5321, 5367, 5436
§ 225	5042
§ 226	5042
§ 228	5087
§ 229	5317, 5510
§ 231	5200
§ 234	4522, 4771, 4966, 5147, 5200, 5412, 5495, 5510
§ 236	5317
§ 238	4934
§ 239 odst. 1 čís. 3	4624
— — čís. 6	5073
— posl. odst.	4522, 5327

	Čís.
§ 240	5454
§ 246	4951, 5368
— čís. 3	5346, 5368
§ 249 a násl.	5102
§ 251 čís. 6	5045, 5207
§ 252	5258
§ 253	4533, 4676, 5202
— odst. 4	4845
§ 256 odst. 2	4665, 5179
§ 258	4822, 5026, 5161, 5435
§ 259	4946
§ 262	4731, 5202
§ 264	4527, 5199
§ 283—287	5327
§ 290	4796, 5521
— čís. 2	5521, 5523, 5547
§ 291	5521
— čís. 1	5328
§ 292	5521
§ 293	5521
§ 294	4622, 4731, 4739, 4740, 4999, 5258, 5564
— odst. 4	5496, 5523, 5547
§ 295	5568
§ 296	4731, 5446
§ 303	5564
§ 305	5446
§ 307	4739, 4740, 4909, 5042, 5051, 5327
§ 308	4790, 4909, 4932, 4995, 5002, 5153, 5169
§ 322	4995
§ 325	5258
§ 330	5148, 5328
§ 331	4539, 5235, 5454, 5481, 5494
§ 332	4850, 5481
§ 334	4539, 5481
§ 341	5004, 5239, 5454
— odst. 2	4539
§ 349	4556, 4919, 5137, 5187, 5267, 5530
§ 351	4556
§ 352	4842, 5165, 5267
§ 353	4719, 5044
§ 354	4919, 5044, 5171
§ 358	5224
§ 367	5171
§ 368	5090, 5530
§ 370	4975, 5034, 5411
§ 371 čís. 1	5034, 5074
— čís. 2	5034
— čís. 3	5034
— čís. 4	5034
§ 372	4527
§ 374	4539
§ 376	5034
§ 377	5034

	Čís.
§ 379	5177, 5276
— odst. 2	5379
— odst. 3 čís. 3	4887, 5379
§ 381	4928, 5276
— čís. 1	5385, 5488, 5497
§ 382 odst. 1	5315, 5497
— čís. 2	5497
— čís. 5	5488
— čís. 8	4919, 5246
§ 384 odst. 3	4611
§ 387	4711
§ 389	5315, 5488
§ 391	4887
§ 392	5315
§ 393	4919, 5379, 5500
§ 394	4732, 5193
§ 395	5215
§ 397	5215, 5227, 5488
§ 402	5227, 5300

VI. Patent o řízení nesporném.

	Čís.
§ 1	4625, 5010, 5086
§ 2	4577
— čís. 1	4590, 4770, 5188
— čís. 3	5120
— čís. 4	5120
— čís. 7	5120
§ 9	4591, 4988, 5043, 5130, 5209, 5369, 5433
§ 11	4970
§ 14 odst. 2	5355
§ 15	4726
§ 18	5120
§ 21	5130
§ 29	4988
§ 43	5130
§ 75	4988
§ 77 čís. 2	4988
§ 79	4988
§ 92	5022, 5274, 5374
§ 97	4543, 5022, 5274, 5374
§ 106	5022
§ 109	4543
§ 113	4543
§ 122	4729
§ 125	4729, 5274, 5434
§ 126	5434, 5599
§ 145	5031
§ 158	4699, 5599
§ 159	5599
§ 174	4699
§ 177	4699
§ 179	5130
§ 183	4541
§ 255	4758
§ 269	5165, 5514
§ 272	5326, 5433
§ 273	5326

VIII. Ostatní zákony a nařízení.

	Čís.
1679 březen 13. Tractatus de jur. incorp. § 20 i.	4880
1786 září 18. čís. 577 sb. z. s.	5333
1796 červenec 15.	5060
1801 říjen 23. čís. 542 sb. z. s.	5060
1806 říjen 24. čís. 789 sb. z. s.	5333
1816 leden 11. sv. 44. str. 2 sb. pol. zák.	5603
1819 srpen 23. čís. 1595 sb. z. s.	5170, 5576
— listopad 5. čís. 1621 sb. z. s.	5199
1828 červenec 18. čís. 2354 sb. z. s.	5042, 5091, 5521, 5523, 5564
1832 únor 10. čís. 2548 sb. z. s.	4927
1835 červenec 11. čís. 63 sb. z. pol. (důchodk. trestní řád) § 152, 162	5020
1837 březen 16. sv. 65 str. 94 sb. pol. zák.	5603
— červen 28. čís. 209 sb. ž. s.	4626
— srpen 30.	5263
1838 červen 6. čís. 277 sb. z. s.	4777
— srpen 21 .čís. 291 sb. z. s.	5020, 5180
1841 květen 4. čís. 531 sb. z. s.	5498
— srpen 16. čís. 555 sb. z. s.	5046, Dodatek I.
1844 říjen 13. čís. 84 sb. z. s.	4830
1847 březen 27. čís. 1051 sb. z. s.	4649
1848 duben 11. čís. 1134 sb. z. s.	5333
1849 listopad 15. čís. 7219 (instrukce pro uschovací úřad v Praze) § 36	5413

Čís.

1850 leden 25. čís. 25 ř. zák. (směnečný řád)
čl. 4 . . . . 4805, 5350
— čís. 5 5350
— čís. 6 5350
— čís. 7 5160
čl. 6 5160
čl. 7 . . . . 5160, 5350
čl. 16 odst. 2 4724
čl. 21 4905
čl. 23 . . . . 4905. 5365
čl. 24 . . 4550, 4805, 5585
čl. 29 5177
čl. 36 5365
čl. 40 5365
čl. 41 . . . . 5365, 5585
čl. 43 . . . . 4550, 4805
čl. 44 4805
čl. 50 5365
čl. 81 . . . . 4905, 5365
čl. 92 5585
čl. 98 5160
— únor 9. čís. 50 ř. zák. (poplatkový zákon)
§ 6 . . . . 5061, 5538
§ 9 5228
§ 72 . . 5035, 5061, 5130, 5228, 5314, 5504, 5538
— květen 3. čís. 181 ř. zák.
čl. III. odst. 14 . 5035, 5314
1851 listopad 16. čís. 1 ř. zák. na rok 1852 (provozní řád železniční)
§ 19 . . . 5038, 5601
§ 55 4874
1852 prosinec 13. čís. 256 ř. zák. 4637, 5294
1853 květen 3. čís. 81 ř. zák. (soudní instrukce)
§ 2 5294
— červenec 5. čís. 130 ř. zák.
§ 43 5534
1854 duben 20. čís. 96 ř. zák. . 4927
— květen 23. čís. 146 ř. zák. (horní zákon)
§ 22 4850
§ 84 4677
§ 103 odst. 2 5329
§ 106 . . 4677, 4775, 4916
§ 170 4677
— červenec 3. čís. 169 ř. zák.
§ 24 4718
— září 14. čís. 238 ř. zák. (koncesování drah)
§ 10 b) 4572
1858 červen 13. čís. 95 ř. zák. . 5383
1860 srpen 28. čís. 205 ř. zák. . 4726
1862 listopad 7. čís. 85 ř. zák. . 5054
— prosinec 13. čís. 89 ř. zák. 5314

Čís.

1863 březen 9. čís. 27 ř. zák. . 5301
1864 březen 15. čís. 4 z. zák. pro Moravu (obecní zřízení)
§ 27 čís. 3 4894
§ 52 4991
— duben 16. čís. 7 z. zák. pro Čechy (obecní zřízení)
§ 22 4871
§ 23 4871
§ 31 čís. 2 4967
§ 34 čís. 4 5552
§ 37 . 4765, 4894, 5006, 5181
§ 42 . . 4580, 4690, 4871, 5093, 5277, 5551
§ 43 5093
§ 50 4580
§ 55 . 4643, 4690, 4871, 5552
§ 57 4967
§ 70 . . . . 4846, 4967
— červenec 25. čís. 27 z. zák. pro Čechy (okresní zastupitelstvo)
§ 70 4690
§ 97 4690
1865 listopad 29. čís. 127 ř. zák. (cizozemské společnosti)
čl. I. 4526
čl. IV. 4526
1866 červen 1. čís. 49 z. zák. pro Čechy (honební zákon)
§ 6 5481
§ 16 4965
§ 18 5481
§ 23 4965
§ 25 4965
§ 46 4774
§ 49 4965
1867 listopad 15. čís. 134 ř. zák. (spolkový zákon)
§ 4 4772
§ 5 5013
§ 27 4676
1868 červenec 6. čís. 96 ř. zák. (advokátní řád)
§ 2 a) . . . 4716, 5047
§ 2 b) 5047
§ 7 . . . . 5028, 5294
§ 8 4841
§ 9 . . . . 4737, 5247
§ 14 4766
§ 19 5413
§ 21 5028
§ 28 b) 4716
§ 30 4841
— odst. 3 4716
— prosinec 5. čís. 151 ř. zák. 5263
1869 únor 6. čís. 18 ř. zák.
§ 2 5053

Čís.

1869 březen 5. čís. 27 ř. zák. (ručení železnic)
§ 1 . . 4554, 4638, 4723, 4734, 5112, 5353, 5499, 5517, 5601
§ 2 . . 4554, 4734, 4869, 5112, 5499, 5517, 5532, 5601
§ 3 4592
1870 duben 9. čís. 51 ř. zák.
§ 1 5361
— srpen 20. čís. 65 z. zák. pro Moravu (vodní zákon)
§ 75 4958
— srpen 28. čís. 70 z. zák. pro Čechy (vodní zákon)
§ 75 4958
1871 červenec 25. čís. 75 ř. zák. (notářský řád)
§ 3 4806
§ 19 d) 5257
§ 70 5414
§ 165 d) 5257
§ 175 5582
§ 179 . . 5139, 5140, 5582
§ 183 5374
§ 184 5139, 5140, 5374, 5582
§ 185 5374
— červenec 25. čís. 76 ř. zák. (notářský spis) . 4635, 5151
— červenec 25. čís. 95 ř. zák. (knihovní zákon)
§ 9 . . . . 5405, 5423
§ 11 5053
§ 13 4621
§ 14 . 4540, 5321, 5367, 5436
§ 15 4762
— odst. 2 5317
§ 16 5087
§ 20 . 4730, 4752, 5423, 5448
§ 26 4621
§ 29 5334
§ 31 5001
§ 37 4752
§ 42 4745
§ 53 5334
— odst. 1 . . 4561, 4760
§ 55 4788
§ 56 4561
— odst. 2 4760
— odst. 3 4745, 4788, 4794
§ 61 4525, 5262, 5300, 5448
§ 63 4621
§ 66 4525
§ 72 5168
§ 74 odst. 2 5053
§ 81 odst. 2 4521
§ 97 . . . . 5143, 5237

Čís.

§ 123 5052
— čís. 3 5201
§ 124 5052
§ 125 5052
§ 127 5052
§ 130 . . . . 5053, 5596
1872 duben 1. čís. 40 ř. zák. (disciplinární statut advokátní)
§ 15 5294
— červenec 12. čís. 112 ř. zák. (syndikátní ručení) 4725, 5256
1873 březen 29. čís. 42 ř. zák. 4526
— duben 7. čís. 70 ř. zák. (společenstva výrobní a hospodářská) 4605, 5362, 5370
§ 1 . 4985, 5058, 5159, 5249, 5251, 5264, 5540, 5574
§ 3 5077
§ 5 5506
— čís. 4 5264
§ 8 4941
§ 9 odst. 3 4798
§ 11 5118, 5249, 5264, 5506
§ 13 5251
§ 19 4584
§ 24 5506
§ 30 5118
§ 33 . . . . 5118, 5486
— odst. 2 5264
§ 34 5118
§ 44 4609
§ 49 . . . . 4609, 5506
§ 53 4865
§ 55 5264
§ 76 . 4609, 4865, 4868, 5506
§ 77 5264
§ 78 . 4567, 5057, 5118, 5264
§ 79 5264
§ 80 4567
§ 81 odst. 2 4567
§ 84 odst. 2 4609
§ 85 . . . . 4609, 5506
§ 88 5251
— duben 15. čís. 47 ř. zák.
§ 11, 12 5568
— duben 15. čís. 49 ř. zák.
§ 1, 2 5568
— duben 29. čís. 68 ř. zák. 4895
— květen 14. čís. 71 ř. zák.
§ 18 5486
— květen 23. čís. 119 ř. zák. (trestní řád)
§ 90, 373 5482
1874 květen 7. čís. 50 ř. zák.
§ 7 5361
§ 8 5361
§ 9 5361
§ 10 5361

Čís.

§ 32 4880
— květen 20. čís. 68 ř. zák.
§ 4, 5, 10, 11 5361
1875 říjen 22. čís. 36 ř. zák. na rok 1876
§ 3 a) . . . . . Dodatek II.
1878 únor 18. čís. 30 ř. zák. (vyvlastnění k účelům železničním)
§ 30 5323
— červen 30. čís. 90 ř. zák.
§ 1, 2, 4 5054
1879 červen 11. čís. 93 ř. zák.
§ 20 5059
1882 duben 21. čís. 123 ř. zák.
§ 1, 3 5568
1883 únor 16. čís. 20 ř. zák. (prohlášení za mrtva)
§ 1 5117
— červen 17. čís. 117 ř. zák. 4623
1886 duben 10. čís. 40 z. zák. pro Čechy (stavební řád pro Prahu)
§ 25 4656
— červen 21. čís. 54 z. zák. pro Čechy (silniční řád)
§ 14 4600
— září 19. čís. 401 sb. z. a n. na rok 1921 (Bernská úmluva o právu autorském)
čl. 4, 7, 18 5184
1887 červen 6. čís. 72 ř. zák. 4779, 4998, 5360
— prosinec 28. čís. 1 na rok 1888 (úrazové pojištění dělnické)
§ 1 . . . . . 4627, 5111
§ 29 5445
§ 34 5445
§ 38 4627
§ 39 4627
§ 40 4627
§ 45 4691
§ 46 . . . . . 4627, 5445
§ 47 5133
— odst. 2 5088
§ 52 odst. 2 5445
1888 březen 30. čís. 33 ř. zák. (nemocenské pojištění) . 5015
§ 6 čís. 1 5512
§ 11 5398
— čís. 6 5557
§ 38 5398
§ 39 čís. 3 5512
§ 41 5398, 5557, Dodatek I.
1889 duben 10. čís. 47 ř. zák. . 4627
1890 leden 6. čís. 19 ř. zák. 4732, 5273
— březen 21. čís. 57 ř. zák.
§ 19 5021

Čís.

1890 říjen 14 čís. 186 ř. zák. na rok 1892 (mezinárodní doprava železniční)
čl. 6 4920
čl. 8 4736
čl. 10 4639
čl. 11 4920
čl. 12 . . . 4639, 5064, 5403
čl. 15 odst. 4 4681
čl. 16 5607
čl. 26 4681
čl. 27 . . . . 5064, 5403
čl. 31 čís. 6 4860
čl. 39 4875
čl. 47 5607
čl. 57 5607
1892 červenec 16. čís. 202 ř. zák. 5557
1895 červenec 30. čís. 108 ř. zák. 5273
— prosinec 26. čís. 197 ř. zák. (autorské právo)
§ 16 5439
§ 21 5439
§ 28 5184
§ 37 5439
§ 47 5184
1896 leden 21. čís. 16 ř. zák.
§ 6 5015
— duben 27. čís. 70 ř. zák. (splátkové obchody) . . 5016
— červenec 7. čís. 140 ř. zák. (cesta z nouze) . . . 5245
— říjen 25. čís. 220 ř. zák. (přímé daně osobní)
§ 37 5163
§ 63 5157
§ 75 5163
§ 76 4951, 5104, 5163, 5346, 5368
§ 115 5163
§ 123 5163
§ 234 . . . . 4802, 4821
§ 235 4802
§ 237 4821
§ 238 4821
— listopad 27. čís. 217 ř. zák. (organisační zákon)
§ 16 5047
§ 88 . . . . 4718, 4754
§ 89 . . . 4521, 5352, 5492
— listopad 27. čís. 218 ř. zák. (živnostenské soudy)
§ 1 4564
§ 23 5556
1897 květen 5. čís. 112 ř. zák. (jednací řád)
čl. II. 5294
§ 44 4992
§ 89 5279
§ 121 5155

Čís.

1897 červenec 25. čís. 175 ř. zák. (reální řád odhadní)
§ 16 . . . . 5183, 5438
§ 17 . . . . 5183, 5438
§ 30 5183
— prosinec 9. čís. 283 ř. zák. (řízení ve věcech manželských)
§ 1 5380
§ 6 . . . 4823, 5170, 5576
§ 10 4983
§ 11 . . . . 4686, 5050
1898 březen 9. čís. 41 ř. zák. (finanční prokuratura) 4754, 5062
§ 1 . . . 4528, 4533, 5535
— čís. 1 4739
§ 2 . . . 4528, 4533, 5535
— čís. 1 4730
— odst. za čís. 12 . . 5188, 5234, 5290
§ 4 4620
§ 18 4533
— září 21. čís. 176 ř. zák. (statut rak. uh. banky)
čl. 58, 59 4631
1899 září 20. čís. 175 ř. zák. (akciový regulativ)
§ 42 4902
1900 leden 29. čís. 13 z. zák. pro Čechy
§ 25 4545
1902 červenec 13. čís. 147 ř. zák. 4638
1903 červen 10. čís. 133 ř. zák. (revise společenstev)
§ 1 4664
§ 2 . . . . 4664, 5486
§ 3 4664
§ 9 5486
— červen 24. čís. 134 ř. zák. 4664, 5486
1905 listopad 23. čís. 176 ř. zák. 4623
1906 březen 6. čís. 58 ř. zák. (společnost s r. o.) . . 5540
§ 2 4905
— odst. 2 4996
§ 5 5250
§ 16 5279
§ 17 5279
§ 25 5456
§ 49 (2) 5037
§ 52 5037
§ 61 4589
§ 63 5063
— odst. 6 5037
§ 76 4800
§ 82 5037
§ 102 5279
— duben 26. čís. 89 ř. zák. . 4819

Čís.

1906 květen 26. č. 218 ř. zák. na rok 1910 (mezinárodní smlouva poštovní) . . 4914
— prosinec 16. čís. 1 ř. zák. na rok 1907 (pensijní pojištění)
§ 2 čís. 4 5285
§ 65 5567
— prosinec 18. čís. 5 ř. zák. na rok 1907
§ 35 5512
1907 srpen 16. čís. 199 ř. zák. (živnostenský řád)
§ 14 f) 5559
§ 19 5005
§ 23 . . . . . 5004, 5239
§ 23 a) 5559
§ 42 (5) 5559
§ 55 5005
§ 73 . . . 4854, 5005, 5078
§ 114 b) odst. 4 . 5479, 5587
§ 116 5559
1908 květen 29. čís. 35 z. zák. pro Čechy . . Dodatek I., III.
— srpen 7. čís. 68 z. zák. pro Čechy
§ 9 (3) 4699
— srpen 9. čís. 162 ř. zák. (automobily) 4545
§ 1 . . . . . 5075, 5282
— odst. 4 5404
§ 2 . . . . . 5075, 5282
§ 3 5282
§ 4 . . . . . 5282, 5581
§ 5 . . . . . 4893, 5282
§ 6 a) 5088
§ 9 5304
1909 listopad 11. č. 172 ř. zák.*) (dopravní řád železniční)
1910 leden 16. čís. 20 ř. zák. (obchodní pomocníci)
§ 1 . . . 4764, 4825, 4854, 4926, 5078, 5556
§ 2 . . . . . 4764, 4926
§ 3 . . . . . Dodatek I.
§ 6 4763
— odst. 2 . . . 5479, 5587
§ 11 4680
§ 19 odst. 1 5406
§ 20 5080
§ 26 čís. 2 4695
§ 27 5080
— čís. 4 5176
— čís. 6 4825
§ 29 . . . 5072, 5080, 5240

*) viz 1921 květen 13. čís. 203 sb. z. a n.

Čís.

§ 34 . . . . . 5072, 5080
§ 35 5132
§ 40 . . . 5132, 5479, 5587
§ 41 5556
— duben 28. čís. 81 ř. zák. (automobily)
§ 11 5404
§ 45 . . . 4545, 4893, 5282
§ 46 4545
§ 51 5404
— srpen 8. čís. 149 ř. zák. (místní dráhy) 5601
— prosinec 24. čís. 1 ř. zák. na rok 1911 5047
1911 březen 29. čís. 56 ř. zák. . 5607
1912 červenec 5. čís. 128 ř. zák. (branný zákon) 5263
1912 čl. LIV. zák. čl. uh.
§ 31 5162
1913 březen 17. čís. 65 ř. zák. . 5273
1914 leden 13. čís. 9 ř. zák. (statkoví úřednici)
§ 1 4926
§ 2 . . . . . Dodatek I.
— leden 25. čís. 15 ř. zák.
§ 45 5568
§ 58 5568
— červen 2. čís. 125 ř. zák.
§ 4 5380
— červen 25. čís. 138 ř. zák. (pensijní pojištění)
§ 2 čís. 5 5285
— čís. 6 5285
§ 38 5346
§ 64 4538
§ 65 čís. 5 5285
§ 66 4538
— červenec 29. čís. 178 ř. zák. 4737
— říjen 12. čís. 276 ř. zák. (I. dílčí novela k obč. zák.)
§ 16 . . . 4541, 4882, 5081
§ 29 5018
— listopad 27. čís. 328 ř. zák. 4737
— prosinec 10. čís. 337 ř. zák.

I. Úpadkový řád.

§ 1 . . . . . 5389, 5437
§ 2 4794
— odst. 2 . . . 4972, 5298
§ 5 5389
§ 7 4548
§ 10 . . . 4611, 4951, 5026
§ 11 . . . 4540, 4560, 5503
§ 12 4611
§ 13 4788
§ 14 5389
§ 15 5389
§ 16 5389
§ 27 4781

Čís.

§ 28 5145
— čís. 4 5594
§ 29 čís. 1 5127
§ 30 5145
§ 30 čís. 1 . . . 4788, 4794
— čís. 3 4788
§ 31 čís. 1 4794
— čís. 2 . . . 4788, 4794
— čís. 4 4788
§ 32 4589
§ 36 4781
§ 39 5145
§ 46 čís. 1 5097
— čís. 3 4945
§ 47 odst. 3 5367
§ 48 . . . . 4560, 5367
§ 49 5367
§ 51 čís. 2 4783
§ 53 5389
§ 82 5367
§ 110 . . . . 4548, 4552
§ 111 odst. 2 4560
§ 113 4548
§ 115 5437
§ 118 5437
§ 119 4907
§ 125 odst. 4 4522, 4907, 5367
§ 132 5091
§ 150 . . . 5152, 5306, 5389
§ 156 5389
§ 167 5152
§ 170 5367
§ 174 odst. 2 5242

II. Vyrovnací řád.

5464
§ 4 4663
§ 7 4642
§ 8 . . . 4556, 4794, 5428
§ 10 . . . 4642, 4812, 5096, 5408, 5428, 5460
— odst. 1 . . . 5199, 5435, 5436, 5571
— odst. 4 . . . 4773, 5560
§ 11 . 5096, 5199, 5310, 5584
— odst. 1 5435, 5436, 5571
— odst. 2 . . . 4665, 5073, 5156, 5436
§ 12 . . . 4642, 4812, 5156, 5298, 5436, 5460
— odst. 1 5199
§ 13 4794
§ 21 odst. 2 4733
§ 22 5428
§ 23 . 4945, 4972, 5460, 5560
§ 39 odst. 2 5310
§ 43 4589
§ 44 odst. 2 5071

Čís.

§ 46 . . . 4962, 5230, 5310
— odst. 1 5584
— odst. 3 . . . 4768, 5408
§ 47 . . . 4706, 4768, 4805, 4827, 4861, 4962, 5230, 5281, 5306, 5310, 5428, 5560
§ 48 . . . . . 4701, 4706
§ 49 5166
§ 50 odst. 3 4768
§ 53 . . . 4687, 4962, 5281
— odst. 1 . . . 4733, 5560
— odst. 4 4663, 5242, 5312
§ 57 . . . 4602, 4663, 4767, 4768, 4900, 5065, 5281 5297, 5344, 5351, 5509
§ 58 5281
§ 60 . . . . . 4701, 4827
— odst. 2 5408
§ 61 5408
§ 63 5242

III. Odpůrčí řád.

— 5127
§ 1 . . . . . 4546, 5354
§ 2 . . . 4546, 5185, 5283
— čís. 3 5283
§ 3 4546
§ 8 . 4714, 4912, 5185, 5384
§ 12 5354
§ 13 . . . . . 5354, 5384
§ 18 5354
— prosinec 26. čís. 18 z. zák. pro Moravu (dávka z přírůstku hodnoty)*)
§ 15 5466
1915 M. E. 4070/15 (vyrovnací řád na Slovensku)
§ 18 5096
§ 52 5509
§ 60 5509
§ 61 5162
§ 62 5162
— srpen 31. čís. 257 ř. zák. (umoření listin)
§ 4, 5, 7, 8 5234
— září 15. čís. 278 ř. zák. (dědické poplatky)
§ 5 odst. 2 5130
§ 23 4761
— pol. 1. čís. 4 4938
— listopad 22. čís. 343 ř. zák. (pojišťovací řád)
§ 79 . . . . 5051, 5564

*) viz též 1920 září 23. čís. 545 sb. z. a n.
1922 duben 27. čís. 143 sb. z. a n. Dodatek III.

Čís.

1915 prosinec 29. čís. 83 z. zák. pro Čechy (dávka z přírůstku hodnoty)*)
§ 18 . . . . 5086, 5433
1916 březen 19. čís. 69 ř. zák. (III. dílčí novela k obč. zák.)
§ 33 a násl. 4598
§ 153 . . . 5240, Dodatek I.
§ 192 5357
§ 194 5357
— červen 24. čís. 195 ř. zák.
§ 1 (1) 4770
§ 2 (1) 4770
— červen 28. čís. 207 ř. zák. (řád o zbavení svéprávnosti)
§ 4 (2) 5414
§ 49 odst. 2 5578
— září 1. čís. 17.500 pro Chorvatsko
§ 60 5590
— září 22. čís. 317 ř. zák. (poštovní řád)
§ 178 5154
§ 213 čís. 1 písm. b) . . 4914
§ 216 čís. 2 . . . 4914, 5154
1917 březen 24. čís. 131 ř. zák. (válečná lichva)
§ 23 čís. 4 4750
— listopad 20. čís. 457 ř. zák. (nemocenské pojištění)
§ 6 písm. e) 5336
— písm. g) 5336
— prosinec 23. čís. 501 ř. zák. (pojišťovací řád)
4713, 4918, 5472, 5600
§ 19 4713
§ 23 odst. 5 4713
§ 32 . . . . 4780, 4918
— odst. 3 5219
§ 38 4918
§ 47 4815
§ 63 5600
§ 79 . . . 5051, 5091, 5564
§ 170 5051
1918 březen 21. čís. 105 ř. zák. 4865, 4868
— listopad 2. čís. 3 sb. z. a n. (nejvyšší správní soud, senát pro řešení kompetenčních konfliktů)
§ 2 . . . . . Dodatek II.
§ 3 . . . . Dodatek I., IV.

*) viz též 1920 září 23. čís. 545 sb. z. a n.
1922 duben 27. čís. 143 sb. z. a n. Dodatek III.

Čís.

§ 6 . . . . . Dodatek I.
— listopad 2. čís. 4 sb. z. a n. (zemský soud v Praze) . 4544, 5039, 5046, 5337, 5461, 5526, 5592
— listopad 8. čís. 29 sb. z. a n. (líhová komise) . 5416, 5592
— prosinec 10. čís. 61 sb. z. a n. (zrušení šlechtictví) . 4729
— prosinec 17. čís. 83 sb. z. a n. (ochrana nájemců)
§ 2 4523
§ 2 a) 4523
§ 2 b) 4523
§ 6 4523
— prosinec 19. čís. 91 sb. z. a n. (osmihodinná doba pracovní)
§ 6 5537
§ 12 5537
1919 leden 3. čís. 5 sb. z. a n. (Státní obilní ústav) 4528, 5092
— leden 20. čís. 31 sb. z. a n. 5357
— únor 6. čís. 57 sb. z. a n. (zákaz převodu pohledávek z ciziny) 4566, 4744, 5144, 5357
— únor 20. čís. 97 sb. z. a n. 5592, 5593
— duben 1. čís. 167 sb. z. a n. (měna) 5593
— duben 3. čís. 189 sb. z. a n. (školy)
§ 7 4574
— duben 10. čís. 187 sb. z. a n. (měna)
§ 4 . . . . . 4581, 4631
§ 6 . 4581, 4631, 4662, 4746, 5144, 5357, 5508, 5593
— duben 16. čís. 215 sb. z. a n. (záborový zákon)
§ 2 5243
§ 3 a) 5243
§ 9 4977
— odst. 2 5461
§ 12 . . . . . 4884, 5461
— květen 12. čís. 246 sb. z. a n. (bankovní úřad min. financí) 4581, 4631
— květen 12. čís. 379 sb. z. a n. (clo) . . . 5592, 5593
— květen 22. čís. 320 sb. z. a n. (rozluka manželství)
§ 8 5361
§ 12 5361
§ 13 5576
— c) 5241
— e) 4983, 5254
— g) 5420
— h) 4686, 5050
— i) 4782
§ 14 c) 4983, 5158, 5442, 5548
§ 15 5023
§ 16 4756
— a) 5023
— c) 4994, 5023
§ 17 . . 5158, 5189, 5548
§ 19 . 5048, 5212, 5417, 5484
— květen 23. čís. 276 sb. z. a n. (úvěr pro živnostníky) 4833
— květen 23. čís. 281 sb. z. a n. (stavební ruch)
§ 4 . . . . . 5143, 5237
— květen 27., čís. 318 sb. z. a n. (zajištění půdy drobným pachtýřům) 4645
§ 2 4717
§ 5 (2) 4717
§ 24 4844
— červen 4. čís. 313 sb. z. a n. (finanční prokuratura)*) . 4528, 5062
— červen 10. čís. 321 sb. z. a n. –
§ 6 4526
— červen 11. čís. 330 sb. z. a n. (Státní pozemkový úřad)
§ 4 5012
— červen 27. čís. 362 sb. z. a n. (rozluka manželství)
čl. II. 4756, 5023
— červen 28. čís. 217 sb. z. a n. na rok 1921 (smlouva ve Versailles)
čl. 297 4977
čl. 310 5184
— červenec 17 čís. 421 sb. z. a n. (přeměna obecního statku v obecní jmění)
§ 2 4846
§ 5 4967
— červenec 17. čís. 443 sb. z. a n. . . . . Dodatek I., III.
— červenec 23. čís. 440 sb. z. a n. . . . 4608, 4787, 5390
— září 10. čís. 507 sb. z. a n. (smlouva v Saint-Germain)
čl. 205, 208 4787
— říjen 7. čís. 541 sb. z. a n. 5359, 5568
— říjen 10. čís. 546 sb. z. a n. (Státní obilní ústav) 4528, 5092
— říjen 30. čís. 592 sb. z. a n. (zábor bytů) 5255

*) viz též 1898 březen 9. čís. 41 ř. zák.

Čís.

1919 listopad 14. čís. 610 sb. z. a n.
§ 9 5401
— listopad 28. čís. 644 sb. z. a n. (obchod cizími valutami) 4529
§ 18 4712
§ 19 4660
§ 21 . . 4660, 4712, 5039
— prosinec 2. čís. 643 sb. z. a n. 5592
— prosinec 9. čís. 651 sb. z. a n. 4759, 5395
— prosinec 11. čís. 658 sb. z. a n.
§ 8 5330
— prosinec 12. čís. 29 sb. z. a n. na rok 1920 . 5479, 5587
— prosinec 17. čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920 (obecní zaměstnanci) Dodatek I., III.
§ 3 5377
§ 6 5197
§ 7 5197
§ 25 5197
1920 leden 15. čís. 26 Dz. ust. (Polsko) 4698
— leden 29. čís. 73 sb. z. a n. 4826
— leden 30. čís. 76 sb. z. a n. 5221
— leden 30. čís. 79 sb. z. a n. čl. V. 5083
— leden 30. čís. 81 sb. z. a n. (přídělový zákon)
§ 19 (2) 4670
§ 20 5501
§ 21 (2) 4670
§ 24 4670
§ 63 4669
— leden 30. čís. 82 sb. z. a n. (domovníci)
§§ 9, 18 5479
— leden 31. čís. 40 sb. z. a n. (advokátní řád)
§§ 5, 6 5047
— únor 5. čís. 89 sb. z. a n. (pensijní pojištění)
§ 2 čís. 3 5285
— čís. 5 5285
— čís. 6 5285
§ 2 a) . . . 5284, 5285
§ 25 (3) 4790
§ 64 odst. 2 5567
— odst. 3 5567
§ 65 4538
§ 66 čís. 3 . 4597, 5284, 5285
— čís. 6 5567
§ 75 (2) . 4597, 5284, 5285
— únor 6. čís. 114 sb. z. a n. (sloučení obcí s Prahou) . 4931, Dodatek I.
— únor 12. čís. 118 sb. z. a n. 5003
— únor 17. čís. 134 sb. z. a n.
§ 8 5324
— únor 20. čís. 142 sb. z. a n. (váleční poškozenci) . . 4830
— únor 24. čís. 111 sb .z. a n. 5357
— únor 25. čís. 145 sb. z. a n. (hornický rozhodčí soud) Dodatek IV.
— únor 29. čís. 121 sb. z. a n. (ústavní listina)
§ 92 . 4531, 4786, 4914, 5525
§ 95 . . . Dodatek I., IV.
§ 96 . . . Dodatek I., IV.
§ 105 . . 5106, Dodatek II.
§ 106 4729
— březen 11. čís. 152 sb. z. a n. 5221
— březen 18. čís. 188 sb. z a n. (podloudný vývoz)
§ 12 4725
— březen 19. čís. 193 sb. z. a n. (branný zákon)
§ 2 5046
§ 33 (3) 5046
§ 36 5295
§ 67 5263
— březen 23. čís. 176 sb. z. a n. 5395
— duben 7. čís. 230 sb. z. a n.
čl. III. § 8 5106
čl. IV. §§ 14, 16, 19, 21, 22 5106
— duben 8. čís. 309 sb. z. a n. (dávka z majetku)
§ 6 (1) 5313
§ 55 (2) 4908
§ 61 5412
§ 62 . . 4747, 4933, 5103, 5206, 5288, 5313, 5412, 5495, 5529
— duben 8. čís. 329 sb. z. a n. (náhradový zákon)
§ 4 4718
§ 12 5502
§ 20 5338
§ 20 odst. 3 4590, 4829, 5137
§ 21 5338
§ 26 odst. 1 5461
§ 29 . . . . 5313, 5461
§ 31 4616
— odst. 2 5461
§ 32 4771
§ 35 4977
§ 41 4977
— odst. 2 5400
— odst. 3 5400

Čís.

§ 43 5313
— odst. 2 . . . . 4884, 5313
§ 43 a) 5369, 5461
— odst. 2 . . . . 4884, 5313
— odst. 3 4884
— odst. 4 4884
— odst. 5 . . . . 4884, 5313
§ 44 4977
— odst. 1 5369
§ 46 5400
— odst. 2 . . . . 4977, 5369
§ 47 . . . . . 4880, 5369
— odst. 1 . . . . 4771, 5288
— odst. 2 . . . . 5313, 5288
— odst. 3 4771
§ 49 5369
§ 50 4771
§ 50 a) 5369, 5461
§ 51 5288
§ 52 4771
§ 59 . . . . 5313, 5369
§ 60 5369
§ 61 5369
§ 69 5369
§ 73 5527
— odst. 5 5286
§ 75 . . . . 5286, 5527
— duben 9. čís. 222 sb. z. a n. 5359
— duben 9. čís. 242 sb. z. a n. 4826
— duben 9. čís. 260 sb. z. a n. (uhlí)
§ 40 5368
— duben 9. čís. 295 sb. z. a n. (školy) 4754
— duben 14. čís. 266 sb. z. a n. (názvosloví měst atd.) 5275, 5429
— duben 14. č. 302 sb. z. a n.
§ 10 . . 5396, 5446, 5588
— duben 14. č. 303 sb. z. a n.
§ 2, 3, 5 4776
— duben 15. čís. 311 sb. z. a n. (drobní pachtýři)
čl. I (4) 5378
— duben 15. čís. 314 sb. z. a n. (exekuce na platy)
§ 1 . . 5299, 5335, 5493
§ 2 . . 5299, 5366, 5493
§ 3 . . . . 5335, 5568
§ 5 5493
§ 6 4895
— duben 20. č. 259 sb. z. a n.
čl. I. 5324
— duben 26. čís. 291 sb. z. a n. 5592, 5593
— květen 7. čís. 355 sb. z. a n. 5416, 5592

Čís.

1920 červen 4 čís. 382 sb. z. a n.
§ 2 (2) 5106
— červen 4. čís. 102 sb. z. a n. na rok 1922 (smlouva v Trianon)
čl. 250 5400
— červen 24. č. 417 sb. z. a n.
§ 4 4668
— červen 24. č. 418 sb. z. a n. 4927
— červen 25. č. 404 sb. z. a n.
§ 8 4562
— červen 25. č. 409 sb. z. a n. (odklad exekuce)
§ 3 5393
— červen 29. čís. 359 sb. z. a n. na r. 1922 (hospodářská dohoda s Německem)
čl. X. 4526
— červenec 13. čís. 442 sb. z. a n. 4927
— červenec 27. čís. 453 sb. z. a n. (měna na Valčicku)
§ 1, 2 4536
— červenec 27. čís. 463 sb. z. a n. (dávka z majetku)
čl. I. k §u 61 5412
62 5412
— odst. 4 . . 5288
— červenec 27. čís. 465 sb. z. a n.
§ 3 písm. c) 4652
— srpen 14. čís. 489 sb. z. a n.
§ 4, 6 (1) 4668
— září 23. č. 545 sb. z. a n.*) (dávka z přírůstku hodn.) 4530
§ 17 . . . . 4970, 5086
— říjen 8. čís. 583 sb. z. a n.
§ 4 4582
— říjen 8. čís. 586 sb. z. a n. (obnova pachtu) 4949, 5508
— říjen 30. čís. 594 sb. z. a n.
§ 2 5106
— listopad 6. č. 607 sb. z. a n. 4562
— listopad 12. č. 619 sb. z. a n.
§ 8 5401
— prosinec 22. čís. 666 sb. z. a n.
§ 15, 16 5015
— prosinec 22. čís. 686 sb. z. a n. . . 5188, 5234, 5535
— prosinec 30. čís. 693 sb. z. a n. (pensijní pojištění)
čl. 11 4538
1921 leden 21. čís. 53 sb. z. a n.
§ 2 5400
§ 3 odst. 2 5400
§ 4 5400
§ 8 5400
§ 10 5400
§ 11 odst. 1 4977
— odst. 2 4977
— odst. 3 4884
— leden 25. čís. 45 sb. z. a n. 4826
— březen 11. čís. 100 sb. z. a n. (stavební ruch)
§ 30 . . . . 5143, 5237
— březen 16. č. 116 sb. z. a n.
§ 1 A čís. 5 5083
— březen 17. čís. 121 sb. z. a n. (těžba dříví)
§ 1 . . . . 4968, 4969
§ 2 4968
§ 6 4969
— březen 18. čís. 130 sb. z. a n. (zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém) 4542
§ 1 . . . . 4644, 4661, 4685, 5243, 5253
— písm. a) 4634, 4799, 5341
— písm. b) 5341
§ 2 . . . . 5079, 5371
§ 4 4799
§ 6 4644
§ 8 . . . . 4542, 4634
§ 9 5253
§ 10 . . 4799, 5232, 5341
§ 11 . . . . 4799, 5341
§ 12 5341
§ 13 4799
tabulka skupina 4. . . . 5253
— — 8. . . . 4799
— — 9. . . . 4929
— březen 23. čís. 109 sb. z. a n. (ředitelství Stát. dluhu)
§ 7 čís. 11 . . 5188, 5234, 5290, 5535
— březen 30. čís. 142 sb. z. a n. (advokátní tarif)
§ 17 5515
— duben 1. čís. 155 sb. z. a n. 4603
— duben 21. čís. 173 sb. z. a n. (přerušení valutových sporů) 4654, 4692, 5421, 5593
— květen 13. čís. 189 sb. z. a n. (zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém)
čl. I. k §u 1 . . . 4634, 4799
čl. I. k §u 1 odst. 8 . . 4799
k §u 3 4799
— květen 13. čís. 203 sb. z. a n. (dopravní řád železniční)
§ 2 5607
§ 6 . . . . 4816, 5607
§ 48 odst. 6 5513
— odst. 8 5513
§ 54 odst. 2 písm. A 4688, 4874
§ 57 5296
§ 58 5296
§ 59 4803
§ 60 4803
§ 61 odst. 4 4736
§ 62 . . . . 5070, 5128
§ 65 odst. 2 4639
§ 67 odst. 3 4920
§ 69 . . . . 4816, 4867
§ 70 . . . . 4816, 5403
— odst. 2 . . 4867, 5296
§ 71 . . . . 4816, 4867
§ 73 4964
§ 76 odst. 4 . . 4867, 5296
§ 81 odst. 3 5340
— odst. 6 5340
§ 82 5128
§ 84 . . 4683, 4688, 5070
§ 86 odst. 1 čís. 2 5070, 5128
čís. 3 . . 4683
čís. 4 4688, 5340
čís. 5 . . 5513
čís. 6 . . 4860
— odst. 2 . . 4689, 5513
§ 88 . . 4558, 4630, 4735
§ 95 4982
§ 97 . . . . 5125, 5128
— odst. 2 čís. 4 . . 5296
§ 100 . . 4620, 4816, 5607
— květen 21 č. 191 sb. z. a n.
§ 60 . . . . 5143, 5237
— červen 21. č. 260 sb. z. a n. 5157
— červen 30. č. 224 sb. z. a n. 5337
— srpen 11. č. 270 sb. z. a n. 5337
— srpen 12. čís. 296 sb. z. a n.
čl. V. 5368
— srpen 12. čís. 313 sb. z. a n. (obnova pachtu)*)
§ 2 a) . . . 4935, 4949
§ 10 4666
— srpen 12. čís. 321 sb. z. a n. (daň z obratu)
§ 5 čís. 1 4672
§ 6 4672
§ 8 5456

*) viz též 1914 prosinec 26. čís. 18 s. zák. pro Moravu.
1915 prosinec 29. čís. 83 s. zák. pro Čechy.
1922 duben 27. čís. 143 sb. z. a n. Dodatek III.

*) viz též 1922 červenec 13. čís. 213 sb. z. a n.
1924 září 30. čís. 204 sb. z. a n.

Čís.

1921 srpen 12. čís. 329 sb. z. a n. (obecní hospodářství finanční)
§ 5 4797
§ 16 4797
§ 35 5591
§ 44 5591
— srpen 12. čís. 330 sb. z. a n. (závodní výbory)
§ 3 g) . . . Dodatek II.
— srpen 12. čís. 354 sb. z. a n. 4787, 5062
— srpen 25. čís. 324 sb. z. a n. 5275, 5429
— listopad 23. (smlouva v Portorose) 4544
— prosinec 21. čís. 477 sb. z. a n. 4826
— prosinec 29. čís. 506 sb. z. a n. (pensijní pojištění železničních zaměstnanců)
§ 1 5285
§ 2 5285
§ 4 . . . . . 4597, 5284
§ 7 . . . . . 5284, 5285
§ 8 . . . . . 4597, 5284
§ 9 5284
— čís. 8 4597, 5284, 5285

1922 leden 22. čís. 130 sb. z. a n. na rok 1924 (smlouva s Německem) 5190, 5191, 5221, 5280, 5518
— leden 27. čís. 33 sb. z. a n.
§ 6 odst. 2 5447
§ 9 odst. 5 5447
— leden 27. čís. 45 sb. z. a n. (stavební ruch)
§ 5 odst. 2 4792
§ 25 5143
§ 27 čís. 1 5473
— čís. 2 5473
§ 61 odst. 4 5473
— leden 31. čís. 40 sb. z. a n. (ustanovení o advokátech) 5028
§ 2 a) 5294
§ 2 b) 5294
§ 5 odst. 7 4759
§ 6 odst. 2 4716
— únor 17. čís. 88 sb. z. a n. 5062
— březen 10. čís. 97 sb. z. a n. 5357
— duben 27. č. 130 sb. z. a n. (ochrana nájemců)
§ 18 . . 4617, 4741, 5244
§ 20 . . . . 4617, 4741
— duben 27. č. 132 sb. z. a n. 4776

Čís.

1922 duben 27. čís. 143 sb. z. a n. Dodatek III. (dávka z přírůstku hodnoty)*) 4739, 5514
§ 13 odst. 5 5580
§ 17 5027, 5086, 5183, 5326
— červen 30. čís. 207 sb. z. a n. (soupis pohledávek) 4728, 5421, 5593
— červen 30. čís. 234 sb. z. a n. 5146, 5285
— červenec 11. čís. 225 sb. z. a n. (bytová péče) . . 4960
§ 2 5255
§ 18 5069
— červenec 11. čís. 242 sb. z. a n.
§ 88 5597
— červenec 13. čís. 213 sb. z. a n. (obnova pachtu)**) 4669, 4949
čl. VI. 4935
— červenec 13. čís. 214 sb. z. a n. 4669
— červenec 13. čís. 220 sb. z. a n.
§ 20 5338
§ 31 4616
§ 73 5527
§ 75 5527
— srpen 7. čís. 258 a 259 sb. z. a n. (smlouvy s Ruskem) čl. 1, 11 5043
— srpen 7 čís. 265 sb. z. a n. (soupis pohledávek) 4828, 5421
§ 1 4728
§ 3 (2) 4728
§ 8 . . . . . 4692, 4728
§ 9 . . . . . 4692, 4728
— září 6. čís. 262 sb. z. a n. 4759, 5395
— září 30. čís. 294 sb. z. a n. 5416, 5592
— říjen 19. čís. 300 sb. z. a n. 5416, 5592

*) viz též 1914 prosinec 26. čís. 18 z. zák. pro Moravu.
1915 prosinec 29. čís. 83 z. zák. pro Čechy.
1920 září 23. čís. 545 sb. z. a n.

**) viz též 1921 srpen 12. čís. 313 sb. z. a n.
1924 září 30. čís. 204 sb. z. a n.

Čís.

1922 říjen 21. čís. 305 sb. z. a n.
§ 24 (2) 5286
— listopad 4. čís. 312 sb. z. a n. 5416, 5592
— prosinec 7. čís. 374 sb. z. a n. 5286
— prosinec 18. čís. 404 sb. z. a n. 5592
— prosinec 20. čís. 408 sb. z. a n.
§ 1, 5, 8 5305
— prosinec 22. čís. 354 sb. z. a n. 5285
— prosinec 23. čís. 369 sb. z. a n. 5130

1923 leden 11. čís. 7 sb. z. a n. 4931
— leden 25. čís. 35 sb. z. a n. (stavební ruch)
§ 7 odst. 1 5402
— odst. 2 5402
§ 8 odst. 3 5402
§ 25 5143
— únor 15. čís. 36 sb. z. a n. 5357
— duben 26. čís. 85 sb. z. a n. (ochrana nájemců)
§ 1 odst. 2 čís. 15 . . 4903
§ 6 odst. 1 4903
§ 20 odst. 2 . . 4801, 5608
— odst. 3 . . 4585, 4801
§ 30 4801
— duben 26. čís. 86 sb. z. a n. (odklad exekuce vykliz.) 4834
§ 1 . . 4755, 4757, 4810
— odst. 2 4896
§ 3 4757
— duben 26. čís. 87 sb. z. a n. (mimořádné opatření bytové péče) . . . 4960, 5255
§ 13 5069
— duben 26. čís. 99 sb. z. a n. (novela ke konkursnímu a vyrovnacímu řádu) čl. III. 4663
— květen 11. čís. 106 sb. z. a n. (smlouva nakladatelská) 5439
— červen 8. čís. 121 sb. z. a n.
§ 1 5092, 5401, 5416, 5592
§ 2 . . 5401, 5416, 5592
— srpen 1. čís. 173 sb. z. a n. 5592
— říjen 6. čís. 184 sb. z. a n. 5416
— prosinec 21. čís. 268 sb. z. a n. (daň z obratu)
§ 8 5456

Čís.

1924 únor 29. čís. 46 sb. z. a n.
§ 26 čís. 4 5020
— únor 29. čís. 47 sb. z. a n. 4603
— duben 25. čís. 85 sb. z. a n. (ochrana nájemců)
§ 4 odst. 5 5469
§ 6 odst. 1 . . 4709, 5031
— odst. 2 4578, 4950, 5017
§ 7 4984
§ 20 odst. 3 4943
§ 22 5355
§ 23 4879
§ 24 5355
§ 25 5355
§ 30 5196
§ 31 čís. 1 4656
— duben 25. čís. 86 sb. z. a n. (odklad exekuce vyklizením) 4980
§ 1 . . . . . 4667, 5009
— květen 13. čís. 118 sb. z. a n. (ubytování vojska)
§ 25 odst. 2 5059
— květen 14. čís. 441 Dz. úst. (Polsko) 4698
— květen 30. čís. 119 sb. z. a n.
§ 2 odst. 12 5059
— červen 25. čís. 131 sb. z. a n. (úmluva s Německem) 4596, 4976, 5190, 5191, 5221, 5280, 5518
— červen 26. čís. 172 sb. z. a n. (výpovědní a stěhovací řád)
§ 10 odst. 1 4896
— červenec 2. čís. 177 sb. z. a n. (exekuce na platy) . . 4895
— červenec 3. čís. 179 sb. z. a n. (zrušení svěřenství)
§ 2 . . 4758, 5470, 5544
— odst. 2 4729
— odst. 4 5470
§ 3 4758
— odst. 2 . . 4729, 5302
§ 8 5544
§ 9 4729
§ 10 odst. 1 5302
§ 15 . . . . . 5480, 5545
— odst. 2 4758
— červenec 27 čís. 224 sb. z. a n. (přerušení valutových sporů s Maďarskem)
§§ 1, 7, 10 4863

Čís.

1924 září 25. čís. 206 sb. z. a n. 5592
— září 30. čís. 204 sb. z. a n. (obnova pachtu) . 4669, 4935, 4944, 4949, 5287
čl. I. § 1 b) čís. 1 4535, 4666
čl. II. § 2 a) . . 4535, 4935
— — b) 4535, 4720, 4820
čl. IV. 4935
— říjen 9. čís. 236 sb. z. a n. § 1, § 8 odst. 2 . . . 4787
— říjen 10. čís. 239 sb. z. a n. 5396
§ 3 5446
— říjen 10. čís. 240 sb. z. a n. (přerušení sporů)
§ 5 4809
— čís. 2 4655
— říjen 29. čís. 192 sb. z. a n. bod 11 5286
— prosinec 10. čís. 279 sb. z. a n.
§ 2 5540
— prosinec 18. čís. 274 sb. z. a n. (přerušení valutových sporů) 4654, 4671, 5252, 5421

Čís.

1924 prosinec 22. čís. 286 sb. z. a n. 5366, 5493
— prosinec 23. čís. 276 sb. z. a n. 4543
1925 březen 26. čís. 48 sb. z. a n. (ochrana nájemců)
§ 1 odst. 2 čís. 10 . . 5489
§ 3 5383
§ 4 odst. 5 5575
§ 6 odst. 1 5528
— odst. 2 5332
§ 7 odst. 1 5579
— odst. 2 . . 5528, 5558
§ 31 odst. 1 čís. 3 . . 5271, 5309, 5431, 5567
— odst. 2 5430
— březen 31. čís. 51 sb. z. a n. (odklad exekuce)
§ 1 . . 5174, 5291, 5332, 5342, 5474, 5489
— duben 1. čís. 66 sb. z. a n. (exekuce na výměnek) 5148, 5328
— duben 3. čís. 65 sb. z. a n. (svátky a památné dny) . 5394

VIII. Jiné předpisy.

Výnos (nařízení, vyhláška) ministerstva financí:
1911 duben 10. čís. 44.236 čís. 104 Věstníku (předpis pro skladníky tabáku)
§ 12, 14 5441
§ 34 5457
— ministerstva obchodu:
1872 čís. 25.440 4640
1882 květen 30. čís. 16.644 4640
1894 duben 10. čís. 9421 4640
— ministerstva spravedlnosti:
1898 duben 16. čís. 8854 5199
1901 prosinec 10. čís. 40 Věstníku 4819
1902 březen 6. čís. 4121 5199
1909 únor 28. čís. 3 Věstníku
§ 11, odstavec druhý 4699
1924 září 26. čís. 38.893 čís. 35 Věstníku 5275
1925 březen 8. čís. 1784 čís. 10 Věstníku 5275, 5429
— ministerstva vnitra:
1896 listopad 7. čís. 36.062 5396
1923 červen 23. čís. 43.354 5275
— bývalého rakouského ministerstva války:
1915 květen 25. čís. pres. 8076 5360
— místodržitelství pro Čechy:
1863 červen 25. čís. 33.617 4600
— splnomocněného komisaře pro Ratibořsko:
1923 březen 30. čís. s Pr. Rat. 67/23 5221

— ministerstva železnic:
1897 březen 17. čís. 1375/IV. 4640
1898 listopad 25. čís. 54.701 4640
1900 únor 15. čís. 1035, 1039 5106
1911 duben 29. čís. 48 Věstníku 5359
1919 duben 2. čís. 10.910 Věstníku pro žel. a plavbu čís. 29/30 . . 5607
— květen 13. čís. 15.045 Věstníku pro žel. a plavbu čís. 41/42 . . 5607
— červenec 1. tarifní předpis čís. 46 5607
— říjen 4. Věstník pro žel. a plavbu čís. 80 . . . . 4860, 5607
— listopad 22. Věstník pro žel. a plavbu čís. 93/94 . . 4860, 5607
1921 červen 18. čís. 84 Věstníku 5359
— září 24. čís. 53.924 čís. 93 Věstníku 5015
§ 2 čís. 2 5372
§ 3 5372
§ 18 5359
1922 leden 12. čís. 66.900-I/3 5015
1923 květen 30. čís. 19.879 pres. 3 5146
— červen 18. čís. 31.826/22 4597
— červenec 10. čís. 43.173-I/4 bod IV. 4597
— prosinec 18. čís. 46.651/1922 5373

Vyhláška o železniční přepravě s Maďarskem.

1919 říjen 29. 4816

Předpisy pro dopravní službu čl. XIX.

čl. 11 bod 1. písm. f), bod 2 5601
čl. 29 bod 4, bod 10 5601

Železniční návěstní předpisy.

čl. 36 čís. XXII. díl druhý 4723

Služební pragmatika zaměstnanců státních drah ze dne 7. dubna 1898, čís. 16.366.

Čís.

§ 4 5359
§ 12 5533
§ 28 5126
§ 29 5126
§ 40 . . . . . 5359, 5533
§ 41 5359
§ 125 5126
§ 140 5126

Pensijní stanovy Buštěhradské dráhy.

§ 30 4597

Podmínky (usance) Pražské bursy.

§ 56 4913

Stanovy plodinové bursy v Brně.

§ 98 5606

Stanovy stavebního a bytového družstva 5462

Stanovy Státního obilního ústavu.

§ 3 čís. 10 5092
§ 6 (2) 5092
§ 7 čís. 1 5092

Služební řád úřednictva Čsl. bank.

§ 21 odst. 3 5491
§ 43 odst. 4 5491

Výklad pojišťovacích podmínek . . . 4713, 4918, 5472, 5600